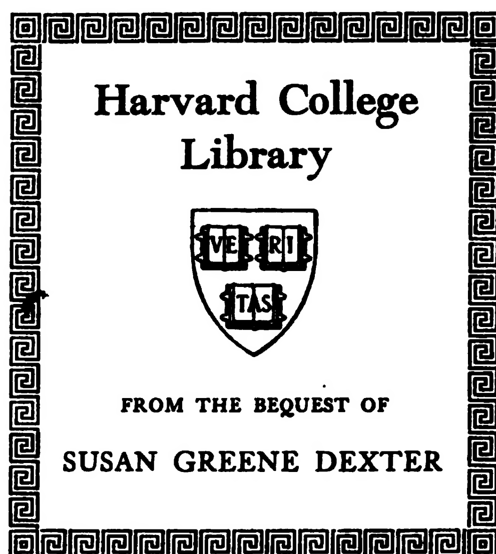
Harvard College
Library
VE RI
TAS
FROM THE BEQUEST OF
SUSAN GREENE DEXTER

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΤΑΚΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΕΠΙ ΤΗι ΠΡΩΤΗι ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

1885

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ

1885

ΕΣΤΙΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΝΑΤΟΣ

1885

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 6—ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΦΡ. 8

ΑΘΗΝΗΣΙ
Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ και ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφεῖον τῆς Ἑστίας: Ἐπὶ τῆς Λεωφόρου Πανεπιστημίου, 39

1885

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY
1953

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1885 — 70.

'Αριθ. 470 — Λεπτὰ πεντήκοντα.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. [illegible] Ἰανουαρίου 1885

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΑ ΤΩΝ ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΤΩΝ Α. Α. Υ. Υ.

ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΟΠΑΙΔΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Κωνσταντῖνος

Γεώργιος Νικόλαος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, διάδοχος τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Ἰουλίου 1868, ἄγει νῦν τὸ 17ον ἔτος τῆς ἡλικίας. Ἐκπαιδεύεται τὰ μὲν ἐγκύκλια μαθήματα ὑπὸ ἰδιαιτέρων καθηγητῶν ἐν τοῖς Ἀνακτόροις, τὰ δὲ στρατιωτικὰ ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ τῶν Εὐελπίδων, ἔχων βαθμὸν λοχίου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ, γεννηθεὶς ἐν Κερκύρᾳ τῇ 12 Ἰουνίου 1869, ἄγει τὸ 16ον ἔτος. Ἐκπαιδεύεται ἀπὸ τοῦ παρελθόντος θέρους τὰ ναυτικὰ ἐν Δανίᾳ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Ἰανουαρίου 1872, συμπληροῖ ὅσονούπω τὸ 13ον ἔτος. Ἐκπαιδεύεται τὰ μὲν ἐγκύκλια μαθήματα ἐν τοῖς Ἀνακτόροις, τὰ δὲ στρατιωτικὰ ἐν τῇ σχολῇ τῶν Εὐελπίδων.

ΟΙ ΘΑΛΑΜΗΠΟΛΟΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ἡ Ἱστορία ἔχει τοὺς ὑπουργοὺς αὐτῆς καὶ τοὺς θαλαμηπόλους. Ἐννοεῖται ὅτι ὑπουργοὶ εἶνε οἱ καλούμενοι ἱστορικοί· θαλαμηπόλους δὲ δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν τοὺς ἀνθρώπους ὅσοι λαβόντες ἀφορμὴν νὰ γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν χαρακτῆρα, τὰς ἀρετάς, τὰς κακίας, τὰς ἕξεις τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν κυβερνητῶν, ἀπεταμίευσαν τὰς περὶ πάντων τούτων παρατηρήσεις καὶ κρίσεις αὐτῶν εἰς τὰ λεγόμενα Ἀπομνημονεύματα (Mémoires). Ὑπάρχουσιν ἀπομνημονεύματα τὰ ὁποῖα λογίζονται ἀνώτερα πολλῶν ἐγκρίτων ἱστορικῶν ἔργων. Τοιοῦτον ἀνεδείχθη τὸ ἀριστούργημα τοῦ δουκὸς St Simon, ὅστις ἤκμασεν ἐν τῇ ΙΖ' ἑκατονταετηρίδι καὶ ὡς οὐδεὶς ἴσως ἄλλος ἐξηκρίβωσε καὶ πιστῶς ἐζωγράφησε τὸ μεγαλεῖον καὶ τὰς ἀδυναμίας τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. Τἀνάπαλιν τὰ Ἀνέκδοτα τοῦ Προκοπίου εἶνε λίβελλος ἀηδὴς προσπαθήσας νὰ ἀμαυρώσῃ πᾶν ὅ,τι ἀγαθὸν ἐγένετο ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ καὶ καταντήσας νὰ ἀξιώσῃ ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ Θεοδώρα δὲν ἦσαν ἄνθρωποι ἀλλὰ δαίμονες λαβόντες σχῆμα ἀνθρώπου ὅπως ἐξολοθρεύσωσι τὸ ἀνθρώπινον γένος. Κατὰ δὲ τὰς τρεῖς τελευταίας ἑκατονταετηρίδας ἀπειράριθμα ἐξεδόθησαν καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις καθ' ἑκάστην ἐκδίδονται ἀπομνημονεύματα, τὰ ὁποῖα ἐξίσου ἀφιστάμενα τῶν τε μεγαλοφυῶν ἀφηγήσεων τοῦ St Simon καὶ τῆς συστηματικῆς συκοφαντίας τοῦ Προκοπίου, ἀποβαίνουσι χρήσιμα βοηθήματα τῆς ἀληθοῦς ἱστορίας.

Σημειωτέον ὅμως ὅτι πάντα τὰ ἀπομνημονεύματα ταῦτα, εἴτε δόκιμα εἴτε μή, ἔχουσι συμφυᾶ τινα ἰδιότητα, ἥτις ὑπὸ μὲν τῶν κοσμιωτέρων δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐλάττωμα, ὑπὸ δὲ τῶν φιλοσκανδάλων ὡς προτέρημα. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ οἱ κυβερνῆται τῶν ἐθνῶν παρίστανται ὅπως συνειθίζουσι νὰ βλέπωσιν αὐτοὺς οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐν στολαῖς καὶ ἐθιμοταξίᾳ· ἐν δὲ τοῖς ἀπομνημονεύμασιν εἰκονίζονται πολλάκις φέροντες χιτῶνα κατοικίδιον, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἔτι ἀφελέστερον ἱματισμόν, ὃν καὶ μόνον συμπίπτει νὰ ὦσι περιβεβλημένοι ὁσάκις δὲν ἔχουσι περὶ ἑαυτοὺς εἰμὴ μόνους τοὺς θαλαμηπόλους. Ἐὰν λοιπὸν αἱ ἀναμνήσεις τούτων παρεκβῶσι τῶν ὁρίων τῆς εὐπρεπείας, καθ' ἣν ἔχει δυστυχῶς ῥοπὴν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, οἱ κυβερνῆται τῶν ἐθνῶν ἀποβάλλουσι πᾶν ἱστορικὸν γόητρον.

Ὁπόσον δυσαπόσχετος εἶνε ὁ σκόπελος οὗτος μαρτυροῦσι τὰ πρὸ τετραετίας ἐκδοθέντα ἀπομνημονεύματα τῆς κυρίας Rémusat. Ἡ χρηστοτάτη αὕτη γυνή, ἡ ἔξοχος τῇ ἀληθείᾳ διὰ τὴν εὐφυΐαν αὐτῆς, διετέλεσε κυρία τῆς τιμῆς τῆς αὐτοκρατορίσσης Ἰωσηφίνης καὶ ἠξιώθη ἐπί τινα χρόνον τῆς ἰδιαζούσης τοῦ Ναπολέοντος εὐνοίας. Ἡ περὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ὧν διετέλεσε μάρτυς, καὶ ἰδίως περὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς τρίτομος αὐτῆς συγγραφή, ὑπελήφθη δικαίως ὡς συμβολὴ ἀξιόλογος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πρώτης δεκαετηρίδος τοῦ παρόντος αἰῶνος. Καὶ ὅμως ἡ συγγραφὴ αὕτη περιέχει περὶ τῶν οἰκειοτάτων πρὸς τὴν σύζυγον σχέσεων τοῦ αὐτοκράτορος καὶ περὶ τῶν ἐρώτων αὐτοῦ πρὸς τὴν φιλομειδῆ Πολωνίδα, ἥτις ἐγέννησε τὸν Βαλεύσκην, λεπτομερείας τινάς, τὰς ὁποίας οὐδέποτε ἠθέλομεν τολμήσει νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα, φοβούμενοι μὴ προσκρούσωμεν εἰς τὴν αἰδημοσύνην τῶν ἀναγνωστριῶν τῆς *Ἑστίας*.

Ἀλλὰ περὶ τῆς ὀλίγης τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς φειδοῦς πρὸς τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ καλοῦ φύλου ἀναφέρει ἡ κυρία Rémusat γεγονότα τινά, τὰ ὁποῖα ἀκινδύνως νομίζομεν ὅτι δύνανται νὰ ἀνακοινωθῶσι καὶ ἐν τῷ παρόντι περιοδικῷ. Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, λέγει, προεγευματίζομεν μετὰ τῆς αὐτοκρατορίσσης οὐκ ὀλίγαι τῶν κυριῶν τῆς αὐλῆς, ἐν αἷς ἦσαν καί τινες περὶ ὧν πολλαὶ κακολογίαι περιεφέροντο τότε ἐν τῷ τμήματι τῶν Παρισίων, τῷ ὀνομαζομένῳ faubourg St Germain, καὶ ἰδίως οἰκουμένῳ ὑπὸ τῆς ἀντιπολιτευομένης τὸ νέον καθεστὸς ἀρχαίας ἀριστοκρατίας. Αἴφνης εἰσβάλλει εὔθυμος ὁ Ναπολέων εἰς τὸ ἑστιατόριον, καὶ στηριχθεὶς εἰς τὴν ῥάχιν τοῦ καθίσματος τῆς γυναικός του ἀπευθύνει πρὸς ἑκάστην ἐξ ἡμῶν κατ' ἀρχὰς ἀδιαφόρους τινὰς λόγους· ἔπειτα ἤρχισε νὰ μᾶς ἐρωτᾷ πῶς διάγομεν καὶ μετ' ὀλίγον νὰ ὑποδεικνύῃ ὅτι ὑπάρχουσι μεταξὺ ἡμῶν τινες, περὶ τῶν ὁποίων πολλὰ λέγονται ἐν τῇ πόλει. Ἡ αὐτοκράτειρα, ἥτις γινώσκουσα τὸν σύζυγόν της, ηὔρεν ὅτι ἀπὸ λόγου εἰς λόγον ἠδύνατο νὰ πηδήσῃ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα, ἐπεχείρησε νὰ διακόψῃ τὴν ὁμιλίαν ταύτην. ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ ἐπιμένων «Ναί, κυρίαι μου, προσέθηκε, πολλὰ λέγονται περὶ ὑμῶν, ἰδίως ὑπὸ τῆς καλοκἀγάθου ἀρχαίας ἀριστοκρατίας. Ἀξιοῦσι, λόγου χάριν, ὅτι ὑμεῖς, Κυρία *** ἔχετε σχέσεις μὲ τὸν Κύριον ***. Ὅτι ὑμεῖς, Κυρία...» καὶ οὕτω καθεξῆς ἀπευθυνόμενος εἰς δύο τρεῖς ἐξ ἡμῶν τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης. Εὔκολον εἶνε νὰ φαντασθῆτε εἰς ποίαν ὡς ἐκ τούτου περιήλθομεν πᾶσαι στενοχωρίαν, πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν τοῦ αὐτοκράτορος. «Ἀλλά, προσέθηκεν αἴφνης, μὴ νομίσῃ τις ὅτι ἀνέχομαι τὰς κακολογίας ταύτας. Ὁ προσβάλλων τὴν αὐλήν μου, προσβάλλει ἐμὲ αὐτόν· καὶ ἀπαιτῶ νὰ παύσωσι λέγοντες τοιαῦτα εἴτε περὶ ἐμοῦ, εἴτε περὶ τῆς αὐλῆς μου.» Καὶ τότε λαβὼν σχῆμα προσώπου ἀπειλητικὸν καὶ τόνον φωνῆς αὐστηρότερον, διὰ

μακρῶν κατέκρινε τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς παρισινῆς κοινωνίας, τὸ ὁποῖον ἀνθίστατο ἔτι κατ' αὐτοῦ, λέγων ὅτι θέλει ἐξορίσει πᾶσαν γυναῖκα, ἥτις ἤθελε προφέρει μίαν λέξιν περί τινος τῶν κυριῶν τῆς αὐλῆς· καὶ ταῦτα πάντα ἐρεθιζόμενος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ, διότι καμμία ἐξ ἡμῶν δὲν εἶχε διάθεσιν νὰ τὸν ἀπαντήσῃ. Ἡ αὐτοκράτειρα συνέτεμε τὸ πρόγευμα ἵνα καταπαύσῃ ἡ σκηνὴ αὐτή· διὰ τὴν ἐπελθοῦσαν δὲ ἐκ τούτου κίνησιν ὁ αὐτοκράτωρ διέκοψε τὴν ὁμιλίαν του καὶ ἀπῆλθεν ὅπως ἦλθεν. Μία τῶν ἡμετέρων κυριῶν, ἥτις εὐλαβῶς ἀπεθαύμαζε πᾶν ὅ,τι οὗτος ἔπραττε καὶ ἔλεγεν, ηὐλόγησεν ἐν κατανύξει τὴν ἀγαθότητα τοῦ κυριάρχου, ὅστις ἀπῄτει νὰ θεωρῆται ὡς ἱερὰ ἡ περὶ ἡμῶν ὑπόληψις, ἀλλ' ἡ εὐφυεστάτη Κυρία *** τῇ ἀπεκρίθη ὁπωσοῦν ἀποτόμως· « Ναί, Κυρία μου, ἂν ὁ αὐτοκράτωρ ἐξακολουθήσῃ νὰ μᾶς ὑπερασπίζῃ τοιουτοτρόπως, εἴμεθα χαμέναι.» Τὸ οὐδὲν ἧττον περίεργον εἶνε ὅτι, ὅταν ἔπειτα ἡ αὐτοκράτειρα τὸν εἶπεν ὁπόσον γελοία ἦτο ἡ σκηνὴ ἐκείνη, ὁ Ναπολέων ἠπόρησε πολὺ ἐπὶ τούτῳ, ἀξιῶν ὅτι ἀπεναντίας ἔπρεπε νὰ τὸν χρεωστοῦμεν πολλὰς τὰς χάριτας διὰ τὴν ζέσιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἠγανάκτει ὁσάκις μᾶς προσέβαλλον.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἕτερά τινα χαριέστερα διηγήματα. Ὁμιλῶν ποτε πρὸς τὸν κύριον Rémusat, Ἐνθυμοῦμαι, εἶπεν, ὅτι ἐπὶ τῆς συνθήκης τοῦ Καμποφόρμιο συνήλθομεν ὁ κ. Cobentzl καὶ ἐγὼ διὰ νὰ τὴν ὑπογράψωμεν εἰς αἴθουσάν τινα, ἐν ᾗ κατὰ τὴν αὐστριακὴν συνήθειαν εἶχον διασκευάσει ἐξέδραν ὑποτυποῦσαν τὸν θρόνον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας. Εἰσελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην, ἠρώτησα τί τοῦτο σημαίνει, καὶ ἀκούσας τὴν ἐξήγησιν εἶπον εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς Αὐστρίας: « Πρὸ πάντων σᾶς παρακαλῶ νὰ διατάξητε νὰ ἀφαιρεθῇ ἡ καθέδρα αὕτη, καθότι ποτὲ δὲν εἶδα κάθισμα ὑψηλότερον τῶν ἄλλων χωρὶς νὰ μ' ἔλθῃ ἀμέσως ἡ ὄρεξις νὰ καθήσω ἐπ' αὐτοῦ.» Καθὼς βλέπετε, προσέθηκεν ὁ αὐτοκράτωρ πρὸς τὸν κ. Rémusat, ἔκτοτε προησθανόμην τί ἤθελε μὲ συμβῇ. Εἰς τὰς ἑσπερίδας τῶν ἀνακτόρων ὁ αὐτοκράτωρ ἀπηύθυνε συνήθως πρὸς τὰς Κυρίας λόγους ἥκιστα εὐμενεῖς. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐνθυμεῖτό ποτε κανὲν ὄνομα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ πρώτη ἐρώτησίς του ἦτο· « Πῶς ὀνομάζεσθε; » Τὸ πρᾶγμα προδήλως δὲν ἦτο εὐχάριστον. Ἀλλ' εὑρέθη ἀνήρ, ὅστις ἔδωκε κατὰ τοῦτο σωτήριον εἰς τὸν αὐτοκράτορα μάθημα. Ὁ μουσικὸς Grétry ἦτο κάλλιστα γνωστὸς εἰς αὐτὸν διότι προσήρχετο συχνότατα εἰς τὴν αὐλήν· καὶ ὅμως ὁ Ναπολέων ὁσάκις τὸν ἐπλησίαζε δὲν ἔπαυε τοῦ νὰ τὸν ἐρωτᾷ μηχανικῶς τὸ ὄνομά του. Μίαν ἡμέραν τελευταῖον ὁ Grétry βαρυνθεὶς νὰ ἀκούῃ τὴν αἰωνίαν αὐτὴν ἐρώτησιν, τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ αὐτοκράτωρ πλησιάσας τὸν εἶπε μὲ τὸν συνήθη ἀπότομον αὐτοῦ τρόπον « Καὶ ὑμεῖς λοιπὸν τίς εἶσθε ; », ὁ Grétry ἀπεκρίθη ὑποδηλῶν τὴν δυσαρέσκειάν του: «Μεγαλειότατε, πάντοτε ὁ Grétry.» Ἔκτοτε ὁ αὐτοκράτωρ δὲν τὸν ἀπηύθυνε πλέον τὴν ἐρώτησιν ταύτην καὶ τὸν ἀνεγνώριζε κάλλιστα.

Ὁ Ναπολέων διηγεῖτο συχνάκις ὅτι εἷς τῶν θείων του εἶχε προείπει εἰς αὐτὸν παῖδα ἔτι ὄντα ὅτι θέλει κυριαρχήσει τοῦ κόσμου, διότι εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ ψεύδεται πάντοτε. Καὶ ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι ἀποδέχεται πληρέστατα τὴν δοξασίαν ταύτην, ἔλεγεν· « Ὁ κ. Μέττερνιχ πλησιάζει πολὺ εἰς τὸ νὰ γίνῃ ἐξαίρετος πολιτικὸς ἀνήρ, διότι ψεύδεται κάλλιστα (il ment très bien.)»

Ὁ αὐτοκράτωρ ὡμίλει καὶ ἔγραφε τὴν γαλλικὴν ἥκιστα ὀρθῶς· ἀλλὰ πολλοὶ ἐκ τῶν οἰκείων αὐτοῦ καὶ φίλων ὑπερηκόντιζον αὐτὸν κατὰ τοῦτο παραδόξως. Ὁ Murat ἐπόθει πολὺ νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς βασιλεὺς ὡς τόσοι ἄλλοι συγγενεῖς τοῦ Ναπολέοντος, ἠξεύρων δὲ ὅτι ὁ Talleyrand, πανίσχυρος ὢν τότε παρὰ τῷ αὐτοκράτορι, ἀντέπραττεν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ πόθου ἐκείνου, εἶπέ ποτε: « Moussu dé Talleyrand, il ne veut pas que je sois roué. » Δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ προσθέσω ὅτι ἐν τῇ φράσει ταύτῃ, ἐκτὸς τῆς ἀσυνταξίας καὶ τῆς ὅλως ἀλλοκότου προφορᾶς, ἡ τελευταία λέξις διὰ τὸν τρόπον, καθ' ὃν διήρχετο ἐκ τῶν χειλέων τοῦ Murat, κατήντησεν ἀντὶ τοῦ βασιλέως νὰ σημαίνῃ τὸν τετροχισμένον. Τῇ ἀληθείᾳ ὁ Ἀχιλλεὺς οὗτος τοῦ νέου Ἀγαμέμνονος ἠδύνατο μὲν νὰ εἴπῃ ὅτι ἦτο οἷος οὔ τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων ἐν πολέμῳ, ἀλλὰ πολὺ δικαιότερον ἐκεῖνου νὰ προσθέσῃ ἀγορῇ δὲ τ' ἀμείνονές εἰσι καὶ ἄλλοι.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΥΖΗΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ ζωγράφος, οὗτινος τὴν προσωπογραφίαν δημοσιεύομεν σήμερον Νικόλαος Γύζης, ἐκ τοῦ χρωστῆρος τοῦ ὁποίου ἐξῆλθε τὸ καλλιτεχνικὸν ἔργον, ὅπερ προσφέρει ἡ *Ἑστία* εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἐν χωριστῷ φύλλῳ δωρηθὲν αὐτῇ εὐμενῶς ὑπὸ τοῦ καλλιτέχνου, ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1842 ἐν Τήνῳ. Τὰς καλλιτεχνικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἤρχισεν ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ πολυτεχνικῇ σχολῇ, μετὰ

δὲ τὸ τέλος αὐτῶν μετέβη εἰς Μόναχον, χορηγούσης τῆς ἐν Τήνῳ Μονῆς τῆς Εὐαγγελιστρίας τὰς δαπάνας, ἐκεῖ δὲ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν τεχνῶν τῆς Βαυαρικῆς πρωτευούσης, ἔχων διδάσκαλον τὸν διάσημον καθηγητὴν τῆς γραφικῆς Piloty, νῦν διευθυντὴν τῆς βασιλικῆς Ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν ἐν Μονάχῳ, εὗρε στάδιον εὐρὺ καὶ κοινωνίαν ἀνεπτυγμένην καλλιτεχνικῶς, καὶ γνωρίζουσαν νὰ ἐκτιμήσῃ τὰ καλλιτεχνικὰ αὐτοῦ προτερήματα. Ἐκεῖ λοιπὸν μικρὸν κατὰ μικρὸν ὁ κ. Γύζης προαγόμενος ἔγραψεν ἀρίστας εἰκόνας, ἀληθῆ καλλιτεχνικὰ ἔργα κατὰ τὰς κρίσεις τῶν ἐν Εὐρώπῃ τεχνοκριτῶν.

Ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ κ. Γύζη καὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ ὡς καλλιτέχνου ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ἐπανέλθωμεν ὅταν διὰ τῆς «Ἑστίας» δημοσιευθῶσι καὶ ἄλλαι αὐτοῦ εἰκόνες, ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τὰ γνωστότερα καὶ μᾶλλον ἀξιοσημείωτα ἐξ αὐτῶν. Ἐκ τούτων ὀλίγιστα μὲν ἔχουσιν ὑπόθεσιν ἱστορικὴν οἷον «ἡ Ἰουδὶθ εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ὀλοφέρνους», τὸ πρῶτον αὐτοῦ βραβευθὲν ἔργον «ἡ εἴδησις τῆς ἁλώσεως τοῦ Σεδάν», τὰ πλεῖστα δὲ εἶνε εἰκόνες εἰλημμέναι ἐκ τοῦ καθημερινοῦ βίου, ῥωπογραφίαι, ἐν αἷς διαλάμπει ἐξαίρετος καὶ λεπτὸς χαρακτηρισμὸς τῶν δρώντων προσώπων, συνδεδεμένος ἐνίοτε μετὰ δόσεώς τινος τρυφερᾶς κωμικότητος. Τοιαῦται δὲ εἶνε «Ὁ ὀρνιθοκλέπτης», «Οἱ ἀρραβῶνες τῶν παιδίων ἐν Ἑλλάδι», ἔργον δι' ὃ ὁ καλλιτέχνης ἐτιμήθη διὰ χρυσοῦ νομισματοτήμου ἐν Βερολίνῳ, «Ὁδοιπορία ζωγράφου ἐν Ἑλλάδι», «Τὰ ὀρφανὰ σιτιζόμενα», «Ἡ ταμμένη κόρη», ἕτερον παλαιὸν αὐτοῦ ἐπίσης λαμπρὸν τοῦ αὐτοῦ θέματος μὲ τὸ σήμερον ὑπὸ τῆς «Ἑστίας» δημοσιευόμενον, «ὁ Ἄραψ μὲ τὸν παῖδα», «Τὰ ἄτακτα παιδία», «Ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἀράπη Χρήστου», «Ἰατρικὴ ἐπιθεώρησις τῶν κυνῶν ἐν Γερμανίᾳ», «Ἡ χήρα μετὰ τῶν τέκνων της περὶ τὴν τράπεζαν», «Ἡ διήγησις τοῦ παραμυθίου ὑπὸ τῆς γιαγιᾶς», τέλος δὲ τὸ πέρυσιν ἐν τῇ διεθνεῖ καλλιτεχνικῇ ἐκθέσει βραβευθὲν ἔργον «Ἡ ἀποστήθισις τοῦ μαθήματος μικρᾶς κόρης» καὶ ἄλλα πολλὰ ἐν οἷς καί τινες προσωπογραφίαι.

Ὁ κ. Γύζης ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐν ἔτει 1872, ἔνθα ἔμεινε μικρὸν χρόνον, εἶτα δὲ ἐταξείδευσε μετὰ τοῦ κ. Λύτρα τοῦ ἄλλου διακεκριμένου ἡμῶν ζωγράφου, μεθ' οὗ συνδέεται δι' ἀρρήκτου φιλίας, ἀνὰ τὴν μικρὰν Ἀσίαν πρὸς σπουδὴν καλλιτεχνικὴν καὶ κατὰ τὸ ἔτος ἐπέστρεψεν εἰς Μόναχον, ἔνθα καὶ ἔκτοτε διαμένει μετὰ τῆς συζύγου του, Ἑλληνίδος, θυγατρὸς τοῦ κ. Ν. Νάζου.

Ὁ Γύζης διὰ τῶν ἔργων του ἀπέκτησεν ἐν Γερμανίᾳ φήμην διακεκριμένου καλλιτέχνου τῶν ἡμετέρων χρόνων, τούτου δὲ ἕνεκα διωρίσθη καὶ καθηγητὴς τῆς γραφικῆς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ὡραίων τεχνῶν τοῦ Μονάχου, ἔνθα διδάσκει ἀπὸ δύο ἤδη ἐτῶν.

ΕΚΤΑΦΗ

(Ο ΔΕΡΒΙΣΗΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ)

(Τὸ κατωτέρω ποίημα εἶνε συνέχεια ποιήματος ἐπιγραφομένου «Ἐκταφή», οὗτινος μόνον τὸ πρῶτον μέρος ἐδημοσίευσα. Τοῦ πρώτου μέρους ὁ ἥρως εἶνε κουρεύς τις νεανίας, ἐθελοντὴς κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς Κρήτης, ὅστις ἔπεσεν αὐτοκτονήσας ἵνα μὴ παραδοθῇ εἰς τοὺς ἐχθρούς. Ταῦτα πρὸς ἀντίληψιν τοῦ δευτέρου τούτου μέρους τοῦ ποιήματος)

Α. Π.

Α'.

Τῆς λήθης μέλαν σάβανον μακρὰν ἡ χείρ μου ῥίπτει
Καὶ ἄλλον εὐγενῆ νεκρὸν ἐξάγει τοῦ μνημείου.
Ἡ λήθη ὅ,τι ἔκλεψε καὶ τ' ἄδικον καλύπτει,
Ἡ μοῦσα πάλιν εἰς τὸ φῶς θὰ φέρῃ τοῦ ἡλίου.
Ἰδοὺ αὐτός—πλὴν δειλιῶ τὸν τάφον του ν' ἀνοίξω·
Καὶ εἰς τοὺς ἄγαν Ἕλληνας Τούρκου νεκρὸν νὰ [δείξω.
Φοβοῦμαι τὸ φιλόπατρι τινῶν... εἶναι Δερβίσης!
—Ἆ, καὶ αὐτὸν ποιητικὴ ἄδεια θὰ ὑμνήσῃς;
Εἰς ἀλλοκότου ποιητοῦ τὸ θέμα τίς προσέχει;
Κἂν τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸς τοῦ ἄλλου δὲν θὰ ἔχῃ...
— Διόλου· τόσον ἀγενὴς δὲν ἦτον ὡς ἐκεῖνος!
Ἔχουν ἁβρὸν ἐπάγγελμα οἱ τοῦ προφήτου θύται·
Ἡ δεξιά των εὐλογεῖ φονέων μόνον σμῆνος·
Ἡ ἀγενὴς ἀπὸ αὐτοὺς ψαλὶς καταφρονεῖται...
Πλὴν τρέμω μὴ ὁ γέρων μου νεκρὸς σᾶς ἀπαρέσῃ,
Διότι ἦτον ἥκιστα Δερβίσης· ἐλυπεῖτο
Ἂν ἓν στρουθίον ἔβλεπεν ἐπὶ τῆς γῆς νὰ πέσῃ.
Τόσον γενναῖος, βλέπετε, ὁ ἥρως μου δὲν ἦτο,
Ὥστε δι' αἴσθημα τιμῆς ν' αὐτοκτονήσῃ μόνον.
Θὰ ἦτον ἴσως ὡς ὑμεῖς κατὰ τῶν αὐτοκτόνων...
Καὶ ὅμως Ἕλλην καθὼς σεῖς ἂν ἦτον ὁ Δερβίσης,
Ὡς ὁ κουρεὺς θὰ ἔχυνε τὸ αἷμά του ἐπίσης!

Β'.

Ὦ Μοῦσα! ὅλα τὰ νικᾷ ἡ ῥακενδύτις λήθη,
Πλὴν νὰ νικήσῃ ἔτι σὲ ποτὲ δὲν ἠδυνήθη.
Ματαίως ὡς φιλάργυρος τοὺς θησαυρούς της κρύπτει
Καὶ τὰς κλοπάς της μ' ἔρεβος ἀχάριστον καλύπτει.
Τὰ σκότη της διαπερᾷς μ' ἀκτινοβόλον βλέμμα,
Μὲ νεκροθάπτιν δίκελλαν ἀδάμαντας ἐκθάπτεις,
Καθωραΐζεις μὲ αὐτοὺς τὸ ἅγιόν σου στέμμα
Κ' εἰς τάφον ἄγνωστον συχνὰ ἀστέρων φῶς ἀνά-[πτεις.
Ἐλθέ, Θεά, ἂν κ' Ἑλληνίς, εἰς φίλον ἐχθροῦ μνῆμα·
Δὲν ἔχεις ἐθνικότητα· τὸ πᾶν σοῦ εἶναι κτῆμα.
Τὸν συμπολίτην πταίοντα κτυπᾷς καὶ καταστρέφεις
Καὶ μ' ἄνθη ἑλικώνια ἐχθροὺς δικαίους στέφεις.

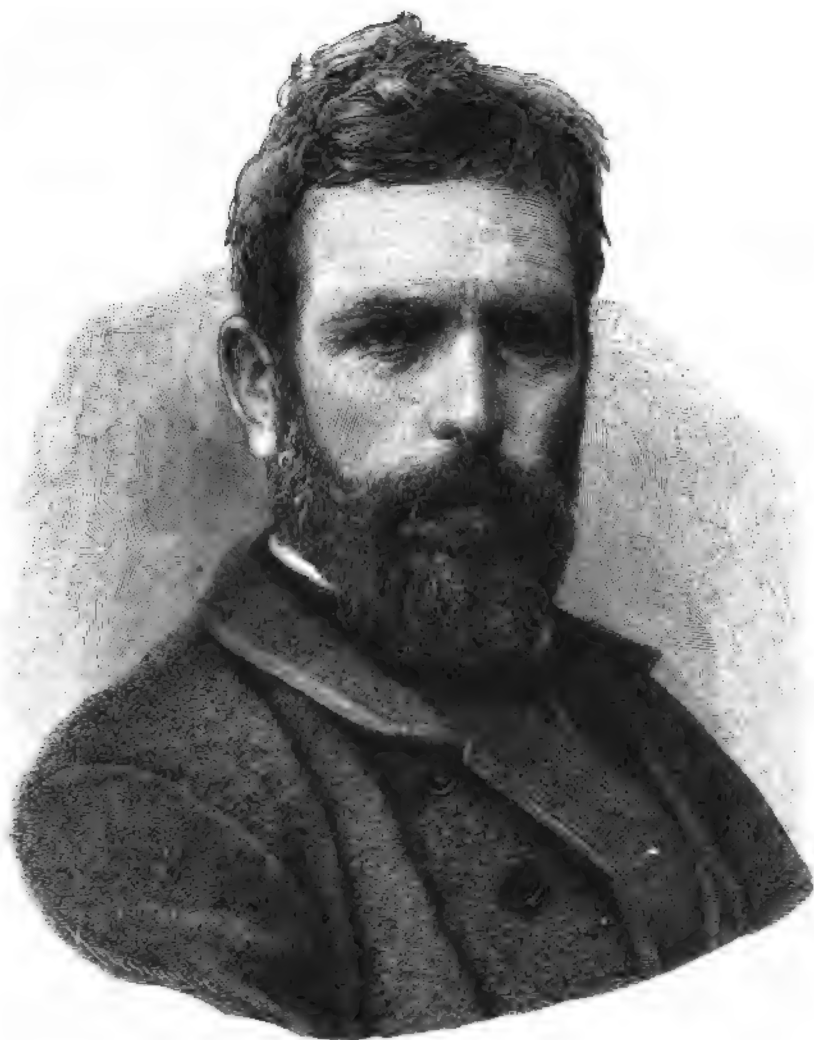

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΥΖΗΣ

Όταν ή μοῦσα ἄνωθεν μνημείου θεωρῆται,
Ἡ νὺξ ἡμέρα γίνεται, ἀνάστασις τελεῖται.
Ψάλε, Θεά· ἀπόδοσον λησμονημένον χρέος
Κ' εἰπὲ πᾶν ὅ,τι γηραιὸς μὲ εἶπεν Ἀθηναῖος.

Γ'.

Αἰὼν παρῆλθεν· ἡ Ἑλλὰς ἀκόμη δούλη δούλων,
Ἐσίγα ὑπὸ τὸν βαρὺν ζυγὸν τῶν ἀλλοφώνων·
Ὁ Παρθενὼν ἦτον τσαμὶ κ' ἡ γῆ τῶν Θρασυβούλων
Δὲν ἦτον πλέον ἡ πατρὶς παιάνων καὶ δαφνώνων.
Ὁ Χασεκῆς,[1] αἱμοχαρής, ἀκόρεστος σατράπης,
Εἰς τὰς Ἀθήνας ἤπλονε τὸ φονικόν του ξίφος
Κ' ἦτον τὸ ἄστυ τῆς θεᾶς ποδῶν βαναύσων τάπης.
Τῶν οἰκετῶν του ἔτρεχε εἰς τὰς ὁδοὺς τὸ στῖφος
Καὶ ἥρπαζεν, ἐφόνευεν, ἠτίμαζε κ' ἐκτύπα.
Ἡ πόλις δὲν εἶχεν ἰδῇ ποτὲ τοιοῦτον γῦπα!
Καὶ δὲν ἠρκεῖτο εἰς αὐτὰ ὁ βάρβαρος καὶ μόνον,
Κ' εἰς τὰ τεμένη ἔθεσε τὴν χεῖρα, τῶν προγόνων.
Ἤθελεν ἄσβεστον καλήν, οἰκοδομῶν οἰκίαν,
Καὶ τοῦ Διὸς εἰς ἄσβεστον μετέβαλλε τὰς στήλας·
Κ' αἰώνων τόσων ἔθραυε τὴν μεγαλοφυΐαν,
Κρημνίζων ὅ,τι ἄφησε, πῦρ, χρόνος καὶ Ἀττίλας.
Δὲν ἐστερεῖτο, βλέπετε, ποσῶς καλαισθησίας·
Τοὺς ἀχυρῶνας ἔχριε μὲ ἄσβεστον εὐκλείας.
Φεῦ· χρησιμεύ' ἡ εὔκλεια καὶ φῶς τόσων ἀκτίνων,
Εἰς ἀχυρῶνας Χασεκῆ καὶ σύλησιν Ἐλγίνων!

Δ'.

Τίνες ἐκεῖν' οἱ βέβηλοι καὶ τίνες οἱ ἀχρεῖοι,
Οἵτινες θραύουν τὸν λαμπρὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου;
Πᾶς λίθος συντριβόμενος καὶ πίπτων τὴν γῆν σείει·
Θαῤῥεῖς πῶς ὄρη πίπτουσιν ἐπάνω τοῦ πεδίου.
Καὶ βλέπων στέγην πατρικὴν ὁ ἥλιος νὰ πίπτῃ,
Τὸ φωτοβόλον πρόσωπον εἰς μέλαν νέφος κρύπτει...
Κτυποῦν τὴν οὐρανοστεφῆ ἐκείνην στήλην, νᾶνοι
Ζητοῦν νὰ τὴν συντρίψουν·
Τὸ βλέμμα μόλις ἀετοῦ τὴν κορυφήν της φθάνει·
Πλὴν πανταχόθεν πλήττεται καὶ κάτω θὰ τὴν ῥίψουν.
Ἀντιλαλεῖ κτυπούμενον τὸ γηραιόν της στῆθος·
Νομίζεις, πῶς τὸν Ἰησοῦν αἰσχρὸν μαστίζει πλῆθος...
Δύο πεσοῦσαι ἀδελφαὶ αὐτῆς συντετριμμέναι,
Ὡς τεθνεῶτες γίγαντες, χῶρον μακρὸν καλύπτουν
Καὶ πτῶσιν ἄλλης ἀδελφῆς προσμένουν τεθλιμμέναι·
Φεῦ, τοῦ Διὸς οἱ κεραυνοὶ ὡς ἄλλοτε δὲν πίπτουν!
Δύσμοιρος, δύσμοιρος Ἑλλάς· ταλαίπωροι Ἀθῆναι.
Ἀλλά, ἀλλὰ οἱ βάρβαροι ἐργάται τίνες εἶναι;
Τίς λύσσα πράξιν ὡς αὐτὴν ἀνίερον ἐμπνέει;
Μὴ εἶναι Σκύθαι, Βάνδαλοι; Ἄ, ὄχι· Ἀθηναῖοι!
Ὁ Χασεκῆς ἐξέλεξεν αὐτούς· καὶ τίς διστάζει
Ὅταν ἐκεῖνος ἀπαιτῇ, ὅταν αὐτὸς προστάζῃ;
Σιωπηλοί, περίλυποι, δακρύοντες κρυφίως,
Τὴν δόξαν τῶν πατέρων των κρημνίζουν ἀκουσίως.
Τὸ βλέμμα των ἀμήχανον εἰς τὰ ἐδάφη νεύει·
Ἐκεῖνος, κιονόκρανον ἐνῷ κτυπᾷ, θωπεύει·
Εἷς ἄλλος εἰς τὸν κόλπον του μικρὸν λιθίσκον κρύπτει
Καὶ ἀμελῶν τὸ ἔργον του ἐκεῖνος σύννους κύπτει...
Πλὴν Ἄραψ τις, ἐπιτηρῶν τὸ ἔργον, τὸν μαστίζει
Κ' ἡ ἐργασία ἡ νωθρὰ γοργῶς ἐπαναρχίζει.
Τῆς στήλης χεῖρες ἑκατὸν κτυποῦν τὸν στηλοβάτην
Κ' ἐκείνη μάτην προσπαθεῖ ν' ἀντιπαλαίσῃ, μάτην.
Ὁ γίγας ἤδη σείεται, ὡς μέθυσος κλονεῖται,
Πλὴν ἔτ' εἰς τὴν κρηπῖδά του τὴν ἰσχυρὰν κρατεῖται...

Ἄ, ὅ,τι τῶν πατέρων μας ἡ χεὶρ ἔχει ἐγείρει,
Δυσκόλως ῥίπτει ὁ σεισμὸς καὶ χρόνος δὲν τὸ φθείρει!
Πλὴν εἰς ὑστάτην ὤθησιν τὸ ἔδαφος σαλεύει,
Τῆς στήλης κλίν' ἡ πολιά, θαῤῥεῖς πῶς ἱκετεύει...
Ἔτη τρισχίλια ὁμοῦ ἁπλοῦνται εἰς τὸ χῶμα
Μὲ κρότον ὃν δὲν ἤκουσεν οὐδεὶς θνητὸς ἀκόμα!
Κ' ἡνώθη μ' ἄλλα ἀδελφὰ συντρίμματα ἡ στήλη·
Ἐνόμιζες πῶς σύντριμμα τὸ σύντριμμα ἐφίλει...
Οἱ παρεστῶτες ἔντρομοι καὶ ὠχριῶντες ὅλοι,
Ἐπίστευσαν πῶς τ' οὐρανοῦ κατέπεσαν οἱ θόλοι.
Ὅ,τι ὡραῖον κ' ὑψηλὸν πρέπει νὰ πέσῃ, πρέπει·
Τῆς μοίρας τ' ὄμμα πάντοτε λοξῶς τὸ μέγα βλέπει,
Καὶ ῥίπτει μόχθους Νεύτωνος καὶ Νεύτωνος ἀκτῖνα,
Ὡς παιδιὰν ἐνίοτε εἰς ψωραλέον κύνα...[1]

Ε'.

—Τὸ δάκρυ τίνος εἶν' αὐτό, αὐτὸς ὁ μαργαρίτης,
Ὅστις κατέπεσεν ὁμοῦ μὲ τὴν ἀρχαίαν στήλην;
—Τὸ δάκρυ τοῦτο ἔχυσεν ἐκεῖνος ὁ πρεσβύτης,
Ὅστις ὠχρὸς καὶ μ' ἔκφρασιν παρατηρεῖ ὀργίλην
Τῶν Μουσουλμάνων τὴν σειράν,
Κ' ἐκπέμπει ἐκ τοῦ στήθους του στόνον ὀδύνης καὶ ἀράν!
Ἡ πράσινός του κίδαρις τὴν κεφαλήν του κρύπτει.
Καὶ ἡ μακρά του γενειὰς μέχρι τῆς ζώνης πίπτει.
Τίς εἶνε;—Τοῦρκος καὶ αὐτός· ἀλλ' ὄχι ἔτι πλέον·
Εἶναι Δερβίσης· τοῦ Ἀλλὰχ καὶ τοῦ Μωάμεθ θύτης,
Ἀλλὰ προπάντων ἄνθρωπος· πνεῦμα εὐρύ, γενναῖον
Καὶ ὅλων ἡ μεγάλη του καρδία συμπολίτης.
Ὀλίγον πέραν τῶν στηλῶν, πλησίον τοῦ Σταδίου,
Χρόνον πολύν, ἑξήκοντα ἐνιαυτούς, μονάζει·
Σπανίως ἐκ τοῦ σκιεροῦ ἐξέρχεται κελλίου·
Νύκτα κ' ἡμέραν δέεται, νηστεύει καὶ στενάζει
Ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, ὑπὲρ παντὸς ἐμψύχου
Κ' ὑπὲρ τῶν ζώων· καὶ αὐτῶν τὸν συγκινεῖ ὁ πόνος.
Μετ' ὀφθαλμοῦ ἀκολουθεῖ πολλάκις ἀνησύχου
Τὸν σκώληκα ὃν ἀπειλεῖ τὸ ῥάμφος χελιδόνος·
Καὶ σώζων τοῦτον παρ' αὐτῆς, ἱέρακα μακρύνει
Ὅστις πρὸς ταύτην ἄγριος τὴν πτῆσιν διευθύνει..
Μέχρι Βοσπόρου ἔφθανεν ἡ φήμη του ἁγία.
Τοσοῦτον, ὥστε καὶ αὐτὸν τὸν Χασεκῆν συνεῖχε·
Πολλάκις ἡ πανίσχυρος ἐκείνου ἐξουσία
Τὴν ἀσθενῆ του δύναμιν ἀντίπαλόν της εἶχε.
Πολλάκις τὸν φιλάργυρον κατέπειθε νὰ δώσῃ
Εἰς Τοῦρκον ἢ κ' εἰς Ἕλληνα βοήθειαν ταχεῖαν,
Κ' ἠνάγκαζεν ἀδικητὴν εἰς χήραν ν' ἀποδώσῃ
Τὸν τροφοδότην τῆς ἀγρόν, ὃν ἥρπασε μὲ βίαν.
Τούρκων κ' Ἑλλήνων δικαστὴς ἐκεῖνος μόνος ἦτο·
Κατέπαυε τὰς ἔριδας μὲ γλῶσσαν ἀσυνήθη,
Ὥστ' αἰωνίως ὁ Καδῆς πελάτας ἐστερεῖτο
Κ' ἐπείνα... Ὅμως ἔτρεφεν ἡ πεινά του τὰ πλήθη!
Ὅταν σπανίως ἄφινε τὸ ἤρεμον κελλίον
Κ' ἐβάδιζεν εἰς τὰς ὁδοὺς ὠχρὸς ἐκ τῆς νηστείας,
Ὅτι τὰς θύρας ἤξευρον θὰ κρούσῃ τῶν πλουσίων,
Διὰ νὰ θρέψῃ ὀρφανὰ κι' ἀνῇ ἀσθενείας.
Βαδίζων πάντας συμπαθῶς ὡς τέκνα του ηὐλόγει·
Δι' ὅλους ἦσαν αἰσμένεῖς οἱ πατρικοί του λόγοι.
Ἔκλινον οἱ Χριστιανοὶ φαιδροὶ ἐνώπιόν του·
Οἱ Τοῦρκοι κατησπάζοντο τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν του·
Κ' οἱ παῖδες τὸν ἐδέχοντο μὲ υἱϊκὰς ἐκχύσεις·
Καί, πρᾶγμ' ἀπίστευτον! αὐτός, ὁ Τοῦρκος, ὁ Δερβίσης,
Ἰδέαν εἶχεν ἀμυδρὰν τῆς δόξης τῶν Ἑλλήνων,
Καὶ τὴν ἀξίαν τῶν στηλῶν ἐγνώριζεν ἐκείνων!

[1] Μικροσκοπικὸς Ἀλῆ-Πασᾶς τῶν Ἀθηνῶν διὰ τὴν ἀφόρητον τυραννίαν καὶ ἀπληστίαν του.

[1] Τὸ γνωστὸν ἀνέκδοτον τοῦ κυνὸς τοῦ Νεύτωνος.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1885 — 70.

'Αριθ. 470 — Λεπτὰ πεντήκοντα.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 89. — 1 Ἰανουαρίου 1885

ΠΑΝΟΜΟΙΟΤΥΠΑ ΤΩΝ ΥΠΟΓΡΑΦΩΝ ΤΩΝ Α. Α. Υ. Υ.

ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΟΠΑΙΔΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΙ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Κωνσταντῖνος

Γεώργιος

Νικόλαος

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, διάδοχος τοῦ ἑλληνικοῦ θρόνου, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Ἰουλίου 1868, ἄγει νῦν τὸ 17ον ἔτος τῆς ἡλικίας. Ἐκπαιδεύεται τὰ μὲν ἐγκύκλια μαθήματα ὑπὸ ἰδιαιτέρων καθηγητῶν ἐν τοῖς Ἀνακτόροις, τὰ δὲ στρατιωτικὰ ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ τῶν Εὐελπίδων, ἔχων βαθμὸν λοχίου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ, γεννηθεὶς ἐν Κερκύρᾳ τῇ 12 Ἰουνίου 1869, ἄγει τὸ 16ον ἔτος. Ἐκπαιδεύεται ἀπὸ τοῦ παρελθόντος θέρους τὰ ναυτικὰ ἐν Δανίᾳ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ, γεννηθεὶς ἐν Ἀθήναις τῇ 9 Ἰανουαρίου 1872, συμπληροῖ ὅσονούπω τὸ 13ον ἔτος. Ἐκπαιδεύεται τὰ μὲν ἐγκύκλια μαθήματα ἐν τοῖς Ἀνακτόροις, τὰ δὲ στρατιωτικὰ ἐν τῇ σχολῇ τῶν Εὐελπίδων.

ΟΙ ΘΑΛΑΜΗΠΟΛΟΙ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Ἡ Ἱστορία ἔχει τοὺς ὑπουργοὺς αὐτῆς καὶ τοὺς θαλαμηπόλους. Ἐννοεῖται ὅτι ὑπουργοὶ εἶνε οἱ καλούμενοι ἱστορικοί· θαλαμηπόλους δὲ δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν τοὺς ἀνθρώπους ὅσοι λαβόντες ἀφορμὴν νὰ γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν χαρακτῆρα, τὰς ἀρετάς, τὰς κακίας, τὰς ἕξεις τῶν ἡγεμόνων καὶ τῶν κυβερνητῶν, ἀπεταμίευσαν τὰς περὶ πάντων τούτων παρατηρήσεις καὶ κρίσεις αὐτῶν εἰς τὰ λεγόμενα Ἀπομνημονεύματα (Mémoires). Ὑπάρχουσιν ἀπομνημονεύματα τὰ ὁποῖα λογίζονται ἀνώτερα πολλῶν ἐγκρίτων ἱστορικῶν ἔργων. Τοιοῦτον ἀνεδείχθη τὸ ἀριστούργημα τοῦ δουκὸς St Simon, ὅστις ἤκμασεν ἐν τῇ ΙΖ' ἑκατονταετηρίδι καὶ ὡς οὐδεὶς ἴσως ἄλλος ἐξηκρίβωσε καὶ πιστῶς ἐζωγράφησε τὸ μεγαλεῖον καὶ τὰς ἀδυναμίας τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. Τἀνάπαλιν τὰ Ἀνέκδοτα τοῦ Προκοπίου εἶνε λίβελλος ἀηδὴς προσπαθήσας νὰ ἀμαυρώσῃ πᾶν ὅ,τι ἀγαθὸν ἐγένετο ἐπὶ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ καὶ καταντήσας νὰ ἀξιώσῃ ὅτι ὁ Ἰουστινιανὸς καὶ ἡ Θεοδώρα δὲν ἦσαν ἄνθρωποι ἀλλὰ δαίμονες λαβόντες σχῆμα ἀνθρώπου ὅπως ἐξολοθρεύσωσι τὸ ἀνθρώπινον γένος. Κατὰ δὲ τὰς τρεῖς τελευταίας ἑκατονταετηρίδας ἀπειράριθμα ἐξεδόθησαν καὶ ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς χρόνοις καθ' ἑκάστην ἐκδίδονται ἀπομνημονεύματα, τὰ ὁποῖα ἐξίσου ἀφιστάμενα τῶν τε μεγαλοφυῶν ἀφηγήσεων τοῦ St Simon καὶ τῆς συστηματικῆς συκοφαντίας τοῦ Προκοπίου, ἀποβαίνουσι χρήσιμα βοηθήματα τῆς ἀληθοῦς ἱστορίας.

Σημειωτέον ὅμως ὅτι πάντα τὰ ἀπομνημονεύματα ταῦτα, εἴτε δόκιμα εἴτε μή, ἔχουσι συμφυᾶ τινα ἰδιότητα, ἥτις ὑπὸ μὲν τῶν κοσμιωτέρων δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐλάττωμα, ὑπὸ δὲ τῶν φιλοσκανδάλων ὡς προτέρημα. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ οἱ κυβερνῆται τῶν ἐθνῶν παρίστανται ὅπως συνειθίζουσι νὰ βλέπωσιν αὐτοὺς οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐν στολαῖς καὶ ἐθιμοταξίᾳ· ἐν δὲ τοῖς ἀπομνημονεύμασιν εἰκονίζονται πολλάκις φέροντες χιτῶνα κατοικίδιον, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἔτι ἀφελέστερον ἱματισμόν, ὃν καὶ μόνον συμπίπτει νὰ ὦσι περιβεβλημένοι ὁσάκις δὲν ἔχουσι περὶ ἑαυτοὺς εἰμὴ μόνους τοὺς θαλαμηπόλους. Ἐὰν λοιπὸν αἱ ἀναμνήσεις τούτων παρεκβῶσι τῶν ὁρίων τῆς εὐπρεπείας, καθ' ἣν ἔχει δυστυχῶς ῥοπὴν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, οἱ κυβερνῆται τῶν ἐθνῶν ἀποβάλλουσι πᾶν ἱστορικὸν γόητρον.

Ὁπόσον δυσαπόσχετος εἶνε ὁ σκόπελος οὗτος μαρτυροῦσι τὰ πρὸ τετραετίας ἐκδοθέντα ἀπομνημονεύματα τῆς κυρίας Rémusat. Ἡ χρηστοτάτη αὕτη γυνή, ἡ ἔξοχος τῇ ἀληθείᾳ διὰ τὴν εὐφυΐαν αὐτῆς, διετέλεσε κυρία τῆς τιμῆς τῆς αὐτοκρατορίσσης Ἰωσηφίνης καὶ ἠξιώθη ἐπί τινα χρόνον τῆς ἰδιαζούσης τοῦ Ναπολέοντος εὐνοίας. Ἡ περὶ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ὧν διετέλεσε μάρτυς, καὶ ἰδίως περὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς τρίτομος αὐτῆς συγγραφή, ὑπελήφθη δικαίως ὡς συμβολὴ ἀξιόλογος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς πρώτης δεκαετηρίδος τοῦ παρόντος αἰῶνος. Καὶ ὅμως ἡ συγγραφὴ αὕτη περιέχει περὶ τῶν οἰκειοτάτων πρὸς τὴν σύζυγον σχέσεων τοῦ αὐτοκράτορος καὶ περὶ τῶν ἐρώτων αὐτοῦ πρὸς τὴν φιλομειδῆ Πολωνίδα, ἥτις ἐγέννησε τὸν Βαλεύσκην, λεπτομερείας τινάς, τὰς ὁποίας οὐδέποτε ἠθέλομεν τολμήσει νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα, φοβούμενοι μὴ προσκρούσωμεν εἰς τὴν αἰδημοσύνην τῶν ἀναγνωστριῶν τῆς *Ἑστίας*.

Ἀλλὰ περὶ τῆς ὀλίγης τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς φειδοῦς πρὸς τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ καλοῦ φύλου ἀναφέρει ἡ κυρία Rémusat γεγονότα τινά, τὰ ὁποῖα ἀκινδύνως νομίζομεν ὅτι δύνανται νὰ ἀνακοινωθῶσι καὶ ἐν τῷ παρόντι περιοδικῷ. Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, λέγει, προεγευματίζομεν μετὰ τῆς αὐτοκρατορίσσης οὐκ ὀλίγαι τῶν κυριῶν τῆς αὐλῆς, ἐν αἷς ἦσαν καί τινες περὶ ὧν πολλαὶ κακολογίαι περιεφέροντο τότε ἐν τῷ τμήματι τῶν Παρισίων, τῷ ὀνομαζομένῳ faubourg St Germain, καὶ ἰδίως οἰκουμένῳ ὑπὸ τῆς ἀντιπολιτευομένης τὸ νέον καθεστὸς ἀρχαίας ἀριστοκρατίας. Αἴφνης εἰσβάλλει εὔθυμος ὁ Ναπολέων εἰς τὸ ἑστιατόριον, καὶ στηριχθεὶς εἰς τὴν ῥάχιν τοῦ καθίσματος τῆς γυναικός του ἀπευθύνει πρὸς ἑκάστην ἐξ ἡμῶν κατ' ἀρχὰς ἀδιαφόρους τινὰς λόγους· ἔπειτα ἤρχισε νὰ μᾶς ἐρωτᾷ πῶς διάγομεν καὶ μετ' ὀλίγον νὰ ὑποδεικνύῃ ὅτι ὑπάρχουσι μεταξὺ ἡμῶν τινες, περὶ τῶν ὁποίων πολλὰ λέγονται ἐν τῇ πόλει. Ἡ αὐτοκράτειρα, ἥτις γινώσκουσα τὸν σύζυγόν της, ἤξευρεν ὅτι ἀπὸ λόγου εἰς λόγον ἠδύνατο νὰ πηδήσῃ ὑπὲρ τὰ ἐσκαμμένα, ἐπεχείρησε νὰ διακόψῃ τὴν ὁμιλίαν ταύτην. ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ ἐπιμένων «Ναί, κυρίαι μου, προσέθηκε, πολλὰ λέγονται περὶ ὑμῶν, ἰδίως ὑπὸ τῆς καλοκἀγάθου ἀρχαίας ἀριστοκρατίας. Ἀξιοῦσι, λόγου χάριν, ὅτι ὑμεῖς, Κυρία *** ἔχετε σχέσεις μὲ τὸν Κύριον ***. Ὅτι ὑμεῖς, Κυρία...» καὶ οὕτω καθεξῆς ἀπευθυνόμενος εἰς δύο τρεῖς ἐξ ἡμῶν τὴν μίαν κατόπιν τῆς ἄλλης. Εὔκολον εἶνε νὰ φαντασθῆτε εἰς ποίαν ὡς ἐκ τούτου περιήλθομεν πᾶσαι στενοχωρίαν, πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν τοῦ αὐτοκράτορος. « Ἀλλά, προσέθηκεν αἴφνης, μὴ νομίσῃ τις ὅτι ἀνέχομαι τὰς κακολογίας ταύτας. Ὁ προσβάλλων τὴν αὐλήν μου, προσβάλλει ἐμὲ αὐτόν· καὶ ἀπαιτῶ νὰ παύσωσι λέγοντες τοιαῦτα εἴτε περὶ ἐμοῦ, εἴτε περὶ τῆς αὐλῆς μου.» Καὶ τότε λαβὼν σχῆμα προσώπου ἀπειλητικὸν καὶ τόνον φωνῆς αὐστηρότερον, διὰ

μακρῶν κατέκρινε τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς παρισινῆς κοινωνίας, τὸ ὁποῖον ἀνθίστατο ἔτι κατ' αὐτοῦ, λέγων ὅτι θέλει ἐξορίσει πᾶσαν γυναῖκα, ἥτις ἤθελε προφέρει μίαν λέξιν περί τινος τῶν κυριῶν τῆς αὐλῆς· καὶ ταῦτα πάντα ἐρεθιζόμενος ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ, διότι καμμία ἐξ ἡμῶν δὲν εἶχε διάθεσιν νὰ τὸν ἀπαντήσῃ. Ἡ αὐτοκράτειρα συνέτεμε τὸ πρόγευμα ἵνα καταπαύσῃ ἡ σκηνὴ αὕτη, διὰ τὴν ἐπελθοῦσαν δὲ ἐκ τούτου κίνησιν ὁ αὐτοκράτωρ διέκοψε τὴν ὁμιλίαν του καὶ ἀπῆλθεν ὅπως ἦλθεν. Μία τῶν ἡμετέρων κυριῶν, ἥτις εὐλαβῶς ἀπεθαύμαζε πᾶν ὅ,τι οὗτος ἔπραττε καὶ ἔλεγεν, ηὐλόγησεν ἐν κατανύξει τὴν ἀγαθότητα τοῦ κυριάρχου, ὅστις ἀπῄτει νὰ θεωρῆται ὡς ἱερὰ ἡ περὶ ἡμῶν ὑπόληψις, ἀλλ' ἡ εὐφυεστάτη Κυρία *** τῇ ἀπεκρίθη ὁπωσοῦν ἀποτόμως· «Ναί, Κυρία μου, ἂν ὁ αὐτοκράτωρ ἐξακολουθήσῃ νὰ μᾶς ὑπερασπίζῃ τοιουτοτρόπως, εἴμεθα χαμέναι.» Τὸ οὐδὲν ἧττον περίεργον εἶνε ὅτι, ὅταν ἔπειτα ἡ αὐτοκράτειρα τὸν εἶπεν ὁπόσον γελοία ἦτο ἡ σκηνὴ ἐκείνη, ὁ Ναπολέων ἠπόρησε πολὺ ἐπὶ τούτῳ, ἀξιῶν ὅτι ἀπεναντίας ἔπρεπε νὰ τὸν χρεωστοῦμεν πολλὰς τὰς χάριτας διὰ τὴν ζέσιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἠγανάκτει ὁσάκις μᾶς προσέβαλλον.

Ἀλλ' ἰδοὺ ἕτερά τινα χαριέστερα διηγήματα. Ὁμιλῶν ποτε πρὸς τὸν κύριον Rémusat, Ἐνθυμοῦμαι, εἶπεν, ὅτι ἐπὶ τῆς συνθήκης τοῦ Καμποφόρμιο συνήλθομεν ὁ κ. Cobentzl καὶ ἐγὼ διὰ νὰ τὴν ὑπογράψωμεν εἰς αἴθουσάν τινα, ἐν ᾗ κατὰ τὴν αὐστριακὴν συνήθειαν εἶχον διασκευάσει ἐξέδραν ὑποτυποῦσαν τὸν θρόνον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας. Εἰσελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην, ἠρώτησα τί τοῦτο σημαίνει, καὶ ἀκούσας τὴν ἐξήγησιν εἶπον εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς Αὐστρίας: «Πρὸ πάντων σᾶς παρακαλῶ νὰ διατάξητε νὰ ἀφαιρεθῇ ἡ καθέδρα αὕτη, καθότι ποτὲ δὲν εἶδα κάθισμα ὑψηλότερον τῶν ἄλλων χωρὶς νὰ μ' ἔλθῃ ἀμέσως ἡ ὄρεξις νὰ καθήσω ἐπ' αὐτοῦ.» Καθὼς βλέπετε, προσέθηκεν ὁ αὐτοκράτωρ πρὸς τὸν κ. Rémusat, ἔκτοτε προησθανόμην τί ἤθελε μὲ συμβῇ. Εἰς τὰς ἑσπερίδας τῶν ἀνακτόρων ὁ αὐτοκράτωρ ἀπηύθυνε συνήθως πρὸς τὰς Κυρίας λόγους ἥκιστα εὐμενεῖς. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐνθυμεῖτό ποτε κανὲν ὄνομα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ πρώτη ἐρώτησίς του ἦτο· «Πῶς ὀνομάζεσθε;» Τὸ πρᾶγμα προδήλως δὲν ἦτο εὐχάριστον. Ἀλλ' εὑρέθη ἀνήρ, ὅστις ἔδωκε κατὰ τοῦτο σωτήριον εἰς τὸν αὐτοκράτορα μάθημα. Ὁ μουσικὸς Grétry ἦτο κάλλιστα γνωστὸς εἰς αὐτὸν διότι προσήρχετο συχνότατα εἰς τὴν αὐλήν· καὶ ὅμως ὁ Ναπολέων ὁσάκις τὸν ἐπλησίαζε δὲν ἔπαυε τοῦ νὰ τὸν ἐρωτᾷ μηχανικῶς τὸ ὄνομά του. Μίαν ἡμέραν τελευταῖον ὁ Grétry βαρυνθεὶς νὰ ἀκούῃ τὴν αἰωνίαν αὐτὴν ἐρώτησιν, τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ὁ αὐτοκράτωρ πλησιάσας τὸν εἶπε μὲ τὸν συνήθη ἀπότομον αὐτοῦ τρόπον «Καὶ ὑμεῖς λοιπὸν τίς εἶσθε;», ὁ Grétry ἀπεκρίθη ὑποδηλῶν τὴν δυσαρέσκειάν του: «Μεγαλειότατε, πάντοτε ὁ Grétry.» Ἔκτοτε ὁ αὐτοκράτωρ δὲν τὸν ἀπηύθυνε πλέον τὴν ἐρώτησιν ταύτην καὶ τὸν ἀνεγνώριζε κάλλιστα.

Ὁ Ναπολέων διηγεῖτο συχνάκις ὅτι εἷς τῶν θείων του εἶχε προείπει εἰς αὐτὸν παῖδα ἔτι ὄντα ὅτι θέλει κυριαρχήσει τοῦ κόσμου, διότι εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ ψεύδεται πάντοτε. Καὶ ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι ἀποδέχεται πληρέστατα τὴν δοξασίαν ταύτην, ἔλεγεν· «Ὁ κ. Μέττερνιχ πλησιάζει πολὺ εἰς τὸ νὰ γίνῃ ἐξαίρετος πολιτικὸς ἀνήρ, διότι ψεύδεται κάλλιστα (il ment très bien.)»

Ὁ αὐτοκράτωρ ὡμίλει καὶ ἔγραφε τὴν γαλλικὴν ἥκιστα ὀρθῶς· ἀλλὰ πολλοὶ ἐκ τῶν οἰκείων αὐτοῦ καὶ φίλων ὑπερηκόντιζον αὐτὸν κατὰ τοῦτο παραδόξως. Ὁ Murat ἐπόθει πολὺ νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς βασιλεὺς ὡς τόσοι ἄλλοι συγγενεῖς τοῦ Ναπολέοντος, ἠξεύρων δὲ ὅτι ὁ Talleyrand, πανίσχυρος ὢν τότε παρὰ τῷ αὐτοκράτορι, ἀντέπραττεν εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ πόθου ἐκείνου, εἶπέ ποτε: «Moussu dé Talleyrand, il ne veut pas que je sois roué.» Δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ προσθέσω ὅτι ἐν τῇ φράσει ταύτῃ, ἐκτὸς τῆς ἀσυνταξίας καὶ τῆς ὅλως ἀλλοκότου προφορᾶς, ἡ τελευταία λέξις διὰ τὸν τρόπον, καθ' ὃν διήρχετο ἐκ τῶν χειλέων τοῦ Murat, κατήντησεν ἀντὶ τοῦ βασιλέως νὰ σημαίνῃ τὸν τετροχισμένον. Τῇ ἀληθείᾳ ὁ Ἀχιλλεὺς οὗτος τοῦ νέου Ἀγαμέμνονος ἠδύνατο μὲν νὰ εἴπῃ ὅτι ἦτο οἷος οὔ τις Ἀχαιῶν χαλκοχιτώνων ἐν πολέμῳ, ἀλλὰ πολὺ δικαιότερον ἐκείνου νὰ προσθέσῃ ἀγορῇ δὲ τ' ἀμείνονές εἰσι καὶ ἄλλοι.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΥΖΗΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ ζωγράφος, οὗτινος τὴν προσωπογραφίαν δημοσιεύομεν σήμερον Νικόλαος Γύζης, ἐκ τοῦ χρωστῆρος τοῦ ὁποίου ἐξῆλθε τὸ καλλιτεχνικὸν ἔργον, ὅπερ προσφέρει ἡ *Ἑστία* εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἐν χωριστῷ φύλλῳ δωρηθὲν αὐτῇ εὐμενῶς ὑπὸ τοῦ καλλιτέχνου, ἐγεννήθη ἐν ἔτει 1842 ἐν Τήνῳ. Τὰς καλλιτεχνικὰς αὐτοῦ σπουδὰς ἤρχισεν ἐν Ἀθήναις ἐν τῇ πολυτεχνικῇ σχολῇ, μετὰ

δὲ τὸ τέλος αὐτῶν μετέβη εἰς Μόναχον, χορηγούσης τῆς ἐν Τήνῳ Μονῆς τῆς Εὐαγγελιστρίας τὰς δαπάνας, ἐκεῖ δὲ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν τεχνῶν τῆς Βαυαρικῆς πρωτευούσης, ἔχων διδάσκαλον τὸν διάσημον καθηγητὴν τῆς γραφικῆς Piloty, νῦν διευθυντὴν τῆς βασιλικῆς Ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν ἐν Μονάχῳ, εὗρε στάδιον εὐρὺ καὶ κοινωνίαν ἀνεπτυγμένην καλλιτεχνικῶς, καὶ γνωρίζουσαν νὰ ἐκτιμήσῃ τὰ καλλιτεχνικὰ αὐτοῦ προτερήματα. Ἐκεῖ λοιπὸν μικρὸν κατὰ μικρὸν ὁ κ. Γύζης προαγόμενος ἔγραψεν ἀρίστας εἰκόνας, ἀληθῆ καλλιτεχνικὰ ἔργα κατὰ τὰς κρίσεις τῶν ἐν Εὐρώπῃ τεχνοκριτῶν.

Ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ κ. Γύζη καὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ ὡς καλλιτέχνου ἐπιφυλασσόμενοι νὰ ἐπανέλθωμεν ὅταν διὰ τῆς «Ἑστίας» δημοσιευθῶσι καὶ ἄλλαι αὐτοῦ εἰκόνες, ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τὰ γνωστότερα καὶ μᾶλλον ἀξιοσημείωτα ἐξ αὐτῶν. Ἐκ τούτων ὀλίγιστα μὲν ἔχουσιν ὑπόθεσιν ἱστορικὴν οἷον «ἡ Ἰουδὶθ εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Ὁλοφέρνους», τὸ πρῶτον αὐτοῦ βραβευθὲν ἔργον «ἡ εἴδησις τῆς ἁλώσεως τοῦ Σεδὰν», τὰ πλεῖστα δὲ εἶνε εἰκόνες εἰλημμέναι ἐκ τοῦ καθημερινοῦ βίου, ῥωπογραφίαι, ἐν αἷς διαλάμπει ἐξαίρετος καὶ λεπτὸς χαρακτηρισμὸς τῶν δρώντων προσώπων, συνδεδεμένος ἐνίοτε μετὰ δόσεώς τινος τρυφερᾶς κωμικότητος. Τοιαῦται δὲ εἶνε «Ὁ ὀρνιθοκλέπτης», «Οἱ ἀρραβῶνες τῶν παιδίων ἐν Ἑλλάδι», ἔργον δι' ὃ ὁ καλλιτέχνης ἐτιμήθη διὰ χρυσοῦ νομισματοσήμου ἐν Βερολίνῳ, «Ὁδοιπορία ζωγράφου ἐν Ἑλλάδι», «Τὰ ὀρφανὰ σιτιζόμενα», «Ἡ ταμμένη κόρη», ἕτερον παλαιὸν αὐτοῦ ἐπίσης λαμπρὸν τοῦ αὐτοῦ θέματος μὲ τὸ σήμερον ὑπὸ τῆς «Ἑστίας» δημοσιευόμενον, «ὁ Ἄραψ μὲ τὸν παῖδα», «Τὰ ἄτακτα παιδία», «Ἡ κεφαλὴ τοῦ Ἀράπη Χρήστου», «Ἰατρικὴ ἐπιθεώρησις τῶν κυνῶν ἐν Γερμανίᾳ», «Ἡ χήρα μετὰ τῶν τέκνων της περὶ τὴν τράπεζαν», «Ἡ διήγησις τοῦ παραμυθίου ὑπὸ τῆς γιαγιᾶς», τέλος δὲ τὸ πέρυσιν ἐν τῇ διεθνεῖ καλλιτεχνικῇ ἐκθέσει βραβευθὲν ἔργον «Ἡ ἀποστήθισις τοῦ μαθήματος μικρᾶς κόρης» καὶ ἄλλα πολλὰ ἐν οἷς καὶ τινὲς προσωπογραφίαι.

Ὁ κ. Γύζης ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐν ἔτει 1872, ἔνθα ἔμεινε μικρὸν χρόνον, εἶτα δὲ ἐταξείδευσε μετὰ τοῦ κ. Λύτρα τοῦ ἄλλου διακεκριμένου ἡμῶν ζωγράφου, μεθ' οὗ συνδέεται δι' ἀρρήκτου φιλίας, ἀνὰ τὴν μικρὰν Ἀσίαν πρὸς σπουδὴν καλλιτεχνικὴν καὶ κατὰ τὸ ἔτος ἐπέστρεψεν εἰς Μόναχον, ἔνθα καὶ ἔκτοτε διαμένει μετὰ τῆς συζύγου του, Ἑλληνίδος, θυγατρὸς τοῦ κ. Ν. Νάζου.

Ὁ Γύζης διὰ τῶν ἔργων του ἀπέκτησεν ἐν Γερμανίᾳ φήμην διακεκριμένου καλλιτέχνου τῶν ἡμετέρων χρόνων, τούτου δὲ ἕνεκα διωρίσθη καὶ καθηγητὴς τῆς γραφικῆς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν ὡραίων τεχνῶν τοῦ Μονάχου, ἔνθα διδάσκει ἀπὸ δύο ἤδη ἐτῶν.

ΕΚΤΑΦΗ

(Ο ΔΕΡΒΙΣΗΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ)

(Τὸ κατωτέρω ποίημα εἶνε συνέχεια ποιήματος ἐπιγραφομένου «Ἐκταφή», οὗτινος μόνον τὸ πρῶτον μέρος ἐδημοσίευσα. Τοῦ πρώτου μέρους ὁ ἥρως εἶνε κουρεύς τις νεανίας, ἐθελοντὴς κατὰ τὸν ἀγῶνα τῆς Κρήτης, ὅστις ἔπεσεν αὐτοκτονήσας ἵνα μὴ παραδοθῇ εἰς τοὺς ἐχθρούς. Ταῦτα πρὸς ἀντίληψιν τοῦ δευτέρου τούτου μέρους τοῦ ποιήματος)

Α. Π.

Α'.

Τῆς λήθης μέλαν σάδανον μακρὰν ἡ χείρ μου ῥίπτει
Καὶ ἄλλον εὐγενῆ νεκρὸν ἐξάγει τοῦ μνημείου.
Ἡ λήθη ὅ,τι ἔκλεψε καὶ τ' ἄδικον καλύπτει,
Ἡ μοῦσα πάλιν εἰς τὸ φῶς θὰ φέρῃ τοῦ ἡλίου.
Ἰδοὺ αὐτός—πλὴν δειλιῶ τὸν τάφον του ν' ἀνοίξω·
Καὶ εἰς τοὺς ἄγαν Ἕλληνας Τοῦρκου νεκρὸν νὰ [δείξω.
Φοβοῦμαι τὸ φιλόπατρι τινῶν... εἶναι Δερβίσης!
—Ἆ, καὶ αὐτὸν ποιητικῇ ἀδείᾳ θὰ ὑμνήσῃς;
Εἰς ἀλλοκότου ποιητοῦ τὸ θέμα τίς προσέχει;
Κἂν τὸ ἐπάγγελμα αὐτὸς τοῦ ἄλλου δὲν θὰ ἔχῃ...
— Διόλου· τόσον ἀγενὴς δὲν ἦτον ὡς ἐκεῖνος!
Ἔχουν ἁβρὸν ἐπάγγελμα οἱ τοῦ προφήτου θύται·
Ἡ δεξιά των εὐλογεῖ φονέων μόνον σμῆνος·
Ἡ ἀγενὴς ἀπὸ αὐτοὺς ψαλὶς καταφρονεῖται...
Πλὴν τρέμω μὴ ὁ γέρων μου νεκρὸς σᾶς ἀπαρέσῃ,
Διότι ἦτον ἥκιστα Δερβίσης· ἐλυπεῖτο
Ἂν ἓν στρουθίον ἔβλεπεν ἐπὶ τῆς γῆς νὰ πέσῃ.
Τόσον γενναῖος, βλέπετε, ὁ ἥρως μου δὲν ἦτο,
Ὥστε δι' αἴσθημα τιμῆς ν' αὐτοκτονήσῃ μόνον.
Θὰ ἦτον ἴσως ὡς ὑμεῖς κατὰ τῶν αὐτοκτόνων...
Καὶ ὅμως Ἕλλην καθὼς σεῖς ἂν ἦτον ὁ Δερβίσης,
Ὡς ὁ κουρεὺς θὰ ἔχυνε τὸ αἷμά του ἐπίσης!

Β'.

Ὦ Μοῦσα! ὅλα τὰ νικᾷ ἡ ῥακενδύτις λήθη,
Πλὴν νὰ νικήσῃ ἔτι σὲ ποτὲ δὲν ἠδυνήθη.
Ματαίως ὡς φιλάργυρος τοὺς θησαυροὺς της κρύπτει
Καὶ τὰς κλοπάς της μ' ἔρεβος ἀχάριστον καλύπτει.
Τὰ σκότη της διαπερᾷς μ' ἀκτινοβόλον βλέμμα,
Μὲ νεκροθάπτιν δίκελλαν ἀδάμαντας ἐκθάπτεις,
Καθωραΐζεις μὲ αὐτοὺς τὸ ἅγιόν σου στέμμα
Κ' εἰς τάφον ἄγνωστον συχνὰ ἀστέρων φῶς ἀνά-[πτεις.
Ἐλθέ, Θεά, ἂν κ' Ἑλληνίς, εἰς φίλον ἐχθροῦ μνῆμα·
Δὲν ἔχεις ἐθνικότητα· τὸ πᾶν σοῦ εἶναι κτῆμα.
Τὸν συμπολίτην πταίοντα κτυπᾷς καὶ καταστρέφεις
Καὶ μ' ἄνθη ἑλικώνια ἐχθροὺς δικαίους στέφεις.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΥΖΗΣ

Όταν ἡ μοῦσα ἄνωθεν μνημείου θεωρῆται,
Ἡ νὺξ ἡμέρα γίνεται, ἀνάστασις τελεῖται.
Ψάλε, Θεά· ἀπόδοσον λησμονημένον χρέος
Κ' εἰπὲ πᾶν ὅ,τι γηραιὸς μὲ εἶπεν Ἀθηναῖος.

Γ'.

Αἰὼν παρῆλθεν· ἡ Ἑλλὰς ἀκόμη δούλη δούλων,
Ἐσίγα ὑπὸ τὸν βαρὺν ζυγὸν τῶν ἀλλοφώνων·
Ὁ Παρθενὼν ἦτον τσαμὶ κ' ἡ γῆ τῶν Θρασυβούλων
Δὲν ἦτον πλέον ἡ πατρὶς παιάνων καὶ δαφνώνων.
Ὁ Χασεκῆς,[1] αἱμοχαρής, ἀκόρεστος σατράπης,
Εἰς τὰς Ἀθήνας ἤπλονε τὸ φονικόν του ξίφος
Κ' ἦτον τὸ ἄστυ τῆς θεᾶς ποδῶν βαναύσων τάπης.
Τῶν οἰκετῶν του ἔτρεχε εἰς τὰς ὁδοὺς τὸ στῖφος
Καὶ ἥρπαζεν, ἐφόνευεν, ἠτίμαζε κ' ἐκτύπα.
Ἡ πόλις δὲν εἶχεν ἰδῆ ποτὲ τοιοῦτον γῦπα!
Καὶ δὲν ἠρκεῖτο εἰς αὐτὰ ὁ βάρβαρος καὶ μόνον,
Κ' εἰς τὰ τεμένη ἔθεσε τὴν χεῖρα, τῶν προγόνων.
Ἤθελεν ἄσβεστον καλὴν, οἰκοδομῶν οἰκίαν,
Καὶ τοῦ Διὸς εἰς ἄσβεστον μετέβαλλε τὰς στήλας·
Κ' αἰώνων τόσων ἔθραυε τὴν μεγαλοφυΐαν,
Κρημνίζων ὅ,τι ἄφησε, πῦρ, χρόνος καὶ Ἀττίλας.
Δὲν ἐστερεῖτο, βλέπετε, ποσῶς καλαισθησίας·
Τοὺς ἀχυρῶνας ἔχριε μὲ ἄσβεστον εὐκλείας.
Φεῦ· χρησιμεύ' ἡ εὔκλεια καὶ φῶς τόσων ἀκτίνων,
Εἰς ἀχυρῶνας Χασεκῆ καὶ σύλησιν Ἐλγίνων!

Δ'.

Τίνες ἐκεῖν' οἱ βέβηλοι καὶ τίνες οἱ ἀχρεῖοι,
Οἵτινες θραύουν τὸν λαμπρὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου;
Πᾶς λίθος συντριβόμενος καὶ πίπτων τὴν γῆν σείει·
Θαῤῥεῖς πῶς ὄρη πίπτουσιν ἐπάνω τοῦ πεδίου.
Καὶ βλέπων στέγην πατρικὴν ὁ ἥλιος νὰ πίπτῃ,
Τὸ φωτοβόλον πρόσωπον εἰς μέλαν νέφος κρύπτει...
Κτυποῦν τὴν οὐρανοστεφῆ ἐκείνην στήλην, νᾶνοι
Ζητοῦν νὰ τὴν συντρίψουν·
Τὸ βλέμμα μόλις ἀετοῦ τὴν κορυφήν της φθάνει·
Πλὴν πανταχόθεν πλήττεται καὶ κάτω θὰ τὴν ῥίψουν.
Ἀντιλαλεῖ κτυπούμενον τὸ γηραιόν της στῆθος·
Νομίζεις, πῶς τὸν Ἰησοῦν αἰσχρὸν μαστίζει πλῆθος...
Δύο πεσοῦσαι ἀδελφαὶ αὐτῆς συντετριμμέναι,
Ὡς τεθνεῶτες γίγαντες, χῶρον μακρὸν καλύπτουν
Καὶ πτῶσιν ἄλλης ἀδελφῆς προσμένουν τεθλιμμέναι·
Φεῦ, τοῦ Διὸς οἱ κεραυνοὶ ὡς ἄλλοτε δὲν πίπτουν!
Δύσμοιρος, δύσμοιρος Ἑλλάς· ταλαίπωροι Ἀθῆναι.
Ἀλλά, ἀλλὰ οἱ βάρβαροι ἐργάται τίνες εἶναι;
Τίς λύσσα πρᾶξιν ὡς αὐτὴν ἀνίερον ἐμπνέει;
Μὴ εἶναι Σκύθαι, Βάνδαλοι; Ἆ, ὄχι· Ἀθηναῖοι!
Ὁ Χασεκῆς ἐξέλεξεν αὐτούς· καὶ τίς διστάζει
Ὅταν ἐκεῖνος ἀπαιτῇ, ὅταν αὐτὸς προστάζῃ;
Σιωπηλοί, περίλυποι, δακρύοντες κρυφίως,
Τὴν δόξαν τῶν πατέρων των κρημνίζουν ἀκουσίως.
Τὸ βλέμμα των ἀμήχανον εἰς τὰ ἐδάφη νεύει·
Ἐκεῖνος, κιονόκρανον ἐνῷ κτυπᾷ, θωπεύει·
Εἰς ἄλλος εἰς τὸν κόλπον του μικρὸν λιθίσκον κρύπτει
Καὶ ἀμελῶν τὸ ἔργον του ἐκεῖνος σύννους κύπτει...
Πλὴν Ἄραψ τις, ἐπιτηρῶν τὸ ἔργον, τὸν μαστίζει
Κ' ἡ ἐργασία ἡ νωθρὰ γοργῶς ἐπαναρχίζει.
Τῆς στήλης χεῖρες ἑκατὸν κτυποῦν τὸν στηλοβάτην
Κ' ἐκείνη μάτην προσπαθεῖ ν' ἀντιπαλαίσῃ, μάτην.
Ὁ γίγας ἤδη σείεται, ὡς μέθυσος κλονεῖται,
Πλὴν ἔτ' εἰς τὴν κρηπῖδά του τὴν ἰσχυρὰν κρα-
[τεῖται...

Ἅ, ὅ,τι τῶν πατέρων μας ἡ χεὶρ ἔχει ἐγείρει,
Δυσκόλως ῥίπτει ὁ σεισμὸς καὶ χρόνος δὲν τὸ φθείρει!
Πλὴν εἰς ὑστάτην ὤθησιν τὸ ἔδαφος σαλεύει,
Τῆς στήλης κλίν' ἡ πολιά, θαῤῥεῖς πῶς ἱκετεύει...
Ἔτη τρισχίλια ὁμοῦ ἁπλοῦνται εἰς τὸ χῶμα
Μὲ κρότον ὃν δὲν ἤκουσεν οὐδεὶς θνητὸς ἀκόμα!
Κ' ἠνώθη μ' ἄλλα ἀδελφὰ συντρίμματα ἡ στήλη·
Ἐνόμιζες πῶς σύντριμμα τὸ σύντριμμα ἐφίλει...
Οἱ παρεστῶτες ἔντρομοι καὶ ὠχριῶντες ὅλοι,
Ἐπίστευσαν πῶς τ' οὐρανοῦ κατέπεσαν οἱ θόλοι.
Ὅ,τι ὡραῖον κ' ὑψηλὸν πρέπει νὰ πέσῃ, πρέπει·
Τῆς μοίρας τ' ὄμμα πάντοτε λοξῶς τὸ μέγα βλέπει,
Καὶ ῥίπτει μόχθους Νεύτωνος καὶ Νεύτωνος ἀκτῖνα,
Ὡς παιδιὰν ἐνίοτε εἰς ψωραλέον κύνα...[1]

Ε'.

— Τὸ δάκρυ τίνος εἶν' αὐτό, αὐτὸς ὁ μαργαρίτης,
Ὅστις κατέπεσεν ὁμοῦ μὲ τὴν ἀρχαίαν στήλην;
— Τὸ δάκρυ τοῦτο ἔχυσεν ἐκεῖνος ὁ πρεσβύτης,
Ὅστις ὠχρὸς καὶ μ' ἔκφρασιν παρατηρεῖ ὀργίλην
Τῶν Μουσουλμάνων τὴν σειράν,
Κ' ἐκπέμπει ἐκ τοῦ στήθους του στόνον ὀδύνης καὶ
[ἀράν!
Ἡ πράσινός του κίδαρις τὴν κεφαλήν του κρύπτει.
Καὶ ἡ μακρά του γενειὰς μέχρι τῆς ζώνης πίπτει.
Τίς εἶνε;—Τοῦρκος καὶ αὐτός· ἀλλ' ὄχι ἔτι πλέον·
Εἶναι Δερβίσης τοῦ Ἀλλὰχ καὶ τοῦ Μωάμεθ θύτης,
Ἀλλὰ προπάντων ἄνθρωπος· πνεῦμα εὐρύ, γενναῖον
Καὶ ὅλων ἡ μεγάλη του καρδία συμπολίτης.
Ὀλίγον πέραν τῶν στηλῶν, πλησίον τοῦ Σταδίου,
Χρόνον πολύν, ἑξήκοντα ἐνιαυτούς, μονάζει·
Σπανίως ἐκ τοῦ σκιεροῦ ἐξέρχεται κελλίου·
Νύκτα κ' ἡμέραν δέεται, νηστεύει καὶ στενάζει
Ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, ὑπὲρ παντὸς ἐμψύχου
Κ' ὑπὲρ τῶν ζώων· καὶ αὐτῶν τὸν συγκινεῖ ὁ πόνος.
Μετ' ὀφθαλμοῦ ἀκολουθεῖ πολλάκις ἀνησύχου
Τὸν σκώληκα ὃν ἀπειλεῖ τὸ ῥάμφος χελιδόνος·
Καὶ σώζων τοῦτον παρ' αὐτῆς, ἱέρακα μακρύνει
Ὅστις πρὸς ταύτην ἄγριος τὴν πτῆσιν διευθύνει..
Μέχρι Βοσπόρου ἔφθανεν ἡ φήμη του ἁγία.
Τοσοῦτον, ὥστε καὶ αὐτὸν τὸν Χασεκῆν συνεῖχε·
Πολλάκις ἡ πανίσχυρος ἐκείνου ἐξουσία
Τὴν ἀσθενῆ του δύναμιν ἀντίπαλόν της εἶχε.
Πολλάκις τὸν φιλάργυρον κατέπειθε νὰ δώσῃ
Εἰς Τοῦρκον ἢ κ' εἰς Ἕλληνα βοήθειαν ταχεῖαν,
Κ' ἠνάγκαζεν ἀδικητὴν εἰς χήραν ν' ἀποδώσῃ
Τὸν τροφοδότην της ἀγρόν, ὃν ἥρπασε μὲ βίαν.
Τούρκων κ' Ἑλλήνων δικαστὴς ἐκεῖνος μόνος ἦτο·
Κατέπαυε τὰς ἔριδας μὲ γλῶσσαν ἀσυνήθη,
Ὥστ' ακωνίως ὁ Καδῆς πελάτας ἐστερεῖτο
Κ' ἐπείνα... Ὅμως ἔτρεφεν ἡ πεινά του τὰ πλήθη!
Ὅταν σπανίως ἄφινε τὸ ἤρεμον κελλίον
Κ' ἐβάδιζεν εἰς τὰς ὁδοὺς ὠχρὸς ἐκ τῆς νηστείας,
Ὅτι τὰς θύρας ηὕρισκον θὰ κρούσῃ τῶν πλουσίων,
Διὰ νὰ θρέψῃ ὀρφανὰ κι' ἰάσῃ ἀσθενείας.
Βαδίζων πάντας συμπαθῶς ὡς τέκνα του ηὐλόγει·
Δι' ὅλους ἦσαν εὐμενεῖς οἱ πατρικοί του λόγοι.
Ἔκλινον οἱ Χριστιανοὶ φαιδροὶ ἐνώπιόν του·
Οἱ Τοῦρκοι κατησπάζοντο τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν του·
Κ' οἱ παῖδες τὸν ἐδέχοντο μὲ υἱϊκὰς ἐκχύσεις·
Καί, πρᾶγμ' ἀπίστευτον! αὐτός, ὁ Τοῦρκος, ὁ Δερ-
[βίσης,
Ἰδέαν εἶχεν ἀμυδρὰν τῆς δόξης τῶν Ἑλλήνων,
Καὶ τὴν ἀξίαν τῶν στηλῶν ἐγνώριζεν ἐκεῖνων!

[1] Μικροσκοπικὸς Ἀλῆ-Πασᾶς τῶν Ἀθηνῶν διὰ τὴν ἀφόρητον τυραννίαν καὶ ἀπληστίαν του.

[1] Τὸ γνωστὸν ἀνέκδοτον τοῦ κυνὸς τοῦ Νεύτωνος.

'Εκ τούτου ἦτον κάθυγρον τοῦ γέροντος τὸ ὄμμα,
'Οπόταν εἶδε πίπτουσαν τὴν στήλην εἰς τὸ χῶμα...

ΣΤ'.

Παρῆλθε νύξ, κ' εἰς τὸν ναὸν τοῦ 'Ολυμπίου πάλιν
'Εργάτας βλέπω, πλὴν φαιδροὺς καὶ ὄχι τεθλιμμένους·
Διότι στήλην καθὼς χθὲς δὲν θὰ κρημνίσουν ἄλλην.
Τοὺς θεωρῶ εἰς μάρμαρον ἐπάνω ὑψωμένους
Ὅπερ στεγάζει κορυφὰς δύω κιόνων... Ποία
Εἰς τοῦ ναοῦ τὴν κορυφὴν τοὺς ἔφερεν αἰτία;
Οἰκίσκον¹ κτίζουν ἐπ' αὐτοῦ εὐρύτερον μνημείου
Καὶ ἀνασύρουν κόφινον δι' ἰσχυροῦ σχοινίου,
Ὃν ἄλλοι κάτωθεν πληροῦν μὲ λίθους· ὅμως δῶμα
Τίς κτίζει ἄνωθεν τῆς γῆς κ' εἰς τ' ἄστρα θέτει χῶμα;
Τίς τοῦ Διὸς τὸν ἀετὸν ἐφθόνησε καὶ θέλει
Νὰ ἦναι κατοικία του ἢ τάφος ἡ νεφέλη;...
Εἷς, ὅστις ἦτον ἄξιος ἐκεῖ νὰ κατοικήσῃ
Καὶ ἄνω, ὑπεράνω τῆς γῆς, τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ κλείσῃ!
Τίς;... ὁ ἐκεῖ καθήμενος κ' ἐπισκοπῶν Δερβίσης·
'Αλλόκοτον! τὰς ἱερὰς τοῦ γένους ἀναμνήσεις,
Ναοῦ μεγάλου λείψανα περικαλλήτων χρόνων,
Εἷς τοῦ προφήτου ἱερεὺς μοχθεῖ νὰ σώσῃ μόνον,
Κ' ἡ Δύσις ἡ μεγάλαυχος, νυκτὸς ζοφωδεστέρα,
Συντρίβει, κλέπτει καὶ συλεῖ τὰ ἱερὰ τεμένη!
Κρύπτει ὁ κλέπτης τὸ κλαπέν, κ' ἡ Δύσις θρασυτέρα
Καὶ τοῦ λῃστοῦ εἰσέτι,
'Εντὸς μουσείων κ' ὑπὸ φῶς τὰ κλοπιμαῖα θέτει...
Εἶν' ἰσχυρὰ κ' εἶναι βαρὺς τῆς γλώσσης της ὁ τόνος·
Τίς νὰ τὰ λάβῃ δύναται ἀπὸ αὐτήν; — Ὁ χρόνος!

. . . .

Τὸ ἔργον ἤδη ἔληξε καὶ κλίμαξ ἐκ σχοινίου
Φέρει πρὸς τὸν νεόδμητον οἰκίσκον ἀκινδύνως.
Πρῶτον εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν τὸ φῶς, φαιδροῦ ἡλίου
Καὶ ὁ Δερβίσης δεύτερον· μετὰ τὸ φῶς ἐκεῖνος...
Καὶ δὲν κατῆλθεν ἢ νεκρός... Ἐκεῖ πᾶσαν πρωΐαν,
Σπυρίδ' ἀπὸ τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ ἐκρέμα δῶμα
Κ' ὕδατος πλήρη ἔθετον ἐντὸς αὐτοῦ ὑδρίαν,
Ἔλαιον, ἄρτον, καί τινας ξηροὺς καρποὺς ἀκόμα.
Καὶ δὲν ἐτόλμησ' ὁ θρασὺς Σατράπης νὰ κρημνίσῃ
Τὰς στήλας πλέον· ἱερὸς ὁ χῶρος κατεστάθη·
'Υψώθ' εἰς οἶκον τοῦ Θεοῦ ὁ οἶκος τοῦ Δερβίση·
Ἕως ἐκεῖ δὲν ἔφθανεν ἡ βέβηλός του σπάθη!
Ὦ, ἱερὰ ἐπίνοια, ἰδέα τρισαγία,
Κ' ἔξοχος ἀφασίωσις ἀνδρὸς ἡμιβαρβάρου·
'Ενόσῳ ἵσταται ὁ ναὸς καὶ στήλη αὐτοῦ μία,
'Ενόσῳ μένει τμῆμα ἓν ἐκ τοῦ σεπτοῦ μαρμάρου,
Εἰς Ἕλλην, εἷς ἀλλόφυλος καὶ μία λύρα μόνον,
Θ' ἀρωματίζῃς τὴν σειρὰν ἀτελευτήτων χρόνων,
Κ' ἡ μνήμη, ἄνω τῶν στηλῶν, εἰς ᾆσμα θὰ τονίσῃ
Τὴν αὐταπάρνησιν αὐτὴν τοῦ γέροντος Δερβίση!
Ὦ, ναί· τίς ἀφοσίωσις, τίς ταύτης ὑπερέχει,
Καὶ τίς μὲ τὸν Ὀθωμανὸν θὰ μετρηθῇ ἐκεῖνον;
'Αλλόφυλον ἐφάμιλλον ὁ γέρων μου δὲν ἔχει·
'Αλλ' ἔχει κἂν ἀντίποδα τὸν Βρετανὸν Ἔλγῖνον..

Ζ'.

Λέγουν, πῶς κάτω τῶν στηλῶν τὸ μνῆμα του ὑψώθη,
Διότι ἔτι καὶ νεκρὸς νὰ τὰς φρουρῇ ἐπόθει,
Καὶ πῶς ἐνῷ τὸν ἔθετον εἰς κρύου τάφου βάθη,
Εὐγνωμονοῦσα τοῦ Διὸς ἡ ὀργὴ ἐθεάθη,
Μὲ σμαραγδίνους πτέρυγας σκιάζουσα τὸ μνῆμα...
Ὦ, ἂν τὸ εὕρωμεν ποτέ, θὰ ἦναι μέγα κρῖμα
Νὰ μὴ ἐγείρωμεν σεμνὸν τοῦ γέροντος μνημεῖον
'Απὸ συντρίμματα στηλῶν εἰς τὸν ναὸν πλησίον.
Χαῖρον τὸ βλέμμα τοῦ Θεοῦ ἐπάνωθεν θὰ βλέπῃ,
Τὸν Σώστην ὁ διασωθεὶς εὐγνωμονῶν νὰ σκέπῃ!

. . . .

Τὴν Κρήτην μὲ τῆς 'Αθήνας τὸ ἄστυ συνενόνω·
Τοῦρκον Δερβίσην κ' Ἕλληνα ἐργάτην ἀδελφόνω,
Κ' ἀνυψόν' ἡ μοῦσα μου εἰς τ' ἀγνωστόν του μνῆμα,
Μὲ στῆθος ἀναπάλλον,
Εἰς τὸν Δερβίσην ἀετόν, τοῦ 'Ολυμπίου δῆμα,
Καὶ τοῦ 'Ρωμαίου Κάτωνος τὸ ξίφος εἰς τὸν ἄλλον!

Ταϊγάνιον κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1882.

Α. Παρασκος.

(¹) Πολλοὶ θὰ τὸν ἐνθυμοῦνται· πρό τινων μάλις ἐτῶν τὰ ἐρείπια τοῦ οἰκίσκου τούτου κατηδαφίσθησαν διαταγῇ τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρίας. Εἶχεν ἐκπληρώσει τὴν εὐσεβῆ ἐντολήν του. Δ. Π.

Η ΕΥΤΥΧΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΥΠΟΚΑΜΙΣΟΝ

Σήμερον εἶνε ἡ ἡμέρα τῶν εὐχῶν. 'Απ' ὄρθρου βαθέος ἂν ἀκούσητε τὸν κώδωνα τῆς θύρας σας κρουόμενον, ἔστε βέβαιοι ὅτι κάποιος ἔρχεται νὰ σᾶς προσφέρῃ εὐχάς. Οἱ ὁδοκαθαρισταὶ οἱ καθαρίζοντες τὰς ὁδοὺς εἰς ἃς πνίγεσθε τὸν χειμῶνα ἐκ τοῦ βορβόρου, ἀσφυκτιᾶτε δὲ τὸ θέρος ἐκ τοῦ κονιορτοῦ· οἱ ἀνάπτοντες τοὺς φανοὺς κατὰ τῶν ὁποίων προσκρούοντες θραύετε τὴν ῥῖνά σας τὰς νύκτας, καθ' ἃς ἡ πανσέληνος λησμονεῖ τὰ δημοτικά της καθήκοντα καὶ δὲν ἐπιφαίνεται εἰς τὸ συννεφῶδες στερέωμα· οἱ ὑδρονομεῖς, οἵτινες κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ καύσωνος σᾶς ἀφίνουσι νὰ πάθητε ἐκ λύσσης πρὶν ἐπιτρέψωσιν εἰς τὸ ὕδωρ νὰ διοχετευθῇ εἰς τὴν κρήνην τῆς συνοικίας σας· οἱ καμινοκαθαρισταί, οἵτινες προσέρχονται ἐπίσης ζητοῦντες φιλοδώρημα, ἂν καὶ εἰς τὴν οἰκίαν σας δὲν ὑπάρχῃ ἄλλη ἑστία ἐκτὸς τῶν φύλλων τοῦ δμωνύμου περιοδικοῦ, εἰς ὃ εἴσθε συνδρομητής· ὅλη τέλος ἡ πολυώνυμος γενεὰ τῶν Εἱλώτων ὅσοι ἐν τῇ καταμερίσει τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας ἀνέλαβον τὴν ἐπιστασίαν τῶν μᾶλλον πεζῶν καὶ ἀχαρίτων ἀναγκῶν τοῦ βίου θὰ προσέλθωσι προσφέροντες φύλλα πολύχρωμα χάρτου, ἐν οἷς διὰ στίχων χωλῶν ἢ ὑπερτροφικῶν θὰ σᾶς εὔχωνται ὑγείαν καὶ εὐτυχίαν. Καὶ ἡ λιτανεία τῶν εὐχῶν θὰ σᾶς καταδιώξῃ καὶ ἐκτὸς τοῦ οἴκου σας, θὰ σᾶς εὐχηθῇ ὁ βοηθὸς τοῦ κουρέως σας, ὁ ὑπηρέτης τοῦ καφενείου εἰς ὃ συχνάζετε, ὁ ὑπηρέτης τοῦ ἑστιατορείου ἔνθα γευματίζετε. 'Εννοεῖται ὅτι ὅλαι αὗται αἱ εὐχαὶ πληρώνονται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον γενναίως· ἀλλ' ἐρωτῶ, ποῖαι εἶνε αἱ εὐχαί, αἵτινες δὲν πληρώνονται, ἀφοῦ καὶ αὗται αἱ πρὸς τὸν Ὕψιστον ἀποτεινόμεναι ἔχουσι τιμολόγιον ὡρισμένον, ἀπαραβάτως τηρούμενον ὑπὸ τῶν λειτουργῶν του.

Λοιπὸν ὑγεία καὶ εὐτυχία!... Ἀλλὰ δὲν μοὶ λέγετε, παρακαλῶ, τί πρᾶγμα εἶνε ἡ εὐτυχία; Ὅλοι περίπου γινώσκομεν τί ἐστιν ὑγεία. Ὅταν πάσχῃς μὲν ἀπὸ ἡμικρανίαν, βασανίζεσαι μὲν ὑπὸ ἀλγοῦντος ὀδόντος, νύττεσαι μὲν ὀδυνηρῶς ὑπ' ὀξυτάτου ρευματισμοῦ, ὅταν μεταβάλλωνται μὲν οἱ μυκτῆρές σου εἰς ἐννεακρούνους ἐκ τῆς καταρροῆς, ἀλλ' ὁ ἰατρὸς ἀστεΐζεται μαζί σου καὶ οἱ κληρονόμοι σου δὲν ἔρχωνται πρὸς ἐπίσκεψίν σου, τότε θεωρεῖσαι ὑγιής. Ἀλλ' εὐτυχὴς πότε εἶσαι; Τί πρᾶγμα εἶνε αὐτὴ ἡ εὐτυχία; Τὴν εἴδατέ ποτε εἰς τὴν οἰκίαν σας; τὴν συνηντήσατέ ποτε καθ' ὁδόν; γνωρίζετε ποῦ κεῖται ἡ κατοικία της; ἀνέγνωτέ ποτε εἰς τὴν δ' σελίδα τῶν ἐφημερίδων ὅτι πωλεῖταί που; εἰς τὰς ἀποθήκας ἐκείνας τῶν παντοειδῶν προμηθειῶν, ὅπου πωλοῦνται αὐγοτάραχα, μπάγρα, κασσίτερα πῖλοι, πετρέλαιον καὶ μυθιστορήματα; Ἂν σᾶς ἐρωτήσωσι δὲ τί εἶνε εὐτυχία, τί θ' ἀπαντήσητε; ἢ θὰ δώσητε ὁρισμὸν ἐκ τῶν τετριμμένων ἐκείνων καὶ ἀνοήτων, ὧν τὸ ὑπόδειγμα παρέχουσι τὰ νεόθραστα τῆς μεταφυσικῆς συγγράμματα; ἢ θὰ σιωπήσητε, ὡς θὰ ἐσιώπα κατονειδάρχης, ἂς ὑποθέσωμεν, ἐρωτώμενος τί ἐστι π ό λ κ α μ α ζ ο ύ ρ κ α.

*
* *

Εἰς παρομοίαν ἀπορίαν εὑρέθη ποτὲ πρὸ αἰώνων ὁ Καλίφης τοῦ Βαγδατίου, οὗ τὴν ἱστορίαν ἐν συντόμῳ θὰ διηγηθῶμεν.

Ἔρρεον τὰ πλούτη εἰς τὸ ἀνάκτορόν του ἀφθονώτερα ἀπὸ τὰ νάματα τοῦ παραρρέοντος Τίγρεως. Οἱ ἀδάμαντες τῶν Ἰνδιῶν καὶ οἱ μαργαρῖται τοῦ Ὀφὶρ ἐστόλιζον τὰς κιδάρεις τοῦ ἡγεμόνος καὶ τὰ φάλαρα τῶν ἵππων του, τῶν ἐκλεκτοτάτων ἐξ ὅσων ἀνετρέφοντο εἰς τοὺς παρὰ τὸν Εὐφράτην λειμῶνας. Ἀλλ' οἱ ἀδάμαντες δὲν εἶχον τὴν λάμψιν τῶν ἀμυγδαλωτῶν ὀφθαλμῶν τῶν κορῶν τῆς Γεωργίας καὶ οἱ μαργαρῖται ὑπελείποντο ὡς πρὸς τὴν γλυκεῖαν ὠχρότητα τῆς μορφῆς τῶν χαύνων γυναικῶν τῆς Συρίας, ἐξ ὧν ἐπληροῦτο ὁ γυναικωνίτης του. Τὰ βαρυτιμότατα τῶν ἀρωμάτων τῆς Ἀραβίας καιόμενα ἀνέδιδον μεθυστικὰς εὐωδίας. Τάπητες χνοώδεις τῆς Περσίας ἀπεσβέννυον τὸν κρότον ἐν παρήγον συρόμεναι αἱ χρυσοκέντητοι ἐμβάδες του. Ὁ Σαρδανάπαλος δὲν θὰ ἐγίνετο ὁλοκαύτωμα ἂν εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ τῷ ἀπομείνωσι μετὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ θρόνου μάγειροι ἔχοντες τὴν δεξιότητα τῶν μαγείρων τοῦ Καλίφου. Ὁ δαμασκηνὸς ἀκινάκης του ἐδιχοτόμει δι' ἑνὸς κτυπήματος παχεῖαν σιδηρᾶν ῥάβδον. Οἱ λέοντές του ὠρύοντο ῥωμαλέοι εἰς τὸ θηριοτροφεῖόν του καὶ ἡ ἐξημερωμένη πάρδαλις ἔλειχε ταπεινῶς τὴν χεῖρά του ἐξηπλωμένη παρ' αὐτῷ. Οἱ γείτονες τοῦ ἡγεμόνος ἐπεζήτουν διὰ δώρων πλουσίων τὴν φιλίαν του. Ὁ λαός του τὸν ἐσέβετο ὡς ἀπόγονον τοῦ Προφήτου καὶ τὸν ἠγάπα ὡς ἀπονέμοντα ἐξίσου τὴν δικαιοσύνην. Βουλὴ δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὸ κράτος του, οὔτε σύνταγμα· δὲν ἐπωλοῦντο λαχεῖα τῶν τραπεζῶν, δὲν συνέβαινον γλωσσολογικαὶ διαμάχαι, δὲν ἐξεδίδοντο ἡμερολόγια μετ' εἰκόνων, δὲν ὑπῆρχον ἔνορκοι, οὐδὲ ὀδοντοϊατροί, οὐδὲ ὑφηγηταί, δὲν ἐλάμβανεν ἀνακοινώσεις περὶ ἐφευρέσεων, οὐδὲ τηλεγραφήματα περὶ καταθλίψεως τῶν πολιτῶν ὑπὸ τῶν εἰσπρακτόρων.

Ἐν τούτοις ὁ ἡγεμὼν οὗτος, ὃν ὅλοι ἐθεώρουν εὐδαιμονέστατον, ᾐσθάνετο ἀκατανίκητον ἀνίαν. Εἰς μάτην ἔτρωγε καὶ ἐκορρένυτο πολλάκις τῆς ἡμέρας παρακαθήμενος εἰς τὴν πλουσιοπάροχον τράπεζάν του. Εἰς μάτην ἐπεχείρει μυστηριώδεις ἐκδρομὰς εἰς τὰ ἄδυτα τοῦ γυναικωνίτου του, ὅπου ἐφυλάσσετο ζηλοτύπως ὁ πλούσιος τῆς καλλονῆς θησαυρός. Εἰς μάτην βαϋαδέραι γοήτιδες ὠρχοῦντο ἐνώπιόν του καὶ ψάλται λιγεῖς καὶ ἔντεχνοι ἔτερπον τὴν ἀκοήν του διὰ τῶν ᾀσμάτων των. Εἰς μάτην μετέβαινεν εἰς θήραν τοξεύων καὶ ἀκοντίζων ἐπιτηδείως τὰ παντοειδῆ θηράματα. Ἡ ἀνία, ὁ σάραξ αὐτὸς τῆς ψυχῆς, κατέτρωγε τὴν ψυχήν του καὶ ἐτάραττε τὸν ὕπνον του. Καθ' ἑκάστην ἐπαισθητῶς ὠχρία καὶ ἔφθινε — διὰ νὰ εἴπω μίαν παρρησιασμένην νέαν — ὡς μῆλον τοῦ ὁποίου τὴν σάρκα κατατρώγει ὁ ἐντὸς κεκρυμμένος σκώληξ.

Ὁ ἡγεμὼν εἶχεν ἀναγνώσει εἰς ἓν τῶν ποιητικῶν βιβλίων, ἅτινα μετ' ἀγάπης ἐμελέτα, ὅτι ἡ εὐτυχία εἶνε ἀγαθὸν ἀνέφικτον καὶ ὅτι οὐδεὶς ἐν τῷ κόσμῳ δύναται ν' ἀποκληθῇ εὐτυχής.

— Πῶς! ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, ἐγὼ τὸν ὁποῖον φθονοῦσιν ὅλοι, ἐγὼ ὅστις εἶμαι ὁ κύριος ὅλων τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν, δὲν εἶμαι λοιπὸν εὐτυχής; Ἀλλὰ τί εἶνε λοιπὸν ἡ εὐτυχία; Θέλω ν' ἀποκτήσω αὐτὸ τὸ ἀνέφικτον ἀγαθόν, ὅπως τὸ ἀποκαλεῖ ὁ ποιητής.

Τοιαύτη ἦτο ἡ ἀφορμὴ τῆς μελαγχολίας τοῦ ἡγεμόνος. Ὁ Βεζύρης, ἤτοι ὁ ὑπουργός του, ἄνθρωπος ἔξυπνος καὶ φρόνιμος — διότι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦσαν ἄνθρωποι ἔξυπνοι καὶ φρόνιμοι — παρετήρησεν ὅτι ὁ κύριός του ἔφθινεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ἐννόησεν ὅτι ἔκτακτόν τι συνέβαινεν ἐν τῇ ψυχῇ του καὶ ἠθέλησε νὰ μάθῃ παρ' αὐτοῦ τὸ αἴτιον.

— Ἀρχηγὲ τῶν πιστῶν, τῷ εἶπε, διατί ἡ μορφή σου μαραίνεται ὡς φύλλον ῥόδου, ἐφ' οὗ διῆλθε κοχλίας καὶ κατέλιπε τὸν ἀγενῆ σίελόν του;

Ὁ ἡγεμὼν τῷ διηγήθη εἰλικρινῶς τὴν αἰτίαν τῆς θλίψεώς του.

Ὁ ὑπουργὸς ἦτο ἀνὴρ ἐπιτήδειος — διότι τότε ἦσαν ἐπιτήδειοι οἱ ὑπουργοί, ἐνῷ σήμερον εἶνε ἐπιτήδειοι οἱ περὶ τοὺς ὑπουργούς — καὶ ἐσκέφθη ὅτι ὁ ἡγεμὼν εἶχεν ἀνάγκην ἐκτάκτων διασκεδάσεων διὰ νὰ τῷ παρέλθῃ ἡ μελαγχολία. Ἐσκέφθη λοιπὸν καὶ κατόπιν τῷ ὑπέβαλε διαφόρους προτάσεις.

— Ἐπιθυμεῖς, ὦ μέγιστε Καλίφη, νὰ διατάξω τοὺς ἱερακοτρόφους νὰ προετοιμασθῶσι διὰ νὰ ἐξέλθωμεν αὔριον εἰς θήραν;

— Φεῦ! οἱ ἱέρακες δύνανται νὰ συλλάβωσι τὴν λείαν των, ἀλλ' ἡ ψυχή μου δὲν θ' ἀποκτήσῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας της.

— Ἐνδοξότατε Καλίφη, ἐξηκολούθησεν ὁ Βεζύρης μὲ πονηρὸν μειδίαμα, ἔφεραν εἰς τὸν γυναικωνίτην μου μίαν δούλην ἐξ Αἰγύπτου ἐξαισίας καλλονῆς· ἐπιθυμεῖς νὰ τὴν ἴδῃς;

— Οἴμοι! ἀπήντησε θρηνωδῶς ὁ Καλίφης, εἷς ποιητὴς λέγει ὅτι ὁ πεινῶν τρώγει καὶ βαλάνους, ἀλλὰ διὰ τὸν κεκορεσμένον καὶ τὸ παρασκευαζόμενον εἰς τὸν παράδεισον τῶν πιστῶν πιλάφι προκαλεῖ ἀηδίαν!

Ὁ Βεζύρης ἐξῆλθεν ἀθυμῶν διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ πνεύματος τοῦ ἡγεμόνος. Ἐσκέφθη νὰ ἐπινοήσῃ μέσον τι διὰ νὰ τῷ καταπραΰνῃ τὴν θλῖψιν καὶ ἀποδιώξῃ τὴν μελαγχολίαν του καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἐνεφανίσθη πάλιν ἐνώπιόν του.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ μελαγχολία τοῦ ἡγεμόνος εἶχεν ἐπιταθῆ, τὰ νεῦρά του εἶχεν ἐξεγερθῆ. Ἦτο ἀνήσυχος, ἠρεθισμένος, καὶ τὸν ὑπεδέχθη κατηφὴς καὶ βλοσυρός.

— Ἔχεις τίποτε νὰ μοὶ προτείνῃς; τὸν ἠρώτησεν.

— Ἀρχηγὲ τῶν πιστῶν, ἐσκέφθην μίαν λαμπρὰν διασκέδασιν.

— Δηλαδή;

— Νὰ διατάξωμεν τὸν ἀνασκολοπισμὸν τῶν διακοσίων αἰχμαλώτων, οὓς συνελάβομεν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον.

— Καλά, εἶπεν ὁ μονάρχης, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ὑποστῇς καὶ σὺ διακοσιοστὸς πρῶτος τὸν ἀνασκολοπισμόν, ἐὰν δὲν μοὶ παρέλθῃ ἡ μελαγχολία.

Ὁ Βεζύρης ἐφρικίασεν.

— Τότε, εἶπε δειλῶς, νὰ προσκαλέσωμεν ὅλους τοὺς ποιητὰς τοὺς εὑρισκομένους εἰς τὸ ἀπέραντον κράτος σου καὶ νὰ ἱδρύσωμεν ποιητικὸν διαγωνισμόν.

— Τοὺς ποιητάς! ἀνέκραξεν ἐξαγριούμενος ὁ Καλίφης, ἀλλ' αὐτοὶ μ' ἔφεραν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν μὲ τὰ ρητά των!

Καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἐσπινθηροβόλησαν ἐξ ὀργῆς.

— Δὲν ἐσκέφθης ἄλλο τίποτε νὰ μοὶ προτείνῃς; ἐξηκολούθησεν ὀργίλως ἐρωτῶν ὁ Καλίφης.

— Ὄχι, ἰσχυρότατε Καλίφη, ἀπήντησε τρέμων ὁ Βεζύρης.

Ὁ ἡγεμὼν ἥρπασε παρακείμενον σκεῦος καὶ τὸ ἔρριψε κατὰ τῆς κεφαλῆς του. Εἶτα ἀταράχως χωρὶς νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα, ἠρώτησε:

— Ποῖον ἀπὸ τὰ δύο ἔσπασεν;

— Τὸ σκεῦος, ἐνδοξότατε, ἀπήντησεν ὁ Βεζύρης συνάζων τὰ συντρίμματα αὐτοῦ.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ ὑπουργοὶ εἶχον δυνατὸν κεφάλι.

— Πάρε το νὰ τὸ διορθώσῃς, εἶπεν ὁ Καλίφης, καὶ νὰ μὴ παρουσιασθῇς πλέον ἐνώπιόν μου, ἂν δὲν μοῦ ὑποδείξῃς κανὲν ἀσφαλὲς μέσον περὶ τῆς θεραπείας μου.

Ὁ Βεζύρης ἐξῆλθεν ἀλγῶν δεινῶς τὴν κεφαλήν. Κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ πόνου ἐσκέφθη μνησικακῶν νὰ ἀφήσῃ τὸν ἡγεμόνα του ἕρμαιον τῆς θλίψεως καὶ τῆς ἀπογνώσεώς του, διὰ ν' ἀποθάνῃ θᾶττον ἢ βράδιον ἐκ μαρασμοῦ. Ἀλλὰ κατόπιν ἐσυλλογίσθη ὅτι ὁ διάδοχος εἰς ὃν θὰ περιήρχετο τὸ στέμμα ἦτο θανάσιμος προσωπικός του ἐχθρός, καὶ ἐπείσθη ὅτι προτιμότερον ἦτο νὰ φέρῃ ἐπὶ τοῦ τραχήλου του τὴν κεφαλὴν ἔστω καὶ διερρηγμένην παρὰ νὰ μὴ φέρῃ διόλου.

Συνεκάλεσε λοιπὸν συμβούλιον ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων σοφῶν, ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων πολιτῶν, ἐκ πάντων τῶν ἐπὶ πείρᾳ καὶ συνέσει διαπρεπόντων καὶ καθυπέβαλεν αὐτοῖς τὰ περὶ τῆς ψυχικῆς καταστάσεως τοῦ Καλίφου, προσκαλῶν νὰ συσκεφθῶσι καὶ νὰ ἐξεύρωσι μέσον θεραπείας. Διάφοροι γνῶμαι ἐξηνέχθησαν, ἀλλ' ἐν τῇ συζητήσει πᾶσαι ἐθεωρήθησαν φροῦδαι καὶ ἀλυσιτελεῖς. Ἡ συνέλευσις ἠπόρει ὅτε αἴφνης ἀνηγγέλθη αὐτῇ ὅτι Δερβίσης τις χαίρων φήμην ἁγίου καὶ σοφωτάτου ἀνδρός, ἐλθὼν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐκ Κανδαχάρ, μακρὰν καὶ πολυήμερον διανύσας πορείαν, καὶ μαθὼν τὴν γενομένην σύσκεψιν, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ προσέλθῃ ὅπως ὑποβάλῃ καὶ αὐτὸς τὴν γνώμην του.

Ἡ αἴτησις ἐγένετο παραχρῆμα δεκτὴ καὶ ὁ ἀνυπόδητος Δερβίσης προσελθὼν εἶπε πρὸς τὴν ὁμήγυριν:

— Φωστῆρες τοῦ Βαγδατίου, ταμεῖα πάσης σοφίας, ἀστέρες τοῦ στερεώματος τῆς φρονήσεως, ἀκούσατε καὶ τὴν ταπεινήν μου γνώμην. Διὰ νὰ γείνῃ εὐτυχὴς ὁ πανένδοξος ἡμῶν ἡγεμών, ὅπως ἐπιθυμεῖ, ἓν μόνον μέσον ὑπάρχει, νὰ φορέσῃ τὸ ὑποκάμισον ἑνὸς εὐτυχοῦς ἀνθρώπου καὶ νὰ κοιμηθῇ μίαν νύκτα φέρων αὐτό.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθεν. Ἡ παράδοξος πρότασις ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν εἰς τὴν ὁμήγυριν, ἀλλ' ἡ φήμη τῆς ἁγιότητος καὶ τῆς σοφίας τοῦ Δερβίση ἦτο μεγάλη· ἄλλως τε καμμία ἄλλη γνώμη δὲν ἐπεκράτει καὶ ἡ ὁμήγυρις τὴν παρεδέχθη ἐξ ἀνάγκης.

Ὁ Βεζύρης περιχαρὴς ἀνεκοίνωσε τὸ ἀποτέλεσμα εἰς τὸν Καλίφην, ὅστις διέταξεν αὐτὸν ἀμέσως νὰ ἐξετάσῃ τίνες ἦσαν οἱ εὐδαιμονέστεροι κατὰ κοινὴν πεποίθησιν τῶν κατοίκων τοῦ Βαγδατίου καὶ νὰ προσκαλέσῃ αὐτούς.

Ἅμ' ἔπος, ἅμ' ἔργον· διὰ κήρυκος ἀνηγγέλθη εἰς τὸν λαὸν τῆς πρωτευούσης ἡ θέλησις τοῦ ἡγέμονος νὰ προσέλθωσιν ὅσοι νομίζουσιν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς· ἀλλὰ κανεὶς δὲν παρουσιάσθη αὐθόρμητος. Ἐδέησε νὰ γείνωσιν ἔρευναι, νέαι ἐξετάσεις, καὶ ὑπεδείχθησαν εἰς τὸν Βεζύρην τρεῖς ἄνθρωποι, οἵτινες παρὰ πάντων ἐθεωροῦντο εὐδαιμονέστατοι.

Ὁ πρῶτος ἦτο ὁ πλουσιώτατος τῶν ἐμπόρων τῆς πόλεως. Οὐδέποτε εἶχεν ἀποτύχει εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις του· συνοδεῖαι καμήλων μετέφερον εἰς τὰ πέρατα τῆς Ἀσίας τὰ πλούσια ἐμπορεύματά του καὶ ἐπέστρεφον μὲ φορτίον χρυσίου. Ἔζη μεγαλοπρεπέστατα δαψιλῶς διατρέφων εἰς τὸν οἶκόν του οἰκείους καὶ ξένους καὶ ποιούμενος ἐν γένει ἀρίστην καὶ φιλάνθρωπον χρῆσιν τοῦ πλούτου.

Ὁ Βεζύρης τὸν προσεκάλεσε καὶ τῷ ἀνήγγειλε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Καλίφου.

— Ὦ κραταιὲ Βεζύρη, ἀπήντησεν ὁ ἔμπορος, μὴ κρίνεις ποτὲ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ τὸν εὐτυχῆ ἄνθρωπον. Ἰδέ!..

Καὶ γυμνώσας τὸν πόδα τῷ ἔδειξε πληγὴν αἱμάσσουσαν, ἕλκος βδελυρόν, ἀποτρόπαιον τὴν θέαν.

— Θὰ ἔδιδα ὅλον μου τὸν πλοῦτον καὶ ἀκόμη ὅσον θὰ ἐσύναζα μέχρι τέλους τῆς ζωῆς μου, ἐξηκολούθησε στενάζων ὁ ἔμπορος, ἂν ἠδυνάμην νὰ θεραπεύσω τὴν πληγὴν ταύτην, ἥτις εἶναι ἀνίατος.

Ὁ Βεζύρης τὸν ἀπέπεμψε καὶ προσεκάλεσε τὸν δεύτερον.

Ἦτο οὗτος σοφός τις πρεσβύτης ζῶν ἐν ἐρημίᾳ καὶ μονώσει καὶ καταγινόμενος ἀνενδότως εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν ἐν τῷ μέσῳ χοανῶν, φιαλῶν, πυραύνων, χειρογράφων καὶ τῶν τοιούτων.

— Θὰ ἤμην τῷ ὄντι εὐτυχής, ἀπήντησεν ὁ πρεσβύτης, ἂν κατώρθουν ν' ἀνεύρω ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ζητῶ.

— Καὶ τί ζητεῖς; ἠρώτησεν ὁ Βεζύρης.

— Τὴν φιλοσοφικὴν λίθον. Ἔτη πολλὰ ἐργάζομαι ἀδιαλείπτως πρὸς τοῦτο· παρῄτησα πᾶσαν χαρὰν καὶ ἀπόλαυσιν τοῦ βίου, ἀπεχωρίσθην τῶν ὁμοίων μου, κατέκαυσα μυριάκις τὰς χεῖράς μου, ἐδαπάνησα ὅλην μου τὴν περιουσίαν εἰς πειράματα καὶ δὲν ἦλθα εἰς ἐξαγόμενον κανέν. Ἐνῷ νομίζω καθ' ἑκάστην ὅτι φθάνω εἰς τὸ ἐπιθυμητὸν τέρμα, ἡ ἐπιτυχία ἐκφεύγει τῶν χειρῶν μου. Βλέπεις αὐτό; εἶπε δεικνύων φια-

λίθων ὅπερ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου του, εἶνε ἀρκεστικώτατον δηλητήριον ὅπερ ἰδίαις χερσὶ κατεσκεύασα. Ὀλίγαι δοκιμαὶ μοὶ ἀπομένουσιν ἀκόμη· ἂν καὶ εἰς αὐτὰς ἀποτύχω, αὐτὸ θὰ μοὶ δώσῃ τὴν ἀνάπαυσιν.

Ὁ Βεζύρης ἀπέπεμψε καὶ τὸν ἀλχημιστὴν καὶ προσεκάλεσε τὸν τρίτον, σιδηρουργὸν πλήρη ἀηδίας, ὅστις εἶχε προσδράμει εἰς τὴν πρόσκλησιν ἀπορῶν διὰ τὴν τιμὴν καὶ ἐλπίζων μήπως ἤθελον νὰ τὸν ἐπιφορτίσωσι μὲ ἐπικερδῆ ἐργασίαν, διὸ καὶ παρουσιάσθη μὲ ὄψιν φαιδράν.

— Ἔμαθον, τῷ εἶπεν ὁ Βεζύρης, ὅτι εἶσαι εὐτυχισμένος ἄνθρωπος. Εἰς διάστημα ἐξ ἐτῶν ἀφ' ὅτου ἐνυμφεύθης ἀπέκτησες δώδεκα τέκνα ἄρρενα, διότι ἡ γυνή σου ἔτικτε κατ' ἔτος δίδυμα. Εἶνε χάρις τὴν ὁποίαν σπανίως χορηγεῖ ὁ οὐρανός. Τί λέγεις;..

Ὁ σιδηρουργὸς ἐσκυθρώπασε καὶ μὲ γέλωτα πικρὸν ἀπήντησεν:

— Εὐτυχισμένος ἐγώ! Ὦ ὑψηλότατε, δὲν γνωρίζεις τὰ βάσανά μου· εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐθεώρουν τὸν ἑαυτόν μου εὐδαίμονα καὶ ἐθεώρουν ἐξαιρετικὴν χάριν τὴν κατ' ἔτος αὔξησιν τῆς οἰκογενείας μου κατὰ δύο μέλη. Ἤμην ὑπερήφανος διὰ τὴν γονιμότητα τῆς συζύγου μου· εἰργαζόμην μὲ διπλασίαν ζέσιν καὶ τὰ κέρδη μου ἐπήρκουν ἀφθόνως πρὸς διατροφὴν τῶν τέκνων μου, καὶ ὅταν ἀκόμη ταῦτα ἔγειναν ἀπὸ δύο τέσσαρα καὶ ἀπὸ τέσσαρα ἕξ. Ἀλλ' ὅταν τὰ ἓξ ἔγειναν ὀκτὼ καὶ τὰ ὀκτὼ δέκα, τότε ἡ στενοχωρία ἤρχισε νὰ μὲ βασανίζῃ, ἐγένετο δὲ ἀνυπόφορος ὅτε διὰ τοῦ τελευταίου τοκετοῦ συνεπληρώθη ἡ δωδεκάς. Τὰ καθ' ἡμέραν κέρδη μου δὲν ἐπαρκοῦσι πλέον πρὸς διατροφὴν τῶν δώδεκα γόνων μου. Ὅταν τὴν ἑσπέραν ἐπανέρχωμαι κατάκοπος μὲ τοὺς βραχίονας κεκμηκότας ἐκ τῆς σφύρας, μὲ τὴν ὄψιν πυρακτωμένην ἐκ τῆς καμίνου, ἡ καρδία μου συντρίβεται, διότι ὁ ἄρτος τὸν ὁποῖον φέρω δὲν θεραπεύει τὴν ὄρεξιν τῶν τέκνων μου. Ὑψηλότατε, ἄκουσόν με! Ἂν ἡ σύζυγός μου ἐξακολουθήσῃ τὴν μέθοδον νὰ μὲ προικίζῃ κατ' ἔτος μὲ νέον ζεῦγος τέκνων, αἱ δυνάμεις μου δὲν θ' ἀνθέξωσι πλέον καὶ οἱ ἰχθῦς τοῦ Τίγριδος θὰ κορέσωσι τὴν πεῖνάν των μὲ τὰς σάρκας μου.

Ἀγανακτῶν ὁ Βεζύρης διὰ τὴν ἀποτυχίαν ἀπέπεμψε καὶ τὸν σιδηρουργόν, ἀφοῦ οἰκτείρας ἐφιλοδώρησεν αὐτόν. Ἦτο δυνατὸν εἰς τὴν πολυάνθρωπον πόλιν τοῦ Βαγδατίου νὰ μὴ εὑρίσκεται εἰς καὶ μόνος ἄνθρωπος εὐτυχής; Καὶ ὅμως ἐγίνωσκεν ἐκ πείρας ὅτι τοῦτο ἦτο ἡ ἀλήθεια! Τὸ κράτος ὅμως τοῦ Καλίφου δὲν ἐξετείνετο μόνον ἐπὶ τοῦ Βαγδατίου· ὑπῆρχον ἀκόμη χῶραι πολλαί, πόλεις μεγάλαι καὶ πλούσιαι ὑποτασσόμεναι ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν πιστῶν. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ πέμψῃ ἀπεσταλμένους νὰ περιέλθωσι πάσας τὰς χώρας καὶ πόλεις τοῦ κράτους καὶ ὅπου ἂν εὕρωσιν ἕνα ἄνθρωπον εὐτυχῆ νὰ λάβωσι τὸ ὑποκάμισόν του καὶ νὰ τὸ φέρωσιν ἐν τάχει εἰς τὴν πρωτεύουσαν.

Οἱ ἀπεσταλμένοι ἐφοδιασθέντες μὲ συστατικὰ γράμματα πρὸς τοὺς διοικητὰς ἐξεκίνησαν ἐκ τῆς πρωτευούσης καὶ μετά τινας ἡμέρας ἔφθασαν εἰς Δαμασκόν, ὅπου ἀνεκοίνωσαν εἰς τὸν διοικητὴν τὸν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεώς των.

— Ἕνα μόνον ἄνθρωπον γνωρίζω εὐτυχῆ, ἀπήντησεν ὁ διοικητής, καὶ οὗτος εἶνε ὁ Ἀμπτούλ. Ὁ πατήρ του τῷ ἀφῆκε μικρὰν οἰκίαν ὡς μόνην κληρονομίαν, καὶ αὐτὸς ἠναγκάζετο νὰ ἐργάζηται ὡς ἀχθοφόρος διὰ νὰ κερδίζῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Μίαν ἡμέραν ἐπισκευάζων τὴν οἰκίαν του εὗρε θησαυρόν. Ἔκτοτε ἐγκατέλιπε τὸ βάναυσον ἔργον του καὶ θεωρεῖται εἷς τῶν πλουσιωτάτων κατοίκων τῆς πόλεώς μας.

Οἱ ἀπεσταλμένοι ἐπορεύθησαν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Ἀμπτούλ, ὅστις τοὺς ἐδέχθη ἐντὸς θαλάμου τόσον πενιχροῦ, φέρων ἐνδύματα τόσον τετριμμένα καὶ μέχρι ρυπαρίας ἀκάθαρτα, ὥστε κατ' ἀρχὰς ἐνόμισαν ὅτι ἠπατήθησαν καὶ ὅτι ὁ ἐνώπιόν των εὑρισκόμενος δὲν ἦτο ὁ εὐτυχὴς εὑρέτης τοῦ θησαυροῦ. Ἀλλ' οὗτος τοὺς ἐξήγαγε τῆς πλάνης μετ' ὀλίγον.

— Βέβαια ἐκπλήττεσθε διὰ τὸ πενιχρὸν τῆς κατοικίας καὶ τῶν ἐνδυμάτων μου, καὶ ἀμφιβάλλετε ἂν πράγματι εἶμαι ἐγὼ ὁ Ἀμπτούλ, περὶ οὗ σᾶς ὡμίλησαν, ὁ κάτοχος τοῦ θησαυροῦ, τὸν ὁποῖον μοὶ ἔπεμψεν ὁ οὐρανός. Κατηραμένη ἔστω ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἀνεκάλυπτα τὸν θησαυρὸν ἐκεῖνον, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς δυστυχίας μου. Ἀληθῶς εὐτυχὴς ἤμην πρὶν εὕρω αὐτόν! Ποῦ εἶσθε τώρα εὐδαίμονες καὶ φαιδραὶ ἡμέραι, καθ' ἃς κερδίζων τὸν ἄρτον διὰ τοῦ ἱδρῶτός μου ἔζων ἀμέριμνος καὶ ἐκοιμώμην γαλήνιος. Τώρα φοβοῦμαι καὶ τὴν σκιάν μου. Ὁ ὕπνος δὲν κατέρχεται νὰ κλείσῃ τὰ βλέφαρά μου, διότι φοβοῦμαι μὴ μὲ ληστεύσωσιν. Ἡ ὀκνηρία κατέλαβε τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐκ φόβου μὴ ἀναγκασθῶ πάλιν ν' ἀναλάβω τὸ κοπιῶδες ἔργον μου, ἂν ὁ θησαυρός μου ἐξαντληθῇ, δὲν τολμῶ νὰ τὸν ἐγγίσω καὶ προτιμῶ νὰ ὑποφέρω στενοχωρίας φρικτὰς μᾶλλον παρὰ ν' ἀρχίσω νὰ ἐξοδεύω γενναίως. Εἶμαι δυστυχὴς ἄνθρωπος· οἰκτείρατέ με!

Οἱ ἀπεσταλμένοι ἀφήσαντες τὸν φιλάργυρον γέροντα ἔτι παραπονούμενον, ἀνεχώρησαν καὶ μετέβησαν εἰς ἄλλην πόλιν, ἧς ὁ διοικητής, εἰς ἄκρον φιλήδονος, ἀνέκραξε μαθὼν τὸ αἴτιον τῆς περιοδείας των:

— Καὶ τίνος εἰς τὸν κόσμον ἡ εὐτυχία δύναται νὰ συγκριθῇ μὲ τὴν εὐτυχίαν τοῦ Ὀμάρ, ὅστις πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐνυμφεύθη τὸν μαργαρίτην τῆς Ἀσίας, τὸ ρόδον τὸ εὔοσμον τῆς χάριτος, τὴν βασίλισσαν τῆς καλλονῆς, τὴν ὡραίαν Φατμέ;

Ἀλλ' ὁ εὐτυχὴς νυμφίος Ὀμὰρ δὲν ἦτο σύμφωνος ὡς πρὸς τὴν διθυραμβικὴν ταύτην ἐκτίμησιν τῆς χαριτοβρύτου συζύγου του. Ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ πρὸς τοὺς ἀπεσταλμένους ὅτι ὁ μαργαρίτης, τὸ ρόδον, ἡ βασιλὶς ἦτο δύστροπος γυνὴ καὶ ἀλαζὼν καί, ὅπερ χεῖρον, μὴ διατηρήσασα ἀκηλίδωτον τὸ παρελθόν της. Ἡ τελευταία ἰδιότης τῆς συζύγου τοι περιῆλθεν εἰς γνῶσίν του μετὰ τὸν γάμον, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ διαλύσῃ τὸ συνοικέσιον, διότι σπαταλήσας αὐτὸς τὴν ἰδικήν του περιουσίαν, ἐδέησε νὰ πληρώσῃ ἐκ τῆς προικὸς τοὺς ἀγρίους δανειστάς του. Ὁ Ὀμὰρ ἦτο μία μονὰς ἁπλουστάτη ἐν τῷ ἀπεράντῳ μαρτυρολογίῳ τῶν συζύγων καὶ οὐδὲν πλέον.

Ἐν ἄλλῃ τινὶ πόλει τῶν θνητῶν εὐτυχέστατος ἐθεωρεῖτο ὁ Γεζίδ. Φαιδρότερος ἀνὴρ αὐτοῦ δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν οἰκουμένην· ἀλλεπάλληλα ἦσαν τὰ συμπόσια ἐν τῇ οἰκίᾳ του· χοροὶ καὶ ᾄσματα ἀκαταπαύστως ἀντήχουν ἐν αὐτῇ· μῖμοι, παράσιτοι, ὀρχηστρίδες ἔζων αὐτόθι διαρκῶς, καὶ ὁ εὐδαίμων οἰκοδεσπότης οὐδέποτε ἐθεάθη θρηνῶν ἢ μελαγχολῶν,

ἐξόδευον ἀφειδῶς τὰ πλούτη, ἅτινα κατέλιπεν αὐτῷ ἄτεκνός τις θεῖός του.

Τῷ ὄντι ὅτε ἐπλησίασαν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Γεζίδ, ἤκουσαν βοὴν ὀργάνων καὶ ἠχηρῶν γελώτων. Τράπεζα μὲ πολυποίκιλα ἐδέσματα ἦτο ἐστρωμένη εἰς τὸ μέσον τῆς στοᾶς· πολυπληθεῖς οἰκέται περιήρχοντο κομίζοντες ἐπὶ πκροψίδων γλυκίσματα ἐκλεκτὰ καὶ ἀναψυκτικὰ ποτά. Ὁ εὐδαίμων Γεζὶδ ἐν τῷ μέσῳ εὐθύμου ὁμίλου φίλων ὑπεδέχθη τοὺς ἀπεσταλμένους πάνυ φιλοφρόνως καὶ ἐγκαρδίως, τοὺς ἠνάγκασε νὰ καθίσωσιν εἰς τὴν τράπεζάν του καὶ νὰ εὐθυμήσωσιν ἐπὶ πολλὰς ὥρας. Τότη δὲ ἦτο τοῦ οἰκοδεσπότου ἡ ἄδολος γαλήνη καὶ ἡ φαιδρότης, ὥστε οἱ ἀπεσταλμένοι μετὰ χαρᾶς ἐπίστευσαν ὅτι ἔφθασαν εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοιπορίας των, καὶ ὅτι εὗρον τὸν ἀνεύρετον φοίνικα, ἕνα ἄνθρωπον δηλαδὴ ἀληθῶς εὐτυχῆ.

Ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς των ὅτε μετὰ τὸ γεῦμα ὁ οἰκοδεσπότης προσεκάλεσεν αὐτοὺς εἰς ἰδιαίτερον θάλαμον καὶ ἐκεῖ τοῖς ἐξεμυστηρεύθη τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὡς ἔλεγεν, ἀπειθῶν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ κραταιοτάτου Καλίφου. Ὁ θεῖός του πλούσιος, ἀλλὰ κακότροπος καὶ μισάνθρωπος διανύσας βίον ἄστοργον καὶ ἔρημον, ἔσχε κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου του τὴν σκληρὰν ἰδιοτροπίαν νὰ καταλίπῃ μὲν εἰς αὐτὸν τὴν περιουσίαν του, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ῥητὸν ὅρον νὰ εἶνε πάντοτε φαιδρὸς καὶ νὰ εὐθυμῇ ἀδιακόπως. Ἂν μίαν ἡμέραν ἤθελε φανῇ δακρύων, δύσθυμος ἁπλῶς ἔστω, ἡ περιουσία θὰ περιήρχετο εἰς ἄλλους συγγενεῖς. Ἕνεκα τούτου διαρκὴς κατασκοπεία ἐνηργεῖτο ὑπὸ τῶν συγγενῶν, οἵτινες εἶχον ἀδιαλείπτως τὰ ὄμματα προσηλωμένα ἐπὶ τῆς μορφῆς του, καραδοκοῦντες νὰ ἴδωσι τὸ μειδίαμα ἐξαλειφόμενον ἐκ τῶν χειλέων του καὶ τοὺς ὀφθαλμούς του ὑγραινομένους ἐκ τῆς λύπης.

— Εἶνε ἀγὼν ὑπεράνθρωπος, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Γεζίδ. Πολλάκις ἐνῷ αἱμάσσουσι τὰ σπλάγχνα μου, εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ φέρω εἰς τὴν μορφήν μου τὸ προσωπεῖον τῆς χαρᾶς· ἐνῷ μὲ τυραννοῦσιν ἀπερίγραπτοι ψυχικαὶ ἀλγηδόνες, τὸ στόμα μου εἶνε ἠναγκασμένον νὰ φέρῃ τὸν μορφασμὸν τοῦ μειδιάματος. Ἡ λύπη, τὴν ὁποίαν μοὶ εἶνε ἀπηγορευμένον νὰ ἐκδηλώσω, κρύπτεται εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας μου καὶ ὑποσκάπτει τὸν βίον μου· ἡ παρηγορία τῶν δακρύων μοὶ εἶνε ἀποκεκλεισμένη. Οἰκτείρατέ με, αὐθένται! εἶμαι τὸ ἀθλιώτατον τῶν ἐπὶ γῆς πλασμάτων!

Πλήρεις ἀπογοητεύσεως ἀπῆλθον οἱ ἀπεσταλμένοι πεισθέντες πλέον περὶ τῆς ὁλοσχεροῦς ἀποτυχίας τῆς ἀποστολῆς των. Οὐχ ἧττον περιῆλθον πολλὰς ἔτι πόλεις καὶ κώμας ματαίως ἀναζητοῦντες τὸν ἀνύπαρκτον εὐτυχῆ ἄνθρωπον. Οἱ ὑποδεικνυόμενοι ὡς εὐτυχεῖς ἦσαν ἀπεναντίας δυστυχέστατοι. Θλῖψίς τις ἀπόκρυφος, ὀδύνη βαθεῖα, ἀπάτη πικρά, πόθος ἀνεκπλήρωτος, μὴ προκύπτοντα εἰς τὰ ὄμματα τοῦ πλήθους, ὑπεκρύπτοντο ὑπὸ πᾶσαν ἐπιφάνειαν εὐτυχίας. Ὁ ἔνδοξος καὶ τροπαιοῦχος πολεμιστὴς εἶχεν υἱὸν λεπρόν. Ὁ πολυμαθὴς φιλόσοφος ὠδύρετο διότι τὸ ἔργον τῶν πολυετῶν του κόπων, ἡ ἀκριβὴς ἀπαρίθμησις τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, κατεστράφη ὑπὸ τῶν ποντικῶν. Ὁ πλούσιος κτηματίας καὶ γεωπόνος εἶχε σύζυγον στεῖραν, ὁ δὲ ἔξοχος ἰατρὸς ἔπασχεν ἐκ τοιαύτης κωφώσεως, ὥστε πολλοὺς πελάτας του ἔπεμψεν εἰς τὴν αἰωνιότητα, διότι ἀλλ' ἀντ' ἄλλων ἀκούσας διέταττεν ἀντίθετα φάρμακα.

Οὐδεὶς ἦτο εὐχαριστημένος κατὰ πάντα· οὐδεὶς ἦτο εὐτυχής. Οἱ ἀπεσταλμένοι ἐπέστρεφον ἀθυμοῦντες καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν διενυκτέρευσαν εἴς τινα κώμην, ἐξ ἧς δὲν εἶχον πρότερον διέλθει. Ὁ φιλοξενήσας αὐτοὺς προεστὼς τοῦ χωρίου κατὰ τὸ γεῦμα τοῖς εἶπεν:

— Αὐθένται, ἔχομεν ἡμεῖς ἐδῶ ἕνα ἄνθρωπον, ὅστις ὄχι μόνον φαίνεται ἀλλ' εἶνε καὶ πράγματι εὐτυχής.

— Ποῖος εἶν' αὐτός; ἀνέκραξαν περιχαρεῖς οἱ ἀπεσταλμένοι.

— Εἷς ἐπαίτης!..

Οἱ ἀπεσταλμένοι ἐσκυθρώπασαν. Ἀφοῦ οἱ ἰσχυρότατοι, οἱ πλουσιώτατοι, οἱ σοφώτατοι, οἱ φαιδρότατοι τῶν ὑπηκόων τοῦ Καλίφου δὲν ἦσαν εὐτυχεῖς, ἦτο δυνατὸν νὰ εἶνε τοιοῦτος εἷς ἄθλιος ἐπαίτης ἀποζῶν ἐκ τοῦ ἐλέους τῶν ἄλλων!..

Οὐχ ἧττον ἐπορεύθησαν τὴν ἄλλην ἡμέραν καὶ εὗρον τὸν ἐπαίτην καθήμενον παρὰ τὴν ὁδὸν χαμαί, ἐρείδοντα τὰ νῶτα ἐπὶ παλαιοῦ τοίχου. Ἦτο ῥακένδυτος, ἐκράτει εἰς χεῖρας βακτηρίαν καὶ παρὰ τοὺς πόδας του ἔκειτο ἐξηπλωμένος ὁ κύων του. Μόλις τοὺς εἶδεν ὁ ἐπαίτης ἔτεινε τὴν χεῖρα ζητῶν ἔλεος καὶ προφέρων τὰς συνήθεις εὐχὰς καὶ ἐπικλήσεις. Τὸ πρόσωπόν του δὲν ἔφερεν ἴχνη ἀλγηδόνος τινός· ἦτο γέρων, ἀλλ' εἶχεν ὄψιν θαλεράν, μὴ φέρουσαν τὸν τύπον ἐκεῖνον, ὃν καταλείπουσι συνήθως αἱ στερήσεις καὶ αἱ συμφοραί. Ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ τούτου οἱ ἀπεσταλμένοι ἐπλησίασαν καὶ συνῆψαν μετ' αὐτοῦ ὁμιλίαν.

— Εἶσαι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ζωήν σου; τὸν ἠρώτησεν.

— Ναί, αὐθένται, εὐχαριστημένος κατὰ πάντα.

— Καὶ μὲ τί μέσα ζῇς;

— Μὲ τὰ ἐλέη τῶν πιστῶν.

— Καὶ σὲ ἀρκοῦν;

— Μὲ ἀρκοῦν.

— Ἀλλ' ἂν καμμίαν ἡμέραν δὲν κερδίσῃς τίποτε;

— Ἐπιφυλάσσομαι νὰ γευθῶ μὲ διπλασίαν ὄρεξιν τὴν ἐπαύριον.

— Ἔχεις κανένα σύντροφον;

— Ἔχω αὐτὸν τὸν σκύλον, ὅστις εἶναι πιστότατος τῶν συντρόφων.

— Καὶ δὲν ἔχεις κανένα πόθον, καμμίαν ἐλπίδα, τῆς ὁποίας νὰ ἐπιθυμῇς τὴν πραγματοποίησιν;

— Τίποτε.

— Εἶσαι λοιπὸν εὐτυχὴς ἄνθρωπος;

— Εὐτυχέστατος.

Οἱ ἀπεσταλμένοι εὐχαρίστησαν μεγαλοφώνως τὸν Προφήτην καὶ ἐζήτησαν παρὰ τοῦ ἐπαίτου τὸ ὑποκάμισόν του. Οὗτος ἠσχύνθη, ἀλλὰ πεισθεὶς ἐκ τῆς παραινέσεως τοῦ προεστῶτος μᾶλλον ἢ ἐκ τοῦ χρυσίου ὅπερ προσέφερον αὐτῷ οἱ ἀπεσταλμένοι, ἐξεδύθη καὶ τὸ ἔδωκεν. Οἱ ἀπεσταλμένοι ἔθηκαν τὸ ῥυπαρὸν ἱμάτιον ἐντὸς πολυτελοῦς χρυσῆς θήκης καὶ αὐθωρεὶ ἀνεχώρησαν εἰς Βαγδάτιον. Ὁ Βεζύρης, ὅστις ἀνυπομόνως τοὺς ἀνέμενεν, ἐδέχθη αὐτοὺς μετ' ἀγαλλιάσεως καὶ ἐκόμισεν αὐτοπροσώπως εἰς τὸν μονάρχην του τὸ πολύτιμον εὕρημα. Ὁ ἡγεμών, ὅστις ἐν τῷ

μεταξὺ εἶχε κατανήσει ὡς φάσμα ἐκ τῆς ἀνησυχίας, εὐχαρίστησεν αὐτὸν διὰ τὸν ζῆλόν του καὶ τὴν ἑσπέραν ἐνεδύθη μετά τινος ἀποστροφῆς τὸ ὑποκάμισον τοῦ ἐπαίτου καὶ κατεκλίθη.

Τί συνέβη ἆρά γε; Ἡ προσδοκία καὶ ἡ συγκίνησις ἠμπόδισαν τὸν Καλίφην νὰ κοιμηθῇ ἢ μήπως αἱ πτυχαὶ τοῦ χιτῶνος τοῦ ἐπαίτου ἔκρυπτον κόσμον δυσώνυμον μικροβίων, ἅτινα εὗρον τὴν ἀνέλπιστον ἡδονὴν νὰ τρυφήσωσιν εἰς τὰς ἁβρὰς σάρκας τοῦ μαλθακοῦ ἡγεμόνος; Οἱ χρονογράφοι δὲν ἀναφέρουσι τίποτε περὶ τούτου, ἂν καὶ ἡ δευτέρα εἰκασία φαίνεται πιθανωτέρα. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ Καλίφης ἔμεινεν ἄγρυπνος ὅλην ἐκείνην τὴν νύκτα, καὶ ὅτε τὴν πρωΐαν ὁ Βεζύρης, ἀπὸ τοῦ ὄρθρου ἀναμένων τὴν ἔγερσίν του, τὸν ἠρώτησεν ἀνυπομόνως τί ἦτο ἡ εὐτυχία, ὁ Καλίφης κάτωχρος, μὲ ὀφθαλμοὺς ἐρυθροὺς καὶ οἰδαλέους ἀπήντησε δυσθύμως:

— Ἡ εὐτυχία εἶνε φαγούρα!

Καὶ ἐκβαλὼν εὐθὺς τὸν χιτῶνα μετέβη εἰς τὸ λουτρόν.

Ἔκτοτε ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαρτερήσῃ ἐν τῇ ἀτυχίᾳ του καὶ νὰ μὴ ἐπιδιώξῃ πλέον νὰ κατακτήσῃ τὴν εὐτυχίαν. Ὁ ἀτυχὴς οὗτος ἡγεμὼν ἔζησεν ἀπολαύων ὅλων τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν μέχρι τοῦ ἐνενηκοστοῦ ὀγδόου ἔτους τῆς ἡλικίας του. Ὁ ἐπίδοξος διάδοχος, εἰς μάτην ἀναμένων τὸν θρόνον, ἀπεβίωσε πρὸ αὐτοῦ, καὶ ὁ Βεζύρης ἀπεβίωσεν ἓν ἔτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διαδόχου, χαίρων διότι ἔφερε τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ σῶμα συνηνωμένα εἰς τὸν τάφον του.

* *
*

Καὶ τὸ ἐπιμύθιον;

Ἐπιμύθιον δὲν ὑπάρχει· ἀλλ' ἐπειδή, κατὰ τὴν συνήθειαν, πρέπει νὰ θέσω ἕν, ἐκλέγω ὡς τοιοῦτο τὴν γενικὴν σημερινὴν εὐχήν:

Εὔχομαι ὑγείαν καὶ εὐτυχίαν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας, ἀλλ' ἐννοεῖται, ὑγείαν ἄνευ ὀδονταλγίας καὶ εὐτυχίαν ἄνευ φαγούρας.

ΧΑΡ. ΑΝΝΙΝΟΣ.

ΕΙΣ ΞΕΝΗΝ[1]

Μὴ τὴν σπιθόβολη 'ματιὰ
πετᾷς εἰς κρύα στήθια.
Ὡραία εἶσ', ἀλήθεια,
πλὴν τῶν 'ματιῶν σου ἡ φωτιὰ
ἐμὲ δὲν μὲ θερμαίνει.
Ἄχ, ἄφες με, ξανθομαλλοῦ,
καὶ ἡ καρδιά μου εἶν' ἀλλοῦ,
ἀλλοῦ εἶναι δοσμένη.

Βαθειᾶς ἀγάπης καὶ θερμῆς
μὴ λόγια μοῦ γυρεύεις.
Κι' ἂν 'πῶ, μὴ τὰ πιστεύεις·
Λόγια θὰ εἶναι τῆς στιγμῆς
κι' ἀγάπη παγωμένη.
Ἄχ, ἄφες με, ξανθομαλλοῦ,
καὶ ἡ καρδιά μου εἶν' ἀλλοῦ,
ἀλλοῦ εἶναι δοσμένη.

Ἡ κόρη ὁποῦ ἀγαπῶ
ἐβγῆκε ἀπ' τὴν φωληά μου,
κι' ὅ,τι ἔχω 'ς τὴν καρδιά μου
ἑλληνικὰ θὰ τῆς τὸ 'πῶ
καὶ ὄχι εἰς γλῶσσαν ξένη.
Ἄχ, ἄφες με, ξανθομαλλοῦ,
καὶ ἡ καρδιά μου εἶν' ἀλλοῦ,
ἀλλοῦ εἶναι δοσμένη.

Τρέχ' ἡ ζωή μας χωριστὰ
κι' ἂν γῆ δὲν μᾶς χωρίζῃ,
κι' αὐτὴ δὲν τὸ γνωρίζει,—
πλὴν ἡ ἀγάπη μου βαστᾷ
ὅσον ζωὴ μοῦ μένει.
Ἄχ, ἄφες με, ξανθομαλλοῦ,
καὶ ἡ καρδιά μου εἶν' ἀλλοῦ,
ἀλλοῦ εἶναι δοσμένη.

1865.

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ.

[1] Ἐκ τῆς προσεχῶς ἐκδοθησομένης Συλλογῆς στίχων τοῦ κ. Δ. Βικέλα.

Η ΝΕΟΤΗΣ ΤΟΥ ΡΗΓΑ

Ὀλίγαι καὶ ἀντιφατικαί εἰσιν αἱ περὶ τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ βίου Ῥήγα τοῦ Φεραίου φερόμεναι εἰδήσεις παρὰ τοῖς βιογράφοις αὐτοῦ καὶ τοῖς ἱστορικοῖς τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας. Οὔτε περὶ τοῦ ἔτους τῆς γεννήσεως, οὔτε περὶ τῶν σπουδῶν αὐτοῦ γινώσκεταί τι θετικὸν καὶ βέβαιον. Ἄλλοι μὲν λέγουσιν ὅτι ἐγεννήθη τῷ 1751, ἄλλοι τῷ 1753, ἄλλοι τῷ 1754 καὶ ἄλλοι ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ 1760 καὶ 1762 χρόνῳ. Ἐμαθήτευσε δ' ὁ Ῥή-

Ἐκ τούτου ἦτον κάθυγρον τοῦ γέροντος τὸ ὄμμα,
Ὁπόταν εἶδε πίπτουσαν τὴν στήλην εἰς τὸ χῶμα…

ΣΤ'.

Παρῆλθε νύξ, κ' εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ὀλυμπίου πάλιν
Ἐργάτας βλέπω, πλὴν φαιδροὺς καὶ ὄχι τεθλιμμένους·
Διότι στήλην καθὼς χθὲς δὲν θὰ κρημνίσουν ἄλλην.
Τοὺς θεωρῶ εἰς μάρμαρον ἐπάνω ὑψωμένους
Ὅπερ στεγάζει κορυφὰς δύω κιόνων… Ποία
Εἰς τοῦ ναοῦ τὴν κορυφὴν τοὺς ἔφερεν αἰτία;
Οἰκίσκον[1] κτίζουν ἐπ' αὐτοῦ εὐρύτερον μνημείου
Καὶ ἀνασύρουν κόφινον δι' ἰσχυροῦ σχοινίου,
Ὃν ἄλλοι κάτωθεν πληροῦν μὲ λίθους· ὅμως δῶμα
Τίς κτίζει ἄνωθεν τῆς γῆς κ' εἰς τ' ἄστρα θέτει
χῶμα;
Τίς τοῦ Διὸς τὸν ἀετὸν ἐφθόνησε καὶ θέλει
Νὰ ἦναι κατοικία του ἢ τάφος ἡ νεφέλη;…
Εἷς, ὅστις ἦτον ἄξιος ἐκεῖ νὰ κατοικήσῃ
Καὶ ἄνω, ὑπερθεν τῆς γῆς, τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ κλείσῃ!
Τίς;… ὁ ἐκεῖ καθήμενος κ' ἐπισκοπῶν Δερβίσης·
Ἀλλόκοτον! τὰς ἱερὰς τοῦ γένους ἀναμνήσεις,
Ναοῦ μεγάλου λείψανα περικαλλήτων χρόνων,
Εἷς τοῦ προφήτου ἱερεὺς μοχθεῖ νὰ σώσῃ μόνον,
Κ' ἡ Δύσις ἡ μεγάλαυχος, νυκτὸς ζοφωδεστέρα,
Συντρίβει, κλέπτει καὶ συλεῖ τὰ ἱερὰ τεμένη!
Κρύπτει ὁ κλέπτης τὸ κλαπέν, κ' ἡ Δύσις θρασυτέρα
Καὶ τοῦ λῃστοῦ εἰσέτι,
Ἐντὸς μουσείων κ' ὑπὸ φῶς τὰ κλοπιμαῖα θέτει…
Εἶν' ἰσχυρά· κ' εἶναι βαρὺς τῆς γλώσσης της ὁ τόνος·
Τίς νὰ τὰ λάβῃ δύναται ἀπὸ αὐτήν; — Ὁ χρόνος!

. . . .

Τὸ ἔργον ἤδη ἔληξε καὶ κλῖμαξ ἐκ σχοινίου
Φέρει πρὸς τὸν νεόδμητον οἰκίσκον ἀκινδύνως.
Πρῶτον εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν τὸ φῶς, φαιδροῦ ἡλίου
Καὶ ὁ Δερβίσης δεύτερον· μετὰ τὸ φῶς ἐκεῖνος…
Καὶ δὲν κατῆλθεν ἢ νεκρός… Ἐκεῖ πᾶσαν πρωΐαν,
Σπυρίδ' ἀπὸ τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ ἐκρέμα δῶμα
Κ' ὕδατος πλήρη ἔθετον ἐντὸς αὐτοῦ ὑδρίαν,
Ἔλαιον, ἄρτον, καὶ τινας ξηροὺς καρποὺς ἀκόμα.
Καὶ δὲν ἐτόλμησ' ὁ θρασὺς Σατράπης νὰ κρημνίσῃ
Τὰς στήλας πλέον· ἱερὸς ὁ χῶρος κατεστάθη·
Ὑψώθ' εἰς οἶκον τοῦ Θεοῦ ὁ οἶκος τοῦ Δερβίση·
Ἕως ἐκεῖ δὲν ἔφθανεν ἡ βέβηλός του σπάθη!
Ὦ, ἱερὰ ἐπίνοια, ἰδέα τρισαγία,
Κ' ἔξοχος ἀφασίωσις ἀνδρὸς ἡμιβαρβάρου·
Ἐνόσῳ ἵστατ' ὁ ναὸς καὶ στήλη αὐτοῦ μία,
Ἐνόσῳ μένει τμῆμα ἓν ἐκ τοῦ σεπτοῦ μαρμάρου,
Εἷς Ἕλλην, εἷς ἀλλόφυλος καὶ μία λύρα μόνον,
Θ' ἀρωματίζῃς τὴν σειρὰν ἀτελευτήτων χρόνων,
Κ' ἡ μνήμη ἄνω τῶν στηλῶν εἰς ᾆσμα θὰ τονίσῃ
Τὴν αὐταπάρνησιν αὐτὴν τοῦ γέροντος Δερβίση!
Ὦ, ναί· τίς ἀφοσίωσις, τίς ταύτης ὑπερέχει,
Καὶ τίς μὲ τὸν Ὀθωμανὸν θὰ μετρηθῇ ἐκεῖνον;
Ἀλλοίμονον· ἐφάμιλλον ὁ γέρων μου δὲν ἔχει·
Ἀλλ' ἔχει κἂν ἀντίποδα τὸν Βρετανὸν Ἐλγῖνον…

Ζ'.

Λέγουν, πῶς κάτω τῶν στηλῶν τὸ μνῆμά ταυ ὑψώθη,
Διότι ἔτι καὶ νεκρὸς νὰ τὰς φρουρῇ ἐπόθει,
Καὶ πῶς ἐνῷ τὸν ἔθετον εἰς κρύου τάφου βάθη,
Εὐγνωμονοῦσα τοῦ Διὸς ἡ ὄρνις ἐθεάθη,
Μὲ σμαραγδίνους πτέρυγας σκιάζουσα τὸ μνῆμα…
Ὦ, ἂν τὸ εὕρωμεν ποτέ, θὰ ἦναι μέγα κρῖμα
Νὰ μὴ ἐγείρωμεν σεμνὸν τοῦ γέροντος μνημεῖον
Ἀπὸ συντρίμματα στηλῶν εἰς τὸν ναὸν πλησίον.
Χαῖρον τὸ βλέμμα τοῦ Θεοῦ ἐπάνωθεν θὰ βλέπῃ,
Τὸν Σώστην ὁ διασωθεὶς εὐγνωμονῶν νὰ σκέπῃ!

. . . .

Τὴν Κρήτην μὲ τῆς Ἀθηνᾶς τὸ ἄστυ συνενόνω·
Τοῦρκον Δερβίσην κ' Ἕλληνα ἐργάτην ἀδελφόνω,
Κ' ἀνυψὸν ἡ μοῦσά μου εἰς τ' ἄγνωστόν του μνῆμα,
Μὲ στῆθος ἀναπάλλον,
Εἰς τὸν Δερβίσην ἀετόν, τοῦ Ὀλυμπίου σῆμα,
Καὶ τοῦ Ῥωμαίου Κάτωνος τὸ ξίφος εἰς τὸν ἄλλον!

Ταϋγάνιον κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1882.

Α. Παράσχος.

(1) Πολλοὶ θὰ τὸν ἐνθυμοῦνται· πρό τινων μόλις ἐτῶν τὰ ἐρείπια τοῦ οἰκίσκου τούτου κατηδαφίσθησαν διαταγῇ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας. Εἶχεν ἐκπληρώσει τὴν εὐσεβῆ ἐντολήν του. Δ. Π.

Η ΕΥΤΥΧΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΥΠΟΚΑΜΙΣΟΝ

Σήμερον εἶνε ἡ ἡμέρα τῶν εὐχῶν. Ἀπ' ὄρθρου βαθέος ἂν ἀκούσητε τὸν κώδωνα τῆς θύρας σας κρουόμενον, ἔστε βέβαιοι ὅτι κάποιος ἔρχεται νὰ σᾶς προσφέρῃ εὐχάς. Οἱ ὁδοκαθαρισταὶ οἱ καθαρίζοντες τὰς ὁδοὺς εἰς ἃς πνίγεσθε τὸν χειμῶνα ἐκ τοῦ βορβόρου, ἀσφυκτιᾶτε δὲ τὸ θέρος ἐκ τοῦ κονιορτοῦ· οἱ ἀνάπτοντες τοὺς φανοὺς κατὰ τῶν ὁποίων προσκρούοντες θραύετε τὴν ῥῖνά σας τὰς νύκτας, καθ' ἃς ἡ πανσέληνος λησμονεῖ τὰ δημοτικά της καθήκοντα καὶ δὲν ἐπιφαίνεται εἰς τὸ συννεφῶδες στερέωμα· οἱ ὑδρονομεῖς, οἵτινες κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ καύσωνος σᾶς ἀφίνουσι νὰ πάθητε ἐκ λύσσης πρὶν ἐπιτρέψωσιν εἰς τὸ ὕδωρ νὰ διοχετευθῇ εἰς τὴν κρήνην τῆς συνοικίας σας· οἱ καμινοκαθαρισταί, οἵτινες προσέρχονται ἐπίσης ζητοῦντες φιλοδώρημα, ἂν καὶ εἰς τὴν οἰκίαν σας δὲν ὑπάρχῃ ἄλλη ἑστία ἐκτὸς τῶν φύλλων τοῦ ὁμωνύμου περιοδικοῦ, εἰς ὃ εἴσθε συνδρομητής· ὅλη τέλος ἡ πολυώνυμος γενεὰ τῶν Εἱλώτων ὅσοι ἐν τῇ καταμερίσει τῆς κοινωνικῆς ἐργασίας ἀνέλαβον τὴν ἐπιστασίαν τῶν μᾶλλον πεζῶν καὶ ἀχαρίτων ἀναγκῶν τοῦ βίου θὰ προσέλθωσι προσφέροντες φύλλα πολύχροα χάρτου, ἐν οἷς διὰ στίχων χωλῶν ἢ ὑπερτροφικῶν θὰ σᾶς εὔχωνται ὑγείαν καὶ εὐτυχίαν. Καὶ ἡ λιτανεία τῶν εὐχῶν θὰ σᾶς καταδιώξῃ καὶ ἐκτὸς τοῦ οἴκου σας, θὰ σᾶς εὐχηθῇ ὁ βοηθὸς τοῦ κουρέως σας, ὁ ὑπηρέτης τοῦ καφενείου εἰς ὃ συχνάζετε, ὁ ὑπηρέτης τοῦ ἑστιατορείου ἔνθα γευματίζετε. Ἐννοεῖται ὅτι ὅλαι αὗται αἱ εὐχαὶ πληρώνονται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον γενναίως· ἀλλ' ἐρωτῶ, ποῖαι εἶνε αἱ εὐχαί, αἵτινες δὲν πληρώνονται, ἀφοῦ καὶ αὗται αἱ πρὸς τὸν Ὕψιστον ἀποτεινόμεναι ἔχουσι τιμολόγιον ὡρισμένον, ἀπαραβάτως τηρούμενον ὑπὸ τῶν λειτουργῶν του.

Λοιπὸν ὑγεία καὶ εὐτυχία!... Ἀλλὰ δὲν μοὶ λέγετε, παρακαλῶ, τί πρᾶγμα εἶνε ἡ εὐτυχία; Ὅλοι περίπου γινώσκομεν τί ἐστιν ὑγεία. Ὅταν κάτοχης μὲν ἀπὸ ἡμικρανίαν, βασανίζεσαι μὲν ὑπὸ ἀλγοῦντος ὀδόντος, νύττεσαι μὲν ὀδυνηρῶς ὑπ' ὀξυτάτου ρευματισμοῦ, ὅταν μεταβάλλωνται μὲν οἱ μοχτῆρές σου εἰς ἐννεακρούνους ἐκ τῆς καταρροῆς, ἀλλ' ὁ ἰατρὸς ἀστεΐζεται μαζί σου καὶ οἱ κληρονόμοι σου δὲν ἔρχωνται πρὸς ἐπισκεψίν σου, τότε θεωρεῖσαι ὑγιής. Ἀλλ' εὐτυχὴς πότε εἶσαι; Τί πρᾶγμα εἶνε αὐτὴ ἡ εὐτυχία; Τὴν εἴδατέ ποτε εἰς τὴν οἰκίαν σας; τὴν συνηντήσατέ ποτε καθ' ὁδόν; γνωρίζετε ποῦ κεῖται ἡ κατοικία της; ἀνέγνωτέ ποτε εἰς τὴν δ' σελίδα τῶν ἐφημερίδων ὅτι πωλεῖται που, εἰς τὰς ἀποθήκας ἐκείνας τῶν παντοειδῶν προμηθειῶν, ὅπου πωλοῦνται αὐγοτάραχα, μαῦρα, κατάρτια, πῖλοι, τετράλατοι καὶ μυθιστορήματα; Ἂν σᾶς ἐρωτήσωσι δὲ τί εἶνε εὐτυχία, τί θ' ἀπαντήσητε; ἢ θὰ δώσητε ὁρισμὸν ἐκ τῶν τετριμμένων ἐκείνων καὶ ἀνοήτων, ὧν τὸ ὑπόδειγμα παρέχουσι τὰ νεφόβρατα τῆς μεταφυσικῆς συγγράμματα, ἢ θὰ σιωπήσητε, ὡς θὰ ἐσιώπα κανονιάρχης, ἂς ὑποθέσωμεν, ἐρωτώμενος τί ἐστι π ό λ κ α μ α ζ ο ύ ρ κ α.

* *
*

Εἰς παρομοίαν ἀπορίαν εὑρέθη ποτὲ πρὸ αἰώνων ὁ Καλίφης τοῦ Βαγδατίου, οὗ τὴν ἱστορίαν ἐν συντόμῳ θὰ διηγηθῶμεν.

Ἔρρεον τὰ πλούτη εἰς τὸ ἀνάκτορόν του ἀφθονώτερα ἀπὸ τὰ νάματα τοῦ παραρρέοντος Τίγριδος. Οἱ ἀδάμαντες τῶν Ἰνδιῶν καὶ οἱ μαργαρῖται τοῦ Ὀφὶρ ἐστόλιζον τὰς κιδάρεις τοῦ ἡγεμόνος καὶ τὰ φάλαρα τῶν ἵππων του, τῶν ἐκλεκτοτάτων ἐξ ὅσων ἀνετρέφοντο εἰς τοὺς παρὰ τὸν Εὐφράτην λειμῶνας. Ἀλλ' οἱ ἀδάμαντες δὲν εἶχον τὴν λάμψιν τῶν ἀμυγδαλωτῶν ὀφθαλμῶν τῶν κορῶν τῆς Γεωργίας καὶ οἱ μαργαρῖται ὑπελείποντο ὡς πρὸς τὴν γλυκεῖαν ὠχρότητα τῆς μορφῆς τῶν χαύνων γυναικῶν τῆς Συρίας, ἐξ ὧν ἐπληροῦτο ὁ γυναικωνίτης του. Τὰ βαρυτιμότατα τῶν ἀρωμάτων τῆς Ἀραβίας καιόμενα ἀνέδιδον μεθυστικὰς εὐωδίας. Τάπητες χνοώδεις τῆς Περσίας ἀπεσβέννυον τὸν κρότον ἐν παρῆγον συρόμενα αἱ χρυσοκέντητοι ἐμβάδες του. Ὁ Σαρδανάπαλος δὲν θὰ ἐγίνετο ὁλοκαύτωμα ἂν εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ τῷ ἀπομείνωσι μετὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ θρόνου μάγειροι ἔχοντες τὴν δεξιότητα τῶν μαγείρων τοῦ Καλίφου. Ὁ δαμασκηνὸς ἀκινάκης του ἐδιχοτόμει δι' ἑνὸς κτυπήματος παχεῖαν σιδηρᾶν ῥάβδον. Οἱ λέοντές του ὠρύοντο ῥωμαλέοι εἰς τὸ θηριοτροφεῖόν του καὶ ἡ ἐξημερωμένη πάρδαλις ἔλειχε ταπεινῶς τὴν χεῖρά του ἐξηπλωμένη παρ' αὐτῷ. Οἱ γείτονες τοῦ ἡγεμόνος ἐπεζήτουν διὰ δώρων πλουσίων τὴν φιλίαν του. Ὁ λαός του τὸν ἐσέβετο ὡς ἀπόγονον τοῦ Προφήτου καὶ τὸν ἠγάπα ὡς ἀπονέμοντα ἐξίσου τὴν δικαιοσύνην. Βουλὴ δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὸ κράτος του, οὔτε σύνταγμα· δὲν ἐπωλοῦντο λαχεῖα τῶν τραπεζῶν, δὲν συνέβαινον γλωσσολογικαὶ διαμάχαι, δὲν ἐξεδίδοντο ἡμερολόγια μετ' εἰκόνων, δὲν ὑπῆρχον ἔνορκοι, οὐδὲ ὀδοντοϊατροί, οὐδὲ ὑφηγηταί, δὲν ἐλάμβανεν ἀνακοινώσεις περὶ ἐφευρέσεων, οὐδὲ τηλεγραφήματα περὶ καταθλίψεως τῶν πολιτῶν ὑπὸ τῶν εἰσπρακτόρων.

Ἐν τούτοις ὁ ἡγεμὼν οὗτος, ὃν ἅλοι ἐθεώρουν εὐδαιμονέστατον, ᾐσθάνετο ἀκατανίκητον ἀνίαν. Εἰς μάτην ἔτρωγε καὶ ἐκορέννυτο πολλάκις τῆς ἡμέρας παρακαθήμενος εἰς τὴν πλουσιοπάροχον τράπεζάν του. Εἰς μάτην ἐπεχείρει μυστηριώδεις ἐκδρομὰς εἰς τὰ ἄδυτα τοῦ γυναικωνίτου του, ὅπου ἐφυλάσσετο ζηλοτύπως ὁ πλούσιος τῆς καλλονῆς θησαυρός. Εἰς μάτην βαϋαδέραι γοητίδες ὠρχοῦντο ἐνώπιόν του καὶ ψάλται λιγεῖς καὶ ἔντεχνοι ἔτερπον τὴν ἀκοήν του διὰ τῶν ᾀσμάτων των. Εἰς μάτην μετέβαινεν εἰς θήραν τοξεύων καὶ ἀκοντίζων ἐπιτηδείως τὰ παντοειδῆ θηράματα. Ἡ ἀνία, ὁ σάραξ αὐτὸς τῆς ψυχῆς, κατέτρωγε τὴν ψυχήν του καὶ ἐτάραττε τὸν ὕπνον του. Καθ' ἑκάστην ἐπαισθητῶς ὠχρία καὶ ἔφθινε — διὰ νὰ εἴπω μίαν καρμμοῦσαν νέαν — ὡς μῆλον τοῦ ὁποίου τὴν σάρκα κατατρώγει ὁ ἐντὸς κεκρυμμένος σκώληξ.

Ὁ ἡγεμὼν εἶχεν ἀναγνώσει εἴς ἓν τῶν ποιητικῶν βιβλίων, ἅτινα μετ' ἀγάπης ἐμελέτα, ὅτι ἡ εὐτυχία εἶνε ἀγαθὸν ἀνέφικτον καὶ ὅτι οὐδεὶς ἐν τῷ κόσμῳ δύναται ν' ἀποκληθῇ εὐτυχής.

— Πῶς! ἔλεγε καθ' ἑαυτόν, ἐγὼ τὸν ὁποῖον φθονοῦσιν ὅλοι, ἐγὼ ὅστις εἶμαι ὁ κύριος ὅλων τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν, δὲν εἶμαι λοιπὸν εὐτυχής; Ἀλλὰ τί εἶνε λοιπὸν ἡ εὐτυχία; Θέλω ν' ἀποκτήσω αὐτὸ τὸ ἀνέφικτον ἀγαθόν, ὅπως τὸ ἀποκαλεῖ ὁ ποιητής.

Τοιαύτη ἦτο ἡ ἀφορμὴ τῆς μελαγχολίας τοῦ ἡγεμόνος. Ὁ Βεζύρης, ἤτοι ὁ ὑπουργός του, ἄνθρωπος ἔξυπνος καὶ φρόνιμος — διότι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦσαν ἄνθρωποι ἔξυπνοι καὶ φρόνιμοι — παρετήρησεν ὅτι ὁ κύριός του ἔφθινεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ἐννόησεν ὅτι ἔκτακτόν τι συνέβαινεν ἐν τῇ ψυχῇ του καὶ ἠθέλησε νὰ μάθῃ παρ' αὐτοῦ τὸ αἴτιον.

— Ἀρχηγὲ τῶν πιστῶν, τῷ εἶπε, διατί ἡ μορφή σου μαραίνεται ὡς φύλλον ῥόδου, ἐφ' οὗ διῆλθε κοχλίας καὶ κατέλιπε τὸν ἀγενῆ σίελόν του;

Ὁ ἡγεμὼν τῷ διηγήθη εἰλικρινῶς τὴν αἰτίαν τῆς θλίψεώς του.

Ὁ ὑπουργὸς ἦτο ἀνὴρ ἐπιτήδειος — διότι τότε ἦσαν ἐπιτήδειοι οἱ ὑπουργοί, ἐνῷ σήμερον εἶνε ἐπιτήδειοι οἱ περὶ τοὺς ὑπουργοὺς — καὶ ἐσκέφθη ὅτι ὁ ἡγεμὼν εἶχεν ἀνάγκην ἐκτάκτων διασκεδάσεων διὰ νὰ τῷ παρέλθῃ ἡ μελαγχολία. Ἐσκέφθη λοιπὸν καὶ κατόπιν τῷ ὑπέβαλε διαφόρους προτάσεις.

— Ἐπιθυμεῖς, ὦ μέγιστε Καλίφη, νὰ διατάξω τοὺς ἱερακοτρόφους νὰ προετοιμασθῶσι διὰ νὰ ἐξέλθωμεν αὔριον εἰς θήραν;

— Φεῦ! οἱ ἱέρακες δύνανται νὰ συλλάβωσι τὴν λείαν των, ἀλλ' ἡ ψυχή μου δὲν θ' ἀποκτήσῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας της.

— Ἐνδοξότατε Καλίφη, ἐξηκολούθησεν ὁ Βεζύρης μὲ πονηρὸν μειδίαμα, ἔφεραν εἰς τὸν γυναικωνίτην σου μίαν δούλην ἐξ Αἰγύπτου ἐξαισίας καλλονῆς· ἐπιθυμεῖς νὰ τὴν ἴδῃς;

— Οἴμαι! ἀπήντησε θρηνωδῶς ὁ Καλίφης, εἷς ποιητὴς λέγει ὅτι ὁ πεινῶν τρώγει καὶ βαλάνους, ἀλλὰ διὰ τὸν κεκορεσμένον καὶ τὸ παρασκευαζόμενον εἰς τὸν παράδεισον τῶν πιστῶν πιλάφι προκαλεῖ ἀηδίαν!

Ὁ Βεζύρης ἐξῆλθεν ἀθυμῶν διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ πνεύματος τοῦ ἡγεμόνος. Ἐσκέφθη νὰ ἐπινοήσῃ μέσον τι διὰ νὰ τῷ καταπραΰνῃ τὴν θλῖψιν καὶ ἀποδιώξῃ τὴν μελαγχολίαν του καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἐνεφανίσθη πάλιν ἐνώπιόν του.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ μελαγχολία τοῦ ἡγεμόνος εἶχεν ἐπιταθῆ, τὰ νεῦρά του εἶχεν ἐξεγερθῆ. Ἦτο ἀνήσυχος, ἠρεθισμένος, καὶ τὸν ὑπεδέχθη κατηφὴς καὶ βλοσυρός.

— Ἔχεις τίποτε νὰ μοὶ προτείνῃς; τὸν ἠρώτησεν.

— Ἀρχηγὲ τῶν πιστῶν, ἐσκέφθην μίαν λαμπρὰν διασκέδασιν.

— Δηλαδή;

— Νὰ διατάξωμεν τὸν ἀνασκολοπισμὸν τῶν διακοσίων αἰχμαλώτων, οὓς συνελάβομεν κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον.

— Καλά, εἶπεν ὁ μονάρχης, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ ὑποστῇς καὶ σὺ διακοσιοστὸς πρῶτος τὸν ἀνασκολοπισμόν, ἐὰν δὲν μοὶ παρέλθῃ ἡ μελαγχολία.

Ὁ Βεζύρης ἐφρικίασεν.

— Τότε, εἶπε δειλῶς, νὰ προσκαλέσωμεν ὅλους τοὺς ποιητὰς τοὺς εὑρισκομένους εἰς τὸ ἀπέραντον κράτος σου καὶ νὰ ἱδρύσωμεν ποιητικὸν διαγωνισμόν.

— Τοὺς ποιητάς! ἀνέκραξεν ἐξαγριούμενος ὁ Καλίφης, ἀλλ' αὐτοὶ μ' ἔφεραν εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν μὲ τὰ ῥητά των!

Καὶ οἱ ὀφθαλμοί του ἐσπινθηροβόλησαν ἐξ ὀργῆς.

— Δὲν ἐσκέφθης ἄλλο τίποτε νὰ μοὶ προτείνῃς; ἐξηκολούθησεν ὀργίλως ἐρωτῶν ὁ Καλίφης.

— Ὄχι, ἰσχυρότατε Καλίφη, ἀπήντησε τρέμων ὁ Βεζύρης.

Ὁ ἡγεμὼν ἥρπασε παρακείμενον σκεῦος καὶ τὸ ἔρριψε κατὰ τῆς κεφαλῆς του. Εἶτα ἀταράχως χωρὶς νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα, ἠρώτησε:

— Ποῖον ἀπὸ τὰ δύο ἔσπασεν;

— Τὸ σκεῦος, ἐνδοξότατε, ἀπήντησεν ὁ Βεζύρης συνάζων τὰ συντρίμματα αὐτοῦ.

Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ ὑπουργοὶ εἶχον δυνατὸν κεφάλι.

— Πάρε το νὰ τὸ διορθώσῃς, εἶπεν ὁ Καλίφης, καὶ νὰ μὴ παρουσιασθῇς πλέον ἐνώπιόν μου, ἂν δὲν μοῦ ὑποδείξῃς κανὲν ἀσφαλὲς μέσον περὶ τῆς θεραπείας μου.

Ὁ Βεζύρης ἐξῆλθεν ἀλγῶν δεινῶς τὴν κεφαλήν. Κατ' ἀρχὰς ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ὀργῆς καὶ τοῦ πόνου ἐσκέφθη μνησικακῶν νὰ ἀφήσῃ τὸν ἡγεμόνα του ἔρμαιον τῆς θλίψεως καὶ τῆς ἀπογνώσεώς του, διὰ ν' ἀποθάνῃ θᾶττον ἢ βράδιον ἐκ μαρασμοῦ. Ἀλλὰ κατόπιν ἐσυλλογίσθη ὅτι ὁ διάδοχος εἰς ὃν θὰ περιήρχετο τὸ στέμμα ἦτο θανάσιμος προσωπικός του ἐχθρός, καὶ ἐπείσθη ὅτι προτιμότερον ἦτο νὰ φέρῃ ἐπὶ τοῦ τραχήλου του τὴν κεφαλὴν ἔστω καὶ διερρηγμένην παρὰ νὰ μὴ φέρῃ διόλου.

Συνεκάλεσε λοιπὸν συμβούλιον ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων σοφῶν, ἐκ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων πολιτῶν, ἐκ πάντων τῶν ἐπὶ πείρᾳ καὶ συνέσει διαπρεπόντων καὶ καθυπέβαλεν αὐτοῖς τὰ περὶ τῆς ψυχικῆς καταστάσεως τοῦ Καλίφου, προσκαλῶν νὰ συσκεφθῶσι καὶ νὰ ἐξεύρωσι μέσον θεραπείας. Διάφοροι γνῶμαι ἐξηνέχθησαν, ἀλλ' ἐν τῇ συζητήσει πᾶσαι ἐθεωρήθησαν φροῦδαι καὶ ἀλυσιτελεῖς. Ἡ συνέλευσις ἠπόρει ὅτε αἴφνης ἀνηγγέλθη αὐτῇ ὅτι Δερβίσης τις χαίρων φήμην ἁγίου καὶ σοφωτάτου ἀνδρός, ἐλθὼν κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐκ Κανδαχάρ, μακρὰν καὶ πολυήμερον διανύσας πορείαν, καὶ μαθὼν τὴν γενομένην σύσκεψιν, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ προσέλθῃ ὅπως ὑποβάλῃ καὶ αὐτὸς τὴν γνώμην του.

Ἡ αἴτησις ἐγένετο παραχρῆμα δεκτὴ καὶ ὁ ἀνυπόδητος Δερβίσης προσελθὼν εἶπε πρὸς τὴν ὁμήγυριν:

— Φωστῆρες τοῦ Βαγδατίου, ταμεῖα πάσης σοφίας, ἀστέρες τοῦ στερεώματος τῆς φρονήσεως, ἀκούσατε καὶ τὴν ταπεινήν μου γνώμην. Διὰ νὰ γείνῃ εὐτυχὴς ὁ πανένδοξος ἡμῶν ἡγεμών, ὅπως ἐπιθυμεῖ, ἓν μόνον μέσον ὑπάρχει, νὰ φορέσῃ τὸ ὑποκάμισον ἑνὸς εὐτυχοῦς ἀνθρώπου καὶ νὰ κοιμηθῇ μίαν νύκτα φέρων αὐτό.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθεν. Ἡ παράδοξος πρότασις ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν εἰς τὴν ὁμήγυριν, ἀλλ' ἡ φήμη τῆς ἁγιότητος καὶ τῆς σοφίας τοῦ Δερβίση ἦτο μεγάλη· ἄλλως τε καμμία ἄλλη γνώμη δὲν ἐπεκράτει καὶ ἡ ὁμήγυρις τὴν παρεδέχθη ἐξ ἀνάγκης.

Ὁ Βεζύρης περιχαρὴς ἀνεκοίνωσε τὸ ἀποτέλεσμα εἰς τὸν Καλίφην, ὅστις διέταξεν αὐτὸν ἀμέσως νὰ ἐξετάσῃ τίνες ἦσαν οἱ εὐδαιμονέστεροι κατὰ κοινὴν πεποίθησιν τῶν κατοίκων τοῦ Βαγδατίου καὶ νὰ προσκαλέσῃ αὐτούς.

Ἅμ' ἔπος, ἅμ' ἔργον· διὰ κήρυκος ἀνηγγέλθη εἰς τὸν λαὸν τῆς πρωτευούσης ἡ θέλησις τοῦ ἡγέμονος νὰ προσέλθωσιν ὅσοι νομίζουσιν ἑαυτοὺς εὐτυχεῖς· ἀλλὰ κανεὶς δὲν παρουσιάσθη αὐθόρμητος. Ἐδέησε νὰ γείνωσιν ἔρευναι, νέαι ἐξετάσεις, καὶ ὑπεδείχθησαν εἰς τὸν Βεζύρην τρεῖς ἄνθρωποι, οἵτινες παρὰ πάντων ἐθεωροῦντο εὐδαιμονέστατοι.

Ὁ πρῶτος ἦτο ὁ πλουσιώτατος τῶν ἐμπόρων τῆς πόλεως. Οὐδέποτε εἶχεν ἀποτύχει εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις του· συνοδεῖαι καμήλων μετέφερον εἰς τὰ πέρατα τῆς Ἀσίας τὰ πλούσια ἐμπορεύματά του καὶ ἐπέστρεφον μὲ φορτίον χρυσίου. Ἔζη μεγαλοπρεπέστατα δαψιλῶς διατρέφων εἰς τὸν οἶκόν του οἰκείους καὶ ξένους καὶ ποιούμενος ἐν γένει ἀρίστην καὶ φιλάνθρωπον χρῆσιν τοῦ πλούτου.

Ὁ Βεζύρης τὸν προσεκάλεσε καὶ τῷ ἀνήγγειλε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Καλίφου.

— Ὦ κραταιὲ Βεζύρη, ἀπήντησεν ὁ ἔμπορος, μὴ κρίνεις ποτὲ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ τὸν εὐτυχῆ ἄνθρωπον. Ἰδέ..!..

Καὶ γυμνώσας τὸν πόδα τῷ ἔδειξε πληγὴν αἱμάσσουσαν, ἕλκος βδελυρόν, ἀποτρόπαιον τὴν θέαν.

— Θὰ ἔδιδα ὅλον μου τὸν πλοῦτον καὶ ἀπόμη ὅσον θὰ ἐσύναζα μέχρι τέλους τῆς ζωῆς μου, ἐξηκολούθησε στενάζων ὁ ἔμπορος, ἂν ἠδυνάμην νὰ θεραπεύσω τὴν πληγὴν ταύτην, ἥτις εἶνε ἀνίατος.

Ὁ Βεζύρης τὸν ἀπέπεμψε καὶ προσεκάλεσε τὸν δεύτερον.

Ἦτο οὗτος σοφός τις πρεσβύτης ζῶν ἐν ἐρημίᾳ καὶ μονώσει καὶ καταγινόμενος ἀνενδότως εἰς τὴν μελέτην τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν ἐν τῷ μέσῳ χοανῶν, φιαλῶν, πυραύνων, χειρογράφων καὶ τῶν τοιούτων.

— Θὰ ἤμην τῷ ὄντι εὐτυχής, ἀπήντησεν ὁ πρεσβύτης, ἂν κατώρθουν ν' ἀνεύρω ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ζητῶ.

— Καὶ τί ζητεῖς; ἠρώτησεν ὁ Βεζύρης.

— Τὴν φιλοσοφικὴν λίθον. Ἔτη πολλὰ ἐργάζομαι ἀδιαλείπτως πρὸς τοῦτο· παρήτησα πᾶσαν χαρὰν καὶ ἀπόλαυσιν τοῦ βίου, ἀπεχωρίσθην τῶν ὁμοίων μου, κατέκαυσα μυριάκις τὰς χεῖράς μου, ἐδαπάνησα ὅλην μου τὴν περιουσίαν εἰς πειράματα καὶ δὲν ἦλθα εἰς ἐξαγόμενον κανέν. Ἐνῷ νομίζω καθ' ἑκάστην ὅτι φθάνω εἰς τὸ ἐπιθυμητὸν τέρμα, ἡ ἐπιτυχία ἐκφεύγει τῶν χειρῶν μου. Βλέπεις αὐτό; εἶπε δεικνύων φια-

λίδιον ὅπερ ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ κόλπου του, εἶνε δραστικώτατον δηλητήριον ὅπερ ἰδίαις χερσὶ κατεσκεύασα. Ὀλίγαι δοκιμαὶ μοὶ ἀπομένουσιν ἀκόμη· ἂν καὶ εἰς αὐτὰς ἀποτύχω, αὐτὸ θὰ μοὶ δώσῃ τὴν ἀνάπαυσιν.

Ὁ Βεζύρης ἀπέπεμψε καὶ τὸν ἀλχημιστὴν καὶ προσεκάλεσε τὸν τρίτον, σιδηρουργὸν πλήρη ἀσβόλης, ὅστις εἶχε προσδράμει εἰς τὴν πρόσκλησιν ἀπορῶν διὰ τὴν τιμὴν καὶ ἐλπίζων μήπως ἤθελον νὰ τὸν ἐπιφορτίσωσι μὲ ἐπικερδῆ ἐργασίαν, διὸ καὶ παρουσιάσθη μὲ ὄψιν φαιδράν.

— Ἔμαθον, τῷ εἶπεν ὁ Βεζύρης, ὅτι εἶσαι εὐτυχισμένος ἄνθρωπος. Εἰς διάστημα ἓξ ἐτῶν ἀφ' ὅτου ἐνυμφεύθης ἀπέκτησες δώδεκα τέκνα ἄρρενα, διότι ἡ γυνή σου ἔτικτε κατ' ἔτος δίδυμα. Εἶνε χάρις τὴν ὁποίαν σπανίως χορηγεῖ ὁ οὐρανός. Τί λέγεις;..

Ὁ σιδηρουργὸς ἐσκυθρώπασε καὶ μὲ γέλωτα πικρὸν ἀπήντησεν:

— Εὐτυχισμένος ἐγώ! Ὦ ὑψηλότατε, δὲν γνωρίζεις τὰ βάσανά μου· εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐθεώρουν τὸν ἑαυτόν μου εὐδαίμονα καὶ ἐθεώρουν ἐξαιρετικὴν χάριν τὴν κατ' ἔτος αὔξησιν τῆς οἰκογενείας μου κατὰ δύο μέλη. Ἤμην ὑπερήφανος διὰ τὴν γονιμότητα τῆς συζύγου μου· εἰργαζόμην μὲ διπλασίαν ζέσιν καὶ τὰ κέρδη μου ἐπήρκουν ἀφθόνως πρὸς διατροφὴν τῶν τέκνων μου, καὶ ὅταν ἀκόμη ταῦτα ἔγειναν ἀπὸ δύο τέσσαρα καὶ ἀπὸ τέσσαρα ἕξ. Ἀλλ' ὅταν τὰ ἓξ ἔγειναν ὀκτὼ καὶ τὰ ὀκτὼ δέκα, τότε ἡ στενοχωρία ἤρχισε νὰ μὲ βασανίζῃ, ἐγένετο δὲ ἀνυπόφορος ὅτε διὰ τοῦ τελευταίου τοκετοῦ συνεπληρώθη ἡ δωδεκάς. Τὰ καθ' ἡμέραν κέρδη μου δὲν ἐπαρκοῦσι πλέον πρὸς διατροφὴν τῶν δώδεκα γόνων μου. Ὅταν τὴν ἑσπέραν ἐπανέρχωμαι κατάκοπος μὲ τοὺς βραχίονας κεκμηκότας ἐκ τῆς σφύρας, μὲ τὴν ὄψιν πυρακτωμένην ἐκ τῆς καμίνου, ἡ καρδία μου συντρίβεται, διότι ὁ ἄρτος τὸν ὁποῖον φέρω δὲν θεραπεύει τὴν ὄρεξιν τῶν τέκνων μου. Ὑψηλότατε, ἄκουσόν με! Ἂν ἡ σύζυγός μου ἐξακολουθήσῃ τὴν μέθοδον νὰ μὲ προικίζῃ κατ' ἔτος μὲ νέον ζεῦγος τέκνων, αἱ δυνάμεις μου δὲν θ' ἀνθέξωσι πλέον καὶ οἱ ἰχθῦς τοῦ Τίγριδος θὰ κορέσωσι τὴν πεῖνάν των μὲ τὰς σάρκας μου.

Ἀγανακτῶν ὁ Βεζύρης διὰ τὴν ἀποτυχίαν ἀπέπεμψε καὶ τὸν σιδηρουργόν, ἀφοῦ οἰκτείρας ἐφιλοδώρησεν αὐτόν. Ἦτο δυνατὸν εἰς τὴν πολυάνθρωπον πόλιν τοῦ Βαγδατίου νὰ μὴ εὑρίσκεται εἷς καὶ μόνος ἄνθρωπος εὐτυχής; Καὶ ὅμως ἐγίνωσκεν ἐκ πείρας ὅτι τοῦτο ἦτο ἡ ἀλήθεια! Τὸ κράτος ὅμως τοῦ Καλίφου δὲν ἐξετείνετο μόνον ἐπὶ τοῦ Βαγδατίου· ὑπῆρχον ἀκόμη χῶραι πολλαί, πόλεις μεγάλαι καὶ πλούσιαι ὑποτασσόμεναι ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν πιστῶν. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ πέμψῃ ἀπεσταλμένους νὰ περιέλθωσι πάσας τὰς χώρας καὶ πόλεις τοῦ κράτους καὶ ὅπου ἂν εὕρωσιν ἕνα ἄνθρωπον εὐτυχῆ νὰ λάβωσι τὸ ὑποκάμισόν του καὶ νὰ τὸ φέρωσιν ἐν τάχει εἰς τὴν πρωτεύουσαν.

Οἱ ἀπεσταλμένοι ἐφοδιασθέντες μὲ συστατικὰ γράμματα πρὸς τοὺς διοικητὰς ἐξεκίνησαν ἐκ τῆς πρωτευούσης καὶ μετά τινας ἡμέρας ἔφθασαν εἰς Δαμασκόν, ὅπου ἀνεκοίνωσαν εἰς τὸν διοικητὴν τὸν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεώς των.

— Ἕνα μόνον ἄνθρωπον γνωρίζω εὐτυχῆ, ἀπήντησεν ὁ διοικητής, καὶ οὗτος εἶνε ὁ Ἀμπτούλ. Ὁ πατήρ του τῷ ἀφῆκε μικρὰν οἰκίαν ὡς μόνην κληρονομίαν, καὶ αὐτὸς ἠναγκάζετο νὰ ἐργάζηται ὡς ἀχθοφόρος διὰ νὰ κερδίζῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Μίαν ἡμέραν ἐπισκευάζων τὴν οἰκίαν του εὗρε θησαυρόν. Ἔκτοτε ἐγκατέλιπε τὸ βάναυσον ἔργον του καὶ θεωρεῖται εἷς τῶν πλουσιωτάτων κατοίκων τῆς πόλεώς μας.

Οἱ ἀπεσταλμένοι ἐπορεύθησαν πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Ἀμπτούλ, ὅστις τοὺς ἐδέχθη ἐντὸς θαλάμου τόσον πενιχροῦ, φέρων ἐνδύματα τόσον τετριμμένα καὶ μέχρι ρυπαρίας ἀκάθαρτα, ὥστε κατ' ἀρχὰς ἐνόμισαν ὅτι ἠπατήθησαν καὶ ὅτι ὁ ἐνώπιόν των εὑρισκόμενος δὲν ἦτο ὁ εὐτυχὴς εὑρέτης τοῦ θησαυροῦ. Ἀλλ' οὗτος τοὺς ἐξήγαγε τῆς πλάνης μετ' ὀλίγον.

— Βέβαια ἐκπλήττεσθε διὰ τὸ πενιχρὸν τῆς κατοικίας καὶ τῶν ἐνδυμάτων μου, καὶ ἀμφιβάλλετε ἂν πράγματι εἶμαι ἐγὼ ὁ Ἀμπτούλ, περὶ οὗ σᾶς ὡμίλησαν, ὁ κάτοχος τοῦ θησαυροῦ, τὸν ὁποῖον μοὶ ἔπεμψεν ὁ οὐρανός. Κατηραμένη ἔστω ἡ ὥρα, καθ' ἣν ἀνεκάλυπτα τὸν θησαυρὸν ἐκεῖνον, ὅστις ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς δυστυχίας μου. Ἀληθῶς εὐτυχὴς ἤμην πρὶν εὕρω αὐτόν! Ποῦ εἶσθε τώρα εὐδαίμονες καὶ φαιδραὶ ἡμέραι, καθ' ἃς κερδίζων τὸν ἄρτον διὰ τοῦ ἱδρῶτός μου ἔζων ἀμέριμνος καὶ ἐκοιμώμην γαλήνιος. Τώρα φοβοῦμαι καὶ τὴν σκιάν μου. Ὁ ὕπνος δὲν κατέρχεται νὰ κλείσῃ τὰ βλέφαρά μου, διότι φοβοῦμαι μὴ μὲ ληστεύσωσιν. Ἡ ὀκνηρία κατέλαβε τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐκ φόβου μὴ ἀναγκασθῶ πάλιν ν' ἀναλάβω τὸ κοπιῶδες ἔργον μου, ἂν ὁ θησαυρός μου ἐξαντληθῇ, δὲν τολμῶ νὰ τὸν ἐγγίσω καὶ προτιμῶ νὰ ὑποφέρω στενοχωρίας φρικτὰς μᾶλλον παρὰ ν' ἀρχίσω νὰ ἐξοδεύω γενναίως. Εἶμαι δυστυχὴς ἄνθρωπος· οἰκτείρατέ με!

Οἱ ἀπεσταλμένοι ἀφήσαντες τὸν φιλάργυρον γοερῶς ἔτι παραπονούμενον, ἀνεχώρησαν καὶ μετέβησαν εἰς ἄλλην πόλιν, ἧς ὁ διοικητής, εἰς ἄκρον φιλήδονος, ἀνέκραξε μαθὼν τὸ αἴτιον τῆς περιοδείας των:

— Καὶ τίνος εἰς τὸν κόσμον ἡ εὐτυχία δύναται νὰ συγκριθῇ μὲ τὴν εὐτυχίαν τοῦ Ὀμάρ, ὅστις πρὸ τριῶν ἡμερῶν ἐνυμφεύθη τὸν μαργαρίτην τῆς Ἀσίας, τὸ ρόδον τὸ εὔοσμον τῆς χάριτος, τὴν βασίλισσαν τῆς καλλονῆς, τὴν ὡραίαν Φατμέ;

Ἀλλ' ὁ εὐτυχὴς νυμφίος Ὀμὰρ δὲν ἦτο σύμφωνος ὡς πρὸς τὴν διθυραμβικὴν ταύτην ἐκτίμησιν τῆς χαριτοβρύτου συζύγου του. Ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ πρὸς τοὺς ἀπεσταλμένους ὅτι ὁ μαργαρίτης, τὸ ρόδον, ἡ βασιλὶς ἦτο δύστροπος γυνὴ καὶ ἀλαζὼν καί, ὅπερ χεῖρον, μὴ διατηρήσασα ἀκηλίδωτον τὸ παρελθόν της. Ἡ τελευταία ἰδιότης τῆς συζύγου του περιῆλθεν εἰς γνῶσίν του μετὰ τὸν γάμον, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ διαλύσῃ τὸ συνοικέσιον, διότι σπαταλήσας αὐτὸς τὴν ἰδικήν του περιουσίαν, ἐδέησε νὰ πληρώσῃ ἐκ τῆς προικὸς τοὺς ἀγρίους δανειστάς του. Ὁ Ὀμὰρ ἦτο μία μονὰς ἁπλουστάτη ἐν τῷ ἀπεράντῳ μαρτυρολογίῳ τῶν συζύγων καὶ οὐδὲν πλέον.

Ἐν ἄλλῃ τινὶ πόλει τῶν θνητῶν εὐτυχέστατος ἐθεωρεῖτο ὁ Γεζίδ. Φαιδρότερος ἀνὴρ αὐτοῦ δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν οἰκουμένην· ἀλλεπάλληλα ἦσαν τὰ συμπόσια ἐν τῇ οἰκίᾳ του· χοροὶ καὶ ᾄσματα ἀκαταπαύστως ἀντήχουν ἐν αὐτῇ· μῖμοι, παράσιτοι, ὀρχηστρίδες ἔζων αὐτόθι διαρκῶς, καὶ ὁ εὐδαίμων οἰκοδεσπότης οὐδέποτε ἐθεάθη θρηνῶν ἢ μελαγχολῶν,

ἐξοδεύων ἀφειδῶς τὰ πλούτη, ἅτινα κατέλιπεν αὐτῷ ἄτεκνός τις θεῖός του.

Τῷ ὄντι ὅτε ἐπλησίασαν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Γεζίδ, ἤκουσαν βοὴν ὀργάνων καὶ ἠχηρῶν γελώτων. Τράπεζα μὲ πολυποίκιλα ἐδέσματα ἦτο ἐστρωμένη εἰς τὸ μέσον τῆς στοᾶς· πολυπληθεῖς οἰκέται περιήρχοντο κομίζοντες ἐπὶ παροψίδων γλυκίσματα ἐκλεκτὰ καὶ ἀναψυκτικὰ ποτά. Ὁ εὐδαίμων Γεζὶδ ἐν τῷ μέσῳ εὐθύμου ὁμίλου φίλων ὑπεδέχθη τοὺς ἀπεσταλμένους πάνυ ἀβροφρόνως καὶ ἐγκαρδίως, τοὺς ἠνάγκασε νὰ καθίσωσιν εἰς τὴν τράπεζάν του καὶ νὰ εὐθυμήσωσιν ἐπὶ πολλὰς ὥρας. Τότε δὲ ἦτο τοῦ οἰκοδεσπότου ἡ ἄδολος γαλήνη καὶ ἡ φαιδρότης, ὥστε οἱ ἀπεσταλμένοι μετὰ χαρᾶς ἐπίστευσαν ὅτι ἔφθασαν εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοιπορίας των, καὶ ὅτι εὗρον τὸν ἀνεύρετον φοίνικα, ἕνα ἄνθρωπον δηλαδὴ ἀληθῶς εὐτυχῆ.

Ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς των ὅτε μετὰ τὸ γεῦμα ὁ οἰκοδεσπότης προσεκάλεσεν αὐτοὺς εἰς ἰδιαίτερον θάλαμον καὶ ἐκεῖ τοῖς ἐξεμυστηρεύθη τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὡς ἔλεγεν, ἀπειθὼν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ κραταιοτάτου Καλίφου. Ὁ θεῖός του πλούσιος, ἀλλὰ κακότροπος καὶ μισάνθρωπος διανύσας βίον ἄστοργον καὶ ἔρημον, ἔσχε κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου του τὴν σκληρὰν ἰδιοτροπίαν νὰ καταλίπῃ μὲν εἰς αὐτὸν τὴν περιουσίαν του, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ῥητὸν ὅρον νὰ εἶναι πάντοτε φαιδρὸς καὶ νὰ εὐθυμῇ ἀδιακόπως. Ἂν μίαν ἡμέραν ἤθελε φανῇ δακρύων, δύσθυμος ἁπλῶς ἔστω, ἡ περιουσία θὰ περιήρχετο εἰς ἄλλους συγγενεῖς. Ἕνεκα τούτου διαρκὴς κατασκοπεία ἐνηργεῖτο ὑπὸ τῶν συγγενῶν, οἵτινες εἶχον ἀδιαλείπτως τὰ ὄμματα προσηλωμένα ἐπὶ τῆς μορφῆς του, καραδοκοῦντες νὰ ἴδωσι τὸ μειδίαμα ἐξαλειφόμενον ἐκ τῶν χειλέων του καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς του ὑγραινομένους ἐκ τῆς λύπης.

— Εἶνε ἀγὼν ὑπεράνθρωπος, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Γεζίδ. Πολλάκις ἐνῷ αἱμάσσουσι τὰ σπλάγχνα μου, εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ φέρω εἰς τὴν μορφήν μου τὸ προσωπεῖον τῆς χαρᾶς· ἐνῷ μὲ τυραννοῦσιν ἀπερίγραπτοι ψυχικαὶ ἀλγηδόνες, τὸ στόμα μου εἶνε ἠναγκασμένον νὰ φέρῃ τὸν μορφασμὸν τοῦ μειδιάματος. Ἡ λύπη, τὴν ὁποίαν μοὶ εἶνε ἀπηγορευμένον νὰ ἐκδηλώσω, κρύπτεται εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας μου καὶ ὑποσκάπτει τὸν βίον μου· ἡ παρηγορία τῶν δακρύων μοὶ εἶνε ἀποκεκλεισμένη. Οἰκτείρατέ με, αὐθένται! εἶμαι τὸ ἀθλιώτατον τῶν ἐπὶ γῆς πλασμάτων!

Πλήρεις ἀπογοητεύσεως ἀπῆλθον οἱ ἀπεσταλμένοι πεισθέντες πλέον περὶ τῆς ὁλοσχεροῦς ἀποτυχίας τῆς ἀποστολῆς των. Οὐχ ἧττον περιῆλθον πολλὰς ἔτι πόλεις καὶ κώμας ματαίως ἀναζητοῦντες τὸν ἀνύπαρκτον εὐτυχῆ ἄνθρωπον. Οἱ ὑποδεικνυόμενοι ὡς εὐτυχεῖς ἦσαν ἀπεναντίας δυστυχέστατοι. Θλῖψίς τις ἀπόκρυφος, ὀδύνη βαθεῖα, ἀπάτη πικρά, πόθος ἀνεκπλήρωτος, μὴ προκύπτοντα εἰς τὰ ὄμματα τοῦ πλήθους, ὑπεκρύπτοντο ὑπὸ πᾶσαν ἐπιφάνειαν εὐτυχίας. Ὁ ἔνδοξος καὶ τροπαιοῦχος πολεμιστὴς εἶχεν υἱὸν λεπρόν. Ὁ πολυμαθὴς φιλόσοφος ὠδύρετο διότι τὸ ἔργον τῶν πολυετῶν του κόπων, ἡ ἀκριβὴς ἀπαρίθμησις τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, κατεστράφη ὑπὸ τῶν ποντικῶν. Ὁ πλούσιος κτηματίας καὶ γεωπόνος εἶχε σύζυγον στεῖραν, ὁ δὲ ἔξοχος ἰατρὸς ἔπασχεν ἐκ τοιαύτης κωφώσεως, ὥστε πολλοὺς πελάτας του ἔπεμψεν εἰς τὴν αἰωνιότητα, διότι ἀλλ' ἀντ' ἄλλων ἀκούσας διώριζεν ἀντίθετα φάρμακα.

Οὐδεὶς ἦτο εὐχαριστημένος κατὰ πάντα· οὐδεὶς ἦτο εὐτυχής. Οἱ ἀπεσταλμένοι ἐπέστρεφον ἀθυμοῦντες καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν διενυκτέρευσαν εἴς τινα κώμην, ἐξ ἧς δὲν εἶχον πρότερον διέλθει. Ὁ φιλοξενήσας αὐτοὺς προεστὼς τοῦ χωρίου κατὰ τὸ γεῦμα τοῖς εἶπεν:

— Αὐθένται, ἔχομεν ἡμεῖς ἐδῶ ἕνα ἄνθρωπον, ὅστις ὄχι μόνον φαίνεται ἀλλ' εἶνε καὶ πράγματι εὐτυχής.

— Ποῖος εἶν' αὐτός; ἀνέκραξαν περιχαρεῖς οἱ ἀπεσταλμένοι.

— Εἷς ἐπαίτης!..

Οἱ ἀπεσταλμένοι ἐσκυθρώπασαν. Ἀφοῦ οἱ ἰσχυρότατοι, οἱ πλουσιώτατοι, οἱ σοφώτατοι, οἱ φαιδρότατοι τῶν ὑπηκόων τοῦ Καλίφου δὲν ἦσαν εὐτυχεῖς, ἦτο δυνατὸν νὰ εἶνε τοιοῦτος εἷς ἄθλιος ἐπαίτης ἀποζῶν ἐκ τοῦ ἐλέους τῶν ἄλλων!..

Οὐχ ἧττον ἐπορεύθησαν τὴν ἄλλην ἡμέραν καὶ εὗρον τὸν ἐπαίτην καθήμενον παρὰ τὴν ὁδὸν χαμαί, ἐρείδοντα τὰ νῶτα ἐπὶ παλαιοῦ τοίχου. Ἦτο ῥακένδυτος, ἐκράτει εἰς χεῖρας βακτηρίαν καὶ παρὰ τοὺς πόδας του ἔκειτο ἐξηπλωμένος ὁ κύων του. Μόλις τοὺς εἶδεν ὁ ἐπαίτης ἔτεινε τὴν χεῖρα ζητῶν ἔλεος καὶ προφέρων τὰς συνήθεις εὐχὰς καὶ ἐπικλήσεις. Τὸ πρόσωπόν του δὲν ἔφερεν ἴχνη ἀλγηδόνος τινός· ἦτο γέρων, ἀλλ' εἶχεν ὄψιν θαλεράν, μὴ φέρουσαν τὸν τύπον ἐκεῖνον, ὃν καταλείπουσι συνήθως αἱ στερήσεις καὶ αἱ συμφοραί. Ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ τούτου οἱ ἀπεσταλμένοι ἐπλησίασαν καὶ συνῆψαν μετ' αὐτοῦ ὁμιλίαν.

— Εἶσαι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ζωήν σου; τὸν ἠρώτησεν.

— Ναί, αὐθένται, εὐχαριστημένος κατὰ πάντα.

— Καὶ μὲ τί μέσα ζῇς;

— Μὲ τὰ ἐλέη τῶν πιστῶν.

— Καὶ σὲ ἀρκοῦν;

— Μὲ ἀρκοῦν.

— Ἀλλ' ἂν καμμίαν ἡμέραν δὲν κερδίσῃς τίποτε;

— Ἐπιφυλάσσομαι νὰ γευθῶ μὲ διπλασίαν ὄρεξιν τὴν ἐπαύριον.

— Ἔχεις κανένα σύντροφον;

— Ἔχω αὐτὸν τὸν σκύλον, ὅστις εἶναι πιστότατος τῶν συντρόφων.

— Καὶ δὲν ἔχεις κανένα πόθον, καμμίαν ἐλπίδα, τῆς ὁποίας νὰ ἐπιθυμῇς τὴν πραγματοποίησιν;

— Τίποτε.

— Εἶσαι λοιπὸν εὐτυχὴς ἄνθρωπος;

— Εὐτυχέστατος.

Οἱ ἀπεσταλμένοι εὐχαρίστησαν μεγαλοφώνως τὸν Προφήτην καὶ ἐζήτησαν παρὰ τοῦ ἐπαίτου τὸ ὑποκάμισόν του. Οὗτος ἠσχύνθη, ἀλλὰ πεισθεὶς ἐκ τῆς παραινέσεως τοῦ προεστῶτος μᾶλλον ἢ ἐκ τοῦ χρυσίου ὅπερ προσέφερον αὐτῷ οἱ ἀπεσταλμένοι, ἐξεδύθη καὶ τὸ ἔδωκεν. Οἱ ἀπεσταλμένοι ἔθηκαν τὸ ῥυπαρὸν ἱμάτιον ἐντὸς πολυτελοῦς χρυσῆς θήκης καὶ αὐθωρεὶ ἀνεχώρησαν εἰς Βαγδάτιον. Ὁ Βεζύρης, ὅστις ἀνυπομόνως τοὺς ἀνέμενεν, ἐδέχθη αὐτοὺς μετ' ἀγαλλιάσεως καὶ ἐκόμισεν αὐτοπροσώπως εἰς τὸν μονάρχην του τὸ πολύτιμον εὕρημα. Ὁ ἡγεμών, ὅστις ἐν τῷ

μεταξὺ εἶχε καταντήσει ὡς φάσμα ἐκ τῆς ἀνησυχίας, εὐχαρίστησεν αὐτὸν διὰ τὸν ζῆλόν του καὶ τὴν ἑσπέραν ἐνεδύθη μετά τινος ἀποστροφῆς τὸ ὑποκάμισον τοῦ ἐπαίτου καὶ κατεκλίθη.

Τί συνέβη ἄρά γε; Ἡ προσδοκία καὶ ἡ συγκίνησις ἠμπόδισαν τὸν Καλίφην νὰ κοιμηθῇ ἢ μήπως αἱ πτυχαὶ τοῦ χιτῶνος τοῦ ἐπαίτου ἔκρυπτον κόσμον δυσωνύμων μικροβίων, ἅτινα εὗρον τὴν ἀνέλπιστον ἡδονὴν νὰ τρυφήσωσιν εἰς τὰς ἁβρὰς σάρκας τοῦ μαλθακοῦ ἡγεμόνος; Οἱ χρονογράφοι δὲν ἀναφέρουσι τίποτε περὶ τούτου, ἂν καὶ ἡ δευτέρα εἰκασία φαίνεται πιθανωτέρα. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ Καλίφης ἔμεινεν ἄγρυπνος ὅλην ἐκείνην τὴν νύκτα, καὶ ὅτε τὴν πρωΐαν ὁ Βεζύρης, ἀπὸ τοῦ ὄρθρου ἀναμένων τὴν ἔγερσίν του, τὸν ἠρώτησεν ἀνυπομόνως τί ἦτο ἡ εὐτυχία, ὁ Καλίφης κάτωχρος, μὲ ὀφθαλμοὺς ἐρυθροὺς καὶ οἰδαλέους ἀπήντησε δυσθύμως:

— Ἡ εὐτυχία εἶνε φ α γ ο ύ ρ α!

Καὶ ἐκβαλὼν εὐθὺς τὸν χιτῶνα μετέβη εἰς τὸ λουτρόν.

Ἔκτοτε ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαρτερήσῃ ἐν τῇ ἀτυχίᾳ του καὶ νὰ μὴ ἐπιδιώξῃ πλέον νὰ κατακτήσῃ τὴν εὐτυχίαν. Ὁ ἀτυχὴς οὗτος ἡγεμὼν ἔζησεν ἀπολαύων ὅλων τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν μέχρι τοῦ ἐνενηκοστοῦ ὀγδόου ἔτους τῆς ἡλικίας του. Ὁ ἐπίδοξος διάδοχος, εἰς μάτην ἀναμένων τὸν θρόνον, ἀπεβίωσε πρὸ αὐτοῦ, καὶ ὁ Βεζύρης ἀπεβίωσεν ἓν ἔτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διαδόχου, χαίρων διότι ἔφερε τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ σῶμα συνηνωμένα εἰς τὸν τάφον του.

* *
*

Καὶ τὸ ἐπιμύθιον;

Ἐπιμύθιον δὲν ὑπάρχει· ἀλλ' ἐπειδή, κατὰ τὴν συνήθειαν, πρέπει νὰ θέσω ἕν, ἐκλέγω ὡς τοιοῦτο τὴν γενικὴν σημερινὴν εὐχήν:

Εὔχομαι ὑγείαν καὶ εὐτυχίαν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας, ἀλλ' ἐννοεῖται, ὑγείαν ἄνευ ὀδονταλγίας καὶ εὐτυχίαν ἄνευ φ α γ ο ύ ρ α ς.

Χαρ. Αννινος.

ΕΙΣ ΞΕΝΗΝ[1]

Μὴ τὴν σπιθόβολη 'ματιὰ
πετᾷς εἰς κρύα στήθια.
Ὡραία εἶσ', ἀλήθεια,
πλὴν τῶν 'ματιῶν σου ἡ φωτιὰ
ἐμὲ δὲν μὲ θερμαίνει.
Ἄχ, ἄφες με, ξανθομαλλοῦ,
καὶ ἡ καρδιά μου εἶν' ἀλλοῦ,
ἀλλοῦ εἶναι δοσμένη.

Βαθειᾶς ἀγάπης καὶ θερμῆς
μὴ λόγια μοῦ γυρεύεις.
Κι' ἂν 'πῶ, μὴ τὰ πιστεύεις·
Λόγια θὰ εἶναι τῆς στιγμῆς
κι' ἀγάπη παγωμένη.
Ἄχ, ἄφες με, ξανθομαλλοῦ,
καὶ ἡ καρδιά μου εἶν' ἀλλοῦ,
ἀλλοῦ εἶναι δοσμένη.

Ἡ κόρη ὁποῦ ἀγαπῶ
ἐβγῆκε ἀπ' τὴν φωληά μου,
κι' ὅ,τι ἔχω 'ς τὴν καρδιά μου
ἑλληνικὰ θὰ τῆς τὸ 'πῶ
καὶ ὄχι εἰς γλῶσσαν ξένη.
Ἄχ, ἄφες με, ξανθομαλλοῦ,
καὶ ἡ καρδιά μου εἶν' ἀλλοῦ,
ἀλλοῦ εἶναι δοσμένη.

Τρέχ' ἡ ζωή μας χωριστὰ
κι' ἂν γῆ δὲν μᾶς χωρίζῃ,
κι' αὐτὴ δὲν τὸ γνωρίζει,—
πλὴν ἡ ἀγάπη μου βαστᾷ
ὅσον ζωὴ μοῦ μένει.
Ἄχ, ἄφες με, ξανθομαλλοῦ,
καὶ ἡ καρδιά μου εἶν' ἀλλοῦ,
ἀλλοῦ εἶναι δοσμένη.

1865.

Δ. Βικελας.

[1] Ἐκ τῆς προσεχῶς ἐκδοθησομένης Συλλογῆς στίχων τοῦ κ. Δ. Βικέλα.

Η ΝΕΟΤΗΣ ΤΟΥ ΡΗΓΑ

Ὀλίγαι καὶ ἀντιφατικαί εἰσιν αἱ περὶ τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ βίου Ῥήγα τοῦ Φεραίου φερόμεναι εἰδήσεις παρὰ τοῖς βιογράφοις αὐτοῦ καὶ τοῖς ἱστορικοῖς τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας. Οὔτε περὶ τοῦ ἔτους τῆς γεννήσεως, οὔτε περὶ τῶν σπουδῶν αὐτοῦ γινώσκεταί τι θετικὸν καὶ βέβαιον. Ἄλλοι μὲν λέγουσιν ὅτι ἐγεννήθη τῷ 1751, ἄλλοι τῷ 1753, ἄλλοι τῷ 1754 καὶ ἄλλοι ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ 1760 καὶ 1762 χρόνῳ. Ἐμαθήτευσε δ' ὁ Ῥή-

γας, κατὰ μὲν τὸν Βρετὸν ἐν Βουκουρεστίῳ, δεκαετὴς τὴν ἡλικίαν καταλιπὼν τὰς Φεράς, κατὰ δὲ τὴν μαρτυρίαν Φιλίππου Ἰωάννου, ἐν τῷ σχολείῳ τῆς Θεσσαλικῆς Ζαγορᾶς, καὶ κατὰ τὸν Ἰωάννην Φιλήμονα, τὸν Ῥήγαν ἐξεπαίδευσεν Ἀλέξανδρος ὁ Ὑψηλάντης «νέον ἔτι ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ μεθ' ὅλης τῆς πατρικῆς προνοίας.» Τῆς δ' οἰκογενείας τοῦ Ῥήγα οὐδαμοῦ γίνεται μνεία· μόνος ὁ Πουκεβὶλ ἀναγράφει ἐν τῇ «Ἱστορίᾳ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος» ἀόριστόν τινα καὶ ἀνακριβῆ φήμην, καθ' ἣν εἷς ἀδελφὸς «τοῦ νέου Θεσσαλοῦ Πινδάρου» μετέσχεν ἐν Αἰτωλίᾳ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐν ἀρχῇ ταύτης.

Ἀλλὰ τὸ ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ ἐθνομάρτυρος κενὸν συμπληροῖ δαψιλῶς ἡ παράδοσις. Ἅμα τῇ προσαρτήσει τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου φιλοπάτριδος ἀνεζωπυρήθη παρὰ τοῖς συμπολίταις του. Ἕλληνες καὶ Ὀθωμανοὶ πρεσβῦται ἐν τῇ γενεθλίῳ πολίχνῃ αὐτοῦ διηγοῦνται ὅσα ἐν χρόνοις παλαιοῖς εἶχον ἀκούσῃ περὶ τοῦ μεγαλεπιβόλου ἐπαναστάτου· ἐζητήθησαν δὲ καὶ μνημόσυνα ὑλικὰ αὐτοῦ, καί τις κρημνισμένη οἰκία δείκνυται ὡς οἰκία τοῦ Ῥήγα, εἰ καὶ παντελῶς ἀβάσιμον ἐλέγχεται τοῦτο ἐξ αὐτῆς τῆς «ἐπιπεδογραφίας» τοῦ Βελεστίνου, τῆς παρεμβεβλημένης ἐν τῷ «Χάρτῃ τῆς Ἑλλάδος», ἣν ὁ ἴδιος ἐξέδωκεν ἐν Βιέννῃ.

Κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν Φεραίων πρεσβυτῶν (1), ὁ πατὴρ τοῦ Ῥήγα ὠνομάζετο Κυριαζῆς, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Μαρία· ἀδελφὸν δὲν εἶχεν, ἀλλὰ μίαν μόνην ἀδελφήν, ὀνόματι Ἀσήμω. Ὁ πατήρ του ἦν ὁ εὐπορώτατος τῶν ἐν Φεραῖς Ἑλλήνων· εἶχε κτήματα πολλά, τρία μεγάλα *χάνια*, ἐμπορικὸν κατάστημα (*μαγαζί*), βυρσοδεψεῖον, βαφεῖον καὶ ἐργοστάσιον, ἐν ᾧ εἰργάζοντο πλείονες τῶν τεσσαράκοντα ἐργατῶν, κατασκευάζοντες τάπητας, *σαγιάκια* καὶ διάφορα ἄλλα ἐγχώρια ὑφάσματα.

Τὰ κοινὰ γράμματα ἐδιδάχθη ὁ Ῥήγας ἀπὸ ἕνα ἱερέα τοῦ Βελεστίνου· εἶτα ἔστειλεν αὐτὸν ὁ πατήρ, διψῶντα μαθήσεως, εἰς τὰ Ἀμπελάκια, τὴν εὔπορον ἐν τῇ Ὄσσῃ βιομηχανικὴν πολίχνην, ἐν ᾗ ἤκμαζε τότε σχολὴ ἑλληνική. Ἄγνωστον ἂν διδάσκαλος τοῦ Ῥήγα ἐχρημάτισεν Ἰωνᾶς ὁ Σπαρμιώτης, ὁ ἐκ τῆς ἁπλῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν μεθερμηνεύσας τὴν Ἀριθμητικὴν καὶ τὴν Ἄλγεβραν τοῦ Ἀββᾶ δὲ λὰ Καΐλε, ἢ προκάτοχός τις αὐτοῦ. Περατώσας τὰς ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ σπουδὰς ὁ Ῥήγας ἐκλήθη ὡς διδάσκαλος ὑπὸ τῆς κοινότητος τοῦ Κισσοῦ, κώμης κειμένης ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ τοῦ Πηλίου, δίωρον δ' ἀπεχούσης τῆς Ζαγορᾶς. Ἐκεῖ ἐδίδαξεν ἐπὶ ἓν ἔτος. Γέρων ἐνενηκοντούτης περίπου, ὁ Δημ. Σακελλαρίδης, μοὶ διηγήθη ὅτι ὁ πατήρ του συνεδέθη διὰ στενῆς φιλίας μετὰ τοῦ Ῥήγα, καθ' ὃν χρόνον ἐδίδασκεν οὗτος ἐν Κισσῷ, καὶ ὅτι βραδύτερον ἐκ Βλαχίας ἢ Αὐστρίας, κατήχησεν ὁ Ῥήγας δι' ἐπιστολῶν καὶ ἐκεῖνον καὶ ἄλλους κατοίκους τῆς Ζαγορᾶς καὶ τοῦ Κισσοῦ, κοινωνοὺς καταστήσας αὐτοὺς τῶν ἐπαναστατικῶν σχεδίων του.

Κατὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Ῥήγα ἐκ Κισσοῦ εἰς Βελεστῖνον συνέβη γεγονός, ὅπερ μεγάλην ἔσχε ῥοπὴν εἰς τὰς μετὰ ταῦτα τύχας αὐτοῦ. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀφηγεῖται ὁ Ζαλοκώστας, ἐν τῷ γνωστοτάτῳ ποιήματι αὐτοῦ: *Τῷ πολυδακρύτῳ μάρτυρι Ῥήγᾳ*. Ἐν ἀποκέντρῳ ναῷ μεμονωμένου τῆς Θεσσαλίας χωρίου, ἐλειτουργοῦντο οἱ χωρικοὶ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων. Ἦλθε τότε ἐκεῖ, ἵνα ἴδῃ τοὺς συγγενεῖς νεανίας εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένος. Οὐδεὶς ὅμως ἐδεξιώθη αὐτόν, στυγνὸν δὲ θέαμα προσέπεσεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του. Τοὺς χωρικούς, ἐξερχομένους τοῦ ναοῦ, ἠγγάρευον ὀθωμανοὶ ὁπλοφόροι.

Μὲ τὴν μάστιγα δαρμένοι,
εἰς ἓν ῥεῦμα βορβορῶδες
ἐπερνοῦσαν, φορτωμένοι
ὡσὰν κτήνη, οἱ χωρικοί·
καὶ ὁ νέος λυπημένος
τοὺς ἐκύτταζεν ἐκεῖ.

Προσῆλθε δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν μαστιγοφόρος ὀθωμανός, καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ φορτωθῇ σάκκον σίτου, εἰ καὶ ὁ νέος τῷ προσήνεγκε βαλάντιον χρυσοῦ, ὅπως ἀποφύγῃ τὴν καταισχύνην τῆς ἀγγαρείας. Κύπτων δὲ ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ φορτίου, ὤμοσεν ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ τυράννου· καὶ ἀπὸ τῆς ἐπαύριον ἐπλανᾶτο ᾄδων τοὺς θουρίους αὐτοῦ.

Παντελῶς ὅμως διάφορος, καὶ συμφωνοτέρα τῷ χαρακτῆρι τοῦ Ῥήγα εἶναι ἡ παράδοσις, ἣν ἤκουσα ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ἀγωγιάτου, μεθ' οὗ διήνυσα τὴν ἀπὸ Ζαγορᾶς εἰς Μακρινίτσα διὰ τῆς κορυφῆς τοῦ Πηλίου ὁδόν. Ἐπέστρεφεν ὁ Ῥήγας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διὰ νὰ ἴδῃ τοὺς συγγενεῖς του. Πλησίον τοῦ Βελεστίνου, παρὰ τὴν ὄχθην χειμάρρου, ἔνοπλος ὀθωμανός, ὑβρίζων καὶ ἀπειλῶν, τὸν προσεκάλεσε νὰ κύψῃ, καὶ διαπεραιώσῃ αὐτόν, ἐπὶ τῆς ῥάχεως φέρων, εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην. Ὁ Ῥήγας τὸν ἐκύτταξεν ὀργίλως· ἀλλὰ παραχρῆμα, ταχίστην μελετήσας ἐκδίκησιν τῆς ὕβρεως, ἔκυψεν ἐν σιγῇ καὶ ἐφορτώθη τὸν ὀθωμανόν. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χειμάρρου δεινὴ συνήφθη πάλη· διὰ τῶν στιβαρῶν βραχιόνων του κατώρθωσεν ὁ Ῥήγας νὰ ἀποσείσῃ τὸ μυσαρὸν φορτίον καὶ νὰ πνίξῃ τὸν ὑβριστήν. Δρομαῖος ἔσπευσε τότε εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ ἀσπασθῇ αὐτὸν ἡ μήτηρ, τῇ λέγει: — «Ἔχεις ψωμί, μάννα; Δός μου γρήγορα νὰ φεύγω! Ἔπνιξα τὸν δεῖνα Τοῦρκον. — Πῶ! πῶ! ἀνέκραξεν ὀλοφυρομένη ἡ μή-

(1) Ταύτας παρακληθεὶς ὑπ' ἐμοῦ συνέλεξεν ὁ ἐν Βελεστίνῳ φιλόμουσος δημοδιδάσκαλος κ. Γ. Βαϊουτόπουλος, ἐξετάσας πάντας τοὺς γινώσκοντάς τι περὶ τοῦ Ῥήγα Ἕλληνας καὶ Ὀθωμανούς.

τηρ του. Χαθήκαμε οὖλοι!» Λαβὼν δὲ ἐν πήρᾳ ἄρτον καὶ ἀποχαιρετίσας τὴν μητέρα, μετέβη ἐν σπουδῇ εἰς Βῶλον καὶ ἐπιβὰς πλοιαρίου, ἑτοίμου εἰς ἀπόπλουν, ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἀλλὰ πιθανωτέρα καὶ ἀκριβεστέρα φαίνεται παραπλησία διήγησις τῶν Φεραίων. Μετὰ τὴν ἐκ Κισσοῦ ἐπάνοδόν του, ὁ Ῥήγας ἡλικίαν ἄγων εἰκοσιπέντε ἐτῶν, συνώδευσέ ποτε τὸν πατέρα του εἰς Νταμπεγλί, χωρίον τέταρτον ὥρας ἀπέχον τοῦ Βελεστίνου, ἐν ᾧ κατῴκουν τινὲς συγγενεῖς των. Ἐκεῖ συνήντησαν τὸν Μουσταφᾶ Σουλεϊμάν, ὀθωμανὸν ἐκ Βελεστίνου ἐκ τῶν φανατικωτάτων καὶ ὠμοτάτων, ὅστις διέκειτο δυσμενῶς πρὸς τὸν γέροντα Κυριαζῆν. Ζητῶν ἀφορμὴν ἔριδος ὁ ὀθωμανός, προσέταξεν ἰταμῶς τὸν πατέρα τοῦ Ῥήγα νὰ τῷ δώσῃ ῥακὴν καὶ τρία χρυσᾶ εἰκοσάρια, ἀπειλῶν ὅτι θὰ τὸν διαπεράσῃ μὲ τὸ *γιαταγάνι* του, ἂν δὲν ἐκτελέσῃ παραχρῆμα τὸ προσταχθέν. Ὀργισθεὶς ὁ Ῥήγας, καὶ μὴ συνέχων ἑαυτόν, προεκάλεσε τὸν ὑβριστὴν νὰ πραγματοποιήσῃ ἂν τολμᾷ τὴν ἀπειλήν.—«Κάμε γρήγορα, τῷ λέγει, ὅ τι ἔχεις νὰ κάμῃς, καὶ ἄσε τῆς φοβέραις.» Ὁ ὀθωμανὸς ἀνασπάσας τότε τὴν μάχαιραν, ὥρμησε κατὰ τοῦ Ῥήγα καὶ τοῦ πατρός του, ἀλλὰ παρεμβάντες οἱ παριστάμενοι τὸν ἐκράτησαν καὶ κατώρθωσαν δι' ἱκεσιῶν καὶ θερμῶν παρακλήσεων νὰ καταπραΰνωσιν αὐτόν. Ταῦτα συνέβησαν κατὰ μῆνα Ἰανουάριον, τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου. Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον ὁ Ῥήγας καὶ ὁ πατήρ του, ἀποχαιρετίσαντες τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν, ἐπορεύοντο εἰς Βελεστῖνον. Πλησίον δὲ τοῦ χειμάρρου Νταμπεγλιώτικου, καταφθὰς ἔφιππος ὁ Μουσταφᾶ Σουλεϊμάν, μεθ' ἑτέρων πέντε Ὀθωμανῶν (ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι οἱ πέντε οὗτοι ἦσαν Χριστιανοί), κατῆλθε τοῦ ἵππου καὶ τὸν μὲν Ῥήγαν ἠνάγκασε νὰ φορτωθῇ πράγματά τινα, ἅπερ ἐπὶ τοῦ ἵππου εἶχεν, αὐτὸς δ' ἐπέβη τοῦ πατρός του, ὅστις τὸν ἔφερεν οὕτω μέχρι τοῦ Κεφαλοβρύσου, τῆς Ὑπερείας τὸ πάλαι καλουμένης πηγῆς.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ὕβριν ταύτην, ὁ Μουσταφᾶ Σουλεϊμὰν διετήρει δεινὸν μῖσος τοῦ πατρὸς καὶ τῆς οἰκογενείας τοῦ Ῥήγα. Ἱκανὸς ὅμως διέρρευσε χρόνος, χωρὶς οὐδὲν νὰ συμβῇ διότι *μουδίρης* τοῦ Βελεστίνου ἦτο τότε ὁ Ἀχμὲτ Ἀλῆς φίλος τοῦ Ῥήγα, ὅστις ἐπέβαλε τῷ Μουσταφᾶ Σουλεϊμὰν τὴν συνδιαλλαγήν. Μετ' ὀλίγους μῆνας ὁ *μουδίρης* μετετέθη, ὁ δὲ Μουσταφᾶ Σουλεϊμὰν ἔκρινεν εὔκαιρον νὰ κορέσῃ τὸ μῖσός του. Συνεννοηθεὶς μετά τινων φίλων του ὁμοθρήσκων, προσεκάλεσαν τὸν πατέρα τοῦ Ῥήγα, ὅπως συνευωχηθῶσι καὶ συνευθυμήσωσι κατά τινα μουσουλμανικὴν ἑορτὴν ἐν Κρανόβῳ εὐύδρῳ τόπῳ παρὰ τὸ Βελεστῖνον. Ἐμήνυσαν δ' αὐτῷ, ὅτι ἂν δὲν ἐδέχετο τὴν πρόσκλησιν δὲν θὰ τὸν ἐθεώρουν πλέον φίλον των. Ἀνύποπτος ὁ γέρων Κυριαζῆς, μηδ' ὅλως ὑπονοήσας τὸν δόλον τῶν Ὀθωμανῶν, σκοπούντων νὰ ἀποκτείνωσιν αὐτόν, ἐλπίζων δ' ὅτι τοιαύτη συνάντησις θὰ ἐπεσφράγιζε τὴν ἐπιτευχθεῖσαν συνδιαλλαγὴν καὶ καθ' ὁλοκληρίαν θὰ διεσκέδαζε τὸν κατ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Ῥήγα χόλον τοῦ Μουσταφᾶ Σουλεϊμάν, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Κράνοβον. Καθ' ὁδὸν ἐνέτυχε τοῖς Ὀθωμανοῖς καὶ ἐπορεύοντο ὁμοῦ· εἷς τούτων, βαστάζων τὸ σφακτόν, παρεπονήθη ὅτι ἐκουράσθη, καὶ παρεκάλεσε τοὺς ἄλλους νὰ ἀναλάβωσι τὸ φορτίον. Ἔσπευσεν ὅμως καὶ τὸ ἔλαβεν ἐπ' ὤμων ὁ πατὴρ τοῦ Ῥήγα. Ἐν ᾧ οὗτος ἐβάδιζεν, συνήντησεν ἐπιστρέφοντα ἐκ τῶν ἀγρῶν μὲ τὰ ζῷά του ὀθωμανόν τινα, ἐργάτην ὑφάντην ἐν τῷ ἐργοστασίῳ του, ὅστις γινώσκων ἴσως τὰ τεκταινόμενα, ἢ μαντεύσας ταῦτα, ἔνευσεν αὐτῷ νὰ φύγῃ. Ὅθεν ῥίψας τὸ σφακτὸν ἐτράπη εἰς φυγήν· τὸν ἐδίωξαν οἱ Ὀθωμανοί, ἐπυροβόλησαν μάλιστα κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ Κυριαζῆς κατώρθωσε νὰ σωθῇ· καὶ ὁδεύσας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἔφθασεν εἰς Κεραμίδιον, χωρίον κείμενον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ Πηλίου, παρὰ τὰς ὑπωρείας τῆς Ὄσσης, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ κρυπτόμενος παρά τινι συγγενεῖ του.

Ὁ Ῥήγας πληροφορηθεὶς τὰ συμβάντα, ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν γενέθλιον πολίχνην, καὶ νὰ μεταβῇ ἀλλαχόσε, ὅπου ἡ τύχη ἤθελε τὸν ὁδηγήσῃ. Τὰ οἰκογενειακὰ παθήματα ἐνίσχυσαν τὸ κατὰ τῶν Τούρκων μῖσός του καὶ ἐβλάστανον ἤδη ἐν αὐτῷ αἱ περὶ ἐλευθερώσεως ἰδέαι καὶ τὰ μεγαλοπράγμονα σχέδια. Πορευθεὶς εἰς Κεραμίδιον, παρέμεινε μίαν ἑβδομάδα παρὰ τῷ πατρί, καὶ εἶτα ἀπεχαιρέτισεν αὐτόν.—«Ἔχε ὑγείαν, πατέρα, τῷ εἶπε. Γύρισε 'ς τὸ σπίτι, καὶ τήραξε τὴν οἰκογένειάν μας· κολάκευε τοὺς Τούρκους καὶ οἰκονόμησε ὅσο 'μπορεῖς τοὺς καιρούς. Ἐγὼ θὰ ὑπάγω, ὅπου μὲ 'βγάλῃ ἡ τύχη. Εὐχήσου με νὰ ἐπιτύχω τὸν σκοπόν μου.» Λαβὼν τὴν πατρικὴν εὐλογίαν ἔπλευσεν εἰς τὸν Ἄθω, καὶ ἐπεσκέφθη τὰ ἐκεῖ μοναστήρια. Εἶτα ἐπορεύθη εἰς Λιτοχώριον τοῦ Ὀλύμπου, ὅπου εἶχε ἕνα ἐξάδελφον ἁρματωλόν. Τῷ διηγήθη τὰ συμβάντα τῇ οἰκογενείᾳ του καὶ τῷ ἀνεκοίνωσε τοὺς σκοπούς του. Ὁ ἐξάδελφός του ἐπειράθη νὰ τὸν ἀποτρέψῃ, ἰδὼν δ' ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ Ῥήγα ἦτο ἀμετάβλητος, τὸν προέτρεψε νὰ μεταβῇ καὶ αὖθις εἰς τὸν Ἄθω καὶ νὰ συμβουλευθῇ τὸν ἡγούμενον τοῦ Βατοπεδίου Κοσμᾶν. Τὴν ἑσπέραν παρεκάθησαν εἰς δεῖπνον, καὶ ἐν στιγμῇ φιλοπάτριδος διαχύσεως, ὑψῶν εἰς πρόποσιν τὸ ποτήριον, ἔνθους καὶ μετὰ δακρύων, ἐτραγῴδησεν ὁ Ῥήγας τό:

Καλλίτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωή.

Ὁ ἡγούμενος τοῦ Βατοπεδίου Κοσμᾶς ἐνεθάρρυνε τὸν Ῥήγαν διὰ συνετῶν συμβουλῶν, ἐ-

χορήγησε δ' αὐτῷ καὶ χρηματικὴν βοήθειαν καὶ συστατικὸν γράμμα πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴν τῆς Ῥωσσίας. Ἀπῆλθε δὲ τοῦ Βελεστίνου ὁ Ῥήγας κατὰ μῆνα Μάρτιον.

Ὁ πατὴρ τοῦ Ῥήγα, διατρίψας ὀλίγους μῆνας ἐν Κεραμιδίῳ, ἐπανῆλθεν εἰς Βελεστῖνον, θανόντος τοῦ Μουσταφᾶ Σουλεϊμάν. Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως δ' ἔγραψεν αὐτῷ ὁ Ῥήγας, νὰ ὑπανδρεύσῃ τὴν Ἀσήμω καὶ νὰ μὴ τὸν περιμένῃ, διότι δὲν θὰ ἐπανέλθῃ πρὶν τοῦ νὰ ἐκτελέσῃ τὸν σκοπόν του. Ὁ γέρων Κυριαζῆς μετὰ τὴν ἐπιστολὴν ἣν παρὰ τοῦ υἱοῦ του ἔλαβεν, ἔδωκεν εἰς γάμον τὴν θυγατέρα του εἰς τὸν Ἀντώνιον Κώστογλουν, πτωχὸν ἀλλ' ἐγγράμματον Φεραῖον.

Τὸν πατέρα τοῦ Ῥήγα ἐφόνευσεν ἐν τῇ ἀγορᾷ τοῦ Βελεστίνου διὰ πιστολίου, ὁ υἱὸς τοῦ Μουσταφᾶ Σουλεϊμάν. Τραγικώτερον δ' ἦτο τὸ τέλος τῆς ἀδελφῆς καὶ τοῦ γαμβροῦ· ὅτε ἐγνώσθη ἐν Βελεστίνῳ, ὅτι ὁ Ῥήγας ἐπανέστη κατὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ ἐφονεύθη ἐν Βελιγραδίῳ, οἱ ὀθωμανοὶ ὁμοθυμαδὸν εἰσήλασαν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῶν καὶ συλλαβόντες τούτους, τὴν μὲν Ἀσήμω ἀπηγχόνισαν, τὸν δὲ σύζυγον της ἀνεσκολόπισαν· οὐδὲ ὁ μόνος υἱὸς αὐτῶν, ἐν Δομοκῷ εὑρισκόμενος, ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ τὴν ἀγρίαν καταδίωξιν τῶν αἱμοδιψῶν Βελεστινλίδων, ἀλλὰ κατεσφάγη ἐν τῇ κωμοπόλει ἐκείνῃ ὑπὸ φονέων, πρὸς τοῦτο ἐκεῖ ἐκ Φερῶν μεταβάντων.

Οὕτως ἐξωλοθρεύθη ἡ οἰκογένεια σύμπασα τοῦ μάρτυρος τῆς ἐλευθερίας.

Ν. Γ. Πολίτης

ΣΚΑΛΑΘΥΡΜΑ

Ὁ πολὺς Ἔρασμος ἔγραψε τὸ ἐγκώμιον τῆς «Μωρίας» καὶ ἔπειτα τῆς ἄρκτου ὡς ὑπερβαινούσης πλείστους ὀνομαστοὺς λογίους κατὰ τὴν γραμματικὴν ἐμπειρίαν. Ἐκ τούτου δὲ πιθανῶς ὡρμήθη ὁ Βύρων νὰ ζητήσῃ διὰ τὴν ἄρκτον του δίπλωμα διδάκτορος παρὰ τῶν ἀκαδημαϊκῶν τῆς Καμβρίγης. Ἕτεροι μεγάλοι σοφοὶ ἐξύμνησαν ὁ μὲν τὸν ὄνον, ὁ δὲ τὴν ποδάγραν, ὁ Χρύσιππος τὴν ἀνθρωποφαγίαν, ὁ Ἰουλιανὸς τὰς φθειριώσας γενειάδας καὶ ὁ Λίψιος τὰ φαλακρὰ κρανία. Πλὴν δὲ τῶν τοιούτων κρανίων εὗρεν ἐνθουσιώδεις πανηγυριστὰς καὶ πᾶσα ἐντὸς αὐτῶν κυοφορηθεῖσα ὅσον δήποτε ἀλλόκοτος γνώμη.

Τὰ ἔνδοξα ταῦτα προηγούμενα μ' ἐνθαρρύνουσι ν' ἀψηφίσω τὸν κίνδυνον νὰ κατηγορηθῶ ἐπὶ παραδοξολογίᾳ ἐπιχειρῶν τὴν ἀναίρεσιν ἀρχαίας πλάνης, ἐξ ἧς τὸ πρῶτον πρᾶγμα τὸ ὁποῖον διδασκόμεθα εἰσερχόμενοι εἰς τὸ σχολεῖον εἶναι ν' ἀναγινώσκωμεν καὶ νὰ καλλιγραφῶμεν: «*Ἀργία μήτηρ κακίας*». Οὐδόλως ἀρνοῦμαι ὅτι ἡ ἐν τῷ ῥητῷ τούτῳ ἐσφαλμένη γνώμη ἐνδέχεται νὰ καθιστᾷ τοὺς παῖδας ἐπιμελεστέρους. Ἀλλ' ὅσον μέγα καὶ ἂν ὑποτεθῇ τὸ ἐκ τῆς πλάνης κέρδος, οὐδόλως ἐκ τούτου μεταβάλλεται τὸ ψεῦδος εἰς ἀλήθειαν· ὁ δὲ ταύτην μόνην ἀναζητῶν ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ ἀδιστάκτως ὅτι, πολὺ μᾶλλον ἡ μητέρα τῆς κακίας, πρέπει νὰ θεωρήσῃ θυγατέρα πάσης ἀρετῆς τὴν ἀργίαν. Αὕτη εἶναι τῷ ὄντι ὁ πολυτιμότερος καρπὸς τῆς εντίμου ἐργασίας, ἡ ἀγαπητὴ σύντροφος τοῦ πλούτου, τὸ διηνεκὲς ὄνειρον τῆς πενίας, ὁ μόνος σκοπὸς εἰς ὃν ἀποβλέπει ὁ εἰς οἱανδήποτε ἐργασίαν καταδικασθεὶς ὑπὸ τῆς ἀσπλάγχνου τύχης. Τοῦτο τοὐλάχιστον διδάσκει ἡμᾶς ἡ Γραφή, καθ' ἣν ἡ βαρυτάτη τιμωρία ἣν ἠδύνατο ὁ Θεὸς νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὴν ἀπείθειαν τῶν πρώτων ἀνθρώπων ἦτο ἡ στέρησις τῆς ἐν τῷ παραδείσῳ ἀργίας· παρὰ δὲ τῶν ποιητῶν διδασκόμεθα, ὅτι αὕτη ἐθεωρήθη πάντοτε ὡς τὸ θειότατον πρὸς τοὺς θνητοὺς δῶρον τῶν ἀθανάτων. Τίς ἀγνοεῖ εἰς τί συνίστατο ἡ μακαριότης τῶν θεῶν τοῦ Ὁμήρου, τίς δὲ τὸ πολύκροτον «Haec nobis Deus otia fecit» τοῦ Ὁρατίου, τὸ «*Τί τοῦ κάκου κοπιάζεις;*» τοῦ Χριστοπούλου ἢ τὸ γλυκύτατον εἰς ἔπαινον τῇ ἀργίας τετράστιχον τοῦ Τάσσου:

«Ama la ninfa l' ozio, e l' ozio e in cielo,
Ma la fatica s' ange in sulle porte
Del tenebroso inferno, ove dolente stà
Fra la schiera d' infiniti mali».

Ἂν εἰς τὰ ἀνωτέρω ποιητικὰ προστεθῶσιν αἱ γνῶμαι τοῦ Ἐπικούρου, τοῦ Βούδα, τοῦ Ζωροάστρου, τοῦ Ἄρτμαν καὶ τοῦ Παλαμᾶ καὶ αἱ θεόπνευστοι ῥήσεις τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ καὶ τοῦ Σιράχ, δύναται ν' ἀπαρτισθῇ τέλειον σύστημα ἠθικῆς φιλοσοφίας, τοῦ ὁποίου ἀναμφισβήτητον πόρισμα εἶναι, ὅτι κατὰ τοσοῦτον πλησιάζει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν θείαν τελειότητα, ὅσον μᾶλλον σταυρώνει τὰς χεῖρας.

Φοβούμενοι ἐν τούτοις τὰς παρεξηγήσεις τῶν ἐκ μακρᾶς πλάνης εἰθισμένων νὰ νομίζωσιν αἰσχρὰν τὴν ἀποχὴν ἀπὸ πάσης ἐνασχολήσεως, κρίνομεν πρέπον νὰ προσθέσωμεν χάριν αὐτῶν, ὅτι ὡς τὸ ἀπόλυτον κενὸν οὕτω καὶ ἡ ἀπόλυτος ἀπραξία εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πρᾶγμα ὅλως ἀνύπαρκτον καὶ χιμαιρικόν. Ὑποθέσατε τῷ ὄντι

τὸν ὀκνηρότατον τῶν ἀνθρώπων ἐξηπλωμένον ἐπὶ μαλακῆς κλίνης ἢ πρασίνης χλόης, ἀκινητοῦντα, οὐδὲν σκεπτόμενον καὶ οὐδὲ κἂν κοιμώμενον. Μεγάλως ἐν τούτοις ἤθελεν ἀπατηθῆ ὁ πιστεύων ὅτι ὁ οὕτω κατακείμενος ἐντελῶς ἀπρακτεῖ. Περιοριζόμενοι εἰς μόνα τὰ σπουδαιότατα αὐτοῦ ἔργα, πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ δῆθεν ἄεργος ἐκτελεῖ ἐν ἑαυτῷ μετὰ πλείστης δραστηριότητος καὶ ἀκριβείας τὴν ἀξιοθαύμαστον ἐργασίαν τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, δι' ἧς τὸ ζείδωρον τοῦτο ὑγρὸν ἐλαύνεται ὡς ποταμὸς διὰ τῶν ἀρτηριῶν, διαιρούμενον ἔπειτα εἰς πλείστους ῥύακας, ὑποδιαιρουμένους καὶ τούτους εἰς μυριάδας μικρῶν διωρύχων, διὰ τῶν ὁποίων διοχετεύεται εἰς πάντας τοῦ σώματος τοὺς ἱστοὺς ἡ ἀναγκαία αὐτοῖς ὑγρασία, θερμότης καὶ τροφή, ἐνῷ δι' ἀντιθέτου ὑδραυλικοῦ συστήματος ἀποκομίζεται πᾶσα ἀποσυντεθεῖσα καὶ ἄχρηστος ὕλη. Ἀλλ' ὅπως ἐκτελεσθῇ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τῶν πνευμόνων ἡ τοιαύτη ἀπολύμανσις καὶ ἀντικατάστασις διὰ καθαροῦ ὀξυγόνου τοῦ δηλητηριώδους ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἀνάγκη πᾶσα νὰ μὴ διακοπῇ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν καὶ τὸ ἔργον τῆς ἀναπνοῆς. Οὐδὲ περιορίζονται εἰς ταῦτα μόνα αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ δῆθεν ἀπρακτοῦντος, ἀφοῦ ἀναγκάζεται νὰ παρασκευάζῃ δι' ἀκαταπαύστου καὶ πολυπλόκου χημικῆς ἐργασίας πλεῖστα ἄλλα ἀπαραίτητα αὐτῷ ῥευστά, γαστρικὸν χυμὸν ὅπως χωνεύῃ τὰ καλὰ δεῖπνα, δάκρυα ὅπως θρηνῇ τὴν οἰκτρὰν τύχην τῶν ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου αὐτῶν ἀρτοφαγούντων ἀδελφῶν του, χολὴν ὅπως ἐξεγείρεται κατὰ πάσης ἀγενοῦς πράξεως καὶ σίελον ὅπως πτύῃ εἰς τὸ πρόσωπον τῶν ἐπὶ δικαίᾳ ἀμοιβῇ καταψηφιζόντων σήμερον ὅσα ἐπεδοκίμαζον χθές.

Ἂν δὲ ὑποθέσωμεν ὅτι πλὴν τούτων ὀρεχθῇ ὁ ἄεργος νὰ χασμηθῇ καὶ ν' ἀνακράξῃ: «Πόσον βαρύνομαι σήμερον!», εὐθὺς ἀνοίγεται αὐτῷ νέον στάδιον ἔτι θαυμαστοτέρων ἔργων. Ὅπως τῷ ὄντι διατυπωθῇ ἡ ἀνωτέρω πρότασις, ἀπαιτεῖται νὰ προβῇ ὁ νοῦς, ἢ ὁ ἐγκέφαλος κατὰ τοὺς ὑλιστάς, εἰς τὴν πολύπλοκον ἐργασίαν τῆς μορφώσεως κρίσεως· ν' ἀποφασίσῃ νὰ ἐκδηλώσῃ αὐτὴν διὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου· νὰ ῥίψῃ τὸ ἄγκιστρον εἰς τὸν ὠκεανὸν τῆς μνήμης πρὸς ἄγραν τῶν καταλλήλων λέξεων· νὰ τοποθετήσῃ ἀνὰ ἕνα εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν τοὺς ἀπαρτίζοντας τὰς λέξεις ταύτας φθόγγους, καὶ ἔπειτα διὰ τοῦ τηλεγράφου τῶν νεύρων νὰ διατάξῃ τὴν γλῶσσαν, τὸν λάρυγγα, τὸν οὐρανίσκον, τὰ χείλη καὶ τοὺς ὀδόντας νὰ ἐκτελέσωσιν ἐκ συμφώνου τὰς ποικίλας κινήσεις, δι' ὧν κατορθοῦται ἡ ἐκφορὰ τοῦ ἐνάρθρου λόγου. Ἀδικώτατον λοιπὸν φαίνεται τὸ νὰ ὀνειδίζεται ἐπὶ ὀκνηρίᾳ ὁ εἰς τοσαῦτα ἔργα ἐπαρκῶν, ἂν μάλιστα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἐργασία αὕτη, ἡ οὕτω δυσχερὴς καὶ πολύπλοκος, ὥστε πρὸς ἐξήγησιν αὐτῆς συνέγραψαν καὶ συγγράφουσιν ἀκαταπαύστως οἱ φιλόσοφοι καὶ φυσιολόγοι χιλιάδας παχέων τόμων, ἐκτελεῖται μετὰ τελειότητος καὶ ἀπταίστου ἀκριβείας, ὅσην δὲν ἔχει οὔτε ὁ Θάλβεργ κυμβαλίζων, οὔτε αὐτὸς ὁ Βίσμαρκ κατασκευάζων διπλωματικὰς παγίδας.

Δὲν ἐνθυμούμεθα τίς τῶν ἀρχαίων ἢ νεωτέρων φιλοσόφων συνείθιζε νὰ λέγῃ, ὅτι «οὐδέποτε ἐργάζεται περισσότερον ἢ ὁσάκις δὲν κάμνει τίποτε». Τοῦτο οὐδὲν ἄλλο βεβαίως σημαίνει εἰμὴ μόνον, ὅτι ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος, ἡ θρέψις, ἡ χώνευσις καὶ ὅσα ἄλλα πράττει ὁ ἄνθρωπος κατὰ φυσικὸν νόμον εἶναι τοσοῦτον θαυμαστὰ καὶ μεγάλα, ὥστε εὐτελὴς καὶ ἀναξία λόγου καταντᾷ πᾶσα εἰς ταῦτα προσθήκη τεχνητῆς ἐργασίας, ὡς μικροὶ καὶ παιδαριώδεις φαίνονται οἱ τεχνητοὶ λόφοι καὶ αἱ δεξαμεναὶ τῶν κήπων, παραβαλλόμενοι πρὸς τὰς Ἄλπεις καὶ τὰς θαλάσσας. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ παρὰ τοῖς ἐπισήμοις τὸ γένος καὶ καλῶς ἀνατεθραμμένοις ἀνθρώποις περιφρόνησις πρὸς πᾶσαν μὴ ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τῶν φυσικῶν νόμων ἐργασίαν. Ἄξιος χειραψίας θεωρεῖται δικαίως παρ' αὐτῶν μόνος ὁ ἔχων τὴν χεῖρα ἐντελῶς ἀμόλυντον ἀπὸ πάσης ἐπαφῆς, οὐ μόνον πρίονος ἢ σκεπάρνου, ἀλλὰ καὶ ἐμπορικοῦ πήχεως, καλάμου, χρωστῆρος καὶ παντὸς ἄλλου βιοποριστικοῦ ἐργαλείου. Ἡ δὲ τοιαύτη γνώμη δὲν εἶναι προϊὸν συγχρόνου ἀριστοκρατικῆς διαφθορᾶς, ἀλλ' ἐπεκράτησε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ χώρᾳ. Ἁπανταχοῦ τῷ ὄντι καὶ πάντοτε ἐθεωρήθη ἡ ἐργασία ὡς πρᾶγμα οὐ μόνον ὀδυνηρόν, ἀλλὰ καὶ ταπεινὸν καὶ δουλοπρεπές. Τοῦτο ἀποδεικνύει ἡ γλωσσολογικὴ ἐπιστήμη, ἡ διδάσκουσα ὅτι τὰ ῥήματα *ἐργάζομαι*, *πονῶ* καὶ *δουλεύω* θεωροῦνται ἐν πάσῃ διαλέκτῳ ὡς τ' ἀκριβέστερα τῶν συνωνύμων.

Ὁ τὰ ἀνωτέρω ἀναγινώσκων ἐνδέχεται νὰ παρατηρήσῃ ὅτι, καὶ ἀληθῆ ὄντα, δὲν ἀποτελοῦσιν ἐν τούτοις ἄμεμπτον κήρυγμα κοινωνικῆς ἠθικῆς. Ἡμεῖς ὅμως πιστεύομεν ὅτι, ὡς τὸ δένδρον ἐκ τοῦ καρποῦ, οὕτω καὶ πᾶς λόγος πρέπει νὰ κρίνηται ἐκ τοῦ ἐπιλόγου αὐτοῦ· ἀδύνατον δὲ φαίνεται ἡμῖν νὰ ἐξαγάγῃ λογικὸς ἄνθρωπος ἄλλο τι ἐκ τῶν λόγων ἡμῶν συμπέρασμα εἰμὴ μόνον τὸ ἠθικώτατον τοῦτο, ὅτι πρέπει νὰ ἐργάζεται νυχθημερόν, ἀκαμάτως καὶ ἀνενδότως, πρὸς κατάκτησιν τοῦ ὑπερτάτου ἀγαθοῦ τῆς ἀργίας.

Ε. Δ. Ροΐδης.

ἐξοδεύων ἀφειδῶς τὰ πλούτη, ἅτινα κατέλιπεν αὐτῷ ἄτεκνός τις θεῖός του.

Τῷ ὄντι ὅτε ἐπλησίασαν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ Γεζίδ, ἤκουσαν βοὴν ὀργάνων καὶ ἠχηρῶν γελώτων. Τράπεζα μὲ πολυποίκιλα ἐδέσματα ἦτο ἐστρωμένη εἰς τὸ μέσον τῆς στοᾶς· πολυπληθεῖς οἰκέται περιήρχοντο κομίζοντες ἐπὶ παροψίδων γλυκίσματα ἐκλεκτὰ καὶ ἀναψυκτικὰ ποτά. Ὁ εὐδαίμων Γεζὶδ ἐν τῷ μέσῳ εὐθύμου ὁμίλου φίλων ὑπεδέχθη τοὺς ἀπεσταλμένους πάνυ φιλοφρόνως καὶ ἐγκαρδίως, τοὺς ἠνάγκασε νὰ καθίσωσιν εἰς τὴν τράπεζάν του καὶ νὰ εὐθυμήσωσιν ἐπὶ πολλὰς ὥρας. Τότε δὲ ἦτο τοῦ οἰκοδεσπότου ἡ ἄδολος γαλήνη καὶ ἡ φαιδρότης, ὥστε οἱ ἀπεσταλμένοι μετὰ χαρᾶς ἐπίστευσαν ὅτι ἔφθασαν εἰς τὸ τέρμα τῆς ὁδοιπορίας των, καὶ ὅτι εὗρον τὸν ἀνεύρετον φοίνικα, ἕνα ἄνθρωπον δηλαδὴ ἀληθῶς εὐτυχῆ.

Ἀλλ' ὁποία ὑπῆρξεν ἡ ἔκπληξίς των ὅτε μετὰ τὸ γεῦμα ὁ οἰκοδεσπότης προσεκάλεσεν αὐτοὺς εἰς ἰδιαίτερον θάλαμον καὶ ἐκεῖ τοῖς ἐξεμυστηρεύθη τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ μὴ φανῇ, ὡς ἔλεγεν, ἀπειθὴς εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ κραταιοτάτου Καλίφου. Ὁ θεῖός του πλούσιος, ἀλλὰ κακότροπος καὶ μισάνθρωπος διανύσας βίον ἄστοργον καὶ ἔρημον, ἔσχε κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου του τὴν σκληρὰν ἰδιοτροπίαν νὰ καταλίπῃ μὲν εἰς αὐτὸν τὴν περιουσίαν του, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ῥητὸν ὅρον νὰ εἶνε πάντοτε φαιδρὸς καὶ νὰ εὔθυμῇ ἀδιακόπως. Ἂν μίαν ἡμέραν ἤθελε φανῇ δακρύων, δύσθυμος ἁπλῶς ἔστω, ἡ περιουσία θὰ περιήρχετο εἰς ἄλλους συγγενεῖς. Ἕνεκα τούτου διαρκὴς κατασκοπεία ἐνηργεῖτο ὑπὸ τῶν συγγενῶν, οἵτινες εἶχον ἀδιαλείπτως τὰ ὄμματα προσηλωμένα ἐπὶ τῆς μορφῆς του, καραδοκοῦντες νὰ ἴδωσι τὸ μειδίαμα ἐξαλειφόμενον ἐκ τῶν χειλέων του καὶ τοὺς ὀφθαλμούς του ὑγραινομένους ἐκ τῆς λύπης.

— Εἶνε ἀγὼν ὑπεράνθρωπος, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Γεζίδ. Πολλάκις ἐνῷ αἱμάσσουσι τὰ σπλάγχνα μου, εἶμαι ἠναγκασμένος νὰ φέρω εἰς τὴν μορφήν μου τὸ προσωπεῖον τῆς χαρᾶς· ἐνῷ μὲ τυραννοῦσιν ἀπερίγραπτοι ψυχικαὶ ἀλγηδόνες, τὸ στόμα μου εἶνε ἠναγκασμένον νὰ φέρῃ τὸν μορφασμὸν τοῦ μειδιάματος. Ἡ λύπη, τὴν ὁποίαν μοὶ εἶνε ἀπηγορευμένον νὰ ἐκδηλώσω, κρύπτεται εἰς τὰ βάθη τῆς καρδίας μου καὶ ὑποσκάπτει τὸν βίον μου· ἡ παρηγορία τῶν δακρύων μοὶ εἶνε ἀποκεκλεισμένη. Οἰκτείρατέ με, αὐθένται! εἶμαι τὸ ἀθλιώτατον τῶν ἐπὶ γῆς πλασμάτων!

Πλήρεις ἀπογοητεύσεως ἀπῆλθον οἱ ἀπεσταλμένοι πεισθέντες πλέον περὶ τῆς ὁλοσχεροῦς ἀποτυχίας τῆς ἀποστολῆς των. Οὐχ ἧττον περιῆλθον πολλὰς ἔτι πόλεις καὶ κώμας ματαίως ἀναζητοῦντες τὸν ἀνύπαρκτον εὐτυχῆ ἄνθρωπον. Οἱ ὑποδεικνυόμενοι ὡς εὐτυχεῖς ἦσαν ἀπεναντίας δυστυχέστατοι. Θλῖψίς τις ἀπόκρυφος, ὀδύνη βαθεῖα, ἀπάτη πικρά, πόθος ἀνεκπλήρωτος, μὴ προκύπτοντα εἰς τὰ ὄμματα τοῦ πλήθους, ὑπεκρύπτοντο ὑπὸ πᾶσαν ἐπιφάνειαν εὐτυχίας. Ὁ ἔνδοξος καὶ τροπαιοῦχος πολεμιστὴς εἶχεν υἱὸν λεπρόν. Ὁ πολυμαθὴς φιλόσοφος ὠδύρετο διότι τὸ ἔργον τῶν πολυετῶν του κόπων, ἡ ἀκριβὴς ἀπαρίθμησις τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, κατεστράφη ὑπὸ τῶν ποντικῶν. Ὁ πλούσιος κτηματίας καὶ γεωπόνος εἶχε σύζυγον στεῖραν, ὁ δὲ ἔξοχος ἰατρὸς ἔπασχεν ἐκ τοιαύτης κωφώσεως, ὥστε πολλοὺς πελάτας του ἔπεμψεν εἰς τὴν αἰωνιότητα, διότι ἀλλ' ἀντ' ἄλλων ἀκούσας διώριζεν ἀντίθετα φάρμακα.

Οὐδεὶς ἦτο εὐχαριστημένος κατὰ πάντα· οὐδεὶς ἦτο εὐτυχής. Οἱ ἀπεσταλμένοι ἐπέστρεφον ἀθυμοῦντες καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν διενυκτέρευσαν εἴς τινα κώμην, ἐξ ἧς δὲν εἶχον πρότερον διέλθει. Ὁ φιλοξενήσας αὐτοὺς προεστὼς τοῦ χωρίου κατὰ τὸ γεῦμα τοῖς εἶπεν:

— Αὐθένται, ἔχομεν ἡμεῖς ἐδῶ ἕνα ἄνθρωπον, ὅστις ὄχι μόνον φαίνεται ἀλλ' εἶνε καὶ πράγματι εὐτυχής.

— Ποῖος εἶν' αὐτός; ἀνέκραξαν περιχαρεῖς οἱ ἀπεσταλμένοι.

— Εἷς ἐπαίτης!..

Οἱ ἀπεσταλμένοι ἐσκυθρώπασαν. Ἀφοῦ οἱ ἰσχυρότατοι, οἱ πλουσιώτατοι, οἱ σοφώτατοι, οἱ φαιδρότατοι τῶν ὑπηκόων τοῦ Καλίφου δὲν ἦσαν εὐτυχεῖς, ἦτο δυνατὸν νὰ εἶνε τοιοῦτος εἷς ἄθλιος ἐπαίτης ἀποζῶν ἐκ τοῦ ἐλέους τῶν ἄλλων!..

Οὐχ ἧττον ἐπορεύθησαν τὴν ἄλλην ἡμέραν καὶ εὗρον τὸν ἐπαίτην καθήμενον παρὰ τὴν ὁδὸν χαμαί, ἐρείδοντα τὰ νῶτα ἐπὶ παλαιοῦ τοίχου. Ἦτο ῥακένδυτος, ἐκράτει εἰς χεῖρας βακτηρίαν καὶ παρὰ τοὺς πόδας του ἔκειτο ἐξηπλωμένος ὁ κύων του. Μόλις τοὺς εἶδεν ὁ ἐπαίτης ἔτεινε τὴν χεῖρα ζητῶν ἔλεος καὶ προφέρων τὰς συνήθεις εὐχὰς καὶ ἐπικλήσεις. Τὸ πρόσωπόν του δὲν ἔφερεν ἴχνη ἀλγηδόνος τινός· ἦτο γέρων, ἀλλ' εἶχεν ὄψιν θαλεράν, μὴ φέρουσαν τὸν τύπον ἐκεῖνον, ὃν καταλείπουσι συνήθως αἱ στερήσεις καὶ αἱ συμφοραί. Ἐνθαρρυνθέντες ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ τούτου οἱ ἀπεσταλμένοι ἐπλησίασαν καὶ συνῆψαν μετ' αὐτοῦ ὁμιλίαν.

— Εἶσαι εὐχαριστημένος ἀπὸ τὴν ζωήν σου; τὸν ἠρώτησεν.

— Ναί, αὐθένται, εὐχαριστημένος κατὰ πάντα.

— Καὶ μὲ τί μέσα ζῇς;

— Μὲ τὰ ἐλέη τῶν πιστῶν.

— Καὶ σὲ ἀρκοῦν;

— Μὲ ἀρκοῦν.

— Ἀλλ' ἂν καμμίαν ἡμέραν δὲν κερδίσῃς τίποτε;

— Ἐπιφυλάσσομαι νὰ γευθῶ μὲ διπλασίαν ὄρεξιν τὴν ἐπαύριον.

— Ἔχεις κανένα σύντροφον;

— Ἔχω αὐτὸν τὸν σκύλον, ὅστις εἶναι πιστότατος τῶν συντρόφων.

— Καὶ δὲν ἔχεις κανένα πόθον, καμμίαν ἐλπίδα, τῆς ὁποίας νὰ ἐπιθυμῇς τὴν πραγματοποίησιν;

— Τίποτε.

— Εἶσαι λοιπὸν εὐτυχὴς ἄνθρωπος;

— Εὐτυχέστατος.

Οἱ ἀπεσταλμένοι εὐχαρίστησαν μεγαλοφώνως τὸν Προφήτην καὶ ἐζήτησαν παρὰ τοῦ ἐπαίτου τὸ ὑποκάμισόν του. Οὗτος ἠσχύνθη, ἀλλὰ πεισθεὶς ἐκ τῆς παραινέσεως τοῦ προεστῶτος μᾶλλον ἢ ἐκ τοῦ χρυσίου ὅπερ προσέφερον αὐτῷ οἱ ἀπεσταλμένοι, ἐξεδύθη καὶ τὸ ἔδωκεν. Οἱ ἀπεσταλμένοι ἔθηκαν τὸ ῥυπαρὸν ἱμάτιον ἐντὸς πολυτελοῦς χρυσῆς θήκης καὶ αὐθωρεὶ ἀνεχώρησαν εἰς Βαγδάτιον. Ὁ Βεζύρης, ὅστις ἀνυπομόνως τοὺς ἀνέμενεν, ἐδέχθη αὐτοὺς μετ' ἀγαλλιάσεως καὶ ἐκόμισεν αὐτοπροσώπως εἰς τὸν μονάρχην του τὸ πολύτιμον εὕρημα. Ὁ ἡγεμών, ὅστις ἐν τῷ

μεταξὺ εἶχε καταντήσει ὡς φάσμα ἐκ τῆς ἀνησυχίας, εὐχαρίστησεν αὐτὸν διὰ τὸν ζῆλόν του καὶ τὴν ἑσπέραν ἐνεδύθη μετά τινος ἀποστροφῆς τὸ ὑποκάμισον τοῦ ἐπαίτου καὶ κατεκλίθη.

Τί συνέβη ἆρά γε; Ἡ προσδοκία καὶ ἡ συγκίνησις ἠμπόδισαν τὸν Καλίφην νὰ κοιμηθῇ ἢ μήπως αἱ πτυχαὶ τοῦ χιτῶνος τοῦ ἐπαίτου ἔκρυπτον κόσμον δυσώνυμον μικροβίων, ἅτινα εὗρον τὴν ἀνέλπιστον ἡδονὴν νὰ τρυφήσωσιν εἰς τὰς ἁβρὰς σάρκας τοῦ μαλθακοῦ ἡγεμόνος; Οἱ χρονογράφοι δὲν ἀναφέρουσι τίποτε περὶ τούτου, ἂν καὶ ἡ δευτέρα εἰκασία φαίνεται πιθανωτέρα. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ὁ Καλίφης ἔμεινεν ἄγρυπνος ὅλην ἐκείνην τὴν νύκτα, καὶ ὅτε τὴν πρωίαν ὁ Βεζύρης, ἀπὸ τοῦ ὄρθρου ἀναμένων τὴν ἔγερσίν του, τὸν ἠρώτησεν ἀνυπομόνως τί ἦτο ἡ εὐτυχία, ὁ Καλίφης κάτωχρος, μὲ ὀφθαλμοὺς ἐρυθροὺς καὶ σιδαλέους ἀπήντησε δυσθύμως:

— Ἡ εὐτυχία εἶνε φαγούρα!

Καὶ ἐκβαλὼν εὐθὺς τὸν χιτῶνα μετέβη εἰς τὸ λουτρόν.

Ἔκτοτε ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαρτερήσῃ ἐν τῇ ἀτυχίᾳ του καὶ νὰ μὴ ἐπιδιώξῃ πλέον νὰ κατακτήσῃ τὴν εὐτυχίαν. Ὁ ἀτυχὴς οὗτος ἡγεμὼν ἔζησεν ἀπολαύων ὅλων τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν μέχρι τοῦ ἐνενηκοστοῦ ὀγδόου ἔτους τῆς ἡλικίας του. Ὁ ἐπίδοξος διάδοχος, εἰς μάτην ἀναμένων τὸν θρόνον, ἀπεβίωσε πρὸ αὐτοῦ, καὶ ὁ Βεζύρης ἀπεβίωσεν ἓν ἔτος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ διαδόχου, χαίρων διότι ἔφερε τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ σῶμα συνηνωμένα εἰς τὸν τάφον του.

* *
*

Καὶ τὸ ἐπιμύθιον;

Ἐπιμύθιον δὲν ὑπάρχει· ἀλλ' ἐπειδή, κατὰ τὴν συνήθειαν, πρέπει νὰ θέσω ἕν, ἐκλέγω ὡς τοιοῦτο τὴν γενικὴν σημερινὴν εὐχήν:

Εὔχομαι ὑγείαν καὶ εὐτυχίαν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας, ἀλλ' ἐννοεῖται, ὑγείαν ἄνευ ὀδονταλγίας καὶ εὐτυχίαν ἄνευ φαγούρας.

ΧΑΡ. ΑΝΝΙΝΟΣ.

ΕΙΣ ΞΕΝΗΝ[1]

Μὴ τὴν σπιθόβολη 'ματιὰ
πετᾷς εἰς κρύα στήθια.
Ὡραία εἶσ', ἀλήθεια,
πλὴν τῶν 'ματιῶν σου ἡ φωτιὰ
ἐμὲ δὲν μὲ θερμαίνει.
Ἄχ, ἄφες με, ξανθομαλλοῦ,
καὶ ἡ καρδιά μου εἶν' ἀλλοῦ,
ἀλλοῦ εἶναι δοσμένη.

—

Βαθειᾶς ἀγάπης καὶ θερμῆς
μὴ λόγια μοῦ γυρεύεις.
Κι' ἂν 'πῶ, μὴ τὰ πιστεύεις·
Λόγια θὰ εἶναι τῆς στιγμῆς
κι' ἀγάπη παγωμένη.
Ἄχ, ἄφες με, ξανθομαλλοῦ,
καὶ ἡ καρδιά μου εἶν' ἀλλοῦ,
ἀλλοῦ εἶναι δοσμένη.

—

Ἡ κόρη ὁποῦ ἀγαπῶ
ἐβγῆκε ἀπ' τὴν φωλιά μου,
κι' ὅ,τι ἔχω 'ς τὴν καρδιά μου
ἑλληνικὰ θὰ τῆς τὸ 'πῶ
καὶ ὄχι εἰς γλῶσσαν ξένη.
Ἄχ, ἄφες με, ξανθομαλλοῦ,
καὶ ἡ καρδιά μου εἶν' ἀλλοῦ,
ἀλλοῦ εἶναι δοσμένη.

—

Τρέχ' ἡ ζωή μας χωριστά
κι' ἂν γῆ δὲν μᾶς χωρίζῃ,
κι' αὐτὴ δὲν τὸ γνωρίζει,—
πλὴν ἡ ἀγάπη μου βαστᾷ
ὅσον ζωὴ μοῦ μένει.
Ἄχ, ἄφες με, ξανθομαλλοῦ,
καὶ ἡ καρδιά μου εἶν' ἀλλοῦ,
ἀλλοῦ εἶναι δοσμένη.

1865.

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ.

[1] Ἐκ τῆς προσεχῶς ἐκδοθησομένης Συλλογῆς στίχων τοῦ κ. Δ. Βικέλα.

Η ΝΕΟΤΗΣ ΤΟΥ ΡΗΓΑ

Ὀλίγαι καὶ ἀντιφατικαί εἰσιν αἱ περὶ τῆς οἰκογενείας καὶ τῶν πρώτων χρόνων τοῦ βίου Ῥήγα τοῦ Φεραίου φερόμεναι εἰδήσεις παρὰ τοῖς βιογράφοις αὐτοῦ καὶ τοῖς ἱστορικοῖς τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας. Οὔτε περὶ τοῦ ἔτους τῆς γεννήσεως, οὔτε περὶ τῶν σπουδῶν αὐτοῦ γινώσκεταί τι θετικὸν καὶ βέβαιον. Ἄλλοι μὲν λέγουσιν ὅτι ἐγεννήθη τῷ 1751, ἄλλοι τῷ 1753, ἄλλοι τῷ 1754 καὶ ἄλλοι ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ 1760 καὶ 1762 χρόνῳ. Ἐμαθήτευσε δ' ὁ Ῥή-

γας, κατὰ μὲν τὸν Βρετὸν ἐν Βουκουρεστίῳ, δεκαετὴς τὴν ἡλικίαν καταλιπὼν τὰς Φεράς, κατὰ δὲ τὴν μαρτυρίαν Φιλίππου Ἰωάννου, ἐν τῷ σχολείῳ τῆς Θεσσαλικῆς Ζαγορᾶς, καὶ κατὰ τὸν Ἰωάννην Φιλήμονα, τὸν Ῥήγαν ἐξεπαίδευσεν Ἀλέξανδρος ὁ Ὑψηλάντης «νέον ἔτι ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ μεθ' ὅλης τῆς πατρικῆς προνοίας.» Τῆς δ' οἰκογενείας τοῦ Ῥήγα οὐδαμοῦ γίνεται μνεία· μόνος ὁ Πουκεβὶλ ἀναγράφει ἐν τῇ «Ἱστορίᾳ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος» ἀόριστόν τινα καὶ ἀνακριβῆ φήμην, καθ' ἣν εἷς ἀδελφὸς «τοῦ νέου Θεσσαλοῦ Πινδάρου» μετέσχεν ἐν Αἰτωλίᾳ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐν ἀρχῇ ταύτης.

Ἀλλὰ τὸ ἐν τῇ βιογραφίᾳ τοῦ ἐθνομάρτυρος κενὸν συμπληροῖ δαψιλῶς ἡ παράδοσις. Ἅμα τῇ προσαρτήσει τῆς Θεσσαλίας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἡ μνήμη τοῦ μεγάλου φιλοπάτριδος ἀνεζωπυρήθη παρὰ τοῖς συμπολίταις του. Ἕλληνες καὶ Ὀθωμανοὶ πρεσβῦται ἐν τῇ γενεθλίῳ πολίχνῃ αὐτοῦ διηγοῦνται ὅσα ἐν χρόνοις παλαιοῖς εἶχον ἀκούσῃ περὶ τοῦ μεγαλεπιβόλου ἐπαναστάτου· ἐζητήθησαν δὲ καὶ μνημόσυνα ὑλικὰ αὐτοῦ, καί τις κρημνισμένη οἰκία δείκνυται ὡς οἰκία τοῦ Ῥήγα, εἰ καὶ παντελῶς ἀβάσιμον ἐλέγχεται τοῦτο ἐξ αὐτῆς τῆς «ἐπιπεδογραφίας» τοῦ Βελεστίνου, τῆς παρεμβεβλημένης ἐν τῷ «Χάρτῃ τῆς Ἑλλάδος», ἣν ὁ ἴδιος ἐξέδωκεν ἐν Βιέννῃ.

Κατὰ τὰς διηγήσεις τῶν Φεραίων πρεσβυτῶν (1), ὁ πατὴρ τοῦ Ῥήγα ὠνομάζετο Κυριαζῆς, ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ Μαρία· ἀδελφὸν δὲν εἶχεν, ἀλλὰ μίαν μόνην ἀδελφήν, ὀνόματι Ἀσήμω. Ὁ πατήρ του ἦν ὁ εὐπορώτατος τῶν ἐν Φεραῖς Ἑλλήνων· εἶχε κτήματα πολλά, τρία μεγάλα *χάνια*, ἐμπορικὸν κατάστημα (*μαγαζί*), βυρσοδεψεῖον, βαφεῖον καὶ ἐργοστάσιον, ἐν ᾧ εἰργάζοντο πλείονες τῶν τεσσαράκοντα ἐργατῶν, κατασκευάζοντες τάπητας, *σαγιάκια* καὶ διάφορα ἄλλα ἐγχώρια ὑφάσματα.

Τὰ κοινὰ γράμματα ἐδιδάχθη ὁ Ῥήγας ἀπὸ ἕνα ἱερέα τοῦ Βελεστίνου· εἶτα ἔστειλεν αὐτὸν ὁ πατήρ, διψῶντα μαθήσεως, εἰς τὰ Ἀμπελάκια, τὴν εὔπορον ἐν τῇ Ὄσσῃ βιομηχανικὴν πολίχνην, ἐν ᾗ ἤκμαζε τότε σχολὴ ἑλληνική. Ἄγνωστον ἂν διδάσκαλος τοῦ Ῥήγα ἐχρημάτισεν Ἰωνᾶς ὁ Σπαρμιώτης, ὁ ἐκ τῆς ἁπλῆς εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν μεθερμηνεύσας τὴν Ἀριθμητικὴν καὶ τὴν Ἄλγεβραν τοῦ Ἀββᾶ δὲ λὰ Καΐλε, ἢ προκάτοχός τις αὐτοῦ. Περατώσας τὰς ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ σπουδὰς ὁ Ῥήγας ἐκλήθη ὡς διδάσκαλος ὑπὸ τῆς κοινότητος τοῦ Κισσοῦ, κώμης κειμένης ἐν τῇ ἀνατολικῇ πλευρᾷ τοῦ Πηλίου, δίωρον δ' ἀπεχούσης τῆς Ζαγορᾶς. Ἐκεῖ ἐδίδαξεν ἐπὶ ἓν ἔτος. Γέρων ἐνενηκοντούτης περίπου, ὁ Δημ. Σακελλαρίδης, μοὶ διηγήθη ὅτι ὁ πατήρ του συνεδέθη διὰ στενῆς φιλίας μετὰ τοῦ Ῥήγα, καθ' ὃν χρόνον ἐδίδασκεν οὗτος ἐν Κισσῷ, καὶ ὅτι βραδύτερον ἐκ Βλαχίας ἢ Αὐστρίας, κατήχησεν ὁ Ῥήγας δι' ἐπιστολῶν καὶ ἐκεῖνον καὶ ἄλλους κατοίκους τῆς Ζαγορᾶς καὶ τοῦ Κισσοῦ, κοινωνοὺς καταστήσας αὐτοὺς τῶν ἐπαναστατικῶν σχεδίων του.

Κατὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Ῥήγα ἐκ Κισσοῦ εἰς Βελεστῖνον συνέβη γεγονός, ὅπερ μεγάλην ἔσχε ῥοπὴν εἰς τὰς μετὰ ταῦτα τύχας αὐτοῦ. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀφηγεῖται ὁ Ζαλοκώστας, ἐν τῷ γνωστοτάτῳ ποιήματι αὐτοῦ: *Τῷ πολυδακρύτῳ μάρτυρι Ῥήγᾳ*. Ἐν ἀποκέντρῳ ναῷ μεμονωμένου τῆς Θεσσαλίας χωρίου, ἐλειτουργοῦντο οἱ χωρικοὶ τὴν ἑορτὴν τῶν Χριστουγέννων. Ἦλθε τότε ἐκεῖ, ἵνα ἴδῃ τοὺς συγγενεῖς νεανίας εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένος. Οὐδεὶς ὅμως ἐδεξιώθη αὐτόν, στυγνὸν δὲ θέαμα προσέπεσεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του. Τοὺς χωρικούς, ἐξερχομένους τοῦ ναοῦ, ἠγγάρευον ὀθωμανοὶ ὁπλοφόροι.

> Μὲ τὴν μάστιγα δαρμένοι,
> εἰς ἓν ῥεῦμα βορβορῶδες
> ἐπερνοῦσαν, φορτωμένοι
> ὡσὰν κτήνη, οἱ χωρικοί·
> καὶ ὁ νέος λυπημένος
> τοὺς ἐκύτταζεν ἐκεῖ.

Προσῆλθε δὲ καὶ πρὸς αὐτὸν μαστιγοφόρος ὀθωμανός, καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ φορτωθῇ σάκκον σίτου, εἰ καὶ ὁ νέος τῷ προσήνεγκε βαλάντιον χρυσοῦ, ὅπως ἀποφύγῃ τὴν καταισχύνην τῆς ἀγγαρείας. Κύπτων δὲ ὑπὸ τὸ βάρος τοῦ φορτίου, ὤμοσεν ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ τυράννου· καὶ ἀπὸ τῆς ἐπαύριον ἐπλανᾶτο ᾄδων τοὺς θουρίους αὐτοῦ.

Παντελῶς ὅμως διάφορος, καὶ συμφωνοτέρα τῷ χαρακτῆρι τοῦ Ῥήγα εἶναι ἡ παράδοσις, ἣν ἤκουσα ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ ἀγωγιάτου, μεθ' οὗ διήνυσα τὴν ἀπὸ Ζαγορᾶς εἰς Μακρινίτσα διὰ τῆς κορυφῆς τοῦ Πηλίου ὁδόν. Ἐπέστρεφεν ὁ Ῥήγας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διὰ νὰ ἴδῃ τοὺς συγγενεῖς του. Πλησίον τοῦ Βελεστίνου, παρὰ τὴν ὄχθην χειμάρρου, ἔνοπλος ὀθωμανός, ὑβρίζων καὶ ἀπειλῶν, τὸν προσεκάλεσε νὰ κύψῃ, καὶ διαπεραιώσῃ αὐτόν, ἐπὶ τῆς ῥάχεως φέρων, εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην. Ὁ Ῥήγας τὸν ἐκύτταξεν ὀργίλως· ἀλλὰ παραχρῆμα, ταχίστην μελετήσας ἐκδίκησιν τῆς ὕβρεως, ἔκυψεν ἐν σιγῇ καὶ ἐφορτώθη τὸν ὀθωμανόν. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χειμάρρου δεινὴ συνήφθη πάλη· διὰ τῶν στιβαρῶν βραχιόνων του κατώρθωσεν ὁ Ῥήγας νὰ ἀποσείσῃ τὸ μυσαρὸν φορτίον καὶ νὰ πνίξῃ τὸν ὑβριστήν. Δρομαῖος ἔσπευσε τότε εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ πρὸ τοῦ νὰ προφθάσῃ νὰ σπασθῇ αὐτὸν ἡ μήτηρ, τῇ λέγει: — «Ἔχεις ψωμί, μάννα; Δός μου γρήγορα νὰ φεύγω! Ἔπνιξα τὸν δεῖνα Τοῦρκον. — Πῶ! πῶ! ἀνέκραξεν ὀλοφυρομένη ἡ μή-

(1) Ταύτας παρακληθεὶς ὑπ' ἐμοῦ συνέλεξεν ὁ ἐν Βελεστίνῳ φιλόμουσος δημοδιδάσκαλος κ. Γ. Βαϊουτόπουλος, ἐξετάσας πάντας τοὺς γινώσκοντάς τι περὶ τοῦ Ῥήγα Ἕλληνας καὶ Ὀθωμανούς.

τηρ του. Χαθήκαμε οὔλοι!» Λαβὼν δὲ ἐν πήρᾳ ἄρτον καὶ ἀποχαιρετίσας τὴν μητέρα, μετέβη ἐν σπουδῇ εἰς Βῶλον καὶ ἐπιβὰς πλοιαρίου, ἑτοίμου εἰς ἀπόπλουν, ἐπανῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἀλλὰ πιθανωτέρα καὶ ἀκριβεστέρα φαίνεται παραπλησία διήγησις τῶν Φεραίων. Μετὰ τὴν ἐκ Κισσοῦ ἐπάνοδόν του, ὁ Ῥήγας ἡλικίαν ἄγων εἰκοσιπέντε ἐτῶν, συνώδευσέ ποτε τὸν πατέρα του εἰς Νταμπεγλί, χωρίον τέταρτον ὥρας ἀπέχον τοῦ Βελεστίνου, ἐν ᾧ κατῴκουν τινὲς συγγενεῖς των. Ἐκεῖ συνήντησαν τὸν Μουσταφᾶ Σουλεϊμάν, ὀθωμανὸν ἐκ Βελεστίνου ἐκ τῶν φανατικωτάτων καὶ ὠμοτάτων, ὅστις διέκειτο δυσμενῶς πρὸς τὸν γέροντα Κυριαζῆν. Ζητῶν ἀφορμὴν ἔριδος ὁ ὀθωμανός, προσέταξεν ἰταμῶς τὸν πατέρα τοῦ Ῥήγα νὰ τῷ δώσῃ ῥακὴν καὶ τρία χρυσᾶ εἰκοσάρια, ἀπειλῶν ὅτι θὰ τὸν διαπεράσῃ μὲ τὸ *γιαταγάνι* του, ἂν δὲν ἐκτελέσῃ παραχρῆμα τὸ προσταχθέν. Ὀργισθεὶς ὁ Ῥήγας, καὶ μὴ συνέχων ἑαυτόν, προεκάλεσε τὸν ὑβριστὴν νὰ πραγματοποιήσῃ ἂν τολμᾷ τὴν ἀπειλήν.—«Κάμε γρήγορα, τῷ λέγει, ὅ τι ἔχεις νὰ κάμῃς, καὶ ἄσε τῆς φοβέραις.» Ὁ ὀθωμανὸς ἀνασπάσας τότε τὴν μάχαιραν, ὥρμησε κατὰ τοῦ Ῥήγα καὶ τοῦ πατρός του, ἀλλὰ παρεμβάντες οἱ παριστάμενοι τὸν ἐκράτησαν καὶ κατώρθωσαν δι' ἱκεσιῶν καὶ θερμῶν παρακλήσεων νὰ καταπραΰνωσιν αὐτόν. Ταῦτα συνέβησαν κατὰ μῆνα Ἰανουάριον, τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου. Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπαύριον ὁ Ῥήγας καὶ ὁ πατήρ του, ἀποχαιρετίσαντες τοὺς συγγενεῖς αὐτῶν, ἐπορεύοντο εἰς Βελεστῖνον. Πλησίον δὲ τοῦ χειμάρου Νταμπεγλιώτικου, καταφθὰς ἔφιππος ὁ Μουσταφᾶ Σουλεϊμάν, μεθ' ἑτέρων πέντε Ὀθωμανῶν (ἄλλοι λέγουσιν, ὅτι οἱ πέντε οὗτοι ἦσαν Χριστιανοί), κατῆλθε τοῦ ἵππου καὶ τὸν μὲν Ῥήγαν ἠνάγκασε νὰ φορτωθῇ πράγματά τινα, ἅπερ ἐπὶ τοῦ ἵππου εἶχεν, αὐτὸς δ' ἐπέβη τοῦ πατρός του, ὅστις τὸν ἔφερεν οὕτω μέχρι τοῦ Κεφαλοβρύσου, τῆς Ὑπερείας τὸ πάλαι καλουμένης πηγῆς.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ὕβριν ταύτην, ὁ Μουσταφᾶ Σουλεϊμὰν διετήρει δεινὸν μῖσος τοῦ πατρὸς καὶ τῆς οἰκογενείας τοῦ Ῥήγα. Ἱκανὸς ὅμως διέρρευσε χρόνος, χωρὶς οὐδὲν νὰ συμβῇ διότι *μουδίρης* τοῦ Βελεστίνου ἦτο τότε ὁ Ἀχμὲτ Ἀλῆς φίλος τοῦ Ῥήγα, ὅστις ἐπέβαλε τῷ Μουσταφᾶ Σουλεϊμὰν τὴν συνδιαλλαγήν. Μετ' ὀλίγους μῆνας ὁ *μουδίρης* μετετέθη, ὁ δὲ Μουσταφᾶ Σουλεϊμὰν ἔκρινεν εὔκαιρον νὰ κορέσῃ τὸ μῖσός του. Συνεννοηθεὶς μετά τινων φίλων του ὁμοθρήσκων, προσεκάλεσαν τὸν πατέρα τοῦ Ῥήγα, ὅπως συνευωχηθῶσι καὶ συνευθυμήσωσι κατά τινα μουσουλμανικὴν ἑορτὴν ἐν Κρανόβῳ εὐύδρῳ τόπῳ παρὰ τὸ Βελεστῖνον. Ἐμήνυσαν δ' αὐτῷ, ὅτι ἂν δὲν ἐδέχετο τὴν πρόσκλησιν δὲν θὰ τὸν ἐθεώρουν πλέον φίλον των. Ἀνύποπτος ὁ γέρων Κυριαζῆς, μηδ' ὅλως ὑπονοήσας τὸν δόλον τῶν Ὀθωμανῶν, σκοπούντων νὰ ἀποκτείνωσιν αὐτόν, ἐλπίζων δ' ὅτι τοιαύτη συνάντησις θὰ ἐπεσφράγιζε τὴν ἐπιτευχθεῖσαν συνδιαλλαγὴν καὶ καθ' ὁλοκληρίαν θὰ διεσκέδαζε τὸν κατ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Ῥήγα χόλον τοῦ Μουσταφᾶ Σουλεϊμάν, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς τὸ Κράνοβον. Καθ' ὁδὸν ἐνέτυχε τοῖς Ὀθωμανοῖς καὶ ἐπορεύοντο ὁμοῦ· εἷς τούτων, βαστάζων τὸ σφακτόν, παρεπονήθη ὅτι ἐκουράσθη, καὶ παρεκάλεσε τοὺς ἄλλους νὰ ἀναλάβωσι τὸ φορτίον. Ἔσπευσεν ὅμως καὶ τὸ ἔλαβεν ἐπ' ὤμων ὁ πατὴρ τοῦ Ῥήγα. Ἐν ᾧ οὗτος ἐβάδιζεν, συνήντησεν ἐπιστρέφοντα ἐκ τῶν ἀγρῶν μὲ τὰ ζῷά του ὀθωμανόν τινα, ἐργάτην ὑφάντην ἐν τῷ ἐργοστασίῳ του, ὅστις γινώσκων ἴσως τὰ τεκταινόμενα, ἢ μαντεύσας ταῦτα, ἔνευσεν αὐτῷ νὰ φύγῃ. Ὅθεν ῥίψας τὸ σφακτὸν ἐτράπη εἰς φυγήν· τὸν ἐδίωξαν οἱ Ὀθωμανοί, ἐπυροβόλησαν μάλιστα κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ Κυριαζῆς κατώρθωσε νὰ σωθῇ· καὶ ὁδεύσας δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἔφθασεν εἰς Κεραμίδιον, χωρίον κείμενον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ Πηλίου, παρὰ τὰς ὑπωρείας τῆς Ὄσσης, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ κρυπτόμενος παρά τινι συγγενεῖ του.

Ὁ Ῥήγας πληροφορηθεὶς τὰ συμβάντα, ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν γενέθλιον πολίχνην, καὶ νὰ μεταβῇ ἀλλαχόσε, ὅπου ἡ τύχη ἤθελε τὸν ὁδηγήσῃ. Τὰ οἰκογενειακὰ παθήματα ἐνίσχυσαν τὸ κατὰ τῶν Τούρκων μῖσός του καὶ ἐβλάστανον ἤδη ἐν αὐτῷ αἱ περὶ ἐλευθερώσεως ἰδέαι καὶ τὰ μεγαλοπράγμονα σχέδια. Πορευθεὶς εἰς Κεραμίδιον, παρέμεινε μίαν ἑβδομάδα παρὰ τῷ πατρί, καὶ εἶτα ἀπεχαιρέτισεν αὐτόν.—«Ἔχε ὑγείαν, πατέρα, τῷ εἶπε. Γύρισε 'ς τὸ σπίτι, καὶ τήραξε τὴν οἰκογένειάν μας· κολάκευε τοὺς Τούρκους καὶ οἰκονόμησε ὅσο 'μπορεῖς τοὺς καιρούς. Ἐγὼ θὰ ὑπάγω, ὅπου μὲ 'βγάλῃ ἡ τύχη. Εὐχήσου με νὰ ἐπιτύχω τὸν σκοπόν μου.» Λαβὼν τὴν πατρικὴν εὐλογίαν ἔπλευσεν εἰς τὸν Ἄθω, καὶ ἐπεσκέφθη τὰ ἐκεῖ μοναστήρια. Εἶτα ἐπορεύθη εἰς Λιτοχώριον τοῦ Ὀλύμπου, ὅπου εἶχε ἕνα ἐξάδελφον ἁρματωλόν. Τῷ διηγήθη τὰ συμβάντα τῇ οἰκογενείᾳ του καὶ τῷ ἀνεκοίνωσε τοὺς σκοπούς του. Ὁ ἐξάδελφός του ἐπειράθη νὰ τὸν ἀποτρέψῃ, ἰδὼν δ' ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ Ῥήγα ἦτο ἀμετάβλητος, τὸν προέτρεψε νὰ μεταβῇ καὶ αὖθις εἰς τὸν Ἄθω καὶ νὰ συμβουλευθῇ τὸν ἡγούμενον τοῦ Βατοπεδίου Κοσμᾶν. Τὴν ἑσπέραν παρεκάθησαν εἰς δεῖπνον, καὶ ἐν στιγμῇ φιλοπάτριδος διαχύσεως, ὑψῶν εἰς πρόποσιν τὸ ποτήριον, ἔνθους καὶ μετὰ δακρύων, ἐτραγῴδησεν ὁ Ῥήγας τό:

Καλλίτερα μιᾶς ὥρας ἐλεύθερη ζωή.

Ὁ ἡγούμενος τοῦ Βατοπεδίου Κοσμᾶς ἐνεθάρρυνε τὸν Ῥήγαν διὰ συνετῶν συμβουλῶν, ἐ-

χορήγησε δ' αὐτῷ καὶ χρηματικὴν βοήθειαν καὶ συστατικὸν γράμμα πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴν τῆς Ῥωσσίας. Ἀπῆλθε δὲ τοῦ Βελεστίνου ὁ Ῥήγας κατὰ μῆνα Μάρτιον.

Ὁ πατὴρ τοῦ Ῥήγα, διατρίψας ὀλίγους μῆνας ἐν Κεραμιδίῳ, ἐπανῆλθεν εἰς Βελεστῖνον, θανόντος τοῦ Μουσταφᾶ Σουλεϊμάν. Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως δ' ἔγραψεν αὐτῷ ὁ Ῥήγας, νὰ ὑπανδρεύσῃ τὴν Ἀσήμω καὶ νὰ μὴ τὸν περιμένωσιν, διότι δὲν θὰ ἐπανέλθῃ πρὶν ἢ νὰ ἐκτελέσῃ τὸν σκοπόν του. Ὁ γέρων Κυριαζῆς μετὰ τὴν ἐπιστολὴν ἣν παρὰ τοῦ υἱοῦ του ἔλαβεν, ἔδωκεν εἰς γάμον τὴν θυγατέρα του εἰς τὸν Ἀντώνιον Κώστογλουν, πτωχὸν ἀλλ' ἐγγράμματον Φεραῖον.

Τὸν πατέρα τοῦ Ῥήγα ἐφόνευσεν ἐν τῇ ἀγορᾷ τοῦ Βελεστίνου διὰ πιστολίου, ὁ υἱὸς τοῦ Μουσταφᾶ Σουλεϊμάν. Τραγικώτερον δ' ἦτο τὸ τέλος τῆς ἀδελφῆς καὶ τοῦ γαμβροῦ· ὅτε ἐγνώσθη ἐν Βελεστίνῳ, ὅτι ὁ Ῥήγας ἐπανέστη κατὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ ἐφονεύθη ἐν Βελιγραδίῳ, οἱ ὀθωμανοὶ ὁμοθυμαδὸν εἰσῆλασαν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῶν καὶ συλλαβόντες τούτους, τὴν μὲν Ἀσήμω ἀπηγχόνισαν, τὸν δὲ σύζυγόν της ἀνεσκολόπισαν· οὐδὲ ὁ μόνος υἱὸς αὐτῶν, ἐν Δομοκῷ εὑρισκόμενος, ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ τὴν ἀγρίαν καταδίωξιν τῶν αἱμοδιψῶν Βελεστινλίδων, ἀλλὰ κατεσφάγη ἐν τῇ κωμοπόλει ἐκείνῃ ὑπὸ φονέων, πρὸς τοῦτο ἐκεῖ ἐκ Φερῶν μεταβάντων.

Οὕτως ἐξωλοθρεύθη ἡ οἰκογένεια σύμπασα τοῦ μάρτυρος τῆς ἐλευθερίας.

Ν. Γ. Πολίτης

ΣΚΑΛΑΘΥΡΜΑ

Ὁ πολὺς Ἔρασμος ἔγραψε τὸ ἐγκώμιον τῆς «Μωρίας» καὶ ἔπειτα τῆς ἄρκτου ὡς ὑπερβαινούσης πλείστους ὀνομαστοὺς λογίους κατὰ τὴν γραμματικὴν ἐμπειρίαν. Ἐκ τούτου δὲ πιθανῶς ὡρμήθη ὁ Βύρων νὰ ζητήσῃ διὰ τὴν ἄρκτον του δίπλωμα διδάκτορος παρὰ τῶν ἀκαδημαϊκῶν τῆς Καμβρίγης. Ἕτεροι μεγάλοι σοφοὶ ἐξύμνησαν ὁ μὲν τὸν ὄνον, ὁ δὲ τὴν ποδάγραν, ὁ Χρύσιππος τὴν ἀνθρωποφαγίαν, ὁ Ἰουλιανὸς τὰς φθειριώσας γενειάδας καὶ ὁ Λίψιος τὰ φαλακρὰ κρανία. Πλὴν δὲ τῶν τοιούτων κρανίων εὗρεν ἐνθουσιώδεις πανηγυριστὰς καὶ πᾶσα ἐντὸς αὐτῶν κυοφορηθεῖσα ὅσον δήποτε ἀλλόκοτος γνώμη.

Τὰ ἔνδοξα ταῦτα προηγούμενα μ' ἐνθαρρύνουσι ν' ἀψηφίσω τὸν κίνδυνον νὰ κατηγορηθῶ ἐπὶ παραδοξολογίᾳ ἐπιχειρῶν τὴν ἀναίρεσιν ἀρχαίας πλάνης, ἐξ ἧς τὸ πρῶτον πρᾶγμα τὸ ὁποῖον διδασκόμεθα εἰσερχόμενοι εἰς τὸ σχολεῖον εἶναι ν' ἀναγινώσκωμεν καὶ νὰ καλλιγραφῶμεν· «*Ἀργία μήτηρ κακίας*». Οὐδόλως ἀρνοῦμαι ὅτι ἡ ἐν τῷ ῥητῷ τούτῳ ἐσφαλμένη γνώμη ἐνδέχεται νὰ καθιστᾷ τοὺς παῖδας ἐπιμελεστέρους. Ἀλλ' ὅσον μέγα καὶ ἂν ὑποτεθῇ τὸ ἐκ τῆς πλάνης κέρδος, οὐδόλως ἐκ τούτου μεταβάλλεται τὸ ψεῦδος εἰς ἀλήθειαν· ὁ δὲ ταύτην μόνην ἀναζητῶν ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ ἀδιστάκτως ὅτι, πολὺ μᾶλλον ἢ μητέρα τῆς κακίας, πρέπει νὰ θεωρήσῃ θυγατέρα πάσης ἀρετῆς τὴν ἀργίαν. Αὕτη εἶναι τῷ ὄντι ὁ πολυτιμότερος καρπὸς τῆς εντίμου ἐργασίας, ἡ ἀγαπητὴ σύντροφος τοῦ πλούτου, τὸ διηνεκὲς ὄνειρον τῆς πενίας, ὁ μόνος σκοπὸς εἰς ὃν ἀποβλέπει ὁ εἰς οἱανδήποτε ἐργασίαν καταδικασθεὶς ὑπὸ τῆς ἀσπλάγχνου τύχης. Τοῦτο τοὐλάχιστον διδάσκει ἡμᾶς ἡ Γραφή, καθ' ἣν ἡ βαρυτάτη τιμωρία ἣν ἠδύνατο ὁ Θεὸς νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὴν ἀπείθειαν τῶν πρώτων ἀνθρώπων ἦτο ἡ στέρησις τῆς ἐν τῷ παραδείσῳ ἀργίας· παρὰ δὲ τῶν ποιητῶν διδασκόμεθα, ὅτι αὕτη ἐθεωρήθη πάντοτε ὡς τὸ θειότατον πρὸς τοὺς θνητοὺς δῶρον τῶν ἀθανάτων. Τίς ἀγνοεῖ εἰς τί συνίστατο ἡ μακαριότης τῶν θεῶν τοῦ Ὁμήρου, τίς δὲ τὸ πολύκροτον «Haec nobis Deus otia fecit» τοῦ Ὁρατίου, τὸ «*Τί τοῦ κάκου κοπιάζεις;*» τοῦ Χριστοπούλου ἢ τὸ γλυκύτατον εἰς ἔπαινον τῇ ἀργίας τετράστιχον τοῦ Τάσσου:

«Ama la ninfa l' ozio, e l' ozio e in cielo,
Ma la fatica s' ange in sulle porte
Del tenebroso inferno, ove dolente stà
Fra la schiera d' infiniti mali».

Ἂν εἰς τὰ ἀνωτέρω ποιητικὰ προστεθῶσιν αἱ γνῶμαι τοῦ Ἐπικούρου, τοῦ Βούδα, τοῦ Ζωροάστρου, τοῦ Ἄρτμαν καὶ τοῦ Παλαμᾶ καὶ αἱ θεόπνευστοι ῥήσεις τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ καὶ τοῦ Σιράχ, δύναται ν' ἀπαρτισθῇ τέλειον σύστημα ἠθικῆς φιλοσοφίας, τοῦ ὁποίου ἀναμφισβήτητον πόρισμα εἶναι, ὅτι κατὰ τοσοῦτον πλησιάζει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν θείαν τελειότητα, ὅσον μᾶλλον σταυρώνει τὰς χεῖρας.

Φοβούμενοι ἐν τούτοις τὰς παρεξηγήσεις τῶν ἐκ μακρᾶς πλάνης εἰθισμένων νὰ νομίζωσιν αἰσχρὰν τὴν ἀποχὴν ἀπὸ πάσης ἐνασχολήσεως, κρίνομεν πρέπον νὰ προσθέσωμεν χάριν αὐτῶν, ὅτι ὡς τὸ ἀπόλυτον κενὸν οὕτω καὶ ἡ ἀπόλυτος ἀπραξία εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πρᾶγμα ὅλως ἀνύπαρκτον καὶ χιμαιρικόν. Ὑποθέσατε τῷ ὄντι

τὸν ὀκνηρότατον τῶν ἀνθρώπων ἐξηπλωμένον ἐπὶ μαλακῆς κλίνης ἢ πρασίνης χλόης, ἀκινητοῦντα, οὐδὲν σκεπτόμενον καὶ οὐδὲ κἂν κοιμώμενον. Μεγάλως ἐν τούτοις ἤθελεν ἀπατηθῆ ὁ πιστεύων ὅτι ὁ οὕτω κατακείμενος ἐντελῶς ἀπρακτεῖ. Περιοριζόμενοι εἰς μόνα τὰ σπουδαιότατα αὐτοῦ ἔργα, πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ δῆθεν ἄεργος ἐκτελεῖ ἐν ἑαυτῷ μετὰ πλείστης δραστηριότητος καὶ ἀκριβείας τὴν ἀξιοθαύμαστον ἐργασίαν τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, δι' ἧς τὸ ζείδωρον τοῦτο ὑγρὸν ἐλαύνεται ὡς ποταμὸς διὰ τῶν ἀρτηριῶν, διαιρούμενον ἔπειτα εἰς πλείστους ῥύακας, ὑποδιαιρουμένους καὶ τούτους εἰς μυριάδας μικρῶν διωρύχων, διὰ τῶν ὁποίων διοχετεύεται εἰς πάντας τοῦ σώματος τοὺς ἱστοὺς ἡ ἀναγκαία αὐτοῖς ὑγρασία, θερμότης καὶ τροφή, ἐνῷ δι' ἀντιθέτου ὑδραυλικοῦ συστήματος ἀποκομίζεται πᾶσα ἀποσυντεθεῖσα καὶ ἄχρηστος ὕλη. Ἀλλ' ὅπως ἐκτελεσθῇ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τῶν πνευμόνων ἡ τοιαύτη ἀπολύμανσις καὶ ἀντικατάστασις διὰ καθαροῦ ὀξυγόνου τοῦ δηλητηριώδους ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἀνάγκη πᾶσα νὰ μὴ διακοπῇ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν καὶ τὸ ἔργον τῆς ἀναπνοῆς. Οὐδὲ περιορίζονται εἰς ταῦτα μόνα αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ δῆθεν ἀπρακτοῦντος, ἀφοῦ ἀναγκάζεται νὰ παρασκευάζῃ δι' ἀκαταπαύστου καὶ πολυπλόκου χημικῆς ἐργασίας πλεῖστα ἄλλα ἀπαραίτητα αὐτῷ ῥευστά, γαστρικὸν χυμὸν ὅπως χωνεύῃ τὰ καλὰ δεῖπνα, δάκρυα ὅπως θρηνῇ τὴν οἰκτρὰν τύχην τῶν ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου αὐτῶν ἀρτοφαγούντων ἀδελφῶν του, χολὴν ὅπως ἐξεγείρεται κατὰ πάσης ἀγενοῦς πράξεως καὶ σίελον ὅπως πτύῃ εἰς τὸ πρόσωπον τῶν ἐπὶ δικαίᾳ ἀμοιβῇ καταψηφιζόντων σήμερον ὅσα ἐπεδοκίμαζον χθές.

Ἂν δὲ ὑποθέσωμεν ὅτι πλὴν τούτων ὀρεχθῇ ὁ ἄεργος νὰ χασμηθῇ καὶ ν' ἀνακράξῃ: «Πόσον βαρύνομαι σήμερον!», εὐθὺς ἀνοίγεται αὐτῷ νέον στάδιον ἔτι θαυμαστοτέρων ἔργων. Ὅπως τῷ ὄντι διατυπωθῇ ἡ ἀνωτέρω πρότασις, ἀπαιτεῖται νὰ προβῇ ὁ νοῦς, ἢ ὁ ἐγκέφαλος κατὰ τοὺς ὑλιστάς, εἰς τὴν πολύπλοκον ἐργασίαν τῆς μορφώσεως κρίσεως· ν' ἀποφασίσῃ νὰ ἐκδηλώσῃ αὐτὴν διὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου· νὰ ῥίψῃ τὸ ἄγκιστρον εἰς τὸν ὠκεανὸν τῆς μνήμης πρὸς ἄγραν τῶν καταλλήλων λέξεων· νὰ τοποθετήσῃ ἀνὰ ἕνα εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν τοὺς ἀπαρτίζοντας τὰς λέξεις ταύτας φθόγγους, καὶ ἔπειτα διὰ τοῦ τηλεγράφου τῶν νεύρων νὰ διατάξῃ τὴν γλῶσσαν, τὸν λάρυγγα, τὸν οὐρανίσκον, τὰ χείλη καὶ τοὺς ὀδόντας νὰ ἐκτελέσωσιν ἐκ συμφώνου τὰς ποικίλας κινήσεις, δι' ὧν κατορθοῦται ἡ ἐκφορὰ τοῦ ἐνάρθρου λόγου. Ἀδικώτατον λοιπὸν φαίνεται τὸ νὰ ὀνειδίζεται ἐπὶ ὀκνηρίᾳ ὁ εἰς τοσαῦτα ἔργα ἐπαρκῶν, ἂν μάλιστα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἐργασία αὕτη, ἡ οὕτω δυσχερὴς καὶ πολύπλοκος, ὥστε πρὸς ἐξήγησιν αὐτῆς συνέγραψαν καὶ συγγράφουσιν ἀκαταπαύστως οἱ φιλόσοφοι καὶ φυσιολόγοι χιλιάδας παχέων τόμων, ἐκτελεῖται μετὰ τελειότητος καὶ ἀπταίστου ἀκριβείας, ὅσην δὲν ἔχει οὔτε ὁ Θάλβεργ κυμβαλίζων, οὔτε αὐτὸς ὁ Βίσμαρκ κατασκευάζων διπλωματικὰς παγίδας.

Δὲν ἐνθυμούμεθα τίς τῶν ἀρχαίων ἢ νεωτέρων φιλοσόφων συνείθιζε νὰ λέγῃ, ὅτι «οὐδέποτε ἐργάζεται περισσότερον ἢ ὁσάκις δὲν κάμνει τίποτε». Τοῦτο οὐδὲν ἄλλο βεβαίως σημαίνει εἰμὴ μόνον, ὅτι ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος, ἡ θρέψις, ἡ χώνευσις καὶ ὅσα ἄλλα πράττει ὁ ἄνθρωπος κατὰ φυσικὸν νόμον εἶναι τοσοῦτον θαυμαστὰ καὶ μεγάλα, ὥστε εὐτελὴς καὶ ἀναξία λόγου καταντᾷ πᾶσα εἰς ταῦτα προσθήκη τεχνητῆς ἐργασίας, ὡς μικροὶ καὶ παιδαριώδεις φαίνονται οἱ τεχνητοὶ λόφοι καὶ αἱ δεξαμεναὶ τῶν κήπων, παραβαλλόμενοι πρὸς τὰς Ἄλπεις καὶ τὰς θαλάσσας. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ παρὰ τοῖς ἐπισήμοις τὸ γένος καὶ καλῶς ἀνατεθραμμένοις ἀνθρώποις περιφρόνησις πρὸς πᾶσαν μὴ ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τῶν φυσικῶν νόμων ἐργασίαν. Ἄξιος χειραψίας θεωρεῖται δικαίως παρ' αὐτῶν μόνος ὁ ἔχων τὴν χεῖρα ἐντελῶς ἀμόλυντον ἀπὸ πάσης ἐπαφῆς, οὐ μόνον πρίονος ἢ σκεπάρνου, ἀλλὰ καὶ ἐμπορικοῦ πήχεως, καλάμου, χρωστῆρος καὶ παντὸς ἄλλου βιοποριστικοῦ ἐργαλείου. Ἡ δὲ τοιαύτη γνώμη δὲν εἶναι προϊὸν συγχρόνου ἀριστοκρατικῆς διαφθορᾶς, ἀλλ' ἐπεκράτησε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ χώρᾳ. Ἀπανταχοῦ τῷ ὄντι καὶ πάντοτε ἐθεωρήθη ἡ ἐργασία ὡς πρᾶγμα οὐ μόνον ὀδυνηρόν, ἀλλὰ καὶ ταπεινὸν καὶ δουλοπρεπές. Τοῦτο ἀποδεικνύει ἡ γλωσσολογικὴ ἐπιστήμη, ἡ διδάσκουσα ὅτι τὰ ῥήματα *ἐργάζομαι*, *πονῶ* καὶ *δουλεύω* θεωροῦνται ἐν πάσῃ διαλέκτῳ ὡς τ' ἀκριβέστερα τῶν συνωνύμων.

Ὁ τὰ ἀνωτέρω ἀναγινώσκων ἐνδέχεται νὰ παρατηρήσῃ ὅτι, καὶ ἀληθῆ ὄντα, δὲν ἀποτελοῦσιν ἐν τούτοις ἄμεμπτον κήρυγμα κοινωνικῆς ἠθικῆς. Ἡμεῖς ὅμως πιστεύομεν ὅτι, ὡς τὸ δένδρον ἐκ τοῦ καρποῦ, οὕτω καὶ πᾶς λόγος πρέπει νὰ κρίνηται ἐκ τοῦ ἐπιλόγου αὐτοῦ· ἀδύνατον δὲ φαίνεται ἡμῖν νὰ ἐξαγάγῃ λογικὸς ἄνθρωπος ἄλλο τι ἐκ τῶν λόγων ἡμῶν συμπέρασμα εἰμὴ μόνον τὸ ἠθικώτατον τοῦτο, ὅτι πρέπει νὰ ἐργάζεται νυχθημερόν, ἀκαμάτως καὶ ἀνενδότως, πρὸς κατάκτησιν τοῦ ὑπερτάτου ἀγαθοῦ τῆς ἀργίας.

Ε. Δ. Ροΐδης.

Ο ΓΕΡΩΝ ΨΑΛΤΗΣ

Εἰς τὴν ξανθίζουσαν ἄμμον
ὁ ψάλτης μόνος πλανᾶται,
καὶ τῆς ἐρήμου θαλάσσης
τὴν μουσικὴν ἀκροᾶται.

Τὴν εἰς ἐκστάσεις μορφήν του,
ἐφ' ἧς ἓν δάκρυ σταλάζει,
τὸ δῦον φῶς μὲ ἀκτῖνα
χρυσοῦ καὶ ῥόδου αὐγάζει.

Ἡ αἴσθησίς του ὡς μύρον
εἰς τὸ κενὸν ἐσκορπίσθη
καὶ ἡ ἀστράπτουσα κτίσις
εἰς τὴν ψυχήν του ἐκλείσθη.

Πρὸς τἄνω αἴρει τὸ βλέμμα,
ἐνῷ εἰς τρέμουσαν χεῖρα
μαρμαρυγὰς περιχέει
χρυσοῦ κ' ἐλέφαντος λύρα.

»Ὦ λύρα, ἔξοχον δῶρον,
παρηγορία τοῦ βίου,
εἰς οὗ τὴν ἔρημον ῥαίνεις
βροχὴν ἀνθῶν καὶ δακρύου.

» Πῶς εἰς τὰς χεῖράς μου ἦλθες; . . .
Ἤμην σφριγῶν νεανίας,
μοῦ ἐφρικία τὸ στῆθος
ὑπὸ πνοὰς οὐρανίας.

» Ἐν μέσῳ χλόης καὶ ῥόδων
μαγευτικοῦ παραδείσου
σ' εὑρίσκω αἴφνης, σὲ κρούω,
μὲ γοητεύ' ἡ μολπή σου.

» Εἰς τὴν πνοήν σου πολλάκις
ἀπεκοιμήθη ὁ πόνος,
καὶ ἐξηράνθη τὸ δάκρυ,
τὸ καταῤῥέον ἀφθόνως.

»Ἀλλὰ ἐμόχθησα μάτην,
ἐπιθυμήσας νὰ ψάλω
πᾶν τὸ ἀνέκφραστον ὅπερ
ἐν τῇ ψυχῇ περιβάλλω.

» Ἐκ τῶν χορδῶν σου, ὦ λύρα,
τῶν ἀναρίθμων, ποικίλων,
ἔκρουσα μόνον ὀλίγας
δι' ἀδυνάτων δακτύλων.

» Ἡ ἐντελὴς ἁρμονία
κεῖται βωβή, κεκρυμμένη,
καὶ εἰς τὸ μέλλον τὸν ψάλτην
νὰ τὴν 'ξυπνίσῃ προσμένει.

» Αὐτὸ τὸ ἴνδαλμα ὅπερ
πρὸ τῆς ψυχῆς μου πλανᾶται
καὶ ἀπροσπέλαστον ἄνω
εἰς οὐρανοὺς διαιτᾶται,

» Εἴθε μετάρσιος ἄλλος
ἐπὶ τῆς γῆς νὰ ἑλκύσῃ,
καὶ νὰ δεσμεύσ' εἰς αἰῶνας
ἐν Ἑλληνίδι ποιήσει!

» Ἑλληνικοὶ τότε πόθοι,
ὕψος παλμῶν καὶ ὀνείρων,
ἡ τοὐρανοῦ μας μαγεία,
τῶν θαλασσῶν μας τὸ μύρον,

» Ὑπὸ τὸ ᾆσμα ἐκεῖνο
θὰ κελαρύζῃ ἡδέως,
καὶ θ' ἀναλάμψῃ ὁρίζων
πρὸ τῶν πνευμάτων μας νέος.

» Ὦ λύρα, σύ μοι φιλτάτη
παντὸς τερπνοῦ ἐπιγείου,
σοὶ ἀφιέρωσα ὥρας
ἀνεκτιμήτους τοῦ βίου.

» Ἀλλ' εἰς ἐμὲ δὲν ἀνήκεις!
σὲ καταθέτω δακρύων,
ὅπου καὶ πρότερον σ' εὗρον
ἐκ τῆς ἐλπίδος μεθύων.

» Ὑπὸ τὸ βάρος τῶν χρόνων
ἤδη τὸ γόνυ μου κλίνει·
θὰ μὲ δεχθῇ μετ' ὀλίγον
ἡ τελευταία μου κλίνη.

» Ἀλλ' εἰς τὸν κόλπον τοῦ τάφου
ὑπὸ χαρᾶς θέλω φρίσσει,
τὸ προσδοκώμενον ᾆσμα
ὅταν ἐδῶ ἀντηχήσῃ.

Αριστομενης Προβελεγιος.

ΤΟ ΔΩΡΟΝ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ

Α'

Ἦτο παραμονὴ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου τοῦ 186...

Ὁ Γεώργης, μικρὸς δωδεκαετὴς ὑπηρέτης τοῦ κυρίου Λευκοπούλου, ἦτο κατάκοπος ἐκ τῆς προσθέτου ἐργασίας, ἣν εἶχεν ἀπαιτήσει ἡ ἔκτακτος καὶ πολυάσχολος ἡμέρα.

Ἀφοῦ ἔτριψε καὶ ἐκαθάρισε τὰ σκεύη τῆς τραπέζης καὶ τὰ σκεύη τῆς οἰκίας, ἐπιμελέστερον τοῦ συνήθους, ἀφοῦ ἐβοήθησεν, ἀναλόγως τῆς ἡλικίας καὶ τῆς νοημοσύνης του, τὴν οἰκοδέσποιναν εἰς παρασκευὴν τῶν γλυκυσμάτων τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, ἀφοῦ ἐκόμισεν ἱκανὰ ἐξ αὐτῶν πινάκια εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους τῆς οἰκίας, ἀφοῦ τέλος ἔστρωσε τὴν ἑσπέραν τὴν τράπεζαν τοῦ δείπνου, καὶ ἐδείπνησε καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν περισσευμάτων, καὶ ἔπλυνε τὰ πινάκια, ἐκάθισε κεκμηκὼς εἰς μίαν γωνίαν τοῦ μαγειρείου.

Ἦτο προδήλως μελαγχολικός· οὐδὲ κατώρθουν νὰ φαιδρύνωσι τὴν μορφήν του αἱ ὀλίγαι δεκάραι, ἃς εἶχε συλλέξει παρὰ τῶν γνωρίμων τοῦ οἴκου, ὡς κόμιστρα τῶν γλυκυσμάτων του, καὶ ἃς αὐτομάτως ἠρίθμει διὰ τῶν μικρῶν του χειρῶν ἐντὸς τῶν θυλακίων τῆς περισκελίδος του. Ἄν τις τὸν ἠρώτα τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ αἴτιον τῆς δυσθυμίας του, οὐδ' αὐτὸς ὁ ἴδιος θὰ ἤξευρε τί ἀκριβῶς ν' ἀποκριθῇ. Ἤκουεν εἰς τὴν ἐγγὺς αἴθουσαν σαλπίζοντα καὶ τυμπανίζοντα καὶ θορυβοῦντα τὰ παιδία τῆς οἰκογενείας παρ' ᾗ ὑπηρέτει, ἅτινα εἶχον λάβει προκαταβολικῶς τὰ δῶρά των, πρὶν ἢ ἔτι ἀνατείλῃ ἡ πρώτη τοῦ ἔτους· ἀλλ' ἡ μικρά του καρδία δὲν συνεσκίρτα πρὸς τὰ σκιρτήματά των. Εἶχεν ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν γονάτων του, κομψὸν καινουργῆ πῖλον, ὃν εἶχεν χαρίσει εἰς αὐτὸν ἡ κυρία του πρὸ μικροῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ ἡ θέα δὲν ἴσχυε νὰ ἱλαρύνῃ τὸ πρόσωπόν του.

Τί εἶχεν; Ἐνθυμεῖτο τὴν μικρὰν νηπιακήν του ἡλικίαν καὶ τὸν πατρικὸν αὐτοῦ οἶκον.

Υἱὸς πτωχοῦ κορινθίου χωρικοῦ, μὴ ἐπαρκοῦντος εἰς συντήρησιν συζύγου καὶ τριῶν τέκνων— αὐτοῦ καὶ δύο κορασίδων, — εἶχεν ἐκμισθωθῆ, ἀντὶ πεντήκοντα δραχμῶν ἐτησίως, εἰς ἀθηναῖον ἐπιχειρηματίαν, ὅστις ἀπὸ πωλητοῦ φωσφόρων μετέβαλλεν αὐτὸν ἐναλλὰξ εἰς καθαριστὴν ὑποδημάτων ἢ κομιστὴν ὀψωνίων. Αἱ ἡμερήσιαι εἰσπράξεις τοῦ μικροῦ Γεώργη, ὅσον πενιχραὶ καὶ ἂν ἦσαν, θὰ ἤρκουν ἴσως, οὐχὶ νὰ παχύνωσιν ἀλλὰ νὰ θρέψωσι κἂν αὐτόν, ἂν δὲν ἐπάχυνον τὸ βαλάντιον τοῦ αὐθέντου του, δστις ἀντ' αὐτῶν τῷ ἐχορήγει μεγαλοδώρως δύο τεμάχια ξηροῦ ἄρτου καθ' ἑκάστην, ἀρτυόμενα δι' ἐλαιῶν μὲν ἢ τυροῦ ἀναλόγως τῆς ἡμέρας, ὁσάκις ὑπελάμβανεν ἐπαρκῆ τὴν εἴσπραξιν τοῦ μικροῦ κορινθίου, διὰ ῥαπισμάτων δὲ καὶ ὕβρεων, ὁσάκις τῷ ἐφαίνετο γλίσχρον τὸ προϊὸν τῆς ἐργασίας τοῦ παιδός.

Τρία ὅλα ἔτη ἔζησεν οὕτω ὁ ταλαίπωρος Γεώργης, πεινῶν καὶ γυμνητεύων, φρικιῶν ὑπὸ ῥίγους τὸν χειμῶνα καὶ περιφέρων ἀσκεπῆ τὴν κεφαλήν του τὸ θέρος ὑπὸ τὸν φλογερὸν ἥλιον τῶν Ἀθηνῶν, κοίτην του ἔχων τὴν γωνίαν ῥυπαροῦ ὑπογείου, καὶ συντρόφους του νυκτερινούς, πλὴν δύο ἄλλων ὁμοίων του ἀτυχῶν πλασμάτων, ποντικοὺς ὑπερμεγέθεις, οἵτινες οὐχὶ σπανίως ἀπεθρασύνοντο νὰ τρωγαλίσωσι τὴν μικρὰν αὐτοῦ πτέρναν, ὁσάκις ὁ γάτος τοῦ οἴκου εἶχεν ἄλλας ἀσχολίας ἐπὶ τῶν γειτονικῶν ὀρόφων.

Καὶ δὲν ἤρκεσαν αὐτά. Ἡμέραν τινὰ ὁμῆλιξ συμπατριώτης, νέηλυς ἐκ Κορίνθου, τοῦ ἔφερε τὴν μαύρην εἴδησιν ὅτι αἱ δύο μικραί του ἀδελφαὶ ἀπέθανον αἴφνης ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος ἐξ εὐλογίας, καὶ ὅτι ἡ μήτηρ του, παράφρων σχεδὸν ἐκ τῆς λύπης, κατέκειτο βαρέως νοσοῦσα. Δὲν ἐπρόφθασε νὰ κλαύσῃ τὰς ἀδελφάς του, τὰς ὁποίας τόσον ἠγάπα ὁ πτωχὸς καὶ τοσάκις εἶχε νανουρίσει, ὅταν ἦσαν βρέφη, καὶ νέον ἀπὸ τῆς πατρίδος μήνυμα τοῦ ἀνήγγειλεν, ὅτι κακὴ ὥρα εὗρε τὸν πατέρα του. Διεσκέδαζε, τοῦ εἶπον, κυριακήν τινα μετ' ἄλλων συντρόφων· τὴν διασκέδασιν παρηκολούθησαν ἔριδες, τὰς ἔριδας πυροβολισμοί, καὶ μία σφαῖρα τυχαία τὸν εὗρεν εἰς τὸ στῆθος. — Καὶ ἡ μήτηρ του; ἠρώτησεν ὁ ἀτυχὴς παῖς. Κατάκοιτος πάντοτε.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ὑπῆγεν ὁ Γεώργης εἰς τὴν ἀγοράν, οὐδὲ μετεκόμισεν ὀψώνια. Ἔκλαυσεν ὅλην τὴν νύκτα εἰς τὴν κοίτην του, ἐσπόγγισε τὸ πρωῒ τοὺς ὀφθαλμούς του, διότι δὲν ἐτόλμα νὰ κλαύσῃ πρὸ τοῦ αὐθέντου του, καὶ λαβὼν τὸν κάλαθόν του ἔφυγε μακρὰν εἰς τοὺς ἀγρούς. Ἐκεῖ ἐκάθισε παράμερα καί.. ἔκλαυσεν, ἔκλαυσεν. Ἤξευρεν ὅτι τὸ ἑσπέρας θὰ ἐδέρετο, ἂν ἐπέστρεφε μὲ κενὰς τὰς χεῖρας. Ἂς ἐδέρετο. Τί τὸν ἔμελε;

Δὲν παρῆλθε καιρὸς πολύς, καὶ εἶδεν αἴφνης ὁ Γεώργης μίαν πρωΐαν ἐμφανιζομένην ἐνώπιόν του τὴν γραῖαν θείαν του, ἀδελφὴν τοῦ πατρός του, τὴν κυρὰ Βαγγελήν.

— Καϋμένο παιδί! τοῦ εἶπε, καὶ τὸν περιεπτύχθη, καταφιλοῦσα μετὰ δακρύων τὴν ἀκτένιστον κεφαλήν του. Παντάρφανο ἀπόμεινες· πάει κ' ἡ μάνα σου!

Καὶ τὸν ἔσφιγξεν εἰς τὴν ἀγκάλην της τόσον, ὥστε ὁ Γεώργης δὲν εὗρεν ἀναπνοὴν διὰ νὰ κλαύσῃ.

— Ἔλα, πᾶμε! προσέθηκε.

— Ποῦ θὰ πᾶμε, θεία, ἠρώτησεν ὁ ὀρφανός. Ἐστὴν Κόρθο;

Κ' ἐσκίρτησεν ἡ καρδία του.

— Ὄχι, Γιωργάκη μου, θἄρθῃς νὰ καθίσῃς μαζύ μου.

Καὶ στραφεῖσα πρὸς τὸν μισθωτὴν τοῦ παιδός, ὅστις προσέβλεπεν ἀπαθὴς τὰ γινόμενα,

— Τὸ παιδὶ τὸ παίρνω, εἶπε. Σοῦ χαρίζομε καὶ τὸ 'νοῖκι τῆς χρονιᾶς, κ' ἐξοφλοῦμε.

Διενοήθη ἐκεῖνος πρὸς στιγμὴν ν' ἀντιστῇ. Εἶχεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ γράμμα τοῦ συμβολαίου. Ἡ δουλεία τοῦ Γεώργη ἔληγε μετὰ δύο ἔτη. Ἀλλὰ—τί τὸν ἤθελε πλέον—ἐσκέφθη, τὸν ὀρφανόν; Ἡ λύπη καὶ τὰ κλαύματα δὲν θὰ τοῦ ἄφινον ὄρεξιν νὰ ἐργάζηται.

Καὶ ἀπήντησε σχεδὸν ἀμέσως,

— Ὅσο γι' αὐτό, χάρι μοῦ κάνεις, κυρά. Δὲν εἶνε προκοπὴ ἀπ' τὸ παιδί. Οὐδὲ τὸ ψωμί του δὲ βγάζει. Ἂς πάῃ 'ς τὸ καλό.

Οὕτως ὁ Γεώργης κατῴκησεν ἐπί τινα χρόνον μετὰ τῆς ἀγαθῆς του θείας, ἥτις περισυναγαγοῦσα τὴν πενιχρὰν κληρονομίαν τοῦ παιδός, ὅσην ἀπετέλεσεν ἡ πώλησις τῶν οἰκιακῶν σκευῶν, ἑνὸς καχεκτικοῦ ἱππαρίου καὶ ἑνὸς χωλοῦ ὄνου, ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ *κυττάξῃ*, ὡς ἔλεγε, τὸν ἀνεψιόν της.

Πλὴν πῶς νὰ τὸν κυττάξῃ, πῶς νὰ τὸν θρέψῃ καὶ νὰ τραφῇ καὶ αὐτὴ ἐκ τῶν ὀλίγων κερμάτων, ἅτινα ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς ἐκ Κορίνθου; Πολὺ περὶ τούτου ἐσκέφθη ἡ θεία, διότι ἦτο φρόνιμος καὶ νοήμων γυνὴ ἡ κυρὰ Βαγγελῆ. Ἀλλ' ἡ σκέψις της δὲν ἐγέννα δυστυχῶς χρήματα, καὶ διὰ τοῦτο μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἐκείνη μὲν ἐμισθοῦτο ἐπιστάτρια εἰς σχολὴν κορασίων, ὁ δὲ Γεώργης ὑπηρέτης παρὰ τῷ κ. Λευκοπούλῳ.

— Ἤθελα, γυιέ μου, νὰ σὲ μάθω καὶ 'λίγα γράμματα, εἶπεν εἰς αὐτὸν ἡ καλὴ γραῖα· ἀλλ' ἄς τ' ἀφήσωμ' αὐτὰ γιὰ παραπέρα· τόρα πρέπει νὰ πιάσῃς ἐπάνω σου 'λίγο κρέας, γιὰ νὰ μή...

Δὲν κατώρθωσε νὰ περάνῃ τὴν φράσιν της· τὴν ἔπνιξαν οἱ λυγμοί, καὶ ἀπεχαιρέτισε τὸν ἀνεψιόν της σπογγίζουσα τοὺς καταπεπονημένους ἐκ τῶν δακρύων ὀφθαλμούς της.

Β'

Ἦτο λοιπὸν ὁ Γεώργης μελαγχολικὸς τὴν παραμονὴν τῆς 1 Ἰανουαρίου 186., διότι ἐνθυμεῖτο τὰ παλαιά του: τὴν παιδικὴν ἡλικίαν του, τὴν πατρικήν του καλύβην ἐν Κορίνθῳ, τὸν ἀδικοθάνατον πατέρα του, ὅστις τοῦ ἔδιδε πάντοτε αὐτὴν τὴν ἡμέραν τὴν εὐχήν του κ' ἓν ζεῦγος καινουργῶν σανδαλίων, τὴν ἀγαπητήν του μητέρα, ἥτις τὸν ἐφίλει, τὸν ἐφίλει τὴν πρωτοχρονιὰν καὶ τὸν ἔσφιγγεν εἰς τὰς ἀγκάλας της λέγουσα:

— Νὰ μοῦ ζήσῃς, παιδί μου· νὰ ζήσῃς πολύ, πολύ, καὶ νὰ μοῦ κλείσουν τὰ χεράκια σου τὰ 'μάτια μου.

Δὲν τὴν ἤκουσεν ὁ Θεὸς τὴν πτωχήν· τοῦ Γεώργη της τὰ χεράκια ἐκαθάριζον τὰ λασπωμένα ὑποδήματα τῶν Ἀθηναίων, ὅτ' ἐκείνη ἀπέθνησκεν.

Ἐνθυμεῖτο ἀκόμη τὰς μικράς του ἀδελφάς, μικροτέρας αὐτοῦ, τὰς ὁποίας συνώδευεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀπὸ βαθέος ὄρθρου τοῦ νέου ἔτους, καὶ ὧν ἑκάστην ἐφίλευεν ἐπιστρέφων ἀνὰ μίαν κουλοῦραν, ἣν ἠγόραζεν ἐκ τῶν ὀλίγων φιλοδωρημάτων, ἅτινα εἶχε συλλέξει πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος, ψάλλων τὰ χριστούγεννα εἰς τοὺς συγγενεῖς.

Ἐνθυμεῖτο τέλος—καὶ αὐτὴ ἦτο ἡ νεωτάτη του λύπη—τὴν γραῖαν θείαν του, ἥτις ἀπὸ δέκα ἤδη ἡμερῶν κατέκειτο ἀσθενὴς ἐν τῷ νοσοκομείῳ.

Ἑσπέραν τινὰ βροχερὰν τοῦ χειμῶνος τὴν ἔστειλεν ἡ διευθύντρια νὰ συνοδεύσῃ μίαν τῶν μαθητριῶν, καὶ ἡ ἀσθενὴς γραῖα ἐπανῆλθεν εἰς τὸ σχολεῖον πυρέσσουσα.

Τίς εἶχεν ὄρεξιν, καὶ καιρὸν καὶ τόπον νὰ τὴν νοσηλεύσῃ! Τὴν ἔστειλαν εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Τί νὰ τὴν κάμουν;

Ὁ Γεώργης ἐνθυμήθη, ὅτι εἶχε τρεῖς ἡμέρας νὰ τὴν ἰδῇ, τὴν θείαν Βαγγελῆν, καὶ λαβὼν ἄδειαν μιᾶς ὥρας παρὰ τῶν κυρίων του ἔδραμεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Ἤθελε νὰ εὐχηθῇ περαστικὰ καὶ καλὸν τὸν νέον χρόνον εἰς τὴν ἀγαθὴν γραῖαν, ᾐσθάνετο δὲ ὁ ἔρημος παῖς καὶ τὴν ἀνάγκην θερμῶν τινων φιλημάτων, ἐξ ἐκείνων ἅτινα τόσον ἐδαψίλευεν εἰς αὐτὸν ἡ θεία του.

Τί ἄλλο εἶχε πλέον νὰ τοῦ ἐνθυμίζῃ τὸν πατέρα, καὶ τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφάς του, ἢ τὰ φιλήματα καὶ τὰς θωπείας τῆς γραίας;

Γ'

Ἀλλ' ἡ νὺξ τῆς παραμονῆς παρῆλθεν ὁλόκληρος, καὶ ὁ Γεώργης δὲν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον τῶν κυρίων του.

— Τί νὰ ἔγεινε αὐτὸ τὸ παιδί; ἠρώτα ὁ αὐθέντης του.

Καὶ ἡ κυρία, δύσπιστος καὶ καχύποπτος γυνή, ἀπήντα:

— Ποῦ ξεύρεις ποῦ θὰ παραλύῃ. Εἰς ὅλα τὰ καφφενεῖα παίζουν ἀπόψε χαρτιά. Κάπου θὰ παίζῃ. Δὲν ἐκύτταξα νὰ μὴ μᾶς λείπῃ καὶ τίποτε.

Ὁ μικρός των ὑπηρέτης δὲν ἔπαιζε.

Διὰ τῶν ὀλίγων δεκαλέπτων, ἅτινα ἐκροτάλιζον ἐντὸς τοῦ θυλακίου του, εἶχεν ἀγοράσει καραμέλλας διὰ τὴν θείαν του—ἤξευρεν, ὅτι ἔκαμνον καλὸν εἰς τὸν βῆχα, καὶ ἡ γραῖα ἔβηχε τόσον ἄσχημα—καὶ τὰς ἔφερεν ἀσθμαίνων εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Κατηυθύνθη εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου ἤξευρεν ὅτι

έκειτο ή γραΐα, καὶ μόλις εἶχε πνοὴν νὰ ἐρωτήσῃ τὴν νοσοκόμον, ἣν συνήντησε πρὸ τῆς θύρας,

— Πῶς εἶνε;

— Καλὰ ποῦ ἦλθες, ἀπήντησεν ἐκείνη. Ἡ θεία σου ἐβάρυνε. Ὅλην τὴν ἡμέραν σ' ἐζητοῦσε. Τόρα...

Ὁ Γεώργης δὲν ἤκουσεν ἄλλο. Ἵστατο ἤδη ἄναυδος καὶ τρέμων πρὸ τῆς κλίνης τῆς κυρὰ Βαγγελῆς, ἥτις τὸν ἐθεώρει μὲν διὰ βλέμματος ἀπλανοῦς, ἀλλὰ δὲν τὸν ἔβλεπε.

— Ἐγὼ εἶμαι, θείτσα μου! ὁ Γεώργης! Δὲν εἶσαι καλλίτερα;... Καλλίτερα εἶσαι· δὲν βήχεις διόλου.

Καὶ κατεφίλει δακρύων τὴν κρεμαμένην ἔξω τῆς κλίνης λιπόσαρκον χεῖρά της.

Ἀληθῶς ἡ γραῖα δὲν ἔβηχε πλέον, διότι... ἐψυχορράγει.

Αἴφνης, ὡς ἂν εἰ τὰ καταλειβόμενα ἐπὶ τῶν χειρῶν της δάκρυα τοῦ παιδὸς μετέδωκαν ἐσχάτην τινὰ θέρμην εἰς τὴν ἀποψυχομένην καρδίαν της, τὸ βλέμμα της ἀνεζωογονήθη, καὶ ἡ νεκρουμένη χεὶρ αὐτῆς ἔσφιγξεν ἰσχυρῶς τὴν μικρὰν χεῖρα τοῦ ὀρφανοῦ.

— Καλό 'ς το! εἶπεν ἀσθενῶς· καλό 'ς το!

Καὶ λαβοῦσα ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιόν της μικρὰν δέσμην παλαιῶν καὶ κιτρινισμένων χαρτίων, περιειλημένων διὰ μελανῆς μεταξίνης κλωστῆς,

— Πάρ' τ' αὐτά, προσέθηκε, καὶ φύλαξ' τα, ... εἶνε τοῦ παπποῦ σου. Νὰ μάθῃς γράμματα... νὰ τὰ διαβάσῃς μόνος σου.

Καὶ ἡ τελευταία τῆς γραίας πνοὴ ἐσφράγισε τὸ πρωτοχρονιάτικον δῶρόν της.

Δ'

Τὴν ἐπομένην πρωΐαν ὁ Γεώργης ἔφερεν εἰς τὸν κύριόν του τὰ ὑποδήματά του, ἐνῷ ἐσπόγγιζε συνάμα διὰ τῆς παλάμης του τοὺς ἐρυθροὺς ἐκ τῶν δακρύων ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

— Ποῦ ἦσουν χθὲς ὅλην τὴν νύκτα; ἠρώτησεν ἀποτόμως ὁ κ. Λευκόπουλος.

Καὶ προσέθηκεν εὐθύς, βλέπων τὴν ἠλλοιωμένην μορφὴν τοῦ παιδός,

— Διατί κλαίεις;

— Ἤμουν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, αὐθέντη, ἀπήντησε δειλὸς ὁ μικρὸς ὑπηρέτης, ποῦ... ἀπέθανεν ἡ θειά μου.

— Καϋμένο παιδί!

Καὶ πλησιάσας ὁ κύριός του, ἐθώπευσε πατρικῶς τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδός.

Ἦτο ἀγαθὸς ἀνὴρ ὁ αὐθέντης τοῦ Γεώργη, καὶ ὁ Γεώργης τὸ ᾐσθάνθη τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Τοῦ ἐφάνη, δὲν ἠξεύρω πῶς, ὅτι ἡ χεὶρ τοῦ πατρός του κατήρχετο ἀοράτως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του καὶ τὸν ἐθώπευεν. Ἡ καρδία του ἐσκίρτησεν ἐξ ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης, καὶ θαρρήσας ἀνέβλεψε πρὸς τὸν κύριόν του καὶ τῷ εἶπεν:

— Αὐθέντη,... ἤθελα νὰ σᾶς ζητήσω μίαν χάριν.

— Τί θέλεις, παιδί μου;

— Νὰ μὴ μοῦ δίδετε μισθόν...

— Πῶς; χάρισμα θὰ μὲ δουλεύῃς; Δὲν γίνεται.

— Ἤθελα νὰ 'πάγω εἰς τὸ σχολεῖον,... νὰ μάθω γράμματα,... καὶ νὰ σᾶς ὑπηρετῶ ὅταν εἶμαι εὔκαιρος.

— Νὰ μάθῃς γράμματα; Ἂς ἦνε. Πῶς σοῦ ἦλθε αὐτὴ ἡ ἰδέα;

— Θέλω νὰ διαβάσω κἄτι χαρτιὰ ποῦ μοῦ ἐχάρισε χθὲς ἡ καϋμένη ἡ θειά μου.

— Τί χαρτιά; φέρε τα νὰ σοῦ τὰ διαβάσω ἐγώ.

Ὁ παῖς ἔστη ἐπὶ στιγμὴν ἀμήχανος.

Ν' ἀρνηθῇ εἰς τὸν αὐθέντην του, ὅστις τοῦ ἔδιδεν ἄρτον;

Νὰ λησμονήσῃ τὴν ῥητὴν παραγγελίαν τῆς θνησκούσης θείας του;

— Αὐθέντη, εἶπε τέλος, ἡ θειά μου μοῦ παράγγειλε νὰ τὰ διαβάσω μόνος μου.

Ὁ κ. Λευκόπουλος ἠτένισε βαθὺ βλέμμα ἐπὶ τὴν μορφὴν τοῦ μικροῦ ὑπηρέτου του, καὶ τῷ εἶπεν εὐμενῶς,

— Καλά, σοῦ παρήγγειλε νὰ πᾷς εἰς τὸ σχολεῖον, παιδί μου,... νὰ πᾷς.

Ε'

Μετὰ ἕνα μῆνα ὁ Γεώργης ἔλυεν ἐν τῷ ὑπερῴῳ, ὅπου κατεκλίνετο, τὴν μικρὰν ἐκείνην δέσμην τῶν κιτρίνων χαρτίων, ἅτινα εἶχε δωρήσει εἰς αὐτὸν ἡ θεία του, καὶ προσεπάθει ν' ἀναγνώσῃ τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν. Ἀλλὰ τὰ γράμματα δὲν ὡμοίαζον δυστυχῶς μ' ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐμάνθανεν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐκοπίασε πολύ, πλὴν ἐκοπίασεν εἰς μάτην.

Ἔδεσε πάλιν τὰ πολύτιμα χαρτία του, καὶ μετὰ τρεῖς μῆνας ἐπανέλαβε τὴν ἀπόπειραν. Κατώρθωσε κἄτι περισσότερον αὐτὴν τὴν φοράν, ἐσυλλάβισεν ἐπιπόνως ὀλίγας λέξεις, ἀλλὰ νὰ τ' ἀναγνώσῃ,—ἀδύνατον.

Ἡ τρίτη ἀπόπειρα ἔγεινε μετὰ ἓν ἔτος.

Ἆ! τόρα ἐτελείωσαν τὰ ψεύματα.

Ὁ Γεώργης ἀνέγνωσε τὰ πολύτιμα ἔγγραφα, καὶ τ' ἀνέγνωσεν ὅλα. Ἐξημερώθη παρὰ τὴν πενιχρὰν του λυχνίαν, καὶ ὅτε ἐτελείωνε τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ τελευταίου, τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐχάραζεν ἤδη διὰ τῶν ῥωγμῶν τοῦ παραθύρου του.

Ὀλίγα ἐννόησεν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν παλαιῶν ἐκείνων κιτρινωπῶν χαρτίων, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀλίγα αὐτὰ ἀπεκάλυψαν ἄγνωστον καὶ παράδοξον ὁρίζοντα πρὸ τῆς παιδικῆς του διανοίας.

Ὁ τόπος αὐτός, ὅπου ἔζη, ἡ Ἑλλάς, ἡ χώρα ἐκείνη, ὅπου εἶχε γεννηθῇ, ἡ Κόρινθος, εἶχον πολε-

μήσει έναντίον άνθρώπων κακών, βαρβάρων, τυράννων, ώς τούς έλεγον τά παλαιά έκεινα χαρτία.

Ό πάππος του είχε πολεμήσει και αύτός, και είχε μάλιστα άκουσθή, —τά χαρτία τό έλεγον. Δέν ήτο λοιπόν άσήμαντος άνθρωπος ό πάππος του. Είχε προσφέρει είς την πατρίδα τόν βραχίονά του, όστις είχε κολοβωθή ύπό σφαίρας, την οίκίαν του, την όποίαν έκαυσαν οί Τούρκοι, την περιουσίαν του, ήτις έδαπανήθη είς τάς άνάγκας τού πολέμου· Τά παλαιά χαρτία τά έλεγον όλ' αύτά.

Διατί όμως, μ' όλας αύτάς τάς θυσίας του, είχε μείνει ό πάππος του ίδιώτης, και άπέθανε καλλιεργών τούς άγρούς του διά της μιάς αύτού χειρός;

Ό Γεώργης άμυδρώς μόλις ένθυμείτο τόν γέροντα, άλλά τόν ένθυμείτο κάλλιστα άπλούν γεωργόν και μονόχειρα.

Διατί ό πατήρ του έζησε, και έκεινος, πτωχός γεωργός, και άπέθανε χωρίς ν' άφήση άλλην κληρονομίαν ή τά κίτρινα αύτά πιστοποιητικά;

Ό ταλαίπωρος παίς ούδεμίαν εύρισκεν έν τη διανοία του άπάντησιν είς τάς άπορίας του.

Άνεμιμνήσκετο και πάλιν της γραίας του θείας, ήτις άπό της έσχάτης της κλίνης τού έκληροδότησε τά πολύτιμα αύτά έγγραφα· ένθυμείτο την παραγγελίαν της, νά μάθη γράμματα, και άνελογίζετο τί ήτο αύτός ό ίδιος πρό τεσσάρων έτών, ότε έστίλβωνε, γονυπετών έπι τού χώματος, τά ύποδήματα τών διαβατών, άντι ένός πενταλέπτου.

Κόσμος ίδεών νέων κατέκλυσε τόν μικρόν αύτού έγκέφαλον, και πόθοι παράδοξοι άνέβησαν είς την καρδίαν αύτού.

Έστήριξε την κεφαλήν του έπι τών δύο του χειρών, και ή άπό της άγρυπνίας κόπωσις έκάλει ήδη βαρύν τόν ύπνον έπι τών βλεφάρων του, ότε άντήχησεν όξεία μέχρι τού ύπερώου ή φωνή τού κυρίου του, ζητούντος τόν καφέν του.

ΣΤ'

Μετά τρία έτη ό Γεώργιος έτελείωνε τό έλληνικόν σχολείον, και είργάζετο ώς γραφεύς παρά τινι τών συμβολαιογράφων τών Άθηνών.

Μετά άλλα τρία κατετάσσετο είς την ίατρικήν σχολήν τού πανεπιστημίου, κ' έλάμβανεν έξηκοντάδραχμον ύποτροφίαν, πρωτεύων έν διαγωνισμώ.

Μετά πέντε δέ άλλα ήτο ίατρός έν τη πατρίδι του, και άνακομίζων έξ Άθηνών τά λείψανα της θείας Βαγγελής, έθαπτεν αύτά ύπό τάφον κοινόν μετά τών όστών τού πατρός, της μητρός και τών δύο του μικρών άδελφών, άς τοσάκις είχε νανουρίσει, ότε ήσαν βρέφη.

Άγγελος Βλάχος.

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

Κορίτσι̯α καὶ παιδι̯ὰ μαζῆ μᾶς εἶχαν 'ς τὸ σχολεῖο.
Συχνά, κεφάλι̯α δίδυμα, 'ς τὸ ἴδι̯ο τὸ βιβλίο
Ἕνας μικρὸς καὶ μι̯ὰ μικρὴ ἐσκύβαν πλάγι πλάγι,
'Σ τὴν πλᾶκα ἐζωγράφιζαν καράβι̯α καὶ πελάγη,
'Εδῶ κι' ἐκεῖ ἐράδι̯αζαν ψαράκι̯α καὶ γοργόνες,
Καὶ κάποτε χεροπι̯ασταὶς ταὶς ἴδι̯αις των εἰκόνες,
Ποῦ ἦταν, τυφλὴ 'ς τὴ χάρι της, ἡ ἴδι̯α ἡ εὐτυχία.
Μαθαίναμε τὰ γράμματα μὲ τόση προθυμία!
Τὸ γι̯ατρικὸ ποῦ δύσκολα κάθε παιδὶ τὸ πίνει
'Σὰ ζάχαρι τὸ γλύκαινεν ἡ συντροφι̯ὰ ἐκείνη
'Από μικρούλαις πεταχταὶς καὶ ἀηδονολαλοῦσες,
Καὶ — βέργα τοῦ δασκάλου μας, λιγότερο πονοῦσες.
Μία χαρὰ ἡ γνωριμι̯ὰ καὶ ἡ ζωή μας ἦτον.
'Επαίρναν ἀπ' τὴν τρέλλα μας, κι' ἐμεῖς ἀπ' τὴ 'ντροπή των,
Καὶ πρὶν μᾶς δέσ' ἡ μάγισσα ἡ ἀγάπη 'ς τὸν καϋμό της
Μᾶς σκέπαζε, σὰν ἄγγελος λευκός, ἡ ἀθωότης.
Δὲ' λησμονοῦντ' ἡ γελασταὶς κι' ὁλόγλυκαις ἡμέραις,
Τἀμύριστ' ἄνθ', ἡ ἄφτεραις ἀκόμη περιστέραις,
Τὰ ξέπλεγα κοντὰ μαλλι̯ά, τἄπλᾶ φορεματάκι̯α,
Τὰ νάζι̯α, τὰ καμώματα, κ' ἡ πονηρι̯ὰ κι' ἡ κάκι̯α,
Τὰ χείλη ποῦ γελούσανε, τὰ μάτι̯α ποῦ ἐκλαίγαν
Τὰ γέλοι̯α ποῦ δὲν πλήγωναν, τὰ δάκρυα ποῦ δὲν καίγαν.

Τόρα ποῦ πέρασ' ὁ καιρὸς, ἐγὼ ποῦ τίποτ' ἄλλο
Δὲν ξέρω ἀκόμη μέσα μου γιὰ νὰ μὲ 'ποῦν μεγάλο
Παρὰ καρδι̯ὰ γι̯ὰ νὰ ἀγαπᾷ καὶ νοι̯ώθη τὸ φαρμάκι,
Κ' εἶμαι τὸ ἴδι̯ο τοῦ σχολειοῦ παντοτεινὰ παιδάκι,
Ταὶς βλέπω ταὶς μικρούλαις μου μεγάλαις καὶ κυρίαις,
Ἄλλαις ἀφράταις κι' εὔμορφαις, ἄλλαις χλωμαὶς καὶ κρύαις.
Αὐταὶς σὲ πλούτη θρέφονται, κι' ἐκείναις τρώγ' ἡ φτώχια,
Ἄλλαις χαθῆκαν 'ς ἔρωτος κι' ἄλλαις σὲ χάρου βρόχι̯α.
Σὲ πόσαις εἶμαι ἀγνώριστος, πόσαις μοῦ εἶναι ξέναις,
Πόσαις ἀκόμη ἀνύπανδραις μαραίνοντ' ἢ καϋμέναις,
Καὶ πόσαις λουλουδίζουνε ἀγγελουδιῶν μητέραις!
Δὲν λησμονι̯έστε, γελασταὶς κι' ὁλόγλυκες ἡμέραις!

'Απ' τὰ κορίτσι̯α μι̯ὰ ξανθὴ κι' ἐμέν' ἀπὸ τ' ἀγόρι̯α
Μᾶς εἶχαν πρώτους 'ς τὸ σχολειὸ κι' εἴμαστ' ἀπ' ὅλους χώρι̯α,
Μι̯ὰ προκοπὴ μᾶς ἔδενε καὶ μία φρονιμάδα,
Ἔμμορφο ταῖρι, μὰ καθεὶς μ' ἀλλοιώτικη ἐμμορφάδα.
Σὲ κεντισμέναις τραχηλι̯αὶς καὶ ζώναις μεταξένι̯αις
'Φανέρωνε τῆς μάνας της λαχταρισταὶς ταὶς ἔννοι̯αις,
Γι̯ατ' ἦτανε μονάκριβη· λευκὴ μέσ' τὰ λευκά της,
Περήφανη ἀπ' τὸ χάϊδεμα, μὲ τὰ χρυσᾶ μαλλιά της
Ποῦ ἔπεφταν 'ς τὸ μέτωπο στριφτά, 'σὰ δαχτυλίδι̯α.
Κι' ἐγὼ χλωμὸ μ' ὁλόμαυρα 'μάτια, μαλλιὰ καὶ φρύδια,
Μὲ μαύρη ὀρφάνιας φορεσιὰ καὶ μὲ ταπεινοσύνη,
Ἤμουν σκοταδερὸς πανσὲς καὶ λεμονάνθι ἐκείνη.

'Επρόβαλαν τῆς ὑστερνῆς χρονι̯ᾶς αἱ ἐξετάσεις.
— Σὰν ἔστελνες μηνύματα κι' ἦσουν κοντὰ νὰ φθάσῃς,
Σ' ἐβλέπαμε ς' τὰ ὄνειρα νὰ μᾶς σκορπᾷς, ἡμέρα,
Σὰν πάσχα τἀναγάλλι̯ασμα, 'σὰ σκι̯άχτρο τὴ φοβέρα.
'Αμίλητη ἐσίμωνες μὲ σύννεφα κι' ἀχτῖνες,
Γεμάτη ἄγρια πρόσωπα καὶ πράσινες μυρσίναις
Κι' ἕνα σωρὸ πολύτιμα βραβεῖα 'ς τὴν ἀράδα
Γι̯ὰ νὰ τὰ πάρ' ἡ προκοπὴ μαζὶ κι' ἡ φρονιμάδα.
Ὅμως τὸ πλέον ἀκριβὸ κι' ὀνειρευτὸ βραβεῖο
Ἦταν βαρύ, ζωγραφιστὸ κι' ὁλόχρυσο βιβλίο

'Οποῦ τὰ χέρ̮ια τῶδιναν τοῦ ἴδ̮ιου τοῦ Δεσπότη
Ξεχωριστὰ κάθε χρον̮ιὰ 'ς τὸν πρῶτον, ἤ 'ς τὴν πρώτη.
'Απ' ὅλαις δυὸ τάξίζανε μονάχα· ἐγὼ κι' ἐκείνη.
Τὸ ἤξευραν κι' ἐπρόσμεναν νὰ ἰδοῦνε τί θὰ γίνῃ
Τἄλλα παιδάκ̮ια κι' ἔλεγαν: «ποιὸς τἄχ' ἀπὸ τοὺς δύο
Θὰ πάρῃ τὸ ζωγραφιστό, τὀλόχρυσο βραβεῖο!»

Θυμοῦμαι τὴν λαχταριστὴν ἡμέρα μας· τοὺς τοίχους
Γεμάτους χάρταις, ζωγραφ̮ιαῖς, καὶ γνωμικὰ καὶ στίχους
Καὶ δάφναις καὶ μυρτ̮ιαῖς παντοῦ ριγμέναις ἄνω κάτου,
Τὰ λόγ̮ια τοῦ δασκάλου μας μὲ τὰ ἑλληνικά του,
Καὶ τῶν μητέρων ταῖς ματ̮ιαῖς καὶ τῶν παιδ̮ιῶν τὴν ἔννοια
Καὶ τὸ Δεσπότη σοβαρὸ μὲ τἄσπρα του τὰ γένεια
Μὲ τὸ βραβεῖο τὸ χρυσὸ νὰ μὲ βραβεύῃ ἐμένα,
Καὶ νὰ τὸ παίρνω τρέμοντας μὲ μάγουλ' ἀναμμένα.
Τότε — μοῦ φαίνετ' ἡ στιγμὴ αὐτὴ πῶς εἶνε τόρα.—
'Εχέρωσε ἡ μονάκριβη μικρούλα ἡ ἀσπροφόρα,
Κι' ἐξέφυγε ἀπ' τὸ μάτι της ἕνα μεγάλο δάκρυ.
'Απὸ τὸ πλάϊ μου γοργὰ τραβήχθη σὲ μ̮ιὰν ἄκρη,
Καὶ κρύβοντας 'ς τὰ χέρ̮ια της σφιχτὰ τὸ πρόσωπό της
Πικρώκλαιγε καὶ ἐπνίγοταν 'ς τὴ ζήλ̮ια ἡ ἀθωότης.
Καὶ ὅταν ξανασήκωσε σὲ 'λίγο τὸ κεφάλι,
Καὶ ἄθελα τὰ μάτ̮ια μας ἀπαντηθῆκαν πάλι,
Μὲ κύτταξε μὲ μ̮ιὰ ματ̮ιὰ — ποῦ τόρα μόνο ν̮ιώθω.
Ματ̮ιὰ ἀπὸ λύπη παιδικὴ κι' ἀπὸ καινούρ̮ιο πόθο,
Κάτι διπλὸ κι' ἀταίρ̮ιαστο, σὰν ἄστρο αὐγῆς ποῦ σβύνει,
Σὰν ἀστραπὴ ποῦ χύνεται....
Μεσ' τὴ ματ̮ιὰ ἐκείνη
Τὸ κοριτσάκι ἔσβυνε, καὶ ἐξύπναε ἡ γυναῖκα!

— Β —

'Σὰ' δέκα ρόδα ὁλόδροσα χρόν̮ια 'περάσαν δέκα
Ποῦ δὲν ξαναϊδωθήκαμε 'ς τὸ δρόμο τῆς ζωῆς μας.
'Σ ἄλλο σχολεῖο χωριστὰ μεγάλωνε ὁ καθεὶς μας.
Μὰ ἔλαφν' ἀσυλλόγιστα, καὶ πάλι ἐμεῖς οἱ δύο
'Σ τοῦ Ἔρωτος ἐσμίξαμε τὸ μαγικὸ σχολεῖο,
Πρῶτοι ἀπ' ὅλους 'ς τῆς καρδ̮ιᾶς τἀθάνατα παιγνίδ̮ια.
Μ' ἀγάπη κ' ἄλλοι ἐζούσανε, μὰ ὄχι μὲ τὴν ἴδ̮ια.
Κι' αἰώνια κακογλωσσ̮ιὰ 'ς τὰ στόματα τοῦ κόσμου
'Η δροσερή της εὐμορφ̮ιὰ κ' ὁ φλογερὸς καϋμός μου!
Κι' ὅσοι δὲν 'ξέραν ἄβυσσος πῶς ἦταν ἡ ψευτ̮ιά της
Καὶ σίφουνας 'ς τὰ σπλάγχνα μου ὁ ἔρως, μὰ δ̮ιαβάτης,
'Επρόσμεναν κι' ἐπρόσμεναν νὰ ἰδοῦν τί θ' ἀπογίνῃ
Τόση ἀγάπη κι' ἀπιστ̮ιὰ καὶ τρέλλα καὶ καμίνι·
Ἂν μᾶς προσμένουν στέφανα, ἢ ἂν ἀπὸ τοὺς δύο
'Ο ἕνας τἄλλου τὸ μυαλὸ θὰ πάρῃ γ̮ιὰ βραβεῖο.

Ὅμως ἐτούτη τὴ φορὰ ἐγὼ ἤμουν τὸ σφαχτάρι.
'Εσὺ τῶν ὅρκων τὸ βαρὺ πετῶντας συναξάρι,
Καὶ τῆς ἀγάπης σχίζοντας μὲ μ̮ιᾶς τὴν προσωπίδα,
Μοῦ ἔφυγες καὶ μ' ἄφησες δίχως χαρὰ καὶ ἐλπίδα
Τὸ πρόσωπο σκεπάζοντας νὰ κλαίω ἀγριεμμένα,
Παρόμοια ὅπως ἔκλαψες μικρούλα ἐσὺ γιὰ μένα.

Τόρα ἡ ἀγάπη 'πέρασε, σὰν νἄηταν τιποτέν̮ια!

Καὶ ὅμως — ἄκουσέ το ἐσύ, γυναῖκα σιδερέν̮ια!
Ἂν ἠμποροῦσα τὸν καιρὸ ποῦ ἄρχισες τὸ θρῆνο
'Εκεῖ μέσ' τὸ σχολεῖό μας, λίγαις στιγμαῖς νὰ γίνω
Ἄνδρας μονάχα μὲ τὸ νοῦ, καὶ μ̮ιὰ στιγμὴ νὰ νο̮ιώσω
Τὴ μοῖρα ποῦ θὰ μ' ἔκανε μ' ἐσένα ν' ἀνταμώσω,
Θὰ μ' ἔβλεπες γονατιστὸς νὰ ἔσκυφτ' ἀντικρύ σου,
Καὶ θἄκουγες νὰ σῶλεγα: «Μὴν κλαίς, παρηγορήσου,
Στέγνωσε τὰ ματάκ̮ια σου καὶ δ̮ιῶξε τὸ μαράζι,
Καὶ πάρε τὸ βραβεῖο μου· 'ς ἐμένα δὲν ταιρ̮ιάζει,
'Επαραστράτισε τυφλὰ τὸ χέρι τοῦ Δεσπότη.
'Εσ' εἶσαι ἀπ' ὅλους μας ἐδῶ ἡ προκομμένη, ἡ πρώτη.
'Εμὲ μοῦ φτάνει γ̮ιὰ χαρὰ νὰ ἔχω τὴ χαρά σου,
Καὶ γ̮ιὰ βραβεῖ' ὁλόχρυσο μοῦ φτάν' ἡ ἐμορφ̮ιά σου.
Ὅμως μ̮ιὰ χάρι σοῦ ζητῶ μονάχα μὲ τρεμοῦλα:
Μένε γ̮ιὰ πάντα ἡ ἁπλῆ ξανθόσγουρη παιδοῦλα.
Φύλαγε ἄδολη καρδ̮ιά, κι' ὅταν γενῇς μεγάλη,
Ὅπως φυλάγει ἐν ἄγαλμα τὰ μαρμαρέν̮ια κάλλη.»

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΑΙ ΠΡΟ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑΣ ΜΕΓΑΛΑΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΟΙΚΙΑΙ

Τῇ 1ῃ λήξαντος μηνὸς π. ἔ. συνεπληρώθη πεντηκονταετηρίς, ἀφ' ἧς ὁ Ὄθων ἀναχωρήσας ἐκ Ναυπλίου ἀφίκετο καὶ ἀποκατέστη ὁριστικῶς ἐν Ἀθήναις. Αἱ Ἀθῆναι, ὡς γνωστόν, ἀνεκηρύχθησαν πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 18 Σεπτεμβρίου 1834, ὁ δὲ βασιλεὺς Ὄθων ἀφίκετο εἰς αὐτὰς τῇ 1 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ἡ κατάστασις ἐν ᾗ διετέλει οὖσα τότε ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, εἶνε βεβαίως ἄγνωστος εἰς τοὺς πλείστους τῶν σημερινῶν αὐτῆς κατοίκων, πολὺ δὲ μᾶλλον εἰς τοὺς πρῶτον σήμερον ἀφικνουμένους, καὶ βλέποντας πόλιν ἤδη καθεστηκυῖαν, μέγεθος ἔχουσαν, καὶ κάλλος, καὶ πληθυσμὸν μέγαν. Μόνον εὐάριθμοί τινες γέροντες ἐκ τῶν ἀρχικῶν κατοίκων, ἢ ἐκ τῶν μετοικησάντων ἐνταῦθα κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς βασιλείας διατηροῦσιν ἐν τῇ μνήμῃ τὴν τότε κατηρειπωμένην ὄψιν τῆς πόλεως, τὴν σμικρότητα αὐτῆς καὶ τὴν πενιχρότητα· πολλάκις δὲ διδομένης αὐτοῖς ἀφορμῆς ἀρέσκονται νὰ διηγῶνται τὰ τῆς τότε καταστάσεως ἐν ἀντιβολῇ πρὸς τὴν σημερινήν. Τοιαύτην τινὰ διήγησιν ἀκούσαντες παρὰ πρεσβύτου, ἐλθόντος εἰς Ἀθήνας δύο μῆνας πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ὄθωνος, ἐσημειώσαμέν τινα περὶ τῶν τότε ὑπαρχουσῶν μεγάλων οἰκιῶν τῶν Ἀθηνῶν, τὰ ὁποῖα δημοσιεύομεν ἐνταῦθα σώζοντες ἐκ τοῦ ῥεύματος τῆς λήθης ἀσήμαντον μὲν ἴσως, ἀλλ' οὐχ ἧττον περίεργον λεπτομέρειαν τῆς ἱστορίας τῶν ἀρχῶν τῆς κτίσεως τῆς νέας πόλεως.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς σημειώσεως ταύτης καὶ κατανόησιν ἀνάγκη ν' ἀνατρέξωμεν μικρὸν εἰς τὸ παρελθόν, καὶ δώσωμεν σύντομον περιγραφὴν τῆς καταστάσεως ἐν γένει τῆς πόλεως κατὰ τὸ 1834 καὶ τὰ προηγούμενα ἔτη.

Εἰκόνα τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῶν δὲν ἔχομεν· καὶ εὐλόγως· διότι ἀφ' ἧς οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν εἶδον ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τὴν 31 Μαρτίου τοῦ 1833 κυματίζουσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας, ἀπελθούσης τῆς Τουρκικῆς φρουρᾶς, ἐπεδόθησαν πάντες, πένητες καὶ πλούσιοι, εἰς τὴν κτίσιν τῆς πόλεως τοῦ μέλλοντος, καὶ εἰς τὴν ἀναζήτησιν γωνίας τινὸς ἐν τῷ νέῳ κοινωνικῷ καὶ πολιτικῷ βίῳ, ἐν τῇ νέᾳ τάξει τῶν πραγμάτων, ἔνθα ἕκαστος ν' ἀσκήσῃ ἡσύχως καὶ ἀφόβως τὸ ἔργον του. Τίς τότε ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ τῆς νίκης, καὶ ὑπὸ τὴν αἴγλην τῆς ἐλευθερίας ἤθελε σκεφθῇ νὰ διασώσῃ εἰκόνα πόλεως, παριστώσης σωροὺς χώματος καὶ λίθων, καὶ ἄμορφα ἐρείπια, ἐμπνέοντα οἶκτον καὶ ἀναμιμνήσκοντα ἡμέρας πένθους καὶ δουλείας;

χορήγησε δ' αὐτῷ καὶ χρηματικὴν βοήθειαν καὶ συστατικὸν γράμμα πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴν τῆς Ῥωσσίας. Ἀπῆλθε δὲ τοῦ Βελεστίνου ὁ Ῥήγας κατὰ μῆνα Μάρτιον.

Ὁ πατὴρ τοῦ Ῥήγα, διατρίψας ὀλίγους μῆνας ἐν Κεραμιδίῳ, ἐπανῆλθεν εἰς Βελεστῖνον, θανόντος τοῦ Μουσταφᾶ Σουλεϊμάν. Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως δ' ἔγραψεν αὐτῷ ὁ Ῥήγας, νὰ ὑπανδρεύσῃ τὴν Ἀσήμω καὶ νὰ μὴ τὸν περιμένουν, διότι δὲν θὰ ἐπανέλθῃ πρὸ τοῦ νὰ ἐκτελέσῃ τὸν σκοπόν του. Ὁ γέρων Κυριαζῆς μετὰ τὴν ἐπιστολὴν ἣν παρὰ τοῦ υἱοῦ του ἔλαβεν, ἔδωκεν εἰς γάμον τὴν θυγατέρα του εἰς τὸν Ἀντώνιον Κώστογλουν, πτωχὸν ἀλλ' ἐγγράμματον Φεραῖον.

Τὸν πατέρα τοῦ Ῥήγα ἐφόνευσεν ἐν τῇ ἀγορᾷ τοῦ Βελεστίνου διὰ πιστολίου, ὁ υἱὸς τοῦ Μουσταφᾶ Σουλεϊμάν. Τραγικώτερον δ' ἦτο τὸ τέλος τῆς ἀδελφῆς καὶ τοῦ γαμβροῦ· ὅτε ἐγνώσθη ἐν Βελεστίνῳ, ὅτι ὁ Ῥήγας ἐπανέστη κατὰ τοῦ Σουλτάνου καὶ ἐφονεύθη ἐν Βελιγραδίῳ, οἱ ὀθωμανοὶ ὁμοθυμαδὸν εἰσήλασαν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῶν καὶ συλλαβόντες τούτους, τὴν μὲν Ἀσήμω ἀπηγχόνισαν, τὸν δὲ σύζυγόν της ἀνεσκολόπισαν· οὐδὲ ὁ μόνος υἱὸς αὐτῶν, ἐν Δομοκῷ εὑρισκόμενος, ἠδυνήθη νὰ διαφύγῃ τὴν ἀγρίαν καταδίωξιν τῶν αἱμοδιψῶν Βελεστινλίδων, ἀλλὰ κατεσφάγη ἐν τῇ κωμοπόλει ἐκείνῃ ὑπὸ φονέων, πρὸς τοῦτο ἐκεῖ ἐκ Φερῶν μεταβάντων.

Οὕτως ἐξωλοθρεύθη ἡ οἰκογένεια σύμπασα τοῦ μάρτυρος τῆς ἐλευθερίας.

Ν. Γ. Πολιτης

ΣΚΑΛΑΘΥΡΜΑ

Ὁ πολὺς Ἔρασμος ἔγραψε τὸ ἐγκώμιον τῆς «Μωρίας» καὶ ἔπειτα τῆς ἄρκτου ὡς ὑπερβαινούσης πλείστους ὀνομαστοὺς λογίους κατὰ τὴν γραμματικὴν ἐμπειρίαν. Ἐκ τούτου δὲ πιθανῶς ὡρμήθη ὁ Βύρων νὰ ζητήσῃ διὰ τὴν ἄρκτον του δίπλωμα διδάκτορος παρὰ τῶν ἀκαδημαϊκῶν τῆς Καμβρίγης. Ἕτεροι μεγάλοι σοφοὶ ἐξύμνησαν ὁ μὲν τὸν ὄνον, ὁ δὲ τὴν ποδάγραν, ὁ Χρύσιππος τὴν ἀνθρωποφαγίαν, ὁ Ἰουλιανὸς τὰς φθειριώσας γενειάδας καὶ ὁ Λίψιος τὰ φαλακρὰ κρανία. Πλὴν δὲ τῶν τοιούτων κρανίων εὗρεν ἐνθουσιώδεις πανηγυριστὰς καὶ πᾶσα ἐντὸς αὐτῶν κυοφορηθεῖσα ὅσον δήποτε ἀλλόκοτος γνώμη.

Τὰ ἔνδοξα ταῦτα προηγούμενα μ' ἐνθαρρύνουσι ν' ἀψηφίσω τὸν κίνδυνον νὰ κατηγορηθῶ ἐπὶ παραδοξολογίᾳ ἐπιχειρῶν τὴν ἀναίρεσιν ἀρχαίας πλάνης, ἐξ ἧς τὸ πρῶτον πρᾶγμα τὸ ὁποῖον διδασκόμεθα εἰσερχόμενοι εἰς τὸ σχολεῖον εἶναι ν' ἀναγινώσκωμεν καὶ νὰ καλλιγραφῶμεν «*Ἀργία μήτηρ κακίας*». Οὐδόλως ἀρνοῦμαι ὅτι ἡ ἐν τῷ ῥητῷ τούτῳ ἐσφαλμένη γνώμη ἐνδέχεται νὰ καθιστᾷ τοὺς παῖδας ἐπιμελεστέρους. Ἀλλ' ὅσον μέγα καὶ ἂν ὑποτεθῇ τὸ ἐκ τῆς πλάνης κέρδος, οὐδόλως ἐκ τούτου μεταβάλλεται τὸ ψεῦδος εἰς ἀλήθειαν· ὁ δὲ ταύτην μόνην ἀναζητῶν ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ ἀδιστάκτως ὅτι, πολὺ μᾶλλον ἢ μητέρα τῆς κακίας, πρέπει νὰ θεωρήσῃ θυγατέρα πάσης ἀρετῆς τὴν ἀργίαν. Αὕτη εἶναι τῷ ὄντι ὁ πολυτιμότερος καρπὸς τῆς ἐντίμου ἐργασίας, ἡ ἀγαπητὴ σύντροφος τοῦ πλούτου, τὸ διηνεκὲς ὄνειρον τῆς πενίας, ὁ μόνος σκοπὸς εἰς ὃν ἀποβλέπει ὁ εἰς οἱανδήποτε ἐργασίαν καταδικασθεὶς ὑπὸ τῆς ἀσπλάγχνου τύχης. Τοῦτο τοὐλάχιστον διδάσκει ἡμᾶς ἡ Γραφή, καθ' ἣν ἡ βαρυτάτη τιμωρία ἣν ἠδύνατο ὁ Θεὸς νὰ ἐπιβάλῃ εἰς τὴν ἀπείθειαν τῶν πρώτων ἀνθρώπων ἦτο ἡ στέρησις τῆς ἐν τῷ παραδείσῳ ἀργίας· παρὰ δὲ τῶν ποιητῶν διδασκόμεθα, ὅτι αὕτη ἐθεωρήθη πάντοτε ὡς τὸ θειότατον πρὸς τοὺς θνητοὺς δῶρον τῶν ἀθανάτων. Τίς ἀγνοεῖ εἰς τί συνίστατο ἡ μακαριότης τῶν θεῶν τοῦ Ὁμήρου, τίς δὲ τὸ πολύκροτον «Haec nobis Deus otia fecit» τοῦ Ὁρατίου, τὸ «*Τί τοῦ κάκου κοπιάζεις;*» τοῦ Χριστοπούλου ἢ τὸ γλυκύτατον εἰς ἔπαινον τῆς ἀργίας τετράστιχον τοῦ Τάσσου:

«Ama la ninfa l' ozio, e l' ozio e in cielo,
Ma la fatica s' ange in sulle porte
Del tenebroso inferno, ove dolente stá
Fra la schieva d' infiniti mali».

Ἂν εἰς τὰ ἀνωτέρω ποιητικὰ προστεθῶσιν αἱ γνῶμαι τοῦ Ἐπικούρου, τοῦ Βούδα, τοῦ Ζωροάστρου, τοῦ Ἄρτμαν καὶ τοῦ Παλαμᾶ καὶ αἱ θεόπνευστοι ῥήσεις τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ καὶ τοῦ Σιράχ, δύναται ν' ἀπαρτισθῇ τέλειον σύστημα ἠθικῆς φιλοσοφίας, τοῦ ὁποίου ἀναμφισβήτητον πόρισμα εἶναι, ὅτι κατὰ τοσοῦτον πλησιάζει ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν θείαν τελειότητα, ὅσον μᾶλλον σταυρώνει τὰς χεῖρας.

Φοβούμενοι ἐν τούτοις τὰς παρεξηγήσεις τῶν ἐκ μακρᾶς πλάνης εἰθισμένων νὰ νομίζωσιν αἰσχρὰν τὴν ἀποχὴν ἀπὸ πάσης ἐνασχολήσεως, κρίνομεν πρέπον νὰ προσθέσωμεν χάριν αὐτῶν, ὅτι ὡς τὸ ἀπόλυτον κενὸν οὕτω καὶ ἡ ἀπόλυτος ἀπραξία εἶναι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ πρᾶγμα ὅλως ἀνύπαρκτον καὶ χιμαιρικόν. Ὑποθέσατε τῷ ὄντι

τὸν ὀκνηρότατον τῶν ἀνθρώπων ἐξηπλωμένον ἐπὶ μαλακῆς κλίνης ἢ πρασίνης χλόης, ἀκινητοῦντα, οὐδὲν σκεπτόμενον καὶ οὐδὲ κἂν κοιμώμενον. Μεγάλως ἐν τούτοις ἤθελεν ἀπατηθῇ ὁ πιστεύων ὅτι ὁ οὕτω κατακείμενος ἐντελῶς ἀπρακτεῖ. Περιοριζόμενοι εἰς μόνα τὰ σπουδαιότατα αὐτοῦ ἔργα, πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ δῆθεν ἄεργος ἐκτελεῖ ἐν ἑαυτῷ μετὰ πλείστης δραστηριότητος καὶ ἀκριβείας τὴν ἀξιοθαύμαστον ἐργασίαν τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, δι' ἧς τὸ ζείδωρον τοῦτο ὑγρὸν ἐλαύνεται ὡς ποταμὸς διὰ τῶν ἀρτηριῶν, διαιρούμενον ἔπειτα εἰς πλείστους ῥύακας, ὑποδιαιρουμένους καὶ τούτους εἰς μυριάδας μικρῶν διωρύχων, διὰ τῶν ὁποίων διοχετεύεται εἰς πάντας τοῦ σώματος τοὺς ἱστοὺς ἡ ἀναγκαία αὐτοῖς ὑγρασία, θερμότης καὶ τροφή, ἐνῷ δι' ἀντιθέτου ὑδραυλικοῦ συστήματος ἀποκομίζεται πᾶσα ἀποσυντεθεῖσα καὶ ἄχρηστος ὕλη. Ἀλλ' ὅπως ἐκτελεσθῇ ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τῶν πνευμόνων ἡ τοιαύτη ἀπολύμανσις καὶ ἀντικατάστασις διὰ καθαροῦ ὀξυγόνου τοῦ δηλητηριώδους ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἀνάγκη πᾶσα νὰ μὴ διακοπῇ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν καὶ τὸ ἔργον τῆς ἀναπνοῆς. Οὐδὲ περιορίζονται εἰς ταῦτα μόνα αἱ ὑποχρεώσεις τοῦ δῆθεν ἀπρακτοῦντος, ἀφοῦ ἀναγκάζεται νὰ παρασκευάζῃ δι' ἀκαταπαύστου καὶ πολυπλόκου χημικῆς ἐργασίας πλεῖστα ἄλλα ἀπαραίτητα αὐτῷ ῥευστά, γαστρικὸν χυμὸν ὅπως χωνεύῃ τὰ καλὰ δεῖπνα, δάκρυα ὅπως θρηνῇ τὴν οἰκτρὰν τύχην τῶν ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου αὐτῶν ἀρτοφαγούντων ἀδελφῶν του, χολὴν ὅπως ἐξεγείρεται κατὰ πάσης ἀγενοῦς πράξεως καὶ σίελον ὅπως πτύῃ εἰς τὸ πρόσωπον τῶν ἐπὶ δικαίᾳ ἀμοιβῇ καταψηφιζόντων σήμερον ὅσα ἐπεδοκίμαζον χθές.

Ἂν δὲ ὑποθέσωμεν ὅτι πλὴν τούτων ὀρεχθῇ ὁ ἄεργος νὰ χασμηθῇ καὶ ν' ἀνακράξῃ: «Πόσον βαρύνομαι σήμερον!», εὐθὺς ἀνοίγεται αὐτῷ νέον στάδιον ἔτι θαυμαστοτέρων ἔργων. Ὅπως τῷ ὄντι διατυπωθῇ ἡ ἀνωτέρω πρότασις, ἀπαιτεῖται νὰ προβῇ ὁ νοῦς, ἢ ὁ ἐγκέφαλος κατὰ τοὺς ὑλιστάς, εἰς τὴν πολύπλοκον ἐργασίαν τῆς μορφώσεως κρίσεως· ν' ἀποφασίσῃ νὰ ἐκδηλώσῃ αὐτὴν διὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου· νὰ ῥίψῃ τὸ ἄγκιστρον εἰς τὸν ὠκεανὸν τῆς μνήμης πρὸς ἄγραν τῶν καταλλήλων λέξεων· νὰ τοποθετήσῃ ἀνὰ ἕνα εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν τοὺς ἀπαρτίζοντας τὰς λέξεις ταύτας φθόγγους, καὶ ἔπειτα διὰ τοῦ τηλεγράφου τῶν νεύρων νὰ διατάξῃ τὴν γλῶσσαν, τὸν λάρυγγα, τὸν οὐρανίσκον, τὰ χείλη καὶ τοὺς ὀδόντας νὰ ἐκτελέσωσιν ἐκ συμφώνου τὰς ποικίλας κινήσεις, δι' ὧν κατορθοῦται ἡ ἐκφορὰ τοῦ ἐνάρθρου λόγου. Ἀδικώτατον λοιπὸν φαίνεται τὸ νὰ ὀνειδίζεται ἐπὶ ὀκνηρίᾳ ὁ εἰς τοσαῦτα ἔργα ἐπαρκῶν, ἂν μάλιστα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἐργασία αὕτη, ἡ οὕτω δυσχερὴς καὶ πολύπλοκος, ὥστε πρὸς ἐξήγησιν αὐτῆς συνέγραψαν καὶ συγγράφουσιν ἀκαταπαύστως οἱ φιλόσοφοι καὶ φυσιολόγοι χιλιάδας παχέων τόμων, ἐκτελεῖται μετὰ τελειότητος καὶ ἀπταίστου ἀκριβείας, ὅσην δὲν ἔχει οὔτε ὁ Θάλβεργ κυμβαλίζων, οὔτε αὐτὸς ὁ Βίσμαρκ κατασκευάζων διπλωματικὰς παγίδας.

Δὲν ἐνθυμούμεθα τίς τῶν ἀρχαίων ἢ νεωτέρων φιλοσόφων συνείθιζε νὰ λέγῃ, ὅτι «οὐδέποτε ἐργάζεται περισσότερον ἢ ὁσάκις δὲν κάμνει τίποτε». Τοῦτο οὐδὲν ἄλλο βεβαίως σημαίνει εἰμὴ μόνον, ὅτι ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος, ἡ θρέψις, ἡ χώνευσις καὶ ὅσα ἄλλα πράττει ὁ ἄνθρωπος κατὰ φυσικὸν νόμον εἶναι τοσοῦτον θαυμαστὰ καὶ μεγάλα, ὥστε εὐτελὴς καὶ ἀναξία λόγου καταντᾷ πᾶσα εἰς ταῦτα προσθήκη τεχνητῆς ἐργασίας, ὡς μικροὶ καὶ παιδαριώδεις φαίνονται οἱ τεχνητοὶ λόφοι καὶ αἱ δεξαμεναὶ τῶν κήπων, παραβαλλόμενοι πρὸς τὰς Ἄλπεις καὶ τὰς θαλάσσας. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ἡ παρὰ τοῖς ἐπισήμοις τὸ γένος καὶ καλῶς ἀνατεθραμμένοις ἀνθρώποις περιφρόνησις πρὸς πᾶσαν μὴ ἐπιβαλλομένην ὑπὸ τῶν φυσικῶν νόμων ἐργασίαν. Ἄξιος χειραψίας θεωρεῖται δικαίως παρ' αὐτῶν μόνος ὁ ἔχων τὴν χεῖρα ἐντελῶς ἀμόλυντον ἀπὸ πάσης ἐπαφῆς, οὐ μόνον πρίονος ἢ σκεπάρνου, ἀλλὰ καὶ ἐμπορικοῦ πήχεως, καλάμου, χρωστῆρος καὶ παντὸς ἄλλου βιοποριστικοῦ ἐργαλείου. Ἡ δὲ τοιαύτη γνώμη δὲν εἶναι προϊὸν συγχρόνου ἀριστοκρατικῆς διαφθορᾶς, ἀλλ' ἐπεκράτησε κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ χώρᾳ. Ἀπανταχοῦ τῷ ὄντι καὶ πάντοτε ἐθεωρήθη ἡ ἐργασία ὡς πρᾶγμα οὐ μόνον ὀδυνηρόν, ἀλλὰ καὶ ταπεινὸν καὶ δουλοπρεπές. Τοῦτο ἀποδεικνύει ἡ γλωσσολογικὴ ἐπιστήμη, ἡ διδάσκουσα ὅτι τὰ ῥήματα *ἐργάζομαι*, *πονῶ* καὶ *δουλεύω* θεωροῦνται ἐν πάσῃ διαλέκτῳ ὡς τ' ἀκριβέστερα τῶν συνωνύμων.

Ὁ τὰ ἀνωτέρω ἀναγινώσκων ἐνδέχεται νὰ παρατηρήσῃ ὅτι, καὶ ἀληθῆ ὄντα, δὲν ἀποτελοῦσιν ἐν τούτοις ἄμεμπτον κήρυγμα κοινωνικῆς ἠθικῆς. Ἡμεῖς ὅμως πιστεύομεν ὅτι, ὡς τὸ δένδρον ἐκ τοῦ καρποῦ, οὕτω καὶ πᾶς λόγος πρέπει νὰ κρίνηται ἐκ τοῦ ἐπιλόγου αὐτοῦ· ἀδύνατον δὲ φαίνεται ἡμῖν νὰ ἐξαγάγῃ λογικὸς ἄνθρωπος ἄλλο τι ἐκ τῶν λόγων ἡμῶν συμπέρασμα εἰμὴ μόνον τὸ ἠθικώτατον τοῦτο, ὅτι πρέπει νὰ ἐργάζεται νυχθημερόν, ἀκαμάτως καὶ ἀνενδότως, πρὸς κατάκτησιν τοῦ ὑπερτάτου ἀγαθοῦ τῆς ἀργίας.

Ε. Δ. Ροΐδης.

Ο ΓΕΡΩΝ ΨΑΛΤΗΣ

Εἰς τὴν ξανθίζουσαν ἄμμον
ὁ ψάλτης μόνος πλανᾶται,
καὶ τῆς ἐρήμου θαλάσσης
τὴν μουσικὴν ἀκροᾶται.

Τὴν εἰς ἐκστάσεις μορφήν του,
ἐφ' ἧς ἓν δάκρυ σταλάζει,
τὸ δῦον φῶς μὲ ἀκτῖνα
χρυσοῦ καὶ ῥόδου αὐγάζει.

Ἡ αἴσθησίς του ὡς μύρον
εἰς τὸ κενὸν ἐσκορπίσθη
καὶ ἡ ἀστράπτουσα κτίσις
εἰς τὴν ψυχήν του ἐκλείσθη.

Πρὸς τἄνω αἴρει τὸ βλέμμα,
ἐνῷ εἰς τρέμουσαν χεῖρα
μαρμαρυγὰς περιχέει
χρυσοῦ κ' ἐλέφαντος λύρα.

»Ὦ λύρα, ἔξοχον δῶρον,
παρηγορία τοῦ βίου,
εἰς οὗ τὴν ἔρημον ῥαίνεις
βροχὴν ἀνθῶν καὶ δακρύου.

» Πῶς εἰς τὰς χεῖράς μου ἦλθες; . . .
Ἤμην σφριγῶν νεανίας,
μοῦ ἔφρικία τὸ στῆθος
ὑπὸ πνοὰς οὐρανίας.

» Ἐν μέσῳ χλόης καὶ ῥόδων
μαγευτικοῦ παραδείσου
σ' εὑρίσκω αἴφνης, σὲ κρούω,
μὲ γοητεύ' ἡ μολπή σου.

» Εἰς τὴν πνοήν σου πολλάκις
ἀπεκοιμήθη ὁ πόνος,
καὶ ἐξηράνθη τὸ δάκρυ,
τὸ καταῤῥέον ἀφθόνως.

»Ἀλλὰ ἐμόχθησα μάτην,
ἐπιθυμήσας νὰ ψάλω
πᾶν τὸ ἀνέκφραστον ὅπερ
ἐν τῇ ψυχῇ περιβάλλω.

» Ἐκ τῶν χορδῶν σου, ὦ λύρα,
τῶν ἀναρίθμων, ποικίλων,
ἔκρουσα μόνον ὀλίγας
δι' ἀδυνάτων δακτύλων.

» Ἡ ἐντελὴς ἁρμονία
κεῖται βωβή, κεκρυμμένη,
καὶ εἰς τὸ μέλλον τὸν ψάλτην
νὰ τὴν 'ξυπνίσῃ προσμένει.

» Αὐτὸ τὸ ἴνδαλμα ὅπερ
πρὸ τῆς ψυχῆς μου πλανᾶται
καὶ ἀπροσπέλαστον ἄνω
εἰς οὐρανοὺς διαιτᾶται,

» Εἴθε μετάρσιος ἄλλος
ἐπὶ τῆς γῆς νὰ ἑλκύσῃ,
καὶ νὰ δεσμεύσ' εἰς αἰῶνας
ἐν Ἑλληνίδι ποιήσει!

» Ἑλληνικοὶ τότε πόθοι,
ὕψος παλμῶν καὶ ὀνείρων,
ἡ τοὐρανοῦ μας μαγεία,
τῶν θαλασσῶν μας τὸ μύρον,

» Ὑπὸ τὸ ᾆσμα ἐκεῖνο
θὰ κελαρύζῃ ἡδέως,
καὶ θ' ἀναλάμψῃ ὁρίζων
πρὸ τῶν πνευμάτων μας νέος.

» Ὦ λύρα, σύ μοι φιλτάτη
παντὸς τερπνοῦ ἐπιγείου,
σοὶ ἀφιέρωσα ὥρας
ἀνεκτιμήτους τοῦ βίου.

» Ἀλλ' εἰς ἐμὲ δὲν ἀνήκεις!
σὲ καταθέτω δακρύων,
ὅπου καὶ πρότερον σ' εὗρον
ἐκ τῆς ἐλπίδος μεθύων.

» Ὑπὸ τὸ βάρος τῶν χρόνων
ἤδη τὸ γόνυ μου κλίνει·
θὰ μὲ δεχθῇ μετ' ὀλίγον
ἡ τελευταία μου κλίνη.

» Ἀλλ' εἰς τὸν κόλπον τοῦ τάφου
ὑπὸ χαρᾶς θέλω φρίσσει,
τὸ προσδοκώμενον ᾆσμα
ὅταν ἐδῶ ἀντηχήσῃ.

Αριστομενης Προβελεγιος.

ΤΟ ΔΩΡΟΝ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ

Α'

Ἦτο παραμονὴ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου τοῦ 186...

Ὁ Γεώργης, μικρὸς δωδεκαετὴς ὑπηρέτης τοῦ κυρίου Λευκοπούλου, ἦτο κατάκοπος ἐκ τῆς προσθέτου ἐργασίας, ἣν εἶχεν ἀπαιτήσει ἡ ἔκτακτος καὶ πολυάσχολος ἡμέρα.

Ἀφοῦ ἔτριψε καὶ ἐκαθάρισε τὰ σκεύη τῆς τραπέζης καὶ τὰ σκεύη τῆς οἰκίας, ἐπιμελέστερον τοῦ συνήθους, ἀφοῦ ἐβοήθησεν, ἀναλόγως τῆς ἡλικίας καὶ τῆς νοημοσύνης του, τὴν οἰκοδέσποιναν εἰς παρασκευὴν τῶν γλυκυσμάτων τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, ἀφοῦ ἐκόμισεν ἱκανὰ ἐξ αὐτῶν πινάκια εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους τῆς οἰκίας, ἀφοῦ τέλος ἔστρωσε τὴν ἑσπέραν τὴν τράπεζαν τοῦ δείπνου, καὶ ἐδείπνησε καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν περισσευμάτων, καὶ ἔπλυνε τὰ πινάκια, ἐκάθισε κεκμηκὼς εἰς μίαν γωνίαν τοῦ μαγειρείου.

Ἦτο προδήλως μελαγχολικός· οὐδὲ κατώρθουν νὰ φαιδρύνωσι τὴν μορφήν του αἱ ὀλίγαι δεκάραι, ἃς εἶχε συλλέξει παρὰ τῶν γνωρίμων τοῦ οἴκου, ὡς κόμιστρα τῶν γλυκυσμάτων του, καὶ ἃς αὐτομάτως ἠρίθμει διὰ τῶν μικρῶν του χειρῶν ἐντὸς τῶν θυλακίων τῆς περισκελίδος του. Ἂν τις τὸν ἠρώτα τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὸ αἴτιον τῆς δυσθυμίας του, οὐδ' αὐτὸς ὁ ἴδιος θὰ ἤξευρε τί ἀκριβῶς ν' ἀποκριθῇ. Ἤκουεν εἰς τὴν ἐγγὺς αἴθουσαν σαλπίζοντα καὶ τυμπανίζοντα καὶ θορυβοῦντα τὰ παιδία τῆς οἰκογενείας παρ' ἧ ὑπηρέτει, ἅτινα εἶχον λάβει προκαταβολικῶς τὰ δῶρά των, πρὶν ἢ ἔτι ἀνατείλῃ ἡ πρώτη τοῦ ἔτους· ἀλλ' ἡ μικρά του καρδία δὲν συνεσκίρτα πρὸς τὰ σκιρτήματά των. Εἶχεν ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐπὶ τῶν γονάτων του, κομψὸν καινουργῆ πῖλον, ὃν εἶχεν χαρίσει εἰς αὐτὸν ἡ κυρία του πρὸ μικροῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ ἡ θέα δὲν ἴσχυε νὰ ἱλαρύνῃ τὸ πρόσωπόν του.

Τί εἶχεν; Ἐνθυμεῖτο τὴν μικρὰν νηπιακὴν του ἡλικίαν καὶ τὸν πατρικὸν αὐτοῦ οἶκον.

Υἱὸς πτωχοῦ κορινθίου χωρικοῦ, μὴ ἐπαρκοῦντος εἰς συντήρησιν συζύγου καὶ τριῶν τέκνων— αὐτοῦ καὶ δύο κορασίδων, — εἶχεν ἐκμισθωθῆ, ἀντὶ πεντήκοντα δραχμῶν ἐτησίως, εἰς ἀθηναῖον ἐπιχειρηματίαν, ὅστις ἀπὸ πωλητοῦ φωσφόρων μετέβαλλεν αὐτὸν ἐναλλὰξ εἰς καθαριστὴν ὑποδημάτων ἢ κομιστὴν ὀψωνίων. Αἱ ἡμερήσιαι εἰσπράξεις τοῦ μικροῦ Γεώργη, ὅσον πενιχραὶ καὶ ἂν ἦσαν, θὰ ἤρκουν ἴσως, οὐχὶ νὰ παχύνωσιν ἀλλὰ νὰ θρέψωσι κἂν αὐτόν, ἂν δὲν ἐπάχυνον τὸ βαλάντιον τοῦ αὐθέντου του, ὅστις ἀντ' αὐτῶν τῷ ἐχορήγει μεγαλοδώρως δύο τεμάχια ξηροῦ ἄρτου καθ' ἑκάστην, ἀρτυόμενα δι' ἐλαιῶν μὲν ἢ τυροῦ ἀναλόγως τῆς ἡμέρας, ὁσάκις ὑπελάμβανεν ἐπαρκῆ τὴν εἴσπραξιν τοῦ μικροῦ κορινθίου, διὰ ῥαπισμάτων δὲ καὶ ὕβρεων, ὁσάκις τῷ ἐφαίνετο γλίσχρον τὸ προϊὸν τῆς ἐργασίας τοῦ παιδός.

Τρία ὅλα ἔτη ἔζησεν οὕτω ὁ ταλαίπωρος Γεώργης, πεινῶν καὶ γυμνητεύων, φρικιῶν ὑπὸ ῥίγους τὸν χειμῶνα καὶ περιφέρων ἀσκεπῆ τὴν κεφαλήν του τὸ θέρος ὑπὸ τὸν φλογερὸν ἥλιον τῶν Ἀθηνῶν, κοίτην του ἔχων τὴν γωνίαν ῥυπαροῦ ὑπογείου, καὶ συντρόφους του νυκτερινούς, πλὴν δύο ἄλλων ὁμοίων του ἀτυχῶν πλασμάτων, ποντικοὺς ὑπερμεγέθεις, οἵτινες οὐχὶ σπανίως ἀπεθρασύνοντο νὰ τρώγαλίσωσι τὴν μικρὰν αὐτοῦ πτέρναν, ὁσάκις ὁ γάτος τοῦ οἴκου εἶχεν ἄλλας ἀσχολίας ἐπὶ τῶν γειτονικῶν ὀρόφων.

Καὶ δὲν ἤρκεσαν αὐτά. Ἡμέραν τινὰ ὁμῆλιξ συμπατριώτης, νέηλυς ἐκ Κορίνθου, τοῦ ἔφερε τὴν μαύρην εἴδησιν ὅτι αἱ δύο μικραί του ἀδελφαὶ ἀπέθανον αἴφνης ἐντὸς μιᾶς ἑβδομάδος ἐξ εὐλογίας, καὶ ὅτι ἡ μήτηρ του, παράφρων σχεδὸν ἐκ τῆς λύπης, κατέκειτο βαρέως νοσοῦσα. Δὲν ἐπρόφθασε νὰ κλαύσῃ τὰς ἀδελφάς του, τὰς ὁποίας τόσον ἠγάπα ὁ πτωχὸς καὶ τοσάκις εἶχε νανουρίσει, ὅταν ἦσαν βρέφη, καὶ νέον ἀπὸ τῆς πατρίδος μήνυμα τοῦ ἀνήγγειλεν, ὅτι κακὴ ὥρα εὗρε τὸν πατέρα του. Διεσκέδαζε, τοῦ εἶπον, κυριακήν τινα μετ' ἄλλων συντρόφων· τὴν διασκέδασιν παρηκολούθησαν ἔριδες, τὰς ἔριδας πυροβολισμοί, καὶ μία σφαῖρα τυχαία τὸν εὗρεν εἰς τὸ στῆθος. — Καὶ ἡ μήτηρ του; ἠρώτησεν ὁ ἀτυχὴς παῖς. Κατάκοιτος πάντοτε.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν ὑπῆγεν ὁ Γεώργης εἰς τὴν ἀγοράν, οὐδὲ μετεκόμισεν ὀψώνια. Ἔκλαυσεν ὅλην τὴν νύκτα εἰς τὴν κοίτην του, ἐσπόγγισε τὸ πρωὶ τοὺς ὀφθαλμούς του, διότι δὲν ἐτόλμα νὰ κλαύσῃ πρὸ τοῦ αὐθέντου του, καὶ λαβὼν τὸν κάλαθόν του ἔφυγε μακρὰν εἰς τοὺς ἀγρούς. Ἐκεῖ ἐκάθισε παράμερα καὶ.. ἔκλαυσεν, ἔκλαυσεν. Ἤξευρεν ὅτι τὸ ἑσπέρας θὰ ἐδέρετο, ἂν ἐπέστρεφε μὲ κενὰς τὰς χεῖρας. Ἂς ἐδέρετο. Τί τὸν ἔμελε;

Δὲν παρῆλθε καιρὸς πολύς, καὶ εἶδεν αἴφνης ὁ Γεώργης μίαν πρωΐαν ἐμφανιζομένην ἐνώπιόν του τὴν γραῖαν θείαν του, ἀδελφὴν τοῦ πατρός του, τὴν κυρὰ Βαγγελήν.

— Καϋμένο παιδί! τοῦ εἶπε, καὶ τὸν περιεπτύχθη, καταφιλοῦσα μετὰ δακρύων τὴν ἀκτένιστον κεφαλήν του. Πανταρφανο ἀπόμεινες· πάει κ' ἡ μάνα σου!

Καὶ τὸν ἔσφιγξεν εἰς τὴν ἀγκάλην της τόσον, ὥστε ὁ Γεώργης δὲν εὗρεν ἀναπνοὴν διὰ νὰ κλαύσῃ. •

— Ἔλα, πᾶμε! προσέθηκε.

— Ποῦ θὰ πᾶμε, θεία, ἠρώτησεν ὁ ὀρφανός. Στὴν Κόρθο;

Κ' ἐσκίρτησεν ἡ καρδία του.

—Ὄχι, Γιωργάκη μου, θἄρθῃς νὰ καθίσῃς μαζύ μου.

Καὶ στραφεῖσα πρὸς τὸν μισθωτὴν τοῦ παιδός, ὅστις προσέβλεπεν ἀπαθὴς τὰ γινόμενα,

— Τὸ παιδὶ τὸ παίρνω, εἶπε. Σοῦ χαρίζομε καὶ τὸ 'νοῖκι τῆς χρονιᾶς, κ' ἐξοφλοῦμε.

Διενοήθη ἐκεῖνος πρὸς στιγμὴν ν' ἀντιστῇ. Εἶχεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ γράμμα τοῦ συμβολαίου. Ἡ δουλεία τοῦ Γεώργη ἔληγε μετὰ δύο ἔτη. Ἀλλὰ—τί τὸν ἤθελε πλέον—ἐσκέφθη, τὸν ὀρφανόν; Ἡ λύπη καὶ τὰ κλαύματα δὲν θὰ τοῦ ἄφινον ὄρεξιν νὰ ἐργάζηται.

Καὶ ἀπήντησε σχεδὸν ἀμέσως,

— Ὅσο γι' αὐτό, χάρι μοῦ κάνεις, κυρά. Δὲν εἶνε προκοπὴ ἀπ' τὸ παιδί. Οὐδὲ τὸ ψωμί του δὲ βγάζει. Ἄς πάῃ 'ς τὸ καλό.

Οὕτως ὁ Γεώργης κατῴκησεν ἐπί τινα χρόνον μετὰ τῆς ἀγαθῆς του θείας, ἥτις περισυναγαγοῦσα τὴν πενιχρὰν κληρονομίαν τοῦ παιδός, ὅσην ἀπετέλεσεν ἡ πώλησις τῶν οἰκιακῶν σκευῶν, ἑνὸς καχεκτικοῦ ἱππαρίου καὶ ἑνὸς χωλοῦ ὄνου, ἦλθεν εἰς τὰς Ἀθήνας, νὰ *κυττάξῃ*, ὡς ἔλεγε, τὸν ἀνεψιόν της.

Πλὴν πῶς νὰ τὸν κυττάξῃ, πῶς νὰ τὸν θρέψῃ καὶ νὰ τραφῇ καὶ αὐτὴ ἐκ τῶν ὀλίγων κερμάτων, ἅτινα ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς ἐκ Κορίνθου; Πολὺ περὶ τούτου ἐσκέφθη ἡ θεία, διότι ἦτο φρόνιμος καὶ νοήμων γυνὴ ἡ κυρὰ Βαγγελῆ. Ἀλλ' ἡ σκέψις της δὲν ἐγέννα δυστυχῶς χρήματα, καὶ διὰ τοῦτο μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἐκείνη μὲν ἐμισθοῦτο ἐπιστάτρια εἰς σχολὴν κορασίων, ὁ δὲ Γεώργης ὑπηρέτης παρὰ τῷ κ. Λευκοπούλῳ.

— Ἤθελα, γυιέ μου, νὰ σὲ μάθω καὶ 'λίγα γράμματα, εἶπεν εἰς αὐτὸν ἡ καλὴ γραῖα· ἀλλ' ἄς τ' ἀφήσωμ' αὐτὰ γιὰ παραπέρα· τώρα πρέπει νὰ πιάσῃς ἐπάνω σου 'λίγο κρέας, γιὰ νὰ μὴ...

Δὲν κατώρθωσε νὰ περάνῃ τὴν φράσιν της· τὴν ἔπνιξαν οἱ λυγμοί, καὶ ἀπεχαιρέτισε τὸν ἀνεψιόν της σπογγίζουσα τοὺς καταπεπονημένους ἐκ τῶν δακρύων ὀφθαλμούς της.

Β'

Ἦτο λοιπὸν ὁ Γεώργης μελαγχολικὸς τὴν παραμονὴν τῆς 1 Ἰανουαρίου 186., διότι ἐνθυμεῖτο τὰ παλαιά του: τὴν παιδικὴν ἡλικίαν του, τὴν πατρικήν του καλύβην ἐν Κορίνθῳ, τὸν ἀδικοθάνατον πατέρα του, ὅστις τοῦ ἔδιδε πάντοτε αὐτὴν τὴν ἡμέραν τὴν εὐχήν του κ' ἓν ζεῦγος καινουργῶν σανδαλίων, τὴν ἀγαπητήν του μητέρα, ἥτις τὸν ἐφίλει, τὸν ἐφίλει τὴν πρωτοχρονιὰν καὶ τὸν ἔσφιγγεν εἰς τὰς ἀγκάλας της λέγουσα:

— Νὰ μοῦ ζήσῃς, παιδί μου· νὰ ζήσῃς πολύ, πολύ, καὶ νὰ μοῦ κλείσουν τὰ χεράκια σου τὰ 'μάτια μου.

Δὲν τὴν ἤκουσεν ὁ Θεὸς τὴν πτωχήν· τοῦ Γεώργη της τὰ χεράκια ἐκαθάριζον τὰ λασπωμένα ὑποδήματα τῶν Ἀθηναίων, ὅτ' ἐκείνη ἀπέθνησκεν.

Ἐνθυμεῖτο ἀκόμη τὰς μικράς του ἀδελφάς, μικροτέρας αὐτοῦ, τὰς ὁποίας συνώδευεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀπὸ βαθέος ὄρθρου τοῦ νέου ἔτους, καὶ ὧν ἑκάστην ἐφίλευεν ἐπιστρέφων ἀνὰ μίαν κουλοῦραν, ἣν ἠγόραζεν ἐκ τῶν ὀλίγων φιλοδωρημάτων, ἅτινα εἶχε συλλέξει πρὸ μιᾶς ἑβδομάδος, ψάλλων τὰ χριστούγεννα εἰς τοὺς συγγενεῖς.

Ἐνθυμεῖτο τέλος—καὶ αὐτὴ ἦτο ἡ νεωτάτη του λύπη—τὴν γραῖαν θείαν του, ἥτις ἀπὸ δέκα ἤδη ἡμερῶν κατέκειτο ἀσθενὴς ἐν τῷ νοσοκομείῳ.

Ἑσπέραν τινὰ βροχερὰν τοῦ χειμῶνος τὴν ἔστειλεν ἡ διευθύντρια νὰ συνοδεύσῃ μίαν τῶν μαθητριῶν, καὶ ἡ ἀσθενὴς γραῖα ἐπανῆλθεν εἰς τὸ σχολεῖον πυρέσσουσα.

Τίς εἶχεν ὄρεξιν, καὶ καιρὸν καὶ τόπον νὰ τὴν νοσηλεύσῃ! Τὴν ἔστειλαν εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Τί νὰ τὴν κάμουν;

Ὁ Γεώργης ἐνθυμήθη, ὅτι εἶχε τρεῖς ἡμέρας νὰ τὴν ἰδῇ, τὴν θείαν Βαγγελῆν, καὶ λαβὼν ἄδειαν μιᾶς ὥρας παρὰ τῶν κυρίων του ἔδραμεν εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Ἤθελε νὰ εὐχηθῇ περαστικὰ καὶ καλὸν τὸν νέον χρόνον εἰς τὴν ἀγαθὴν γραῖαν, ᾐσθάνετο δὲ ὁ ἔρημος παῖς καὶ τὴν ἀνάγκην θερμῶν τινων φιλημάτων, ἐξ ἐκείνων ἅτινα τόσον ἐδαψίλευεν εἰς αὐτὸν ἡ θεία του.

Τί ἄλλο εἶχε πλέον νὰ τοῦ ἐνθυμίζῃ τὸν πατέρα, καὶ τὴν μητέρα καὶ τὰς ἀδελφάς του, ἢ τὰ φιλήματα καὶ τὰς θωπείας τῆς γραίας;

Γ'

Ἀλλ' ἡ νὺξ τῆς παραμονῆς παρῆλθεν ὁλόκληρος, καὶ ὁ Γεώργης δὲν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον τῶν κυρίων του.

— Τί νὰ ἔγεινε αὐτὸ τὸ παιδί; ἠρώτα ὁ αὐθέντης του.

Καὶ ἡ κυρία, δύσπιστος καὶ καχύποπτος γυνή, ἀπήντα:

— Ποῦ ξεύρεις ποῦ θὰ παραλύῃ. Εἰς ὅλα τὰ καφφενεῖα παίζουν ἀπόψε χαρτιά. Κάπου θὰ παίζῃ. Δὲν ἐκύτταξα νὰ μὴ μᾶς λείπῃ καὶ τίποτε.

Ὁ μικρός των ὑπηρέτης δὲν ἔπαιζε.

Διὰ τῶν ὀλίγων δεκαλέπτων, ἅτινα ἐκροτάλιζον ἐντὸς τοῦ θυλακίου του, εἶχεν ἀγοράσει καραμέλλας διὰ τὴν θείαν του—ἤξευρεν, ὅτι ἔκαμνον καλὸν εἰς τὸν βῆχα, καὶ ἡ γραῖα ἔβηχε τόσον ἄσχημα—καὶ τὰς ἔφερεν ἀσθμαίνων εἰς τὸ νοσοκομεῖον.

Κατηυθύνθη εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου ἤξευρεν ὅτι

ἔκειτο ἡ γραῖα, καὶ μόλις εἶχε πνοὴν νὰ ἐρωτήσῃ τὴν νοσοκόμον, ἣν συνήντησε πρὸ τῆς θύρας,

— Πῶς εἶνε;

— Καλὰ ποῦ ἦλθες, ἀπήντησεν ἐκείνη. Ἡ θεία σου ἐβάρυνε. Ὅλην τὴν ἡμέραν σ' ἐζητοῦσε. Τόρα...

Ὁ Γεώργης δὲν ἤκουσεν ἄλλο. Ἵστατο ἤδη ἄναυδος καὶ τρέμων πρὸ τῆς κλίνης τῆς κυρὰ Βαγγελῆς, ἥτις τὸν ἐθεώρει μὲν διὰ βλέμματος ἀπλανοῦς, ἀλλὰ δὲν τὸν ἔβλεπε.

— Ἐγὼ εἶμαι, θείτσα μου! ὁ Γεώργης! Δὲν εἶσαι καλλίτερα;... Καλλίτερα εἶσαι· δὲν βήχεις διόλου.

Καὶ κατεφίλει δακρύων τὴν κρεμαμένην ἔξω τῆς κλίνης λιπόσαρκον χεῖρά της.

Ἀληθῶς ἡ γραῖα δὲν ἔβηχε πλέον, διότι... ἐψυχορράγει.

Αἴφνης, ὡς ἂν εἰ τὰ καταλειβόμενα ἐπὶ τῶν χειρῶν της δάκρυα τοῦ παιδὸς μετέδωκαν ἐσχάτην τινὰ θέρμην εἰς τὴν ἀποψυχομένην καρδίαν της, τὸ βλέμμα της ἀνεζωογονήθη, καὶ ἡ νεκρουμένη χεὶρ αὐτῆς ἔσφιγξεν ἰσχυρῶς τὴν μικρὰν χεῖρα τοῦ ὀρφανοῦ.

— Καλό 'ς το! εἶπεν ἀσθενῶς· καλό 'ς το!

Καὶ λαβοῦσα ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιόν της μικρὰν δέσμην παλαιῶν καὶ κιτρινισμένων χαρτίων, περιειλημένων διὰ μελανῆς μεταξίνης κλωστῆς,

— Πάρ' τ' αὐτά, προσέθηκε, καὶ φύλαξ' τα, ... εἶνε τοῦ παπποῦ σου. Νὰ μάθῃς γράμματα... νὰ τὰ διαβάσῃς μόνος σου.

Καὶ ἡ τελευταία τῆς γραίας πνοὴ ἐσφράγισε τὸ πρωτοχρονιάτικον δῶρόν της.

Δ'

Τὴν ἐπομένην πρωΐαν ὁ Γεώργης ἔφερεν εἰς τὸν κύριόν του τὰ ὑποδήματά του, ἐνῷ ἐσπόγγιζε συνάμα διὰ τῆς παλάμης του τοὺς ἐρυθροὺς ἐκ τῶν δακρύων ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

— Ποῦ ἦσουν χθὲς ὅλην τὴν νύκτα; ἠρώτησεν ἀποτόμως ὁ κ. Λευκόπουλος.

Καὶ προσέθηκεν εὐθύς, βλέπων τὴν ἠλλοιωμένην μορφὴν τοῦ παιδός,

— Διατί κλαίεις;

— Ἤμουν εἰς τὸ νοσοκομεῖον, αὐθέντη, ἀπήντησε δειλὸς ὁ μικρὸς ὑπηρέτης, ποῦ... ἀπέθανεν ἡ θειά μου.

— Καϋμένο παιδί!

Καὶ πλησιάσας ὁ κύριός του, ἐθώπευσε πατρικῶς τὴν κεφαλὴν τοῦ παιδός.

Ἦτο ἀγαθὸς ἀνὴρ ὁ αὐθέντης τοῦ Γεώργη, καὶ ὁ Γεώργης τὸ ᾐσθάνθη τὴν στιγμὴν ἐκείνην. Τοῦ ἐφάνη, δὲν ἤξευρω πῶς, ὅτι ἡ χεὶρ τοῦ πατρός του κατήρχετο ἀοράτως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του καὶ τὸν ἐθώπευεν. Ἡ καρδία του ἐσκίρτησεν ἐξ ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης, καὶ θαρρήσας ἀνέβλεψε πρὸς τὸν κύριόν του καὶ τῷ εἶπεν:

— Αὐθέντη,... ἤθελα νὰ σᾶς ζητήσω μίαν χάριν.

— Τί θέλεις, παιδί μου;

— Νὰ μὴ μοῦ δίδετε μισθόν...

— Πῶς; χάρισμα θὰ μὲ δουλεύῃς; Δὲν γίνεται.

— Ἤθελα νὰ 'πάγω εἰς τὸ σχολεῖον,... νὰ μάθω γράμματα,... καὶ νὰ σᾶς ὑπηρετῶ ὅταν εἶμαι εὔκαιρος.

— Νὰ μάθῃς γράμματα; Ἄς ἦνε. Πῶς σοῦ ἦλθε αὐτὴ ἡ ἰδέα;

— Θέλω νὰ διαβάσω κἄτι χαρτιὰ ποῦ μοῦ ἐχάρισε χθὲς ἡ καϋμένη ἡ θειά μου.

— Τί χαρτιά; φέρε τα νὰ σοῦ τὰ διαβάσω ἐγώ.

Ὁ παῖς ἔστη ἐπὶ στιγμὴν ἀμήχανος.

Ν' ἀρνηθῇ εἰς τὸν αὐθέντην του, ὅστις τοῦ ἔδιδεν ἄρτον;

Νὰ λησμονήσῃ τὴν ῥητὴν παραγγελίαν τῆς θνησκούσης θείας του;

— Αὐθέντη, εἶπε τέλος, ἡ θειά μου μοῦ παράγγειλε νὰ τὰ διαβάσω μόνος μου.

Ὁ κ. Λευκόπουλος ἠτένισε βαθὺ βλέμμα ἐπὶ τὴν μορφὴν τοῦ μικροῦ ὑπηρέτου του, καὶ τῷ εἶπεν εὐμενῶς,

— Καλά, σοῦ παρήγγειλε νὰ πᾷς εἰς τὸ σχολεῖον, παιδί μου,... νὰ πᾷς.

Ε'

Μετὰ ἕνα μῆνα ὁ Γεώργης ἔλυεν ἐν τῷ ὑπερῴῳ, ὅπου κατεκλίνετο, τὴν μικρὰν ἐκείνην δέσμην τῶν κιτρίνων χαρτίων, ἅτινα εἶχε δωρήσει εἰς αὐτὸν ἡ θεία του, καὶ προσεπάθει ν' ἀναγνώσῃ τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν. Ἀλλὰ τὰ γράμματα δὲν ὡμοίαζον δυστυχῶς μ' ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐμάνθανεν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐκοπίασε πολύ, πλὴν ἐκοπίασεν εἰς μάτην.

Ἔδεσε πάλιν τὰ πολύτιμα χαρτία του, καὶ μετὰ τρεῖς μῆνας ἐπανέλαβε τὴν ἀπόπειραν. Κατώρθωσε κἄτι περισσότερον αὐτὴν τὴν φοράν, ἐσυλλάβισεν ἐπιπόνως ὀλίγας λέξεις, ἀλλὰ νὰ τ' ἀναγνώσῃ,—ἀδύνατον.

Ἡ τρίτη ἀπόπειρα ἔγεινε μετὰ ἓν ἔτος.

Ἆ! τόρα ἐτελείωσαν τὰ ψεύματα.

Ὁ Γεώργης ἀνέγνωσε τὰ πολύτιμα ἔγγραφα, καὶ τ' ἀνέγνωσεν ὅλα. Ἐξημερώθη παρὰ τὴν πενιχράν του λυχνίαν, καὶ ὅτε ἐτελείωνε τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ τελευταίου, τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐχάραζεν ἤδη διὰ τῶν ῥωγμῶν τοῦ παραθύρου του.

Ὀλίγα ἐννόησεν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν παλαιῶν ἐκείνων κιτρινωπῶν χαρτίων, ἀλλὰ καὶ τὰ ὀλίγα αὐτὰ ἀπεκάλυψαν ἄγνωστον καὶ παράδοξον ὁρίζοντα πρὸ τῆς παιδικῆς του διανοίας.

Ὁ τόπος αὐτός, ὅπου ἔζη, ἡ Ἑλλάς, ἡ χώρα ἐκείνη, ὅπου εἶχε γεννηθῆ, ἡ Κόρινθος, εἶχον πολε-

μήσει ἐναντίον ἀνθρώπων κακῶν, βαρβάρων, τυράννων, ὡς τοὺς ἔλεγον τὰ παλαιὰ ἐκεῖνα χαρτία.

Ὁ πάππος του εἶχε πολεμήσει καὶ αὐτός, καὶ εἶχε μάλιστα ἀκουσθῆ, —τὰ χαρτία τὸ ἔλεγον. Δὲν ἦτο λοιπὸν ἀσήμαντος ἄνθρωπος ὁ πάππος του. Εἶχε προσφέρει εἰς τὴν πατρίδα τὸν βραχίονά του, ὅστις εἶχε κολοβωθῆ ὑπὸ σφαίρας, τὴν οἰκίαν του, τὴν ὁποίαν ἔκαυσαν οἱ Τοῦρκοι, τὴν περιουσίαν του, ἥτις ἐδαπανήθη εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ πολέμου· Τὰ παλαιὰ χαρτία τὰ ἔλεγον ὅλ' αὐτά.

Διατί ὅμως, μ' ὅλας αὐτὰς τὰς θυσίας του, εἶχε μείνει ὁ πάππος του ἰδιώτης, καὶ ἀπέθανε καλλιεργῶν τοὺς ἀγρούς του διὰ τῆς μιᾶς αὐτοῦ χειρός;

Ὁ Γεώργης ἀμυδρῶς μόλις ἐνθυμεῖτο τὸν γέροντα, ἀλλὰ τὸν ἐνθυμεῖτο κάλλιστα ἁπλοῦν γεωργὸν καὶ μονόχειρα.

Διατί ὁ πατήρ του ἔζησε, καὶ ἐκεῖνος, πτωχὸς γεωργός, καὶ ἀπέθανε χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἄλλην κληρονομίαν ἢ τὰ κίτρινα αὐτὰ πιστοποιητικά;

Ὁ ταλαίπωρος παῖς οὐδεμίαν εὕρισκεν ἐν τῇ διανοίᾳ του ἀπάντησιν εἰς τὰς ἀπορίας του.

Ἀνεμιμνήσκετο καὶ πάλιν τῆς γραίας του θείας, ἥτις ἀπὸ τῆς ἐσχάτης της κλίνης τοῦ ἐκληροδότησε τὰ πολύτιμα αὐτὰ ἔγγραφα· ἐνθυμεῖτο τὴν παραγγελίαν της, νὰ μάθῃ γράμματα, καὶ ἀνελογίζετο τί ἦτο αὐτὸς ὁ ἴδιος πρὸ τεσσάρων ἐτῶν, ὅτε ἐστίλβωνε, γονυπετῶν ἐπὶ τοῦ χώματος, τὰ ὑποδήματα τῶν διαβατῶν, ἀντὶ ἑνὸς πενταλέπτου.

Κόσμος ἰδεῶν νέων κατέκλυσε τὸν μικρὸν αὐτοῦ ἐγκέφαλον, καὶ πόθοι παράδοξοι ἀνέβησαν εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ.

Ἐστήριξε τὴν κεφαλήν του ἐπὶ τῶν δύο του χειρῶν, καὶ ἡ ἀπὸ τῆς ἀγρυπνίας κόπωσις ἐκάλει ἤδη βαρὺν τὸν ὕπνον ἐπὶ τῶν βλεφάρων του, ὅτε ἀντήχησεν ὀξεῖα μέχρι τοῦ ὑπερῴου ἡ φωνὴ τοῦ κυρίου του, ζητοῦντος τὸν καφέν του.

ΣΤ'

Μετὰ τρία ἔτη ὁ Γεώργιος ἐτελείωνε τὸ ἑλληνικὸν σχολεῖον, καὶ εἰργάζετο ὡς γραφεὺς παρά τινι τῶν συμβολαιογράφων τῶν Ἀθηνῶν.

Μετὰ ἄλλα τρία κατετάσσετο εἰς τὴν ἰατρικὴν σχολὴν τοῦ πανεπιστημίου, κ' ἐλάμβανεν ἑξηκοντάδραχμον ὑποτροφίαν, πρωτεύων ἐν διαγωνισμῷ.

Μετὰ πέντε δὲ ἄλλα ἦτο ἰατρὸς ἐν τῇ πατρίδι του, καὶ ἀνακομίζων ἐξ Ἀθηνῶν τὰ λείψανα τῆς θείας Βαγγελῆς, ἔθαπτεν αὐτὰ ὑπὸ τάφον κοινὸν μετὰ τῶν ὀστῶν τοῦ πατρός, τῆς μητρὸς καὶ τῶν δύο του μικρῶν ἀδελφῶν, ἃς τοσάκις εἶχε νανουρίσει, ὅτε ἦσαν βρέφη.

Αγγελος Βλαχος.

ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

Κορίτσια καὶ παιδιὰ μαζῆ μᾶς εἶχαν 'ς τὸ σχολεῖο.
Συχνά, κεφάλια δίδυμα, 'ς τὸ ἴδιο τὸ βιβλίο
Ἕνας μικρὸς καὶ μιὰ μικρὴ ἐσκύβαν πλάγι πλάγι,
'Σ τὴν πλάκα ἐζωγράφιζαν καράβια καὶ πελάγη,
Ἐδῶ κι' ἐκεῖ ἀράδιαζαν ψαράκια καὶ γοργόνες,
Καὶ κάποτε χεροπιασταὶς ταὶς ἴδιαις των εἰκόνες,
Ποῦ ἦταν, τυφλὴ 'ς τὴ χάρι της, ἡ ἴδια ἡ εὐτυχία.
Μαθαίναμε τὰ γράμματα μὲ τόση προθυμία!
Τὸ γιατρικὸ ποῦ δύσκολα κάθε παιδὶ τὸ πίνει
'Σὰ ζάχαρι τὸ γλύκαινεν ἡ συντροφιὰ ἐκείνη
Ἀπὸ μικρούλαις πεταχταὶς καὶ ἀηδονολαλοῦσες,
Καὶ — βέργα τοῦ δασκάλου μας, λιγότερο πονοῦσες.
Μία χαρὰ ἡ γνωριμιὰ καὶ ἡ ζωή μας ἦτον.
Ἐπαίρναν ἀπ' τὴν τρέλλα μας, κι' ἐμεῖς ἀπ' τὴ 'ντροπή των,
Καὶ πρὶν μᾶς δέσ' ἡ μάγισσα ἡ ἀγάπη 'ς τὸν καϋμό της
Μᾶς σκέπαζε, σὰν ἄγγελος λευκός, ἡ ἀθωότης.
Δὲ' λησμονοῦντ' ἡ γελασταὶς κι' ὁλόγλυκαις ἡμέραις,
Τἀμύριστ' ἄνθ', ἡ ἄφτεραις ἀκόμη περιστέραις,
Τὰ ξέπλεγα κοντὰ μαλλιά, τἀπλᾶ φορεματάκια,
Τὰ νάζια, τὰ καμώματα, κ' ἡ πονηριὰ κι' ἡ κάκια,
Τὰ χείλη ποῦ γελούσανε, τὰ μάτια ποῦ ἐκλαίγαν
Τὰ γέλοια ποῦ δὲν πλήγωναν, τὰ δάκρυα ποῦ δὲν καίγαν.

Τόρα ποῦ πέρασ' ὁ καιρὸς, ἐγὼ ποῦ τίποτ' ἄλλο
Δὲν ξέρω ἀκόμη μέσα μου γιὰ νὰ μὲ 'ποῦν μεγάλο
Παρὰ καρδιὰ γιὰ νὰ ἀγαπᾷ καὶ νοιώθῃ τὸ φαρμάκι,
Κ' εἶμαι τὸ ἴδιο τοῦ σχολειοῦ παντοτεινὰ παιδάκι,
Ταὶς βλέπω ταὶς μικρούλαις μου μεγάλαις καὶ κυρίαις,
Ἄλλαις ἀφράταις κι' εὔμορφαις, ἄλλαις χλωμαὶς καὶ κρύαις.
Αὐταὶς σὲ πλούτη θρέφονται, κι' ἐκείναις τρώγ' ἡ φτώχια,
Ἄλλαις χαθῆκαν 'ς ἔρωτος κι' ἄλλαις σὲ χάρου βρόχια.
Σὲ πόσαις εἶμαι ἀγνώριστος, πόσαις μοῦ εἶναι ξέναις,
Πόσαις ἀκόμη ἀνύπανδραις μαραίνοντ' ἡ καϋμέναις,
Καὶ πόσαις λουλουδίζουνε ἀγγελουδιῶν μητέραις!
Δὲν λησμονιέστε, γελασταὶς κι' ὁλόγλυκες ἡμέραις!

Ἀπ' τὰ κορίτσια μιὰ ξανθὴ κι' ἐμέν' ἀπὸ τ' ἀγόρια
Μᾶς εἶχαν πρώτους 'ς τὸ σχολειὸ κι' εἴμαστ' ἀπ' ὅλους χώρια,
Μιὰ προκοπὴ μᾶς ἔδενε καὶ μία φρονιμάδα,
Ἔμμορφο ταῖρι, μὰ καθεὶς μ' ἀλλοιώτικη ἐμμορφάδα.
Σὲ κεντισμέναις τραχηλιαὶς καὶ ζώναις μεταξένιαις
Ἐφανέρωνε τῆς μάνας της λαχταρισταὶς ταὶς ἔννοιαις,
Γιατ' ἦτανε μονάκριβη· λευκὴ μέσ' τὰ λευκά της,
Περήφανη ἀπ' τὸ χάϊδεμα, μὲ τὰ χρυσᾶ μαλλιά της
Ποῦ ἔπεφταν 'ς τὸ μέτωπο στριφτά, 'σὰ δαχτυλίδια.
Κι' ἐγὼ χλωμὸ μ' ὁλόμαυρα 'μάτια, μαλλιὰ καὶ φρύδια,
Μὲ μαύρη ὀρφάνιας φορεσιὰ καὶ μὲ ταπεινοσύνη,
Ἤμουν σκοταδερὸς πανσὲς καὶ λεμωνάνθι ἐκείνη.

Ἐπρόβαλαν τῆς ὑστερνῆς χρονιᾶς αἱ ἐξετάσεις.
— Σὰν ἔστελνες μηνύματα κι' ἦσουν κοντὰ νὰ φθάσῃς,
Σ' ἐβλέπαμε ς' τὰ ὄνειρα νὰ μᾶς σκορπᾷς, ἡμέρα,
Σὰν πάσχα τἀναγάλλιασμα, 'σὰ σκιάχτρο τὴ φοβέρα.
Ἀμίλητη ἐσίμωνες μὲ σύννεφα κι' ἀκτῖνες,
Γεμάτη ἄγρια πρόσωπα καὶ πράσινες μυρσίναις
Κι' ἕνα σωρὸ πολύτιμα βραβεῖα 'ς τὴν ἀράδα
Γιὰ νὰ τὰ πάρ' ἡ προκοπὴ μαζὶ κι' ἡ φρονιμάδα.
Ὅμως τὸ πλέον ἀκριβὸ κι' ὀνειρευτὸ βραβεῖο
Ἦταν βαρύ, ζωγραφιστὸ κι' ὁλόχρυσο βιβλίο

'Οπου τὰ χέρια τώδιναν τοῦ ἴδιου τοῦ Δεσπότη
Ξεχωριστὰ κάθε χρονιὰ 'ς τὸν πρῶτον, ἢ 'ς τὴν πρώτη.
'Απ' ὅλαις δυὸ τάξιζανε μονάχα· ἐγὼ κι' ἐκείνη.
Τὸ ἤξευραν κι' ἐπρόσμεναν νὰ ἰδοῦνε τί θὰ γίνῃ
Τἄλλα παιδάκια κι' ἔλεγαν: «ποιὸς τἄχ' ἀπὸ τοὺς δύο
Θὰ πάρῃ τὸ ζωγραφιστό, τὁλόχρυσο βραβεῖο!»

Θυμοῦμαι τὴν λαχταριστὴν ἡμέρα μας· τοὺς τοίχους
Γεμάτους χάρταις, ζωγραφιαῖς, καὶ γνωμικὰ καὶ στίχους
Καὶ δάφναις καὶ μυρτιαῖς παντοῦ ριγμέναις ἄνω κάτου,
Τὰ λόγο τοῦ δασκάλου μας μὲ τὰ ἑλληνικά του,
Καὶ τῶν μητέρων ταῖς ματιαῖς καὶ τῶν παιδιῶν τὴν ἔννοια
Καὶ τὸ Δεσπότη σοβαρὸ μὲ τἄσπρα του τὰ γένεια
Μὲ τὸ βραβεῖο τὸ χρυσὸ νὰ μὲ βραβεύῃ ἐμένα,
Καὶ νὰ τὸ παίρνω τρέμοντας μὲ μάγουλ' ἀναμμένα.
Τότε — μοῦ φαίνετ' ἡ στιγμὴ αὐτὴ πῶς εἶνε τώρα.—
'Εχέρωσε ἡ μονάκριβη μικρούλα ἡ ἀσπροφόρα,
Κι' ἐξέφυγε ἀπ' τὸ μάτι της ἕνα μεγάλο δάκρυ.
'Απὸ τὸ πλάϊ μου γοργὰ τραβήχθη σὲ μιὰν ἄκρη,
Καὶ κρύβοντας 'ς τὰ χέρια της σφιχτὰ τὸ πρόσωπό της
Πικρόκλαιγε καὶ ἐπνίγοταν 'ς τὴ ζήλια ἡ ἀθωότης.
Καὶ ὅταν ξανασήκωσε σὲ 'λίγο τὸ κεφάλι,
Καὶ ἄθελα τὰ μάτια μας ἀπαντηθῆκαν πάλι,
Μὲ κύτταξε μὲ μιὰ ματιὰ — ποῦ τώρα μόνο νοιώθω.
Ματιὰ ἀπὸ λύπη παιδικὴ κι' ἀπὸ καινούργιο πόθο,
Κάτι διπλὸ κι' αταίριαστο, σὰν ἄστρο αὐγῆς ποῦ σβύνει,
Σὰν ἀστραπὴ ποῦ χύνεται....
Μεσ' τὴ ματιὰ ἐκείνη
Τὸ κοριτσάκι ἔσβυνε, καὶ ἐξύπναε ἡ γυναῖκα!

— Β —

'Σὰ δέκα ρόδα ὁλόδροσα χρόνια 'πέρασαν δέκα
Ποῦ δὲν ξαναϊδωθήκαμε 'ς τὸ δρόμο τῆς ζωῆς μας.
'Σ ἄλλο σχολεῖο χωριστὰ μεγάλωνε ὁ καθεὶς μας.
Μὰ ἔξαφν' ἀσυλλόγιστα, καὶ πάλι ἐμεῖς οἱ δύο
'Σ τοῦ Ἔρωτος ἐσμίξαμε τὸ μαγικὸ σχολεῖο,
Πρῶτοι ἀπ' ὅλους 'ς τῆς καρδιᾶς τἀθάνατα παιγνίδια.
Μ' ἀγάπη κ' ἄλλοι ἐζούσανε, μὰ ὄχι μὲ τὴν ἴδια.
Κι' αἰώνια κακογλωσσιὰ 'ς τὰ στόματα τοῦ κόσμου
'Η δροσερή της εὐμορφιὰ κ' ὁ φλογερὸς καϋμός μου!
Κι' ὅσοι δὲν 'ξέραν ἄβυσσος πῶς ἦταν ἡ ψευτιά της
Καὶ σίφουνας 'ς τὰ σπλάγχνα μου ὁ ἔρως, μὰ διαβάτης,
'Επρόσμεναν κι' ἐπρόσμεναν νὰ ἰδοῦν τί θ' ἀπογίνῃ
Τόση ἀγάπη κι' ἀπιστιὰ καὶ τρέλλα καὶ καμίνι·
"Αν μᾶς προσμένουν στέφανα, ἢ ἂν ἀπὸ τοὺς δύο
'Ο ἕνας τἄλλου τὸ μυαλὸ θὰ πάρῃ γιὰ βραβεῖο.

"Ομως ἐτούτη τὴ φορὰ ἐγὼ ἤμουν τὸ σφαχτάρι.
'Εσὺ τῶν ὅρκων τὸ βαρὺ πετῶντας συναξάρι,
Καὶ τῆς ἀγάπης σχίζοντας μὲ μιᾶς τὴν προσωπίδα,
Μοῦ ἔφυγες καὶ μ' ἄφησες δίχως χαρὰ καὶ ἐλπίδα
Τὸ πρόσωπο σκεπάζοντας νὰ κλαίω ἀγριεμμένα,
Παρόμοια ὅπως ἔκλαψες μικρούλα ἐσὺ γιὰ μένα.

Τώρα ἡ ἀγάπη 'πέρασε, σὰν νἄηταν τιποτένια!

Καὶ ὅμως — ἄκουσέ το ἐσύ, γυναῖκα σιδερένια!
"Αν ἠμποροῦσα τὸν καιρὸ ποῦ ἄρχισες τὸ θρῆνο
'Εκεῖ μέσ' τὸ σχολεῖό μας, λίγαις στιγμαῖς νὰ γίνω
"Ανδρας μονάχα μὲ τὸ νοῦ, καὶ μιὰ στιγμὴ νὰ νοιώσω
Τὴ μοῖρα ποῦ θὰ μ' ἔκανε μ' ἐσένα ν' ἀνταμώσω,
Θὰ μ' ἔβλεπες γονατιστὸς νὰ ἔσκυφτ' ἀντικρύ σου,
Καὶ θἄκουγες νὰ σῶλεγα: «Μὴν κλαῖς, παρηγορήσου,
Στέγνωσε τὰ ματάκια σου καὶ διῶξε τὸ μαράζι,
Καὶ πάρε τὸ βραβεῖο μου· 'ς ἐμένα δὲν ταιριάζει,
'Επαραστράτισε τυφλὰ τὸ χέρι τοῦ Δεσπότη.
'Εσ' εἶσαι ἀπ' ὅλους μας ἐδῶ ἡ προκομμένη, ἡ πρώτη.
'Εμὲ μοῦ φτάνει γιὰ χαρὰ νὰ ἔχω τὴ χαρά σου,
Καὶ γιὰ βραβεῖ' ὁλόχρυσο μοῦ φτάν' ἡ ἐμορφιά σου.
"Ομως μιὰ χάρι σοῦ ζητῶ μονάχα μὲ τρεμοῦλα:
Μένε γιὰ πάντα ἡ ἁπλῆ ξανθόσγουρη παιδούλα.
Φύλαγε ἄδολη καρδιά, κι' ὅταν γενῇς μεγάλη,
"Οπως φυλάγει ἐν ἄγαλμα τὰ μαρμαρένια κάλλη.»

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΑΙ ΠΡΟ ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΙΑΣ ΜΕΓΑΛΑΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΟΙΚΙΑΙ

Τῇ 1ῃ λήξαντος μηνὸς π. ἔ. συνεπληρώθη πεντηκονταετηρίς, ἀφ' ἧς ὁ Ὄθων ἀναχωρήσας ἐκ Ναυπλίου ἀφίκετο καὶ ἀποκατέστη ὁριστικῶς ἐν Ἀθήναις. Αἱ Ἀθῆναι, ὡς γνωστόν, ἀνεκηρύχθησαν πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 18 Σεπτεμβρίου 1834, ὁ δὲ βασιλεὺς Ὄθων ἀφίκετο εἰς αὐτὰς τῇ 1 Δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ἡ κατάστασις ἐν ᾗ διετέλει οὖσα τότε ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, εἶνε βεβαίως ἄγνωστος εἰς τοὺς πλείστους τῶν σημερινῶν αὐτῆς κατοίκων, πολὺ δὲ μᾶλλον εἰς τοὺς πρῶτον σήμερον ἀφικνουμένους, καὶ βλέποντας πόλιν ἤδη καθεστηκυῖαν, μέγεθος ἔχουσαν, καὶ κάλλος, καὶ πληθυσμὸν μέγαν. Μόνον εὐάριθμοί τινες γέροντες ἐκ τῶν ἀρχικῶν κατοίκων, ἢ ἐκ τῶν μετοικησάντων ἐνταῦθα κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς βασιλείας διατηροῦσιν ἐν τῇ μνήμῃ τὴν τότε κατηρειπωμένην ὄψιν τῆς πόλεως, τὴν σμικρότητα αὐτῆς καὶ τὴν πενιχρότητα· πολλάκις δὲ διδομένης αὐτοῖς ἀφορμῆς ἀρέσκονται νὰ διηγῶνται τὰ τῆς τότε καταστάσεως ἐν ἀντιβολῇ πρὸς τὴν σημερινήν. Τοιαύτην τινὰ διήγησιν ἀκούσαντες παρὰ πρεσβύτου, ἐλθόντος εἰς Ἀθήνας δύο μῆνας πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ὄθωνος, ἐσημειώσαμέν τινα περὶ τῶν τότε ὑπαρχουσῶν μεγάλων οἰκιῶν τῶν Ἀθηνῶν, τὰ ὁποῖα δημοσιεύομεν ἐνταῦθα σώζοντες ἐκ τοῦ ῥεύματος τῆς λήθης ἀσήμαντον μὲν ἴσως, ἀλλ' οὐχ ἧττον περίεργον λεπτομέρειαν τῆς ἱστορίας τῶν ἀρχῶν τῆς κτίσεως τῆς νέας πόλεως.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς σημειώσεως ταύτης καὶ κατανόησιν ἀνάγκη ν' ἀνατρέξωμεν μικρὸν εἰς τὸ παρελθόν, καὶ δώσωμεν σύντομον περιγραφὴν τῆς καταστάσεως ἐν γένει τῆς πόλεως κατὰ τὸ 1834 καὶ τὰ προηγούμενα ἔτη.

Εἰκόνα τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῶν δὲν ἔχομεν· καὶ εὐλόγως· διότι ἀφ' ἧς οἱ κάτοικοι τῶν Ἀθηνῶν εἶδον ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τὴν 31 Μαρτίου τοῦ 1833 κυματίζουσαν τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας, ἀπελθούσης τῆς Τουρκικῆς φρουρᾶς, ἐπεδόθησαν πάντες, πένητες καὶ πλούσιοι, εἰς τὴν κτίσιν τῆς πόλεως τοῦ μέλλοντος, καὶ εἰς τὴν ἀναζήτησιν γωνίας τινὸς ἐν τῷ νέῳ κοινωνικῷ καὶ πολιτικῷ βίῳ, ἐν τῇ νέᾳ τάξει τῶν πραγμάτων, ἔνθα ἕκαστος ν' ἀσκήσῃ ἡσύχως καὶ ἀφόβως τὸ ἔργον του. Τίς τότε ἐν τῷ ἐνθουσιασμῷ τῆς νίκης, καὶ ὑπὸ τὴν αἴγλην τῆς ἐλευθερίας ἤθελε σκεφθῆ νὰ διασώσῃ εἰκόνα πόλεως, παριστώσης σωροὺς χώματος καὶ λίθων, καὶ ἄμορφα ἐρείπια, ἐμπνέοντα οἶκτον καὶ ἀναμιμνήσκοντα ἡμέρας πένθους καὶ δουλείας;

Ἀλλ' ἂν δὲν ἔχωμεν εἰκόνα, ἔχομεν ὅμως περιγραφὰς Εὐρωπαίων περιηγητῶν, ἐν αἷς ἀπεικονίζεται ἔστω καὶ ἀτελῶς ἡ τότε καὶ ἡ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη ὄψις τῆς πόλεως.

Ὁ ἱστορικὸς τῶν Σταυροφοριῶν Μισὼ (Michaud), εἰς Ἀθήνας ἀφικόμενος τῷ 1830, γράφει ὅτι εὐθὺς ὡς εἶδε τὸ πρῶτον τὰ λείψανα τῆς πόλεως, τῆς πολλάκις πολιορκηθείσης, ἁλωθείσης ἐξ ἐφόδου, δῃωθείσης καὶ πυρποληθείσης ὑπό τε τῶν Ἑλλήνων καὶ Τούρκων, κατελήφθη ὑπὸ μελαγχολίας. Δὲν εἶχεν ἰδεῖ τέως, γράφει, θέαμα θλιβερώτερον. Ἐκ τῆς πρώτης πόλεως, ἣν ὁ Σατωβριὰν εἶδε τῷ 1806 σώαν, δὲν ὑπελείποντο ὄρθια ἢ μόνον δύο ἢ τρεῖς φοίνικες, κυπάρισσοί τινες καὶ ἓν τζαμίον· διὸ καὶ ἀποκαλεῖ τὴν ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ τείχους πόλιν, κοιλάδα τοῦ Ἐζεκιήλ.

Ἰδοὺ αἱ Ἀθῆναι, γράφει, αὐταί, αἵτινες ἐνέπνευσαν τόσον σεβασμὸν εἰς τὸν Ῥωμαῖον ῥήτορα, τὸν εἰπόντα: «Ἐκεῖθεν ἦλθον πρὸς ἡμᾶς τὰ γράμματα, ἡ φιλοσοφία, οἱ νόμοι, αἱ ἐπιστῆμαι», σήμερον δὲν σώζουσιν οὐδεμίαν κεχαραγμένην ὁδόν. Ἐβαδίζομεν διὰ σωρῶν συντριμμάτων διεσπαρμένων ἀτραπόν, σχηματισθεῖσαν ἐν μέσῳ ἐρειπίων, ὑπερπηδῶντες εἰς ἕκαστον βῆμα σωροὺς πετρῶν, τμήματα τειχῶν, σπονδύλους κιόνων ἐκτάδην κειμένων ἐπὶ τῆς κόνεως. Ὁ πύργος τοῦ Ἀνδρονίκου τοῦ Κυρρήστου περικεκυκλωμένος ὑπὸ ἐρειπίων ἦτο ἔρημος, κατοικία νυκτοδίων πτηνῶν καὶ σαυρῶν· οἱ ἐν αὐτῷ οἰκοῦντες χορευταὶ Δερβῖσαι εἶχον ἀπέλθει. Τὸ μνημεῖον τοῦ Λυσικράτους, ἢ τὸ Φανάρι τοῦ Διογένους κοινῶς λεγόμενον, ὅπερ ἐπεσκεύασεν ὁ πάτερ Σίμων, μισσιονάριος Γάλλος πρὸ 150 ἐτῶν, καὶ συμπεριέλαβεν ἐν τῇ αὐτόθι κειμένῃ καὶ συνεχομένῃ Μονῇ τῶν Φραγκισκανῶν πατέρων, ἦτο τὸ μόνον σῶον μνημεῖον. Ἡ Μονὴ τῶν Φραγκισκανῶν εἶχεν ἄρδην ἀνασκαφῆ, ἡ δὲ θέα τῶν ἐρειπίων της ἔφερεν ἐν τῇ μνήμῃ ὅτι ἐν αὐτῇ κατῴκησεν ὁ Βύρων

Ἰδὼν ὁ Μισὼ τὴν Πύλην τοῦ Ἀδριανοῦ καὶ ἀναγνώσας τὴν ἑκατέρωθεν ἐπιγραφήν, καὶ ἀναμνησθεὶς τοῦ μεγαλοδώρου ἐκείνου αὐτοκράτορος σημειοῖ: Δύσκολον εἶνε ἐν μέσῳ τῆς παντελοῦς καταστροφῆς τῆς πόλεως νὰ παραστήσῃ τις κατὰ διάνοιαν τὴν ἐπίσημον ἐκείνην ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ ἱδρυτὴς τοσούτων καὶ τηλικούτων μνημείων, περικυκλούμενος ὑπὸ γλυπτῶν καὶ ζωγράφων καὶ ποιητῶν, διῆλθε πομπικῶς ὑπὸ τὴν θριαμβευτικὴν ἐκείνην ἁψῖδα, πορευόμενος μεθ' ὁλοκλήρου λαοῦ εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός.

Περιελθὼν κατόπιν ἓν πρὸς ἓν τὰ λοιπὰ ἀρχαῖα μνημεῖα, πλὴν τῶν τῆς Ἀκροπόλεως, μὴ ἐπιτραπείσης αὐτῷ τῆς εἰσόδου ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς φρουρᾶς, ἀναφέρει ὡς πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Θησέως, ὄντα τότε ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ὅτι ἐν αὐτῷ εἶδε δύο τάφους Ἄγγλων περιηγητῶν, ἀποθανόντων ἐν Ἀθήναις ὑπὸ πανώλους, καὶ ταφέντων ἐν τῷ περικαλλεῖ τούτῳ μνημείῳ τῆς ἀρχαιότητος ὑπὸ τοῦ προξένου τῆς Γαλλίας Φωβέλ. Ἐφ' ἑνὸς τῶν τάφων ἀνέγνωσε τὸ ἑξῆς ἐπιτύμβιον, ὅπερ συνέθεσεν ὁ λόρδος Βύρων. Si miserandus in morte, saltem in sepulcro felix.» (Ἐὰν δυστυχὴς ἐν τῷ θανάτῳ, ἐν τῷ τάφῳ ὅμως ὑπῆρξα εὐτυχής). Ἕτερος περιηγητὴς ὁ Ῥέζερ ἀναφέρει ὅτι μόνον εἷς τάφος ὑπῆρχε μετὰ τοῦ ἀνωτέρω ἐπιτυμβίου, ὁ ὁποῖος ἔτι καὶ νῦν σώζεται ἐν τῷ ναῷ.

Ὁ Μισὼ ἀνακεφαλαιῶν ἐν τέλει τῆς μακρᾶς περιγραφῆς του ὅ,τι εἶδε, καὶ ἀναφέρων ὅ,τι ἄλλοι πρὸ αὐτοῦ περιηγηταὶ περιέγραψαν, λέγει δυσκόλως δύναταί τις νὰ παρακολουθήσῃ τὰς περιγραφάς των· σήμερον δὲν ὑπάρχει οὔτε ὁδός, οὔτε δημοσία πλατεῖα, οὔτε κῆπος, οὔτε μονή, οὐδὲ ναός. Συνηντήσαμεν γλαῦκας, ἀλλὰ τὸ πτηνὸν τοῦτο τῆς Ἀθηνᾶς δὲν εἶνε ἤδη ἐνταῦθα εἰμὴ σύμβολον τῆς ἀφώνου ἐρημίας· εἶνε δὲ καὶ ὁ μόνος κάτοικος τῶν Ἀθηνῶν, οὗ ἐφείσθησαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Οὐδὲ εἴδομεν περιϊπτάμενον τὸν πιστὸν πελαργόν, διότι μὴ ἔχων που ν' ἀνεύρῃ στέγην φιλόξενον, ἐζήτησεν ἀλλαχοῦ κατοικίαν δι' ἑαυτὸν καὶ τοὺς πελαργιδεῖς.

Ἀξιωματικὸς Βαυαρός, γράψας ἀνωνύμως ἀναμνήσεις ἐξ Ἑλλάδος τῶν ἐτῶν 1833—37, καὶ δημοσιεύσας ἐν Δαρμστάδῃ τῷ 1839, ἀναφέρει περιγράφων τὸ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως ἐκτυλισσόμενον πανόραμα, ὅτι ἐντεῦθεν μακρὰν μόνον ἀτενίζων τις ἀπολαύει θεάματος ἐξόχου καὶ τερπνοῦ, διότι πλησίον καὶ ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν δὲν ἔχει νὰ ἴδῃ ἢ ἐρείπια καὶ σωροὺς χωμάτων.

Ὡσαύτως ὁ G. Quin κατὰ τὸ ἔτος 1834 ἀφικόμενος εἰς Ἀθήνας γράφει· Ἡ ποτὲ μεγαλοπρεπὴς μαρμαρίνη πόλις ἦτο κατὰ γράμμα (buchstäblich) σωρεία συντριμμάτων. Οἰκτρὰ ἐρείπια πλινθίνων καλυβῶν, καὶ πενιχρὰ τζαμία ἐσχημάτιζον εἶδος ἀγνωρίστων ὄγκων, ὥστε δὲν ἠδυνάμην νὰ προσανατολισθῶ τὴν διεύθυνσιν τῶν ὁδῶν, καὶ θέσω σημεῖα, ὅπως δυνηθῶ νὰ ἐπιστρέψω ἐκεῖ, ὅθεν ἀνεχώρησα.

Ὁ γράψας τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ὄθωνος εἰς Ναύπλιον μέχρι τῆς ἀναβάσεώς του εἰς τὸν θρόνον I. Mährlen ὑπολογίζει εἰς 7,200 τὰς ἐντελῶς κατηρειπωμένας οἰκίας, ὧν οἱ καταπεσόντες τοῖχοι εἶχον καταχαλύψει πάσας τὰς ὁδούς, καὶ καταστήσει ἀδιαβάτους, οἱ δὲ ἱστάμενοι ὄρθιοι ἠπείλουν κατάπτωσιν. Ὁδοὶ δὲν ὑπῆρχον ἐν τῇ κυρίᾳ ἐννοίᾳ τῆς λέξεως, ἀλλὰ μόνον ἀτραποὶ διὰ σωρῶν χωμάτων. Οἱ κάτοικοι μόλις ἀνήρχοντο εἰς 12,000 οἰκοῦντες ταπεινὰς καλύβας, οἱ πλεῖστοι μαγειρεύοντες ἐν ὑπαίθρῳ, καὶ ἀσκοῦντες τὰ ἔργα των. Ἡ πόλις ἐν γένει παρίστα εἰκόνα ἀπεράντου πεδίου καταστροφῆς καὶ ἀναστατώσεως.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ συγγράμματος μανθάνομεν ὅτι, ὅτε ἐπρόκειτο νὰ καταληφθῇ ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ δύο βαυαρικῶν ταγμάτων, οἱ μηχανικοὶ ἠρνήθησαν νὰ προπορευθῶσιν εἰς Ἀθήνας καὶ ἀναλάβωσιν ἐκ τοῦ προχείρου τὴν κατασκευὴν στρατώνων καὶ εὕρεσιν καταλυμάτων. Ὅταν δὲ ἦλθον τὰ βαυαρικὰ στρατεύματα δὲν εἶχόν που νὰ στρατωνισθῶσι. Κατέλαβον τότε ὀλίγας κενὰς νεοδμήτους οἰκίας, καὶ εἰσῆλθον διὰ τῆς βίας ὅπου ὑπῆρχε καλύβη κατοικήσιμος, ὅπερ ἤγειρε κράτονα τῶν κατοίκων κατὰ τῶν ἀξιωματικῶν ἐπὶ ὀλιγωρίᾳ.

Ἕνεκα δὲ τῆς ἐλλείψεως οἰκιῶν καὶ τῆς ἀνεπαρκείας τῶν ὀλίγων οἰκοδομηθεισῶν τότε, περὶ ὧν κατωτέρω ὁ λόγος, συνέβησαν ἱκανὰ παρατράγῳδα καὶ κατὰ τὴν ἔλευσιν εἰς Ἀθήνας τοῦ βασιλέως Ὄθωνος, τῆς κυβερνήσεως τῆς Ἀντιβασιλείας μεθ' ὅλου τοῦ προσωπικοῦ, τῶν ἐπίπλων καὶ τῶν δεμάτων τῶν ἐγγράφων τῶν διαφόρων γραμματειῶν. Τοιαύτη δὲ

σύγχυσις προέκυψε τότε κατὰ τὴν μετακόμισιν ἐκ τῆς στενοχωρίας, τῆς σπουδῆς τῆς μεταφορᾶς, τῆς ἀναμίξεως τῶν φακέλλων, καὶ τῆς παρομαρτούσης εἰς τοιαύτας περιστάσεις ἀταξίας, ὥστε ἐπί τινας ἡμέρας ἐπῆλθεν ἐντελὴς στάσις πάσης διοικήσεως, οἱ δὲ μᾶλλον φιλοσκώμμονες ὠνόμασαν τὴν κατάστασιν ἐκείνην status confusus, κατὰ μίμησιν ὁμοίας ἐπελθούσης ποτὲ ἐν Γερμανίᾳ.

Ὁ ἰατρὸς Ρέζερ (Jacob Roeser), ὁ τὸν Μάϊον τοῦ 1834 ἐπισκεφθεὶς τὸ πρῶτον τὰς Ἀθήνας, γράφει ὅτι μονήρεις τινὲς κομψαὶ οἰκίαι, περικυκλούμεναι ὑπὸ λοφίσκων χωμάτων, λειψάνων ἠρειπωμένων οἰκιῶν, καὶ χθαμαλῶν καλυβῶν προεξέχουσιν ὑπὲρ τὰ τείχη τῆς πόλεως, ὧν τὸ ὕψος δὲν εἶνε πανταχοῦ ἴσον. Διεκρίνετο δὲ ὑπὲρ ὅλα ταῦτα ὁ ἀρτιμελὴς ναὸς τοῦ Θησέως. Εἰς τὴν πόλιν βαδίζει τις ἀπὸ ὁδοῦ εἰς ὁδὸν ὑπεράνω συντριμμάτων καὶ χωμάτων ἐρειπίων παλαιῶν καὶ νέων χρόνων, ἐπὶ λειψάνων τειχῶν, καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ πεπτωκότων στύλων. Σχεδὸν ἕκαστος αἰὼν διὰ σιδηροῦ ποδὸς διελθὼν τὸν χῶρον τοῦτον, σχεδὸν ἕκαστος τῶν λαῶν, Ἕλληνες, Ρωμαῖοι, Φράγκοι, Τοῦρκοι, οἵτινες ἐνέγραψαν διὰ τῆς καταστροφῆς τὸ ὄνομά των ἐπὶ τῶν μνημείων τῆς πόλεως, ἀναγνωρίζεται διὰ τῶν ἰχνῶν, ἅπινα κατέλιπε. Περὶ τῆς τότε δὲ ἀγορᾶς τῆς πόλεως, ἡ τοῦ παζαρίου, ὡς ὠνομάζετο, ὁ Ρέζερ σημειοῖ ὅτι συνέκειτο ἐκ παραγκῶν καὶ καπηλείων.

Τοιαῦτα εἰκονίζουσιν οἱ περιηγηταὶ οὗτοι, ὧν ἐσημειώσαμεν, ἔχοντες προχείρους, τοὺς λόγους. Ἀλλὰ πρὶν ἢ προβῶμεν εἰς τὴν καταγραφὴν τῶν οἰκιῶν, τῶν ἐπὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ὄθωνος ὑπαρχουσῶν, ἀνάγκη νὰ προτάξωμέν τινα περὶ τοῦ τουρκικοῦ τείχους καὶ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ἵνα κατανοηθῇ ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν σημερινὴν κατάστασιν, ἡ ἔκτασις αὐτῆς, καὶ ἡ θέσις τῶν νέων οἰκιῶν.

Ἡ κτίσις τοῦ τείχους τῆς πόλεως δὲν χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς τουρκικῆς κατακτήσεως, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ 1778. Ἔκτισε δὲ τοῦτο ὁ Χασεκῆς, βοϊβόδας Ἀθηνῶν ἐντὸς ἡμερῶν ἐννενήκοντα, ὅπως προφυλάξῃ τὴν πόλιν ἐξ ἐπιδρομῆς ληστρικῆς, οἷα εἶχε συμβῆ τὸ προηγούμενον ἔτος 1777 ὑπὸ Τουρκαλβανῶν ἐπιδρομέων. Ὁ Wheler, ὁ ἐπισκεφθεὶς τὰς Ἀθήνας τῷ 1676, γράφει ὅτι αἱ Ἀθῆναι μὴ ἔχουσαι τείχη ἀμυντικά, πολλάκις προσεβλήθησαν ὑπὸ τῶν πειρατῶν, διὸ ἀπό τινος χρόνου ἥνωσαν πάσας τὰς οἰκίας τὰς πρὸς τὰ ἄκρα τῆς περιφερείας τῆς πόλεως, καὶ ἤγειραν πύλας εἰς πάσας τὰς εἰσόδους, τὰς ὁποίας κλείουσι τὴν νύκτα.

Τὸ τεῖχος, ὅπερ ἔκτισεν ὁ Χασεκῆς, περιέβαλε πᾶσαν τὴν πόλιν ὡς διὰ ζώνης· εἶχε δὲ ἀφεθῆ μεταξὺ τοῦ τείχους καὶ τῶν οἰκιῶν χῶρος κενὸς στρατιωτικῆς ζώνης, οὕτω δὲ οὐδεμία οἰκία συνείχετο μετὰ τοῦ τείχους.

Τὸ περὶ τὴν πόλιν τεῖχος ἀρχόμενον ἐκ τοῦ μεσημβρινοῦ τῆς Ἀκροπόλεως, ἀπὸ τοῦ θεάτρου τοῦ Βάκχου, διήρχετο διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς Ἀκροπόλεως, διευθυνόμενον πρὸς ἀνατολάς. Ἐπὶ τοῦ αὐτόθι δὲ σταυροδρομίου, τοῦ σχηματιζομένου ἐκ τῆς ὁδοῦ Ἀκροπόλεως καὶ τῆς ὁδοῦ Φαλήρου, ἔκειτο ἡ Ἀρβανίτικη Πόρτα, ὀνομαζομένη οὕτως ἕνεκα τῆς αὐτόθι συνοικίας τῶν Ἀλβανῶν. Ἐντεῦθεν τὸ τεῖχος κάμπτον παρὰ τὴν οἰκίαν Μακρυγιάννη προσήγγιζε τὴν Πύλην τοῦ Ἀδριανοῦ, ἡ Πόρταν τῆς Βασιλοπούλας, οὕτως ὀνομαζομένην ἔκ τινος Ἀθηναϊκοῦ μύθου, συνδεομένου καὶ μετὰ τῆς εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Σταδίου ὑπαρχούσης σήραγγος· ἐκ τῆς Πύλης ταύτης τὸ τεῖχος διήρχετο τὴν ὁδὸν Ἀμαλίας φθάνον μέχρι τῆς οἰκίας Λημνίου (Ξενοδοχεῖον Μεγάλης Βρετανίας)· αὐτόθι πρὸς τὴν δεξιὰν γωνίαν τοῦ κήπου τοῦ Συντάγματος ἀπέναντι τῆς οἰκίας τοῦ κ. Νεγρεπόντη ἔκειτο ἑτέρα Πύλη ἡ Μσόγεια Καπουσού, ἡ πύλη τῶν Μεσογείων, ἥτις ἐκαλεῖτο καὶ Μπουμπουνίστρα, ἕνεκα τοῦ αὐτόσε μπουμπουνίσματος τῶν ὑδάτων τοῦ Ἀδριανείου ὑδραγωγείου, ἐξ ὧν ὑδρεύετο ἡ πόλις· ἐλέγετο δὲ καὶ Πύλη τῶν Μεσογείων, διότι διὰ ταύτης εἰσήρχοντο οἱ ἐκ τῆς Μεσογαίας τῆς Ἀττικῆς ἐρχόμενοι χωρικοί.

Ἐκ τῆς οἰκίας Λημνίου τὸ τεῖχος διήρχετο τὴν αὐλὴν τῶν νῦν βασιλικῶν σταύλων, ἔπειτα μέχρι τινὸς ἠκολούθει τὴν ὁδὸν Σταδίου, καὶ κάμπτον αὖθις διήρχετο διὰ τῆς παρὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν οἰκίας τοῦ Λέοντος Μελᾶ, τῆς συνεχομένης μετὰ τοῦ μεγάρου τῆς Ἀγγλικῆς πρεσβείας. Ἐντεῦθεν διὰ νέας καμπῆς πρὸς Μ διήρχετο παρὰ τὴν οἰκίαν Ἀναργύρου Πετράκη, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἔκειτο ἑτέρα Πύλη ἡ Ἔγριπος Καπουσού, διότι δι' αὐτῆς εἰσήρχοντο οἱ ἐκ Χαλκίδος (Ἐγρίπου) ἐρχόμενοι, ἐλέγετο δὲ καὶ Πόρτα τοῦ Μενιδιοῦ. Ἐντεῦθεν προύχώρει πρὸς Β τοῦ Βαρβακείου, διέτεμνε τὴν ὁδὸν Μενάνδρου, τὴν διερχομένην ἔμπροσθεν τοῦ σήμερον παλαιοῦ θεάτρου τῆς πόλεως, καὶ κάμπτον ἐκ νέου προύχώρει εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς Ἐλευθερίας, ἔνθα εἰς τὴν ἔξοδον τῆς ὁδοῦ Σαρρῆ (ὁπλαρχηγοῦ Ἀθηναίου) ὑπῆρχεν ἡ Γύφτικη Πόρτα, καὶ Πόρτα τοῦ Μωριᾶ καλουμένη, διότι αὐτόσε ἦσαν τὰ σιδηρουργεῖα, καὶ διότι δι' αὐτῆς εἰσήρχοντο οἱ ἐκ τοῦ Μωρέως ἐρχόμενοι.

Ἐντεῦθεν τὸ τεῖχος προύχώρει, περικλεῖον τὸν ναὸν τοῦ Θησέως πρὸς τὸν λόφον τοῦ Ἀρείου Πάγου, ἐξ οὗ στρέφον περιέκλειε τὸ Ὠδεῖον τοῦ Ἡρώδου. Παρὰ τὸ Θησεῖον ὑπῆρχεν ἑτέρα πύλη ἡ Ἀσλὰν Καπουσού, ἐξ ἧς εἰσήρχοντο οἱ ἐκ Πειραιῶς ἐρχόμενοι, καλουμένου τότε Πόρτο Δράκο, ἐκ τοῦ μαρμαρίνου λέοντος, ὅστις αὐτόσε ὑπῆρχε παρὰ τὴν εἴσοδον, ὃν ἁρπάσας ὁ Μοροζίνης κατὰ τὴν τῷ 1687 ἅλωσιν τῶν Ἀθηνῶν μετεκόμισεν εἰς Βενετίαν, ὅπου καὶ σώζεται ἔτι καὶ νῦν κοσμῶν τὰ προπύλαια τοῦ ἐκεῖ ναυστάθμου.

Ἀπὸ διαστήματος εἰς διάστημα τοῦ τείχους, ἐντὸς βολῆς τηλεβόλου, ὑπῆρχον κανονοστάσια ἐπὶ πύργων, οὓς τότε ἐκάλουν Μπούρτζια.

Ἐν μέσῳ λοιπὸν τοῦ περιβόλου τούτου ἔκειτο ἡ πόλις, ἐκτεινομένη περὶ τὰ Β Α τῆς Ἀκροπόλεως. Ὅτε δ' ἐγνώσθη ὅτι ἡ Ἀττικὴ περιελαμβάνετο εἰς τὰ νέα ὅρια τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου, πολλοὶ Ἕλληνες καὶ Εὐρωπαῖοι, προοιωνιζόμενοι ὅτι αἱ Ἀθῆναι ἤθελον εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ νεοσυστάτου βασιλείου, ἐπεδόθησαν εἰς κερδοσκοπικὰς ἀγορὰς οἰκοπέδων, ἀγοράζοντες ἀντὶ εὐτελεστάτων τιμῶν, μάλιστα παρὰ τῶν ἀπερχομένων Ὀθωμανῶν, γήπεδα. Ἤρξαντο δὲ οἰκοδομούμεναι οἰκίαι ἀπὸ τοῦ 1832, ἀλλὰ κυρίως εἰς οἰκοδομίαν ἐπεδόθησαν πάντες, ἀφ' ἧς αἱ

Ἀθῆναι ὡρίσθησαν πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Μὴ ὑπάρχοντος ἐν ἀρχῇ ὁριστικοῦ σχεδίου, ἠκολούθουν τινὲς τὸ τοῦ Σάουβερτ καὶ Κλεάνθους ὡς πρὸς τὰς ὁδοὺς Ἑρμοῦ καὶ Αἰόλου, αἵτινες καὶ δὲν μετεβλήθησαν εἰς τὸ τροποποιηθὲν κατόπιν σχέδιον ὑπὸ τοῦ Λ. Κλέντσε. Αἱ οἰκίαι ἐκτίζοντο ἐν ἀρχῇ ἄνευ σχεδίου κατὰ τὸν τουρκικὸν τρόπον τῆς οἰκοδομίας· λίθους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετεχειρίζοντο τοὺς τῶν ἐρειπίων τῶν παλαιῶν οἰκιῶν, οὓς μετεκόμιζον ἐπὶ ὄνων, διότι τὸ κάρρον καὶ ἡ ἅμαξα ἦτό τι ἄγνωστον τότε· ὑπῆρχε δὲ καὶ μεγάλη ἔλλειψις ἐργατῶν καὶ ὑλικοῦ, ὥστε ἡ ἐργασία δὲν προὐχώρει ταχέως. Μετὰ τὴν ἔλευσιν μόνον τοῦ Ὄθωνος ὅλα ταῦτα ἀνεπληρώθησαν ταχέως διὰ τοῦ ἐμπορίου. Διὰ τοῦτο ἡ Ἐπιτροπή, ἡ ἀποσταλεῖσα εἰς Ἀθήνας πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ὄθωνος πρὸς ἀνεύρεσιν καταλυμάτων ἀπεφάνθη ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν ἱκανὰ πρὸς μετοικεσίαν μεγάλου πληθυσμοῦ· καὶ τούτου ἕνεκα ἔμειναν ἐν Ναυπλίῳ τὰ τάγματα καὶ τὰ γραφεῖα τοῦ μηχανικοῦ καὶ τῶν σκαπανέων, καίτοι ἦσαν τόσον ἀναγκαῖα ἐν τῇ πρωτευούσῃ, ἔμεινεν ἡ ἱερὰ σύνοδος, τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον, καὶ πολλοὶ τῶν τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, ἰδίᾳ οἱ ἀπεσταλμένοι Πρωσσίας καὶ Ῥωσσίας.

Αἱ σωζόμεναι τότε ἀφανεῖς ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων παλαιαὶ τῶν Ἀθηνῶν οἰκίαι ἦσαν κακῶς ᾠκοδομημέναι, χθαμαλαί, πενιχρᾶς ἐξωτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς ὄψεως, ἄνευ ἀκρογωνιαίων λίθων, ἄνευ σχεδίου, συνεσφιγμέναι περὶ στενὰς ὁδοὺς ἀνωμάλους καὶ ἀκαθάρτους.

Κύριον κέντρον τῆς τότε πόλεως ἦτο ἡ συνοικία τῆς Πλάκας, ἥτις ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ὑγιεινοτέρα πασῶν τῶν λοιπῶν. Ἡ σημερινὴ ὁδὸς τοῦ Ἀδριανοῦ, ἡ ἐκ τῆς πλατείας τοῦ Ἁγίου Φιλίππου ἀρχομένη, καὶ διερχομένη τὴν ἀγορὰν καὶ τὴν Πλάκα, καὶ τερματιζομένη εἰς τὴν Πύλην τοῦ Ἀδριανοῦ, ἦτο τότε ἡ κεντρικωτέρα τῆς πόλεως καὶ ἡ μᾶλλον συχναζομένη· διότι αἱ ὁδοὶ Ἑρμοῦ καὶ Αἰόλου δὲν εἶχον ἔτι σχηματισθῇ· μόνη δὲ ἡ ὁδὸς αὕτη ἐκ τῶν παλαιῶν διετηρήθη ἐν τῷ σχεδίῳ τῆς νέας πόλεως, καθὼς καὶ ἡ τῆς Πανδρόσου περὶ τὴν ὁποίαν ὑπῆρχε τότε ἡ ἀγορά, νῦν δὲ τὰ ἀμπατζίδικα. Ἔνθα δὲ σήμερον εἶναι αἱ στρατιωτικαὶ φυλακαὶ καὶ ὁ στρατὼν τῆς χωροφυλακῆς, ἦτο ἐπὶ τουρκοκρατίας τὸ διοικητήριον καὶ ἡ κατοικία τοῦ Τούρκου διοικητοῦ.

Ἐν τῇ συνοικίᾳ λοιπὸν τῆς Πλάκας ᾠκοδομήθησαν αἱ πρῶται μεγάλαι οἰκίαι, καὶ ἐπεσκευάσθησαν προχείρως αἱ παλαιαί. Αὐτόθι διεκρίνοντο ἡ μεγάλη οἰκία Ἰωάννου Παπαρρηγοπούλου προξένου τῆς Ῥωσσίας, ἔτι καὶ νῦν σωζομένη ἐν τῇ ὁδῷ Κυθαθηναίων παρὰ τὸν ναὸν τὴν Μεταμορφώσεως. Ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ κατέλυσεν ὁ Ὄθων ὅτε τὴν 28 Αὐγούστου τοῦ 1834 διῆλθεν ἐξ Ἀθηνῶν, πορευόμενος εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα. (Ὅρα Ἑστίας ἀριθμ. 447 σελ. 463.)

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀδριανοῦ καὶ περὶ τὸ κέντρον τῆς Πλάκας ἔκειτο ἡ οἰκία τοῦ Ἄγγλου Φίνλαϋ, σωζομένη ἔτι καὶ νῦν.

Ὄπισθεν ταύτης ἡ οἰκία τοῦ Ἀμερικανοῦ ἱεραποστόλου Ἰωνᾶ Κίγκ, ὅστις ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας τῷ 1831 μετὰ τοῦ Χίλλ καὶ Ῥόβερσων συνέστησαν ἀλληλοδιδακτικὸν σχολεῖον καὶ τυπογραφεῖον.

Ὄπισθεν τῆς οἰκίας Φίνλαϋ ὡσαύτως ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σχολείου, τῆς διασταυρουμένης μετὰ τῆς ὁδοῦ Ἀδριανοῦ, ἔκειτο ἡ οἰκία τῆς Δομνίτσας Σούτσου, ἔνθα καὶ κατῴκησε τὸ πρῶτον. Ἡ Κυρία αὕτη εἶχεν ἀγοράσει πολλὰ οἰκόπεδα, ὧν ἓν μεγάλης ἐκτάσεως ἐδώρησεν εἰς τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἠγέρθη τὸ πολιτικὸν νοσοκομεῖον παρὰ τὸ Πανεπιστήμιον· ἀλλὰ δὲν εἴδομεν τὸ ὄνομά της ἀναγεγραμμένον ἐν ταις στήλαις τῶν εὐεργετῶν τοῦ καταστήματος ταῖς ἱσταμέναις ἐν τῇ εἰσόδῳ.

Ἀπέναντι τῆς οἰκίας Φίνλαϋ ὑπῆρχε πύργος Τουρκικὸς ἠρειπωμένος, ὃν ἀγοράσας ὁ Δημήτριος Μαυροκορδάτος, καθηγητὴς πρῶτος τῆς ἀνατομίας, καὶ ἐπισκευάσας κατῴκησεν ἐν αὐτῷ. Ἡ ἐπισκευὴ δ' ἐγένετο πολὺ μετὰ τὸ 34. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἐπίσης Ἀδριανοῦ καὶ πλησίον τοῦ φαρμακείου τῆς Ἐλάφου ἔκειντο δύο οἰκίαι συνεχόμεναι τοῦ Γεωργίου Ῥιζάρη, ἔτι καὶ νῦν ὑπάρχουσαι ἐν δεξιᾷ τῷ εἰσερχομένῳ ἐκ τῆς ὁδοῦ Ἀδριανοῦ εἰς ὁδὸν Ἀμβλείαν.

Οἰκία Ἠπίτου ἰατροῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βουλῆς καὶ ὄπισθεν τῆς ὁδοῦ Νίκης. Παρὰ ταύτῃ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἦτο ὁ στρατὼν καὶ τὰ γραφεῖα τῆς χωροφυλακῆς.

Οἰκία Κοντοσταύλου. Αὕτη ἔκειτο ἔνθα νῦν τὸ βουλευτήριον. Ἦτο τότε μία τῶν μεγαλειτέρων. Εἰς αὐτὴν κατῴκησεν ὁ Ὄθων ὅταν ἦλθεν εἰς Ἀθήνας τῷ 1834 ἐνόσῳ ἦτο ἄγαμος. Ἐν ταύτῃ συνεδρίασεν ἡ Ἐθνοσυνέλευσις τοῦ 1854, εἶτα δὲ ἐγένετο βουλευτήριον. Ἀλλ' ἐπελθούσης πυρκαϊᾶς τῷ 1854 κατεκάη ἐντελῶς, ἡ δὲ βουλὴ ἔκτοτε μέχρι τοῦ 1862 συνεδρίαζεν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἔνθα σήμερον ὑπάρχει τὸ ζῳολογικὸν Μουσεῖον.

Κατωτέρω τῆς οἰκίας ταύτης ἔκειντο κεχωρισμέναι ἀπ' ἀλλήλων δύο οἰκίαι Γ. Ἀφθονίδου καὶ Δεκόζη Βούρου, ἔτι και νῦν σωζόμεναι· ἐν τῇ πρώτῃ ὑπάρχουσι τὰ γραφεῖα τῆς διοικητικῆς ἀστυνομίας Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. Ἐν ταῖς δύο ταύταις οἰκίαις ἑνωθείσαις κατῴκησεν ὁ Ὄθων μετὰ τὸν γάμον του μετὰ τῆς Ἀμαλίας μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως τῆς οἰκοδομῆς τῶν ἀνακτόρων. Ἔκτοτε δὲ χρονολογεῖται καὶ ὁ ἔμπροσθεν τούτων κῆπος τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν. Αἱ οἰκίαι αὗται ἕνεκα τῆς σπάνεως μεγάλων οἰκιῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῆς ἐρημίας, καὶ ὡς κείμεναι ἐπὶ ὑψώματος σχετικῶς πρὸς τὴν ἀγοράν, καὶ τὴν λοιπὴν πόλιν, ἦσαν καταφανεῖς τότε ἐξ ὅλης τῆς πόλεως.

Ἐν ὁδῷ Ἑρμοῦ παρὰ τῇ Καπνικαρέᾳ οἰκίαι Λουκᾶ Πύρρου καὶ Κόνιαρη, ἐν αἷς ἐγκατεστάθησαν τὸ πρῶτον τὰ ὑπουργεῖα τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν. Τὴν πρὸ δύο ἔτι ἐτῶν σωζομένην γωνιαίαν οἰκίαν τοῦ Κόνιαρη κατεδαφισθεῖσαν, ἀντικατέστησε σήμερον τὸ παρὰ τῇ Καπνικαρέᾳ μέγαρον τοῦ Β. Μελᾶ μετὰ τῆς ὑαλοσκεποῦς διόδου. Παρόμοιον δὲ μέγαρον μετὰ διόδου ἀνεγείρεται ἤδη καὶ ἐπὶ τοῦ οἰκοπέδου τῆς οἰκίας Α. Πύρρου.

Αὐτόθι ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Καπνικαρέας, ἐν ἀριστερᾷ τῷ εἰσερχομένῳ ἐκ ταύτης εἰς ὁδὸν Πλούτωνος ὑπῆρχε γωνιαία οἰκία τοῦ Ἰταλοῦ Κόντε Μποτσάρη, ὅστις εἰς Ἀθήνας ἐλθὼν ἠγόρασε πολλὰ οἰκόπεδα καὶ ἀγρούς. Ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ, ἔτι καὶ νῦν σωζομένῃ, ἐγκαθιδρύθη τὸ Γυμνάσιον τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀπέναντι ταύτης ὑψοῦτο ἑτέρα οἰκία γωνιαία,

μεταξὺ ὁδοῦ Καπνικαρέας καὶ ἑτέρας ἀγούσης εἰς Μητρόπολιν, τοῦ Λαζ. Γιουρδῆ, ἥτις τότε ἦτο τὸ κατάστημα τῆς διοικητικῆς ἀστυνομίας. Σήμερον δὲν σώζεται, διότι κλεῖσα πρὸ εἰκοσιπενταετίας κατηδαφίσθη, ἐπὶ δὲ τοῦ οἰκοπέδου αὐτῆς ἀνηγέρθησαν μικρὰ μαγαζεῖα.

Οἰκία Αὐγερινοῦ γωνιαία, πλησίον Ῥόμβης, μεταξὺ τῶν ὁδῶν Εὐαγγελιστρίας καὶ Περικλέους ἔτι καὶ νῦν σωζομένη ὡς εἶχε τότε.

Μικρὸν ἀνωτέρω ταύτης ἦτο ἡ οἰκία τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Νεοφύτου.

Οἰκία Χὶλλ παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ Πύλῃ τῆς Ἀγορᾶς ὄπισθεν τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, σήμερον οὖσα δημοτικὸν σχολεῖον. Ἡ οἰκία αὕτη εἶνε ἡ πρώτη μεγάλη οἰκοδομηθεῖσα ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τῆς ἀμερικανικῆς ἑταιρίας.

Ἀνωτέρω ταύτης ἐπὶ τῶν ὑψηλοτέρων ὑπωρειῶν τῆς Ἀκροπόλεως διεκρίνετο ἡ οἰκία Κλεάνθους, ἔτι καὶ νῦν σωζομένη, παρὰ τὸ ἐξωκλήσιον Ἅγ. Νικόλαος, καὶ πλησίον τῶν Ἁγ. Ἀναργύρων ἔνθα ἐγκαθιδρύθη τὸ πρῶτον τὸ Πανεπιστήμιον· κατόπιν ἐγένετο στρατών. Σώζεται ἔτι καὶ νῦν, ὡς εἶχε τότε, ἀνήκουσα εἰς ἱερέα Κρῆτα.

Οἰκία Γροπίου προξένου Αὐστρίας, σήμερον ἀνήκουσα εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ Παύλου Σκουλούδη, παρ' οὗ ἠγοράσθη, κεῖται παρὰ τῇ Ἁγίᾳ Εἰρήνῃ ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως των ὁδῶν Ἁγ. Εἰρήνης καὶ Μουσείου.

Μὴ οὔσης ἔτι τότε ὡρισμένης τῆς θέσεως ἐν ᾗ ἔμελλον νὰ οἰκοδομηθῶσι τὰ ἀνάκτορα, πολλοὶ ὑπολαμβάνοντες ὅτι ἤθελον οἰκοδομηθῇ ἐν ᾗ θέσει ὥρισεν ὁ Κλέντσε περὶ τὰ ὑψώματα τοῦ Κεραμεικοῦ, ἔσπευσαν νὰ οἰκοδομήσωσιν αὐτόθι οἰκίας. Τοιαῦται δὲ ἦσαν ἡ τοῦ Ἰωάννου Καρατζᾶ, ἡγεμόνος Βλαχίας, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σαρρῆ, ἣν κατόπιν ἠγόρασεν ὁ Γκαρμπολᾶς καὶ ἐχρησίμευσε μέχρι πρὸ ὀλίγου ὡς φυλακαὶ καταδίκων, ἤδη δὲ κατηδαφίσθη.

Μικρὸν βορειότερον ταύτης ἔκτισε τὸ ἐπόμενον ἔτος οἰκίαν ὁ Γεώργιος Ἀργυρόπουλος γαμβρὸς τοῦ Ι. Καρατζᾶ, ἔτι καὶ νῦν σωζομένην ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Κραναοῦ καὶ τῆς πλατείας τῆς Ἐλευθερίας, καὶ ἀνήκουσαν εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ Ἀλεξ. Κουμουνδούρου. Κάτωθεν τῆς οἰκίας ταύτης ἐσυστήθη καὶ τὸ πρῶτον εὐρωπαϊκὸν ζαχαροπλαστεῖον ὑπὸ Δημητρίου Λερίου, ἄλλοτε ἐν Μόσχᾳ καὶ Ὀδησσῷ ζαχαροπλάστου.

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πειραιῶς ἔκειντο δύο οἰκίαι ἀπέναντι ἀλλήλων κείμεναι τοῦ Βλαχούτση. Αὐτόθι κατῴκησαν τὰ μέλη τῆς Ἀντιβασιλείας. Εἶτα ἐγένετο πολυτεχνικὴ σχολή. Ἐν τῇ μιᾷ τούτων σήμερον ὑπάρχει τὸ Ὠδεῖον, ἡ ἑτέρα ἀνήκει τῷ Κ. Σπηλιωτάκῃ.

Οἰκία Κόντε Μποτσάρη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σαρρῆ, ἀνήκουσα εἰς τὴν κυριότητα Σερπιέρη.

Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ὡσαύτως Σαρρῆ ἑτέρα οἰκία Γεωρ. Ἀργυροπούλου, ἣν ἠγόρασε κατόπιν ὁ Στεφανίδης, ἤδη δὲ ἀνήκουσα εἰς τὸν κ. Ἔσλεν. Ἐν αὐτῇ κατῴκησεν ὁ πρέσβυς τῆς Γαλλίας Ῥουάν.

Οἰκία Κανταχουζηνοῦ μέγα μακρὸν οἰκοδόμημα, ὅπερ ἀρξάμενον τὸ 1834 ἔμεινεν ἡμιτελὲς ὅτε ἐγνώσθη ὅτι τὰ ἀνάκτορα ἔμελλον νὰ οἰκοδομηθῶσιν ὅπου νῦν κεῖνται. Ἡ οἰκία αὕτη κατόπιν περιῆλθεν εἰς τὴν κυριότητα μεταξουργικῆς ἑταιρίας, εἶτα εἰς τὴν τοῦ κ. Δουρούτη. Σώζεται ἔτι καὶ νῦν δοῦσα ἐκ τοῦ προορισμοῦ της καὶ τὸ ὄνομα εἰς τὴν περὶ αὐτὴν συνοικίαν τοῦ Μεταξουργείου.

Παρὰ τὸ κατάστημα τοῦ ἀεριόφωτος ὑπῆρχεν ἑτέρα οἰκία νῦν ἀνήκουσα εἰς Ἰωάννην Μεσηνέζην τοῦ φαναριώτου Μουσίου ἐξ Ἠπείρου ἕλκοντος τὴν καταγωγήν.

Τέλος οἰκία Ἀναργύρου Πετράκη, σωζομένη, ἀλλὰ πολλάκις ἐπισκευασθεῖσα καὶ μεταβληθεῖσα, ἔνθα νῦν εἶνε τὰ δικαστήρια, ἐν τῇ διασταυρώσει ὁδῶν Αἰόλου καὶ Σοφοκλέους. Ἡ οἰκία αὕτη ἦτο ἐκτισμένη ὀλίγον ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς πόλεως παρὰ τὴν πύλην τοῦ Μενιδίου, ἦτο δὲ καὶ ἡ μᾶλλον μεμονωμένη καὶ ἀπόκεντρος τῶν Ἀθηνῶν, φαινομένη μακρόθεν ἐκ τοῦ κέντρου τῆς πόλεως εἰς τὰ ἄκρα σχεδὸν τοῦ ὁρίζοντος. Προὐκάλεσε δὲ κτιζομένη ἐν τοιαύτῃ ἀποστάσει καὶ τὰ σκώμματα τότε τῶν Ἀθηναίων ἀπορούντων πῶς ὁ ἰδιοκτήτης αὐτῆς ἠθέλησε νὰ κτίσῃ οἰκίαν εἰς τοιοῦτον ἀπόκεντρον καὶ μεμονωμένον μέρος. Ὅ,τι δὲ τὸ μέρος τοῦτο ἦτο τὸ μᾶλλον ἐξοχικὸν ἀρκεῖ νὰ καταδείξῃ καὶ τὸ ὅτι πολὺ κατόπιν, ὅτε ἐκτίσθη ἡ γωνιαία οἰκία Μαρινάκη ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Αἰόλου καὶ Ἁγ. Μάρκου συνεστήθη θερινὸν ἐξοχικὸν καφενεῖον ἐκτεῖνον τὰς τραπέζας του ἐπὶ τῆς αὐτόθι πλατείας, ὅπου νῦν τὸ βιβλιοδετεῖον Πεντεφρῆ, καὶ ὅπου οἱ Ἀθηναῖοι ἤρχοντο τὸ ἑσπέρας νὰ ἀναπνεύσωσι δροσερὰν αὔραν καὶ φάγωσι τὸ παγωτόν των. Τὸ καφενεῖον τοῦτο διετήρει ὁ Καρδαμάτης εἷς τῶν εὐπόρων τοῦ χρόνου ἐκείνου ἐπιτηδευματιῶν, ὁ ὁποῖος κατόπιν περιπεσὼν εἰς ἀτυχήματα, διηύθυνε μέχρι πέρυσιν ὅτε ἀπεβίωσε, τὸ καφενεῖον τοῦ βουλευτηρίου.

Ἐν Πατησίοις δέ, ἔνθα σήμερον ὑπάρχει λαμπρὸν προάστειον πολύανδρον καὶ πολύοικον, τότε μία καὶ μόνη ὑπῆρχεν οἰκία ἐντὸς κήπου τοῦ Ἄγγλου Μαλκώμ, ἥτις κατόπιν περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Δουκίσσης, εἶτα τοῦ Σπυρίδωνος Τρικούπη καὶ σήμερον εἰς ἄλλου.

Ἐκκλησίαι λειτουργούμεναι τότε ἦσαν ἡ τοῦ μεγάλου μοναστηρίου, τῶν Ἁγ. Ἀναργύρων ἐν τῇ συνοικίᾳ Ψυρρῆ, ἡ Καπνικαρέα, ὁ Ἅγ. Νικόλαος τοῦ Ῥαγκαβᾶ, ἡ Ῥόμβη, ὁ Ἅγ. Γεώργιος Καρίκης ἡ Μεταμόρφωσις (Σωτῆρος τοῦ Κοτάκη), καὶ ὁ Ἅγιος Γεώργιος ἐν τῷ ἀρχαίῳ ναῷ τοῦ Θησέως. Πρώτη δ' ἐκκλησία ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐτέθη κώδων, διότι ἐπὶ τουρκοκρατίας ἀπηγορεύετο, ἦτο ἡ τοῦ Ἁγ. Νικολάου τοῦ Ῥαγκαβᾶ. Αἱ ἀρχαῖαι δ' ἐκκλησίαι τοῦ Ἁγ. Νικοδήμου (νῦν ῥωσσικὴ) καὶ ἡ τῶν Ἁγ. Θεοδώρων ἦσαν ἠρημωμέναι.

Αὗται ἦσαν αἱ ὁπωσοῦν ἄξιαι λόγου οἰκίαι τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἡ κατάστασις, ὅτε ὁ βασιλεὺς Ὄθων ἦλθε καὶ κατῴκησεν ἐν αὐτῇ. Δύναταί τις εἰπεῖν ὅτι καὶ ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Ἀντιβασιλεία καὶ ὁ στρατὸς καὶ πᾶσα ἀρχή, καὶ πάντες οἱ ἐλθόντες τότε ἐπίσημοι καὶ μὴ ἄνδρες κατεσκήνωσαν ἐν μέσῳ ἐρειπίων ἀρχαίων καὶ νέων. Πάντες ᾐσθάνθησαν τότε τὸ καθῆκον νὰ σώσωσι τὰ πρῶτα ἐκ τῆς περαιτέρω φθορᾶς, καὶ ν' ἀνεγείρωσι τὰ δεύτερα. Ἡ ἐργασία ἤρχισεν ἀμέσως, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἡ πόλις πλήρης ζωῆς καὶ νεανικοῦ κάλλους ὑπὸ τὴν πνοὴν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς τάξεως, προέκυπτεν ἐκ τῆς τέφρας της, ἀποκυλίουσα μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀνεγειρομένη καὶ μεγαλυνομένη, τοὺς σωροὺς τῶν ἐρειπίων, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἔθαψεν αὐτὴν αἰώνων δουλεία καὶ ἐρήμωσις.

Λ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

Ζήλεια

Τὴς βλέπω δυό, πάντα μαζὺ πηγαίνουν,
πάντα κρυφὰ 'μιλοῦν,
ἡ μιὰ 'ς τῆς ἄλλης τὸ αὐτὶ γελοῦν
καὶ μέσα 'ς ὅλους 'σὰν μονάχαις μένουν.

Τί χωρατά! Τί ἀγάπη τὴς ἑνόνει,
μαντεία τρυφερή,
ὁποῦ καὶ νύχτ' ἀκόμα καὶ χωρὶς κερὶ
'μπορεῖ ἡ μιὰ τὴν ἄλλη ν' ἀνταμόνῃ.

Καὶ τί νὰ λὲν ἡ δυό τους, τί νὰ κάνουν!
ποῦ μόνο τὰ μισὰ
ἀπ' ὅσα... λένε χάδια περισσὰ
'μπορούσανε δυὸ νέους νὰ τρελλάνουν!

Ἄχ, νά! Πεθαίνει κάθε μιά τους ἕνα
ποῦ ταὶς ζηλεύει δυστυχῆ,
γιὰ νἄχουν ἄλλη μιὰν ἀπὸ τοὺς δυὸ ψυχὴ
'ς τὰ χείλη τους ἐκεῖνα τὰ σμιγμένα.

Δεκέμβριος, 1884.

Ιω. Καμπουρογλους.

Ο ΧΑΡΤΟΠΑΙΚΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Πρωτοχρονιὰ καὶ πάλι... ἀρχίζουν τὰ χαρτιά!.
ἂς ξαναδοκιμάσω τῆς τύχης τὰ γραμμένα,
ἂς πάω νὰ σκοτώσω 'στὸν *Ἄσσο* τὴ νυχτιά,
μήπως τὰ φέρ' ἡ τύχη καὶ βγάλω τὰ χαμένα.

—

Πέρσυ θαρρῶ 'στὸν *Ῥήγα* μοῦ 'φύγαν πεντακόσα,
προπέρσυ 'στὸ *δεκάρι* ἀκόμη ἑκατό,
ἀντιπροπέρσυ πάλι 'στὸν *Φάντε* ἄλλα τόσα,
καὶ κάθε νέο χρόνο πεντάρα δὲν κρατῶ.

—

Μὰ τώρα θὰ κερδίσω... γι' αὐτὸ δὲν ἀμφιβάλλω,
μ' ἐκείνη τὴ φαγοῦρα ποῦ νοιόθω μὲς 'στὸ χέρι
πιστεύω τὰ χαμένα τριπλᾶ πῶς θὰ τὰ βγάλω...
Ἅη Βασίλη βόηθα ἑνὸς πτωχοῦ κεμέρι.

—

Πηγαίνω σὲ μιὰ Λέσχη ποῦ παίζουνε χαρτιά,
ἕνας Συνταγματάρχης τὰ κόβει 'στὰ γεμάτα,
ὅλοι μὲ χαιρετοῦνε μὲ μιὰ λοξὴ ματιὰ
κι' εὐθὺς γιὰ 'μὲ προστάζουν νὰ ἔλθῃ *τσοκολάτα*.

—

Βάζω κι' ἐγὼ 'στὸν *Ἄσσο* καὶ ῥοδοκοκκινίζω,
'στὴν χαρτοσιὰ τὴν τρίτη ὁ *ἄσσος* βγαίνει *σότος*,
πάρολι τὸν πηγαίνω καὶ τὸν ξανακερδίζω,
τοῦ τὸν πηγαίνω *σέτε* κι' ὁ *Ἄσσος* πάλι πρῶτος.

—

Καλὰ ἐγὼ τὸ εἶπα πῶς θὰ κερδίσω 'φέτος,
καὶ τί καλὰ ποῦ εἶναι κανένας νὰ κερδίζῃ,
νὰ κάθεται ἀπάνω 'στὸν καναπὲ ἀνέτως,
νὰ πίνῃ τσοκολάτα καὶ ποῦρο νὰ καπνίζῃ!

—

Κερδίζω χίλια φράγκα καὶ ὅλοι μὲ συγχαίρουν,
μὰ κι' ὁ Συνταγματάρχης μὲ βλέπει καὶ γελᾷ,
καὶ ἄλλη τσοκολάτα προστάζει νὰ μοῦ φέρουν....
Τί χρόνος εἶνε τοῦτος! τί κέρδη! τί καλά!

—

Ἡ ὥρα εἶνε δύο... θὰ παίζω ὡς νὰ φέξῃ!
τί μποναμάδες σ' ὅλους τοὺς φίλους θὰ μοιράσω!
ἀλλ' ὅμως παρ' ἐλπίδα σὲ χαρτοσιαῖς πέντ' ἔξη
ὁ κὺρ Συνταγματάρχης μοῦ ἔκοψε τὸν *Ἄσσο*.

—

Ἡ ὥρα τρεῖς... μοῦ φεύγουν φράγκα χρυσᾶ διακόσα!
Τρεῖς ἥμισυ... μοῦ παίρνει κι' ἑξῆντα κολονάτα!
Τέσσερες... σαβουρόνει ἀκόμη ἄλλα τόσα,
κι' ἀμέσως ἄλλη μία μοῦ φέρνουν τσοκολάτα.

—

Ἡ ὄψις μου ἀλλάζει, σηκόνομαι, θυμόνω,
ξεσχίζω πέντε *Ἄσσους* καὶ τοὺς τσαλαπατῶ,
καὶ ὁ Συνταγματάρχης μὲ κάνει καὶ πληρόνω
τὴν κάθε τσοκολάτα πρὸς φράγκα ἑκατό.

—

Πᾶν τὰ κέρδη ὅλα, πᾶνε καὶ τὰ 'δικά μου,
κι' ἐσκόπευα νὰ βγάλω μ' αὐτὰ ἐφημερίδα...
μὰ τώρα; πᾶν 'στὸ βρόντο τὰ τόσα σχέδιά μου,
καὶ μένω μὲ τοῦ κέρδους μονάχα τὴν ἐλπίδα.

—

Τύχη καμμιὰ γιὰ 'μένα θαρρῶ πῶς δὲν ὑπάρχει
οὔτε εἰς τὴν *πασσέτα*, οὔτε 'στὸ *Λασκενέ*....
'Ακοῦς ἐκεῖ νὰ παίξω μὲ τὸν Συνταγματάρχη;
δὲν πήγαινα νὰ παίξω εἰς ἕναν καφφενέ;

—

Ἡ 'μέρα ξημερόνει, παράταις καὶ κανόνια,
καὶ κοῦρκοι μὲς 'στοὺς φούρνους μυρίζουν καὶ καπόνια.
Καὶ νά! τ' ὀγδόντα πέντε πρωῒ πρωῒ μὲ βλέπει
τὸν *Ἄσσο* νὰ δαγκάνω χωρὶς λεπτὸ 'στὴν τσέπη.

—

Γ. Σουρης.

ΧΑΡΙΝ ΑΝΤΙ ΧΑΡΙΤΟΣ

Τὸ Φαναράκι κεῖται εἰς τὸ ἄκρον τοῦ Βοσπόρου· ἀλλὰ δὲν ἔχει τὴν γοητευτικὴν γραφικότητα τῶν ἄλλων προαστείων, τῶν ἐπὶ τῶν καταφύτων λόφων ἀνερριχημένων καὶ φιλαρέσκως ἐγκατοπτριζομένων εἰς τὰ πράσινα τοῦ Καταστένου κύματα. Ἐπ' αὐτοῦ χύνει τὴν ἀγρίαν της ἀναπνοὴν ἡ ὄπισθέν του βρυχωμένη Μαύρη θάλασσα.

Ἐν τῷ μικρῷ λιμένι σταθμεύουσιν ἠγκυροβολημένα πλοῖα ἀναμένοντα τὴν μεσονυκτίαν τροπὴν τοῦ ἀνέμου, ὅπως ἀπάρωσιν μετὰ τὸν ὄρθρον· οἱ ναῦται, ἀνελκύσαντες εἰς τὴν ἀκτὴν τὰς λέμβους, κάθηνται ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ καφενείου καθ' ὁμίλους.

— Αἴ, παιδιά, πᾶμε μέσ' 'ς τὸ καΐκι, βράδυασε, εἶπε πρὸς ἕνα τῶν ὁμίλων ὑψηλὸς ναύ-

της, *άμπαδέγιαν* φορῶν γούναν, πλατεῖαν μαλλίνην περισκελίδα καὶ ὑψηλὸν φέσιον μετὰ μακρᾶς κυανῆς φούντας.

—Καπετάνιε, εἶπεν εἷς τῶν ναυτῶν, ὁ Σαλῆς ὁ καφετζῆς σ' ἐζητοῦσε νὰ πᾶτε 'ς τὸ σπίτι του· ἤθελε νὰ σὲ ἰδῇ ἡ μάνα του, ἡ χανούμισσα.

—Μ' εὑρῆκε κ' ἐπήγαμε, εἶπεν ὁ καπετάνιος. Ὁ ναυτόπαις μετεκόμισεν ἐκ τοῦ ἐγγὺς ἐκεῖ παντοπωλείου σάκκον πλήρη ἄρτων, οἱ ναῦται δὲ τὰ βαρέλια τοῦ νεροῦ καὶ τὴν ἄλλην *κουμπάνιαν* τοῦ πλοίου.

—Ἀβάρα παιδιά! εἶπεν ὁ πλοίαρχος.

Καὶ ὤθησε μετὰ τῶν ναυτῶν τὴν λέμβον, ἥτις εἰσωλίσθησεν εἰς τὸ ὕδωρ αὐλακώσασα τὴν ἄμμον. Ὁ ναυτόπαις εἰσπηδήσας προσήρμοσε τὰς κώπας εἰς τοὺς σκαλμούς.

—Καλὸ κατευόδιο, ἀδέρφι μου Διαμαντῆ, εἶπε φωνή τις τουρκιστί.

—Καλὴ ἀντάμωσι, Σαλῆ μου, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος στραφεὶς πρὸς τὸν πλησιάσαντα Ὀθωμανόν.

Καὶ ἐναγκαλισθέντες ἐφιλήθησαν θερμῶς, ἐν ᾧ πολιόθριξ ἰμάμης, μὲ πράσινον σαρίκιον ἐγγὺς ἐκεῖ καθήμενος βλοσυρὸν ἔρριψεν ἐπ' αὐτῶν βλέμμα, ὑβρίζων ὑπὸ τὸν μύστακά του τὸν ἀνάξιον Ὀσμανλῆν, ὅστις ἐβεβήλου τὰ χείλη του μὲ τὸ φίλημα ἑνὸς *γκιαούρ*.

Ἡ λέμβος ἀπομακρυνθεῖσα τῆς ἀκτῆς προσήγγισεν εἰς ἓν τῶν ἠγκυροβολημένων πλοίων.

Ἀφ' οὗ δ' ἀνέβησαν πάντες,

—Καπετάνιε, εἶπεν εἷς τῶν ναυτῶν, σήμερα ποῦ εἶδα πάλι τὸ Σαλῆ, 'θυμήθηκα ὅσα ἄκουσα γιὰ τὸν γλυτωμὸ καὶ τῶν δυό σας· 'μεῖς τότε λείπαμε μὲ τὴ *Βαγγελίστρα* 'ς τὴν Ἀγαθόπολι καὶ δὲν τὰ καλοξέρομε· δὲν μᾶς τὰ λὲς καταλεπτῶς;

—Νὰ σᾶς τὰ 'πῶ, εἶπεν ὁ καπετὰν Διαμαντῆς.

Εἶχεν ἐπέλθει ἤδη ἡ νύξ· ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται ἐκάθησαν εἰς τὴν πρύμνην· ἐν ᾧ δ' ὁ ἐπὶ τῆς βραχώδους ἀκτῆς ὑψηλὸς φανὸς ἤρχισεν ἐκπέμπων τὴν ζωηρὰν καὶ διαλείπουσαν ἀκτινοβολίαν του, ἐλπίδα τῶν ναυτιλλομένων, καὶ ἐπὶ τῶν πλοίων ἀνηρτῶντο πράσινα καὶ ἐρυθρὰ φῶτα, ἐν τῇ σιγῇ τοῦ λιμένος ἣν οὐδὲν ἐτάραττεν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἣν μόνον ἡ λάμψις τοῦ σιγάρου τῶν ναυτῶν διέστιζεν ἐπὶ στιγμήν, ὁ καπετὰν Διαμαντῆς εἶπε:

—Ὄντας οἱ Ῥοῦσοι κατέβηκαν 'ς ταῖς Σαράντα Ἐκκλησιαῖς, τὸ τούρκικο ἀσκέρι τράβηξε γιὰ τὴν Πόλι φεύγοντας· ἡ καβαλλαρία πέρασε ἀπ' τὸ χωριό μας· οἱ Τοῦρκοι κόνεψαν 'ς τὰ σπίτια μας· τ' ἄλογά τους τἄβαλαν 'ς ταῖς αὐλαῖς μας, ὡς καὶ τὸν νάρθηκα τῆς ἐκκλησιᾶς τὸν ἔκαναν ἀχοῦρι.

Οἱ στρατιῶταις ἔφερναν μαζί τους ἀπ' τὰ μέρη τῆς Βουλγαριᾶς λογιῶν λογιῶν πράμματα· κοντογούνια, σιτζαντέδες, γιορντάνια, ἀσημικά, δισκοπότηρα· σ' ἔπιανε μία ἀνατριχίλα νὰ συλλογιέσαι τί ἀπόγειναν ἡ ἐκκλησιαὶς καὶ τὰ σπίτια ποῦ τἄχαν γιὰ στολίδια τους, καὶ τί ἀπόγειναν τὰ κορμιὰ ποῦ τὰ φοροῦσαν· οἱ στρατιῶταις τὰ πωλοῦσαν 'φθηνά· αἴ, τί τοὺς κόστιζαν! μ' ἕνα 'κατοστάρι καϋμὲ γέμιζες τὸ σπίτι σου· μερικοὶ 'πῆραν, οἰκονομήθηκαν· ἐμένα δὲν μ' ἄφησε ἡ Σμαραγδή, ἡ γυναῖκά μου νὰ πάρω τίποτε· τῆς φαίνονταν σὰν νἆταν στοιχειωμένα μὲ τὸ αἷμα τῶν σφαγμένων, καὶ πῶς τὴν νύκτα ἅμα πατοῦσε 'πάνω σ' ἐκεῖνα τὰ κιλίμια θἄκουε κάτω ἀπ' τὰ πόδια της κανένο σβυσμένο ψυχομάχημα.

Ἄς εἶνε· 'ς τὸ σπίτι μου εἶχαν κονέψει πέντε ἀνατολίταις τοῦρκοι· μὰ γιὰ τὴν καλή μου τύχη ὁ *ὀνμπασῆς* τους βρέθηκε νὰ μὲ γνωρίζῃ· ἦταν καφετζῆς 'ς τὸ Φαναράκι, κ' ὅταν περνοῦσα ἀπ' ἐδῶ βλεπόμασταν. Μιὰ 'μέρα μὲ παίρνει μονάχο καὶ μὲ λέγει:

—Καπετὰν Διαμαντῆ, πάρ' τὴ φαμήλια σου καὶ φύγε· κακὰ μαντάτα μᾶς ἔρχονται· φοβοῦμαι μὴν ἀγριέψῃ τ' ἀσκέρι καὶ κακοπάθετε.

—Ἀμ' ποῦ νὰ φύγω μὲ τόσα παιδιά; τοῦ λέγω, ποῦ νὰ πάγω; σὲ ποιὸν ν' ἀφήσω τὸ σπίτι μου, τὸ νοικοκυριό μου; ἂν εἶνε γραφτό μου νὰ πεθάνω σφαγμένος, ἂς μὲ σφάξουν· τὸ γραφτὸ δὲ ξεγράφεται.

Ἀπὸ τότε εἶχα τὴν ἔννοια· λαγοκοιμώμασταν· πλαγιάζαμε 'ντυμένοι κ' εἴχαμε τ' αὐτιά μας τσιτωμένα μὴν ἀκούσωμε τίποτε. Μιὰ νύχτα, δυὸ ὧραις ὕστερα ἀπ' τὰ μεσάνυκτα ἀκούω ἔξαφνα νὰ βαρᾷ ἡ *τρομπέτα* 'ς τοὺς δρόμους καὶ νὰ φωνάζῃ ἄγρια τοὺς στρατιώτας νὰ σελλώσουν τ' ἄλογά τους νὰ φύγουν· τοὺς ἦρθε τηλεγράφημα πῶς ὁ Μόσκοβος ζύγωσε· ἡ γυναῖκά μου ἄρχισε νὰ τρέμῃ· ἔκανε τὸ σταυρό της καὶ σηκώθηκε καὶ ἔσβυσε τὴν κανδύλα γιὰ νὰ μὴ φαίνεται φῶς μέσ' τὴν καμαρά μας· ἄκουα τὴν καρδιά της καὶ τῆς κόρης μου νὰ κτυπᾷ 'σὰν 'ρολόγι κάτω ἀπὸ τὸ πάπλωμα. Ἔξαφνα ἀκοῦμ' ἕνα βρόντο 'ς τὴν πόρτα, πετιέται ἡ κλειδαργιά, καὶ 'μπαίνουν μέσα ἁρματωμένοι, ἕτοιμοι γιὰ φευγιό, οἱ Τοῦρκοι· φέρνουν φῶς· ἕνας τρέχει 'ς τὸ σεντοῦκι ποῦχαμε τὸ μαλαματικό μας· ἕνας ἄλλος χύνεται 'πάνω 'ς τὴν κόρη μου ποῦ φοροῦσε γιὰ φύλαξι ἀπάνω της τὸ γιορντάνι της καὶ τὰ διαμαντικά της· ἐγὼ τινάζομαι ἀπάνω· ἡ ἀπελπισία μ' ἐθέριωσε· σκουντῶ μακρυὰ ἀπ' τὴν κόρη μου τὸν ἕνα, τοὺς παλεύω ὅλους· μὰ 'ς τὰ ὕστερα μὲ πιάνουν, μὲ βαστοῦν δυό, καὶ ἕνας ξεσπαθόνει, καὶ 'ς τὴν τρομερὴ στιγμὴ ποῦ ἔπεφτε τὸ σπαθί, μέσα 'ς τοὺς θρήνους τῆς γυναίκας μου καὶ τῶν παιδιῶν μου, εἶδα τὸν ἕναν ἀπ' αὐτοὺς νὰ σέρνῃ τὴν κόρη μου, κοπέλα εἰκο-

σι χρονῶν... τὸ σπαθὶ ἔπεσε· μὰ δὲ μ' ἔσφαξε· μόνο 'ξώπετσα μ' ἐπῆρε, γιατὶ βρέθηκε ἕνα χέρι καὶ τὸ κράτησε, τὸ χέρι τοῦ Σαλῆ, ὁποῦ γύρισε ἀπὸ τοῦ *γιοὐζμπαση* ποῦ τὸν εἶχε κράξει νὰ τοῦ δώση διαταγή.

—Βρὲ σκυλιά, τοὺς φώναξε, 'μεῖς χανόμασθε 'δῶ καὶ σεῖς κλεψιαὶς καὶ σκοτωμοὺς λογαριάζετε; δὲν φοβᾶσθε τὸν Θεό; Καὶ τοὺς ἄρχισε μὲ ταὶς διπλαριαὶς καὶ τοὺς πέταξε ἔξω, καὶ τοὺς κυνήγησε μὲ τὸ σπαθὶ ξεγυμνωμένο.

Σὲ 'λίγο ἀκούσαμε τὸν ποδοβολητὸ τῶν ἀλόγων τους ποῦ ἔφευγαν κι' ἐμεῖς μὲ 'μάτια δακρυσμένα παρατηρούσαμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο καὶ δὲν πιστεύαμε ἀκόμα πῶς ἡ Παναγία μᾶς ἐφύλαξε καὶ τὴν τιμή μας καὶ τὴν ζωή μας...

Ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέραις ἔρχονται καμμιὰ δεκαριὰ Τοῦρκοι στρατιῶταις· τοὺς ἔστειλαν νὰ μάθουν ὡς ποῦ ἔφθασαν οἱ Ῥοῦσοι καὶ νὰ πάρουν καὶ τὴν μηχανὴ τοῦ τηλέγραφου ποῦ τὴν παράτησε ὁ τηλεγραφιστὴς ἐκείνη τὴ νύχτα κ' ἔφυγε μαζί τους· τὴν 'πῆραν κ' ἔφυγαν βιαστικά· μὰ ὕστερα ἀπὸ 'λίγη ὥρα νάσου κ' ἔρχονται καμμιὰ εἰκοσιπενταριὰ Ῥοῦσοι· σὰν νὰ τοὺς εἶχαν παραγγελιά· κἄτι ἄντρες ἴσα μ' ἐκεῖ ἀπάνω, ξανθοί, μὲ κασκέτα καὶ κοντάργια μακρυά· βρωμοῦσαν βότκα· τ' ἄλογά τους, θηρία· καὶ αὐτοὺς τοὺς ἔστελναν νὰ ἰδοῦν 'μπρὸς ἀπὸ τὸ στράτεμμα μὴν εἶνε πούποτα κρυμμένοι Τοῦρκοι.

—Τώρα δὰ ἦταν 'δῶ, δέκα Τοῦρκοι! τοὺς λέγει ἕνας.

Κεντροῦν τ' ἄλογά τους κι' ἀστραπή· χωρίζονται σὲ δύο καὶ τρέχουν, τρέχουν καὶ βάζουν 'ς τὴ μέση τοὺς Τούρκους. Οἱ Τοῦρκοι 'ς τὴν ἀπελπισία τους γυρνοῦν 'πίσω γιὰ νὰ προφθάσουν νὰ χωθοῦν 'ς τὸ χωριὸ μπὰς καὶ γλυτώσουν. Οἱ Ῥοῦσοι τότε τοὺς ἔβαλαν 'μπρός· μπάμ! μπούμ! σκότωσαν τρέχοντας τοὺς ἑφτά· οἱ τρεῖς πρόφθασαν κ' ἔφθασαν ὡς ὄξω ἀπ' τὸ χωριό, 'ς τὰ τούρκικα τὰ μνημόρια· μὰ ὁ ἕνας ἦταν λαβωμένος· τότε κυττάζω καὶ τί βλέπω; ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἦταν καὶ ὁ Σαλῆς. Ἄχ! κακόμοιρε Σαλῆ, πάει, χάθηκες! εἶπα μέσα μου. Σὺ μ' ἐγλύτωσες μὰ γὼ δὲν 'μπορῶ νὰ σὲ γλυτώσω· καὶ χωρὶς νὰ καλοσυλλογισθῶ τί κάνω, ζυγόνω 'ς τὸν ἀρχηγὸ τῶν ῥούσων καὶ μισὰ ῥούσικα, μισὰ βουλγάρικα, μισὰ ῥωμαίϊκα τοῦ λέγω: — ***Βρατούσκα,*** ὄχι σκοτώσει τούρκ· φθάνει ὅσοι σκοτώσει, καὶ τοῦ ἔδειχνα τοὺς σκοτωμένους ποῦ ἦσαν 'ξαπλωμένοι 'ς τὸ δρόμο· αὐτοὺς φυλάξει ἐμεῖς, καὶ σὰν ἔρθη σεῖς δώση ζωντανούς.

—Ναί, ναί, εἶπαν καὶ οἱ ἄλλοι χωριανοί, ἡμεῖς φυλάξει.

—Χαρός! εἶπε τότε αὐτός.

Ἔτσι ποῦ δὲν τοῦ κόστιζε νὰ τοὺς σκοτώση τὸ ἴδιο δὲν τοῦ κόστιζε καὶ νὰ τοὺς ἀφήση ζωντανούς· σάμπως τοὺς ἄφησε γιὰ νὰ δείξη 'ς τὸν ἀρχηγό του πῶς ἔπιασε καὶ ζωντανοὺς σκλάβους· γιατί φεύγοντας μᾶς παράγγειλε νὰ τοὺς φυλάξωμε καλὰ ὅσο νὰ ξανάλθουν· τότε 'πῆραν τἄλογα τῶν τούρκων, τὰ τουφέκια των, τὰ 'ρολόγια των, τὴ μηχανὴ τοῦ τηλεγράφου κ' ἔφυγαν· ἕνας εἶδε πῶς ὁ Σαλῆς φοροῦσε καινούργια 'ποδήματα· γύρισε πίσω, τοῦ εἶπε νὰ τὰ βγάλη, τὰ πῆρε κ' ἐπρόκαμε τοὺς ἄλλους· κ' ἔτσι ὁ Σαλῆς, πατῶντας μὲ τὰ τσουράπια χάμου, καὶ οἱ ἄλλοι δυὸ 'μπῆκαν μὲ καταφρόνιο μέσ' 'ς τὸ χωριό· γιὰ νὰ μὴ φύγουν τοὺς ἔβαλαν 'ς τὴ μέση κἄτι 'δικοί μας μὲ τὸ τουφέκι 'ς τὸ χέρι· γιατί τότε, θυμᾶσθε, ἤμασταν ὅλοι ἁρματωμένοι. Ἕνας ἀπ' αὐτουνοὺς ἦτανε Σαραγιώτης, ἀπ' τὸ Σαράϊ τῆς Βύζας, παληκαρᾶς μὲ μαύρη σερβέτα καὶ μεγάλα στριμμένα μουστάκια· οἱ ***μπασιμποζούκηδες*** τοῦ εἶχαν κάψει τὸ σπῆτί του, τοῦ εἶχαν σκοτώσει τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ παιδιά του· ἄχ! νὰ βλέπατε 'κεῖνο τὸ μάτι του! δὲν εἶδα πειὸ ἄγριο 'μάτι 'ς τὴ ζωή μου· εἶχε μέσα ὅλαις ταὶς φλόγαις τοῦ σπιτιοῦ του, ὅλους τοὺς βόγγους τῆς γυναῖκάς του, ὅλο τὸ αἷμα τῶν παιδιῶν του· ἤρχονταν ἀπὸ 'πίσω τους καὶ ἔτριζε τὰ δόντια του καὶ τοὺς κτυποῦσε μὲ τὸ κοντάκι τοῦ *σισαρέ* του μουρμουρίζοντας: Σκυλιά! λωρίδα λωρίδα θὰ κόψω τὸ τομάρι σας!

Οἱ στρατιῶταις μὲ 'μάτια δακρυσμένα καὶ σκυφτὸ κεφάλι πήγαιναν 'μπρός· κ' ἐγὼ συλλογιώμην πῶς καὶ πάλιν δὲν στέκουνταν γερὰ 'ς τὸν ὦμο τὰ κεφάλια τους· ποῦ νὰ τοὺς βάνωμε; τοὺς βάναμε 'ς τοῦ Μαργαρίτη τοῦ χάνι· μαζώξαμε παράδες, τοὺς ἀγοράσαμε ψωμὶ καὶ φαγεῖ· κάτω 'ς τὴν πόρτα τρεῖς ἁρματωμένοι φύλαγαν βάρδια.

Μὰ ὁ Σαραγιώτης διψοῦσε αἷμα· μέσα σ' ἕνα καφενὲ ἄρχισε: Τί τὰ φυλᾶμε τὰ σκυλιὰ καὶ δὲν πᾶμε νὰ τὰ πετσοκόψωμε καὶ νὰ ῥίξωμε τὰ κομμάτια τους 'ς τοὺς σκύλους; τοὺς ἀγρίεψε ὅλους καὶ καμμιὰ δεκαριὰ παληκάρια 'πῆραν τὰ τουφέκια τους νὰ πᾶν νὰ σπάσουν τὴν πόρτα τοῦ χανιοῦ, ν' ἀνεβοῦν νὰ τοὺς σκοτώσουν· ἐγὼ τὤμαθα· τρέχω 'ς τοὺς δημογέροντες.

—Μεγάλο κακὸ θὰ γείνη· θέλουν νὰ σκοτώσουν τοὺς Τούρκους· τοὺς ἄφησαν οἱ Ῥοῦσοι τὴ ζωὴ καὶ θὰ τὴν πάρωμε ἡμεῖς; Αὐτὸς ὁ Σαραγιώτης σὰ θέλει νὰ πιῇ αἷμα, ἂς πάη ἀλλοῦ· ὄχι μέσ' 'ς τὸ χωριό μας· ἂς μὴν ἀνάψη τέτοια φωτιὰ 'πάνω 'ς τὰ κεφάλια μας. Οἱ δημογέροντες ἐπῆγαν ὡς τὸ χάνι καὶ βρῆκαν τοὺς ἁρματωμένους· ποιὸς ἦτο ναύτης 'ς τὸ καΐκι τους, ποιὸς ἦτο σκαφτιᾶς 'ς τὰ χωράφια τους· τοὺς 'μίλησαν κι' αὐτοὶ ἄκουσαν κ' ἔφυγαν· μὰ ὁ Σαραγιώτης ἄφρισε· ἕνας ἀπὸ τοὺς στρατιώταις ἄκουσε τὴν ὀχλοβὴ καὶ ἔσκυψε ἀπ' τὸ παράθυρο νὰ ἰδῇ· τὸν 'πῆρε τὸ 'μάτι τοῦ Σαραγιώτη· τὸν σημαδεύει μὲ τὸ *σισαρέ του,* καὶ μπάμ! τοῦ χώνει μέσα 'ς

τὸ μυαλὸ τὸ βόλι· καὶ τὸν ἀφίνει 'ς τὸν τόπο χωρὶς νὰ κάνῃ κίχ· δὲν πρόφθασε οὔτε 'πίσω νὰ πέσῃ κ' ἔμειν' ἐκεῖ, σκυμμένος 'ς τὸ παράθυρο, κυττάζοντας μὲ 'μάτια ἀνοικτὰ καὶ πεθαμένα τί γίνεται ὄξω 'ς τὸ δρόμο.

'Απὸ τότε ἄρχισε νὰ τρέμῃ ἡ καρδιά μου γιὰ τὸν Σαλῆ· ὥρα μὲ τὴν ὥρα, θὰ τὸν καρφώσῃ κι' αὐτόν σὲ κανένα παράθυρο ὁ Σαραγιώτης, ἔλεγα μέσα μου, πρέπει νὰ τὸν φευγατίσω ἀπὸ τὸ χάνι· μὰ πῶς; ἡ βάρδια φύλαγε ὁλοένα 'ς τὴν πόρτα.

Μιὰ βραδυά, ποῦ τριγυρνοῦσα ἐκεῖ κοντά, μονομιᾶς μοῦ ἦρθε ἕνα πρᾶγμα 'ς τὸ νοῦ μου· πῶς τὸ χάνι αὐτό, ὅταν τὸ βαστοῦσε ὁ Μελιγκότσης, ὁ πεθερός μου, τριάντα χρόνια κ' ἐδῶ, εἶχ' ἕνα πορτάκι ἀπ' τ' ἀχοῦρι τοῦ κλαϊνοῦ σπιτιοῦ του γιὰ νὰ μπαινοβγαίνῃ εὔκολα· χρόνια τώρα ἦταν καρφωμένο καὶ κανεὶς δὲν τὸ θυμοῦντανε· τὸ σπίτι τοῦ Μελιγκότση, τὸ ξέρετε, εἶνε σὰν 'δικό μου· ξεκαρφόρνω ἥσυχα τὸ πορτάκι· καὶ τὰ μεσάνυχτα σιγά, σιγά, σὰν κλέφτης, κρατῶντας τὴν ἀνασασί μου, μπαίνω 'ς τὸ χάνι, ἀναβαίνω 'πάνω.

— Σαλῆ, Σαλῆ!

Σκουντῶ τὸν Σαλῆ, τινάχθηκε 'πάνω τρομαγμένος γιατὶ μὲ τὸ χάρο κοιμώντανε ὁ καϋμένος καὶ μὲ τὸ χάρο 'ξυπνοῦσε.

— Σαλῆ, εἶμ' ἐγώ, ἔλα νὰ φύγωμε.

— Νὰ πάρωμε καὶ τὸν σύντροφό μου.

Μὰ 'κεῖνος ἦταν ἀνάσκελα 'ξαπλωμένος, καὶ μ' ἀνοικτὰ 'μάτια κι' ἀνοικτὸ στόμα ἐπαράδινε ψυχή· γιατὶ ἡ πληγή του δίχως γιατρὸ καὶ γιατρικὰ φαρμάκωσε τὸ αἷμά του.

— Ἔλα, Σαλῆ, γιατὶ ἂν μᾶς πιάσουν, χαθήκαμε κ' οἱ δυό μας.

Σιγά, σιγὰ καταβαίνομε, τὸν βγάζω ἀπ' τὸ πορτάκι· τὸν δίνω μιὰ γούνα μου καὶ τυλίγεται καὶ ἴσια 'ς ταῖς Σέρβαις· τὸ καΐκι μᾶς ἀπάντεχε φορτωμένο· πρὶν χαράξῃ σαλπάραμε.

Ἄχ! τί λύσσα ἦταν τοῦ Σαραγιώτη τὸ πρωὶ ὄντας εἶδε πῶς τοῦ ξέφυγαν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ οἱ δύο οἱ Τοῦρκοι: ὁ ἕνας πεθαμένος καὶ ὁ ἄλλος φευγάτος· κρῖμα 'ς τὰ βόλια τοῦ *σισανὲ* του ποῦ τὸν εἶχε γεμίσει μὲ ὅρκο νὰ τοὺς σκοτώσῃ! Ἂν μ' εὕρισκε 'κείνη τὴν ἡμέρα, μοῦπαν, δίχως ἄλλο θὰ μὲ σκότωνε.

Μὰ ἐγὼ ἤμουν μακρυά, 'ς τὴν Πόλι. Ὄντας φθάσαμε 'ς τὸ Φαναράκι, κι' εἶδε καὶ ἄλλους Τούρκους ὁ Σαλῆς καὶ πίστεψε πειὰ καλὰ πῶς ἐγλύτωσε, τότε νὰ βλέπατε φιλιὰ καὶ κλάμματα· μὲ πῆγε 'ς τὴ μάνα του, τὴ γρηὰ χανούμισσα, κι' αὐτὴ μοῦδωκε εὐχαίς, εὐχαίς! ἀπὸ τότε εἵμασθε σὰν ἀδέλφια.

Τί νὰ σᾶς 'πῶ, βρὲ παιδιά, 'ξέρω πῶς Χριστιανὸς καὶ Τοῦρκος δὲν 'μποροῦν νὰ ἀγαπηθοῦν 'ς τἀληθινά· τοὺς χωρίζουν τὸ αἷμα ποῦ ἔχυσε ὁ ἕνας καὶ τὰ δάκρυα ποῦ ἔχυσε ὁ ἄλλος τετρακόσια χρόνια· μὰ ἐμεῖς ὁποῦ ὁ ἕνας χρωστάει 'ς τὸν ἄλλον τὴ ζωή του, ἀγαπιώμασθε σὰν νὰ μὴ μᾶς χωρίζῃ καμμιὰ πίστι· κι' ὅταν βλέπω τὸ Σαλῆ, καὶ τὴ μάνα του τὴ χανούμισσα ν' ἀγαποῦν ἔτσι τοὺς χριστιανούς, μοῦ ἔρχονται 'ς τὸν νοῦ μου τὰ λόγια τοῦ πατέρα μου, Θεὸς συγχωρέςτονε, πῶς μέσα 'ς τὴν Πόλι ἀπὸ τότε ποῦ τὴν ἐπῆρε ὁ Μωχαμέτης, πολλοὶ γιὰ νὰ γλυτώσουν τὸ σφάξιμο τούρκεψαν· καὶ φαίνονται Τοῦρκοι, καὶ φοροῦν σαρίκι, καὶ πηγαίνουν 'ς τὸ τζαμί, καὶ κάνουν τὸ ναμάζι των, μὰ κρυφά, εἶνε χριστιανοί, καὶ μὲς 'ς τὸ σπίτι των, βαθειά, βαθειά, κάτω ἀπὸ σαράντα σκαλιὰ ἔχουν τὸ ἐκκλησάκι των μὲ ταὶς εἰκόνες καὶ τὸ κανδῆλί του. 'Απ' αὐτοὺς θᾶνε κι' ὁ Σαλῆς.

Περὶ τὸ λυκαυγές, ἐν ᾧ ὁ φανὸς διέχεε τὰς τελευταίας τρεμούσας ἀκτῖνάς του, καὶ εἰς τὸ βαθέως ὑπνῶττον ἔξω Φαναράκι ὁ ἱμάμης ἀπὸ τοῦ μιναρὲ ἔμελπε λιγέως καὶ μελαγχολικῶς τὸ ἑωθινὸν *ἐζάν*, γαλακτώδης δὲ ὁμίχλη ᾐωρεῖτο ὑπὲρ τὰ φρίσσοντα τοῦ πόντου κύματα, οἱ ναῦται ἠγέρθησαν ἀπὸ τὰς καπότας των μεθ' ὧν εἶχον κατακλιθῆ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὁ δὲ πλοίαρχος ἀνελθὼν ἀπὸ τὴν *κάμαραν* παρετήρει ἐταστικῶς τὸν ὁρίζοντα· ὁ ναυτόπαις ἀνῆλθε καὶ ἔλυσε τὰ ἱστία, οἱ ναῦται ἀνείλκυσαν τὴν ἄγκυραν, καὶ ὁ καπετὰν Διαμαντῆς τὸν οἴακα τοῦ πηδαλίου στρέψας διηύθυνε τὴν πρώραν τοῦ πλοίου πρὸς τὸ στόμιον τῆς Μαύρης θαλάσσης, ἀφ' οὗ κατέβη εἰς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ εἶδεν ὅτι ἡ κανδύλα εἶχεν ἔλαιον, καὶ ἔκαμε τὸν σταυρόν του πρὸ τοῦ εἰκονίσματος τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

Αρ. Π. Κουρτιδης

Ο ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ

Πρᾶγμ' ἀπίστευτον, ἀλλ' ὅμως, ὦ 'Εστία, πίστευσέ μου·
ψεύματα ποτὲ δὲν εἶπα, οὐδὲ θὰ εἰπῶ ποτέ μου.
Τὸν ἐγνώρισα, τὸν εἶδα, συνεζήτησα μαζί του,
μάρτυρες οἱ δύο ἔτι ἐπιζῶντες ἀδελφοί του.

Εἶχεν ἄλλοτε γυναῖκα καὶ υἱὸν καὶ θυγατέρα,
τὰς ἐπῆρε καὶ τὰς δύο — πρὸς χαράν του — ἡ χολέρα,
κ' ἔμεινε μὲ τὸν υἱόν του κ' ἔτρωγον τὸν πλεῖστον χρόνον
λάχανα ὠμὰ ὀλίγα μὲ ὀλίγον ἅλας μόνον.

Προσκληθεὶς ποτε εἰς γεῦμα βουλευτοῦ ὑποψηφίου,
εὗρε τρόπον καὶ ἐπῆρε ἓν τεμάχιον τυρίου,
καὶ το ἔχωσεν ἐντέχνως εἰς τὸν κόλπον του τὸν χρύον,
καὶ δὲν εἶδεν ὅτι πάντες ἔβλεπον καὶ ἐμειδίων.

Ὅτε εἰς τὴν ῥυπαράν του ἐπανῆλθε κατοικίαν
θλίβων μὲ τὰς δύο χεῖρας τὴν πολύτιμόν του λείαν,
ἄγρυπνος τὴν νύκτα ὅλην καθιστὸς 'ς τὸν κράββατόν του
συνεζήτει τί νὰ κάμῃ τὸ ἀστεῖον λάφυρόν του.

Τέλος, τοῦ ζητήματός του δὲν εὑρῆκε λύσιν ἄλλην,
παρὰ μόνον νὰ ἐγκλείσῃ τὸ τυρίον εἰς φιάλην,
καὶ νὰ ἔχῃ ὅταν θέλῃ τῆς τροφῆς του ποικιλίαν,
τὸν ξηρόν του ἄρτον τρίβων 'ς τῆς φιάλης τὴν κοιλίαν.
Περιττὸν νὰ εἴπω ὅτι ἡ φιάλη 'σφραγισμένη
εἰς τὸ βάθος συρταρίου ἦτο πάντα κλειδωμένη.
Ἔτυχε μίαν ἡμέραν ὁ πατὴρ ν' ἀργοπορήσῃ
ἐν ᾧ ἤδη μεσημβρία εἶχε πρὸ πολλοῦ κτυπήσῃ·
ὅτε αἴφνης νά! ἐμβαίνει καὶ εὑρίσκει τὸν υἱόν του
ἔμπροσθεν τοῦ συρταρίου... φαντασθῆτε τὸν θυμόν του.
« Ἔ! ἀνόητε, τί κάμνεις, τί μου κάμνεις αὐτοῦ πέρα!
— Ἐπέρασε τὸ μεσημέρι καὶ ἐπείνασα, πατέρα·
ὅμως ἐπειδὴ εὑρῆκα τὸ συρτάρι κλειδωμένο
καὶ δὲν εἴξευρα ποῦ ἔχεις τὸ κλειδάκι φυλαγμένο,
δὲν εἰμπόρεσα νὰ τρίψω τὸ ψωμί μου 'ς τὴν φιάλην·
διὰ τοῦτο, ὡς με βλέπεις, μὲ ἐγκράτειαν μεγάλην
νά το τρίβω 'ς τὸ συρτάρι περιορίζομαι, πατέρα.
— Καὶ χωρὶς τυρὶ νὰ μείνῃς δὲν ἠμπόρεσες μιὰ 'μέρα;
Λαίμαργε! δὲν 'ξέρεις ὅτι τὸ πολὺ τυρὶ μᾶς βλάπτει,
ὅτι φλόγα ὀλεθρίαν εἰς τὰ σπλάγχνα μας ἀνάπτει;
ἢ μὴ θέλεις νέος νέος ἔξαφνα νά μου 'πεθάνῃς
καὶ νά με κατεξοδεύσῃς καὶ νά με καταπικράνῃς;
Κ' ἔπειτα τὸν ἑαυτόν σου ἂν δὲν μάθῃς νὰ ὁρίζῃς,
χρήματα ποτὲ νὰ κάμῃς ἕ, ἀνόητε ἐλπίζεις: »
Καὶ διὰ νὰ συνηθίσῃ τὸν μονάκριβον υἱόν του
νὰ μισῇ τὴν λαιμαργίαν καὶ κρατῇ τὸν ἑαυτόν του,
ἐφορμᾷ τὸν ρίπτει κάτω καὶ μ' ἀκράτητον μανίαν
τὸν λακτίζει, τὸν λακτίζει, τὸν λακτίζει 'ς τὴν κοιλίαν.

Π. Ι. ΦΕΡΜΠΟΣ

ΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΣ

Πολλοὶ νομίζουσιν ὅτι ἡ πεζότης τῶν νεωτέρων χρόνων, χρόνων παρατηρήσεως καὶ ἐρεύνης τῶν φαινομένων τῆς φύσεως, θέλει ἐπιδράσει ἐπὶ βλάβῃ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τέχνης. Οἱ ποιηταὶ δὲ καὶ οἱ καλλιτέχναι, οἵτινες συνήθως μόνον εἰς τὸ κάλλος τῆς φύσεως προσέχουσι τὸν νοῦν, δὲν βλέπουσιν ἴσως εὐχαρίστως τὰ ἐξαγόμενα τῶν φυσικῶν κυρίως ἐπιστημῶν, αἵτινες ἐξεθρόνισαν τοὺς θεοὺς ἀπὸ τῶν ἑδρῶν αὐτῶν, ἐδίωξαν τὰς νύμφας ἀπὸ τῶν δασῶν, ἀφῄρεσαν διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦ βίου πᾶν τὸ ποιητικὸν καὶ ἰδεῶδες, καὶ ἐστέρησαν καὶ αὐτὸν τὸν κεραυνὸν τοῦ ποιητικοῦ αὐτοῦ μεγαλείου, ἁρπάσασαι αὐτὸν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Διός.

Αἱ σκέψεις αὗται περὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν εἶνε ἄδικοι, διότι εἰς τὴν ἀντίληψιν καλλονῆς φυσικῆς ἢ εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν ἔμπνευσιν οὐδόλως δύναται νὰ ἔχῃ ἐπίδρασιν ἡ ἐπιστημονικὴ ἐξερεύνησις, καὶ ἡ γνῶσις ὅλων τῶν αἰτίων καὶ τῶν λεπτομερειῶν, τῶν συντρεχουσῶν εἰς δημιουργίαν τοῦ κάλλους. Ὀλίγα παραδείγματα θέλουσιν ἀρκέσει ὅπως καταδειχθῇ ὅτι ὅ τε καλλιτέχνης καὶ ὁ ποιητὴς καὶ ὁ φυσιοδίφης, σπουδάζοντες τὴν φύσιν ἀπὸ διαφόρου ἀπόψεως ἕκαστος, οὐδόλως συναντῶνται ἐν τῇ πορείᾳ των καὶ ὅτι οὐδόλως δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπιβλαβῶς ὁ εἷς ἐπὶ τὸν ἕτερον.

Τί ὡραιότερον ἐαρινῆς ἡμέρας ἐν τῇ ἐξοχῇ καὶ τοῖς ἀγροῖς; «Ἁπανταχοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ» λέγει ὁ ποιητὴς «ἀκούεται βόμβος τις· αἱ πρῶται ψυχαὶ ἅμα ἐξελθοῦσαι τοῦ βομβυκίου λικνίζονται ἐπὶ τῶν πρώτων ῥόδων. Τὸ πᾶν εἶνε νέον ἐν τῇ φύσει, αἱ πόαι, τὰ βρύα, τὰ φύλλα, αἱ ὀσμαί, αἱ ἀκτῖνες. Νομίζει τις ὅτι ὁ ἥλιος δὲν ἔχει λειτουργήσει μέχρι τοῦδε. Οἱ χάλικες τῶν ὁδῶν ἔχουσιν ἀποπλυθῇ πρὸ ὀλίγου. Τὸ βαθὺ ᾆσμα τῶν δένδρων ψάλλεται ὑπὸ πτηνῶν πρὸ ὀλίγου ἐκκολαφθέντων· ἴσως δὲ τὰ κελύφη τῶν ὠαρίων θραυσθέντα διὰ τοῦ μικροῦ των ῥάμφους εὑρίσκονται ἔτι ἐν τῇ νεοττιᾷ. Αἱ πρῶται ἀπόπειραι τῆς πτήσεώς των γίνονται ἐπὶ τῶν ὑποτρεμόντων κλάδων. Ψάλλουσι τὸ πρῶτον ᾆσμα, καὶ ἵπτανται τὴν πρώτην αὐτῶν πτῆσιν. Τὰ ἄγρια καὶ ἥμερα δένδρα, τὰ ἐαρινὰ ἀνθύλλια, ὁ κρόκκος καὶ ὁ ὑάκινθος σχηματίζουσι ποικίλον τάπητα διὰ μέσου τῆς πυκνῆς χλόης. Αἱ σεισοπυγίδες καὶ ἀκανθίδες, αἱ κτίζουσαι τόσῳ λαμπρὰς νεοττιάς, λούονται ἐντὸς ῥυακίων. Δι' ἁπασῶν τῶν ὀπῶν, ἃς καταλείπει τὸ πράσινον χρῶμα, διαυγάζει τὸ κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ. Νέφη τινὰ μαλθακὰ διώκονται καὶ διώκουσι αἰθερίους νύμφας. Νομίζει τις ὅτι ἀκούει νὰ διέρχηται πρὸ αὐτοῦ ἀλληλοδιαδόχως τὸ πλατάγημα φιλημάτων ἐναλλασσομένων ὑπὸ ἀοράτων χειλέων. Δὲν ὑπάρχει παλαιὸς τοῖχος, ὅστις νὰ μὴ εἶνε κεκοσμημένος ὡς νυμφαγωγὸς διὰ δεσμίδων ἐκ λευκοΐων. Ἅπαντα τὰ φυτά, τὰ δένδρα καὶ οἱ θάμνοι εὑρίσκονται ἐν πλήρει ἀνθήσει. Τὸ ἔαρ χύνει τὸν χρυσὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἄργυρον εἰς τὸν ἀπειρομεγέθη καὶ ἐκ τρυφερῶν κλάδων πεπλεγμένον κάλαθον... ἁπανταχοῦ ἀκούει τις διὰ τῆς ἀτμοσφαίρας τὸ «καλῶς ὥρισας» προσφωνούμενον. Τὸ φιλόξενον θέρος ἀνοίγει τὴν θύραν αὐτοῦ εἰς τὰ μακρόθεν ἐρχόμενα πτηνά... Τὸ ὡραῖον καὶ τὸ λαμπρὸν γειτνιάζουσι· τὸ μεγαλοπρεπὲς συμπληροῦται διὰ τοῦ χαρίεντος. Τὸ μέγα δὲν ἀποδιώκει τὸ μικρόν. Οὐδεμία φωνὴ τῆς γενικῆς συναυλίας ἀπόλλυται. Ἐκεῖ εὑρίσκονται ἐν μέσῳ τοῦ εὐρέος ὡραίου παντὸς τὰ μικροσκοπικὰ μεγέθη. Διακρίνει τις τὰ πάντα ὡς ἐν διαυγεστάτῳ ὕδατι... «Ἁπανταχοῦ, βλέπει ὁ ποιητὴς τελουμένους ἀρραβῶνας καὶ ἀτελευτήτους γάμους». Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῆς εἰκόνος «διακρίνει διὰ τῶν λοχμῶν ἐν τοῖς θάμνοις καὶ παιδία γελῶντα....»

«Αἱ ἀπιδέαι, αἱ κερασέαι, αἱ ἀχλαδέαι, αἱ κοκκυμηλέαι, κατακαλύπτουσι τὰς ἀτραποὺς διὰ τῶν μεγάλων αὐτῶν λευκῶν ἢ ἐρυθρῶν ἀνθέων.

Ἐπὶ τῆς χλόης ἀναβλαστάνουν γάλανθοι χιονανθεῖς, ἑλξῖναι, πρίμουλαι, χρυσάνθεμα, λευκάνθεμα, νάρκισσοι, ἴα καὶ βερονίκαι.... Ὅλως κατάχρυσα ζωΰφια διατρέχουσι διὰ τῶν χαλίκων. .... Αἱ ἐργάτριαι τῶν μελισσῶν περιδινοῦνται βομβοῦσαι διὰ τοῦ ἀέρος καὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὰ ἔργα των. Πλήρης εἶνε ἡ παιδιὰ τοῦ θορύβου τῶν ῥυακίων καὶ τοῦ βόμβου τῶν ἐντόμων. Ἡ φύσις βατὴ ἁπανταχόθεν ὑπὸ τοῦ ἔαρος ἐντρυφᾷ ἡδυπαθῶς ἐν σπαργῇ βλαστήσεως καὶ ζωῆς ».

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πλεῖστα παρόμοια τῶν ποιητῶν ἀναγινώσκων τις δύσκολον εἶνε νὰ μὴ ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν φαντασίαν αὐτοῦ τὸν ἤρεμον βίον τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς, καὶ μὴ φαντασθῇ πάντα τὰ ὄντα ἐν πλήρει εὐδαιμονίᾳ ἀπολαύοντα τῆς ὑπάρξεως, καὶ οὐδενὸς στερούμενα.

Ἐν τούτοις τὴν φύσιν ταύτην ὁ φυσιοδίφης βλέπει ὑπὸ ἀλλοίαν ὅλως ὄψιν. Ὅπου ὁ ποιητής, μελετῶν τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν, βλέπει κάλλος καὶ χαρμόσυνον θέαμα, ὁ φυσιοδίφης βλέπει τ' ἀποτελέσματα δακρύων καὶ αἵματος. Ὅπως παρασταθῇ ἡ φύσις ὡραία εἰς τοὺς ἡμετέρους ὀφθαλμοὺς ἐξετέλεσε πρὸ ὀλίγου τὰς φρικωδεστέρας πράξεις.

Οἱ ἦχοι, οὓς ἀκούει ὁ ποιητὴς καὶ πᾶς εὐαίσθητος ἁρμονικῶς ἐξερχομένους τοῦ στόματός της, δὲν εἶνέ τι ἄλλο ἢ τόνοι ἐκπεμπόμενοι πρὸς ἀπάτην, ὅπως καλύψωσι τοὺς ὑποκώφους θρήνους τῆς ὀδύνης καὶ τῶν σπαραγμῶν. Ἡ καρδία μας εἶνε μικρὰ ὅπως χωρέσῃ τὸ μέγα αἴσθημα τῆς συμπαθείας, ἣν διεγείρει ἡ ἄποψις τῶν λαθραίων τούτων κακουργημάτων. Καὶ διατί ὄχι, ἀφοῦ συγκινούμεθα καὶ οἰκτείρομεν τὸ θῦμα, τὸ ὑπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ λέοντος ἢ τῆς τίγριδος σπαρασσόμενον, κλείομεν δὲ τὰ ὦτα πρὸς τὰς οἰμωγὰς τῶν μυριάδων τῶν θυμάτων, ἅτινα καθ' ἑκάστην ῥίπτονται εἰς τὸν παμμέγιστον τάφον, τὸν ἀνθρώπινον στόμαχον. Καὶ τί εἶνε δὲ ὁ ἀνθρώπινος στόμαχος ἀπέναντι τοῦ φρικώδους βαράθρου τῶν στομάχων ὅλων τῶν ζῴων ὁμοῦ λαμβανομένων, ἅτινα καταπίνουσιν ἀδιακόπως ἀναριθμήτους ζῳάς;

Ἔν τινι κινεζικῷ τάπητι εἰκονίζεται καρχαρίας τρώγων κροκόδειλον, ὁ κροκόδειλος τρώγων ὄφιν, ὁ ὄφις δάκνει ἀετόν, ὁ ἀετὸς κρατεῖ εἰς τὸ στῶμα χελιδόνα, ἡ χελιδὼν σκώληκα. Πόσῳ θὰ ἦτο πιστοτέρα ἡ εἰκὼν ἐν ᾗ θὰ παριστάνετο οὐ μόνον ἅπαν τὸ ζωϊκὸν βασίλειον, ἀλλὰ καὶ τὸ φυτικὸν ἀλληλοτρωγόμενα;

Ἡ ἐπιστήμη ἡ ἐρευνῶσα τοὺς νόμους τῆς ζωῆς, ἀνευρίσκει ἁπανταχοῦ πάλην καὶ ἀγῶνα δεινόν. Ἀμείλικτος διεξάγεται πόλεμος πάντων κατὰ πάντων. Εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ εὕρῃ τις πέριξ ἑκάστης ὑπάρξεως φυτικῆς ἢ ζωϊκῆς μυριάδας πτωμάτων. Οἵα, κατὰ τὸ φαινόμενον, εἰρωνεία τῆς ἀεὶ μειδιώσης φύσεως!

Ἤθελεν ἀγάγει ἡμᾶς λίαν μακρὰν ὁ λόγος ἂν ἐπεχειροῦμεν νὰ καταδείξωμεν διὰ παραδειγμάτων καὶ ἑτέρας διαφόρους φάσεις τῆς πάλης ταύτης, καὶ τὰς ἐξηγήσεις, ἃς δίδει ἡ ἐπιστήμη εἰς τὰ ὡραιότερα τῶν φαινομένων, ἅτινα μᾶς τέρπουσιν. Ἀναλογισθῶμεν μόνον ὅτι ἅπαντα τὰ λαμπρὰ χρώματα τῶν πτηνῶν, καὶ ὁ κόσμος τῶν λοιπῶν ζῴων καὶ φυτῶν συντελοῦσι πεζότατα εἰς τὴν κατὰ φύσιν διαλογήν, ὅπως τὸ ἄρρεν εὕρῃ τὸ ἀρέσκον αὐτῷ θῆλυ, καὶ ὅτι τὰ λαμπρὰ χρώματα τῶν ἀνθέων καὶ αἱ εὐάρεστοι αὐτῶν ὀσμαὶ σκοποῦσιν ἁπλῶς νὰ ἑλκύσωσι μυσαρὰ ἐνίοτε ἔντομα, ὅπως διατηρηθῇ διὰ τούτων τὸ εἶδος ἐπὶ χρόνον μακρόν.

Ἀλλὰ διατὶ ν' ἀποπλανώμεθα εἰς ἕτερα παραδείγματα; Αὐτὰ τὰ εὐγενέστερα τοῦ ἀνθρώπου αἰσθήματα, ἅτινα ὕμνησε καὶ ὑμνεῖ ἀδιακόπως ἡ ποίησις, ὁ ἔρως, ἡ φιλοστοργία, ὁ ἡρωϊσμὸς κ.τ.λ. ἀνάγονται ὑπὸ τοῦ φυσιοδίφου εἰς ζωϊκὰς ὁρμὰς κοινάς, κοινοτάτας εἰς ὅλον τὸ ζωϊκὸν βασίλειον, σκοπούσας δὲ τὴν διατήρησιν καὶ τελειοποίησιν τοῦ εἴδους. Θέλει φανῇ ἀποτρόπαιος ὁ φυσιοδίφης ὁ λέγων ἡμῖν ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ φίλημα ἐραστοῦ πρὸς ἐρωμένην παρακολουθούμενον μέχρι τῆς πρώτης αὐτοῦ ἀρχῆς, ἀνευρίσκεται ὡς ἔκφρασις στοργῆς, σκοπούσης τὴν πλήρωσιν φυσικῆς ἀνάγκης, ἐν τῇ ἀγελάδι καθ' ἣν στιγμὴν αὕτη λείχει διὰ τῆς γλώσσης τὸ νεογέννητον τέκνον της....

Νῦν ἐπαναλάβωμεν ἢ μᾶλλον θέσωμεν τὴν ἐρώτησιν: Ἡ γνῶσις αὕτη τῶν λεπτομερειῶν καὶ τῶν ἐξηγήσεων τῶν φαινομένων τῆς φύσεως καὶ τῆς ζωῆς δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἐμπνεύσεως; Νομίζομεν ὅτι αὕτη οὐδεμίαν ἐπίδρασιν ἀσκεῖ ἐπὶ τοῦ ἀληθοῦς καλλιτέχνου ἢ τοῦ ἀληθοῦς ποιητοῦ. Μήπως ἡ γνῶσις τῶν συστατικῶν τῶν χρωμάτων, ἢ τῆς λεπτομεροῦς ἀνατομικῆς κατασκευῆς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, θέλει μειώσει τὴν ἐντύπωσιν ἣν θὰ προξενήσῃ εἰς καλλιτέχνην τινὰ ἢ ποιητὴν ὡραία εἰκών; Κατὰ πόσον δὲ θέλει ἀπαρέσει ἡμῖν μουσικὴ συμφωνία διασήμου μουσικοῦ ἐὰν γνωρίσωμεν ἐκ τίνος εἴδους ζῴου εἶνε τὰ ἔντερα τῶν χορδῶν, ὧν αἱ δονήσεις τόσον ἔπληξαν τὰ αἰσθήματά μας, ἢ ἂν διδαχθῶμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν παλμῶν τῶν χορδῶν, αἵτινες προκαλοῦσιν ἕκαστον ἦχον;

Καὶ ἂν δὲ ὁ φυσιοδίφης ἀποδείξῃ ἑνὸς ἑκάστου δένδρου καὶ ζῴου τὴν πάλην πρὸς ὕπαρξιν, καὶ ἐξηγήσῃ φυσικῶς καὶ λογικῶς τί συμβαίνει κατὰ ἐαρινὴν ἢ χειμερίαν ἡμέραν ἐν παντὶ τῷ ὀργανικῷ κόσμῳ, μήπως μεταβάλλῃ τὴν ὄψιν τῆς εἰκόνος ἢ ἀφαιρῇ τι ἀπὸ τοῦ κάλλους αὐτῆς;

Ἄλλως δὲ ὁ γνωρίζων τὸν ἐνδόμυχον συνειρ-

μὸν ὅλων τῶν φαινομένων, ὁ μελετήσας τοὺς παγκοσμίους νόμους τῆς ἀψύχου καὶ ἐμψύχου φύσεως, ὁ παρακολουθῶν μετὰ τοῦ φυσιοδίφου τὰ φαινόμενα ἐν τῇ πορείᾳ των, καὶ ζητῶν τὰ αἴτια αὐτῶν καὶ τὰ αἰτιατά, θὰ αἰσθανθῇ καὶ διὰ τοῦ νοὸς ὅ,τι πρότερον ᾐσθάνετο διὰ μόνης τῆς καρδίας· αἱ δὲ ἀντιλήψεις αὐτοῦ πρὸς τῇ ἐπιπολαίᾳ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἡδονῇ θέλουσιν αὐξηθῆ διὰ τῆς κατανοήσεως τῶν αἰνιγματωδῶν ὁδῶν, ἃς ἡ φύσις διέρχεται πρὶν ἢ παραστῇ εἰς τὰ ὄμματά μας εὐπρόσωπος καὶ συγκινήσῃ τὰς εὐαισθήτους ψυχάς. Καὶ ἀπὸ αἰσθητικῆς λοιπὸν ἀπόψεως ἡ σπουδὴ τῆς φύσεως εἶνε ἡμῖν ὠφέλιμος.

Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

Η ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ ΜΟΥ

Ἡ μεγάλη, πράσινη τριανταφυλλιά,
Ποῦ σκεπάζει μὲ κλαριὰ τὴν ᾿ψηλή μας βρύσι,
᾿Απ' τὴ γλύκα τοῦ καιροῦ, κι' ἀπ' τὴν ἀντηλιὰ
Ξάφνω εἶχε ἀνθίσῃ.

Μὲ χαρὰ καμάρωνα καὶ μὲ ᾿περηφάνεια
Μεσ' cὲ ρόδ' ἀμύριστα τὰ ᾿δικά μου μόνα
Μυρωδᾶτα, δροσερά, κάτασπρα καὶ σπάνια
Τώρα τὸν χειμῶνα.

Ἡ ξανθοῦλα ἀγάπη μου πρόβαλ' ἀντικρὺ
Μὲ δυὸ ᾿μάτια φωτερὰ καστανοβαμμένα.
— Πρῶτα τἄσπρα ρόδα μου κύτταξες, μικρή,
Κ' ὕστερα ἐμένα.

Ἔννοιωσα τί μοὔλεγες δίχως τὴν ᾿μιλιά σου,
Κι' ἄρχισ' ἀσυλλόγιστα ρόδα νὰ θερίζω
Καὶ μὲ τὴν ἀσπράδα τους τὰ σγουρὰ μαλλιά σου
Πλούσια νὰ στολίζω.

Ἔτσι ροδοστέφανη ᾿πῆρες 'ς τὰ μαλλιὰ
᾿Απ' τὠλόμμορφο δεντρὶ ὅλη του τὴ χάρι,
Κ' ἔμεινεν ἡ δύστυχη τριανταφυλλιὰ
Ἄχαρο κλωνάρι.

Μὰ τὴν ὥρα πὤκοφτα — ὑστερνὴ ἐλπίδα —
Τὸ ὑστερνὸ τὸ ρόδο της, κ' ἔδινα 'ς ἐσένα
Καὶ τὰ δυὸ τὰ χέρια μου ἔννοιωσα καὶ εἶδα
Καταματωμένα.

Γύρισες, μὲ κύτταξες· καὶ μὲ μιὰ φωνὴ
Ὅπου κρύβει μέσα της κούρασι καὶ νάζι
Μοῦ εἶπες: «᾿Αγκυλώθηκες ᾿λίγο, σὲ πονεῖ...
᾿Αλλὰ δὲν πειράζει!»

. . . .

Τέτοιο ἦτον τὤνειρο! — Τόσῳ ζωντανὸ
Ποῦ κι' ἀφοῦ τελείωσε σὰν τὰ παραμύθια,
Ὅμως πάλι ἔννοιωθα, πάλι πῶς πονῶ,
Καὶ πονῶ 'ς τἀλήθεια!...

Ἀχ! γιατὶ μεσ' 'ς τὤνειρο ᾿σὰν ζωγραφισμένο
Ἔβλεπα τῆς νιότης μου τὤμμορφο βλαστάρι
Μὲ τὰ ἴδια χέρια μου ἔτσι μαδημένο
Γιὰ ᾿δική σου χάρι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΤΟ ΤΑΞΙΜΟΝ

Ἡ εἰκὼν τοῦ διαπρεποῦς Ἕλληνος ζωγράφου κ. Ν. Γύζη, ἣν παρέχομεν τοῖς ἀναγνώσταις τῆς *Ἑστίας* ἔχει ὡς θέμα ἓν τῶν ποιητικωτέρων, τῶν συγκινητικωτέρων ἐθίμων τοῦ νεωτέρου Ἕλληνος, τὸ *τάξιμον*.

Πόσον θαυμάσια ἐξετέλεσεν ὁ καλλιτέχνης τὴν ὡραίαν ταύτην ἔμπνευσιν! Ἰδέτε· αἱ δύο γυναῖκες ἐκ τῆς μακρᾶς, τῆς ἀνάντους πορείας ἀπηύδησαν καὶ ἐσταμάτησαν· ἡ μία ἀνατείνει τὸ βλέμμα πρὸς τὸ ἄνω ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ ὡς φωλεὰ ἀετοῦ πεπηγμένον μοναστήριον, ἡ δὲ ἄλλη, τὸ δρῶν πρόσωπον, διότι καὶ ἡ ὠχρότης τῆς μορφῆς της, καὶ οἱ γυμνοί της πόδες, οἱ ἁβροὶ οἵτινες θὰ ᾑματώθησαν ἐπὶ τῶν κοπτερῶν πετρῶν, καὶ τὸ κηρίον καὶ τὸ ἀνάθημα, ἅπερ κρατεῖ ἐν τῇ χειρί, μαρτυροῦσιν ὅτι αὐτὴ εἶνε ἡ ἡρωὶς τῆς εἰκόνος, ἡ ἐκτελοῦσα γυμνόπους τὸ τάξιμον.

Ἐν ᾧ οὕτω διαγράφονται αἱ δύο γυναῖκες ἐν τεχνικωτάτῃ ἀντιθέσει φωτὸς καὶ σκιᾶς, ἐπὶ τοῦ βραχώδους βάθους τοῦ βουνοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ὀξεῖα πλευρὰ κατατέμνουσα τὸν ὁρίζοντα ἀφίνει μόνον ἴχνη τινὰ παραλίας νὰ διακρίνωμεν, καὶ πρὸς τὰ ἄνω φωτεινὰ νέφη αἰωρούμενα, ἐν ᾧ ἡ ἄλλη γυνὴ — ἡ μήτηρ της — τὴν μίαν τῶν χειρῶν ἐπὶ τοῦ βράχου ἐρείδουσα καὶ διὰ τοῦ ἄλλου τὴν νέαν περιβάλλουσα καὶ τὸ ὑψωμένον ἔντονον βλέμμα της ὡς προσευχὴν ἀναπέμπει πρὸς τὸν ἐκεῖ ἐπάνω ἅγιον, τί νὰ σκέπτηται ἡ τὴν ποδήρη ἐσθῆτα φοροῦσα κόρη; Μὴ ἀνέκυψεν ἐκ νόσου, μὴ ἐσώθη τὸ πρῶτόν της τέκνον καὶ ἦλθε νὰ ἐκτελέσῃ τὸ τάξιμον;

᾿Αλλὰ τὸ ἀνάθημα ὅπερ κρατεῖ εἰς τὴν χεῖρά της δὲν δεικνύει ἆρά γε ὅτι δρᾶμά τι ἔρωτος, πόθος τις ὑποκάρδιος ἐκπληρωθεὶς ἔφερεν αὐτὴν γυμνόποδα εἰς τὸ ἐπὶ τῆς κρημνωρείας μοναστήριον, εἰς ὃ θ' ἀναρριχηθῇ μετ' ὀλίγον!

Πόσας κοιμωμένας συγκινήσεις θελκτικῶς ἀφυπνίζει ἡ ὡραία καὶ ἑλληνικὴ εἰκὼν τοῦ Ἕλληνος καλλιτέχνου!

᾿Εν ᾿Αθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου ᾿Ανδρέου Κορομηλᾶ 1884 — Β', 960.

Ἀριθ. 471 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. — 6 Ἰανουαρίου 1885

ΠΕΡΙ ΕΘΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Παρνασσῷ).

Κύριοι,

Ὅτι ἀναγκαία πλέον εἶνε καὶ ἀπαραίτητος ἡ ἐν Ἀθήναις σύστασις ἐθνικοῦ δραματικοῦ θεάτρου, ἀξίου τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, οὐδείς, ἐλπίζω, θέλει ἀμφισβητήσει ἐκ τῶν παρεχόντων μοι τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν εὐμενῆ αὐτῶν ἀκρόασιν. Δὲν ἀγνοῶ ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι, οἱ περιττὸν καὶ ἕωλον νομίζοντες πάντα περὶ τούτου λόγον· οἱ μέν, διότι ὑπολαμβάνουσιν ἴσως ἀδύνατον τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἐθνικῆς σκηνῆς καὶ τὴν ἔγερσιν αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἐκπτώσεως εἰς ἣν κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτη περιῆλθεν· οἱ δέ, διότι, ἀκούοντες τὰ ὑπὸ τῶν πλανήτων ἑλληνικῶν θιάσων διδασκόμενα συνήθως δραματικὰ ἔργα, πρωτότυπα ἢ μεταπεφρασμένα, φρονοῦσιν ἀπαισιοδοξοῦντες, ὅτι κενὴ καὶ τοῦ κόπου ἀναξία θὰ ἦτο οἱαδήποτε μέριμνα περὶ ἱδρύσεως οἴκου δραματικοῦ, ὅπου νὰ εὑρίσκωσιν ἄσυλον καὶ στέγην τερατικὰ γεννήματα, ἄξια τοῦ πυρὸς ἢ τοῦ Καιάδα· οἱ δὲ τέλος, ἀθρόοι ἐν Ἀθήναις ἀντιπρόσωποι τοῦ γαλλικοῦ ψευδοπολιτισμοῦ, τακτικοὶ ἀναγνῶσται τοῦ Gil Blas καὶ τῆς Vie Parisienne, ἐνθουσιώδεις λάτρεις πάσης Ὀφφεμπαχιάδος καὶ Λεκοκιάδος, ἁπλῶς διότι πιστεύουσιν, ὅτι εἶνε κωμικὸς καὶ ἀστεῖος οἱοσδήποτε λόγος περὶ θεάτρου πληκτικοῦ, κοινοῦ, προστύχου, ὅπου οἱ ἠθοποιοὶ πρόκειται νὰ ὁμιλῶσιν... ἑλληνιστί.

Περὶ τῶν τελευταίων τούτων *οὐ φροντὶς Ἱπποκλείδῃ*. Οἱ κύριοι οὗτοι εἶνε ἴσως οἱ Ἕλληνες τοῦ μέλλοντος, ἐγὼ δὲ οὔτε τοῦ μακαρίτου Βάγνερ ἐζήλωσα τὴν δόξαν, οὔτε τοὺς γαλλοφώνους αὐτοὺς Ἕλληνας ἢ ἑλληνοφώνους Γάλλους ἔχω διάθεσιν νὰ μεταπείσω, οὔτε τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν ἀνατροφὴν αἰσθάνομαι τὴν ἱκανότητα νὰ ἀναλάβω. Ἠδύνατό τις ἴσως νὰ παρατηρήσῃ πρὸς τοὺς ἁπαλοτραφεῖς τούτους ὀψοφάγους τοῦ γαλλικοῦ μαγειρείου, ὅτι εὐπρόσωπον ξενικὸν θέατρον δὲν δύναται πλέον σήμερον νὰ εἰσαχθῇ εἰς πόλιν, ἥτις δὲν ἐννοεῖ νὰ τὸ πληρώνῃ, καὶ ἀξίωσιν ἔχει, ἀντὶ τιμῆς εἰσόδου δύο δραχμῶν, ν' ἀκούῃ τοὐλάχιστον τὴν Kraus ἢ τὴν Materna καὶ κατὰ πᾶσαν σχεδὸν παράστασιν νὰ ἔχῃ νέον θέαμα· ὅτι τὸ ἐκ τῶν ἐνόντων δυνάμενον νὰ εἰσαχθῇ καὶ νὰ ζήσῃ, εἰσαγόμενον δὲ καὶ φυτοβιοῦν μᾶλλον ἢ ζῶν ἐν Ἀθήναις κατὰ πᾶν θέρος γαλλικὸν θέατρον, κάλλιον θὰ ἦτο νὰ μὴ εἰσήγετο μηδὲ νὰ ἐδίδασκεν ὅσα ἐδίδαξε καὶ διδάσκει τὴν ἀθηναϊκὴν κοινωνίαν· ὅτι ὅπως δήποτε ὀλιγώτεροι βεβαίως εἶνε οἱ ὀρεγόμενοι λιχνεύματα τῶν ἐχόντων ἀνάγκην κρέατος καὶ ἄρτου, καὶ ὅτι πολὺ ἀναγκαιοτέρα ἑπομένως ἡ μέριμνα περὶ προμηθείας διανοητικοῦ ἄρτου εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν ἢ περὶ προμηθείας γαλλικῶν τρωγαλίων εἰς τὴν εὐαίσθητον ὑπερῴαν τῶν ἐν Ἀθήναις προσκόπων τοῦ ὀθνείου πολιτισμοῦ. Ταῦτα ἐν ὀλίγοις καὶ πολλὰ διὰ μακροτέρων ἄλλα ἠδύνατό τις νὰ παρατηρήσῃ εἰς τοὺς ἐκ συστήματος ἀποστρεφομένους καὶ καταδικάζοντας κατ' ἀρχὴν οὐ μόνον τὸ ἑλληνικὸν θέατρον ἰδίᾳ, ἀλλὰ καὶ πᾶν ὅ,τι καθαρῶς ἑλληνικόν, ὀλίγον πλέον δυστυχῶς καὶ πενιχρόν, περισῴζει ἔτι ἡ ἡμετέρα κοινωνία. Περιττὸς ὅμως θ' ἀπέβαινεν ὁ πρὸς αὐτοὺς λόγος, ματαία δὲ καὶ προσωρινὴ θὰ ἦτο, ἂν ἐπετυγχάνετο, καὶ πᾶσα αὐτῶν ἐκ πατριωτικῆς δῆθεν φιλοτιμίας μετάνοια. Ὅσον καὶ ἂν μετεπείθοντο οἱ κύριοι οὗτοι, οὐδέποτε βεβαίως θ' ἀπεφάσιζον νὰ γείνωσιν ἀκροαταὶ ἑλληνικῶν παραστάσεων. Διὰ τοῦτο καὶ παραιτοῦμαι, ὡς ἔλεγον ἐν ἀρχῇ, πάσης πρὸς αὐτοὺς συζητήσεως· ἀπαντῶ δὲ μόνον διὰ μικρῶν εἰς τὰς ἄλλας ἐκείνας κατὰ τῆς ἱδρύσεως ἐθνικοῦ θεάτρου ἐνστάσεις, ὅσας ἐξ ἀγαθῆς μὲν γνώμης ἀλλ' ἐκ σφαλερᾶς τῶν πραγμάτων ἐκτιμήσεως προβάλλουσιν οἱ τὸ μέλλον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν σκηνῆς ὅμοιον πρὸς τὸ παρὸν αὐτῆς οἰωνιζόμενοι. Οὗτοι μοὶ φαίνονται πάσχοντες ὅ,τι καὶ οἱ καταδικάζοντες ἓν ὄψον οἱονδήποτε, διότι τὸ ἔφαγον δὶς ἢ τρὶς ἢ καὶ πολλάκις κακῶς μαγειρευμένον. Τὸ πάθημα τοῦτο εἶνε κοινότατον δυστυχῶς κ' ἐπιπολάζει ἐν Ἑλλάδι, ἐπιδρᾷ δὲ ὀλεθρίως εἰς τὰς περὶ πολλῶν πραγμάτων κρίσεις ἡμῶν. Ἐσυνειθίσαμεν, — εἶνε δ' εὔκολος καὶ ἄπονος ἡ συνήθεια — νὰ καταλογίζωμεν εἰς βάρος τῶν θεσμῶν καὶ τῶν νόμων τὰ ἐκ τῆς κακῆς αὐτῶν ἐφαρμογῆς ἀτοπήματα· ἐσυνειθίσαμεν ν' ἀναζητῶμεν πάντοτε μακρὰν καὶ νὰ ἀνάγωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν ὑψηλότερα τὰ αἴτια τοῦ ἐλαχίστου δυσαρέστου φαινομένου, ὅπερ

Ζήλεια

Τὴς βλέπω δυό, πάντα μαζὺ πηγαίνουν,
πάντα κρυφὰ 'μιλοῦν,
ἡ μιὰ 'ς τῆς ἄλλης τὸ αὐτὶ γελοῦν
καὶ μέσα 'ς ὅλους 'σὰν μονάχαις μένουν.

Τί χωρατά! Τί ἀγάπη τὴς ἑνόνει,
μαντεία τρυφερή,
ὁπού καὶ νύχτ' ἀκόμα καὶ χωρὶς κερὶ
'μπορεῖ ἡ μιὰ τὴν ἄλλη ν' ἀνταμόνῃ.

Καὶ τί νὰ λὲν ἡ δυό τους, τί νὰ κάνουν!
ποῦ μόνο τὰ μισὰ
ἀπ' ὅσα... λένε χάδια περισσὰ
'μπορούσανε δυὸ νέους νὰ τρελλάνουν!

Ἄχ, νά! Πεθαίνει κάθε μιά τους ἕνα
ποῦ ταὶς ζηλεύει δυστυχῆ,
γιὰ νἄχουν ἄλλη μιὰν ἀπὸ τοὺς δυὸ ψυχὴ
'ς τὰ χείλη τους ἐκεῖνα τὰ σμιγμένα.

Δεκέμβριος, 1884.

Ιω. Καμπουρογλους.

Ο ΧΑΡΤΟΠΑΙΚΤΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Πρωτοχρονιὰ καὶ πάλι... ἀρχίζουν τὰ χαρτιά!.
ἂς ξαναδοκιμάσω τῆς τύχης τὰ γραμμένα,
ἂς πάω νὰ σκοτώσω 'στὸν *Ἄσσο* τὴ νυχτιά,
μήπως τὰ φέρ' ἡ τύχη καὶ βγάλω τὰ χαμένα.

—

Πέρσυ θαρρῶ 'στὸν *'Ρήγα* μοῦ 'φύγαν πεντακόσια,
προπέρσυ 'στὸ *δεκάρι* ἀκόμη ἑκατό,
ἀντιπροπέρσυ πάλι 'στὸν *Φάντε* ἄλλα τόσα,
καὶ κάθε νέο χρόνο πεντάρα δὲν κρατῶ.

—

Μὰ τώρα θὰ κερδίσω... γι' αὐτὸ δὲν ἀμφιβάλλω,
μ' ἐκείνη τὴ φαγοῦρα ποῦ νοιόθω μὲς 'στὸ χέρι
πιστεύω τὰ χαμένα τριπλᾶ πῶς θὰ τὰ βγάλω...
Ἅη Βασίλη βόηθα ἑνὸς πτωχοῦ κεμέρι.

—

Πηγαίνω σὲ μιὰ Λέσχη ποῦ παίζουνε χαρτιά,
ἕνας Συνταγματάρχης τὰ κόβει 'στὰ γεμάτα,
ὅλοι μὲ χαιρετοῦνε μὲ μιὰ λοξὴ ματιὰ
κι' εὐθὺς γιὰ 'μὲ προστάζουν νὰ ἔλθῃ *τσοκολίτα*.

—

Βάζω κι' ἐγὼ 'στὸν *Ἄσσο* καὶ ῥοδοκοκκινίζω,
'στὴν χαρτοσιὰ τὴν τρίτη ὁ *ἄσσος* βγαίνει *σότος*,
πάρολι τὸν πηγαίνω καὶ τὸν ξανακερδίζω,
τοῦ τὸν πηγαίνω *σέτε* κι' ὁ *Ἄσσος* πάλι πρῶτος.

—

Καλὰ ἐγὼ τὸ εἶπα πῶς θὰ κερδίσω 'φέτος,
καὶ τί καλὰ ποῦ εἶναι κανένας νὰ κερδίζῃ,
νὰ κάθεται ἀπάνω 'στὸν καναπὲ ἀνέτως,
νὰ πίνῃ τσοκολάτα καὶ ποῦρο νὰ καπνίζῃ!

—

Κερδίζω χίλια φράγκα καὶ ὅλοι μὲ συγχαίρουν,
μὰ κι' ὁ Συνταγματάρχης μὲ βλέπει καὶ γελᾷ,
καὶ ἄλλη τσοκολάτα προστάζει νὰ μοῦ φέρουν....
Τί χρόνος εἶνε τοῦτος! τί κέρδη! τί καλά!

—

Ἡ ὥρα εἶνε δύο... θὰ παίζω ὡς νὰ φέξῃ!
τί μποναμάδες σ' ὅλους τοὺς φίλους θὰ μοιράσω!
ἀλλ' ὅμως παρ' ἐλπίδα σὲ χαρτοσιαῖς πέντ' ἕξη
ὁ κὺρ Συνταγματάρχης μοῦ ἔκοψε τὸν *Ἄσσο*.

—

Ἡ ὥρα τρεῖς... μοῦ φεύγουν φράγκα χρυσᾶ διακόσια!
Τρεῖς ἥμισυ... μοῦ πέρνει κι' ἑξῆντα κολονάτα!
Τέσσερες... σκβουρόνει ἀκόμη ἄλλα τόσα,
κι' ἀμέσως ἄλλη μία μοῦ φέρνουν τσοκολάτα.

—

Ἡ ὄψις μου ἀλλάζει, σηκόνομαι, θυμόνω,
ξεσχίζω πέντε *Ἄσσους* καὶ τοὺς τσαλαπατῶ,
καὶ ὁ Συνταγματάρχης μὲ κάνει καὶ πληρόνω
τὴν κάθε τσοκολάτα πρὸς φράγκα ἑκατό.

—

Πᾶνε τὰ κέρδη ὅλα, πᾶνε καὶ τὰ 'δικά μου,
κι' ἐσκόπευα νὰ βγάλω μ' αὐτὰ ἐφημερίδα...
μὰ τώρα; πᾶν 'στὸ βρόντο τὰ τόσα σχέδιά μου,
καὶ μένω μὲ τοῦ κέρδους μονάχα τὴν ἐλπίδα.

—

Τύχη καμμιὰ γιὰ 'μένα θαρρῶ πῶς δὲν ὑπάρχει
οὔτε εἰς τὴν *πασσέτα*, οὔτε 'στὸ *Λασκενέ*....
Ἀκοῦς ἐκεῖ νὰ παίξω μὲ τὸν Συνταγματάρχη;
δὲν πήγαινα νὰ παίξω εἰς ἕναν καφφενέ;

—

Ἡ 'μέρα ξημερόνει, παράταις καὶ κανόνια,
καὶ κοῦρκοι μὲς 'στοὺς φούρνους μυρίζουν καὶ καπόνια.
Καὶ νά! τ' ὀγδόντα πέντε πρωῒ πρωῒ μὲ βλέπει
τὸν *Ἄσσο* νὰ δαγκάνω χωρὶς λεπτὸ 'στὴν τσέπη.

—

Γ. Σουρης.

ΧΑΡΙΝ ΑΝΤΙ ΧΑΡΙΤΟΣ

Τὸ Φαναράκι κεῖται εἰς τὸ ἄκρον τοῦ Βοσπόρου· ἀλλὰ δὲν ἔχει τὴν γοητευτικὴν γραφικότητα τῶν ἄλλων προαστείων, τῶν ἐπὶ τῶν καταφύτων λόφων ἀνερριχημένων καὶ φιλαρέσκως ἐγκατοπτριζομένων εἰς τὰ πράσινα τοῦ Καταστένου κύματα. Ἐπ' αὐτοῦ χύνει τὴν ἀγρίαν της ἀναπνοὴν ἡ ὄπισθέν του βρυχωμένη Μαύρη Θάλασσα.

Ἐν τῷ μικρῷ λιμένι σταθμεύουσιν ἠγκυροβολημένα πλοῖα ἀναμένοντα τὴν μεσονυκτίαν τροπὴν τοῦ ἀνέμου, ὅπως ἀπάρωσιν μετὰ τὸν ὄρθρον· οἱ ναῦται, ἀνελκύσαντες εἰς τὴν ἀκτὴν τὰς λέμβους, κάθηνται ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ καφενείου καθ' ὁμίλους.

— Αἴ, παιδιά, πᾶμε μέσ' 'ς τὸ καΐκι, βράδυασε, εἶπε πρὸς ἕνα τῶν ὁμίλων ὑψηλὸς ναύ-

της, *άμπαδένιαν* φορών γούναν, πλατεΐαν μαλλίνην περισκελίδα καὶ ὑψηλὸν φέσιον μετὰ μακρᾶς κυανῆς φούντας.

—Καπετάνιε, εἶπεν εἷς τῶν ναυτῶν, ὁ Σαλῆς ὁ καφετζῆς σ' ἐζητοῦσε νὰ πᾶτε 'ς τὸ σπίτι του· ἤθελε νὰ σὲ ἰδῇ ἡ μάνα του, ἡ χανούμισσα.

—Μ' εὑρῆκε κ' ἐπήγαμε, εἶπεν ὁ καπετάνιος.

Ὁ ναυτόπαις μετεκόμισεν ἐκ τοῦ ἐγγὺς ἐκεῖ παντοπωλείου σάκκον πλήρη ἄρτων, οἱ ναῦται δὲ τὰ βαρέλια τοῦ νεροῦ καὶ τὴν ἄλλην *κουμπάνιαν* τοῦ πλοίου.

—'Αβάρα παιδιά! εἶπεν ὁ πλοίαρχος.

Καὶ ὤθησε μετὰ τῶν ναυτῶν τὴν λέμβον, ἥτις εἰσωλίσθησεν εἰς τὸ ὕδωρ αὐλακώσασα τὴν ἄμμον. Ὁ ναυτόπαις εἰσπηδήσας προσήρμοσε τὰς κώπας εἰς τοὺς σκαλμούς.

—Καλὸ κατευόδιο, ἀδέρφι μου Διαμαντῆ, εἶπε φωνή τις τουρκιστί.

—Καλὴ ἀντάμωσι, Σαλῆ μου, ἀπήντησεν ὁ πλοίαρχος στραφεὶς πρὸς τὸν πλησιάσαντα 'Οθωμανόν.

Καὶ ἐναγκαλισθέντες ἐφιλήθησαν θερμῶς, ἐν ᾧ πολιόθριξ ἰμάμης, μὲ πράσινον σαρίκιον ἐγγὺς ἐκεῖ καθήμενος βλοσυρὸν ἔρρ ψεν ἐπ' αὐτῶν βλέμμα, ὑβρίζων ὑπὸ τὸν μύστακά του τὸν ἀνάξιον 'Οσμανλῆν, ὅστις ἐβεβήλου τὰ χείλη του μὲ τὸ φίλημα ἑνὸς *γκιαούρ*.

Ἡ λέμβος ἀπομακρυνθεῖσα τῆς ἀκτῆς προσήγγισεν εἰς ἓν τῶν ἠγκυροβολημένων πλοίων.

'Αφ' οὗ δ' ἀνέβησαν πάντες,

—Καπετάνιε, εἶπεν εἷς τῶν ναυτῶν, σήμερα ποῦ εἶδα πάλι τὸ Σαλῆ, 'θυμήθηκα ὅσα ἄκουσα γιὰ τὸν γλυτωμὸ καὶ τῶν δυό σας· 'μεῖς τότε λείπαμε μὲ τὴ *Βαγγελίστρα* 'ς τὴν 'Αγαθόπολι καὶ δὲν τὰ καλοξέρομε· δὲν μᾶς τὰ λὲς καταλεπτῶς;

— Νὰ σᾶς τὰ 'πῶ, εἶπεν ὁ καπετὰν Διαμαντῆς.

Εἶχεν ἐπέλθει ἤδη ἡ νύξ· ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται ἐκάθησαν εἰς τὴν πρύμνην· ἐν ᾧ δ' ὁ ἐπὶ τῆς βραχώδους ἀκτῆς ὑψηλὸς φανὸς ἤρχισεν ἐκπέμπων τὴν ζωηρὰν καὶ διαλείπουσαν ἀκτινοβολίαν του, ἐλπίδα τῶν ναυτιλλομένων, καὶ ἐπὶ τῶν πλοίων ἀνηρτῶντο πράσινα καὶ ἐρυθρὰ φῶτα, ἐν τῇ σιγῇ τοῦ λιμένος ἣν οὐδὲν ἐτάραττεν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἣν μόνον ἡ λάμψις τοῦ σιγάρου τῶν ναυτῶν διέστιζεν ἐπὶ στιγμήν, ὁ καπετὰν Διαμαντῆς εἶπε:

— Ὄντας οἱ 'Ροῦσοι κατέβηκαν 'ς ταὶς Σαράντα 'Εκκλησιαίς, τὸ τούρκικο ἀσκέρι τράβηξε γιὰ τὴν Πόλι φεύγοντας· ἡ καβαλλαρία πέρασε ἀπ' τὸ χωριό μας· οἱ Τοῦρκοι κόνεψαν 'ς τὰ σπίτια μας· τ' ἄλογά τους τἄβαλαν 'ς ταῖς αὐλαῖς μας, ὡς καὶ τὸν νάρθηκα τῆς ἐκκλησιᾶς τὸν ἔκαναν ἀχοῦρι.

Οἱ στρατιῶταις ἔφερναν μαζί τους ἀπ' τὰ μέρη τῆς Βουλγαριᾶς λογιῶν λογιῶν πράμματα· κοντογούνια, σιτζαντέδες, γιορντάνια, ἀσημικά, δισκοπότηρα· σ' ἔπιανε μία ἀνατριχίλα νὰ συλλογιέσαι τί ἀπόγειναν ἡ ἐκκλησιαὶς καὶ τὰ σπίτια ποῦ τἄχαν γιὰ στολίδια τους, καὶ τί ἀπόγειναν τὰ κορμιὰ ποῦ τὰ φοροῦσαν· οἱ στρατιῶταις τὰ πωλοῦσαν 'φθηνά· αἴ, τί τοὺς κόστιζαν! μ' ἕνα 'κατοστάρι καϊμὲ γέμιζες τὸ σπίτι σου· μερικοὶ 'πῆραν, οἰκονομήθηκαν· ἐμένα δὲν μ' ἄφησε ἡ Σμαραγδή, ἡ γυναῖκά μου νὰ πάρω τίποτε· τῆς φαίνονταν σὰν νἄταν στοιχειωμένα μὲ τὸ αἷμα τῶν σφαγμένων, καὶ πῶς τὴν νύκτα ἅμα πατοῦσε 'πάνω σ' ἐκεῖνα τὰ κιλίμια θἄκουε κάτω ἀπ' τὰ πόδια της κανένο σβυσμένο ψυχομάχημα.

Ἄς εἶνε· 'ς τὸ σπίτι μου εἶχαν κονέψει πέντε ἀνατολίταις τοῦρκοι· μὰ γιὰ τὴν καλή μου τύχη ὁ *ὀνμπασῆς* τους βρέθηκε νὰ μὲ γνωρίζῃ· ἦταν καφετζῆς 'ς τὸ Φανᾳράκι, κ' ὅταν περνοῦσα ἀπ' ἐδῶ βλεπόμασταν. Μιὰ 'μέρα μὲ παίρνει μονάχο καὶ μὲ λέγει:

—Καπετὰν Διαμαντῆ, πάρ' τὴ φαμήλια σου καὶ φύγε· κακὰ μαντάτα μᾶς ἔρχονται· φοβοῦμαι μὴν ἀγριέψῃ τ' ἀσκέρι καὶ κακοπάθετε.

—'Αμ' ποῦ νὰ φύγω μὲ τόσα παιδιά; τοῦ λέγω, ποῦ νὰ πάγω; σὲ ποιὸν ν' ἀφήσω τὸ σπίτι μου, τὸ νοικοκυριό μου; ἂν εἶνε γραφτό μου νὰ πεθάνω σφαγμένος, ἂς μὲ σφάξουν· τὸ γραφτὸ δὲ ξεγράφεται.

'Απὸ τότε εἶχα τὴν ἔννοια· λαγοκοιμώμασταν· πλαγιάζαμε 'ντυμένοι κ' εἴχαμε τ' αὐτιά μας τσιτωμένα μὴν ἀκούσωμε τίποτε. Μιὰ νύχτα, δύο ὥραις ὕστερα ἀπ' τὰ μεσάνυκτα ἀκούω ἔξαφνα νὰ βαρᾷ ἡ *τρομπέτα* 'ς τοὺς δρόμους καὶ νὰ φωνάζῃ ἄγρια τοὺς στρατιώτας νὰ σελλώσουν τ' ἄλογά τους νὰ φύγουν· τοὺς ἦρθε τηλεγράφημα πῶς ὁ Μόσκοβος ζύγωσε· ἡ γυναῖκά μου ἄρχισε νὰ τρέμῃ· ἔκανε τὸ σταυρό της καὶ σηκώθηκε καὶ ἔσβυσε τὴν καντύλα γιὰ νὰ μὴ φαίνεται φῶς μέσ' τὴν καμαρά μας· ἄκουα τὴν καρδιά της καὶ τῆς κόρης μου νὰ κτυπᾷ 'σὰν 'ρολόγι κάτω ἀπὸ τὸ πάπλωμα. Ἔξαφνα ἀκοῦμ' ἕνα βρόντο 'ς τὴν πόρτα, πετιέται ἡ κλειδαργιά, καὶ 'μπαίνουν μέσα ἁρματωμένοι, ἕτοιμοι γιὰ φευγιό, οἱ Τοῦρκοι· φέρνουν φῶς· ἕνας τρέχει 'ς τὸ σεντοῦκι ποὔχαμε τὸ μαλαματικό μας· ἕνας ἄλλος χύνεται 'πάνω 'ς τὴν κόρη μου ποῦ φοροῦσε γιὰ φύλαξι ἀπάνω της τὸ γιορντάνι της καὶ τὰ διαμαντικά της· ἐγὼ τινάζομαι ἀπάνω· ἡ ἀπελπισία μ' ἐθέριωσε· σκουντῶ μακρυὰ ἀπ' τὴν κόρη μου τὸν ἕνα, τοὺς παλεύω ὅλους· μὰ 'ς τὰ ὕστερα μὲ πιάνουν, μὲ βαστοῦν δυό, καὶ ἕνας ξεσπαθόνει, καὶ 'ς τὴν τρομερὴ στιγμὴ ποῦ ἔπεφτε τὸ σπαθί, μέσα 'ς τοὺς θρήνους τῆς γυναίκας μου καὶ τῶν παιδιῶν μου, εἶδα τὸν ἕναν ἀπ' αὐτοὺς νὰ σέρνῃ τὴν κόρη μου, κοπέλα εἰκο-

σι χρονῶν... τὸ σπαθὶ ἔπεσε· μὰ δὲ μ' ἔσφαξε· μόνο 'ξώπετσα μ' ἐπῆρε, γιατὶ βρέθηκε ἕνα χέρι καὶ τὸ κράτησε, τὸ χέρι τοῦ Σαλῆ, ὁποῦ γύρισε ἀπὸ τοῦ *γιούζμπαση* ποῦ τὸν εἶχε κράξει νὰ τοῦ δώσῃ διαταγή.

— Βρὲ σκυλιά, τοὺς φώναξε, 'μεῖς χανόμασθε 'δῶ καὶ σεῖς κλεψιαὶς καὶ σκοτωμοὺς λογαριάζετε; δὲν φοβᾶσθε τὸν Θεό; Καὶ τοὺς ἄρχισε μὲ ταὶς διπλαριαὶς καὶ τοὺς πέταξε ἔξω, καὶ τοὺς κυνήγησε μὲ τὸ σπαθὶ ξεγυμνωμένο.

Σὲ 'λίγο ἀκούσαμε τὸν ποδοβολητὸ τῶν ἀλόγων τους ποῦ ἔφευγαν κι' ἐμεῖς μὲ 'μάτια δακρυσμένα παρατηρούσαμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο καὶ δὲν πιστεύαμε ἀκόμα πῶς ἡ Παναγία μᾶς ἐφύλαξε καὶ τὴν τιμή μας καὶ τὴν ζωή μας...

Ὕστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέραις ἔρχονται καμμιὰ δεκαριὰ Τοῦρκοι στρατιῶταις· τοὺς ἔστειλαν νὰ μάθουν ὡς ποῦ ἔφθασαν οἱ Ῥοῦσοι καὶ νὰ πάρουν καὶ τὴν μηχανὴ τοῦ τηλέγραφου ποῦ τὴν παράτησε ὁ τηλεγραφιστὴς ἐκείνη τὴ νύχτα κ' ἔφυγε μαζί τους· τὴν 'πῆραν κ' ἔφυγαν βιαστικά· μὰ ὕστερα ἀπὸ 'λίγη ὥρα νάσου κ' ἔρχονται καμμιὰ εἰκοσιπενταριὰ Ῥοῦσοι· σὰν νὰ τοὺς εἶχαν παραγγελιά· κἄτι ἄντρες ἴσα μ' ἐκεῖ ἀπάνω, ξανθοί, μὲ κασκέτα καὶ κοντάργια μακρυά· βρωμοῦσαν βότκα· τ' ἄλογά τους, θηρία· καὶ αὐτοὺς τοὺς ἔστελναν νὰ ἰδοῦν 'μπρὸς ἀπὸ τὸ στράτεμμα μὴν εἶνε ποῦποτα κρυμμένοι Τοῦρκοι.

— Τώρα δὰ ἦταν 'δῶ, δέκα Τοῦρκοι! τοὺς λέγει ἕνας.

Κεντροῦν τ' ἄλογά τους κι' ἀστραπή· χωρίζονται σὲ δύο καὶ τρέχουν, τρέχουν καὶ βάζουν 'ς τὴ μέση τοὺς Τούρκους. Οἱ Τοῦρκοι 'ς τὴν ἀπελπισία τους γυρνοῦν 'πίσω γιὰ νὰ προφθάσουν νὰ χωθοῦν 'ς τὸ χωριὸ μπὰς καὶ γλυτώσουν. Οἱ Ῥοῦσοι τότε τοὺς ἔβαλαν 'μπρός· μπάμ! μπούμ! σκότωσαν τρέχοντας τοὺς ἑφτά· οἱ τρεῖς πρόφθασαν κ' ἔφθασαν ὡς ὄξω ἀπ' τὸ χωριό, 'ς τὰ τούρκικα τὰ μνημόρια· μὰ ὁ ἕνας ἦταν λαβωμένος· τότε κυττάζω καὶ τί βλέπω; ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἦταν καὶ ὁ Σαλῆς. Ἄχ! κακόμοιρε Σαλῆ, πάει, χάθηκες! εἶπα μέσα μου. Σὺ μ' ἐγλύτωσες μὰ γὼ δὲν 'μπορῶ νὰ σὲ γλυτώσω· καὶ χωρὶς νὰ καλοσυλλογισθῶ τί κάνω, ζυγόνω 'ς τὸν ἀρχηγὸ τῶν ῥούσων καὶ μισὰ ῥούσικα, μισὰ βουλγάρικα, μισὰ ῥωμαίϊκα τοῦ λέγω: — **Βρατούσκα,** ὄχι σκοτώσει τούρκ· φθάνει ὅσοι σκοτώσει, καὶ τοῦ ἔδειχνα τοὺς σκοτωμένους ποῦ ἦσαν 'ξαπλωμένοι 'ς τὸ δρόμο· αὐτοὺς φυλάξει ἐμεῖς, καὶ σὰν ἔρθῃ σεῖς δώσῃ ζωντανούς.

— Ναί, ναί, εἶπαν καὶ οἱ ἄλλοι χωριανοί, ἡμεῖς φυλάξει.

— Χαρός! εἶπε τότε αὐτός.

Ἔτσι ποῦ δὲν τοῦ κόστιζε νὰ τοὺς σκοτώσῃ τὸ ἴδιο δὲν τοῦ κόστιζε καὶ νὰ τοὺς ἀφήσῃ ζωντανούς· σάμπως τοὺς ἄφησε γιὰ νὰ δείξῃ 'ς τὸν ἀρχηγό του πῶς ἔπιασε καὶ ζωντανοὺς σκλάβους· γιατὶ φεύγοντας μᾶς παράγγειλε νὰ τοὺς φυλάξωμε καλὰ ὅσο νὰ ξανάλθουν· τότε 'πῆραν τἄλογα τῶν τούρκων, τὰ τουφέκια των, τὰ 'ρολόγια των, τὴ μηχανὴ τοῦ τηλεγράφου κ' ἔφυγαν· ἕνας εἶδε πῶς ὁ Σαλῆς φοροῦσε καινούργια 'ποδήματα· γύρισε πίσω, τοῦ εἶπε νὰ τὰ βγάλῃ, τὰ πῆρε κ' ἐπρόκαμε τοὺς ἄλλους· κ' ἔτσι ὁ Σαλῆς, πατῶντας μὲ τὰ τσουράπια χάμου, καὶ οἱ ἄλλοι δυὸ 'μπῆκαν μὲ καταφρόνιο μέσ' 'ς τὸ χωριό· γιὰ νὰ μὴ φύγουν τοὺς ἔβαλαν 'ς τὴ μέση κἄτι 'δικοί μας μὲ τὸ τουφέκι 'ς τὸ χέρι· γιατὶ τότε, θυμᾶσθε, ἤμασταν ὅλοι ἁρματωμένοι. Ἕνας ἀπ' αὐτουνοὺς ἦτανε Σαραγιώτης, ἀπ' τὸ Σαράϊ τῆς Βύζας, παληκαρᾶς μὲ μαύρη σερβέτα καὶ μεγάλα στριμμένα μουστάκια· οἱ *μπασιμποζούκηδες* τοῦ εἶχαν κάψει τὸ σπῆτί του, τοῦ εἶχαν σκοτώσει τὴν γυναῖκά του καὶ τὰ παιδιά του· ἄχ! νὰ βλέπατε 'κεῖνο τὸ μάτι του! δὲν εἶδα πειὸ ἄγριο 'μάτι 'ς τὴ ζωή μου· εἶχε μέσα ὅλαις ταὶς φλόγαις τοῦ σπιτιοῦ του, ὅλους τοὺς βόγγους τῆς γυναῖκάς του, ὅλο τὸ αἷμα τῶν παιδιῶν του· ἤρχονταν ἀπὸ 'πίσω τους καὶ ἔτριζε τὰ δόντια του καὶ τοὺς κτυποῦσε μὲ τὸ κοντάκι τοῦ *σισανέ* του μουρμουρίζοντας: Σκυλιά! λωρίδα λωρίδα θὰ κόψω τὸ τομάρι σας!

Οἱ στρατιῶταις μὲ 'μάτια δακρυσμένα καὶ σκυφτὸ κεφάλι πήγαιναν 'μπρός· κ' ἐγὼ συλλογιώμην πῶς καὶ πάλιν δὲν στέκουνταν γερὰ 'ς τὸν ὦμο τὰ κεφάλια τους· ποῦ νὰ τοὺς βάνωμε; τοὺς βάναμε 'ς τοῦ Μαργαρίτη τοῦ χάνι· μαζώξαμε παράδες, τοὺς ἀγοράσαμε ψωμὶ καὶ φαγεῖ· κάτω 'ς τὴν πόρτα τρεῖς ἁρματωμένοι φύλαγαν βάρδια.

Μὰ ὁ Σαραγιώτης διψοῦσε αἷμα· μέσα σ' ἕνα καφενὲ ἄρχισε: Τί τὰ φυλᾶμε τὰ σκυλιὰ καὶ δὲν πᾶμε νὰ τὰ πετσοκόψωμε καὶ νὰ ῥίξωμε τὰ κομμάτια τους 'ς τοὺς σκύλους; τοὺς ἀγρίεψε ὅλους καὶ καμμιὰ δεκαριὰ παληκάρια 'πῆραν τὰ τουφέκια τους νὰ πᾶν νὰ σπάσουν τὴν πόρτα τοῦ χανιοῦ, ν' ἀνεβοῦν νὰ τοὺς σκοτώσουν· ἐγὼ τώμαθα· τρέχω 'ς τοὺς δημογέροντες.

— Μεγάλο κακὸ θὰ γείνῃ· θέλουν νὰ σκοτώσουν τοὺς Τούρκους· τοὺς ἄφησαν οἱ Ῥοῦσοι τὴ ζωὴ καὶ θὰ τὴν πάρωμε ἡμεῖς; Αὐτὸς ὁ Σαραγιώτης σὰ θέλει νὰ πιῇ αἷμα, ἂς πάῃ ἀλλοῦ· ὄχι μέσ' 'ς τὸ χωριό μας· ἂς μὴν ἀνάψῃ τέτοια φωτιὰ 'πάνω 'ς τὰ κεφάλια μας. Οἱ δημογέροντες ἐπῆγαν ὡς τὸ χάνι καὶ βρῆκαν τοὺς ἁρματωμένους· ποιὸς ἦτο ναύτης 'ς τὸ καΐκι τους, ποιὸς ἦτο σκαφτιᾶς 'ς τὰ χωράφια τους· τοὺς 'μίλησαν κι' αὐτοὶ ἄκουσαν κ' ἔφυγαν· μὰ ὁ Σαραγιώτης ἄφρισε· ἕνας ἀπὸ τοὺς στρατιώταις ἄκουσε τὴν ὀχλοβὴ καὶ ἔσκυψε ἀπ' τὸ παράθυρο νὰ ἰδῇ· τὸν 'πῆρε τὸ 'μάτι τοῦ Σαραγιώτη· τὸν σημαδεύει μὲ τὸ *σισανέ του*, καὶ μπάμ! τοῦ χώνει μέσα 'ς

τὸ μυαλὸ τὸ βόλι· καὶ τὸν ἀφίνει 'ς τὸν τόπο χωρὶς νὰ κάνῃ κίχ· δὲν πρόφθασε οὔτε 'πίσω νὰ πέσῃ κ' ἔμειν' ἐκεῖ, σκυμμένος 'ς τὸ παράθυρο, κυττάζοντας μὲ 'μάτια ἀνοικτὰ καὶ πεθαμένα τί γίνεται ὄξω 'ς τὸ δρόμο.

'Απὸ τότε ἄρχισε νὰ τρέμῃ ἡ καρδιά μου γιὰ τὸν Σαλῆ· ὥρα μὲ τὴν ὥρα, θὰ τὸν καρφώσῃ κι' αὐτόν σὲ κανένα παράθυρο ὁ Σαραγιώτης, ἔλεγα μέσα μου, πρέπει νὰ τὸν φευγατίσω ἀπὸ τὸ χάνι· μὰ πῶς; ἡ βάρδια φύλαγε ὁλοένα 'ς τὴν πόρτα.

Μιὰ βραδυά, ποῦ τριγυρνοῦσα ἐκεῖ κοντά, μονομιᾶς μοῦ ἦρθε ἕνα πρᾶγμα 'ς τὸ νοῦ μου· πῶς τὸ χάνι αὐτό, ὅταν τὸ βαστοῦσε ὁ Μελιγκότσης, ὁ πεθερός μου, τριάντα χρόνια κ' ἐδῶ, εἶχ' ἕνα πορτάκι ἀπ' τ' ἀχοῦρι τοῦ πλαϊνοῦ σπιτιοῦ του γιὰ νὰ μπαινοβγαίνῃ εὔκολα· χρόνια τώρα ἦταν καρφωμένο καὶ κανεὶς δὲν τὸ θυμούντανε· τὸ σπίτι τοῦ Μελιγκότση, τὸ ξέρετε, εἶνε σὰν 'δικό μου· ξεκαρφόρνω ἥσυχα τὸ πορτάκι· καὶ τὰ μεσάνυχτα σιγά, σιγά, σὰν κλέφτης, κρατῶντας τὴν ἀνασασί μου, μπαίνω 'ς τὸ χάνι, ἀναβαίνω 'πάνω.

— Σαλῆ, Σαλῆ!

Σκουντῶ τὸν Σαλῆ, τινάχθηκε 'πάνω τρομαγμένος γιατὶ μὲ τὸ χάρο κοιμώντανε ὁ καϋμένος καὶ μὲ τὸ χάρο 'ξυπνοῦσε.

— Σαλῆ, εἶμ' ἐγώ, ἔλα νὰ φύγωμε.

— Νὰ πάρωμε καὶ τὸν σύντροφό μου.

Μὰ 'κεῖνος ἦταν ἀνάσκελα 'ξαπλωμένος, καὶ μ' ἀνοικτὰ 'μάτια κι' ἀνοικτὸ στόμα ἐπαράδινε ψυχή· γιατὶ ἡ πληγή του δίχως γιατρὸ καὶ γιατρικὰ φαρμάκωσε τὸ αἷμά του.

— Ἔλα, Σαλῆ, γιατὶ ἂν μᾶς πιάσουν, χαθήκαμε κ' οἱ δυό μας.

Σιγά, σιγὰ καταβαίνομε, τὸν βγάζω ἀπ' τὸ πορτάκι· τὸν δίνω μιὰ γούνα μου καὶ τυλίγεται καὶ ἴσια 'ς ταῖς Σέρβαις· τὸ καΐκι μᾶς ἀπάντεχε φορτωμένο· πρὶν χαράξῃ σαλπάραμε.

Ἄχ! τί λύσσα ἦταν τοῦ Σαραγιώτη τὸ πρωὶ ὄντας εἶδε πῶς τοῦ ξέφυγαν ἀπὸ τὸ χέρι καὶ οἱ δύο οἱ Τοῦρκοι: ὁ ἕνας πεθαμένος καὶ ὁ ἄλλος φευγάτος· κρῖμα 'ς τὰ βόλια τοῦ *σισανὲ* του ποῦ τὸν εἶχε γεμίσει μὲ ὅρκο νὰ τοὺς σκοτώσῃ! Ἂν μ' εὕρισκε 'κείνη τὴν ἡμέρα, μοῦπαν, δίχως ἄλλο θὰ μὲ σκότωνε.

Μὰ ἐγὼ ἤμουν μακρυά, 'ς τὴν Πόλι. Ὄντας φθάσαμε 'ς τὸ Φαναράκι, κι' εἶδε καὶ ἄλλους Τούρκους ὁ Σαλῆς καὶ πίστεψε πειὰ καλὰ πῶς ἐγλύτωσε, τότε νὰ βλέπατε φιλιὰ καὶ κλάμματα· μὲ πῆγε 'ς τὴ μάνα του, τὴ γρηὰ χανούμισσα, κι' αὐτὴ μοῦδωκε εὐχαίς, εὐχαίς! ἀπὸ τότε εἴμασθε σὰν ἀδέλφια.

Τί νὰ σᾶς 'πῶ, βρὲ παιδιά, 'ξέρω πῶς Χριστιανὸς καὶ Τοῦρκος δὲν 'μποροῦν νὰ ἀγαπηθοῦν 'ς τἀληθινά· τοὺς χωρίζουν τὸ αἷμα ποῦ ἔχυσε ὁ ἕνας καὶ τὰ δάκρυα ποῦ ἔχυσε ὁ ἄλλος τετρακόσια χρόνια· μὰ ἐμεῖς ὁποῦ ὁ ἕνας χρωστάει 'ς τὸν ἄλλον τὴ ζωή του, ἀγαπιώμασθε σὰν νὰ μὴ μᾶς χωρίζῃ καμμιὰ πίστι· κι' ὅταν βλέπω τὸ Σαλῆ, καὶ τὴ μάνα του τὴ χανούμισσα ν' ἀγαποῦν ἔτσι τοὺς χριστιανούς, μοῦ ἔρχονται 'ς τὸν νοῦ μου τὰ λόγια τοῦ πατέρα μου, Θεὸς συγχωρέςτονε, πῶς μέσα 'ς τὴν Πόλι ἀπὸ τότε ποῦ τὴν ἐπῆρε ὁ Μωχαμέτης, πολλοὶ γιὰ νὰ γλυτώσουν τὸ σφάξιμο τούρκεψαν· καὶ φαίνονται Τοῦρκοι, καὶ φοροῦν σαρίκι, καὶ πηγαίνουν 'ς τὸ τζαμί, καὶ κάνουν τὸ ναμάζι των, μὰ κρυφά, εἶνε χριστιανοί, καὶ μὲς 'ς τὸ σπίτι των, βαθειά, βαθειά, κάτω ἀπὸ σαράντα σκαλιὰ ἔχουν τὸ ἐκκλησάκι των μὲ ταὶς εἰκόνες καὶ τὸ κανδῆλί του. 'Απ' αὐτοὺς θἄνε κι' ὁ Σαλῆς.

Περὶ τὸ λυκαυγές, ἐν ᾧ ὁ φανὸς διέχεε τὰς τελευταίας τρεμούσας ἀκτῖνάς του, καὶ εἰς τὸ βαθέως ὑπνῶττον ἔξω Φαναράκι ὁ ἰμάμης ἀπὸ τοῦ μιναρὲ ἔμελπε λιγέως καὶ μελαγχολικῶς τὸ ἑωθινὸν *ἐζάν*, γαλακτώδης δὲ ὁμίχλη ᾐωρεῖτο ὑπὲρ τὰ φρίσσοντα τοῦ πόντου κύματα, οἱ ναῦται ἠγέρθησαν ἀπὸ τὰς καπότας των μεθ' ὧν εἶχον κατακλιθῆ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ὁ δὲ πλοίαρχος ἀνελθὼν ἀπὸ τὴν *κάμαραν* παρετήρει ἐταστικῶς τὸν ὁρίζοντα· ὁ ναυτόπαις ἀνῆλθε καὶ ἔλυσε τὰ ἱστία, οἱ ναῦται ἀνείλκυσαν τὴν ἄγκυραν, καὶ ὁ καπετὰν Διαμαντῆς τὸν οἴακα τοῦ πηδαλίου στρέψας διηύθυνε τὴν πρῶραν τοῦ πλοίου πρὸς τὸ στόμιον τῆς Μαύρης θαλάσσης, ἀφ' οὗ κατέβη εἰς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ εἶδεν ὅτι ἡ κανδύλα εἶχεν ἔλαιον, καὶ ἔκαμε τὸν σταυρόν του πρὸ τοῦ εἰκονίσματος τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

Αρ. Π. Κουρτιδης

Ο ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ

Πρᾶγμ' ἀπίστευτον, ἀλλ' ὅμως, ὦ 'Εστία, πίστευσέ μου·
ψεύματα ποτὲ δὲν εἶπα, οὐδὲ θὰ εἰπῶ ποτέ μου.
Τὸν ἐγνώρισα, τὸν εἶδα, συνεζήτησα μαζί του,
μάρτυρες οἱ δύο ἔτι ἐπιζῶντες ἀδελφοί του.

Εἶχεν ἄλλοτε γυναῖκα καὶ υἱὸν καὶ θυγατέρα,
τὰς ἐπῆρε καὶ τὰς δύο — πρὸς χαράν του — ἡ χολέρα,
κ' ἔμεινε μὲ τὸν υἱόν του κ' ἔτρωγον τὸν πλεῖστον χρόνον
λάχανα ὠμὰ ὀλίγα μὲ ὀλίγον ἅλας μόνον.

Προσκληθεὶς ποτε εἰς γεῦμα βουλευτοῦ ὑποψηφίου,
εὗρε τρόπον καὶ ἐπῆρε ἓν τεμάχιον τυρίου,
καί το ἔχωσεν ἐντέχνως εἰς τὸν κόλπον του τὸν χρύον,
καὶ δὲν εἶδεν ὅτι πάντες ἔβλεπον καὶ ἐμειδίων.

Ὅτε εἰς τὴν ῥυπαράν του ἐπανῆλθε κατοικίαν
θλίβων μὲ τὰς δύο χεῖρας τὴν πολύτιμόν του λείαν,
ἄγρυπνος τὴν νύκτα ὅλην καθιστὸς 'ς τὸν κράββατόν του
συνεζήτει τί νὰ κάμῃ τὸ ἀστεῖον λάφυρόν του.

Τέλος, τοῦ ζητήματός του δὲν εὑρῆκε λύσιν ἄλλην,
παρὰ μόνον νὰ ἐγκλείσῃ τὸ τυρίον εἰς φιάλην,
καὶ νὰ ἔχῃ ὅταν θέλῃ τῆς τροφῆς του ποικιλίαν,
τὸν ξηρόν του ἄρτον τρίβων 'ς τῆς φιάλης τὴν κοιλίαν.
Περιττὸν νὰ εἴπω ὅτι ἡ φιάλη 'σφραγισμένη
εἰς τὸ βάθος συρταρίου ἦτο πάντα κλειδωμένη.
Ἔτυχε μίαν ἡμέραν ὁ πατὴρ ν' ἀργοπορήσῃ
ἐν ᾧ ἤδη μεσημβρία εἶχε πρὸ πολλοῦ κτυπήσῃ·
ὅτε αἴφνης νά! ἐμβαίνει καὶ εὑρίσκει τὸν υἱόν του
ἔμπροσθεν τοῦ συρταρίου ... φαντασθῆτε τὸν θυμόν του.
« Ἔ! ἀνόητε, τί κάμνεις, τί μου κάμνεις αὐτοῦ πέρα!
— 'Πέρασε τὸ μεσημέρι καὶ ἐπείνασα, πατέρα·
ὅμως ἐπειδὴ εὑρῆκα τὸ συρτάρι κλειδωμένο
καὶ δὲν εἴξευρα ποῦ ἔχεις τὸ κλειδάκι φυλαγμένο,
δὲν ἠμπόρεσα νὰ τρίψω τὸ ψωμί μου 'ς τὴν φιάλην·
διὰ τοῦτο, ὡς με βλέπεις, μὲ ἐγκράτειαν μεγάλην
νά το τρίβω 'ς τὸ συρτάρι περιορίζομαι, πατέρα.
— Καὶ χωρὶς τυρὶ νὰ μείνῃς δὲν ἠμπόρεσες μιὰ 'μέρα;
Λαίμαργε! δὲν 'ξέρεις ὅτι τὸ πολὺ τυρὶ μᾶς βλάπτει,
ὅτι φλόγα ὀλεθρίαν εἰς τὰ σπλάγχνα μας ἀνάπτει;
ἢ μὴ θέλεις νέος νέος ἔξαφνα νά μου 'πεθάνῃς
καὶ νά με κατεξοδεύσῃς καὶ νά με καταπικράνῃς;
Κ' ἔπειτα τὸν ἑαυτόν σου ἂν δὲν μάθῃς νὰ ὁρίζῃς,
χρήματα ποτὲ νὰ κάμῃς ἔ, ἀνόητε ἐλπίζεις; »
Καὶ διὰ νὰ συνηθίσῃ τὸν μονάκριβον υἱόν του
νὰ μισῇ τὴν λαιμαργίαν καὶ κρατῇ τὸν ἑαυτόν του,
ἐφορμᾷ τὸν ῥίπτει κάτω καὶ μ' ἀκράτητον μανίαν
τὸν λακτίζει, τὸν λακτίζει, τὸν λακτίζει 'ς τὴν κοιλίαν.

Π. Ι. Φερμπος

ΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΣ

Πολλοὶ νομίζουσιν ὅτι ἡ πεζότης τῶν νεωτέρων χρόνων, χρόνων παρατηρήσεως καὶ ἐρεύνης τῶν φαινομένων τῆς φύσεως, θέλει ἐπιδράσει ἐπὶ βλάβῃ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς τέχνης. Οἱ ποιηταὶ δὲ καὶ οἱ καλλιτέχναι, οἵτινες συνήθως μόνον εἰς τὸ κάλλος τῆς φύσεως προσέχουσι τὸν νοῦν, δὲν βλέπουσιν ἴσως εὐχαρίστως τὰ ἐξαγόμενα τῶν φυσικῶν κυρίως ἐπιστημῶν, αἵτινες ἐξεθρόνισαν τοὺς θεοὺς ἀπὸ τῶν ἑδρῶν αὐτῶν, ἐδίωξαν τὰς νύμφας ἀπὸ τῶν δασῶν, ἀφήρεσαν διὰ τῆς μεταβολῆς τοῦ βίου πᾶν τὸ ποιητικὸν καὶ ἰδεῶδες, καὶ ἐστέρησαν καὶ αὐτὸν τὸν κεραυνὸν τοῦ ποιητικοῦ αὐτοῦ μεγαλείου, ἁρπάσασαι αὐτὸν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ Διός.

Αἱ σκέψεις αὗται περὶ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν εἶνε ἄδικοι, διότι εἰς τὴν ἀντίληψιν καλλονῆς φυσικῆς ἢ εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν ἔμπνευσιν οὐδόλως δύναται νὰ ἔχῃ ἐπίδρασιν ἡ ἐπιστημονικὴ ἐξερεύνησις, καὶ ἡ γνῶσις ὅλων τῶν αἰτίων καὶ τῶν λεπτομερειῶν, τῶν συντρεχουσῶν εἰς δημιουργίαν τοῦ κάλλους. Ὀλίγα παραδείγματα θέλουσιν ἀρκέσει ὅπως καταδειχθῇ ὅτι ὅ τε καλλιτέχνης καὶ ὁ ποιητὴς καὶ ὁ φυσιοδίφης, σπουδάζοντες τὴν φύσιν ἀπὸ διαφόρου ἀπόψεως ἕκαστος, οὐδόλως συναντῶνται ἐν τῇ πορείᾳ των καὶ ὅτι οὐδόλως δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπιβλαβῶς ὁ εἷς ἐπὶ τὸν ἕτερον.

Τί ὡραιότερον ἐαρινῆς ἡμέρας ἐν τῇ ἐξοχῇ καὶ τοῖς ἀγροῖς; « Ἁπανταχοῦ ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ » λέγει ὁ ποιητὴς « ἀκούεται βόμβος τις· αἱ πρῶται ψυχαὶ ἅμα ἐξελθοῦσαι τοῦ βομβυκίου λικνίζονται ἐπὶ τῶν πρώτων ῥόδων. Τὸ πᾶν εἶνε νέον ἐν τῇ φύσει, αἱ πόαι, τὰ βρύα, τὰ φύλλα, αἱ ὀσμαί, αἱ ἀκτῖνες. Νομίζει τις ὅτι ὁ ἥλιος δὲν ἔχει λειτουργήσει μέχρι τοῦδε. Οἱ χάλικες τῶν ὁδῶν ἔχουσιν ἀποπλυθῆ πρὸ ὀλίγου. Τὸ βαθὺ ᾆσμα τῶν δένδρων ψάλλεται ὑπὸ πτηνῶν πρὸ ὀλίγου ἐκκολαφθέντων· ἴσως δὲ τὰ κελύφη τῶν ὠαρίων θραυσθέντα διὰ τοῦ μικροῦ των ῥάμφους εὑρίσκονται ἔτι ἐν τῇ νεοττιᾷ. Αἱ πρῶται ἀπόπειραι τῆς πτήσεώς των γίνονται ἐπὶ τῶν ὑποτρεμόντων κλάδων. Ψάλλουσι τὸ πρῶτον ᾆσμα, καὶ ἵπτανται τὴν πρώτην αὐτῶν πτῆσιν. Τὰ ἄγρια καὶ ἥμερα δένδρα, τὰ ἐαρινὰ ἀνθύλλια, ὁ κρόκκος καὶ ὁ ὑάκινθος σχηματίζουσι ποικίλον τάπητα διὰ μέσου τῆς πυκνῆς χλόης. Αἱ σεισοπυγίδες καὶ ἀκανθίδες, αἱ κτίζουσαι τόσῳ λαμπρὰς νεοττιάς, λούονται ἐντὸς ῥυακίων. Δι' ἁπασῶν τῶν ὀπῶν, ἃς καταλείπει τὸ πράσινον χρῶμα, διαυγάζει τὸ κυανοῦν τοῦ οὐρανοῦ. Νέφη τινὰ μαλθακὰ διώκονται καὶ διώκουσι αἰθερίους νύμφας. Νομίζει τις ὅτι ἀκούει νὰ διέρχηται πρὸ αὐτοῦ ἀλληλοδιαδόχως τὸ πλατάγημα φιλημάτων ἐναλλασσομένων ὑπὸ ἀοράτων χειλέων. Δὲν ὑπάρχει παλαιὸς τοῖχος, ὅστις νὰ μὴ εἶνε κεκοσμημένος ὡς νυμφαγωγὸς διὰ δεσμίδων ἐκ λευκοΐων. Ἅπαντα τὰ φυτά, τὰ δένδρα καὶ οἱ θάμνοι εὑρίσκονται ἐν πλήρει ἀνθήσει. Τὸ ἔαρ χύνει τὸν χρυσὸν αὐτοῦ καὶ τὸν ἄργυρον εἰς τὸν ἀπειρομεγέθη καὶ ἐκ τρυφερῶν κλάδων πεπλεγμένον κάλαθον... ἁπανταχοῦ ἀκούει τις διὰ τῆς ἀτμοσφαίρας τὸ « καλῶς ὥρισας » προσφωνούμενον. Τὸ φιλόξενον θέρος ἀνοίγει τὴν θύραν αὐτοῦ εἰς τὰ μακρόθεν ἐρχόμενα πτηνά... Τὸ ὡραῖον καὶ τὸ λαμπρὸν γειτνιάζουσι· τὸ μεγαλοπρεπὲς συμπληροῦται διὰ τοῦ χαρίεντος. Τὸ μέγα δὲν ἀποδιώκει τὸ μικρόν. Οὐδεμία φωνὴ τῆς γενικῆς συναυλίας ἀπόλλυται. Ἐκεῖ εὑρίσκονται ἐν μέσῳ τοῦ εὑρέος ὡραίου παντὸς τὰ μικροσκοπικὰ μεγέθη. Διακρίνει τις τὰ πάντα ὡς ἐν διαυγεστάτῳ ὕδατι... « Ἁπανταχοῦ, βλέπει ὁ ποιητὴς τελουμένους ἀρραβῶνας καὶ ἀτελευτήτους γάμους». Πρὸς συμπλήρωσιν δὲ τῆς εἰκόνος « διακρίνει διὰ τῶν λοχμῶν ἐν τοῖς θάμνοις καὶ παιδία γελῶντα....»

« Αἱ ἀπιδέαι, αἱ κερασέαι, αἱ ἀχλαδέαι, αἱ κοκκυμηλέαι, κατακαλύπτουσι τὰς ἀτραποὺς διὰ τῶν μεγάλων αὐτῶν λευκῶν ἢ ἐρυθρῶν ἀνθέων.

Ἐπὶ τῆς χλόης ἀναβλαστάνουν γάλανθοι χιονανθεῖς, ἑλξίναι, πρίμουλαι, χρυσάνθεμα, λευκάνθεμα, νάρκισσοι, ἴα καὶ βερονίκαι.... Ὅλως κατάχρυσα ζωΰφια διατρέχουσι διὰ τῶν χαλίκων...... Αἱ ἐργάτριαι τῶν μελισσῶν περιδινοῦνται βομβοῦσαι διὰ τοῦ ἀέρος καὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὰ ἔργα των. Πλήρης εἶνε ἡ παιδιὰ τοῦ θορύβου τῶν ῥυακίων καὶ τοῦ βόμβου τῶν ἐντόμων. Ἡ φύσις βατὴ ἁπανταχόθεν ὑπὸ τοῦ ἔαρος ἐντρυφᾷ ἡδυπαθῶς ἐν σπαργῇ βλαστήσεως καὶ ζωῆς ».

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πλεῖστα παρόμοια τῶν ποιητῶν ἀναγινώσκων τις δύσκολον εἶνε νὰ μὴ ἀνακαλέσῃ εἰς τὴν φαντασίαν αὐτοῦ τὸν ἤρεμον βίον τῆς ἀγροτικῆς ζωῆς, καὶ μὴ φαντασθῇ πάντα τὰ ὄντα ἐν πλήρει εὐδαιμονίᾳ ἀπολαύοντα τῆς ὑπάρξεως, καὶ οὐδενὸς στερούμενα.

Ἐν τούτοις τὴν φύσιν ταύτην ὁ φυσιοδίφης βλέπει ὑπὸ ἀλλοίαν ὅλως ὄψιν. Ὅπου ὁ ποιητής, μελετῶν τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν, βλέπει κάλλος καὶ χαρμόσυνον θέαμα, ὁ φυσιοδίφης βλέπει τ' ἀποτελέσματα δακρύων καὶ αἵματος. Ὅπως παρασταθῇ ἡ φύσις ὡραία εἰς τοὺς ἡμετέρους ὀφθαλμοὺς ἐξετέλεσε πρὸ ὀλίγου τὰς φρικωδεστέρας πράξεις.

Οἱ ἦχοι, οὓς ἀκούει ὁ ποιητὴς καὶ πᾶς εὐαίσθητος ἁρμονικῶς ἐξερχομένους τοῦ στόματός της, δὲν εἶνέ τι ἄλλο ἢ τόνοι ἐκπεμπόμενοι πρὸς ἀπάτην, ὅπως καλύψωσι τοὺς ὑπoκώφους θρήνους τῆς ὀδύνης καὶ τῶν σπαραγμῶν. Ἡ καρδία μας εἶνε μικρὰ ὅπως χωρέσῃ τὸ μέγα αἴσθημα τῆς συμπαθείας, ἣν διεγείρει ἡ ἄποψις τῶν λαθραίων τούτων κακουργημάτων. Καὶ διατί ὄχι, ἀφοῦ συγκινούμεθα καὶ οἰκτείρομεν τὸ θῦμα τὸ ὑπὸ τοὺς ὄνυχας τοῦ λέοντος ἢ τῆς τίγριδος σπαρασσόμενον, κλείομεν δὲ τὰ ὦτα πρὸς τὰς οἰμωγὰς τῶν μυριάδων τῶν θυμάτων, ἅτινα καθ' ἑκάστην ῥίπτονται εἰς τὸν παμμέγιστον τάφον, τὸν ἀνθρώπινον στόμαχον. Καὶ τί εἶνε δὲ ὁ ἀνθρώπινος στόμαχος ἀπέναντι τοῦ φρικώδους βαράθρου τῶν στομάχων ὅλων τῶν ζῴων ὁμοῦ λαμβανομένων, ἅτινα καταπίνουσιν ἀδιακόπως ἀναριθμήτους ζωάς;

Ἐν τινι κινεζικῷ τάπητι εἰκονίζεται καρχαρίας τρώγων κροκόδειλον, ὁ κροκόδειλος τρώγων ὄφιν, ὁ ὄφις δάκνει ἀετόν, ὁ ἀετὸς κρατεῖ εἰς τὸ στῶμα χελιδόνα, ἡ χελιδὼν σκώληκα. Πόσῳ θὰ ἦτο πιστοτέρα ἡ εἰκὼν ἐν ᾗ θὰ παριστάνετο οὐ μόνον ἅπαν τὸ ζωϊκὸν βασίλειον, ἀλλὰ καὶ τὸ φυτικὸν ἀλληλοτρωγόμενα;

Ἡ ἐπιστήμη ἡ ἐρευνῶσα τοὺς νόμους τῆς ζωῆς, ἀνευρίσκει ἁπανταχοῦ πάλην καὶ ἀγῶνα δεινόν. Ἀμείλικτος διεξάγεται πόλεμος πάντων κατὰ πάντων. Εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ εὕρῃ τις πέριξ ἑκάστης ὑπάρξεως φυτικῆς ἢ ζωϊκῆς μυριάδας πτωμάτων. Οἵα, κατὰ τὸ φαινόμενον, εἰρωνεία τῆς ἀεὶ μειδιώσης φύσεως!

Ἤθελεν ἀγάγει ἡμᾶς λίαν μακρὰν ὁ λόγος ἂν ἐπεχειροῦμεν νὰ καταδείξωμεν διὰ παραδειγμάτων καὶ ἑτέρας διαφόρους φάσεις τῆς πάλης ταύτης, καὶ τὰς ἐξηγήσεις, ἃς δίδει ἡ ἐπιστήμη εἰς τὰ ὡραιότερα τῶν φαινομένων, ἅτινα μᾶς τέρπουσιν. Ἀναλογισθῶμεν μόνον ὅτι ἅπαντα τὰ λαμπρὰ χρώματα τῶν πτηνῶν, καὶ ὁ κόσμος τῶν λοιπῶν ζῴων καὶ φυτῶν συντελοῦσι πεζότατα εἰς τὴν κατὰ φύσιν διαλογήν, ὅπως τὸ ἄρρεν εὕρῃ τὸ ἀρέσκον αὐτῷ θῆλυ, καὶ ὅτι τὰ λαμπρὰ χρώματα τῶν ἀνθέων καὶ αἱ εὐάρεστοι αὐτῶν ὀσμαὶ σκοποῦσιν ἁπλῶς νὰ ἑλκύσωσι μυσαρὰ ἐνίοτε ἔντομα, ὅπως διατηρηθῇ διὰ τούτων τὸ εἶδος ἐπὶ χρόνον μακρόν.

Ἀλλὰ διατί ν' ἀποπλανώμεθα εἰς ἕτερα παραδείγματα; Αὐτὰ τὰ εὐγενέστερα τοῦ ἀνθρώπου αἰσθήματα, ἅτινα ὕμνησε καὶ ὑμνεῖ ἀδιακόπως ἡ ποίησις, ὁ ἔρως, ἡ φιλοστοργία, ὁ ἡρωϊσμὸς κ.τ.λ. ἀνάγονται ὑπὸ τοῦ φυσιοδίφου εἰς ζωϊκὰς ὁρμὰς κοινάς, κοινοτάτας εἰς ὅλον τὸ ζωϊκὸν βασίλειον, σκοπούσας δὲ τὴν διατήρησιν καὶ τελειοποίησιν τοῦ εἴδους. Θέλει φανῇ ἀποτρόπαιος ὁ φυσιοδίφης ὁ λέγων ἡμῖν ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ φίλημα ἐραστοῦ πρὸς ἐρωμένην παρακολουθούμενον μέχρι τῆς πρώτης αὐτοῦ ἀρχῆς, ἀνευρίσκεται ὡς ἔκφρασις στοργῆς, σκοπούσης τὴν πλήρωσιν φυσικῆς ἀνάγκης, ἐν τῇ ἀγελάδι καθ' ἣν στιγμὴν αὕτη λείχει διὰ τῆς γλώσσης τὸ νεογέννητον τέκνον της....

Νῦν ἐπαναλάβωμεν ἢ μᾶλλον θέσωμεν τὴν ἐρώτησιν: Ἡ γνῶσις αὕτη τῶν λεπτομερειῶν καὶ τῶν ἐξηγήσεων τῶν φαινομένων τῆς φύσεως καὶ τῆς ζωῆς δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ τῆς ἀντιλήψεως τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἐμπνεύσεως; Νομίζομεν ὅτι αὕτη οὐδεμίαν ἐπίδρασιν ἀσκεῖ ἐπὶ τοῦ ἀληθοῦς καλλιτέχνου ἢ τοῦ ἀληθοῦς ποιητοῦ. Μήπως ἡ γνῶσις τῶν συστατικῶν τῶν χρωμάτων, ἢ τῆς λεπτομεροῦς ἀνατομικῆς κατασκευῆς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, θέλει μειώσει τὴν ἐντύπωσιν ἣν θὰ προξενήσῃ εἰς καλλιτέχνην τινὰ ἢ ποιητὴν ὡραία εἰκών; Κατὰ πόσον δὲ θέλει ἀπαρέσει ἡμῖν μουσικὴ συμφωνία διασήμου μουσικοῦ ἐὰν γνωρίσωμεν ἐκ τίνος εἴδους ζῴου εἶνε τὰ ἔντερα τῶν χορδῶν, ὧν αἱ δονήσεις τόσον ἔπληξαν τὰ αἰσθήματά μας, ἢ ἂν διδαχθῶμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν παλμῶν τῶν χορδῶν, αἵτινες προκαλοῦσιν ἕκαστον ἦχον;

Καὶ ἂν δὲ ὁ φυσιοδίφης ἀποδείξῃ ἑνὸς ἑκάστου δένδρου καὶ ζῴου τὴν πάλην πρὸς ὕπαρξιν, καὶ ἐξηγήσῃ φυσικῶς καὶ λογικῶς τί συμβαίνει κατὰ ἐαρινὴν ἢ χειμερίαν ἡμέραν ἐν παντὶ τῷ ὀργανικῷ κόσμῳ, μήπως μεταβάλλῃ τὴν ὄψιν τῆς εἰκόνος ἢ ἀφαιρῇ τι ἀπὸ τοῦ κάλλους αὐτῆς;

Ἄλλως δὲ ὁ γνωρίζων τὸν ἐνδόμυχον συνειρ-

μὸν ὅλων τῶν φαινομένων, ὁ μελετήσας τοὺς παγκοσμίους νόμους τῆς ἀψύχου καὶ ἐμψύχου φύσεως, ὁ παρακολουθῶν μετὰ τοῦ φυσιοδίφου τὰ φαινόμενα ἐν τῇ πορείᾳ των, καὶ ζητῶν τὰ αἴτια αὐτῶν καὶ τὰ αἰτιατά, θὰ αἰσθανθῇ καὶ διὰ τοῦ νοὸς ὅ,τι πρότερον ᾐσθάνετο διὰ μόνης τῆς καρδίας· αἱ δὲ ἀντιλήψεις αὐτοῦ πρὸς τῇ ἐπιπολαίᾳ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἡδονῇ θέλουσιν αὐξηθῇ διὰ τῆς κατανοήσεως τῶν αἰνιγματωδῶν ὁδῶν, ἃς ἡ φύσις διέρχεται πρὶν ἢ παραστῇ εἰς τὰ ὄμματά μας εὐπρόσωπος καὶ συγκινήσῃ τὰς εὐαισθήτους ψυχάς. Καὶ ἀπὸ αἰσθητικῆς λοιπὸν ἀπόψεως ἡ σπουδὴ τῆς φύσεως εἶνε ἡμῖν ὠφέλιμος.

Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

Η ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΑ ΜΟΥ

Ἡ μεγάλη, πράσινη τριανταφυλλιά,
Ποῦ σκεπάζει μὲ κλαριὰ τὴν 'ψηλή μας βρύσι,
Ἀπ' τὴ γλύκα τοῦ καιροῦ, κι' ἀπ' τὴν ἀντηλιὰ
Ξάφνω εἶχε ἄνθισῃ.

—

Μὲ χαρὰ καμάρωνα καὶ μὲ 'περηφάνεια
Μεσ' ςὲ ῥόδ' ἀμύριστα τὰ 'δικά μου μόνα
Μυρωδᾶτα, δροσερά, κάτασπρα καὶ σπάνια
Τώρα τὸν χειμῶνα.

—

Ἡ ξανθοῦλα ἀγάπη μου πρόβαλ' ἀντικρὺ
Μὲ δυὸ 'μάτια φωτερὰ καστανοβαμμένα.
— Πρῶτα τἄσπρα ῥόδα μου κύτταξες, μικρή,
Κ' ὕστερα ἐμένα.

—

Ἔννοιωσα τί μοὔλεγες δίχως τὴν 'μιλιά σου,
Κι' ἄρχισ' ἀσυλλόγιστα ῥόδα νὰ θερίζω
Καὶ μὲ τὴν ἀσπράδα τους τὰ σγουρὰ μαλλιά σου
Πλούσια νὰ στολίζω.

—

Ἔτσι ῥοδοστέφανη 'πῆρες 'ς τὰ μαλλιὰ
Ἀπ' τὠλόμμορφο δεντρὶ ὅλη του τὴ χάρι,
Κ' ἔμεινεν ἡ δύστυχη τριανταφυλλιὰ
Ἄχαρο κλωνάρι.

—

Μὰ τὴν ὥρα πὤκοφτα — ὑστερνὴ ἐλπίδα —
Τὸ ὑστερνὸ τὸ ῥόδο της, κ' ἔδινα 'ς ἐσένα
Καὶ τὰ δυὸ τὰ χέρια μου ἔννοιωσα καὶ εἶδα
Καταματωμένα.

—

Γύρισες, μὲ κύτταξες· καὶ μὲ μιὰ φωνὴ
Ὅπου κρύβει μέσα της κούρασι καὶ νάζι
Μοῦ εἶπες: «Ἀγκυλώθηκες 'λίγο, σὲ πονεῖ...
Ἀλλὰ δὲν πειράζει!»

—

. . . .

Τέτοιο ἦτον τὤνειρο! — Τόσῳ ζωντανὸ
Ποῦ κι' ἀφοῦ τελείωσε σὰν τὰ παραμύθια,
Ὅμως πάλι ἔννοιωθα, πάλι πῶς πονῶ,
Καὶ πονῶ 'ς τἀλήθεια!...

—

Ἀχ! γιατὶ μεσ' 'ς τὤνειρο 'σὰν ζωγραφισμένο
Ἔβλεπα τῆς νιότης μου τὤμμορφο βλαστάρι
Μὲ τὰ ἴδια χέρια μου ἔτσι ματωμένο
Γιὰ 'δική σου χάρι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΤΟ ΤΑΞΙΜΟΝ

Ἡ εἰκὼν τοῦ διαπρεποῦς Ἕλληνος ζωγράφου κ. Ν. Γύζη, ἣν παρέχομεν τοῖς ἀναγνώσταις τῆς *Ἑστίας* ἔχει ὡς θέμα ἓν τῶν ποιητικωτέρων, τῶν συγκινητικωτέρων ἐθίμων τοῦ νεωτέρου Ἕλληνος, τὸ *τάξιμον*.

Πόσον θαυμάσια ἐξετέλεσεν ὁ καλλιτέχνης τὴν ὡραίαν ταύτην ἔμπνευσιν! Ἰδέτε· αἱ δύο γυναῖκες ἐκ τῆς μακρᾶς, τῆς ἀνάντους πορείας ἀπηύδησαν καὶ ἐσταμάτησαν· ἡ μία ἀνατείνει τὸ βλέμμα πρὸς τὸ ἄνω ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ ὡς φωλεὰ ἀετοῦ πεπηγμένον μοναστήριον, ἡ δὲ ἄλλη, τὸ δρῶν πρόσωπον, διότι καὶ ἡ ὠχρότης τῆς μορφῆς της, καὶ οἱ γυμνοί της πόδες, οἱ ἁβροὶ οἵτινες θὰ ἡματώθησαν ἐπὶ τῶν κοπτερῶν πετρῶν, καὶ τὸ κηρίον καὶ τὸ ἀνάθημα, ἅπερ κρατεῖ ἐν τῇ χειρί, μαρτυροῦσιν ὅτι αὐτὴ εἶνε ἡ ἡρωὶς τῆς εἰκόνος, ἡ ἐκτελοῦσα γυμνόπους τὸ τάξιμον.

Ἐν ᾧ οὕτω διαγράφονται αἱ δύο γυναῖκες ἐν τεχνικωτάτῃ ἀντιθέσει φωτὸς καὶ σκιᾶς, ἐπὶ τοῦ βραχώδους βάθους τοῦ βουνοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ ὀξεῖα πλευρὰ κατατέμνουσα τὸν ὁρίζοντα ἀφίνει μόνον ἴχνη τινὰ παραλίας νὰ διακρίνωμεν, καὶ πρὸς τὰ ἄνω φωτεινὰ νέφη αἰωρούμενα, ἐν ᾧ ἡ ἄλλη γυνὴ — ἡ μήτηρ της — τὴν μίαν τῶν χειρῶν ἐπὶ τοῦ βράχου ἐρείδουσα καὶ διὰ τοῦ ἄλλου τὴν νέαν περιβάλλουσα καὶ τὸ ὑψωμένον ἔντονον βλέμμα της ὡς προσευχὴν ἀναπέμπει πρὸς τὸν ἐκεῖ ἐπάνω ἅγιον, τί νὰ σκέπτηται ἡ τὴν ποδήρη ἐσθῆτα φοροῦσα κόρη; Μὴ ἀνέκυψεν ἐκ νόσου, μὴ ἐσώθη τὸ πρῶτόν της τέκνον καὶ ἦλθε νὰ ἐκτελέσῃ τὸ τάξιμον;

Ἀλλὰ τὸ ἀνάθημα ὅπερ κρατεῖ εἰς τὴν χεῖρά της δὲν δεικνύει ἆρά γε ὅτι δρᾶμά τι ἔρωτος, πόθος τις ὑποκάρδιος ἐκπληρωθεὶς ἔφερεν αὐτὴν γυμνόποδα εἰς τὸ ἐπὶ τῆς κρημνωρείας μοναστήριον, εἰς ὃ θ' ἀναρριχηθῇ μετ' ὀλίγον!

Πόσας κοιμωμένας συγκινήσεις θελκτικῶς ἀφυπνίζει ἡ ὡραία καὶ ἑλληνικὴ εἰκὼν τοῦ Ἕλληνος καλλιτέχνου!

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1884 — Β', 960.

'Αριθ. 471 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' — Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. 'Επὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. — 6 'Ιανουαρίου 1885

ΠΕΡΙ ΕΘΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

('Ανεγνώσθη ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Παρνασσῷ).

Κύριοι,

Ὅτι ἀναγκαία πλέον εἶνε καὶ ἀπαραίτητος ἡ ἐν 'Αθήναις σύστασις ἐθνικοῦ δραματικοῦ θεάτρου, ἀξίου τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, οὐδείς, ἐλπίζω, θέλει ἀμφισβητήσει ἐκ τῶν παρεχόντων μοι τὴν στιγμὴν ταύτην τὴν εὐμενῆ αὐτῶν ἀκρόασιν. Δὲν ἀγνοῶ ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι, οἱ περιττὸν καὶ ἕωλον νομίζοντες πάντα περὶ τούτου λόγον· οἱ μέν, διότι ὑπολαμβάνουσιν ἴσως ἀδύνατον τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἐθνικῆς σκηνῆς καὶ τὴν ἔγερσιν αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἐκπτώσεως εἰς ἣν κατὰ τὰ τελευταῖα ἰδίως ἔτη περιῆλθεν· οἱ δέ, διότι, ἀκούοντες τὰ ὑπὸ τῶν πλανήτων ἑλληνικῶν θιάσων διδασκόμενα συνήθως δραματικὰ ἔργα, πρωτότυπα ἢ μεταπεφρασμένα, φρονοῦσιν ἀπαισιοδοξοῦντες, ὅτι κενὴ καὶ τοῦ κόπου ἀναξία θὰ ἦτο οἱαδήποτε μέριμνα περὶ ἱδρύσεως οἴκου δραματικοῦ, ὅπου νὰ εὑρίσκωσιν ἄσυλον καὶ στέγην τερατικὰ γεννήματα, ἄξια τοῦ πυρὸς ἢ τοῦ Καιάδα· οἱ δὲ τέλος, ἀβροὶ ἐν 'Αθήναις ἀντιπρόσωποι τοῦ γαλλικοῦ ψευδοπολιτισμοῦ, τακτικοὶ ἀναγνῶσται τοῦ Gil Blas καὶ τῆς Vie Parisienne, ἐνθουσιώδεις λάτρεις πάσης 'Οφφεμπαχιάδος καὶ Λεκοκιάδος, ἁπλῶς διότι πιστεύουσιν, ὅτι εἶνε κωμικὸς καὶ ἀστεῖος οἱοσδήποτε λόγος περὶ θεάτρου πληκτικοῦ, κοινοῦ, προστύχου, ὅπου οἱ ἠθοποιοὶ πρόκειται νὰ ὁμιλῶσιν... ἑλληνιστί.

Περὶ τῶν τελευταίων τούτων *οὐ φροντὶς 'Ιπποκλείδῃ*. Οἱ κύριοι οὗτοι εἶνε ἴσως οἱ Ἕλληνες τοῦ μέλλοντος, ἐγὼ δὲ οὔτε τοῦ μακαρίτου Βάγνερ ἐζήλωσα τὴν δόξαν, οὔτε τοὺς γαλλοφώνους αὐτοὺς Ἕλληνας ἢ ἑλληνοφώνους Γάλλους ἔχω διάθεσιν νὰ μεταπείσω, οὔτε τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν ἀνατροφὴν αἰσθάνομαι τὴν ἱκανότητα νὰ ἀναλάβω. 'Ηδύνατό τις ἴσως νὰ παρατηρήσῃ πρὸς τοὺς ἁπαλοτραφεῖς τούτους ὀψοφάγους τοῦ γαλλικοῦ μαγειρείου, ὅτι εὐπρόσωπον ξενικὸν θέατρον δὲν δύναται πλέον σήμερον νὰ εἰσαχθῇ εἰς πόλιν, ἥτις δὲν ἐννοεῖ νὰ τὸ πληρώνῃ, καὶ ἀξίωσιν ἔχει, ἀντὶ τιμῆς εἰσόδου δύο δραχμῶν, ν' ἀκούῃ τοὐλάχιστον τὴν Kraus ἢ τὴν Materna καὶ κατὰ πᾶσαν σχεδὸν παράστασιν νὰ ἔχῃ νέον θέαμα· ὅτι τὸ ἐκ τῶν ἐνόντων δυνάμενον νὰ εἰσαχθῇ καὶ νὰ ζήσῃ, εἰσαγόμενον δὲ καὶ φυτοβιοῦν μᾶλλον ἢ ζῶν ἐν 'Αθήναις κατὰ πᾶν θέρος γαλλικὸν θέατρον, κάλλιον θὰ ἦτο νὰ μὴ εἰσήγετο μηδὲ νὰ ἐδίδασκεν ὅσα ἐδίδαξε καὶ διδάσκει τὴν ἀθηναϊκὴν κοινωνίαν· ὅτι ὅπως δήποτε ὀλιγώτεροι βεβαίως εἶνε οἱ ὀρεγόμενοι λιχνεύματα τῶν ἐχόντων ἀνάγκην κρέατος καὶ ἄρτου, καὶ ὅτι πολὺ ἀναγκαιοτέρα ἑπομένως ἡ μέριμνα περὶ προμηθείας διανοητικοῦ ἄρτου εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν ἢ περὶ προμηθείας γαλλικῶν τρωγαλίων εἰς τὴν εὐαίσθητον ὑπερῴαν τῶν ἐν 'Αθήναις προσκόπων τοῦ ὀθνείου πολιτισμοῦ. Ταῦτα ἐν ὀλίγοις καὶ πολλὰ διὰ μακροτέρων ἄλλα ἠδύνατό τις νὰ παρατηρήσῃ εἰς τοὺς ἐκ συστήματος ἀποστρεφομένους καὶ καταδικάζοντας κατ' ἀρχὴν οὐ μόνον τὸ ἑλληνικὸν θέατρον ἰδίᾳ, ἀλλὰ καὶ πᾶν ὅ,τι καθαρῶς ἑλληνικόν, ὀλίγον πλέον δυστυχῶς καὶ πενιχρόν, περισώζει ἔτι ἡ ἡμετέρα κοινωνία. Περιττὸς ὅμως θ' ἀπέβαινεν ὁ πρὸς αὐτοὺς λόγος, ματαία δὲ καὶ προσωρινὴ θὰ ἦτο, ἂν ἐπετυγχάνετο, καὶ πᾶσα αὐτῶν ἐκ πατριωτικῆς δῆθεν φιλοτιμίας μετάνοια. Ὅσον καὶ ἂν μετεπείθοντο οἱ κύριοι οὗτοι, οὐδέποτε βεβαίως θ' ἀπεφάσιζον νὰ γείνωσιν ἀκροαταὶ ἑλληνικῶν παραστάσεων. Διὰ τοῦτο καὶ παραιτοῦμαι, ὡς ἔλεγον ἐν ἀρχῇ, πάσης πρὸς αὐτοὺς συζητήσεως· ἀπαντῶ δὲ μόνον διὰ μικρῶν εἰς τὰς ἄλλας ἐκείνας κατὰ τῆς ἱδρύσεως ἐθνικοῦ θεάτρου ἐνστάσεις, ὅσας ἐξ ἀγαθῆς μὲν γνώμης ἀλλ' ἐκ σφαλερᾶς τῶν πραγμάτων ἐκτιμήσεως προβάλλουσιν οἱ τὸ μέλλον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν σκηνῆς ὅμοιον πρὸς τὸ παρὸν αὐτῆς οἰωνιζόμενοι. Οὗτοι μοὶ φαίνονται πάσχοντες ὅ,τι καὶ οἱ καταδικάζοντες ἓν ὄψον οἱονδήποτε, διότι τὸ ἔφαγον δὶς ἢ τρὶς ἢ καὶ πολλάκις κακῶς μαγειρευμένον. Τὸ πάθημα τοῦτο εἶνε κοινότατον δυστυχῶς κ' ἐπιπολάζει ἐν 'Ελλάδι, ἐπιδρᾷ δὲ ὀλεθρίως εἰς τὰς περὶ πολλῶν πραγμάτων κρίσεις ἡμῶν. 'Εσυνειθίσαμεν,— εἶνε δ' εὔκολος καὶ ἄπονος ἡ συνήθεια — νὰ καταλογίζωμεν εἰς βάρος τῶν θεσμῶν καὶ τῶν νόμων τὰ ἐκ τῆς κακῆς αὐτῶν ἐφαρμογῆς ἀτοπήματα· ἐσυνειθίσαμεν ν' ἀναζητῶμεν πάντοτε μακρὰν καὶ νὰ ἀνάγωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν ὑψηλότερα τὰ αἴτια τοῦ ἐλαχίστου δυσαρέστου φαινομένου, ὅπερ

προσπίπτει εἰς τὰς ἡμετέρας αἰσθήσεις. Φιλοσοφοῦμεν εὐκόλως καὶ προχείρως περὶ τὰ πράγματα, τὰ μὴ δυνάμενα ν' ἀπαντήσωσιν, ἀπέχομεν δὲ δυσωπούμενοι τῆς περὶ τῶν προσώπων κρίσεως, ἅτινα δύνανται ἐπίσης νὰ μᾶς κρίνωσι. Πράττομεν ἴσως οὕτω φρονίμως ἀλλ' οὐχὶ καὶ δικαίως. Ὅπως δὲ ὁ φαγὼν κακῶς μαγειρευμένας κινάρας τὸν μάγειρόν του μᾶλλον ἢ αὐτὰς πρέπει νὰ αἰτιᾶται, καὶ ἐκεῖνον μᾶλλον πρέπει νὰ φροντίσῃ ν' ἀλλάξῃ ἢ νὰ ἐξορίσῃ διαρκῶς ἀπὸ τῆς τραπέζης του τὸ ἄκακον λάχανον, οὕτως, ἐν γένει μὲν περὶ πάντων, ἰδίᾳ δὲ περὶ ἑλληνικοῦ θεάτρου, πρὶν ἢ καταδικάσωμεν ἀπολύτως τὰ πράγματα, πρέπει εὐτόλμως νὰ κρίνωμεν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν καὶ τὰ ἐκτελοῦντα πρόσωπα.

Ὅτι ἡ ἑλληνικὴ σκηνή, ὅπου κατήντησε καὶ ὡς ἔχει σήμερον, ὀλίγης, ὀλιγίστης δύναται ν' ἀξιωθῇ συμπαθείας παρὰ τῶν δυναμένων καὶ θελόντων νὰ κρίνωσιν ἀπαθῶς περὶ δραματικῶν παραστάσεων ἐν γένει, ἰδίᾳ δὲ περὶ ἑλληνικοῦ θεάτρου, οὐδείς, νομίζω, δύναται εἰλικρινῶς ν' ἀμφισβητήσῃ. Δὲν ἀγνοῶ ὅτι αἱ ἑλληνικαὶ παραστάσεις, ἃς φιλεύουσι περιοδικῶς οἱ ἑλληνικοὶ θίασοι τὸ ἀθηναϊκὸν κοινόν, ἐπανηγυρίσθησαν πολλάκις καὶ πανηγυρίζονται ὑπὸ τῆς ἐπιεικοῦς δημοσιογραφίας· δὲν ἀγνοῶ, οὔτε ἀγνοεῖτε βεβαίως, διότι καὶ ἀνέγνωσα καὶ ἀνέγνωτε, ὅτι ὁ τάδε ἠθοποιὸς ἐκηρύχθη ἐφάμιλλος τοῦ Rossi καὶ τοῦ Salvini, ὑποκρινόμενος — Ἄπολλον ἀποτρόπαιε! — τίποτε ὀλιγώτερον ἢ τὸν Hamlet καὶ τὸν Othello· ὅτι ἡ δεῖνα κυρία—ἥτις, ἐν παρόδῳ εἰρήσθω, λησμονεῖ πολλάκις ἀπαγγέλλουσα τὰς πτωτικὰς καταλήξεις τῶν ὀνομάτων—ἐκρίθη ὑπερβάλλουσα καὶ αὐτὴν τὴν Ριστόρην· καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει ἴσως ἕλλην ἠθοποιός, ἀπὸ τῶν πρωταγωνιστῶν μέχρι τῶν γραμματοφόρων προσώπων, ὅστις νὰ μὴ φυλάττῃ ὡς κειμήλιον ἐν τῷ θυλακίῳ του μικρὸν ἀρθρίδιον ἐφημερίδος, ἐξαῖρον τὴν ἔκτακτον αὐτοῦ ἱκανότητα, τὰς φυσικάς του κινήσεις, τὰ *ὡραῖά του σκηνικὰ*—κατὰ τὴν παραδεδεγμένην πλέον φράσιν— καὶ νὰ μὴ ὀσφραίνεται ἀπαύστως τὸ γλυκὺ ἐκεῖνο θυμίαμα, ὅπερ ἀναδίδει ὁ ἔπαινος, δίκαιος ἢ ἄδικος, καὶ νὰ μὴ ἦνε πεπεισμένος, ὅτι ὁ Got καὶ ὁ Coquelin εἶνε μὲν—δὲν λέγει — διακεκριμένοι ἠθοποιοί, ἀλλὰ ἠδύναντο ἴσως νὰ τὸν συμβουλευθῶσιν εἰς μερικὰ πράγματα. Τὸ φαινόμενον τοῦτο, ὅπερ μετέχει ἀναντιρρήτως καὶ τοῦ λυπηροῦ καὶ τοῦ ἀστείου, δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήσσῃ, ἀλλὰ δὲν πρέπει καὶ νὰ μᾶς ἀπατᾷ. Δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήσσῃ, διότι, κύριοι,—πρὸς τί νὰ τὸ κρύπτωμεν;—ἀγαπῶμεν οἱ νέοι Ἕλληνες τοὺς ἐπαίνους. Ὑπολαμβάνομεν ἀδύνατον νὰ δημιουργήσωμεν οἱονδήποτε τὸν βίον ἡμῶν, καὶ νὰ ἀνύσωμεν μέχρι τέλους τὸν βιωτικὸν ἡμῶν δρόμον, χωρὶς ἐπικροτήσεων, καὶ θυμιαμάτων καὶ πανηγυρισμῶν. Διὰ τοῦτο ἐπαινοῦμεν καὶ ἐπαινούμεθα τόσον ἀφθόνως· διὰ τοῦτο ὀρεγόμεθα τόσον τὰς ἐπευφημίας, καὶ ἀποδεχόμεθα αὐτὰς ἐν πλήρει πεποιθήσει ὅτι εἶνε δίκαιος πρὸς τὴν ἀξίαν ἡμῶν φόρος, καὶ τὰς ζητοῦμεν ὁσάκις βραδύνουσι, καὶ τὰς ἐκλιπαροῦμεν ὁσάκις ἡ αἴτησις δὲν ἀρκῇ, καὶ τρέχομεν εἰς τὴν ἄκακον ἀλλοδαπήν, ἂν τυχὸν ἡ ἐγχώριος δημοσιογραφία φειδωλεύεται, τέλος δὲ καὶ παρασκευάζομεν μόνοι τὸ θυμιατήριον, ὁσάκις οἱ εὐμενεῖς φίλοι βαρύνονται ἢ δὲν εὐκαιροῦσι νὰ καύσωσιν ὑπὸ τὴν ῥῖνα ἡμῶν τὸν λίβανόν των. Εὐτυχῶς ἡ μέθοδος εἶνε τόσον πλέον πασίγνωστος καὶ κοινή, ὥστε μειδιῶμεν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σήμερον ἀναγινώσκοντες ξένους πανηγυρισμούς, διότι, ὅσον καὶ ἂν θέλωμεν, δύσκολον ὅμως εἶνε νὰ λησμονήσωμεν τοὺς ἐπαίνους οὓς χθὲς ἔτι μόλις ἀνέγνωμεν ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ τῶν ὁποίων ἀδύνατον εἶνε νὰ κρύψωμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς τὸν συγγραφέα. Διὰ τοῦτο, λέγων πρὸ μικροῦ, ὅτι δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἐκπλήσσῃ τὸ φαινόμενον τῶν ὑπερβολικῶν ἐπαίνων, ὅσους ἀναγινώσκομεν καθ' ἑκάστην ἀποδιδομένους εἰς τοὺς Ἕλληνας ἠθοποιούς, προσέθετον, ὅτι δὲν πρέπει καὶ νὰ μᾶς ἀπατᾷ. Γνωρίζομεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πῶς καὶ διατί γράφονται οἱ πανηγυρικοὶ ἐκεῖνοι διθύραμβοι, μαντεύομεν δ' ἐνίοτε καὶ τίνες τοὺς γράφουσι, διότι πολλοὶ εὐτυχῶς τῶν σκηνικῶν ἡρώων τῆς νέας Ἑλλάδος—οἱ διαπρεπέστεροι αὐτῶν, ἐννοεῖται — μὴ ἀρκούμενοι πλέον εἰς τὸν ἀπότριπτον αὐτῶν κόθορνον, ὤρεξαν εὔτολμον χεῖρα καὶ εἰς τοῦ συγγραφέως τὸν κάλαμον.

Ὅσον ἐπομένως καὶ ἂν πανηγυρισθῶσιν οἱ ἑλληνικοὶ δραματικοὶ θίασοι, ὅσα καὶ ἂν ὑγρανθῶσι χειρόμακτρα ἐκ τῆς ἀκροάσεως τῶν οἰκογενειακῶν των δραμάτων, ὅση καὶ ἂν πέσῃ ἐπὶ σκηνῆς χρυσῆ βροχὴ ἐπὶ τὰς σεμνὰς αὐτῶν κορυφάς, ὅσοι καὶ ἂν περιβάλωσι δάφνης στέφανοι τοὺς κροτάφους των, ὅσας καὶ ἂν φάγωσι περιστερὰς αἱ Ἑλληνίδες Ριστόραι, μάταια πάντα. Ἡ πικρὰ ἀλλ' ἀληθὴς ἀλήθεια εἶνε, ὅτι σκηνὴν ἐθνικὴν ἀξίαν τοῦ ὀνόματος δὲν ἔχομεν. Οὐδένα ἀληθῶς, ἀπαθῶς τὰ πράγματα κρίνοντα, δύναται πλέον νὰ διαλάθῃ ἡ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος προβαίνουσα ἔκπτωσις τῶν ἐκ διαλειμμάτων διδομένων ἐν Ἀθήναις ἑλληνικῶν παραστάσεων· οὐδένα δύναται νὰ διαφύγῃ ἡ παντελὴς σχεδὸν οὐδαμινότης εἰς ἣν περιῆλθον οἱ ὧδε κἀκεῖσε πρὸς χρηματισμὸν περιφερόμενοι ἑλληνικοὶ θίασοι· οὐδ' ἡ καλλιτεχνικὴ ἀσημότης, ἵνα μή τι χεῖρον εἴπω, τοῦ δραματολογίου των, πηγὴν ἔχοντος, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, τὴν φιλολογικὴν ἱκανότητα αὐτῶν τῶν ἰδίων ἠθοποιῶν· οὐδ' ἡ ἀστεία πενιχρότης καὶ τὸ πάντη ἀπροσδιόνυσον τῆς σκηνικῆς των διασκευῆς, οὐδὲ τῆς ὑποκριτικῆς των ἀπαγγελίας ἡ πεφυσημένη ἔμφασις, οὐδὲ τῆς ἐνδυμασίας αὐτῶν τὸ αὐτόχρημα εὐτράπελον, οὐδὲ τῶν κινήσεων καὶ τῆς στάσεως αὐτῶν τὸ πάντη ἀμήχανον καὶ ἐζητημένον. Πε-

ραιτέρω θέλω λεπτομερέστερον διατρίψει περὶ τὸ θέμα τοῦτο· ἀλλ' ἀναγκαῖον ὅμως νομίζω νὰ παρατηρήσω ἀπὸ τοῦδε γενικώτερον, ὅτι ἡ τῶν οἰκτρῶν τούτων σκηνικῶν ἐκτελέσεων ἐπίδρασις ἐπί τε τὸ ἦθος καὶ τὴν καλλαισθησίαν τῶν θεατῶν ἀποβαίνει ὁσημέραι ὀλεθριωτέρα, καὶ θέλει μοιραίως ἀπολήξει οὐ μόνον εἰς παντελῆ θεατρικὴν διαφθορὰν τοῦ ἀθηναϊκοῦ κοινοῦ, ἀλλὰ — ὅπερ καὶ πολὺ σπουδαιότερον — εἰς τὸν ἐξ ἀσφυξίας θάνατον τῆς ἀρτιγενοῦς ἡμῶν δραματικῆς φιλολογίας, ἂν μὴ ληφθῇ ἐγκαίρως πρόνοια ν' ἀνασπασθῇ πρόρριζον το λαίμαργον φυτόν, ὅπερ ἀπειλεῖ ν' ἀπορροφήσῃ πᾶσαν ἰκμάδα θεατρικῆς καλλαισθησίας ἐν μέσῃ τῇ πρωτευούσῃ τοῦ ἑλληνισμοῦ καὶ νὰ μεταβάλῃ εἰς ἔρημον χέρσον τὸν δραματικὸν ἀγρὸν τῆς νέας Ἑλλάδος.

Περὶ τῆς θεραπείας τοῦ κακοῦ τούτου λαμβάνω, κύριοι, τὸ θάρρος νὰ ἐκθέσω πρὸς ὑμᾶς τὴν ἀσθενῆ μου γνώμην. Ἐπειδὴ δὲ ἡ περὶ τῆς θεραπείας αὐτῆς γνώμη μόνον ἐπ' ἀκριβοῦς διαγνώσεως τῶν αἰτίων τοῦ κακοῦ δύναται νὰ στηριχθῇ, ἀνάγκη περὶ ταῦτα ἰδίως νὰ διατρίψωμεν ἐν πρώτοις, ὅσον ἄχαρι καὶ ἂν ἦνε τὸ ἔργον.

Κύριοι λόγοι τῆς παντελοῦς παρ' ἡμῖν ἐκπτώσεως τοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου, εἶνε, νομίζω, δύο· πρῶτος μέν, ὅτι ἐπεκράτησε καὶ ἐπικρατεῖ δυστυχῶς πλέον τοῦ δέοντος κατὰ τὰς περιοδικῶς ἀναφαινομένας παρ' ἡμῖν θεατρικὰς ἐπιχειρήσεις ὁ σκοπὸς τῆς χρηματικῆς αὐτῶν ἐκμεταλλεύσεως, ἐν ἐσχάτῃ μοίρᾳ τιθεμένου τοῦ καλλιτεχνικοῦ καὶ ὑψηλοτέρου σκοποῦ τοῦ θεάτρου. Δεύτερος δέ, ὅστις καὶ συνέπεια μᾶλλον εἶνε τοῦ πρώτου, ὅτι τὸν κόθορνον τοῦ ἠθοποιοῦ ὑποδύεται συνήθως ὁ πρῶτος τυχών, ὁ μηδὲν ἄλλο ἔργον δυνάμενος νὰ μετέλθῃ, ὁ οὐδεμίαν αἰσθανθεὶς ἀνάγκην νὰ ἐξετάσῃ ἂν εἰς τοῦτο ἐκλήθη, ὁ οὐδαμῶς ἐπὶ τούτῳ παιδευθείς.

Καὶ εἶνε μὲν βεβαίως τὸ θέατρον,—τίς δύναται τοῦτο ν' ἀρνηθῇ;—ἐπιχείρησις ὡς πᾶσα ἐπιχείρησις, ὀφείλουσα νὰ θρέψῃ ἐκ τοῦ ναοῦ αὐτῆς τοὺς ἐν τῷ ναῷ δουλεύοντας· ἀλλὰ δὲν εἶνε τοῦτο καὶ μόνον. Ἡ ἀπὸ σκηνῆς διδαχὴ δραματικῶν ἔργων, ἐθνικὸν ἰδίως ἐχόντων τὸν χαρακτῆρα—καὶ τοιαύτην κυρίως ἐννοῶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου—δὲν ἀφορᾷ οὐδὲ πρέπει ν' ἀφορᾷ εἰς τὴν στιγμιαίαν κ' ἐκ τοῦ προχείρου τέρψιν τῶν θεατῶν, οὐδὲ πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ πρὸ παντὸς τὴν ἐμπορικὴν ἐκμετάλλευσιν τοῦ ἐμφύτου εἰς πάντα ἄνθρωπον φιλοθεάμονος. Δὲν εἶνε ἀγώνισμα εἰς τὸ παραχρῆμα, οὐδὲ ἕωλον καὶ κερδοσκοπικὸν ἁπλῶς ἐπιχείρημα, ἀλλ' ἔχει καὶ πρέπει νὰ ἔχῃ πολὺ ὑψηλοτέραν τὴν ἐπιβολὴν καὶ πολὺ εὐγενεστέραν τὴν ἀφετηρίαν. Ἡ σκηνικὴ ζωογόνησις δραματικῶν ἔργων σκοπεῖ ἰδίως εἰς τὴν αἰσθητικὴν καὶ ἠθικὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἐν τῷ θεάτρῳ συναγειρομένου κοινοῦ, τὴν ἐξημέρωσιν τῆς καρδίας του, τὴν ἀναρρίπισιν τῶν γενναίων καὶ καλῶν αὐτοῦ αἰσθημάτων, τὴν ἐκρίζωσιν τῶν κακῶν αὐτοῦ ἕξεων, τὴν περιστολὴν τῶν ἀγενῶν αὐτοῦ ὁρμῶν. Ἀντικατοπτρίζουσα αὐτῷ διὰ τοῦ δράματος τὰς μεγάλας μορφὰς τοῦ ἐθνικοῦ του βίου, τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἐλπίδας, ἢ τὰ πάθη καὶ τὰς κακίας τῶν προπατόρων του, προβάλλει εἰς τοὺς ἀκροατὰς ἐκείνας μὲν εἰς μίμησιν ταύτας δὲ εἰς ἀποτροπήν· ἀνελίσσουσα δὲ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ διὰ τῆς κωμῳδίας τὰ κοινωνικά του ἐλαττώματα, τὰς ἠθικὰς αὐτοῦ ἀσχημίας καὶ τὰ γελοῖά του, διορθοῖ αὐτὸν ἀνεπαισθήτως, τὸν ἀνατρέφει κοινωνικῶς καὶ τὸν καθιστᾷ κρείττονα καὶ τελειότερον ἑαυτοῦ. Ὁ ἐξερχόμενος καλῆς δραματικῆς παραστάσεως θεατὴς ἀποκομίζει τὴν ἐνθύμησίν της, καὶ ἡ ἐνθύμησις αὐτὴ εἶνε μάθημα, εἶνε διδασκαλία του. Ὅσῳ δὲ καλλιτέρα ἦτο ἡ παράστασις, ὅσῳ δραστικώτερον ἐπενήργησε τὸ δρᾶμα ἐπὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, τοσούτῳ βαθυτέρα παραμένει ἡ μνεία, τοσούτῳ τελεσφορώτερον ἀποβαίνει τὸ μάθημα, τοσούτῳ ἀμεσωτέρα γίνεται ἡ ἀπὸ τοῦ θεάτρου βελτίωσις αὐτοῦ. Ταῦτα λέγων, ἐννοεῖται ὅτι οὔτε σχολεῖον οὔτε ἄμβωνα θέλω νὰ καταστήσω τὸ θέατρον. Ἡ σκηνικὴ διδαχὴ εἶνε καλλιτεχνία, καὶ τῆς τέχνης οὐ μόνον προσὸν ἀλλὰ καὶ ἀποστολὴ εἶνε νὰ τέρπῃ. Ἀλλοίμονον εἰς τὸ θέατρον, ἂν ἤθελε νὰ διδάσκῃ μόνον· θὰ ἐδίδασκεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον πρὸ κενῶν θρανίων. Ἀλλοίμονον ὅμως καὶ εἰς τὸ θέατρον, ὅπερ μόνον αὐτοῦ σκοπὸν ἤθελεν ἔχει τὴν τέρψιν καὶ οὐδὲν ἄλλο· ταχέως ἤθελεν ἐκπέσει εἰς οἶκον διασκεδάσεως, προσφέροντα μὲν κατ' ἀνάγκην εἰς τοὺς θεατὰς πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὸν ἐκ τοῦ προχείρου εὐάρεστον νυγμὸν τῶν αἰσθητηρίων αὐτῶν, ἀποφεύγοντα δὲ κατ' ἴσην ἀνάγκην πᾶν ὅ,τι συμβάλλει μὲν εἰς οἰκοδομὴν τῆς καρδίας αὐτῶν ἢ ἀναπτέρωσιν τῆς διανοίας των, δύναται ὅμως νὰ ταράξῃ τὴν χώνευσίν των ἢ ν' ἀπασχολήσῃ μακρότερον τοῦ δέοντος τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἢ νὰ καταπονήσῃ τὴν ὑπομονήν των. Τοιοῦτον ὅμως καταντᾷ ἀναποδράστως τὸ θέατρον, ὁσάκις ἡ ὕπαρξις καὶ ἡ προκοπὴ αὐτοῦ ἐξαρτῶνται ἐκ μόνης τῆς μείζονος ἢ ἐλάσσονος συρροῆς τῶν θεατῶν, τουτέστιν ἐκ τῆς μείζονος ἢ ἐλάσσονος χρηματικῆς εἰσπράξεως. Γίνεται καθαρὰ κερδοσκοπικὴ ἢ βιοποριστικὴ ἐπιχείρησις καὶ ἐκπίπτει ὅπου παρ' ἡμῖν ἐξέπεσεν. Ἐννοεῖται δέ, ὅτι τοιούτου θεάτρου ἀνάλογοι κατ' ἀνάγκην θὰ ἦνε καὶ οἱ τῶν ὑποκριτῶν θίασοι. Ἀποτελούμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξ ἀνθρώπων ἀγνοούντων παντελῶς, οὐδὲ παιδευθέντων, οὐδ' αἰσθανθέντων τὴν ἀνάγκην νὰ παιδευθῶσι τὴν τέχνην τοῦ ἠθοποιοῦ, ὑπολαμβανόντων δὲ αὐτὴν πρόχειρον βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα, παρέχουσι τὸ θέαμα παιδίων ἀποστηθιζόντων τὸ μάθημα αὐτῶν, ἀτι-

να διαστέλλουσιν ἐν ἀπορίᾳ τοὺς ὀφθαλμούς, ὁσάκις δυσκολώτερός τις τῶν ἀκροατῶν ἀποτολμήσῃ τὴν παρατήρησιν, ὅτι ἡ δραματικὴ ἀνάγνωσις εἶνε κἄπως διάφορος τῆς κοινῆς ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις ἀναγνώσεως ἢ τῆς ἐπ' ἐκκλησίας ἀπαγγελίας τοῦ *πιστεύω*.

Ἐκ τῆς συντόμου ταύτης τῶν πραγμάτων ἐπισκοπήσεως εὔκολον καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ οὕτως εἰπεῖν ἐνδεικνύμενον συνάγεται, φρονῶ, τὸ συμπέρασμα, ὅτι πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν σκηνῆς προσφορώτατον καὶ μόνον ἀσφαλὲς μέσον εἶνε ἡ ἵδρυσις μονίμου καὶ αὐτάρκους ἑλληνικοῦ θεάτρου ἐν Ἀθήναις.

Ἡ θεατρικὴ ἱστορία τῶν πλείστων εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν ἀποδεικνύει ὅτι τότε μόνον ἀπέκτησαν αὐτὰ ἐθνικὸν θέατρον, ἄξιον τοῦ ὀνόματος, ὁσάκις κατωρθώθη ἡ ὁπουδήποτε ἰδίᾳ δὲ ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ κράτους ἵδρυσις μονίμου θεάτρου. Ἂν ἡ Γαλλία ἐγκαυχᾶται σήμερον ἐπὶ τῇ προτύπῳ ἀληθῶς καὶ μοναδικῇ σκηνῇ τῆς Comédie Française, ὀφείλει τοῦτο εἰς τὸν μέγαν αὐτῆς ἡγεμόνα, Λουδοβῖκον τὸν ΙΔ'. ὅστις ὁριστικῶς συνέπηξε τὸν οἶκον τῆς μούσης τοῦ Κορνηλίου καὶ τοῦ Μολιέρου. Τὰ πολλὰ καὶ διακεκριμένα σήμερον θέατρα τῆς Γερμανίας οὐδὲν ἄλλο εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἢ ἐπίγονοι τοῦ μικροῦ μὲν ἐκείνου ἀλλ' ἱστορικοῦ θεάτρου τοῦ Weimar, ὅπου ὁ μουσοτραφὴς δοὺξ Κάρολος Αὔγουστος παρέσχεν ἡγεμονικὴν ἀληθῶς φιλοξενίαν εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ Göthe καὶ τοῦ Schiller· ἂν δὲ ἡ Ἰταλία, ἥτις στερεῖται κυρίως εἰπεῖν ἐθνικοῦ θεάτρου, ἔχει σήμερον ἀξιολόγους θεατρικοὺς θιάσους, περιφερομένους μὲν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν καὶ ἀπὸ χώρας εἰς χώραν, ἀλλὰ καταλέγοντας μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῶν τὸν Rossi καὶ τὸν Salvini καὶ τὴν Pezzana, διδασκαλεῖον τῶν θιάσων αὐτῶν καὶ πρώτη των ἀφετηρία ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως τὸ ἐθνικὸν τοῦ Τουρίνου θέατρον.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἱστορικῶν τούτων λόγων, λόγοι ἄλλοι, καθαρῶς αἰσθητικοὶ καὶ καλλιτεχνικοί, ἀπὸ τῆς φύσεως δ' αὐτῆς τοῦ θεάτρου καὶ τῆς κοινωνικῆς καὶ φιλολογικῆς του σημασίας συναγόμενοι, καθιστῶσιν ἀνεπίδεκτον συζητήσεως τὴν θεμελιώδη ταύτην ἀρχήν, ὅτι μόνον μόνιμος ἐθνικὴ σκηνὴ δύναται ν' ἀναπτύξῃ τὸ θέατρον καὶ προαγάγῃ τὴν δραματικὴν τέχνην καὶ φιλολογίαν ἐν οἱᾳδήποτε χώρᾳ.

Τοὺς λόγους δὲ τούτους ἐπιτρέψατέ μοι, κύριοι, νὰ συνοψίσω ἐν τοῖς ἑξῆς:

Ἂν ἐν οἱᾳδήποτε καλλιτεχνικῇ παραγωγῇ ἡ παράδοσις, ἡ μέθοδος, ἡ διδασκαλία, τὸ *σχολεῖον*, ὡς λέγουσι σήμερον ἐν τῇ ἑσπερίᾳ, ἀσκεῖ καὶ πρέπει ν' ἀσκῇ ἐπ' αὐτῆς ἐπίδρασιν σπουδαίαν, πολὺ σπουδαιοτέρα εἶνε καὶ πρέπει νὰ ἦνε αὕτη κατ' ἀνάγκην ἐπὶ τὴν θεατρικὴν παραγωγήν, καθ' ἣν ἡ παράδοσις, προφορικὴ πάντως καὶ ἐκ μνήμης διατηρουμένη, κληροδοτουμένη δὲ διὰ γενεῶν ἐπαλλήλων ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, ἀνάγκην ἀναπόδραστον ἔχει, ὡς τὸ ἱερὸν τῆς Ῥώμης πῦρ, Ἑστίας καὶ Ἑστιάδων.

Ἂν δ' ἐπίσης εἶνε βέβαιον, ὅτι θέατρον καὶ κοινόν, ἠθοποιοὶ καὶ ἀκροαταὶ ἀσκοῦσιν ἀδιαλείπτως ἐπ' ἀλλήλους διαρκῆ καὶ ἀναμφήριστον ἐπιρροήν, βέβαιον ἐπίσης ἀποβαίνει, ὅτι δύσκολον, ἂν μὴ ἀδύνατον, εἶνε νὰ μορφωθῇ ἐπαρκῶς καὶ καλλιτεχνικῶς θιασός τις, ἂν ἡμέραν μεθ' ἡμέραν μεταλλάσσῃ ἀκροατάς, καὶ ἀναγκάζεται ἑκάστοτε νὰ ἁρμόζεται, ἢ κάλλιον εἰπεῖν νὰ διαφθείρεται, πρὸς τὰς ἑκασταχοῦ ἀλλοίας ὀρέξεις κοινοῦ διαφόρου κατά τε τὴν αἰσθητικὴν καὶ ἠθικὴν καὶ κοινωνικὴν μόρφωσιν.

Ἀλλὰ ὑπέρτατος πάντων καὶ κυριώτατος λόγος, ὑπερμαχῶν τῆς συστάσεως αὐτάρκους θεάτρου καὶ μονίμου θιάσου, εἶνε ὁ τῆς ὑλικῆς αὐτῶν ἀνεξαρτησίας. Θεατρικὸς θίασος κινητός, ἔχων κατ' ἀνάγκην καὶ κλῆσιν ἔργον βιοποριστικὸν τὴν δραματικὴν διδασκαλίαν καὶ μεταφέρων οὐχὶ πλέον τὴν σκηνὴν ἀλλὰ τὰς σκηνὰς αὐτοῦ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν, ἀναλόγως τῆς μείζονος ἢ ἐλάσσονος ἰσχνότητος τοῦ βαλαντίου του καὶ τῆς μείζονος ἢ ἐλάσσονος ἐλπίδος ἣν παρέχει εἰς τὸν στόμαχον αὐτοῦ ἡ τοῦ καινοφανοῦς ἐκμετάλλευσις, δὲν εἶνε πλέον θίασος θεατρικός, σῶμα ὁμογενὲς καὶ ὑπὲρ τῆς τέχνης χάριν τῆς τέχνης αὐτῆς ἐργαζόμενον, ἀλλ' ὅμιλος κυβιστήρων, μορφαζόντων ἐναμίλλως εἰς θεραπείαν τῶν ὀρέξεων τοῦ τρέφοντος αὐτοὺς κοινοῦ. Ὅμιλος τοιοῦτος, οὐδεμίαν ἔχων ἠθικὴν ἢ καλλιτεχνικὴν ἀνεξαρτησίαν, οὐδὲ τὴν ὑλικὴν αὐτοῦ συντήρησιν ἐκ τῶν προτέρων ἐξησφαλισμένην, ἀναγκάζεται φυσικῷ τῷ λόγῳ νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὴν χρηματικὴν πρόσοδον, καὶ νὰ ἀδιαφορῇ ὅλως περὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἀξίας τῶν παραστάσεών του, ἢ τῆς προσηκούσης αὐτῶν διεξαγωγῆς. Ὑπὸ τοιούτους δὲ ὅρους εὐκόλως ἐννοεῖται ὁποίαν λυπηρὰν ἐπίδρασιν ἀσκεῖ ἐπί τε τοὺς ἠθοποιοὺς καὶ τὴν ἐκλογὴν τοῦ δραματολογίου των καὶ τὴν σκηνικὴν τέχνην αὐτῶν ἡ ὡς ἐπὶ πλεῖστον ἀμόρφωτος πλειονοψηφία τοῦ κοινοῦ, καὶ κοινοῦ μάλιστα διαφόρου ἑκάστοτε, μεταβαλλομένου ἀπὸ τῆς σήμερον εἰς τὴν αὔριον ἀναλόγως τῶν περιπλανήσεων τοῦ θιάσου. Οἱ ἠθοποιοὶ δίδουσιν ὅ,τι θέλει καὶ πληρώνει τὸ κοινόν, τοῦτο δὲ πάλιν συνειθίζει βαθμηδὸν νὰ βλέπῃ τὰς ὀρέξεις του θεραπευομένας, ἀρέσκεται ἀνεπαισθήτως διαφθειρόμενον καὶ διαφθείρει ἔτι μᾶλλον τοὺς ἠθοποιούς. Ἡ ὀλεθρία αὕτη ἀλληλεπίδρασις ἀποβαίνει ἔτι μείζων καὶ φοβερωτέρα, προκειμένου περὶ ἑλληνικοῦ κοινοῦ καὶ Ἑλλήνων ἠθοποιῶν, διότι ἐκείνου μὲν ἡ πλειονοψηφία διατελεῖ ἔτι αἰσθητικῶς ἀπαιδαγώγητος, οὗτοι δὲ δὲν διακρίνονται, ὡς προεῖπον ἤδη, οὔτε εἶνε δυνατὸν

νὰ διακρίνωνται ἐπὶ καλλιτεχνικῇ μορφώσει, ἢ λεπτότητι αἰσθήματος καὶ φρονήματος ἢ καὶ στοιχειώδει κἂν συνειδήσει τῆς σπουδαιότητος τοῦ ἔργου αὐτῶν.

Διὰ τοὺς λόγους λοιπὸν τούτους ἀπαραίτητος βάσις οἱασδήποτε σκοπίμου καὶ σπουδαίας ἐνεργείας πρὸς ἀνόρθωσιν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν σκηνῆς εἶνε ἡ ἵδρυσις μονίμου θεάτρου, ἐκ τῶν προτέρων ἔχοντος ἠσφαλισμένην τὴν δαπάνην τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ.

Ἐννοεῖται, — καὶ οὐδόλως, ὑποθέτω, ἀπατῶμαι, μαντεύων ὁποία σκέψις ἀσχολεῖ τὴν στιγμὴν ταύτην ἕκαστον ὑμῶν, — ὅτι πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται κυρίως καὶ πρὸ πάντων... χρῆμα. Ἀλλὰ τὸ χρῆμα τοῦτο, ἐρωτᾶτε βεβαίως, πῶς θέλει εὑρεθῇ; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἐλπίζω, κύριοι, ὅτι δὲν ἀναμένετε παρ' ἐμοῦ τὴν ἀπάντησιν. Ἐξομολογοῦμαι ταπεινῶς ὅτι οὐδεμίαν ἀπολύτως ἔχω περὶ τὴν λύσιν τοιούτων ζητημάτων ἁρμοδιότητα. Ὑποθέτω ὅμως, ὅτι, εἴτε ἐξ ἰδιωτικῆς γενναιοδωρίας, ὁποίας εὐτυχῶς τὰ παραδείγματα οὔτε σπάνια οὔτε πενιχρὰ εἶνε παρ' ἡμῖν, εἴτε ἐκ μερίμνης κυβερνητικῆς, εἴτε καὶ ἐξ ἀνωτέρας ἔτι προνοίας, ἡ πραγματοποίησις τῶν οἰκονομικῶν ὅρων τοῦ μεγάλου τούτου ἐθνικοῦ ἔργου δὲν εἶνε ἀδύνατος οὔτε δυσχερής. Ὑπολαμβάνω δὲ καθῆκόν μου, δοθείσης τὴν στιγμὴν ταύτην τῆς εὐκαιρίας, νὰ ἀποτείνω καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου τὸ ἀσθενές μου φώνημα πρὸς τὰ γενναῖα τῆς Ἑλλάδος τέκνα, ἅτινα κενοῦσι καθ' ἑκάστην τὸ βαλάντιον αὐτῶν εἰς τὰ θυλάκια τοῦ ἔθνους, καὶ νὰ ὑπομνήσω αὐτούς, ὅτι οὐδείς, ἀπολύτως οὐδείς, δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐθνικώτερος, ὑψηλότερος καὶ εὐγενέστερος σκοπὸς χρηματικοῦ ἀφιερώματος τῆς συστάσεως ἐθνικοῦ θεάτρου ἐν Ἀθήναις. Ἂς ἐνθυμηθῇ ἕκαστος αὐτῶν ὁποίαν ἀπεκόμισεν ἄφατον ψυχικὴν ἡδονήν, ἐξερχόμενος δραματικῆς παραστάσεως, ἐκ τῶν τελείων ἐκείνων, ἃς μόνον ἐπὶ τῶν πρωτευόντων θεάτρων τῆς Ἑσπερίας δύναταί τις ν' ἀπολαύσῃ· ἂς ἀναλογισθῇ πόσον γλυκὺ ἦτο τὸ δάκρυ δι' οὗ ὕγρανε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἡ δραματικὴ συγκίνησις, καὶ πόσον βαθεῖα καὶ ἀνεξίτηλος παρέμεινεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἡ ὡραία ἐκείνη ἐντύπωσις ἀληθῶς καλλιτεχνικοῦ θεάματος· ἂς ἀναμνησθῇ, ὅτι ἡμεῖς οἱ ἐν Ἀθήναις, οἱ τοσοῦτον ἀφθόνως σιτιζόμενοι πάντα δυνατὸν καὶ ἀδύνατον πλακοῦντα τοῦ ξένου πολιτισμοῦ, πεινῶμεν ἔτι τοῦ ἀληθοῦς αὐτοῦ ἄρτου, διότι ἐγνωρίσαμεν μὲν καὶ ἐγεύθημεν le Jour et la Nuit καὶ τὴν Jolie Parfumeuse καὶ τὸν Boccace, ἀγνοοῦμεν δὲ καὶ ἀκούομεν μόνον ὡς μυθεύματα ἐκ χρόνων παλαιῶν τὴν *Μαρίαν Στουάρτην,* καὶ τοὺς *Ὁρατίους* καὶ τὰς *Σαβίνας,* καὶ πᾶν ὅ,τι ἄλλο καταλέγει μεταξὺ τῶν ἀριστουργημάτων αὐτῆς ἡ ὑγιὴς ξένη φιλολογία. Ἂς ἐνθυμηθῶσι ταῦτα, καὶ ἂν κρίνωσιν ἀξιώτερον τοῦ κόπου καὶ τοῦ χρήματος νὰ μορφώσωσιν Ἕλληνας μᾶλλον πολλοὺς ἢ σοφοὺς ὀλίγους, ἂν θέλωσι νὰ ταμιεύσωσιν οὐχὶ τὴν ἐφήμερον αὐτῶν φήμην ἐν ταῖς στήλαις τῶν ἐφημερίδων ἀλλὰ τὴν μνήμην καὶ τὴν εὐλογίαν αὐτῶν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Ἑλλάδος, ἃς μὴ λησμονήσωσι τὸ ἐθνικὸν θέατρον, ὅταν ἀποφασίσωσι καὶ πάλιν νὰ λύσωσι τὸ βαλάντιον αὐτῶν.

(Ἕπεται τὸ τέλος.) ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

ΥΠΟ ΑΛΕΞΙΒΡΟΧΟΝ

Διήγημα.

Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα εὑρισκόμην παρὰ τῷ φίλῳ μου Ξ*** ζωγράφῳ ἀσχολουμένῳ ἰδίως εἰς εἰκόνας μαχῶν. Ἐκαπνίζομεν συνδιαλεγόμενοι, ὅτε παρετήρησα ὅτι ὡς ἐκ τῆς συνομιλίας μας εἶχον λησμονήσει τὴν ὥραν.

— Χαῖρε, φίλε μου, τῷ εἶπον ἐγειρόμενος.

— Περίμενε μίαν στιγμήν, μοὶ ἀπήντησεν, ἐξέρχομαι μαζῆ σου.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἤρχισε πίπτουσα βροχή.

— Δὲν πέρνεις τὴν ὀμβρέλλα σου; τὸν ἠρώτησα βλέπων αὐτὸν ἕτοιμον ν' ἀναχωρήσῃ.

Μοὶ ἔνευσεν ἀποφατικῶς, ἐφόρεσεν ἕνα κηρωτὸν ἐπενδύτην καὶ ἐξήλθομεν.

Τῷ προσέφερα τὸν βραχίονά μου καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ ἀλεξιβρόχου μου, ἀλλ' ἠρνήθη, προτιμῶν νὰ βαδίζῃ παρ' ἐμοὶ καὶ νὰ βρέχηται. Ἐπειδὴ ἐξεπλησσόμην διὰ τὴν ἐπιμονήν του, καὶ προσεπάθουν νὰ τὸν προφυλάξω ἀπὸ τὴν βροχήν,

— Ὄχι, ὄχι, μοὶ εἶπε στενάζων, τὸ ἀλεξίβροχον μοῦ ἐπροξένησε μέγα κακόν.

Ἐγὼ ἐγέλασα.

— Γελᾷς; εἶπε σχεδὸν ὀργίλως.

— Ναί, γελῶ μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσω τί κακὸν δύναται νὰ προξενήσῃ ἀβλαβὲς καὶ ὠφέλιμον ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον μᾶς προφυλάσσει ἀπὸ τὴν βροχήν, καὶ τὸ ὁποῖον τώρα βρέχει σέ.

— Ἂς μὲ βρέχῃ, εὐχαριστοῦμαι δι' αὐτό. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον μοῦ ἐπροξένησεν, ἄκουσον καὶ θὰ κρίνῃς καὶ σὺ ὁ ἴδιος.

— Ἔλα πλησιέστερα, ἀλλέως θὰ χάσω τὸ ἥμισυ τῶν λόγων σου.

Ἐνδίδων εἰς τὴν παρατήρησιν ταύτην μὲ ἔλαβεν ἐκ τοῦ βραχίονος, ἐξηκόντισε κατὰ τοῦ ἀλεξιβρόχου τελευταῖον βλέμμα μίσους καὶ ἐξηκολούθησε·

— Πρό τινων ἀκόμη ἡμερῶν εἶχον ὡς γείτονα νεάνιδα κατοικοῦσαν μετὰ τῶν γονέων της ἀπέναντι τῆς οἰκίας μου. Τὴν εὕρισκον ὡραίαν. Δὲν ἦτο ἔκτακτος καλλονή· οὔτε μὲ τὴν θεὰν Ἄρτεμιν ὡμοίαζεν, οὔτε ἦτο δεκάτη μοῦσα· ἦτον ὅμως ἀξιέραστος, νεωτάτη, ὑγιεστάτη, νοημονεστάτη, γυνὴ τέλος ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι καθί-

στανται καλαὶ σύζυγοι καὶ καλαὶ μητέρες. Διὰ μαγνητικῆς ἕλξεως ὁσάκις ὁ εἷς ἐξ ἡμῶν ἐπλησίαζεν εἰς τὸ παράθυρον ἐπέσυρε πάντοτε τὸν ἄλλον. Ἐκ τοῦ μέρους τούτου ἀντηλλάσσομεν βλέμματα ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ οὐδὲν περιπλέον. Καθὼς εἰξεύρεις, ὅταν τις ἀγαπᾷ, εἶναι ἀδέξιος.

— Λοιπόν, ἠγαπᾶσθε;

— Εἶμαι περὶ τούτου βέβαιος. Ἑσπέραν τινά, πρὸ δύο περίπου μηνῶν, ἔβρεχε καὶ ἐβάδιζον κρατῶν ἀλεξίβροχον. Μετ' ὀλίγον ἡ βροχὴ ἐγένετο ῥαγδαία καὶ ἠναγκάσθην νὰ καταφύγω ὑπὸ μίαν αὐλόθυραν. Ἀλλὰ μόλις σταθεὶς ὑπ' αὐτὴν τί βλέπω; τὴν γειτόνισσάν μου περιμένουσαν νὰ περάσῃ ἡ βροχή. Φαντάσου τὴν ἔκπληξιν καὶ τὴν χαράν μου. Ἐκείνη ἐξέφρασε μετὰ χάριτος τὴν εὐαρέσκειάν της δι' αὐτὸν τὸν κακὸν καιρόν, ὁ ὁποῖος τὴν ἠνάγκαζε ν' ἀργοπορήσῃ, διότι ἦτο σχεδὸν ἡ δεκάτη ὥρα. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἡ βροχὴ ὠλιγόστευσε. Τὴν παρεκάλεσα νὰ δεχθῇ τὸ ἀλεξίβροχον καὶ τὸν βραχίονά μου, καὶ τῇ ἐπρότεινα νὰ τὴν ὁδηγήσω εἰς τὴν οἰκίαν της. Φαντάσου τὸν Παῦλον καὶ τὴν Βιργινίαν. Καθ' ὁδὸν μοὶ ἐξήγησε διατί εὑρίσκετο μόνη καὶ κατὰ τοιαύτην ὥραν. Ὁ πατήρ της τὴν εἶχεν ὁδηγήσει παρά τινι ἀσθενεῖ θείᾳ της διὰ νὰ δειπνήσῃ, ἀλλ' ὅταν ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσῃ, οὐδεὶς εὑρέθη ἐκεῖ νὰ τὴν συνοδεύσῃ οὔτε ἡ ὑπηρέτρια οὔτε δύο συγγενεῖς εἰς τοὺς ὁποίους ἐβασίζετο. Τότε ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ μόνη.

Ηὐχαρίστουν τὴν τύχην μου. Τὸ σκότος καὶ ἡ ἐρημία τῆς ὁδοῦ μοὶ ἔδωκεν ὀλίγον θάῤῥος καὶ τῇ ὡμολόγησα ὅτι τὴν ἠγάπων καὶ ὅτι ἐπεθύμουν νὰ τὴν νυμφευθῶ. Δι' ἁγνῆς ἀπαντήσεως ἐξ ἐκείνων, αἱ ὁποῖαι οὔτε ναὶ λέγουσιν οὔτε ὄχι, καὶ τῶν ὁποίων τὸ μυστικὸν κατέχουσι γυναῖκές τινες, μοὶ ἔδωκε νὰ ἐννοήσω ὅτι ἡ καρδία της συνεννοεῖτο μετὰ τῆς ἰδικῆς μου. Ἐνῷ συνδιελεγόμεθα, ἐθαύμαζον τὴν εἰλικρίνειαν καὶ τὴν ἁγνότητα τῆς νέας. Ἐφθάσαμεν, καὶ τὴν ἀπεχαιρέτισα κατενθουσιασμένος, ἀλλὰ τότε μόνον παρετήρησα ὅτι εἶχον λησμονήσει τὸ οὐσιωδέστερον· δηλαδὴ τὴν ἐξεύρεσιν καταλλήλου μέσου διὰ νὰ παρουσιασθῶ εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐν τούτοις ἔμαθον τὸ ὄνομά της· εἰξεύρα ὅτι ὠνομάζετο Εὐγενία.

Τὴν ἐπιοῦσαν ὅταν ἐπανήλθομεν εἰς τὸ παράθυρον ὑπῆρχέ τι πλειότερον εἰς τὰ βλέμματά μας, ἀλλ' οὐδεμίαν εἴχομεν κάμει πρόοδον ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τῶν ἐλπίδων μας.

Ἐζήτουν τινὰ ὅπως μὲ παρουσιάσῃ παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ ἀλλ' οὐδένα εὗρον, καὶ ἠναγκάσθην νὰ περιμείνω. Οὕτω παρῆλθεν ἀρκετὸς καιρός.

Ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν περιεπάτουν κρατῶν κατὰ τὸ σύνηθες αὐτὴν τὴν μηχανήν, ἡ ὁποία προφυλάσσει τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ βρέχει τὴν ῥάχιν καὶ τοὺς πόδας, παρετήρησα βαδίζουσαν ὀλίγα βήματα πρὸ ἐμοῦ μικρὰν κυρίαν, φιλαρέσκως ἐνδεδυμένην, ἥτις ἐφαίνετο φοβουμένη μὴ βρέξῃ τὰ ἐνδύματά της. Ἐκ φιλανθρωπίας, ἐκ φιλοφροσύνης, ἐξ εὐγενείας, ὅπως ἀγαπᾷς, ἐπροχώρησα πρὸς αὐτὴν καὶ τῇ προσέφερα τὸ ἀλεξίβροχόν μου. Ἡ γυνή, μελαγχροινή, εὐτραφής, καὶ ὡραία ἀκόμη, καίτοι ἠλικιωμένη, ἐδέχθη τὴν προσφοράν μου, μετὰ δὲ ὀλιγόστιγμον συνδιάλεξιν ηὐχαρίστησα καὶ πάλιν τὴν τύχην...

— Τὸ ἀλεξίβροχον...

— Τὴν τύχην, ἐπανέλαβεν ὁ ζωγράφος, διότι ἡ μικρὰ ἐκείνη γυνὴ ἦτο... μάντευσε ποία;

— Ἡ μητέρα τῆς γειτόνισσάς σου.

— Ἀκριβῶς. Ἡ πρώτη ἐντύπωσίς μου ὑπῆρξεν εὐνοϊκή, ἐτόλμησα καὶ τῇ ἐξωμολογήθηκα τὸν ἔρωτά μου. Ἡ σύντροφός μου μοὶ εἶπεν ὅτι μὲ εἶχε παρατηρήσει, εἶχε σχηματίσει περὶ ἐμοῦ τὴν καλλιτέραν ἰδέαν, παρετήρησε τὰ βλέμματά μου ἐκ τοῦ παραθύρου, ἀλλὰ μοὶ ὡμολόγησεν ὅτι τὰ ἐξέλαβεν ὡς ἀπευθυνόμενα πρὸς αὐτήν. Τέλος γελῶσα ἐφέρετο πρός με ὡς πρὸς μέλλοντα γαμβρόν, καὶ μ' ἐθαυκάλιζε μὲ χρυσᾶς ἐλπίδας, ὅταν αἴφνης, κρυπτόμενοι οὕτως ὑπὸ τὸ ἀλεξίβροχον, ἠκούσαμεν εἰς δύο βημάτων ἀπόστασιν ἀφ' ἡμῶν τὰς λέξεις ταύτας ἀπαγγελθείσας διὰ βροντώδους φωνῆς·

— Ὡραῖα! ἐξαίρετα! μὴ στενοχωρεῖσθε!...

Ἀνύψωσα τὸ ἀλεξίβροχόν μας καὶ εἶδον ἱστάμενον ἐνώπιόν μας μὲ τοὺς βραχίονας ἐσταυρωμένους καὶ φράσσοντα πρὸς ἡμᾶς τὸν δρόμον πελώριον ἄνδρα, παρασημοφόρον, ἑβδομήκοντα περίπου ἐτῶν καὶ παράστημα ἔχοντα στρατιωτικόν.

— Ὁ σύζυγός μου! εἶπεν ἡ μικρὰ γυνή.

— Κύριε, μοὶ εἶπεν ὁ κολοσσός, εἶμαι πρώην συνταγματάρχης τῶν δραγόνων καὶ σοῦ ζητῶ ἱκανοποίησιν· μολονότι δὲ βρέχει, θὰ εὕρωμεν καμμίαν γωνίαν διὰ νὰ κτυπηθῶμεν.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, συνταγματάρχα, ἀπήντησα, ἂν ἡ ἐπιθυμία μου τοῦ νὰ προφυλάξω τὴν κυρίαν ἀπὸ τὴν βροχὴν εἶνε προσβολὴ ἀπαιτοῦσα αἷμα, εἶμαι εἰς τὰς διαταγάς σας.

— Πολὺ καλά, εἶπεν ὁ γέρων στρατιωτικὸς λαμβάνων τὴν χεῖρά μου καὶ θλίβων αὐτὴν τόσον δυνατά, ὥστε παρ' ὀλίγον νὰ τὴν συντρίψῃ.

— Εἰξεύρεις περὶ τίνος πρόκειται; εἶπεν ἡ σύντροφός μου.

— Καλά! καλά! ἐτονθόρυσεν ὁ γέρων.

— Λοιπόν, ἐξηκολούθησεν ἡ σύζυγος, ὁ κύριος μὲ ἀπήντησε, μ' ἐπροφύλαξεν ἀπὸ τὴν βροχήν, καὶ μοῦ ἐζήτει τὴν χεῖρα τῆς Εὐγενίας μας.

— Τότε ἔπρεπε, νέε, νὰ τὸ εἰπῇς αὐτό.

— Ἀλλὰ πῶς νὰ σοῦ ὁμιλήσῃ; προσέθηκεν ἡ σύντροφός μου.

— Ἔχω τὸν λόγον σου, κύριε, ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶνε ἀληθινά;

— Σᾶς ὁρκίζομαι, συνταγματάρχα, ὅτι εἶνε ἡ μόνη ἀλήθεια!

Φαίνεται ὅτι ὁ πατὴρ μὲ ηὗρε τῆς ἀρεσκείας του, διότι ἐπανέλαβεν ἐξακολουθῶν νὰ μοῦ συντρίβῃ τοὺς δακτύλους.

— Σὲ πιστεύω· εἶσαι καλὸς νέος καὶ σὲ θεωρῶ ὡς ἄνθρωπον τίμιον. Ἄς ἴδωμεν· ποῖος εἶσαι; τί κάμνεις;

— Εἴμεθα γείτονες, συνταγματάρχα μου. Ἄν δὲ λάβητε τὸν κόπον ν' ἀναβῆτε, θὰ μοῦ κάμετε τὴν τιμὴν νὰ ἐπισκεφθῆτε τὸ ἐργαστήριόν μου.

— Τί ἐργαστήριον;

— Τῆς ζωγραφικῆς.

— Ἄ! εἶσαι ζωγράφος;

— Ναί, ζωγράφος μαχῶν.

— Μαχῶν! Μὰ τὸν διάβολον, φίλε μου, εἶπε συντρίβων δυνατὰ τὴν χεῖρά μου, χαίρω, τῇ ἀληθείᾳ, διότι σᾶς ἐγνώρισα!

Ἀνέβημεν. Ὁ συνταγματάρχης, ἰδὼν τὰς εἰκόνας μου αἱ ὁποῖαι τῷ ὑπενθύμιζον ἀρχαίας μάχας, ἔστη, θωπεύων τὰ πάντα διὰ τοῦ βλέμματος. Ἠνώρθωσε τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ ἀνάστημα, δάκρυ δ' ἀνέβλυσεν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν του. Αἴφνης ὡσεὶ μαγνητισθεὶς διηυθύνθη εἰς μίαν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν τότε εἰργαζόμην· ἦτο ἡ μάχη τῆς Μόσχας. Τὴν παρετήρησεν ἐνθουσιωδῶς ἐπί τινας στιγμὰς εἶτα δ' ἀνέκραξεν·

— Εὖγε! αὐτὸ εἶναι! Οἱ Ῥῶσσοι σχηματίζουν τετράγωνον. Τὸ ἐλαφρὸν ἱππικὸν προσβάλλει τὰ πλευρὰ τοῦ τετραγώνου. Ἄ! ναί! Ἔπειτα προσβάλλεται τὸ τετράγωνον καὶ κατὰ μέτωπον καὶ διαλύεται, γίνεται σκόνι! Ἤμην ἐκεῖ... ἰδοὺ καὶ οἱ δραγόνοι!...

Ἔστη εἰσέτι στιγμάς τινας ἔμπροσθεν τῆς εἰκόνος εἶτα δὲ στραφεὶς πρός με·

— Ἔχω, εἶπε, πολὺν καιρὸν νὰ εὐχαριστηθῶ τόσον πολὺ ὅσον σήμερον. Εἶσαι ὁ ἄνθρωπός μου· ἡ θυγάτηρ μου εἶνε ἰδική σου καθὼς καὶ ἐγώ.

Τὴν φορὰν ταύτην μ' ἐνηγκαλίσθη, καὶ ἄνευ τῆς κραυγῆς τὴν ὁποίαν ἐξέβαλον ἀδιστάκτως θὰ μ' ἔπνιγε.

— Τώρα, ἐπανέλαβεν, ἂς ὁμιλήσωμεν καὶ διὰ τὴν ὑπόθεσίν μας. Δίδω εἰς τὴν Εὐγενίαν προῖκα σαράντα χιλιάδες φράγκα, καὶ φυλάττω διπλάσια διὰ νὰ τὰ ἔχῃ ἀργότερα. Εἶσαι εὐχαριστημένος;

— Ὦ! συνταγματάρχα μου! εἶπον περιχαρής. Ἀλλά, προσέθηκα, ἀφήσατέ με νὰ σᾶς εἰπῶ...

— Τὴν θέσιν σου;... Κερδίζεις τὰ πρὸς τὸ ζῆν;

— Περίπου ἓξ χιλιάδες φράγκα κατ' ἔτος.

— Διάβολε! τότε θὰ εἶσαι πλουσιώτερος ἀπὸ ἡμᾶς. Ἓξ καὶ δύο κάμνουν ὀκτώ. Θὰ ἔχετε εἰσόδημα ὀκτὼ χιλιάδων φράγκων. Εἰς ἡμᾶς δέ, μὲ τὴν σύνταξίν μας, προσέθηκεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν σύζυγόν του, θὰ μᾶς μείνουν ἀκόμη περίπου ἑπτὰ χιλιάδες. Εἶναι περισσότερα ἀφ' ὅσα μᾶς χρειάζονται, δὲν εἶν' ἔτσι, κυρία; Θὰ εἴμεθα ὅλοι εὐτυχεῖς ὡς θεοί.

Ἠθέλησε νὰ μ' ἐναγκαλισθῇ ἐκ νέου, ἀλλ' ἀπέφυγον τὸν ἐναγκαλισμόν, καὶ τῷ ἔτεινα καὶ τὰς δύο χεῖρας.

— Εἴμεθα σύμφωνοι, εἶπε σείων με. Βέβαια ἡ Εὐγενία δὲν θὰ ἐναντιωθῇ. Ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὴν εἰκόνα σου, ἐξηκολούθησε στρεφόμενος διὰ τελευταίαν φορὰν πρὸς τὴν εἰκόνα, εἶνε ἀληθινὸν ἀριστούργημα, ἀλλά...

— Τί λοιπόν;

— Δὲν κάμνεις τοὺς Ῥώσσους σου ἀρκετὰ ἀσχήμους...

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης εἶχον ἐλευθέραν τὴν εἴσοδον εἰς τὴν οἰκίαν, σχετιζόμενος δὲ μετὰ τῶν γειτόνων μου τοὺς ἐξετίμων καθ' ἑκάστην περισσότερον. Ὁ γέρων στρατιωτικὸς ἦτο ἄνθρωπος ἐξαίρετος. Ἡ σύζυγός του παρὰ τὴν φιλαρέσκειαν αὐτῆς, ἦτο καλὴ καὶ εὐχάριστος. Ἡ Εὐγενία ἦτο ἄγγελος. Ὁ συνταγματάρχης ἤρχετο συνεχῶς εἰς τὸ ἐργαστήριόν μου, κατὰ πᾶσαν δ' ἐπίσκεψίν του, καίπερ ἐνθουσιῶν διὰ τὴν ἐργασίαν μου, ἐπανελάμβανε πάντοτε·

— Λαμπρά, θαυμάσια! νομίζει τις ὅτι τὰ πρόσωπα εἶνε ζωντανά! ἀλλὰ δὲν κάμνεις τοὺς Ῥώσσους σου ἀρκετὰ ἀσχήμους.

Ὅπως τὸν εὐχαριστήσω ἠφάνισα τοὺς δυστυχεῖς Ῥώσσους· δὲν τοὺς εἶχον ὡραίους, ἤδη δὲ τοὺς ἔκαμνον δυσειδεῖς, φρικτὰ δυσειδεῖς, εἰς τρόπον ὥστε κατέστρεψα τὴν εἰκόνα μου. Ἀλλ' ἀδιάφορον· εὑρισκόμην εἰς τὸν τρίτον οὐρανόν, καθ' ἑκάστην δὲ ἐπλησίαζα εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας...

— Ἀλλά, φίλτατέ μου, εἶπον πρὸς τὸν ζωγράφον, ὅλη αὐτὴ ἡ ἱστορία δὲν μοῦ φαίνεται δυσάρεστος, ἕως ἐδῶ δὲ εὑρίσκω ὅτι τὸ ἀλεξίβροχον ὑπῆρξε διὰ σὲ εἶδος προστάτου ἀγγέλου.

— Ἄ! μόνον τοῦτο βλέπεις σύ, καὶ ὅμως τὸ τέλος συμπληροῖ τὸ ἔργον, καὶ θὰ ἴδῃς πῶς τὸ ἔργον συνεπληρώθη. Ἦτο πέμπτη καὶ ἐπρόκειτο νὰ γείνῃ ὁ γάμος μου τὸ προσεχὲς σάββατον. Καὶ τὴν πέμπτην αὐτὴν ἔβρεχεν, ἐγὼ δὲ ἐκαλυπτόμην πάντοτε μὲ αὐτὸ τὸ κατηραμένον ἐργαλεῖον, τὸ ὁποῖον μοὶ ἔγεινε τόσον προσφιλές. Εἶχον κάμει τελευταίας τινὰς ἀγοράς, καὶ ἐβάδιζον βεβρεγμένος ἔξωθεν ἀλλ' ἐσωτερικῶς εὐτυχής, ὅταν αἰσθάνωμαι μίαν χεῖρα στηριζομένην ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ βραχίονός μου. Ταὐτοχρόνως γλυκεῖα φωνὴ μοὶ ἔλεγε·

— Κύριε, κύριε, σᾶς παρακαλῶ...

Παρετήρησα τὴν σύντροφόν μου. Ἦτο ὡραιοτάτη νεᾶνις, ἀλλ' ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι ἐκήρυξαν διαζύγιον μὲ τὴν ἀρετήν.

— Κύριε, ἐξηκολούθησε προσκολλωμένη εἰς τὸν βραχίονά μου καὶ πηδῶσα παρ' ἐμοί, κύριε, εἴσθε εὐγενής, φαίνεσθε ὅτι εἴσθε εὐγενής... λαμβάνετε ὑπὸ τὴν προστασίαν σας τὸ ὑποκείμενόν μου καὶ τὴν *τοαλέτταν* μου;... τὴν ἐφόρεσα σήμερον διὰ πρώτην φοράν... Ἀλλά, τέλος, ἀδιαφορῶ διὰ τὴν *τοαλέτταν* μου, θὰ ἔχω ὅμως τὴν εὐχαρίστησιν νὰ περιπατήσω ὀλίγον μαζῆ σας.

Δὲν ἐδυνάμην ν' ἀπωθήσω αὐτὴν τὴν γυναῖκα καὶ νὰ τὴν ἀφήσω ἐκτεθειμένην εἰς τὴν βροχὴν καὶ τὸν ἄνεμον. Ἐξηκολουθοῦμεν συμβαδίζοντες· ἐκείνη ἐκελάδει, ἐμυκτήριζε τὰ πάντα, ἐγὼ δὲ δὲν ἠδυνάμην νὰ μὴ μειδιάσω ἀκούων τὰς εὐφυολογίας της... Πλήν, φεῦ! ἐνῷ ἐκάμπτομεν μίαν ὁδόν, παρατηρῶ εἰς ἀπόστασιν δέκα βημάτων ἀπ' ἐμοῦ ποῖον;... μάντευσε...

— Τὸν μέλλοντα πενθερόν σου;

— Ὄχι μόνον αὐτόν, ἀλλὰ καὶ τοὺς τρεῖς, τὸν συνταγματάρχην, τὴν σύζυγόν του καὶ τὴν Εὐγενίαν ἐρχομένους πρὸς τὸ μέρος μου ὡς νὰ ἐξεφύτρωσαν ἀπὸ τὴν γῆν. Ἐτίναξα τὸν βραχίονά μου ὅπως ἀπαλλαγῶ τῆς συντρόφου μου, ἀλλ' ἐκείνη ὄχι τόσον ἐκ τοῦ φόβου τῆς βροχῆς ὅσον ἐκ διαβολικῆς κακεντρεχείας ἐκρεμάσθη καὶ περιεπλέχθη τοσοῦτον ἰσχυρῶς περὶ τὸν βραχίονά μου, ὥστε ἠναγκάσθην νὰ σταματήσω ἀμηχανῶν. Ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ἡ οἰκογένεια ἐπλησίαζε, μὲ ἀνεγνώρισεν, ἐποίησεν ἓν κίνημα, ἔστη πρὸς στιγμήν, καὶ ἐξηκολούθησε βαδίζουσα πρὸς συνάντησίν μου. Τότε ἐνῷ διέβαινον πλησίον μου ὁ συνταγματάρχης ἀναστείλας τοὺς ὤμους μὲ παρετήρησεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, ἡ σύζυγός του καὶ ἀπηύθυνε περιφρονητικώτατον μορφασμόν, ἡ δὲ Εὐγενία ἠρυθρίασε καὶ ἔκυψε πρὸς τὴν μητέρα της. Εἶτα ἀπεμακρύνθησαν καὶ οἱ τρεῖς, χωρὶς νὰ στραφῶσιν. Ἔστην ὡσεὶ ἀπολιθωθείς.

— Εἰξεύρεις τί μοῦ ἔκαμες; εἶπον πρὸς τὴν νέαν.

— Σοῦ ἔκαμα λοιπὸν τίποτε;

— Κατέστρεψες τὸν γάμον μου.

— Καὶ παραπονεῖσαι δι' αὐτό, ἀχάριστε!....

Προσεπάθησα καὶ πάλιν νὰ ἀπαλλαγῶ.

— Ὅσον δι' αὐτό, ὄχι! εἶπεν ἡ σύντροφός μου κρατοῦσα με σφιγκτά· εἶσαι ἀλεξίβροχόν μου καὶ εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὸν θάνατον.

Ἔκλεισα ὁρμητικῶς τὸ κατηραμένον ἐργαλεῖον, τὸ συνέτριψα ἐπὶ τῶν γονάτων μου καὶ τὸ ἐξεσφενδόνησα εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ· ἡ βροχὴ ἔπιπτε ῥαγδαία.

— Ἐγὼ σὲ σώζω καὶ σὺ μὲ πνίγεις! ἀνέκραξεν ὁ δαίμων μου καταλείπων με καὶ καγχάζων. Καὶ ἀπεμακρύνθη ταχέως.

Ἔτρεξα παρὰ τῷ συνταγματάρχῃ, ἀλλ' ἡ θύρα τῆς οἰκίας του ἦτο κλειστή. Ἔμεινα εἰς τὸν οἶκόν μου ἐλπίζων ὅτι θὰ ἤρχετο νὰ μοῦ ζητήσῃ ἐξηγήσεις. Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ταύτῃ ἤρχισα νὰ μεγεθύνω ἔτι μᾶλλον τὸ στόμα καὶ τὴν μύτην τῶν κοζάκων μου, ἀλλ' οὐδεὶς ἦλθε. Δὲν εἶδον πλέον ψυχὴν ζῶσαν οὔτε ἔξω οὔτε εἰς τὰ παράθυρα. Μετῴκησαν ἐν ἀγνοίᾳ μου χωρὶς ν' ἀφήσουν τὴν διεύθυνσίν των. Ἡ Εὐγενία, ὁ πατήρ της, ἡ μήτηρ της, ἦσαν πεπεισμένοι ὅτι ἡ γυνὴ ἐκείνη ἦτο ἐρωμένη μου, καὶ ὅτι μὲ κατέλαβον ἐξ ἀπροόπτου... Καὶ πῶς ν' ἀποδείξω πρὸς αὐτοὺς τὸ ἐναντίον;...

Ἐννοεῖς, τώρα; εἶπεν ὁ ζωγράφος, ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ τὸ ἀλεξίβροχόν μου καὶ ἐκτιθέμενος μετὰ πικρᾶς χαρᾶς εἰς τὴν βροχήν.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ.)

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Ὁ ὑγιὴς εἶνε σχεδὸν ὡραῖος.—Ἡ καλλονὴ εἶνε μέγα καὶ ὡραῖον πρᾶγμα. — Ὀλίγα περὶ τῆς μεταφυσικῆς τῆς αἰσθητικῆς. — Κάθοδος εἰς ταπεινότερον ἔδαφος. — Πᾶσα ἡλικία ἔχει τὴν ἰδίαν αὐτῆς καλλονήν. — Οἱ κλάδοι τοῦ φοίνικος καὶ αἱ πεῦκαι. — Ἕκαστος ἂς μένῃ εἰς ἣν ἐτάχθη θέσιν.

E pure la civiltà richiede che il bello si congiunga col vero.

Καὶ ὅμως ὁ πολιτισμὸς ἀπαιτεῖ, ὅπως τὸ ὡραῖον συνδυάζηται μετὰ τοῦ ἀληθοῦς.

(**Gioberti.**)

La beauté me fait du bien en étant belle.

Ἡ καλλονὴ μὲ εὐεργετεῖ περικαλλὴς οὖσα.

(**Victor Hugo.**)

Ὅστις εἶνε ὑγιής, οὗτος διέτρεξεν ἤδη περισσότερον τοῦ ἡμίσεος τοῦ δρόμου, τοῦ φέροντος πρὸς τὴν καλλονήν. Πᾶσαι δὲ αἱ ὑγιειναὶ συμβουλαί, αἱ διδάσκουσαι τὸ ὑγιεινῶς τρώγειν, τὸ ὑγιεινῶς οἰκεῖν καὶ τὸ ὑγιεινῶς ἐνδύεσθαι συντελοῦσι καὶ πρὸς τὴν ἀπόκτησιν τῆς καλλονῆς.

Πᾶν πλάσμα ἐξελθὸν ὑγιὲς ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς φύσεως εἶνε ὡραῖον, καὶ ἐντὸς αὐτοῦ μειδιᾷ ἡ ζωή. Πᾶσα δ' ἀντίθεσις, πᾶσα βλάβη, πᾶν κακὸν τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλει τὸν πόνον ἢ προσβάλλει τὸ πλάσμα τοῦτο, καθιστᾷ αὐτὸ ἄσχημον. Διὸ ἡ ἀσχημία εἶνε πάντοτε ἀρρωστία ἢ τερατωδία, εἶνε πάντοτε ἀποπλάνησις πράγματος ἐξερχομένου τοῦ ἰδίου αὐτοῦ κύκλου, ἤτοι τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ τύπου. Πᾶν πλάσμα δὲ αἰσθάνεται τὴν ἀκοσμίαν τῆς ἀσχημίας, καὶ δι' ὅλων τῶν προσπαθειῶν, ἐναγωνίως, ἀκατασχέτως τείνει εἰς τὸ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν κύκλον τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ καλλονῆς.

Πᾶν τὸ μετέχον ζωῆς ἐπιζητεῖ τὸ ὡραῖον, ὁ δὲ ἄνθρωπος καὶ ἐπιζητεῖ καὶ δημιουργεῖ αὐτό. Εἰς τὴν μυστηριώδη ἐκείνην κίνησιν τὴν ἀνυψοῦσαν πρὸς τὸ βέλτιον ὅλα τὰ δημιουργήματα τὸ ἄσχημον ἐπιζητεῖ τὸ ὡραῖον καὶ γίνεται ὀλιγώτε-

ρον ἄσχημον, τὸ δὲ ὡραῖον ἐπιζητεῖ πάλιν τὸ ὡραῖον καὶ πολλαπλασιάζει αὐτό, ἐνῷ τὸ καθ' ἑαυτὸ τερατῶδες ἀποθνήσκει, διότι εἶνε καταδεδικασμένον τάχιον ἢ βράδιον εἰς τὴν στείρωσιν. Εἰς τὸν γιγάντειον ὁρίζοντα τοῦ σύμπαντος οἱ παραβλῶπες, οἱ ἀνάπηροι, οἱ δύσμορφοι ἀποτελοῦσιν ὡσεὶ μικρὰν κηλῖδα ἐπὶ τοῦ προσώπου ὡραίας γυναικός, ὡσεὶ στίγματα ἐπὶ τοῦ δίσκου τοῦ ἡλίου. Ἀλλ' ὅπως οἱ πλανῆται καὶ οἱ ἥλιοι τοῦ ἡμετέρου οὐρανοῦ τείνουσι πρὸς ἕνα ἥλιον μεγαλήτερον, τὸν ὁποῖον οὐδείς ποτε εἶδε, τοιουτοτρόπως οἱ χόρτοι καὶ τὰ δένδρα, τὰ ἔντομα καὶ οἱ ἄνθρωποι, ὁλόκληρος ὁ ὅμιλος τῆς ζώσης φύσεως, τείνουσι διὰ μέσου τῆς ἀλύσεως μυριάδων γενεῶν νὰ μεταδώσωσιν ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἔρωτος καὶ τὴν λατρείαν τοῦ ὡραίου. Καὶ τὸ ὡραῖον εἶνε ὁ ἄγνωστος Θεός, πρὸς τὸν ὁποῖον διευθύνονται αἱ διάνοιαι καὶ αἱ καρδίαι, ἡ δύναμις καὶ ἡ σκέψις ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι γεννῶνται ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου.

Ἡ φύσις ἐποίησε τὸν ἄνθρωπον ἀκατέργαστον καὶ βρωμερόν. Ὁ πολιτισμός, ὅστις εἶνε ἡ τέχνη τοῦ ὡραίου, παρήγαγε τὴν Ἀφροδίτην τῆς Μήλου καὶ τὸν Ἀπόλλωνα τοῦ Belvedere [1].

Αἱ ἀνάγκαι τοῦ τρώγειν, τοῦ πίνειν, τοῦ κοιμᾶσθαι, ταχέως ἱκανοποιοῦνται, οὔτε πρὸς πλήρωσιν αὐτῶν ἤθελεν εἶναι ἀπολύτως χρήσιμος ἡ ἀτμάμαξα καὶ ὁ τηλέγραφος. Ἀλλὰ πρὸς κατάκτησιν τοῦ ὡραίου, τοῦ ὁποίου συλλαμβάνομεν τὴν ἔννοιαν καὶ τὸ ὁποῖον ποθοῦμεν, δὲν ἐξαρκοῦσιν ὅλαι μας αἱ ἐπιστῆμαι καὶ ὅλαι μας αἱ τέχναι. Διότι ὑπεράνω τοῦ θόλου τοῦ Ἁγίου Πέτρου καὶ ὑπεράνω τῆς εἰκόνος τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Ῥαφαήλου, ὑπεράνω τοῦ *Παραδείσου* τοῦ Δάντου καὶ τῆς *Πέμπτης Μαΐου* τοῦ Μαντζόνη, ὑπεράνω ὅλων τῶν καλλονῶν τούτων, διορῶμεν, ῥεμβάζομεν καὶ ποθοῦμεν καλλονὰς τελειοτέρας.

Ἡ δίψα τοῦ ὡραίου οὐδέποτε παρηγορεῖται. Τὸ ὡραῖον εἶνε ὁ ἄγνωστος ἥλιος πρὸς τὸν ὁποῖον βαδίζει ὁλόκληρος ἡ ἀναρίθμητος πληθὺς τῶν δημιουργημάτων. Καὶ αὗται αἱ κατακτήσεις τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ ἀγαθοῦ δὲν γίνονται προσφιλεῖς, εἰ μὴ μόνον ὅταν ἔλαβον τὸ βάπτισμα τοῦ ὡραίου. Καὶ αὗται αἱ μέγισται τῶν αἰσθήσεων ἡδοναὶ δὲν ποιοῦσι τὸν ἄνθρωπον εὐτυχῆ, εἰ μὴ μόνον ὅταν συνδυάζωνται μετὰ τοῦ παράγοντος καὶ δημιουργοῦντος ὡραίου, τοῦ μεταμορφοῦντος τὸ δίπουν ζῷον εἰς ἄνθρωπον σκεπτόμενον καὶ ἐλπίζοντα.

Ἕκαστον ὄν, ἐν ἀγνοίᾳ του, τείνει πρὸς τὸ ὡραῖον. Καὶ πᾶν ὡραῖον ἀντικείμενον εἶνε ὁ Βενιαμὶν τῆς φύσεως, ἥτις προστατεύει αὐτό, ὑπερασπίζεται αὐτό, καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς ζωῆς κατορθοῖ ὅπως τοῦτο ἐπιζῇ τῶν ἀδυνάτων καὶ δυσμόρφων δημιουργημάτων. Καὶ εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον τῶν βοτάνων καὶ τῶν ζῴων ὁ Πάρις προσφέρει πάντοτε τὸ μῆλον εἰς τὸ ὡραιότατον πλάσμα. Ταῦτα πάντα ἀποτελοῦσιν ἀσυνείδητον οὕτως εἰπεῖν λατρείαν, τὴν ὁποίαν τὰ ὄντα προσφέρουσιν εἰς τὸν ἄγνωστον Θεόν.

Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος εἶνε ὄχι μόνον ὁ υἱὸς τῆς φύσεως, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐν ἐπιγνώσει διερμηνεὺς αὐτῆς. Πρωτεύων μεταξὺ τῶν ἱερέων τοῦ ὡραίου, ὁ ἄνθρωπος ἐπιζητῇ αὐτὸ ἁπανταχοῦ, εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς καὶ εἰς τοὺς οὐρανούς, εἰς τὸν κόσμον τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης, εἰς τὸν κόσμον τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν σκέψεων, εἰς τὸν κόσμον τῶν χρωμάτων καὶ τῆς ἁρμονίας, παντοῦ ὅπου ἂν ἀνεγείρηται βωμὸς εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ὡραίου. Φθάνει δὲ ὁ ἄνθρωπος μέχρι τοῦ σημείου νὰ εὑρίσκῃ τοὺς κανόνας τοῦ ὡραίου ἐξομοιούμενος πρὸς τὸν δημιουργόν.

—

Καὶ καθῆκον εἶνε παντὸς ἀνθρώπου ὄχι μόνον νὰ ἐπιζητῇ τὸ ὡραῖον ἐκτὸς ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ ποιεῖν ἑαυτὸν ὅσον ἔνεστιν ὡραῖον. Εἰς τὴν ἀκατάσχετον ἀνάγκην τῆς φύσεως τεινούσης πρὸς τὸ βέλτιον, ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ προσθέτῃ καὶ τὴν ἰσχυροτάτην βοήθειαν τῆς διανοίας του καὶ τῆς πείρας του. Οὗτος πρέπει νὰ γνωρίζῃ τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ τύπον, καὶ νὰ προσπαθῇ νὰ πλησιάζῃ τὸν τύπον τοῦτον ὅσον τὸ δυνατὸν πρὸς τὸν αἰώνιον τύπον τῆς καλλονῆς.

—

Πᾶς ἄνθρωπος γεννηθεὶς ὑπὸ τὸν ἥλιον ἔχει τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ τύπον τῆς καλλονῆς, διάφορον ἐκείνου ὅλων τῶν ἄλλων ἀνθρώπων. Ἀλλὰ τὸ ἰδανικὸν τοῦ τύπου τούτου εἶνε πάντοτε ἀνώτερον ἡμῶν, κεῖται πάντοτε ὑπεράνω τῶν ἡμετέρων χειρῶν. Ἀνάγκη δὲ νὰ τηρῶμεν τὸν ἴδιον ἡμῶν τύπον καὶ νὰ πλησιάζωμεν αὐτὸν πάντοτε πρὸς τὸ ἰδανικὸν αὐτοῦ. Ἡ τελευταία πνοὴ τῆς ζωῆς ἡμῶν πρέπει νὰ ἦνε εἰς τελευταῖος πόθος πρός τι ὡραιότερον ἡμῶν, πρὸς ἕνα κόσμον καλήτερον τοῦ ἡμετέρου.

Πᾶς ἄνθρωπος κατέχει ἀκτῖνα τῆς ἀνθρωπίνης καλλονῆς. Οὐδεὶς δὲ τὰς κατέχει ἁπάσας. Ἐξαιρουμένων ὀλίγων ἀτυχῶν δυσμόρφων, καὶ δὴ ἀῤῥώστων, οὐδεὶς ἄνθρωπος εἶνε ἀπολύτως ἄσχημος. Ἕκαστος δ' ἔχει σπινθῆρά τινα πρὸς ὃν ἀνταποκρίνεται ἄλλο πλάσμα, σπινθῆρα συμπαθείας, ὅπως δύο πυγολαμπίδες πτερυγίζουσαι εἰς τὰ σκότη θερινῆς νυκτὸς ἀνταλλάσσουσιν ἐρωτικὰς ἐκδηλώσεις διὰ τῶν φωτεινῶν αὐτῶν ἀκτίνων.

Γυνή τις ἔχει τὴν χάριν, ἀλλὰ μειονεκτεῖ κατὰ τὸ μειδίαμα τῶν χειλέων. Ἀνήρ τις εἶνε Ἀπόλλων, ἀλλ' ὄχι Ἡρακλῆς. Εἶνε Ζεύς, ἀλλ' ὄχι Ἔρως. Ἕκαστος δὲ πρέπει νὰ καλλιεργῇ

[1] Ἀριστοτέχνημα τῆς ἑλληνικῆς γλυπτικῆς ἐν τῷ μουσείῳ τοῦ Βατικανοῦ ἐν Ῥώμῃ.

τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ καλλονήν, τὴν τῶν ἰδίων ἑαυτοῦ τέκνων, τὴν τῶν προσφιλῶν εἰς αὐτὸν προσώπων.

Ἡ θεραπεία αὕτη τῆς καλλονῆς δὲν εἶνε οὔτε ἑλληνικὴ τρυφηλότης, οὔτε ἀνατολικὴ φιληδονία, ἀλλ' ὑποταγὴ εἰς τοὺς ἁγιωτάτους τῆς φύσεως νόμους. Καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἀπέβαλε τοῦ ναοῦ τοὺς δυσμόρφους, οὔτε ἀνέχεται ἱερεῖς ἀναπήρους. Μὴ ἀξιοῦτε ἑπομένως νὰ ἔχητε ἐπιείκειαν ἀνωτέραν τῆς τοῦ Θεοῦ.

Ἀγαπᾶτε τὸ ὡραῖον, τὸ ὁποῖον εἶνε μία τῶν μεγίστων δυνάμεων τοῦ κόσμου, καὶ τὸ ὁποῖον ὁ Πλάτων, ὁ ἐν σοφοῖς σοφός, ἔθετεν εὐθὺς μετὰ τὴν ὑγείαν, ὅτε ἀπηρίθμει τὰ μέγιστα μεταξὺ τῶν ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν. Εὐθὺς μετὰ τὴν ὑγείαν καὶ... πρὸ τοῦ πλούτου.

Μὴ προσλαμβάνετε ποτὲ δανείους ψευδεῖς καλλονάς, διότι τὸ ψεῦδος δὲν δύναται νὰ ἦνε ὡραῖον, καὶ ἐνθυμήθητε, ὅτι ἡ ἐν ἐπιγνώσει λατρεία τοῦ ἀγνώστου τούτου Θεοῦ εἶνε ἔργον ἀγωγῆς καὶ ἠθικῆς.

Ὁ ὡραῖος μεταδίδει περὶ ἑαυτὸν πολλὴν χαράν. Τὸ ὡραῖον πλάσμα βαδίζει πάντοτε περιβαλλόμενον ὑπὸ ἀκτινοβόλου αἴγλης, ἥτις παρηγορεῖ τοὺς προσβλέποντας εἰς αὐτὸ ὀφθαλμούς, καὶ ἐμπνέει ἀγάπην εἰς πάντας τοὺς ἔχοντας τὴν τύχην ν' ἀναπνέωσιν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ κύκλου.

Ἐλεύσεταί ποτε ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ ἐπιστήμη θὰ διδάξῃ τὸ δημιουργεῖν ἀνθρώπους ὡραίους, ὅπως ἡ τέχνη διδάσκει τὸ κατεργάζεσθαι ἀγάλματα τοὐλάχιστον σύμμετρα. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦδε ἡ ὑγιεινὴ προφυλάττει ἀπὸ πολλῶν τερατωδῶν ἐκτροπῶν, ἀπὸ πολλῶν ἀσχημιῶν, διδάσκει δὲ νὰ μεταδίδωμεν εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ εἰς τὰ τέκνα ἡμῶν τὸ προσφιλὲς τῆς ὑγείας χρῶμα, τὸ ὁποῖον εἶνε ἤδη ἀληθὴς καλλονή. Περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἰκριώματος ἐφ' οὗ στηρίζεται ὁ ἄνθρωπος, περὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς οὕτως εἰπεῖν τοῦ σκελετοῦ, θέλει φροντίσει ἡ ἐπιστήμη τοῦ μέλλοντος. Ἀλλ' ἡ σημερινὴ ἐπιστήμη καθιστᾷ ἡμᾶς κυρίους τοῦ δέρματος, τῶν βοστρύχων, τῶν ὀνύχων, ὁλοκλήρου εἰς ἕνα λόγον τῆς ἐξωτερικῆς περιφερείας τοῦ ἀνθρωπίνου περιβλήματος, τὸ ὁποῖον πρῶτον προσβάλλει τὸν ὀφθαλμόν, ὅτε θεωροῦμεν τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα. Εἰς τὰς ὀλίγας σελίδας τοῦ βιβλιαρίου τούτου, καταβαίνοντες ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν καὶ γαληνιαίων ἐκτάσεων τοῦ ἰδανικοῦ εἰς τὴν ταπεινὴν τῆς πρακτικῆς ἀτραπόν, θέλετε εὕρει πολλὰ παραγγέλματα πρὸς συντήρησιν τῆς φυσικῆς καλλονῆς ἢ καὶ πρὸς δημιουργίαν ταύτης. Θέλετε εὕρει ὅπλα ἀμυντικὰ κατὰ τῶν ἀπατηλῶν καλλονῶν, τὰς ὁποίας πλάττουσι τὰ *κοσμητικὰ* ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δελεάζουσι μὲν τὴν ματαιότητα, κατασπαταλῶσιν ὅμως τὴν εὐεξίαν ἡμῶν.

Ἀποκρούετε τὴν καλλονὴν ἐκείνην, ἥτις δὲν εἶνε θυγάτηρ τῆς ὑγείας. Ἀποκρούετε τὴν καλλονὴν ἐκείνην, ἥτις εἶνε εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ πρὸς τὴν ἠθικήν.

Ὁ ζητῶν τὴν καλλονὴν εἰς τὴν τετάρτην σελίδα τῶν ἐφημερίδων, ἢ εἰς τὸ κομμωτήριον, εἶνε ὅμοιος πρὸς τὸν ζητοῦντα ἀδάμαντας ἐντὸς κοπρῶνος, ἢ ἀρετὰς ἐντὸς τῶν εἱρκτῶν. Οὗτος πρέπει νὰ μεταβάλῃ διεύθυνσιν καὶ ὁδόν, καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν καλλονὴν εἰς τὰ βιβλία τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς ἠθικῆς.

—

Ζητεῖτε πρὸ πάντων τὴν καλλονὴν ὅπου αὕτη εὑρίσκεται, καὶ λάβετε ὑπ' ὄψει, ὅτι ἐκφέρων τὴν παραγγελίαν ταύτην οὐδαμῶς κρύπτομαι ὄπισθεν ἑνὸς λογοπαιγνίου ἢ ἑνὸς λογογρίφου.

Εἰς τὸ εἰκοστὸν ἔτος μὴ θέλετε νὰ ἔχητε τὰς καλλονὰς τοῦ τριακοστοῦ, οὔτε εἰς τὸ τεσσαρακοστὸν ἀγωνιᾶτε διὰ νὰ ἦσθε περικαλλεῖς ὅπως κατὰ τὸ τριακοστόν. Πᾶσα ἡλικία ἔχει τὴν καλλονήν της, ὅπως ἔχει καὶ τὸν τύπον της. Δὲν ὑπάρχει μεγαλοφυΐα ἱκανὴ νὰ δημιουργήσῃ τὴν καλλονὴν ἐκτὸς τοῦ τύπου τῆς φύσεως. Δύναταί τις νὰ πλαστογραφήσῃ, νὰ ὑποκριθῇ, δύναται ν' ἀνοίξῃ τὰ ἄδυτα τοῦ ναοῦ δι' ἀπάτης, ἀλλ' ἂς προσέξῃ ὁ ἱερόσυλος μὴ βιασθῇ νὰ ἐξέλθῃ μετ' αἰσχύνης.

—

Εἶνε τῷ ὄντι ὡραῖον τὸ βρέφος, τὸ ἐκ ῥόδων καὶ κρίνων θεῖον ἐκεῖνο δοκίμιον! Ὑπὸ τὸ ἀθῷον ἐκεῖνο μειδίαμα, ὑπὸ τὴν ῥοδοδάκτυλον ἠῶ ἡλίου ὅστις ἀκόμη δὲν ἀνέτειλε, κρύπτεται μέλλον τὸ ὁποῖον οὐδεὶς δύναται νὰ ἑρμηνεύσῃ, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἶνε ἐπιγεγραμμένη ἡ λέξις *ἄνθρωπος!*— Ἓν Χ (ἓν ἄγνωστον) ἀνθρώπινον, τὸ ὁποῖον ἤδη ἀγαπᾷ καὶ εἰσέτι δὲν μισεῖ! Ὁποία καλλονή!

—

Καὶ τὸ παιδίον, δὲν εἶνε καὶ ἐκεῖνο ὡραῖον; Ὁ ἥλιος τοῦ νοὸς δὲν λάμπει ἀκόμη διὰ τοῦ πυρίνου αὐτοῦ δίσκου ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος, ἀλλ' αἱ πρῶται ἀκτῖνες χρυσίζουσιν ἤδη τὰς κορυφὰς τῶν ἀπωτέρων ὀρέων. Καὶ καθ' ἑκάστην περιμένεται μετὰ περιφόβου ἀγωνίας ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἀστέρος. Καὶ ἐν τούτοις τὸ παιδίον ψελλίζει ἤδη τὴν γλῶσσαν τῆς ἀθωότητος. Εἶνε ἤδη δηκτικόν, ἀλλ' ὄχι εἰσέτι κακόβουλον. Κινεῖται ὡς θύελλα, ὡς πυροτέχνημα. Εἶνε ἓν ὂν ὅλον θέρμη, ὅλον χαρά, ὅλον ἀπερισκεψία. Εἶνε ἠὼς ἤδη γενομένη ἡμέρα.

—

Καὶ ὁ νέος, δὲν εἶνε αὐτὸς ὁ θεὸς τῆς καλλονῆς; Δὲν εἶνε ὁ Ἀπόλλων τοῦ ἀνθρωπίνου Ὀλύμπου; Ὁ νέος εἶνε ἀκόμη περίχρυσος ὑπὸ τῆς ῥοδίνης ἠοῦς, ἀλλ' ἤδη περιφλεγὴς ὑπὸ τοῦ μεσημβρινοῦ ἡλίου καὶ εὐώδης ὑπὸ τῶν θερμῶν ἀρωμάτων τοῦ κήπου τῆς ζωῆς. Ἀληθῶς δὲν εἶνε οὗτος ζῶσα ἁρμονία ἰσχύος καὶ εὐκαμψίας, δυνάμεως καὶ χάριτος; Δὲν ἔχει τὴν ἀστραπὴν τῆς

διανοίας καὶ τὴν λάμψιν τοῦ ἔρωτος ; Δὲν ἔχει τοὺς κεραυνοὺς τοῦ Διὸς καὶ τὰ θελκτικὰ κάλλη τοῦ Ἀπόλλωνος ; Δὲν εἶνε τὸ ὡραιότατον πλάσμα τῆς οἰκουμένης ;

—

Καὶ ὁ μεσῆλιξ δὲν εἶνε καὶ αὐτὸς ὡραῖος ; Ἡ γαληνιαία ἠρεμία τῆς εἰς ἑαυτὴν πεποιθυίας δυνάμεως, ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς στάσεως, ἡ εἰς ἀνδριάντα μᾶλλον ἢ εἰς εἰκόνα ἁρμόζουσα καλλονή, ἡ εὐγενὴς ὑπερηφάνεια καὶ ἀξιοπρέπεια, τὸ θάρρος ἄνευ τοῦ θράσους, ἡ χάρις μετασχηματισθεῖσα εἰς δύναμιν, ταῦτα πάντα δὲν εἶνε τόσαι καλλοναὶ τοῦ θέρους τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ;

—

Καὶ τὸ γῆρας τοῦ ὑγιοῦς ἀνθρώπου δὲν εἶνε καὶ ἐκεῖνο πλῆρες ποικίλων καλλονῶν ; Δὲν εἶνε δι' αὐτὸ προωρισμένοι οἱ ἀμάραντοι τοῦ λυκόφωτος τῆς ἑσπέρας, ὁ ἤρεμος καὶ ἀνώδυνος κάματος, ἡ συμπαθὴς τρυφερότης τοῦ βλέμματος, αἱ ἐπάργυροι καλλοναὶ τοῦ πώγωνος καὶ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς, καὶ πᾶσα ἐκείνη ἡ ὀλυμπία μεγαλειότης μακροῦ βίου, διελθόντος ἐν εὐγενεῖ ἀγῶνι καὶ ἐν ἐργασίᾳ ;

—

Ὄχι, ὁ ὑγιὴς ἄνθρωπος δὲν εἶνε ἄσχημος εἰς καμμίαν ἡλικίαν τῆς ζωῆς. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶνε ἄσχημον, εἶνε τὸ παιδίον τὸ καλλωπιζόμενον ὡς νεανίας· εἶνε ὁ νεανίσκος ὅστις βιάζει τὰ ἐφηβικὰ αὐτοῦ χείλη ὅπως στολίσῃ αὐτὰ διὰ θελγήτρου ἀνήκοντος εἰς ἡλικίαν ὡριμωτέραν. Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶνε φρικῶδες νὰ τὸ βλέπῃ τις, εἶνε ὁ ῥυτιδωμένος γέρων ὁ φέρων μελανοὺς ὡς τὸν ἔβενον βοστρύχους, εἶνε ὁ ἄνθρωπος ὁ μεταμορφωμένος ὁλόκληρος ὡσεὶ ψεῦδος ζῶν, ὡσεὶ πλαστογραφημένον συνάλλαγμα, ὡσεὶ μεταμφιεσμένος ὡς ἐν ἀποκρέῳ ἀλλ' ὑποκρινόμενος πρόσωπον σοβαρόν, ὅμοιος πρὸς παρῳδίαν προκαλοῦσαν τὸν θρῆνον.

—

Εἶνε ὡραῖος ὁ φοῖνιξ ὁ ἐκ τῶν φειδωλῶν ἄμμων τῆς ἐρήμου γνωρίζων νὰ ἐξάγῃ τόσον χυμόν, δι' οὗ ἀποστάζει τὸ μέλι τῶν καρπῶν του· ὁ παρηγορῶν ἀπὸ τῆς φλογερᾶς ξηρασίας τῶν τροπικῶν διὰ τῶν μακρῶν ἀειθαλῶν βοστρύχων του. Ἀλλ' εἶνε γελοῖος ἐν τοῖς φυτοκομείοις τῆς Νορβηγίας ὁ μικρὸς ἐκεῖνος κορμὸς τοῦ φοίνικος, ὁ ἐκ τῆς πλινθίνου φυλακῆς του προβάλλων τὸν ῥαχιτικὸν καὶ ὡσεὶ ὀργίλον κλάδον του.

—

Εἶνε μεγαλοπρεπὴς ἡ ἐπὶ τοῦ ἀλπινείου βράχου πεύκη ἡ ὑψοῦσα τὴν σεβαστὴν καὶ ὑπὸ τῆς χιόνος ἐπάργυρον κεφαλήν της, καὶ διὰ τῆς θερμαινούσης τοὺς πόδας αὐτῆς χλόης διατηροῦσα αἰωνίως τὸ πράσινον χρῶμα τῶν κλάδων της ὑπὸ τὸν ἥλιον τοῦ Ἰουλίου καὶ ὑπὸ τὰ πάγη τοῦ Ἰανουαρίου. Ἀλλ' εἶνε γελοία ἡ ἐλάτη τῆς Νορβηγίας, ἡ ἐν θερμῷ κήπῳ τῆς Ἰταλίας προτάσσουσα ὄνομα μεγαλήτερον τοῦ ἀναστήματός της.

—

Ὦ ἀνθρώπινοι φοίνικες, ἀφίσατε τὰς χιόνας εἰς τὴν πεύκην !

Ὦ ἀνθρώπιναι ἐλάται, ἀφίσατε τὸν γλυκὺν τοῦ φοίνικος καρπὸν εἰς τὸν φοίνικα !

Ἑκάστη καλλονὴ ἐχέτω τὴν ἁρμόζουσαν εἰς αὐτὴν θέσιν. Ἑκάστη καλλονὴ ἔστω ἀληθής !

(Ἕπεται συνέχεια).

ΑΙ ΝΕΑΙ ΠΟΛΕΜΙΚΑΙ ΜΗΧΑΝΑΙ

Τορπίλλαι καὶ τορπιλλοφόρα.

Ἡ ἐφεύρεσις τῆς τορπίλλης καὶ τῶν τορπιλλοφόρων, τῶν φοβερῶν τούτων ὀργάνων, παρήγαγεν ἐν τῇ τέχνῃ τοῦ ναυτικοῦ πολέμου πλήρη ἐπανάστασιν. Ἅπασα ἡ ἀρχαία τακτικὴ κατεστράφη, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρξε δυνατὸν νὰ γείνῃ οὐδὲν κρίσιμον πείραμα — καθόσον δὲν ἐγένοντο μεταξὺ τῶν μεγάλων ναυτικῶν δυνάμεων *πόλεμοι* ἐν οἷς τὰ τορπιλλοφόρα νὰ δυνηθῶσι νὰ διαδραματίσωσι πρόσωπόν τι — κατανοοῦμεν ὅτι, ὅταν συζητῶμεν περὶ τῆς σχετικῆς ἀξίας τῶν διαφόρων στόλων, συζητοῦμεν περὶ ἀγνώστου. Οὕτω δὲ τὸ ζήτημα τοῦτο συγκινεῖ οὐ μόνον τὸν ναυτικὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ τὸν τύπον καὶ ἅπαν τὸ κοινόν. Ἂν ἀναγνώσῃ τις ἁπάσας τὰς σπουδαίας γαλλικὰς ἐφημερίδας ὡς καὶ τὰς εἰδικὰς ἐφημερίδας, θέλει ἰδεῖ πόσον ὁ ναυτικὸς κόσμος εἶνε ἀνήσυχος ἐκ τῆς ἐπὶ τῆς σκηνῆς εἰσόδου τοῦ νέου τούτου *μαχητοῦ*, ὅστις ἀνέτρεψε διὰ μιᾶς πάσας τὰς παραδόσεις τοῦ παρελθόντος.

Καὶ τῷ ὄντι, τὸ τορπιλλοφόρον ἐμπνέει εἶδος βαθείας καὶ μυστηριώδους ἐντυπώσεως καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ναύταις· ἡ ἀκόλουθος περίοδος ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ κ. Γκουζὰρ « *Τὸ πολεμικὸν ναυτικὸν — Θωρηκτὰ καὶ τορπιλλοβόλα* » εἶνε καταπληκτικὴ ἀπόδειξις. « Εἶνε περιεργότατον, λέγει ὁ ἀρχαῖος ὑπουργὸς τῶν ναυτικῶν, καὶ διδακτικώτατον νὰ σπουδάσωμεν, ἐφ' ὅσον δυνάμεθα νὰ τὸ πράξωμεν ἐν προσποιητῇ μάχῃ, τὴν ἠθικὴν κατάστασιν τῶν πληρωμάτων τῶν θωρηκτῶν, ἅτινα γνωρίζουσιν ὅτι κατὰ τὴν νύκτα θέλουσι προσβληθῆ παρὰ τῶν τορπιλλοφόρων. Ἐνῷ ἔτι ἡ σελήνη εἶνε ἐπὶ τοῦ ὁρίζοντος, καὶ γνωρίζουσιν ὅτι τὰ τορπιλλοφόρα δὲν θέλουσι παρουσιασθῆ, εἰσὶν οἱ ἄνδρες ἐν προφανεῖ καταστάσει νευρικῆς ταραχῆς. Ἐσήμανεν ἡ κατάκλισις, ἀλλ' οὐδεὶς κατεκλίθη, ἅπαντές εἰσιν ἐκεῖ, ἀγωνιῶντες, ἐξερευνῶντες τὸν ὁρίζοντα, παρεξηγοῦντες τὸν ἐλάχιστον κρότον.

Εἶτα ἡ σελήνη ἐξαφανίζεται, ἡ πολεμικὴ ἔγερσις σημαίνει πανταχοῦ, καὶ ἡ ἀγωνία διπλασιάζεται. Τέλος δὲ οἱ σκοπιωροὶ ἀγγέλλουσι τὸν

ἐχθρὸν καὶ ἄρχονται κατ' αὐτοῦ πυρὸς διὰ τῶν μυδραλλιοβόλων. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης μέχρις ἐκείνης, καθ' ἣν αἱ ἠλεκτρικαὶ ἀκτῖνες ἐπὶ τέλους τὸ συναντῶσιν, ἡ ἀγωνία πάντων εἶνε ἀληθῶς ἀλγεινὴ καὶ ἐκδηλοῦται διὰ προφανῶν συμπτωμάτων.

Νὰ ὑποπτεύῃ τις τὸν ἐχθρὸν—καὶ τίνα ἐχθρόν; —τόσῳ πλησίον ἑαυτοῦ! Νὰ διαλογίζηται μὴ οὗτος εἶνε ἴσως ἤδη ἐν βολῇ τορπίλλης καὶ νὰ μὴ διακρίνῃ αὐτόν· νὰ ὑποκύψῃ χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ ὑπερασπισθῇ, χωρὶς νὰ βάλῃ μίαν κἂν βολὴν τηλεβόλου! Εἶτα, αἴφνης φαιόν τι σημεῖον ἀναφαίνεται ἐν ταῖς φωτειναῖς ἀκτῖσι. Φαίνεται ὅτι κτύπημά τι μαγικῆς ῥάβδου μετεμόρφωσε τὸ πᾶν ἐπὶ παρουσίᾳ γνωστοῦ κινδύνου: ἕκαστος ἀναλαμβάνει τὴν ἀταραξίαν του καὶ τὴν ψυχραιμίαν του.... »

Ἡ ἀόριστος αὕτη, ἀλλ' ἀλγεινὴ συγκίνησις ἐξηγεῖται ἀναγινωσκομένης τῆς δραματικῆς διηγήσεως τῆς προσβολῆς σινικοῦ θωρηκτοῦ παρὰ γαλλικοῦ τορπιλλοφόρου ἐν τῇ μάχῃ τῆς Φου-Τσεοῦ.

« Ἡ ἐνέργεια τοῦ τορπιλλοφόρου εἶνε τρομερά, λέγει ἡ ἔκθεσις, οἱ ὁδηγοῦντες δὲ τοῦτο διατρέχουσι τὸν σοβαρώτερον κίνδυνον. Ἓν μόνον τῶν ὀγκωδῶν βλημάτων τοῦ ἐχθροῦ δύναται νὰ τὸ κατακερματίσῃ, καὶ ὅταν τὸν πλησιάζῃ, τὰ πολυβόλα καὶ ὁ τυφεκισμὸς θέλουσιν ἐπενέγκει ἐπὶ τοῦ καταστρώματός του ὀλεθρίας φθοράς. Οὕτω δὲ ἡ ἐπὶ τορπιλλοφόρου ἐπιβίβασις εἶνε δίπλωμα ἀνδρείας. Φαντάζεσθε τὸν ἀξιωματικόν, διοικητὴν τορπιλλοφόρου λαμβάνοντα διαταγὴν νὰ μεταβῇ ὅπως βυθίσῃ ἐχθρικὸν σκάφος; Πᾶς κίνδυνος δι' αὐτόν. Ἡ θάλασσα, ἡ κρύπτουσα καὶ προστατεύουσα αὐτὸν ἐν τῷ πρώτῳ μέρει τῆς ἐκστρατείας του, μέλλει ἴσως μετὰ στιγμὴν νὰ κυλίῃ τὸ πτῶμά του. Ὁ ἀντίπαλος μέλλει νὰ τὸν κατακεραυνοβολήσῃ διὰ βροχῆς χάλυβος, χυτοσιδήρου καὶ μολύβδου. Αὐτὴ ἔτι ἡ τορπίλλη ἡ μεθ' ἑαυτῆς φέρουσα τὸν τρόμον, δύναται νὰ πληχθῇ παρὰ βλήματος καὶ νὰ διαρρηχθῇ ἀνατινάσσουσα τὸ τορπιλλοφόρον.

Ἡ μάχη ἤρξατο. Τὰ σκάφη τοῦ στόλου ἤρξαντο τοῦ πυρός. Αἱ ὀβίδες πίπτουσι βροχηδὸν πανταχόθεν. Ἓν τῶν ἡμετέρων καταδρομικῶν, κανονοβολούμενον ἐκ τοῦ δεξιοῦ πλευροῦ παρὰ φρουρίου ἐκ δώδεκα πυροβόλων Κρούπ, προσεβλήθη ἐκ τοῦ ἀριστεροῦ πλευροῦ παρ' ἐχθρικοῦ θωρηκτοῦ. Σῆμά τι ἀναβιβάζεται ἐπὶ τοῦ ἱστοῦ τῆς ναυαρχίδος καὶ τὸ τορπιλλοφόρον ἐκκινεῖ. Ὁ ἐχθρὸς κατασκοπῶν βλέπει τὴν κίνησιν. Γινώσκει τὸν ἀπειλοῦντα αὐτὸν κίνδυνον καὶ συγκεντροῖ πάραυτα ἅπαν τὸ πῦρ του ἐπὶ τοῦ μικροῦ τούτου φαιοῦ σημείου, ὅπερ προχωρεῖ ταχέως πρὸς αὐτόν. Τρία μίλλια τοὺς διαχωρίζουσι καὶ ἀπαιτοῦνται διὰ τὸ τορπιλλοφόρον δέκα μόνον λεπτὰ ὅπως τὰ διανύσῃ. Ἐὰν δὲ δὲν βυθισθῇ πρὶν διατρέξῃ τὴν ἀπόστασιν ταύτην, τὸ θωρηκτὸν ἀπώλετο. Ὅθεν οἱ πυροβοληταὶ σκοπεύουσι τὰ πυροβόλα μετ' ἀκριβοῦς φροντίδος. Αἱ πρῶται ὀβίδες διέρχονται ἀρκούντως μακράν, ἀλλὰ τὸ ῥίμμα διωρθώθη καὶ ἤδη πίπτουσι τόσῳ πλησίον τοῦ τορπιλλοφόρου, ὥστε ἀναρρίπτουσι τὸ ὕδωρ ἐπὶ τοῦ καταστρώματός του. Ἰδοὺ μία πίπτουσα ἐπὶ τῆς πρῴρας. Πῖδαξ ὕδατος ὑψηλὸς κατὰ δέκα μέτρα ἀποκρύπτει τὸ τορπιλλοφόρον, ὁ ἐχθρὸς τὸ νομίζει βεβυθισμένον καὶ ἐκβάλλει ἐν ἄπειρον *οὐρρά!* Ἀλλὰ τὸ βλῆμα ἀνεπήδησε καὶ διῆλθεν ἄνωθεν. Ὁ πῖδαξ ἀναπίπτει ὡς βροχὴ καὶ τὸ γενναῖον μικρὸν σκάφος ἀναφαίνεται, διαρρεόμενον ἐξ ὕδατος ὡς εἰ ἐξήρχετο ἐκ τοῦ βάθους τῆς θαλάσσης καὶ τρέχον πάντοτε ὁλοταχῶς ἔμπροσθεν νέας ἀπειλῆς θανάτου.

Εἰσὶν ἐννέα ἐν ὅλῳ ἐντὸς τοῦ μικροῦ τούτου σκάφους καὶ βαίνουσιν ὅπως προσβάλωσιν εἶδός τι λεβιάθαν, ἐφ' οὗ ἐπιβαίνει πολυάριθμον πλήρωμα. Δὲν εἶνε πάλη ἑνὸς κατὰ δέκα, ἀλλ' ἑνὸς κατὰ ἑκατόν. Οὐδεμία λέξις ἀπηγγέλθη ἐκτὸς τῶν ἀναγκαίων παραγγελμάτων. Οἱ ἄνδρες οὗτοι, οὓς ὁ θάνατος ἐγγίζει διὰ τοῦ δακτύλου, εἰσὶ σιωπηλοὶ καὶ σύννοες. Καὶ μὴ νομίσητε ὅτι ἀδιαφοροῦσι περὶ τοῦ κινδύνου. Δὲν σκέπτονται τοὐναντίον ἢ περὶ τούτου. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τοῦ *δέρματός των,* ἀλλὰ περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἐπιχειρήσεως. Δέον ὅπως ἡ τορπίλλη δήξῃ τὰ πλευρὰ τοῦ ἐχθρικοῦ σκάφους. Μετὰ ταῦτα, ἐὰν βυθισθῶσι, τόσῳ χειρότερα!

Πάντες οἱ ὀφθαλμοί εἰσι προσηλωμένοι, πάντα τὰ νεῦρά εἰσι τεταμένα πρὸς τὸν ἐπιτευκτέον σκοπόν. Δὲν ἀπέχουσι πλέον ἢ πεντακόσια μέτρα. Τὰ βλήματα τῶν πολυβόλων συμμίγνυνται μετὰ τῶν ὀβίδων καὶ σαροῦσι τὸ κατάστρωμα. Πάντα τὰ ξύλινα μέρη κατακόπτονται παρὰ τῶν σφυρηλάτων βολίδων. Διαρκὲς πῦρ τυφεκίου ἄρχεται ἐκ τῶν θωρακίων τοῦ ἐχθροῦ, καὶ αἱ βολίδες, διερχόμεναι διὰ τῶν σπανίων ἀνοιγμάτων, ἔθηκαν ἤδη τρεῖς ἄνδρας ἐκτὸς μάχης. Εἰσὶ κατακεκλιμένοι ἐν τῇ γωνίᾳ, εἰς ἣν ἠδυνήθησαν νὰ συρθῶσι, διότι δὲν ἔχουσι τὸν καιρὸν νὰ σκεφθῶσι περὶ αὐτῶν καὶ δὲν θέλουσι δυνηθῆ ν' ἀσχοληθῶσι περὶ τῶν τραυματιῶν ἢ μετὰ δύω λεπτά, ὅταν ἡ τύχη πάντων ἀποφασισθῇ.

Τὸ τορπιλλοφόρον μέλλει νὰ ἐγγίσῃ τοῦ σκοποῦ. Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐκστρατείας ἐξησφαλίσθη, διότι τὸ ῥίμμα τῶν ὀβίδων εἶνε ἀνίσχυρον ἀπὸ τῆς μικρᾶς ταύτης ἀποστάσεως. Ὁ τυφεκισμὸς δὲν δύναται νὰ βυθίσῃ τὸ τορπιλλοφόρον, δὲν δύναται ἢ νὰ φονεύσῃ ἀνθρώπους.... τοῦτο δὲν εἶνε σπουδαία ὑπόθεσις!

Ἤδη δέον ὁ πλοίαρχος νὰ ἔχῃ διαγνωστικὸν ὄμμα καὶ ἀταραξίαν, οἱ ἄνδρες του δέον νὰ ἐκτελῶσι τὰς διαταγάς του μὲ ταχύτητα ἀστρα-

πῆς, διότι ἡ τορπίλλη βαλλομένη ἐν δευτερόλεπτον ταχύτερον θέλει ἀποτύχει τοῦ κεραυνοβόλου ἀποτελέσματός της, καὶ ἐὰν βραδύνωσιν ἐπὶ ἓν δευτερόλεπτον, τὸ μικρὸν σκάφος θέλει θραυσθῇ μετὰ καταπληκτικῆς ταχύτητος κατὰ τῶν πλευρῶν τοῦ ἰσχυροῦ του ἀντιπάλου.

Ἐγγίζουσι σχεδὸν πρὸς τὸ ἐχθρικὸν σκάφος. Αἱ διὰ τῆς χειρὸς ριπτόμεναι χειροβομβίδες ἀναπηδῶσι διαρρηγνύμεναι. Εἷς ἀνὴρ φονεύεται, ὁ πλοίαρχος τραυματίζεται φρικωδῶς εἰς τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ συνέχων ἑαυτὸν δι' ὑπερτάτου ἀγῶνος, συγκρατούμενος εἰς τὸν τοῖχον, μένει ἔτι ὄρθιος. Πελιδνός, περιρρεόμενος ἐξ αἵματος, φοβερὸς ἐξ ἀταραξίας καὶ γενναιότητος, ἔχων τὸ ὄμμα πάντοτε προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ ἐχθροῦ:

« — Προσοχή!.... Ρίψατε!!!

Τὸ τρομερὸν μηχάνημα ἐρρίφθη. Ἓν κῦμα ἀκόμη παράγεται καὶ φρικώδης κριγμὸς ἀκούεται, παρακολουθούμενος ὑπὸ πενθίμου κραυγῆς ἄλγους. Ὁ πυγμαῖος ἐνίκησε τὸν γίγαντα!

— Ἐπὶ δεξιὰ ὅλως! — καὶ τὸ μικρὸν σκάφος, στρεφόμενον ταχέως περὶ ἑαυτό, ἀπομακρύνεται ὁλοταχῶς, ἐνῷ τὸ ἐχθρικὸν θωρηκτὸν βυθίζεται ἐν τοῖς κύμασι.

Μετὰ δέκα λεπτά, ἐπανευρίσκεται ἐν τῇ θέσει του παρὰ τῷ ναυάρχῳ, ὅστις προσκαλεῖ τὸν πλοίαρχον ὅπως τὸν συγχαρῇ. Φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ φορείου. Κατὰ τὸν χρόνον τοῦτον ἡ μάχη ἐξακολουθεῖ. Νέος ἀγὼν μέλλει ἴσως νὰ καταστῇ ἀναγκαῖος. Ταχέως διορίζεται προσωρινὸς πλοίαρχος καὶ τέσσαρες ἄνδρες ὅπως συμπληρώσωσι τὸ μικρὸν πλήρωμα, καὶ ἰδοὺ τὸ τορπιλλοφόρον ἕτοιμον ὅπως ἐκτελέσῃ νέαν ἀποστολήν. Ἐπιβιβάζονται νέοι ἥρωες.»

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Ν. Κ. ΓΟΥΛΙΜΗΣ
Λοχαγὸς τοῦ Πυροβολικοῦ.

Η ΔΙΑΘΗΚΗ

Ἦτο χειμὼν καὶ ἐκαθήμην μετὰ τοῦ πάππου μου πλησίον τῆς ἑστίας.

— Αὐτὴν τὴν ἑσπέραν, παιδί μου, μοὶ εἶπεν ὁ ἐξαίρετος γέρων, θὰ σοῦ διηγηθῶ ὄχι μῦθον, διότι εἶσαι πλέον μεγάλος, ἀλλὰ κἄτι ἄλλο, τὸ ὁποῖον νὰ σοῦ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ζωήν σου.

— Λοιπόν, παππούλη, ἀπήντησα, λέγε, σὲ ἀκούω.

Ὁ γέρων ἤνοιξε τὴν ἀργυρᾶν ταμβακοθήκην του, ἔλαβε μίαν *πρέζαν* ταμβάκου, τὴν ἔφερεν εἰς τὴν ῥῖνά του, ἔθεσε τὴν ἀριστερὰν κνήμην του ἐπὶ τῆς δεξιᾶς καὶ ἐξηκολούθησε·

— Σὲ προειδοποιῶ, παιδί μου, ὅτι θὰ σοῦ διηγηθῶ πράγματα σοβαρά.

— Τὰ σοβαρὰ ποτὲ δὲν μὲ κουράζουν ὅταν μοῦ τὰ διηγῆται ὁ παπποῦς.

Τὴν παιδικὴν ταύτην κολακείαν ἀκούσας ὁ γέρων ἐμειδίασε.

— Νὰ ἐνθυμῆσαι καλά, μικρέ μου, τὸ ῥητόν: *Ποτὲ νὰ μὴν ἐκδύεσαι πρὶν στρώσῃς τὸ κρεβ-βάτι σου!*

— Ἀλλά, παππούλη μου, αὐτὸ δὲν τὸ καταλαμβάνω πολὺ καλά. Εἰπέ μου, σὲ παρακαλῶ, τί σημαίνει;

— Ἔχεις δίκαιον, παιδί μου. Πρέπει νὰ σοῦ τὸ ἐξηγήσω. Αὐτὸ λοιπὸν σημαίνει ὅτι ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος ποτὲ δὲν πρέπει νὰ δίδῃ ὅλα ὅσα ἔχει πρὶν ἀποθάνῃ.

Προφανῶς αὐτὴ ἡ ἐξήγησις καθίστα μὲν τὸ ῥητὸν σαφέστερον, ἀλλ' ἦτο πολὺ μελαγχολική. Τὰ παιδία θλίβονται, καὶ δικαίως, ὅταν ὁμιλῇ τις πρὸς αὐτὰ περὶ θανάτου.

Ὁ παππούς μου τὸ ἐννόησε καὶ ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ.

— Σὲ προειδοποίησα ὅτι θὰ σοῦ ὁμιλήσω διὰ πράγματα σοβαρά. Θὰ σοῦ διηγηθῶ ὄχι μῦθον ἀλλ' ἀληθινὴν ἱστορίαν, τὴν ὁποίαν ἐνθυμοῦμαι, διότι ἔγεινεν ὅταν ἤμην νέος.

Ἄκουσε λοιπὸν αὐτὴν τὴν ἱστορίαν καὶ νὰ τὴν διηγηθῇς καὶ σὺ εἰς τὰ ἐγγόνιά σου, διότι εἶνε διδακτική. Πρέπει νὰ τὴν εἰξεύρουν ὅλαι αἱ οἰκογένειαι.

Πρὸ ἑξῆντα περίπου χρόνων ἐγνώρισα γέροντα σεβάσμιον ὀνομαζόμενον Χαρίδημον * * *. Εἶχεν ἀναχωρήσει μικρὸς μὲ εἴκοσι μόνον φράγκα, ὅταν δὲ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, εἶχε περιουσίαν τριακοσίων χιλιάδων φράγκων. Δι' αὐτὸ τὸν ὠνόμασαν ὁ ***πλούσιος***.

Ἡ σύζυγός του ἀπέθανε καὶ εἶχε μόνον μίαν θυγατέρα δεκαεννέα ἐτῶν. Ἡ θυγάτηρ του ἦτο ἡ μόνη χαρά του, καὶ τὸ προσφιλέστερον ὄνειρόν του ἦτο νὰ τὴν ὑπανδρεύσῃ μὲ ἕνα καλὸν νέον πρὶν ἀποθάνῃ. Πρωῒ λοιπὸν καὶ ἑσπέρας παρεκάλει τὸν Θεὸν εἰς τὴν προσευχήν του νὰ τοῦ στείλῃ ἕνα καλὸν γαμβρόν.

Ἡ Μαρία, (τοιουτοτρόπως ὠνομάζετο ἡ θυγάτηρ τοῦ γέροντος) ἦτο πλουσία καὶ ὡραία, ὁ δὲ Θεὸς βεβαίως θὰ τῆς ἔστελλε καλὸν σύζυγον.

Ἐπαρουσιάσθησαν δέκα ἢ δώδεκα, ἀλλ' ὁ Χαρίδημος ἐπροτίμησεν ἐκεῖνον, τὸν ὁποῖον ἠγάπα ἡ θυγάτηρ του. Ὁ νέος ἦτο καλός· εἰξεύρεν ὀλίγον ἀπὸ ὅλα, εἰξεύρεν ὀλίγα γαλλικά, ὀλίγον χορόν, ὀλίγην μουσικήν, ὀλίγην ζωγραφικήν, δὲν εἰξεύρεν ὅμως κανὲν ἐπάγγελμα.

Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔβλαπτε· μήπως ἡ νέα δὲν ἦτο πλουσία καὶ διὰ τοὺς δύο;

Ἀφοῦ ἔγεινεν ὁ γάμος, ὁ γέρων Χαρίδημος ἐπροσκάλεσε τὰ τέκνα του καὶ τοὺς εἶπε·

« — Πολὺ καλὰ καταλαμβάνετε, παιδιά μου, ὅτι τίποτε δὲν ἀγαπῶ εἰς τὸν κόσμον περισσό-

ρον ἀπὸ σᾶς. Ἐγὼ τώρα εἶμαι γέρων· εἰς τί θὰ μοῦ χρησιμεύσουν τὰ χρήματα; Ἐπροσκάλεσα λοιπὸν τὸν συμβολαιγράφον· εὑρίσκεται εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον μὲ τὰ χαρτιά του, τὴν *πέναν* καὶ τὸ μελανοδοχεῖόν του. Θὰ σᾶς παραχωρήσω ἀπὸ τώρα ὅλην τὴν περιουσίαν μου, καὶ οὔτε λεπτὸν θὰ κρατήσω. Ἀλλὰ θὰ μὲ γηροκομήσετε σεῖς, εἶμαι δὲ βέβαιος ὅτι πλησίον σας τίποτε δὲν θὰ στερηθῶ.»

Ἡ Μαρία καὶ ὁ σύζυγος της ἐῤῥίφθησαν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ γέροντος, τὸν ἠσπάσθησαν καὶ τοῦ ἐξέφρασαν ἀπείρους εὐχαριστίας.

Ὁ συμβολαιογράφος συνέταξε τὸ ἔγγραφον, ὁ γέρων τὸ ὑπέγραψε, τὸ δὲ ἀνδρόγυνον ἔγεινε πλούσιον.

Ἐπὶ ἓξ μῆνας τὰ πράγματα ἔβαινον κατ' εὐχήν. Οἱ σύζυγοι μεγάλως ἐπεριποιοῦντο τὸν γέροντα, ὁ ὁποῖος παρεχώρησε πρὸς αὐτοὺς μὲ τόσην γενναιοδωρίαν ὅλην τὴν περιουσίαν του. Ἐφρόντιζον νὰ ἱκανοποιοῦν ὅλας τὰς ἐπιθυμίας του καὶ νὰ ἐκτελοῦν καὶ τὰς ἐλαχίστας φαντασιοπληξίας του.

Οἱ σύζυγοι εἶχον ἅμαξαν, τὴν ὁποίαν ἐδώρησε πρὸς αὐτοὺς ὁ γέρων. Ὁ Χαρίδημος ἐξήρχετο λοιπὸν εἰς τὸν περίπατον μὲ τὴν ἅμαξαν, ἔδιδε γεύματα εἰς τοὺς φίλους του, ὅταν τοῦτο τὸν ηὐχαρίστει καὶ μετεχειρίζετο τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ του ὡς νὰ ἦτον ἰδική του.

Τὸν ἔνατον μῆνα συνέβη ἔξαφνα μικρὰ ψυχρότης.

Οἱ σύζυγοι ἔλεγον μεταξύ των ὅτι ὁ γέρων ἦτο ὀλίγον ἀδιάκριτος, ὅτι ἐκούραζε πολὺ τὰ ἄλογα, καὶ ὅτι διόλου δὲν ἔβαζεν νερὸν εἰς τὸ κρασί του.

Τὸν δέκατον μῆνα ὁ ὑπηρέτης ἔκαμε πρὸς τοὺς συζύγους τὴν παρατήρησιν, ὅτι ὁ γέρων ἔκαιε πολὺ κερί.

Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἔτους ὅλοι ὁμοῦ ἐστραβοκύτταζαν τοὺς φίλους του, καὶ κρυφίως ἔδερναν τὸν σκύλον του.

Ὁ γέρων Χαρίδημος ἐννόησεν ὅλα αὐτά, ἐλυπήθη πολύ, ἀλλὰ τίποτε δὲν ἀπέδειξεν.

Ἤλπιζεν ὅτι ἡ κατάστασις αὐτὴ θὰ μετεβάλλετο.

Τὸν δέκατον τρίτον μῆνα ἐγένετο γάμος· πτωχὸς ἐνυμφεύετο πτωχήν. Ὁ γέρων ἠθέλησε νὰ στείλῃ ὡς δῶρον εἰς τοὺς πτωχοὺς ἐκείνους μελλονύμφους ἕνα βαρελάκι κρασί, ἀλλὰ τὰ τέκνα του τοῦ εἶπον·

«—Πατέρα, ὅ,τι εὑρίσκεται εἰς τὴν οἰκίαν μας εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν σου, ἀλλὰ διὰ ἀτομικήν σου χρῆσιν· πολὺ ὅμως θὰ λυπηθοῦμεν ἂν χαρίζῃς εἰς τοὺς ἄλλους τὰ πράγματα τῆς οἰκογενείας σου.»

Ὁ γέρων ἐστέναξε πικρῶς καὶ ἔκαμε τὴν ἑπομένην σκέψιν·

«— Βέβαια, ἔκαμα μεγάλην ἀνοησίαν.»

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτον ἄνθρωπος ἔξυπνος, ἐπρόσθεσεν ἀμέσως·

«— Αὐτὸ βέβαια εἶναι δυσάρεστον, ἀλλ' ὑπάρχει θεραπεία τοῦ κακοῦ.»

Τὴν ἐπαύριον τῆς ἀξιομνημονεύτου ἐκείνης ἡμέρας ὁ γέρων κατέφυγεν εἰς τὸ ἑξῆς στρατήγημα·

Ἀπεσύρθη εἰς τὸ δωμάτιόν του, καὶ παρήγγειλεν εἰς τοὺς ὑπηρέτας νὰ μὴ τὸν ἀνησυχήσουν.

«— Ἔχω, εἶπε, σπουδαίαν ὑπόθεσιν, ὑπόθεσιν συμφέροντος.»

Ἐκάθισεν ἀκολούθως πλησίον εἰς τὴν τράπεζαν, ἤνοιξεν ἓν συρτάριον, καὶ ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ ἓν σακκίδιον.

Μέσα εἰς τὸ σακκίδιον ὑπῆρχον χρυσᾶ εἰκοσάφραγκα.

Μέχρι τῆς μεσημβρίας ἐμέτρα τὰ ἴδια εἰκοσάφραγκα, καὶ τὰ ἐκουδούνιζεν ἀρκετὰ δυνατὰ διὰ ν' ἀκούσουν τὸν ἦχον ἡ Μαρία καὶ ὁ σύζυγός της.

Ἔφθασεν ἡ ὥρα τοῦ προγεύματος. Ἔστειλαν τὸν ὑπηρέτην νὰ τὸν προσκαλέσῃ νὰ καταβῇ εἰς τὸ φαγητόν, ἀλλ' ἐκεῖνος εἶπε πρὸς τὸν ὑπηρέτην·

«— Εἰπέ τους ὅτι τοὺς παρακαλῶ νὰ μὴ μὲ περιμένουν. Σήμερον δὲν πεινῶ· ἔπειτα ἔχω καὶ πολλὴν ἐργασίαν.»

Καὶ ἐξηκολούθει μετρῶν τὰ εἰκοσάφραγκα.

Ἡ Μαρία καὶ ὁ σύζυγός της ἀκούσαντες τὸν ἦχον ἔτρεξαν μὲ τὰ χειρόμακτρα περὶ τὸν λαιμόν.

«— Καλὲ πατέρα, ἠρώτησεν ἡ Μαρία, ποῦ ηὗρες τόσα πολλὰ χρήματα, ἀφοῦ ὅταν ὑπανδρεύθηκα μοῦ ἔδωκες ὅλην τὴν περιουσίαν σου καὶ ὅλα τὰ χρήματά σου;»

«— Ἀγαπητή μου κόρη, ἀπήντησεν ὁ γέρων, εἶνε πληρωμὴ χρέους, τὸ ὁποῖον ἐνόμιζα χαμένον. Εἶνε, νομίζω, τριάντα χιλιάδες φράγκα. Ἔχω σκοπὸν νὰ σᾶς τὰ χαρίσω καὶ αὐτά, καὶ πρέπει νὰ προσκαλέσητε τὸν συμβολαιογράφον.»

Ἀμέσως προσεκλήθη ὁ συμβολαιογράφος καὶ συνέταξε τὴν ἑπομένην διαθήκην·

«Ἐγώ, Χαρίδημος*** οἰκείᾳ βουλήσει καὶ »σώας ἔχων τὰς φρένας, σήμερον τὴν... συν»τάσσω καὶ ὑπογράφω ἰδιοχείρως τὴν παροῦσαν »διαθήκην, διὰ τῆς ὁποίας δηλῶ ὅτι μετὰ τὸν »θάνατόν μου ἀφίνω εἰς τὴν θυγατέρα μου καὶ »εἰς τὸν γαμβρόν μου ὅ,τι ὑπάρχει ἐντὸς τοῦ με»γάλου κιβωτίου τοῦ εὑρισκομένου ἐντὸς τοῦ δω»ματίου μου.»

Ὁ γέρων λαμβάνει τὸν κάλαμον καὶ ὑπογράφει.

Ἡ Μαρία καὶ ὁ σύζυγός της πετοῦν ἀπὸ τὴν χαράν των.

Τότε ὁ γέρων ἔπραξε τὸ ἑξῆς. Ἔλαβε τὰ εἰκοσάφραγκα καὶ τὰ ἔβαλεν εἰς ἀσφαλὲς μέρος διὰ νὰ τὰ ἐξοδεύσῃ εἰς τοὺς φίλους του, ἔπειτα δὲ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπλήρωσε τὸ κιβώτιον μὲ πέτρας καὶ ἄμμον.

Ἐν τούτοις εἰς τὴν οἰκίαν τὰ πάντα διὰ τὸν γέροντα Χαρίδημον μετεβλήθησαν· τὰ τέκνα του τὸν ἐπεριποιοῦντο καὶ πάλιν καὶ τὸν ἐκολάκευον, διότι ἐφοβοῦντο μήπως ἂν τὸν δυσαρεστήσουν, μεταμεληθῇ καὶ μεταβάλῃ τὴν διαθήκην του.

Μετὰ τρία ἔτη ὁ γέρων ἀπέθανεν.

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν τοῦ θανάτου του τὰ τέκνα τοῦ γέροντος τρέχουν, ἀνοίγουν τὸ κιβώτιον, καὶ μένουν ἔκθαμβοι βλέποντες ἐντὸς αὐτοῦ πέτρας, ἄμμον, καὶ μίαν ἐπιστολὴν περιέχουσαν μόνον αὐτὰς τὰς λέξεις·

«Αὐταὶ αἱ πέτραι καὶ αὐτὴ ἡ ἄμμος θὰ χρησιμεύσουν διὰ ν' ἀρχίσῃ ἡ οἰκοδομὴ ἑνὸς φρενοκομείου δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δίδουν ὅ,τι ἔχουν πρὸ τοῦ θανάτου των!»

Κ. (Κατὰ τὸ γαλλικόν.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Στατιστικὴ τῶν καρφοβελονῶν. Περίεργοι στατιστικοὶ ὑπολογισμοὶ ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῶν καρφοβελονῶν, αἵτινες κατασκευάζονται καθ' ἡμέραν. Τὰ χειροτεχνεῖα τῆς Βιρμιγχάμης κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ταύτῃ, παράγοντα καθ' ἑκάστην 37 ἑκατομμύρια περίπου καρφοβελόνας· τὰ τοῦ Λονδίνου, Strades καὶ Δουβλίνου παράγουσι 13 ἑκατομμύρια· ἑπομένως ἐν ὅλῳ καθημερινὴ παραγωγὴ 50 ἑκατομμυρίων καρφοβελονῶν διὰ μόνην τὴν Ἀγγλίαν. Ἐν Γαλλίᾳ τὰ διάφορα ἐργοστάσια τοῦ Aigle, τοῦ Rugle, τῶν Παρισίων παράγουσι περὶ τὰ 20 ἑκατομμύρια· ἐν Ὀλλανδίᾳ δέ, Γερμανίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ γίνεται παραγωγὴ 10 περίπου ἑκατομμυρίων. Ὥστε δύναταί τις νὰ ἀναγάγῃ ὡς ἔγγιστα εἰς 80,000,000 τὸν ἀριθμὸν τῶν καθ' ἑκάστην κατεργαζομένων καρφοβελονῶν, τουτέστιν 29 δισεκατομμύρια καὶ 200 ἑκατομμύρια κατ' ἔτος. Ἡ ποσότης αὕτη ἀντιπροσωπεύει ἀξίαν 11 καὶ ἡμίσεος ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Παρὰ τὴν καταπληκτικὴν αὐτὴν παραγωγήν, καὶ μολονότι αἱ καρφίτσαι οὐδέποτε φθείρονται καὶ σπανιώτατα θραύονται, ἀκούει τις ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν: «Δὲν ἔχετε νὰ μοῦ δανείσετε μίαν καρφίτσαν;» ὥστε ὀφείλομεν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι αὗται ἐκλείπουσιν ἀπὸ τὴν κυκλοφορίαν χανόμεναι, καὶ ὅτι χάνονται καθ' ἑκάστην 80 ἑκατομμύρια. Αἱ καρφοβελόναι ὑπῆρξαν ἐπὶ πολὺ ἓν ἀπὸ τὰ περίεργα παραδείγματα τῶν ἀποτελεσμάτων, ἅτινα δίδει ὁ καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας· ἑκάστη βελόνη διήρχετο τῶν χειρῶν δώδεκα ἐργατῶν, καὶ ἕκαστος ἐργάτης συνεισέφερε καθ' ἑκάστην εἰς τὴν κατασκευὴν 100 χιλιάδων καρφοβελονῶν. Σήμερον αἱ μηχαναὶ ἀντικατέστησαν ἐν τοῖς πλείστοις τὴν διὰ τῶν χειρῶν ἐργασίαν. Ἐὰν μετὰ τοὺς κολοσσιαίους ἀριθμούς, τοὺς ὁποίους παρέχει ἡ στατιστικὴ τῆς παραγωγῆς τῶν καρφοβελονῶν, ζητήσῃ τις νὰ μάθῃ πόσον ἀξίζει μία μόνη ἐξ αὐτῶν, εὑρίσκει οὐχ ἧττον περίεργον ἀριθμόν: κατὰ τὸν μέσον ὅρον τῆς πωλήσεως ἐν τοῖς ἐργοστασίοις ἡ τιμὴ μιᾶς καρφοβελόνης ποικίλλει ἀπὸ δύο μέχρι τριῶν χιλιοστημορίων τοῦ λεπτοῦ.

Μέχρι τῆς πρώτης Ἰανουαρίου 1884 ὑπῆρχον εἰς τὰ διάφορα Εὐρωπαϊκὰ κράτη σιδηραῖ ὁδοὶ τῶν ἑξῆς ἐκτάσεων: ἐν Γερμανίᾳ 36,437 χιλιομέτρων, ἐν Μεγάλῃ Βρετανίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ 29,619 χιλιομέτρων, ἐν Γαλλίᾳ 29,145 χιλιομέτρων, ἐν Ρωσσίᾳ καὶ Φιλλανδίᾳ 25,363 χιλιομέτρων, ἐν Αὐστρο-Οὑγγαρίᾳ 21,030 χιλιομέτρων, ἐν Ἰταλίᾳ 9,578 χιλιομέτρων, ἐν Ἱσπανίᾳ 8,498, ἐν Σουηδίᾳ 8,249, ἐν Ὀλλανδίᾳ 2,063, ἐν Βελγικῇ καὶ Λουξεμβούργῳ 5,065, ἐν Ἑλβετίᾳ 3,000, ἐν Νορβηγίᾳ 1,694, ἐν Πορτογαλλίᾳ 1,614, ἐν Ρουμανίᾳ 1,477, ἐν Τουρκίᾳ 1,105, ἐν Βουλγαρίᾳ 224, καὶ ἐν Ἑλλάδι 100 ὡς ἔγγιστα χιλιομέτρων, πλὴν τῶν νῦν κατασκευαζομένων.

Ἡ μικρὰ πόλις Crefeld, ἐκτὸς τῶν διαφόρων ἐν αὐτῇ ἐργοστασίων χημικῶν προϊόντων, ὡρολογίων καὶ μουσικῶν ὀργάνων, διακρίνεται ὡς πρὸς τὴν μεταξουργίαν, ἥτις εἶνε ἡ κυριωτέρα βιομηχανία της, ἀπασχολοῦσα περισσοτέρους τῶν δεκακισχιλίων ἐργατῶν. Ἀντίζηλος ταύτης εἶνε ἡ Λυών, τῆς ὁποίας τὰ μετάξινα προϊόντα εἶνε ὡραῖα καὶ φημίζονται, ἀλλ' εἶνε λίαν ἀκριβά, ἕνεκα τῆς ἀκριβείας τοῦ πρώτου ὑλικοῦ καὶ τοῦ λίαν ἐπιμελοῦς τῆς ἐργασίας· οἱ Γερμανοί, μεταχειριζόμενοι ὑλικόν τι πολὺ κατώτερον τῆς μετάξης, κατασκευάζουσιν ἐξ αὐτοῦ μαῦρα βελούδινα ὑφάσματα εἰς εὐθηνὰς τιμάς, συναγωνιζόμενα οὕτως ἐπικινδύνως πρὸς τὰ λυοναῖα προϊόντα. Ἀλλ' οἱ Γάλλοι κατώρθωσαν, μεταρρυθμίσαντες τὴν ἐργασίαν των καὶ μεταχειρισθέντες ὑφαντικὰς μηχανὰς ἀναλόγους πρὸς τὰς γερμανικάς, νὰ κατασκευάσωσι βελούδινα ὑφάσματα ἐπωφελῶς, ὅμοια πρὸς τὰ τοῦ Crefeld.

Ἡ μακροβιότης παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν.— Ὁ Ζήνων ἔζησεν 102 ἔτη· ὁ Δημόκριτος 104· ὁ Διογένης 90· ὁ Ἱπποκράτης 99· ὁ Πλάτων 82· ὁ Ἰσοκράτης 98, ὁ δὲ διδάσκαλος αὐτοῦ Γοργίας 107· ὁ Σωκράτης ἔπιε τὸ κώνειον εἰς ἡλικίαν 70 ἐτῶν, ὁ δὲ Ἀρχιμήδης ἐφονεύθη ὑφ' ἑνὸς στρατιώτου εἰς ἡλικίαν 75 ἐτῶν. Ὁ Σοφοκλῆς ἔζησεν 90 ἔτη, ὁ δὲ Πίνδαρος συνέγραφε μέχρι τοῦ 84 ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτοῦ· ὁ Σιμωνίδης δὲν εἶχεν ἀντίπαλον μέχρι τοῦ 90 ἔτους τῆς ἡλικίας του.

Πάντες οἱ κυνηγετικοὶ κύνες ἀναγνωρίζουσι τὸ ὅπλον τοῦ κυνηγίου· μόλις τὸ παρατηρήσωσιν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κυρίου των ἐκδηλοῦσιν τὴν χαράν των δι' ὑλακῶν καὶ πηδημάτων, ἐννοοῦντες ὅτι πρόκειται μετ' ὀλίγον νὰ ἱκανοποιηθῇ ἡ μᾶλλον εὐχάριστος ἀπόλαυσίς των. Ἀλλὰ κύων τις ἐξ αὐτῶν εἶχεν ὀξυτέραν παρατηρητικότητα.

«Ἦτο γέρων, ἄχρηστος σχεδόν, γράφει περὶ αὐτοῦ ὁ κύριός του, καὶ πολλάκις συνέβαινε νὰ ἐξέλθω εἰς τὴν θήραν χωρὶς αὐτοῦ. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ τὸν ὑπεκφεύγω πλέον, μὲ παρεφύλαττεν ἐκεῖνος κάθε πρωΐ, ἀκολουθῶν με βῆμα πρὸς βῆμα, ὅταν ἔφερον τὴν κυνηγετικήν μου ἐνδυμασίαν, καὶ ἀποφεύγων νὰ φάγῃ, διὰ νὰ μὴ με ἀπολέσῃ τῆς ὄψεως. Ἅπαξ τῷ παρέθηκα ἓν ἰδιαίτερον φαγητόν, ὅπερ κατ' ἐξοχὴν ἠγάπα, καὶ ἐνῷ τὸ ἀπεγεύετο, κατίσχυσε κατ' ἐκείνην

τὴν ἡμέραν ἡ λαιμαργία του, καὶ ἠπάτησα τὴν ἐπαγρύπνησίν του. Ἔκτοτε οἱονδήποτε μαγείρευμα τῷ προσέφερον δὲν τὸ ἤγγιζε πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς μας ἐκ τῆς θήρας, ἢ ὁσάκις, παρελθούσης τῆς συνήθους πρὸς ἀναχώρησιν ὥρας, ἦτο βέβαιος ὅτι θὰ ἔμενον οἴκοι.

~~~~~~~

Ἀντιθέτως πρὸς ὅσα ἐδημοσιεύθησαν περὶ τῆς αὐτοκτονίας τῶν σκορπίων, περὶ ἧς καὶ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» ἐγένετο λόγος, ἐπιστέλλουσιν εἰς τὴν «Ἐπιστημονικὴν Ἐπιθεώρησιν» τὰ ἑπόμενα, ἅτινα μεταφέρομεν ἐνταῦθα.

«Ἔχων εἰς τὴν διάθεσίν μου ἀρκετὸν ἀριθμὸν σκορπίων, ἠθέλησα νὰ ἴδω κατὰ πόσον εἶνε βάσιμος ἡ δοξασία, καθ' ἣν ὁ σκορπίος αὐτοκτονεῖ ἐν δεδομέναις περιστάσεσι, μεταξὺ δ' ἄλλων καὶ ὅταν περιστοιχίζεται ὑπὸ πυρός. Ὅθεν κατασκευάσας κύκλον ἐκ θερμῆς ἀνθρακιᾶς, ἔθεσα ἐν τῷ μέσῳ περὶ τοὺς δεκαπέντε σκορπίους.

Ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἐνήργησε κατὰ τὸν αὐτὸν σχεδὸν τρόπον. Μετά τινας στιγμὰς ἀκινησίας ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ κύκλου, ἕκαστος σκορπίος ἤρχισε νὰ περιτρέχῃ τῇδε κακεῖσε, προσκρούων κατὰ τοῦ πυρίνου διαφράγματος, παρακάμπτων, ἀνευρίσκων τὸ αὐτὸ ἐμπόδιον, καὶ ἐπανερχόμενος ἐν τῷ μέσῳ μετὰ ἕνα ἢ δύο γύρους. Τότε ἀναλαμβάνων πολεμικὴν στάσιν, ὀρθώθη ἐπὶ τῶν ποδῶν του, κλίνων πρὸς τὰ ἔμπρὸς τὴν κοιλίαν του, εἰς τρόπον ὥστε τὸ κέντρον του εὑρίσκετο ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του, ἤ, κυρίως, πρὸ αὐτῆς. Μετὰ εὐτολμίας δὲ ἀξίας κρείττονος τύχης, ὥρμησεν ἐναντίον τῶν ἀνθράκων, κινῶν παντοιοτρόπως τὴν οὐράν του, μεταχειριζόμενος αὐτὴν ὅπως ἀπομακρύνῃ τὰ ἐμπόδια, προσπαθῶν νὰ πλήξῃ, ἀλλ' οὐδέποτε ζητῶν νὰ πλήξῃ ἑαυτόν. Προσήγγισα πολλάκις ἐπὶ τῶν ῥάχεών των ἀναμμένον ἄνθρακα, τὸν ὁποῖον ἐπεχείρουν μὲν νὰ τὸν ἀπομακρύνωσι διὰ τῆς οὐρᾶς, ἀλλ' οὐδ' ἅπαξ ἤγγισαν δι' αὐτῆς τὴν ῥάχιν. Ἐν συνόλῳ οὐδεὶς τῶν οὕτωσὶ μαρτυρησάντων σκορπίων ηὐτοκτόνησεν, οὐδεὶς μοὶ ἐφάνη θέλων νὰ αὐτοκτονήσῃ. Οὐχ ἧττον πιστεύω ὅτι ἀκουσίως, καὶ νομίζων ὅτι πλήττει τὸ παροργίζον αὐτὸν πρόσκομμα, ὁ σκορπίος αὐτοκτονεῖ, ἀλλὰ τοῦτο πράττει ἀκουσίως.

~~~~~~~

Εἰς τὰ *περὶ πένθους* ἐν προηγουμένοις φύλλοις δημοσιευθέντα δύνανται νὰ προστεθῶσι καὶ αἱ ἑξῆς συμπληρωτικαὶ παρατηρήσεις. Ἐν ἀρχῇ τοῦ κοινωνικοῦ βίου ὁ ἄνθρωπος οὐδαμῶς φαίνεται μεριμνῶν περὶ τῶν νεκρῶν, ἀλλ' ἀφροντίστως παραδίδωσιν αὐτοὺς βορὰν εἰς τὰ σαρκοφάγα θηρία ἢ ὄρνεα. Ἐνίοτε μάλιστα ὁ τύπος οὗτος τῆς κηδείας, ἢ ὀρθότερον ἡ ἔλλειψις παντὸς τύπου, διατηρεῖται καὶ ἐν κοινωνίαις ἀρκούντως προηγμέναις ἐν τῇ ἡμερώσει· ἀλλὰ τότε ἀναφαίνονται δεισιδαίμονες συνήθειαι, προστίθενται τελεταί, καὶ ἀναγκαῖον θεωρεῖται ζῷα προνομιοῦχα νὰ καταβροχθίσωσι τὰς σάρκας τοῦ νεκροῦ· οὕτω λόγου χάριν δοξάζουσιν, ὅτι τὸν νεκρὸν δέον νὰ φάγωσιν οἱ ἰχθῦς ὡρισμένων ποταμῶν. Ἀλλαχοῦ ἐκθέτουσι τοὺς νεκροὺς ἐπὶ ἰκριωμάτων, ἐπὶ δένδρων κλπ. Συνελόντι δ' εἰπεῖν ἐν πάσαις ταῖς περιστάσεσι ταύταις ἡ ἐγκατάλειψις τῶν νεκρῶν δὲν εἶνε πλέον κτηνώδης.

Ἄλλοι λαοὶ πάλιν θάπτουσι τοὺς νεκροὺς εἰς σπήλαια ἢ εἰς τάφους, κατασκευαζομένους ἐνίοτε κατὰ τὸν τρόπον τῶν κατοικιῶν τῶν ζώντων, ἢ ὑπὸ τὴν γῆν, ἢ ἐπισωρευομένου λόφου χωμάτων. Ἔρχεται εἶτα ἡ καῦσις, ὁ δαπανηρότατος καὶ τιμιώτατος τρόπος τῆς κηδείας.

Ὁπωσδήποτε ὅμως καὶ ἂν γίνεται ἡ κηδεία, φροντίζουσιν ἐπιμελῶς νὰ παρέχωσι τῷ νεκρῷ ὅπλα, τροφάς, ἐργαλεῖα, ὧν ὑπολαμβάνουσιν ὅτι ἔχει ἀνάγκην, ἕνεκα τῆς δοξασίας περὶ παρατάσεως τῆς ζωῆς πέραν τοῦ τάφου. Ὡς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, καὶ τὰ πράγματα ἐκεῖνα ἔχουσι διττὴν φύσιν, ψυχὴν ἢ σκιάν, προωρισμένην νὰ ὑπάρχῃ καὶ νὰ χρησιμεύῃ ἐν τῷ βασιλείῳ τῶν νεκρῶν. Καὶ ἀναμφιβόλως πρὸς ταχύτερον καὶ πληρέστερον χωρισμὸν τῶν ἀοράτων ἐκείνων ἀπεικασμάτων τῶν νεκρῶν καὶ τῶν πραγμάτων, ἐπενόησαν ἐν χώραις ἀσχέτοις ἀπ' ἀλλήλων τὴν διὰ τῆς πυρᾶς κηδείαν.

Τέλος κατὰ τὴν λογικὴν ἀκολουθίαν τῆς δοξασίας ἐκείνης, εἰς τὸν νεκρὸν μεταβαίνοντα εἰς τὸν ἄλλον κόσμον ἔδει νὰ παράσχωσιν εὐκολίας πρὸς συντήρησιν καὶ ἄμυναν, καὶ διὰ τοῦτο καλὸν καὶ ἀναγκαῖον ἔκριναν νὰ μὴ ἀφήσωσιν αὐτὸν μόνον, ἕνεκα τῶν κινδύνων τῆς πέραν τοῦ τάφου ὁδοιπορίας. Ἐθυσίαζον λοιπὸν ἐπὶ τοῦ τάφου του, ἢ συγκατέκαιον ἐν τῇ πυρᾷ αὐτοῦ, τὰ προσφιλέστατα αὐτῷ τῶν κατοικιδίων ζώων, τοὺς δούλους του, καὶ συνήθως, συνηθέστατα, καὶ τὴν γυναῖκα ἢ τὰς γυναῖκάς του, ἂν ὁ τεθνεὼς ἦτο ἀνήρ. Ἐντεῦθεν ἀνάριθμοι φόνοι, ποταμοὶ αἵματος ποτίσαντες τὴν γῆν ἐπὶ χιλιετηρίδας, ἅτινα πάντα παρέρχονται ἐν σιγῇ οἱ ἡμέτεροι ἠθολόγοι καὶ ἱερεῖς, ὁσάκις πάσῃ δυνάμει ἐξυμνοῦσι τὸ μέγα, τὸ ἁγνόν, τὸ εὐεργετικὸν δόγμα περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς. Ἐν ᾧ μάλιστα οἱ πλεῖστοι τῶν λαῶν πιστεύουσιν οὐχὶ εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ μόνον εἰς ἐπιβράδυνσιν τοῦ θανάτου, εἰς πρόσκαιρον ἐξακολούθησιν τῆς ὑπάρξεως μετὰ θάνατον.

~~~~~~~

—.... Λοιπόν, Ζωΐτσα, πόσα κάνουν 2 καὶ 4;

Ἡ μικρὰ Ζωΐτσα μετρῶσα ἐπὶ τῶν δακτύλων: «3,4,5, — 6, μαμά.

Μήτηρ. — Καὶ 4 ἀκόμη;

Ζωΐτσα μετρῶσα πάλιν· 7,8,9, — 10, μαμά.

Μήτηρ. — Καὶ ἄλλα 4;

Ζωΐτσα. — «Μὰ δὲν ἔχω πλέον δάκτυλα, μαμά.»

~~~~~~~

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Η', 963.

Ἀριθ. 472 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. 13 Ἰανουαρίου 1885

ΠΕΡΙ ΕΘΝΙΚΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

(Ἀνεγνώσθη ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Παρνασσῷ).

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.

Ἄς ὑποτεθῇ λοιπόν, κύριοι, ὅτι εὑρέθη τὸ χρῆμα, καὶ ἄς ἐξετασθῇ ὁ πρόσφορος τῆς χρήσεως αὐτοῦ τρόπος πρὸς ἵδρυσιν ἐθνικοῦ θεάτρου. Ἵνα τοῦτο κατορθωθῇ, ἵνα ἐκ τῶν προτέρων ἐξασφαλισθῶσιν ἐπαρκῶς οἱ ὅροι τῆς μονιμότητος καὶ ἀναπτύξεως καὶ προκοπῆς αὐτοῦ, τρία τινὰ νομίζω ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα:

α'.) τὴν οἰκοδομὴν εἰδικοῦ καὶ ἀποκλειστικῶς εἰς ἑλληνικὸν θέατρον ὁρισθησομένου κτιρίου,

β'.) τὴν μόρφωσιν καὶ εὐπρόσωπον συντήρησιν δραματικοῦ θιάσου,

γ'.) τὴν συστηματικὴν καὶ σκόπιμον κατάρτισιν δραματολογίου.

Περὶ ἑκάστου δὲ τούτων ἐπιτρέψατέ μοι, κύριοι, ν' ἀπασχολήσω ὑμᾶς ἐν ὀλίγοις.

Ὡς ὁ οἶκος καὶ ἡ ἑστία εἶνε ἀπαραίτητος βιωτικὴ ἀνάγκη πάσης καλῶς ἐχούσης οἰκογενείας, ὡς πᾶσα οἱαδήποτε ἐπιχείρησις ἔχει ἀνάγκην στέγης ἰδίας καὶ σκηνώματος ἀποκλειστικοῦ, ἀποτελοῦντος οὕτως εἰπεῖν τὸ ἄσυλον καὶ τὸ κέντρον τῆς ὑπὲρ αὐτῆς καταβαλλομένης ἐργασίας, οὕτω καὶ πᾶν θεατρικὸν ἵδρυμα ἔχει ἀνάγκην οἴκου ἰδίου. Ἡ ἀρχὴ αὕτη, γενικῶς καὶ ἀνεξαιρέτως σήμερον κρατοῦσα ἐν Εὐρώπῃ, εἶνε ἀνεπίδεκτος συζητήσεως. Θέατρον ἄστεγον δὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἐπὶ μακρόν· θεατρικὴ δ' ἐπιχείρησις οἱαδήποτε καὶ μάλιστα θέατρον ἐθνικόν, φιλοξενούμενον προσωρινῶς καὶ κατ' ἀνοχὴν εἰς οἶκον ξένον καὶ ἀναγκαζόμενον νὰ συζῇ μετ' ἀλλοφύλων ὑπὸ τὴν αὐτὴν ὀροφήν, ἀδύνατον εἶνε νὰ ἐκπληρώσῃ ἐπαρκῶς καὶ ἀνέτως τὸν προορισμὸν αὐτοῦ. Παρ' ἡμῖν δὲ ἰδίως ἡ ἐκ τῆς συμβιώσεως αὐτῆς βλάβη ἤθελεν εἶναι ἔτι μείζων καὶ καταφωρος, διότι σύνοικος τοῦ ἑλληνικοῦ θιάσου θὰ ἦτο, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ὅμιλος μελοδραματικὸς ἀλλοδαπῶν, Ἰταλῶν ἢ Γάλλων, ὧν αἱ βιωτικαὶ ἕξεις καὶ συνήθειαι ἥκιστα βεβαίως θ' ἀπέβαινον εἰς ὄφελος καὶ οἰκοδομὴν τῶν Ἑλλήνων ἠθοποιῶν. Ἀμφιβάλλω πολὺ ἂν ἡ καλλιτεχνικὴ αὐτῶν μετριότης θὰ ἐδίδασκέ τι ἀγαθὸν τοὺς ἡμετέρους· εἶμαι δὲ τοὐναντίον βέβαιος ὅτι ἡ κοινωνικὴ των οὐδαμινότης πολὺ θὰ τοὺς ἔβλαπτε, καὶ ὅτι ἐπιζήμια μᾶλλον ἢ ὠφέλιμα θὰ ἤντλουν διδάγματα οἱ Ἕλληνες ἠθοποιοὶ ἐκ τῆς καθημερινῆς μετ' ἐκείνων συγχρωτίσεως. Δευτέρου βεβαίως λόγου ἄξιαι πρέπει οὐχ ἧττον νὰ μὴ λησμονηθῶσιν αἱ ἀναπόδραστοι ἐκ τῆς συμβιώσεως ἔριδες καὶ ἀντιζηλίαι καὶ μικροφιλοτιμίαι, ἡ ἐξ αὐτῶν ἄχαρις ἅμιλλα πρὸς προσέλκυσιν θεατῶν, ἡ ἐκ παντὸς μέσου ζήτησις καὶ παρασκευὴ ψευδῶν θριάμβων καὶ χειροκροτημάτων, καὶ πάντα τὰ λοιπὰ εὐνόητα σκάνδαλα, ὅσα τίκτονται αὐτομάτως οὕτως εἰπεῖν καὶ ἀνεπαισθήτως ἐκ τῆς προσεγγίσεως δύο θεατρικῶν θιάσων, περιεχόντων κατ' ἀνάγκην καὶ κυρίας. Τὰ σκάνδαλα ταῦτα ἑλκύουσι μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ κοινόν, καὶ αὐξάνουσι τὰς χρηματικὰς προσόδους τῶν παραστάσεων· βλάπτουσιν ὅμως ἀναντιρρήτως καὶ πολλάκις ἀνεπανορθώτως τοὺς ἠθοποιούς, ζημιοῦσι τὴν τέχνην αὐτῶν καὶ παρεκτρέπουσι τῆς εὐθείας τὸ ἔργον των, ὅπερ, ὡς προέλεγον, δὲν εἶχε μόνον οὐδὲ πρέπει νὰ εἶνε ἔργον χρηματισμοῦ. Πρωτίστη ἑπομένως ἀνάγκη εἶνε ν' ἀφιερωθῇ εἰς τὸ συστηθησόμενον ἑλληνικὸν θέατρον ἴδιος καὶ ἀποκλειστικὸς οἶκος, ἐπὶ τῆς σκηνῆς δ' αὐτοῦ νὰ μὴ πατήσῃ ποτὲ διαρκῶς θίασος ἀλλόφυλος καὶ ξένος. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὑπάρχον ἐν Ἀθήναις παμπάλαιον παράπηγμα, τὸ κατ' εὐφημισμὸν καλούμενον θέατρον, καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι δυνατὸν εἶνε ν' ἀποκτηθῇ ὁριστικῶς καὶ ἀποκλειστικῶς ὑπὲρ ἑλληνικοῦ θεάτρου, οὐδένα ἀπολύτως τῶν ἀπαραιτήτων ὅρων ὑπάρξεως θεάτρου πληροῖ, διότι καὶ ἑτοιμόρροπον εἶνε, καὶ ἀπόκεντρον καὶ ὑποτελὲς εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας τῶν θεωρείων, καὶ εἰς πᾶσαν βροχὴν καὶ πνοὴν ἀνέμου ἀναπεπταμένον· τὸ δὲ ἡμιτελὲς ἔτι νέον θέατρον ἔχει πάντη ἄλλον τὸν προορισμὸν οὐδὲ δύναται ἀνθρωπίνως ἢ κάλλιον εἰπεῖν ἑλληνικῶς νὰ ἐλπισθῇ ἡ ἀποπεράτωσις αὐτοῦ, μόνη διέξοδος, ἐξ αὐτῆς τῶν πραγμάτων τῆς καταστάσεως ἐνδεικνυομένη, εἶνε ἡ οἰκοδομὴ νέου θεάτρου.

Δὲν διατρίβω περὶ τὰς ἀρχιτεκτονικὰς λεπτομερείας τῆς οἰκοδομῆς, διότι οὔτε τῆς ἐμῆς ἁρμοδιότητος οὔτε τοῦ παρόντος εἶνε. Νομίζω ὅμως ἀναγκαῖον νὰ παρατηρήσω τοῦτο καὶ μόνον· ὅτι τὸ οἰκοδόμημα τοῦ νέου θεάτρου οὔτε ὑπερβολικῶς εὐρὺ οὔτε ἐπιδεικτικῶς πολυτελὲς πρέπει νὰ γείνῃ. Ἐπὶ πολλῶν δυστυχῶς πραγμάτων, καὶ κτιρίων ἰδίως, ἐφαρμόζεται παρ' ἡμῖν ἀπὸ πολ-

λοῦ ἤδη τὸ ὀλέθριον σύστημα τῆς πτωχαλαζόνος ἐπιδείξεως. Ἀρχίζομεν πάντα μεγάλα, καὶ τ' ἀφίνομεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡμιτελῆ, διότι ἀπολείπουσιν ἡμᾶς τὰ μέσα τῆς ἀποπερατώσεως. Ἄς μὴ ἐφαρμοσθῇ τὸ σύστημα τοῦτο καὶ ἐπὶ τοῦ νέου θεάτρου. Ἄλλως δὲ ἄπταιστον ἀξίωμα ἐπὶ πάσης θεατρικῆς ἐπιχειρήσεως εἶνε, ὅτι προτιμότερον νὰ περισσεύωσι καθ' ἑσπέραν θεαταὶ παρὰ νὰ περισσεύωσι θέσεις. Ἂν ἐπομένως τὸ οἰκοδομηθησόμενον θέατρον δύναται νὰ χωρήσῃ ὀκτακοσίους περίπου θεατάς, πάντας καθημένους, —καὶ τοῦτο εἶνε σπουδαιότατον διὰ δραματικὰς παραστάσεις, — οὐ μόνον εὐκταῖον, ἀλλ' ὑπερβαῖνον ἴσως πᾶσαν προσδοκίαν καὶ μέγα ἀληθῶς κατόρθωμα θὰ ἦνε, ἂν αἱ θέσεις αὗται πληροῦνται καθ' ἑσπέραν.

Ἄς ὑποθέσωμεν, κύριοι, ὅτι κατωρθώθη τέλος ἡ ἵδρυσις τοῦ οἴκου, καὶ ὅτι πρόκειται περὶ τῆς οἰκίσεως αὐτοῦ. Τίνες θέλουσι τὸν κατοικήσει; Ἡ ἐρώτησις αὕτη φέρει εἰς ἐξέτασιν τοῦ δευτέρου ἐκ τῶν προτεθέντων τριῶν ζητημάτων, τοῦ περὶ τῆς μορφώσεως ἐπαρκοῦς θεατρικοῦ θιάσου.

Ὅτι οἱ πλεῖστοι δυστυχῶς τῶν ἀποτελούντων σήμερον τοὺς διαφόρους ἑλληνικοὺς θιάσους ἠθοποιῶν εἰσὶ κατώτεροι λόγου, δυσκόλως, ὡς προέλεγον, δύναταί τις ν' ἀμφισβητήσῃ. Ὅτι ὅμως ὑπάρχουσι μεταξὺ αὐτῶν καί τινες, ἄνδρες ἰδίως, δυνάμενοι νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ὑγιὴς πυρὴν τοῦ μέλλοντος, μορφούμενοι; ἢ κάλλιον εἰπεῖν ἀναμορφούμενοι διὰ προσφόρου διδασκαλίας, δυσκόλως ἐπίσης δύναται ν' ἀρνηθῇ ὁ μὴ ἐκ γενικῆς προκαταλήψεως βάλλων λίθον κατὰ πάντων ἀνεξαιρέτως τῶν Ἑλλήνων ἠθοποιῶν. Πλὴν τοῦτο εἶνε πάντη δευτερεύουσα τοῦ ζητήματος ὄψις, οὐδὲ δύναταί τις νὰ θεμελιώσῃ ἀσφαλῶς ἐπὶ τοιαύτης βάσεως τὴν μόρφωσιν καὶ τὸν καταρτισμὸν τοῦ μέλλοντος δραματικοῦ θιάσου τοῦ νέου θεάτρου. Διότι, τίς οἶδεν! — ἴσως οἱ κύριοι οὗτοι δὲν θελήσωσι πλέον νὰ καταβῶσιν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τῆς κλίμακος, εἰς ἣν πεποίθησιν ἔχουσιν ὅτι ἀνέβησαν, εἰς τὰς κατωτέρας τῆς μαθητείας βαθμίδας· ἴσως αἱ παλαιαὶ αὐτῶν ἕξεις ἀποδειχθῶσι τοσοῦτον βαθέως ἐρριζωμέναι, ὥστε καὶ τῆς μαθητείας ἡ κλίμαξ νὰ μὴ ἔχῃ πλέον ἱκανὰς πρὸς κατάβασιν αὐτῶν βαθμίδας. Διὰ τοῦτο κυριώτατον μέλημα, ἅμα τῇ οἰκοδομῇ τοῦ θεάτρου, ἴσως δὲ καὶ πρὸ τοῦ πέρατος αὐτῆς, πρέπει νὰ καταστῇ ὁ ἐξ ὑπαρχῆς καταρτισμὸς θιάσου νέου, ἐκ προσώπων νέων. Ὁ θίασος οὗτος θέλει, ἐννοεῖται, περιλάβει κατ' ἀρχὰς δοκίμους μόνον· διότι, ὅσον εὔκολον εἶνε νὰ γνωσθῶσιν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὰ ἐξωτερικὰ προσόντα καλοῦ ἠθοποιοῦ, τουτέστιν ἡ εὐμελὴς αὐτοῦ ἀναβολή, ἡ εὐάρεστος μορφή του, τὸ μὴ χυδαῖον τοῦ ἤθους καὶ τῶν τρόπων αὐτοῦ, ἡ δραματικὴ ποιότης τῆς φωνῆς τ υ, ἡ ἀμιγὴς πάσης διαλεκτικῆς κλαγγῆς προφορά του, καὶ ἄλλα δευτερεύοντα, τοσοῦτον ὅμως δύσκολον εἶνε νὰ διακριθῇ ἐκ προχείρου ἐξετάσεως, ἂν ὁ διάθεσιν ἔχων νὰ ὑποδυθῇ τοῦ ἠθοποιοῦ τὸν κόθορνον ἐπλάσθη εὐφυῶς ἐπὶ τούτῳ. Καὶ πῶς; θέλουσιν ἴσως ἐρωτήσει πολλοὶ ἐξ ὑμῶν. Πρέπει λοιπὸν καὶ ὁ ἠθοποιὸς νὰ γεννηθῇ, ὡς ὁ ποιητής, ὡς ὁ ζωγράφος, ὡς ὁ καλλιτέχνης; Βεβαίως, κύριοι· διότι καὶ ὁ ἠθοποιὸς εἶνε καλλιτέχνης, καὶ ἀπαραίτητον ἀνάγκην ἔχει, ὡς αὐτός, τοῦ ἐμφύτου ἐκείνου πυρός, τοῦ ἐγγενοῦς ἐκείνου ταλάντου, ὅπερ ἀδύνατον εἶνε ν' ἀποκτηθῇ διὰ μελέτης καὶ διδασκαλίας.

Ἔργον τοῦ ἠθοποιοῦ δὲν εἶνε μόνον, ὡς κοινῶς παρ' ἡμῖν ὑπολαμβάνουσιν οἱ τὸ ἐπιτήδευμα τοῦτο ἐκλέγοντες, ν' ἀποστηθίζῃ, καλῶς ἢ κακῶς, τὸ μέρος του καὶ ν' ἀπαγγέλλῃ αὐτὸ ἀπὸ σκηνῆς μετά τινος, πολλῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐμφάσεως, διαστέλλων μὲν ἀγρίως τὰ βλέμματα καὶ βροντοφωνῶν καὶ χειρονομῶν ὡς μύλος ἀνεμοκίνητος, ἂν τὸ μέρος του εἶνε τραγικόν, — πολλάκις δὲ καὶ ἂν δὲν εἶνε — μορφάζων δὲ τοὐναντίον καὶ κλασαυχενίζων ὡς κυβιστήρ, ἂν πρόκηται κωμῳδία. Ἡ ἀποστολὴ αὐτοῦ καὶ τὸ ἔργον του εἶνε πολὺ ὑψηλότερα. Ὁ ἠθοποιὸς εἶνε τὸ ὄργανον, δι' οὗ λαμβάνει σάρκα καὶ ψυχὴν τὸ δραματικὸν τοῦ ποιητοῦ δημιούργημα, εἶνε ὁ ἑρμηνεὺς τῆς μυχίας ἐμπνεύσεως τοῦ δραματοποιοῦ· εἶνε ὁ ἀπαραίτητος οὕτως εἰπεῖν συνεργάτης του, ὁ κεκλημένος νὰ ἐμφυσήσῃ ζωὴν καὶ πνεῦμα εἰς τὰ δραματικὰ πρόσωπα, ἅτινα ἡ δημιουργὸς ἐκείνου φαντασία ἐκάλεσεν ἐπὶ τὴν σκηνὴν εἴτε ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς φαντασίας αὐτοῦ, εἴτε ἀπὸ τοῦ πραγματικοῦ κόσμου, παρόντος ἢ παρελθόντος. Ἵνα τοῦτο κατορθώσῃ ὁ ἠθοποιός, πρέπει ἐν πρώτοις μὲν καὶ πρὸ πάντων νὰ λησμονήσῃ ἑαυτόν, τὰς ἕξεις του, τὴν φωνήν του, τὰς χειρονομίας του, τὸ ἦθός του, τὴν ἀτομικότητά του· μετὰ τοῦτο δέ, νὰ ὑποδυθῇ ἐντελῶς τὸν νέον ἄνθρωπον, ὃν ἐκλήθη νὰ παραστήσῃ ἀπὸ σκηνῆς· νὰ ἐνσαρκωθῇ τὰς ἰδέας αὐτοῦ καὶ τὰ πάθη, τὰς ἀδυναμίας καὶ τὰς συνηθείας αὐτοῦ, τὴν φωνήν του, τὸ βῆμά του, τοὺς τρόπους του, καὶ αὐτόν, εἰ δυνατόν, τὸν βῆχα καὶ τὸν πταρμὸν αὐτοῦ. Ὅπως λησμονήσῃ ἐντελῶς ὁ θεατὴς ὅτι βλέπει ἐπὶ σκηνῆς τὸν κύριον Γεώργιον ἢ τὸν κύριον Δημήτριον, καὶ ὑπολάβῃ ἐν στιγμῇ ἐξάλλου καὶ ἀνεξηγήτου φαντασιώσεως,— ἐκείνης ἀκριβῶς ἥτις ἀποτελεῖ τὸ δραματικὸν γόητρον—ὅτι ἔχει ἐνώπιόν του ὁλόσωμον τὸν Μάκβεθ τοῦ Shakespeare ἢ τὸν φιλάργυρον τοῦ Molière, ἔχει ἀνάγκην ὁ ἠθοποιὸς πολλῆς δημιουργοῦ φαντασίας, μεγάλης ἀφαιρετικῆς ψυχικῆς δυνάμεως, ἐκτάκτου δώρου παρατηρήσεως, καὶ μιμητικῆς ἱκανότητος ἐξόχου. Τὰς ἀρετὰς ταύτας, ἃς δὲν ἐδαψίλευσε δυστυχῶς ἡ φύσις εἰς πάντας τοὺς θνητούς, πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἔχῃ ἐμφύτους ὁ ὑποκριτής,

ἵνα κληθῇ ἀληθὴς καλλιτέχνης. Ἂν δὲν τὰς ἔχῃ, εἰς μάτην κοπιᾷ. Ἀλλὰ καὶ ἂν τὰς ἔχῃ, πάλιν δὲν ἀρκεῖ. Ὁ ἠθοποιὸς πρέπει νὰ ἐκπαιδευθῇ. Πρέπει ἐν πρώτοις νὰ μάθῃ ν' ἀναγινώσκῃ· οὐχὶ ὅπως ἀναγινώσκουσι τὰ παιδία τὸν Ῥοβινσῶνά των, ἀλλ' ὅπως πρέπει ν' ἀναγινώσκεται ἓν ποίημα, εἷς λόγος ῥητορικός, μία δέησις πρὸς τὸν Θεόν, εἷς ἁπλοῦς μῦθος τοῦ Αἰσώπου. Ταῦτα δὲν ἀναγινώσκονται πάντα ὁμοίως, καὶ τοῦτο εἶνε τὸ μυστήριον τῆς δραματικῆς ἀναγνώσεως. Ἐτόλμησα πρὸ ἐτῶν πολλῶν, διατελῶν μέλος τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ σχετικῶς ἀκμάζοντος τότε ἑλληνικοῦ θεάτρου, νὰ παρατηρήσω εἰς ἕνα τῶν ἠθοποιῶν, ὅτι δὲν ἤξευρε ν' ἀναγινώσκῃ. — «Αὐτὸ δὰ μᾶς ἔλειπε, μοὶ παρετήρησεν ὁ ταλαίπωρος, βαθύτατα προσβληθείς, διότι δὲν εἶχεν ἐννοήσει τί ἔλεγον, αὐτὸ δὰ μᾶς ἔλειπε, ν' ἀρχίσωμεν πάλι τὸ ἄλφα βῆτα.» Ὁ ἠθοποιὸς ἐκεῖνος μοὶ ἔλεγε τότε ὅ,τι καὶ σήμερον ἔτι φρονοῦσι πάντες ἀνεξαιρέτως οἱ Ἕλληνες ἠθοποιοί. Ἀνάγνωσις! καὶ τί αὐτῆς εὐκολώτερον; Ἀρκεῖ ν' ἀκούωνται καθαρὰ αἱ συλλαβαί, νὰ προφέρωνται διακεκριμέναι αἱ λέξεις, νὰ σημαίνωνται τὸ πολὺ πολὺ αἱ τελεῖαι στιγμαὶ καὶ τὰ τέλη τῶν φράσεων, καὶ . . . φθάνει· ἴσως καὶ περισσεύει.

Καὶ ὅμως, κύριοι, ἡ προσήκουσα ἀνάγνωσις οἱουδήποτε κειμένου εἶνε δυσχερέστατον καὶ δυσεκβαλώτατον ἐγχείρημα, τοσούτῳ δὲ δυσχερέστερον, ὅσῳ βαθύτερα καὶ ποικιλώτερα εἶνε τὰ μυστήρια τῆς ἀνθρωπίνης φωνῆς. Ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦ ψιθύρου τῆς ἑσπερινῆς προσευχῆς μέχρι τῆς βροντώδους φωνῆς τῆς ἀγανακτήσεως καὶ τῆς ὀξείας κραυγῆς τοῦ τρόμου, ἡ φωνὴ ἡμῶν, οὐ μόνον διατρέχει κατ' ἔντασιν καὶ ποσὸν ὁλοκλήρους κλίμακας, ἀναλόγους περὶ τὰς μουσικὰς διαπασῶν, ἀλλὰ καὶ ποικίλλεται, κατὰ ποιὸν καὶ χρῶμα, οὕτως εἰπεῖν, μέχρι λεπτοτάτων καὶ σχεδὸν ἀδιακρίτων φθορῶν. Ἡ φωνὴ δὲ αὐτή, ἥτις οὐ μόνον ψάλλουσα ἀλλὰ καὶ λαλοῦσα ἁπλῶς εἶνε ἀληθὲς μουσικὸν ὄργανον, δὲν ἐδόθη ἡμῖν ὑπὸ τῆς φύσεως τελεία, ἀκριβής, ὁμαία καὶ ἠσκημένη· ἀσκοῦμεν μὲν αὐτὴν ἀνδρούμενοι, ἀτελῶς καὶ ἀνεπιγνώστως, ἐννοεῖται, ἡμεῖς οἱ μὴ ἠθοποιοί, ὀφείλουσιν ὅμως ν' ἀσκήσωσιν αὐτὴν κατὰ τέχνην οἱ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο κεκλημένοι, ἂν θέλωσι νὰ καταστήσωσιν αὐτὴν ἱκανὴν εἰς ἔκφρασιν παντὸς αἰσθήματος, ἂν θέλωσι νὰ μεταδώσωσι τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην αὐτῶν συγκίνησιν εἰς τοὺς ἀκροατάς των, ἂν θέλωσιν αὐτοὶ πρῶτοι νὰ συγκινηθῶσι. Ναί, κύριοι, ἂν θέλωσιν αὐτοὶ πρῶτοι νὰ συγκινηθῶσι. Τοῦτο φαίνεται, ἴσως, παράδοξον εἰς πολλοὺς ἐξ ὑμῶν, καὶ ὅμως εἶνε ἀληθέστατον. Δύναταί τις, ἀναγινώσκων ποίημά τι νὰ ἦνε ἀληθῶς καὶ ἐνδομύχως συγκεκινημένος· δὲν θέλει ἐν τούτοις κατορθώσει νὰ μεταδώσῃ τὴν συγκίνησιν αὐτοῦ εἰς τὸν ἀκροατήν, ὅσον ἐπὶ τούτῳ καὶ ἂν καταβάλῃ ἀγῶνα, ἂν ἡ φωνὴ αὐτοῦ δὲν πάλλεται ἐκ τῆς ἐνδομύχου ἐκείνης συγκινήσεως· τἀνάπαλιν δέ, ἂν ἡ φωνὴ αὐτοῦ δονῆται συμφώνως πρὸς τὴν ἔννοιαν τῶν ἀπαγγελλομένων, θέλει ἀναποδράστως συγκινήσει αὐτὸν πρῶτον καὶ τοὺς ἀκροατάς του κατόπιν, ἔστω καὶ ἂν οὐδεμία ἐνδόμυχος συγκίνησις εἶχε πρότερον ταράξει τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἔλεγεν ἡ διακεκριμένη Γαλλὶς ἠθοποιὸς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἡ Talma, ὅτι τὰ δάκρυα ἅτινα ἔχυνεν ἀπὸ σκηνῆς ὡς Ἀνδρομάχη ἦσαν ἀποτέλεσμα τῆς φωνῆς της, ἡ δὲ Ῥαχὴλ ἐβεβαίου πολλάκις, ὅτι τότε μάλιστα ἐγοήτευε τοὺς ἀκροατὰς αὐτῆς ὁσάκις ἡ ἰδία αὐτῆς φωνὴ ἐγοήτευε τὰ ὦτά της.

Πλὴν δὲ τῶν μυστηρίων τούτων τῆς φωνῆς, πόσα ἔτι ἄλλα ἔχει νὰ μυηθῇ ὁ ἠθοποιός, πρὶν ἢ κατορθώσῃ ν' ἀναγινώσκῃ ὀρθῶς καὶ ἀπταίστως! Ἡ προφορὰ τῶν γραμμάτων, ὁ χρόνος τῶν συλλαβῶν — οὐχὶ κατὰ τὰς γραμματικὰς ἀλλὰ τὰς δραματικὰς ἀπαιτήσεις —, ἡ στίξις τῶν φράσεων, τὸ ἐπίκαιρον τῆς ἀναπνοῆς, καὶ ἰδίως, τὸ δυσχερέστατον πάντων, — ὁ τρόπος καθ' ὃν πρέπει νὰ καταλήγῃ ἑκάστοτε ἡ φράσις· ταῦτα πάντα οὔτε εὔκολα εἶνε, οὔτε ἐκ τοῦ προχείρου μανθάνονται, οὔτε αὐτοσχεδιάζονται, ὡς φαίνονται δυστυχῶς ὑπολαμβάνοντα τὰ μέλη τῶν ἑλληνικῶν θιάσων.

Καὶ ταῦτα μὲν δι' ὀλίγων, προχείρων πάντως καὶ ἀτελῶν περὶ τῆς ἀναγνώσεως. Ἀλλ' ἐκτὸς αὐτῆς πολλὰ ἔτι ἄλλα ὀφείλει νὰ διδαχθῇ, καὶ νὰ μάθῃ ὁ ἠθοποιός. Ἡ χειρονομία, ἡ στάσις καὶ κίνησις τοῦ σώματος, τὸ βάδισμα, ἡ ἐνδυμασία, καὶ τοῦ προσώπου ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη διαμόρφωσις, τὸ προσωπεῖον τουτέστι τοῦ ἠθοποιοῦ, ἀπαιτοῦσι μελέτην μακράν, διδασκαλίαν νοήμονα καὶ ἄσκησιν ἐνδελεχῆ.

Πῶς θὰ διδαχθῶσι ταῦτα πάντα τὰ μέλη τοῦ θιάσου, ὃν ὑποθέτομεν καλούμενον νὰ ἐγκαινίσῃ τὸ νέον ἡμῶν θέατρον;

Ἐλέχθη ἄλλοτε καὶ ὑπεστηρίχθη ὡς σκόπιμον, νομίζω δὲ μάλιστα ὅτι καὶ κατωρθώθη ἐν μέρει, χάρις εἰς γενναιόδωρον ἰδιωτικὴν χορηγίαν, ν' ἀποσταλῶσιν εἰς τὴν Ἑσπερίαν νέοι τινές, ἱκανῶς μορφωμένοι, ὅπως παιδευθῶσιν ἐκεῖ τὴν μιμητικήν. Ἀγνοῶ ἂν ἡ γενομένη ἀπόπειρα θέλει καρποφορήσει· τὸ εὔχομαι, ἀλλὰ δὲν τὸ ἐλπίζω. Δὲν τὸ ἐλπίζω δὲ διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους: α'.) διότι δυσχερέστατον, ἂν μὴ ἀδύνατον, ὡς προέλεγον, μοὶ φαίνεται, νὰ διαγνωσθῇ ἐκ προοιμίων, καὶ χωρὶς τῆς ἀπὸ σκηνῆς δοκιμασίας, ἂν οἱ ἀποστελλόμενοι ἔχουσιν οὐ μόνον φυσικὴν διάθεσιν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸ ἔργον τοῦ ἠθοποιοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔμφυτον καὶ ἀπαραίτητον ἐπὶ τούτῳ τάλαντον — β'.) διότι πιθανώτερον εἶνε οἱ ἀποστελλόμενοι οὕτως ἀνεξέταστοι καὶ ἀδοκίμα-

στοι ν' ἀσχοληθῶσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ περὶ πᾶν ἄλλο ἔργον μᾶλλον ἢ περὶ τὴν ἠθοποιΐαν, καὶ νὰ ἐπανακάμψωσιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς πατρίδος πᾶν ἄλλο ἢ ἠθοποιοί, ἀφοῦ οὐδὲν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς των συνέδεεν αὐτοὺς μετὰ τοῦ θεάτρου. Τὸ φαινόμενον τοῦτο πολλάκις μέχρι τοῦδε ἐπανελήφθη παρ' ἡμῖν, ἐπὶ ἄλλων ἐπιστημονικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ἀποστολῶν, ὁ δὲ φόβος μου οὗτος δὲν εἶνε, νομίζω, πάντη ἀδικαιολόγητος. Οὐδὲν ἀπίθανον ὁ ἀποστελλόμενος ἵνα σπουδάσῃ τὴν μιμητικήν, νὰ ἐπιστρέψῃ, ἂν ἐπιστρέψῃ, μετά τινα ἔτη, ἀξιῶν, ἂν μή τι ἄλλο, ἀλλὰ τοὐλάχιστον νὰ καταλάβῃ ἕδραν συγκριτικῆς φιλολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ.

Διὰ τοῦτο καὶ ἄλλοτε, ἐν ἐπανειλημμέναις ἐπιτροπαῖς, ἀντετάχθην πάσῃ δυνάμει εἰς τὴν διὰ τοιαύτης μεθόδου μόρφωσιν Ἑλλήνων ὑποκριτῶν· καὶ σήμερον ἔτι φρονῶ ἀδιστάκτως, ὅτι οἱ πρῶτοι τοῦ ἑλληνικοῦ θεάτρου ἠθοποιοὶ πρέπει ἀναγκαίως νὰ προπαιδευθῶσιν ἐν Ἀθήναις, ποδηγετούμενοι μὲν τὸ κατ' ἀρχὰς ὑπὸ ἀνδρῶν σχετικῶς εἰδημόνων, ὁποῖοι δὲν λείπουσι, νομίζω, ἐν Ἀθήναις, διδασκόμενοι δὲ τελειότερον κατόπιν ὑπὸ εἰδικοῦ διδασκάλου, μετακληθησομένου ἐξ Εὐρώπης, εὐθὺς ὡς τὰ μέσα τοῦ θεάτρου τὸ ἐπιτρέψωσιν. Ἐννοεῖται, καὶ ταῦτα ἀναφέρω ἁπλῶς ὡς αὐθυπακουόμενα, ὅτι οἱ νεαροὶ θιασῶται πρέπει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ διδαχθῶσι ξένην τινὰ γλῶσσαν, τὴν γαλλικὴν κατὰ προτίμησιν, ἵνα δύνανται βραδύτερον νὰ συνεννοῶνται μετὰ τοῦ ξένου διδασκάλου των· ὅτι πρέπει νὰ μάθωσι μουσικὴν καὶ χορόν, ἵνα μορφώσωσι τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ τὰς σωματικὰς των κινήσεις, καὶ ὅτι οἱ διακριθησόμενοι ἐξ αὐτῶν ἀπὸ τῆς σκηνῆς πρέπει ν' ἀποσταλῶσιν ἐπί τινα χρόνον εἰς τὰς πρωτευούσας τῆς Ἑσπερίας πόλεις, ἵνα διδαχθῶσιν ἐξ ὄψεως τῶν μεγάλων ἠθοποιῶν ὅσα δὲν ἔμαθον οὔτε ἦτο δυνατὸν νὰ μάθωσιν ἐν Ἀθήναις.

Δὲν ἰσχυρίζομαι βεβαίως, κύριοι, ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου θ' ἀποκτήσωμεν εὐθὺς ἀμέσως καὶ διὰ μιᾶς, ὡς διὰ θαύματος, ἠθοποιοὺς μεγάλους, δυναμένους νὰ ὑποκρίνωνται τὸν Ἄμλετ ὡς ὑπεκρίνετο αὐτὸν ὁ Devrient καὶ ὁ Dessoir, καὶ ὡς ὑποκρίνεται αὐτὸν ὁ Salvini· εἶμὶ ὅμως ἀδιστάκτως πεπεισμένος, ὅτι θ' ἀποκτήσωμεν κἂν ἠθοποιούς, οἵτινες δὲν θὰ τολμῶσιν νὰ τὸν ὑποκρίνωνται, καὶ τοῦτο θὰ ἦνε, νομίζω, οὐχὶ εὐκαταφρόνητον κέρδος.

Μοὶ ὑπολείπεται ἔτι, κύριοι, καίτοι φοβοῦμαι μὴ ἐξήντλησα ἤδη τὴν ὑμετέραν ὑπομονήν, νὰ προσθέσω ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς μορφώσεως καὶ τοῦ καταρτισμοῦ δραματολογίου.

Ὅτι ἡ ἵδρυσις μονίμου ἐθνικοῦ θεάτρου ἐν Ἀθήναις καὶ ἡ τακτικὴ ἀπὸ τῆς σκηνῆς αὐτοῦ διδαχὴ δραματικῶν ἔργων, θέλουσιν ἀναπτύξει βαθμηδὸν καὶ προαγάγει τὴν νηπιάζουσαν ἔτι δραματικὴν ἡμῶν φιλολογίαν, οὐδεμία βεβαίως ἀμφιβολία· τοῦτο δὲ ἰδίως ἔσται τὸ μέγιστον καὶ κάλλιστον ἀποτέλεσμα τοῦ ἐθνικοῦ αὐτοῦ ἐπιχειρήματος. Μέχρις οὗ ὅμως καρποφορήσῃ ἡ ἐπὶ τὴν ἐθνικὴν φιλολογίαν εὐάρεστος αὕτη ἐπίδρασις τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς, μέχρις οὗ τὸ θέατρον γεννήσῃ ἔργα πρωτότυπα, ἀνάγκην ἔχει νὰ ζήσῃ καὶ πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ τραφῇ. Διπλῆ δὲ πρέπει καὶ δύναται νὰ γείνῃ, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἐργασία πρὸς παρασκευὴν τῆς πρώτης καὶ προχείρου τροφῆς τοῦ νεαροῦ θεάτρου. Πρῶτον μὲν νὰ περισυναχθῶσι, διὰ προσφόρου καὶ αὐστηρᾶς ἐκλογῆς, τὰ ὁπωσδήποτε ἄξια λόγου καὶ σκηνικῆς διδαχῆς ἐκδεδομένα ἤδη δραματικὰ ἔργα, πρωτότυπα ἢ μεταπεφρασμένα, παλαιότερα καὶ νεώτερα, καὶ νὰ ἁρμοσθῶσι μὲν πρὸς τὰς σημερινὰς ἀπαιτήσεις τῆς γλώσσης ὅσα τυχὸν ἐξ αὐτῶν ἤθελον εἶναι ἀπηρχαιωμένα, νὰ διασκευασθῶσι δὲ δι' εὐλαβοῦς διορθώσεως ὅσα ἤθελον κριθῆ μὴ δυνάμενα ἄλλως νὰ συμβιβασθῶσι πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς σκηνικῆς παραστάσεως. Αἱ ἐλαφραὶ αὗται διασκευαὶ καὶ διορθώσεις εἶνε συνηθέσταται σήμερον εἰς πάντα τὰ δραματικὰ θέατρα τῆς Ἑσπερίας, οὐδὲ πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀσέβεια πρὸς τὴν μνήμην τῶν ποιητῶν. Δεύτερον δέ, —καὶ τοῦτο εἶνε τὸ ἀναγκαιότερον,— πρέπει νὰ ἐκλεχθῶσι καὶ προταθῶσιν εἰς μετάφρασιν ξένα δραματικὰ προϊόντα, κλασικὰ ἢ νεώτερα, χρήσιμα καὶ πρόσφορα εἰς τὸ ἀρτιγενὲς ἑλληνικὸν θέατρον καὶ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ· ἐκλεχθησόμενα ὑπὸ ἁρμοδίων προσώπων, ἅτινα καὶ θέλουσι κρίνει τὰς ἑλληνικὰς αὐτῶν μεταφράσεις. Περιττόν, ἐννοεῖται, εἶνε καὶ νὰ παρατηρηθῇ κἄν, πόσον σπουδαία πρέπει νὰ καταβληθῇ προσοχὴ περί τε τὴν ἐκλογὴν τῶν δραμάτων καὶ τὴν γλῶσσαν τῆς μεταφράσεως. Ἱκανῶς μέχρι τοῦδε ἐγέλασε τὸ κοινόν, βλέπον διακωμῳδούμενα ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς σκηνῆς πάντα σχεδὸν τὰ μεγάλα δραματικὰ πρόσωπα τῆς ξένης φιλολογίας. Ἂς μὴ φορτωθῇ καὶ ἡ ῥάχις τῶν νέων ἠθοποιῶν διὰ τοιούτων κολοσσιαίων ὄγκων, ὑφ' οὓς πολλάκις, καὶ πρὸς θυμηδίαν μόνον τῶν θεατῶν, κατεσυντρίβησαν ἠθοποιοὶ μεγάλοι καὶ ὀνομαστοί. Οὐ μόνον περιττὸν καὶ ἄσκοπον εἶνε, ἀλλὰ καὶ ἀσεβὲς πρὸς τὴν δόξαν τῶν μεγάλων ποιητῶν, νὰ μεταποιῶμεν εἰς κωμῳδίας τὰ ἔργα των. Ἀρκετὰ δ' ἐπίσης διεσκέδασαν ἕως σήμερον οἱ ἀκροαταὶ τῶν ἑλληνικῶν παραστάσεων, ἀκούοντες τὰς ὑπηρετρίας ὁμιλούσας ὡς βιβλία —κατὰ τὴν κοινὴν φράσιν— καὶ τῶν ἠθοποιῶν τὴν οὐχὶ λίαν εὐκίνητον γλῶσσαν περιπλεκομένην εἰς τὸν ἀδιεξίτητον λαβύρινθον φράσεων συνθηματικῶν. Καιρὸς εἶνε γλῶσσα τῆς σκηνῆς νὰ γείνῃ ἡ ἀληθής, ἡ φυσική, ἡ ὁμιλουμένη ἑλληνικὴ γλῶσσα, ἵνα καὶ οἱ ὑποκριταὶ δύνανται νὰ τὴν ὁμιλῶσιν ἀπροσκόπτως καὶ οἱ ἀκροαταὶ

νὰ τὴν ἀκούωσι χωρὶς δυσφορίας ἢ μειδιάματος.

Περαίνων, κύριοι, τὴν πρόχειρον ταύτην καὶ ἀτελῆ πάντως μελέτην περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν νομίζω ἐφικτὴν τὴν ἀναγέννησιν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν σκηνῆς, ἀπέχω παντὸς λόγου περὶ ἄλλων τινῶν δευτερευόντων ζητημάτων, ὁποῖα εἶνε τὸ τῆς διοικήσεως τοῦ θεάτρου, τὸ τῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ μέλλοντος τῶν ἠθοποιῶν, τὸ τῆς ἀμοιβῆς τῶν συγγραφέων καὶ μεταφραστῶν, τὸ τῆς νομικῆς περιφρουρήσεως τῆς διανοητικῆς αὐτῶν ἰδιοκτησίας καὶ εἴ τι ἄλλο ἐπουσιωδέστερον. Περὶ τούτων εὔκαιρον ἀφορμὴν σκέψεως καὶ ἐνεργείας θέλει παράσχει ἡ ἵδρυσις τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ θιάσου αὐτοῦ ὁ καταρτισμός. Ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἂς εὐχηθῶμεν, ὅσοι δὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν ἄλλο τι περισσότερον, νὰ ἐπιστῇ μὲν ταχέως ἡ ὥρα ἐκείνη, νὰ συναντηθῶμεν δὲ καὶ πάλιν ἑσπέραν τινά, ὅσον τὸ δυνατὸν προσεχῆ, κατὰ τὴν πρώτην παράστασιν τοῦ νέου ἑλληνικοῦ θεάτρου, καὶ νὰ εὐφημήσωμεν, οὐχὶ ἐξ ἀνοχῆς ἢ παρακλήσεως, ἀλλ' αὐθορμήτως καὶ ἐξ ἐνθομύχου ὑπαγορεύσεως, τὸν νεαρὸν αὐτοῦ θίασον.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΛΑΧΟΣ.

Ο ΠΥΡΠΟΛΗΤΗΣ

— Ἐδῶ εἶνε, ἐφθάσαμεν, μοὶ εἶπεν ὁ φίλος μου σταματήσας.

Καὶ εἰσήλθομεν εἰς ἓν καπηλεῖον τῆς Πλάκας, παρὰ τὸν στρατῶνα τῆς χωροφυλακῆς, εἰς ἓν τῶν πενιχρῶν καὶ χαμηλῶν ἐκείνων καπηλείων ἅμα καὶ μαγειρείων, ἐν οἷς παρὰ τὸ βαρέλιον τοῦ ρητινίτου ἐκτίθενται καὶ δύο τρεῖς καπνισμέναι χύτραι ὀσμήν, λίπους ἢ ταγγοῦ ἐλαίου ἀποπνέουσαι.

— Φώναξε τὸ γέρο, Γιάννη, εἶπεν ὁ φίλος μου πρὸς τὸν γενειοφόρον κάπηλον.

Οὗτος δὲ εἰσῆλθε διὰ μικρᾶς θύρας εἰς τὴν συγκοινωνοῦσαν οἰκίαν, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἠχηρὰν ἀποκρινομένην: «Ἔρχομαι!» μετ' ὀλίγον δὲ ἐπὶ τῆς φλιᾶς τῆς θύρας ἐνεφανίσθη, εὐθυτενὴς καὶ μὲ σταθερὸν βῆμα, γέρων μετρίου ἀναστήματος, μεσοπόλιον ἔχων τὸ γένειον καὶ ὑγροὺς τοὺς ὀφθαλμούς, μέλανα σκοῦφον φορῶν διὰ γαλαζίου μανδηλίου περιδεδεμένον, γελέκι ἀνοικτὸν ἐμπρὸς καὶ σταυρωτὸν καὶ πλατὺ κυανοῦν νησιωτικὸν βρακίον.

Ἀφοῦ ἐχαιρέτισε στηρίξας τὴν παλάμην ἐπὶ τοῦ στήθους του καὶ ὑποκλίνας, ἦλθε κ' ἐκάθησε πλησίον μας.

Τὸν παρατήρουν μὲ συγκίνησιν· μοὶ ἐφαίνετο ὡς νὰ ἤρχετο ἐκ τοῦ βάθους τοῦ παρελθόντος, ὡς ταξειδιώτης ἐξ ἀπωτάτης καὶ θαυμασίας χώρας ἐπιστρέψας, κομίσας ἐκεῖθεν πληγὰς καὶ συγκινήσεις, καὶ παραδόσεις μεγαλείου καὶ ἡρωϊσμοῦ.

— Παπποῦ, τῷ λέγει ὁ φίλος μου πρὸ πολλοῦ γνωρίζων αὐτόν, ὁ νέος αὐτὸς ἐδῶ ἦλθε νὰ σὲ ἰδῇ, ν' ἀκούσῃ ἀπὸ τὸ στόμα σου διὰ τὰ *μπουρλότα*.

Μετέβην νὰ τὸν ἀκούσω διηγούμενον, πῶς ἐπυρπόλησε τὸν τουρκικὸν στόλον εἰς τὴν Μεθώνην, ἀλλ' ὁ γέρων πικρῶς ἀπογοητευμένος δὲν ἐπείθετο τίποτε συνήθως νὰ εἴπῃ. Ἀλλ' ἅμα ἤρχιζε τὴν περὶ πυρπολικῶν ἀφήγησιν, ἡ φαντασία του ἐθερμαίνετο, ὁ γέρων ἀνετριχίαζεν ὡς πολεμικὸς ἵππος, ὀσφραινόμενος πυρῖτιδα, αἱ ἀναμνήσεις ἠνωρθοῦντο ζῶσαι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του καὶ διηγεῖτο τὴν ἱστορίαν του λησμονῶν ἐν τῷ πολεμοχαρεῖ του ἐνθουσιασμῷ ὅτι τοῦ δράματος ἐκείνου δὲν ἦτο θεατὴς ἀλλ' ἥρως.

Ἐστράφη λοιπὸν πρὸς ἐμέ:

— Γιὰ τὰ μπουρλότα, παιδί μου, θέλεις νὰ σοῦ 'πῶ; Τὰ μπουρλότα ἤτανε καράβια πέντε ὡς δέκα χιλιάδων κοιλῶν, ἔκαναν λούκια ἀπὸ μπαρούτι καὶ ς' τὴν ἄκρη ἔβαζαν βώλους ἀπὸ μπαρούτι ζυμωμένο· τ' ἄναβαν μὲ κάτι κλαδιὰ σὰν αὐτὰ ποῦ ἀνάβουν τοὺς φούρνους· ἀπὸ 'πίσου ἀπ' τὸ καράβι ἤταν ἕνα παραθύρι καὶ πηδοῦσες ς' τὴ βάρκα· ὅποιος εἶχε καρδιὰ ἐκεινοῦ τοὔδιναν νὰ βάνῃ φωτιά. Μιὰ νύκτα εἴμασθαν 'μπρὸς ς' τὰ Μοθωκόρανα· ἡ τουρκικὴ ἀρμάδα ἦταν ἀραγμένη ς' τὸ λιμάνι.

Ὁ φίλος μου κ' ἐγὼ προσείδομεν ἀλλήλους μειδιῶντες διότι ἐπέτυχε τὸ τέχνασμα· ἀλλ' ὁ γέρων, ὅστις τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἔβλεπεν ἤδη τὸν τουρκικὸν στόλον περισσότερον παρ' ἡμᾶς, δὲν εἶδε τὸ μειδίαμα καὶ ἐξηκολούθησε.

— Ὁ καπετάνιός ἔβαλε 'μένα μπουρλοτιέρη· ἄ, τί χαρὰ ἤταν ἐκείνη! μέσα σὲ τόσα παλληκάρια ἕνα κ' ἕνα νὰ διαλέξῃ γιὰ μπουρλοτιέρη ἐμὲ παιδί, εἰκοσιτέσσαρω χρονῶ, ἕνα ξένο παιδί, Μυτιληνιό, δὲν ἤτανε 'λίγο πρᾶμμα· νά, τὸ θυμοῦμαι! ἔξω ς' τὰ Μάθωνα οὔτε καντῆλι δὲν ἔφεγγε, σκοτάδι καὶ νέκρα· ἡ πούλια ἔδειχνε μεσάνυχτα· οἱ Τουρκαλάδες ροχάλιζαν βαρειὰ μὲς σ' τὰ καράβια τους· ἡμεῖς ἐπήραμε τὸ μπουρλότο καὶ τραβούσαμε 'πάνω ς' τὴ φεργάδα· ἐγὼ ἀπίκο μέσα ς' τὸ μπουρλότο μὲ τὸ δαυλὶ ς' τὸ χέρι· ζυγόνομε· ἡ φεργάδα μέσ' 'ς τὸ σκοτάδι ἔμοιαζε σὰν κανένα θεόρατο κατάμαυρο θηριό· ζυγόνομε ἀκόμα· τί καρδιοχτύπι ἤταν ἐκεῖνο! ἂν μᾶς ἐννοιωθαν εἴμασθαν χαμένοι· μὰ κοιμούντανε βαρειὰ ὅλοι τους· ἄχ καὶ πῶς θὰ ξυπνήσετε ἀγάδες! Ζυγόνομε ἀκόμα καὶ νά σου καὶ κολλοῦμε τὸ μπουρλότο σ' τὴ φεργάδα, κ' οἱ γκάτζοι πούχε 'μπρὸς μπερδεύθηκαν σ' τὰ σχοινιά της· κάνω τὸ σταυρό μου καὶ βάζω τὴ φωτιά. Ἐβρόντησαν τὰ οὐράνια, ἐτράνταξε τὸ λιμάνι· μὰ 'γώ, παιδί, βλέπεις, ἀτζαμῆς, σάστισα, δὲν

πήδηξα μέσ' ς' τὴν βάρκα, ποῦ ἔφυγε· ἔμεινα ς' τὸ μπουρλότο· ἡ κουπαστὴ τινάχκε ς' τὸν ἀέρα· καὶ νοιώθω ἕνα δυνατὸ πόνο 'ψηλὰ ς' τὸ ποδάρι μου, βλέπω πῶς πῆρε φωτιὰ τὸ κρέας μου καὶ πέφτω ς' τὴ θάλασσα· μὰ τότε ἔγεινε ἕνα κακὸ ποῦ δὲ μετάειδαν τὰ 'μάτια μου· ἡ φεργάδα ἄναψε μὲ μιᾶς γιατὶ εἶχε τζιμπχανὲ μέσα καὶ τινάχκε ς' τὸν ἀέρα· ἀνάμεσα ἀπὸ κἄτι φλόγαις κόκκιναις, κίτριναις, γαλάζιαις, ποῦ σφύριζαν σὰν φείδια πετιοῦνταν ἡ φεργάδα κομμάτια κομμάτια· οἱ τουρκαλάδες, τἄρμενα, τὰ κανόνια ἁρμένιζαν ς' τὸν οὐρανό· καὶ πέφτοντας περνοῦσαν 'πάνω ἀπ' τὸ κεφάλι μου· ἔπεφταν τριγύρω μου πλάτς! πλούτς! Ἂν μ' εὕρισκε τίποτα θὰ μἄφινε ς' τὸν τόπο· δός του βουτιαῖς καὶ μακροβούτια· μὰ βγάζοντας τὸ κεφάλι μου ἀπάνω γιὰ νὰ πάρω ἀνάσασι, μέσ' ς' τὴ κοσμοχαλασιὰ ἐκείνη εἶδα μιὰ βάρκα ν' ἄρχεται σιγά· ἂν εἶνε τούρκικη, εἶπα, θὰ 'πάγω μοναχός μου ς' τὸ φοῦντο γιὰ νὰ μὴ μὲ πιάσουν σκλάβο τὰ σκυλιά· ς' τὸ πολεμάρκο μὲ εἶχαν γιὰ χαμένο· βρὲ τὸ καϋμένο τὸ ξένο τὸ παιδί, εἶπαν, χάθηκε· μὰ ὁ Θεὸς τοὺς φώτισε κ' ἔστειλαν μιὰ βάρκα γιὰ νὰ ἰδῇ· ὄντας ζύγωσε κ' εἶδα πῶς ἦταν 'δική μας ἔβαλα ταῖς φωναίς, γιατὶ τριγύρω μου ἔπλεαν τόσα κεφάλια, κορμιά, χαλάσματα, καὶ μ' ἔβαζαν ς' τὴ μέση σὰν νἆταν θυμωμένα μαζί μου, κ' ἐγὼ τἄμπωχνα γιὰ νὰ περάσω, ποῦ δὲν 'μποροῦσαν ἀπὸ μακρυὰ νὰ μὲ ἰδοῦν, νὰ μὲ γνωρίσουν· ἦρθαν, μ' ἐπῆραν, μ' ἐπήγανε ς' τὸ πολεμάρκο. Ὁ Καπετὰν Κριεζῆς εἶπε καὶ μ' ἄλειψαν μὲ σπίρτο· τὴν ἄλλη 'μέρα τὸ ποδάρι μου νταβοῦλι· κάναμε πανιὰ γιὰ τὴν Ὕδρα· μ' ἔβγαλαν ὄξω σ' ἕνα σπίτι, μ' ἔρριξαν ς' τὸ κρεββάτι· τὴν ἴδια 'μέρα ἕνας Ἐγγλέζος ἦρθε καὶ εἶδε τὸ ποδάρι μου· σὲ 'λίγο τὸν βλέπω καὶ ἔρχεται μὲ μιὰ κασετίνα καὶ μέσα ἕνα πριόνι.

— Βρέ, σκυλὶ ἀθεάφοβο, νὰ μοῦ κόψῃς τὸ ποδάρι μου ἦρθες, αἴ; καὶ παίρνω κάτω ἀπ' τὸ προσκέφαλό μου δυὸ πιστόλαις ποὖχα καὶ τὸν σημαδεύω τὸν Ἐγγλέζο· ἡ θωριά του ἔγεινε *κιπρίτι*· ἄφηκε κασετίναις καὶ πριόνια καὶ φευγιό.

Ἔρχεται ὁ Καπετὰν Κριεζῆς:

— Βρέ, Στρατῆ, θὰ 'πεθάνῃς βρέ, σὰν δὲν ἀφήσῃς νὰ σοῦ κόψουν τὸ πόδι σου.

— Κάλλιο νὰ 'πεθάνω, καπετάνιο μου, παρὰ νὰ ζῶ μισός, πριονισμένος, ἀνούφελος· γιὰ ὁλάκαιρος, γιὰ καθόλου· δὲν τὸν ἐθέλω τὸν Ἐγγλέζο· ἕνας Γιαννιώτης εἶν' ἐδῶ, μακάρι ἂς 'πεθάνω ς' τὰ χέρια του, αὐτὸν θέλω· ἦρθε, Χρηστάκη τὸν ἔλεγαν, ἔτσι σὰν αὐτὸ τὸ κρασὶ νὰ χυθῇ τὸ αἷμά μου, καὶ μοῦ λέγει: «σὲ δεκαφτὰ 'μέραις, θὰ σὲ σηκώσω». Μἔβανε κἄτι ἀλοιφαίς, κἄτι πράμματα· ς' τῆς δεκαεφτὰ εἶπε, ς' τῆς δεκαοχτὼ σηκώθηκα καὶ κατέβηκα μὲ τὰ δεκανίκια ὡς κάτω ς' τὴν πόρτα· μοὔδωκαν τότε βραβεῖο ὀκτακόσια γρόσια ἀπ' τὸ μεγάλο τὸ ταμεῖο· τἄδινε ὁ μακαρίτης ὁ Λάζαρος ὁ Κουντουριώτης ςὲ κείνους ποὔκαιγαν τούρκικα καράβια. Μιὰ 'μέρα ποῦ κἄθουμουν σ' ἕνα σκαμνὶ ἔξω ἀπ' τὴν πόρτα, πέρασε ὁ Καπετὰν Πολίτης, ὁ Γεώργης, καὶ μοῦ λέει: «Καλὰ σηκώθηκες, μὰ θὰ σ' ἀφήσωμε, καϋμένε Στρατῆ, πᾶμε γιὰ τὴν Κρήτη.—Κ' ἐγὼ θἄρθω.—Ἔτσι λαβωμένος ποῦ δὲν 'μπορεῖς νὰ περπατήσῃς, τί θὰ κάνῃς;— Γιὰ νὰ βάζω φωτιὰ ς' τὰ τούρκικα τὸ χέρι μου εἶνε γερό. Μ' ἐκύτταξε καλά, μ' ἐχάϊδεψε ς' τὸν ὦμο. — Εἶσαι παιδὶ μὲ καρδιά, μοὖπε, καὶ μ' ἔγραψε ς' τὸ ρόλο του. Σαλπάραμε ἴσια γιὰ τὸν Μπαμπᾶ τῆς Κρήτης· ὁ Μπαμπᾶς 'πάγει ἔτσι, ἔτσι, κάνει γύρους· ς' τὸ λιμάνι μέσα μυρμηγκιὰ τὰ τούρκικα καράβια· 'μεῖς πηγαίναμε πρῖμα· ἅμα 'μπήκαμε σηκώσαμε τούρκικη παντιέρα· μὰ ὁ διάβολος τὤφερε καὶ μὲ μιᾶς πιάνει μπουνάτσα, κάλμα, οἱ Τοῦρκοι μᾶς μυρίσθηκαν κ' ἤρχονταν ἀπάνω μας ἀπὸ παντοῦ.

— Χαθήκαμε, βρὲ παιδιά, λέγει ὁ καπετάνιος, διακόσαις βάρκαις γεμάταις μπαγιονέτα μᾶς βάλαν ς' τὴ μέση· κιγμᾶ θὰ μᾶς κάνουν.

Ἐγὼ ζυγόνω ς' τὸν καπετὰν Γεώργη καὶ τοῦ λέω:

— Καπετάνιο, θὰ γλυτώσουμε.

— Πῶς; βρὲ παιδί μου.

— Νά, νὰ τινάξω ἀναμέσῃς ς' ταῖς βάρκαις τὸ μπουρλότο, οἱ Τοῦρκοι θὰ τὰ χάσουν καὶ θὰ μᾶς ἀφήσουν νὰ φύγωμε. Τὸ δίνω φόκο· ἔλαψε ὁ κόσμος, 'μωρὲ 'μάτια μου· τινάχτηκε ὡς 'πάνω ς' τὰ σύννεφα· 'μεῖς ὅλοι μέσ' ς' τὴ βάρκα· μένα μ' ἐτράβηξαν γιατὶ δὲν μποροῦσα ἀκόμη νὰ πηδήξω· μὰ τὰ σκυλιὰ μᾶς εἶδαν ἀνάμεσα ἀπ' ταῖς φλόγαις καὶ τὸν καπνὸ ποῦ τραβούσαμε γιὰ τὸ καράβι καὶ 'σὰν ξεσάστισαν ἄρχισαν βροχὴ ἀπάνω μας τὰ βόλια· βίζ, βίζ, βοῦζαν, τριγύρω μας· 'γὼ ἤμουν ς' τὴ μέση κ' ἐτραβοῦσα κουπὶ γιατὶ ἤμουν χεροδύναμος κ' ἡ ὥρα, 'βλέπεις, ἤθελε δυνατὸ κουπί· μὰ νά σου κ' ἔρχεται ἕνα μολύβι, ἴσα μὲ δέκα δράμια, καὶ μοῦ φυτεύεται ἐδῶ, ς' τὸ ἄλλο ποδάρι· ἄλλος ς' τὸ κουπί! φώναξα κ' ἔπεσα ἀπὸ τὸ πάγκο μου. Μᾶς κυνήγησαν, μᾶς κυνήγησαν, μὰ οἱ βάρκες εἶχαν σκορπισθῆ καὶ 'μεῖς προκεράσαμε πολύ. Φτηνὰ τὴ γλυτώσαμε.

Ὄντας γυρίσαμε ς' τὴν Ὕδρα μὲ βλέπει ὁ Γιαννιώτης ὁ γιατρός.

— Ἀκόμα δὲν ἔγιανε τὸ ποδάρι σου, βρὲ Στρατῆ;

— Εἶνε τἄλλο, γιατρέ μου.

Ἐβδομῆντα 'μέραις τὤχα δεμένο μ' ἕνα τσεβρέ· ὁ γιατρὸς μ' ἔβγαλε μὲ μιὰ τσιμπίδα τὸ βόλι, μὰ τὸ σημάδι ἀπόμεινε.

Ἀνέσυρε τὸ πλατὺ του βρακίον καὶ ἄνωθεν τοῦ γόνατος εἴδομεν τὸ σημεῖον τοῦ τραύματος καὶ

εἰς τὸν ἕτερον πόδα πλατεῖαν καὶ φοβερὰν οὐλὴν καυσίματος.

Ἔμελλε νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀφήγησίν του, ἀλλ' αἴφνης σκιά της διῆλθε διὰ τοῦ μετώπου του, στυγνὴ θλῖψις συνέστειλε τὰ χαρακτηριστικά του καὶ ἐσίγησε. Ἐγὼ ἀπέμεινα θεωρῶν τὸν γέροντα ἐκεῖνον, τὸν πυρπολητήν, τοῦ ὁποίου οἱ λόγοι πρὶν ἐξέλθωσι ἐκ τοῦ στόματός του ἐζωγραφίζοντο ἐπὶ τῆς ἀρρενωπῆς μορφῆς του, καὶ ὅτε ὡμίλει περὶ τῆς πυρποληθείσης φεργάδας οἱ ὀφθαλμοί του ἐξήστραπτον ὡς νὰ εἶχαν διατηρήσει τὴν ἀνταύγειαν τῆς λάμψεώς της, καὶ ὅτε ἔλεγε «Τουρκαλάδες» συνέσφιγγε τοὺς στιβαροὺς του γρόνθους καὶ τὸ χεῖλός του ἔτρεμεν ἐκ πολεμικοῦ μένους· τότε ἐνόησα τί ὑπέφερεν ἐν τῇ στενῇ, χαμηλῇ ἐκείνῃ εἱρκτῇ, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπαράδερνε διὰ νὰ κερδίσῃ ποτήριον πρὸς ποτήριον τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, ἐπὶ πεντήκοντα ἔτη ἡ φλογερὰ ἐκείνη ψυχή, ἡ πλασμένη διὰ τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, καὶ διὰ νὰ πολεμῇ τοὺς Τούρκους καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ νὰ ἐξυπνᾷ καὶ νὰ κοιμᾶται μὲ τὸν ρόχθον τῶν ἀφρισμένων κυμάτων καὶ τὸν συριγμὸν τῶν τουρκικῶν σφαιρῶν.

Ἔσφιξα μετὰ σεβασμοῦ τὴν πυρπόλον τοῦ στολοκαύστου χεῖρα· ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἀπηρχόμεθα, ἡ σύζυγός του, γραῖα Ἀθηναΐα, ἥτις ἀπαρατήρητος ἵστατο ἀπό τινων στιγμῶν εἰς τὴν μικρὰν θύραν, ἀνεφώνησεν αἴφνης:

— Πράσινο φύλλο δὲν μᾶς ἔδωκαν! ἄλλοι 'σὰν τὸ Στρατῆ μου εἶνε κ' εἶνε σήμερα· τὰ χαρτιὰ τἄχομε, τὰ χαρτιά! Στὴν ἐπιτροπὴν πρῶτο νούμερο βρέθηκε. Πενῆντα χρόνια μὲ τὰ χέρια του δίχως βοήθεια πάλαιψε μὲ τὴ φτώχια ὅσο νὰ μεγαλώσῃ τὰ παιδιά μας. Πῶς τὸ βαστᾷ ὁ Θεὸς τέτοιο ἄδικο!

— Γυναῖκα! σώπα! εἶπεν ὁ πυρπολητὴς ζωηρῶς ἀναπηδήσας· καὶ τὴν ἀκμὴν ἐκείνην τοῦ ὑπερογδοηκοντούτους σώματος ἰδὼν ἐπείσθην, ὅτι ἀληθὲς ἦτο τὸ λεχθέν μοι, ὅτι νύκτα τινὰ καθ' ἣν διεπληκτίζοντο χωροφύλακες καὶ στρατιῶται ἐν τῷ καπηλείῳ καὶ ἀνέσπων ξιφολόγχας, ὁ γέρων νομίσας ὅτι ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ υἱοῦ του ἥρπασεν ἀπὸ τοῦ τοίχου τὸ γιαταγάνι του, κατέβη, ὥρμησεν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν καὶ τοὺς ἔτρεψεν εἰς φυγήν.

Ἡ γραῖα ἐσίγησε πτήξασα· ὁ δὲ γέρων ἀπῆλθε συνωφρυωμένος καὶ κατηφής· καὶ ἤκουσα τότε τὴν φρικώδη, τὴν τερατώδη ἀχαριστίαν τοῦ ἔθνους πρὸς τὸν πυρπολητήν.

Αὐτὴ λοιπὸν εἶνε ἡ μεγάλη του λύπη, ἡ πληγὴ τῆς καρδιᾶς του, ἥτις δὲν θὰ ἰαθῇ ὡς αἱ τουρκικαί, ἀλλὰ θὰ τὸν φέρῃ εἰς τὸν τάφον! — Τὸν Στρατῆ μου δὲν τὸν 'νοιάζει γιὰ λεφτά, ἐξηκολούθησεν ἡ γραῖα· δούλεψε ποῦ δούλεψε τόσα χρόνια· τώρα μεγάλωσαν τὰ παιδιά μας, μὰ γιὰ τὴ φιλοτιμία· δὲν τὸν λογαριάζουν 'σὰ νὰ τοῦ λὲν «σὺ δὲν ἔκανες τίποτε». Τί θέλεις; τὸ καταφρόνιο δὲν 'μπορεῖ νὰ βαστάξῃ· αὐτὸ εἶν' ὁ καϋμός του.

Ὦ! ἡ δόξα τῶν ἐνδόξων, εἰξεύρω, γίνεται ἀπὸ τὸν ἡρωϊσμὸν τῶν μικρῶν, καὶ παρὰ τὴν ἀκτινοβολίαν τῶν λαμπρῶν ὀνομάτων ἐξαπλοῦται ἡ βαρεῖα σκιὰ ἡ καλύπτουσα τὴν γενναιότητα καὶ τὴν θυσίαν τῶν ταπεινῶν ἡρώων, τῶν ἀσήμων μαρτύρων· ἀλλὰ τῶν ἄλλων ταπεινῶν, τῶν ἄλλων ἀσήμων τὸ ὄνομα συνδέεται πρὸς τὸν μέγαν ἀγῶνα δι' ἑνὸς εὐτελεστάτου κρίκου, τῆς πενταδράχμου συντάξεως. Ἀλλ' ὅταν τὸ χῶμα καλύψῃ τὰς πληγὰς τοῦ πυρπολητοῦ, οὐδὲ κἂν τὸ κατάστιχον τῶν πενταδράχμων συντάξεων θὰ μαρτυρήσῃ εἰς τὴν Ἱστορίαν, ὅτι ὁ Στρατῆς Μαρούλης προεκινδύνευσεν ἡρωϊκῶς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἑλλάδος!

Νοέμβριος 1884.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ Π. ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ.

ΑΙ ΔΩΔΩΝΑΙΑΙ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΕΣ

τοῦ κ. Κ. Καραπάνου.

Μέχρι πρό τινων ἐτῶν ἡ θέσις τῆς Δωδώνης τοῦ μετὰ τοὺς Δελφοὺς διασημοτέρου μαντείου τῆς Ἑλλάδος, ἦν ἄγνωστος· ὑπετίθετο ὅτι ἔκειτο πλησίον τῶν Ἰωαννίνων, ἀλλ' οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ εἴπῃ ποῦ ἀκριβῶς. Τῷ 1875 ὁ κ. Καραπάνος ἐπεχείρησεν ἀνασκαφὰς ἐν τῇ κοιλάδι Τσαρακοβίστας, σχεδὸν τέσσαρας ὥρας νοτιοδυτικῶς τῶν Ἰωαννίνων, καὶ εἶχε τὴν τύχην ν' ἀνακαλύψῃ ὄχι μόνον τὴν θέσιν καὶ τὰ λείψανα διαφόρων οἰκοδομημάτων τῆς Δωδώνης, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄλλα ἀντικείμενα, πρὸ πάντων χαλκᾶ, καὶ πολλὰς περιεργοτάτας ἐπιγραφάς. Ταῦτα ἑνωθέντα μετά τινων ἄλλων ἀρχαιοτήτων ἐξ ἄλλων διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀσίας ἀπετέλεσαν ἀξιόλογον συλλογήν, ἥτις καλῶς καὶ εὐπρεπῶς διαταχθεῖσα ἐν αἰθούσῃ τινὶ τῆς οἰκίας του εἶνε προσιτὴ ἀπό τινος τῷ κοινῷ κατὰ πᾶσαν τετάρτην.

Περὶ τῶν ἐν Δωδώνῃ ἀνασκαφῶν καὶ τῶν εὑρημάτων του ὁ κ. Καραπάνος ἐξέδωκε τῷ 1878 βιβλίον γαλλιστὶ γεγραμμένον (Dodone et ses ruines, Paris), ἐξ αὐτοῦ δὲ λαμβάνομεν τὰς πλείστας τῶν ἑπομένων ἱστορικῶν πληροφοριῶν, ἃς προτάττομεν ὡς εἰσαγωγικὰς εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς συλλογῆς του.

Οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς διηγοῦνται — καὶ αἱ ἔρευναι τῶν νεωτέρων φαίνονται ἐπικυροῦσαι τὰ ὑπ' αὐτῶν λεγόμενα — ὅτι ἡ φυλὴ τῶν Ἑλλήνων, τῶν ὁποίων τὸ ὄνομα ἦτο προωρισμένον ν' ἀποβῇ γενικὸν πολλῶν συγγενῶν φυλῶν, νὰ παραδώσῃ δὲ εἰς λήθην τὰ μερικὰ ὀνόματα τῶν Ἀχαιῶν, Δαναῶν κ.τ.λ., — ὅτι οἱ Ἕλληνες

λοιπὸν κατὰ πρῶτον κατῴκουν ἐν Ἠπείρῳ περὶ τὴν Δωδώνην, ἐκεῖθεν δὲ μετηνάστευσαν εἰς Θεσσαλίαν, ὅπου ἐπὶ τῶν ὁμηρικῶν ἔτι χρόνων εὑρίσκοντο. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀχιλλεύς, ἂν καὶ ἐν Θεσσαλίᾳ γεννηθείς, ἐπειδὴ ὅμως ἦτο Ἕλλην, ἐν κρισίμῳ τινὶ στιγμῇ, δηλαδὴ ὅταν πρόκηται ν' ἀποστείλῃ τὸν Πάτροκλον μόνον του εἰς τὸν πόλεμον ἵν' ἀποκρούσῃ τὸν Ἕκτορα, ἐπικαλεῖται ὑπὲρ τοῦ φίλου τὸν Δωδωναῖον Δία, διότι οἱ πρόγονοί του ὑπ' αὐτὸ τὸ ὄνομα τὸν εἶχον λατρεύσει ἐν Ἠπείρῳ. Μετὰ τοὺς ὁμηρικοὺς χρόνους ἡ φυλὴ τῶν Ἑλλήνων μετὰ τοῦ ὀνόματός της φαίνεται ὅτι διέδωκε καὶ τὴν λατρείαν τοῦ Διὸς καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα καὶ κατέστησεν αὐτὴν ἐπισημοτέραν. Οὕτω ἐν τοῖς ἱστορικοῖς χρόνοις εὑρίσκομεν τὸ μαντεῖον τῆς Δωδώνης τιμώμενον ὅσον καὶ τὸ ἐν Δελφοῖς. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἕνεκα τῆς ἀποκέντρου θέσεώς του μεταξὺ λαῶν, οἵτινες ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἔμειναν ἔξω τῆς ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι κινήσεως, οὐδέποτε ἠδυνήθη ν' ἀποκτήσῃ τοιαύτην πολιτικὴν ἐπιρροήν, οἵαν πολλάκις ἀπέκτησε καὶ ἐξήσκησε τὸ ἐν Δελφοῖς· ὅτι ὅμως οὐδέποτε ἀπώλεσε τὴν ἠθικήν του ἐπὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπιρροήν, εἶνε μεγίστη ἀπόδειξις τοῦ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ἀνθρώπων ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐρριζωμένου σεβασμοῦ πρὸς αὐτό. Ὅτι δὲ τὸ ἱερὸν τοῦτο ἦν τῷ ὄντι ἀρχαιότατον, ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς λατρείας τῶν θεῶν, οἵτινες ἐν Δωδώνῃ διετήρησαν μέχρι τῶν ὑστάτων χρόνων τὴν ἀρχικὴν σημασίαν των ὡς φυσικῶν δυνάμεων. Οὕτω ὁ Ζεὺς ἐν Δωδώνῃ ὀνομάζεται Νάϊος, δηλαδὴ θεὸς τῆς ὑγρασίας καὶ τῶν ναμάτων, ἡ δὲ σύζυγός του, ἥτις ἐνταῦθα λέγεται Διώνη καὶ οὐχὶ Ἥρα, εἶνε ἡ προσωποποίησις τῆς μητρὸς γῆς, ἥτις καθίσταται γόνιμος διὰ τῶν ἀπὸ τοῦ Διὸς ναμάτων. Τὰ δύο ταῦτα ὄντα, ἡ γῆ καὶ ἡ δύναμις ἡ ποιοῦσα τὴν βροχὴν καὶ τρέφουσα τὰς πηγὰς καὶ τοὺς ποταμούς, εἶνε οἱ δύο μέγιστοι θεοὶ τῶν Ἑλλήνων, διότι ἄνευ αὐτῶν ἡ ὕπαρξις τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ἀδύνατος. Ἐν ᾧ ὅμως ἀλλαχοῦ ἡ φυσικὴ αὕτη σημασία τοῦ Διὸς ἐνωρὶς ἐπεσκοτίσθη, ἐπεκράτησε δὲ ἡ ὑψηλοτέρα ὡς θεοῦ θεμελιωτοῦ τῶν τῆς πολιτείας διεπόντων ἠθικῶν νόμων καὶ αὐστηροῦ φύλακος αὐτῶν, ἐν Δωδώνῃ ἐξηκολούθησε λατρευόμενος κυρίως ὡς *τροφοδότης*. Τοῦτο εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ ὅτι οἱ Ἠπειρῶται ἐν τῇ ἀρχαιότητι εἶχον ὑπολειφθῆ τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ἐν τῷ πολιτισμῷ, ἀφ' ἑτέρου ὅμως ἀποδεικνύει ὅ,τι ἀνωτέρω εἴπομεν, ὅτι ἡ λατρεία τοῦ Διὸς ἐν τῇ καλάδι ἐκείνῃ τῆς Ἠπείρου εἶνε παναρχαία.

Καὶ οἱ τρόποι δὲ τῆς μαντείας, περὶ ὧν κατωτέρω λέγονταί τινα, εἶνε ἀρχαϊκώτατοι· ἰδίως ἡ σεβασμία δρῦς, τοὺς κλάδους τῆς ὁποίας ἐνόμιζον ὅτι ἐκίνει τὸ πνεῦμα τοῦ Διὸς ὁσάκις ἤθελε νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν βούλησίν του, ἀπαντᾶται καὶ παρ' ἄλλοις λαοῖς, π. χ. τοῖς Κέλταις καὶ Γερμανοῖς ὡς σύμβολον τοῦ ὑψίστου θεοῦ· εἶνε δὲ τὸ ἔθιμον τοῦτο λείψανον τῆς μεμακρυσμένης ἐκείνης ἐποχῆς, καθ' ἣν οἱ θεοὶ δὲν εἶχον οὔτε ναοὺς οὔτε εἰκόνας. Τότε τὸ μεγαλοπρεπέστατον καὶ ἰσχυρότατον τῶν ἐν τῷ δάσει δένδρων ἀντεπροσώπευεν αἰσθητῶς τὴν ἀόρατον ὑπερτάτην δύναμιν. Βραδύτερον ἡ συμβολικὴ αὕτη σημασία τῆς δρυὸς ἐλησμονήθη καὶ ἀπεδόθη αὐτῇ ἀξία ἁρμόζουσα μόνῳ τῷ θεῷ, ὡς παρ' ἡμῖν ἡ συμβολικὴ σημασία τῶν εἰκόνων πρὸ πολλοῦ ἐλησμονήθη, ἀπονέμεται δ' αὐτοῖς σήμερον ὑπὸ τοῦ λαοῦ ἀνοίκειος λατρεία. Καὶ ὅπως παρ' ἡμῖν αἱ εἰκόνες θαυματουργοῦσι κινούμεναι καὶ αὐτομάτως μεταβαίνουσιν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, οὕτω καὶ ἡ δρῦς κατώρθωσε νὰ θαυματουργῇ προλέγουσα διὰ τῆς κινήσεως τῶν κλάδων της τὰ μέλλοντα. Τοιαύτη εἶνε ἡ ἀρχὴ τοῦ ἐν Δωδώνῃ μαντείου, ἀρχὴ γεννηθεῖσα ἐκ τῆς εὐπίστου φαντασίας ἀνθρώπων ἁπλῶν καὶ δεισιδαιμόνων, ἀλλ' οὐχὶ ἀπατεώνων. Βραδύτερον ἐννοεῖται ὅτι πέριξ τῆς δρυὸς ἐκτίσθησαν καὶ ἐνταῦθα ναοὶ διάφοροι, θέατρον καὶ ἄλλα οἰκοδομήματα ἱερὰ ἢ χρησιμεύοντα διὰ τὴν ὑπηρεσίαν. Ἀλλ' ὡς ἀπέδειξαν αἱ ἀνασκαφαί, ἡ καλλιτεχνικὴ ἀξία αὐτῶν τῶν κτιρίων οὐδέποτε ὑπῆρξε πολὺ μεγάλη, ὑπελείπετο δὲ κατὰ τοῦτο ἡ Δωδώνη ἄλλων θρησκευτικῶν κέντρων τοῦ ἀρχαίου κόσμου, π. χ. τῆς Ὀλυμπίας, τῶν Δελφῶν κ.τ.λ. Ἀλλὰ ταῦτα βεβαίως καὶ οἰκονομικῶς ἤκμαζον περισσότερον, διότι οἱ ἐν αὐτοῖς τελούμενοι ἀγῶνες προσείλκυον μέγα πλῆθος λαοῦ· εἶνε ἀληθές, ὅτι καὶ ἐν Δωδώνῃ ἱδρύθη ἀγὼν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τὰ Νάϊα, ἀλλ' ἔμεινε τόσον ἄσημος, ὥστε μόνον τὸ ὄνομά του περιῆλθεν εἰς γνῶσιν ἡμῶν. Ἡ δόξα τῆς Δωδώνης ἐγεννήθη ἀπὸ τοῦ μαντείου καὶ ἔμεινε προσκεκολλημένη εἰς αὐτό· σήμερον δέ, ἀφοῦ ἡ δρῦς καὶ αἱ περιστεραὶ καὶ οἱ λέβητες ἔπαυσαν τοῦ νὰ προφητεύωσιν, ἡ δόξα αὕτη περιάγεται εἰς τὸν κόσμον κυρίως διὰ τῶν μικρῶν εὑρημάτων, εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ὁποίων μεταβαίνομεν.

Ἡ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κ. Καραπάνου Δωδωναία συλλογὴ εἶνε ἐκτεθειμένη ἐν τοῖς παρὰ τὸν τοῖχον ἑρμαρίοις δεξιὰ τῷ εἰσερχομένῳ καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς τὰ παράθυρα ὑελοσκεποῦς τραπέζης· ταύτης ἡ μία πλευρὰ περιέχει τὰς χαλκᾶς καὶ μολυβδίνας ἐπιγραφάς, ἡ δ' ἑτέρα ὡς καὶ τὰ ἑρμάρια διάφορα χαλκᾶ ἀντικείμενα καὶ ὀλίγας μόνον ἐπιγραφάς. Τὰ ἑρμάρια εἶναι τρία, ἕκαστον δ' αὐτῶν διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα. Ὁ κ. Καραπάνος κατέταξε τὰ ὁμοειδῆ ἀντικείμενα πλησίον ἀλλήλων καὶ ἔθεσε παρ' αὐτὰ διαφόρους ἐπιγραφὰς ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί, ὥστε νὰ εὐκολύνηται ὁ ἐπισκέπτης πολύ. Διὰ τοῦτο ἡμεῖς ἐνταῦθα ἐν

τοῖς πλείστοις θὰ ἐπαναλάβωμεν τὰς γενικὰς σημειώσεις τοῦ κ. Καραπάνου, μόνον δὲ τὰ σπουδαιότερα καὶ μᾶλλον προσοχῆς ἄξια ἀντικείμενα θ' ἀναφέρωμεν ἰδιαιτέρως.

Ἐν τῷ πρώτῳ τμήματι τοῦ πρώτου ἑρμαρίου κάτω ὑπάρχουσιν ἐλάσματά τινα χαλκᾶ μετὰ κοσμημάτων ἐκ κύκλων ἡνωμένων διὰ τῶν ἐφαπτομένων των· τὰ ἐλάσματα ταῦτα ἀπετέλουν μέρη διαφόρων σκευῶν, εἶνε δὲ ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων, δηλαδὴ τοῦ ἕκτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος καὶ ἀρχαιότερα. Ἐν τῷ αὐτῷ ἑρμαρίῳ εὑρίσκονται βάσεις τριποδικαὶ ἀγγείων καὶ ἄλλα τεμάχια ὁμοίων· ἐπίσης πελέκεις ἀναθηματικοί, δηλαδὴ κατασκευασθέντες οὐχὶ πρὸς χρῆσιν ἐν τῷ βίῳ, ἀλλὰ μόνον ἵνα ἀφιερωθῶσι τῷ θεῷ· πρὸς τούτοις πολλὰ ψέλια, πόρπαι, ἐνώτια, δακτύλιοι κ.τ.λ. Ἐν τῷ δευτέρῳ τμήματι εὑρίσκονται δύο μεγάλα ἀγγεῖα ἔχοντα σχῆμα ἀσκοῦ ἢ μᾶλλον περικεφαλαίας. Αὐτὰ ἐχρησίμευον κατὰ τὸν κ. Καραπάνον ἵνα θέτωσι τοὺς κλήρους τῶν μελλόντων ν' ἀγωνισθῶσιν ἐν τοῖς ἀγῶσι τῆς Δωδώνης· πιθανὸν ὅμως καὶ νὰ ἦσαν τὰ βραβεῖα τῶν νικητῶν. Ἔπειτα ν τεμάχιον ἐνδύματος ἐξ ἀγάλματος μεγάλου, πολλὰ κατατεθραυσμένα τεμάχια ἀναγλύφων, παρειαὶ περικεφαλαιῶν, πάλιν βελόναι, δακτύλιοι κ.τ.λ. καὶ εἰς τὸ ἄκρον ἓν κάτοπτρον χαλκοῦν. Ἐν τῷ δευτέρῳ ἑρμαρίῳ (τμῆμα πρῶτον) ἶνε ἐκτεθειμένα διάφορα ἀγαλμάτια χαλκᾶ· το μέγιστον αὐτῶν παριστᾷ Σάτυρον ἔχοντα πόδας ἵππου, ὡς ἐφαντάζοντο οἱ Ἕλληνες ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ ἐποχῇ τὰ δαιμόνια ταῦτα· εἰς τοὺς μεταγενεστέρους χρόνους ὅμως τοὺς ἔπλαττον ὅλως ἀνθρωπίνους· μόνον δὲ μία μικρὰ οὐρὰ καὶ νίοτε δύο πολὺ μικρὰ κέρατα ὑπεμίμνησκον ἀκόμη τὴν πρώτην θηριώδη μορφήν των. Ὁ περὶ ο ὁ λόγος εἶναι γυμνὸς καὶ φαίνεται ὅτι χορεύει. Η τέχνη εἶναι ἐπιμελής, ἀλλ' ἀκόμη ὄχι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Δεξιὰ αὐτοῦ εἶναι δύο μορφαί, αἵτινες διὰ τῶν ὑψωμένων χειρῶν των ἐβάσταζς κάτοπτρον οὐ ἐχρησίμευον ὡς λαβαί. Ἀριστερὰ τοῦ Σατύρου ὑπάρχει μία Ἀθηνᾶ φοροῦσα κράνος καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους αἰγίδα. Παρ' αὐτὴν ἵσταται αὐλήτρια παίζουσα διπλοῦς αὐλούς· ς τὸ πρόσωπον φορεῖ τὴν φορβειὰν ἢ περιστόμιν, τὸ ὁποῖον ἦτο λωρίον δενόμενον περὶ τὸ στόμα καὶ προωρισμένον νὰ περιορίζῃ τὸ ὑπερβολικὸν οὔσκωμα τῶν παρειῶν τοῦ αὐλοῦντος καὶ νὰ ἐμποδίζῃ τὴν λίαν ταχεῖαν ἐκπνοὴν τοῦ ἀέρος. Πλησίον τῆς αὐλητρίας εἶνε γυνὴ φοροῦσα ἔνδυμα ραχὺ καὶ τρέχουσα· ἴσως εἶνε ἡ Ἀταλάντη. Ι τέχνη καὶ ἐν αὐτῇ εἶνε ἀρχαϊκὴ καὶ τὸ πρόσωπον ἄνευ πολλῆς ἐκφράσεως. Ἕπονται δύο ἄλλ ἀγαλμάτια μικρὰ καὶ μετ' αὐτὰ ἱππεύς, ὁ ὁ ἵππος λείπει. Καὶ αὐτὸ εἶνε ἀρχαϊκόν. Ἐ τὸ βάθος εἶνε δύο πλάκες χαλκαῖ ἔχουσαι ἐν ἀναγλύφῳ τὸν κεραυνὸν τοῦ Διός, ὅπως τὸν ἐφαντάζοντο καὶ συνείθιζον νὰ τὸν παριστάνωσιν οἱ ἀρχαῖοι. Ἐπὶ τῆς ἀράφης ἀνωτέρω αὐτῶν ὑπάρχουσι μία ἔλαφος, εἷς ἵππος, μία σφίγξ, κ.τ.λ. Εἰς τὸ δεύτερον τμῆμα τοῦ αὐτοῦ ἑρμαρίου εὑρίσκονται πάλιν ἀγαλμάτια χαλκᾶ, ἀλλ' ἐκ τούτων τὰ πλεῖστα εἶνε καλῆς ἐποχῆς καὶ καλῆς τέχνης. Τὸ πρῶτον ἀπὸ δεξιῶν τοῦ παρατηροῦντος παριστᾷ ἠθοποιὸν φοροῦντα προσωπίδα κωμικὴν καὶ ὑψοῦντα τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας· ἄγνωστον εἶνε εἰς τί ἐχρησίμευεν αὐτός, διότι δὲν φαίνεται νὰ ἦναι αὐτοτελής. Παρ' αὐτὸν εὑρίσκεται μία Μαινὰς ἐν ζωηρᾷ κινήσει πολὺ καλῆς τέχνης. Ἕπονται εἷς Ζεὺς μικρὸς ἀργυροῦς καὶ ἕτερος χαλκοῦς κρατῶν κεραυνὸν καὶ ἄλλα διάφορα ἀγαλμάτια μικροτέρας ἀξίας. Τὸ λοιπὸν τοῦ ἑρμαρίου περιέχει λαβὰς ἀγγείων καὶ τὰ τοιαῦτα. Εἰς τὸ πρῶτον τμῆμα τοῦ ἑρμαρίου ὑπάρχουσι πολλὰ τεμάχια ὅπλων χαλκῶν, ἀσπίδων, τόξων καὶ μία περικεφαλαία. Ὁ κ. Καραπάνος ἀντέγραψε καὶ ἓν ἐπίγραμμα ἀναφερόμενον ὑπὸ τοῦ Παυσανίου ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ τῆς περιηγήσεώς του· κατ' αὐτὸ Πύρρος ὁ γνωστὸς βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου νικήσας ἐν μάχῃ τινὶ τοὺς Μακεδόνας ἀνέθηκε τὰς ἀσπίδας αὐτῶν εἰς τὸν ἐν Δωδώνῃ Δία. Δὲν εἶνε λοιπὸν παράξενον κανὲν ἐξ αὐτῶν τῶν τεμαχίων ἀσπίδων νὰ προέρχηται ἐξ ἐκείνων τῶν Μακεδονικῶν. Εἰς τὸ ἕτερον τμῆμα τοῦ αὐτοῦ ἑρμαρίου ὑπάρχουσιν ὅπλα σιδηρᾶ, ξίφη καὶ λόγχαι· ἐν δὲ τῷ μέσῳ αὐτῶν πλὰξ χαλκῆ μετ' ἐπιγραφῆς δηλούσης, ὅτι ὁ βασιλεὺς Πύρρος καὶ οἱ Ἠπειρῶται καὶ οἱ Ταραντῖνοι, ὡς φαίνεται, ἀνέθηκαν εἰς τὸν Δία ὅπλα τινὰ κερδηθέντα ἐν ταῖς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους μάχαις. Εἶνε γνωστόν, ὅτι ὁ Πύρρος προσκληθεὶς εἰς τὴν Ἰταλίαν ὡς σύμμαχος ὑπὸ τῶν Ταραντίνων, ἐπολέμησε καὶ ἐνίκησε τοὺς Ῥωμαίους. Πιθανὸν λοιπὸν τὰ σιδηρᾶ αὐτὰ ὅπλα νὰ ἦναι τῷ ὄντι ῥωμαϊκά.

Ταῦτα εἶνε τὰ κυριώτερα τῶν χαλκῶν ἀντικειμένων τῆς Δωδωναίας συλλογῆς τοῦ κ. Καραπάνου. Ἡ ἀξία των δὲν ἔγκειται οὔτε εἰς τὸ πλῆθος, οὔτε εἰς τὴν ἐξέχουσαν τιμὴν καὶ σπανιότητα πολλῶν ἀγαλμάτων. Εἶναι ὅμως πολύτιμα καὶ μοναδικὰ λαμβανόμενα πάντα ὡς ἓν ὅλον· διότι δυστυχῶς ἐκ πολὺ ὀλίγων ἀρχαίων πόλεων ὑπάρχουσι τόσα μνημεῖα ὁμοῦ, ὥστε νὰ δύναταί τις ἀσφαλῶς νὰ κρίνῃ περὶ τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ καὶ περὶ ἄλλων ἀρχαιολογικῶν ζητημάτων, ἠθῶν δηλαδή, ἐθίμων καὶ τρόπων λατρείας τοῦ θεοῦ. Ἀντικείμενά τινα τῆς συλλογῆς Καραπάνου συμβάλλουσι πολὺ εἰς τὴν γνῶσιν τῆς ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, ἰδίως ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις.

Ἴσην τιμὴν δύνανται δικαίως νὰ διεκδικήσωσι καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ τῆς Δωδώνης, αἱ κατέχου-

σαι τὴν πρὸς τὰ παράθυρα τράπεζαν. Ἡ ἀξία των εἶνε τόσον μεγάλη, ὅσον μικρὰ εἶνε ἡ ἐντύπωσις, τὴν ὁποίαν κάμνουν εἰς τοὺς ἐπισκέπτας. Διαιροῦνται δὲ εἰς δύο κατηγορίας, ὧν ἡ μία περιλαμβάνει τὰς ἐχούσας μᾶλλον *ἱστορικὴν* ἀξίαν· περὶ αὐτῶν δὲν θὰ ἐκταθῶμεν περισσότερον, διότι ἐνδιαφέρουσι κυρίως τοὺς εἰδικοὺς ἀρχαιολόγους. Εἰς τὴν ἑτέραν ὅμως κατηγορίαν ἀνήκουσιν αἱ ἐπὶ μολυβδίνων πλακῶν ἐπιγραφαί, αἱ περιέχουσαι ἐρωτήσεις διαφόρων ἀνθρώπων ἀποτεινομένας εἰς τὸ μαντεῖον. Αὐταὶ εἶνε λίαν περίεργοι, διότι παρουσιάζουσιν ἡμῖν τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους μὲ ὅλας τὰς ἀδυναμίας των, ἐπιθυμίας, ἐλπίδας καὶ φόβους καὶ ἐπιτρέπουσι διὰ τούτου νὰ γνωρίσωμεν κάλλιον τὰς ἰδέας καὶ τὴν γενικὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐποχῆς, πρὸς τούτοις δὲ διδάσκουσι καὶ τὴν λειτουργίαν τῶν μαντείων. Ἵνα δώσωμεν μικρὰν ἰδέαν αὐτῶν, μεταφράζομέν τινας ἐκ τῶν μᾶλλον ἀκεραίων.

Συμβουλεύονται οἱ Κερκυραῖοι τὸν Δία τὸν Ναΐον καὶ τὴν Διώνην, εἰς τίνα ἐκ τῶν θεῶν ἢ ἡρώων πρέπει νὰ θύωσι καὶ νὰ εὔχωνται, ὅπως ὁμονοῶσι διὰ τὸ καλόν των.

Ὁ Σωκράτης (οὐχὶ ὁ Ἀθηναῖος φιλόσοφος) συμβουλεύεται τὸν Δία τὸν Ναΐον καὶ τὴν Διώνην τί ἐργασίαν νὰ ἀρχίσῃ διὰ νὰ εὐτυχήσῃ καὶ αὐτὸς καὶ ἡ γενεά του.

Ὁ δεῖνα (τὸ ὄνομα δὲν ἐσώθη) Ἀμπρακιώτης συμβουλεύεται τὸν Δία τὸν Ναΐον καὶ τὴν Διώνην περὶ τῆς ὑγείας καὶ τῆς περιουσίας του καὶ διὰ τὸ παρὸν καὶ διὰ τὸ μέλλον, τίνας δηλαδὴ ἐκ τῶν θεῶν πρέπει νὰ ἐξιλεόνῃ διὰ νὰ εὐτυχήσῃ.

Ὁ δεῖνα (καὶ αὐτοῦ τὸ ὄνομα δὲν ἐσώθη) ἐρωτᾷ τὸν Δία καὶ τὴν Διώνην, ἐὰν θὰ τῷ ἦναι ὠφέλιμον νὰ προβατεύῃ (πιθανῶς ἐρωτᾷ ἂν θὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῶν προβάτων του).

Συμβουλεύεται ὁ Εὔανδρος (1) καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ τὸν Δία τὸν Ναΐον καὶ τὴν Διώνην, εἰς τίνα ἐκ τῶν θεῶν ἢ τῶν ἡρώων ἢ τῶν δαιμόνων πρέπει νὰ εὔχωνται καὶ νὰ θύωσι, διὰ νὰ εὐτυχῶσι καὶ αὐτοὶ καὶ ὅλη ἡ οἰκία των.

Ἐπερωτᾷ ὁ Ἆγις τὸν Δία τὸν Ναΐον καὶ τὴν Διώνην περὶ τῶν στρωμάτων καὶ τῶν προσκεφαλαίων του, ποῦ τὰ ἔχασεν αὐτὸς ἢ ἂν τὰ ἔκλεψέ τις ἐκ τῶν ξένων.

Ὁ Λυσανίας ἐρωτᾷ τὸν Δία τὸν Ναΐον καὶ τὴν Διώνην, ἐὰν τὸ παιδάριον, οὗ ἔγκυος εἶναι ἡ Ἀννύλα, εἶνε ἰδικόν του.

Ὁ Ἡρακλείδης παρακαλεῖ τὸν Δία καὶ τὴν Διώνην νὰ δώσωσιν εὐτυχίαν εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς οἰκείους του καὶ ἐρωτᾷ περὶ γενεᾶς, ἐὰν δηλαδὴ θὰ ἀποκτήσῃ καὶ ἄλλα τέκνα πλὴν τῆς θυγατρός του Αἴγλης.

Ὅμοιαι εἶναι καὶ αἱ λοιπαὶ ἐρωτήσεις. Ὡς βλέπετε, εἰς τὰς πλείστας ἐξ αὐτῶν αἱ ἀπαντήσεις δὲν εἶναι λίαν δύσκολοι· καὶ ἐὰν ὁ κατ' αὐτὰς ἐνεργῶν εὐλαβὴς δὲν ἐπετύγχανε τῆς ποθουμένης εὐτυχίας, τὸ μαντεῖον δὲν θὰ εὑρίσκετο εἰς στενοχωρίαν, διότι εὔκολος θὰ τῷ ἦτο ἡ ὑπεκφυγή· π. χ. ὅτι ὁ θεός, εἰς ὃν διέταξε νὰ θύωσιν, ἦτο παρωργισμένος δι' οἱονδήποτε ἄλλον λόγον. Δύσκολος ὅμως ὁπωσοῦν ἦτο ἡ ἀπάντησις εἰς ἐρωτήσεις, οἷαι αἱ τρεῖς τελευταῖαι παρατεθεῖσαι· διότι ἐνταῦθα δὲν ἐνεχώρουν ὑπεκφυγαὶ καὶ φράσεις διφορούμεναι· οὐχ ἧττον φαίνεται ὅτι οἱ ἱερεῖς καὶ τῶν τοιούτων εἶχον πεῖραν ἱκανήν, ὥστε νὰ μὴ *πιάνωνται* μὲ τὰς ἀπαντήσεις· ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται ἡ εὐπιστία τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἐπὶ αἰῶνας ἐξηκολούθουν συμβουλευόμενοι τὸ μαντεῖον, καὶ εἰς ζητήματα μάλιστα λεπτότατα ὡς τὸ τῆς Ἀννύλας.

Ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις αἱ ἐρωτήσεις δὲν ἐδίδοντο γραπταί· πρῶτον διότι ἡ γραφὴ ἦτο ἢ ὅλως ἄγνωστος ἢ λίαν ἀσυνήθης, ἔπειτα δὲ καὶ διότι οἱ ἐρωτῶντες ἦσαν ὀλίγοι καὶ τὰ ζητήματα ἁπλούστερα. Ὅταν ὅμως ο ἄνθρωποι ἤρχισαν νὰ συμβουλεύωνται τὸν θεὸ καὶ διὰ τὰ ἐλάχιστα πράγματα, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ πράγματα ὁπωσοῦν ἀκανθώδη, οἱ ἱερεῖς εἰσήγαγον τὸ σύστημα τῆς γραφῆς τῶν ἐρωτήσεων ἵνα μελετῶντες αὐτὰς ἔχωσι καιρὸν νὰ ἐξευρσκωσι καὶ καταλλήλους ἀπαντήσεις.

Τὰς πλάκας φαίνεται ὅτι παρέδιδο πρῶτον οἱ ἐρωτῶντες εἰς τοὺς ἱερεῖς, ἔπειτα ἐξετέλουν τὰς προδιαγεγραμμένας θυσίας καὶ προσφερον διάφορα δῶρα καὶ οὕτω ἐν κατανύξει προσήρχοντο, ἵνα ἐρωτήσωσι τὸν θεόν. Τοῦτο δὲ ἐγίετο κατὰ διαφόρους τρόπους· περίφημος εἶναι ἡ δρῦς, τῆς ὁποίας οἱ κλάδοι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου κινούμενοι ἀνέπεμπον ἤχους τινάς· τούτους ἡρμήνευο αἱ λεγόμεναι προμάντεις ἢ ἱέρειαι, αἵτινες ἦαν τρεῖς, καὶ οἱ ἱερεῖς φαίνεται κατέγραφον τὴν ἑρμηνείαν καὶ τὴν ἔδιδον εἰς τὸν ἐρωτῶντα. Ἄλλο εἶδος μαντείας ἦτο τὸ διὰ μιᾶς ἢ τριῶν περιτερῶν· αἱ ἱέρειαι ἐξήγουν τὴν θέλησιν τοῦ Διὸς ἐ τοῦ διαφόρου τρόπου τῆς πτήσεως αὐτῶν. Ὁ συνήθης ὅμως ἐν τῇ ἱστορικῇ ἐποχῇ τρόπος μαντείας ἦτο φαίνεται ὁ διὰ τῶν λεβήτων· ἀλλὰ περὶ τούτων ἀκριβεῖς πληροφορίαι δὲν ὑπάρχουσι· τινὲς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων λέγουσιν, ὅτι ἦσαν πολλοὶ λέβητες ἐπὶ τριπόδων πλησίον ἀλλήλω ἱστάμενοι· ἐὰν ἤγγιζέ τις ἕνα ἐξ αὐτῶν, ἀνέιδον πάντες ἦχόν τινα· ἐκ δὲ τοῦ ἤχου ἐμάντευον αἱ ἱέρειαι. Ἄλλοι διηγοῦνται, ὅτι ὑπῆρχο δύο στύλοι πλησίον ἀλλήλων· ἐπὶ τοῦ ἑνὸς ἵστατο λέβης, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ἄγαλμα παριστάνο παιδίον

(1) Τὸ ὄνομα γράφεται ἐπὶ τῆς πλακὸς *Εὔβανδρος*, ὅπερ ἀποδεικνύει, ὅτι ἡ δίφθογγος ευ τότε ἐπροφέρετο ὅπως καὶ σήμερον. Ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιγραφῇ ἀναγινώσκεται *φεὸς* ἀντὶ *θεὸς* καὶ *φύω* ἀντὶ *θύω* δηλαδὴ ἀκριβῶς ὅπως σήμερον ὁ λαὸς λέγει *Φῆβα* ἀντὶ *Θῆβα*.

μικρὸν κρατοῦν μαστίγιον εἰς τὴν δεξιάν· τὸ μαστίγιον τοῦτο ἦτο οὕτω κατεσκευασμένον, ὥστε ὅταν ἔπνεεν ἄνεμος, ἐκινεῖτο καὶ ἔκρουε τὸν λέβητα, οὕτω δὲ παρήγετο ὁ ἀναγκαῖος διὰ τὴν μαντείαν ἦχος. Πιθανὸν εἶναι, ὅτι πάντες οἱ τρόποι οὗτοι ἦσαν ἐν χρήσει κατὰ διαφόρους ἐποχάς, καθὼς καὶ ἄλλοι ἀκόμη εἰς ἢ δύο.

Μένει νὰ εἴπωμέν τινα καὶ περὶ τῶν μὴ ἐκ Δωδώνης ἀρχαιοτήτων, ἃς ὁ κ. Καραπάνος ἐξέθηκεν ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ. Παρὰ τὸν ἀριστερὸν τῷ εἰσερχομένῳ τοῖχον ὑπάρχουσι δύο ἑρμάρια καὶ δύο τραπέζια ὡς ἀναλόγια. Ἐν τῷ πρώτῳ ἑρμαρίῳ κάτω ὑπάρχουσι δύο μαρμάρινα ἀγαλμάτια Ἀφροδίτης, ὧν τὸ ἓν εἶνε ἀκέφαλον, καὶ πολλαὶ ἄλλαι μικραὶ κεφαλαὶ ἐπίσης μαρμάριναι, τινὲς τῶν ὁποίων ἀνήκουσιν εἰς τοὺς καλοὺς χρόνους τῆς τέχνης. Πρὸς τούτοις εἰς τὸ αὐτὸ μέρος εὑρίσκονται καὶ δύο χαλκᾶ ἀγαλμάτια, ὧν τὸ μὲν ἓν παριστᾷ τὸν Πᾶνα παίζοντα τὴν σύριγγα, τὸ δ' ἕτερον αἰγυπτιακὸν θεὸν θέτοντα τὸν ἕνα δάκτυλον εἰς τὸ στόμα· καὶ αὐτὸς ὅμως εἶνε οὐχὶ αἰγυπτιακῆς, ἀλλ' ἑλληνικῆς τέχνης.

Ἐπὶ τοῦ παρὰ τὸ ἑρμάριον τραπεζίου εἶνε ἐκτεθειμένη ὡραία μαρμαρίνη γυναικεία κεφαλὴ ἐξ ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου μετὰ μέρους τοῦ ἄνω περιθωρίου· ἐπ' αὐτοῦ σώζονται καὶ μερικὰ γράμματα δηλοῦντα, ὅτι ἡ ἀποθανοῦσα ὠνομάζετο Νικοστράτη. Ἡ τέχνη εἶνε ἀττικὴ καὶ πολὺ καλή. Πλησίον τοῦ τραπεζίου τούτου ὑπάρχει καὶ ἓν ὁλόκληρον ἀνάγλυφον μετὰ τῆς ἑξῆς παραστάσεως. Ἐπὶ θρόνου κάθηται ἡ Δήμητρα κρατοῦσα δᾷδα· παρ' αὐτὴν ἵσταται ὀρθὴ ἡ Περσεφόνη κρατοῦσα ἐπίσης δᾷδα· πρὸ αὐτῶν δὲ εὑρίσκεται βωμός, ἔπειτα ἔρχεται μικρὸς παῖς—ὑπηρέτης—ὁδηγῶν χοῖρον καὶ μετ' αὐτὸν μία γυνή, εἷς ἀνήρ, ἄλλη γυνὴ—ὑπηρέτρια—καὶ τέσσαρα μικρὰ παιδία. Τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο παριστᾷ θυσίαν χοίρου εἰς τὴν Δήμητρα καὶ Περσεφόνην ὑπὸ μιᾶς οἰκογενείας.

Ἐν τῷ δευτέρῳ ἑρμαρίῳ εὑρίσκονται κάτω μὲν ἓν κράνος χαλκοῦν, δύο ἢ τρεῖς λόγχαι, ἓν ξίφος σιδηροῦν, ἓν ἐγχειρίδιον ὅμοιον καὶ εἷς πέλεκυς χαλκοῦς. Ἄνω εἰς τὸ μέσον περίπου ὑπάρχει Ἀπόλλων ἀρχαϊκωτάτης τέχνης, δεξιὰ δὲ αὐτοῦ ἀγαλμάτιον παριστῶν νεανίαν γυμνὸν πολὺ καλὸν καὶ ἄλλα τινά. Εἰς τὴν ἀνωτάτην ῥάφην πάλιν ἀγαλμάτια διάφορα. Τὸ μέγιστον αὐτῶν, τὸ ὁποῖον μόνον μέχρι τῶν μηρῶν σώζεται, παριστᾷ Ἀφροδίτην. Ἄλλο δεξιὰ αὐτῆς ἱστάμενον παριστᾷ τὸν Ἡρακλέα γυμνὸν καὶ κρατοῦντα ποτήριον καὶ ῥόπαλον, ἀπὸ δὲ τοῦ βραχίονός του κρέμαται ἡ λεοντῆ.

Πάλιν τὸν Ἡρακλέα παριστᾷ καὶ τὸ ἐκ μαρμάρου ἀνάγλυφον τὸ κείμενον ἐπὶ τοῦ παρὰ τὸ ἑρμάριον τοῦτο τραπεζίου· καὶ οὗτος εἶναι γυμνὸς καὶ τοξεύει, ἐπὶ δὲ τοῦ ἐδάφους κεῖνται ἡ λεοντῆ, ἡ φαρέτρα καὶ τὸ ῥόπαλον. Ἡ τέχνη εἶναι πολὺ καλὴ καὶ τὸ ὅλον λίαν ἐκφραστικόν.

Ἐπὶ τῶν ἐν τῷ μέσῳ τραπεζῶν ὑπάρχουσιν ἐκτεθειμένα ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς διάφορα ἀντικείμενα ἑλληνικά, ῥωμαϊκά, βυζαντινὰ καὶ νεώτερα, ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας δακτυλιόλιθοι, σφραγιδόλιθοι καὶ μετάλλια διαφόρων ἐποχῶν.

Τέλος ἀμέσως ἀπέναντι τῆς εἰσόδου ὑπάρχει ἅρμα ῥωμαϊκὸν τετράτροχον εὑρεθὲν ἐν Νικομηδείᾳ τῆς Ἀσίας. Σώζονται κυρίως μόνον οἱ χαλκοῖ ἄξονες καὶ διάφορα κοσμήματα ὁμοίως χαλκᾶ· τὸ λοιπὸν ἦν βεβαίως ξύλινον καὶ κατεστράφη. Ὁ κ. Καραπάνος ὅμως προσεπάθησε ν' ἀναπαραστήσῃ τὴν μορφήν του καὶ οὕτω λαμβάνει τις ἰδέαν τινὰ τοῦ ἀρχαίου ἅρματος· σημειωτέον ὅμως, ὅτι τὸ ἅρμα τοῦτο, ὡς φαίνεται, δὲν ἦτο προωρισμένον πρὸς κοινὴν χρῆσιν, ἀλλὰ κατεσκευάσθη μόνον πρὸς κόσμον ἢ ὡς ἀνάθημα. Ἐκ τῶν κοσμημάτων τέσσαρα συμπλέγματα παριστῶσι λέοντας ἢ πάνθηρας καταφθάνοντας ἔλαφον, ἄλλα δὲ δύο πρὸς τὸ ἔμπροσθεν μέρος ἤτοι τὸ πρὸς τοὺς ἵππους παριστῶσι Νηρηΐδας ὀχουμένας ἐπὶ Τριτώνων κρατούντων κώπας. Μεταξὺ αὐτῶν τῶν δύο εἶνε καὶ δύο κοράσια καθήμενα κατὰ γῆς καὶ παίζοντα κύβους, παίγνιον ὃ καὶ σήμερον ἐνιαχοῦ τῆς Ἑλλάδος παίζουσι τὰ μικρὰ κοράσια διὰ λιθαρίων.

Χ. Τσουντας

ΥΓΙΕΙΝΗ

Περὶ παιδαγωγικῆς ὑγιεινῆς καὶ περὶ σχολικῶν θρανίων.

Ἐκ τῆς λογοδοσίας τῆς ἀναγνωσθείσης τὴν 21 Νοεμβρίου 1884 ὑπὸ τοῦ Ἐφόρου τοῦ Ἀμαλιείου Ὀρφανοτροφείου τῶν κορασίων ἐνώπιον τῆς συνελεύσεως τῆς Φιλανθρωπικῆς Ἑταιρίας τῶν ἐν Ἀθήναις Κυριῶν, μεταφέρομεν τὴν κατωτέρω περικοπὴν χάριν εὐρυτέρας τῶν ἐκτιθεμένων διαδόσεως. Αἱ περὶ τοῦ νέου συστήματος τῶν σχολικῶν θρανίων πληροφορίαι εἶνε τόσον μᾶλλον ἐπίκαιροι, ὅσον ἐπίκειται ἤδη ἡ εἰσαγωγὴ τούτων ἐν τοῖς δημοσίοις καὶ ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις παρ' ἡμῖν. Εἴμεθα δὲ εἰς θέσιν νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι τὰ ἐν τῷ Ἀμαλιείῳ εἰσαχθέντα νέα θρανία ἐπέτυχον θαυμασίως.

«Τὰ τῆς ὑγείας συνεχῶς ἀπασχολοῦσι τὴν Διοικοῦσαν Ἐπιτροπήν. Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι σχεδὸν ὁλόκληρον τὸ τῆς παιδαγωγίας ἔργον περιλαμβάνεται ἐν τῇ εὐρυτάτῃ τῆς ὑγιεινῆς ἐννοίᾳ, διὰ τὴν στενὴν σχέσιν τὴν ὁποίαν ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας ἡ ὑγεία τοῦ σώματος καὶ ἡ τῆς ψυχῆς. Τοῦτο οὐδόλως σημαίνει, ὅτι ὁ μὲν ἄρρωστος εἶνε τόν τε νοῦν καὶ τὰ ἤθη χαλαρός, ὁ δ' ὑγιὴς ἀπ' ἐναντίας νοήμων καὶ χρηστός. Ἡ περὶ ἧς ὁλόγος σχέσις οὐδὲν ἔχει τὸ ἀπόλυτον. Ἀλλ' ἡ πεῖρα καὶ ἡ θεωρία ἀπ' ἀρχαιοτάτων χρόνων ἀνεγνώρισαν τὴν συνάφειαν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος,

ἤγουν τὴν ἐν γένει ἐπιρροὴν ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ ὀργανισμῷ τοῦ φυσικοῦ πρὸς τὸ ἠθικὸν καὶ τἀνάπαλιν. Θίγομεν ἐνταῦθα ἓν τῶν ὑψίστων τῆς φιλοσοφίας θεωρημάτων, τοῦ ὁποίου τὴν ἀνάλυσιν οὔτε ἐπιπολαίως δυνατὸν νὰ ἐπιχειρήσωμεν ἐν τῷ παρόντι χρόνῳ. Ὑπομνηστέον μόνον, ὅτι ἡ ἰατρικὴ λεπτομερῶς καὶ ἐμβριθῶς μελετήσασα τὰ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐπέχυσε φῶς μέγα ἐπὶ τῶν βαθυτάτων ζητημάτων τῆς ψυχιατρίας καὶ τῆς ψυχολογίας.

Ἡ τοιαύτη σχέσις τοῦ σώματος πρὸς τὴν ψυχὴν οὐδαμοῦ ἐκτιμᾶται εἰσέτι ὅσον ἔδει ἐν τῷ συστήματι τῆς παιδαγωγίας, κατὰ συνέπειαν δὲ οἱ ὑγιεινοὶ ὅροι ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις εἶνε ὑπὸ πλείστας ἐπόψεις ἐλλιπεῖς.

Καὶ ὅμως ἡ *παιδαγωγικὴ ὑγιεινὴ* εἶνε ἔργον κατ' ἐξοχὴν κοινωνικόν, διότι δι' αὐτῆς, φωτιζομένης ὑπὸ τῆς θεωρίας καὶ ὑπὸ τῆς πείρας, μορφωθήσονται φυσικῶς, διανοητικῶς καὶ ἠθικῶς οἱ πολῖται, καὶ αἱ σύζυγοι καὶ αἱ μητέρες τούτων. Ἂς ἐννοήσωμεν δέ, ὅτι τὸ ἐπικρατοῦν σφαλερὸν παιδαγωγικὸν σύστημα παρήγαγεν ἤδη ἁπανταχοῦ γενεὰν νέων καὶ νεανίδων ἀναιμικῶν καὶ νευροπαθῶν, καὶ ὅτι ἐπὶ ποινῇ φυλετικῆς ἐκπτώσεως ἐπιβάλλεται ἡ μεταρρύθμισις τοιαύτης καταστάσεως πραγμάτων. « Τὸ παρορᾷν καὶ ἀναβάλλειν, λέγει ἔξοχος Γάλλος ἰατρὸς ὁ κ. Riant, τὴν μελέτην τῶν βελτιώσεων, τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ ἡ φυσική, ἡ διανοητικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ δίαιτα ἡ ἐφαρμοζομένη εἰς τὴν ἐπίλεκτον τοῦ τόπου νεότητα, τοῦτο δὲν εἶνε πλέον δυνατὸν ἐν ἐποχῇ τῆς ὁποίας τὸ χαρακτηριστικὸν κακὸν εἶνε ἡ ἀναιμία, ἤτοι ἡ φυσικὴ ἀναιμία ἡ ἀπειλοῦσα ἁπάντων τοὺς ὀργανισμοὺς καὶ τὴν ὑγείαν· ἡ διανοητικὴ ἀναιμία, ἡ προδιδομένη διὰ τῆς παραγωγῆς τόσων μετρίων διανοητικῶν ἔργων· καὶ ἡ ἠθικὴ ἀναιμία, ἡ καταβιβάζουσα τοὺς χαρακτῆρας καὶ καθιστῶσα τόσον σπανίους τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀξίους τοῦ ὀνόματος τούτου. »

Ἡ Διοικοῦσα ἐπιτροπὴ τοῦ Ἀμαλιείου ὑπὸ τῶν ἰδεῶν τούτων ἐμφορουμένη, ἐργάζεται σκοπίμως. Καταφανὴς δὲ εἶνε ἡ εὐεργετικὴ ἐπίδρασις τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων, ἰδίως τοῦ ἀερισμοῦ καὶ τῶν λουτρῶν, ἐπί τε τῆς ὑγείας καὶ ἐπὶ τοῦ ἤθους τῶν κορασίων.

Ἐλέγομεν τὸ παρελθὸν ἔτος ἐνταῦθα, ὅτι τὰ ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ Ἀμαλιείου θρανία μετασχηματισθήσονται ἐπὶ σχεδίου συμφώνου πρὸς τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς. Ὀλίγα ἐν συντόμῳ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, διότι ὁ παρὼν χρόνος δὲν ἐπιτρέπει νὰ εἰσέλθωμεν εἰς λεπτομερείας, θέλουσι προκαλέσει, ὡς ἐλπίζω, τὸ ἐνδιαφέρον τῆς εὐγενοῦς ταύτης ὁμηγύρεως.

Εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς ἀναπτύξεως, τὸ εὐλύγιστον καὶ ἡ τρυφερότης τοῦ ὀργανισμοῦ ἐν γένει (εἰς ἄτομα μάλιστα τὰ ὁποῖα ἔχουσιν εἰς μείζονα βαθμὸν τὰς ἰδιότητας ταύτας) προδιαθέτουσιν εἰς διαφόρους παραμορφώσεις τοῦ σκελετοῦ, καὶ ἰδίως τῆς σπονδυλικῆς στήλης, ἃς οἱ ἰατροὶ ἀποκαλοῦσι διὰ γενικοῦ τινος ὅρου *σκολιώσεις*. Εἰς τὴν παραγωγὴν τῶν σκολιώσεων τούτων συντελεῖ οὐχ ὀλίγον ἡ ἡμαρτημένη θέσις, τὴν ὁποίαν λαμβάνουσι καθήμεναι οἱ παῖδες καὶ κατ' ἐξοχὴν τὰ κοράσια (διὰ τὴν τρυφερωτέραν αὐτῶν φύσιν), πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν μαθητικῶν αὐτῶν ἔργων. Ἀλλ' ἡ ἡμαρτημένη θέσις, ἣν λαμβάνουσι τὰ παιδία ἐργαζόμενα, παράγει καὶ τὴν μυωπίαν ἢ αὐξάνει αὐτὴν ἤδη ὑπάρχουσαν. Μεγίστη μάλιστα ἀπεδείχθη ἡ διάδοσις τῆς μυωπίας ἕνεκα τῶν κακῶν ὅρων τοῦ μαθητικοῦ βίου.

Τὸ ἐπὶ τοῦ ἑδωλίου καθήμενον παιδίον πρέπει νὰ στηρίζηται ὄπισθεν ἐπὶ τῆς ὀσφυακῆς χώρας, νὰ πατῇ τοὺς πόδας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ νὰ ἔχῃ τὸ ἐνώπιόν του ἀναλογεῖον (pupitre) διατεθειμένον εἰς τὸ ἀνάλογον πρὸς τὸ ἀνάστημά του ὕψος, εἰς τὴν πρέπουσαν κλίσιν, καὶ εἰς ὅσον ἔνεστι σύντομον ἀπὸ τοῦ ἑδωλίου ἀπόστασιν. Ἡ λύσις τῶν προβλημάτων τούτων παρουσιάζει εἰδικήν τινα δυσχέρειαν ἐν τῷ Ἀμαλιείῳ, διότι τὰ ἀναλογεῖα ἀνάγκη νὰ χρησιμεύωσι καὶ διὰ τὰ ἐργόχειρα. Ἐπετύχομεν εὐτυχῶς τὴν λύσιν αὐτῶν, χάρις εἰς τὴν εὔστοχον φροντίδα τοῦ ἰατροῦ ἡμῶν κ. Ἰωάννου Λιμπρίτου, εἰς τὸν ὁποῖον ὀφείλεται ὁλόκληρος ἡ ἐργασία αὕτη καὶ ἡ ἐπιτυχία τῶν ἐκτεθειμένων σήμερον δειγμάτων.

Εἰς συμπλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω, ἀναγινώσκω ὑμῖν, εὐγενεῖς Κυρίαι, καὶ τὴν ἑξῆς σπουδαίαν ἔκθεσιν, ἣν μοὶ ἀπηύθυνε χθὲς ὁ κ. Ἰω. Λιμπρίτης.

Ἐν Ἀθήναις, 20 Νοεμβρίου 1884.

Ἀξιότιμε κύριε Ἔφορε,

Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σας ὑποβάλλω ὑμῖν βραχεῖαν ἀνάπτυξιν τοῦ συστήματος τῶν σχολικῶν θρανίων, ὅπερ προυτιμήσαμεν διὰ τὸ Ἀμαλίειον Ὀρφανοτροφεῖον, ὡς πληροῦν κατὰ τὸ δυνατὸν πάντας τοὺς ὑγιεινοὺς καὶ παιδαγωγικοὺς ὅρους, τοὺς ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης σήμερον ὑποδεικνυομένους, καὶ ἀνταποκρινόμενον συνάμα πρὸς τὰς ἰδιαιτέρας τοῦ καταστήματος χρείας.

Καὶ πρῶτον, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ μῆκος τῶν θρανίων, ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν ἀφ' ἑνὸς τὸ παιδαγωγικὸν συμφέρον, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ οἰκονομία, οἰκονομία χρήματος καὶ χώρου. Οἱ δύο οὗτοι λόγοι προφανῶς ἀντιμάχονται ἀλλήλοις. Τὸ παιδαγωγικὸν συμφέρον ἀπαιτεῖ ἵνα τὰ σχολικὰ θρανία κατασκευάζωνται δι' ἓν ἢ τὸ πολὺ δύω ἄτομα ἕκαστον, ἡ οἰκονομία τοὐναντίον διὰ πολλά. Σεῖς προυτιμήσατε, καὶ δικαίως, νὰ θυσιάσητε ἐν μέρει τὸν δεύτερον εἰς τὸν πρῶτον λόγον καὶ παρεδέχθητε τὰ διὰ δύω παιδία θρανία. Εἰς τὰ θρανία ταῦτα ἐδόθη λοιπὸν μῆκος διὰ μὲν τὰ

μικρότερα παιδία ἑνὸς μέτρου, διὰ δὲ τὰ μείζονα ἑνὸς καὶ 10 ἑκατοστῶν, ὑπολογιζομένου, ὅτι δι' ἕκαστον μὲν τῶν πρώτων ἀρκεῖ ἔκτασις 50 ἑκατοστῶν, δι' ἕκαστον δὲ τῶν δευτέρων 55 ἑκατοστῶν.

Ἡ ἀπόστασις τῆς καθέτου (τῆς φερομένης ἐκ τοῦ ὀπισθίου χείλους τοῦ ἀναλογείου τῆς τραπέζης, ἤτοι τοῦ πρὸς τὰ παιδία χείλους) ἀπὸ τοῦ προσθίου τοῦ καθίσματος χείλους, ἦτο εἰς τὰ παλαιὰ θρανία λίαν μεγάλη, 15 ἕως 20 ἑκατοστῶν, πολλαχοῦ μάλιστα καὶ 25 ἑκατοστῶν. Ἡ ἀπόστασις αὕτη εἶνε ὀλεθρία ὑπὸ γενικὴν ἔποψιν· τὰ παιδία βιαζόμενα νὰ κύπτωσι διὰ νὰ πλησιάσωσι τὸ ἀναλογεῖον, ἰδίως κατὰ τὴν γραφήν, ἐζημιοῦντο πολλαχῶς τὴν ὑγείαν. Τὸ ἄτοπον τοῦτο αἴρεται σήμερον ἀπὸ τῶν πολλῶν συστημάτων τῶν θρανίων ἅτινα, ὡς γινώσκετε, ἀντικαθιστῶσι καθ' ἑκάστην ἐν Εὐρώπῃ τὰ παλαιά. Ἡ μεγάλη ἀπόστασις ἠλαττώθη εἰς 2 ἢ 3 τὸ πολὺ ἑκατοστά, ἢ καὶ παντάπασιν ἐξηφανίσθη. Παρά τισι μάλιστα τῶν συστημάτων ἡ κάθετος πίπτει ἐπὶ τοῦ καθίσματος 1 ἕως 4 ἑκατοστὰ ἔσω τοῦ προσθίου αὐτοῦ χείλους. Ἡμεῖς ἐδέχθημεν τὴν ἀπόστασιν τῶν 2 ἕως 3 ἑκατοστῶν.

Ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὅταν τὰ παιδία χρειασθῇ νὰ ἐγερθῶσι πρὸς ἐξέτασιν εἰς τὰ μάθημα αὐτῶν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, δὲν δύνανται πλέον νὰ ἵστανται ὄρθια. Πρὸς ἐπανόρθωσιν τοῦ ἀτόπου τούτου διάφοροι ἐπενοήθησαν μέθοδοι. Τινὲς ἐποίησαν τὰ ἑδώλια τῶν θρανίων κινητά. Ἀλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἀποκρούεται, καὶ λίαν ὀρθῶς, παρὰ τῶν πλείστων, ἀπαιτούντων ἵνα τὰ ἑδώλια ὦσιν ἀμετακινήτως μετὰ τῆς τραπέζης συνηνωμένα. Ἐκ τούτων πάλιν οἱ μὲν ἐπιδιώκουσι τὴν μεγέθυνσιν τῆς ἀποστάσεως καθιστῶντες κινητὸν τὸ ἀναλογεῖον, ἵνα δύναται ὠθούμενον πρὸς τὰ ἔμπροσθεν νὰ ἐπιτρέπῃ τὴν ὀρθοστασίαν, ἑλκυόμενον δὲ πρὸς τὸν καθήμενον παῖδα νὰ ἐλαττώνῃ τὴν ἀπόστασιν. Ἀλλὰ καὶ τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι ἐλαττωματικόν. Ἄλλοι τέμνουσι τὸ ἀναλογεῖον οὕτως, ὥστε τὸ πρὸς τὸ παιδίον τμῆμα αὐτοῦ νὰ δύναται ἀνυψούμενον νὰ ἀναδιπλῶται ἐπὶ τοῦ ἑτέρου. Οὕτως ἀποκτᾶται ἡ ἀναγκαία ἀπόστασις ἀπὸ τοῦ καθίσματος τοῦ ἑδωλίου, ὥστε νὰ δύναται τὸ παιδίον νὰ ἵσταται ἀνενοχλήτως. Τὸ σύστημα τοῦτο παρεδέχθημεν καὶ ἡμεῖς. Ἡ οὕτω ἀποκτωμένη ἀπόστασις εἰς τὸ σύστημα ἡμῶν εἶναι 22 μὲν ἑκατοστῶν διὰ τὰ μείζονα παιδία, 18 δὲ ἑκατοστῶν διὰ τὰ μικρότατα, ἀπόστασις λίαν εὐρύχωρος, ἐπιτρέπουσα ὄχι μόνον τὴν ἐλευθέραν ὀρθοστασίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν εὔκολον εἴσοδον καὶ ἔξοδον τῶν κορασίων. Ταμόντες δὲ εἰς τὸ μέσον καὶ τὸ κινητὸν τμῆμα τοῦ ἀναλογίου, ἐπιτρέπομεν εἰς τὰ κοράσια νὰ ἔχωσιν ἀναδιπλωμένον ἕκαστον ἰδίᾳ κατὰ τὴν χρείαν τὸ πρὸ αὐτοῦ τμῆμα τοῦ ἀναλογίου, καὶ νὰ ἵσταται, τοῦ ἑτέρου καθημένου.

Τοῦ ἀναλογείου τὸ πλάτος ὡρίσαμεν μεῖζον κατὰ 10 περίπου ἑκατοστὰ ἀπὸ τῶν πλατυτέρων ἐκ τῶν γνωστῶν συστημάτων. Τοῦτο δὲ ἵνα δύνωνται ἐνίοτε τὰ κοράσια καὶ νὰ ἐργάζωνται ἐπ' αὐτοῦ καὶ νὰ ἰχνογραφῶσιν.

Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τοῦ ἀναλογείου διαιρεῖται εἰς δύω τμήματα· τὸ πρόσθιον, 10 ἑκατοστὰ πλατὺ δι' ὅλα τὰ μεγέθη τῶν θρανίων, εἶνε ὁριζόντειον, φέρει αὔλακα πρὸς τοποθέτησιν τῶν κονδυλίων, καὶ κοιλώματα δεξιόθεν τοῦ μέρους ἑκάστου κορασίου διὰ τὴν τοῦ μελανοδοχείου. Τὸ πρὸς τὰ κοράσια τμῆμα, ὅπερ ἀποκλίνει πρὸς τὰ κάτω ὑπὸ γωνίαν 15 μοιρῶν, καὶ δύναται ν' ἀναδιπλῶται, ὡς εἴπομεν, εἶνε 30 ἑκατοστῶν διὰ τὰ μικρότερα παιδία τὰ ἔχοντα ἀνάστημα μικρότερον τοῦ μέτρου μέχρις 1 καὶ 10 ἑκατοστῶν, καὶ 38 ἑκατοστῶν διὰ τὰ μείζονα τὰ ἔχοντα ἀνάστημα ἐπέκεινα τοῦ 1 μέτρου καὶ 35 ἑκατοστῶν. Ὑπὸ τὸ τμῆμα τοῦτο ὑπάρχει κρύπτης διὰ τὰ βιβλία καὶ λοιπὰ τῶν κορασίων ἰδιαίτερος δι' ἕκαστον, δυνάμενος νὰ φέρῃ καὶ κλεῖθρον ἴδιον, ὅπως καὶ ἐγένετο διὰ τὰ μείζονα.

Τὸ ὕψος τοῦ ἀναλογείου ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τοῦ πρὸς τὸ κοράσιον χείλους αὐτοῦ εἶνε διὰ μὲν τὰ μείζονα 68 ἑκατοστῶν, διὰ δὲ τὰ μικρότερα 44 ἑκατοστῶν.

Τὸ κάθισμα τοῦ ἑδωλίου μικρὸν πρὸς τὰ ὀπίσω ἀποκλῖνον ὑψοῦται ἀπὸ τοῦ ἐδάφους διὰ μὲν τὰ μείζονα 44 ἑκατοστά, διὰ δὲ τὰ μικρότερα 27 ἑκατοστά. Τὸ ὕψος ἐκανονίσθη τοιοῦτον, ὥστε νὰ δύνανται τὰ κοράσια καθήμενα νὰ πατῶσι δι' ὅλου τοῦ ποδὸς τὸ ἔδαφος, δίχως νὰ κάμπτωσι πολὺ τὰ γόνατα· μεῖζον ὕψος ὑποχρεοῖ τοὺς πόδας νὰ κρέμανται ἢ νὰ ἐγγίζωσι μόνον διὰ τοῦ ἄκρου αὐτῶν τὸ ἔδαφος· ἔλασσον ὑποχρεοῖ τὰ παιδία νὰ ὀκλάζωσι μᾶλλον ἀντὶ νὰ κάθηνται· καὶ εἰς τὴν μίαν περίστασιν καὶ εἰς τὴν ἄλλην ὁ κάματος καταλαμβάνει ταχέως αὐτά, ἀφαιρεῖται ἡ προσοχή, καὶ προκαλεῖται στάσις τοῦ σώματος ἐλαττωματικὴ καὶ ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν ὑγείαν. Διὰ τοῦτο τὸ ὕψος τοῦ ἑδωλίου πρέπει νὰ ἦνε ἀνάλογον πρὸς τὸ μέγεθος τῶν κνημῶν. Ὅταν τοῦτο ἐπιτυγχάνεται, ὅπως εἰς τὸ ἡμέτερον σύστημα, αἱ συνήθως ὑπὸ τὴν τράπεζαν πρὸς τὸ ἔδαφος τιθέμεναι ῥάβδοι πρὸς στήριξιν τῶν ποδῶν εἶνε πάντη περιτταί, δι' ὃ καὶ κατηργήσαμεν αὐτὰς ὅλως.

Τὸ πλάτος τοῦ καθίσματος ὡρίσθη διὰ μὲν τὰ μείζονα κοράσια 28 ἑκατοστῶν, διὰ δὲ τὰ μικρότερα 21 ἑκατοστῶν.

Ἐπὶ ἑκάστου καθίσματος ἐθέσαμεν ἐρεισίνωτον (dossier). Τὸ ἐρεισίνωτον τοῦτο ἀποτελεῖ παχεῖα σανίς, μικρὸν κατὰ τὰς γωνίας ἐστρογγυλευμένη καὶ λεία, πλάτους δὲ 10 ἑκατοστῶν. Τὰ προεκβάλλοντα ὀπίσθια στηρίγματα τοῦ καθίσματος, ἐφ' ὧν προσαρμόζεται τὸ ἐρεισίνωτον,

ἀποκλίνουσι κατὰ τὸ ἀνώτερον αὐτῶν μέρος μικρὸν πρὸς τὰ ὀπίσω, ἵνα τὰ κοράσια δύνανται ἀναπαυτικώτερον νὰ στηρίζωνται ἐπ' αὐτοῦ. Ὑψοῦται δὲ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ καθίσματος τοῦ ἑδωλίου τὸ ἀνώτερον χεῖλος τοῦ ἐρεισινώτου 27 μὲν ἑκατοστὰ εἰς τὰ ἑδώλια τὰ διὰ τὰ ὑψηλότερα παιδία, 19 δὲ ἑκατοστὰ μόνον εἰς τὰ διὰ τὰ μικρότερα. Τὸ ὕψος ὡρίσθη τοιοῦτον διὰ νὰ στηρίζηται ἐπὶ τοῦ ἐρεισινώτου ὄχι ἡ ράχις, ἀλλ' ἡ ὀσφῦς τῶν κορασίων, ὅπερ καὶ τὸ κυρίως ἀναπαυτικόν.

Τοιαῦτα τὰ κυριώτερα τοῦ ἡμετέρου συστήματος, ὅπερ ὑπέστη ἤδη καί τινας βελτιώσεις, καὶ θὰ ὑποστῇ καὶ ἑτέρας ὑπὸ τῆς πείρας διδαχθησομένας.

Σημειωτέον, ὅτι αἱ διαστάσεις τῶν κατασκευασθέντων δειγμάτων ὡρίσθησαν διὰ τὰ μείζονα καὶ ἐλάσσονα τῶν ἀναστημάτων. Διὰ τὰ μεταξὺ τούτων κείμενα, θὰ ὁρίσωμεν δύο ἑτέρου μεγέθους θρανία, μετὰ τῶν ἀναλόγων διαστάσεων.

Δέξασθε κτλ.

Ὁ πρόθυμος φίλος σας

Ιωαννης Λιμπριτης.

Τὰ ἀνωτέρω σαφηνίζουσιν ἀρκούντως τὸ νέον σύστημα τῶν σχολικῶν θρανίων καὶ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ. Προσθέτω, ὅτι τὰ κατ' αὐτὰς ἐν τῷ Ἀμαλιείῳ γενόμενα πειράματα, ἀπέδειξαν τὴν πλήρη ἐπιτυχίαν τῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ κ. Λιμπρίτου ἀναφερομένων δειγμάτων. Τὰ δείγματα ταῦτα κατεσκευάσθησαν ὑπὸ τοῦ ἀρίστου τεχνίτου κ. Παναγιώτου Παναγιωτάκη. Ἐντὸς δὲ τοῦ ἤδη ἀρξαμένου διοικητικοῦ ἔτους θέλει συμπληρωθῇ καὶ ἡ οὐσιωδεστάτη αὕτη μεταρρύθμισις. »

ΡΩΣΟΙ ΑΓΩΝΙΣΘΕΝΤΕΣ ΚΑΘ' ΗΜΩΝ

κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἐθνικὸν ἡμῶν ἀγῶνα.

« Ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων » δύναται ν' ἀνακράξῃ πᾶς ἐξ ἡμῶν ἀναγινώσκων τὴν ἐπιγραφὴν τῆς παρούσης διατριβῆς. Ὅσον ὅμως τερατώδης καὶ ἂν φαίνεται ἡ σύμπραξις τῶν τέκνων τῆς ὁμοδόξου Ῥωσίας ἐν τῷ καθ' ἡμῶν ἀγῶνι τοῦ προαιωνίου ἡμῶν ἐχθροῦ ἐν αὐταῖς δὴ ταῖς ἀρχαῖς τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἐθνικοῦ ἡμῶν ἀγῶνος, εἶνε γεγονὸς ἀναμφισβήτητον.

Γνωστὸν ὅτι μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος οἱ Κοζάκοι τῆς Ῥωσίας, οἵ τε παρὰ τῷ Δουνάβει καὶ τῷ ποταμῷ Δὸν οἰκοῦντες ἀπετέλουν εἶδός τι δημοκρατίας *Σέτζ* λεγομένης, ἣν ἐκτήσαντο μετὰ τὴν ἑκουσίαν ἔκπαλαι προσάρτησιν αὐτῶν τῷ κράτει τῆς Ῥωσίας. Ἐπὶ Πέτρου τοῦ Μεγάλου κατὰ τὸ 1707 ἐγένετο ἡ ἀπαρχὴ τῆς παρὰ τοῦ Ῥωσικοῦ κράτους ἀθετήσεως τῶν προαιωνίων συνθηκῶν, τοῦτο δ' ἐγέννησε στάσιν παρὰ τοῖς Κοζάκοις καὶ δὴ μετανάστευσιν αὐτῶν εἰς Δοβρούτζαν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Νεκράσοβ, (ἐξ οὗ καὶ *Νεκρασόβτζοι* ἀπεκλήθησαν) καὶ τὴν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ Σουλτάνου καθυπόταξιν αὐτῶν. Φοβηθεῖσα τὸ κίνημα τοῦτο ἡ Ῥωσία ἔπαυσε τότε τὸν διωγμὸν παραχωρήσασα τοῖς ἐναπομείνασι τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν προνόμια κ.λ.π. Αἰκατερίνη ὅμως ἡ Β'. ἡ πιστὴ ἐκείνη ὀπαδὸς τῶν ὑπὸ τοῦ Πέτρου τοῦ Μεγάλου προδιαγραφέντων ἔσπευσε νὰ ἐπαναλάβῃ καὶ δὴ μετὰ πληρεστέρας ἐπιτυχίας τὴν αὐτὴν περιστολὴν τῶν προνομίων, καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1774 ἔτους κατὰ ῥητὴν διαταγὴν τοῦ στρατηγοῦ Ποτιόμκιν ὁ ὑποστράτηγος Τέκελλη κατέλαβε πᾶσαν τὴν ὑπὸ τῶν Κοζάκων κατεχομένην χώραν καταργήσας τὸ ἐν αὐτῇ δημοκρατικὸν πολίτευμα (Ζαπορόδσκαγια Σέτζ) καὶ ἅπαντα τὰ δικαιώματα αὐτῶν, μεθ' ὃ οἱ τέως ἀνεξάρτητοι Κοζάκοι κατετάσσοντο ἤδη ἐν ταῖς σειραῖς τοῦ τακτικοῦ ἱππικοῦ τῆς Ῥωσίας. Φυσικῶς τοῦτο ἠνάγκασε τοὺς τολμηροτέρους, περὶ τὰς 5000 ἀνδρῶν, ν' ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμα τῶν προειρημένων συναδέλφων αὐτῶν καὶ μεταναστεύσωσι κρύφα εἰς Τουρκίαν (εἰς Δοβρούτζαν ὡσαύτως) καὶ ὑποταχθῶσι τῷ Σουλτάνῳ. Βραδύτερον ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν βαθμηδὸν ἀνῆλθεν εἰς 10,000 ψυχῶν, ἕνεκα τῆς ἐξακολουθησάσης ἀποδράσεως τῶν Κοζάκων ἐκ τῶν σειρῶν τοῦ τακτικοῦ ἱππικοῦ. Οὗτοι λοιπὸν οἱ Κοζάκοι κατὰ τὴν ἐν Σκουλενίῳ (1821) γνωστὴν μάχην πρῶτοι ἐρρίφθησαν κατὰ τῶν δυστήνων προμάχων τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παλιγγενεσίας ἀγωνισθέντες πεισματωδέστερον καὶ αὐτῶν τῶν Ὀθωμανῶν. Μάτην οἱ κάτοικοι τοῦ Σκουλενίου γινώσκοντες ὅτι οὐχὶ Ὀθωμανοὶ ἀλλὰ ὁμόδοξα αὐτῶν Ῥῶσοι, τέκνα ἐκείνης τῆς ἐθνότητος πρὸς ἣν ἅπας ὁ Ἑλληνισμὸς εἶχεν ἐστραμμένα τὰ βλέμματα καραδοκῶν ἀρωγήν, μάτην λέγω ἔσπευσαν νὰ ἐξέλθωσι μετὰ εἰκόνων καὶ λαμπάδων ἱκετεύοντες αὐτοὺς ὅπως χάριν τῆς ὁμοδοξίας τοὐλάχιστον ἐγκαταλείψωσι τὸ βδελυρὸν ἐκεῖνο ἔργον! Ἦτο, ὡς γνωστόν, ἡμέρα τοῦ ἁγίου Πάσχα· ἐν τούτοις οἱ Μοσχοβῖται ἐκεῖνοι ὥρμησαν εἰς τὴν κωμόπολιν δῃοῦντες καὶ καίοντες τὸ πᾶν, μηδὲ αὐτῶν τῶν γυναικοπαίδων φεισθέντες! Εἷς ἐξ αὐτῶν ἰδίως, ὁ Ὄσιπ Γλατκιὴ διεκρίθη ἐπὶ θηριωδίᾳ καὶ ὠμότητι, καὶ εἰς ἀνταμοιβὴν προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ πασσᾶ μετασχὼν καὶ πολλῶν ἄλλων μαχῶν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν πάλης ἐν ταῖς σειραῖς τοῦ Ὀθωμανικοῦ στρατοῦ, καὶ κατ' αὐτὴν τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, ἀριστεύσας ἁπανταχοῦ ὡς γνήσιος πρόμαχος τοῦ Ὀσμανισμοῦ.

Μόλις κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ μετὰ τῆς Τουρκίας ἀγῶνος τῆς Ῥωσίας (1828) οἱ ἐν λόγῳ Κοζάκοι τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ αὐτοῦ Ὄσιπ Γλατκιὴ μεταμεληθέντες ἔκλιναν γόνυ ἐνώπιον τοῦ Αὐτοκράτορος Νικολάου καὶ συνέβαλον μεγάλως τῇ διαβάσει τοῦ ῥωσικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, δι' ὃ μετὰ τὸ πέρας τοῦ ἀγῶνος ἅπαντες σχεδὸν ἐπέστρεψαν εἰς Ῥωσίαν καὶ κατετάχθησαν ἐν ταῖς σειραῖς τοῦ τακτικοῦ ἱππικοῦ, ὁ δὲ περιώνυμος Γλατκιὴ προήχθη εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ στρατηγοῦ. Ἀπέθανε δὲ τῷ 1866 ἐκ χολέρας ἐν τῇ κωμοπόλει Ζαλοτονὸς τῆς ἐπαρχίας Αἰκατερινοσλάβ, ἔνθα καὶ ἄχρι τοῦδε οἰκοῦσι τὰ τέκνα αὐτοῦ. Sit mihi fas audita loqui.

Αἰκατερινοσλὰβ τῇ 10 Δβρίου 1884.

Κ. Α. ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ

Η ΑΚΡΙΒΕΙΑ

ΚΑΙ Ο ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ ΣΟΥΙΦΤ

Ὑποδηματοποιὸς τοῦ Δουβλίνου ἐπεθύμει διακαῶς ν' ἀποκτήσῃ ὡς πελάτην τὸν διάσημον Σουίφτ, καὶ κατώρθωσε νὰ συστηθῇ πρὸς αὐτὸν διὰ τοῦ τραπεζίτου του. Ὁ φιλόσοφος τῷ παρήγγειλεν ἓν ζεῦγος ὑποδημάτων.

— Πότε θὰ τὰ ἔχω; ἠρώτησεν.

— Τὸ ἐρχόμενον σάββατον, ἀπήντησεν ὁ ὑποδηματοποιός.

— Προσδιόρισε καλὰ τὴν ἡμέραν καὶ νὰ ἦσαι ἀκριβής.

— Σᾶς εὐχαριστῶ, ἐξοχώτατε, ἀπήντησεν ὁ Βαμερὶκ (οὕτως ὠνομάζετο ὁ ὑποδηματοποιός)· δὲν θὰ σᾶς κάμω νὰ περιμένετε ἀργότερα ἀπὸ τὸ σάββατον· νὰ ἦσθε βέβαιος ὅτι αὐτὴν τὴν ἡμέραν θὰ ἔχετε τὰ ὑποδήματά σας χωρὶς ἄλλο.

Ὁ ὑποδηματοποιὸς ἀνεχώρησεν. Τὰ ὑποδήματα ἦσαν ἕτοιμα τὸ σάββατον, ἀλλ' ὁ Βαμερίκ, ἔχων ἐπειγούσας ὑποθέσεις τὰ ἐλησμόνησε καὶ τὰ ἔφερε μόνον τὴν ἑσπέραν τῆς δευτέρας.

Ὁ Σουίφτ δοκιμάσας τὰ ὑποδήματα τὰ ηὗρε τῆς ἀρεσκείας του.

— Κύριε Βαμερίκ, τῷ εἶπε, δὲν διέψευσες τὰς συστάσεις τῶν φίλων σου, ἀλλὰ μὲ ἔφερες εἰς δύσκολον θέσιν, διότι εἶχον ἀνάγκην νὰ κάμω τὸ σάββατον μίαν σπουδαίαν ἐπίσκεψιν.

— Ἀλήθεια, ἀλήθεια, ἀπήντησεν ὁ Βαμερίκ, τὰ ὑποδήματα ἦσαν ἕτοιμα ἀπὸ τὸ σάββατον, ἀλλ' ἐλησμόνησα νὰ σᾶς τὰ φέρω.

Πρὸς τοὺς λόγους τούτους ὁ Σουίφτ ἔρριψε πρὸς τὸν ὑποδηματοποιὸν αὐστηρὸν βλέμμα, μετὰ δὲ ὀλιγόστιγμον σιγὴν τὸν ἠρώτησεν ἂν ἐγνώριζε καλῶς τὴν κηπουρικὴν καθὼς ἐγνώριζε καὶ τὴν τέχνην του.

— Ὄχι, κύριε, ἀπεκρίθη ὁ Βαμερίκ, ἀλλ' εἶδον εἰς τὴν Ἀγγλίαν πολλοὺς ὡραίους κήπους.

— Ἐλάτε, εἶπεν ὁ σοφός, νὰ σᾶς δείξω μερικὰς βελτιώσεις, τὰς ὁποίας ἐπέφερα ἐγὼ εἰς τὸν κῆπόν μου.

Καὶ κατέβησαν εἰς τὸν κῆπον· αἴφνης ὁ φιλόσοφος ἔκαμεν ἀπότομον κίνημα ὡς νὰ ἐλησμόνησέ τι.

— Πρέπει νὰ ὑπάγω εἰς τὸ 'σπίτι, εἶπε· περίμενε ἕως ὅτου νὰ ἐπιστρέψω.

Ἐξῆλθε τότε τοῦ κήπου ἐσπευσμένως, ἔκλεισε τὴν θύραν καὶ ἔθεσε τὸ κλειδίον ἐντὸς τῶν θυλακίων του. Ὁ Βαμερὶκ περιφέρεται μέχρι τῆς νυκτός, βλέπων δὲ ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης δὲν ἐπανήρχετο μετέβη πρὸς ἀναζήτησίν του, ἀλλ' εὗρε τὴν θύραν κλειστήν. Ἔκραυσε; προσεκάλεσεν ἐπανειλημμένως ἀλλ' οὐδεμία ἀπάντησις. Παρετήρησε τότε ὅτι ἦτο περιωρισμένος ἐντὸς μεγάλων ὑψηλῶν τοίχων, ἡ δὲ νύξ, νὺξ Μαρτίου ἦτο σκοτεινὴ καὶ ψυχρά. Τότε ἐβεβαιώθη ὅτι ἡ θύρα τοῦ κήπου ἐκλείσθη ἀπὸ σκοποῦ.

Οἱ ὑπηρέται τοῦ Σουίφτ κατεκλίθησαν κατὰ τὴν συνήθη ὥραν, ἐνῷ ἐκεῖνος ἠγρύπνει ἐν τῷ γραφείῳ του μέχρι τῆς δευτέρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἔκρουσε τὸν κώδωνα, καὶ ἐπαρουσιάσθη εἰς ὑπηρέτης.

— Ῥοβέρτε, εἶπεν ὁ Σουίφτ, αὐτὴν τὴν νύκτα μὲ ἀνησύχησε μεγάλως κρότος ἐρχόμενος ἐκ τοῦ κήπου. Φοβοῦμαι μήπως ἐμβῆκαν κλέπται εἰς τὸ 'σπίτι. Ἐξύπνησε καὶ τοὺς ἄλλους ὑπηρέτας, ὁπλισθῆτε, καὶ φέρε μου ἕνα φανάρι νὰ καταβοῦμεν εἰς τὸν κῆπον.

Ὁ Σουίφτ ἔλαβε τὸν φανόν, καὶ προηγούμενος ὡδήγησε τοὺς ἐνόπλους ὑπηρέτας του εἰς τὸν κῆπον. Ὁ Βαμερὶκ ἰδὼν τὸ φῶς διηυθύνετο τρέχων πρὸς αὐτούς. Ὅτε ἐπλησίασεν ὁ Σουίφτ ἔκραξεν:

— Ἰδοὺ ὁ κλέπτης! πυροβολήσατέ τον.

Οἱ ὑπηρέται ἡτοιμάζοντο νὰ πυροβολήσωσιν, ἀλλ' ὁ δυστυχὴς Βαμερίκ, ὠχρὸς καὶ τρέμων, ἐγονυπέτησεν ἱκετεύων νὰ τῷ χαρίσωσι τὴν ζωήν.

Ὁ Σουίφτ, πλησιάσας τὸν φανὸν αὐτοῦ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ὑποδηματοποιοῦ, εἶπε μετὰ σοβαρότητος,

— Καλέ, σεῖς εἶσθε, κύριε Βαμερίκ; πῶς εὑρίσκεσθε ἐδῶ;

— Ἐξοχώτατε... κύριε . . . ἐψέλλισεν ὁ Βαμερίκ, δὲν ἐνθυμεῖσθε ὅτι μὲ ἀφήσατε ἐδῶ χθὲς τὸ ἑσπέρας;

— Ἄχ! φίλε μου, εἶπεν ὁ φιλέκδικος σοφός, τὸ εἶχον λησμονήσει, καθὼς καὶ σὺ ἐλησμόνησες τὰ ὑποδήματα.

Στραφεὶς εἶτα πρὸς τὸν ὑπηρέτην του Ῥοβέρτον τὸν διέταξε νὰ δώσῃ εἰς τὸν Βαμερὶκ νὰ πίῃ ποτήριά τινα καλοῦ οἴνου καὶ νὰ τὸν συνοδεύσῃ μέχρι τῆς οἰκίας του.

Π.

ΕΙΣ ΦΙΛΥΠΝΟΝ

Τί κρῖμα! τί κρῖμα! τὰ 'μάτια ἐκεῖνα
συχνὰ νὰ νυστάζουν, συχνὰ νὰ σφαλοῦν
τὰ 'μάτια ἐκεῖνα ποῦ ὅταν σὲ βλέπουν
θαρρεῖς πῶς 'μιλοῦν.

Γλυκύτερα 'μάτια ποτέ μου δὲν εἶδα·
κ' εἰς ἄπελπιν ἔτι παρέχουν ἐλπίδα
τὸν κόσμον καὶ πάλιν σφοδρῶς ν' ἀγαπήσῃ
ἂν 'μάτια τοιαῦτα ποτὲ συναντήσῃ.

Καὶ ὅμως ἡ γόησσα τὰ 'μάτια σφαλᾷ
τὸν ὕπνον ἡ εὔμορφη πολὺ ἀγαπᾷ.

1 Ἰανουαρίου 1885.

Μ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὑπὸ τοῦ κ. Bouchon-Braudely, γραμματέως τοῦ Κολλεγίου τῆς Γαλλίας, ἀποσταλέντος ὑπὸ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν καὶ τῶν ἀποικιῶν εἰς Ταϊτί, ὅπως ἐκεῖ μελετήσῃ πάντα τὰ συνδεόμενα πρὸς τὴν καλλιέργειαν τῶν ὀστρέων ζητήματα, ὑπεβλήθη πρότασις περὶ καλλιεργείας τῶν μαργαριτοφόρων ὀστρέων καθ' ὃν τρόπον καὶ τὰ συνήθη ἐδώδιμα ὄστρεα. Ὁ κ. Bouchon-Braudely, βασιζόμενος ἐπὶ τοῦ ὅτι τὸ ὄστρεον ἔχει ἓν καὶ μόνον γένος φρονεῖ ὅτι δύνανται οὐ μόνον νὰ συγκρατήσωσι μόνιμον τὴν εὐφορίαν τῶν μερῶν, ἔνθα εὑρίσκονται τὰ ὄστρεα ταῦτα, ἀλλὰ καὶ νὰ τὰ ἀναγεννήσωσι καὶ νὰ τὰ ὑποβάλωσιν εἰς καρποφόρον καλλιέργειαν. Πιστεύει πρὸς τούτοις ὅτι συμμορφούμενοι πρὸς τὰς ὁδηγίας τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς πείρας δύνανται νὰ δημιουργήσωσιν εἰς τοὺς τόπους ἐκείνους, εἰς τὰς νήσους Τουαμοτοῦ, εἰς Ταϊτί, καὶ ἀλλαχοῦ, διὰ τὴν μεθοδικὴν τῶν μαργαριτοφόρων ὀστρέων καλλιέργειαν, βιομηχανίαν ἀνάλογον τῆς ὑπαρχούσης σήμερον ἐπὶ τῶν Γαλλικῶν ἀκτῶν ὡς πρὸς τὴν καλλιέργειαν τῶν φαγωσίμων ὀστρέων.

Κατὰ τὰς παρατηρήσεις Ἀμερικανοῦ τινος, τὰ ξύλα κοστίζουσιν ἐν Γαλλίᾳ πέντε λεπτὰ αἱ τρεῖς λίτραι, ὅσον ἀξίζει ὁ σῖτος ἐν Κανσάς. Εἷς καλλιεργητὴς τῆς χώρας ταύτης, ὅστις θὰ ἔκαιε τὸν σῖτόν του, δὲν θὰ διέπραττεν ἀσωτείαν μεγαλειτέραν τῆς τοῦ Γάλλου, ὅστις θερμαίνεται μὲ ξύλα.

Ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Κολωνίας. Ὁ κ. Milles Farr εἷς τῶν πλουσιωτέρων νέων τῆς Λιβερπούλης ἐστοιχημάτησε ἡμέραν τινὰ τοῦ ἔτους 1883 μετά τινος ἄλλου νέου ἐπίσης πλουσίου ὅτι δύναται νὰ διέλθῃ τὰς νύκτας ἑνὸς ὁλοκλήρου ἔτους ἐν ὑπαίθρῳ. Τὸ στοίχημα ἦτο δέκα χιλιάδες λίραι στερλίναι. Ὁ νέος Ἄγγλος ὅπως ἐθισθῇ εἰς τὰς διανυκτερεύσεις ταύτας καὶ ἀντιστῇ κατὰ τῶν καταστάσεων τοῦ καιροῦ ἐν Ἀγγλίᾳ εἶχε προμηθευθῇ ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς τοιοῦτον σκοπόν, ἀλεξιβρόχια ἰδιάζοντα, σκεπάσματα καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἀλλὰ μικρὸν χρόνον πρὸ τῶν Χριστουγένων τοῦ παρελθόντος ἔτους ἀπώλεσε τὸ στοίχημα ἐκ τυχαίου τινὸς ὅλως παρεμπεσόντος γεγονότος. Πιὼν δηλ. ὀλίγον περισσότερον οἰνόπνευμα ὅπως ἀντιστῇ κατὰ τοῦ δριμέος χειμερινοῦ ψύχους, συνελήφθη ὑπὸ ἀστυνομικοῦ κλητῆρος καὶ ἐτέθη ὑπὸ κράτησιν ὡς μέθυσος. Ἡ περίπτωσις αὕτη διήγειρε ζωηρὰν ἱλαρότητα ἐν Λιβερπούλῃ, ὅλοι δὲ χλευάζουσι τὸν πλούσιον νέον, ὅστις διὰ τόσου χρυσίου ἐπλήρωσε τὸ ἀχύρινον στρῶμα τῆς ἀστυνομίας.

Ὁ Ἀλέξανδρος Graham Bell, τὸν ὁποῖον πάντα τὰ Ἀμερικανικὰ δικαστήρια ἀνεκήρυξαν τὸν πρῶτον ἐφευρέτην τοῦ τηλεφώνου, ἐκτὸς τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τὸ ὁποῖον ὅμως θέλει δικαιώσει αὐτὸν μετ' ὀλίγον, ὡς καὶ τὰ ἄλλα, δὲν ἐμεθύσθη ποσῶς ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας του Φέρει τὴν τύχην ὡς οὐδείς, διότι εἶνε μυριόπλουτος καὶ ἡ ἐφεύρεσίς του ἐπλούτισεν ὁμοίως πάντα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του. Ἀλλ' ὁ Bell διέμεινε πάντοτε ὁ αὐτὸς διάπυρος καὶ φαιδρὸς ἐργάτης, ὅλως ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ἐπιστήμην, ὡς ἦτον εἰς τὸν καιρὸν τῆς πτωχείας καὶ τῆς ἀφανείας του. Δὲν ἀγαπᾷ τὰ χρήματα διὰ τὰ χρήματα καὶ δὲν ἀνακινεῖ ἐπιχειρήσεις. Ὡς πάντες οἱ μεγάλοι ἐπιστήμονες, εἶνε πολὺ ἀπησχολημένος, ὥστε νὰ ἔχῃ καιρὸν δι' αὐτάς. Ἀλλ' ἀγαπᾷ τὰ ἀντικείμενα, ὅσα προμηθεύουσι τὰ χρήματα. Ἐν τῇ κατοικίᾳ του θαυμάζει τις παντοῖα ἀντικείμενα τέχνης, καὶ τὰ ἐργοστάσια αὐτοῦ, αἱ συσκευαὶ καὶ ἡ βιβλιοθήκη του εἶνε θαυμασίως ὠργανωμένα. Ἀλλὰ καὶ ἄνευ αὐτῶν ὁ ἐφευρέτης θὰ ἦτο εὐτυχής, καθ' ὅτι μερίζει τὴν εὐδαιμονίαν του ἀφ' ἑνὸς μεταξὺ τῆς οἰκογενείας του, καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν ἀφ' ἑτέρου. Ὅταν δὲν ἐργάζηται ἐν τῷ χημείῳ του, ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ, ἢ ἐν τῇ σχολῇ τῶν κωφαλάλων, τὴν ὁποίαν ἵδρυσεν, εὑρίσκεται μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων του. Ἐκεῖνος ὅστις ἤγαγεν εἰς ἐπιχείρησιν τὸ τηλέφωνον Bell, εἶνε ὁ Gardiner C. Habbard, πενθερός του, ἀνὴρ μεγάλης ἐμπειρίας καὶ ἱκανότητος ἐν τῇ πράξει, ὅσον ὁ Bell ἐν τῇ θεωρίᾳ.

Ὁ ὑπουργὸς τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων ἐν Γαλλίᾳ παρέστη κατ' αὐτὰς εἰς Ρουὲν εἰς περιεργότατα πειράματα τηλεφωνίας ἀπὸ μεγάλης ἀποστάσεως. Ἐπρόκειτο νὰ βεβαιωθῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μεταξὺ Ρουὲν καὶ Χάβρης, διαστήματος 90 περίπου χιλιομέτρων, χρήσεως τοῦ τηλεφωνικοῦ σύρματος, κατὰ τὸ σύστημα τῆς ταυτοχρόνου διαβιβάσεως τοῦ κ. van Rysselberghe.

Τὸ πείραμα ἐντελῶς ἐπέτυχε, καὶ ἐπὶ μίαν ὥραν ὁ ὑπουργὸς καὶ οἱ συνοδεύοντες αὐτὸν ἐπιστήμονες, γερουσιασταί, βουλευταὶ καὶ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι, ἀντήλλαξαν εὐκρινέστατα συνδιαλέξεις μετὰ τοῦ δημάρχου καὶ ἐπάρχου τῆς Χάβρης καὶ πολλῶν ἄλλων, οἵτινες εὑρίσκοντο ἐν τῷ κεντρικῷ τηλεγραφείῳ τῆς Χάβρης. Τὸ ἀποτέλεσμα ὁμοφώνως ἐκρίθη ἐξόχως ἐπιτυχόν, καὶ ὁ ὑπουργὸς ἐγκαταλείπων τὸ Ρουὲν ἀνήγγειλεν ὅτι μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας θέλει παραδοθῇ ἡ γραμμὴ πρὸς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ. Νέα αὕτη πρόοδος σὺν ταῖς ἄλλαις, προσφάτως αἵτινες ἐπετελέσθησαν ἐν Γαλλίᾳ, ὡς πρὸς τὸ τηλέφωνον. Τὴν 1 Ἰανουαρίου 1885 ἤρχισαν λειτουργοῦντα ἐν Παρισίοις τὰ πρῶτα δημόσια τηλεφωνικὰ γραφεῖα. Κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα θέλει ἀρχίσει ἡ μεταξὺ Ρουὲν—Χάβρης συγκοινωνία.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β'. 969.

'Αριθ. 473 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 89. | 20 Ἰανουαρίου 1885

ΔΡΑΜΑ

ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΥ ΒΙΟΥ.

Α'

'Αρχόμεθα καὶ τελευτῶμεν δι' ἑνὸς τύπου, ὅστις ἐξέχει ἐν τῇ ἀφηγήσει ταύτῃ. Ὑπάρχουσι πιθανῶς ἀλλαχοῦ πολλοὶ τοιοῦτοι. Δὲν θὰ ἀμφισβητήσω τοῦτο, οὐδ' ὑπῆρξα ὁ μόνος θνητός, ὅστις συνήντησα αὐτῷ. Ὁ κόσμος εἶνε μέγας καὶ οἱ τύποι ἀτελεύτητοι. 'Αλλ' ἐν τῇ 'Ανατολῇ ἐξάπαντος εἶνε φαινόμενον καὶ σήμερον ἀκόμη σπάνιον, σπανιώτερον καὶ τοῦ κομήτου, καὶ ὡς τοιοῦτον προξενεῖ ἐντύπωσιν. Αἱ περιστάσεις ἄλλως ὑφ' ἃς παρουσιάζεται ὁ τύπος, τὸ πλαίσιον, τὸ ὁποῖον περιέβαλλεν αὐτόν, ὁ κόσμος, ἐν ᾧ συνεστρέφετο, δὲν ἦσαν ὀλίγον κατάλληλοι ἵνα ἐφελκύσωσι τὸ βλέμμα. Δὲν λέγω δὲ τὸ συμπαθὲς βλέμμα, διότι προφανῶς δὲν ἐπήτει τὴν συμπάθειαν.

Ἦτο γυνὴ καὶ εἴμεθα ἐν τῇ θαλάσσῃ.

Ὑποθέσατε ὅτι ταξειδεύετε ἐν τῷ Αἰγαίῳ μεταξὺ Θεσσαλονίκης καὶ Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ Θεσσαλονίκη εἶνε ἀναντιρρήτως μία τῶν παραδοξοτέρων ἱστορικῶν πόλεων. 'Αφανὴς ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἀναφαίνεται μετὰ τῶν Ρωμαίων καὶ λαμβάνει βαθμηδὸν τὸν τίτλον τῆς Μακεδονικῆς πρωτευούσης, τὸν ὁποῖον κιβδηλεύει παραχρῆμα διὰ τοῦ συνοικισμοῦ τῶν Ἰουδαίων. Εἶνε ἡ πόλις τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Σαύλου, ἀλλάσσουσα κατὰ αἰῶνα πρόσωπον καὶ πνεῦμα, ἀλλὰ μὴ ἀλλάσσουσα φανατισμόν. 'Ανατολικὴ βεβαίως, ἀλλ' ὑπεκφεύγουσα καὶ τὸν ἐξανατολισμὸν διὰ σημιτικῆς ταχυδακτυλουργίας, ἀναπνέουσα ἤδη δι' ὅλων αὐτῆς τῶν πόρων τὸν εὐρωπαϊσμόν, ἀλλ' ἀντιδιδοῦσα πάλιν βαρβαρικὰς ἀναθυμιάσεις. Ἑβραϊκὴ βεβαίως, ἀλλ' ὅπου κατοικοῦσι Σαμαρεῖται, ἑλληνικὴ ἐξάπαντος, ἀλλ' ὅπου κατοικοῦσι Μακεδόνες, καὶ τουρκικὴ ἀναντιρρήτως μέχρι τελευταίας ἐφευρέσεως· ἓν σύμφυρμα χρωμάτων, ἐν ᾧ δὲν διακρίνει τις τὸ ἐπικρατέστερον, ἀλλ' ἕκαστον εἰς στιγμάς τινας ἀναφαίνεται ἐπικρατέστατον. «Εἴμεθα ἡμεῖς οἱ Ἑβραῖοι, ἡ ὕλη καὶ ἡ δύναμις!» λέγουσιν οἱ μέν. «Εἴμεθα ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες, οἱ Μακεδόνες, ἐν τῇ πρωτευούσῃ μας», λέγουσιν οἱ δέ. «'Αλλ' εἴμεθα ἡμεῖς οἱ κύριοι», λέγουσιν οἱ Τοῦρκοι τέλος, καὶ εἰς τὸν παροξυσμὸν αὐτῶν στραγγαλίζουσι δύω προξένους. Πῶς; δύω προξένους; Δύω εὐρωπαϊκὰς ἐν 'Ανατολῇ θεότητας, αἵτινες κατῆλθον εἰς τὸν ταπεινὸν τοῦτον κόσμον τῆς Θεσσαλονίκης ἵνα λατρεύωνται ὑπὸ τοῦ χυδαίου πλήθους καὶ τῶν χυδαιοτέρων κυρίων του. Καὶ ἰδοὺ τότε ἀναφαίνεται ὁ σιωπηλὸς Φραγκομαχαλᾶς καὶ ὄπισθεν αὐτοῦ μία Εὐρώπη, ἥτις ἐκφωνεῖ ἓν δόγμα καὶ ἐξαρθροῦνται δέκα βέβηλοι καὶ εἰς μωρὸς πασσᾶς παραπέμπεται εἰς τὴν φυλακὴν ἵνα διδαχθῇ τὰ διεθνῆ καθήκοντα, καὶ ὁ Φραγκομαχαλᾶς λαμβάνει τὴν μορφὴν χρυσῆς δαμάλεως, πρὸς ἣν ἔρχονται νὰ καταθέσωσι τὰ ἐνώτια καὶ τὰ ψέλλια αὐτῶν Ἰσραηλῖται καὶ Ἰσμαηλῖται...

'Αλλ' εἴμεθα ἐν τῷ πελάγει, ἀνήχθημεν ἤδη ἐκ Θεσσαλονίκης. Τὸ ἀτμόπλοιον ἡμῶν εἶνε πλοῖον γαλλικὸν πλέον ἐν τῷ Θρᾳκικῷ πελάγει, ὡραῖον ἀτμόπλοιον καὶ μέγα, οὗ ἡ τρόπις βαίνει μέχρι τῆς ἀβύσσου, ἥτις ὑποδέχεται αὐτὴν δυστυχῶς τεταραγμένη, καὶ ὁ ἱστὸς μέχρι τῶν νεφῶν, ἅτινα στροφοδινοῦνται ἀπειλητικὰ ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ. Τὸ κατάστρωμα εἶνε κατεσπαρμένον ὑπὸ Τούρκων ἀποστράτων, οἵτινες λαβόντες τὴν ἄφεσιν αὐτῶν ἐκ Βιτωλίων ἐπιστρέφουσιν εἰς τὰς πατρίδας των. Εἷς ὅμιλος αὐτῶν συσπειροῦται ἐνταῦθα περὶ ἕνα παραξέοντα διὰ τῶν δακτύλων τὸ *τσιβοῦρι* του, ἄλλος ἐκεῖ διαλέγονται ἡσύχως περὶ τῶν ἡμερῶν ἃς ἔχουσι νὰ διατρέξωσι πεζῇ ἕως οὗ φθάσωσιν εἰς τὴν γενέθλιον πατρίδα, ἑξήντα λεπτὰ σιτηρέσιον καὶ ὀκτὼ ἢ δέκα—ὥρας δρόμον τὴν ἡμέραν καὶ τὸ ὅλον τοῦ δρόμου δεκαεπτά, δεκαοκτὼ καὶ δεκαεννέα καὶ εἴκοσι τοιούτων ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ λιμένος εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ῥιφθῶσιν ἔξω. Ἄλλοι ρυκανίζουσι σιωπηλοὶ καὶ σοβαροὶ τεμάχιον ἄρτου, ψωμὶ τοῦ Παδισὰχ — τὸ μόνον σιτηρέσιον ὅπερ ἔλαβον διὰ τὸν πλοῦν.

Δὲν ἔχουσιν ἢ μόνα τὰ ὁποῖα φέρουσι καὶ τὰ ὁποῖα ἔφερον καὶ τὰ ὁποῖα θὰ φέρωσιν ἐνδύματα μέσης ἐποχῆς, ἀλλὰ παρελθούσης ἐποχῆς βεβαίως καὶ ὁ χειμὼν ἤδη ἐπὶ θύραις. Τὸ μόνον σκεῦος πολυτελείας αὐτῶν εἶνε ἡ ῥάβδος. Ἕκαστος φέρει τὴν ῥάβδον αὐτοῦ κοπεῖσαν εἰς τὰ δάση τῆς Μακεδονίας· θὰ ἔχῃ αὐτὴν παρήγορον συνοδοιπόρον μέχρι τῆς ἑστίας του καὶ μίαν ἡμέραν

θὰ εἶνε αὐτὴ εὐλαβὴς ἀνάμνησις τῶν τέκνων του. «Ὁ πατὴρ ἔφερε τὴν ῥάβδον ἀπ' ἐκεῖ μακράν, ἀπὸ τὰ Βιτώλια — ἑνὸς μηνὸς δρόμον». Τὰ τέκνα πιθανῶς δὲν θὰ ἔχωσι τὸ εὐτύχημα νὰ κόψωσι ῥάβδους ἀπὸ τῶν αὐτῶν δασῶν καὶ δὲν θὰ εἶνε διὰ τοῦτο μᾶλλον δυστυχῆ. Τίς θὰ κόψῃ ἀντ' αὐτῶν; Ἀγνοῶ τῇ ἀληθείᾳ καὶ δὲν θέλω νὰ γείνω μάντις οὔτε χάριν τοῦ πατρός μου. Ἀλλ' ὅπως ἐπανέλθωμεν εἰς τοὺς ταξειδεύοντας προγόνους τῶν μελλόντων ἐκείνων ἀπογόνων τῆς Ἀνατολῆς, εἶνε χίλιοι καὶ διακόσιοι ὅλοι ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ. Ἡ ἀποθήκη κάτω πλήρης στρατιωτῶν καὶ ἀραβοσίτου, τὸ κατάστρωμα πλῆρες στρατιωτῶν καὶ κάλων καὶ ἡ ἀτμόσφαιρα πλήρης νεφῶν. Ὁ ἄνεμος ὅστις ἠρέμει ἐν τῷ λιμένι, ἡ βροχὴ ἥτις ἦτο εἰς τὰς προβλέψεις τοῦ Καζαμίου μόνον, συνεφώνησαν ἐν τῇ θαλάσσῃ νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν τελευταίαν ἔφοδον κατὰ τῶν πτωχῶν στρατιωτῶν, οἵτινες ἐδέχοντο τὰς βολὰς αὐτῶν μετ' ἀπαθείας ὅσης καὶ πίστεως εἰς τὸ πεπρωμένον ἐδέχοντο τὰς ἐχθρικὰς βολὰς κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, ὀλίγα μόλις ἀντιτάσσοντες ἐφόδια ῥακῶν περὶ τὰ συντετριμμένα, ἀλλὰ καρτερικὰ σαρκία των. Ἦτο ἡ ἄποψις αὐτὴ τοῦ καταστρώματος. Ὀλίγοι τινὲς ἔτι μετ' ἀγερωχίας περιτετυλιγμένοι εἰς τὰς κάππας των, περιφρονητικῶς προσβλέποντες εἰς τὸ στρατολογικὸν ἐκεῖνο κρᾶμα τοῦ ὁποίου ἐφρόντιζον ὑπερηφάνως νὰ ἐπιδεικνύωσιν ὅτι δὲν ἀποτελοῦσι μέρος, συνεπλήρουν τὸ πανόραμα τοῦ καταστρώματος. Εἷς Δερβίσης ἐξ Ἰωαννίνων δὲν ἦτο εὐχαριστημένος ἐκ τοῦ θεάματος αὐτοῦ.

— Εἶνε ῥυπαροί, ἐχάλασαν τὴν πίστιν. Δὲν εἶνε ὅλοι καθαροὶ Ὀθωμανοί. Ἔχει Ἄραβας, ἔχει Κούρδους, ἔχει Ἀθιγγάνους μεταξὺ αὐτῶν.

— Ἀλλ' αὐτοὶ δὲν εἶνε μουσουλμάνοι;

— Ναί, ἀλλ' οἱ Ἀθίγγανοι! Καὶ λέγων ταῦτα περιέβλεπε κύκλῳ ζωηρῶς.

Ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς Δερβίσης δεν ἦτο προφανῶς τόσον μουσουλμάνος· ἦτο Δερβίσης μόνον, ἦτο μᾶλλον Ἀλβανός, καὶ ἐν παρόδῳ μόνον, ὅπως εἶνε σύμφωνος μὲ τὸ σχῆμά του, ἐδείκνυε καὶ ἐνδιαφέρον τι διὰ τὴν καθαρότητα τῆς μουσουλμανικῆς θρησκείας.

Ἀλλὰ τὸ κατάστρωμα ὁπωσδήποτε παρεῖχεν ἕν τι θέαμα. Ἐν τῇ πρώτῃ θέσει ὅμως τὸ θέαμα ὅλον ἀπετέλει ἡ ἐπίπλωσις, μία χονδρὴ ὑπηρέτρια, ἥτις ἐχρησίμευεν ἱκανῶς ὡς ἀντίρροπον τοῦ κυλινδήματος τοῦ πλοίου, καὶ περιπλέον εἷς Ἑβραῖος, ὅστις διελθὼν ἐκ Βιέννης καὶ ἐκ Παρισίων ἄλλοτε, ἐπίστευεν ὅτι ἠδύνατο νὰ λάβῃ καὶ τοὺς τρόπους ἑνὸς Χίρς, καὶ εἷς Γάλλος, ὅστις εὑρεθεὶς ἄνευ λόγου ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἀπήρχετο ἤδη ἐπίσης ἄνευ λόγου εἰς Κωνσταντινούπολιν. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐκώλυεν αὐτὸν νὰ εἶνε ἀγαθός, φαιδρός, εὔθυμος καὶ χαριέστατος. Ἡ δευτέρα θέσις εἶχε τὸ προνόμιον νὰ ἔχῃ τοὺς ἀξιωματικοὺς τῶν ἀποστράτων, οἵτινες οὐδόλως διέφερον ἐκείνων ἢ κατὰ τὴν θέσιν καὶ τὸ ἔνδυμα, ὀλίγον δὲ καὶ κατὰ τὴν σοβαρότητα τοῦ σχήματος, ὁ εἷς ἀρχαῖος λοχαγός, λαβὼν τοὺς βαθμοὺς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῶν μαχῶν, ἀγαθὸς καὶ τραχὺς στρατιωτικὸς καὶ Ἀνατολίτης, ὁ δεύτερος νεώτερος ὀφείλων τοὺς βαθμοὺς αὐτοῦ εἰς εὔνοιαν, ἐφ' ᾧ καὶ ἐπαιρόμενος, καὶ ὁ τρίτος προϊὸν τῆς γραφειοκρατίας, γινώσκων ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν.

Ἐν τῷ ὁμορρύθμῳ τούτῳ κόσμῳ ὁ κυβερνήτης Γάλλος ἀρχαῖος ναυτικός, ἀγαθὸς μᾶλλον ἢ κακός, ἀλλὰ προσποιούμενος τὸν κακὸν μᾶλλον ἢ τὸν ἀγαθόν, ἐκυβέρνα ἀκόπως διὰ μιᾶς λέξεως, μιᾶς χειρονομίας, ἑνὸς νεύματος, ἑνὸς τίποτε· οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ τὸ πλήρωμα ἐκυβερνῶντο εὔθυμοι ὡς Γάλλοι καὶ ναυτικοὶ μιᾶς δημοκρατίας. Οὐδὲν παράπονον ἄλλως ἐπρόκειτο ν' ἀκουσθῇ, οὐδεμία ἀπαίτησις νὰ διατυπωθῇ ἐκ μέρους τῶν ἐπιβατῶν. Τὸ εἶπεν ὁ καπετάνος — τὸ εἶπεν ὁ Θεός: τοῦτο ἤρκει νὰ καταπραΰνῃ πᾶσαν ἀνησυχίαν τῶν ἀποστράτων Ἀνατολιτῶν, καίτοι ἠγνόουν πράγματι τίς ἐστιν καὶ τί ἐστιν ὁ καπετάνος οὗτος.

Β'

Τὸ ἀτμόπλοιον ἔβαινεν οὕτως ἠρεμοῦν ἐντός, κτυποῦν ἔξω τὰ κύματα διὰ τῆς πρώρας καὶ κυλινδούμενον ἅμα περιστροφικῶς, ἡ βροχὴ ἐψέκαζεν ἐκ διαλειμμάτων σφοδροτέρα ἢ ἁπαλωτέρα καὶ ὁ ἄνεμος ἐσύριζεν ἐπὶ ἀνιόντων καὶ κατιόντων τόνων διαπεραστικὸς ἄνευ διαλειμμάτων.

Καθ' ἣν ὥραν ἤδη τὸ ἀτμόπλοιον ἦρε τὴν ἄγκυραν ἐκ τοῦ λιμένος, γυνή τις ἐφαίνετο προσηρεισμένη ἐπὶ τῆς ἐξοχῆς τοῦ καταστρώματος, ὠχρὰ τὸ πρόσωπον, ἐμβριθὴς μᾶλλον τὴν ἔκφρασιν, οὐχὶ πλέον πλαστικῶς ὡραία, ἀλλ' ἥτις ὑπῆρξε προφανῶς τοιαύτη, οὐχὶ πρὸ δεκαετηρίδος, ἤδη δὲ ἐγκαρτεροῦσα μᾶλλον ὡσεὶ ἔλαβε τὴν ἀπόφασίν της ἐν τῷ βίῳ, ἀλλ' ἔχουσα τὴν ἔκφρασιν τῆς μορφῆς εὐφυᾶ πάντοτε καὶ σπινθηρίζουσαν καὶ τῆς εὐφυΐας ἀποζημιούσης τὴν οἰχομένην ὡραιότητα. Τὸ ἔνδυμα καὶ τὸ κάλυμμα αὐτῆς, λιτὸν καὶ ἀπέριττον, ἐμαρτύρουν ἀδιαφορίαν μᾶλλον περὶ τὸν καλλωπισμὸν ἢ ἀπορίαν, καὶ ὅτι ἡ κυριωτέρα διανοητική της ἐνασχόλησις δὲν ἦτο ἡ ἐπιτήδευσις τῆς περιβολῆς. Ἐν τῇ ἀρρενωπῇ αὐτῆς στάσει καὶ μετὰ τοῦ βαθέος βλέμματος τὸ ὁποῖον περιέφερεν ἐπὶ τῶν ἐπιβαινόντων τοῦ ἀτμοπλοίου στρατιωτῶν ἐδείκνυεν ὅτι ἐγίνωσκε τὸν κόσμον πλέον ἢ ὅσον ὁ κόσμος ἐγίνωσκεν αὐτήν. Συνήθως οἱ στρατιωτικοὶ δὲν εἶνε τόσον ἐνάρετοι καὶ χριστιανικοί, καὶ οἱ Τοῦρκοι στρατιωτικοὶ οὐδὲ ὅλως χριστιανικοὶ βεβαίως, ἀλλ' ἦσαν ἀγαθοὶ Ἀνατολῖται καὶ παρήρχοντο ἔμπροσθεν αὐτῆς μετ' εὐλαβείας ἣν ἐνέπνεεν ὁ ἐξω-

τερικὸς χαρακτὴρ καὶ ἡ διαλάμπουσα ἐκ τούτου ἐσωτερικὴ αὐτῆς ὑπεροχή. Ὅλοι προσέβλεψαν αὐτὴν καὶ οὐδεὶς ἐσκανδαλίσθη νὰ παρεκτραπῇ εἰς χυδαῖον παροφθαλμισμόν. Ἡ παρέλασις ἐγένετο, ἡ νὺξ ἐπῆλθε τέλος, καὶ ὀστισδήποτε ἐσκέφθη περὶ τῆς ἐπιβατρίας, ἂν μὲν ἦτο ἐπιβάτης Α' θέσεως, θὰ ὑπέθεσεν ὅτι αὕτη ἦτο ἐν τῇ δευτέρᾳ, οἱ δὲ τῆς δευτέρας ἐν τῇ πρώτῃ.

Ἡ νὺξ διῆλθε ψυχροτάτη, οἱ πλεῖστοι τῶν στρατιωτῶν ἐξηγέρθησαν τὴν πρωΐαν μὲ τὰ μέλη πεπηγότα καὶ τὸ στρατόπεδον ἐν μέσῃ θαλάσσῃ. Ἡ γυνὴ οὐδαμοῦ ἐφάνη. Βεβαίως φάντασμα δὲν ἦτο, ὁ πλοίαρχος παρετήρησεν αὐτὴν ἀφ' ἑσπέρας, ὁ ὑποπλοίαρχος ἐπίσης. Ἠρώτησαν ἀλλήλους: Ποῦ ἦτο ἡ γυνὴ ἐκείνη;

— Δὲν εἶνε εἰς τὴν πρώτην θέσιν.

— Δὲν εἶνε καὶ εἰς τὴν δευτέραν.

— Ἀλλὰ τότε θὰ εἶνε εἰς τὸ κατάστρωμα.

Ὁ πλοίαρχος ἔδηξε τὰ χείλη, ἀπεχρέμφθη ἅπαξ, ἔλαβεν ἔκφρασιν σοβαρότητος, ἐβύθισε βιαίως τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια καὶ ἤρξατο περιπατῶν καὶ ἀνερευνῶν διὰ τοῦ βλέμματος. Ἤδη ἀνεκάλυψεν αὐτὴν ἐν τῇ πρύμνῃ παρὰ τὸ πηδάλιον, κεχωσμένην ἐντὸς μαλλίνου χονδροῦ σκεπάσματος καὶ γευομένην τοῦ λιτοῦ γεύματος ἄρτου, τυροῦ καὶ ὀπωρῶν, ὅπερ ἔφερε μεθ' ἑαυτῆς, σοβαρὰν ἄλλως, σκυθρωπὴν καὶ μηδὲ τὸ ἐλάχιστον δεικνύουσαν ὕφος παραπόνου. Ὁ πλοίαρχος τὴν ἐπλησίασε.

— Τρώγετε, Κυρία;

— Συγγνώμην, Κύριε, τί ἀγαπᾶτε;

— Εἶμαι ὁ πλοίαρχος καὶ ἤθελον νὰ σᾶς ἐρωτήσω πῶς ἐπεράσατε τὴν νύκτα;

— Πολὺ κακῶς, κύριε πλοίαρχε, ἀφοῦ ὁ καιρὸς ἦτο κάκιστος.

— Καὶ διατί δὲν ἐπήρατε θέσιν;

— Τοῦτο, νομίζω, εἶνε ἰδικόν μου ἔργον.

— Καὶ διατί τοὐλάχιστον δὲν ἐζητήσατε νὰ σᾶς δώσω ἐγώ;

— Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶνε ἰδικόν μου ἔργον· μολαταῦτα δύναμαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὴν καλήν σας διάθεσιν.

— Συγγνώμην, εἴσθε Γερμανίς, κυρία;

— Ὄχι, κύριε, εἶμαι Ρωσὶς καὶ κόρη ἀρχαίου ἀξιωματικοῦ.

Ὁ πλοίαρχος ἐσιώπησε καὶ ἐφάνη συλλογιζόμενος καθ' ἑαυτόν, ἔκαμεν ὑπόκλισιν καὶ συνάμα παραίτησιν τοῦ διαλόγου, αὐτοῦ, ὅστις ὑπῆρξεν ἀτυχής. Προφανῶς δὲν ἦτο ὁ ἄνθρωπος, ὅστις θὰ ἐπεβάλλετο αὐτῇ ἔστω καὶ διὰ φιλανθρωπικῆς προαιρέσεως. Ἐκυβέρνα τὸ πᾶν ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ, ἀλλὰ δὲν ἔμελλε νὰ κυβερνήσῃ καὶ τὸν ψυχολογικὸν ἐκεῖνον ἄνθρωπον. Ὁ καλὸς Ἑβραῖος τῆς πρώτης θέσεως, ἐγκεκορδυλημένος εἰς σισύραν, μὲ τὰς χεῖρας εἰς τὰ θυλάκια, τὸ πονηρὸν καὶ εὐχαριστημένον βλέμμα μεσίτου ὑψηλῆς περιωπῆς, καὶ τὸ ὕφος μέλλοντος ἑκατομμυριούχου, μάρτυς ἄφωνος καὶ οἱονεὶ περιφρονητικὸς τοῦ διαλόγου τούτου, εἰς τὸ ἄκουσμα ὅτι ἡ γυνὴ ἦτο Ρωσίς, ᾐσθάνθη νευρικὸν σπασμόν. Ἦτο Ρωσὶς λοιπὸν ἡ σοβαρὰ αὐτὴ κυρία τοῦ καταστρώματος, ἐκ τοῦ γένους ἐκείνων, οἵτινες εἰς τὴν ἔκρηξιν τῶν ἀνθρωποφάγων ὀρέξεών αὐτῶν, τρώγουσιν ὠμοὺς Σημίτας. Βεβαίως ὡς διελθὼν ἐκ Βιέννης καὶ Γερμανίας θὰ ἤκουσε καὶ περὶ ρωσικοῦ ἀντισημιτισμοῦ. Προφανῶς ἡ μεσιτικὴ αὐτοῦ ἔπαρσις εἶχεν ἀφοπλισθῇ, ἀπώλεσε τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ ἰσορροπίαν καὶ δὲν ἠδύνατο πλέον οὔτε νὰ καταφρονήσῃ τὴν γυναῖκα ἀλλ' οὔτε ν' ἀντικρύσῃ κἂν τὸ βλέμμα της. Μόνον εἰς τὸν ἐρωτήσαντα πλησίον αὐτοῦ Τοῦρκον ὑπαξιωματικὸν ἐξήγησεν ὅτι ἡ γυνὴ αὐτὴ εἶνε «Μοσκὸβ καρησή» καὶ αἱ λέξεις «Μοσκὸβ καρησή» ματαδοθεῖσαι ἠλεκτρικῶς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, εἵλκυσαν τὰ βλέμματα πρὸς αὐτὴν μετὰ διπλασιασθείσης εὐλαβείας, ἐνῷ αὐτὴ ἠγνόει τὸν λόγον τῆς τοιαύτης προσοχῆς, ἀλλ' οὐδὲ ἐφρόντιζε νὰ μάθῃ.

—«Μοσκὸβ καρησή, χά!» ἔλεγεν εἷς παλαίμαχος ὑπαξιωματικός, ὅστις ἐφαίνετο γινώσκων πλειότερα τῶν ἄλλων ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου· ὑπάρχουν καὶ ὡραῖαι, ναί, ξανθαί, λευκαί, δροσεραὶ ὡς κρύσταλλος, ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ γενναῖαι μάλιστα!»

Προφανῶς αὐτὴ δὲν ἠδύνατο, ὅπως εἶχεν ἤδη, ἄνευ ἀντιρρήσεων νὰ καταλεχθῇ εἰς τὰς πρώτας, ἀνῆκε λοιπὸν εἰς τὰς δευτέρας. Οὕτως ἡ κοινὴ γνώμη ἐσχηματίσθη περὶ αὐτῆς ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ρωσὶς ἐγερθεῖσα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐστήριξε τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ σκάφους καὶ διηύθυνε βλέμματα ἀόριστα πρὸς τὴν θάλασσαν. Ὁ κόσμος τοῦ ἀτμοπλοίου ἐδινεῖτο κύκλῳ ἀδιάφορος δι' αὐτὴν πλέον. Εἶχεν ἐξοφλήσει ἤδη πρὸς αὐτὸν δι' ὀλίγων λέξεων. Ἀλλ' ὑπελείπετο ὁ Γάλλος ἔτι. Εἶχεν ἰδεῖ μακρόθεν τοὺς ἄλλους ὁμιλοῦντας, ἀλλὰ δὲν ἔλαβεν ἐνδιαφέρον. Δὲν ἔφερεν αὐτὸς τὸν λόγον. Ἤδη ἔχων τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τῆς ὀσφύος, ἵστατο αὐταρέσκως διευθετῶν ἐπιμελῶς διὰ τῆς δεξιᾶς τὸν μύστακα ὡσεὶ ἠσχολεῖτο εἰς σοβαρόν τι καθῆκον, ὅπερ ὅμως δὲν ἐδυσχολεύετο νὰ διακόψῃ ἔστιν ὅτε, ὁτὲ μὲν ἵνα ρίψῃ βλέμμα ἐπιπόλαιον εἰς τὰ περιστοιχοῦντα ἀντικείμενα, ὁτὲ δὲ ἵνα προσποιηθῇ δι' ἠρέμου θροῦ τῶν χειλέων ἠχόν τινα τοῦ τελευταίου κωμειδυλλίου ὅπερ ἤκουσεν. Εἰς τὰ ἄσκοπα ἐν τούτοις βήματα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐπλησίασε καὶ τὴν γυναῖκα.

— Τί κακὸς καιρός, δι' ὄνομα Θεοῦ! εἶπεν αἴφνης μετὰ ζωηρότητος, ὡς ἔχων ἀνάγκην νὰ συνάψῃ ὁμιλίαν πρός τινα· καὶ εὐθὺς ἀποστρεφόμενος πρὸς τὴν γυναῖκα· «Μήπως παρατηρεῖτε αὐτό, Κυρία;»

— Φυσικῶς· καὶ ἔχομεν τόσον πλοῦν ἀκόμη μέχρι Κωνσταντινουπόλεως! ἀπήντησεν ἐκείνη περιλύπως.

— Ναί, ἀλλὰ μὲ τὸ νὰ βλέπῃ κανεὶς τὴν θάλασσαν, ὁ καιρός, Κυρία μου, δὲν διορθόνεται. Ὄχι βέβαια, νά, ἔτσι θὰ κακοπεράσωμεν!

Ἡ Ῥωσὶς ἐξηφνίσθη. Προφανῶς ὁ διαλεγόμενος αὐτῇ ἦτο ἀντιθέτου χαρακτῆρος, ἀλλὰ τῆς αὐτῆς δυνάμεως. Εἰς τοὺς τρόπους ἄλλως τοῦ νέου ὑπῆρχεν ἀπροσποίητος ἀφέλεια. Ἔβλεπε τὰ πράγματα ὅπως ἦσαν καὶ τὰ ἐδέχετο ὅπως ἤρχοντο. Ὑπέφερεν ὁπωσδήποτε προθύμως τὸ ψῦχος ὅσον καὶ τὸν καύσωνα, μολονότι ἐπροτίμα τὴν εὐκρασίαν. Ἀλλ' ἀφοῦ αὐτὸς ὁ καλὸς Θεὸς δὲν ἔκαμε τὴν θερμοκρασίαν ὁμοιόμορφον, ὀλίγον διέφερεν αὐτῷ ἂν ἡ ξένη Κυρία ἐταξείδευεν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, καὶ διατί δὲν ἐταξείδευε μὲ τὴν πρώτην θέσιν. Τοῦτο ἦτο ἰδική της ὑπόθεσις. Τὸ καθ' ἑαυτόν, ἤρκει νὰ εὕρῃ ἕνα ἄνθρωπον ὁπουδήποτε καὶ νὰ συνάψῃ ὁμιλίαν. Τώρα ἦτο μία γυνή· τόσῳ τὸ καλλίτερον. Ἠδύνατο νὰ συνάψῃ ὁμιλίαν καὶ νὰ ὁμιλήσῃ μετ' αὐτῆς περὶ πραγμάτων, τὰ ὁποῖα ἥκιστα τῷ ἐνδιέφερον. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ὅμως ἐντύπωσιν ἐπροξένησεν αὐτῷ ἡ καλὴ προφορά, μεθ' ἧς ἡ ξένη ἐλάλει τὴν γαλλικήν. Τοῦτο δὲν συμβαίνει εἰς ὅλους, καὶ ὁ Γάλλος ἔσπευσε νὰ τὸ παρατηρήσῃ.

— Τόσον ὡραῖα προφέρετε, Κυρία μου, τὴν Γαλλικήν! Θαυμάσια! Εἶσθε Γαλλὶς ἆρά γε; προσέθηκεν οὐχ ἧττον μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀτενίζων εἰς αὐτήν.

— Ὄχι, Κύριε, Ῥωσίς, ἀπήντησεν ἐκείνη, χωρὶς τὴν ἐλαχίστην ἔνδειξιν δυσαρεσκείας. Τόσον φυσικῶς ἡ ἐρώτησις εἶχεν ἐξενεχθῆ.

— Ὢ! ὤ! ἀνεφώνησεν ἐκεῖνος ἀναπηδῶν ἐλαφρῶς ἐπὶ τῶν ἐμπροσθίων ἄκρων τῶν ποδῶν. Καὶ ἐγὼ εἶμαι Ἑλβετός!

— Ἑλβετός!

— Ναί, Κυρία μου, Ἑλβετός. Μήπως δὲν ἠξεύρετε τὴν Ἑλβετίαν, τὴν δημοκρατικὴν Ἑλβετίαν, τὴν ὡραίαν μου πατρίδα!.. Πῶς; Τὴν ἠξεύρετε λοιπόν; Ἠμπορεῖτε νὰ μοῦ εἴπητε πόσα διαμερίσματα ἔχει;

— Ἀλλὰ θέλετε λοιπὸν νὰ μ' ἐξετάσητε εἰς τὴν Γεωγραφίαν; ὑπέλαβεν ἐκείνη ὑπομειδιῶσα τὸ πρῶτον ἤδη ἐλαφρῶς

— Ἆ, συγγνώμην! ὄχι. Θέλω νὰ μάθω ἂν ἠξεύρετε τὰ διαμερίσματα τῆς Ἑλβετίας καὶ θὰ μοῦ εἴπητε τὸ ὄνομα τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος μου. Ἰδοὺ ἐγὼ νὰ σᾶς εἴπω τὰ κυβερνεῖα τῆς μεγάλης καὶ ἁγίας Ῥωσίας. Ἀρχάγγελος, Βαλτική, Βλαχία, Μολδαβία, Βουλγαρία... δὲν λέγω καλῶς;

Ἡ Ῥωσὶς ἐμειδίασεν εἰς τὴν ἀπαρίθμησιν τοῦ Ἑλβετοῦ.

— Ὄχι! πῶς; εἴπατέ μοι λοιπόν...

— Αἴ καλά, φίλε μου, ἀφοῦ τὸ θέλετε, ἰδοὺ τὰ διαμερίσματα τῆς Ἑλβετίας. Ἐμπρός, ἀριθμεῖτε.

Καὶ ἤρξατο καταλέγουσα ἓν πρὸς ἓν τὰ διαμερίσματα τῆς Ἑλβετίας, ἐνῷ κατενθουσιῶν ὁ Ἑλβετὸς ἠρίθμει μετὰ προφανοῦς ἡδονῆς ἐπὶ τῶν δακτύλων «ἕν, δύω τρία, τέσσαρα....»

— Λαμπρά, περίφημα! ἀνεφώνησεν εἰς τὸ τέλος. Σωστὰ εἴκοσι δύω. Ἐγὼ λοιπὸν εἶμαι ἐκ τοῦ Ἄππεντζελ! Ἄππεντζελ! ναί!... Ἀλλά... νὰ πάρ' ἡ εὐχή, τὸ ἐλησμόνησα...

— Τί; ὑπέλαβε μηχανικῶς ἡ Ῥωσίς.

— Ἀλλ' οἱ Ῥῶσοι καὶ αἱ Ῥωσίδες ἠξεύρουν κάλλιστα τὴν Ἑλβετίαν. Αἱ Ῥωσίδες μάλιστα, αἱ μηδενίστριαι; Ἀληθῶς, μήπως εἶσθε μηδενίστρια;

— Ὄχι, Κύριε, ὄχι! ὑπέλαβε ζωηρῶς ἡ γυνή, δὲν εἶμαι μηδενίστρια.

— Πολὺ καλά, πολὺ καλὰ κάμνετε. Κ' ἐγώ, Κυρία μου, δὲν εἶμαι ἀναρχικός. Ἀλλὰ μὲ συγχωρεῖτε ὅμως, δὲν ἀξίζει νὰ μένετε ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Ἐγὼ θὰ φύγω. Ὁ ἄνεμος ἀποκρυσταλλόνει. Νὰ εἴπωμεν τοῦ πλοιάρχου νὰ σᾶς δώσῃ θέσιν... ἂν δὲν εἶνε ἀδιακρισία.

Ἀλλ' εἰς τὴν προσφορὰν αὐτὴν ἡ γυνὴ ἐπανέλαβε τὴν λυθεῖσαν ἅπαξ σοβαρότητα αὐτῆς.

— Συγγνώμην, κύριε, εἶπε μετὰ τόνου, δὲν δύναμαι νὰ δεχθῶ προσφορὰν ἐλεημοσύνην. Ζῶ διὰ τῶν γλίσχρων πόρων μου μόνον· ἄλλως τε εἶμαι ἀπὸ τὸν Ἀρχάγγελον. Οὐχ ἧττον σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν ἀγαθήν σας προθυμίαν.

Γ'

Τὸ ἀτμόπλοιον εἶχε φθάσει εἰς Δεδεαγάτς. Ὁ ἄνεμος ἐξηκολούθει πνέων σφοδρὸς καὶ ἀμείλικτος. Ὁλόκληρον νύκτα τὸ σκάφος ἀπεσάλευσε καὶ ἔμελλε νὰ μείνῃ ἓν ἡμερονύκτιον ἀκόμη. Ἡ πρωΐα τῆς ἐπιούσης ἀνέτειλε ζοφερωτέρα· ἡ θάλασσα ἦτο ἀγρία καὶ ὁ οὐρανὸς χαλύβδινος. Τὰ κύματα ἀνετίνασσον ὡς κελύφη τὰς φορτηγίδας, αἵτινες ἦλθον νὰ φορτώσωσιν εἰς τὸ ἀτμόπλοιον. Ἡ ξηρὰ ἦτο πλησίον, ἀλλὰ καὶ μακρὰν ἡμῶν. Τὴν ἐβλέπομεν ὡς ὁ λιμώττων ἀγοραῖος κύων τῆς Σταμποὺλ τοὺς ἐκτεθειμένους ἄρτους εἰς τὰς προσόψεις τῶν ἀρτοπωλείων. Εἰς ἐπίμετρον δὲ καὶ τὸ σιτηρέσιον τῶν στρατιωτῶν εἶχεν ἐξαντληθῆ. Εἶχον ἕκαστος μίαν ὀκκᾶν ἄρτου δι' 72 ὥρας, καὶ 36 ἤδη ὡρῶν ψῦχος εἰς τὰ κῶλα, αἱ δὲ θρόμβοι τῆς βροχῆς ἐξηκολούθουν νὰ ποικίλλωσι τὴν μονοτονίαν τοῦ τελευταίου. Οἱ τρεῖς ἀξιωματικοὶ αὐτῶν ἐκάθηντο ναρκωμένοι ἐν τῇ θέσει των ἀνταλλάσσοντες ὀλίγας λέξεις κατὰ μεμακρυσμένα διαλείμματα. Ἐπὶ τέλους φωνή τις διαμαρτυρήσεως ἤρξατο κυοφορουμένη ἐν τοῖς κρανίοις τοῦ στρατιωτικοῦ ποιμνίου, ἀλλ' οὐδεὶς

εσκέπτετο νὰ τὴν ἐκστομίσῃ δυνατώτερον. Ἦτο ὡς πυρῖτις ἔχουσα ἀνάγκην θρυαλλίδος. Ἔνιοι ἐστράφησαν πρὸς τὴν γυναῖκα τέλος. Ἦτο γυνὴ αὐτή, ἠδύνατο νὰ τὸ πράξῃ ἀσφαλέστερον. « Ἔϊ Μοσκὸβ καρησή! σὺ τοὐλάχιστον δὲν διαμαρτύρεσαι! » εἶπον εἰς αὐτήν. Προφανῶς δὲν εἶχε νὰ παραλάβῃ ἢ νὰ παραδώσῃ φορτίον εἰς Δεδεαγάτς, καὶ τὸ συμφέρον αὐτῆς ἐνέκειτο εἰς τὴν ταχυτέραν ἀναχώρησιν τοῦ ἀτμοπλοίου.

— Κυρία, τῇ λέγει ὁ Ἰουδαῖος μετ' εὐλαβείας πλησιάσας καὶ ἑρμηνεύων τὰς ἐκφωνήσεις τῶν στρατιωτῶν, σᾶς λέγουν νὰ διαμαρτυρηθῆτε πρὸς τὸν πλοίαρχον ὑμεῖς, διότι τὸ ἀτμόπλοιον ἔχει σκοπὸν νὰ μείνῃ εἴκοσι τέσσαρας ὥρας ἀκόμη.

— Πῶς! εἴκοσι τέσσαρας ὥρας ἀκόμη;

— Ναί.

— Καὶ καλά, δὲν διαμαρτύρονται αὐτοί, στρατὸς ὁλόκληρος, νὰ ἐξαναγκάσωσι τὸν πλοίαρχον, καὶ περιμένουσι μία γυνὴ νὰ τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν; ὑπέλαβεν αὕτη ἀδιαφόρως, ἀποστρέφουσα τὸ πρόσωπον.

— Ἰουδαῖε, τί λέγει, τί λέγει; ἠρώτησαν πολλοὶ συνάμα στρατιῶται.

— Τί λέγει; νά, λέγει, νὰ διαμαρτυρηθῆτε σεῖς, νὰ ἐξεγερθῆτε καὶ νὰ ἀναγκάσωμεν τὸν πλοίαρχον ν' ἀναχωρήσῃ.

— Τὸ εἶπεν αὐτὸ ἀληθῶς;

— Βεβαιότατα, αὐτὸ εἶπε, προσέθηκεν ὁ Ἰουδαῖος καὶ ἐγένετο ἄφαντος κρυφθεὶς εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς θέσεως αὐτοῦ, ὡσανεὶ εἶχε διαπράξει ἔγκλημα. Ἄλλως κἄτι σοβαρὸν ἔμελλε νὰ γείνῃ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος.

Καὶ πράγματι αἱ λέξεις « ἡ Μοσκὸβ καρησὴ τὸ εἶπε » ῥιφθεῖσαι ἅπαξ εἰς τὸ μέσον, διέδραμον ἐν ἀκαρεῖ τὸ κατάστρωμα, ἀντήχησαν κάτω εἰς τὴν ἀποθήκην καὶ ἔφθασαν μέχρι τοῦ κοίλου. Οἱ πρὶν ἀναίσθητοι ἐκεῖνοι στρατιωτικοὶ ὄγκοι ἦσαν ἤδη ἐπὶ ποδὸς καὶ μία φωνὴ ἦν τὸ σύνθημα: « Ἐμπρός, σύντροφοι, ἡ Μοσκὸβ καρησὴ τὸ εἶπεν ». Οἱ τρεῖς ἀξιωματικοί, μόλις συνελθόντες ἐκ τῆς νάρκης, ἀνῆλθαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Ἡ πρώην ἀδρανὴς ὕλη ἦτο ἤδη πανδαιμόνιον: Φωναί, συζητήσεις, ἀπειλαί, φρυαγμοί, ὀρυμαγδὸς καὶ ἐν τῷ μεταξὺ δύω ἐκπυρσοκροτήσεις.

— Τί τρέχει, παιδιά! μόλις ἔφθασαν νὰ παρεμβάλωσιν εἰς τὸν θόρυβον οἱ ἀξιωματικοὶ ἐμβρόντητοι.

— Οἱ στρατιῶται ἐξηγέρθησαν καὶ θέλουσι νὰ βιάσωσι τὸν πλοίαρχον ν' ἀναχωρήσωμεν. Ἄλλως θὰ μείνωμεν εἴκοσι τέσσαρας ὥρας ἀκόμη, εἰπέ τις.

— Μὰ πῶς γίνεται; ποῖος τοῖς ἐνέπνευσε τὴν ἰδέαν; εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν συγκρούων τοὺς ὀδόντας μετὰ πείσματος καὶ σφίγγων τὴν πυγμήν.

— Ἡ Μοσκὸβ καρησὴ τὸ εἶπε, ἀπήντησαν πολλοὶ συγχρόνως στρατιῶται.

Εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ἀπάντησιν ὁ νέος ἐμόρφασε, καὶ οἱ τρεῖς δὲ συγχρόνως ἐταπείνωσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐσταύρωσαν τὰς χεῖρας. Ἤδη ἀνέμενον τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἐβράδυνε τφόντι. Οἱ στρατιῶται ἔκοψαν τοὺς κάλους τῶν φορτηγίδων, αἵτινες εἶχον ἔλθει νὰ παραδώσωσι καὶ παραλάβωσι φορτίον, οἱ ναῦται αὐτῶν ἐκπτοηθέντες ἐκ τῶν ἐκπυρσοκροτήσεων ἔσπευσαν ν' ἀπομακρύνωσιν αὐτὰς καὶ ὁ μέγας Θεὸς τοῦ ἀτμοπλοίου ἠναγκάσθη νὰ δώσῃ τὸ πρόσταγμα τῆς ἀναχωρήσεως. Ἐπὶ τέλους ἡ ἄγκυρα ἤρθη, τὸ ἔμβολον τῆς ἀτμομηχανῆς ἐπανέλαβε τὸ μονότονον αὐτοῦ καθῆκον. Ἐντὸς ὀλίγων στιγμῶν ἤδη τὸ ἀτμόπλοιον εἶχε πελαγισθῆ, ὁ στρατιωτικὸς ὄγκος ἐπανέπεσε πάλιν εἰς τὴν προτέραν ἠρεμίαν του καὶ οἱ τρεῖς ἀξιωματικοὶ εἰς τὴν νάρκην, ἐνῷ ἡ γυνὴ ἀκίνητος καὶ σοβαρὰ ἐν τῇ θέσει αὐτῆς ἔβλεπε τὰ γινόμενα μὲ βλέμμα φιλοσοφικὸν χωρὶς οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον νὰ ὑποπτεύῃ ὅτι ὑπῆρξεν αὐτὴ ἡ σημαία τῆς παρεμπεσούσης στάσεως.

Δ'

. . . .

Μετὰ μεσημβρίαν τῆς ἐπιούσης τὸ ἀτμόπλοιον ἠγκυροβόλει ἐν Βυζαντίῳ, ἔμπροσθεν τοῦ Γαλατᾶ. Μέρος τῶν ἀποστράτων ἀπεβιβάσθη εἰς Δαρδανέλλια, ἄλλοι εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἤδη ἐπὶ τοῦ λιμένος μετεβιβάσθησαν εἰς ἄλλο ἀτμόπλοιον ἵνα διανεμηθῶσιν εἰς τὰς ἀποβάθρας τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἀπέλθωσιν εἰς τὰς ἑστίας των.

Ἡ γυνὴ ἀναφαίνεται ἐπὶ τοῦ καταστρώματος φλεγομένη ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ ῥιφθῇ ἔξω εἰς τὴν ἀποβάθραν. Κρατεῖ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὰ ὀλίγα σκεύη αὐτῆς καὶ διὰ τῆς ἄλλης πιέζει μετ' ἐπιθυμίας ἀντικείμενόν τι ἐν τῷ θυλακίῳ τοῦ ἐπενδύτου της, μεθ' οὗ φαίνεται συνδεδεμένη ἡ διάνοια αὐτῆς ὡς ἠλεκτρικῶς. Θὰ ἔλεγέ τις ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ σχηματισμοῦ ὅτι εἶνε ὅπλον, ἐὰν ἦτο εἰς τὸ θυλάκιον ἀνδρός. Ἀλλὰ τίς ἡ γυνὴ αὕτη ἧς ἡ παρουσία μόνον παρ' ὀλίγον ἀνεστάτου τὸν μικρόκοσμον τοῦ ἀτμοπλοίου; Διατὶ νὰ ταξειδεύῃ ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ καὶ ὑπὸ τοιαύτας ἀτυχεῖς περιστάσεις;

Ἰδοὺ τί ἠδυνήθην νὰ μάθω περὶ αὐτῆς παρὰ τοῦ Ἐλβετοῦ, ὅστις ἐπλησίασε τὸ δεύτερον αὐτὴν μετὰ περισσοτέρας εὐλαβείας καὶ ὀλιγωτέρας ἐλαφρότητος ἐν ἀπόπτῳ ἔτι τῆς Σταμπούλ, ἥτις διεγράφετο μακρὰν βεβυθισμένη εἰς μελαγχολικὴν ὁμίχλην.

Ἐγεννήθη ἐν Ἀρχαγγέλῳ τῆς Ῥωσίας πρὸ μιᾶς καὶ πλέον τριακονταετίας. Ὁ πατὴρ αὐτῆς ἀρχαῖος στρατιωτικός, ἀλλὰ πτωχός, ἐχήρευεν ἤδη πρὸ πολλοῦ καὶ εἶχε δύω θυγατέρας. Ἡ πρώτη, ἀκμαιοτέρα τὴν καλλονὴν καὶ θερμοτέρα τὴν καρδίαν, ἐζήτησε τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῆς μὲ τὸν πρῶτον ἔρωτα. Ἡ νεωτέρα, φύσις

ἰσχυρὰ καὶ διάνοια ἰσχυροτέρα, ἤθελε ν' ἀποβῇ ἀνὴρ μᾶλλον ἢ γυνή, νὰ κυβερνᾶται μόνη καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ μόνην εἰς τοὺς ἄλλους. Ἀλλὰ τὸ φῦλον αὐτῆς ἐνέδωκεν οὐχ ἧττον καὶ εἰς ἀνὴρ ἐφάνη αὐτῇ ἀνδρικώτερος τῶν ἄλλων, ὅπως καταστήσῃ αὐτὸν σύντροφον τῶν αἰσθημάτων της. Τὸ προϊὸν τῆς συντροφίας ταύτης δὲν ἐβράδυνεν ἐν τούτοις νὰ φανῇ. Ἓν θυγάτριον, ὅπερ ὅμως ἐνωρὶς ἀπώλεσε τὸν πατέρα του. Ἡ ἡρωὶς ἡμῶν ἦτο ἐν Βουλγαρίᾳ ὅτε καὶ ὁ σύζυγος αὐτῆς ἦτο σταθμάρχης τηλεγραφικοῦ σταθμοῦ. Ἡ γυνὴ ἐζήτησε τὴν θέσιν τοῦ συζύγου καὶ ἡ κυβέρνησις δὲν ἠδυνήθη νὰ τῇ ἀρνηθῇ. Ἀλλὰ πρωΐαν τινὰ τῇ ἐκοινοποιήθη ἀκολούθως ὅτι αἱ γυναικεῖαι ὑπαλληλίαι καταργοῦνται καὶ ἡ Ρωσὶς εὑρέθη εἰς τὸν δρόμον. Ἀλλ' ἦτο ἤδη μήτηρ τέκνου καὶ σύζυγος ἄνευ συζύγου πλέον καὶ ὤφειλε νὰ ἐπαναλάβῃ ἰσχυρότερον τὸ ἀνδρικὸν πρόσωπον, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ διανοίᾳ της ἀνέπλασεν. Ἐνθυμήθη τότε τὰς ἀρχαίας της σπουδὰς ἐν τῷ παρθεναγωγείῳ καὶ ἐζήτησε θέσιν παιδαγωγοῦ καὶ διδασκάλου ἐν Σοφίᾳ. Μία οἰκογένεια παρέλαβεν αὐτήν, ἀλλὰ ταχέως ὁ μικρὸς αὐτῆς πελάτης ἐμεγάλωσε καὶ ἐδέησε νὰ ζητήσῃ νέαν τύχην. Ἀπῆλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου εὗρεν ἀρχαῖον φίλον τοῦ πατρὸς αὐτῆς παρὰ τῇ ρωσικῇ πρεσβείᾳ, ὅστις ἐπρομήθευσεν αὐτῇ θέσιν διδασκάλου καὶ παιδαγωγοῦ πάλιν παρά τινι οἰκογενείᾳ ἐν Θεσσαλονίκῃ. Ἀλλὰ τὸ θυγάτριον αὐτῆς ἠσθένει, καὶ ξένον ἄλλως θὰ ἠνώχλει τὴν ξένην ἐκείνην οἰκογένειαν τῆς Θεσσαλονίκης! Ἀφῆκεν αὐτό. Ἀφῆκεν αὐτὸ εἰς φιλικόν της οἶκον ἐν τῷ Πέραν καὶ ἀπῆλθε μόνη εἰς Θεσσαλονίκην. Ἡ ἀδάμαστος ἐν τούτοις φύσις τῆς παρθένου ἐδαμάσθη ἤδη ὑπὸ τῆς μητρός. Ἡ ψυχὴ αὐτῆς εἶχε ταμίευμα πυρρωνισμοῦ ἵνα καταφρονῇ, καὶ τὰ πάντα ἠδύναντο νὰ ὦσιν ἀδιάφορα αὐτῇ, ἀλλ' οὐχὶ πλέον καὶ τοῦ τέκνου της ἡ τύχη. Δι' αὐτὸ ἤδη ἔζη. Ἐφύλαττεν εὐλαβῶς τὰς τρίχας τῆς ξανθῆς του κόμης ἐν τῷ χρηματοφυλακίῳ της καὶ τὸ κεράτιον τῆς βαπτίσεως αὐτοῦ, ὡς τὰ τιμαλφέστερα κειμήλια. Ἡ μητρικὴ αὐτῆς καρδία ἦτο ἤρεμος ἐν τούτοις καὶ ἡ ἀνδρικὴ αὐτῆς ψυχὴ παρεσκεύαζεν αὐτὴν εἰς μακρὸν στάδιον μετὰ τοῦ τέκνου της. Ἀλλ' αἴφνης ἡμέραν τινὰ λαμβάνει τηλεγραφικῶς τὴν εἴδησιν ὅτι τὸ θυγάτριόν της ἀσθενεῖ. Ὁ ἄνεμος συρίζει ἔξω· ἀλλ' ὁ ἄνεμος συρίζει πάντοτε δυνατώτερον ἢ ἐλαφρότερον, καὶ γνωρίζει ἤδη τὴν μουσικὴν αὐτήν. Ὁ χειμὼν ἤδη ἐπίκειται, ἀλλ' ἐν τῇ πατρίδι της εἶνε πολὺ βαρύτερος ἀκόμη. οἱ πόροι αὐτῆς εἶνε γλίσχροι· ἀλλὰ ταξειδεύει ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ ὑπολογίζει ἀκριβῶς ὅσα ἀπαιτοῦνται ἵνα μεταβῇ, νὰ ἴδῃ τὸ τέκνον της ἐπί τινας ἡμέρας καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ. Ἀλλ' οἱ ἄνδρες εἶνε ὑβρισταί. Εἶνε πολὺ ἰσχυροτέρα αὐτὴ ὅσων ἀπήντησε τοὐλάχιστον διὰ τῶν μεγάλων αὐτῆς δρόμων. Ἐπὶ τέλους καὶ τὸ τέκνον της δὲν θὰ ἀσθενῇ τόσον βαρέως· θὰ τὸ ἴδῃ μόνον καὶ θὰ ἐπιστρέψῃ. Εἶνε αὐτὴ ἡ κρυφία της παρηγορία. Τὸ ἀτμόπλοιον ἤδη ἀγκυροβολεῖ ἐν τῷ λιμένι, καὶ ἡ μήτηρ πρώτη ἐξορμᾷ εἰς τὴν ἀποβάθραν. Εἶνε φαιδροτέρα ὅλων· δὲν εἶνε αὐτὴ ἡ σκυθρωπὴ γυνή, ἡ διελθοῦσα τρία ἡμερονύκτια ἐπὶ τοῦ καταστρώματος καὶ ὑπὸ τὰς χειρίστας μάλιστα συνθήκας. Μόλις ἐνθυμεῖται ν' ἀποτείνῃ ἰσχνὸν ἀποχαιρετισμὸν πρὸς τοὺς συμπλωτῆρας αὐτῆς καὶ ἰδοὺ ἐξηφανίσθη.

Ε'

Τὴν τρίτην ἡμέραν ἀπὸ τοῦ κατάπλου ὁ πλοίαρχος ἀμέριμνος ἤδη περιεπάτει κατὰ τὴν ὁδὸν Μνηματακίων. Γυνή τις ἐπροχώρει ἀντιθέτως, κάτωχρος, συντετριμμένη, εἶχε τὸ πρόσωπον ἠλλοιωμένον καὶ ἐν τῇ φυσιογνωμίᾳ της ἐφαίνετο ἐζωγραφισμένη ἔκφρασις βιαίας ἀποφάσεως.

— Εἶνε αὐτή, ὑπεψιθύρισε, κανὲν δυστύχημα θὰ τῇ συνέβη.

Καὶ πλησιάσας συμπαθῶς τῇ ἀπέτεινε τὸν λόγον.

— Κυρία, εἴσθε πάντοτε ἰσχυρὰ γυνὴ καὶ κανὲν δυστύχημα δὲν πρέπει νὰ σᾶς καταβάλῃ.

— Συγγνώμην, φίλε μου, ἀλλὰ λυποῦμαι ὅτι δὲν δύναμαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὸν γενναῖον λόγον σας. Εἶμαι εἰς τὸ τέρμα τοῦ σταδίου μου. Ὁ πατήρ μου πρὸ πολλοῦ ἀπέθανεν. ὁ σύζυγος ὃν ἐγὼ ἐξέλεξα δι' ἐμαυτὴν ἀπέθανεν ἐπίσης, καὶ τὸ τέκνον μου... δὲν ἔχω πλέον. Δὲν ἔχω πλέον πόθεν ν' ἀντλήσω τὴν ἰσχύν μου. Αὔριον... ἀλλὰ τί ἐνδιαφέρει. Χαῖρε, κύριε.

— Εἶνε ἡ αὐτὴ πάντοτε, ὑπετονθόρυσεν ὁ τραχὺς ναυτικός, καὶ ἐξηκολούθησε μελαγχολικὸς τὸν περίπατον αὐτοῦ.

Τὴν ἐπαύριον μετὰ τὸ γεῦμα ἐκαθήμεθα εἰς καφενεῖόν τι τοῦ Πέραν. Παρ' ἐμοὶ ὁ Ἑλβετός, ὅστις ἐφαίνετο σκυθρωπός, ἀναγινώσκων εἰς τὰ διάφορα μιᾶς ἐφημερίδος καὶ τελευτῶν, ἔρριψε τὸ φύλλον μετὰ σφοδρότητος, ἥτις ἐφαίνετο ἀσυνήθης εἰς αὐτόν.

— Ἦτο αὐτή! ἐφώνησε θλιβερῶς καὶ μοὶ ἔδειξε τὴν ἐφημερίδα.

Καὶ μετὰ στιγμιαίαν καὶ πένθιμον σιγήν:

— Αὐτὴ τοὐλάχιστον θὰ μὲ ἐσταμάτα καὶ θὰ εἶχον λόγον ὑπάρξεως, προσέθηκεν ἀπομάξας ἁδρὸν δάκρυ ἐπὶ τῆς παρειᾶς αὐτοῦ.

Ἔλαβον τὸ φύλλον καὶ ἀνέγνων:

«Χθὲς τὴν ἑσπέραν ἐν τῇ ὁδῷ Δεδέ, ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 28 οἰκίᾳ, ἐν τῷ ὑπερῴῳ πατώματι ἠκούσθη ἐκπυρσοκρότησις, καὶ δραμόντες οἱ παροικοῦντες εὗρον ἐν τῷ δωματίῳ αὐτῆς γυναῖκα ὡς τριακοντούτη τὴν ἡλικίαν πεπτωκυῖαν ἐπὶ ἀνακλίντρου καὶ πλέουσαν ἐν τῷ αἵματι. Ἐν τῇ

δεξιᾷ αὐτῆς, ἥτις ἔπιπτεν ἄτονος, ἐκράτει ἔτι τὸ πολύκροτον δι' οὗ προφανῶς εἶχεν αὐτοκτονήσει, εἰς δὲ τοὺς δακτύλους τῆς ἀριστερᾶς συνέσφιγγε σπασμωδικῶς ξανθὰς τρίχας, αἵτινες ἐφαίνοντο παιδικῆς κόμης. Ἡ γυνὴ αὐτή, καθὰ ἐβεβαιώθη, ἦτο Ρωσὶς πρὸ τεσσάρων μόλις ἡμερῶν ἀφιχθεῖσα ἐκ Θεσσαλονίκης, ὅπου ἐξετέλει καθήκοντα παιδαγωγοῦ παρά τινι οἰκογενείᾳ. Ἀγνοοῦνται ἔτι ἀκριβῶς οἱ λόγοι, δι' οὓς προέβη εἰς τὸ ἀπονενοημένον κίνημα, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ δυστυχὴς παρεῖχεν ἤδη καὶ προηγουμένως σημεῖα νοητικῆς διαταράξεως. Παρ' αὐτῇ δὲν εὑρέθησαν ἢ μόνον τὸ χαρτοφυλάκιον αὐτῆς περιέχον 65 φράγκα καὶ κερμάτιον βαπτιστικὸν κόρης σημειοῦν τὴν χρονολογίαν τῆς γεννήσεως καὶ τῆς βαπτίσεως αὐτῆς. Ἐντεῦθεν εἰκάζεται ὅτι ἡ δυστυχὴς εἶνε μήτηρ καὶ ἔχει θυγάτριον. Καμμία ἐπιστολή, καμμία ἔνδειξις τῶν αἰτίων τοῦ τραγικοῦ αὐτῆς θανάτου ».

Καθ' ἣν ὥραν ἀνεγίνωσκον, ἄλλος τις ἱστάμενος ὄπισθεν ἐφαίνετο παρακολουθῶν ἐπίσης τὸ διάφορον. Ἐστράφημεν ἀμφότεροι καὶ ἦτο ὁ Ἑβραῖος.

— Κύριοι, εἶπε μετὰ φωνῆς ἀραχνώδους, ἀπέθανε αἴ! δυστυχισμένη! Ἦτο φίλη σας, καλὰ ὡμιλούσατε εἰς τὸ ἀτμόπλοιον. Ἂν θέλετε τίποτε ἀμάραντα, στεφάνους, ἄλλα νεκρικὰ εἴδη, μὴ πηγαίνετε ἀλλοῦ. Νὰ κατάστημα. Ἡμεῖς κάμνομεν καὶ τοιαῦτα εἴδη.

Καὶ σύρων ἐκ τοῦ θυλακίου ἔρριψεν ἐπὶ τῆς τραπέζης ἐνώπιον ἡμῶν τὴν ἑξῆς διεύθυνσιν:

Κάρολος Σούμμερχαϊμ καὶ Σα.

Κατάστημα Νεκρικῶν εἰδῶν.

Μεγάλη ὁδὸς Πέραν Ἀρ. 57 (bis).

Καὶ ἔρριψε πρὸς ἡμᾶς βλέμμα ταχέως ἐρωτηματικὸν διικνούμενον μέχρι τοῦ βαλαντίου.

Ἀμφότεροι ἀπεστρέψαμεν ἐνεοὶ τὸ πρόσωπον.

Μεθ' ἡμέρας πτωχοί τινες ἀπόστρατοι καθήμενοι εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ στρατῶνος τοῦ Ταξιμίου πέριξ ἑνὸς *χόντζα* ἠκροῶντο μετὰ προσοχῆς τῆς ἀναγνώσεως τῶν νέων. Ἦτο παλαιόν τι φύλλον τῆς *Χαβαδίς*, ὅπερ ἀνέφερε τὸ τραγικὸν συμβεβηκὸς ἐρανισθὲν ἐκ τῶν ἐφημερίδων τοῦ Πέραν. Διηρχόμην τυχαίως περιπατῶν ἐκεῖθεν, ὅτε αἱ λέξεις *Μοσκὸβ χαρησὴ* ἔπληξαν τὴν ἀκοήν μου. Οἱ στρατιῶται ἐπέτειναν τὴν προσοχὴν καὶ ἐκράτησαν τὴν ἀναπνοὴν αὐτῶν, εἰς τὸ ἄκουσμα δὲ ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη εἶχεν ἔλθει ἐκ Θεσσαλονίκης προσέβλεψαν ἀλλήλους ὡσεὶ κινηθέντες ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐλατηρίου, καὶ εἰς τὸ τέλος εἷς ἐξ αὐτῶν ὡς διερμηνεύων τὴν ἰδέαν ὅλων καὶ τὸ αἴσθημα ἐφώνησε μετὰ ζωηρότητος:

— « Μοσκὸβ χαρησή! αὐτὴ ἦτο! Ἐγὼ τὸ εἶπα: ὑπάρχουσι καὶ ὡραῖαι, ἀλλὰ ὑπάρχουσι καὶ γενναῖαι.

Π. Θωμα.

Η ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

ΤΟ ΠΤΩΧΟΚΟΜΕΙΟΝ.

ΣΤ'.

Πάντων τῶν κακῶν τῶν κατὰ τῆς ἀπροστατεύτου κεφαλῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀπολυθέντων ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης, ἡ πενία εἶνε ἴσως τὸ δεινότερον. Εἶνε χρόνιον τὸ νόσημα καὶ ... ἀνίατον, ἀφοῦ ὁ θάνατος τὸ θεραπεύῃ μόνος.

Οἱ ἐν Ἑλλάδι ἔχομεν εὐτυχῶς ἀτελεστάτας περὶ πενίας ἰδέας, καὶ εἴθε ποτὲ τὸ ζοφερὸν φῶς τοιαύτης ἀπαισίας γνώσεως νὰ μὴ ἐκβιάσῃ εἰς δάκρυα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, καὶ νὰ ταράξῃ τὰς συνειδήσεις. Ὑπάρχουσι χῶραι ἔνθα τῶν Ἐριννύων καὶ τῶν Ἁρπυιῶν οἱ φρικαλέοι μῦθοι ἀντιπαρίστανται ἐναργῶς ἐν τῇ καθημερινῇ ζωῇ πληθυσμῶν ὁλοκλήρων. Ἡ ἀπελιδνὴ πεῖνα ἀνίσταται μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ὁρμᾷ κατὰ τῶν *προνομιούχων* δυστυχῶν, καὶ πλήττει ἀνελεημόνως διὰ τῶν μαστίγων της. Πόσαι εἶνε αἱ μάστιγες τοῦ τέρατος ἀδυνατεῖ νὰ ὑπολογίσῃ ὁ ἄνθρωπος· καὶ μία μόνη ἐν τούτοις ἀρκεῖ νὰ ξηράνῃ τῆς νεότητος τὰ ῥόδα καὶ τὴν χαράν. Τὸ θῦμα προστρέχει εἰς τὴν ἐργασίαν, ἀλλὰ πολλάκις τὸ ἀντίδοτον ἀποβαίνει ἀνίσχυρον κατὰ τοῦ φρικτοῦ πάθους. Ἔρχεται ἡ νύξ· τὰ θύματα ἀποσύρονται γυμνά, πεινῶντα, θρηνοῦντα εἰς τὰς τρώγλας καὶ τὰ σπήλαια· ἡ πεῖνα τὰ παρακολουθεῖ, καὶ τρέφεται διὰ τῶν στεναγμῶν των, ὁ κάτισχνος οὗτος καὶ βαδίζων σκελετός. Ὁ ὕπνος φεύγει τὸν δυστυχῆ, καθ' οὗ ἐπέπεσεν ἡ πεῖνα· καὶ ὅταν ἔτι κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐν μέσῳ τοῦ ψύχους, τῆς νηστείας καὶ τῆς ἀπογνώσεως, δὲν κοιμᾶται· ἐξακολουθεῖ πάσχων καὶ θρηνῶν. Δὲν εἶνε τοῦ πεινῶντος ὁ ὕπνος ὡς ὁ παρήγορος τῶν ἄλλων ὁ ἐλεῶν καὶ ἀνακουφίζων τοὺς πόνους τῶν θνητῶν. Εἶνε λήθαργος φοβερός, διακοπτόμενος ὑπὸ δακρύων, καθ' ὅσῳ καὶ κοιμώμενος κλαίει ὁ δυστυχὴς καὶ πένης. Ὅταν δὲ παγωμένος καὶ κλονιζόμενος ἐγερθῇ τὴν ἐπαύριον, φέρει τὴν τρέμουσαν χεῖρά του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του, καὶ ἀντὶ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν Θεὸν διότι ἔζησεν, ἀπευθύνει πρὸς Αὐτὸν πικρὸν παράπονον διατί νὰ ἐξυπνήσῃ, διατὶ νὰ μὴν ἀποθάνῃ κατὰ τὸν ὕπνον, καὶ ἀποθνήσκων νὰ λυτρωθῇ τέλος πάντων.

Θὰ ἐνδιατρίψωμεν μικρὸν ἐπὶ τῶν ἀφορώντων τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν σύστασιν τοῦ ἐν Ἀθήναις Πτωχοκομείου. Ὅτε κατὰ τὸ 1864 συνέστη καὶ ἐνεκρίθη διὰ τοῦ ἀπὸ 25 Σεπτεμβρίου Β. Διατάγματος ἡ « Φιλελεήμων Ἑταιρία », ἡ ἐπαιτεία ἐλυμαίνετο τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Ἑταιρία συνέστη ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ περιθάλψῃ « τοὺς ἐνδεεῖς καὶ ἀναπήρους γέροντας » ἅμα δὲ καὶ « ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν ἐπαιτείαν ». Ἡ 6' παράγραφος τοῦ ά ἄρθρου τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐλεήμονος Ἑταιρίας ἀναγράφει ὅτι, « ἂν οἱ πόροι

ἐπιτρέψωσιν, ἡ Ἑταιρία δύναται νὰ λάβῃ προσωρινῶς πρόνοιαν περί τε τῶν οἰκογενειῶν τῶν εἰς τὸ κατάστημα νοσηλευομένων ἀναπήρων καὶ γερόντων, ἐὰν αὗται ἐκ τῆς ἐργασίας των δὲν ἐπαρκῶσι νὰ πορίζωνται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, καὶ περὶ τῶν ἀνηκουσῶν εἰς οἰκογενειάρχας περιπεσόντας ἕνεκα ἀσθενείας ἢ ἄλλης τινὸς αἰτίας εἰς ἀνικανότητα νὰ διαθρέψωσι τὰ ὑπ' αὐτῶν συντηρούμενα ἀνήλικα τέκνα ».

Πρόδηλον εἶνε, ὅτι ἡ φιλελεήμων Ἑταιρία εἶχεν ἀποδυθῆ εἰς γιγάντειον ἔργον. Ἐσκόπει νὰ παρακωλύσῃ πρῶτον μὲν τὴν ἐπαιτείαν περισυλλέγουσα τοὺς ἀληθῶς ἐνδεεῖς ἐντὸς σκοπίμου ἀσύλου, δεύτερον δὲ νὰ προβῇ εἰς βοηθείας ἐκτὸς τοῦ ἀσύλου τούτου, ἐρχομένη ἐπίκουρος εἰς ἀσθενῆ πλάσματα. Τῆς ἐπαιτείας ἡ ὕπαρξις ἐγέννα ἀσχημίας τιτρωσκούσας βαθέως τὴν πόλιν, ἡ δὲ ἐκρίζωσις αὐτῆς ἦτον ἀνάγκη ἀνεπίδεκτος πάσης ἀναβολῆς. Εἰς τὰς Ἀθήνας εἶχον συρρεύσει οἱ Πάρθοι, Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς Ἀνατολῆς. Πήραν φέροντες ἐπὶ τῶν ὤμων, βακτηρίαν κρατοῦντες ἐν ταῖς χερσί, διαθέτοντες ἐπὶ τὸ ἀπελπιστικώτερον τὸ πρόσωπόν των, καὶ κλαυθμηρίζοντες ἐρρίνως, ἢ ἐπικαλούμενοι πάντας τοὺς γνωστοὺς ἁγίους τῶν μηναίων, ἐπολιόρκουν τοὺς διαβάτας αἰτοῦντες ἐλέη. Τὸ θέαμα, εἰδεχθὲς αὐτὸ καθ' ἑαυτό, προσελάμβανε τύπον φοβερώτερον ἐκ τῆς κακοήθους ἀγριότητος ἀνθρώπων ἀσυνειδήτων οἵτινες *μισθοῦντες* παῖδας ἐστρέβλουν αὐτοὺς φρικωδῶς, καὶ ἐμπορευόμενοι τὴν ἐκ τῆς στρεβλώσεως τῶν ἀθλίων πλασμάτων ἐντύπωσιν τῶν διαβατῶν, ἐθησαύριζον ἀκόπως αὐτοί, συντηροῦντες δι' ἄρτου ξηροῦ τὸ *μέσον*, δι' οὗ ἐπλούτιζον οἱ ἄθλιοι οὗτοι σωματέμποροι. Ἔχω ὑπ' ὄψει μου τὸν ἀξιοσημείωτον ἐπὶ ἐμβριθείᾳ λόγον τοῦ μακαρίτου Κωνσταντίνου Νέγρη ἀντιπροέδρου τῆς ἐλεήμονος Ἑταιρίας ὃν ἐξεφώνησε κατὰ τὴν 30 Ἰανουαρίου 1866 ἡμέραν τῆς πρώτης συνελεύσεως τῶν μετόχων τῆς Ἑταιρίας. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἂς ἐπιτρέψῃ ὁ ἀναγνώστης ν' ἀποσπάσω τὸ κάτωθι τεμάχιον. Εἶνε εὐγλωττότατον, τὸ καταχωρίζω δὲ ξηρῶς, οὐδὲν ἐπιπροσθέτων σχόλιον. « Ἐλυπήθημεν πολὺ » λέγει ὁ μακαρίτης Νέγρης « τὸ δεκαετὲς ἢ ἑνδεκαετὲς ἐκεῖνο παιδίον, περιπατοῦν μὲ τὰ γόνατα καὶ τὰς χεῖρας διὰ τὴν στρέβλωσιν, ἣν ὑπέστη παρ' αὐτοῦ τοῦ γεννήτορός του, ὡς ἐμάθομεν, (τὸ ὁποῖον πολλοὶ τῶν ἑταίρων βεβαίως ἐνθυμοῦνται), ἔχον ἀρκετὰ πνευματώδη φυσιογνωμίαν, καὶ τὸ ὁποῖον ἐν τῇ ἁπλότητι καὶ ἀθῳότητί του μᾶς ὡμολόγησεν ὅτι συνάζει καθ' ἑκάστην ἕως πέντε δραχμὰς τὰς ὁποίας ἔφερε πᾶσαν ἑσπέραν εἰς τὸν ἐργολάβον του ὀνόματι Κουμπῆν· αὐτὸς δὲ δὲν ἐξώδευεν εἰμὴ ὀλίγα λεπτὰ πρὸς διατροφήν του, κρατῶν αὐτὸ εἰς τὴν κατοικίαν του. Ἐρωτήσαμεν τὸ παιδίον, ἂν θέλῃ νὰ ἔμβῃ εἰς τὸ κατάστημα καὶ ἐδέχθη μετὰ χαρᾶς. Ἀλλὰ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν προσδιωρίσθη ἡ εἴσοδός του, ἔγεινεν ἄφαντον· ἠκούσαμεν δὲ ὕστερον, ὅτι ἦτο πωλημένον ἢ ἐνοικιασμένον διὰ χιλίας πεντακοσίας δραχμάς . . . ».

Νοεῖ ἤδη ὁ ἀναγνώστης ὁποία ἀνάγκη ἐπείγουσα ἦν νὰ παύσῃ τὸ ὄνειδος τοῦτο. Ἀλλὰ πῶς νὰ παύσῃ; Πῶς νὰ διαγνώσῃ τις τὸν ἀληθῶς ἄπορον, τὸν ἀληθῶς ἀνάπηρον, τὸν στερούμενον τοῦ ἄρτου, ἀπὸ τὸν φαυλόβιον ὀκνηρὸν τὸν ἀποζῶντα εἰς βάρος τῆς κοινωνίας, καὶ ὅστις ἀφοῦ ἐζημίωνε διὰ τῆς ἀργίας του τὴν κοινωνίαν, τὴν ἐμυκτήριζεν ἀκολούθως διὰ τὴν εὐπιστίαν της; Εὐχερὲς ἦτο βεβαίως ν' ἀπαγορεύσῃ ἀπολύτως ἡ ἀστυνομία τὴν ἐπαιτείαν. Τὸ αὐθαίρετον, ἐν τῇ ὀρθότητι αὐτοῦ, μέτρον, ἦτο ἐν τούτοις ἀπάνθρωπον· ἡ ἐπαιτεία ἦν διά τινας τῶν ἐπαιτῶν ἀνάγκη ἀκαταμάχητος· ὁ ἀνάπηρος ὑπολαμβάνων, ὅτι δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ αὐτοχειριασθῇ, ἐξηκολούθει ζῶν διὰ τοῦ ἐλέους τῶν ἄλλων, ἐὰν δὲ ἡ ἀστυνομία ἀπηγόρευεν αὐτῷ τὴν ἐπαιτείαν χωρὶς νὰ τῷ ἀσφαλίσῃ τὸν ἄρτον, ἐξέφερεν ἀπόφασιν θανατικήν, καθ' ὑπέρβασιν προφανῶς παντὸς φυσικοῦ καὶ ἄλλου δικαιώματος. Ὁ ἐπαίτης ἠδύνατο νὰ ἀποστομώσῃ τὸν ὑπάλληλον λέγων αὐτῷ *πεινῶ*· ἐνώπιον δὲ τῆς τοιαύτης λογικῆς, οὐχὶ ἡ λογικὴ τοῦ κλητῆρος, ἀλλ' οὐδ' ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους ἠδύνατο νὰ κατισχύσῃ. Ἔπρεπε λοιπὸν πρῶτον μὲν νὰ εὑρεθῶσι τὰ μέσα τῆς καθημερινῆς συντηρήσεως τῶν μεμαρτυρημένως ἐνδεῶν καὶ ἐπαιτῶν ἐξ ἀνάγκης, δεύτερον δὲ, νὰ καθαρισθῶσιν οἱ ἀληθῶς ἐνδεεῖς καὶ ἄστεγοι ἀπὸ τοὺς ὑποκριτὰς καὶ τοὺς ὀκνηρούς, τοὺς ἐπαιτοῦντας ὄχι ἐξ ἀνάγκης σκληρᾶς, ἀλλ' ἐκ παραδόσεως ἢ ἐμπορείας. Τούτου γενομένου ἠδύνατο, ἦτο καθῆκον μάλιστα, νὰ ἐπέλθῃ ἀπαγορευτικὴ διάταξις τῆς ἀστυνομίας καὶ τοῦτο ἐγένετο ἀληθῶς. Ἡ ἐλεήμων Ἑταιρία συνέστησε διὰ τῶν ὀλιγίστων αὐτῆς μέσων τὸ Πτωχοκομεῖον, τὰ δὲ σεβαστὰ μέλη τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, πρὸς ἃ ἐξαιρετικὴ ὀφείλεται εὐγνωμοσύνη, ἀψηφίσαντα κόπων καὶ θυσιῶν, ἀνέλαβον τὸ βαρὺ ἔργον νὰ περιτρέχωσι τὴν πόλιν, νὰ συλλέγωσι τοὺς ἐπαίτας, νὰ ὑποβάλλωσιν αὐτοὺς εἰς λεπτολόγον ἀνάκρισιν, ν' ἀνευρίσκωσι διὰ τῶν μυρίων τῆς σοφιστείας καὶ τῆς πονηρίας ἑλιγμῶν τοὺς ἀληθῶς ἀναπήρους καὶ πένητας ἀπὸ τῶν σωματεμπόρων καὶ τῶν ψευστῶν, οὓς παραλαμβάνουσα ἡ ἀστυνομία ἀπήλαυνε μακράν, ἀπαγορεύουσα τὴν ἐπάνοδον ἐπὶ ποινῇ. Τοιαύτη ἐγένετο ἐν συνόψει ἡ ἀρχικὴ ἐργασία πρὸς σύστασιν Πτωχοκομείου ἐν Ἀθήναις.

Πρῶτον κατάστημα Πτωχοκομείου ἐγένετο ἰδιωτική τις οἰκία παρὰ τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου. Ἐντὸς αὐτῆς συνήχθησαν οἱ πρώην ἐπαιτοῦντες εἰς τοὺς δρόμους, καὶ στέρξαντες νὰ εἰσέλθωσιν, ὑπὸ τὴν θλιβερὰν ταύτην ἰδιότητά των,

εἰς τὸ κατάστημα, διότι μία ἐκ τῶν μεγίστων δυσχερειῶν τοῦ Διοικητικοῦ συμβουλίου ἦν καὶ τὸ νὰ καταπείσῃ τοὺς γέροντας καὶ τοὺς ἀναπήρους νὰ ἐγκαταβιώσωσιν ἐντὸς τοῦ ἑτοιμασθέντος ἀσύλου. Τὸ μέτρον, ὅπερ τὸ συμβούλιον εἶχε λάβει, νὰ παρέχῃ δηλονότι μικρὰν χρηματικὴν ἐπικουρίαν εἰς τοὺς ἔξωθεν δεομένους, ἐδυσχέραινε τὴν εἴσοδον τῶν πτωχῶν ἐν τῷ Πτωχοκομείῳ· οἱ πλεῖστοι προὐτίμησαν τὴν γλίσχρον χρηματικὴν ἀρωγὴν ἀντὶ τῆς σχετικῆς τοῦ καταστήματος ἀνέσεως, καὶ τοῦτο διότι ὑπελάμβανον τὸ Πτωχοκομεῖον εἱρκτὴν ἀπαισίαν, ἀφ' ἧς μόνον νεκροὶ θὰ ἐξήρχοντο! Ἐν μέσῳ μεγάλων δυσχερειῶν καὶ ἀπροσδοκήτων ἀρνήσεων καταβολῆς τοῦ μικροῦ ἐκείνου, ὅπερ ἕκαστος ἑταῖρος εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ δίδῃ ἐτησίως (12 δραχμὰς κατ' ἔτος), τὸ ἄσυλον ἐχώρησεν ἐμπρὸς χάρις εἰς τὴν ἡρωϊκὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Διοικητικοῦ συμβουλίου. Ὁ ἰσολογισμὸς τοῦ πρώτου ἔτους τῆς συστάσεως τοῦ Πτωχοκομείου (1865) δίδει ἡμῖν τὰ ἑξῆς ἐξαγόμενα· τ' ἀναγράφω ὡς γνώμονα τῆς προϊούσης τοῦ ἀσύλου ἐπιδόσεως καὶ ὅπως ἀποδειχθῇ, ὅτι ὅταν ὑπάρχῃ καρτερία καὶ εὐγενὴς ἀφοσίωσις εἰς τὴν ἰδέαν, πάντα τὰ ἐμπόδια τίθενται ἐκποδών:

Ἔσοδα τακτικὰ

Συνδρομαὶ ἑταίρων	Δρ.	35,176,45
Ἔκτακτοι συνδρομαὶ ἐφάπαξ	»	10,821,78
Ἐξωτερικαὶ συνδρομαὶ	»	3,274,12
Διάφορα ἔσοδα	»	1,456,70
		50,729,05

Ἔξοδα

Εἰς ἐνοίκια πτωχοκομείου	Δρ.	2,400
» ἔπιπλα, σκεύη καὶ ἐνδύματα	»	6,255,96
» τροφὴν τῶν ἐν τῷ πτωχοκομείῳ	»	5,367,48
» καυσόξυλα, ἄνθρακας καὶ ἔξοδα καθαρισμοῦ	»	452,55
» διάφορα ἔξοδα συντηρήσεως Πτωχοκομ.	»	128,05
» ἐλέη εἰς πτωχοὺς ἐκτὸς τοῦ Πτωχοκομ.	»	21,344,87
» μισθοὺς ἐν γένει ὑπηρεσίας τῆς Ἑταιρίας	»	3,152,86
» ἔξοδα γραφείου	»	192,20
		39,293,97
Ὑπόλοιπον	»	11,435,08
Τὸ ὅλον	Δρ.	50,729,05

Δὲν μοὶ εἶνε δυνατὸν νὰ περιλάβω ἐνταῦθα πάντας τοὺς ἀριθμοὺς τῶν εἰσελθόντων ἐν τῷ Πτωχοκομείῳ πενήτων καὶ τῶν λαβόντων ἐξωτερικὰς βοηθείας, ἢ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ Πτωχοκομείου ἄχρι τοῦ 1876, τελευταίου ἔτους, οὗτινος ἔχω ἔντυπα τὰ στοιχεῖα, καθ' ὅσον αἱ ἐντεῦθεν τοῦ 1876 ἐτήσιαι ἐκθέσεις καὶ οἱ λογαριασμοὶ εἰσίν, ὡς μοὶ εἶπον, ὑπὸ τὰ πιεστήρια. Τοιαύτη λογιστικὴ ἐργασία, ἧς δὲν ἀρνοῦμαι τὴν σκοπιμότητα, διαφεύγει ἴσως τὸν ῥητὸν τοῦ περιοδικοῦ σκοπόν. Θὰ σημειώσω ἐν τούτοις τοὺς ἀριθμοὺς τοῦ 6' ἔτους τῆς συστάσεως τοῦ Πτωχοκομείου καθ' ὃ λίαν ἐνδεικτικούς. Τὸ ἄσυλον ἕνεκα πολλῶν λόγων ἐσαλεύθη ἅμα καταρτισθέν, θαρραλέως δὲ δύναμαι νὰ εἴπω, ὅτι ἐὰν ἔλειπεν ἡ ἐπιμονὴ τῶν ἀποτελούντων τὸ Διοικητικὸν συμβούλιον ἀνδρῶν ἴσως Πτωχοκομεῖον δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἤδη ἢ θὰ ἦτο σήμερον ἐν τῷ συνίστασθαι. Καὶ ὅμως ἐχώρησεν εὐτυχῶς ἐμπρός, ἡ δὲ λογοδοσία τοῦ 6' ἔτους ἐπαρουσίασε τὰ ἑξῆς ἐνθαρρυντικὰ ἐξαγόμενα.

Ἔσοδα 61,077,15. Ἔξοδα 47,660.

Ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν εἰσελθόντων ἐν τῷ Πτωχοκομείῳ πτωχῶν 79.

Ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐκτὸς τοῦ Πτωχοκομείου βοηθηθέντων 428.

Μηνιαῖον βοήθημα χορηγούμενον εἰς ἕκαστον τῶν ἐκτὸς τοῦ Πτωχοκομείου πτωχῶν

Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1865 Δρ. 11,85.
» » » 1866 » 10,40.

Οὕτω μ' ὅλας τὰς θυσίας, εἰς ἃς ὑπεβλήθη τὸ ταμεῖον τοῦ Πτωχοκομείου κατὰ τὰ δύο πρῶτα ἔτη τῆς συστάσεώς του, περιθάλψαν ἐν ὅλῳ 507 πτωχούς, ἀφῆκε περίσσευμα, ὡς ὁ ἀπολογισμὸς τοῦ 6' ἔτους δεικνύει, ἐξ ἱκανῶν χιλιάδων δραχμῶν [1]).

Αἱ πλεονάσασαι τοῦ Πτωχοκομείου ἀνάγκαι καὶ ἡ ὑπερτέρα πασῶν νὰ κτισθῇ τέλος κατάστημα εἰδικὸν πρὸς τὸν σκοπόν, ὃν ἐκέκλητο νὰ ὑπηρετήσῃ, ὑπηγόρευσαν εἰς τὰ σεβαστὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ συμβουλίου τὴν μέριμναν περὶ εὑρέσεως καταλλήλου γηπέδου, ὅπως ἐπ' αὐτοῦ ἐγερθῇ τὸ ἄσυλον τοῦ πενομένου καὶ ἀπέλπιδος γήρατος. Εὐφρόσυνον ἔτρεφεν ἐλπίδα τὸ Διοικητικὸν συμβούλιον, ὅτι προκειμένου νὰ προστατευθῇ ἀπὸ τῶν σκληρῶν ἐπιδρομῶν τῆς δυστυχίας ἡ πολιὰ κεφαλὴ ἐγκαταλελειμμένων γερόντων, νὰ καταστῶσιν ἧττον ὀδυνηραὶ αἱ ἡμέραι τῆς ζωῆς των, καὶ νὰ παραμυθηθῶσιν οἱ τραυματίαι οὗτοι τοῦ χρόνου ἀπὸ τῶν ἠθικῶν καὶ σωματικῶν σπαραγμῶν, οἵτινες ἐξ ὑπαμοιβῆς τοὺς κατεξέσχιζον, αἱ εὐγενεῖς καὶ γενναῖαι ψυχαὶ δὲν ἤθελον ὑστερήσει νὰ συνεισφέρωσι τὸν ὀβολὸν αὐτῶν πρὸς συν-

[1]) Παρατηρῶ, ὅτι, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἑκάστοτε βοηθουμένων ὑπὸ τοῦ Πτωχοκομείου ηὔξανεν ἀνὰ πᾶν ἐπερχόμενον ἔτος, ὅπως ηὔξανον ἐπίσης καὶ τὰ ἔσοδα τοῦ ἀσύλου. Παραλείπω χάριν συντομίας τοὺς λογαριασμοὺς τῶν μεσολαβησάντων ἐτῶν ἀπὸ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου τῆς συστάσεως τοῦ Πτωχοκομείου ἄχρι τοῦ 1876, οὗτινος, ὡς εἶπον, ἔχω τὰ στοιχεῖα. Τοῦ τελευταίου τούτου καταχωρίζω ὡς ἑξῆς τὴν καθόλου οἰκονομικὴν κατάστασιν.

Περιουσία τῆς Ἐλεήμονος Ἑταιρίας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου τοῦ 1876 ἐν ὅλῳ		Δρ.	371,646,60.
Ἔσοδα		»	77,612,15.
Ἔξοδα		»	73,248,20.
Βοηθήματα κατ' οἶκον			
Ἐν Ἀθήναις	Δρ. 25,923,90.		
Ἐν Πειραιεῖ	» 10,777,55.		36,701,45.

Τὰ βοηθήματα ταῦτα διενεμήθησαν εἰς διακοσίας ἑβδομήκοντα οἰκογενείας ἐν Ἀθήναις καὶ ἑκατὸν πέντε ἐν Πειραιεῖ. Ἐννοεῖται ὅτι εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς τῶν βοηθημάτων δὲν περιλαμβάνεται ἡ δαπάνη διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ὁριστικῶς ἐγκαταβιούντων ἐντὸς τοῦ καταστήματος πενήτων. Τὸ ὅλον τῶν κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο εἰσελθόντων εἰς τὸ ἄσυλον ἦτο ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἄνδρες καὶ γυναῖκες κατὰ τὴν ἑξῆς ἀναλογίαν· ἄνδρες 120, γυναῖκες 50.

τέλεσιν ἔργου ἐξαιρετικῆς σκοπιμότητος καὶ ἀποστολῆς.

Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς δωρεᾶς καταλλήλου γηπέδου εἰς τὴν Ἐλεήμονα Ἑταιρίαν αἰσθάνομαι, ὅτι πρέπει νὰ παραλείψω, χάριν τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς μονῆς τῶν Ἀσωμάτων, τὴν λεπτομερῆ ἀφήγησιν τῆς ἀνωμάλου ταύτης ὑποθέσεως μὴ συνηγορούσης ὑπὲρ τῶν ἁγίων πατέρων τῆς μονῆς. Μετὰ πολλὰς προτάσεις, ἔριδας καὶ ἀντιπροτάσεις ἀνταλλαγῶν, κατωρθώθη νὰ παραχωρηθῇ ὁριστικῶς ὑπὸ τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου τῶν ἑνωθεισῶν μονῶν Πεντέλης καὶ Ἀσωμάτων τὸ γήπεδον, ἔνθα ἐγείρεται νῦν τὸ πτωχοκομεῖον ἐκτάσεως πήχεων □ 12,000. Ὁ κ. Ἀ. Συγγρὸς εὐηρεστήθη νὰ καταβάλῃ 90,000 δραχμῶν ὅπως δι' αὐτῶν ἐγερθῇ τὸ ἄσυλον, ὅπερ καὶ ἠγέρθη πράγματι ἐπὶ τοῦ δωρηθέντος γηπέδου πλησίον τῆς Ῥιζαρείου Σχολῆς ἐπὶ τῆς λεωφόρου Κηφισσίας ἐκεῖ ἔνθα ἦν πρότερον τὸ γυμναστήριον.

Ἐὰν ὁ ἀναγνώστης δὲν ἐβαρύνθη, ἂς εὐαρεστηθῇ νὰ παρακολουθήσῃ ἡμᾶς εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ Πτωχοκομείου. Διέβημεν ἤδη τὴν σιδηρᾶν κιγκλιδωτὴν ἐξώθυραν καὶ ἀφοῦ ἠτενίσαμεν εὐγνωμόνως πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν εὐεργετῶν ἐπὶ μαρμαρίνων ἑκατέρωθεν πλακῶν ἀναγραφέντα, εἰσεδύσαμεν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ἀσύλου, ἔνθα τὸ ταλαιπωρούμενον γῆρας, συντριβὲν εἰς τοὺς σκοπέλους τῆς ζωῆς καὶ τῆς δυσπραγίας, ἐσώθη ὑπὸ τὴν γενναίαν ἀντίληψιν τῆς φιλανθρωπίας.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ.

(Ἕπεται συνέχεια)

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ **Paolo Mantegazza** [1]]

Συνέχεια, ἴδε σελίδα 42.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Ἡ σαρκικὴ καλλονή. — Ἡ ὑγιεινὴ εἶνε τὸ καλλήτερον κοσμητικόν. — Ὠχροὶ καὶ ἐρυθροί. — Ἔπαινος τῆς σκευασίας *Κὸλδ—Κρὴμ* (Cold cream). —Σύντομος καὶ ἀληθινὴ ἱστορία τοῦ σάπωνος. — Στιλπνότης, μαλακότης, καὶ ἄλλαι καλλοναὶ τοῦ δέρματος. — Αἴσθητικὴ τῆς χειρὸς πρὸς χρῆσιν τῶν Κυριῶν καὶ τῶν ἐργατῶν — Οἱ ἁλιεῖς τοῦ κοραλίου εἰς τὴν Ἀλγερίαν. — Τὰ ψιμμύθια καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν βλάβαι. — Πρώτη ἐκδρομὴ κατὰ τῆς ὑποκρισίας. — Μία ἀγγελία γαλλιστὶ πρὸς ἀνάγνωσιν, μετάφρασιν, καὶ μελέτην μεταξὺ δύο προσώπων.

Forma e materia congiunte e purette.

Ἡ μορφὴ καὶ ἡ ὕλη ἡνωμέναι καὶ καθαραί...

Paradiso, C.—X X I X στιχ. 22. (Δάντης).

Non ex vulgi opinione, sed ex sano judicio.

Ὄχι ἡ ἐκ τοῦ χύδην γνώμη, ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς ὀρθῆς κρίσεως.

Βάκων.

Οὐδεὶς τὸ πρῶτον βλέπων ἑαυτὸν εἰς τὸν καθρέπτην εὐχαριστεῖται ὅπως τὸν ἔπλασε Κύριος ὁ Θεός, ἀλλὰ θὰ ἐπεθύμει ἴσως νὰ ἦνε μελαγχρινώτερος ἢ ὠχρότερος· θὰ ἐπεθύμει νὰ σμικρύνῃ τὴν μύτην ὀλίγας γραμμὰς ἢ νὰ ῥάψῃ τὰ ἄκρα τῶν χειλέων καὶ νὰ σμικρύνῃ ὀλίγον τὸ στόμα. Δὲν ὁμιλῶ δὲ καὶ περὶ τῶν ὀδυνηρῶν ἐκείνων ἐντυπώσεων, τὰς ὁποίας προκαλεῖ ὁ καθρέπτης, ὅταν εἰδοποιῇ, ὅτι παρουσιάζεται μία ῥυτὶς εἰς τὸ πρόσωπον, ὅτι τὸ δέρμα ἀποστερεῖται τῆς διαυγοῦς μαλακότητός του, καὶ ὅτι αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς γίνονται λευκαί· οὔτε ὑπενθυμίζω τοὺς ἄλλους ἐκείνους φοβεροὺς ἤχους τῆς σάλπιγγος, τοὺς ἀγγέλλοντας τὸν χρόνον παρερχόμενον καὶ ἀφαρπάζοντα καθ' ἡμέραν μίαν καλλονὴν καὶ ἓν ὀνειροπόλημα.

Καὶ τὸ λυπηρότερον εἰς τὰς περιστάσεις ταύτας εἶνε, ὅτι δυνάμεθα μὲν νὰ πράξωμεν πολλά, μάλιστα παρὰ πολλὰ διὰ νὰ χαλάσωμεν, διὰ νὰ καταστρέψωμεν, διὰ νὰ γείνωμεν ἄσχημοι, ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας εἶνε δυσκολώτατον νὰ γείνωμεν εὐμορφότεροι. Σκεφθῆτε ἐὰν εἶνε δυνατὸν νὰ μετασχηματίσωμεν εἰς ἑλληνικὴν μίαν μύτην πεπλατυσμένην, ἢ νὰ ἐκτείνωμεν μίαν μύτην παρὰ πολὺ σιμήν. Ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ μόνης τῆς συνηθείας τοῦ καθαρίζειν τὴν μύτην διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἀφαιρεῖται ἡ τελεία συμμετρία της, διὸ καὶ εἰς ἑκατὸν μύτας εὑρίσκεται ἐνενήκοντα ἐννέα, αἱ ὁποῖαι στρέφουσι τὸ ἄκρον αὐτῶν πρὸς δεξιά. Ἐπίσης τὸ λαμβάνειν ταμβάκον χονδρύνει τὴν μύτην· τὸ μεταβάλλειν τοὺς δακτύλους εἰς μανδύλιον διαστέλλει φρικωδῶς τοὺς ῥώθωνας· τὸ γλύφειν τὰ χείλη μακρύνει καὶ παραμορφώνει αὐτά. Καὶ τοιουτοτρόπως πλείστας ὅσας παραμορφώσεις ἡμεῖς αὐτοὶ παρασκευάζομεν.

—

Ἓν τῶν ὡραιοτέρων πραγμάτων τοῦ κόσμου εἶνε αἱ σάρκες αἱ στιλπναί, αἱ ῥόδιναι, αἱ ἀναδίδουσαι τὴν ἀμίμητον ἐκείνην τῆς νεότητος εὐωδίαν. Καὶ ἓν πρόσωπον μέτριον ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν γραμμῶν δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ συμπάθειαν, δύναται νὰ ἦνε ὡραῖον, ἐὰν στίλβῃ διὰ τοῦ ἐξαισίου ἐκείνου χρίσματος, τοῦ περιβάλλοντος δι' εὐώδους βαλσάμου τὸν παρθένον πάσης ἐπιψαύσεως καρπόν, τοῦ ἀκτινοβολοῦντος ἐπὶ τοῦ μόλις ἀνοιχθέντος ῥόδου, τοῦ ἀποπνέοντος ἀπὸ παντὸς ὄντος τοῦ ζωϊκοῦ καὶ τοῦ φυτικοῦ κόσμου, ἀρκεῖ νὰ ἦνε τοῦτο κάτοχον ὑγείας καὶ δυνάμεως.

Ὀλίγα ἔχει χρώματα τὸ χρωματιστικὸν πινά-

[1] Ἡ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Ἡ ὑγιεινὴ τῆς καλλονῆς* (**Igiene della bellezza**) μελέτη εἶνε ἐκ τῶν καλλίστων ἔργων τοῦ διαπρεποῦς Ἰταλοῦ ἰατροῦ **Paolo Mantegazza**, ὑγιεινολόγου δημώδους καὶ λογογράφου γλαφυροῦ, εἰς ὃν ἡ σύγχρονος ἰταλικὴ φιλολογία ὀφείλει πολλὰ ἔργα τόσον χρήσιμα ὅσον καὶ καλλιεπῆ. Πρὸ πάντων ὁ **Mantegazza** διεκρίθη διὰ τῆς δημοσιεύσεως ὁλοκλήρου ἐγκυκλοπαιδικῆς σειρᾶς ἐν εἴδει *καλενδαρίων* πραγματευομένων περὶ ἁπάντων τῶν ἀντικειμένων τῆς ὑγιεινῆς. *Ἡ ὑγιεινὴ τῆς καλλονῆς* γέμει παραγγελμάτων καταλλήλων εἰς πᾶσαν ἡλικίαν, ἐκτεθειμένων δὲ διὰ τρόπου ἐπαγωγοῦ. Ἡ ἀνωτέρω μετάφρασις ἐγένετο ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ κειμένου ὅσον ἔνεστιν ἀκριβής.

κιον, ἐξ οὗ ἡ φύσις παραλαμβάνει τὰ χρώματα δι' ὧν ζωγραφίζει τὸ ἀγγελικὸν πρόσωπον τοῦ νηπίου, τὸ θεῖον πρόσωπον τῆς νέας γυναικός, τὸ χαλκοειδὲς πρόσωπον τοῦ εὐρώστου ἀνδρός. Ἀλλὰ διὰ τῶν χρωμάτων τούτων ἡ φύσις κατεργάζεται τὰς λαμπροτάτας εἰκόνας τῆς χάριτος, τῆς καλλονῆς, καὶ τῆς δυνάμεως. Καὶ τὰς χρώσεις ταύτας ἡ φύσις τὰς λαμβάνει ἀφ' ἑνὸς μόνου δένδρου, τοῦ τῆς ὑγείας. Ἡ ὑγεία δίδει εἰς τὸν νεανίαν τὸ λεπτῶς ἐστιγμένον ῥόδινον ἐκεῖνο χρῶμα τοῦ ὡρίμου ῥοδακίνου. Ἡ ὑγεία δίδει εἰς τὴν γυναῖκα τὴν ἐξ ἀλαβάστρου καὶ ῥόδων ἄφατον ἐκείνην αὐγήν, ἥτις εἶνε ὁλόκληρος παράδεισος. Ἡ ὑγεία δίδει εἰς τὸν ἄνδρα τὰς ἀρρενωπὰς ἐκείνας χρώσεις τοῦ μαρμάρου καὶ τοῦ χαλκοῦ, ὑπὸ τὰς ὁποίας πάλλει τὸ πάθος καὶ σφριγᾷ ἡ δύναμις.

Ἰδοὺ διατὶ ἡ ὑγιεινὴ εἶνε τὸ πρώτιστον κοσμητικὸν τῆς οἰκουμένης, καὶ ὁ γονιμώτατος δημιουργὸς τῆς καλλονῆς. Διὸ τὸ νὰ ἦνέ τις ὑγιὴς σημαίνει, ὅτι διέτρεξεν ἤδη τὰ τρία τέταρτα τοῦ πρὸς τὴν καλλονὴν δρόμου.

—

Κοσμητικὰ ὀνομάζονται ὅλαι ἐκεῖναι αἱ οὐσίαι, αἱ προωρισμέναι νὰ διατηρῶσιν ἢ ν' αὐξάνωσι τὴν καλλονὴν τοῦ σώματος. Πᾶς δὲ ἄνθρωπος γεννηθεὶς ὑπὸ τὸν ἥλιον ἔχει τὸ ἔνστικτον, αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην τῆς καλλονῆς. Καὶ αὐτὸς ὁ ὀλιγώτερον μάταιος ἄνθρωπος διορθώνει τὴν κόμην του, ὅταν ὁμιλῇ ἐν κρυπτῷ πρὸς γυναῖκα ἢ δημηγορῇ δημοσίως πρὸς τὸ ἀκροώμενον αὐτὸν πλῆθος. Καὶ αὐτὴ ἡ σεμνοτάτη τῶν γυναικῶν γλύφει τὰ χείλη της διὰ νὰ καταστήσῃ αὐτὰ κοράλλινα ὅταν αἰσθάνεται ὅτι πίπτει ἐπ' αὐτῆς βλέμμα θαυμασμοῦ, ἐπιθυμίας, ἢ ἔρωτος. Ταῦτα εἶνε τὰ ἁπλούστερα, τὰ ἀθωότερα τῶν κοσμητικῶν, τὰ ὁποῖα αὐτὴ ἡ φύσις διδάσκει εἰς τὸ πλάσμα της, ὅπως τοῦτο διαπλάττῃ ἑαυτὸ ὡραιότερον. Καὶ ποῖος εἶνε ὁ αὐστηρὸς ἐκεῖνος ἠθικολόγος, ὅστις θὰ τολμήσῃ νὰ ῥίψῃ τὸν πρῶτον λίθον ἐναντίον νεάνιδος, ἥτις, οὖσα παρὰ πολὺ ὠχρά, ἤθελεν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τρίβει ἐλαφρῶς τὰς παρειάς της διὰ νὰ καταστήσῃ αὐτὰς ῥοδινωτέρας, ἢ ἐναντίον τοῦ νεανίου, ὅστις ἁβρῶς καὶ ἡδυπαθῶς ἤθελε περιποιεῖσθαι διὰ τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων του τοὺς μύστακάς του;

Τὸ ῥόδινον χρῶμα εἶνε τὸ προνόμιον τῶν ὡραιοτέρων φυλῶν καὶ τῶν καλητέρων κράσεων. Ὅσοι δὲ στεροῦνται τῶν ῥόδων τοῦ προσώπου πρὶν ἢ σημάνῃ τὸ σήμαντρον τῶν γηρατείων, ἐκεῖνοι μετὰ τῶν ῥόδων ἐκείνων ἀποστεροῦνται καὶ ὑγείας. Ὅταν δ' ἐπανέλθῃ αὕτη, μετ' αὐτῆς ἐπανέρχονται καὶ τὰ ῥόδα. Ἡ ψυχρολουσία, ἡ τακτικὴ ἐργασία, ὁ ἐγκρατὴς βίος, εἶνε οἱ καλήτεροι φύλακες τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων, αἵτινες χρυσίζουσι τὸ πρόσωπον τῆς νεότητος.

Ὠχρότης οὔτε νεκρώδης, οὔτε κιτρινωπή, ὠχρότης συνοδεύουσα δέρμα θερμὸν καὶ στίλβον, δύναται νὰ ἦνε ἐν ἁρμονίᾳ μετὰ τῆς τελειοτέρας καλλονῆς. Διὸ ἡ ὠχρὰ Ἀνδαλουσία δὲν κύπτει βεβαίως τὴν κεφαλήν, οὔτε παραδίδει τὰ ὅπλα πρὸ τῆς Ἀγγλίδος τῆς ὁμοίας πρὸς πέταλλον ἀνθούσης ῥοδακινέας.

Τὸ εἶπε καὶ ὁ De Monterif:

Si de jeunesse on doit attendre
Beau coloris,
Pâleur qui marque une âme tendre
A bien son prix.

« Ἐὰν ἀπὸ τῆς νεότητος πρέπει νὰ περιμένωμεν ὡραῖον χρῶμα, ἔχει ὅμως τὴν ἀξίαν της καὶ ἡ ὠχρότης ἡ ἐκδηλοῦσα ψυχὴν τρυφεράν.»

Αἱ ὑπὲρ τὸ δέον ἐρυθροπρόσωποι νεάνιδες, αἱ ὁμοιάζουσαι περισσότερον τὰ μῆλα ἢ τὰ ῥοδάκινα, βλασφημοῦσιν ἐν τῷ κρυπτῷ τὴν γενναίαν φύσιν, πίνουσαι δὲ ὄξος καὶ χρώμεναι ἐπινοημάτων ὀλιγώτερον ἀθώων, προσπαθοῦσι νὰ γείνωσιν ὠχραί. Αἱ δυστυχεῖς! Καταστρέφουσι τὴν ὑγείαν των, ἀποκτῶσι τὴν ὠχρότητα τῆς ἀῤῥωστίας, παραμορφώνουσι τὴν φύσιν, ἀλλὰ δὲν τὴν βελτιώνουσιν. Ἀποβάλλουσι τὰ ῥόδα τῆς ἠοῦς, χωρὶς ν' ἀποκτῶσι τὴν ὑγιᾶ καὶ εὔρωστον ὠχρότητα τῆς ὡραίας Ἀνδαλουσίας.

—

Τὸ δέρμα ῥυπαίνεται, ὅπως πᾶν ἄλλο πρᾶγμα τοῦ ἀκαθάρτου καὶ κεκονιαμένου τούτου πλανήτου, καὶ πολλάκις διὰ νὰ καθαρισθῇ δὲν ἀρκεῖ τὸ καθαρὸν ὕδωρ, καὶ ἀπαιτεῖται καὶ ἡ χρῆσις τοῦ σάπωνος, τοῦ ἁπλουστάτου τούτου τῶν κοσμητικῶν. Ἀλλ' ὁ σάπων χρησιμεύει διὰ τὰς χεῖρας, διὰ τοὺς πόδας, διὰ τὸ σῶμα ἐν γένει, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προσώπου πρέπει νὰ γίνεται ὅσον ἔνεστι σπανιωτέρα χρῆσις αὐτοῦ. Τινὲς πλύνονται μετὰ ζέσεως, τρίβονται, ἐπανατρίβονται, καὶ πάλιν τρίβονται, ὡς ἐὰν ἦσαν μαγειρικὰ σκεύη ἢ ἀγγεῖα, καὶ σπογγίζοντες τὸ δέρμα, ἀφαιροῦσιν ὄχι μόνον τὴν ἀκαθαρσίαν ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιδερμίδα, καὶ αὐτὸ ἔτι τὸ ἐκ φωτεινοῦ λίπους ὡραῖον καὶ λεπτὸν ἐκεῖνο ἐπίχρισμα, τὸ ὁποῖον ἡ πρόνοια εὐλαβῶς ἐπεκτείνει ἐφ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἡμετέρου σώματος.

Ἰδοὺ διατὶ οἱ Ρωμαῖοι, οἱ ὁποῖοι τόσον ἠγάπων τὰ θερμὰ λουτρά, ἠλείφοντο ὅλον τὸ σῶμα ἀφοῦ προηγουμένως ἐκαθαρίζοντο, ἢ ὑπὲρ τὸ δέον ἐκαθαρίζοντο. Ἰδοὺ διατὶ συμβουλεύομεν τὰς Κυρίας ἐκείνας, τὰς ἐχούσας τὸ δέρμα πολὺ ξηρὸν ἢ συνειθιζούσας νὰ πλύνωσι διὰ σάπωνος τὸ πρόσωπον, τὸν λαιμὸν καὶ τοὺς ὤμους ἀκόμη, ν' ἀλείφωνται διὰ τοῦ *κὸλδ-κρὴμ* (cold-cream), διὰ τῆς δροσερᾶς ἐκείνης ἀλοιφῆς, τὴν ὁποίαν αὗται καλῶς γνωρίζουσι, καὶ ἥτις εἶνε μία τῶν ἀθωοτέρων ἀπολαύσεων τῶν καλαισθητικῶν αὐτῶν μυστηρίων.

Εἰς τὸ ἐμπόριον εὑρίσκονται πολλὰ εἴδη *κὸλδ-κρὴμ* δηλητηριώδη, διὸ εἶνε προτιμότερον νὰ παραγγέλλωμεν τὴν παρασκευὴν τῆς ἀλοιφῆς ταύτης διὰ τῆς μιᾶς ἢ διὰ τῆς ἄλλης ἐκ τῶν κατωτέρω συνταγῶν:

Λίπος κήτους (spermaceti)	Γραμμ:	20
Ἀμυγδαλέλαιον................	»	30
Βορακικὸν κάλι...............	»	3

—

Ἀμυγδαλέλαιον γλυκύ...........	Γραμμ.	300
Λίπος κήτους..................	»	40
Παραφίνη......................	»	30
Λευκὸς κηρός..................	»	30
Ῥοδόνερον.....................	»	100
Βάμμα Βενζόης.................	»	4

Τὸ *κὸλδ-κρὴμ* εἶνε ἐπίσης χρησιμώτατον, ὅπως δι' αὐτοῦ ἀλείφωμεν τὸ πρόσωπον πρὶν ἢ τὸ ἐκθέτωμεν εἰς τὸ ψῦχος, ἰδίως εἰς τὰ πολὺ ξηρὰ κλίματα, διατηρεῖ δὲ τὸ δέρμα πάντοτε μαλακὸν καὶ στιλπνόν, καὶ ἀναβάλλει τὴν ἐμφάνισιν τῶν ῥυτίδων.

Οἱ σάπωνες παρασκευάζονται διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν λιπαρῶν οὐσιῶν μετὰ τοῦ νάτρου καὶ μετὰ τῆς ποτάσης. Γίνονται δὲ σκληροὶ ἐὰν παρεσκευάσθησαν διὰ νάτρου, καὶ μαλακοὶ ἐὰν παρεσκευάσθησαν διὰ ποτάσης. Ὁ κοινὸς σάπων, τὸν ὁποῖον ὅλοι μεταχειριζόμεθα, παρασκευάζεται διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ ἐξ ἐλαιοδένδρου ἢ ἐκ φοίνικος ἐλαίου μετὰ τοῦ νάτρου. Ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς διὰ τοῦ οὕτω παρασκευαζομένου σάπωνος εἶνε νὰ καθαρίζῃ τὸ δέρμα ἀπὸ οὐσιῶν λιπαρῶν καὶ ἀπὸ σωμάτων ξένων, τὰ ὁποῖα τὸ ῥυπαίνουσι, νὰ τὸ διατηρῇ εὔκαμπτον καὶ ἁβρὸν καὶ νὰ μαλακύνῃ τὰς τρίχας, τὰς ὁποίας τὸ ξυράφιον μέλλῃ νὰ κόψῃ.

Οἱ σάπωνες τῆς πολυτελείας, παρασκευαζόμενοι εὐώδεις διὰ τῆς ἑνώσεως διαφόρων εὐόσμων οὐσιῶν μετὰ τῆς γλοιώδους οὐσίας τοῦ κόμμιος ἢ τῶν σπόρων τῶν κυδωνιῶν, ἢ μετὰ τῶν ἀμυγδάλων, ἢ μετὰ τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστῶν τοῦ βοός, δὲν ἔχουσι κανὲν μειονέκτημα, τὸ ὁποῖον νὰ δύναται νὰ καταδικασθῇ ὑπὸ τῆς ὑγιεινῆς. Ἀλλ' ἡ δημοσία εὐπιστία πληρώνει ἀκριβὰ φανταστικὰ πλεονεκτήματα, ὡσεὶ ὑπῆρχον ταῦτα πραγματικῶς εἰς τοὺς σάπωνας τούτους.

Ἔπρεπε νὰ ἦνε ἀπολύτως ἀπηγορευμέναι αἱ ἀγγελίαι περὶ σαπώνων, ὡς περιεχόντων οὐσίας τῶν ὁποίων στεροῦνται. Οὕτως οἱ σάπωνες οἱ ὀνομαζόμενοι *ἐκ θρίδακος, ἐκ χυμοῦ τοῦ θρίδακος*, ἢ λατινιστὶ lactucarium, δὲν περιέχουσιν οὔτε σταγόνα ἐκ τοῦ χόρτου τούτου, καίτοι ἀναγγέλλονται ὡς ἐγκριθέντες ὑπὸ Ἀκαδημιῶν ἢ Ἰατρικῶν Σχολῶν. Μάθετε δέ, ὅτι οἱ πράσινοι ἐκεῖνοι σάπωνες εἶνε ὅλοι κεχρωματισμένοι δι' ἐπιβλαβοῦς τινος ὀξειδίου καὶ εἶνε ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν ὑγείαν. Σχεδὸν δὲ εἰς ὅλους τοὺς ἐρυθροὺς ἢ ῥοδίνους σάπωνας ἐνυπάρχει διττοθειοῦχος ὑδράργυρος.

Ὁ πτωχὸς πάλιν ἐμπαίζεται δι' ἄλλων τρόπων, καὶ οἱ μαλακοὶ ἐκεῖνοι σάπωνες, οἱ ῥοδόφαιοι ἢ πράσινοι, τοὺς ὁποίους οὗτος ἀγοράζει εὐθηνούς, περιέχουσιν ἕως τριάκοντα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν οὐσίας ἀδιαλύτους, ὡς τὴν κιμωλίαν ἢ τὸν γύψον, καί τινες μάλιστα εἶνε τόσον κεκορεσμένοι ὀργανικῶν οὐσιῶν, ὥστε μολύνουσι τὸ ὕδωρ ἐντὸς τοῦ ὁποίου διαλύονται.

Πρὸς Θεοῦ, μὴ ἀπατᾶσθε τοὐλάχιστον προκειμένου περὶ σάπωνος, ὅστις προώρισται νὰ σᾶς ἀποπλύνῃ ἀπὸ ἄλλας ἀπάτας μεγάλας καὶ μικράς, αἱ ὁποῖαι σᾶς ῥυπαίνουσιν ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν εἰς αὐτὴν τὴν νεωτέραν κοινωνίαν μας, ἥτις ἐνίοτε μοὶ φαίνεται μία ἐπισημοτάτη καὶ ἀναιδεστάτη φενάκη.

Ἡ εὐκαμψία καὶ ἡ ἁβρότης τοῦ δέρματος εἶνε πλεονεκτήματα, τὰ ὁποῖα τὸ μὲν ἀσθενὲς φῦλον πολὺ ἐπιμελεῖται, τὸ δὲ ἰσχυρὸν φῦλον πολὺ ἐκτιμᾷ. Ἀλλ' ἡ ὑγιεινὴ δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἐπιμέλειαν ταύτην ἢ μόνον μέχρι τινὸς βαθμοῦ, πέραν τοῦ ὁποίου τὸ δέρμα ἄρχεται γινόμενον λίαν εὐαίσθητον, λίαν εὐπρόσβλητον, καὶ λίαν διατεθειμένον νὰ ὑποφέρῃ ὑπὸ τῆς παραμικροτέρας αἰτίας.

Τὰ συχνὰ χλιαρὰ λουτρὰ καθιστῶσι στιλπνὸν καὶ ἁβρὸν τὸ δέρμα, καὶ μάλιστα τὰ πιτυροῦχα. Τὰ ἀμύγδαλα, διάφορα ὄσπρια, καὶ ἄλλα ἀμυλώδη, εἶνε καὶ ταῦτα ἀξιόλογα μέσα πρὸς πλύσιν τῶν χειρῶν, τοῦ προσώπου, καὶ ὅλου ἐν γένει τοῦ σώματος. Ἐπίσης ἄριστον κοσμητικὸν τοῦ δέρματος εἶνε ὁ ὥριμος σικυός. Ἐγνώρισα γραῖαν ζήσασαν ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτὰ ἔτη, διατηρήσασαν δὲ μέχρι τελευταίας πνοῆς πρόσωπον λευκὸν καὶ ῥόδινον, ἥτις ἐλούετο πάντοτε δι' ὕδατος ἀπεσταγμένου ἀπὸ τῶν χαμαικεράσων. Ἡ συνήθεια αὕτη ὅμως ὑπενθυμίζει ὁπωσοῦν τὸν Λουδοβῖκον 15ον καὶ τὸ χαρέμιον.

Τὸ *παρθενικὸν γάλα* ἢ τὸ *ὕδωρ τοῦ σεραγίου* εἶνε ἐκ τῶν ὀλιγώτερον εἰς τὴν ὑγείαν ἐπιβλαβῶν κοσμητικῶν, διότι παρασκευάζεται μετὰ ῥοδονέρου καὶ βάμματος βενζόης, ἀλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου καλύπτει τὸ δέρμα δι' ἐπιχρίσματος ῥητινώδους, παρεμποδίζοντος τὰς φυσιολογικὰς λειτουργίας τῆς διαπνοῆς καὶ τῆς ἀπορροφήσεως. Πόσοι ἀλαβάστρινοι ὦμοι λάμποντες εἰς τὰ θεωρεῖα τῶν θεάτρων εἶνε *ὦμοι βενζόϊοι*!

Τὸ *ἀρωματικὸν ὄξος* περιέχει καὶ αὐτὸ βενζόην, καὶ ἔχει ἑπομένως τὰ αὐτὰ μειονεκτήματα, τὰ ὁποῖα ἔχει καὶ τὸ *παρθενικὸν γάλα*. Χρησιμεύει δὲ προστιθέμενον εἰς τὸ ὕδωρ εἰς ποσότητα ὀλίγων σταγόνων, ὅπως μετριάζῃ τοὺς ὑπερβολικοὺς ἱδρῶτας τοῦ θέρους, ὅπως ἐνδυναμώνῃ τὸ παρὰ πολὺ ἐξησθενημένον καὶ χαλαρωμένον δέρμα, καὶ ὅπως ἐλαττώνῃ τὴν τάσιν νὰ μαυρίζωμεν, ὅτε ἐκτιθέμεθα εἰς τὸν φλέγοντα ἥλιον.

Τὸ *ἀρωματικὸν ὄξος* ἔχει καὶ ἄλλας ἰδιότητας πολὺ τῶν ἀνωτέρω σπουδαιοτέρας . . . . .

Ἂς ἀποδεχώμεθα τὸν κόσμον ὁποῖος εἶνε, βελ-

τιοῦντες αὐτὸν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἀλλ' ἀσφαλῶς. Μεταχειριζόμενοι τὴν ὀρθοπεδικὴν μέθοδον, ἄς μὴ φθάνωμεν μέχρι τῶν βασανιστηρίων, καὶ ἄς ἐνθυμώμεθα τοὺς ὡραίους λόγους τοῦ μεγάλου φιλοσόφου Cabanis εἰπόντος, ὅτι *ἡ ἰατρικὴ καὶ ἡ ἠθικὴ στηρίζονται ἐφ' ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ βάθρου, τὸ ὁποῖον εἶνε ἡ γνῶσις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.*

(Ἕπεται συνέχεια).

ΕΥΘΥΒΟΛΙΑ ΣΚΟΠΕΥΤΩΝ

Ὁ διάσημος φυσιολόγος Audubon διηγεῖται ὅτι ὑπῆρξεν αὐτόπτης ἐν Κεντούκκῃ τῆς Ἀμερικῆς τοιούτων ἀσκήσεων σκοποβολῆς:

Εἰς πεντήκοντα βημάτων ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν σκοπευτῶν τίθεται ἰσχυρὰ σανίς, ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας εὑρίσκεται ἐμπεπηγμένον καρφίον μετρίου ὄγκου· ἡ σφαῖρα τοῦ σκοπεύοντος ὀφείλει νὰ τὸ ἐμπήξῃ ὁλόκληρον εἰς τὴν σανίδα. Καὶ πᾶσαι μὲν σχεδὸν αἱ σφαῖραι ἐγγίζουσι τὴν κεφαλὴν τοῦ καρφίου, ἀλλ' αἱ μὲν εὑρίσκουσαι αὐτὴν εἰς τὰ ἄκρα, λυγίζουσι μόνον αὐτό, αἱ δέ, προερχόμεναι ἀπὸ σκοπευτῶν, οἵτινες ἐξακοντίζουσι τὰς σφαίρας των μετὰ θαυμαστῆς ἀκριβείας εἰς τὸ κέντρον τῆς κορυφῆς τοῦ καρφίου, τὸ ἐμπήγουσιν ὅλον ἐντὸς τῆς σανίδος.

Κατὰ τὴν πρώτην δοκιμασίαν, πάντες οἱ ἀστοχήσαντες τοῦ σκοποῦ ἀποσύρονται τοῦ ἀγῶνος. Κατὰ τὴν δευτέραν δοκιμασίαν ἀποσύρονται ὅσοι δὲν κατώρθωσαν ἢ νὰ κάμψωσι μόνον τὸν σκοπόν, καὶ ὁ ἀγὼν ἐξακολουθεῖ μεταξὺ ἐκείνων, οἵτινες ἐνέπηξαν τὸ καρφίον. Ὁ νικητὴς χαιρετίζεται δι' ἐπευφημιῶν.

Τὴν ἑσπέραν οἱ Κεντούκκιοι διασκεδάζουσι σβύνοντες τὸν λύχνον.» Τοποθετεῖται δηλονότι ἐπὶ τραπέζης λυχνία 60 ἢ 70 βήματα μακρὰν τῶν σκοπευτῶν. Ἄνθρωπός τις κάθηται τοσούτῳ πλησίον αὐτῆς, ὥστε νὰ τὴν ἀνάπτῃ εὐθὺς ἅμα ἤθελε σβεσθῇ ὑπὸ τῆς σφαίρας τινὸς τῶν σκοπευτῶν. Τοιαύτη δ' εἶνε ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς τὴν εὐστοχίαν των, ὥστε αἱ σφαῖραι διέρχονται 30—40 ἑκατοστόμετρα μακρὰν αὐτοῦ, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ ταραχθῇ. Οἱ σκοπευταὶ κτυπῶσιν εἰς τὴν θρυαλλίδα ἢ σβύνουσι τὴν φλόγα. Οἱ ἀδέξιοι, οἵτινες ἀποτυγχάνουσι τοῦ σκοποῦ ἢ θραύουσι τὴν λυχνίαν, ἐξεγείρουσι τοὺς χλευασμοὺς τῶν συντρόφων των.

Ἰδοὺ καὶ ἄλλη ἄσκησις τοιούτου εἴδους: Κόπτοντες τεμάχιον φλοιοῦ τὸ προσκολλῶσιν ἐπὶ τοῦ κορμοῦ ἑνὸς δένδρου, ὥστε νὰ σχηματίζηται λευκόν τι σημεῖον. Ἡ σφαῖρα τοῦ πρώτου σκοπευτοῦ τὸ διαπερᾷ εἰς τὸ μέσον, ὀνομάζουσι δὲ τὴν οὕτως ἀνοιγεῖσαν ὀπὴν *μάτι τοῦ βουβάλου*. Πάντες οἱ λοιποὶ σκοπευταὶ βάλλουσι κατὰ σειρὰν εἰς τὴν ὀπήν, καὶ μετὰ δέκα ἢ δώδεκα τοὐλάχιστον βολὰς ἡ ὑπὸ τῆς πρώτης σφαίρας ἀνοιχθεῖσα ὀπὴ μεταβάλλεται ἢ αὐξάνει.

Μεξικανός τις σκοπευτὴς ἐξετέλεσε, συνεπείᾳ στοιχήματος, τὸ ἀκόλουθον θαυμάσιον δεῖγμα σκοπευτικῆς δεξιότητος:

Τεθεὶς εἰς 50 βημάτων ἀπόστασιν ἀπό τινος καλύβης, ἀπέναντι τῆς θύρας αὐτῆς, ὤφειλε νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τῆς σφαίρας του ὡρισμένον ἀριθμὸν πορτοκαλίων, τὰ ὁποῖα θὰ ἐρρίπτοντο διὰ τοῦ ἀνοίγματος τῆς θύρας ταύτης. Εἷς ἄνθρωπος ἐντὸς τῆς καλύβης ἐκράτει κάνιστρον περιέχον πορτοκάλια, ἕτερος ἔξωθεν ἔδιδε τὸ σημεῖον, προφέρων βραδέως *ἕν, δύο, τρία,* τὸ πορτοκάλιον ριπτόμενον διήρχετο τὸ ἄνοιγμα, ἀλλὰ τρίς, μεταξὺ πέντε, ἔπιπτεν εἰς θρύμματα, καταφθανόμενον ὑπὸ τῆς σφαίρας.

Μ*

ΠΟΝΗΡΙΑ ΚΥΝΟΣ

Τὰ ἑξῆς ἀποστέλλει πρὸς τὴν «Ἐπιστημονικὴν Ἐπιθεώρησιν ὁ κ. Fontaine, καθηγητὴς τοῦ γυμνασίου τῶν Βερσαλλιῶν, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἐν ταῖς στήλαις αὐτῆς ἀνακινουμένου ἔτι περιέργου ζητήματος περὶ τῆς νοημοσύνης τῶν ζῴων.

«Ταξειδεύων ἐσχάτως ἐν Σκωττίᾳ, ἐπεσκέφθην τὴν πόλιν Inverness. Διατρέχων αὐτὴν μετὰ περιεργίας, παρετήρησα, ἐν ᾧ ἔκαμπτον ὁδόν τινα, ὡραῖον κύνα, ἀκολουθοῦντα τὰ βήματά μου· κατ' ἀρχὰς δὲν ἀπέδωκα οὐδεμίαν σπουδαιότητα εἰς τὸ πρᾶγμα, συνειθισμένος εἰς τὴν εὔκολον οἰκειότητα τῶν σκωττικῶν κυνῶν. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐκεντήθη ἡ προσοχή μου ὑπὸ τῆς ἐπιμονῆς μεθ' ἧς ὁ κύων, βαδίζων παρ' ἐμοὶ ἠκολούθει ἐπισταμένως πάντας τοὺς ἑλιγμούς μου, ὑψῶν πρός με τὴν εὔμορφον κεφαλὴν μὲ τὰ μακρὰ καὶ μεταξώδη ὦτα, καὶ τὸ τοσοῦτον ὀξὺ βλέμμα. Παρατηρήσας δὲ κρεμαμένην εἰς τὸν λαιμόν του μικρὰν πυξίδα, ἠσφαλισμένην διὰ κλείθρου, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀνεγινώσκετο ἐπιγραφὴ παρορμῶσα εἰς ἐλεημοσύνην πρὸς ὄφελος τῶν σχολῶν τῶν ἀπόρων, ἐννόησα ὅτι εἶχα νὰ κάμω μὲ κύνα ἐπαιτοῦντα. Τὸ ἀγχίνουν ζῶον, βλέπον τὴν ὁδοιπορικὴν ἐνδυμασίαν μου, εἶχεν ὀσφρανθῆ ξένον· ἡ παροχὴ τοῦ ὀβολοῦ ἦτο βεβαία· δὲν ἔμενεν ἢ νὰ μὲ παρακολουθήσῃ καὶ νὰ κατορθώσῃ νὰ ἴδω τὴν πυξίδα μὲ τὴν ἐπιγραφήν της.

Τὸ σχέδιόν του ἐπέτυχεν, ἐξέβαλα ἓν νόμισμα καὶ ἡτοιμάσθην νὰ τὸ ρίψω ἐντὸς τῆς πυξίδος· ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ὁ κύων ἀνθίσταται ταπεινῶν τὴν κεφαλήν· ἔπειτα μετ' ἀξιοπαρατηρήτου γοργότητος ἁρπάζει τὸ νόμισμά μου, καὶ κρατῶν αὐτὸ εἰς τοὺς ὀδόντας,

φεύγει δρομαίως. Μεγάλως έκπλαγείς, προσπαθῶ νὰ τὸν ἀκολουθήσω, ἀλλ' ἦτο τόσον ταχὺς ὁ δρόμος του, ὥστε ἔχασα τὰ ἴχνη του.

Ἡτοιμαζόμην νὰ ἐγκαταλίπω τὴν πόλιν, χωρὶς νὰ ἀνακαλύψω τί συνέβαινεν, ὅτε τυχαίως ρίψας τὰ βλέμματα ἐντὸς πλακουντοπωλείου, παρετήρησα τὸν κύνα μου ἐξηπλωμένον ἐπὶ ἕδρας καὶ ἀπογευόμενον φιλοσοφικώτατα ἑνὸς πλακοῦντος, τὸν ὁποῖον εἶχεν ἐπιτύχει, προσφέρων τὸ νόμισμά *του*.

Μετ' ὀλίγον ἀνεχώρουν τῆς πόλεως, γελῶν κατὰ τὸ ἥμισυ, ἀλλὰ μᾶλλον τεθλιμμένος. Ὁ κύων ἐξέπιπτε τῆς ὑπολήψεώς μου. Ἐὰν ὤφειλον νὰ θαυμάσω τὴν νοημοσύνην του, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ὁμολογήσω καὶ οἰκτείρω τὴν διαφθοράν, ἥτις τὸν παρεκίνει νὰ στρέφῃ εἰς ὄφελος τῆς κοιλίας του τὰς παροχὰς τὰς προερχομένας ἐξ ἔργου, εἰς ὃ εἶχεν ὀμόσει σιωπηλὸν ὅρκον πίστεως.»

Πρὸς ἄρσιν πάσης ἀμφιβολίας, κάτωθεν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, προστίθενται γραμμαί τινες ἑτέρου καθηγητοῦ συνταξειδιώτου τοῦ κ. Fontaine, καὶ αὐτόπτου μάρτυρος τοῦ συμβάντος, προσεπικυροῦσαι τὸ γνήσιον αὐτοῦ.

K*

Η ΜΑΝΑ

«......................Τρέχει νερὸ κρυστάλλι
Κι' ὅσαις μανάδαις τῶπιναν καμμιὰ παιδὶ δὲν κάνει·
Νὰ τὦχε πιῆ κι' ἡ μάνα μου, νὰ μὴ μ' εἶχε γεννήσει!

(Ἐκ δημοτικοῦ ᾄσματος).

Ἂς ὀνομάσουνε σκληρὰ τὰ λόγια μου καὶ πλάνα
καὶ τὴν ἀλήθεια βλάσφημη ψευτιὰ κι' ἀγνωμοσύνη·
ὁ μεγαλείτερος ἐχθρὸς τ' ἀνθρώπου εἶν' ἡ μάνα!
Γιατί ἐκείνη μᾶς γεννᾷ, αὐτὴ ζωὴ μᾶς δίνει.

—

Ἄχ, ναί ὅλ' ἡ ἀγάπη της, ἡ ἄσωστη στοργή της,
τ' ἀκοίμητο νανούρισμα, τὸ γάλα, τὸ φιλί της,
ὅλα ἐκεῖνα τὰ καλά, ὁποῦ μιὰ μάνα κάμει
εἶνε νεροῦ σταλαγματιά, καὶ τὸ κακὸ ποτάμι.

—

Ξέρει τί εἶνε ἡ ζωή, καλὰ τήνε γνωρίζει·
ξέρει πῶς λύπη τῆς ζωῆς σημαίνει τὴν καμπάνα,
καὶ ὅμως τὴ ζωὴ αὐτὴ κι' εἰς ἄλλον τὴν χαρίζει!
Μάνα δὲν γίνουνταν ποτὲ ἀνίσως ἦτον μάνα:...

—

Ν' ἀντιλαλῇ ἀπὸ παιδὶ ἀκούω 'ς τὸν ἀέρα
τῆς εὐτυχίας τὄνομα καὶ νύχτα καὶ ἡμέρα.
Μὰ τότε μόνον ἡ χαρὰ 'ς τὸν κόσμον θὲ ν' ἀνθίσῃ,
ὅταν ἡ μάναις στειρωθοῦν κι' ἡ ἀνθρωπότης σβύσῃ.

Ἀθῆναι.

Κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1884.

Α. Παρασχος.

Τὰ κατωτέρω δημοτικὰ ᾄσματα, ὄντα ἀρχαιότατα καὶ ἐν οὐδεμιᾷ συλλογῇ μέχρι τοῦδε ἐκδεδομένα, ἠκούσαμεν ᾀδόμενα ἐν Μεσδανίῳ, παρὰ τὰ Τρίκκαλα, ὑπὸ τοῦ νέου κ. Χρ. Χρηστοβασίλη, εἰς ὃν ὀφείλομεν μεγάλην χάριν, διότι γράψας ἔδωκεν ἡμῖν αὐτά. Τὸ πρῶτον τῶν ᾀσμάτων τούτων ἀνάγεται εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν ὑπεδουλώθη ἡ Ἤπειρος ὑπὸ τῶν Τούρκων, καὶ παρίστησι πενθερὰν αἰχμαλωτισθεῖσαν μετὰ τῶν δώδεκα νυμφῶν, καὶ ἧς ὁ νεώτερος υἱὸς ἐφονεύθη μετὰ τῶν τέκνων του. Τὸ δεύτερον εἶνε πολὺ τοῦ πρώτου ἀρχαιότερον, διότι ἀνάγεται εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἤγγιζε καὶ τῆς Ἠπείρου ἡ ὑποδούλωσις.

Ἐν Τρικκάλοις, τῇ 20 Δεκεμβρίου 1884.

Κωνστ. Νεστοριδης

ΔΥΟ ΔΗΜΟΤΙΚΑ ᾌΣΜΑΤΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

1

Κάτω σ' ταὶς ἄσπραις θάλασσαις
(λεβέντω)
Σ' ταὶς πράσιναις λεμιῶναις
(λεϊμονιὰ μὲ τὰ λεϊμόνια)
βγῆκαν καράβια τούρκικα
κ' ἐπῆραν τὰ ρωμαίϊκα.
Πῆραν μανάδες μὲ παιδιὰ
καὶ πεθεραὶς μὲ νύφαις,
πῆραν μιὰ ἀρχοντοπεθερὰ
μὲ δώδεκα νυφάδες.
Ὅλαις ἡ νύφαις περπατοῦν
κχὶ πᾶν κοντὰ ταὶς ἄλλαις.
Μά, μιὰ νύφη μικρότερη
Δὲν πάει κοντὰ ταὶς ἄλλαις.
— Γιὰ τί νύφη μ' δὲν περβατεῖς,
Δὲν πᾶς κοντὰ ταὶς ἄλλαις;
Μήνα τὰ ροῦχα σὲ βαροῦν,
μήνα τὰ σικιανδρίκια[1].
— Οὐδὲ τὰ ροῦχα μοῦ βαροῦν
οὐδὲ τὰ σικιανδρίκια.
Τοῦ γυοῦ σου οἱ πόνοι μοῦ βαροῦν
τοῦ γυοῦ σου τοῦ λεβέντη.
Μοῦ σκότωσαν τὸν ἄνδρα μου
Μοῦ πῆραν τὰ παιδιά μου.

2

Μώρ' Δυροπολίτισσα[2] (μώρ' καϋμένη)
Σίντα πᾷς 'ς τὴν ἐκκλησιὰ
μὲ λαμπάδες, μὲ κηριά,
καὶ μὲ μοσκοθυμιατά.
Γιὰ προσκύνα γιάτ' ἐμᾶς,
τί μᾶς πλάκωσ' ἡ Τουρκιά,
θὰ μᾶς μάσουνε 'μπροστὰ
θὰ μᾶς πᾶνε σ' τὰ τζαμιὰ
θὰ μᾶς σφάξουν σὰν τ' ἀρνιά,
σὰν τἀρνιὰ τὴν πασχαλιά,
τὰ κατσίκια τ' ἀγεργιοῦ.

[1] Τί σημαίνει ἡ λέξις σικιανδρίκια, ἀγνοοῦμεν.

[2] Ἡ λέξις ἐσχηματίσθη ἐκ τῆς Δρυϊνουπόλεως (τοῦ Δελβίνου), πόλεως τῆς ἄνω Ἠπείρου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Αἱ ἐφημερίδες τῆς πρωτευούσης ἔκαμαν ἐκτενῆ λόγον περὶ τῆς εἰς Ἀβυσσινίαν ἀποστολῆς καὶ τῆς ἐκεῖθεν ἐπανόδου τοῦ ἡμετέρου προξένου κ. Δημοσθένους Μητσάκη. Ὁ κ. Μητσάκης, παρουσιασθεὶς τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα εἰς τὸν βασιλέα παρέδωκεν αὐτῷ διάφορα δῶρα, ἅτινα ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἡμετέραν βασίλισσαν ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀβυσσινίας. Εἰσὶ δὲ ταῦτα τὰ ἑπόμενα· α΄) ἀλεξήλιον αὐτοκρατορικόν, ὅπερ δύνανται νὰ ἔχωσι μόνοι οἱ τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας· εἶνε κατεσκευασμένον ἐκ μεταξωτοῦ ῥοδοχρόου, μετὰ κοσμημάτων ἐπαργύρων καὶ ἐπιχρύσων, καὶ μετὰ σταυροῦ βυζαντινοῦ εἰς τὸ ἄκρον τῆς αἰχμῆς· β΄) χλαμὺς ἢ βουρνούζιον ἐξ ἐριούχου μέλανος, πεποικιλμένου διὰ κοσμημάτων ἐκ μετάξης, ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐξ ἀργύρου λεπτοτάτης ἐργασίας καὶ καλλιτεχνικώτατα, ῥυθμοῦ δ' ἀνατολικοῦ· γ΄) ἐν ὑποκάμισον ἐκ μεταξωτοῦ (ἀτλαζίου) ἐρυθροῦ, ἐπίσης πεποικιλμένον διὰ κοσμημάτων ἐκ μετάξης καὶ χρυσοῦ· δ΄) ἀναξυρίς, ἐπίσης ἐκ μετάξης ἐρυθρᾶς καὶ πεποικιλμένη παντοίοις κοσμήμασι· ε΄) ψέλλια διὰ τοὺς πόδας ἐξ ἀργύρου καὶ ἐπίχρυσα· ς΄) ψέλλια χρυσᾶ τοῦ βραχίονος· ζ΄) ζεῦγος ὑποδημάτων ἐξ ἐλασμάτων χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν (filigrammes) κατεσκευασμένων, ἀλλὰ μεγέθους ὑπερβολικοῦ καὶ βαρύτατα, καλλίστης δ' ἐξεργασίας· η΄) καλύμματα διὰ τὴν ἡμίονον ἧς ἐπιβαίνει ἡ βασίλισσα, ἐξ ἐριούχου ἐρυθροῦ καὶ μέλανος, κεκοσμημένα δὲ παντοίοις κοσμήμασιν ἐκ μετάξης, ἐξ ἀργύρου καὶ ἐκ χρυσοῦ, ἐν οἷς διακρίνεται ὁ λέων, τὸ σύμβολον τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Ἀβυσσινίας· θ΄) ἐφίππιον πολυτελέστατον, πλῆρες κοσμημάτων ἐξ ἐλασμάτων χρυσῶν καὶ ἐκ πολυτίμων λίθων, οὗ οἱ ἀναβολεῖς ἐξ ἀργύρου καθαροῦ. Πάντα ταῦτά εἰσι, κατὰ τὸ πλεῖστον, ἐργασίας ἀβυσσινιακῆς. Τὰ εἰς τὸν Διάδοχον προσφερόμενα δῶρά εἰσι δύο λόγχαι μικραί, ἃς ἀποστέλλει ὁ Διάδοχος τῆς Ἀβυσσινίας Ῥὰς-Ἀρέα-Σελασῆ τῷ Διαδόχῳ Κωνσταντίνῳ.

Ὁ κ. Μητσάκης προσήνεγκεν ἐπίσης τῷ βασιλεῖ τρία τουφέκια τοῦ ιε΄ αἰῶνος, ἐν Ἀβυσσινίᾳ εὑρεθέντα καὶ διατηρηθέντα ἐκεῖ ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν Πορτογάλλων, τῷ δὲ Διαδόχῳ περιβολὴν τοῦ στήθους ἐκ λέοντος, ζωγραφικωτάτην καὶ πεποικιλμένην χρυσαργύροις κοσμήμασιν, ἀσπίδα αὐτοκρατορικὴν ἐπίσης χρυσαργυρόστικτον, ξίφος, ἐγχειρίδιον ἀραβικόν, ἐν ψαλτήριον Ἀβυσσινιακόν, ἐπὶ μεμβράνης γεγραμμένον καὶ εἰκόνας ἔχον πολλάς, ψέλλιον τοῦ βραχίονος ἐξ ἐλέφαντος καὶ μανδύαν μετὰ χλαμύδος αὐτοκρατορικῆς, ἐκ μετάξης καὶ κατάστικτον.

~~~~~~

Μέχρι τῆς 5 Ἰουνίου 1882 ὁ πληθυσμὸς τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀνήρχετο εἰς 45,222,113 ψυχῶν. Ἡ Γαλλία, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τῆς 18 Δεκεμβρίου 1881 ἠρίθμει 37,622,048 κατοίκους· ὅθεν ἡ διαφορὰ ἀνέρχεται εἰς 7 καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, καὶ δὲν δύναται ἢ νὰ αὐξήσῃ. Ὁ ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων ὑπερβαίνει ἐν Γερμανίᾳ τὸν ἀριθμὸν τῶν θανάτων κατὰ 520,000 ἐν Γαλλίᾳ δὲ μόνον κατὰ 100,000. Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ Γερμανικὸς λαὸς εἶνε μεταναστευτικός, ἐν ᾧ οἱ Γάλλοι δὲν εἶνε, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας αὐξάνει κατ' ἔτος ἀπὸ 300.000 μέχρι 350,000, καὶ ὁ τῆς Γαλλίας μέχρις 150,000 περίπου. Κατὰ δεκαετίαν ὁ γερμανικὸς πληθυσμὸς αὐξάνει ὡς πρὸς τὸν γαλλικὸν κατὰ 2,000,000 περίπου, ὥστε ἡ ὑπεροχὴ τοῦ πληθυσμοῦ ἐν τῷ γερμανικῷ ἐδάφει, ἥτις ἀνήρχετο εἰς 7,500,000 περίπου κατὰ τὸ 1882 θὰ εἶνε ὡς ἔγγιστα 11,500,000 κατὰ τὸ ἔτος 1900.

~~~~~~

Ἐν Γεωργίᾳ τῆς Ἀμερικῆς ἐγένετο ἀνακάλυψις, ἥτις δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἐντός τινων ἐτῶν ἀληθῆ ἐπανάστασιν ἐν τῇ τιμῇ τοῦ βάμβακος. Ἡ ἀνακάλυψις ἐγένετο ὑφ' ἑνὸς φυτοκόμου, τοῦ κ. Subers ὅστις πρὸ πολλοῦ ἐζήτει νὰ ἐπιτύχῃ νέον μικτὸν εἶδος ἀγρίου βάμβακος, ὅστις νὰ αὐξάνῃ ἐλευθέρως ἐν Φλωρίδι μετὰ τῆς συνήθους ὤχρας. Οὐ μόνον οὗτος ἐπέτυχε τοῦ ζητουμένου, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα ὑπερέβη τὰς ἐλπίδας του. Ἀξιοπαρατήρητος οἰκονομία ἐργασίας, σπουδαία αὔξησις τῆς παραγωγῆς, εἶνε τὰ δύο πρώτιστα ἀποτελέσματα τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ κ. Subers, ἥτις φαίνεται προωρισμένη νὰ τὸν κατατάξῃ μεταξὺ τῶν εὐεργετῶν τῆς ἀμερικανικῆς γεωργίας.

~~~~~~

Ἐνδιαφέρουσα ἔκθεσις ἠνεῴχθη ἐν Λονδίνῳ, ἀποτελουμένη ὑπὸ ἰαπωνικοῦ χωρίου, ἐν τῷ ὁποίῳ Ἰάπωνες ὑπὸ τὰς ὄψεις τοῦ κοινοῦ ἐργάζονται εἰς τὰς τέχνας καὶ τὰ ἐπαγγέλματα τῆς χώρας των· ὑπάρχει ἐκεῖ ἑστιατόριον, ναὸς βουδικὸς καὶ θέατρον. Ὁ ἐπισκέπτης δύναται νὰ νομίσῃ ἐπὶ μίαν ἢ δύο ὥρας ὅτι μετηνέχθη εἰς προάστειόν τι τῆς Yeddo, ἢ τινα τῶν ἰαπωνικῶν πολιχνῶν. Διηγοῦντο ποτὲ οἱ περιηγηταὶ ὅτι κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους ἐν Ἰαπωνίᾳ ἐδείκνυον ἐντὸς παραπηγμάτων, ὡς σπανιώτατα φαινόμενα, Εὐρωπαίους τρώγοντας διὰ πηρουνίου. Ἤδη ἐν Λονδίνῳ ἀντὶ ἑνὸς σελλινίου βλέπει τις Ἰάπωνας πάσης τάξεως καὶ ἡλικίας, οὐ μόνον τρώγοντας μὲ δύο λαβίδας, ἀλλὰ καὶ τυποῦντας ὑφάσματα, ζωγραφίζοντας ῥιπίδια, πλέκοντας κάνιστρα, ἐπισκευάζοντας ἀλεξήλια καὶ φανούς, διακοσμοῦντας τὸν ἀλάβαστρον, κατεργαζομένους τὸν ὀρείχαλκον, τὸ ξύλον, τὸ βερνίκιον, καὶ τὸν ἐλεφαντόδοντα, διδάσκοντας κωμῳδίαν, γυμναζομένους, παλαίοντας καὶ παίζοντας ζατρίκιον.

~~~~~~

Στατιστικός τις ἐσκέφθη νὰ ὑπολογίσῃ τὸ ὁλικὸν μῆκος τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν, τῶν ὑπαρχουσῶν ἐπὶ τῆς σφαίρας μας. Τὸ μῆκος τοῦτο ἀνέρχεται εἰς 2,000,000 χιλιόμετρα, τουτέστι πεντάκις τὴν μέσην ἀπόστασιν τῆς γῆς ἀπὸ τῆς σελήνης. Αἱ Ἡνωμέναι πολιτεῖαι τῆς νοτίας Ἀμερικῆς περιλαμβάνουσιν αὐταὶ μόναι 500,000 χιλιόμετρα, μεθ' ἃς ἀκολουθεῖ ἡ Γερμανία, κατέχουσα 300,000 χιλιόμετρα, καὶ τελευταία ἡ Κίνα, ἥτις ἔχει 2,500 χιλιόμετρα.

~~~~~~

Τὴν πρώτην Ἰανουαρίου 1885 οἱ Καιροὶ τοῦ Λονδίνου συνεπλήρωσαν τὴν ἑκατονταετηρίδα τῆς ἱδρύσεως αὐτῶν. Τὸ πρῶτον αὐτοῦ φύλλον ἐξεδόθη
~~~~~~

τὴν 1 Ἰανουαρίου 1785. Ἐκ τῶν ἐφημερίδων τοῦ Λονδίνου μόνον ὁ «Πρωϊνὸς Ταχυδρόμος» εἶνε ἀρχαιοτέρα τῶν Καιρῶν, καθ' ὃ χρονολογουμένη ἀπὸ τοῦ 1778.

Ἀκριβῶς εἰπεῖν, τὸ ὑπὸ τοῦ Walter ἱδρυθὲν παγκόσμιον φύλλον μόνον ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1788 ἔλαβε τὸ ὄνομα «Καιροί», τιτλοφορούμενον πρὶν «Daily Universal Register». Τὸ πρῶτον φύλλον τῶν Καιρῶν τῆς 1 Ἰανουαρίου 1788 συνίσταται ἐκ τεσσάρων σελίδων· τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πληροῦται ὑπὸ ἀγγελιῶν. Αἱ ἐξωτερικαὶ εἰδήσεις κατέχουσιν ὀλίγῳ τι πλέον τῆς μιᾶς καὶ ἡμισείας στήλης ἐξ ὧν τέσσαρες παράγραφοι τὰ νέα τῆς Βαρσοβίας, δύο παράγραφοι τὰ τῆς Φραγκοφόρτης, εἷς τὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, δύο τὰ τῶν Παρισίων. Βραχύτατος σχετικῶς χῶρος ἀφιεροῦται εἰς τὰ νέα τοῦ Λονδίνου. Ὑπὸ τὸν τίτλον «Θέατρον» γίνεται μνεία τοῦ δράματος «Ἐρρῖκος Δ΄», διδαχθέντος εἰς Covent Garden, ὡς καὶ τῆς ἐν ἄλλῳ θεάτρῳ διδασκαλίας τοῦ Ἅμλετ. Μία στήλη εἶνε πλήρης σκανδάλων τῆς ἡμέρας, εἶδος φιλολογικόν, διαγραφὲν σήμερον ἀπὸ τῶν καθημερινῶν ἐφημερίδων τοῦ Λονδίνου. Ἐν ἄλλῃ στήλῃ παρέχονται οἱ λόγοι, οἱ ἐπενεγκόντες τὴν μεταβολὴν τοῦ τίτλου τοῦ φύλλου, ἥτις ἐγένετο ἕνεκα ἀποφυγῆς συγχύσεως μετ' ἄλλων Register. Πολιτικὸν πρόγραμμα δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ ἀριθμῷ τοῦ φύλλου τούτου. Οἱ Καιροὶ τῆς 29 Ἰουνίου 1785 εἶχον ὑποδείξει τὴν πορείαν τῆς ἐφημερίδος, βασιζομένην ἐπὶ τῆς προσηλώσεως εἰς τὸ δημόσιον συμφέρον, ὑπεράνω τῶν φατριῶν καὶ πιέσεων τῶν ἰσχυρῶν. Τέλος οἱ Καιροὶ περιέχουσιν ᾠδὴν εἰς τὸ νέον ἔτος. Γνωστοποιεῖται εἷς γάμος καὶ εἷς θάνατος. Αἱ ἀγγελίαι εἶνε περίεργοι, καὶ ἐνδιαφέρουσαι διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐποχῆς, ὁμοιάζουσι δὲ κατὰ πολὺ τὰς σημερινάς.

Ὁ ἱδρυτὴς τῶν Καιρῶν Walter ἀπέθανε τῷ 1847, ἐν ἡλικίᾳ ὀγδοήκοντα περίπου ἐτῶν. Οὐ μόνον ἵδρυσε μεγάλην ἐφημερίδα, ἀλλ' ἐδημιούργησε καὶ ἰδίαν φήμην, παρακαθήσας ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ Κοινοβούλιον. Κατέλιπε μεγάλην ἀκίνητον περιουσίαν, τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν Καιρῶν, καὶ 2,500,000 δραχμάς.

Κατά τινα ἀμερικανικὴν ἐφημερίδα ἐν Ἁγίῳ Λουδοβίκῳ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ἱδρύθη εταιρία πρὸς παρασκευὴν διατετηρημένων ᾠῶν. Ἡ παρασκευὴ αὕτη γίνεται ὡς ἑξῆς: Ἀποχωρίζονται τῶν κελυφῶν τῶν ᾠῶν τὸ λεύκωμα καὶ οἱ κρόκοι καὶ ἀποξηραίνονται, μεθ' ὃ ἐγκλείονται ἐν λευκοσιδηροῖς κυτίοις, ἀπαραλλάκτως πρὸς τὰ ἄλλα διατηρούμενα εἴδη. Ἐκ τῶν οὕτω παρεσκευασμένων ᾠῶν ποσότης, ἴση πρὸς ὅσην δύναται νὰ περιλάβῃ κοχλιάριον τεΐου ἰσοδυναμεῖ κατ' οὐσίαν πρὸς ἓν ᾠόν. Οἱ παρασκευασταὶ βεβαιοῦσιν ὅτι τὰ οὕτω παρεσκευασμένα ᾠὰ δύνανται νὰ διατηρηθῶσιν ἐπὶ τρία ἔτη.

Αἱ ἐκ τῶν τηλεγράφων πρόσοδοι ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ. — Ἀπὸ τῆς πρώτης ἀπριλίου μέχρι τῆς 25 ὀκτωβρίου δηλαδὴ ἐν ἑπταμήνῳ χρονικῷ διαστήματι, αἱ ἐκ τῶν τηλεγράφων εἰσπράξεις ἐν Ἀγγλίᾳ ἀνῆλθον εἰς 27 ἑκατομμύρια φρ. ἤτοι περὶ τὰ 4 ἑκατομμύρια κατὰ μῆνα.

Κατὰ τοὺς ἓξ πρώτους μῆνας τοῦ ἔτους τούτου ἐκ τῶν τηλεγράφων εἰσέπραξεν ἡ Γαλλία μόνον 13, 150,000 φρ. τουτέστι περὶ τὰ 2 ἑκατομμύρια κατὰ μῆνα.

Τὴν προφυλακτικὴν δύναμιν τοῦ ἐμβολιασμοῦ ἀποδεικνύει ἐναργέστατα ἡ ἑξῆς στατιστικὴ περὶ τῆς θνησιμότητος τῶν παιδίων ἐξ εὐλογίας ἐν Βαυαρίᾳ ἔνθα ὁ ἐμβολιασμὸς εἶνε ὑποχρεωτικὸς καὶ ἐν Ὀλλανδίᾳ ὅπου δὲν εἶνε. Ἐπὶ 100,000 παιδίων ἀποθνήσκουσιν:

	Ἐν Ὀλλανδίᾳ	Ἐν Βαυαρίᾳ
Μέχρι τοῦ 1 ἔτους	767,5	232,4
Ἀπὸ τοῦ 1 ἔτους μέχρι τοῦ 5	455	10,2
Ἀπὸ τοῦ 5 ἔτους μέχρι τοῦ 10 ἔτους	145	3,3.

Ἡ μήτηρ κάθηται ἐξηπλωμένη ἐπὶ ἀνακλίντρου ἀναγινώσκουσα μυθιστόρημα γαλλικόν. Ἡ μικρὰ ἀπέναντι γράφει θέματα.

— Βοήθησέ με, μαμμά, νὰ κάμω τὸ ἀγγλικό μου θέμα.

— Περίμενε, παιδί μου, νὰ 'ρθῃ ἡ κουβερνάντα σου. Ἐγὼ ἀγγλικὰ δὲν ἔμαθα.

— Ἄχ, μαμμά, τί καλοὺς γονεῖς ποῦ θὰ εἶχες!

Θεῖος πλούσιος φιλάργυρος εἰς ἀνεψιὸν σπάταλον:

— Διατί δὲν ζῇς καὶ σὺ καθὼς ἐγώ;

— Θὰ ζήσω, θεῖέ μου, ὅταν δὲν μοῦ μείνῃ τίποτε.

— Ποιὸς μοῦ ἤπιε τὸ ρακί, γυναῖκα, ποῦ εἶχα 'ς τὴν μπουκάλα;

— Ἐγὼ τὸ ἤπια· δὲν σου εἶπα πῶς δὲν 'μπορῶ νὰ ὑποφέρω τέτοιο πρᾶμμα 'ς τὸ σπίτι;

Δικαστής. — Ἐπειδή, κατηγορούμενε, ἐλλείπουσιν ἀποδείξεις ὅτι ἔκλεψες τὸ πανταλόνι τοῦ κ. Χ..., κηρύττεσαι ἀθῶος.

Ὁ κατηγορούμενος μένει καθήμενος.

Δικαστής. — Δὲν ἤκουσες; εἶσαι ἐλεύθερος. Εἰμπορεῖς νὰ φύγῃς.

Κατηγορούμενος.—Παρακαλῶ, κύριε εἰρηνοδίκη, νὰ μὲ συνοδεύσῃ 'ς τὸ σπίτι ἕνας χωροφύλακας, γιατί εἶχα ἰδῆ 'μπαίνοντας τὸν κύριον ποῦ ἔχασε τὸ πανταλόνι καὶ φοβοῦμαι μὴ μοῦ τὸ πάρῃ. Τὸ φορῶ....

Ὁ παπποῦς εἰς τὸν μικρὸν Γιάγκο. — «Νὰ τὴ μπουκάλα καὶ πήγαινε νὰ μοῦ φέρῃς μισὴ ὀκὰ κρασί».

Γιάγκος.—Δόσε μου λεπτά, παπποῦ.

Παπποῦς (θέλων νὰ δείξῃ εὐφυΐαν). — Μὲ χρήματα νὰ φέρῃς κρασί; Ἀμ' αὐτὸ τὸ κάνει ὁ καθένας. Ὁ σκοπὸς εἶνε νὰ φέρῃς χωρὶς παράδες.

Ὁ μικρὸς ἀναχωρεῖ· μετὰ 10 δὲ λεπτὰ ἐπανέρχεται καὶ θέτει τὴν φιάλην ἐπὶ τῆς τραπέζης.

Ὁ παπποῦς θελήσας νὰ γεμίσῃ τὸ ποτήριον εὑρίσκει ὅτι ἡ φιάλη εἶνε κενή.

— Τί ἔκαμες, κατηραμένε, ἐδῶ. Αὐτὴ εἶνε ἀδειανή!

Γιάγκος.—Νὰ πιῇ κανεὶς ἀπὸ γεμάτη μπουκάλα εἶνε πρᾶμα ποῦ τὸ κάνει ὁ καθένας. Ὁ σκοπὸς εἶνε νὰ πιῇς ἀπὸ ἀδειανή...

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 978.

'Αριθ. 474 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. | 27 Ἰανουαρίου 1885

Η ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ.

ΤΟ ΠΤΩΧΟΚΟΜΕΙΟΝ.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΣΤ'.

Τὸ κατάστημα ἀρχιτεκτονικῶς φαίνεται ἀδόκιμον· ἠδύνατο μάλιστα νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς στρατών. Τὴν ἀποστολήν του ἐν τούτοις πληροῖ ἐπαρκῶς, μονώροφον καθ' ἅπασαν τὴν ἔκτασιν, καὶ μόνον ἐν τῷ μέσῳ ἔχον δευτέραν ὀροφὴν ἔνθα εὑρηται τὸ διευθυντήριον, ἡ αἴθουσα τῶν συνεδριάσεων τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου, ὄπισθεν δὲ τὰ δωμάτια ὕπνου. Ἐπεθύμουν ν' ἀνεγίνωσκον ἐπὶ τῆς μετωπίδος ἢ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ κατάλληλόν τι ῥητὸν τῆς Γραφῆς ἀναμιμνῆσκον τὴν ἁγιότητα τοῦ χώρου καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ ἀσύλου. Οὐδὲν ἄξιον παρατηρήσεως ἐμφανίζεται κατὰ τὸν διάδρομον διήκοντα διὰ παντὸς τοῦ μήκους τῆς οἰκοδομῆς. Ὀλίγιστοι γέροντες στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν βακτηριῶν των, ἔσυρον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον στεῤῥῶς τὰ βήματά των ἐπὶ τοῦ δαπέδου τοῦ διαδρόμου. Ἡ ζωὴ καὶ ἡ εὐθυμία, δύο παραγωγικαὶ τοῦ θορύβου αἰτίαι, ἐφαίνοντο φεύγουσαι τὸ ἄσυλον ἐκεῖνο τῆς βεβιασμένης εἰρήνης καὶ τῆς σιωπῆς.

Ἔβλεπον τοὺς γέροντας ἀληθῆ τῆς ζωῆς καὶ τῆς κακοδαιμονίας ναυάγια καταναλίσκοντας ὡς ἠδύναντο καὶ ἐβούλοντο τὰς ὥρας, αἵτινες ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ὧραι σχολῆς. Δικαία ἀνάπαυλα μετὰ τηλικαύτην βιωτικὴν τρικυμίαν. Οἱ μὲν ἐπλανῶντο εἰς τὸ εὐρὺ προαύλιον τοῦ ἀσύλου θερμαινόμενοι ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας, ἕτεροι διελέγοντο ἠρέμα πρὸς ἀλλήλους, συρόμενοι ἀπὸ δωματίου εἰς δωμάτιον, καὶ ἄλλοι ἀνέπαυον τὸ ταλαιπωρηθὲν σῶμα ἐπὶ τῆς κλίνης. Εἶχον προγευματίσει, καὶ ἐγνώριζον ὅτι θὰ δειπνήσωσιν· ἡ ἀμφιβολία δὲν ἀπησχόλει τοὺς λογισμούς των. Πόσοι θὰ ἐζήλευον τὴν θέσιν των, ἐν τῷ ἀτελευτήτῳ τούτῳ σταδίῳ τῆς αἰωνίας πάλης, ἥτις λέγεται ζωή;...

Ἡ δυστυχής, ἡ πικρὰ προνομία τῆς ἀπολύτου πενίας, ἤνοιξεν αὐτοῖς τὰς θύρας τοῦ ἀσύλου. Εἰσῆλθον ἐκεῖ γυμνοὶ σχεδόν, κατεσκληκότες, πελιδνοὶ ἐκ τῆς πείνης καὶ τοῦ μαρτυρίου. Τοὺς ὑπεδέχθη ἡ φιλανθρωπία μὲ ἀνοικτοὺς ἱσταμένη τοὺς βραχίονας· ἐκάθηρεν αὐτούς, τοὺς ἐνέδυσε, τοὺς ἐσίτισε καὶ ἐστάλαξεν εἰς τὴν ψυχήν των θείας παραμυθίας βάλσαμον. Ἐντὸς τοῦ ἀσύλου εὑρίσκουσι τῶν παρελθουσῶν ἡμερῶν των τὴν σχετικὴν ἄνεσιν, καὶ ἐὰν ἀπώλεσαν τὴν νεότητα, ἐὰν τὸ πρόσωπόν των ἠὐλάκωσε τῆς συμφορᾶς ἡ βαθυτάτη ῥυτίς τὴν δὲ κεφαλήν των ἐπάγωσε τῆς ἡλικίας ἡ πυκνὴ χιών, δὲν ἀπώλεσαν ὅμως τὴν ἐλπίδα ἥτις ὅσῳ καὶ ἂν ᾖ ἀσθενής, ὅσῳ καὶ ἂν προφέγγῃ ἀμυδρῶς παρὰ τὸ κνέφας τῆς ζωῆς, εἶναι τὸ ἰσχυρότατον ἠθικὸν ἔρεισμα τὸ συντρέχον ὅπως ὑπομείνῃ ὁ θνητὸς τὸ ἄχθος τοῦ παρόντος, καὶ ποίου παρόντος;... νὰ ἐπαιτῇ τὸν ἄρτον, νὰ ζῇ διὰ τοῦ ἐλέους, διὰ τοῦ οἴκτου τῶν ὁμοίων του...!

Ἐστερήθησαν τὴν οἰκογένειάν των, ἀλλ' εὗρον οἱονεὶ τὴν ἀνταύγειάν της εἰς τὸν μικρὸν ὅμιλον τοῦ κοινοῦ δωματίου των. Ἐστερήθησαν τὴν τράπεζάν των, ἀλλ' ἐπανεῦρον αὐτὴν εἰς τὸ ἑστιατόριον τοῦ ἀσύλου. Ἐστερήθησαν τὴν κοινωνίαν, ἀλλὰ τὴν ἀνεπλήρωσαν διὰ τῆς τοῦ καταστήματος. Εἶνε βεβαίως πικρὰ ἡ ἀναπλήρωσις, ἀλλ' ἡ ἐπαιτεία δὲν εἶναι πικροτέρα; Ἀφοῦ τοὺς ἐσφράγισεν ὁ δάκτυλος τῆς δυστυχίας, ἠδύνατο ν' ἀπομείνῃ πλέον εἰς αὐτοὺς τὸ δικαίωμα τῆς ἐκλογῆς; ἀφοῦ ἡ εἱμαρμένη ἀπέλυσε κατὰ τῆς πολιᾶς κεφαλῆς των τὸν τυφῶνα τῆς ἀνάγκης, ἓν ἀπέμενεν αὐτοῖς μέλημα· πῶς νὰ καταστήσωσιν ἧττον ἐπώδυνον τὸν δεινὸν τῆς δυστυχίας ὑετόν. Καταφυγόντες ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ ἀσύλου ἐσώθησαν καὶ ἴσως ἐλυτρώθησαν ἀπὸ τοὺς σπαραγμοὺς ἀνασταλείσης κατάρας κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ των καὶ τῆς Προνοίας, ἐάν, συρόμενοι εἰς τὰς ἀγυιὰς καὶ ἐπαιτοῦντες τὸν ἄρτον τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς ταπεινώσεως, ἔβλεπον ἐλαύνουσαν τὴν ἅμαξαν ἀνδρός, μεθ' οὗ εὐθύμησαν ἔφηβοι, χωρὶς νὰ φαντάζωνται, ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ κατεδικάζοντο εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον ὁ εἷς, θὰ ἐθερμαίνετο παρὰ τὴν ἑστίαν του ὁ ἄλλος, καὶ ἀνακεκλιμένος ἐπὶ μεταξίνου ἀνακλίντρου θὰ ἐθαύμαζε τὰ σπάνια φυτὰ τῆς αἰθούσης του, διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ὁποίων δαπανᾷ μυριάδας!

Ἃς ἐπιθεωρήσωμεν τὸν τρόπον τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον, καὶ τὴν ἡμερησίαν δίαιταν τῶν πολιῶν ναυαγῶν. Εἴπον ἤδη, ὅτι ἡ θλιβερὰ τῆς ἀνεχείας καὶ ἐγκαταλείψεως προνομία ἀνα-

πεταννύει αὐτοῖς τὰς θύρας τοῦ ἀσύλου. Εἰσερχόμενοι ὑφίστανται γενικὸν καθαρτήριον λουτρόν, ἡ κόμη καὶ τὸ γένειον κείρονται ὑπὸ εἰδικοῦ τοῦ καταστήματος κουρέως· λινοστολὴ καινουργὴς παρέχεται αὐτοῖς καὶ ἐνδυμασία ἀνάλογος τῆς ἐποχῆς. Ἐγείρονται κατὰ βούλησιν, οὐδέποτε ὅμως ἡ ἔγερσις ἀργεῖ πέραν τῆς 6ης ἢ 7ης πρωϊνῆς ὥρας. Ἐγερθέντες σπεύδουσι συνήθως εἰς τὴν ἐκκλησίαν, μεθ' ὃ λαμβάνουσι τὸ πρωϊνὸν ἀκράτισμα ἐκ καφφὲ συνήθως μετ' ἄρτου ἀφθόνου. Τὸ μεταξὺ τῆς πρωΐας καὶ τῆς μεσημβρίας χρονικὸν διάστημα ἀναλίσκουσιν εἴτε εἰς τὸ κηπάριον τοῦ ἀσύλου καὶ τὰ θαμνοσκεπῆ χωρίσματα καὶ τὰς πρασιὰς τοῦ προαυλίου, εἴτε εἰς τὸ μαγειρεῖον, εἴτε ἐντὸς τοῦ καταστήματος διαλεγόμενοι περὶ τῶν παρελθόντων καὶ τῶν ἐνεστώτων ἴσως, βεβαίως ὅμως οὐχὶ καὶ περὶ τῶν γηΐνων μελλόντων.... Οἱ ἰσχυρότεροι τούτων ἐφάπτονται, βουλόμενοι, τῆς ἐσωτερικῆς διατάξεως τοῦ ἀσύλου· οἱ ἀσθενέστεροι ἄγουσι σχολήν. Ἐπιστάσης τῆς μεσημβρίας κρούει ὁ κώδων καλῶν εἰς τὸ ἑστιατόριον. Δὶς τῆς ἑβδομάδος κατὰ Πέμπτην καὶ Κυριακὴν παρατίθεται κρέας, πεντάκις δὲ ὄσπρια, ζυμαρικά, χορταρικὰ μετ' ἐλαίου καὶ βουτύρου παρεσκευασμένα. Τὸ δεῖπνον εἶναι λιτότερον, ἀποτελούμενον ἐξ ἄρτου μόνον καὶ τυροῦ ἢ ἐλαιῶν ἀναλόγως τῆς ἡμέρας. Γεῦμα καὶ δεῖπνον εὐφραίνει τέταρτον ὀκᾶς ῥητινίτου ἡμερησίως παρεχομένου εἰς δύο δόσεις· ὁ ἄρτος εἶνε ἄφθονος καὶ ἐπαρκὲς τὸ μαγείρευμα. Εἰς τοὺς πάσχοντας εἴτε ἐκ φυσικῆς αἰτίας, εἴτε ἐξ ἀδυναμιῶν τοῦ βαθυτάτου γήρατος παρέχεται πάντοτε ζωμός, ὡς μοὶ εἶπον.

Ἤδη ἐνύκτωσεν, ἀνέρχονται δὲ εἰς τὰς κλίνας των οἱ γέροντες περὶ τὴν 7ην ἢ 8ην ὥραν. Τὰ ὑπνωτήριά εἰσιν αἴθουσαι μεγάλαι δώδεκα περιλαμβάνουσαι κλίνας, ἢ δωμάτια εὐρέα τεσσάρων κλινῶν χωρητικότητος. Ἕκαστος τῶν γερόντων ἔχει ἰδίαν κλίνην μετὰ παχείας σχετικῶς κλινοστρωμνῆς, σκεπάσματα ἐπαρκῆ καὶ *δουλάπιον*, ἔνθα ἀποθέτει τὰ νυκτερινὰ σκεύη. Ἡ καθαριότης τῶν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων δωματίων εἶναι ἀξία προσοχῆς· τὰ σκεπάσματα βαπτίζονται συνεχῶς ἐντὸς ζέοντος ὕδατος, προνοίας ἕνεκα. Διὰ τοὺς ἀκαθάρτους ἢ ἀπροσέκτους ὑπάρχουσι ποιναὶ ἀναγόμεναι εἰς στερήσεις παρέργων ἀπολαύσεων οἷον καπνοῦ καὶ λοιπῶν. Ὁ ῥίψας λόγου χάριν χαμαὶ τὸ σιγάρον του τιμωρεῖται διὰ στερήσεως ἐπὶ δεκαπενθήμερον τοῦ ποθητοῦ οἴνου, πρὸς ὅν, ὑποθέτω, τρέφουσιν ἰδιαιτέραν συμπάθειαν οἱ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ ἡμῶν τοῦ Πτωχοκομείου. Ὁ ἀμελήσας τὴν ἔγκαιρον ἐξαγωγὴν τῶν νυκτερινῶν σκευῶν, τιμωρεῖται διὰ στερήσεως ἐπὶ ἑβδομάδα τοῦ φαγητοῦ, συντηρούμενος διὰ μόνου ἄρτου καὶ ὕδατος. Ἐνίοτε ἡ ἀνάγκη τῆς λήθης τῶν δυστυχημάτων παρακινεῖ τοὺς ἐξελθόντας νὰ σπείσωσι γενναίως εἰς τὸν Βάκχον, ἐὰν συμπέσῃ νὰ ἔχωσι κέρμα τι· ἐπανερχόμενοι εἰς τὸ κατάστημα ἐν τῇ μακαρίᾳ ἐκείνῃ καταντήσει σημειοῦνται, τὴν δ' ἐπαύριον τιμωροῦνται διὰ τῆς στερήσεως τοῦ καφφέ, καὶ τῆς σκληροτέρας τοῦ οἴνου. Ταὐτὸ συμβαίνει καὶ ἂν ἀπειθήσωσιν, ἂν ὑβρίσωσι καὶ λοιπά. Ἐννοεῖται ἐν τούτοις, ὅτι τῆς ἐπιεικείας τὸ πνεῦμα καὶ τῆς φιλανθρωπίας πρυτανεύει ἐντὸς καταστήματος, ὅπερ ἡ φιλανθρωπία ἤγειρεν οὐχὶ ὅπως σωφρονίσῃ πλέον, ἀλλ' ὅπως παραμυθήσῃ. Τὸ Πτωχοκομεῖον δὲν εἶναι παιδευτήριον ἐφήβων εἰσερχομένων εἰς τὴν ζωήν· εἶναι ἄσυλον γερόντων ἐξερχομένων ἐξ αὐτῆς.

Ἐμνημόνευσα μέχρι τοῦδε ἀνδρῶν. Μή τις ὑπολάβῃ ἐν τούτοις, ὅτι τὸ Πτωχοκομεῖον εἶναι μοναστήριον ἐξ οὗ ἐκ πνεύματος προκαταβολικοῦ ἐξορκισμοῦ τοῦ Σατανᾶ ἀπεκλείσθη πᾶν θῆλυ. Εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον τῶν Ἀθηνῶν διατρίβουσι καὶ γυναῖκες. Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡ θέα των εἶναι ἀκίνδυνος, ἢ ἐὰν ἀποβαίνῃ κινδυνώδης, ὁ κίνδυνος ἔγκειται εἰς τὴν σπουδὴν μεθ' ἧς τρέπεταί τις εἰς φυγὴν πρὸ τοιούτου *ὡραίου φύλου*. Εἰσὶ γραῖαι ῥικναί, εἰς ἴδια διατρίβουσαι δώματα, καὶ εἰς ἴδιον ἑστιατόριον τρώγουσαι. Ἡ δυστυχία δὲν ἀναγνωρίζει φῦλον, ἀλλ' οὔτε ἡ φιλανθρωπία. Ἐὰν ἐκείνη πλήσσῃ ἀδιακρίτως, αὕτη βαλσαμόνει καὶ παραμυθεῖ ἀδιακρίτως ἐπίσης.

Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν προσφύγων τοῦ Πτωχοκομείου ἀνέρχεται μέχρι τῶν 160 ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Τούτους δύναταί τις νὰ ὑποδιαιρέσῃ πρῶτον κατὰ φῦλον μὲ τὰς ἑξῆς ἀναλογίας· ἄνδρες 115, γυναῖκες 45· δεύτερον κατὰ κρᾶσιν καὶ ἡλικίαν ὡς ἑξῆς· οἱ δυνάμενοι νὰ αὐθυπηρετῶνται ἐκ τῶν ἀνδρῶν περὶ τοὺς 60, οἱ λοιποὶ ἀνίκανοι νὰ χρησιμεύσωσιν ἀπολύτως καὶ δὴ καὶ νὰ κινῶνται. Αἱ αὐταὶ περίπου ἀναλογίαι τηροῦνται καὶ ὡς πρὸς τὰς γυναῖκας. Οἱ εἰς βαθύτατον ἐλάσαντες καὶ ἐλάσασαι γῆρας κατάκεινται εἰς δωμάτια ἴδια δι' ἕκαστον φῦλον, ἀλλ' ἀναμίξ. Τὰ δωμάτια ταῦτα εὕρηνται ἐκτὸς τοῦ κυρίου οἰκοδομήματος, εἰσὶ δὲ οἱονεὶ παραρτήματα ἐγερθέντα κατὰ τὴν ἀρκτικὴν τοῦ γηπέδου πλευρὰν καὶ μὴ ὁρατὰ ἀπὸ τῆς εἰσόδου. Ἔσχον τὸ θάρρος νὰ τὰ ἐπισκεφθῶ. Παρακαλῶ τὸν ἀναγνώστην νὰ μὴ μοῦ καταγνώσῃ μεγαλαυχίαν· χρειάζεται θάρρος ν' ἀτενίσῃ τις ἐγγύτατα τηλικαύτην ἀθλιότητα, νὰ ἴδῃ τὸν ὅμοιόν του ἀκίνητον ἐπὶ σεσηπυίας στρωμνῆς ἀποζούσης ἐξ ἀκαθαρσίας καὶ δυσπροσίτου ἐκ λόγων εὐνοήτων καὶ δεδικαιολογημένων. Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τὰς γεννηθείσας ἐν ἐμοὶ ἐντυπώσεις! Μέλη παράλυτα, κεφαλὴ κεκλιμένη σταθερῶς πρὸς τὸ στῆθος, ὀφθαλμοὶ σβεσθέντες, φωνὴ ἐξερχομένη οἱονεὶ ἐκ τοῦ βάθους τάφου, καὶ δι' ὅλης τῆς καταστροφῆς ἐκείνης ἀσθενὲς πνεῦμα ζωῆς θερμαῖνον ἔτι φρικτὴν εἰκόνα τῆς ἀνθρωπίνου ἀθλιότητος. Διατί

ζῶσι τέλος πάντων; Ὁ ἀπηνὴς Χάρων εἶναι ἆρά γε τυφλός; Καθ' ἣν ὥραν κατασυντρίβει τὴν νεότητα, τὴν ἐλπίδα, τὸ κάλλος, τὴν χρησιμότητα, φείδεται τοῦ πτώματος ὅπερ κυλίεται ἄταφον ἐπικαλούμενον τὸ ταχὺ ἔλεός του! Ἀποφεύγων νὰ δώσω πιστὴν τῆς εἰκόνος ἐκείνης περιγραφὴν προσφέρω ὑπηρεσίαν εἰς τὸν ἀναγνώστην, καὶ ἴσως σώζω ἀπὸ τῶν δακρύων τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ἀναγνωστρίας. Ἓν μόνον ἐπεισόδιον θὰ παρενείρω· τὸ ἐσημείωσα ἰδιαίτατα, ὅτε, πάσχων, παρὰ τὴν στρωμνὴν ἀθλίου νεκροῦ ἀτάφου, τὸ εἶδον ἐκτυλιχθέν. Ὀλίγον περαιτέρω ἐμοῦ γραῖα γυνὴ πρὸ χρόνων ἀκίνητος ἐκράτει παροψίδα τροφῆς, ἣν ἔλειχε διὰ τῶν χειλέων καὶ τῆς γλώσσης· παρ' αὐτὴν γυνὴ μέσης ἡλικίας ἔκλαιε πικρῶς· ἦτο ἡ κόρη της. Ἐπανεύρισκε τὴν μητέρα της εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον ζῶσαν, ἀλλὰ νεκράν. Τὰ δάκρυα τῆς ἀτυχοῦς ἦσαν κολλητικά.... Εἶχον ἐγκαρτερήσει ἐν μέσῳ τῆς ἀτμοσφαίρας ἐκείνης, μελετῶν τὰς ἀθλιότητας τῶν θνητῶν, καὶ ἐνοχλούμενος ὑπὸ τῶν μυιῶν, αἵτινες ἵπταντο περὶ τὴν κεφαλήν μου, ἀλλὰ δὲν ἀντέσχον πρὸ τηλικούτου θεάματος θυγατρὸς θωπευούσης ἀναίσθητον μητέρα, ἀνίκανον νὰ φαιδρυνθῇ ἐκ τῶν ἀσπασμῶν κόρης ἀγαπητῆς. Ἀπεμακρύνθην ἐν τάχει.

Τοὺς σκοποῦντας νὰ ἐπισκεφθῶσί ποτε τὸ Πτωχοκομεῖον πρέπει νὰ θωρακίσω ἀπὸ τοῦδε κατ' ἀπροσδοκήτου τινὸς καὶ ὀδυνηρᾶς ἐκπλήξεως. Ἐννοῶ τὸ πλῆθος τῶν τυφλῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν. Οὐδὲν ῥητορικὸν σχῆμα μεταχειρίζομαι ἀναγράφων, ὅτι κατεπλάγην, ἐμηδενίσθην σχεδὸν ἐκ τῆς ἐντυπώσεως, ὅτε εἶδον διερχομένους βραδέως πρὸ ἐμοῦ τοὺς δυστυχεῖς, οἵτινες ἐβυθίσθησαν ζῶντες εἰς τὸ ἀτελεύτητον σκότος. Ἰδοὺ ἔφηβος δυστυχής· εἶνε ὠχρότατος, βαδίζει κλονιζόμενος, διότι ἐτυφλώθη ἀρτίως. Θὰ συνειθίσῃ ἆρά γε εἰς τὴν αἰωνίαν νύκτα, εἰς ἣν τὸν ἔρριψεν ἡ ἀνελεήμων μοῖρά του; Ὀνομάζεται Νικόλαος Γουλιέλμος καὶ εἶνε Κερκυραῖος. Ἰδοὺ τυφλὸς ἀνήρ, ἀκμαῖος τὴν ὄψιν καὶ τὸ σῶμα. Ἀλλὰ τί ὠφελεῖ ἡ ἐπὶ τοῦ σώματος διακεχυμένη ῥώμη καὶ τὸ σφρῖγος τῶν χειρῶν; Ἰδοὺ Κρὴς στιβαρώτατος· διατί νὰ μὴ πέσῃ νεκρὸς ὅτε ἐμάχετο κατὰ τῶν τυράννων; Διέρχονται ἀδιαλείπτως πρὸ ἐμοῦ ἄφωνοι, στυγνοί, ἐγκαταλελειμμένοι, στενάζοντες, ῥάβδον κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἐπὶ τοῦ προσώπου φέροντες κεχαραγμένην τὴν ἀπαισίαν τῆς ὀδύνης σφραγῖδα.... Ἰδοὺ γέρων κατακείμενος ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ μακροῦ μαρτυρίου του. Εἶνε Χῖος· ἐπὶ τοῦ προσώπου φέρει τῆς εὐγενείας τὸν τύπον· παρ' αὐτὸν ἕτερος γέρων ὄρθιος ἐπιδαψιλεύει μετὰ στοργῆς προθύμους ὑπηρεσίας. Εἶναι ὁ ἀδελφός του. Θύματα ἀγρίου τυφῶνος ἐσώθησαν ἀμφότεροι ὑπὸ τὴν φιλόξενον στέγην τοῦ ἀσύλου. Ποία κόλασις ἱκανὴ νὰ ἁγνίσῃ τὴν τερατωδεστέραν συρροὴν ὅλων τῶν ἐγκλημάτων;...

Ἀλλ' ἰδοὺ μεσῆλιξ τις ἀνερχόμενος τὰς βαθμίδας τῆς μικρᾶς ἐσωτερικῆς κλίμακος· τὰ βήματά του δὲν ὁδηγεῖ ἡ ῥάβδος, κ' ἐν τούτοις εἶναι τυφλός. Ἀνῆλθεν, ἐστράφη ἀριστερά, ἔφθασεν ἀβιάστως εἰς τὸ δωμάτιόν του, ἔλαβε τὴν στρόφιγγα, ἤνοιξε καὶ εἰσῆλθε· τὸν ἠκολούθησα παραχρῆμα. Ὁ τυφλὸς οὗτος εἶνε ἐκ τῶν περιεργοτέρων φαινομένων τοῦ Πτωχοκομείου. Ὀνομάζεται Φραντζέσκος καὶ εἶνε Ὑδραῖος. Ἅμα εἰσελθὼν ἐβάδισε πρὸς τὴν κλίνην του καὶ ἡτοιμάζετο νὰ καθήσῃ ὅτε ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ ἀσύλου κ. Δεικτάκης [1]) ὅστις εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ ξεναγῇ προσωπικῶς ἀπέτεινεν αὐτῷ ἠδέως τὸν λόγον. Ὁ Φραντσέσκος ἔστη εὐλαβῶς, ἀντεχαιρέτισε, καὶ ἀφήρεσε τὸ μελανὸν μάλλινον κάλυμμά του. Μοὶ εἶχε λαλήσει πρὸ μικροῦ περὶ τοῦ τυφλοῦ τούτου ὁ κ. ἀντιπρόεδρος ὥστε διετέλουν ἐν ποιᾷ τινι γνώσει τῶν κατ' αὐτόν.

— Καλημέρα, κὺρ Φραντσέσκο, τῷ εἶπον.

Ὁ τυφλὸς ἐξεπλάγη ἀκούσας ξένην καὶ ἀσυνήθη φωνήν.

— Μὲ συγχωρεῖς ἐὰν σὲ ἠνώχλησα, ἐπανέλαβον· θὰ θέλῃς ἴσως νὰ ἀναπαυθῇς, ἀλλὰ δὲν ἤθελα νὰ φύγω ἀπὸ τὸ κατάστημα χωρὶς νὰ σὲ ἰδῶ. Ἤκουσα τόσα καλὰ πράγματα δι' ἐσέ....

Προφανῶς ἡ φιλαυτία τοῦ τυφλοῦ ἐκολακεύθη· τὸ ἱλαρὸν πρόσωπόν του ἐγένετο ἱλαρώτερον, τὰ χείλη του διεστάλησαν καὶ συμπλέξας ἐν εἴδει προσευχῆς τὰς χεῖρας μοὶ ἀπηύθυνεν ἐν ἐγκαρδίον «Καλημέρα, κύριε» πλῆρες εἰλικρινείας καὶ ἀγαθότητος.

— Ὄχι, ὄχι, κάτσε κύριε, ἐπεφώνησε· δὲν εἶμαι κουρασμένος.

— Μοὶ εἶπον ὅτι εἶσαι λαμπρὸς ψάλτης, ὅτι γνωρίζεις ἀπ' ἔξω ὅλας τὰς ἀκολουθίας καὶ ὅτι ἐὰν μεταξὺ ὅλων τῶν ψαλτῶν τῶν Ἀθηνῶν ἐγίνετο διαγωνισμός, θὰ ἐκέρδιζες βεβαίως τὸ βραβεῖον.

Τὸ πρόσωπον τοῦ τυφλοῦ ἐφαιδρύνθη ἐπὶ μᾶλλον· οὐδὲν ἴχνος ὀδύνης παρετήρησα ἐπ' αὐτοῦ. Ἐφαίνετο εὐχαριστημένος ἐκ τῆς θέσεώς του, καὶ τοῦτο μὲ ἐξέπληξεν.

— Εἶναι πολὺς καιρὸς ἀφ' ὅτου.... καὶ ἐδῶ ἐσταμάτησα μὴ θέλων νὰ προφέρω τὴν τρομερὰν λέξιν.

Ὁ τυφλὸς ἐνόησε φαίνεται καὶ μετὰ φωνῆς μᾶλλον περιχαροῦς

— Οὔ, οὔ, ἀπήντησεν· ἀπὸ μικρός· ἤμουν τριῶν τεσσάρων χρόνων· ἡ μάνα μου... ἆ! ἡ καϋμένη τί ἐτράβηξε μαζύ μου· μοναχή της μ' ἐμάνθανε

[1]) Δράττομαι τῆς εὐκαιρίας ὅπως μνημονεύσω πάνυ εὐφήμως τοῦ ἀξιοτίμου τούτου ἀνδρὸς ἀφιερώσαντος πάσας τὰς ὥρας αὐτοῦ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ εὐεργετικοῦ ἀσύλου, οὗτινος εἶνε ἀντιπρόεδρος. Ἐντὸς τοῦ καταστήματος καὶ ἔξω ἤκουσα γενικῶς μνημονευόμενον εὐγνωμόνως τὸ ὄνομα τοῦ κ. Δεικτάκη. Μνημονεύω ἐπίσης καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ κ. Ι. Πατρικίου γραμματέως τοῦ ἀσύλου καὶ ἐκπληροῦντος μετὰ ἀφοσιώσεως καὶ ἀφιλοκερδείας τὰ ἐκ τῆς θέσεώς του καθήκοντα.

γράμματα· καὶ ποῦ, ς' ἐκεῖνο τὸν καιρό! Ἀρνήθηκε τὸν κόσμο γιὰ μένανε.

— Φαντάζομαι μὲ πόσην εὐγνωμοσύνην καὶ συγκίνησιν θὰ ἐνθυμῆσαι τὴν δυστυχῆ μητέρα σου· ποιὸς ξεύρει ἐὰν ὁ καϋμός σου δὲν τὴν ἐθανάτωσε πρόωρα.

— Μπά! ἀμ ζῇ, ἀπήντησεν εὐθύμως ὁ Φραντσέσκος.

— Τί λές; ζῇ ἡ μητέρα σου;

— Μάλιστα, ἀμ εἶνε γρηά· (ὡσὰν νὰ εἶχον ἀνάγκην τοιαύτης βεβαιώσεως)· κάθεται ἐκεῖ κοντὰ 'ς τὴν Μητρόπολι μὲ τὸν γαμπρό της· δὲν 'μπορεῖ νὰ περιπατήσῃ καὶ δὲν 'βγαίνει ἔξω.

Τὸ πρόσωπον τοῦ Φραντσέσκου οὐδεμίαν παρουσίαζεν ἀλλοίωσιν.

— Πηγαίνεις τοὐλάχιστον καμμιὰ φορὰ νὰ τὴν *βλέπῃς*;

— Οὔ, μάλιστα 'ς τοὺς δυὸ τρεῖς μῆνας μιὰ φορά· οὔ, ἡ καϋμένη τί τράβηξε μαζύ μου. Ἐμαρτύρησεν ἡ καμμομοῖρα. Ἐκλείσθηκε μέσα 'ς τὸ σπῆτι ἐξ αἰτίας μου, καὶ ἀγάλια ἀγάλια μ' ἐμάθαινε τὴ λειτουργία. Ὅποιος συγγενής της ἐρχότανε ἀπὸ τὸ ταξεῖδι, τοῦ γύρευε βιβλία γιὰ 'μένα καὶ ὅλο μὲ ἐδιάβαζε.

Ἔβλεπον τὸν τυφλόν, ἀλλ' ὁ νοῦς μου ἀπησχολεῖτο μὲ τὴν μητέρα του· ἤθελον νὰ γνωρίσω τὴν κατάκοιτον γραῖαν, τὴν καταδικάσασαν ἑαυτὴν εἰς ὅλας τὰς στερήσεις διὰ νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰ καθήκοντα τῆς φιλοστοργίας της.

— Κ' ἔτσι μὲ τὸν καιρὸν ἐπανέλαβεν ὁ Φραντσέσκος, ἔμαθα ἀπ' ἔξω ὅλα τὰ γράμματα.

Παρὰ τὸ προσκεφάλαιον ἔκειτο βιβλίον περιέχον ἁπάσας τὰς ἀκολουθίας τῶν Κυριακῶν. Τὸ ἠνοίξαμεν κ' ἐρωτήσαμεν τὸν Φραντσέσκον ἐὰν ἠδύνατο νὰ μᾶς ἀποστηθίσῃ ἐκ δεδομένης σελίδος.

Ὑποθέτω, ὅτι ἐὰν εἶχεν ὀφθαλμούς, θὰ ἐτόξευε βλέμμα ὑπερηφάνου προκλήσεως. Τοσαύτην πεποίθησιν ἐξέφραζε τὸ πρόσωπόν του.

Ἡ ἀκριβεστάτη ἀποστήθισις τοῦ τυφλοῦ μοὶ προὐξένησεν ἐντύπωσιν. Ἐλέγομεν αὐτῷ νὰ μᾶς εἴπῃ τὰ τροπάρια δεδομένης ἀκολουθίας, παραχρῆμα δὲ ἤρχιζεν ἀπαγγέλλων ἀπταίστως, ἵστατο ἀκριβῶς εἰς τὰ κόμματα καὶ τὰς τελείας, καὶ ἔτρεχεν ἀπαγγέλλων ὡσεὶ ἐν ἀναγνώσει. Ἐστρέφομεν πεντήκοντα σελίδας ὄπισθεν, ἐλέγομεν αὐτῷ τὴν ἑορτήν, ἣν ἐμνημόνευεν ἡ σελίς, καὶ πάραυτα ὁ Φραντσέσκος ἤρχιζε τὴν ἀπαγγελίαν τῶν τροπαρίων ἱστάμενος κανονικῶς, καὶ προφέρων ἀκριβῶς πρὸς τὸ κείμενον. Ἔστρεφον ἑβδομήκοντα σελίδας ἔμπροσθεν. Ὁ Φραντσέσκος ἑτοίμως ἤρχιζεν ἀπαγγέλλων συμφώνως πρὸς τὸ βιβλίον· οὐδὲ ἓν λάθος, οὐδὲ μία παράλειψις.

Ἠρώτησα τὸν τυφλὸν ἐὰν ἔχῃ ἀσθενῆ ἀνάμνησιν τοῦ κόσμου, ἐὰν ἐνθυμῆται τὴν ἀνθρωπίνην μορφήν, τὰ χρώματα, τὰ φυτά. Οὐδὲν ἀπολύτως ἐνθυμεῖται. Ἐὰν αἴφνης ἀνέβλεπε ἔπρεπε νὰ τὸν διδάξῃ τις τί εἶναι τὸ χῶμα, τί τὸ ἐρυθρὸν καὶ τὸ λευκόν, τί ὁ ἄρτος, ὃν τρώγει, τί τὸ ὕδωρ, ὅπερ πίνει. Καὶ τοι ζῶν ὑπὲρ τὰ 55 ἔτη ἐπὶ τῆς γῆς, θὰ ἦτο ξένος ἐὰν ἀνέκτα τὰ στιγμιαίως ἐν τῇ νηπιότητί του διαλάμψαν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του φῶς. Παράδοξος ἀντίθεσις! Τυφλὸς νὰ ἦναι κάτοικος τοῦ κόσμου· βλέπων νὰ ἦναι ξένος καὶ ἄγνωστος.

Τοῦ Φραντσέσκου τὰ πλεονεκτήματα δὲν εἶνε μόνον ἡ ἠχηρὰ φωνή, ἡ μνήμη, ἡ πλήρης ἐκ στήθους γνῶσις τῶν ἀκολουθιῶν, ἡ ἄνευ ὁδηγοῦ καὶ ὅλως ἄκοπος εὕρεσις τῆς θύρας τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῆς ἐν αὐτῇ θέσεώς του. Ὁ τυφλὸς εἶνε καὶ ἀνθοκόμος· περιποιεῖται 450 *γλάστρας* γαροφαλέων εὑρισκομένων εἰς τὸ κηπάριον τοῦ ἀσύλου, τοσαύτην δ' ἀπέκτησεν εἰδικότητα, ὥστε δύναται διὰ μόνης τῆς ἁφῆς νὰ διαγνώσῃ ἐὰν τὸ φυτὸν ἦναι ἀσθενές, ἐὰν ἐποτίσθη, ἐὰν πρέπῃ νὰ ποτισθῇ καὶ λοιπά. Ψαύει ἁπλῶς ἓν φύλλον καὶ ἀποφαίνεται ὅτι ἡ γαρουφαλιὰ ἔχει *γτιχιό*· μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ἡμέρας τὸ φυτὸν κιτρινίζει καὶ μετὰ μικρὸν ξηραίνεται ἐντελῶς. Μοὶ ἔλεγεν, ὅτι ἡ γαρουφαλιὰ θέλει προσοχὴν εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ ἰδίως εἰς τὸ πότισμα· τὸ νερὸ πρέπει νὰ ἦναι *ζυγιασμένο*· «δυὸ σταλαματιαῖς ποιὸ πολύ, ξεράθηκε τὸ λουλοῦδι».

Ἀπησχόλησα πλέον τοῦ πρέποντος ἴσως τὸν ἀναγνώστην μὲ τὸν τυφλὸν τοῦτον, ὃν ἀγνοῶ ἂν πρέπῃ νὰ ὀνομάσω δυστυχῆ· τοὐλάχιστον δὲν μοὶ ἐφάνη τοιοῦτος. Θὰ εἶχεν ἴσως περιέργειαν τινὰ νὰ γνωρίσῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἔπασχε. Ποθεῖ τις θερμῶς ὅ,τι ἐγνώρισε, ὅ,τι ἀπώλεσε, χωρὶς νὰ παύσῃ καὶ μετὰ τοῦτο νὰ τὸ ἀγαπᾷ καὶ χωρὶς νὰ ἐλπίζῃ νὰ ἴδῃ πλέον. Ἀλλ' ὁ Φραντσέσκος οὐδὲν εἶχε γνωρίσει. Ἡ τοῦ κόσμου μνήμη καὶ ἡ γνῶσίς του ἦτο σκοτεινὴ ὅπως καὶ οἱ ὀφθαλμοί του. Τὸ παρελθὸν δὲν εἶχεν ἀφήσει αὐτῷ πόθους, ἀποπτάντας ἤδη καὶ σπαράσσοντας τὸν δυστυχῆ τυφλόν, ὅστις ἐρωτώμενος περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῶν τέρψεών του ἀξιολογώτατα ἠδύνατο ν' ἀπαντήσῃ: δὲν ποθῶ τὸ ἄγνωστον.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

Ὁ διευθύνων τὸ γραφεῖον στατιστικῆς τῆς Βέρνης ὑπελόγισεν ὅτι ἐὰν ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης ἐξακολουθεῖ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι κατὰ τὰς νῦν παρατηρουμένας ἀναλογίας, κατὰ τὸ ἔτος 2,000 μετὰ Χριστὸν ἡ Γερμανία θὰ ἔχῃ 164 ἑκατομμύρια κατοίκων, ἡ Ἀγγλία 142, ἡ Αὐστροουγγαρία 70, ἡ Γαλλία 64 καὶ ἡ Ἰταλία 56 ἑκατομμύρια.

Ὁ Ἑρμάννος Lingg, οὗ δημοσιεύομεν κατωτέρω, ἐκ μεταφράσεως ἓν τῶν βυζαντιακῶν διηγημάτων, ἐγεννήθη τῷ 1820 ἐν Lindau παρὰ τὴν λίμνην τῆς Κωνσταντίας καὶ ἐσπούδασε τὴν ἰατρικήν, ἣν καὶ ἐξήσκησε μέχρι τοῦ 1851 ὡς στρατιωτικὸς ἰατρὸς ἐν Βαυαρίᾳ. Ἀλλ' ἀναγκασθεὶς νὰ ἀποσυρθῇ τῆς ὑπηρεσίας διὰ λόγους ὑγιείας, ἐπεδόθη ἔκτοτε εἰς τὴν ποίησιν, δημοσιεύσας διαφόρους συλλογὰς λυρικῶν ποιημάτων, δραμάτων καὶ ἄλλας συγγραφάς. Τὸ ὑφ' ἡμῶν δημοσιευόμενον διήγημα περιλαμβάνεται ἐν συλλογῇ βυζαντιακῶν διηγημάτων, ἐκδοθέντων ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν ἔτει 1881 ἐν Βερολίνῳ ὑπὸ τὸν τίτλον «Byzantinische Novellen». Ἡ συλλογὴ αὕτη περιλαμβάνει πλὴν τοῦ *Διπλοῦ στρατηγήματος* καὶ τῆς *Εἰκονομαχίας*, ἥτις μετεφράσθη ἐν τῷ «Παρνασσῷ», καὶ τὰ ἑξῆς: *Νικίσα* (ἔχον ὑπόθεσιν τὴν γνωστὴν Εἰκασίαν), *οἱ Λατῖνοι*, *οἱ δύο ἡνίοχοι*, *Νίκη τῆς ζωῆς* καὶ *ἡ Κεφαλή*, ὧν προσεχῶς θέλομεν δημοσιεύσει τινὰ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*.

ΔΙΠΛΟΥΝ ΣΤΡΑΤΗΓΗΜΑ

ὑπὸ Hermann Lingg.

Ὑπὸ τὸν πυλῶνα τῆς ἁγίας Σοφίας παρετήρει ὁ αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν, ὁσάκις εἰσήρχετο, γυναῖκα κεκαλυμμένην διὰ πέπλου καὶ φέρουσαν ἐν χερσὶ μεμαραμμένον στέφανον δάφνης. Τοῦτο δ' ἐξήγειρε τὴν περιέργειαν αὐτοῦ· ἐπειδὴ δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ γυνὴ διεκρίνετο ἐν τῷ περιστοιχίζοντι αὐτὴν πλήθει δι' ἰδίας τινὸς εὐκοσμίας καὶ ἀξιοπρεποῦς στάσεως προσεφώνησέ ποτε αὐτὴν καὶ εἶπε· «Διὰ τίνα φυλάττεις, παράδοξος Μοῦσα, τὸν στέφανον ἐπὶ χρόνον οὕτω μακρόν, ὥστε οὗτος ἐμαράνθη ἤδη ἐν τῷ μεταξύ;—«Τὸν ἔπλεξα, ἀπήντησεν ἐκείνη, δι' ἐκεῖνον τὸν στρατηγὸν τοῦ αὐτοκράτορός μου, ὅστις ἔμελλε νὰ ἐπιστρέψῃ νικητὴς ἀπὸ τοῦ πολέμου κατὰ τῶν Τούρκων—ἀλλὰ φεῦ, ματαίως. Ἀπ' ἐναντίας δὲ αἱ θλιβεραὶ εἰδήσεις περὶ τῆς ἡμετέρας ἥττης καθιστῶσι περίφροντι τὸ Βυζάντιον καὶ ταράσσουσι τὰ πνεύματα».

Ὁ Ἀνδρόνικος κατ' ἀρχὰς μὲν ἠγανάκτησεν ἐπὶ τούτοις τοῖς λόγοις, ἐπειδὴ ἐτόλμων νὰ ὑπομνήσωσιν αὐτῷ τὴν ἀτυχίαν τῶν ὅπλων του, τὴν ἀνικανότητα τῶν στρατηγῶν του, τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀπραξίαν. Ἐντεῦθεν ἐξωργίσθη· ἀλλ' ὅτε ἡ τολμηρὰ ῥήτωρ ἐν τῷ μεταξὺ λαλοῦσα ἀνέσυρε τὸν πέπλον αὐτῆς, ἀφώπλισε τὴν ὀργὴν αὐτοῦ ἡ εὐγενὴς καὶ κοσμία ἔκφρασις τοῦ προσώπου. Ἐπειδὴ δὲ πλὴν τούτου εἴκασεν ὅτι ἐν τούτῳ τῷ τρόπῳ καὶ ταύτῃ τῇ προσφωνήσει ὑπεκρύπτετό τι ἰδιάζον, ἐκάλεσεν αὐτὴν νὰ ἔλθῃ εἰς τὰ βασίλεια καὶ διέταξε τοὺς θαλαμηπόλους αὐτοῦ νὰ ἀγάγωσιν αὐτὴν πρὸς αὐτόν.

Ἤκουσε δ' αὕτη τοῦτο μετὰ προφανοῦς χαρᾶς καὶ ἀνέμεινεν ἕως τελειώσῃ ἡ λειτουργία, μεθ' ὃ ἀνεμίχθη μετὰ τῆς ἀκολουθίας τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἀφιχθεῖσα εἰς τὰ ἀνάκτορα ἤχθη πρὸ αὐτοῦ. Αὐτόθι δ' ἐρωτηθεῖσα τίς εἶνε καὶ ὁποῖοί τινες οἱ λόγοι οἱ παρακινήσαντες αὐτὴν εἰς διάβημα οὕτω παράδοξον ἀπεκρίθη· «Εἶμαι ἡ Ἀγγελική, ἡ σύζυγος τοῦ συγκλητικοῦ καὶ πατρικίου Φιλώτα, ὅστις δὲν σοὶ εἶνε ἄγνωστος, βασιλεῦ».

— Τὸν γνωρίζω, ἀπεκρίθη ὁ αὐτοκράτωρ· δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ κράτει μου ἀνὴρ πιστότερος ἐκείνου καὶ εὐλαβέστερος. Ὁποίας εἰδήσεις μοὶ φέρεις περὶ ἐκείνου; Τὸ συμβὰν τὸ ἑλκῦσαν τὴν προσοχήν μου ἐπὶ σὲ ἐγένετο τῇ θελήσει αὐτοῦ καὶ κατ' ἐντολήν του;

— Οὐχί, ἀπήντησεν ἐκείνη, ἀλλ' ὑπῆρξεν ἰδία ἐμοῦ ἀπόφασις καὶ ἐχρειάσθη μεγάλη τόλμη ἵνα ἐκτελέσω τὴν πρᾶξιν ταύτην τοῦ νὰ φανῶ πρὸ σοῦ ἐπίμονος καὶ ἀπόκοτος, ἀλλ' ἡ δυστυχία τῆς πατρίδος μὲ ἤγαγεν εἰς αὐτὴν μετὰ βίας ἀκαθέκτου. Πολλάκις δῆλα δὴ ἤκρυσα τὸν ἄνδρα μου θρηνοῦντα τὰ δεινὰ τὰ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν ἐπιφερόμενα ἡμῖν, εἰς δὲ τὰς ἐκφράσεις τῆς ὀδύνης αὐτοῦ ἀνεμιγνύετο ἐνίοτε ἡ ὑπερήφανος ἰδέα, ὅτι αὐτὸς θὰ ἐπιτύχῃ νὰ νικήσῃ τοὺς Τούρκους καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸ βασίλειόν σου ἀπὸ τούτων τῶν στιφῶν.

Ὁ αὐτοκράτωρ μειδιάσας ἠρώτησε: «Καὶ διὰ τίνα λόγον δὲν μοι προσήνεγκεν ὁ σύζυγός σου αὐτὸς τὴν ὑπηρεσίαν του;

— Ἐπειδὴ ἐφάνη αὐτῷ ἀδύνατον νὰ σε πείσῃ ὅτι αὐτός, ἀνὴρ ἡλικιωμένος καὶ οὐδέποτε ἀρχηγήσας στρατοῦ, θὰ ἠδύνατο νῦν διὰ μιᾶς νὰ ταχθῇ ἀρχηγὸς τῆς στρατιᾶς καὶ νὰ ἀγάγῃ αὐτὴν ἐπὶ τὴν νίκην. «Θὰ ἀποκομίσω μόνον περιγέλων, μοὶ εἶπε πολλάκις, καὶ ἂν δὲν κατώρθονον νὰ ἐκπληρώσω τὴν ὑπόσχεσίν μου, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἐτελεῖτο τὸ θέλημά μου, πλὴν τῆς συμφορᾶς θὰ ἔπλησσε καὶ ἐμὲ καὶ πάντας ἡμᾶς ἀνέκπλυτος αἰσχύνη.» Ἰδοῦσα δ' ἐγὼ αὐτὸν οὕτω περιαλγῆ, ἅμα δὲ παρατηρήσασα τὸν ζῆλον αὐτοῦ καὶ ἰδοῦσα ἀπαστράπτον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ θάρρος νεανικόν, ἐνεπλήσθην πίστεως καὶ ἀπεφάσισα νὰ εὕρω εὐκαιρίαν ἵνα σε παρακαλέσω νὰ ἀναθέσῃς τῷ συζύγῳ μου τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ, ἐπειδὴ ἔχω ἑδραίαν πεποίθησιν ὅτι θὰ εὐνοηθῇ ὑπὸ τοῦ θεοῦ πλέον ἢ οἱ μέχρι τοῦδε στρατηγοί.

Καὶ πάλιν περιέπτη μειδίαμα εἰς τὰ χείλη τοῦ αὐτοκράτορος, ἐπειδὴ ἐγνώριζε καλῶς τὸν συγκλητικὸν Φιλώταν ὡς ἄνδρα γενναῖον, ἀλλὰ γηραιὸν καὶ ἀσθενικόν, ὅστις τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἡμέρας ἠσχολεῖτο περὶ τὴν φοίτησιν εἰς τὰς ἐκκλησίας καὶ ἐφαίνετο ὡς ὁ πάντων τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ ἥκιστα ἁρμόδιος πρὸς ἡγεμονίαν στρατοῦ. Καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἠδύνατο νὰ μὴ ἔχῃ αἴσθησιν τῆς πεποιθήσεως ταύτης; Μᾶλλον δὲ δὲν κατενόει ὅτι αἱ ταλαιπωρίαι τῆς ἐκστρατείας ἔμελλον νὰ ἀπειλήσωσι τὴν ζωὴν τοῦ γέροντος; Ἡ ἀμφιβολία αὕτη καθίστανεν αὐτὸν ἔμφροντιν καὶ ἐνόμισε χρέος αὐτοῦ νὰ μὴ ἀποκρύψῃ αὐτὴν ἀπὸ τῆς δεομένης. Ἀλλ' ἐκείνη ἀπαντῶσα ἀσφαλῶς καὶ ἀμερολήπτως ἔκαμε κα-

τάδηλον τὴν πεποίθησιν αὐτῆς ὅτι ἡ εὐλάβεια καὶ φιλοπατρία τοῦ συζύγου αὐτῆς θὰ βοηθήσωσιν αὐτὸν νὰ καταπαλαίσῃ πάντα ταῦτα τὰ ἐπιπροσθοῦντα προσκόμματα. Πᾶς ἄλλος μᾶλλον ἠδύνατο νὰ ὑποκύψῃ, ἀλλ' οὐχὶ ὁ Φιλώτας, ὃν προστατεύει ἡ δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου, ἐπειδὴ αὐτὸς εἶνε ὁ ἐκλεκτὸς τῆς θείας προνοίας.

— Διὰ τί, ἐξηκολούθησε λέγουσα ἐν τῷ ζήλῳ αὐτῆς, διὰ τί ἡττήθησαν οἱ πρότερον στρατηγοί, καίπερ ὄντες νεώτεροι καὶ μᾶλλον δεδοκιμασμένοι; Ἐπειδὴ ἦσαν ἁμαρτωλοί, ἐπειδὴ ἐνέπνεεν αὐτοὺς γηΐνη φιλοδοξία.

Σύννους ἐθεώρει ὁ αὐτοκράτωρ τὴν ἔνθουν ῥήτορα. Ὑπεσχέθη δὲ νὰ διασκεφθῇ σπουδαίως ἀπόφασιν οὕτω σπουδαίαν ὡς ὁ διορισμὸς τοῦ συζύγου αὐτῆς καὶ ἀπεχαιρέτισεν αὐτήν, διατάξας νὰ παρουσιασθῇ πρὸ αὐτοῦ πάλιν τὴν ὑστεραίαν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν.

Μόλις δ' εἶχεν ἀπέλθει καὶ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἀνδρονίκου εἰσεχώρησεν ὑπόνοια κατὰ τοῦ ἀληθοῦς φρονήματος τῆς Ἀγγελικῆς. Ἀδύνατος, εἶπε καθ' ἑαυτόν, ἀδύνατος εἶνε ἐν σπουδαιότητι ἡ πεποίθησις αὐτῆς ὅτι ὁ Φιλώτας προώρισται ὑπὸ τῆς θείας προνοίας νὰ μεταβληθῇ ἀπὸ ἀπειροπολέμου καὶ ἄλλως γηραιοῦ ἀνδρὸς εἰς τολμηρόν, ἀκούραστον καὶ ὀξύνουν στρατηγόν. Καὶ ἂν δὲ φρονῇ τοῦτο ἐκείνη, πῶς δύναται νὰ φαντασθῇ ὅτι θεωρῶ ἐγὼ δυνατὸν τοιοῦτο θαῦμα; Μὴ ἀναμένει ταῦτα διανοουμένη τὴν συνεργίαν τῆς ἐντυπώσεως, ἣν ἠδύνατο νά μοι ἐμποιήσῃ ἡ καλλονὴ αὐτῆς; Τί ἄρα ἔπεισεν αὐτὴν νὰ προβῇ εἰς ταύτην τὴν αἴτησιν; Ἡ φιλοδοξία αὐτῆς ἢ ἐκείνου; Δυσκόλως δύναμαι νὰ τὸ πιστεύσω. Μὴ ἄρα ὑποκρύπτεται ὑπὸ τὴν πρότασιν αὐτῆς ἡ καὶ εἰς αὐτὴν ἐκείνην ἴσως οὐχὶ τελείως φανερὰ πρόθεσις τοῦ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τῶν ἁλύσεων αἵτινες δεσμεύουσιν αὐτὴν παρὰ τὸ πλευρὸν γέροντος αὐστηροῦ, ἴσως δὲ καὶ ζηλοτύπου;

Ὁπόσον θελκτικὴ ἦτο ἡ περικαλλὴς ὑποκρίτρια! Ὁπόσον ἦτο τρυφερὰ ἡ φωνή της, ὁπόσον τὸ βλέμμα της ζωηρόν, ὁπόσον ἐρασμία ἑκάστη τῶν κινήσεων αὐτῆς!

Ὅτε ἀνεκάλει εἰς τὴν μνήμην του τὴν εἰκόνα της καὶ ἐφαντάζετο τὸν παρηκμακότα σύζυγόν της, εὐκόλως ἐξήγει τοὺς λόγους δι' οὓς ἐκείνη ἐπόθει νὰ μὴ ἀφήσῃ ἐπὶ πλέον τὴν ζωήν της σβεννυμένην δεσμῶτιν παρὰ τὸν γηραιὸν αὐτῆς σύζυγον. Καὶ μετέβη πρὸς αὐτόν, τὸν αὐτοκράτορα, αὐτοῦ ἐδεήθη νὰ τὴν ἀπελευθερώσῃ ὡς ἐν σιωπηλῇ μετ' αὐτοῦ συνεννοήσει. Δὲν ἠδύνατο λοιπὸν τὸ διάβημα τοῦτο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἄφωνόν τι νεῦμα, ὡς ἀπόκρυφός τις ἐρωτικὴ ὁμολογία;

Περὶ τοῦ ἀμφιρρόπου τούτου ζητήματος ἐζήτησε τὴν γνώμην τῶν ἀστρολόγων, οἵτινες προεμήνυσαν αὐτῷ διπλῆν νίκην. Τίνα δὲ ἄλλην ἔννοιαν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἡ προμαντεία αὕτη παρὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐλπίδων του;

Ὅλως διάφοροι ἦσαν οἱ δισταγμοὶ καθ' ὧν ἠγωνίζετο ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἡ Ἀγγελική. Αἱ ἐρωτήσεις ἃς ἀπηύθυνεν αὐτῇ ὁ αὐτοκράτωρ ἠνέῳξαν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς περὶ τοῦ διαβήματός της. Ἡ πρᾶξις εἰς ἣν ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ἀνδρός της προέβη, θὰ ἔφερεν ἄρα εἰς αἴσια ἀποτελέσματα, καὶ ἂν ἐπετύγχανεν; Διὰ ταῦτα μετὰ θάρρους ἧττονος ἢ τὴν προτεραίαν παρέστη εἰς τὰ βασίλεια καὶ παρουσιάσθη πρὸ τοῦ Ἀνδρονίκου, ὅστις εὗρεν αὐτὴν ἔτι θελκτικωτέραν καὶ ἐρασμιωτέραν. Ἡ δ' ἐπικεχυμένη ἐπὶ τῆς ὄψεώς της μελαγχολία ἐφάνη αὐτῷ προκαλουμένη ὑπὸ τῆς ἀνησυχίας ἂν θὰ γείνῃ δεκτὴ ἡ παράκλησις αὐτῆς. Ἐπειδὴ δὲ τὴν ἐπαγγελθεῖσαν αὐτῷ δευτέραν νίκην ἐνόμιζεν ἀναφερομένην εἰς τὴν πρὸς ἐκείνην σχέσιν του, δὲν ὤκνησε νἀποδεχθῇ τὴν αἴτησίν της.

Διεβεβαίωσε δ' αὐτὴν ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν της μέλλει νἀναθέσῃ εἰς τὸν πατρίκιον τὴν ἀνωτάτην ἡγεμονίαν τοῦ πολέμου, παρεκάλεσε δὲ αὐτὴν νὰ μὴ ἀνακοινώσῃ αὐτῷ τὴν ἀπόφασιν, ἵνα φανῇ ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐσκέφθη νὰ καλέσῃ ὡς στρατηγὸν τὸν φίλον αὐτοῦ.

— Σ' εὐχαριστῶ, ἀνέκραξεν ὁ αὐτοκράτωρ, ὅτι ἐπροκάλεσες τὴν παρ' ἐμοῦ ἐκλογὴν ἐκείνου, πολὺ δὲ μᾶλλον θά σοι εὐγνωμονῇ ἐκεῖνος ὅταν ἔλθῃ ἡ στιγμὴ ἣν ἀμφότεροι ἐπιποθοῦμεν.

Φαιδρὰ ἀπεχώρησεν ἡ Ἀγγελική, λογιζομένη ἑαυτὴν εὐτυχῆ ὅτι βλέπει ἐκπληρούμενον τὸν πόθον τοῦ συζύγου της, ἐφαντάζετο δὲ ἤδη αὐτὸν καὶ ἐπανερχόμενον νικηφόρον. Τῶν δὲ σκέψεων τοῦ δεσπότου, τῶν αἰσθημάτων ἅτινα ἐγέννησεν ἐν αὐτῷ, οὐδεμίαν εἶχεν αἴσθησιν, ἐπειδὴ ὁ Ἀνδρόνικος εἶχε νομίσει ὀρθὸν νἀποκρύψῃ τὰ αἰσθήματά του, ἐπιφυλασσόμενος νὰ ἐκδηλώσῃ τὸ ἀληθές του πάθος ἀφοῦ πρῶτον ἀπομακρυνθῇ ὁ Φιλώτας.

Ὅτε δὲ ἐπῆλθεν ὁ διορισμὸς αὐτοῦ ὡς στρατηγοῦ, εὗρε τὸν γενναῖον ἕτοιμον καὶ πρόθυμον νὰ ἐκτελέσῃ ἀμελλητὶ τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐντολήν. Εἶχε δὲ πρὸ πολλοῦ ἤδη καταστρώσει τὸ σχέδιον τῆς ἐκστρατείας, προτιθέμενος νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς ἐχθροὺς τὴν ἰδέαν περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀσφαλείας, καὶ νἀποκοιμίσῃ αὐτούς, ἤδη καταστάντας ἀλαζόνας ὡς ἐκ τῶν νικῶν αὐτῶν, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι ἦσαν ἀήττητοι καὶ νὰ κατορθώσῃ νὰ χωρίσῃ αὐτούς, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου ἔμελλε τὰ ἴδια αὐτοῦ στρατεύματα νὰ τὰ σκληραγωγήσῃ διὰ διαφόρων πορειῶν, νὰ τὰ ἀσκήσῃ διὰ πλαστῶν ἐφόδων, τέλος δὲ νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τοῦ πολεμίου μετὰ συνηνωμένων δυνάμεων ἅμα ὡς παρείχετο ἁρμοδία εὐκαιρία. Καὶ αὐτὴν δὲ τὴν περὶ τῆς πολεμικῆς του ἀνικανότητος δια-

δεδομένην φήμην μετεχειρίσθη ἐπιτηδείως, διαδώσας τὴν εἴδησιν ὅτι ἐγένετο στρατηγὸς τῶν Βυζαντίνων πρεσβύτης τις μοναχός, ἐλπίζων διὰ τῶν τοιούτων νὰ τύχῃ βεβαιότερον τοῦ ποθουμένου. Ἐν ᾧ δὲ παρεσκεύαζε τὰ πάντα ὅπως πραγματώσῃ τὰ σχέδιά του καὶ εἶχεν ἤδη στρατοπεδεύσει, ἔμεινεν ἡ σύζυγος αὐτοῦ μόνη ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ διεβίου οὕτω κεκρυμμένη ἀπὸ τοῦ κόσμου, ὥστε ἠδύνατο νὰ πιστευθῇ ὅτι οὐδ' εὑρίσκετο παροῦσα ἐν τῇ μητροπόλει. Ὁ δὲ Ἀνδρόνικος εἶχε διατάξει τὴν ἀκριβεστάτην ἐπιτήρησιν αὐτῆς ἢ μᾶλλον μόνον τοῦ οἴκου της, ἐπειδὴ ἐκτὸς αὐτοῦ δὲν ἦτο ὁρατή, τοῦτο δ' ἔπραττεν ὅπως βεβαιωθῇ ἂν δὲν εἶχε προκαλέσει τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ συζύγου αὐτῆς χάριν ἄλλου τινὸς ἀνδρός· ἀλλ' ὅτε ἔμαθεν ὅτι διαβιοῖ ἐντελῶς μόνη καὶ οὐδεὶς φοιτᾷ παρ' αὐτήν, τότε ἐπίστευσεν ὅτι οὐδεμία ἐπιτρέπεται αὐτῷ ἀμφιβολία, ὅτι συνεπάθει πρὸς αὐτὸν καὶ ἀνέμενεν ὅπως ἐκεῖνος μεταβῇ πρὸς συνάντησιν αὐτῆς.

Ὢν νεαρός, ἄγαμος καὶ εἰθισμένος νὰ ὑποτάσσωνται ἅπαντες εὐπειθῶς εἰς τὰς θελήσεις αὐτοῦ, οὐδενὸς ἐφείδετο· δι' αὐτὸν ἓν μόνον ὑπῆρχε καθῆκον, τὸ καθῆκον τῶν ὑπηκόων τοῦ ὑποτάσσεσθαι αὐτῷ.

Ὡς εἰ ἔμελλε νὰ φέρῃ αὐτῇ εἰδήσεις παρὰ τοῦ συζύγου της, εἰσῆλθεν ἑσπέραν τινὰ αἴφνης εἰς τὸν οἶκόν της, ἐν ᾧ ἐκείνη ὡς γνησία Ῥωμαία ἠσχολεῖτο περὶ τὸ ὑφαίνειν περιστοιχιζομένη ὑπὸ τῶν θεραπαινίδων αὐτῆς, ὡς ἡ σύζυγος τοῦ Κολλατίνου. Ἰδὼν δ' αὐτὴν ἐκπλησσομένην, ἐθεώρησε τὴν ταραχήν της προελθοῦσαν χάριν αὐτοῦ, μόλις δ' ἔμεινε μόνος μετ' αὐτῆς καὶ ἀπεπειράθη τὸ μὲν πρῶτον διὰ κεκαλυμμένων φράσεων, εἶτα δὲ μετὰ ἀπροκαλύπτου ἐρωτοληψίας νὰ κλονίσῃ τὴν πίστιν αὐτῆς. Ἐκείνη βλέπουσα ὁποίας φλόγας πάθους ἧναψεν ἡ ἐθελοθυσία αὐτῆς, ἠρυθρία καὶ ἔτρεμεν. Εὑρίσκετο μεστὴ δειλίας καὶ αἰδοῦς· δὲν ἐτόλμα νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς, μόνον δ' ἐδέετο τοῦ αὐτοκράτορος νὰ φεισθῇ τῆς τιμῆς αὐτῆς καὶ ὑπολήψεως πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ κόσμου, ἐν δὲ τῇ συγχύσει αὐτῆς, ὅπως εὕρῃ διέξοδον, ἀφῆκε νὰ τῆς ἐκφύγῃ ὁ λόγος, ὅτι κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἔμελλε νὰ μετοικήσῃ εἰς ἐξοχικὸν οἰκίσκον μοναχικόν, ὅπου θὰ ἠδύνατο νὰ δεχθῇ αὐτὸν χωρὶς νὰ φοβῆται τὴν καταλαλιάν, μόνον δὲ τώρα παρεκάλει νὰ τὴν ἀφήσῃ.

— Καὶ θά μοι ἐπιτρέψῃς νά σε εὕρω αὐτόθι, νά σε καλέσω ἰδικήν μου ἐκεῖ ὅπου δὲν θὰ δύναται νά σε ταράξῃ φόβος καταλαλιᾶς;

— Σὺ εἶσαι ὁ διατάσσων, ἀπεκρίθη ἐκείνη ταπεινῶς, ἡμεῖς δὲ εἴμεθα ἅπαντες δοῦλοί σου καὶ ἔχομεν σκέπην τὴν μεγαλοψυχίαν σου!

Ὁ Ἀνδρόνικος ταραχθεὶς τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπείσθη εἰς τοὺς λόγους αὐτῆς καὶ τὴν αἰδήμονα αὐτῆς ἐπιφύλαξιν, καὶ ἀπεχώρησε, κατειλημμένος ὑπὸ ἔτι σφοδροτέρου ἢ πρότερον ἔρωτος πρὸς αὐτήν.

— Διὰ τοῦτο λοιπόν, ἀνέκραξεν ἐκείνη ὀδυνηρῶς, ὅτε ἀπεμακρύνθη ὁ Ἀνδρόνικος, διὰ τοῦτο ἐξεπλήρωσε τὴν αἴτησίν μου, ἵνα με εὕρῃ μόνην! Ὁ μυσαρός! καὶ ἐφαντάζετο ὅτι θὰ μ' εὕρῃ πρόθυμον! Ὁποία προσβολή! Τί λοιπὸν νὰ πράξω τώρα; Νἀποκαλύψω τὰ πάντα εἰς τὸν σύζυγόν μου; Καὶ ἔπειτα; Δὲν θὰ ἦτο τοῦτο ματαίωσις τῶν πάντων, δὲν θὰ παρεκώλυον τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ; ἀλλὰ δύναμαι νὰ σιγήσω, νὰ σιγήσω καὶ νὰ διστάσω καὶ νὰ ἐπιβαρύνω ἐμαυτὴν διὰ τῆς ὑποψίας ὅτι εἶμαι ἀρκετὰ ἀδύνατος ὥστε νὰ μὴ δύναμαι νἀποκρούσω μοχθηρόν τι σχέδιον, αὐτοστιγμεὶ καὶ μετὰ πλήρους θάρρους;

Οὕτως ἐκάθητο σκεπτομένη ἐπὶ πολὺ ἔχουσα τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην μέχρι τοῦ κόλπου, ὅτε ἐπῆλθεν αὐτῇ ἡ ὑπόσχεσις ἣν ἔδωκε νὰ δεχθῇ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγροτικῇ αὐτῆς οἰκίᾳ. Ἐμμανὴς γενομένη ἐδράξατο τότε τοῦ μετώπου ἀμφοτέραις ταῖς χερσὶ καὶ ἐστήριξε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀσκαρδαμυκτὶ εἰς τὴν γῆν ὡς εἰ ζητοῦσα σωτηρίαν τινὰ ἰδέαν. Ὢ! τί ἔπραξα, ἐκραύγασε θρηνοῦσα, ἐπρόδωκα ἐμαυτήν, ἐλάλησα ὡς παράφρων. Ἐν ᾧ δ' εὑρίσκετο ἐν τῇ φρικτῇ ταύτῃ ψυχικῇ διαθέσει, σχεδὸν ἀπεγνωκυῖα, ὡς ἄγγελος κυρίου ἔφθασε γραμματοφόρος τοῦ συζύγου της. Ἔγραφε δ' ἐκεῖνος ταῦτα:

« Αἴσια βαίνουσι πάντα· θὰ νικήσωμεν δ' ἐλπίζω τοὺς Τούρκους. Μόνον ἓν εἶνε ἀκόμη εὐκταιότατον, ἡ προσέλευσις τοῦ βασιλέως, ὃν ὁ στρατὸς ποθεῖ νὰ ἴδῃ φοιτῶντα παρ' αὐτὸν καὶ ζητεῖ νὰ ἴδῃ διαπρέποντα ἐν τῷ ἀγῶνι. Δὲν δύνασαι νὰ πείσῃς αὐτὸν σὺ αὐτὴ ἢ δι' ἄλλου τινός; Ἀποπειράθητι, τόλμησον τὸ τολμηρὸν διάβημα νὰ παρακαλέσῃς σὺ αὐτὸν τὸν ἴδιον».

Τότε προέβη εἰς ἀπόφασίν τινα· ἐκάλεσε τοὺς θεράποντας αὐτῆς καὶ διέταξε νὰ παρασκευασθῶσι πάντα πρὸς ἀναχώρησιν. « Θὰ ἐκδικηθῶ » εἶπε καθ' ἑαυτήν· « Ἀνδρόνικε, μάθε, τί σημαίνει πίστις! »

Ἤδη κατὰ τὴν τρίτην ἀπὸ τῆς ἐπισκέψεως αὐτοῦ ἡμέραν ἐμήνυσεν αὐτῷ ὅτι ἀπεχώρησεν εἰς τὸν ἐξοχικὸν οἰκίσκον της καὶ ἀναμένει αὐτόθι τὴν ἄφιξίν του. Ὁ δὲ Ἀνδρόνικος, ἐκπληττόμενος, ἐπὶ τῷ τάχει τῆς ἐπιτυχίας, ἀλλ' ἐν χαρᾷ ἀνυπομονῶν ἐξεκίνησεν ἵνα ἀκολουθήσῃ αὐτῇ. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ὁ θεράπων ἐξετέλεσε κακῶς τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐντολήν, ἐπειδὴ ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ ἔφθασεν εἰς τὴν δηλωθεῖσαν ἔπαυλιν, ἔμαθεν ὅτι δὲν ἦτο ἡ παρ' αὐτοῦ ζητουμένη, ἐξαπέστειλαν δ' αὐτὸν ἐκεῖθεν εἰς ἄλλον ἀγροτικὸν οἰκίσκον ἀπέχοντα ἔτι ἱκανὰς ὥρας ἐκεῖθεν. Καίτοι δὲ εἶχεν ἐπέλθει ἤδη τὸ σκότος, καίτοι κατὰ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς πορείας

ἐπλησίαζον εἰς χώρας, αἵτινες ἐνίοτε ἤδη ἠπειλοῦντο ὑπὸ περιπολούντων ἐχθρικῶν στιφῶν, ὁ αὐτοκράτωρ ἐπέμενε νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν πορείαν μετὰ βραχεῖαν ἀνάπαυσιν. Ἐκέντει τὸν ἵππον του, οἱ δὲ ἀκόλουθοί του εἵποντο αὐτῷ.

Ὅτε δὲ ἐπελθόντος τοῦ λυκαυγοῦς ἐπλησίασαν εἰς τὴν ἔπαυλιν, ἥτις ἔκειτο πρὸ αὐτῶν ἐν χαριέσσῃ κοιλάδι, παρετήρησαν ἐπὶ τῆς ῥάχεως τοῦ ἀπέναντι αὐτῶν ὑπερκειμένου βουνοῦ στίφος Τούρκων, καὶ ὅτε ἱππεύοντες κατέβησαν εἰς τὴν κοιλάδα, ἔσπευσαν πρὸς αὐτοὺς ἄνδρες ἐκ τοῦ οἰκίσκου, θρηνοῦντες ἐπωδύνως καὶ παραπονούμενοι ὅτι πρὸ μικροῦ στίφος Τούρκων εἶχεν ἐπιπέσει κατὰ τοῦ κτήματος καὶ ἀπαγάγει τὴν κυρίαν αὐτῶν. Ὁ Ἀνδρόνικος ἐκέλευσε νὰ καταδιώξωσι τὸν ἐχθρόν, ταχθεὶς αὐτὸς ἡγεμὼν τῶν περὶ αὐτόν. Κατείχετο δὲ ὑπὸ μεγάλης ἡδονῆς ἀναλογιζόμενος ὅτι ἔμελλε νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν περικαλλῆ γυναῖκα ἀπὸ τῶν ἁρπάγων αὐτῆς καὶ νὰ περιλάβῃ εἰς τοὺς κόλπους του τὴν σωθεῖσαν. Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ παρουσιάζετο ἡ ἀγωνία καὶ ἀπελπισία τῆς ὑπ' αὐτοῦ θερμῶς ἀγαπωμένης συζύγου τοῦ φίλου αὐτοῦ καὶ στρατηγοῦ, ὃν μόλις που ἐνεθυμεῖτο.

Ἀλλ' ὁ Φιλώτας εἶχεν ἤδη ὑπερτερήσει τῶν πολεμίων ἔν τισι μικραῖς μάχαις, ἡ δὲ τύχη ἐφαίνετο εὐμενὴς πρὸς αὐτόν. Αὐτὸς δ' ἐφαίνετο καταστὰς ῥωμαλεώτερος καὶ ἀνανεωθεὶς ἐκ τῶν μόχθων εἰς οὓς ὑπεβάλλετο καὶ ἐκ τῶν ἐπιτυχιῶν αὐτοῦ. Ἐνυπῆρχέ μάλιστα τι τὸ πολεμικὸν καὶ ἀπειλητικὸν ἐν τῇ θέᾳ τοῦ πρεσβύτου ἐκείνου τοῦ φέροντος μακράν, λευκὴν γενειάδα καὶ περιβαλλομένου τὴν αὐστηρὰν ὄψιν διὰ κυματιζομένων ἀργυρῶν βοστρύχων, ὅτε παρουσιάζετο ἐπὶ τοῦ πλουσίως κεκοσμημένου ἵππου του διατρέχων τὰς φάλαγγας ὡς οἱ δεσπόται τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἐπεθεώρει τοὺς στρατοὺς διὰ τῶν ὑπὸ πυκνὰς ὀφρῦς προβαλλόντων ὀφθαλμῶν ἀετοῦ. Ἱππεῖς φέροντες ἐπὶ τῆς περικεφαλαίας κοσμήματα φαντασιώδη καὶ πορφυροῦς μανδύας ἀνεμιζομένους, πεζοὶ περιβαλλόμενοι θώρακας λεπιδωτοὺς καὶ κρατοῦντες ἀκόντια μακρὰ καὶ βραχέα ἀντιπαρήρχοντο πρὸ αὐτοῦ, ξανθοὶ Καυκάσιοι καὶ μελάγχρωτες υἱοὶ τῆς θερμῆς Ἀφρικῆς, ἄνδρες ὡπλισμένοι πρὸς πᾶν εἶδος ἀγῶνος εὑρίσκοντο παρατεταγμένοι. Ὡς εἴπομεν, ἡ τύχη ηὐνόει τῶν στρατηγὸν ἀνελπίστως. Τὴν ῥαθυμίαν καὶ μέχρι μανίας φθάνουσαν ἀγερωχίαν τῶν Τούρκων, οἵτινες ἐθεώρουν τὸν γηραιὸν ἀσθενικὸν ἄνδρα ὡς ἀξιοκαταφρόνητόν τινα ἀντίπαλον, μετεχειρίσθη ἄριστα πρὸς ὠφέλειαν ἑαυτοῦ. Οὐδὲν τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν διέλαθε τὸ ἄγρυπνον αὐτοῦ ὄμμα, οὐδεμίαν στιγμὴν ἀφῆκεν ἄνευ ἔργου καὶ οὕτω κατώρθωσε νὰ ἑλκύσῃ αὐτοὺς εἰς λῃστρικὴν ἐπιδρομήν, παρασκευάσας πλαστὴν δι' ἀγγέλων προδοσίαν σιταγωγίας δῆθεν στελλομένης εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ καὶ συγχρόνως διαδοὺς τὴν εἴδησιν ὅτι ἐν τῇ ἀποστολῇ ταύτῃ εὑρίσκοντο οἱ πολυτιμότατοι θησαυροὶ τοῦ βασιλέως. Οἱ Τοῦρκοι ἀπατηθέντες ἐκ τῶν τοιούτων διαδόσεων ἐχώρισαν τὴν δύναμιν αὐτῶν, μέρους τῆς στρατιᾶς αὐτῶν ἀποσπασθέντος, ὅπως λαφυραγωγήσῃ τὸν σιτοπομπίαν. Οὕτω δὲ κατώρθωσε νὰ ἐπιπέσῃ κατ' αὐτῶν μεθ' ἁπάσης τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, διασχίσας καὶ φονεύσας τοὺς περὶ τὴν λείαν διατρίβοντας. Μετὰ δὲ τὴν νίκην ταύτην ἀμελλητὶ ἐπῆλθε κατὰ τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τῶν δυνάμεων τῶν πολεμίων, πρὶν τοῦτο προφθάσῃ νὰ συνασπισθῇ.

Ἡ δὲ ἑσπέρα, καθ' ἣν ὁ αὐτοκράτωρ καταδιώκων τοὺς λῃστὰς ἐκείνους ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων εἶδεν ἀπαγομένην τὴν Ἀγγελικήν, ἦτο ἡ προτεραία τοῦ κρισίμου ἀγῶνος. Εἶχε δὲ πλησιάσει ἤδη τὸ πολέμιον στῖφος ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ μεταξὺ αὐτῶν τοὺς αἰχμαλώτους, αὕτη δὲ ἡ θέα ἐνίσχυε τὸν ζῆλον αὐτοῦ τε καὶ τῶν περὶ αὐτόν. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἶχον φθάσει εἰς τὴν εἴσοδον χωρίου τινὸς καὶ εἶχον χάσει ἀπὸ τῆς ὄψεώς των τοὺς λῃστάς, ἐπειδὴ οὗτοι αὐτόθι καλυφθέντες ὑπὸ τοίχων καὶ δένδρων διέδρασαν τοὺς καταδιώκοντας καὶ παρενέβαλλον αὐτοῖς ἐμπόδια εἰς τὸν δρόμον, δι' ὧν προέτρεχον αὐτῶν. Ἀλλ' ὁ Ἀνδρόνικος ἐν τούτοις δὲν ἐκρατεῖτο, ἐξηκολούθει δὲ τὴν δίωξιν ἀπὸ ῥυτῆρος διὰ τῶν ἐκ δένδρων φραγμάτων καὶ τῶν στενωπῶν τῆς κώμης. Ἀλλ' εἰς μάτην ἤλπιζεν ὅτι θὰ κατορθώσῃ νὰ ἐπανεύρῃ τὰ ἴχνη τῶν φυγάδων κατὰ τὴν ἔξοδον τοῦ χωρίου. Ἐν τῷ εὐρεῖ πεδίῳ, ὅπερ ἔκειτο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, ὅτε διεπέρασεν καὶ τὰς τελευταίας καλύβας, οὐδὲν ἠδύνατο νὰ διίδῃ· διὸ ἔστρεψε τὸν ἵππον αὐτοῦ πρὸς τὰ ὀπίσω, διεξηρεύνησε πᾶσαν αὐλήν, πάντα κῆπον μετὰ τῶν πιστῶν αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς μάτην· οἱ φυγάδες εἶχον ἀφανισθῇ ὡς εἰ εἶχον κρυβῇ εἰς τὴν γῆν. Ἀπ' ἐναντίας δ' ἐν ᾧ ἔτι ἠσχολεῖτο περὶ τὴν ζήτησιν τῶν φυγάδων εἰσῆλθεν ἀνελπίστως ἐξ ἄλλου μέρους εἰς τὸ χωρίον ἀπόσπασμα τοῦ βυζαντιακοῦ στρατοῦ, ἀνῆκον εἰς τὴν ὀπισθοφυλακὴν καὶ ἀπεσταλμένος πρὸς κατόπτευσιν. Καὶ ἐκεῖνοι δ' ἐρωτηθέντες εἶπον ὅτι οὐδένα τῶν καταδιωκομένων εἶδον, ἀπ' ἐναντίας δ' ἔφεραν τὴν εἴδησιν, ὅτι ὁ Φιλώτας μετὰ τοῦ σώματος τοῦ στρατοῦ ἐγγύτατα τοῦ χωρίου παρεσκευάζετο πρὸς τὴν ὁριστικὴν μάχην. Οὐδὲν λοιπὸν ἀπελείπετο εἰς τοὺς διώκτας ἄλλο ἢ ἡ παραίτησις ἀπὸ τῆς ἄλλως ἀσκόπου καταδιώξεως καὶ ἡ ἕνωσις αὐτῶν μετὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Βυζαντίνου στρατηγοῦ. Καὶ ἀπεφάσισε μὲν τοῦτο ὁ Ἀνδρόνικος μετὰ λύπης, ἀλλὰ ταχέως ὑπερίσχυσεν ἐν αὐτῷ τὸ φιλοπόλεμον ἦθος καὶ ἡ ὑπερήφανος ἰδέα ὅτι διὰ τῆς παρουσίας του θὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς ἀγωνιζομένους καὶ θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν νίκην τοῦ στρατηγοῦ αὐτοῦ. Συνήργει δὲ ἴσως

πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην ποιά τις μετάνοια, ἡ συναίσθησις, ὅτι ὤφειλε νὰ ἐπανορθώσῃ τι ἀδίκημα γενόμενον εἰς αὐτόν, νὰ ἐξαφανίσῃ καταισχύνην τινά, νὰ ἐξαλείψῃ ἁμάρτημά τι. Μηγὰρ ἠδύνατο νὰ ὁμολογήσῃ αὐτῷ, ὁποῖος λόγος ἔπεισεν αὐτὸν νὰ μεταβῇ οὕτως ἀνελπίστως πρὸς τὸ στράτευμα, ἠδύνατο νἀποκρύψῃ ἀπ' αὐτοῦ τὴν αἰχμαλωσίαν τῆς συζύγου του, νἀποσιωπήσῃ αὐτῷ τὸν τρόπον καθ' ὃν κατώρθωσε νὰ μάθῃ τὰ κατ' αὐτὴν ἢ διὰ ποίου ψεύδους ὤφειλε νὰ καλύψῃ ἀμφότερα ταῦτα; Εὐτυχῶς δὲν ἀπέμεινεν αὐτῷ καιρὸς πρὸς μακροτέραν σκέψιν· τὰ δὲ στρατεύματα ἐδεξιώσαντο αὐτὸν διὰ κραυγῶν ἀγαλλιάσεως, ὁ στρατηγὸς ὑπέβαλεν αὐτῷ τὸ σχέδιον τῆς μάχης καὶ μετὰ βραχὺ ἤδη αἱ σάλπιγγες ἔδωκαν τὸ σημεῖον τῆς ἐφόδου. Ὁ Φιλώτας, δεξιῶς στρατηγήσας, ἐπέφερε τοῖς Τούρκοις ἐντελῆ ἧτταν, ὁ δὲ αὐτοκράτωρ διεκρίθη ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ ἀνδρείᾳ καὶ ἦτο πολλάκις ὁρατὸς ἐν ταῖς πρώταις τάξεσι τῶν μαχομένων. Ἐφαίνετο ὡσεὶ συνεχίζων ἐν τῷ ἀγῶνι τὴν καταδίωξιν καὶ ἐπιθυμῶν νὰ κερδήσῃ ἐκείνην, ἣν θὰ ἐθεώρει ὡς τὸ κάλλιστον τῶν ἐπάθλων. Οὕτω δέ, παραχθεὶς νὰ προχωρήσῃ λίαν μακρὰν ὡς ἐκ τῆς ὁρμῆς του, ἐτραυματίσθη ἐλαφρῶς ὑπὸ βέλους. Ἀλλ' ὅμως δὲν ἐπέτρεψε νὰ ἐπαναγάγωσιν αὐτὸν πρὸ τῆς περατώσεως τοῦ ἀγῶνος, ἐπέστρεψε δὲ ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης μετὰ τοῦ Φιλώτα, μόνον ὅτε τελείως ἐβεβαιώθη ἡ νίκη, ἀγόμενος ὑπό τινων τῶν περὶ αὐτὸν γενναίων. Τότε δὲ ἦτο πλέον καιρὸς νὰ ἐξομολογηθῇ πρὸς τὸν φίλον. Στραφεὶς δὲ μετ' ἄλγους πρὸς αὐτὸν καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά του, «Ἡ πληγή μου δὲν ἀλγεῖ τόσον, εἶπε βλέπων τὴν περίφροντιν ὄψιν τοῦ πιστοῦ στρατηγοῦ προδίδουσαν τὴν συμπάθειάν του, οὐδ' ἡ χαρὰ ἐπὶ τῇ νίκῃ εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε νὰ παρηγορηθῶ ἐπὶ ἀπωλείᾳ, ἥτις εἶνε μεγαλειτέρα καὶ τοῦ ἄλγους καὶ τῆς χαρᾶς μου. Ἄχ! περίμενε ν' ἀκούσῃς εἴδησιν λυπηράν. Ἡ σύζυγός σου Ἀγγελικὴ ἡρπάγη ἀπὸ τοῦ ἐξοχικοῦ σου οἰκίσκου ὑπὸ ἀπίστων, καὶ φοβοῦμαι μὴ ἐφονεύθη ὑπ' αὐτῶν λυσσώντων ἐπὶ τῇ ἥττῃ, ἐπειδὴ τοιοῦτον ἀπάνθρωπον ἔθος ἔχουσιν ἐκεῖνοι οἱ βάρβαροι.

— Ὦ! Θεέ μου, ἀνέκραξεν ὁ Φιλώτας, λοιπὸν ἔμελλε νὰ προσενεχθῇ ὡς θῦμα ἐξιλαστήριον ἐπὶ τῇ νίκῃ! Πιθανῶς ἤθελε νὰ σπεύσῃ εἰς ὑπάντησιν ἡμῶν. Ὤ, ἀπαισία, κατηραμένη ἡμέρα! Ἀλλ' ἂς μὴ ἁμαρτάνωμεν ἐπιδιδόμενοι εἰς κατάρας, μηδὲ ἂς ἀπολαύσωμεν τοὺς καρποὺς τῆς νίκης ἡμῶν, πρὶν ἢ εὕρωμεν αὐτὴν καὶ ἐλευθερώσωμεν ἢ κἂν τὴν ἐκδικήσωμεν.

Ὁ Ἀνδρόνικος κατένευσεν, ἀποδεχόμενος τὰ ὑπ' αὐτοῦ προτεινόμενα. Ἐθεώρει δ' ἑαυτὸν αἴτιον τῆς θλιβερᾶς ἐκβάσεως, εἰς ἣν ἀπέληξε τὸ ὀλέθριον αὐτὸ πάθος. Ὁποίαν συμφορὰν εἶχε προκαλέσει κατὰ τῆς κεφαλῆς ἐκείνου, ὅστις εἶχεν αὐτὸν οὕτω μεγάλως εὐεργετήσει! Ὁπόσον μετεμέλετο ἤδη διὰ τὸν ἁμαρτωλὸν αὐτοῦ ἔρωτα, καὶ ὡρκίζετο ἐνδομύχως νὰ παραιτηθῇ αὐτῆς τῆς ἀτυχοῦς, ἂν ἔτι ἔζη!

Ἀλλ' ὁ Φιλώτας ἐν τούτοις δὲν εἶχεν ὀκνήσει ν' ἀπαρτίσῃ λόχον ἐκ τῶν ἐλάχιστα παθόντων πολεμιστῶν καὶ νὰ ἐπιχειρήσῃ μετ' αὐτῶν τὴν ἀναζήτησιν τῆς συζύγου του.

— Ἄχ, εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἀνδρόνικος, πόσον λυποῦμαι ὅτι δὲν δύναμαι νὰ συνεργασθῶ καὶ συντελέσω εἰς διάσωσιν ἐκείνης εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλω τὸν διορισμόν σου ὡς στρατηγοῦ καὶ ἑπομένως τὴν σημερινὴν νίκην!»

— Εἰς τὴν σύζυγόν μου; ἀνεκραύγασεν ὁ Φιλώτας ἐκπεπληγμένος.

— Ναί, ἐκείνην, ἀπήντησεν ὁ αὐτοκράτωρ. Ἐκείνη εἶνε ἥτις μοὶ ὑπέδειξε τὴν ἐκλογήν σου, ἐκείνη ἥτις μὲ ἔπεισε νὰ ἀναθέσω εἰς τὸ θάρρος καὶ τὴν φρόνησίν σου τὴν σωτηρίαν τοῦ κράτους.

— Ἀληθῶς λέγεις, ἀνέκραξεν ὁ Φιλώτας, ἐπειδὴ ἐκείνη μόνη ἐγνώριζε τί ὑπέφερον. Καὶ ὅμως ἐπέπρωτο νἀφανισθῇ καὶ ἡμεῖς νὰ μὴ τὴν ἐπανίδωμεν πλέον! Καὶ πῶς νὰ μὴ πιστεύσῃ τις τώρα, ὡς οἱ ἀρχαῖοι, εἰς τὸν φθόνον τῶν θεῶν, εἰς σκληράν τινα εἱμαρμένην, καταφέρουσαν ἡμῖν πληγὴν θανάσιμον καθ' ἣν στιγμὴν νομίζομεν ὅτι ἐτύχομεν τῆς ὑψίστης εὐτυχίας;

— Ἔχε πίστιν εἰς τὸν Θεὸν εἰς τὸν ὁποῖον σὺ πάντοτε εὐσεβῶς ἐπίστευες καὶ ὅστις τόσον θαυμασίως σὲ ὡδήγησεν εἰς τὴν νίκην, εἶπεν αὐτῷ παραμυθῶν ὁ Ἀνδρόνικος.

— Ναί, ἔχεις δίκαιον, βασιλεῦ, εἶπεν ἐγειρόμενος ὁ Φιλώτας, ἐμπρός, δὲν θὰ παραιτηθῶ τῆς ἐλπίδος.

Ταῦτα δὲ λέγων παρεσκευάζετο ν' ἀποχωρισθῇ τοῦ βασιλέως, ὅτε ἐκ τοῦ στρατοπέδου, πρὸς ὃ εἶχε πλησιάσει, ἀντήχησε πρὸς αὐτὸν ἄγριος θόρυβος καὶ κραυγὴ ὡς εἰ εἶχεν ἐκραγῆ ἔρις μεταξὺ τῶν ὑπὸ τῆς νίκης μεθυόντων στρατιωτῶν. Μετ' ὀλίγον δ' ἐφάνησαν πληροῦντες ἐν βίᾳ τὰς διαμέσους τῶν σκηνῶν διόδους, οἱ μὲν φέροντες βαΐων κλάδους, οἱ δὲ ἄγοντες ἐν τῷ μέσῳ ἐπὶ τῶν ἀσπίδων τὸ ἀντικείμενον τῆς βακχικῆς αὐτῶν ἀγαλλιάσεως καὶ κραυγάζοντες «Ἐκείνη εἶνε! Ἰδού την! Ἐκείνη ἡ ἰδία!»

Καὶ ὡς θεάν τινα τῆς νίκης ὅλην περικαλυπτομένην ὑπὸ τῶν κλάδων ἤγαγον τὴν σύζυγον τοῦ Φιλώτα πρὸς αὐτόν. Τότε δὲ αὐτὸς καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκραύγασαν «Ἐκείνη εἶνε!»

Ἡ Ἀγγελικὴ ἔσπευσε νὰ ἐκφύγῃ τῶν χειρῶν τῶν θυελλωδῶς ὑπὲρ αὐτῆς ἐπευφημούντων, ὑπεκλίθη φαιδρὰ πρὸ τοῦ Ἀνδρονίκου καὶ ἐνηγκαλίσθη τὸν σύζυγον.

Ἔπειτα δέ, στρεφομένη πάλιν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, εἶπε· «Συγχώρησόν μοι διὰ τὸ στρα-

τήγημα, δι' οὗ κατώρθωσα προσποιουμένη πλαστὴν αἰχμαλωσίαν νὰ ἑλκύσω πρὸς τὸ στρατόπεδον τοῦτο τὸ μεγάθυμόν σου φρόνημα! Οὐδέποτε ἡ ἡμέρα αὕτη ἔμελλε νἀποβῇ τόσον ἔνδοξος δι' ἅπαντας ἡμᾶς, ἂν μὴ ἡ παρουσία σου ἤθελεν ἐπιφέρει τὴν νίκην.

— Πῶς, εἶπεν ὁ Ἀνδρόνικος, καὶ δέν σε εἶχον αἰχμαλωτίσει λοιπὸν οἱ βάρβαροι, τοὺς ὁποίους εἶδον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν!

— Ἦσαν οἱ θεράποντές μου, ἀπεκρίθη, τοὺς ὁποίους περιέβαλον ὁπλισμὸν καὶ σήματα τῶν πολεμίων, διὰ νὰ σὲ ἀπατήσω καὶ σὲ φέρω ἐνταῦθα ἐπ' ἀγαθῷ ὅλων ἡμῶν.

— Καὶ πῶς κατώρθωσες νά με ἀπατήσῃς ἐν ᾧ ἤδη ἐπλησίαζον νὰ σᾶς συλλάβω ὅλους;

— Πρὶν ἢ σεῖς δυνηθῆτε νὰ φθάσητε εἰς τὰς οἰκίας καὶ ἐρευνήσητε αὐτάς, εἶχον ἤδη ὑποδεχθῆ ἡμᾶς αἱ τάξεις τῶν ἡμετέρων, ἐκείνων οἵτινες σᾶς συνήντησαν καί σε ἔπεισαν νὰ σπεύσῃς εἰς τὸν ἀγῶνα. Τὰ ἐνδύματα τῶν πολεμίων εἴχομεν ἀποβάλει ταχέως καὶ ἀντ' αὐτῶν εἴχομεν ἤδη λάβει καὶ ὑψώσει τὰ σήματα τῶν ἡμετέρων. Οὕτω τὰ πάντα ἀπέβησαν ἐπ' ἀγαθῷ. Δέξαι λοιπὸν τώρα νὰ καταθέσωμεν πρὸ ποδῶν σου τὴν δάφνην ἣν γνωρίζεις, ἀλλ' ἥτις ἐν τῷ μεταξὺ ἐβλάστησε νέους θαλεροὺς κλῶνας, ἀνάμνησιν διπλοῦ στρατηγήματος καὶ διπλῆς νίκης.

Ταῦτα δὲ εἰποῦσα ἔκλινε τὸ γόνυ πρὸ τοῦ βασιλέως, ὅστις ἔτεινεν αὐτῇ τὴν χεῖρα χαίρων ἐπὶ τῇ κατανικήσει τοῦ ἑαυτοῦ πάθους, εἰς ἣν συνέδραμεν αὐτόν, ἐν ᾧ συγχρόνως ὁ Φιλώτας ὑψόνων πρὸς τὸν οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπ' εὐχαριστίᾳ περιέβαλλεν εἰς τοὺς κόλπους του τὴν πιστοτάτην τῶν συζύγων.

(Ἐκ τῆς γερμανικῆς)

Ἀ

ΜΙΑ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣ

Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οἵτινες ὄχι ὀλίγον χρόνον παραμείναντες ἐν Ἀθήναις, ἐπιστρέφουσιν εἶτα εἰς τὰς ἐπαρχίας των, φιλοτιμούμενοι ἐν τῷ στενῷ αὐτῶν κύκλῳ νὰ ἀφηγηθῶσι ζωηρῶς νωπὰς ἔτι τὰς ἀττικὰς ἐντυπώσεις των ἐκ τῶν περιπλανήσεων αὐτῶν ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ ἀξιοθέατα μέρη, ἐκ τῶν διατριβῶν αὐτῶν ἐν τοῖς καφενείοις καὶ ταῖς αἰθούσαις· οὗτοι ἐρωτῶνται αἴφνης ὑπό τινος τῶν ἀκουόντων:

— Καὶ ἡ Ἀκρόπολις πῶς σᾶς ἐφάνη;

— Ἄ! ἡ Ἀκρόπολις; δὲν τὴν εἶδα! σᾶς ἀπαντῶσι μετ' ἀπαθείας, καὶ ἐξακολουθοῦσι τὰς ἀφηγήσεις των.

Οὐδεὶς ὅμως ὑπάρχει, οὐδεὶς τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων, καὶ ὁ ἁπλοϊκώτερος κάτοικος τοῦ ἐσχάτου χωρίου, ὅστις καὶ ἐπ' ἐλάχιστον χρόνον διατρίψας ἐν Ἀθήναις, δὲν ἐσταμάτησε περιεργαζόμενος ἔξωθεν ἐν συγκινήσει τὸ κιτρινόχρουν καὶ πολυτελές, ἀλλὰ βαρὺ καὶ ἄκομψον κτίριον τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ὅπερ λοξῶς ἱστάμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς περὶ αὐτὸ πλατείας φαίνεται ὡς ἐρριμμένον ἐκεῖ κατὰ τύχην ἢ ἀφροντίστως, ὡς ἔπιπλον ἀτημελήτως στολίζον αἴθουσάν τινα, μέχρις οὗ χείρ τις μεριμνήσῃ περὶ προσφορωτέρας αὐτοῦ διευθετήσεως· ὀλίγοι ὑπάρχουσιν ὅσοι δὲν ἐφρόντισαν παντοιοτρόπως, ὅπως παραστῶσιν εἰς κοινοβουλευτικὴν συνεδρίασιν, δὲν ἀνέμειναν τὴν ὥραν τῆς εἰσόδου παρὰ τὰ προπύλαια τοῦ Βουλευτηρίου, ἀψηφοῦντες καὶ βροχὴν καὶ βορρᾶν καὶ χιόνα, ἢ ἀδιαφοροῦντες πρὸς μίαν ἀπὸ τὰς ὁλοχρύσους καὶ ὁλοδρόσους ἐκείνας ἀττικὰς ἡμέρας, τῶν ὁποίων τὸ φῶς καὶ ἡ δρόσος ζητοῦσι τόσον μακρὰς καὶ βαθείας περιπατητικὰς ἀπολαύσεις. Ὁ νέηλυς ὁ παρερχόμενος πρὸ τοῦ περικαλλοῦς καὶ καταυγάζοντος κτιρίου, ὅπερ ἵδρυσεν ἡ μεγαλοδωρία τοῦ Σίνα, ἀνοίγει ἐν θαυμασμῷ τὸ στόμα καὶ ζητεῖ νὰ μάθῃ τὸ ὄνομά του· τῷ ἀπαντῶσιν ὅτι αὐτὸ εἶνε ἡ Ἀκαδημία· ἐνίοτε, καὶ μετὰ τὴν ἀπάντησιν, ἡ ἔκπληξίς του δὲν καταπαύει, διότι ἡ ἀπορία του δὲν λύεται· καὶ τί εἶνε αὐτὴ ἡ Ἀκαδημία; εἶνε διατεθειμένος νὰ ἐρωτήσῃ ἀκόμη. Ἀλλὰ τίς, ἀκούων τὴν λέξιν *Βουλὴ* δὲν ἀνασκιρτᾷ, ὡς πρὸ παλαιοῦ καὶ ἀκριβοῦ γνωρίμου; εἶνε ἡ λέξις, τὴν ὁποίαν τοσάκις ἐξιδανίκευσε καὶ ἀνεσκάλευσεν ἐν τῇ φαντασίᾳ του, τοσάκις εἶδε μὲ μεγάλα γράμματα μέσα εἰς τὰς ἐφημερίδας, καὶ ἥτις τοσάκις εἰς ζωηρὰν συζήτησιν ἐτρόχισε τὰ χείλη του· δύναται νὰ παρέλθῃ ὁ βίος του χωρὶς οὐδὲ κἂν νὰ ὑποπτεύσῃ ὕπαρξιν σοφῶν καὶ Ἀκαδημιῶν· οὐδὲν μέχρι τοῦδε γινώσκει περὶ ἐκλογῆς Ἀκαδημαϊκῶν, ἐν ᾧ πόσας ἀναμνήσεις βουλευτικῶν ἐκλογῶν συμφύρει ἐντὸς τοῦ κρανίου του ὁ ἔσχατος αὐτὸς τῶν Ἑλλήνων, καὶ πρῶτος συνταγματικὸς πολίτης!

Οὐδεὶς λοιπόν, ὡς ἐλπίζομεν, ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν δύναται νὰ διατεθῇ δυσαρέστως ἐκ τῆς προθυμίας μας νὰ ὁδηγήσωμεν αὐτὸν εἰς μίαν τῶν ἐνδιαφερουσῶν συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς, πρὸς ἃς εἶνε πάντοτε ἐστραμμένη ἡ προσοχὴ τοῦ κοινοῦ. Δυνάμεθα νὰ ὁδηγήσωμεν ἀσφαλῶς αὐτὸν διὰ τοῦ πλήθους τῶν διαδρόμων καὶ τῶν θυρῶν, τῆς συνωστίσεως τῶν βουλευτῶν, καὶ τῶν κραυγῶν τῶν κλητήρων, καὶ ἀπὸ τοῦ θεωρείου, ἐν ᾧ θὰ ἐγκαθιδρυθῶμεν, νὰ ὑποβοηθήσωμεν τὴν περιέργειαν καὶ παρατηρητικότητα αὐτοῦ, ἐν ᾧ συγχρόνως μᾶς παρέχει καὶ οὗτος ἀφορμὴν συνεχοῦς καὶ ἀκόπου ὁμιλητικότητος ἐκ τῆς ἀμέσου πρὸς αὐτὸν μεταδόσεως τῶν ἐντυπώσεών μας· ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Βουλῇ τὸ θερμόμετρον τοῦ λόγου παρὰ τοῖς ἀκροα-

ταῖς ὑπερβαίνει ἐνίοτε κατὰ πολλοὺς βαθμοὺς τὸ παρὰ τοῖς βουλευταῖς. Ὁ Ἕλλην ἀκροατὴς δὲν δύναται νὰ παραστῇ μάρτυς κοινοβουλευτικῆς συζητήσεως, δίχως νὰ μεταδώσῃ τὴν ἐπ' αὐτῆς κρίσιν του, αὐτοσχεδίως καὶ ἄνευ διατυπώσεων, εἰς τὸν πρῶτον τυχόντα γείτονα· καὶ ὅταν ἡ συνήθης γλῶσσα δὲν ἀρκῇ, τίθεται εἰς ἐνέργειαν ἡ γλῶσσα τῶν χειροκροτήσεων καὶ ποδοκροτημάτων.

Ἐν τῇ μεγάλῃ ἡμικυκλοειδεῖ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων δὲν ἐκηρύχθη ἔτι ἡ πρὸς ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως ἀπαιτουμένη ἀπαρτία· αἱ δεκατέσσαρες ἔνθεν κἀκεῖθεν τῆς αἰθούσης σειραὶ τῶν βουλευτικῶν ἑδρῶν ἐπιδεικνύουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κενὰ τὰ μελανόχροα περικαλύμματά των· μόνον τινὲς τῶν πρὸς τὰ δεξιὰ τῷ προεδρείῳ ἀνέκαθεν ὁρισθεισῶν θέσεων τῆς συμπολιτεύσεως εἶνε κατειλημμέναι, καὶ ἐπὶ μιᾶς τῶν τελευταίων σειρῶν διακρίνεται, ἀκίνητος ἐπὶ τῆς ἕδρας του, ὁ βουλευτής, οὕτινος εἶνε τόσον γνωστὴ ἐν Ἀθήναις, ἐκτὸς τῆς ἄλλης χαρακτηριζούσης αὐτὸν ἰδιορρυθμίας, ἡ μοναδικὴ ἀκρίβεια περὶ τὸ προσέρχεσθαι καὶ ἀκολουθεῖν τὰς συνεδριάσεις· ἀκρίβεια, ἥτις ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑποχρεοῖ αὐτὸν ἐνίοτε πολὺ πρὸ τῆς ὁρισθείσης ὥρας νὰ ἀναμένῃ ἔξω τῆς Βουλῆς, κρούων τὰς κεκλεισμένας ἔτι πύλας της, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀποστερεῖ αὐτὸν τῆς τιμῆς ἐν κατεπειγούσῃ ἀνάγκῃ νὰ καταζητῆται ἐν τῷ οἴκῳ ἢ τῷ ξενοδοχείῳ καὶ ἐφ' ἁμάξης πνευστιῶν νὰ ὁδηγῆται εἰς τὴν Βουλήν, ὡς τόσοι συνάδελφοί του. Βουλευταί τινες περιπατοῦσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ κατὰ μόνας, ἢ ἀνὰ δύο, ἀνὰ τρεῖς, ἀνὰ πλείονας, συνάπτοντες ζωηράς, ἢ ὅλως φιλικάς, συνδιαλέξεις, περιπατοῦντες ἢ ἱστάμενοι. Κατὰ συνεχῆ διαλείμματα διὰ τῶν δύο ἀντιθέτων πρὸς ἀλλήλας θυρῶν, τὰς ὁποίας καλύπτουσι βαρέα ἐρυθρὰ παραπετάσματα, εἰσέρχονται, ἐγκαταλείποντες τὰ ἰδιαίτερα δωμάτια, ὅμιλοι βουλευτῶν. Ἑκάστης ἀποχρώσεως βουλευτὴς εἰσέρχεται συνήθως διὰ τῆς θύρας, ἥτις εἶνε πρὸς τὴν πτέρυγα αὐτοῦ. Ὁ κρότος τῶν βημάτων των δὲν ἀκούεται ἐπὶ τοῦ ἐρυθρομέλανος τάπητος, τοῦ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐστρωμένου. Ἀλλ' ἰδοὺ διὰ τῆς δεξιᾶς θύρας εἰσέρχεται, ἀκολουθούμενος ὑπὸ δύο ὑπουργῶν ὁ πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως· καταλαμβάνει τὴν ὡρισμένην αὐτῷ πρωτοκαθεδρίαν ἐν τῇ δεξιᾷ, καὶ φέρων τὸν πῖλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, κύπτει αὐθωρεὶ ἐπὶ τοῦ ἐνώπιον αὐτοῦ πρασινωποῦ τραπεζίου, ἀναδιφῶν ἐγγράφων δεσμίδας· ἐνίοτε ἀνυψοῖ τὴν κεφαλήν, ὅπως ἀνταλλάξῃ λέξεις τινὰς πρὸς φίλον αὐτῷ βουλευτήν, ὅστις τὸν πλησιάζει, ἢ ὅπως ἀποκριθῇ εἰς τὸν ψυχρὸν διὰ πίλου χαιρετισμὸν ἀντιπολιτευομένου, ὅστις διέρχεται παρ' αὐτόν.

Ἡ αἴθουσα εἶνε ἁπλῶς, ἀλλὰ φιλοκάλως διακεκοσμημένη, οὐχὶ ὅμως καὶ φιλοκάλως πεποιημένη· ἁρμονικὸς καὶ σεμνὸς εἶνε ὁ χρωματισμὸς αὐτῆς, καὶ ἐμπρεπεῖς αἱ ὄπισθεν τοῦ προεδρείου ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐστηριγμέναι μαρμάρινοι προτομαὶ τῶν βασιλέων, καὶ γλυκὺ καὶ συγκεκερασμένον κατέρχεται τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν κάτωθεν τῆς στέγης ἀκριβῶς ἠνεῳγμένων θυρίδων· ἀλλ' ἐξαφανίζεται πᾶσα αὕτη ἡ εὐπρέπεια ὑπὸ τῆς μεγάλης ἀσχημίας τῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ προεδρείου τεραστίων στύλων, ὑφ' ὧν καὶ τὸ προεδρεῖον καὶ τὸ πρὸ αὐτοῦ τεθειμένον Βῆμα πιέζονται κι' ἐξαφανίζονται, ὑφ' ὧν ὑβρίζεται ἡ κομψότης καὶ συμμετρία, καὶ παρακωλύεται ἡ λειτουργία τῆς ἀκουστικῆς. Ἡ πρώτη συνεδρίασις ἐν τῷ νέῳ βουλευτηρίῳ ἐγένετο πρὸ ἐννέα περίπου ἐτῶν, τῇ 3 Νοεμβρίου 1875. Μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης αἱ ἀθηναϊκαὶ ἐφημερίδες ἠσχολοῦντο εἰς καλλιτεχνικὰς περιγραφὰς τοῦ νέου κτιρίου. Κρίσιμα τότε διεδραματίζοντο ἐν τῇ πολιτικῇ τοῦ ἔθνους σκηνῇ. Οἱ ἀντιπρόσωποι ἔσπευδον ν' ἀποχωρήσωσι τοῦ παλαιοῦ καὶ σεσαθρωμένου ἐκείνου παραπήγματος, ἐν ᾧ μέχρι τοῦδε ἐτελοῦντο αἱ συνεδριάσεις τῆς βουλῆς καὶ τόσα ἐπισήμως καὶ ἀνεξιτήλως διεδραματίσθησαν· ἔσπευδον ν' ἀποχωρήσωσιν, ὅπως ἐγκαθιδρυθῶσιν εἰς τὸ καινουργὲς οἰκοδόμημα, οὕτινος ἡ νεότης ἦτο, διὰ τοὺς ἀγαπῶντας τὰ σύμβολα καὶ τὰς ποιητικὰς μεταφοράς, ἦτο ἡ εἰκὼν οἱονεὶ νέας πολιτικῆς περιόδου διὰ τὴν Ἑλλάδα. Τὸ παλαιὸν βουλευτήριον ἠρημοῦτο, καὶ πρὶν ἢ τέλεον κατεδαφισθῇ, μετεβάλλετο κατὰ τὰς τελευταίας αὐτοῦ ἡμέρας εἰς δικαστήριον. Ἀλλ' ἡ πρώτη ἐν τῷ νέῳ βουλευτηρίῳ συνεδρίασις διέλυσε τὸ γόητρον αὐτὸ τῆς νεότητος. Παρετηρήθησαν αἱ ἄπειροι αὐτοῦ ἐλλείψεις, αἵτινες μόνον μετὰ τῆς ἐντελοῦς μεταρρυθμίσεως αὐτοῦ ἠδύναντο νὰ ἐκλίπωσιν. Οὐδεὶς ἠκούετο, οὐδ' αὐτὸς ὁ προεδρικὸς κώδων. Οἱ βουλευταὶ ἐσιώπησαν, καὶ ἤρξαντο διδασκόμενοι τὸ ὑπομένειν. Πάντων δὲ τὰς ἐντυπώσεις ἀνέλαβε νὰ ἐκφράσῃ ἔγκριτόν τι φύλλον τῆς πρωτευούσης ἀποκαλέσαν τὸ νέον βουλευτήριον «ἔκτρωμα τεχνικόν, δι' ὃ ἐδαπανήθησαν ἑκατοντάδες χιλιάδων δραχμῶν.» Τέλος ἐν μιᾷ τῶν συνεδριάσεων τῆς παρελθούσης ἢ προπαρελθούσης συνόδου πρότασις ὑπεβλήθη εἰς τὴν βουλὴν ὑπό τινος τῶν ἀντιπροσώπων περὶ εὑρέσεως καταλλήλου αἰθούσης συνεδριάσεων.

Ἀλλ' ἀκούεται—ὑπὸ μόνον τῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ—κρουόμενος ὁ κώδων ὑπὸ τοῦ προέδρου, καταλαβόντος τὴν ἕδραν του ἐν μέσῳ τῶν γραμματέων. Ἄρχεται ἡ ἐκφώνησις τοῦ καταλόγου· ὁ ἐκ τῶν γραμματέων τοῦ προεδρείου ἀναλαμβάνων τὴν ἐργασίαν ταύτην ἔχει φωνὴν ὀξεῖαν, κατισχύουσαν τῶν ἐλλείψεων τῆς ἀκουστικῆς· μονοτόνως διασταυροῦνται τὰ ποικιλοκατάληκτα ἑλληνικὰ ἐπώνυμα, ἐξ ὧν προδίδεται ἡ ἐκ τῆς Πελοποννήσου ἢ ἐκ τῆς Στερεᾶς ἢ ἐκ τῶν νήσων

καταγωγή, ἐν οἷς πολλάκις διακρίνονται τὰ ἴχνη τῆς Ἰταλικῆς ἢ Τουρκικῆς ἐπιμιξίας. Ὀνόματά τινα ἀντηχοῦσιν εὔηχα καὶ εὔρωστα, διότι ἀνακαλοῦσιν ἐνδόξους ἡμέρας καὶ νίκας τῆς Ἐπαναστάσεως· ἄλλα ὑπομιμνήσκουσι νεωτέρους καὶ ὀλιγώτερον μεμακρυσμένους τοῦ μεγάλου παρελθόντος καιρούς· ἄλλα προσπίπτουσιν εἰς τὸ οὖς ἄγνωστα ἢ δύσηχα, ἄλλα ἐκπλήττουσι, καὶ ἄλλα κινοῦσι τὸν γέλωτα. Ὁ κατάλογος χωρεῖ βραδέως ἀναγινωσκόμενος ὅπως δοθῇ καιρὸς εἰς τοὺς ἀπόντας ἔτι νὰ προσέλθωσιν. Ἐν τῷ μεταξὺ βουλευταί τινες, προσερχόμενοι τῷ προέδρῳ, λαμβάνουσι παρ' αὐτοῦ δελτάριά τινα· εἶνε εἰσιτήρια διὰ τὰ θεωρεῖα, τῇ συμβολῇ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται τὰ συνήθως ὑπεράγαν ζωηρὰ καὶ ἥκιστα εὐλαβῆ πρὸς τὴν ἀντιπροσωπείαν τοῦ ἔθνους ἀκροατήρια· ἀλλ' ὁ πρόεδρος οὐδὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ εἰς τὸ ἀξίωμα τῶν βουλευτῶν, καὶ οἱ βουλευταὶ οὐδὲν δύνανται νὰ ἀρνηθῶσιν εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν φιλοπατρίδων ἐκλογέων των, οἵτινες ἀπὸ τῆς πρωΐας πολιορκοῦσι τὸ βουλευτήριον, ὑφιστάμενοι τῶν κλητήρων τοὺς διωγμοὺς καὶ τῆς ἀτμοσφαίρας τὰς κακώσεις, πεινῶντες καὶ διψῶντες διὰ πολιτικά.

Ἡ ἀπαρτία, μετά τινα προσδοκίαν, ἀμφιβολίας καὶ ἀμφιταλαντεύσεις, συνετελέσθη. Εἶνε παρόντες τὰ δύο τρίτα περίπου τῶν ἀριθμῶν τῶν ἀντιπροσώπων. Αἱ πλεῖσται τῶν βουλευτικῶν ἑδρῶν εἶνε πεπληρωμέναι. Ὁ πρόεδρος διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα, καὶ ἄρχεται ἡ ἀνάγνωσις τῶν πρακτικῶν τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, καταπνιγομένη ὑπὸ τὸν δοῦπον καὶ τοὺς διαπληκτισμοὺς τῶν ἀνερχομένων καὶ συνωστιζομένων ἐν τοῖς θεωρείοις. Οἱ οὐδέποτε ἀραιοὶ ἀκροαταὶ σήμερον παράκεινται πυκνοὶ ὡς φώσφορα ἐντὸς τοῦ κουτίου των· καὶ δὲν ἀναμένουσιν ἢ κατάλληλον εὐκαιρίαν νὰ ἐκραγῶσιν, ὡς ἐκεῖνα, ἐν ἀποδοκιμασίαις ἢ ἐπιδοκιμασίαις· διότι ἀπὸ τῆς χθὲς αἱ ἐφημερίδες διεσάλπισαν ὅτι σπουδαία σήμερον ἔσται ἡ συζήτησις, καὶ ὅτι θὰ ὁμιλήσωσιν ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα, δεινοὶ ῥήτορες καὶ παλαισταί· ἀναμένεται «πολιτικὸν ζήτημα». Καὶ οἱ κυρίαι δὲν ὑστεροῦσι κατὰ τὸν ἐνθουσιασμόν· τὸ δεξιόθεν τοῦ βασιλικοῦ θεωρεῖόν των ἐπιδεικνύει πολυτρόπους ἐσθῆτας καὶ ποικιλοκοσμήτους κεφαλάς, ἀπὸ τῆς δεξιῶς ἡρμοσμένης πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ τελευταίου συρμοῦ κεφαλῆς τῆς Ἀθηναίας νεάνιδος μέχρι τῆς κεφαλῆς τῆς νεήλυδος ἐπαρχιώτιδος, ἐπιδεικνυομένης ὑπὸ τὸ ἐρυθροῦν φέσιον καὶ τὸ χρυσοῦν *παπάζι*. Ἀπὸ τοῦ θεωρείου τῶν διπλωματῶν προκύπτουσι διὰ τῶν διόπτρων ἐτάζουσαι δύο τρεῖς ξενικαὶ φυσιογνωμίαι· οἱ συντάκται τῶν πρακτικῶν τῶν ἐφημερίδων εἶνε εἰς τὰς θέσεις των μὲ τὸ οὖς προσηλωμένον καὶ τεταμένην τὴν μολυβδίδα, καὶ ἄνωθεν τῶν κεφαλῶν αὐτῶν εἰκοσὰς ἐπιτίμων καὶ ἀγνώστων δημοσιογράφων, εἰσηγμένων ἐκεῖ χάριν εἰς εἰσιτήρια ἐφημερίδων, αἵτινες πρὸ πολλοῦ ἐξεμέτρησαν τὸ ζῆν, χωρὶς ὅμως, κατὰ λογικὸν κανόνα, νὰ ἐκμετρήσωσι καὶ τὰ δημοσιογραφικὰ αὐτῶν δικαιώματα. Καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τοῖς θεωρείοις ἀξιωματικῶν δὲν εἶνε εὐκαταφρόνητος. Τὸ κοινὸν θεωρεῖον ἐξέτεινετο πρὶν καὶ ἐπὶ τῶν τριῶν πλευρῶν τῆς αἰθούσης· βαθμηδὸν ἤρξατο μειούμενον τὸ κράτος του, μέχρις οὗ περιωρίσθη εἰς τὸν ἀμφιθεατρικὸν χῶρον, ὃν ἤδη κατέχει. Ὡς πρὸς τοὺς ἐπ' αὐτοῦ θεατάς, οὐδέποτε, βλέπων αὐτοὺς ἐκεῖ συνηγμένους καὶ παρακολουθοῦντας τὰς συζητήσεις, ἠδυνήθην νὰ διευκρινίσω τὰς ἐπικρατούσας ἐν αὐτοῖς κοινωνικὰς ἰδιότητας· εἶνε βιομήχανοι, ὑπάλληλοι, φορολογούμενοι, ἀργοί, ἐργάται, σπουδασταί, λωποδῦται; οὐδὲν ἐξ αὐτῶν. Ἐν ταῖς διακινουμέναις καὶ θερμοαίμοις ἐκείναις κεφαλαῖς μία μόνη ἰδιότης διακρίνεται, παρεχομένη ὑπὸ τῆς ἐκεῖ πέραν διακεχυμένης ἀτμοσφαίρας, καὶ πάσας τὰς ἄλλας ἐξουδετεροῦσα: ἡ ἰδιότης τοῦ πολιτικομανοῦς.

Ὁ στενογράφος καταλαμβάνει τὴν θέσιν του ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς τῷ προεδρείῳ τραπέζης. Ἄρχεται ἡ συζήτησις.

Εἰς δύο μεγάλα στάδια δύνανται παρ' ἡμῖν νὰ διαιρεθῶσιν αἱ κοινοβουλευτικαὶ συζητήσεις· εἰς τὸ στάδιον τῶν ἐπερωτήσεων, καὶ εἰς τὸ τῆς ἡμερησίας διατάξεως. Ἐν ταῖς πλείσταις δὲ τῶν συνεδριάσεων ἑκάστης βουλευτικῆς συνόδου τὸ πρῶτον στάδιον, αὐθαιρέτως ἐκτεινόμενον ἐπ' ἄπειρον, κυριαρχεῖ καὶ προγράφει τὴν λειτουργίαν τοῦ δευτέρου· ἡ ἐπερώτησις τρώγει τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Εἶνε ἔργον τῆς στατιστικῆς νὰ ἐπαριθμήσῃ τὰς συνεδριάσεις, αἵτινες ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς μεταπολιτεύσεως κατηναλώθησαν εἰς ἐπουσιώδη καί, οὕτως εἰπεῖν, οἰκογενειακὰ ζητήματα πρὸς βλάβην οὐσιωδῶν ἀναγκῶν τῆς πολιτείας. Τί θὰ ἐλέγετε περὶ συμποσίου, εἰς τὸ ὁποῖον ἀντὶ ἄρτου προσφέρεται οἶνος, καὶ μόνον οἶνος; τοιαῦτα συμπόσια εἶνε αἱ παρ' ἡμῖν συζητήσεις αἱ ἀρχόμεναι καὶ περατούμεναι καὶ πληρούμεναι ὑπὸ τοῦ ἀνεξερευνήτου καὶ ἀπαραβιάστου δικαιώματος τῆς ἐπερωτήσεως. Στάδιον, ὅπερ, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ, θιγούσης ἀμεσώτερον ἀτομικώτερα καὶ ποικίλα συμφέροντα, ἢ δυναμένης νὰ καταστῇ ἐπιτήδειον ὄργανον πολιτικῆς ἀντιδράσεως, μεθύει, ἐξερεθίζει, ἐξαίρει, μωραίνει, κινεῖ εἰς γέλωτα ἢ εἰς ἀγανάκτησιν ἠθοποιοὺς ὁμοῦ καὶ θεατάς. Ἀείποτε ἠγάπησα τὰ ἄνθη τῆς ἐλευθερίας, ἅτινα, κατὰ τὸν ποιητήν, εἶνε δῶρα τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ δὲν δύναμαι νὰ μὴ φρονῶ ὅτι ἡ ἐπερώτησις ἐν τῇ λειτουργίᾳ τοῦ πολιτεύματος εἶνε ἐκ τῶν ἀνθέων ἐκείνων, τῶν ὁποίων τὸ ἄρωμα εἶνε κινδυνῶδες, ἤ, κατὰ τὴν λέξιν ἑτέρου ποιητοῦ, *ὕπουλον*.

Δὲν ἀρνοῦμαι ὅτι ἐνίοτε σπουδαῖα ζητήματα

δύνανται νὰ διαλευκανθῶσιν ἐπικαίρως ὑπὸ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπερωτήσεως· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου πόσος πολύτιμος χρόνος ἀσωτεύεται! Ἀλλὰ τί πρὸς τοῦτο; δυνάμει τῆς ἐπερωτήσεως δύναται καὶ ὁ ἀκινδυνότερος ἐν πάσῃ ἄλλῃ περιστάσει ἀντιπρόσωπος νὰ καταστῇ τύραννος αὐτοκράτωρ τῶν ἰσχυροτάτων· δύναται νὰ λέγῃ, νὰ λέγῃ, νὰ λέγῃ, καὶ οὐδεὶς δικαιοῦται νὰ διακόψῃ τὸ ἱερὸν ῥεῦμα τοῦ κοινοβουλευτικοῦ χειμάρρου. Διότι ἡ ἐπερώτησις εἶνε τὸ ὅπλον τῶν ἀδυνάτων, καὶ ἡ ἐλπὶς τῶν ἀπηλπισμένων. Ἐκεῖναι, οἵτινες δυσχεραίνουσι νὰ συνεχίσωσιν ἐπὶ τοῦ Βήματος καθαρῶς πολιτικὴν συζήτησιν ἐπὶ οἰκονομικῶν, στρατιωτικῶν ἢ διπλωματικῶν ζητημάτων δὲν ἔχουσιν ἢ νὰ ἐπιληφθῶσι τοῦ τυχόντος ἐπαρχιακοῦ ἐπεισοδίου, τῆς πτώσεως μιᾶς γεφύρας ἢ τῆς ἀπολύσεως ἑνὸς ταμίου. Τὸ Βῆμα ἁλίσκεται ἐξ ἐφόδου, δημηγορία μακρὰ μετὰ προλόγου καὶ ἐπιλόγου συντάσσεται, ποτήρια ὕδατος κενοῦνται ἄφθονα, μεγάλων φράσεων κομβολόγιον ἀναπτύσσεται, ὁ τόνος τῆς φωνῆς ἁρμόζεται ἑκάστοτε πρὸς τὴν λέξιν τοῦ ῥήτορος, οὐδενὸς εἴδους ῥητορικὸν χειρονόμημα παραμελεῖται, ὁ σπινθὴρ μεταδίδεται καὶ εἰς ἄλλους, οἱ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι, οἱ ἐπαρχιακοὶ ἀντίπαλοι, οἱ ὑπονοούμενοι, οἱ φίλοι καὶ πάντες οἱ ὁπωσδήποτε ἐνεχόμενοι εἰς τὸ προκείμενον θεωροῦσι καθῆκον νὰ ἐπέμβωσι, νὰ ἀπαντήσωσι, νὰ διαψεύσωσι, ν' ἀνταπαντήσωσι, νὰ ὀργισθῶσι, νὰ διαμαρτυρηθῶσι· καὶ εἶνε ἀναπόφευκτον τοῦτο εἰς ἡμᾶς, τῶν ὁποίων τὰς κεφαλὰς ὡριμάζει ὁ φλογερώτερος ἥλιος. Πολλοὶ ἀκολουθοῦσιν εἰς τὸ Βῆμα, ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, αὐτοὶ διακόπτουσιν, ἐκεῖνοι ἀπειλοῦσιν, ὅλοι κραυγάζουσιν ὁμοῦ, καὶ ἐν μέσῳ τῶν κραυγῶν καὶ τῆς ἐξάψεως δύναταί τις σαφέστατα νὰ διακρίνῃ ἐκ τῆς μουσικῆς τῆς φωνῆς καὶ τῶν λεκτικῶν ἰδιωτισμῶν τὸν Πελοποννήσιον, τὸν Ρουμελιώτην, τὸν Ἑπτανήσιον, τὸν νησιώτην τοῦ Αἰγαίου, τὸν Θεσσαλόν, τὸν Ἀθηναῖον. Προσέρχεται ἐπίκουρος ὁ προεδρικὸς κώδων, τῇ μεσολαβήσει τῶν ἀπαθεστέρων κατευνάζεται ἡ θύελλα, ὁ πρόεδρος καλεῖ εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν, ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ λάμπουσι κυκλοειδῶς ἐπὶ τῶν τοίχων ἀνηρτημέναι μὲ τὰ δίδυμα ῥάμφη των αἱ λυχνίαι τοῦ φωταερίου, σημεῖον ὅτι πρὸ πολλοῦ κατῆλθεν ἡ νύξ, καὶ ὅτι πρὸ τοῦ στομάχου καὶ τοῦ καμάτου πρέπει νὰ ὑποχωρῇ πᾶσα σκέψις. Καὶ ἀναβάλλεται μέν, ἄδηλον διὰ πότε, ἡ ἐπιψήφισις ἐπείγοντος νομοσχεδίου, ἀλλὰ τὸ οὐσιῶδες εἶνε ὅτι μετά τινας ἡμέρας οἱ ἐκλογεῖς ἀποκέντρου τινὸς ἐπαρχίας ἀναγινώσκουσιν εἰς πάσας τὰς ἐφημερίδας πολύστηλον λόγον τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῖς ἀντιπροσώπου καὶ ἄρχεται αὖθις στερεουμένη ἡ κλονισθεῖσα πεποίθησις αὐτῶν περὶ τῆς ῥητορικῆς του ἱκανότητος.

Κατ' ἄλλην ὅμως διαίρεσιν, αἱ συζητήσεις ἐν τῇ ἑλληνικῇ Βουλῇ δύνανται νὰ διακριθῶσιν εἰς ἐκτάκτους καὶ τακτικὰς συζητήσεις. Καὶ τακτικαὶ μὲν εἶνε αἱ διεξαγόμεναι ἄνευ ζωηροῦ τινος ἐπεισοδίου, ἄνευ λόγου ἐπιβαλλούσης δυνάμεως, ἄνευ καταπληκτικοῦ συνωστισμοῦ τῶν ἀκροατηρίων. Ἐκεῖναι, καθ' ἃς ὁ ἀπὸ τοῦ βήματος ἀγορεύων ἀφίνεται νὰ περάνῃ τὴν μακρὰν ἢ σύντομον ὁμιλίαν του, χωρὶς προσοχῆς, ἀλλὰ καὶ χωρὶς διακοπῶν· ἐκεῖναι, καθ' ἃς οἱ ἐπὶ τῶν ἑδρῶν των ἀπομένοντες βουλευταὶ εἶνε διατεταγμένοι ἀκροβολιστικῶς, οἱ μὲν ἀσκεπεῖς, οἱ δὲ φέροντες τὸν πῖλον ἢ τὸ φέσιον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καθ' ἃς ἄλλοι μὲν προσέχουσιν, ἄλλοι ἀναγινώσκουσι, καὶ ἄλλοι νυστάζουν· καθ' ἃς περιπατοῦσι κατὰ μῆκος τοῦ ὄπισθεν τοῦ προεδρείου διαδρόμου, ἢ συντάσσουσι τὴν ἀλληλογραφίαν των ἐπὶ τῶν τραπεζῶν· καθ' ἃς νεαρός τις καὶ κομψοπρεπὴς πολιτευτὴς εὐκαιρεῖ νὰ ἀνατείνῃ ἐπίμονα τὰ βλέμματα πρὸς τὴν μίαν καὶ μόνην ἐπὶ τοῦ γυναικείου θεωρείου διαθάλλουσαν χάριν, καθ' ἃς αἱ δύο τῆς αἰθούσης θερμάστραι σβέννυνται, καὶ οἱ δημοσιογράφοι ἐγκαταλείπουσι πρὸς στιγμὴν τὰ θρανία των, ὅπως ἀναπνεύσωσι· καθ' ἃς ἀνατινάσσει τοὺς ἀποναρκωθέντας, καὶ διαλύει τὴν συνεδρίασιν φωνή... ἀπὸ μηχανῆς «κ. πρόεδρε, δὲν ὑπάρχει ἀπαρτία!»

Ἔκτακτος δὲ δύναται νὰ ἀποκληθῇ ἡ συνεδρίασις ἐκείνη, ἥτις σπουδαῖον ἐπιλύουσα ζήτημα, ἄρχεται καὶ περατοῦται ὑπὸ τὸ γόητρον τοῦ λόγου μιᾶς ἢ καὶ πλειόνων ἐκ τῶν σημαινουσῶν ἐν τῇ βουλῇ προσωπικοτήτων. Τότε κατέχουσι πάντες τὰς θέσεις των. Ἐν μέσῳ τῶν μελανῶν ἐπενδυτῶν καὶ τῶν φαιόχρων ἐπανωφορίων λευκάζουσιν αἱ ὀλίγαι ὀλίγισται ἔτι ἀπομένουσαι λευκαὶ φουστανέλαι. Τοὺς διαπρέποντας· ἐκ τῶν πολιτικῶν, τὸν πρωθυπουργόν, τοὺς ὑπουργούς, τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἀντιπολιτεύσεως, τοὺς ὁπωσδήποτε κατακτήσαντας τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ, τοὺς ἰδιορρύθμους, τοὺς ἰδιοτρόπους, τοὺς ἀνεξαρτήτους, τοὺς ἔχοντας παρελθόν, τοὺς ἀξιοῦντας παρόν, τοὺς ἐλπίζοντας εἰς μέλλον, δύναται ὁ παρατηρῶν νὰ ἀνακαλύψῃ, ἕκαστον εἰς τὴν οἰκείαν αὐτῷ θέσιν. Πλήρη τὰ θεωρεῖα, ἀλλ' εὐλαβούμενα τὴν ἀντιπροσωπείαν, οἱ ἀντιπρόσωποι, πληττόμενοι, ἢ θριαμβεύοντες, ἐγκωμιαζόμενοι ἢ ἐγκαλούμενοι, ἀλλὰ πάντοτε εὐλαβούμενοι τὸν ῥήτορα. Πληροῖ τὸ κενὸν τῆς αἰθούσης ἡ φωνὴ τοῦ λαλοῦντος, ἀφ' ἧς ὡς ἀπὸ ἀοράτου δυνάμεως, διασπείρεται ἡ συγκίνησις καὶ ἐνίοτε τὸ ῥῖγος. Καὶ εἶνε αὕτη ἡ ἁπλουστέρα καὶ ὡραιοτέρα σκηνογραφία συνεδριάσεως τῆς ἑλληνικῆς βουλῆς, διότι πάντα τελοῦνται κατ' ἀξίαν· καὶ οἱ λόγοι εἶνε ἄξιοι τοῦ Βήματος, καὶ τῶν λόγων ἄξιαι αἱ ὑπ' αὐτῶν προκαλούμεναι στιγμιαῖαι ἢ διαρκέστεραι ἐντυπώσεις συμφώνως μὲ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ νεωτέρου Ἕλληνος.

Κ. Π.

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ Paolo Mantegazza]

Συνέχεια· ἴδε σελίδα 76.

(Κεφάλαιον δεύτερον)

Ἡ χεὶρ εἶνε ἴσως τὸ ἥμισυ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ χεὶρ εἶνε τὸ ἀρχέτυπον τῶν ἐργαλείων καὶ τὸ νεῦρον τοῦ τεχνίτου, δύναται δὲ συνάμα νὰ ἦνε καὶ ὡραιοτάτη. Δύναται αὐτὴ νὰ ἐκφράσῃ τὴν χάριν καὶ τὸ πάθος, τὴν κομψότητα καὶ τὸν ἔρωτα. Τὸ νὰ φέρῃ τις συχνάκις χειρόκτια, νὰ προφυλάττῃ τὴν χεῖρα ἀπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου καὶ ἀπὸ τῶν δυσμορφιῶν τῶν χειμέθλων, νὰ μὴ θερμαίνῃ οὐδέποτε αὐτὴν ὑπὲρ τὸ δέον, μήτε νὰ χειρίζηται σώματα ὑπὲρ τὸ δέον σκληρά, ἰδοὺ σύμπασα ἡ ὑγιεινὴ τῆς καλλονῆς αὐτῆς. Αἱ κυρίαι δύνανται νὰ φέρωσι διαρκούσης τῆς νυκτὸς κοσμητικὰ χειρόκτια, τὰ ὁποῖα διατηροῦσι λευκὰς καὶ ἁβρὰς τὰς χεῖρας καὶ ἐμποδίζουσι τὰς ρωγμάς. Τὰ χειρόκτια ταῦτα ἀλείφονται μὲ τὴν ἑξῆς ἀλοιφήν·

Κηρὸς καθαρός . .
Λίπος κήτους . . .
Λευκὸς σάπων . . . } Ἐξ ἑκάστου Γραμ. 15

Λίπος ἐλάφου ἢ ἄλειμμα προβάτου » 30

Διαλύσατε θέτοντες τὸ περιέχον δοχεῖον ἐν θερμῷ λουτρῷ καὶ προσθέσατε:

Ἔλαιον ἐξ ἐλαίας
Ἀλοιφὴν ἐκ ῥόδων } ἐξ ἑκάστου Γραμ. 46

Βενζόϊον
Βάλσαμ. τῆς Περουβίας } ἐξ ἑκάστου Γραμ. 46

Ὕδωρ τοῦ μέλιτος . . . . » 4

Πτητικὸν ἔλαιον ἐκ ῥόδων, τινὰς σταγόνας.

—

Ὁ χειρῶναξ ὅστις χειρίζεται ῥινία, πτύα, πρίονας, ὅστις σκληρύνει τὰς χεῖρας εἰς τὸ τραχὺ ἐργοστάσιον, θέλει εὕρει ὠφελιμωτάτην τὴν χρῆσιν τοῦ *κισσηρώδους σάπωνος* (τοῦ sand-soap τῶν Ἄγγλων καὶ savon ponce τῶν Γάλλων), τὸ ὁποῖον εἶνε παρεσκευασμένον ὅπως οἱ λοιποὶ σάπωνες μὲ τὴν πρόσθηκην λεπτοτάτης ἄμμου. Ἡ χεὶρ τοῦ χειρώνακτος εἶνε σχεδὸν ὅλον αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον, εἶνε τὸ ἐργαλεῖον δι' οὗ κερδίζει τὸν ἄρτον τῆς οἰκογενείας, τὸν κόπτει καὶ τὸν μοιράζει εἰς τὰ τέκνα του. Μοὶ ἀρέσκει δὲ νὰ βλέπω αὐτὴν καθαρὰν καὶ ὡραίαν, διότι ἀποτελεῖ αὐτὴ εὐγενέστατον μέρος εὐγενεστάτου ἀνθρώπου. Ἀλλ' ὁ κισσηρώδης σάπων, πολὺ ὀλίγον ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν, προτίθεται προσέτι καὶ τὸν σπουδαιότερον σκοπόν, νὰ διατηρῇ τὴν ἐπιδερμίδα λεπτὴν καὶ ἑπομένως νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς τὴν χεῖρα μεγαλητέραν εὐκαμψίαν, μεγαλητέραν ἐλαστικότητα εἰς τὰς κινήσεις.

Ἀποσπῶ μίαν σελίδα ἐκ τῆς εἰς Σαρδηνίαν περιηγήσεώς μου, διὰ νὰ σᾶς δείξω ἓν παράδειγμα βαρείας καὶ ὀλεθρίας τυλώσεως τῶν χειρῶν.

« Οἱ ἁλιεῖς τοῦ κοραλίου, οἵτινες μεταβαίνουσιν ἐτησίως εἰς τὴν Ἀλγερίαν μετὰ πλειόνων ἢ διακοσίων πλοιαρίων, εἶνε σχεδὸν πάντες Νεαπολῖται ἢ Τοσκανοί. Κερδίζουσι πολλά, ἀλλὰ βιοῦσι βίον κολάσεως. Κοιμῶνται τέσσαρας ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου, παλαίουσι κατὰ τοῦ φλέγοντος ἡλίου, κατὰ τῶν σφοδρῶν ἀνέμων, κατὰ τῆς πείνης, κατὰ τῶν βροχῶν, καὶ αἱ χεῖρές των οὕτω πως τυλοῦνται ὑπὸ τῆς κώπης καὶ τοῦ χειρισμοῦ τοῦ μηχανήματος, δι' οὗ βυθίζονται εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἀνασύρονται τὰ ἀμφίβληστρα, ὥστε ἐὰν ρίψητε πρὸς αὐτοὺς νόμισμα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, δὲν δύνανται ἀρκούντως νὰ κάμψωσι τοὺς δακτύλους ὅπως συλλάβωσιν αὐτό, ἀλλὰ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς τὸ ὠθοῦσι πρὸς τὴν ἑτέραν». (Mantegazza, Profili e paesaggi della Sardegna, Milano, 1869).»

Οἱ ἀγαθοὶ οὗτοι ἁλιεῖς τοῦ κοραλίου δὲν ἤθελον ἔχει χεῖρας οὕτω τετυλωμένας, ἐὰν μετεχειρίζοντο τὸν κισσηρώδη σάπωνα ἢ ἐὰν τὴν κυριακὴν τοὐλάχιστον ἐπλύνοντο μετ' ὀλίγου ἀνθρακικοῦ καλίου ἢ νάτρου τοῦ ἐμπορίου, διαλελυμένου ἐν τῷ ὕδατι.

—

Πολλοὶ ἐντὸς τοῦ ὕδατος, δι' οὗ πλύνονται, προσθέτουσι τὸ *ὕδωρ τῆς Κολωνίας*, ἢ τὸ *ὕδωρ τῆς λαβαντίδος*, ἢ ἄλλα ἀρωματικὰ βάμματα περιέχοντα οἰνόπνευμα καὶ διαφόρους ἀρωματικὰς οὐσίας. Ὀλίγαι σταγόνες δύνανται νὰ ἐπαρκέσωσιν εἰς τοὺς μᾶλλον ἀπαιτητικοὺς ἐπικουρείους ἢ εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἔχουσι τὸ ἀτύχημα νὰ ἔχωσιν ὄζοντας ἱδρῶτας. Ἀλλ' ἡ κατάχρησις τῶν οἰνοπνευματωδῶν τούτων ὑδάτων παραβλάπτει τὴν ὑγείαν τοῦ δέρματος, τὸ ὁποῖον ὑπερβολικῶς διερεθίζεται ὑπὸ τῶν σκευασιῶν τούτων.

Προτιμότερον εἶνε νὰ ἐπιφυλάσσωνται αἱ ἀρωματικαὶ αὗται πλύσεις διὰ τὰς θερμοτάτας ἡμέρας τοῦ ἔτους, διὰ τοὺς ἀναῤῥωνύοντας καὶ δι' ὅλας ἐκείνας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς τὸ δυναμόμετρον τῆς ζωῆς εἶνε ὑπὸ τὸ μηδενικόν, καὶ ἑπομένως ἐνδείκνυται ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπιτρίψεως, τῆς διεγέρσεως καὶ τῆς ἐνισχύσεως τῶν νυσταλέων καὶ τῶν νωθρῶν.

—

Μὴ μεταχειρίζεσθε ποτὲ ψιμμύθια λευκὰ διὰ νὰ λευκαίνεσθε, μήτε ψιμμύθια ἐρυθρὰ διὰ νὰ γίνεσθε ἐρυθροί. Μὴ ποιεῖτε ποτὲ χρῆσιν κοσμητικῶν, τῶν ὁποίων ἀγνοεῖτε τὴν σύνθεσιν. Σχεδὸν ὅλα τὰ κοσμητικὰ ταῦτα εἶνε δηλητηριώδη, καταστρέφουσι τὴν ὑγείαν, καὶ τὸ χεἰριστον ἀφαιροῦσιν ἀπὸ τῆς ἐπιδερμίδος προϊόντος τοῦ χρόνου τὴν φυσικὴν αὐτῆς λεπτότητα. Εἰς τὰς χώρας ὅπου καθ' ἑκάστην γίνεται χρῆσις τούτων, πα-

ρετήρησα πάντοτε κακίστους ὀδόντας, αἱ δὲ εἰς τὸ τριακοστὸν ἔτος φθάσασαι γυναῖκες ἔχουσι χρωματισμὸν ἀδιαφανῆ ὑπενθυμίζοντα τὸ χρῶμα ἐκεῖνο τῶν πλαγγόνων τῆς Γερμανίας καὶ προδίδοντα ἀπὸ μακρὰν τὴν γελοίαν αὐτοῦ αἰτίαν.

Τὰ ψιμμύθια δὲν πρέπει νὰ ἦνε οὔτε κατ' ὄνομα γνωστὰ εἰς τὰς γυναῖκας, διότι καὶ τὰ ἀθωότερα μεταξὺ αὐτῶν, ἀκόμη καὶ τὰ ἐκ τάλκου καὶ ψευδαργύρου, δὲν κατορθοῦσι τὸν σκοπόν, ὃν προτίθενται, νὰ παραστήσωσι δηλαδὴ λευκὸν ὅ,τι εἶνε μέλαν.

Τὰ ἐκ μολύβδου καὶ ἐκ βισμουθίου ψιμμύθια ἔχουσι προσέτι τὸ κακὸν νὰ καθίστανται μελανά, ὅταν ἔλθωσιν εἰς συνάφειαν μετὰ ὑδροθειώδους ἀερίου. Διὸ εἰς πολλὰς Κυρίας συνέβη ἐν μέσῳ χοροῦ νὰ γείνωσι διὰ μιᾶς πολὺ μελαγχρινώτεραι τοῦ φυσικοῦ ἕνεκα ἐκφυγῆς φωταερίου, ἢ διότι αὗται ἠναγκάσθησαν νὰ κάμωσιν ἀπαραίτητον ἐπίσκεψιν εἰς οἰκιακὴν πηγὴν ὑδροθειώδους ἀερίου.

Οἱ ἀτυχεῖς ὑποκριταὶ τῶν θεάτρων, οἵτινες εἶνε βεβιασμένοι νὰ ποιῶσι χρῆσιν ψιμμυθίων περιεχόντων πολλάκις μόλυβδον, ὑποφέρουσιν ὑπὸ ῥευματικῶν πόνων, ὑπὸ παραλυσιῶν, καὶ ὑπὸ ἄλλων ἀῤῥωστιῶν προκυπτουσῶν ἐκ χρονίας δηλητηριάσεως.

Εἰς τὰ ἐρυθρὰ ψιμμύθια ἐνυπάρχει ἐνίοτε κιννάβαρι. Τὸ καρμίνιον, ὁ κάθαρμος, τὸ ξύλον τῆς Βρασιλίας, εἶνε οὐσίαι ἀβλαβεῖς εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος. Πλὴν παγγέλοιος εἶνε πάντοτε ὁ μεταχειριζόμενος αὐτὰς καὶ πιστεύων, ὅτι δι' αὐτῶν ἀπατᾷ τοὺς μύωπας.

Ἡ ἱστορία τῶν ψιμμυθίων καὶ τῶν λευκοποιῶν καὶ ἐρυθροποιῶν κοσμητικῶν ἠδύνατο νὰ πληρώσῃ τόμον ὁλόκληρον. Θέλουσιν ὅμως ἐπαρκέσει ὀλίγα παραδείγματα καταφανῆ, ὅπως δώσωσιν ἡμῖν ἰδέαν τῆς βλαβερότητος καὶ τοῦ ὑπούλου κινδύνου τῶν μυστικῶν τούτων ὀργάνων τῆς ὑποκρισίας.

Τὸ ῥευστὸν τοῦ Gowland, τὸ γαλάκτωμα τοῦ Duncan, καὶ τὸ κοσμητικὸν τοῦ Soemerling, περιέχουσιν ἀμύγδαλα γλυκέα, ἀμύγδαλα πικρά, καὶ *ἄχνην τοῦ ὑδραργύρου,* ἥτις εἶνε τρομερὸν δηλητήριον. Πλὴν δὲν ἀρκεῖ τοῦτο. Ὁ συνδυασμὸς τῶν πικρῶν ἀμυγδάλων μετὰ τοῦ δηλητηρίου τούτου, ὅπερ εἶνε οὐδὲν ἧττον ἢ *διττοχλωροῦχος ὑδράργυρος*, παράγει δεύτερον δηλητήριον φοβερώτερον τοῦ πρώτου, τὸν *κυανοῦχον ὑδράργυρον*.

Τὸ καλούμενον latte meteselico, καὶ διάφοροι ἄλλαι ποικιλίαι τοιούτου γάλακτος, ὄχι ἀπεσταγμένου ἀπὸ τῆς γονίμου φύσεως ἀλλ' ἀπὸ τῶν μαγικῶν ἀποσταλακτικῶν ἀγγείων τοῦ κομμωτοῦ, περιέχει *ἄχνην τοῦ ὑδραργύρου*, ὀξείδιον τοῦ μολύβδου, καφουρὰν καὶ θειϊκὸν ὀξύ, ἤτοι ὁλόκληρον συστοιχίαν δηλητηρίων.

Ἀρκοῦσι ταῦτα.

Πόσαι ἡμικρανίαι, πόσαι ὀδονταλγίαι, πόσαι βραδεῖαι καὶ κρύφιαι φθοραὶ τῆς ὑγείας ἀγοράζονται παρὰ τῶν Κυριῶν ἀκριβὰ εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ κουρέως ἢ τοῦ κομμωτοῦ.

Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ποιεῖτε *κατ' οἶκον ἔρευναν* εἰς τὸ *καλλωπιστήριον* τῆς συζύγου σας ἢ τῆς ἀδελφῆς σας. Εἰς τὴν περίπτωσιν δὲ ταύτην παραβλέποντες τὰς περὶ κατασχετηρίων διατάξεις τοῦ Νόμου, ἀνερευνᾶτε, κατάσχετε καὶ καταστρέφετε.

Καὶ σεῖς, οἱ ὁποῖοι περιποιεῖσθε ὡραίαν γυναῖκα, καὶ προτίθεσθε ἴσως νὰ ἐκλέξητε αὐτὴν σύντροφον τῆς ζωῆς σας, προσέχετε, μὴ ἀρκεῖσθε νὰ θαυμάζητε αὐτὴν μόνον νύκτωρ. Ἀλλὰ προσπαθεῖτε νὰ βλέπητε καὶ νὰ θαυμάζητε αὐτὴν καὶ ἐν πλήρει ἡμέρᾳ, πρὶν ἢ τὸ *παρθενικὸν γάλα* ἢ τὸ latte meteselico, ἢ τὸ *μύρον τῆς Ἀσπασίας,* ἢ ἡ *θεία ζύμη τῆς Ἀφροδίτης,* ἢ τὸ *μύρον τῶν Χαρίτων,* πλάσσωσι παρθενικὰ χρώματα ἀνύπαρκτα, Ἀσπασίαν ἤδη θανοῦσαν, Ἀφροδίτην ἥτις εἶνε ἴσως Ἅρπυια, καὶ χάριτας αἵτινες ἠγοράσθησαν ἀντὶ πέντε δραχμῶν ἀπὸ τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ κομμωτοῦ.

Ἐὰν ἀγαπᾶτε γυναῖκα, ποιήσατε ὅπως ὁ ἔρως σας γένηται δύναμις μορφοῦσα ἤθη, λάμψις διαφωτίζουσα σημεῖα σκοτεινὰ τῆς διανοίας καὶ τῆς καρδίας, ὁδηγὸς ἐν τῷ λαβυρίνθῳ τοῦ βίου.

Ἐὰν ἀγαπᾶτε γυναῖκα, ἐὰν θέλητε νὰ καταστήσητε αὐτὴν μητέρα τῶν τέκνων σας, ἀναγνώσατε ὁμοῦ τὴν σελίδα ταύτην, ἀναγνώσατε καὶ μεταφράσατε τὴν ἑξῆς παραπομπήν·

POMMADE ORIENTALE

pour rendre aux chairs

leur fermeté native.

Dépôt général

Rue Saint-Lazare, N . 48 Paris.

S' adresser à la même Maison pour acheter la propriété du

Liquide oriental

pour émailler les ongles.
Produit connu dans toute l' Europe
pour son effet merveilleux.

ἤτοι·

ΜΥΡΟΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟΝ

δι' οὗ ἀποδίδεται εἰς τὰς σάρκας

ἡ ἐκ γενετῆς σταθερότης αὐτῶν.

Γενικὴ ἀποθήκη

ὁδὸς Ἁγίου Λαζάρου, ἀρ. 48, Παρίσιοι.

—

Ἀπευθυνθήτωσαν εἰς τὸν αὐτὸν οἶκον οἱ βουλόμενοι ν' ἀγοράσωσι τὸ

Ἀνατολικὸν ὑγρὸν

πρὸς στίλβωσιν τῶν ὀνύχων.

Παρασκεύασμα γνωστὸν καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην διὰ τὴν θαυμασίαν αὐτοῦ ἐπενέργειαν.

—

Μεθ' ὅ, ἀφοῦ ἀνεγνώσατε καὶ καλῶς μετεφράσατε τὴν ἀγγελίαν ταύτην, συγκρίνατε καὶ μελετήσατε.

—

Ἀφήσατε τὰ ψιμμύθια εἰς τὰς ἑταίρας..., καὶ εἰς τὸ ἀναιδὲς φῶς τῶν θεάτρων καὶ τῶν ἑορτῶν.

Τὸ ἄριστον ψιμμύθιον παρέχεται ὑπὸ τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιριδίων, καὶ ταῦτα ἀγοράζονται διὰ καλῆς ὑγιεινῆς, ὅτε ἀναπνέομεν ἀφθόνως καὶ κινούμεθα πολὺ εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα, ἐργαζόμενοι ἄνευ ὑπερβολῆς, καὶ ἀπολαμβάνοντες τῆς ζωῆς χωρὶς ἀενάως νὰ καταχρώμεθα τὰς ἐπιθυμίας ἡμῶν.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΓΝΩΜΑΙ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

Ἡ εὐτυχία δὲν εἶνε εὐαπόκτητον πρᾶγμα: εἶνε δυσκολώτατον νὰ τὴν εὕρωμεν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς, ἀδύνατον δὲ νὰ τὴν εὕρωμεν ἀλλαχοῦ.

—

Ἡ συκοφαντία ὁμοιάζει τὴν σφῆκα τὴν ἐνοχλοῦσαν ἡμᾶς, κατὰ τῆς ὁποίας δὲν πρέπει νὰ κινηθῇ τις, πλὴν ἐὰν εἶνε βέβαιος ὅτι θὰ τὴν φονεύσῃ· διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἐπανέρχεται καθ' ἡμῶν μανιωδεστέρα παρὰ ποτε.

—

Μεταξὺ ἀνθρώπου πνευματώδους ἀλλὰ κακοῦ, καὶ ἀνθρώπου πνευματώδους ἐντίμου ὑπάρχει ἡ αὐτὴ διαφορὰ οἵα καὶ μεταξὺ δολοφόνου καὶ ἀνθρώπου τιμίου καλῶς χειριζομένου τὰ ὅπλα.

—

Ἡ ἀπαιτητικὴ ἄσχημος ἡ θέλουσα νὰ ἀρέσκῃ ὁμοιάζει πτωχόν, ὅστις ζητεῖ ἐπιτακτικῶς νὰ τὸν ἐλεῶσι.

—

Ὁ πλουσιώτατος τῶν ἀνθρώπων εἶνε ὁ οἰκονόμος· ὁ πτωχότατος εἶνε ὁ φιλάργυρος.

—

Ἡ τύχη ὁμοιάζει πρὸς τὰς πλουσίας ἐκείνας καὶ πολυδαπάνους γυναῖκας, αἵτινες καταστρέφουσι τοὺς οἴκους, εἰς τοὺς ὁποίους εἰσεκόμισαν πλουσίαν προῖκα.

—

Πράττουσι καὶ οἱ κακοὶ ἐνίοτε ἀγαθάς τινας πράξεις, ὡσεὶ ἤθελον νὰ μάθωσιν ἐὰν εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ ἀγαθοποιεῖν προξενεῖ εὐχαρίστησιν, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες.

—

Ἡ φιλοδοξία εὐκολώτερον κυριεύει τὰς μικρὰς ψυχὰς παρὰ τὰς μεγάλας, ὡς τὸ πῦρ εὐκολώτερον καταλαμβάνει τὰ ἄχυρα, τὰς καλύβας, παρὰ τὰ ἀνάκτορα.

—

Οἱ νέοι φίλοι, τοὺς ὁποίους ἀποκτῶμεν ἐν ὡρίμῳ ἤδη ἡλικίᾳ ἵνα ἀναπληρώσωμεν τοὺς φίλους οὓς ἀπωλέσαμεν, εἶνε ἐν συγκρίσει πρὸς τοὺς παλαιοὺς ὅ,τι οἱ ὑέλινοι ὀφθαλμοί, οἱ ψευδεῖς ὀδόντες καὶ αἱ ξύλιναι κνῆμαι παραβαλλόμεναι πρὸς τοὺς ἀληθεῖς ὀφθαλμοὺς καὶ ὀδόντας καὶ τὰς φυσικὰς κνήμας.

—

Ὁ ἔρως, λέγει ὁ Πλούταρχος, κατασιγάζει πάντα τἆλλα πάθη· εἶνε δικτάτωρ, εἰς τὸν ὁποῖον ὑποκύπτει πᾶσα ἄλλη δύναμις.

—

Πολλάκις παρέβαλον τοὺς ἀδεξίως εὐεργετοῦντας πρὸς αἶγα, ἥτις ἀφοῦ ἀφήσῃ νὰ τὴν ἀμέλξωσιν, ἔπειτα ἐξ ἀλογίας ἀνατρέπει δι' ἑνὸς λακτίσματος τὸ ἀγγεῖον, τὸ ὁποῖον εἶχε πληρώσει γάλακτος.

(Ἐκ τῶν τοῦ Chamfort)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μυθώδη ἀληθῶς εἶνε τὰ κέρδη, ἅτινα πορίζονται κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὀνομαστοὶ ἰατροί. Ὁ Παρισινὸς χειροῦργος Παιὰν εἰσπράττει κατ' ἔτος 600—700 χιλιάδας φράγκων· ὁ δὲ καθηγητὴς τοῦ Στρασβούργου Κόδερλε, ὁ ἐπιτηδειότατος καὶ ἐπιτυχέστατος ὀβαριοτόμος, ἔλαβε παρὰ μιᾶς Ἱσπανίδος πριγκηπίσσης ἥμισυ ἑκατομμύριον. Ἀλλὰ πάντας τοὺς ἐπὶ τῆς ἠπείρου συναδέλφους των ὑπερηκόντισαν οἱ ἰατροὶ τοῦ Λονδίνου. Ὁ Σπένσερ Οὐέλλς ἐξετέλεσε πρὸ διετίας τὴν χιλιοστὴν ὀβαριοτομίαν, ἐπὶ πολλαῖς δὲ τῶν ἐγχειρήσεων τούτων ἔλαβεν ἀμοιβὴν 250—300 χιλιάδων φράγκων. Ἀπελθὼν πέρυσιν εἰς τὸ Συνέδριον τῆς Κοπεγχάγης, ἔζη μετὰ βασιλικῆς αὐτόχρημα μεγαλοπρεπείας. Προαπέστειλεν ἐκ Λονδίνου τοὺς ἵππους καὶ τὰς ἁμάξας του, ἐδαπάνα δὲ καθ' ἑκάστην εἰς τὸ ξενοδοχεῖον περὶ τὰς ἑκατὸν λίρας.

Ἐν Ἀμβέρσῃ γίνονται νῦν μεγάλαι ἐργασίαι πρὸς ἐγκαθίδρυσιν ἑνὸς κεντρικοῦ καταστήματος εἰς παραγωγὴν ἠλεκτρικοῦ φωτός, ὅπερ νὰ διανέμηται εἰς τοὺς θέλοντας κατ' οἶκον ἀντὶ συμφερούσης τιμῆς. Τὸ κατ' ἀρχὰς διανεμηθησόμενον φῶς θέλει ὑπερβαίνει τὰς 6,000 λυχνίας, ἡ διαβίβασις δὲ τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος γενήσεται διὰ σύρματος ὑπογείως τεθειμένου.

Ἀπέθανεν ἐσχάτως ἐν Γαλλίᾳ ὁ συνταγματάρχης Roudaire, ὁ ἐπιχειρηματικὸς ἀνήρ, ὅστις πρὸ πολλοῦ συνέλαβε τὸ σχέδιον τῆς δημιουργίας ἐσωτερικῆς θαλάσσης ἐν Ἀλγερίᾳ, οὗ τὸ κατορθωτὸν ὑπεστήριξεν ἐνθύμως καὶ αὐτὸς ὁ περιώνυμος Λεσσέψ. Ὁ Roudaire ἦτο ἐκ τῶν διακεκριμένων Γάλλων στρατιωτικῶν, ἀπεβίωσε δὲ ἐν ἀκμαίᾳ ἡλικίᾳ ἐτῶν 48 ἐκ πυρετοῦ ὑφ' οὗ κατελήφθη διατρίβων ἐν Ἀλγερίᾳ κατὰ τὰς ὑπὸ σκηνὴν διανυκτερεύσεις, ἐν μέσῳ στερήσεων καὶ κόπων, χάριν μελέτης τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ σχεδίου.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β'. 980.

'Αριθ. 475 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' — Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. 'Επὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. — 3 Φεβρουαρίου 1885

Λίαν προσεχῶς θέλει παραδοθῇ εἰς τὴν δημοσιότητα πολλοῦ λόγου ἄξιον ἔργον τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐνταῦθα Διδασκαλείου κ. Χαρισίου Παπαμάρκου, ἐπιγραφόμενον «Περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς ἑλληνίδος νεολαίας». 'Ο κ. Παπαμάρκου ἀπὸ χρόνου πολλοῦ ἔχει ἐγκύψει μετ' ἀγάπης εἰς τὰ παιδαγωγικὰ καὶ ἱκανὰ περὶ αὐτῶν ἐδημοσίευσε, κεκτημένος δὲ καὶ τὴν πεῖραν μακροχρονίου διδασκαλίας πραγματεύεται τὸ σπουδαιότατον τοῦτο θέμα μετὰ τοῦ κύρους, ὅπερ παρέχει ἡ τοιαύτη αὐτοῦ εἰδικότης ἐν τοῖς παιδαγωγικοῖς ζητήμασιν. 'Εν τῷ προκειμένῳ δ' αὐτοῦ συγγράμματι ἀναπτύσσει πλῆρες σύστημα, καθ' ὃ νομίζει ὅτι δέον νὰ ἐκπαιδεύηται ἡ ἑλληνικὴ νεότης. 'Ως τοιοῦτον τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ διὰ τὴν μεγάλην ἐθνικὴν σημασίαν τοῦ ζητήματος ὅπερ πραγματεύεται, εἶνε ἄξιον νὰ μελετηθῇ ὑπὸ πάντων τῶν 'Ελλήνων τῶν κηδομένων τοῦ ἐθνικοῦ μέλλοντος. 'Απόσπασμα τοῦ ἔργου τούτου, εὐμενῶς παραχωρηθὲν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως, παρέχομεν ἐνταῦθα τοῖς ἀναγνώσταις τῆς «'Εστίας».

Σ. τ. Δ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΚΟΠΟΥ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΔΟΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

Τὸ σχολεῖον ἂν μέλλῃ νὰ ἦναι σύμφωνον πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχικῆς αἰτίας τῆς προκαλεσάσης αὐτὸ εἰς τὸ εἶναι, καὶ ἂν μέλλῃ νὰ συντελῇ εἰς τὸ κοινὸν συμπάντων τῶν πολιτικῶν θεσμῶν σωσίπολι ἔργον αὐτοῦ, πρέπει νὰ ἐπεξεργασθῇ τοὺς εἰς αὐτὸ φοιτῶντας παῖδας οὕτως ὥστε νὰ γείνῃ δυνατὸν νὰ καταστῶσι ποτὲ οὗτοι ἄνδρες ἀγαθοὶ καὶ πολῖται χρήσιμοι ἔχοντες τὴν δεινότητα νὰ προάγωσι τὴν πολιτικὴν ἰσχὺν καὶ νὰ αὐξάνωσι τὸν πλοῦτον τῆς πατρίδος αὐτῶν, ἐξεγεῖρον διὰ τῶν δυνατῶν μέσων καὶ ἐνισχῦον διὰ τῶν ἁρμοδίων τρόπων ἐκείνας τὰς δυνάμεις ἐν τοῖς παισίν, ὧν παραγόμενον εἶναι ἡ πολιτικὴ ἰσχὺς καὶ ὁ δημοτικὸς πλοῦτος, πρὸς τὸ τέλος τοῦ μόνου δυνατοῦ καλοῦ ἀνθρωπίνου βίου.

'Η πολιτικὴ ἰσχὺς εἶναι τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα πλείστων καὶ σπουδαιοτάτων παραγόντων, εἶναι ἄθροισμα ἐκ πολλῶν καὶ δυσαποκτήτων στοιχείων συγκροτούμενον. Αὕτη προαπαιτεῖ πρώτιστα πάντων *σωματικὴν ῥώμην καὶ πολεμικὴν ἐμπειρίαν* τῶν καθ' ἕκαστον ὑποκειμένων τῶν συγκροτούντων τὴν πολιτείαν· «*ὅπλων, ὅπλων δεῖ*,» βοᾷ ὁ Αἰσχύλος, «*ἡδὺ ξανῆσαι καὶ προγυμνάσαι χέρα*» ὁ Σοφοκλῆς, «*εἰς μυρίους ὄρνιθας ἀετὸς σοβεῖ*» ὁ Σωσίθεος· «Δημόκριτος δὲ παραινεῖ τήν τε *πολεμικὴν τέχνην μεγίστην οὖσαν* ἐκδιδάσκεσθαι καὶ τοὺς πόνους διώκειν, ἀφ' ὧν τὰ μεγάλα καὶ λαμπρὰ γίνονται τοῖς ἀνθρώποις,» λέγει ὁ Πλούταρχος. Μάλιστα· ἡ σωματικὴ ῥώμη καὶ ἡ πολεμικὴ ἐμπειρία εἶναι τὸ πρώτιστον, ὅπερ πρέπει νὰ ἐπιδιώκωσι τὰ σχολεῖα καὶ παντὸς μὲν ἔθνους, μάλιστα δὲ τῶν ἐθνῶν ἐκείνων, ἅτινα δὲν ἔχουσιν εἰσέτι συμπληρώσῃ τὴν πολιτικὴν αὐτῶν ἀποκατάστασιν, διότι ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ «οὐκ ἔστι κρεῖσσον ἄλλο πλὴν κρατεῖν δορὶ» κατὰ τὸν Εὐριπίδην· τὰ ξηρὰ γράμματα καὶ τὰ πανάθλια γραμματικὰ καὶ λοιπὰ τερετίσματα καὶ μωρολογήματα, τὰ μόνα καρπώματα τῆς εἰς τὰ σχολεῖα φοιτήσεως τῆς ἑλληνίδος νεολαίας, εἰς ἔδαφος νὰ καταβάλωσι, ἀλλ' οὐδέποτε ὑψηλὴν νὰ ὀρθώσωσι τὴν μοχθηρὰ πράττουσαν καὶ βαρέως νοσοῦσαν πατρίδα δύνανται.

«'Αλλ' ἐμοὶ πίθου.
παῦσαι μελῳδῶν, *πολεμίων δ' εὐμουσίαν*
ἄσκει· τοιαῦτ' ἄειδε καὶ δόξεις φρονεῖν,
σκάπτων, ἀρῶν γῆν, ποιμνίοις ἐπιστατῶν,
ἄλλοις τὰ κομψὰ ταῦτ' ἀφεὶς σοφίσματα,
ἐξ ὧν κενοῖσιν ἐγκατοικήσεις δόμοις»

ὀρθότατα ἔλεγε πάλαι ποτὲ ὁ ἐν τῇ 'Αντιόπῃ τοῦ Εὐριπίδου Ζῆθος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ 'Αμφίονα. 'Εκ τῶν ἑπτὰ αἰτίων τῶν συνεπαγαγόντων τὴν πτῶσιν τῆς ἀρχαίας 'Ελλάδος δὲν ἦτο τὸ ἀδρανέστατον οὐδὲ τὸ ἀργότατον ἡ πάντοτε ἀναιδῶς ἐκφαινομένη καὶ πάντοτε σοφιστικῶς ἠτιολογημένη ἀνηθικότης, καθαρὸν ἀποτέλεσμα τῶν ξηρῶν καὶ ἀθλίων γραμμάτων, καὶ τῆς διδασκαλίας οὐτιδανῶν καὶ παλιγκαπήλων διδασκάλων, ὅπως καὶ σήμερον παρ' ἡμῖν τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται. . . . "Οπως καὶ πολλοὶ ἄλλοι τῶν ὁμοεθνῶν μου, οὕτω καὶ ἐγὼ ὁσάκις βλέπω καὶ ἀκούω ὅτι νέα σχολεῖα ἱδρύονται ἐν 'Ελλάδι ὅμοια ἐκείνοις, τὰ ὁποῖα βλέπομεν καὶ ἐν οἷς ζῶμεν, ζωηρότατα ἐνθυμοῦμαι τὸ τοῦ Θουκυδίδου (1, 142) «*πλήθει τὴν ἀμαθίαν θρασύνοντες*» καὶ βαθύτατα βαρυθυμῶ ἀναλογιζόμενος καὶ ὅτι εἰσέτι ἀποβεβαρβαρωμένη ἡ διάνοια ἡμῶν διατελεῖ, τὸ ποσὸν τῆς ποιότητος προκρίνουσα, καὶ ὅτι νέα πληγὴ ἐθνικῆς ἀθλιότητος διανοίγεται εἰς τὸ διάβορον ὑπὸ τῶν ἑλκῶν σῶμα τῆς γλυκυτάτης ἡμῶν 'Ελλάδος. .

'Η πολιτικὴ ἰσχὺς ἀπαιτεῖ πλὴν τῆς ῥώμης καὶ τῆς περὶ τὰ ὅπλα ἐμπειρίας τῶν καθ' ἕκαστον πο-

λιτῶν μάλιστα *τὸν πρὸς τὰ πάτρια ζῆλον*. Ἡ ἐπίγνωσις ὅτι ἑκάστη γενεὰ εἶναι ἄμεσος συνέχεια τῶν προηγουμένων καὶ ὅτι ἐξ ἑκάστης παρούσης καὶ αἱ μέλλουσαι ἐξήρτηνται, ἡ ἐπίγνωσις ὅτι τὸ αὐτὸ πνεῦμα διήκει διὰ πασῶν, ἡ αὐτὴ τύχη, τὰ αὐτὰ παθήματα, οἱ αὐτοὶ πόθοι συνδέουσι συμπάσας τὰς γενεὰς ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἔθνους, ἡ ἐπίγνωσις τουτέστιν ὅτι ἡ ἑκάστοτε παροῦσα γενεὰ εἶναι δημιούργημα φυσικὸν τῆς παρελθούσης, ὅτι ἔχει ἐν ἑαυτῇ τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰ προτερήματα οὐ μόνον τὰ κοινὰ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τὰ ἴδια τοῦ ἔθνους, ἐξ οὗ καὶ ἐν ᾧ παρήχθη, ὅτι εὑρίσκεται εἰς τὸ εἶναι ἐρχομένη ἐν ὡρισμένῳ κύκλῳ πνευματικῶν καὶ ὑλικῶν μέσων, ἐν ὡρισμένῳ δικτύῳ πολιτικῶν, ἠθικῶν καὶ ἀλληλεθνῶν ἰδεῶν καὶ συμφερόντων περιειλιγμένη, ἡ ἐπίγνωσις ὅτι δύναται καὶ ἔχει καθῆκον ἑκάστη γενεὰ μόνον κατὰ ταῦτα καὶ οὐχὶ ἄλλως καὶ ἐν τῷ παρόντι νὰ ζήσῃ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι νὰ ἐργασθῇ, ἡ ἐπίγνωσις, λέγω, πάντων τούτων γεννᾷ τὸν ζῆλον πρὸς τὰ πάτρια, ὅστις παρορμᾷ μὲν πρὸς διατήρησιν τῶν ἀγαθῶν τῶν πατρίων, ἢ πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν, ἂν ταῦτα δὲν ὑπάρχωσιν, ἐξασφαλίζει δὲ τὸ ἔθνος ἀπὸ τῆς τυφλῆς ἀπομιμήσεως τῶν ἀλλοτρίων, ἀπὸ τοῦ ἀναξιοπρεποῦς καὶ ἐθνοκτόνου θαυμασμοῦ παντὸς ὀθνείου, ἀπὸ τῆς ἐπιφορήσεως ὀθνείων πνευματικῶν στοιχείων κριτικῶς διαλυόντων τὰ ἐθνικὰ πνευματικὰ στοιχεῖα, ἀπὸ τοῦ ζήλου πρὸς ἀπόκτησιν τῶν θαυμασθέντων ξένων βιωτικῶν ἰδανικῶν, δι' ὧν ἀφανίζεται μὲν πᾶν ἰδιοφυὲς ἐθνικὸν ἰδανικὸν καταφρονουμένων τῶν καθ' ἕκαστον τύπων τῆς πολυμόρφου καὶ παντοδαπῆς ἐκφάνσεως αὐτῶν, συγχέονται δὲ ταῦτα μετ' ἐκείνων εἰς ἓν μίγμα ἀδρανὲς καὶ ἀπαθές, οὐδεμίαν αὐτοτελῆ ποιότητα καὶ δύναμιν ἔχον, ἐπέρχεται δ' οὕτω μικρὸν κατὰ μικρὸν ὁ τέλεος ἀφανισμὸς τοῦ ἔθνους ἐμπίπτοντος εἰς τὸ κενὸν χάος τῆς ἀορίστου καὶ ἀμόρφου ἀνθρωπότητος, τῆς ἰδέας τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ . . . .

Ὁ νῦν καιρὸς εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ἐπιβάλλει πᾶσιν ἡμῖν, οἵτινες Ἑλλάδος φθόγγον χέομεν, τὸ σωσίπολι ἔργον τοῦ νὰ ἔχωμεν πάντοτε ὑπ' ὄψιν τὸ Πινδαρικὸν « *οὐδ' ἀλλοτρίων ἔρωτες ἀνδρὶ φέρειν κρέσσονες* » καὶ τὸ νὰ *ματεύωμεν οἴκοθεν ἅτε ποτίφορον κόσμον λαχόντες γλυκύ τι γαρυέμεν*. Σύμπασα ἡ Εὐρώπη ἀπό τινος χρόνου σφαδάζει ὑπὸ τὴν τομὴν μάχαιραν τὴν κριτικὴν τῶν ἐν ἀνθρώποις σεμνῶν καὶ θείων, δι' ὧν ὁ βίος τῶν βροτῶν ἐν τῇ πορείᾳ τῶν αἰώνων ἀπεπάγη εἰς τὸν πνευματικὸν διάκοσμον τοῦτον, οὐδὲν ἔμεινε καὶ μένει ἄθικτον τῇ κριτικῇ ταύτῃ τῇ ὑπερφιάλῳ καὶ ἀνθρωποφθόρῳ· οἱ θνητογενεῖς βροτοὶ ἐν τῷ τύφῳ αὐτῶν τῷ ἑωσφορικῷ καὶ ἐν τῇ οἰήσει αὐτῶν τῇ τιτανικῇ ἐπιχειροῦσι καὶ ἀγωνίζονται, ἐμπηγνύοντες τὴν μάχαιραν εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς ἀνθρωπότητος, νὰ διαλύσωσι τοὺς συνεκτικοὺς δεσμοὺς ἐκείνους, δι' ὧν ἡ ἀνεξερεύνητος βουλὴ τοῦ Δημιουργοῦ τῶν Πάντων ἐνδομύχως καὶ ἀρρήκτως συνέδεσε τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων. Οἱ γλυκύτατοι καὶ ὑποκάρδιοι καὶ εὐγενέστατοι πόθοι τοῦ συναισθητικοῦ τῆς ψυχῆς τῶν ἀνθρώπων, αἱ περὶ τῶν πρώτων λόγων τῆς Δημιουργίας καὶ τῆς αἰτίας τῆς συνδεούσης τὸν πάνσμικρον ἄνθρωπον μετὰ τοῦ παμμεγίστου διακόσμου τοῦ Παντὸς πνευματικαὶ κινήσεις, οἱ ἐν τούτοις τοῖς ὑψηλοῖς πόθοις καὶ ἡ ἐν ταύταις ταῖς κοσμικαῖς ἰδέαις ἀσάλευτος θεμελίωσις τῶν βιωτικῶν ἀξιωμάτων τῶν βροτῶν, *ἡ θρησκεία*, κηρύσσεται διὰ μυρίων στομάτων νῦν, ὅπως πάλαι ποτὲ ἐπὶ τῶν σοφιστῶν καὶ τῶν ἀθέων Θεοδώρου, Κριτίου καὶ Διαγόρα τοῦ Μηλίου, ὡς πλάνη τοῦ πνεύματος, ὡς δημιούργημα τῶν ἰσχυροτέρων καὶ πονηροτέρων, ἵνα συνέχωσι διὰ ταύτης τοὺς ἀμβλυτέρους καὶ ἀσθενεστέρους ἐν τῇ δεσποτείᾳ αὐτῶν, ὡς πρόληψις ἀσχημίζουσα δῆθεν τὴν ὑψηλὴν φύσιν τοῦ ἐξαπατηθέντος ἀνθρωπίνου πνεύματος· τὸ τοιοῦτον ἔργον οὐδέποτε ἠδυνήθην νὰ ἀντιληφθῶ ἄλλως ἢ ὡς λύσσαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἀνθρωπίνου προσπαθοῦντος ἑαυτό τε νὰ διασχίσῃ καὶ τὴν ἀνθρωπότητα νὰ κατασπαράξῃ. Τί δίκαιον εἶχεν ὁ Ἀριστοτέλης λέγων ὅτι « μυριοπλάσια γὰρ ἂν κακὰ ποιήσειεν ἄνθρωπος κακὸς θηρίου· » διότι οἱ φυσίφρονες καὶ ἄγαν ἀνιέρῳ μένει μεμαργωμένοι κυνοθρασεῖς αὗται, οἱ θεῶν οὐδὲν ἐπαΐοντες, οἱ δύσαγνοι τὰς φρένας κόρακες, οἱ βωμῶν ἀλέγοντες οὐδέν, ὡς ὁ εὐσεβέστατος Αἰσχύλος θὰ ἀπεκάλει τοὺς τοιούτους, οὐδὲν ἄλλο ἐπιζητοῦσιν ἢ μανιωδῶς ἀγωνίζονται νὰ διασαλεύσωσι καὶ τέλεον νὰ ὑπεξαιρέσωσι τὸ ἔδαφος ἀπὸ τῶν πόλεων, ἵνα αἱ πρὶν ἀνθηραὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους κατοικίαι εἰς σωρὸν ἐρειπίων καταπέσωσιν, ὡς ἄριστα ὁ σεμνὸς Πλούταρχος λέγει· « εὕροις δ' ἂν ἐπιὼν καὶ πόλεις ἀτειχίστους, ἀγραμμάτους, ἀβασιλεύτους, ἀοίκους, ἀχρημάτους, μὴ νομίσματος δεομένας, ἀπείρους θεάτρων καὶ γυμνασίων, ἀνιέρου δὲ πόλεως καὶ ἀθέου . . . οὐδείς ἐστιν, οὐδ' ἔσται γεγονὼς θεατής, *ἀλλὰ πόλις ἄν μοι δοκεῖ μᾶλλον ἐδάφους χωρὶς, ἢ πολιτεία τῆς περὶ θεῶν δόξης ἀναιρεθείσης παντάπασι, σύστασιν λαβεῖν ἢ λαβοῦσα τηρῆσαι,* » τοῦτο δὲ καὶ διότι τὸ συνεκτικὸν πάσης πολιτείας εἶναι ἡ θρησκεία καὶ διότι αὕτη δὲν εἶναι γέννημα τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἄλλης διατάξεως ἄλλοθεν ἀπορρεούσης.

Ἀλλ' οὐ μόνον ἡ θρησκεία διασαλεύεται ὑπὸ τῶν ἄμουσα ὑλακτούντων μαινομένων τούτων ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἡ *οἰκογένεια*, ὁ ἱερὸς οὗτος βωμός, ἐν τῷ στίλβοντι καὶ θάλποντι πυρὶ τοῦ ὁποίου πᾶν τραχὺ καὶ γηρὸν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τήκεται, μεταπλασσομένης καὶ ἐπιτη-

δείας οὕτως εἰς τὸν μετὰ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων κοινὸν βιωτικὸν σύνδεσμον γινομένης. Ὅπως δὲ διασκλεύοντες τὴν θρησκείαν ζητοῦσιν οἱ ἀπάνθρωποι οὗτοι νὰ ἐκριζώσωσι τὴν βαθεῖαν καὶ γλυκυτάτην εὐαισθησίαν τοῦ συναισθητικοῦ, καὶ νὰ ματαιώσωσι τὰς αἰθερίους πτήσεις τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας καὶ νὰ ἐκσπάσωσι τὴν κρηπῖδα τῶν ἀνθρωπίνων βιωτικῶν ἀξιωμάτων, οὕτω νῦν ἐπιβάλλουσι, τὴν οἰκογένειαν διασείοντες, τὴν βάναυσον καὶ τετυλωμένην αὐτῶν χεῖρα ἐπὶ τῶν λεπτοτάτων ἰνῶν τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας ἀγωνιζόμενοι νὰ καταθραύσωσι τὸν ἐν οἰκογενείᾳ δεσμὸν μεταξὺ τῶν φιλτάτων ὄντων, δι' ὧν ὁ Δημιουργὸς ἀμεσώτερον συνέδεσε τὸν πεπερασμένον χαμαιγενῆ ἄνθρωπον· προσπαθοῦσι τὴν συζυγικὴν τρυφερότητα νὰ ἀπαμβλύνωσι, τὰ μυρία λεπτότατα καὶ βαθύτατα συναισθήματα τὰ κατέχοντα τὴν ψυχὴν ὡς ἐκ τῆς παντοδαπῆς τύχης τῶν φιλτάτων, νὰ ἐκσπάσωσι, τὴν θάλπουσαν στοργὴν τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα νὰ ψυχράνωσι, τὸν τρυφερὸν σύνδεσμον τὸν συνδέοντα τὰ τέκνα πρὸς τοὺς γονεῖς, τοὺς ἀδελφοὺς καὶ οἰκείους πρὸς ἀλλήλους, νὰ διαρρήξωσι, τὸν πολυσχιδῆ καὶ θυμηδέστατον κόσμον τῶν ἀμοιβαίων γλυκειῶν μεριμνῶν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας νὰ ἁρπάσωσι, καταπατοῦντες οὕτως ἀθέως καὶ βαναύσως οἱ βέβηλοι τὸν ποικιλόχρουν καὶ εὐώδη ἀνθῶνα τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως.

Πλὴν δὲ τῆς θρησκείας καὶ τῆς οἰκογενείας καὶ ἡ *κοινωνία* κηρύσσεται ὑπὸ τῶν παχυτάτων τούτων ὡς τυχαῖός τις ὅμιλος ἀνθρώπινος περιπλακεὶς καὶ καταδεσμευθεὶς ὑπὸ τῶν πονηροτέρων καὶ ἰδιοτελεστέρων ἐν νόμοις καὶ ἐθίμοις ἐξεπίτηδες ὑπὸ τούτων πρὸς τὸ ἴδιον αὐτῶν συμφέρον ἐξυφανθεῖσιν, καὶ ὧν ἡ διάρρηξις οὐ μόνον ἐλευθέρα παντὶ τυγχάνει, ἀλλὰ καὶ ὡς καθῆκον δῆθεν ἐπιβάλλεται εἰς πάντα εὖ φρονοῦντα καὶ τὴν ἀπὸ τῶν παντοδαπῶν δεσμῶν, δι' ὧν καταδουλοῦται ἡ ἀπεριόριστος ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου, ἀπολύτρωσιν εἰλικρινῶς καὶ μεγαλοψύχως ἐπιποθοῦντα. Ληρήματα ἀψυχολόγητα καὶ ἀπάνθρωπα κουφολογίας ὄζοντα καὶ ἀμαθείας πλέα συνταράσσοντα καὶ καταθορυβοῦντα τοὺς ἁπλουστέρους παρεκτρεπομένους ἀπὸ τοῦ ὀρθοῦ τοῦ διὰ τῆς ἱστορίας τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει ὑποδειχθέντος, ὕθλοι φυσαίδεις καὶ ἄμουσοι πληροῦντες τὸν βίον ἀκοσμίας καὶ κακοδαιμονίας διασαλεύοντες τὸν κατ' ἄνθρωπον ἐν πολιτείᾳ βίον ἅτε κλονουμένης τῆς πίστεως εἰς τὸ κῦρος τῆς ἱστορίας, καὶ θεοποιουμένης τῆς αὐθαιρέτου ὑποκειμενικῆς κριτικῆς ἀναλύσεως πάντων τῶν ἐν ἀνθρώποις σεμνῶν καὶ ἀθίκτων, τῶν νόμων δηλ. τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν, τῆς ἐργασίας, τῆς ἰδιοκτησίας, τῆς τέχνης καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Τὰ δηλητηριώδη ταῦτα μιάσματα, τὰ ἐκ τῶν ἑλῶν καὶ τελμάτων τῆς ἀπὸ τῆς φύσεως καὶ τῶν αἰωνίων ἀληθειῶν παρεστραμμένης διανοίας τῆς δυτικῆς Εὐρώπης σωρηδὸν ἀπό τινος ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐκπεμπόμενα, ὅταν εἰς ἔθνος ἀρτιπαγὲς καὶ μήπω συνείδησιν λαβὸν τῶν ἑαυτοῦ δυνάμεων καὶ τῆς ἑαυτοῦ ἰδιοφυΐας ἐμπέσωσιν, παραυτὰ δηλητηριάζουσιν αὐτό· ὅταν δὲ μάλιστα τὸ ἔθνος τοῦτο, ὡς τὸ ἡμέτερον, ἔχει μεγίστην ἀνάγκην ῥώμης σωματικῆς καὶ εὐεξίας ψυχικῆς, ἵνα καὶ ἐπαρκέσῃ εἰς τὸν κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ νέου βίου, εἰς ὃν μετὰ χαλεπώτατον καὶ ὀλεθριώτατον ἀγῶνα εἰσῆλθε, μετασχηματισμὸν καὶ ἀνάπλασιν, καὶ ἵνα ἀντεπεξέλθῃ κατὰ τῶν σωρηδὸν ἐπισωρευθέντων πολεμίων τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ, ὅταν τὸ ἔθνος τοῦτο ἕνεκα τῆς γεωγραφικῆς αὐτοῦ θέσεως χρησιμεύῃ ὡς γέφυρα δι' ἧς ἡ Εὐρώπη μετὰ τῆς Ἀσίας καὶ Ἀφρικῆς ἐπικοινωνεῖ, ἡ κριτικὴ τουτέστι τοῦ πνεύματος αὐθαιρεσία καὶ περιφιλαυτία μετὰ τῆς ἀποκτηνώσεως τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ὅταν τὸ ἔθνος τοῦτο οὐδένα ἐπὶ τῆς γῆς ὁμόφυλον ἔχῃ συμπαθῶς πρὸς αὐτὸ διακείμενον, ἀλλὰ πάντας ἀλλοφύλους καὶ ἔχθιστα πρὸς αὐτὸ φύσει καὶ θέσει διακειμένους, ἡ μόνη ὁδὸς τῆς σωτηρίας αὐτοῦ εἶνε ἡ ἰδιόρρυθμος ἀνάπτυξις τῶν δυνάμεων αὐτοῦ, σωματικῶν τε καὶ πνευματικῶν, συνῳδὰ τῇ φύσει αὐτοῦ τῇ αὐθιγενεῖ καὶ τοῖς ἰδιομόρφοις χαλεποῖς βιωτικοῖς αὐτοῦ σκοποῖς, ὁ πρὸς τὰ πάτρια ζῆλος καὶ ἡ ἀποστροφὴ πρὸς πᾶν ξένον, αἴσθημα τὸ ὁποῖον πολλάκις ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀνεφάνη μεγάλων καὶ λαμπρῶν ἔργων ποιητικόν, καὶ ὅπερ ἐν ὁρίοις τισὶ δὲν ἀποκωλύει τῶν ὀθνείων γενναίων ἔργων καὶ ὑψηλῶν διανοημάτων τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν ἀπομίμησιν...

Δὲν φρονῶ ὅτι ἡ ἔλλειψις τοῦ ζήλου πρὸς τὰ πάτρια, ἥτις ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἔθνος παρατηρεῖται παρ' ἡμῖν, εἶναι ἀποτέλεσμα μόνον τῆς ἐν τοῖς σχολείοις πλημμελοῦς ἐργασίας, διισχυρίζομαι ὅτι ἡ ἄγνοια τῶν πατρίων ἡ ἐπιφέρουσα τὴν ἔλλειψιν τοῦ πρὸς τὰ πάτρια ζήλου εἶναι κατὰ μέγα μέρος ἔργον τῶν σχολείων. Ἀπὸ τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοῦ Ἀρσακείου Παρθεναγωγείου καὶ τῶν Διδασκαλείων μέχρι τοῦ δημοτικοῦ σχολείου τῶν ἀρρένων καὶ τοῦ δημοτικοῦ παρθεναγωγείου τῆς σμικροτάτης κώμης τῆς Ἑλλάδος, ἐλευθέρας τε καὶ δούλης, γενικῶς εἰπεῖν—διότι καὶ εὐέλπιδες ἐξαιρέσεις, καὶ δὴ καὶ ὅλως τυχαῖαι καὶ σπανιώταται δὲν λείπουσιν—οὐδὲν ἄγεται πρὸς ἐπίγνωσιν τῶν πατρίων καὶ πρὸς ἐξέγερσιν ἑπομένως τοῦ ζήλου πρὸς αὐτά. Οἱ τὸ πλεῖστον συντελέσαντες εἰς τὴν παρ' ἡμῖν καθ' ὁλοκληρίαν σχεδὸν ἀπόσβεσιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος εἶναι αὐτοὶ οἱ ὑπὸ τῆς πολιτείας ταχθέντες πρὸς ἐξέγερσιν αὐτοῦ ἐν ταῖς τρυφεραῖς ψυχαῖς τῶν ἑλληνοπαίδων. Ἄνθρωποι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μὴ ἐπιστάμενοι τὰ ἐγκύκλια παιδεύματα, οἱ διδάσκοντες τὰ ἱερὰ ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Ἑλ-

λάδος, ἔχοντες δὲ τὸν μὲν νοῦν αὐτῶν πεπληρωμένων κενῶν τινων φράσεων, ἐν δὲ τῇ ψυχῇ αὐτῶν οὐδὲν γνήσιον καὶ τίμιον θρησκευτικὸν συναίσθημα καὶ οὐδεμίαν θρησκευτικὴν εὐαισθησίαν, καὶ θεωροῦντες τὸ ἔργον αὐτῶν ὡς καθαρῶς χειρωνακτικόν, ἀναγινώσκουσιν ἀπὸ τῶν *μαυροκιτρίνων αὐτῶν τετραδίων* ὅσα ἀταλαιπώρως ποτὲ μετέφρασαν ἢ ἄλλοθέν ποθεν ἀπροσέκτως ἀντέγραψαν πρὸς μαθητὰς χασμωμένους καὶ οὐδαμῶς οὐδοπωσοῦν συγκεκινημένους φωνάς τινας ἐρήμους πραγμάτων καὶ μέρη λόγων καὶ σπαράγματα κωφὰ τοῦ βεβαιοῦντος καὶ συνεργοῦντος πρὸς νόησιν καὶ πίστιν ἑλικτὰ καὶ οὐδὲν ὑγιές, ἀλλὰ πᾶν πέριξ, ὡς ὁ Πλούταρχος θὰ ἔλεγεν. Ἡ τοιαύτη μηχανικὴ διδασκαλία τῶν τοιούτων πραγμάτων γεννᾷ τόσην θρησκευτικὴν ψυχρότητα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν εἰς τὰ σχολεῖα φοιτώντων παίδων, ὅσην βλέπομεν αὐτοὺς ἔχοντας, ὅταν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐξέλθωσιν. Ἢ ἂς δείξῃ τις ἡμῖν ἕνα ἄνθρωπον εὐσεβῆ ἐκ τῶν σχολείων τῆς Ἑλλάδος γενόμενον. Ὅπως δὲ τὰ ἱερά, οὕτω καὶ ἡ ἱστορία· οὐδαμῶς συντελεῖ καὶ αὕτη εἰς τὴν γνῶσιν τῶν πατρίων καὶ οὐδένα ἑπομένως ζῆλον πρὸς τὰ πάτρια ἡ διδασκαλία αὐτῆς ἐγγενᾷ. Διδάσκεται πρὸς θεοῦ ἡ ἱστορία ἐκ τῶν τετραδίων ἀναγινωσκομένη καὶ ὑπαγορευομένη; Καὶ ἐν τούτοις οὗτος εἶνε ὁ συνηθέστατος τρόπος τῆς διδασκαλίας αὐτῆς ἐν τοῖς σχολείοις καὶ μάλιστα τοῖς μεγαλωνύμοις τῆς Ἑλλάδος. Καὶ διὰ τί γίνεται τοῦτο; διότι οἱ διδάσκοντες ὄντες συνήθως ὅλως τοῦ κλάδου τοῦ ἐπιστητοῦ τούτου ἀδαεῖς ἐλαφρᾷ τῇ συνειδήσει ἀναλαμβάνουσι τὴν διδασκαλίαν τῆς ἱστορίας, ἣν ἀγνοοῦσι, μόνον ἵνα πληρωθῇ τὸ πρόγραμμα· ἐπειδὴ δὲ οὐδὲν ἐξ ἑαυτῶν ἀπὸ στόματος ἔχουσι νὰ εἴπωσιν, ἵνα *παρέλθῃ ἡ ὥρα ὑπαγορεύουσιν* ἱστορίαν ἐκ τῶν τετραδίων αὐτῶν, ἅτινα εἰκῇ καὶ τυχαίως ἀφ' ἑσπέρας συνέρραψαν ἐκ τοῦ πρώτου προστυχόντος ἱστορικοῦ ἐγχειριδίου· ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἡ τοιαύτη τῆς ἱστορίας διδασκαλία ὑπὸ τοιούτων ἀνιστορήτων καὶ ἀσυνειδήτων διδασκάλων οὐ μόνον ζῆλον πρὸς τὰ πάτρια δὲν δύναται νὰ γεννήσῃ, ἀλλὰ καὶ ἀποστροφὴν πρὸς τὸ μετὰ τοσαύτης ξηρότητος καὶ ἀμεθοδίας προσφερόμενον αὐτοῖς δίδαγμα. Ἢ ἄς μοι εἴπῃ τις πόσους ἀποφοιτήσαντας ἀπὸ τῶν ἑλληνικῶν σχολείων ἐγνώρισε κατὰ τὸν βίον του γινώσκοντας τὴν ἰδιοφυΐαν τοῦ ἔθνους των, ἔχοντας συνείδησιν τῶν δυνάμεων, τῶν κινδύνων καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, ἐπισταμένους τὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ προορισμὸν τοῦ ἔθνους των, γινώσκοντας τὸν βίον τῶν σπουδαιοτέρων ὁμοεθνῶν των, γινώσκοντας τὰ σπουδαιότερα προϊόντα τοῦ τε θεωρητικοῦ, πρακτικοῦ καὶ ποιητικοῦ πνεύματος τοῦ ἔθνους των καὶ ἔχοντας διαυγῆ ἐπίγνωσιν τῶν πρὸς τὸ ἔθνος καθηκόντων αὐτῶν· γινώσκουσι τὰ ἐν τοῖς σχολείοις τῆς Ἑλλάδος διὰ τῆς ἱστορίας πλαττόμενα τέκνα ἡμῶν, διδάσκονται ἐν αὐτοῖς καὶ ἀσκοῦνται καὶ ἐνεργοῦσιν ἐν τῷ βίῳ αὐτῶν συνῳδὰ τῷ ἀφθίτῳ Πινδαρικῷ πολιτικῷ ἀξιώματι (ἀπόσπ. 199) «καὶ μάλιστα σώζεται πόλις
» ἔνθα βουλαὶ γερόντων καὶ νέων ἀνδρῶν ἀρι-
» στεύοισιν αἰχμαί, καὶ χοροὶ καὶ Μοῖσα καὶ
» Ἀγλαΐα;»

Ἐκ δὲ τῆς ἀναγνώσεως τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων τί ἄλλο παραλαμβάνουσιν εἰς τὸν βίον, ἐκ τῶν σχολείων ἐξερχόμενοι οἱ νεαροὶ ἑλληνόπαιδες, πλὴν ξηρῶν τινων γραμματικῶν καὶ λεξικολογικῶν τινων γνώσεων; Εἶναι ζωηρὰ ἐν τῇ συνειδήσει αὐτῶν ἡ ὑψηλὴ εἰκὼν τῆς ἐν τοῖς συγγράμμασι τῆς ἀρχαιότητος ἐκφανείσης δαιμονίας ἑλληνικῆς διανοίας; Ἔχουσι τὴν ἐπίγνωσιν οἱ μαθηταὶ ἡμῶν ἀπερχόμενοι εἰς τὸν βίον ὅτι ἡ ἑλληνικὴ διάνοια θαρραλεώτατα ἥψατο τῶν ὑψίστων ἐν ἀνθρώποις ζητημάτων τοῦ τε θεωρητικοῦ καὶ πρακτικοῦ βίου; Ἔχουσι τὴν ἐπίγνωσιν τὰ τέκνα τῆς Ἑλλάδος ὅτι τοῦ μετὰ ταῦτα κόσμου σύμπαντος τὰ διανοητικὰ καὶ ποιητικὰ προϊόντα εἶναι μόνον ἀντιγραφὴ ἢ ἀνάπτυξις τῶν ὑπὸ τῶν προγόνων αὐτῶν ἀσφαλῶς καὶ διαυγῶς ἐννοηθέντων καὶ εὑρεθέντων καὶ ποιηθέντων; Αἰσθάνονται οἱ Ἕλληνες ὅτι ὅ,τι οἱ πρόγονοι αὐτῶν εἶπον περὶ τῆς φύσεως τοῦδε τοῦ κόσμου, περὶ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ, περὶ τῆς οὐσίας καὶ τῆς ἐν τῷ κόσμῳ δυνάμεως τοῦ νοῦ, περὶ τῆς ἐν τῷ διακόσμῳ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων δυνάμεως τῆς ψυχῆς εἶναι ἀνέφικτον; Γινώσκουσι τὰ τέκνα τῶν Ἑλλήνων ὅτι οἱ ποιηταὶ τῆς πατρίδος αὐτῶν ἐνεβάθυναν εἰς τὰ ἀμέτρητα βάθη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, κατενόησαν ἀκριβέστατα τὴν πλουσιωτάτην καὶ πολύμορφον φύσιν αὐτῆς, καὶ διέγραψαν τὰς παντοδαπὰς ἐκφάνσεις αὐτῆς ὡς κάλλιστα καὶ πιστότατα; Αἰσθάνονται τὰ τέκνα ἡμῶν τὰ καταδαπανήσαντα τὴν ἀνθηρὰν αὐτῶν νεότητα ἐν τοῖς σχολείοις ὅτι ὅ,τι εἶπον περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ καὶ τῷ Σύμπαντι, ὅ,τι εἶπον περὶ τῶν παντοδαπῶν καθηκόντων καὶ δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου ποιηταί τε καὶ πεζογράφοι Ἕλληνες εἶναι ἐξόχως ἄριστον καὶ ὅλως ἀνέφικτον; Ἐὰν δέ πως ᾐσθάνθησάν ποτέ τι τῶν τοιούτων οἱ ἀπὸ τῶν σχολείων ἀποφοιτήσαντες ἑλληνόπαιδες, διὰ τί οἱ Ἕλληνες συγγραφεῖς λείπουσιν ἀπὸ τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, ἐν αἷς ὑπάρχουσι τὰ συγγράμματα ἀλλοεθνῶν συγγραφέων, ἐνῷ ἐν ταῖς οἰκίαις πάντων τῶν πεπαιδευμένων Εὐρωπαίων εἶναι τὰ συγγράμματα τῶν ἡμετέρων προγόνων τὰ μάλιστα τιμώμενα βιβλία; Ἀλλὰ πῶς νὰ γεννηθῇ ὁ τοιοῦτος πρὸς τὰ πάτρια ζῆλος εἰς τὰς οἰκτρῶς ἀπηρημωμένας καὶ ἐλεεινῶς ἀπὸ παντὸς τρυφεροῦ καὶ βαθέος συναισθήματος ἀπογεγυμνωμένας ψυχὰς τῶν ἀπὸ τῶν ἑλληνικῶν σχο-

λείων ἀποφοιτώντων ἑλληνοπαίδων; Πρέπει νὰ παρευρεθῇ τις, μόνον τὸν κοινὸν νοῦν καὶ τὴν στοιχειωδεστάτην ἀνθρωπίνην εὐαισθησίαν ἔχων, εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν ἑλλήνων συγγραφέων, ἵνα ἴδῃ συνήθως πῶς γίνεται αὕτη, καὶ ἵνα αἰσθανθῇ τὸ μέγεθος τοῦ ἀνοσίου ἔργου, ὅπερ τελεῖται εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τρυφερῶν καὶ εὐφυῶν τέκνων ἡμῶν! Τίς δύναται νὰ φαντασθῇ ὅτι ἐν Ἑλλάδι, ἐν σχολείοις τισὶ μάλιστα σφόδρα μεγαλωνύμοις, καὶ τὰ ἁπλούστατα τοῦ συντακτικοῦ διδάσκονται ἀπὸ τοῦ βιβλίου, ἐχόντων τῶν μαθητῶν ἐν χερσὶ τὸ συντακτικὸν καὶ παρακολουθούντων τὸν διδάσκαλον ἀναγινώσκοντα ἐξ αὐτοῦ τὰ στοιχειωδέστατα τῶν πραγμάτων; Ὅστις ἐνθυμεῖται ἐκ τοῦ μαθητικοῦ του βίου τὰ γενόμενα ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν ἑλλήνων συγγραφέων ἢ ὅστις κατὰ τοὺς τελευταίους μάλιστα τούτους χρόνους παρευρέθη ποτὲ ἐν ταῖς παραδόσεσιν αὐτῶν, πάραυτα, πιστεύω, θὰ συμφωνήσῃ μετ' ἐμοῦ, ὅτι τὸ ἰσχυρότατον τεκμήριον τὸ τεκμηριοῦν τὴν ὑψηλὴν καὶ ἰσχυρὰν φύσιν τοῦ πνεύματος τῶν ἑλληνοπαίδων εἶναι καὶ ἡ μετὰ τὴν πολυχρόνιον ἐν τοῖς σχολείοις ἐνδελεχῆ ἐνέργειαν πρὸς ἀποκτήνωσιν αὐτοῦ διάσωσις μορίου τινὸς αὐτοῦ. Πολλάκις εἶπον, ἐκ μακροτάτης διδασκαλικῆς ἐμπειρίας πεισθείς, ὅτι τὸ πνεῦμα ὅπερ ἐν τῷ βίῳ αὐτῶν διατηροῦσιν οἱ ἀπὸ τῶν σχολείων ἀποφοιτῶντες ἑλληνόπαιδες εἶναι κατάλοιπον ἀφαιρέσεως, μειωτέου μὲν ὄντος τῆς φυσικῆς ἕξεως καὶ συγγόνου δυνάμεως τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἀφαιρέτου δὲ τῆς συστηματικῆς ἐν τοῖς σχολείοις γενικῶς εἰπεῖν ἐνεργουμένης ἀποκτηνώσεως αὐτοῦ. Ἔχω δὲ ταῦτα λέγων ἐν νῷ μόνον τὴν ἐπίδρασιν τῆς τοιαύτης διδασκαλίας, ὅπως συνήθως αὕτη παρ' ἡμῖν γίνεται, ἐπὶ τῆς διανοίας, οὐδαμῶς θέλων νὰ παρουσιάσω πρὸ τῆς συνειδήσεως τὴν ἐπίδρασιν αὐτῆς τε καὶ τῆς ὅλης προσωπικότητος τοῦ διδασκάλου ἐπὶ τοῦ συναισθήματος καὶ τῆς βουλήσεως τῶν ἑλληνοπαίδων, διότι τὸ θέαμα τοῦτο εἶναι πολὺ τοῦ ἄλλου εἰδεχθέστερον. . . . Ἐπὶ δεκαπενταετίαν λέγοντες καὶ γράφοντες πάντοτε ταῦτα περὶ τῶν σχολείων, ἐν οἷς ἐκπαιδεύεται ἡ ἑλληνικὴ νεολαία, καὶ ἅτινα ῥητέον εἶναι μόνον τὸ πολλοστημόριον τῶν ἐν τοῖς ἡμετέροις σχολείοις πλημμελουμένων, ὡς πάντες οἱ χρηστοὶ καὶ εὐσυνείδητοι καὶ γονεῖς καὶ διδάσκαλοι καὶ κυβερνῆται καὶ δημοσιογράφοι καὶ σύλλογοι τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἐπίστανται, οὐδὲν ἄλλο σκοποῦμεν ἢ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς ἐλεεινὸν καταπεπτωκυίας παρ' ἡμῖν ἐκπαιδεύσεως· τοῦτο δέ, καὶ διότι θεωροῦμεν τὴν ὑψηλὴν ἑλληνικὴν φύσιν τύχης βελτίονος ἀξίαν, καὶ διότι φοβούμεθα, τρέμομεν, βλέποντες τὰ μαῦρα ἐκεῖνα νέφη ὁσημέραι ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ τῆς κοινῆς ἡμῶν πατρίδος πέραν ἐκεῖ πλειότερον ἕνεκα τῶν δεινῶν σφαλμάτων δύο ἤδη γενεῶν πυκνούμενα καὶ ἅτινα ἀγρίως θὰ καταραγῶσί ποτε κατὰ τῶν κεφαλῶν τῶν τέκνων ἡμῶν. Μαινομένη θύελλα διασείει τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ ταρτάρειον τάραγμα συνταράσσεται ἡ πατρὶς ἡμῶν! Τίνες θὰ διαπολεμήσωσι τὸν βαρύτατον τοῦτον καὶ πανύστατον ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγῶνα; Ἐκεῖνοι οἱ γυναικόφωνοι, οἱ χαίτῃσιν ἀγαλλόμενοι εὐπρεπέεσσιν, οἱ ἀσκητοῖς χρίμασιν ὀδμὴν δευόμενοι, οἱ ἁβροσύνας ἀνωφελεῖς παρὰ τῶν Φράγκων μαθόντες, ἐκεῖνοι οἱ θηλύμορφοι καὶ ἐκνενευρισμένοι, οἱ μόνον πρὸς τὸ ἐπαισχυντον βαλάντιον αὐτῶν ἀσκαρδαμυκτεὶ προσβλέποντες, οἱ νωθροὶ τὰς ψυχὰς καὶ ψυχροὶ τὴν καρδίαν ἐκεῖνοι, οὓς ἡμεῖς οἱ κλεινοὶ τῆς Ἑλλάδος διδάσκαλοι εἰς τὰ ἐθνοκτόνα σχολεῖα ἡμῶν πλάττομεν, ἐκεῖνοι θὰ ἀπωθήσωσι τοσοῦτον νέφος πολέμου ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου διὰ τῶν ἁμαρτημάτων ἡμῶν περὶ τὴν δακρύων ἀξίαν πατρίδα ἡμῶν τυφόμενον; Ἢ ἔχομεν τὴν ἐλπίδα ὅτι πλὴν τῆς ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον πολίταις κειμένης σωματικῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς δυνάμεως ὑπάρχει καὶ ἄλλη δύναμις σώζουσα τὰ ἀνόητα καὶ ἀδρανῆ ἔθνη; Πύλας ἐπὶ τὰ ὦτα ἔχομεν καὶ δὲν ἀκούομεν τοῦ Θουκυδίδου λέγοντος *ατὸ ἄπραγμον οὐ σώζεται μὴ μετὰ* τοῦ δραστηρίου τεταγμένον;» Λάσιοι περὶ τὰ ὦτα εἴμεθα καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ ἀκούωμεν πλέον οὔτε τοῦ Αἰσχύλου βοῶντος *«φιλεῖ δὲ τῷ κάμνοντι συσπεύδειν θεός»* οὔτε τοῦ Εὐριπίδου κράζοντος *οὐκ ἐν γυναιξὶ τοὺς νεανίας χρεὼν ἀλλ' ἐν σιδήρῳ κἀν ὅπλοις τιμὰς ἔχειν;*... Ἢ εἶνε δυνατὸν καὶ ἐπὶ στιγμὴν νὰ ἀμφισβητηθῇ ἡ αἰώνιος ἀλήθεια τῶν λόγων τοῦ Εὐριπίδου

» τολμήμασιν δὲ καὶ χερῶν ὑπερβολαῖς
» ἁλίσκεταί τε πάντα καὶ θηρεύεται;

Τόλμην καὶ χερῶν ὑπερβολάς, τὰ μόνα ἁλίσκοντα καὶ θηρεύοντα πάντα, λέγομεν, ἐπιθυμοῦμεν, ἐκ μέσης ψυχῆς εὐχόμεθα νὰ ἴδωμεν ἐκπηδῶντα ἐκ τῶν σχολείων τῆς ἑλληνίδος νεολαίας. Ἤβῃ σφριγῶντας θέλομεν τοὺς ἑλληνόπαιδας καὶ ὄχι γυνάνδρους, φαιδίμους βραχίονας καὶ ὄχι κωτίλην γλῶσσαν, θούριον μένος καὶ ὄχι δυσαλγήτους φρένας διακαῶς ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀποκτήσωσι, νὰ ἔχωσιν οἱ Ἕλληνες νέοι· εὐχόμεθα καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ βλέπωμεν ἐξερχόμενον ἐκ τῶν σχολείων τῆς πατρίδος ἡμῶν τὸν ἑλληνόπαιδα

» φαῦλον, ἄκομψον, τὰ μέγιστ' ἀγαθόν,
» πᾶσαν ἐν ἔργῳ περιτεμνόμενον
» σοφίαν, λέσχης ἀτρίβωνα,

καὶ ταῦτα οὐχὶ *ἵνα μείζω καὶ ἀρείω ἧς παρέλαβον παραδώσωσι τοῖς ἐπιγιγνομένοις τὴν πατρίδα ἡμῶν*, διότι οὐκέτι πρὸς τοῦτο καιρός, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ὅπως τόσην ἀποδώσωσιν αὐτὴν τοῖς τέκνοις αὐτῶν, ὅσην παρὰ τῶν προπατόρων ἡμῶν παρέλαβον αὐτήν.

Χαρισιος Παπαμαρκου

Η ΜΝΗΣΤΗ ΤΟΥ ΝΑΥΤΟΥ

— Ἡ μάχη, τὴν ὁποίαν μοῦ ζητεῖτε νὰ σᾶς διηγηθῶ, ἦτο φοβερά, μᾶς εἶπεν ὁ γέρων ναυτικὸς ἀνάπτων τὴν πίπαν του.

Ἤμεθα εἰς τὰ 1813· εἶχα πληγωθῆ καὶ ὁ ἰατρὸς μὲ διέταξε νὰ μείνω εἰς τὴν ξηρὰν ἕως ὅτου νὰ γείνω καλά. Δὲν εἰμπορῶ νὰ σᾶς περιγράψω τί στενοχωρία μ' ἔπιανε, ὅταν ἀπὸ τὰ ὀχυρώματα τοῦ Σαὶν Μαλὼ ἔβλεπα μελαγχολικὰ τὴν θάλασσαν, καὶ ἐνθυμούμην τὰς συγκινήσεις τῆς μάχης, τὸν καιρὸν ὅπου, μὲ τὸν πέλεκυν εἰς τὰ χέρια, ἐκάναμεν ἔφοδον εἰς κανὲν ἀγγλικὸν πλοῖον· ἔφερνα εἰς τὸν νοῦν μου τὴν ἀστροφεγγιὰ τῶν νυκτῶν ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν θάλασσαν τῶν Ἰνδιῶν, τὰ τολμηρὰ στρατηγήματα, μὲ τὰ ὁποῖα ὁ γενναῖος πειρατής, ὁ ἀρχηγός μας, κατώρθωνε νὰ νικᾷ τοὺς ἐχθρούς μας, καὶ ἐνόσιωθα ἕνα πόθον μέσα μου νὰ ξαναρχίσω πάλιν τὴν ζωὴν ἐκείνη, τὴν γεμάτη ἀπὸ κινδύνους.

Ἐχάρηκα λοιπὸν πολὺ ὅταν ἔμαθα ὅτι ἕνα βρίκι, ὁ *Ἥφαιστος*, ὡπλίζετο εἰς τὸν λιμένα μας διὰ νὰ φύγῃ. Ὁ πλοίαρχός μὲ ἐπῆρεν ὡς ἀντιπλοίαρχον. Ὁ *Ἥφαιστος* ἐφαίνετο διὰ κάθε ἄλλο κατάλληλος παρὰ διὰ πόλεμον· ὅσοι εἴξευραν ἀπὸ πλοῖα ἐκίνουν τὴν κεφαλήν των ἅμα τὸ ἔβλεπαν ἀπὸ πλησίον καὶ οἱ συμπατριῶταί μας δὲν ἤλπιζαν ὅτι θὰ κάμωμεν μεγάλα πράγματα μ' ἐκεῖνο τὸ σαπιοκάραβο· ἡ ἀρματωσιά μας δὲν ἦτο τῆς προκοπῆς, οὔτε οἱ ἄνθρωποι, τοὺς ὁποίους εἴχαμε παραλάβει μαζί μας. Ἦσαν ὀλίγοι, καὶ ἦσαν ἢ πολὺ νέοι ἢ πολὺ γέροι. Ὁ Ναπολέων τότε ἐμάζευε διὰ τὸν στρατὸν χιλιάδες κάθε χρόνον· διὰ τοὺς πειρατὰς ἔμενεν ὅ,τι ἐπερίσσευεν ἀπὸ τὴν στρατολογίαν.

Οὔτε ἡμεῖς οἱ ἴδιοι δὲν εἴχαμεν ἀκριβῆ ἰδέαν ποῖοι κίνδυνοι μᾶς ἐπερίμεναν, ἀλλὰ τὸ ἄγνωστον μᾶς εἵλκυε, καὶ ἐλέγαμεν ὅτι ἡ τύχη, ἡ ὁποία τόσον συχνὰ ἐβοήθησε τοὺς προτητερινούς μας, θὰ βοηθήσῃ καὶ ἡμᾶς νὰ κυριεύσωμεν κανὲν ἀγγλικὸν πλοῖον, καὶ νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὸ ἔργον μας καλλίτερα ἐφωδιασμένοι.

Ἅμα ἐφύσησε καλὸς ἄνεμος ἐκάμαμε πανιά, καὶ μετ' ὀλίγον ἀφήσαμεν ὀπίσω μας τὰ νησάκια, τὰ ὁποῖα περιτριγυρίζουν ὡς ζώνη τὸν λιμένα μας. Ἔπειτα ἀπ' ὀλίγας ἡμέρας εἴμεθα εἰς τὸν Ὠκεανόν, πρὸς δυσμὰς τῶν ἀκτῶν τῆς Βρετάνης. Ἀπ' αὐτὸν τὸν δρόμον ἐπερνοῦσαν τὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν ἐπέστρεφον εἰς τὴν Ἀγγλίαν· ἡμεῖς ὅμως ἀνωφελῶς παρετηροῦσαμεν τὸν ὁρίζοντα, κανὲν πανὶ δὲν ἐφαίνετο. Εἴχαμεν ἀποφασίσει νὰ φύγωμεν ἀπὸ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς θαλάσσης, ὅταν ὁ σκοπός μας ἔκαμε σημεῖον ὅτι διέκρινε μακρὰν ἓν πλοῖον.

— Τέλος πάντων! εἶπαν ὅλοι.

Ἐκάμαμεν τὰς προετοιμασίας μας διὰ νὰ ὁρμήσωμεν ἐπάνω του καὶ τὸ κυριεύσωμεν. Ὁ πλοίαρχος τὸ ἐκύτταξε μὲ τὸ τηλεσκόπιόν του καὶ δὲν ἔλεγε λέξιν.

— Εἶνε φρεγάδα ἀγγλική, εἶπεν ἀφοῦ παρετήρησε καλὰ καλά. Ἔρχεται κατεπάνω μας· εἶνε τρέλλα νὰ τὴν περιμένωμε· πρέπει νὰ φύγωμε.

Αὐτὸ ἀπαιτοῦσεν ἡ φρόνησις καὶ τὸ ἐκάμαμεν ὄχι χωρὶς λύπην. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐνοήσαμεν ὅτι ἡ φρεγάδα ἔτρεχε γρηγορώτερα ἀπὸ ἡμᾶς καὶ μᾶς ἐπλησίαζεν ὁλοὲν καὶ δὲν θὰ κατωρθώναμεν ἐπὶ τέλους νὰ τῆς ξεφύγωμεν. Ἡ φρεγάδα αὐτὴ ἦτο ὡραῖον πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἤρχετο ἐπάνω μας καμαρωτὰ ὡς νὰ ὑπερηφανεύετο διὰ τὴν δύναμίν του.

— Παιδιά, μᾶς εἶπε τότε ὁ πλοίαρχος, ἡ ὥρα δὲν εἶνε διὰ ψεύματα, πρέπει νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθεια· οὔτε ἕνα 'ς τὰ ἑκατὸν δὲν ἔχομε ἐλπίδα νὰ νικήσωμε· ἄλλο δὲν μᾶς μένει παρὰ ἢ ν' ἀποθάνωμεν ὡς ἄνδρες, ἢ νὰ πᾶμε νὰ λυώσωμε μὲς 'ς τὰ ἐγγλέζικα κάτεργα.

Τὰ κάτεργα αὐτὰ ὅσο ἀπὸ ἡμᾶς τὰ εἶχαν ἰδεῖ, καὶ κατώρθωσαν νὰ φύγουν μᾶς εἶχαν διηγηθῆ τί βάσανα καὶ τί καταφρόνια ὑπέφεραν ἐκεῖ μέσα οἱ Γάλλοι αἰχμάλωτοι· ὅλοι λοιπὸν μὲ ἕνα στόμα ἐφωνάξαμεν:

— Ν' ἀποθάνωμεν!

Ἀφοῦ πλέον ἀπεφασίσαμεν νὰ πολεμήσωμεν, ἐπροσπαθοῦσαμεν νὰ κερδίσωμεν δύο τρεῖς ὥρας, διότι εἰς τὸ σκότος εἰμπορούσαμεν νὰ πολεμήσωμεν καλλίτερα. Ὅταν ἡ φρεγάδα μᾶς ἐπλησίασε κ' ἔμενε ἀνάμεσόν μας μόνον ἕως μισὸ μίλι εἶχε νυκτώσει. Μᾶς ἐτίναξε μία σφαῖρα κανονιοῦ ὡς προσταγὴν νὰ παραδοθῶμεν, ἀλλ' ἡμεῖς ἐκαρφώσαμεν τότε τὴν σημαίαν μας ἐπάνω εἰς τὴν ἄκραν τοῦ μεγάλου καταρτιοῦ· μὲ ἄλλους λόγους τοὺς ἀπαντήσαμεν ὅτι δὲν ἐπαραδιδόμεθα καὶ ὅτι θὰ τοὺς ἐπολεμοῦσαμεν μὲ ὅλα τὰ δυνατά μας.

Ἀμέσως σχεδὸν μία σφαῖρα ἦλθε κ' ἐτρύπησε ἓν ἀπὸ τὰ πανιά μας· καὶ ἔπειτα ἤρχισε δυνατὸς κανονοβολισμὸς ἐναντίον μας χωρὶς ὅμως νὰ μᾶς προξενήσῃ μεγάλην ζημίαν.

— Μὴ ξοδεύωμεν εἰς τὰ χαμένα τὸ μπαρούτι μας, εἶπεν ὁ πλοίαρχος· ἂς περιμένωμε νὰ ζυγώσουν ὅσο νὰ τοὺς φθάνουν αἱ σφαῖραί μας.

Εἰξεύραμεν ὅτι τὰ κανόνια μας δὲν ἔφθαναν ὅσον τῶν ἐχθρῶν μας, καὶ μετ' ὀλίγον ὅσον καὶ ἂν ἐπλησιάσαμεν, παρετηρήσαμεν ὅτι σχεδὸν δὲν τοὺς ἔβλαπταν. Ὁ πλοίαρχος ἔστρεφε τὸ πλοῖον ἀπ' ἐδῶ ἀπ' ἐκεῖ, δεξιᾷ, ἀριστερᾷ, διὰ νὰ μὴν εἰμπορῇ νὰ μᾶς σημαδεύῃ εὔκολα ὁ ἐχθρός· αἱ σφαῖραι τῶν Ἄγγλων ἔπιπταν αἱ περισσότεραι εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλὰ ὀλίγον κατ' ὀλίγον μᾶς ἐσημάδευαν καλλίτερα, ἐπλησίαζεν ἡ καταστροφή μας. Τότε ἐφύσησεν εὐνοϊκὸν ἀεράκι καὶ ἡμεῖς μὲ ὅλην τὴν ὁρμήν μας ἐχυθήκαμεν ἐπάνω εἰς τὸ ἀγγλικὸν πλοῖον.

— Ἔφοδος, παιδιά! ἐφώναξεν ἡ φωνὴ τοῦ πλοιάρχου.

Αὐτὴ ἦτο συνήθως ἡ τακτικὴ τῶν πειρατῶν καὶ συχνὰ εἶχεν ἐπιτύχει· ἀλλ' οἱ Ἄγγλοι τὴν εἴξευραν, καὶ ἔλαβαν τὰ μέτρα των. Ὅταν, ἀφοῦ ἐρρίψαμεν τοὺς γάντζους μας, ἠθελήσαμεν νὰ σκαρφαλώσωμεν ἐπάνω εἰς τὴν φρεγάδαν, ἔρριψαν ἐπάνω εἰς τὰ κεφάλια μας βαρεία πράγματα, ἀναμμένας ὕλας, μᾶς ἔχυσαν ἀναμμένο κατράμι καὶ μὲ μακρυὰ κοντάρια ἐκτυποῦσαν τοὺς πλέον τολμηρούς· πολλοὶ ἀπὸ ἡμᾶς ἔπεσαν τότε καὶ δὲν ἐξανασηκώθησαν πλέον. Τὸ σχέδιόν μας δὲν ἐπέτυχε· ἔπρεπε νὰ φύγωμεν.

Ὁ *Ἥφαιστος* ἦτο τόσον μικρὸς κοντὰ εἰς τὴν φρεγάδαν, ὥστε δὲν ἔφθανεν οὔτε ἕως εἰς ταῖς κανονοθυρίδες της. Τὰ δύο πλοῖα ἦσαν σχεδὸν κολλημένα τὸ ἓν μὲ τὸ ἄλλο, καὶ τόσον ὅπου δὲν ἔμενε τόπος διὰ νὰ κανονοβολήσωμεν ἄγκαλα καὶ τὰ κανόνια μας εἶχαν ζεσταθῇ τόσον πολύ, ὥστε δὲν εἰμ-

πορεύθαμεν νὰ τὰ ἐγγίσωμεν. Κάποτε ἕνα κῦμα μᾶς ἀπεμάκρυνε καὶ τότε οἱ ἐχθροὶ ἤρχιζαν δυνατὸν πῦρ ἐναντίον μας, τὸ ὁποῖον ὅμως ἐξ αἰτίας τοῦ σκότους δὲν μᾶς ἐπείραζε πολύ. Μίαν στιγμὴν ἡ σελήνη ἐβγῆκεν ἀπὸ τὰ σύννεφα, τὰ ὁποῖα τὴν ἐσκέπαζαν ἕως τότε· εἶδα τότε ὅλους τοὺς Ἄγγλους ματζευμένους ἐπάνω εἰς τὸ κατάστρωμα. Ἐμπρὸς ἐμπρὸς ἦτο ἕνας νέος ἀξιωματικὸς καὶ ἔδιδε διαταγάς, ἥσυχος ὡς νὰ ἦτο εἰς καμμίαν αἴθουσαν· — τὸν ἐσημάδευσα μὲ τὸ τουφέκι μου, ἐπυροβόλησα καὶ ὁ ἀξιωματικὸς ἔπεσε.

Ἔπειτα ἀπὸ ἓν λεπτὸν τὰ κύματα μᾶς ἔρριψαν καὶ πάλιν ἐπάνω εἰς τὴν φρεγάδαν, τὴν ὁποίαν μὲ κάθε τρόπον ἐπροσπαθούσαμεν νὰ τρυπήσωμεν· διότι ὅσο ἐβλέπαμεν ὅτι δὲν εἰμπορρούσαμεν νὰ κάμωμεν τίποτε, τόσον μεγαλειτέρα ἐγίνετο ἡ λύσσα μας. Ὁ Ἄγγλος πλοίαρχος ἤθελε νὰ τελειώσῃ μιὰ διὰ πάντα μὲ ἡμᾶς. Ἕνα φῶς ἐφάνη ὁλοστρόγυρα εἰς τὸ πλοῖον καὶ ἔπεσεν ἐπάνω εἰς τὸ βρίκι μας· δυνατὴ μυρωδιὰ ἀπὸ θειάφι καὶ γέρτι μᾶς ἐπερικύκλωσε· ἡ φωτιὰ θὰ μᾶς ἀποτελείωνε εἰς ὀλίγον. Εἰξεύραμεν ὅτι ἤμεθα χαμένοι ἀλλὰ ἐγνοούσαμεν νὰ ἐκδικηθοῦμεν. Ἐγινόμεθα ὡσὰν τρελλοὶ μόνον ποὺ ἐσυλλογιζόμεθα ὅτι ἡμεῖς θὰ ἐβουλιάζαμεν, ἐνῷ οἱ Ἄγγλοι θὰ ἔμεναν ἥσυχοι ἐπάνω εἰς τὴν ἀπείρακτη φρεγάδα των. Ναί, ἀπὸ τὸν θυμόν μας ἤμεθα ὡσὰν τρελλοί. Κάποιος ἀπὸ ἡμᾶς ἐνθυμήθη τότε ὅτι εἰς τὴν πλώρην τοῦ βρικίου μας εἴχαμε πολλὰ ὀβούζια. Χωρὶς νὰ φροντίσωμεν διόλου διὰ τὴν φωτιά, ἐτρέξαμεν ὅλοι καὶ ὁ καθεὶς ἐπῆρε ὅσα εἰμπόρεσε, καὶ τὰ ἐπετάξαμεν εἰς τὸ κατάστρωμα, εἰς τὰς κανονοθυρίδας, παντοῦ ὅπου εἰμπορέσαμεν· μὲ αὐτὸ ἐσκοπεύαμε ν' ἀποχαιρετίσωμεν τὴν ζωήν. Ἔξαφνα οἱ πυροβολισμοὶ τῶν ἐχθρῶν μας ἔπαυσαν, καὶ σύγχυσις καὶ ὀχλοβοὴ ἠκούσθη ἐπάνω εἰς τὸ ἀγγλικὸν πλοῖον. Φλόγες ἤρχισαν νὰ βγαίνουν ἀπὸ τὸ κατάστρωμα, ἔπειτα ἠκούσαμε μίαν φοβερὰν ἔκρηξιν, ἡ ὁποία ἐτράνταξε τρομερὰ καὶ τὸ ἰδικόν μας πλοῖον· ἔπειτα ἠκούσαμε ἕνα δυνατὸν τριγμόν· ἕνα ἀπὸ τὰ ὀβούζιά μας εἶχε σπάσει μέσα εἰς τὴν πυριτιδαποθήκην. Ἡ μισὴ φρεγάδα τινάχθηκε εἰς τὸν ἀέρα, ἡ ἄλλη ἔγειρε ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ, ἔπειτα ἐβούλιαξε σιγὰ σιγὰ εἰς τὴν ἄβυσσον.

Ἅμα εἴδαμεν αὐτὴν τὴν καταστροφήν, ὁ ἄγριος θυμός μας κατεπραΰνθη, καὶ ἠρχίσαμεν νὰ λυπούμεθα τὰ δυστυχῆ θύματα. Ἐνῷ μερικοὶ ἀπὸ ἡμᾶς ἔσβυναν τὴν φωτιά, οἱ ἄλλοι ἔρριπταν τὴν μεγάλην βάρκαν εἰς τὴν θάλασσαν, ἀλλ' ἦταν κατατρυπημένη ὡσὰν κόσκινον καὶ ἐβούλιαξε καὶ αὐτή. Ἐπλησίαζε νὰ ἐξημερώσῃ· εἰς τὸ πρῶτον φῶς τῆς ἡμέρας εἴδαμεν τὰ κεφάλια ὅσων ἔπεσαν εἰς τὴν θάλασσαν νὰ κινοῦνται ἐπάνω ἀπὸ τὰ κύματα· τοὺς ἐφωνάξαμεν νὰ ἔλθουν εἰς τὸ πλοῖόν μας, μᾶς ἀπήντησαν ὅλοι, ἀλλὰ οἱ περισσότεροι εἶχαν τυφλωθῇ ἀπὸ τὴν ἔκρηξιν καὶ δὲν ἔβλεπαν νὰ ἔλθουν. Ἦτο τρομερὸν θέαμα, ποὺ ἐσπάραζε τὴν καρδίαν. Δὲν εἰμπορούσαμεν νὰ τοὺς βοηθήσωμεν καὶ τοὺς εἴδαμεν ὅλους νὰ χαθοῦν τὸν ἕνα κατόπι ἀπὸ τὸν ἄλλον. Ἕνας ναύτης ὅπου ἐκρατοῦσε ἕνα ἄλλον ἐκολύμβησε περισσότερον ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ἐβάλαμεν ὅλα μας τὰ δυνατὰ διὰ νὰ τὸν σώσωμεν, ἀλλὰ κατωρθώσαμεν μόνον νὰ τραβήξωμεν εἰς τὸ πλοῖόν μας ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἤθελε νὰ σώσῃ. Ἀλλοίμονον! καὶ αὐτὸς ὁ δυστυχὴς δὲν εἶχε τύχην νὰ ζήσῃ. Τὸ στῆθός του ἦτο τρυπημένον μὲ μίαν σφαῖραν· ἦτο χωρὶς φόρεμα καὶ τὸ αἷμά του ἀνακατεύετο μὲ τὸ νερὸν τῆς θαλάσσης. Ὁ νέος ἐκεῖνος ἦτο εὔμορφος ὡς ἀρχαῖον ἄγαλμα, εἶχε φυσιογνωμίαν συμπαθητικήν.

Ἦτο ὁ ἀξιωματικός, τὸν ὁποῖον εἶχα πληγώσει. Ἡ καρδία του ἐκτυποῦσεν ἀκόμη· μὲ τὰς περιποιήσεις μας τὸν ἐκάμαμεν ν' ἀνοίξῃ τὰ μάτια του, τὰ ὁποῖα ἐκάρφωσεν ἐπάνω μου. Καὶ μοῦ ἐφάνη ὅτι μοῦ ἔλεγε μὲ τὸ βλέμμα του ὅ,τι δὲν εἰμποροῦσε νὰ μοῦ εἰπῇ μὲ τὸ στόμα:

— Διατί ἀπὸ τόσους ἐδιάλεξες ἐμένα νὰ κτυπήσῃς; Ὁ θάνατός μου δὲν θὰ σ' ἔκαμνε ἐσένα νὰ ζήσῃς· διατί λοιπὸν ἠθέλησες νὰ μὲ σκοτώσῃς; Ποία ἰδέα σοῦ ἐπέρασεν ἀπὸ τὸν νοῦν σου ὅταν μ' ἐσημάδευσες; Διατί μοῦ ἔκοψες τὴν ζωήν μου ἐνῷ εἶχα τόσας ἐλπίδας ἐμπρός μου;

Εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν ἔμεινεν ἕως ὅτου ἡ τελευταία πνοὴ τῆς ζωῆς ἐχάθη ἀπὸ τὸ σῶμα ἐκεῖνο.

Ὅταν τὸ πτῶμά του ὅπως καὶ τῶν ἰδικῶν μας νεκρῶν τὰ ἐρρίψαμεν εἰς τὴν θάλασσαν, ἔμεινα κάμποσην ὥραν ἀκίνητος παρατηρῶν τὴν θέσιν ὅπου τὸ κῦμα τοὺς ἐσκέπασε διὰ πάντα. Εἰς ὅλον τὸ ταξεῖδι ἔβλεπα ἐμπρός μου τὸ πρόσωπον τοῦ ἀξιωματικοῦ καὶ πολλὰς φορὰς εἰς τὴν ζωήν μου ἐνθυμήθην τὸ παράπονον, τὸ ὁποῖον εἶχα ἰδεῖ εἰς τὸ βλέμμα του.

Ἦτο θαῦμα πῶς τὸ πλοῖόν μας ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Γαλλίαν. Τὰ πανιὰ ἦσαν καταξεσχισμένα, τὰ κατάρτια καὶ τὰ σχοινιὰ κομμένα, ἡ σκάφη κατατρυπημένη καὶ εἰς τὸν δρόμον ἐστουμπώναμεν ταῖς τρύπαις. Ἐφθάσαμεν σιγὰ σιγὰ εἰς τὸ Σαὶν Μαλὼ καὶ μᾶς ὑπεδέχθησαν μὲ χαρὰν καὶ μ' ἐνθουσιασμόν. Ἀλλὰ ἐμὲ δὲν μοῦ ἔκαμαν ἐντύπωσιν ὅλα αὐτά, ἐσυλλογιζόμην ἀδιάκοπα τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον νέον, τὸν ὁποῖον εἶχα σκοτώσει.

Εἰς τὰ 1814 ὁ Ναπολέων ἐνικήθη καὶ ἡ Γαλλία ἔκαμεν εἰρήνην μὲ τὴν Ἀγγλίαν. Τότε ἤρχισε ζωηρὸν ἐμπόριον ἀπὸ τὸ ἕνα κράτος εἰς τὸ ἄλλο. Ἡ Γαλλία εἶχε μεγάλην ἀνάγκην ἀπὸ ἀποικιακὰ προϊόντα, καὶ ὅσοι ἐπρωτοέφερναν ἦσαν βέβαιοι ὅτι θὰ εἶχαν μεγάλα κέρδη.

Ἕνας μεγαλέμπορος ἀπὸ τὸ Σαὶν Μαλὼ μ' ἔβαλε πλοίαρχον εἰς ἓν πλοῖόν του καὶ ἐτράβηξα διὰ τὸ Πλυμούθ. Μ' ἐσύστησεν εἰς ἕνα Ἄγγλον, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ τοῦ ἔκοψαν τὸ πόδι κατόπιν ἀπὸ τὴν μάχην τοῦ Τραφαλγάρ, ἔκαμνεν ἐμπορικὰς ἐργασίας καὶ ἀπέκτησε μεγάλην περιουσίαν. Οἱ ἐχθροί, οἱ ὁποῖοι πολεμοῦν μὲ γενναιότητα ὁ ἕνας τὸν ἄλλον ἐν καιρῷ πολέμου, συνεννοοῦνται εὔκολα ἐν καιρῷ εἰρήνης. Μετ' ὀλίγον ἐγείναμεν φίλοι μὲ τὸν Βελφάστ καὶ διηγήθημεν ὁ ἕνας εἰς τὸν ἄλλον ὅσα ἐνθυμούμεθα ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ὅπου ἐταξειδεύαμεν μὲ ἐχθρικὰς σημαίας. Τὸ ἐμπορικόν του κατάστημα ἦτο εἰς τὴν προκυμαίαν τοῦ Πλυμούθ, ἀλλὰ κάθε βράδυ ἐπέστρεφε εἰς τὴν κατοικίαν του, τὴν ὁποίαν ἔκτισεν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν εἰς τὴν ἄκραν ἑνὸς βράχου.

Μίαν ἡμέραν μ' ἐπροσκάλεσεν εἰς τὸ σπῆτί του· τὴν στιγμὴν ὅπου ἐκαθήσαμεν εἰς τὸ τραπέζι, ἦλθε καὶ μία κόρη πολὺ εὔμορφη, τῆς ὁποίας ὅμως τὸ πρόσωπον ἐφανέρωνεν ἀπερίγραπτον λύπην.

— Εἶδες τίποτε, Τζέννη; τῆς εἶπεν ὁ σὶρ Βελφάστ.

— Ὄχι, πατέρα, ἀπήντησεν αὐτὴ μὲ μελαγχο-

λικήν φωνήν, καὶ ὅμως πέρασε ἕνας χρόνος ἀπὸ τότε ποῦ ἔφυγε.

— Ἂς ἔχωμε ἐλπίδα, Τζέννη, οἱ ναυτικοὶ εὑρίσκουν πολλὰ ἐμπόδια εἰς τὸν δρόμον των.

Ἐκάθησε, ἀλλὰ ὅσον ἐβάσταξε τὸ γεῦμα δὲν ἔβγαλε λέξιν ἀπὸ τὸ στόμα της· βυθισμένη εἰς τὰς σκέψεις της ἔτρωγε χωρὶς νὰ νοιώθῃ τί ἔκαμνε. Πρὶν τελειώσῃ τὸ γεῦμά μας, ἐσηκώθη σιωπηλὰ καὶ χωρὶς νὰ εἴπῃ τίποτε, ἐτράβηξε πρὸς τὸν βράχον. Ἐστάθη ἐπάνω εἰς μίαν πέτραν καὶ ἀκίνητη ἐπαρατηροῦσε τὴν θάλασσαν.

— Καϋμένη Τζέννη! εἶπε σιγὰ ὁ σὶρ Βελφάστ.

Δὲν ἐτόλμησα νὰ τὸν ἐρωτήσω, ἀλλ' αὐτὸς μοῦ εἶπε μόνος του:

— Ἄλλη φορὰ ἡ Τζέννη ἦτο ἡ πλέον ζωηρὰ καὶ χαρούμενη κόρη. Τὸ σπῆτι ἦτο γεμάτο γέλια καὶ τραγούδια. Τὴν ἀρραβώνισα μ' ἕνα νέον, τὸν ὁποῖον ἀγαποῦσε ἀπὸ τόσο δὰ κοριτσάκι, ἕνα λαμπρὸ νέον, τὸν ὁποῖον ἀγαποῦσε μὲ τὴν καρδιά της ὅπως κ' ἐκεῖνος. Ἐμβῆκεν εἰς τὸ πολεμικὸν ναυτικόν. Ἡ Τζέννη ὑπέφερε χωρὶς παράπονον τὸν ἀποχωρισμὸν ἐκεῖνον. Ὅταν ἐπέστρεφε, ἡ χαρά των δὲν εἶχε ὅρια· τί σχέδια ἔκαμναν, τί ἐλπίδας εἶχαν, κ' ἐγὼ ἐχαιρόμην μὲ τὴν εὐτυχίαν τους κ' ἐλογάριαζα εἰς τὰ γηρατειά μου νὰ ἰδῶ ἐγγόνια ἀπὸ τὴν κόρη μου κ' ἔπειτα ν' ἀποθάνω. Ὁ Ροβέρτος ἔλαβε διαταγὴν νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὴν φρεγάδα Ἔ κ λ α ν. Ἅμα ἐγύριζε, θὰ ἐγίνετο ὁ γάμος. Ἡ Τζέννη τὸν ἀπεχαιρέτισε μὲ πολὺ περισσοτέραν λύπην παρὰ εἰς τὸν πρῶτον ἀποχαιρετισμὸν καὶ ἐπῆγε μαζί του ἕως μέσα εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἔφυγε μόνον ὅταν ἐξεκίνησε ἡ φρεγάδα. Εἰς τὴν στιγμὴν τοῦ ἀποχωρισμοῦ της ἔβαλεν εἰς τὸν δάκτυλόν της ἕνα δακτυλίδι ὅσὰν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐφοροῦσε αὐτός· ἀλλὰ δὲν εἶχαν ἀνάγκη ἀπὸ δακτυλίδια διὰ νὰ ἐνθυμῆται ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ὅταν ἡ φρεγάδα μὲ φουσκωμένα πανιὰ ἐβγῆκεν ἔξω ἀπὸ τὸν λιμένα, ἡ Τζέννη ἔστεκε εἰς τὸ μέρος ὅπου τὴν βλέπεις αὐτὴν τὴν στιγμὴν καὶ ἀπὸ τότε δὲν ἐπέρασε ἡμέρα ποῦ νὰ μὴν ὑπάγῃ νὰ καθήσῃ εἰς ἐκεῖνον τὸν βράχον.

Ἕνα πρωὶ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ περασμένου χρόνου ἔρχεται καὶ μοῦ λέγει:

— Εἶδα ἕνα ὄνειρο, ὁ Ροβέρτος δὲν θὰ ξανάλθῃ.

Ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην δὲν τὴν εἶδα νὰ γελάσῃ. Κάθε ἡμέραν πηγαίνει καὶ κυττάζει τὴν θάλασσαν καὶ κάθε ἡμέραν ὀλιγοστεύουν αἱ ἐλπίδες της· τῆς λέγω ἀκατάπαυστα ὅτι ὁ ἀρραβωνιαστικός της θὰ ἐπιστρέψῃ, διότι ὁ ἰατρὸς μοῦ εἶπεν ὅτι ἡ πολλὴ λύπη ἐπὶ τέλους θὰ τὴν τρελλάνῃ. Αὐτὴν τὴν ἐλπίδα ὅπου προσπαθῶ νὰ τῆς δώσω ἐγὼ δὲν τὴν ἔχω. Τὸ ναυαρχεῖον δὲν ἐπῆρε καμμίαν εἴδησιν διὰ τὴν Ἔ κ λ α ν. Τί ἀπέγεινε τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο πλοῖον; Μόνον ὁ Ὠκεανὸς τὸ εἰξεύρει. Λέγουν ὅτι ἐν ἄλλο πλοῖον ἤκουσε ἀπὸ μακρὰν τὸν ἴδιον μῆνα Σεπτέμβριον κανονιαῖς καὶ εἶδε μίαν λάμψιν· ἀλλὰ τότε ἡ θάλασσα ἦτο εἰς τὴν ἐξουσίαν μας, ποῖος θὰ ἐτολμοῦσε νὰ πειράξῃ μίαν ἀγγλικὴν φρεγάδα;»

Τὸ μυστικὸν αὐτό, τὸ εἴξευρα ἐγώ. Τί σύμπτωσις! τὸν Σεπτέμβριον εἶχε γείνει ἡ μάχη μας· ἡ Ἔ κ λ α ἦτο δίχως ἄλλο τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἐχάθη μὲ ὅλους τοὺς ναύτας του. Δὲν εἶπα τίποτε· δὲν ἐβαστοῦσε ἡ καρδιά μου νὰ εἰπῶ τί μέρος εἶχα ἐγὼ εἰς τὴν καταστροφὴν ἐκείνην, ἡ ὁποία ἔρριψε εἰς αἰώνιον πένθος μίαν τόσον ὡραίαν κόρην.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐπῆγα νὰ περιπατήσω ἕως εἰς τὸν βράχον, καὶ ἐπλησίασα εἰς τὴν Τζέννην χωρὶς ν' ἀκούσῃ τὰ βήματά μου. Μόλις κατώρθωσα νὰ κρατήσω τὸν ἑαυτόν μου καὶ νὰ μὴ φωνάξω· τὸ δακτυλίδι, τὸ ὁποῖον ἐφοροῦσεν αὐτὴ εἰς τὸν δάκτυλόν της ἦτο ἀπαράλλακτον μὲ τὸ δακτυλίδι τοῦ ἀξιωματικοῦ. Ἐγύρισε καὶ μὲ εἶδε καὶ ἔκρυψε τὸ δακτυλίδι της. Τὰ βλέμματά μας συναπαντήθησαν· ἔννοιωσα ἕνα κρύο εἰς τὴν καρδιά μου, διότι μοῦ ἐφάνη ὅτι εἶδα εἰς τὰ μάτια της βλέμμα ὅμοιον μὲ τοῦ νέου ὅταν ἐψυχομαχοῦσε. Ἐνόησα ὅτι δὲν ὑπέφερε νὰ μὲ βλέπῃ καὶ ἀπεμακρύνθηκα.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἀνεχώρησα μὲ τὸ φορτίον μου χωρὶς νὰ εἰπῶ τὸ μυστικόν μου. Ἐνῷ τὸ πλοῖόν μου ἔσχιζε τὰ κύματα, ἐσήκωσα τὸ κεφάλι μου καὶ εἶδα. Ἡ Τζέννη ἦτο εἰς τὴν συνειθισμένην θέσιν της.

Τί ἀπέγεινεν; προσεῖπεν ὁ γέρων ναυτικὸς τινάσσων τὴν τέφραν τῆς πίπας του. Δὲν τὸ εἰξεύρω καὶ δὲν ἠθέλησα νὰ τὸ μάθω· γιατὶ ἐφοβούμην μήπως μάθω ὅτι ἡ σφαῖρά μου ἔκαμε δύο θύματα.

(Louis Collas) κ.

Η ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΟ ΠΤΩΧΟΚΟΜΕΙΟΝ.

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

ΣΤ'.

Ἀφῆκα τὸν Φραντσέσκον ἀφοῦ ἔσφιγξα θερμῶς τὴν χεῖρά του. Ἐτράπην εἰς λεπτομερεστέραν τοῦ ἀσύλου ἔρευναν, ὀφείλω δὲ νὰ ὁμολογήσω, ὅτι πανταχοῦ εὗρον τάξιν, καθαριότητα, πειθαρχίαν. Οἱ γέροντες διέρχονται ὅσον οἷόν τε ἀνέτως τὸν βίον. Τὴν πιθανὴν πικρίαν τῆς παρούσης καταστάσεως ἄριστα ἠδύναντο νὰ μετριάσωσι ἢ καὶ νὰ διασκεδάσωσιν ἀναλογιζόμενοι ποία θὰ ἦτο ἡ θέσις των, ἐὰν δὲν ὑπῆρχε τὸ ἄσυλον. Πάντοτε οἱ θνητοὶ παραπονούμεθα διὰ τὸ ἐνεστός, ὅταν ὅμως τὸ ταλαίπωρον αὐτὸ καταστῇ παρελθόν, στρέφομεν μετὰ πόθου τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ὀπίσω, ἀμνήμονες ὅτι ἡμεῖς πρῶτοι τὸ διεσύραμεν καὶ πολλάκις τὸ κατηράσθημεν. Βεβαίως ἡ θέσις των δὲν εἶνε ζηλευτή, ἀλλὰ καὶ τίνος ἀνθρώπου εἶνε; Ἀφοῦ ὁ θάνατος δὲν τοὺς ηὐνόησεν, ἀφοῦ ἡ μοῖρα παρέτεινεν αὐτῶν τὴν ζωήν, παρατείνασα καὶ τὴν ποινήν, ἂς σπουδάζωσι τοὐλάχιστον νὰ διέρχωνται τὰς ὥρας ἐν σχετικῇ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας γαλήνῃ. Αὐτὸ πράττει ὁ κατάδικος ὁ μετὰ πόθου ἀναμένων τὴν στιγμὴν νὰ ἴδῃ ἀνοιγομένην τὴν φυλακήν, καὶ ἑαυτὸν ἐλεύθερον, ἀναπνέοντα τὴν αὔραν τοῦ βουνοῦ, καὶ κατανυσσόμενον εἰς τὴν θέαν τοῦ στερεώματος οὗτινος τὸ νυκτερινὸν κάλλος ἀπέμαθε σχεδόν. Κατάδικος τῆς ζωῆς εἶνε καὶ

ὁ γέρων, ὁ ἄνευ ἐλπίδος ἢ χαρᾶς διερχόμενος τὰς ἡμέρας του ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ Πτωχοκομείου. Ὁ πρῶτος ποθεῖ νὰ πετάξῃ ἔξω τῆς φυλακῆς καὶ τῆς ἀγωνίας· ἔξω τῆς ζωῆς καὶ τῶν πικριῶν της ποθεῖ νὰ ὁρμήσῃ ὁ δεύτερος.

Τὰς τοιαύτας σκέψεις μου ἐχαλίνωσε θέαμα εἰδεχθές, ὅπερ μετὰ φρίκης θ' ἀναμιμνήσκωμαι πάντοτε. Ἐπί τινος βάθρου εἶδον καθεζόμενον πρᾶγμά τι ὁμοιάζον πρὸς ἄνθρωπον. Ἐκινεῖτο σπασμωδικῶς, ἔστρεφε τοὺς βολβοὺς ἐντὸς τῶν κογχῶν, ἔβαλλεν ἀνάρθρους φωνάς, ἐπειρᾶτο νὰ χειρονομήσῃ, νὰ παραπονεθῇ, νὰ ἐπικαλεσθῇ τινά, νὰ δεηθῇ, τίς οἶδε ποῖον ψυχικὸν αἴσθημα νὰ ἐκδηλώσῃ. Οἱ πόδες ἐκρέμαντο κάτωθι τοῦ βάθρου· ἐφαίνοντο φρικωδῶς συνεστραμμένοι, πᾶσαν δ' ἐλαστικότητα ἀποβαλόντες ἦσαν ὡς σῶμά τι ξένον προσδεθὲν παρὰ τὴν ὀσφὺν τοῦ ἀπροσδιορίστου ἐκείνου ὄντος. Ἔστην πόρρωθεν καὶ παρετήρουν. Αἴφνης ἄναρθρος φωνή, ὀξεῖα, συγκεχυμένη, φοβερὰ ἐν τῇ ἀβλαβείᾳ της ἐπέχυσε τὴν φρίκην εἰς τὴν ψυχήν μου. Τὸ ὂν ἐκεῖνο, ὅπερ δὲν εἶχον ἔτι ἀκριβῶς κατατάξει ἐν τῇ ὀντολογίᾳ, μὲ διέκρινεν· ἐκινήθη, ἔκρωξε καὶ ἐχειρονόμησεν οἱονεὶ καλοῦν με. Εἰς τὸν σπασμόν, ὅστις διέτρεξε τὸ σῶμα, ἡ βραχεῖα γυναικεία ἐσθὴς ἀνεσύρθη μικρόν· ἡ στιγμὴ ἐκείνη μοὶ κατέδειξεν, ὅτι ἤμην πρὸ πλάσματος ἀνθρωπίνου τηροῦντος, ἐν ὅλῃ τῇ καταπτώσει, φωτεινήν τινα ἀκτῖνα συναισθήσεως· ἐχαμήλωσε μετὰ σπουδῆς τὰς χεῖρας καὶ διηυθέτησε τὴν ἀνασυρθεῖσαν ἐσθῆτα· ὑπήκουεν εἰς τοὺς νόμους τῆς αἰδοῦς...

Τί ἦτο τέλος πάντων τὸ ὂν ἐκεῖνο; Πῶς κατήντησεν οὕτω, ποῦ εὑρέθη, καὶ τίνας σκοποὺς τῆς Προνοίας ὑπηρετοῦν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ μένει ἔτι ἐν αὐτῷ; Ἦτο κόρη δεκαοκταέτις· ναί! κόρη τρυφερά, καὶ ὅστις τὴν ἴδῃ θὰ τὴν ὑπολάβῃ γραῖαν, τὸ κάλλος τῆς ὁποίας ἐξήνθησεν ἀκαριαίως ὑπὸ τὴν πνοὴν δαίμονος κακοποιοῦ. Οἱ κακοῦργοι γονεῖς της τὴν ἐστρέβλωσαν ὅπως τὴν ἐμπορευθῶσιν ἐν τῇ ἐπαιτείᾳ, τὴν ἔσυρον ἡμίγυμνον εἰς τοὺς δρόμους, καὶ ἀφοῦ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐμπορευθῶσι τὸ σῶμά της, ἐμπορεύθησαν οἱ ἀλιτήριοι τὴν συμφοράν, ἧς ὑπῆρξαν οἱ ἐργάται. Ἰδοὺ εὐρὺ θέμα μελέτης ἐπὶ τῆς ἡδονῆς, ἣν αἰσθάνεταί τις πράττων τὸ κακόν. Ὁ Προκρούστης θὰ ἐλάτρευε τὸ τέκνον του· αὐτοὶ τὸ ἐστρέβλωσαν, καὶ ἐν τούτοις, ἐὰν ἤκουον τοὺς ἀπαισίους ἄθλους τοῦ Προκρούστου, θὰ ἐπεδείκνυον συγκίνησιν διὰ τὴν σκληρότητα τοῦ λῃστοῦ, αὐτοὶ οἱ χαρίσαντες τὸ πικρὸν δῶρον τῆς ζωῆς εἰς τὸ θῦμα ὅπως διὰ τοῦ βραδέος μαρτυρίου του χορτάσωσι τὴν αἰσχρὰν δίψαν τοῦ χρήματος.

Ἐνῷ ἐθεώρουν τὸ ἄθλιον πλάσμα, ὑπελόγιζον, ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἐμφανεστέρα παράστασις τῆς ἀνθρωπίνου δυστυχίας καὶ ἀθλιότητος ἀπὸ τὸ ὂν ἐκεῖνο, ὅπερ ἐφαίνετό μοι στερούμενον ἀντιλήψεως· ἅπαξ μάλιστα ἐμόχθησε ν' ἀρθρώσῃ πρός με λέξεις τινάς, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη. Τί νὰ ἤθελεν ἆρά γε; Ἰδού, ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν, ἡ ὑπάτη εἰκὼν τῆς ἐλεεινότητος. Δύναται νὰ ὑπάρξῃ δυστυχέστερον πλάσμα τοῦ ἐγκαταλελειμμένου τούτου ὄντος, ὅπερ καὶ αὐτὴ ἡ μήτηρ του ἀπηρνήθη;... ἀφοῦ τὸ ἐστρέβλωσε! ... Τυχαίως ἠνοίχθη τὴν στιγμὴν ἐκείνην θύρα δωματίου, ἐν ᾧ διέτριβον γραῖαι γυναῖκες ῥάπτουσαν μετὰ κόπου ῥάκη τινά, οἱονεὶ ἐσώρρουχα. Πλησίον τοῦ παραθύρου τοῦ κοιτῶνος ἵστατο, κατὰ τὸ ἥμισυ ἐστραμμένη πρὸς τὸ προαύλιον, νεωτάτη γυνή ἧς δὲν ἔβλεπον μὲν ὁλόκληρον τὸ πρόσωπον, διέκρινον ὅμως ὅτι ἦν νεωτάτη, μὲ ὑπόξανθον τὴν κόμην, λευκή, μὲ κανονικωτάτας γραμμάς, ἀληθὴς ἀντίθεσις τῶν γραιῶν, ἃς προθύμως θὰ ἐμίσθου θεατρώνης τις ἔχων ἀνάγκην νὰ παρουσιάσῃ ἀπὸ τῆς σκηνῆς τὸ ἀληθὲς ἀντίτυπον τῶν μαγισσῶν τοῦ Μάκβεθ. Τί ἤθελεν ἡ νέα ἐκείνη ἐντὸς τοῦ Πτωχοκομείου; Ἡ μελαγχολικὴ στάσις της, ἡ συμπαθὴς κλίσις τῆς κεφαλῆς της μοὶ προὐξένησαν ἐντύπωσιν, ἥτις ἀγνοῶ τίνος ἕνεκα μὲ διέθετε θλιβερῶς. Μεταξὺ τοῦ ἐστρεβλωμένου ὄντος, ὅπερ ἐξηκολούθει φωνάζον καὶ χειρονομοῦν, καὶ τῆς συμπαθοῦς ἐκείνης γυναικὸς ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ σύγκρισίς τις ἐπὶ δυστυχίᾳ; Καὶ ἐὰν τοιαύτη σύγκρισις ἦτο δυνατή, ποία ἦτο ἆρά γε δυστυχεστέρα; Ἡ στρεβλωθεῖσα ἀγρίως, ἡ τὴν φρίκην καὶ τὸν τρόμον ἐμπνέουσα, ἢ ἡ ἄλλη, ἐφ' ἧς ἐπήνθει νεότης, σεμνότης καὶ καλλονή; Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ νέα ἐστράφη τυχαίως. Ἦτο τυφλή. Ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ κρίνῃ τίς τῶν δύο ἦτο ἡ μᾶλλον δυστυχής.

Τὸ Πτωχοκομεῖον, καθ' ὁ ναὸς τῆς φιλανθρωπίας, ἀνεπέτασε τὰς θύρας του εἰς ὅλους τοὺς ἀτυχεῖς. Εὗρον ἐκεῖ, μετὰ τῶν ἰθαγενῶν, ὀθωμανούς, καθολικοὺς καὶ διαμαρτυρομένους. Ὁ οἰκεῖος ἱερεὺς ἀπέρχεται συνεχῶς εἰς τὸ ἄσυλον, παραμυθεῖ τοὺς πάσχοντας, ἐπιστάσης δὲ τῆς ἐσχάτης ὥρας τοῦ ἀσθενοῦς, μεταπέμπεται ἐν τάχει ὁ ἕλλην ἱερεὺς ἢ ὁ λατῖνος ἢ ὁ διαμαρτυρόμενος ὅπως παράσχῃ τὰς ὑστάτας παραμυθίας εἰς τὸν ἀγωνιῶντα. Αἱ κηδεῖαι τῶν νεκρῶν τοῦ Πτωχοκομείου ἔχουσί τι τὸ ἐξαιρετικῶς συγκινητικόν. Ὁ λεπτουργὸς τοῦ ἀσύλου, γέρων καὶ αὐτὸς ἐγκαταβιώσας ἐντὸς τοῦ Πτωχοκομείου, ἑτοιμάζει τὸ ξυλοκράββατον· ὁ νεκρὸς περιβεβλημένος καινουργῆ ἐνδύματα, ἅτινα παρέχει ἡ ἀποθήκη τοῦ ἀσύλου, κηδεύεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Πτωχοκομείου παρισταμένων πάντων τῶν γερόντων, μεθ' ὃ μετακομίζεται δι' ἁμάξης εἰς τὸ νεκροταφεῖον ὅπως ἀνεύρῃ ὑπὸ τὴν γῆν τὴν γαλήνην, ἥτις φεύγει πάντοτε τὴν ζωήν. Ἐὰν ὁ θανὼν εἶνε ἀλλόθρησκος, παραδίδεται εἰς τὸν ἱερέα τοῦ δόγματός του. Τὸν Μωαμεθανὸν εὗρον κατακε-

κλιμένον ἐπὶ τῆς κλίνης του· ἠγέρθη ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει μας μ' ὅλας τὰς ἐναντίας παραστάσεις. Εἶνε ἐκ Κρήτης, ὑπῆρξε δὲ ἀξιωματικὸς τῆς Τουρκικῆς χωροφυλακῆς· μοὶ εἶπεν Ἑλληνιστί, ὅτι εἶνε ὑπερευχαριστημένος ἐκ τῆς φιλοξενίας τοῦ ἀσύλου, μόνον ἡ ἔλλειψις τοῦ *τουμπεκίου* τὸν βασανίζει. «Εἶμαι *τεργιακλῆς*», ἔλεγε σχεδὸν κλαυθμηρίζων, καὶ μετ' ὀλίγον ἐπανελάμβανε *τουμπεκί, τουμπεκί*. Ὡς ἔμαθον, πρὶν ἢ ψηφισθῇ ὁ τελευταῖος φόρος παρείχετο τοῖς πτωχοῖς καὶ ὀλίγος καπνὸς δαπάναις τοῦ ἀσύλου μετὰ τὸν φόρον ὅμως, τοῦτο κατέστη ἀδύνατον.

Μία τῶν περιεργοτέρων προσωπικοτήτων τοῦ Πτωχοκομείου εἶνε καὶ ὁ μάγειρος, Κρὴς τὴν πατρίδα, ὑπηρετῶν πρὸ ἱκανῶν χρόνων μετὰ ζήλου καὶ σκοπιμότητος τὸ κατάστημα. Ὀνομάζεται Ἀγγελῆς Καταλαχτάκης, ἡ δὲ ἱστορία του εἶνε ἀρκούντως περίεργος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς τελευταίας καὶ μεγάλης ἐπαναστάσεως ὁ Καταλαχτάκης οὗτος, νεώτατος τὴν ἡλικίαν, ἀπεστέλλετο ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν ἐντὸς τῶν πόλεων, ἐλάμβανε τὰς ἐπιστολάς, τὰς ἔκρυπτεν ὅπως ἠδύνατο προσφορώτερον καὶ ἐξήρχετο τῶν πόλεων, κομιστὴς τοῦ ταχυδρομείου τῶν ἐπαναστατῶν. Τὸ κινδυνῶδες τοῦτο ἐγχείρημα ἐπετέλει μετ' ἐκτάκτου ἀφοβίας ὁ Καταλαχτάκης· ἀλλ' ἡμέραν τινὰ ἐννοηθεὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων συνελήφθη. Ὀθωμανοὶ στρατιῶται ἀνασπασάμενοι τὰς μαχαίρας, τὸν μὲν σύντροφόν του ἐφόνευσαν, αὐτὸν δὲ ἔσφαξαν κατ' ἀκριβολογίαν. Ὁ Καταλαχτάκης μὲ κεκομμένον τὸν λάρυγγα καὶ πλέων εἰς τὸ αἷμα ἔπεσε χαμαί· οἱ Τοῦρκοι ἀπῆλθον, ὅτε μετὰ μικρὸν κατέφθασαν οἱ ἐπαναστάται· εὗρον τὸν ταχυδρόμον ἀναπνέοντα ἔτι, ἐκράτησαν τὸ αἷμα, περιέδεσαν τὴν πληγήν, ἐνοσήλευσαν αὐτὸν ὅπως ἠδύναντο κάλλιον καὶ κατὰ μίαν τῶν θαλασσοπλοϊῶν τῶν ἑλληνικῶν καταδρομικῶν, ἐπεβίβασαν ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ εὐδρόμου τὸν τραυματίαν, ὅστις κομισθεὶς εἰς Ἀθήνας ἰάθη ἐν τῷ νοσοκομείῳ. Τὴν περὶ τὸν λάρυγγα οὐλὴν τοῦ Καταλαχτάκη εἶδον κἀγὼ ὅτε ἐπισκεφθεὶς τὸ Πτωχοκομεῖον, ἐζήτησα καὶ εὗρον τὸν Κρῆτα, ὅστις, πολεμιστὴς καὶ ταχυδρόμος κατὰ τὴν ἐπανάστασιν, εἶνε ἤδη μάγειρος τοῦ εἰρηνικωτάτου τῶν ἀσύλων.

Ἡ εὐγενὴς καλλιέργεια τῶν ἀνθέων ἀκμάζει ἐν τῷ Πτωχοκομείῳ, κεκτημένῳ καὶ ἴδιον ὑελόφρακτον ἀνθοκομεῖον. Εἰς τὸ βοτανικὸν τοῦτο ἄσυλον ἐντὸς τοῦ ἀσύλου ἀπεσύρθη μεσῆλιξ κύριος *πολλῶν ἀνθρώπων ἰδὼν ἄστεα*, ὅστις φεύγων τὰς τρικυμίας τοῦ βίου καὶ τὰς τῆς τύχης καταδρομάς, ἔγνω νὰ ἐγκαταβιώσῃ ἐκεῖ. Καλλιεργῶν τὰ ἄνθη ἀνακουφίζεται ἐκ τῆς ἀνιαρότητος τῆς ζωῆς καὶ διασκεδάζει μερίμνας καὶ ἀναμνήσεις πικροτέρας καὶ τῆς ἀψίνθου· ἡ θέα τοῦ ἀνθοκομείου, ὀφειλομένου ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς ἐπιμόνους προσπαθείας τοῦ λογίου ἀνθοκόμου, διήγειρε τὴν ἔκπληξίν μου· δὲν εἶνε τι ἔξοχον, δὲν περιλαμβάνει ἄνθη σπάνια ἢ δυσεύρετα, περιλαμβάνει ὅμως ὠκεανὸν ὁλόκληρον ὑπομονῆς, καρτερίας καὶ ἀνεχείας· ἰδοὺ τί δὲν εὑρίσκει τις, καὶ τὸ τελευταῖον ἰδίως, εἰς τ' ἄλλα ἀνθοκομεῖα, ἔνθα ἄφθονον κατεσπάρη τὸ δημιουργὸν χρῆμα, καὶ ἡ ειδικότης τοῦ βοτανικοῦ. Ἐσημείωσα ἰδίως τὰ ποικίλα γένη τῆς bigonia, τὴν μεγανθῆ, τὴν πλατανόφυλλον, τὴν στικτόφυλλον, τὴν μεγάφυλλον, τὴν τοῦ Σμίθ, τὴν σπληνόφυλλον, τὴν ἀειανθῆ καὶ λοιπά. Μνείας ἀξία εἶνε ἡ γλωξύνια, ὁ ficus, τὰ βανανοειδῆ, τὸ μυρσίφυλλον, ἡ φούξια, ἡ πιτούνια, ἡ καμελιωειδὴ, εὔοσμα ἄνθη παράγουσα γαρδένια, ἡ Ὀρτενσία ἡ βασιλική, καὶ λοιπά. Ἡ ἀνθοκομία πραΰνει τὸ ἄχθος τοῦ ἀνθοκόμου, ὑποκιρνᾷ τὴν πικρὰν ἀνίαν, ἀμείβει δὲ ἠθικῶς κόπους καὶ ἀγῶνας ἡρωϊκούς, τὸ μέγεθος τῶν ὁποίων δύναται νὰ διατιμήσῃ ὁ ἐπισκεπτόμενος μετὰ τοῦ Πτωχομείου καὶ τὸ ἀνθοκομεῖον καὶ διαπυνθανόμενος ἐκ τίνος ἤρχισε καὶ διὰ ποίων μεριμνῶν ηὔξησε τὸ ὑελόφρακτον φυτώριον. Κιβώτιον ἡμίσεος μέτρου μήκους πληρωθὲν χώματος ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀνθοκομείου...

Μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ λαχανοκήπου εὑρηται ἡ ἐκκλησία τοῦ καταστήματος ἁπλῆ καὶ κομψή. Δὲν ἠδυνάμην νὰ κλείσω τὰ σημειώματα ταῦτα χωρὶς νὰ μνημονεύσω τῆς Ἐκκλησίας, ἡ θέα τῆς ὁποίας ἀνακαλεῖ τόσας προσφιλεῖς παιδικὰς καὶ ἀθώας ἀναμνήσεις. Ἐὰν πανταχοῦ ἡ Ἐκκλησία διεγείρῃ αἰσθήματα εὐσεβῆ, θεωμένη ἐντὸς τοῦ περιβόλου ἐκείνου λύει εἰς συγκίνησιν τὴν ψυχήν. Εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ ναοῦ μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ προσευχηθῶ θερμῶς· ἡ μνήμη μου ἀπέβαινε βαθμιαίως φακὸς συγκεντρῶν τὰς κατεσπαρμένας ἀναμνήσεις προσευχῶν ἃς ἐψέλλιζον παῖς. Γέροντές τινες ἵσταντο ἀπωτέρω προσευχόμενοι. Προσευχηθῆτε, ναυάγια τοῦ χρόνου καὶ τῆς δυστυχίας! Εἴσθε ὀλιγώτερον ἀξιολύπητοι ἐὰν τηρῆτε ἐν ὑμῖν τὸν σπινθῆρα τῆς θείας ἐλπίδος... Θεωρῶν τοὺς γέροντας ἐκείνους ἐμελέτων ἐπὶ τῆς ζωῆς καὶ τῶν περιπετειῶν των, ἐπὶ τῆς τύχης τῶν ἀνθρωπίνων γενεῶν ἀπαραλλάκτων πρὸς τὰ ἐρριμμένα φύλλα τοῦ φθινοπώρου, ἅτινα στροβιλίζει καὶ μεταφέρει μακρὰν ἡ ὁρμὴ τοῦ ἀνέμου. Τίνες ἦσαν; πόθεν ἤρχοντο; ποῦ πηγαίνουσι;... Στηριζόμενοι ἐπὶ τῶν βακτηριῶν των, ποδαλγοὶ καὶ κεκυρτωμένοι θ' ἀναμιμνήσκωνται ὅτι ἦσάν ποτε νέοι, ὅτι ὠνειροπώλησαν δόξαν, ἔρωτα ἢ πλοῦτον. Παρῆλθεν ἐν τούτοις ἡ νεότης, τὸ δὲ γῆράς των ἐζοφώθη ἐντὸς τοῦ μελανοῦ νέφους τῆς ἐπαιτείας. Καὶ ἤδη κατήντησαν εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον. Προσφιλεῖς τῶν ἀνθηρῶν χρόνων των ἐλπίδες καὶ προσδοκίαι διεκρυσταλλώθησαν εἰς τὴν φοβερὰν πραγματικότητα τῆς ἐνδείας καὶ τοῦ ὀλίγου ἄρτου, ὃν

παρέχει ἡ φιλανθρωπία! Ἄνευ στηρίγματος ἐν τῇ ζωῇ, ἄνευ τέκνων, ἄνευ οἰκείων, ἄνευ χαρᾶς τινος, φέρουσι τὸ ἄχθος τῆς ζωῆς, καὶ ἀτενίζουσιν εἰς τὸν ταχὺν θάνατον ὡς εἰς τὴν εὐδαιμονεστέραν τοῦ βίου των προσδοκίαν!

Σάλπιγγες ἤχησαν ἔξω. Στρατὸς ἤρξατο παρελαύνων ἐκ τῶν ἐγγὺς στρατώνων, οἱ δὲ γέροντες, ἀθροισθέντες παρὰ τὰς κιγκλίδας, ἐθεῶντο τὴν ἀκμήν, θεωμένην τὴν παρακμήν. Τὸ ἐνεστὼς καὶ τὸ μέλλον προσηγόρευε τὸ παρελθὸν ἐν τῷ χαιρετισμῷ, ὃν ὁ νεαρὸς στρατιώτης ἀπηύθυνε διερχόμενος πρὸς τὸν γέροντα καὶ τὸν ἀπόμαχον...

Ὑπὸ τὸ κράτος τοιούτων ἐντυπώσεων κατέλιπον τὸ Πτωχοκομεῖον. Προτιμότερον νὰ ἀποθάνῃ τις καὶ διὰ τοῦ τραγικωτέρου τῶν θανάτων, ἢ νὰ καταδικασθῇ ὑπὸ τῆς μοίρας του νὰ ἴδῃ διανοιγομένας καὶ δι' αὐτὸν τὰς θύρας τοῦ ἀσύλου. Ἀφοῦ ἄδικος καὶ ἀλαζὼν κοινωνία ἐξικνεῖται πολλάκις καὶ ἄχρι τοῦ καταγιγνώσκειν ὡς ὄνειδος τὴν πενίαν εἰς τὸν ἐνδεῆ, δὲν ὑπάρχει πλέον δι' αὐτὸν δικαίωμα προτιμήσεως. Ὅ,τι καὶ ἂν εἴπωσιν οἱ ἰδεολόγοι, δὲν θὰ ἀναιρέσωσι τὴν πικρὰν ἀλήθειαν, ὅτι συνεχῶς ἡ περιφρόνησις ἀποβαίνει ὁ κλῆρος τοῦ πτωχοῦ. Ἐνώπιον τοιούτου ἠθικοῦ χάους, πρὸ τῆς πικρᾶς συναισθήσεως τοῦ πένητος περὶ τῆς ἰδέας ἣν ὁ κόσμος ἔχει περὶ αὐτοῦ, ὁ θάνατος δὲν εἶνε ἆρά γε τὸ ὑπέρτατον τῶν εὐεργετημάτων διὰ τὸ ἀπεγνωσμένον πλάσμα τὸ ὠθούμενον ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἀλλ' ἀναστελλόμενον ὑπὸ τῆς φιλοτιμίας νὰ διαβῇ τὸν οὐδὸν τοῦ Πτωχοκομείου ὅπως ἐγκαταβιώσῃ ἐκεῖ;

Σπυριδων Κ. Παγανελης

ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΤΑ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΔΗ ΠΟΤΑ

Ζ' — ΜΕΤΡΑ ΠΡΟΦΥΛΑΚΤΙΚΑ ΠΡΟΣ ΑΝΑΧΑΙΤΙΣΙΝ ΤΩΝ ΕΚ ΤΟΥ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑΣΡΤΟΦΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ.

Ὁ πόλεμος κατὰ τῆς μέθης καὶ τῆς ὑπὲρ τὸ μέτρον οἰνοποσίας. — Ἐπιβολὴ ὑπερόγκων φόρων ἐπὶ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν. — Ἐπιβολὴ τιμωριῶν καὶ βασάνων ἐπὶ τῶν μεθύσων. — Ἐπίκρισις τῶν μέτρων αὐτῶν. — Ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις τοῦ λαοῦ καὶ ἡ εὐρεῖα διάδοσις παρ' αὐτῷ τῶν ὀλεθρίων ἐνεργειῶν τοῦ οἰνοπνεύματός εἶνε τὸ ἰσχυρότερον τελεσφόρον μέσον. — Ἀνάπτυξις καὶ πολλαπλασιασμὸς τῶν οἰνοπωλείων. — Ἐπιρροὴ αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων. — Τὰ ἀρχαῖα καπηλεῖα ἢ περὶ τὴν Πνύκα *πανδοχεῖα* καὶ ἡ χρησιμότης αὐτῶν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ πλήθους. — Τὰ νῦν οἰνοπωλεῖα καὶ ἡ χρησιμότης αὐτῶν εἰς τὴν διαφθορὰν τοῦ λαοῦ. — Εἰκὼν σημερινοῦ οἰνοπωλείου γραφεῖσα ὑπὸ Ἰουλίου Σίμωνός. — Εἰκὼν τῶν ἐργατικῶν συνοικιῶν ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσιν. — Σύστασις *ἑταιριῶν ἐγκρατείας* εἰς καταπολέμησιν τῆς οἰνοποσίας. — Λεπτομέρειαί τινες καὶ πληροφορίαι περὶ τῶν ἑταιριῶν τούτων. — Ἡ ἐν Ἑλλάδι κατάχρησις τῶν οἰνοπνευμάτων καὶ τὰ εἰς καταπολέμησιν αὐτῆς ἀποτελεσματικὰ μέσα.

Ἡ ὀλεθρία ἐπιρροὴ τῶν οἰνοπνευμάτων ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως καὶ τῆς προόδου τῆς ἀνθρωπότητος πρὸ πολλοῦ διεγνώσθη ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς κυβερνητῶν τῶν διαφόρων ἐθνῶν, οἵτινες πολλάκις ὅλαις δυνάμεσιν ἐπεδόθησαν εἰς τὴν καταπολέμησιν καὶ ἀναχαίτισιν τοῦ κακοῦ.

Ἡ μέθη, κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Δράκοντος, τοῦ Ἀθηναίου νομοθέτου, ἐτιμωρεῖτο διὰ θανάτου. Οἱ νόμοι τοῦ Σόλωνος ἐπίσης ἐτιμώρουν διὰ θανάτου τὸν ἄρχοντα τὸν καταλαμβανόμενον δημοσίᾳ ἐν καταστάσει μέθης. Ὁ Λυκοῦργος, ὁ νομοθέτης τῆς Σπάρτης, διέταξεν, ὅπως μεθύωσι τοὺς Εἵλωτας καὶ περιφέρωσιν αὐτοὺς οὕτως ἐν τῇ πόλει, ἵνα ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς νέους πολίτας ἀπέχθειαν πρὸς τὸ ἐπονείδιστον τοῦτο πάθος. Ὁ Πιττακός, εἷς τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἐνομοθέτησεν, ἵνα ὁ διαπράττων ἔγκλημα ἐν καταστάσει μέθης τιμωρῆται διὰ διπλασίας ποινῆς. Ὁ Πλάτων ἐν τοῖς *Νόμοις* αὐτοῦ καὶ ὁ Γαληνὸς ἐν τοῖς ἰατρικοῖς αὐτοῦ συγγράμμασιν ἀπηγόρευσαν εἰς τοὺς νέους μέχρι τοῦ 18 ἔτους τῆς ἡλικίας των νὰ πίνωσιν οἶνον. Οἱ παρ' Ἀθηναίοις δὲ κατὰ τὰ συμπόσια διοριζόμενοι *συμποσίαρχοι* ἐπετήρουν ἰδίως ἐπὶ τῆς ἀμέτρου τοῦ οἴνου χρήσεως. Οἱ Λοκροὶ ἐτιμώρουν διὰ θανάτου τὸν πίνοντα οἶνον ἄνευ ῥητῆς διαταγῆς ἰατροῦ. Τέλος ἐν Ῥώμῃ ὁ οἶνος ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς Ῥωμαίους πολίτας πρὸ τοῦ 30 ἔτους τῆς ἡλικίας των· τοὺς δὲ παραβαίνοντας αὐστηρότατα ἐτιμώρουν.

* *

Σήμερον πολλαὶ κυβερνήσεις ἐνόμισαν, ὅτι θὰ ἀνεχαίτιζον τὸ κακὸν ἐπιβάλλουσαι ὑπερόγκους φόρους ἐπὶ τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ τῶν διαφόρων αὐτοῦ σκευασιῶν, νομίζουσαι, ὅτι οὕτω θέλουσι καταστήσει ταῦτα δυσπρόσιτα τοὐλάχιστον τῷ πτωχῷ λαῷ, παρ' ᾧ ἰδίως τὰ ποτὰ ταῦτα ποιοῦσι τὴν μεγαλειτέραν καταστροφήν. Τὸ μέσον τοῦτο ὅμως οὐδόλως παρεκώλυσε τὴν κατανάλωσιν τοῦ οἰνοπνεύματος καὶ τὴν παραγωγὴν αὐτοῦ, αἵτινες, ὡς ἀποδεικνύουσιν ἐπίσημοι στατιστικαί, βαίνουσιν ἀεννάως αὐξάνουσαι καθ' ἅπασαν τὴν ὑφήλιον.

* *

Οἱ ἰατροί, οἱ φυσιολόγοι καὶ πάντες οἱ ἐπιστήμονες παρατηρηταὶ ἀνεξαιρέτως ὡμολόγησαν τὴν μάστιγα ταύτην ὡς μίαν τῶν φοβερωτέρων καὶ μᾶλλον καταστρεπτικῶν τῆς ἀνθρωπότητος.

«Εἶνε βεβαιότατον, — λέγει ὁ Bouchardat ἐν τῇ ὑγιεινῇ αὐτοῦ, — ὅτι ἡ μέθη ἀποκτηνοῦσα τοὺς ἀνθρώπους, ὅταν δὲν φονεύῃ αὐτούς, ἐλαττόνει τὴν ἐπιτηδειότητα, τὴν ἰσχύν, τὴν ἀντίστασιν εἰς τὴν ἐργασίαν, τὸν νοῦν, τὸ προορατικόν, τὸ ἠθικόν, τὸ οἰκογενειακὸν πνεῦμα καὶ ὑπὲρ πάντα ταῦτα τὴν γενικὴν εὐδαιμονίαν... Προσθέσωμεν δέ, ὅτι δυσκόλως δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, πῶς λαός, ὅστις εἶνε ὑπόδουλος εἰς τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά, θέλει δυνηθῆ ν' ἀποκτήσῃ

ἢ διατηρήσῃ τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ, ἐφ' ἧς ἐστήρικται ἡ ἰσότης ἐνώπιον τοῦ νόμου, πηγὴ πάσης κοινωνικῆς προόδου. »

* *

Τὸ σύστημα τῆς ἐπιβολῆς βαρέων φόρων ἐπὶ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, οὐ μόνον δὲν παρεκώλυσε τὴν ὑπέρμετρον κατανάλωσιν τῶν οἰνοπνευμάτων, ἀλλὰ καὶ εἶνε μέσον ἀτελέστατον καὶ συνάμα ὀλεθριώτατον δι' αὐτὴν ταύτην τὴν κοινωνίαν.

Τὸ μέσον τοῦτο οὐδόλως ἐπαίησε τοὺς κατασκευαστὰς τῶν οἰνοπνευμάτων, οἵτινες τὰ πάντα ἐμηχανεύθησαν, ὅπως, καὶ παρὰ τοὺς ὑπερόγκους φόρους, ἐπιτύχωσι τὴν παραγωγὴν εὐθηνῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν. Πρὸς τοῦτο λοιπὸν ἐμηχανεύθησαν διάφορα καὶ πολυειδῆ μέσα νοθείας καὶ τεχνικῆς κατασκευῆς οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν ἀπειράκις βλαβερωτέρων τῶν προϋπαρχόντων φυσικῶν, περὶ ὧν θέλομεν ἐν ὀλίγοις κατωτέρω διαλάβει.

Δὲν εἶνε λοιπὸν οἱ ὑπέρογκοι φόροι ἐπὶ τῶν ποτῶν αὐτῶν ἐκεῖνοι, οἵτινες θέλουσι καταπολεμήσει ἀποτελεσματικῶς τὸ κακὸν αὐτό· καὶ ἀνάγκη νὰ προσέξωσι καὶ οἱ ἰθύνοντες τὴν ἡμετέραν πατρίδα ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τούτου, διότι, ὡς φαίνεται, καὶ παρ' ἡμῖν ἐσχάτως ἐπεδείχθη τοιαύτη τις τάσις, ἥτις τάχιστα θέλει πλημμυρήσει τὴν Ἑλλάδα διὰ τοιούτων ὀθνείων καὶ αἰσχρῶν προϊόντων.

* *

Ἕτερον μέσον περιορισμοῦ τοῦ κακοῦ ἐθεωρήθησαν καταναγκαστικὰ μέτρα καὶ τιμωρίαι καὶ ποιναὶ καὶ πρόστιμα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον αὐστηρά, ἐπιβαλλόμενα πρὸς τοὺς διαφόρους ἐν δημοσίοις τόποις καταληφθέντας μεθύοντας.

Πλὴν καὶ ταῦτα πάντα εἰσὶ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀτυχῆ· διότι, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, δὲν εἶνε μόνον ἡ *ὀξεῖα μέθη* ἡ φέρουσα τὰς ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν ἀτόμων καὶ τῆς κοινωνίας φοβερὰς καταστροφάς, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ *οἰνοποσία* ἡ μὴ ἄγουσα μὲν μέχρις ὀξείας μέθης, ἀλλ' ἡ ὑπούλως διαβρέχουσα τὸν ὀργανισμὸν καὶ ὑπερπληροῦσα αὐτὸν δι' οἰνοπνεύματος.

Ἄλλως τε δὲ πᾶσαι αἱ τιμωρίαι αὗται τείνουσι νὰ καταστήσωσι τὸ οἰνόπνευμα *ἀπηγορευμένον καρπόν*, ὃν ἡ μεγάλη καὶ ἀκράτητος ἀνθρώπινος περιέργεια θέλει ἀγωνισθῆ ν' ἀπολαύσῃ!...

Ἀπαγορεύσατε αὐστηρῶς εἰς τὸν φιλοπότην τὸ οἰνόπνευμα· οὐδόλως θέλει ἀκούσει ὑμᾶς οὗτος· θέλει θυσιάσει καὶ τὸν τελευταῖον αὐτοῦ ὀβολόν, θέλει καταβάλει καὶ τὴν ὑστάτην αὐτοῦ προσπάθειαν, ὅπως γευθῇ τοῦ *ἀπηγορευμένου* αὐτοῦ *καρποῦ*, οὗ τὴν ἡδονὴν ἡ νοσηρὰ αὐτοῦ φαντασία ἐκ τούτου μεγαλοποιεῖ καὶ ὑπερυψοῖ.

Τί τὸ θέλετε; εἶνε ἐλάττωμα αὐτὸ τῆς ἀνθρωπότητος, ἁμαρτία κληρονομηθεῖσα ἐκ τῆς προμήτορος ἡμῶν Εὔας. Ἐὰν ὁ Θεὸς ἐν τῷ παραδείσῳ δὲν ἀπηγόρευεν εἰς τὸ πρωτόπλαστον ἀνθρώπινον ζεῦγος τὸν *καρπὸν τοῦ δένδρου τῆς γνώσεως*, ἴσως ἡ περιέργεια τῆς Εὔας δὲν ἤθελε διεγερθῆ εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ ἀπηγορευμένου αὐτοῦ καρποῦ καὶ ἡ ἁμαρτία δὲν θὰ ἐβάρυνεν ἔκτοτε ἐπὶ ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους!

Πόσα συγγράμματα ἀνάξια δὲν εὗρον τὴν διάδοσιν καὶ δημοτικότητα αὐτῶν εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν εἴτε τῆς ἐκκλησίας εἴτε τῶν κυβερνήσεων· ἐνῷ ἴσως, ἄνευ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης, ἦσαν προωρισμένα νὰ ἄρωσιν ἐπὶ τῆς ράχεως αὐτῶν πολυετῶς τὴν κόνιν τῶν ἀποθηκῶν καὶ τῶν ὑπογείων τῶν βιβλιοπωλῶν!

Μάτην λοιπὸν θέλετε ἀπαγορεύσει τὰ οἰνοπνευματώδη ποτὰ ἢ αὐξήσει τοὺς ἐπ' αὐτῶν φόρους· οὐδὲν τούτων θέλει ἀναχαιτίσει τὸ κακόν. Τὸ μόνον δὲ μέσον θεραπείας εἶνε ἡ εὐρεῖα διάδοσις καὶ ἡ σαφὴς διδασκαλία εἰς τὸν λαὸν τῆς ὀλεθρίας τοῦ οἰνοπνεύματος ἐνεργείας. Διδάξατε εἰς τὸν λαὸν λεπτομερῶς ποῖα εἶνε τὰ κακὰ ἀποτελέσματα αὐτοῦ· ἐμπνεύσατε αὐτῷ ταῦτα καθαρῶς καὶ ἐγχαράξατε εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ μίαν πρὸς μίαν τὰς ὀλεθρίας βλάβας αὐτοῦ, καὶ θέλετε ἴδει, ὅτι οἱ οἰνοπόται πρὸ τῆς γεύσεως τοῦ οἴνου θέλουσι διστάσει, θέλουσιν ἀμφιταλαντευθῆ, θέλουσι δειλιάσει...

Ποιήσατε ὅ,τι εἷς ποτε κύριος, ὅστις, ἵνα μὴ ὁ ὑπηρέτης αὐτοῦ κρύφα πίῃ τὸν ἐν τῇ ἀποθήκῃ αὐτοῦ οἶνον ἐπέγραψεν ἐπὶ τοῦ ἀγγείου οὐχὶ *ἀπαγορεύεται ἡ θῖξις αὐτοῦ*, ἀλλὰ μόνον τὴν λέξιν *δηλητήριον*. Ἐννοεῖται, ὅτι ὁ ὑπηρέτης οὐδὲ κἂν ἐτόλμησε νὰ ἐγγίσῃ τὸ ἀγγεῖον! Ἐπιγράψατε λοιπὸν τὴν λέξιν ταύτην διὰ τῆς δημοσίου διδασκαλίας ἐπὶ τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, ὅπως ἐπιτύχητε τὸν σκοπόν σας, ὅπως σώσητε ἐξ αὐτῶν τοὺς λαούς.

* *

Ἡ παρὰ τῷ λαῷ διάδοσις τῶν γραμμάτων καὶ τῆς παιδείας θέλουσι γνωρίσει αὐτῷ, κάλλιον παντὸς ἄλλου, τὰ συμφέροντα αὐτοῦ· διὰ τούτων θέλει ἀναπτυχθῆ παρὰ τῷ λαῷ ἡ εὐγενὴς φιλοτιμία καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαία ἐκτίμησις, ὅτε βεβαίως κατ' ὀλίγον θέλει σβεσθῆ ἡ ὑπερβολικὴ καὶ νοσηρὰ πρὸς τὰ οἰνοπνευματώδη ποτὰ ἔφεσις, ἡ ταπεινωτικὴ αὕτη καὶ ἐπονείδιστος ἕξις.

Τὰ καπηλεῖα δὲ καὶ οἰνοπωλεῖα, ἅτινα τοσοῦτον σήμερον πολλαπλασιάζονται, καὶ παρὰ τοὺς ἐπιβαλλομένους ὑπερόγκους φόρους καὶ παρὰ τὰς ψηφιζομένας αὐστηρὰς τιμωρίας τῶν μεθύσων, τότε θέλουσι περιορισθῆ μεγάλως, καθ' ὅσον δικαίως θέλουσι χαρακτηρισθῆ ὡς τόποι καταισχύνης. Τὰ οἰνοπωλεῖα καὶ καπηλεῖα σήμερον ὑπο-

βοηθοῦσι τὴν διαφθορὰν καὶ πληθυνόμενα εὐρύνουσι τὸ πεδίον τῆς καταστροφῆς.

Ὁ Le Play κάλλιστα πάντων ἔγραψε περὶ τῶν οἰνοπωλείων αὐτῶν:

« Ἡ ἐπιρροὴ τῶν καπηλείων εἶνε ὀλεθρία εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν εὐδαιμονίαν τοῦ τε βιομηχανικοῦ καὶ τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ· ἡ ἐπιρροὴ αὕτη ταράσσει τὴν οἰκογενειακὴν εἰρήνην, ἐκμηδενίζει τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸ ἐπιβλητικὸν τοῦ πατρὸς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ καθίστησι τὴν ἐκ τῆς ἐργασίας οἰκονομίαν ἀδύνατον· εἰς τὸν ἄνδρα σβύνει τὴν πρὸς τὴν ἐργασίαν ἐπιθυμίαν, ἐξασθενεῖ τὸ πνεῦμα καὶ καθίστησιν αὐτὸν ἀνίκανον νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ὡς προστάτου οἰκογενείας. Τέλος ἡ λυπηρὰ αὕτη ἐπιρροὴ ὠθεῖ τὰ ἀνήλικα παιδία εἰς τὴν ἀπείθειαν καὶ ἀνυποταξίαν· ἀποσπᾷ ταῦτα ἐκ τῶν γονέων αὐτῶν, καταστρέφει τάς τε πνευματικὰς καὶ σωματικὰς δυνάμεις αὐτῶν ἀκριβῶς κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναπτύξεώς των».

Νομίζομεν δὲ πολὺ ὑπερβολικὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὁ ἔξοχος καὶ μέγας ἄλλως τε πολιτικὸς τῆς Ἀγγλίας Γλάδστων εἶπέ ποτε (1863) κατά τινα ἀγροτικὴν συνέλευσιν, ὅτι: « τὸ καπηλεῖον εἶνε ἀναγκαῖον εἰς τοὺς ἐργάτας τοὺς γνωρίζοντας νὰ μὴ καταχρῶνται αὐτοῦ, διότι ἐν τῷ καπηλείῳ οὗτοι εὑρίσκουσι τέρψεις καὶ συναναστροφάς, ἃς δὲν δύνανται ἀλλαχοῦ νὰ εὕρωσιν· ὅτι ἐν τῷ καπηλείῳ οὗτοι μανθάνουσι πράγματα, ἅτινα οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ δύνανται νὰ διδαχθῶσιν».

Ἡ ἰδέα αὕτη, ἡ ἐκ τῶν ἀρχαίων παρὰ τὴν Πνύκα τῶν Ἀθηνῶν *πανδοκείων* ἐμπνευσθεῖσα τῷ εὐρυμαθεῖ Γλάδστωνι, ὡς εἴπομεν, εἶνε λίαν ὑπερβολική, καὶ μᾶλλον ἐσφαλμένη, διότι σήμερον ὁ ἐργάτης δύναται νὰ μάθῃ πλειότερα καὶ ὠφελιμώτερα πράγματα ἀλλαχοῦ ἢ εἰς τὰ καπηλεῖα, τῶν ὁποίων ἀδύνατον εἶνε νὰ μὴ καταχρασθῶσιν οἱ ἐργάται, τὰ ὁποῖα καταναλίσκουσι τὸν πολύτιμον χρόνον αὐτῶν καὶ καταβροχθίζουσι τὸ ἐκ τῆς χαλεπῆς ἐργασίας αὐτῶν οἰκονομηθὲν ὀλίγον χρῆμα!

***

Ὄντως ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὰ καπηλεῖα ταῦτα ἦσαν τόποι δημόσιοι διδασκαλίας, οὓς δὲν ἀπηξίουν νὰ τιμήσωσι διὰ τῆς παρουσίας των καὶ πολλοὶ διάσημοι ἄνδρες τῆς τότε ἐποχῆς.

Ὁ Πλάτων καὶ ἰδίᾳ ὁ σοφὸς Σωκράτης δὲν ἐδίσταζον ν' ἀναμιγνύωνται εἰς τὸ πλῆθος τῶν Ἀθηναίων πολιτῶν, ὅπερ ἐσύχναζεν εἰς τὰ περὶ τὴν Πνύκα πανδοκεῖα καὶ καπηλεῖα. Ὁ Ὁράτιος, ὁ Βιργίλιος, ὁ Ὀβίδιος, ὁ Κικέρων ἐπίσης συχνάκις ἐν τοῖς καπηλείοις αὐτοῖς ἀνεμιγνύοντο τῷ πλήθει καὶ παρεδίδοντο ἐκεῖ εἰς συνδιαλέξεις καὶ συζητήσεις διδασκούσας ἐν φαιδρότητι καὶ εὐθυμίᾳ τοὺς περὶ αὐτούς.

Πλὴν τὰ καπηλεῖα τῆς τότε ἐποχῆς οὐδεμίαν ὁμοιότητα καὶ ἀναλογίαν πρὸς τὰ τῆς σήμερον ἔχουσιν· τότε ταῦτα ἐχρησίμευον καὶ ὡς καφενεῖα καὶ ὡς λέσχαι καὶ ὡς αἴθουσαι συλλόγων. Ἐν αὐτοῖς ὄντως τότε ἐδιδάσκετο, ἀνεπτύσσετο, ἐμάνθανε πολλὰ ὁ λαός· σήμερον ὅμως οἱ τόποι τῆς διδασκαλίας τοῦ λαοῦ ἐπισήμως ἐπολλαπλασιάσθησαν διὰ τῶν σχολείων καὶ τῶν αἰθουσῶν τῶν διαφόρων διδακτικῶν συλλόγων. Τὰ καπηλεῖα σήμερον δι' οὐδὲν ἄλλο χρησιμεύουσιν ἢ εἰς τὴν παγίδευσιν τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ, ὅστις ἐξηντλημένος καὶ ἀπηυδημένος ἐκ τῆς ἐργασίας ζητεῖ ἐν αὐτοῖς ἀνάπαυσιν καὶ ἐκεῖ ῥαδίως παραδίδεται εἰς τὰς ὑπὲρ τὸ μέτρον τοῦ οἴνου ἡδονὰς καὶ εἰς ἄλλας καταχρήσεις καὶ ταραχάς. *Τὰ σημερινὰ καπηλεῖα*, κατὰ τὸν Γάλλον Bautru, *εἰσὶ τόποι, ἔνθα πωλεῖται μόνον ἡ παραφροσύνη εἰς φιάλας:* ἔτι δὲ ἡμεῖς προσθέτομεν, *καὶ ἡ ἠθικὴ καὶ ὑλικὴ κατάπτωσις τῶν ἐργατικῶν τάξεων τῆς κοινωνίας*.

**

Ἰδοὺ μία ἀληθὴς ὅσον καὶ λίαν ὀδυνηρὰ περιγραφή, γραφεῖσα πρό τινων ἐτῶν (1861) ὑπὸ τοῦ διασήμου Γάλλου φιλοσόφου καὶ ἠθικολόγου Jules Simon καὶ παριστῶσα πιστῶς τὴν θλιβερὰν θέαν, ἣν σήμερον παρέχουσι τὰ πλεῖστα τῶν μεγάλων τῆς βιομηχανίας κέντρων ἐν Εὐρώπῃ, καὶ ἰδίως ἐν Γαλλίᾳ, ἔνθα ὑπάρχει πληθὺς μεγάλη ἐργατῶν.

« Αἱ ἕξεις τῆς μέθης εἰσὶ τοιαῦται εἴς τινας βιομηχανικὰς πόλεις καὶ ἐπιφέρουσι τοιαύτην ἐλεεινότητα, ὥστε ὁ ἐργάτης εἶνε ἀπολύτως ἀνίκανος νὰ σκεφθῇ διὰ τὸ μέλλον του. Τὴν ἡμέραν τῆς πληρωμῆς τῶν ἡμερομισθίων δίδουσιν αὐτῷ συγχρόνως τὸ χρῆμα τῆς ὀκταημέρου ἢ δεκαπενθημέρου ἐργασίας του, καὶ τότε οὗτος δὲν περιμένει οὐδὲ τὴν ἐπιοῦσαν· ἐὰν ἡ ἡμέρα αὕτη εἶνε Σάββατον, ῥίπτεται ἀφ' ἑσπέρας ἐν τοῖς οἰνοπωλείοις, μένει ἔτι ἐκεῖ τὴν Κυριακὴν καὶ ἐνίοτε μάλιστα καὶ τὴν Δευτέραν. Μετ' ὀλίγον δὲν ὑπολείπονται αὐτῷ πλέον, ἢ τὰ δύο τρίτα ἢ τὰ ἡμίση τῶν τοσοῦτον χαλεπῶς κερδηθέντων ἡμερομισθίων του. Καὶ ἐν τούτοις θέλει λάβει ἀνάγκην νὰ φάγῃ τὴν ἐπιοῦσαν. Τί θέλει ἀποβῇ ἡ σύζυγος μετὰ τῶν τέκνων κατὰ τὰς ὀκτὼ ἢ δέκα πέντε ἀκολούθους ἡμέρας; Ἡ δύστηνος αὕτη ἤδη εὑρίσκεται ἐκεῖ παρὰ τὴν θύραν τοῦ οἰνοπωλείου κάτωχρος, στυγνὴ καὶ στενάζουσα, σκεπτομένη καὶ τὰ τέκνα της, ἅτινα πεινῶσι. Περὶ τὴν ἑσπέραν βλέπει τις νὰ ἵστανται καὶ ἀναμένωσι πρὸ τῶν οἰνοπωλείων ὅμιλοι τῶν δυστυχῶν αὐτῶν γυναικῶν, αἵτινες προσπαθοῦσι ν' ἀποσπάσωσιν ἐκεῖθεν τὸν σύζυγόν των, ἐὰν δυνηθῶσι νὰ τὸν εὕρωσί που, ἢ ἀναμένουσι τὸν μέθυσον, ἵνα ὑποστηρίξωσιν αὐτόν, ὅταν ὁ οἰνο-

πώλης τὸν διώξῃ ἐκεῖθεν, ἢ ὅταν ἀκατανίκητος ἀνάγκη ὕπνου ἀναγκάσῃ αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν ἑστίαν του. Ἐν Saint-Quentin οἱ πλεῖστοι τῶν οἰνοπωλῶν ᾤκτειραν καὶ ἐλυπήθησαν τὰς γυναῖκας ταύτας, αἵτινες ὑπέμενον γενναίως τὸ ψῦχος καὶ τὴν βροχὴν ἐπὶ ὁλοκλήρους ὥρας· κατεσκεύασαν πρὸ τῶν καταστημάτων των εἶδός τι παραπηγμάτων, ἐν οἷς μάλιστα προσέθηκαν καὶ ξύλινα ἑδώλια! Τὰ δωμάτια δὲ ταῦτα, ἐν οἷς αἱ σύζυγοι ἔρχονται νὰ θρηνήσωσι τὴν ἀσωτείαν τῶν συμβίων των εἰς τὸ ἑξῆς ἀποτελοῦσι διαμέρισμα ἀναπόσπαστον τῶν ἐκεῖ οἰνοπωλείων!»

***

Πρό τινος μόλις καιροῦ ἐν τῷ *Χρόνῳ* τῶν Παρισίων ἀνὴρ πεπειραμένος, σπουδάσας εἰδικῶς τὸν βίον τοῦ ἐργατικοῦ πληθυσμοῦ ἐν Παρισίοις καὶ ἐπισκεφθεὶς τὰς ἐργατικὰς συνοικίας τῆς πόλεως, ἐδημοσίευσεν ἄρθρα σπουδαιότατα, ἐν οἷς ἐσημείου, ὅτι μεγάλως ἐξεπλάγη ἐκ τῆς ἀναπτύξεως καὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ, ἐν ταῖς ἐργατικαῖς ταύταις συνοικίαις, τῶν οἰνοπωλείων· πᾶσα γωνία εἶνε κατειλημμένη ὑπ' αὐτῶν, καὶ τὸ περίεργον, ὅτι, εἰ καὶ δυσανάλογα καὶ πολυάριθμα, *ἅπαντα συντηροῦνται καὶ κερδίζουσι χρήματα*, βεβαίως ἀπορροφῶντα τὸ μετὰ ἱδρῶτος κτώμενον χρῆμα τῶν πτωχῶν ἐργατῶν.

Εἰς μίαν ὁδὸν ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων, τὴν τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου ἐν Παρισίοις, αὐτὸς οὗτος ἠρίθμησεν ἐπὶ 160 οἰκιῶν 78 οἰνοπωλεῖα, ἤτοι τὸ ἥμισυ τῶν οἰκιῶν!

***

Ἐν τῶν ἐπιτυχῶν μέσων τῆς καταπολεμήσεως τῆς οἰνοποσίας εἶνε καὶ ἡ ἐν Ἀμερικῇ καὶ Εὐρώπῃ σύστασις *ἑταιριῶν ἐγκρατείας*, αἵτινες ἀπαρτίζουσι μέλη ὑποβαλλόμενα ἑκουσίως εἰς τοὺς ἐγκρατεῖς καὶ σώφρονας ὅρους τοῦ κανονισμοῦ αὐτῶν καὶ ἀμοιβαίως ὑποχρεούμενα ν' ἀπέχωσι τελείως παντὸς οἱουδήποτε οἰνοπνευματώδους ποτοῦ.

Ἅμα τις ἐγγραφῇ μέλος τοιαύτης τινὸς ἑταιρίας ὑπόσχεται ἐπὶ τῇ τιμῇ αὑτοῦ ν' ἀπέχῃ παντὸς οἰνοπνευματώδους ποτοῦ καὶ λαμβάνει μικρὸν δίπλωμα, ἐν ᾧ εἰσιν ἐκτετυπωμέναι αἱ ἠθικαὶ αὐτοῦ ὑποχρεώσεις συνοδευόμεναι ὑπὸ τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ. Τὸ δίπλωμα τοῦτο καταλλήλως ἐν στεφάνῃ τεθειμένον κρέμαται ἐπὶ τοῦ προφανεστέρου μέρους τῆς οἰκίας τοῦ μέλους.

Ἐν Ἀγγλίᾳ, Σκωτίᾳ καὶ Ἰρλανδίᾳ ὑπάρχουσιν 850 ἑταιρίαι ἐγκρατείας ἀριθμοῦσαι 1,640 000 μέλη. Περὶ τὰς ἀρχὰς δὲ τοῦ Ἰουνίου τοῦ παρελθόντος ἔτους (1883) μία τῶν ἑταιριῶν αὐτῶν τῆς ἐγκρατείας ἐτέλεσεν ἐν Λονδίνῳ τὴν ἐτησίαν αὐτῆς γενικὴν συνέλευσιν· τὸ καταστατικὸν τῆς ἑταιρίας ταύτης μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἠρίθμει 680,908 μέλη! Ἐν Γερμανίᾳ ὑπάρχουσιν 1,500 ἑταιρίαι μετὰ 1,300,000 μελῶν. Ἡ Σουηδία καὶ Νορβηγία κέκτηται 510 ἑταιρίας ἀποτελουμένας ὑπὸ 120,000 μελῶν. Ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀμερικῇ 70,000 ἄτομα φέρουσι τὸ παράσημον (médaille) τῆς ἐγκρατείας. Ἐν ταῖς Ἡνωμέναις δὲ Πολιτείαις ὑπάρχουσιν 3,712 ἑταιρίαι ἀριθμοῦσαι 3,615,000 μέλη, καὶ τέλος ἐν Καναδᾷ, Νέᾳ Σκωτίᾳ καὶ Νέῳ Brunswick ὑφίστανται 950 ἑταιρίαι μετὰ 370, 000 μελῶν.

**

Ἡ φιλάνθρωπος εὐεργεσία τῶν ἑταιριῶν τούτων εἶνε ἀδιαφιλονείκητος. Ἀλλὰ πᾶσαι αἱ ἑταιρίαι αὗται, ἵνα πολεμήσωσι τὴν κατάχρησιν τῶν οἰνοπνευμάτων, ἐπελήφθησαν τοῦ ἀντιθέτου ἐντελῶς ἄκρου, ἀπαγορεύουσαι καθ' ὁλοκληρίαν τὴν χρῆσιν τῶν ποτῶν τούτων καὶ ἀποσκορακίζουσαι ταῦτα ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Τὸ μέσον τοῦτο τοῦ πολέμου εὑρίσκομεν λίαν αὐστηρὸν καὶ βεβιασμένον, καθ' ὅσον οὐδεὶς ποτε θέλει ἀρνηθῆ τὴν ὁπωσδήποτε χρησιμότητα τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, καὶ ἰδίᾳ τοῦ οἴνου καὶ ζύθου, λαμβανομένων εἰς μέτριον καὶ λογικὸν ποσόν· τοῦθ' ὅπερ ἡ παρὰ τῷ λαῷ διδασκαλία καὶ διάδοσις τῆς παιδείας θέλει εὐχερέστερον ἐπιτύχει.

Τὸν ὄντως πρακτικὸν καὶ εὔλογον τοῦτον σκοπὸν ἔχει νέα ἐν Παρισίοις μεγάλη ἑταιρία, ἱδρυθεῖσα τῷ 1872 ὑπὸ διακεκριμένων καὶ ἐπισήμων τῆς Γαλλίας ἀνδρῶν, ὑπὸ τὸ ὄνομα *Γαλλικὴ ἑταιρία κατὰ τῆς καταχρήσεως τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν* (Association française contre l'abus des boissons alcooliques).

Ἡ ἑταιρία αὕτη δὲν πολεμεῖ ἀπολύτως τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά, ἀλλὰ τὴν *κατάχρησιν αὐτῶν*, ὡς καὶ ὁ τίτλος αὐτῆς δηλοῖ.

Τοῦτο δὲ προσπαθεῖ νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τῆς διδαχῆς εἰς τὸν λαὸν τῶν ὀλεθρίων ἀποτελεσμάτων τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν λαμβανομένων ἐν ὑπερμέτρῳ ποσῷ. Πρὸς τοῦτο δημοσιεύει τὰς ἐφημερίδας ἡ *Ἐγκράτεια* (La Tempérance) καὶ τὸν «*Καλὸν σύμβουλον*» (Le bon conseiller), ἐκδίδει καὶ διαδίδει πανταχοῦ βιβλία καὶ διατριβὰς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου γεγραμμένα· πάντα δὲ ταῦτα διανέμει δωρεὰν ἢ πωλεῖ ἀντὶ εὐτελεστάτης τιμῆς· ἔτι δὲ διοργανίζει παραδόσεις ἐν δημοσίαις αἰθούσαις, καθ' ἃς ὑπὸ καταλλήλων καὶ ἱκανῶν προσώπων διδάσκονται αἱ λυπηραὶ συνέπειαι τῆς οἰνοποσίας. Τέλος ἀνταμείβει καὶ διὰ παρασήμων πάντα, ὅστις ὁπωσδήποτε ἤθελε συμβάλει εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον· ὡς καὶ πάντα, ὅστις ἤθελε διακριθῆ ἐπὶ ἐγκρατείᾳ.

Τῆς ἑταιρίας ταύτης πρό τινος ἔτι ἦν ἐπίτιμος πρόεδρος ὁ διάσημος Dumas, ὁ διαρκὴς γραμματεὺς τῆς *Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν*, καὶ τὸ ἔξοχον μέλος τῆς *Γαλλικῆς Ἀκαδημίας* ὅστις μόλις πρὸ ὀλίγου ἀπεβίωσεν. Πρόεδρος δὲ ταύτης σήμερον εἶνε ὁ Jules Bergeron, μέλος

τῆς Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας καὶ ἀντιπρόεδροι οἱ διάσημοι ἰατροὶ καὶ καθηγηταὶ Fauvel καὶ Bouchardat, μέλη ἐπίσης τῆς Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας. Ἀλλ' ἡ ἑταιρία αὕτη ἰδίως ἀναπτύσσεται καὶ προοδεύει μεγάλως διὰ τῶν ἀκκμάτων ἐνεργειῶν τοῦ γενικοῦ γραμματέως L. Lunier φρενολόγου διακεκριμένου, μέλους τῆς Ἰατρικῆς Ἀκαδημίας καὶ διευθυντοῦ σπουδαιοτάτου ἰατρικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος.

* *

Ἡ νεαρὰ ἐν Ἑλλάδι κοινωνία μας, εὐτυχὴς ἔτι, ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατάχρησιν τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, δὲν εὑρίσκεται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου, εἰς ὃ ἡ λοιπὴ Εὐρώπη. Οὐχ ἧττον ἡ κατάχρησις τῶν οἰνοπνευμάτων ὁσημέραι προάγεται καὶ αὐξάνει τὸν ἀριθμὸν τῶν θυμάτων της, καθ' ὅσον μάλιστα ἡ ἀνάπτυξις τῆς μετὰ τῆς Εὐρώπης συγκοινωνίας ἤρξατο ἀπό τινος νὰ εἰσάγῃ ἐκεῖθεν ἐπισήμους ποσότητας ἰσχυρῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, τῶν πλείστων προερχομένων ἐκ τῶν ἐργοστασίων τῶν ἐν Εὐρώπῃ νοθευτῶν. Ὁ ἐξ αὐτῶν δὲ κίνδυνος εἶνε ἔτι μᾶλλον σοβαρός, καθ' ὅσον μάλιστα παρατηρεῖται παρ' ἡμῖν προτίμησίς τις ἐξαιρετικὴ τῶν εὐρωπαϊκῶν τούτων προϊόντων.

Ἂν καὶ βεβαίως ἔτι ἐν Ἑλλάδι δὲν ἐπέστη ἡ ἀνάγκη τῆς συστάσεως *ἑταιριῶν ἐγκρατείας*, ἐν τούτοις ἀνάγκη νὰ μὴ ἀναμείνωμεν τὴν λυπηρὰν ταύτην στιγμήν, ἣν θέλομεν ἀποτρέψει τελεσφόρως διὰ τῆς καταλλήλου διδασκαλίας τῆς γνωστοποιούσης εἰς τὸν λαὸν ἁπάσας τὰς ὀλεθρίους συνεπείας τῶν οἰνοπνευμάτων, τοῦθ' ὅπερ ἀποτελεσματικώτατα δύναται νὰ προλάβῃ πᾶσαν ἐπικειμένην διάδοσιν τοῦ κακοῦ, ὅπερ ἄλλως τε ἔτι καὶ σήμερον ἀριθμεῖ ἐν Ἑλλάδι ἱκανὰ θύματα καὶ ἱκανὰ κατ' ἔτος ἐγκλήματα καὶ δυστυχήματα τῆς ὀξείας μέθης!..

Ιω. ΦΟΥΣΤΑΝΟΣ.

Η ΚΟΜΗ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΔΙΑΦΟΡΟΙΣ ΛΑΟΙΣ

Αἱ ἀνθρώπιναι τρίχες διαφέρουσι κατὰ τὸ χρῶμα, τὸ μῆκος, τὸν ὄγκον, ὡς καὶ κατὰ τὴν διάταξιν, ἥτις παρέχει εἰς αὐτὰς ἰδιαιτέραν διεύθυνσιν καὶ διαφόρους ὄψεις, ἀκόμη καὶ ὅταν θεῶνται δι' ὀφθαλμοῦ γυμνοῦ, ἄνευ τῆς βοηθείας μικροσκοπίου.

Πλουσιωτάτη εἶνε ἡ πυξίς, τὴν ὁποίαν μετεχειρίσθη ἡ φύσις πρὸς χρωματισμὸν τῶν τριχῶν μας. Ἔχομεν κόμας λευκάς, ἀνοικτὰς ξανθάς, ξανθοχρύσους, καστανάς, φαιὰς καὶ μαύρας.

Ἐν συνόλῳ λαμβανομένων πάντων τῶν λαῶν τῆς γῆς τὸ μᾶλλον διακεχυμένον χρῶμα τριχῶν εἶνε τὸ μέλαν· ἀρκοῦσιν ὡς παράδειγμα οἱ Μογγόλοι, οἱ Μαῦροι, οἱ Μαλαῖοι, οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ οἱ μεσημβρινοὶ Εὐρωπαῖοι.

Τὸ ξανθὸν εἶνε χρῶμα κοινὸν εἰς τοὺς γερμανικούς, κελτικοὺς καὶ σλαβικοὺς κλάδους τῆς Ἀρίας φυλῆς καὶ εἰς τοὺς Φιννίους τῆς μογγολικῆς. Τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα εἶνε ἐξαιρετικόν, μὴ ἀνῆκον εἰς οὐδεμίαν φυλὴν ἰδιαιτέρως, ἀλλὰ δυνάμενον νὰ θεωρηθῇ ὡς παραλλαγὴ τοῦ ξανθοῦ· ὄντως, οὐδέποτε ἀπαντᾷ εἰς τὰς μελανότριχας φυλάς.

Τὸ χρῶμα τῆς κόμης συνοδεύεται πάντοτε σχεδὸν ὑφ' ὡρισμένου χρωματισμοῦ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἐκ τῆς συνενώσεως ταύτης δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἀσφαλέστερον περὶ τῆς γνησιότητος τοῦ φύλου. Π. χ., ὅταν παρά τινι λαῷ αἱ τρίχες καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ εἶνε ἀναλλοιώτως μέλανες, λέγομεν ὅτι εἶνε καθαρὸν τὸ γένος. Τοὐναντίον ἐξάγεται περὶ τῶν λαῶν, παρ' οἷς εὑρίσκονται διάφοροι συνδυασμοὶ διαφόρων χρωμάτων. Ὅπως ἂν ἔχῃ, τὸ ἐθνολογικὸν τοῦτο δόγμα δὲν δύναται νὰ καταστῇ ἀποδεκτόν, εἰμὴ διὰ τῆς ἀπογραφῆς· διότι διὰ πολλοὺς λαοὺς στερούμεθα ἀξιοπίστων στατιστικῶν, πρὸς δὲ διότι φῦλα πολὺ ἀλλήλων μεμακρυσμένα δύνανται νὰ ἔχωσιν ὁμοιόχρους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς τρίχας.

Βέβαιον εἶνε ὅτι ἐν Εὐρώπῃ, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰς μεγάλας πόλεις, οἱ ξανθοὶ τείνουσιν εἰς ἐλάττωσιν. Τοῦτο ἀπεδείχθη διὰ τὴν Ἀγγλίαν, πρὸς μεγάλην θλῖψιν τῶν Ἄγγλων. Ὁ Charnok βεβαιοῖ ὅτι ἡ μεταβολὴ αὕτη παρατηρεῖται ἐν Εὐρώπῃ ἀπὸ δισχιλίων ἐτῶν. Τινὲς ἀποδίδουσι τὸ φαινόμενον εἰς τὴν δίαιταν τῶν πόλεων, ἔνθα τὸ κρέας εἶνε ἐν μεγαλειτέρᾳ χρήσει ἢ εἰς τὴν ἐξοχήν. Ἄλλοι, τοὐναντίον, ἐξηγοῦσι τοῦτο λέγοντες ὅτι αἱ συνθῆκαι τῆς ὑγιεινῆς, οὖσαι ὀλιγώτερον εὐνοϊκαὶ εἰς τὰ μεγάλα κέντρα πληθυσμοῦ, τείνουσι νὰ ἐξαλείψωσι τὸν ξανθὸν τύπον, ἀσθενέστερον τοῦ μελαγχροινοῦ, μᾶλλον ἀντέχοντος. Καθ' ἡμᾶς, τὸ ζήτημα εἶνε λίαν περίπλοκον, καὶ αἱ συλλεγεῖσαι παρατηρήσεις δὲν παρέχουσιν ἔτι ἀρκοῦντα στοιχεῖα ὅπως δυνηθῇ τις νὰ φθάσῃ εἰς σπουδαῖον συμπέρασμα.

Αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς δύνανται νὰ εἶνε ἀρκούντως μακραί, ὥστε νὰ ὑπερβαίνωσι τὸ μῆκος τοῦ σώματος, ἢ ἀρκούντως βραχεῖαι, μὴ ἐκτεινόμεναι πέραν ἑκατοστημορίων τινῶν. Οἱ Ἄριοι καὶ οἱ Σημῖται ἔχουσι τὴν κόμην μακροτάτην· οἱ ἔχοντες πυκνὰς τρίχας ἔχουσι ταύτας βραχυτάτας. Αἱ Ἀνδαλούσιαι, αἱ Ἱσπανοαμερικανίδες, καὶ αἱ γυναῖκες τῆς Παραγουάης εἶνε περίφημοι διὰ τὸ μῆκος τῶν τριχῶν αὐτῶν. Ἐγνώρισα ἐν Σάλτῃ ὡραιοτάτην δέσποιναν, τῆς ὁποίας ἡ κόμη κατήρχετο μέχρι τῶν πτερνῶν, καὶ τὰς ὑπερέβαινε μάλιστα, εἶδον δὲ νεάνιδας ἐν Παραγουάῃ, αἵτινες ἐκαλύπτοντο μὲ τὴν κόμην των, ἄνευ

ἄλλου τινὸς ἐνδύματος, ἀξιοῦσαι ὅτι εἶνε ἐντελῶς ἐνδεδυμέναι.

Μετὰ τὸ πεντηκοστὸν ἔτος συνηθέστερον αἱ τρίχες πίπτουσι καὶ ἄρχεται ἡ φυσιολογικὴ φαλακρότης. Ἐνίοτε ὅμως τηροῦνται αὗται μέχρι τοῦ ἐσχάτου γήρατος. Οἱ Μαῦροι, οἱ Παποῦαι, οἱ Ἀμερικανοὶ καθίστανται φαλακροὶ σπανιώτερον καὶ βραδύτερον τῶν Εὐρωπαίων, οἵτινες δύνανται νὰ εἶνε φαλακροὶ καὶ κατὰ τὸ τριακοστὸν ἔτος. Αἱ γυναῖκες, τῶν ὁποίων αἱ τρίχες εἶνε μεγαλείτεραι τῶν ἀνδρῶν, τηροῦσι ταύτας ἐπὶ μακρότερον, καὶ οὐδέποτε σχεδὸν καθίστανται ἐξ ὁλοκλήρου φαλακραί.

Ὁ ὀφθαλμὸς εἶνε ἡ θυρὶς τῆς ψυχῆς. Ἐπὶ τῶν χειλέων δύναται νὰ συγκεντρωθῇ κάλλος ἱκανὸν ἵνα θανατώσῃ ἢ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον· ἡ ἐπὶ τοῦ μετώπου διαλάμπουσα μεγαλοφυΐα μᾶς κινεῖ νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἀρχὴ Θεοῦ (un Dieu commencé), τὸ πηγούνιον δύναται νὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ ἀπεριόριστον ἀγαθότητα καὶ γλυκύτητα· διὰ τῶν κυματισμῶν τοῦ σώματός μας ὁμιλεῖ ἡ ἰσχὺς καὶ ὁ ἔρως· ἀλλ' αἱ τρίχες, αἱ μὴ λαλοῦσαι, αἱ μὴ ψευδόμεναι, αἱ ἄνευ εὐαισθησίας, δύνανται νὰ ἑκατονταπλασιάσωσι πάσας τὰς ἄλλας ὡραιότητας καὶ νὰ κρύψωσιν ἐντὸς τῶν ἀπείρων αὐτῶν λαβυρίνθων τόσην ποίησιν, ἐξ ἧς ὁ ἄνθρωπος πάσχει καὶ δημιουργεῖ.

Ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ὁ ναὸς τῶν σκέψεων καὶ παθῶν του· ἐκεῖ ἑδρεύουσι τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ καλλονή του, ἀλλ' ἐκεῖ ἔνθα τελευτᾷ ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἄρχεται ὁ οὐρανός, ὁ ἄνεμος κινεῖ ἓν δάσος, τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε πλέον ἐκ τῆς σαρκὸς καὶ δὲν εἶνε ἔτι ἐκ τῆς ζῳώδους ὕλης· εἶνε ὅριον, ἐφ' οὗ οἱ ὀφθαλμοί μας οὐδέποτε παύονται ζητοῦντες συγκινήσεις, ἔνθα λυκαυγές τι σχημάτων πάντοτε μεταβαλλομένων καὶ πάντοτε ὡραίων ταράσσεται καὶ φαίνεται ζῶν.

Οἱ διάφοροι λαοὶ τῆς γῆς διάφορον σπουδαιότητα ἀπονέμουσιν εἰς τὴν κόμην. Οἱ Κουάκεροι, οἵτινες ἵστανται εἰς ἀρκούντως ὑψηλὴν βαθμίδα ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ἀνθρώπων, ἐλάχιστα μεριμνῶσι περὶ τῆς κόμης των. Τὴν αὐτὴν ἀδιαφορίαν ἐπιδεικνύουσι πολλαὶ ἀμερικανικαὶ φυλαὶ καὶ οἱ Λάπωνες. Τοὐναντίον οἱ Παποῦαι πολὺ μεριμνῶσι διὰ τὰς τρίχας των· τὰς κτενίζουσι καὶ διευθετοῦσι κατὰ χιλίους τρόπους. Ἐν αὐτῇ τῇ Εὐρώπῃ παρὰ διαφόροις ἔθνεσι καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς αἱ τρίχες ὑπεβλήθησαν εἰς τὰς παραδοξοτέρας διευθετήσεις καὶ ὑπήκουσαν εἰς τὰς μᾶλλον ἀλλοκότους ἰδιοτροπίας.

Κ'

Μόνον ἀφοῦ παρῆλθεν ἡ ἡλικία τῶν βιαίων παθῶν οἱ μεγάλοι ἄνδρες παρήγαγον τὰ ἀριστουργήματά των, ὅπως μόνον μετὰ τὰς ἐκρήξεις τῶν ἡφαιστείων ἡ πέριξ αὐτῶν γῆ καθίσταται γονιμωτέρα.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πᾶς Ἐσκιμῷος διατηρεῖ δέκα ἕως δώδεκα κύνας, τοὺς ὁποίους τρέφει μὲ κρέας φωκῶν. Ταύτας συλλαμβάνουσι κατὰ μεγάλας ποσότητας εἰς τὴν παραλίαν διὰ τὸ ἔλαιον αὐτῶν. Τὸν χειμῶνα οἱ Ἐσκιμῷοι ζευγνύουσιν ἓξ ἢ ὀκτὼ κύνας εἰς μικρὸν ἕλκηθρον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κάθηνται· ἡ μάστιξ πλαταγεῖ, ἐν διαστήματι δ' ἓξ ὡρῶν τὸ ἕλκηθρον διατρέχει εἴκοσι λεύγας. Ἰδοὺ δὲ τί πράττουσιν ὅπως καταστήσωσι ταχυτέρους τοὺς κύνας. Τὴν προτεραίαν τῆς ἀναχωρήσεως ἀφίνουσιν αὐτοὺς νήστεις, διότι νήστεις τρέχουσι πολύ. Εἶτα ὁ κύριος ἐκλέγει ἐξ αὐτῶν τὸν πλέον ταχύπουν, τὸν κλείει ἐντὸς τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ τὸν θωπεύει. Οἱ συνάδελφοι τοῦ κυνός, βλέποντες τὴν προτίμησιν ταύτην τοῦ κυρίου των, καταλαμβάνονται ὑπὸ αἰσθήματος μεγίστης ζηλοτυπίας, ὅταν δὲ παρουσιασθῇ εὐκαιρία, δὲν θέλουσι λείψει νὰ τὸν ἀναγκάσωσι νὰ πληρώσῃ ἀκριβὰ τὸν τίτλον τοῦ εὐνοουμένου. Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπιούσης ὁ προνομιοῦχος κύων ζευγνύεται εἰς τὸ ἕλκηθρον ὡς καὶ οἱ ζηλότυποι συνάδελφοί του, ἀλλὰ οὗτος ζευγνύεται ἐπὶ κεφαλῆς πάντων. Ἅμα καὶ οἱ λοιποὶ κύνες ζευχθῶσιν, ζητοῦσι νὰ ἐπιπέσωσι κατ' αὐτοῦ ἵνα τὸν καταφάγωσιν. Οὗτος, ὅπως διαφύγῃ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν, φεύγει ὡς ἀστραπή, οἱ δὲ λοιποὶ τὸν καταδιώκουσι, σύροντες ταὐτοχρόνως τὸν ὁδοιπόρον, εὐχαριστημένοι ἐκ τῆς ἐπιτυχίας, τὸ δ' ἕλκηθρον μόλις ἐγγίζει τὴν ἐπιφάνειαν τῆς χιόνος. Οὕτως ἐκμεταλλεύονται τὸ πάθος καὶ τὸ ἔνστικτον τῶν δυστυχῶν τούτων ζῴων.

Τὸ μεγαλείτερον ὑποστατικὸν τοῦ κόσμου εὑρίσκεται ἐν Texas τῆς Ἀμερικῆς, ἀνῆκον δὲ τέως εἰς τὸν πλοίαρχον Ῥιχάρδον Κίγκ, ἠγοράσθη ἐσχάτως ὑπὸ μεγάλης τινὸς Ἑταιρίας τῆς Νέας Ὑόρκης. Ἡ ἔκτασις τοῦ ἀχανοῦς τούτου κτήματος εἶνε 800,000 στρεμμάτων γῆς συνεχοῦς καὶ περιτετοιχισμένης, ἐν αὐτῷ δὲ διατρέφονται 200,000 ἵππων καὶ ἄλλων κτηνῶν. Ἡ ἀγοράσασα αὐτὸ Ἑταιρία ἐπλήρωσε 6,500,000 λιρῶν, ἐλπίζει δὲ νὰ ἔχῃ ἐτησίαν πρόσοδον 1,500,000 λιρῶν ἐκ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν κτηνῶν. Ἐν τῇ γενομένῃ δημοπρασίᾳ τοῦ κτήματος διηγωνίσθησαν πολλοὶ κεφαλαιοῦχοι Γάλλοι, Ἄγγλοι καὶ Ὁλλανδοί.

Ὁ Κ . . . γράφων πρὸς φίλον του προχθές, κατὰ τὸ πολὺ ψῦχος, ἐπέρανε τὴν ἐπιστολήν του διὰ τῶν ἑξῆς:

« Δὲν ἐκτείνομαι περισσότερον, γιατί τόσον κρυόνουν τὰ π ό δ ι α μ ο ῦ, ποῦ δὲν 'μπορῶ νὰ κρατήσω πλέον τὴν π έ ν ν α.

Ὁ γυμνασιάρχης εἰσέρχεται εἰς τὴν Δ' τάξιν καὶ ἀποτείνεται πρὸς τοὺς μαθητάς: «Ὁ γείτων τοῦ Γυμνασίου κ. Παῦλος παραπονεῖται ὅτι κάποιος ἀπὸ σᾶς ἔχει τὴν κακοήθειαν νὰ πειράζῃ τὴν κόρην του. Ἐξ ἐπιεικείας παρασιωπῶ τὸ ὄνομά του, ἀλλὰ τὸν προσκαλῶ μετὰ τὸ μάθημα νὰ προσέλθῃ εἰς τὸ γυμνασιαρχεῖον νὰ ἀπολογηθῇ ».

Λήξαντος τοῦ μαθήματος ὁ γυμνασιάρχης βλέπει προσερχομένους εἰς τὸ γυμνασιαρχεῖον κατὰ σειρὰν 5 ἐκ τῶν μαθητῶν του ἵνα ἀπολογηθῶσιν. . . .

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 986.

'Αριθ. 476 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. — 10 Φεβρουαρίου 1885

ΔΑΝΙΗΛ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

καὶ ἡ γεωγραφία αὐτοῦ

(1791)

Α'

Ἐν ἔτει 1791 δύο κληρικοὶ Ἕλληνες, ἐκ τῶν Μηλιῶν τῆς Θετταλομαγνησίας ἀμφότεροι καταγόμενοι, ἐξέδιδον ἐν Βιέννῃ σύγγραμμα γεωγραφικὸν ἐκ σελίδων 648, σχήματος 8^{ου}, φέρον τὴν ἐπιγραφὴν «Γεωγραφία νεωτερική, ἐρανι-» σθεῖσα ἀπὸ διαφόρους συγγραφεῖς παρὰ Δα-» νιὴλ ἱερομονάχου καὶ Γρηγορίου ἱεροδιακόνου » τῶν Δημητριέων. Νῦν πρῶτον τύποις ἐκδο-» θεῖσα ἐπιστασίᾳ τῶν ἰδίων, καὶ φιλοτίμῳ χρη-» ματικῇ συνδρομῇ τοῦ ἐντιμοτάτου κυρίου Ἰ-» δοῦ Δροσινοῦ Χατζῆ Ἴδου, τοῦ ἐξ Ἀμπελα-» κίων. Τόμος πρῶτος περιέχων τὴν Εὐρωπέϊκη » Τουρκία, Ἰταλία, Σπάνια, Πορτογαλλία καὶ » Φράντζα. Ἐν Βιέννῃ. Παρὰ τῷ εὐγενεῖ κυρίῳ » Θωμᾷ τῷ Τράττνερν 1791».

Περὶ τοῦ πονήματος τούτου, ὅπερ εἰς ὀλίγους εἶνε σήμερον γνωστὸν ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς, εἰς ὀλιγίστους δ' ἐξ ἀναγνώσεως, ἕνεκα τῆς σπανιότητός του, προτιθέμενοι νὰ πραγματευθῶμεν ἐνταῦθα, προλέγομεν, προλαμβάνοντες τὴν εὔλογον περιέργειαν τοῦ ἀναγνώστου, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ γεωγραφίας ἐκ τῶν συνήθων, ὧν γίνεται χρῆσις ἐν τοῖς σχολείοις πρὸς διδασκαλίαν τῶν παίδων, ἀλλὰ περὶ βιβλίου μοναδικοῦ ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ φιλολογίᾳ, ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ πρῶτον λόγιοι Ἕλληνες διέγραψαν τὰ ἀληθῆ ὅρια τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ τὸ πρῶτον μετὰ θάρρους παρέστησαν, ὡς ἱστορεῖ καὶ Γερβῖνος, τὴν πολιτικὴν αὐτῆς κατάστασιν ὑπὸ τὴν δουλείαν, καὶ ὑπὸ τὸ φθοροποιὸν σύστημα τῆς τουρκικῆς διοικήσεως.

Συγγραφεῖς τῆς Γεωγραφίας ἀναγράφονται δύο, εἷς ὅμως εἶνε, καθ' ἡμᾶς, ὁ πραγματικὸς συγγραφεὺς αὐτῆς, ὁ Δανιὴλ Δημητρίου Φιλιππίδης· ἐλαχίστην δὲ φαίνεται εἶχε συμμετοχὴν εἰς τὸ ἔργον ὁ πολὺ νεώτερος τὴν ἡλικίαν τοῦ Φιλιππίδου Γρηγόριος Κωνσταντᾶς. Ἡ γλῶσσα, τὸ ὕφος, αἱ γνῶμαι, αἱ κρίσεις, αἱ ἠθικαὶ καὶ πολιτικαὶ ἀρχαί, αἱ ἀναγραφόμεναι, ἀπορρέουσιν ἐκ τοῦ καλάμου τοῦ Φιλιππίδου, ὡς κατάδηλον γίνεται καὶ ἐκ τῶν μεταγενεστέρων συγγραφῶν τούτου καὶ ἐκ τῶν μεταφράσεων. Ἄλλως τε δὲ καὶ πανταχοῦ ἐν τῷ κειμένῳ τῆς γεωγραφίας εἷς φαίνεται ὁ συγγραφεύς· διότι ἔνθα ἀναγκάζεται ἐκ τῆς ῥύμης τοῦ λόγου νὰ ὁμιλήσῃ περὶ ἑαυτοῦ, ἀφηγούμενος τί εἶδε, τί ἤκουσε, τί ἀνέγνωσε, πόθεν διῆλθεν, ὁμιλεῖ διὰ τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ, διὰ τοῦ ἐγώ, τὸ ἐγὼ δὲ τοῦτο εἶνε αὐτὸς οὗτος ὁ Φιλιππίδης. Μόνον δ' ἐν τῷ προλόγῳ καὶ ἐν τῇ ἀφιερωτικῇ προσφωνήσει μεταχειρίζονται τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν τῆς πρωτοπροσώπου ἀντωνυμίας, ὅπερ ἐμφαίνει, ὅτι εἶχε συμμετοχήν τινα καὶ συνεργασίαν ὁ Γρηγόριος Κωνσταντᾶς[1]).

Ἀμφότεροι οἱ ἄνδρες οὗτοι, οἱ ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν καὶ αἰσθημάτων, ἀνήκουσιν εἰς τὴν πολύπληθῆ ἐκείνην χορείαν τῶν διδασκάλων τοῦ γένους, οἵτινες ἐν τοῖς χρόνοις τῆς δουλείας τῆς Ἑλλάδος, δημιουργοῦντες διὰ μυρίων κόπων καὶ κινδύνων πολλαχοῦ τῆς ἐρήμου ταύτης καὶ χέρσου γῆς ὀάσεις, προσεκάλουν τὴν νέαν γενεὰν νὰ πίῃ τὸ νᾶμα τῆς γνώσεως, ν' ἀνεύρῃ παρηγορίαν ἐν τῇ μαθήσει, καὶ ἀναγέννησιν ἠθικὴν ἐν τῷ καλλιεργουμένῳ ὑπὸ τούτων χλοερῷ λειμῶνι τῶν ἀρχαίων ἀναμνήσεων.

Τὴν νεωτερικὴν Γεωγραφίαν ὁ Φιλιππίδης συνέγραψεν ἐρανισθείς, ὡς εἰκός, ἐξ Εὐρωπαϊκῶν συγγραφῶν τὴν κυρίως γεωγραφικὴν ὕλην, ἀλλ' εἰς τὰ τῆς Ἑλλάδος παρενέβαλε πολλὰ ἐκ τῶν γνώσεων, τὰς ὁποίας εἶχε διαφόρων αὐτῆς τόπων, ἢ ἐξ εἰδήσεων, ἃς συνέλεξεν ἐρωτῶν ἐντοπίους· διότι ἐθεώρει, καὶ ὀρθῶς, ὅτι καὶ οἱ ἀμαθέστατοι τῶν ἀνθρώπων εἶνε πολύτιμοι ὁδηγοὶ εἰς τὰ τῆς πατρίδος των εἰς τὸν συντάσσοντα γεωγραφίαν. Ἐσκόπουν δὲ ὅ τε Φιλιππίδης καὶ Κωνσταντᾶς διὰ τῆς ἐκδόσεως ταύτης τὴν διάδοσιν γεωγραφικῶν γνώσεων, καὶ τὴν πλήρωσιν κενοῦ, ὅπερ ἔβλεπον ὑπάρχον εἰς τὸ Γένος, ὡς πρὸς τὰ γεωγραφικὰ βιβλία: «Εἰ γὰρ γράφου-» σιν, ὁ τὰ τῆς οἰκίας ἀγνοῶν, τὸ νήπιόν ἐστι » τῆς οἰκίας, πάντως ὁ τῶν τῆς οἰκουμένης ἐν

[1]) Ἐν τινι διατριβῇ τοῦ ἰατροῦ Ν. Ξανθοῦ γραφείσῃ ἐν Ἀϊδελβέργῃ τῷ 1823 ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν **Beitrag eines Griechen zur richtigeren und milderen Beurtheilung des jetzigen Griechischen Volks**, δημοσιευθείσῃ ἐν **Beiträge zur Geschich. des Griech. Volkes älterer und neuerer Zeit, 1828**, σελ. 259 ἀναγινώσκεται ὅτι ὁ Φιλιππίδης ἐξέδωκε Γεωγραφίαν, ὁ δὲ Κωνσταντᾶς μετάφρασιν τῆς Φιλοσοφίας τοῦ Σοαβίου.

» ἀγνοίᾳ δι' ἀμέλειαν καὶ ἀμάθειαν τυγχάνων » τὸ νήπιόν ἐστι τῆς οἰκουμένης ».

Καὶ παρακατιόντες ἐπιφέρουσιν ὅτι τὰ πρὸς πᾶν εἶδος παιδείας εἰς τὸ δυνατὸν ἄκρον ἐληλακότα Εὐρωπαϊκὰ γένη ἔχουσιν εὐφορίαν γεωγραφικῶν συγγραμμάτων, « ταύτην οὖν τὴν παρ' αὐτοῖς » εὐφορίαν ζηλοῦντες παρ' αὐτοῖς τῶν Κελ-» τῶν καὶ Τευτόνων καὶ Κίμβρων ἀπογόνοις καὶ » τὴν παρ' ἡμῖν ἀφορίαν μὴ φέροντες, παντὸς » ἀφειδήσαντες πόνου, τὴν παροῦσαν Γεωγρα-» φίαν ἠρανισάμεθα, ἵνα μὴ οἱ τῶν Ἑλλήνων » ἀπόγονοι τοιούτων παιδευτικῶν βιβλίων στε-» ροίμεθα ».

Τὸ πόνημά των ἀφιεροῦσιν εἰς τὸν ἀρχιστράτηγον τῆς Αἰκατερίνης τῆς Β' Ποτέμκιν, ὃν ἐγνώρισαν ἐν Βουκουρεστίῳ διατρίβοντες, καὶ ὃν ἐθεώρουν ὡς τὸν μέλλοντα λυτρωτὴν τοῦ ἑλληνικοῦ Γένους. Τὴν ἀφιέρωσιν δὲ ταύτην προσφωνοῦσιν οὐχὶ οὗτοι εἰς τὸν Ποτέμκιν, ἀλλ' ἡ Ἑλλάς, ὑπομιμνήσκουσα αὐτῷ τὰ δεινοπαθήματά της.

« Τῷ Ὑψηλοτάτῳ καὶ Γαληνοτάτῳ Πρίγκιπι » Κυρίῳ Κυρίῳ Γρηγορίῳ Ποτέμκιν, ἀρχιστρα-» τήγῳ πάντων τῶν ῥωσσικῶν στρατευμάτων » κτ. κτ. κτ. ».

« *Ἡ Ἑλλάς.* »

« Δέσποτα! Ἦν ὅτε κἀγὼ περίβλεπτος ἦν, καὶ » κατὰ λειμῶνα κομῶσα οὐχ ὅτι γε φύλλοις καὶ » ἄνθεσι, καὶ ὅσα πέφυκε λειμῶνας μόνον κοσμεῖν, » ἀλλὰ δὲ καὶ δρυσὶν εὐπετάλοις καὶ ταναῇσι » κυπαρίττοις, καὶ παντοίῳ γένει φυτῶν, ὅσα πέ-» φυκε κόσμον ἅμα καὶ σκέπην, οὐ μὴν ἀλλὰ » καὶ κράτος παρέχεσθαι. Ἤδη δ' ἐγὼ ἐκείνη » ἡ περίβλεπτος καὶ ζηλωτή, οἰκτρὰ τὰ πάντα » καὶ τραγῳδίας ὑπόθεσις.....»

Ἐν τοιαύτῃ δὲ πενθίμῳ γλώσσῃ παριστῶσι τὴν Ἑλλάδα ἐκφωνοῦσαν τοὺς στίχους τῆς Ἑκάβης, ὧν μετέθηκαν τὴν τάξιν χάριν τῆς ῥύμης τοῦ λόγου:

« Οἵ 'γὼ μελέα, τί ποτ' ἀπύσω;
« ποίαν ἀχώ, ποῖον ὀδυρμόν;
« ποῦ τις Θεῶν
« ἢ δαίμων νῷν ἐπαρωγός,
« τίς ἀμύνει μοι;

« Τίς ἄλλος; ἢ σύ γ' ὁ ὑψίκομος καὶ εὔσκιος » φοῖνιξ, ὁ μέγας παρὰ τῇ μεγίστῃ καὶ ἀγλαο-» κάρπῳ ἐλαίᾳ, τῇ τηλεθοώσῃ, καὶ τὴν ὑφή-» λιον πᾶσαν μονονοὺ τοῖς κλάδοις ἐπισχούσῃ. » Σὺ δή μοι ὁ ἀρωγός, ἡ σκέπη, τὸ στήριγμα, » τὸ σωτήριον φυτόν, δι' οὗ τὰ καὶ αὐτοῦ κισσοῦ » ἐλεεινότερον κατὰ γῆς ἕρποντα καὶ παρὰ πάν-» των πατούμενα βλαστήματα ἐκείνων μου τῶν » πάλαι δρυῶν ἀναστήσονται, ὧν δὴ τυγχάνουσι » καὶ οὗτοι οἱ πρὸ ποδῶν σου νῦν καλινδούμενοι » καὶ ταῖς σαῖς κόμησιν ὑποκλιθέντες

Δανιὴλ ἱερομ. καὶ Γρηγόριος ἱεροδ. Θετταλοί.»

Ἴσως σήμερον εἰς ἡμᾶς, κρίνοντας ἄλλως τὰ πολιτικὰ πράγματα, μετὰ παρέλευσιν 94 ἐτῶν, ἐν τοῖς ὁποίοις ἐπῆλθον μεγάλα ἱστορικὰ γεγονότα, ἡ προσφώνησις αὕτη ἔχει τι τὸ παράδοξον. Ἀλλ' ὅτε ἐγράφετο ἡ Ἑλλὰς πᾶσα, καὶ δὴ ἡ Πελοπόννησος, ἡ Στερεά, ἡ Θεσσαλία διετέλουν ὑπὸ τὴν πίεσιν καὶ τὸν τρόμον ἐπαχθεστάτου ζυγοῦ μετὰ τὴν ἀτυχῆ ἀπόπειραν τῆς Αἰκατερίνης Β' πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων τῷ 1770. Ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ὁρίζοντος οὐδαμοῦ ἄλλοθεν ὑπέφωσκε φῶς ἐλπίδος καὶ σωτηρίας ἢ ἐκ Βορρᾶ. Προφητεῖαι καὶ χρησμοί, κληροδότημα τῶν βυζαντινῶν χρόνων, περὶ τοῦ ξανθοῦ γένους, τοῦ μέλλοντος νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Πόλιν τῶν Ῥωμαίων, παραδόσεις ἐθνικαί, τὸ ὁμόδοξον τοῦ ῥωσσικοῦ ἔθνους, ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ προσείλκυον τὰ βλέμματα τοῦ οἰμώζοντος καὶ δούλου Γένους τῶν Ἑλλήνων πρὸς τὴν Μοσχοβίαν. Καί τοι δὲ ἡ πρώτη ἀπόπειρα τοῦ 1770 εἶχεν ἀποτύχει, ἡ πίστις εἰς τὴν ἀρωγὴν τοῦ ῥωσσικοῦ ἔθνους ἔμενεν ἑδραία καὶ ἀκράδαντος. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ αἴσθημα τοῦ ἐθνισμοῦ εἶχεν ἐκλίπει τότε πρὸ τῆς ἰδέας τοῦ ὁμοδόξου· ἤρκει διὰ τοὺς Ἕλληνας νὰ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Κωνσταντίνου χριστιανὸς αὐτοκράτωρ. Τοιαῦται δὲ σκέψεις ἐπλήρουν τὸν νοῦν οὐ μόνον τοῦ χύδην ὄχλου, τοῦ ἀμαθοῦς, τοῦ κρίνοντος ἐξ ἐντυπώσεων, ἀλλὰ καὶ τῶν λογίων. Δὲν ἦτο δέ, λέγομεν, δυνατὸν καὶ νὰ ἐπικρατήσῃ ἑτέρα γνώμη, διότι καθ' ἑκάστην ἔβλεπον ἐπαναλαμβανομένας τὰς ἀποπείρας τῆς ῥωσσικῆς αὐλῆς πρὸς ἐξέγερσιν τῶν Ἑλλήνων, καὶ ἐμάνθανον τὰς ὑποσχέσεις πρὸς συνδρομὴν τούτων καὶ ἀπελευθέρωσιν, ἃς διεσάλπιζον ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα Ῥῶσσοι καὶ Ἕλληνες πράκτορες. Δὲν ἠδύναντο δὲ καὶ νὰ διίδωσιν, ὡς εἶχον τὰ πράγματα τότε, τὰ σχέδια τῆς ῥωσσικῆς πολιτικῆς καὶ τὰς πλεκτάνας, αἵτινες ἔτεινον πᾶσαι ὅπως πραγματωθῇ τὸ ὄνειρον τῆς καταλήψεως τῆς Τσαριγράδ, τῆς πόλεως τῶν Καισάρων, τῆς Κωνσταντινουπόλεως

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, καθ' ὃν ἔγραφεν ὁ Φιλιππίδης, ἕτερος λόγιος ὁ Ἀθανάσιος Ψαλλίδας, ἀφιέρου ὡσαύτως τὸ ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ γεγραμμένον φιλοσοφικοθρησκευτικὸν αὐτοῦ σύγγραμμα « Ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία » εἰς τὴν Αἰκατερίνην Β', αὐτοκράτειραν πάσης Ῥωσσίας. Καταφαίνεται δὲ καὶ ἐκ τῆς ἀφιερώσεως τούτου ὁ φιλόπατρις σκοπὸς « Ταῖς σαῖς οὖν ἀκτῖσι καὶ » ἡ Ἑλλάς, γράφει, ἡ τὸ πάλαι μὲν ἔνδοξός τε » καὶ εὐδαίμων διὰ τὴν Ἀθηνᾶν καὶ τὸν Ἄρην, » νῦν δὲ *ἄδοξος* καὶ δυστυχὴς διὰ τὸν τῶν βαρ-» βάρων θλίβοντα καὶ ἐπιβαρύνοντα ζυγόν, ψυ-» χρὰ οὖσα θερμαίνεσθαι ἤρξατο, καὶ τὰς χεῖρας » ἐκτείνειν καὶ τῷ νῷ ὡς παροῦσαν ὁρᾶν, Σέ, » τὴν αὐτῆς ἀντιλαμβανομένην καὶ ὑπερασπιζο-» μένην, καὶ τοῦ δεινοῦ ζυγοῦ λυτρωσομένην, καὶ » δέσποιναν αὐτῆς ἐσομένην .... Σέ, φημί,

» Κραταιοτάτη, προσδοκᾷ, ἐπὶ σὲ ἐλπίζει, καὶ » ἐλπίζουσα οὐκ ἐπαισχυνθήσεται..... »

Ἀλλὰ καὶ πρὸ 20 ἐτῶν ἕτερος ἀνήρ, ὁ ὑψιπέτης νοῦς τῶν χρόνων ἐκείνων τοῦ δεινοπαθοῦντος Ἑλληνισμοῦ, ὁ εἰς πᾶν εἶδος μαθήσεως ἐντρυφήσας, ὁ Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις, ἐν τῇ μεταφράσει, ἣν ἐξεπόνησεν ἐκ τῆς ῥωσσικῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν « τῆς εἰσηγήσεως τῆς Αἰκατερίνης Β′ εἰς τὴν ἐπιτροπίαν τοῦ νομικοῦ κώδικος », προσφωνῶν τῇ Αἰκατερίνῃ γράφει· « Γαληνοτά- » τη!.........Ἀλλ' ἔχει καὶ ἡ Ἑλλάς· ἔχει » ναί, καὶ ἡ τάλαινα Ἑλλὰς τί νὰ ἐλπίσῃ. Ἀφ' » οὗ οἱ ναυτικοί Σου κραταιοὶ πολεμικοὶ στόλοι » διέπλευσαν (ἔργον τοῦ ὁποίου ἡ ἱστορία δὲν » ἔχει ν' ἀναφέρῃ οὔτε μνήμην προτέραν οὔτε » παράδειγμα), ἀφ' οὗ διεπέρασαν εὐτυχῶς ἀπὸ » τὸ Βαλτικὸν καὶ τὰ ἄλλα Ἀρκτῷα Πελάγη » εἰς τὸ Ἰόνιον, ἀφ' οὗ καταγελῶσιν ἐκ τοῦ πλη- » σίον τὸν ὑπὲρ Μαλέαν φρικαλέον εἰς τὸν πα- » λαιοὺς πλοῦν, καὶ φαίνεται ν' ἀποβλέπωσι καὶ » ἔτι ἐπέκεινα, ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν Αἰγαῖον » καὶ τὸν Ἑλλήσποντον, τώρα καὶ οἱ Ἕλληνες » ἄρχονται ν' ἀναπτεροῦνται μὲ ἐκείνας τὰς ἐλ- » πίδας, τὰς ὁποίας ὁ βαρὺς καὶ πολυχρόνιος » τῆς δουλείας ζυγὸς εἶχεν εἰς αὐτοὺς σχεδὸν » ἐξαλείψει. Τώρα οἱ μὲν ἁπλοϊκώτεροι ἀναλογί- » ζονται τὸ προπεφοιβασμένον ἐκεῖνο περὶ τοῦ » ξανθοῦ Γένους, καὶ δὲν ἠξεύρω ποίους ἄλλους » προδιατεθρυλλημένους χρησμούς, οἱ δὲ μᾶλ- » λον νοήμονες......... Ἀλλ' ἡ Ἑλλὰς καὶ τὰ » λοιπὰ ὁμόθρησκα Ἔθνη, ζωογονοῦνται μὲ αὐτὰς » τὰς ἐλπίδας, καὶ ἤδη ἐγγίζουσαν φαντάζον- » ται τὴν ἀπολύτρωσιν. Ἤδη ὑπὸ τὴν Σὴν Δε- » σποτείαν ἀνατυποῦνται τοῦ χρυσοῦ αὐτῶν » αἰῶνος τὴν ἐπανάκαμψιν. Ἤδη περιμένουσιν » ἀπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Σου στόματος ὑπαγο- » ρευομένους ν' ἀκούσουν ἐκείνους τοὺς νόμους, ὑφ' » οὓς θέλει ζήσουν ἐπὶ γῆς καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἀπό- » γονοι αὐτῶν πανόλβιοι καὶ πανευδαίμονες....»

Οἱ ἀφιερωτικοὶ οὗτοι λόγοι εἰς ἡμᾶς, τοὺς γεννηθέντας ἐν ἡμέραις ἐλευθέραις, φαίνονται ὑπερβολικοί, δουλικοί, πλήρεις ὑπερμέτρου κολακείας καὶ θυμιάματος, ἀλλ' ὡς εἴπομεν καὶ ἀνωτέρω διὰ τοὺς γράφοντας τότε, ἐν χρόνοις πένθους καὶ ὀδυρμῶν, ἦσαν σύμβολον πίστεως, εἰς ὃ ἐπίστευον κατὰ πεποίθησιν· διότι εἰς αὐτὸ καὶ μόνον διέβλεπον ἐλπίδα σωτηρίας ἐν τῇ ἀσθενείᾳ των. Οὐδὲ ἠδύναντο οἱ λόγιοι ἔθνους ἐξουθενωμένου καὶ τεταπεινωμένου ὑπὸ ἀφορήτου δουλείας, γινώσκοντες καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ταπεινὴν θέσιν καὶ τὴν ἀθλιότητα τοῦ ἔθνους των, νὰ λαλήσωσιν ἑτέραν γλῶσσαν πρὸς ἰσχυροὺς δυνάστας καὶ πρὸς κραταιὰν Βασιλίδα ἔθνους χριστιανοῦ ὀρθοδόξου, μεγίστου καὶ δυνατοῦ. Πᾶσα κομπορρημοσύνη αὐτῶν ἐν τοῖς λόγοις, πᾶσα μεγαληγορία καὶ ἀλαζονεία, καὶ ἀναφορὰ καὶ σύγκρισις πρὸς τοὺς προγόνους καὶ τὴν ἀρχαιότητα, ἧς γίνεται σήμερον τοσαύτη καὶ τηλικαύτη κατάχρησις, θὰ ἦτο ἀληθὴς παρῳδία τῆς δόξης τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, καὶ διακωμῴδησις ἀπρεπὴς τοῦ πένθους καὶ τῆς ἀδοξίας τῆς νέας. Ἐγίνωσκον τὴν ἀληθῆ αὐτῶν θέσιν, καὶ μετὰ σεβασμοῦ ἠτένιζον πρὸς τὸ ὕψος τῶν δυνατῶν, οὐχὶ ζητοῦντες χρήματα, ἢ μισθούς, ἢ θέσεις, ἢ τιμάς, ἀλλὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Πατρίδος. Ὁ Εὐγένιος γράφων τὴν ἀφιερωτικήν, ἧς ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν πρὸς τὴν Αἰκατερίνην, λέγει ὅτι μεταξὺ τόσων, ὅσοι ἐκ γένους παντός, καὶ γλώσσης παντοίας λαμβάνουσιν ἄδειαν καὶ προσφέρουσιν οἱονδήποτε ἢ μελέτημα τῆς ἑαυτῶν ἀγχινοίας, ἢ τῆς ἑαυτῶν φρονήσεως ἐπιτήδευμα « Ἰδοὺ καὶ » *ἕνας Γραικὸς* τῆς *οἰκτρᾶς Ἑλλάδος* γέννη- » μα καὶ θρέμμα, ὅστις *παρατολμᾷ*, παριστά- » μενος εἰς τοὺς πόδας τοῦ θεοστηρίκτου θρόνου » τῆς αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος, νὰ δωρο- » φορήσῃ τὸ λιτὸν φιλοπόνημα μιᾶς ἁπλῆς με- » ταφράσεως ».

« Ὁ προσφέρων *εὐτελὴς* πάντως καὶ *ταπει-* » *νὸς* καὶ πρὸς τοσοῦτον ὕψος εἰς ὃ ἀποτολμῶ » καὶ ἀτενίζω ὅλως *ἀσύμμετρος*. Ἀλλ' ὁ κόσμος » ὅλος εἰξεύρει ὅτι ἡ Σὴ Σεβαστὴ καὶ Μεγάλη » ψυχὴ ἀναβιβάζεται ὑπὲρ πᾶν ὕψωμα τῶν ἐπὶ » τῆς γῆς, καταβιβάζουσα ἑαυτὴν διὰ τῆς φι- » λανθρωπίας καὶ πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἐλαχίστους, » καὶ νεύουσα εὐμενῶς ὅπου κρίνῃ, ὅτι διὰ τῆς » τοιαύτης νεύσεως ἀγαθοποιεῖ τὸ ἀνθρώπινον ».

Β′

Ἡ *Νεωτερικὴ Γεωγραφία* εἶνε γεγραμμένη, πλὴν τῆς προσφωνήσεως καὶ τοῦ προοιμίου, εἰς γλῶσσαν δημώδη. Προτάσσει δὲ ὁ συγγραφεὺς αὐτῆς τοὺς ἑξῆς λόγους τοῦ Πλουτάρχου ἐκ τοῦ περὶ τοῦ ἀκούειν « Ὁ δ' εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς μὴ τοῖς » πράγμασιν ἐμφυόμενος, ἀλλὰ τὴν λέξιν Ἀττι- » κὴν ἀξιῶν εἶναι καὶ ἰσχνήν, ὅμοιός ἐστι τῷ μὴ » βουλομένῳ πιεῖν ἀντίδοτον, ἂν μὴ τὸ ἀγγεῖον » ἐκ τῆς Κωλιάδος ἄκρας ᾖ κεκεραμευμένον, » μηδὲ ἱμάτιον περιβαλλέσθαι χειμῶνος, εἰ μὴ » προβάτων Ἀττικῶν εἴη τὸ ἔριον.... τὰ δὲ » τοιαῦτα νοσήματα πολλὴν μὲν ἐρημίαν νοῦ » καὶ φρενῶν ἀγαθῶν, πολλὴν δὲ τερθρείαν καὶ » στωμυλίαν ἐν ταῖς σχολαῖς πεποίηκε ».

Τοῦ ἀρχαίου τούτου χωρίου δὲν ἐγένετο χρῆσις ἐν κεφαλίδι βιβλίου εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ λελογισμένως ἀνεγράφη ὡς εἰρωνικὴ καὶ σατυρικὴ ἐπίκρισις κατὰ τῶν Ἀττικιστῶν τῶν χρόνων ἐκείνων. Ἔλαβεν ὁ Φιλιππίδης, οἱονεὶ ἐπὶ πλακός, τοὺς λόγους τοῦ πολυμαθεστέρου ἀνδρὸς τῆς ἀρχαιότητος, τοῦ ζήσαντος ἐν ᾧ χρόνῳ ἡ Ἑλλὰς ἀπολέσασα τὴν αὐτονομίαν της, ἔκειτο χαμαί, περιβεβλημένη τὸν σιδηροῦν κλοιὸν τῆς Ῥώμης, καὶ ἔρριψε κατὰ πρόσωπον τῶν δοξαζόντων ὅτι

ἡ ἀνάστασις τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους θέλει ἐπέλθει ὅταν λαλήσωσι πρὸς αὐτὸ διὰ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης, γλώσσης ἀκαταλήπτου αὐτῷ, νεκρᾶς, τεθαμμένης βαθέως ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ παρελθόντος.

Παράδοξος σύμπτωσις! Οἱ εἰρωνικοὶ λόγοι τοῦ ἐπὶ τῇ δουλείᾳ τῆς Ἑλλάδος ὀδυρομένου φιλοσόφου τῆς Χαιρωνείας, οὓς ἐξετόξευσε κατὰ τῶν γραμματικῶν τῶν χρόνων του, ἐσώθησαν, ὅπως ἐπαναληφθῶσι κατὰ γράμμα, ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἴσως περιστάσεις, μετὰ παρέλευσιν αἰώνων ὑπὸ ἑτέρου Ἕλληνος, ὑποδεεστέρου μὲν πολὺ ἐκείνου τὰς γνώσεις, τὴν μάθησιν καὶ τὴν τέχνην τοῦ λόγου, ἀλλ' ἴσου ὡς πρὸς τὸ φιλόπατρι αἴσθημα, ὅπερ ἐθέρμαινε τὴν καρδίαν καὶ ἐκείνου καὶ τούτου.

Τὸ πρῶτον ἐκ τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἔθεσαν οἱ λόγιοι Ἕλληνες, οἵτινες ἀπὸ τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος κυρίως ἤρχισαν ἀναφαινόμενοι, ἦτο τὸ διὰ τίνος γλώσσης ἔπρεπε νὰ διδάξωσι τὸ ἔθνος, διὰ τίνος ἀγγείου γραμματικοῦ ἔπρεπε τὰ μεταγγίσωσιν ἐκ τῆς Δύσεως τὰ γράμματα, καὶ δώσωσιν εἰς τὸν διψῶντα Ἕλληνα νὰ πίῃ. Ἴσως τοιοῦτον ζήτημα δὲν ἔπρεπεν οὐδὲ κἂν νὰ τεθῇ, ἀλλ' ἔπρεπε πάντες νὰ λαλήσωσιν ἐκείνην τὴν γλῶσσαν, δι' ἧς ἤθελον εἶσθαι καταληπτοὶ εἰς τὸ Ἔθνος. Ἀλλὰ κακῇ τῇ μοίρᾳ ὁπωσδήποτε τὸ ζήτημα ἐτέθη, καὶ ἅπαξ τεθὲν διήρεσε τοὺς λογίους εἰς δύο ἀντίθετα ἐχθρικὰ στρατόπεδα· οἱ μὲν ἐζήτουν νὰ γράφωνται τὰ βιβλία εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν, οἱ δὲ εἰς τὴν δημώδη καὶ εἰς ταύτας ἔγραφον ἕκαστοι κατὰ τὰς δοξασίας των. Ἐντεῦθεν δεινὴ ἠγέρθη σύγκρουσις καὶ ἀγὼν ἐπὶ μακρὸν παραταθεὶς ἑκατέρωθεν. Εἰς τοὺς δευτέρους τοὺς πρακτικώτερον σκεπτομένους καὶ ἐθνικώτερον κατὰ τὰ συμφέροντα τοῦ Γένους, οὗτινος ἀνέλαβον τὴν διαπαιδαγώγησιν, καὶ κατὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους τῆς μορφώσεως τῶν νεωτέρων εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, οἵτινες ἤθελον ἐπιδράσει καὶ εἰς τὴν διάπλασιν τῆς νέας ἑλληνικῆς, ἀνῆκον καὶ ὁ Δανιὴλ Φιλιππίδης καὶ ὁ Γρηγόριος Κωνσταντᾶς. Ἀμφότεροι εἶχον κηρυχθῆ ἐνθουσιώδεις ὀπαδοὶ τῆς καινῆς διαλέκτου, εἰς ταύτην δὲ καὶ ἔγραψαν. Ὁ Φιλιππίδης εἰς πάντα τὰ ἔργα, ἅτινα ἐδημοσίευσε, θέτει τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης· κατέστησε τοῦτο ἓν τῶν κυριωτάτων θεμάτων τοῦ διανοητικοῦ του βίου. Ἵνα δὲ μὴ ὑποληφθῇ (καὶ κατηγορήθη ἐπὶ τούτῳ) ὅτι ἀγνοεῖ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν, ἔγραψε τὰ προλεγόμενα τῆς γεωγραφίας του εἰς ταύτην, καθὼς καὶ Γεωγραφίαν καὶ Ἱστορίαν τῆς Ῥωμανίας, ἣν ἐξέδωκεν.

« Ἄχ! πότε, γράφει ἐν τῇ γεωγραφίᾳ του, » θὲ νὰ ἀρχίσουν καὶ οἱ ἰδικοί μας νὰ μιμηθοῦν » εἰς τὴ γλῶσσα τοὺς Ἐγγλέζους, καὶ τὰ λοιπὰ » ἔθνη τῆς Εὐρώπης· ἐπειδὴ ἐποχὴ τῆς τελειο- » ποιήσεως τοῦ πνεύματος ἑνὸς ἔθνους εἶναι ἡ » ἀρχὴ τῆς καλλιεργήσεως τῆς γλώσσης του.» Καὶ ἀναφέρει τοὺς λόγους τοῦ Κονδιλλιάκ, οὗτινος καὶ τὴν λογικὴν μετέφρασεν, ὅτι « τὸ πνεῦ- » μα ἑνὸς ἔθνους δὲν εἱμπορεῖ νὰ τελειοποιῆται, » παρὰ ὅταν τελειοποιῇ τὸ ἔθνος τὴ γλῶσ- » σά του ».

« Ἀρχίσατε, φωνάζει, ὦ ἀπόγονοι, τῶν πα- » λαιῶν ἐκείνων καὶ περιφήμων Ἑλλήνων, νὰ τοὺς » μιμηθῆτε καλλιεργῶντας τὴ γλῶσσά σας, » καὶ τότε θέλετε μαθαίνῃ καὶ Ἑλληνικὰ καλ- » λίτερα καὶ εὐκολώτερα· ἐπειδὴ διαβάζωντάς » τινας γραμματικὴ εἰς τὴ φυσική του γλῶσσα, » τὴ μαθαίνει πολὺ εὐκολώτερα, καὶ ἀφοῦ τὴ » μάθῃ, τὰ ἑλληνικὰ ὕστερα μένουν μία διατρι- » βή. Τότε νὰ ἦστε βέβαιοι πῶς γυρίζει καὶ ἡ » φιλοσοφία πάλιν εἰς τὴν πρώτη τῆς φωλιά· ἐ- » πειδὴ αὐτὴ ἀγαπᾷ νὰ ὁμιλῇ μὲ ζωντανοὺς ἀν- » θρώπους, καὶ ὄχι μ' ἀποθαμένων κόκκαλα ».

Ἐπίστευεν ὅτι ἡ δημώδης καλλιεργουμένη ἤθελεν ὑπερτερήσει πάσας τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, καὶ σφοδρῶς ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἀντιφρονούντων, καὶ μάλιστα κατὰ τῶν ἐν τῇ Εὐρώπῃ διατριψάντων καὶ σπουδασάντων ξένας γλώσσας, καὶ καταφρονούντων τὴν πατρίαν διάλεκτον.

« Φαίνεται, λέγει ἀλλαχοῦ, πῶς εἴμαστε ἕνα » ἔθνος γηραλέο καὶ πάσχομεν τὸ πάθος μερικῶν » γερόντων, ὅπου διὰ τὴν ἐπιπέδωσι τῶν ’μα- » τιῶν μας δὲν βλέπομεν ἀπὸ κοντὰ νὰ καταλά- » βωμε τί θησαυρὸ ἔχομεν, ἀμὴ κιτάζομεν μακρυὰ » νὰ ἰδοῦμεν τίποτες στίχους Ἑλληνικούς, Ἰτα- » λικούς, Φραντζέζικους, καὶ δὲν στοχαζόμασθε » πῶς ἡ στιχουργία ἡ Ἰταλική, μάλιστα ἡ » Φραντζέζικη δὲν εἶνε τίποτες συγκρινομένη μὲ » τὴν ἐδικήν μας.............. Μὰ ὅσο κατα- » φρονοῦμεν τὴν γλῶσσά μας, θέλομεν μένῃ ἀμα- » θεῖς καὶ δυστυχεῖς, καὶ ἕνα κοινὸ ἕρμαιο, μία » κοινὴ βοσκὴ τῶν ἄλλων ».

Διερχόμενος τὴν ἱστορίαν τῶν ἀρχαίων Ἀθηναίων ἐν τῇ γεωγραφίᾳ γράφει ὅτι οὗτοι ἐλάμβανον μεγάλην φροντίδα διὰ τὴν ἀνατροφὴν τῶν παίδων. Μόνον σφάλμα εὑρίσκει ὅτι δὲν ἐσπούδαζον ξένας γλώσσας Αἰγυπτιακήν, Συριακήν, Φοινικικήν, Βαβυλωνιακήν, Περσικήν: «Μὰ ἐσπού- » δαζαν κἂν καλὰ τὴν ’δική τους, ἡμεῖς ὅμως » οἱ καλότυχοι ἀπόγονοί τους μήτε τὴ δική μας, » καὶ εἴμαστε αὐτὸ ὁποῦ εἴμασθε, καὶ θὰ εἴμασθε » ἐν ὅσῳ τὴν καταφρονοῦμεν. Ἐπειδὴ ἕνα ἔθνος ἐν » ὅσῳ ἀμελεῖ καὶ καταφρονεῖ τὴ φυσική του γλῶσ- » σα, ἀμελεῖ καὶ καταφρονεῖ τὸν ἀνθρωπισμό του » διὰ νὰ εἰπῶ ἔτζι ».

Ἐξακολουθεῖ δὲ οὕτως ἐντεῦθεν κατακρίνων, συμβουλεύων, ἀγανακτῶν κατὰ τῶν ἀντιδοξούντων λογίων· καὶ ἐπανέρχεται αὖθις εἰς τὸ αὐτὸ θέμα μετὰ τὴν γεωγραφίαν τῆς Ἰλλυρικῆς Χερσονήσου, ἐν τοῖς περὶ ἰταλικῆς γλώσσης. « Τὴν ἰταλικὴν » γλῶσσαν, γράφει, ἥτις ἦταν προτήτερα ἕνας

» κυκεῶνας, μία ὕλη ἀνείδεος τοῦ Ἀριστοτέλους,
» ἕνα χάος ἄμορφο γεμάτο ἀπὸ ἀνομοιομέρειαις,
» ὁ Τοσκανικὸς νοῦς τὴν ἐκαθάρισε, τὴν ἔπλασε,
» τὴν ἐμόρφωσε..... Μὰ ποῦ, ἐπιφέρει, ἕνας δη-
» μιουργικὸς ἢ μορφωτικὸς νοῦς διὰ νὰ δώσῃ κ'
» εἰς τὴ γλῶσσά μας ἐκείνη τὴ μορφή, ὅπου
» εἰμπορεῖ νὰ ἔχῃ. Τὸ αἷμα τοῦ Δημοσθένους,
» τοῦ Πλάτωνος καὶ τῶν ἄλλων τρέχει ἀκόμι
» μέσα εἰς ταῖς φλέβαις μας, μὰ τὸ αἰσθανό-
» μασθε; »

Ἐν τῇ φιλοπατρίᾳ αὐτοῦ καὶ τῇ φαντασίᾳ ὁ Φιλιππίδης ἐπόθητε καὶ ἀνεζήτησεν, ἀλλὰ δὲν ἔβλεπέ που τὸν μέγαν ἄνδρα, τὸν μέλλοντα νὰ διαχαράξῃ τὴν διεύθυνσιν ἐκείνην τῆς γλώσσης, ἥτις ἔφερε πρὸς τὴν ἀναμόρφωσιν αὐτῆς· ὁ ἀνὴρ ὅμως ἐκεῖνος εἶχε γεννηθῆ, ἦτο τότε ἐν ἀκμῇ, εἰργάζετο μακρὰν τῆς Πατρίδος, ἄνευ πατάγου καὶ κρότου ἐν Παρισίοις εἰς θεμελίωσιν τοῦ μεγάλου σχεδίου τῆς διαμορφώσεως τῆς γλώσσης τοῦ ἔθνους του—ὁ Ἀδαμάντιος Κοραῆς. Ἀλλ' ὅταν ὁ Φιλιππίδης ἔγραφε ταῦτα, δὲν εἶχον ἔτι ἐκδοθῆ αἱ περὶ τῆς νέας ἑλληνικῆς μελέται τοῦ ἀνδρός. Ὁ Φιλιππίδης, ὅστις διέτριψεν ἐν Παρισίοις, βεβαίως ἐγνώρισε τοῦτον, ἀλλ' οὐδαμοῦ ποιεῖται μνείαν ἐν τοῖς ἔργοις του τοῦ ὀνόματος τοῦ Κοραῆ, καὶ τῶν ἐργασιῶν τούτου.

Ἡ γνώμη τοῦ Φιλιππίδου, ἑνὸς τῶν πρώτων ὑποκινητῶν τοῦ ζητήματος τῆς γλώσσης, τοῦ Κωνσταντᾶ, τοῦ Κοραῆ, τοῦ Καταρτζῆ καὶ πολλῶν ἄλλων, οἵτινες ἐνθέρμως ὑπεστήριζον ὅτι ἔπρεπε νὰ καλλιεργηθῇ ἡ δημώδης καὶ νὰ μορφωθῇ αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἰς ἴδιον τύπον, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν νεωτέρων γλωσσῶν, ἐπεκράτησε μὲν κατ' ἀρχήν, ἀλλ' ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῆς, ὡς βλέπομεν σήμερον, παρεξέκλινε τῆς ὁμαλῆς καὶ εὐθείας ὁδοῦ, ἣν ἐκεῖνοι διεχάραξαν. Τούτου δ' ἕνεκα μέχρι σήμερον ἡ νέα ἑλληνικὴ κυμαίνεται καὶ τὸ δὴ χείριστον καθίσταται μᾶλλον δυσμάθητος, διότι ἡ δοκησισοφία καθ' ἑκάστην παρεισάγει πρὸς ἐπίδειξιν ἑλληνικῆς μαθήσεως ἀντὶ τῶν ὁμαλῶν τύπων τῆς νέας τοὺς ἀρχαϊκοὺς τύπους, καὶ τὰ πάθη, καὶ τὰς ἀνωμαλίας τῆς ἀρχαίας. Οὕτω δὲ γλῶσσα ζῶσα περιβάλλεται καθ' ἑκάστην τὰ περιβλήματα γλώσσης νεκρᾶς, καθισταμένη ἀγνώριστος καὶ ἀκατάληπτος ὑπὸ τῶν μὴ εὐτυχησάντων νὰ διδαχθῶσι τὴν ἀρχαίαν γραμματικήν, καὶ οὗτοι εἶνε οἱ πλεῖστοι. Ἐδιχοτομήθη δὲ οὕτως ἡ νέα, καὶ ὁ χωρισμὸς ὁσημέραι καθίσταται μᾶλλον ἀπότομος, εἰς γραφομένην καὶ λαλουμένην, ὅπερ δὲν ὑπάρχει τόσον ἀποτόμως εἰς οὐδεμίαν τῶν Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν. Ὡς ἐκ τούτου δὲ ἀπό τινος χρόνου παρ' ἡμῖν προέκυψε φαινόμενον ἄξιον προσοχῆς καὶ μελέτης, μέλλον ν' ἀποτελέσῃ περίοδον νέας φάσεως τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ὅτι ἡ ποίησις, ἡ ἀείποτε ζητοῦσα τὰς παραστάσεις αὐτῆς καὶ τὰς ἐννοίας νὰ διευθύνῃ εὐθὺ πρὸς τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ, περιεβλήθη σήμερον παρ' ἡμῖν τὸ ἁπλοῦν καὶ σεμνὸν λαϊκὸν ἔνδυμα τῆς δημώδους, ἀπορρίψασα ὡς ῥάκη τοὺς παρακειμένους καὶ μέσους ἀορίστους τῆς ἀρχαίας, δι' ὧν τέως καθίστατο ἀγνώριστος καὶ ἀηδής. Τοῦτ' αὐτὸ δὲ βλέπομεν γινόμενον πρό τινος χρόνου καὶ εἰς τὸν πεζὸν λόγον, εἰς ὃν γράφονται διηγήματα καὶ μυθιστορίαι.

Εἰς τὸ περὶ γλώσσης ζήτημα ὁ Φιλιππίδης ἠγωνίσθη μετὰ σθένους καὶ παρρησίας κατὰ τῶν ἀντιπάλων, καὶ μετὰ τῆς πεποιθήσεως ἐκείνης, ἣν ἐμπνέει ἡ ἀκριβὴς ἐξέτασις καὶ διάγνωσις νοσηρᾶς καταστάσεως πραγμάτων. Εἰς πάντα τὰ συγγράμματά του ἐπιπίπτει κατὰ τῶν ἀντιδοξούντων προκειμένου περὶ γλώσσης· ἐν ὑποσημειώσει τῆς μεταφράσεως τῆς Λογικῆς τοῦ Κονδιλλιάκ λέγει «Πολλὰ ὀλίγοι προκομμένοι
» ἀπὸ τὸ ἔθνος μας θὲ νὰ διαβάσουν αὐτὴν τὴν
» Λογικήν, ὡς λογικήν,............ ἄλλοι πάλιν
» δὲν θὲ νὰ καταδεχθοῦν νὰ τὴν διαβάσουν,
» ἐπειδὴ δὲν εἶνε γραμμένη εἰς τὴν μὴ ὁμιλη-
» μένην......... Ὢ τί ἀσθένεια! »

Συμβουλεύει νὰ προσέχωσιν οἱ νέοι ἀναγινώσκοντες τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς «πρωτευόντως
» εἰς τὰ πράγματα· αἱ λέξεις ἀκολουθοῦν μο-
» ναχαῖς ὡς αἱ σκιαῖς τὰ πράγματα».

«Διότι, ἐπιφέρει, «πολλοὺς ἤκουσα νὰ λέγουν
» τί ὤμορφον συντακτικόν, τί ὡραῖαι λέξεις, χω-
» ρὶς νὰ εἰμποροῦν νὰ γράψουν αὐτοὶ μίαν ἀρά-
» δα. Οἱ τέτοιοι μωρολογοῦν ἀηδέστατα».

Διὰ τοῦτο δὲ κατακρίνει ἀδιαλείπτως τοὺς ῥήτορας, τοὺς σοφιστάς, τοὺς λεξιθήρας ἀρχαίους καὶ νέους, οὓς ἀποκαλεῖ αὐχμηροὺς λεξιπράτας καὶ λογοκαπήλους, καὶ λεξιτανυστάς, καὶ πετεινοκεφάλους, καὶ ἀσκοὺς γεμάτους ἀπὸ γραμματικὴν φύσαν, οἵτινες εἰς μόνον τὰς λέξεις δίδουσι προσοχήν, παραλείποντες τὰ πράγματα, τοὺς ζητοῦντας νὰ σπουδάσωσι ζωολογίαν καὶ φυσικὰς ἐν γένει ἐπιστήμας εἰς τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, ἀντὶ νὰ σπουδάζωσιν εἰς τοὺς νέους, τοὺς ἀναγινώσκοντας τὰ ῥητορικὰ γυμνάσματα τοῦ Λιβανίου, καὶ τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Συνεσίου, τοὺς ζητοῦντας νὰ μάθωσι γεωγραφίαν εἰς τὸν Νικηφόρον Βλεμμίδην, ὃν ἀποκαλεῖ ἄθλιον καὶ τρισάθλιον ἀγεώγραφον παντάπασι γεωγράφον, ὅστις ἔψαχε ν' εὕρῃ τὴν ἠθικὴν γεωγραφίαν τῶν χρόνων του εἰς τὸν Ἡρόδοτον. Κατακρίνων δὲ τὸν λατῖνον ἱστορικὸν Φλῶρον, ὃν μετέφρασεν, ἐπὶ ἐλλείψει γεωγραφικῶν γνώσεων καὶ πραγματικῶν, καὶ γενικώτερον ἐκφραζόμενος λέγει ἐν ἀγανακτήσει «Σπούδαζαν λέξεις μόνον
» καὶ λεξιτορνεύματα, καὶ κῶλα καὶ κωλοτορ-
» νεύματα.»

(Ἕπεται συνέχεια). ΑΝΤ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΥΜΒΟΥΛΗ

Διήγημα.

Ἑσπέραν τινὰ εὑρισκόμεθα παρὰ τῇ Κυρίᾳ Ζ*.

Δυστυχὴς γυνή! ἦτο ἢ μᾶλλον ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο ἀσθενής, διότι οὐδαμῶς ἐφαίνετο πάσχουσα. Ἐκτὸς ἐλαφρᾶς ὠχρότητος, καθιστώσης αὐτὴν συμπαθητικωτέραν, τὴν εὑρίσκομεν, ἡμεῖς τοὐλάχιστον, ὡραιοτάτην. Τὰ χείλη της ἦσαν εἴπερ ποτὲ ῥοδόχροα, οἱ δὲ μεγάλοι μαῦροι ὀφθαλμοί της ἑλκυστικώτατοι.

Ἦτο χήρα, εἰκοσιπενταέτις, ἔχουσα εἰσόδημα ἑκατὸν χιλιάδων φράγκων, καὶ ἤθελε νὰ τὴν ταλανίζωμεν!

Ἀλλ' ἴσως ἔπασχεν ἐξ ὑπερβολικῆς εὐτυχίας! Ἴσως ἔπασχεν ἐκ τῆς φοβερωτέρας ἁπασῶν τῶν ἀσθενειῶν, τῆς ἀνίας.

Ὁπωσδήποτε, μάτην συνεβουλεύθη πάντας τοὺς ἰατρούς. Ἀπελείπετο ὡς ἔσχατον καταφύγιον ὁ ἰατρὸς Μύλλερ, ἀλλὰ δὲν ἦτο εὔκολον νὰ ἴδῃ τις εὐκόλως αὐτὸν τὸν ἰδιότροπον γέροντα Γερμανόν. Τῷ ἐστάλη ἐπιστολὴ λίαν κατεπείγουσα καὶ ὅμως ἀκόμη δὲν εἶχε φανῇ.

Ἡ Κυρία Ζ* ἦτο ἀπηλπισμένη καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως, τὴν δ' ἀπελπισίαν αὐτῆς συνεμερίσθημεν καὶ ἡμεῖς. Μία μόνη λυχνία, τεθειμένη εἴς τινα γωνίαν, ἐφαίνετο ἑτοίμη νὰ σβεσθῇ, πράγματι δ' ἐφωτιζόμεθα ἀπὸ τὴν μεγάλην πυρὰν τῆς ἑστίας, περὶ τὴν ὁποίαν μάτην προσεπαθοῦμεν ν' ἀναζωπυρήσωμεν τὴν συνομιλίαν.

Αἴφνης ἀνηγγέλθη ὁ ἰατρὸς Μύλλερ, ἅμα δ' ἀγγελθεὶς εἰσῆλθε.

Πάντες ἀντηλλάξαμεν ταχὺ βλέμμα, ἐξ οὗ ἀπεδεικνύετο ὅτι πάντες εἴχομεν τὴν αὐτὴν σκέψιν. Ὁ ἰατρὸς εἶχε μέγα μέτωπον, φαλακρὰν κεφαλήν, βλέμμα βαθὺ καὶ σπινθηροβόλον, μειδίαμα πονηρόν, ἀνάστημα ὑψηλότατον καὶ κάτισχνον. Τὰ πάντα παρὰ τῷ ἰατρῷ Μύλλερ ἦσαν παράδοξα.

Ἦτο ἄλλως ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, καὶ μάλιστα τοῦ καλλιτέρου. Ἡ ἐνδυμασία αὐτοῦ, καίτοι μὴ οὖσα τοῦ συρμοῦ, δὲν ἐστερεῖτο ὅμως χάριτος.

Ἡ οἰκοδέσποινα ἔσπευσε πρὸς συνάντησίν του.

— Ἄχ! ἰατρέ, θὰ μὲ σώσετε!

— Τὸ πιστεύω, ἀπεκρίθη μετὰ παραδόξου μορφασμοῦ, δυναμένου νὰ ἑρμηνευθῇ διαφοροτρόπως.

— Θέλετε νὰ περάσωμεν ἀμέσως εἰς τὸ κομμωτήριόν μου;

— Περιττόν, Κυρία. Δὲν βιαζόμεθα. Ἐδῶ εἴμεθα πολὺ καλά. Ἐξακολουθεῖτε νὰ συνδιαλέγεσθε ἐλευθέρως ὡς νὰ μὴ εὑρισκόμην ἐδῶ.

— Ἀλλά, ἰατρέ, ἡ ἀσθένειά μου . . . ἡ ἰατρικὴ ἐπίσκεψις...

— Μὴ φοβεῖσθε, Κυρία μου. Δὲν σᾶς λησμονῶ· ψηλαφῶ τὸν σφυγμόν σας.

Καὶ λαβὼν τὴν χεῖρά της ἐκάθησε παρ' αὐτήν.

Μετά τινας στιγμὰς ἠρχίσαμεν πειράζοντες τὸν ἰδιότροπον γέροντα, ὅστις μεγάλως ηὐχαριστεῖτο ἐκ τῶν ἀστεϊσμῶν. Τὸν ὠνομάσαμεν Νοστραδάμον, Καλιόστρον, Μέσμερ, καὶ ἐκεῖνος ἐμειδία. Τῷ ἐζητήσαμεν πλήρη ὁμολογίαν πίστεως καὶ ἀπήντησε διὰ μακροῦ λόγου, πνευματωδεστάτου καίτοι λίαν ἀσαφοῦς, καὶ καταλήγοντος εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἦτον ἁπλοῦς ἰατρός, οὐδαμῶς διαφέρων τῶν λοιπῶν συναδέλφων αὐτοῦ.

Τῆς Κυρίας Ζ* αἱ ἐλπίδες διεψεύδοντο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον.

— Λοιπόν, εἶπεν ἀφελῶς, δὲν εἶσθε μάγος, ἰατρέ;

— Ἐγώ;

— Ὁμολογήσατε ὅτι εἶσθε ὀλίγον μάγος.

— Διόλου.

— Καὶ ὅμως διηγοῦνται ὅτι ἐκάμετε θαύματα.

Λαβὼν τότε τὸν λόγον ὁ κ. Μ*** εἶπεν·

— Ὁ ἰατρὸς Μύλλερ μᾶς ἐξήγησεν ὁ ἴδιος τὸ μυστήριον, ἂν ἐν τούτοις ὑπάρχῃ μυστήριον. Ἀφίνων κατὰ μέρος τὰ καθαρῶς ὑλικὰ φάρμακα τῶν τῆς παλαιᾶς σχολῆς συναδέλφων αὐτοῦ, καταπολεμεῖ τὸ κακὸν ἐν τῷ πνεύματι, ἔνθα ἔχει πάντοτε τὴν πηγὴν αὐτοῦ. Ἀφαιμάσσει μίαν κακίαν, καθαρίζει ἓν κακὸν ἔνστικτον, ἀποκόπτει ἓν πάθος, ἐκριζόνει μίαν θλῖψιν. Ἔπειτα χορηγεῖ μεγάλας δόσεις καλῶν αἰσθημάτων, γενναίων ἐμπνεύσεων. Ἰδοὺ τὸ πᾶν. Μετεχειρίζοντο ἄλλοτε, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, πρὸς ἐξήγησιν τοῦ συστήματος τούτου τὸ λατινικὸν ῥητόν· Mens sana in corpore sano.

— Κάλλιστα, κύριε Μ***, ἀπήντησεν μειδιῶν πονηρῶς ὁ ἰατρός, κάλλιστα, ἀλλ' ἐκτὸς τῆς πρώτης λέξεως.....

— Mens...

— Ἡ ὁποία σημαίνει νοῦς, λογικόν, καὶ ἡ ὁποία ἐπομένως ἀφίνει ἀκόμη τὸ ῥητὸν πολὺ ὑλικὸν διὰ τὸν δοῦλόν σας. Ἀντ' αὐτοῦ θέσατε anima, διότι ἐγὼ θεραπεύω τὴν ψυχήν.

— Ἰατρέ, ἀνεφώνησεν ἡ Κυρία Ζ*, αὐτὸ κάμνετε καθ' ἑκάστην; ἀλλ' αὐτὴ εἶνε ἁπλούστατα χριστιανικὴ ἰατρική!

— Ἀκριβῶς, Κυρία μου. Ἀνεκίνησα τὴν κόνιν πολλῶν βιβλιοθηκῶν, ἔρριψα εἰς τὸ χωνευτήριον τῆς ἐπιστήμης μυριάδας τόμων, ἀλλ' ἐξ ἁπάσης τῆς σωρείας τῆς ὕλης ταύτης ἔμεινεν εἰς τὸν πυθμένα μικρὸν μόνον τεμάχιον χρυσοῦ . . . ἀπὸ δὲ τὴν τέφραν ἁπάντων τῶν τυπωμένων τούτων φύλλων ἢ χειρογράφων ἐξήχθη δι' ἐμὲ ἓν μόνον μικρὸν βιβλίον, τὸ Εὐαγγέλιον, μία μόνη φράσις

ἢ... *ἀγαπᾶτε ἀλλήλους!* Ναί, κυρίαι καὶ κύριοι, τὰ πάντα ἔγκεινται ἐν αὐτῇ. Διὰ νὰ θεραπεύσητε τὸν ἑαυτόν σας ἀρχίσατε θεραπεύοντες τοὺς ἄλλους. Ἂν παρὰ τῷ ὄχλῳ ἀπαντῶσι συνεχῶς αἱ μεγάλαι ἀσθένειαι, ἀμάθεια, πτωχεία, φθόνος, παρὰ τῇ ὑψηλῇ κοινωνίᾳ συνεχῶς ἀπαντᾷ ἡ περιφρόνησις, ἡ ἀργία, ὁ ἐγωϊσμός. Αὗται εἰσὶν αἱ κυριώτεραι νόσοι τῆς ἀνθρωπότητος. *Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους!* αὕτη εἶνε ἡ παγκόσμιος πανάκεια.

— Ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶνε σύστημα, ἀπηντήσαμεν πάντες ὁμοῦ· αὐτό, ἰατρὲ Μύλλερ, εἶνε διδαχή.

— Καί, προσέθηκαν τινές, καίπερ χειροκροτοῦντες τὰς ἐξαιρέτους ἀρχὰς ταύτας τῆς ἀδελφότητος, δὲν δυνάμεθα νὰ πιστεύσωμεν ὅτι εἶνε τόσον παντοδύναμοι μετατρεπόμεναι εἰς...—καταπότια.

— Ἐν τούτοις αὐτὴ εἶνε ἡ ἀκριβὴς ἀλήθεια, ἐπέμεινε λέγων ὁ γέρων μετὰ γλυκείας σοβαρότητος. Ἐν ἀνάγκῃ δύναμαι νὰ τὸ ἀποδείξω διὰ πολλῶν παραδειγμάτων.

— Σιωπή! εἶπε ζωηρῶς ἡ οἰκοδέσποινα. Ὁ ἰατρὸς θὰ μᾶς διηγηθῇ μίαν ἱστορίαν.

— Καὶ διατί ὄχι, Κυρία;

— Τὴν ἱστορίαν τῆς Κυρίας Κ***, ἡ ὁποία σήμερον εἶνε ζωηροτάτη καὶ εὐτυχεστάτη, καὶ διαδίδει πανταχοῦ ὅτι πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν ἦτο σχεδὸν νεκρά, καὶ ὅτι τὴν ἀνεστήσατε, οὕτως εἰπεῖν, ὡς ἄλλον Λάζαρον!

— Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐκλέξω πειστικωτέραν ἀπόδειξιν· καὶ... μὰ τὴν ἀλήθειαν, ἀφοῦ μοῦ τὸ ἐπιτρέπετε....

— Κάμνω τι πλέον τούτου, σᾶς παρακαλῶ.

Συνεπιέσθημεν πάντες περὶ τὸν ἰατρόν, καὶ ἐσιωπήσαμεν ἀκροώμενοι μετὰ προσοχῆς.

Β'.

— Ἡ κυρία Κ***, περὶ ἧς ἀνέφερεν ἡ εὐγενὴς οἰκοδέσποινά μας, ἤρξατο λέγων ὁ ἰατρὸς Μύλλερ, ἦτο τότε δεκαεξαέτις, καὶ ἐκαλεῖτο Ἐδὶθ Βὰν-Ὄββεν.

Ἦτο θυγάτηρ τοῦ διασήμου Ὀλλανδοῦ τραπεζίτου, οὗτινος ἡ κολοσσαία περιουσία καὶ ἡ πατρικὴ καλοκἀγαθία ἔμειναν παροιμιώδεις.

Ὁ Βὰν-Ὄββεν, νυμφευθεὶς καθαρῶς ἐκ συμφέροντος καὶ πάραυτα σχεδὸν χηρεύσας, καθ' ἅπαν τὸ μακρὸν αὐτοῦ στάδιον μίαν μόνην εἶχε χαράν, μίαν μόνην ποίησιν, ἕνα μόνον ἔρωτα...

Τὴν θυγατέρα του!

Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος, φανταζόμενος ὅτι ἡ ἰδανικότης τῆς ἐντελοῦς εὐδαιμονίας ἔγκειται μόνον ἐν τῇ κατοχῇ τοῦ πλούτου, ἀπησχόλει τό τε σῶμα καὶ τὴν ψυχήν του ὅπως ἡ Ἐδὶθ καταστῇ ἡ πλουσιωτέρα νύμφη τῆς Εὐρώπης.

Τοῦ ὀνείρου τούτου ἅπαξ πραγματοποιηθέντος, ὁ Βὰν-Ὄββεν ἐσκέφθη ἐν τῇ ἀφελείᾳ αὐτοῦ ὅτι ἡ θυγάτηρ του θὰ ἦτο ἡ εὐτυχεστέρα πασῶν... Μήτοι δὲν εἶχεν ἑκατομμύρια!

Φαντάσθητε λοιπὸν τὴν ἔκπληξιν, τὴν ἀπελπισίαν τοῦ δυστυχοῦς πατρός... τοῦ τοσοῦτον πλουσίου!

Αἴφνης τὴν ἐπιοῦσαν, ἀγνοῶ ὁποίας μεγάλης καὶ ἐπιτυχοῦς κερδοσκοπικῆς ἐπιχειρήσεως, τριπλασιασάσης τοὺς πατρικοὺς θησαυρούς, ἡ Ἐδὶθ καθίσταται μελαγχολική, μαραίνεται... ἀσθενεῖ!

Προσκαλεῖται ἅπαν τὸ ἰατρικὸν σῶμα εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Ὀλλανδοῦ Κροίσου. Οἱ ἐπιστημονικοὶ λόγοι διασταυροῦνται φιλοφρόνως. Μυρίαι ἐρωτήσεις κουράζουσιν ἀνωφελῶς τὴν θανατιῶσαν, αὐτῆς δὲ τὸ κακὸν ἐκηρύχθη ὁμοθυμαδὸν ἀκατανόητον, ἱερογλυφικόν, ἀθεράπευτον.

Τότε μόνον προσέφυγον πρός με.

Καίτοι ἀπήλαυον ἤδη φήμης τινός, ἐθεωρούμην εἰσέτι καὶ ἰατρὸς φαντασιόπληκτος, τὸν ὁποῖον προσεκάλουν μόνον ἐν ἐσχάτῃ ἀπελπισίᾳ.

Οὐχ ἧττον ἐπροθυμοποιήθην καὶ ἔσπευσα πάραυτα.

Εἷς ὑπηρέτης μὲ περιέμενεν ἐκτὸς τῆς αὐλοθύρας, δεύτερος ἐν τῇ μέσῃ τῆς αὐλῆς, τρίτος ὑπὸ τὸ περιστύλιον, τέταρτος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κλίμακος καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τῆς αἰθούσης, ἡ ὁποία ἔκειτο πρὸ τοῦ κοιτῶνος τῆς ἀσθενοῦς.

Τὴν αἴθουσαν ταύτην ὁ Βὰν-Ὄββεν διεσκέλιζε μεγάλοις βήμασιν.

Ὁ πρῶτος ὑπηρέτης παρατηρήσας με ἔκραξε πρὸς τὸν δεύτερον:

— Ἔρχεται!

— Ἔρχεται! ἔρχεται! ἔρχεται! εἶχον ἐπαναλάβει διαδοχικῶς ὁ δεύτερος ὑπηρέτης πρὸς τὸν τρίτον, ὁ τρίτος πρὸς τὸν τέταρτον κτλ. κτλ. Ἀληθὴς ῥωσσικὸς τηλέγραφος.

Ἔφθασα τέλος ἐνώπιον τοῦ τραπεζίτου.

Ἦτο κατακόκκινος, ἦτο ἐκτὸς ἑαυτοῦ, ἦτο τρελλός!

— Ἰατρέ, ἀνέκραξε κλαίων καὶ ῥιπτόμενος εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Ἰατρέ, ἡ κόρη μου θ' ἀποθάνῃ!... Ἰατρέ, σώσατε τὴν κόρην μου!

— Σιωπή! εἶπον διὰ τῆς ἀπελπιστικῆς ἀταραξίας μου, σιωπή!... νὰ μὴ σᾶς ἀκούσῃ!

— Ναί... ναί... ἔχετε δίκαιον! ἐψέλλισεν ὁ δυστυχὴς πατὴρ ἐμβρόντητος, σπογγίζων τὰ δάκρυά του. Ναί... ἀλλὰ ἔχασα τὸν νοῦν μου... Δὲν δύναμαι πλέον οὔτε μίαν πρόσθεσιν νὰ κάμω.. Ἕνας τραπεζίτης!... Ἀλλὰ μείνατε ἥσυχος, θὰ γείνω φρόνιμος... Ναί, σᾶς ἐννοῶ... Εἶνε ἐκεῖ!... Ἂς ὁμιλῶμεν σιγανώτερα... ἂς ἔμβωμεν!

Ταὐτοχρόνως ἤνοιγε τὴν θύραν.

Εἰσήλθομεν.

Ἦτο θαυμάσιον δωμάτιον καλλιτεχνικῶς περιεστρωμένον διὰ λευκοῦ ὁλοσηρικοῦ μὲ παραπε-

τάσματα κυανόχροα ἐπί τε τῆς κλίνης καὶ τῶν παραθύρων, μὲ μικρὰ λεπτὰ ἔπιπλα εἰς ἑκάστην γωνίαν, μὲ ὡραιότατα πολυτελῆ ἀντικείμενα πανταχοῦ.

Ὡμοίαζε φωλεὰν συλφίδος ἐντὸς ἀνθέων, καλλωπιστήριον νύμφης ἐν τῷ μέσῳ ποικιλοχρόου νέφους.

Ἀλλὰ τὸ πολυτελὲς κλειδοκύμβαλον ἐφαίνετο ὅτι ἀπὸ πολλοῦ δὲν ἠνοίχθη... Ὁ λεπτὸς ὀκρίβας ὑπεβάσταζε σχεδιογραφίαν ἀπὸ πολλοῦ ἐγκαταλειφθεῖσαν... Τὰ ἄνθη τοῦ γοτθικοῦ ἀνθεσφορίου ἔκυπτον ἀπαισίως ἐπὶ τῶν μαρανθέντων κορμῶν αὐτῶν... Ἅπασαι αἱ χρυσαῖ θυρίδες τοῦ σινικοῦ κλωβίου ἐκινοῦντο ἄνευ προσκόμματος ὑπὸ τῆς πρωϊνῆς αὔρας, διότι αἱ ὑπολαΐδες καὶ αἱ περιστεραὶ ἐπέταξαν!

Παρὰ τὸ ἡμιανοικτὸν παράθυρον ἐπὶ κομψοτάτου σοφᾶ ἡ ἀσθενὴς ἦτο νωχελῶς ἐξηπλωμένη ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμικλείστους, τὴν κεφαλὴν κύπτουσαν πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ τὸ πρόσωπον τοσούτῳ ὠχρόν, ὥστε ἐνόμιζέ τις ὅτι ἦτο ἄγαλμα, ὅτι ἦτο νεκρά.

Ὁ κρότος τῆς θύρας οὐδαμῶς ἐφάνη ἐξυπνήσας αὐτήν· ἐπλησιάσαμεν, ἀλλὰ καὶ πάλιν δὲν ἐκινήθη.

Ὁ Βὰν-Ὄββεν μοὶ ἀπηύθυνε βλέμμα σημαῖνον:

— Βλέπετε!

Εἶτα ὁ γέρων, περίλυπος, προσπαθῶν νὰ μειδιάσῃ, ἐγονυπέτησε πλησίον τοῦ σοφᾶ, ἐκτύπησε βραδέως τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ ἐψιθύρισε τρὶς μὲ πλαστὴν εὐθυμίαν, τοσούτῳ ἀλγεινὴν ὥστε συνέτριβε τὴν καρδίαν:

— Ἐδίθ! Ἐδίθ! Ἐδίθ!

Ἡ Ἐδὶθ μόνον ὅταν ἤκουσε τὴν πατρικὴν φωνὴν ἤνοιξε τοὺς μεγάλους κυανοῦς αὐτῆς ὀφθαλμούς.

Ἀφ' ἑκάστου τῶν βλεφάρων ἓν δάκρυ ἔρρευσεν εἰς ἑκάστην τῶν κατίσχνων αὐτῆς παρειῶν.

Τοῦτο ἰδὼν ὁ Βὰν-Ὄββεν ἀπέστρεψε ζωηρῶς τὸ πρόσωπον ὅπως καταπνίξῃ λυγμόν.

Ἀλλὰ μεθ' ὅλην τὴν προφύλαξιν ταύτην ἡ θυγάτηρ του τὸν ἤκουσεν, ἢ μᾶλλον τὸν ἐμάντευσε, διότι ἀνεγερθεῖσα πάραυτα μεθ' ὁρμῆς ἀδυνάτου κατὰ τὸ φαινόμενον εἰς τοσαύτην ἀδυναμίαν, ὥρμησεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ γέροντος ἑκατομμυριούχου.

— Bravo! ἀνέκραξα τότε παρουσιαζόμενος αἴφνης, bravissimo!...

Ἡ Ἐδίθ, ἐκπλαγεῖσα καὶ θορυβηθεῖσα, ἐστράφη πρός με.

— Εἶνε ἰατρός, μέγας ἰατρός! εἶπεν ὁ τραπεζίτης.

— Ἆ! εἶπεν ἡ νέα μὲ ἐλαφρὸν ὡραῖον μορφασμόν, ἀλλ' ὁ ὁποῖος σαφῶς ἐδήλου· — καὶ ἄλλος ἀκόμη!

Καὶ καθίσασα ἐπὶ τοῦ σοφᾶ μοὶ ἔτεινε μίαν τῶν διαφανῶν σχεδὸν χειρῶν αὐτῆς, ἐνῷ διὰ τῆς ἑτέρας ἤρξατο παίζουσα μελαγχολικῶς μὲ τοὺς τρέμοντας βοστρύχους τῆς ἐξαισίας καὶ ξανθῆς αὐτῆς κόμης.

Ὁ Βὰν-Ὄββεν μοὶ διηγεῖτο λεπτομερῶς ὅτι ἀπὸ ἑνὸς ἔτους ἡ θυγάτηρ του ἑκάστοτε ἔπασχε καὶ ἐξησθένει· ὅτι ἀπὸ ἓξ περίπου ἑβδομάδων οὔτε ἠθέλησε νὰ ἐξέλθῃ τοῦ δωματίου της, εἰς τὸ ὁποῖον οὐδὲν πλέον τῇ ἤρεσκεν, ὅτι ἀπέθνησκε βραδέως, ἄνευ παραπόνου, ἄνευ θλίψεως, ἄνευ πόνων· νομίζει τις, εἶπεν, ὅτι ἀκαταμάχητος ἕλξις ἀποσπᾷ αὐτὴν τῆς ζωῆς διὰ τῆς ἐξαντλήσεως, τῆς ἀδυναμίας, τοῦ κόπου τοῦ ζῆν.

Καὶ ταῦτα εἰς ἡλικίαν δεκαέξ ἐτῶν!

— Καὶ ἐν τούτοις, ἐξηκολούθησεν ὁ τραπεζίτης, οὐδενὸς στερεῖται ἐνταῦθα ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα θέλγουσι τὴν νεότητα καὶ τὰ ὁποῖα δύναται νὰ χορηγήσῃ ὁ πλοῦτος. Ἀληθῶς, ἡ θυγάτηρ μου εἶνε μικρὰ βασίλισσα· τὴν χαϊδεύω τόσον, κύριε, ὥστε ἔγεινα ὁ περίγελως τῶν τραπεζιτῶν. Ὅ,τι φαντασθῇ ἡ ἰδιοτροπία της δὲν ἔχει παρὰ νὰ τὸ ζητήσῃ. Καὶ ὅμως οὐδεμίαν πλέον ἐκφράζει ἐπιθυμίαν. Ἀληθὲς ὅτι δὲν τῆς ἀφίνω καιρόν...Ἔχει τοῦτο, ὕστερον ἐκεῖνο... καὶ ὕστερον... ὕστερον...

Ὁ ἀγαθὸς γέρων θὰ ἠδύνατο νὰ ὁμιλῇ ἄνευ διακοπῆς μέχρι τῆς ὥρας τοῦ Χρηματιστηρίου· ἀπό τινων δευτερολέπτων ἤκουον πλέον μόνον τὴν ἀρτηρίαν τῆς νέας, τὰ πάντα δ' ἐπληροφορήθην ἤδη ἐκ τῆς ἀδυναμίας τοῦ σφυγμοῦ αὐτῆς.

— Ναί! Κυρία μου, εἶχον μαντεύσει τίνος ἕνεκα τὸ θελκτικὸν ἐκεῖνο πλάσμα οὔτε τὴν ἐξοχὴν ἠγάπα πλέον οὔτε τὴν πόλιν, οὔτε τὸ μέγαρόν της, οὔτε τὰς ἑορτάς, οὔτε τοὺς καλλωπισμούς, οὔτε τὸ κλειδοκύμβαλόν της, οὔτε τὸν ὀκρίβαντά της, οὔτε τὰ βιβλία της, οὔτε τὰ ἄνθη της, οὔτε αὐτὰ τὰ προσφιλῆ πτηνά της, τὰ ὁποῖα ἠλευθέρωσε.

Διότι καὶ αὐτὴ ᾐσθάνετο ὅτι εὑρίσκετο ἐντὸς κλωβοῦ ὁμοιομόρφως κεχρυσωμένου· διότι οὐδὲν ἔψαλλεν ἐν τῇ δεκαεξαετεῖ καρδίᾳ της· διότι τὴν ἐκούραζεν ἡ ὑπερβολικὴ εὐτυχία· ἐν τῷ μέσῳ δὲ ἁπάσης τῆς ὑλικῆς ἐκείνης πολυτελείας ἀπέθνησκεν· ἕνεκα ἐλλείψεως τροφῆς διὰ τὴν ψυχήν της, πάλης διὰ τὴν νοημοσύνην αὐτῆς, προσκόμματος, τὸ ὁποῖον νὰ ὑπερνικήσῃ, δακρύων τινῶν, ἐργασίας· ἀπέθνησκε διότι τῇ ἔλειπεν ἡ εὐχαρίστησις τοῦ νὰ αἰσθάνεται ἑαυτὴν ὠφέλιμον, διότι τῇ ἔλειπεν ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, διότι τῇ ἔλειπεν ὁ ἔρως!

Ναί, διότι, ὅταν ὁ Βὰν-Ὄββεν ἀνέκραξεν, ἀναφέρων τοῦτο ὡς ἀνώτατον ἐπιχείρημα,

— Τέλος, τὸ πιστεύετε, κύριε! ἠθέλησα νὰ τὴν ὑπανδρεύσω μὲ τὸν νέον Στόρφιον τῆς Φραγκφόρτης... τραπεζίτην νέον καὶ ὡραῖον...» πρὸς τὸ

ὄνομα τοῦτο ὁ σφυγμὸς τῆς νέας ἀφυπνίσθη αἴφνης οἱονεὶ μετ' ἀγανακτήσεως.

Προφανῶς διεμαρτύρετο.

— Κάλλιστα, εἶπον ἀνεγερθείς, ἐννόησα περὶ τίνος πρόκειται.

Ἤδη ὁ Βὰν-Ὄββεν ἔτρεχε νὰ φέρῃ τὰ πρὸς γραφὴν ἀναγκαῖα διὰ τὴν συνταγήν.

— Περιττόν! ἀπεκρίθην ὠθῶν τὴν γραφίδα, τὴν ὁποίαν μοὶ ἔδιδε.

Στραφεὶς εἶτα πρὸς τὴν Ἐδὶθ τῇ εἶπον:

— Δεσποινίς, ἔχετε κανένα πῖλον παλαιόν;...

— Ναί, ἰατρέ, ἀλλά...

— Κανὲν ἁπλοῦν σάλιον...

— Βέβαια· ἀλλά...

— Τέλος, δύνασθε νὰ ἐνδυθῆτε ὡς κόρη τοῦ λαοῦ... καὶ νὰ ἑτοιμασθῆτε ἐντὸς πέντε λεπτῶν;

— Ἀλλὰ διατί... διατί;

— Διὰ νὰ ἐξέλθετε μαζῆ μου.

— Μαζῆ σας; ἐψιθύρισεν ὀρθουμένη ἐκ περιεργίας.

— Ἀλλὰ ποῦ θὰ ὑπάγετε; ἠρώτησε κατάπληκτος ὁ πατήρ.

— Τοῦτο εἶνε μυστικὸν ἰδικόν μου.

— Ἄ!

— Δεσποινίς, σᾶς περιμένω... ἔχετε πέντε λεπτά.

Καὶ διὰ νὰ τὴν καταπείσω, τῇ εἶπον σιγανὰ εἰς τὸ οὖς τὸ μέγα τοῦτο ψεῦδος:

— Κινδυνεύει ἡ ζωὴ τοῦ πατρός σας.

Εἶτα ἀποταθεὶς πρὸς τὸν Βὰν-Ὄββεν τῷ εἶπον·

— Ἂς ἀφήσωμεν τὴν δεσποινίδα νὰ ἐνδυθῇ καὶ ἔλθετε μαζῆ μου.

Καὶ τὸν ἔσυρα κατάπληκτον εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον.

— Ἆ! εἶπεν ἅμα ἐκλείσθη ἡ θύρα, θὰ μοῦ ἐξηγήσετε τέλος...

— Τίποτε δὲν θὰ σᾶς ἐξηγήσω!

— Ἀλλά...

— Βὰν-Ὄββεν... ἡ κόρη σας εἶνε ἀσθενής... πολὺ ἀσθενής... βαρέως ἀσθενής!...

— Ἀλλοίμονον! πολὺ καλὰ τὸ ἠξεύρω!

— Τότε, μὴ μ' ἐρωτᾶτε καὶ ἀφῆτέ με νὰ τὴν θεραπεύσω.

— Μοῦ ἐγγυᾶσθε λοιπὸν διὰ τὴν θεραπείαν της;

— Ναί, ἂν μοῦ παραχωρήσητε τυφλὴν ἐμπιστοσύνην, ἂν μοῦ δώσητε ἀπόλυτον πληρεξουσιότητα.

— Ἂς ἴδωμεν... τί ἀπαιτεῖτε;

— Πρέπει ἡμέραν παρ' ἡμέραν ἡ Ἐδὶθ νὰ ἐξέρχεται μαζῆ μου.

— Μόνη;

— Μόνη, τὸ πρωῒ ἐπὶ τρεῖς ὥρας.

— Ἀλλ' εἰπῆτέ μου τοὐλάχιστον...

— Τίποτε, τίποτε... Ἀπὸ τοῦτο ἐξαρτᾶται ἡ σωτηρία της... Θέλετε νὰ τὴν σώσω, ναὶ ἢ ὄχι;

— Ἀλλ' ἐκείνη... ἐκείνη... θὰ συγκατανεύσῃ;

— Ἰδέτε!

Ἠνεῴχθη ἡ θύρα καὶ ἐπαρουσιάσθη ἡ Ἐδὶθ φοροῦσα ἄνωθεν τῆς ἐκ λευκῆς μουσελίνης ἐσθῆτος αὐτῆς κρέπιον, τὸ δὲ ὡραῖον αὐτῆς πρόσωπον περιέβαλλεν ἰσχροὺν μικρὸν περικάλυμμα ἄνευ κοσμημάτων.

Φιλτάτη Ἐδίθ!... νομίζω ὅτι τὴν βλέπω ἀκόμη... Τοιουτοτρόπως ἦτο ἀξιολάτρευτος.

— Ναὶ ἢ ὄχι; ἐπανέλαβον ἀδυσωπήτως ἀποταθεὶς πρὸς τὸν πατέρα.

Ὁ ἀγαθὸς γέρων ἀντὶ ἀπαντήσεως ἐνηγκαλίσθη πυρετωδῶς τὴν θυγατέρα του καὶ τὴν ἔρριψεν εἰς τὰς ἀγκάλας μου.

Εἶτα, σχεδὸν βέβαιος ὅτι θὰ ἔζη, μετέβη εἰς τὸ χρηματιστήριον διὰ νὰ κερδίσῃ χάριν αὐτῆς ἓν ἑκατομμύριον περιπλέον.

Τότε ἐγώ, εἰπὼν πρὸς τὴν Ἐδὶθ νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τοῦ βραχίονός μου, τὴν ἐβοήθησα νὰ καταβῇ βαθμίδα πρὸς βαθμίδα τὴν κλίμακα, καὶ νὰ καθίσῃ ἐπὶ τοῦ μικροῦ πρασίνου δίφρου μου...

Ὁ ἡνίοχος ἐμαστίγωσε τοὺς ἵππους.

Γ'.

Μέχρι τοῦδε εἴχομεν ἀκούσει τὸν ἰατρὸν Μύλλερ χωρὶς νὰ διακόψωμεν αὐτόν. Ἀλλ' εἰς τὸ μέρος τοῦτο, ἐπειδὴ ὁ ἴδιος ἔκαμε μικρὰν διακοπήν, ἐφωνάξαμεν πάντες ταὐτοχρόνως μετὰ περιέργου ἀνυπομονησίας — Ἔπειτα;

— Ἰατρέ, εἶπεν ἱκετευτικῶς ἡ Κυρία Ζ*, εἴπατέ μας λοιπὸν ταχέως ποῦ ὡδηγούσατε τὰς πρωΐας τὴν δεσποινίδα Βὰν-Ὄββεν;

— Ἁπλούστατα... ἀπήντησεν ὁ ἰατρὸς μετὰ πανούργου βραδύτητος, ἁπλούστατα εἰς τοὺς πτωχούς! Σᾶς ὁρκίζομαι ὅτι παρ' αὐτοῖς ὑπῆρχε πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῆς, νὰ τὴν συγκινήσῃ, νὰ τὴν κάμῃ νὰ κλαύσῃ... νὰ ἐνεργήσῃ, νὰ ζήσῃ!

Οὐδεμίαν δυστυχίαν τῇ ἀπέκρυψα, οὐδεμίαν λύπην, οὐδὲν πραγματικὸν δρᾶμα!

Ἦτο εὐγενὴς καὶ γενναία κόρη... Ὢ! εἶχον καλῶς μαντεύσει τὴν ψυχήν της!

Εἰς τὴν πρώτην οἰκίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐστάθημεν, ἠναγκάσθην νὰ τὴν φέρω εἰς τοὺς βραχίονάς μου μέχρι τοῦ πέμπτου πατώματος.

Εἰς τὴν δευτέραν οἰκίαν ἀνέβη μόνη της.

Εἰς τὴν τρίτην εἶχεν ἀναβῆ πολὺ πρὸ ἐμοῦ.

Ἀλλὰ δὲν εἶχε πλέον χρήματα εἰς τὸ βαλάντιόν της!... Τῇ ἐδάνεισα ἐγὼ καὶ τῇ εἶπον — Μὴ φοβεῖσαι.... δὲν θὰ καταστρέψωμεν τὸν Βὰν-Ὄββεν. Ἄλλως δέ, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα μέσα παρηγορίας καὶ βοηθείας!...

— Ὁποῖα;

—Ἂς προχωρῶμεν πάντοτε... καὶ θὰ ἰδῆτε!

Πραγματικῶς τὴν πρώτην πρωΐαν ἔσχομεν αὐτὴν τὴν εὐτυχίαν.

Γέρων ἑβδομηκοντούτης μάτην ἐζήτει νὰ γείνῃ δεκτὸς ἐντὸς γηροκομείου καὶ διετέλει ἐν θανασίμῳ προσδοκίᾳ.

— Χθὲς ἀκόμη, μᾶς εἶπεν, ἔγραψα δι' εἰκοστὴν φορὰν πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν!

— Ὁ ὑπουργὸς εἶνε συγγενής μας, ἐψιθύρισεν ἡ νέα σκεπτομένη.

Πορρωτέρω ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου ἀσθενοῦς γυναικὸς ἵστατο σύζυγος ἄνευ ἐργασίας συνεπείᾳ χρεωκοπίας τοῦ καταστήματος, εἰς τὸ ὁποῖον εἰργάζετο ἀπὸ ἓξ ἐτῶν.

— Τοῦτο ἀποβλέπει τὸν κ. Βὰν-Ὄββεν, εἶπεν ἡ Ἐδὶθ, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἤρξατο ἀναφαινομένη πρωτοβουλία, θέλησις.

Ἔτι πορρωτέρω ὑπῆρχον νέαι ἐπιθυμοῦσαι νὰ μείνωσι τίμιαι καὶ αἱ ὁποῖαι πρὸς τοῦτο εἶχον ἀνάγκην μόνον ἐργασίας εὐγενῶς πληρονομένης.

Δυστυχῶς ἡ Ἐδὶθ εἶχε τὴν ῥάπτριάν της, τὴν μοδίστραν της κτλ. κτλ.

Ἀλλ' ἔτι πορρωτέρω ἀπηντήσαμεν πτωχὰ μικρὰ παιδία, σχεδὸν γυμνά... ἄλλα θὰ ἐγεννῶντο, ἀλλ' ὑπῆρχε μεγίστη πτωχεία... ἐντελὴς ἔλλειψις σπαργάνων!

Εὑρέθησαν καὶ τὰ σπάργανα καὶ ἡ ἀνάδοχος.

Μετέβημεν ἔπειτα εἰς τοὺς καλλιτέχνας. Ἄλλη ἀποστολή. Εὐγενεῖς τινες ἐνθαρρύνσεις ἠδύναντο νὰ ἀναδείξωσι μεγάλους ἄνδρας!

Εἷς ἰδίως... Ἀλλ' εἰς αὐτὸν θὰ ἐπανέλθωμεν βραδύτερον.

Τέλος ἐπεσκέφθημεν οἰκογένειάν τινα, παρ' ᾗ ὑπῆρχον ἀσθενεῖς καὶ πτωχεία, διότι ὁ πρωτότοκος υἱός, τὸ μόνον στήριγμα τῆς οἰκογενείας, ἦτο ἀπὸ πέντε ἐτῶν στρατιώτης, δὲν ὑπῆρχε δ' ἐλπὶς νὰ λάβῃ τὴν ἄφεσίν του, ἣν ἐπιμόνως ἠρνεῖτο ὁ συνταγματάρχης του· τὸ σύνταγμα ἐφρούρει ἐν Γρενόβλῃ.

—Ἐν Γρενόβλῃ! ἀνέκραξε περιχαρῶς ἡ Ἐδὶθ. Ὁ συνταγματάρχης... ἀλλ' εἶνε στενὸς φίλος τοῦ πατρός μου· ὁποία σύμπτωσις!

— Κόρη μου, τῇ ἀπήντησα ἀσπαζόμενος αὐτὴν εἰς τὸ μέτωπον, ὅταν τις ἔχῃ, καθὼς σύ, περιουσίαν, κοινωνικὴν θέσιν, νεότητα καὶ καλλονήν, αὐτὰ συμπίπτουν πάντοτε!

Ὅτε τέλος ἐπανήλθομεν εἰς τὸ μέγαρον, ἡ Ἐδὶθ εἶχε θέσει ἐπὶ τῆς τραπέζης τὸ σημειωματάριόν της· μὲ τὴν ἄκραν δὲ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀνέγνωσα εἰς αὐτό!

1) Ἐπιστρέφουσα νὰ ὁμιλήσω πρὸς τὸν πατέρα μου.

2) Τὸ ἑσπέρας νὰ γράψω εἰς Γρενόβλην.

3) Αὔριον τὸ πρωῒ παρὰ τῷ συγγενεῖ μας τῷ ὑπουργῷ.

4) Ἀγοραὶ διὰ τὰ μικρά μου.

5) Νὰ μεταβῶ μὲ τὸν πατέρα μου εἰς τοὺς καλλιτέχνας, κτλ.

Ἐννόει ἤδη ὅτι, ὅταν τις εἶνε δεκαεξαετὴς καὶ ἑκατομμυριοῦχος, δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ μένῃ ἀργὸς καὶ ἰδίως ν' ἀποθνήσκῃ. Ἠσθάνετο ὅτι ἦτο ὠφέλιμος, ἤρχισε νὰ ἐνδιαφέρηται περιπαθῶς διὰ τὸ καλόν, εἶχε σωθῇ, εἶχε γείνει φαιδρά, ἔζη!

Τὴν μετεπιοῦσαν ὅταν μετέβην εἰς τὴν συνέντευξιν ἡ Ἐδὶθ ἀπὸ πολλοῦ ἤδη μὲ περιέμενεν ἀνυπομόνως.

Μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἐνεγράφη εἰς φιλανθρωπικὸν σωματεῖον, τοῦ ὁποίου ἡ στρατολογία ἀνετέθη εἰς ἐμὲ τὸν ἀνάξιον, καὶ τὸ ὁποῖον ἀφόβως ὀνομάζω: *οἱ Ἄγγελοι τῶν Παρισίων*.

Μετὰ ἕνα μῆνα ἦτο τοσοῦτον ὑγιής, τοσοῦτον εὔθυμος, ὥστε ὁ Βὰν-Ὄββεν περιχαρὴς ἀνέκραζεν:

— Εἶνε καιρὸς νὰ προσκαλέσωμεν τὸν Στόρφιον ἐκ τῆς Φραγκφούρτης.

Ἀλλ' αἱ παρειαὶ τῆς Ἐδὶθ πάραυτα ὠχρίασαν.

— Ὄχι, ἀνέκραξα ζωηρῶς, ἂς ἀφήσωμεν τὸν Στόρφιον... πέραν τοῦ Ῥήνου.

— Ὢ, Θεέ μου! ἰατρέ, ἀπαγορεύετε εἰς τὴν θυγατέρα μου...

— Ὄχι τὸν γάμον, ἀλλὰ τὸν σύζυγον... αὐτὸν τοὐλάχιστον... Ἀργότερα θὰ ἴδωμεν... Τοῦτο ἀφορᾷ ἐμέ!

— Πῶς σᾶς;

— Δὲν εἶνε λοιπὸν ὀλίγον καὶ ἰδική μου θυγάτηρ;

— Ναί, ναί.

Πραγματικῶς, μετά τινα ἔτη πλησιάσας ἡμέραν τινὰ τὸν Βὰν-Ὄββεν τῷ εἶπον:

— Εἶνε καιρὸς νὰ ὑπανδρεύσωμεν τὴν Ἐδὶθ μας.

— Μπᾶ! καὶ μὲ ποῖον;

— Μὲ τὸν Λουκιανὸν Κ...

— Πῶς... μὲ ἐκεῖνον τὸν καλλιτέχνην, τοῦ ὁποίου ἡ θυγάτηρ μου μὲ παρεκίνησε ν' ἀγοράσω τὴν πρώτην εἰκόνα;

— Εἴπετε μᾶλλον μὲ ἐκεῖνον τὸν εὐγενῆ, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἐπτώχυνεν ἑκουσίως διὰ νὰ πληρώσῃ τὰ χρέη τοῦ πατρός του, ἀπέκτησε καὶ πάλιν διὰ τῆς ἀξίας του νέαν περιουσίαν.

— Περιουσίαν καλλιτέχνου!

— Εἰς τὴν ὁποίαν προσθέτω καὶ ἐγὼ ἓν ἑκατομμύριον.

— Ἓν ἑκατομμύριον! ἀλλὰ ποῦ θὰ τὸ εὕρετε;

— Εἰς τὸ ταμεῖόν σας.

— Ὢ!

— Δὲν μοῦ χρεωστεῖτε τὰς ἰατρικὰς ἐπισκέψεις μου; Δὲν μοῦ ἐπανελάβετε ἑκατοντάκις μεθ' ἑκάστην μου ἄρνησιν: «Λοιπόν! ἔστω, ἀργότερα· ὅσα θέλετε. Ποτὲ δὲν θὰ ζητήσετε ἀρκετὰ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς θυγατρός μου;»

— Ἀναμφιβόλως, ἀλλά...

— Εὑρίσκετε ὅτι ἓν ἑκατομμύριον εἶνε πολὺ ὀλίγον; ἂς θέσωμεν δύο. Δίδω καὶ δεύτερον ὡς προῖκα εἰς τὸν σύζυγον τῆς Ἐδίθ.

Ὁ Βὰν-Ὄββεν δὲν εἶχεν εἰσέτι εἴπει καθ ὁλοκληρίαν τὸ ναί.

Ἡ Ἐδίθ, ἡ ὁποία ἤκουεν ἀναμφιβόλως, ἦλθεν αἴφνης καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας του.

Καί... ἰδοὺ τίνι τρόπῳ ἀνέστησα ὡς ἐκ θαύματος τὴν κυρίαν δὲ Κ***, κατὰ τὸν ἴδιον δὲ τρόπον φρονῶ ὅτι δύναταί τις νὰ θεραπεύσῃ τὰς πλουσίας κυρίας, καὶ ἰδίως τὰς νέας χήρας... τὰς πασχούσας ἀπὸ τὴν παρισινὴν νόσον, ἡ ὁποία λέγεται *ἀνία*.

Δηλαδὴ

Διὰ τῆς ἐργασίας, τῆς ἀγαθοεργίας, τῆς ἀγάπης! Αὕτη εἶνε ὅλη ἡ μαγεία τοῦ ἰατροῦ Μύλλερ.

Δ'

Ἐσήμαινε μεσονύκτιον καὶ ἐγέρθημεν διὰ ν' ἀναχωρήσωμεν, ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐξέλθωμεν τῆς αἰθούσης, ἡ οἰκοδέσποινα ἔτρεξε πρὸς τὸν γέροντα ἰατρόν, τὸν ἠσπάσθη ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν παρειῶν καὶ τῷ εἶπεν ἐνώπιον πάντων ἡμῶν:

— Εὐχαριστῶ διὰ τὴν συμβουλήν, ἰατρέ. Ἔλθετε αὔριον τὸ πρωὶ νὰ μὲ παραλάβετε καὶ νὰ κάμωμεν τὴν πρώτην ἐπίσκεψιν εἰς τοὺς *πτωχούς μας*!

Ch. Deslys.

Η ΝΕΑ ΓΕΝΕΑ

Διέλθετε κυριακήν τινα ἢ ἄλλην ἑορτήν, τὴν πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας· εἴτε ἥλιος ἐαρινὸς καταυγάζει τὰς ὁδοὺς καὶ τὴν πρασινίζουσαν ἐξοχήν, εἴτε χιονοστεφεῖς διαφαίνονται αἱ κορυφαὶ τῆς Πάρνηθος καὶ τοῦ Ὑμηττοῦ, τὰ περὶ αὐτὴν καφενεῖα εἶνε πλήρη· πλήρη νέων, φοιτητῶν ὡς ἐπὶ τὸ πολύ· τινὲς μὲν περὶ τὰς τραπέζας παίζουσι *τάβλι* ἢ *δόμινον*, ἄλλοι νωχελῶς ἀνακεκλιμένοι ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου, ῥοφῶσιν ἐν μακαριότητι τὸν *ναργιλὲν* των, ἀναγινώσκουσι τὴν τυχοῦσαν ἐφημερίδα ἢ ἀδολεσχοῦσι περὶ κενὰ καὶ ταπεινά, ἐν πνιγηρᾷ καὶ θολῇ ἀτμοσφαίρᾳ καπνοῦ καὶ κεκλεισμένου ἀέρος.

Αὕτη εἶνε ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ γενεά. Ὡσεὶ γῆρας κατέλαβεν αὐτὴν αἴφνης ἀναπαύει ἐκεῖ μέσα τὰ κεκμηκότα γόνατά της. Ἄνευ ἰδανικοῦ, ἄνευ πόθων, ἀδυνατοῦσα νὰ αἰσθανθῇ τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν ἀναπεπταμένων ἐκτάσεων, τῆς ἐλευθέρας καὶ εὐρείας φύσεως, ὑπὸ ἠθικῆς μυωπίας προσβληθεῖσα, δὲν ἐκτείνει τὸ βλέμμα της πέραν τοῦ στενοῦ ὁρίζοντος τοῦ καφενείου. Ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἔξω, ἐπὶ τῶν στεγῶν, ἐπὶ τῶν δένδρων, οἱ σπουργῖται παίζουσι, αἱ χελιδόνες κελαδοῦσαι κτίζουσι τὴν φωλεάν των πρὸς ἐπιστέγασιν τοῦ ἔρωτός των. Ὅλα, πτηνὰ καὶ χρυσαλίδες ζῶσι, δρῶσι· πτερὰ καὶ πτερύγια κινοῦνται ὑπὸ τὸ φῶς τὸ ἡλιακόν· μόνον οἱ νεαροὶ Ἕλληνες μένουσι κατάκλειστοι ὡς *χανούμισσαι*. Διασκεδάζουσι.

Ὢ! νοσεῖ, νοσεῖ βεβαίως ἡ ἑλληνικὴ νεότης. Ποῦ εἶνε τὸ σφρῖγος τοῦ ζέοντος αἵματος, ἡ ὑπερεχχειλίζουσα ζωή, ἡ ἐκρηγνυμένη εἰς ἐνθουσιασμόν, εἰς κίνησιν τοῦ σώματος;

Ἡ ἀκινησία αὕτη, εἶνε παθολογικὴ κατάστασις· ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη διὰ τοὺς δρόμους, τοὺς μακροὺς διὰ τῶν ἀγρῶν περιπάτους, τὰς ἐκδρομὰς καὶ τὰς ἀναρριχήσεις καὶ ὄχι διὰ τὰ καφενεῖα. Ὁ μέγας Φρειδερῖκος εἶπέ ποτε «ὅταν ἐξετάζω τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματός μας καταλήγω εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ φύσις ἔπλασεν ἡμᾶς μᾶλλον διὰ νὰ γείνωμεν ταχυδρόμοι παρὰ διὰ νὰ γείνωμεν σοφοί.» Πόσον διαυγές, κρυσταλλῶδες εἶνε τὸ ὕδωρ τοῦ ῥυακίου ῥέον ἐπὶ τοῦ χαλικοστρώτου ῥείθρου του! ἀλλ' ὅταν ἀκινητῇ, λιμνάζει, εἶνε δυσῶδες, εἰδεχθές, μὲ τὴν πρασίνην ἐκείνην *τσίπαν* του. Ὁμοίως ὅταν τὸ σῶμα λιμνάζῃ ἐν τοῖς καφενείοις, ὁ στόμαχος καταστρέφεται, οἱ μῦς καθίστανται ἀτροφικοί, ἡ ζωϊκὴ θερμότης ἐλαττοῦται· καὶ τὰ μεμαραμμένα σαρκία καταβιβρώσκονται ὑπὸ τῆς λιθιάσεως, τῶν ῥευματισμῶν, τῆς χλωρώσεως, τῆς πνευμονικῆς φθίσεως.

Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα εἶνε μηχανή· πᾶσα δὲ μηχανὴ σκωριᾷ οὐχὶ ὅταν κινῆται ἀλλ' ὅταν ἀκινητῇ.

*
* *

Τὸ πασίδηλον τοῦτο μόνον ἡμεῖς δὲν κατενοήσαμεν· ἡ ῥωμαλεωτέρα καὶ μεγαλεπηβολωτέρα φυλή, ἡ τῶν Ἀγγλοσαξόνων, δίδει εἰς τὸ σῶμα τὴν σημασίαν, ἧς εἶνε ἄξιον.

Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ αἱ ἀσκήσεις τοῦ σώματος εἶνε γενικαί, πάνδημοι. Οἱ νέοι παίζουσι *κρίκετ*, κωπηλατοῦσι, κολυμβῶσι, πυγμαχοῦσιν, ὁπλασκοῦσιν, ἀπό τινος δὲ κατατάσσονται καὶ ἐθελονταὶ ἐν τῷ Ἀγγλικῷ στρατῷ· ὡς οἱ γεωργοὶ καλλιεργοῦσι τὸν σῖτον, οὗτοι καλλιεργοῦσι τὴν ῥώμην ἐν τοῖς σώμασί των, διὰ τῶν ἄθλων, τῶν κακουχιῶν· ἂν ἡ ζωὴ μετρῆται μὲ τὰς συγκινήσεις, μὲ τὸν βίαιον κυματισμὸν τοῦ αἵματος ἐν ταῖς φλεψί, μὲ τὴν κατανάλωσιν τῆς ζωϊκῆς θερμότητος, ὅσον ζῶσιν ἐν μιᾷ λεμβοδρομίᾳ οἱ σπουδασταὶ τῆς Ὀξωνίας μόλις ζῶσιν εἰς εἴκοσιν ἔτη οἱ Ἕλληνες φοιτηταί.

Οἱ δὲ Γερμανοί, οἱ μεγάλοι Γερμανοί, τὸ ῥωμαλέον σῶμα, ὅπερ παρεσκεύασαν αἱ ἀσκήσεις τοῦ σχολείου καὶ τοῦ γυμνασίου, ἐντείνουσι, σκληραγωγοῦσι διὰ μακρῶν ἐκδρομῶν. Συνηνωμένοι εἰς σωματεῖα, εἰς ὁμίλους, ζηλευτὸν ἑνότητος παράδειγμα ἀνὰ τὴν ὑφήλιον, διατρέχουσι πεζο-

πορούντες τὰ βουνὰ καὶ τὰς κοιλάδας τῆς Γερμανίας. Γνωρίζουν τὴν χώραν των καὶ εἰξεύρουν ποῖον εἶνε τὸ χῶμα, διὰ τὸ ὁποῖον γενναίως αὔριον θὰ χύσωσι τὸ αἷμά των· ἔρχονται εἰς στενὴν συνάφειαν πρὸς τὴν φύσιν· κάμνουν συλλογάς, διαμορφοῦνται καλαισθητικῶς ἀποτυποῦντες θαυμασίας τοποθεσίας ἐν τῇ μνήμῃ των, ἀναρριπίζουσι τὰς ἐθνικάς των ἀναμνήσεις διὰ τῆς ἐπισκέψεως πεδίου τινὸς νίκης των, ἢ τῆς πτωχικῆς κατοικίας μεγαλοφυοῦς ποιητοῦ τῶν· καταλύουσιν ἀπόψε εἰς ἓν χωρίον, ἐγείρονται αὔριον ἀπὸ πρωΐας καὶ ἐξακολουθοῦσι φαιδροί, τὴν εὐθυμίαν δὲ ταύτην θὰ ἔχωσι καὶ βαδίζοντες μὲ τὸν σάκκον ἐπ' ὤμων καὶ τὸ ὅπλον εἰς τὴν χεῖρα. Οἱ Γερμανοὶ κρατύνουσι τὸ σῶμά των· νομίζουν ὅτι ὑπέχουσιν εὐθύνην διὰ τὴν ἀκμαίαν διατήρησίν του. Καὶ πῶς ὄχι; ἐν τοῖς σώμασί των ζῇ καὶ πάλλει ἡ Γερμανία, ἡ alma mater, καὶ θὰ τὴν ἀφήσωσι νὰ ἐκνευρισθῇ, ἀδρανής, νὰ σαπῇ; δὲν ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς Ἕλληνας, οἵτινες ἔχουσι τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τῆς γλώσσης των μόνον, καὶ δι' αὐτό, φαίνεται, ἀσκοῦσιν αὐτὴν τόσον πολύ.

* * *

Ἀλλ' εἶνε ἀνάγκη νὰ προσφύγωμεν εἰς ξένας χώρας, νὰ διέλθωμεν βουνὰ καὶ θαλάσσας διὰ νὰ ἴδωμεν τί πράττουσι οἱ λαοὶ οἱ ἔχοντες ἰδανικὸν καὶ φιλοτιμίαν μέγα τι νὰ διαπράξωσι;

Μήπως οἱ πρῶτοι δόντες τὸ παράδειγμα τῆς ἐναρμονίου ἀνατροφῆς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων δὲν εἶνε οἱ Ἕλληνες, ὧν καυχώμεθα ὅτι ἐσμὲν ἀπόγονοι; Ὁ Σόλων ἐνομοθέτησεν ὅτι τὸ παιδίον πρέπει νὰ μάθῃ: *νὰ κολυμβᾷ καὶ νὰ ἀναγινώσκῃ*. Οἱ Σπαρτιᾶται παρεσκευάζοντο ἐκ παίδων ἀθληταὶ καὶ μαχηταί, ζῶντα προπύργια τῆς πατρίδος. Τραχύτατα δ' ἀσκούμενοι καὶ σκληραγωγούμενοι ἔσκωπτον τοὺς Ἀθηναίους διὰ τοὺς περιπάτους, τοὺς ὁποίους ἔκαμνον, θεωροῦντες αὐτοὺς παίγνιον ἀσκήσεως. Καὶ ποῦ νὰ εἰξευρον ὅτι θὰ ἔλθωσι χρόνοι ἀδρανείας καὶ ἐκνευρίσεως, καθ' οὓς νεαροί, ἐν ἀκμῇ Ἕλληνες, θὰ φυτοζωῶσιν ὡς μύκητες ἐν τοῖς καφενείοις οὔτε ἐκδρομὰς ἐπιχειροῦντες, οὔτε περιπάτους;

Καὶ ἐπὶ ποίου ἐδάφους μένουσιν ἀκίνητοι οἱ σκεπτικοί, οἱ ἀπογοητευμένοι οὗτοι; ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ἐδάφους, ἐπὶ τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν αἱ ἐλληνοτραφέστεραι διάνοιαι ὀνειροπολοῦσι νὰ ἴδωσι καὶ διανύουσι μίλια διὰ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης καὶ τὴν ἀνάμνησιν αὐτῆς φυλάττουσιν εἶτα ὡς τὸν πολυτιμότατον θησαυρὸν αὐτῶν ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν ἑστίαν των!

Καὶ ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες; Ὦ! Πότε εὔθυμοι καὶ ζωηροὶ ὅμιλοι ἑλλήνων σπουδαστῶν θὰ ἐκτρέχωσι μέχρι τοῦ Μαραθῶνος, τῶν Πλαταιῶν, μακρότερον ἔτι; Ἂν ἦσαν ἐδῶ οἱ Γερμανοὶ φοιτηταί, κατὰ τὰς διακοπάς των, θ' ἄφιναν γωνίαν κοιλάδος, κορυφὴν βουνοῦ τῆς Στερεᾶς καὶ τῆς Πελοποννήσου ἄβατον;

* * *

Ἀνάγκη νὰ ἐπιρρώσωμεν τὸ σῶμα ἡμῶν, νὰ καταστῶμεν ῥωμαλέοι· οὐχὶ ὅπως γείνωμεν ἀθληταί, ἀλλὰ ὅπως γείνωμεν ἄξιοι Ἕλληνες. «Ὁ ἄνθρωπος, εἶπεν ὁ Πλάτων, εἶνε ψυχή, μεταχειριζομένη τὸ σῶμα, ὡς ὁ ἐργάτης τὸ ἐργαλεῖόν του.» Εἰς τὸν ἐργάτην τοῦτον, τὸν ἐν ἡμῖν, ὀφείλομεν νὰ παράσχωμεν ἐργαλεῖον ἰσχυρόν, ἐπιτήδειον, οὐχὶ τετριμμένον, καὶ τεθραυσμένον. Ἰσχυρὸς χαρακτὴρ ἀδύνατον νὰ ἐνοικίσῃ ἐν ἐκνενευρισμένῳ σαρκίῳ. Τὸ πολύτιμον μύρον δὲν παραμένει ἐν διερρωγότι δοχείῳ. Τὴν γενναίαν ψυχὴν μόνον γενναῖον σῶμα δύναται νὰ βαστάσῃ. Τοιαῦτα σώματα μετὰ τοιούτων ψυχῶν συνέτριψαν τὸ πάλαι τὰ στίφη τῆς Ἀσίας· εἶτα δ' ἐπελθούσης τῆς παρακμῆς ἀμφότερα ἐκάμπτοντο ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ὅπλων. Οἱ ὑπερήφανοι Ῥωμαῖοι κατήντησαν τόσον ἄψυχοι, ἄνανδροι ἐπὶ Γρατιανοῦ, ὥστε ἐλάμβανον τὴν ἄδειαν νὰ χωρῶσιν εἰς τὴν μάχην ἄνευ θώρακος καὶ περικεφαλαίας, — δὲν ἠδύναντο νὰ τοὺς σηκώσωσι πλέον τὰ ἐκθηλυνθέντα σώματά των! — ὅπως φεύγωσιν εὐκολώτερον πρὸ τοῦ ἐχθροῦ!..

Ἀνάπηρα παρασκευάζοντες σώματα ἀναπήρους συγκατεργάζεσθε καὶ τὰς ψυχάς σας. Ἐγέρθητι, ὦ γενεὰ τῶν ζαχαροπλαστείων, ἀπόσεισον τὴν νάρκην σου, ἃς γαλβανίσῃ σφρῖγος ἀκμῆς τὸ αἱμωδιῶν σῶμά σου. Ἆρόν σου τὸν κράββατον καὶ περιπάτει, ὦ παραλυτικὴ νεότης. Ἀνάβα λόφους, ἀναρριχήθητι βράχους καὶ ἡ καρδία σου ἃς κτυπήσῃ γοργότερον ἐντὸς τοῦ στήθους σου διαστελλομένου γηθοσύνως εἰς τὸν ζωογόνον ἀέρα τῶν ἐξοχῶν καὶ τοῦ ἐθνικοῦ μεγαλείου. Ἐπισκέφθητι μετ' εὐλαβείας τὰς θέσεις, ἐν αἷς ἐθαυματούργησαν οἱ πρόγονοί σου, καὶ χθὲς ἔτι οἱ πατέρες σου. Ἄνοιξον τὸ οὖς σου πρὸς τὴν φωνήν του παρελθόντος· ἃς ἀναπετάσῃ ἡ ψυχή σου πλατείας τὰς πτέρυγάς της εἰς τοὺς εὐρεῖς ἐνώπιόν σου ὁρίζοντας. Γνώρισον τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ τὴν ἀγαπήσῃς. Λησμόνησον διὰ παντὸς τί καλεῖται ἔκλυσις τῆς ψυχῆς, ἀπαγοήτευσις, ἐξάντλησις τῆς θελήσεως. Συλλογίσου ὅτι τὴν ὥραν ταύτην κινδυνεύουν τὰ ὕψιστα συμφέροντα τῆς Πατρίδος σου. Συλλογίσου ὅτι ὅταν σὲ κράξῃ, πρέπει νὰ δράμῃς ἕτοιμος σῶμα καὶ ψυχήν. Μήπως νομίζεις ὅτι τὸ σῶμα αὐτὸ εἶνε μόνον ἰδικόν σου, καὶ δικαιοῦσαι νὰ τὸ μεταχειρισθῇς ὅπως θέλεις; Τὸ σῶμα αὐτὸ ἀνήκει καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἰς πενῆντα, ἑκατόν, διακοσίας χιλιάδας τοιαῦτα σώματα στηρίζει ἡ Ἑλλὰς τὴν τιμήν της, τὸ μέλλον της, τὴν ὕπαρξίν της. Καὶ ὁ μὴ ἐπιρρωννύων τὸ σῶμά του, καὶ τὴν ψυχήν του

συνεπιρρωνύων, ἀλλ' ἐγκαταλείπων αὐτὸ εὐρωτιῶν, σκωριόβρωτον, εἶνε ἐσωτερικὸς ἐχθρὸς τῆς Ἑλλάδος, παρασκευάζων τὸν ὄλεθρόν της.

Α. Π. Κ.

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ Paolo Mantegazza]

Συνέχεια· ἴδε σελίδα 96.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Ἱστορία, μυθολογία καὶ ποίησις τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ γενείου. — Ἀρὰ τοῦ Ἱερεμίου. — Ὑγιεινὴ τῶν τριχῶν.— Ἡ πρώτη λευκὴ θρὶξ καὶ ἡ ἱστορία αὐτῆς.— Ἰουλία, ἡ θυγάτηρ τοῦ Αὐγούστου. — Ἡ φαλακρότης, φάρμακα καὶ παρηγορίαι.— Ὑπομονὴ ἢ φενάκη.— Τὸ γένειον καὶ οἱ ὄνυχες.— Οἰκιακὰ ἐργαλεῖα.

Turpe pecus mutilum, turpis sine gramine campus,
Et sine fronde frutex et sine crine caput.

Ἄχαρι τὸ ἠκρωτηριασμένον πρόβατον, ἄχαρις ὁ ἄνευ σταχύων ἀγρὸς καὶ ὁ ἄνευ φυλλώματος καρπὸς καὶ ἡ κεφαλὴ ἄνευ τριχῶν.

Nasone

La prolongation de la santé et de la vie, source première des jouissances et du bonheur, étant l'objet des voeux les plus ardents des hommes.... la chercher est une des choses qui tendent le mieux à ce but.

Ἡ παράτασις τῆς ὑγείας καὶ τῆς ζωῆς, ἐξ ἧς πηγάζουσιν αἱ ἀπολαύσεις καὶ ἡ εὐδαιμονία, εἶνε τὸ ἀντικείμενον τῶν διακαεστέρων πόθων τῶν ἀνθρώπων... διὸ τὸ ἐπιζητεῖν αὐτὴν εἶνε ἓν τῶν συντελεστικωτάτων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον μέσων.

Précy

Tutti siam pur sempre, a ben prendere, bambini perpetui.

Ὅλοι, ἐὰν ἐξετάσωμεν καλῶς, εἴμεθα αἰώνιοι παῖδες.

Alfieri.

We are fearfully and wonderfully made.

Εἴμεθα τρομακτικῶς καὶ ὑπερβολικῶς παράφρονες.

Henderson.

Γυνὴ ἄνευ κόμης, ἀνὴρ ἄνευ γενείου, εἶνε δύο ὄντα δυστυχέστατα ἐν μέσῳ τοσούτων ἀτυχῶν θρηνούντων ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου.

Γυνή τις δύναται νὰ ἦνε πλουσία, νέα καὶ ὡραία· δύναται νὰ ἔχῃ τὸν σχηματισμὸν τοῦ σώματος τῆς Ἀφροδίτης καὶ νὰ ἦνε κάτοχος τῶν θησαυρῶν τῆς Κλεοπάτρας, δύναται νὰ ἔχῃ ἐλεφαντίνους ὀδόντας, καὶ τὴν εὐφυΐαν τῆς Σαπφοῦς, καὶ τὸν πλοῦτον τὸν πρωτεύοντα παντὸς ἄλλου πλούτου, τὸν ἀποκαλούμενον *εἴκοσι ἔτη*. Καὶ ὅμως ἐὰν μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν ἔχῃ ἢ ὀλίγας τρίχας ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καταλογίζεται ἐν τοῖς ἀθλιεστάτοις πλάσμασι τῆς οἰκουμένης. Εἶνε αὕτη ἓν εἶδος ἀμφίβιον καταφρονητέον, εἶνε δυστυχὴς ἀναγκαζομένη νὰ κρύπτῃ καθ' ἑκάστην ὥραν πληγὴν ἐπαίσχυντον, συνεχῶς τρέμουσα τὴν ἀποκάλυψιν αὐτῆς. Μὲ ἥμισυ μέτρον τριχῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς θὰ ἦτο Ἀφροδίτη· ἄνευ αὐτῶν εἶνε πλάσμα κινοῦν τὸν οἶκτον. Μὲ τὰς τρίχας θὰ ἦτο θεά· ἄνευ τριχῶν δὲν εἶνε οὔτε κἂν γυνή.

Καὶ ὁ ἀνὴρ ὅστις μάτην ἐπὶ πολλοὺς μῆνας ἀσκεῖ τὴν ὅρασιν ἐν τῷ κατόπτρῳ διὰ ν' ἀνακαλύψῃ ἐὰν τὸ χεῖλος ἐπιχνοάζῃ, καὶ περιφέρει τοὺς ὄνυχας ἐπὶ τῶν παρειῶν του, ὅπως ἐξαγάγῃ τὴν σκιὰν τριχὸς ἣν δὲν ἀνευρίσκει, δὲν εἶνε καὶ οὗτος ὁ δυστυχέστατος τῶν ἀνθρώπων; Δὲν ἔχει καὶ οὗτος διὰ μιᾶς ἐν ἑαυτῷ τὴν μεγίστην ἀπελπισίαν, τὸν ὕψιστον βαθμὸν τῆς ἀτυχίας καὶ τοῦ γελοίου, τὴν αἰσχύνην ἄνευ τοῦ ἐγκλήματος; Δὲν εἶνε οὗτος τὸ θῦμα τοῦ ὑποκώφου ἐμπαικτικοῦ γέλωτος καὶ τῶν μακρῶν καὶ ἀσπλάγχνων βλεμμάτων τοῦ μακροκόμου φύλου; Ὦ, διατί δὲν δύναται ὁ ἀτυχὴς οὗτος νὰ ἐκδικηθῇ καθ' ὅλης τῆς ὑπερβολῆς τῆς περιφρονητικῆς εὐσπλαγχνίας ἥτις τὸν φονεύει, περικόπτων τινὰ ὑφεκατόμετρα ἀπὸ τῶν τριχῶν τῆς Εὔας, ὅπως στολίσῃ τὸν γυμνὸν πηγούνιον αὐτοῦ; Μὲ ἓν ὑφεκατόμετρον μόνον τριχῶν ἐπὶ τοῦ προσώπου θὰ ἦτον ἴσως ἀνὴρ εὐτυχής, ἀλλ' ἄνευ τῶν τριχῶν τούτων εἶνε ἀνὴρ ἀτυχής, ἄθλιος, ἴσως δὲν εἶνε οὔτε ἀνήρ! Δὲν δύναται δὲ κἂν νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ *chignons* καὶ εἰς τὴν φενάκην, καὶ ἡ φύσις ἐμπαίζουσα αὐτὸν γελᾷ διὰ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ πλούτου, τῆς μεγαλοφυΐας καὶ τῆς ἰσχύος, ἀδυνατούντων νὰ φυτεύσωσιν ὀλίγην τριχοειδῆ χλόην ἐπὶ τῆς κατηραμένης ἐκείνης ἐπιφανείας τῆς ἀλυπήτως στιλπνῆς καὶ μαλακῆς.

Ἀληθῶς πενιχρόν τι πρᾶγμα εἴμεθα, ἀφοῦ ἡ ἔλλειψις ἀρκούσης κόμης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς γυναικός, ἀρκεῖ ὅπως στερήσῃ αὐτὴν τοῦ ἔρωτος· ἀφοῦ ἡ ἔλλειψις ὀλίγων ὑφεκατομέτρων τριχῶν ἀπὸ τοῦ πηγουνίου ἀνδρός, ἀρκεῖ ὅπως ἐπιρρίψῃ δισταγμὸν ἐπὶ τοῦ ἀξιώματός του, ἐπὶ τῆς ἰσχύος του, ἐπὶ τῆς ἀνδρότητός του! Οὐδέποτε ἐδόθη μεγαλητέρα σημασία εἰς μικρότερον πρᾶγμα. Οὐδέποτε ἐπεσωρεύθη τόσον γόητρον, τόση ἰσχὺς ὅση ἐπὶ τῆς τριχός, ἥτις, ἀφαιρεθεῖσα ἀπὸ τοῦ σώματος θεωρεῖται ἀκαθαρσία μακρὰν ἀπορριπτομένη. Δὲν ὑφίσταται ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει μείζων ἀντίθεσις ἀδυναμίας καὶ δυνάμεως. Οὐδέποτε συνεκεντρώθησαν ἐπὶ τόσον μικρᾶς ἐπιφανείας τόσαι προλήψεις, τόσαι παραδοξολογίαι. Οὐδέποτε ἐπὶ τόσον μικροῦ χώρου ἐγράφη τόση ἱστορία.

Ὦ τρίχες τῆς κεφαλῆς μυστηριώδεις, ὦ τρίχες τρὶς θαυμάσιαι! Σήμερον κοσμεῖτε τὴν κεφαλὴν νέας, ἥτις εἶνε ὁ φθόνος μιᾶς ὅλης γενεᾶς γυναικῶν, ὁ στεναγμὸς ὁλοκλήρου ὁμίλου λατρευτῶν, ἡ δυστυχία χιλίων φιλημάτων ἐνδομύχων μὲν ἀλλὰ διαπύρων. Καὶ αὔριον ἅμα ἀποκοπεῖσαι πέσετε ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὅπως χθὲς ὡραῖαι, στίλβουσαι, ἐλαστικαί, γίνεσθε κάθαρμα καὶ σκύβαλον, τὰ ὁποῖα οὐδεὶς τολμᾷ νὰ ἐγγίσῃ διὰ τῆς χειρός. Χθὲς ἦσθε τὸ πολυτιμότατον κόσμημα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς καλλονῆς, σήμερον δὲ

εἶσθε διαχώρημα μὴ δυνάμενον πλέον νὰ χρησιμεύσῃ ἢ ὡς λίπασμα.

Ἡ ἱστορία τῆς κομῶν δύναται ν' ἀποτελέσῃ ὁλόκληρον τόμον. Ἀλλ' ἡμῖν δὲν εἶνε ἐπιτετραμμένον ἢ νὰ ἐπιθέσωμεν χεῖρα διαβατικὴν ἐπὶ τῶν δασειῶν κομῶν, ν' ἀκούσωμεν τὰς ἀποκαλύψεις αὐτῶν, καὶ νὰ θωπεύσωμεν αὐτὰς οὕτως ὥστε νὰ τὰς συντηρήσωμεν ἐπὶ μακρὰ ἔτη λαμπράς, ξανθὰς ἢ μελανάς, ἀλλ' ὄχι λευκάς. Ἂς μᾶς ψιθυρίσωσιν αἱ κόμαι αὗται εἰς τὸ οὖς τὴν ποίησίν των, καὶ ἡμεῖς εἰς ἀντάλλαγμα θέλομεν δώσει εἰς αὐτὰς συμβουλάς τινας ὑγιεινῆς καὶ ἠθικῆς.

Ὁ ὀφθαλμὸς εἶνε τὸ παράθυρον τῆς ψυχῆς. Ἐπὶ τῶν χειλέων δύναται νὰ συγκεντρωθῇ τόση καλλονὴ ὅση νὰ φονεύσῃ ἕνα ἄνθρωπον ἢ νὰ τὸν σώσῃ. Ἐπὶ τοῦ μετώπου δύναται νὰ λάμψῃ τόση μεγαλοφυΐα, ὥστε νὰ ῥηθῇ ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε ἀρχὴ Θεοῦ. Τὸ πηγούνιον δύναται αὐτὸ μόνον ν' ἀποκαλύψῃ ἀγαθότητα καὶ γλυκύτητα ἀπεριόριστον. Τὸ σῶμα δύναται διὰ τῶν κυματισμῶν του νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν δύναμιν καὶ τὸν ἔρωτα. Ἀλλ' ἡ κόμη ἡ μηδὲν λέγουσα, ἡ μὴ κινουμένη καὶ οὔτε κἂν αἰσθήσεως πεπροικισμένη, δύναται νὰ ἑκατονταπλασιάσῃ πᾶσαν ἄλλην καλλονήν, καὶ δύναται εἰς τοὺς ἀπείρους λαβυρίνθους της νὰ κρύψῃ τόσην ποίησιν, ὅσην δέδοται εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ αἰσθανθῇ καὶ εἰς τὸν ποιητὴν νὰ δημιουργήσῃ.

Εὔκαμπτος εἰς τὰς χιλίας ἰδιοτροπίας τῆς φαντασίας, πειθήνιος εἰς τὰς τολμηροτέρας ἐπιθυμίας τῆς ἁφῆς, ἡ κόμη ποικίλλει ἐπ' ἄπειρον τοὺς καλαισθητικοὺς συνδυασμοὺς τῶν χαρακτήρων τῆς φυσιογνωμίας, καὶ ἐπὶ τῶν ἀμεταβόλων γραμμῶν τοῦ σκελετοῦ τῆς κεφαλῆς πλάττει συνεχῶς νέας καλλονάς, οὕτως ὥστε ἐξ ἑνὸς μόνου προσώπου δημιουργεῖ ἑκατὸν εἰκόνας, καὶ ἐκ μιᾶς μόνης καλλονῆς παράγει χιλίας. Ἡ κόμη εἶνε ὕλη ζῶσα, ἀλλ' ὑποχωροῦσα μετ' ἀπείρου πειθηνίας εἰς τὴν θέλησιν, εἰς τὴν καλαισθησίαν, εἰς τὴν τέχνην· καὶ διὰ τῶν μακρῶν αὐτῆς πλοκάμων ὁμοιάζει πρὸς κῦμα ῥύακος αἰωνίου, κῦμα κινούμενον, πάλλον ὑπὸ ζέσεως, ὑπὸ πάθους καὶ ὑπὸ διαλογισμῶν, καὶ διαῤῥέον γλυκὺ καὶ συνεχές.

Ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ὁ ναὸς τῆς διανοίας του καὶ τῶν παθῶν του. Ἐπ' αὐτῆς ἵσταται σχεδὸν πᾶν τὸ μεγαλεῖόν του καὶ ἡ μεγαλοπρεπής καλλλονή του. Ἀλλ' ἐκεῖ ὅπου ὁ ἄνθρωπος τελειώνει καὶ ὁ οὐρανὸς ἄρχεται, ὁ ἄνεμος συνταράσσει δάσος, τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε μὲν σὰρξ ἀλλ' οὔτε ἄμορφος ὕλη· ἀλλ' εἶνε ὅριον, ὅπου οἱ ἡμέτεροι ὀφθαλμοὶ οὐδέποτε ἀποκάμνουσιν ἀναζητοῦντες ἡδυπαθεῖς αἰσθήσεις, ὅπου μορφαὶ διηνεκῶς μεταβαλλόμεναι καὶ πάντοτε περικαλλεῖς κινοῦνται ὡς ἐν ἑσπερινῷ λυκόφωτι, φαινόμεναι ὡς ζῶσαι.

Ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἔλειπεν ἡ ἀπροσδιόριστος ὑποδιαίρεσις, ἡ ἄπειρος ποικιλία τοῦ φυτικοῦ κόσμου, καὶ ἡ φύσις πρὸς ἀναπλήρωσιν τούτου ἔδωκεν αὐτῷ τὰς τρίχας. Ἀπὸ τῆς ἁφῆς ἔλειπεν ἡ ἡδυπάθεια ἀπείρων οὕτως εἰπεῖν ἐπαφῶν, καὶ ἡ φύσις τῇ ἐχάρισε τὴν κόμην.

Ἡ Ἑλλάς, ἡ πρώτη αὕτη καὶ μεγίστη ἱέρεια τοῦ ὡραίου, ἐννόησεν ὅλην τὴν ποίησιν τῆς κόμης. Αὕτη ἀπένειμεν εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ εἰς τὸν Δία, εἰς τὸν θεὸν τῆς ποιήσεως καὶ εἰς τὸν θεὸν τῆς δημιουργίας, *χαίτας* λεοντείους· εἰς τὸν Φοῖβον Ἀπόλλωνα κόμην χρυσοφαῆ· καὶ εἰς τὴν Ἀφροδίτην οὐδὲν ἄλλο ἔδωκε κάλυμμα εἰ μὴ τὸ τῶν μακρῶν αὐτῆς πλοκάμων. Διὰ τοῦτο αἱ Μοῦσαι ἐκαλοῦντο *Καλλίκομοι*.

Αἱ δύο ἀνθρώπιναι θεότητες, ἡ ἰσχὺς τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἡ καλλονὴ τῆς γυναικός, ἐπροσωποποιήθησαν εἰς τὴν κόμην. Ὁ Ζεὺς σείει τὰς χαίτας καὶ τρέμει ὁ Ὄλυμπος [1]. Τοῦ Ἀχιλλέως ἐν τῇ μανίᾳ τῆς πάλης κυματίζουσιν αἱ δασεῖαι καὶ φοβεραὶ τῆς κεφαλῆς τρίχες, περιβάλλουσαι αὐτὸν διὰ φλογερᾶς αἴγλης. Ὅλαι αἱ παραστάσεις τῆς Ἀφροδίτης κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἔχουσι μακρὰς κόμας, καὶ ἐὰν ἀνηγέρθη ἐν Ῥώμῃ ἄγαλμα *Ἀφροδίτης φαλακρᾶς*, τοῦτο ἐγένετο πρὸς ἐξαγίασιν τῆς μεγίστης θυσίας, ἣν ποτε αἱ Ῥωμαῖαι γυναῖκες ἐποίησαν εἰς τὴν πατρίδα, κείρασαι τὰς κεφαλάς των ὅπως διὰ τῶν κομῶν αὐτῶν ὁπλίσωσι τοὺς καταπέλτας, οἵτινες ἔπρεπε νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ Καπιτωλίου προσβαλλομένου ὑπὸ τῶν Γαλατῶν.

Θεία λατρεία ἀπεδίδετο σχεδὸν εἰς τὴν κόμην. Ὁ Τραϊανός, ὁ ἄριστος μεταξὺ τῶν Ῥωμαίων Αὐτοκρατόρων, ὅστις διὰ τὸ ἀδέκαστον τοῦ χαρακτῆρος δὲν ἔχει ἴσως ἕτερον ἀντίζηλον ἢ τὸν Τίτον, ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ περιῆλθεν εἰς τὴν ἱστορίαν ὑπὸ τὸ προσεπώνυμον Crinitus· τόσον εἶχεν ὡραίαν καὶ μεγαλοπρεπῆ τὴν κόμην. Οἱ Σπαρτιᾶται πρὸ τῆς μάχης ἐκτενίζοντο τὰς κόμας μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας, ὅπως εὐπρεπῶς παρουσιασθῶσιν εἰς τὸν κόσμον τῶν νεκρῶν [2].

Ἡ φυσικὴ φαλακρότης ἐθεωρήθη πάντοτε μέγα ἀτύχημα. Ὁ Καῖσαρ ἠσχύνετο ὅτι εἶχε τὴν κεφαλὴν γυμνήν, καὶ ὁ Σουετώνιος διηγεῖται τὰ τεχνάσματα, δι' ὧν ὁ μεγαλεπηβολώτατος

---

[1] Ἦ, καὶ κυανέῃσιν ἐπ' ὀφρύσι νεῦσε Κρονίων·
Ἀμβρόσιαι δ' ἄρα χαῖται ἐπερρώσαντο ἄνακτος
Κρατὸς ἀπ' ἀθανάτοιο· μέγαν δ' ἐλέλιξεν Ὄλυμπον.
(Ἰλιάδος Α, 528.)

(Εἶπε, καὶ διὰ τῶν μελανῶν ὀφρύων ἐπένευσεν ὁ Κρονίδης· αἱ δὲ θεῖαι τρίχες ἐπεσείσθησαν ἀπὸ τῆς ἀθανάτου κεφαλῆς τοῦ ἄνακτος· ἐκλόνισε δὲ τὸν μέγαν Ὄλυμπον.)

[2]) ..... νόμος γάρ σφι οὕτω ἔχων ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται. (*Ἡροδότου*, VII, 209.....).

[..... διότι εἰς αὐτοὺς (τοὺς Σπαρτιάτας) ὑπάρχει νόμος ἔχων οὕτως· ὅταν μέλλωσι νὰ κινδυνεύσωσι τὴν ζωήν, τότε εὐτρεπίζουσι τὰς κόμας αὐτῶν.)

τῶν ἀνδρῶν τῆς ἀρχαιότητος προσεπάθει νὰ καλύψῃ τὴν φαλακρότητα αὐτοῦ. Ὁ Δομιτιανός, φαλακρός, ἐτιμώρει αὐστηρῶς ὕβριν γενομένην πρὸς φαλακρόν, καὶ ὁ τύραννος τῆς Σικελίας Ἀγαθοκλῆς ἐκαλύπτετο τὴν κεφαλὴν διὰ μυρτίνου στεφάνου, ὅπως σκεπάζῃ τὴν γυμνότητα αὐτῆς.

Ἐν τῇ Ἱερᾷ Γραφῇ ὁρίζεται εἰς τὴν κόμην θέσις ὄχι ὀλιγώτερον ἔντιμος ἐκείνης, ἣν αὕτη κατεῖχε παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις. Ὁ Ἰεχωβᾶ ἐπιβάλλει τὴν φαλακρότητα εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἀσσυρίας, ὡς ἀτίμωσιν. Ὁ Ἡσαΐας προλέγει αὐτὴν εἰς τοὺς Μωαβίτας ὡς ποινὴν τρομεράν, καὶ ὁ Ἰεζεκιὴλ ἐπικαλεῖται ταύτην ὡς ἀρὰν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῶν Σύρων. Καὶ αὐτὸς ὁ ἅγιος Ἐλισσαῖος, παρακολουθούμενος ὑπὸ παίδων οἱ ὁποῖοι ἐχλεύαζον αὐτὸν διὰ τὴν γυμνὴν τριχῶν κεφαλήν του, χάνει τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν ἁγιότητά του, καὶ παραδίδει αὐτοὺς εἰς βορὰν ἀγρίων θηρίων.

—

Ἡ κεφαλὴ τῶν παιδίων παρ' Ἕλλησι καὶ Ῥωμαίοις ἦτον ἱερά, καὶ αἱ κόμαι αὐτῶν ἔμενον παρθένοι ἀπὸ ἱεροσύλων ψαλλίδων μέχρι τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν μετὰ τῆς τηβέννου καὶ τῆς ἀποκοπῆς τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς, ὁ ἄγγελος τῆς ἀθωότητος ἐγίνετο ἄνθρωπος καταδεδικασμένος εἰς τὴν ἐργασίαν . . . καὶ ἱκανὸς νὰ ἁμαρτήσῃ.

Ora puer, prima signans intonsa juventa

Καὶ ἡ θυσία αὕτη τῆς ἀθωότητος καὶ τῆς καλλονῆς προσεφέρετο εἰς τοὺς Θεούς. Ἐν Ἀθήναις ἐδέχετο τὴν προσφορὰν ὁ Ἀπόλλων, ἐν δὲ τῇ Ῥώμῃ ἐδέχετο αὐτὴν ἓν δένδρον ἱερὸν τὸ καλούμενον capillata. Καὶ σήμερον ἔτι δὲν εἶνε σπάνιον ν' ἀπαντήσῃ τις ἐν ἐκκλησίᾳ ἀγροτικῇ ἀπηρτημένον εἰς τὸν βωμὸν τὸ ἀνάθημα ὡραίας κόμης. Καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους τοσούτων κυριῶν ἁπανταχοῦ τῆς γῆς λάμπει περίχρυσόν τι κειμήλιον ἐν ᾧ περιέχεται τεμάχιον βοστρύχου. Ὁ ἔρως καὶ ἡ θρησκεία καθιέρωσαν καὶ αὗται ὑπὲρ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς μακρὰν καὶ εὐσεβῆ ἱστορίαν. Ἡ ἑστιάς, ἀποκοπτομένη τὴν κόμην, καθίστατο ἱέρεια ἀποθεουμένη οὕτως εἰπεῖν. Καὶ ἡ σημερινὴ μοναχή, εἰς τὴν τελευταίαν κίνησιν τῶν ψαλλίδων, ἥτις ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτῆς τὸ ὡραιότατον στόλισμα τῆς φύσεως αἰσθάνεται ὅτι ὁ τελευταῖος κρίκος, ὅστις συνέδεεν αὐτὴν μετὰ τοῦ κόσμου, διερράγη διὰ παντός. Τίς ἀγνοεῖ ὅτι τὸ ἀποκόπτειν τὰς κόμας ἀπὸ τῆς γυναικός, εἶνε ταὐτὸ πρὸς τὸ ἀφαιρεῖν τὴν αἰχμὴν ἀφ' ἑνὸς τῶν ὀξυτέρων βελῶν τοῦ ἔρωτος; Οὕτως ἐνώπιον μοναχῆς ἀποκαρείσης τὴν κεφαλήν, ὑπενθυμίζω τὸν Θεόκριτον περιγράφοντα, ὅτι οἱ Ἔρωτες θρηνοῦντες τὸν θάνατον τοῦ Ἀδώνιδος ἀπέκοψαν τὰς κόμας των· ὑπενθυμίζω τὸν Ἀχιλλέα ἐπὶ τῆς πυρᾶς τοῦ Πατρόκλου ἀποκόπτοντα τὴν ὑπερήφανον κόμην καὶ ῥίπτοντα αὐτὴν εἰς τὸ πῦρ τὸ ἀποτεφρώνων τὸ σῶμα τοῦ φίλου του.

Ἀναπολῶ καὶ τὸ πένθος ἔθνους ὁλοκλήρου. Ἀναπολῶ τὴν Ἑλλάδα, ἥτις ἔκλαυσε τὸν ποιητήν της Ἀλκαῖον, κείρουσα ὄπισθεν τὴν κεφαλὴν ὅλων τῶν πολιτῶν της. Καὶ αὐτοὶ οἱ βάρβαροι στρατιῶται τοῦ Ἀττίλα ἔκειρον τὰς κεφαλάς των ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ βασιλέως καὶ ἀρχηγοῦ των. Ὁ δὲ Ἱερεμίας ἐκφράζει τὴν πικροτάτην ἀπελπισίαν διὰ τῆς ἐκφωνήσεως· «*Κεῖρε τὴν κεφαλήν σου καὶ ἀπόρριπτε*»... (Ἱερεμ. Ϛ', 29).

Ἀλλάσσουσι τὰ ἤθη, ἀλλάσσουσιν αἱ γλῶσσαι, ἡ ἀέναος τῶν χρόνων περιπέτεια μεταβάλλει ἀνθρώπους καὶ πράγματα. Ἀλλὰ καὶ σήμερον μετὰ τόσους αἰῶνας ἡ ἐκφώνησις τοῦ Ἱερεμίου εἶνε ἡ ἔκφρασις ἑνὸς τῶν ὀδυνηροτάτων πόνων, οὓς ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ αἰσθανθῇ. Βασανιζόμενοι, στρεβλούμενοι, αἰσθανόμενοι θύελλαν κινουμένην ἐν τοῖς σπλάγχνοις ἡμῶν, ἀποσπῶμεν ἀφ' ἡμῶν τὸ μόνον μέρος, ὅπερ εἶνέ τι πλέον τοῦ ἐνδύματος ἀλλ' ὄχι εἰσέτι σάρξ, καὶ κακοποιοῦμεν ἡμᾶς αὐτοὺς πρὶν ἢ αὐτοκτονήσωμεν. Τὸ ἀφαιρεῖν τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς εἶνε κατά τι ὀλιγώτερον τῆς αὐτοχειρίας, ἢ μᾶλλον εἶνε ἤδη αὐτοχειρία. *Κεῖρε τὴν κεφαλήν σου καὶ ἀπόρριπτε.*

Ἀλλὰ θὰ μοὶ εἴπητε, τί ἐνδιαφέρει ὅλη αὕτη ἡ μυθολογία καὶ ἡ ἐκδρομὴ εἰς τὰ πεδία τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ποιήσεως; Ποῖος ἀνεμοστρόβιλος ἀφήρπασε τὸν δόκτορά μας οὕτως, ὥστε ἀπεπλανήθη τῆς μετριόφρονος ἀτραποῦ τῆς πρακτικῆς καὶ τῆς ὑγιεινῆς;

Ἰδοὺ τί εἰς ταῦτα ἀπαντᾷ ὁ δόκτωρ.

Ἠθέλησα νὰ σᾶς δείξω τὴν σπουδαιότητα τῶν τριχῶν, διὰ νὰ σᾶς διδάξω συνεπῶς μετέπειτα τὸν καλήτερον τρόπον, ὅπως διατηρῆτε αὐτὰς μακρὰς καὶ ὡραίας ὅσον ἔνεστι περισσότερα ἔτη, καὶ ὅπως ὑπερασπίζητε ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν δύο τούτων ἀτυχημάτων, τὴν *λεύκανσιν τῶν τριχῶν* καὶ τὴν *ἀποφαλάκρωσιν*.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΠΤΗΝΩΝ ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ

Ὁ σοφὸς φυσιοδίφης Strauss-Durckheim ἀναφέρει ὅτι, κατὰ τὴν νεότητά του, συλλαβὼν ὁλόκληρον φωλεὰν ἀκανθυλλίδων (καρδερινῶν) ἤτοι τὸν πατέρα, τὴν μητέρα καὶ πέντε μικρά, τὰ ἔθεσεν ἐντὸς μεγάλου κλωβοῦ ἐλπίζων ὅτι οἱ γονεῖς θὰ ἐξηκολούθουν τρέφοντες τὰ μικρά των. Ἀλλ' ὡς ἐκ τῆς ἀγωνίας εἰς ἣν ἐβύθισεν αὐτοὺς ἡ ἀπώλεια τῆς ἐλευθερίας των οὔτε ὁ πατὴρ οὔτε ἡ μήτηρ ἠσχολήθησαν πλέον περὶ τῶν μικρῶν, μολονότι ταῦτα τοὺς παρηκολούθουν πανταχοῦ ζητοῦντα τροφήν.

Ἤδη ὁ παρατηρητὴς ἡτοιμάζετο ν' ἀποσύρῃ

τὰ μικρὰ ὅπως τὰ τρέφη ὁ ἴδιος, ὅταν εἶδεν ἓν ἐξ αὐτῶν ἀποτεινόμενον μὲ ἀνοικτὸν ράμφος καὶ κροῦον τὰς πτέρυγας αὐτοῦ πρὸς ἕνα ἄρρενα φλῶρον εὑρισκόμενον ἐν τῷ αὐτῷ κλωβῷ. Ὁ φλῶρος ἐν πρώτοις οὐδεμίαν ἔδωκε προσοχὴν εἰς τὴν παράκλησιν ταύτην, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπανελήφθη, ἔστη ἐνώπιον τοῦ μικροῦ πτηνοῦ, τὸ παρετήρησε, καὶ ἀνόρθώσας τὴν κεφαλήν, ἐφάνη ὡσεὶ ἐρωτῶν αὐτὸ τί ἤθελε. Τοῦτο βλέπον τὸ ἐγκαταλειφθέν, ἐξέφρασεν ἐντονώτερον διὰ τῶν χειρονομιῶν καὶ τῶν κραυγῶν αὐτοῦ ὅτι ἐπείνα. Ἐπειδὴ δὲ ὁ φλῶρος ἵστατο προσεκτικός, ὑπετέθη πρὸς στιγμὴν ὅτι θ' ἀπηλλάσσετο τοῦ ὀχληροῦ μικροῦ διὰ ραμφισμῶν, ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον συνέβη. Ὁ φλῶρος ἀπεμακρύνθη, κατέβη εἰς τὸ μέρος, ἔνθα ὑπῆρχεν ἡ τροφή, καὶ κατεβρόχθισε μεγάλην ποσότητα κόκκων...

Ὑπέθεσεν ὅτι ἔκραξε τοῦτο πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀνάγκης, ἀλλὰ μεγάλως ἐθαύμασεν ἰδὼν αὐτὸν ἀναβάντα ἐν τῷ κλωβῷ, ζητοῦντα τὸ μικρὸν πτηνόν, τὸ ὁποῖον ἐπεκαλέσθη τοσούτῳ θερμῶς τὴν εὐσπλαγχνίαν αὐτοῦ, καὶ τρέφοντα αὐτό. Τοῦτο ἰδόντα τὰ τέσσαρα μικρὰ ἔσπευσαν καὶ αὐτὰ ζητοῦντα συνδρομὴν ἥτις καὶ παρεχωρήθη πρὸς αὐτά. Ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς τὰ υἱοθέτησε πάντα, καὶ διηνεκῶς ἐμερίμνα περὶ τῆς διατροφῆς αὐτῶν ἄχρις οὗ δυνηθῶσι νὰ πράξωσι τοῦτο τὰ ἴδια.

Καὶ αὐτὰ τὰ κανάρια, παρὰ τὴν κατάπτωσιν τοῦ ἐνστίκτου αὐτῶν, συνεπείᾳ τῆς αἰχμαλωσίας, εἰσὶν ἐπιδεκτικὰ τοιούτων πράξεων.

Ἐντὸς μεγάλου κλωβοῦ, ἐν ᾧ ὑπῆρχον παντοειδῆ πτηνά, ἐτέθη φωλεὰ ἀηδόνων καὶ μῖγμα ἐκ καμπῶν, μυρμήκων καὶ μικρῶν σκωλήκων ἀλεύρου, τὸ ὁποῖον εἶνε ἡ καλλιτέρα αὐτῶν τροφή. Ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ, μὴ δυνάμενοι νὰ ὑποστῶσι τὴν φυλακήν, ἀπέθανον ταχέως, ἔμεινε δ' ἓν μικρὸν ἐπαιτοῦν τροφήν.

Ἓν κανάριον τὸ ἐλυπήθη, ἀλλ' ἡ τροφὴ αὐτοῦ τῷ ἐπροξένει μεγάλην ἀηδίαν. Ἐδίστασεν ἐπὶ πολύ, μεταβαῖνον ἀπὸ τοῦ μικροῦ εἰς τὸ τὴν τροφὴν περιέχον δοχεῖον, καὶ ἀπὸ τοῦ δοχείου εἰς τὸ μικρόν.

Τέλος ὁ οἶκτος ὑπερίσχυσεν. Ἔλαβεν εἰς τὸ ράμφος του τὴν τροφήν, δι' ἐσπευσμένου κινήματος ἔφερεν αὐτὴν εἰς τὸ πειναλέον μικρόν, εἶτα μετέβη ταχέως καὶ ἔνιψε τὸ ράμφος αὐτοῦ· ἔπραξε τοῦτο τρίς, πλυνόμενον ἐπιμελῶς κατὰ τὰ μεταξὺ διαλείμματα.

Μετὰ ἀρκούντως μακρὸν χρόνον ἐπανήρχιζε φέρον καὶ πάλιν πρὸς αὐτὸ τροφὴν τρίς, ἀποδεικνύων ἀρκούντως ὅτι τὸ ἔπραττε μετὰ μεγάλου κόπου. Τὸ μικρὸν ἀνετράφη καὶ ὑπερηγάπα τὴν τροφόν του. Ἀλλὰ τὸ ἄρρεν κανάριον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀνεχθῆ τὰς πρὸς τὴν μικρὰν ἀηδόνα παρεχομένας περιποιήσεις ἐφ' ὅσον αὕτη δὲν ἠδύνατο νὰ τρώγῃ μόνη, ἤρξατο εἶτα νὰ τύπτῃ αὐτὴν διὰ τοῦ ράμφους του καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ τὴν ἀποσύρωσι τοῦ κλωβοῦ ὅπως τὴν σώσωσιν ἀπὸ τοῦ θανάτου.

Μ.

ΑΣΜΑΤΙΟΝ

Εἰς τῆς καρδίας μου τὸ βάθος
ἀνίατος λανθάνει πόνος·
εἶνε μυστήριον τὸ πάθος,
ὅπερ ἐγὼ γνωρίζω μόνος.

—

Ναί, σιωπῶ· οὐδεὶς γνωρίζει
ποῖον ἐντός μου ἔχω σάλον,
καὶ ποία θύελλα μαστίζει
τὸ στῆθός μου τὸ λάθρα πάλλον.

—

Ἐκείνη ἄφροντις βαδίζει,
φαιδρότης ὅλη, γοητεία,
οὐδ' ἐννοεῖ, οὐδὲ γνωρίζει,
ποία μὲ πνίγει τρικυμία.

—

Ἐν μέσῳ μαγικῶν ὀνείρων
περᾷ, ὡς ὄναρ, ἡ ζωή της,
καὶ διὰ παραδείσων μύρων
τρυφᾷ εὐδαίμων ἡ ψυχή της.

—

Καὶ εἶμαι πάντοτε σιμά της!
οὐδὲν τολμῶ πλὴν νὰ αἰτήσω·
ἐγνώρισα τὰ ὄνειρά της!
καλλίτερον ἂς σιωπήσω.

—

Κ' εἰς τῆς καρδίας μου τὰ βάθη
ἁγνὸς ὁ ἔρως μου ἂς μείνῃ·
αὐτὴ οὐδέποτε ἂς μάθῃ
πῶς τὴν λατρεύω ἐν ὀδύνῃ.

Ε..

(Νοέμβριος, 1884)
Ἀθῆναι

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Μεγάλη κινητὴ γέφυρα πρόκειται νὰ κατασκευασθῇ ἐπὶ τοῦ Ταμέσεως, ἕνεκα τῶν σήμερον αὐξανουσῶν ἀναγκῶν τῆς διαβάσεως. Τὸ ὁλικὸν αὐτῆς μῆκος ἔσται 880 ἀγγλικῶν ποδῶν, καὶ 50 ποδῶν τὸ πλάτος. Αἱ διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς γεφύρας δαπάναι ὑπολογίζονται εἰς 75,000 λίρας στερλίνας.

— Κατ' αὐτὰς ἐδοκιμάσθη νέον εἶδος ὅπλου, ἐφευρεθέντος ὑπὸ τοῦ κ. Picard, ἀνεψιοῦ τοῦ ὁμωνύμου γάλλου στρατηγοῦ. Διὰ τοῦ ὅπλου τούτου πληρουμένου διὰ δύο χρονικῶν κινήσεων, δύναταί τις νὰ ρίψῃ μέχρι τριάκοντα σφαιρῶν ἀνὰ λεπτόν.

Ἡ κυρία πρὸς τὸν ὑπηρέτην:

— Γιατί δὲν ἄνοιξες τὴν πόρτα, ἀφοῦ ἐκτύπησα τὸ κουδοῦνι τόσαις φοραῖς;

— Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, τῆς δύο πρώταις φοραῖς ποῦ χτυπήσατε δὲν ἄκουσα· μόνον τὴν τρίτη!...

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 991.

'Αριθ. 477 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι δρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι — Γραφεῖον διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. | 17 Φεβρουαρίου 1885

ΔΑΝΙΗΛ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

καὶ ἡ γεωγραφία αὐτοῦ

(1791)

Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.

Γ'

Ἐν τῷ προηγουμένῳ κεφαλαίῳ εἴδομεν τὸν Φιλιππίδην παλαίοντα κατὰ τῶν ζητούντων νὰ διδάξωσι καὶ φωτίσωσι τὸ ἔθνος διὰ γλώσσης ἀγνώστου εἰς αὐτό, εἴδομεν αὐτὸν ὑψοῦντα τὴν βακτηρίαν καὶ πατάσσοντα τοὺς θεωροῦντας σοφίαν τὴν συλλογὴν τῶν λέξεων, καὶ τὰς γνώσεις τῆς γραμματικῆς καὶ τῆς ῥητορικῆς ἀποκλειστικῶς· ἀλλ' ἐν τῷ παρόντι θέλομεν ἰδεῖ αὐτὸν καθήμενον ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ ἀλυσσοδέτου ἔθνους θρηνοῦντα, καὶ ἐκδηλοῦντα δι' ἐπιφωνήσεων καὶ στεναγμῶν τὸ βαρὺ ἄλγος, ὅπερ ἐπίεζε τὴν εὐγενῆ αὐτοῦ ψυχήν.

Ἀνὰ πᾶσαν σελίδα τοῦ ἔργου του, ἀνὰ πᾶσαν περιγραφὴν τῆς πολιτικῆς ἢ τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος ἐν συνόλῳ ἢ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον, ἡ γραφίς του γράφουσα καταλείπει ὄπισθέν της τὸ στυγνὸν χρῶμα τῆς ὀδύνης. Εὐθὺς ἐν ἀρχῇ τῆς γεωγραφίας, ἐν τῇ προσφωνήσει εἰς τὸν Ποτέμκιν, ὀνομάζει τὴν Ἑλλάδα οἰκτρὰν καὶ τραγῳδίας ὑπόθεσιν, λείψανον τῆς βιαίας καταιγίδος, *παράθλιον* καὶ *δύστηνον Ἑλλάδα*. Αἰσθάνεται ὁ ταῦτα ἀναγινώσκων ὅτι ὁ Φιλιππίδης καὶ ὁ Κωνσταντᾶς ἀρχόμενοι τοῦ ἔργου των, εὐθὺς ἐν τῇ πρώτῃ ἀναγραφῇ τοῦ ὀνόματος τῆς ἀτυχοῦς Πατρίδος των Ἑλλάδος, κατέλειπον τὸν κάλαμον ὅπως ἀπομάξωσι τὰ δάκρυα, τὰ ὁποῖα ἀνέβλυσαν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν των.

Διαγράφων τὴν γεωγραφικὴν θέσιν αὐτῆς κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, τοὺς ποταμούς, τοὺς λιμένας, τὴν εὐφορίαν, τὰ προϊόντα, τὸ ἐμπορικὸν πνεῦμα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, θρηνεῖ διὰ τοὺς ἀπογόνους τούτων, οὓς ὀνομάζει *κακορρίζικους*, ἐπίθετον, ὅπερ συνήθως ἐπαναλαμβάνει. Ἠδύνατο, λέγει, ν' ἀκμάζῃ καὶ σήμερον τὸ ἐμπόριον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλ' «*εἶνε νεκρὴ σχεδόν* καὶ τί » ἀκμὴ πραγμάτειας ζητεῖς εἰς ἕναν τόπο, ὅπου » ἡ θάλασσά του βράζει ἀπὸ πειρατάς, ἡ ξη» ρά του εἶναι γεμάτη ἀπὸ κλέφταις ἢ κισιντζῆδες;»

Ἡ ἔλλειψις τῆς εὐνομίας καὶ τῆς ἀσφαλείας ἐξηνάγκασε, λέγει, τοὺς Ἕλληνας ν' ἀποδημῶσιν εἰς ξένας ἐπικρατείας ὅπως ἐμπορεύωνται, γινόμενοι ὑπήκοοι ξένων αὐλῶν, «καὶ ἀναστενάζουν » πάντοτε ἐνθυμούμενοι τὰ ὄμορφα καὶ εὐτυχι» σμένα κλίματα τῆς πατρίδος τους».

«Διὰ τὰ ἤθη τους, μὲ τί νὰ πῇ τινὰς διὰ » τὰ ἤθη αὐτῶν ὅπου εἶναι ὑπόζυγοι ὑστερημένοι » ἀπὸ σχολεῖα, ἀπὸ βιβλία, ἀπὸ ἀναθροφή, ἀπὸ » παιδεία. Μόλον τοῦτο τὸ *Ἑλληνικὸ ἐκεῖνο* » *πνεῦμα*, ὅπου ἐμψύχονε τοὺς προπάτοράς τους, » ἕνας πολυχρόνιος ζυγός, ὅπου ζώνει ὅλα καὶ » τὰ νεκρόνει, δὲν ἠμπόρεσε νὰ τὸ σβήσῃ· *δὲν* » *προσμένει παρὰ ἕνα αἴσιο ἄνεμο νὰ πνεύσῃ,* » *διὰ νὰ ἀνάψῃ καὶ νὰ λάμψῃ πάλιν εἰς τὸ* *θέατρο τοῦ Κόσμου!*»

Βαθεῖα παρατήρησις, ἐνέχουσα τὸ σπέρμα διαγνώσεως τοῦ μέλλοντος ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ συλλήψει. Πρὸ 210 ἐτῶν ὁ Θεοδόσιος Ζυγομαλᾶς γράφων πρὸς τὸν Κρούσιον, ἐκφέρει μόνον εὐχὴν ὑπὲρ ἀποκαταστάσεως τῆς Ἑλλάδος «Δῴη δὲ Θεός ποτε *ἄνεσιν* καὶ *ἐλευθερίαν* τήν τε εἰς *τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασιν*». Ἀλλ' ὁ Φιλιππίδης δὲν ἐκφέρει εὐχήν, διότι ἔβλεπε μακράν, ἔστω καὶ ἀμυδρῶς, καὶ ὄπισθεν ὁμίχλης, τὸ λυκαυγὲς καινοφανοῦς ἡμέρας. Ἀληθῶς δὲ τὸ ζωοποιὸν πνεῦμα τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος δὲν εἶχε διασκεδασθῆ ὑπὸ τῆς πνοῆς, ἥτις ἐφυγάδευσε τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλὰ περιίπτατο περὶ αὐτήν, φερόμενον τῇδε κἀκεῖσε ὡς νέφος δροσερόν, ἔγκλειον τὴν βροχήν, ἥτις ἔμελλε νὰ ζωογονήσῃ καὶ ποτίσῃ τὴν χέρσον καὶ αὐχμηρὰν αὐτῆς γῆν. Θὰ ἐσκίρτησε δὲ βεβαίως ὁ Φιλιππίδης, ὁ τὸν αἴσιον ἀναμένων ἄνεμον διὰ τὴν ἀναλαμπήν, ὑπὸ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, ὅτε, μετὰ πολλὰ ἔτη, ἀφ' ἧς ἔγραφε τ' ἀνωτέρω, ἐπιζήσας, ἤκουσε καὶ εἶδεν ὅτι μικρὰ γωνία τῆς μεγάλης Ἑλλάδος, ἧς τὰ ὅρια διέγραψεν, ἀνέκτησε τὴν ἐλευθερίαν της. Καὶ δὲν γνωρίζομεν μὲν τί εἶπε τοῦτο μαθών, οὐδ' ἔγραψέ τι περὶ τούτου· ἀλλ' ἡμεῖς ἔχοντες ἐν τῷ νῷ ὁλόκληρον τὴν ζωντανὴν εἰκόνα τοῦ βίου του φανταζόμεθα αὐτὸν ὁπότε εἰς τὰ βάθη τῆς Βασσαραβίας, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Γετῶν, πολιὸς ἤδη παρέδιδε τῷ 1833 τὸ πνεῦμα, ὑψοῦντα ὑπὸ τὸ μοναχικὸν ῥάσον τὴν

τοὺς λόγους ἐκείνους γράψασαν χεῖρα, καὶ εὐλογοῦντα τὸ ἔργον τοῦ 1821.

Οὐ μόνον δ' [illegible] τῷ γενικῷ [illegible] τι [illegible] γραφίας ἐκφρά[illegible]ὴν θλῖψίν τ[illegible] ἀλλ[illegible] καὶ ταῖς κατὰ [illegible]χίαις π[illegible]ῶν γεωγραφ[illegible] Ἐν τῷ [illegible]Μάνης [illegible]τι[illegible]ων περὶ [illegible] ληστρικῶν ἕξεων καὶ τοῦ βίου τῶν Μανιατῶν ἐν τῷ τότε χρόνῳ λέγει «Οἱ Μανιάται [illegible] ὄντας » φυσικὰ ἄνθρωποι ἐνεργοί, ἐπιδέξιοι, φιλοκίνδυ» νοι, κατοικῶντας ἕναν τόπο πετρώδη, καὶ » ἀκολούθως μὴν ἔχωντας εἰς τί νὰ καταγίνων» ται καὶ βιαζόμενοι ἀπ' αὐτὸν νὰ ῥίξουν ταῖς » ἐλπίδες τους εἰς τὴν θάλασσα...... εἰμποροῦ» σαν βέβαια νὰ εἶναι ἄλλοι Βενετζιάνοι καὶ » Ὀλλανδέζοι. Ἡ πραγματεία.... ἡ ἐπιμίξια » ... τὰ πλοῦτη τους καὶ ὁ φωτισμὸς ἴσως ἤ» θελαν τοὺς κάμῃ τὸ καύχημα τοῦ *κακορρί» ζικου* ἑλληνικοῦ ἔθνους. Μὰ ποιὰ εἶνε τὸ αἴτιο » ὁποῦ τοὺς ἐμπόδισε καὶ τοὺς ἐμποδίζει ἀκόμη; » ἡ ἀμάθεια μόνη καὶ μόνη ». Δὲν εἶχον ἀνάγκην, λέγει, ξένων παραδειγμάτων ἵνα φωτισθῶσιν, εἶχον τοὺς προγόνους των, ἀλλὰ μόλις ἐν Μάνῃ νὰ εἶνε δύο ἢ τρεῖς οἵτινες γνωρίζουσι ὅτι εἶχον τοιούτους ἀπογόνους. « *Τί ἡδονὴ ἤθελε εἶνε εἰς » ἕνα κεφτερὸ Ἕλληνα νὰ ἀκούῃ Ἀρχή, Ἐ» πικράτεια, Δύναμις Ἑλληνική*, τὰ μόνα λεί» ψανο τῆς δόξης αὐτοῦ, τοῦ εὐκλεοῦς ποτε ἔθνους καὶ τώρα *κακορρίζικου*! »

Οἱ λόγοι οὗτοι, ἡ ἔκρηξις αὕτη τοῦ πόθου ἐλευθέρας Πατρίδος, μιᾶς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας καὶ Δυνάμεως, ὅσον καὶ ἂν εἶνε κατάκοροι ἀκράτου φιλοπατρίας, ὅσον καὶ ἂν φανταζώμεθα τούτους ἐκφερομένους μεγαλοφώνως, ὅσον καὶ ἂν γράφωνται ἐν τῇ γεωγραφίᾳ μεγάλοις ἀραιοῖς γράμμασι, μόλις ἀντηχοῦσιν εἰς τὰς ἀκοάς μας ἀσθενῶς ἐκ τῆς ἱστορικῆς σκηνῆς· διότι ἐν τῷ μεταξὺ ἐπιπροσθοῦσι τὰ γιγαντιαῖα ἀναστήματα τῶν ἀνδρῶν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ἠχοῦσιν οἱ κρότοι τῶν μεγάλων ἔργων τοῦ 1821, διὸ καὶ μόλις σήμερον δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν εἰς τὸ βάθος τῆς σκηνῆς τοὺς προδρόμους ἐκείνους τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, εὐχομένους ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, καλλιεργοῦντας τὴν ἄρουραν τῆς ἐλευθερίας, σπείροντας τὸν σπόρον, ἐχχερσοῦντας τὴν γῆν, πρόσωπα σεβαστὰ διὰ τὴν φιλοπατρίαν, διὰ τὰς γνώσεις, διὰ τὰς θυσίας, διὰ τοὺς εὐγενεῖς ἱδρῶτας, διὰ τὸ μαρτύριον.

Ἀλλ' ὁ πόνος τοῦ Φιλιππίδου ἐντείνεται σφοδρότερον ἐν τῇ περιγραφῇ ἐθνῶν πεπολιτισμένων, ὧν ἐκ τοῦ πλησίον εἶδε τ' ἀγαθὰ καὶ τὸν πολιτισμόν· διότι ἐπεσκέφθη καὶ τὴν Ἰταλίαν, καὶ τὴν Γαλλίαν, καὶ τὴν Γερμανίαν, ἐγνώρισε σοφοὺς τούτων ἄνδρας, μεθ' ὧν συνῆψαν ἀλληλογραφίαν· εὑρέθη δ' ἐν Παρισίοις κατὰ τὰς παραμονὰς τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, τῆς ὁποίας ἐπορεύθη ἐκεῖ [illegible] τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἀνάπτυξιν. Ὥστε ἔχων ὅρον συγκρίσεως τῆς καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος, βαθέως ἔπασχε [illegible]τω[illegible]α [illegible]ὶ ἐκφεύγουσιν ἐν [illegible] κεφαλαίῳ τῆς γεωγραφίας τῆς Γαλλίας οἱ λόγοι οὗτοι ἐν ἄλλοις πολλοῖς, ἐκ τῆς γραφίδ[illegible]αν[illegible]υ δίνουν » τοὺς τρόπους σήμερον στὰ ἄλλα ἔθνη, καθὼς » ποτὲ οἱ Ἑλληνες, οἱ Ἕλληνες, ὅπου ἐπροξενοῦ» σαν θαῦμα καὶ φόβο ποτέ, καὶ τώρα *ἔλεος* καὶ *περιφρόνησι*. »

Διὰ τοιούτων ῥήσεων αἱ σελίδες πολλαὶ τῆς γεωγραφίας του ἀποβαίνουσι θρῆνος τῆς Ἑλλάδος. « *Ταλαίπωρη καὶ κακορρίζικη Ἑλλάδα εἰς τί κατάστασι ἦλθες!* » ἀναφωνεῖ ἀλλαχοῦ, ἱστορῶν τὴν διὰ κλήρου διανομὴν ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν καὶ Φράγκων τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν· ἐπαναλαμβάνει δὲ ταύτας καὶ πολλῷ ὕστερον ἐν ἑτέροις ἔργοις, εἰς τὰς σημειώσεις δι' ὧν ἐπλούτισε τὰς μεταφράσεις του τῶν ἱστορικῶν λατίνων συγγραφέων Φλώρου καὶ Τρόγου.

Ἀλλὰ τὴν κραυγὴν ταύτην τοῦ πόνου καὶ τῆς ὀδύνης δὲν ἐκφέρει μόνος ὁ Φιλιππίδης, πᾶσα ἡ μακρὰ σειρὰ τῶν διδασκάλων, τῶν λογίων, τῶν ἱεροκηρύκων, οἵτινες ἀπὸ τῆς ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος διῆλθον τῆς δυσκληρίας τὰ ἔτη ἐξεστόμωσεν αὐτήν. Φαινόμενον δ' ἐνταῦθα ἄξιον τῆς προσοχῆς τοῦ ἱστορικοῦ εἶνε ὅτι πάντες σχεδὸν οἱ δυνάμενοι νὰ γράψωσι καὶ ἐκθέσωσι πολιτικὰ γεγονότα σύγχρονα, νὰ περιγράψωσι τὴν σύγχρονον κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος ἐν ὑπομνήμασιν ἢ χρονογραφίαις, παρέλιπον τοῦτο. Ἀλλὰ τὸ φαινόμενον δὲν εἶνε δυσεξήγητον, ἂν ἀναλογισθῶμεν ὅτι οἱ δυνάμενοι νὰ συγγράψωσιν ἦσαν εὐάριθμοι, ἀσχολούμενοι εἰς τὴν ὠφελιμωτέραν διὰ τὸ ἔθνος λειτουργίαν τῆς διδασκαλίας, καὶ ὅτι αἱ τοιαῦται δημοσιεύσεις δὲν εἶχον λόγον τότε γενέσεως, οὐδ' ἦσαν ὠφελείας τινὸς πρόξενοι. Ἄλλως τε δὲ καὶ τί νὰ γράψωσιν; Ἡ κατάστασις ἁπανταχοῦ ἦτο ἡ αὐτή. Ὁ βίος ὑπὸ τὴν δουλείαν καθίσταται μονότονος, στάσιμος, ὁμοιόμορφος· ἔνθα δὲ λείπει ἡ κίνησις, ἡ πρόοδος, ἡ αὔξησις, ἡ ἀνάπτυξις ἡ κοινωνική, καὶ ἡ παραγωγή, ὁ πεζὸς τῆς ἱστορίας κάλαμος μόνον στεναγμούς, ἡ δὲ ποίησις μόνον θρήνους ἔχει ν' ἀναγράψῃ. Οὗτος νομίζομεν εἶνε ὁ λόγος δι' ὃν ἡ τουρκοκρατουμένη Ἑλλὰς δὲν παρήγαγε χρονογράφους. Οἱ πεπαιδευμένοι, οἱ ἀναλαβόντες τὴν ποδηγέτησιν τοῦ ἔθνους ἠροῦντο ν' ἀναζητῶσι μόνον τοὺς τρόπους τῆς ανακουφίσεως τῶν δεινῶν ἀντὶ τῆς περιγραφῆς αὐτῶν, καὶ ἐν τῇ ἀναζητήσει ταύτῃ φυσικὸν ἦτο κεκμηκότες νὰ ἐκπέμπωσι τὴν φωνὴν τοῦ στεναγμοῦ, καὶ τοῦ ταλανισμοῦ τῆς τύχης των.

Ἐντεῦθεν δέ, ἂν δὲν πλανώμεθα, καὶ ἡ ἀρχὴ τῶν θρήνων, ποιήσεως ἰδιαζούσης εὐθὺς μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰς

τοὺς Ἕλληνας, εἰς οὓς οἱ θρῆνοι καὶ τὰ δάκρυα ἀπέμειναν ὁ μόνος κλῆρος.

Ἠθέλαμεν ἀπομακρυνθῇ τοῦ θέματος ἡμῶν, ἂν ἀνεγράφομεν, ἔστω καὶ τεμάχια, ἐκ τῶν ποιήσεων τούτων καὶ τῶν μονῳδιῶν ἐπὶ τῇ ἁλώσει μεγάλων Ἑλληνίδων πόλεων, οἷον τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Θεσσαλονίκης, ἢ ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ μεγάλων ἀνδρῶν, θεωρουμένων ἐν τῇ τότε λειψανδρίᾳ ὡς σωτήρων καὶ στύλων τοῦ ἔθνους. Ἂς ζητήσωσιν οἱ θέλοντες ν' ἀναγνώσωσι ταύτας ἐν τοῖς σωζομένοις τοῦ Ἀκομινάτου, ἐν ταῖς συλλογαῖς τοῦ Ἔλλισσεν (Ellissen), τοῦ Τάφελ (Tafel), τοῦ Σάθα· ἀρκούμεθα τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐνταῦθα ἐν παραδείγματι, καταβαίνοντες τὴν κλίμακα τῶν χρόνων, εἰς τὴν ἀναγραφὴν ὀλίγων ῥήσεων, δι' ὧν ἀπεικόνισαν τὴν κακοδαιμονίαν τῆς Πατρίδος πεζογράφοι σύγχρονοι τοῦ Φιλιππίδου, ἢ ὀλίγον προγενέστεροι τούτου ἢ μεταγενέστεροι.

Ὁ Ἀθανάσιος Ψαλίδας τῷ 1791 ἐν τῇ προσφωνήσει τοῦ βιβλίου του πρὸς τὴν Αἰκατερίνην εἴδομεν ἐν ἀρχῇ ὅτι ὀνομάζει τὴν Ἑλλάδα *ἄδοξον* καὶ *δυστυχῆ*. Ὁ Εὐγένιος ὁ Βούλγαρης ἐν τῇ προσφωνήσει του ἐπίσης πρὸς τὴν Αἰκατερίνην τῆς μεταφράσεως τοῦ συγγράμματος τοῦ Ἀδὰμ Ζοιρνικαβίου Βορούσσου περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τῷ 1797 λέγει περὶ τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Βέβαια ἡ τῶν Γραικῶν » ἐκκλησία καὶ τῶν λοιπῶν ἄλλων τῶν αὐτῇ » ὁμοδόξων, ἐνῷ καὶ πόρρωθεν εὐχαρίστως ἀκού- » ουσι τῆς εἴτε θυγατρός, εἴτε καὶ ἀδελφῆς ἐκ- » κλησίας, τῆς Ῥωσσικῆς, ταύτην τὴν εὐκληρίαν » καὶ ἐπαύξησιν, ἐπειδὴ δὲν εὐτυχεῖ καὶ ἐκείνη » νὰ μελῳδῇ ἀπαρενοχλήτως καὶ ἀνεπηρεάστως » τὴν ᾠδὴν τοῦ Κυρίου ἐπὶ γῆς, τῆς ποτὲ μὲν » ἰδίας, νῦν δέ, φεῦ!, ἀλλοτρίας, δὲν εἶνε τρό- » πος νὰ μὴ σχετλιάζῃ, καὶ νὰ μὴ ὀλοφύρεται » συναισθανομένη ἐκ παραθέσεως βαρυτέραν τὴν αὐτῆς *ἀθλιότητα* κτλ.» Ἐν τέλει δὲ τῆς προσ- » φωνήσεως γράφει. Ναί, Κυρία, Εὐσεβεστάτη » καὶ Πανευσπλαγχνικωτάτη, Νεῦσον εἰς τὴν » θερμὴν ἱκεσίαν τοῦ ταπεινοῦ καὶ πιστοῦ δού- » λου σου καὶ ὑπηκόου σου! Ὠφεληθήτω ἡ *πα-* » *νάθλιος Γραικία* ὑπὸ τῆς μεγάλης αὐτῆς Προστάτιδος. . . »

Εἴδομεν δ' ἐν τοῖς προηγουμένοις ὅτι ἐν τῇ ἑτέρᾳ προσφωνήσει τοῦ 1770 ὁ Βούλγαρης ὀνομάζει τὴν Ἑλλάδα *τάλαιναν*.

Ὁ Πολυζώης Λαμπανιτζιώτης ἐξ Ἰωαννίνων, ὁ φιλογενέστατος οὗτος ἐκδότης πλείστων ὅσων ἔργων λογίων Ἑλλήνων ἐν τοῖς προλεγομένοις εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν τοῦ Μελετίου τῷ 1784 κατακρίνων τοὺς μὴ δαπανῶντας δι' ἀγορὰν βιβλίων ὁμοεθνεῖς, καὶ τοὺς μὴ ἀναγινώσκοντας, γράφει· «ὢ τῆς ἀθλιότητος τοῦ γένους μας, » ὅπου δὲν στοχάζονται ὅτι διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς » μαθήσεως καὶ ἀναγνώσεως τῶν ἀξιολόγων βι- » βλίων καὶ τῆς σπουδῆς *ἐβαρβαρώθημεν* καὶ » ἐγίναμεν τὸ βδέλυγμα καὶ τὸ *ἐξουθένωμα* » τῶν ἄλλων ἐθνῶν, εἰς καιρὸν ὅπου ἤμασθεν τὸ παράδειγμά τους καὶ ἡ στολὴ αὐτῶν. »

Ὁ Γεώργιος Φατζέας ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ του, ἣν ἐξέδωκε 30 ἔτη πρὸ τοῦ Φιλιππίδου, τῷ 1760 καλεῖ τοὺς Ῥωμαίους *δυστυχεῖς* καὶ *ἀθλίους*, οὐδὲ κἂν Ἕλληνας ὀνομάζει τούτους.

Ὁ Μελέτιος τῷ 1728 «Ἡ Ἑλλὰς τὸ μέγα » καὶ πολυθρύλητον ὄνομα εἰς τοὺς ἀρχαίους καιροὺς τὸ *σμικρὸν* καὶ *δυστυχὲς* εἰς τοὺς νῦν ». Καὶ ἀλλαχοῦ ὁ αὐτός. «Φεῦ! τῆς *ἐλεεινῆς* κα- » ταστάσεως! ἡ πρὶν ὑπέρλαμπρος ὁλοτελῶς » σχεδὸν *ἀπημαυρώθη* καὶ *βεβαρβάρωται*, φυ- » γούσης ἐκεῖθεν τῆς σοφίας οἱονεί τις ὄρνις τῆς καλιᾶς αὐτῆς. »

Ὁ Ἀθανάσιος Σκιαδᾶς τῷ 1723 συμβουλεύει τὸν Μέγαν Πέτρον νὰ συλλέξῃ ἀπὸ τῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ Ἄθω τοὺς ἑλληνικοὺς κώδικας, καὶ γνωρίζων τὴν οἰκτρὰν τῆς Ἑλλάδος κατάπτωσιν, ἔγραφε πρὸς ἐκεῖνον «Ἡ *ἀθλία Ἑλ-* » *λάς μου*, ἡ ἐλεεινῶς ἀφανισθεῖσα ὑπὸ τῶν βαρ- » βάρων, *φροντίζει* μᾶλλον διὰ τὰς *συμφοράς* » της, παρὰ διὰ τὰ χειρόγραφα, ἐξ ὧν εἶνε πλουτισμένη ».

Ὁ Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος ἐν τοῖς Ἰουδαϊκοῖς τῷ 1716 ἀναφωνεῖ «Τὸ *τρισάθλιον ἡμῶν γένος* ».

Τίς δὲ ἀγνοεῖ τὴν περιώνυμον ἐκείνην δέησιν τοῦ Φραγκίσκου Σκούφου, ἣν κατεχώρισεν ἐν τῇ Ῥητορικῇ αὐτοῦ (1681), ἐν εἴδει παραδείγματος, ἐν κεφαλαίῳ 23, περὶ ἀντιβολήσεως ἢ δεήσεως, καὶ τὴν ὁποίαν ἐπανέλαβε καὶ ὁ Ἠλίας Μηνιάτης; «Μὲ τὸ σχῆμα τῆς δεήσεως, θέλω » παρακαλέσει τὸν ἐλευθερωτὴν τοῦ κόσμου Χρι- » στὸν νὰ ἐλευθερώσῃ....... τὸ Ἑλληνικὸν Γένος ἀπὸ τὴν δουλείαν τῶν Ἀγαρηνῶν » καὶ ἄρχεται. «Φθάνει, Κριτά, δικαιότατε, φθάνει. Ἕως πότε οἱ *τρισάθλιοι* Ἕλληνες ἔχουσι νὰ εὑρίσκωνται εἰς τὰ δεσμὰ τῆς δουλείας.........»

Ἐν ἔτει 1665 ὁ Εὐγένιος Γιαννούλης ὁ Αἰτωλὸς γράφει πρὸς τὸν Διονύσιον Λαρίσης. «Ἐν » τοῖς μέρεσι τῆς Αἰτωλίας τῆς ἐμῆς *ἀθλίας* » πατρίδος καὶ ἐπὶ πᾶσι σχεδὸν τοῖς πέριξ » ἐκείνῃ κλίμασιν ἐξέλιπε πρὸ πολλῶν ἤδη χρόνων » ἅπαν καλόν..... καὶ οὕτω συνέβη τοὺς ἐκεῖσε » πάντας ἀναλφαβήτους γένεσθαι καὶ ἄγαν *τριβαρβάρους* ».

Ἀλλ' ἂς καταβῶμεν δι' ἅλματος τὴν κλίμακα. Ὁ Ἰάκωβος Διασωρῖνος τῷ 1555 ἐν Βρυξέλλαις διατρίβων, καὶ ἐπιστέλλων πρὸς Φίλιππον Μελάγχθωνα σημειοῖ «Ἐκ τῆς πάλαι εὐτυχοῦς καὶ » μακαρίας Ἑλλάδος, νῦν δὲ *ἀθλίας*, βιβλίων τῶν δυσευρέτων πέμψας σοι βούλομαι κτλ. »

Ὁ Θεοδόσιος Ζυγομαλᾶς ἐπιστέλλων ὡσαύ-

τως πρὸς Κρούσιον τῷ 1581 ὀνομάζει *ἀθλίαν* τὴν Κωνσταντινούπολιν. « Ὅσῳ λαμπροτέρα ἦν » τοσούτῳ ἀθλία καθέστηκεν, οὐδὲν αὐτῆς μα- » καριώτερον πρότερον, οὐδὲν *ἐλεεινότερον* νῦν». Ὀδύρεται ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ ἀδιαλείπτως, καὶ θρηνεῖ ἐπὶ ταῖς περικυκλούσαις συμφοραῖς. Οἰκτείρει τὰς Ἀθήνας, τὴν Θεσσαλονίκην, τὸ Ναύπλιον, τὰ Ἰωάννινα, « πόλεις *δεδουλωμένας* ». « Ὁρῶ, γράφει, μετοικήσαντα πάντα » τὰ ἀγαθὰ ἀπὸ τῶν Ἑλληνικῶν τόπων, καὶ οἰκήσαντα ἐν ὑμῖν. » (τοῖς ἐν Εὐρώπῃ).

Τοὺς λόγους τούτους τοῦ πένθους ἀκούομεν καὶ ἂν ἀνέλθωμεν ἔτι τὴν κλίμακα ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Φιλιππίδου. Ὁ Ἀθηναῖος Παναγιωτάκης Κοδρικᾶς ἐν τῇ μεταφράσει αὐτοῦ τοῦ συγγράμματος τοῦ Φοντενὲλ περὶ πληθύος κόσμων τῷ 1794 λέγει « Ἡ *δυστυχὴς* Ἑλλάς, τὸ εὐγενέ- » στατον ἐκεῖνο κλίμα, τὸ τεχνικώτατον οἴκημα, » τὸ πολυμαθέστατον ἔδαφος..... κτλ. » Ἐν μεταφράσει δὲ τῆς χημικῆς φιλοσοφίας τοῦ Φουρκρουᾶ, ὑπὸ Θεοδ. Μ. Ἠλιάδου ἐκδοθείσῃ τῷ 1802 προτάσσεται χαλκογραφία εἰκονίζουσα ἐν μέσῳ ἀρχαίων ἐρειπίων καθημένην τὴν Ἑλλάδα, πένθιμον περιβεβλημένην χιτῶνα, πρὸς ἣν φέρουσι τρεῖς νεαροὶ Ἕλληνες στάμνον ὕδατος ἵνα πίῃ· κάτωθεν δὲ γέγραπται τὸ ἑξῆς ἐπίγραμμα.

> Μηκέτι νῦν στύγναζε πολύστονε κύδιμε Ἑλλάς
> Αὖθι σε γὰρ σπεύδει ζωογονεῖν τὰ τέκνα.

Ὁ Ἰωάννης Κασκαμπᾶς ἐν τοῖς προλεγομένοις τῆς ὑπὸ τούτου γενομένης μεταφράσεως τῶν διαλόγων τοῦ Φωκίωνος τοῦ Γάλλου Μαβλῆ, ἐν ῥωσσικῇ ὑπηρεσίᾳ διατελῶν, γράφει ὅτι ἀποσταλεὶς πρόξενος εἰς τὴν Ἑλλάδα ᾐσθάνθη ἐπὶ τούτῳ μεγάλην χαράν, ἔμπλεως ὢν τῆς ἀρχαίας αὐτῆς ἱστορίας· ἀλλ' ἡ χαρά του ὑπῆρξεν ὀλιγοχρόνιος μετὰ τὴν ἀποβίβασίν του εἰς Ἀττικήν, ἔνθα κατελήφθη ὑπὸ ἀπαρηγορήτου λύπης «θεωρῶν » τὴν μητέρα τῆς Ἑλλάδος, τὴν ποτὲ πρωτεύουσαν κατοικίαν τῶν Μουσῶν, τὰς Ἀθήνας, τὴν » διακοσμήσασαν τὴν Εὐρώπην παντοίαις μαθήσεσι » ἐπιστήμαις καὶ τέχναις, ἄδοξον, ἄμορφον, μὴ » ἔχουσαν εἶδος... μήτε κωμοπόλεως » καὶ μὴ δυνάμενος νὰ περιγράψῃ λεπτομερῶς τὴν *ἀθλίαν* » καὶ *θρηνώδη*, ἅμα δὲ καὶ *δουλοπρεπῆ* κατά» στασιν αὐτῆς ».

Θὰ ἦτο μακρὸς ὁ λόγος ἂν κατεγράφομεν ἐνταῦθα ὅλας αὐτὰς τὰς ῥήσεις τῆς ὀδύνης καὶ τοῦ πόνου, δι' ὧν οἱ συγγραφεῖς ἢ οἱ μεταφρασταὶ ἀνεκούφιζον γράφοντες τὸ βαρύνον αὐτοὺς ψυχικὸν ἄλγος. Πάντα τὰ βιβλία τῆς 15 μέχρι τῆς 18 ἑκατονταετηρίδος, καὶ μάλιστα οἱ πρόλογοι αὐτῶν βρίθουσι τοιούτων σχετλιασμῶν, δι' ὧν χρωματίζεται ἡ οἰκτρὰ καὶ ἐλεεινὴ εἰκὼν τῆς καταστάσεως, ἐν ᾗ διετέλουν πᾶσαι αἱ ἑλληνικαὶ χῶραι, καθ' ὅλον τὸ μακρὸν διάστημα τῆς δουλείας.

Δ'.

Ὅτε συνέταττε τὴν γεωγραφίαν ὁ Φιλιππίδης, ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις εἶχεν ἐκραγῆ, ἀλλὰ πολὺ πρὸ ταύτης διέτριψεν ἐν Παρισίοις, ὡς μανθάνομεν ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Κωνσταντίνου Σταμάτη, καὶ ἦτο πλήρης ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἔμπλεως τῶν ἀρχῶν, αἵτινες ἐξεπήδησαν ὡς μύδροι πυριφλεγεῖς ἐκ τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ἐκείνης ἐκρήξεως.

Ὁ Λεγρὰνδ ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ Ἐπετηρίδι τοῦ γαλλικοῦ συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ τοῦ ἔτους 1872 ἐπιστολὰς τοῦ Κωνσταντίνου Σταμάτη πρὸς τὸν Κοδρικάν, ἀναφερομένας εἰς τὸ ἔτος 1793 τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ἔχει δὲ πολλὰς ἄλλας τῶν προηγουμένων ἐτῶν, ὧν μεταφράζει μίαν τοῦ 1790 πρὸς τὸν Κοδρικάν, ὃν παρακαλεῖ νὰ διαβιβάσῃ εἰς τὸν Καρατζᾶν ἐν Βλαχίᾳ τὴν εἴδησιν ὅτι ὁ Φιλιππίδης ἔχει καλῶς τὴν ὑγείαν, καὶ ὅτι εὐχαριστεῖ τὸν Παντοδύναμον ὅτι ἠξίωσεν αὐτὸν νὰ ζήσῃ ἐν τῇ γῇ τῆς ἐπαγγελίας τῶν φιλοσόφων (ἐν Παρισίοις). Ὁ Λεγρὰν προσθέτει ὅτι ὁ Φιλιππίδης ὠνειροπόλει τότε τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Πατρίδος του, καὶ ὅτι ἐπορεύθη εἰς Παρισίους ἵνα σπουδάσῃ ἀνέτως τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ἥτις εἶχε τότε κινήσει τὴν ἔκπληξιν ὁλοκλήρου τοῦ κόσμου. Ἐπιλέγει δὲ ὁ Λεγρὰν ὅτι ἔχει εἰς χεῖράς του τὴν ἀνέκδοτον ἀλληλογραφίαν τοῦ Φιλιππίδου μετὰ τοῦ γεωγράφου Βαρβιὲ δὲ Βοκὰζ (Barbié de Bocage). Ἡ ἀλληλογραφία αὕτη μέχρι σήμερον μένει ἀνέκδοτος δυστυχῶς, εὐχῆς δ' ἔργον θὰ ἦτο ἂν ἐξεδίδετο ἵνα γνωρίσωμεν τί περιέχει καὶ ποία ἡ σχέσις ἡ συνδέουσα τὸν Φιλιππίδην πρὸς τὸν γεωγράφον Βαρβιὲ δὲ Βοκάζ, τοῦ ὁποίου ἀρχαῖος γεωγραφικὸς πίναξ τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν πρῶτος συνώδευσε τὴν «Περιήγησιν τοῦ Ἀναχάρσιδος τοῦ Βαρθελεμῆ, δι' ἧς ὁ βίος τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος διὰ γραφίδος ἐπαγωγοῦ ἐγένετο γνωστὸς καὶ δημοτικὸς ἐν Εὐρώπῃ. Ἐν ἐπιστολῇ δὲ γαλλικῇ τοῦ Ἀνθίμου Γαζῆ τοῦ 1801 πρὸς τὸν Βαρβιὲ δὲ Βοκάζ, ἧς τὸ πρωτότυπον ἔχω εἰς χεῖρας, ἀποσταλέν μοι παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου Σάθα ἐκ Βενετίας, ἀναφέρεται ὁ Φιλιππίδης διατρίβων ἐν Ἰασίῳ. Ἐν τῇ ἀπαντήσει του δὲ ὁ Βαρβιὲ δὲ Βοκάζ, ἧς τὸ σχέδιον ἔχει γράψει ἐν τῷ ἀγράφῳ τμήματι τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς πρὸς τὸν Γαζῆν, διαβιβάζει τὰς εὐχαριστίας του πρὸς τὸν Φιλιππίδην διὰ τὴν ἀποστολὴν βιβλίων, ἅτινα ἔπεμψεν αὐτῷ. Ὁ Γαζῆς ἐν τῇ εἰρημένῃ ἐπιστολῇ ὀνομάζει τὸν Φιλιππίδην ἐξάδελφόν του.

Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ Φιλιππίδης ἐν Παρισίοις διατρίβων συνῆψε γνωριμίας μετὰ σοφῶν τοῦ χρόνου

ἐκείνου ἀνδρῶν, οἵτινες, ἵνα συνάψωσι μετ' αὐτοῦ ἀλληλογραφίαν, βεβαίως θὰ ἐξετίμησαν καὶ τὰς γνώσεις του καὶ τὴν φιλοπατρίαν. Οὕτως ἐνῷ μανθάνομεν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ὅτι εἶχε σχέσεις μετὰ τοῦ Βαρβιὲ δὲ Βοκάζ, μανθάνομεν προσέτι ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἀψευδοῦς στόματος τοῦ Φιλιππίδου ὅτι εἶχεν ἀλληλογραφίαν καὶ μετὰ τοῦ διασήμου ἀστρονόμου Λαλάνδ, ὅστις ἔπεμψεν αὐτῷ μεταφράζοντι τὴν ἐπιτομὴν τῆς Ἀστρονομίας του, χειρογράφους ὅλας τὰς νεωτέρας ἀστρονομικὰς ἀνακαλύψεις, αἵτινες ἐγένοντο μετὰ τὸ 1795, ἔτος τῆς ἐκδόσεως τῆς ἐπιτομῆς του, καθὼς καὶ διωρθώσεις ἃς ἐθεώρει ἀναγκαίας εἰς τὴν συγγραφήν του. (Ὅρα σελ. XLIII τῶν προλεγομένων τοῦ Φιλιππίδη ἐν τῇ μεταφράσει τῆς Ἀστρονομίας).

Οὐ μόνον δὲ ὁ Φιλιππίδης, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐν Παρισίοις Ἕλληνες σπουδασταὶ ἐνεπνέοντο ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τῶν ἀγαθῶν τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως. Αἱ κοινωνικαὶ ἰδέαι τοῦ Ῥουσσῶ, αἱ φιλοσοφικαὶ θεωρίαι τοῦ Πασκάλ, τοῦ Βολταίρου, τοῦ Καρτεσίου, ὧν πολλὰ ἔργα μετεφράσθησαν ὕστερον ὑφ' Ἑλλήνων λογίων, αἱ ἰδέαι περὶ ἐλευθερίας εἴς τε τὰς πράξεις καὶ τὰ φρονήματα, αἱ νέαι θεωρίαι περὶ πολιτικῆς οἰκονομίας καὶ φορολογίας, καὶ ὅλη ἡ σοφία τῶν Ἐγκυκλοπαιδιστῶν συνεκίνει βεβαίως τοὺς νέους Ἕλληνας, τοὺς ἐκεῖ διατρίβοντας, καὶ εἶχεν οὐ σμικρὰν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν φρονημάτων αὐτῶν κατὰ τὴν ἀνατροφὴν ἑκάστου, τὰς ἕξεις, καὶ τὴν ἐπιστήμην ἣν ἐσπούδαζε. Πολλὰ τῆς γεωγραφίας τοῦ Φιλιππίδου εἶνε εἰλημμένα ἐξ αὐτῆς τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ τοῦτο. « Αὐτὰ ὅπου εἶπα διὰ » τὴν Ἰταλικὴ γλῶσσα τὰ ἔχω ἀπὸ τὴν Ἐγκυ» κλοπαιδίαν. Βλέπεις πόσα ἐγκώμια τὴ δίνει. » Πόσο τάχα ἤθελε ἐγκωμιάζει τὴ δική μας, » ὁποῦ ἤθελε ἔχῃ ἀναντιρρήτως ὅλα τὰ προτε» ρήματα τῆς Ἰταλικῆς εἰς ἕνα βαθμὸ ὅμως πολλὰ ἀνώτερο ». Λυπεῖται ἐνταῦθα, διότι ἡ Ἐγκυκλοπαιδεία, ἡ θεωρουμένη τότε ὡς δοχεῖον πάσης σοφίας, ἡ παρὰ παντὸς σοφοῦ συμβουλευομένη, οὐδόλως ἐμνημόνευε τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης.

Ὡς πρὸς τὴν τοιαύτην δ' ἐπίδρασιν τῶν τότε διακηρυσσομένων ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν, παρατηροῦμεν ὅτι ἐὰν ὁ θούριος Ῥήγα τοῦ Φεραίου

'Ως πότε παλληκάρια νὰ ζῶμεν στὰ βουνὰ

θεωρεῖται ὡς ἡ πρώτη ἀπήχησις τοῦ κρότου τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν ὀρέων, ἡ γεωγραφία τοῦ Φιλιππίδου εἶνε, καθ' ἡμᾶς, τὸ πρῶτον πεζὸν ἔργον, ἔνθα αἱ περὶ ἐλευθερίας καὶ δουλείας διακηρυχθεῖσαι ἀρχαί, αἱ περὶ πολιτικῆς οἰκονομίας, αἱ περὶ εἰλικρινοῦς πολιτικῆς, αἱ περὶ ἀρετῶν τῶν πολιτῶν, αἱ περὶ ἀληθοῦς ἀγάπης τῆς πατρίδος ἐκτίθενται ἐν σκιαγραφήματι διδακτικωτάτῳ καὶ ζωηροτάτῳ.

Ἐν τῇ συνοπτικωτάτῃ ἱστορίᾳ τῆς Ἑλλάδος, ἣν προτάσσει τῆς γεωγραφίας, ἐκθέτων τὰ κυριώτατα τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, δι' ὧν ἐπῆλθε μεταβολὴ εἰς τὴν πολιτικὴν αὐτῆς κατάστασιν, παρενείρει πρὸς διδασκαλίαν τὰς ἰδίας σκέψεις καὶ κρίσεις ἐπὶ τούτων, ὧν πολλὰ χαρακτηρίζει δι' ὀλίγων λέξεων, ἢ καὶ ἑνὸς ἐπιθέτου κατὰ τὸ οἰκεῖον αὐτῷ ὕφος: Τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀθηναίων εἰς τὴν Σικελίαν ὀνομάζει « τρέλαν », ἧς ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ταπείνωσις τῶν Ἀθηνῶν. Ἐν τῇ ἀφηγήσει τῆς εἰσβολῆς τοῦ Φιλίππου λέγει· « Ματαίως ὁ πρῶτος ῥήτορας τῆς ἀρχαιό» τητος ἐμεταχειρίζουνταν τὰ κάλλη τῆς τέ» χνης του, τὴ δεινότητα τῶν λόγων του, ὅλους » τοὺς πόρους τῆς εὐφραδείας διὰ νὰ φωτίσῃ » τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὰ ἀληθινὰ τους συμφέ» ροντα· ἡ ἀπονάρκωσι τοῦ δήμου, ὁ ὁποῖος εἶχε » καταμαλακισθῇ ἀπὸ τὴν τρυφή, ὁποῦ τὸν ἐπρο» ξένησαν αἱ ἐλευθεριότητες τοῦ καλότυχου Πε» ρικλέους, ἀπὸ τὰ τάλαντα τοῦ Φιλίππου, πολ» λὰ ἰσχυρότερα ἀπὸ τὰ χαρίσματα τοῦ Δημο» σθένους, τὸν ἐβάσταξεν εἰς αὐτὴν τὴν ταπεί» νωσι, εἰς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ πέσῃ κάθε » διοίκησι, ὅπου ἡ ἑορτομανία καὶ ἡ τρυφομανία, » ὅπου ἡ τυφοκνηρία καὶ ἡ αἰσχροκερδὴς ἰδιο» πραγία διαδέχονται τὸν ἔρωτα τῆς ἐλευθερίας » καὶ τῆς πατρίδος, καὶ κάθε ἰδέα τῆς ἀληθινῆς δόξης ».

Αἱ αὐταὶ ἰδέαι περὶ κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς καταστάσεως ἐπαναλαμβάνονται καὶ ἐν τοῖς περὶ Ἀράτου ἱστορουμένοις, καὶ περὶ τῆς Ἀχαϊκῆς συμμαχίας, ἣν ὀνομάζει δύναμιν ἥτις « *εἶχε* » *βάσι τὸν ἔρωτα τῆς δικαιοσύνης* καὶ τῆς » *ἐλευθερίας* », καὶ ἥτις κατεστράφη ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων ὅταν « οἱ Ἀχαιοὶ ἄφησαν μόνον νὰ » τοὺς φύγουν κάποιοι σπινθῆρες ἐκείνης τῆς φω» τιᾶς, ὅπου ἄναφτε τοὺς προγόνους τους διὰ τὴν ἐλεύθεριαν ». Τὴν Ἀχαΐαν δὲ ἰδιαιτέρως γεωγραφῶν, καὶ μνημονεύων τῆς κατακτήσεως αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, λέγει ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι ὠνόμασαν τὴν Ἑλλάδα οὕτως « ἐπειδὴ οἱ κα» λότυχοι Ἀχαιοὶ πρῶτοι εἶχαν τὴν τρέλα νὰ » τοὺς κράξουν εἰς τὴν Ἑλλάδα· μὰ ὕστερα » ἐκατάλαβαν τί συμμάχους καὶ ὑπερασπιστὰς » εὑρῆκαν. *Ἀλλοίμονο εἰς ἐκεῖνον ὁποῦ δὲν » ἠμπορεῖ νὰ διαφενδεύσῃ μόνος του τὴν ἐλευθερίαν του !* »

Αἱ ἔριδες καὶ αἱ διχόνοιαι, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐσπαράσσοντο αἱ ἑλληνικαὶ κοινότητες τῶν χρόνων του, καὶ παρεκωλύετο ἡ ἀνάπτυξις, καὶ ἐμαραίνετο ὁ ζῆλος τῶν ποθούντων τὸ κοινὸν καλὸν ἦτο θέαμα οἰκτρὸν εἰς τὰ ὄμματα τοῦ Φιλιππίδου, διὸ καὶ πάντοτε λόγου παρεμπίπτοντος εἴτε ἐν τοῖς ἱστορικοῖς, εἴτε ἐν τοῖς γεωγραφικοῖς, κατακρίνει αὐτὰς καταδεικνύων τὰς ὀλεθρίας συνεπείας τούτων. Ἐπίστευεν ἐνδομύχως ὅτι αἱ ἀλληπάλληλοι ὑποδουλώσεις τῶν Ἑλλή-

νων ἦσαν γέννημα τῶν διχονοιῶν καὶ τῶν στάσεων, αἵτινες καὶ μόναι, ὡς γράφει, ἐκληροδοτήθησαν εἰς τοὺς ἀπογόνους των.

Μετὰ δακρύων διαγράφει τὴν κακὴν διοίκησιν τῶν Τούρκων, τὴν ἔλλειψιν εὐνομίας, καὶ δικαιοσύνης τιμωροῦ τοῦ ἐγκλήματος, τὰς δῃώσεις τῶν στρατιωτῶν, τὰς πυρπολήσεις τῶν χωρίων, τὰς αἰχμαλωσίας· « μὰ τί νὰ τὰ λέγω, » ἐπιφέρει, ὁποῦ εἶν' εἰς ὅλους γνωστά. Ἐδῶ ἠμ» ποροῦσέ τινας νὰ ἐξαπλωθῇ πολλὰ ἔχωντας » κακῇ τύχῃ, καὶ πολλὴ ὕλην, μά........ »

Τὰ μετὰ τὸ μὰ ἀποσιωπητικὰ δὲν εἶνε ἡμέτερα, ἀλλὰ τοῦ βιβλίου τοῦ Φιλιππίδου· μαρτυροῦσι δὲ πνιγμὸν στεναγμοῦ τοῦ συγγραφέως εἰς τὰ βάθη μεγάλου στήθους, ἐγκλείοντος φλόγα ἡφαιστείου, μὴ δυναμένου νὰ ἐκραγῇ.

Ζητεῖ εἰς τὰς περιγραφάς του καὶ εἰς τὰς ἐκθέσεις τὰς ἱστορικὰς νὰ διδάξῃ τοὺς ὁμοεθνεῖς τὸ σέβας πρὸς τὰ κοινὰ καὶ δημόσια, τὸ σέβας πρὸς πᾶσαν θρησκείαν, διὸ καὶ εἰς τὴν θρησκομανίαν, ἢ θεοληψίαν, ὡς ὀνομάζει, ἀποδίδει τὸ ἐπίθετον « καταραμένη ».

Καίτοι δὲ ὁ Φιλιππίδης ἦτο κληρικός, ὡς καὶ ὁ συνεργάτης αὐτοῦ Κωνσταντᾶς, οὐχ ἧττον ἀπροκαλύπτως ἐπιτιμᾷ τὴν ἀμάθειαν καὶ αἰσχροκέρδειαν τῶν ἱερέων καὶ ἀρχιερέων. Περιγράφων τὰ Χάσια τῆς Θεσσαλίας ἐν ἄλλοις σημειοῖ « Οἱ » ἱερεῖς τους εἶναι κἂν πρακτικοὶ εἰς τὰ ἐκκλη» σιαστικά, καὶ εἰμποροῦσαν νἆναι καὶ προκομ» μένοι, ἂν ἐλάμβαναν καὶ οἱ ἅγιοι ἀρχιερεῖς » κἄποια ἐπιμέλεια, τὸ ὁποῖο εἶναι καὶ ἀπαραί» τητό τους χρέος, μὰ αὐτοί, καθὼς καὶ ἄλλοῦ, » δὲν κιττάζουν παρὰ τὰ χειροτονικὰ μόνο, καὶ » νὰ γίνωνται καὶ πολλοί, διὰ νὰ πέρνουν καὶ ἡ » ἁγιωσύνη τους πολλά. Ἡ ἐκκλησία, ἂς τολμή» σω νὰ τὸ 'πῶ, ἐκατήντησε τὴν σήμερον ἕνα » μυστηριοπώλιο· τὸ ἐποιήσατε τὸν οἶκον τοῦ » πατρός μου οἴκ... κανένας δὲν τ' ἀκούει ».

Κατακρίνει τοὺς μοναχοὺς τοῦ Ἁγίου Ὄρους διὰ τὴν ἀμάθειαν αὐτῶν καὶ αἰσχροκέρδειαν. Εἰς ὅλα τὰ μοναστήρια « σχεδὸν εὑρίσκονται βιβλιο» θήκαις παλαιαῖς, μὲ διάφορα χειράγραφα βι» βλία, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πολλὰ καὶ τὰ καλλίτερα » ἐπῆραν οἱ Εὐρωπαῖοι· οἱ ἅγιοι πατέρες μικρὰ » φροντίζουν διὰ παρόμοια πράγματα ».

Ψέγει τὴν περιοδείαν τῶν μοναχῶν πρὸς ἀργυρολογίαν, « ἔργο ὁποῦ δὲν εἶνε ὄχι μόνο καλο» γερικό, ἀμὴ μήτε χριστιανικό, μήτε ἀνθρώ» πινο ». Ἂν ἦσαν, λέγει, καλοὶ καλόγεροι δὲν ἔπρεπε νὰ λαμβάνωσιν οὐδὲ τὰς ἐλεημοσύνας, ἃς προσφέρουσιν οἱ προσκυνηταί.

Συναισθανόμενος δὲ ὅτι ὡς ὢν κληρικὸς ἠδύνατο νὰ κατακριθῇ τοιαῦτα γράφων, ἐπιφέρει « Ὁ δεισιδαίμων καὶ ὑποκριτὴς θὰ στοχασθῇ » αὐτὰ ὁποῦ εἶπα ὡς λόγια ἑνὸς αἱρετικοῦ, ἑνὸς » ἀσεβοῦς· ὁ φωτισμένος ὅμως καὶ ἀληθινὸς χρι» στιανὸς δὲν θὰ τὰ στοχασθῇ τοιαῦτα· ὕστε» ρα ἐγὼ λέγω ἐκεῖνο ὁποῦ φρονῶ· ἐξομολογοῦμαι » τρόπον τινὰ τὰ φρονήματά μου 'μπροσθὰ εἰς ὅλο τὸν κόσμο. »

Ἀνερχόμενος εἰς τὴν γένεσιν τῶν Μονῶν λέγει ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ βασιλεῖς, « ἐσπούδαζαν νὰ » ἀποχτήσουν εἰς τὸ βασίλειό τους καλογέρους » πολλοὺς καὶ ἔχι στρατιώτας, νομίζωντας πῶς » μὲ τὸ κομποσχοῖνι ἤθελαν διώξῃ τὸν Ἄραβα » ἀπὸ τὸ μεσημβρινό, τὸν Τοῦρκο ἀπὸ τὸ ἀνα» τολικό, τὸν Σκύθη ἀπὸ τὸ βόρειο, καὶ τὸν Ἰτα» λὸ ἀπὸ τὸ ἑσπέριο. » Πιστεύει ὅτι ἡ πληθὺς τῶν Μονῶν ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς καταστροφῆς τοῦ Βυζαντίου· διότι ἐν κάνωνίᾳ « τῆς ὁποίας τὰ » μέλη δὲν εἶν' ἐξίσου ἐνεργά, κλίνει καὶ αὐτὴ » εἰς τὸν ἀφανισμό της.... εἰς μία τέτοια » πολιτεία ὁ ἀργὸς καὶ ξοδευτὴς εἶναι ἐχθρὸς τοῦ ἐνεργοῦ καὶ δουλευτοῦ. »

Ἐν τῇ γεωγραφίᾳ δὲ τῆς Ἰταλίας, Σικελίας, Ἱσπανίας ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἱεροκρητηρίων, κατὰ τῶν « παπάδων » καὶ « τῶν καλογέρων » τῶν χωρῶν τούτων ὡς συντελούντων εἰς καταστροφὴν μᾶλλον ἢ εἰς ὠφέλειαν. Δὲν ἐδίστασε δὲ παντάπασι ν' ἀναγράψῃ ὅτι καὶ εἰς τὴν ἅλωσιν τῆς Θεσσαλονίκης « ἐσυνήργησαν οἱ » ἁγιώτατοι πατέρες τοῦ Τζιαουσμοναστηριοῦ μὲ » τὸν τρόπο ὁποῦ τοὺς ὑπαγόρευσε ὁ δάσκαλός τους ὁ διάβολος τὴν προδοσία ».

(Ἕπεται συνέχεια). ΑΝΤ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

Η ΜΙΚΡΑ ΧΑΝΟΥΜΙΣΣΑ

Ὁδοιπορικὴ ἀνάμνησις.

Μεταξὺ τῶν ἐπιβατῶν, οὓς παρέλαβεν ἡ *Ὕδρα* ἐκ Πρεβέζης, ὁ μᾶλλον ἄξιος προσοχῆς καὶ διὰ τὴν πλουσίαν αὐτοῦ περιβολὴν καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀποσκευῶν, ἃς ἀπεκόμιζεν, ἦν τουρκαλβανός τις βέης ἀπερχόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῶν δύο ἀνηλίκων υἱῶν καὶ τῆς θυγατρός του, κόρης εἰκοσαετοῦς.

Τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἦτο πολύπτυχος φουστανέλλα, ἐρυθρὰ ἀργυροποίκιλτος *φέρμελη,* καινουργὲς *σελάχιον* ἀπαστράπτον ὅλον διὰ τῶν χρυσῶν αὐτοῦ παρυφῶν καὶ τῶν πολυτίμων πιστολίων καὶ χαντζαρίων, τὰ ὁποῖα περιεῖχεν· ὡς κάλυμμα δὲ τῆς κεφαλῆς ἔφερε τὸ ἐθνικὸν τῶν Ὀθωμανῶν γαστροειδὲς φεσάκιον. Ἡ φυσιογνωμία του ἦτο τραχεῖα, συνωφρυωμένη, καὶ τὸ βλέμμα του, στιλπνὸν καὶ κοπτερὸν ὡς ἡ ἀκωκὴ τῶν δαμασκηνῶν ἐγχειριδίων του, προσηλοῦτο, ἐκαρφοῦτο τοσοῦτον ἀπηνῶς ἐπὶ τῶν ἄλλων ὀφθαλμῶν ὡς ἂν ἤθελε νὰ τοὺς ἐξορύξῃ. Οἱ υἱοί του ἦσαν παιδάρια τὸ μὲν δεκαπενταετές, τὸ δ' ἕτερον δεκαετὲς ἴσως, μικρογραφίαι τοῦ ἰδίου πατρός,

νεοσσοὶ ἱέρακος μὴ ἀποπτάντες ἐπὶ τῆς φωλεᾶς των. Τὰ ἐνδύματά των ἦτο συνήθης εὐρωπαϊκὴ στολὴ ἐκ μολυβδοχρόου λινοῦ, ποικιλλομένη μόνον διὰ ζεύγους καινουργεστάτων τσαρουχίων. Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἔφερον ἐρυθρότατα φεσάκια, ἀμφότεροι δ' ἦσαν ἰσχνοὶ καὶ εὐμήκεις ὡς στελέχη.

Ἐνῷ ὁ πατὴρ καὶ οἱ δύο υἱοὶ ἐνησχολοῦντο εἰς τὴν ἀπὸ τῆς λέμβου παραλαβὴν καὶ τοποθέτησιν τῶν ἀποσκευῶν των, αἵτινες ἀπετελοῦντο κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ μεγάλων κοφφίνων, ἡ κόρη, περιβεβλημένη κυανῆν στολὴν μετὰ λευκῶν τριχάπτων, ἧς ἡ ποιότης ἐνεθύμιζε τὰ δόμινα τῆς ἡμετέρας ἀπόκρεω, κεκαλυμμένη τὴν μορφὴν διὰ πυκνοῦ πέπλου, ἀποκρύπτουσα ἔτι καὶ αὐτὰς τὰς χεῖρας χάριν εἰς τὰ χειρόκτια τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ἐκάθητο ἐπὶ χραστοῦ ἀκίμποδος παρὰ τὴν πρύμνην—ὀχὶ μόνη.

Αἱ μαῦραι δοῦλαί της, πέντε τὸν ἀριθμόν, εἶχον ἀκολουθήσει μέχρι τοῦ ἀτμοπλοίου προπέμπουσαι τὴν ἀγαπητὴν δέσποινάν των. Καὶ ἐνῷ ἐκείνη ἐκάθητο περίλυπος, συνεσταλμένη, ῥίπτουσα κύκλῳ ἐραστικὰ καὶ δειλὰ βλέμματα διὰ τῶν μόλις ἀποκεκαλυμμένων ὀφθαλμῶν της, αἱ πέντε μαῦραι, χαμαὶ καθήμεναι σταυροποδητὶ περὶ αὐτήν, ἀποκαλύπτουσαι ἀφροντίστως οὐ μόνον τὰς μορφάς, ἀλλὰ καὶ μέρος τῶν στέρνων αὐτῶν, προσβλέπουσαι θρασέως καὶ προκλητικῶς τοὺς λευκοὺς ἐπιβάτας, ἐφλυάρουν πλαταγοῦσαι τὰ παχέα χείλη των ἢ ἐκάπνιζον μικρά, κακότεχνα σιγάρα. Αἱ ἐσθῆτες αὐτῶν, ἐφ' ὧν ἀπετυποῦτο ἡ κλίμαξ ὅλων τῶν χρωμάτων καὶ τὰ ψευδόχρυσα ψέλλια καὶ ἐνώτια καὶ περιδέραια καθίστων ἀπαισιωτέρας ἐν τῇ ἀντιθέσει τὰς πλατείας καὶ μελαμβαφεῖς φυσιογνωμίας αὐτῶν μὲ τοὺς ὀδόντας των, λευκοὺς καὶ προέχοντας ὡς τὰ πλῆκτρα κλειδοκυμβάλου. Ἀπετέλουν δ' ἐν μέσῳ τῆς γαληνῆς θαλάσσης αὗται καὶ ἡ μικρὰ Χανούμισσα φανταστικὴν εἰκόνα ὡς σκηνὴν ἀπεσπασμένην ἀπὸ τὸ παραμύθιον ἐκεῖνο τῆς Βασιλοπούλας, ἣν περιεστοίχουν καὶ ἐφύλαττον ἄγρυπνα τέρατα, δράκοντες καὶ δρακόντισσαι.

B'

Τὸ ἀτμόπλοιον ἐσύριζε κατ' ἐπανάληψιν προσκαλοῦν τοὺς ἐπιβάτας, ὅσοι εἶχον ἐξέλθῃ εἰς Πρέβεζαν ἐπωφελούμενοι τῆς διώρου σταθμεύσεως αὐτοῦ, καὶ ὁ Βέης τοποθετήσας τὰς ἀποσκευάς του καὶ καταλιπὼν φύλακας αὐτῶν τοὺς δύο υἱοὺς ἐπλησίασε τὴν κόρην του ἵνα ἀναγγείλῃ, φαίνεται, πρὸς τὰς μαύρας δούλας ὅτι καιρὸς εἶνε νὰ ἀπέλθωσι, διότι εὐθὺς ἠγέρθησαν καὶ αἱ πέντε ὅπως ἀποχαιρετίσωσι τὴν κυρίαν των. Παρελαύνουσαι ἀνὰ μία πρὸ αὐτῆς ἐγονυπετοῦν καὶ κλίνουσαι μέχρι τοῦ δαπέδου τὴν κεφαλὴν καὶ διὰ τῆς παλάμης ἀπομάσσουσαι τὰς ἀποστιλβούσας ἐκ τῶν δακρύων παρειάς, κατεφίλουν τὸ δεξιὸν χειρόκτιον τῆς ὀθωμανίδος, καὶ μόνον μία, ἡ πρεσβυτέρα, ἐτόλμησε νὰ ἐναγκαλισθῇ καὶ ἀσπασθῇ αὐτὴν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Εἶτα ἔκλιναν πάλιν καὶ ἠσπάσθησαν τοῦ αὐθέντου τὴν τραχεῖαν χεῖρα καὶ διηυθύνθησαν πρὸς τὴν κλίμακα ὁδηγούμεναι ὑπὸ ναύτου λεμβούχου ἐνδεδυμένου διὰ τοῦ βαμβακεροῦ ἐκείνου ῥοδοχρόου πανίου, δι' οὗ ἐνδύομεν συνήθως τὰ ἀνάκλιντρά μας.

Ἡ μικρὰ Χανούμισσα ἦτο προδήλως λίαν συγκεκινημένη ἐκ τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Καὶ τὴν μὲν μορφὴν αὐτῆς οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ ἴδῃ, οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς κἄν, ἀλλ' αἱ νευρικαὶ συσπάσεις, αἵτινες ἐκλόνουν τὸ σῶμά της, ἐνῷ ἀπεχαιρέτιζε διὰ κλίσεως τῆς κεφαλῆς ἐπανειλημμένως τὰς ἀπερχομένας συντρόφους της, ἐμαρτύρουν ὅτι ἔκλαιε μετὰ σιωπηλῶν λυγμῶν.

Τὸ ἀτμόπλοιον ἀπῆρε τὴν ἄγκυραν καὶ ἀπέπλευσε τῆς Πρεβέζης. Λέγουσιν ὅτι μετὰ τὸν ἀπαράμιλλον Βόσπορον ἡ εἴσοδος τοῦ Ἀμβρακικοῦ κόλπου εἶνε ἀπὸ ἀτμοπλοίου ἡ ὡραιοτέρα παράκτιος θέα ἐκ τῶν τόσων ὡραίων τῆς Ἀνατολῆς. Ἀγνοῶ κατὰ πόσον ἡ ἀποδιδομένη ὑπεροχὴ κάλλους εἶνε δικαία, τοῦτο μόνον ἐκ πείρας γνωρίζω ὅτι τὸ πανόραμα τῆς γραφικωτάτης ἐκείνης ἀκτῆς, ἣν λούουσι τὰ γαλανώτερα ὕδατα τοῦ κόσμου, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄλση τῶν ἐλαιῶν, ἅτινα περικαλύπτουσιν αὐτὴν σκιερὰ καὶ μυστηριώδη καὶ στεφανοῦσι κορυφαὶ βουνῶν λαμπραὶ ὡς βασιλέων θρόνοι, ἐξεγείρει ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ θεατοῦ τὸ γλυκὺ καὶ μελαγχολικὸν συναίσθημα, τὸ ὁποῖον μόνον ἡ θέα ἐξόχως φυσικῶν καλλονῶν δύναται νὰ ἐξεγείρῃ, συναίσθημα, τὸ ὁποῖον εἶνε ἀφ' ἑνὸς ὥς τις νοσταλγία καὶ πόθος τοῦ ἀπολεσθέντος Παραδείσου τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐλπὶς γλυκεῖα περὶ ἀνακτήσεως αὐτοῦ ἐν τῷ μέλλοντι...

Ὑπὸ τοιούτου κλαυθμηροῦ, ἅμα καὶ μελῳδικοῦ βαυκαλήματος λικνιζομένη ἡ ψυχή μου ἐβυθίζετο εἰς τὸ γλυκύτατον τῶν ὀνείρων, εἰς τὸ ὄνειρον τῆς ἀγάπης. Καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου κατὰ μικρὸν ἐκαλύπτοντο ὑπὸ θολῆς σκέπης, καὶ ὅλη ἡ ἔκτασις τοῦ ἀπείρου, ἥτις ἐξετυλίσσετο πρὸ αὐτῶν, ἐστενοῦτο, συνεπυκνοῦτο εἰς μικρὰν εἰκόνα ἀγαπητῆς μορφῆς, ἥτις ἠωρεῖτο ὡς ἐλάχιστον ῥοδινὸν σύννεφον τῆς δύσεως φωτιζομένη ὑπὸ δύο ἀστέρων, τῶν ἰδίων αὐτῆς ὀφθαλμῶν...

— Ἐφέντη μ' ἐπαίρνεις ἕνα ῥακί;

Ἐστράφην αἴφνης συνελθών, καὶ ἐστράφην τόσῳ βιαίως ὥστε μικροῦ δεῖν ἀνέτρεψα διὰ τοῦ ἀγκῶνος τὸ ποτήριον, τὸ ὁποῖον μοὶ ἔτεινεν ὁ παρακαθήμενος Βέης.

Πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποστρέψω τὴν φιλόξενον προσφορὰν τοῦ ὀθωμανοῦ καὶ μάλιστα εἰς ὥραν τόσῳ κατάλληλον, πρὸ τοῦ γεύματος; Ἔλαβον τὸ ποτήριον καὶ ἐκένωσα αὐτὸ εἰς ὑγείαν του. Σπεύσας δ' ἐκεῖνος ἐπλήρωσεν αὐτὸ πάλιν ἐκ

μεγάλης φιάλης, ἣν ἐκράτει ἐν τῇ ἀγκάλῃ καὶ μοὶ ἀπέδωκε τὴν πρόποσιν.

Ὁμολογῶ ὅτι μεθ' ὅλας τὰς ἀγαθὰς διαθέσεις τοῦ Βέη ἡ γειτονία του δὲν μοι ἦτο καθ' ὑπερβολὴν εὐχάριστος. Ἀνησύχουν δ' ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς θέας τῆς κολοσσαίας ἐκείνης φιάλης τοῦ οἰνοπνεύματος, ἥτις μεταγγιζομένη κατὰ μικρὸν εἰς τὸν στόμαχον καὶ εἰς τὰ λογικὰ τοῦ κυρίου της ἠδύνατο ν' ἀνάψῃ φλόγας μίσους, ὀργῆς, ἐκδικήσεως — τίς οἶδε! Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ παρουσία τῆς νέας ὀθωμανίδος ηὔξανε τὴν ἀνησυχίαν μου. Ἐκάθητο πλησίον τοῦ πατρός της, σιωπηλὴ καὶ τεθλιμμένη πάντοτε, ὡς ἦτο δ' ἑπόμενον ὅλων τῶν ἐπιβατῶν οἱ ὀφθαλμοὶ προσηλοῦντο ἐπ' αὐτῆς ἐταστικοὶ μέχρις ἀδιακρισίας, καὶ πολλοὶ περιπατοῦντες δῆθεν ἄνω καὶ κάτω, ἔφερον τὸ βῆμα ἐγγύτατα αὐτῆς, ἤγγιζον σχεδὸν τὰ κράσπεδα τῆς ἐσθῆτός της. Ἀλλοίμονον ἂν ὁ ἄγριος τουρκαλβανὸς μὴ ἀρκούμενος εἰς τὰ βλοσυρὰ βλέμματα, δι' ὧν ἐκεραυνοβόλει τοὺς ἱεροσύλους, ἐζήτει λόγον διὰ τὴν ὕβριν! . . .

Χωρὶς νὰ ἔχω πολλὴν ὄρεξιν ὤφειλον ἐν τούτοις ν' ἀποτείνω πρὸς αὐτὸν φράσιν τινά :

— Καὶ μένετε εἰς τὴν Πρέβεζαν; ἠρώτησα.

— Ναί, ναί, εἴκοσι πέντε χρόνια κάθομ' ἐκεῖ.

— Καὶ τώρα πηγαίνετε 'ς τὴν Πόλι;

— Ναί, ἔχω κάτι δουλειαίς.

— Δὲν θὰ μείνετ' ἐκεῖ γιὰ πάντα;

— Ὄχι, θὰ γυρνάω 'ς ἕνα μῆνα πάλι 'ς τὴν Πρέβεζαν. Ἡ εὐγενεία σου ποῦ παγαίνεις;

— 'Σ τὰς Ἀθήνας. Ταξείδευσα τὸ καλοκαῖρι εἰς τὴν Ῥούμελη καὶ τώρα γυρίζω πάλι 'ς τὸ σπῖτί μου.

— Καὶ τί δουλειὰ κάνεις; Ῥωμιὸς εἶσαι· ἢ δικηγόρος θἆσαι ἢ γιατρός.

Ἐμειδίασα διὰ τὸ ἀπόφθεγμα, τὸ ὁποῖον ἐν μέρει ἦτο ἀληθές, ἀλλ' ἔσπευσα νὰ διαμαρτυρηθῶ :

— Δὲν εἶμαι οὔτε τὸ ἕνα οὔτε τὸ ἄλλο.

— Ἄμ τί κάνεις;

— Γράφω!

— Γραμματικός;...

— Ἀπάνω κάτω... δημοσιογράφος.

— Τί θὰ 'πῇ αὐτό;

— Γράφω εἰς ἐφημερίδες.

— *Γαζεταντζῆς*!... ἄφεριμ!... Γράφεις 'ς τὸ χαρτὶ ὅ,τι σοῦ κατέβη, τὰ περνᾷς 'ς τὴ *στάμπα* καὶ ὁ ντουνιᾶς τὰ διαβάζει μὲ ὀρθάνοικτα 'μάτια καὶ τὰ θαρρεῖ πῶς εἶνε ὅλο καὶ σοφία γεμᾶτα. Ὅ,τι θέλετε ἐσεῖς οἱ καλαμαρᾶδες κάνετε σήμερα. Τί νὰ τὰ κάνω τὰ χέρια μου, ποῦ εἶνε τὸ καθένα ὅσος εἶνε ἕνας ἀπὸ σᾶς ὁλάκαιρος, τί νὰ τὰ κάνω τὰ κουμπούρια μου ποῦ τρῶνε ἔξη δραμιῶν βόλι, τί νὰ τὸ κάνω τὸ γιαταγάνι μου ποῦ ξουρίζει καὶ τοῦ ντερβίση τὰ γένεια; Μὲ μιὰ κόλλα χαρτὶ καὶ μ' ἕνα παληοκοντύλι, μοῦ τὰ παίρνετε ὅλα ἐσεῖς καὶ μὲ δένετε καὶ 'πισθάγκωνα.

Καὶ ὁ Βέης ἐπεσφράγισε διὰ βαθέος στεναγμοῦ καὶ διπλοῦ ποτηρίου ῥακῆς τὸ παράπονόν του.

Ἠθέλησα νὰ ἀντιτείνω εἰς τοὺς λόγους του :

— Αὐτὸ ποῦ λέτε δὲν εἶνε σωστόν. Τί 'μπορεῖ νὰ κάμῃ κανεὶς χωρὶς τὴν δύναμιν τῶν ὅπλων, ἀλλὰ μόνον μὲ τὴν πέννα καὶ τὸ καλαμάρι;

Ἡ μορφή του κατέστη εἰρωνικὴ αἴφνης :

— Τί 'μπορεῖ; 'Μπορεῖ νὰ κάνῃ τὴ Θεσσαλία ῥωμαίϊκη, ὅπως τὴν κάνατε ἐσεῖς.

Προσέθηκε δ' εὐθὺς προσηνέστερος :

— Ἐγὼ τὸ ἀγαπῶ τὸ ῥωμαίϊκο. Μὰ τὸ ἤθελα πειὸ παλληκάρι. Ἤθελα νὰ 'ξοδεύῃ λιγώτερο μελάνι καὶ πλειότερο μπαρούτι. — Ἔλα! πιὲς ἕνα ποτήρι ἀκόμη νὰ κάνῃς ὄρεξι.

Ἀπεποιήθην εἰπὼν ὅτι δὲν εἶμαι συνειθισμένος εἰς τὸ οἰνόπνευμα.

— Καλαμαρᾶδες, καλαμαρᾶδες! ἐπέφερε μειδιῶν καὶ ἐκένωσεν αὐτὸς τὸ ποτήριον.

Στραφεὶς δ' εἶτα πρὸς τὴν παρακαθημένην κόρην ἀπέτεινε τουρκιστὶ τὸν λόγον καὶ ἔτεινε πρὸς αὐτὴν τὸ ποτήριον πλῆρες. Ἀμηχανοῦσα δ' ἐκείνη πῶς νὰ πίῃ χωρὶς ν' ἀποκαλύψῃ τὴν μορφὴν μέχρι τοῦ στόματος, προέτεινεν ὡς ἀσπίδα κατὰ τῶν ἀνδρικῶν βλεμμάτων τὸ ἀλεξήλιόν της ἠνεῳγμένον καὶ ἔκλεισε πάλιν αὐτὸ μόνον ὅταν ἀπέδωκε κενὸν τὸ ποτήριον.

— Ἄφεριμ, Ντοῦτσα! εἶπεν ὁ Τοῦρκος ἐναβρυνόμενος ἐπὶ τῇ φιλοποσίᾳ τῆς κόρης.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ χωρὶς νὰ θελήσω τὸ βλέμμα μου προσέπεσεν ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐσταμάτησε μίαν στιγμὴν ἐπὶ τοῦ μικροῦ κομψοῦ ποδός της περιβεβλημένου στιλπνὸν μέλαν ὑπόδημα, ὅπερ προέβαλλεν ὑπὸ τὴν ἐσθῆτα καὶ ἔκρουε μετ' ἀνυπομονησίας καὶ στενοχωρίας τὸ δάπεδον. Διέτρεξεν εἶτα ὅλην τὴν κυματοειδῆ γραμμὴν τοῦ σώματός της μέχρι τῶν δύο λαμπρῶν ὀφθαλμῶν οἵτινες μὲ παρετήρουν περιέργως.

Ἀνεσκίρτησα, ἐῤῥίγησα, ἡ ὄψις μου παρήλλαξεν αὐτοστιγμεί, ὥστε ὁ καλὸς ὀθωμανὸς ἀνησυχῶν μὲ ἠρώτησε τί ἔχω καὶ ἂν ἐζαλίσθηκα, καὶ ἂν θέλω ἐν ῥακὶ τὸ ὁποῖον κάμνει καλὸν εἰς τὸ στομάχι. Ἀπεποιήθην καὶ πάλιν, προφασισθεὶς δὲ ὅτι πηγαίνω νὰ ἡσυχάσω ἀπεμακρύνθην ἀφοῦ ἔῤῥιψα καὶ δεύτερον λαθραῖον βλέμμα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς μικρᾶς ὀθωμανίδος.

Ὄχι! δὲν ἦτο ἀπάτη!... οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι ὀφθαλμοί, οἱ ἔχοντες σχῆμα τέλειον ἀμυγδαλωτόν, οἱ περικλείοντες ἐντὸς τῶν μεταξίνων τριχάπτων τῶν βλεφαρίδων τῶν κόρην βελουδίνην καὶ λεύκωμα γαλακτώδους διαυγείας, οἱ ζωγραφοῦντες τὴν ἠρεμίαν λίμνης ἀντανακλώσης ἀκτῖνας ἡλίου δὲν ἦσαν ἄγνωστοι εἰς ἐμέ.

Ἦσαν αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἱ ὀφθαλμοί, οὓς μετὰ τόσου πόνου κατέλιπον ἀναχωρῶν ἐξ Ἀθηνῶν,

αὐτοὶ ἐκεῖνοι οὓς μετὰ τόσης χαρᾶς ἔσπευδον νὰ ἐπανίδω πάλιν. Ἡ συμπαθὴς ἔκφρασις, ἡ ἱλαρότης, ἀκόμη ἡ παράδοξος συστολὴ καὶ διαστολὴ αὐτῶν ἦσαν ἀπαράλλακτος. Ἐὰν ἔζων εἰς ἄλλους χρόνους καὶ ἄλλους καιρούς, θὰ ἐπίστευον ἴσως ὅτι ἤμην τὸ θῦμα μαγικῆς πλεκτάνης, ἀλλ' ἤδη ἐπειθόμην μόνον ὅτι ἤμην θῦμα ἁπλοῦ παιγνίου τῆς τύχης, ἁπλῆς συμπτώσεως ὁμοιότητος. Καὶ ἐνῷ ἡ αἰφνίδιος ταραχή μου κατεπραΰνετο κατὰ μικρόν, ἀνερριπίζετο ὅμως καὶ ἐκορυφοῦτο ἡ περιέργεια καὶ ἐπεθύμουν σφόδρα νὰ ἴδω μέχρι τίνος βαθμοῦ προέβαινεν ἡ σύμπτωσις τῆς παραδόξου ταύτης ὁμοιότητος ἢ περιωρίζετο εἰς μόνους τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἀλλ' ἵνα ἐπιτύχω τοῦτο ἔπρεπε νὰ πέσῃ τὸ κατάρατον *γιασμάκιον*. Πῶς θὰ τὸ κατώρθουν;

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

Γεώργιος Δροσίνης

ΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ

ΤΗΣ ΔΙΩΡΥΓΟΣ ΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Ἐξ ἐπιστολῆς φίλου τῆς «Ἑστίας», ἐπισκεφθέντος ἄρτι τὰ ἐπὶ τοῦ Ἰσθμοῦ τελούμενα ἔργα πρὸς κατασκευὴν τῆς διώρυγος, παραθέτομεν ἐνταῦθα τὸ ἑπόμενον ἀπόσπασμα, ἐν ᾧ ἐκτίθεται ἡ κατάστασις, εἰς ἣν νῦν εὑρίσκεται ἡ μεγάλη αὕτη ἐπιχείρησις:

Εἰς Κόρινθον ἔφθασα ἀργά· ἔφαγον καὶ ἐκοιμήθην καλῶς ἔν τινι νέῳ ξενοδοχείῳ, τὴν δ' ἑπομένην πρωΐαν εἶχον σκοπὸν νὰ ἀνέλθω εἰς παλαιὰν Κόρινθον, ἀλλ' ὁ καιρὸς ἐξηκολούθει τοσοῦτον βροχερός, ὥστε ἀνέβαλον εἰς ἄλλοτε τὴν ἐπίσκεψιν ταύτην. Περιερχόμενος λοιπὸν τὰς ὁδοὺς τῆς Κορίνθου παρετήρησα πλῆθυν ἐργατῶν, κατὰ τὸ πλεῖστον Ἰταλῶν, οἵτινες μοὶ ἐφαίνοντο διατεθειμένοι νὰ τείνωσι χεῖρα ἐπαίτου ἕνεκα ἐλλείψεως ἐργασίας, ἣν ἦλθον νὰ ζητήσωσι παρὰ τῇ Ἑταιρίᾳ τῆς τομῆς τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου, ἀλλὰ δὲν ἐγένοντο δεκτοί. Τότε μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ ἐπισκεφθῶ τὰ ἔργα τῆς τομῆς, καὶ ἀμέσως διὰ τῆς ἑτοίμου πρὸς ἀναχώρησιν ἁμαξοστοιχίας τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Πελοποννήσου ἀνεχώρησα διὰ Καλαμάκιον. Μόλις ἐξήλθομεν τῆς Κορίνθου, εἶδον ἐκεῖ πλησίον μεταξὺ Κορίνθου καὶ Λουτρακίου οἰκήματά τινα, τὰ ὁποῖα σχηματίζουσι τὴν νέαν πόλιν Ποσειδωνίαν, παρὰ τὸ στόμιον τῆς μελλούσης διώρυγος. Ἐκεῖ δὲ φθάσας κατῆλθον τῆς ἁμάξης καὶ μετέβην εἰς τὸ μέρος ὅπου ἄρχεται ἡ νέα διῶρυξ, εἶχον δὲ τὴν τύχην νὰ φθάσω καθ' ἣν στιγμὴν ἐγίνετο ἡ δοκιμὴ τῆς νέας βυθοκόρου, περὶ ἧς πάντες ἠκούσαμεν, καὶ τὴν ἐργασίαν τῆς ὁποίας ἀνυπομόνως πάντες περιμένομεν, ὅσοι ἐνδιαφερόμεθα περὶ ἐκτελέσεως ἔργων μεγάλων ἐν Ἑλλάδι, ὡς εἶνε ἡ διόρυξις τοῦ ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου. Ἡ βυθοκόρος ἦτο ἐν πλήρει ἐνεργείᾳ· τὸ πέριξ ἔδαφος ἐσείετο ἐκ τῆς μεγάλης δυνάμεως τῆς μηχανῆς, ἥτις μετὰ κρότου καὶ πατάγου ἀνέσκαπτε τὴν ὑπὸ τὴν θάλασσαν γῆν. Ἀλλ' αἴφνης τὸ σκάφος ἔκλινε πρὸς τὸ ἕτερον μέρος· ἤκουσα κραυγὰς τῶν ἐπ' αὐτοῦ ἐργατῶν καὶ εἶδον νὰ σταματήσῃ ἡ μηχανή. Πάλιν ἤρχισε νὰ ἐργάζηται, ἀλλὰ πάλιν ἕνεκα τῶν αὐτῶν λόγων ἐστάθη. Μετά τινας ἔτι ἀποπείρας ἐχούσας τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, ἀφοῦ συνέβη τι ἐντὸς τοῦ μηχανήματος, οὗτινος δὲν ἀντελήφθην, ἐσταμάτησεν ὁριστικῶς. Κύριος ἄγνωστος, ὅστις ἐθεᾶτο, ὡς ἐγώ, τὸ πείραμα, ἠθέλησεν, ἐπὶ τῇ παρακλήσει μου, νὰ μοὶ δώσῃ μερικὰς ἐξηγήσεις, ὅτι ἡ βυθοκόρος «drague Possidonia» ὡς τὴν ὠνόμαζε, πρὸ ἔτους εὑρίσκεται ἐκεῖ, καὶ ἤδη μετὰ πολλὰς ἐπισκευὰς καὶ τελειοποιήσεις ἐτέθη τέλος ἐν ἐνεργείᾳ, ἀλλ' ὅτι αἱ μέχρι τοῦδε γινόμεναι δοκιμαὶ ἀποδεικνύουσιν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἡ δέουσα ἰσορροπία, διότι τὸ ἕρμα δὲν εἶνε ἀρκετόν, ἢ τὸ σκάφος στενόν, καὶ ὅτι, ὅπως διορθωθῇ ἡ ῥιζικὴ αὕτη ἔλλειψις, καὶ δυνηθῇ νὰ ἐργασθῇ ὁ μηχανισμὸς οὗτος, ἐξ οὗ πολλὰ ἐλπίζει ἡ Ἑταιρία, θὰ παρέλθῃ καιρός, ἐὰν τῳόντι παρουσιασθῇ ἡ ἀνάγκη πλατύνσεως τοῦ σκάφους.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἀπεφάσισα νὰ διέλθω ὁλόκληρον τὴν γραμμὴν πεζός, ὅπως λάβω ἰδέαν τινὰ τῶν πρὸς τομὴν τοῦ ἰσθμοῦ ἐργασιῶν. Ἡ Ἑταιρία ἐκτὸς ἀναγκαιούντων οἰκημάτων καὶ ἐργοστασίων ἐν Ποσειδωνίᾳ κατεσκεύασε μικρὸν λιμένα διὰ δύο βραχιόνων ἐκτεινομένων ὑπὲρ τὰ 300 μέτρα ἀπὸ τῆς ἀκτῆς· ἔχει προσέτι ἐκεῖ σταθμὸν τηλεγραφικὸν καὶ τηλεφωνικόν, δι' οὗ συνομιλεῖ πρὸς τὰ ἐν Ἰσθμίᾳ, τῇ ἐν τῷ κόλπῳ Καλαμακίου παρὰ τὴν ἀντίθετον ἐκβολὴν τῆς διώρυγος πόλει, γραφεῖα αὐτῆς· ἐπίσης ἔχει καὶ σιδηρόδρομον ἐν ἐνεργείᾳ καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν ἀπὸ Ποσειδωνίας μέχρις Ἰσθμίας. Ἀναχωρήσας λοιπὸν ἐκεῖθεν πεζὸς μὲ ὅλην τὴν ἀδιάκοπον βροχὴν καὶ τὸ ἐπαισθητὸν ψῦχος ἠκολούθησα τὴν γραμμὴν τῆς διώρυγος. Ἡ θάλασσα εἰσέρχεται ἐκεῖ ἤδη περὶ τὰ 100 μέτρα εἰς τὴν ξηράν. Προχωρῶν διέκρινα ἀμφοτέρωθεν τὰ ἴχνη τῶν διὰ τὴν διώρυγα ἐργασιῶν τοῦ Νέρωνος συνιστάμενα εἰς ἀποχωματώσεις ἀμφοτέρωθεν, καὶ τὰ ὁποῖα συναντᾷ τις καθ' ὅλην τὴν γραμμήν, ἀποτελούμενα ἐκ φρεάτων, ἅτινα ἀνέσκαπτε πρὸς ἐξερεύνησιν πιθανῶς τῆς γεωλογικῆς καταστάσεως τοῦ ἐδάφους, μὴ ὑπαρχουσῶν τότε γνωστῶν τῶν διατρητικῶν μηχανῶν τῆς ἐποχῆς ἡμῶν. Προχωρῶν συνήντησα ἐργάτας τινὰς Μαυροβουνίους ἀνασκάπτοντας καὶ μεταφέροντας τὰ χώματα διὰ χειραμαξίων εἰς ἀπόστασίν τινα ἐκτὸς τῆς γραμμῆς· ὑψηλότερον συνήντησα καὶ ἄλλας ὁμοίας ὁμάδας Ἰταλῶν ἐργατῶν ἀνασκαπτόντων καὶ μεταφερόντων τὸ χῶμα διὰ μικρῶν χειροκινήτων ἁμαξίων κυλιομένων ἐπὶ σιδηρῶν ῥάβδων. Ἔφθασα οὕτω εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου ὁ σιδηρόδρομος Ἀθηνῶν—Πελοποννήσου διέρχεται τὴν γραμ-

μὴν τῆς διώρυγος, καὶ ὅπου πρόκειται, ὡς ἔμαθον, νὰ κατασκευασθῇ σιδηρᾶ γέφυρα χρησιμεύουσα εἰς τὴν διάβασιν τοῦ σιδηροδρόμου, ἁμαξῶν καὶ πεζῶν, 43 μέτρα ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἐκεῖ ἄρχεται σπουδαία ὄντως ἐργασία τῇ βοηθείᾳ σιδηροδρόμου. Ἀνέσκαψαν κατὰ μῆκος 2500 μέτρων, ἐὰν δὲν ἀπατῶμαι, τὸ ἄνω μέρος τῆς διώρυγος ἀπὸ 47 μέτρων μέχρι 78 ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Ἡ ἐργασία αὕτη, εἰς ἣν ἐνασχολοῦνται πολλαὶ ἑκατοστύες ἐργατῶν, καί τινες ἀτμομηχαναί, πλησιάζει εἰς τὸ τέρμα αὐτῆς. Κατὰ μέρος ὑπάρχει μικρὰ συνοικία ἐργατῶν. Ἐκεῖ ἀνεπαύθην ὀλίγον καὶ ἐπρογευμάτισα λιτότατα ἔξωθεν μαγειρείου παρέχοντος ἐλαίας, τυρὸν καὶ κρόμμυα, θαυμάζων ταὐτοχρόνως τὴν ἐργασίαν. Ἀπαύστως συρμοὶ σιδηροδρομικοὶ ἐκ 30 ἕως 40 ἁμαξῶν πεπληρωμένοι χωμάτων ἐξέρχονται ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς μεταφέροντες τὰ χώματα καὶ ἀποθέτοντες αὐτὰ μακρὰν τῆς γραμμῆς, μεταβάλλοντες δάση θαλερὰ εἰς ἐρήμους. Ἀφοῦ καθησύχασα τὸν στόμαχον καὶ ἐθέρμανα τὰ πεπηγότα μέλη παρὰ πυρὰν εὐεργετικὴν ἐπροχώρησα πάντοτε παρὰ τὴν γραμμήν, ἥτις σχηματίζει ἤδη βάραθρον μέχρι 30 μέτρων βάθους, καὶ ἔβλεπον πάσης ἐθνικότητος ἐργάτας μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ ἐν θέσεσι πολλάκις οὐχὶ ἀκινδύνοις ἐργαζομένους ὑπὸ τὴν βροχὴν καὶ τὸ ψῦχος ὑπὲρ τοῦ ἡμερησίου ἄρτου, τὸν ὁποῖον ἡμεῖς οἱ ἄλλοι θνητοὶ ἀπολαμβάνομεν μετὰ παντὸς εἴδους ἀπολαύσεων καθήμενοι ἀνέτως ἐν τοῖς θερμοῖς ἡμῶν οἰκήμασι. Μετ' ὀλίγον ἔφθασα εἰς ἄλλην συνοικίαν ἐργατῶν πολυάνθρωπον. Ἐκεῖ ὑπάρχει ξυλίνη γέφυρα προσωρινὴ διὰ τὴν ἁμαξιτὴν συγκοινωνίαν μεταξὺ Στερεᾶς καὶ Πελοποννήσου. Κατερχόμενος ἔφθασα εἰς σημεῖόν τι, ὅθεν φαίνεται ἡ θάλασσα τοῦ Αἰγαίου, ἡ Σαλαμίς, ἡ Αἴγινα, ἡ Στερεὰ ἀριστερόθεν καὶ ἡ Πελοπόννησος δεξιόθεν, ἔμπροσθεν δὲ εἰς τοὺς πόδας μου μία μικρὰ πόλις νέα, ἡ Ἰσθμία, καὶ πρὸς τὰ ἀριστερὰ τὸ Καλαμάκιον· θέαμα μαγευτικόν, τὸ ὁποῖον ἐλάμπρυνεν ἀκτὶς ἡλίου διολισθήσασα διὰ τῶν νεφῶν, τὰ ὁποῖα ἐκάλυπτον αὐτόν. Παρέμεινα ὀλίγον εἰς μέρος τι ἀπόκρημνον ἐπὶ τῆς γραμμῆς, ὅπου προσεπάθουν διὰ τοῦ ὕδατος ἐνεργοῦντος ὑπὸ ἰσχυρὰν πίεσιν νὰ κόψωσι τὸ σκληρὸν χῶμα· ἀλλὰ μὲ ὅλην μου τὴν διάθεσιν οὐδὲν εἶδον ἀποτέλεσμα, καὶ μόλον ὅτι δὲν εἶμαι μηχανικός, ἢ ἴσως ἐπειδὴ δὲν εἶμαι, ἐθεώρησα τὴν προσπάθειαν ταύτην ματαίαν καὶ γελοίαν. Κατελθὼν εἰς τὴν πεδιάδα ἔφθασα εἰς τὸ ἄκρον τῆς Ἰσθμίας, ὅπου πάλιν ὑπάρχει ἀρχὴ διώρυγος, διότι ἡ θάλασσα εἰσέρχεται ἤδη περὶ τὰ 300 μέτρα εἰς τὴν ξηράν. Ἐκεῖ εἶδον πολλὰ οἰκήματα ὡραιότατα ἐν εἴδει ἐπαύλεων, κόσμον ἐργατικόν, γυναῖκας καὶ παιδία ἀπολαμβάνοντα τὸν διαρρήξαντα πλέον τὰ νέφη ἥλιον. Εἶδον ἐν τῇ διώρυγι βυθοκόρον ὁμοίαν τῇ ἐν Ποσειδωνίᾳ, ἥτις θὰ ἔχῃ, ὑποθέτω, τὴν αὐτὴν πρὸς ἐκείνην τύχην. Ἔφθασα εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ σιδηροδρόμου Ἰσθμίας, ὅπου εἶδον ἐναποθηκευμένην μεγάλην ποσότητα ξυλείας καὶ γαιανθράκων. Κατελθὼν δὲ μέχρι τῆς ἀκτῆς εἶδον ὡραίαν ἔπαυλιν ἀνήκουσαν, ὡς ἔμαθον, εἰς τὸν ἐπιχειρηματίαν στρατηγὸν Τύρρ. Λέμβος μὲ μετέφερεν εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην τῆς διώρυγος· ζητήσας δὲ νὰ πληρώσω ἔμαθον, ὅτι ἡ μεταβίβασις γίνεται δωρεάν, ὅπερ ἐν ἀρχῇ μ' ἐξέπληξε, ἀλλὰ κύριός τις μεταβιβασθεὶς μετ' ἐμοῦ, ἰατρὸς τῆς ἑταιρίας, ὡς μοὶ εἶπε, μὲ ἐπληροφόρησεν, ὅτι ἡ ἑταιρία εἶνε ἐκ τῆς συμβάσεως ὑπόχρεως νὰ ἐνεργῇ τὴν μεταφορὰν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἑτέραν ὄχθην δωρεάν. Εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο εἶνε τὰ γραφεῖα, τὰ ἐργοστάσια, σταθμὸς τηλεγραφικός, σταθμὸς τῆς χωροφυλακῆς, ξενοδοχεῖα καὶ ἐμπορικὰ καταστήματα. Κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς διώρυγος κατεσκευάσθη, ὡς ἐν Ποσειδωνίᾳ, λιμὴν μικρὸς διὰ βραχίονος εἰσερχομένου ὡσαύτως 300 μέτρα εἰς τὴν θάλασσαν.

Ἡ γενικὴ ἐντύπωσις, ἣν μοι παρήγαγεν ἡ ἐκδρομὴ αὕτη, εἶνε, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ γίνεται ἐργασία σπουδαία ἀπολύτως, σχετικῶς ὅμως πρὸς τὸ μέγα ἔργον οὐχὶ ἀρκετή. Ὑπολογίζω εἰς 1,600,000 κυβικὰ μέτρα τὸ μέχρι τοῦδε ἐξαχθὲν ποσὸν χώματος, ὅπερ σχετικῶς πρὸς τὰ 9 ἢ 10 ἑκατομμύρια τοῦ ὅλου ἔργου καὶ σχετικῶς πρὸς τὸν χρόνον, ὁ ὁποῖος μέχρι τοῦδε παρῆλθεν, εἶνε βεβαίως ἐλάχιστα, καὶ νομίζω, ὅτι ἐὰν δὲν δοθῇ ὤθησίς τις εἰς τὴν ἐργασίαν, θὰ εἶνε καιρὸς νὰ σκεφθῶσιν οἱ μέτοχοι περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ἐπιχειρήσεως.

Ἐκ τῆς πόλεως Ἰσθμίας διὰ βορβόρου ἀχανοῦς μετέβην εἰς τὸ τέταρτον περίπου τῆς ὥρας ἀπέχον Καλαμάκιον, ἐξ οὗ τὴν ἐπιοῦσαν ἐπιβιβασθεὶς τοῦ ἀτμοπλοίου ἀφίχθην εἰς Πειραιᾶ ἄνευ τινὸς συμβεβηκότος, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Ἀθήνας ἐλαφρὸς τὸ βαλάντιον, βεβρεγμένος ὅμως ἀπὸ καταρροὴν πρώτης τάξεως, ἣν ἀποδίδω εἰς τὴν βροχερὰν τῆς προτεραίας περιήγησιν.

Γ. Π.

Κατὰ τὴν ἐνεργηθεῖσαν τῇ 31 Δεκεμβρίου 1883 ἀπογραφήν, ὁ πληθυσμὸς τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας ἀνήρχετο εἰς 29,000,625 κατοίκων, ὑπερτερῶν κατὰ 277,256 τὸν πληθυσμὸν τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1882. Μέχρι τῆς 1 Ἰανουαρίου 1884 ὁ πληθυσμὸς τῶν κυριωτέρων Ἰταλικῶν ἐπαρχιῶν ἦτο τοιοῦτος: τοῦ Πεδεμοντίου 3,115,285, τῆς Λομβαρδίας 3,749,169, τῆς Βενετίας 2,873,700, τῆς Τοσκάνης 2,246,499, τῆς Ρώμης 916,652, τῆς Νεαπόλεως 7,744,589, τῆς Σικελίας 3,005,983 κατοίκων.

ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΑΣ ΟΡΓΗΣ

Διήγημα

Α'

Οἱ ὑπηρέται τοῦ κυρίου καὶ τῆς κυρίας Ἐσκουδιὲ κατὰ τὴν ἐκ τοῦ θεάτρου ἐπάνοδον αὐτῶν παρετήρησαν μετ' ἐκπλήξεως ὅτι ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία δὲν εἶχον ἐπιστρέψει. Συνήθως, ὅταν ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία ἐγευμάτιζον ἐκτὸς τῆς οἰκίας ἐπέστρεφον περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν. Ἡ θαλαμηπόλος περιέμεινε. Κατὰ τὴν τρίτην ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον ὁ κύριος ἐπέστρεψε μόνος. Ἡ θαλαμηπόλος ἔκπληκτος ἠρώτησε, ποῦ ἦτο ἡ κυρία.

— Ἡ κυρία δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ. Εἰμπορεῖς νὰ κοιμηθῇς.

Τὴν ἐπιοῦσαν οἱ ὑπηρέται ἠγέρθησαν ἐνωρὶς διὰ νὰ ἔχωσι καιρὸν ν' ἀδολεσχήσωσιν ἐπὶ τοῦ περιστατικοῦ τούτου. Ἤρχισαν διηγούμενοι τὰ διατρέξαντα· τὴν προτεραίαν ἡ θαλαμηπόλος, ἥτις ἐγίνωσκεν ἕνα δραματικὸν συγγραφέα, εἶχε λάβει παρ' αὐτοῦ ἓν θεωρεῖον διὰ τὴν Κωμῳδίαν· γινώσκουσα δὲ ὅτι οἱ κύριοί της ἐγευμάτιζον ἐκτὸς τῆς οἰκίας, ἐζήτησε παρὰ τῆς κυρίας τὴν ἄδειαν νὰ ἐξέλθῃ μετὰ τῆς μαγειρίσσης. Ὁ κύριος, ὅστις ἦτο παρών, εἶπεν ὅτι δὲν θὰ ἐλάμβανεν ἀνάγκην τοῦ θαλαμηπόλου, καὶ ὅτι εἰμποροῦσαν νὰ συμπαραλάβωσι καὶ αὐτόν. Πάντες οἱ ὑπηρέται εἶχον ἀναχωρήσει κατὰ τὴν ἑβδόμην ὥραν, ἀφήσαντες τὴν κυρίαν ἐνδεδυμένην, ἑτοίμην νὰ ἐξέλθῃ, καὶ τὸν κύριον τελειόνοντα μίαν ἐπιστολήν. Δὲν μετέβησαν νὰ ζητήσωσιν ἅμαξαν· ἡ πλατεῖα εὑρίσκετο πλησίον καὶ οἱ δρόμοι ἦσαν στεγνοί. Ἀπ' ἐκείνης τῆς στιγμῆς οὐδὲν πλέον ἐγίνωσκον. Τί ἄρα συνέβη;

Ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Ἐσκουδιὲ εἶχον συζευχθῇ πρὸ ἑνὸς ἔτους. Ἦσαν εὔποροι ἀφοῦ κατῴκουν κατὰ τὴν νέαν συνοικίαν Μονσώ, ὡραῖον μικρὸν μέγαρον φιλοκάλως ηὐτρεπισμένον· ἄλλως δέ, ἦτο προφανὲς ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ἔλλειψις χρημάτων· οἱ προμηθευταὶ δὲν εἶχον ἀνάγκην νὰ παρουσιάσωσι δὶς τοὺς λογαριασμοὺς αὐτῶν, κατὰ δὲ τὰς ἐν τῇ τραπέζῃ συνδιαλέξεις οὐδεὶς ἐγίνετο λόγος περὶ χρηματικῶν ζητημάτων.

Ἀλλ' ὁ οἰκιακὸς βίος ἦτο ἐνίοτε θυελλώδης. Ὁ κύριος ἦτο πρᾶος, σιωπηλὸς καὶ ἰσχυρογνώμων· οὐδέποτε παρεφέρετο, ἀλλ' ὅταν ἅπαξ τῷ ἐπήρχετο κατὰ νοῦν νὰ μὴ θελήσῃ τι, ἦτο ἀδύνατον νὰ μεταπεισθῇ. Οἱ ὑπηρέται δὲν τὸν ἠγάπων, διότι ἦτο ψυχρός. Ἡ κυρία φυσικῶς ἦτο χαρακτῆρος ὅλως ἀντιθέτου· εἶχε πολλὰς ἰδιοτροπίας, ὧν τὴν ἱκανοποίησιν ἐπεδίωκεν ἐπιμόνως· ἔκαμνε σκηνάς, ἐκραύγαζεν, ἐθορύβει, ἐπὶ τέλους δὲ πάντοτε πρώτη ἐμειδία καὶ ἠσπάζετο τὸν σύζυγόν της. Ἦτο ζηλότυπος, δὲν ἠγάπα νὰ ἐξέρχηται ὁ σύζυγος αὐτῆς μόνος, ἰδίως τὰς ἑσπέρας, καὶ θὰ ἐπεθύμει, ἂν ἠδύνατο, ν' ἀναγινώσκῃ πάσας τὰς ἐπιστολὰς τὰς ὁποίας ἐκεῖνος ἐλάμβανεν· ἀλλ' ὁ σύζυγος ὑπερήσπιζεν ἐπιμόνως τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτοῦ, δὲν ἤθελε νὰ λέγῃ πόθεν ἤρχετο καὶ διετείνετο ὅτι ἦτο κύριος τῆς ἀλληλογραφίας του. Ἑνὶ λόγῳ οἱ δύο σύζυγοι κατὰ τὸ φαινόμενον ἐλατρεύοντο, ἀλλ' ὁ συζυγικὸς βίος δὲν ἦτο ἀμιγὴς δυσκολιῶν.

Ἐδέχοντο ὀλίγους, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ συγγενεῖς ἢ φίλους τοῦ κυρίου. Ἐνίοτε ἐγίνετο λόγος περὶ συγγενῶν τῆς κυρίας, ἀλλ' οὗτοι οὐδέποτε ἤρχοντο.

Οἱ ὑπηρέται, ἀφοῦ ἐσχολίασαν ὅλα τὰ περιστατικὰ ταῦτα, οὐδένα εὗρον λόγον δυνάμενον νὰ ἐξηγήσῃ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἡ κυρία εἶχε κοιμηθῇ ἐκτὸς τῆς οἰκίας. Ὁ θαλαμηπόλος, ἀνυπομονῶν, ἠρώτησε τὸν κύριον ἂν ἔπρεπε νὰ παραθέσῃ τὸ πινάκιον τῆς κυρίας καὶ πότε αὐτὴ θὰ ἐπέστρεφεν. Ἀλλὰ τῷ ἐδόθη ἀπάντησις·

— Ἐξακολούθησε νὰ κάμνῃς ὅ,τι κάμνεις πάντοτε, καὶ ἄφησέ με ἥσυχον.

Παρετέθη τὸ πινάκιον τῆς κυρίας διὰ τὸ πρόγευμα, εἶτα διὰ τὸ γεῦμα. Ἀπὸ τῆς ἐπιούσης δὲν παρετέθη πλέον.

Ὁ κύριος ἦτο σκυθρωπὸς καὶ σιωπηλός· ἀπουσίαζεν ὁλοκλήρους ἡμέρας. Δύο ἢ τρεῖς ἐκ τῶν ἐπισκεπτομένων συνήθως αὐτὸν ἠδυνήθησαν νὰ τὸν εὕρωσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν νὰ μάθωσι τί εἶπε πρὸς αὐτούς. Τὸ μυστήριον καθίστατο ἀφόρητον.

Ἡ θαλαμηπόλος ἐσκέφθη νὰ ἐρωτήσῃ τὴν συνάδελφον αὐτῆς εἰς τὴν οἰκίαν ὅπου ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Ἐσκουδιὲ ἔμελλον νὰ γευματίσωσι τὴν ἡμέραν τοῦ συμβεβηκότος· ἐπληροφορήθη δὲ παρ' αὐτῆς ὅτι τοὺς ἐπερίμενον μέχρι τῆς ὀγδόης ὥρας, καὶ ὅτι δὲν εἶδον αὐτούς. Ἴσως εἶχον γράψει, ἀλλὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἑσπέραν δὲν ἐλήφθη καμμία ἐπιστολή. Ἡ ἀπουσία τῆς κυρίας καθίστατο ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀνεξήγητος. Θὰ συνέβη τι ἔκτακτον ἀμέσως μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ὑπηρετῶν, ὅπως ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Ἐσκουδιὲ παραβῶσιν οὕτω τὴν ὑπόσχεσιν αὐτῶν. Καὶ ποῦ εἶχαν γευματίσει; Ὄχι βεβαίως εἰς τὴν οἰκίαν· ἄν, ἀφοῦ ἔμειναν μόνοι, ἀπεφάσιζον νὰ μὴ ἐξέλθωσι καὶ νὰ γευματίσωσι, θὰ μετεχείνουν τὰ ἐν τῷ ὀψοφυλακίῳ· ἀλλ' οὐδὲν ἐν αὐτῷ εἶχε μετακινηθῇ. Ἐκτὸς τούτου ἡ κυρία οὔτε ἀποσκευὰς εἶχε παραλάβει μεθ' ἑαυτῆς, οὔτε κιβώτιον, οὔτε ἓν κἂν σακκίδιον διὰ τὰ χρειώδη τῆς νυκτός. Εἶχεν ἀναχωρήσει μετὰ νυκτερινοῦ καλλωπισμοῦ καὶ δὲν εἶχεν ἐπανέλθει.

Ἡ ἱστορία διεδόθη ταχέως εἰς τὴν συνοικίαν. Ἐνδιέφερεν ἀμέσως τοὺς προμηθευτὰς τῆς οἰκίας, γνωρίζοντας τὸν κύριον καὶ τὴν κυρίαν Ἐσκουδιέ·

οὗτοι ἔλεγον ὅτι ἡ κυρία ἦτο χαριεστάτη, καὶ ὅτι δὲν θὰ ἦτο εὐτυχής. Ὡμίλησαν περὶ τούτου πρὸς τοὺς γνωρίμους αὐτῶν, ἡ δ' ὑπόθεσις διεσαλπίσθη. Ὁ λαὸς ἀγαπᾷ τὰ μυστηριώδη πράγματα, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ τῷ εἴπωσιν ἐπὶ τέλους τὸ μυστικόν· συγκατατίθεται νὰ καταστέλλῃ τὴν περιέργειαν αὐτοῦ κατὰ τὰς πράξεις ἑνὸς δράματος, γνωρίζει ὅμως ὅτι ἡ περιέργεια αὕτη θὰ ἱκανοποιηθῇ κατὰ τὴν πέμπτην πρᾶξιν. Θέλει νὰ μάθῃ τὴν τελευταίαν λέξιν τοῦ μυστηρίου.

Ἤρχισαν λοιπὸν ἐξετάζοντες τί ἀπέγινεν ἡ κυρία Ἐσκουδιέ· κατετρίβοντο εἰς εἰκασίας περὶ τῶν διατρεξάντων κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξαφανίσεως, μεταξὺ τῆς ἑβδόμης ἑσπερινῆς ὥρας καὶ τῆς τρίτης ὥρας τῆς πρωΐας. Παρετήρησαν τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου Ἐσκουδιὲ ὅταν ἐξήρχετο τῆς οἰκίας ἢ ἐπανήρχετο εἰς αὐτήν, καὶ εὗρον αὐτὸν λίαν σκεπτικόν. Ἐσχηματίσθησαν ὅμιλοι πρὸ τοῦ μεγάρου· συνεζήτουν τὰς πιθανὰς περιστάσεις τοῦ οἰκογενειακοῦ τούτου δράματος· ἀστεῖοι ἐπενόησαν ὁλόκληρον ἱστορίαν, τὴν ὁποίαν διηγοῦντο πρὸς τοὺς διαβάτας, ἠναγκάσθησαν δὲ οἱ χωροφύλακες νὰ μεσολαβήσωσιν ὅπως ἀνοίξωσι τὴν κυκλοφορίαν εἰς τὸ πλῆθος.

Οἱ σοβαροὶ τῆς συνοικίας, οἰκογενειάρχαι, ἀπεδοκίμαζον μὲν τὰς συναθροίσεις ταύτας, ἐφρόνουν ὅμως ὅτι ἡ δικαιοσύνη ὤφειλε ν' ἀναμιχθῇ εἰς τὴν ὑπόθεσιν· δὲν παρεδέχοντο ὅτι εἰς ἐξηυγενισμένην χώραν δύναταί τις νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν σύζυγόν του χωρὶς πρὸς οὐδένα νὰ δώσῃ λόγον. Οἱ πλούσιοι ἔχουσι σχέσεις μετὰ τῆς ἀστυνομίας καὶ οὐδόλως αὕτη ἀνησυχεῖ αὐτοὺς εἰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ὁ πτωχὸς θὰ συνελαμβάνετο ἀμέσως.

Ἀφ' ἑτέρου, ἠπόρουν διατί δὲν ἐφάνη εἰσέτι ἡ οἰκογένεια τῆς κυρίας. Δύναταί τις νὰ ἦνε δυσηρεστημένος μετὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀποχρῶν λόγος ν' ἀφίσῃ νὰ τὰ φονεύσωσι χωρὶς οὐδὲν νὰ εἴπῃ. Ἴσως οἱ γονεῖς τῆς κυρίας Ἐσκουδιὲ ἠγνόουν τὰ διατρέξαντα. Ἔπρεπε νὰ εὑρεθῇ τις διὰ νὰ τοὺς εἰδοποιήσῃ ἐξ οἴκτου.

Καὶ οἱ ὅμιλοι ἀνεσχηματίζοντο περὶ τὴν οἰκίαν, λαμβάνοντες στάσιν περιεργείας καὶ ἀπειλῆς· δὲν ἐλάμβανον πλέον ὑπ' ὄψιν τὰς προσκλήσεις τῶν χωροφυλάκων, ἐπειδὴ δὲ ἡ τάξις ἤρχισε διακινδυνεύουσα εἰς τὴν ὁδόν, ἡμέραν τινὰ ὁ ὑπαστυνόμος ἐπαρουσιάσθη παρὰ τῷ κ. Ἐσκουδιέ.

— Κύριε, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ ὑπάλληλος οὗτος, γίνεται ἀπό τινων ἡμερῶν πέριξ τῆς οἰκίας ὑμῶν δυσάρεστος θόρυβος, τοῦ ὁποίου δὲν ἐννοῶ καλῶς τὴν αἰτίαν. Ἐν πρώτοις ἀπέστειλα χωροφύλακας νὰ διαλύσωσι τὰς συναθροίσεις, ἀλλ' αὗται ἀνασχηματίζονται ἐφ' ὅσον διαλύουσιν αὐτάς, καὶ ἠναγκάσθην νὰ συλλέξω πληροφορίας περὶ τοῦ προκαλοῦντος αὐτὰς αἰτίου. Κυκλοφοροῦσι παράδοξοι φῆμαι, εἰς ἃς οὐδεμίαν δύναμαι ν' ἀποδώσω πίστιν· ἀλλ' ἐπεθύμουν νὰ ἠδυνάμην ν' ἀπαντήσω εἰς αὐτάς, χάριν καὶ τοῦ ἰδικοῦ σας συμφέροντος καὶ τῆς δημοσίας τάξεως, καὶ ἦλθον νὰ ζητήσω παρ' ὑμῶν ἐξηγήσεις τινάς, διὰ νὰ δυνηθῶ νὰ ἐνεργήσω ἐν γνώσει τῶν διατρεχόντων.

Ὁ ὑπαστυνόμος συνεπλήρωσε τὴν φράσιν αὐτοῦ μετά τινος δυσκολίας· περιέμενε νὰ τὸν διακόψωσιν ἀπὸ τῶν πρώτων λέξεων, καὶ δὲν εἶχε παρασκευάσει τὸν λόγον του. Ἀλλ' εὑρίσκετο ἐνώπιον ἀνθρώπου ἀπαθοῦς, ὅστις ἤκουσεν αὐτὸν μέχρι τέλους, χωρὶς ν' ἀνοίξῃ τὰ χείλη καὶ παρατηρῶν αὐτὸν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὅταν ὁ ὑπαστυνόμος ἐσίγησεν, ὁ κ. Ἐσκουδιὲ τῷ ἀπεκρίθη:

— Παρετήρησα πράγματι, κύριε ὑπαστυνόμε, συναθροίσεις πρὸ τῆς θύρας μου· ἀγνοῶ τί τὸ προκαλοῦν αὐτάς. Μέχρι τοῦδε οὐδεμίαν ὑπέστην ζημίαν, οὐδὲ κινῶ ἀγωγήν. Ἂν τοῦτο παρενοχλῇ τὴν κυκλοφορίαν ἐπὶ τῆς δημοσίας ὁδοῦ, ἂν ἐκ τούτου προέρχηται οἱαδήποτε διατάραξις τῆς ἡσυχίας τῆς συνοικίας, εἰς ὑμᾶς ἀπόκειται ἀναμφιβόλως νὰ λάβητε τὰ κατάλληλα μέτρα ἵνα παύσῃ ἡ τοιαύτη τῶν πραγμάτων κατάστασις. Τὸ ἐπ' ἐμοί, μεγάλως θὰ εὐχαριστηθῶ μὴ διερχόμενος πλέον διὰ τοσούτου πλήθους ὁσάκις θέλω νὰ εἰσέλθω ἢ νὰ ἐξέλθω.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ κ. Ἐσκουδιέ, συνεστάλη καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου αὐτοῦ ὡς ἄνθρωπος παύσας νὰ ὁμιλῇ.

— Ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σᾶς παρατηρήσω, κύριε, ἐπανέλαβεν ὁ ὑπαστυνόμος λίαν εὐγενῶς, ὅτι δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ παραταθῇ ἡ τοιαύτη κατάστασις. Αἱ ἐξ αἰτίας ὑμῶν προσκαλούμεναι συναθροίσεις δὲν προσέλαβον ἔτι χαρακτῆρα ἀνησυχαστικόν· εἶνε περιωρισμέναι καὶ τοπικαί· ἀλλ' ἂν δὲν διαλυθῶσι ταχέως, ἡ συγκίνησις δυνατὸν νὰ διαδοθῇ εἰς τὰς παρακειμένας συνοικίας, καθ' ἣν δ' ἡμέραν πληροφορηθῶσιν ὅτι ὑπάρχει ἐνταῦθα ἔναρξις συνταράξεως, θὰ ἔχητε ὅλους τοὺς Παρισίους ὑπὸ τὰ παράθυρά σας.

— Τῇ ἀληθείᾳ, θὰ λυπηθῶ, κύριε ὑπαστυνόμε, ἂν τοῦτο προξενήσῃ πρὸς τὴν κυβέρνησιν τὴν ἐλαχίστην δυσχέρειαν, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀποβλέπει ἐμέ. Ἂν γείνωσι ταραχαὶ ἐν τῇ ὁδῷ, ἔχετε εἰς τὴν διάθεσίν σας ὅπως τὰς προλάβητε ἢ τὰς καταστείλητε ἴλας χωροφυλάκων· ἂν αὗται δὲν ἀρκῶσι, δύνασθε νὰ προσκαλέσητε πεζικόν· ἂν δὲ τὸ κίνημα λάβῃ ἐπικινδύνους διαστάσεις, εἶμπορεῖ νὰ γείνῃ χρῆσις τοῦ τηλεβόλου. Ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ τίνος ἕνεκεν κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν ἀπευθύνεσθε πρὸς ἐμέ. Τί θέλετε νὰ πράξω ἐγώ;

— Ἀφοῦ μ' ἐρωτᾶτε, κύριε, θὰ σᾶς τὸ εἴπω· τὴν συγκίνησιν τοῦ πλήθους, τοῦ ὁποίου καὶ ἡμεῖς αὐτὸς παρετηρήσατε τὴν ἀσυνήθη παρουσί-

αν εἰς ὁδὸν συνήθως ἥσυχον, προκαλεῖ ἡ ἐξαφάνισις τῆς κυρίας Ἐσκουδιέ. Ἀγνοῶ τί τὸ προκαλέσαν τὴν κυκλοφοροῦσαν φήμην, ἀλλὰ διηγοῦνται, ὅτι ἀπὸ πολλῶν ἡμερῶν ἡ κυρία Ἐσκουδιὲ δὲν ἐνεφανίσθη εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς· προβαίνουσι μάλιστα μέχρι τοῦ νὰ σᾶς κατηγορῶσιν ἐπὶ ἐγκλήματι. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι αἱ φῆμαι αὐταὶ εἶνε ὅλως ἀπίθανοι. Ἀλλ' ἂν εὐαρεστῆσθε νὰ μοὶ δώσητε ἐξηγήσεις τινὰς περὶ τῆς ἀπουσίας τῆς συζύγου σας, θὰ ἠδυνάμην νὰ διαψεύσω τὰς διατρεχούσας φήμας, νὰ καθησυχάσω τὴν δημοσίαν γνώμην, καὶ νὰ καταπραΰνω δυσάρεστον ταραχήν.

Ὁ κ. Ἐσκουδιὲ ἠγέρθη, καὶ διὰ φωνῆς βραχείας ἐπεράτωσε τὴν ἐπίσκεψιν, εἰπὼν τὰ ἑξῆς:

— Κύριε ὑπαστυνόμε, δὲν ἔχω νὰ σᾶς δώσω ἐξηγήσεις διὰ τὴν ἐξαφάνισιν τῆς κυρίας Ἐσκουδιέ. Ἡ μὴ παρουσία τῆς συζύγου μου ἐνταῦθα δὲν ἀποτελεῖ καμμίαν παράβασιν τῶν νόμων καὶ τῶν ἀστυνομικῶν διατάξεων· ἂν δὲ μὲ κατηγορῶσι δι' ἔγκλημα, εἰς τὴν δικαστικὴν ἀρχὴν ἀπόκειται νὰ συλλέξῃ τὰς περὶ τούτου ἀποδείξεις.

Ὁ ὑπαστυνόμος μετὰ τοῦτο ὤφειλε ν' ἀποσυρθῇ· οὐδεμίαν ἐκ τῆς ἐπισκέψεως αὐτοῦ ἔλαβε πληροφορίαν δυναμένην νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν κοινὴν περιέργειαν· ἀλλ' ὅπως ἀπαλλαγῇ τῆς εὐθύνης, συνέταξε λεπτομερῆ ἔκθεσιν περὶ τῶν λεγομένων ἐν τῇ συνοικίᾳ, περὶ τῆς συνεντεύξεως ἣν ἔλαβε μετὰ τοῦ κ. Ἐσκουδιέ, καὶ περὶ τῆς διατάξεως τῶν μερῶν· οὗτος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος δικαστικὸς φάκελλος.

Ὁ τύπος δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ ἐπὶ πολὺ ἀδιάφορος εἰς τὸν διατρέχοντα. Ἤδη οἱ διευθυνταὶ ἐφημερίδων τινῶν εἶχον λάβει παρὰ τῶν συνδρομητῶν αὐτῶν ἐπιστολάς, διὰ τῶν ὁποίων παρεπονοῦντο, ὅτι ἐν τῇ ἐφημερίδι αὐτῶν δὲν ἐγένετο καθόλου μνεία περὶ συμβάντων καὶ ἐγκλημάτων γενομένων κατὰ τὴν συνοικίαν Μονσώ· ὡσὰν ὅλη ἡ δημοσιογραφία νὰ ἦτο προωρισμένη διὰ τὰς κεντρικὰς συνοικίας καὶ διὰ τινα προνομιοῦχα προάστειᾳ, τὰ δὲ ἄλλα μέρη τῆς πόλεως νὰ μὴ εἶχον δικαίωμα νὰ προσφέρωνται πρὸς αὐτὰ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Ἀλλ' ἅμα ἡ ὑπόθεσις ἔγεινε ἀντικείμενον ἀστυνομικῆς ἐκθέσεως, αἱ ἐφημερίδες ἤρχισαν ἀναφέρουσαι περὶ αὐτῆς, τὸ πρῶτον δι' ὑπαινιγμῶν· οὕτω περιωρίζοντο γράφουσαι, ὅτι ἡ πλουσιωτέρα τῶν νέων συνοικιῶν κατείχετο ὑπὸ ζωηρᾶς συγκινήσεως συνεπείᾳ τῆς αἰφνιδίας καὶ ἀνεξηγήτου ἐξαφανίσεως νέας γυναικός, ἀνηκούσης εἰς τὴν καλλιτέραν κοινωνίαν, ἀλλ' ὅτι δὲν ἐπεθύμουν νὰ γείνωσι προώρως ἠχὼ σοβαρῶν κατηγοριῶν, ἀθορύβως διατυπουμένων. Τὴν ἐπιοῦσαν μία ἐφημερίς, τολμηροτέρα ἢ ἔχουσα μεγαλειτέραν ἀνάγκην χρημάτων, ἐδημοσίευσεν ἀρχικὰ στοιχεῖα καὶ ὁλόκληρον τὸ ὄνομα τῆς ὁδοῦ, ἐπὶ τῇ αἰσχροκερδεῖ ἐλπίδι, ὅτι ἡ οἰκογένεια θὰ ἤρχετο ἴσως νὰ τὴν παρακαλέσῃ ἵνα μὴ γράψῃ πλειότερα. Τὰς λεπτομερεστέρας δὲ πληροφορίας ἐδημοσίευσεν ἡ *Μικρὰ Ἐφημερίς*, εἷς τῶν συντακτῶν τῆς ὁποίας ἦτο σχετικὸς τοῦ δραματικοῦ συγγραφέως τοῦ δόντος τὸ θεωρεῖον πρὸς τὴν θαλαμηπόλον· οὗτος ἠδυνήθη διὰ τοῦ τρόπου τούτου νὰ σχετισθῇ μετ' αὐτῆς, χάρις δὲ εἰς τὰς πληροφορίας, ἃς ἡ κολακευθεῖσα θαλαμηπόλος τῷ ἔδωκεν, ἠδυνήθη ν' ἀναγγείλῃ πρὸς τοὺς ἀναγνώστας αὐτοῦ, ὅτι ἡ νέα γυνὴ ἐκαλεῖτο Λεονώρα, ὁ δὲ σύζυγος αὐτῆς Γουσταῦος, περιέγραψε τὰ ἔπιπλα καὶ ἔδωκε πληροφορίας τινὰς περὶ τῶν ἕξεων τῆς οἰκίας.

Οἱ γονεῖς τῆς κυρίας Ἐσκουδιὲ ἀνέγνωσαν τυχαίως τὴν ἐφημερίδα ταύτην, ὁ δὲ πατήρ, ὁ κ. Σαμπιών, σπεύσας εἰς τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀποτόμως·

— Τί ἔκαμες τὴν θυγατέρα μου;

— Δὲν τὴν ἔκαμα τίποτε, κύριε.

— Ποῦ εἶνε;

— Δὲν ἠξεύρω.

— Τότε, δὲν θέλεις νὰ εἴπῃς τίποτε;

— Ὄχι, κύριε.

Ὁ κ. Σαμπιὼν ἐννόησε πάραυτα ὅτι θὰ ἔχανε τὸν καιρόν του ἐπιμένων· ἠρώτησε τοὺς ὑπηρέτας, ἐπαρουσιάσθη εἰς τὸν ὑπαστυνόμον, ἀφοῦ δὲ συνέλεξεν ὅλας τὰς δυνατὰς ἐνδείξεις, μετέβη παρὰ τῷ διευθυντῇ τῆς ἀστυνομίας.

Οὗτος τῷ ἐξήγησεν ἡσύχως, ὅτι καθ' ἑκάστην γυναῖκες ἐξαφανίζονται ἐκ τοῦ συζυγικοῦ οἴκου· εἶχε μάλιστα τὴν εὐγένειαν νὰ τῷ κοινοποιήσῃ στατιστικήν, συνταχθεῖσαν μετὰ μεγάλης προσοχῆς ὑπό τινος γραμματέως τῆς ἀστυνομίας, ἐξ ἧς προέκυπτεν ὅτι ὁ μέσος ὅρος τῶν ἐξαφανίσεων κατ' ἔτος διὰ τὰς ἀπὸ εἴκοσιν ἑνὸς μέχρι τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν γυναῖκας ἦτο πολὺ ὑπέρτερος διὰ τὰς νεωτέρας ἢ τὰς πρεσβυτέρας.

Ὁ πατὴρ περίλυπος διεμαρτυρήθη κατὰ τῆς ὑποθέσεως, ἣν ὑπηνίσσετο ἡ κοινοποίησις αὕτη· ἠγγυᾶτο περὶ τῆς θυγατρός του· ἄλλως δέ, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι ἐγκατέλειψεν ἑκουσίως τὸν σύζυγόν της, θ' ἀνήγγελλε τὴν πρόθεσιν αὐτῆς ἢ θὰ ἐξήγει τὴν φυγήν της· θὰ παρελάμβανε τὰς ἀποσκευάς της, ἰδίως δ' ὁ σύζυγος δὲν θ' ἀπεδέχετο τὴν ἀναχώρησιν ταύτην μετὰ τόσον ἀπιστεύτου ἐγκαρτερήσεως. Ἀλλ' ὁ διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας προέβαλε τὸ ἑπόμενον δίλημμα.—Ἢ ἡ κυρία θυγάτηρ σας ἀνεχώρησεν ἑκουσίως, καὶ τότε θὰ σᾶς διευθύνω πρὸς τὸν διευθυντὴν τῆς δημοτικῆς ἀστυνομίας, ὅστις θὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσίν σας ὑπαλλήλους ἐξῳκειωμένους πρὸς τὰς τοιαύτας ἀναζητήσεις. Θὰ δαπανήσετε οὕτω χιλιόφραγκά τινα χαρτονομίσματα, ἀλλ' ἀμφιβάλλω περὶ τῆς ἐπιτυχίας ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως πάσης ἐνδείξεως. Ἢ ὑπάρχει κακούργημα, ὡς φαίνεσθε πιστεύον-

τες, ἀλλὰ δὲν ἔχω ἐπαρκῆ στοιχεῖα διὰ νὰ διατάξω αὐθορμήτως τὴν ἔρευναν αὐτοῦ· εἰμπορεῖτε ὅμως ν' ἀποταθῆτε πρὸς τὸν εἰσαγγελέα, ὅστις, ἐπὶ τῇ καταγγελίᾳ θὰ θέσῃ εἰς κίνησιν τὸν μηχανισμὸν τῆς δικαιοσύνης.

Τοῦτο ἦτο πολὺ σοβαρόν· ἀλλ' ὁ δυστυχὴς πατήρ, ἀφοῦ συνεσκέφθη περὶ τοῦ πρακτέου μετὰ τῆς συζύγου του καί τινων φίλων, ἀφοῦ ἀπέστειλε παρὰ τῷ κ. Ἐσκουδιὲ τὸν συμβολαιογράφον τῆς οἰκογενείας, ὅστις καὶ οὗτος οὐδεμίαν κατώρθωσε νὰ λάβῃ πληροφορίαν, ἀπεφάσισε νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν δικαιοσύνην.

(Ἕπεται συνέχεια.) (Μετάφρασις.)

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ Paolo Mantegazza]

Συνέχεια· ἴδε σελίδα 127.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Ὁ Guyon εἴς τι βιβλίον ἐπιγραφόμενον *Κάτοπτρον τῆς καλλονῆς* (Miroire de beauté) ἔγραψεν εἰς παλαιὰν γαλλικὴν γλῶσσαν, ὅτι αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς διὰ νὰ ἦνε ὡραῖαι πρέπει νὰ ἔχωσι τὰς ἑξῆς ἰδιότητας:

Sur le devant principalement, doivent estre crespeux et frisez, de médiocre longueur aux hommes, et aux filles et femmes, longs, copieux, de couleur blonde comme l'or, ondés et reluisans. »

« Αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς εἰς τὰ ἔμπροσθεν κυρίως πρέπει νὰ ἦνε οὖλαι καὶ βοστρυχίζουσαι, εἰς μὲν τοὺς ἄνδρας μετρίως μακραί, εἰς δὲ τὰς κόρας καὶ τὰς γυναῖκας μακραί, ἄφθονοι, χρώματος ξανθοῦ ὡς τὸν χρυσόν, κυματοειδεῖς καὶ στίλβουσαι». (Cours de médecine, ἐν ᾧ περιέχεται καὶ ἡ πραγματεία Miroire de beauté et santé corporelle, par L. Guyon, 1664).

Ὁμολογῶ, ὅτι δὲν εἶμαι τόσον ἀπαιτητικός. Ὁ Ἀπόλλων ὅστις προκειμένου περὶ καλλονῆς ἦτο καλὸς κριτής, προετίμα τὸν Νάρκισσον μὲ τὴν ξανθὴν κόμην. Τῆς Κίρκης ἡ κόμη εἶχε τὸ χρῶμα τοῦ ἡλίου. Καὶ ὁ Ἔρως εἶχε τὰς τρίχας ξανθάς. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ δικαιῶ τὸν Ἀπόλλωνα, λατρεύοντα τὴν Κίρκην καὶ τὸν Ἔρωτα, ἀλλὰ συμφωνῶ καὶ πρὸς τὸν Ὁράτιον ὑμνοῦντα τὸν Λύκαν μὲ τὰς μελανὰς τρίχας, καὶ πρὸς τὸν Ἀπουλήϊον ἐγκωμιάζοντα τῆς ὡραίας Φωτίδος τοὺς ὡς τὸν ἔβενον μελανοὺς βοστρύχους. Ἐπὶ πᾶσι δ' ἐπαινῶ τὸν Σολομῶντα ὑπερυψοῦντα εἰς τὸ πρόσωπον τῆς ὑπ' αὐτοῦ θαυμαζομένης γυναικὸς κόμην μελανὴν ὡς πτέρυγα κόρακος.

Δύνανται νὰ ὑπάρξωσι τρίχες τῆς κεφαλῆς ὡραιόταται ξανθαί, κασταναί, μελαναί, καὶ ἀκόμη ἐρυθραί, χωρὶς νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν χιλίων χρωματισμῶν μεταξὺ τῶν κλασικῶν τούτων χρωμάτων. Δύνανται νὰ ἦνε ὡραιόταται αἱ τῆς κεφαλῆς τρίχες εἴτε εἶνε οὖλαι ἢ λεῖαι, βοστρυχώδεις ἢ μή. Ἀρκεῖ μόνον νὰ ἦνε ἄφθονοι, νὰ μὴ ἦνε πολὺ σκληραί, νὰ ἦνε εὐκαμπτοι καὶ ἐλαστικαί, καὶ πρὸ πάντων νὰ μένωσι μέχρι τοῦ ἐσχάτου γήρατος εἰς τὴν τιμητικὴν θέσιν των, γινόμεναι λευκαὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον καὶ μόνον μετὰ τὸ τεσσαρακοστὸν ἔτος, τὸ μοιραῖον ἐκεῖνο ἔτος μεθ' ὃ δέον νὰ ὑπομείνωμεν τὴν φαλακρότητα καὶ πολλὰς ἄλλας δυσμορφίας.

Ὁ ἀνὴρ κόπτει τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἐνοχλῶσιν αὐτὸν εἰς τὴν δραστηρίαν καὶ ἀγωνιώδη ζωήν του. Ἄλλοτε κόπτει αὐτὰς κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ συρμοῦ. Καλὸν εἶνε ἡ ἀποκοπὴ αὕτη νὰ γίνεται πάντοτε κατὰ τὰς θερμοτέρας ἡμέρας ἢ ὥρας τοῦ ἔτους, ἢ ὅταν αἰσθανώμεθα ἑαυτοὺς εὐεκτοῦντας καὶ ἐν πλήρει ὑγείᾳ. Πολλοὶ ὑποκείμενοι εἰς ἡμικρανίας ἢ εἰς ἄλλας νευραλγίας, προκαλοῦσι σπουδαίας προσβολὰς ἐκ τῶν παθήσεων τούτων, ἀπροσέκτως κείροντες τὴν κεφαλὴν ἐν ἡμέραις ὑγραῖς ἢ ψυχραῖς.

Ἐπίσης δὲν συμφέρει νὰ κόπτωνται αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς μετὰ ἄφθονον γεῦμα, οὔτε νὰ ξυρίζωνται αὗται διὰ μιᾶς, ὅταν συνήθως φέρωνται πολὺ μακραί. Ὁ Percy ἐσημείωσε πολλὰς περιπτώσεις ἐνοχλήσεων ἐν τῷ γαλλικῷ στρατῷ, ὅταν οἱ στρατιῶται ἔπρεπεν ἄνευ ἀναβολῆς νὰ περικόψωσι τὸν μέγαν ὀπίσθιον πλόκαμον, καὶ νὰ κτενισθῶσι κατὰ τὸν συρμὸν τὸν καλούμενον τοῦ *Τίτου*.

Αἱ ἐκ τοῦ προχείρου ἄτακτοι καὶ ὑπερβολικαὶ ἀποκοπαὶ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς ἐρεθίζουσι καθ' ὑπερβολὴν τὸ δέρμα, καὶ δύναται ἐκ τούτου νὰ προκύψῃ πυρετὸς ἐπικίνδυνος εἰς τὰ πολὺ ἀδύνατα ἢ ἐκ σπουδαίας νόσου ἀναρρωνύοντα πρόσωπα. Εἰς τοὺς ἀρρώστους ἀνάγκη νὰ χρίωμεν τὴν κόμην συχνάκις καὶ νὰ διαλύωμεν αὐτὴν εἰς πολλοὺς μικροὺς πλοκάμους, ὅπως προλάβωμεν τὴν ἐκτράχυνσιν τῶν τριχῶν, ἥτις θὰ καθίστα ἀναπόδραστον κατόπιν τὴν ἐντελῆ ἀποκοπὴν αὐτῶν.

Εἰς πολλὰς χώρας ἐπικρατεῖ εἰσέτι ἡ πρόληψις, ὅτι ἀποκοπτομένων ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς τῶν κορασίδων καὶ τῶν νεανίδων, γίνονται αὗται μακρότεραι, ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας διὰ τοῦ τρόπου τούτου συμβαίνει αἱ τρίχες νὰ μὴ ἀνακτῶσι πλέον τὸ μῆκος, τὸ ὁποῖον θὰ εἶχον φυσικῶς. Αἱ ὡραιότεραι κόμαι εἶνε αἱ ἀρχικαί. Ὁ Cazenave παρετήρησεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου γεγονὸς λίαν ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον καταδεικνύει τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Οὗτος ἐγνώριζε τρεῖς ἀδελφάς, ἐπίσης εὐμόρφους, ξανθάς,

ἐχούσας δὲ δασεῖαν κόμην. Εἰς δύο ἐξ αὐτῶν αἱ κόμαι ἀπεκόπησαν κατὰ τὸ δεύτερον στάδιον τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Τῆς τρίτης τὴν κεφαλὴν οὐδέποτε ἐπεσκέφθη ἡ ψαλλίς. Καὶ ὅμως εἶχε λαμπρὰν κόμην, ἥτις διέφερε τῆς τῶν δύο ἄλλων ἀδελφῶν μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι ἦτο ὡραιοτέρα. Καὶ τῷ ὄντι τινὲς τῶν τριχῶν αὐτῆς εἶχον μῆκος μέτρου 1, 62, λέγω *μέτρου ἑνὸς καὶ ἑξήκοντα δύο ὑφεκατομέτρων*. Ὅταν εἰς τὰς νεάνιδας θέλωμεν νὰ διορθώσωμεν τὰς ἄκρας τῶν τριχῶν, ἀνάγκη νὰ περικόπτωμεν αὐτὰς μόνον κατ' ὀλίγα ὑφεκατόμετρα.

Ἡ εὐκαμψία, ἡ ἐλαστικότης, ἡ λαμπρότης τῶν κομῶν, εἶνε πλεονεκτήματα φυσικά σχεδὸν πάντοτε ἐν ἁρμονίᾳ διατελοῦντα πρὸς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν καὶ πρὸς τὴν κατάστασιν τῆς ὑγείας ἑκάστου, ἀλλὰ καὶ ἡ τέχνη δύναται νὰ ἐπεμβῇ εἰς τοῦτο καὶ νὰ δώσῃ τὴν γνώμην της.

Τινὲς ἔχουσι πολὺ ξηρὰς τὰς τρίχας, αἵτινες βιαζόμεναι ὑπὸ τῶν κτενίων θραύονται εὐκόλως, καὶ αἱ ἄκραι αὐτῶν διχοτομοῦνται. Εἰς ταύτην περίπτωσιν ἀλλοίμονον εἰς τὴν τολμηρὰν ψαλλίδα, ἥτις θὰ θελήσῃ νὰ θεραπεύσῃ τὸ κακὸν ἀποκόπτουσα τὸν ἄρρωστον. Αἱ νέαι ἄκραι θὰ διχοτομηθῶσιν αὖθις καὶ ἐπ' ἄπειρον, ἐὰν αἱ ψαλλίδες θελήσωσι νὰ ἐπαναλάβωσι τὴν ἔφοδον.

Ἄλλοτε ἡ ξηρασία τῶν κομῶν ἐπιπλέκεται μετ' ἄλλου φαινομένου ἔτι ὀχληροτέρου, τὸ ὁποῖον εἶνε ἡ πτῶσις μικρῶν λεπτῶν καὶ ἀλευροειδῶν λεπίδων, ῥυπαινουσῶν τὰ φορέματα καὶ ὅλα τὰ πράγματα.

Ἀλλὰ τὸ χείριστον εἶνε τὸ κακὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον οἱ μὲν ἰατροὶ ἀποκαλοῦσιν *σμηγμόρροιαν ξηρὰν* (seborrhea sicca) ἢ *σμηγμόρροιαν λεπιδωτὴν* (seborrhea-squamosa), συνώνυμον τοῦ *defluvium capillorum*, τὴν κοινῶς καλουμένην πτῶσιν τῶν τριχῶν. Εἰς τὰ παιδία τὸ φαινόμενον τοῦτο δύναται νὰ ἦνε φυσικόν, ἢ δύναται νὰ ἦνε τὸ προϊὸν ἀκαθαρσίας τινός, ἀλλ' εἰς τοὺς ἐνήλικας εἶνε ἄλλο τι σπουδαιότερον καὶ ἀπαιτεῖ θεραπείαν.

Ἐὰν θέλετε λοιπὸν νὰ θεραπευθῆτε, ἀνάγκη νὰ πλύνετε προηγουμένως καλῶς τὴν κεφαλὴν μὲ ὕδωρ ἁπλοῦν, ἢ μὲ οἰνόπνευμα πολὺ ἀραιόν, ἢ μὲ σαπωνοῦχον ὕδωρ, ὥστε ν' ἀφαιρέσητε τὴν λιπαρὰν οὐσίαν τὴν προσκεκολλημένην ἐπ' αὐτῆς, ἔπειτα δὲ ν' ἀλείψητε αὐτὴν διὰ μιᾶς τῶν ὑγιεινῶν ἐκείνων ἀλοιφῶν, τῶν ὁποίων θὰ σᾶς δώσω κατωτέρω τὴν συνταγήν. Ἐὰν δὲ μετὰ τὴν πλύσιν καὶ ἐπάλειψιν, αἰσθάνεσθε εἰς τὴν κεφαλὴν κνισμόν τινα ἢ αἴσθησίν τινα θερμότητος δυσάρεστον, τότε ἐπιθέσατε ἐπ' αὐτῆς διὰ ψήκτρας τὸ ἑξῆς μίγμα:

Φανικοῦ ὀξέος		Γραμ.	0,55
Γλυκερίνης Ἀλκοὸλ Ὕδατος ἀπεσταγμένου ἢ ὕδατος τῆς λαβαντίδος	ἐξ ἑκάστου		16 —

Ἐπαναλάβετε ταῦτα καθ' ἑκάστην, μέχρις οὗ παύουσιν ὁ κνισμός, αἱ λιπαραὶ ἐκρύσεις καὶ ἡ πτῶσις τῶν τριχῶν.

Ἄλλοτε ἡ πτῶσις τῆς πιτυρίδος δὲν προκύπτει ἐκ λιπαρᾶς ἐκρύσεως, ἀλλ' ἐκ μικρῶν λεπιδίων τῆς ἐπιδερμίδος. Ἔχετε δηλαδὴ ἄλλο κακόν, τὸ ὁποῖον ἔχει ἄλλον ὅρον (οἱ ἰατροὶ εἶνε τόσον σοφοὶ εἰς τὴν δημιουργίαν ὅρων), ἔχετε τὴν καλουμένην *πιτυρίασιν*, λατινιστὶ *pityriasis capilitii*. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐὰν εἶσθε ἀρχαιολόγος, παρηγορηθῆτε ἀναλογιζόμενος, ὅτι καὶ οἱ ἀρχαῖοι εἶχον τὴν ἀρρωστίαν ταύτην, ἐνθυμηθῆτε δὲ ὅτι ἔψαλλεν αὐτὴν ὁ ποιητὴς Σερανός·

Cum caput inmensâ pexum porrigine ningit.

Ἀλλ' ἂν δὲν εἶσθε ἀρχαιολόγος, ἀλλ' εἶσθε φιλόσοφος, σκεφθῆτε ὅτι τὸ κακὸν τοῦτο εἶνε συχνάκις λίαν ἐπίμονον καὶ ὅτι χρῄζει ὑπομονῆς. Ἐὰν ὅμως δὲν εἶσθε οὔτε ἀρχαιολόγος, οὔτε φιλόσοφος, τότε δροσισθῆτε, λούεσθε διὰ γενικῶν πιτυρούχων λουτρῶν, καὶ πλύνετε πρωΐαν καὶ ἑσπέραν τὴν κεφαλὴν διὰ τῆς ἑξῆς διαλύσεως:

Βόρακος	Γραμμ.	4
Ὕδατος ἀπεσταγμένου	»	500

Καὶ ἐὰν αἱ πλύσεις αὗται δὲν ἐπαρκοῦσιν, ποιήσατε χρῆσιν τῆς ἑξῆς ἀλοιφῆς:

Ἀνθρακικοῦ νάτρου	Γραμμ.	2
Ἀλοιφῆς τοῦ Γαληνοῦ	»	30

Ἡ ἐπάλειψις γίνεται ἀφ' ἑσπέρας, καὶ τὴν πρωΐαν καθαρίζεται ἡ κεφαλὴ διὰ ψυχροῦ ἀποβράσματος πιτύρου ἢ δι' ἐγχύματος ἀνθῶν ἀκταίας.

Ἐὰν δὲ καὶ αἱ ἐπαλείψεις καὶ αἱ πλύσεις αὗται τῆς κεφαλῆς δὲν ἐπαρκέσωσι, τότε καλέσατε τὸν ἰατρόν, διότι δὲν θέλω νὰ κατάσχω δι' ἑνὸς ἀλμαναχίου τὴν θέσιν τῆς τηβεννοφόρου καὶ σοβαρᾶς Σχολῆς.

—

Δύναται νὰ συμβῇ ὥστε καὶ χωρὶς νὰ ἔχετε λιπαρὰς ἐκρύσεις ἢ πιτυρίασιν, νὰ ἔχητε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς πολὺ ξηρὰς καὶ ἑπομένως ἀπειθεῖς εἰς τὸ κτένιον. Τότε ἀλείψατε τὴν κεφαλὴν μὲ ἔλαιον ἐξ ἀμυγδάλων γλυκῶν, τὸ ὁποῖον εἶνε τὸ ἁπλούστατον ἐκ τῶν *κοσμητικῶν τῆς κεφαλῆς*, ὅσα δυνάμεθα νὰ ἐπινοήσωμεν. Ἐὰν δὲν σᾶς ἀρέσκωσι τὰ ἁπλᾶ πράγματα (καὶ ἐδῶ ἀποτείνομαι πρὸς τὰς κόρας τῆς Εὔας), ἐὰν ταὐτοχρόνως θέλετε νὰ καταστήσετε εὐκαμπτοτέραν τὴν κόμην, ν' ἀλείψετε καὶ νὰ μυρώσετε αὐτήν, τότε ποιήσατε χρῆσιν τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου τῶν ἑξῆς μύρων:

Λίπους κήτους	Γραμ.	20
Ἀμυγδαλελαίου γλυκέος	»	30

—

Παρεσκευασμένου ὀστεομυελοῦ τοῦ βοός	Γραμ.	30
Ἀμυγδαλελαίου πικροῦ	»	10

Καὶ εἰς τὸ ἓν καὶ εἰς τὸ ἕτερον προσθέσατε μυρωδικήν τινα οὐσίαν κατὰ βούλησιν, ὡς ἤθελεν

εἴπει συγγραφεὺς ἀγαπῶν τὴν μαγειρικήν.

Διάφορα μύρα κατέστησαν πολύφημα ὑπὸ ἐπιφανῶν κομμωτῶν καὶ ὑπὸ λαμπρῶν ἀγγελιῶν· ἀλλ' ὁ ὑγιεινολόγος προτιμᾷ τὰ ἑπόμενα:

Παρεσκευασμένου βοείου ὀστεομυελοῦ...	Γραμ.	60
Παρεσκευασμένου λίπους μόσχου.......	»	60
Βαλσάμου τῆς Περουβίας............	»	4
Βανίλης....................	»	2
καρύελαίου..................	»	8

ΜΥΡΟΝ ΦΙΛΟΚΟΜΟΝ

Ἐχυλίσματος Κίνας..............	Γραμ.	2
Ἀμυγδαλελαίου γλυκέος............	»	8
Βοείου ὀστεομυελοῦ.............	»	24
Πτητικοῦ ἐλαίου κίτρου...........	»	6
Βαλσάμου τῆς Περουβίας...........	»	20

ΕΛΑΙΟΝ ΦΙΛΟΚΟΜΟΝ

Βοείου ὀστεομυελοῦ / Ἀμυγδαλελαίου γλυκέος / Καρυελαίου	ἐξ ἑκάστου	Γραμ.	6

ΕΛΑΙΟΝ ΑΡΧΑΙΟΝ

Βοείου λίπους..................	Γραμ.	500
Βάματος ἠλέκτρου...............	»	0,5
Πτητικοῦ ἐλαίου κίτρου...........	»	2,4

ΚΕΛΕΒΕΙΟΝ ΕΛΑΙΟΝ

Ἐλαίου ἐξ ἐλαίας................	Γραμ.	1,000
Κινναμώμου..................	»	30
Σανδάλου κιτρίου...............	»	45
Πτητικοῦ ἐλαίου πορτοκαλέας........	»	4

Τὸ περίφημον, τὸ ὑπέροχον *ἔλαιον Μακασάρ*, τὸ ὁποῖον ἐπλούτισε τόσους κομμωτάς, σᾶς παρουσιάζεται ἐδῶ ἐν ὅλῃ τῇ γυμνότητί του.

Ἐλαίου helimèthe................	Γραμ.	90
Λίπους χηνός..................	»	30
Στύρακος....................	»	8
Βουτύρου κακάου................	»	8
Λίπους ὄρνιθος..................	»	8
Ἀνθονέρου...................	»	4
Πτητικοῦ ἐλαίου θύμου............	»	8
Πτητικοῦ ἐλαίου ῥόδων............	»	1,05
Βαλσάμου τῆς Περουβίας...........	»	0, 5

Αἱ κυρίαι μεταχειρίζονται συχνά, ὅπως σταματῶσι τὰς φευγούσας τρίχας τῆς κεφαλῆς ἢ ὅπως κάμπτωσιν αὐτὰς εἰς τολμηρὰ ἀρχιτεκτονικὰ σχήματα, ἀλοιφήν τινα καλουμένην *bandolina*, ἥτις ὠνομάσθη καὶ fixateur, cliphytique, κτλ. Εἶνε αὕτη κομμιῶδες μίγμα τραγακάνθης μὲ ὀλίγον οἰνόπνευμα καὶ ῥοδόνερον.

Τὸ καθαρὸν καὶ νωπὸν κίκινον ἔλαιον (*ῥετσινόλαδον*) εἶνε καὶ αὐτὸ ἄριστον κοσμητικὸν τῶν τριχῶν, εἶδον δὲ δασυτάτας κόμας Ἰνδῶν καὶ εὐρωπαίων *κρεολῶν*, οἵτινες μετεχειρίζοντο τοῦτο συνεχῶς. Πλὴν ἂς προσέξωμεν, ὅτι καὶ ἐνταῦθα δέον ν' ἀποδώσωμεν τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ. Διότι πλέον ἢ τὸ κίκινον ἔλαιον παραγωγικὴ αἰτία τῶν λαμπρῶν ἐκείνων κομῶν εἶνε ἡ φυλή, τὸ κλίμα καὶ ποικίλοι ἄλλοι ὅροι.

Ἄλλως οἱονδήποτε ἂν ἦνε τὸ μύρον τὸ ὁποῖον μεταχειρίζεσθε, προσέχετε νὰ ἦνε νωπόν· διότι αἱ ταγγαὶ λιπαραὶ οὐσίαι εἶνε χείριστα κοσμητικὰ διερεθίζοντα τὴν ἐπιδερμίδα καὶ τὴν τρίχα.

Ἐνθυμηθῆτε δὲ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ πλύνετε τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, διότι λερώνονται ὑπὸ κονιορτοῦ ὡς τὰ ἔπιπλα ὑμῶν, καὶ ῥυπαίνονται ὑπὸ λιπαρῶν οὐσιῶν περισσότερον ἢ τὰ ἔπιπλα ὑμῶν. Πᾶσα γυνὴ ἔπρεπε τοὐλάχιστον ἅπαξ τοῦ ἔτους, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θέρους, νὰ πλύνῃ μεθ' ὑπομονῆς τὴν κόμην μετὰ σαπωνούχου ὕδατος ἢ ἔτι κάλλιον μὲ θερμὸν ἀπόβρασμα μαλάχης.

Καὶ σεῖς, ὦ θυγατέρες τῆς Εὔας, ἀναλογισθῆτε τὸν ἐξευτελισμὸν τὸν ὁποῖον ἐγὼ ἐξ ἀγάπης πρὸς ὑμᾶς πάσχω τὴν στιγμὴν ταύτην, καταβιβάζων τὸν ὑπερήφανον κάλαμόν μου εἰς τὸ ταπεινὸν ἔργον τοῦ κομμωτοῦ. Αὕτη εἶνε θυσία ὑπερβολική, τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ἔκαμνον οὐδὲ χάριν ὅλου τοῦ ἐπιγείου χρυσίου, ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ τοῦ ἰσχυροῦ φύλου, πλὴν καρτερικῶς ὑποβάλλομαι εἰς αὐτὴν διὰ τὴν μεγίστην λατρείαν μου πρὸς ὑμᾶς καὶ πρὸς τὰς ὑμετέρας ὡραιοτάτας κόμας. Ὅταν δὲ εἰς τὰ ἀλμανάχιά μου πραγματευθῶ περὶ ὑγιεινῆς τῆς ψυχῆς καὶ περὶ ὑγιεινῆς τοῦ ἔρωτος, τότε θέλω προσπαθήσει νὰ ἐκδικηθῶ ἀρκούντως διὰ τὰς ταπεινώσεις ταύτας, τὰς ὁποίας ὑφίσταμαι καὶ ὑπομένω ἐν σιωπῇ δι' ἀγάπην σας. Ἀλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς λιπαίνονται ἐνίοτε ἐξ ὑπερβολικῆς λιπαρᾶς ἐκρύσεως τῆς κεφαλῆς, καὶ τότε ἀφήσατε τὰ μύρα καὶ τὰ ἔλαια, καὶ ἀπ' ἐναντίας ἐπιρρίπτετε ἑκάστην ἑσπέραν ἐπὶ τῆς κόμης κόνιν ἀμυλώδη, τὴν δὲ πρωΐαν καθαρίζετε αὐτὴν καλῶς διὰ ψήκτρας. Δύνασθε νὰ μεταχειρισθῆτε καὶ τὴν διάλυσιν τοῦ βόρακος, τῆς ὁποίας ἀνωτέρω σᾶς ἔδωσα τὴν συνταγήν.

(Ἕπεται συνέχεια.)

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐν τῷ στρατῶνι.

Ὁ ἐπιλοχίας πρὸς στρατιώτην:

— Ἐσύ, Δημητρίου, πῶς ἀφίνεις τῆς μπαλάσκαις σου καὶ τὰ πετσιά σου εἰς τέτοιαν κατάστασιν;

— Κύριε ἐπιλοχία, τὰ ἔτριψα δυνατὰ μὲ τὴν μπογιά, ἀλλὰ δὲν γυαλίζουν καλλίτερα.

— Τότε θὰ 'πῇ πῶς ἔχεις κακὴ μπογιά.

— Μήπως εἶμαι ἐγὼ μέσα, κὺρ ἐπιλοχία;

— Τότε νὰ 'μπῇς λοιπὸν μέσα γιὰ δυὸ ἡμέραις!

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β'. 996.

'Αριθ. 478 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. | 24 Φεβρουαρίου 1885

ΔΑΝΙΗΛ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

καὶ ἡ γεωγραφία αὐτοῦ

(1791)

Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.

ΣΤ'

Ἐὰν καθ' ὃν χρόνον ὁ Φιλιππίδης ἔγραφε τὴν γεωγραφίαν του, ὑπῆρχεν ἐν Ἑλλάδι τύπος καὶ ἐφημερίδες, οἷος ὁ τῶν εὐνομουμένων ἐθνῶν, ἔνθα νὰ ἠδύνατο ἐλευθέρως νὰ ἐκθέσῃ τὰ φρονήματά του περὶ τῶν τότε πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος, τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς διοικήσεως τῶν κοινοτήτων, νὰ διαδόσῃ τοὺς στοχασμούς του καὶ τὰς δοξασίας του, βεβαίως τὸ γεωγραφικὸν ἔργον του θὰ εἶχεν ἑτέραν οἰκονομίαν ὕλης· ὅ,τι ἐν αὐτῷ φαίνεται σήμερον παρέλκον, θὰ εἶχε θέσιν ἐν ἄλλῳ γένει συγγραφῆς· ἀλλὰ τύπος δὲν ὑπῆρχεν, ὁ δὲ Φιλιππίδης ἔχων πολλὰ νὰ εἴπῃ, κατέθεσεν αὐτὰ σποραδικῶς ἐν τῇ γεωγραφίᾳ του, τὴν ὁποίαν δὲν ἐφιλοπόνησεν ὡς διδακτικὸν βιβλίον παίδων, ἀλλ' ὡς ἀνάγνωσμα μικρῶν καὶ μεγάλων. Καθ' ὅλην τὴν περιγραφὴν τῶν τόπων δὲν παρίσταται ὡς συγγραφεὺς γράφων διὰ τετορνευμένης φράσεως διήγησιν καὶ περιγραφὴν ψυχράν, ἀλλ' ὡς ἀνὴρ πολλὰ ἰδὼν καὶ πολλὰ γινώσκων, συνδιαλεγόμενος ἐν γλώσσῃ φυσικῇ καὶ ἀπερίττῳ τῆς συνήθους ὁμιλίας πρὸς φίλους καὶ γνωρίμους.

Εἰσερχόμενοι ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς γεωγραφίας δὲν προτιθέμεθα οὐδαμοῦ ταύτης νὰ φέρωμεν ἐπίκρισιν· οὐδ' ἔχει λόγον τοιαύτη ἐργασία σήμερον. Ἡ πάροδος τοσούτου χρόνου, περίπου ἑκατονταετηρίδος, ἀφ' ἧς ὁ ἀνὴρ ἔγραψεν, ἀποκλείει πᾶσαν ἀνασκευήν. Τὸ ἔργον ἐνέχει λάθη γεωγραφικά, προελθόντα ἐκ τῆς ἀτελείας τῶν τότε γεωγραφικῶν γνώσεων καὶ μελετῶν, τὰ πλεῖστα δέ, καὶ δὴ τὰ τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας ἀνήκουσιν εἰς τὸν Μελέτιον ὃν εἶχεν ὁδηγόν, δὲν ἦτο δὲ τότε ἡ ἀρχαία γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος καλῶς ἐξηρευνημένη. Ἄλλως, κύριος σκοπὸς τοῦ Φιλιππίδου ἦτο ἡ συγγραφὴ τῆς νέας γεωγραφίας τῆς *νεωτερικῆς*, ὡς ἀποκαλεῖ ταύτην. Ἡ νέα Ἑλλὰς μόνη, ἡ τάλαινα Ἑλλὰς ἵστατο ἀδιαλείπτως πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ ταύτην ἐζήτει νὰ περιγράψῃ, ποῦ μὲν καταγράφων ὅ,τι αὐτὸς εἶδε, ποῦ δ' ἐρωτῶν, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν περὶ Μάνης γραφομένων, ἔνθα σημειοῖ «καθὼς ἤκουσα ἀπὸ ἕνα Μανιάτη». Ὁμολογεῖ δὲ πολλαχοῦ τὴν ἄγνοιάν του καὶ κατακρίνει τὸν Μελέτιον, διότι ἔγραψε γεωγραφίαν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, χωρὶς νὰ διαλάβῃ τι περὶ τῆς νέας· «ὁ Μελέτιος » ὁδοῦ πάρεργον περνᾷ ἀπὸ τὴν νεώτερη Ἑλ» λάδα, καὶ τόσο μόνο, ὅσο ἔχει σχέσι μὲ τὴν » παλαιά. Ἂν περπατοῦμεν ἔτζι, πολλὰ ὀγλίγωρα θὰ προκόψωμεν».

Ἐξ ὅλων τῶν ἀπὸ τῆς ἁλώσεως γεωγραφησάντων μόνος ὁ Φιλιππίδης κατενόησε τὴν ἀνάγκην τῆς συγγραφῆς γεωγραφίας *μετὰ προηγουμένην γνῶσιν τῶν τόπων*, καὶ διέγραψεν ἀκριβῶς καὶ τὸν τρόπον δι' οὗ ἠδύνατο νὰ κατασταθῇ γνωστὴ ἡ Ἑλλὰς διὰ τῆς συντάξεως ἀκριβοῦς γεωγραφίας αὐτῆς. Δίδει δὲ πρὸς ἐκτέλεσιν τοιούτου ἔργου ἀρίστην συμβουλὴν ἐν ἀρχῇ τῆς περιγραφῆς τῶν 24 χωρίων τοῦ Βόλου:

«Μέσα εἰς αὐτὰ τὰ κάρπιμα καὶ ἐπικερδῆ » δάση φωλεύουν 24 χωριά, διὰ τὰ ὁποῖα θέλο» μεν εἰπῆ παρακάτω κομμάτι πλατύτερα, μὲ » τὸ νὰ εἶναι πατρίδα μας, καὶ ἔχομεν ὀλίγη ἰδέα » αὐτῆς, καὶ χρέος νὰ εἰποῦμεν ἐκεῖνο, ὁποῦ εἰ» ξεύρομεν διὰ νὰ τὸ μάθουν καὶ ἄλλοι, ὅπου δὲν » τὸ εἰξεύρουν, πρὸς τούτοις νὰ δώσωμεν καὶ » παράδειγμα εἰς τοὺς λοιποὺς λογιωτάτους μας. » Ἂν μᾶς μιμηθοῦν καὶ ἄλλοι, καὶ περιγράψῃ » καθένας τὸν τόπο ὅπου ἐγεννήθηκε, ὄχι μαθη» ματικῶς, μήτε μὲ ἀκρίβεια γεωγραφική, διο» ρίζωντας δηλαδὴ μήκη καὶ πλάτη, ἐπειδὴ » αὐτὸ ἡ δυστυχία τοῦ ἔθνους μας δὲν τὸ συγ» χωρεῖ ἀκόμη, ... ἀμὴ διηγηματικῶς, ἱστο» ρῶντας καθένας τί χώραις καὶ χωριὰ ἔχει ὁ » τόπος του, τί διοίκησι, πόσαις ψυχαῖς κάθε » χωριό, τί ἀνθρώπους, τί ἤθη, τί θρησκεία, τί » δένδρα, τί εἰσοδήματα, τί ζῷα, ποιὰ θάλασ» σα τὸν γειτονεύει, μὲ ποιὰ ἄλλη ἐπαρχία συ» νορεύει ... κτλ. ἂν φιλοτιμηθοῦν αὐτὴν τὴν » καλὴ καὶ ἐπαινετὴ φιλοτιμία καὶ τὸ κάμνουν » ὅλοι, νὰ ὁποῦ ἀποχτοῦμεν καὶ ἡμεῖς μιὰ χω» ρογραφία τοῦ τόπου μας, πρᾶγμα ἀναγκαιότα» το καὶ ὠφελιμώτατο εἰς ὅλους, καὶ ἂν ὄχι μὲ » τόση πολυμάθεια καὶ ἀκρίβεια· μὰ ποιὸ ἔθνος

» ἐστάθηκε στὴν ἀρχή, ἢ στὴν παλιγγενεσία του σοφό; »

Ἀρίστη συμβουλὴ μὴ πραγματωθεῖσα εἰ μὴ κατ' ἐλάχιστον, δυστυχῶς μέχρι σήμερον, μετὰ παρέλευσιν δύο γενεῶν Ἑλλήνων.

Τὴν αὐτὴν συμβουλὴν ἔγραψε καὶ ἐν ἀρχῇ τῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος, ἔνθα λέγει «ἀρ-» χίζω καὶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα τὴν περιγραφὴν » τῆς Εὐρώπης. Μὰ τί τὸ ὄφελος; τὸ νὰ δείξω » πῶς πρέπει νὰ εἰξεύρῃ τινὰς πρῶτα καὶ καλ-» λίτερα τὸν τόπο του εἶναι πολλὰ εὔκολο, μὰ » εἰμπορῶ κιόλα νὰ τὸν περιγράψω καθὼς πρέ-» πει καὶ ἐπιθυμῶ; πολὺ λείπει· διὰ τί ἀπὸ » λόγου μου ἔξω ἀπὸ τὸν τόπο μου τὴν Μαγνη-» σία ἄλλο μέρος τῆς Ἑλλάδος δὲν εἰξεύρω » ἔτζι ὁποῦ νὰ τὸ περιγράψω κιόλα διὰ νὰ τὸ μάθουν καὶ ἄλλοι». Παραπονεῖται δὲ ὅτι δὲν ἔχει γεωγραφικὰ καὶ χωρογραφικὰ βιβλία πρὸς βοήθειαν, διὸ γράφει πλείονα περὶ Μαγνησίας ὡς γνωρίζων ταύτην καλῶς, καὶ οὐχὶ διότι εἶνε πατρίς του. "Αν τοῦτο πράξωσιν ὅλοι, τότε θὰ γίνῃ πλήρης χωρογραφία τῆς Ἑλλάδος καὶ δὲν θὰ ἔχωσιν ἀνάγκην ἀλλογλώσσων βιβλίων. « Ἄχ! τί ἐντροπή... εἰς ἡμᾶς, τοὺς ἀπογόνους » τοῦ Ἑκαταίου, τοῦ Στράβωνος, τοῦ Πτολε-» μαίου, τοῦ Παυσανίου καὶ ἄλλων τοιούτων, νὰ » τρέχωμεν εἰς τοὺς ἀπογόνους τῶν Σκυθῶν, τῶν » Κελτῶν, καὶ τῶν Γότθων νὰ μάθωμεν τίποτες διὰ τὴν Ἑλλάδα μας ».

Ἀπὸ τῆς ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅτε ἡ ἰδέα τοῦ ἐθνισμοῦ εἶχε χαλαρωθῆ παρὰ τοῖς Ἕλλησι, καὶ ἐκλίπει ἡ ἐλπὶς ἀναστάσεως Ἑλληνικοῦ κράτους, πάντες σχεδὸν οἱ γεωγραφήσαντες παρεῖδον τὰ ἀληθῆ ὅρια τῆς Ἑλλάδος, ἅτινα ἡ γενικὴ ἱστορία αὐτῆς, ἡ διάδοσις τῆς γλώσσης καὶ ἡ διατήρησις αὐτῆς ὁρίζουσι, *μόνος* ὁ Φιλιππίδης ἐπεχείρισε νὰ διαγράψῃ αὐτὰ ἀκριβῶς, ἐν γνώσει ὅτι λέγει τι τέως μὴ λεχθέν. « Περιγράφωντας, γράφει, τὴν Ἑλλάδα, » θέλω τὴν δώσῃ μιὰ ἔκτασι μεγαλήτερη ἀπ' » ἐκείνη ὁποῦ τὴν δίδουν οἱ Εὐρωπαῖοι, καὶ ἀκο-» λούθως πολὺ μεγαλήτερη, ἀπὸ ἐκείνη ὁποῦ οἱ » παλαιοὶ γεωγράφοι τὴν ἔδιναν ». Πρὶν ἢ ἔλθῃ δὲ εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος πρότασει σύντομον διαγραφὴν τῆς ἐκτάσεως αὐτῆς κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, τῆς κατόπιν ἐπελθούσης αὐξήσεως διὰ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ, μεθ' ὃ ἐπιφέρει

« Ἡ Ἑλλάδα τώρα διαιρεῖται εἰς Εὐρωπέϊκη » Ἑλλάδα καὶ Ἀσιατική· ἡ Εὐρωπέϊκη Ἑλλά-» δα περιέχει ἀρχίζωντας ἀπὸ τὸ νότειο 1) τὴν » Πελοπόννησο, 2) τὴν καθ' αὐτὸ Ἑλλάδα, 3) » τὴ Θεσσαλία, 4) τὴν Ἤπειρο, 5) τὴν Ἀρβα-» νητιά, 6) τὴ Μακεδονία, 7) τὴ Θρᾴκη, 8) » τὴν Κρήτη, 9) τὰ λοιπὰ νησιὰ τοῦ Αἰγαίου » πελάγους, ὅπου ἀνήκουν εἰς τὴν Εὐρώπη, 10) » τὰ νησιὰ τοῦ Ἰονίου πελάγους. »

Περὶ τῆς Ἀσιατικῆς Ἑλλάδος δὲν κάμνει μνείαν ἐν τῷ τόμῳ τούτῳ, ἔνθα μόνον περὶ τῆς Εὐρώπης διαλαμβάνει· ἐπεφυλάχθη βεβαίως νὰ γράψῃ ἐν τῷ ἔργῳ του περὶ Ἀσίας, ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπερ ἔμελλε ν' ἀποτελέσῃ τὸν Β' τόμον τῆς νεωτερικῆς γεωγραφίας, δὲν ἐξεδόθη. Ἐκ τῆς ἱστορικῆς ὅμως ἀφηγήσεως, ἣν προέταξε, καὶ ἣν παρελείψαμεν νὰ μεταφέρωμεν, ἐξάγεται ὅτι Ἀσιατικὴν Ἑλλάδα ἐθεώρει ὅλην τὴν Χερσόνησον τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ τὰς νήσους μικρὰς καὶ μεγάλας, τὰς προσκειμένας εἰς αὐτήν.

Προτάξας τὴν διαγραφὴν τῶν ὁρίων τῆς Ἑλλάδος εἰσέρχεται εἰς τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης, περὶ οὗ ἐγράψαμεν ἐν ἀρχῇ, εἶτα εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς καταστάσεως αὐτῆς γενικῶς ὑπὸ τοὺς Τούρκους, ἣν οἰκτείρει ὡς εἴδομεν, εἶτα εἰς τὴν καταγραφὴν τῶν ἀγαθῶν τῆς Ἑλλάδος, τὴν τῆς εὐφορίας, τῶν προϊόντων, τῶν ζώων, τῶν δένδρων. « Μὰ μὲ ὅλα αὐτὰ οἱ κάτοικοι εἶναι δυ-» στυχεῖς ἐπειδὴ εἰς εὐζωΐα συμβάλλει πρῶτα ἡ εὐνομία. » Ἐπεθύμει νὰ γράψῃ περὶ τῶν μεταλλικῶν ὑδάτων, περὶ τῶν τελουμένων πανηγύρεων, ἀλλ' ἀρκεῖται νὰ σημειώσῃ ὅτι ἔχει ἡ Ἑλλὰς καὶ τοιαῦτα « διὰ μιὰ τέτοια ὑπόθεσι, εἰς μιὰ » τέτοια διήγησι δὲν εἰμπορεῖ νὰ εἰπῇ τινὰς τίπο-» τες παραπάνω. Βοτάναις ἔχει πολλαῖς καὶ » πολλὰ εἴδη καὶ μέγιστα εἰς τὰ βουνά της..... » βοτανολόγο ὅμως κανέναν καὶ ἀκολούθως εἶναι » καὶ αὐταῖς ἕνας θησαυρὸς ἄχρηστος διὰ τοὺς κατοίκους ».

Εἰς τὴν εἰδικὴν γεωγραφίαν τῶν ἐπαρχιῶν ἀκολουθεῖ τὰς παλαιὰς διαιρέσεις τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἔχει ταύτας ὁ Μελέτιος. Οὕτω τὴν Πελοπόννησον διαιρεῖ εἰς Ἀχαΐαν, Σικυωνίαν, Κορινθίαν, Ἀργολίδα, Λακωνικήν, Μεσσηνίαν, Ἠλείαν καὶ Ἀρκαδίαν, ἀλλ' ὀλίγα περὶ τούτων γεωγραφεῖ ἐξ ἀγνοίας, περιοριζόμενος εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν κυριωτέρων αὐτῶν ἀρχαίων καὶ σημερινῶν πόλεων καὶ τῆς ἀρχαίας καὶ νέας ἱστορίας, Πλειότερα γράφει περὶ τῆς Μάνης, ἐξ ἐγχωρίων ἔχων περὶ ταύτης, καὶ περὶ τῶν κατοίκων εἰδήσεις, ὧν δικαιολογεῖ τὰς πειρατείας ὡς ἀποτέλεσμα τῆς καταστάσεως τοῦ τόπου αὐτῶν καὶ τῆς πτωχείας. Ἐνταῦθα δὲ σημειοῖ ὅ,τι προηγουμένως ἀνεφέραμεν περὶ τῆς προόδου, ἣν ἤθελον ἀποκτήσει οἱ Μανιᾶται, ἂν ἐπεδίδοντο εἰς τὴν ναυτιλίαν. Τὴν αὐτὴν ἀξίαν τῆς ναυτιλίας ἀναφέρει καὶ εἰς τὰ περὶ τῆς ἀρχαίας Κορίνθου ἱστορούμενα ἵνα παρακινήσῃ νὰ ἐπιδοθῶσιν οἱ νεώτεροι εἰς αὐτήν. « Οἱ Κορίνθιοι μὴ ἐλπίζωντας » ἀπὸ τὴ γῆ τους ἐγύρισαν τὰ μάτια τους εἰς » ἄλλο, ἔρριξαν ταῖς ἐλπίδες τους εἰς τὴ θάλασσα » καὶ ἔγιναν ὑπέρπλουτοι, καὶ ἀπολάμβαναν ἐκ » περιουσίας τὰ καλὰ τῶν καλῶν τόπων· ἡ

» Τύρος καὶ αἱ Ἀθήναις τὸ παλαιό, καὶ τώρα » ἡ Βενετιὰ καὶ ἡ Ὀλλάνδα εἰς ἕναν τόπο πτωχό, ἔγιναν ὑπέρπλουταις.» . Τοιαῦτα δὲ ἀφηγούμενος περὶ Κορίνθου ἐπιφέρει «Τώρα μόνο » τὸ παλαιὸ ὄνομα μὲ τὴ σεμνότητά του τὴν » μένει, καὶ μὲ κάποια χαλάσματα, ὅπου φανε» ρώνουν τὴν παλαιά της λαμπρότητα, κατὰ » τὰ ἄλλα ὅμως εἶναι μία κακορρίζικη πόλι, » κατοικημένη ἀπὸ μερικοὺς κακορριζικώτερους ἀκόμι.» .

Τὴν κυρίως Ἑλλάδα γεωγραφεῖ κατὰ τὴν αὐτὴν μέθοδον. Ἐνταῦθα διὰ μακρῶν διεξέρχεται τὰ τῆς Ἀττικῆς καὶ τὰ τῶν Ἀθηνῶν, καὶ ζητεῖ συγγνώμην παρὰ τοῦ ἀναγνώστου διὰ τὴν μακρηγορίαν. Ἂν λέγει, «ἕνας Φραντζέζος » φθάνωντας ἐδῶ δὲν τὸν κάμνει καρδιὰ νὰ » περνᾷ τέτοιους τόπους σιωπῶντας εἰς τὴν » παλαιά τους κατάστασι.... ἐγὼ ἔπρεπε νὰ περάσω σιωπῶντας;».

Αἱ πόλεις καὶ αἱ κῶμαι τῆς Στερεᾶς ὡς καὶ τῆς Πελοποννήσου ἀναφέρονται ἐν τῇ γεωγραφίᾳ του ὡς τότε ὠνομάζοντο, Τριπολιτζιά, Λεοντάρι, Τιρὸ (Τίρυνς), Ναύπλι, Πάτρα, Βοστίτσα (Αἴγιον). Θήβα, Λειβαδεία, Σάλωνα (Ἄμφισσα), Ἔπακτος (Ναύπακτος), Ταλάντι (Ἀταλάντη), Ζητοῦνι (Λαμία).

Καὶ τὴν Θεσσαλίαν διαιρεῖ κατὰ τὰς ἀρχαίας διαιρέσεις εἰς Φθιώτιδα, Θεσσαλιώτιδα, Ἑστιαιώτιδα, Πελασγιώτιδα καὶ Μαγνησίαν. Τὰς τρεῖς πρώτας ἐπαρχίας διέρχεται συντομώτατα, ἕνεκα τῆς ἀγνοίας τῶν τόπων. Ὡς πρὸς τὰς δύο ὅμως ἐπαρχίας Πελασγιώτιδα καὶ Μαγνησίαν ἡ περιγραφή του ἀποτελεῖ πλήρη σχεδὸν χωρογραφίαν αὐτῶν, ἀξίαν ἀναγνώσεως διὰ τὴν εἰκόνα, ἣν παριστᾷ τῆς τότε καταστάσεως αὐτῶν, τῆς ὁποίας ἵνα δώσωμεν ἐντελῆ γνῶσιν θὰ ἦτο ἴσως ἀνάγκη νὰ παραθέσωμεν αὐτὸ τὸ κείμενον πλῆρες τῆς γεωγραφίας, διότι πᾶσα περίληψις αὐτοῦ καὶ πᾶσα ἀνάλυσις ἀδύνατον ν' ἀναπαραστήσῃ πιστῶς τὸ φυσικὸν καὶ ἀφελὲς τῆς διηγήσεως, τοὺς χρωματισμοὺς τοῦ ὕφους, τὰς ἀντιθέσεις, τοὺς χαρακτηρισμοὺς τῶν τόπων καὶ τῶν ἠθῶν, τὸ ἐπιτιμητικὸν πολλαχοῦ ὕφος καὶ συμβουλευτικόν, ἐπὶ πᾶσι δὲ τὴν πνοὴν τῆς φιλοπατρίας, ἥτις εἶνε διακεχυμένη ὡς ἄρωμα εὐῶδες ἐφ' ὅλης τῆς περιγραφῆς. Πολλαχοῦ ὁ λόγος του ἔχει τύπον ἐπικρίσεως καθαρᾶς ὅταν κατακρίνῃ τὴν κακὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῶν κοινοτήτων, τὰς ἔριδας τῶν προεστώτων, τὴν φιλοδοξίαν, καὶ τὴν ἀρχομανίαν, καὶ τὴν φιλαυτίαν, τὴν αἰσχροκέρδειαν, τὴν ἀμέλειαν τῶν ἀρχιερέων, τὴν κακοήθη διοίκησιν τῶν Τούρκων, καὶ τὰ παρόμοια. Ἐν παραδείγματι δὲ καταχωρίζομεν χωρία τινὰ τοῦ τμήματος τούτου.

Περὶ τῆς ἐξαγωγῆς τῶν προϊόντων τῆς Μαγνησίας λέγει «Πρᾶγμα εὐγαίνει ἀπὸ τὸν τόπο » πρῶτο καὶ ἐπικερδέστερο εἶναι τὸ μετάξι, ὕστε» ρα τὸ λάδι καὶ αἱ ἐλιαῖς καὶ τὰ σῦκα ἁρμα» θιασμένα καὶ ξεαρράθιαστα· πρὸς τούτοις καὶ » διάφορα πωρικά, μάλιστα ἀπὸ τὰ Λεχόνια, » εἰς τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ πρῶτα τους εἰσοδήματα. » Ἐδῶ τὰ πωρικὰ φαίνονται πολλὰ πρώϊμα· μιὰ » χρονιὰ ἐνθυμοῦμαι ποῦ ἐφάνηκαν τὰ κεράσια » εἰς ταῖς 12 τοῦ Μαρτίου. Κοντὰ εἰς τὰ φυσι» κὰ ὁποῦ εὐγαίνουν ἀπὸ τὸν τόπο, εὐγαίνουν » ἀκόμη καὶ πράγματα ἀπὸ τὰ ἐργόχειρά τους· » ἀπὸ ὅλα τὰ ἀνατολικὰ χωριὰ εὐγαίνουν σκου» τιὰ πολλά, ἀπὸ τὴν Πορταριὰ ζωνάρια, γαϊτά» για, μανδήλια, ἰμπρισίμια, καὶ μεσίνια ἐξαίρετα ἀργασμένα ».

Φυσικὸς λίαν καὶ ἀφελὴς εἶνε ὁ τρόπος ὃν μεταχειρίζεται τῆς περιγραφῆς τῶν ἠθῶν καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν κατοίκων διαφόρων μερῶν. Οὕτω περὶ τῶν κατοίκων τῆς Μακρινίτζας λέγει «Τρώγουν καὶ πίνουν καλούτζικα, καὶ εἶναι σχε» δὸν ὅλοι πρόσχαροι, συμποτικοὶ καὶ ἐλευθέριοι » ὡσὰν ὅπου ἔχουν καὶ τὸν τρόπο· ἀγαποῦν πολλὰ νὰ πρωτεύουν εἰς κάθε τι ». Διὰ τοὺς τῆς Πορταριᾶς «οἱ ἄνθρωποι εἶναι γενικῶς εὔθυμοι » καὶ φιλοπόται, καὶ ζοῦν κομμάτι τρυφηλὰ μὲ » τὸ νὰ ἔχουν ἱκανὰ τὰ πρὸς ζωάρκεια ἀπὸ ταῖς τέχναις τους». Διὰ τοὺς τοῦ Ἁγ. Γεωργίου «οἱ » ἐγκάτοικοι εἶναι ἄνθρωποι ὑπερήφανοι, στασιώ» δεις, φιλοτάραχοι, οἱ προεστοὶ φίλαυτοι περισσό» τερα παρὰ φιλόκοινοι, δὲν ἐσυμφώνησαν κάμ» μιὰ φορὰ εἰς τὸ νὰ κιττάξουν τὸ κοινὸ συμ» φέρον, ἀμὴ τραβῶντας ἕνας ἐδῶ, ἄλλος ἐκεῖ, » καὶ κατατρέχωντας ἕνας τὸν ἄλλον μέχρι θα» νάτου, τὴν ἐκαταχρέωσαν καὶ τὴν ἔφεραν εἰς κακὴ κατάστασι». Διὰ τοὺς Μηλιώτας γράφει, «ἔχουν τόπο ἀρκετὸ ἐργάσιμο, πεδιάδα καὶ πλα» γινά....., εἶναι μ' ὅλον τοῦτο καταχρεωμένοι, » καὶ κοινῶς ὅλος ὁ δῆμος, καὶ ξεχωριστὰ ὁ καθ' » ἕνας· ἐκεῖνο ἀπὸ τὴν κακὴ διοίκησι καὶ διχό» νοια καὶ ἀναξιότητα τῶν προεστῶν, τὸ ἄλλο » ἀπὸ τὴ δική του ξεχωριστὰ ὁ καθ' ἕνας· φθό» νος καταδρομαῖς, ἀπείθειαις, ψεῦδος, ἐμπαίγματα εἶναι τὰ ἐπικρατοῦντα προτερήματά τους». Διὰ μακρᾶς δ' ἀποστροφῆς προτρέπει αὐτοὺς εἰς ὁμόνοιαν, καὶ ζητεῖ συγγνώμην καὶ ἐνταῦθα ἀπὸ τοῦ ἀναγνώστου διὰ τὴν παρέκβασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἠναγκάσθη, διότι αἱ Μηλιαῖς ἦσαν πατρίς του. Παρακινούμενος δέ, ὡς γράφει, ἐκ τῆς φιλαληθείας δὲν δύναται ν' ἀποσιωπήσῃ ὅτι οἱ Μηλιῶται εἶνε οἱ φιλομαθέστεροι τῶν Μαγνήτων, καίτοι ἀπέκτησαν σχολεῖον βραδύτερον τῶν Μακρινιτζωτῶν καὶ Ζαγοριανῶν. «Εἰς ταῖς Μηλιαῖς » μόλις εἶναι 30 χρόνια, ἀφ' οὗ ἔμαθαν πῶς εἶναι Ἑλληνικὰ στὸν κόσμο».

Περιγράφει δ' ἐνταῦθα ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ βορείου πρὸς τὸ νότιον τῆς Μαγνησίας τὸν Βόλον, ὃν αὐτὸς καλεῖ Γόλον, καὶ τοὺς κατοίκους Γολιώ-

τας, τὴν Πορταριά, τὸ Κατωχώριον, τὴν Δράκια, τὸν Ἅγ. Λαυρέντιον, τὸν Ἅγ. Γεώργιον, τὰ Λεχόνια, τῆς Πινακάταις, τὴν Βυζίτσα τὸ Νεχώριον, τὴν Ἀργαλαστήν, ἥτις κατέχει τὸν «εὐφορώτερο τόπο τῆς Χερσονήσου.» τὸν Λαῦκον, Μπρομίριον Τρίκερα, καὶ λοιπὰ μικρότερα τοῦ δυτικοῦ πλευροῦ τῆς Μαγνησίας, εἶτα ἐπιλαμβάνεται τῆς περιγραφῆς τοῦ ἀνατολικοῦ, προβαίνων ἀπὸ νότον πρὸς βορρᾶν, καὶ περιγράφει τὴν Τζαγκαράδα, Μακρειαράχη, Ζαγορᾶν, Ἀγειάν, Ἀμπελάκια καὶ τὰ μεταξὺ τούτων μικρότερα χωρία.

Πλειότερον διατρίβει ἐν τῇ Ζαγορᾷ, περὶ τῶν κατοίκων τῆς ὁποίας γράφει ὅτι ὅλοι ξενητεύονται, καὶ ὅτι εἶνε ἄνθρωποι πρακτικοί. Ἐπειδὴ δὲ οἱ πλειότεροι ἐκ τῶν κατοίκων τῆς Μαγνησίας οἱ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀποδημοῦντες ἦσαν Ζαγοριανοί, συνέβη ὥστε «ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς καθ' αὐτὸ » Μαγνησίας εἰς τὰ ἔξω μέρη, ἔξω ἀπὸ τὴ Λάρισσα» νὰ ὀνομάζωνται Ζαγοραῖοι.

Ἐν τοῖς περὶ Ζαγορᾶς ἀναφέρει καὶ ὅτι «εὐγῆκαν κατὰ καιροὺς ἄξιοι ἄνθρωποι πολλοὶ» ἐξ αὐτῆς, μνημονεύει δὲ δύο τοῦ Κωνσταντίνου Μαυρικίου, χρηματήσαντος ἄρχοντος τοῦ Νικολάϊβόδα Μαυροκορδάτου καὶ τοῦ υἱοῦ του Κωνσταντίνου, πολλὰς ὠφελείας παρασχοντος εἰς τὴν πατρίδα του, καὶ τοῦ Ἰωάννου Πρίγκου ἐμπόρου ἐν Ὁλλανδίᾳ, εὐεργέτου τῆς Ζαγορᾶς, προσενεγκόντος χρηματικὴν ποσότητα, ὅπως ἐκ τῶν τόκων πληρώνεται ὁ διδάσκαλος τοῦ σχολείου· οὗτος ἔστειλε καὶ ἀξιόλογον βιβλιοθήκην ἐξ Ὁλλανδίας, ἔκτισε δὲ καὶ οἰκοδομὴν πρὸς κατοικίαν τοῦ διδασκάλου καὶ τῶν μαθητῶν. Εἰς ταῦτα δ' ἐπιφέρει τὰς ἑξῆς «οἱ καλότυχοι ὅμως » Ζαγοριανοί, ἀντὶς νὰ βάνουν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ » λόγου τους, ὁποῦ ἔχουν, ἀπὸ μία αἰσχροκέρ» δειά τους, καὶ μικροπρέπειά τους..... κρατοῦν » ἀπὸ ἐκεῖνα, ὁποῦ ἄλλος ἀπὸ ἔρωτα τῆς πατρί» δος ἀφιέρωσε εἰς αὐτήν». Ἀλλὰ δὲν σταματᾷ ἐν τῇ ἐπικρίσει ταύτῃ· ἐν τῇ ἀγανακτήσει του ἐπὶ τῇ κακῇ διαχειρήσει τῶν χρημάτων ἐπιφέρει ὅτι ὁ Πρίγκος «τέλος πάντων ἐγύ» ρισε καὶ μόνος του σχεδὸν ἑξηκοντούτης, μὲ » σκοπὸ νὰ ἡσυχάσῃ ἐκεῖ καὶ νὰ ἀφιερώσῃ ὅλο » τὸν ἑαυτόν του καὶ τὰ πλούτη του εἰς τὴν » βελτίωσιν τῶν πατριωτῶν του. Κάποιοι ὅμως » φιλοπάτριδες ἔβαλαν τὰ δυνατά τους, καὶ » κοντὰ ὁποῦ αὐτοὶ δὲν ἔδειξαν κάμμιὰ εὐ» ποιΐα εἰς τὴ πατρίδα τους, τὴν ὑστέρησαν » καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ καλό, φορτόνωντάς τον θέ» λοντα μὴ θέλοντα εἰς τὰ γηρατεῖα του μιὰ » ἀνεψιά τους 17, 18 χρόνων διὰ νὰ βαΐσουν τὰ ἄσπρα του εἰς τὴ φαμίλλια τους».

Τοιαῦτα ἐπεισόδια, ἅτινα κατὰ διάφορον εἶδος εὑρίσκονται πολλαχοῦ τοῦ βιβλίου σήμερον ἴσως κινοῦσι τὸ μειδίαμα τοῦ ἀναγνώστου, βεβαίως ὅμως τότε ἤγειρον ἀνεμοζάλην εἰς τοὺς ἐπικρινομένους, κατὰ τῶν ὁποίων ἐρρίπτετο ὁ ὑπαινιγμός. Τοιοῦτον εἶνε καὶ τὸ περὶ Ἀγειωτῶν γραφόμενον. «Οἱ Ἀγειῶται (ἂς εἶν' καλὰ ὁ » φιλομαθὴς ἐπισκοπός τους) εἶναι ἀμαθεῖς καὶ » κρίμα στὰ προνόμια καὶ προτερήματα, ὅπου ἔχει ὁ τόπος τους».

Τὴν Ἤπειρον ἐξ ἀγνοίας, ὡς ὁμολογεῖ, διέρχεται συντόμως, ὀλίγον μόνον ἐκτεινόμενος εἰς τὰ περὶ Ἰωαννίνων, ὧν ἐπαινεῖ τὰ σχολεῖα. «Τὰ » Ἰωάννινα εἶναι περίφημα καὶ διὰ τὰ σχολεῖα, » τὰ ὁποῖα τώρα δὲν ἀκμάζουν καθὼς καὶ πρό» τήτερα, καὶ διὰ τοὺς προκομμένους ἄνδρας » ὁποῦ κατὰ καιροὺς εὔγαλαν, ἀναμεταξὺ εἰς » τοὺς ὁποίους ὁ Μελέτιος πρέπει νὰ ἔχῃ τὸν πρῶτο τόπο.»

Πλείω γεωγραφεῖ περὶ Μακεδονίας, εἰς ἣν προσθέτει καὶ τὴν Ἀλβανίαν. Ἐνταῦθα διὰ μακρῶν διεξέρχεται τὰ τῆς διασήμου Μοσχοπόλεως ἢ Βοσκοπόλεως, ἧς περιγράφει τὴν γραφικὴν θέσιν, τὸ ὑγιεινὸν κλίμα, τὴν εὐεξίαν τῶν κατοίκων, μεθ' ἃ ἐπιφέρει «Αὐτὴ ἡ πόλι προτή» τερα δὲν ἦταν τίποτες οἱ Βοσκοπολῖται ἔχουν » ἐκ παραδόσεως πῶς ἦταν μόνο δεκαὲξ καλύβαις » βοσκῶν ἀπὸ τὸ ὁποῖο καὶ ὠνομάστηκε Βοσκό» πολι· μετὰ ταῦτα ὅμως αὔξησε καὶ ἔγινε » αὐτὸ ὁποῦ ἀκούομεν, μάλιστα εἰς τὸν τρέχοντα » αἰῶνα εἰς τέτοιαν ἀκμὴ ἦταν, ὁποῦ εἶχε 12,000 » σπίτια, 14 ῥουφέτια τεχνῶν, σχολεῖο καλὸ » ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἐπρόκοψαν πολλοὶ καὶ ἐντόπιοι καὶ » ξένοι, τυπογραφία, πλοῦτον πολύν, καὶ ἑνὶ λόγῳ » ἦταν εἰς τὴν Τουρκία μιὰ πόλι στολισμένη » μὲ ὅλα ἐκεῖνα ὁποῦ στολίζουν μιὰ πόλι Εὐρω» πέϊκη. Μὰ ἡ ἀχρεία διοίκησι τοῦ βασιλείου, » ἡ διχόνοια τῶν κατοίκων ἄρχισαν νὰ τὴν » κλίνουν πρὸς τὸν ἀφανισμό της καὶ ἀπὸ τὰ » 1760 ἕως τὰ 1769 τὴν ἐρήμωσαν τόσο, ὁποῦ » τώρα μόλις σώζονται 500 φαμηλιαῖς, ἐκεῖνοι » οἱ ὁποῖοι δὲν εἶχαν τὸν τρόπο νὰ φύγουν, οἱ » ἄλλοι ἐσκόρπισαν, οἱ πλούσιοι, ἢ νὰ εἰπῶ καλ» λίτερα οἱ πραγματευταὶ εἰς ταῖς Φραγκαῖς, » οἱ κατώτεροι καὶ τεχνῖται εἰς διάφορα μέρη τῆς Τουρκίας.....».

Τὴν Θρᾴκην γεωγραφεῖ ἐπίσης συντομώτατα. Περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἁγ. Σοφίας λέγει «ἡ Ἁγία Σοφία εἶναι σταυροθόλι, τὸ και» νούριο ἐφεύρημα καὶ τολμηρὸ ἐστάθηκε ὁ ἀπί» ραντος θόλος της καὶ κουμπές της, τὰ ὁποῖα » τὰ ἐμιμήθηκαν ὕστερα οἱ Ἰταλοὶ καὶ Φραν» τζέζοι. Εἶναι καὶ ἄλλα τζιαμιὰ μεγάλα καὶ » πολυέξοδα, μὰ δὲν εἶναι παρὰ ἀντίτυπα τῆς » Ἁγίας Σοφίας. Ἐπειδὴ εἰς ἕνα τέτοιο ἔθνος ἡ » ἐπίνοια φοβᾶται νὰ φανερωθῇ, λέγει ὁ Μορβιλ» λιέρος, καὶ ὅταν ἔχουν μιὰ ἰδέα τὴν ξαπλόνουν, » τὴν τανοῦν, τὴν διαιωνίζουν, τὴν πολλαπλα» σιάζουν, χωρὶς νὰ τανυσθοῦν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ

» εὗρουν μιὰ δεύτερη· τέτοιο εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα » τοῦ δεσποτισμοῦ, τὸ ὁποῖο εἰς ταῖς τέχναις καὶ εἰς τὰ πνεύματα ἐπιφέρει.»

(Ἕπεται τὸ τέλος). ΑΝΤ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

Η ΜΙΚΡΑ ΧΑΝΟΥΜΙΣΣΑ

Ὁδοιπορικὴ ἀνάμνησις.

[Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.]

Γ'.

Ἀνῆλθον ἐκ νέου ἐπὶ τοῦ καταστρώματος μετά τινας ὥρας ἵνα θαυμάσω τὸν Λευκάταν. Τὸ περίφημον ἀκρωτήριον εἶνε βράχος λευκὸς ὡς τὸ ὄνομά του, ὑψηλὸς καὶ ἀπόκρημνος ἀφ' ἑνός, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου βαθμηδὸν ταπεινούμενος καὶ εἰς τὸ πέλαγος προβάλλων λούει ἀπὸ αἰώνων τὰ τραχέα αὐτοῦ νῶτα διὰ τῶν ἀργυρῶν ἀφρῶν τῆς θαλάσσης.

Ἂν ἄλλαι βραχώδεις ἀκταὶ καὶ σκόπελοι καὶ ὕφαλοι μείζονα τρόμον ἐμπνέωσιν, ὡς ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ναυαγίων, ὧν ἐγένοντο αἴτιοι, ἀλλ' οὐδεμία ἄλλη ἄκρα ἑλληνικῆς γῆς ἀριθμεῖ τόσα θύματα ἐκ ναυαγίων τῆς ξηρᾶς, ναυαγίων ὑπερτάτου καὶ ἀπονενοημένου ἔρωτος, ὅσα τὸ ἱερὸν θυσιαστήριον τῆς Σαπφοῦς.

Ναί, ἡ Σαπφὼ τὸ ἐνεκαίνισεν, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς αὐτῆς πόσοι ἀτυχεῖς ἐρασταὶ δὲν προσῆλθον ἐκεῖ ὡς εἰς προσκύνημα καὶ χαιρετίζοντες τὸν κόσμον καὶ τὴν ζωὴν ἀπὸ τῆς ὑψίστης κορυφῆς, δὲν ἐρρίφθησαν εἰς τὴν ἄβυσσον καταπνίγοντες τὰς φλόγας τοῦ ἰδίου πάθους ἐν τῷ ὑγρῷ τάφῳ τῆς περιπαθεστέρας τῶν γυναικῶν!...

Ἐν τῇ θερμῇ καὶ ἠρέμῳ ταύτῃ ὥρᾳ τῆς θερινῆς μεσημβρίας, ἔρημος καὶ βωβός, ἀπαυγάζων ὅλος ὑπὸ τὰς δαψιλεῖς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, ὁ Λευκάτας ὀρθοῦται ἐκεῖ μονόλιθος ὡς γιγάντειον καὶ αἰώνιον μνημεῖον τοῦ ἀληθοῦς ἔρωτος. Καὶ μόνον κατὰ τρικυμιώδεις καὶ σκοτεινὰς νύκτας τοῦ χειμῶνος ὁ ἄνεμος μαστιγῶν τοὺς βράχους θ' ἀφυπνίζῃ ἴσως τοὺς στεναγμοὺς τῶν ἀπ' αἰῶνος τεθαμμένων θυμάτων τῆς Ἀγάπης, καὶ ἡ θάλασσα σπαράσσουσα τὰ ἴδια στέρνα ἐπὶ τῶν κοπτερῶν βράχων θ' ἀντιλαλῇ τοὺς τελευταίους φθόγγους τῆς θείας λύρας τῆς Σαπφοῦς!...

Ἐνῷ ἱστάμενος παρὰ τὸν τροχὸν τοῦ πηδαλίου προσήλουν τὰς διόπτρας ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς ἄκρας ἀναζητῶν εἰς μάτην τὰ ἐπ' αὐτῆς απομένοντα ἔτι ἴχνη οἰκοδομῆς, τὰ ὑποτιθέμενα ὡς ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος, ὁ ὀθωμανὸς Βέης ἐγερθεὶς ἐκ τῆς θέσεώς του μ' ἐπλησίασεν ἵνα μ' ἐρωτήσῃ τί βλέπω μετὰ τόσης προσοχῆς ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ ἐρήμου βράχου.

Ὅταν δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν εἰς δύο λόγους τὴν αἰτίαν, δι' ἣν τὸ ἀκρωτήριον κατέστη διάσημον, ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν οἰκτείρων καὶ ἐλεεινολογῶν:

— Αἴ, πάει καλά· ἡ Σαπφὼ αὐτή, πῶς τὴν εἶπες, ἦτον γυναῖκα λιγόμυαλη· πῆγε κ' ἐγκρεμίσθηκε ἀπὸ 'κεῖ.. Μπορεῖ δὰ καὶ νὰ ξεγλύστρησε χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ. Μὰ οἱ ἄλλοι, οἱ ἄνδρες; χαθῆκαν οἱ ἔμμορφαις γυναῖκες ἀπ' τὸν κόσμον καὶ πήγαιναν κ' ἔπεφταν καὶ σποῦσαν τὰ κόκκαλά τους ἀπὸ 'κεῖ 'πάνω γιὰ χάρι μιανῆς ἄπιστης; Φτοῦ! καὶ προσθεὶς τουρκικήν τινα βλασφημίαν ἐπανῆλθεν ὀργίλως εἰς τὴν θέσιν καὶ ἐκένωσεν ἀνέτως νέον ποτήριον ῥακῆς.

— Ἀμηηή, δὲ μοῦ δίνεις τὸ κιάλι νὰν τὸ ἰδῶ κ' ἐγὼ 'σὰν ἔλαχε νὰ 'ξαναπεράσω ἀπὸ 'δώθενες!..

Τὴν αἴτησιν ταύτην μοὶ ἀπέτεινε προσηνέστατα γέρων, πιθανῶς ἀρχαῖος ναύτης, τηρῶν εὐδιάκριτα τὰ τρία συστατικὰ παντὸς Ὑδραίου πολίτου, πλατεῖαν θαλασσόχρουν βράκαν, ὀρθὸν φέσιον καὶ προφορὰν ὑγρὰν καὶ συρτήν. Τῷ ἔδωκα τὰς διόπτρας ἐρωτῶν ἅμα τί ἦτο ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπεθύμει νὰ ἴδῃ.

— Ἀμηηή, νά! τὸν κάβο ἐδῶ, τὸ *Πήδημα τῆς Κερᾶς,* ποῦ λένε.

Ἐξεπλάγην. Λοιπὸν ἡ παράδοσις καὶ ἐδῶ διετήρησε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου; Δυστυχῶς ὁ Ὑδραῖος δὲν ἐγνώριζε τίποτε περισσότερον, οὐδὲ τὸν λόγον, δι' ὃν ἀπεδίδετο ὑπὸ τοῦ λαοῦ τὸ ὄνομα τοῦτο.

Καὶ ἡ Ὀθωμανίς;...

Ἀπασχοληθεὶς ἐκ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἐρευνῶν ἐλησμόνησα σχεδὸν τὴν μικρὰν Χανούμισσαν, ἀλλὰ καὶ ὅταν τὴν ἐνεθυμήθην καὶ ἔστρεψα πρὸς αὐτὴν τὸ βλέμμα μὲ τὴν ἐλπίδα ν' ἀντικρύσω πάλιν τὸ φωτεινὸν ζεῦγος τῶν ὀφθαλμῶν της, συνήντησα φεῦ! ἀντ' αὐτῶν τὴν ἐρυθρὰν θολωτὴν σκέπην τοῦ ἀλεξηλίου, ἥτις τὴν ἐκάλυπτεν ἐξ ὁλοκλήρου.

Κατῆλθον πάλιν εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ ἀπεκοιμήθην ἐπί τινος ἀνακλίντρου, μεθυόμενος σχεδὸν καθ' ὕπνον ὑπὸ παραδοξοτάτου ὀνείρου, καθ' ὃ ἐρρόφων ἐπανειλημμένα ποτήρια ῥακῆς πληρούμενα οὐχὶ ἐκ τῆς φιάλης τοῦ τουρκαλβανοῦ, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς χαριτωμένης κόρης του.

Δ'

Τὸ ἀτμόπλοιον ἠγκυροβόλει ἐν τῷ λιμένι τῆς Ἰθάκης, ἐν ᾧ ἔμελλε καὶ νὰ διανυκτερεύσῃ. Ἡ ἀπ' αὐτοῦ θέα τοῦ κανονικῶς στρογγύλου λιμένος ὁμοιάζοντος μᾶλλον δεξαμενὴν κήπου, ἡ ἄποψις τῆς λευκῆς πόλεως καὶ τῶν χλοερῶν κλιτύων τῶν βουνῶν πέριξ, ἀποτελοῦσι σύνολον ὁμαλώτατον, συμμετρικόν, πλῆρες ἁρμονίας, ὅπερ καλύπτει ὡς διὰ πέπλου διαφανοῦς, σκιαύγειά τις καὶ σιωπηλὴ ἀκινησία, συνήθης μετὰ τὴν ὥραν τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Νομίζετε ὅτι ἡ φύσις, δρῶσα δι' ὅλων αὐτῆς τῶν δυνάμεων κατὰ τὴν διάρκειαν

τῆς ἡμέρας; ἀπέκαμεν ἤδη καὶ κλίνει μελαγχολῶσα ἵν' ἀναπαυθῇ.

Ἐπανῆλθον πρὸ μικροῦ ἐκ τοῦ περιπάτου μου ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῆς Ἰθάκης καὶ ἐγευμάτισα ἐξαίρετα μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ πόντου, δηλαδὴ ἐπὶ τῆς γεφύρας τοῦ πλοίου μετὰ τοῦ πλοιάρχου καὶ τῶν εὐαρίθμων ἐπιβατῶν.

Αἱ ἐκ τῆς θέας τῆς πόλεως ἐντυπώσεις μου εἶνε μηδαμιναί. Ὅλαι αἱ πόλεις τῆς Ἑλλάδος ἐκ πρώτης ὄψεως εἶνε αἱ αὐταί. Ἃς σημειώσω τοῦτο τὸ προσὸν πρὸς τιμὴν τῆς Ἰθάκης· ὑπερέχει πολλῶν μεγαλωνύμων ἑλληνικῶν πόλεων κατὰ τὴν καθαριότητα καὶ εὐπρέπειαν.

Ἐκάπνιζον τὸ σιγάρον μου ὑπὸ τὸ λαμπρὸν φῶς πανσελήνου καθήμενος παρὰ τὴν πρύμνην. Ἔβλεπον κύκλῳ ὅλην ἐκείνην τὴν θάλασσαν ἀποστίλβουσαν ὑπὸ τὸ φέγγος τῆς σελήνης ὡς νὰ ἦτο ἄργυρος ἀνανελυμένος.....

Ἰσχυρὸς ῥόγχος ὡς μελῳδία εὐθυαύλου μὲ ἀπέσπασεν ἐκ τῆς ὀρυκτολογικῆς ταύτης μελέτης. Ὁ τουρκαλβανὸς ἀποκαμών, ποτισθεὶς δὲ καὶ ἀφθόνως ὑπὸ τοῦ οἰνοπνεύματος, ἔκλινε νυσταλέων τὴν κεφαλὴν καὶ ἐκοιμήθη ἐπάνω του.

Ἡ μικρὰ Χανούμισσα ἀκίνητος μέχρι τοῦδε ὡς ν' ἀπελιθώθη ἐπὶ τοῦ σκίμποδος, ἀνεκινήθη αἴφνης καὶ ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν ἀνησυχοῦσα διὰ τὸν ὑπὸ τοῦ πατρός της προξενούμενον θόρυβον. Ὀρθώσασα δ' εἶτα τὸν τράχηλον μετ' ἀπεριγράπτου μεγαλείου καὶ χάριτος προσήλωσε τὸ βλέμμα εἰς τὴν σελήνην.

Ἡ περιέργεια ἤρχιζε ν' ἀναρριπίζηται πάλιν ἐν ἐμοί. Μόνον δύο ὀφθαλμοὺς ἐγνώρισα τόσον λαμπροὺς ὑπὸ τὸ φῶς πανσελήνου. Ποία ἦτο λοιπὸν αὐτὴ ἥτις τοὺς ἔκλεψε, τοὺς ἐπλαστογράφησε τοσον ἐπιτυχῶς διὰ νὰ μὲ ταράσσῃ ἐν μέσῃ θαλάσσῃ; Διὰ τοῦ λογισμοῦ ἀφήρουν κατὰ μικρὸν τὰς πτυχὰς τοῦ κατηραμένου πέπλου καὶ ἀπεκάλυπτον ἀνὰ ἓν καὶ τὰ λοιπὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ προσώπου της: Ὅλα ἦσαν κλεμμένα, ὅλα πλαστογραφημένα! Αἱ παρειαὶ χνοώδεις καὶ εὔχροοι ὡς ὥριμα ῥοδάκινα, τὰ χείλη λεπτὰ καὶ σφιγκτὰ πλήρη πείσματος καὶ χαριεστάτης εἰρωνείας, καὶ ὡς διάδημα τῆς περικαλλοῦς ὄψεως ἡ κόμη μελίχρους καὶ ἐν ἀνωμαλίᾳ περιπεπλεγμένη, ἀκατάστατος ὡς ἡ κεφαλή, τὴν ὁποίαν ἐκόσμει.....

Ὁ βέης ἐξύπνησε καὶ ἠγέρθη ἐκ τῆς θέσεως του τανυόμενος ἵνα ἀποδιώξῃ τὸν ὕπνον. Τὸν ἐπλησίασα.

— Ἐνυστάξατε, τῷ εἶπα.

— Ναί, ἀπεκρίνατο χασμώμενος, καὶ ἅμα ἔχῃ κανεὶς τέτοια βάσανα μαζί του οὔτε νὰ κοιμηθῇ δὲν 'μπορεῖ. Καὶ ἔδειξε πρὸς τὴν κόρην του.

Ὁ ταλαίπωρος ἐννόει λοιπὸν νὰ περάσῃ τὴν νύκτα ἀγρυπνῶν πλησίον αὐτῆς; Ἀλλ' αὐτὸ ἦτο βασανιστήριον!

— Μὰ γιατί τάχα; ἐτόλμησα νὰ εἴπω, ἐνῷ τὸ ἀτμόπλοιόν ἔχει ἰδιαίτερον μέρος, γυναικωνίτην, ὅπου ἠμποροῦσε νὰ 'πάγῃ ἡ κόρη σας νὰ μὴ βασανίζεσθε σεῖς κ' ἐκείνη.

— Καὶ ποῦ τὸ ἤξερα ἐγὼ αὐτό; πρώτη φορὰ ταξειδεύω.

— Ἠμπορεῖτε καὶ τόρα νὰ 'πῆτε 'ς τὸν πλοίαρχον.

— Καὶ ποῦ εἶνέ τος ὁ καπετάνιος;

— Ἐγὼ σᾶς πηγαίνω.

— Καλό, εὐχαριστῶ! Μεχμέτ, αἴ, Μεχμέτ!

Ἀκούσας τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπλησίασεν ὁ μεγαλήτερος τῶν υἱῶν του. Ὁ βέης ἀπέτεινε πρὸς αὐτὸν τουρκιστὶ τὸν λόγον διὰ φωνῆς αὐστηρᾶς καὶ ἀποτόμου. Ὁ δὲ παῖς σπεύσας ἐκαθέσθη πλησίον τῆς ἀδελφῆς.

Ὁ πλοίαρχος, τοῦ ὁποίου ἡ προβεβηκυῖα ἡλικία ἐνέπνευσεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν Ἀλβανόν, ἀπεδέξατο προθύμως τὴν παράκλησιν καὶ ἀφοῦ συνωμίλησεν ἐπὶ μικρὸν ἀλβανιστὶ μετὰ τοῦ βέη, ὡδήγησεν αὐτοπροσώπως αὐτὸν μετὰ τῆς κόρης εἰς τὸ δωμάτιον τῶν κυριῶν. Ὁ βέης κατέλιπεν ἐκεῖ τὴν μικρὰν Χανούμισσαν, ἔκλεισε καλῶς τὴν θύραν τοῦ δωματίου, καὶ ἀνελθὼν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ἐξηπλώθη καὶ ἐκοιμήθη στρατιωτικώτατα περιτετυλιγμένος ἐντὸς τῆς δασυμάλλου *κάπας* αὐτοῦ.

ϛ'.

Τὴν ἐπιοῦσαν ἐπλέομεν πρὸς τὰς ἀκτὰς τῆς Ἀκαρνανίας. Καὶ ὅμως παρὰ τὴν συνήθειάν μου ἀντὶ ν' ἀνέλθω ἀπὸ τῆς αὐγῆς εἰς τὸ κατάστρωμα, ἐνῷ ὁ ἥλιος πρὸ πολλοῦ εἶχεν ἀνατείλῃ, ἐκαθήμην ἔτι ἐν τῇ χαμηλῇ αἰθούσῃ ἀναμένων τὴν λύσιν τοῦ αἰνίγματος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου μ' ἐχώριζε μόνον μία κλειστὴ θύρα.

Ὁ μικρότερος τουρκόπαις, Χαλὴλ ὀνομαζόμενος, εἶχε ταχθῇ ἤδη φύλαξ τῆς ἀδελφῆς. Αὐτὸς μόνος ἤνοιγε καὶ ἔκλειε τὴν θύραν, ἀνήρχετο καὶ κατήρχετο μεταβιβάζων παραγγελίας τοῦ πατρὸς ἢ ἐπιθυμίας τῆς κόρης, τίς οἶδεν! Ὁ πονηρὸς διήνοιγε μικρὸν τὴν θύραν, ὠλίσθαινεν ὡς ὄφις καὶ δὲν ἐλησμόνει οὔτε μίαν φορὰν νὰ τὴν κλείσῃ ἀσφαλῶς. Δὶς ἢ τρὶς ἦλθε πρὸς τὸ μέρος, ἐν ᾧ ἐκαθήμην, μὲ προσέβλεψε περιέργως ὡς νὰ ἤθελε νὰ μὲ ἐρωτήσῃ τι, εἶτα ἐτράπη πάλιν εἰς φυγήν. Ἐγὼ δ' ἐδίσταζον νὰ τῷ ἀποτείνω τὸν λόγον παραλόγως φοβούμενος μὴ ἀποκαλυφθῶσιν οἱ μυστικοὶ διαλογισμοί μου.

Ἐπὶ τέλους ὁ παῖς προσῆλθεν ἀποφασισμένος νὰ ὁμιλήσῃ:

— Δός μου ἕνα τσιγάρο! εἶπε προπετῶς.

Ἐμειδίασα ἀκουσίως.

— Τσιγάρο ἐσύ; καὶ πίνεις καπνὸ ἀπὸ τόρα;

— Ναῖσκε, ἀπήντησεν αὐθαδῶς καὶ ἔλαβεν αὐτοβούλως ἓν σιγάρον ἐκ τῆς ἀνοικτῆς σιγαρο-

θήκης μου χωρὶς νὰ χάσῃ καιρόν. Τὸ ἥναψε καὶ ἤρχισε νὰ καπνίζῃ τὸ δεκαετὲς παιδάριον ὡς πεπειραμένος καπνιστής. Ἐνῷ δ' ἐσκεπτόμην πῶς νὰ συνδέσω μετ' αὐτοῦ συνομιλίαν, ἐχάθη ἀπ' ἐμπρός μου.

Μετὰ μικρὸν κατῆλθε πάλιν ἐκ τοῦ καταστρώματος καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς ἀδελφῆς του. Δὲν ἤργησε νὰ ἐξέλθῃ καὶ νὰ διευθυνθῇ πρὸς ἐμέ:

— Θέλει κ' ἡ Ντοῦτσα τσιγάρο! καὶ ἡτοιμάζετο πάλιν ν' ἁρπάσῃ ἐκ τῆς σιγαροθήκης· ἀλλ' ἐγὼ προλαβὼν ἔκλεισα καὶ ἔθηκα αὐτὴν εἰς τὸ θυλάκιόν μου. Ἐξησφάλιζον οὕτω συνομιλίαν μετ' αὐτοῦ:

— Νὰ σοῦ 'πῶ, δὲν τάχωμε μαζὶ τὰ τσιγάρα. Ποιὰ εἶνε πάλι αὐτὴ ἡ Ντοῦτσα ποῦ θέλει νὰ καπνίσῃ;

— Ἡ ἀδερφή μου ἐκεῖ μέσα.

— Ἀδελφή σου; Ψεύτη, ἔχεις ἀδελφὴ ἐσύ, ἢ τὸ λὲς γιὰ νὰ πάρῃς τὸ τσιγάρο;

— Δὲν λέω ψέμματα! ἀπήντησεν ὀργιζόμενος ὡς κυνάριον.

— Καὶ εἶνε νέα ἢ γρηὰ ἡ ἀδελφή σου;

— Κορίτσι .. τὴν πᾶμε 'ς τὴν Πόλι νὰ τὴν 'παντρέψωμε.

— Καλὰ λοιπόν, δός της τσιγάρα ἀφοῦ θέλει νὰ καπνίσῃ.

Τῷ ἔδωκα πέντ' ἓξ σιγάρα καὶ ἔσπευσε νὰ τὰ μεταβιβάσῃ. Ἐπανῆλθε κρατῶν ἐν ἀνὰ χεῖρας:

— Μοῦ εἶπε νὰ τῆς τἀνάψῃς. Ἐξεπλήρωσα εὐχαρίστως τὴν νέαν αἴτησιν τῆς Ὀθωμανίδος, γελῶν κατ' ἐμαυτὸν διὰ τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα εἰς τὸ ὁποῖον μὲ ἀνεβίβαζεν. Ἀλλ' ἡ ἔκπληξίς μου ἐκορυφώθη ὅταν ὁ μικρὸς Χαλὴλ προσῆλθε καὶ τρίτον κρατῶν μικρὰν πίπαν ἐξ ἠλέκτρου κομψῶς ἐξειργασμένην:

— Μοῦ τὤδωκε ἡ Ντοῦτσα νὰ σ' τὸ δώσω.

— Ἐμένα!

— Ναί· σ' τὸ χαρίζει, λέει.

Ἐξετίμησα τὴν ὀθωμανικὴν μεγαλοδωρίαν. Εἰς ἀπόδοσιν ὀλίγων σιγάρων ἐλάμβανα χάρις αὐτῇ τόσον εὔμορφον χάρισμα, ὅπερ καθίστων ἔτι πολυτιμότερον αἱ περιστάσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἀπέκτων αὐτό. Ἀλλὰ συγχρόνως ἀνελογιζόμην εἰς ὁποῖον κίνδυνον μ' ἐξέθετεν ἡ ἀποδοχή του. Ἂν ὁ μικρὸς πειρασμὸς τὸ ἔλεγεν εἰς τὸν πατέρα του; Ἠθέλησα νὰ τὸν δοκιμάσω:

— Ποιὸν 'ἀγαπᾷς πειὸ πολύ, τὸν πατέρα σου ἢ τὴν μητέρα σου;

— Δὲν ἔχω μητέρα.

— Τὸν πατέρα σου ἢ τὴν Ντοῦτσα;

— Ὁ πατέρας μου εἶνε κακός, μὲ δέρνει· ἡ Ντοῦτσα εἶνε καλή, μὲ φιλεῖ.

Ἡ ἀπάντησις αὕτη μὲ καθησύχασεν ἐν μέρει.—Ἀλλ' ἐπὶ τέλους θὰ ἐχωριζόμεθα χωρὶς νὰ ἴδω τὴν μορφὴν τῆς μικρᾶς Ὀθωμανίδος, μεθ' ἧς συνεδεόμην ἤδη διὰ πραγματικῆς ἀναμνήσεως;

Ἀφοῦ ἡ Τύχη μ' ἐγκατέλιπεν, ἦλθεν εἰς βοήθειάν μου ἄλλη τις, γυνὴ καὶ αὐτὴ — δὲν τὴν μαντεύετε — ἡ Γεωγραφία. Καὶ ἰδοὺ πῶς:

Συνήθως ὅταν ταξειδεύω φέρω ἐν τῷ ὁδοιπορικῷ μου σάκκῳ μικρὸν χάρτην τῆς Ἑλλάδος. Ὁ χάρτης μου αὐτὸς ἔκειτο ἐπὶ τῆς τραπέζης δεδιπλωμένος. Ἡ παιδικὴ περιέργεια ἔκαμε τὸν Χαλὴλ νὰ τείνῃ πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρα· ὅταν δὲ τὸν ἐξεδίπλωσεν, ὅταν εἶδε τὰς ἀκαταλήπτους γραμμὰς καὶ τὰ ποικίλα αὐτοῦ χρώματα θάμβος χαρᾶς ἐπεχύθη ἐπὶ τῆς μορφῆς του.

— Δική σου εἶνε αὐτὴ ἡ ζωγραφιά; ἠρώτησεν ἐκπληττόμενος διὰ τὸ μέγεθος τῆς εὐτυχίας μου ἐπὶ τῇ ἰδιοκτησίᾳ.

— Ναί, 'δική μου!

— Νὰ τὴν εἶχα ἐγώ...!

— Σοῦ τὴν χαρίζω.

Τότε ἡ ὄψις του ἔλαβε τοιαύτην χροιὰν ὡς νὰ ἐζωγραφήθησαν ἐπ' αὐτῆς ὅλα τὰ χρώματα τοῦ χάρτου. Δὲν εἶπεν οὔτε εὐχαριστῶ· ἥρπασε τὸν χάρτην καὶ ἔσπευσε πρὸς τὴν ἀδελφήν. Ἐκ τῆς βίας δ' αὐτοῦ εἰσερχόμενος ἀφῆκεν ὀρθάνοικτον τὴν θύραν. Ἐντὸς τοῦ πλαισίου αὐτῆς ἐζωγραφήθη τότε εἰκὼν ἀπαράμιλλος. Ἡ μικρὰ Χανούμισσα ἐκάθητο νωχελῶς ἐξηπλωμένη ἐπὶ ἀνακλίντρου. Εἶχεν ἀφαιρέσῃ τὸν πέπλον ἀπὸ τῆς μορφῆς καὶ ἀσκεπὴς οὕτως ἠκτινοβόλει κάλλος ὅλη καὶ ἀκμή. Αἴ, πόσον μᾶς πλανᾷ ἡ φαντασία καὶ μάλιστα ὅταν ἀδελφοῦται μετὰ τῆς ἀγάπης! Ἡ μορφὴ ἐκείνη, ἣν ἔπλαττον ἀντίγραφον ἄλλης περικάλλους μορφῆς, ἦτο πρωτότυπον ὡραῖον καὶ ὅλως διάφορον. Δὲν ἦτο μελίχρους ἡ κόμη καὶ ἄτακτος, ἀλλὰ μέλαινα καὶ στιλπνὴ ὡς ἐκ μαύρης μετάξης καὶ κατέπιπτε πλουσία περὶ τὴν μορφὴν καὶ τὸν τράχηλον. δὲν εἶχε παρειὰς ὡς ῥοδάκινα, ἀλλ' ἦσαν βεβαμμέναι εἰς τὸ γλυκύτερον μελαγχρινὸν χρῶμα τῆς Ἀνατολῆς, καὶ τὰ χείλη της δὲν ἦσαν λεπτὰ καὶ συνεσφιγμένα, ἀλλὰ μᾶλλον παχέα καὶ ἐλαφρῶς προέχοντα· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ περικυκλούμενοι ὑπὸ τόσῳ διαφόρων χαρακτηριστικῶν δὲν ὡμοίαζον πλέον πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνους...

Ἀνέμενον αὐγὴν καὶ εἶχον ἀπέναντί μου ἑσπέραν, ἀνέμενον φῶς καὶ ἔβλεπον σκιάν, προσεδόκων τὴν Χάριν καὶ ἠτένιζον τὴν Ἡδυπάθειαν. Διπλοῦν αἴσθημα θλίψεως ἅμα καὶ χαρᾶς μὲ κατελάμβανεν. Ἐλυπούμην διότι διεψεύσθησαν αἱ προσδοκίαι μου καὶ ἡ φαντασία μου ἀπέμενεν οὕτω χρεωκοπημένη, ἔχαιρον δ' ἀφ' ἑτέρου ὅτι ἡ προσφιλὴς μορφὴ τῶν ὀνείρων μου ἐξησφαλίζετο εἰς τὴν τελείαν κατοχὴν ἐκείνης μόνης, εἰς ἣν ἀνῆκε, καὶ ἐμεμφόμην ἐμαυτὸν διότι ἐτόλμησα νὰ πιστεύσω ἐπί τινα καιρὸν ὅτι ἡ φύσις ἐκδίδει ἀντίτυπα τῶν τελείων καὶ μοναδικῶν αὐτῆς πλασμάτων.

Καὶ ἡ θύρα ἐκλείσθη καὶ ἡ εἰκὼν ἐσβέσθη..

Ὡς νὰ ἦτο δὲ πεπρωμένον τίποτε νὰ μή με συνδέσῃ πρὸς τὴν περικαλλῆ Ὀθωμανίδα, ἥτις ἐτάραξεν ἐπὶ μικρὸν τὴν ἡσυχίαν τοῦ ταξειδίου μου, καὶ αὐτὸ τὸ χάριεν δῶρόν της, ἐνῷ ἀπεβιβαζόμην εἰς Πειραιᾶ, ὠλίσθησεν ἐκ τοῦ θυλακίου μου καὶ ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν.

Γεωργιος Δροσινης

ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΑΣ ΟΡΓΗΣ

Διήγημα

Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.

Ὁ εἰσαγγελεὺς ἐζήτησε τὰς ἀπαιτουμένας ἐξηγήσεις. Ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Σαμπιὼν ἦσαν πλούσιοι κτηματίαι, ἡ δὲ Λεονώρα μονογενὴς αὐτῶν θυγάτηρ. Εἶχον σχετισθῆ μετὰ τοῦ Γουσταύου Ἐσκουδιὲ ἐν τῇ ἐξοχῇ εἰς τὴν οἰκίαν ἀξιοτίμων φίλων. Καὶ ὁ Γουσταῦος κατήγετο ἐκ καλῆς οἰκογενείας, ἥτις εἶχε μὲν περιουσίαν ἀλλ' ἀπώλεσεν αὐτήν. Οὐδὲν δυσάρεστον ἐγνώριζον περὶ αὐτοῦ ἢ μόνον ὅτι ἐστερεῖτο χρημάτων καὶ θέσεως. Δὲν ἐθεώρησαν καλὸν νὰ ἐνθαρρύνωσι τὰς πρὸς τὴν δεσποινίδα Σαμπιὼν φιλοφρονήσεις αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ νεᾶνις ἠράσθη ἐμμανῶς τοῦ ὡραίου ἐκείνου νέου. Οἱ γονεῖς εἶχον ἀρνηθῆ νὰ συγκατατεθῶσιν εἰς τὸν γάμον, ἀλλ' ἡ νέα ἐδήλωσεν ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐλάμβανεν ἄλλον σύζυγον. Ἐπέμενον ἑκατέρωθεν, ὅταν δὲ ἡ δεσποινὶς Σαμπιών, κατὰ τὴν ἐνηλικιότητα αὐτῆς, ἠθέλησε νὰ πράξῃ κατὰ τὸ δοκοῦν, ἐγνωστοποίησε μετὰ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῆς τὴν ἀπόφασίν της. Δυστυχῶς ἡ Λεονώρα, γενομένη ἐνῆλιξ, ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ ἐλευθέρως περιουσίαν κληροδοτηθεῖσαν αὐτῇ ὑπὸ τῆς θείας της, ὁ δὲ νέος ἐγνώριζε βεβαίως τοῦτο. Ὁ γάμος ἐγένετο, παρὰ τὴν ῥητὴν ἄρνησιν τῶν γονέων, ἔκτοτε δὲ πᾶσα μεταξὺ αὐτῶν σχέσις διεκόπη.

Ἐγνώριζον ἐκ τῶν ὑπηρετῶν καὶ τῶν παιδικῶν φίλων τῆς Λεονώρας, οἵτινες ἐξηκολούθουν βλέποντες αὐτήν, ὅτι ὁ οἰκογενειακὸς βίος ἦτο ταραχώδης, καὶ ὅτι συνέβαινον συχνὰ σκηναὶ δυσάρεστοι μεταξὺ τῶν δύο συζύγων. Ἡ σιωπὴ τοῦ κυρίου Ἐσκουδιὲ ἐπέτρεπε νὰ ὑποθέσῃ τις τὰ πάντα· διότι δὲν εἶχε κανὲν συμφέρον νὰ παρασιωπᾷ τὰ ἐλαττώματα τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἂν εἶχε τοιαῦτα, ἢ ν' ἀποκρύψῃ τοὺς λόγους τῆς ἀπουσίας αὐτῆς, ἂν τοὺς ἐγνώριζεν. Ἀναμφιβόλως, δὲν ἠδύνατό τις νὰ προσάψῃ δολοφονίαν εἰς ἄνθρωπον, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἀπεμάκρυνον τοιαύτην ὑπόνοιαν ἡ ἀνατροφὴ καὶ ἡ κοινωνικὴ αὐτοῦ θέσις. Πιθανὸν ὅμως ὁ κρυψίνους οὗτος ἄνθρωπος νὰ παρεφέρθη ἐκ στιγμιαίας ὀργῆς, τοῦ δὲ κακουργήματος διαπραχθέντος νὰ ἐφήρμοσεν ὅλα τὰ μέσα πνεύματος καλλιεργημένου ὅπως ἐξαλείψῃ τὰ ἴχνη του.

Ὁ εἰσαγγελεὺς ἐδυσκολεύετο νὰ πιστεύσῃ ὅτι ἀνήρ, οἷος ὁ κ. Ἐσκουδιέ, διέπραξεν ἔγκλημα τόσον φοβερόν. Ἐγνώριζεν ἄλλως, πόσον δύσκολος εἶνε ἡ ἐξαφάνισις ἑνὸς πτώματος. Ἂν ὁ σύζυγος ἐπανήρχετο ἐκ ταξειδίου ἄνευ τῆς γυναικός του, θὰ ἠδύνατό τις νὰ πιστεύσῃ, ὅτι τὴν εἶχε ῥίψει εἰς κρημνόν, τὴν ἔπνιξεν ἐντὸς ποταμοῦ ἢ ἐστραγγάλισεν αὐτὴν ἐντὸς δάσους. Ἀλλ' εἶχεν ἐξέλθει τῆς οἰκίας αὐτοῦ κατὰ τὴν ἑβδόμην ὥραν καὶ ἐπανῆλθε τὴν τρίτην μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Βεβαίως κατὰ τὴν ὀγδόην ὥραν δὲν ἠδύνατο νὰ εὕρῃ τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ κακουργήματος. Μόνον ἦτο νόμιμον ν' ἀπαιτήσωσι παρ' αὐτοῦ ἐξηγήσεις περὶ τῆς χρήσεως τοῦ καιροῦ αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν αἰτίων, εἰς τὰ ὁποῖα αὐτὸς οὗτος θ' ἀπέδιδε τὴν ἐξαφάνισιν τῆς κυρίας.

Ὁ Γουσταῦος Ἐσκουδιὲ προσεκλήθη τὴν ἐπιοῦσαν νὰ μεταβῇ εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ εἰσαγγελέως δι' ὑπόθεσιν ἀφορῶσαν αὐτόν. Ὁ εἰσαγγελεύς, βλέπων αὐτὸν εἰσερχόμενον, ἐξεπλάγη ἐκ τῆς ἐκφράσεως ἰσχυρᾶς θελήσεως, τῆς ἀπεικονιζομένης ἐπὶ τοῦ προσώπου αὐτοῦ, ἐφ' οὗ ἀνεγίνωσκέ τις ψυχρὰν ἀποφασιστικότητα καὶ μεγάλην ἀταραξίαν. Ὁ Γουσταῦος Ἐσκουδιὲ ἐκάθισε χωρὶς οὐδὲν νὰ εἴπῃ, παρατηρῶν προσεκτικῶς τὸν εἰσαγγελέα. Οἱ δύο ἄνδρες παρετήρουν ἀλλήλους πρὶν ἢ συγκρουσθῶσιν. Ὁ εἰσαγγελεὺς περιέμεινε πρὸς στιγμήν, ἐλπίζων ὅτι ὁ ἀπέναντι αὐτοῦ θὰ προέδιδεν ἐκ τῶν πρώτων αὐτοῦ λόγων οἱονδήποτε αἴσθημα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ σιωπὴ παρετείνετο, ἠναγκάσθη ν' ἀρχίσῃ ὁ ἴδιος τὴν συνδιάλεξιν.

— Σᾶς προσεκάλεσα, κύριε, διὰ νὰ ζητήσω παρ' ὑμῶν ἐξηγήσεις περὶ τῆς ἐξαφανίσεως τῆς κυρίας Ἐσκουδιέ. Σᾶς προειδοποιῶ ὅτι ἐπελήφθην τῆς ὑποθέσεως κατ' αἴτησιν τῆς οἰκογενείας τῆς συζύγου σας, καὶ ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ τηρήσητε ἀπέναντί μου τὴν στάσιν, τὴν ὁποίαν ἐτηρήσατε ὅτε ἐπισκέφθη ὑμᾶς ὁ ὑπαστυνόμος. Αἱ περιστάσεις αἱ συνοδεύσασαι τὴν ἐξαφάνισιν ταύτην εἶνε ἀρκούντως σοβαραί, ἡ δὲ δικαιοσύνη καθῆκον αὐτῆς ἐθεώρησε νὰ ζητήσῃ παρ' ὑμῶν ἐξηγήσεις.

— Θὰ εἴπω καὶ πρὸς ὑμᾶς, κύριε εἰσαγγελεῦ, ὅ,τι ἤδη ἀπήντησα πρὸς τοὺς ἐρωτήσαντάς με περὶ τούτου· ἀγνοῶ ποῦ εὑρίσκεται ἡ κυρία Ἐσκουδιέ.

— Κατὰ ποίας περιστάσεις ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς οἰκίας σας;

— Τοῦτο δὲν ἀφορᾷ ὑμᾶς.

— Πῶς, κύριε! ἀνέκραξεν ὁ εἰσαγγελεὺς θορυβηθείς. Λησμονεῖτε ὅτι ὁμιλεῖτε πρὸς τὸν ἀντιπρόσωπον τῆς δικαιοσύνης; εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σᾶς κάμω νὰ τὸ ἐνθυμηθῆτε.

— Ἀγνοῶ ἐπὶ τίνι τίτλῳ τολμᾶτε νὰ μ' ἐρωτᾶτε περὶ τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ μου συμβαινόντων, καὶ εὑρίσκω τὴν περιέργειάν σας ὅλως ἀδιάκριτον.

— Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἀδιακρισία εἰς τὴν ἐξάσκησιν νομίμου ἐντολῆς. Σᾶς προσκαλῶ νὰ μοὶ ἀπαντήσητε, καὶ ν' ἀπαντήσητε εὐπρεπῶς.

— Δότε μοι σεῖς τὸ παράδειγμα μὴ ἀναμιγνυόμενος εἰς τὰς ὑποθέσεις μου χωρὶς νὰ παρακληθῆτε πρὸς τοῦτο..

— Εἶμαι ἠναγκασμένος ν' ἀναμιχθῶ εἰς τὰς ὑποθέσεις σας, ἐπανέλαβεν ὁ εἰσαγγελεύς, ὅστις ἤρχιζεν ἀνυπομονῶν· πρὶν ἢ ἀπαγγείλω καθ' ὑμῶν κατηγορίαν, ἐπεθύμησα νὰ συνδιαλεχθῶ μεθ' ὑμῶν, ἐλπίζων ὅτι αἱ ἐξηγήσεις, τὰς ὁποίας ἑκουσίως θὰ μοὶ ἐχορηγεῖτε, ἤθελον μὲ φέρει εἰς θέσιν νὰ καταπραΰνω τὰς ἀγωνίας οἰκογενείας δικαίως ἀνησυχούσης· ἀλλ' αἱ ἀπαντήσεις ὑμῶν δικαιολογοῦσιν ὅλας τὰς ὑποθέσεις.

— Περὶ τίνων ὑποθέσεων θέλετε νὰ ὁμιλήσητε; ἠρώτησεν ὁ Γουσταῦος Ἐσκουδιέ.

— Ἐφονεύσατε τὴν σύζυγόν σας.

— Κύριε, εἶσθε αὐθάδης.

— Προσέξατε, κύριε· ὑβρίζετε ἕνα εἰσαγγελέα.

— Σεῖς πρῶτος μὲ ὑβρίσατε διατυπώσαντες κατ' ἐμοῦ ὑπαινιγμόν, μὴ ἐπιτρεπόμενον μεταξὺ ἀνθρώπων εὖ ἠγμένων. Ὑποδείξατέ μοι δύο τῶν φίλων σας ἵνα κανονίσωσι τὴν διαφορὰν μετὰ δύο ἰδικῶν μου.

— Μὲ προκαλεῖτε! Καλά. Εἰμπορεῖτε ν' ἀποσυρθῆτε. Θὰ κατορθώσω νὰ σᾶς ἀναγκάσω ν' ἀπαντήσητε.

— Δὲν ἤξιζε τὸν κόπον νὰ μὲ ἀνησυχήσητε ἂν δὲν εἴχετε ἄλλο τι νά μοι εἴπητε.

Οἱ δύο ἄνδρες ἀπεχωρίσθησαν ψυχρῶς.

Ὁ εἰσαγγελεὺς εἶχεν ἀγανακτήσει. Ἦτο ἐξῳκειωμένος νὰ ὁμιλῇ πρὸς ἀνθρώπους ταπεινούς, προσπαθοῦντας νὰ μὴ δυσαρεστῶσιν αὐτόν, καὶ δεικνύοντας αὐτῷ εὐλαβῆ ὑποταγήν, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ παραδεχθῇ τὸν δυσχυρισμὸν τοῦ Γουσταύου Ἐσκουδιέ, τοῦ νὰ προσενεχθῇ αὐτῷ ὡς ἴσος πρὸς ἴσον. Μικροῦ δεῖν νὰ διατάξῃ ἀμέσως τὴν σύλληψίν του, ἐπὶ τῇ κατηγορίᾳ ἐξυβρίσεως δικαστοῦ ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν καθηκόντων αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐφοβήθη μὴ περιπλακῇ εἰς ὑπόθεσιν δυσάρεστον, διεξάγων δίκην ἐπὶ ζητήματος καθαρῶς προσωπικοῦ. Εἶνε πάντοτε δυσάρεστον νὰ εἴπῃ τις, ὅτι κακῶς προσηνέχθησαν πρὸς αὐτόν.

Εἶχεν ἄλλως ἕτερον μέσον, πάντῃ κανονικόν, ἵνα δώσῃ πρὸς τὸν ἀντίπαλόν του νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι δὲν ἐμπαίζει τις οὕτω τὴν δικαιοσύνην· τοῦτο ἦτο ἡ τακτικὴ ἐπιδίωξις τῆς κατηγορίας. Αὐθημερὸν διεβίβασε τὰ ἔγγραφα πρὸς τὸν ἀνακριτὴν μετὰ τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ, τὴν δ' ἐπιοῦσαν ὁ ὑπαστυνόμος, συνοδευόμενος ὑπὸ δύο κλητήρων, παρουσιάζετο παρὰ τῷ κ. Ἐσκουδιὲ κομίζων ἔνταλμα συλλήψεως. Ὁ κατηγορούμενος οὐδεμίαν προέβαλεν ἀντίστασιν ἢ παρατήρησιν. Ὡδηγήθη, συνῳδὰ τῷ νόμῳ, ἐντὸς τῶν εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν, παρὰ τῷ ἀνακριτῇ, ὅστις ἔκαμε τὴν πρώτην ἀνάκρισιν.

Ὁ κατηγορούμενος Ἐσκουδιέ, ἐρωτηθεὶς ἂν ἤθελε ν' ἀπαντήσῃ, ἀνήγγειλεν ὅτι τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεως ἐτροποποίησε τὴν θέσιν αὐτοῦ· μέχρι τοῦδε ἦτο πολίτης ἐνεργῶν ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ· ἐφρόνει ὅτι δὲν ὤφειλε ν' ἀπαντήσῃ εἰς ἐρωτήσεις, τὰς ὁποίας δὲν εἶχον δικαίωμα νὰ τῷ ἀπευθύνωσι, καὶ προσηνέχθη πρὸς τοὺς ἐπισκεφθέντας αὐτόν, πρὸς τὸν ὑπαστυνόμον καὶ τὸν εἰσαγγελέα, ὡς πρὸς ὀχληροὺς ἄνευ ἐντολῆς. Ἤδη διετέλει εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς δικαιοσύνης καὶ δὲν εἶχε πλέον λόγους ἵνα μὴ συντελέσῃ πρὸς ἐπιτέλεσιν τοῦ ἔργου αὐτῆς· ἐθεώρει ἑαυτὸν ἀπέναντι τοῦ ἀνακριτοῦ οὐχὶ ὡς ἄνθρωπον ἐνώπιον ἀνθρώπου, ἀλλ' ὡς ὑπόδικον ἐνώπιον ἀντιπροσώπου τοῦ νόμου, καὶ ἦτο διατεθειμένος ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὰς ἀπευθυνομένας αὐτῷ ἐρωτήσεις, ἐφ' ὅσον αὗται θὰ ἐσχετίζοντο πρὸς τὴν κατηγορίαν.

Ἀνέφερεν ἑπομένως τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον αὐτοῦ, τὴν ἡλικίαν, τὸ ἐπάγγελμα, τὴν διαμονὴν καὶ τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του· διεβεβαίωσε τὸν ἐρωτήσαντα αὐτὸν ἀνακριτὴν ὅτι ἐγνώριζε ν' ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ γράφῃ, ὅτι οὐδέποτε πρότερον κατεδικάσθη, ὅτι εἶχεν ἐκπληρώσει τὰς ὑποχρεώσεις τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, καὶ ὅτι δὲν εἶχε δικαστικὰ προηγούμενα. Ἀλλ' ὅταν ὁ ἀνακριτὴς ἠρώτησεν αὐτόν, ἂν ἐφόνευσε τὴν σύζυγόν του, περιωρίσθη ν' ἀπαντήσῃ:

— Ὄχι.

— Ποῦ εὑρίσκεται;

— Ἀγνοῶ.

— Πότε ἀνεχώρησε;

— Τὴν τρίτην, 14 τοῦ μηνός, μεταξὺ τῆς ἑβδόμης ὥρας καὶ τῆς ἑβδόμης καὶ ἡμισείας.

— Ποῖαι περιστάσεις προεκάλεσαν τὴν ἀναχώρησιν αὐτῆς;

— Εἰς οὐδένα ὀφείλω νὰ δώσω λόγον τούτου.

Ὁ ἀνακριτὴς τῷ ἔκαμε τὴν παρατήρησιν ὅτι ἡ συστηματικὴ αὕτη ἄρνησις εἰς τὸ ν' ἀπαντήσῃ μεγάλως ἐπεβάρυνε τὴν θέσιν αὐτοῦ, ἀπετέλει μάλιστα τὴν μόνην κατ' αὐτοῦ ἔνδειξιν.

Ἀπήντησε μετὰ μεγίστης ἀταραξίας, ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ καταδιώξωσιν αὐτὸν δικαστικῶς, διότι ἡ σύζυγός του ἀνεχώρησεν ἐκ τῆς οἰκίας του, τοῦτο δ' ἦτο τὸ μόνον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ὡμολόγει.

— Μὲ κατηγορεῖτε ὅτι ἐφόνευσα τὴν σύζυγόν μου, ἔλεγεν. Ἐγὼ τὸ ἀρνοῦμαι. Εἰς ὑμᾶς ἀπόκειται νὰ τὸ ἀποδείξητε. Δείξατέ μοι τὸ πτῶμα. Δὲν δύναμαι ν' ἀποδείξω ὅτι δὲν ἐφόνευσα

τὴν σύζυγόν μου· ἀποδείξατέ μοι σεῖς ὅτι τὴν ἐφόνευσα.

— Ἀλλὰ ποίους λόγους ἔχετε ν' ἀποποιῆσθε διασαφήσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ ἔσωζον ὑμᾶς ἐκ τρομερᾶς κατηγορίας; Ἂν πρόκειται περὶ γεγονότων φύσεως ἐπισφαλοῦς ἐνδιαφερόντων τὴν τιμὴν τοῦ ὀνόματός σας, ὀφείλετε νὰ ἔχητε ἀρκοῦσαν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν δικαιοσύνην τῆς πατρίδος σας, ὅτι δὲν θὰ κοινοποιηθῶσι. Περὶ τούτου σᾶς ἐγγυῶνται τὸ καθῆκον καὶ ἡ ἀτομικὴ τιμὴ τοῦ δικαστοῦ. Ἂν δὲν ἀπαντήσετε, τοῦτο σημαίνει ὅτι ἔχετέ τι νὰ κρύψητε. Ἀλλὰ συμφέρον ἔχετε νὰ ὁμιλήσητε, διότι ὅ,τι ἔχετε νὰ κρύψητε οὐδέποτε εἶνε τόσῳ σοβαρὸν ὅσῳ ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον κατηγορεῖσθε.

— Εἰς οὐδεμίαν ἐρώτησιν θ' ἀπαντήσω μὴ συνδεομένην ἀπευθείας μετὰ τοῦ πράγματος διὰ τὸ ὁποῖον κατηγοροῦμαι. Προβάλετε ἀποδείξεις καὶ θὰ συζητήσω τὴν ἀξίαν αὐτῶν. Ἡ ἐξαφάνισις τῆς γυναικός μου δὲν εἶνε ἀπόδειξις ὅτι τὴν ἐφόνευσα.

Ὁ ἀνακριτὴς συνεπείᾳ τῆς ἀνακρίσεως ταύτης ἐξέδωκε κατὰ τοῦ κ. Ἐσκουδιὲ ἔνταλμα φυλακίσεως, καὶ ἤρχισεν ἡ ἀνάκρισις.

Β'.

Ἡ ταραχὴ τῆς συνοικίας κατηυνάσθη εὐθὺς ὡς ἐπληροφορήθη τὴν σύλληψιν τοῦ Ἐσκουδιέ· ἤδη ὅτε εὑρίσκετο εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς δικαιοσύνης, δὲν ἀμφέβαλλον ὅτι ἡ σκοτεινὴ αὕτη ὑπόθεσις θὰ διηυκρινίζετο. Ἀλλ' αἱ ἐφημερίδες ἐρρίφθησαν ἀπλήστως ἐπὶ ζητήματος, ἐπελθόντος ἐν καιρῷ ὅπως παράσχῃ ὕλην εἰς αὐτάς, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ πολιτικὴ ἐσχόλαζεν. Ἤνοιξαν δι' ἴδιον αὐτῶν λογαριασμὸν ἀκριβολόγον ἀνάκρισιν, καὶ ἠρεύνησαν ἀσυνειδήτως τὸν κρυφιώτερον βίον ὅλης τῆς οἰκογενείας Σαμπιὼν καὶ Ἐσκουδιέ. Ὑπηνίχθησαν ὅτι ἡ περιουσία τοῦ κ. Σαμπιὼν ἐσχηματίσθη ἐκ προμηθειῶν τοῦ στρατοῦ, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἦτο ὑπόπτου προελεύσεως, καὶ ἀνεκάλυψαν ὅτι εἷς θεῖος τοῦ Γουσταύου ἀπέθανεν ἐντὸς φρενοκομείου. Ἡ ἀνάκρισις οὐδαμῶς ἠσχολεῖτο περὶ τῶν ματαίων τούτων σχολίων, καθὰ βασιζομένη ἐπὶ γεγονότων ὡρισμένων καὶ θετικῶν.

Ὁ ἀνακριτὴς προσεκάλεσεν ἐν πρώτοις ὡς μάρτυρας τοὺς ὑπηρέτας, οἵτινες κατέθεσαν ὅ,τι ἐγνώριζον. Παρευρέθησαν εἰς ἔριδας ἀρκούντως ζωηράς, αἵτινες ἐν γένει προήρχοντο ἐκ ζηλοτυπίας τῆς κυρίας ἢ ἐκ τοῦ ἐρεθισμοῦ τοῦ κυρίου κατὰ τῶν γονέων τῆς κυρίας· ἀλλ' ἡ διαφωνία ἐξεδηλοῦτο μόνον διὰ φωνῶν. Περὶ τῶν διατρεξάντων τὴν 14 οὐδὲν ἐγνώριζον, ἐκτὸς μόνον ὅτι εἶχον ἀναχωρήσει κατὰ τὴν ἑβδόμην ὥραν, ἀφήσαντες εἰς τὴν οἰκίαν τὸν κύριον καὶ τὴν κυρίαν Ἐσκουδιὲ ἑτοίμους νὰ ἐξέλθωσιν· ὅτι δὲν εὗρον αὐτοὺς ὅταν ἐπέστρεψαν, καὶ ὅτι ὁ κύριος ἐπανῆλθε μόνος κατὰ τὴν τρίτην ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον. Ἐν τούτοις αἱ καταθέσεις αὗται ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν ὑπῆρξαν δυσμενεῖς· εἴτε διότι οἱ ὑπηρέται δὲν ἠγάπων τὸν κύριόν των, εἴτε ἐκ φιλαυτίας ὅπως ἴδωσι διεξαγομένην καλῶς κατηγορίαν, τῆς ὁποίας εἶχον παράσχει τὰ πρῶτα στοιχεῖα, ἐξέφραζον τὴν ἠθικὴν πεποίθησιν ὅτι βεβαίως θὰ συνέβη ἀποτρόπαιόν τι.

Ἐκ τῶν γειτόνων οὐδεὶς παρετήρησεν ἂν ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Ἐσκουδιὲ ἐξῆλθον ἢ ὄχι τὴν ἑσπέραν ἐκείνην, καὶ ἂν ἐξῆλθον ὁμοῦ ἢ χωριστά. Ἡ δυσκολία πρὸς διευκρίνησιν τοῦ πρώτου τούτου σημείου ἠρέθισε τὴν ὀξυδέρκειαν τοῦ ἀνακριτοῦ. Ὁ Ἐσκουδιέ, κατὰ τοὺς ὀλίγους λόγους οὓς συγκατένευσε νὰ εἴπῃ, ἐδήλωσεν ὅτι ἡ σύζυγός του ἀνεχώρησε μεταξὺ τῆς ἑβδόμης ὥρας καὶ τῆς ἑβδόμης καὶ ἡμισείας. Ἀλλ' ἀφοῦ τὸ ἔλεγε θὰ ἦτο ψευδές. Τοιοῦτος ἄνθρωπος οὐδὲν βεβαίως θὰ ἔλεγεν ἐξ ἀπροσεξίας, ἔδωκε δὲ τὴν ἔνδειξιν ταύτην διὰ νὰ ἀποπλανήσῃ τὴν ἀνάκρισιν. Ἐκ τούτου ἐξήγετο ὅτι ἡ κυρία Ἐσκουδιὲ ἐφονεύθη ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἴσως ἄνευ προμελέτης, ἐν στιγμῇ ὀργῆς. Μεταξὺ δὲ τῆς ἑβδόμης ὥρας καὶ τοῦ μεσονυκτίου, ὥρας καθ' ἣν εἶχον ἐπανέλθει οἱ ὑπηρέται, ὁ φονεὺς εἶχε πέντε ὥρας ὅπως ἐξαλείψῃ τὰ ἴχνη τοῦ κακουργήματος.

Δὲν ἦτο πιστευτὸν ὅτι μετέφερε τὸ πτῶμα ἐκτός· δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ τὸ φέρῃ ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ διὰ μέσου τῶν ὁδῶν τῶν Παρισίων· θ' ἀπῃτεῖτο πρὸς τοῦτο ὄχημα, ἀλλὰ καὶ πάλιν ἦτο ἀδύνατον νὰ εἰσαγάγῃ τὸ πτῶμα ἐντὸς τοῦ ὀχήματος καὶ νὰ τὸ ἐξαγάγῃ αὐτοῦ ἄνευ τῆς συνενοχῆς τοῦ ἁμαξηλάτου. Ἀλλὰ δὲν εἶχε καιρὸν νὰ προπαρασκευάσῃ τὴν συνενοχὴν ταύτην, ἀφοῦ ἠγνόει πρὸ μιᾶς ὥρας ὅτι τὴν ἑσπέραν ἐκείνην θὰ ἐξήρχοντο ὅλοι οἱ ὑπηρέται. Καίτοι δὲ ἦτο ἀπαράδεκτον ὅτι ὁ ἁμαξηλάτης θὰ μετέφερεν ἓν πτῶμα χωρὶς νὰ παρατηρήσει τίποτε, ἐξήτασαν ἂν κανὲν ὄχημα εἶχε παραλάβει κατ' ἐκείνην τὴν ἑσπέραν φορτίον τι πρὸ τῆς θύρας ἢ ἐκ τῶν πέριξ, ἀλλ' ἡ ἐξέτασις αὕτη ὑπῆρξε ματαία.

Τὰ πάντα λοιπὸν παρεῖχον τὸ ἐνδόσιμον ὅτι τὸ πτῶμα ἐκρύβη ἐντὸς τῆς οἰκίας. Ἀφ' ἑτέρου περίπτωσίς τις ἐφαίνετο ὑποδεικνύουσα τὴν προμελέτην· ἡ θαλαμηπόλος εἶχε ζητήσει τὴν ἄδειαν νὰ ἐξέλθῃ μόνον μετὰ τῆς μαγειρίσσης· ὁ Ἐσκουδιέ, ὅστις δὲν ἠγάπα τοὺς ὑπηρέτας, ἐπέτρεψεν αὐθορμήτως νὰ ἐξέλθῃ καὶ ὁ θαλαμηπόλος. Ἄρα ἠθέλησε νὰ εὕρῃ οὕτως εὐκαιρίαν ἵνα μείνῃ μόνος μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ.

Ἠρεύνησαν οὐχὶ μόνον ὅλας τὰς γωνίας καὶ ὅλα τὰ ἑρμάρια, ἀπὸ τὴν ὑπογείων μέχρι τοῦ ὑπερῴου, ἀλλὰ καὶ τοὺς πίθους καὶ τὰς δέσμας· ἐξήτασαν τοὺς τοίχους, ἔσκαψαν τὴν γῆν, ἐξέ-

βαλον τὰς σανίδας, καὶ τὰς βαθμίδας τῶν κλιμάκων, ἀλλ' οὐδὲν εὗρον.

Ἠναγκάσθησαν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν πρώτην ὑπόθεσιν, ἤτοι ὅτι ὁ Ἐσκουδιέ, παραλαβὼν τὴν σύζυγόν του, εἶχε σύρει αὐτὴν εἰς μέρος ἀπόκεντρον, ὅπου ἡμέραν τινὰ θὰ ἐπανεύρισκον τὸ πτῶμα ἐν καταστάσει προχωρημένης ἀποσυνθέσεως, μὴ ἐπιτρεπούσης πλέον τὴν ἀπόδειξιν τῆς ταυτότητος αὐτοῦ. Θὰ ἦτο πτῶμα ἄγνωστον προσθετέον εἰς τὸν κατάλογον ἐκείνων, τὰ ὁποῖα καθ' ἑκάστην εὑρίσκουσιν οἱ καθαρίζοντες τὸν Σηκουάναν ἢ οἱ μεταβαίνοντες νὰ προγευματίσωσιν εἰς τὰ δάση. Πιθανὸν ὁ Ἐσκουδιὲ νὰ μὴ διέπραξε τὸ κακούργημα ἐν Παρισίοις, καθὸ κάλλιστα γνωρίζων πόσον δύσκολον εἶνε ν' ἀποκρύψῃ τις ἐπὶ πολὺ τὰ ἴχνη φόνου εἰς μέρος, τὸ ὁποῖον συνεχῶς διαυλακίζουσι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις οἱ διαβάται, ἐπιτηρεῖται δὲ ὑπὸ ἀστυνομίας, τῆς ὁποίας ὁ ἀριθμὸς ἀποτελεῖ ὁλόκληρον στρατόν. Εἶχε μάλιστα καιρὸν νὰ ὁδηγήσῃ τὴν σύζυγόν του πολὺ μακράν· ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι εἰσῆλθεν εἰς ἕνα τῶν σιδηροδρόμων, οἵτινες ἀπομακρύνονται τῶν Παρισίων, κατὰ τὴν ὀγδόην ὥραν, ἠδύνατο ἐν διαστήματι δύο ὡρῶν νὰ τὴν ὁδηγήσῃ εἰς ἀπόστασιν τριάκοντα λευγῶν, εἶχε δ' ἐνώπιον αὐτοῦ δύο ὥρας διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ κακοῦργον αὐτοῦ σχέδιον, ἀναχωρήσῃ τὸ μεσονύκτιον καὶ ἐπανέλθῃ οἴκαδε κατὰ τὴν τρίτην ὥραν τῆς πρωΐας. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ζητήσωσι τὸ πτῶμα ἐντὸς ἀκτῖνος τριάκοντα λευγῶν περὶ τοὺς Παρισίους, ὅπερ ἦτο ἀδύνατον.

Οἱ γονεῖς τῆς Λεονώρας ἐβάσιζαν τὴν κατάθεσιν αὐτῶν ἰδίως ἐπὶ τῶν λόγων, εἰς τοὺς ὁποίους ἠδύναντο ν' ἀποδώσωσι τὸ κακούργημα. Δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον νὰ τὸ ἐξηγήσωσι διὰ αἰφνιδίου ὀργῆς, ἀφοῦ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ φόνος θὰ διεπράττετο ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ θὰ κατέλιπεν ἴχνη. Ἡ ὑπόθεσις ταξειδίου συνεπηγετο ἀπόφασιν ἐπὶ πολὺ ὡριμασθεῖσαν καὶ ψυχρῶς ἐκτελεσθεῖσαν· ἠδύναντο νὰ πιστεύσωσι τότε ὅτι ἡ φιλοχρηματία δὲν ὑπῆρξε ξένη πρὸς τὸ δρᾶμα· πιθανὸν ὁ Ἐσκουδιέ, ἀφοῦ συνῆψε γάμον ἐπωφελέστατον ὑπὸ τὸ πρόσχημα γάμου ἐξ ἔρωτος, νὰ ἠθέλησε ν' ἀπαλλαγῇ τῆς γυναικός καὶ νὰ κρατήσῃ τὰ χρήματα. Τοῦτο τῷ ἦτο τόσῳ μᾶλλον εὔκολον, καθ' ὅσον ὅλη ἡ περιουσία τῆς Λεονώρας συνέκειτο ἐκ μετοχῶν καὶ χρεωγράφων. Ἔπρεπε νὰ ἐξετασθῇ λοιπὸν ἂν τὰ χρεώγραφα ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ τῆς οἰκίας ὅπως μὴ διεκδικήσωσιν αὐτὰ οἱ νόμιμοι κληρονόμοι. Ὁ ἀνακριτὴς μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κατηγορουμένου καὶ ἐξήτασε λεπτομερῶς ὅλα τὰ ἔγγραφα· εὗρε τὴν περιουσίαν ἀνέπαφον, ἀλλ' εἰς τὰς ἐρεύνας αὐτοῦ ἀνεκάλυψεν ἔγγραφον ἐνοχοποιοῦν σοβαρώτατα τὸν Ἐσκουδιέ· ἦτο ἡ διαθήκη τῆς Λεονώρας καθιστώσης τὸν Γουσταῦον Ἐσκουδιὲ γενικὸν αὐτῆς κληρονόμον, ἔφερε δὲ χρονολογίαν ἓξ ἡμερῶν πρὸ τοῦ κακουργήματος.

Τοιουτοτρόπως ἡ ἀνάκρισις ἔκαμε μέγα βῆμα. Ἐγνώριζον τοῦ λοιποῦ τὸ συμφέρον τοῦ συζύγου πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς γυναικός του. Ὑπῆρχεν ἐν τούτοις μία ἀντίρρησις· ὅτι διὰ νὰ κληρονομήσῃ ἔπρεπε νὰ προσαγάγῃ πιστοποιητικὸν τοῦ θανάτου τῆς συζύγου του, ἐξαφανίζων δ' αὐτὴν δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ προκαλέσῃ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου τούτου. Ἀλλ' ἦτο εὔκολον ν' ἀπαντήσῃ τις εἰς τοῦτο· ἐφ' ὅσον ὁ θάνατος τῆς Λεονώρας δὲν θὰ ἐπιστοποιεῖτο τακτικῶς, ὁ Ἐσκουδιὲ ἔμενε κάτοχος τῆς περιουσίας ὡς διαχειριστὴς αὐτῆς, οὐδεὶς δ' ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ τι παρ' αὐτοῦ· ἂν δὲ βραδύτερον ἀπεδεικνύετο ὁ θάνατος, ἡ διαθήκη ἀπεμάκρυνε πᾶσαν διεκδίκησιν. Ὁ συνδυασμὸς οὗτος μάλιστα ἦτο δεξιώτατος.

Ὑπῆρχε τέλος περίπτωσίς τις ἐπιβαρύνουσα πλειότερον τὴν θέσιν τοῦ κατηγορουμένου. Ὅσῳ ὁ καιρὸς παρήρχετο, ὅσῳ ἡ ὑπόθεσις ἐλάμβανε μείζονα δημοσιότητα, τοσούτῳ καθίστατο ἀδύνατον νὰ ἰσχυρισθῇ τις ὅτι ἡ κυρία Ἐσκουδιὲ ἀνεχώρησεν ἑκοῦσα. Ἐφημεριδογράφοι τινές, ἐκ πνεύματος ἀντιλογίας καὶ παραδοξολογίας, προσεπάθησαν νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ κυρία Ἐσκουδιὲ ἐπεχείρησεν ἁπλούστατα, τῇ συναινέσει τοῦ συζύγου αὐτῆς, ταξείδιον, οὗτινος δὲν ἤθελον ν' ἀποκαλύψωσι τὸν σκοπόν, ἀλλ' ἡ ἑρμηνεία αὕτη κατέπιπτε πρὸ τῶν διαστάσεων, τὰς ὁποίας εἶχε λάβει ἡ δίκη. Πράγματι, ἦτο προφανὲς ὅτι ἡ κυρία Ἐσκουδιὲ θὰ ἐπανήρχετο εὐθὺς ὡς ἐπληροφορεῖτο τὴν κατὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς κατηγορίαν· τὸ νεαρὸν ζεῦγος οὐδὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ συμφέρον ἀρκούντως σοβαρὸν καὶ μυστηριῶδες, ὅπερ νὰ προτιμήσῃ τῆς ἐλευθερίας, τῆς ζωῆς καὶ τῆς τιμῆς τοῦ ἑνὸς τῶν συζύγων. Ἑκάστη ἡμέρα ἐδείνου λοιπὸν ἔτι μᾶλλον τὴν ἤδη τρομερὰν θέσιν τοῦ Ἐσκουδιέ, δυστυχῶς δὲ μία μόνη ἐδίδετο ἐξήγησις τῆς σιγῆς καὶ τῆς ἀπουσίας τῆς συζύγου αὐτοῦ· τὸ ὅτι ἦτο νεκρά.

Ἐν τούτοις ὁ ἀνακριτὴς ἐδίσταζεν ἔτι· δικαστὴς ἀκέραιος καὶ εὐσυνείδητος, ἠσχολεῖτο ν' ἀνακαλύψῃ ὅλην τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐπεθύμει νὰ περατώσῃ τὴν ἀνάκρισιν μόνον ἀφοῦ συλλέξῃ πλείστας ἀναντιρρήτους ἀποδείξεις. Εἶχεν ἤδη συλλάβει δικαιοτάτας ὑπονοίας· ἡ ἐξαφάνισις ὑπῆρχε· τὸ συμφέρον τοῦ κατηγορουμένου πρὸς διάπραξιν τοῦ κακουργήματος ἀπεδείχθη· ἡ χρῆσις τοῦ καιροῦ κατὰ τὴν ἑσπέραν καὶ μέρος τῆς νυκτὸς τῆς τρίτης, 14, δὲν εἶχε δικαιολογηθῆ, ἡ δὲ στάσις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, πρὸ τῆς ἀνακρίσεως καὶ κατ' αὐτὴν ὑπῆρξε λίαν ἐνοχοποιητική. Πλὴν ἔλειπε τὸ σῶμα τοῦ ἐγκλήματος· δὲν ὑπῆρχον ἀποδείξεις τῆς ἐνοχῆς.

Ἀλλ', ὡς συμβαίνει συνεχῶς, ἡ τύχη ἀνέλαβε νὰ συμπληρώσῃ καὶ τὸ κενὸν τοῦτο.

Λεμβοῦχοι, περιφέροντες ἐν τῇ λέμβῳ αὐτῶν, εἰς τὰ πέριξ τῆς γεφύρας τῆς Ἀσνιέρης, εὔθυμον ὁμήγυριν νέων ἀνείλκυσαν διὰ τῆς ἁρπάγης αὐτῶν γυναικεῖον ἔνδυμα, τὸ ὁποῖον ἐξέπληξε τοὺς ἐν τῇ λέμβῳ διὰ τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, ἀσυνήθη κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἦτο ἐπανωφόριον τοῦ τελευταίου συρμοῦ, ἐκ μαύρου κασμιρίου, πεποικιλμένον μὲ χρυσᾶ σειρήτια. Ὀλίγα ἐκ τῶν ἐνδυμάτων τούτων φοροῦσιν οἱ παρὰ τὸν Σηκουάναν οἰκοῦντες καὶ ἰδίως δὲν ἀφίνουσιν αὐτὰ νὰ πέσωσιν ἐν τῷ ποταμῷ. Αἱ δεσποινίδες ἐπεθύμουν νὰ τὸ μεταχειρισθῶσι, καίτοι ἐφαίνετο ὅτι ἐπὶ πολὺ διέμεινεν ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ἀλλ' οἱ νέοι, πολῖται σοβαροὶ καὶ καλοί, ἐπέμεινον νὰ τὸ φέρωσιν εἰς τὴν ἀστυνομίαν. Ἄλλως δέ, ἤλπιζον νὰ τὸ ἀναλάβωσι μετὰ ἓν ἔτος καὶ μίαν ἡμέραν.

Τὸ ἐπανωφόριον, λίαν ἐφθαρμένον, ἐκομίσθη εἰς τὴν ἀστυνομίαν, ἔνθα ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν ὑπαλλήλων τοῦ γραφείου, ἐπὶ τέλους δὲ περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ ἀνακριτοῦ. Πάραυτα ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀνῆκον τῇ Λεονώρᾳ· ἡ τοῦτο κατασκευάσασα ῥάπτρια ἓν τοιοῦτον μόνον εἶχε ῥάψει· αἱ φίλαι τῆς κυρίας Ἐσκουδιὲ ἐνεθυμοῦντο ὅτι τὴν εἶδον φοροῦσαν αὐτό, ἡ δὲ θαλαμηπόλος ὡμολόγησε μεθ' ὅρκου ὅτι ἡ κυρία τὸ εἶχε φορέσει τὴν τρίτην, 14, κατὰ τὴν ἑβδόμην ὥραν, καθ' ἣν στιγμὴν ἡτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ. Οἱ πραγματογνώμονες ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτῶν παρετήρησαν, ὅτι ἡ κατάστασις τῆς φθορᾶς τοῦ ἐνδύματος ἀνταπεκρίνετο καλῶς εἰς τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῷ ὕδατι διαμονῆς αὐτοῦ· θὰ ἦτο δύσκολον νὰ ἐννοηθῇ τοῦτο ἐκ τοῦ ὑφάσματος, τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο νὰ ἦνε περισσότερον βεβρεγμένον ἂν ἔμενεν ἐν τῷ ὕδατι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἢ ἐπὶ πολλὰς ὥρας, καὶ τὸ ὁποῖον ἄλλως εἶχε στεγνώσει ὅταν ὑπεβλήθη εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν πραγματογνωμόνων. Ἀλλ' ὡς ἐκ τῶν θαυμασίων προόδων τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης, ἠδυνήθησαν νὰ ἐξελέγξωσι μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας τὴν πυκνότητα τῆς στιβάδος, ἣν εἶχε σχηματίσει ἡ ὀξείδωσις τοῦ μετάλλου ἐπὶ τῶν χρυσῶν σειρητίων.

Ὁ ἀνακριτὴς ὑπέβαλε τὸν Ἐσκουδιὲ εἰς νέαν ἀνάκρισιν, ἀλλὰ προσέκρουσε καὶ πάλιν εἰς τὴν αὐτὴν ἐκ προμελέτης ἀφασίαν ἢ ἄρνησιν.

— Πρὶν ἢ κλείσω τὴν ἀνάκρισιν, εἶπεν αὐστηρῶς ὁ δικαστής, σᾶς παρακαλῶ διὰ τελευταίαν φορὰν νὰ ὁμολογήσητε τὴν πρᾶξίν σας. Δυνατὸν νὰ ἔχητε ὅπως ἐπικαλεσθῆτε περιστάσεις, δυναμένας νὰ σμικρύνωσι τὴν ἐνοχήν σας καὶ νὰ ἐφελκύσωσιν ἐφ' ὑμῶν, ἔν τινι μέτρῳ, τὴν ἐπιείκειαν τῶν δικαστῶν. Ἐμμένοντες δ' ἐν τῷ παραδόξῳ συστήματι, τὸ ὁποῖον μέχρι τῆς σήμερον ἠκολουθήσατε, χειροτερεύετε ἀπ' ἐναντίας τὴν θέσιν σας, καὶ προκαλεῖτε τὴν τελευταίαν αὐστηρότητα τῆς δικαιοσύνης.

Ὁ Ἐσκουδιὲ ἀπήντησε μετὰ κυνικῆς ἀναιδείας:

— Δείξατέ μοι τὸ πτῶμα.

— Δὲν δύναμαι νὰ σᾶς δείξω τὸ πτῶμα· δὲν τὸ εὗρον ἀκόμη, γινώσκουσιν ὅμως ἤδη ποῦ πρέπει νὰ τὸ ζητήσωσιν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δύναμαι νὰ σᾶς δείξω τοῦτο.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἀνακριτής, ἀπεκάλυψε τὸ ἐπανωφόριον, ἐξηπλωμένον ἐπὶ τοῦ ἐρεισινώτου μιᾶς καθέκλας.

Ὁ Ἐσκουδιὲ ὠχρίασε φρικωδῶς καὶ μικροῦ δεῖν ἐλειποθύμει. Δὲν ἠδύνατο ν' ἀποσπάσῃ τὰ βλέμματα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἐπανωφορίου, οἱ δὲ ἀπλανεῖς αὐτοῦ ὀφθαλμοὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς πελιδνῆς αὐτοῦ μορφῆς ἔδιδον εἰς τὴν φυσιογνωμίαν του ἔκφρασιν τρόμου, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου οὐδεμία πλέον ὑπελείπετο ἀμφιβολία.

— Ποῦ εὗρον αὐτό; ἠρώτησεν ὁ Ἐσκουδιὲ διὰ φωνῆς πνιγηρᾶς.

— Τὸ γνωρίζετε κάλλιον ἐμοῦ, ἀπεκρίθη ὁ ἀνακριτὴς μετὰ μειδιάματος εὐαρεσκείας.

Ἐπῆλθε στιγμιαία σιγή, καθ' ἣν ὁ Ἐσκουδιέ, κατάπληκτος, ἐφαίνετο ἀνακαλῶν εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ ἀπαισιωτάτας ἀναμνήσεις.

— Ἐπιμένετε ἀκόμη ἀρνούμενος; ἠρώτησεν ὁ ἀνακριτής.

— Ἐπιμένω ἀρνούμενος.

Μετά τινας ἡμέρας ὁ φάκελλος διεβιβάσθη εἰς τὸ συμβούλιον τῶν Πλημμελειοδικῶν, ὅπερ παρέπεμψε τὸν Ἐσκουδιὲ πρὸ τοῦ κακουργιοδικείου τοῦ Σηκουάνα.

Ὁ κατηγορούμενος, μετενεχθεὶς ἀπὸ τῆς εἱρκτῆς τοῦ Μαζᾶς εἰς τὴν ἐπιστασίαν, προσεκλήθη νὰ δηλώσῃ τίνας ἐξελέξατο ὅπως τὸν βοηθήσωσιν ἐν τῇ ὑπερασπίσει αὐτοῦ· τοῦ Ἐσκουδιὲ ἀπαντήσαντος ὅτι οὐδεμίαν ἔκαμεν οὔτε ἐννόει νὰ κάμῃ ἐκλογήν, ὁ ὑπὸ τοῦ προέδρου τοῦ κακουργιοδικείου λαβὼν ἐντολὴν δικαστὴς διώρισεν ἐξ ἐπαγγέλματος τὸν δικηγόρον αὐτοῦ.

Οὗτος ἦτο ὁ κ. Βονφίς, νέος δικηγόρος ἐκ Γασκόνης, παρέχων ἤδη λαμπρὰς ἐλπίδας ὡς ἐκ τῆς εἰλικρινείας μεθ' ἧς ὑπερήσπιζε τὰς χειρίστας δίκας. Οὐδεὶς ὑπέθετεν ὅτι ἄνθρωπος τῆς κοινωνικῆς θέσεως τοῦ κ. Ἐσκουδιὲ δὲν θὰ ἐξέλεγεν ὡς ὑπερασπιστὴν αὐτοῦ ἕνα τῶν διασημοτέρων δικηγόρων, ἡ δὲ ἐκλογὴ τοῦ κ. Βονφὶς προεκάλεσε ζηλοτυπίας μεταξὺ τῶν νέων δικηγόρων, οἵτινες τὰ πάντα θὰ ἐμηχανῶντο ν' ἀναλάβωσι τὴν ὑπεράσπισιν ταύτην ἂν ὑπώπτευον τοιοῦτον εὕρημα. Ἡ ὑπόθεσις, ἥτις ἀπὸ δύο μηνῶν καὶ ἐπέκεινα ἀπησχόλει τὴν περιέργειαν τοῦ κοινοῦ, θὰ ἐπροξένει μεγίστην αἴσθησιν καὶ θὰ προεκάλει συζητήσεις, αἵτινες θὰ ἐκίνουν τὸ ἐνδιαφέρον οὐ μόνον τοῦ δημοσίου ἀλλὰ καὶ τοῦ καλοῦ κόσμου. Δὲν ἐπρόκειτο περὶ μιᾶς τῶν ἀλθίων ἐκείνων δολοφονιῶν, ὧν ἡ διαδικασία

γίνεται ἐνώπιον τῶν πολιτοφυλάκων καί τινων ἀέργων, ἀλλὰ περὶ δράματος μυστηριώδους, οὗτινος τὰ δρῶντα πρόσωπα ἀνῆκον εἰς τὴν πλουσίαν τάξιν. Ἦτο εὐκαιρία ν' ἀρχίση τις τὸ στάδιον αὐτοῦ διὰ λαμπρᾶς συνηγορίας καὶ νὰ καταστῇ διάσημος ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας. Ὡς ἐκ τούτου ὁ κ. Βονφὶς μετ' εἰλικρινοῦς συγκινήσεως παρουσιάσθη τὸ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ κατηγορουμένου, πρὸς ὃν θὰ ἐχρεώστει τὴν τύχην αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἡ γενομένη αὐτῷ ὑποδοχὴ οὐδὲν εἶχε τὸ ἐνθαρρυντικόν· ὁ Ἐσκουδιὲ δὲν εἶχεν ἐκλέξει δικηγόρον, διότι δὲν ἤθελε νὰ ἔχῃ τοιοῦτον.

Ὁ νέος δικηγόρος παρέστησεν ἐν πρώτοις μετὰ ζέσεως τὴν ζωηρὰν πεποίθησιν, μεθ' ἧς ἀναλαμβάνει τὴν ὑπεράσπισιν ταύτην· οὐδέποτε εἶχε πιστεύσει ἐνοχήν, καθ' ἧς ἀντέκειντο ἡ γέννησις, ἡ περιουσία, ἡ ἀνατροφὴ καὶ ὁ χαρακτὴρ τιμίου ἀνδρός, θύματος δικαστικῆς πλάνης, περιπλακέντος παραλόγως εἰς κατηγορίαν ἣν οὐδὲν ἐδικαιολόγει. Ἀνεδέχετο νὰ καταστρέψῃ κατηγορίαν ἐπιπόνως προετοιμασθεῖσαν τῇ συνδρομῇ ὑπόπτων μαρτυρίων, καὶ ἐνδείξεων ἄνευ ἀξίας· πράγματι, πῶς ἦτο δυνατὸν εὐγενὴς ἀμέμπτου παρελθόντος, ἁπλῶν κλίσεων καὶ οὗτινος τὸ ἀξιότιμον ἦτο ἀνώτερον πάσης ὑπονοίας νὰ μεταστραπῇ αἴφνης εἰς μυσαρὸν κακοῦργον, μὴ φοβηθέντα νὰ βάψῃ ἐν τῷ αἵματι τὰς εὐγενεῖς αὐτοῦ χεῖρας.

— Ἔχετε δίκαιον, ἀπεκρίθη ὁ Ἐσκουδιέ· ἀσπάζομαι τὴν γνώμην σας.

— Ἐννοῶ, προσέθηκεν ὁ ῥήτωρ, πόσον ἀκροσφαλὴς εἶνε ἡ θέσις μου ἐνώπιον πελάτου οἷος ὑμεῖς, ἀλλὰ θὰ προσπαθήσω παντὶ σθένει νὰ ἐκπληρώσω τὴν ἀνατεθεῖσάν μοι δυσχερῆ ἐντολήν, χωρὶς νὰ προσβάλω δικαίαν φιλοτιμίαν. Θὰ ζητήσω παρ' ὑμῶν ἐκ τῆς ἀληθείας μόνον ὅ,τι εἶνε αὐστηρῶς ἀπαραίτητον διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπερασπίσεως· μαντεύω, χωρὶς νὰ ἔχητε ἀνάγκην νὰ ὑπαινιχθῆτε τοῦτο, ὅτι ὑπάρχει ἐν τῇ ὑποθέσει ὑμῶν οἰκογενειακὸν μυστικὸν τιμῆς ἢ συνειδήσεως· δύνασθε νὰ ἦσθε βέβαιος ὅτι θὰ θίξω τὴν πληγὴν ταύτην μὲ χεῖρα διακριτικήν. Θὰ ἐκθέσω κατὰ τὴν διαδικασίαν μόνον ὅ,τι ἐπιθυμεῖτε νὰ καταστῇ γνωστόν. Εἶνε ὅμως ἐπάναγκες, ἐν τῇ μυστικῇ ἡμῶν συνδιαλέξει, νὰ μοι ὁμιλήσετε ἄνευ ἀποσιωπήσεων, ὅπως δυνηθῶ νὰ δώσω εἰς τὴν ὑπεράσπισιν ὠφέλιμον διεύθυνσιν. Ἐννοεῖται, δὲν ἔχει οὕτω, ὅτι θὰ ὑποστηρίξωμεν τὴν ἀπόλυτον ἀθωότητα;

— Ἀλλά, κύριε, ἀπήντησεν ὁ πελάτης, δὲν εζήτησα δικηγόρον· φαντάζομαι ὅτι δύναμαι νὰ ὑπερασπίσω ἐμαυτόν, καίτοι δὲ σᾶς εἶμαι εὐγνώμων διότι μοὶ ἐξεφράσατε αἰσθήματα, εἰς ἃ δὲν εἶμαι ἐξοικειωμένος ἀπὸ τῆς φυλακίσεώς μου, ἐπιθυμῶ οὐχ ἧττον νὰ διατηρήσω τὴν διεύθυνσιν τῆς ὑπερασπίσεώς μου.

— Ἐν τούτοις ὁ νόμος ἀπαιτεῖ νὰ σᾶς ὑπερασπίσῃ δικηγόρος ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως τῆς διαδικασίας.

— Καλῶς, ἡ διατύπωσις ἐξεπληρώθη ὡς ἐκ τοῦ διορισμοῦ ὑμῶν· φρονῶ ὅτι ὁ νόμος δὲν ἐπιβάλλει τοιαύτην βοήθειαν, ἥτις ταχέως θὰ μετετρέπετο εἰς παρενόχλησιν.

Ὁ κ. Βονφὶς εἶδε λοιπὸν ὅτι οὐδὲν θὰ ἐμάνθανεν, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι· ἐν τοιαύτῃ πραγμάτων καταστάσει ἡ ὑπεράσπισις καθίστατο δυσχερεστάτη. Ὁ δικηγόρος, πρὸς ὃν ὁ πελάτης αὐτοῦ οὐδὲν θέλει νὰ εἴπῃ, εὑρίσκεται εἰς θέσιν οὐ μόνον ἐπικίνδυνον ἀλλὰ καὶ γελοίαν. Κυριολεκτικῶς, δὲν ἐπρόκειτο πλέον ν' ἀναλάβῃ ὑπεράσπισιν ἀλλὰ νὰ ὑποστηρίξῃ ἁπλῆν θέσιν.

Ὁ κ. Βονφὶς ἐπεθεώρησεν ἅπαντα τὰ ἐπιχειρήματα, ἅπερ ἠδύνατο νὰ προβάλῃ ὑπὲρ τοῦ πελάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ τὰ πάντα εἶχον λεχθῇ ἤδη ἐν ταῖς ἐφημερίσι καὶ ταῖς συνδιαλέξεσι. Ποῦ νὰ ἀνεύρῃ τὰ στοιχεῖα ἐπιτυχοῦς ὑπερασπίσεως; Πῶς ν' ἀποκρούσῃ τὴν κατηγορίαν χωρὶς οὐδ' ἐξήγησιν νὰ δύναται νὰ παράσχῃ, οὔτε ἔγγραφον νὰ ὑποβάλῃ, οὔτε μάρτυρά τινα τῆς ὑπερασπίσεως νὰ προσαγάγῃ;

Ἄλλως δὲ ὁ Ἐσκουδιὲ ἦτο καὶ ὁ πλέον δυσάρεστος τῶν ὅσων εἶδόν ποτε ἐν τῇ φυλακῇ: δὲν ὡμίλει μετὰ τοῦ δεσμοφύλακος, οὔτε τοῦ ἱερέως εἶχεν ἀνάγκην οὔτε τοῦ ἰατροῦ, καὶ ἀπέπεμπεν ἀνευλαβῶς τὰ μέλη τῶν προστατευτικῶν ἑταιριῶν ἅτινα, ὀσφραινόμενα ἐν αὐτῷ κατάδικον, παρεσκευάζοντο ἤδη νὰ τὸν ἐπαναγάγωσιν εἰς τὴν ἀγαθὴν ὁδόν.

Μεθ' ὅλα ταῦτα ὁ δικηγόρος αὐτοῦ δὲν ἐθεώρησεν ἑαυτὸν ἡττηθέντα, καὶ προσεπάθησε νὰ συλλάβῃ αὐτὸν ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους. Ἐλθὼν πρωΐαν τινά, τῷ ἐξήγησεν ὅτι ἡ πεποίθησίς του ἐτροποποιήθη, ἀφότου ἔλαβε γνῶσιν τοῦ δικαστικοῦ φακέλλου, καὶ ὅτι θὰ ἦτο ἴσως καλλίτερον νὰ ὁμολογήσῃ τὸν φόνον, καὶ νὰ δικαιολογήσῃ αὐτὸν εἴτε διὰ προκλήσεως εἴτε δι' ἀπερισκέπτου ὀργῆς. Οὕτω ἠδύνατο νὰ τύχῃ τοῦ πλεονεκτήματος τῆς συγγνώμης ἢ τῶν ἐλαφρυντικῶν περιστάσεων, καὶ νὰ καταδικασθῇ μόνον εἰς φυλάκισιν, ἐνῷ ἀρνούμενος τὰ πάντα θὰ ἠρέθιζε τοὺς ἐνόρκους καὶ τὸ δικαστήριον, καὶ διέτρεχε τὸν κίνδυνον ἂν οὐχὶ τῆς θανατικῆς ποινῆς, ἥτις ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ μετεβάλλετο, ἀλλὰ τουλάχιστον τῶν καταναγκαστικῶν ἔργων. Ὑπῆρχε τέλος ἔσχατον καταφύγιον, νὰ προβάλωσι τρέλλαν, ἡ δὲ τακτικὴ αὕτη παρεῖχε διπλοῦν πλεονέκτημα· ὁ δικηγόρος ἐν πρώτοις δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς τοῦ πελάτου αὐτοῦ ὅπως ὑποστηρίξῃ ὅτι οὗτος εἶνε τρελλός· ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ στάσις τοῦ κατηγορουμένου διηυκόλυνεν ἐκ τῶν προτέρων τὴν ἀπόδειξιν τούτου. Ἂν δ' ἠδύναντο νὰ κατορθώ-

σωσιν ὅπως τὸ ζήτημα ὑποβληθῇ εἰς τὴν ἐξέτασιν φρενολόγων, θὰ ἦτο ὄντως μέγα δυστύχημα ἂν δὲν εὑρίσκετό τις ὅστις ν' ἀποφανθῇ περὶ τοῦ ἀνευθύνου.

Ὁ Ἐσκουδιὲ οὐδένα τῶν συνδυασμῶν τούτων ἐδέχθη καὶ ἐπέμενεν ἀπορρίπτων ἁπάσας τὰς προσφορὰς τοῦ δικηγόρου αὐτοῦ.

Τέλος ἡ ὑπόθεσις ἐνεγράφη ἐν τῷ πίνακι τοῦ κακουργιοδικείου καὶ ἐπέστη ἡ ἡμέρα τῆς δίκης.

(Ἕπεται συνέχεια.) (Μετάφρασις.)

ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΝ

Τὸ ἤλεκτρον, ἡ σκληρά, ἐλαφρὰ καὶ κιτρινόχρους ἐκείνη οὐσία, ὑποτίθεται ὅτι εἶνε τὸ ἀποσκληρυνθὲν κόμμι εἴδους πεύκης ἐκλιπούσης ἤδη. Εὑρίσκεται πολλαχοῦ· εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ τῆς Σικελίας, εἰς Σιβηρίαν, εἰς Γροιλλανδίαν καὶ εἰς τὰ παράλια τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς· ἀλλὰ τὸ πλεῖστον τοῦ ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἠλέκτρου προέρχεται ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς Βαλτικῆς παραλίων τῆς Πρωσσίας. Μέρος αὐτοῦ ἀνορύσσεται ἐκ τῆς ξηρᾶς, μέρος συνάγεται ἐπὶ τῆς παραλίας, ὅπου ἐξωθεῖται ὑπὸ τῆς τρικυμίας· τὸ πλεῖστον ὅμως ἐξάγεται ἐξ αὐτῆς τῆς θαλάσσης. Ὑποτίθεται ὅτι εἰς ἀρχαίαν ἐποχὴν τὸ κλίμα τῆς βορείου Γερμανίας ἦτο πολλῷ θερμότερον ἢ τὴν σήμερον, καὶ ὅτι τὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς ἐκαλύπτοντο ὑπὸ ἀπεράντων πευκώνων. Ἐνίοτε τεμάχια φλοιοῦ καὶ κώνων πεύκης ἀνευρίσκονται προσκεκολλημμένα εἰς τὸ ἤλεκτρον, ἀνευρίσκονται δ' ἐν αὐτῷ καὶ ἔντομα θερμοτέρων κλιμάτων μὴ ὑπάρχοντα πλέον· τοιαῦτα τεμάχια ἔχουσι πολὺ μεγαλειτέραν ἀξίαν ἢ τὰ συνήθη. Πολὺ τοῦ ἐκ τῆς θαλάσσης ἐξαγομένου ἠλέκτρου εὑρίσκεται προσκεκολλημένον εἰς φύκη. Μετὰ τρικυμίας ἐξ ἀνατολῶν ἐρχομένας οἱ χωρικοὶ καὶ ἐν καιρῷ ἀκόμη δριμυτάτου ψύχους, εἰσερχόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν, ἀποσπῶσι διὰ περονῶν τὰ φύκη καὶ τὰ ρίπτουσιν ἐπὶ τῆς ἄμμου, ὅπου αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία συλλέγουσι τὰ ἐπ' αὐτῶν τεμάχια ἠλέκτρου. Εἰς δὲ τὰ βαθύτερα μέρη τῆς θαλάσσης μηχαναὶ βυθοκόροι ἀδιαλείπτως ἐργαζόμεναι ἐξάγουσι τὰ φύκη μετὰ τοῦ πηλοῦ, ἐντὸς δ' αὐτῶν ἀνευρίσκεται κατόπιν τὸ ζητούμενον ἤλεκτρον. Τελευταῖον δὲ καὶ δῦται φέροντες τὸν καταδυτικὸν χιτῶνα συλλέγουσιν αὐτὸν εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης.

Τὸ ἤλεκτρον συνήθως εὑρίσκεται εἰς μικρὰ τεμάχια, ἀπὸ μεγέθους κόκκου σίτου ἕως ᾠοῦ ὄρνιθος. Τὸ μέγιστον μέχρι τοῦδε εὑρεθὲν τεμάχιον, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται εἰς τὸ ἐν Βερολίνῳ μουσεῖον, εἶνε ἰσομέγεθες μὲ κεφαλὴν παιδίου. Τὸ ἤλεκτρον χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν κοσμημάτων καὶ καπνοσωλήνων. Πολὺ ἀποστέλλεται εἰς Μέκκαν, ἔνθα καίεται ὑπὸ τῶν Μωαμεθανῶν εἰς τὰς θρησκευτικὰς αὐτῶν τελετὰς ἀντὶ θυμιάματος.

Ἐὰν τὸ ἤλεκτρον θερμανθὲν διὰ προστριβῆς τεθῇ πλησίον μικρῶν τεμαχίων χάρτου ἢ βάμβακος, ἕλκει πρὸς ἑαυτὸ τὰ τεμάχια ταῦτα, τὰ ὁποῖα προσκολλῶνται ἐπ' ὀλίγον ἐπ' αὐτοῦ. Τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, ὅστις ἀναπτύσσεται ἐν τῷ ἠλέκτρῳ διὰ τῆς προστριβῆς. Τοσοῦτος δὲ εἶνε ὁ ἀναδιδόμενος ἐξ αὐτοῦ ἠλεκτρισμός, ὥστε οἱ κατεργαζόμενοι αὐτὸν ἀναγκάζονται συχνάκις νὰ μεταλλάσσωσι τεμάχια. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες γνωρίζοντες τὴν ἰδιότητα ταύτην τοῦ ἠλέκτρου, ὠνόμασαν ἐξ αὐτοῦ τὸν ἠλεκτρισμόν. Τὸ φαιὸν ἤλεκτρον ὀνομάζεται ἄμβαρις (γαλλιστὶ ambre) ἐκ τοῦ ἀραβικοῦ anbar, ὀνόματος ἰχθύος, ἐξ οὗ ἐνομίζετο ἄλλοτε ὅτι παράγεται ἡ ἄμβαρις.

Ἡ ἄμβαρις εἶνε οὐσία φαιά, λιπώδης, χρησιμεύουσα ὡς ἄρωμα· εὑρίσκεται δὲ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης καὶ ἐνίοτε εἰς τὰ ἐντόσθια τῆς φαλαίνης, σχηματιζομένη ἐξ ἐκκρίσεων τοῦ στομάχου αὐτῆς· ἐνίοτε δὲ ἐντὸς αὐτῆς εὑρίσκονται τεμάχια μυδίων καὶ ἰχθύων. Συνήθως ἐντὸς μιᾶς φαλαίνης εὑρίσκονται ὀλίγισται μόνον οὐγγίαι ἀμβάρεως, ἀλλὰ συνέπεσε νὰ εὑρεθῇ καὶ ποσότης ἑκατὸν λιτρῶν. Ἡ ἄμβαρις φέρεται κάποτε ὑπὸ τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν παραλίαν, ὅπου συνάζεται, ἰδίως εἰς τὰς Ἰνδίας, τὴν Μαδαγασκάρην, τὴν Ἰαπωνίαν καὶ τὴν Βρασιλίαν. Αἱ ἀλώπεκες ἀρέσκονται πολὺ εἰς αὐτὴν καὶ ἀναζητοῦσιν εἰς τὰ παράλια τεμάχια αὐτῆς, ἅτινα καταβροχθίζουσι. Διέρχεται δὲ διὰ τῶν ἐντοσθίων αὐτῶν ἀναλλοίωτος, ἐκτὸς κατὰ τὸ χρῶμα, τὸ ὁποῖον ἀπὸ φαιοῦ γίνεται κάτλευκον· τοῦτο εἶνε ἡ λευκὴ ἄμβαρις, ἥτις εἶνε ἡ μᾶλλον περιζήτητος. Εὑρίσκεται δὲ αὕτη εἰς τὴν δυτικομεσημβρινὴν Γαλλίαν μακρὰν τῆς θαλάσσης, ὅπου οἱ χωρικοὶ τὴν ὀνομάζουσιν ambre renardée (ἀλωπεκάμβαριν).

Ἀναμιγνυομένη μὲ οἰνόπνευμα ἡ ἄμβαρις ἀποτελεῖ ἥδύτατον ἄρωμα ἔχον τὴν ἰδιότητα νὰ καθιστᾷ δυνατωτέραν τὴν ὀσμὴν καὶ ἄλλων ἀρωμάτων.

Κ. Α.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπείου τῆς Εὐέλπιδος Ἄκρας ἐξηκρίβωσεν ὅτι ὁ πλησιέστερος πρὸς τὴν γῆν ἡμῶν ἀπλανὴς ἀστὴρ εἶνε ὁ πρωτεύων ἐν τῷ ἀστερισμῷ τοῦ Κενταύρου. Πάλιν δὲ ἡ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ἰδικῆς μας σφαίρας ἀπόστασις εἶνε τοιαύτη, ὥστε ἐὰν σιδηρόδρομός τις συνέδεε τὰ δύο ταῦτα οὐράνια σώματα, ἁμαξοστοιχία διανύουσα 96 χιλιόμετρα καθ' ὥραν θὰ ἐχρειάζετο 48,663,000 ἔτη ἵνα ἀπὸ τῆς γῆς μεταβῇ εἰς τὸ ἄλλο ἐκεῖνο σῶμα· ἢ, ἐὰν ὑπετίθετο ὅτι ἡ τιμὴ τοῦ δρόμου θὰ ἦτο πέντε λεπτὰ διὰ κάθε ὀκτὼ χιλιόμετρα, ὁ ἐπιβάτης ὁ ἐκτελῶν τὸ ταξείδιον τοῦτο ὤφειλε νὰ πληρώσῃ τὸ μυθῶδες ποσὸν 270,000,000,000 φράγκων.

Η ΑΝΕΜΩΝΗ

Ἀπ' τὰ λουλοῦδια ὅπου ἀνθίζουν
μέσ' 'ς τὸ χειμῶνα, μέσ' 'ς τὸ βοριᾶ,
καὶ κἄπου-κἄπου θαρρεῖς θυμίζουν
τὴν ἀνθισμένη καλοκαιριά,

ὅλα μ' ἀρέσει νὰ τὰ μαζεύω,
ὅλα μ' ἀρέσουν, μὰ πειὸ πολὺ
τὴν Ἀνεμώνη ἐγὼ λατρεύω,
τὴν Ἀνεμώνη τὴν 'ντροπαλή.

Βαθειὰ 'ς τὸν κάμπο χλωμὴ προβάλλει
μὲ χειμωνιάτικη φορεσιά,
μὲ χειμωνιάτικα μύρια κάλλη
χρυσολουσμένα μέσ' 'ς τὴ δροσιά.

Ἔχει τὰ φύλλα της μετρημένα,
κι' ὅταν ὁ ἄνεμος τὰ κινῇ
μὲ τὰ φτερά του τὰ παγωμένα,
γέρνει 'ς τὸν ἄνεμο ταπεινή.

Προχθὲς μοῦ εἶπε, καὶ τὴν πιστεύω,
ἡ μόνη ἀγάπη μου ἡ ξανθή:
— Τὴν Ἀνεμώνη ἐγὼ λατρεύω
'ποῦ μέσ' 'ς τὸ κρύο πάντοτ' ἀνθεῖ.

Καὶ μιὰ Ἀνεμώνη εὐθὺς θερίζει,
γιὰ μιὰ στιγμούλα χαμογελᾷ,
χαριτωμένη μ' αὐτὴν στολίζει
στήθη κατάλευκα κι' ἁπαλά.

Καὶ ἀπὸ τότε—ὤ! τί χαρά μου!
μ' ἀρέσουν τἄνθη της πειὸ πολύ,
καὶ τὴν λατρεύω μὲ τὴν καρδιά μου
τὴν Ἀνεμώνη τὴν 'ντροπαλή.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΟΛΕΜΗΣ.

ΟΙ ΦΥΤΟΦΑΓΟΙ

Περιεργότατον βιβλίον ἐξεδόθη κατ' αὐτὰς ἐν Παρισίοις ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ εὐθηνὸς βίος». Ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ ἐπιχειρεῖ νὰ διδάξῃ τὴν τέχνην τοῦ ζῆν διὰ δαπάνης πεντήκοντα μόνον λεπτῶν καθ' ἡμέραν. Τοῦτο δύναται νὰ κατορθωθῇ δι' ὑγιοῦς καὶ εὐαρέστου διαίτης, ἥτις θέλει μᾶς ἀπαλλάξει πολλῶν ἀσθενειῶν, αἱ ὁποῖαι εἶνε ἀποτέλεσμα τῆς συνήθους παραλόγου τροφῆς μας, διὰ διαίτης, ἥτις θέλει διανοίξει νέον ὁρίζοντα εὐδαιμονίας ἐν ταῖς γηραιαῖς κοινωνίαις. Τὸ φάρμακον τοῦτο εἶνε ἁπλούστατα ἡ φυτοφαγία, καὶ ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου κ. Tanneguy de Wogan, πρόεδρος τῆς ἐν Παρισίοις Ἑταιρίας τῶν φυτοφάγων.

Κατὰ τὸν ἐν λόγῳ συγγραφέα, ὁ ἄνθρωπος τρώγων κρέας ἐνεργεῖ ἐναντίον τῆς φύσεως καὶ τῆς ὑγιείας αὐτοῦ. Κατὰ τὴν ἰδιόρρυθμον χημείαν καὶ τὴν ἰατρικὴν τοῦ κ. Wogan, αἱ φυτικαὶ οὐσίαι περιέχουσι θρεπτικωτέρας ὕλας τῶν ζωϊκῶν, αἱ δὲ φοβερώτεραι ἀσθένειαι, ἡ ἐπιληψία, ἡ παραλυσία, οἱ ῥευματισμοί, ἡ λέπρα κτλ., πηγάζουσιν ἐκ τῆς χρήσεως τοῦ κρέατος. Καὶ ἔτι πρός· ἐὰν αἱ τίγρεις ἠδύναντο νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς δίαιταν φυτικῶν οὐσιῶν, θὰ μετεβάλλοντο εἰς ζῷα τῶν αἰθουσῶν. Τοῦτο εἶνε ἔργον τῆς πειραματικῆς φυσιολογίας. Θέσατε ἐντὸς κλωβοῦ τίγρεις καὶ τρέφετέ τας μόνον διὰ γεωμήλων· ἐὰν αἱ τίγρεις ἔχουν τὴν καλοσύνην νὰ ἀρκεσθῶσιν εἰς αὐτά, θέλετε ἴδει μετὰ δέκα ἢ δώδεκα γενεὰς αὐτῶν νὰ καταστῇ ἡ τίγρις ἓν τῶν ὡραιοτέρων κατοικιδίων ζώων!

Ἐὰν οἱ ἰατροὶ ἀποκρούωσι τὴν φυτοφαγίαν, δὲν πρέπει νὰ εἰσακούωνται, διότι ἔχουσι συμφέρον πρὸς τοῦτο· οἱ ἰατροὶ θέλουσι νόσους καὶ αἱ φυτικαὶ οὐσίαι θὰ ἐστέρουν αὐτοὺς τὸν ἄρτον. Πλεῖστοι μεγάλοι ἄνδρες ἀπὸ τοῦ Πυθαγόρα μέχρι τῶν ἀναχωρητῶν τῶν πρώτων χρόνων τοῦ χριστιανισμοῦ, πραγματοποιήσαντες καὶ συστήσαντες τὴν φυτοφαγίαν, ἔφθασαν εἰς βαθὺ γῆρας. Οἱ Ρῶσσοι χωρικοί, οἱ Νορβηγοὶ καὶ οἱ Ἰρλανδοί, οἵτινες τρέφονται μόνον διὰ φυτῶν, εἶνε ἰσχυροὶ καὶ ρωμαλέοι. Ἡ ἰδέα τῆς φυτοφαγίας, κατὰ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ κ. Wogan, ἐποίησε πλείστας προόδους μεταξὺ τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων λαῶν. Ἐκτὸς τῶν ἄλλων, ἡ ἐν Λονδίνῳ Ἑταιρία τῶν φυτοφάγων ἀριθμεῖ περὶ τὰ τρισχίλια μέλη, ὀκτακισχίλια ἡ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, καὶ αἱ γερμανικαὶ ἑταιρίαι περὶ τὰς εἴκοσι χιλιάδας.

Πρὸς τούτοις ἐν τῷ ἐν λόγῳ βιβλίῳ παρέχεται ὁ κατάλογος πεντήκοντα φυτικῶν φαγητῶν, διότι ἡ μαγειρικὴ τῶν φυτοφάγων ἰσχυρίζεται ὅτι εἶνε ἐπίσης γόνιμος ὡς ἡ συνήθης εἰς ποικίλα καρυκεύματα, καὶ ἀποβλέπει εἰς τὴν ποικιλίαν ἐν τῇ τροφῇ.

Ἐν τούτοις αἱ ἰδέαι τοῦ συγγραφέως τοῦ «εὐθηνοῦ βίου», αἵτινες παρ' ἡμῖν φαίνονται ὅλως παράδοξοι, ἐφαρμόζονται ὑπὸ λαοῦ 37 ἑκατομμυρίων, τουτέστιν ὑπὸ τῶν Ἰαπώνων. Οἱ Ἰάπωνες κυρίως τρέφονται ὑπὸ φυτικῶν προϊόντων, εἰς ἃ προστίθενται μόνον ἰχθῦς. Ὄχι μόνον δὲν τρώγουσι κρέας, ἀλλὰ καὶ ἀποστρέφονται τοὺς κρεωφάγους. Μετὰ δυσκολίας ὁ Εὐρωπαῖος γίνεται δεκτὸς εἰς τὰ ξενοδοχεῖα τῆς χώρας των, ἔνθα ἕνεκα τῶν σαρκοφάγων αὐτοῦ ἕξεων θεωρεῖται ὡς ὂν ἀκάθαρτον. Ὁ Ἰάπων δύναται νὰ ζήσῃ ἐργαζόμενος τρὶς ἢ τετράκις ὀλιγώτερον τοῦ Εὐρωπαίου, καὶ ἀναχωρεῖ ἐκ τῆς ἐργασίας του πλειότερον τοῦ Εὐρωπαίου εὐδιάθετος. Ἐκ τούτου ἡ φαιδρότης του, ἡ ἔλλειψις τραχύτητος, καὶ ἡ μὴ ὕπαρξις κοινωνικοῦ ζητήματος ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ.

Κ*

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὑπερμεγέθης φάλαινα ἐξώκειλεν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς πόλεως Ὀστένδης. Τὸ μῆκος αὐτῆς εἶνε 19 μέτρων περίπου, δύο δὲ μέτρων καὶ ἡμίσεος τὸ πάχος της· ἡ οὐρὰ ἔχει πλάτος 4 μέτρων. Ἀμέσως ἐπωλήθη ὑπὸ τῶν ἁλιέων ἀντὶ 5,000 δραχμῶν εἰς ἀνθρώπους, οἵτινες θὰ τὴν ἐκθέσωσιν εἰς κοινὴν θέαν. Μεθ' ὃ θὰ περιέλθῃ ὁ σκελετὸς εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Λιέγης.

Δύο γάλλοι ἐπιστήμονες ἐξέδωκαν συγχρόνως δύο ἐπιστημονικὰς πραγματείας περὶ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ ποσίμου ὕδατος ἐπὶ τῆς δημοσίας ὑγείας. Τῆς μιᾶς αὐτῶν ὁ συγγραφεὺς δόκτωρ Μισὲλ ἀναφέρει ὅτι ἡ πόλις Σωμὸν ἐν Γαλλίᾳ ἦτο ἐπὶ ἥμισυν αἰῶνα ἡ ἑστία διαρκοῦς ἐπιδημίας τυφοειδῶν πυρετῶν, ἕνεκα τῆς πόσεως ὕδατος προερχομένου ἐκ δεξαμενῆς, ἥτις ἐσκαμμένη παρὰ τοὺς πόδας ὄρους τινὸς εἶχε καταστῇ δοχεῖον ποικίλων παρασίτων οὐσιῶν. Ὡσαύτως εἰς Ὠξέρρην τῷ 1882 ἐνέσκηψε τύφος εἰς ἐκείνας μόνον τὰς συνοικίας καὶ τὰς οἰκίας τῆς πόλεως, αἵτινες ἐπορίζοντο ὕδωρ, προερχόμενον ἀπό τινος ἐν γειτονικῷ χωρίῳ πηγῆς, μολυνθείσης ὑπὸ τῶν ἀπορριμάτων ἀσθενοῦς ἐκ τύφου, ῥιπτομένων εἰς μέρος ἐν ᾗ δύο μέτρα εὑρισκόμενον ὑπεράνω τοῦ σημείου ἔνθα συνέρρεον τὰ ὕδατα τῆς πηγῆς.

Ὁ συγγραφεὺς τῆς ἑτέρας πραγματείας κ. Α. Hamon ἐξετάζει τὸ ζήτημα τοῦ ποσίμου ὕδατος ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν ἐκ τῶν μολυβδίνων σωλήνων, ἐν ᾧ διαρρέει, δυναμένων νὰ ἐπέλθωσιν ἀπροσδοκήτων, ἐξ ὧν κινδυνεύει ἡ δημοσία ὑγεία.

Ὁ καθηγητὴς Germain Sée ἐξέδωκεν ἐσχάτως μελέτην ἐπὶ τῆς πνευμονικῆς φθίσεως. Κατ' αὐτὸν δὲν εἶνε ἡ φθίσις ἀσθένεια τοῦ ὀργανισμοῦ, ὥς ποτε ἐπιστεύετο, ἀλλ' εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐντὸς τῶν πνευμόνων ἀναπτύξεως μικροσκοπικοῦ παρασίτου, ὅπερ διὰ τριῶν ὁδῶν δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ ἐν τῷ ἡμετέρῳ ὀργανισμῷ: διὰ τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, τῆς τροφῆς, καὶ τοῦ ἐμβολιασμοῦ. Ὡσαύτως ἡ φθίσις δὲν εἶνε νόσος ἀθεράπευτος· ἐγκαίρως προληφθεῖσα, δύναται νὰ θεραπευθῇ, καὶ πολλάκις ἐθεραπεύθη. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς θεραπείας, ὁ συγγραφεὺς ἀπαριθμεῖ μακρὸν κατάλογον φαρμάκων. Καὶ ναὶ μὲν δὲν ἐξευρέθη τὸ εἰδικὸν φάρμακον, ἀλλὰ μέχρις οὗ ἐξευρεθῇ, πρέπει ἐμμέσως νὰ προσβάλληται τὸ παράσιτον ἐν τοῖς τρόποις τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ.

Προσεχῶς ἀφικνεῖται ἐξ Αὐστραλίας εἰς Λονδῖνον ἱπποδαμαστής τις, ὀνόματι Galcoyne, τὸν ὁποῖον ἀνυπομόνως ἀναμένει ὁ ἐν Λονδίνῳ κόσμος τῶν φιλίππων. Ὁ Galcoyne τιτλοφορεῖται καθηγητής, διαφέρει δ' ἐντελῶς κατὰ τὸ σύστημα τῆς τέχνης τῶν Εὐρωπαίων συναδέλφων του· διότι ἐν ᾧ εἷς Ἄγγλος ἱπποδαμαστὴς ζητεῖ προθεσμίαν ἑνὸς μηνός, καὶ ἐνίοτε πλειότερον, ὅπως δαμάσῃ ἕνα ἵππον, οὗτος αἰτεῖ πρὸς τοῦτο δύο μόνον ὥρας. Διαμένει συνήθως ἐν νέᾳ Ὑόρκῃ, ἔνθα πλείστους θριάμβους συγκομίζει. Ἐν διαστήματι τριῶν ὡρῶν ἐξημέρωσεν ἀκαταδάμαστον ἵππον, ὅστις εἰς οὐδένα χαλινὸν ὑπετάσσετο, εἶχε φονεύσει ἄνθρωπον καὶ πολλοὺς ἀναβάτας καταρρίψει.

Ἡ «Ἐπίσημος Ἐφημερὶς» τῶν Ἰνδιῶν ἐδημοσίευσε κ' ἐφέτος τὴν τακτικὴν ἔκθεσιν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φονευθέντων ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ἀνθρώπων ὑπὸ τῶν θηρίων καὶ τῶν ἑρπετῶν κατὰ τὸ 1883. Οἱ φονευθέντες κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συμποσοῦνται εἰς 22,905 ἀπέναντι 22,125 φονευθέντων τὸ προηγούμενον ἔτος. Ἐκ τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ 20,057 θάνατοι προῆλθον ἐκ δηγμάτων φαρμακερῶν ὄφεων, 985 ἄνθρωποι ἐσπαράχθησαν ὑπὸ τίγρεων, 287 ὑπὸ λύκων καὶ 217 ὑπὸ λεοπαρδάλεων. Κτήνη ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν ἀγρίων θηρίων καὶ τῶν ἑρπετῶν 47,478. Ἀξιοπαρατήρητον εἶνε ὅτι, ἐνῷ ἐκ τῶν ἀνθρώπων τὸ πλεῖστον μέρος ἐφονεύθησαν ἐκ δηγμάτων τῶν ἰοβόλων ἑρπετῶν, ἐκ τῶν κτηνῶν μόνον τὰ 1644 εὑρέθησαν φονευθέντα ὑπὸ τῶν αὐτῶν φαρμακερῶν ζώων. Ἀλλὰ καὶ ὁ κατὰ τῶν ἐπικινδύνων τούτων ζώων διωγμὸς ἐξακολουθεῖ οὐχ ἧττον ἀνένδοτος. Κατὰ τὸ ἔτος 1883 ἐφονεύθησαν ὑπὸ τῶν κατοίκων 19,890 θηρία καὶ ἑρπετά.

Αἱ κυρίαι, ὅσαι συνειθίζουσι νὰ περισφίγγωσι τὸ στῆθος αὐτῶν ἐντὸς στενοτάτου στηθοδέσμου, ἂς ἀναγνώσωσι τὰς κατωτέρω ὀλίγας γραμμὰς ἵνα ἴδωσι πόσον ὀλεθρίας συνεπείας δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἡ χρῆσις τοῦ τόσον ἐπικινδύνου εἰς τὴν ὑγείαν αὐτῶν στολιδίου.

«Τὴν ἑσπέραν τῆς χθές, γράφουσιν ἐκ Βασιλείας εἰς τὸ «Φιγαρὼ» κατὰ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν, τραγικὸν γεγονὸς διέκοψεν ἑσπερίδα τινὰ διδομένην ἐν τῇ πόλει μας.

«Καθ' ἣν στιγμὴν γοργὸς στρόβιλος συμπαρέσυρε ἐν μεθυστικῇ ὁρμῇ χορευτὰς καὶ χορευτρίας, νεαρὰ κυρία ἐξέφυγεν αἴφνης τῶν βραχιόνων τοῦ συγχορευτοῦ της καὶ κατέπεσεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Ἀμέσως ἡ ὁμήγυρις ὅλη ἔσπευσε πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀνεγείρωσιν ἢ πτῶμα ψυχρὸν πλέον.

Ἰατρός τις προσκληθεὶς ἐσπευσμένως ὡμολόγησεν ὅτι ὁ θάνατος τῆς νέας γυναικὸς προῆλθεν ἐκ τοῦ στηθοδέσμου της, ὅστις εἶχε συσφιχθῇ ὑπὲρ τὸ δέον ἰσχυρῶς, καὶ εἶχεν ὑποβάλει οὕτω εἰς φρικτὴν βάσανον τὰ ὄργανα τῆς ἀναπνοῆς καὶ τὰ τῆς κυκλοφορίας, τὰ περιβάλλοντα τὸ στέρνον. Ἐκ τούτου ὁ θάνατος ἐπῆλθεν ἀκαριαῖος».

Σκέψις Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ περὶ γυναικῶν:

Ὁ Θεὸς ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ δὲν ἐδώρησε γένεια εἰς τὰς γυναῖκας, διότι δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ σιωπήσωσιν οὔτε καθ' ὃν χρόνον θὰ ἐξυρίζοντο.

Διδάσκαλος. — Πῶς σὲ λένε, μικρέ;

Μαθητής. — Γεώργη Μήτρου.

Διδάσκαλος. — Τί δουλειὰ κάνει ὁ πατέρας σου;

Μαθητής. — Ἀπέθανε.

Διδάσκαλος. — Τί ἔκανε πρὶν ἀποθάνῃ;

Μαθητής. — Ἦταν ζωντανός.

* *
*

Ἡ κυρία Ρ. (ἄσχημος ἀκκιζομένη): — Δὲν μοῦ λέγετε, κύριε καθηγητά, διατί μᾶς ὀνομάζουσι τὸ ὡραῖον φῦλον;

— Νὰ σᾶς εἰπῶ, κυρία μου, κι' ἐγὼ δὲν γνωρίζω.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 1003.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. 3 Μαρτίου 1885

ΔΑΝΙΗΛ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗΣ

καὶ ἡ γεωγραφία αὐτοῦ

(1791)

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον.

ΣΤ'

Ἴδιον τμῆμα ἀφιεροῖ διὰ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Πελάγους καὶ τοῦ Ἰονίου, ὧν αἱ τελευταῖαι ὑπέκειντο τότε εἰς τὴν Βενετίαν. Ἐξ ὅλων τῶν ἑλληνικῶν νήσων δὲν ἐγνώρισε καλῶς παρὰ μόνον τὰς βορείους Σποράδας, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν Κυκλάδων καὶ μεσημβρινῶν Σποράδων γράφει ἱκανά, βεβαίως ἐκ διηγήσεων· χαρακτηρίζει δὲ τοὺς πλείστους τῶν κατοίκων αὐτῶν δι' ἐπιθέτων ἥκιστα κολακευτικῶν, οὐχ ἧττον θεωρεῖ τὴν κοινωνικὴν κατάστασιν τῶν νησιωτῶν καλλιτέραν τῆς τῶν κατοίκων τῶν ἠπειρωτικῶν χωρῶν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐπαινεῖ τοὺς Κρῆτας, κατακρίνει δὲ τοὺς Ναξίους. Ὡς πρὸς τὴν Δῆλον γράφει ὅτι τώ« ρα . . . σώζει μόνο τὰ ἴχνη τῆς παλαιᾶς της » λαμπρότητος, τὰ ὁποῖα συνίστανται εἰς πλῆ» θος ἐρείπια· μαστόροι ἀπὸ τὰ γείτονα νησιὰ » ἔρχονται συχνὰ σὰν εἰς μιὰ λατομία, καὶ δια» λέγουν μάρμαρα, . . τζακίζουν μιὰ κολόννα » διὰ νὰ κάμουν σκαλοπάτια καὶ παραστάτας » εἰς ταῖς θύραις καὶ στὰ παράθυρα· χαλνοῦν » ἕνα στηλοπόδι διὰ νὰ φκιάσουν ἕνα γαβάνι, » ἕνα ἀλατηρό . . . μὰ ἐκεῖνο ὁποῦ ἀποδείχνει » μεγάλα τὴ μεγάλη μεταβολὴ τῶν ἀνθρωπίνων, » εἶναι αὐτό, ὁποῦ οἱ Μυκωνιῶται τώρα πληρόνουν » μιὰ μπαγατέλλα διὰ νὰ ἔχουν εἰς τὴν ἐξου» σία τους ἕνα νησί, ὁποῦ ἐστάθηκε μιὰ φορὰ ὁ πλουσιώτερος τόπος τῆς Εὐρώπης ».

Εὐφήμως γράφει περὶ τῆς Τήνου καὶ τῆς Ἄνδρου, ἀλλ' ὡς πρὸς τοὺς κατοίκους τούτων ἐπαινεῖ μόνον τοὺς Τηνίους, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς Ἀνδρίους.

Εἰς τὰ τῆς Ὕδρας ἀναφέρει περὶ τοῦ ναυτικοῦ ταύτης. « Ἡ Νίδρα εἶναι καὶ τώρα περίφημη » εἰς τὴ Μεσόγειο· ἐπειδὴ ἔχει μιὰ χώρα μὲ » χίλια σπίτια καὶ παραπάνω, τῆς ὁποίας οἱ κά» τοικοι εἶναι ἐπιτηδειότατοι καὶ ἀξιώτατοι » ναῦται, διὰ τοῦτο καὶ αὐτὴ πλούσια, καὶ στολισμένη μὲ καλαῖς καὶ μεγάλαις οἰκοδομαῖς ».

Ἐξαίρει τὴν εὐφορίαν τῆς Εὐβοίας καὶ τὰ προϊόντα αὐτῆς· οὐχ ἧττον ἐπιφέρει « Ἡ Εὔρι» πος κοντὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ δυὸ κάστρη (Χαλκι» κίδος καὶ Καρύστου) ἔχει καὶ 360 χώρια, » τὰ ὁποῖα κατοικοῦνται ὅλα ἀπὸ Ρωμαίους· » ὅλα σχεδὸν φτωχὰ καὶ κακορρίζικα ἀπὸ τὴν » τυραννία τῶν Τούρκων, μ' ὅλον ὁποῦ ἔχουν » τέτοιον εὔφορο τόπο. Οἱ Τοῦρκοι τῆς Εὐρίπου εἶναι πολλὰ μισόχριστοι καὶ βάρβαροι ».

Τὰς βορείους Σποράδας, ὡς εἴπομεν, περιγράφει διὰ μακρῶν, γράφων ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, κυρίως δὲ τὴν Σκίαθον καὶ Σκόπελον. Ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς Σκιάθου ἐπιτίθεται σφόδρα κατὰ τῶν Σκιαθίων· « ὁ τόπος, λέγει, ἐν γένει ἔχει » πολλὰ προτερήματα, οἱ ἄνθρωποι ὅμως δὲν ἔχουν κανένα ». Εἰς ἄκρον δ' ἐπαινεῖ τοὺς Σκοπελίτας· « εἶναι, γράφει, ἐπιμελεῖς φιλότιμοι, » ἐγχειρηματίαι, πολιτικοὶ ὡσὰν ὁποῦ ταξιδεύουν » εἰς διάφορα μέρη· χαροποιοί, φιλήδονες, ἀμα» θεῖς ὅμως, ἀκατάστατοι, ἐλαφροί· ἀπὸ κάποτε » ποτε ἀνάφτουν, ἡ φωτιά τους ὅμως δὲν βαστᾷ » πολὺν καιρὸ· μὲ ἕνα ποτῆρι κρασί παρευθὺς σβήνεται ».

Εἰς τὸ τέλος τοῦ κεφαλαίου περὶ τῶν νήσων, αἰσθανόμενος ὅτι δὲν ἔγραψεν ὡς αὐτὰς ἐπεθύμει, λέγει ὅτι αἱ νῆσοι περιέχουν πολλὰ ἀξιόλογα πράγματα πρὸς περιγραφὴν δι' ὃν τινα ἤθελεν ἀσχοληθῇ ἰδίᾳ περὶ αὐτῶν.

Τὴν γεωγραφίαν τῆς Μολδοβλαχίας, ἢ Βλαχομπογδανίας διαλαμβάνει πλατύτερον, καὶ γράφει μετὰ συμπαθείας περὶ τοῦ τόπου ἐν ᾧ ἔζησε καὶ ἐδίδαξε, καὶ ὅπου κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους ὑπῆρχε τὸ καταφύγιον τῶν ἀδικουμένων καὶ καταδιωκομένων Ἑλλήνων. Ἐν τοῖς περὶ διοικήσεως τούτων ἱστορεῖ τὰ ἑξῆς: « Τὸ παλαιὸ οἱ αὐθέν» ται ἐγίνουνταν ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς τοῦ τόπου, » τώρα γίνονται ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς τοῦ ἔθνους μας· » κάμνουν εἰς τὴν αὐθεντεία ἄλλος περισσότερο, » ἄλλος ὀλιγώτερο, κατὰ τὴν ἀξιότητα καὶ ταῖς πόρταις, ὁποῦ ἔχει ὁ καθ' ἕνας ».

Κατὰ τὴν αὐτὴν μέθοδον, μνημονεύων δῆλα δὴ τῶν σημαντικωτέρων ἱστορικῶν γεγονότων καὶ τῶν κυριωτέρων πόλεων, διέρχεται τὴν Σερβίαν, Μποσνίαν, Κροατίαν, Δαλματίαν καὶ Βουλγαρίαν, ἣν γινώσκει καὶ ἐκ περιηγήσεων. Ἐνταῦθα

δὲ περατοῖ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν καὶ ἐν γένει τὴν Ἰλλυρικὴν Χερσόνησον.

Τὴν γεωγραφίαν τῆς Ἰταλίας, Ἱσπανίας, Πορτογαλλίας καὶ Γαλλίας συνέταξε κατ' ἐρανίσματα ἐκ ξένων γεωγραφικῶν ἔργων. Ἐγνώρισε δὲ καὶ ὁ ἴδιος πολλὰς τῶν πόλεων τῆς Γαλλίας καὶ Ἰταλίας. Καὶ ἐνταῦθα ἡ ἔκθεσίς του φέρει τὸν αὐτὸν τύπον, οἷον καὶ ἐν ταῖς προηγουμέναις. Ἐπὶ τῆς περιγραφῆς τῶν πολιτευμάτων, καὶ τῆς κοινωνικῆς καταστάσεως τῶν χωρῶν τούτων ἐγκατασπείρει τὰς ἰδίας αὐτοῦ δοξασίας πρὸς διάδοσιν γνώσεων εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς, ἐξυμνεῖ τοὺς μεγάλους ἄνδρας τῶν ἐθνῶν αὐτῶν, καὶ ἐκθειάζει τὸν πολιτισμόν.

Ἐν τῇ Ἰταλίᾳ εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς Φλωρεντίας λαμβάνων ἀφορμὴν ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν Μεδίκων μνημονεύει τῆς ἀγαπητῆς του Ἑλλάδος. «Οἱ Μέδικοι πλουσιώτατοι, ἐλευθέριοι, μεγαλοπρεπεῖς, φιλόξενοι, φιλόμουσοι, φιλέλληνες, ἐδέχουνταν μὲ μεγάλη φιλοφροσύνη τοὺς προκομμένους Ἕλληνας, ὁποῦ ἐκατάφευγαν εἰς τὰ μέρη τους, ἐμάζοναν μὲ ἀδραῖς πληρωμαῖς τὰ κάλλη καὶ καυχήματα τῆς Ἑλλάδος μας».

«Τῆς Ἑλλάδος μας» τονίζομεν καὶ ἡμεῖς τὴν λέξιν περισσότερον. Ἂς φαντασθῇ τις τέκνον τῆς δούλης Ἑλλάδος, τὸν Δανιὴλ Φιλιππίδην, ῥασοφόρον μοναχόν, πλήρη σθένους καὶ ἀγάπης τῆς πατρίδος ἐν μέσῳ τῆς ἀνθηρᾶς καὶ περικαλλοῦς μεγαλοπόλεως Φλωρεντίας, ἐκπεπληγμένον ὑπὸ τῆς λάμψεως τοῦ μεγαλείου, τῆς τέχνης, καὶ τῶν γραμμάτων, καὶ τοῦ πλούτου, αἰσθανόμενον τὴν ψυχὴν καὶ τὸ πνεῦμα μετεωρούμενον πρὸς ὅ,τι ὑψηλὸν καὶ μέγα ἐκ τῆς θέας τῶν μεγάλων οἰκοδομῶν, τῆς πληθύος καὶ τοῦ κάλλους τῶν ἔργων τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς ζωγραφικῆς, ἀναγινώσκοντα ἀνὰ πᾶν βῆμα τὰ ὀνόματα μεγάλων ἀνδρῶν, ὧν τινα συνεδέοντο ἀναποσπάστως πρὸς τὴν Ἑλλάδα, ἂς φαντασθῇ αὐτὸν ἐκεῖ, ὑπὸ τὰς ἐντυπώσεις τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, καὶ θέλει κατανοήσει εὐχερῶς ὑπὸ ποίας κατείχετο θλίψεως γράφων τὰς λέξεις ταύτας «τῆς Ἑλλάδος μας» καὶ ἀναπολῶν εἰς τὴν μνήμην τὴν κατάστασιν αὐτῆς. Ὅτι δὲ τὸ λυπηρὸν αἴσθημα, ὅπερ ἐπλήρου τὴν καρδίαν του, ἦτο σφοδρόν, μαρτυροῦσιν οἱ εὐθὺς ἀμέσως ἑπόμενοι λόγοι. «Ἡ Φλωρεντία δὲν θέλει ξεχάσῃ κάμμια φορὰ τοὺς Μέδικους, μήτε τὸν μέγα Κόμο Μέδικο, εἰς τοῦ ὁποίου τὸν τάφο ἐπέγραψάν *ὁ πατέρας τῆς πατρίδος*, μήτε τὸν ἔγγονό του τὸν Λαυρέντιο, ἐπωνομασμένο *Πατέρα τῶν Μουσῶν* καὶ *μεγαλοπρεπῆ*. Τὸ ὄνομα τῶν Μεδίκων θὰ εἶναι παντοτινὰ ἀθάνατο».

Ὅταν τοὺς λόγους τούτους ἔγραφεν ὁ Φιλιππίδης, ἀνελογίζετο βεβαίως ὅτι ἡ Ἑλλάς του δὲν εἶχε πατέρα.

Ζ'

Εἰς τὰ ἀνθέντα παρ[illegible]κώτερον ὅτι ὁ Δανιὴλ Φιλιππίδης ἦτο πολυμαθὴς καὶ πολυΐστωρ ἀνήρ, φιλόλογος καὶ μαθηματικὸς ἐκ τῶν πρώτων τῶν χρόνων του εἶχεν ἀσχοληθῆ ἐπὶ παντὸς σχεδὸν κλάδου τοῦ ἐπιστητοῦ, καὶ προσεπάθησε διὰ μεταφράσεων καὶ διὰ συγγραφῶν νὰ φωτίσῃ τοὺς ὁμοεθνεῖς. Ἐνεπνέετο ὑπὸ ἀκράτου καὶ ἀγρύπνου φιλοπατρίας, καὶ ὑπὸ ἐπιθυμίας διαπύρου νὰ φανῇ ὠφέλιμος εἰς τὸ Γένος, [illegible] τὴν σωτηρίαν ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν. Ἐν τῇ προσφωνήσει τῆς μεταφράσεως τῆς ἀστρονομίας τοῦ Λαλάνδου εἰς τὸν Ἀλέξ. Κωνσταντῖνον Μουρούζην, ὃν ἀποκαλεῖ «Ὑψηλότατον καὶ εὐσεβέστατον αὐθέντην, καὶ μεγαλοπρεπέστατον ἡγεμόνα πάσης Μολδαυίας», ἐν ἄλλοις γράφει τὰ ἑξῆς ἀξιοσημείωτα «Ἡ ἀμάθεια κακοποιός τις ἐστὶ δύναμις ἐξ ᾅδου ἡφαιστείου δίκην τῷ κόσμῳ ἐκρηγνυμένη, καὶ τραγῳδίαν ἀτραγῴδητον τὸ πᾶν καθιστῶσα. Αἱ Ἐπιστῆμαι ἀγαθοποιαὶ εἰσὶ δυνάμεις, οὐρανόθεν ἡλίου δίκην τῷ κόσμῳ ἀποστελλόμεναι.»

Ἐκ τῶν τοιούτων δὲ ἰδεῶν ἐλαυνόμενος, καὶ ἐκ τῆς ἐπιθυμίας νὰ ἴδῃ ὅσον τάχιον τὴν Ἑλλάδα προκόπτουσαν ἐθεώρει, κατὰ πεποίθησιν, καὶ ὀρθῶς καθ' ἡμᾶς, ὅτι ἡ δύσκολος καὶ βραδεῖα ἐκμάθησις τῆς ἀρχαίας γλώσσης, καὶ ἡ εἰς ταύτην συγγραφὴ βιβλίων, προωρισμένων εἰς διδασκαλίαν τοῦ Γένους, θὰ ἦτο μέγιστον κώλυμα, πρόξενον βραδύτητος ἀδικαιολογήτου εἰς τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ. Διὸ καὶ ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ, ὅπερ ἔγραψε, μετεχειρίσθη γλῶσσαν ἐλάχιστον ἀπέχουσαν τῆς ὁμιλημένης· δὲν ἤθελε παντάπασιν οἱ παῖδες καὶ οἱ διδάσκαλοι νὰ κατατρίβωσι χρόνον, ἐν τῇ καταστάσει τότε τοῦ Γένους, πρὸς διόρθωσιν γλώσσης, μέλλουσαν νὰ ἐπέλθῃ ἀφ' ἑαυτῆς διὰ τοῦ χρόνου, καὶ εἰς ἐκμάθησιν γραμματικῶν τύπων τῆς ἀρχαίας, ὅπερ ἀπῄτει χρόνον μακρόν, ὃν ἠδύναντο νὰ μεταχειρισθῶσιν ἐπωφελέστερον εἰς ἀπόκτησιν πραγματικῶν γνώσεων, ὧν ἐστερεῖτο τὸ ἔθνος, καὶ αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν ἀληθινὴν παιδείαν. Τοσαύτη δὲ ἦτο ἡ ἐπιμονή του εἰς τὴν γνώμην ταύτην, ἣν ἐπέτεινεν ἔτι μᾶλλον ἡ τῶν ἀντιδοξούντων, οἵτινες ἐθεώρουν τὴν ἐκμάθησιν τῆς γραμματικῆς καὶ τὸ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν γράφειν ὡς ἄκρον ἄωτον πάσης σοφίας, ὥστε εἶχεν ἀσπασθῆ καὶ τὴν παράτολμον καὶ παράδοξον ἰδέαν τῆς καταργήσεως τῆς ὀρθογραφίας κατὰ τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν, ὡς πράγματος περιττοῦ, καὶ ἔγραφεν ἐπιστολὰς πρὸς φίλους ἄνευ ὀρθογραφίας, ὡς μανθάνομεν ἐκ τοῦ Στεφάνου Κανέλλου[1]). Τὴν δοξασίαν του ταύτην, ἣν ἐν μέρει ἠσπά-

(1) Ἴδε: Leucothea, Τόμ. Β', σελ. 79.

ζοντο καὶ ἄλλοι λόγιοι ὡς ὁ 'Αθ. Χριστόπουλος, ὁ Καταρτζῆς, ὁ 'Αθ. Ψαλλίδας, δὲν ἀνεκοίνωσε διὰ τοῦ τύπου, ὡς ἔπραξεν ὁ 'Ιωάννης Βηλλαρᾶς ὁ ποιητής, ἐν τῇ διατριβῇ του « Ἡ Ρομέηκη Γλόσα », οὐδ' ἐφήρμοσεν εἰς τὰ συγγράμματα καὶ τὰς μεταφράσεις αὐτοῦ. Τοὐναντίον ἐν τούτοις βλέπομεν ὅτι περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο τὴν ὀρθὴν γραφήν, καὶ καταδεικνύει ἐν αὐτοῖς τὴν εὐρεῖαν γνῶσιν, ἣν εἶχε τῆς τε ἀρχαίας γλώσσης καὶ τῆς κοινῆς.

Ὁ Φιλιππίδης ἐπανελθὼν ἐξ Εὐρώπης, διήνυσεν ἅπαντα τὸν ἐπίλοιπον αὐτοῦ βίον μακρὰν τῆς πατρίδος του ἐν Μολδοβλαχίᾳ, ὅπου καὶ ἐδίδαξεν, ἰδίως ἐν Ἰασίῳ. Γνωστὸν δὲ ὅτι περὶ τὰ τέλη τῆς 17ης ἑκατονταετηρίδος ἐν ταῖς Παριστρίοις χώραις ἐσχηματίσθησαν σχολαὶ ἑλληνικαί, ἕνεκα τῶν χιλιάδων Ἑλλήνων, οἵτινες φεύγοντες τὴν τυραννίαν ἀποκαθίσταντο αὐτόσε ἐμπορευόμενοι. Ἀπέβησαν δ' αἱ τοῦ Ἰασίου καὶ τοῦ Βουκουρεστίου σχολαὶ διὰ τῆς προστασίας, ἧς ἐτύγχανον ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμόνων, τὰ ἀνώτατα παιδευτήρια, εἰς ἃ προσέτρεχον οἱ Ἕλληνες οἱ εἰς ὑψηλοτέραν παίδευσιν θέλοντες ν' ἀποδυθῶσιν. Ἐν ταῖς δύο δὲ ταύταις μεγαλοπόλεσιν ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ μέσου τοῦ διανοητικοῦ βίου, ὅστις ἐκεῖ ἀνεπτύχθη, τὰ *δύο μεγάλα ἐθνικὰ ζητήματα*, τὸ τῆς γλώσσης, καὶ τὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Γένους, ὧν τὸ δεύτερον ἐπεσφραγίσθη διὰ τοῦ αἵματος τῶν ἐν Δραγατσανίῳ πεσόντων ἱερολοχιτῶν. Διδάσκαλοι τῶν σχολῶν τούτων μνημονεύονται οἱ ἄριστοι τῶν ὅσων γινώσκομεν τὸ ὄνομα, ὁ Νικηφόρος Θεοτόκης, ὁ Νικόλαος Ζαργούλης Μετσοβίτης, ὁ Μοισιόδαξ, ὁ ἡμέτερος Φιλιππίδης καὶ Γρηγ. Κωνσταντᾶς, ὁ Παναγιώτης Γὸβδελᾶς, ὁ Στέφανος Δούκας, ὁ Ἀλέξανδρος Τυρναβίτης, ὁ ἰατρὸς Μανασσῆς Ἠλιάδης, ὁ Βαρδαλάχος, ὁ Νεόφυτος Καυσοκαλυβίτης, ὁ Λάμπρος Φωτιάδης [1] ὁ Καταρτζῆς, καὶ ἄλλοι πρὸ καὶ μετὰ τὸν Φιλιππίδην.

Ὁ Στέφανος Κανέλλος [2] λέγει ὅτι ὁ Φιλιππίδης εἶχεν εὐρεῖαν πολυμάθειαν, δὲν εἶχεν ὅμως οὐδεμίαν τάξιν καὶ μέθοδον εἰς τὴν διδασκαλίαν του, διὰ τοῦτο ἐν Ἰασίῳ δὲν ὠφέλησε τόσον ἡ διδασκαλία αὐτοῦ, ὅσον αἱ γνώσεις του.

Πλὴν τῆς Γεωγραφίας, ὁ Φιλιππίδης συνέγραψε καὶ μετέφρασεν ἕτερα ἔργα, ὧν τὸ παραδοξότερον εἶνε τὸ ἑξῆς « Ἀπόπειρα ἀναλύσεως τοῦ νοουμένου ἑτεροίας παρὰ πᾶς νῦν, πρῶτον ἐκπονηθεῖσα καὶ ἐκδοθεῖσα παρὰ τοῦ ἀποπειρογράφου τῆς Ῥωμουνίας » εἰς 8ον σελ. 256, ἐν Λειψίᾳ 1817. » Διὰ τούτου ἠθέλησε νὰ καταστήσῃ γνωστὴν ἐφεύρεσίν του ἐπὶ ζητήματος, ὅπερ πολλοὶ σοφοὶ τῶν χρόνων ἐκείνων ἐπραγματεύθησαν, ἐν οἷς καὶ ὁ φιλόσοφος Λειβνίτιος, ἀγόνως, ὡς καὶ ὁ Φιλιππίδης, τῆς εὑρέσεως δηλονότι ἐπιστημονικῆς γλώσσης καὶ γραφῆς κοινῆς δι' ὅλα τὰ ἔθνη. Καὶ ἡ κατανάλωσις δὲ τόσου χρόνου καὶ πνευματικῶν δυνάμεων εἰς ἐφεύρεσιν τοιαύτην δυσκατόρθωτον εἶνε ἀποτέλεσμα τῶν γνωμῶν τοῦ ἀνδρός, θεωροῦντος, ὡς εἴπομεν, τὰς δυσκολίας τῆς γλώσσης ἐμπόδιον τῆς ἐπιστημονικῆς μαθήσεως. Τὸ ἔργον του τοῦτο ἐθεωρήθη ὡς παιδιὰ ὑπὸ τῶν συγχρόνων, καὶ εἶνε ὄντως τοιοῦτον, καίτοι περιέχει πολλὰς καλὰς σκέψεις καὶ κρίσεις περὶ γλώσσης. Περὶ τοῦ ἔργου τούτου ἔγραψε βιβλιοκρισίαν ἐξ Ἰασίου ἐν τῷ Λογίῳ Ἑρμῇ τοῦ 1820, (σελ. 228), ὁ Μανουὴλ Βερνάρδος Καμηνάρης Κρής.

Ἕτερα ἔργα τοῦ Φιλιππίδου εἶνε

« Ἡ λογική, ἢ αἱ πρῶται ἀναπτύξεις τῆς τέχνης τοῦ στοχάζεσθαι. Σύγγραμμα στοιχειῶδες ὅπου τὸ συμβούλιον τῶν παλατίνων σχολῶν ἐζήτησε καὶ ἐνέκρινε. Συγγραφὲν παρὰ τοῦ Κονδιλλιάκ, καὶ μεταφρασθὲν εἰς τὴν ὡμιλημένην Ἑλληνικὴν διάλεκτον παρὰ Δανιὴλ Δημητρίου ἱερομονάχου τοῦ Φιλιππίδου, τοῦ ἐκ κώμης Μηλιῶν τοῦ Πηλίου ὄρους, παρ' οὗ προσετέθησαν καὶ σημειώματα, καὶ μία συνοπτικὴ ἔκθεσις τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ λόγου μετὰ τῶν σοφισμάτων, καὶ ἕνας λόγος περὶ Σχολείων. Νῦν πρῶτον ἐκδοθὲν ἐπιστασίᾳ Ἀνθίμου ἀρχιμανδρίτου τοῦ Γαζῆ. Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας. Παρὰ τῷ Φράντζ Ἀντωνίῳ Σχραίμβελ 1801. »

Ἡ μετάφρασις εἶνε γεγραμμένη ἐν τῇ δημώδει διαλέκτῳ, πλὴν τῆς προσθήκης περὶ Σχολείων, καὶ ἀποσπάσματος τῆς περὶ Αἰσθημάτων πραγματείας τοῦ Κονδιλλιάκ, ἅτινα μετέφρασεν εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν.

« Ἐπιτομὴ ἀστρονομίας συγγραφεῖσα ὑπὸ Ἱερωνύμου Λαλάνδ, διευθυντοῦ τοῦ ἀστεροσκοπείου τοῦ πολεμικοῦ σχολείου καὶ ἐφόρου τοῦ σχολείου τῆς Γαλλίας, μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν καθωμιλημένην Ἑλληνικὴν διάλεκτον παρὰ Δ. Δ. τοῦ Φιλιππίδου τοῦ ἀπὸ Μηλιῶν τοῦ Πηλίου ὄρους. Νῦν πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσα ἐπιστασίᾳ, συνδρομῇ καὶ διορθώσει τοῦ ἀρχιμ. Ἀνθίμου Γαζῆ χάριν τῶν φιλομούσων τοῦ Ἑλληνικοῦ Γένους. Τόμοι δύο. Ἐν Βιέννῃ τῆς Ἀουστρίας, 1303, ἐν τῇ τυπογραφίᾳ Γεωργίου Βενδότη. »

Τὴν μετάφρασιν ταύτην ἀφιεροῖ εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Κωνσταντίνου Μαυρούζην, ἡγεμόνα πάσης Μολδαυίας. Ἐν τοῖς προλεγομένοις ταύτης ὡς καὶ τῆς Λογικῆς πραγματεύεται αὖθις τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης. Ἐν τέλει δὲ προσέθηκεν ἰδίαν μελέτην περὶ τῆς διακρίσεως τοῦ χρόνου τῶν διαφόρων ἐθνῶν, περὶ τοῦ ἡμερολογίου τῶν Ῥωμαίων, περὶ τῶν διορθώσεων τοῦ πάπα Γρηγορίου, καὶ περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν οἱ δυτικοὶ καὶ οἱ

[1] C. Iken Leukothea Τόμ. Β', σελ. 248. Ἀθαν. Κομνηνοῦ Ὑψηλάντου « Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν, Σελ. 584. » Περὶ τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ σχολείου. »

[2] C. Iken Leukothea, Τόμ. Β', σελ. 79.

ὀρθόδοξοι ὁρίζουσι τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα. Προσέθηκεν ἔτι πίνακας τῶν ἀστρονομικῶν ἐπακτῶν μετὰ ἐξηγήσεων, θεωρήσας ταῦτα λίαν ἀναγκαῖα εἰς βιβλίον προωρισμένον διὰ Ἕλληνας.

«Ἱστορία τῆς Ῥουμουνίας ἢ ἔκθεσις τῶν ἀξιολογωτέρων μνημονευομένων συμβάντων ἐν τοῖς ἀριστεροῖς κάτω Παριστρίοις, ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τῶν Αἰγυπτίων μέχρι τῆς καταστάσεως τοῦ Ῥουμουνικοῦ ἀγροῦ καὶ τῆς Μολδόβης. Νῦν πρῶτον συντεθεῖσα καὶ τύποις ἐκδοθεῖσα ἐν Λειψίᾳ τῆς Σαξονίας, ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Ταουχνίτζ. Τόμος α'. Μέρος α'. 1816.»

«Γεωγραφικὸν τῆς Ῥουμουνίας ἐς ἀκριβεστέραν καὶ πληρεστέραν κατάληψιν τῆς ἱστορίας αὐτῆς. Νῦν πρῶτον συντεθὲν καὶ τύποις ἐκδοθὲν ἐν Λειψίᾳ τῆς Σαξονίας, ἐν τῇ τυπογραφίᾳ τοῦ Ταουχνίτζ. Τόμος α'. Μέρος Β'. 1816.»

Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἀφιεροῖ «τῷ Μεγαλειοτάτῳ καὶ φιλανθρωποτάτῳ αὐτοκράτορι πασῶν τῶν Ῥουσσιῶν Ἀλεξάνδρῳ. Τῷ πρώτῳ προστάτῃ τῶν λόγων καὶ τῶν ἐπιστημῶν.» Ἐν τῷ β' τόμῳ ἔχει παραθέσει «Ἐπιλεγόμενα» ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ὡσαύτως ἑλληνικῇ, ἐν οἷς σφοδρῶς καὶ διὰ ὕφους καυστικοῦ ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἀντιφρονούντων εἰς τὰς περὶ γλώσσης καὶ περὶ διδασκαλίας ἐν γένει ἀρχάς του. Ἐν τέλει δὲ τοῦ τόμου καταχωρίζει τὴν ἱστορίαν τοῦ Σιὰχ Ναδίρ, τὴν συντεθεῖσαν παρὰ Βατάτζη τοῦ Βυζαντίου, ἵνα σώσῃ ἐκ τῆς ἀπωλείας. Ἐν τῇ τελευταίᾳ δὲ σελίδι ἔχει ὀλίγας λέξεις δημοσιεύσει ἐν εἴδει ἀπαντήσεως κατὰ τῶν ἐκδοτῶν τοῦ Λογίου Ἑρμοῦ οἵτινες ἐπέκριναν δριμέως τὸ περὶ Ῥουμουνίας ἔργον του, καὶ ἰδίως τὰ «Ἐπιλεγόμενα» ἀποκαλοῦντες τὸν Φιλιππίδην «χυδαιέστατον χυδαϊστήν», τὴν γλῶσσαν του ἀφιλιππιδισμόν,» αὐτὸν δὲ εἰρωνικῶς Νέαν Μοῦσαν ἀποδιώκουσαν τὴν παλαιάν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα (Λόγιος Ἑρμῆς, 1816 σελ. 239.) Εἰς ταῦτα ὁ Φιλιππίδης ἀπαντᾷ δι' οὐχ ἧττονος δριμύτητος ὀνομάζων τοὺς ἐπικριτάς του «πίτυρα καὶ σκύβαλα τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας», «ἀδαεῖς ἑλληνικῆς παιδείας... ἀδαεῖς ἱστορίας» «Λεγέτωσαν, ἐπιλέγει, ὅ,τι ἂν βούλωνται, φλυαρείτωσαν ὅσον ἂν δύνωνται, ὑλακτείτωσαν ὅσον ἂν χωρῶσιν αἱ κεφαλαὶ αὐτῶν.»

Οἱ τραχεῖς οὗτοι λόγοι μαρτυροῦσι τὴν σφοδρότητα καὶ τὸ πάθος τοῦ ἀγῶνος, ὅπερ εἶχε συναφθῆ τότε εἰς τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης, καὶ τὸν ἐπικρατοῦντα ἑκατέρωθεν ἐρεθισμὸν καὶ τὰ μίση, ἅτινα ἐξηγέρθησαν. Τοιαύτας δ' ἐκφράσεις ἥκιστα ἠπίας ἀπαντᾷ τις εἰς πάσας τὰς ἐπικρίσεις τοῦ τότε καιροῦ, τὰς μεταξὺ λογίων γενομένας.

«Ἐπιτομὴ τῶν Φιλιππικῶν τοῦ Πομπηΐου Τρόγου νῦν πρῶτον ἐκ τοῦ λατινικοῦ εἰς τὴν αἰολοδωρικὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον μεταγλωττισθεῖσα, καὶ ἐκδοθεῖσα παρὰ τοῦ ἀποπειρογράφου τῆς Ῥουμουνίας, καὶ προσφωνηθεῖσα τῷ Ὑψηλοτάτῳ καὶ εὐσεβεστάτῳ ἡγεμόνι τοῦ Ῥουμουνικοῦ ἀγροῦ Κυρίῳ Κυρίῳ Ἰωάννῃ Καραντζίᾳ τῷ φίλῳ τῶν λόγων καὶ τῆς ἱστορίας. Ἐν Λειψίᾳ παρὰ τῷ Ταουχνιτζ 1817». Τοῦ συγγράμματος τούτου ἐγένετο μετάφρασις ἑλληνικὴ καὶ τῷ 1686 ὑπὸ Ἰωάννου Μάκολη Ἀθηναίου, ἣν δὲν ἐγνώριζεν ὁ Φιλιππίδης βεβαίως, καὶ ἔγραψεν εἰς τὴν ἰδικήν του «νῦν πρῶτον...... μεταγλωττισθεῖσα.».

«Φλώρου ἐπιτομὴ τῶν Ῥωμαϊκῶν, νῦν πρῶτον ἐκ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ εἰς τὴν αἰολοδωρικὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον μεταφρασθεῖσα καὶ ἐκδοθεῖσα παρὰ τοῦ ἀποπειρογράφου τῆς Ῥουμουνίας. Ἐν Λειψίᾳ 1818.»

Πλὴν τούτων εἶχε μεταφράσει, ἀλλὰ δὲν ἐξέδωκε τὴν φυσικὴν φιλοσοφίαν τοῦ Βρισσών, καὶ ἀνέλαβε τὴν ἔκδοσιν ἐγκυκλοπαιδείας μετ' ἄλλων συνεργατῶν. Τὴν περὶ ταύτης δὲ ἀγγελίαν ἐδημοσίευσεν Λογίῳ Ἑρμῇ ἐν τοῦ ἔτους 1820, σελ. 238.

Ἐν τέλει τῆς μεταφράσεως τοῦ Τρόγου, δημοσιεύει ἰδίαν μελέτην ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἐπιλεγόμενα», ἔνθα διὰ μακρῶν ὁμιλεῖ περὶ γλώσσης καὶ μετὰ τραχύτητος ἀνασκευάζει τοὺς ἀντιφρονοῦντας. Ἀποκαλεῖ δὲ καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ αἰολοδωρικὴν τὴν δημώδη γλῶσσαν, ὀνομασίαν, ἣν αὐθαιρέτως δίδει πρὸς διάκρισιν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας. Ἀναπτύσσει δὲ συγχρόνως ἐν τῇ αὐτῇ μελέτῃ καὶ τὰς γνώμας του ἐν γένει περὶ διδασκαλίας. Τοιαῦτα «Ἐπιλεγόμενα» ἔχει καὶ ἐν τέλει τῆς μεταφράσεως τοῦ Φλώρου ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν ἐπιγραφὴν «Μάθησις κοινῶς τί εἶναι καὶ πῶς πρέπει νὰ γίνεται», ἔνθα ἐν ἔτει 1818 καθαρῶς καὶ διαυγῶς διαγράφει τὴν πρακτικὴν καὶ πραγματικὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας, ἥτις πρὸ τινων ἐτῶν μόλις εἰσήχθη καὶ παρ' ἡμῖν τὸ πρῶτον ἐξ Εὐρώπης.

Σημειωτέον δ' ὅτι ὁ Φιλιππίδης μόνον ἐν τῇ Νεωτερικῇ Γεωγραφίᾳ μετεχειρίσθη γλῶσσαν χυδαίαν καὶ ἀδιόρθωτον, ἐν τοῖς λοιποῖς ὅμως ἔργοις του μετεχειρίσθη καθαρεύουσαν. Ὁ Κοῦμας ἐν τῷ 12 τόμῳ τῆς Γενικῆς ἱστορίας του, ἐχθρικῶς διακείμενος καὶ οὗτος πρὸς τὸν ἄνδρα, ἕνεκα βεβαίως τοῦ ζητήματος τῆς γλώσσης, ὀνομάζει τὴν γλῶσσαν ἐν ᾗ ἐγράφη ἡ Γεωγραφία «χυδαιοτέραν καὶ αὐτῆς τῆς χυδαίας», ἀποκαλεῖ δὲ τὸν Φιλιππίδην ἄνδρα «ἰδιότροπον καὶ ἄστατον».

Ὁ Φιλιππίδης εἶχε καὶ ὡς εἰς τῶν φρονημάτων του καὶ ὡς ἐκ τοῦ ἀγῶνος, ὃν ἤγειρε μετὰ πολλοῦ πείσματος περὶ γλώσσης, πολλοὺς ἐχθρούς, ἀλλ' εἶχεν ἀφ' ἑτέρου καὶ θαυμαστάς. Τῶν τελευταίων τούτων εἷς ἦτο καὶ ὁ Ἄνθιμος Γαζῆς, ὅστις ἐφρόντιζε περὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν συγγραφῶν του καὶ συνέλεγε συνδρομὰς πρὸς ἔκδοσιν,

ἃς εὐκόλως εὕρισκεν ἕνεκα τῆς ὑπολήψεως, ἣν εἶχον οἱ φιλομαθεῖς καὶ φιλόμουσοι εἰς τὰς γνώσεις τοῦ Φιλιππίδου ὡς συγγραφέως ἢ καὶ ὡς μεταφραστοῦ. Εἷς τῶν φίλων τοῦ Φιλιππίδου ἔγραψε τὸ ἑπόμενον ἡρωελεγεῖον εἰς αὐτὸν ὡς μεταφραστὴν τῆς Ἀστρονομίας

Τῆς Γαλλίης Ἵππαρχον ἀρίγνωτον Παναχαιοῖς
Θῆκε, Φιλιππίδη, φιλογένεια σέθεν,
Τῷ σοι καὶ χάριν οἶδα παρ' Ἑλλάδος ἁπάσης
Σκαρλᾶτος ὁ Γκικάδης, σὸς κραδίηθε φίλος.

Ὁ Φιλιππίδης ἀπεβίωσεν ἐν Βασσαραβίᾳ τῷ 1833, ὡς σημειοῦται ἐν τῇ χρονολογίᾳ τοῦ Κυριακοῦ Μελιρρύτου. Ἐνταῦθα δὲ φαίνεται διέτριβε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του. Διότι μανθάνομεν παρὰ τοῦ ἰδίου, ἐκ τοῦ Γεωγραφικοῦ τῆς Ῥουμουνίας, ὅτι ἐπὶ 13 ἔτη διήρχετο τὸ θέρος ἐν Ὄχνᾳ. Κατῴκει δὲ φαίνεται ἐν Κισνοβίῳ, διότι αὐτὸς οὗτος αὖθις ἀναφέρει ἐν τοῖς περὶ τούτου γεωγραφουμένοις ὅτι συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ καλλωπισθῇ ἡ πόλις αὕτη καὶ καθαρισθῇ, πρὸς δὲ ὅτι τῇ ἐπιμελείᾳ αὐτοῦ ἐφυτεύθησαν πέντε πλάτανοι πρὸς νότον τῆς Μητροπόλεως, καὶ πρὸ τῆς στοᾶς αὐτῆς. Ἄγνωστος ὅμως ἡμῖν εἶνε ἡ πόλις ἢ ἡ κώμη, ἔνθα ἀναπαύονται τὰ ὀστᾶ τοῦ διδασκάλου τούτου, καὶ ἂν ἠγέρθη αὐτῷ, καὶ ἐγερθὲν ἂν σώζηται, ἐπιτάφιον μνημεῖον, καὶ ἂν ἐχαράχθη ἐπιτύμβιον ὑπὸ εὐγνώμονος φίλου, ἢ μαθητοῦ, ἢ κοινότητος. Δι' ἐλπίδος ἔχομεν ὅτι τὰ παρ' ἡμῶν γραφέντα ἴσως δώσωσιν ἀφορμὴν εἰς ἔρευναν περὶ τούτου. Τὸ ἐφ' ἡμῖν οὐδὲν ἕτερον ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ ἐπράξαμεν ἢ φυλλολογοῦντες τὰς σελίδας τῆς Γεωγραφίας τοῦ Φιλιππίδου, ἐφ' ὧν ὑποτυποῦται ἡ εἰκὼν αὐτοῦ καὶ πᾶσα ἡ ζωντανὴ προσωπικότης, ν' ἀναπαραστήσωμεν αὐτὴν ἐν ἀτελεῖ περιγράμματι, καὶ φέρωμεν ἐπὶ στιγμὴν εἰς τὴν μνήμην τῶν μεταγενεστέρων.

Ἔγραφον ἐν Αἰγίνῃ, μηνὶ Ἰουνίῳ 1884.

ΑΝΤ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΑΣ ΟΡΓΗΣ

Διήγημα

Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.

Γ'

Οὐδέποτε συνέρρευσεν εἰς κακουργιοδικεῖον πολυπληθέστερον καὶ ἐκλεκτότερον ἀκροατήριον. Ὁ πρόεδρος εἶχε σχεδὸν δυσαρεστηθῇ μετὰ πολλῶν ὡραίων κυριῶν, πρὸς ἃς ἠρνήθη εἰσιτήρια. Ἐν τούτοις εἶχε δώσει πλειότερα τῶν ὑπαρχουσῶν διαθεσίμων θέσεων, ἡ δ' ἔναρξις τῆς συνεδριάσεως ἀνεβλήθη κατὰ τρία τέταρτα ὡς ἐκ τῆς δυσκολίας τοῦ νὰ τοποθετηθῶσιν οἱ φέροντες εἰσιτήρια. Εἶχε τριπλασιασθῇ ἡ θέσις τῶν δημοσιογράφων, οἵτινες καὶ πάλιν παρεπονοῦντο. Τὰς ἕδρας τῶν δικηγόρων εἶχον καταλάβει ἐξ ἐφόδου κυρίαι, μετεχειρίσθησαν δὲ τὴν βίαν ὅπως παρακωλύσωσι τὸ ὡραῖον φῦλον νὰ καταλάβῃ καὶ ταύτην τὴν θέσιν τὴν προωρισμένην διὰ τοὺς ὑποδίκους.

Ὅλος ὁ κόσμος οὗτος συνεταράσσετο καὶ ὡμίλει θορυβωδῶς ἀντὶ νὰ τηρῇ τὴν σιωπηλὴν σοβαρότητα, τὴν ἁρμόζουσαν εἰς αἴθουσαν δικαστηρίου.

Ἡ τάξις ἀποκατέστη καθ' ἣν στιγμὴν εἰσῆλθον οἱ δικασταί· ἀλλὰ μετά τινα στιγμὴν ὅλαι αἱ κεφαλαὶ ἔκλινον περιέργως πρὸς τὰ ἔμπρός, παρὰ μικρὸν δὲ ν' ἀνέλθωσιν ἐπὶ τῶν καθισμάτων ὅπως ἴδωσι κάλλιον τὸν κατηγορούμενον, ὅστις εἰσήχθη ἐλεύθερος μεταξὺ δύο φυλάκων. Ὁ γραμματεὺς ἐν τῷ μέσῳ βαθείας σιγῆς ἀνέγνω μεγαλοφώνως τὴν ἀπόφασιν, τὴν παραπέμπουσαν τὸν κατηγορούμενον εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον, καὶ τὸ κατηγορητήριον. Διαρκούσης τῆς ἀναγνώσεως ταύτης ἔλαβον καιρὸν νὰ παρατηρήσωσι τὸν κατηγορούμενον.

Ἦτο ἀνὴρ τριάκοντα καὶ δύο περίπου ἐτῶν, ἐνδεδυμένος ἄνευ ἐπιτηδεύσεως, ἀλλὰ μετὰ φιλοκαλίας. Δὲν ἐθεώρησε καθῆκον νὰ τροποποιήσῃ τὴν συνήθη αὐτοῦ ἐνδυμασίαν καὶ νὰ φορέσῃ τὰ μαῦρα ἐκεῖνα ἐνδύματα, δι' ὧν πολλοὶ κατηγορούμενοι φαίνονται ὑποδεικνύοντες αὐτοὶ ἑαυτοὺς εἰς τὴν αὐστηρότητα τῶν νόμων. Ἐφόρει φαιόχρουν περισκελίδα, ὑπενδύτην λευκόν, βραχὺ μαῦρον ἔνδυμα καὶ λαιμοδέτην κυανόχρουν μετάξινον μὲ λευκὰς κηλίδας. Ὅταν ἐξέβαλε τὰ χειρόκτια αὐτοῦ, παρετήρησαν ὅτι ἐφόρει εἰσέτι τὸ γαμήλιον αὐτοῦ δακτυλίδιον, πολλοὶ δ' ἐχαρακτήρισαν τοῦτο ὡς αὐθάδειαν. Τὸ ἀνάστημά του ἦτο μᾶλλον ὑψηλὸν καὶ ἀπεδείκνυεν ἀσυνήθη μυῶν ἰσχύν, ἥτις θὰ διηυκόλυνε βεβαίως τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ κακουργήματος. Ἡ καστανόχρους αὐτοῦ κόμη ἦτο πυκνὴ καὶ κεκομμένη. Δὲν εἶχε γένειον, ὁ δὲ ἀρκούντως μακρὸς μύσταξ καὶ ἡ ἀγέρωχος καὶ τραχεῖα φυσιογνωμία αὐτοῦ ἐνέφαινον ἀγρίαν ἐνεργητικότητα. Ἡ συστολὴ τῶν χειλέων αὐτοῦ εἶχέ τι τὸ παράδοξον, καὶ ἐπροξένει δυσάρεστον ἐντύπωσιν. Ἵστατο ὄρθιος, παρατηρῶν ἐνώπιον αὐτοῦ, ἄνευ συνοφρυώσεως, τοὺς δικαστάς, τοὺς ἐνόρκους καὶ τὸ κοινόν.

Ὁ πρόεδρος τοῦ κακουργιοδικείου ἦτο ἀνὴρ εὐγενὴς καὶ εὐμενής, καὶ ἀπετείνετο πάντοτε πρὸς τοὺς κατηγορουμένους μετὰ μεγάλης πραότητος. Ἐζήτει παρ' αὐτῶν μὲ ἦθος θωπευτικὸν ὅλας τὰς πληροφορίας, τὰς δυναμένας νὰ ἐκθέσωσιν αὐτούς, καὶ ἐνεθάρρυνεν αὐτοὺς διὰ πατρικοῦ μειδιάματος ἵνα παραδώσωσι τὴν κεφαλήν των· συνώδευε καὶ αὐτὴν τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀποφάσεως μετὰ τοσαύτης χάριτος καὶ φωνῆς τοσούτῳ μελῳδικῆς, ὥστε πολλοὶ κατάδικοι ἠπατήθησαν νομίσαντες ὅτι ἠθωώθησαν. Πρὸ παντὸς

ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, ἐδιπλασίασε τὸ εὐγενὲς τῆς συμπεριφορᾶς αὐτοῦ πρὸς τὸν διακεκριμένον κατηγορούμενον, ὃν εἶχεν ἐνώπιον αὐτοῦ.

— Κύριε, τῷ εἶπεν, ἔχετε νὰ ὑποβάλητε παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἀναγνωσθέντων;

— Ναί, κύριε πρόεδρε, ἀπεκρίθη ὁ Ἐσκουδιέ· εἶνε πλοκὴ παραλογισμῶν.

— Θὰ σᾶς ἀκούσωμεν· ἀλλὰ καθῆκον ἔχω νὰ ὑπομνήσω ὑμῖν ὅτι ἔχετε συμφέρον νὰ ἐκφράζεσθε μετριοπαθῶς ἐπὶ τῶν ἐγγράφων τοῦ δικαστηρίου. Ἔχετε τὸν λόγον.

— Κύριε πρόεδρε, κύριοι, ἔμελλον νὰ γευματίσω μετὰ τῆς κυρίας Ἐσκουδιὲ εἰς φιλικὴν οἰκίαν, τὴν τρίτην, 14. Ἄχρις οὗ ἐπιστῇ ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως ἔγραφον μίαν ἐπιστολήν, ὅτε ἡ σύζυγός μου, ἥτις ἦτο ἑτοίμη, ἦλθε νὰ μὲ ζητήσῃ ἐν τῷ γραφείῳ μου· ἐκάθησεν ἐνῷ ἔγραφον τὴν ἐπιγραφήν, καὶ μὲ ἠρώτησε πρὸς ποῖον ἔγραφον. Τῇ ἀπήντησα ὅτι ἡ ἐπιστολή μου οὐδὲν εἶχε τὸ δυνάμενον νὰ ἐνδιαφέρῃ αὐτήν. Ἐκείνη ἐπέμενε νὰ μάθῃ πρὸς ποῖον ἀπηυθύνετο ἡ ἐπιστολή μου, ἐγὼ δ' ἐπέμενον μὴ λέγων αὐτῇ τοῦτο. Ὠργίσθη καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι ἦτο πολὺ δυστυχής, ὅτι δὲν ἐφερόμην καλῶς πρὸς αὐτήν, ὅτι εἶχε δυσαρεστηθῇ μετὰ τῆς οἰκογενείας της διὰ νὰ μὲ ὑπανδρευθῇ, ὅτι μόνον ἐμὲ εἶχε πλέον εἰς τὸν κόσμον, ὅτι ἠρεσκόμην νὰ τὴν κάμνω νὰ ὑποφέρῃ, ὅτι βεβαίως εἶχον ἐρωμένην, διότι ἐξηρχόμην ἐνίοτε ἄνευ αὐτῆς, καὶ τῇ ἔκρυπτον ἐπιμελῶς τὴν ἀλληλογραφίαν μου. Τῇ ἀπήντησα ὅτι ἐμεγαλοποίει τὴν δυστυχίαν της καὶ τὰ ἀδικήματά μου, ὅτι μόνην μέριμναν εἶχον νὰ τὴν καταστήσω εὐτυχῆ, ἀλλ' ἐνόμιζον ὅτι ἠδυνάμην νὰ συνδιαλλάξω τὴν διηνεκῆ ταύτην ἀπασχόλησιν μετὰ τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ ἐξέρχωμαι μόνος καὶ γράφω ἢ δέχωμαι ἐπιστολάς. Δὲν κατώρθωσα νὰ τὴν πείσω, διότι παρεφέρθη, μοὶ εἶπε πράγματα δυσάρεστα περὶ τῆς δυσαναλογίας τῶν περιουσιῶν μας, καὶ μοὶ ἐδήλωσεν ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ ἐπὶ πλέον τὴν τοιαύτην ζωήν. Εἰς τὴν παραφορὰν ταύτην ἀντέταξα μεγάλην γαλήνην· ἴσως εἶχον ἄδικον νὰ μειδιάσω. Τότε ἡ ὀργὴ αὐτῆς ἔλαβε χαρακτῆρα ὀξύτερον, καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι ἤθελε νὰ μὲ ἀφήσῃ. Τῇ ἀπεκρίθην· « Κάμε ὅ,τι θέλεις. » Τότε ἠγέρθη, προυχώρησε πρὸς μὲ μὲ ἦθος ἀπειλητικὸν καὶ μοὶ εἶπεν· «Ἐπανάλαβε ὅ,τι εἶπες καὶ φεύγω ἀμέσως· ἐπανάλαβέ το, τόλμησε λοιπὸν νὰ τὸ ἐπαναλάβῃς!» Δὲν ἦτον ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν ἡ κυρία Ἐσκουδιὲ μοὶ ἔκαμνε τοιαύτην σκηνήν. Μὲ εἶχεν ἤδη ἀπειλήσει νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν οἰκίαν καὶ τὴν εἶχον καθησυχάσει δι' εὐμενῶν λόγων· ἀλλ' ἡ ἐπανάληψις τῆς ἀπειλῆς ταύτης μὲ παρώξυνε, μὴ θέλων δὲ νὰ ἐπαναλαμβάνηται καθ' ἑκάστην κατὰ τὴν ἐλαχίστην διαφωνίαν, ἐπανέλαβον· « Κάμε ὅ,τι θέλεις. » Πάραυτα ἐξῆλθε τοῦ γραφείου μου. Ἤθελον νὰ περιμείνω ὅπως ἐπανέλθῃ ἀφ' ἑαυτῆς, ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ φιλονεικία εἶχε διαρκέσει στιγμάς τινας καὶ ἐβραδύνομεν διὰ τὸ γεῦμα, ἀπεφάσισα νὰ ὑπάγω καὶ νὰ τὴν ζητήσω· δὲν εὑρίσκετο ἐν τῷ δωματίῳ της, μάτην δ' ἠρεύνησα ὅλην τὴν οἰκίαν· δὲν τὴν ἐπανεῦρον· εἶχεν ἀναχωρήσει. Ἔκτοτε δὲν τὴν ἐπανεῖδον.

Ψιθυρισμὸς δυσπιστίας ὑπεδέξατο τὴν ἀφήγησιν ταύτην, γενομένην διὰ φωνῆς ὁμοιομόρφου, οὐδὲν ἴχνος συγκινήσεως προδιδούσης.

— Ἡ ἐξήγησις ὑμῶν, εἶπεν ὁ πρόεδρος, θὰ ἐφαίνετο ἀρκούντως πιθανή, ἂν ἐγίνετο ἐξ ἀρχῆς· ἀλλ' ἐπέρχεται πολὺ ἀργά. Εἴχετε τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν διὰ νὰ προπαρασκευάσητε εὐφυᾶ μῦθον. Διατί δὲν διηγήθητε ἀρχῆθεν τὰ γεγονότα ὑπὸ τὴν μορφὴν ταύτην, ἥτις ἠδύνατο τότε νὰ φανῇ πιθανή;

— Δὲν ἐθεώρησα καλὸν νὰ κοινοποιήσω εἰς τοὺς ὑπηρέτας μου συζυγικὴν σκηνήν, καὶ ἐνόμιζον ὅτι ἡ κυρία Ἐσκουδιέ, μετά τινων ὡρῶν, ἢ τὸ πολύ, μετά τινων ἡμερῶν σκέψιν, θὰ ἐπανήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν.

— Ἠδύνασθε τουλάχιστον νὰ εἴπητε ὅτι μετέβη εἰς ταξείδιον.

— Οὐδένα εἶχον λόγον νὰ εἴπω ψεῦδος καὶ νὰ δώσω λόγον πρὸς τοὺς ὑπηρέτας μου.

— Ἔστω. Ἀλλ' ἀντετάξατε τὴν αὐτὴν σιωπὴν πρὸς τὸν ὑπαστυνόμον ὅταν ἦλθε, πρὸς τὸ συμφέρον τῆς δημοσίας τάξεως, νὰ ζητήσῃ παρ' ὑμῶν ἐξηγήσεις, αἱ ὁποῖαι θὰ ἔθετον πέρας εἰς ἀσθαρωτάτας φήμας.

— Ὁ ὑπαστυνόμος κακῶς ἐνήργησεν· ὤφειλε νὰ διαλύσῃ τὰς συναθροίσεις διὰ τῆς βίας, ἀντὶ νὰ δώσῃ πίστιν εἰς γελοίας ὑπονοίας. Ὅταν εἶδον ὅτι σχεδὸν παρεῖχε πίστιν εἰς τὰς φήμας ταύτας, δὲν ἠθέλησα νὰ δικαιολογηθῶ. Ὁ τίμιος ἄνθρωπος δὲν ὀφείλει νὰ τίθεται εἰς τὴν διάκρισιν τῶν βλακῶν.

— Ἡ ἐπιμονὴ αὕτη ἦτο ἤδη παράδοξος, ἀλλὰ κατέστη ὅλως ἀνεξήγητος ὅταν εὑρέθητε ἐνώπιον τοῦ εἰσαγγελέως· τότε δὲν ἐπρόκειτο πλέον περὶ ἀνοησίας ἀδολέσχων. Ἠρώτα ὑμᾶς ὁ δικαστής.

— Μὲ ἠρώτα ἡμιεπισήμως διότι δὲν ἤμην ἔτι ἀντικείμενον κατηγορίας. Εἶχον λοιπὸν δικαίωμα νὰ μὴ τῷ ἀπαντήσω. Ἐντούτοις θὰ τῷ ἀπήντων ἂν δὲν μοι προσεφέρετο αὐθαδῶς.

— Πῶς! αὐθαδῶς;

— Μοὶ εἶπεν ὅτι εἶχον φονεύσει τὴν σύζυγόν μου, τί δὲ ἀτιμότερον τούτου δύναταί τις νὰ εἴπῃ; Ἔχετε δικαίωμα νὰ μοὶ τὸ λέγετε ἤδη, κύριε πρόεδρε, διότι κατηγοροῦμαι κατὰ τύπους νομίμους, εὐχαρίστως δὲ παρατηρῶ ὅτι μ' ἐρωτᾶτε εὐγενῶς. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς διαδικασίας, πρὸς οὐδένα ἐπιτρέπω νὰ μετέλθῃ πρὸς ἐμὲ τοιαύτην γλῶσσαν.

— Ἔστω, ἂς ἔλθωμεν εἰς τὴν δικόγραφίαν. Ὁ ἀνακριτής, καίτοι ἐνεργῶν ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ, δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος.

— Ἐφρόνουν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ κατηγορία ἦτο ἀβάσιμος, διετυπώθη δ' ἅπαξ, δὲν μοι ἤρκει ἡ ἐπίτευξις ἀθωωτικοῦ βουλεύματος· θὰ ἔλεγον βεβαίως, ὅτι ἡ ὑπόθεσις δὲν εἶχε σαφηνισθῆ. Ἤθελον νὰ ἐμφανισθῶ πρὸ τοῦ κακουργιοδικείου καὶ νὰ καταισχύνω δημοσίᾳ τὴν βλακείαν τοῦ λαοῦ, τὴν κακοβουλίαν τοῦ πενθεροῦ μου, τὴν ἀπερισκεψίαν τῆς εἰσαγγελίας καὶ τὴν πλάνην τῆς ἀνακρίσεως.

— Καὶ δὲν ἐφοβήθητε, ἵνα λάβητε τὴν παράδοξον ταύτην εὐχαρίστησιν, τρίμηνον περίπου προφυλάκισιν;

— Οὐδὲν εἶχον νὰ πράξω· τῆς συζύγου μου ἀπούσης, ἐστενοχωρούμην ἐν τῇ οἰκίᾳ.

Ὁ δικηγόρος καθῆκον αὐτοῦ ἐθεώρησε νὰ παρέμβῃ, ὅπως λάβῃ σημείωσιν τῆς ἰδιοτροπίας ταύτης τοῦ πελάτου αὐτοῦ, καὶ ἔχῃ οὕτως ἐπιχείρημα ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς παραφροσύνης. Ἀλλ' ὁ Ἐσκουδιέ, ἰδὼν αὐτὸν ἐγερθέντα, τῷ εἶπε παραυτα.

— Σᾶς παρακαλῶ, κύριε, μὴ ἐμποδίσετε τὴν ὑπεράσπισίν μου.

Ὁ δικηγόρος ἐπέμεινεν ὅπως ἐξαγάγῃ συμπεράσματα, ἀλλ' ὁ κατηγορούμενος ἀντέστη, καὶ ἐζήτησε τὴν προστασίαν τοῦ προέδρου.

— Οὐδεὶς ἔχει δικαίωμα, εἶπε, νὰ με ὑπερασπίσῃ παρὰ τὴν θέλησίν μου· ἀγνοῶ τί ὁ δικηγόρος μου θέλει νὰ εἴπῃ, ἀλλ' οὐδὲν θέλω νὰ εἴπῃ. Ὑπάρχει ἐνταῦθα εἷς πρόεδρος ἵνα διευθύνῃ τὰς συζητήσεις, εἷς εἰσαγγελεὺς ἵνα μὲ κατηγορήσῃ, ἐγὼ ἵνα ὑπερασπίσω τὸν ἑαυτόν μου, ἔνορκοι ἵνα ἐκφέρωσι μίαν ἀπόφασιν, δικασταὶ διὰ νὰ ἐφαρμόσωσι τὸν νόμον, καὶ τὸ κοινὸν διὰ ν' ἀκούσῃ. Ὑπάρχει πᾶν ὅ,τι ἀπαιτεῖται. Ὁ δικηγόρος θὰ μὲ παρεκώλυε, καὶ παρακαλῶ τὸν κύριον πρόεδρον νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ὑπερασπίσεώς μου.

Οἱ νομικοὶ ἤρξαντο γελῶντες πονηρῶς, ὁ δὲ κύριος Βουφὶς ἤρξατο ἀμφιβάλλων ἂν ἡ τοσοῦτον ἐπίφθονος αὐτὴ δίκη θὰ ἐξησφάλιζε τὸν θρίαμβον αὐτοῦ.

Ὁ πρόεδρος ἐπανέλαβε τὴν ἀνάκρισιν.

— Ἐρχόμεθα εἰς τὰ πράγματα. Εἶμπορεῖτε νὰ δικαιολογήσητε τὴν χρῆσιν τοῦ καιροῦ σας κατὰ τὴν τρίτην, 14, ἀπὸ τῆς ἑβδόμης ὥρας τῆς ἑσπέρας μέχρι τῆς τρίτης τῆς πρωΐας;

— Ἐντελέστατα. Ἦτο περίπου ἡ ὀγδόη ὥρα ὅταν ἐβεβαιώθην ὁριστικῶς περὶ τῆς ἀναχωρήσεως τῆς κυρίας Ἐσκουδιέ. Δὲν ἠθέλησα νὰ μεταβῶ καὶ νὰ γευματίσω μόνος εἰς τὴν φιλικὴν οἰκογένειαν, ἥτις μᾶς ἐπερίμενε, διὰ νὰ μὴ ἀναγκασθῶ νὰ ἐξηγήσω πρὸς αὐτοὺς τὴν ἀπουσίαν τῆς συζύγου μου, καὶ ἔμεινα εἰς τὴν οἰκίαν μέχρι τῆς ἑνδεκάτης ὥρας τῆς ἑσπέρας, καπνίζων καὶ περιμένων νὰ τὴν ἴδω ἐπανερχομένην ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν. Ἔπειτα, μὴ δυνάμενος πλέον νὰ καπνίσω, ἐξῆλθον μὲ τὴν πρόθεσιν νὰ ὑπάγω νὰ ἐρωτήσω τινὰς στενὰς αὐτῆς φίλας ἂν τὴν εἶδον. Ὅταν ἐξῆλθον, ἐσκέφθην ὅτι εἰς οὐδένα τῶν γνωστῶν ὑμῶν θὰ κατέφευγε, διότι θὰ μὲ εἰδοποίουν πάραυτα· ὅτι ἔμελλον νὰ ἐξυπνίσω κοιμωμένους ἀνθρώπους καὶ νὰ κάμω ἀνωφελῆ θόρυβον διὰ συζυγικὸν ἐπεισόδιον, τοῦ ὁποίου προτιμότερον ἦτο νὰ περιμείνω τὴν φυσικὴν λύσιν. Περιεπλανήθην εἰς τὰ βουλεβάρτα κατεχόμενος ἐξ αἰσθημάτων λύπης καὶ ὀργῆς, καὶ ἀγνοῶ καθ' ὁποίαν ἀκριβῶς ὥραν ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν μου.

— Λοιπὸν, δὲν ἐδειπνήσατε;

— Ὄχι.

— Οἱ κύριοι ἔνορκοι θὰ ἐκτιμήσωσι τοῦτο. Καὶ τὰς ἑπομένας ἡμέρας οὐδὲν ἐπράξατε διὰ νὰ ἐπανεύρητε τὴν σύζυγόν σας; Ὅταν εἷς σύζυγος βλέπῃ ὅτι ἡ γυνή του ἐξηφανίσθη, ἐξετάζει ποῦ αὕτη εἶναι δυνατὸν νὰ εὑρίσκηται, ἀπευθύνεται πρὸς τὴν οἰκογένειαν, πρὸς τοὺς φίλους, γράφει ἐπιστολάς, ἀπιδεικνύει τὴν ἀνησυχίαν αὐτοῦ, κινεῖται τέλος. Σεῖς δὲν ἐκινήθητε;

— Καὶ εἶχον δίκαιον, ἀφοῦ ἡ ἀντ' ἐμοῦ κινηθεῖσα δικαιοσύνη οὐδὲν ἠδυνήθη ν' ἀνακαλύψῃ. Πᾶν ὅ,τι θὰ ἔπραττον θὰ ἦτο ἄγονος θόρυβος. Ποῦ δύναταί τις νὰ ζητήσῃ μίαν γυναῖκα, ἀναχωρήσασαν χωρὶς νὰ εἴπῃ ποῦ μεταβαίνει;

— Διατείνεσθε ὅτι ἀνεχώρησεν ἐνδεδυμένη δι' ἑσπερίδα ἄνευ ἄλλων ἐνδυμάτων διὰ ν' ἀλλάξῃ;

— Τὸ ὑποστηρίζω.

— Ὑπάρχει εἰς τὴν δικογραφίαν ἔγγραφον, ἀπαισίως διαφωτίζον τοὺς παρακινήσαντας ὑμᾶς βδελυροὺς λόγους· εἶνε ἡ διαθήκη τῆς κυρίας Ἐσκουδιέ.

— Ἠγνόουν τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς.

— Ἐγράφη ὀλίγας μόλις ἡμέρας πρὸ τῆς ἐξαφανίσεως τῆς συζύγου σας.

Ὁ κατηγορούμενος δὲν ἀπαντᾷ.

— Ὁμολογεῖτε ὅτι σεῖς ὁ ἴδιος, ἐξ ἰδίας αὐτοβουλίας, ἐδώκατε πρὸς τὸν θαλαμηπόλον σας τὴν ἄδειαν νὰ μεταβῇ εἰς τὸ θέατρον τὴν τρίτην, 14 τοῦ μηνός;

— Τὸ ὁμολογῶ.

— Εὗρον εἰς τὸν Σηκουάναν ἐπανωφόριον, τὸ ὁποῖον θὰ σᾶς παρουσιάσωσιν· ἀνεγνωρίσθη ὅτι ἀνῆκεν εἰς τὴν σύζυγόν σας.

— Τὸ ἀγνοῶ· δὲν συνείθιζον νὰ παρατηρῶ ἐκ τοῦ πλησίον τὰς ἐνδυμασίας τῆς κυρίας Ἐσκουδιέ, ἐνδιαφερόμενος μόνον εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ συνόλου. Ἀλλ' εἰξεύρω ὅτι δὲν ἠγάπα νὰ φορηγῆται τοῦ συρμοῦ· ἂν εἶχε κάμει τὸ ἔνδυμα τοῦτο, θὰ εἶδε βεβαίως ὅμοια αὐτοῦ.

— Ἐν τούτοις, ὅταν ὁ ἀνακριτὴς σᾶς τὸ ἔδειξεν,

ταραχθῆτε. Παρατηρῶ δὲ τοῦτο πρὸς ἔπαινόν σας, διότι εἶναι ἡ μόνη φορὰ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δίκης καθ' ἣν συνεκινήθητέ πως.

— Πράγματι, ἠσθάνθην πρὸς στιγμὴν ἀγωνίαν ὅταν μοὶ ἔδειξαν αἴφνης φόρεμα ὅμοιον ἐκείνου, τὸ ὁποῖον εἶξευρον ὅτι εἶχεν ἡ κυρία Ἐσκουδιέ· ἐφοβήθην ἐν πρώτοις μήπως ἡ σύζυγός μου ηὐτοκτόνησεν. Ἀκολούθως ἐσκέφθην· δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσι πολλὰ φορέματα ὡς τοῦτο, ἡ δὲ κυρία Ἐσκουδιὲ εἶχε θρησκευτικὰς πεποιθήσεις, αἵτινες θὰ τὴν ἐμπόδιζον ν' αὐτοκτονήσῃ.

— Πραγματικῶς, ὅλοι ὁμολογοῦσιν ὅτι ἡ σύζυγός σας εἶχεν ὅλας τὰς χάριτας καὶ τὰς ἀρετάς.

— Χαίρω, κύριε Πρόεδρε, ἀκούων ὑμᾶς νὰ ἐπαινῆτε αὐτήν.

Ὁ κατηγορούμενος ἀπαγγέλλει τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις ἀφελῶς καὶ σχεδὸν ἀστειζόμενος, τοῦτο δὲ προκαλεῖ ψιθυρισμὸν παρὰ τῷ ἀκροατηρίῳ. Ὁ πρόεδρος ἀναγκάζεται νὰ ὑπομνήσῃ ὅτι θὰ ἐκκενώσῃ τὴν αἴθουσαν ἂν παραχθῶσι καὶ πάλιν τοιαῦται ἐκδηλώσεις.

Ἡ ἀνάκρισις ἐξακολουθεῖ.

— Διατείνεσθε ὅτι οὐδεμίαν ἀφορμὴν σπουδαίου παραπόνου ἐδώκατε πρὸς τὴν σύζυγόν σας· καθ' ὑμᾶς, ἔλαβεν ἀπόφασιν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν συζυγικὸν οἶκον συνεπείᾳ παιδαριώδους συζητήσεως. Δύσκολον νὰ παραδεχθῇ τις τοιαύτην ἀπερισκεψίαν. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα, πῶς ἐξηγεῖτε τὸ ὅτι ἡ κυρία Ἐσκουδιὲ ἀφίνει ὑμᾶς ὑπὸ τὸ βάρος κατηγορίας ἐπὶ δολοφονίᾳ; Ἡ δίκη ὑμῶν ἔλαβε μεγάλην διάδοσιν, ἣν ἄλλως αἰτιολογεῖ κάλλιστα ὁ χαρακτὴρ τῶν γεγονότων καὶ ἡ θέσις τῶν ἐνδιαφερομένων. Ἀπὸ τριῶν περίπου μηνῶν ὅλαι αἱ ἐφημερίδες τῶν Παρισίων, τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς εἶνε πλήρεις λεπτομερειῶν καὶ σχολίων περὶ τῆς δίκης ταύτης. Διὰ νὰ ἐξηγηθῇ ἡ ἀποχὴ τῆς κυρίας Ἐσκουδιέ, ἀνάγκη νὰ τῇ ἀποδοθῶσιν αἰσθήματα ἀγρίου μίσους καὶ ἀδυσωπήτου δυσαρεσκείας, ἀλλ' οὐδὲν ἐπιτρέπει νὰ πιστεύσῃ τις αὐτὴν ἀξίαν τούτου. Φαίνεται μάλιστα ὅτι, ἐν τῷ συμφέροντι τῆς ἀμύνης ὑμῶν, ἀποδίδετε εἰς ἑαυτὸν σοβαρὰ ἀδικήματα, ὅπως προσπαθήσητε νὰ ἐξηγήσητε διὰ πνεύματος ἐκδικήσεως τὴν ἔλλειψιν τῆς μόνης μαρτυρίας, ἡ ὁποία θὰ ἠδύνατο νὰ σώσῃ ὑμᾶς. Εἶνε πιστευτὸν ὅτι ἡ σύζυγός σας ἀφίνει νὰ καταδικασθῆτε, ἀφοῦ ἀρκεῖ νὰ δώσῃ σημεῖον ζωῆς πρὸς ματαίωσιν τῆς κατηγορίας, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχωσι μεταξὺ ὑμῶν σοβαρώταται διαφωνίαι;

— Δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ δώσω τὴν ἐξήγησιν, τὴν ὁποίαν μοὶ ζητεῖτε. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν περίπτωσιν καταδίκης, δὲν τὴν φοβοῦμαι. Διὰ νὰ δυνηθῶσι νὰ μὲ καταδικάσωσι, πρέπει ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ἐφόνευσα τὴν σύζυγόν μου, πρὸ τούτου δ' ἀνάγκη ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ἡ κυρία Ἐσκουδιὲ ἀπέθανεν. Οὐδεὶς εἶδε τὸ πτῶμα αὐτῆς.

— Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἴδῃ τις τὸ πτῶμα, ὁ νόμος δὲν ἐξετάζει τοὺς ἐνόρκους περὶ τῶν μέσων δι' ὧν σχηματίζουσι τὴν πεποίθησιν αὐτῶν.

— Τοὐλάχιστον ἀνάγκη νὰ προσαχθῇ τὸ πιστοποιητικὸν τοῦ θανάτου. Δὲν δύνανται νὰ μὲ καταδικάσωσιν ὅτι ἐφόνευσα πρόσωπον, τὸ ὁποῖον νομίμως ζῇ.

— Καθῆκόν μου θεωρῶ νὰ σᾶς εἰδοποιήσω ὅτι πλανᾶσθε. Τὸ πιστοποιητικὸν τοῦ θανάτου δυνατὸν νὰ συνταχθῇ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὑμετέρας καταδίκης. Δὲν ὑπάρχει ὅμως παράδειγμα νὰ ἀπαιτηθῇ ἡ προσαγωγὴ τοῦ πιστοποιητικοῦ τοῦ θανάτου τοῦ θύματος διὰ νὰ καταδικασθῇ ὁ φονεύς.

— Τοῦτο εἶνε ἄδικον. Καλῶς γνωρίζω ὅτι οἱ ἔνορκοι εἶνε καλοὶ ἄνθρωποι, ἀγνοοῦντες τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου καὶ εὐχερῶς ἐπηρεαζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐξωτερικῶν φαινομένων· ἀλλὰ μεγάλως βασίζεταί τις ἐπὶ τῆς εὐπιστίας αὐτῶν ζητῶν παρ' αὐτῶν καταδίκην ἐπὶ δολοφονίᾳ χωρὶς ν' ἀποδειχθῇ ὁ θάνατος τοῦ θύματος.

Δυστυχῶς, ἔκλεισεν ἡ ἀνάκρισις μετὰ τὴν ἀπάντησιν ταύτην, καταλιποῦσαν εἰς τὰ πνεύματα τῶν ἐνόρκων δυσάρεστον ἐντύπωσιν.

Ἔπειτα προέβησαν εἰς τὴν ἀκρόασιν τῶν μαρτύρων. Ὅλοι ἦσαν τῆς κατηγορίας, οὐδεὶς δὲ προσεκλήθη κατ' αἴτησιν τῆς ὑπερασπίσεως. Ἠκούσθησαν διαδοχικῶς οἱ ὑπηρέται τοῦ Ἐσκουδιέ, οἱ συγγενεῖς καὶ αἱ φίλαι τῆς Λεονώρας, ὁ ὑπαστυνόμος, οἱ προμηθευταὶ τῆς συνοικίας, καὶ ἡ κατασκευάσασα τὸ ἐπανωφόριον ῥάπτρια. Ἐκτὸς τοῦ φόνου, διὰ τὸν ὁποῖον οὐδεὶς ὑπῆρχε μάρτυς, ὅλαι αἱ καταθέσεις αὗται ὑπῆρξαν ἐπιβαρυντικαί.

Οἱ ὑπηρέται δὲν ἐπίστευον ὅτι ὁ Ἐσκουδιὲ διέμεινεν ἐν τῇ οἰκίᾳ μέχρι τῆς ἑνδεκάτης ὥρας τῆς ἑσπέρας· αἱ λυχνίαι τοῦ γραφείου αὐτοῦ δὲν εἶχον ἀναφθῆ, τὰ δὲ κηρία ἐπανευρέθησαν ἀρκούντως μακρά, ὅπερ δὲν θὰ συνέβαινεν ἂν ἔκαιον ἐπὶ τέσσαρας ὥρας. Πάντες εἶχον παρατηρήσει τὴν ὕπουλον καὶ ἀμήχανον στάσιν τοῦ κατηγορουμένου μετὰ τὴν τρίτην 14· οἱ γονεῖς καὶ αἱ φίλαι ἐνέμενον ἐπὶ τῆς ἀγνοίας ἐν ᾗ ἀφέθησαν ἀπὸ τῆς ἐξαφανίσεως τῆς Λεονώρας μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐπληροφορήθησαν αὐτὴν ἐκ φήμης, ὅλοι δ' ἐδήλωσαν ὅτι ἡ κυρία Ἐσκουδιέ, γυνὴ τιμία καὶ καλή, ἀφωσιωμένη πρὸς τὸν σύζυγον αὐτῆς διὰ στοργῆς οὐδέποτε διαψευσθείσης, ἦτο ἀνίκανος, οἱαδήποτε ἀδικήματα καὶ ἂν εἶχεν ὁ Ἐσκουδιέ, ν' ἀφίσῃ ὅπως βαρύνῃ αὐτὸν ἄδικος κατηγορία.

Ὁ κύριος Βονφὶς ἐπειράθη ἔτι ἅπαξ νὰ λάβῃ τὸν λόγον ὅπως ἀποδείξῃ τὰς ἀντιφάσεις καὶ τὰς ἀπιθανότητας τῶν καταθέσεων τούτων. Ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐπιμόνου ἀντιστάσεως τοῦ κατηγορουμένου ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τοῦ ν' ἀναπτύξῃ

τὴν εὐγλωττίαν αὐτοῦ βλέπων δ' ὅτι οἱ δικηγόροι καὶ αὐτὸ τὸ κοινὸν ὑπεδέχοντο τὰς ἀποπείρας αὐτοῦ δι' εἰρωνικοῦ μειδιάματος, ἀπεφάσισεν ὁριστικῶς νὰ σιωπήσῃ. Οἱανδήποτε ἔκβασιν καὶ ἂν ἐλάμβανεν ἡ δίκη, δι' αὐτὸν τοῦ λοιποῦ ἦτο δίκη κατεστραμμένη.

Τέλος ἠγέρθη ὁ εἰσαγγελεὺς ὅπως ὑποστηρίξῃ τὴν κατηγορίαν.

Ἀφοῦ ὑπέμνησε τὴν φροντίδα τοῦ κατηγορουμένου ἵνα ἀπομακρύνῃ πάντας τοὺς ὑπηρέτας, καὶ τὸ ἐπικρατοῦν σκότος ἐπὶ τῆς χρήσεως τοῦ καιροῦ αὐτοῦ, τὴν τρίτην, 14, ἀπὸ τῆς ἑβδόμης ὥρας τῆς ἑσπέρας μέχρι τῆς τρίτης ὥρας τῆς πρωΐας, παρετήρησεν ὅτι τὰς ἑπομένας ἡμέρας ὁ Ἐσκουδιέ, ἀντὶ νὰ θέσῃ τὰ πάντα εἰς κίνησιν πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς συζύγου αὐτοῦ, ὡς τοῦτο θὰ ἦτο φυσικόν, ἀπέφυγε τὴν συνάντησιν τῶν φίλων αὐτοῦ καὶ ὅλων ἐκείνων, οἵτινες ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ἀναχωρήσεως, θὰ ἠδύναντο νὰ παράσχωσιν αὐτῷ ἐνδείξεις τινάς· ὅτι περιωρίσθη εἰς ἐπίμονον σιγὴν καὶ ἔκαμε μακρὰς ἀπουσίας, καθ' ἃς ἀναμφιβόλως ἐζήτησε νὰ βεβαιωθῇ ὅτι οὐδὲν ἠδύνατο νὰ προδώσῃ τὸ μυστικὸν τοῦ κακουργήματός του· μεθ' ὅλην δὲ τὴν προσπεποιημένην ἀπάθειαν αὐτοῦ, δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποφύγῃ τὴν ταραχὴν τῆς ψυχῆς καὶ τοὺς ἐλέγχους τῆς συνειδήσεώς του.

« Εὐτυχῶς ἡ δικαία ἔκρηξις τοῦ δημοσίου αἰσθήματος ἔφερε τὴν δικαιοσύνην ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ κακουργήματος, ὅ,τι δ' ὁ κατηγορούμενος ἐν τῇ ἀγερώχῳ αὐτοῦ κομπορρημοσύνῃ ἀπεκάλει ἀνοησίαν ἢ βλακείαν τοῦ πλήθους, ἦτο αὐθόρμητος ἐκδήλωσις τῆς γενικῆς ἀγανακτήσεως, νόμιμος ἔκφρασις τοῦ ἐνστίκτου ἐκείνου τοῦ λαοῦ, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἀπατᾶται.

« Καὶ ἀπῃτοῦντο ἄλλαι ἀποδείξεις, πλὴν τῆς ἀπροσδοκήτου, καὶ ὡς οὕτως εἰπεῖν ἐκ θείας προνοίας ἀγακαλύψεως τοῦ ἐπανωφορίου, τὸ ὁποῖον ἐφόρει τὸ θῦμα κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξαφανίσεως αὐτοῦ; Οὐδὲ κἂν ἐπειράθησαν νὰ κάμωσιν οἱανδήποτε ὑπόθεσιν διὰ νὰ ἐξηγήσωσι πῶς τὸ ἔνδυμα τοῦτο, τοῦ ὁποίου ἡ ταυτότης ἀπεδείχθη δι' ἀναμφιλέκτων μαρτυριῶν, ἐπανευρέθη ἐν τῷ Σηκουάνᾳ.

« Ὡς ἐκ τούτου εὔκολον ἦτο νὰ φαντασθῇ τις τὴν σκηνὴν τοῦ φόνου. Ὁ Ἐσκουδιέ, ἐπὶ δολίᾳ προφάσει, εἶχε παρασύρει τὴν ἄνευ δυσπιστίας σύζυγον αὐτοῦ εἰς τὰς ἐρήμους ὄχθας, τὰς ἐκτεινομένας μεταξὺ τοῦ ὑδραγωγείου τοῦ Point-du-Jour καὶ τῆς γεφύρας τῆς Ἀσνιέρης· τῇ βοηθείᾳ τοῦ σκότους καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀπομακρύνσεως πάσης κατοικίας, ἀπέπνιξε τὰς κραυγάς της, παρεκώλυσε τὰς κινήσεις αὐτῆς, καὶ ἄνευ δυσκολίας ἐκρήμνισεν αὐτὴν εἰς τὸν ποταμόν, τοῦ ὁποίου τὰ ὕδατα δὲν ἀπέδωκαν εἰσέτι τὸ πτῶμα, ὅπερ ἔφερεν ἴσως καὶ σημαντικὸν βάρος· ἀλλὰ τὸ ἐπανωφόριον, κακῶς προσηρμοσμένον, ἐκυλίσθη πορρωτέρω, καὶ ἀποτελεῖ τοῦ λοιποῦ πειστήριον πλέον ἢ ἐπαρκές.

« Καὶ ἡ αἰτία τοῦ ἐγκλήματος; Ἀλλὰ κατήγγειλεν, ὑπέγραψεν, ὡς οὕτως εἰπεῖν, αὐτὴν τὸ θῦμα, ὅπερ ἐν τῇ ἀδόλῳ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ διαθέσει ἀφῆκεν ὅλην τὴν περιουσίαν του ὑπὲρ προσφιλοῦς συζύγου. Ἠδύνατο νὰ ὑποπτεύσῃ, τὸ δυστυχὲς καὶ θελκτικὸν πλάσμα, ὅτι ἐκτελοῦν τὴν γενναιόφρονα πρᾶξιν ταύτην, προεκάλει τὸν φρικωδέστερον τῶν θανάτων, φονευομένη ὑπ' ἐκείνου, ὃν ἠγάπα!

« Μάτην ὁ κατηγορούμενος ἤλπισε νὰ ἐξαπατήσῃ τὴν δικαιοσύνην διὰ τῆς πανούργου καὶ προκλητικῆς στάσεως τὴν ὁποίαν εἶχε τηρήσει ἀπὸ τῶν πρώτων βημάτων τῆς ἀνακρίσεως μέχρι τῶν ἐπισήμων συζητήσεων τοῦ κακουργιοδικείου. Ἀπεποιήθη δὲ νὰ ἐξηγηθῇ, ἀντέστη ὅπως ὁ δικηγόρος αὐτοῦ λάβῃ τὸν λόγον, καὶ παρεσιώπα τὰ οὐσιωδέστερα σημεῖα τῆς ὑποθέσεως, ἐννοῶν τὸν κίνδυνον, εἰς ὃν ἠδύνατο νὰ ἐκθέσῃ αὐτὸν ἡ ἐλαχίστη παρεκτροπὴ ἐν τῇ ἐκφράσει. Ἀλλ' ἡ φρόνησις τῶν ἐνόρκων δὲν θ' ἀποπλανηθῇ ὑπὸ τῆς ἀνωφελοῦς ταύτης τακτικῆς.

« Μία μόνη μαρτυρία ἠδύνατο νὰ σώσῃ τὸν Ἐσκουδιὲ ἀπὸ τῆς ἐπιβαρυνούσης αὐτὸν τρομερᾶς κατηγορίας, ἡ τῆς κυρίας Ἐσκουδιέ. Καὶ τέρας δὲν θὰ ἠδύνατο ν' ἀρνηθῇ αὐτὴν κατὰ τὴν αὐτὴν περίστασιν, ἂν δὲ ἡ κυρία Ἐσκουδιέ, τὴν ἀρετὴν τῆς ὁποίας οὐδεὶς διεφιλονείκησε, δὲν ἦλθεν ἡ ἰδία νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς κατηγορίας, τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ἀπέθανεν. Ἡ δικαιοσύνη τῶν ἀνθρώπων πρέπει νὰ φανῇ αὐστηροτάτη διὰ κακούργημα ἐκτελεσθὲν ὑπὸ τοσούτῳ μυσαροὺς ὅρους.»

Ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἐσκουδιέ, ἀρκούντως βραχεῖα, παρατίθεται ὁλόκληρος.

— Κύριοι ἔνορκοι, ἡ ψῆφος ἔφερεν ἐπὶ τῶν ἑδρῶν ὑμῶν δώδεκα πολίτας, ξένους πρὸς ἀλλήλους, ἀνήκοντας εἰς ὅλως διάφορα ἐπαγγέλματα καὶ κοινωνικὰς τάξεις, καὶ ἐν γένει ἀσχολουμένους εἰς πᾶν ἄλλο ἢ εἰς τὴν ψυχολογίαν τοῦ ἐγκλήματος, κακῶς δὲ προπαρεσκευασμένους ἀναμφιβόλως νὰ διακρίνωσι τὸ ἀληθὲς τοῦ ψευδοῦς ἐν τῷ μέσῳ τῆς εὐγλωττίας εἰσαγγελέως, ἐπὶ πολὺ ἐξασκηθέντος, καὶ ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν δικαστικῆς πομπῆς, ἣν εὐαρεστοῦνται νὰ καθιστῶσιν ἐπίσημον ὅπως ἐκπλήξωσι τὴν φαντασίαν ὑμῶν. Θὰ εἴσθε λοιπὸν πολὺ δικαιολογημένος ἂν σᾶς συνέβαινεν ἐνίοτε ν' ἀθῳώνητε κακούργους ἢ νὰ καταδικάζητε ἀθώους. Ἀλλ' ἡ σήμερον ὑποβληθεῖσα ὑπόθεσις εἶνε ἁπλουστάτη· διὰ νὰ μὴ παραπλανηθῇ ἡ συνείδησις ὑμῶν, δὲν ἔχετε ἀνάγκην νὰ καταβάλητε μεγάλας προσπαθείας εὐθυκρισίας διὰ νὰ ἀποκρούσητε κατηγορίαν, ἀφ' ἧς ἐλλείπει τὸ πρῶτον στοιχεῖον τῆς πιθανότητος.

« Ζητοῦσι νὰ κηρύξητε ὅτι ἐφόνευσα τὴν σύ-

ζυγόν μου, καὶ δὲν δύνανται νὰ παρουσιάσωσι τὸ πτῶμα, ἢ καὶ ἓν μόνον τεμάχιον τοῦ πτώματος, τοῦ δῆθεν θύματός μου. Δὲν εἶνε εἰς θέσιν νὰ προσαγάγωσι τὸ πιστοποιητικὸν τοῦ θανάτου αὐτοῦ, εἰς τρόπον ὥστε, ἂν ἤθελον νὰ νυμφευθῶ καὶ πάλιν σήμερον, ὁ ληξίαρχος θ' ἀπεποιεῖτο νὰ προβῇ εἰς τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου, προβάλλων ὅτι δὲν διατελῶ ἐν χηρείᾳ, καθ' ὃν καιρὸν ἕτερος ἀντιπρόσωπος τοῦ νόμου μοὶ προσάπτει τὸν θάνατον τῆς συζύγου μου. Ὑπάρχει ἐνταῦθα ἀντίφασις, ἥτις δὲν θὰ ὑπεκφύγῃ τὴν ὀξυδέρκειαν ὑμῶν. Σᾶς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μὲ ἀποστείλητε ταχέως εἰς τὰς ὑποθέσεις μου καὶ νὰ ἐπανέλθητε εἰς τὰς ἰδικάς σας».

Ὁ λόγος οὗτος ἦτο εἰς ἀπίστευτον βαθμὸν ἀδέξιος· ὑπηνίσσετο διὰ τὸν θεσμὸν τῶν ἐνόρκων οἱονεὶ περιφρόνησιν, ἣν ὁ κατηγορούμενος ὤφειλεν ἀπ' ἐναντίας νὰ προσπαθήσῃ ἐπιμελῶς ν' ἀποκρύψῃ. Ὁ εἰσαγγελεὺς ἐπωφελήθη τὸ σφάλμα τοῦτο· δὲν ἔκαμε χρῆσιν τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ ὅπως ἀνταπαντήσῃ, καὶ ἀφῆκε νὰ κλείσῃ ἡ συζήτησις ὅπως οἱ ἔνορκοι διασκεφθῶσιν ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν ταύτην.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

Ο ΓΟΡΔΩΝ

Ἡ ἡρωϊκὴ ὑπεράσπισις τῆς Χαρτοὺμ παρὰ τοῦ Γόρδωνος, καὶ αἱ προσπάθειαι τῶν Ἄγγλων ὅπως ἔλθωσιν εἰς ἐπικουρίαν του παρέχουσι τὴν στιγμὴν ταύτην ἰδιαίτερον ὅλως ἐνδιαφέρον εἰς τὸν διακεκριμένον ἄνδρα, δν κλαίει σήμερον ἡ ὑπερήφανος Ἀλβιών, καὶ εἰς τὰ συμβάντα τὰ ποικίλλοντα τὸ στάδιόν του.

Δι' ὃ νομίζομεν ὅτι εὐχαριστοῦμεν τὴν περιεργίαν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς *Ἑστίας* παραθέτοντες αὐτοῖς πρὸς ἀνάγνωσιν τὸ ἑξῆς ἄρθρον, ὅπερ ἐδημοσιεύθη τελευταίως ἐν τῷ *Βήματι τῆς Νέας-Ὑόρκης* παρὰ τοῦ συνταγματάρχου Chaille-Long, γενναίου καὶ αὐτοῦ στρατιώτου, εἰκονίζει δ' ἐπιτυχῶς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Γόρδωνος.

«Κατὰ τὸ 1874 συνεπληροῦντο τέσσαρα περίπου ἔτη, ἀφ' ὅτου ἤμην διωρισμένος ὡς ἀξιωματικὸς εἰς τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ, ἐπιτελεῖον ὅπερ, ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω, ὑφίστατο μᾶλλον κατὰ φαντασίαν ἢ πραγματικῶς· διότι τὸ μῖσος τῶν φανατικῶν φελλάχων εὑρίσκον ἔνθερμον ὑποστηρικτὴν τὴν ἀντιπολίτευσιν τοῦ Χεδίβου καὶ τοῦ Πασσᾶ ἐμπόδιζε πᾶσαν συνάφειαν τῶν ἀμερικανῶν ἀξιωματικῶν μετὰ τοῦ στρατοῦ, ἐξορίζον αὐτοὺς εἰς τὰ πλήρη κονιορτοῦ διβάνια πυργίσκου τινὸς χρησιμεύοντος τότε ὡς ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν.—Τὸ Κάϊρον κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἦτο ἡ πόλις τοῦ κόσμου ἡ μᾶλλον γέμουσα διασκεδάσεων, ἀληθεῖς Παρίσιοι, προσθέτουσα εἰς τὰς ἀπολαύσεις μεγάλης πρωτευούσης τὰς ποικίλας λαμπρότητας τῆς ἀραβικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἀλλὰ δὲν μοὶ ἐπετράπη ἐπὶ μακρὸν νὰ ἀπολαύσω τῶν διασκεδάσεων καὶ τῆς σπατάλης τῆς Αὐλῆς τοῦ Ἰσμαήλ, διότι μὲ ἀπεμάκρυναν ταύτης ἐντὸς ὀλίγου διὰ τρόπου ὅλως ἀπροσδοκήτου. Ὁ συνταγματάρχης Γόρδων εἶχεν ἀφιχθῆ ἵνα διαδεχθῇ τὸν σὶρ Samuel Baker εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Ἰσημερινοῦ, ἐγὼ δ' ἐξελέγην ὅπως τῷ ὑπηρετήσω ὡς ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου. Λίαν περίεργος ὑπῆρξεν ὁ τρόπος τῆς ἐκλογῆς μου· τὸν ἐξιστορῶ προσθέτων σημειώσεις τινάς, αἵτινες θὰ παρουσιάσωσι τὸν Γόρδωνα ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ φάσιν καὶ οὐχὶ ὅπως τινὲς τῶν θαυμαστῶν του ἐπεχείρησαν νὰ τὸν ζωγραφήσωσιν.

Εὑρισκόμην ἐν Καΐρῳ τὴν νύκτα τῆς 20 Φεβρουαρίου 1874 καθ' ὃν καιρὸν ηὐθύμουν ἐν μέσῳ φιλικῆς συντροφίας, αἰσθάνομαι αἰφνιδίως χεῖρα τιθεμένην ἐπὶ τοῦ ὤμου μου. Στραφεὶς εἶδον διαγγελέα, ὅστις μοὶ ἐνεχείρισεν ἐπιστολὴν περιέχουσαν ταῦτα: «Ἀγαπητέ μου Chaille-Long, ἐὰν ἐπιθυμῆτε νὰ ἀπέλθετε μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κεντρικὴν Ἀφρικήν, ἔλθετε ἀμέσως εἰς συνάντησίν μου.—Ὅλως ὑμέτερος—**Γόρδων**».— Ἐγκατέλειψα ἀμέσως τοὺς φίλους μου, ἵνα ἀκολουθήσω τὸν διαγγελέα, ὅστις μὲ ὡδήγησε πρὸ τῆς θύρας τοῦ Γόρδωνος. Εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου διέκρινα ἄνδρα μέσου ἀναστήματος, ὅστις προσῆλθεν εἰς ἀπάντησίν μου καὶ τείνων μοι τὴν χεῖρα μοὶ λέγει. «—Πῶς ἔχετε, φίλε μου; καθήσατε νὰ πάρωμεν ἕνα ποτήρι *κονιάκ*· αὐτὸ θὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ συζητήσωμεν μετὰ πλειοτέρας ζέσεως τὰ ἀφορῶντα τὴν μέσην Ἀφρικὴν ζητήματα. Ὁ Χεδίβης μοὶ ὡμίλησε χθὲς περὶ ὑμῶν. Γνωρίζω ὅτι ὁμιλεῖτε τὴν ἀραβικὴν καὶ τὴν γαλλικήν· σᾶς ἐκλέγω ἀρχηγὸν τοῦ ἐπιτελείου· θὰ διοικήσητε τὸν στρατὸν τοῦ Σουδάν. Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἀσχολοῦμαι εἰς τὰ ἀφορῶντα τὸν στρατόν· αὐτὰ θὰ εἶνε ἰδική σας ἐργασία. Θὰ σᾶς ἀπονεμηθῇ ὁ τίτλος τοῦ Πασσᾶ. Ὁ Χεδίβης μὲ διώρισε διοικητὴν τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Ἰσημερινοῦ δι' ὅλην τριετίαν. Θέλετε νὰ μὲ ἀκολουθήσετε;»

Ὁ Γόρδων καὶ ἐγὼ συνεζητήσαμεν ἐπὶ μακρὸν ἐπὶ τῶν τῆς Ἀφρικῆς ὑφ' ὅλας αὐτῶν τὰς ἐπόψεις μέχρι ὅτου αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου μὲ εἰδοποίησαν ὅτι καιρὸς ἦτο νὰ ἀναχωρήσω καὶ νὰ σπεύσω νὰ χρησιμοποιήσω ὅσω ἔγεστιν κάλλιον τὰς εἴκοσι τέσσαρας ὥρας ἃς πρὸ ἐμοῦ εἶχον ἵνα παρασκευασθῶ διὰ ἀπουσίαν, ἥτις ἔμελλε νὰ διαρκέσῃ τρία ὅλα ἔτη. Τὴν ἐπομένην πρωΐαν εἰδικὴ ἁμαξοστοιχία ὡδήγει εἰς Σουέζ τὸν στρατηγὸν Γόρδωνα, τὸν ὑπολοχαγὸν Χασσὰν καὶ ἐμέ. Χωρὶς νὰ λάβῃ τὸν καιρὸν νὰ προετοιμασθῇ, ἄνευ ἀποσκευῶν, ἄνευ προμηθειῶν, ὁ

Γόρδων ἀνέλαβε ταχέως νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐπιπονώτατον ταξείδιον, ὡς ἂν ἡ τύχη τῆς Ἀφρικῆς ἐξήρτητο ἐκ τῆς ἐγκαίρου αὐτοῦ ἀφίξεως.

Εἰς Σουέζ ἐπεβιβάσθημεν τοῦ πολεμικοῦ ἀτμοκινήτου *Latif* διὰ Σουακίμ. — Ἐπὶ τοῦ πλοίου στενότεραι σχέσεις μὲ συνέδεσαν τῷ Γόρδωνι, καὶ ἐγείναμεν ἀξιόλογοι φίλοι. Ἐν τούτοις λίαν ταχέως ἔλαβον τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσω ἀλλοκότους τινὰς ἰδιότητας τοῦ χαρακτῆρός του, αἵτινες καθίστων αὐτὸν αἴνιγμα ἄλυτον διὰ τοὺς πέριξ αὐτοῦ, καὶ μάλιστα διὰ τοὺς πλησιέστατα αὐτῷ, ἀλλ' ἐξ ἀντιθέτου συνέτεινον εἰς τὸ νὰ τὸν ἀναδείξωσι περίφημον καὶ νὰ τὸν παρουσιάζωσιν ὡς ἥρωα, φήμην πρὸς ἣν ἐδεικνύετο κακῶς διατεθειμένος καὶ ἣν κατεφρόνει.

Ὥρας τινὰς μετὰ τὴν ἀναχώρησιν μας εἰς Σουέζ ἐκαθήμεθα ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ *Latif*, καὶ ἐν ᾧ συνωμιλοῦμεν ὁ Γόρδων μοὶ διηγήθη ὅτι ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Ἀγγλίας ἐν Καΐρῳ στρατηγὸς Stanton ἐδείχθη λίαν ἐχθρικῶς διακείμενος εἰς τὸν διορισμόν μου, καὶ ἐπειράθη νὰ ἀποδείξῃ τὸ λάθος εἰς ὃ ἐνέπιπτον οἱ τὰ τῆς Αἰγύπτου κυβερνῶντες προσλαμβάνοντες ξένους ἀξιωματικοὺς εἰς τὴν ἀκολουθίαν των, καὶ προσέθετο: «Ὅσῳ ἀφορᾷ ἐμὲ ἀγαπῶ τοὺς Ἀμερικανούς· ὑπηρέτησα ἐν Κίνᾳ μετὰ τῶν Ward καὶ Burgwine, καὶ ἤμην ἀποφασισμένος νὰ μὴ ὑποχωρήσω πρὸ τῶν προθέσεων τοῦ Stanton, καὶ θὰ πράξητε καλῶς δυσπιστοῦντες ὀλίγον πρὸς αὐτόν».

Ἀκολούθως δεικνύων μοι τὴν διεύθυνσιν τῆς Μασσούχας ἐξηκολούθησεν· «Εἴδατε ποτὲ τὸν στρατηγὸν Κίρκαμ, ὁ ὁποῖος ὑπηρετεῖ τὸν Βασιλέα Ἰωάννην τῆς Ἀβυσσινίας; — Ἀναμφιβόλως, τῷ λέγω, ἦτο εἰς Κάϊρον πρό τινος ἐνδεδυμένος διὰ τοῦ πλέον φαντασιώδους τρόπου, παρασκευαζόμενος πρὸς ἀναχώρησιν διὰ Λονδῖνον ὡς «Ἔκτακτος ἀπεσταλμένος παρὰ τῇ βρετανικῇ Αὐλῇ» ὅπου εἶνε ἐντεταλμένος νὰ πραγματευθῇ τὸν γάμον τοῦ Ἰωάννου, ἐκλεκτοῦ τοῦ θεοῦ, βασιλέως τῆς Σιών, βασιλέως τῶν βασιλέων, βασιλέως τῆς Αἰθιοπίας, μετὰ τῆς Α. Μεγαλειότητος τῆς Βικτωρίας βασιλίσσης τῶν Ἄγγλων.»

Φαίνεται ὅτι ὁ Στάντων λαβὼν γνῶσιν τῆς ἀποστολῆς ἐπέβαλε τῷ Κίρκαμ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀβυσσινίαν ἢ νὰ μείνῃ εἰς Κάϊρον.«— Ἀπήντησα κατὰ πρῶτον τὸν Κίρκαμ, ἐπρόσθεσεν ὁ Γόρδων, ἐπὶ ἀτμοπλοίου, τὸ ὁποῖον μᾶς ἔφερεν εἰς Κίναν. Ἦτο τότε εἷς τῶν ὑπηρετούντων ἐν τῷ πλοίῳ καὶ ἡμέραν τινὰ κατηγορήθη ὅτι ἔκλεψεν ἀργυροῦν νόμισμα ἀνῆκον εἴς τινα ταξειδιώτην. Τὸν ἐλυπήθην, ἐπλήρωσα καὶ τὸν ἔλαβον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου· ἔκτοτε ἐδείχθη γενναῖος καὶ τίμιος. Τὸν ἀπέστειλα μετὰ συστατικῆς ἐπιστολῆς τῷ Ἰωάννῃ, καὶ σήμερον εἶνε στρατηγὸς καὶ ἀπεσταλμένος παρὰ τῇ βασιλίσσῃ ».

Μετὰ ταῦτα ὁ Γόρδων μὲ ἀφῆκε, μετ' ὀλίγον δ' ἀνεφάνη κρατῶν τὰς ἐμβάδας μου, ἃς θέσας πρὸ ἐμοῦ εἶπεν: «Ἐκβάλετε τὰ μεγάλα στρατιωτικὰ ὑποδήματά σας τὰ ὁποῖα φαίνεται τόσον σᾶς στενοχωροῦν ». — Ἐξεπλήρωσα τὴν ἐπιθυμίαν του, μετὰ μεγάλου ὅμως κόπου κατώρθωσα νὰ τὸν ἀποτρέψω ἀπὸ τὸ νὰ μοὶ τὰ ἐκβάλῃ ὁ ἴδιος.

Εἴχομεν ἐπὶ τοῦ πλοίου 228 ἄνδρας ἀπεσταλμένους εἰς Σουακὶμ πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς αὐτόσε φρουρᾶς, καὶ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῶν Ἄραβα ταγματάρχην. Ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος διεσκέδαζε πολὺ τὸν Γόρδωνα διηγούμενος αὐτῷ μυθώδεις ἱστορίας ὧν ἥρως ἐγένετο ὁ ἴδιος, καὶ αἵτινες δῆθεν συνέβησαν κατὰ τὰς εἰς Σουδὰν ἐκστρατείας τοῦ σὶρ Samuel Baker, εἰς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ὁποίου ἔλεγεν ὅτι εὑρίσκετο. Ἤξευρε τόσον καλῶς νὰ συγκρατῇ τὴν εὔνοιαν τοῦ Γόρδωνος, ὥστε κατώρθωσε νὰ τῷ ἀποσπάσῃ ὑπόσχεσιν πολύτιμον δι' αὐτόν, νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ δηλονότι εἰς τὴν κεντρικὴν Ἀφρικήν. Ἀφιχθέντες εἰς Σουακὶμ ἐζητήσαμεν πληροφορίας περὶ τοῦ ἀξιωματικοῦ ἐκείνου, καὶ ἐμάθομεν ὅτι οὐδέποτε μετέβη εἰς Σουδάν, καὶ ὅτι οὔτε ἐξ ὄψεως κἂν ἐγνώριζε τὸν σὶρ Samuel Baker· ὁ δὲ διοικητὴς Ἐλιαδὶν-βέης, ὅστις μᾶς παρέσχε τὰς πληροφορίας ταύτας, τῷ εἶπεν ἔμπροσθέν μου: « Εἶσαι ψεύστης », καὶ ῥαπίσας αὐτὸν τὸν ἐξέβαλε τοῦ δωματίου.

Πρὸ τοιούτου θεάματος ὁ Γόρδων ἐκστατικὸς μοὶ λέγει· «— Long! Εἴδατέ ποτε παρόμοιόν τι; Ὁποῖος ψεύστης! Τίς θὰ τὸ ἐπίστευε ! ».

Τὴν 28 Φεβρουαρίου ἀνεχωρήσαμεν, ἵνα διέλθωμεν τὴν ἔρημον καὶ φθάσωμεν ἐγκαίρως εἰς Βερβὲρ κείμενον εἰς ἀπόστασιν 288 μιλίων. Ὁ Γόρδων ἐν τῇ βίᾳ καὶ τῇ ἀνυπομονησίᾳ ἥτις τὸν χαρακτηρίζει, παρέτρεψε τῆς εὐθείας ὁδοῦ τὴν συνοδείαν μας συγκειμένην ἐκ δέκα καὶ ὀκτὼ στρατιωτῶν. Σταματήσαντες εἰς Bir-Haritree παρετηρήσαμεν ὅτι οἱ δύο ὑπηρέται τοῦ Γόρδωνος ἔμενον ὀπίσω καὶ δὲν εἴχομεν οὐδένα ἵνα παρασκευάσῃ τὸν καφφέν, ὁπότε, μετὰ μακρὰν προσδοκίαν, ἀφίκοντο ἐπὶ τέλους. — Ἦσαν ἐντελῶς μεθυσμένοι, καὶ εἰς τοιοῦτον μάλιστα βαθμόν, ὥστε μικρὸν κίνημα τῶν καμήλων, ὧν ἐπέβαινον, ἤρκεσε νὰ τοὺς καταρρίψῃ χαμαί. Ὁ συνταγματάρχης πελιδνὸς ἐκ θυμοῦ ἐρρίφθη ἐπ' αὐτῶν καὶ τοῖς κατέφερεν ἰσχυρὰ κτυπήματα ἐπὶ τῶν ῥάχεων, ἐκεῖνοι δ' ἀγευρόντες τὴν ἰσορροπίαν των ἐτράπησαν εἰς φυγὴν παρακολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ Γόρδωνος, ὅστις ἔτυπτε δεξιὰ καὶ ἀριστερά, καὶ ἐν τέλει ἐξηφανίσθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, ἥτις ἄγει εἰς Σουακίμ.

Ἐπαναλαβόντες τὸν δρόμον μας ἐφθάσαμεν μετὰ ἐπίπονον ταξείδιον εἰς Χαρτούμ, ὅπου μᾶς ὑπεδέχθησαν μετὰ πάσης πομπῆς δυνατῆς καὶ ὅλων τῶν στρατιωτικῶν τιμῶν. Κανονοβολισμοὶ ἐρρίφθησαν καὶ ὁ λαὸς μᾶς ἀνευφήμησε μετ' ἐν-

θυσιασμοῦ ἐπιδεξίως παρασκευασθέντος παρὰ τοῦ Ἰσμαὴλ Ἐγιούπ, τοῦ διοικητοῦ τῆς πόλεως, ὅστις ἔδωκεν, εἰς τὴν τιμὴν τοῦ Γόρδωνος, καὶ μεγαλοπρεπὲς γεῦμα εἰς ὃ παρεκάθησαν ἡ Α. Σ. Camponi ἀντιπροσωπεύων τὴν καθολικὴν αὐστριακὴν ἱεραποστολήν, ὁ Κ. Hanzell, αὐστριακὸς πρόξενος, καθὼς καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς φρουρᾶς καὶ οἱ λοιποὶ ἐν τέλει.

Ἡ Α. Σ. ἀπεσύρθη ἐνωρίς, ἀλλ' ὁ Κος Hanzell τόσον ἐξετίμησε τοὺς πολυτελεῖς οἴνους τοῦ διοικητοῦ, ὥστε ὅταν ὁ χορὸς τῆς Χαρτοὺμ συγκείμενος ἐκ δωδεκάδος νεανίδων χρώματος καὶ τύπου Ἀβυσσινιακοῦ, καὶ ἐντελῶς γυμνῶν, ἤρξατο νὰ χορεύῃ, ἐλησμόνησε τὸ ἀξίωμά του καὶ προσετέθη εἰς τὸν κύκλον τῶν χορευτριῶν ἐν μέσῳ τῶν χειροκροτημάτων τῶν συνδαιτημόνων. Μόνος ὁ Γόρδων δυσαρεστηθεὶς καὶ ἀγανακτήσας, ἕνεκα τοῦ ἀναιδοῦς θεάματος, ἠγέρθη καὶ ἐγκατέλειψεν ἀποτόμως τὸ συμπόσιον.

Ὁ Γόρδων κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εὑρίσκετο εἰς συνεχῆ θέρμην καὶ ἔξαψιν, ἥτις προήρχετο ἐκ τῆς ἀναβολῆς τῆς ἐπιθεωρήσεως τῶν ἀποθηκῶν τοῦ ὑλικοῦ τοῦ πολέμου, ἐν αἷς εὑρίσκοντο πλεῖστα τεμάχια διεσκορπισμένα ἔνθεν κἀκεῖθεν μικρῶν ἀτμοκινήτων συναρμοζομένων καὶ χρησιμευόντων διὰ τὸν ἐν τῷ Νείλῳ πλοῦν. Ἡμέραν τινὰ ἦλθε πρὸς ἐπίσκεψίν μου καὶ μοὶ λέγει «—Long! Δὲν δύναμαι νὰ ὑποφέρω τὰς ἑορτὰς ταύτας· θὰ μὲ θανατώσωσιν. Ἔχω ἀνάγκην καιροῦ ἵνα προσεύχωμαι, ἐν τούτοις εἴμεθα ἠναγκασμένοι νὰ ἀνταποδώσωμεν τὸ γεῦμα». Τὴν ἐπαύριον ἐν ᾧ ἐπεθεώρουν τὰς ἀποθήκας, κεκαλυμμένος ὑπὸ κόνεως, διαγγελεύς τις παρουσιάζεται ἔμπροσθέν μου λέγων μοι ὅτι «ὁ Συνταγματάρχης Γόρδων-πασσᾶς ἐπιθυμεῖ νὰ μοὶ ὁμιλήσῃ ἀμέσως».—Τὸν εὗρον ἐνασχολούμενον εἰς τὸν καθαρισμὸν τῶν μαγειρικῶν του σκευῶν καὶ εἰς τὴν ἐπίστρωσιν τῆς τραπέζης, ἐργασίαν ἣν ἦτο ἠναγκασμένος νὰ κάμῃ, ἐπειδὴ τὴν προηγουμένην εἶχεν ἐκδιώξει ὅλους τοὺς ὑπηρέτας του ἕνεκα τῆς ἀνικανότητός των. —Ἤρχισε νὰ μὲ ἐπιπλήττῃ παραπονούμενος ὅτι τὸν ἀφίνω μόνον νὰ *νοικοκυρέψῃ τὸ σπῆτι*. Ἡ θέσις μου ἦτο δύσκολος· δὲν εἰξευρον ἂν ὤφειλον νὰ ὀργισθῶ ἢ νὰ γελάσω. Τὸ κωμικὸν τοῦ πράγματος ἐν τούτοις ὑπερενίκησε, καὶ γελῶν ἀπλέτως ἤρχισα νὰ τὸν βοηθῶ εἰς τὴν ὅσῳ ἐνεστι τελειοτέραν παρασκευὴν τοῦ συμποσίου, τὸ ὁποῖον προσεφέρθη τὸ ἑσπέρας λίαν ἐπιτυχῶς. Ὀφείλω ὅμως νὰ ὁμολογήσω ὅτι θὰ ἀπετύγχανεν ἐντελῶς, ἂν δὲν ἐπρονόουν νὰ ἐπικαλεσθῶ τὴν βοήθειαν τοῦ τούρκου μαγείρου τοῦ διοικητοῦ, ἀληθοῦς ἀριστοτέχνου ἐν τῇ ἐπιστήμῃ.

Τὴν 22 Μαρτίου ἐπεβιβάσθημεν τοῦ ἀτμοκινήτου *Bordene* διὰ Γονδόκορον, πολίχνην, ἣν ἐξελέξαμεν ὡς ἕδραν τῆς ἡμετέρας διοικήσεως. Κατὰ τὰς εἴκοσι καὶ ἓξ ὅλας ἡμέρας ἃς διήρκεσε τὸ ταξείδιον, πλειστάκις μοὶ παρουσιάσθη ἡ εὐκαιρία νὰ ἐξετάσω κατὰ βάθος τὸν χαρακτῆρα τοῦ Γόρδωνος. Ἰδοὺ πῶς ὁ Δόκτωρ *Schweinfurth*, εἷς τῶν ἐπιστηθίων φίλων του, τὸν περιγράφει: «Ἐνίοτε μὲν εἶνε ὑποχρεωτικός, ἀγαπητός, πλήρης αἰσθημάτων καὶ ἰδανικότητος· μετ' ὀλίγον δὲ καταφέρεται ἐναντίον ὅλων, εὑρίσκων τὰ πάντα κακῶς ἔχοντα, σκληρῶς φερόμενος καὶ ἀποτόμως. Μεταβάλλει συχνάκις τὰ σχέδιά του καὶ μάλιστα ἐν ᾧ τὰ θέτει εἰς πρᾶξιν, καὶ πρέπει νὰ κατέχηται ὑπὸ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ ἵνα κατορθώσῃ νὰ φέρῃ εἰς πέρας ἐργασίαν τινά. Ὅταν εὑρίσκηται ὑπὸ τὸ κράτος ἰδεῶν εἰρηνικῶν, κατέχει εἶδός τι θελγήτρου μαγνητίζοντος, τὸ ὁποῖον τὸν καθιστᾷ λίαν συμπαθητικόν· ἂν τυχὸν ὅμως, τοὐναντίον, εἶνε «low», ὡς αὐτὸς λέγει περὶ αὐτοῦ ἐκφραζόμενος, καλὸν εἶνε νὰ λαμβάνῃ τις πάντοτε προφυλάξεις καὶ νὰ ἵσταται εἰς ἀπόστασιν σεβαστὴν οὕτως ὥστε νὰ ἀποφεύγῃ πᾶσαν δυσάρεστον ἐπαφὴν μετὰ τῶν τεσσάρων ἄκρων τοῦ στρατηγοῦ βιαίως κινουμένων ἐναλλὰξ καὶ κατὰ ζεῦγος τὰς στιγμὰς καθ' ἃς εἶνε «low». —Περίεργον δέ τι τὸ ὁποῖον παρετήρησα εἶνε ὅτι, ὅταν ὁ θυμὸς τὸν κατέχῃ, τῷ εἶνε σχεδὸν ἀδύνατον νὰ ὁμιλήσῃ καὶ ἐκφράζεται μετὰ μεγάλης δυσκολίας». Εἰς ὅλας τὰς γλώσσας ἃς ὁμιλεῖ ἀναμιγνύει λέξεις ἀγγλο-κινεζικάς, λίαν λακωνικὰς ἄλλως τε, οἰκονομῶν οὕτω χρόνον καὶ λόγους· π. χ. ὅταν ἀπειλῇ νὰ ἀποδιώξῃ τινά, τῷ λέγει Unshez Khartoum, unshez Masr», δηλῶν ὅτι ὁ ἀποπεμπόμενος ὀφείλει νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Χαρτοὺμ ἢ Κάϊρον ἐγκαταλείπων τὰς ὑπὸ τὴν διοίκησίν του ἐπαρχίας. Κατὰ τὸν διάπλουν συνδιελέγετο συχνάκις καὶ συνεζήτει μετὰ μικροῦ αἰθίοπος ἂν ἔπρεπεν ὁ Ἀμποὺ-Σαούδ, ὁ κατηγορηθεὶς καὶ φυλακισθεὶς παρὰ τοῦ σὶρ Samuel Baker ὡς προδότης καὶ οὐτιδανὸς νὰ κληθῇ εἰς τὴν κυβέρνησιν. Ὁ Γόρδων τῷ ἔλεγε: «Aboud Saoud trib? Aboud battal?», τουτέστι «Τί σκέπτεσαι περὶ τοῦ Ἀμπού· καλὸς εἶνε ἢ κακός;» Ὁ μικρὸς αἰθίοψ, κολακευθεὶς ἐκ τοῦ ὅτι ὁ μεγάλος ἐκεῖνος λευκὸς ἀνὴρ ἐζήτει τὴν συμβουλήν του ἀπήντα μεγαλοπρεπῶς «Trib.» (καλός). Μεθ' ὃ στρεφόμενος πρός με ὁ Γόρδων· «Εἶχον δίκαιον ὅταν σᾶς ἔλεγον, Long, ὅτι ἐκ τοῦ στόματος τῶν παίδων ἐξέρχεται ἡ ἀλήθεια. Εἶσθε πεπεισμένος;»—«Ὄχι, ὅλως διόλου», ἀπήντησα, ἂν καὶ ἐνόησα ὅτι ὁ Ἀμποὺ ἦτο εὐτελὴς προδότης ἀντιπολιτευόμενος τὴν ἡμετέραν διοίκησιν, περὶ οὗ ἐπείσθην κατόπιν, ὅτε ἐν M'Rorli ὠργάνισε τὴν διὰ τοῦ Kaba-Rega κατ' ἐμοῦ ἐπίθεσιν.

Ὁ Γόρδων κατείχετο ὑπὸ μεγάλης ἀνυπομονησίας τοῦ νὰ φθάσῃ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, καὶ πάντοτε ὁπότε τὸ ἀτμόπλοιον ἀνέκοπτε δρόμον

ἵνα ἐφοδιασθῇ μὲ ξύλα, ἐφέρετο βιαίως πρὸς τὸν πλοίαρχον καὶ τῷ ἐπέβαλε μάλιστα ἅπαξ νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν πλοῦν πρὶν εἰσέτι ἐφοδιασθῇ μὲ τὴν ἀναγκαιοῦσαν καύσιμον ὕλην οὕτως ὥστε ἠναγκάσθημεν νὰ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸ σημεῖον τῆς ἀναχωρήσεώς μας. Ὁ χαρακτὴρ καὶ αἱ αἰώνιαι ἀναβολαὶ τῶν Ἀράβων ἦσαν ἀνυπόφοροι τῷ Γόρδωνι καὶ τὸν ὤθουν εἰς τὸ νὰ πράττῃ καὶ νὰ λέγῃ παραλογίας, ἃς εὐκόλως ἠδύνατό τις νὰ ἀποδώσῃ εἰς ὅν ἐστερημένον λογικοῦ. Ὁ ὑπολοχαγὸς Χασσὰν Βασσίφ, ὑπασπιστὴς αὐτοῦ, ἦτο φύσεως λίαν εἰρηνικῆς, ἀτόλμου, καὶ λίαν βραδὺς εἰς ὅλας του τὰς κινήσεις. Συχνάκις ὁ Γόρδων τὸν ἐμιμεῖτο καὶ τὸν ἐχλεύαζε, προσποιούμενος τὰς κινήσεις του, ἐν ᾧ ὁ δυστυχὴς νέος ἔκθαμβος ἐξηκολούθει καθήμενος καὶ κάτω νεύων. Ποσάκις δὲν μοὶ συνέβη νὰ τὸν εὕρω πικρῶς κλαίοντα, κατόπιν παρομοίας μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ του σκηνῆς!

Κατὰ τὴν ἐπιστροφήν μου ἔκ τινος εἰς τὰς πηγὰς τοῦ Νείλου ἐκδρομῆς ὁ Γόρδων ἐφάνη λίαν ἐνδιαφερόμενος διὰ τὴν προσβληθεῖσαν τότε ὑγείαν μου. Ἀφ' οὗ μὲ ὑπεδέχθη θερμῶς καὶ μὲ συνεχάρη διὰ τὴν αἰσίαν μου ἄφιξιν, μοὶ λέγει: «Θὰ σᾶς φωτογραφήσω, κατόπιν θὰ ἀναχωρήσητε διὰ Χαρτοὺμ ἵνα ἀναλάβητε».—Ὅταν τῷ ἐζήτησα πληροφορίας περὶ τοῦ de Linant, Campbell καὶ δύο—τριῶν ἄλλων Εὐρωπαίων ἀξιωματικῶν, οἱ ὁποῖοι ἦλθον κατὰ τὴν ἀπουσίαν μου εἰς συνάντησιν τῆς ἀποστολῆς ἧς ἀπετελοῦμεν μέρος, μὲ ὡδήγησεν εἰς παρακείμενον τόπον, εἰς ὃν εὑρίσκετο ἄλλοτε παρεκκλήσιον, καὶ δεικνύων μοι τοὺς τάφους τῶν de Linant καὶ de Witt, προσέθεσεν: «Οἱ ἄλλοι κατῆλθον τὸν ποταμόν. Ὁ Campbell ἐπῆγε νὰ ἀποθάνῃ εἰς Χαρτούμ, τὸν δὲ Anson ἐνταφιάσαμεν ἐντὸς μυρμηκιᾶς». Ἐξεφράζετο μετὰ μεγάλης συγκινήσεως καὶ δεικνύων διὰ τρόπου σημαίνοντος τοὺς τάφους τῶν δύο δυστυχῶν συντρόφων μας ἐπρόσθεσεν: «Θὰ πράξητε καλῶς νὰ μεταβῆτε ἀμέσως εἰς Χαρτούμ».

Κατὰ τὰ μεταξὺ τῶν ἐκστρατειῶν σπάνια διαλείμματα ἃ διηρχόμην ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσω περίεργον συνήθειαν τοῦ συνταγματάρχου ἣν φαίνεται ἀπέκτησε κατὰ τὴν ἐν Κίνᾳ διαμονήν του. «Ὅταν ἐπιθυμῶ νὰ μένω μόνος, μοὶ ἔλεγε, τοποθετῶ πρὸ τῆς θύρας μου πέλεκυν καὶ σημαίαν». Ἐγνωρίζαμεν τότε ὅτι ἐπεθύμει τὴν μοναξίαν, καὶ δὲν ἐπέτρεπον εἰς οὐδένα νὰ τὸν ἀνησυχήσῃ. Ἅπαξ μόνον ὅτε ἠπειλούμεθα ὑπὸ ἐφόδου κατεφρόνησα τὸ πρόσταγμα εἰσδύσας εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ. Τὸν εὗρον καθήμενον πρὸ τραπέζης, ἐφ' ἧς ἔκειτο ἠνεῳγμένη ἡ ἁγία βίβλος καὶ πλησίον ταύτης πλῆθος φιαλῶν *κονιὰκ* καὶ *ταίη*. Μὴ νομίσητε δὲ ὅτι τὰ θρησκευτικὰ του αἰσθήματα τὸν ἐμπόδιζον τοῦ νὰ ἀποδίδῃ τὰς προσηκούσας τιμὰς εἰς τὰς φιάλας ταύτας· ἄλλως τε καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν ἰσχυρίζετο τοιοῦτόν τι. Συμφωνῶ μετ' αὐτοῦ ὅτι ἡ χρῆσις τῶν πνευματωδῶν ποτῶν εἶνε ἀντίδοτον πολύτιμον ἐναντίον τῶν θανατηφόρων πυρετῶν τῶν χωρῶν αὐτῶν, καὶ ὅσῳ ἀφορᾷ ἡμᾶς, ὁ κανὼν δὲν ὑπέστη ἐξαιρέσεις, καθότι ἐκ τῶν συγκροτούντων τὴν ἡμετέραν ἀποστολὴν μελῶν, ὁ Γόρδων καὶ ἐγὼ εἴμεθα οἱ μόνοι ἐπιζῶντες.

Ἡ εἰς τὴν χώραν τοῦ Νιὰμ—Νιὰμ ἀποστολὴ εἶχεν εὐτυχῶς περατωθῆ, κατὰ δὲ τὴν ἐπιστροφήν μου ὁ Γόρδων μοὶ εἶπε· «—Long! Εἴμεθα ὅλοι φίλοι· ἂς ζητήσωμεν μέρος τι ὑγιεινὸν π. χ. τὸ ὄρος *Μπεγκάφ*, ὅπου πιστεύω νὰ εὑρισκώμεθα ὑπεράνω τῶν ἐπιπολαζόντων εἰς τὴν χώραν μιασμάτων». Κατόπιν δ' ὀλίγων στιγμῶν σκέψεως προσέθηκεν· «Ὄχι, δὲν δυνάμεθα νὰ ζήσωμεν ὁμοῦ, ὑμεῖς μὲν ἐγκατασταθῆτε μεταξὺ τοῦ *Ρατικὸ* καὶ τοῦ *Μιτσέ*, πέριξ τῶν λιμνῶν, ἐγὼ δὲ θὰ λάβω τὸ ὑπόλοιπον. Ἐκεῖθεν θὰ διοικήσωμεν τὴν χώραν, διότι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δὲν πρέπει νὰ ἀνήκωσιν οὔτε εἰς τοὺς Ἄραβας οὔτε εἰς τοὺς Τούρκους. Καὶ ὀλίγον κατόπιν: «Ἔγραψα εἰς τὸν Χεδίβην νὰ παραχωρήσῃ ἡμῖν τὴν διοίκησιν ἀποστολῆς μελλούσης νὰ ἀνοίξῃ ὁδὸν ὁδηγοῦσαν εἰς τὰς λίμνας, διότι εἶμαι πεπεισμένος ὅτι μία τοιαύτη ὁδὸς ἔσεται καλλιτέρα τῆς συνήθους τοῦ ποταμοῦ. Θὰ ἐπιμένητε παρὰ τῷ χεδίβῃ ὅπως ἡ ἀποστολὴ αὕτη τεθῇ ὑπὸ τὰς διαταγάς μου. Θὰ σᾶς συναντήσω εἰς τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς *Μιτσέ*.».

Ἔλαβον ἄδειαν ἀπουσίας παρὰ τοῦ Γόρδωνος εἰς τὸ στρατόπεδον τοῦ Μπεγκάφ. Ἀπεφασίσθη νὰ ἐπιστρέψω ἵνα λάβω τὴν ἀρχηγίαν τῆς ἀποστολῆς. Ὁ Χεδίβης Ἰσμαὴλ μοὶ ἐτηλεγράφησε εἰς Χαρτοὺμ τάδε: «Ἔλθετε εἰς Κάϊρον. Ἀπόλυτος ἐχεμυθία». Ἡ ἀποστολὴ ἀνεχώρησε μετά τινας μῆνας καὶ ἰδοὺ πῶς ὁ Γόρδων ἀναφέρει τὸ γεγονὸς ἐν τῷ βιβλίῳ του: «Η. Η. ἀπέστειλε τὸν Μχ. Κ. καὶ Long εἰς Γιούβαν, ἐπὶ τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ, καὶ τοῖς διέταξε νὰ μὲ ἀναμένωσι. Νομίζω ὅτι θὰ μὲ ἀναμένωσιν ἐπὶ μακρὸν εἰσέτι». Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ἤλλαξε τὸ σχέδιόν του ἐν πλήρει ἐκτελέσει.

Ἐνθυμεῖσθε ὅτι ὁ Ἀλκιβιάδης, θέλων νὰ ἐκπλήξῃ τοὺς Ἀθηναίους, ἔκοψε τὴν οὐρὰν τοῦ κυνός του. Ὁ Γόρδων ἐν Σουθάμπτων εἶπεν ἡμέραν τινὰ τῷ ἀνταποκριτῇ τῆς «Pall Mall Gazette»: «—Θὰ κόψω τὴν οὐρὰν τοῦ κυνός, ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως αὐτοῦ». Μετέβη ἀληθῶς εἰς Χαρτοὺμ καὶ ἐξέπληξε τὸν κόσμον ἅπαντα ἀνακαινίσας καὶ προκηρύξας τὸ ἐμπόριον τῶν δούλων ἐλεύθερον εἰς Σουδάν.

Ὁ Carlyle ὠνόμασε τὸ ἀγγλικὸν δημόσιον πλῆθος ἀκολούθων (laquais) καὶ ψευδῶν ἡρώων. Ὁ Γόρδων δὲν ἐχλεύασε τὸ αὐτὸ δημόσιον ὅταν εἶπεν ὅτι ὀλίγον ἐνδιεφέρετο περὶ τῆς ἰδέας, ἣν περὶ αὐτοῦ εἶχε τὸ δημόσιον, «διότι ὁ κόσμος ἐν γέ-

νει δὲν εἶνε εἰς κατάστασιν νὰ σχηματίσῃ γνώμην τινά;»

M. I.

Γενεύη, Φεβρουάριος 1885.

Ο ΑΗΡ

Τὸν ἀέρα δὲν βλέπομεν, γνωρίζομεν ὅμως ὅτι μᾶς περικυκλοῖ πανταχόθεν· κατὰ πᾶσαν εἰσπνοὴν εἰσάγομεν αὐτὸν ἐντὸς τῶν πνευμόνων μας. Ὅταν ὁ ἀὴρ κινῆται, ὀνομάζομεν αὐτὸν ἄνεμον, τότε δὲ βλέπομεν καὶ αἰσθανόμεθα τὰ ἀποτελέσματά του· ἀλλ' ὁ ἀὴρ ὑπάρχει καὶ ἐν τῇ ἄκρᾳ ἠρεμίᾳ καὶ ὅπου ὁ ἄνεμος πνέει τὸ σφοδρότερον.

Ὁ ἀὴρ εἶνε ἀέριον μὴ ἔχον οὔτε γεῦσιν οὔτε ὀσμήν, ἐν μικρᾷ δὲ ποσότητι εἶνε ἄχρουν· ἐν μεγάλῃ ὅμως ποσότητι, καθὼς ὅταν βλέπωμεν αὐτὸν ἀτενίζοντες πρὸς τὸν οὐρανόν, φαίνεται κυανοῦς. Δὲν εἶνε ἀέριον ἁπλοῦν, ἀλλὰ σύνθετον ἐκ διαφόρων ἀερίων, τὰ κυριώτερα τῶν ὁποίων εἶνε τὸ ἄζωτον καὶ τὸ ὀξυγόνον. Εἰς πέντε κυβικὰ μέτρα ἀέρος περιλαμβάνονται τρία περίπου μέτρα ἀζώτου καὶ ἓν μέτρον ὀξυγόνου. Εὐτυχῶς δὲ δι' ἡμᾶς ἡ ἀναλογία αὕτη εἶνε σταθερά. Ἐὰν ὅλος ὁ ἀὴρ ἦτο ἄζωτον, ἠθέλομεν ἀποθάνει δι' ἔλλειψιν ὀξυγόνου, ἐὰν δὲ ἦτο ὅλος ὀξυγόνον, ἡ ζωὴ ἡμῶν θὰ κατηναλίσκετο ταχέως καὶ πᾶν τὸ καύσιμον θὰ ἐκαίετο ἐν ἀκαρεῖ. Ἀλλ' ἐξ ἀμφοτέρων ὑπάρχει εἰς τὸν ἀέρα ποσότης ἀκριβῶς ὅση ἀρκεῖ ὅπως καθιστᾷ αὐτὸν ἀκίνδυνον καὶ ὠφέλιμον πρὸς εἰσπνοήν.

Ἐκτὸς τοῦ ὀξυγόνου καὶ τοῦ ἀζώτου ὁ ἀὴρ περιέχει εἰς μικρὰν ποσότητα ἕτερον ἀέριον ὀνομαζόμενον ἀνθρακικὸν ὀξύ. Τὸ ἀέριον τοῦτο εἶνε δηλητήριον θανατηφόρον, ἐὰν ἐντὸς τῶν πνευμόνων εἰσέλθῃ ἀμιγές· ἀναμεμιγμένον ὅμως μετὰ ὀξυγόνου καὶ ἀζώτου ὡς εἶνε εἰς τὸν ἀέρα καθίσταται ἀβλαβές. Ἡ χρησιμότης τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος εἶνε μεγάλη. Ὁ εἰσερχόμενος εἰς τοὺς πνεύμονας ἀὴρ ἀλλοιοῦται· ἐκπνεόμενος περιέχει ὀλιγώτερον ὀξυγόνον καὶ περισσότερον ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἢ ὅτε εἰσεπνεύσθη. Ἡ ποσότης τοῦ ἀζώτου δὲν μεταβάλλεται· ἐκπνέομεν ὅσον εἰσεπνεύσαμεν. Ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ τελείᾳ αὐτοῦ αναπτύξει ἐκπνέει καθ' ἑκάστην περισσότερον τῶν δύο ἀγγλικῶν λιτρῶν ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος καὶ τὰ ζῷα ἐν γένει καταναλίσκουσι διαρκῶς ὀξυγόνον καὶ ἐκπνέουσιν ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἡ εἰς τὸν ἀέρα ποσότης ὀξυγόνου ἤθελε τοσοῦτον ἐλαττωθῇ καὶ ἡ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος ἤθελε τοσοῦτον αὐξήσει, ὥστε ὁ ἀὴρ θὰ ἐγίνετο δηλητηριώδης, ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο μέσον πρὸς παραγωγὴν ὀξυγόνου καὶ πρὸς κατανάλωσιν ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Τοῦτο γίνεται διὰ τῶν φύλλων τῶν φυτῶν, ἅτινα διὰ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ ἡλίου ἀπορροφῶσιν ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ ἐκπέμπουσιν ὀξυγόνον. Τὸ ἀπορροφώμενον ἀνθρακικὸν ὀξὺ μεταβάλλεται εἰς ἄνθρακα πρὸς αὔξησιν τοῦ φυτοῦ, τὸ δὲ ἐκ τῶν φύλλων ἐξερχόμενον ὀξυγόνον ἀναμιγνύεται μετὰ τοῦ εἰς τὸν ἀέρα ἀζώτου καὶ καθίσταται ἐκ νέου ἐπιτήδειον εἰς τὴν τῶν ζώων ἀναπνοήν. Οὕτω μεταβάλλονται ἀπαύστως εἰς τὸν ἀέρα ὀξυγόνον καὶ ἀνθρακικὸν ὀξύ, τὰ δὲ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ ἀλληλοβοηθοῦνται.

Ὁ ἀὴρ τῶν πόλεων εἶνε ὀλιγώτερον καθαρὸς ἢ ὁ τῆς ἐξοχῆς, διότι εἰς τὰς πόλεις ὑπάρχουσι περισσότεροι ἄνθρωποι, οἵτινες ἀναπνέοντες καταναλίσκουσι τὸ ὀξυγόνον του, ὀλιγώτερα δὲ φυτὰ καὶ δένδρα ὅπως ἀπορροφήσωσι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ ἐκπέμψωσιν ὀξυγόνον. Διαφθείρουσι προσέτι τὸν ἀέρα αἱ ὑπόνομοι, αἱ ἀκαθαρσίαι καὶ αἱ στενωποί, αἵτινες ἐμποδίζουσι τὴν εἴσοδον τοῦ καθαροῦ ἀέρος.

Καὶ τὸ ὕδωρ περιέχει ἀρκετὴν ποσότητα ἀέρος· ἄλλως οἱ ἰχθῦς δὲν θὰ ἔζων ἐν αὐτῷ. Καὶ οὗτοι εἰσπνέουσιν ὀξυγόνον καὶ ἐκπνέουσιν ἀνθρακικὸν ὀξύ· τὸ δὲ ἀνθρακικὸν ὀξὺ καταναλίσκεται καὶ τὸ ὀξυγόνον ἐξέρχεται ἐκ τῶν θαλασσίων φυτῶν, καθὼς καὶ ἀπὸ τῶν φυτῶν καὶ τῶν δένδρων τῆς γῆς. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχον φυτὰ ἐντὸς τῶν ὑδάτων, τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ θὰ ἐπληθύνετο τόσον, ὥστε θὰ ἀπέθνησκον πάντες οἱ ἰχθῦς καὶ τὰ λοιπὰ ὑδρόβια ζῷα. Παρεκτὸς τῶν τριῶν τούτων ἀερίων ὁ ἀὴρ περιέχει καὶ ὑδατώδεις ἀτμούς. Οὗτοι ἀνέρχονται ἐκ τῆς γῆς, οὐχὶ μόνον ἐκ τῆς θαλάσσης, τῶν λιμνῶν, τῶν ποταμῶν καὶ τῶν ἑλῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν φύλλων τῶν φυτῶν καὶ ἀπὸ τῶν πνευμόνων καὶ τῶν δερμάτων τῶν ζῴων. Καὶ κατὰ τὰς μᾶλλον αἰθρίας ἡμέρας, ὅτε ὁ οὐρανὸς φαίνεται διαυγὴς καὶ κυανοῦς, ὑπάρχουσιν εἰς τὸν ἀέρα ὑδατώδεις ἀτμοί. Δὲν τοὺς διακρίνομεν διότι διαμερίζονται εἰς ἐλάχιστα μόρια, ἀλλ' ἐνίοτε μεταβάλλονται εἰς νέφη ἢ εἰς ὁμίχλην ἢ καταπίπτουσιν ὡς βροχὴ καὶ τότε τοὺς βλέπομεν.

Ὁ ἀὴρ δύναται νὰ ζυγισθῇ ὡς ὁ μόλυβδος ἢ οἱαδήποτε ἄλλη οὐσία. Ἐὰν ζυγίσωμεν κλειστὸν ἀγγεῖον πλῆρες ἀέρος, ζυγίσωμεν δὲ πάλιν αὐτὸ ἀφοῦ κενωθῇ διὰ τῆς ἀεραντλίας, κατὰ τὴν δευτέραν ζύγισιν θὰ εὕρωμεν αὐτὸ ἐλαφρότερον ἢ κατὰ τὴν πρώτην. Ὁ ἀὴρ δύναται νὰ πιεσθῇ καὶ νὰ συσφιγχθῇ ἐντὸς χώρου μικροτέρου ἢ ὅσον συνήθως κατέχει. Ἐὰν βυθίσωμεν ποτήριον ἀνεστραμμένον ἐντὸς λεκάνης πλήρους ὕδατος, τὸ ὕδωρ, ἀνερχόμενον ἐντὸς τοῦ ποτηρίου, θὰ συσφίγξῃ τὸν ἐν αὐτῷ ἀέρα. Οὕτως, ὅταν ὁ καταδυτικὸς κώδων βυθίζεται ἐντὸς πολὺ βαθέων ὑδάτων, ὁ ἀὴρ συμπυκνοῦται τοσοῦτον, ὥστε ὁ ἐν αὐτῷ ἄνθρωπος μόλις ζῇ. Ἐνίοτε δύται ἀπέθανον ἐκ τούτου. Ὁ ἀὴρ εἶνε καὶ ἐλαστικός, ὅ ἐστιν, ἀφαι-

ρουμένου τοῦ πιέζοντος αὐτὸν βάρους, ἀναλαμβάνει τὸ πρῶτον αὐτοῦ σχῆμα. Ἀποδεικνύεται καὶ τοῦτο διὰ τοῦ καταδυτικοῦ κώδωνος. Ὁ ἐν αὐτῷ πιεσθεὶς ἀὴρ ἐκτείνεται καὶ ἀπωθεῖ τὸ ὕδωρ μέχρις οὗ, ἀνελθόντος τοῦ κώδωνος, ἀνακτᾷ τὴν πυκνότητα τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀέρος. Καὶ ὁ ἀὴρ τὸν ὁποῖον ἀναπνέομεν ἐκτείνεται ὁμοίως ὅταν ἀφαιρεθῇ ἀπ' αὐτοῦ τὸ βάρος. Ἐὰν θέσωμεν ἐντὸς ἀγγείου κλειστοῦ κύστιν πλήρη ἀέρος, ἐξαγάγωμεν δὲ δι' ἀεραντλίας τὸν περὶ τὴν κύστιν ἀέρα ἀπὸ τοῦ ἀγγείου, ἡ κύστις ἐξογκουμένη θὰ διαρραγῇ. Ὁ ἀὴρ εἶνε πρὸς τούτοις ἀδιαχώρητος, τουτέστι κωλύει τὴν εἴσοδον πάσης ἄλλης οὐσίας εἰς τὸν χῶρον, τὸν ὁποῖον αὐτὸς κατέχει: τοῦτο ἀποδεικνύεται δι' ἁπλουστάτου πειράματος: Προσαρμόσαν εἰς τὸν λαιμὸν κενῆς φιάλης χωνίον, εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἀὴρ νὰ μὴ εἰσέρχηται ἐκ τοῦ σημείου τῆς ἐπαφῆς· δύνασαι τότε νὰ πληρώσῃς ὕδατος τὸ χωνίον· τὸ ὕδωρ δὲν θὰ εἰσχωρήσῃ εἰς τὴν φιάλην, διότι ὁ ἐν αὐτῇ ἀὴρ εἶνε ἀδιαχώρητος.

Λέγοντες ὅτι ὁ ἀὴρ ἔχει βάρος ἐννοοῦμεν ὅτι ἕλκεται ὑπὸ τῆς γῆς καθὼς ὅλα τὰ σώματα. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε πιεστός, τὰ κατώτερα αὐτοῦ στρώματα, τὰ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, πιεζόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπ' αὐτὰ ἀέρος εἶνε πολὺ πυκνότερα τοῦ ὑπερκειμένου ἀέρος· ἡ πίεσις αὕτη εἶνε τόσῳ μεγάλη, ὥστε τὸ ἥμισυ τῆς ὅλης ἀτμοσφαίρας συμπιέζεται περὶ τὴν γῆν εἰς ζώνην ἔχουσαν ὕψος δύο μιλίων καὶ τριῶν τετάρτων· ἐνῷ τὸ ἄλλο ἥμισυ ἀπηλλαγμένον τῆς τοιαύτης πιέσεως διαστέλλεται εἰς ὕψος τεσσαράκοντα μιλίων καὶ ἐπέκεινα. Τινὲς φρονοῦσιν ὅτι ὁ λεπτότατος οὗτος ἀὴρ ἐκτείνεται πολὺ περισσότερον, ἀλλὰ κατὰ τὴν κοινὴν δοξασίαν ἡ ὅλη ἔκτασις τῆς ἀτμοσφαίρας εἶνε τεσσαράκοντα καὶ πέντε μιλίων περίπου. Ἡ πίεσις τοῦ ἀέρος ἐπὶ τῆς γῆς εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης εἶνε δεκαπέντε περίπου ἀγγλικῶν λιτρῶν ἐπὶ ἐκτάσεως ἑνὸς τετραγωνικοῦ δακτύλου. Οὕτω ἀνὴρ μετρίου ἀναστήματος φέρει βάρος 30,000 περίπου λιτρῶν ἀέρος, τὸ βάρος δὲ τοῦτο ἤθελε τὸν κατασυντρίψει, ἐὰν ἡ πίεσις τοῦ ἀέρος δὲν ἐγίνετο κατὰ πάσας τὰς διευθύνσεις δηλ. ὄχι μόνον πρὸς τὰ κάτω, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἐκ πλαγίου, καὶ ἐὰν τὸ σῶμα δὲν ἦτο πλῆρες ἀέρος καὶ ἄλλων ὑγρῶν ἐχόντων τὴν αὐτὴν πυκνότητα τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀέρος, ἅτινα ἐπίσης ὠθοῦσι πρὸς τὰ ἔξω. Ἐὰν ἀφῃρεῖτο ἡ πίεσις τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀέρος, τὰ ἐν τῷ σώματι ὑγρὰ ἤθελον ἐξογκωθῇ τὰ δὲ περιέχοντα αὐτὰ ἀγγεῖα ἤθελον διαρραγῇ. Οἱ ἀνερχόμενοι δι' ἀεροστάτων ὑποφέρουσιν ἐνίοτε δριμεῖς πόνους, διότι τὰ ἀνώτερα στρώματα τοῦ ἀέρος εἶνε πολὺ ἀραιότερα τῶν κάτω, ὁ δὲ ἀὴρ καὶ τὰ ἄλλα ἐν αὐτοῖς ὑγρὰ ἀπαλλασσόμενα τῆς ἐξωτερικῆς πιέσεως διαστέλλονται καὶ τείνουσι πρὸς τὰ ἔξω, ἰδίως διὰ τοῦ ἐντὸς τῆς ρινὸς καὶ τοῦ στόματος λεπτοῦ δέρματος.

Ὁ ἀὴρ πρὸς τούτοις διαστέλλεται διὰ τῆς θερμότητος καὶ συστέλλεται διὰ τοῦ ψύχους. Ἐὰν θερμάνωμεν κύστιν πλήρη ἀέρος, ὁ ἐν αὐτῇ ἀὴρ διαστέλλεται καὶ ἡ κύστις θὰ διαρραγῇ. Ἡ ἀτμοσφαῖρα λαμβάνει ὀλιγίστην θερμότητα ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ ἡλίου. Ὁ ἥλιος θερμαίνει τὴν γῆν, καὶ ἀπὸ τῆς γῆς θερμαίνεται ὁ ἀήρ, θερμαινόμενος δὲ ἀραιοῦται καὶ ἀνυψοῦται ἀντικαθιστάμενος ὑπὸ ψυχροτέρου ἀέρος, ὅστις καὶ αὐτὸς ἀραιούμενος ἀνυψοῦται μέχρις οὗ ἡ ὅλη ἀτμοσφαῖρα θερμανθῇ. Τὸ ψῦχος συμπυκνοῖ τὸν ἀέρα καὶ καθιστᾷ αὐτὸν βαρύτερον. Ἐὰν κύστις πλήρης ἀέρος ἐκτεθῇ εἰς τὸ ψῦχος, ὁ ἐν αὐτῇ ἀὴρ συστέλλεται, ἡ δὲ κύστις χαλαροῦται. Ἡ διαδοχικὴ θέρμανσις καὶ ψύχρανσις τοῦ ἀέρος προξενεῖ τὰ κύματα τοῦ ἀέρος, ἅτινα ὀνομάζομεν ἄνεμον.

Δ·

ΟΛΙΓΑΙ ΕΤΙ ΛΕΞΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΣΘΕΝΤΩΝ ΚΑΘ' ΗΜΩΝ ΡΩΣΩΝ

Ἐν προηγουμένῃ διατριβῇ μου (ἴδε «Ἑστίας» ἀριθ. 472, σελ. 64) ἀνέφερα μεταξὺ πολλῶν περὶ τῆς κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου μετοχῆς τῶν Ῥώσων. Ἐνταῦθα σπεύδω νὰ προσθέσω ὅτι ὁ κ. Κοντρατόβιτζ, Ῥῶσος ἀναδιφῶν ἰδίως τὰ τῆς ἱστορίας τῶν κοζάκων, ἀπήντησεν ὑπέργηρον κοζάκον Ἀντώνιον Κολομίετζ, ὅστις ἀφηγήθη αὐτῷ ὅτι οὐχὶ μόνον ὁ Γλατκίη, ἀλλὰ καὶ ὁλόκληρον σῶμα ῥώσων κοζάκων εἶχε σταλῇ παρὰ τοῦ Σουλτάνου νὰ μετάσχῃ τῆς πολιορκίας τῶν δυστήνων μαρτύρων τοῦ Μεσολογγίου, ὅτι ὅμως ἡ ἐκστρατεία ἐκείνη ἀπέβη μεγαλοπρεπῶς ἀπαισία τοῖς ἀπογόνοις Πέτρου τοῦ Μεγάλου, καὶ τοῖς ὁδηγοῦσιν αὐτοὺς υἱοῖς τοῦ Προφήτου, καθ' ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐπήνεγκον σπουδαίαν βλάβην τῷ Ὀθωμανικῷ στόλῳ, οὗ ἐπέβαινον ἐπιστρέφοντες οἱ κοζάκοι μετὰ τὴν ἅλωσιν. Πλοῖον ἰδίως, ἐφ' οὗ εὑρίσκοντο 600 κοζάκοι ἐτινάχθη εἰς τὸν ἀέρα ὑπὸ ἑλληνικοῦ πυρπολικοῦ, ἅπαντες δὲ κατεποντίσθησαν μετὰ τοῦ ταγματάρχου αὐτῶν Μοράζ.

Κατὰ τὴν ἀφήγησιν τοῦ ἀνωτέρω Κολομίετζ, ἡ Ὀθωμανικὴ μοῖρα ἐξελθοῦσα τοῦ *Νοβορένη* (προδήλως Ναυαρίνου) προσεβλήθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διὰ τῶν μικρῶν πυρπολικῶν πλοιαρίων *μυστικόδ*. Ὁ ἀφηγηθεὶς ταῦτα τῷ κ. Κοντρατόβιτζ τὰ εἶχεν ἀκούσει παρ' αὐτόπτου μάρτυρος, τοῦ κοζάκου Οὐστίν, ὅστις μετὰ τοῦ θείου αὐτοῦ Γριτζκὸ Ῥιασνίη ἐσώθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κρατηθεὶς ὡς αἰχμάλωτος ἔν τινι μονῇ, ἐξ ἧς βραδύτερον ἠλευθερώθη συνεπείᾳ αἰτήσεως αὐτῶν πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλε-

ως. Έτερος, ωσαύτως υπέργηρως ογδοηκονταύτης κοζάκος, Μάρκος Γλουχίη, ζων εισέτι εκ Τούλτζη, βεβαιοί την μετοχήν των Κοζάκων κατά την άλωσιν του Μεσολογγίου.

Κ. Α. Παλαιολογος

ΓΝΩΜΗ ΤΟΥ ΒΙΣΜΑΡΚ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΚΑΠΝΙΖΕΙΝ

Ο γερμανός αρχικαγγελάριος συνομιλών ποτε μετά του Ιουλίου Φάβρου προσέφερεν αυτώ *πούρον*. Ο Ιούλιος Φάβρος ευχαριστήσας δεν εδέχθη το προσφερθέν, ειπών ότι δεν καπνίζει. «Κακά κάμνετε να μη καπνίζετε,» είπεν ο Βίσμαρκ· ο συνδιαλεγόμενος περί πραγμάτων, άτινα ενίοτε φέρουσιν εις θερμήν συζήτησιν και εις σφοδρότητας της συνομιλίας πράττει καλλίτερον να ομιλή καπνίζων. Όταν τις καπνίζη, ιδού, βλέπετε, το σιγάρον, το οποίον έχει, το οποίον στριφογυρίζει εις τας χείράς του και το οποίον δεν θέλει να αφήση να πέση εις το έδαφος, παραλύει ολίγον τας ψυχικάς κινήσεις. Το σιγάρον μας καθησυχάζει ηθικώς χωρίς να επιδράση ποσώς επί του πνεύματός μας. Το σιγάρον είνε μία παρέκκλισις. Ο κυανούς καπνός, ο οποίος ανέρχεται τη στιγμή ταύτη σπειροειδώς και όν παρακολουθεί τις χωρίς να θέλη διά των οφθαλμών, προξενεί εις ημάς αίσθημα ευάρεστον, καθιστά ημάς επιδεκτικωτέρους εις συμφιλίωσιν. Ο καπνίζων είνε ευτυχής· έχει απησχολημένον το βλέμμα του, η χειρ αυτού ευρίσκεται εις εργασίαν, ευχαριστεί δε και την όσφρησίν του. Ο καπνίζων κλίνει να κάμνη αμοιβαίας παραχωρήσεις, το δε έργον ημών ως διπλωματών συνίσταται εξ αμοιβαίων ατελευτήτων παραχωρήσεων. Υμείς, μη καπνίζων, υπερτερείτε εμού, του καπνιστού, καθ' εν και μόνον, είσθε αγρυπνότερος και προσεκτικώτερος, υστερείτε όμως κατά τούτο δύνασθε να παρασυρθήτε και ν' ακολουθήσετε κίνησίν τινα αυθόρμητον.» Ταύτα δε λέγων ο Βίσμαρκ έρριψε προς τον Φάβρον βλέμμα πλήρες είρωνος υποψίας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εν Βρασιλία τα παραπτώματα των μαύρων τιμωρούνται κατά βαρβαρώτατον τρόπον, υπομιμνήσκοντα την εποχήν, καθ' ήν οι μαύροι υπέφερον τα πάντα εκ της σκληρότητος των αποίκων.

Προσφάτως μαύροί τινες στασιάσαντες και εμπρήσαντες γαίας τινάς, συνελήφθησαν υπό της αστυνομίας και εφυλακίσθησαν μέχρις ού εισαχθώσιν εις δίκην. Αλλ' οι λευκοί συμπολίται αυτών, βαρυνθέντες τας βραδύτητας της δικαιοσύνης, εφώρμησαν κατά των φυλακών, και λαβόντες τους μαύρους απηγχόνισαν αυτούς αυτοστιγμεί· έμειναν δε επί πολλάς ημέρας τα σώματά των εις την αγχόνην προς παραδειγματισμόν των λοιπών.

Αλλά σκληρότερον είνε το επόμενον: Μαύρός τις απαυδήσας εκ των καθημερινών ραβδισμών, εδραπέτευσε του κτήματος, εν ώ ειργάζετο. Μετά τινος χρόνου περιπλανήσεως εντός των δασών ανεκαλύφθη και συνελήφθη. Ο κύριός του, όπως αφαιρέση από των λοιπών δούλων πάσαν προθυμίαν να μιμηθώσι το παράδειγμά του, εστοχάσθη να υποβάλη τον συλληφθέντα εις αληθές μαρτύριον. Κατ' αρχάς διέταξε να τω δώσωσι πεντήκοντα ραβδισμούς, έπειτα δε, όταν ήρξατο το αίμα να ρέη εκ των σαρκών του, εβύθισεν αυτόν εντός κάδου πλήρους όξους. Αλλά δεν περιωρίσθη ως εδώ η σκληρότης του. Την επομένην ημέραν προσήλωσε τον μαύρον όλως γυμνόν επί δοκού, και διά πεπυρακτωμένου σιδήρου ήρξατο καίων αυτόν επί των ευαισθητοτέρων μερών του σώματός του, χωρίς να συγκινηθή εκ των φρικωδών κραυγών του θύματος, του οποίου το μαρτύριον ετελείωσε μετά της ζωής, όταν υπέκυψε, φονευθείς υπό της οδύνης, όλον το σώμά του ήτο μία αιδεχθής πληγή.

Εκ του δημοσιευθέντος στατιστικού πίνακος περί του αριθμού των ενδεών Παρισίοις κατά το 1883 εξάγομεν τας εξής λεπτομερείας: Εκ χιλίων ενδεών εγγεγραμμένων εις τα φιλανθρωπικά γραφεία 226 εγεννήθησαν εν Παρισίοις, 706 εις τας επαρχίας, και 67 εις το εξωτερικόν. Οι εν Παρισίοις γεννηθέντες ενδεείς υπολογίζονται ως όντες το πέμπτον του συνόλου των πενήτων· οι εκ των επαρχιών Γάλλοι υπερβαίνουσι τα επτά δέκατα του όλου πληθυσμού, και οι ξένοι αποτελούσι περίπου το εν δέκατον. Επί χιλίων δε ξένων ενδεών διαμενόντων εν Παρισίοις, η κατ' εθνικότητα διαίρεσις είνε ως εξής: Βέλγοι 276, Γερμανοί 190, Ιταλοί 132, Ελβετοί 127, Άγγλοι 66, Ολλανδοί 56, Ρώσσοι 35, Αυστριακοί 30, Ισπανοί 22, αγνώστου εθνικότητος 66.

Ο πλούσιος κ. Δ*, όστις έλαβε μέρος εις πολλάς επιχειρήσεις και είνε γνωστός εις τους χρηματιστικούς κύκλους πολιορκείται πάντοτε υπό πολλών εκ των επιποθούντων καθ' εκάστην και μίαν νέαν επιχείρησιν, οίον εκμεταλλεύσεις μεταλλείων, κατασκευήν σιδηροδρόμων, λιμένων αποξηράνσεις κ.τ.λ. ζητούντες παρ' αυτού να λάβη μετοχήν. Αλλ' εις πάσαν τοιαύτην αίτησιν ο Δ* απαντά αναλλοιώτως διά του επομένου τρόπου:

«Κύριε,

Σας ευχαριστώ πολύ ότι ηθελήσατε να αποταθήτε και προς εμέ ίνα γείνω μέτοχος εις την λαμπράν επιχείρησίν σας... Επί τούτω σας είμαι λίαν υπόχρεως και υπογράφομαι...»

(Εδώ δέον να στραφή η σελίς. Ο επιχειρηματίας είνε πλήρης χαράς στρέφει την σελίδα και ευρίσκει το τέλος της φράσεως:)

«Όλως πρόθυμος δούλός σας Δ*»

Εν Αθήναις εκ του τυπογραφείου Ανδρέου Κορομηλά 1885 — Β', 1005

Ἀριθ. 480 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 30. — 10 Μαρτίου 1885

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ

[ΕΠΙ ΤΗι 83η ΕΠΕΤΕΙΩι ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ]

Ὁ γνωστὸς μυθιστοριογράφος Ὡνέ, προσκληθεὶς ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τῆς παρισινῆς ἐφημερίδος *Ζιλ-Βλὰς* νὰ συμμεθέξῃ εἰς τὸ πρὸς τιμὴν τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ δημοσιευθὲν ὑπ' αὐτῆς ἐν εἴδει παραρτήματος λεύκωμα αὐτογράφων τῶν ἁπανταχοῦ τῆς γῆς ἐπισήμων θαυμαστῶν του, ἐπέστειλε τὴν ἑξῆς καὶ ἐν τῷ *Δελτίῳ τῆς Ἑστίας* ἤδη μετενεχθεῖσαν σκέψιν:

«Μὴ γράφετε ἐν πεζῷ ἢ ἐμμέτρῳ λόγῳ ἐπαίνους πρὸς τιμήν του. Γράψατε μόνον ἐπὶ λευκοῦ χάρτου *Βίκτωρ Οὐγκώ*. Τὸ ὄνομά του τὰ λέγει ὅλα ». Ἡ ἔκφρασις αὕτη τοῦ γάλλου συγγραφέως φαίνεται ἴσως καθ' ὑπερβολὴν ποιητική. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἡ ἔννοια αὐτῆς δὲν παύει νὰ εἶνε καθ' ὁλοκληρίαν ἀληθής. Πράγματι καὶ μόνον τὸ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ γραφόμενον ἐπὶ τοῦ χάρτου δὲν εἶνε ἁπλοῦν διακριτικὸν τοῦ φέροντος αὐτὸ ἀπὸ τῶν ὁμοίων του, ἀλλὰ συγχρόνως ἀποτελεῖ τὴν εἰς δύο λέξεις καλλίστην σύνοψιν ὅλου τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου ἐκείνου, εἰς ὃν ἀπενεμήθη σχεδὸν μοιραίως. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γερμανικῇ *hugo* εἶνε ἀκριβῶς τὸ ἀντίστοιχον τῆς λατινικῆς λέξεως *spiritus* ἢ τῆς ἑλληνικῆς *ἔμπνευσις, ψυχή, πνεῦμα*. Σχεδὸν δὲ ἅμα τῇ γεννήσει του βαπτισθείς, διότι ἦτο τόσῳ ἀσθενικῆς ὄψεως καὶ τόσον ἀδυνάτου σωματικῆς κατασκευῆς, ὥστε ὀλίγαι περὶ τῆς διατηρήσεώς του εἰς τὴν ζωὴν παρείχοντο ἐλπίδες, παρὰ μέλλοντός τινος κατὰ τοῦ Ναπολέοντος συνωμότου τουφεκισθέντος κατὰ τὸ 1812, ἔλαβε καὶ τὸ κύριον αὐτοῦ ὄνομα Victor, ὅπερ εἴτε προτασσόμενον εἴτε ἐπιτασσόμενον συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ πρώτου, ἀποτελοῦν μετ' αὐτοῦ φράσιν, ἥτις δὲν δύναται νὰ μεταφρασθῇ ἄλλως ἢ *ψυχὴ θριαμβεύουσα, πνεῦμα νικηφόρον*.

Τὴν σημασίαν ταύτην τοῦ ὀνόματός του ὁ Οὐγκὼ οὐδέποτε διέψευσε· καὶ ἂν κατὰ τύχην συνέβαινε νὰ γεννηθῇ ὑπ' ἄλλο τι κοινὸν ὄνομα καὶ ἤδη περὶ τὸ τέλος τοῦ σταδίου του ἐζητεῖτο ἐνόνομα κατάλληλον, δυνάμενον νὰ ἐκφράσῃ ἐν τῇ μεγαλητέρᾳ συντομίᾳ ὅλην τὴν μακρὰν ἱστορίαν τῆς μεγαλοπρεποῦς πάλης, ἣν διεξήγαγεν ἡ Γαλλία καὶ συνεπῶς ἡ ἀνθρωπότης κατὰ τὰ τρία πρῶτα τέταρτα τοῦ παρόντος αἰῶνος καὶ ἣν συνεκέντρωσε καὶ ἐπροσωποποίησεν ὁ λευκόθριξ πρεσβύτης πρὸ τοῦ ὁποίου παρήλασαν φρενητιῶντες ἐξ ἐνθουσιασμοῦ οἱ Παρίσιοι τὴν 14 Φεβρουαρίου, τῆς ἐλευθερίας κατὰ τοῦ δεσποτισμοῦ, τῆς προόδου κατὰ τῆς ὀπισθοδρομήσεως· ἂν ἐζητεῖτο τοιοῦτο ὄνομα διὰ νὰ δοθῇ εἰς αὐτόν, δὲν θὰ εὑρίσκετο ἄλλο ἢ τοῦτο, τοῦ παλαίοντος καὶ νικῶντος ἐπὶ τέλους πνεύματος.

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ δὲν ἀντιπροσωπεύει μίαν φιλολογικὴν δόξαν, μίαν πολιτικὴν μεγαλειότητα ἢ μίαν κοινωνικὴν ὑπεροχήν. Τὸ μέλλον θὰ ὑποτιμήσῃ ἴσως κατὰ πολὺ τὴν ἀξίαν τοῦ ἀχανοῦς αὐτοῦ καὶ κολοσσαίου ἀλλὰ συγκεχυμένου καὶ ἀορίστου ἔργου, ὅπερ ἀποτελεῖ τραγῳδία καὶ σάτυρα, μυθιστόρημα καὶ ἱστορία, φιλοσοφία καὶ ποίησις, εἰς τὰ ὁποῖα ὅλα μετὰ σπανίας ἐνεργητικότητος ἠσχολήθη, ὡς ὁ Βολταῖρος κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα. Ἀλλὰ βεβαίως δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ τῷ ἀρνηθῇ τὴν εὐρεῖαν θέσιν, ἣν κατέλαβεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, ἐξασκήσας τὴν ἐπιρροὴν τῆς μεγαλοφυΐας του ἐφ' ὅλων τῶν σπουδαίων πολιτικῶν, φιλολογικῶν ἢ κοινωνικῶν γεγονότων, ἅτινα ἐσημείωσαν τὴν πάροδον τῆς δημιουργικῆς ταύτης ἐποχῆς, ἣν γεννηθεὶς κατὰ τὸ 1802 ἐνεκαίνισε καὶ μέλλει αὐτὸς καὶ νὰ κλείσῃ ἀποθνήσκων μετ' αὐτῆς. Ἡ εἰδωλολατρικὴ ἑπομένως ἀποθέωσις ἣν ἀπονέμει εἰς τὸν ποιητὴν ἡ Γαλλία τοῦ ΙΘ' αἰῶνος δύναται μὲν νὰ φαίνεται παράδοξος εἰς τοὺς ἄλλους λαούς, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀδικαιολόγητος, διότι ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ, ὅστις ἀντιπροσωπεύει ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὸ πνεῦμά της, ὅστις διηρμήνευσεν ἐκφραστικώτερον παντὸς ἄλλου τὰ αἰσθήματα καὶ τοὺς πόθους της, ὅστις ἔψαλε τοὺς ἀγῶνας, τὰς θλίψεις, τὰς δυστυχίας, τὰς ἐπιθυμίας καὶ τοὺς θριάμβους της, τιμᾷ ἑαυτήν.

***

Ὁμολογουμένως ὅμως ἡ λατρεία αὕτη καὶ αἱ παντοειδεῖς ἐκδηλώσεις αὐτῆς ὑπερβαίνουσι πᾶν ὅριον, ὅπερ ἐθεωρεῖτο ἐφικτὸν μέχρι τοῦδε θαυμασμοῦ πρὸς ζῶντα ἄνθρωπον. Ἀπὸ ἐτῶν ἤρχισεν ὁ λίβανος καιόμενος πρὸ τοῦ βασιλέως τῆς φιλολογίας, ὡς τὸν ὠνόμασεν ὁ Ἀμπού, καὶ

οἱ κριτικοὶ ἡμιλλῶντο τίς πλειότερον νὰ ἀνυψώσῃ τὸν *Διδάσκαλον* ὑπὲρ πάντας τοὺς προϋπάρξαντας ἀλλοεθν[illegible]συγγραφεῖ[illegible]ητάς [illegible] λὰ ἀπὸ πενταετίας ἰδίως χρονολογεῖται ἡ ἐπίσημος καὶ [illegible] κατ' ἔτος ἐπαναλαμβανομένη γονυκλισία ὅλ[illegible]ου [illegible] πρὸ αὐτ[illegible] ἡ ἐνιαυσία μέθη τῆς ὅσον ἔνεστι μεγαλοπρεπεστέρας ἑορτάσεως τῆς ἐπετηρίδος τῆς γεννήσεως τοῦ μεγάλου των ἀνδρός, ἥτις καταλαμβάνει τοὺς Παρισινούς, καὶ ὁ ἐκκωφαίνων θόρυβος τῶν γευμάτων, τῶν προπόσεων, τῶν ζητωκραυγῶν, τῶν ὕμνων, ὅστις ἀνέρχεται ἀπὸ τῆς πόλεως τῶν πόλεων καταπλήττων τὸν λοιπὸν κόσμον.

Ἡ πρώτη ἀφορμὴ πρὸς τέλεσιν τῆς ἑορτῆς ἐδόθη ἐκ τῆς τῇ 25 Φεβρουαρίου 1880 συμπληρώσεως πεντηκονταετηρίδος ἀπὸ τῆς πρώτης τῷ 1830 παραστάσεως τοῦ *Ἑρνάνη*. Μεγαλοπρεπὲς γεῦμα, εἰς ὃ παρεκάθησαν οἱ ἐπιφανέστατοι τῶν αὐτικ προσώπων τοῦ τύπου, τῆς φιλολογίας ἢ τῆς πολιτικῆς, ἐδόθη, εἰς ὃ συγκεκινημένος παρίστατο καὶ ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, λόγων δὲ καὶ προπόσεων καὶ ὕμνων ἀπειρία ἐξεφωνήθησαν, ἀπηγγέλθησαν καὶ ἐπαιανίσθησαν πρὸς λαμπρυνσιν τῆς τελετῆς. Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν ἐν μέσῳ τῶν χειροκροτημάτων τοῦ ἐνθουσιῶντος κρινοῦ παρεστάθη ἐν τῷ Γαλλικῷ Θεάτρῳ τὸ περίφημον δρᾶμα. Ἡ λεωφόρος, εἰς ἣν κατοικεῖ, ἀπὸ *Λεωφόρου Ἐϋλώ*, ὡς ἐκαλεῖτο ἕως τότε, μετωνομάσθη διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Καὶ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ μεγαλείου τῆς ἡμέρας τὸ πλῆθος παρήλασε πρὸ τῆς οἰκίας του, ἐπευφημοῦν αὐτόν. Τῷ 1881 ἐπανελήφθησαν τὰ αὐτά, ἐπιτεινομένου μάλιστα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Οὐδέποτε εἰς στρατηγὸν ἢ αὐτοκράτορα τῆς Ῥώμης ἐπανακάμπτοντα ἀπὸ νικηφόρου ἐκστρατείας ἐχορηγήθη ἡ ἔκτακτος τιμὴ καὶ ἡδονὴ τοιούτου θριάμβου. Διακόσιαι χιλιάδες λαοῦ διήρχοντο ἐπὶ τέσσαρας ὥρας κάτωθεν πάλιν τῆς οἰκίας του καὶ αὐτὸς ἐπιφαινόμενος εἰς τὸ παράθυρον ἤρεμος καὶ γαλήνιος ὡς πάντοτε ἐχαιρέτα τὸν λαόν του. Ἔκτοτε ἑκάστη 26 Φεβρουαρίου παρερχομένη βλέπει τὰς αὐτὰς σκηνάς, ἡ δὲ ἐφετινὴ καὶ ὑπερέβαλε μάλιστα κατὰ τὴν ἐπισημότητα τὰς προγενεστέρας. Τὸ ἐτήσιον γεῦμα ἐγένετο πλουσιώτατον καὶ ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρον μάλιστα καὶ περίεργον, διότι πρὸς αὐτὸ συνεδέετο καὶ ἡ ἔναρξις τῆς μεγάλης *Ἐθνικῆς Ἐκδόσεως* τῶν ἔργων τοῦ Οὐγκώ, ἧς τὸ πρῶτον τεῦχος εὗρον πρὸ τῆς θέσεως αὐτῶν οἱ παρακαθήσαντες. Εἰς τὰ συγκινητικώτερα δὲ τῶν ἐπεισοδίων ἔδωκεν ἀφορμὴν ἡ πρὸ τῆς οἰκίας του συνήθης παρέλασις. Αἱ θύραι ἠνοίχθησαν καὶ τὸ πλῆθος ἐπὶ ὥρας διήρχετο πρὸ αὐτοῦ. Γέρων τις λευκοπώγων ἀφιχθεὶς ἐπίτηδες ἐκ Βεζανσών, τῆς γενεθλίου πόλεως τοῦ Οὐγκώ, ἐγονυπέτησεν ἔμπροσθέν του ἀναμιμνήσκων αὐτῷ ὅτι ἦσαν συμπολῖται. Μία παρισινὴ *μάγκα*, ἐξ ἐκείνων, ἃς ἀπηθανάτισεν ὑπὸ τὸν τύπον τοῦ Gavroche ἐν τοῖς *Ἀθλίοις* παρετήρει αὐτὸν ἐπὶ πολὺ ἐν [illegible]τάσ[illegible]άλεσε [illegible] πλησίον του καὶ τὸ ἐφίλησεν ἐφ' ἑκατέρας τῶν παρειῶν. Γυναῖκες τοῦ [illegible] ἤρχοντο καὶ ἐρρίπτοντο κλαίουσαι εἰς τὰς ἀγκάλας του. Γ[illegible] νέοι, ἐπιφανεῖς καὶ ἄσημοι δημοκρατικοὶ καὶ βοναπαρτισταί, ἀναρχικοὶ καὶ μοναρχικοὶ παντὸς φύλου, πάσης ἡλικίας καὶ πάσης ἀποχρώσεως ἄνθρωποι ἤρχοντο ἐκεῖ νὰ συνενωθῶσιν εἰς ἓν κοινὸν αἴσθημα, εἰς μίαν κοινὴν ἰδέαν, εἰς μίαν κοινὴν ἀνακραυγήν. Τὴν ἐπιοῦσαν αἱ ἐφημερίδες ἐξέδωκαν ἰδιαίτερα παραρτήματα ἀφιερωμένα ὅλα εἰς τὸν Οὐγκώ. Ὁ *Ζὶλ-Βλὰς* δὲν ἐπρόφθανε νἀνατυπώνῃ τὸ ἀνάρπαστον γενόμενον φύλλον, ἐν ᾧ περιείχοντο τὰ προμνημονευθέντα αὐτόγραφα τῶν συγχαιρόντων τῷ Οὐγκὼ ἐπισήμων ἁπανταχόθεν ἀτομικοτήτων. Ὁ δὲ *Φιγαρὼ* ἐδημοσίευσε φύλλον, ἐν ᾧ περιείχοντο ζωγραφικά τινα σχεδιάσματα αὐτοῦ τοῦ Οὐγκὼ καὶ περιεργότατον *Ἡμερολόγιον τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ* συναρμολογηθὲν ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως Louis Ulbach, ἐν ᾧ ἑκάστη ἡμέρα τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐσημειοῦτο καὶ δι' ἑνὸς μεγάλου πολιτικοῦ, φιλολογικοῦ ἢ κοινωνικοῦ συμβάντος, οὗτινος ἀφορμὴ ἦτο ὁ ποιητὴς ἢ εἰς τὸ ὁποῖον ἔτυχε νὰ εἶνε ἀναμεμιγμένος. Ἐκ τῆς ἑορτῆς δὲ ταύτης, ἥτις φέρει πάλιν εἰς τὸν νοῦν καὶ εἰς τὰ χείλη ὅλων τὸ ὄνομα καὶ τὸν τόσον ποικίλον βίον τοῦ καὶ ἰδιαιτέρως συνδεομένου πρὸς τὴν Ἑλλάδα συγγραφέως λαμβάνοντες ἀφορμήν, ἀφιεροῦμεν ὀλίγας σελίδας τῆς *Ἑστίας* πάλιν εἰς αὐτόν, ἀφοῦ οὗτος ἀνήκει τόσον πολὺ εἰς τὴν τάξιν ἐκείνων, περὶ ὧν ὅσα καὶ ἂν γραφῶσι δὲν δύναταί τις νὰ φοβηθῇ ὅτι ἡ κοινὴ περιέργεια πιθανὸν νὰ κουρασθῇ ἢ νὰ ἐξαντληθῇ τὸ θέμα.

***

Μὲ πόσης ἀλγεινῆς ἀμφιβολίας κίνημα θὰ ὑπεδέχοντο οἱ γονεῖς τοῦ ἐν Βεζανσὼν τῇ 14 Φεβρουαρίου 1802 γεννηθέντος ἀσθενικοῦ καὶ ἑτοιμοθανάτου παιδίου εὐέλπιδά τινα προφητείαν ὅτι τὸ νεογνόν, ὅπερ ἔκλαιον ἄνευ ζωῆς, ἄνευ ψυχῆς συνεσπειρωμένον μικροσκοπικὸν ἐν τῷ λίκνῳ του, ὄχι μόνον θὰ ἔζη, ὄχι μόνον θὰ κατέκτα τὸν κόσμον διὰ τοῦ πνεύματός του, ἀλλὰ καί, πλῆρες ῥώμης καὶ ὑγείας, θἀντεμάχετο πρὸς τὸν θάνατον μέχρι γήρατος ὅσῳ βαθέος τόσῳ καὶ νεανικοῦ! Διότι ὁ θαλερώτατος πρεσβύτης, ὁ εἰσελθὼν ἤδη εἰς τὸ 84 ἔτος τῆς ἡλικίας του, εἶδε τὸ φῶς ἡμιθανὴς καὶ μυρίους διέτρεξε κινδύνους ὡς ἐκ τῆς εὐπαθοῦς αὐτοῦ κράσεως, ὅτε ἦτο βρέφος. Ἀλλ' ἡ φύσις, ἥτις δι' οὕτως ἐπιφανὲς μέλλον προώριζεν αὐτόν, δὲν ἔλειψε νὰ τῷ δωρήσῃ καὶ ὅ,τι τῷ ἐχρειάζετο διὰ νὰ ζήσῃ: μητέρα, μέχρι μανίας ἀγαπῶσαν αὐτόν, καὶ πατέρα, ὅστις ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων ἔμελλε νὰ

τὸν συνειθίσῃ εἰς τὰς σκληραγωγίας καὶ τὴν ἀταξίαν τῆς στρατιωτικῆς ζωῆς, ἥτις ἐξῆψεν, ἀνύψωσεν, ἐκράτυνε τὴν φαντασίαν του καὶ τὴν κρίσιν του καὶ ἐνίσχυσεν, ἐσκλήρυνεν, ἀπεχαλύβδωσε τὰ νεῦρά του. Διὰ τῶν ἀδιαλείπτων φροντίδων τῆς μητρός του κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ τοὺς κινδύνους, οἵτινες ἐταλαιπώρησαν τὴν βρεφικήν του ἡλικίαν. Ἀλλ' ὅταν ἔγεινε παιδίον καὶ ἠδύνατο νὰ ἵσταται ἐπὶ τῶν ποδῶν του, ἡ θέσις τοῦ πατρός του, ὃν ἦτο ὑποχρεωμένη νἀκολουθῇ ὅλη ἡ οἰκογένεια, ἐξέθηκεν αὐτὸ εἰς μυρίους νέους τεχνητοὺς κινδύνους, οὓς συνεπῆγον τὰ συχνὰ ταξείδια, ἡ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον μὲ τὰς ἀτελείας μάλιστα τῆς τότε συγκοινωνίας μεταφορά, ἡ ἀνώμαλος πολιτικὴ κατάστασις τῆς Εὐρώπης καὶ αἱ παντὸς ἄλλου εἴδους ἀνησυχίαι.

Τὸ κεφάλαιον τοῦτο τῆς νεανικῆς ἡλικίας τοῦ Οὐγκὼ εἶνε ἐκ τῶν περιεργοτέρων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον ἀγνώστων.

Ὁ πατὴρ οὗτος τοῦ Οὐγκὼ ἦτο φοβερὸς ἄνθρωπος. Ὡς ὁ πατὴρ τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ, ὅστις ἀφηγεῖται διὰ μακρῶν πάντα ταῦτα εἰς τὰ *Ἀπομνημονεύματά* του, στρατηγὸς τῆς Μεγάλης Ἐπαναστάσεως, ἀφοῦ ἔλαβε μέρος εἰς ὅλας τὰς ἐμφυλίους ταραχὰς καὶ ὑπῆρξεν ἐκεῖνος, ὅστις συνέλαβεν ἐν Βανδέᾳ τὸν περίφημον Charette, μὴ δυνάμενος νὰ ὑποτάξῃ τὴν ἐνεργητικότητά του εἰς τὴν ἥσυχον γαλήνην τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, προσέφερε τὸ ξίφος του εἰς τὸν πρῶτον Ὕπατον Βοναπάρτην καὶ ἔπειτα αὐτοκράτορα Ναπολέοντα τὸν Α'. Ἄνθρωπος πλήρης γενναιότητος καὶ τόλμης καὶ στρατιωτικῆς ἐμπειρίας ἐχρησιμοποίει τὰ προσόντα αὐτοῦ ταῦτα ὅπου ἠδύνατο. Προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως Ἰωσὴφ Βοναπάρτου μετὰ ἔτη τινὰ ἀγώνων κατώρθωσε νὰ συλλάβῃ τὸν περιώνυμον ποιητικὸν ληστήν, οὗτινος τὸ ἀληθὲς ὄνομα Μιχαὴλ Πέτζας ἐξηφανίσθη πρὸ τοῦ ρωμαντικοῦ παρεπιθέτου τοῦ *Fra Diavolo*. Ἐκεῖθεν ὅ,τε Ἰωσὴφ μεταβαπτισθεὶς εἰς βασιλέα τῆς Ἱσπανίας καὶ ὁ στρατηγός του μετέβησαν εἰς τὴν Ἰβηρικὴν χερσόνησον. Νέοι δὲ πάλιν ἐκεῖ ἀγῶνες καὶ νέαι νῖκαι κατὰ τῶν ἀνυποτάκτων ἰθαγενῶν, τῶν μὴ συναινούντων νἀναγνωρίσωσι τὸν ἐπιβαλλόμενον αὐτοῖς βασιλέα. Παραμένει ἐκεῖ ἔτη τινὰ ἀκόμη, συλλαμβάνει ἄλλον περίφημον ἀρχιληστήν, τὸν Ζουὰν Μαρτέν, ἐπιλεγόμενον καὶ Empecinado, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Τάγου, καὶ ἐπιστρέφει εἰς Γαλλίαν μόνον μετὰ τὰς ὁλοσχερῶς καταστρεπτικὰς διὰ τοὺς Γάλλους ἀλλ' ἡρωικὰς ἥττας τῆς Σαραγόσσης καὶ τῆς Βικτωρίας, ὅτε πλέον ἐξέλιπε πᾶσα ἐλπὶς περὶ διατηρήσεως τῆς Ἱσπανίας ὑπὸ τὴν γαλλικὴν κυριαρχίαν. Παρουσιάζεται εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν φορῶν τὴν στολήν του, στολὴν στρατηγοῦ. Ἀλλ' ὁ Ναπολέων ἔφερε βαρέως τὴν ἧτταν καὶ μάλιστα ἐφθόνει τοὺς ἀποτελοῦντας τοὺς στρατοὺς τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἱσπανίας στρατηγούς. Τὴν ἐπιοῦσαν λοιπὸν προσκαλεῖται νὰ ἐμφανισθῇ πάλιν ἐνώπιον τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν δι' ἐγγράφου τιτλοφοροῦντος αὐτὸν *ταγματάρχην*. Αὐτὸς ἐνδύεται στολὴν ἁπλοῦ στρατιώτου καὶ κατευθύνεται εἰς τὸ ὑπουργεῖον.

— Τί εἶν' αὐτά; τῷ λέγει ὁ ὑπουργός.

— Γρεναδιέρος ἢ στρατηγός! ἀπαντᾷ ὑπερηφάνως ἐκεῖνος.

Καὶ τὴν ἐπιοῦσαν αὐτόγραφον τοῦ ἰδίου Ναπολέοντος ἀπένεμεν εἰς αὐτὸν τὸν νόμιμον τίτλον του, τοῦ *στρατηγοῦ*.

Ὑποχρεωμένος λοιπὸν νἀκολουθῇ τὸν πολυκύμαντον καὶ περιπετειώδη βίον τοῦ ἀνδρὸς τούτου ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, παιδίον ἔτι ἔζησεν ὡς στρατιώτης ἕως οὗ ἀνδρωθῇ. Νεαρώτατος διῆλθε τὴν Ἰταλίαν ὅλην, θαυμάζων τὰς μαγευτικὰς πόλεις της, τὸν ὡραῖον οὐρανόν της καὶ τὰς ἀποκεκομμένας κεφαλὰς τῶν ληστῶν, αἵτινες ἐκόσμουν τὰς γωνίας τῶν δρόμων της, μεταβαίνων ὅπως εὕρῃ τὸν πατέρα του ἐν Νεαπόλει. Ἐκεῖθεν ἐπέστρεψεν εἰς Γαλλίαν· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἄλλο ταξείδιον, καθ' ὁδὸν διὰ τὴν Ἱσπανίαν, ὅπου τοὺς προσεκάλει πάλιν ὁ πατήρ. Ταξείδιον διὰ τὴν Ἱσπανίαν κατὰ τὸ 1811! Δηλαδὴ μῆνες ὁλόκληροι διαρκοῦς ὁδοιπορίας, πλήρους τρομερῶν ἐναλλὰξ καὶ κωμικῶν ἐπεισοδίων, ἀνὰ μέσον χώρας ἐπαναστατημένης, δι' ὀρέων ἀβάτων, διὰ κοιλάδων καὶ χαράδρων καὶ βαράθρων, ὑπὸ τὴν κλαγγὴν τῶν ὅπλων ὁλοκλήρου στρατεύματος συνοδεύοντος τὸ *καραβάνιον* τῶν ταξειδιωτῶν, διότι ἄλλως ἦτο ἀδύνατος ἡ ἄνευ ἀπευκταίου ἄφιξις εἰς Μαδρίτην. Τὴν ἐπικὴν ταύτην ὁδοιπορίαν ἀφηγεῖται εἴς τινα τῶν πρώτων ποιημάτων του αὐτὸς ὁ ἴδιος. Ἀλλὰ χαριέστατα περιγράφει αὐτὴν ὁ Δουμᾶς: « Ἀνὰ πᾶν λεπτόν, λέγει, ἡ ζωὴ τῶν ταξειδιωτῶν ἦτο ἐκτεθειμένη. Ἡ ἅμαξα τῆς κυρίας Οὐγκὼ παρ' ὀλίγον νὰ καταπέσῃ ἡμέραν τινὰ εἰς κρημνόν, ὁπόθεν μετὰ βίας ἀνεσύρθη παρὰ τῶν στρατιωτῶν. Ἄλλοτε ἐν χωρίῳ τινὶ ὅπου ἐστάθμευεν ἡ πομπή, ὁ μικρὸς Βίκτωρ ἀνευρέθη ἐντὸς βόθρου μὲ διερρηγμένην τὴν κεφαλήν, καταπεσὼν ἐκ μάνδρας τινός, ἣν ἐπειρᾶτο νὰ ὑπερασπίσῃ κατὰ τῶν ἄλλων παιδίων, ἅτινα διεσκέδαζον μιμούμενα τοὺς πέριξ αὐτῶν ἀληθῶς πολεμοῦντας ἄνδρας. Νύκτα τινὰ ἐγκατελείφθησαν ἐν τῷ μέσῳ ἐρήμου πεδιάδος μόνοι ὑπὸ τῶν λοιπῶν θραυσθείσης τῆς ἁμάξης των· καὶ μόλις μετὰ δύο ἡμέρας κατώρθωσαν νὰ φθάσωσι τὸ *καραβάνιον*. Σταθμεύσαντες ἔπειτα ἐν ἄλλῳ χωρίῳ νύκτα τινὰ ἐξυπνίσθησαν ὑπὸ τοῦ κρότου γενικοῦ πυροβολισμοῦ, διαρκέσαντος μέχρι τῆς πρωίας. Ἐπίστευσαν ὅτι οἱ ἐπαναστάται τοὺς προσέβαλον ὁριστικῶς πλέον καὶ ὅ,τι ἤκουον ἦτο ὁ θόρυβος τῆς μάχης· τὸ πρωὶ ἀπεδείχθη ὅτι

οἱ φρουροῦντες στρατιῶται εἶχον ἀπατηθῆ ἐκ τῆς προσεγγίσεως εἰς τὰς σκηνὰς ἀθώου τινὸς ἀδεσπότου ἵππου, μὴ ἀποκριθέντος εἰς τό: *τίς εἶ;* αὐτῶν. Ἄλλην δέ τινα ἡμέραν παρέστησαν θεαταὶ τῆς πρωτοτυποτέρας στρατιωτικῆς ἐπιθεωρήσεως: Εἰς τὸν διοικοῦντα τὸν συνοδεύοντα αὐτοὺς στρατὸν εἶχεν ἀγγελθῆ ὅτι ἐντὸς μιᾶς ὥρας θὰ διήρχετο τοῦ μέρους, δι' οὗ ὥδευον, ἡ συνοδεία τῆς ἐπίσης ταξειδευούσης βασιλίσσης τῆς Ἱσπανίας. Καὶ διὰ νὰ τὴν ὑποδεχθῇ ὡς ἔδει ὁ ἀρχηγὸς διέταξεν ἐκ τοῦ προχείρου ἐκεῖ ἐν ὑπαίθρῳ οἱ στρατιῶται νἀποδυθῶσι τὴν συνήθη καὶ νὰ φορέσωσι τὴν ἐπίσημον αὐτῶν στολήν· ἀλλ' ἡ βασίλισσα προέτρεχε καθ' ἡμίσειαν ὥραν τῆς ἀγγελθείσης· καὶ ἐν ᾧ οἱ στρατιῶται μόλις εἶχον ἐκδυθῆ τὴν στολήν, ἣν ἐφόρουν, ἐπεφάνη ἐκείνη διερχομένη. Ὁ δυστυχὴς διοικητὴς τὰ ἔχασεν ἐξ ὁλοκλήρου· βλέπων δὲ τὸ δύσκολον τῆς θέσεως προυτίμησεν ἀντὶ νὰ λείψῃ τοῦ πρὸς τὴν βασίλισσαν ὀφειλομένου σεβασμοῦ νὰ τῇ παράσχῃ αὐτὸν ὅπως ὅπως· καὶ προσεκάλεσε τοὺς στρατιώτας εἰς παράταξιν καὶ παρουσίασαν ὅπλα εἰς τὴν διαβαίνουσαν μεγαλειότητα, φέροντες ἐκ τοῦ ἱματισμοῦ των μόνον ὅ,τι ἀπῃτεῖτο διὰ νὰ μὴ εἶνε ἐντελῶς γυμνοί!

Ἡ περιήγησις αὕτη ἀφῆκε μεγίστην ἐντύπωσιν ἐπὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ποιητοῦ.

***

Σταχυολογοῦμεν ἐκ τῶν αὐτῶν *Ἀπομνημονευμάτων* τοῦ Δουμᾶ ἄλλα τινὰ ἀνέκδοτα τῆς νεανικῆς ἡλικίας τοῦ Οὐγκώ.

Μετὰ τὴν εἰς Γαλλίαν ἐπιστροφὴν καὶ τὴν δημοσίευσιν τῶν πρώτων ἔργων του, περιελθὼν εἰς διάστασιν πρὸς τὸν πατέρα του, ἀποσυρθέντα εἰς Βλοὰ ἄπρακτον μετὰ τὴν κατάλυσιν τῆς αὐτοκρατορίας, προορίζοντα αὐτὸν διὰ τὴν πολυτεχνικὴν σχολήν, ἐδέχθη ἐπιχορήγησίν τινα ἀπονεμηθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Λουδοβίκου ΙΗ'. Ὁ Οὐγκὼ ἐνόμισεν ὅτι αὕτη τῷ ἐδίδετο ὡς ἐνθάρρυνσις δι' ὅσα εἶχε γράψει. Ἀλλὰ βραδύτερον ἔμελλε νὰ μάθῃ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς εὐνοίας ταύτης.

Δύναταί τις νὰ εἶνε μεγαλοφυής, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἀπείρως ἀφελὴς καὶ ἁπλοῦς, καὶ τὰ δύο δὲ ταῦτα συνήνου εἰς ὑπέρτατον βαθμόν. Ἰδοὺ δὲ ποίου ἐγκλήματος ἐκ τούτου εἶχε γείνει ὁ ἀκούσιος ἔνοχος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην εἶχεν ἀνακαλυφθῆ συνωμοσία τις κατὰ τῆς βασιλείας, ἧς οἱ ἀρχηγοὶ εἶχον ὅλοι συλληφθῆ, ἐκτὸς ἑνὸς ὀνομαζομένου Δελόν, ὃν εἶχεν ἄλλοτε γνωρίσει ὁ Οὐγκώ. Συγκινηθεὶς ἐπὶ τῇ εἰδήσει ταύτῃ δὲν χάνει καιρὸν καὶ αὐθορμήτως γράφει πρὸς τὴν μητέρα τοῦ ἐπαναστάτου δίδων αὐτῇ τὴν διεύθυνσιν τῆς κατοικίας του καὶ παρακαλῶν νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν υἱόν της, ὅτι εἶνε ἕτοιμος νὰ τὸν δεχθῇ καὶ νὰ τὸν κρύψῃ οἱανδήποτε ὥραν τῆς ἡμέρας ἢ τῆς νυκτός. Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἐν παιδικωτάτῃ ἁπλότητι ῥίπτει εἰς τὸ ταχυδρομεῖον. Ἡ ἀστυνομία ἐννοεῖται ὅτι τὴν ἀνοίγει, ἀναγινώσκει τὸ περιεχόμενον, παραφυλάττει καὶ συλλαμβάνει τὸν Δελόν. Ὁ Λουδοβῖκος μανθάνει τὸ συμβάν, ὑποθέτει ὅτι ὁ Οὐγκὼ ἐπίτηδες ἔκαμε τοῦτο ἵνα ὁδηγηθῇ ἡ ἀστυνομία πρὸς σύλληψιν τοῦ συνωμότου, καὶ τῷ ἀπονέμει τὸ ῥηθὲν ἐπίδομα.

Ἐννοεῖται ποία ἦτο ἡ ἀπελπισία τοῦ δυστυχοῦς παιδίου, ὅτε ἡμέραν τινὰ ὁ διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων διὰ νὰ γελάσῃ μαζί του ἀφηγήθη τὰ συμβάντα προσθέτων ὅτι ὁ Δελὸν ἐτουφεκίσθη.

— Ἀλλὰ τότε τὸ ἐπίδομα, ὅπερ λαμβάνω, εἶνε ἡ τιμὴ τοῦ αἵματος! Ὦ! ἀνέκραξε κλαίων ὁ ποιητής.

Ἐκινδύνευε δὲ νὰ παραφρονήσῃ, ἂν ὁ αὐτὸς διευθυντὴς τῶν ταχυδρομείων δὲν τὸν καθησύχαζε βεβαιῶν αὐτὸν ὅτι ὁ Δελὸν εἶχε δραπετεύσει καὶ μετὰ ταῦτα καὶ εὑρίσκετο ἐν Ἀγγλίᾳ.

***

Δὲν ἦτο ἀκόμη εἰκοσιτριετὴς ὅτε ἀπεφασίσθη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Καρόλου Ι'. νὰ τῷ ἀπονεμηθῇ τὸ παράσημον τοῦ ἱππότου τῆς λεγεῶνος τῆς τιμῆς.

Ὁ τότε ὑπουργὸς Λαροσφουκὼ παρουσίασεν εἰς τὸν βασιλέα καὶ τὰ δύο ὀνόματα, τοῦ Λαμαρτίνου καὶ τοῦ Οὐγκώ, ἐν μέσῳ πλήθους ἄλλων, οἵτινες ἐπροτείνοντο πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν.

Ὁ βασιλεὺς ἔλαβε τὸν κάλαμον καὶ ἔσβυσε τὰ δύο ὀνόματα.

— Πῶς! ἀνέκραξεν ἔκπληκτος ὁ Λαροσφουκώ, δύο ἄνθρωποι τόσον ἔνδοξοι!

— Ἀκριβῶς διότι εἶνε ἔνδοξοι τοὺς ἔσβυσα, ἀπεκρίθη Κάρολος ὁ Ι'. Τὰ ὀνόματα των δὲν πρέπει νὰ συγχυσθοῦν μὲ αὐτὸν τὸν σωρόν. Παρουσιάσατέ μου ἓν χωριστὸν διάταγμα διὰ τοὺς κκ. Λαμαρτῖνον καὶ Οὐγκώ.

***

Πράγματι δὲ μ' ὅλα τὰ δημοκρατικὰ φρονήματα τοῦ νεαροῦ ποιητοῦ καὶ ὁ Κάρολος ὁ Ι' καὶ ὁ Λουδοβῖκος—Φίλιππος ὑπελήπτοντο, ἐξετίμων καὶ συνεπάθουν αὐτῷ μεγάλως. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ τελευταῖος ἐδέχετο σχεδὸν καθ' ἑσπέραν αὐτὸν ἐν τοῖς ἀνακτόροις του καὶ συνωμίλει μέχρι βαθυτάτης νυκτὸς μετ' αὐτοῦ, ἕως οὗ ἀποκοιμωμένων πάντων τῶν αὐλικῶν, τῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν θεραπόντων, ἠναγκάζετο καὶ νὰ τὸν συνοδεύῃ μὲ τὴν λυχνίαν εἰς τὴν χεῖρα μέχρι τῆς κλίμακος. Ὁ δὲ Κάρολος Ι' ὄχι μόνον τὸν επαρασημοφόρησεν ἀλλὰ καὶ τῷ ηὔξησε τὸ ἐπίδομα ἀπὸ 2500 φρ. εἰς 10000. Ἀλλ' ὁ Οὐγκὼ δὲν ἐδέχθη, διότι τοῦτο παρείχετο αὐτῷ ὡς ἀποζημίωσις διὰ τὴν ὑπὸ τῆς λογοκρισίας ἀπαγόρευσιν τῆς παραστάσεως τῆς *Μαριὸν Δελόρμ*, ἧς τὴν

ἄρσιν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ καὶ μετὰ μακρὰν καὶ σοβαρωτάτην συνέντευξιν, ἣν ἔλαβε πρὸς αὐτὸν τὸν βασιλέα.

***

Οἱ ἀντίπαλοι, καθ' ὧν εἶχε νὰ παλαίσῃ κατὰ τὸ φιλολογικόν του στάδιον, ἦσαν οἱ μέγιστοι ἴσως τῶν ποιητῶν καὶ τῶν συγγραφέων τῶν νεωτέρων χρόνων, ὅ,τι θαυμάζει καὶ γεραίρει καὶ ἡ Γαλλία καὶ ἡ ἀνθρωπότης. Ἀλλὰ μετὰ τὰς πρώτας ἐπιτυχίας του δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐννοήσῃ ποίαν ὑπέροχον θέσιν ἔμελλε νὰ καταλάβῃ μεταξὺ αὐτῶν. Τὴν συναίσθησιν λοιπὸν ταύτην τῆς ἀξίας του ἢ τὸν ἐγωϊσμόν, ἂν θέλετε, ἐπιθυμῶν νὰ πειράξῃ ὁ γνωστὸς δραματικὸς συγγραφεὺς Barrière τὸν ἠρώτησε ποτὲ πονηρῶς:

— Ποῖος εἶνε ὁ πρῶτος ποιητὴς τῆς Γαλλίας κατὰ τὴν γνώμην σας, κ. Οὐγκώ;

Καὶ ὁ Οὐγκὼ προθυμότερον:

— Ὁ Μυσσὲ εἶνε ὁ δεύτερος.

***

Ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐργάζεται, εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον ἐνδιαφερόντων καὶ ἀξίων προσοχῆς λεπτομερειῶν τῆς μελέτης τοῦ βίου οἱουδήποτε συγγραφέως. Ἀλλ' ὅλη σχεδὸν ἡ ἐργασία, ἣν μέλλει νὰ κάμῃ, παρὰ τῷ Οὐγκὼ τελεῖται πρὶν ἀρχίσῃ τὴν ἐκτέλεσίν της ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του. Ὁλόκληρα δράματα, ποιήματα, μυθιστορήματα, πρὶν γράψῃ καὶ μίαν μόνην γραμμὴν αὐτῶν, τὰ συνθέτει ἐξ ὁλοκλήρου κατὰ νοῦν. Καὶ διὰ τοῦτο διὰ τὰ σπουδαιότερα τῶν ἔργων του δὲν ἐχρειάσθη ἢ ἐλάχιστον χρονικὸν διάστημα. Τὴν «Marion Delorme» ἤρχισε τῇ 1 Ἰουνίου 1829 καὶ τὴν ἐτελείωσε τῇ 25 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Τὸ «Le Roi s'amuse» ἤρχισε τῇ 3 Ἰουνίου 1832 καὶ ἐτελείωσε τῇ 23. Διὰ τὸν *Ρούϋ-Βλὰς* ἐχρειάσθη ἕνα μῆνα καὶ τρεῖς ἡμέρας. Διὰ δὲ τὸν *Ἐρνάνην* μόνον 24. Διὰ τὰ μυθιστορήματά του μόνον ἤθελε περισσότερον καιρόν. Ἓν ἔτος κατέτριψεν ἐργαζόμενος εἰς τὴν *Παναγίαν τῶν Παρισίων* καὶ 10 μῆνας ἐδαπάνησε διὰ τὴν συγγραφὴν τῶν *Ἐργατῶν τῆς Θαλάσσης*.

Ἐξ ἄλλου τὸ σύνθημα αὐτοῦ εἶνε: *Οὔτε μία ἡμέρα χωρὶς γραμμήν*. Τοῦτο δὲ κατορθώνει κοιμώμενος ἐνωρὶς καὶ ἐγειρόμενος εἰς τὰς 6 ἀνὰ πᾶσαν πρωΐαν καὶ ἀρχίζων τὴν ἐργασίαν του. Πολλάκις ὅμως κατ' ἐξαίρεσιν ἐργάζεται καὶ τὴν νύκτα. Ὁσάκις βασανίζεται ὑπ' ἀγρυπνίας, ἐγείρεται καὶ ἐν τῷ σκότει, χωρὶς νὰ ἀνάψῃ φῶς, ῥίπτει ἐπὶ τοῦ χάρτου εἰς ἱερογλυφικὰς σημειώσεις τὰς ἐπερχομένας αὐτῷ σκέψεις· πολλάκις ἀπὸ ἓν μόνον γράμμα κατορθώνει νὰ τὰς ἐνθυμηθῇ ἐξ ὁλοκλήρου τὴν ἐπαύριον.

Ἐκ τῶν προσφιλεστέρων του δὲ συνηθειῶν εἶνε νὰ ἐργάζεται μὲ ἀνοικτὰ παράθυρα, εἰς τὸ ὕπαιθρον, εἰ δυνατόν. Τὴν *Παναγίαν τῶν Παρισίων* συνέγραψεν ἐν χειμῶνι, καθ' ἡμέρας παγετώδεις καὶ ψυχροτάτας, ἀνάπτων μεγάλην πυρὰν ἐν τῇ ἑστίᾳ καὶ ἀφίνων νὰ εἰσέρχηται ἀπὸ τῶν παραθύρων ὁ παγωμένος ἄνεμος.

***

Σήμερον ὅμως ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἐργάζεται πολύ. Πιστεύει καὶ ὁ ἴδιος ὅτι τὸ ἔργον του δὲν δύναται νὰ προβῇ περαιτέρω καὶ λέγεται ὅτι εἶπέ ποτε ἐσχάτως: «Φοβοῦμαι μήπως ὅ,τι εἶχα νὰ εἴπω τὸ εἶπα καὶ ἐπαναλαμβάνω τὰ αὐτά». Πάντες δὲ φαίνεται νομίζουν, ἂν καὶ οὐδεμίαν μεταβολὴν διαβλέπει τις εἰς τὰς ἕξεις του, ὅτι αἱ ἀποθεώσεις, αἵτινες τῷ γίνονται, τῷ ὀφείλονται ὡς βεβαίως κατέχοντι ἐν τῇ κλίμακι τῶν ὄντων ἀνωτέραν τινὰ τῶν ἄλλων θνητῶν βαθμίδα. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι δυστυχῶς τοῦτο δὲν ἐμποδίζει νὰ ὑπόκηται εἰς ὅ,τι καὶ οἱ ἄλλοι ἁπλοῖ θνητοί, ὁσάκις φθάνουσιν εἰς τοιοῦτο ὅριον γήρατος. Οὕτω λέγεται ὅτι ἐκ τῶν πραγμάτων, εἰς ἃ φαίνεται δεικνύων ἰδιαιτέραν προτίμησιν, εἶνε καὶ τὸ ἀγενὲς μέταλλον, οὗτινος ἡ καταφρόνησις εἶνε ἐκ τῶν κυριωτέρων γνωρισμάτων τῶν ἀληθῶν ποιητῶν, τοῦ εἴδους μάλιστα τοῦ Οὐγκώ. Ἐνῷ δὲ ἡ ὅρασις αὐτοῦ, ἡ περίφημος ἐκείνη ἰσχυροτάτη ὅρασις, δι' ἧς, καθ' ἃ λέγει ὁ Gustave Planche, ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ ἀπὸ τῶν πανυψήλων πύργων τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων φίλον του διαβαίνοντα ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου, οὐδόλως ἐξησθένησεν, ἡ ἀκοή του δὲν διατηρεῖται ὡς ἄλλοτε. Ἀκαδημαϊκός τις ἐπισκεφθεὶς ἐσχάτως αὐτὸν ὡμίλει ἐπὶ ἡμίσειαν περίπου ὥραν περὶ διαφόρων· ἀλλ' ὁ Οὐγκὼ ἀντέτασσεν εἰς πάντα ταῦτα ἀπόλυτον σιωπήν. Ὁ ἀκαδημαϊκὸς ἀναμείνας ἐπ' ὀλίγον ἔτι, ἠγέρθη ἐπὶ τέλους βιαίως καὶ ὡς προσβεβλημένος, ὅτε ὁ Οὐγκὼ καθησυχάζων αὐτόν:

— Μὴ φεύγετε, τῷ λέγει, ἀκόμη. Ἀφ' ὅσα μοῦ εἴπατε δὲν ἤκουσα οὔτε δέκα λέξεις!

Πάντοτε ὅμως καὶ ἐν τῷ γήρατι αὐτοῦ ἀκόμη θὰ ἠδύνατο νὰ μεταδώσῃ καὶ πνευματικὴν καὶ σωματικὴν ζωὴν καὶ δύναμιν εἰς εἴκοσι νέους τῆς ἐκπεφυλισμένης συγχρόνου ἐποχῆς!

M. A. M.

ΕΠΑΚΟΛΟΥΘΑ ΣΤΙΓΜΙΑΙΑΣ ΟΡΓΗΣ

Διήγημα

Συνέχεια· ἴδε προηγούμ. φύλλον.

Δ'

Μολονότι ὁ Ἐσκουδιὲ οὐδενὸς τὴν συνδρομὴν εἶχε ζητήσει, εἶχεν ὅμως φίλους καὶ συγγενεῖς, οἵτινες ἰδόντες αὐτὸν ὑπὸ τὸ βάρος τοιαύτης κατηγορίας, προσεπάθησαν νὰ τὸν σώσωσιν. Οἱ μὲν ἦσαν πεπεισμένοι περὶ τῆς ἀθωότητος αὐτοῦ, οἱ δὲ ἠγνόουν τί νὰ ὑποθέσωσιν· ἀλλὰ πάντες ἐσκέφθησαν ὅτι εἶχον φιλικὸν καθῆκον νὰ ἔλθωσι

πρὸς βοήθειαν τοῦ κατηγορουμένου, ἀθώου ἢ ἐνόχου. Ἠθέλησαν νὰ προσκληθῶσιν ὡς μάρτυρες, ὅπως λάβωσιν εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσωσι τὴν πρὸς τὸν Ἐσκουδιὲ ὑπόληψιν καὶ συμπάθειαν αὐτῶν, τὸ ἀξιότιμον τῆς προηγουμένης αὐτοῦ ζωῆς καὶ πολλὰ γεγονότα διαφωτίζοντα εὐνοϊκῶς τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ κατηγορούμενος οὐδένα ἠθέλησε νὰ προσκαλέσῃ.

Ἅμα λαβόντες γνῶσιν τοῦ καταλόγου τῶν τριάκοντα καὶ ἓξ ἐνόρκων, οἵτινες δυνατὸν ἦτο νὰ προσκληθῶσιν εἰς τὴν δίκην, ἀπεφάσισαν νὰ προβῶσιν εἰς διαβήματα παρὰ τοῖς γνωστοῖς αὐτῶν. Ἀκριβῶς εἷς τῶν ἐνόρκων, ὁ κύριος Μισελέν, μέγας βιομήχανος, συνέπεσε νὰ ἔχῃ μετὰ τοῦ Ἐσκουδιὲ προσωπικὰς σχέσεις· ἡ περίπτωσις αὕτη ἠδύνατο νὰ ἔχῃ λίαν εὐχάριστα ἀποτελέσματα, διότι γνωστὸν εἶνε ὅτι, κατὰ τὰς διασκέψεις τῶν ἐνόρκων, ἀρκεῖ πολλάκις ἓν μέλος νὰ λάβῃ πρῶτον τὸν λόγον καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ μίαν γνώμην ἵνα μετὰ μεγάλης ἐλπίδος ἐπιτυχίας παρασύρῃ τὴν πεποίθησιν τῶν συναδέλφων αὐτοῦ.

Μετέβησαν λοιπὸν ἐμπιστευτικῶς παρὰ τῷ κ. Μισελέν, οὐχὶ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐπηρεάσωσι τὴν συνείδησιν αὐτοῦ, ἀλλ' ὅπως ἐπιστήσωσι τὴν προσοχήν του ἐπί τινων σοβαρῶν σημείων, τὰ ὁποῖα δυνατὸν ἦτο νὰ διαστραφῶσιν ἢ νὰ παρασιωπηθῶσι κατὰ τὴν συζήτησιν, καὶ ὅπως προφυλάξωσιν αὐτὸν ἀπὸ τῆς προκαταλήψεως, ἥτις θὰ ἀνεπτύσσετο περὶ αὐτόν.

Ὁ κ. Μισελὲν δὲν εἶχε χρηματίσει ἔτι ἔνορκος, ἐπεθύμει δὲ ἀπὸ πολλοῦ νὰ λάβῃ εὐκαιρίαν ὅπως ἐκπληρώσῃ τὴν ἐντολὴν ταύτην, ἥτις εἶνε ἡ δυσχερεστέρα τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ πολίτου, ταυτοχρόνως δ' ἀποτελεῖ βαρυτάτην εὐθύνην. Ἐδέχθη μετὰ μεγίστης ἐπιφυλάξεως καὶ μετά τινος ὑπεροψίας τὸ παρ' αὐτῷ γενόμενον διάβημα. Ἐνεθυμεῖτο ὅτι εἶχε γνωρίσει τὸν Ἐσκουδιέ, καίτοι ἀπὸ πολλοῦ δὲν εἶχεν ἴδει αὐτόν, ἀλλὰ κατώρθωσαν παρ' αὐτοῦ νὰ λάβωσι μόνον τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ ἐξήταζε μετ' ἀκριβολόγου μερίμνης ὅλας τὰς λεπτομερείας τῆς ὑποθέσεως, καὶ ὅτι θὰ ἐνεφορεῖτο ταυτοχρόνως πνεύματος δικαιοσύνης καὶ ἐπιεικείας.

Τὴν πρωΐαν τῆς δίκης περιέμενον ἀνυπομόνως τὴν κλήρωσιν, ἥτις θὰ ὑπεδείκνυε τοὺς δώδεκα ἐνόρκους, πρὸς οὓς θ' ἀνετίθετο ἡ τύχη τοῦ Ἐσκουδιέ. Τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Μισελὲν ἐκληρώθη. Τοῦτο ἦτο καλὸς οἰωνός.

Οἱ λοιποὶ ἔνορκοι ἦσαν εἷς ἀρχιτέκτων, εἷς τμηματάρχης ἀποχωρήσας τῆς ὑπηρεσίας, εἷς δενδροκόμος, εἷς καφφεπώλης, εἷς κτηματίας, εἷς διοικητὴς τοῦ στρατοῦ, εἷς ἀλλαντοποιός, εἷς ἐπιπλοποιός, εἷς γαλακτοπώλης καὶ εἷς χοροδιδάσκαλος.

Πρῶτος ὁ δενδροκόμος παρεπονέθη διὰ τὴν ἀκατανόητον συμπεριφορὰν τοῦ κατηγορουμένου, ἅμα δ' ἔθιξε τὴν χορδὴν ταύτην, πάντες κατεβόησαν κατὰ τοῦ Ἐσκουδιέ.

Πολλοὶ ἔνορκοι ἀνέφερον μετὰ πικρίας τοὺς προσβλητικοὺς λόγους, οὓς εἶχεν ἀπαγγείλει· μεγάλως ἠπατήθη ἂν ἤλπιζε νὰ ἐκφοβίσῃ διὰ τῶν σαρκασμῶν καὶ τοῦ ἀγερώχου αὐτοῦ ἤθους τοὺς ἐνόρκους· ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνήκωσιν εἰς ἐπαγγέλματα καὶ κοινωνικὰς τάξεις διαφόρους καὶ ὅμως νὰ συναντηθῶσιν ἐν κοινῷ αἰσθήματι προκειμένου ν' ἀποφανθῶσιν ἐν συνειδήσει περὶ τῆς πραγματικότητος ἑνὸς γεγονότος. Οἱ ἔνορκοι δὲν ἦσαν τοσοῦτον ἁπλοϊκοὶ ὅπως γοητευθῶσιν ὑπὸ τῆς εὐγλωττίας ἑνὸς εἰσαγγελέως ἢ τῆς ἐπιδεικτικότητος τῆς δικαιοσύνης· ἀλλὰ καὶ δὲν ὤφειλον νὰ ἐμπέσωσιν εἰς τὴν παγίδα, ἣν ἔστηνεν αὐτοῖς ἡ ἀριστοκρατικὴ περιφρόνησις πανούργου ἐνόχου. Δὲν ἦτο ἀνάγκη νὰ σπουδάσῃ τις εἰδικῶς τὴν ψυχολογίαν τοῦ ἐγκλήματος ἵνα ποιήσῃ διάκρισιν μεταξὺ ἀνθρώπου τιμίου ἀδίκως κατηγορουμένου, ὅστις θὰ ἐκραύγαζε, θὰ διεμαρτύρετο μετ' ἀγανακτήσεως, θὰ εὕρισκε συγκινητικοὺς λόγους ὅπως ὁμιλήσῃ περὶ τῆς δυστυχίας αὐτοῦ, καὶ ἀνθρώπου κακοῦ, διεφθαρμένου μέχρι μυελοῦ τῶν ὀστῶν, ὅστις ἀπήντα μετὰ μαχθηρᾶς ἀδιαφορίας εἰς τὰς ἐπιμόνους ἐπιπλήξεις τῆς δημοσίας συνειδήσεως, ὑπερήσπιζε δ' ἑαυτὸν διὰ πεποιθήσεως καὶ μεθόδου, ἥτις ἐξέθετεν αὐτὸν χιλιάκις πλειότερον τῆς ταραχῆς καὶ τῆς ἀσυναρτησίας. Καὶ αὐτὸ τὸ ἐπιχείρημα, ἐφ' οὗ ὁ κατηγορούμενος διετείνετο ὅτι ἐβάσιζε τὴν ὑπεράσπισιν αὐτοῦ, ἐφάνη ὑβριστικὴ εἰρωνεία. Ἐμυκτήριζε τὴν δικαιοσύνην ζητῶν τὴν προσαγωγὴν πιστοποιητικοῦ τοῦ θανάτου, ἀφοῦ ὁ ἴδιος κατέστησεν ἀδύνατον τὴν σύνταξιν αὐτοῦ ἐξαφανίσας τὸ πτῶμα, οὗτινος ἔπρεπε ν' ἀποδειχθῇ ἡ ταυτότης.

Ὅταν ὁ κ. Μισελὲν εἶδε τὴν τροπήν, ἣν ἐλάμβανεν ἡ διάσκεψις, ἐσκέφθη ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ παρέμβῃ ὅπως καταπολεμήσῃ τὸ δυσάρεστον ἀποτέλεσμα ὑπερασπίσεως κακῶς ἐμπνευσθείσης καὶ ἐπαναγάγῃ τὰ πνεύματα εἰς γαληνιωτέραν ἐκτίμησιν τῶν γεγονότων. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ἡτοιμάζετο νὰ πράξῃ τοῦτο, ἀνελογίσθη τὴν μεροληπτικὴν ἐπιείκειαν, ἣν ἠδύναντο νὰ διεγείρωσι παρ' αὐτῷ αἱ ἀρχαῖαι μετὰ τοῦ κατηγορουμένου σχέσεις αὐτοῦ· ἐφοβήθη μήπως τὸ ἐπιτακτικὸν καθῆκον τῆς δικαιοσύνης καμφθῇ πρὸ τῆς ἀδυναμίας ἀτομικῆς συμπαθείας, καὶ ἐσκέφθη ὅτι, ἂν ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους ὑπῆρχεν ἡ φυσικὴ αὐτοῦ κλίσις, τὸ καθῆκον του κατ' ἀνάγκην ἦτο ἐκ τοῦ ἑτέρου. Ἐπομένως ἐσιώπησεν.

Οἱ ἔνορκοι εἰσῆλθον τότε εἰς τὴν λεπτομερῆ ἐξέτασιν τῶν γεγονότων, κατὰ δὲ τὴν ἐπὶ τοῦ πρώτου ζητήματος διάσκεψιν· «Ὁ κατηγορούμενος εἶνε ἔνοχος;» ἐγένοντο γνωσταὶ αἱ ἀτομικαὶ γνῶμαι. Κατὰ τὰ ἑκατέρωθεν προσαχθέντα ἐπι-

χειρήματα ἦτο εὐχερὲς νὰ ἐννοήσῃ τὴν πεποίθησιν ἑκάστου μέλους τῶν ἐνόρκων.

Ὁ κ. Μισελὲν παρετήρησε μετ' αἰσθήματος ἀγωνίας ὅτι ἓξ ἔνορκοι ἦσαν πεπεισμένοι περὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ Ἐσκουδιέ, πέντε δ' ἕτεροι ἀπεφαίνοντο εἰλικρινῶς ὑπὲρ τῆς ἀθωώσεως ἐλλείψει ἀποδείξεων. Ἦτο ὁ δωδέκατος, ἀπὸ τῆς ψήφου δ' αὐτοῦ θὰ ἐξηρτᾶτο ἡ ἀπόφασις. Ἂν ἔλεγεν «Ὄχι, ὁ κατηγορούμενος δὲν εἶνε ἔνοχος», δὲν ὑπῆρχε πλειονοψηφία. Ἦσαν ἓξ κατὰ ἕξ, ὁ δ' Ἐσκουδιὲ ἠθωοῦτο. Ἂν ἐκ τοὐναντίου ἔλεγε ναί, ὁ Ἐσκουδιὲ κατεδικάζετο διὰ πλειοψηφίας ἑπτὰ ψήφων κατὰ πέντε.

Ἡ στιγμὴ ἦτο σοβαρά. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ βιομηχανικοῦ αὐτοῦ σταδίου, τοῦ οἰκογενειακοῦ αὐτοῦ βίου καὶ ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων ὁ κ. Μισελὲν πολλάκις ἀνέλαβε σοβαρὰν εὐθύνην· οὐδέποτε ὅμως εὑρέθη εἰς τοσοῦτο δεινὴν θέσιν. Τὸ νὰ καταδικάσῃ ἕνα φίλον δὲν ἦτο ἡ σκληροτάτη τιμωρία· Ἀθῶον δ' αὐτὸν δὲν προέδιδε τὴν ἱερωτάτην τῶν ἐντολῶν, ὑπενδίδων ἀνάνδρως εἰς ἀτομικὴν συμπάθειαν ἢ εἰς ἀπεριςκέπτους συστάσεις;

Ἦτο ἀνάγκη ν' ἀπομακρυνθῶσιν ὅλα τὰ στοιχεῖα ταῦτα, νὰ ἐμπνευσθῇ δ' ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν κατὰ τὴν διαδικασίαν ἀνελιχθέντων γεγονότων· ἀλλὰ τὰ γεγονότα ταῦτα ἐξηφανίζοντο σχεδὸν ἐν τῷ μέσῳ τῶν σοβαρῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα συνετάρασσον τὴν συνείδησιν τοῦ κ. Μισελέν. Ἀληθῶς ἠγνόει ἂν ὁ Ἐσκουδιὲ ἦτο ἀθῶος ἢ ἔνοχος· οὔτε τὰ γεγονότα ἀνεκάλει πλέον εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ οὔτε τὰ ἐπιχειρήματα· ἡ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ συναπτομένη πάλη εἶχε σκοπὸν ὑπέρτερον. Ἐπρόκειτο νὰ γνωσθῇ ἂν θὰ ὑπερίσχυον τὰ προσφιλέστερα τοῦ ἀνθρώπου αἰσθήματα ἢ τὰ ἱερώτερα καθήκοντα τοῦ πολίτου.

Ὅταν ἠνεώχθη ἡ κάλπη, ἑπτὰ ψῆφοι ἐκήρυσσον ἔνοχον τὸν κατηγορούμενον.

Ἤρξατο εἶτα ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς παραδοχῆς ἐλαφρυντικῶν περιστάσεων. Ὁ κ. Μισελὲν ἔλαβε πρῶτος τὸν λόγον ὑπὲρ τῆς παραδοχῆς αὐτῶν· ἡ πρώτη ψῆφός του κατέθλιβεν αὐτόν· ἐπεθύμει νὰ ἐλαττώσῃ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ἐν μέτρῳ συνᾴδοντι πρὸς τὸ καθῆκον αὐτοῦ, καὶ ὠπισθοχώρει πρὸ τῆς ἰδέας ἐσχάτης τιμωρίας. Ἄλλως δέ, ἡ παραδοχὴ ἐλαφρυντικῶν περιστάσεων συνῇδε πρὸς τὴν ἀποστροφήν, ἣν πάντοτε εἶχε κατὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς θανατικῆς ποινῆς.

Τῷ ἀπήντησαν ὅτι, κατὰ τὰς ῥητὰς διατάξεις τοῦ νόμου, οἱ ἔνορκοι παραβαίνουσι τὸ πρώτιστον αὐτῶν καθῆκον ὅταν, ἀναλογιζόμενοι τὰς διατάξεις τοῦ ποινικοῦ νόμου, θεωρῶσι τὰς συνεπείας, ἃς δυνατὸν νὰ ἔχῃ ὡς πρὸς τὸν κατηγορούμενον, ἡ δήλωσις αὐτῶν. Πράγματι παρετήρουν ὅτι, τοῦ κατηγορουμένου ἀναγνωρισθέντος ἐνόχου δολοφονίας τῆς συζύγου αὐτοῦ, δυσχερὲς ἦτο νὰ ἐξευρεθῇ, εἴτε ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ εἴτε ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ κακουργήματος οἱαδήποτε περίπτωσις δυναμένη νὰ σμικρύνῃ τὴν ἐνοχήν.

Ἀλλ' ἡ αὐστηρὰ αὕτη ἑρμηνεία δὲν ὑπερίσχυσε· καὶ αὐτοὶ αὐτοὶ οἱ διατυπώσαντες αὐτὴν ἀνεγνώρισαν ἐν τέλει ὅτι, ἡ μὴ ἀνακάλυψις τοῦ πτώματος, καίπερ κυριολεκτικῶς μὴ ἀποτελοῦσα ἐλαφρυντικὴν περίστασιν, ἔπρεπεν οὐχ ἧττον νὰ διευκολύνῃ τὴν παραδοχὴν αὐτῆς, καὶ οὕτως ὁμοθυμαδὸν ὁ κατηγορούμενος ἔτυχε τοῦ εὐεργετήματος τούτου.

Ε'

Κατὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς συνεδριάσεως ὁ Ἐσκουδιὲ προσήχθη ν' ἀκούσῃ τὴν δήλωσιν τῶν ἐνόρκων, ἣν τὸ ἀκροατήριον ὑπεδέξατο διὰ χειροκροτήσεων παραυτὰ κατασταλεισῶν. Ὁ Ἐσκουδιὲ ἔμεινεν ἀπαθής. Εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ προέδρου ἀπήντησεν ὅτι οὐδὲν εἶχε νὰ εἴπῃ κατὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς καί, ὡς πάντες οἱ κατάδικοι, διεμαρτυρήθη ἔτι ἅπαξ περὶ τῆς ἀθωότητος αὐτοῦ. Ὁ πρόεδρος ἀνήγγειλεν ὅτι οἱ δικασταὶ θ' ἀπεσύροντο εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ συμβουλίου, ὅπως διασκεφθῶσι.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην θόρυβος παρήχθη εἰς τὴν θύραν, δι' ἧς εἰσήρχοντο οἱ ἔχοντες ἰδιαίτερα εἰσιτήρια. Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὁ κλητὴρ τοῦ δικαστηρίου ἐνεχείριζεν ἐπιστόλιον τῷ προέδρῳ, μόλις δ' οὗτος ἔλαβε καιρὸν ν' ἀναγνώσῃ αὐτό, ὅτε αἱ τάξεις τῶν παρισταμένων ἠνοίχθησαν ὅπως διέλθῃ νέα γυνή, κομψὴ καὶ λίαν συγκεκινημένη, ἥτις προὐχώρησε μέχρι τοῦ διαστήματος τοῦ ἀφεθέντος κενοῦ πρὸ τῶν δικαστῶν λέγουσα:

— Ἐγὼ εἶμαι τὸ θῦμα.

— Λεοντίνα! ἀνέκραξε περιχαρῶς ὁ Ἐσκουδιέ.

— Γουσταῦε! ἀπεκρίθη ἐκείνη.

Ἤθελον νὰ ῥιφθῶσιν εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλλήλων, ἀλλ' αὐστηροὶ φρουροί, ὑπείκοντες τυφλῶς εἰς διαταγάς, τοὺς παρεκώλυσαν. Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο ἔρριψε μεγίστην ταραχὴν εἰς τὴν διαδικασίαν. Τὸ κοινόν, διὰ τοῦ συνήθους εὐμεταβλήτου αὐτοῦ, μεταβαλὸν καθ' ὁλοκληρίαν γνώμην, ἐκηρύχθη ἀναφανδὸν ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου· οἱ ἔνορκοι ἔλαβον στάσιν οἰκτράν· οἱ δικηγόροι ἐκάγχαζον, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ δικασταὶ προφανῶς εἶχον ταραχθῆ.

Ἐν τούτοις ὁ πρόεδρος δὲν ἐταράχθη, ὅταν δὲ κατωρθώθη νὰ ἐπιβληθῇ σιωπή, ἐξέθηκεν εὐκρινῶς τὴν θέσιν τῶν πραγμάτων.

Ἡ ἀπόφασις τῶν ἐνόρκων εἶχε κοινοποιηθῆ, καὶ οὐδαμῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἀνακληθῇ. Ἡ δήλωσις τῆς ἐνοχῆς ἦτο λοιπὸν ἀμετάκλητος. Ἀλλ' ἡ ἄφιξις τῆς κυρίας Ἐσκουδιὲ ἀπετέλει νέον

στοιχεῖον, ὅπερ ὤφειλον τὰ μάλιστα νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς.

Ἑπομένως ὁ πρόεδρος διέταξε, δυνάμει τοῦ αὐτεξουσίου αὐτοῦ, ν' ἀκουσθῇ ἡ μάρτυς.

Ἀλλ' ἔδει ἐν πρώτοις ν' ἀποδειχθῇ ἡ ταὐτότης τοῦ παρουσιασθέντος προσώπου· ἡ δήλωσις αὐτοῦ καὶ ἡ τοῦ κατηγορουμένου δὲν παρεῖχον ἐπαρκῆ ἐγγύησιν, διότι δυνατὸν νὰ ἦσαν συνεννοημένοι. Προσεκάλεσαν καὶ αὖθις τοὺς μάρτυρας, οἵτινες ὁμοθυμαδὸν ὡμολόγησαν ὅτι πράγματι ἡ ἐνώπιον αὐτῶν ἦτο ἡ κυρία Ἐσκουδιέ.

Μετὰ τὴν βεβαίωσιν ταύτην ὁ Ἐσκουδιέ, οὗτινος ὁ στρυφνὸς χαρακτὴρ οὐδὲ κατὰ τὴν σοβαρωτάτην ταύτην περίστασιν εἶχεν ἀλλοιωθῆ, διετάθη ὅτι ἡ σύζυγός του δὲν ἔπρεπε νὰ καταθέσῃ, μόνον δ' εἰς αὐτὸν ὤφειλε νὰ δώσῃ λόγον τῆς χρήσεως τοῦ καιροῦ αὐτῆς κατὰ τὴν ἀπουσίαν ταύτην. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ περιέργεια τοῦ δημοσίου τοσοῦτον εἶχεν ἐρεθισθῆ, ὥστε φόβος ὑπῆρχε σοβαρῶν ταραχῶν ἂν ἐκηρύσσετο, ἐν τοιαύτῃ πραγμάτων καταστάσει, ἡ λῆξις τῆς συνεδριάσεως, ἡ κυρία Ἐσκουδιὲ προσκληθεῖσα νὰ ἐξηγηθῇ εἶπε τὰ ἑξῆς·

— Εἶχον δυσαρεστηθῆ καθ' ὑπερβολὴν ἐκ τῆς ἀταραξίας, μεθ' ἧς ὁ σύζυγός μου, ὅταν τῷ εἶπον ὅτι θὰ φύγω, μοὶ εἶχεν ἀπαντήσει, «πρᾶξε ὅ,τι θέλεις.» Τὸν ἐπροσκάλεσα νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν φράσιν ταύτην, φρονοῦσα ὅτι δὲν θὰ τὴν ἐπανελάμβανεν, ἀλλὰ τὴν ἐπανέλαβε. Τότε μετέβην εἰς τὸ δωμάτιόν μου ὅπως λάβω τὸ χρηματοθυλάκιόν μου, καὶ πάραυτα ἐξῆλθον τῆς οἰκίας ἐν στιγμῇ ὀργῆς.

« Ἀφοῦ ἐξῆλθον, ἠγνόουν τί νὰ πράξω. Δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν οἰκογένειάν μου, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχον ἴδει ἀπὸ τοῦ γάμου μου, καὶ δὲν ἤθελον νὰ μεταβῶ εἰς καμμίαν τῶν φίλων μου, διότι αὗται θὰ προσεπάθουν νὰ ἐπιφέρωσι συνδιαλλαγήν, τὴν ὁποίαν εἶχον ἀποφασίσει νὰ μὴ δεχθῶ.

« Ἀπεφάσισα νὰ καταφύγω εἰς τὴν τροφόν μου, ἡ ὁποία εἶνε σύζυγος ἁλιέως, καὶ κατοικεῖ εἰς μικρὸν χωρίον ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Νορμανδίας. Μετέβην εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τοῦ Ἁγίου Λαζάρου, ἀλλ' ἐνῷ ἐλάμβανον τὸ εἰσιτήριόν μου παρετήρησα ὅτι ἡ ἐνδυμασία μου ἦτο ἀκατάλληλος δι' ὁδοιπορίαν καὶ διαμονὴν εἰς χωρίον πτωχῶν ναυτικῶν. Εἶχα ὀλίγα μόλις λεπτὰ εἰς τὴν διάθεσίν μου ἄχρις οὗ ἀναχωρήσῃ ἡ ἁμαξοστοιχία, καὶ δὲν εἶχον καιρὸν νὰ ἀγοράσω κατάλληλα ἐνδύματα· ἠγόρασα ὅμως ἐξ ἑνὸς ἐργαστηρίου, κατὰ τὴν πλατεῖαν τῆς Χάβρης, ἓν ὁδοιπορικὸν ἔνδυμα καὶ ἕνα πῖλον. Οὕτως ἤμην κεκαλυμμένη ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν καὶ ἠδυνάμην νὰ ταξειδεύσω· διὰ τὰ λοιπά, εἶχον καιρὸν νὰ σκεφθῶ. Ἐν τῷ διαμερίσματι τῶν κυριῶν ἤμην μόνη. Τὸ ἐπανωφόριόν μου μὲ ἠνώχλει· ἐννόησα ἐκ τοῦ κρότου τῆς ἁμαξοστοιχίας ὅτι εὑρισκόμεθα ἐπὶ γεφύρας, κατεβίβασα τὴν θυρίδα, συνέστρεψα τὸ ἐπανωφόριόν μου καὶ τὸ ἐξεσφενδόνησα εἰς τὸν Σηκουάναν.

« Εἰς τὸ χωρίον ἐσκέφθην ἐπὶ πολύ. Καθ' ἑκάστην ἐπεθύμουν νὰ γράψω πρὸς τὸν σύζυγόν μου, ἀλλ' ἂν τῷ ἔγραφον ἦτο τὸ αὐτὸ ὡσεὶ ἐπανηρχόμην. Εἶχον πάντοτε κάμει τὰ πρῶτα βήματα πρὸς συνδιαλλαγὴν συνεπείᾳ μικρῶν ἐρίδων, τὰς ὁποίας πάντοτε συνήπτομεν, ἀλλὰ δὲν ἤθελον πλέον νὰ τὸ πράξω. Ἐσκεπτόμην ὅτι, διὰ νὰ ἔλθῃ νὰ μὲ ζητήσῃ, ἔπρεπε νὰ εἰξεύρῃ τοὐλάχιστον ποῦ εὑρίσκομαι, ἀλλὰ δὲν ἠδυνάμην νὰ γνωστοποιήσω πρὸς αὐτὸν τοῦτο χωρὶς νὰ φανῶ ὅτι ὑποχωρῶ πρώτη· ἂν τῷ ἔγραφον ποῦ εὑρισκόμην, θὰ ἦτο τὸ αὐτὸ ὡσεὶ τῷ ἔλεγον νὰ ἔλθῃ καὶ νὰ μὲ παραλάβῃ, ἀλλὰ δὲν ἤθελον τοῦτο. Ἐσκεπτόμην ὅτι ἡ κατάστασις αὕτη δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διαρκέσῃ διὰ παντός, ἀλλ' οὐδὲν ἔβλεπον κακὸν ἵνα παραταθῇ· ὀλίγον κατ' ὀλίγον καθησύχαζον, καὶ δὲν ἤμην δυσηρεστημένη νὰ ζήσῃ ἐπί τινα καιρὸν ὁ σύζυγός μου ἄνευ ἐμοῦ διὰ νὰ ἴδῃ τὴν διαφοράν, μάλιστα δὲ καὶ ν' ἀνησυχήσῃ· τοῦτο ἦτο δικαιότατον.

« Οὐδὲν ἐπληροφορήθην ἐκ τῆς ἐναντίον του κατηγορίας. Δὶς ἢ τρὶς ἤκουσα ν' ἀναγγέλῃ ἐφημερίδα εἷς μικρὸς ἐφημεριδοπώλης. Τὴν πρώτην φοράν, ὅταν ἤκουσα αὐτὸν νὰ φωνάζῃ: *Τὸ δρᾶμα τῶν Κουρσελλῶν, ἡ δολοφονία μιᾶς μεγάλης κυρίας*, συνέλαβον τὴν ἰδέαν ν' ἀγοράσω τὴν ἐφημερίδα· ἀλλ' ὁ ἐφημεριδοπώλης εἶχε προχωρήσει καὶ δὲν ἐσκέφθην πλέον τοῦτο. Δὲν ἠδυνάμην νὰ φαντασθῶ ὅτι ἐγὼ ἤμην ἡ δολοφονηθεῖσα. Ἐν τῇ καλύβῃ καὶ τῇ παραλίᾳ ἔνθα ἔζων οὐδεὶς ἠσχολήθη περὶ τούτου. Ὡμίλουν μόνον περὶ σιτηρῶν καὶ τῆς παλιρροίας.

« Σήμερον τὴν πρωΐαν, ἅμα ἐγερθεῖσα τῆς κλίνης, κατελήφθην αἴφνης ὑπὸ στενοχωρίας· ἐσκέφθην ὅτι ἤρκει πλέον καὶ ἀνεχώρησα. Εὗρον τὴν οἰκίαν κλειστήν, μ' ἐπληροφόρησαν τὰ πάντα καὶ ἰδοὺ ἐγώ.»

Οἱ δικασταί, μετὰ τὴν ἀκρόασιν τῶν ἐξηγήσεων τούτων, ἀπεσύρθησαν εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ συμβουλίου. Καθ' ὃν δὲ χρόνον διεσκέπτοντο, ζωηραὶ συζητήσεις συνήφθησαν ἐν τῇ αἰθούσῃ, ἰδίως μεταξὺ τῶν νομικῶν. Θὰ ἦτο οἰκτρὸν νὰ καταδικασθῇ ὁ Ἐσκουδιέ, ἔστω καὶ εἰς τὸ ἐλάχιστον τῆς ποινῆς, ἔστω καὶ μετὰ τῆς βεβαιότητος ὅτι ἡ ἐπιείκεια τοῦ Προέδρου τῆς δημοκρατίας θὰ ἐματαίου πάραυτα τὸ ἀποτέλεσμα τῆς καταδίκης. Ἀφ' ἑτέρου ἀδύνατον ἦτο ν' ἀθῳωθῇ κατηγορούμενος κηρυχθεὶς ἔνοχος ὑπὸ τῶν ἐνόρκων.

Εὐτυχῶς ἐν ταῖς ἑρμηνείαις τοῦ ποινικοῦ κώδηκος ὑπάρχει τὸ 352 ἄρθρον, ἔχον ὡς ἑξῆς·

« Ὅταν οἱ δικασταὶ εἰσὶν ὁμοθύμως πεπεισμένοι ὅτι

οἱ ἔνορκοι, καίπερ τηρήσαντες τοὺς τύπους ἠπατήθησαν ἐν τῇ οὐσίᾳ, τὸ δικαστήριον κηρύσσει ὅτι ἡ δίκη ἀναβάλλεται καὶ παραπέμπει αὐτὴν εἰς τὴν ἐπομένην σύνοδον, ὅπως ὑποβληθῇ εἰς νέον δικαστήριον ἐνόρκων, οὗτινος οὐδεὶς τῶν πρώτων ἐνόρκων δύναται ν' ἀποτελῇ μέρος.»

Ἡ διάταξις αὕτη ἐφηρμόζετο εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν, διότι τὸ δικαστήριον ἐπείσθη βεβαίως τοῦ λοιποῦ ὁμοθυμαδὸν ὅτι ὁ Ἐσκουδιὲ δὲν ἦτο ἔνοχος.

Παρετηρήθη ὅτι ἡ λύσις αὕτη θὰ εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν παράτασιν τῆς προφυλακίσεως. Ὁ εἰσαγγελεὺς δὲν ἠδύνατο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν κατηγορίαν· πράγματι, δὲν εἶνε παραδεκτὸν ὅτι κατηγορούμενος κηρυχθεὶς ἔνοχος ὑπὸ τῶν ἐνόρκων, δύναται νὰ διαφύγῃ τὴν δίκην ὡς ἐκ τῆς καλῆς θελήσεως τῶν δικαστῶν. Ἡ δίκη ἔπρεπε λοιπὸν νὰ μείνῃ ἐκκρεμὴς μέχρι τῆς προσεχοῦς συνόδου, καὶ νὰ ὑποβληθῇ ἐκ νέου ὁλόκληρος ἐνώπιον νέων ἐνόρκων, οἵτινες θ' ἀπεφαίνοντο ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ αὐτῶν. Ἀλλὰ μέχρι τῆς προσεχοῦς συνόδου δὲν εἶχον δικαίωμα ν' ἄρωσι τὴν φυλάκισιν.

Καὶ τότε δὲν ἦτο προτιμότερον διὰ τὸν κατάδικον ὅπως τὸ δικαστήριον τυπικῶς καταδικάσῃ αὐτόν, ἀφεθῇ δὲ τῷ Ἀρχηγῷ τοῦ κράτους τὸ μέσον τοῦ νὰ ἐξασκήσῃ ἀμέσως τὸ δικαίωμα τῆς χάριτος, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ὁ κατηγορούμενος θ' ἀπηλευθεροῦτο ἀπὸ τῆς ἐπιούσης;

Ἀλλὰ διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὁ κατηγορούμενος διέτρεχε καὶ αὖθις κίνδυνόν τινα. Βεβαίως πᾶς λόγος ὑπῆρχε νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὁ κατηγορούμενος, ὑπὸ τοιούτους ὅρους καταδικασθείς, θὰ ἐτύγχανε τῆς χάριτος, ἀλλ' ὅπως δήποτε ὁ Πρόεδρος τῆς δημοκρατίας εἶνε ἀπόλυτος κύριος τοῦ δικαιώματος τῆς χάριτος, οὐδεὶς δὲ δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ λόγον περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐξασκεῖ τοῦτο. Ἀφ' ἑτέρου ἡ χάρις δύναται μὲν νὰ ἐξαφανίσῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς καταδίκης δὲν ἐξαφανίζει ὅμως αὐτὴν τὴν καταδίκην. Ὁ Ἐσκουδιὲ δὲν θὰ μετέβαινε μὲν εἰς τὸ κάτεργον, ἀλλὰ θὰ ἦτο δεσμώτης ἀπελευθερωθείς.

Ὅπως ἐξέλθῃ τῆς δίκης πάντῃ ἀβλαβής, ἔπρεπεν, ἐκ τοὐναντίου, ν' ἀπορριφθῇ τὸ πλεονέκτημα τῆς χάριτος, καὶ νὰ ἀναθεωρηθῇ ἡ δίκη. Ἡ ἐπιτυχία δὲν ἦτο ἀμφίβολος, θὰ ἐπετυγχάνετο ὅμως μετὰ παρέλευσιν χρόνου, ἀφοῦ ἡ δίκη θὰ παρεπέμπετο εἰς ἑτέραν σύνοδον. Ὥστε εὐνοϊκωτέρα λύσις ἦτο καὶ πάλιν ἡ ἀναβολὴ τῆς διαδικασίας.

Πράγματι, τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἔλαβε τὸ δικαστήριον.

Ὁ Ἐσκουδιὲ ἤχθη καὶ πάλιν εἰς τὴν φυλακήν, ἀλλ' ἐγένετο πᾶν ὅ,τι ἐπιτρέπουσιν οἱ κανονισμοὶ ὅπως πραϋνθῇ ἡ αὐστηρότης τῆς νέας ταύτης προφυλακίσεως. Τῷ ἐπέτρεπον νὰ παραγγέλλῃ τὰ γεύματα αὐτοῦ ἐν τῷ ξενοδοχείῳ καὶ νὰ βλέπῃ τὴν σύζυγόν του.

Ἂν τοιοῦτόν τι συνέβαινεν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἡ προφυλάκισις θὰ διήρκει ἐπὶ τρεῖς μῆνας· ἀλλ' εὐτυχῶς ἐν τῷ κακουργιοδικείῳ τοῦ Σηκουάνα αἱ συνεδριάσεις τῶν κακουργιοδικῶν διαρκοῦσι δεκαπέντε μόνον ἡμέρας.

Κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας ταύτης προσήχθη ἐνώπιον τοῦ κακουργιοδικείου, πάντοτε ἐπὶ τῇ κατηγορίᾳ ὅτι ἐφόνευσε τὴν σύζυγόν του, ἀλλὰ καὶ ταύτης παρισταμένης, ὁ δὲ δημόσιος κατήγορος ἐδήλωσεν ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν νέων ἐνόρκων.

Ὁ Ἐσκουδιὲ ἠθωώθη.

Πρὸς ἀμοιβὴν τῶν μακρῶν καὶ σκληρῶν στενοχωριῶν, ἃς εἶχεν ὑποστῆ, εἶδεν ἀναγεννωμένην τὴν γαλήνην ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ὑπόληψίς του προσεβλήθη πως. Εἰσήχθη εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον, οὐδ' αὐτὸς δ' ὁ ἴδιος δύναται νὰ δεαμφισβητήσῃ ὅτι ἐκηρύχθη ἔνοχος ὑπὸ τῶν ἐνόρκων. Πάντοτε ἐκ τούτου μένει τι. Ὁ Ἐσκουδιὲ καλλίτερον θὰ ἔκαμνεν ἴσως ἂν δὲν ἐπανελάμβανε· «Κάμε ὅ,τι θέλεις».

Γ. Βερζερ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Αἱ ἐπιστῆμαι καὶ ἡ ἐπιρροὴ αὐτῶν ἐπὶ τῆς κοινωνίας.— Αἱ ἀδιάκοποι ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι καὶ ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τῆς καθ' ὅλου εὐδαιμονίας τῆς ἀνθρωπότητος. — Μικρὰ στατιστικὴ τῶν ἐφευρέσεων κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. — Ὁ Ἐδισὼν αὐτὸς μόνος ἐργάτης τετρακοσίων ἐφευρέσεων! — Ὁ γάμος τοῦ Ἐδισῶνος καὶ ἡ κατ' αὐτὸν αἰφνιδία ἐξαφάνισις τοῦ ἐπιφανοῦς σοφοῦ. — Ἡ παροιμιώδης τῶν ἐπιστημόνων ἐρευνητῶν εἰς τὸ ἔργον των προσήλωσις, καὶ ἀφοσίωσις. — Ἡ ἱστορία τῶν ἐφευρετῶν. — Ὑποσχέσεις τοῦ συνέκτου τῶν παρόντων χρονικῶν. — Τὸ ἀερόστατον καὶ αἱ τελευταῖαι ἐπ' αὐτοῦ τελειοποιήσεις καὶ ἀνακαλύψεις ὅσον ἀφορᾷ τὸ πηδάλιον. — Ἐπὶ ποίων τῆς φυσικῆς ἀξιωμάτων στηρίζεται ἡ ὕπαρξις τοῦ ἀεροστάτου. — Ἡ πρώτη ἀνακάλυψις αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Μογγολφιέρων. — Αἱ ἐκ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης γεννηθεῖσαι ἐλπίδες καὶ τὰ σχεδιασθέντα λαμπρὰ ὄνειρα. — Ἡ ἱστορία τοῦ ἀεροστάτου καὶ ἡ βαθμιαία αὐτοῦ τελειοποίησις. — Τὸ πρῶτον τοῦ ἀνθρώπου διὰ τοῦ ἀεροστάτου ἐναέριον ταξείδιον.

«Λίαν ἐπιτυχῶς ἅμα καὶ εὐφυῶς ἔγραψέ τις ποτέ, ὅτι ἡ ἐπιστήμη εἶνε πεδίον, τοῦ ὁποίου τὰ ὅρια εὐρύνονται καὶ ἀπομακρύνονται καθ' ὅσον τις προοδεύει ἐν αὐτῷ.»

Ἐπισημοτάτη εἶνε ἡ πρόοδος ἡ συντελουμένη κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα, ὅστις ἐκ πάντων τῶν προηγουμένων ὑπῆρξεν ὁ γονιμώτερος εἰς ἐπιστημονικὰς ἀνακαλύψεις καὶ ἐφευρέσεις. Ὁ ἀτμός, ἡ ἀτμοπλοΐα, οἱ σιδηρόδρομοι, ὁ ἠλεκτρισμός, τὸ ἠλεκτρικὸν φῶς, ὁ τηλέγραφος, οἱ διὰ φακῶν φάροι, ἡ φωτογραφία, ἡ γαλβανοπλαστική, αἱ δι' ἀερίων ἢ τοῦ συμπεπυκνωμένου ἀέρος κινητήριοι μηχαναί, τὰ μηχανικὰ νηματοκλωστήρια καὶ ὑφαντουργεῖα, τὸ τηλέφωνον, ὁ φωνογράφος, τὸ μικρόφωνον, ἡ διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἐξ ἀποστάσεων μεταφορὰ μηχανικῶν δυνάμεων, ὁ ἠλεκτρικὸς τροχιόδρομος καὶ τόσαυται ἄλλαι ἐφευρέσεις—

διά, τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν ὁποίων δὲν ἤθελεν ἐξαρκέσει ὁλόκληρον βιβλίον — ἅπασαι περιποιοῦσι μεγίστην τιμὴν καὶ δόξαν εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα καὶ καταπληκτικῶς μετέβαλον τὴν καθ' ὅλου ὄψιν τῆς γῆς καὶ τὰς μέχρι τοῦδε συνθήκας τοῦ ἐπ' αὐτοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων.

**

Μεθ' ὅλην δ' ἐν τούτοις τὴν ἔκτακτον ταύτην καὶ ἐπιστημονικὴν ἐπίδοσιν τοῦ αἰῶνός μας εὑρισκόμεθα μακράν, πολὺ μακρὰν ἔτι τοῦ τέρματος τῆς προόδου. Τί λέγω; Ἆρά γε θὰ ὑπάρξῃ τέρμα, ὅριόν τι εἰς τὴν ἀέναον ταύτην εἰς τὰ πρόσω πορείαν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος; Τοῦτο εἶνε μυστήριον κεκρυμμένον ὑπὸ τοὺς πέπλους τοῦ ἀπωτάτου μέλλοντος, ὅτε, τίς οἶδε μέχρι ποίου ζαλίζοντος ὕψους θὰ ἔχῃ φθάσει ἡ πτῆσις τοῦ θαυμασίου αὐτοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.

Ἐν τούτοις αἱ ἐπιστημονικαὶ ἐργασίαι τῶν καθ' ἅπασαν τὴν υφήλιον ἐπιστημόνων ἐξακολουθοῦσιν ἀκαταπαύστως καὶ ἐπιδιώκονται πανταχοῦ μετὰ θερμοῦ ζήλου καὶ ζωηρᾶς ἁμίλλης.

Δὲν παρέρχεται μία μόνη ἡμέρα χωρὶς νέον τι ἐπιστημονικὸν γεγονός, νέα τις ἐφεύρεσις νὰ ἴδῃ τὸ φῶς μέλλουσα νὰ συντείνῃ εἰς τὴν ἐν γένει πρόοδον καὶ προωρισμένη νὰ ἐπιδράσῃ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον σπουδαίως ἐπὶ τῆς καθολικῆς τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας.

**

Ὅπως δώσωμεν τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν ἰδέαν ἁπλῆν τῆς καταπληκτικῆς ἐργασίας καὶ προόδου τοῦ αἰῶνος ἡμῶν ἀναφέρομεν, ὅτι μόνον ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1844 μέχρι τοῦ 1883, ἤτοι κατὰ τὸ διάστημα 38 ἐτῶν ἐδόθησαν — κατὰ τὸν ἐπίσημον τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως κατάλογον — 156, 054 προνόμια ἐφευρέσεως (brevets d' invention), δηλαδὴ κατὰ μέσον ὅρον πλέον τῶν 11 ἐφευρέσεων καθ' ἑκάστην ἡμέραν! Βεβαίως ἐξ ἁπασῶν τῶν ἀνακαλύψεων αὐτῶν πολλαὶ δὲν διετηρήθησαν ἐπὶ μακρόν, ἀλλ' ἐξέλιπον ταχέως ὑποσκελισθεῖσαι καὶ ἐκμηδενισθεῖσαι ὑπὸ ταχέως ἐπακολουθησασῶν νεωτέρων τελειοποιήσεων καὶ ἀνακαλύψεων.

**

Εἷς καὶ μόνος σοφὸς ἐπιστήμων, ὁ περιώνυμος Ἐδισών, ἀριθμεῖ πλέον τῶν τετρακοσίων ἀνακαλύψεων! Ὁ ἐγκέφαλος αὐτοῦ εὑρηται ἐν διηνεκεῖ ζέσει· τὸ πνεῦμά του ἀδιαλείπτως ἀναζητεῖ νέας πάντοτε ἀνακαλύψεις, νέας ἐφευρέσεις.

Ἀναφέρεται μάλιστα κατ' ἐπανάληψιν περὶ αὐτοῦ ἀνέκδοτον λίαν περίεργον καὶ χαρακτηριστικὸν τῆς ἀενάου τοῦ ἀνδρὸς ἐργασίας καὶ τῆς ἀκαταπαύστου ὄντως πνευματικῆς ἐνασχολήσεως:

Κατὰ τὴν ἑσπέραν τοῦ γάμου αὐτοῦ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν προσκεκλημένων ἐκ τοῦ οἴκου, ὁ Ἐδισὼν αἴφνης γίνεται ἄφαντος πρὸς μεγίστην ἀνησυχίαν τῶν συγγενῶν καὶ πρὸ πάντων τῆς νεονύμφου, ἥτις εἰς μάτην ἀναμένει τὸν σύζυγον. Τί ἔγεινεν; οὐδεὶς γνωρίζει. Παρέρχονται πέντε ἡμέραι καὶ οὐδεμία ἔτι εἴδησις ὑπάρχει δι' αὐτόν. Τέλος, ἐνῷ πάντες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ ἤρχισαν ν' ἀπελπίζωνται περὶ αὐτοῦ, αἴφνης μανθάνουσιν, ὅτι ὁ Ἐδισὼν διατρίβει ἐν Βοστόνῃ. Τηλεγραφοῦσι παρευθὺς ἐκεῖ καὶ μετ' ὀλίγον ὁ σοφὸς ἐπιστρέφει εἰς τὴν ἑστίαν του λέγων, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκεῖθεν αἰφνιδίας ἀναχωρήσεώς του εὗρεν ἐν τῷ γραφείῳ τηλεγράφημα ἐκ Βοστόνης γνωστοποιοῦν αὐτῷ, ὅτι μία ἐκ τῶν ἐφευρέσεών του ἔμελλε τὴν ἐπαύριον νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐν τῇ πόλει αὐτῇ, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἀνεχώρησεν εὐθύς, ὅπως παρευρεθῇ ἐκεῖ.

— Καὶ ἡ σύζυγός σου; ἐρωτᾷ αὐτὸν φίλος τοῦ τις.

— Ἡ σύζυγός μου! ἀπαντᾷ ὁ Ἐδισὼν ἐκπληττόμενος.

— Μάλιστα, ἡ σύζυγός σου· εἶσαι νυμφευμένος!

— Ἆ! ἔχεις δίκαιον!... Κύτταξε!... Ἐγὼ οὐδὲ κἂν τὸ ἐσυλλογιζόμην πλέον!

**

Ἡ μεγίστη δ' αὕτη τῶν πρὸς ἐφευρέσεις ἐργαζομένων ἀφιέρωσις καὶ προσήλωσις τοῦ πνεύματος κατέστη παροιμιώδης σήμερον.

Οὕτω λέγεται, ὅτι ἄλλος τις ἐπιστήμων ἀσχολούμενος μετὰ ζήλου περί τινα νέαν ἐφεύρεσίν του ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτοῦ, μανθάνει παρὰ τῶν οἰκείων, ὅτι ἡ σύζυγός του μετ' ὀλίγον παραδίδει τὴν τελευταίαν πνοήν. Ὅλως ἀφῃρημένος ἐν μέσῳ τῶν ἔργων του ὁ σοφὸς ἀπαντᾷ εἰς τοὺς ἀναγγείλαντας:

— Εἴπετε της, σᾶς παρακαλῶ, νὰ περιμείνῃ ὀλίγον, διότι αὐτὴν τὴν στιγμὴν εἶμαι πολὺ ἀπησχολημένος!

**

Καὶ ὅμως οἱ σοφοὶ αὐτοὶ ἐπιστήμονες, οἵτινες ἀπεχωρίζοντο καὶ ἀπεξενοῦντο παντὸς ἐν τῇ γῇ ταύτῃ προσφιλοῦς αὐτῶν ἀντικειμένου, ὅπως ὅλως ἀφιερωμένοι εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτῶν ἐργασίαν κατορθώσωσιν ἐν μέσῳ μυρίων ταλαιπωριῶν νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν πρόοδον καὶ εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου, πόσα δὲν ὑπέφερον ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν βασανισθέντες καὶ καταδιωχθέντες καὶ περιφρονηθέντες τοσάκις. Ὅλη σχεδὸν περίπου ἡ ἱστορία τῶν ἐφευρετῶν, τῶν θαυμαστῶν αὐτῶν πνευμάτων, δὲν εἶνε ἢ ἐν μακρὸν μαρτυρολόγιον. Καὶ σήμερον ἔτι, ὅτε ἡ προσοχὴ τοῦ κοινοῦ ζωηρῶς προσηλώθη εἰς τὴν πρόοδον καὶ τὰς ἐφευρέσεις, πόσοι τῶν ἐφευρετῶν αὐτῶν δὲν παραγνωρίζονται καὶ περιφρονοῦνται! Καὶ αὐτὰ τὰ ἀνώτατα ἐπιστημονικὰ σωματεῖα τὰ τεθειμένα ἐπὶ κεφαλῆς τῆς προόδου αὐτῆς δὲν κατορθοῦσι πολλάκις ν' ἀποφύγωσι τὴν πλάνην

καὶ τὴν πρὸς πᾶσαν νέαν ἐφεύρεσιν φυσικὴν τοῦ ἀνθρώπου δυσπιστίαν, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου πολλάκις ἐφευρέται κατατρίψαντες ὁλόκληρον τὸν βίον αὐτῶν εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν παραγνωρίζονται ὑπὸ τῶν συγχρόνων των, καὶ βλέπουσιν ἀπέλπιδες καταρρέαν ὁλόκληρον τὸ λαμπρὸν οἰκοδόμημα, ὅπερ ἡ ἐνδελεχὴς ἐργασία αὐτῶν διὰ μυρίων μόχθων ἐδημιούργησεν, ὅπως μετ' ὀλίγον ἄλλοι περισυνάγοντες τὰ ἐρείπια ἀναδημιουργήσωσιν αὖθις τὸ οἰκοδόμημα καὶ καρπωθῶσιν αὐτοὶ τὰ ἐξ αὐτοῦ ὠφελήματα!

Μήπως ἡ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἐν Παρισίοις δὲν κατεδίκασεν αὐτὴ κατ' ἀρχὰς τὴν ἰδέαν τοῦ σιδηροδρόμου ἅμα ὑποβληθεῖσαν ὑπὸ τὴν κρίσιν της; Μήπως μετ' ὀλίγον εἶτα ἐπὶ μακρὸν χρόνον δὲν ἐθεώρησε τὸν τηλέγραφον, ὡς ἄθυρμα καὶ διασκέδασιν τῶν αἰθουσῶν;

Ὁ Claude de Jouffroy, ὁ πρῶτος, ὅστις εἰργάσθη νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν ἀτμὸν εἰς τὴν θαλασσοπλοΐαν, ἀπέθανεν ἐν δυστυχίᾳ ἐκ τῆς λύπης αὐτοῦ, διότι οἱ ἄνθρωποι ἐν αὐτῷ διεῖδον ἕνα τρελλόν, ὅστις «*ἐφαντάσθη νὰ συμβιβάσῃ τὸ πῦρ μὲ τὸ ὕδωρ*», ὡς χλευαστικῶς ἔλεγον περὶ αὐτοῦ τότε. Ἐν τούτοις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Jouffroy τὸ ὄνειρον τοῦτο ἐπραγματοποιήθη, καὶ σήμερον οἱ ἄνθρωποι εἰσὶ κύριοι τῶν θαλασσῶν, μὴ δειλιῶντες πλέον πρὸ οὐδεμιᾶς θαλασσίου ἐκτάσεως ἢ ὑπερωκεανίου ἀποστάσεως.

* *

Κατὰ τὴν παροῦσαν ἐποχὴν ἡ προσοχὴ τῆς κοινωνίας εὕρηται ἐστραμμένη ἐπὶ πολλῶν καὶ διαφόρων λαμπρῶν προόδων, ἃς ὑπόσχεται τὸ ἀκαταπόνητον ἐρευνητικὸν πνεῦμα τῶν ἐπιστημόνων.

Εὐτυχεῖς δὲ θέλομεν λογίσει ἡμᾶς ἤδη ἀναλαμβάνοντας αὖθις ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» — τῇ εὐμενεῖ προσκλήσει αὐτῆς — τὴν σύνταξιν τῶν παρόντων *Ἐπιστημονικῶν Χρονικῶν*, ἐὰν δυνηθῶμεν δι' αὐτῶν νὰ παρακολουθῶμεν τακτικῶς τὴν ἁπανταχοῦ τελουμένην μετὰ ζωηρότητος καὶ ζήλου ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν καὶ μεταδίδωμεν εὐκρινῶς καὶ καταληπτῶς εἰς τοὺς φιλομαθεῖς ἀναγνώστας καὶ ἀναγνωστρίας αὐτῆς τὰς ἑκάστοτε τελουμένας προόδους.

* *

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἔν τινι τῶν τελευταίων ἡμῶν ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» *Χρονικῶν ἐκ Παρισίων* εἴχομεν ἐκεῖθεν ἀναγγείλει ἐγκαίρως καὶ περιγράψει συντόμως νέον ἀερόστατον τῶν ἀδελφῶν Tissandier, ἐν τῷ ὁποίῳ δυνάμει μικρᾶς ἠλεκτρικῆς κινητηρίου μηχανῆς οὗτοι ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιτύχωσι κατὰ βούλησιν τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ κατὰ τὰ ἐν Παρισίοις τότε δημοσίᾳ γενόμενα πειράματα. Τὰς ἐπιτυχεῖς ταύτας δοκιμὰς τότε ὅλος ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος ἐχαιρέτησε μετὰ μεγίστης χαρᾶς ὡς τεμνούσας νέαν ὁδὸν πρὸς ἀναζήτησιν καὶ ἐξεύρεσιν τοῦ πολυθρυλήτου *πηδαλίου* τοῦ ἀεροστάτου, πρὸ τοῦ ὁποίου ἐπὶ ἕνα ὁλόκληρον αἰῶνα συνετρίβησαν τοσοῦτοι ἐγκέφαλοι ἐρευνητῶν καὶ ἐφθάρησαν τοσαῦται ὑπάρξεις ἐπιστημόνων.

Ἔκτοτε τὰ χρονικὰ τῆς ἀεροναυτικῆς ἐσημείωσαν νέα πάλιν ἀξιομνημόνευτα πειράματα ἐν Παρισίοις γενόμενα τὴν 9 τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου ὑπὸ τῶν Renard καὶ Krebs, ἀξιωματικῶν τῆς στρατιωτικῆς ἀεροναυτικῆς σχολῆς, ἣν πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐσύστησε καὶ διατηρεῖ ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις.

* *

Πρῶτοι οἱ ἀδελφοὶ Μογκολφιέροι Ἰωσὴφ καὶ Στέφανος, μετὰ μεγάλης ἐπιμελείας καὶ σπουδῆς ἀσχολούμενοι περὶ τὴν Φυσικήν, ἀνεκάλυψαν τὸ ἀερόστατον πρὸ ἑνὸς περίπου αἰῶνος.

Ἡ πρώτη ἰδέα τοῦ ἀεροστάτου ἐπῆλθεν αὐτοῖς ἐκ τοῦ πολυθρυλήτου ἀξιώματος τοῦ ἀνακαλυφθέντος ὑπὸ τοῦ διασήμου Ἕλληνος μαθηματικοῦ Ἀρχιμήδους, ὅτι «πᾶν σῶμα στερεὸν βαπτιζόμενον ἐντὸς ὑγροῦ οἱουδήποτε ἀπόλλυσι μέρος ἐκ τοῦ βάρους αὐτοῦ ἴσον πρὸς τὸ βάρος τοῦ ὑγροῦ, ὅπερ ἐκτοπίζεται, ἑπομένως τὸ σῶμα ὠθεῖται ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω καὶ τἀνάπαλιν μετὰ δυνάμεως ἴσῃ πρὸς τὸ βάρος τοῦ ὄγκου τοῦ ἐκτοπιζομένου ὑγροῦ.»

Ἐὰν λοιπὸν ὁ ὄγκος τοῦ ἀεροστάτου εἶνε ἐλαφρότερος τοῦ ὄγκου τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκτοπιζομένου ἀέρος, τότε τὸ ἀερόστατον θέλει κινηθῆ ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω καὶ θὰ ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν μέχρις ὕψους, ἔνθα θέλει συναντήσει στρῶμα ἀέρος ἀραιότερον, τοῦ ὁποίου ὁ ἐκτοπιζόμενος ὄγκος θὰ ἔχῃ ἴσην βαρύτητα πρὸς τὸν ὄγκον τοῦ ἀεροστάτου.

* *

Ἐπὶ τοῦ ἀξιώματος τούτου στηριζόμενοι οἱ ἀδελφοὶ Μογκολφιέροι κατεσκεύασαν τὸ πρῶτον ἀερόστατον· ὁ ἀὴρ ὁ περιεχόμενος ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ ἀεροστάτου ἠραιοῦτο σχεδὸν κατὰ τὸ ἥμισυ διὰ θερμότητος λαμβανομένης ἐκ μικρᾶς πυρᾶς ἀναπτομένης καὶ διατηρουμένης εἰς τὸ κατώτερον μέρος τῆς σφαίρας. Τὸ ἀερόστατον οὕτω καθίστατο κατὰ τὸ ἥμισυ ἐλαφρότερον τοῦ περιβάλλοντος ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος καὶ οὕτως ἀνήρχετο πρὸς τὰ ἄνω.

Μετὰ τινα προηγηθέντα ἐπιτυχῆ πειράματα ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ αὐτῶν οἱ ἀδελφοὶ Μογκολφιέροι ἐνεθαρρύνθησαν καὶ κατασκευάσαντες ἀερόστατον ἀρκούντως μέγα ἐποίησαν τὸ πρῶτον δημόσιον πείραμα αὐτῶν τὴν 5 Ἰουνίου 1783 ἐν Annonay τῆς Γαλλίας.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ πειράματος αὐτοῦ παρευθὺς μετεδόθη πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ὡς ἐξαισία καὶ θαυμαστὴ ἀνακάλυψις· πανταχοῦ εἰς τὸν

ἐπιστημονικὸν κόσμον, εἰς τὰς Ἀκαδημίας καὶ διαφόρους συλλόγους καὶ ἑταιρίας δὲν ἐσκέπτοντο, δὲν συνεζήτουν ἄλλο τι ἢ τὴν θαυμασίαν αὐτὴν ἐφεύρεσιν. Ὑπῆρξαν μάλιστα τότε πνεύματα ζωηρά, ἅτινα συνέλαβον λίαν τολμηρὰς καὶ χιμαιρικὰς ἐλπίδας ἐπὶ τῷ εὑρήματι, ὅπερ ἐθεώρησαν προωρισμένον ν' ἀνατρέψῃ πάσας τὰς συνθήκας, ἐν αἷς μέχρι τότε ἡ ἀνθρωπότης ἔζη. Τινὲς μάλιστα ἔτι τολμηρότεροι, ἐπαρθέντες ἐπὶ τῇ νέᾳ κατακτήσει, προέβησαν μέχρι τοῦ νὰ διαγράψωσιν ἐκ τῶν λεξικῶν καὶ αὐτὴν τὴν λέξιν *ἀδύνατον* διὰ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα! . . .

* *

Ἐκ τῆς ἀξιομνημονεύτου ταύτης ἐποχῆς, ἤρξατο παρευθὺς πυρετώδης ἐργασία τῶν ἐρευνητῶν, ὅπως ταχύτερον ἐπιτευχθῇ ἡ πραγματοποίησις τῶν τόσων ὡραίων ὀνείρων τῆς ἐποχῆς. Εὐθὺς μετὰ δύο μῆνας ὁ Κάρολος, καθηγητὴς τῆς Φυσικῆς ἐν Παρισίοις μετὰ τῶν ἀδελφῶν Ροβέρτων μηχανικῶν ἐτελειοποίησαν τὸ ἀερόστατον τῶν ἀδελφῶν Μογκολφιέρων. Ἀντὶ δὲ τοῦ μέχρι τοῦδε εὐχρήστου εἰς τὰ ἀερόστατα τῶν Μογκολφιέρων θερμοῦ ἀέρος, ὅστις δὲν ἦτο ἢ κατὰ τὸ ἥμισυ ἐλαφρότερος τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, μετεχειρίσθησαν πρὸς πλήρωσιν τῆς σφαίρας τοῦ ἀεροστάτου τὸ ὑδρογόνον, ὅπερ καθαρὸν εἶνε 14κις ἐλαφρότερον τοῦ ἀέρος.

Μέχρι τοῦδε ὅμως ἅπαντα τὰ πειράματα δὲν ἀπέβλεπον ἢ εἰς ἀερόστατα ἐγκαταλιμπανόμενα εἰς τὴν τύχην αὐτῶν.

Τὴν 21 Νοεμβρίου 1783, χρονολογίαν ἀξιομνημόνευτον, ἐγένετο ἐν Παρισίοις τὸ πρῶτον τοῦ ἀνθρώπου ἐναέριον ταξείδιον, πρώτου ἀνελθόντος ἐπὶ ἀεροστάτου τοῦ Pilâtre de Rozier(¹).

Ἔκτοτε ἤρξατο καὶ ἐξακολουθεῖ ἔτι σήμερον μεγάλη πανταχοῦ ἐργασία περὶ τὴν τελειοποίησιν τοῦ ἀεροστάτου.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

Φ...

(¹) Τὸ πρῶτον κυρίως ταξείδιον ἐμψύχων ὄντων ἐγένετο δύο μῆνας πρὸ αὐτοῦ, ἤτοι τὴν 19 Σεπτεμβρίου 1783, ὅτε ἐπὶ σφαίρας ἀεροστάτου προσεδέθη κάφινος ἐλαφρὸς φέρων ριόν, ἀλέκτορα καὶ νῆσσαν.

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ **Paolo Mantegazza**.]

Συνέχεια· ἴδε σελίδα 144.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Οὐδεὶς ἀνὴρ εἰς τὸν κόσμον πρέπει νὰ μεταχειρίζεται τὸν πεπυρακτωμένον σίδηρον πρὸς βοστρυχισμὸν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς, αἱ δὲ γυναῖκες πρέπει νὰ μεταχειρίζωνται αὐτὸν ὅσον ἔνεστι ὀλιγώτερον. Ὁ πεπυρακτωμένος σίδηρος ἀποξηραίνει τὴν τρίχα καὶ διερεθίζει τὴν ἐπιδερμίδα. Ἐὰν ἤμην γυνὴ καὶ ᾐσθανόμην ἐπὶ τῶν γονάτων κεφαλὴν βοστρυχίζουσαν καὶ ὄζουσαν χῆνα ἑψημένην, ἤθελον ἐξαγάγει ἐγχειρίδιον ἐκ τῆς περικνημῖδος μου (ὅπως φέρωσιν αὐτὸ αἱ *Τραςτεβερῖναι*), καὶ ἤθελον ἀπεκδάρει τὸ μαλθακὸν καὶ ἐκτεθηλυμένον ἐκεῖνο κρανίον.

Ὁ τρόπος τοῦ κτενίσματος ἐξασκεῖ μεγίστην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς καλλονῆς τῆς κόμης· καὶ βεβαίως ἡ τρομερὰ συσκευὴ καὶ τὰ πολύπλοκα ἀρχιτεκτονικὰ σχήματα τῶν κυριῶν παραβλάπτουσι τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, βιάζοντα καὶ διερεθίζοντα αὐτὰς μυριοτρόπως. Εἶνε τοῦτο ἁμάρτημα παλαιόν, γελοιογραφηθὲν ἤδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουβενάλη.

Ἡ γυνὴ πρέπει νὰ βιάζῃ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς της μόνον εἰς σπανίας περιστάσεις, καὶ ὅταν ὁ συρμὸς τὴν ὑποχρεώνῃ εἰς τοῦτο. Πρέπει νὰ ἀφίνῃ αὐτὰς λυτὰς καὶ ἐλευθέρας τὴν νύκτα καί τινας ὥρας τῆς πρωΐας. Αἱ τρίχες ἐκλείπουσι κατὰ πρῶτον εἰς τὰ μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα μᾶλλον περισφίγγονται καὶ ἕλκονται. Διὰ τοῦτο δέον ν' ἀλλάσσηται συχνὰ ἡ καλουμένη *χωρίστρα*, διότι ἐὰν αὕτη μένῃ πάντοτε εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, πολλάκις μικρὰ καὶ κομψὴ ἀτραπὸς θέλει μεταβληθῆ εἰς πλατεῖαν δημοσίαν ὁδόν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ εἴπον. Τὸ καλήτερον κτένισμα, τοὐλάχιστον διὰ τὰς νέας γυναῖκας, εἶνε ἐκεῖνο δι' οὗ ἀνορθοῦνται αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς οὕτως ὥστε τὸ βάρος των νὰ μὴ διερεθίζῃ τὴν ἐπιδερμίδα καὶ νὰ ἦνε καλῶς ἀερισμέναι. Εἶδον πάντοτε κόμας λαμπρὰς διὰ τὴν λεπτότητα καὶ τὸ μῆκός των εἰς τὰς χώρας τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου τηροῦσιν αὐτὰς λυτὰς κατὰ τὸν συρμὸν τῆς Εὔας, ἢ μόλις εἰς πλόκαμον χαλαρῶς περισυναγμένας.

Ἐνθυμηθῆτε ὅτι ἡ κατάχρησις τοῦ λίπους ἐν γένει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς βαθύνει τὸ χρῶμα τῶν τριχῶν, ἐνῷ αἱ συχναὶ πλύσεις διὰ πιτυρούχου ὕδατος ἢ διὰ κρόκου τοῦ ᾠοῦ διατηροῦσιν αὐτὰς φαεινάς, καὶ ἐπομένως κανονίσατε τὴν ἐνέργειάν σας ἐπὶ τοῦ προκειμένου κατὰ τὸν χρωματισμὸν τὸν ὁποῖον προτιμᾶτε.

Ἡ πρώτη λευκὴ θρὶξ, ἥτις ἀναθρώσκει ἐν μέσῳ δάσους μελανοῦ ἢ ξανθοῦ, χαιρετίζεται μετὰ στεναγμοῦ ἢ καταρᾶται μετὰ βλασφημίας, κατὰ τὸ ἦθος τοῦ ἀτυχοῦς θνητοῦ, ὅστις τὴν ἀνακαλύπτει. Ἡ πρώτη λευκὴ θρὶξ εἶνε πάντοτε ἄγγελος κινδύνου, εἰδοποίησις τῷ ἀναγνώστῃ, ἐπίπληξις τῷ ὑπευθύνῳ συντάκτῃ τῆς ἐφημερίδος ἐκείνης, ἥτις καλεῖται *ζωή*, καὶ μακρυνὴ ἠχὼ τῆς φωνῆς ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ψιθυρίζουσιν εἰς τὸ ὠτίον οἱ μοναχοὶ οἱ καλούμενοι *Τραπισταί*:— *Ἀδελφέ, ἐνθυμοῦ ὅτι πρέπει ν' ἀποθάνῃς*.

Ἡ πρώτη λευκὴ θρὶξ εἶνε βωβὸς σύμβουλος, δραστήριος ἠθολόγος, ἱεραπόστολος πολὺ εὔγλωτ-

τότερος πολλῶν ἱεροκηρύκων καὶ πολλῶν περὶ ἠθικῆς ἀσχολουμένων συγγραφέων. Πλήρεις ζωῆς καὶ χαρᾶς χορεύομεν τὸν μαγικὸν χορὸν τῆς νεότητος, διατελοῦντες ἐν μέθῃ ὑπὸ τῶν εὐωδιῶν τοῦ ἔρωτος, ἐπιλήσμονες καὶ γαυριῶντες ὡς κάτοχοι μέλλοντος ἀπεράντου, ὅτε αἴφνης ἄγνωστός τις μᾶς ἐγγίζει εἰς τὸν ὦμον καὶ μᾶς νεύει νὰ τὸν ἀκολουθήσωμεν. Ἀκολουθοῦμεν δυσθύμως τὸν μυστηριώδη ἐκεῖνον δυσάρεστον εἰς μίαν γωνίαν τῆς αἰθούσης, καὶ οὗτος μᾶς παρουσιάζει λευκὴν τρίχα ψιθυρίζων εἰς τὸ ὠτίον: — *Αὐτὰ εἶνε ἐδικά σου.* — Καὶ ἔπειτα γίνεται ἄφαντος. Παγετῶδες ῥῖγος διαῤῥέει τὰ ὀστᾶ ἡμῶν τότε. Ἡ μουσικὴ σιγᾷ, σβέννυνται τὰ φῶτα, ἐξαφανίζονται αἱ πανηγυρίζουσαι βαχχίδες. Εἴμεθα μόνοι εἰς τὸ σκότος καὶ εἰς τὴν σιωπήν, καὶ μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς μάτην ἀνεῳγμένους ἐν τῷ μέσῳ βαθυτάτης νυκτός. Ἓν μόνον ἀντικείμενον διαφαίνεται ἀκριβῶς, μία λευκὴ θρίξ, λεπτή, λεπτή, σιωπηλὴ καὶ ὅμως εὐγλωττοτάτη. Ἡ θρὶξ αὐτὴ ἐκόπη. Ἦτον αὐτὴ τὸ νῆμα τὸ κρατοῦν αἰωρημένην ἐπὶ τῆς ἀβύσσου τὴν χαροποιὰν καὶ ἀεικίνητον νεότητά μας. Ἀπὸ τῆς αὔριον δὲν εἴμεθα πλέον οἱ αὐτοὶ ἢ πρότερον. Ἡ πρώτη λευκὴ θρὶξ ὁρίζει κάλλιον ἢ στήλη ἐκ γρανίτου, κάλλιον ἢ οἱαδήποτε ὁροθεσία, δύο διακεκριμένας ἀπ' ἀλλήλων τῆς ζωῆς ἡμῶν ἐποχάς.

—

Καὶ τί ποιητέον ὅπως βραδύνωμεν τὴν συνάντησιν τοῦ δυσαρέστου ἐκείνου ἀγνώστου;

Καὶ πῶς δυνάμεθα νὰ συντηρήσωμεν διὰ μακρῶν τὸ σύμβολον τῆς νεότητος;

—

Μεταξὺ τοῦ τριακοστοῦ πέμπτου καὶ τοῦ τεσσαρακοστοῦ ἔτους σημαίνει συνήθως δι' ὅλους ὁ μοιραῖος κώδων τῆς λευκάνσεως, βραδύτερον εἰς τὴν γυναῖκα ἢ εἰς τὸν ἄνδρα, ἴσως διότι αὕτη καταναλίσκει τὴν καρδίαν μᾶλλον ἢ τὸν ἐγκέφαλον, αἱ δὲ τρίχες τῆς καρδίας, εὐτυχῶς δι' ὅλους μας, εἶνε βαθέως κρυμμέναι. Προνομιοῦχοι τινὲς θνητοὶ δὲν λευκαίνονται εἰ μὴ μετὰ τὸ πεντηκοστὸν ἔτος, ἀλλ' ἄλλοι εὐτυχέστεροι γνωρίζουσι τὴν λεύκανσιν μόνον κατὰ τὸ ἔσχατον γῆρας. Ἄλλοι ἀπεναντίας λευκαίνονται πρὸ τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, ἐνίοτε δὲ καὶ πρὶν ἢ γεννηθῶσιν.

Ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἀναφαίνεται ἡ λεύκανσις εἶνε διαδοχικὴ ὡς πᾶσα ἄλλη περίπτωσις τῆς ζωῆς, καὶ εἶνε μάλιστα αὕτη μία τῶν μᾶλλον ἀναπολράστως διαδοχικῶν περιπτώσεων. Ὑπάρχουσιν οἰκογένειαι ἀπρόσβλητοι οὕτως εἰπεῖν ὑπὸ τῆς λευκάνσεως τῆς κεφαλῆς. Ὑπάρχουσιν ἄλλαι ἐν αἷς αἱ κεφαλαὶ λευκαίνονται ἤδη κατὰ τὸ εἰκοστὸν ἔτος.

Παρεκτὸς τῆς διαδοχῆς, συντελοῦσιν εἰς τὴν ἐπίσπευσιν τῆς λευκάνσεως αἱ συνεχεῖς κεφαλαλγίαι, ἄφθονος ἀπώλεια αἵματος, ἡ πρὸς φθίσιν διάθεσις, παντοῖαι καταχρήσεις... καὶ τὰ ἐκ τούτων νοσήματα..., αἱ βίαιαι συγκινήσεις, καὶ ἴσως ἡ ὑπερβολικὴ ἔντασις τῶν διανοητικῶν δυνάμεων. Ἀλλ' ὑπάρχουσι γυναῖκες καὶ ἄνδρες, οἵτινες οὔτε ὑπέφεραν πολύ, οὔτε ἀπήλαυσαν πολύ, οὔτε ἐμελέτησαν πολύ, οὔτε ἠγάπησαν πολύ—ἀληθῆ ζῶντα πλακούντια *plumpuddings* — καὶ ὅμως λευκαίνονται ταχύτατα.

Γνωστὸν τοῖς πᾶσι εἶνε πόσον ὁ τρόμος ἢ φοβερὸς ἠθικὸς πόνος δύνανται νὰ λευκάνωσι τὴν κεφαλὴν ἐντὸς ὀλίγων ὡρῶν.

—

Ὁ Ἀδριανὸς Ἰούνιος ἐγνώρισε μεγιστᾶνα Ἱσπανόν, ὅστις συνεπείᾳ ἐρωτικοῦ δράματος ἐν τῇ Ἱσπανικῇ Αὐλῇ κατεδικάσθη εἰς θάνατον ὡς ἐγκληματίσας κατὰ τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος, καὶ ἐν μιᾷ νυκτὶ ἐλευκάνθησαν ὅλαι αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς του. — Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ εἰς τὴν Μαρίαν Ἀντωνιέτταν, βασίλισσαν τῆς Γαλλίας.

—

Ὁ Saint — Vallier ἐλευκάνθη διὰ μιᾶς, μόλις ἔμαθεν ὅτι ἡ θυγάτηρ του Diane de Poitiers ἐγένετο ἐρωμένη τοῦ βασιλέως (Φραγκίσκου Α'. τῆς Γαλλίας).

—

Ὁ Ἰωάννης Λιβένης, ὅστις πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀπεπειράθη νὰ δολοφονήσῃ τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον, ἐλευκάνθη ἐντελῶς κατὰ τὰς τελευταίας τεσσαράκοντα ὀκτὼ ὥρας τῆς ζωῆς του.

—

Ὅμως οἱ ἀναγνῶσται καὶ αἱ ἀναγνώστριαι τοῦ ἀλμαναχίου μου βεβαίως δὲν θὰ καταδικασθῶσιν εἰς θάνατον, οὔτε θὰ ἔχωσι θυγατέρα τὴν Diane de Poitiers, διὸ δὲν θὰ ἔχωσιν ἀνάγκην νὰ ὑπερασπίσωσιν ἑαυτοὺς εἰ μὴ κατὰ τῆς εἰς τὴν ἡλικίαν ὀφειλομένης βραδείας καὶ αὐτομάτου λευκάνσεως. Ὅπως δὲ βραδύνωμεν αὐτήν, ἰδοὺ τὰ ὀλίγα ὅσα μᾶς διδάσκει ἐπὶ τοῦ τοῦ προκειμένου ἡ ἐπιστήμη:

Ἀποφεύγετε πᾶσαν κατάχρησιν ἐξασθενοῦσαν τὸν ὀργανισμόν.

Ἔχετε τὴν καρδίαν εὐχαριστημένην.

Θέτετε εἰς ἐνέργειαν τὴν ἑξῆς συμβουλὴν περιφήμου κομμωτοῦ ἐν Βριστόλῃ:

«Τηρεῖτε ὅσον ἔνεστι καθαρὰν τὴν κεφαλήν, καὶ μεταχειρίζεσθε ὅσον ἔνεστι ὀλιγώτερον τὴν ψήκτραν ἐπὶ τῶν τριχῶν αὐτῆς.»

Μὴ δαπανᾶτε ποτὲ ἕνα ὀβολὸν διὰ μύρα, βάμματα καὶ κοσμητικά, τὰ ὁποῖα πωλοῦνται ὡς χρήσιμα δῆθεν πρὸς πρόληψιν τῆς λευκάνσεως.

Ἀποκόπτετε τὴν κόμην συχνότερον τοῦ συνήθους, ὅταν ἀρχίζῃ νὰ λευκαίνεται.

—

Τινὲς ἀφαιροῦσι τὰς λευκὰς τρίχας, ἐνόσῳ εἶνε ὀλίγαι. Ἀλλὰ κατὰ τινας νεωτέρας παρατηρήσεις τοῦ Brown-Sequard (αἵτινες ὅμως χρήζουσιν ἐπιβεβαιώσεως), μόλις ἀφαιρεῖται λευκὴ θρίξ, ἀναφαίνονται πάλιν τρεῖς ἢ τέσσαρες τοῦ αὐτοῦ χρώματος εἰς τὸ αὐτὸ μέρος. Τοῦτο μὲ ἐνθυμίζει τὴν συνήθειαν τινῶν ἐμπόρων ἵππων, οἵτινες κατορθοῦσι νὰ στολίζωσι τούτους δι' ἀστέρος λευκοῦ ἐπὶ τοῦ μετώπου, προκαλοῦντες αὐτὸν διὰ συνεχοῦς ἀφαιρέσεως τῶν τριχῶν ἀπὸ τοῦ μέρους ἐκείνου.

—

Ἰουλία, ἡ θυγάτηρ τοῦ Αὐγούστου, ἥτις δὲν εἶχε βεβαίως οὐδεμίαν ἀξίωσιν νὰ ἔχῃ τὴν ἀρετὴν Ἑστιάδος, εἶδε τὴν λεύκανσιν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς της εἰς ἡλικίαν εἰσέτι νεαράν, καὶ πρὸς ἀπόκρυψιν τῆς προώρου ταύτης λευκάνσεως διέτασσε τὰς δούλας της νὰ τῇ ἀφαιρῶσι τὰς λευκὰς τρίχας. Ἡμέραν τινὰ κατελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις ἀνεκάλυψε τὸ τέχνασμα τῆς Ἰουλίας, παρατηρήσας τὰ φορέματα της πλήρη λευκῶν τριχῶν. Ὁ Αὔγουστος προσεποιήθη τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτι οὐδὲν παρετήρησε, διηύθυνε τὴν συνδιάλεξιν περὶ ἡλικίας, καὶ ἠρώτησε τὴν θυγατέρα του ἐὰν προετίμα τὴν φαλακρότητα τῆς λευκάνσεως. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἀδιστάκτως ἀπεκρίθη:—*Ἑκατοντάκις προτιμῶ τὴν λεύκανσιν.*—*Διατί λοιπὸν αἱ γυναῖκες αὗται*, ὑπέλαβεν ὁ Αὔγουστος, *κοπιάζουσι τόσον διὰ νὰ σὲ καταστήσωσι φαλακράν;*

—

Τὰ μελανὰ κοσμητικά, τὰ ὁποῖα διὰ τῆς βρωμερᾶς καὶ ἀηδοῦς ἀλοιφῆς των ἀποκρύπτουσιν ἐν μέρει τὴν λεύκανσιν, εἶνε μέσα ῥυπαρὰ ἄξια τῶν τριταγωνιστῶν καὶ τῶν ὁμοίων των.

Περὶ δὲ τῆς βαφῆς τῆς κόμης καὶ τοῦ γενείου, τοῦτο εἶνε ἀντικείμενον παρὰ πολὺ σπουδαῖον ὅπως διαλάβωμεν περὶ αὐτοῦ ἐκ τοῦ προχείρου ἐνταῦθα, ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ θὰ σᾶς ὁμιλήσω ἐν ἐκτάσει ἐκεῖ ὅπου θὰ διέλθωμεν ὅλα τὰ ψεύδη τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ἐπιδερμίδα καὶ εἰς τὰς τρίχας.

—

Ἡ πτῶσις τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς εἶνε ἀτύχημα πολὺ μεγαλήτερον τῆς λευκάνσεως αὐτῶν· καὶ μολονότι ἡ πτῶσίς των ἔρχεται φυσιολογικῶς μόνον μετὰ τὸ πεντηκοστὸν ἔτος, οὐχ ἧττον βλέπομεν καθ' ἑκάστην κρανία ἀπογυμνωμένα εἰς νεαρωτάτην ἡλικίαν, καὶ ἔχομεν ὑπὸ τὰ ὄμματα ἡμῶν καθ' ἑκάστην μέτωπα στερούμενα μὲν ἰδεῶν, ἐκτείνοντα δὲ τὰ ὅριά των κατὰ μῆκος καὶ πλάτος, καὶ καθ' ἑκάστην δυνάμεθα νὰ θαυμάζωμεν πλείστας κουρὰς ἐπὶ κεφαλῶν λαϊκῶν. Σπάνιον δὲ εἶνε νὰ ἴδωμεν γέροντας μετὰ πληθούσης κόμης.

Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ἡ γυνὴ εἶνε εὐτυχεστέρα τοῦ ἀνδρός, διότι ὅπως ὀλιγώτερον ταχέως λευκαίνεται, οὕτω καὶ βραδύτερον βλέπει καταπίπτον τὸ μεγαλοπρεπὲς κόσμημα τῆς κεφαλῆς της.

Ἡ ὑγιεινὴ πλεῖονα δύναται κατὰ τῆς φαλακρώσεως ἢ κατὰ τῆς λευκάνσεως, μολονότι καὶ ἡ φαλάκρωσις πολλάκις εἶνε ἀναπόδραστως διαδοχική.

Αἱ βαρεῖαι καὶ ἀδιαπέραστοι κόμαι, ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ κυλινδρικὸς πῖλος ὁ ἐν χρήσει εἰς τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων, καὶ τὸ κράνος τοῦ στρατιώτου εἶνε οἱ θηριωδέστατοι δολοφόνοι τῶν κομῶν, διὸ δυνάμεθα νὰ παίξωμεν μὲ τὰς λέξεις καὶ νὰ προσθέσωμεν νέαν παροιμίαν εἰς τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν, ἣν ἐγὼ μετριοφρόνως σᾶς προτείνω, τὴν ἑξῆς·

capello uccide capello

ἤτοι, «ὁ πῖλος φονεύει τὴν τρίχα».

Ἀλλ' ἐὰν δὲν σᾶς ἀρέσκῃ, ἀπακρούσατε τὴν νέαν μου παροιμίαν, καὶ δὲν θὰ ὀργισθῶ διὰ τοῦτο. Ἀρκεῖ νὰ ἐννοήσετε τὸ πρᾶγμα, δύνασθε νὰ καταφρονήσετε τὰς λέξεις. Σκεπάζετε ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον τὴν κεφαλήν σας· σκεπάζετέ την ἐλαφρῶς. Ἐγνώρισα ἄνθρωπον ζήσαντα μέχρι τοῦ ἐννενηκοστοῦ ἔτους, διατηρήσαντα δὲ μέχρι θανάτου κόμην πλήθουσαν καὶ σχεδὸν μελανήν, νυμφευθέντα τὸ δεύτερον ἢ τὸ τρίτον εἰς τὸ ὀγδοηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, καὶ ἀποκτήσαντα τέκνα πανόμοια αὐτῷ. Οὗτος δὲ ὁ ἀνὴρ ἐξ ἰδιοτροπίας οὐδέποτε ἔφερε πῖλον, οὔτε ἐντὸς οὔτε ἐκτὸς τῆς οἰκίας του. Ὅμως εἰς τὴν βιογραφίαν ταύτην δέον νὰ προστεθῇ καὶ ἄλλη τις περίπτωσις, ὅτι οὗτος ἐπὶ τριακονταετίαν δὲν ἔπιεν οὔτε σταγόνα ὕδατος, ἀλλ' ἄκρατον οἶνον, χωρὶς ὅμως ποτὲ νὰ προβῇ μέχρι καταχρήσεως.

Ἀληθέστατον δὲ εἶνε, ὅτι πλέον ἢ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς συντελοῦσιν εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς κόμης ἡ φυλὴ καὶ ἡ διαδοχή. Ἐν Σαρδηνίᾳ εἶδον κόμας ὡραιοτάτας καὶ μέχρι τῆς μᾶλλον προβεβηκυίας ἡλικίας, καίτοι εἰς κανὲν ἄλλο μέρος τοῦ κόσμου οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες δὲν καλύπτονται περισσότερον τὴν κεφαλὴν ἢ εἰς τὴν νῆσον ταύτην.

Ὅλα τὰ ἐλαττώματα, ὅλαι αἱ συγκινήσεις, ὅλαι αἱ ἀρρωστίαι αἱ δυνάμεναι νὰ προκαλέσωσι τὴν λεύκανσιν, συντελοῦσι καὶ εἰς τὴν πτῶσιν τῶν τριχῶν.

Ὅταν αὕτη ἄρχίσῃ, ὅταν καθ' ἑκάστην πρωΐαν ποιῆτε τὸν λογαριασμὸν τῶν τριχῶν σας, καὶ εὑρίσκετε τὸ *δοῦναι* ἀνώτερον τοῦ *ἔχειν*, τότε δέον νὰ λάβητε τὴν ψαλλίδα, καὶ παραδίδοντες αὐτὴν εἰς χεῖρας τοῦ κομμωτοῦ σας, νὰ τῷ διδάξετε τὴν μέθοδον τοῦ William τοῦ ἐκ Cheteltam, ἐὰν τυχὸν δὲν τὴν γινώσκῃ. Δηλαδὴ πρέπει ν' ἀποκόπτωνται αἱ χαλασμέναι καὶ βρα-

χεῖαι τρίχες, ὅπως προκαλῆται ἡ ἐπαύξησις αὐτῶν, καὶ νὰ διατηρῶνται αἱ ὑγιεῖς τρίχες, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ κλαδεύματος κήπου τινός.

Ὁ κομμωτὴς William τόσην ἔχει πεποίθησιν εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῆς μεθόδου του, ὥστε ἡμέραν τινὰ εἶπε πρὸς τὸν Wilson :— «Δὲν θὰ εἴχομεν πλέον ἐργασίαν ἡμεῖς οἱ κομμωταί, ἐὰν ἀπεκόπτοντο αἱ τρίχες ὅπως ἔπρεπεν, καὶ θὰ ἦτο τεθειμένον πλέον τὸ στάδιον τῶν ἐργαζομένων εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν προσθέτων κομῶν.»

Ἄριστα ἐν τούτοις μέσα πρὸς καταπολέμησιν τῆς πτώσεως τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς εἶνε νὰ πλύνωμεν συχνὰ τὴν κεφαλὴν μὲ ψυχρὸν ὕδωρ καθαρὸν ἢ κάλλιον ἀλατισμένον, νὰ κτενίζωμεν διὰ ψήκτρας καὶ νὰ τρίβωμεν στιβαρῶς τὴν κεφαλήν, ἕως οὗ ἡ ἐπιδερμὶς τοῦ κρανίου γείνῃ ἐρυθρὰ καὶ θερμή· νὰ κόπτωμεν δὲ συχνὰ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς καὶ νὰ τηρῶμεν αὐτὰς πολὺ βραχείας.

—

Ἐδῶ τελειώνει ἡ ἐπιστήμη καὶ ἄρχεται ἡ μυθολογία, ἐδῶ τελειώνει ἡ τέχνη καὶ ἄρχεται ἡ μαγεία.

Ἐὰν ἡ κεφαλὴ ἦνε φαλακρά, δύνασθε, κατὰ χρονολογικὴν τάξιν, ν' ἀρχίσητε ἀπὸ τὴν Κλεοπάτραν, ἥτις διδάσκει ν' ἀλείφωμεν τὴν κεφαλὴν μὲ λίπος ἄρκτου προτιμηθείσης μεταξὺ τῶν λοιπῶν ζώων ἴσως διότι εἶνε κατ' ἐξοχὴν δασεῖα.

Ἐὰν τὸ λίπος τῆς ἄρκτου δὲν ἀρκῇ, τότε ἀκολουθήσατε τὴν συνταγὴν τοῦ Liebault:

« Λάβετε σάρκας κοχλιῶν, σφηκῶν, μελισσῶν, βδελλῶν, καὶ ἅλας κεκαυμένον, ἐξ ἑκάστου ἴσα μέρη. Περικλείσατε ἐντὸς δοχείου ὑελίνου ἔχοντος πανταχόθεν ὀπὰς ὡς κόσκινον. Ὑπὸ τὸ ἀγγεῖον τοῦτο θέσατε ἄλλο ἀγγεῖον ἐπίσης ὑέλινον, ὅπως δέχεται τὸ ἐκρέον ὑγρόν· συνάζετε τὸ ὑγρὸν τοῦτο καὶ δι' αὐτοῦ τρίβετε τὸ μέρος. Τὸ φάρμακον θὰ εἶνε δραστηριώτερον, ἐὰν καλύψετε τὰ δύο ὑέλινα ἀγγεῖα μὲ ἄχυρα.»

Ὁ Guyon συνέστησε θερμῶς εἰς τοὺς φαλακροὺς τὸ ἔλαιον τῶν σαυρῶν· ἄλλοι συνεβούλευσαν τὸ ἀνθρώπινον λίπος. Ἕκαστος κομμωτὴς κώμης ἢ πόλεως ἔχει ἄλλως τὸ ἴδιον μύρον. Καὶ εὐτυχεῖς ἐὰν κατορθώσετε νὰ εὕρετέ τι σφαλερὸν εἰς ταῦτα, διότι ὑπάρχουσιν ἐφευρεταὶ οἵτινες ὑπεσχέθησαν μεθ' ὅρκου καὶ διὰ τοῦ τύπου φράγκα ἑκατοντακισχίλια εἰς ὅντινα ἤθελε τοὺς ἀποδείξει ἀπατεῶνας.

Ἀλλὰ καὶ οἱ ἰατροὶ ἔχουσι τὰς συνταγάς των, αἱ ὁποῖαι εἶνε σπουδαῖαι, διότι τοὐλάχιστον αὐτοὶ δὲν πωλοῦσιν εἰ μὴ ἐλπίδας. Καὶ ὁ ἔνδοξος Dupuytren δὲν ἀπηξίωσε νὰ διαγωνισθῇ πρὸς τοὺς κομμωτάς, συνδέων τὸ ὄνομά του μὲ μύρον προκαλοῦν τὴν αὔξησιν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχουσι τοιαῦται.

Ἰδοὺ λοιπὸν τινὲς τῶν συνταγῶν τούτων (μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν συνταξάντων αὐτὰς ἰατρῶν).

Hardy.

Βοείου ὀστεομυελοῦ	Γραμ.	60
Κικίνου ἐλαίου	»	30
Ταννίνου	»	3
Βάμματος δενδρολιβάνου	»	5

—

Cazenave.

Παρεσκευασμένου βοείου ὀστεομυελοῦ	Γραμ.	30
Ἀμυγδαλελαίου πικροῦ	»	8
Θειϊκῆς κινίνης	»	2
Βαλσάμου τῆς Περουβίας	»	1

—

Βοείου ὀστεομυελοῦ	Γραμ.	30
Ἀμυγδαλελαίου γλυκέος	»	8
Ταννίνου	»	4
Βανίλης	»	1

—

Dupuytren καὶ Soubeiran.

Βάμματος θειϊκῆς κινίνης	Γραμ.	15
Βάμματος κανέλας	»	4

—

Ὀστεομυελοῦ βοός	Γραμ.	32
Βαλσάμου τοῦ Nerval	»	32
Ῥοδελαίου	»	4
Ἀλκοολικοῦ ἐκχυλίσματος κανθαρίδων	»	0,40

—

Schneider.

Ὀποῦ νωποῦ λεμονίων	Γραμ.	4
Ἐκχυλίσματος κίνας	»	8
Βάμματος κανθαρίδων	»	4
Κιτρελαίου	»	1,50
Ἐλαίου βεργαμότου	σταγόνες	10
Βοείου ὀστεομυελοῦ	Γραμ.	64

—

Ravell.

Βοείου ὀστεομυελοῦ	Γραμ.	24
Ἀμυγδαλελαίου	»	8
Θειϊκῆς κινίνης	»	2
Ῥουμίου	»	10
Ταννίνου	»	1
Ῥοδελαίου	»	3

—

Πιπερίων	Οὐγγίας	12
Μόσχευσον ἐπί τινας ἡμέρας ἐν καθαρῷ οἰνοπνεύματι	»	12
Ἐξάτμισον τὸ βάμμα καὶ ἀνάμιξον τὸ ὑπόλοιπον μετὰ πολτοῦ ἀμυγδαλελαίου	»	6

—

Γλυκερίνης	Γραμ.	6
Ἐλαίου Κρότωνος	»	2

—

Βάμματος κανθαρίδων	Γραμ.	1
Βάμματος δενδρολιβάνου	»	2
Ὕδατος κουφοξυλέας	»	19
Γλυκερίνης	»	286

—

Πλύνατε τὴν κεφαλὴν καθ' ἑκάστην πρωΐαν καὶ ἑσπέραν.

—

Καὶ αἱ πολλαὶ αὗται συνταγαὶ εἶνε ἀκόμη ὀλίγαι ἀπέναντι ἐκείνων, τὰς ὁποίας δύνασθε νὰ εὕρητε εἰς τὰ συγγράμματα τῆς ὑγιεινῆς καὶ τῆς ἰατρικῆς. Ὅταν τὸ κακὸν εἶνε ἀθεράπευτον, τότε τὰ προτεινόμενα φάρμακα εἶνε πολλά, διότι αἱ νόσοι ὑπῆρξαν θεραπεύσιμοι πάντοτε κατ' ἀντίθετον λόγον τῶν πρὸς θεραπείαν αὐτῶν σύμ-

βουλευομένων φαρμάκων. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἡ ἐπιληψία ἔχει μυρία φάρμακα, καὶ τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἰταλίας ἔχουσι μυρίους χρηματιστάς, οἵτινες ὁ εἷς κάλλιον τοῦ ἄλλου ὑπόσχονται τὴν ἐπανόρθωσιν αὐτῶν.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΠΡΩΪΜΗ ΑΜΥΓΔΑΛΙΑ

Ὦ πρώϊμη ἀμυγδαλιά,
βιάσθηκες ν' ἀνθίσῃς.
Κοιμᾶται ἀκόμ' ἡ φύσις,
δὲν ἐκελάδησαν πουλιά,
δὲν ἦλθαν χελιδόνια·
ἀκόμη μένουν χιόνια
εἰς τῶν βουνῶν τὴν τραχηλιά·
ἡ ἄνοιξις ἀκόμα
δὲν Ἰζέστανε τὸ χῶμα
μὲ τὰ θερμά της τὰ φιλιά·
'ς τῶν χωραφιῶν τ' αὐλάκια
δὲν ἔχει ἀκόμ' ἀνθάκια,
ὦ πρώϊμη ἀμυγδαλιά.

Ἀμυγδαλιά, κι' ἄλλη φορὰ
'ς αὐτὴ τὴν γῆ τὴν ξένη
σὲ εἶδα ἀνθισμένη
νὰ πρωτολέγῃς τὴν χαρά,
ν' ἀνοίγῃς τὴν ἐλπίδα·
κι' ἄλλη φορὰ σὲ εἶδα
μὲ τὰ κλαδιά σου τ' ἀνθηρὰ
νὰ χαίρεσαι σὺ μόνη,
κ' ἐμὲ νὰ μοῦ πλακόνῃ
ἡ πίκρα καὶ ἡ συμφορὰ
τὴν ἔρημη καρδιά μου.
Εἶδες τὰ δάκρυά μου,
ἀμυγδαλιά, κι' ἄλλη φορά.

Ὁ πρώϊμός σου ἀνθισμὸς
μ' ἐφάνη τότε θεία
ἐλπίδος προφητεία.
Κι' ἀλήθεια τότε ὁ καϋμὸς
ἐπέρασεν ἐκεῖνος·
πλὴν ἐξανῆλθε θρῆνος,
ἦλθε κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς
καὶ τῆς ζωῆς μαυρίλα.
Ἀχ, τῆς καρδιᾶς τὰ φύλλα
ὁ ζωντανὸς ὁ χωρισμὸς
μοῦ τἄχει μαραμμένα.
Δὲν εἶν' ἐλπὶς γιὰ 'μένα
ὁ πρώϊμός σου ἀνθισμός.

Τῆς εὐτυχίας ἡ πηγὴ
γιὰ 'μένα ἐξηράνθη.
Τὰ δροσερά σου ἄνθη
χαρᾶς δὲν εἶνε χαραυγὴ
εἰς μάτια ἀπελπισμένα·
δὲν ἄνοιξαν γιὰ 'μένα.
Δι' ὅλους ὅμως εἶν' ἡ γῆ!
Πολλοὶ εὐτυχισμένοι
σὲ βλέπουν ἀνθισμένη,
μὲ τὴν καρδιὰ χωρὶς πληγή.
Νὰ ξανανθίσῃς πάλι,
καὶ ἂς δροσίζωντ' ἄλλοι
'ς τῆς εὐτυχίας τὴν πηγή.[1]

Δ. Βικέλας

[1] Ἐκ τῆς τελευταῖον ἐκδοθείσης συλλογῆς *Στίχων*.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πολλὰ τῶν ἐγκρίτων φύλλων τοῦ ἀγγλικοῦ τύπου, ἰδίως δὲ τὰ ἀναγινωσκόμενα ὑπὸ τῆς ἀριστοκρατικῆς κοινωνίας, ἐκφράζουσι τελευταῖον φρικτὸν παράπονον κατὰ τῆς λίαν διαδεδομένης ἐν Ἀγγλίᾳ ἕξεως τοῦ νὰ προσέρχωνται οἱ προσκεκλημένοι εἰς δεῖπνον ὅσῳ δυνατὸν βραδύτερον τῆς ὡρισμένης ὥρας, ὁρμώμενοι ἐκ τῆς λελανθασμένης σκέψεως, ὅτι εἶνε ἀπρεπὲς καὶ κοινὸν τὸ νὰ προσέρχηταί τις ἀκριβῶς κατὰ τὴν ταχθεῖσαν ὥραν. Οἱ ἑστιῶντες ὅμως, οἵτινες ἐνίοτε μετὰ τῶν ἄλλων τυχὸν προσελθόντων δαιτυμόνων περιέμενον τοὺς κατὰ τὸ φαινόμενον εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς καθυστεροῦντας ἐπὶ χρόνον μακρὸν ὑπερβαίνοντα ἐνίοτε τὰ ὅρια τῆς ὑπομονῆς, καὶ αἱ οἰκοδέσποιναι, αἵτινες καθ' ἅπαντα τὸν χρόνον τοῦτον διετέλουν ἐν ἀπελπισίᾳ σκεπτόμεναι τὰ φαγητά, ἅτινα θὰ εἶνε ἄνοστα μὴ διανεμόμενα κατὰ τὴν προσήκουσαν στιγμὴν τῆς ἑψήσεώς των, εὕρισκον τὴν βραδύτητα ταύτην ἄλογον, διὸ καὶ ἀντεπεξῆλθον κατ' αὐτῆς. Τελευταῖον μάλιστα κατέφυγον καὶ εἰς τὸν πρίγγιπα τῆς Οὐαλίας καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν νὰ ἐκφράσῃ δημοσίᾳ τὴν γνώμην του καὶ οὕτως ὁρίσῃ τὸν κανόνα τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς. Τὰ αὐτὰ παράπονα ἠγέρθησαν καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς Νέας Ὑόρκης, διότι καὶ ἐκεῖ εἶνε καθιερωμένον τὸ ἀ κ α δ η μ α ϊ κ ὸ ν τ έ τ α ρ τ ο ν. Οἱ προσκεκλημένοι ὅμως ἀντὶ νὰ ἔλθωσι κατὰ τὰς 7 ἢ 7 ½ παρατείνουσι τὴν βραδύτητα αὐτῶν, ἐπὶ ἓν ἀκόμη τέταρτον. Ἐνῷ δὲ πάντες εἶνε σύμφωνοι πρὸς διέξοδον ἀπὸ τῆς κακῆς ταύτης ἕξεως νὰ τιμωρῶσι τοὺς μὴ εὐγενεῖς ἀτάκτους μὴ περιμένοντες αὐτούς, ἀλλ' ἀρχίζοντες τὸ δεῖπνον ἀκριβῶς κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν, οὐδεὶς ἔχει τὸ θάρρος ἐν Ἀγγλίᾳ ν' ἀρχίσῃ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ αὐστηροῦ τούτου κανόνος. Ἐν Ἀμερικῇ ἡ χρῆσις τοῦ κανόνος τούτου εἶνε πρὸ πολλοῦ εἰσηγμένη. Τελευταῖον ἐδίδετο δεῖπνον ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐπί τινι ἑορτῇ. Δαιτυμών τις ἀργοπορήσας νὰ προσέλθῃ εἰς αὐτὸ ἔλαβε μετὰ τὴν αἴτησιν μυρίων συγγνωμῶν παρὰ τῶν οἰκοδεσποτῶν τὴν θέσιν του παρὰ τῇ τραπέζῃ καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς νὰ μὴ τὸν σ ε ρ β ί ρ ω σ ι ν ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλὰ νὰ τῷ δώσωσιν ὅ,τι εὑρίσκεται εἰς τὴν σειράν. Οὕτω τὸ γεῦμά του ἀπετελέσθη ἐκ τούρτας μήλων, κομπόστας, πάγου, τυροῦ μετὰ βουτύρου καὶ ἄρτου, καὶ τεμαχίων ξυνοσελίνου...

Εἰς τοὺς στύλους τοῦ Ὀλυμπίου Διός:

— Μὴν κάθεσαι αὐτοῦ, γυναῖκα· αὐτοῦ εἶνε ρεῦμα· θὰ μοῦ κρυώσῃς.

Ὁ π α ρ ι σ τ ά μ ε ν ο ς ὑ π η ρ έ τ η ς: — Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, τὸ ρέμα εἶνε ἐκεῖ κάτω. Ἔπειτα τώρα δὲν ἔχει καθόλου νερό.

* * *

Γίνεται λόγος περὶ μακροβιότητος τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Ἀγαθόπουλος ἐκεῖ παρὼν ἐπιχειρεῖ καὶ αὐτὸς νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του.

— Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος, λέγει, ὁ μέσος ὅρος τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου εἶνε πολὺ μικρότερος παρὰ ἄλλοτε. Ποῖος σήμερον εἰμπορεῖ νὰ μοῦ δείξῃ ἕνα μόνον ἑκατοντούτη ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος νὰ ἐγεννήθη ὕστερα ἀπὸ τὸ 1800;

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 1008

'Αριθ. 481 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ'. Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. 'Επὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. 17 Μαρτίου 1885

ΑΙ ΤΑΝΑΓΡΑΙΑΙ ΚΟΡΑΙ

Μεταξὺ τῶν ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ ἐκτεθειμένων συλλογῶν τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρίας εἶνε καὶ ἡ τῶν Ταναγραίων κορῶν, μικρῶν ἀγαλματίων, ἅτινα οἰκειότερόν πως ὀνομάζονται ὑπὸ τῶν πολλῶν *κοῦκλαι*.

Πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν ἀκόμη ἦσαν ἄγνωστα τὰ κομψὰ ταῦτα καλλιτεχνήματα τῶν ἀρχαίων. 'Εν ταῖς μεγάλαις συλλογαῖς ὑπῆρχόν τινα ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἦσαν τόσον ὀλίγα, ὥστε οὔτε οἱ ἀρχαιολόγοι ἔδιδον μεγάλην προσοχὴν εἰς αὐτά, πολὺ δ' ὀλιγώτερον ὁ λοιπὸς κόσμος. Τὸ 1874 πρῶτον κατὰ τύχην, ὡς φαίνεται, ἀνεσκάφησαν τάφοι τινὲς περιέχοντες πολλὰς καὶ μάλιστα τὰς ὡραιοτάτας κόρας, αἵτινες τόσον ταχέως ἐδοξάσθησαν καὶ τόσον ἐπιζήτητοι ἐγένοντο, ὥστε ἄνευ ὑπερβολῆς δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐζυγίζοντο ἀντὶ χρυσοῦ, αἱ δὲ μεγάλαι τιμαὶ τόσον ἐνεθάρρυναν τοὺς τυμβωρύχους, ὥστε αἱ ἀρχαὶ πολὺ ἐδυσκολεύθησαν νὰ τοὺς περιστείλωσιν. 'Εν διαστήματι δύο ἢ τριῶν ἐτῶν ἠνοίχθησαν περὶ τοὺς τρισχιλίους τάφους μόνον πέριξ τῆς ἀρχαίας Τανάγρας, καὶ τὰ μουσεῖα τῆς Εὐρώπης ἐπληρώθησαν αὐτῶν. Σήμερον τὸ μεταλλεῖον τοῦτο, τὸ πλουσιώτερον καὶ ἐπικερδέστερον πάντων τῶν μεταλλείων τῆς 'Ελλάδος, σχεδὸν ἐξηντλήθη, ἡ ζήτησις ὅμως ἂν καὶ ἐμετριάσθη, δὲν ἔπαυσεν ὁλοτελῶς· διὰ τοῦτο οἱ ἀρχαιοκάπηλοι κατέφυγον εἰς ἄλλο μέσον, τὴν κιβδηλοποιΐαν, ἥτις ἐτελειοποιήθη εἰς ἀληθῆ τέχνην οὐχὶ κατωτέραν τῆς τῶν Ταναγραίων τεχνιτῶν. 'Ο μᾶλλον ἐξησκημένος ὀφθαλμὸς δύναται ν' ἀπατηθῇ, διότι κατασκευάζονται ἐν μήτραις λαμβανομέναις ἀπὸ γνησίων ἀγαλματίων, τὸ χῶμα προέρχεται ἐπίσης ἀπὸ γνησίων συντετριμμένων, ὁ δὲ χρωματισμὸς εἶνε τόσον ἐπιτυχής, ὥστε ἀμφιβάλλεται ἡ γνησιότης αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν καλλίστων τῶν ἐν ταῖς εὐρωπαϊκοῖς μουσείοις. 'Ακόμη καὶ λίαν λεπτὰς ῥίζας χόρτων προσκολλῶσιν ἐπ' αὐτῶν, ὥστε νὰ φαίνηται ὅτι ἔμειναν πολὺν καιρὸν ὑπὸ γῆν. Ἵνα δὲ οἱ δύσκολοι πολλάκις ἀγορασταὶ ἀπατῶνται εὐκολώτερον, τὰ νοθεύματα ταῦτα στέλλονται ἐξ 'Αθηνῶν εἰς Τανάγραν καὶ πωλοῦνται ἐκεῖ ὑπὸ συνεταίρων κιβδηλοποιῶν εἰς τοὺς περιηγητάς, οἵτινες ἀποκομίζουσιν αὐτὰ εἰς τὰς πατρίδας των βεβαιότατοι πλέον περὶ τῆς γνησιότητός των, διότι τὰ ἠγόρασαν ἀπὸ *ἁπλοϊκῶν χωρικῶν*. Ἡ ἐν 'Αθήναις 'Αρχαιολογικὴ 'Εταιρία δύναται νὰ καυχηθῇ, ὅτι ἡ συλλογή της ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς γνησιότητος δὲν ἔχει ἐφάμιλλον ἐν Εὐρώπῃ· διότι πλὴν ὀλίγων τὰ πλεῖστα ἀγαλμάτια ἀνεῦρεν αὐτὴ ἐν τάφοις ὑφ' ἑαυτῆς ἀνασκαφεῖσιν· ἀλλὰ καὶ τὰ ὀλίγα ἀγορασθέντα παρ' ἰδιωτῶν εἶνε ἀναμφιβόλως γνήσια, διότι οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν ἀγορὰν αὐτῶν, ἐν 'Αθήναις ζῶντες καὶ ἔχοντες ἐν χερσὶ πολλὰ *ἀναμφιβόλως* γνήσια, συγκρίνοντες δὲ ταῦτα πρὸς ἄλλα *ἀναμφιβόλως* κίβδηλα, εὐκολώτερον ἠδυνήθησαν νὰ παρατηρήσωσι καὶ τὰς ἐλαχίστας διαφορὰς μεταξὺ τῶν πρώτων καὶ δευτέρων καὶ σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἐξασκηθῶσι τόσον πολύ, ὥστε ἡ ἀπάτη ν' ἀποβαίνῃ ἀδύνατος.

Οὕτω ἐπρόκειτο τὰ μικρὰ ταῦτα ἀγάλματια νὰ πλουτίσωσι σήμερον πολλούς, ἐν ᾧ εἶνε λίαν πιθανόν, ὅτι οἱ πλάσαντες αὐτὰ τεχνῖται δὲν ἀπελάμβανον πολλὰ ἀπὸ τῶν ἔργων των· τῷ ὄντι πολλάκις εὑρίσκονται ἐν ἑνὶ τάφῳ τοσαῦτα ἐξ αὐτῶν, ὥστε ἡ τιμή των πρέπει νὰ ἦτο οὐχὶ μεγάλη· τοῦτο ἦτο δυνατόν, διότι κατεσκευάζοντο εἰς μεγάλας ποσότητας ἐν ἐργοστασίοις, ἐν οἷς ὁ καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας καθίστα τὴν παραγωγὴν εὐθηνήν· οἱ δὲ χρωματίζοντες τὰς κόρας δὲν ἦσαν καλλιτέχναι, ἀλλ' ἁπλοῖ ἐργάται λίαν ἐξησκημένοι εἰς τὸ ἔργον των. Πρέπει δὲ πάντοτε νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὰ μεταξὺ τῶν ὡραίων καὶ τῶν βιομηχανικῶν τεχνῶν κείμενα ἐπιτηδεύματα ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἦσαν λίαν ἀνεπτυγμένα· παράδειγμα ἔστωσαν αἱ λευκαὶ ἀττικαὶ λήκυθοι, αἵτινες ἐζωγραφοῦντο ἐπίσης ὑπὸ ἁπλῶν τεχνιτῶν, καὶ ὅμως τινὲς ἐξ αὐτῶν διακρίνονται τόσον πολὺ διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ μεγαλοπρέπειαν τῶν γραμμῶν των, ὥστε νὰ τὰς ζηλεύωσι σήμερον καὶ σπουδαῖοι καλλιτέχναι. Κατ' ἀντίθεσιν δὲ πρὸς τοὺς χρόνους ἡμῶν, ἐν οἷς τὰ τεχνικὰ μέσα ἀναπτύσσονται γιγαντιαίως ἐπὶ βλάβῃ τῆς καλλιτεχνίας, ἐν τῇ ἀρχαιότητι αἱ ὡραῖαι τέχναι προεπορεύοντο τῆς καθαρᾶς βιομηχανίας, καὶ ἴσως τοῦτο εἶνε εἷς ἐκ τῶν λόγων, δι' ὃν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὲν προώδευσαν ἐν αὐτῇ τόσον, ὅσον ἠδύνατό τις νὰ περιμένῃ.

Ἐν Τανάγρᾳ δὲ φαίνεται ὅτι ἐν ἐποχῇ τινι συνυπῆρχον πάντες οἱ ἀπαιτούμενοι ὅροι, ἵνα προαχθῇ ἡ καλλιτεχνικὴ βιομηχανία. Ἡ πόλις αὕτη ἔκειτο, ὡς γνωστόν, ἐν τῇ ἀνατολικῇ Βοιωτίᾳ, παρὰ τὰ σύνορα αὐτῆς πρὸς τὴν Ἀττικὴν καὶ ὀλίγας μόνον ὥρας ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης. Ἡ θέσις ὀνομάζεται σήμερον Γριμάδα, οἱ δὲ πέριξ κάτοικοι, πάντες Ἀλβανοὶ ὄντες, ἀναγράφονται ἐν τῷ βαθμολογικῷ χάρτῃ τῆς κατ' ἐπαρχίας διαδόσεως τῆς παιδείας δι' ἑνὸς τῶν μελανωτέρων χρωμάτων· φαίνεται ὅτι δὲν ἐννοοῦν νὰ διαψεύσωσι τὴν καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι κακὴν φήμην τῶν Βοιωτῶν ὅσον ἀφορᾷ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν. Καὶ ὅμως τότε οἱ Ταναγραῖοι τοὐλάχιστον φαίνεται ὅτι διέφερον τῶν λοιπῶν κατοίκων τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας· ἡ Κόριννα ἐγεννήθη ἐν Τανάγρᾳ, ἐνταῦθα εὑρίσκονται ἀγγεῖα ἀρχαιότερα τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους μαρτυροῦντα ἂν ὄχι ἄλλο, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ὅτι ἡ Τανάγρα εὑρίσκετο εἰς διηνεκῆ ἐπαφὴν μετὰ τῶν Ἀθηνῶν· γινώσκομεν μάλιστα ὅτι καὶ εἷς τεχνίτης ἀγγειοπλάστης Ἀθηναῖος εἰργάζετο ἐν Τανάγρᾳ. Τοῦτο δὲ εἶνε λίαν φυσικόν, ἀφοῦ ἡ πόλις ἔκειτο, ὡς εἴπομεν, οὐχὶ πολὺ μακρὰν τῶν συνόρων τῆς Ἀττικῆς.

Ἀλλὰ τὰ μικρὰ ταῦτα πλεονεκτήματα δὲν ἐξήρκουν, ἵνα ἀνυψώσωσι τὴν Τανάγραν εἰς μεγάλην πόλιν· καὶ μέχρι τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου οὐδεὶς κατώρθωσε νὰ στερήσῃ τοὺς Θηβαίους ἐπὶ πολὺν χρόνον τῆς ἡγεμονίας σχεδὸν ἐφ' ἁπάσης τῆς Βοιωτίας. Ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου ὅμως κατέστρεψε τὰς Θήβας ἐκ θεμελίων τὰ 336 πρὸ Χριστοῦ καὶ αἱ μικραὶ πόλεις ἐγένοντο αὐτόνομοι. Ἡ σχετικὴ εἰρήνη, ἧς αἱ βοιωτικαὶ πόλεις ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀπήλαυον, ἡ ἀναπτυχθεῖσα ἐπιμιξία διαφόρων λαῶν, καὶ ἡ εὐφορία τῆς χώρας φαίνεται ὅτι ἐπέδρασαν εὐνοϊκῶς ἐπὶ τῆς εὐημερίας τῶν κατοίκων τῆς Τανάγρας· ὁ δὲ περιορισμὸς τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ δήμου ἐμείωσε τὸ ὑπὲρ τῆς πολιτείας ἐνδιαφέρον, ἐδάμασε τὸ φιλοπόλεμον πνεῦμα, κατέστειλε τὰ λίαν σφοδρὰ πολιτικὰ πάθη, καὶ οἱ ἄνδρες ἐτράπησαν ἐπὶ τὴν εὐζωΐαν· διότι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐνδιαφέρηται περί τινος πράγματος καὶ ὅταν τὸ βῆμα καταπέσῃ, ἡ δὲ ἀρχαία ἀγορὰ μεταβληθῇ εἰς σημερινήν, τότε καὶ οἱ εἰς αὐτὴν φοιτῶντες πάσχουσιν ἀνάλογον μεταβολήν. Τὰ δύο δὲ ταῦτα πράγματα, ἡ εὐημερία καὶ ἡ εὐζωΐα, εἶνε αἱ πηγαὶ αἱ τρέφουσαι τὰς μικρὰς ὡραίας τέχνας, τὴν καλλιτεχνικὴν βιομηχανίαν ἢ βιομηχανικὴν καλλιτεχνίαν.

Ὅτι ἐν Τανάγρᾳ ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου ἤκμαζε τὸ ἐμπόριον καὶ ποιά τις βιομηχανία ἀπεδείχθη κατ' ἐμὲ ἐσχάτως ἀρκετὰ ἐκ τῆς παρατηρήσεως, ὅτι τὰ ἐν Ἰταλίᾳ εὑρισκόμενα ἄπειρα ἀρχαῖα ἀγγεῖα μέχρι μὲν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου περίπου ἀκολουθοῦσι τὸν ῥυθμὸν ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων, πρὸ πάντων τῆς Κορίνθου καὶ τῶν Ἀθηνῶν, ἀπὸ [illegible] ῆς ταύτη[illegible] ὑπερισχύουσιν οἱ Βοιωτοί· τοῦ[illegible] δηλοῖ, ὅτι διενηργεῖτο ἐμπόριον μεταξὺ [illegible] καὶ Ἰταλίας, [illegible] τῆς πρώτης [illegible] τὴν δευτέραν ἱκανὰ ἀγγεῖα, ὥστε νὰ ἐπιφέρωσι μεταβολὴν τοῦ ῥυθμοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν οὐδεμία ἄλλη ἀπόδειξις τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν Ταναγραίων καὶ τῆς ἐκ τούτων πηγαζούσης εὐπορίας καὶ εὐζωΐας αὐτῶν ὑπῆρχεν, αἱ ἐν τοῖς τάφοις εὑρισκόμεναι κόραι θὰ ἦσαν ἱκανὸν τεκμήριον καὶ τούτου καὶ τοῦ ὅτι οἱ Ταναγραῖοι ἀπελάμβανον τοῦ πλούτου των μετὰ καλαισθησίας καὶ ὡς ἄνθρωποι ἀνεπτυγμένοι. Τῷ ὄντι τὰ καλλιτεχνικὰ ταῦτα ἀθύρματα δεικνύουσιν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἦσαν ἱκανῶς ἀνεπτυγμένοι, ὥστε νὰ εὑρίσκωσι μεγάλην ἡδονὴν εἰς καθαρῶς πνευματικὰ προϊόντα, νὰ παραγγέλλωσιν ἢ ἀγοράζωσι τοιαῦτα πολλὰ καὶ νὰ κοσμῶσι δι' αὐτῶν τὰς κατοικίας των. Διότι εἶνε βέβαιον, ὅτι ἐὰν δὲν τὰ μετεχειρίζοντο ζῶντες, ἐὰν δὲν ἐπλήρουν τὰ δωμάτιά των, ἐὰν δὲν τὰ ἔβλεπον καθ' ἑκάστην ἐπὶ τῶν τραπεζῶν των, δὲν θὰ τὰ ἀπέθετον καὶ τόσον ἀφθόνως εἰς τοὺς τάφους. Οἱ ἀρχαῖοι ἐν γένει ἔδιδον εἰς τοὺς νεκρούς των ὅ,τι αὐτοὶ ζῶντες καθ' ἑκάστην εἶχον ἐν χερσίν· εἰς τοὺς ἀρχαιοτέρους καὶ ὑλικωτέρους χρόνους, καθ' οὓς οἱ ἄνθρωποι τὴν μέλλουσαν ζωὴν ἐφαντάζοντο παραπλησίαν τῇ παρούσῃ καὶ ἔχουσαν σχεδὸν τὰς αὐτὰς ἀνάγκας, τοὺς αὐτοὺς πόθους καὶ ἐπιθυμίας καὶ τὰς αὐτὰς ἡδονάς, εἰς τοὺς παιδικοὺς τούτους χρόνους ὁ νεκρὸς ἐλάμβανε μεθ' ἑαυτοῦ τὰ ὅπλα του, τὰ κοσμήματά του, τὰ χρήσιμα ἀγγεῖα, τὸ εὐμέγεθες ποτήριον καὶ οὕτω καθεξῆς. Παρά τισι βαρβάροις λαοῖς, πιθανῶς δὲ καὶ παρὰ τοῖς πρώτοις Ἕλλησιν, ἐσφάζετο καὶ ὁ ἵππος καὶ ἡ γυνὴ τοῦ θανόντος ἐπὶ τοῦ τάφου του καὶ ὑπηρέται τινές, ἵνα τὸν ἀκολουθήσωσιν εἰς τὴν ἄλλην ζωήν. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ μετὰ ταῦτα, ἀπὸ τῶν Περσικῶν δηλαδὴ πολέμων καὶ ἐφεξῆς, αἱ περὶ ψυχῆς ἰδέαι εἶχον μεταβληθῇ ἐπὶ τὸ πνευματικώτερον, ἀναλόγως δὲ καὶ τὰ περὶ τοὺς νεκροὺς ἤθη· εἰς τοὺς τάφους ἔθετον μόνον ὀλίγα ἀντικείμενα ἔχοντα μᾶλλον συμβολικὴν ἔννοιαν. Οὕτω εἰς τὸν νεανίαν ἔδιδον λήκυθον καὶ στλεγγίδα, τὰ δύο δηλαδὴ ἀπαραίτητα πράγματα διὰ τὴν γυμναστικήν, τὴν κυρίαν ἐνασχόλησιν τοῦ ἐλευθέρου ἐφήβου· διότι ἡ μὲν λήκυθος περιεῖχε τὸ ἔλαιον διὰ νὰ ἀλείφηται πρὸ τῶν γυμνασίων, ἡ δὲ στλεγγίς, ἥτις ἦτο χαλκίνη ἢ σιδηρᾶ, διὰ νὰ τὸ ξέῃ ἔπειτα μετὰ τὸ τέλος τῶν γυμνασίων (¹).

(¹). Στλεγγίδας πολλὰς δύναται νὰ ἴδῃ ὁ βουλόμενος ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν πηλίνων ἀγαλματίων ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Πολυτεχνείου ἐπὶ τῆς τρίτης ὑαλοθήκης ἀριστερᾷ.

Παρὰ τὰς γυναῖκας ἔθετον συνήθως κοσμήματά τινα καὶ πρὸ πάντων ἓν κατόπτρον, παρὰ τὰ παιδία δὲ διάφορα παίγνια καὶ ἀθύρματα. Μεταξὺ αὐτῶν λοιπὸν ἐν Τανάγρᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἰδίως ἐν τάφοις γυναικῶν εὑρίσκονται καὶ αἱ κόραι, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι αὗται ἦσαν ἐκ τῶν συνηθεστάτων ἀθυρμάτων καὶ ἀντικείμενα πολὺ ἀγαπητὰ εἰς τὰς κυρίας. Εἴπομεν δὲ ὅτι εὑρίσκονται ἐν Τανάγρᾳ καὶ ἀλλαχοῦ, διότι δὲν ἀνήκουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν πρώτην πόλιν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι αἱ Ταναγραῖαι κόραι εἶναι αἱ κάλλισται καὶ αἱ πλεῖστον συντελέσασαι, ἵνα δοξασθῇ τὸ εἶδός των, ἀλλ' οὔτε ἐφευρέθησαν ἐκεῖ κατὰ πρῶτον, οὔτε κατεσκευάζοντο ἐκεῖ καὶ μόνον. Ἡ ἀρχή των χάνεται εἰς τὰ σκότη τῶν προϊστορικῶν χρόνων. Οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ τῆς Μεσοποταμίας κάτοικοι ἐγίνωσκον αὐτὰς καὶ τὰς κατεσκεύαζον μετὰ τέχνης. Ἐν τοῖς προϊστορικοῖς χώροις τῆς Ἑλλάδος, π. χ. ἐν Μυκήναις εὑρέθησαν πλήθη ἄπειρα αὐτῶν λίαν ἀρχαϊκὰ καὶ ἄτεχνα· κατόπιν ἐκ χρόνων ἱστορικῶν, τῆς ἕκτης δηλαδὴ περίπου πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ἔχομεν πώρους ὁλοκλήρους ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐκ τῆς Ἐλευσῖνος· ἀλλ' ὁ χαρακτὴρ καὶ ὁ προορισμὸς αὐτῶν ὡς καὶ τῶν Μυκηναίων εἶνε λίαν διάφορος τοῦ τῶν Ταναγραίων· ἐκεῖνα δηλαδὴ εἶνε συνήθως εἴδωλα θεοῦ τινος, τὰ ὁποῖα κατεσκευάζοντο ἐν ἐργαστηρίοις εἰς μεγάλας ποσότητας χάριν τῶν πτωχοτέρων εὐλαβῶν τῶν μὴ δυναμένων ν' ἀφιερώσωσι μεγαλειτερόν τι ἀνάθημα εἰς τὸν θεόν, ὃν ἤθελον νὰ προσκυνήσωσιν. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ κατέφευγον εἰς τὸ εὐθηνὸν τοῦτο μέσον, συνεσωρεύοντο ἐν ἐπισήμοις ναοῖς τοσαῦτα εἰδώλια ἐξ αὐτῶν, ὥστε οἱ ἱερεῖς μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν ἠναγκάζοντο νὰ τὰ συλλέγωσι καὶ νὰ τὰ θάπτωσιν ἐκτὸς τοῦ ναοῦ, ἵνα οἰκονομήσωσι χῶρον διὰ τὰ νεώτερα. Τοῦτο φαίνεται συνέβη ἐν Ἀθήναις πρὸ τοῦ Παρθενῶνος, ἐν Ἐλευσῖνι παρὰ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος καὶ ἐν Τεγέᾳ. Τὰ Ταναγραϊκὰ ἀγαλμάτια ὅμως ἔχουσι κοσμικὸν χαρακτῆρα, κατεσκευάσθησαν δὲ πρὸς ἡδονὴν καὶ ἀπόλαυσιν οὐχὶ τῶν θεῶν, ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων.

Τὴν μεταβολὴν ταύτην ἔπαθον τὰ πήλινα ἀγαλμάτια οὐχὶ μόνα, ἀλλὰ μεθ' ὅλων τῶν κλάδων τῆς τέχνης κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ τετάρτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, δηλαδὴ κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τὸ μεταξὺ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ὑπερισχύσεως τῶν Μακεδόνων. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ σοφιστικὴ εἶχον ὑποσκάψει τὰ θεμέλια τῆς θρησκείας καὶ σβέσει ἐν μέρει ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων τὸ ἁγνὸν πῦρ τῆς εἰς τοὺς πατρίους θεοὺς πίστεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ πολιτικῶς ὁλοκλήρως ἡ Ἑλλὰς εὑρίσκετο ἐν καταστάσει, οἵαν κατωτέρω περιγράψωμεν. Τότε καὶ ἡ τέχνη ἐξ ἀνάγκης ἤλλαξε τρόπους καὶ μορφήν· ἀπέβαλε τὴν ἀρχαϊκὴν αὐστηρότητα καὶ τὸ μεγαλεῖον, ἐνεδύθη δὲ τὴν χάριν καὶ τὸ ἐπαγωγόν· διότι δὲν ἐπρόκειτο πλέον νὰ ὑμνήσῃ τοὺς προστάτας θεοὺς τῆς πόλεως, δὲν ἐπρόκειτο νὰ δοξάσῃ πολεμικὰ κατορθώματα, δὲν ἐπεζήτει πλέον τὴν μεγαλοπρεπεστάτην ἔκφρασιν τοῦ χαρακτῆρος ἑκάστου τῶν θεῶν, δὲν ἐπεζήτει νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν φιλοπατρίαν εἰς τοὺς θεατάς· σκοπός της ἦτο νὰ κοσμήσῃ τὰς αἰθούσας καὶ στοὰς τῶν πλουσίων, νὰ εὐφράνῃ τὰς ὄψεις τῶν εἰς συμπόσιον κεκλημένων, νὰ δώσῃ χάριν εἰς ὅλην τὴν οἰκίαν· κατήντησε καὶ αὐτὴ ἔπιπλον ὡς πᾶν ἄλλο. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὰ ἀγάλματα τοῦ Φειδίου καὶ τῆς ἐποχῆς του θὰ ἦσαν πολὺ σοβαρὰ καὶ πολὺ μεγαλοπρεπῆ, διὰ δὲ τοῦ πνευματικοῦ ὄγκου των θὰ ἐπίεζον τοὺς ἐλαφροὺς συνδαιτυμόνας. Οἱ Ἔρωτες ὅμως καὶ αἱ γυμναὶ Ἀφροδῖται τοῦ Πραξιτέλους ἦσαν καταλληλότατοι· τὸ γυμνὸν καὶ λεῖον κάλλος των, ἡ θερμότης τῶν μελῶν των, τὸ ἐπαγωγὸν μειδίαμα τῶν χειλέων των μετέδιδον χάριν, θέρμην καὶ φαιδρότητα καὶ εἰς τοὺς θεωμένους αὐτά. Καὶ ὁσάκις τὰ θέματα ἐλαμβάνοντο ἐκ τῆς μυθολογίας, μόνον τὰ ὀνόματα ἔμεναν τὰ αὐτά, ἐν ᾧ ἡ οὐσία εἶχεν ἀλλάξει· ἡ Ἀφροδίτη τῆς ἐποχῆς ταύτης οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ γυνὴ ὡραιοτάτη· ὁ Ἔρως ὁμοίως κάλλιστος παῖς, αἱ δὲ πτέρυγές του χρησιμεύουσι μόνον ἵνα αὐξήσωσι τὸ κάλλος του· οἱ Σάτυροι παριστάνονται οἱ μὲν ὡς γέροντες μέθυσοι καὶ πρωγάστορες, ἄλλοι ὡς νέοι ποιμένες χορεύοντες ἢ παίζοντες τὸν αὐλὸν καὶ ἄλλοι ἄλλως· πάντοτε ὅμως τὰ μὲν ὀνόματα εἶνε ἄνευ σημασίας, τὰ δὲ πράγματα σκηναὶ τοῦ κοινοῦ βίου.

Τὸ κοσμικὸν τοῦτο, ἵνα εἴπωμεν οὕτω, πνεῦμα ἐν τῇ τέχνῃ ἐπεκράτησεν οὐχὶ ἐν μόνῃ τῇ Τανάγρᾳ, ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἀποικιῶν αὐτῆς· καὶ αἱ κόραι τῆς Κορίνθου, τῆς Σικελίας, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας οὐδόλως διαφέρουσιν ἐν τούτῳ τῶν Ταναγραϊκῶν· τὰ θέματα, ὡς καὶ ἡ τέχνη, εἶνε ἐν πάσαις τὰ αὐτὰ περίπου.

Διὰ τοῦτο, προκειμένου νὰ εἴπωμεν ὀλίγα καὶ περὶ τῶν παριστανομένων, δὲν θὰ κάμωμεν διάκρισίν τινα, ἀλλ' ἀναμὶξ θ' ἀναφέρωμεν Ταναγραῖα, Κορινθιακά, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κ. τ. λ. Ἡ συνηθεστάτη παράστασις εἶνε νεάνιδος ἐν ποδήρει καὶ πολυπτύχῳ ἱματίῳ ἱσταμένης ὀρθῆς· ἡ κεφαλὴ αὐτῆς καὶ τὸ μέτωπον εἶνε κεκαλυμμένα ὑπὸ πέπλον, μόνον δὲ τὸ πρόσωπον φαίνεται· συνήθως κρατοῦσιν ἐν τῇ ἑτέρᾳ τῶν χειρῶν καὶ ῥιπίδιον· ἄλλοτε δὲ λείπει ὁ πέπλος καὶ ἡ κεφαλὴ μένει ἀσκεπής· ἐνίοτε ὅμως φοροῦσι πῖλον, ὅστις ὁμοιάζει ὀλίγον μὲ τοὺς φάθινους τῶν κυριῶν τῆς σήμερον, πλὴν ὅτι ἐκεῖνος ἄνω εἰς τὸ

κέντρον ἔχει κωνικήν τινα προεξοχήν. Τοιαῦτα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ τοῦ Πολυτεχνείου συλλογῇ πολλά, καὶ ἕκαστος δύναται νὰ τὰ εὕρῃ ὀλίγον μόνον ἂν προσέξῃ. Ἡ στάσις αὐτῶν εἶνε χαριεστάτη, τὸ δὲ ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ εὐλύγιστον καὶ τὸ πρόσωπον εὔμορφον. Περίεργον εἶνε ὅτι περιηγητὴς Ἕλλην γράψας μετὰ τὸ 164 πρὸ Χριστοῦ παραπλησίως περιγράφει τὰς γυναῖκας τῶν Θηβῶν· λέγει δηλαδὴ ὅτι αὐταὶ ἐξέχουσι πασῶν τῶν Ἑλληνίδων διὰ τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημά των, τὸν τρόπον τοῦ περιπατεῖν καὶ τῆς στάσεως, διὰ τὴν ὡραιότητα τοῦ προσώπου καὶ δι' ὅλον ἐν γένει τὸ ἐξωτερικόν των· προσθέτει δὲ ὅτι καὶ αὐταὶ καλύπτουσι τὸ πρόσωπόν των συνήθως διὰ πέπλου οὕτως, ὥστε μόνον οἱ ὀφθαλμοί των φαίνονται· τέλος ἡ φωνή των καὶ ἡ γλῶσσα εἶνε γλυκεῖα, ἐν ᾧ ἡ τῶν ἀνδρῶν ἀπεναντίας εἶνε λίαν τραχεῖα. Ἡ ὁμοιότης τῆς περιγραφῆς πρὸς τὰ σωζόμενα ἀγαλμάτια εἶνε τόσον μεγάλη ἐν τοῖς λοιποῖς, ὥστε δύναταί τις νὰ διισχυρισθῇ ὅτι καὶ ἡ φωνὴ τῶν τελευταίων, ἐὰν εἶχον, ἔπρεπε νὰ ἦναι μελῳδικὴ καὶ γλυκεῖα.

Ἄλλη συνήθης παράστασις εἶνε ἡ μιᾶς νεάνιδος καθημένης ἐπὶ βράχου· φορεῖ ἐνδύματα ὡς αἱ ἱστάμεναι, ἢ καὶ μόνον χιτῶνα, ὅστις ἀφίνει γυμνὸν τὸν λαιμὸν καὶ μέρος τοῦ στήθους· ἐνίοτε κρατεῖ τὸν πῖλον εἰς τὰς χεῖρας· ἡ ἔκφρασις εἶνε ὄχι μελαγχολική, ἀλλὰ ῥεμβάζουσα· βλέπει τις, ὅτι τὸ θέμα ἐλήφθη ἢ μᾶλλον ἀντεγράφη ἐκ τοῦ καθημερινοῦ βίου· ἡ πλαστικὴ δὲν ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν της τὰ μέσα τῆς ζωγραφικῆς, τῇ λείπουσι τὰ ἄνθη, τὰ δένδρα, τὰ ῥυάκια, τὰ ποικίλα χρώματα· εἷς βράχος ἀρκεῖ ἵνα δηλώσῃ τὴν φύσιν· ἡ φαντασία τοῦ θεατοῦ ἀνάγκη ν' ἀναπληρώσῃ τὰ λοιπὰ πλάττουσα ἀγροὺς καὶ ἐξοχὰς ἐαρινῆς καλλονῆς, θέτουσα δ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν τὴν ἐπὶ τοῦ βράχου καθημένην κόρην, ἥτις ἀναπαύεται ἐκεῖ καὶ ῥεμβάζει τίς οἶδε περὶ τίνος.

Τὰ δύο ταῦτα θέματα ἐπαναλαμβάνονται συχνότατα, πάντοτε ὅμως μετά τινων παραλλαγῶν, ὥστε καὶ ἐν ταῖς συλλογαῖς ἡμῶν, ἐν αἷς ἀπόκεινται πλεῖστα τοιαῦτα ἀγαλμάτια, ὁ θεατὴς οὐδεμίαν μονοτονίαν αἰσθάνεται. Ἄλλαι παραστάσεις ὁμοίως ἐκ τοῦ βίου τῶν γυναικῶν εἶναι αἱ τῶν ὑδρευομένων κορῶν· παρίσταται κρήνη ἁπλῆ μετὰ λεκάνης, εἰς ἣν χύνεται τὸ ὕδωρ· μία νεᾶνις ἐν χιτῶνι θέτει τὸν ἕνα πόδα ἐπὶ λίθου καὶ κύπτει ἵνα πληρώσῃ τὴν ὑδρίαν της. (Ἑρμ. 7, ἀράφη 2, ἀριθμ. 945 καὶ 946). Ἐν τῷ αὐτῷ ἑρμαρίῳ (ἀράφη 3, ἀριθμὸς 368) ὑπάρχει καὶ ἓν σύμπλεγμα παριστῶν κόρην νεαρὰν φέρουσαν ἐπὶ τῶν νώτων ἄλλην σύντροφόν της· φαίνεται ὅτι εἰς τὸ παιγνίδιον ἐνικήθη ἡ πρώτη καὶ διὰ τοῦτο τῇ ἐπεβλήθη αὐτὴ ἡ τιμωρία. Πλησίον τοῦ συμπλέγματος τούτου εὑρίσκεται καὶ ἄλλο ὅμοιον (ἀριθμὸς 5), πλὴν ὅτι ἐνταῦθα ὁ φέρων εἶναι νέος καὶ οὐχὶ κόρη· ἴσως καὶ αὐτὸς ἐνικήθη εἰς τὸ παιγνίδιον καὶ τῷ ἐπεβλήθη αὐτὴ ἡ μικρὰ ταπείνωσις, ἥτις δι' αὐτὸν δὲν εἶναι βεβαίως τιμωρία. Εἰς τὸν αὐτὸν κύκλον τῶν γυναικείων παραστάσεων ἀνάγκη νὰ περιληφθῇ καὶ τὸ ἐν ἑρμ. 8, ἀράφη δευτέρα, ὑπ' ἀριθμὸν 1287 ὡραῖον σύμπλεγμα τοῦ Ἔρωτος καὶ τῆς Ψυχῆς, ἀμφοτέρων πτερωτῶν ἐναγκαλιζομένων ἀλλήλους.

Ἡ μικρὰ αὕτη ἀπαρίθμησις τῶν ἐκ τοῦ βίου τῶν γυναικῶν ἀμέσως ληφθέντων ἢ τοὐλάχιστον αὐτὰς ἰδίως ἐνδιαφερόντων θεμάτων δὲν ἐξαντλεῖ τὴν μεγάλην ποικιλίαν τῶν παραστάσεων τοῦ εἴδους τούτου, αἵτινες εὑρίσκονται ἐν τοῖς διαφόροις μουσείοις τῆς Εὐρώπης· ἡμεῖς ὑπ' ὄψιν ἔχομεν κυρίως τὴν ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ Συλλογὴν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἵνα ἕκαστος δύναται αὐτὸς νὰ ἴδῃ καὶ μελετήσῃ τὰ περιγραφόμενα. Ἀλλὰ καὶ τῆς συλλογῆς αὐτῆς τὰ πλεῖστα παρελείψαμεν, διότι σκοπὸς ἡμῶν εἶνε μόνον γενικάς τινας κατηγορίας ἐν ὀλίγοις νὰ δηλώσωμεν· ἄλλως τε αἱ πλεῖσται τῶν παραστάσεων ὡς σκηναὶ τοῦ καθημερινοῦ βίου δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ἰδιαιτέρας ἑρμηνείας· ἀρκεῖ νὰ προσέξῃ τις ὀλίγον καὶ βεβαίως θ' ἀντιληφθῇ τοῦ παριστανομένου.

Ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς γυναῖκας οἱ ἄνδρες εὑρίσκονται ἐν καταπληκτικῇ μειονοψηφίᾳ, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐξ ἴσου καταπληκτικῇ μονοτονίᾳ. Πολυπληθὴς εἶνε μόνον μία κατηγορία, ἡ τῶν νεανίσκων, οἵτινες ἵστανται εὐθυτενεῖς ὡς ἀγάλματα, φοροῦσι δὲ μόνον βραχεῖαν χλαμύδα καλύπτουσαν τὰ νῶτα καὶ τοὺς ὤμους· ἡ στάσις των οὐδὲν ἔχει τὸ θέλγον, καὶ ἄλλως δὲ εἶνε ἄνευ μεγάλης ἀξίας. Ἐκ τῶν ἀνδρικῶν παραστάσεων ἰδιαιτέρως θ' ἀναφέρωμεν μόνον τὸ ἀγαλμάτιον νεανίου φοροῦντος θώρακα καλῶς ἐξειργασμένον· διὰ τῆς ὑψωμένης δεξιᾶς ἐκράτει δόρυ (ἑρμάριον 6, ἀράφη πρώτη, ἀριθμὸς 782). Ἐξ αὐτοῦ λαμβάνει τις ἀρκετὰ σαφῆ ἰδέαν τοῦ ἀρχαίου θώρακος.

Ὑπολείπεται νὰ εἴπωμέν τινα καὶ περὶ τῶν κωμικῶν παραστάσεων, αἵτινες οὔτε ὀλίγαι εἶναι οὔτε αἱ μᾶλλον ἀνάξιαι λόγου. Δεικνύουσι δὲ αὗται πρὸ πάντων τὸν σκοπόν, ὃν πάντα τὰ ἀγαλμάτια ταῦτα εἶχον, τοῦ νὰ κοσμῶσι δηλαδὴ τὰς τραπέζας τῶν δωματίων, ὡς τὰ σημερινὰ πολυποίκιλα ἀθύρματα ἐκ πορσελλάνης ἢ ὁμοίας ὕλης. Ἐν τῇ Συλλογῇ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἡ κατηγορία αὕτη εὑρίσκεται ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἑρμαρίῳ, ἀναφέρομεν δὲ μόνον δύο ἢ τρία παραδείγματα. Ὁ ἀριθμὸς 291 (ἀράφη δευτέρα) παριστᾷ γραῖαν κρατοῦσαν ἐν ἀγκάλαις παιδίον· παρ' αὐτῇ Σάτυρος κωμικὸς κρατῶν ὁμοίως παιδίον (ἀριθ. 37). Παρέχει μία γραῖα προγάστωρ (ἀριθ. 395). Πλησίον αὐτῶν πυγμάχος φαλακρός, γέρων, κον-

τὸς ἵσταται ἔχων τὰς χεῖρας κρεμαμένας πρὸς τὰ κάτω καὶ περιδεδεμένας διὰ τῶν ἱμάντων (ἀριθ. 1492)· οἱ ἱμάντες οὗτοι ἦσαν λωρία ἐκ δέρματος βοὸς ὠμοῦ, περιέδενον δὲ δι' αὐτῶν τὰς χεῖρας διὰ νὰ ἔχῃ ὁ γρόνθος μεγαλειτέραν δύναμιν. Παρόμοια κωμικὰ πρόσωπα εἶναι καὶ ἄλλα τινά. Αἱ πλεῖσται ὅμως παραστάσεις τῆς κατηγορίας ταύτης εἶνε εἰλημμέναι ἐκ τοῦ φανταστικοῦ βίου τῶν Σατύρων· αὐτοὶ παρίστανται ἐν διαφόροις στάσεσι καὶ καταστάσεσι, συνήθως δὲ μεθύοντες ἢ ἐνίοτε καὶ ἀσχημονοῦντες· ἐφιλοτιμήθησαν δὲ οἱ τεχνῖται νὰ κοσμήσωσιν αὐτοὺς διὰ παντὸς δυναμένου νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς γελοιοτέρους· οὕτω πολλάκις εἶνε φαλακροί, προγάστορες, τὰ γυμνὰ μέλη τῶν χαῦνα καὶ ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου ἀνάλογος τῆς τε ἐξωτερικῆς μορφῆς καὶ τῆς ψυχικῆς καταστάσεώς των.

Χρ. Τσουντας.

ΘΕΙΟΣ ΚΑΙ ΑΝΕΨΙΟΣ

Διήγημα

Ἀγοραία ἅμαξα ἐστάθη ἡμέραν τινὰ τοῦ δεκεμβρίου πρὸ τῆς κιγκλιδωτῆς θύρας τοῦ φρενοκομείου τοῦ ἰατροῦ Ὠβραί. Ἡ θύρα ἠνοίχθη, ἡ ἅμαξα προεχώρησε μέχρι τῆς σκιάδος, ἐν ᾗ κατῴκει ὁ φρενολόγος, δύο δὲ ἄνδρες ἀπ' αὐτῆς καταβάντες εἰσῆλθον εἰς τὸ γραφεῖόν του. Ἡ ὑπηρέτρια παρεκάλεσεν αὐτοὺς νὰ καθίσωσι καὶ νὰ περιμείνωσι μέχρι οὗ περατωθῇ ἡ ἐπίσκεψις τοῦ ἰατροῦ. Ἦτο δεκάτη ὥρα τῆς πρωΐας.

Ὁ εἷς τῶν δύο ἀνδρῶν ἦτο πεντηκοντούτης, ὑψηλός, μελαγχρινός, ἀρκούντως δυσειδής, ἔχων ἀνάστημα ἄχαρι, ὦτα μεγάλα, χεῖρας χονδρὰς καὶ δακτύλους μεγίστους. Ὡμοίαζεν ἐργάτην φοροῦντα τὰ ἐνδύματα τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Τοιοῦτος ἦτον ὁ κύριος Μορλῶ.

Τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Φραγκίσκου Θωμᾶ, νεανίου εἰκοσιτριῶν ἐτῶν, εἶνε δυσχερὴς ἡ περιγραφή, διότι ὁμοιάζει πρὸς ὅλον τὸν κόσμον. Οὔτε ὑψηλὸς εἶνε, οὔτε βραχύσωμος, οὔτε ὡραῖος, οὔτε δυσειδής, ἀλλὰ μέτριος κατὰ πάντα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, μέτριος τό τε πνεῦμα καὶ τὴν ἐνδυμασίαν. Ὅταν εἰσῆλθε παρὰ τῷ κ. Ὠβραὶ ἦτο λίαν τεταραγμένος· περιεπάτει ὁρμητικῶς, δὲν ἠδύνατο νὰ σταθῇ εἰς τὴν θέσιν του, παρετήρει ταὐτοχρόνως εἴκοσιν ἀντικείμενα, καὶ τὰ πάντα θὰ ἔθιγεν ἂν αἱ χεῖρες αὐτοῦ δὲν ἦσαν δεδεμέναι.

— Ἡσύχασε, τῷ ἔλεγεν ὁ θεῖός του· αὐτὸ τὸ κάμνω διὰ τὸ καλόν σου. Ἐδῶ θὰ εἶσαι καλὰ καὶ ὁ κ. Ὠβραὶ θὰ σὲ ἰατρεύσῃ.

— Ἀλλὰ δὲν εἶμαι ἀσθενής. Διατί μ' ἐδέσατε;

— Διότι θὰ μ' ἔρριπτες ἔξω ἀπὸ τὴν ἅμαξαν. Δὲν ἔχεις τὸ λογικόν σου, πτωχέ μου Φραγκῖσκε· ὁ ἰατρὸς θὰ σοῦ τὸ ἀποδώσῃ.

— Εἶμαι, θεῖέ μου, τόσον καλὰ ὅσον καὶ σεῖς, καὶ δὲν καταλαμβάνω τί θέλετε νὰ εἴπῃτε. Ὁ νοῦς μου εἶνε ὑγιὴς καὶ τὸ μνημονικόν μου ἐξαίρετον. Θέλετε νὰ σᾶς ἀπαγγείλω στίχους; Θέλετε νὰ σᾶς ἐξηγήσω λατινικά; Ἰδοὺ ἀκριβῶς εἰς αὐτὴν τὴν βιβλιοθήκην ἕνας Τάκιτος... Ἂν προτιμᾶτε ἄλλην ἀπόδειξιν, θὰ σᾶς λύσω ἕνα πρόβλημα τῆς ἀριθμητικῆς ἢ τῆς γεωμετρίας... Δὲν θέλετε; Τότε, ἀκούσατε τί ἐκάμαμεν σήμερον τὸ πρωΐ...

Ἤλθατε εἰς τὰς ὀκτώ, ὄχι διὰ νὰ μ' ἐξυπνήσετε, διότι δὲν ἐκοιμούμην, ἀλλὰ διὰ νὰ μὲ σηκώσετε ἀπὸ τὸ κρεββάτι μου. Ἐνεδύθην μόνος μου· μὲ παρεκαλέσατε νὰ σᾶς ἀκολουθήσω εἰς τοῦ ἰατροῦ Ὠβραί, καὶ ἠρνήθην· ἐπεμείνατε καὶ ὠργίσθην. Ὁ ὑπηρέτης μου σᾶς ἐβοήθησε νὰ δέσετε τὰς χεῖράς μου, ἀλλὰ τὸ ἑσπέρας θὰ τὸν διώξω. Τοῦ χρεωστῶ δεκατριῶν ἡμερῶν μισθόν, δηλαδὴ δεκατρία φράγκα, διότι τὸν ἐσυμφώνησα πρὸς τριάντα φράγκα τὸν μῆνα. Σεῖς χρεωστεῖτε νὰ τὸν ἀποζημιώσετε, διότι ἐξ αἰτίας σας χάνει τὰ ἁγιοβασιλειάτικά του. Εἶνε λογικὰ αὐτά; καὶ ἐπιμένετε ἀκόμη νὰ μὲ θεωρῆτε τρελλόν;... Ἄχ! φίλτατέ μου θεῖε, ἔλθατε εἰς τὸν ἑαυτόν σας! Ἐνθυμηθῆτε ὅτι ἡ μητέρα μου ἦτο ἀδελφή σας! Τί θὰ ἔλεγεν ἡ δυστυχὴς μητέρα μου ἂν μ' ἔβλεπεν ἐδῶ;.., Δὲν ἔχω πάθος μαζῆ σας, καὶ τὰ πάντα εἶνε δυνατὸν νὰ συμβιβασθῶσι φιλικῶς. Ἔχετε μίαν θυγατέρα, τὴν δεσποινίδα Κλάραν Μορλῶ.

— Ἆ! σ' ἔπιασα! βλέπεις ὅτι δὲν ἔχεις τὸ λογικόν σου! Ἐγὼ ἔχω θυγατέρα; Ἀλλ' εἶμαι ἄγαμος.

— Ἔχετε μίαν θυγατέρα, ἐπανέλαβε μηχανικῶς ὁ Φραγκῖσκος.

— Δυστυχῆ ἀνεψιέ μου! ... Ἀλλ' ἄκουσε καλά! Ἔχεις σὺ ἐξαδέλφην;

— Ἐξαδέλφην; ὄχι, δὲν ἔχω ἐξαδέλφην. Ὤ! δὲν θὰ μὲ συλλάβετε σφάλλοντα. Οὔτε ἐξαδέλφους ἔχω οὔτε ἐξαδέλφας.

— Δὲν εἶνε ἀλήθεια ὅτι εἶμαι θεῖός σου;

— Ναί, εἴσθε θεῖός μου, μολονότι σήμερον τὸ πρωῒ τὸ ἐλησμονήσατε.

— Ἂν εἶχα θυγατέρα, θὰ ἦτο ἐξαδέλφη σου· ... ἀφοῦ λοιπὸν σὺ δὲν ἔχεις ἐξαδέλφην, τότε καὶ ἐγὼ δὲν ἔχω θυγατέρα.

— Ἔχετε δίκαιον... Εἶχα τὴν εὐτυχίαν νὰ τὴν ἰδῶ τὰ καλοκαίρι εἰς τὰ λουτρὰ τοῦ Ἐμς μὲ τὴν μητέρα της. Τὴν ἀγαπῶ, ἔχω λόγους νὰ πιστεύω ὅτι δὲν εἶμαι πρὸς αὐτὴν ἀδιάφορος, καὶ λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ζητήσω τὴν χεῖρά της.

— Τὴν χεῖρα τίνος;

— Τὴν χεῖρα τῆς θυγατρός σας.

— Βέβαια, ἐσκέφθη ὁ θεῖος Μορλώ, ὁ κ. Ὠβραὶ θὰ δυνηθῇ νὰ τὸν θεραπεύσῃ! Θὰ πληρώσω διὰ τὴν διατροφήν του ἕξ χιλιάδας φράγκα ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τοῦ ἀνεψιοῦ μου. Ὅταν ἀπὸ τὰς τριάντα πληρώσῃ τις ἕξ, μένουν εἰκοσιτέσσαρες. Ἰδοὺ ἐγὼ πλούσιος· δυστυχῆ Φραγκῖσκε!

Ἐκάθησε καὶ ἤνοιξε τυχαίως ἓν βιβλίον.

— Κάθησε ἐκεῖ, εἶπε πρὸς τὸν Φραγκῖσκον, θὰ σοῦ ἀναγνώσω κάτι. Προσπάθησε ν' ἀκούσῃς, αὐτὸ θὰ σὲ καταπραΰνῃ.

Καὶ ἀνέγνω.

«Μονομανία εἶνε ἡ ἐπιμονὴ εἰς μίαν ἰδέαν, τὸ ἀποκλειστικὸν κράτος ἑνὸς πάθους. Ἑδρεύει ἐν τῇ καρδίᾳ, ἐν αὐτῇ δὲ ὀφείλει νὰ τὴν ζητήσῃ τις καὶ νὰ τὴν θεραπεύσῃ. Ἔχει ὡς αἰτίαν τὸν ἔρωτα, τὸν φόβον, τὴν κενοδοξίαν, τὴν φιλοδοξίαν, τὸν ἔλεγχον τοῦ συνειδότος. Προδίδεται διὰ τῶν αὐτῶν συμπτωμάτων, δι' ὧν καὶ τὸ πάθος· ὅτε μὲν διὰ χαρᾶς, εὐθυμίας, τόλμης, θορύβου, ἄλλοτε δὲ διὰ δειλίας, μελαγχολίας καὶ σιωπῆς».

Διαρκούσης τῆς ἀναγνώσεως ταύτης ὁ Φραγκῖσκος ἐφάνη καταπραϋνθεὶς καὶ ἀπεκοιμήθη· τὸ γραφεῖον τοῦ ἰατροῦ ἦτο θερμόν. «Εὖγε! ἐσκέφθη ὁ κ. Μορλώ, ἰδοὺ ἓν θαῦμα τῆς ἰατρικῆς· ἀποκοιμίζει τὸν ἄνθρωπον». Πλὴν ὁ Φραγκῖσκος δὲν ἐκοιμᾶτο ἀλλ' ἐπροσποιεῖτο ἄριστα τὸν κοιμώμενον. Ἔκυπτε τὴν κεφαλήν, καὶ ἐκανόνιζε μαθηματικῶς τὸν μονότονον θόρυβον τῆς ἀναπνοῆς του. Ὁ θεῖος Μορλῶ ἠπατήθη· ἐξηκολούθησε τὴν ἀνάγνωσίν του χαμηλοφώνως, εἶτα ἐχασμήθη, εἶτα ἔπαυσεν ἀναγινώσκων, εἶτα τὸ βιβλίον ὠλίσθησεν ἀπὸ τῶν χειρῶν του, εἶτα ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς, εἶτα ἀπεκοιμήθη πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν τοῦ ἀνεψιοῦ του, ὅστις τὸν παρετήρει πονηρῶς μὲ τὴν ἄκραν τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ὁ Φραγκῖσκος μετεκίνησε κατὰ πρῶτον τὴν καθέκλαν αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ κ. Μορλῶ δὲν ἐκινήθη· ὁ Φραγκῖσκος περιεπάτησε κρούων τὰ ὑποδήματά του ἐπὶ τοῦ πατώματος, ἀλλ' ὁ κ. Μορλῶ ἤρξατο ῥογχάζων. Τότε ὁ τρελλὸς πλησιάζει εἰς τὸ γραφεῖον, εὑρίσκει ἓν ξέστρον, τὸ ὠθεῖ εἴς τινα γωνίαν, τὸ στηρίζει ἰσχυρῶς διὰ τῆς χειρίδος, καὶ κόπτει τὸ σχοινίον, δι' οὗ ἦσαν δεδεμένοι οἱ βραχίονές του. Ἤδη αἱ χεῖρές του εἶνε ἐλεύθεραι, καταστέλλει κραυγὴν χαρᾶς καὶ πλησιάζει ἀψοφητεὶ πλησίον τοῦ θείου του. Ἐντὸς δύο λεπτῶν ὁ κ. Μορλῶ ἐδέθη ἰσχυρῶς, ἀλλὰ μετὰ τοσαύτης προσοχῆς ὥστε ὁ ὕπνος αὐτοῦ δὲν διεταράχθη.

Ὁ Φραγκῖσκος ἐθαύμασε τὸ ἔργον του, ἔλαβε τὸ βιβλίον τὸ ὁποῖον εἶχε πέσει κατὰ γῆς, (ἦτο ἡ τελευταία ἔκδοσις τῆς *Αντιλεκτικῆς Μονομανίας*,) ἐκάθησεν εἴς τινα γωνίαν καὶ ἤρξατο ἀναγινώσκων ὡς σοφὸς ἄχρις οὗ ἀφιχθῇ ὁ ἰατρός.

*

Ἰδοὺ ἤδη ἐν ὀλίγαις τὰ προηγούμενα τοῦ Φραγκίσκου καὶ τοῦ θείου αὐτοῦ. Ὁ Φραγκῖσκος, υἱὸς πλουσίου λεπτουργοῦ, εἶχε, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐτήσιον εἰσόδημα τριάκοντα χιλιάδων φράγκων. Ἦτο λιτὸς εἰς τὸν βίον αὐτοῦ ἐν γένει καὶ ἐφοβεῖτο τὰς ἐπιδείξεις, ὡς ἐκ τῆς δειλίας του δὲ οὐδὲν στάδιον ἠκολούθησε. Μετὰ τὸ πέρας τῶν γυμνασιακῶν αὐτοῦ σπουδῶν ἔστη θεωρῶν τὰς πρὸ αὐτοῦ ἀνοιγομένας ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ὁδούς. Ἡ νομικὴ τῷ ἐφάνη λίαν θορυβώδης, ἡ ἰατρικὴ πολὺ ἐνοχλητική, ἡ φιλολογία πολὺ σοβαρά, τὸ ἐμπόριον λίαν περίπλοκον, ἡ ὑπαλληλία πολὺ δουλική, τὸ δὲ στρατιωτικὸν στάδιον οὐδὲ κἂν τὸ ἀνελογίζετο· ὄχι διότι ἐφοβεῖτο τὸν ἐχθρὸν ἀλλ' ἔτρεμε πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς στρατιωτικῆς στολῆς. Ἐπομένως ἔζη ἐκ τῶν εἰσοδημάτων αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ δὲν εἶχε κερδίσει ὁ ἴδιος τὰ χρήματά του, ἐδάνειζε προθύμως, καὶ ἐπομένως, ὡς ἐκ τῆς τοσούτῳ σπανίας ταύτης ἀρετῆς ἀπέκτησε πολλοὺς φίλους, τοὺς ὁποίους ἠγάπα πάντας εἰλικρινῶς. Οὔτε ἀνόητος ἦτο, οὔτε βλάξ, οὔτε ἀμαθής.

Ἐγίνωσκε τέσσαρας λαλουμένας γλώσσας, περιπλέον δὲ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν καὶ τὴν λατινικήν, εἶχε δὲ γνώσεις τινὰς τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας, τῆς γεωργίας καὶ τῆς φιλολογίας.

Εἶχε μεγάλην ἀδυναμίαν πρὸς τὰς γυναῖκας καὶ ἔπρεπε ν' ἀγαπᾷ πάντοτε μίαν. Ἂν τὴν πρωΐαν, ἐπιτρίβων τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲν ἔβλεπεν ἐρωτικήν τινα λάμψιν ἐν τῷ ὁρίζοντι, θὰ ἠγείρετο δυσηρεστημένος καὶ ἀναμφιβόλως θὰ ἔθετεν ἀντιστρόφως τὰς περικνημίδας αὐτοῦ. Ὅταν παρευρίσκετο εἰς μουσικήν τινα συναυλίαν ἢ εἰς τὸ θέατρον, ἐζήτει ἐν πρώτοις ἐν τῇ αἰθούσῃ πρόσωπόν τι ἀρέσκον αὐτῷ, καὶ ἠρᾶτο αὐτοῦ μέχρι τῆς ἑσπέρας. Ἂν εὕρισκε τοιοῦτον πρόσωπον, ἡ παράστασις ἦτο ὡραία, ἡ δὲ συναυλία ἐξαισία· ἄλλως συνέβαινε τὸ ἐναντίον. Ἡ καρδία του τοσοῦτον ἀπεστρέφετο τὸ κενόν, ὥστε πολλάκις ἠναγκάζετο νὰ θεωρῇ τὴν μετρίαν καλλονὴν ἐντελῆ. Ὁ ἔρως αὐτὸς ἐννοεῖται ὅτι ἦτο ἀθῶος. Ἠγάπα ὅλας τὰς γυναῖκας χωρὶς νὰ εἴπῃ τοῦτο πρὸς αὐτάς, διότι οὐδέποτε θὰ ἐτόλμα νὰ ὁμιλήσῃ πρός τινα ἐξ αὐτῶν.

Ὅταν ἠγάπα, συνέταττε νοερῶς ἀποτόλμους δηλώσεις, αἱ ὁποῖαι πάντοτε ἵσταντο ἐπὶ τῶν χειλέων του. Ἐδείκνυε τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του, συνῆπτεν ὡραίους ἐρωτικοὺς διαλόγους, ἐξεύρισκε φράσεις δυναμένας καὶ λίθον νὰ συγκινήσωσιν ἢ νὰ διαλύσωσι πάγον, ἀλλ' εἰς οὐδεμίαν γυναῖκα ἐξέφρασε τοὺς ἀφώνους τούτους πόθους του. Μεταξὺ τῆς ἐπιθυμίας καὶ τῆς θελήσεως μεγάλη ὑπάρχει διαφορά, ὁ δὲ Φραγκῖσκος εἶχε μὲν τὴν πρώτην, ἀλλ' ἐστερεῖτο καθ' ὁλοκληρίαν τῆς δευτέρας.

Καὶ ὅμως κατ' αὔγουστον, ἤτοι τέσσαρας

μῆνας πρὶν ἢ ὁ θεῖός του δέσῃ τοὺς βραχίονάς του, ὁ Φραγκίσκος ἐτόλμησε ν' ἀγαπήσῃ κατὰ πρόσωπον εἰς τὰ λουτρὰ τοῦ Ἔμς νέαν τινὰ τοσούτῳ ἀγρίαν ὅσῳ καὶ αὐτός, καὶ ἧς ἡ μεγίστη δειλία τῷ ἔδωκεν ἀκριβῶς γενναιότητα. Ἦτο περιπαθής, ἰσχνή, ὠχρά, συνοδεύουσα τὴν μητέρα αὐτῆς, ἥτις πάσχουσα ἐκ χρονίας λαρυγγίτιδος, εἶχε μεταβῆ εἰς Ἔμς χάριν λουτρῶν. Ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ ἔζων μακρὰν τοῦ κόσμου, διότι ἀπέφευγον τὴν θορυβώδη τῶν λοιπῶν συναναστροφήν. Ὁ Φραγκίσκος συνεστήθη πρὸς αὐτὰς ὑφ' ἑνὸς φίλου του, τὰς ἔβλεπε τακτικῶς ἐπὶ ἕνα μῆνα, καὶ ἦτο, οὕτως εἰπεῖν, ὁ μόνος αὐτῶν σύντροφος. Ἡ νέα καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς ἐξετίμησαν τὰς ἀρετὰς τοῦ Φραγκίσκου· οὐδέποτε δ' ἐξήτασαν ἂν ἦτο πλούσιος ἢ πτωχός. Ἠρκοῦντο γινώσκουσαι ὅτι ἦτο καλός, οὐδὲν δ' εὕρημα ἠδύνατο νὰ ἦνε πρὸς αὐτὰς πολυτιμότερον τῆς χρυσῆς ταύτης ψυχῆς. Ὁ ἔρως τοῦ Φραγκίσκου ὑπῆρξε ταχύτατος, ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἐνῆλιξ καὶ ἀνεξάρτητος, ἐσκέφθη περὶ γάμου. Ἀλλ' ἐκείνη, ἣν ἠγάπα, εἶχε πατέρα, οὗτινος ἔπρεπε νὰ ληφθῇ ἡ συγκατάθεσις. Τότε ἡ δειλία τοῦ δυστυχοῦς νέου ἀνεφάνη. Μάτην τῷ ἔλεγεν ἡ Κλάρα· «Γράψατε μὲ θάρρος· ὁ πατήρ μου εἰδοποιήθη· θὰ δώσῃ τὴν συγκατάθεσίν του διὰ τοῦ πρώτου ταχυδρομείου». Ἔγραψε καὶ ἀντέγραψεν ἑκατοντάκις τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ χωρὶς ν' ἀποφασίσῃ νὰ τὴν στείλῃ. Ἐγίνωσκε τὸ ὄνομα, τὴν κοινωνικὴν θέσιν, τὴν περιουσίαν, καὶ αὐτὸν τὸν χαρακτῆρα τοῦ μέλλοντος πενθεροῦ του· τὸν ἐμύησαν εἰς ὅλα τὰ μυστικὰ τῆς οἰκογενείας· ἀπετέλει σχεδὸν μέρος αὐτῆς. Τί ἔμενε νὰ πράξῃ; Νὰ ἐκθέσῃ ἐν ὀλίγοις ὁποῖος ἦτο καὶ τί εἶχεν, ἡ δ' ἀπάντησις δὲν ἦτο ἀμφίβολος. Ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον ἐδίστασεν, ὥστε μετὰ ἕνα μῆνα ἡ Κλάρα καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς ἤρξαντο ἀμφιβάλλουσαι περὶ αὐτοῦ. Θὰ περιέμενον ἐπὶ δεκαπέντε ἔτι ἡμέρας, ἀλλ' ὁ πατὴρ δὲν ἐπέτρεψε τοῦτο. Ἂν ἡ Κλάρα ἠγάπα, ὁ δ' ἐραστὴς δὲν ἀπεφάσιζε νὰ δηλώσῃ κατηγορηματικῶς τὰς προθέσεις αὐτοῦ, ἔπρεπεν ἡ νέα νὰ μεταβῇ ἀμέσως εἰς Παρισίους, εἰς μέρος ἀσφαλές, ἴσως δὲ τότε ὁ κ. Φραγκίσκος Θωμᾶ θ' ἀπεφάσιζε νὰ ζητήσῃ αὐτὴν εἰς γάμον· ἐγίνωσκε ποῦ νὰ εὕρῃ αὐτήν.

Πρωΐαν τινά, ἐνῷ ὁ Φραγκίσκος μετέβη ὅπως παραλάβῃ καὶ συνοδεύσῃ τὰς κυρίας εἰς τὸν περίπατον, ἐπληροφορήθη ὅτι ἀνεχώρησαν εἰς Παρισίους. Τὸ καίριον τοῦτο τραῦμα, κατενεχθὲν ἐξ ἀπροόπτου ἐπὶ τοσούτῳ ἀσθενοῦς κεφαλῆς, ἐτάραξε τὸ λογικόν του. Ἐξῆλθεν ὡς τρελλὸς καὶ ἤρξατο ἀναζητῶν τὴν Κλάραν εἰς ὅλα τὰ μέρη, εἰς ἃ συνείθιζε νὰ ὁδηγῇ αὐτήν. Ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του μὲ τρομερὰν ἡμικρανίαν, ἐνοσηλεύθη· Κύριος οἶδε πῶς, τὸν διέταξαν πολὺ θερμὰ λουτρά, καὶ τῷ ἔθηκαν ἀγρίους σιναπισμούς· οὕτως ἐτιμώρει τὸ σῶμά του διὰ τοὺς πόνους τῆς ψυχῆς του. Ὅταν ἐνόμισεν ὅτι ἐθεραπεύθη, ἐπανῆλθεν εἰς Γαλλίαν, ἀμετάθετον ἔχων ἀπόφασιν νὰ ζητήσῃ τὴν χεῖρα τῆς Κλάρας πρὶν ἢ ἀλλάξῃ ἀκόμη τὴν ὁδοιπορικὴν αὐτοῦ ἐνδυμασίαν. Τρέχει εἰς Παρισίους, ὁρμᾷ ἐκτὸς τῆς σιδηροδρομικῆς ἁμάξης, παραμελεῖ τὰς ἀποσκευάς του, πηδᾷ ἐντὸς μιᾶς ἁμάξης καὶ κράζει πρὸς τὸν ἁμαξηλάτην.

— Εἰς τὴν οἰκίαν *ἐκείνης* καὶ γρήγορα!

— Ποῦ, κύριε;

— Ἐκ τοῦ κυρίου... ὁδός... Ἐλησμόνησα!

Εἶχε λησμονήσει τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν ἐκείνης ἣν ἠγάπα. «Ἂς ὑπάγω εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἐσκέφθη· θὰ τοὺς ἐπανεύρω...» Ἔδωκε τὴν διεύθυνσίν του πρὸς τὸν ἁμαξηλάτην, ὅστις τὸν ὡδήγησεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ὁ θυρωρός του ἦτο γέρων ἄτεκνος ὀνομαζόμενος Ἐμμανουήλ. Ὁ Φραγκίσκος ἀφιχθεὶς ἐνώπιόν του χαιρετᾷ αὐτὸν ὑποκλινῶς καὶ τῷ λέγει.

— Κύριε, ἔχετε μίαν θυγατέρα, τὴν δεσποινίδα Κλάραν Ἐμμανουήλ. Ἐπεθύμουν νὰ σᾶς γράψω διὰ νὰ σᾶς ζητήσω τὴν χεῖρά της, ἀλλ' ἐθεώρησα προτιμότερον νὰ κάμω ἀτομικῶς τὸ διάβημα τοῦτο.

Εἶδον ὅτι ἦτο τρελλός, καὶ προσεκάλεσαν τὸν θεῖόν του Μόρλω, ἄνθρωπον παροιμιώδους τιμιότητος, ἐπιπλοποιόν, καὶ ὅστις μετὰ τριακονταετῆ ἐργασίαν ἦτο τοσοῦτο πλούσιος ὅσῳ καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς μαθητείας αὐτοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος εἶνε ζῷον περίεργον. Ὁ ἐξαίρετος Μόρλω, οὗτινος ἡ τιμιότης ἦτο παροιμιώδης, ᾐσθάνθη οὐχ ἧττον ἐνδόμυχόν τινα εὐχαρίστησιν ὅταν τῷ ἀνήγγειλαν τὴν ἀσθένειαν τοῦ ἀνεψιοῦ του. Ἤκουε μικρὰν ἐπαγωγὸν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ χαμηλοφώνως· «— Ἂν ὁ Φραγκίσκος εἶνε τρελλός, καθίστασαι κηδεμὼν του.» Ἡ τιμιότης ἔσπευσε ν' ἀπαντήσῃ· «Ἐκ τούτου δὲν θὰ γίνωμεν πλουσιώτεροι.» Πῶς! ἐπανέλαβεν ἡ φωνή, ἀλλ' ἡ διατροφὴ ἑνὸς τρελλοῦ οὐδέποτε ἐστοίχισε πλέον τῶν τρισχιλίων φράγκων κατ' ἔτος. Ἄλλως, θὰ κοπιάσωμεν, θὰ παραμελήσωμεν τὴν ἐργασίαν μας, καὶ εἴμεθα ἄξιοι ἀμοιβῆς· οὐδένα ἀδικοῦμεν! — Ἀλλά, ἀπήντησεν ἡ ἀφιλοκέρδεια, ὀφείλει τις νὰ ὑπηρετῇ τὴν οἰκογένειάν του. — Ἀλήθεια! ἐψιθύρισεν ἡ φωνή. Τότε, διατί ἡ οἰκογένειά μας οὐδέποτε ἔπραξέ τι δι' ἡμᾶς; Εἴχομεν στιγμὰς στενοχωρίας, δυσκόλους λήξεις, ἀλλ' οὔτε ὁ ἀνεψιός μας Φραγκίσκος οὔτε ὁ μακαρίτης πατήρ του μᾶς ἐσυλλογίσθη. — Μπᾶ! ἀνέκραξεν ἡ ἀγαθότης τῆς ψυχῆς, ὁ Φραγκίσκος θὰ θεραπευθῇ ἐντὸς δύο ἡμερῶν! δὲν εἶνε τίποτε! — Ἴσως, ἐξηκολούθησεν ἡ ἐπίμονος φωνή, ἀποθάνῃ καὶ θὰ κληρονομήσωμεν χωρὶς οὐδένα ν' ἀδικήσωμεν. Εἰργάσθημεν τριάκοντα ἔτη χωρὶς

νὰ κερδήσωμεν τίποτε· τίς οἶδεν ἂν δὲν πλουτήσωμεν ἐκ τοῦ θανάτου ἑνὸς τρελλοῦ;

Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἔκλεισε τὰ ὦτα, ἀλλὰ ταῦτα ἦσαν τόσον μεγάλα, ὡμοίαζον τοσοῦτον πρὸς ναυτικὴν σάλπιγγα, ὥστε ἡ μικρά, λεπτὴ καὶ ἐπίμονος φωνὴ ὠλίσθαινε πάντοτε ἄκοντος αὐτοῦ. Τὸ κατάστημα ἀνετέθη εἰς τὸν ὑποδιευθυντήν, ὁ δὲ θεῖος μετῴκησεν εἰς τὴν ὡραίαν οἰκίαν τοῦ ἀνεψιοῦ. Ἐκοιμήθη μὲ εὐχαρίστησιν ἐπὶ καλῆς κλίνης, ἐκάθησεν εἰς πλουσίαν τράπεζαν, ὑπηρετεῖτο ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ, ἐξυρίσθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ συνείθισεν εἰς ταῦτα. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐπαρηγορήθη βλέπων τὸν ἀνεψιόν αὐτοῦ ἀσθενῆ καὶ ἐσχημάτισε τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ Φραγκῖσκος οὐδέποτε θὰ ἐθεραπεύετο ἴσως. Ἀπὸ καιροῦ δ' εἰς καιρὸν ἐπανελάμβανεν ὅπως καθησυχάσῃ τὴν συνείδησίν του· «Κανένα δὲν ἀδικῶ!»

Μετὰ τρεῖς μῆνας ἐστενοχωρήθη ἔχων ἕνα τρελλὸν εἰς τὴν οἰκίαν, διότι ἐνόμιζεν ὅτι εὑρίσκετο ἐν τῇ οἰκίᾳ του. Ἡ αἰώνιος φλυαρία τοῦ Φραγκίσκου καὶ ἡ μανία του ὅπως ζητῇ τὴν Κλάραν εἰς γάμον τῷ ἐφάνη ἀφόρητος μάστιξ· ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ καθαρίσῃ τὴν οἰκίαν καὶ νὰ κλείσῃ τὸν ἀσθενῆ ἐν τῷ φρενοκομείῳ Ὠβραία. Ὁπωσδήποτε, ἐσκέπτετο, ὁ ἀνεψιός μου θὰ ἔχῃ καλλιτέραν περιποίησιν καὶ θὰ εἶμαι πλέον ἥσυχος. Ἡ ἐπιστήμη παραδέχεται ὅτι εἶνε καλὸν οἱ τρελλοὶ νὰ μεταβάλλουν τόπον διαμονῆς. Ἐκτελῶ τὸ καθῆκόν μου».

Ταῦτα σκεπτόμενος ἀπεκοιμήθη ὅταν ὁ Φραγκῖσκος ἐσκέφθη νὰ τῷ δέσῃ τὰς χεῖρας.

*

Ὁ ἰατρὸς εἰσῆλθεν αἰτῶν συγγνώμην. Ὁ Φραγκῖσκος ἠγέρθη, ἔθηκε τὸ βιβλίον ἐπὶ τοῦ γραφείου, καὶ ἐξέθηκε τὰ διατρέχοντα διασκελίζων μεγάλοις βήμασι τὸ δωμάτιον.

— Κύριε, εἶπεν, ὁ ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ἦλθον νὰ σᾶς ἀναθέσω εἶνε πρὸς μητρὸς θεῖός μου. Εἶνε πεντηκοντούτης καὶ ἐργατικώτατος. Ἐγεννήθη ἀπὸ γονεῖς ὑγιεῖς, εἰς τὴν οἰκογένειάν του οὐδέποτε παρετηρήθη σύμπτωμα τρέλλας, ὥστε δὲν θὰ παλαίσητε κατὰ κληρονομικῆς ἀσθενείας. Πάσχει ἀπὸ περίεργον μονομανίαν, καθὼς θὰ παρατηρήσετε· μεταπίπτει μὲ ἀπίστευτον ταχύτητα ἀπὸ ὑπερβολικὴν εὐθυμίαν εἰς ἄκραν μελαγχολίαν· εἶνε παράδοξον μῖγμα μονομανίας καὶ μελαγχολίας.

— Ἔχασε καθ' ὁλοκληρίαν τὸ λογικόν;

— Ὄχι, κύριε, δὲν εἶνε τρελλός· παραφρονεῖ μόνον ὡς πρὸς ἓν ἀντικείμενον.

— Ποῖος εἶνε ὁ χαρακτὴρ τῆς ἀσθενείας του;

— Φεῦ! κύριε, ὁ χαρακτὴρ τοῦ αἰῶνός μας, ἡ πλεονεξία! Ὁ δυστυχὴς ἀσθενὴς εἶνε τῆς ἐποχῆς του. Ἂν καὶ εἰργάσθη ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας εὑρίσκεται χωρὶς περιουσίαν. Ὁ πατήρ μου, ἀναχωρήσας ἀπὸ τοῦ ἰδίου μὲ αὐτὸν σημείου, μοῦ ἀφῆκε σημαντικὴν περιουσίαν. Ὁ φίλτατος θεῖος ἤρχισε νὰ ζηλοτυπῇ· ἔπειτα ἐσκέφθη ὅτι, ἐπειδὴ εἶνε μόνος μου συγγενής, θὰ ἐγίνετο κληρονόμος μου ἂν ἀπέθνησκα καὶ κηδεμών μου ἂν ἐτρελλαινόμην· καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀσθενὲς πνεῦμα πιστεύει εὐκόλως ὅ,τι ἐπιθυμεῖ, ὁ δυστυχὴς ἐπείσθη ὅτι ἐτρελλάθην. Τὸ εἶπε πρὸς ὅλους, θὰ τὸ εἴπῃ καὶ πρὸς ὑμᾶς. Εἰς τὴν ἅμαξαν, μολονότι εἶχε δεμένας τὰς χεῖρας, ἐνόμιζεν ὅτι αὐτὸς μὲ ὡδήγει ἐδῶ.

— Πότε ἔγινεν ἡ πρώτη προσβολή;

— Πρὸ τριῶν περίπου μηνῶν. Κατέβη εἰς τοῦ θυρωροῦ μου καὶ τοῦ εἶπε μὲ ἦθος περίτρομον: «Κύριε Ἐμμανουήλ, ἔχετε μίαν θυγατέρα... ἀφήσατέ την εἰς τὸ δωμάτιόν σας καὶ ἔλθετε νὰ μὲ βοηθήσετε διὰ νὰ δέσω τὸν ἀνεψιόν μου».

— Ἐννοεῖ καλὰ τὴν θέσιν του; εἰξεύρει ὅτι πάσχει;

— Ὄχι, κύριε, καὶ νομίζω ὅτι τοῦτο εἶνε καλὸν σύμπτωμα. Περιπλέον ἔχασε τὴν ὄρεξιν καὶ ἔχει μακρὰς ἀϋπνίας.

— Τόσῳ τὸ καλλίτερον! ὁ τρελλός, ὁ ὁποῖος κοιμᾶται καὶ τρώγει τακτικά, εἶνε σχεδὸν ἀνίατος. Ἐπιτρέψατε νὰ τὸν ἐξυπνήσω.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

Ed. About.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ 187.

Ἀπόφανσις τοῦ ἐπιφανοῦς φυσικοῦ Φραγκλίνου περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἀεροστάτου. — Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἀτμοῦ εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀεροστάτου. — Τὸ πρῶτον *ἀτμήλατον* ἀερόστατον. — Τὸ *ἠλεκτροκίνητον* ἀερόστατον καὶ τὰ δι' αὐτοῦ πρόσφατα ἐπιτυχῆ πειράματα. — Νέον τοῦ Debayeux σύστημα πρὸς διεύθυνσιν τοῦ ἀεροστάτου. — Ποίας ἐκπληκτικὰς μεταβολὰς προώρισται νὰ συντελέσῃ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ἡ προσθήκη τοῦ ἀεροστάτου εἰς τὰ νῦν μέσα τῆς συγκοινωνίας. — Οἱ *ἱπτάμενοι ἄνθρωποι*.

Χρόνον τινὰ μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἀνακάλυψιν τοῦ ἀεροστάτου, ἥτις εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀνυπομόνους νὰ διατρέξωσι τὰς ἐκτάσεις τῶν ἀέρων, ἐγέννησε προώρως τοσαύτας ἐλπίδας, ὁ μέγας Φραγκλῖνος ἐρωτηθεὶς παρά τινος περιέργου «εἰς τί δύναται νὰ χρησιμεύσῃ τὸ ἀερόστατον τοῦ Μογκολφιέρου», ἀπήντησε: «καὶ εἰς τί δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἀμέσως τὸ νεογνόν; ἡ ἀνακάλυψις εἶνε ἔτι βρέφος ἄρτι γεννηθέν».

Ἐν τούτοις τὸ νεογνὸν ἐπὶ ἕνα ἤδη ὁλόκληρον αἰῶνα πολὺ ὀλίγον ηὔξησε καὶ ἐμεγαλύνθη. Πᾶσαι αἱ πολυπληθεῖς καὶ μετὰ ζήλου ἐργασίαι τῶν ἐρευνητῶν συνετρίβησαν πρὸ ἰσχυροῦ σκοπέλου, πρὸ τοῦ ζητήματος τῆς εὑρέσεως τοῦ πηδαλίου τοῦ ἀεροστάτου, ἄνευ τοῦ ὁποίου τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ σπουδαίως εἰς πολλά.

Πλεῖστοι τρόποι καὶ μέσα διευθύνσεως τῶν ἀεροστάτων, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εὐφυεῖς,

ἐπενοήθησαν ἀλλεπαλλήλως ὑπὸ διαφόρων ἐπιστημόνων. Πλὴν οὐδὲν τούτων ἐπέτυχεν. Αἱ ἀλλεπάλληλοι δὲ αὗται ἀποτυχίαι ἔψυχραναν τὸν ζῆλον τῶν ἐρευνητῶν καὶ ἐχαλάρωσαν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀπαυδήσαντος πλέον κοινοῦ, καὶ οὕτως ἐπὶ πολλὰ ἔτη οἱ ἐπιστήμονες ἐφαίνοντο μᾶλλον ἀπηλπισμένοι ὡς πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ζητήματος τούτου, διὰ τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις οὐδέποτε ἔπαυσαν νὰ ἐργάζωνται.

**

Τῷ 1850 πρῶτος ὁ Pétin ἐφαντάσθη νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν ἀτμὸν εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀεροστάτου, ἀλλ' ἀπέτυχεν εἰς τὰ πειράματα αὐτοῦ. Ἐν τούτοις μετὰ δύο ἔτη, τὴν 24 Σεπτεμβρίου 1852, ὁ μηχανικὸς Giffard μετὰ τῶν David καὶ Sciama κατώρθωσαν νὰ κατορθώσωσι τὴν διεύθυνσιν ἐπιμήκους ἀεροστάτου διὰ μικρᾶς ἀτμομηχανῆς. Ἔκτοτε τὰ πειράματα διὰ τοῦ ἀτμοῦ ἐπηκολούθησαν, ἀλλὰ δὲν ἐπετεύχθη δι' αὐτῶν εὐχάριστός τις ἐπιτυχία.

Ἡ ἀποτυχία δὲ τοῦ μέσου τούτου συνίσταται εἰς πλεῖστα ὅσα ἐλαττώματα τοῦ ἀτμοῦ, διότι ἀπαιτεῖ οὗτος χρῆσιν λέβητος καὶ ἑστίας, ἅτινα συνιστῶσι διαρκῆ κίνδυνον πυρκαϊᾶς ἐν τοῖς ἀέροις· διότι πράγματι ἡ τοποθεσία τοῦ ἀτμοῦ ὑπὸ σφαῖραν ὑδρογόνου ἀναλογεῖ πως πρὸς γειτνίασιν πυρὸς ὑπὸ βαρέλιον πυρίτιδος. Ἐκτὸς δὲ τούτου πάντοτε ἡ ἀτμομηχανὴ ἔχει βάρος κάπως δυσανάλογον τοῦ ἀεροστάτου καὶ σὺν τούτοις ἔχει ἀνάγκην παρακαταθήκης ἀνθράκων καὶ ὕδατος.

**

Ἅπασαι αἱ ἀπόπειραι αὗται καὶ τὰ ἐπανειλημμένα πειράματα ἐν τούτοις εἰς οὐδὲν πρακτικὸν ἀποτέλεσμα ἤγαγον.

Ἀπὸ τοῦ 1881 ὁ ἐν Παρισίοις ἄριστος ἐπιστήμων ἀεροναύτης Gaston Tissandier πρῶτος ἐσκέφθη τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ διὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀεροστάτου καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τῆς ἀτμομηχανῆς διὰ μηχανῆς δυναμοηλεκτρικῆς. Ὁ ἠλεκτρικὸς κινητὴρ λειτουργεῖ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης πυρὸς καὶ ἀνθράκων καὶ ὕδατος· ἐκτὸς δὲ τούτου ὑπερτερεῖ ἔτι κατὰ πολλὰ ἄλλα προτερήματα τῆς ἀτμομηχανῆς.

Ἡ ἐπιτυχία τῶν πρώτων ἐν μικρῷ γενομένων πειραμάτων ἐνεθάρρυναν τὸν Tissandier, ὅστις μετ' ὀλίγον ἐπεχείρησε τὴν πρώτην ἀνάβασιν ἐπὶ ἀεροστάτου διευθυνομένου μετ' ἐπιτυχίας ὑπὸ ἠλεκτρικοῦ κινητῆρος, ὅπερ ἐν καιρῷ ἀνηγγείλαμεν ἐκ Παρισίων καὶ περιεγράψαμεν ἐν ταῖς στήλαις ταύταις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος.

Τὸ πρῶτον τοῦτο ἐπιτυχὲς βῆμα ἐνέπλησε χαρᾶς καὶ ἐλπίδων τοὺς ἐπιστήμονας περὶ προσεγγιζούσης πλέον λύσεως τοῦ σπουδαιοτάτου αὐτοῦ προβλήματος.

Δύο ἀξιωματικοὶ ὁ Renard καὶ Krebs τῆς ἐν Παρισίοις στρατιωτικῆς ἀεροναυτικῆς σχολῆς τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως εἰργάζοντο ἤδη καὶ οὗτοι πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ πρὸς διεύθυνσιν τοῦ ἀεροστάτου. Ἡ πρώτη ἀνάβασις αὐτῶν ἐγένετο τὴν 9 παρελθόντος Αὐγούστου μετ' ἐκτάκτου ἐπιτυχίας καὶ εἶνε ἤδη τὸ αἴσιον τοῦτο γεγονὸς γνωστὸν ἁπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης.

Τὸ σπουδαιότατον πρόβλημα, ὅπερ οἱ δύο οὗτοι ἀξιωματικοὶ εἶχον νὰ λύσωσιν, ἦν κατὰ πρῶτον ν' ἀπολαύσωσιν σχῆμα ἀεροστάτου στερεὸν καὶ κατάλληλον πρὸς ἀεροπλοΐαν· εἶτα νὰ ἐπιτύχωσιν ἠλεκτροκινητήριον μηχανὴν παρέχουσαν μεγάλην δύναμιν ὑπὸ μικρὸν μέγεθος καὶ μικρὸν σχετικῶς βάρος.

Τὸ σχῆμα λοιπὸν τοῦ ἀεροστάτου ἐξελέγη ὑπὸ τῶν δύο αὐτῶν ἀξιωματικῶν ἐπίμηκες ἀτρακτοειδές, οὗτινος τὸ ὀπίσθιον ἄκρον ἦν μᾶλλον ὀξὺ ἢ τὸ ἐμπρόσθιον· ἦν δὲ κατεσκευασμένον ἐξ ἰσχυροῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος κομμιούχου περιβεβλημένου ὑπὸ στερεοῦ δικτύου φέροντος κάτωθεν τὸ σκαφίον τῶν ταξειδιωτῶν καὶ τὴν ἠλεκτροκινητήριον μηχανήν, ἥτις συνίστατο ἐξ ἠλεκτρικῶν συμπυκνωτήρων τοῦ τελειοτέρου συστήματος παρεχόντων εἰς ἐπιτήδειον κινητῆρα ἱκανὸν ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα, ὅπως παράγῃ ἐπὶ ἕλικος τεθειμένης πρὸς τὰ ἔμπροσθεν τοῦ ἀεροστάτου δύναμιν 10 περίπου ἵππων.

Τὸ ἀερόστατον τοῦτο, — ὅπερ ἐν ὅλῳ μετὰ τῶν ἀεροναυτῶν, τῆς κινητηρίου μηχανῆς, τοῦ ἕρματος κλπ. κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειράματος ἐβάρυνε 2,000 χιλιόγραμμα, — ἀνῆλθεν εἰς 50 περίπου μέτρων ὕψος, μεθ' ὃ ἐδόθη ἡ διεύθυνσις εἰς αὐτὸ κατὰ βούλησιν. Τὸ ἀερόστατον ἄνευ δυσκολίας διευθύνθη πρὸς σημεῖον ἐκ τῶν προτέρων ὁρισθὲν καὶ εἶτα ἐπανῆλθεν ἐκεῖθεν μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας, ἂν καὶ ἐφέρετο ἐναντίον τοῦ ἀνέμου, ὅστις ἔπνεε τότε μετὰ ταχύτητος 5 μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον.

**

Ταυτοχρόνως περίπου μὲ τὰς ἐπιτυχίας ταύτας τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἁπλοῦς τις πλὴν νοήμων μηχανικὸς ἐργάτης ὁ γάλλος Debayeux ἐφαντάζετο νέον τρόπον διευθύνσεως τοῦ ἀεροστάτου, καὶ τὴν 12 Ἰουνίου 1883 ἐποίει δημοσίᾳ τὸ πρῶτον αὐτοῦ πείραμα.

Τὸ σύστημα τοῦ μηχανικοῦ αὐτοῦ συνίσταται εἰς τὴν προσθήκην ἔμπροσθεν ἐλλειψοειδοῦς ἀεροστάτου ἕλικος περιστρεφομένης μετὰ μεγάλης ταχύτητος, ἥτις οὕτω παράγει εἰς τὴν πρῷραν τοῦ ἀεροστάτου ἀτμόσφαιραν μεγάλην ἀραίωσιν τοῦ ἀέρος, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου τὸ ἀερόστατον ὠθεῖται πρὸς τὰ ἐμπρὸς φυσικῶς, ὅπως πληρώσῃ τὸν κενὸν ὁπωσδήποτε τοῦτον χῶρον. Οὕτω δ' ἐπιτυγχάνεται πρὸς τὰ πρόσω τακτικὴ πορεία τοῦ ἀεροστάτου. Κατὰ τὸ ἐπίσημον δὲ πρὸς τὴν γαλλικὴν κυβέρνησιν ἔγγραφον τῶν κριτῶν καὶ πειραματιστῶν « τὸ ἀερόστατον τοῦ Debayeux

βουλευομένων φαρμάκων. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἡ ἐπιληψία ἔχει μυρία φάρμακα, καὶ τὰ οἰκονομικὰ τῆς Ἰταλίας ἔχουσι μυρίους χρηματιστάς, οἵτινες ὁ εἷς κάλλιον τοῦ ἄλλου ὑπόσχονται τὴν ἐπανόρθωσιν αὐτῶν.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΠΡΩΪΜΗ ΑΜΥΓΔΑΛΙΑ

'Ω πρώϊμη ἀμυγδαλιά,
'βιάσθηκες ν' ἀνθίσῃς.
Κοιμᾶται ἀκόμ' ἡ φύσις,
δὲν ἐκελάδησαν πουλιά,
δὲν ἦλθαν χελιδόνια·
ἀκόμη μένουν χιόνια
εἰς τῶν βουνῶν τὴν τραχηλιά·
ἡ ἄνοιξις ἀκόμα
δὲν 'ζέστανε τὸ χῶμα
μὲ τὰ θερμά της τὰ φιλιά·
'ς τῶν χωραφιῶν τ' αὐλάκια
δὲν ἔχει ἀκόμ' ἀνθάκια,
ὦ πρώϊμη ἀμυγδαλιά.

'Αμυγδαλιά, κι' ἄλλη φορὰ
'ς αὐτὴ τὴν γῆ τὴν ξένη
σὲ εἶδα ἀνθισμένη
νὰ πρωτολέγῃς τὴν χαρά,
ν' ἀνοίγῃς τὴν ἐλπίδα·
κι' ἄλλη φορὰ σὲ εἶδα
μὲ τὰ κλαδιά σου τ' ἀνθηρὰ
νὰ χαίρεσαι σὺ μόνη,
κ' ἐμὲ νὰ μοῦ πλακόνῃ
ἡ πίκρα καὶ ἡ συμφορὰ
τὴν ἔρημη καρδιά μου.
Εἶδες τὰ δάκρυά μου,
ἀμυγδαλιά, κι' ἄλλη φορά.

'Ο πρώϊμός σου ἀνθισμὸς
μ' ἐφάνη τότε θεία
ἐλπίδος προφητεία.
Κι' ἀλήθεια τότε ὁ καϋμὸς
ἐπέρασεν ἐκεῖνος·
πλὴν 'ξανάλθε θρῆνος,
ἦλθε κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς
καὶ τῆς ζωῆς μαυρίλα.
'Αχ, τῆς καρδιᾶς τὰ φύλλα
ὁ ζωντανὸς ὁ χωρισμὸς
μοῦ τἄχει μαραμμένα.
Δὲν εἶν' ἐλπὶς γιὰ 'μένα
ὁ πρώϊμός σου ἀνθισμός.

Τῆς εὐτυχίας ἡ πηγὴ
γιὰ 'μένα ἐξηράνθη.
Τὰ δροσερά σου ἄνθη
χαρᾶς δὲν εἶνε χαραυγὴ
εἰς 'μάτια ἀπελπισμένα·
δὲν ἄνοιξαν γιὰ 'μένα.
Δι' ὅλους ὅμως εἶν' ἡ γῆ!
Πολλοὶ εὐτυχισμένοι
σὲ βλέπουν ἀνθισμένη,
μὲ τὴν καρδιὰ χωρὶς πληγή.
Νὰ ξανανθίσῃς πάλι,
καὶ ἂς δροσίζωντ' ἄλλοι
'ς τῆς εὐτυχίας τὴν πηγή.[1]

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ

(1) 'Εκ τῆς τελευταίον ἐκδοθείσης συλλογῆς *Στίχων*.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πολλὰ τῶν ἐγκρίτων φύλλων τοῦ ἀγγλικοῦ τύπου, ἰδίως δὲ τὰ ἀναγινωσκόμενα ὑπὸ τῆς ἀριστοκρατικῆς κοινωνίας, ἐκφράζουσι τελευταῖον φρικτὸν παράπονον κατὰ τῆς λίαν διαδεδομένης ἐν Ἀγγλίᾳ ἕξεως τοῦ νὰ προσέρχωνται οἱ προσκεκλημένοι εἰς δεῖπνον ὅσῳ δυνατὸν βραδύτερον τῆς ὡρισμένης ὥρας, ὁρμώμενοι ἐκ τῆς λελανθασμένης σκέψεως, ὅτι εἶνε ἀπρεπὲς καὶ κοινὸν τὸ νὰ προσέρχηταί τις ἀκριβῶς κατὰ τὴν ταχθεῖσαν ὥραν. Οἱ ἑστιῶντες ὅμως, οἵτινες ἐνίοτε μετὰ τῶν ἄλλων τυχὸν προσελθόντων δαιτυμόνων περιέμενον τοὺς κατὰ τὸ φαινόμενον εὐγενοῦς συμπεριφορᾶς καθυστεροῦντας ἐπὶ χρόνον μακρὸν ὑπερβαίνοντα ἐνίοτε τὰ ὅρια τῆς ὑπομονῆς, καὶ αἱ οἰκοδέσποιναι, αἵτινες καθ' ἅπαντα τὸν χρόνον τοῦτον διετέλουν ἐν ἀπελπισίᾳ σκεπτόμεναι τὰ φαγητά, ἅτινα θὰ εἶνε ἄνοστα μὴ διανεμόμενα κατὰ τὴν προσήκουσαν στιγμὴν τῆς ἑψήσεώς των, εὕρισκον τὴν βραδύτητα ταύτην ἄλογον, διὸ καὶ ἀντεπεξῆλθον κατ' αὐτῆς. Τελευταῖον μάλιστα κατέφυγον καὶ εἰς τὸν πρίγγιπα τῆς Οὐαλλίας καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν νὰ ἐκφράσῃ δημοσίᾳ τὴν γνώμην του καὶ οὕτως ὁρίσῃ τὸν κανόνα τῆς καλῆς συμπεριφορᾶς. Τὰ αὐτὰ παράπονα ἠγέρθησαν καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς Νέας Ὑόρκης, διότι καὶ ἐκεῖ εἶνε καθιερωμένον τὸ ἀ κ α δ η μ α ϊ κ ὸ ν τ έ τ α ρ τ ο ν. Οἱ προσκεκλημένοι ὅμως ἀντὶ νὰ ἔλθωσι κατὰ τὰς 7 ἢ 7 ¼ παρατείνουσι τὴν βραδύτητα αὐτῶν ἐπὶ ἓν ἀκόμη τέταρτον. Ἐνῷ δὲ πάντες εἶνε σύμφωνοι πρὸς διέξοδον ἀπὸ τῆς κακῆς ταύτης ἕξεως νὰ τιμωρῶσι τοὺς μὴ εὐγενεῖς ἀτάκτους μὴ περιμένοντες αὐτούς, ἀλλ' ἀρχίζοντες τὸ δεῖπνον ἀκριβῶς κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν, οὐδεὶς ἔχει τὸ θάρρος ἐν Ἀγγλίᾳ ν' ἀρχίσῃ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ αὐστηροῦ τούτου κανόνος. Ἐν Ἀμερικῇ ἡ χρῆσις τοῦ κανόνος τούτου εἶνε πρὸ πολλοῦ εἰσηγμένη. Τελευταῖον ἐδίδετο δεῖπνον ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐπί τινι ἑορτῇ. Δαιτυμών τις ἀργοπορήσας νὰ προσέλθῃ εἰς αὐτὸ ἔλαβε μετὰ τὴν αἴτησιν πυρίων συγγνωμῶν παρὰ τῶν οἰκοδεσποτῶν τὴν θέσιν του παρὰ τῇ τραπέζῃ καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς νὰ μὴ τὸν σ ε ρ β ί ρ ω σ ι ν ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλὰ νὰ τῷ δώσωσιν ὅ,τι εὑρίσκεται εἰς τὴν σειράν. Οὕτω τὸ γεῦμά του ἀπετελέσθη ἐκ τούρτας μήλων, κομπόστας, πάγου, τυροῦ μετὰ βουτύρου καὶ ἄρτου, καὶ τεμαχίων ξυνοσελίνου...

Εἰς τοὺς στύλους τοῦ Ὀλυμπίου Διός:

— Μὴν κάθεσαι αὐτοῦ, γυναῖκα· αὐτοῦ εἶνε ρεῦμα· θὰ μοῦ κρυώσῃς.

Ὁ π α ρ ι σ τ ά μ ε ν ο ς ὑ π η ρ έ τ η ς. — Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, τὸ ρέμα εἶνε ἐκεῖ κάτω. Ἔπειτα τώρα δὲν ἔχει καθόλου νερό.

* * *

Γίνεται λόγος περὶ μακροβιότητος τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Ἀγαθόπουλος ἐκεῖ παρὼν ἐπιχειρεῖ καὶ αὐτὸς νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην του.

— Ἀπὸ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος, λέγει, ὁ μέσος ὅρος τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου εἶνε πολὺ μικρότερος παρὰ ἄλλοτε. Ποῖος σήμερον εἰμπορεῖ νὰ μοῦ δείξῃ ἕνα μόνον ἑκατοντούτη ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος νὰ ἐγεννήθη ὕστερα ἀπὸ τὸ 1800;

'Εν 'Αθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου 'Ανδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 1008

'Αριθ. 481 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ'. Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. 17 Μαρτίου 1885

ΑΙ ΤΑΝΑΓΡΑΙΑΙ ΚΟΡΑΙ

Μεταξὺ τῶν ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ ἐκτεθειμένων συλλογῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας εἶνε καὶ ἡ τῶν Ταναγραίων κορῶν, μικρῶν ἀγαλματίων, ἅτινα οἰκειότερόν πως ὀνομάζονται ὑπὸ τῶν πολλῶν *κοῦκλαι*.

Πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν ἀκόμη ἦσαν ἄγνωστα τὰ κομψὰ ταῦτα καλλιτεχνήματα τῶν ἀρχαίων. Ἐν ταῖς μεγάλαις συλλογαῖς ὑπῆρχόν τινα ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἦσαν τόσον ὀλίγα, ὥστε οὔτε οἱ ἀρχαιολόγοι ἔδιδον μεγάλην προσοχὴν εἰς αὐτά, πολὺ δ' ὀλιγώτερον ὁ λοιπὸς κόσμος. Τὸ 1874 πρῶτον κατὰ τύχην, ὡς φαίνεται, ἀνεσκάφησαν τάφοι τινὲς περιέχοντες πολλὰς καὶ μάλιστα τὰς ὡραιοτάτας κόρας, αἵτινες τόσον ταχέως ἐδοξάσθησαν καὶ τόσον ἐπιζήτητοι ἐγένοντο, ὥστε ἄνευ ὑπερβολῆς δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἐζυγίζοντο ἀντὶ χρυσοῦ, αἱ δὲ μεγάλαι τιμαὶ τόσον ἐνεθάρρυναν τοὺς τυμβωρύχους, ὥστε αἱ ἀρχαὶ πολὺ ἐδυσκολεύθησαν νὰ τοὺς περιστείλωσιν. Ἐν διαστήματι δύο ἢ τριῶν ἐτῶν ἠνοίχθησαν περὶ τοὺς τρισχιλίους τάφους μόνον πέριξ τῆς ἀρχαίας Ταγάγρας, καὶ τὰ μουσεῖα τῆς Εὐρώπης ἐπληρώθησαν αὐτῶν. Σήμερον τὸ μεταλλεῖον τοῦτο, τὸ πλουσιώτερον καὶ ἐπικερδέστερον πάντων τῶν μεταλλείων τῆς Ἑλλάδος, σχεδὸν ἐξηντλήθη, ἡ ζήτησις ὅμως ἂν καὶ ἐμετριάσθη, δὲν ἔπαυσεν ὁλοτελῶς· διὰ τοῦτο οἱ ἀρχαιοκάπηλοι κατέφυγον εἰς ἄλλο μέσον, τὴν κιβδηλοποιΐαν, ἥτις ἐτελειοποιήθη εἰς ἀληθῆ τέχνην οὐχὶ κατωτέραν τῆς τῶν Ταναγραίων τεχνιτῶν. Ὁ μᾶλλον ἐξησκημένος ὀφθαλμὸς δύναται ν' ἀπατηθῇ, διότι κατασκευάζονται ἐν μήτραις λαμβανομέναις ἀπὸ γνησίων ἀγαλματίων, τὸ χῶμα προέρχεται ἐπίσης ἀπὸ γνησίων συντετριμμένων, ὁ δὲ χρωματισμὸς εἶνε τόσον ἐπιτυχής, ὥστε ἀμφιβάλλεται ἡ γνησιότης αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν καλλίστων τῶν ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς μουσείοις. Ἀκόμη καὶ λίαν λεπτὰς ῥίζας χόρτων προσκολλῶσιν ἐπ' αὐτῶν, ὥστε νὰ φαίνηται ὅτι ἔμειναν πολὺν καιρὸν ὑπὸ γῆν. Ἵνα δὲ οἱ δύσκολοι πολλάκις ἀγορασταὶ ἀπατῶνται εὐκολώτερον, τὰ νοθεύματα ταῦτα στέλλονται ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Τανάγραν καὶ πωλοῦνται ἐκεῖ ὑπὸ συνεταίρων κιβδηλοποιῶν εἰς τοὺς περιηγητάς, οἵτινες ἀποκομίζουσιν αὐτὰ εἰς τὰς πατρίδας των βεβαιότατοι πλέον περὶ τῆς γνησιότητός των, διότι τὰ ἠγόρασαν ἀπὸ *ἁπλοϊκῶν χωρικῶν*. Ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία δύναται νὰ καυχηθῇ, ὅτι ἡ συλλογή της ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς γνησιότητος δὲν ἔχει ἐφάμιλλον ἐν Εὐρώπῃ· διότι πλὴν ὀλίγων τὰ πλεῖστα ἀγαλμάτια ἀνεῦρεν αὐτὴ ἐν τάφοις ὑφ' ἑαυτῆς ἀνασκαφεῖσιν· ἀλλὰ καὶ τὰ ὀλίγα ἀγορασθέντα παρ' ἰδιωτῶν εἶνε ἀναμφιβόλως γνήσια, διότι οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν ἀγορὰν αὐτῶν, ἐν Ἀθήναις ζῶντες καὶ ἔχοντες ἐν χερσὶ πολλὰ *ἀναμφιβόλως* γνήσια, συγκρίνοντες δὲ ταῦτα πρὸς ἄλλα *ἀναμφιβόλως* κίβδηλα, εὐκολώτερον ἠδυνήθησαν νὰ παρατηρήσωσι καὶ τὰς ἐλαχίστας διαφορὰς μεταξὺ τῶν πρώτων καὶ δευτέρων καὶ σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἐξασκηθῶσι τόσον πολὺ, ὥστε ἡ ἀπάτη ν' ἀποβαίνῃ ἀδύνατος.

Οὕτω ἐπρόκειτο τὰ μικρὰ ταῦτα ἀγαλμάτια νὰ πλουτίσωσι σήμερον πολλούς, ἐν ᾧ εἶνε λίαν πιθανόν, ὅτι οἱ πλάσαντες αὐτὰ τεχνῖται δὲν ἀπελάμβανον πολλὰ ἀπὸ τῶν ἔργων των· τῷ ὄντι πολλάκις εὑρίσκονται ἐν ἑνὶ τάφῳ τοσαῦτα ἐξ αὐτῶν, ὥστε ἡ τιμή των πρέπει νὰ ἦτο οὐχὶ μεγάλη· τοῦτο ἦτο δυνατόν, διότι κατεσκευάζοντο εἰς μεγάλας ποσότητας ἐν ἐργοστασίοις, ἐν οἷς ὁ καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας καθίστα τὴν παραγωγὴν εὐθηνήν· οἱ δὲ χρωματίζοντες τὰς κόρας δὲν ἦσαν καλλιτέχναι, ἀλλ' ἁπλοῖ ἐργάται λίαν ἐξησκημένοι εἰς τὸ ἔργον των. Πρέπει δὲ πάντοτε νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν, ὅτι τὰ μεταξὺ τῶν ὡραίων καὶ τῶν βιομηχανικῶν τεχνῶν κείμενα ἐπιτηδεύματα ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἦσαν λίαν ἀνεπτυγμένα· παράδειγμα ἔστωσαν αἱ λευκαὶ ἀττικαὶ λήκυθοι, αἵτινες ἐζωγραφοῦντο ἐπίσης ὑπὸ ἁπλῶν τεχνιτῶν, καὶ ὅμως τινὲς ἐξ αὐτῶν διακρίνονται τόσον πολὺ διὰ τὴν ἐλευθερίαν καὶ μεγαλοπρέπειαν τῶν γραμμῶν των, ὥστε νὰ τὰς ζηλεύωσι σήμερον καὶ σπουδαῖοι καλλιτέχναι. Κατ' ἀντίθεσιν δὲ πρὸς τοὺς χρόνους ἡμῶν, ἐν οἷς τὰ τεχνικὰ μέσα ἀναπτύσσονται γιγαντιαίως ἐπὶ βλάβῃ τῆς καλλιτεχνίας, ἐν τῇ ἀρχαιότητι αἱ ὡραῖαι τέχναι προεπορεύοντο τῆς καθαρᾶς βιομηχανίας, καὶ ἴσως τοῦτο εἶνε εἷς ἐκ τῶν λόγων, δι' ὃν οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὲν προώδευσαν ἐν αὐτῇ τόσον, ὅσον ἠδύνατό τις νὰ περιμένῃ.

Ἐν Τανάγρᾳ δὲ φαίνεται ὅτι ἐν ἐποχῇ τινι συνυπῆρχον πάντες οἱ ἀπαιτούμενοι ὅροι, ἵνα προαχθῇ ἡ καλλιτεχνικὴ βιομηχανία. Ἡ πόλις αὕτη ἔκειτο, ὡς γνωστόν, ἐν τῇ ἀνατολικῇ Βοιωτίᾳ, παρὰ τὰ σύνορα αὐτῆς πρὸς τὴν Ἀττικὴν καὶ ὀλίγας μόνον ὥρας ἀπέχουσα τῆς θαλάσσης. Ἡ θέσις ὀνομάζεται σήμερον Γριμάδα, οἱ δὲ περίξ κάτοικοι, πάντες Ἀλβανοὶ ὄντες, ἀναγράφονται ἐν τῷ βαθμολογικῷ χάρτῃ τῆς κατ' ἐπαρχίας διαδόσεως τῆς παιδείας δι' ἑνὸς τῶν μελανοτέρων χρωμάτων· φαίνεται ὅτι δὲν ἐννοοῦν νὰ διαψεύσωσι τὴν καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι κακὴν φήμην τῶν Βοιωτῶν ὅσον ἀφορᾷ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν. Καὶ ὅμως τότε οἱ Ταναγραῖοι τοὐλάχιστον φαίνεται ὅτι διέφερον τῶν λοιπῶν κατοίκων τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας· ἡ Κόριννα ἐγεννήθη ἐν Τανάγρᾳ, ἐνταῦθα εὑρίσκονται ἀγγεῖα ἀρχαιότερα τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους μαρτυροῦντα, ἂν ὄχι ἄλλο, ἀλλὰ τοὐλάχιστον ὅτι ἡ Τανάγρα εὑρίσκετο εἰς διηνεκῆ ἐπαφὴν μετὰ τῶν Ἀθηνῶν· γινώσκομεν μάλιστα ὅτι καὶ εἷς τεχνίτης ἀγγειοπλάστης Ἀθηναῖος εἰργάζετο ἐν Τανάγρᾳ. Τοῦτο δὲ εἶνε λίαν φυσικόν, ἀφοῦ ἡ πόλις ἔκειτο, ὡς εἴπομεν, οὐχὶ πολὺ μακρὰν τῶν συνόρων τῆς Ἀττικῆς.

Ἀλλὰ τὰ μικρὰ ταῦτα πλεονεκτήματα δὲν ἐξήρκουν, ἵνα ἀνυψώσωσι τὴν Τανάγραν εἰς μεγάλην πόλιν· καὶ μέχρι τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου οὐδεὶς κατώρθωσε νὰ στερήσῃ τοὺς Θηβαίους ἐπὶ πολὺν χρόνον τῆς ἡγεμονίας σχεδὸν ἐφ' ἁπάσης τῆς Βοιωτίας. Ὁ υἱὸς τοῦ Φιλίππου ὅμως κατέστρεψε τὰς Θήβας ἐκ θεμελίων τὰ 336 πρὸ Χριστοῦ καὶ αἱ μικραὶ πόλεις ἐγένοντο αὐτόνομοι. Ἡ σχετικὴ εἰρήνη, ἧς αἱ βοιωτικαὶ πόλεις ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου ἀπήλαυον, ἡ ἀναπτυχθεῖσα ἐπιμιξία διαφόρων λαῶν, καὶ ἡ εὐφορία τῆς χώρας φαίνεται ὅτι ἐπέδρασαν εὐνοϊκῶς ἐπὶ τῆς εὐημερίας τῶν κατοίκων τῆς Τανάγρας· ὁ δὲ περιορισμὸς τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ δήμου ἐμείωσε τὸ ὑπὲρ τῆς πολιτείας ἐνδιαφέρον, ἐδάμασε τὸ φιλοπόλεμον πνεῦμα, κατέστειλε τὰ λίαν σφοδρὰ πολιτικὰ πάθη, καὶ οἱ ἄνδρες ἐτράπησαν ἐπὶ τὴν εὐζωΐαν· διότι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐνδιαφέρηται περί τινος πράγματος· καὶ ὅταν τὸ βῆμα καταπέσῃ, ἡ δὲ ἀρχαία ἀγορὰ μεταβληθῇ εἰς σημερινήν, τότε καὶ οἱ εἰς αὐτὴν φοιτῶντες πάσχουσιν ἀνάλογον μεταβολήν. Τὰ δύο δὲ ταῦτα πράγματα, ἡ εὐημερία καὶ ἡ εὐζωΐα, εἶνε αἱ πηγαὶ αἱ τρέφουσαι τὰς μικρὰς ὡραίας τέχνας, τὴν καλλιτεχνικὴν βιομηχανίαν ἢ βιομηχανικὴν καλλιτεχνίαν.

Ὅτι ἐν Τανάγρᾳ ἐπὶ τῶν διαδόχων τοῦ Ἀλεξάνδρου ἤκμαζε τὸ ἐμπόριον καὶ ποιά τις βιομηχανία ἀπεδείχθη κατ' ἐμὲ ἐσχάτως ἀρκετὰ ἐκ τῆς παρατηρήσεως, ὅτι τὰ ἐν Ἰταλίᾳ εὑρισκόμενα ἄπειρα ἀρχαῖα ἀγγεῖα μέχρι μὲν τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου περίπου ἀκολουθοῦσι τὸν ῥυθμὸν ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων, πρὸ πάντων τῆς Κορίνθου καὶ τῶν Ἀθηνῶν, [illegible]ῆς ταύτῃ ὑπερισχύσωσιν οἱ Βοιωτοί· τοῦ[illegible] δηλοῖ, ὅτι διενηργεῖτο ἐμπόριον μεταξὺ [illegible] καὶ Ἰταλίας, [illegible] ἐκ τῆς πρώτης [illegible] τὴν δευτέραν ἱκανὰ ἀγγεῖα, ὥστε νὰ ἐπιφέρωσι μεταβολὴν τοῦ ῥυθμοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν οὐδεμία ἄλλη ἀπόδειξις τῆς βιομηχανίας καὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν Ταναγραίων καὶ τῆς ἐκ τούτων πηγαζούσης εὐπορίας καὶ εὐζωΐας αὐτῶν ὑπῆρχεν, αἱ ἐν τοῖς τάφοις εὑρισκόμεναι κόραι θὰ ἦσαν ἱκανὸν τεκμήριον καὶ τούτου καὶ τοῦ ὅτι οἱ Ταναγραῖοι ἀπελάμβανον τοῦ πλούτου των μετὰ καλαισθησίας καὶ ὡς ἄνθρωποι ἀνεπτυγμένοι. Τῷ ὄντι τὰ καλλιτεχνικὰ ταῦτα ἀθύρματα δεικνύουσιν, ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἦσαν ἱκανῶς ἀνεπτυγμένοι, ὥστε νὰ εὑρίσκωσι μεγάλην ἡδονὴν εἰς καθαρῶς πνευματικὰ προϊόντα, νὰ παραγγέλλωσιν ἢ ἀγοράζωσι τοιαῦτα πολλὰ καὶ νὰ κοσμῶσι δι' αὐτῶν τὰς κατοικίας των. Διότι εἶνε βέβαιον, ὅτι ἐὰν δὲν τὰ μετεχειρίζοντο ζῶντες, ἐὰν δὲν ἐπλήρουν τὰ δωμάτιά των, ἐὰν δὲν τὰ ἔβλεπον καθ' ἑκάστην ἐπὶ τῶν τραπεζῶν των, δὲν θὰ τὰ ἀπέθετον καὶ τόσον ἀφθόνως εἰς τοὺς τάφους. Οἱ ἀρχαῖοι ἐν γένει ἔδιδον εἰς τοὺς νεκρούς των ὅ,τι αὐτοὶ ζῶντες καθ' ἑκάστην εἶχον ἐν χερσίν· εἰς τοὺς ἀρχαιοτέρους καὶ ὑλικωτέρους χρόνους, καθ' οὓς οἱ ἄνθρωποι τὴν μέλλουσαν ζωὴν ἐφαντάζοντο παραπλησίαν τῇ παρούσῃ καὶ ἔχουσαν σχεδὸν τὰς αὐτὰς ἀνάγκας, τοὺς αὐτοὺς πόθους καὶ ἐπιθυμίας καὶ τὰς αὐτὰς ἡδονάς, εἰς τοὺς παιδικοὺς τούτους χρόνους ὁ νεκρὸς ἐλάμβανε μεθ' ἑαυτοῦ τὰ ὅπλα του, τὰ κοσμήματά του, τὰ χρήσιμα ἀγγεῖα, τὸ εὐμέγεθες ποτήριον καὶ οὕτω καθεξῆς. Παρά τισι βαρβάροις λαοῖς, πιθανῶς δὲ καὶ παρὰ τοῖς πρώτοις Ἕλλησιν, ἐσφάζετο καὶ ὁ ἵππος καὶ ἡ γυνὴ τοῦ θανόντος ἐπὶ τοῦ τάφου του καὶ ὑπηρέται τινές, ἵνα τὸν ἀκολουθήσωσιν εἰς τὴν ἄλλην ζωήν. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ μετὰ ταῦτα, ἀπὸ τῶν Περσικῶν δηλαδὴ πολέμων καὶ ἐφεξῆς, αἱ περὶ ψυχῆς ἰδέαι εἶχον μεταβληθῆ ἐπὶ τὸ πνευματικώτερον, ἀναλόγως δὲ καὶ τὰ περὶ τοὺς νεκροὺς ἤθη· εἰς τοὺς τάφους ἔθετον μόνον ὀλίγα ἀντικείμενα ἔχοντα μᾶλλον συμβολικὴν ἔννοιαν. Οὕτω εἰς τὸν νεανίαν ἔδιδον λήκυθον καὶ στλεγγίδα, τὰ δύο δηλαδὴ ἀπαραίτητα πράγματα διὰ τὴν γυμναστικήν, τὴν κυρίαν ἐνασχόλησιν τοῦ ἐλευθέρου ἐφήβου· διότι ἡ μὲν λήκυθος περιεῖχε τὸ ἔλαιον διὰ νὰ ἀλείφηται πρὸ τῶν γυμνασίων, ἡ δὲ στλεγγίς, ἥτις ἦτο χαλκίνη ἢ σιδηρᾶ, διὰ νὰ τὸ ξέῃ ἔπειτα μετὰ τὸ τέλος τῶν γυμνασίων (¹).

(¹). Στλεγγίδας πολλὰς δύναται νὰ ἴδῃ ὁ βουλόμενος ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν πηλίνων ἀγαλματίων ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Πολυτεχνείου ἐπὶ τῆς τρίτης [illegible]

Παρὰ τὰς γυναῖκας ἔθετον συνήθως κοσμήματά τινα καὶ πρὸ πάντων ἓν κάτοπτρον, παρὰ τὰ παιδία δὲ διάφορα παίγνια καὶ ἀθύρματα. Μεταξὺ αὐτῶν λοιπὸν ἐν Τανάγρᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἰδίως ἐν τάφοις γυναικῶν εὑρίσκονται καὶ αἱ κόραι, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι αὗται ἦσαν ἐκ τῶν συνηθεστάτων ἀθυρμάτων καὶ ἀντικείμενα πολὺ ἀγαπητὰ εἰς τὰς κυρίας. Βλέπομεν δὲ ὅτι εὑρίσκονται ἐν Τανάγρᾳ καὶ ἀλλαχοῦ, διότι δὲν ἀνήκουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν πρώτην πόλιν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι αἱ Ταναγραῖαι κόραι εἶναι αἱ κάλλισται καὶ αἱ πλεῖστον συντελέσασαι, ἵνα δοξασθῇ τὸ εἶδός των, ἀλλ' οὔτε ἐφευρέθησαν ἐκεῖ κατὰ πρῶτον, οὔτε κατεσκευάζοντο ἐκεῖ καὶ μόνον. Ἡ ἀρχή των χάνεται εἰς τὰ σκότη τῶν προϊστορικῶν χρόνων. Οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ τῆς Μεσοποταμίας κάτοικοι ἐγίνωσκον αὐτὰς καὶ τὰς κατεσκεύαζον μετὰ τέχνης· ἐν τοῖς προϊστορικοῖς χώροις τῆς Ἑλλάδος, π.χ. ἐν Μυκήναις εὑρέθησαν πλήθη ἄπειρα αὐτῶν λίαν ἀρχαϊκὰ καὶ ἄτεχνα· κατόπιν ἐκ χρόνων ἱστορικῶν, τῆς ἕκτης δηλαδὴ περίπου πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ἔχομεν πωρούς ὁλοκλήρους ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐκ τῆς Ἐλευσῖνος· ἀλλ' ὁ χαρακτὴρ καὶ ὁ προορισμὸς αὐτῶν ὡς καὶ τῶν Μυκηναίων εἶνε λίαν διάφορος τοῦ τῶν Ταναγραίων· ἐκεῖνα δηλαδὴ εἶνε συνήθως εἴδωλα θεοῦ τινος, τὰ ὁποῖα κατεσκευάζοντο ἐν ἐργαστηρίοις εἰς μεγάλας ποσότητας χάριν τῶν πτωχοτέρων εὐλαβῶν τῶν μὴ δυναμένων ν' ἀφιερώσωσι μεγαλείτερόν τι ἀνάθημα εἰς τὸν θεόν, ὃν ἤθελον νὰ προσκυνήσωσιν. Ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ κατέφευγον εἰς τὸ εὔθηνον τοῦτο μέσον, συνεσωρεύοντο ἐν ἐπισήμοις ναοῖς τοσαῦτα εἰδώλια ἐξ αὐτῶν, ὥστε οἱ ἱερεῖς μετὰ παρέλευσιν ἐτῶν ἠναγκάζοντο νὰ τὰ συλλέγωσι καὶ νὰ τὰ θάπτωσιν ἐκτὸς τοῦ ναοῦ, ἵνα οἰκονομήσωσι χῶρον διὰ τὰ νεώτερα. Τοῦτο φαίνεται συνέβη ἐν Ἀθήναις πρὸ τοῦ Παρθενῶνος, ἐν Ἐλευσῖνι παρὰ τὸν ναὸν τῆς Δήμητρος καὶ ἐν Τεγέᾳ. Τὰ Ταναγραϊκὰ ἀγαλμάτια ὅμως ἔχουσι κοσμικὸν χαρακτῆρα, κατεσκευάσθησαν δὲ πρὸς ἡδονὴν καὶ ἀπόλαυσιν οὐχὶ τῶν θεῶν, ἀλλὰ τῶν ἀνθρώπων.

Τὴν μεταβολὴν ταύτην ἔπαθον τὰ πήλινα ἀγαλμάτια οὐχὶ μόνα, ἀλλὰ μεθ' ὅλων τῶν κλάδων τῆς τέχνης κατὰ τὸ πρῶτον ἥμισυ τοῦ τετάρτου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, δηλαδὴ κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τὸ μεταξὺ τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου καὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι ὑπερισχύσεως τῶν Μακεδόνων. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ φιλοσοφία καὶ ἡ σοφιστικὴ εἶχον ὑποσκάψει τὰ θεμέλια τῆς θρησκείας καὶ σβέσει ἐν μέρει ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων τὸ ἁγνὸν πῦρ τῆς εἰς τοὺς πατρίους θεοὺς πίστεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ πολιτικῶς ὁλοκλήρως ἡ Ἑλλὰς εὑρίσκετο ἐν καταστάσει, ἣν ἀνωτέρω περιεγράψαμεν. Τότε καὶ ἡ τέχνη ἐξ ἀνάγκης ἤλλαξε τρόπους καὶ μορφήν· ἀπέβαλε τὴν ἀρχαϊκὴν αὐστηρότητα καὶ τὸ μεγαλεῖον, ἐνεδύετο δὲ τὴν χάριν καὶ τὸ ἐπαγωγόν· διότι δὲν ἐπρόκειτο πλέον νὰ ὑμνήσῃ τοὺς προστάτας θεοὺς τῆς πόλεως, δὲν ἐπρόκειτο νὰ δοξάσῃ πολεμικὰ κατορθώματα, δὲν ἐπεζήτει πλέον τὴν μεγαλοπρεπεστάτην ἔκφρασιν τοῦ χαρακτῆρος ἑκάστου τῶν θεῶν, δὲν ἐπεζήτει νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν φιλοπατρίαν εἰς τοὺς θεατάς· σκοπός της ἦτο νὰ κοσμήσῃ τὰς αἰθούσας καὶ στοὰς τῶν πλουσίων, νὰ εὐφράνῃ τὰς ὄψεις τῶν εἰς συμπόσιον κεκλημένων, νὰ δώσῃ χάριν εἰς ὅλην τὴν οἰκίαν· κατήντησε καὶ αὐτὴ ἔπιπλον ὡς πᾶν ἄλλο. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὰ ἀγάλματα τοῦ Φειδίου καὶ τῆς ἐποχῆς του θὰ ἦσαν πολὺ σοβαρὰ καὶ πολὺ μεγαλοπρεπῆ, διὰ δὲ τοῦ πνευματικοῦ ὄγκου των θὰ ἐπίεζον τοὺς ἐλαφροὺς συνδαιτυμόνας. Οἱ Ἔρωτες ὅμως καὶ αἱ γυμναὶ Ἀφροδῖται τοῦ Πραξιτέλους ἦσαν καταλληλόταται· τὸ γυμνὸν καὶ λεῖον κάλλος των, ἡ θερμότης τῶν μελῶν των, τὸ ἐπαγωγὸν μειδίαμα τῶν χειλέων των μετέδιδον χάριν, θέρμην καὶ φαιδρότητα καὶ εἰς τοὺς θεωμένους αὐτάς. Καὶ ὁσάκις τὰ θέματα ἐλαμβάνοντο ἐκ τῆς μυθολογίας, μόνον τὰ ὀνόματα ἔμενον τὰ αὐτά, ἐν ᾧ ἡ οὐσία εἶχεν ἀλλάξει· ἡ Ἀφροδίτη τῆς ἐποχῆς ταύτης οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ γυνὴ ὡραιοτάτη· ὁ Ἔρως ὁμοίως κάλλιστος παῖς, αἱ δὲ πτέρυγές του χρησιμεύουσι μόνον ἵνα αὐξήσωσι τὸ κάλλος του· οἱ Σάτυροι παριστάνονται οἱ μὲν ὡς γέροντες μέθυσοι καὶ προγάστορες, ἄλλοι ὡς νέοι ποιμένες χορεύοντες ἢ παίζοντες τὸν αὐλόν, καὶ ἄλλοι ἄλλως· πάντοτε ὅμως τὰ μὲν ὀνόματα εἶνε ἄνευ σημασίας, τὰ δὲ πράγματα σκηναὶ τοῦ κοινοῦ βίου.

Τὸ κοσμικὸν τοῦτο, ἵνα εἴπωμεν οὕτω, πνεῦμα ἐν τῇ τέχνῃ ἐπεκράτησεν οὐχὶ ἐν μόνῃ τῇ Τανάγρᾳ, ἀλλὰ πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἀποικιῶν αὐτῆς· καὶ αἱ κόραι τῆς Κορίνθου, τῆς Σικελίας, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας οὐδόλως διαφέρουσιν ἐν τούτῳ τῶν Ταναγραϊκῶν· τὰ θέματα, ὡς καὶ ἡ τέχνη, εἶνε ἐν πάσαις τὰ αὐτὰ περίπου.

Διὰ τοῦτο, προκειμένου νὰ εἴπωμεν ὀλίγα καὶ περὶ τῶν παριστανομένων, δὲν θὰ κάμωμεν διάκρισίν τινα, ἀλλ' ἀναμὶξ θ' ἀναφέρωμεν Ταναγραϊκά, Κορινθιακά, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κ.τ.λ. Ἡ συνηθεστάτη παράστασις εἶνε νεάνιδος ἐν ποδήρει καὶ πολυπτύχῳ ἱματίῳ ἱσταμένης ὀρθῆς· ἡ κεφαλὴ αὐτῆς καὶ τὸ μέτωπον εἶνε κεκαλυμμένα ὑπὸ πέπλου, μόνον δὲ τὸ πρόσωπον φαίνεται· συνήθως κρατοῦσιν ἐν τῇ ἑτέρᾳ τῶν χειρῶν καὶ ῥιπίδιον· ἄλλοτε δὲ λείπει ὁ πέπλος καὶ ἡ κεφαλὴ μένει ἀσκεπής· ἐνίοτε ὅμως φοροῦσι πῖλον, ὅστις ὁμοιάζει ὀλίγον μὲ τοὺς ψαθίνους τῶν κυριῶν τῆς σήμερον, πλὴν ὅτι ἐκεῖνος ἄνω εἰς τὸ

κέντρον έχει κωνικήν τινα προεξοχήν. Τοιαῦτα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ τοῦ Πολυτεχνείου συλλογῇ πολλά, καὶ ἕκαστος δύναται νὰ τὰ εὕρῃ ὀλίγον μόνον ἂν προσέξῃ. Ἡ στάσις αὐτῶν εἶνε χαριεστάτη, τὸ δὲ ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ εὐλύγιστον καὶ τὸ πρόσωπον εὔμορφον. Περίεργον εἶνε ὅτι περιηγητὴς Ἕλλην γράψας μετὰ τὸ 164 πρὸ Χριστοῦ παραπλησίως περιγράφει τὰς γυναῖκας τῶν Θηβῶν· λέγει δηλαδὴ ὅτι αὗται ἐξέχουσι πασῶν τῶν Ἑλληνίδων διὰ τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημά των, τὸν τρόπον τοῦ περιπατεῖν καὶ τῆς στάσεως, διὰ τὴν ὡραιότητα τοῦ προσώπου καὶ δι' ὅλον ἐν γένει τὸ ἐξωτερικόν των· προσθέτει δὲ ὅτι καὶ αὗται καλύπτουσι τὸ πρόσωπόν των συνήθως διὰ πέπλου οὕτως, ὥστε μόνον οἱ ὀφθαλμοί των φαίνονται· τέλος ἡ φωνή των καὶ ἡ γλῶσσα εἶνε γλυκεῖα, ἐν ᾧ ἡ τῶν ἀνδρῶν ἀπεναντίας εἶνε λίαν τραχεῖα. Ἡ ὁμοιότης τῆς περιγραφῆς πρὸς τὰ σωζόμενα ἀγαλμάτια εἶνε τόσον μεγάλη ἐν τοῖς λοιποῖς, ὥστε δύναταί τις νὰ διισχυρισθῇ ὅτι καὶ ἡ φωνὴ τῶν τελευταίων, ἐὰν εἶχον, ἔπρεπε νὰ ἦναι μελῳδικὴ καὶ γλυκεῖα.

Ἄλλη συνήθης παράστασις εἶνε ἡ μιᾶς νεάνιδος καθημένης ἐπὶ βράχου· φορεῖ ἐνδύματα ὡς αἱ ἱστάμεναι, ἢ καὶ μόνον χιτῶνα, ὅστις ἀφίνει γυμνὸν τὸν λαιμὸν καὶ μέρος τοῦ στήθους· ἐνίοτε κρατεῖ τὸν πῖλον εἰς τὰς χεῖρας· ἡ ἔκφρασις εἶνε ὄχι μελαγχολική, ἀλλὰ ῥεμβάζουσα· βλέπει τις, ὅτι τὸ θέμα ἐλήφθη ἢ μᾶλλον ἀντεγράφη ἐκ τοῦ καθημερινοῦ βίου· ἡ πλαστικὴ δὲν ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν της τὰ μέσα τῆς ζωγραφικῆς, τῇ λείπουσι τὰ ἄνθη, τὰ δένδρα, τὰ ῥυάκια, τὰ ποικίλα χρώματα· εἷς βράχος ἀρκεῖ ἵνα δηλώσῃ τὴν φύσιν· ἡ φαντασία τοῦ θεατοῦ ἀνάγκη ν' ἀναπληρώσῃ τὰ λοιπὰ πλάττουσα ἀγροὺς καὶ ἐξοχὰς ἐαρινῆς καλλονῆς, θέτουσα δ' ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν τὴν ἐπὶ τοῦ βράχου καθημένην κόρην, ἥτις ἀναπαύεται ἐκεῖ καὶ ῥεμβάζει τίς οἶδε περὶ τίνος.

Τὰ δύο ταῦτα θέματα ἐπαναλαμβάνονται συχνότατα, πάντοτε ὅμως μετά τινων παραλλαγῶν, ὥστε καὶ ἐν ταῖς συλλογαῖς ἡμῶν, ἐν αἷς ἀπόκεινται πλεῖστα τοιαῦτα ἀγαλμάτια, ὁ θεατὴς οὐδεμίαν μονοτονίαν αἰσθάνεται. Ἄλλαι παραστάσεις ὁμοίως ἐκ τοῦ βίου τῶν γυναικῶν εἶναι αἱ τῶν ὑδρευομένων κορῶν· παρίσταται κρήνη ἁπλῆ μετὰ λεκάνης, εἰς ἣν χύνεται τὸ ὕδωρ· μία νεᾶνις ἐν χιτῶνι θέτει τὸν ἕνα πόδα ἐπὶ λίθου καὶ κύπτει ἵνα πληρώσῃ τὴν ὑδρίαν της. (Ἑρμ. 7, ἀράφη 2, ἀριθμ. 945 καὶ 946). Ἐν τῷ αὐτῷ ἑρμαρίῳ (ἀράφη 3, ἀριθμὸς 368) ὑπάρχει καὶ ἓν σύμπλεγμα παριστῶν κόρην νεαρὰν φέρουσαν ἐπὶ τῶν νώτων ἄλλην σύντροφόν της· φαίνεται ὅτι εἰς τὸ παιγνίδιον ἐνικήθη ἡ πρώτη καὶ διὰ τοῦτο τῇ ἐπεβλήθη αὕτη ἡ τιμωρία. Πλησίον τοῦ συμπλέγματος τούτου εὑρίσκεται καὶ ἄλλο ὅμοιον (ἀριθμὸς 5), πλὴν ὅτι ἐνταῦθα ὁ φέρων εἶναι νέος καὶ οὐχὶ κόρη· ἴσως καὶ αὐτὸς ἐνικήθη εἰς τὸ παιγνίδιον καὶ τῷ ἐπεβλήθη αὕτη ἡ μικρὰ ταπείνωσις, ἥτις δι' αὐτὸν δὲν εἶναι βεβαίως τιμωρία. Εἰς τὸν αὐτὸν κύκλον τῶν γυναικείων παραστάσεων ἀνάγκη νὰ περιληφθῇ καὶ τὸ ἐν ἑρμ. 8, ἀράφη δευτέρα, ὑπ' ἀριθμὸν 1287 ὡραῖον σύμπλεγμα τοῦ Ἔρωτος καὶ τῆς Ψυχῆς, ἀμφοτέρων πτερωτῶν ἐναγκαλιζομένων ἀλλήλους.

Ἡ μικρὰ αὕτη ἀπαρίθμησις τῶν ἐκ τοῦ βίου τῶν γυναικῶν ἀμέσως ληφθέντων ἢ τοὐλάχιστον αὐτὰς ἰδίως ἐνδιαφερόντων θεμάτων δὲν ἐξαντλεῖ τὴν μεγάλην ποικιλίαν τῶν παραστάσεων τοῦ εἴδους τούτου, αἵτινες εὑρίσκονται ἐν τοῖς διαφόροις μουσείοις τῆς Εὐρώπης· ἡμεῖς ὑπ' ὄψιν ἔχομεν κυρίως τὴν ἐν τῷ Πολυτεχνείῳ Συλλογὴν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, ἵνα ἕκαστος δύναται αὐτὸς νὰ ἴδῃ καὶ μελετήσῃ τὰ περιγραφόμενα. Ἀλλὰ καὶ τῆς συλλογῆς αὐτῆς τὰ πλεῖστα παρελείψαμεν, διότι σκοπὸς ἡμῶν εἶνε μόνον γενικάς τινας κατηγορίας ἐν ὀλίγοις νὰ δηλώσωμεν· ἄλλως τε αἱ πλεῖσται τῶν παραστάσεων ὡς σκηναὶ τοῦ καθημερινοῦ βίου δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ἰδιαιτέρας ἑρμηνείας· ἀρκεῖ νὰ προσέξῃ τις ὀλίγον καὶ βεβαίως θ' ἀντιληφθῇ τοῦ παριστανομένου.

Ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς γυναῖκας οἱ ἄνδρες εὑρίσκονται ἐν καταπληκτικῇ μειονοψηφίᾳ, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐξ ἴσου καταπληκτικῇ μονοτονίᾳ. Πολυπληθὴς εἶνε μόνον μία κατηγορία, ἡ τῶν νεανίσκων, οἵτινες ἵστανται εὐθυτενεῖς ὡς ἀγάλματα, φοροῦσι δὲ μόνον βραχεῖαν χλαμύδα καλύπτουσαν τὰ νῶτα καὶ τοὺς ὤμους· ἡ στάσις των οὐδὲν ἔχει τὸ θέλγον, καὶ ἄλλως δὲ εἶνε ἄνευ μεγάλης ἀξίας. Ἐκ τῶν ἀνδρικῶν παραστάσεων ἰδιαιτέρως θ' ἀναφέρωμεν μόνον τὸ ἀγαλμάτιον νεανίου φοροῦντος θώρακα καλῶς ἐξειργασμένον· διὰ τῆς ὑψωμένης δεξιᾶς ἐκράτει δόρυ (ἑρμάριον 6, ἀράφη πρώτη, ἀριθμὸς 782). Ἐξ αὐτοῦ λαμβάνει τις ἀρκετὰ σαφῆ ἰδέαν τοῦ ἀρχαίου θώρακος.

Ὑπολείπεται νὰ εἴπωμέν τινα καὶ περὶ τῶν κωμικῶν παραστάσεων, αἵτινες οὔτε ὀλίγαι εἶναι οὔτε αἱ μᾶλλον ἀνάξιαι λόγου. δεικνύουσι δὲ αὗται πρὸ πάντων τὸν σκοπόν, ὃν πάντα τὰ ἀγαλμάτια ταῦτα εἶχον, τοῦ νὰ κοσμῶσι δηλαδὴ τὰς τραπέζας τῶν δωματίων, ὡς τὰ σημερινὰ πολυποίκιλα ἀθύρματα ἐκ πορσελλάνης ἢ ὁμοίας ὕλης. Ἐν τῇ Συλλογῇ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας ἡ κατηγορία αὕτη εὑρίσκεται ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἑρμαρίῳ, ἀναφέρομεν δὲ μόνον δύο ἢ τρία παραδείγματα. Ὁ ἀριθμὸς 291 (ἀράφη δευτέρα) παριστᾷ γραῖαν κρατοῦσαν ἐν ἀγκάλαις παιδίον· παρ' αὐτῇ Σάτυρος κωμικὸς κρατῶν ὁμοίως παιδίον (ἀριθ. 37). Παρέχει μία γραῖα προγάστωρ (ἀριθ. 395). Πλησίον αὐτῶν πυγμάχος φαλακρός, γέρων, κον-

τὸς ἵσταται ἔχων τὰς χεῖρας κρεμαμένας πρὸς τὰ κάτω καὶ περιδεδεμένας διὰ τῶν ἱμάντων (ἀριθ. 1492)· οἱ ἱμάντες οὗτοι ἦσαν λωρία ἐκ δέρματος βοὸς ὠμοῦ, περιέδενον δὲ δι' αὐτῶν τὰς χεῖρας διὰ νὰ ἔχῃ ὁ γρόνθος μεγαλειτέραν δύναμιν. Παρόμοια κωμικὰ πρόσωπα εἶναι καὶ ἄλλα τινά. Αἱ πλεῖσται ὅμως παραστάσεις τῆς κατηγορίας ταύτης εἶνε εἰλημμέναι ἐκ τοῦ φανταστικοῦ βίου τῶν Σατύρων· αὐτοὶ παρίστανται ἐν διαφόροις στάσεσι καὶ καταστάσεσι, συνήθως δὲ μεθύοντες ἢ ἐνίοτε καὶ ἀσχημονοῦντες· ἐφιλοτιμήθησαν δὲ οἱ τεχνῖται νὰ κοσμήσωσιν αὐτοὺς διὰ παντὸς δυναμένου νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς γελοιοτέρους· οὕτω πολλάκις εἶνε φαλακροί, προγάστορες, τὰ γυμνὰ μέλη των χαῦνα καὶ ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου ἀνάλογος τῆς τε ἐξωτερικῆς μορφῆς καὶ τῆς ψυχικῆς καταστάσεώς των.

Χρ. Τσοχαντας.

ΘΕΙΟΣ ΚΑΙ ΑΝΕΨΙΟΣ

Διήγημα

Ἀγοραία ἅμαξα ἐστάθη ἡμέραν τινὰ τοῦ δεκεμβρίου πρὸ τῆς κιγκλιδωτῆς θύρας τοῦ φρενοκομείου τοῦ ἰατροῦ Ὠβραί. Ἡ θύρα ἠνοίχθη, ἡ ἅμαξα ἐπροχώρησε μέχρι τῆς σκιάδος, ἐν ᾗ κατῴκει ὁ φρενολόγος, δύο δὲ ἄνδρες ἀπ' αὐτῆς καταβάντες εἰσῆλθον εἰς τὸ γραφεῖόν του. Ἡ ὑπηρέτρια παρεκάλεσεν αὐτοὺς νὰ καθίσωσι καὶ νὰ περιμείνωσι μέχρι οὗ περατωθῇ ἡ ἐπίσκεψις τοῦ ἰατροῦ. Ἦτο δεκάτη ὥρα τῆς πρωΐας.

Ὁ εἷς τῶν δύο ἀνδρῶν ἦτο πεντηκοντούτης, ὑψηλός, μελαγχρινός, ἀρκούντως δυσειδής, ἔχων ἀνάστημα ἄχαρι, ὦτα μεγάλα, χεῖρας χονδρὰς καὶ δακτύλους μεγίστους. Ὡμοίαζεν ἐργάτην φοροῦντα τὰ ἐνδύματα τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Τοιοῦτος ἦτον ὁ κύριος Μορλώ.

Τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Φραγκίσκου Θωμᾶ, νεανίου εἰκοσιτριῶν ἐτῶν, εἶνε δυσχερὴς ἡ περιγραφή, διότι ὁμοιάζει πρὸς ὅλον τὸν κόσμον. Οὔτε ὑψηλὸς εἶνε, οὔτε βραχύσωμος, οὔτε ὡραῖος, οὔτε δυσειδής, ἀλλὰ μέτριος κατὰ πάντα ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, μέτριος τό τε πνεῦμα καὶ τὴν ἐνδυμασίαν. Ὅταν εἰσῆλθε παρὰ τῷ κ. Ὠβραὶ ἦτο λίαν τεταραγμένος· περιεπάτει ὁρμητικῶς, δὲν ἠδύνατο νὰ σταθῇ εἰς τὴν θέσιν του, παρετήρει ταὐτοχρόνως εἴκοσιν ἀντικείμενα, καὶ τὰ πάντα θὰ ἔθιγεν ἂν αἱ χεῖρες αὐτοῦ δὲν ἦσαν δεδεμέναι.

— Ἡσύχασε, τῷ ἔλεγεν ὁ θεῖός του· αὐτὸ τὸ κάμνω διὰ τὸ καλόν σου. Ἐδῶ θὰ εἶσαι καλὰ καὶ ὁ κ. Ὠβραὶ θὰ σὲ ἰατρεύσῃ.

— Ἀλλὰ δὲν εἶμαι ἀσθενής. Διατί μ' ἐδέσατε;

— Διότι θὰ μ' ἔρριπτες ἔξω ἀπὸ τὴν ἅμαξαν. Δὲν ἔχεις τὸ λογικόν σου, πτωχέ μου Φραγκίσκε· ὁ ἰατρὸς θὰ σοῦ τὸ ἀποδώσῃ.

— Εἶμαι, θεῖέ μου, τόσον καλὰ ὅσον καὶ σεῖς, καὶ δὲν καταλαμβάνω τί θέλετε νὰ εἴπῃτε. Ὁ νοῦς μου εἶνε ὑγιὴς καὶ τὸ μνημονικόν μου ἐξαίρετον. Θέλετε νὰ σᾶς ἀπαγγείλω στίχους; Θέλετε νὰ σᾶς ἐξηγήσω λατινικά; Ἰδοὺ ἀκριβῶς εἰς αὐτὴν τὴν βιβλιοθήκην ἕνας Τάκιτος... Ἂν προτιμᾶτε ἄλλην ἀπόδειξιν, θὰ σᾶς λύσω ἕνα πρόβλημα τῆς ἀριθμητικῆς ἢ τῆς γεωμετρίας... Δὲν θέλετε; Τότε, ἀκούσατε τί ἐκάμαμεν σήμερον τὸ πρωΐ...

Ἤλθατε εἰς τὰς ὀκτώ, ὄχι διὰ νὰ μ' ἐξυπνήσετε, διότι δὲν ἐκοιμούμην, ἀλλὰ διὰ νὰ μὲ σηκώσετε ἀπὸ τὸ κρεββάτι μου. Ἐνεδύθην μόνος μου· μὲ παρεκαλέσατε νὰ σᾶς ἀκολουθήσω εἰς τοῦ ἰατροῦ Ὠβραί, καὶ ἠρνήθην· ἐπεμείνατε καὶ ὠργίσθην. Ὁ ὑπηρέτης μου σᾶς ἐβοήθησε νὰ δέσετε τὰς χεῖράς μου, ἀλλὰ τὸ ἑσπέρας θὰ τὸν διώξω. Τοῦ χρεωστῶ δεκατριῶν ἡμερῶν μισθόν, δηλαδὴ δεκατρία φράγκα, διότι τὸν ἐσυμφώνησα πρὸς τριάντα φράγκα τὸν μῆνα. Σεῖς χρεωστεῖτε νὰ τὸν ἀποζημιώσετε, διότι ἐξ αἰτίας σας χάνει τὰ ἁγιοβασιλειάτικά του. Εἶνε λογικὰ αὐτά; καὶ ἐπιμένετε ἀκόμη νὰ μὲ θεωρῆτε τρελλόν;... Ἀχ! φίλτατέ μου θεῖε, ἔλθετε εἰς τὸν ἑαυτόν σας! Ἐνθυμηθῆτε ὅτι ἡ μητέρα μου ἦτο ἀδελφή σας! Τί θὰ ἔλεγεν ἡ δυστυχὴς μητέρα μου ἂν μ' ἔβλεπεν ἐδῶ;... Δὲν ἔχω πάθος μαζῆ σας, καὶ τὰ πάντα εἶνε δυνατὸν νὰ συμβιβασθῶσι φιλικῶς. Ἔχετε μίαν θυγατέρα, τὴν δεσποινίδα Κλάραν Μορλώ.

— Ἀ! σ' ἔπιασα! βλέπεις ὅτι δὲν ἔχεις τὸ λογικόν σου! Ἐγὼ ἔχω θυγατέρα; Ἀλλ' εἶμαι ἄγαμος.

— Ἔχετε μίαν θυγατέρα, ἐπανέλαβε μηχανικῶς ὁ Φραγκίσκος.

— Δυστυχῆ ἀνεψιέ μου! ... Ἀλλ' ἄκουσε καλά! Ἔχεις σὺ ἐξαδέλφην;

— Ἐξαδέλφην; ὄχι, δὲν ἔχω ἐξαδέλφην. Ὤ! δὲν θὰ μὲ συλλάβετε σφάλλοντα. Οὔτε ἐξαδέλφους ἔχω οὔτε ἐξαδέλφας.

— Δὲν εἶνε ἀλήθεια ὅτι εἶμαι θεῖός σου;

— Ναί, εἴσθε θεῖός μου, μολονότι σήμερον τὸ πρωῒ τὸ ἐλησμονήσατε.

— Ἂν εἶχα θυγατέρα, θὰ ἦτο ἐξαδέλφη σου· ... ἀφοῦ λοιπὸν σὺ δὲν ἔχεις ἐξαδέλφην, τότε καὶ ἐγὼ δὲν ἔχω θυγατέρα.

— Ἔχετε δίκαιον... Εἶχα τὴν εὐτυχίαν νὰ τὴν ἰδῶ τὸ καλοκαίρι εἰς τὰ λουτρὰ τοῦ Ἐμς μὲ τὴν μητέρα της. Τὴν ἀγαπῶ, ἔχω λόγους νὰ πιστεύω ὅτι δὲν εἶμαι πρὸς αὐτὴν ἀδιάφορος, καὶ λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ζητήσω τὴν χεῖρά της.

— Τὴν χεῖρα τίνος;

— Τὴν χεῖρα τῆς θυγατρός σας.

— Βέβαια, ἐσκέφθη ὁ θεῖος Μορλώ, ὁ κ. Ὡραῖ θὰ δυνηθῇ νὰ τὸν θεραπεύσῃ! Θὰ πληρώσω διὰ τὴν διατροφήν του ἕξ χιλιάδας φράγκα ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τοῦ ἀνεψιοῦ μου. Ὅταν ἀπὸ τὰς τριάντα πληρώσῃ τις ἕξ, μένουν εἰκοσιτέσσαρες. Ἰδοὺ ἐγὼ πλούσιος: δυστυχὴ Φραγκίσκε!

Ἐκάθησε καὶ ἤνοιξε τυχαίως ἓν βιβλίον.

— Κάθησε ἐκεῖ, εἶπε πρὸς τὸν Φραγκίσκον, θὰ σοῦ ἀναγνώσω κάτι. Προσπάθησε ν' ἀκούσῃς, αὐτὸ θὰ σὲ καταπραΰνῃ.

Καὶ ἀνέγνω.

«Μονομανία εἶνε ἡ ἐπιμονὴ εἰς μίαν ἰδέαν, τὸ ἀποκλειστικὸν κράτος ἑνὸς πάθους. Ἑδρεύει ἐν τῇ καρδίᾳ, ἐν αὐτῇ δὲ ὀφείλει νὰ τὴν ζητήσῃ τις καὶ νὰ τὴν θεραπεύσῃ. Ἔχει ὡς αἰτίαν τὸν ἔρωτα, τὸν φόβον, τὴν κενοδοξίαν, τὴν φιλοδοξίαν, τὸν ἔλεγχον τοῦ συνειδότος. Προδίδεται διὰ τῶν αὐτῶν συμπτωμάτων, δι' ὧν καὶ τὸ πάθος· ὁτὲ μὲν διὰ χαρᾶς, εὐθυμίας, τόλμης, θορύβου, ἄλλοτε δὲ διὰ δειλίας, μελαγχολίας καὶ σιωπῆς».

Διαρκούσης τῆς ἀναγνώσεως ταύτης ὁ Φραγκίσκος ἐφάνη καταπραϋνθεὶς καὶ ἀπεκοιμήθη· τὸ γραφεῖον τοῦ ἰατροῦ ἦτο θερμόν. «Εὖγε! ἐσκέφθη ὁ κ. Μορλώ, ἰδοὺ ἓν θαῦμα τῆς ἰατρικῆς· ἀποκοιμίζει τὸν ἄνθρωπον». Πλὴν ὁ Φραγκίσκος δὲν ἐκοιμᾶτο ἀλλ' ἐπροσποιεῖτο ἄριστα τὸν κοιμώμενον. Ἔκυπτε τὴν κεφαλήν, καὶ ἐκανόνιζε μαθηματικῶς τὸν μονότονον θόρυβον τῆς ἀναπνοῆς του. Ὁ θεῖος Μορλὼ ἠπατήθη· ἐξηκολούθησε τὴν ἀνάγνωσίν του χαμηλοφώνως, εἶτα ἐχασμήθη, εἶτα ἔπαυσεν ἀναγινώσκων, εἶτα τὸ βιβλίον ὠλίσθησεν ἀπὸ τῶν χειρῶν του, εἶτα ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς, εἶτα ἀπεκοιμήθη πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν τοῦ ἀνεψιοῦ του, ὅστις τὸν παρετήρει πονηρῶς μὲ τὴν ἄκραν τοῦ ὀφθαλμοῦ.

Ὁ Φραγκίσκος μετεκίνησε κατὰ πρῶτον τὴν καθέκλαν αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ κ. Μορλὼ δὲν ἐκινήθη· ὁ Φραγκίσκος περιεπάτησε κρούων τὰ ὑποδήματά του ἐπὶ τοῦ πατώματος, ἀλλ' ὁ κ. Μορλὼ ἤρξατο ῥογχάζων. Τότε ὁ τρελλὸς πλησιάζει εἰς τὸ γραφεῖον, εὑρίσκει ἓν ξέστραν, τὸ ὠθεῖ εἴς τινα γωνίαν, τὸ στηρίζει ἰσχυρῶς διὰ τῆς χειρὸς, καὶ κόπτει τὸ σχοινίον, δι' οὗ ἦσαν δεδεμένοι οἱ βραχίονές του. Ἤδη αἱ χεῖρές του εἶνε ἐλεύθεραι, καταστέλλει κραυγὴν χαρᾶς καὶ πλησιάζει ἀψοφητεὶ πλησίον τοῦ θείου του. Ἐντὸς δύο λεπτῶν ὁ κ. Μορλὼ ἐδέθη ἰσχυρῶς, ἀλλὰ μετὰ τοσαύτης προσοχῆς ὥστε ὁ ὕπνος αὐτοῦ δὲν διεταράχθη.

Ὁ Φραγκίσκος ἐθαύμασε τὸ ἔργον του, ἔλαβε τὸ βιβλίον τὸ ὁποῖον εἶχε πέσει κατὰ γῆς, (ἦτο ἡ τελευταία ἔκδοσις τῆς *Αντιλεκτικῆς Μονομανίας*,) ἐκάθησεν εἴς τινα γωνίαν καὶ ἤρξατο ἀναγινώσκων ὡς σοφὸς ἄχρις οὗ ἀφιχθῇ ὁ ἰατρός.

*

Ἰδοὺ ἤδη ἐν ὀλίγαις τὰ προηγούμενα τοῦ Φραγκίσκου καὶ τοῦ θείου αὐτοῦ. Ὁ Φραγκίσκος, υἱὸς πλουσίου λεπτουργοῦ, εἶχε, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐτήσιον εἰσόδημα τριάκοντα χιλιάδων φράγκων. Ἦτο λιτὸς εἰς τὸν βίον αὐτοῦ ἐν γένει καὶ ἐφοβεῖτο τὰς ἐπιδείξεις, ὡς ἐκ τῆς δειλίας του δὲ οὐδὲν στάδιον ἠκολούθησε. Μετὰ τὸ πέρας τῶν γυμνασιακῶν αὐτοῦ σπουδῶν ἔστη θεωρῶν τὰς πρὸ αὐτοῦ ἀνοιγομένας ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ ὁδούς. Ἡ νομικὴ τῷ ἐφάνη λίαν θορυβώδης, ἡ ἰατρικὴ πολὺ ἐνοχλητική, ἡ φιλολογία πολὺ σοβαρά, τὸ ἐμπόριον λίαν περίπλοκον, ἡ ὑπαλληλία πολὺ δουλική, τὸ δὲ στρατιωτικὸν στάδιον οὐδὲ κἂν τὸ ἀνελογίζετο· ὄχι διότι ἐφοβεῖτο τὸν ἐχθρὸν ἀλλ' ἔτρεμε πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς στρατιωτικῆς στολῆς. Ἑπομένως ἔζη ἐκ τῶν εἰσοδημάτων αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ δὲν εἶχε κερδίσει ὁ ἴδιος τὰ χρήματά του, ἐδάνειζε προθύμως, καὶ ἑπομένως, ὡς ἐκ τῆς τοσούτῳ σπανίας ταύτης ἀρετῆς ἀπέκτησε πολλοὺς φίλους, τοὺς ὁποίους ἠγάπα πάντας εἰλικρινῶς. Οὔτε ἀνόητος ἦτο, οὔτε βλάξ, οὔτε ἀμαθής.

Ἐγίνωσκε τέσσαρας ὁμιλουμένας γλώσσας, περιπλέον δὲ τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν καὶ τὴν λατινικήν, εἶχε δὲ γνώσεις τινὰς τοῦ ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας, τῆς γεωργίας καὶ τῆς φιλολογίας.

Εἶχε μεγάλην ἀδυναμίαν πρὸς τὰς γυναῖκας καὶ ἔπρεπε ν' ἀγαπᾷ πάντοτε μίαν. Ἂν τὴν πρωΐαν, ἐπιτρίβων τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲν ἔβλεπεν ἐρωτικήν τινα λάμψιν ἐν τῷ ὁρίζοντι, θὰ ἠγείρετο δυσηρεστημένος καὶ ἀναμφιβόλως θὰ ἔθετεν ἀντιστρόφως τὰς περικνημίδας αὐτοῦ. Ὅταν παρευρίσκετο εἰς μουσικήν τινα συναυλίαν ἢ εἰς τὸ θέατρον, ἐζήτει ἐν πρώτοις ἐν τῇ αἰθούσῃ πρόσωπόν τι ἀρέσκον αὐτῷ, καὶ ἠρᾶτο αὐτοῦ μέχρι τῆς ἑσπέρας. Ἂν εὕρισκε τοιοῦτον πρόσωπον, ἡ παράστασις ἦτο ὡραία, ἡ δὲ συναυλία ἐξαισία· ἄλλως συνέβαινε τὸ ἐναντίον. Ἡ καρδία του τοσοῦτον ἀπεστρέφετο τὸ κενόν, ὥστε πολλάκις ἠναγκάζετο νὰ θεωρῇ τὴν μετρίαν καλλονὴν ἐντελῆ. Ὁ ἔρως αὐτὸς ἐννοεῖται ὅτι ἦτο ἀθῶος. Ἠγάπα ὅλας τὰς γυναῖκας χωρὶς νὰ εἴπῃ τοῦτο πρὸς αὐτάς, διότι οὐδέποτε θὰ ἐτόλμα νὰ ὁμιλήσῃ πρός τινα ἐξ αὐτῶν.

Ὅταν ἠγάπα, συνέταττε νοερῶς ἀποτόλμους δηλώσεις, αἱ ὁποῖαι πάντοτε ἵσταντο ἐπὶ τῶν χειλέων του. Ἐδείκνυε τὸ βάθος τῆς ψυχῆς του, συνῆπτεν ὡραίους ἐρωτικοὺς διαλόγους, ἐξεύρισκε φράσεις δυναμένας καὶ λίθον νὰ συγκινήσωσιν ἢ νὰ διαλύσωσι πάγον, ἀλλ' εἰς οὐδεμίαν γυναῖκα ἐξέφρασε τοὺς ἀφώνους τούτους πόθους του. Μεταξὺ τῆς ἐπιθυμίας καὶ τῆς θελήσεως μεγάλη ὑπάρχει διαφορά, ὁ δὲ Φραγκίσκος εἶχε μὲν τὴν πρώτην, ἀλλ' ἐστερεῖτο καθ' ὁλοκληρίαν τῆς δευτέρας.

Καὶ ὅμως κατ' αὔγουστον, ἤτοι τέσσαρας

μῆνας πρὶν ἢ ὁ θεῖός του δέσῃ τοὺς βραχίονάς του, ὁ Φραγκῖσκος ἐτόλμησε ν' ἀγαπήσῃ κατὰ πρόσωπον εἰς τὰ λουτρὰ τοῦ Ἔμς νέαν τινὰ τοσούτῳ ἀγρίαν ὅσῳ καὶ αὐτός, καὶ ἧς ἡ μεγίστη δειλία τῷ ἔδωκεν ἀκριβῶς γενναιότητα. Ἦτο παρισινή, ἰσχνή, ὠχρά, συνοδεύουσα τὴν μητέρα αὐτῆς, ἥτις πάσχουσα ἐκ χρονίας λαρυγγίτιδος, εἶχε μεταβῆ εἰς Ἔμς χάριν λουτρῶν. Ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ ἔζων μακρὰν τοῦ κόσμου, διότι ἀπέφευγον τὴν θορυβώδη τῶν λοιπῶν συναναστροφήν. Ὁ Φραγκῖσκος ἐσυστήθη πρὸς αὐτὰς ὑφ' ἑνὸς φίλου του, τὰς ἔβλεπε τακτικῶς ἐπὶ ἕνα μῆνα, καὶ ἦτο, οὕτως εἰπεῖν, ὁ μόνος αὐτῶν σύντροφος. Ἡ νέα καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς ἐξετίμησαν τὰς ἀρετὰς τοῦ Φραγκίσκου· οὐδέποτε δ' ἐξήτασαν ἂν ἦτο πλούσιος ἢ πτωχός. Ἠρκοῦντο γινώσκουσαι ὅτι ἦτο καλός, οὐδὲν δ' εὕρημα ἠδύνατο νὰ ἦνε πρὸς αὐτὰς πολυτιμότερον τῆς χρυσῆς ταύτης ψυχῆς. Ὁ ἔρως τοῦ Φραγκίσκου ὑπῆρξε ταχύτατος, ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἐνῆλιξ καὶ ἀνεξάρτητος, ἐσκέφθη περὶ γάμου. Ἀλλ' ἐκείνη ἣν ἠγάπα εἶχε πατέρα, οὗτινος ἔπρεπε νὰ ληφθῇ ἡ συγκατάθεσις. Τότε ἡ δειλία τοῦ δυστυχοῦς νέου ἀνεφάνη. Μάτην τῷ ἔλεγεν ἡ Κλάρα· «Γράψατε μὲ θάρρος· ὁ πατήρ μου εἰδοποιηθεὶς θὰ δώσῃ τὴν συγκατάθεσίν του διὰ τοῦ πρώτου ταχυδρομείου». Ἔγραψε καὶ ἀντέγραψεν ἑκατοντάκις τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ χωρὶς ν' ἀποφασίσῃ νὰ τὴν ῥίψῃ. Ἐγίνωσκε τὸ ὄνομα, τὴν κοινωνικὴν θέσιν, τὴν περιουσίαν, καὶ αὐτὸν τὸν χαρακτῆρα τοῦ μέλλοντος πενθεροῦ του· τὸν ἐμύησαν εἰς ὅλα τὰ μυστικὰ τῆς οἰκογενείας· ἀπετέλει σχεδὸν μέρος αὐτῆς. Τί ἔμενε νὰ πράξῃ; Νὰ ἐκθέσῃ ἐν ὀλίγοις ὁποῖος ἦτο καὶ τί εἶχεν, ἡ δ' ἀπάντησις δὲν ἦτο ἀμφίβολος. Ἀλλ' ἐπὶ τοσοῦτον ἐδίστασεν, ὥστε μετὰ ἕνα μῆνα ἡ Κλάρα καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς ἤρξαντο ἀμφιβάλλουσαι περὶ αὐτοῦ. Θὰ περιέμενον ἐπὶ δεκαπέντε ἔτι ἡμέρας, ἀλλ' ὁ πατὴρ δὲν ἐπέτρεψε τοῦτο. Ἂν ἡ Κλάρα ἠγάπα, ὁ δ' ἐραστὴς δὲν ἀπεφάσιζε νὰ δηλώσῃ κατηγορηματικῶς τὰς προθέσεις αὐτοῦ, ἔπρεπεν ἡ νέα νὰ μεταβῇ ἀμέσως εἰς Παρισίους, εἰς μέρος ἀσφαλές, ἴσως δὲ τότε ὁ κ. Φραγκῖσκος Θωμᾶ θ' ἀπεφάσιζε νὰ ζητήσῃ αὐτὴν εἰς γάμον· ἐγίνωσκε ποῦ νὰ εὕρῃ αὐτήν.

Πρωΐαν τινά, ἐνῷ ὁ Φραγκῖσκος μετέβη ὅπως παραλάβῃ καὶ συνοδεύσῃ τὰς κυρίας εἰς τὸν περίπατον, ἐπληροφορήθη ὅτι ἀνεχώρησαν εἰς Παρισίους. Τὸ καίριον τοῦτο τραῦμα, κατενεχθὲν ἐξ ἀπροόπτου ἐπὶ τοσούτῳ ἀσθενοῦς κεφαλῆς, ἐτάραξε τὸ λογικόν του. Ἐξῆλθεν ὡς τρελλὸς καὶ ἤρξατο ἀναζητῶν τὴν Κλάραν εἰς ὅλα τὰ μέρη, εἰς ἃ συνείθιζε νὰ ὁδηγῇ αὐτήν. Ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του μὲ τρομερὰν ἡμικρανίαν, ἐνοσηλεύθη, Κύριος οἶδε πῶς, τὸν διέταξαν πολὺ θερμὰ λουτρά, καὶ τῷ ἔθηκαν ἀγρίους σιναπισμούς· οὕτως ἐτιμώρει τὸ σῶμά του διὰ τοὺς πόνους τῆς ψυχῆς του. Ὅταν ἐνόμισεν ὅτι ἐθεραπεύθη, ἐπανῆλθεν εἰς Γαλλίαν, ἀμετάθετον ἔχων ἀπόφασιν νὰ ζητήσῃ τὴν χεῖρα τῆς Κλάρας πρὶν ἢ ἀλλάξῃ ἀκόμη τὴν ὁδοιπορικὴν αὐτοῦ ἐνδυμασίαν. Τρέχει εἰς Παρισίους, ὁρμᾷ ἐκτὸς τῆς σιδηροδρομικῆς ἁμάξης, λησμονεῖ τὰς ἀποσκευάς του, πηδᾷ ἐντὸς μιᾶς ἁμάξης καὶ κράζει πρὸς τὸν ἁμαξηλάτην.

— Εἰς τὴν οἰκίαν *ἐκείνης* καὶ γρήγορα!

— Ποῦ, κύριε;

— Ἐκ τοῦ κυρίου... ὁδός... Ἐλησμόνησα!

Εἶχε λησμονήσει τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν ἐκείνης ἣν ἠγάπα. «Ἂς ὑπάγω εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἐσκέφθη· θὰ τοὺς ἐπανεύρω...» Ἔδωκε τὴν διεύθυνσίν του πρὸς τὸν ἁμαξηλάτην, ὅστις τὸν ὡδήγησεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ὁ θυρωρός του ἦτο γέρων ἄτεκνος ὀνομαζόμενος Ἐμμανουήλ. Ὁ Φραγκῖσκος ἀφιχθεὶς ἐνώπιόν του χαιρετᾷ αὐτὸν ὑποκλινῶς καὶ τῷ λέγει.

— Κύριε, ἔχετε μίαν θυγατέρα, τὴν δεσποινίδα Κλάραν Ἐμμανουήλ. Ἐπεθύμουν νὰ σᾶς γράψω διὰ νὰ σᾶς ζητήσω τὴν χεῖρά της, ἀλλ' ἐθεώρησα προτιμότερον νὰ κάμω ἀτομικῶς τὸ διάβημα τοῦτο.

Εἶδον ὅτι ἦτο τρελλός, καὶ προσεκάλεσαν τὸν θεῖόν του Μορλώ, ἄνθρωπον παροιμιώδους τιμιότητος, ἐπιπλοποιόν, καὶ ὅστις μετὰ τριακονταετῆ ἐργασίαν ἦτο τοσοῦτο πλούσιος ὅσῳ καὶ κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς μαθητείας αὐτοῦ.

Ὁ ἄνθρωπος εἶνε ζῶον περίεργον. Ὁ ἐξαίρετος Μορλώ, οὗτινος ἡ τιμιότης ἦτο παροιμιώδης, ᾐσθάνθη οὐχ ἧττον ἐνδόμυχον εὐχαρίστησιν ὅταν τῷ ἀνήγγειλαν τὴν ἀσθένειαν τοῦ ἀνεψιοῦ του. Ἤκουε μικρὰν ἐπαγωγὸν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ χαμηλοφώνως· «— Ἂν ὁ Φραγκῖσκος εἶνε τρελλός, καθίστασαι κηδεμών του.» Ἡ τιμιότης ἔσπευσε ν' ἀπαντήσῃ· «ἐκ τούτου δὲν θὰ γίνωμεν πλουσιώτεροι.» Πῶς! ἐπανέλαβεν ἡ φωνή, ἀλλ' ἡ διατροφὴ ἑνὸς τρελλοῦ οὐδέποτε ἐστοίχισε πλέον τῶν τρισχιλίων φράγκων κατ' ἔτος. Ἄλλως, θὰ κοπιάσωμεν, θὰ παραμελήσωμεν τὴν ἐργασίαν μας, καὶ εἴμεθα ἄξιοι ἀμοιβῆς· οὐδένα ἀδικοῦμεν! — Ἀλλά, ἀπήντησεν ἡ ἀφιλοκέρδεια, ὀφείλει τις νὰ ὑπηρετῇ τὴν οἰκογένειάν του. — Ἀλήθεια! ἐψιθύρισεν ἡ φωνή. Τότε, διατί ἡ οἰκογένειά μας οὐδέποτε ἔπραξέ τι δι' ἡμᾶς; Εἴχομεν στιγμὰς στενοχωρίας, δυσκόλους λήξεις, ἀλλ' οὔτε ὁ ἀνεψιός μας Φραγκῖσκος οὔτε ὁ μακαρίτης πατήρ του μᾶς ἐσυλλογίσθη. — Μπᾶ! ἀνέκραξεν ἡ ἀγαθότης τῆς ψυχῆς, ὁ Φραγκῖσκος θὰ θεραπευθῇ ἐντὸς δύο ἡμερῶν! δὲν εἶνε τίποτε! — Ἴσως, ἐξηκολούθησεν ἡ ἐπίμονος φωνή, ἀποθάνῃ καὶ θὰ κληρονομήσωμεν χωρὶς οὐδένα ν' ἀδικήσωμεν. Εἰργάσθημεν τριάκοντα ἔτη χωρὶς

νὰ κερδήσωμεν τίποτε· τίς οἶδεν ἂν δὲν πλουτήσωμεν ἐκ τοῦ θανάτου ἑνὸς τρελλοῦ;

Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἔκλεισε τὰ ὦτα, ἀλλὰ ταῦτα ἦσαν τόσον μεγάλα, ὡμοίαζον τοσοῦτον πρὸς ναυτικὴν σάλπιγγα, ὥστε ἡ μικρά, λεπτὴ καὶ ἐπίμονος φωνὴ ὠλίσθαινε πάντοτε ἄκοντος αὐτοῦ. Τὸ κατάστημα ἀνετέθη εἰς τὸν ὑποδιευθυντήν, ὁ δὲ θεῖος μετῴκησεν εἰς τὴν ὡραίαν οἰκίαν τοῦ ἀνεψιοῦ. Ἐκοιμήθη μὲ εὐχαρίστησιν ἐπὶ καλῆς κλίνης, ἐκάθησεν εἰς πλουσίαν τράπεζαν, ὑπηρετεῖτο ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ, ἐξυρίσθη ὑπ' αὐτοῦ καὶ συνείθισεν εἰς ταῦτα. Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐπαρηγορήθη βλέπων τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ ἀσθενῆ καὶ ἐσχημάτισε τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ Φραγκῖσκος οὐδέποτε θὰ ἐθεραπεύετο ἴσως. Ἀπὸ καιροῦ δ' εἰς καιρὸν ἐπανελάμβανεν ὅπως καθησυχάσῃ τὴν συνείδησίν του· «Κανένα δὲν ἀδικῶ!»

Μετὰ τρεῖς μῆνας ἐστενοχωρήθη ἔχων ἕνα τρελλὸν εἰς τὴν οἰκίαν, διότι ἐνόμιζεν ὅτι εὑρίσκετο ἐν τῇ οἰκίᾳ του. Ἡ αἰώνιος φλυαρία τοῦ Φραγκίσκου καὶ ἡ μανία του ὅπως ζητῇ τὴν Κλάραν εἰς γάμον τῷ ἐφάνη ἀφόρητος μάστιξ· ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ καθαρίσῃ τὴν οἰκίαν καὶ νὰ κλείσῃ τὸν ἀσθενῆ ἐν τῷ φρενοκομείῳ Ὠβραί. «Ὁπωσδήποτε, ἐσκέπτετο, ὁ ἀνεψιός μου θὰ ἔχῃ καλλιτέραν περιποίησιν καὶ θὰ εἶμαι πλέον ἥσυχος. Ἡ ἐπιστήμη παραδέχεται ὅτι εἶνε καλὸν οἱ τρελλοὶ νὰ μεταβάλλουν τόπον διαμονῆς. Ἐκτελῶ τὸ καθῆκόν μου».

Ταῦτα σκεπτόμενος ἀπεκοιμήθη ὅταν ὁ Φραγκῖσκος ἐσκέφθη νὰ τῷ δέσῃ τὰς χεῖρας.

*

Ὁ ἰατρὸς εἰσῆλθεν αἰτῶν συγγνώμην. Ὁ Φραγκῖσκος ἠγέρθη, ἔθηκε τὸ βιβλίον ἐπὶ τοῦ γραφείου, καὶ ἐξέθηκε τὰ διατρέχοντα διασκελίζων μεγάλοις βήμασι τὸ δωμάτιον.

— Κύριε, εἶπεν, ὁ ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ἦλθον νὰ σᾶς ἀναθέσω, εἶνε πρὸς μητρὸς θεῖός μου. Εἶνε πεντηκοντούτης καὶ ἐργατικώτατος. Ἐγεννήθη ἀπὸ γονεῖς ὑγιεῖς, εἰς τὴν οἰκογένειάν του οὐδέποτε παρετηρήθη σύμπτωμα τρέλλας, ὥστε δὲν θὰ παλαίσητε κατὰ κληρονομικῆς ἀσθενείας. Πάσχει ἀπὸ περίεργον μονομανίαν, καθὼς θὰ παρατηρήσετε· μεταπίπτει μὲ ἀπίστευτον ταχύτητα ἀπὸ ὑπερβολικὴν εὐθυμίαν εἰς ἄκραν μελαγχολίαν· εἶνε παράδοξον μῖγμα μανομανίας καὶ μελαγχολίας.

— Ἔχασε καθ' ὁλοκληρίαν τὸ λογικόν;

— Ὄχι, κύριε, δὲν εἶνε τρελλός· παραφρονεῖ μόνον ὡς πρὸς ἓν ἀντικείμενον.

— Ποῖος εἶνε ὁ χαρακτὴρ τῆς ἀσθενείας του;

— Φεῦ! κύριε, ὁ χαρακτὴρ τοῦ αἰῶνός μας, ἡ πλεονεξία! Ὁ δυστυχὴς ἀσθενὴς εἶνε τῆς ἐποχῆς του. Ἂν καὶ εἰργάσθη ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας εὑρίσκεται χωρὶς περιουσίαν. Ὁ πατήρ μου, ἀναχωρήσας ἀπὸ τοῦ ἰδίου μὲ αὐτὸν σημείου, μοῦ ἀφῆκε σημαντικὴν περιουσίαν. Ὁ φίλτατος θεῖος ἤρχισε νὰ ζηλοτυπῇ· ἔπειτα ἐσκέφθη ὅτι, ἐπειδὴ εἶνε μόνος μου συγγενής, θὰ ἐγίνετο κληρονόμος μου ἂν ἀπέθνησκα καὶ κηδεμών μου ἂν ἐτρελλαινόμην· καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀσθενὲς πνεῦμα πιστεύει εὐκόλως ὅ,τι ἐπιθυμεῖ, ὁ δυστυχὴς ἐπείσθη ὅτι ἐτρελλάθην. Τὸ εἶπε πρὸς ὅλους, θὰ τὸ εἴπῃ καὶ πρὸς ὑμᾶς. Εἰς τὴν ἄμαξαν, ἐνῷ λοιπὸν εἶχε δεμένας τὰς χεῖρας, ἐνόμιζεν ὅτι αὐτὸς μὲ ὡδήγει ἐδῶ.

— Πότε ἔγινεν ἡ πρώτη προσβολή;

— Πρὸ τριῶν περίπου μηνῶν. Κατέβη εἰς τοῦ θυρωροῦ μου καὶ τοῦ εἶπε μὲ ἦθος περίτρομον: «Κύριε Ἐμμανουήλ, ἔχετε μίαν θυγατέρα... ἀφήσατέ την εἰς τὸ δωμάτιόν σας καὶ ἔλθετε νὰ μὲ βοηθήσετε διὰ νὰ δέσω τὸν ἀνεψιόν μου».

— Ἐννοεῖ καλὰ τὴν θέσιν του; εἰξεύρει ὅτι πάσχει;

— Ὄχι, κύριε, καὶ νομίζω ὅτι τοῦτο εἶνε καλὸν σύμπτωμα. Περιπλέον ἔχασε τὴν ὄρεξιν καὶ ἔχει μακρὰς ἀϋπνίας.

— Τόσῳ τὸ καλλίτερον! ὁ τρελλός, ὁ ὁποῖος κοιμᾶται καὶ τρώγει τακτικά, εἶνε σχεδὸν ἀνίατος. Ἐπιτρέψατε νὰ τὸν ἐξυπνήσω.

(Ἕπεται τὸ τέλος.)

Ed. About.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε σελ 187.

Ἀπόφανσις τοῦ ἐπιφανοῦς φυσικοῦ Φραγκλίνου περὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ ἀεροστάτου. — Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἀτμοῦ εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀεροστάτου. — Τὸ πρῶτον *ἀτμήλατον* ἀερόστατον. — Τὸ *ἠλεκτροκίνητον* ἀερόστατον καὶ τὰ ἐπ' αὐτοῦ πρόσφατα ἐπιτυχῆ πειράματα. — Νέον τοῦ Debayeux σύστημα πρὸς διεύθυνσιν τοῦ ἀεροστάτου. — Ποίας ἐκπληκτικὰς μεταβολὰς προώρισται νὰ συντελέσῃ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης κοινωνίας ἡ προσθήκη τοῦ ἀεροστάτου εἰς τὰ νῦν μέσα τῆς συγκοινωνίας. — Οἱ *ἱπτάμενοι* ἄνθρωποι.

Χρόνον τινὰ μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἀνακάλυψιν τοῦ ἀεροστάτου, ἥτις εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ἀνυπομόνους νὰ διατρέξωσι τὰς ἐκτάσεις τῶν ἀέρων, ἐγέννησε προώρως τοσαύτας ἐλπίδας, ὁ μέγας Φραγκλῖνος ἐρωτηθεὶς παρά τινος περιέργου «εἰς τί δύναται νὰ χρησιμεύσῃ τὸ ἀερόστατον τοῦ Μογκολφιέρου», ἀπήντησε: «καὶ εἰς τί δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἀμέσως τὸ νεογνόν; ἡ ἀνακάλυψις εἶνε ἔτι βρέφος ἄρτι γεννηθέν».

Ἐν τούτοις τὸ νεογνὸν ἐπὶ ἕνα ἤδη ὁλόκληρον αἰῶνα πολὺ ὀλίγον ηὔξησε καὶ ἐμεγαλύνθη. Πᾶσαι αἱ πολυπληθεῖς καὶ μετὰ ζήλου ἐργασίαι τῶν ἐρευνητῶν συνετρίβησαν πρὸ ἰσχυροῦ σκοπέλου, πρὸ τοῦ ζητήματος τῆς εὑρέσεως τοῦ πηδαλίου τοῦ ἀεροστάτου, ἄνευ τοῦ ὁποίου τοῦτο δὲν ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ σπουδαίως εἰς πολλά.

Πλεῖστοι τρόποι καὶ μέσα διευθύνσεως τῶν ἀεροστάτων, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εὐφυεῖς,

επενοήθησαν αλληλεπαλλήλως υπό διαφόρων επιστημόνων. Πλὴν οὐδεὶς τούτων ἐπέτυχεν. Αἱ ἀλλεπάλληλοι δὲ αὗται ἀποτυχίαι ἔψυχραναν τὸν ζῆλον τῶν ἐρευνητῶν καὶ ἐχαλάρωσαν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀπαυδήσαντος πλέον κοινοῦ, καὶ οὕτως ἐπὶ πολλὰ ἔτη οἱ ἐπιστήμονες ἐφαίνοντο μᾶλλον ἀπηλπισμένοι ὡς πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ζητήματος τούτου, διὰ τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις οὐδέποτε ἔπαυσαν νὰ ἐργάζωνται.

**

Τῷ 1850 πρῶτος ὁ Pétin ἐφαντάσθη νὰ χρησιμοποιήσῃ τὸν ἀτμὸν εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀεροστάτου, ἀλλ' ἀπέτυχεν εἰς τὰ πειράματα αὐτοῦ. Ἐν τούτοις μετὰ δύο ἔτη, τὴν 24 Σεπτεμβρίου 1852, ὁ μηχανικὸς Giffard μετὰ τῶν David καὶ Sciama κατώρθωσαν νὰ κανονίσωσι τὴν διεύθυνσιν ἐπιμήκους ἀεροστάτου διὰ μικρᾶς ἀτμομηχανῆς. Ἔκτοτε τὰ πειράματα διὰ τοῦ ἀτμοῦ ἐπηκολούθησαν, ἀλλὰ δὲν ἐπετεύχθη δι' αὐτῶν εὐχάριστός τις ἐπιτυχία.

Ἡ ἀποτυχία δὲ τοῦ μέσου τούτου συνίσταται εἰς πλεῖστα ὅσα ἐλαττώματα τοῦ ἀτμοῦ, διότι ἀπαιτεῖ οὗτος χρῆσιν λέβητος καὶ ἑστίας, ἅτινα συνιστῶσι διαρκῆ κίνδυνον πυρκαϊᾶς ἐν τοῖς ἀέροις· διότι πράγματι ἡ τοποθεσία τοῦ ἀτμοῦ ὑπὸ σφαῖραν ὑδρογόνου ἀναλογεῖ πως πρὸς γειτνίασιν πυρὸς ὑπὸ βαρέλιον πυρίτιδος. Ἐκτὸς δὲ τούτου πάντοτε ἡ ἀτμομηχανὴ ἔχει βάρος κάπως δυσανάλογον τοῦ ἀεροστάτου καὶ σὺν τούτοις ἔχει ἀνάγκην παρακαταθήκης ἀνθράκων καὶ ὕδατος.

**

Ἅπασαι αἱ ἀπόπειραι αὗται καὶ τὰ ἐπανειλημμένα πειράματα ἐν τούτοις εἰς οὐδὲν πρακτικὸν ἀποτέλεσμα ἤγαγον.

Ἀπὸ τοῦ 1881 ὁ ἐν Παρισίοις ἄριστος ἐπιστήμων ἀεροναύτης Gaston Tissandier πρῶτος ἐσκέφθη τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ διὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀεροστάτου καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τῆς ἀτμομηχανῆς διὰ μηχανῆς δυναμοηλεκτρικῆς. Ὁ ἠλεκτρικὸς κινητὴρ λειτουργεῖ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀνάγκης πυρὸς καὶ ἀνθράκων καὶ ὕδατος· ἐκτὸς δὲ τούτου ὑπερτερεῖ ἔτι κατὰ πολλὰ ἄλλα προτερήματα τῆς ἀτμομηχανῆς.

Ἡ ἐπιτυχία τῶν πρώτων ἐν μικρῷ γενομένων πειραμάτων ἐνεθάρρυναν τὸν Tissandier, ὅστις μετ' ὀλίγον ἐπεχείρησε τὴν πρώτην ἀνάβασιν ἐπὶ ἀεροστάτου διευθυνομένου μετ' ἐπιτυχίας ὑπὸ ἠλεκτρικοῦ κινητῆρος, ὅπερ ἐν καιρῷ ἀνηγγείλαμεν ἐκ Παρισίων καὶ περιεγράψαμεν ἐν ταῖς στήλαις ταύταις κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος.

Τὸ πρῶτον τοῦτο ἐπιτυχὲς βῆμα ἐνέπλησε χαρᾶς καὶ ἐλπίδων τοὺς ἐπιστήμονας περὶ προσεγγιζούσης πλέον λύσεως τοῦ σπουδαιοτάτου αὐτοῦ προβλήματος.

Δύο ἀξιωματικοὶ ὁ Renard καὶ Krebs τῆς ἐν Παρισίοις στρατιωτικῆς ἀεροναυτικῆς σχολῆς τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως εἰργάζοντο ἤδη καὶ οὗτοι πρὸ πολλοῦ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ πρὸς διεύθυνσιν τοῦ ἀεροστάτου. Ἡ πρώτη ἀνάβασις αὐτῶν ἐγένετο τὴν 9 παρελθόντος Αὐγούστου μετ' ἐκτάκτου ἐπιτυχίας καὶ εἶνε ἤδη τὸ αἴσιον τοῦτο γεγονὸς γνωστὸν ἁπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης.

Τὸ σπουδαιότατον πρόβλημα, ὅπερ οἱ δύο οὗτοι ἀξιωματικοὶ εἶχον νὰ λύσωσιν, ἦν κατὰ πρῶτον ν' ἀπολαύσωσιν σχῆμα ἀεροστάτου στερεὸν καὶ κατάλληλον πρὸς ἀεροπλοΐαν· εἶτα νὰ ἐπιτύχωσιν ἠλεκτροκινητήριον μηχανὴν παρέχουσαν μεγάλην δύναμιν ὑπὸ μικρὸν μέγεθος καὶ μικρὸν σχετικῶς βάρος.

Τὸ σχῆμα λοιπὸν τοῦ ἀεροστάτου ἐξελέγη ὑπὸ τῶν δύο αὐτῶν ἀξιωματικῶν ἐπίμηκες ἀτρακτοειδές, οὗτινος τὸ ὀπίσθιον ἄκρον ἦν μᾶλλον ὀξὺ ἢ τὸ ἐμπρόσθιον· ἦν δὲ κατεσκευασμένον ἐξ ἰσχυροῦ μεταξωτοῦ ὑφάσματος κομμιούχου περιβεβλημένου ὑπὸ στερεοῦ δικτύου φέροντος κάτωθεν τὸ σκαφίον τῶν ταξειδιωτῶν καὶ τὴν ἠλεκτροκινητήριον μηχανήν, ἥτις συνίστατο ἐξ ἠλεκτρικῶν συμπυκνωτήρων τοῦ τελειοτέρου συστήματος παρεχόντων εἰς ἐπιτήδειον κινητῆρα ἱκανὸν ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα, ὅπως παράγῃ ἐπὶ ἕλικος τεθειμένης πρὸς τὰ ἔμπροσθεν τοῦ ἀεροστάτου δύναμιν 10 περίπου ἵππων.

Τὸ ἀερόστατον τοῦτο, — ὅπερ ἐν ὅλῳ μετὰ τῶν ἀεροναυτῶν, τῆς κινητηρίου μηχανῆς, τοῦ ἕρματος κλπ. κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειράματος ἐβάρυνε 2,000 χιλιόγραμμα, — ἀνῆλθεν εἰς 50 περίπου μέτρων ὕψος, μεθ' ὃ ἐδόθη ἡ διεύθυνσις εἰς αὐτὸ κατὰ βούλησιν. Τὸ ἀερόστατον ἄνευ δυσκολίας διευθύνθη πρὸς σημεῖον ἐκ τῶν προτέρων ὁρισθὲν καὶ εἶτα ἐπανῆλθεν ἐκεῖθεν μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας, ἂν καὶ ἐφέρετο ἐναντίον τοῦ ἀνέμου, ὅστις ἔπνεε τότε μετὰ ταχύτητος 5 μέτρων κατὰ δευτερόλεπτον.

**

Ταυτοχρόνως περίπου μὲ τὰς ἐπιτυχίας ταύτας τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἁπλοῦς τις πλὴν νοήμων μηχανικὸς ἐργάτης ὁ γάλλος Debayeux ἐφαντάζετο νέον τρόπον διευθύνσεως τοῦ ἀεροστάτου, καὶ τὴν 12 Ἰουνίου 1883 ἐποίει δημοσίᾳ τὸ πρῶτον αὐτοῦ πείραμα.

Τὸ σύστημα τοῦ μηχανικοῦ αὐτοῦ συνίσταται εἰς τὴν προσθήκην ἔμπροσθεν ἐλλειψοειδοῦς ἀεροστάτου ἕλικος περιστρεφομένης μετὰ μεγάλης ταχύτητος, ἥτις οὕτω παράγει εἰς τὴν πρὰ τοῦ ἀεροστάτου ἀτμόσφαιραν μεγάλην ἀραίωσιν τοῦ ἀέρος, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου τὸ ἀερόστατον ὠθεῖται πρὸς τὰ ἐμπρὸς φυσικῶς, ὅπως πληρώσῃ τὸν κενὸν ὁπωσδήποτε τοῦτον χῶρον. Οὕτω δ' ἐπιτυγχάνεται πρὸς τὰ πρόσω τακτικὴ πορεία τοῦ ἀεροστάτου. Κατὰ τὸ ἐπίσημον δὲ πρὸς τὴν γαλλικὴν κυβέρνησιν ἔγγραφον τῶν κριτῶν καὶ πειραματιστῶν « τὸ ἀερόστατον τοῦ Debayeux

ὑπήκουσε τελείως εἰς τὸ πηδάλιον καὶ ἐστράφη πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ κατὰ βούλησιν παρὰ τὸν ἄνεμον, ὅστις ἔπνεεν 1½ μέτρον κατὰ δευτερόλεπτον. Τὸ ἀερόστατον πολλάκις διευθύνθη ἐναντίον τοῦ ἀνέμου μετὰ ταχύτητός τινος ».

Αἱ ἐπιτυχίαι αὗται τῶν Γάλλων δὲν ἀφίνουσιν ἡσύχους τοὺς ἐπιστήμονας περὶ τὴν ἀεροναυτικὴν ἀσχολουμένους τῶν ἄλλων ἐθνῶν. Οὕτως ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ ἐπίσης ἐγένοντο παρόμοια πειράματα πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς διευθύνσεως τοῦ ἀεροστάτου. Ἐν Ῥωσσίᾳ δ' ἐσχάτως ἀγγέλλεται, ὅτι κατασκευάζεται νῦν κολοσσιαῖον ἀερόστατον ἐν σχήματι *σιγάρου* προωρισμένον διὰ παρόμοια ἐντὸς ὀλίγου πειράματα.

* *
*

Ἐν γένει δ' ἐκ πάντων τούτων συνάγομεν, ὅτι ἡ ἐναέριος ναυτιλία, καίτοι ἐπὶ ἕνα περίπου αἰῶνα ἔμενε στάσιμος, κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐποίησε σπουδαιοτάτην πρόοδον καὶ παρέχει μεγάλας ἐλπίδας, ὅτι δὲν θέλει βραδύνει νὰ βαδίσῃ ἐκ παραλλήλου καὶ πρὸς τὰς ἄλλας τοῦ αἰῶνος μας λαμπρὰς προόδους.

Ἐξ ἁπάντων τῶν μέσων τῆς συγκοινωνίας τὸ ἁπλούστερον, ταχύτερον, χρησιμώτερον, ἀκινδυνότερον καὶ τερπνότερον βεβαίως θέλει εἶναι ἡ ἐναέριος ναυτιλία, ὅταν ὁριστικῶς πλέον εὑρεθῇ ἀσφαλὴς τρόπος διευθύνσεως τοῦ ἀεροστάτου. Ὁποίαν μεταβολὴν θέλει τότε φέρει τὸ ἀερόστατον εἰς τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, εἰς τὰς ἐθνικὰς σχέσεις ἐν σύμπαντι τῷ ἐπιγείῳ κόσμῳ καὶ εἰς πάσας ἐν γένει τὰς συνθήκας τῆς ζωῆς, εἰς τὰς κοινωνικὰς συναλλαγὰς καὶ ἐργασίας τῶν ἀτόμων, εἰς τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῆς ἀνθρωπότητος ἁπάσης! Οὐδεμία χώρα, οὐδεμία γωνία, ἀγνώστου νῦν καὶ ἀνερευνήτου μέρους τῆς γῆς, θέλει μείνει κεκρυμμένη εἰς τὸν ἄνθρωπον τοῦ γνωστοῦ ἤδη κόσμου. Οὐδεμία ἀπόστασις γῆς ἢ θαλάσσης θὰ προξενῇ αἴσθησίν τινα εἰς τὸν ἄνθρωπον. Τὸ πᾶν θέλει μεταμορφωθῇ ἐν τῷ κόσμῳ.

Πᾶσα πόλις, πᾶν χωρίον, πᾶν ἐργοστάσιον — ὡς ποτε ὠνειροπόλησεν ὁ Blerzy — θέλει τότε ἀπολαύσει πλεονεκτήματα θαλασσίου λιμένος. Αἱ διώρυγες, αἱ δημόσιαι ὁδοὶ θ' ἀποβῶσιν ἀνωφελεῖς καὶ ἄχρηστοι, καὶ αἱ ἐκτάσεις, ἃς κατέχουσιν ἤδη, θὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τὴν γεωργίαν. Τὰ πλοῖα — ἐὰν ἔτι ὑπάρχωσι τοιαῦτα — καταλαμβανόμενα ὑπὸ τρικυμίας, θὰ ὑψῶνται ὑπεράνω τῶν ὑδάτων διὰ προχείρου μετατροπῆς τοῦ μεγάλου αὐτῶν ἱστίου εἰς ἀεροστατικὴν σφαῖραν καὶ θὰ φέρωνται εἰς τὸν σκοπούμενον λιμένα· μάλιστα δὲ θὰ πλέωσι καὶ ὑπεράνω τῶν ὀρέων. Δὲν θὰ γίνωνται πλέον πόλεμοι, διότι τὰ σύνορα τῶν ἐθνῶν θ' ἀπαλειφθῶσιν, οἱ λαοὶ θ' ἀνταποκρίνωνται ἐντὸς ὡρῶν τινων ἐκ τοῦ ἑνὸς ἀντίποδος εἰς τὸν ἕτερον, διὰ δὲ τῆς ἀκαταπαύστου ταύτης ἐπικοινωνίας καὶ ἐπιμιξίας θέλουσι συγχωνευθῇ εἰς μίαν, οὕτως εἰπεῖν, οἰκογένειαν. Τὸ ἐσωτερικὸν τῶν ἀπροσίτων νῦν χωρῶν δὲν θέλει πλέον κρύπτει μυστήρια.

Τὰ ὡραῖα ταῦτα ὄνειρα εἶναι ὄντως ἐπαγωγά, ὅπως παροτρύνωσι τοὺς ἐπιστήμονας εἰς ἐνδελεχῆ καὶ ἄοκνον ἐργασίαν περὶ τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος τῆς διευθύνσεως τοῦ ἀεροστάτου, ἥτις μάλιστα εὐτυχῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη εἰσῆλθεν εἰς ἀληθῆ ὁδὸν πραγματοποιήσεως. Αἱ μέχρι σήμερον ἐπιτευχθεῖσαι πρόοδοι ἐνθαρρύνουσιν ἡμᾶς νὰ μὴ ἀπελπισθῶμεν περὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον πραγματοποιήσεως τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἅλματος εἰς τὴν πρόοδον καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτωμένων λαμπρῶν ἐλπίδων! Σήμερον δ' ἡμεῖς ἂς ἀρκεσθῶμεν ἐντρυφῶντες ἐν τοῖς ὡραίοις αὐτοῖς ὀνείροις!

* *
*

Ἄλλως τε δὲ τὰ ὄνειρα ταῦτα δὲν χρονολογοῦνται ἐκ τῆς ἐποχῆς ἡμῶν ταύτης· ἀείποτε, ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ὁ ἄνθρωπος ὠνειροπόλησε νὰ διαρρήξῃ τὰ δεσμά, τὰ συγκρατοῦντα καὶ διακατέχοντα αὐτὸν στενῶς προσδεδεμένον πρὸς τὴν γῆν, ν' ἀκολουθήσῃ τὰ πτηνὰ εἰς τὴν πτῆσιν αὐτῶν καὶ νὰ διεισδύσῃ εἰς τὰς ἀπεράντους ἐκτάσεις τοῦ ἀέρος. Ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχαιότητος προσεπάθησεν ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐπιτύχῃ καὶ διαχαράξῃ νέας ὁδοὺς διὰ μέσου τῶν οὐρανῶν.

Ἐξ αὐτῆς ἔτι τῆς μυθολογικῆς ἐποχῆς τῆς Ἑλλάδος μανθάνομεν, ὅτι ὁ Ἴκαρος καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Δαίδαλος ἐδραπέτευσαν ἐκ τοῦ Λαβυρίνθου τῆς Κρήτης, ἔνθα εἶχον φυλακισθῇ ὑπὸ τοῦ Μίνωος, κατασκευάσαντες πτέρυγας ἐκ πτερῶν πτηνῶν καὶ προσκολλήσαντες ταύτας διὰ κηροῦ. Τὸ πείραμα τοῦτο τότε, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἐπέτυχεν ἐν μέρει μόνον· θὰ ἐπετύγχανε δὲ ἐντελῶς, ἂν μὴ ὁ Ἴκαρος ἐπαρθεὶς ἐκ τῆς ἐπιτυχίας ἀνυψοῦτο εἰς τοὺς αἰθέρας ὑπὲρ τὸ δέον καὶ προσήγγιζε τὸν ἥλιον, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου ἐτάκη ὁ κηρός, ὁ δ' ἀτυχὴς Ἴκαρος κατέπεσε τότε καὶ ἐπνίγη εἰς τὸ ὑποκείμενον πέλαγος, ἐπονομασθὲν ἐξ αὐτοῦ *Ἰκάριον*.

* *
*

Τὸ δυστυχὲς τοῦτο γεγονὸς ἀπέτρεψεν ἐπὶ μακρὸν τὸν ἄνθρωπον νὰ δοκιμάσῃ νέας παρακεκινδυνευμένας πρὸς τὸν οὐρανὸν πτήσεις, ἂν καὶ διακαῶς ἐφλέγετο πάντοτε ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ταύτης.

Ἐν τούτοις Ἰταλός τις τῷ 1442 ἐτόλμησε νὰ ἐπαναλάβῃ τὸ πείραμα ἐν τῇ πόλει Perrugia. Κατὰ τὴν ἱστορίαν ὅμως δυστυχῶς ἔπαθε τὸ τοῦ Ἰκάρου πάθημα ἐξ ἰδίας κουφότητος· διότι ἐνῷ ἐπέτυχε διὰ τῶν πτερῶν αὐτοῦ νὰ περιπλανηθῇ ὑπεράνω τῆς πόλεως, δὲν ἠρκέσθη εἰς τοῦτο, ἀλλ' ἐφαντάσθη ν' ἀνέλθῃ ὑψηλότερον, ὅπου ὁ σφοδρὸς ἐκεῖ ἄνεμος συνέτριψε τὸν σίδηρον, δι' οὗ διεύθυνε τὰς πτέρυγας αὐτοῦ καὶ κατέπεσεν ἐπὶ δώματος ἐκκλησίας.

Μετὰ 27 ἔτη μουσικός τις ἐκ Nuremberg τελειοποιήσας τὰς πτέρυγας τοῦ Ἰταλοῦ, ἐπανέλαβε τὸ πείραμα καὶ ἐρρίφθη εἰς τοὺς ἀέρας, ἐκ τοῦ ὕψους κωδωνοστασίου μετὰ μεγίστης ἐμπιστοσύνης· φεῦ! κατέπεσε σχεδὸν παρευθὺς καὶ εὗρε καὶ οὗτος ὀλέθριον τέλος.

Τὰ δυστυχῆ ταῦτα ἀποτελέσματα ἐν τούτοις δὲν ἀπεθάρρυναν ἕτερον Ἰταλὸν τὸν Buratini, ὅστις κατασκευάσας νέον ὅλως σχέδιον πτερῶν ἐν Νεαπόλει τῷ 1494 ἐπεμράθη ν' ἀνυψωθῇ εἰς τοὺς ἀέρας, ἀλλὰ καὶ οὗτος εὗρε λυγρὸν θάνατον.

Τῷ 1502 ὁ Ἰταλὸς πάλιν Bolori φέρων συσκευὴν πτερύγων ἐρρίφθη ἐκ κωδωνοστασίου τῆς πόλεως Troyes καὶ ἠκολούθησε τὴν μοιραίαν τύχην τῶν προκατόχων του.

Τῷ 1651 Γάλλος οὗτος ὁ Bernier κατεσκεύασε πτέρυγας πρὸς παρομοίαν χρῆσιν, πλὴν ἄγαν συνετὸς οὗτος ἠρκέσθη μόνον νὰ κατασκευάζῃ τὸ ἐξαίσιον εὕρημά του καὶ νὰ πωλῇ αὐτὸ εἰς ἄλλους. Ἱσπανός τις Almero de Malameria ὀρεγόμενος οὐρανίων περιπλανήσεων ἐδοκίμασε νὰ πετάξῃ ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τῶν πτερύγων τοῦ Bernier καὶ ὁ ἀτυχὴς ἐφονεύθη.

Ἕτερος Γάλλος, εὐγενὴς ὁ de Bacquevelle τῷ 1775 ἐν Παρισίοις κατεσκεύασε πτέρυγας καὶ ἐρρίφθη εἰς τὸν ἀέρα ἐκ τῆς στέγης οἰκίας παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Σηκουάνα. Οὗτος κατώρθωσε νὰ μείνῃ εἰς τὸν ἀέρα, ἕως οὗ ἔφθασεν ὑπεράνω τῶν ὑδάτων τοῦ ποταμοῦ, ἐν οἷς κατέπεσε καὶ μετὰ μεγάλης δυσχερείας ἐσώθη ἐκεῖθεν.

***

Μετὰ τὰς ἐπανειλημμένας ταύτας ἀποτυχίας τὸ ζήτημα μετήλλαξε φάσιν. Ἀντὶ νὰ ζητῶσι διὰ πτερύγων ν' ἀκολουθήσωσι τὰ κτηνὰ οἱ ἄνθρωποι περιωρίσθησαν νὰ ζητήσωσι νὰ ἀνακαλύψωσιν ὄργανον, δι' οὗ ἀβλαβῶς νὰ πίπτωσιν ἐξ ὑψηλῶν μερῶν. Ἔκτοτε χρονολογεῖται ἡ ἐφεύρεσις τοῦ *ἀλεξιπτώτου* ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ Σεβαστιανοῦ Λενορμάνδου, ὅστις τῷ 1783—συγχρόνως δηλαδὴ μὲ τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ ἀεροστάτου—μετὰ τοῦ ἀλεξιπτώτου αὐτοῦ ἐποίησεν ἐπανειλημμένα πειράματα μετ' ἐπιτυχίας.

Τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης τοῦ Λενορμάνδου ἠθέλησε νὰ ἐπωφεληθῇ μετά τινα ἔτη εἷς πολιτικὸς φυλακισμένος ὁ Γάλλος Drouet, ὅστις κατεσκεύασεν ἀλεξίπτωτον διὰ τῶν παραπετασμάτων τῆς κλίνης του καὶ ἐρρίφθη ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ φρουρίου, ἔνθα ἦν ἐγκαθειργμένος. Πλὴν πίπτων ὁ Drouet κατέαξε τὴν κνήμην, καὶ οὕτω πάλιν συνελήφθη ὑπὸ τῶν φυλασσόντων στρατιωτῶν.

***

Παρὰ τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ τε ἀεροστάτου καὶ τοῦ ἀλεξιπτώτου, ἐν τούτοις καὶ πάλιν ὁ ἄνθρωπος μὴ ἀρκούμενος εἰς τὰς κατακτήσεις ταύτας ἐπανέλαβε τὰς προσπαθείας αὐτοῦ, ὅπως ἐπιτύχῃ τὴν διὰ πτερῶν πτῆσιν.

Οὕτω τῷ 1797 ἐν Παρισίοις ὁ Calais προσ ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ προσέθηκεν ἔτι καὶ οὐρὰν ἐν εἴδει ῥιπιδίου, πλὴν καὶ οὗτος ἠκολούθησε τὴν μοιραίαν τύχην τῶν πολλῶν προκατόχων του.

Τῷ 1813 ἐν Παρισίοις ὁ Degen ἐν τούτοις κατώρθωσε νὰ πετάξῃ εἰς τοὺς ἀέρας καὶ νὰ μεταβῇ ἱπτάμενος μέχρι μικρᾶς τινος πόλεως ἔξωθεν τῶν Παρισίων. Πλὴν νουνεχέστερος οὗτος πάντων τῶν προηγηθέντων δὲν ἐνεπιστεύθη ἑαυτὸν εἰς μόνας τὰς πτέρυγάς του, ἀλλὰ προσέθηκεν ἔτι εἰς τὴν συσκευὴν αὐτοῦ καὶ μικρὰν σφαῖραν ἀεροστάτου διατηροῦσαν αὐτὸν διαρκῶς εἰς ὕψος 60 μέτρων!

Ἐσχάτως δὲ μόλις πρό τινων ἐτῶν Βέλγος τις Degroof κατεσκεύασε πτέρυγας παμμεγέθεις καὶ προσεπάθησε δι' αὐτῶν νὰ πετάξῃ ἐν Βρυξέλλαις ἔκ τινος ὑψηλοῦ ἰκριώματος ἐπὶ τούτῳ ἐκεῖ κατασκευασθέντος. Ἀλλ' ἀτυχῶς καὶ οὗτος παρευθὺς εὗρε τὸν θάνατον, οἰκτρῶς καταπεσὼν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους.

Νὰ ὀνειροπολῇ τις τὸ ἀχανὲς καὶ ἄπειρον τῶν οὐρανῶν καὶ νὰ ἐκπνέῃ ἐπὶ τοῦ βορβόρου τῆς γῆς· ὁποῖον λυπηρὸν καὶ ἀπαίσιον τέλος!

***

Βεβαίως δὲν ἔφθασεν ἔτι ἡ βασιλεία τῶν ἱπταμένων ἀνθρώπων. Οὐχ ἧττον δὲν ἔχομεν οὐδένα λόγον νὰ μὴ ἐλπίσωμεν εἰς τὴν τελικὴν ἐπιτυχίαν καὶ τούτου· πλὴν ἐπίσης οὐδένα λόγον ἔχομεν νὰ προσπαθῶμεν νὰ φεύγωμεν οὕτω τὴν πτωχὴν γηΐνην ἡμῶν σφαῖραν, καθ' ὅσον ἔτι εὐτυχῶς τὰ ἐπίγεια πράγματα δὲν ἔφθασαν εἰς τοιοῦτον ἀπογοητεύσεως βαθμόν!

ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΗΤΟΙ Η ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ ΕΝ ΤΗ ΠΡΑΞΕΙ

ὑπὸ Βλασίου Γ. Σκορδέλη

(Ἐν Ἀθήναις, 1885).

Ὁ κ. Σκορδέλης εἶναι ἐκ τῶν ὀλίγων παρ' ἡμῖν, οἵτινες, κατανοήσαντες τὸν ὑψηλὸν σκοπὸν τῆς παιδαγωγίας, ἀφιέρωσαν εἰς αὐτὸν καὶ τὸν βίον καὶ τὴν διάνοιαν. Ἐμφορούμενος τῆς εὐγενοῦς φιλοδοξίας τοῦ νὰ συντελέσῃ πρὸς ἀνύψωσιν καὶ διευκόλυνσιν τοῦ ἔργου τοῦ Ἕλληνος παιδαγωγοῦ, δὲν ἐπιδιώκει φήμην φιλολογικὴν διὰ τῆς ἐκδόσεως βιβλίων ὀγκωδῶν, οὔτε ἐπιζητεῖ τὴν ἐκθάμβωσιν τῶν πολλῶν διὰ τῆς ἐπιδείξεως τῶν γνώσεών του. Ἀλλ' ἐξυπηρετεῖ τὸ ἔθνος ἀποτελεσματικώτερον καὶ σκοπιμώτερον, περιοριζόμενος μετριοφρόνως εἰς τὴν συγγραφὴν βιβλίων παιδαγωγικῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ἐναποταμιεύει τὰ πορίσματα πείρας μακρᾶς, συνοδευομένης ὑπὸ πεφωτισμένου καὶ μεμετρημένου πατριωτισμοῦ. Δὲν ἀπηξίωσε

νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς τὴν σύνταξιν Ἀλφαβηταρίου εὐμεθόδου ὅπως ὑποβοηθήσῃ τοὺς μικροὺς Ἑλληνόπαιδας κατὰ τὰ πρῶτα αὐτῶν βήματα εἰς τὸ δυσχερὲς στάδιον τῆς μαθήσεως. Δὲν ἐθεώρησε κατώτερον ἑαυτοῦ τὸ νὰ γράψῃ χάριν τῶν παίδων βιβλία ἀναγνώσεως, εἰς τὰ ὁποῖα τὸ τερπνὸν συνδυάζεται μετὰ τοῦ ὠφελίμου. Εἰς δὲ τὸ προκείμενον αὐτοῦ ἔργον, ἀποτεινόμενος οὐχὶ πλέον εἰς τοὺς παῖδας, ἀλλ' εἰς τοὺς διδασκάλους αὐτούς, ἐπιχειρεῖ οὐχὶ διὰ θεωριῶν ἢ διὰ συστηματικῆς διδασκαλίας, ἀλλὰ διὰ τοῦ πρακτικοῦ παραδείγματος ἑνὸς συναδέλφου αὐτῶν, ἔστω καὶ ἰδεώδους πως ἢ ἰδανικοῦ, νὰ χειραγωγήσῃ αὐτοὺς εἰς τὸ εὐγενὲς καὶ δύσκολον ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀναλαμβάνει πᾶς ὁ ἐπιζητῶν πτυχίον καὶ διορισμὸν δημοδιδασκάλου.

Ὁμολογοῦμεν ὅτι ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ τελευταίου τούτου ἔργου τοῦ κ. Σκορδέλη φαίνεται ἐπαγγελλομένη εἰς τὸν ἀναγνώστην σελίδας δραματικωτέρας τῶν ἀποτελουσῶν τὸ ἡμερολόγιον τοῦ δημοδιδασκάλου του.

Ἐὰν τὸ βιβλίον ἀπηυθύνετο πρὸς μόνους τοὺς δημοδιδασκάλους καὶ τὰς δημοδιδασκαλίσσας, πρὸς τοὺς ὁποίους καὶ ἀφιεροῦται, ἡ τοιαύτη ἐκ μέρους ἡμῶν ἀπαίτησις δὲν θὰ εἶχεν ἴσως ὑπόστασιν. Ὁ ἀναγινώσκων τὸ ἡμερολόγιον δημοδιδάσκαλος θὰ ἀναπληροῖ καὶ θὰ συμπληροῖ διὰ τῶν ἀναμνήσεων του καὶ ἐξ ἰδίας πείρας ὅσα εἰς ἡμᾶς, τοὺς στερουμένους τῆς τοιαύτης πείρας, φαίνονται ἐλλείποντα ἐκ τῆς ἀπεικονίσεως, τὴν ὁποίαν ἀναζητοῦμεν εἰς τὰς σελίδας του. Ἀλλὰ τὸ θέμα ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα καὶ ἐνδιαφέρει πάντα Ἕλληνα. Τὸ δημοτικὸν σχολεῖον εἶναι ἡ βάσις τοῦ ἐκπολιτισμοῦ, πρὸς τὸν ὁποῖον βαίνομεν, ἢ ἔπρεπε νὰ βαίνωμεν. Τὰ κακῶς ἔχοντα ἐν αὐτῷ ἐνδιαφέρουσιν ὁλόκληρον τὴν κοινωνίαν, ἡ δὲ θεραπεία των δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ μόνων τῶν δημοδιδασκάλων, ἀλλ' ἐκ τῆς κοινῆς πάντων ἡμῶν συνεργασίας. Ἀνάγκη νὰ ἐννοήσωμεν πάντες ὅτι ἡ κυρία ἐργασία πρὸς μέλλουσαν τῆς Ἑλλάδος ἀνύψωσιν θὰ γείνῃ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας, καὶ ὅτι κύριον τοῦ ὑπουργείου τούτου μέλημα πρέπει νὰ εἶναι τὸ δημοτικὸν σχολεῖον. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐννοήσωμεν ταῦτα, διὰ νὰ φωτισθῇ καὶ ἐξεγερθῇ ἡ κοινὴ γνώμη, προαπαιτεῖται ἐργασία τοιαύτη ὁποία ὑπὸ τοῦ κ. Σκορδέλη σήμερον γίνεται. Διὰ τοῦτο δὲν παραδεχόμεθα ὅτι τὸ βιβλίον του ἀπευθύνεται πρὸς μόνην τὴν τάξιν, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ ἀφιεροῖ. Διὰ τοῦτο ἠθέλομεν ἐν αὐτῷ ζωηροτέραν τινὰ καὶ γραφικωτέραν ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῆς ἀπεικόνισιν τῶν ποικίλων δυσχερειῶν, πρὸς τὰς ὁποίας ἔχει νὰ παλαίσῃ ἐν ἐπαρχίᾳ ἀπομεμακρυσμένῃ νέος ἄπειρος, πλήρης ἐνθουσιασμοῦ, ἐμφορούμενος ζήλου διὰ τὸ στάδιον, τὸ ὁποῖον ἐνηγκαλίσθη, νέος ὁποῖος παρίσταται εἰς ἡμᾶς ὁ γράφων τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο. Ἠθέλομεν περιγραφὰς λεπτομερεῖς, χαρακτηρισμοὺς δημάρχων καὶ παρέδρων, συζητήσεις μετὰ τῶν γονέων τῶν μαθητῶν, πρὸ πάντων δὲ τῶν παίδων αὐτῶν τὰ ἤθη, τὰς ἰδιοτροπίας, ἐν ἑνὶ λόγῳ τὴν ψυχολογικὴν ἱστορίαν τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ διδασκάλου εἰς τὸ μικρὸν βασίλειόν του, τὰ καθέκαστα τῆς ἠθικῆς πάλης, ἥτις, ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ πεπειραμένου συγγραφέως, δὲν ἠδύνατο ἢ ν' ἀπολήξῃ εἰς νίκην. Οὕτω πραγματευόμενον τὸ θέμα ἤθελε, νομίζομεν, κινήσει τὸ ἐνδιαφέρον πολὺ περισσότερον. Ὁ κ. Σκορδέλης δὲν ἠθέλησε νὰ προσφύγῃ εἰς τοιαῦτα μέσα. Πάντα ὅσα ὑποδεικνύομεν ὡς ἐλλείποντα ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ μόλις σκιαγραφούμενα, εἰς τὸ βιβλίον του. Βλέπομεν ὅτι ἠδύνατο νὰ τὰ περιγράψῃ, καὶ λυπούμεθα ὅτι δὲν ἠθέλησε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν ὕλην του. Εἴθε τὸ ἡμερολόγιόν του νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὑπόδειγμα, ὡς νύξις εἰς ἕτερόν τινα τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δημοδιδασκάλων, εἴθε αὐτὸς ὁ κ. Σκορδέλης νὰ συνεχίσῃ αὐτό, καὶ ἀποκτήσωμεν οὕτω, χάρις εἰς τοῦ κ. Σκορδέλη τὴν πρωτοβουλίαν, πλῆρές τι καὶ ζωντανὸν ἡμερολόγιον σκοποῦν οὐχὶ τόσον τὴν διάδοσιν τῶν μυστηρίων τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης, ὅσον τὴν ἀπεικόνισιν τῆς πραγματικῆς τῆς καθημερινῆς ζωῆς τοῦ Ἕλληνος δημοδιδασκάλου. Δὲν ζητοῦμεν μυθιστόρημα, ἀλλὰ σκηνὰς ἀληθεῖς τοῦ πρακτικοῦ βίου, αἵτινες ἔχουσι μεγαλείτερον τὸ ἐνδιαφέρον ἢ τὰ ἀποκυήματα μυθοπλαστικῆς φαντασίας· ἀρκεῖ ὁ γράφων νὰ ἠξεύρῃ νὰ γράψῃ ὀρθῶς, ἀκριβῶς καὶ ἀφελῶς ὅ,τι ἔχει νὰ μᾶς εἴπῃ.

Τὰ προσόντα ταῦτα κέκτηται ἀναντιρρήτως ὁ κ. Σκορδέλης, καὶ διὰ τοῦτο λυπούμεθα ὅτι αὐτὸς οὗτος δὲν ἔδωκεν εἰς τὸ σύγγραμμά του τοῦτο τὸν τύπον, τὸν ὁποῖον εἰς τὸν μέλλοντα μιμητήν του συνιστῶμεν. Ἡ ἐπιτυχία προηγουμένων του ἔργων, οἷα *οἱ Γονεῖς τοῦ Ῥήγα* καὶ ὁ *Ἕλλην Ροβινσών*, ἔπρεπε νὰ ἐνθαρρύνῃ αὐτὸν πρὸς δραματικωτέραν ἀφήγησιν τῶν περιπετειῶν τοῦ δημοδιδασκάλου του. Ἀλλὰ (θὰ μᾶς συγχωρήσῃ ὁ ἐλλόγιμος συγγραφεὺς καὶ τοῦτο τὸ *ἀλλά*), ἀμφότερα τὰ ἔργα ταῦτα προκαλοῦσιν ἐνστάσεις τινὰς καὶ ἐπιφυλάξεις, αἵτινες ἴσως δὲν θεωρηθῶσιν ὅλως ἀβάσιμοι.

Καὶ πρῶτον, ὡς πρὸς τοὺς *Γονεῖς τοῦ Ῥήγα*. Νομίζομεν τολμηρὰν καὶ περιττὴν συγχρόνως τὴν ἀνάμιξιν προσώπων ἱστορικῶν εἰς μυθογραφίας, ὅταν μάλιστα ἐξ ἀνάγκης, χάριν τῆς τοιαύτης ἀναμίξεως, παραμορφοῦται ἡ ἱστορία. Εἰς ταῦτα δύναται ἀληθῶς ὁ συγγραφεὺς ν' ἀντιτάξῃ ὅτι, μὴ ὄντων γνωστῶν τῶν κατὰ τοὺς γονεῖς τοῦ Ῥήγα, τῷ ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ γράψῃ περὶ αὐτῶν πιθανολογῶν, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ προσκρούσῃ εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν. Τὸ καθ' ἡμᾶς δὲν παραδεχόμεθα ἀπολύτως τὴν τοιαύτην δικαιολόγησιν. Προκειμένου περὶ προσώπων, οἷος

ὁ Ῥήγας, προκρίνομεν, ἐν ἐλλείψει αὐθεντικῶν πληροφοριῶν, τὴν περισύναξιν τῶν περὶ αὐτοῦ παραδόσεων, ὡς περισυνήγαγεν αὐτὰς ὁ κ. Πολίτης εἰς τὴν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* δημοσιευθεῖσαν πρό τινος διατριβήν του, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ἡ *Νεότης τοῦ Ῥήγα*. Ἡ εὔπλαστος φαντασία τῶν παίδων, εἰς τοὺς ὁποίους ἀποτείνεται ὁ συγγράψας τοὺς *Γονεῖς τοῦ Ῥήγα*, διατηροῦσα πιστῶς τῶν πρώτων ἀναγνωσμάτων τὰς ἐντυπώσεις, θὰ φωσηζωὴν διαρκῆ εἰς τὸν μῦθον τοῦ κ. Σκορδέλη, οἱ δὲ ἀναγνῶσταί του θὰ ἔχωσι νὰ ἐμβαθύνωσι κατόπιν εἰς τὰ τῆς ἡμετέρας ἱστορίας ὅπως απομάθωσιν ὅσα ἀνέγνωσαν περὶ τῶν γονέων τοῦ πρωτομάρτυρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐλευθερίας. Πρὸς τί τοῦτο; Οἱ ξένοι μᾶς ἀποδίδουσι πολλὰς ἐλλείψεις, τινὰς ἀδίκως, τινὰς οὐχὶ ἄνευ λόγου· ἐκ τῶν τελευταίων τούτων εἶναι ἡ ἔλλειψις ἀκριβείας, ἀκριβείας εἰς τὰς πληροφορίας, εἰς τὰς περιγραφάς, ἀκριβείας εἰς τὰς ἰδέας. Ἀποδίδουσι συνήθως τοῦτο εἰς τὴν ὀκνηρίαν τῆς ὀξείας Ἑλληνικῆς διανοίας. Ὡς πρὸς τοῦτο νομίζω σφάλλουσιν. Ἡ ἀνακρίβεια, ἐὰν ὑπάρχῃ, εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἐλαττωματικῆς ἡμῶν ἀγωγῆς. Δὲν διδασκόμεθα μακρόθεν νὰ παρατηρῶμεν ἀκριβῶς καὶ μετὰ λεπτομερείας. Ἀλλ' οὔτε εἰς τὰ πρὸς βοήθειαν τοῦ σπουδαστοῦ βιβλία λαμβάνεται πρόνοια πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ κακοῦ τούτου. Ποσάκις ὁ ἀναζητῶν εἰς τὰ λεξικά μας τὴν ἐξήγησιν λέξεως ἀγνώστου, βλέπει, ἀντὶ πάσης ἄλλης διασαφήσεως, τὰς ἀσαφεῖς ταύτας λέξεις: «Εἶδος δένδρου,—εἶδος πτηνοῦ». Ἀπορία ψάλτου βήξ. Ἡ φυγοπονία φέρει τὴν ἀνακρίβειαν. Ἂς μὴ ὑποθάλπωμεν αὐτὴν καὶ διὰ παιδικῶν ἀναγνωσμάτων μὴ στηριζομένων εἰς τὴν ἱστορικὴν ἀκρίβειαν.

Τὸν *Ἕλληνα Ῥοβινσῶνα* ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἀνέγνωσα. Ἤκουσα ὅμως ἱκανὰς αὐτοῦ περικοπὰς ἀναγινωσκομένας ἐναλλὰξ, κατὰ περιόδους, ὑπὸ τῶν ἐξεταζομένων μαθητῶν ἑνὸς τῶν καλλιτέρων ἐν Ἀθήναις ἰδιωτικῶν σχολείων, κατὰ τὰς τελευταίας χειμερινὰς ἐξετάσεις. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ἐξητάσθησαν οἱ μικροὶ σπουδασταὶ ἐπὶ τοῦ Ῥοβινσῶνος αὐτοῦ; —Πῶς ἐλέγετο ὁ πατὴρ τοῦ Ῥοβινσῶνος;—*Ἀπόκρισις*. Κρούσιος. Ἡ ἐξελλήνισις αὕτη τοῦ Robinson Crusoé ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην μου τὸν Γερμανὸν Κρούσιον καὶ τὸ ὀγκῶδες ὅσῳ καὶ ἀξιοπερίεργον δι' ἡμᾶς βιβλίον του «Turkogræcia», ἀλλὰ διέκοψε τὰς τοιαύτας ἀναμνήσεις ἡ δευτέρα ἐρώτησις: Ποῦ ἐγεννήθη ὁ Ῥοβινσών;—Εἰς τὴν Κέρκυραν. —Εἰς τὴν Κέρκυραν! Μ' ἐξέπληξεν ἡ ἀπόκρισις, διότι εἶχον λησμονήσει πρὸς στιγμὴν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ Ἕλληνος Ῥοβινσῶνος. Ἀλλὰ πρὸς Θεοῦ διατί νὰ γείνῃ Ἕλλην ὁ Ῥοβινσὼν καὶ νὰ μεταγεννηθῇ εἰς Κέρκυραν;—Διατί ἡ καταπάτησις αὕτη τῶν δικαιωμάτων τοῦ Ἄγγλου Defoe ἐπὶ τοῦ ἔργου του; Ἐννοῶ τοὺς λόγους, οἵτινες ὤθησαν τὸν κ. Σκορδέλην εἰς τὸ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸ βιβλίον διδακτικώτερον καὶ μᾶλλον ἐνδιαφέρον πρὸς Ἑλληνόπαιδας, μεταβάλλων τὸν ἥρωά του εἰς Ἕλληνα καὶ περιφέρων αὐτὸν εἰς Ἑλληνικὰς χώρας, καὶ παρέχων οὕτω εἰς τὰς ἀναγνώστας του ἀφορμὴν πρὸς γνώσεις πατριδογραφίας. Ἐννοῶ δ' ἐπίσης καὶ ἐκτιμῶ τοὺς λόγους, οἵτινες ἀπηγόρευσαν εἰς αὐτὸν τὴν διατήρησιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Ῥοβινσῶνος. Δὲν ἠθέλησε νὰ ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τοῦ Ἄγγλου συγγραφέως τὴν ἰδιοκτησίαν του. Ἀλλ' ἠδύνατο νομίζω εἴτε εἰς τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ βιβλίου, εἴτε ἐν προοιμίῳ νὰ ἀναφέρῃ ὅτι ἐμιμήθη τὸν Ῥοβινσῶνα, καὶ ἀρκούμενος εἰς τὴν διὰ τῆς τοιαύτης ὁμολογίας καθησύχασιν τῆς συνειδήσεώς του, νὰ δώσῃ ὄνομα λῆγον εἰς *όπουλος* ἢ *άδης* εἰς τὸν πλάνητά του, πρὸς ἀποφυγὴν καὶ πάλιν τῆς ἀνακριβοῦς εἰς τοὺς ἐγκεφάλους τῶν ἀναγνωστῶν του ἐντυπώσεως, ὅτι ὁ Ῥοβινσὼν Κρούσιος ἐγεννήθη εἰς Κέρκυραν. Τὰ δικαιώματα τῶν συγγραφέων ἐπὶ τῶν προϊόντων τῆς φαντασίας των δὲν παραγράφονται διὰ τῆς μετὰ θάνατον δόξης, δὲν δικαιοῦται δέ τις νὰ σφετερισθῇ ὁπωσδήποτε τὰ ὀνόματα ἢ τὴν πλοκὴν τῶν ἔργων των. Δὲν δύναμαι νὰ ὑποκρύψω ὅτι οὔτε αἱ λοιπαὶ ἐπὶ τοῦ Ῥοβινσῶνος ἐρωτήσεις μὲ ἐνέπλησαν ἐνθουσιασμοῦ, καθόσον ἐσκεπτόμην ἀκούων αὐτάς, ὅτι ἠδύνατο ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ μνήμη καὶ ἡ φαντασία τῶν ἡμετέρων παίδων νὰ ἐκγυμνάζωνται σκοπιμώτερον δι' ἀναγνωσμάτων ἐχόντων πρακτικώτερον χαρακτῆρα καὶ περιστρεφομένων ἐπὶ θεμάτων εἴτε ἐθνικῶν εἴτε ἐπιστημονικῶν ἁρμοδίων διὰ παιδικὰς διανοίας. Τίς δὲ καλλίτερον τοῦ κ. Σκορδέλη γνωρίζει πῶς ἑλκύεται καὶ πῶς τρέφεται τοῦ Ἑλληνόπαιδος ἡ διάνοια;

Ἀλλ' ἡ παρέκβασις αὕτη μᾶς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ δημοδιδασκάλου.

Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ μετριοπαθοῦς καὶ ὄντως πατριωτικοῦ τούτου βιβλίου προκύπτει, ὡς συμπέρασμα, διπλοῦν αἴσθημα, μελαγχολίας καὶ ἐλπίδος συγχρόνως· μελαγχολίας ἕνεκα τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων ἐλλείψεων, τὰς ὁποίας ἡ πεῖρα τοῦ ἡμετέρου δημοδιδασκάλου καταδεικνύει· ἐλπίδος, διότι ἡ θεραπεία τῶν κακῶς ἐχόντων ὑποδεικνύεται παρ' αὐτοῦ τούτου ὡς ἐφικτὴ καὶ συχνάκις εὔκολος. Καλὴ θέλησις πρὸ πάντων ἀπαιτεῖται πρὸς τοῦτο καὶ πεφωτισμένη ἐνέργεια. Ἀληθῶς, ὁ κ. Σκορδέλης παριστᾷ ἐνίοτε πολὺ ταχεῖαν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ δημοδιδασκάλου του, καὶ ἀποροῦμεν διὰ τὴν θαυματουργὸν πολλάκις ἀποτελεσματικότητα τῶν παραινέσεων ἢ τοῦ παραδείγματός του. Οὕτω λ. χ. πρὸς ἐξολόθρευσιν τοῦ περὶ τὴν πόλιν ἐπιβλαβοῦς φλόμου, προτρέπει τοὺς παῖδας «νὰ φέρωσιν ἕκαστος ἀξίνην μικράν, σκεπάρνην, μάχαιραν παλαιὰν καὶ εἴτι παρόμοιον».— Ἐν μιᾷ ὥρᾳ

ἔκτασις δύο ἢ τριῶν στρεμμάτων οὐδ' ἴχνος φλόμου ἐρριζωμένου εἶχεν ».—Τὴν ἐπομένην Κυριακὴν πολῖται περὶ τοὺς 60 φέροντες ἀξίνας ἐμιμήθησαν τοὺς παῖδας τοῦ σχολείου καὶ ἐξωλόθρευσαν τὸν βλαβερὸν φλόμον ἐκ μεγίστης ἐκτάσεως κατὰ τὰ δυτικὰ τῆς πόλεως. Τὴν δὲ προσεχῆ Κυριακὴν ἑτοιμάζονται τριπλάσιοι πολῖται νὰ ἐξέλθωσιν ἵνα ἐργασθῶσιν ὥρας τινὰς ὑπὲρ τῆς ὑγείας ἑαυτῶν καὶ τῶν τέκνων των (σελ. 79). Ἴσως ταῦτα εἶναι ὑπερβολικὰ καὶ ἀπίθανα, ἀλλὰ ὑφίσταται οὐχ ἧττον ἡ ἔνδειξις τῆς εὐεργετικῆς ἐνεργείας, τὴν ὁποίαν ὁ δημοδιδάσκαλος δύναται καὶ ὀφείλει νὰ ἐξασκῇ εἰς τὸ χωρίον του, γινόμενος οὐχὶ μόνον τῶν παίδων μορφωτής, ἀλλὰ καὶ ἀπόστολος πολιτισμοῦ καὶ ἐξημερώσεως ἐν γένει. (Ἴδε σελ. 58 καὶ ἐφεξῆς). Τοῦτο μεγάλως συναισθάνεται ὁ κ. Σκορδέλης καὶ πολλὰ τοιούτου εἴδους παραδείγματα παρενθέτει εἰς τὸ ἡμερολόγιόν του, εἰ καὶ συνήθως μετὰ τῆς αὐτῆς αἰσιοδόξου σμικρύνσεως τῶν ὑπερνικηθησομένων δυσκολιῶν περιγραφόμενα. (Ἴδε ἐν ἄλλοις σελ. 46) Ἀλλ' ἡ κυρία ἐνέργεια τοῦ δημοδιδασκάλου του γίνεται, ὡς εἰκός, ἐν τῷ σχολείῳ αὐτῷ. Ἐκεῖ δὲ πρὸ πάντων διαφαίνεται ἡ πεῖρα τοῦ συγγραφέως. Συνιστῶμεν εἰς οὐχὶ μόνων τῶν δημοδιδασκάλων τὴν μελέτην ὅσα γράφει περὶ ποινῶν (σελ. 35), περὶ τάξεως ἐν τῇ ἀγωγῇ (σελ, 38), περὶ ἐξεγέρσεως τῆς προσοχῆς τοῦ παιδὸς διὰ τῆς καταργήσεως τῆς μηχανικῆς διδασκαλίας. Ὁπόσων σχολείων οἱ μαθηταὶ δὲν ὑπερτεροῦσι τοὺς ἰδικούς του, ὁποίους ἐν ἀρχῇ μᾶς τοὺς περιγράφει, ἀποστηθίζοντας τὸν ὁρισμὸν τοῦ ὄρους (σελ. 14) καὶ μὴ γνωρίζοντας ἐὰν εἶδόν ποτε ὄρος. Τὸ εὐκολώτερον τῆς πρακτικῆς μεθόδου, διὰ τῆς ὁποίας ὁ δημοδιδάσκαλος τοῦ κ. Σκορδέλη κατορθοῖ ἐπὶ τέλους νὰ ἐμφυσήσῃ εἰς τὰς διανοίας τῶν μαθητῶν του ὅτι « εἶναι δυνατὸν νὰ λέγῃ τὸ βιβλίον τόσον κοινὸν πρᾶγμα, ὥστε αὐτοὶ νὰ τὸ γνωρίζωσι », καὶ ὅτι « ὑπάρχει σχέσις τις μεταξὺ τῶν διδασκομένων καὶ αὐτῶν τῶν κοινῶν καὶ γνωστῶν ἡμῖν ».

Οὐχ ἧττον ἀληθῆ καὶ πρακτικὰ ὅσα περὶ τῆς συνήθους μεθόδου τῆς διδασκαλίας τῶν μαθηματικῶν παρατηρεῖ, ἐπιλέγων ὅτι οὕτω τὰ μαθηματικὰ ἀμβλύνουσι τὸν νοῦν ἐντελῶς ἀντὶ τοῦ νὰ τὸν ὀξύνωσι. Πόσοι μαθηταί, καὶ γυμνασίων ἔτι, βραβευόμενοι διὰ τὴν δῆθεν πρόοδόν των εἰς τὰ μαθηματικά, ἐξίστανται καὶ ἀποροῦσιν ἐρωτώμενοι ἐὰν τὰ τρία τέταρτα ἰσοδυναμοῦσιν ἢ ὄχι πρὸς ἓξ ὄγδοα;

Πρωτίστη καὶ καιρία ἔλλειψις παρ' ἡμῖν εἶναι ἡ ἔλλειψις δημοδιδασκάλων καλῶς καὶ ἁρμοδίως μεμορφωμένων. Ἂς ἐλπίζωμεν ὅτι τὴν τοιαύτην ἔλλειψιν θὰ διορθώσωσι βαθμηδὸν τὰ ἤδη συγκροτηθέντα διδασκαλεῖα. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἀρκοῦσιν. Ἀπαιτεῖται νὰ διαφωτίζηται ὁ ζῆλος τῶν ἐπιδιδομένων εἰς τὸ ἐντιμότατον στάδιον τοῦτο διὰ βιβλίων, οἷον τὸ τοῦ κ. Σκορδέλη, καὶ νὰ ὑπεκκαίηται ἡ δραστηριότης τῶν διὰ τῆς ἐπιβλέψεως καὶ τῆς ὑποστηρίξεως τῶν προϊσταμένων αὐτῶν. Χρειάζονται βιβλία, χρειάζονται πίνακες, χρειάζονται παντὸς εἴδους βοηθήματα, πρὸ πάντων ἴσως χρειάζονται οἰκοδομήματα κατάλληλα. Τὸ περιέχον συντελεῖ πολλάκις πολὺ περισσότερον, ἢ ὅ,τι συνήθως νομίζεται, πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ περιεχομένου. Ἡ κατάστασις τοῦ σχολείου, εἰς τὸ ὁποῖον διωρίσθη ὁ δημοδιδάσκαλος τοῦ κ. Σκορδέλη, δὲν ἀποτελεῖ δυστυχῶς ἐξαίρεσιν ἐν Ἑλλάδι. Εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶναι ἐάν τις ἐκ τῶν προτιθεμένων νὰ εὐεργετήσωσι τὸ ἔθνος διὰ τῶν ἑκατομμυρίων του (καὶ ἐκ παραδειγμάτων προσφάτων γνωρίζομεν ὅτι εὐτυχῶς δὲν ἐξέλιπεν ἡ γενεὰ τῶν τοιούτων), ἐνεπνέετο ὑπὸ τῆς εὐγενοῦς ἰδέας τοῦ νὰ διαιωνίσῃ τὸ ὄνομά του διὰ τῆς ἱδρύσεως δημοτικῶν σχολείων ὅπου τοιαῦτα ἐλλείπουσι. Τὰ πρὸς ἀνέγερσιν μιᾶς Ἀκαδημίας ἢ μιᾶς Βιβλιοθήκης ἐξαρκοῦντα μόλις, ἤθελον ἀρκέσει ὅπως ἀποκαταστήσωσι τὸ ὄνομά του προσφιλὲς καὶ ἱερὸν εἰς ἑκατοστύας ἑλληνικῶν κωμοπόλεων, ἔνθα ἤθελεν ἀναγραφῇ ἐπὶ τοῦ ταπεινοῦ προπυλαίου εὐρυχώρου, εὐαέρου καὶ καλῶς κατηρτισμένης δημοτικῆς σχολῆς.

Δ. ΒΙΚΕΛΑΣ.

Ο ΑΝΕΜΟΣ

Οὐδέποτε ὁ ἀὴρ μένει ἀκίνητος. Ὅταν μέρος τι τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς θερμανθῇ ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων, τότε ὁ ἐπ' αὐτοῦ ἀὴρ γίνεται λεπτότερος καὶ ὑψοῦται πρὸς τὰ ἀνώτερα στρώματα τῆς ἀτμοσφαίρας μέχρις οὗ φθάσῃ εἰς στρῶμα ἔχον τὴν αὐτὴν πυκνότητα, ὅτε ἑνοῦται μετ' αὐτοῦ. Καθ' ὅσον ὁ ἀὴρ οὗτος ἀναβαίνει, ἄλλο ῥεῦμα ψυχροτέρου ἀέρος ὁρμᾷ καὶ καταλαμβάνει τὴν θέσιν του. Τοιουτοτρόπως παράγονται δύο ῥεύματα ἀνέμου· ἓν ῥεῦμα θερμοῦ ἀέρος, τὸ ὁποῖον φεύγει, καὶ ἄλλο ψυχρόν, τὸ ὁποῖον ἔρχεται. Ὁ ὑγρὸς ἀήρ, ὁ ὁποῖος, ἐν ἴσῃ θερμότητι, εἶνε ἐλαφρότερος τοῦ ξηροῦ ἀέρος, παράγει ἐπίσης ῥεῦμα πρὸς τὰ ἄνω.

Κατὰ τὴν παραλίαν ἐν μὲν τῇ ἡμέρᾳ πνέει συνήθως ἄνεμος ἀπὸ τῆς θαλάσσης, ἐν δὲ τῇ νυκτὶ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς. Τοῦτο συμβαίνει διότι ἡ ξηρὰ θερμαίνεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου ταχύτερον ἢ ἡ θάλασσα· ὁ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς θερμὸς ἀὴρ χωρεῖ πρὸς τὰ ἄνω, ἐνῷ ὁ ψυχρὸς τῆς θαλάσσης ὁρμᾷ καὶ καταλαμβάνει τὴν θέσιν του. Κατὰ δὲ τὴν νύκτα συμβαίνει τὸ ἐναντίον· ἡ ξηρὰ ἀποβάλλει τὸ θερμαντικὸν ταχύτερον τῆς θαλάσσης, ἑπομέ-

ρος γίνεται ψυχροτέρα αὐτῆς, καὶ ὅτε ὁ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἀὴρ γινόμενος βαρύτερος προχωρεῖ πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἐπειδὴ τὰ παρὰ τὸν Ἰσημερινὸν μέρη τῆς γῆς εἶνε πολὺ θερμότερα τῶν πρὸς βορρᾶν καὶ νότον κειμένων, ὁ ἐπ' αὐτῶν ἀὴρ εἶνε πολὺ ἐλαφρότερος καὶ ἐπομένως ἀκαταπαύστως ὑψοῦται, ἄλλα δὲ ῥεύματα ψυχρότερα, ἐρχόμενα διηνεκῶς ἐκ τῶν κατεψυγμένων χωρῶν τοῦ βορρᾶ ἢ τοῦ νότου, καταλαμβάνουσι τὴν θέσιν του. Τοιουτοτρόπως δύο ὑπερκείμενα θερμὰ ῥεύματα ἀέρος πνέουσιν ἀκαταπαύστως ἀπὸ τοῦ Ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους, καὶ δύο κατώτερα ψυχρὰ ῥεύματα πνέουσιν ἀπὸ τῶν πόλων πρὸς τὸν Ἰσημερινόν. Ἂν ἡ γῆ ἦτο ἀκίνητος, ἠθέλομεν ἔχει διαρκῶς ἄνεμον πνέοντα ἀπὸ τοῦ βορρᾶ ἐν τῷ βορείῳ ἡμισφαιρίῳ καὶ ἄλλον ἄνεμον ἀπὸ τοῦ νότου πνέοντα ἐν τῷ νοτίῳ ἡμισφαιρίῳ. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ γῆ ἀδιαλείπτως στρέφεται μὲ μεγάλην ταχύτητα ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ἀμφότερα τὰ ῥεύματα ταῦτα κλίνουσιν ἀναγκαίως πρὸς δυσμάς, καὶ οὕτω ὁ μὲν ἀπὸ τοῦ βορείου πόλου ἄνεμος γίνεται βορειοανατολικός, ὁ δὲ ἀπὸ τοῦ νοτίου πόλου νοτιοανατολικός. Εἴς τινα μέρη τοῦ Ἀτλαντικοῦ καὶ τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ οἱ ἄνεμοι οὗτοι, ἀφ' ἅμα οὗ εὑρίσκοντες ἀντίστασιν, πνέουσι κατὰ τὴν αὐτὴν πάντοτε διεύθυνσιν, ἀλλ' ἔνθα πνέουσιν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἡ διεύθυνσις των μεταβάλλεται ἐκ διαφόρων προσκομμάτων.

Ἡ περὶ τῶν ἀνέμων γνῶσις εἶνε ἀναγκαιοτέρα εἰς τοὺς ναυτιλλομένους, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ γνωρίζωσι τὰ περὶ αὐτῶν. Ἕκαστος ἄνεμος ἔχει τὸ ὄνομά του, λαμβάνων αὐτὸ ἐκ τοῦ σημείου, ἐξ οὗ πνέει. Οἱ ναυτικοὶ διαιροῦσι τοὺς ἀνέμους εἰς τριάκοντα δύο κατὰ τὰ σημεῖα τῆς ναυτικῆς πυξίδος. Δίδουσι δὲ εἰς τὸν ἄνεμον ὀνομασίας διαφόρους ἀναλόγως τῆς ὁρμῆς του, ἀπὸ τῆς νηνεμίας, ὅταν δὲν πνέῃ ποσῶς, μέχρι τῆς σφοδρᾶς καταιγίδος, ὅτε διατρέχει ἑκατὸν μίλια τὴν ὥραν. Ἡ ταχύτης τοῦ ἀνέμου ἐξακριβοῦται διὰ μηχανημάτων, δι' ὧν μετρεῖται ἡ δύναμίς του. Εἰς πολλὰς δὲ πόλεις σημειοῦται καθ' ἑκάστην ἡ δύναμις τοῦ πνέοντος ἀνέμου καθὼς σημειοῦται ἡ θερμοκρασία κατὰ τὸ θερμόμετρον.

Εἰς πολλὰ μέρη τῆς γῆς ὑπάρχουσιν ἄνεμοι φέροντες εἰδικὰ ὀνόματα. Οὕτω ὁ θερμὸς ἄνεμος, ὁ ἀπὸ τῆς ἐρήμου πνέων ἐπὶ τὴν βόρειον Ἀφρικήν, ὀνομάζεται «Σιμοὺν» οἱ ἄνεμοι τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ ὀνομάζονται «Μόνσουν» ἢ «ἐτησίαι»· αἱ καταιγίδες τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ «τυφῶνες» καὶ αἱ σφοδραὶ τρικυμίαι τοῦ κόλπου τῆς Γουϊνέας «σίφωνες» ἢ «tornados» ἐξ ἱσπανικῆς λέξεως σημαινούσης «στρέφεσθαι». Ἡ ὀνομασία αὕτη δίδεται εἰς τοὺς ἀνέμους, οἵτινες ἐνσκήπτοντες ἐν εἴδει ῥευμάτων μετὰ νεφῶν συστρεφομένων καὶ βροχῆς καὶ χαλάζης καταστρέφουσι πᾶν τὸ προστυχόν. Συχνάκις ἐπιφέρουσι μεγάλην βλάβην εἰς δένδρα καὶ οἰκοδομάς, ἐνίοτε δὲ ἄνθρωποι καὶ ζῷα φονεύονται ὑπ' αὐτῶν.

Α*.

ΗΛΕΚΤΡΟΜΑΓΝΗΤΙΚΗ ΖΩΝΗ

κατὰ τῆς ναυτίας τῶν ταξειδευόντων.

Ἐν Χάβρῃ ἐγένοντο τελευταῖον δοκιμαὶ ἐφευρέσεως τινος προταθείσης ὑπό τινος κυρίου ὀνόματι Edard, συνισταμένης δὲ εἰς ζώνην τινὰ ἠλεκτρικήν, δυναμένην νὰ προφυλάξῃ ἀπὸ τῆς ναυτιάσεως τοὺς θαλασσοπλοοῦντας. Αἱ δοκιμαὶ δὲ αὗται ἀπέβησαν ὑπὲρ τῆς ἐφευρέσεως.

Αἱ ζῶναι αὗται εἶνε κατεσκευασμέναι ἐκ μετάξης, ἀναλόγως δὲ τοῦ μήκους αὐτῶν διαιροῦνται εἰς 15—20 τμήματα, πλήρη κόνεως σιδήρου μεμιγμένης μετὰ μίγματος τιτάνου καὶ μαγνησίου καὶ ἑτέρας τινὸς οὐσίας διατηρουμένης ἀποκρύφου ὑπὸ τοῦ ἐφευρέτου. Αἱ ζῶναι ἔχουσι πλάτος 20 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου καὶ βάρος 1 χιλιογράμμου. Κατὰ τὸν ἐφευρέτην ἡ δύναμις τῆς ζώνης κατὰ τῆς ναυτιάσεως συνίσταται εἰς τὸ μαγνητικὸν ῥεῦμα τὸ παραγόμενον δι' αὐτῆς, ὅπερ εἶνε ὅλως ὅμοιον πρὸς τοὺς δακτυλίους, οὓς μεταχειριζόμεθα κατὰ τῆς ἡμικρανίας καὶ ἄλλων νευρικῶν παθήσεων.

Αἱ δοκιμαὶ ἐγένοντο κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον. Πρόσωπά τινα ὑποκείμενα εὐκόλως εἰς ναυτίασιν ἐπέβησαν τοῦ πλοίου *Φραγκῖσκος Α'* φέροντα ἕκαστον ζώνην ἠλεκτρομαγνητικὴν ἐπὶ τοῦ σώματος. Ὁ πλοῦς διήρκεσε πέντε ὥρας, ἦτο δὲ ὅλως τρικυμιώδης, ἰδίως δὲ περὶ τὸ ἀκρωτήριον Antifer. Ὁ πλοίαρχος ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διέτασσε νὰ σταθῇ τὸ πλοῖον, ὅπερ τότε γινόμενον παίγνιον τῶν κυμάτων ἐκλονίζετο δεινῶς. Ἐν τούτοις ὅλα τὰ πρόσωπα τὰ φέροντα ζώνην παρέμειναν καθ' ὅλον τὸν πλοῦν ἀνενόχλητα, ἐνῷ ὀλίγοι τινὲς ἄνευ ζώνης ὑπέστησαν ἐν ἀρχῇ τὰ δεινὰ τῆς ναυτιάσεως. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι κατόπιν φορέσαντες ζώνην ἐπανῆλθον μετὰ τέταρτον ὥρας εἰς τὴν ὑγιᾶ αὐτῶν κατάστασιν, ἐφαίνοντο δὲ ὡς ἀναλαβόντες. Ὅπως δὲ ἐξακριβωθῇ ἐντελῶς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ζωνοφορίας, κύριός τις ὅστις ὑπέστη τὴν ναυτίαν ἐν ἀρχῇ καὶ κατόπιν ἐφόρεσε ζώνην ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ ἂν ἀφαιρουμένης τῆς ζώνης θὰ ναυτιάσῃ καὶ πάλιν. Τὸ ἀποτέλεσμα δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ, διότι ὑπέφερε πάλιν δεινῶς ὑπὸ ναυτίας. Τὰ γεγονότα ταῦτα ἐβεβαιώθησαν καὶ ὑπὸ τῶν ἰατρῶν τῶν παρευρισκομένων ἐξεπίτηδες κατὰ τὸν πλοῦν τοῦ ἀνωτέρω πλοίου. Τὰ πειράματα ταῦτα θέλουσιν ἐκτελεσθῇ καὶ ἀπὸ τῆς Χάβρης μέχρι τῆς Νέας Ὑόρκης.

Σ.

ΤΟ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΟ

('Εκ τῶν τοῦ Βίκτορος Οὐγκὼ)

Τοῦρκοι διαβῆκαν· χαλασμός, θάνατος πέρα πέρα.
Ἡ Χίος, τὸ καλὸ νησί, ἔμεινε μαύρη ξέρα,
Μὲ τὰ κρασιά, μὲ τὰ δεντρά της.
Ἡ Χίος π' ἀρχοντόσπιτα, βουνάκια καὶ λαγκάδια
Καὶ νιαὶς πιασμέναις 'ς τὸ χορὸ καμμιὰ φορὰ τὰ βράδια
Καθρέφτιζε μέσ' 'ς τὰ νερά της.

Ἐρμιὰ παντοῦ· μὰ κύτταξε ἀπάνου ἐκεῖ ς' τὸ βράχο
'Σ τοῦ κάστρου τὰ χαλάσματα ἕνα παιδὶ μονάχο.
Κρατεῖ σκυμμένο τὸ κεφάλι,
Κάθεται, μόνο στήριγμα καὶ σκέπη τ' ἀπομένει
Μιὰ κάτασπρη ἀγράμπελη, σὰν 'κεῖνο ξεχασμένη
Μέσ' ς' τὴ φθορὰ τὴν πειὸ μεγάλη.

Φτωχὸ παιδὶ ποῦ κάθεσαι ξυπόλυτο 'ς ταὶς ράχαις,
Γιὰ νὰ μὴν κλαὶς λυπητερά, τί 'θελες τάχα νάχες;
Γιὰ νὰ τὰ ἰδῶ τὰ θαλασσένια
Ματάκια σου ν' ἀστράφουνε, νὰ ξαστερώσουν πάλι
Καὶ νὰ σηκώσης χαρωπὰ 'σὰν πρῶτα τὸ κεφάλι
Μὲ τὰ μαλλιὰ τὰ χρυσαφένια;

Τί θέλεις, ἄτυχο παιδί, τί θέλεις νὰ σοῦ δώσω
Γιὰ νὰ τὰ πλέξης ξέγνιαστα, καὶ γιὰ νὰ καμαρώσω
'Σ τὴν πλάτη σου ἀπιθωμένα
Μαλλάκια ποῦ δὲν τἄγγιξε τοῦ ψαλιδιοῦ ἡ κόψι
Καὶ κλαῖνε σκόρπια ὁλόγυρα 'ς τὴν ἔμμορφή σου ὄψι
Σὰν τῆς ἰτιᾶς τὰ φύλλα, ὠϊμένα;

Σὰν τί 'μποροῦσε ἀπὸ σὲ νὰ διώξη τὸ μαράζι;
Μήπως τὸ κρῖνο τοῦ 'Ιρὰν ποῦ τῶν ματιῶν σου 'μοιάζει,
Ἢ μήπως ὁ καρπὸς ποῦ κάνει
Τὸ δέντρο ποῦ ἡ παράδεισο τῶν Μουσουλμάνων ἔχει
Κι' ἕνα καθάριο ἄλογο χρόνια ἑκατὸ κι' ἂν τρέχη
Νἄβγη ἀπ' τὸν ἴσκιο του δὲ' φτάνει;

Ἢ τὸ πουλὶ ποῦ ψέλνοντας 'ς τὰ δάση νύχτα 'μέρα
Περνᾷ 'ς τὴ γλύκα, 'ς τὸν ἠχὸ καὶ ντέφι καὶ φλογέρα;
Τί θὲς ἀπ' ὅλ' αὐτὰ τὰ πλούτη;
Τἄνθος, τὸν ἔμμορφο καρπό, ἢ τὸ λαμπρὸ πουλάκι;
Καὶ μοῦ εἶπε τὸ Ἑλληνόπουλο, τὸ γαλανὸ παιδάκι:
—Βόλια 'γὼ θέλω καὶ μπαροῦτι.

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Σπουδαῖος πόλεμος ἐπίκειται νὰ ἐκραγῇ ἐν Ἀμερικῇ μεταξὺ τῶν ξανθῶν καὶ μελαγχρινῶν γυναικῶν. Ἐν Βασιγκτῶνι δηλ. ἔνθα θήλεις ὑπάλληλοι εἰσεχώρησαν καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ταμείου, τοῦ νομισματοκοπείου καὶ εἰς ἄλλους κλάδους τῆς οἰκονομικῆς διοικήσεως, αἱ ζητοῦσαι θέσεις κυρίαι καὶ δεσποινίδες παρετήρησαν πρὸ καιροῦ ὅτι συνήθως προτιμῶνται εἰς τὰς θέσεις αἱ μελαγχριναί. Ἕνεκα τούτου αἱ ξανθαὶ ἐζήτησαν διὰ διαφόρων μέσων νὰ μάθωσι τὸν λόγον τῆς τοιαύτης αὐτῶν ὑποτιμήσεως. Κυρία τις εὐυπόληπτος ἠρώτησεν ἀνώτατόν τινα ὑπάλληλον τοῦ οἰκονομικοῦ τμήματος περὶ τούτου, οὗτος δὲ ὑψῶν τοὺς ὤμους ἀπήντησε ξηρότατα ὅτι εἶνε βεβαιωμένον διὰ μακρᾶς πείρας ὅτι αἱ ξανθαὶ εἶνε ὀλιγώτερον κατάλληλοι πρὸς ὑπαλληλίαν, ὄχι μόνον διότι εἶνε εὐερεθιστότεραι καὶ εὐαισθητότεραι, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν ἐργάζονται τόσον καλῶς καὶ ἐπιτηδείως ὅσον αἱ μελαγχριναί. Ἡ γνώμη αὕτη γενομένη εὐθὺς γνωστὴ εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν γυναικῶν ἔρριψε τὰ σπέρματα τῆς διχονοίας ἀνὰ μέσον τοῦ θήλεος φύλλου τῆς Ἀμερικῆς, διότι καὶ αἱ ξανθαὶ ὡραῖαι Ἀμερικανίδες αἱ εὐλόγως σκεπτόμεναι νὰ ζητήσωσι θέσιν ὑπαλλήλων ἐν τοῖς ὑπουργείοις ᾐσθάνθησαν ἑαυτὰς προσβεβλημένας διὰ τῆς τοιαύτης κρίσεως, οὕτω δὲ δὲν εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐγερθῇ νέος τις πόλεμος ἐκεῖθεν τοῦ Ὠκεανοῦ. Αἱ ξανθαὶ ὅμως ἐθριάμβευσαν τελευταῖον κατὰ τῶν μελαγχρινῶν διὰ τῆς ἀκολούθου πονηρίας. Προκειμένου νὰ καταληφθῇ πολυζήτητός τις προσοδοφόρος θέσις ἐν τῷ ταμείῳ προετιμήθη δεσποινὶς φέρουσα πλουσίαν μέλαιναν κόμην· μετ' ὀλίγον ὅμως ἐγένετο γνωστὸν ὅτι ἡ δεσποινὶς αὕτη ἔφερε φενάκην καὶ ὅτι ἡ ἀληθὴς αὐτῆς κόμη ἦτο κατάξανθος...... Ἴσως τοῦτο δώσῃ ἀφορμὴν κατὰ τὴν ὁρκωμοσίαν νὰ ὀμνύωσιν αἱ νέαι ὑπάλληλοι ὅτι φέρουσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὰς ἰδίας αὐτῶν τρίχας.

Κατὰ τὸν παρελθόντα Ἰανουάριον ἔν τινι νομῷ τῆς Γαλλίας στῖφος κοράκων πειναλέων ἕνεκα τῆς πεσούσης χιόνος, ἐπέπεσεν ἐναντίον κυνός. Ὁ ἀριθμὸς τῶν πτερωτῶν ἐπιδρομέων ἀνήρχετο εἰς ἑκατοντάδα, ἀλλὰ τριάκοντα περίπου ἐξ αὐτῶν ἀνέλαβον τὴν προσβολήν. Οἱ κόρακες, πανταχόθεν περιστοιχίσαντες τὸν κύνα, διηρέθησαν παρευθὺς εἰς δύο μέρη· οἱ μὲν ἐπτερύγιζαν πρὸ τοῦ ζῴου, οἱ δὲ ὄπισθεν, ὠθοῦντες αὐτὸ εἰς τὰ ἐμπρός. Οἱ ἐκ τῶν ἔμπροσθεν προσβάλλοντες κόρακες, ὁρμῶντες ἀπὸ ὕψους δύο περίπου μέτρων, ἐκτύπων τὸν κύνα διὰ τοῦ ράμφους, φροντίζοντες πάντοτε νὰ βυθίζωσιν αὐτὸ εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν, δηλονότι ἐκεῖ ἔνθα ἀνέβλυζε τὸ αἷμα συνεπείᾳ τοῦ προτέρου κτυπήματος. Ἐξώρυξαν τὸν ἕνα ὀφθαλμόν του, καὶ ἤνοιξαν ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ του βαθυτάτην πληγήν, θὰ τὸν κατεβρόχθιζον δὲ ἐξ ὁλοκλήρου, ἐὰν ἐργάτης τις δὲν ἔσπευδεν εἰς βοήθειάν του. Μετὰ τὴν ἀπαγωγὴν τοῦ κυνός, οἱ κόρακες ἀντὶ νὰ φύγωσι, παρέμειναν ἐπί τινα χρόνον περιϊπτάμενοι πολὺ πλησίον εἰς τὴν γῆν ἄνω τῆς θέσεως, ἔνθα εἶχον συλλάβει τὴν λείαν των.

Περιηγητής τις τῶν Ἄλπεων, περιγράψας ὡς εὐσυνείδητος παρατηρητὴς τὰ ἤθη τῶν κοράκων, διηγεῖται ὅτι πολλάκις εἶδεν αὐτοὺς νὰ καταβροχθίζωσι λαγωόν, τὸν ὁποῖον εἶχον καταδιώξει, παραπλανήσαντες διὰ τῶν κρωγμῶν των, καὶ ἀναγκάσαντες νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν φωλεάν του. Γνωστὸν δὲ εἶνε ὅτι οἱ κόρακες οἵτινες ἐν τῷ κόσμῳ τῶν πτηνῶν εἶνε ὅ,τι αἱ ἀλώπεκες μεταξὺ τῶν μαστοφόρων, τρώγουσιν ἐνίοτε τὰς ὄρνιθας καὶ ἄλλα κατοικίδια πτηνά· ἀλλ' οὐδέποτε ἠκούσθη ὅτι ἦσαν ἱκανοὶ νὰ συγκροτήσωσι μάχην πρὸς κύνα, ἔστω καὶ μικροτάτου ἀναστήματος. Τὸ γεγονὸς εἶνε ἀξιομνημόνευτον, καὶ δεικνύει ὅτι κατὰ τὸν χειμῶνα, ὅτε αἱ πεδιάδες καλύπτονται ὑπὸ χιόνων, οἱ κόρακες δύνανται νὰ εἶνε ἐπικίνδυνοι.

— Γιατί σ' ἔβαλαν πάλι φυλακή;
— Γιατί ηὗρα τὸ ῥωλόγι τ' ἀφεντικοῦ μου.
— Μπά; ἄμ' αὐτὸ δὲν εἶνε κακούργημα.
— Ναί, μὰ 'ξέρεις, τὸ εἶχα εὕρει πρὶν τὸ χάσῃ τ' ἀφεντικό.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 1011

'Αριθ. 482 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. — 24 Μαρτίου 1885

Η ΛΙΜΝΗ ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟΥ

Ὁδοιπορικὴ ἀνάμνησις.

Ἐξύπνησα ἐνῷ ἡ αὐγὴ μόλις ἐχρύσου τὰς σχισμάδας τοῦ κλειστοῦ παραθύρου, καὶ ἐξύπνησα οὐχὶ τυχαίως· κρότος ἰσχυρὸς καὶ ἐπανειλημμένος μὲ εἶχεν ἀποσπάσῃ βιαίως ἐκ βαρυτάτου ὕπνου. Ὁ ὕπνος δ' ἐν Ἀγρινίῳ κατὰ τὴν θερινὴν ὥραν εἶνε κατ' ἐξοχὴν βαρύς, πιθανῶς ἐκ τῆς ἐξατμίσεως τῶν πέριξ λιμναζόντων ὑδάτων καὶ ἐκ τῆς μεθυστικῆς ἀναθυμιάσεως τῶν καπνοφυτειῶν. Ἀφυπνιζόμενός τις, καὶ μάλιστα ἀποτόμως, διατελεῖ πρὸς στιγμὴν εἰς κατάστασιν ληθάργου σωματικοῦ καὶ διανοητικοῦ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου μετὰ πολλοῦ κόπου ἀπαλλάσσεται. Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ κυμαινόμενος προσεπάθουν διὰ τοῦ ἐσκοτισμένου λογικοῦ μου νὰ μαντεύσω ὁποίου εἴδους θόρυβος ἦτο αὐτός, ὅστις δὲν ὡμοίαζεν οὔτε πρὸς τὸν ἦχον ὃν παρῆγεν ἀπὸ βαθέος ὄρθρου ὁ γείτων μας σιδηρουργὸς σφυρηλατῶν πέταλα, οὔτε πρὸς τὸν δοῦπον ὃν παρῆγεν ἀφ' ἑτέρου ὁ κρεοπώλης κατατέμνων διὰ τοῦ πελέκεως τοὺς τράγους καὶ τοὺς κριούς του. Ἀλλ' ὁ παρακοιμώμενος σύντροφός μου ἀφυπνισθεὶς ἐπίσης ἔσπευσε νὰ μὲ ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς ἀπορίας:

— Ἐξύπνα, γλήγορα! δὲν ἀκοῦς τὸν χωροφύλακα ποῦ κτυπᾷ τὴν πόρτα;

— Τί χωροφύλακας;... ἐψέλλισα.

— Μὰ δὲν μοῦ λὲς πῶς 'μέθυσες ἀπ' τὸν ὕπνο; Δὲν θὰ πᾶμε 'ς τὴ λίμνη σήμερα;

Ἡ προσφιλής, ἡ μαγικὴ λέξις *λίμνη* μοὶ ἀπέδωκεν ἐν ἀκαρεῖ τὴν τελείαν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ.

Ὁ σύντροφός μου ἐνδυθεὶς ἤδη ἐξῆλθεν ἵνα φροντίσῃ περὶ τῶν ἀναγκαίων ζωοτροφιῶν, μεθ' ἡμίσειαν δὲ ὥραν, καὶ ἐνῷ ὁ χρυσοβλέφαρος ἥλιος μόλις ἐπρόβαλλεν ἐκ τῶν βουνῶν, ὁπλοφοροῦντες ἀμφότεροι ὡς ἐπὶ θήραν καὶ ἀκολουθούμενοι ὑπὸ τοῦ χωροφύλακος, φέροντος ὑπὸ τῷ λινῷ αὐτοῦ σάκκῳ τὰ ἀγορασθέντα ἐφόδια ἐξηρχόμεθα τοῦ Ἀγρινίου.

Οἱ διαβάται ἦσαν σπάνιοι ἔτι, αἱ οἰκίαι δι' ὧν διηρχόμεθα ἐφαίνοντο σιωπηλαί, κατάκλειστοι, ὡς ἐὰν καὶ αὗται ἐκοιμῶντο καὶ μόνον τινὲς ἀφυπνιζόμεναι, ὡς νυσταλέους ὀφθαλμοὺς διήνοιγον μόλις τὰ κλειστὰ παράθυρά των. Μόνον οἱ σκύλοι, οἱ ταραχωδέστατοι οὗτοι τετράποδες κάτοικοι τοῦ Ἀγρινίου, οἱ ἀποτελοῦντες πολυάριθμον μερίδα τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως, οἱ ἄγρυπνοι νυκτοφύλακες τοῦ δήμου καὶ ἄμισθοι καθαρισταὶ τῶν ὁδῶν, προέπεμπον ἡμᾶς δι' ὑλακῶν ἔστιν ὅτε λίαν ἀπειλητικῶν.

Ἡ πρὸς τὴν λίμνην ὁδὸς εἶν' ἐστερημένη πάσης χάριτος κατὰ τὴν θερινὴν ταύτην ὥραν. Ἐν ἀρχῇ διέρχεταί τις μέσῳ καπνοφυτειῶν, αἵτινες καὶ ἐν τῇ μονοτονίᾳ αὐτῶν χάρις εἰς τὸ ζωηρὸν πράσινον χρῶμα τῶν φύλλων καὶ εἰς τὴν σπανιότητα πάσης χλοερότητος κατὰ τὴν ξηρὰν καὶ καυστικὴν ταύτην ἐποχὴν δὲν εἶνε δυσάρεστοι τὴν θέαν. Ἀλλὰ μετ' αὐτὰς ἕπεται ἔκτασις ὅλη ἐκχερσωμένων ἀγρῶν, μονότονος, πληκτική, ἀνὰ τὴν ὁποίαν μόλις τῇδε κἀκεῖσε ὀρθοῦνται μονήρη τινὰ δένδρα, ἐνῷ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους σύρονται γεγηρακυῖαι ἄκανθαι ἢ πυκνοῦσιν εἰς φάλαγγα τὰς ξηρὰς τριχωτὰς κεφαλάς των ὀστεώδεις ἄγριαι κινάραι. Προσθετέον ὅτι ἡ ὁδὸς εἶνε εὐρεῖα, κονιορτώδης καὶ ἐκ τῶν δῆθεν ἁμαξιτῶν λεγομένων.

Ἀλλὰ τὸ βλέμμα διαγράφον εὐρὺν κύκλον περὶ τὸν ὁρίζοντα ἀπολαύει θέας ἐξόχου καὶ μοναδικῆς. Κύκλῳ ὄρη ὑπερήφανα κύπτουσι τὰς δασυδένδρους ῥάχεις αὐτῶν ὡσεὶ ὑποβαστάζοντα τὰ πέρατα τοῦ οὐρανοῦ, εὐρεῖα ἁπλοῦται τῆς Τριχωνικῆς πεδιάδος ἡ ἔκτασις, λευκάζουσιν ἐκεῖ τοῦ Ἀγρινίου οἱ οἶκοι, διακρίνεται πέραν ἡ χαλικόστρωτος κοίτη τοῦ γέροντος Ἀχελῴου, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὅλης αὐτῆς περιοχῆς τὰ γαλανὰ ὕδατα τῶν δύο λιμνῶν, ἅτινα στεφανοῦσι κύκλῳ ὡς περικαλλεῖς κροσσωταὶ βλεφαρίδες εὐμήκεις κλῶνες δένδρων, λάμπουσιν, ὡσεὶ γιγάντειοι γαλανοὶ ὀφθαλμοὶ τῆς γῆς ἀτενίζοντες ἐν ἐκστάσει πρὸς τὸ ἄπειρον.

Καθ' ὅσον προσεγγίζομεν ὁ ἀὴρ καθίσταται ὑγρότερος. Παρακάμψαντες ἤδη τὴν εὐρεῖαν ὁδὸν βαδίζομεν διὰ φυτειῶν ἀραβοσίτου, ὧν τὰ στελέχη ὀρθοῦνται ὑψηλά, καταπράσινα, πλήρη ἀκμῆς καὶ ῥώμης ὡς ἐκ τῆς βαλτώδους γῆς ἐν ᾗ ῥιζοῦνται. Ἡ ὑγρασία τοῦ ἐδάφους βαθμηδὸν ηὔξησεν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε τὰ ὑποδήματα ἡμῶν διαπερῶνται ὑπὸ τοῦ ὕδατος καὶ τὰ φύλλα μόλις

σειόμενα ἀποστάζουσιν ὄχι πλέον δρόσον, ἀλλὰ βροχὴν ἀληθινὴν ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων μας.

Ὁ σύντροφός μου προεπορεύετο, ἠκολούθουν ἐγώ, καὶ ὁ χωροφύλαξ εἵπετο τελευταῖος. Ἐβαδίζομεν ἀπό τινος σιωπηλοὶ καὶ σπεύδοντι βήματι. Μοὶ εἶχον εἰπῆ ὅτι ἡ λίμνη ἀπέχει τοῦ Ἀγρινίου περίπου ὥραν μίαν καὶ ἡμίσειαν· ὑπελόγιζον ὅτι θὰ εἴχομεν ἔτι ἑνὸς τετάρτου δρόμον. Τὸ βλέμμα μου περιωρίζετο πανταχόθεν ὑπὸ δασέων φυλλωμάτων δένδρων, ἀπέναντί μου ὠρθοῦτο πυκνότατος καλαμών. Ὁ σύντροφός μου παρέκαμψεν αὐτὸν καὶ διῆλθε παραμερίσας τὰς τελευταίας καλάμους· τὸν ἐμιμήθην καί... δὲν ἠδυνήθην νὰ καταστείλω κραυγὴν ἀνακουφίσεως, θαυμασμοῦ, θριάμβου· ἤμην εἰς τὴν ὄχθην τῆς λίμνης τοῦ Ἀγγελοκάστρου.

Β'.

Λίμνη! λίμνη! Μόνον ἐξ ἀτέχνων εἰκόνων, μόνον ἐξ ἀτελῶν ἀφηγήσεων, μόνον ἐκ στοιχειωδῶν περιγραφῶν ἔπλαττον τὴν προσφιλῆ εἰκόνα σου διὰ τῆς φαντασίας μέχρι τῆς ὥρας, καθ' ἣν ἐκ τοῦ πλησίον καὶ ἀληθῶς σ' ἐγνώρισα. Ὦ! δὲν ἠξεύρω διατί, ἀλλ' ἀπὸ τῶν εὐτυχῶν χρόνων ἐκείνων, καθ' οὓς μειράκιον ἄπειρον ἔτι ἠγνόουν καὶ τὴν φύσιν καὶ τὴν ζωήν, δὲν ἠξεύρω διατί ἡ ἰδέα τῆς εὐτυχίας, τῆς γαληνιαίας καὶ ἠρέμου εὐτυχίας ἐταυτίζετο μετὰ σοῦ. Καὶ ὁσάκις ἐν πολυχρώμῳ ἀναπαραστάσει προσέβλεπον τὰ γαλανὰ ὕδατά σου, τοὺς θαλεροὺς λειμῶνάς σου, πλεκτὴν καλύβην μέσῳ αὐτῶν καὶ λέμβον προσδεδεμένην παρὰ τῇ καλύβῃ, ἁβρὸν ἐπιθυμίας αἴσθημα κατελάμβανε τὴν ψυχήν μου, ἀόριστον εὐτυχίας ὄνειρον διήρχετο τοῦ λογισμοῦ μου καὶ φωνή τις γλυκεῖα ὡς τοῦ κορυδαλοῦ τὸ ᾆσμα ἐμελῴδει ἐν τῇ καρδίᾳ μου μονότονον βαυκάλημα: *Πόσον ὡραία θὰ εἶνε ἡ ζωὴ ἐκεῖ!* Καὶ ὁσάκις ποιητὴς ἢ πεζογράφος ἐδώρει πρὸς σὲ τὰς περιπαθεστέρας ἀποστροφάς του καὶ τοὺς θερμοτέρους ἐπαίνους, καὶ σὲ ἀπεκάλει ἀφροστέφανον καὶ ἔλεγεν ὅτι ἤθελε νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ἀποθάνῃ πλησίον σου, ἔκλειον τὸ βιβλίον, ἐστέναζον, καὶ τὸ γλυκὺ βαυκάλημα ἠκούετο πάλιν ἐν τῇ καρδίᾳ μου: *Πόσον ὡραία θὰ εἶνε ἡ ζωὴ ἐκεῖ!* Καὶ ἤδη ὅτ' ἐνώπιόν μου ἁπλοῦσαι ἀπαστράπτουσα ὡς ἡ ἀλήθεια, θαμβοῦσα ὡς ἡ καλλονή, θέλγουσα ὡς ἡ εὐτυχία, γαληνιῶσα ὡς ἡ εἰρήνη, τὸ γλυκὺ βαυκάλημα ἐκ τῆς καρδίας ἀνέρχεται καὶ μέχρι τοῦ χείλους καὶ ἡ φωνή μου ἄκουσα ψιθυρίζει: *Πόσον ὡραία θὰ εἶνε ἡ ζωὴ ἐδῶ!*

. . . .

Διπλοῦς πυροβολισμὸς μ' ἐπανήγαγεν εἰς τὴν πραγματικότητα. Στρέψας εἶδον τὸν σύντροφόν μου πληροῦντα τὸ δίκαννόν του.

— Τί ἐκτύπησες; τὸν ἠρώτησα.

— Μιὰ φαλαρίδα!.. Καὶ μοὶ ἔδειξεν ἀσπαῖρον ἐπὶ τῶν ὑδάτων φαιόχρουν ὑδρόβιον πτηνόν.

Ἐκ τοῦ διπλοῦ κρότου τοῦ πυροβόλου ἀντηχήσαντος ἀνὰ τὴν ὄχθην πᾶσαν πολλὰ πτηνὰ τῆς λίμνης, φαλαρίδες καὶ βουταλίδια, πτοηθέντα ἀπέπτησαν ἀπὸ τῶν καλαμώνων καὶ ἵπταντο ὑπὲρ ἡμᾶς τῇδε κἀκεῖσε. Ἐξεκένωσα τὴν διπλῆν κάνναν τοῦ ὅπλου μου κατ' αὐτῶν, ἀλλ' ἄνευ ἐπιτυχίας πρὸς μεγάλην τέρψιν τοῦ εὐτυχοῦς συντρόφου μου, ὅστις γελῶν ἔσπευδεν ἤδη πρὸς συνάντησιν τοῦ ἁλιέως Κώστα Γιαννιώτη.

Ὁ ἁλιεὺς οὗτος μεθ' ἑτέρου συναδέλφου του εἶνε ἐνοικιασταὶ τῶν ἰχθύων τῆς λίμνης καὶ ἰδιοκτῆται τοῦ μικροῦ στολίσκου, ὅστις διαπλέει αὐτήν. Ἡ καλύβη των διακρίνεται ὑπὸ τὰς μακροκόμους ἰτέας, ὡς εἶνε δὲ πλεκτὴ ἐκ λιγυῶν ὁμοιάζει μέγαν τετράγωνον κόφφινον. Ὁ Κώστας πρὸ τῆς χαμηλῆς θύρας καθήμενος παρασκευάζει ὁρμιὰς καὶ ἄγκιστρα, καταλείπει δὲ τὴν ἐργασίαν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑπάντησίν μας. Εἶνε ἀκμαῖος τὴν ἡλικίαν, ὠχρότατος ὅμως διότι πάσχει ἐξ ἑλωδῶν πυρετῶν. Ἔκφρασις εἰλικρινείας καὶ εὐθυμίας ἀποτυποῦται ἐπὶ τῆς μορφῆς του καὶ οἱ πονηροὶ ὀφθαλμοί του, μικροὶ καὶ στρογγύλοι, νομίζεις, περιστρέφονται ἀεννάως περὶ τὸν ἄξονά των. Βαδίζει γυμνόπους, φέρει περισκελίδα βραχυτάτην, τοὺς ὤμους καὶ τὰ στέρνα περιβάλλει κυανόχρους μάλλινος ὑπενδύτης καὶ τὴν κεφαλήν του καλύπτει ὀρθὸς σκοῦφος μέλας.

Ὅταν ἔμαθε μετὰ προφανοῦς εὐχαριστήσεως ὅτι ἐμέλλομεν νὰ μεταβῶμεν εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην, εἰς τὰ ἰαματικὰ λουτρὰ τοῦ Μουρστιάνου, καὶ ὅτι ἀνάγκη ἦτο ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ἑτοιμάσῃ τὴν μεγάλην λέμβον του, ὁ ἁλιεὺς ἐκλείδωσε πρῶτον τὴν καλύβην, χωρήσας δ' εἶτα πρὸς τὸ σύνδενδρον μέρος τῆς ὄχθης ἐνέβαλε τοὺς δακτύλους εἰς τὸ στόμα καὶ ἐσύριξεν ὀξύτατα τρὶς κατ' ἐπανάληψιν. Ὅμοιος συριγμὸς ἀπήντησε πρὸς τὸν ἰδικόν του καὶ μετ' ὀλίγον ἐπρόβαλεν ὁ σύντροφός του, γίγας δύο μέτρων, μορφὴ δασύτριχος ὡς μηλωτή, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐκφράσεως.

— Ἀντώνη, ἔλα νὰ ῥίξουμε τὴ φρεγάδα, εἶπεν ὁ Κώστας γελῶν.

— Καὶ ποῦ ταὶς ἔχεις ταὶς βάρκαις σου; ἠρώτησα περιέργως.

— Ἐδαπᾶ· κοπιάστε σὰν θέτε νὰ ἰδῆτε καὶ τὸν ναύσταθμο.

Εἰς ἀπόστασιν ἑκατὸν περίπου βημάτων ἀπὸ τῆς καλύβης αἱ αἰχμαὶ μακρῶν καλάμων ὠρθοῦντο πυκναὶ ὡς δόρατα ὁλοκλήρου στρατιᾶς· κυρτώσαντες τὸ σῶμα διήλθομεν μέσῳ αὐτῶν καὶ εὑρέθημεν ἀπροσδοκήτως εἰς τὸν ναύσταθμον τῶν ἁλιέων. Ἦν δὲ ὁ ναύσταθμος μικρὸς λιμενίσκος κυκλοτερὴς περιεστοιχισμένος πανταχόθεν ὑπὸ καλάμων, αἵτινες καθίστων αὐτῶν ἀφανῆ καὶ ἐκ τοῦ μέρους τῆς λίμνης ἀκόμη. Κατὰ τὸ ἥμισυ ἀνασεσυρμένα εἰς τὴν γλοιώδη ὄχθην κα-

τέκειντο πλαγίως τέσσαρα σκάφη, μία λέμβος ἀβαθὴ ἔχουσα τὴν τρόπιδα καὶ τρία μικρὰ μονόξυλα.

— Μιὰ φρεγάδα καὶ τρία δίκροτα! Σάν πως, βλέπεις, τὸ γκουβέρνο ἔχει καλλίτερο στόλο ἀπ' τὸν 'δικό μας! εἶπεν ὁ Κώστας μειδιῶν τὸ ἱλαρὸν μειδίαμά του.

Ὁ γίγας 'Αντώνιος ὑπεγείρας ὡς λίκνον βρέφους τὴν βαρεῖαν λέμβον ἐν τῇ ἀγκάλῃ ἔσυρεν αὐτὴν βυθισθεὶς ἐν τῷ ὕδατι ἄχρις ὀσφύος. Ἐπεβιβάσθημεν ἐν αὐτῇ πάντες καὶ διελάσαντες μέσῳ τῶν καλάμων, αἵτινες ἐμάστιζον διὰ τῶν λεπιδωτῶν φύλλων τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, ἐστρέψαμεν τὴν πρῶραν πρὸς τὴν ἀπέναντι ὄχθην.

Γ'.

Ἐκ τῶν δύο αἰτωλικῶν λιμνῶν ἡ λίμνη ἡ φέρουσα ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὸ ὄνομα Τριχωνίς, νῦν δὲ λίμνη τοῦ Βραχωριοῦ ἢ τοῦ 'Αποκούρου ἢ ἁπλῶς Ἐπάνω Λίμνη καλουμένη, εἶνε πολλῷ μείζων τῆς κάτω λίμνης, τῆς λίμνης τοῦ 'Αγγελοκάστρου, ἣν οἱ ἀρχαῖοι Ὕδραν, εἶτα δὲ Λυσιμαχίαν ἐκάλεσαν. Ἡ ἐπάνω λίμνη ἔχει περίπου 51 χιλιομέτρων περίμετρον, ἐνῷ ἡ κάτω δὲν ὑπερβαίνει τὰ 16, καὶ ἐνῷ τὸ μέγιστον πλάτος τῆς ἄνω λίμνης εἶνε μέχρι 5 χιλιομέτρων, ἡ τοῦ 'Αγγελοκάστρου μόλις φθάνει τὰ 2 χιλιόμετρα. Τὰ ὕδατα τῆς ἄνω λίμνης εἶνε διαυγέστερα, αἱ ὄχθαι δ' αὐτῆς δὲν εἶνε τελματώδεις ὡς αἱ τῆς ἑτέρας, κυλίει δὲ ἠρέμα τὰ ὕδατά της διὰ φυσικῆς διώρυγος πρὸς τὴν λίμνην τοῦ 'Αγγελοκάστρου, ἥτις εἶνε τρόπον τινὰ θυγάτηρ αὐτῆς, ἀπὸ τῆς λίμνης δὲ ταύτης τὰ ὕδατα μεταβιβάζονται διὰ μακρᾶς ὀφιοειδοῦς αὔλακος εἰς τὴν κοίτην τοῦ 'Αχελῴου. Ἐπὶ τῆς συνενούσης τὰς δύο λίμνας διώρυγος ἦν ἱδρυμένη ἡ πολύτοξος γέφυρα τοῦ 'Αλάϊμπεη, ἣν ἀντικατέστησεν ἤδη ἐν τῇ συγκοινωνίᾳ ἡ σιδηρᾶ γέφυρα τῆς πρὸς Μεσολόγγιον ἁμαξιτῆς ὁδοῦ.

Ἐνῷ οἱ δύο ἁλιεῖς ἐκωπηλάτουν γοργῶς καὶ ἡ ἀβαθὴς λέμβος ὠλίσθαινεν ἐπὶ τῶν λείων ὑδάτων ὡς ἕλκηθρον ἐπὶ τῶν πάγων, καθήμενος ἐπὶ τῆς πρώρας περιεσκόπουν τὰς γραφικωτάτας ὄχθας τῆς λίμνης. Καὶ συγκρίνων ἐν τῷ λογισμῷ ταύτας πρὸς τὰς ἀμμώδεις ἢ βραχώδεις ἀκτάς, αἵτινες περικλείουσι πᾶσαν θάλασσαν, ἀνωμολόγουν ἐγώ, ὁ τῆς θαλάσσης προσκυνητής, ὑπεροχὴν χάριτος ἐν τῇ χλοερᾷ ταύτῃ περιβολῇ τῆς λίμνης.

— Ἡ νεροφίδαις μοῦ 'βγῆκαν πρωῒ πρωῒ 'ς τὸ σεργιάνι, εἶπεν ὁ Κώστας διακόπτων τὴν ἐπικρατοῦσαν σιωπήν.

'Αληθῶς περὶ τὴν λέμβον ἐφαίνοντο ἐπιπλέοντα ὡσεὶ ἑλικοειδῆ ἐλάσματα χάλυβος, καὶ μικραὶ τριγωνοειδεῖς κεφαλαὶ ὀρθούμεναι ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν προσήλουν περιέργως τοὺς σμαραγδίνους ὀφθαλμούς των ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐβυθίζοντο πάλιν περίφοβοι. Ὁ σύντροφός μου ζητῶν διασκέδασιν ἤρχισε νὰ καταπυροβολῇ αὐτὰς διὰ τοῦ δικάννου του πρὸς μεγάλην εὐχαρίστησιν τοῦ Κώστα, ὅστις ἔλεγεν ὅτι: Τῆς ἔχει 'σὲ ἄχτι γιατὶ τοῦ τρῶνε τὰ ψάρια. Εἰς ἐπικύρωσιν δὲ τῶν λόγων του ἐδείκνυε τῇδε κἀκεῖσε ταλαντευόμενα πτώματα μικρῶν ἰχθύων ἐσπαραγμένα κατὰ τὸ ἥμισυ.

Τὸν ἠρώτησα ἂν ἡ λίμνη ἔχει πολλοὺς ἰχθῦς καὶ μεγάλους.

— Ἔτσι κ' ἔτσι, ἀπήντησεν· μὰ κάποτε τυχαίνουν πολὺ μεγάλα ψάρια, λαβράκια μάλιστα τετράπαχα, ποῦ δὲν τὰ φθάνουν τὰ θαλασσινά.

— Καὶ πῶς τρέφονται ἔτσι πολύ;

— Τρέφονται, γιατὶ ὅταν εἶνε γεμᾶτο τὸ φεγγάρι βγαίνουν τὴ νύχτα 'ς τὸν κάμπο καὶ βόσκουνε καὶ τὴν αὐγὴ πάλι βουτᾶνε 'ς τὸ νερό.

Γενικὸς γέλως ὑπεδέχθη τὴν ἐξήγησιν ταύτην, ἣν ὁ Κώστας ἐξήγγειλε διὰ τῆς μᾶλλον κωμικῆς σοβαρότητος.

— Καὶ κάνει καμμιὰ φορὰ φουρτοῦνα ἡ λίμνη; ἠρώτησα πάλιν μετ' ὀλίγον.

— 'Αμ' τί φουρτοῦνα νὰ κάνῃ ἐδῶ; ὅσῳ ποῦ ἀνακατώνονται 'λίγο τὰ νερά, 'σὰν πῶς ἀνακατώνεις 'ς τὸ πιᾶτο τὴ σοῦπα μὲ τὸ χουλιάρι γιὰ νὰ κρυώσῃ... Φουρτοῦνα νὰ 'πῇς ἡ ἀπάνω λίμνη... ὤ πῶ, πῶ! πέλαγος μονάχο!

— Ἔχει πολὺ βάθος ἡ ἀπάνω λίμνη;

— Βάθος, λέει! εἶνε μεριαίς, μεριαὶς ποῦ δὲν 'βρίσκεις πάτο· νὰ βουλιάξῃς ἐδ' ἐκεῖ θὰ πᾷς μουσαφίρης ἴσα 'ς τὸν κάτω κόσμο μὲ τὸ κορμί σου μαζί.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην διηρχόμεθα ἐγγύτατα ὡραίας νυμφαίας, ἣν ἐκόσμουν δύο ἄνθη κατάλευκα ὡς πελώρια λευκάνθεμα. Εἶπον νὰ σταματήσωσι πρὸς στιγμὴν τὴν λέμβον καὶ διὰ τῆς κοπτερᾶς μαχαίρας τοῦ Κώστα μόλις κατώρθωσα νὰ δρέψω τὸ ἕτερον τῶν ἀνθῶν.

— Ξέρεις τί γεραὶς εἶνε αὐταὶς ἡ *πλατομαρτίλαις*; σὰν βούνευρα εἶνε ἡ ῥίζαις τους ποῦ περνοῦν μέσ' 'ς τὸ νερό, καὶ ξέρεις πῶς σηκώνουν τὰ πλατειά τους φύλλα; μικρὸ παιδὶ 'μπορεῖ νὰ καθήσῃ ἀπάνω καὶ νὰ μὴ βουλιάξῃ, εἶπεν ὁ Κώστας.

Ὁ σύντροφός μου μοὶ εἶχεν εἰπῆ ὅτι ὀλίγοι ἦσαν οἱ Ἠπειρῶται οἱ δυνάμενοι νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὸν Ἰωαννίτην ἁλιέα ὡς πρὸς τὴν γλυκύτητα καὶ περιπάθειαν μεθ' ἧς ᾖδε τὰ ἰδιάζοντα ᾄσματα τῆς πατρίδος του, τὰ *γιαννιώτικα* ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα πᾶσαν καλούμενα καὶ ὑπερέχοντα ὅλων τῶν ἐν τῇ δημώδει ἡμῶν ἀνθολογίᾳ περιλαμβανομένων ὡς πρὸς τὸ ὕψος τῶν αἰσθημάτων καὶ τὴν βαθύτητα τοῦ ἐρωτικοῦ πόνου.

— Καλὰ αὐτά, Κώστα, μὰ δὲν θὰ μᾶς 'πῇς καὶ κανένα σεβδαλίδικο τραγοῦδι, ἅμα καπνί-

σης τὸ τσιγάρο σου; ἔμαθα πῶς ἔχεις φωνὴ πολὺ γλυκειά.

— Ἀλήθεια εἶχα φωνὴ γλυκειά, μὰ τόρα μὲ τὴς θέρμαις μοῦ τὴν φαρμάκωσε τὸ κινίνο.

— Θὰ 'σ τὴ γλυκάνῃ πάλι τὸ κρασί! . . .

Ἔνευσα πρὸς τὸν χωροφύλακα νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς ἁλιεῖς τὸ ἐκ λευκοσιδήρου ὑδροδοχεῖόν του, ὅπερ εἴχομεν πληρώσῃ μέλανος οἴνου.

— Τόρα μάλιστα, ἀπεκρίνατο ὁ Κώστας ἀπογευθεὶς τοῦ οἴνου· μὰ τὰ σεβδαλίδικα τραγούδια θὰ τὰ ἀφήσουμε γιὰ ὕστερα 'ς τὸ φαΐ ποῦ θἄχωμε καὶ μπουζοῦκι. Τώρα θὰ ποῦμε μὲ τὸν Ἀντώνη γιὰ χάρι σας ἕνα ψαράδικο τραγοῦδι. Ἐμπρός, Ἀντώνη, φωνὴ βαθειὰ καὶ χοντρὴ σὰν τούμπανο!

Ἡ φωνὴ τοῦ Ἠπειρώτου ἁλιέως ἀντήχησε τότε ὀξεῖα ὡς φωνὴ αὐλοῦ ἀφυπνίσασα ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον τὰ κοιμώμενα ὕδατα τῆς λίμνης, καὶ ἦτο πράγματι διαυγής, γλυκεῖα, μεταλλικὴ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν φωνὴν τοῦ ἡρακλείου Ἀντώνη, ἥτις ἐδούπει ἐν ἐκπληκτικῇ ἀντιθέσει, βαθεῖα καὶ ἀνέκφραστος, ὡς ἂν ἀληθῶς ἐξήρχετο ἀπὸ τυμπάνου· ἐπλατάγουν δ' ἅμα ἐρρύθμως αἱ κῶπαι ἐπὶ τοῦ ὕδατος, καὶ ἐγόγγυζον τῆς λέμβου τὰ πλευρὰ καὶ συνέτριζον οἱ σκαλμοί, καὶ ἀπετελεῖτο ἐκ τῆς παραδόξου ταύτης συνηχήσεως θέλγουσά τις δυσαρμονία. Τοῦ δὲ ᾄσματος τὸ μέλος ἦν γοργὸν ἅμα καὶ νωχελές, ἄριστα ἐφηρμοσμένον πρὸς τὸν ῥυθμὸν κωπηλατουμένης λέμβου, καὶ οἱ στίχοι του χαριέστατοι:

Ἐγὼ εἶμ' ἑνὸς ψαρᾶ παιδί, τοῦ πρώτου καμακάρη,
Παίρνω τὸ καλαμάκι μου καὶ πά' γιὰ νὰ ψαρέψω.
Καὶ μέσ' 'ς τὰ ψάρια τὰ πολλὰ πιάνω καὶ δυὸ ψαράκια,
Πηγαίνω τα τῆς μάνας μου γιὰ νἆν τὰ τηγανίσῃ.
Κ' ἐκεῖ ποῦ τὰ τηγάνιζε πετιοῦνται δυὸ κοπέλλαις,
Ἡ μιὰ ἤτανε ἀρχόντισσα κ' ἡ ἄλλη φτωχοποῦλα.
Μ' ἐκάλεσ' ἡ ἀρχόντισσα 'ς τὸ σπίτι της νὰ φάω,
Μοῦ 'βγαλε κάτασπρο ψωμί, κι' ὁλόγλυκο κρασάκι,
Μοῦ στρώνει στρῶμα μάλλινο, πούπουλο προσκεφάλι.
Πέφτω, ἀγκαλιάζω κούτσουρο. Θέ μου, νὰ ξημερώσῃ!
Μ' ἐκάλεσε καὶ ἡ φτωχὴ 'ς τὸ σπίτι της νὰ φάω,
Μοῦ βγάζει κρίθινο ψωμί, κρασάκι 'σὰν τὸ 'ξεῖδι,
Μοῦ στρώνει στρῶμ' ἀπ' ἄχυρο καὶ πέτρα προσκεφάλι.
Πέφτω, ἀγκαλιάζω μάλαμμα. Θέ μου, μὴν 'ξημερώσῃ!

[Ἕπεται τὸ τέλος]

Γεώργιος Δροσίνης

Πλέον ἢ ἅπαξ ἐγένοντο ἀπόπειραι, ἀλλ' ἄνευ μεγάλης ἐπιτυχίας, κατασκευῆς τεχνητοῦ ἐλεφαντόδοντος, ἕνεκα τοῦ ὁσημέραι σπανιωτέρου καθισταμένου φυσικοῦ, οὕτινος προβλέπεται ἡ μετά τινα χρόνον ἀνεπάρκεια εἰς τὰς μεγάλας ἀνάγκας τοῦ ἐμπορίου. Ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ Ἄμστερδαμ ἐπεδείχθησαν προϊόντα τοιούτων ἀποπειρῶν περισσότερον ἐπιτυχῆ τῶν προγενεστέρων. Ὁ νέος οὗτος τεχνητὸς ἐλεφαντόδους παράγεται ἐξ ὀστῶν προβάτων καὶ τοῦ λευκοῦ δέρματος ἐλάφων καὶ ἐριφίων.

Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΛΗΜΝΟΥ

(1475)

Οἱ Τοῦρκοι ἀναταράζουνε Ἀνατολὴ καὶ Δύσι!
Τὸ ὄνειρο ποῦ τοῦ Ὀσμὰν τὸν ὕπνο εἶχε 'ξαφνίσει
Ὅταν τὴν κόρη ἀγάπησε τοῦ σέχη τῶν Ἀδάνων,
Τὸ δέντρο ποῦ ἐφάνηκε 'ς τὸν πρῶτο τῶν Σουλτάνων
Πῶς ἔξαφνα ξεφύτρωσεν ἀπὸ τὰ σωθικά του,
Καὶ 'ς τὰ σπαθάτα φύλλα του, 'ς τοὺς κλώνους τ' ἀποκάτου
Ἔκρυψε κάθε θάλασσα καὶ γῆ καὶ κάθε χώρα,
Καὶ ὕστερα, 'ς τὴν πειὸ φρικτὴ τοῦ θερισμοῦ του ὥρα,
Ἔγυρε τὰ κλωνάρια του 'ς τὴν Πόλι μας ἀπάνου,
Ἔστρεξε τὤνειρο τοῦ Ὀσμάν, τοῦ φοβεροῦ Σουλτάνου!
'Σ τὴν Πόλι τὴν Ἑπτάλοφη γροικιέται τὸ Κοράνι,
Σεράγια τὰ παλάτια της ὁ Μωχαμὲτ τὰ κάνει,
Στήνει ἐδῶ 'ψηλὰ ντζαμιά, καὶ ἐκεῖ, 'ψηλαὶς κρεμάλαις,
Καὶ ὠμορφιαὶς ἀγγελικαίς, κι' ἀρχόντισσαις μεγάλαις
Ταὶς σβύνει πότε ὁ δήμιος, καὶ πότε τὸ χαρέμι,
Καὶ τόνε χαίρετ' ὁ μουφτῆς, κι' ὁ κόσμος τόνε τρέμει.
Ὅταν 'ς τὴν κούνια τὸ παιδὶ ξαγρυπνισμένο κλαίῃ,
τοῦ Μωχαμὲτ ἡ μάννα του τὸ ὄνομα τοῦ λέει,
Καὶ μαρμαρώνει τὸ παιδί, κι' ἀνατριχιάζει ἐκείνη.
'Σ τὰ χέρια ἡ Ἀνατολὴ τοῦ Τούρκου τρεμοσβύνει,
'Σὰν περιστέρι ἔρημο 'ς τὰ νύχια τοῦ κετρίτη.

Ἀλλοίμονο! Σκεντέρμπεη, ἀνίκητε Ἀρβανίτη,
Ἀκόμη εἶνε κατάχλωρη ἡ γῆ ποῦ σ' ἔχει κλείσει!
Γιὰ μᾶς ἀργὰ κι' ἀνώφελα θρηνολογᾷς, ὦ Δύσι.
Κι' ἂν ἔξαφνα, κι' ἂν κάποτε ἀπ' τἀπονά σου στήθια
Τύχῃ νὰ ρίξῃς μιὰ φωνὴ πονετικὴ 'ς τἀλήθεια,
Ἡ ἴδια πνίγεις τὴ φωνὴ καὶ μετανοιώνεις πάλι.
Μόσκοβε, φτέρνα σοῦ πατεῖ Τατάρου τὸ κεφάλι.
Μονάχ' ἀπ' τὰ 'ψηλὰ βουνὰ κι' ἀνάρια ἀνάρια, ὦ Μάνη,
Καμμιὰ φορὰ φλόγες σκορπᾷς καὶ παίζεις γιαταγάνι.
Μαραίνεσθε καὶ χαίνεσθε μέσ' 'ς τῆς σκλαβιᾶς τοὺς πάγους,
Μωριὰ καὶ Ρούμελη, κι' ἐσεῖς, νησιὰ τ' Ἀρχιπελάγους·
Μέσ' τὰ γαλάζια του νερὰ σᾶς ἔχ' ἡ φύσις σπείρει,
Ὡσὰν σμαράγδια σκαλιστὰ σὲ πλάκ' ἀπὸ ζαφείρι·
Ὁ ἥλιος ἐγεννήθηκε 'ς ἐμὲν ἀπὸ σᾶς μιὰ 'μέρα,
Καὶ χρυσομάλλης καὶ θεὸς ὑψώθη 'ς τὸν αἰθέρα,
Κι' ὁ ἥλιος σᾶς ἐπλούτισε γι' αὐτὸ μὲ κάθε χάρι,
Καὶ πιὸ ξανθὸ 'ς τοὺς κάμπους σας φυτρώνει τὸ σιτάρι,
Τἄνθη σας πειὸ μοσχόβολα καὶ πειὸ γλυκὰ τὰ μῆλα,
Μὰ τόρα τῆς σκλαβιᾶς καὶ σᾶς ἐσκέπασε ἡ μαυρίλα,
Πέρνα ἀπαλά, τραγοῦδί μου, καὶ χαΐδεψέ τ' ἀγάλια,
Καὶ τράβα διαβατάρικο 'ς τῆς Θράκης τἀκρογιάλια
Ποῦ γειτονεύουν μὲ καλὰ καὶ βάσανα περίσσια
Ἡ Θάσο ἡ μαρμαρόχτιστη, κι' ἡ Ἴμβρος ἡ βουνήσια,
Κι' ὁ 'ξακουστὸς Ἑλλήσποντος κυλάει τὰ νερά του.
Νὰ τ' Ἁγιονόρους ἡ κορφή· 'ς τὸν ἴσκιο τ' ἀποκάτου
'Σὰ βρέφος μέσ' τὴν κούνια του, 'σὰ βρέφος ποῦ ἡσυχάζει,
Καὶ σκύβει ἕνας δράκοντας 'ς αὐτὸ καὶ τὸ σκεπάζει,
Τὴ Λῆμνο μὲ τὰ χαμηλὰ βουνὰ γιὰ ἰδὲς 'μπροστά σου,
Κι' ἐκεῖ, δειλὸ τραγοῦδί μου, σταμάτα τὰ φτερά σου!

—

Τοῦρκοι βροντοῦν 'ς τὸν κάμπο της καὶ λάμπουν καὶ μαυρίζουν,
Καὶ τριγυρίζουν τὸ νησί, τὸ Κάστρο φοβερίζουν,
Καὶ ὄλω πύργους χτίζουνε, κι' ὄλω χαντάκια ἀνοίγουν·
Σημαίαις ὁλοκόκκιναις κι' ἄσπρα σαρίκια σμίγουν·
Κάθ' ἔμμορφιὰ μαραίνεται καὶ πάει, 'ς τὴν τόση λύσσα.
Μὲ δίχως μέλ' ἡ μέλισσαις ἀφήσαν' τὰ μελίσσα,

Ξερριζωμέναις ἡ ἐλιαίς, ὁλόξερα τἀμπέλια,
Φτερουγιασμέναις ἡ χαραίς, οἱ ἔρωτες, τὰ γέλια,
Κι' ἐκεῖ ὁπού ἐφώλιαζαν γλυκόλαλα πουλάκια,
Τόρ' ἀνυπόμονα πετοῦν καὶ σκούζουν τὰ κοράκια.
Κι' ὅπου φλογέρα ἔπαιζεν, ἡ σάλπιγγα γροικιέται,
Κι' ὁ Τοῦρκος εἰς τὸν ἦχο της ξυπνᾷ καὶ ξεπετιέται.

Τὰ πύρινα φτερούγια του τάσκέρι ξεδιπλώνει.
Τὸ 'μάτι κι' ἂν δὲν σκιάζεται, μὰ πάντοτε θαμπώνει
Σὲ πράσινα καὶ κόκκινα καὶ ἄσπρα τουλουπάνια,
Μέσα σὲ ζώναις, ἅρματα, λαχούργια, καὶ καρτάνια,
Μέσ' σὲ βαρειὰ γουναρικὰ καὶ 'ς ἀκριβὰ κασμίρια
Πνιγμένα μέσ' 'ς τὸ μάλαμα καὶ σὲ πετράδια μύρια.
Νὰ οἱ σπαχῆδες 'ς τἄγρια ταρτάρικ' ἄλογά των
'Απ' ὅλους ξεχωρίζουνε μὲ τὰ γυρτὰ σπαθιά των,
Καὶ οἱ τσαούσηδες π' ὁρμοῦν μὲ βούνευρα καὶ δέρνουν
Ὅσους 'ς τὸν πόλεμο δειλὰ τὸ βῆμα 'πίσω σέρνουν.
Κι' οἱ φοβεροὶ γιανίτσαροι μέτ' σ' τὰ θεριὰ λιοντάρια,
Μὲ τὰ λευκὰ σαρίκια των καὶ τἀργυρᾶ χαντζάρια·
Θαρρεῖς γραφτὰ ς' τὸ πρόσωπο καθένας των πῶς ἔχει
Τὰ λόγια τοῦ Χατζῆ Βεχτάς, τοῦ πρώτου των τοῦ σέχη:
«—Πάντα μὲ κοφτερὸ σπαθὶ κι' ἀλάθευτο κοντάρι
Νὰ τὸ γυρνᾶτε ἀνίκητο 'ς τὸν κόσμο τὸ φεγγάρι!—»

'Ο κάθε πύργος ποῦ 'ψηλὸς τὸ Κάστρο ἀντίκρυ σκιάζει,
Ρίχνει σαΐτταις 'σὰ' βροχὴ καὶ πέτραις 'σὰ χαλάζι,
Σιμὰ 'ς τὰ τείχη ἀράπηδες λάκκους κι' αὐλάκια σκάφτουν,
Ἄλλοι μολύβια χύνουνε, κι' ἄλλοι λαγούμι' ἀνάφτουν,
Καὶ ἄλλοι ἀπὸ ξερόκλαδα καὶ πίσσα καὶ κατράμι
'Μπροστὰ 'ς τὰ τείχη ἀνάβουνε χιλιόφλογο ποτάμι,
Κι' ἐκεῖνο ὁρμᾷ καὶ ρυάζεται καὶ βράζει μὲ μανία,
Καὶ μέσ' 'ς τὴ χώρ' ἀντίφλογο σκορπᾷ καὶ δυσωδία,
Καὶ τ' ἀγεράκι τοῦ γιαλοῦ μαζώνει τὰ φτερά του
Μήπως χαθῇ 'ς τὴ λαύρα του καὶ δρόσο κ' εὐωδιά του
Καὶ φεύγει 'ς ἄλλα χώματα, σὲ μακρινὰ ἀκρογιάλια.
Κι' ἐνῷ παντοῦ Δερβίσιδες νιοθέριστα κεφάλια
Γυρνοῦν καὶ δείχνουν καρφωτὰ σὲ μακρυὰ κοντάρια,
Ἄλλων Δερβίσιδων φωναὶς γροικοῦντ' ἀνάρηα ἀνάρηα
Νὰ κράζουν: «Δόξα τοῦ 'Αλλάχ, καὶ δόξα τοῦ προ-
[φήτου!»

Ὡστόσ' ὁ Σουλεϊμάν πασας ἐβγῆκε ἀπ' τὴ σκηνή του.
Μόλις ἀκούσθη τὄνομα κι' ἡ ὄψις του ἐφάνη,
Καὶ γέρνουν καὶ τὸν προσκυνοῦν ὡς κάτου οἱ Μουσουλμάνοι.
'Ολόμακρα σκορπίζονται 'ς τὸ στῆθός του τὰ γένεια,
Κ' ἐγγίζουν ἅρματα χρυσᾶ καὶ μαργαριταρένια.
Καβαλικεύει κάτασπρο καὶ θεριεμένο ἄτι
Καὶ πρὸς τὸ Κάστρο σταματᾷ τἀνήμερο τὸ μάτι
Ποῦ ἀποκρίνεται μ' ἀρηὰ ριξίματ' ἀπ' ἀγνάντια·
'Αστράφτουν 'ς τὸ καβοῦκί του σὰν ἥλιοι τὰ διαμάντια
Καὶ τὰ ρουμπίνια 'ς τὸ χρυσὸ τριγύρω σαλιβάρι.
'Αγᾶς τὸ ἄτι του κρατεῖ ἀπὸ τὸ χαλινάρι.
Τί μελετάει ὁ πασᾶς, τί ἔχει 'ς τὸ μυαλό του,
Καὶ ξάφνου ὀρθὸς σηκώνεται ἀπάνου 'ς τἄλογό του,
Κι' ἀπ' ὅλους πιὸ ψηλότερος ἐκεῖνος ξεχωρίζει·
Καὶ ἁρπάζει τἀσημένιο του δοξάρι ἀπ' τὸ σεΐζη,
Καὶ ὅλοι στέκουν ἄφωνοι τριγύρω μὲ τρεμοῦλα;
Νά! βγάζει ἀπὸ τὸν κόρφο του γραφὴ μὲ μαύρη βοῦλα,
Σὲ μιᾶς σαΐττας τὴν κορφὴ τὸ γράμμα τὸ καρφώνει,
Καὶ τὴ σαΐτα 'ς τὸ βαρὺ δοξάρι τ' ἀπιθώνει,
Καὶ ρίχνει...
'Εσφύριξε, πετᾷ, καὶ χάνεται 'ς τὰ τείχη.
Μαῦρο πουλὶ μαύρη πετᾷ νὰ προφητέψῃ τύχη!
Κι' ἀκούγετ' ἡ βραχνὴ φωνὴ ἑνὸς Δερβίση κράχτη!
—Παραδοθῆτε, χριστιανοί, ἀλλιῶς φωτιὰ καὶ στάχτη!

Ὦ Λῆμνος, δόσε ἀπόκρισι.—Σ' αὐτὸ τὸ χῶμα, πές του,
'Εβόλευε τοὺς κεραυνοὺς τὸ χέρι τοῦ 'Ηφαίστου!

—

Ὅμως 'ς τὴν Λῆμνο ὁ καιρὸς μ' ἀπελπισιὰ περάει,
Καὶ Βενετσάνος ἀρχηγὸς ὁρίζει 'ς τὸ σαράϊ,
Καὶ ἀνεμίζει 'ς τὸ νησὶ μ' ἀφεντικὸ καμάρι
Τῆς Βενετιᾶς τὸ φλάμπουρο, τὸ φτερωτὸ λιοντάρι!
Πατρίς, ποῦ εἶν' ἡ ἀθάνατη τῆς δόξης σου σημαία;
Τὸ μαγεμένο πέπλο σου ποῦ εἶνε, Λευκοθέα,
Τὸ πέπλο σου ποῦ ἔφθανε μονάχα νὰ τἁπλώσῃς,
Γιὰ ν' ἀντρειέψῃς τοὺς δειλούς, τοὺς ναυαγοὺς νὰ σώσῃς;
Ποῦ εἶνε ἡ σημαία σου ἡ μυριοδοξασμένη;
Σὲ πολεμοῦνε βάρβαροι, σὲ διαφεντεύουν ξένοι
Γιὰ νὰ μοιράζουν ὕστερα γιὰ πληρωμή των τάχα
Τὴν ἐμμορφιά σου, λείψανο τῆς ἐμμορφιᾶς μονάχα.

Μέσ' τὸ σαράϊ σὲ κόκκιναις χλαμύδες τυλιγμένοι,
Μέσα σὲ σάλα κάθονται χρυσῆ κι' ἁρματωμένη,
'Ανάμεσα ὁ ἀρχηγός, καὶ γύρω οἱ καπετάνοι·
Μὲ γράμμα ποῦ μαυρολογᾷ ἕνας 'ς τὴν θύρα ἐφάνη.

—Αὐτὴ τὴν ὥρα, στρατηγέ, μᾶς τὤφερε τἀγέρι
Σὲ μιὰ σαΐττα καρφωτὸ τἀγαρηνοῦ τάσκέρι
'Αποκρισιάρη τὤστειλε.—
Κι' ὁ στρατηγὸς διαβάζει:
—Σουλεϊμὰν τρανὸς πασᾶς τῆς 'Ρούμελης προστάζει·
Μὰ τὸ Σουλτάνο, τοῦ 'Αλλὰχ σκιά, τοῦ ἥλιου ἀκτῖνα,
Παράδοσε τὸ κάστρο του καὶ πέσε καὶ προσκύνα!—

Κι' ἀνάκραξεν ὁ ἀρχηγὸς μὲ πεῖσμα!
—Μουσουλμάνοι!
'Εδῶ δουλεύουν καὶ κρατοῦν τὴ σπάθα Βενετσάνοι.
Ὅσω 'χ' ἡ Δύσι πέλαγα, κι' ἡ 'Ανατολὴ λιμάνια,
Κι' ὑψώνεται τοῦ στόλου μας ἡ φήμη ὡς τὰ οὐράνια,
'Εν ὅσῳ καὶ ἡ φτωχότερη τῆς Βενετιᾶς παρθένα
Σὲ σκέπη ὁλόχρυση μαλλιὰ τυλίγει χρυσωμένα
Καὶ τὸ φλωρὶ ἀφρόντιστα σκορπᾷ γιὰ 'λεημοσύνη,
Κι' ὅσῳ τὸ κῦμα μὲ καϋμὸ κι' ἀγάπη καταπίνει
Κάθε χρονιὰ τοῦ Δόγη μας τὴ λαμπερὴ ἀρραβῶνα,
Καί, τῶν νησιῶν βασίλισσα καὶ τῶν γιαλῶν γοργόνα,
'Εν ὅσῳ, τὴν πορφύρινη χλαμύδα ὅταν ξαπλώνῃ,
Σκεπάζει κάθε θάλασσα καὶ τήνε πορφυρόνει
Ἡ ἔνδοξη πατρίδα μας,—δὲν τρέμουμε φοβέραις.—

—Τοῦ κάκου! μαύραις, ἀρχηγέ, μᾶς 'πλάκωσαν ἡμέραις!
'Ο Λορεδάνος πουθενὰ δὲ' φαίνεται, δὲ' φτάνει,
Κ' ἡ πεῖνα θὰ μᾶς μοιρασθῇ μαζὶ κι' οἱ Μουσουλμάνοι.
Μᾶς λείπουν ἅρματα, τροφή, μπαροῦτι, στρατιῶταις,
Κ' οἱ Βενετσάνοι εἶν' ἄρρωστοι, καὶ φεύγουν οἱ Δημνιῶταις.

—Ὄχι! ἀποκρίθηκ' ἕνας νιὸς λεβέντης τοῦ πολέμου.
Δὲν εἶνε τόσῳ δίκαια τὰ λόγια σ', ἀδερφέ μου.
'Εξέχασες τὸ θάνατο τοῦ γέρου τοῦ Λημνιώτη,
Ποῦ, γέρος, ὅμως βρίσκουνταν ὅπου φωτιαῖς καὶ κρότοι,
'Σ τὸ ἕνα χέρι τὸ σπαθὶ καὶ 'ς τἄλλο τὴν ἀσπίδα,
Καὶ τοὺς δειλοὺς ἐγκάρδιωνε, κ' ἔζουσε τὴν πατρίδα;
'Απὸ ἐκείνη τὴ στιγμὴ ποῦ ἔπεσε 'ς τὰ τείχη
Νεκρὸς ἀπὸ φαρμακερὴ σαΐττα, μαύρη τύχη!
'Εδείλιασε κ' ἐλούφαξεν ἡ χώρα πέρα πέρα.
Μὰ ξέρεις πῶς τοῦ γέροντα Λημνιώτ' ἡ θυγατέρα,
Ἡ Μάρω, τὸ ἀρχοντικὸ κορμί, τῆς Λήμνου ἡ κόρη,
Τρέχει 'στοὺς κάμπους τοῦ νησιοῦ καὶ 'ς τοῦ νησιοῦ τὰ ὄρη,
Καὶ σέρνει ἄντρες 'πίσω της καὶ ἁρματώνει νιάτα,
Κι' ἔχει σὲ κάθε προκοπή, σὲ κάθε, τὰ πρωτάτα;
Ξέρεις πῶς μόλις ἄψυχο τῆς 'φέραν τὸ κορμί του,
'Επῆρε τὴν ἀσπίδα του κι' ἐζώσθη τὸ σπαθί του,
Καὶ πνίγοντας μέσ' τὴν καρδιὰ τὰ δάκρυα τὰ γυναίκεια,
Τώρα σκορποῦν τὰ μάτια της ἀντρίκει' ἀστροπελέκια;
Ξέρεις πῶς εἶνε μάγισσα ἡ Μάρω, καὶ γιὰ 'κείνη
Καθεὶς ζωὴ καὶ θάνατο, καὶ ὅ,τι ἔχει, δίνει,
Καὶ πῶς γιὰ τῆς Λημνιώτισσας μόνο τὴν τόση χέρι
Ὅλο σὲ 'λίγο τὸ νησὶ σηκόνεται λιοντάρι;—

Τὰ λόγια δὲν ἀπόσωσε, καὶ σὰν ἀγριοκέρι
Νὰ 'πλάκωσεν ἐξαφνικὸ μὲ χάλαζα κι' ἀγέρι,
Κόβει τὰ λόγια του βοὴ βαθειὰ κι' ἀγριεμένη!
—Ἆ! οἱ Γενίτσαροι χυμοῦν 'ς τὸ Κάστρο λυσσασμένοι,
Καὶ τῶν σπαχήδων χλιμιντροῦν ἡ ἄγριαις φοράδες! —
Δὲν εἶνε Τοῦρκ', εἶν' Ἕλληνες, ὀλιγοσταὶς χιλιάδες,
Ποῦ ἔφτασαν ἀπ' τὰ χωριά, καὶ 'μπαίνουνε 'ς τὴ χώρα,
Ὅμως γιὰ χάρι σᾶς ζητοῦν νὰ πολεμήσουν τώρα.
Νά! μακρυὰ ἀλαλάζοντας πλῆθος περίσσιο ἐφάνη.
Πρὸς τὸ σαράϊ ἔρχονται· χαρά σας, Βενετσάνοι!

Ὅπου δὲν ἔβλεπες ψυχὴ κ' ἐννοιωθες μόνο τρόμο
'Σ τὸ σπίτι τὸ κατάκλειστο, 'ς τὸν ἔρημο τὸ δρόμο,
Ὅπου ὁ ἄντρας ἔκραζεν οἱ Τοῦρκοι! ἀπελπισμένα,
Καὶ ἡ γυναῖκα μὲ βαρὺ ἀντιλαλοῦσε ὤϊμένα,
Κι' ἡ σιγαλιὰ ποῦ ἦτανε χυμένη πέρα ὡς πέρα
Ἔφερν' ἀπ' ἔξω τὴ βοὴ μὲ πειὸ πολλὴ φοβέρα,
Τώρα τὴ Λῆμνο μιὰ πνοὴ ἐλευθεριᾶς ζεσταίνει.
Τώρα 'ς τὴ Λῆμνο μιὰ καρδιὰ χτυπάει ἀντρειωμένη,
Νιούς, ἄντρες, γέροντες, παιδιά, γυναῖκες 'ς τὴν ἀράδα
Τοὺς περιχύν' ἡ λεβεντιὰ μ' ἀσύγκριτη ἐμμορφάδα
Κι' ἡ χλαλοὴ ποῦ ἁπλώνεται ἀπ' τὴν ὁρμὴ ἐκείνη
Κάθε βροντὴ καὶ κανονιὰ τοῦ Τούρκου καταπίνει.
Κρατοῦν 'ς τὰ χέρια τους σπαθιὰ καὶ πέτραις καὶ δοξάρια,
Κι' ὅλοι θαρρεῖς πῶς ἄθελα ξυπνήσαν παλληκάρια,
Καθὼς θωροῦμε 'ς τὄνειρο, ἐκεῖ ποῦ περπατοῦμε
Πῶς ὀψωνόμαστ' ἔξαφνα καὶ ἀεροπετοῦμε.
Καὶ βλέπεις πῶς ἡ δύναμι δὲν εἶνε 'ς τἄρματά των,
Ἀλλὰ ριζώνει 'ς τὴν καρδιά, σκορπιέται ἀπ' τὴ ματιά των.

Ὦ ποιός, ποιὸ τάχα ὄνειρο, ποιὸς ἄγγελος Κυρίου
Σκόρπισ' ἀνδρεία 'ς τὸ νησὶ καὶ ἀφοβιὰ θηρίου;
Τὸ ὄνειρο κι' ὁ ἄγγελος ἡ Μάρω εἶνε μονάχη.
Σὰν νὰ τοὺς πάει 'ς τὸ χορὸ τοὺς ὁδηγεῖ 'ς τὴ μάχη.
Ἀντρίκειο 'χει περπάτημα, μὰ καὶ γυναίκεια χάρι·
Χαριτωμένα σὰν ἀνθὸ βαστάει τὸ κοντάρι,
Φορεῖ ἀσπίδα καὶ σπαθὶ καὶ περικεφαλαία,
Γαλανομμάτα καὶ 'ψηλὴ καὶ φοβερὴ κι' ὡραία,
Θαρρεῖς πῶς εἶν' ἡ Ἀθηνᾶ σὰν ἔφταν' ἀπ' τἀστέρια
Κι' ὡδήγαε τῶν Ὁμηρικῶν παλληκαριῶν τὰ χέρια.
Ὦ τραγουδήστρα αἰώνια τῆς δόξης, πές μου, λύρα,
Σὲ τέτοια κάλλη ποιὸς θεὸς ἔγραψε τέτοια μοῖρα;
Αὐτὸς ποῦ κόρη ἀσθενικὴ θεριεύει καὶ τὴ φέρνει
Νὰ κόψῃ τὸ ἀνίκητο κεφάλι τοῦ Ὀλοφέρνη!

Ἀπ' τοῦ πατέρα τὸ χαμό, ἀπὸ τὴν ἴδια ὥρα
Ἐπῆρ' ἀράδα τὰ χωριὰ καὶ ἀραδιαστὰ τὴ χώρα.
Μιλοῦσε, κι' εἶχε 'ς τὴ φωνὴ μιὰ μυστικὴ γλυκάδα,
Ἐσώπαινε, κι' ἐμίλαγε τῆς ὄψις ἡ ἐμμορφάδα.
Ἀλλὰ τῆς Λήμνου ἡ 'σπλαγχνικὴ δὲν ἦτο πλέον κόρη
Ποῦ 'μάζωνε τὴν ἔρημη γυναῖκα καὶ τ' ἀγόρι,
Κι' ἀγρύπναε 'ς τὸν ἄρρωστο μὲ καλωσύνη τόση,
Εἶχε τῆς μάνας τὸν καϋμὸ καὶ τοῦ γιατροῦ τὴν γνῶσι,
Νεράϊδ' ἄλλοι τὴν ἔλεγαν, καὶ ἄλλοι Παναγία,
Κι' ὅλοι Θεοῦ εὐλογία.
Ἡ ἐμμορφιά της ἀστραπὴ καὶ φῶς πολεμιστήριο,
Κι' ἐκδίκησι τῶν λόγων της τ' ὀλόγλυκο μυστήριο!
Καὶ νοιώθουν ὅσοι τὴν ἀκοῦν μιὰν ἄσβυστη φροντίδα,
Μ' αὐτὴ νὰ 'βγοῦν, νὰ πέσουνε μ' αὐτὴ γιὰ τὴν πατρίδα.

'Σ αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ νησί, 'ς αὐτὰ τὰ ἴδια ὄρη,
'Σ ἕνα πανάρχαιο καιρό, μιὰ ζηλεμένη κόρη,
Αὐτὴ μονάχη ἐγλύτωσε τὸ γέρο της πατέρα
Ὅταν τῆς Λήμνου ἔπεσαν οἱ ἄντρες πέρα πέρα
Ἀπ' ταὶς ζηλιάραις καὶ κακαὶς γυναῖκές των σφαγμένοι.
Ἡ κόρη ἔγινεν ὕστερα βασίλισσ' ἀκουσμένη!
Θαύματα κάνει τῶν παιδιῶν ὁ πόνος ἐδῶ πέρα!
Κι' ἐσὺ γιὰ τὸν πατέρα σου, ὦ Μάρω, μιὰν ἡμέρα,
Θὲ νὰ φορέσῃς ἀκουστὴ τῆς φήμης τὸ στεφάνι,
Ποῦ σὰν τὸ πρῶτο δὲν 'μπορεῖ σκαιρὸς νὰ σ' τὸ μαράνῃ!

Φεύγει ὁ ἥλιος, τὰ βουνὰ ἐχρύσωσε ἡ δύσι.
Καὶ φέρν' ἡ νύχτα τἄστρα της τὸ χρύσωμα νὰ σβύσῃ.
Μὰ τώρα ὕπνο, σιωπή, καὶ ὄνειρα δὲν κρύβει,
Ἀλλὰ τὸ Χάρο σὲ σπαθὶ καὶ φλόγα καὶ μολύβι.
Κι' ἀπὸ τὴ μία τὴ μεριὰ ξεχύνετ' ὡς τὴν ἄλλη
Μία φωνὴ τρομακτικὴ σὲ κάμπο κι' ἀκρογιάλι,
Ἐλευθεριὰ ἢ θάνατος!
Πρώτη φορά, φωνοῦλα,
Μέσ' 'ς τῆς Ἑλλάδος τὸ χαμό, 'ς τοῦ Τούρκου τὴν τρεμοῦλα,
Γροικιέσαι, καὶ 'ς τὸν ἦχο σου τὸ κῦμ' ἀναταράζει,
Κι' ἀκόμα κι' ὁ Γενίτσαρος τἀκούει κι' ἀνατριχιάζει.
Αἰῶνες θὰ διαβοῦν, φωνὴ τοῦ γένους μας μεγάλη,
Καὶ πάλι νὰ ξανακουσθῇς, νὰ κάμῃς θαῦμα πάλι.

Ὅλοι 'ς τὰ τείχη τρέχουνε, στρατιῶταις, καπετάνοι,
Μὲ μιὰ ὁρμή, μὲ μιὰ καρδιά, Λημνιῶταις, Βενετσάνοι.
Κανεὶς περίγελο, κανεὶς 'ντροπὴ δὲν πρέπει νἄχῃ
Ὅτι γυναῖκα ὁδηγεῖ τὴ λεβεντιὰ 'ς τὴ μάχη.
Ἂς τρέμῃ κάθε ἀγαρηνὸ σπαθί, κάθε σαρίκι.
Γυναῖκες ἦταν κι' ἡ θεαίς, παρθένα εἶν' ἡ Νίκη!

—

Τοῦρκοι, ξυπνᾶτε! ἀζάβηδες, γενίτσαροι, ἀκιντζῆδες,
Ἀχόρταγοι ἐμίριδες, ἀνίκητοι σπαχῆδες,
Καβαλικεῦτε τἄλογα, φορέστε τἄρματά σας,
Τίγριδος βάλτε ἀπονιὰ 'ς τὴν ἄκαρδη καρδιάσας,
Ἀγροικηθῆτε, σάλπιγγες, προσευχηθῆτε, κράχταις,
Τοῦρκοι, γενῆτε κεραυνοί, βορριάδες, καταρράχταις,
Τρανὲ πασᾶ τῆς Ρούμελης, ἀνέβα 'ς τἄλογό σου
Καὶ τοῦ Ἐγιοὺπ 'ξεδίπλωσε τὸ φλάμπουρο ἐμπρός σου,
Γιὰ κάθε ἀπίστου κεφαλὴ φοῦχτα τάσημι τάξε,
Ὅσους χυμᾶνε φίλεψε, ὅσους δειλιάζουν σφάξε,
Δερβίση, πές τα δυνατὰ παντοῦ μὲ τὴ φωνή σου
Τὸ μέλι, τἄνθη, τοὺς καρπούς, τὸ φῶς τοῦ παραδείσου,
Τοὺς γαλατένιους ποταμούς, τὰ διάφανα περῆ του
'Σ ἐκείνους ποῦ θὰ πέσουνε γιὰ δόξα τοῦ προφήτου,
Καὶ τί κορμιὰ λαχταριστά, πουγγιὰ μὲ τὸ καντάρι
Θὰ πάρουν ὅσοι στήσουνε 'ς τὸ Κάστρο τὸ φεγγάρι!
Ὦ βούνευρα, ματώνετε κάθε ἀργοῦ τὴν πλάτη,
Ὦ δαμασκιά, θαμπώνετε κάθε ἀνθρώπου μάτι,
Ἀλλάχ! Ἀλλάχ! μὴν παραιτεῖς τἀνάκρασμα, ἰμάμη!
Χίλια ποτάμια σπείρατε παντοῦ ἀπὸ κατράμι,
Καὶ θυμηθῆτε ἀπ' τὸν πασᾶ ὡς τὸν ἀζάβη, ὅλοι,
Πῶς εἶστ' ἐσεῖς ποῦ ἐπήρατε τὴν ἄπαρτη τὴν Πόλι!
Τοῦ κάκου! θαλασσόδαρτοι ὅσῳ κι' ἂν ἦστε βράχοι,
Ποτέ σας τέτοια κύματα δὲν εἴδατε σὲ μάχη.
Ποτέ σας δὲν ἐννοιώσατε βαθύτερο σκοτάδι,
Ποτὲ τέτοιαις ἀλάθευταις χτυπιαὶς καὶ τέτοιον Ἅδη!
Θαρρεῖτε, ἄνοιξε τῆς γῆς γιὰ νὰ σᾶς πιῇ τὸ βάθος
Καὶ πέφτει καταπάνου σας ὁ γίγαντας ὁ Ἄθως.
Κι' ὅταν 'ς τῆς μάχης τὴ φωτιὰ ποῦ τὴ νυχτιὰ φωτάει
Τῆς Λήμνου ξαγναντεύετε τὴν κόρη νὰ πετάῃ,
Ἀλίγυστη καὶ φτερωτή, τρομακτικὴ κι' ὡραία,
Μὲ μόνα τὰ κυματιστὰ μαλλιά της γιὰ σημαία,
Ποῦ πρῶτα μὲ τὰ μάτια της βασκαίνει σὰν τὸ φείδι,
Κι' ὕστερα δίνει τὴ χτυπιὰ μὲ τὸ λαμπρὸ λεπίδι,
Θαρρεῖτε μέσα 'ς τὸ πυκνὸ τῶν σαϊτιῶν χαλάζι
Πῶς τοῦ ὀλέθρου ὁ ἄγγελος Ἀζαζιὴλ σᾶς σφάζει,
Κι' ἄλλοι δαγκώνετε τὴ γῆ, καὶ τρεμουλιάζετ' ἄλλοι,
Καὶ 'ς τὰ καράβια φεύγετε, φεύγετε 'ς τἀκρογιάλι.

Καὶ τ' ἀγεράκι τἄκακο τῆς Θράκης ζωντανεύει,
Γοργὰ ξυπνάει τὴ θάλασσα, κι' ἡ θάλασσα θεριεύει,
Καὶ ὕστερ' ἀπὸ τὸ χαμὸ κι' ἀπ' τὴν ἀπελπισία
Οἱ ἄνεμοι, τὰ κύματα, φρικτότερα θηρία,
Ὁρμοῦν καὶ χαμηλώνουνε κι' ὑψώνονται καὶ ρυάζονται
Κὰ τὰ στερνὰ τὰ λείψανα συντρίβουν καὶ μοιράζονται,

Καὶ μέσα 'ς τὸν ἀλαλαγμό, 'ς τὴ νύχτα καὶ 'ς τὴ φρίκη
Μία φωνὴ ἀπ' τὸ νησὶ σκορπιέται :
—Νίκη ! Νίκη!

Κωστης Παλαμας

ΤΟ ΡΟΔΟΝ

Ὁ συρμὸς καὶ τὰ ἄνθη. — Τὸ ῥόδον ὡς βασίλισσα τῶν ἀνθέων. — Εἴδη ῥοδῶν. — Ἐξευγένισις τῶν ῥοδῶν διὰ τῆς θεραπείας. Ἀνάπτυξις τῆς ῥοδῆς, φύλλωμα, ἄνθη, καρποί. — Τὸ ῥόδον ἐν Ἀνατολῇ, Αἰγύπτῳ, Ἑλλάδι, παρὰ Ῥωμαίοις. — Τὸ ῥόδον κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους. — Τὸ ῥόδον ἐν τῇ ποιήσει.

Εἶνε ἀλήθεια καταφανὴς καὶ πανθομολογουμένη ὅτι οὐδεὶς μέχρι τοῦδε ἡγεμὼν ἢ αὐτοκράτωρ ἤσκησε τόσῳ ἀπεριόριστον ἐπὶ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ ἐξουσίαν καὶ δύναμιν καὶ εὗρε τόσῳ γενικὴν καὶ ἄνευ ἀντιστάσεως ὑπακοὴν ὅσῳ ὁ κυρίαρχος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους συρμός, ἡ πανίσχυρος *μόδα*. Ἡ τύραννος αὕτη, ῥυθμίζουσα διηνεκῶς μετ' ἀκαταπονήτου δυνάμεως πάσας τὰς ἐνδομύχους τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως συνθήκας, ἀναγκάζει ἡμᾶς ἐνίοτε νὰ δεχθῶμεν ἀπροφασίστως διατάξεις παρὰ φύσιν καὶ παρὰ νόμον. Ὄχι μόνον δὲ ὁ συρμὸς ἐπιτάσσει ἡμῖν πῶς θὰ ἐνδυθῶμεν ἢ πότε θὰ πεινάσωμεν, τίνας τροφὰς θὰ φάγωμεν καὶ ἐν ποίᾳ ὁδῷ ἢ ἐν τίνι δωματίῳ θὰ κατοικήσωμεν, ἀλλὰ προσέτι διαγράφει ἡμῖν καὶ τίνες εἶνε οἱ συγγραφεῖς, οἵτινες θ' ἀναπτύξωσι τὸ ἡμέτερον πνεῦμα, ποία ἡ μουσικὴ καὶ τίνες αἱ τέρψεις αἵτινες θὰ φαιδρύνωσιν αὐτὸ καὶ χαροποιήσωσιν, ἀδιαφορεῖ δὲ ἂν ἡμεῖς διαφερώμεθα μᾶλλον περὶ τὰ πολιτικὰ ἢ θρησκευτικὰ ζητήματα ἢ περὶ τὸ θέατρον καὶ τὸ χρηματιστήριον. Καὶ εἰς αὐτοὺς δὲ τοὺς ἀσθενεῖς ὁ συρμὸς διατάσσει ἐνίοτε διὰ τίνος θεραπευτικῆς μεθόδου θὰ ἰαθῶσιν ἢ ἐν τίνι λουτρῷ θὰ ζητήσωσι τὴν ὑγείαν των.

Ἀλλ' ἡ μόδα δὲν κυριαρχεῖ μόνον τοῦ ἀνθρώπου, ἐκτείνει τὴν δύναμιν αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῆς ἀψύχου φύσεως. Καὶ εἶνε μὲν αὕτη ἄγνωστος εἰς τὰ ζῷα, καὶ τὰ φυτὰ τὰ ζῶντα κατὰ μόνας, ὅπως καὶ εἰς τὰ συναγελαζόμενα ἐξ αὐτῶν, διότι οὐδεὶς ἤκουσέ ποτε π. χ. ὅτι ὁ κάστωρ ἢ ἡ μέλισσα ἐβαρύνθησαν τὴν παναρχαίαν τεχνοτροπίαν τῆς οἰκοδομητικῆς αὐτῶν τέχνης ἢ ὅτι αἱ ἀηδόνες ἀσχολοῦνται σήμερον πρὸς ἀλλαγὴν καὶ μεταῤῥύθμισιν τῶν μελῳδικῶν αὐτῶν φθόγγων· καὶ τὰ κρίνα δὲ τοῦ ἀγροῦ ἐνδύονται καὶ σήμερον διὰ τῶν αὐτῶν λαμπρῶν περιβολῶν, τὰς ὁποίας οὔτε νήθουσι οὔτε ὑφαίνουσιν, ὅπως καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Σολομῶντος· ἀλλ' ὅταν τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτὰ ἔρχωνται εἰς συνάφειαν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις τὰ παραλαμβάνει πρὸς ἀνατροφὴν καὶ θεραπείαν, κλίνουσι καὶ ταῦτα τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ συρμοῦ. Εἶνε δὲ γνωστὸν εἰς πάντας ποίαν σημασίαν ἔχει ὁ συρμὸς κατὰ τὴν ἀνατροφὴν καὶ θεραπείαν τῶν οἰκιακῶν ἡμῶν ζῴων, εἴς τε τὰ ᾠδικὰ πτηνὰ καὶ τοὺς ψιττακούς, εἴς τε τὰς ὄρνιθας καὶ τὰς περιστεράς, εἴς τε τοὺς ἵππους καὶ τοὺς κύνας. Εἰς τὰς μεταβλητὰς ὅμως ἰδιοτροπίας τοῦ συρμοῦ ὑπόκεινται πρὸ πάντων τὰ φυτά, ἅτινα θεραπεύει ὁ ἄνθρωπος κατ' οἶκον καὶ ἐν τοῖς κήποις.

Οὔτε ἡ κοπὴ τῶν ἡμετέρων ἐνδυμάτων, οὔτε ἡ ποιότης τῶν ὑφασμάτων μεταβάλλονται ταχύτερον καὶ ποικιλώτερον, ὅσον τὰ εἴδη, τὰ σχήματα καὶ αἱ μορφαὶ τῶν φυτῶν τούτων τοῦ συρμοῦ. Οὕτω π. χ. ὑπῆρξέ ποτε χρόνος ἐν ᾧ φυτὰ τοῦ συρμοῦ ἐν ταῖς αἰθούσαις ἦσαν αἱ τολύπαι, ταύτας διεδέχθησαν οἱ ὑάκινθοι, οἱ δίανθοι (γαρύφαλλα), τὰ πελαργόνια, αἱ κινεράριαι, αἱ καλκεολάριαι, αἱ ἀζαλέαι, τὰ χρυσάνθεμα, αἱ βεγόνιαι, τὰ ὀρχιδοειδῆ, τὰ φυτὰ τὰ ἔχοντα φύλλα ἔγχροα ἢ φύλλα ὡραῖα πράσινα. Χθὲς ἐζητοῦντο φούξιαι, ἔχουσαι κυανῆν στεφάνην, σήμερον λευκήν. Χθὲς πετοῦνιαι μὲ πράσινον χεῖλος, σήμερον διπλαῖ. Ἑκάστη ἡμέρα φέρει καὶ νέον συρμὸν τῶν φυτῶν τοῦ καλλωπισμοῦ καὶ λήθην τῶν παρελθόντων. Μὴ νομίσῃ δέ τις ὅτι κυρία τις διαφέρεται πλειότερον ὅταν ἔρχηται ἡ ἐφημερὶς τοῦ συρμοῦ ἀπὸ Παρισίων, ὅσον ὁ φιλανθὴς διὰ τὰ νέα σχήματα καὶ δείγματα τοῦ *φυτικοῦ κοινοῦ,* ἅτινα δημοσιεύουσι καθ' ἑβδομάδα αἱ κηπουρικαὶ ἐφημερίδες τῶν κεντρικῶν σταθμῶν τῆς πηγῆς τῶν ἀνθέων, τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς Γάνδης (ἐν Βελγίῳ). Ὅπως δὲ οἱ συρμοὶ τῶν ἐνδυμάτων ἐπιδεικνύονται τὸ πρῶτον ἐντὸς τῶν μεγαλοπρεπῶν αἰθουσῶν τῆς ἀριστοκρατικῆς κοινωνίας, εἶτα δὲ ἐξέρχονται καὶ εἰς τὸν λοιπὸν κύκλον τῶν πολιτῶν τῶν μεγαλοπόλεων, μέχρις οὗ, ἐνίοτε μετὰ δεκαετηρίδας, εἰσχωρήσωσι καὶ εἰς τὸν τῆς ὑπηρετικῆς τάξεως ἢ τῶν χωρικῶν, οὕτω καὶ ἄνθος τι ἐφ' ὅσον μὲν εἶνε τοῦ συρμοῦ τιμᾶται πολλῶν χρημάτων καὶ ἐπιζητεῖται θερμῶς, ἀφ' οὐδενὸς δὲ κήπου, ἀνταποκρινομένου πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν συγχρόνων ὀρέξεων, δύναται νὰ ἐλλείπῃ. Αὐτὸ καὶ μόνον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διαλάμπῃ ἐν ταῖς ἀνθοδέσμαις ταῖς προωρισμέναις διὰ τὰς πολυτελεῖς αἰθούσας. Ὅταν δὲ ὁ συρμὸς τοῦ ἄνθους παρέλθῃ, πρᾶγμα ὅπερ συμβαίνει μετ' οὐ πολὺν χρόνον, ἡ ἀξία αὐτοῦ καταπίπτει καὶ τὸ ἄνθος ἀγοράζεται εὐθηνότερον ὑπὸ τῶν ὀλιγώτερον ἐμπαθῶν φιλανθῶν, οἵτινες τὸ καλλιεργοῦσιν ὄπισθεν τῶν ὑάλων τῶν παραθύρων, μέχρι οὗ τέλος καταντήσῃ νὰ διάγῃ τὸν ἄδοξον αὐτοῦ βίον ἔν τινι κηπαρίῳ χωρικοῦ ἀγροφύλακος. Ὁ αὐτὸς βολβός, δι' ὃν ποτὲ φιλανθής τις πλούσιος ἐπλήρωσε 5000 φιορινίων ἀγοράζεται σήμερον ἀντὶ 40 ἢ 50 λεπτῶν, καὶ τοῦτο πάλιν ἐὰν εἰσέτι εὑρίσκηται

ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ εἶνε ζητητός, διότι ἅμα παρέλθῃ ὁ συρμὸς οὔτε λαμβάνει τις τὸν κόπον νὰ καλλιεργήσῃ αὐτόν.

Ὅσῳ ὅμως ἰσχυρὸς καὶ ἂν εἶνε ὁ συρμὸς ἐν τῷ βασιλείῳ τῶν ἀνθέων, ὅπως καὶ ἐν τῷ βασιλείῳ τῶν ἀνθρώπων, δὲν εἶνε καὶ παντοδύναμος. Ὅπως δὲ ὁ καθ' ἑαυτὸν ἄνευ ἀξίας χάρτης τῶν εἰσιτηρίων οὐχὶ δὲ καὶ ὁ χρυσὸς καὶ τὰ εὐγενῆ μέταλλα ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς καθ' ἑκάστην μεταβαλλομένης σφραγῖδος τῆς ἡμερομηνίας ὅπως ἀποκτήσωσι τιμήν, οὕτω καὶ πᾶν τὸ ἀληθῶς καλὸν καὶ ὡραῖον διατηρεῖ διὰ παντὸς τοῦ χρόνου τὴν οὐσιαστικὴν αὐτοῦ ἀξίαν. Οὕτω καὶ σήμερον ἔτι ὁ νεανίας ἀναπτύσσει τὸ πνεῦμά του διὰ τῶν αὐτῶν Ὁμηρικῶν ἐπῶν ἅτινα ἐνεθουσίασαν τὸν Σόλωνα, τὸν Σωκράτη καὶ ἑβδομήκοντα ὅλας γενεὰς μετ' αὐτόν, οὕτω καὶ πᾶν ἀληθὲς καλλιτέχνημα, ἔστω ἡ Ἀφροδίτη τῆς Μήλου ἢ ἡ Παναγία τοῦ Ῥαφαήλου, πληροῖ καὶ σήμερον τὴν φαντασίαν διὰ τοῦ αὐτοῦ θαυμασμοῦ, ὃν μετέδιδε καὶ πρὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων· οὕτω καὶ τὰ ἔργα τοῦ Σαιξπήρου, τοῦ Γκαῖτε, τοῦ Μόζαρτ, τοῦ Μπετχόβεν θὰ παραμένωσιν ὡς ἔξοχα προϊόντα τοῦ πνεύματος καὶ ὅταν θὰ ἔχῃ ἤδη λησμονηθῇ καὶ ταφῇ ὁ συρμὸς τῆς ἡμέρας.

Αὐτὸ τοῦτο δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ἐπανερχόμενοι εἰς τὰ ἡμέτερα φυτά, καὶ περὶ τῶν ἀνθέων ἐκείνων τοῦ συρμοῦ, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία συνίσταται κυρίως εἰς τὰ θέλγητρα τοῦ καινοφανοῦς, εἰς τὸ σπάνιον τῆς μορφῆς, εἰς τὸ παράδοξον καὶ ποικιλόχρουν αὐτῶν. Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ φυτά, ἐφ' ὧν εὑρίσκεται ἀποτετυπωμένη ἡ αἰωνία σφραγὶς τῆς ὡραιότητος, ἅτινα συναρπάζουσι διὰ τοῦ κάλλους αὐτῶν ὅλας τὰς καρδίας, καὶ ἀρέσκουσιν εἰς ὅλας τὰς ὀρέξεις. Τὰ φυτὰ ταῦτα οὔτε ἦσάν ποτε, οὔτε ἔπαυσαν ὄντα τοῦ συρμοῦ, διότι πάντοτε ἦσαν περιζήτητα καὶ προσφιλῆ. Τοῦτο δὲ ἐφαρμόζεται λεγόμενον προπάντων περὶ τοῦ *ῥόδου*, τοῦ κοινοῦ *τριανταφύλλου*.

Τὸ ῥόδον εἶχεν ἀναγνωρισθῆ ὡς τὸ ἄνθος τῶν ἀνθέων ἀπὸ τῶν χρόνων ἔτι καθ' οὓς ὁ ἀριθμὸς τῶν φυτῶν, ἅτινα ὁ ἄνθρωπος ἐθεράπευεν, ἦτο ἐλάχιστος. Ἔκτοτε ὁ ἀριθμὸς τῶν φυτῶν τοῦ καλλωπισμοῦ ηὐξήθη τοσοῦτον, ὥστε καὶ ἡ ἰσχυροτάτη μνήμη μόλις δύναται νὰ περιλάβῃ πάντα. Ἔκτοτε ἡ βόρειος καὶ νότιος Ἀμερική, αἱ ἀνατολικαὶ καὶ δυτικαὶ Ἰνδίαι, ἡ Κίνα καὶ ἡ Ἰαπωνία, τὸ ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἐλπίδος καὶ ἡ Νέα Ὁλλανδία, ἀπέστειλαν τὰ ὡραιότερα τῶν ἀνθέων των εἰς τοὺς κήπους μας. Ὅσῳ ὅμως ἐράσμια καὶ μεγαλοπρεπῆ καὶ ἂν εἶνέ τινα τούτων, οὐδὲν δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν βασιλέα τῶν ἀνθέων, τὸ ῥόδον. Ἂν δὲ ὁ λέων ὡς βασιλεὺς τῶν τετραπόδων καὶ ὁ ἀετὸς ὡς βασιλεὺς τῶν πτηνῶν ἀπωθοῦσι τοὺς ἀντιποιουμένους τῆς βασιλείας αὐτῶν διὰ τῶν ἰσχυρῶν γαμψῶν ὀνύχων, διὰ τοῦ ἰσχυροῦ *χάσματος τῶν ὀδόντων* καὶ τῆς μεγάλης αὐτῶν μυϊκῆς δυνάμεως, τὸ ῥόδον οὔτε διὰ τῆς ἰσχύος προασπίζει τὸν θρόνον αὐτοῦ, οὔτε διὰ τῆς βίας, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀηττήτων μαγικῶν θελγήτρων, ἅτινα προβάλλουσι πάντοτε ἡ ὡραιότης καὶ ἡ χάρις.

Τὸ ῥόδον εἵλκυσε πάντοτε τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν ἀγάπην ἁπάντων τῶν ἀνθρώπων, τοῦ πλουσίου καὶ πένητος, τοῦ εὐγενοῦς καὶ τοῦ χωρικοῦ, τοῦ νέου καὶ τοῦ γέροντος. Τὸ ῥόδον δὲν ὁμοιάζει τὴν ὑπερήφανον καμέλλιαν, ἥτις μόνον τὸ ἑσπέρας ἐπιδεικνύεται ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ χοροῦ, οὔτε τὰ φαντασιώδη ὀρχεοειδῆ, ἅτινα δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν μόνον ἐντὸς τῶν θερμοκηπίων τῶν πλουσίων. Κοσμεῖ διὰ τῆς αὐτῆς χάριτος τὸ κηπάριον τοῦ χωρικοῦ ὅπως καὶ τὸν πολυτελῆ κῆπον τοῦ εὐγενοῦς ἄρχοντος. Μετὰ τῆς αὐτῆς ἐρασμιότητος ἀνθεῖ ἐπὶ τοῦ στήθους ἡγεμονίδος μεθ' οἵας καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς πτωχοτάτης νεάνιδος.

Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ φυσιοδίφαι, οἱ συνήθως μακρὰν πάσης ποιητικῆς ὑπερβολῆς εὑρισκόμενοι, ἑνοῦσι τὴν φωνὴν αὐτῶν πρὸς τὴν γενικὴν συναυλίαν τῶν ὑμνητῶν τοῦ ῥόδου. Ἂν καὶ δὲν συμφωνοῦσι δὲ μετὰ τοῦ Γκαῖτε, τοῦ θεωροῦντος τὸ ῥόδον τὸ τελειότατον δημιούργημα τῆς φύσεως εἰς τὸ κλίμα μας, ὁμοφωνοῦσιν ὅμως πάντες ὅτι κατέχει μίαν τῶν πρωτίστων θέσεων ἐν τῇ φυτικῇ κλίμακι, καὶ ὅτι μόνον εἰς τὴν εὐαίσθητον μιμόζαν καὶ τὰ συγγενῆ αὐτῆς φυτὰ παραχωρεῖ τὰ πρωτεῖα.

Τὰ βιβλία τῆς συστηματικῆς Βοτανικῆς, ἅπινα παριστῶσι τὸ γενεαλογικὸν τρόπον τινὰ ἡμερολόγιον τοῦ φυτικοῦ κόσμου, διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι τὸ γένος τῶν ῥοδῶν χωρίζεται τῶν λοιπῶν φυτῶν διὰ μικρᾶς ἀποστάσεως, ὅπως ἁρμόζει εἰς βασιλικὴν οἰκογένειαν. Συγγενεῖς δὲ στενότατοι τοῦ οἴκου τούτου εἶνε τὰ εὐγενῆ ἐκεῖνα γένη τῶν δένδρων, ἅτινα μόνα μεταξὺ τῶν λοιπῶν ἐν ὥρᾳ μὲν θέρους φέρουσι πλουσίαν ἄνθησιν, ἐν ὥρᾳ δὲ φθινοπώρου γλυκεῖς καρπούς, οἷον ἡ ἀμυγδαλῆ καὶ ἡ κυδωνέα, ἡ ῥοδακινέα καὶ ἡ βερυκοκκέα, ἡ κερασέα καὶ ἡ κορομηλέα, ἡ ἄπιος καὶ ἡ μηλέα. Ἀλλὰ καὶ οἱ μετριόφρονες ἀνεψιοὶ αὐτῆς ἡ σορβία καὶ ἡ κράταιγος, ἡ χαμαικέρασσος καὶ ἡ βάτος, ἡ σπιραία, ἡ ἀλχεμίλλα, καὶ ἡ ποτεντίλλα δὲν φαίνονται φέροντα ἀναξίως τὴν ἡγεμονικὴν ταύτην συγγένειαν.

Τὸ γένος τῶν ῥοδῶν διακρίνεται διὰ τὴν ποικιλίαν τῶν μορφῶν αὐτοῦ, προερχομένην ἐκ τοῦ εὐπλάστου τῆς πλουσίας αὐτοῦ φύσεως. Πρὸ 50 ἤδη ἐτῶν ὁ Δὲ Κανδὸλ διέκρινεν 145 κυρίας γραμμάς, ἤτοι εἴδη τοῦ γένους τῶν ῥοδιδῶν. Ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν μορφῶν, τῶν ποικιλιῶν, τῶν παραλλαγῶν, τῶν φύλλων εἶνε ἄμετρος. Καίτοι δὲ πάντα ταῦτα εἶνε διάφορα κατὰ τὴν εὐγέ-

νειαν τῆς μορφῆς καὶ τὸ κάλλος, ἔχουσιν ὅμως πάντα τοὺς αὐτοὺς εὐδιαγνώστους χαρακτῆρας τῆς ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας. Αἱ πλεῖσται ῥοδαῖ εἶνε θάμνοι μετρίου ὕψους· τινὲς εἶνε χθαμαλαὶ ὡς πόαι τοῦ λειμῶνος· ἄλλαι αὐξάνονται διὰ τῆς καλλιεργείας γενόμεναι ὑψίκορμα δένδρα, ὅπως Ῥοδῆ ἡ ἑκατοντάφυλλος, καὶ φθάνουσιν εἰς ἡλικίαν ἑκατονταετηρίδων. Διάσημος διὰ τὸ γῆρας αὐτῆς εἶνε ἡ χιλιέτις ῥοδῆ ἐν τῷ κρύπτῃ τῆς μητροπόλεως τοῦ Hildesheim, ἣν λέγεται ὅτι ἐφύτευσε Λουδοβῖκος ὁ εὐλαβής, καὶ ἥτις καίτοι πολλάκις κατεστράφη ὑπὸ τοῦ πυρός, ἀνέδωκε πάλιν βλαστούς, καὶ μέχρι σήμερον κατακαλύπτει ὡς ἄμπελος τὸν τοῖχον τῆς ἐκκλησίας διὰ ζωηροῦ πρασίνου φυλλώματος καὶ ἀνθέων. Πολλὰ εἴδη ῥοδῶν ἔχουσι τὴν ἰδιότητα νὰ ἐφαπλῶνται ἐπὶ τῶν τοίχων, σχηματίζοντα τάπητα ἐκ ῥόδων, ἢ περικαλύπτουσι τὰς σκιάδας ὅπως ἡ Ῥοδῆ ἡ ταπητώδης καὶ ἡ βορειοαμερικανικὴ Ῥοδῆ ἡ βατόφυλλος. Ποικιλία τῆς τελευταίας εἶνε Ῥοδῆ ἡ κλαίουσα, ἥτις κλίνει πρὸς τὴν γῆν μελαγχολικῶς τοὺς χαλαροὺς αὐτῆς ἀνθοβριθεῖς κλάδους, ὅπως ἡ ἰτέα τῆς Βαβυλῶνος. Περὶ τῆς ἀνεξαντλήτου ποικιλίας καὶ τῆς ἀφθονίας τοῦ γένους τῶν ῥόδων μόνον ἐκεῖνος δύναται νὰ λάβῃ ἰδέαν τινά, ὅστις εἶδέ ποτέ τινα τῶν ποιητικῶν ῥοδωνεώνων οἷος π. χ. ὁ ἐν Charlottenhof παρὰ τῷ Sansouci.

Ἅπασαι αἱ ῥοδαῖ κατάγονται ἄνευ ἐξαιρέσεως ἀπὸ τῶν εὐκράτων χωρῶν τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου, ἤτοι ἀπὸ τῆς ζώνης ἐκείνης τῆς γῆς, ἣν ἡ φύσις ἐπροίκισε καὶ διὰ τῶν τὰ μάλιστα ἐπιδεκτικῶν ἀναπτύξεως καὶ πολιτισμοῦ φυλῶν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Αἱ χῶραι τῶν ἰνδογερμανικῶν φυλῶν, ἤτοι ἅπασα ἡ Εὐρώπη, πλὴν τῶν βορειοτάτων ἀξένων αὐτῆς χωρῶν, ὁ Καύκασος, ἡ Μικρὰ Ἀσία, ἡ Περσία, ἡ Κίνα καὶ ἡ βόρειος Ἀμερικὴ βρίθουσι ῥοδῶν, φυομένων παρὰ τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν καὶ τὰ πλάγια τῶν ὁδῶν, τὰ ἄκρα τῶν δασῶν καὶ τοὺς κήπους. Ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσι δύο εἴδη κοινῶν αὐτοφυῶν ῥοδῶν *Ῥοδῆ τὸ κυνόροδον* (Rosa canina L.) κοινῶς ἄγρια τριανταφυλλιά, καὶ *Ῥοδῆ ἡ ἀείφυλλος* (R. sempervirens L.) κοινῶς βάτα, χαμόβατα. ἓν δὲ θεραπευόμενον ἡ κοινὴ ῥοδῆ ἢ *Ῥοδῆ ἡ Γαλλικὴ* (R. Gallica), ἔχουσα δύο παραλλαγὰς τὴν ἀνθοῦσαν κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον (ἀπριλιάτικη τριανταφυλλιά) καὶ τὴν κατὰ μῆνα Μάϊον (μαγιάτικη τριανταφυλλιά). Ἡ Ῥοδῆ ἀποφεύγει τὸ ὑπέρθερμον κλίμα τῆς διακεκαυμένης ζώνης, ὅπως καὶ τὸ κατάψυχρον τῆς κατεψυγμένης· μόλις ὑπερβαίνει τὸν βόρειον πολικὸν κύκλον, παύεται δὲ φυομένη πρὸ τοῦ τροπικοῦ τοῦ καρκίνου. Ἐκεῖθεν τοῦ Ἰσημερινοῦ οὐδεμία ῥοδῆ φύεται αὐτοφυής. Ἐν Ἀφρικῇ περιορίζεται περὶ τὰς ὄχθας τῆς Μεσογείου θαλάσσης· τὸ δὲ δυτικὸν ἡμισφαίριον, ὅπως δὲν παρήγαγεν ἀφ' ἑαυτοῦ οὔτε ἓν φῦλον ἀνθρώπων ἀνεπτυγμένον καὶ ἐκπολιτίσιμον, οὕτω δὲν δύναται νὰ δείξῃ ἡμῖν οὔτε μίαν ῥοδῆν αὐτοφυῆ, πᾶσαι δὲ αἱ αὐτόθι φυόμεναι μετενάστευσαν ἀπὸ βορρᾶ. Ἡ φύσις φαίνεται ηὐνόησε μόνον ἐκείνους τοὺς λαοὺς ὅσοι ἦτο δυνατον νὰ πολιτισθῶσιν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ ἐκτιμήσωσιν ἐπαρκῶς τὸ εὐγενὲς τοῦτο δῶρον.

Ἡ ῥοδῆ ἀνεφάνη καὶ ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς μικρὸν μόνον χρόνον πρὸ τοῦ ἀνθρώπου. Ἀμφότεροι ἀνήκουσιν εἰς τὰς νεωτέρας γεωλογικὰς διαπλάσεις, καθ' ἃς ἡ ὀργανικὴ ζωὴ προέβη ἔν τε τῷ ζωϊκῷ καὶ φυτικῷ βασιλείῳ εἰς σχηματισμὸν τελειοτέρων μορφῶν. Εἶνε δὲ πιθανὸν ὅτι οἱ ἀρχέγονοι πρόγονοι καὶ προπροπάτορες τῆς ῥοδῆς ἀνεπτύχθησαν κατὰ πρῶτον ἐντὸς τῶν δασῶν τῆς λιθανθρακικῆς περιόδου. Ἀλλ' ἡ ῥοδῆ, ἧς σήμερον ἀποθαυμάζομεν τὸ ἰδεῶδες τῆς φυτικῆς καλλονῆς, εἶνε πλάσμα μᾶλλον τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης ἢ τῆς φύσεως. Διότι ἡ ἀγρία ῥοδῆ, ἤτοι Ῥοδῆ τὸ κυνόροδον, ἔχει μόνον πέντε εὔπτωτα πέταλα τῆς στεφάνης τοῦ ἄνθους, ἀναδίδοντα ἀσθενεστάτην ὀσμήν. Καὶ προκαλεῖ μὲν ἡ θέα τῆς ῥοδῆς ταύτης τερπνὰ αἰσθήματα, ὅταν ὁ καταπράσινος ἀκανθώδης θάμνος ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔαρος κατακοσμῆται διὰ τῶν λευκῶν ἢ ἐρυθρολεύκων αὐτοῦ ἀνθέων, καὶ διεγείρει τὸν ποιμένα ἢ κυνηγὸν εἰς ᾆσμα ἐρωτικόν, ἀλλὰ τὴν τελείαν αὐτοῦ ὡραιότητα, δι' ἧς ἐπίσης προκαλεῖται τὸ ἀφελὲς αἴσθημα πρὸς ἀντίληψιν τοῦ ὡραίου ἐν τῇ φύσει καὶ ἡ ἀνεπτυγμένη διέγερσις πρὸς θαυμασμόν, καὶ τὴν ποιητικὴν καὶ ἱστορικὴν αὐτοῦ ἐν τῷ πολιτισμῷ σημασίαν ἀπέκτησε τὸ ῥόδον ὅτε μετεφυτεύθη ἀπὸ τοῦ δάσους καὶ τῆς χέρσου γῆς εἰς τὸν κῆπον καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ ἐπιτήρησιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἔκτοτε ἡ θεραπεία τῶν ῥοδῶν ἐκπλήσσει ἡμᾶς κατ' ἔτος διὰ νέων καὶ ἀδιακόπως τελειοτέρων μορφῶν, διότι καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθέων συμβαίνει ὅ,τι καὶ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων. Ὅταν τὰ ἀνθρώπινα γένη διάγωσιν ἐντελῶς φυσικὸν βίον ἐν ὅλως ὁμοίαις περιστάσεσιν, ὁμοιάζουσι καὶ κατὰ τὴν μονότονον καὶ ὅλως ἀρχέγονον φυσικὴν αὐτῶν κατάστασιν, αἱ δὲ εὐγενέστεραι προδιαθέσεις μένουσιν ἐν τῇ νηπιώδει αὐτῶν ἀναπτύξει. Ὅταν δὲ ἀναπτυχθῇ ὁ πολιτισμὸς μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν ποικίλων καὶ πολυειδῶν ἐπιδράσεων καὶ σχέσεων, εὐρύνει τὸν χῶρον πρὸς ἐντελῆ ἀνάπτυξιν τῶν πλουσίως πεπροικισμένων φύσεων· ἐπιμελὴς ἀνατροφὴ ὁδηγεῖ πᾶσαν προδιατεθειμένην φύσιν εἰς ἀπροσδόκητον διάπλασιν.

Σπείροντες τὰ σπέρματα τῆς ἀγρίας ῥοδῆς ἢ ἄλλου ἀγρίου εἴδους αὐτῆς ἐν λελιπασμένῳ καὶ παχεῖ ἐδάφει, βλέπομεν ἀναπτυσσόμενα φυτά, ὧν τὰ πλεῖστα οὐδόλως ἢ μικρόν τι μόνον διαφέρουσι κατὰ τὰ ἄνθη αὐτῶν τῶν τῆς πρώτης

μητρικῆς ῥοδῆς. Ἐξ ἁπασῶν ὅμως τούτων τῶν νέων ῥοδῶν θὰ εὕρωμεν ἴσως μίαν, ἥτις διακρίνεται διὰ τοῦ ἐμφύτου πλεονεκτήματος τοῦ παράγειν ἄνθη μείζονα τῶν λοιπῶν, ἔχοντα πλείονα ἀριθμὸν πετάλων. Ἐκ τῶν ἀπογόνων τῆς ῥοδῆς ταύτης τῶν παραγομένων διὰ σπορᾶς τῶν σπερμάτων αὐτῆς δυνάμεθα νὰ ἐκλέξωμεν ἔτι τελειοτέρας μορφάς. Ἐὰν οὕτω ἐπὶ σειρὰν ὅλην γενεῶν μεταχειριζώμεθα πρὸς περαιτέρω σπορὰν τὰς τελειοτέρας μορφάς, θέλομεν κατορθώσει ἐν τέλει νὰ ἀναπτύξωμεν ῥοδῆν ὑπερέχουσαν ὅλων τῶν λοιπῶν κατὰ τὴν ὡραιότητα τῶν ἀνθέων. Ἀποκτήσαντος δὲ τοῦ κηπουροῦ τοιοῦτο φυτὸν μετὰ πολυετεῖς κόπους, ὁ πολλαπλασιασμὸς αὐτοῦ ἀποβαίνει εὔκολος δι' ἀποτομῆς καὶ μεταφυτεύσεως κλάδων ἢ καὶ ἁπλῶν ὀφθαλμῶν, δι' ἰδιαζουσῶν τεχνικῶν μεθόδων ἐνοφθαλμιζομένων ἢ μοσχευομένων μετὰ τῶν κορμῶν τῶν ἀγρίων ῥοδῶν. Διὰ τῆς μεθόδου ταύτης, ἣν ὀνομάζομεν ἐξευγένισιν ἢ ἐμβολισμόν, τὸ ἐμβόλιον ἐκπτύσσεται, ἀναπτύσσει κλάδους καὶ φύλλα· τὸ πρῶτον ἔτος παράγει ὀλίγα ἄνθη, κατὰ δὲ τὰ ἑπόμενα πολυαριθμότερα. Τὸ ἐμβόλιον παραλαμβάνει τὴν τροφὴν αὐτοῦ διὰ τοῦ κορμοῦ τοῦ ἀγρίου εἴδους, οὗτινος φροντίζομεν ν' ἀποκόπτωμεν τοὺς λοιποὺς ἀγρίους κλάδους ἐπιμελῶς. Διὰ τῆς ἐξευγενίσεως ταύτης δύναται ἰδιάζουσά τις μορφὴ ῥόδων, ἥτις ἀνεπτύχθη ἐν ἀνθοκομείῳ ἕνεκα ἰδιαζούσης ἐμφύτου προδιαθέσεως, νὰ πολλαπλασιασθῇ ταχύτατα, οὕτω δὲ μετά τινα ἔτη ἡ νέα αὕτη μορφὴ εὑρίσκεται διαδεδομένη εἰς ὅλους τοὺς κήπους τῆς γῆς.

(Ἕπεται συνέχεια).

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ.) Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

ΘΕΙΟΣ ΚΑΙ ΑΝΕΨΙΟΣ

Διήγημα

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγ. φύλλον.

Ὁ κ. Ὡβραὶ ἔσεισεν ἡσύχως τὸν ὦμον τοῦ κοιμωμένου, ὅστις ὠρθώθη πάραυτα ἐπὶ τῶν ποδῶν του. Πρῶτον ἔτριψε τοὺς ὀφθαλμούς, ὅταν δ' εἶδε τὰς χεῖράς του δεδεμένας, ἐμάντευσε τί συνέβη κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὕπνου του καὶ ἐξέβαλεν ἠχηρὸν καγχασμόν.

— Ὡραῖος ἀστεϊσμός, εἶπεν.

Ὁ Φραγκῖσκος ἔλαβε τὸν ἰατρὸν κατ' ἰδίαν.

— Βλέπετε! λοιπόν, ὕστερον ἀπὸ πέντε λεπτὰ θὰ γείνῃ μανιώδης.

— Ἀφήσατε νὰ ἐνεργήσω ἐγώ. Εἰξεύρω τί πρέπει νὰ κάμω.

Ἐμειδίασε πρὸς τὸν πάσχοντα ὡς πρὸς παιδίον, τὸ ὁποῖον θέλει τις νὰ διασκεδάσῃ.

— Φίλε μου, τῷ εἶπεν, ἐξυπνᾶτε εὔκολα· εἴδατε καλὰ ὄνειρα;

— Ἐγώ! δὲν ὠνειρεύθηκα. Γελῶ διότι βλέπω ὅτι εἶμαι δεμένος· νομίζει τις ὅτι ἐγὼ εἶμαι τρελλός.

— Ἰδοὺ! εἶπεν ὁ Φραγκῖσκος.

— Λάβετε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ λύσετε, ἰατρέ· θὰ ἐξηγωθῶ καλλίτερα ὅταν θὰ εἶμαι ἐλεύθερος.

— Θὰ σᾶς λύσω, φίλε μου· ἀλλ' ὑπόσχεσθε νὰ εἶσθε φρόνιμος;

— Ἀλλά, ἰατρέ, μήπως μὲ τὰ σωστά σας μὲ νομίζετε τρελλόν;

— Ὄχι, φίλε μου, ἀλλ' εἶσθε ἀσθενής. Θὰ σᾶς περιποιηθῶμεν καὶ θὰ σᾶς θεραπεύσωμεν. Ἰδοὺ! αἱ χεῖρές σας εἶνε ἐλεύθεραι, μὴ κάμετε κακὴν χρῆσιν αὐτῶν.

— Τί διάβολον θέλετε νὰ κάμω; Σᾶς ἔφερα τὸν ἀνεψιόν μου....

— Καλά! εἶπεν ὁ κ. Ὡβραί, θὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τούτου μετ' ὀλίγον. Σᾶς εὗρον νὰ κοιμᾶσθε· σᾶς συμβαίνει συχνὰ νὰ κοιμᾶσθε τὴν ἡμέραν;

— Ποτέ! αὐτὸ τὸ διαβολοβιβλίον....

— Ὦ! ὤ! εἶπεν ὁ συγγραφεύς, τὸ πρᾶγμα εἶνε σοβαρόν. Λοιπόν, νομίζετε ὅτι ὁ ἀνεψιός σας εἶνε τρελλός;

— Διὰ δέσιμον, κύριε· δι' αὐτὸ ἠναγκάσθηκα νὰ δέσω τὰς χεῖράς του μὲ αὐτὸ τὸ σχοινίον.

— Ἀλλ' αἱ ἰδικαί σας χεῖρες ἦσαν δεμέναι. Δὲν ἐνθυμεῖσθε ὅτι ἐγὼ σᾶς τὰς ἔλυσα;

— Ἤμουν ἐγώ, ἦτον αὐτός. Ἀφῆστέ με λοιπὸν νὰ σᾶς ἐξηγήσω ὅλην τὴν ὑπόθεσιν!

— Σιωπή, φίλε μου, ἐρεθίζεσθε καὶ ἐγίνατε κατακόκκινος. Δὲν θέλω νὰ κουράζεσθε. Περιορισθῆτε ν' ἀπαντᾶτε εἰς τὰς ἐρωτήσεις μου. Λέγετε ὅτι ἀνεψιός σας εἶνε ἀσθενής;

— Τρελλός! τρελλός! τρελλός!

— Καὶ χαίρεσθε νὰ τὸν βλέπετε τρελλόν;

— Ἐγώ;

— Ἀπαντήσατέ μου εἰλικρινῶς. Δὲν θέλετε νὰ ἰατρευθῇ, δὲν ἔχει οὕτω;

— Διατί;

— Διὰ νὰ μείνῃ εἰς σᾶς ἡ περιουσία του. Θέλετε νὰ εἶσθε πλούσιος; Λυπεῖσθε διότι εἰργάσθητε τόσον καιρὸν χωρὶς νὰ πλουτίσετε; Νομίζετε ὅτι ἦλθεν ἡ σειρά σας;

Ὁ κ. Μορλὼ δὲν ἀπήντα. Εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὴν γῆν. Ἐσκέπτετο ἂν δὲν ἔβλεπε κακὸν ὄνειρον καὶ ἐζήτει νὰ μαντεύσῃ τί ὑπῆρχε πραγματικὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ δεσίματος τῶν χειρῶν, ἐν τῇ ἀνακρίσει ταύτῃ, καὶ ἐν ταῖς ἐρωτήσεσι τοῦ ἀγνώστου τούτου, ὅστις ἀνεγίνωσκεν ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ ὡς ἐν ἀνοικτῷ βιβλίῳ.

— Ἀκούεις φωνάς; ἠρώτησεν ὁ κ. Ὡβραί.

Ὁ δυστυχὴς θεῖος ᾐσθάνθη ὀρθουμένας τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του. Ἐνεθυμήθη τὴν λυσσώδη ἐκείνην φωνήν, ἥτις τῷ ὡμίλει εἰς τὸ οὖς, καὶ ἀπήντα μηχανικῶς ἐνίοτε.

— Ἄ! εἶνε τρελλός!

— Ἀλλ' ὄχι, δὲν εἶμαι τρελλός! ἀφήσατέ με νὰ φύγω! Ἐδῶ πραγματικῶς θὰ τρελλαθῶ! Ἐρωτήσατε ὅλους τοὺς φίλους μου καὶ θὰ σᾶς εἰποῦν ὅτι ἔχω ὅλον τὸ λογικόν μου. Ἐξετάσατε τὸν σφυγμόν μου καὶ θὰ ἴδῆτε ὅτι δὲν ἔχω πυρετόν.

— Πτωχὲ θεῖε! εἶπεν ὁ Φραγκῖσκος. Δὲν εἰξεύρει ὅτι ἡ τρέλλα δὲν συνοδεύεται ἀπὸ πυρετόν.

— Κύριε, προσέθηκεν ὁ ἰατρός, ἂν ἠδυνάμεθα νὰ δίδωμεν πυρετὸν εἰς τοὺς ἀσθενεῖς μας, θὰ τοὺς ἰατρεύαμεν ὅλους.

Ὁ κ. Μορλῶ ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ κλιντῆρος. Ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ἐξηκολούθει διασκελίζων τὸ γραφεῖον τοῦ ἰατροῦ.

— Κύριε, εἶπεν ὁ Φραγκῖσκος, λυποῦμαι πολὺ διὰ τὸ δυστύχημα τοῦ θείου μου, ἀλλὰ δι' ἐμὲ εἶνε μεγάλη παρηγορία τὸ νὰ δύναμαι νὰ τὸν ἐμπιστευθῶ εἰς ἄνθρωπον ὁποῖος εἶσθε ὑμεῖς. Ἀνέγνωσα τὸ θαυμάσιον βιβλίον σας ἡ *Ἀντιλεκτικὴ Μονομανία*· εἶνε τὸ καλλίτερον εἰς τὸ εἶδός του ἀπὸ τῆς *πραγματείας περὶ τῶν διανοητικῶν νοσημάτων* τοῦ μεγάλου Ἐσκιρόλ. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐγευμάτισα εἰς τὴν Σαλπετριέρην μὲ τοὺς ἐσωτερικοὺς ἰατρούς. Ἔχω ἐκεῖ ἕνα συμμαθητὴν καὶ φίλον, τὸν ὁποῖον γνωρίζετε ἴσως, τὸν κ. Ῥαβέν.

— Ἤκουσα νὰ ὁμιλοῦν περὶ αὐτοῦ ὡς περὶ ἰατροῦ ὁ ὁποῖος ἔχει μέγα μέλλον.

— Ὅλοι οἱ κύριοι ἐκεῖνοι μὲ διεβεβαίωσαν ὅτι ὁ θεῖός μου μόνον ἀπὸ ὑμᾶς ἦτο δυνατὸν νὰ θεραπευθῇ. Εἰξεύρω ἄλλως ὅτι εἶσθε πατὴρ διὰ τοὺς ἀσθενεῖς σας καὶ νομίζω ὅτι σᾶς προσβάλλω ἂν σᾶς συστήσω τὸν κ. Μορλῶ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διατροφήν του, τὸ ζήτημα τοῦτο τὸ ἀφίνω καθ' ὁλοκληρίαν πρὸς ὑμᾶς.

Καὶ ἐξαγαγὼν τῶν θυλακίων αὐτοῦ χιλιόφραγκον γραμμάτιον τὸ ἔθηκε ταχέως ἐπὶ τῆς ἑστίας, καὶ προσέθηκε·

— Θὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ μεταβῶ ἐδῶ τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα. Κατὰ ποίαν ὥραν ἐπιτρέπεται ἡ ἐπίσκεψις τῶν ἀσθενῶν;

— Ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς δευτέρας ὥρας. Τὸ κατ' ἐμέ, εὑρίσκομαι πάντοτε εἰς τὸ φρενοκομεῖον. Χαίρετε, κύριε.

— Σταματήσατέ τον! ἀνέκραξεν ὁ θεῖος Μορλῶ, μὴ τὸν ἀφήσετε νὰ φύγῃ. Αὐτὸς εἶνε τρελλός· θὰ σᾶς ἐξηγήσω τὴν τρέλλαν του.

— Ἡσυχάσατε, φίλτατέ μου θεῖε! εἶπεν ὁ Φραγκῖσκος ἀποσυρόμενος. Σᾶς ἀφίνω εἰς χεῖρας τοῦ κ. Ὠβραί· θὰ σᾶς περιποιηθῇ καλά.

Ὁ κ. Μορλῶ ἠθέλησε νὰ τρέξῃ κατόπιν τοῦ ἀνεψιοῦ του, ἀλλ' ὁ ἰατρὸς τὸν ἐκράτησε.

— Δυστυχία! ἀνέκραξεν ὁ δυστυχὴς θεῖος· δὲν θὰ εἰπῇ καμμίαν ἀνοησίαν! Ἂν ἠδύνατο τοὐλάχιστον νὰ μωρολογήσῃ ὀλίγον, θὰ ἐπείθεσθε ὅτι δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ τρελλός.

Ὁ Φραγκῖσκος ἐκράτει ἤδη τὴν λαβίδα τῆς θύρας. Ἐπανῆλθεν ὡσεὶ εἶχε λησμονήσει τι, διηυθύνθη πρὸς τὸν ἰατρὸν καὶ τῷ εἶπε·

— Κύριε, δὲν ἦλθον ἐδῶ μόνον διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ θείου μου.

— Ἄ! ἄ! ἐψιθύρισεν ὁ κ. Μορλῶ, ἰδὼν διαλάμπουσαν ἀκτῖνα ἐλπίδος.

Ὁ νέος ἐξηκολούθησεν.

— Ἔχετε μίαν θυγατέρα.

— Τέλος! ἀνέκραξεν ὁ δυστυχὴς θεῖος. Εἶσθε μάρτυς τοῦ τί εἶπεν. «Ἔχετε μίαν θυγατέρα».

Ὁ ἰατρὸς ἀπήντησε πρὸς τὸν Φραγκῖσκον. «—Ναί, κύριε, ἐξηγηθῆτε...»

— Ἔχετε μίαν θυγατέρα, τὴν δεσποινίδα Κλάραν Ὠβραί.

— Νάτος! νάτος! Σᾶς τὸ εἶπα.

— Ναί, κύριε, εἶπεν ὁ ἰατρός.

— Εὑρίσκετο πρὸ τριῶν μηνῶν εἰς τὰ λουτρὰ τοῦ Ἔμς μετὰ τῆς μητρός της.

— Εὖγε! εὖγε! ὠλόλυξεν ὁ κ. Μορλῶ.

— Ναί, κύριε, ἀπήντησεν ὁ κ. Ὠβραί.

Ὁ κ. Μορλῶ τρέξας παρὰ τῷ ἰατρῷ, τῷ εἶπεν·

— Δὲν εἶσθε ὁ ἰατρός· εἶσθε ἕνας ἀπὸ τοὺς τρελλοὺς τοῦ φρενοκομείου!

— Φίλε μου, εἶπεν ὁ ἰατρός, ἂν δὲν εἶσθε φρόνιμος, θὰ σᾶς κάμωμεν μίαν ψυχρολουσίαν.

Ὁ κ. Μορλῶ ὠπισθοχώρησεν ἔντρομος. Ὁ ἀνεψιός του ἐξηκολούθησε.

— Κύριε, ἀγαπῶ τὴν θυγατέρα σας, ἐλπίζω ὅτι ἀνταγαπῶμαι, καὶ ἂν τὰ αἰσθήματά της δὲν μετεβλήθησαν ἀπὸ τοῦ σεπτεμβρίου, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ζητήσω τὴν χεῖρά της.

Ὁ ἰατρὸς ἀπήντησεν·

— Ἔχω λοιπὸν τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλῶ πρὸς τὸν κ. Φραγκῖσκον Θωμᾶ;

— Πρὸς τὸν ἴδιον, κύριε, καὶ ἔπρεπεν ἐξ ἀρχῆς νὰ σᾶς εἰπῶ τὸ ὄνομά μου.

— Κύριε, ἐπιτρέψετέ μοι νὰ σᾶς εἴπω ὅτι πολὺ ἐβραδύνατε.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὴν προσοχὴν τοῦ ἰατροῦ ἐφείλκυσεν ὁ κ. Μορλῶ, ὅστις ἐπέτριβε λυσσωδῶς τὰς χεῖρας.

— Τί ἔχετε, φίλε μου; τὸν ἠρώτησε μὲ τὴν γλυκεῖαν καὶ πατρικὴν αὐτοῦ φωνήν.

— Τίποτε, τίποτε· τρίβω τὰς χεῖράς μου.

— Καὶ διατί;

— Ἔχω κάτι, τὸ ὁποῖον μὲ ἐνοχλεῖ.

— Δείξατέ το· δὲν βλέπω τίποτε.

— Δὲν βλέπετε! ἐδῶ, ἐδῶ, ἀνάμεσα εἰς τὰ δάκτυλα. Ἐγὼ τὸ βλέπω καλά!

— Τί βλέπετε!

— Τὴν περιουσίαν τοῦ ἀνεψιοῦ μου. Ἀφαιρέσατέ την, ἰατρέ! Εἶμαι τίμιος ἄνθρωπος, ἀπὸ κανένα δὲν θέλω νὰ λάβω τίποτα.

Ἐνῷ ὁ ἰατρὸς ἤκουε μετὰ προσοχῆς τὸν πρῶτον παραλογισμὸν τοῦ κ. Μορλώ, ὁ Φραγκῖσκος ὠχρία, ᾐσθάνετο ψῦχος, οἱ δ' ὀδόντες του συνεκρούοντο ἰσχυρῶς. Ὁ κ. Ὠβραὶ στραφεὶς πρὸς αὐτὸν τὸν ἠρώτησε τί ᾐσθάνετο.

— Τίποτε, ἀπεκρίθη· ἔρχεται, τὴν ἀκούω· εἶνε ἡ χαρά... ἀλλὰ μὲ καταβάλλει. Ἡ εὐτυχία πίπτει ἐπ' ἐμοῦ ὡς χιών. Ὁ χειμὼν θὰ εἶνε δριμὺς διὰ τοὺς ἐραστάς. Ἰατρέ, παρατηρήσατε τί ἔχω εἰς τὴν κεφαλήν.

Ὁ κ. Μορλὼ ἔτρεξε πρὸς αὐτὸν κράζων·

— Φθάνει! μὴν παραλογίζεσαι πλέον! Δὲν θέλω πλέον νὰ ἦσαι τρελλός. Θαρρεῖ τις ὅτι ἐγὼ σοῦ ἔκλεψα τὸ λογικόν σου. Εἶμαι τίμιος, ἰατρέ, ἰδῆτε τὰς χεῖράς μου, ἐξετάσατε τὰ θυλάκιά μου. Στείλατε εἰς τὴν οἰκίαν μου ὁδὸς Σαρόν, προάστειον Ἁγίου Ἀντωνίου, ἀνοίξατε ὅλα τὰ συρτάρια μου· θὰ ἰδῆτε ὅτι τίποτε δὲν ἔχω ἀπὸ κανένα.

Ὁ ἰατρὸς περιῆλθεν εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν μεταξὺ τῶν δύο ἀσθενῶν ὅταν ἠνοίχθη ἡ θύρα καὶ ἡ Κλάρα εἰσῆλθε ν' ἀναγγείλῃ πρὸς τὸν πατέρα της ὅτι τὸ πρόγευμα ἦτο ἕτοιμον.

Ὁ Φραγκῖσκος ἠγέρθη ὡσεὶ ὤθησεν αὐτὸν ἐλατήριον, ἀλλὰ μόνη ἡ θέλησίς του ἔσπευσε πρὸς συνάντησιν τῆς δεσποινίδος Ὠβραί. Τὸ σῶμά του κατέπεσε βαρὺ ἐπὶ τοῦ κλιντῆρος. Μόλις δὲ ἠδυνήθη νὰ ψελλίσῃ τὰς λέξεις·

— Κλάρα! εἶμαι ἐγώ. Σᾶς ἀγαπῶ. Θέλετε;...

Ἔφερε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου του, τὸ ὠχρὸν πρόσωπόν του ἐγένετο κατακόκκινον, καὶ ᾐσθάνετο ἄνωθεν τῶν ὀφρύων σφοδρὰν σύνθλιψιν. Ἡ Κλάρα ἔντρομος ἔλαβε τὰς δύο χεῖράς του, ὁ δ' ἰατρὸς ἀναγνωρίσας πάντα τὰ συμπτώματα κακοήθους πυρετοῦ, εἶπεν·

— Κρῖμα νὰ μὴ προσβάλῃ αὐτὸς ὁ πυρετὸς τὸν θεῖόν του· θὰ τὸν ἐθεράπευε.

Μετέφερον πάραυτα τὸν ἀσθενῆ εἰς τὸ δωμάτιον τῆς Κλάρας, ἐνῷ δ' ἐπεριποιοῦντο αὐτόν, ὁ θεῖος, ἠρεθισμένος συνεταράσσετο ἐν τῷ δωματίῳ, ἐσταμάτα τὸν ἰατρόν, ἠσπάζετο τὸν ἀσθενῆ, ἐλάμβανε τὴν χεῖρα τῆς κυρίας Ὠβραὶ καὶ ἐκραύγαζε.

— Σώσετέ τον γρήγωρα, γρήγωρα· θ' ἀντισταθῶ εἰς τὸν θάνατόν του· εἶνε δικαίωμά μου· εἶμαι θεῖός του καὶ κηδεμών του! Ἂν δὲν τὸν ἰατρεύσητε, θὰ εἰποῦν ὅτι ἐγὼ τὸν ἐσκότωσα. Νὰ ἦσθε μάρτυρες ὅτι δὲν ζητῶ τὴν κληρονομίαν του. Δίδω ὅλην τὴν περιουσίαν του εἰς τοὺς πτωχούς. Σᾶς παρακαλῶ, ἕνα ποτῆρι νερὸ διὰ νὰ πλύνω τὰ χέρια μου!

Τὸν μετέφερον εἰς τὸ φρενοκομεῖον, ἀλλὰ τοσοῦτον ἐταράσσετο, ὥστε ἠναγκάσθησαν νὰ τῷ φορέσωσι τὸ ὑποκάμισον τῶν μανιωδῶν.

Ἡ κυρία Ὠβραὶ καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἐπεριποιοῦντο νυχθημερὸν τὸν Φραγκῖσκον οὐχὶ ὡς ξένον ἀλλ' ὡς γαμβρὸν καὶ σύζυγον, δὲν ἠδύναντο δὲ νὰ ἐννοήσωσιν οὔτε τὴν μακρὰν αὐτοῦ σιωπήν, οὔτε τὴν ἀπότομον ἐπάνοδόν του, οὔτε τοὺς λόγους, δι' οὓς ἦλθεν εἰς τὸ φρενοκομεῖον. Ἂν ἠγάπα τὴν Κλάραν, διατί περιέμεινεν ἐπὶ τρεῖς μῆνας; Διὰ νὰ παρουσιασθῇ δὲ παρ' αὐταῖς εἶχεν ἀνάγκην τῆς ἀσθενείας τοῦ θείου του; Ἂν δὲ πάλιν ἐλησμόνησε τὸ ἔρωτά του, διατί νὰ μὴν ὁδηγήσῃ τὸν θεῖόν του ἀλλαχοῦ; Μήτοι ἡ παρουσία τῆς Κλάρας ἀνεζωπύρησε τὸ ἀποσβεσθὲν πάθος του; Ἀλλ' οὐχί, διότι τὴν ἐζήτησεν εἰς γάμον πρὶν ἢ ἴδῃ αὐτήν.

Εἰς ἁπάσας τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ἀπήντησεν ὁ Φραγκῖσκος ἐν τῷ παραλήρῳ αὐτοῦ. Τότε ἐπληροφορήθησαν ὅτι εἶχεν ἀπολέσει τὸ λογικόν, καὶ ὅτι ὑπῆρξεν ἀθῷος αἴτιος τῆς ἀσθενείας τοῦ θείου του. Ἡ δεσποινὶς Κλάρα ἤρξατο αἰσθανομένη νέους φόβους. Ὁ Φραγκῖσκος ἦτο τρελλός. Ἡ τρομερὰ αὕτη κρίσις θὰ τὸν ἐθεράπευε; Καὶ ἂν ἐθεραπεύετο, δὲν ὑπῆρχε φόβος ὑποτροπιάσεως; Ὁ κ. Ὠβραὶ θὰ συγκατετίθετο νὰ δώσῃ τὴν θυγατέρα του πρὸς τρελλόν; «Τὸ κατ' ἐμέ, ἐσκέπτετο ἡ Κλάρα μελαγχολικῶς μειδιῶσα, τίποτε δὲν φοβοῦμαι καὶ θὰ ἐρριψοκινδύνευα. Ἐγὼ ἐπροξένησα τὰ δεινά του· δὲν χρεωστῶ νὰ τὸν παρηγορήσω; Καὶ τέλος, ἡ τρέλλα του περιωρίζετο εἰς τὸ νὰ ζητῇ τὴν χεῖρά μου, τίποτε δὲ δὲν θὰ ἔχῃ πλέον νὰ ζητήσῃ ὅταν γείνω σύζυγός του. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν φόβος. Ὁ δυστυχὴς ἔπασχεν ἀπὸ ὑπερβολικὸν ἔρωτα· θεράπευσέ τον, ἀγαπητέ μου μπαμπᾶ, ἀλλ' ὄχι ὅλως διόλου. Ἂς μείνῃ ἀρκετὰ τρελλός διὰ νὰ μὲ ἀγαπᾷ πάντοτε καθὼς τὸν ἀγαπῶ!»

— Θὰ ἴδωμεν, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός. Ἂς περάσῃ ὁ πυρετός. Ἂν ἐντρέπεται καὶ λυπῆται διότι ἦτο τρελλός, ἂν εἶνε λυπημένος καὶ μελαγχολικὸς μετὰ τὴν θεραπείαν του, τότε δι' οὐδὲν ἐγγυοῦμαι. Ἂν ὅμως ἐνθυμῆται τὴν ἀσθένειάν του καὶ δὲν ἐντρέπεται, ἂν ὁμιλῇ δι' αὐτὴν μὲ ἐγκαρτέρησιν καὶ ἰδῇ χωρὶς ἀποστροφὴν ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι τὸν περιποιοῦνται, δὲν φοβοῦμαι τὴν ὑποτροπίασιν του.

— Ἀλλὰ διατί, μπαμπᾶ μου, θὰ ἐντρέπετο διότι ἠγάπησε καθ' ὑπερβολήν; Αὐτὴ εἶνε εὐγενὴς καὶ γενναία τρέλλα, ἡ ὁποία ποτὲ δὲν προσβάλλει τὰς μικρὰς ψυχάς. Καὶ πῶς θὰ ἐπανίδῃ μὲ ἀποστροφὴν ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι τὸν ἐνοσήλευσαν;... Εἴμεθα ἡμεῖς!

Μετὰ ἑξαήμερον παράληρον ἰσχυρὰ ἐφίδρωσις ἐδίωξε τὸν πυρετὸν καὶ ἤρξατο ἡ ἀνάρρωσις τοῦ ἀσθενοῦς. Ὅταν εἶδεν ὅτι εὑρίσκετο ἐντὸς ἀγνώστου δωματίου, μεταξὺ τῆς κυρίας καὶ τῆς δεσποινίδος Ὠβραί, ἐνόμισεν ὅτι εὑρίσκετο εἰσέτι ἐν τῷ ξενοδοχείῳ τοῦ Ἔμς, εἶτα δ' ἀνεμνήσθη ἀλλ' ἀμυδρῶς. Ὁ ἰατρὸς ἐπῆλθε πρὸς βοήθειάν του, ὁ δὲ Φραγκῖσκος ἤρξατο ἀκούων τὴν ζωήν του ὡς μυθιστόρημα, εἰς ὃ οὐδὲν ἐλάμβανε μέρος· ἦτο ἄλλος ἄνθρωπος, ἄνθρωπος ὅλως νέος καὶ ἐξήρχετο τοῦ πυρετοῦ ὡς ἐκ τάφου. Μικρὸν κατὰ

μικρὸν τὰ κενὰ τοῦ μνημονικοῦ αὐτοῦ ἐπληρώθησαν καὶ ἀνεμνήσθη τὸ παρελθόν. Τῇ 25 δεκεμβρίου ὁ Φραγκῖσκος καθήμενος ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ διηγήθη ἄνευ διακοπῆς, ταραχῆς καὶ αἰσχύνης καὶ μετὰ ἡσύχου χαρᾶς τὴν ἱστορίαν τῶν παρελθόντων τριῶν μηνῶν, ἡ δὲ Κλάρα καὶ ἡ κυρία Ὠβραὶ ἔκλαιον ἀκούουσαι αὐτόν. Μετὰ τὸ τέλος τῆς ἀφηγήσεως αὐτοῦ προσέθηκε.

— Σήμερον, 25 δεκεμβρίου, κατὰ τὴν 3 ὥραν μ. μ. λέγω πρὸς τὸν ἐξαίρετον ἰατρόν μου κ. Ὠβραί, τοῦ ὁποίου οὐδέποτε θὰ λησμονήσω πλέον τὴν ὁδὸν καὶ τὸν ἀριθμόν· « Κύριε, ἔχετε μίαν θυγατέρα, τὴν δεσποινίδα Κλάραν Ὠβραί· τὴν εἶδον κατὰ τὸ θέρος τοῦτο εἰς τὰ λουτρὰ τοῦ Ἔμς μετὰ τῆς μητρός της καὶ τὴν ἀγαπῶ· μοὶ ἀπέδειξε καὶ αὐτὴ ὅτι μὲ ἀγαπᾷ, καὶ ἂν δὲν φοβῆσθε ν' ἀσθενήσω καὶ πάλιν, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ σᾶς ζητήσω τὴν χεῖρά της».

Ὁ ἰατρὸς ἐποίησε μικρὸν νεῦμα διὰ τῆς κεφαλῆς, ἡ δὲ Κλάρα, περιπτυχθεῖσα τὸν τράχηλον τοῦ ἀσθενοῦς, ἠσπάσθη αὐτὸν ἐπὶ τοῦ μετώπου.

Δὲν ἐπεθύμουν ἄλλην ἀπάντησιν ὅταν θὰ κάμω τοιαύτην αἴτησιν.

Αὐθημερὸν ὁ κ. Μορλὼ γαληνιώτερος καὶ ἄνευ τοῦ χιτῶνος τῶν μανιωδῶν ἠγέρθη τὴν ὀγδόην τῆς πρωΐας, ἐξελθὼν δὲ τῆς κλίνης ἔλαβε τὰς παντούφλας του, ἔστρεψεν, ἐπανέστρεψε καὶ ἐξήτασεν αὐτὰς ἐπιμελῶς, καὶ τὰς ἐνεχείρισε πρὸς τὸν νοσοκόμον ἱκετεύσας αὐτὸν νὰ ἴδῃ ἂν περιεῖχον εἰσόδημα τριάκοντα χιλιάδων φράγκων. Τότε μόνον ἀπεφάσισε νὰ φορέσῃ αὐτάς. Ἐκτενίζετο δ' ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν ἐπαναλαμβάνων· « Δὲν θέλω νὰ εἴπουν ὅτι ἡ περιουσία τοῦ ἀνεψιοῦ μου ἐπέρασεν εἰς τὴν κεφαλήν μου », Ἐτίναξεν ἕκαστον τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ ἐκ τοῦ παραθύρου ἀφ' οὗ ἐξήτασε καὶ τὴν ἐλαχίστην αὐτῶν πτυχήν, ἐνδυθεὶς δ' ἐζήτησε κιμωλίαν καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τῶν τοίχων τοῦ δωματίου του

Μὴν ἐπιθυμήσῃς τὴν περιουσίαν τοῦ ἄλλου.

Εἶτα ἤρξατο ἐπιτρίβων τὰς χεῖρας μετ' ἀπιστεύτου ζωηρότητος, ὅπως πεισθῇ ὅτι ἡ περιουσία τοῦ Φραγκίσκου δὲν εἶχε κολλήσει εἰς αὐτάς. Ἔξεσε τοὺς δακτύλους διὰ τοῦ μολυβδοκονδύλου αὐτοῦ ἀριθμῶν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ δεκάτου, καὶ ἐζήτησεν ἐπιμόνως νὰ ἐρευνήσωσιν αὐτόν. Ὁ ἰατρὸς ἐπληροφόρησεν αὐτὸν ὅτι ὁ Φραγκῖσκος ἐθεραπεύθη, ὁ δὲ δυστυχὴς ἠρώτησεν ἂν τὰ χρήματα εὑρέθησαν. « Ἀφοῦ ὁ ἀνεψιός μου θὰ φύγῃ ἀπὸ ἐδῶ, ἔλεγε, χρειάζεται τὰ χρήματά του· ποῦ εἶνε ; Ἐγὼ δὲν τὰ ἔχω. Ἐκτὸς ἂν εὑρίσκωνται εἰς τὴν κλίνην μου ! » Καὶ ἀνέτρεψε τὴν κλίνην του μετὰ τοσαύτης ταχύτητος, ὥστε δὲν ἐπρόφθασαν νὰ τὸν ἐμποδίσωσιν. Ὁ ἰατρὸς ἐξῆλθε θλίψας τὴν χεῖρά του, ἣν ἐπέτριψεν ἐπιμελῶς. Τῷ ἐκόμισαν τὸ πρόγευμά του καὶ ἤρξατο ἐρευνῶν τὸ χειρόμακτρόν του, τὸ ποτήριόν του, τὸ μαχαίριόν του, τὴν παροψίδα του, ἐπαναλαμβάνων ὅτι δὲν ἤθελε νὰ φάγῃ τὴν περιουσίαν τοῦ ἀνεψιοῦ του. Μετὰ τὸ γεῦμα ἔνιψε τὰς χεῖρας αὐτοῦ μὲ ἄφθονον ὕδωρ λέγων· « Ἡ περιουσία εἶνε ἀπὸ ἀσῆμι· ἂν ἔμεινεν ἀσῆμι εἰς τὰς χεῖράς μου ! »

Ὁ κ. Ὠβραὶ δὲν ἀπελπίζεται νὰ τὸν θεραπεύσῃ, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καιρός. Οἱ ἰατροὶ θεραπεύουσι τὴν τρέλλαν ἰδίως κατὰ τὸ θέρος καὶ τὴν ἄναξιν.

Ed. About.

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ Paolo Mantegazza]

Συνέχεια· ἴδε σελίδα 190.

Ὅταν ὅλη ἡ ὑγιεινὴ καὶ ὅλη ἡ ἰατρική, ὅταν κομμωταὶ καὶ τέταρται σελίδες, μύρα, βάμματα, ψῆκτραι καὶ πλύσεις εἰργάσθησαν ματαίως πρὸς ἀναδάσωσιν τοῦ στενοῦ ἐδάφους τοῦ κρανίου σας, τότε δὲν ἔχετε πλέον ἄλλην ἐκλογὴν παρὰ μεταξὺ τῶν δύο τούτων· τῆς *ὑπομονῆς* ἢ τῆς *φενάκης*.

Ὅπως ἡ ὑπομονὴ μὴ βλάψῃ τὴν ὑγείαν, δέον νὰ πλύνηται συχνὰ ἡ ἀπογυμνωμένη κεφαλὴ μὲ ψυχρὸν ὕδωρ καὶ νὰ ἀπομάσσηται ἰσχυρῶς, ὅπως κατασταθῇ ἡ χώρα αὕτη τοῦ δέρματος ὀλιγώτερον εὐαίσθητος εἰς τὰς μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας. Γενικὴ ὑδροθεραπεία εἶνε ἄλλως λίαν χρήσιμος εἰς τὸν ἀπολέσαντα τὴν κόμην καὶ μὴ θέλοντα νὰ φέρῃ πρόσθετον τοιαύτην.

Ἡ φενάκη ἐνενηκονταεννέα φορὰς ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν δὲν φέρεται χάριν τῆς ὑγιεινῆς τῆς κεφαλῆς, ἀλλὰ χάριν ματαιότητος. Πᾶς ἄνθρωπος φέρων αὐτὴν κατέχεται ὑπὸ τῆς ματαίας πλάνης, ὅτι θέλει αὕτη ἐκληφθῇ παρ' ἁπάντων ὡς ἀληθὴς καὶ φυσικὴ καὶ ὡραιοτάτη κόμη. Ὅμως δι' αὐτὴν τὴν μίαν μόνην περίπτωσιν ἐπὶ τοῖς ἑκατόν, κατ' ἐπιείκειαν δὲν καταδικάζομεν τὴν φενάκην ἃ προσηλωθῇ ἀτιμωτικῶς ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος μετὰ τῶν ἄλλων ἀηδῶν ψευδολογιῶν τῶν τριχῶν, τὰς ὁποίας θὰ διέλθωμεν παρακατιόντες.

Αἱ φενάκαι εἶνε ἀρχαῖαι ὅσον ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ ματαιότης του, καὶ φαίνονται εἴς τινα ἀρχαιότατα ἀγάλματα τῆς Ἴσιδος. Ὁ Σουετώνιος, ὁ Ἡρωδιανός, ὁ Ὀβίδιος, ὁ Ἰουβενάλης, ὁμιλοῦσι περὶ τῶν προσθέτων κομῶν τοῦ Ὄθωνος, τοῦ Δομιτιανοῦ, τοῦ Καρακάλλα, τῆς Μεσσαλίνης, ἥτις ὅμως (ῥηθήτω ἐν παρενθέσει) ἔκρυπτε τὰς μελανὰς τῆς κεφαλῆς της τρίχας ὑπὸ φενάκην χρώματος ὑποξάνθου, ὡς λέγει ὁ Ἰουβενάλης.

Nigrum flavo crinem abscondente galero.

« Τὴν μέλαιναν κόμην καλύπτουσα ὑπὸ ξανθὴν φενάκην. »

Καὶ ὁ ποιητὴς Φλάβιος Ἀρριανὸς διηγεῖται ἐν τοῖς ἀνεκδότοις αὐτοῦ περί τινος ῥωμαίου ἱππότου, τοῦ ὁποίου τὴν φενάκην ὁ ἄνεμος ἀφήρπασεν ἐν μέσῳ πανηγύρεως.

Hujus ab adverso Boreæ spiramine perflant,
Ridiculum populo conspiciente caput;
Nam mox dejecto nituit frons nuda galero.

. . . .

« Πνέοντος τοῦ Βορρᾶ ἐναντίου, καθίσταται » γελοῖος ἐνώπιον τοῦ θεωμένου πλήθους· διότι » ἀποβαλλομένης τῆς φενάκης, αἴφνης φαίνεται » τὸ γυμνὸν μέτωπόν του.»

Αἱ ξανθαὶ κόραι τῆς Γερμανίας ἔστελλον τὰς κόμας των εἰς τὰς Ῥωμαίας, ὡς ψάλλει ὁ Ὀβίδιος:

At tibi captivos mittet Germania crines.

« Ἀλλ' ἡ Γερμανία σοὶ πέμψει κόμας αἰχμα- » λώτους.»

Καὶ ὁ Μαρτιάλης ψιθυρίζει πρὸς τὴν Λεσβίαν:

Arctôa de gente comam tibi, Lesbia, misi.

« Ἐκ τῶν ἀρκτῴων ἐθνῶν σοὶ ἔπεμψα, ὦ Λε- » σβία, κόμην. »

Μάτην ὁ Τερτυλλιανὸς ἀνακράζει:

« Ἐρυθριᾶτε τοὐλάχιστον θέτοντες ἐπὶ κεφα- » λῆς ἐξαγιασθείσης ὑπὸ τοῦ βαπτίσματος τὰ » ῥάκη ἀθλίου τινὸς θανόντος ἐν ὀργίοις ἢ κακούργου τινὸς θανόντος ἐπὶ τοῦ ἰκριώματος. »

Μάτην ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 692 συνελθοῦσα Σύνοδος ἀπηγόρευσε τὴν χρῆσιν τῶν προσθέτων κομῶν.

Μάτην εἰς πλησιεστέρους χρόνους ὁ Γουλιέλμος Coquillard γελοιογραφεῖ τὴν φενάκην:

« Ὅταν αἱ κόμαι αὐτῶν εἶνε πολὺ μικραί, » τότε φέρουσι φενάκην παρεσκευασμένην ἐκ τῆς » οὐρᾶς ἵππου. »

Μάτην ὁ Ἀββάτης Thiers (Histoire des Perruques, κτλ.) ἤγειρε σκληρὸν πόλεμον κατὰ τῶν προσθέτων κομῶν, διότι ἱερεῖς καὶ μὴ ἐξηκολούθησαν φέροντές τοιαύτας, καὶ ὑπῆρξεν ἐποχή, ὡς πάντες γνωρίζουσι, καθ' ἣν καὶ αὐτοὶ οἱ κάτοχοι τῶν ὡραιοτάτων κομῶν, ἀπέκοπτον αὐτὰς ὅπως ἀντ' αὐτῶν θέτωσι προσθέτους. Ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ καιροὶ οἱ ἄξιοι τῆς οὐρᾶς, τοῦ ταπεινωτικοῦ τούτου προσαρτήματος, τὸ ὁποῖον ἡ φύσις ἠρνήθη εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ νὰ ἐξευγενίσῃ αὐτόν, καὶ τὸ ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος προσέθεσεν εἰς ἑαυτὸν πρὸς καταβιβασμόν του.

Ἡ ὑγιεινὴ τῆς φενάκης περιορίζεται εἰς τὰς ἑξῆς λέξεις· *μὴ φέρετε αὐτὴν εἰ μὴ εἰς τὴν ἐσχάτην ἀνάγκην,* ὅταν δηλαδὴ αἱ συχναὶ πλύσεις διὰ τοῦ ψυχροῦ ὕδατος καὶ ἡ ὑδροθεραπεία δὲν σᾶς ἀπήλλαξαν τῆς κεφαλαλγίας, τῶν συχνῶν κατάρρων, τῶν ὀδονταλγιῶν καὶ ἄλλων παθήσεων, ἀναφανεισῶν μετὰ τὴν πτῶσιν τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς.

Ὅμως σᾶς ὁμολογῶ, ὅτι μικρὰν ἔχω ἐλπίδα ὅτι φενακοφόρος τις ἀναγινώσκων τὸ ἀλμανάχιόν μου, θὰ ῥίψῃ τὴν φενάκην ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ θὰ τρέξῃ νὰ λάβῃ τὴν ὑδρίαν μὲ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ.

Conciosiacosachè color cui giova
Sosterranno l'error, finchè avran fiato.

« Ἐπειδὴ οἱ ἐκ τῆς πλάνης ὠφελούμενοι ὑποστηρίζουσι μέχρις ἐσχάτων αὐτήν.» (Δάντης).

Ἀλλ' ἔχω τὴν συνείδησίν μου ἥσυχον,

Perchè quanto vi dissi lo provai
Contro v' è poco a dir, ma poco assai

«Διότι ὅσα εἶπον ὑμῖν ἀπέδειξα· ὀλίγα δέ, πολὺ ὀλίγα, δύνανται νὰ ῥηθῶσιν ὑπὲρ τῆς ἀντιθέτου γνώμης.» (Δάντης).

—

Ἡ γενειάς, στόλισμα ἐπίφθονον τοῦ ἰσχυροῦ φύλου ὑπερυψούμενον ὑπὸ τῆς σαρδικῆς παροιμίας, *homine de paga barba, homine de paga proe (ἀνὴρ μὲ ὀλίγα γένεια, ἀνὴρ μὲ ὀλίγην ἀνδρείαν)*, προασπίζει τὸ πλουσιώτατον εἰς νεῦρα πρόσωπον ἀπὸ τῶν αἰφνιδίων μεταβολῶν τῆς θερμοκρασίας καὶ ἐμποδίζει τὴν εἰσαγωγὴν τῆς κόνεως ἐντὸς τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. Εἶνε λοιπὸν χρησιμώτατον δι' ὅλους νὰ περικόπτωσιν αὐτήν, ἀλλ' ὄχι νὰ τὴν ξυρίζωσιν. Ἄλλως τε ἡ διατήρησις αὐτῆς εἶνε ἀναγκαία εἰς τοὺς ἐργάτας τοὺς ζῶντας ἐν μέσῳ τῆς κόνεως καὶ εἰς τοὺς ταξειδεύοντας εἰς τόπους ἀμμώδεις ἢ ὅπου ἐπικρατεῖ ὁ κονιορτός.

Εἶνε ἀποδεδειγμένον, ὅτι οἱ φέροντες τὸν μύστακα εἶνε ὀλιγώτερον ἐπιῤῥεπεῖς εἰς τοὺς πόνους καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν ὀδόντων. Ὁ Chadwick ἐσημείωσε περίπτωσιν ψυχράνσεως προκυψάσης ἐκ τοῦ ξυρίσματος τοῦ μύστακος. Ὁ Wilson εἶδε σοβαρὰν περίπτωσιν κυνάγχης προκυψάσης ἐκ τοῦ ξυρίσματος τῆς γενειάδος.

—

Ὁ Chadwick προσθέτει, ὅτι οἱ σκαπανεῖς καὶ οἱ ὑπονομεῖς τοῦ γαλλικοῦ στρατοῦ, οἵτινες ἔχουσιν ὡραίας καὶ δασείας γενειάδας, δὲν προσβάλλονται ὑπὸ βρογχικῶν παθήσεων, καὶ ὅτι διάφορα πρόσωπα ὑποκείμενα εἰς ψυχράνσεις καὶ πόνους τοῦ λαιμοῦ ἀπηλλάγησαν τῶν παθήσεων τούτων, ἀφ' ὅτου ἀφῆκαν τὰς τρίχας ν' αὐξάνωσιν ὑπὸ τὸν πώγωνα.

—

Ἡ γενειὰς αὐξάνει κατὰ μίαν γραμμὴν καθ' ἑκάστην ἑβδομάδα, καὶ κατὰ τέσσαρας δακτύλους ἐτησίως. Διὸ ἀνὴρ ὅστις ἤθελεν ἀρχίσει ἀπὸ τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους νὰ ξυρίζῃ τὴν γενειάδα καὶ ὅστις ἤθελεν ἐξακολουθήσει τοῦτο μέχρι τοῦ ἑβδομηκοστοῦ ἔτους, ἤθελεν ἀποκόψει διὰ τοῦ ξυραφίου ἕνδεκα πόδας γενείου.

—

Ἡ γενειάς, ἥτις εἶνε τὸ ἔνδοξον κόσμημα τοῦ ἀνδρικοῦ προσώπου, δύναται νὰ καταστήσῃ δυσ-

τυχὲς ἐν πλάσμα γυναικεῖον. Αἱ Τούρκισσαι, αἵτινες μισοῦσι τὰς τρίχας ἁπανταχοῦ, ἐπιθέτουσιν ὅπως προκαλέσωσι τὴν πτῶσίν των ὕλην τινὰ ἣν ἀποκαλοῦσι *ροῦσμα*, συγκειμένην ἐξ ἴσων μερῶν ἀσβέστου καὶ θειούχου ἀρσενικοῦ. Ἀλλ' ἀνάγκη ἡ ὕλη αὕτη νὰ μένῃ ὀλίγον χρόνον ἐπὶ τόπου καὶ νὰ ἐπιτηρῆται μετὰ μεγίστης περισκέψεως ἡ ἐπενέργεια αὐτῆς. Ἐγνώρισα πρὸ μικροῦ ὡραιοτάτην νεάνιδα, ἥτις παρεφρόνησεν ὑπὸ λύπης, διότι εἶδεν αὐξάνον ἐπὶ τῶν ῥοδίνων χειλέων της ὡραῖον ζεῦγος μυστάκων. Τολμηρός τις ἰατρὸς ἠθέλησε νὰ ἀπαλλάξῃ αὐτὴν συγχρόνως ἀπὸ τὴν παραφροσύνην καὶ ἀπὸ τοὺς μύστακας, καὶ ἐπέθεσε τὸ *ροῦσμα*, ἀλλ' ἀφῆκεν αὐτὸ παρὰ πολὺν καιρόν. Ἡ νέα δὲν ἀπηλλάγη μὲν τῆς παραφροσύνης, ἀλλ' ἀντὶ τῶν τριχῶν ἀπέμειναν αὐτῇ παραμορφωτικαὶ οὐλαί.

—

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν φώτων καὶ ἐν πλήρει δεκάτῳ ἐννάτῳ αἰῶνι, τινὲς προσέχουσιν ὅπως μὴ ἀποκόπτωσι τὴν κόμην ἢ τὸ γένειον ὅταν ἡ σελήνη φθίνῃ καὶ κανονίζουσι κατὰ τὸ σεληνοδρόμιον τὰς τρίχας καὶ τὰς κόμας των. Τοὺς καταγγέλλω εἰς τὰς σελίδας ταύτας ὡς ἀνθρώπους δεισιδαίμονας, οἵτινες πρέπει νὰ πιστεύωσι βεβαίως εἰς τὴν μαγείαν καὶ εἰς τὸν μανδραγόραν· ὡς ἀνθρώπους ἀμαθεστάτους, οἵτινες πρέπει νὰ τεθῶσιν ἀντιστρόφως ἐπὶ ὄνου, νὰ ὁδηγηθῶσιν ἀπὸ ὁδοῦ εἰς ὁδόν, μετὰ μεγάλης συνοδίας σαρώθρων, σφυρικτρῶν, ῥοπάλων, πυραγρῶν, καὶ ἄλλων ὀργάνων ἐντίμων καὶ πολυκρότων.

—

Οἱ ὄνυχες ἀνήκουσιν εἰς τὸ δέρμα καὶ ἀποτελοῦσι μέρος τοῦ βασιλείου τῆς καλλονῆς. Πῶς δύναται νὰ ἦνε ὡραία χείρ τις μὲ δυσμόρφους ὄνυχας;

Οἱ ὄνυχες προασπίζουσι τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων, εἰς τοὺς ὁποίους δίδουσι στερεότητα, ὅπως πιέζωσι καὶ ἐγγίζωσιν. Εἰς τὴν χεῖρα αὐξάνουσιν ἓν χιλιοστὸν τοῦ μέτρου καθ' ἑβδομάδα. Εἰς τοὺς πόδας αὐξάνουσι τὸ αὐτὸ μῆκος ἐντὸς τεσσάρων ἑβδομάδων.

Ἡ περιποίησις τῶν ὀνύχων στενῶς περιορίζεται εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ μαχαιριδίου καὶ τῆς ψαλίδος ἐνεργούντων ἐπὶ τοῦ ἐλευθέρου αὐτῶν χείλους, καὶ τοῦ ἐλεφαντίνου πιέστρου τοῦ σκοποῦντος νὰ προλάβῃ ὅπως ἡ ἐπιδερμὶς προσκολλᾶται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὄνυχος καὶ παρεκτείνεται ἐπ' αὐτῆς. Ἡ περιφέρεια τῆς ἐπιδερμίδος ταύτης δὲν πρέπει ποτὲ νὰ κόπτεται, οὔτε πρέπει νὰ ἀποξέηται ἢ νὰ ῥινίζηται ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὄνυχος, διότι τὸ τοιοῦτον παχύνει ὑπερμέτρως αὐτόν.

Οἱ ὄνυχες πρέπει νὰ καθαρίζωνται διὰ βρεγμένου ἀπομάκτρου, οὐδέποτε δὲ δι' ἐργαλείων ὀξέων. Δέον νὰ περικόπτωνται οἱ ὄνυχες τῶν χειρῶν ἐν σχήματι καμπύλῳ καὶ ὄχι πολὺ βαθέως· εἰς τοὺς ὄνυχας τοῦ ποδὸς προτιμότερον εἶνε νὰ δίδωμεν σχῆμα τετραγωνικόν, καὶ πρὸ πάντων νὰ μὴ ὑποβάλλωμεν αὐτοὺς εἰς πιέσεις δι' ὑποδημάτων παρὰ πολὺ στενῶν.

Πολὺ συνιστῶμεν τὴν ἄνω μνημονευθεῖσαν πίεσιν πρὸς τὰ ὀπίσω τοῦ ἐλευθέρου χείλους τῆς ἐπιδερμίδος, τῆς περιοριζούσης τὴν βάσιν τοῦ ὄνυχος. Ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο νὰ ποιῶμεν χρῆσιν τοῦ ἐλεφαντίνου πιέστρου δὶς τῆς ἑβδομάδος, ὅπως διατηρῶμεν ἀπεσπασμένην τὴν ἐπιδερμίδα ταύτην, χωρὶς οὐδόλως νὰ προσβάλλωμεν τὴν ῥίζαν τοῦ ὄνυχος. Ἀλλ' ἡ συχνὴ αὕτη χρῆσις καὶ μετά τινος βίας γινομένη, βλάπτει τὴν ῥίζαν τοῦ ὄνυχος, καὶ προκαλεῖ τὸν σχηματισμὸν τῶν γνωστῶν λευκῶν κηλίδων.

Ὅταν οἱ ὄνυχες εἶνε ῥυπαροὶ ἢ χλωμοί, καλὸν εἶνε νὰ μεταχειριζώμεθα τὸν ὀπὸν τοῦ λεμονίου.

Τὸ τηρεῖν τοὺς ὄνυχας μακροτάτους, εἶνε μωρία καὶ συνάμα ἀπόδειξις θηλυπρεπείας. Ἀπαιτεῖται πρὸς περιποίησιν τῶν ἐπιδεικτικῶν τούτων ἐργαλείων νὰ χάνωμεν πολὺν χρόνον, καὶ νὰ στερούμεθα τῆς ἡδυπαθοῦς ἐκείνης περισφίγξεως τῆς χειρός, ἥτις ἁρμόζει εἰς εὐγενεῖς ἄνδρας καὶ τὴν ὁποίαν τόσον ἐπιθυμοῦσιν αἱ ὡραῖαι Κυρίαι. Πρέπει νὰ σεβώμεθα πολὺ ὀλίγον τὸν πολύτιμον χρόνον, ὅπως ἀποδίδωμεν τόσην θεραπείαν εἰς μέρος τόσον ἀσήμαντον τοῦ σώματός μας.

Εἰς τοὺς οἱονεὶ εὐνούχους τούτους *λέοντας τοῦ συρμοῦ*, ἤθελον ψιθυρίσει τὸν στίχον τοῦ Δάντου,

A che vil fine convien che tu caschi!

«Εἰς ποῖον αἰσχρὸν τέλος σοὶ ἐπέπρωτο νὰ καταντήσῃς!»

(Ἕπεται συνέχεια.)

Ο ΣΑΠΩΝ

Τοῦ σάπωνος ἡ ἐφεύρεσις εἶνε ἀρχαιοτάτη, καθόσον μνεία αὐτοῦ γίνεται ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ, ὡς καὶ παρὰ Θεοκρίτῳ καὶ Παύλῳ τῷ Αἰγινήτῃ. Ὁ τελευταῖος ἀναφέρει ὅτι ὁ σάπων ἔχει καθαρτικὴν ἰδιότητα, ὁ δὲ Πλίνιος, ὅτι οἱ Γαλάται μετεχειρίζοντο αὐτὸν ὅπως καταστήσωσι τὴν κόμην αὐτῶν ξανθήν· τὸν κατεσκεύαζον δὲ ἐκ λίπους καὶ τέφρας. Ὁ πρώτης ποιότητος κατεσκευάζετο ὑπὸ τῶν Γαλατῶν ἐκ λίπους αἰγὸς καὶ τέφρας φηγοῦ, καὶ ἐχρησίμευεν εἰς τοὺς ἄνδρας μᾶλλον ἢ εἰς τὰς γυναῖκας. Ἀλλ' οἱ Γαλάται πάλιν παρέλαβον τὸν σάπωνα παρὰ τῶν Μασσαλιωτῶν, Ἑλλήνων ἀποίκων, ἀπὸ δὲ τῆς Μασσαλίας ὁ σάπων ἐξηπλώθη καθ' ἅπασαν τὴν δυτικὴν Εὐρώπην.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ σάπων ἦτο ὑγρός, πιθανῶς δὲ κατὰ τὸν Η' αἰῶνα οἱ Ἄραβες, οἵτινες

ὑπῆρξαν οἱ πρῶτοι χημικοί, τὸν κατέστησαν στερεὸν προσθέσαντες τίτανον, καὶ ἀντικαταστήσαντες τὸ λίπος δι' ἐλαίου.

Ἀπὸ τοῦ Θ' αἰῶνος σημαντικὸν ἐμπόριον σάπωνος ἐγίνετο ἐν Μασσαλίᾳ, ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτοῦ ἦτο ἀντικείμενον πολυτελείας παρὰ τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ, μόνον δ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Σταυροφόρων, ἤτοι ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰῶνος ὁ σάπων κατέστη τῆς πρώτης ἀνάγκης, ἡ δὲ χρῆσις αὐτοῦ ἐγενικεύθη. Οἱ Σταυροφόροι, ἐπανελθόντες ἐξ Ἀνατολῆς, εἰσήγαγον τὴν χρῆσιν τῶν ἀσπρορρούχων, καὶ τὴν καθαριότητα, ἥτις κατὰ τὸν Μεσαίωνα ἦτο ἄγνωστος ἐν Εὐρώπῃ οὐ μόνον παρὰ τῷ λαῷ ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς πλουσίοις. Οἱ μεγιστᾶνες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, παρὰ τὰ πολυτελῆ ἐνδύματα καὶ τὰ πλούσια αὐτῶν ὅπλα, ἦσαν ὅμως ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς καθαριότητος σχεδὸν βάρβαροι, ἐπειδὴ δ' οἱ Σταυροφόροι εἰσήγαγον ἐν Εὐρώπῃ ἐξ Ἀνατολῆς παραλαβόντες αὐτήν, καὶ ἐπομένως τὴν χρῆσιν τοῦ σάπωνος, τὸ ἐμπόριον τοῦ εἴδους τούτου ηὔξανεν ἑκάστοτε ἐν Μασσαλίᾳ.

Ἀλλὰ τὴν Μασσαλίαν μετὰ τὸν ΙΒ' αἰῶνα ὑπεσκέλισαν ἔν τε τῇ κατασκευῇ καὶ τῇ ἐμπορίᾳ τοῦ σάπωνος ἡ Βενετία καὶ ἡ Σαβόνη, ὁ δὲ σάπων ἰδίως τῆς τελευταίας πόλεως ἀπέκτησε τοσαύτην φήμην, ὥστε ἡ ἰσχυρὰ γείτων αὐτῆς Γένουα, ζηλοτυπήσασα, ἀπεφάσισε νὰ τὴν καταστρέψῃ, καὶ πρὸς τοῦτο κατέφυγεν εἰς τὸ ἑπόμενον μέσον.

Ἡ Σαβόνη, ἔχουσα λιμένα ἐπὶ τῆς Μεσογείου, ἐξῆγεν εὐχερῶς τὸν σάπωνα αὐτῆς, ἡ δὲ Γένουα, ὅπως καταστρέψῃ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ σάπωνος τῆς Σαβόνης ἀπεφάσισε νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ἀλίμενον. Ἐπομένως κατά τινα νύκτα εἴκοσι γενουήνσιαι γαλέραι πλήρεις λίθων κατέπλευσαν εἰς Σαβόνην καὶ ἔρριψαν τὸ φορτίον αὐτῶν εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος αὐτῆς, οὕτω δὲ τὴν ἐπιοῦσαν οἱ τῆς Σαβόνης κάτοικοι εἶχον μὲν ἔτι λιμένα ἀλλ' ἄνευ ἐξόδου, τὸ ὁποῖον παρέλυε τὸ τῆς ἐξαγωγῆς ἐμπόριον αὐτῶν.

Ἀλλὰ τὸ στρατήγημα τοῦτο δὲν ὠφέλησεν ἐπὶ πολὺ τὴν Γένουαν, διότι μετ' ὀλίγον, παρὰ τὰς προσπαθείας τῆς Γερουσίας, ὑπεσκέλισεν αὐτὴν ἡ Μασσαλία, εἰς ἣν ἀποκλειστικῶς συνεκεντρώθη ἡ εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς ἀγορὰς προμήθεια τοῦ σάπωνος.

Ν*

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Καθ' ἃ ἀναγράφουσιν οἱ Καιροὶ τῆς Νέας Ὑόρκης, οἱ δημοτικοὶ σύμβουλοι μικρᾶς τινος πόλεως τῆς Κοννεκτικούτης προέβησαν εἰς πρωτότυπον καὶ λίαν ἀγχίνουν καινοτομίαν, ἐφαρμόζοντες τὰ ἐπιτύμβια εἰς τὴν στατιστικήν. Ἀντὶ τῶν τετριμμένων καὶ ψευδῶν συνήθως καὶ ἀνωφελῶν ἐπὶ τῶν τάφων ἐπιγραφῶν ἐσκέφθησαν ὅτι λογικώτερον εἶνε νὰ χαράσσωνται ἐπ' αὐτῶν οἱονεὶ χρονικὰ τῆς κινήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς πόλεως, ἐνδεικνύοντα τὴν ἡλικίαν, τὸ φύλλον, τὸ οἴκημα, τὸ ἐπάγγελμα τῶν νεκρῶν, καὶ τὴν ἀσθένειαν ὑφ' ἧς ἀπέθανον. Ἡ πρότασις αὕτη ἐπεψηφίσθη μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τῶν συμβούλων, ἐχαράχθη δὲ τὸ πρῶτον ἐπιτύμβιον ἐν τῷ νεκροταφείῳ τῆς πόλεως, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου θὰ συντάσσωνται τοῦ λοιποῦ πάντα. Τὸ ἐπιτύμβιον ποιεῖται μνείαν τοῦ ὀνόματος τοῦ νεκροῦ, τοῦ ἐπαγγέλματος, τῆς ὁδοῦ καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῆς κατοικίας του, τῆς κράσεως, τῶν ἐσωτερικῶν νόσων, τῆς τελευταίας νόσου, ἥτις ἐπήγαγε τὸν θάνατον, τῆς διαίτης, ἣν ἠκολούθησεν ἀσθενῶν, καὶ τέλος τὸ τοῦ ἰατροῦ μετὰ τῆς σημειώσεως τῆς κατοικίας του.

Ὡς ἐκ τοῦ τελευταίου μέτρου προβλέπεται ταχεῖα φυγάδευσις ἐκ τῆς πόλεως τῶν ἰατρῶν ἐκείνων, οἵτινες θὰ ἔχωσι τὴν ἀτυχίαν νὰ σημειῶνται συχνότερον ἐπὶ τῆς ἐπιταφίου πλακός. Οἱ δὲ Καιροὶ τῆς Νέας Ὑόρκης ἀποδίδουσι τὴν ἐπίνοιαν τοῦ νεωτερισμοῦ τούτου εἰς νέον ἰατρόν, πλουσιώτερον εἰς ἰδέας ἢ εἰς πελάτας, ὅπως ἀπαλλαγῇ διὰ τούτου πολλῶν ἐπικινδύνων αὐτοῦ ἀντιπάλων.

Δύο αἰῶνες ἄρτι συνεπληρώθησαν, ἀφ' ἧς Ὀλλανδός τις χρυσοχόος κατεσκεύασε τὴν πρώτην δακτυλήθραν, ἥτις εἶνε σήμερον τῆς πρώτης ἀνάγκης διὰ τὴν ραπτικὴν καὶ τότε προφανῶς κατεσκευάσθη ὡς ἀντικείμενον πολυτελείας.

Φρέατα βαρόμετρα. Τὸ χωρίον Meyrin ἐν τῷ νομῷ τῆς Γενεύης κατέχει πλεῖστα φρέατα, ἅτινα παραδόξως χρησιμεύουσιν ὡς βαρόμετρα εἰς τοὺς κατοίκους τοῦ χωρίου. Τὰ ἐγκαταλελειμμένα ταῦτα φρέατα ἔχουσι μέγα βάθος, εἶνε δ' ἐντελῶς κεκλεισμένα ὑπὸ πλακῶν· εἴς τινα ἐξ αὐτῶν κατέστησαν ὀπὰς περιφερείας 10 ἑκατοστομέτρων περίπου, καὶ ἰδοὺ ἀκριβεῖς ὑποδεῖκται τοῦ καιροῦ· ὅταν ἐλαττοῦται ἡ πίεσις, ὁ ἐσωτερικὸς ἀὴρ ἐκφεύγει τοῦ φρέατος, μεταδίδων ὡρισμένον ἦχον εἰς συρίκτραν τεθειμένην ἐπὶ τοῦ στομίου· ἡ κακοκαιρία προφανής, καὶ λαμβάνονται αἱ ἀναγκαῖαι προφυλάξεις. Ἐὰν τοὐναντίον αὐξάνῃ ἡ πίεσις, διαφορετικὸς ἦχος ἀπὸ τῆς συρίκτρας εἰδοποιεῖ τοὺς γείτονας· ὁ καιρὸς εἶνε εὐνοϊκός, καὶ δύνανται ἀκωλύτως νὰ ἀσχοληθῶσιν εἰς τὰς ἐργασίας των.

Ὁ κ. Γεώργιος Ἰαπετίδης μεταβαίνει ἑσπέραν τινὰ μετὰ τὸ μεσονύκτιον εἰς τὴν οἰκίαν του, οἰνοβαρής. Ὅπως δὲ μὴ ἀκουσθῇ ποσῶς, ἐξάγει ἀπὸ τοῦ προδόμου τὰ ὑποδήματά του καὶ εἰσχωρεῖ εἰς τὸν κοιτῶνα. Ἀλλ' ὁ τριγμὸς τῆς θύρας ἐξυπνᾷ τὴν κοιμωμένην σύζυγον. Ὁ Αἰαπετίδης, φημιζόμενος διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ πνεύματος, τρέχει τάχιστα εἰς τὸ λίκνον καὶ ἀρχίζει νὰ κινῇ αὐτὸ διὰ τοῦ ποδὸς ψιθυρίζων νανούρισμά τι.

— Τί κάνεις ἐκεῖ τέτοια ὥρα, Γεώργη; τῷ λέγει ἡ σύζυγος.

— Δυὸ ὥραις κάθομαι τώρα καὶ κουνῶ τὸ παιδὶ ποῦ ἔκλαιε.

— Καλὲ τί λές, ἄνδρα μου; ἐγὼ τὸ παιδὶ τὤχω ἐδῶ καὶ κοιμᾶται!

— !!! ....

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1888 — Β', 1022

'Αριθ. 483 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' | Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι δρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. 'Επὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. | 31 Μαρτίου 1885

Συγγραφεὺς τοῦ διηγήματος, τὸ ὁποῖον ἀρχόμεθα σήμερον δημοσιεύοντες, εἶνε εἷς τῶν τακτικῶν τῆς *'Εστίας* συνεργατῶν. 'Εν τῇ πτωχῇ ἡμῶν διηγηματογραφίᾳ δὲν εἶνε ὅλως νέηλυς. Δύο προηγούμενα πρωτότυπα αὐτοῦ διηγήματα πρὸ πολλοῦ ἐγνώρισε τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον. Εἰ καὶ οἱ τότε ὑπὸ τοῦ τύπου δαψιλευθέντες ἔπαινοι εἰς τὸν ἀνώνυμον συγγραφέα τῶν μικρῶν ἐκείνων ἔργων ἤρκουν ἴσως ὅπως οὗτος ἀποτάξηται πλέον τῇ ἀνωνυμίᾳ, ἐν τούτοις προὐτίμησε νὰ τηρήσῃ ταύτην καὶ σήμερον, καὶ δι' ἄλλους μὲν πολλοὺς λόγους, ἀλλὰ καὶ διότι ἐπεθύμει ν' ἀκούσῃ τὰς περὶ τοῦ ἔργου του κρίσεις, ἀπηλλαγμένας πάσης προσωπικῆς συμπαθείας ἢ καί.... ἀντιπαθείας. 'Η *'Εστία*, πιστὴ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐνθαρρύνειν τοὺς συγγραφεῖς τῶν πρωτοτύπων διηγημάτων, μετὰ χαρᾶς ἀνοίγει σήμερον τὰς στήλας αὐτῆς εἰς τὸ ἀξιόλογον προϊὸν τοῦ καλάμου τοῦ φίλου της.

Σ. τ. Δ.

ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ

Διήγημα.

Α'.

Τῇ ἡμέρᾳ, καθ' ἣν ἐπιστολὴ τοῦ Περικλέους Μάνθου ἐκ Παρισίων ἀνήγγειλεν, ὅτι ὁριστικῶς πλέον τῇ 17 Αὐγούστου ἀφικνεῖται οὗτος εἰς Πειραιᾶ, ἐπιβαίνων τοῦ ἐκ Μασσαλίας προερχομένου ἀτμοπλοίου τῶν *γαλλικῶν διαπορθμεύσεων*, ἡ οἰκία ἐγένετο ἀνάστατος. 'Η θεία του 'Ελένη κατέστρωνε σχέδια ἐπὶ σχεδίοις περὶ τῆς ὑποδοχῆς καὶ ὑπέβαλεν αὐτὰ τῇ ἀνεψιᾷ της Εὐφροσύνῃ, ἡ ὁποία τὰ μετερρύθμιζε κατά τι ἢ τὰ ἐτελειοποίει, ἐφεύρισκε μίαν ἔκπληξιν ἢ προσέθετε χάριν τινὰ καὶ περιέβαλλε τὰ πάντα μὲ τὸ ἄρωμα ἐκεῖνο τῆς λεπτότητος καὶ τῆς δρόσου τῶν αἰσθημάτων, ὅπερ μόνη ἡ νεότης γνωρίζει νὰ ἐπιχύνῃ εἰς τὰ ἔργα της.

'Ο δὲ θεῖος Γεώργιος καίπερ κατὰ τὸ φαινόμενον βεβυθισμένος εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ *Αἰῶνος* τῆς ἑσπέρας ἐκείνης, ἤκουε προσεκτικῶς ἀπὸ τῆς εἰς τὴν γωνίαν τοῦ εὐνοουμένου του τουρκικοῦ *σοφᾶ* στερεοτύπου θέσεώς του τὰς συνομιλίας τῶν δύο γυναικῶν. 'Απὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διέκοπτε τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἐφαίνετο ἕτοιμος νὰ παρεμβῇ εἰς τὴν συνομιλίαν ἐκείνων, ἀλλ' ἀνεχαιτίζετο καὶ ἀντὶ ν' ἀφήσῃ λέξιν τινὰ ἀπὸ τῶν χειλέων του εἰσῆγε μεταξὺ αὐτῶν τὴν ἐξ ἠλέκτρου πίπαν του καὶ ἐρρόφα μεθ' ἡδονῆς ἄφθονον καπνόν, κινῶν τὴν κεφαλήν, ὡσεὶ ᾤκτειρε τὴν μωρίαν τῶν δύο χαμηλοφώνως διαλεγομένων.

— Αὔριον λοιπὸν πρωΐ, ἔλεγεν ἡ θεία 'Ελένη εἰς τὴν ἀνεψιάν της, νὰ πᾶμε εἰς τοῦ 'Απέργη καὶ νὰ τοῦ εἰποῦμεν, ὅτι μέχρι τῆς 15 Αὐγούστου πρέπει νὰ ἔχῃ τελειωμένα καὶ τῶν τριῶν δωματίων τὰ ἔπιπλα...

— Καὶ βαλμένα εἰς τὴν θέσιν των, προσέθηκεν ἡ Εὐφροσύνη.

— 'Εννοεῖται, ἐννοεῖται, εἶπεν ἡ θεία 'Ελένη. Καὶ ταῖς κουρτίναις, καὶ τὰ *ταπέτα*, καὶ ὅλα, καὶ ὅλα. Νὰ πᾶμε ὅμως καὶ 'στοῦ Μαρίνου ν' ἀγοράσωμεν καλαμάρι, κουδοῦνι, ὅ,τι τέλος πάντων χρειάζεται διὰ τὸ γραφεῖον.

— Καλέ, ἔννοια σας! Θὰ γείνουν ὅλα εἰς τὴν ἐντέλειαν. Ὅλα chic θὰ τὰ εὕρῃ ὁ παρισιάνος μας.

— Καλὰ λές, ὁ παρισιάνος! Αὐτός, 'μάτια μου, θὰ γνωρίζῃ τώρα τὸ Παρίσι νεράκι! Πότε 'πέρασαν τέσσαρα χρόνια! Θαρρεῖς καὶ εἶνε χθὲς ποῦ τὸν ξεπροβάλαμε ὡς τὸ βαπόρι. Τὸν καϋμένο τὸν Λιλῆ μου! ἀνεφώνησεν ἐν ἐπιλόγῳ μὲ ἔκφρασιν ἀρρήτου φιλοστοργίας ἡ θεία 'Ελένη.

— Κάμετέ μου τὴν χάρι, σᾶς παρακαλῶ, διέκοψεν ὁ θεῖος Γεώργιος μὴ κρατούμενος ἐπὶ πλέον, νὰ μὴ ἀκούω ἀνοησίας. Τόσην ὥρα δὲν ὡμίλησα, ἀλλὰ θὰ σκάσω ἐπὶ τέλους. Ἕνα ἄνδρα ἕως ἐκεῖ 'πάνω, τὸν Περικλῆ, νὰ μοῦ τὸν φωνάζῃ ἡ κυρὰ θεία του: Λιλῆ!

— 'Εγὼ ἔτσι τὸν συνείθισα, ἐπέμενεν ἡ θεία 'Ελένη.

— Νὰ τὸ ξεσυνειθίσῃς, ἀντέτεινε ἐκεῖνος. Εἰδεμή, θὰ τὸν κάμῃς γελοῖον τὸν ἄνθρωπο. 'Ακοῦς ἐκεῖ *Λιλῆ* τὸν *Περίκλαρο*!

— Κάμε μου τὴν χάρι, διάβασε τὸν *Αἰῶνά* σου καὶ μὴν ἀνακατεύεσαι 'στῆς ξέναις δουλειαῖς, ἀπεκρίνατο ἡ θεία 'Ελένη πειραχθεῖσα κάπως.

— Καλὲ μαμά, εἶπεν ἡ Εὐφροσύνη παρεμβᾶσα, πᾶμε 'μεῖς 'στὸ *σαλονάκι* νὰ τὰ ποῦμε, νὰ μὴν ἀκούῃ τίποτε ὁ κὺρ πατέρας, ὁ ὁποῖος μᾶς κάμνει πῶς δὲν θέλει τάχατε ν' ἀκούῃ τὰ σχέδιά μας, καὶ στοιχηματίζω, ὅτι τόσην ὥραν τίποτε δὲν ἐδιάβασε ἀπὸ τὴν ἐφημερίδα του. Τὸ αὐτί του τὸ εἶχ' ἐδῶ καρφωμένο, ν' ἀκούσῃ τί λέμε καὶ νὰ δώσῃ μάλιστα καὶ τὴν γνώμη του! Ὄχι, κύριε πατέρα, ἐξηκολούθησε στραφεῖσα πρὸς τὸν Γεώργιον, ἡ χάρις αὐτὴ δὲν σοῦ

γίνεται. Αὐτὰ τὰ πράγματα εἶνε δουλειαὶς τῶν γυναικῶν καὶ σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μὴ ἀνακατεύεσθε.

Ἐνόσῳ ἡ Εὐφροσύνη ὡμίλει, ἡ θεία Ἑλένη τὴν ἐθεώρει μὲ ὀφθαλμοὺς καταυγάζοντας στοργὴν καὶ εὐχαρίστησιν καὶ μὲ μειδίαμα ὑπερηφανείας εἰς τὰ χείλη. Ὁ δὲ θεῖος ἐμειδία καὶ αὐτὸς διὰ τὰς ἀφελεστάτας χειρονομίας της καὶ τὴν νοστιμωτάτην ρητορικὴν της στάσιν, ἣν πρὸ αὐτοῦ εἶχε λάβει ἀγορεύουσα. Μόλις δ' ἐκείνη ἐτελείωσε τὸν ἐπὶ τὸ κωμικώτερον τονισθέντα λόγον της, ὁ θεῖος Γεώργιος ἐγέλασεν ἀπὸ καρδίας, διότι τόσον ἐπιτυχῶς εἶχεν ἐμβατεύσει ἡ Εὐφροσύνη εἰς τὰς σκέψεις του καί:

— Ἄφησε τώρα τὰς δημηγορίας καὶ ἔλα νὰ σὲ φιλήσω, *μαϊμουδίτσα*, εἶπε μὲ θωπευτικωτάτην γλυκύτητα.

Ἀφοῦ δ' ἐφίλησεν ἀμφοτέρας τὰς παρειὰς τῆς Εὐφροσύνης, προσέθηκε:

— Δὲν ἐνδύεσθε νὰ πᾶμε ἕως 'στὰ *Ὀλύμπια* ν' ἀναπνεύσωμεν ὀλίγον καθαρὸν ἀέρα; Ἐκεῖ πλέον σᾶς ἀφίνω νὰ εἰπῆτε ὅ,τι θέλετε διὰ τὸν κὺρ Περικλῆ σας.

Οὕτως ἐξιλεωθεῖσαι ἀμφότεραι, ἀπῆλθον γελῶσαι ὅπως προετοιμασθῶσι διὰ τὸν ἑσπερινὸν ἐκεῖνον περίπατον.

B'

Ἡ Εὐφροσύνη, καίτοι ἀπεκάλει *πατέρα* τὸν Γεώργιον Κλήμην καὶ *μητέρα* τὴν σύζυγόν του Ἑλένην, δὲν ἦτο ἐν τούτοις θυγάτηρ των. Ἦτο ἀνεψιὰ ἐξ ἀδελφῆς τῆς Ἑλένης Κλήμη, θυγάτηρ δὲ τοῦ Ἀναστασίου Ζαγοραίου. Ἀπολέσασα τοὺς γονεῖς της μόλις ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, παρελήφθη ὑπὸ τῆς θείας της Ἑλένης καὶ ἀνετράφη ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Γεωργίου Κλήμη, ἀγαπηθεῖσα πλειότερον ἀληθοῦς θυγατρός. Ἤδη ἄγει τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας της, ἀλλ' ὁ θεῖος αὐτῆς τὴν μεταχειρίζεται ὡς δωδεκαετὲς κοράσιον. Καὶ ἐκείνη δὲ οὕτω παιδικῶς συνείθισε νὰ προσφέρηται αὐτῷ. Ἐὰν ὁ θεῖός της ἠγανάκτει ἐπί τινι τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ γινομένων καὶ ἤρχιζε νὰ ἐπιπλήττῃ τὰς ὑπηρετρίας φωνάζων, ἡ μὲν σύζυγός του ἀπεχώρει εἴς τι δωμάτιον ἀφίνουσα τὸ πεδίον ἐλεύθερον εἰς τὰς φωνάς του, ἡ δὲ Ἑλένη σπεύδουσα κατηύναζε πρῶτον τῆς ὀργῆς αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν καὶ εἶτα διὰ κωμικῆς τινος ρητορικῆς ἐπέφερε τὴν αἰθρίαν. Ὅταν δ' ἐκεῖνος ὑποχωρῶν εἰς τὴν μιμικὴν μᾶλλον ἢ τὴν λογικήν της ὑπεμειδία, ἡ Εὐφροσύνη ἔπιπτεν εἰς τὸν τράχηλόν του καὶ ἐφώναζε:

— Μαμά, μαμά, ὁ ἐξάψαλμος τοῦ πατέρα ἐπῆρε τέλος!

Ὁ Κλήμης τότε διερρηγνύετο εἰς γέλωτας καὶ φιλῶν τὰς δροσερὰς παρειάς της ἔλεγε τὴν αὐτὴν πάντοτε λέξιν:

— Μαϊμουδίτσα!

Ἦτο ἀδύνατον ν' ἀπομάθῃ τὴν στερεότυπον ταύτην προσφώνησιν. Ὅτε ἀκόμη ἡ Εὐφροσύνη ἦτο τριετής, τὴν ἀνεβίβαζον ἐπὶ τῆς τραπέζης ἵνα χορεύσῃ ὡς ὁ μικρὸς ἐκεῖνος πίθηκος, ὃν εἶχεν ἴδει κατὰ τὰς ἀπόκρεως ὑπὸ πλανητῶν περιαγόμενον. Καὶ ἐκείνη ἐχόρευε χαριτωμένα ἐν μέσῳ ἀπλέτων γελώτων. Ἡ παιδίσκη ἐγένετο νεᾶνις, ἀλλ' ὁ θεῖός της διετήρησεν ἐν στιγμαῖς διαχύσεων τὸν τίτλον καὶ τῇ ἀπέδιδεν αὐτὸν ἀκόμη καὶ σήμερον ὁσάκις τῷ ἐκίνει τὸν γέλωτα. Πολλάκις δ' ἀπεκάλει οὕτω τὴν Εὐφροσύνην καὶ ἐνώπιον ξένων ἀνθρώπων. Καὶ ὅταν αὕτη ἠρυθρία καὶ ἐδείκνυε τὴν δυσαρέσκειάν της διὰ τὴν προσωνυμίαν, ἐκεῖνος κύπτων εἰς τὸ οὖς τῇ ἔλεγε:

— Μὴ θυμώνῃς, μὴ θυμώνῃς! Σὺ ποτὲ δὲν μ' ἀφίνεις ν' ἀπολαύσω τὴν εὐχαρίστησιν αὐτήν.

Καὶ ἡ Εὐφροσύνη ἐγέλα, διότι ἀνεγνώριζεν, ὅτι ὄντως οὐδέποτε ἀφῆκεν εἰς τὸν θεῖόν της τὴν ἡδονὴν ν' ἀπαγγείλῃ ἕνα τέλειον *ἐξάψαλμον*. Εἰς μίαν λέξιν θεῖος καὶ ἀνεψιὰ ἔπαιζον ὡς μικρὰ παιδία. Καίπερ δὲ ἡ Εὐφροσύνη, τρέφουσα πρὸς τὸν Κλήμην στοργὴν καὶ σέβας τέκνου ἀληθοῦς, ἐθεώρει αὐτὸν ὡς πατέρα της, ὡς ἐκεῖνος ταύτην ὡς ἀληθῆ θυγατέρα του, ἔζων ὅμως ἐν τοιούτοις χαριεντισμοῖς καὶ ἄλλαις ἐκδηλώσεσι τρυφεροτήτων, ὥστε ὁ βλέπων αὐτοὺς ἐν τῷ οἴκῳ θὰ ἐπίστευεν, ὅτι ἦσαν μᾶλλον συνομίληκοι ἀδελφοί.

Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Κλήμη ἡ Εὐφροσύνη ἦτο τὸ στόλισμα. Εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ βρέφος μετὰ τῆς τροφοῦ καὶ ἡ οἰκία ἀμέσως ἐπληρώθη ζωῆς. Διότι ἀπὸ τοῦ εὐδαίμονος ἐκείνου οἴκου ἔλειπεν ἴσα ἴσα τὸ ἀντικείμενον αὐτό, τὸ συγκεντροῦν τὴν στοργὴν δύο εὐτυχῶν συζύγων, ἔλειπε τὸ τέκνον· ἡ δὲ Εὐφροσύνη ἐπλήρωσεν αὐθωρεὶ τὸ κενόν. Ἦτο τὸ ἀπαραίτητον ἐκεῖνο ἄνθος ἢ κόσμημα, τὸ ὁποῖον οἱ ζωγράφοι ρίπτουσιν εἰς μίαν γωνίαν ἵνα συμπληρώσωσι τὴν ἁρμονίαν τοῦ πίνακός των. Καὶ ἠγαπήθη λοιπὸν τρυφερῶς ὑπὸ τοῦ Κλήμη καὶ τῆς συζύγου του, ἡ δὲ ἀγάπη αὕτη ηὔξανεν ἐφ' ὅσον ἀνεπτύσσετο ἡ Εὐφροσύνη. Ἦτο διαρκὴς εὐχαρίστησις δι' ἀμφοτέρους τοὺς συζύγους ἡ ἐπίβλεψις τοῦ τέκνου ἐκείνου καὶ ἑκάστη νέα χάρις, ἣν ἐπεδείκνυε σὺν τῷ χρόνῳ ἦτο νέα χαρὰ διὰ τὸν οἶκον. Ὢ! ὅταν διὰ πρώτην φορὰν ἐκίνησε τοὺς τρυφεροὺς καὶ βρεφικοὺς πόδας της πρὸς βάδισμα, ποίαν ἀγαλλίασιν ᾐσθάνθησαν! Ὁ Κλήμης ἐσύρετο ἐπὶ τῶν γονάτων πρὸ τῆς μικρᾶς Εὐφροσύνης καὶ διὰ τῶν θωπευτικωτέρων τόνων τῆς φωνῆς του τῇ ἔλεγε, παλίμπαις γινόμενος:

— Στράτα... στρατοῦλα!

Καὶ ὅταν τὸ βρέφος ἤρθρωσε *μαμά, παπά*, ὑπῆρξεν ἄλλη χαρᾶς ἑορτή. Κατετυράννουν τὸ ἀτυχὲς πλάσμα δι' ὅλης τῆς ἡμέρας μὲ ἐρωτήσεις:

— Ποῖος εἶνε αὐτός, παιδί μου;

— *Παπά*, ἀπεκρίνετο ἐκεῖνο ὡς πλαγγών.

— Ἀμ αὐτή, πουλάκι μου;

— *Μαμά*, ἐπανελάμβανε συσφίγγον τὰ ροδίζοντα χείλη του.

Καὶ τὸ ἀπέπνιγον διὰ φιλημάτων.

Ἡμέρᾳ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ηὔξανε καὶ νέαι χάριτες ἀνεφαίνοντο εἰς τὴν κορασίδα. Ἦτο εὐθύμου χαρακτῆρος, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἔψαλλεν, ἐγέλα ἢ ἐχαριτολόγει καὶ ἐγελοιοποίει ὅ,τι ἂν ἔβλεπε κωμικὸν μιμουμένη μέχρι λεπτομερειῶν τὸ γελοῖον. Εἰς πάντας ἐνέπνεεν ἀγάπην καὶ πάντες εὐχαρίστως διεσκέδαζον μὲ τὰς εὐφυΐας τῆς χαριτωμένης παιδίσκης. Ἐν ἑνὶ δὲ λόγῳ μετ' αὐτῆς εἰσέβαλεν ἡ εὐθυμία καὶ ἡ χαρὰ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκείνῳ, ἐν ᾧ πρότερον μόνον ἡ ἀγάπη καὶ ἡ εὐδαιμονία κατῴκουν σκυθρωπαί. Ἠδύνατό τις εἰπεῖν, ὅτι εἰς τὴν εἰκόνα ἐκείνην τοῦ ἁρμονικοῦ καὶ εὐτυχοῦς βίου τῶν συζύγων Κλήμη εἶχε ῥίψει νέαν ζωὴν διὰ τῆς *μαϊμουδίτσας* ἡ συμφορά, ἥτις ἔπληξε τὴν αὐγὴν τοῦ βίου αὐτῆς.

Γ'

Ὁ πατὴρ τῆς Εὐφροσύνης κατήγετο ἐκ Ζαγορᾶς τῆς Ἠπείρου. Εἰκοσαετὴς διακόψας τὰς ἐν τῷ γυμνασίῳ τῶν Ἰωαννίνων σπουδάς του, ἐξενιτεύθη καὶ αὐτός, κατὰ τὸ ἐν Ἠπείρῳ ἔθιμον, πρὸς ἀνεύρεσιν τύχης. Ἐν Μολδαυΐᾳ εἶχε θεῖον, ἀδελφὸν τῆς μάμμης του, ὅστις νυμφευθεὶς πλουσίαν Μολδαυΐδα καὶ γενόμενος πατὴρ τέκνων, ἀποκατέστη ἐκεῖ ὁριστικῶς. Πρὸ πολλοῦ οὐδεμίαν εἴδησιν περὶ αὐτοῦ εἶχον, διότι ὁ θεῖος, πάντοτε μὲν δὲν διεκρίνετο ἐπὶ τακτικῇ ἀλληλογραφίᾳ, ἀλλὰ πού καί ποτε συναντῶν τινὰ τῶν πατριωτῶν εἰς τὴν πατρίδα ἐπανακάμπτοντα, ἀπέστελλε διὰ τούτου τοῖς ἑαυτοῦ οἰκείοις φλωρία τινὰ καὶ λακωνικὸν γράμμα. Ἀλλ' ἀφ' ὅτου ἐνυμφεύθη, αἱ μὲν ἀποστολαὶ χρημάτων ἐγίνοντο σπανιώτεραι, αἱ δὲ ἐπιστολαὶ ἐξέλιπον τέλεον.

Πρὸς τοῦτον λοιπὸν τὸν θεῖον ἐπορεύθη ὁ Ἀναστάσιος, φέρων ὡς ἐφόδια συστατικὸν γράμμα τῆς μάμμης του, ὅπερ δι' αὐτὴν εἶχε γράψει ὁ ἱερεύς, καὶ τὴν εὐχὴν τῆς μητρός του. Ὅταν δ' ἔφθασεν εἰς τὸ *μοῦλκι* του θείου του καὶ ἐπέδωκεν αὐτῷ τὴν ἐπιστολὴν λέγων, ὅτι εἶνε ὁ Τάσσος ὁ υἱὸς τῆς ἀνεψιᾶς του Χάϊδως,

— Οὔι, ἀνεφώνησεν ὁ γέρων ἠπειρώτης καὶ ἐλύθη εἰς δάκρυα καὶ τὸν ἐνηγκαλίσθη θερμῶς. Ἀκοῦς ἀκοῦς, προσέθηκεν ἀπομάσσων τοὺς ὀφθαλμούς του, ἡ Χάϊδω νἄχῃ γυιὸ παλληκάρι! Μωρὲ τί κάνει ἡ μανὲτσα σου; Ζῇ ἀκόμη ἡ γέρω-Νόνω;

— Ζῇ καὶ βασιλεύει, ἀπεκρίθη ὁ Ἀναστάσιος, μὲ τὸ ἁπλοϊκόν του ὕφος, δὲν διαβάζεις τὸ γράμμα ποῦ σοῦ γράφει;

Τότε ἐνθυμήθη ὁ γέρων, ὅτι ἐκράτει ἐπιστολὴν εἰς τὰς χεῖράς του καὶ ἀναπτύξας ἀνέγνωσεν αὐτὴν ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήρεις δακρύων. Ἀπὸ τοῦ 1817 ξενιτευθείς, οὐδέποτε ἔλαβε γράμμα παρὰ τῆς ἀδελφῆς του, ἀφ' ὅτου δ' ἔπαυσε καὶ αὐτὸς ἐπιστέλλων ἐστερεῖτο καὶ εἰδήσεων ἀκόμη περὶ αὐτῆς.

Ἀνεμιμνήσκετο ἐνίοτε, ὅτι ἐγκατέλιπεν ἀδελφὴν εἰς τὴν πατρίδα, ἀλλ' ἐνόμιζεν αὐτὴν θανοῦσαν, καὶ οὐδένα ἐπὶ χρόνον μακρὸν συναντήσας συμπατριώτην νεωστὶ ἐκεῖθεν ἐλθόντα, οὐδεμίαν εἴδησιν περὶ τῶν οἰκείων ἔλαβε. Καὶ νῦν ἵστατο ἐνώπιόν του μικρανεψιὸς μὲ τοὺς πρώτους ἰούλους, ὑψηλὸς καὶ ὡραῖος νεανίας, διαχύνων περὶ ἑαυτὸν ὅλην τὴν ἀφέλειαν τοῦ χωρίου του. Εἶχεν ἀφήσει τὴν μητέρα τοῦ Ἀναστασίου κόρην δεκατριετῆ μόλις, καὶ τώρα μετὰ εἰκοσιπενταετηρίδα περίπου ἐλάμβανεν ἐπιστολὴν συνιστῶσαν ἕνα εἰκοσαετῆ υἱὸν ἐκείνης. Μόνον ἡ ἰδέα ὅτι ἐκράτει γράμμα τῆς ἀδελφῆς του τὸν συνεκίνει, καὶ αὐτὸς ὁ μέχρι πρὸ ὀλίγων στιγμῶν ἔτι μὴ γνωρίζων ἂν ζῇ ἀκόμη ἡ ἀδελφή του, ἡ γέρω — Νόνω, ὡς ἔλεγεν, ᾐσθάνετο ὅλα τὰ τρυφερὰ τῆς καρδίας αἰσθήματα ἐξεγειρόμενα διὰ μιᾶς. Ἔζη λοιπὸν ἐκείνη καὶ τῷ ἔπεμπεν ἀσπασμοὺς ἀδελφικοὺς καὶ τὴν παράκλησιν νὰ προστατεύσῃ τὸν ὀρφανὸν πατρὸς ἔγγονόν της! Ἠσθάνετο τύψεις συνειδότος ὁ γέρων, ὅτι, ἀφοσιωθεὶς εἰς μίαν ἰδέαν, πῶς νὰ πλουτήσῃ, εἶχε σχεδὸν λησμονήσει, ὅτι καὶ ἄλλοι δεσμοὶ συνέχουσιν ἡμᾶς ἐν τῷ βίῳ, εἶχε τελέως παραμελήσει τὰ πρὸς τὴν ἀδελφήν του καθήκοντα καὶ ἔβλεπεν ὡς ζῶντα ἔλεγχον τὸν ἐμπρὸς αὐτοῦ ἱστάμενον νεανίαν. Συνέπτυξεν ἐπὶ τέλους τὴν ἐπιστολὴν καὶ γενόμενος κύριος τῆς συγκινήσεως αὐτοῦ;

— Πᾶμε, εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Ἀναστάσιον, νὰ γνωρίσῃς τὴν μεγάλην θειά σου καὶ ταὶς μικραίς. Ἀλήθεια, θὰ στενοχωρηθῇς 'λίγο τώρα 'στὴν ἀρχή, γιατὶ 'μιλοῦν μόνο μολδοβάνικα, προσέθηκεν αἰσχυνόμενος διότι αἱ θυγατέρες του ἠγνόουν τὴν ἑλληνικήν, ἀλλὰ μὲ τὸν καιρὸ 'σὰν μάθῃς καὶ σὺ τὴν γλῶσσα, νά.... θὰ περάσωμε καλά!

Τὴν δ' ἐπιοῦσαν περιήγαγε τὸν Ἀναστάσιον εἰς τὸ κτῆμα αὐτοῦ ὁ θεῖος καὶ τῷ ἐδείκνυε πλουσίους σιτοβολῶνας καὶ ἀγέλας βοῶν καὶ τῷ ἐξήγει τὸν τρόπον τῆς καλλιεργείας καὶ τῷ ἀνέπτυσσε τὸν βίον, ὃν διῆγεν ἐκεῖ:

— Νὰ ἀπὸ *βεκίλης* ἄρχισα κ' ἐγώ, τῷ ἔλεγε, καὶ ἅμα ἀπέκτησα τὸ ἐδικό μου, ἐπῆρα τὴν θειά σου ποῦ εἶχε αὐτὸ τὸ γειτονικὸ *μοῦλκι* καὶ τὰ ἔκαμα τὰ δυὸ ἕνα μεγάλο! Εἶχα ἄσπρα μαλλιὰ ὅταν πανδρεύθηκα, γιατὶ ὁ γάμος χωρὶς νὰ ἔχῃ κανεὶς τὸ ἐδικόν του εἶνε ἀνωφέλευτος καὶ βλαπτερός. Ὁ Θεὸς μοῦ 'χάρισεν

ὅλο κορίτσια· ἀλλά, δόξαν νἄχῃ, ὅλα θὰ ἔχουν τὸ ἰδικόν τους ὅταν θὰ 'πανδρευθοῦν!

Οὕτως ἀσυναρτήτως ὁμιλῶν ὑπεδείκνυε τῷ 'Αναστασίῳ, ὅτι καὶ οὗτος, ἂν μείνῃ παρ' αὐτῷ ὡς *βεκίλης*, θ' ἀποκτήσῃ ποτὲ περιουσίαν πολλὴν καὶ θὰ ἦνε εὐτυχὴς ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. 'Αλλ' ἐκεῖνος, ὃν εἶχεν ἤδη ἀρκούντως ἀποθαρρύνει ἡ ἰδέα, ὅτι εἰς τὸν οἶκον τοῦ θείου του δὲν ὡμιλεῖτο ἡ μητρική του γλῶσσα, ἐτόλμησε νὰ ἐρωτήσῃ τί εἶνε *βεκίλης*.

—Νά . . . τρέχει μὲ τὸ ἄλογο ἐπάνω ἀπὸ τοὺς *τσεράνους*, τοὺς χωριάταις ποῦ μᾶς δουλεύουν, καὶ τοὺς προσέχει καὶ τοὺς διατάζει καὶ κάθεται ὅλη τὴν ἡμέρα μαζή τους ἀφέντης.....

Ὁ 'Αναστάσιος ἔσεισε τὴν κεφαλὴν ἀφοῦ ἤκουσε τὴν περιγραφὴν τοῦ θείου του, προσπαθοῦντος διὰ φωνῆς ἐντόνου καὶ ὕφους μεγαλοπρεποῦς νὰ παράσχῃ ροδίνην εἰκόνα τοῦ *βεκίλη* τῷ ἀνεψιῷ. 'Αλλ' οὗτος εἶχεν ἤδη ἐννοήσει ὅσα τῷ ἤρκουν καὶ ἐσκέπτετο, ὅτι βεβαίως δὲν διέκοψεν αὐτὸς τὰς γυμνασιακὰς σπουδάς του διὰ νὰ γίνῃ ἐπόπτης ἐργατῶν, ἀναστρεφόμενος μετὰ ἠλιθίων μολδαυῶν χωρικῶν καὶ διάγῃ τὴν ἡμέραν ἐν τοῖς ἀγροῖς ταλαιπωρούμενος ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου ἢ τὰ πάγη τοῦ χειμῶνος! Ἄλλα, ἄλλα ὠνειροπόλει ὅταν ἐγκατέλειψε τὴν πατρίδα, ὅπως τρέξῃ κατόπιν τύχης, καὶ ἤδη ἔβλεπε πόσον πικραὶ εἰσιν αἱ δοκιμασίαι τοῦ βίου, εἰς ὃν δὲν εἰσῆλθεν ἔτι κἄν. Διὸ ὅτε μετ' ὀλίγας ἡμέρας τὸν ἠρώτησε καὶ πάλιν ὁ θεῖος, ἂν ἦτον εὐχαριστημένος ἐκ τῆς ἐκεῖ ζωῆς:

—'Εγώ, θειέ μου, τῷ ἀπήντησεν ἀφελῶς, ἤθελα ἔτσι νὰ ἔμβαινα εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν σιτηρῶν . . . νὰ μ' ἐστέλνατε κἄπου νὰ γράφω . . . νὰ πουλῶ . . . ν' ἀγοράζω, ἔτσι ἕνα πρᾶγμα ποῦ νὰ 'ταιριάζῃ περισσότερο 'στὸ χαρακτῆρά μου...

—Καλά, κὺρ Τάσσο, θὰ ἰδοῦμε καὶ δι' αὐτό, διέκοψεν ὁ θεῖος δυσηρεστημένος, ὅτι ὁ ἀνεψιός του ἀπέκρουε τὴν λαμπρὰν τοῦ *βεκίλη* θέσιν.

Δ'

Καὶ ἰδοὺ πῶς μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ 'Αναστάσιος Ζαγοραῖος εὑρίσκετο εἰς Βραΐλαν φέρων ἐν τῷ θυλακίῳ, ὡς δῶρα παρὰ τοῦ θείου του, φλωρία τινὰ καὶ συστατικὴν ἐπιστολὴν «πρὸς τὸν εὐγενέστατον κύριον Δημήτριον Φιλιώτην, τσάκωναν, φορτωτὴν πλοίων καὶ ἔμπορον σιτηρῶν», πρὸς ὃν καὶ ἀμέσως παρουσιάσθη. Ὁ Φιλιώτης γνωρίζων καλῶς τὸν θεῖον τοῦ νέου καὶ ἀπὸ χρόνου μακροῦ διατελῶν ἀνταποκριτὴς αὐτοῦ, ἐδέχθη μετὰ χαρᾶς καὶ πολλῶν φιλοφρονήσεων τὸν ἀνεψιὸν καὶ μὲ μειδίαμα πατρικὸν εἶπεν αὐτῷ:

—'Απὸ τὴν πατρίδα σας 'βγαίνουν ἔξυπνοι ἄνθρωποι! Πῶς;

Ὁ 'Αναστάσιος ἐγένετο καταπόρφυρος.

—Καλὸ σημάδι! Κοκκινίζει! ἐψιθύρισεν ὁ πρακτικὸς Κυνουριεὺς ὡς πεπειραμένος ἀγοραστὴς ἵππων ἐρευνήσας τοὺς ὀδόντας καὶ ψαύσας τοὺς μυῶνας τοῦ πρὸς πώλησιν ἱππαρίου.

—Καὶ ὡς ποῦ ἔφθασες εἰς τὸ σχολεῖον; ἠρώτησε καὶ πάλιν ἀφοῦ ἐπέρανε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς.

— 'Επέρασα καὶ δύο τάξεις ἀπὸ τὸ γυμνάσιον, ἀπεκρίθη συνεσταλμένος ὁ 'Αναστάσιος.

— Ἀμ δὲν μοῦ λὲς πῶς εἶσαι σοφολογιώτατος; εἶπεν ὁ Φιλιώτης ἀποθέτων τὰ ὀμματοϋάλιά του καὶ κλείων τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸ γραφεῖόν του, ἐνῷ ὁ 'Αναστάσιος ἠρυθρία καὶ πάλιν σιωπῶν.

— Πᾶμε τώρα νὰ σὲ φιλεύσω, προσέθηκεν ὁ Φιλιώτης, καὶ αὔριον βλέπομεν εἰς τί ἠμπορεῖς νὰ χρησιμεύσῃς.

'Απὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ 'Αναστάσιος Ζαγοραῖος προσελήφθη ὡς ὑπάλληλος ὑπὸ τοῦ Φιλιώτη, κατ' ἀρχὰς μὲν σημειῶν τὰ ζυγιζόμενα σακκία σίτου καὶ εἶτα κατὰ μικρὸν προαγόμενος εἰς ἀνωτέρας καὶ μᾶλλον ἀνεξαρτήτους ὑπηρεσίας, μέχρις οὗ διὰ τῆς εὐφυΐας του ἤρξατο νὰ κάμνῃ ἐπωφελῶς καὶ μικράς τινας ἐργασίας δι' ἴδιον λογαριασμόν.

— Θὰ πάῃ ἐμπρὸς αὐτὸς ὁ διάβολος, συνείθιζε νὰ λέγῃ ὁ προϊστάμενός του. Ὅλοι αὐτοὶ ἀπὸ τὸ Ζαγόρι 'βγαίνουν σπίρτο μοναχὸ εἰς τὸ ἐμπόριον!

Οὕτω παρήρχοντο τὰ ἔτη, καὶ ὁ 'Αναστάσιος, ὁλονὲν ἀνδρούμενος, διεκρίνετο μεταξὺ τῶν νέων ἐμπόρων καὶ ἐφημίζετο ὡς εἷς τῶν ἀρίστων καὶ ἱκανωτέρων σιτηρεμπόρων τοῦ Ποταμοῦ. Κατὰ μικρὸν προσελήφθη ὡς συνέταιρος τοῦ Φιλιώτη μὲ μερίδιον, κατὰ τὸν ἰσολογισμὸν δὲ τοῦ 1848 εὑρέθη κάτοχος περιουσίας. Εἶχε τρεῖς χιλιάδας φλωρίων ἰδικάς του, καθαρὰ κέρδη, ἐκτὸς ἐκείνων, ὅσα ἀπέστειλεν εἰς τὴν πατρίδα καὶ ὅσα δι' ἑαυτὸν ἐξώδευσεν.

Ε'

Ἦτο τότε εἰκοσιεξαετής, ἡ δὲ μήτηρ του, εἰς ὅλας της τὰς ἐπιστολάς, μίαν παράκλησιν στερεότυπον ἐπανελάμβανε: «Νὰ πεταχθῇ μιὰ Λαμπρὴ ὡς τὴν πατρίδα νὰ τὸν 'παντρέψῃ μὲ κἄμμιὰ καλὴ κοπέλα, νὰ ἰδῇ καὶ αὐτὴ ἐγγόνια καὶ νὰ κλείσῃ τὰ 'μάτια εὐχαριστημένη». 'Αλλ' ὁ 'Αναστάσιος ὀλίγον ἐσκέπτετο περὶ τούτου. Τότε ἡ δίψα τοῦ ἐμπορίου εἶχε καταλάβει αὐτὸν καὶ ἀπέκλειε πᾶσαν ἄλλην περὶ γάμου σκέψιν. 'Ελησμόνει καὶ αὐτὰς τὰς παρακλήσεις τῆς μητρός του καὶ σχεδὸν ἠδιαφόρει περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ὅτε μία ἐπιστολὴ ἐξ 'Αθηνῶν τὸν ἔκαμε νὰ σκεφθῇ κἄπως ὡριμώτερον. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη προήρχετο ἀπὸ τὸν Νικόλαον

Κλήμην, συμπατριώτην τοῦ Ἀναστασίου σεβαστόν, πεφημισμένον δ' ἐπὶ πλούτῳ, σωφροσύνῃ καὶ μορφώσει τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐν γράμμασι τελείᾳ, ὅστις ἅμα τῇ ἐλεύσει τοῦ Ὄθωνος εἶχε καταβῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ εἶχεν ἀποκατασταθῆ εἰς Ἀθήνας, ὅπου ἔζη φροντίζων ν' ἀναθρέψῃ καλῶς τὰ τέκνα του.

« Ἔμαθα, ἠγαπημένε μου συμπατριῶτα κὺρ » Τάσσο, τῷ ἔγραφε μεταξὺ ἄλλων ὁ Κλήμης, » ἀπὸ πολλοὺς καλοὺς πατριώτας, ὅτι προοδεύεις » εἰς τὸ ἔργον σου καὶ ἐχάρηκα πολύ. Ὅμως νὰ » γνωρίζῃς, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐγεννήθη νὰ ζῇ » πάντα εἰς τὰ ξένα καὶ νὰ ταλαιπωρῆται. » Τώρα ὅπου ἔχομεν ἐδῶ μίαν πατρίδα ἐλευθέ» ραν, πρέπει νὰ συναχθοῦμεν ὅλοι ὡς παιδιὰ » ὑπήκοα καὶ ὁμόνοα, τριγύρω εἰς καλὴν μητέ» ρα. Ἔλα λοιπὸν εἰς Ἀθήνας, νὰ ἰδῇς, ὅτι ἠμ» πορεῖ καὶ ἐδῶ ὁ ἄνθρωπος νὰ πλουτήσῃ, ὅταν » ἐργάζεται μὲ τὴν ἐδικήν σου φρονιμάδα καὶ » τιμιότητα, ὡς ἀκούω καὶ χαίρομαι καὶ εὐχα» ριστῶ τὸν Θεόν. Ἐδῶ εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα » ἠμπορεῖς καὶ καλῶς ν' ἀποκατασταθῇς διὰ τὸ » μέλλον σου καὶ εἰς τὰ τέκνα, τὰ ὁποῖα θὰ σοῦ » χαρίσῃ ὁ Θεός, νὰ δώσῃς ἀνατροφὴν ὡς καθὼς ἐμπρέπει εἰς Ἑλληνόπαιδα ».

Ὁ Ἀναστάσιος γνωρίζων, ὅτι ὁ γέρων Κλήμης ἔχει θυγατέρα ἐν ὥρᾳ γάμου, ἐνόησε τὴν ὑποκεκρυμμένην πρότασιν καὶ ἐνδομύχως ηὐχαριστήθη. Ἤρχισε δὲ καὶ αὐτὸς νῦν νὰ σκέπτηται περὶ γάμου καὶ ἀπεφάσισε νὰ κατέλθῃ ὄντως εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅταν θ' ἀποκτήσῃ χίλια φλωρία ἀκόμη :

— Μὲ τέσσαρας χιλιάδας φλωρία, ἔλεγεν, ἠμπορεῖ κανεὶς κάτι νὰ κάμῃ.

Καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ὁ χρόνος οὗτος δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ ἔλθῃ, δὲν ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Κλήμη.

Ϛ'

Ὅτε τῷ 1850 εἶδεν ὁ Ἀναστάσιος ὅτι ἦτο πλέον κάτοχος πέντε περίπου χιλιάδων φλωρίων, ἐτακτοποίησε τὰς ὑποθέσεις του καὶ ἐξεκίνησε διὰ τὰς Ἀθήνας. Ἔφερε περιουσίαν σημαντικὴν διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τοῖς μετρητοῖς εἰς τὸ θυλάκιον, 28 ἔτη εἰς τὴν νεότητα, φρόνησιν καὶ πεῖραν τοῦ κόσμου ἀρκετὴν εἰς τὸ κρανίον, καὶ τιμιότητα εἰς τὰ στήθη. Βεβαίως ταῦτα ἦσαν ἱκανὰ ἐφόδια, ἵνα εὐπαρουσιάστως ἐμφανισθῇ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γέροντος Κλήμη, ἀλλ' ὁ Ἀναστάσιος ἐφρόντισε καὶ διὰ πάντα ἐκεῖνα τὰ ἐξωτερικὰ φαινόμενα, ἅτινα καθιστῶσι μᾶλλον εὐπαρουσίαστον καὶ ἀξιοπρεπῆ τὴν πρώτην ἐμφάνισιν ἑνὸς μελλονύμφου. Ἐπεμελήθη λοιπὸν τὰ τῆς ἀναβολῆς, ἅτινα πλουσίως ἀπεταμίευσεν ἐν ταῖς ἀποσκευαῖς του, ἐπρομηθεύθη μικρά τινα δῶρα διὰ τοὺς μέλλοντας συγγενεῖς του καὶ ἀγοράσας ἔκρυψεν εἰς τὸ βάθος τῶν κιβωτίων του ἀκόμη καὶ τὰ διὰ τὴν μέλλουσαν μνηστήν του δῶρα. Εὐδαίμων αὐτὸς ἐν τοῖς σχεδίοις του, δὲν ἐφρόντιζε νὰ μάθῃ ἂν ἡ διετὴς σιωπή του εἰς τὸ γράμμα τοῦ γέροντος Κλήμη ἐθεωρήθη ὡς συγκατάθεσις ἢ ὡς ἄρνησις. Ἦτο βέβαιος, ὅτι ὁ γέρων Κλήμης αὐτὸν ἐξελέξατο ὡς μέλλοντα σύζυγον τῆς θυγατρός του, ἣν καίτοι δὲν ἐγνώριζεν, ἐφαντάζετο τελείαν. Ἀμέριμνος καὶ οὐδαμῶς ὑποπτεύων, ὅτι δυνατὸν νὰ ἐπῆλθεν ἀλλοίωσίς τις τῶν περιστάσεων, πρὸς μὲν τὴν μητέρα του, ἀποστέλλων χρήματα, ἔγραφεν «ἐλπίζω εἰς τὸν »Θεὸν καὶ δι' εὐχῶν σου νὰ τελειώσω καλὸν γάμον »μὲ μίαν χωριανήν μας, κ' ἔτσι ν' ἀπολαύσῃς » ὅ,τι ἐπιθυμεῖς», πρὸς δὲ τὸν Φιλιώτην ἀποχαιρετῶν αὐτόν, ἔλεγε :

— Δὲν σοῦ εἶπα τίποτε, διότι δὲν τὸ εἶχα καλά, καλά, ἀποφασίσει, ἀλλὰ τώρα πλέον ἠμπορῶ νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ, κὺρ Δημήτρη. Πιστεύω εἰς αὐτὸ τὸ ταξεῖδί μου νὰ τελειώσω ἕνα συνοικέσιον μὲ μιὰ καλὴ κοπέλα.

— Πῶς ; ἀνεφώνησεν ὁ Φιλιώτης, ὁ ὁποῖος ᾐσθάνετο τὴν ἀνάγκην τοῦ Ἀναστασίου εἰς τὸ κατάστημά του καὶ ἐνόμιζεν ὅτι οὐδέποτε οὗτος θ' ἀπεχωρίζετο αὐτοῦ. Πῶς ; πηγαίνεις, ἀδελφέ, νὰ 'πανδρευθῇς καὶ δὲν μᾶς τὸ εἶπες ἀρχήτερα ; Ἐμεῖς ἄλλα σχέδια εἴχαμε διὰ σέ. Γνωρίζεις, ὅτι ὁ ἀδελφός μου, 'στὴν Πόλι, ἔχει θυγατέρας, ὅτι τὸ κατάστημά μας ἐκεῖ θέλει διευθυντή.... ἄλλα ἐμεῖς σχεδιάζαμε μὲ τὸν ἀδελφόν μου, διότι σ' ἐξετιμήσαμεν..... ἀλλὰ πάντα ἐλέγαμεν : Ὁ Τάσσος εἶνε νέος ἀκόμη. Σύ, ἀδελφέ, δὲν ἐπάτησες ἀκόμη τὰ τριάντα, καὶ θέλεις νὰ σκλαβωθῇς ; Δὲν ἄφινες πρῶτα νὰ κάμῃς μεγάλαις δουλειαὶς 'δικαίς σου καὶ νὰ εἴμασθε πάντα εἰς σύνδεσμον συγγενικὸν καὶ ἐμπορικόν ; Νά, ἐμεῖς ποῦ σοῦ εἴχαμεν ἕτοιμον ἐμπόριον καὶ κατάστημα μὲ τὸν δρόμον του εἰς καλὸν σημεῖον εἰς τὴν Πόλι.

Ὁ Ἀναστάσιος ἤρχισε νὰ σκέπτηται, ὅτι τὸ μέλλον, ὅπερ τόσῳ ῥόδινον τῷ ἐζωγράφιζεν ὁ εὐφυής Κυνουριεύς, ἦτο πολὺ πραγματικώτερον τοῦ ἀβεβαίου ἐκείνου, ὅπερ ἐταξείδευεν, ἵνα ἐπιτύχῃ εἰς Ἀθήνας. Ὁ πρὸς τὰ χρήματα ἔρως τῷ ἔλεγεν, ὅτι ἐδῶ ἔπρεπε ν' ἀγκυροβολήσῃ, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἰδέα νὰ καταστήσῃ σύζυγόν του τὴν θυγατέρα τοῦ πεφημισμένου συμπολίτου του, παρεκίνει αὐτὸν νὰ πλεύσῃ πρὸς τὸν Πειραιᾶ. Ἐν τῇ ἀμφιταλαντεύσει ταύτῃ, ἀπεκρίθη μὲ ὅλην του τὴν διπλωματικὴν λεπτότητα εὐφυοῦς Ἠπειρώτου :

— Ὅσον διὰ τὸν ἐμπορικὸν σύνδεσμον, κὺρ Δημήτρη, πιστεύω νὰ μὲ ἀξιώσῃ ὁ Θεὸς ν' ἀποκατασταθῶ καλὰ καὶ νὰ εἰμπορέσω, ὅπου καὶ ἂν ἦμαι, νὰ ἐξακολουθήσω πάντοτε ἐργασίας μαζῆ σας· ὅσον ὅμως διὰ τὴν συγγένειαν ποῦ μοῦ προτείνεις, τί νὰ σοῦ εἰπῶ; Λόγοι εἶνε ἀλη-

θεια, δὲν ἔχω δοσμένο, ἀλλὰ κάπως ἔχω μιὰ ὑποχρέωσι νὰ καταβῶ εἰς τὴν Ἀθήνα δι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν. Ἠμπορεῖ ὅμως καὶ νὰ μὴ γείνῃ τίποτε! Καὶ τώρα ποῦ μοῦ παρέστησες τὰ πράγματα ἀλλέως, ἴσως καὶ δὲν γείνῃ. Τὸ κάτω, κάτω, ἐγὼ δὲν ἔδωκα ὑπόσχεσι καὶ θὰ ἰδοῦμεν καὶ διὰ τὸ ἄλλο. Διότι ἡ ἀλήθεια εἶνε, πῶς ἡ ἀνεψιά σας μοῦ κάμνει τιμὴν καὶ τέλος πάντων, ἅμα ὑπάγω εἰς τὴν Ἀθήνα καὶ ἰδῶ τὰ πράγματα, θὰ σοῦ γράψω.

— Ἔ! 'στὸ καλό, Τάσσο μου, εἶπεν ὁ Φιλιώτης εὐχαριστημένος ἐνδομύχως, δι' ὃ παρήγαγον οἱ λόγοι του ἀποτέλεσμα. Πήγαινε εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ Θεοῦ καὶ *Κύριος κατευθύναι τὰ διαβήματά σου*! Νά, ἄλλο δὲν ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ, προσέθηκε καὶ τὸν ἐνηγκαλίσθη.

Οὕτως ἀπεχωρίσθησαν οἱ δύο τέως συνέταιροι, ἐκεῖνος μὲν κρατῶν ὡς ὑπόσχεσιν τὴν ἐπιφύλαξιν τοῦ Ἀναστασίου, οὗτος δὲ φέρων ἀπὸ τοῦδε τὸν δισταγμὸν εἰς τὰς ἀποφάσεις του.

Ζ'

Ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις παρουσιάσθη μίαν πρωΐαν ὁ Ἀναστάσιος Ζαγοραῖος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Νικολάου Κλήμη ἐν Ἀθήναις. Ἐζήτησε τὸν γέροντα καὶ τὸν ὡδήγησαν εἰς τὸ δωμάτιόν του, ὅπου εὗρεν αὐτὸν εὔρωστον μὲν καὶ πλήρη ὑγείας κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλ' ὑπὸ ἡμιπληγίας, παραλυσάσης τὸν ἀριστερὸν βραχίονα καὶ τὸν ἀντίστοιχον πόδα, κρατούμενον καθηλωμένον ἐπὶ εὐρέος τροχηλάτου ἀνακλίντρου. Ὅτε ἔγεινεν ἡ γνωριμία τῶν συμπατριωτῶν, ὁ γέρων ἐνηγκαλίσθη τὸν Ἀναστάσιον ἐν διαχύσει καὶ ἔκλαυσε:

— Καλῶς ὥρισες, καλῶς ὥρισες, ἔλεγε κατ' ἐπανάληψιν. Δὲν σ' ἐπερίμενα, κὺρ Τάσσο μου. Ἅμα εἶδα καὶ 'πέρασαν τρεῖς, τέσσαρες μῆνες καὶ δὲν μοῦ ἀποκρίθηκες εἰς τὴν γραφή μου, εἶπα πῶς ἡ δουλειαίς σου σ' εἶχαν σκλάβο εἰς τὴν Βραΐλα καὶ δὲν ἠμποροῦσες νὰ ἔλθῃς 'δῶθε κάτω. Δόξαν νἄχῃ ὁ Θεὸς ποῦ ἦλθες νὰ σὲ γνωρίσωμε! Νὰ φωνάξω, ἀλήθεια, τὴν κόρην μου νὰ τὴν γνωρίσῃς, προσέθηκεν, ὡς σπεύδων νὰ ἐπανορθώσῃ λάθος ἀκούσιον.

Καὶ χωρὶς νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὸν Ἀναστάσιον νὰ προσθέσῃ τι, ἐφώναξεν ὁ γέρων:

— Μαρία, Μαρία!

Νέα γυνὴ περικαλλὴς μετρίου ἀναστήματος καὶ ξανθὴ ἔσπευσεν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ γέροντος κρατοῦσα βρέφος ἐν τῇ ἀγκάλῃ:

— Νὰ ἡ κόρη μου, νὰ καὶ τὸ ἐγγόνι μου. Τὴν ἐπάνδρεψα πρόπερσι τὸν Αὔγουστο μὲ τὸν γυιὸ τοῦ καπετὰν-Μάνθου ἀπὸ τὴν Χειμάρρα, ἂν τὸν ἔχῃς ἀκουστά, καὶ μοῦ ἔδωκεν ὁ Θεὸς καὶ ἐγγόνι ἐπάνω 'ς τὸ χρόνο. Εἶνε τώρα ὀκτὼ μηνῶν αὐτὸς ὁ κὺρ Περικλῆς ποῦ βλέπεις.

— Ἔλα ἐδῶ, μπλέ, στὸν παπποῦ, μασκαρατζίκο, προσέθηκε διαχυνόμενος εἰς τρυφερότητας πρὸς τὸν μικρὸν ἔγγονον, ὅστις ἐγέλα δεικνύων στόμα ῥοδίζον καὶ φαλακρὸν ὀδόντων.

— Ἄ, ἀλήθεια, Μαρία, 'ξέχασα νὰ σοῦ εἰπῶ, ὅτι ἀπ' ἐδῶ τοῦ λόγου του εἶνε ὁ συντοπίτης μας κὺρ Τάσσος Ζαγοραῖος, γυιὸς τῆς Χάϊδως ἂν τὴν 'θυμᾶσαι, τῆς κόρης τῆς γέρω—Νόνως ἀπὸ τοὺς Ματσαίους, προσέθηκεν ὁ γέρων ἀναπτύσσων τὴν γενεαλογίαν τοῦ ξένου του, ἐνῷ ἤδη ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ εἶχε σφίγξει τὴν χεῖρα ἐκείνου προσφωνήσασα:

— Καλῶς ὡρίσατε!

Ἀλλ' ὁ Ἀναστάσιος ἵστατο παραζαλισμένος, ὄρθιος καὶ συνεσταλμένος, ἀναλογιζόμενος πόσον ὁ γέρων Κλήμης ἐπέσπευσε τὸν γάμον τῆς θυγατρός του, ἓξ μῆνας περίπου μετὰ τὴν ἄνευ ἀπαντήσεως ἀπομείνασαν ἐπιστολὴν πρὸς αὐτόν, χωρὶς ν' ἀναμείνῃ τῆς σιωπῆς του τὴν λύσιν. Καὶ ἐνῷ προσεπάθει νὰ ἀποδιώξῃ τὰς πρώτας δυσαρέστους ἐντυπώσεις, ἐπεφάνη, ὡς ἐν μέσῳ ἀχλύος, εἰς τὸν ἐσκοτισμένον νοῦν του, ἡ μειδιῶσα μορφὴ τοῦ Δημητρίου Φιλιώτη καὶ ἤχησαν εἰς τὰ ὦτά του, ὡς μελῳδία μουσικῆς μακρόθεν ἐρχομένη, οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ Κυνουριέως: « Γνωρίζεις, ὅτι ὁ ἀδελφός μου, 'στὴν Πόλι, ἔχει θυγατέρας, ὅτι τὸ κατάστημα ἐκεῖ θέλει διευθυντή... » Καὶ εἰς τὴν μορφὴν τοῦ νέου ἐμπόρου ἐγένετο αἰθρία, ἡ δὲ φυσικὴ ἱλαρότης τῆς φυσιογνωμίας του, ἀποδιωχθεῖσα ἐκεῖθεν πρὸς στιγμὴν ἐκ τῆς ἀπροσδοκήτου τῶν σχεδίων του ἀποτυχίας, διεχύθη καὶ πάλιν ἐπ' αὐτῆς.

— Καὶ ὁ υἱός σας, κύριε Κλήμη; ἠρώτησε στρέφων τὴν ὁμιλίαν.

— Εἶνε εἰς τὸ Παρίσι αὐτός, κὺρ Τάσσο μου· διότι εἶχε μεγάλην κλίσιν εἰς τὰ γράμματα καὶ τὸν ἔστειλα ἐκεῖ νὰ τελειοποιηθῇ, ἀμέσως ποῦ ἐτελείωσεν ἐδῶ τὸ Πανεπιστήμιον· θὰ μᾶς ἔλθῃ καὶ αὐτὸς ἕως τοῦ χρόνου πιστεύω. Ἐπιθυμοῦσα νὰ τὸν ἔχω κοντά μου, εἰς τὴν κατάστασιν ὅπου εἶμαι, ἀλλὰ βλέπεις αἱ σπουδαὶ του τὸν κρατοῦν ἀκόμη ἐκεῖ. Ἔπειτα δὲν σοῦ λέγω, στενοχωροῦμαι πάντοτε ὅπου δὲν ἠμπορῶ νὰ κινήσω χέρι καὶ πόδι ἀριστερό, ἀλλὰ πάλιν, δόξαν νἄχῃ ὁ Θεός, εἶμαι καθ' ὅλα τἆλλα ὑγιὴς καὶ εὐτυχής, διότι ἔχω ἐδῶ τὸν γαμβρόν μου καὶ τὴν κόρην μου, ἔχω τὸ ἐγγονάκι μου, ὁ υἱός μου προοδεύει, βλέπω συχνὰ τοὺς πατριώτας ὅλους εἰς τὸ σπῆτι μου καὶ ἂς εἶνε καλὰ οἱ ἄνθρωποι, ὅλοι μ' ἐνθυμοῦνται καὶ μὲ ἀγαποῦν.

— Τί λόγος, κύριε Κλήμη! παρενέβαλεν ὁ Ἀναστάσιος. Ἡμεῖς σᾶς θεωροῦμεν ὅλοι καύχημά μας καὶ σᾶς σεβόμεθα ὡς πατέρα κοινόν.

— Ἂς ἦθθε καλά, προσέθηκεν ὁ γέρων Κλήμης εὐχαριστηθεὶς ἐνδομύχως. Θέλων δὲ ν' ἀπο-

μακρύνῃ τὴν συνδιάλεξιν ἀπὸ τοῦ ἀτόμου του, ἠρώτησε τὴν θυγατέρα του:

— Ἑτοίμασαν, Μαρία, τοῦ κὺρ Τάσσο τὸ δωμάτιον; ἐσυγύρισαν τὰ πράγματά του;

— Δὲν εἶδα τίποτε πράγματα νὰ φέρουν, πατέρα, ἀπεκρίθη ἐκείνη.

— Πῶς γίνεται; ποῦ εἶνε τὰ πράγματά σου, κὺρ Τάσο;

— Ἀκούμβησα εἰς τοῦ συμπατριώτου μας τοῦ κὺρ Ζήση, ποῦ κρατεῖ *τὸ Χάνι τῆς Χουρμαδιᾶς*, κύριε Κλήμη, διὰ νὰ μὴ σᾶς δώσω βάρος....

— Ἄ, αὐτὸ μόνον δὲν γίνεται, κὺρ Τάσσο μου, διέκοψεν αὐστηρῶς ὁ γέρων. Θὰ μείνῃς εἰς τὸ σπῆτί μας, ὡς ποῦ νὰ ἰδοῦμε τί θ' ἀποφασίσῃς κ' ἔπειτα πᾶς ὅπου σὲ φωτίσῃ ὁ Θεός! Τὰ πράγματά σου ὅμως τώρα θὰ κουβαληθοῦν ἀμέσως ἐδῶ.

Η'

Οὕτως ὁ Ἀναστάσιος πιστεύσας ἐπὶ μακρόν, ὅτι θὰ εἰσήρχετο ὡς γαμβρὸς εἰς τὸν οἶκον τοῦ γέροντος Κλήμη, ἐγκαθίστατο νῦν ἐκεῖ ὡς φιλοξενούμενος. Κατὰ τὸ διάστημα τῶν διετῶν δισταγμῶν του ἡ θυγάτηρ τοῦ Κλήμη εἶχεν ὑπανδρευθῆ καὶ εἶχεν ἀποκτήσει τέκνον, ἐνῷ αὐτὸς ἤρχετο μόλις σήμερον κομίζων τὰ δῶρα τῆς μνηστείας. Ἐδοκίμαζε βεβαίως ἕνεκα τούτου πικρίαν τινὰ καὶ μόλις ἡ ῥαδινὴ εἰκὼν τοῦ μέλλοντος, ἣν ἐπέδειξεν αὐτῷ, ὡς ἐν ἀπόπτῳ, ὀλίγον πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του, ὁ Φιλιώτης, κατηύναζε τοὺς ἐλέγχους, οὓς ᾐσθάνετο ἐπὶ τῇ διετεῖ ἀλόγῳ σιωπῇ του. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως συγκατοικῶν ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην μετὰ τῆς οἰκογενείας, ἧς ἐπρόκειτό ποτε νὰ γείνῃ μέλος, διέκρινε τὰς σκιὰς τῆς φαινομένης εὐδαιμονίας ἐν τῷ οἴκῳ ἐκείνῳ, τὴν ἀσθένειαν ἐξ ἑνὸς τοῦ γέροντος Κλήμη, τὴν δεσμεύουσαν τὸν πλήρη ζωῆς καὶ ἐνεργείας χαρακτῆρά του, καὶ τὴν ἀργίαν ἐξ ἄλλου τοῦ συζύγου τῆς Μαρίας Ἰωάννου Μάνθου, ὅστις, ὡς γνήσιον καπετανόπουλον, εἶχεν εἰσέλθει ὡς κατακτητὴς εἰς τὴν οἰκογένειαν ἐκείνην καὶ ἐσκόπει νὰ παραμείνῃ ἐκεῖ ἄεργος, ῥοκανίζων τὴν ἕτοιμον τοῦ πενθεροῦ του περιουσίαν. Καὶ ὑπὸ τὰς περιποιήσεις καὶ τὰς πατρικὰς συμβουλὰς τοῦ Νικολάου Κλήμη, ἐμάντευσεν ὁ Ἀναστάσιος μεταμέλειαν αὐτοῦ διὰ τὴν σπουδήν, ἣν ἔδειξε περὶ τὸ συνοικέσιον τῆς θυγατρός του. Ὁ Ἀναστάσιος ἀπήλαυεν οὕτω ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ πλείονος στοργῆς ἀπὸ μέρους τοῦ γέροντος, ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν σεβασμός του ἐμεγεθύνετο καὶ εἰς τὰς συμβουλὰς τούτου ὑπείκων ἀπεφάσισε νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς Πειραιᾶ ἐμπορευόμενος. Ἔγραψε λοιπὸν πρὸς τὸν Φιλιώτην τοὺς σκοπούς του ὑποδηλῶν αὐτῷ συγχρόνως, ὅτι εὐχαρίστως καὶ διὰ δεσμῶν συγγενείας θὰ συνεδέετο μετὰ τοῦ οἴκου του. Ὁ δὲ εὐφυὴς Κυνουριεὺς μελετήσας τὰς προτάσεις τοῦ Ἀναστασίου καὶ ἀναλογισθεὶς πόσον ἠδύναντο νὰ πολλαπλασιασθῶσιν αἱ ἐπιχειρήσεις του ἐὰν εἰς τὰ δύο καταστήματα, τὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸ τῆς Βραΐλας, προσετίθετο τρίτον ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τὴν πεπειραμένην διεύθυνσιν τοῦ Ἀναστασίου, ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ἐπιδοκιμάζων τὰ σχέδιά του καὶ ὁρίζων συνέντευξιν μετὰ ἓν ἔτος εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως οἱ συγγενικοὶ δεσμοὶ συσφίγξωσιν ἔτι μᾶλλον τοὺς ἐμπορικούς.

Οὕτως ὁ Ἀναστάσιος ἐγκατέστη ἐν Πειραιεῖ καὶ ἤρξατο ἐμπορευόμενος μετὰ σπανίας εὐδοκιμήσεως. Μετά τινας δὲ μῆνας ἐνδίδων εἰς τὰς προτροπὰς τοῦ γέροντος Κλήμη, ἢ μᾶλλον ὑπολογίζων τὴν μέλλουσαν ἀπουσίαν του καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἔχῃ παρ' ἑαυτῷ ἄνθρωπον ἐμπιστοσύνης, εἰς εἰς ὃν ν' ἀφήσῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καταστήματος, ἐδέχθη ὡς συνέταιρον τὸν Ἰωάννην Μάνθον, καταβαλόντος τοῦ πενθεροῦ του τὰ δι' αὐτὸν κεφάλαια.

Ὁ διπλασιασμὸς οὗτος τῶν κεφαλαίων τοῦ Ἀναστασίου ἐδιπλασίασε καὶ τὰς ἐπιχειρήσεις οὕτως ἐπικερδῶς, ὥστε ὅτε μετέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἵνα τελέσῃ τοὺς γάμους του, ὁ Δημήτριος Φιλιώτης, εὑρισκόμενος ἤδη ἐκεῖ, κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του, τῷ ἔλεγε:

— Τὸ καλλίτερον δῶρον διὰ τὴν ἀρραβωνιαστικήν σου εἶνε ὁ ἐφετεινός σου ἰσολογισμός!

(Ἕπεται συνέχεια).

Ρ.

Η ΛΙΜΝΗ ΤΟΥ ΑΓΓΕΛΟΚΑΣΤΡΟΥ

Ὁδοιπορικὴ ἀνάμνησις.

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγ. φύλλον.

Δ'

Ἡ λέμβος προσήγγισεν ὑπὸ τὴν σκιὰν καὶ παρὰ τὴν ῥίζαν γηραιᾶς πλατάνου, ἥτις ἐρριζωμένη μεταξὺ ὕδατος καὶ ξηρᾶς καὶ ἐπικλινὴς πρὸς τὴν λίμνην μεθ' ὅλα τὰ γηρατεῖά της φιλαρέσκως κατοπτρίζει ἐν τῷ κρυσταλλίνῳ καθρέπτῃ τῶν ὑδάτων τὸ κυφὸν σῶμά της.

Ἅμα ὡς ἐπατήσαμεν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ὁμὰς γυναικοπαίδων συνηθροίσθη περὶ ἡμᾶς καὶ βλέμματα ἐταστικὰ καὶ περίεργα μᾶς κατετόξευον πανταχόθεν. Τὸ μέρος, εἰς ὃ ἀπεβιβάσθημεν, ἦτο ἀκριβῶς ἡ περιοχὴ τῶν θειούχων ἰαματικῶν ὑδάτων τοῦ Μουρστιάνου, κατὰ τὴν ὥραν δὲ ταύτην τοῦ ἔτους πολλοὶ εἶχον προσέλθῃ ἐκεῖ ἐκ τῶν πέριξ χωρίων ἰδίως, χάριν τῶν λουτρῶν. Ἀλλ' ἀνὰ τὴν περιοχὴν πᾶσαν μάτην ἀνεζήτησα διὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἴχνος ἀνθρωπίνης κατοικίας μονίμου· οἱ ταλαίπωροι ἀσθενεῖς καὶ οἱ συνοδεύοντες αὐτοὺς οἰκεῖοι ἀναγκάζονται ὡς νομάδες ἢ σκηνὴν νὰ πήξωσιν, ἢ ἐκ κλάδων δένδρων καλύβην νὰ ἱδρύσωσι, ἢ καὶ ἐν ὑπαίθρῳ ὑπὸ σκιὰν πλατάνου νὰ ζητήσωσιν

ἄσυλον. Τὰ δὲ λουτρὰ εἶνε ἔτι εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν κατάστασιν παρῃτημένα, οὐδὲν ἄλλο ἢ αὖλαξ πληρουμένη ἐκ τῶν παρ' αὐτῇ ἀναβλυζουσῶν ἀφθόνων ψυχρῶν πηγῶν, μυσαρὰ δὲ ἡ θέα τῶν λουομένων ἐκεῖ ὑπὸ τὰ ὄμματα τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς.

Ὑπάρχει ἰδέα ὅτι τὸ θειοῦχον αὐτὸ ὕδωρ τῶν λουτρῶν εἶνε ὠφέλιμον καὶ πινόμενον· ὠφελεῖ δὲ καὶ αὐτοὺς τοὺς ὑγιεῖς ὡς καλὸν στομαχικόν. Ὁ σύντροφός μου, καθὸ ἰατρὸς μετὰ πολλοῦ ἐπιστημονικοῦ ζήλου ἐπεδόθη εὐθὺς εἰς τὴν κατανάλωσιν τοῦ ἀνεξόδου φαρμάκου πειραματιζόμενος ἐπὶ τοῦ ἰδίου στομάχου· τῇ ἐπιμόνῳ δ' ἀπαιτήσει αὐτοῦ ἤγγισα εἰς τὰ χείλη τὸ βρωμερὸν αὐτὸ ἀπόβρασμα τοῦ κάτω κόσμου. Ἡ γεῦσις αὐτοῦ εἶνε ἀηδής, ἀπόζει δὲ ὡς ἀπόπλυμα ρυπαροῦ ὅπλου· ἀμφιβάλλω ἂν ἡ ὠφέλεια τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ εἶνε μείζων τῆς βλάβης, ἣν προξενεῖ ἡ ἀηδία τῆς γεύσεώς του. Νομίζω δὲ ὅτι ὁ φίλος μου ἰατρὸς δὲν ηὐχαριστήθη πολὺ ἐκ τῶν πειραμάτων του.....

Ἐν τούτοις τὰ λουτρά, ἂν στερῶνται τόσων ἄλλων, δὲν στεροῦνται ὅμως καφενείου· ἅμα συναθροισθῶσιν ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ εἴκοσιν Ἕλληνες, πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ ἱδρυθῇ καφενεῖον; Τὸ καφενεῖον εἶνε ξύλινον τετράγωνον, στενὸν ὡς κιβώτιον ἐμπορευμάτων, ἔχει σκιάδα πρὸ αὐτοῦ ἐστεγασμένην διὰ ξηροῦ φυλλώματος πλατάνων καὶ πικροδαφνῶν, καὶ ἑδώλια καὶ τραπέζας πεπηγμένας ἐν τῇ γῇ χάριν στερεότητος· ὑπὸ τὴν σκιάδα ταύτην ἐκάθηντο τρεῖς φουστανελλοφόροι, ἐπεσκότιζε δὲ τὰς λευκὰς αὐτῶν περιβολὰς καὶ τὸ ῥάσον ἑνὸς παπᾶ· οἱ τρεῖς ἐκάπνιζον καὶ ἔπινον καφέν, ὁ παπᾶς μόνος κλίνας τὴν κεφαλὴν ἐμέτρει τὰ χασμήματά του ἐπὶ τῶν κόκκων τοῦ κομβολογίου του.

Ἐν τῷ λινῷ σάκκῳ τοῦ χωροφύλακος περιείχετο μηρὸς ἀμνοῦ ἐντὸς φύλλου ἐφημερίδος τετυλιγμένος, καὶ ὁ χωροφύλαξ ἀπέθηκε τὸν σάκκον ἐπὶ τραπέζης καὶ ἐξήγαγε τὸν μηρόν· ἀφήρεσε τὴν ἐφημερίδα καὶ ἡτοιμάζετο ἴσως νὰ σχίσῃ καὶ ἀπορρίψῃ αὐτήν, ὅτε βαρεῖα ἐτέθη ἡ χεὶρ τοῦ παπᾶ ἐπὶ τοῦ ὤμου του:

— Χριστιανέ, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μὴν πετάξῃς τὴν ἐφημερίδα.

Τὸ ὕφος, ἡ ἐξαγγελία τῶν λόγων, ἡ ἐπιβλητικὴ στάσις τοῦ παπᾶ εἶχον τι τὸ κωμικὸν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ, καὶ δὲν ἠδυνήθην νὰ μὴ μειδιάσω!

— Καὶ τί τὴν θέλετε τὴν ἐφημερίδα, παπᾶ μου;

— Νὰ ἰδῶ κ' ἐγὼ τίποτε νέα...

Εἶχε λάβῃ ἤδη ἀνὰ χεῖρας τὸν πολύτιμον χάρτην ἡμιεσχισμένον, κατερρυπωμένον ἐκ τοῦ αἵματος καὶ ἀνεζήτει ἐν τῷ κόλπῳ ἀνυπομόνως τὴν θήκην τῶν διόπτρων του.

— Δὲν πιστεύω ὅμως νὰ εἶνε πολὺ νέα ἡ ἐφημερίς, εἶπον ἐγώ.

Ὁ παπᾶς εἶχεν ὁπλίσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς διὰ τῶν στρογγύλων ὑαλίων καὶ ἀνεζήτει τὴν ἡμερομηνίαν. Λυκαυγὲς χαρᾶς ἐπεχύθη ἐπὶ τῆς μορφῆς καὶ τῆς βατώδους γενειάδος του:

— Εἶνε τῆς 15 μαΐου, εἶπε. Ἡ τελευταία ἐφημερίδα ποῦ ἔχω διαβάσῃ εἶνε τῆς 27 ἀπριλίου. Καὶ ἐξαγαγὼν ἐκ τοῦ θυλακίου ἐπέδειξεν ἐπιμελῶς δεδιπλωμένον φύλλον *Παλιγγενεσίας*.

Ἐνῷ δ' ὁ παπᾶς ἐπεδίδετο εἰς τὴν μελέτην τῆς αἱμοσταγοῦς *Ἐφημερίδος* τῆς 15 μαΐου, ὁ σύντροφός μου κ' ἐγὼ κατεπίνομεν τοὺς γέλωτάς μας, διότι ὁ ἐφημεριδομανὴς ἐφημέριος ἐμάνθανε κατὰ τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰδήσεις ἡλικίας πλέον τῶν δύο μηνῶν· ἡ δ' ἐξ αὐτῶν ἐντύπωσις ἐζωγραφεῖτο ποικιλοτρόπως ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας του....

— Πηγαίνομεν νὰ περιπατήσωμεν ὡς ποῦ νὰ ψηθῇ τὸ κρέας;

Εἶπεν ὁ σύντροφός μου, ἐνῷ ὁ χωροφύλαξ διωβελίσας καὶ καταλλήλως παρασκευάσας τὸν μηρὸν ἡτοίμαζε τὴν πυράν. Ἀπεδέχθην τὴν πρότασιν εὐχαρίστως, ῥίψαντες δ' ἐπ' ὤμου τὰ ὅπλα διηυθύνθημεν βραδυποροῦντες πρὸς πυκνὴν συστοιχίαν πλατάνων κειμένην ἐπὶ τῆς πρὸς δεξιὰ ὄχθης.

Ε'

Ὅτε ἐπανήλθομεν ἐκ τῆς μικρᾶς ταύτης ἐκδρομῆς, ἐξ ἧς οὐδὲν ἄλλο ἀπεκομίσαμεν ἢ πλούσιον καὶ λιπαρὸν βόρβορον ἐπὶ τῶν ὑποδημάτων, εὕρομεν τὸν μὲν μηρὸν σχεδὸν ἐψημένον, τὸν δὲ Κώσταν ἀναμένοντα ἡμᾶς ἵνα μᾶς ὁδηγήσῃ εἰς μέρος, τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἐξέλεξεν ὡς καταλληλότατον διὰ τὸ πρόγευμα, πέραν πρὸς τἀριστερὰ τῆς ὄχθης. Ἦτο δ' ἀληθῶς ἀρίστη ἡ ἐκλογή, διότι τὸ μέρος ἐκεῖνο δὲν ἔχει τέλματα οὔτε βρύα, οὔτε καλαμῶνας, ἀλλὰ μόνον πλατάνους καὶ ἄλλα δένδρα, καθήμενός τις δ' ἐκεῖ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς λίμνης ὑπὸ σκιὰν δασέος φυλλώματος ἐκτείνει ἐλεύθερον τὸ βλέμμα πέραν καὶ κύκλῳ ἀνὰ τὴν λίμνην πᾶσαν.

Ἐκεῖ καὶ ἄγρια κλήματα πολλὰ ἐρριζωμένα παρὰ τὰς πλατάνους περιεπλάκησαν ἐπὶ τῶν κορμῶν καὶ ἀνερριχήθησαν μέχρι τῶν ὑψηλοτάτων κλώνων καὶ ἐκρεμάσθησαν ἐκεῖθεν καὶ ἀνεδέθησαν παραδόξως καὶ ἀπετέλεσαν οἱ σχοινοειδεῖς αὐτῶν εὐμήκεις κλάδοι ὡσεὶ ἐξάρτια πλοίων καὶ αἰώρας ὑπὲρ τὴν λίμνην ταλαντευομένας. Εἶνε δὲ τόσον ἰσχυροὶ οἱ κλάδοι οὗτοι ὥστε ἀσφαλῶς δύναταί τις καὶ νὰ κάθηται ἐπ' αὐτῶν καὶ νὰ ταλαντεύηται κατοπτριζόμενος ἐντὸς τοῦ κάτωθεν ἀποστίλβοντος ὕδατος. Ἀλλὰ καὶ ἂν ὀλισθήσῃ τις ἢ ὁ κλάδος κοπῇ, ἡ πτῶσις εἶνε ἀκίνδυνος, καὶ μόνον ὁ παφλασμὸς ἀνθρωπίνου σώ-

ματος θὰ ἐκφοβίσῃ τοὺς ἰχθύας καὶ θὰ θολώσῃ τὰ νερά.

Παρὰ τὴν ὄχθην ταύτην μέσῳ τῶν ῥιζῶν τῶν πλατάνων ἀναβρύουσι μικραὶ πηγαὶ καλοῦ ὕδατος, ἀπηλλαγμένου τῆς τε γεύσεως καὶ τῆς ἰαματικῆς δυνάμεως τῶν ἄλλων ἐκεῖ πέριξ ὑδάτων. Πλησίον τοιαύτης πηγῆς ἐστρώθη τάπης ἐκ φυλλοπληθῶν κλάδων ἀντικαθιστῶν τραπέζας καὶ τραπεζομάντιλα καὶ πινάκια. Οἱ συνδαιτυμόνες ἐγένοντο ἑπτά, διότι ἐκτὸς τῶν δύο ἁλιέων προσεκλήθη καὶ ὁ παπᾶς, περατώσας ἤδη τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐφημερίδος, καί τις πραγματευτὴς Μαθιὸς καθὸ ἰδιοκτήτης καὶ παίκτης *μπουζουκίου*.

Ἡ ἀρχὴ τοῦ γεύματος ἦτο ὅπως συνήθως σιωπηλὴ καὶ ψυχρά, ἀλλ' ὁ οἶνος βαθμηδὸν καὶ τὰς φρένας ἐθέρμανε καὶ τὰς γλώσσας ἔλυσε. Τότε ὁ Ἠπειρώτης ἁλιεὺς ἄνευ παρακλήσεως ἐτόνισε τὴν λιγυρὰν φωνήν του πρὸς τὰ σύρματα τοῦ *μπουζουκίου*, ἅπερ ὁμολογουμένως μετὰ πολλῆς τέχνης ἔκρουε Μαθιὸς ὁ πραγματευτής. Ἐκ τῶν ἐρωτικῶν διστίχων, ἅτινα ἐμελῴδει τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο ἄνευ διακοπῆς, τὰ μὲν πρῶτα ἦσαν ἁπλῶς αἰσθηματικά, τρυφερὰ καὶ περιπαθῆ:

Σοῦ στέλνω δυὸ γαρύφαλα, τὰ δυὸ σ' ἕνα κλωνάρι·
ἔτσι ἔχω ἐλπίδα 'ς τὸ Θεὸ νὰ γίνωμε ζευγάρι.

—

Σήμερ' ἡ κόρη π' ἀγαπῶ θὰ βγῇ νὰ σεργιανίσῃ,
Θέ μου, νὰ κάνῃς συννεφιά, ἥλιος μὴν τὴ μαυρίσῃ.

—

Τὴ μάνα σου τὴ μάγισσα ῥακὶ θὰ τὴν ποτίσω,
Νὰ πέσῃ ν' ἀποκοιμηθῇ νἄρθῶ νὰ σὲ φιλήσω.

Ἀλλὰ βαθμηδὸν ἐξήφθησαν μέχρι τῆς ὑψίστης ἀκμῆς τοῦ πάθους, μέχρι τῆς ὑπερτάτης δὲ δραματικότητος ἐξυψώθη καὶ τοῦ ἁλιέως ἡ ἐξαγγελία· ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἐξήρχετο τρομώδης, συγκεκινημένη, παρακλητικὴ ἢ ὀξεῖα, συριστικὴ ἐνβεβιασμένη καὶ σπαρακτικῇ εἰρωνείᾳ καὶ ἐβρόντα εἶτα ἐκδίκησιν καὶ κατάραν;

Ἂν ἀποθάνω 'γὼ γιὰ σὲ ὁ κόσμος τί θὰ λέῃ;
Πρῶτα τὸν ἐφαρμάκωσε κ' ὕστερα τόνε κλαίει.

—

Μεριᾶστε, δένδρα καὶ κλαριά, μὴ στέκεσθε 'μπροστά μου,
Θὰ βάνω μιὰ κακὴ φωτιὰ νὰ κάψω τὸ σεβδᾶ μου.

—

Λουλοῦδι σ' εἶχα 'ς τὴν καρδιὰ καὶ μὤγεινες ἀγκάθι,
Ὁ κόσμος τὸ θαμμάζεται πῶς τέτοι' ἀγάπη ἐχάθη.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἁλιέως εἶχον πληρωθῆ δακρύων, στεναγμὸς βαθύτατος ἐξῆλθε τῶν σπλάγχνων του, ἔδραξε ποτήριον πλῆρες καὶ τὸ ἐξεκένωσε μέχρι πυθμένος. Πάντες δὲ οἱ λοιποὶ μετέχοντες τῆς συγκινήσεως τοῦ ἀοιδοῦ ἐσιώπων προφανῶς συγκεκινημένοι. Ἦτο λοιπὸν ὑπόκρισις αὐτή, τόσον τεχνική, τόσον τελεία, ἢ τοῦ οἴνου ἀποτέλεσμα; Ὄχι! ἦτο ἀλήθεια, ἦτο πραγματικότης! Ὡς νὰ ἐμάντευσεν ὁ Κώστας τοὺς μυχίους συλλογισμούς μου, ἔσπευσε νὰ δώσῃ τὴν ἐξήγησιν:

— Κατάρα! ἔκραξε καὶ ἔρριψεν εἰς τὴν λίμνην τὸ κενὸν ποτήριόν του, ὁπότε θέλω νὰ γλεντίσω, νὰ τραγουδήσω, νὰ πιῶ, μοῦ ἔρχεται 'ς τὸ λογισμό μου. Τέσσαρα χρόνια πέρασαν, ἄφησα τὴν πατρίδα μου, ἄφησα τὰ Γιάννενα καὶ ἦρθα 'δῶ μονάχος, ξενητεμμένος γιὰ νὰ τὴν ξεχάσω. Τίποτε, τίποτε.....

Καὶ διὰ φωνῆς σιγηλῆς, ἐλεγειακῆς, ὡς ἐν ἐπιλόγῳ ἐτόνισε τὸ τελευταῖόν του δίστιχον:

Ὠϊμὲ δὲν γίνεται καϋμὸς 'ς τὸν κόσμο πειὸ μεγάλος,
Παρὰ νὰ λιγταρᾷς κορμὶ ὅπου τὸ χαίρετ' ἄλλος!

Οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ ἀτυχοῦς ἀοιδοῦ διεπέρασαν ὡς ἀκωκὴ ἐγχειριδίου τὴν καρδίαν μου. Μὴ ἦτο προαίσθημα;

ΣΤ'.

Ὅλοι εἶχον κοιμηθῆ τῇδε κἀκεῖσε κατακεκλιμένοι ἐν τῇ σκιᾷ. Ἀπέμεινα μόνος μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ παπᾶ Νικόλα, ὅστις ὑπεσχεθεὶς νὰ μοὶ εἴπῃ πῶς ἐκτίσθησαν τοῦ Ἀλαΐμπεη τὰ Γεφύρια ἐξεπλήρου ἤδη τὴν ὑπόσχεσίν του:

— Εἶνε μιὰ μεριὰ πέρα ποῦ τὴ λένε *Βουβαλοπέτσι*· ξέρεις γιατὶ τὴ λένε ἔτσι;

— Ὄχι!

— Ἄκουσε λοιπόν. Ἐδῶ καὶ διακόσσα χρόνια ἕνας χωριανὸς ποῦ εἶχε χωράφι ἐκεῖ βλέπει 'ς τὸν ὕπνο του μιὰ νυχτιὰ πῶς μέσ' 'ςτὴ γῆς ἐκεῖ εἶνε χωμένο ἕνα βουβαλοπέτσι γεμᾶτο φλουρί. Ὁ χωριανὸς ἀναγάλλιασε μέσ' 'ς τὸν ὕπνο του κ' ἐξύπνησε. Αἴ, εἶπε μὲ τὸν νοῦ του, ἀναστενάζοντας, ὄνειρο ἦταν, ψέμμα ἦταν· μακάρι νἆταν ἀλήθεια! Τὴ δεύτερη βραδειὰ τὸ ἴδιο ὄνειρο πάλι. Ὁ χωριανὸς 'ξύπνησε καὶ σταυροκοπήθηκε, «Ὕπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ!» εἶπε. Τρίτη νύχτα, πάλι τὸ ἴδιο ὄνειρο. Ὁ χωριανὸς δὲν βάσταξε πλειά, 'πῆγε νὰ τοῦ γυρίσῃ ὁ νοῦς· σηκώνεται τάποταχὺ καὶ ἴσια 'ς τὸ χωράφι· σκάφτει, σκάφτει, σκάφτει ἴσα μὲ τὸ μεσημέρι, κ' ἐκεῖ δὰ ποῦ ἀπόστασε πλειὰ καὶ πῆγε νὰ παρατήσῃ τὸ 'ξινάρι ἀπελπισμένος 'ννοιώθει κάτι σὰν σκληρότερο μέσ' 'ς τὸ χῶμα· χτυπᾷ, σχίζεται τὸ πετσὶ καὶ περιχέται φλουρὶ ἡ γῆς τριγύρω. Ὁ χωριανὸς μαζώνει πλειὰ ὅσῳ 'μπόρεσε καὶ τἄλλο τὸ σκεπάζει κ' ἔτσι ἀπὸ 'λίγο καθεμέρα τὸ κουβαλεῖ σπίτι του. Μὰ κάποιος κακὸς γείτονας τὸν πρόδωσε 'ς τὸν Ἀλαΐμπεη ποῦ ἦταν τότε ἄρχοντας τοῦ Βραχωριοῦ, καὶ ὁ καλός σου Τοῦρκος χωρὶς κρίσι 'ς τὸν κρεμάει τὸ χωριανὸ 'σὰν σταφύλι ἀπ' τὸν πλάτανο, ποῦ ἦταν ὡς πρὸ δυὸ χρόνια 'ς τὴν πλατεῖα καὶ τὸν ἔκοψ' ὁ δήμαρχός μας γιὰ νὰ τὸν πουλήσῃ γιὰ φωτόξυλα. Ὁ Ἀλαΐμπεης ἔβανε 'ς τὸ χέρι καὶ τὸ φλουρὶ τοῦ χωριανοῦ ὅλο, μὰ 'πῆγε 'ς ταὐτιὰ τοῦ Σουλτάνου τὸ πρᾶμμα, καὶ ὄχι πῶς τάχα τὸν ἔννοιασε γιὰ τὸ ἄδικο κρέμασμα τοῦ χριστιανοῦ, μόνον γιατὶ νὰ πάρῃ τὸ φλουρὶ ὁ Ἀλαΐμ-

πεης καὶ νὰ μὴν τὸ δώσῃ 'ς τὸ Δοβλέτι· στέλνει τὸ λοιπὸν φιρμάνι νὰ τοῦ πάρουν τὸ φλουρὶ καὶ τὸ κεφάλι. Μὰ κατεργάρης κι' ὁ μπέης σὰν τὸ μυρίστηκε βάνει ἐργάταις κι' ἀρχινᾷ νὰ χτίζῃ τὰ γεφύρια, ποῦ ἦτον τόσῳ χρειαζούμενα 'ς τὸν τόπο. Ἅμα τοῦ εἶπαν τὸ λοιπὸν τὴν κατηγορία πῶς ἐπῆρε τὰ χρήματα αὐτός, γιὰ τὸ Δοβλέτι τὰ 'πῆρα, ἀποκρίθηκε, καὶ καλὸ 'ς τὸν τόπο κάνω ξοδεύοντάς τα γιὰ νὰ χτίσω τὰ γεφύρια. Ἔτσι ὁ Σουλτάνος τὸν ἐσυχώρεσε καὶ τὰ γεφύρια γίνηκαν καὶ βρίσκονται ὡς τὰ σήμερ' ἀκόμα.

Ὁ παπᾶ Νικόλας περατώσας τὴν τόσῳ ἐνδιαφέρουσαν διήγησίν του ἀπῆλθεν ἵνα κοιμηθῇ, ἐγὼ δ' ἀπομείνας μόνος πολλὴν ᾐσθανόμην ἐπιθυμίαν νὰ μιμηθῶ τοὺς συντρόφους μου, διότι καὶ πρωϊαίτερον τοῦ συνήθους εἶχον ἐξυπνήσῃ καὶ ἐκ τοῦ δρόμου καταπονηθῇ. Ἀλλὰ μόλις ἐκλείσθησαν τὰ βλέφαρά μου, οἱ κώνωπες τῆς λίμνης ἐπωφεληθέντες τῆς ἀκινησίας μου ηὔλησαν τὰ πανηγυρικὰ αὐτῶν σαλπίσματα καὶ πανστρατιᾷ ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ προσώπου μου καὶ τῶν χειρῶν. Ἦτο λοιπὸν ἀδύνατον νὰ κοιμηθῶ, διότι, σημειώσατε, τὰ πτερωτὰ αὐτὰ ζιζάνια τῆς λίμνης δὲν εἶνε μικρὰ καὶ ὁπωσοῦν ἐξημερωμένα ὡς τὰ τῶν πόλεων, ἀλλ' ἄγρια καὶ αἱμοδιψῆ, εἶδος μικρῶν σφηκῶν ὡς πρὸς τὸ κέντημα.

Εὐτυχῶς εἶχον πῶς νὰ διέλθω τὴν πληκτικὴν αὐτὴν ὥραν τῆς θερινῆς μεσημβρίας. Κωδωνισμοὶ ἠκούσθησαν ὁλονὲν προσεγγίζοντες καὶ μετ' ὀλίγον ἐπρόβαλον ἀνὰ τὴν ὄχθην ἐγγὺς καὶ πέραν αἰγῶν καὶ προβάτων ποίμνια ὁδηγούμενα ὑπὸ μικρῶν ποιμένων καὶ ποιμενίδων. Τὰ ποίμνια ἤρχοντο ἵνα ποτισθῶσιν εἰς τὴν λίμνην καὶ προεπορεύοντο ποῦ μὲν οἱ δασύμαλλοι κριοί, πολιοὶ ὡς πρεσβῦται, κομπάζοντες ἐπὶ τῇ ἡγεμονίᾳ τοῦ ποιμνίου καὶ κροταλοῦντες ἐν τῇ ταλαντεύσει τοῦ τραχήλου τοὺς βαρυήχους κώδωνας, εἵποντο δὲ βελάζοντα, κύπτοντα ἀπὸ τοῦδε τὴν κεφαλήν, ὡς ὑπὸ τὸ βάρος τῆς μοιραίας μαχαίρας, ἥτις τὴν ἀναμένει, τὰ συναγελαζόμενα πρόβατα, αἱ μητέρες ἀμνάδες, οἱ ἀνήλικοι ἀμνοί. Ποῦ δὲ ἡγοῦντο ὑψαύχενες οἱ πωγωνοφόροι τράγοι, ὀξύφωνα κροταλίδια σημαίνοντες, καὶ ἀναμασῶντα καὶ βλακωδῶς προσατενίζοντα τοὺς διεστῶτας αὐτῶν ὀφθαλμούς, τῇδε κἀκεῖσε ἐσκορπισμένα καὶ ἀνασκιρτῶντα ἠκολούθουν τὰ γυναικόπαιδα αὐτῶν. Προσῆλθον δὲ μετ' ὀλίγον καὶ ἀγέρωχοι βόες καὶ ἵπποι ἐλεύθεροι χαλινοῦ, καὶ ἡ ὄχθη πᾶσα ἐθορυβήθη καὶ ἐπληρώθη ζωῆς. Καὶ ἐκελάρυζον τῆς λίμνης τὰ νερὰ ὑπὸ μυρίων γλωσσῶν λειχόμενα καὶ κατεσχίζετο ἡ λεία αὐτῆς ἐπιφάνεια καὶ ἐθολοῦτο ὑπὸ τῶν ἵππων, οἵτινες ἀνώρυττον αὐτὴν πεισμόνως διὰ τοῦ ποδός, ὑπὸ τῶν βοῶν, οἵτινες ἐβυθίζοντο μέχρι τῆς κοιλίας καὶ κύπτοντες κατώπτριζον ἐντὸς τῶν ἀπειροβαθῶν αὐτῶν ὀφθαλμῶν τὴν ἀχανῆ τῶν ὑδάτων ἔκτασιν.

— Ἄ, δὲν 'κοιμήθηκες; ἠρώτησεν ὁ Κώστας προσερχόμενος.

— Πῶς νὰ κοιμηθῇ κανεὶς μ' αὐτὰ τὰ κουνούπια;

Ὁ ἁλιεὺς ἐκίνησε μειδιῶν τὴν κεφαλήν· εἶχεν ἀνακτήσῃ ὅλην τὴν ἔκφρασιν τῆς συνήθους εὐθυμίας:

— Ἀμ, ἐδῶ, γυιέ μου, πρέπει νὰ βάλῃ κανεὶς μεντζεσόλαις 'ς τὰ μοῦτρά του γιὰ νὰ 'μπορέσῃ νὰ κοιμηθῇ καλὰ καὶ νὰ μὴν τοῦ κοσκινίζουν τὸ κρέας αὐτὰ τὰ σιδερομύτικα τὰ τελώνια. Καὶ πρὶν δὲν ἦταν ἔτσι νὰ 'πῇς· ἐδῶ καὶ δυὸ χρόνια ἔχουν ποῦ ἀρματωθήκανε σὰν γενιτσάροι.

— Τί ἔκαμαν; ἠρώτησα μὴ ἐννοῶν τί ἤθελε νὰ εἴπῃ διὰ τῶν περιφράσεων αὐτῶν.

— Εἶχ' ἔρθῃ, ἀδερφέ, 'ς τὰ λουτρὰ γιὰ κακή μας μοῖρα πρόπερσι τὸ καλοκαῖρι ἕνας πραμματευτής. Κοντὰ 'ς τἄλλα τὰ ἐμπορεύματα εἶχε καὶ βελόναις χιλιάδες. Ἅμα ποῦ ἀποκοιμήθηκε ὁ πραμματευτής, μαζόνονται σύννεφο ὅλα τὰ κουνούπια τῆς λίμνης χύνονται 'ς τὴς βελόναις, τὴς κλέφτουνε.... καὶ ἀπὸ τότε κάθε κουνοῦπι εἶνε ἀρματωμένο μὲ μιὰ βελόνα· γι' αὐτὸ τρυποῦν ἔτσι.

Ἦτο δυνατὸν νὰ μὴ γελάσω ἐξ ὅλης καρδίας ἐπὶ τῇ χαριεστάτῃ ταύτῃ ἐξηγήσει τοῦ εὐφυοῦς Ἠπειρώτου;

Ζ'

Ἐνῷ ἀκόμη ἡ χλιαρότης τῆς μετὰ μεσημβρίαν ὥρας δὲν εἶχεν ἐλαττωθῇ ποσῶς, ἐπεβιβάσθημεν εἰς τὴν λέμβον. Ἐπρόκειτο νὰ διαπλεύσωμεν ἤδη τὴν αὔλακα, δι' ἧς τὰ ὕδατα τῶν λιμνῶν φέρονται πρὸς τὸν Ἀχελῷον, τὴν κοινῶς καλουμένην *Μποῦκα τῆς Λίμνης*. Θαυμάσια δὲ εἶχον ἀκούσῃ περὶ τῆς φυσικῆς καλλονῆς τῆς αὔλακος ταύτης καὶ ἡ καρδία μου ἔπαλλεν ἐξ ἀνυπομονησίας καὶ προσδοκίας καθ' ὅσον ἡ λέμβος ἐφέρετο πρὸς τὸ στενόν......

Εἴμεθα ἤδη ἐγγὺς τοῦ ὀφιοειδοῦς στενοῦ· στρέφων τὸ βλέμμα ἀφ' ἑνὸς μάτην ἀναζητῶ τὸ μέρος, δι' οὗ εἰσήλθομεν, στρέφων δ' ἀφ' ἑτέρου δὲν μαντεύω πόθεν μέλλομεν νὰ διελάσωμεν προχωροῦντες. Αἱ ἰτέαι, τὰ φράξα, τὰ σκλῆθρα, αἱ πλάτανοι, οἱ καλαμῶνες, αἱ παμπληθεῖς περιπλοκάδες καὶ τὰ λογχώδη βρύα καὶ οἱ πολυώνυμοι θάμνοι καὶ τὰ ταπεινὰ χόρτα περικλείουσι ἐν στενῇ πρασίνῃ στεφάνῃ τὴν θέαν. Καὶ συνάμα βλέπει τις μόλις ἄνω τεμάχιον γαλανοῦ οὐρανοῦ κεντημένον διὰ πρασίνων φυλλωμάτων καὶ κάτω τεμάχιον γαλανοῦ ὕδατος κατοπτρίζον φυλλώματα πράσινα. Ἡ ἀπαυγάζουσα δ' αὐτὴ καὶ μονομερὴς ἀπόχρωσις τοῦ γαλανοῦ καὶ τοῦ πρασίνου, καταπλημμυροῦσα τὴν ὅρασιν, οἱ περιβομβοῦντες μονότονοι τερετισμοὶ τοῦ τέττιγος ἀποκοιμίζοντες τὸ οὖς, ἡ χλιαρὰ ἀτμόσφαιρα χαλαροῦσα καὶ συμπιέζουσα τὴν ἀναπνοήν, καὶ

τὸ λίκνισμα τῆς λέμβου βαυκαλῶν τὸν λογισμὸν καὶ τὴν συναίσθησιν, ἐπιφέρουσι γοητευτικήν τινα νάρκην, εἶδος ὑπνωτισμοῦ. Καὶ νομίζει τις ὅτι ἀποσυντίθεται, ἀναλύεται βαθμηδόν, ἐκλείπει ὡς ἄτομον καὶ συνταυτίζεται μετὰ τῆς πέριξ φύσεως. Τοιοῦτος θὰ ἦνε ἴσως ὁ διὰ τοῦ κεκλεισμένου ἀρώματος τῶν ἀνθέων θάνατος!...

Ὁ Κώστας ἐν τούτοις δὲν ἔπαυεν ὁμιλῶν μετὰ τοῦ συντρόφου μου, καὶ τὸ θέμα τῆς ὁμιλίας αὐτῶν, ἀνάλογον πρὸς τὴν γοητείαν τοῦ τόπου, ἦσαν αἱ Νεράϊδες. Καὶ ἔλεγεν ὁ ἁλιεὺς πλεῖστα περὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν ἠθῶν τῶν αἰθεροπλάστων αὐτῶν κατοίκων τῆς λίμνης, αἵτινες λούονται καὶ χορεύουσι καὶ ᾄδουσι καθ' ὡρισμένας ὥρας. Τοσοῦτον δ' ἐπέδρασαν ἐπ' ἐμοῦ οἱ λόγοι τοῦ Ἠπειρώτου, ὥστε καὶ ὅτε ἐσίγησε καὶ διεπλέομεν τὸ στενότερον μέρος τῆς αὔλακος, τὸ σκιερώτερον καὶ μᾶλλον μυστηριῶδες, ἐν τῇ συνηχήσει, ἣν ἀπετέλουν αἱ κῶπαι, καὶ οἱ τέττιγες, καὶ τὰ πτηνά, καὶ μεμακρυσμένη τις φλογέρα ποιμένος, ἐμάντευον ὡσεὶ ὑπολανθάνον γλυκὺ καὶ σαγηνευτικόν τι ᾆσμα, τοῦ ὁποίου οἱ λόγοι κατεκήλουν τὴν ἀκοὴν καὶ τὴν καρδίαν καὶ ὅτι τὸ ᾆσμα αὐτὸ οὐδὲν ἄλλο ἦτο ἤ:

Τὸ τραγοῦδι τῆς Νεράϊδας.

Ζαφειριὰ εἶνε τὰ 'μάτια μου, ρουμπινιὰ εἶνε τὰ χείλη
Καὶ τὰ μαλλιά μου μάλαμμα κι' ἀσῆμι τὸ κορμί μου.
Ρόδα καὶ κρίν' ἀνθοβολοῦν ἀπ' τὸ γλυκόγελό μου
Καὶ γίνεται τὸ δάκρυ μου κλωνὶ μαργαριτάρι·

Ἐγὼ εἶμ' ἡ κόρη τοῦ νεροῦ κ' ἡ ὄμμορφη Νεράϊδα!

'Σ τῆς λίμνης τάπατα νερὰ παλάτι ἔχω χτισμένο
Κ' ἔχω κοπέλλια τοῦ γ λ α ν ο ύ ς, τῆς νεροφίδαις σκλάβαις

Κ' ὑφαίνω ὁλάσπραις φορεσιαῖς ἀπ' τὸν ἀφρὸ τῆς λίμνης
Καὶ ξεπροβάλλω ὁλόγυμνη κι' ἀφροχυμένη λάμπω·

Ἐγὼ εἶμ' ἡ κόρη τοῦ νεροῦ κ' ἡ ὄμμορφη Νεράϊδα!

Σὰν πάρ ὁ ἥλιος 'ς τὰ 'ψηλὰ καὶ γείνῃ μεσημέρι
Βγαίνω ἀπ' τὰ βάθη τοῦ νεροῦ βασίλισσα 'ς τὰ κάλλη.
Ὁ ἥλιος ὅπου μὲ θωρεῖ περίσσια χρυσοφέγγει
Κι' ὅποιος μὲ ἰδῇ λαβώνεται καὶ χάνει τὸ μυαλό του·

Ἐγὼ εἶμ' ἡ κόρη τοῦ νεροῦ κ' ἡ ὄμμορφη Νεράϊδα!

Μέσ' 'ς τὴν ὁλόμαυρη νυχτιὰ τὴν ἀστροστολισμένη
Στήνω χορὸ 'ς τῆς καλαμιαῖς κι' ἀρχίζω τὰ τραγούδια.
Κ' ὕστερα πέφτω 'ς τὰ νερὰ καὶ λούζω τὸ κορμί μου,
Καὶ πέφτουν τἄστρα ἀπὸ ψηλὰ καὶ μὲ γλυκοφιλοῦνε·

Ἐγὼ εἶμ' ἡ κόρη τοῦ νεροῦ, κ' ἡ ὄμμορφη Νεράϊδα!

Χαρὰ 'ςτὸ νειὸ τὸν ὄμμορφο, τὸν ἄξιο τὸν λεβέντη,
Ὀπώχει μάννα μάγισσα καὶ χίλια μάγια ξέρει·
Μάγια θὰ ρίξῃ 'ς τὸ νερὰ καὶ θὲ νὰ μὲ μαγέψῃ
Καὶ θὰ τὸν κάνω βασιλιᾶ καὶ θὰ τοῦ γείνω σκλάβα·

Ἐγὼ εἶμ' ἡ κόρη τοῦ νεροῦ κ' ἡ ὄμμορφη Νεράϊδα!

Καὶ πάλι ἄλλοι κι' ἀλλοίμονο 'ς τὸν ἄμοιρο λεβέντη,
Ὀποῦνε τῆς ἀγάπης γυιός, καὶ τοῦ σεδᾶ κοπέλλι.
Θὰ τὸν 'ξεσύρω 'ς τὰ νερὰ καὶ θὰ τὸν ξεγελάσω
Καὶ θὲ νὰ γείνῃ σκλάβος μου κ' ἐγὼ βασίλισσά του·

Ἐγὼ εἶμ' ἡ κόρη τοῦ νεροῦ κ' ἡ ὄμμορφη Νεράϊδα!

Γεωργιος Δροσινης

ΤΟ ΡΟΔΟΝ

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Τὰ διάφορα εἴδη τῆς ῥοδῆς δὲν εἶνε σαφῶς ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένα, τουτέστι δὲν δύνανται νὰ ὁρισθῶσιν ἕκαστον διὰ σημαντικῶν χαρακτήρων, οὓς δὲν ἔχει ἕτερον, ἴσως δὲ αἰτία τούτου εἶνε τὸ σχετικῶς νεανικὸν τῆς ἡλικίας τοῦ γένους τῆς ῥοδῆς κατὰ τοὺς γεωλογικοὺς χρόνους, καθόσον ἕτερα φυτά, ζῶντα ἤδη πρὸ πολλῶν γεωλογικῶν αἰώνων, ἔχουσι τὰ γένη αὐτῶν καθαρῶς διακεκριμένα. Οἱ βοτανικοὶ τοὐλάχιστον εὑρίσκουσι μεγάλας δυσχερείας ζητοῦντες νὰ διακρίνωσι δι' ἁρμοδίων καὶ ἀναλλοιώτων χαρακτήρων καὶ αὐτὰς τὰς ἐγχωρίους ῥοδὰς «κατ' ὄνομα καὶ εἶδος» καθόσον ὑπάρχουσι μεταβατικαὶ μορφαὶ μεταξὺ ὅλων τῶν εἰδῶν αὐτῶν. Ἐκ τούτου προέρχεται καὶ ἡ εὐχέρεια, μεθ' ἧς αἱ ῥοδαῖ διασταυροῦνται πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὴν γονιμοποίησιν. Τοιαῦται ῥοδαῖ μιγάδες, προερχόμεναι ἐκ τῆς γονιμοποιητικῆς διασταυρώσεως δύο εἰδῶν, ὄχι μόνον ἑνοῦσιν ἐκπληκτικῶς τοὺς χαρακτῆρας τῶν δύο ἀρχικῶν εἰδῶν, ἀφ' ὧν παρήχθησαν, ἀλλὰ καὶ διακρίνονται διὰ τὸ δαψιλὲς τῆς βλαστήσεως, διὰ τὸ μέγα καὶ διπλοῦν τῶν ἀνθέων, διὰ τὴν μακρὰν διάρκειαν τῆς ἀνθήσεως καὶ διὰ ἄλλας νέας ὅλως αὐτῶν ἰδιότητας. Αἱ ὡραιότεραι δὲ κυρίως τῶν ῥοδῶν ἡμῶν εἶνε τοιαῦται μεσάζουσαι μορφαί, προκληθεῖσαι ὑπὸ τῶν εὐφυῶν ἀνθοκόμων διὰ τῆς σκοπίμου μίξεως δύο μορφῶν, ἃς οὗτοι ἀνεζήτησαν διὰ τῶν περιηγητῶν εἰς τὰς ἀπωτάτας χώρας τῆς γῆς καὶ ἐθεράπευσαν καταλλήλως ἐν τοῖς ἀνθοκομείοις.

Ἡ πατρὶς τῶν πλείστων ῥοδῶν, κυρίως δὲ τῶν ὡραιοτέρων ἐξ αὐτῶν, εἶνε ἄγνωστος, ὅπως ἐπίσης ἀγνοεῖται καὶ πότε ὁ ἄνθρωπος παρέλαβεν αὐτὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν του καὶ ἀπὸ ποίου χρόνου ἤρξατο νὰ διαδίδῃ αὐτὴν διὰ καταβολάδων ἢ δι' ἐμβολισμοῦ ἀπὸ γένους εἰς γένος καὶ ἀπὸ λαοῦ εἰς λαόν. Ὅπως δὲ τὰ πλεῖστα φυτὰ τοῦ πολιτισμοῦ τὰ καλλιεργούμενα ἐν τοῖς ἀγροῖς, οἷον ὁ ἀραβόσιτος καὶ ἡ ὄρυζα, ἡ κριθὴ καὶ ὁ σῖτος, οὕτω καὶ ἡ ῥοδῆ εἶνε ἄπατρις. Τοῦτο δὲ ἁρμόζεται κυρίως εἰς τὴν ἑκατοντάφυλλον ῥοδῆν, τὴν βρυώδη, τὴν ξανθὴν καὶ ἄλλα διάφορα εἴδη.

Ἡ ῥοδῆ ἐπιδεικνύει τὸ κάλλος αὐτῆς κατὰ τὰς

ἀρχὰς τοῦ ἔαρος, ὅταν περιβληθῇ τὸ πράσινον ἔνδυμα. Οἱ λεπτοφυεῖς ὑποπράσινοι ἢ ὑπέρυθροι αὐτῆς κλῶνες φέρουσι τῇδε κἀκεῖσε γαμψὰς ὀρφνὰς ἢ ἐρυθρὰς ἀκάνθας πιθανῶς πρὸς φύλαξιν τῆς ἀθωότητος. Αἱ ἄκανθαι αὗται, αἱ ἱκανῶς ἰσχυραὶ ὅπως ἀποκρούωσι πᾶσαν ἐπίθεσιν, παρέχουσιν εἰς τὴν ῥοδῆν νύσσοντα θέλγητρα. Μεταξὺ τῶν ἀκανθῶν φύονται συνήθως μαλθακαὶ ἐρυθροκέφαλοι τρίχες, αἵτινες παρὰ τῇ βρυώδει ῥοδῇ διακλαδίζονται χαριέντως καὶ περιβάλλουσι θαυμασίως καὶ αὐτοὺς τοὺς κάλυκας τῶν ἀνθῶν διὰ βοστρυχώδους πολυπλόκου χνοός. Ἀπὸ τῶν κλάδων τῆς ῥοδῆς ἐκφύονται τὰ φύλλα τῆς κόμης, ἔχοντα ἀνοικτὸν ἢ βαθὺ πράσινον χρῶμα, ἐφ' οὗ ἁπλοῦται ἐνίοτε χαλκέρυθρον ἢ χαλυβόχρουν ἐξάνθισμα. Καὶ ὁτὲ μὲν τὰ χρώματα ταῦτα καὶ τὸ ἐξάνθισμα εἶνε λεπτότατα καὶ διαρκείας βραχείας, ὅπως εἰς τὰς ῥοδᾶς τῶν βορείων χωρῶν, ὁτὲ δὲ διηνεκῶς πράσινα καὶ στίλβοντα, ὅπως εἰς τὰ εἴδη τῶν νοτίων χωρῶν· χαρίεσσα ἐπίσης εἶνε καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν φύλλων. Ἑκατέρωθεν μίσχου μακροῦ ἀκανθοφόρου, ἀπὸ τῆς βάσεως τοῦ ὁποίου ἐκφύονται δύο τοξοειδῆ παράφυλλα, συναρτῶνται δύο μέχρι τριῶν ζεύγη φύλλων, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄκρου ἓν καὶ μόνον. Ἡ περιφέρεια ἑκάστου τῶν φυλλαρίων τούτων εἶνε στρογγύλη ἢ ἔχει ὡραῖον ᾠοειδὲς σχῆμα, τὰ δὲ χείλη αὐτῆς φέρουσι λεπτὸν πριονοειδῆ χαραγμόν. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ δίσκου διελαύνεται ὑπὸ πτεροειδῶν διακεκλαδισμένων νεύρων, ἐν μὲν τῇ πρανεῖ ἐπιφανείᾳ σχηματιζόντων βαθείας αὔλακας ἐν δὲ τῇ ὑπτίᾳ ἐξεχούσας γραμμάς· ἐπειδὴ δὲ καὶ τὰ κύρια ταῦτα νεῦρα διακλαδίζονται διὰ μικροτέρων καὶ λεπτοτέρων κλωνίων, σχηματίζεται ἐπὶ τοῦ φύλλου λεπτὸν φλεβικὸν πλέγμα. Ὅλος δὲ ὁ μίσχος μετὰ τῶν φυλλαρίων τούτων ἀποτελεῖ ἓν καὶ μόνον φύλλον, καλούμενον ὑπὸ τῶν βοτανικῶν σύνθετον ἢ πτεροσχιδές, τὸ εἶδος δὲ τοῦτο τῶν φύλλων ἐδώρησεν ἡ φύσις εἰς τὰ τελειότερα τῶν φυτῶν. Αἱ μιμόζαι μόνον (εἴδη ἀκακιῶν) ὑπερέχουσι τῆς ῥοδῆς διὰ τὴν ἔτι πολυσυνθετωτέραν κατασκευὴν τῶν φύλλων.

Ὅπως δὲ πᾶν μέγα ἐπὶ τῆς γῆς ὡριμάζει βραδέως, οὕτω καὶ οἱ κάλυκες τῆς ῥοδῆς ἀναπτύσσονται ἐν μακρῷ χρόνῳ.

Ὅταν ἅπαντα τὰ ἄνθη τοῦ ἔαρος ἀνθήσωσι καὶ ἀπανθήσωσιν, ὅλοι οἱ ψάλται τοῦ δάσους παύσωσι τὰ γλυκέα αὐτῶν κελαδήματα καὶ αὐτὴ ἡ λίγεια ἀηδὼν σπανιώτερον «μινύρεται χλοεραῖς ὑπὸ βάσσαις» τονίζουσα διὰ μελαγχολικῶν ᾀσμάτων τοὺς πόθους αὐτῆς πρὸς τὸ ῥόδον, ἄρχεται τοῦτο ἀνανῆφον ἀπὸ τοῦ ἐν τῷ κάλυκι ὕπνου καὶ ἀνοίγει τοὺς ἀνθίνους αὐτοῦ ὀφθαλμούς. Ὁ χρόνος τῆς ἀνθήσεως αὐτοῦ χαρακτηρίζει τὴν ὡραιοτέραν ὥραν τοῦ ἔτους, καθ' ἣν αἱ πραότεραι αὖραι καὶ αἱ μεθυστικώτεραι ὀσμαὶ συμπίπτουσι μετὰ τῶν ποικιλωτέρων χρωμάτων καὶ τῶν ὡραιοτέρων μορφῶν. Ὁ ἀρχαῖος ποιητὴς Μελέαγρος ὁμιλῶν περὶ τῆς ὥρας ταύτης τοῦ ἔτους φαντάζεται τοὺς λειμῶνας γελῶντας ὅταν ἀνοίγῃ ὁ κάλυξ τοῦ ῥόδου.

Χείματος ἠνεμόεντος ἀπ' αἰθέρος οἰχομένοιο
πορφυρέη μείδησε φερανθέος εἴαρος ὥρη·
γαῖα δὲ κυανέη χλοερὴν ἐστέψατο ποίην
καὶ φυτὰ θηλήσαντα νέοις ἐκόμησε πετάλοις.
οἱ δ' ἁπαλὴν πίνοντες ἀεξιφύτου δρόσον ἠοῦς
λειμῶνες γελόωσιν ἀνοιγομένου ῥόδοιο.

Ἡ περίοδος, καθ' ἣν τὸ ῥόδον διατελεῖ ἔτι ἐντὸς τοῦ κάλυκος ἐγκεκλεισμένον, εἶνε ἡ ὡραιοτέρα καθ' ἅπαντα αὐτοῦ τὸν βίον. Ἕνεκα τούτου δὲ καὶ ὁ ἡμίκλειστος κάλυξ τῶν ῥόδων θεωρεῖται ὡς σύμβολον παντὸς ἐρατεινοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, τῆς ἀθωότητος, τῆς νεότητος, τῆς ἐλπίδος, τοῦ ἀναπτυσσομένου ἔρωτος, τῆς παρθενίας τῆς ἀγνοούσης τὴν ὡραιότητα αὐτῆς. Μικρὸν ὅμως κατὰ μικρὸν ὁ κάλυξ πληροῦται, ὁ κόλπος αὐτοῦ διογκοῦται καὶ ἀπειλεῖ διάῤῥηξιν τοῦ στενοῦ περιστηθίου. Ἐλαφρὸν ἐρύθημα ὑποφώσκει διὰ τῶν ἐγκλείστων φύλλων. Πρωΐαν τινὰ τέλος δροσώδη τοῦ Ἀπριλίου ἢ τοῦ Μαΐου τὸ ῥόδον εὑρίσκεται ἀνεῳγμένον, συνεσταλμένον δὲ ῥίπτει τὰ βλέμματα περὶ τὸν περὶ αὐτὸ κόσμον.

Ἡ βασιλὶς τῶν ἀνθέων λικνιζομένη ἐπὶ τοῦ ταλαντευομένου ἀκανθοφόρου μίσχου κύπτει αἰσχυντηλὴ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς πρὸς τὴν γῆν. Ἔξωθεν περιβάλλει αὐτὴν ὁ κάλυξ ὅμοιος πρὸς καλλίμορφον κύπελλον, κωδωνοειδῶς ἀποκυρτούμενος, στενὸς κατὰ τὸν αὐχένα ὡς ἀγγεῖον ῥωμαϊκὸν ἢ καὶ κωνοειδὴς ὡς ποτήριον χαμπανίτου. Ἔξωθεν εἶνε πράσινος ἢ φέρει ἐξάνθησιν ἐρυθρίζουσαν, λεῖος ἢ ἁδρὸς ἐκ τῶν πορφυρῶν σμηρίγγων. Ἔσωθεν ἐπενδύεται ὑπὸ ἀργυροφαοῦς κῳδίου. Τὸ ἄνω χεῖλος τοῦ κάλυκος περιβάλλει παχὺς ἢ χρυσόξανθος δακτύλιος, ὅστις προβάλλων ὀγκωδῶς πρὸς τὰ ἔνδον στενοῖ τὴν εἴσοδον εἰς αὐτόν. Μικρόν τι κάτωθεν τοῦ δακτυλίου τούτου τὸ χεῖλος μεταβαίνει εἰς πέντε μακροὺς πρασίνους φυλλοειδεῖς ὀδόντας, οἵτινες, ἁπλοῖ ἢ ἐσχισμένοι κατὰ τὰ χείλη αὐτοῦ ἀναπτύσσονται ἐν σχήματι κώδωνος καὶ ἀναστρέφονται πρὸς τὰ κάτω. Οἱ ὀδόντες οὗτοι, ὅταν τὸ ῥόδον διατελῇ ἐν τῷ κάλυκι, περικρύπτουσιν αὐτὸ ὡς ἡδύ τι ἀπόκρυφον.

Μετὰ τὸν κάλυκα ἕπεται τὸ πλῆθος τῶν μεγάλων στρογγύλων ἢ καρδιοσχήμων ἐγχρόων φύλλων τοῦ ἄνθους ἤτοι τῶν πετάλων τῆς στεφάνης, ἅτινα διὰ βραχέων ὀνύχων εἶνε διατεταγμένα κύκλῳ τοῦ ἔξω μέρους τοῦ ἐσωτερικοῦ δακτυλίου, οὐχὶ σχολαστικῶς καὶ ἀκόμψως τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου, ὅπως εἰς τὴν γεωργίνιαν ἢ τὴν καμέλλιαν, οὔτε ἀτάκτως καὶ ἐν ἀκοσμίᾳ, ὅπως εἰς τὴν παιονίαν ἢ τὴν διπλῆν μήκωνα, ἀλλὰ πλησίον ἀλλήλων ἐν χάριτι καὶ ἐλευθερίᾳ κοσμίᾳ, ἀπο-

τελοῦντα ἐν ὅλῳ τελείαν σφαιροειδῆ μορφήν, ὡς ἂν νὰ ἔταξεν αὐτὰ ἡ χεὶρ μιᾶς τῶν Χαρίτων.

Τὰ πέταλα ταῦτα τῆς στεφάνης σχηματίζουσι τὸ λαμπρότερον μέρος τοῦ ῥόδου. Μόνον ταῦτα ἀποπνέουσι τὸ εὐάρεστον ἄρωμα· αὐτὰ καὶ μόνον φέρουσι τὸ λεπτοφυέστατον πλέγμα τῶν νεύρων καὶ τὸ τρυφερὸν δέρμα ὅπερ ἀρχαιόθεν οἱ ποιηταὶ συνέκρινον πρὸς τὰς παρειὰς ὡραίας παρθένου, αὐτὰ δὲ τέλος εἶνε τὰ χρωννύμενα δι' ὅλης τῆς κλίμακος τῶν χρωμάτων, ἅτινα τὰ εὐμετάβλητα αἰσθήματα ἀναβιβάζουσιν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου. Ἐκεῖνο τὸ ῥόδον π. χ. φέρει τὸ ὠχρὸν χρῶμα τοῦ πόθου καὶ τῆς μελαγχολίας, τοῦτο πάσχει ἐκ τῆς χλωρώσεως τῆς διανοίας, τρίτον τι διαλάμπει ἐκ τοῦ τρυφεροῦ ἐρυθροῦ τῆς χαρᾶς καὶ τοῦ ἔρωτος, ἕτερόν τι ἐκπυροῦται διὰ τοῦ καίοντος ἐρυθροῦ τοῦ πάθους. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ κίτρινον χρῶμα τοῦ φθόνου ἀντιπροσωπεύεται διὰ τῆς κιτρίνης ῥοδῆς, τῆς καλουμένης ἐγλαντερίας. Τοὐναντίον δὲ τὸ κυανοῦν καὶ μέλαν ῥόδον διατελοῦσι μέχρι σήμερον ὁ πόθος καὶ εὐχὴ μόνον τῶν ἐμμανῶν κηπουρῶν· καὶ τὸ πράσινον δὲ ῥόδον εἶνε χρῶμα νοσηρὸν καὶ μὴ φυσικόν.

Ἔνδοθεν τῆς στεφάνης τῶν ῥόδων εὑρίσκομεν στέφανον ἀπείρων *στημόνων*, ἤτοι ἀργυρολεύκων νημάτων, κατὰ τὸ ἄκρον αὐτῶν φερόντων χρυσοκιτρίνους θυλάκους διχαζομένους κατὰ μῆκος καὶ δύο χώρους. Οἱ στήμονες οὗτοι εἶνε προσηρμοσμένοι ἄνω τῶν πετάλων ἐφ' ὅλης τῆς ἐξωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ δακτυλίου τοῦ περιβάλλοντος τὸ στόμιον τοῦ κάλυκος. Ἡ ἔσω δὲ ἐπιφάνεια τοῦ κάλυκος φέρει τριάκοντα μέχρι ἑκατὸν κορυνοειδῆ ὄργανα, τοὺς *ὑπέρους*, ὧν τὰ ἐπιμήκη ᾠοειδῆ κάτω ἄκρα, αἱ *ᾠοθῆκαι*, κεῖνται βεβυθισμέναι ἐντὸς τοῦ τριχώδους ἐπενδύματος. Τὸ τριχῶδες δὲ τοῦτο ἐπένδυμα μετὰ τῶν ᾠοθηκῶν εἶνε τὸ προκαλοῦν τὸν δυσάρεστον γαργαλισμὸν ἐκ τῆς ῥάχεως κατὰ τὸ γνωστὸν παίγνιον τῶν παίδων. Αἱ ᾠοθῆκαι ἐπιμηκυνόμεναι πρὸς τὰ ἄνω σχηματίζουσι τοὺς νηματοειδεῖς στύλους, οἵτινες ἑνούμενοι εἰς δέσμην διογκοῦνται κορυνοειδεῖς, σχηματίζοντες τὰ ξανθόχροα *στίγματα*.

Οὕτω τὸ ἐν ἐξανθήσει ῥόδον εἶνε ὡς νύμφη κεκοσμημένον. Τὰ πέταλα τῆς στεφάνης ἀποτελοῦσι τὸ νυμφικὸν αὐτῆς ἔνδυμα, ὁ δὲ στέφανος τῶν στημόνων τὸ χρυσοῦν αὐτῆς διάδημα. Δὲν ἐγγίζομεν δὲ ποσῶς τὸ ζήτημα ἂν ἡ ὀσμὴ εἶνε ἡ γαμήλιος γλῶσσα τοῦ ῥόδου, δι' ἧς ἀνοίγεται ἔξοδος εἰς τὰ ἐνδόμυχα αὐτοῦ αἰσθήματα, ὅπως π. χ. θεωρεῖται τὸ ᾆσμα τῆς ἀηδόνος, καίτοι διισχυρίσθησαν τοῦτο ὄχι μόνον οἱ ποιηταὶ ἀλλὰ καί τινες λίαν εὐαίσθητοι φυσιοδίφαι.

Τοῦ ῥόδου ἀνθοῦντος ἀναφαίνεται νέα ζωὴ ἐν αὐτῷ. Καίτοι δὲ τὰ πλεῖστα φυτὰ φαίνονται ἡμῖν διάγοντα τὸν βίον ἐν ἡσυχίᾳ καὶ νάρκῃ, ἐν τοῖς ἄνθεσιν ὅμως αὐτῶν ἀκμάζει ζωηρὰ ἐγρήγορσις. Τὸ ἄνθος φαίνεται εὐαίσθητον πρὸς ἐξωτερικοὺς ἐρεθισμούς, ἀντιδρᾷ δὲ κατ' αὐτῶν διὰ ζωσῶν κινήσεων. Καὶ τὸ ῥόδον δὲ ἡμῶν ἐκπτύσσει τὰ πέταλά του μόνον ἐν καιρῷ ἡμέρας· πρὸς τὸ ἑσπέρας παραδίδονται ταῦτα πρὸς ὕπνον, κρυπτόμενα ὑπὸ τὸ προφυλακτικὸν περικάλυμμα τοῦ κάλυκος, τὴν δ' ἐπομένην πρωΐαν ἀνανήφουσι πάλιν. Ὅλη ἡ πρὸ τῆς μεσημβρίας σχεδὸν πρωΐα παρέρχεται πρὶν ἢ ἐκπτυχθῇ ἐντελῶς ἡ μεγαλοπρεπὴς τοῦ ῥόδου ἀναβολή, περὶ δὲ τὴν 5 ὥραν μετὰ μεσημβρίαν παρασκευάζονται πάλιν τὰ πάντα πρὸς ὕπνον.

Τὸ χαρίεν ὅμως τοῦτο παίγνιον τοῦ ὕπνου καὶ τῆς ἐγρηγόρσεως διαρκεῖ ἐπί τινας μόνον ἡμέρας, διότι ὅσῳ τὰ πέταλα τῆς στεφάνης ἐκπτύσσονται καὶ ἁπλοῦνται ἀναπαυτικώτερον, τόσῳ δυσχερέστερον καθίσταται αὐτοῖς ν' ἀποσυρθῶσιν ἐντὸς τοῦ μητρικοῦ καλυκίνου περιβλήματος. Τὰ ἴχνη τῆς παρακμῆς ἄρχονται ἀναφαινόμενα, τὸ τρυφερὸν ἐρυθρὸν ἀποχρώννυται, ἡ χαρίεσσα τάξις συγχέεται, αἴφνης δ' ἰσχυρά τις αὔρα ἀποφυλλίζει καὶ ἀπογυμνοῖ ἐντελῶς τὸ ἀπανθῆσαν ῥόδον. «Ῥόδον παρελθὸν» λέγει ὁ ποιητὴς «μηκέτι ζήτει πάλιν». Ἡ βραχεῖα δὲ διάρκεια τῆς ζωῆς τοῦ ῥόδου ἴσως εἶνε ἡ παρέχουσα αὐτῷ τὰ ὕψιστα θέλγητρα καὶ καθιστῶσα τὸ ἄνθος τοῦτο σύμβολον τῆς παροδικότητος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων.

Ὅταν τὰ πέταλα τῆς στεφάνης τῶν ἀγρίων ἁπλῶν ῥοδῶν καὶ πολλῶν διπλῶν μαρανθῶσι καὶ καταπέσωσιν, οἱ δὲ ἀνθῆρες τῶν στημόνων κενώσωσι τὸν κονιορτὸν αὐτῶν ἢ τὴν γῦριν ἐπὶ τῶν ὑπέρων, μαρανθῶσι δὲ καὶ ξηρανθῶσι καὶ ἐκ τούτων ὁ στύλος καὶ τὸ στίγμα, ὁ κάλυξ διογκοῦται ἰσχυρῶς, ἀπὸ πρασίνου μεταβάλλεται εἰς ἐρυθρόν, γίνεται χυμώδης καὶ γλυκύς, οὕτω δὲ ἔχομεν τὸ εἶδος τοῦ καρποῦ, τὸ ὀνομαζόμενον βοτανικῶς στεγοκάρπιον, ὅπερ συνίσταται ἐκ τοῦ κάλυκος ἐστεμμένου διὰ τῶν ἐρρικνωμένων αὐτοῦ ὀδόντων φέροντος δὲ εἰς τὰ ἔνδον πολυάριθμα σπέρματα. Τὰ σπέρματα ταῦτα παρήχθησαν ἐκ τῶν ᾠοθηκῶν καὶ ἐγκλείουσι πυρῆνα ζώσιμον περιβαλλόμενον ὑπὸ σκληροτάτης θήκης.

Τὰ ὡραιότερα ὅμως τῶν ῥόδων φθάνουσι τὸ τέρμα τοῦ βίου ἅμα γυμνωθέντα καὶ ψιλωθέντα τῶν πετάλων αὐτῶν. Ἐνῷ δὲ τὸν βραχὺν χρόνον τῆς ἀνθήσεως τῶν λοιπῶν ἀνθέων ἐπακολουθεῖ δευτέρα περίοδος ὡριμωτέρα, ἀφιερωμένη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν μητρικὴν φροντίδα περὶ τῶν σπερμάτων, ἡ βασίλισσα τῶν ἀνθέων θνήσκει ὡς νύμφη ἄγονος.

(Ἕπεται συνέχεια).

Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ.

Ο ΖΥΘΟΣ

ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ

Ἐδιδάσκετο πρό τινος χρόνου ἔν τινι τῶν εὐρωπαϊκῶν θεάτρων τραγῳδία ὑπόθεσιν ἔχουσα ἀναφερομένην εἰς τοὺς χρόνους τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων. Κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ δράματος ἦτο σκηνὴ συμποσίου, εἰς ὃ εἶχε λησμονήσει ὁ πρὸς τοῦτο τεταγμένος ὑπηρέτης τοῦ θεάτρου νὰ παραθέσῃ οἶνον, καὶ ὁ διευθυντὴς ἐν ἀπορίᾳ αἴφνης εὑρέθη πῶς νὰ οἰκονομήσῃ τὸ πρᾶγμα. Κατὰ τύχην εἶδεν εἰσφερόμενα εἰς τὴν σκηνὴν ποτήρια ζύθου. Ταῦτα λαβὼν παρέθετο πρὸ τοῦ Ῥωμαίου αὐτοκράτορος καὶ τῶν συμποτῶν αὐτοῦ πρὸς μεγάλην τῶν θεατῶν κατάπληξιν, οἵτινες ἕως τότε ἐπίστευον, ὅτι τὸ ἀφρόεν τοῦτο ποτὸν οὐδέποτε ἔβρεξε τὰ χείλη τινὸς τῶν τοῦ παλαιοῦ κόσμου ἀνθρώπων.

Οἱ θεώμενοι τὸ δρᾶμα καὶ πάντες οἱ ἀναγνόντες ἐν ταῖς ἐφημερίσι τὸ γενόμενον πόσον ὀλίγον θὰ ἐξεπλήσσοντο, ἂν ἐγίνωσκον, ὅτι ὁ ζῦθος, ὁ ἀφροστεφὴς υἱὸς τοῦ Καμβρίνου, ὡς συνήθως νομίζεται, ὁ κατορθῶν νὰ ἐμβάλλῃ εἰς εὐθυμίαν τοὺς σοβαροὺς Τεύτονας καὶ τοὺς ζωηροὺς Ἕλληνας εἰς ἀλγηδόνας τοῦ στομάχου καὶ δυσθυμίαν, ἔχει παλαιοτάτην καταγωγὴν καὶ δὲν ἦτο παντάπασιν ἄγνωστος εἰς τοὺς ἀρχαίους λαοὺς καὶ δὴ καὶ εἰς τοὺς ἡμετέρους προγόνους!

Πόσον ἦτο γνωστὸς μαρτυροῦσι τὰ ἄφθονα ὀνόματα, δι' ὧν ἐκάλουν αὐτόν. Καὶ συνήθως μὲν ἐκαλεῖτο ὁ ζῦθος καὶ τὸ ζῦθος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ βρῦτος, βρῦτον, βρύττιον, βύνη, βυνεύς, πῖνος, πῖνον, οἶνος κρίθινος καὶ πύρινος καὶ παρὰ τοῖς Κελτοῖς κόρμα καὶ κοῦρμι. Ἐσκευάζετο δὲ συνήθως μὲν ἐκ κριθῶν, σπανιώτερον δὲ ἐκ σίτου (πυρῶν) καὶ δὲν ὑπελείπετο πολὺ τῆς περὶ τὸν οἶνον εὐωδίας, ἀλλ' ἡ κατασκευὴ αὐτοῦ δὲν ὡμοίαζε παρὰ πολὺ πρὸς τὴν νῦν γιγνομένην ([1]) καὶ ἀπὸ τῶν συστατικῶν αὐτοῦ ἔλειπεν οὐ μόνον ὁ λυκίσκος ἀλλὰ καὶ τὸ οἰνόπνευμα καὶ τὸ ὄπιον καὶ ἡ γλυκερίνη καὶ αὐτὴ ἡ ψαρόκολλα, τόσον ἀφειδῶς προσφερόμενα εἰς τοὺς παρ' ἡμῖν ζυθοπότας.

Τὸν κρίθινον τοῦτον ἢ πύρινον (σίτινον) οἶνον ἔπινον πολλοὶ τῶν πάλαι βαρβάρων, οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ Ἀρμένιοι, οἱ Λυσιτανοί, οἱ Κελτοί. ([2]) Οἱ δὲ Ἕλληνες οὐ μόνον δὲν ἠρέσκοντο εἰς τὸν τοιοῦτον οἶνον, ἀλλὰ καὶ κατεφρόνουν αὐτοῦ ὡς ἀγεννοῦς πόματος, ὅπερ οἱ βάρβαροι ἔπινον σπανίζοντες οἴνου· διότι καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς πλουσίοις τῶν Κελτῶν τὸ πινόμενον ἦτο οἶνος, παρὰ τοῖς ὑποδεεστέροις δὲ ἦτο ἐν χρήσει ζῦθος ἐσκευασμένον μετὰ μέλιτος, παρὰ δὲ τοῖς πολλοῖς ζῦθος αὐτὸ καθ' αὐτὸ ἄνευ μέλιτος ([1]).

[1]) **Fabricius** Bibliotheca Graeca XII, 746.

[2]) Αἰσχύλου Ἱκέτ. 952.— Ἡρόδοτος 2,77.—Διοσκουρίδης 2,109.—Ξενοφῶντος Ἀνάβασις IV, 5,26.—Στράβων.—Ἀθήναιος.

Ὁπόσον εὐτελὲς ποτὸν ἐνόμιζον τὸν ζῦθον οἱ Ἕλληνες ἐξάγεται ἐκ τῶν ἑξῆς: ὁ Αἰσχύλος εἰς τὰς *Ἱκέτιδας* αὐτοῦ φέρει τὸν Βασιλέα τῶν Ἀργείων ἀπειλοῦντα τὸν ἀπὸ τῶν Αἰγυπτίων κήρυκα παράδοξον ἀπειλήν, ὅτι δὲν θὰ εὕρωσιν οἱ Αἰγύπτιοι *τοὺς ἄνδρας τοῦ Ἄργους πίνοντας κρίθινον οἶνον* [2]), χαύνους δῆλα δὴ ἐκ τούτου, ἀλλ' ἀκμαίους ὡς πίνοντας γενναῖον οἶνον· πλὴν δὲ τούτου γνωρίζομεν, ὅτι τὸν ῥήτορα Δείναρχον, διὰ τὸ τραχὺ καὶ γοργὸν καὶ σφοδρόν, φαινόμενον ὅτι ὁμοιάζει τῷ Δημοσθένει, οὐκ ἀχαρίτως προσπαίζοντές τινες ἐκάλουν *κρίθινον Δημοσθένην* ([3]). Τέλος δ' ἐκ τοῦ χαρίεντος ἐπιγράμματος τοῦ Ἰουλιανοῦ τοῦ ἀποστάτου πρὸς τὸν ζῦθον:

Τίς; πόθεν εἶς, Διόνυσε; μὰ γὰρ τὸν ἀληθέα Βάκχον
οὔ σ' ἐπιγιγνώσκω· τὸν Διὸς οἶδα μόνον.
κεῖνος νέκταρ ὄδωδε, σὺ δὲ τράγον. Ἦρά σε Κελτοὶ
τῇ πενίῃ βοτρύων τεῦξαν ἀπ' ἀσταχύων·
τῷ σε χρὴ καλέειν Δημήτριον, οὐ Διόνυσον,
πυρογενῆ μᾶλλον, καὶ βρόμον, οὐ βρόμιον.[4])

Κ. Ζησιου.

ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΚΑΛΛΟΝΑΙ

Ὅσῳ ἐρασμία καὶ ἀγαπητὴ καὶ ἂν εἶνε ἡ νεανικὴ δροσερότης ὡραίας νεάνιδος, λέγει Γερμανός τις, δὲν ἐξαρτᾶται ὅμως ἀπ' αὐτῆς καὶ μόνης ἡ γυναικεία δύναμις τοῦ συναρπάζειν τὰς ψυχὰς τῶν ἀνδρῶν. Τοὐναντίον μάλιστα ἐκεῖναι αἱ γυναῖκες ἐξεγείρουσι τὰ μεγαλείτερα πάθη καὶ ἐκλαμβάνονται ὡς ἔκτακτοι καλλοναὶ ὅσαι ὑπερέβησαν τὴν ἀκμὴν τῆς νεανικῆς ἡλικίας καὶ ἐγένοντο ὥριμοι ὡραιότητες. Ἡ παγκόσμιος ἱστορία τοὐλάχιστον ὑποστηρίζει διὰ πολυαρίθμων παραδειγμάτων τὴν γνώμην ταύτην. Ἡ ὡραία Ἑλένη π. χ. ἦτο πλέον τῶν 40 ἐτῶν ὅταν ἐκλάπη ὑπὸ τοῦ Πάριδος. Ἡ Ἀσπασία ἦτο ἤδη 36 ἐτῶν ὅτε συνῆψε σχέσεις μετὰ τοῦ Περικλέους· καὶ ὅμως ἐπὶ 40 ἔτη ἀκόμη ἀπήλαυεν ἀμειώτου φήμης ἐπὶ καλλονῇ καὶ ἐρασμιότητι. Ἡ Κλεοπάτρα ἦτο πλέον ἢ τριακοντοῦτης ὅτε ἐτρέλλανε τὸν Ἀντώνιον, ὅστις τῇ ἔμεινε πι-

[1]) Ἀθήναιος IV, 152 c.— Ἦτο δὲ καρωτικὸν τὸ ζῦθος καὶ τοὺς μεθυσκομένους ἐξ αὐτοῦ ἐξυπτίαζον εἰς τὰ νῶτα.

[2]) Ἀλλ' ἄρσενάς τοι τῆσδε γῆς οἰκήτορας
εὑρήσετ' οὐ πίνοντας ἐκ κριθῶν μέθυ.

[3]) Ἑρμογένης καὶ Λογγῖνος. — Ὁ Κλόνοῦβης ἐννοεῖ τὸ κρίθινος οὐχὶ ἐπὶ οἴνου ἀλλ' ἐπὶ ἄρτου.

[4]) Εἰς τοὺς δύο τελευταίους στίχους ὁ ποιητὴς προσπαίζει διὰ παρωνομασιῶν καὶ ἄλλων παιγνίων· οὕτω διὰ τοῦ «Δημήτριον» ὑπονοεῖ τὸν ἐκ τῆς Δήμητρος τὸν πρὸς τοὺς δημητριακοὺς καρποὺς συγγενῆ· τὸ πρῶτον δὲ συνθετικὸν τῆς λέξεως πυρογενὴς δὲν εἶνε τὸ πῦρ ἀλλὰ τὸ πυρὸς (=σῖτος) πυρογενὴς δὲ (ἐκ τῆς λέξεως πῦρ) ὠνομάζετο ὁ Διόνυσος, ὅπως ὠνομάζετο καὶ Βρόμιος, ἀλλὰ τὸν ζῦθον ὁ Ἰουλιανὸς φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ καλῶμεν βρόμον, ὅπερ ταὐτὸν τῷ βρόμη·

στὸς μέχρι τοῦ μετὰ δέκα ἔτη συμβάντος θανάτου της. Ἡ Λιβία κατέκτησε τὴν καρδίαν τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου 33 ἐτῶν. Καὶ ἐκ τῆς νέας δὲ ἱστορίας μανθάνομεν ὅτι ἡ ὡραία Ἄρτεμις τοῦ Ποατιὲ ἦτο 48 ἐτῶν ὅτε ἐνέπνευσε δεινὸν ἔρωτα εἰς τὸν 29 ἐτῶν τότε ὄντα βασιλέα Ἐρρῖκον τὸν Β' τῆς Γαλλίας, ὅστις τὴν ἠγάπα μέχρι τοῦ θανάτου του. Ἡ βασίλισσα Ἄννα, σύζυγος Λουδοβίκου τοῦ ΙΓ', ὀκτὼ καὶ τριακονταέτης ἐθεωρεῖτο ὡς ἡ ὡραιοτέρα ἡγεμονὶς τῆς Εὐρώπης, οἱ δὲ θαυμασταὶ αὐτῆς Richelieu καὶ Buckinghan ἐζηλοτύπουν δεινότατα ἀλλήλους. Ἡ *ἀοίδιμος* Ninon de Lenclos λέγεται ὅτι καὶ ἐν ἡλικίᾳ 72 ἐτῶν ἦτο τόσῳ γόησσα καὶ ἐρασμία, ὥστε πολλοὶ νέοι ηὐτοκτόνησαν ἐξ ἀτυχοῦς πρὸς αὐτὴν ἔρωτος. Ἡ Bianca Capello ἦτο πλέον τῶν 38 ἐτῶν, ὅτε ὁ πολὺ νεώτερος ἡγεμὼν Φραγκῖσκος Μέδικος ἐνυμφεύθη αὐτὴν ἐν ἔτει 1579 καὶ ἔφερεν αὐτὴν μετὰ μεγάλης πομπῆς εἰς τὴν Φλωρεντίαν. Ὁ Λουδοβῖκος ΙΔ' ἐνυμφεύθη τὴν Κυρίαν Maintenon 43 ἐτῶν οὖσαν, ἡ δὲ δεσποινὶς Μάρς καὶ ἡ διάσημος Κυρία Ρεκαμιὲ ἔφθασαν εἰς τὴν ἰδίως ἀκμὴν τῆς καλλονῆς αὐτῶν «ὅταν ἔγειναν σαραντάρες».

Εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν εἶνε πρὸ πολλοῦ γνωστὸς ὁ κ. Γουσταῦος Λαφφών, ὁ ἐν Ἀδριανουπόλει πρόξενος τῆς Γαλλίας, διὰ πολλῶν αὐτοῦ ποιητικῶν δημοσιευμάτων, ἅτινα ἀποπνέουσι θερμὸν καὶ ἀκραιφνῆ φιλελληνισμόν, μαρτυροῦσι δὲ γνησίαν ποιητικὴν ἔμπνευσιν καὶ μεγάλην τοῦ συγγραφέως δεξιότητα περὶ τὴν χρῆσιν τῆς δημοτικῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ἣν ὡς μητρικὴν γράφει ὁ κ. Λαφφών. Τῆς ἀξίας αὐτοῦ ταύτης κάλλιστον δεῖγμα, ἀποσταλὲν ἡμῖν, δημοσιεύομεν τὸ κατωτέρω ποίημα, μετάφρασιν ἀπὸ τοῦ πρωτοτύπου τοῦ Γάλλου ποιητοῦ Ratisbonne, ἐν ᾧ ἀπεικονίζεται ὁ ἐθνικὸς τῶν Γάλλων πόνος ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῆς Ἀλσατίας καὶ ὁ πόθος τῆς ἀνακτήσεως αὐτῆς, ὃν ὁ μεταφραστὴς κατώρθωσε ν' ἀποτυπώσῃ μετὰ τέχνης καὶ δυνάμεως, κατ' οὐδὲν ὑπολειπομένης τῆς τοῦ πρωτοτύπου.

Σ. τ. Δ.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΑΛΣΑΤΙΑΝΗΣ

(ΕΚ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ)

Ἐμεῖς γιὰ σένα νοιώθουμε ἀγάπη καὶ λαχτάρα,
Σὺ ὅμως εἶσαι δύστροπη, σκληρὰ καὶ πεισματάρα.
Ὅλο θαρρεῖς πῶς εἴμεθα ἐχθροὶ καὶ τύραννοί σου,
Κι' εἶνε βαρειὰ τὸ μῖσός σου κ' ἡ περιφρόνησίς σου,
Τὰ περασμένα δὲ 'ξεχνᾷς, εἶσαι θυμὸ γεμάτη.

— Ἴσως ξεχάσω μιὰ φορὰ σὰν θάσαστε φευγάτοι.

Γιὰ δῇς, ἐξανακτίσαμε τὰ φοβερά σου κάστρα,
Καὶ τὴ λαμπρά σου ἐκκλησιὰ ποῦ φθάνει ὡς τὰ ἄστρα·
Ταῖς τρύπαις ἐστουπώσαμε ποῦ κάμανε τὰ βόλια.
Ἀνθίζουν πάλι καὶ μοσχιαῖς χύνουν τὰ περιβόλια,
Καὶ ἡ αὐγὴ 'στὸν οὐρανὸ χαμογελᾷ δροσάτη.

— Θὰ 'βρῶ κ' ἐγὼ χαμόγελο σὰν θάστε πιὰ φευγάτοι.

Στὴ γῆ σου τόσο ἐλαφρὰ πατοῦμε τὸ ποδάρι,
Ποῦ γελαστὸ καὶ φουντωτὸ φυτρώνει τὸ χορτάρι·
Τὰ χελιδόνια ἦλθανε 'ς τὴν πρωτινή φωλιά τους,
Χαρούμενα ἁπλώνουνε 'στὸν ἥλιο τὰ φτερά τους·
Καὶ τὰ λελέκια σεργιανοῦν 'ς τῆς χώρας τὸ παλάτι.

— Ἀχ! τὰ καϋμένα ἤλπιζαν πῶς θάσαστε φευγάτοι.

Δυὸ ἀδελφάδες εἶσθε σεῖς κ' ἡ δυὸ χαριτωμέναις,
Μὰ ἡ καρδιαὶ σας μένουνε πάντα γιὰ μᾶς κλεισμέναις.
Ἐλᾶτε ν' ἀνταλλάξωμε ἕνα γλυκὸ φιλάκι,
Τοῦ Γερμανοῦ τὸ φίλημα δὲν εἶνε δὰ φαρμάκι,
Μήτε 'ς τὰ στήθη του βλαστάν' ὁ δόλος κ' ἡ ἀπάτη·

— Πῶς ν' ἀγαπήσῃ μιὰ καρδιὰ σὰν εἶν' ἀλλοῦ φευγάτη;

Ὅταν φυσᾷ τὴν χαραυγὴ ἀέρι μυρωδᾶτο,
Ὁλόχαρα τὴν κεφαλὴ τὰ ἄνθη κλίνουν κάτω
Καὶ τὰ φιλιά του δέχονται μὲ διψασμένα φύλλα.
Εἰς ἄλλους σεῖς προσφέρετε τὰ δροσερά σας μῆλα,
Ἄλλοι μυρίζουν τ' ἄνθη σας, μένουν γιὰ 'μᾶς οἱ βάτοι.

— Ὡς τώρα λοιπὸν ἔπρεπε νὰ ἦστε πιὰ φευγάτοι.

Ὢ Ἀλσατία ἄπιστη, ἔχεις κακὸ κεφάλι·
Τὸ μῖσός σου σὲ ἔβλαψε καὶ θὰ σὲ βλάψῃ πάλι.
Γιὰ συλλογίσου μιὰ στιγμὴ τί μαῦρες ὥραις εἶδες!
Γιατὶ λοιπὸν νὰ τρέφεσαι μὲ ψεύτικες ἐλπίδες;
Τώρα σὲ σφίγγω, σὲ κρατῶ, κόρη ξανθὴ κι' ἀφράτη.

— Μοῦ σφίγγῃς μόνο τὸ κορμί· εἶν' ἡ ψυχὴ φευγάτη.

Ἐν Ἀδριανουπόλει.

GUSTAVE LAFFON

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατά τινα τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Ἑταιρίας τῶν μηχανικῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, δύο ἐξ αὐτῶν, οἱ κκ. Smith καὶ Dorsey παρέσχον διαφερούσας πληροφορίας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ὑπογείου θερμοκρασίας. Εἰς τὰ ἐν Καλλιφορνίᾳ μεταλλεῖα τοῦ New Amalden παρετήρησαν παράδοξα φαινόμενα ἐν πλήρει ἀντιθέσει πρὸς τὰ συνήθη ἀποτελέσματα. Ἐν αὐτοῖς εἰς βάθος 180 μέτρων ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας ἡ θερμοκρασία εἶνε λίαν ὑψωμένη, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ μέγιστον βάθος τῶν μεταλλείων, 450 μέτρα ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς, ἡ θερμοκρασία εἶνε λίαν ἀνεκτή. Ἑτερά τινα μεταλλεῖα ἐσημείωσαν ὡς ἐξαιρετικῶς θερμά, ἐν γένει δὲ συνεπέραναν ἐκ συγκριτικῶν παρατηρήσεων, ὅτι ἡ γεωλογικὴ σύστασις τοῦ ἐδάφους ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ἐντάσεως τῶν ὑπογείων θερμοκρασιῶν. Τὰ ψυχρότερα τῶν μεταλλείων εἶνε τὰ ἐσκαμμένα εἰς τιτανῶδες ἔδαφος, τὰ θερμότερα δὲ φαίνονται ἀνήκοντα εἰς γαιανθρακοῦχον γῆν.

Ἔκπληξιν προξενεῖ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ καθηγητοῦ Haxley ἐπὶ τῆς ἰδιότητος τῶν χρωμάτων, ἥτις ἐφαρμοζομένη ἐν ταῖς καθ' ἡμέραν χρείαις προώρισται ἴσως νὰ ἐπιφέρῃ μεγάλην ἐμπορικήν, καλλιτεχνικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἐν ταὐτῷ μεταβολήν. Ὁ καθηγητὴς

Haxley διαιρεῖ τὰ χρώματα εἰς δύο κατηγορίας· εἰς μεγάλα χρώματα καὶ μικρὰ χρώματα. Π. χ. τὸ λευκὸν εἶνε ἡ μεγίστη πασῶν τῶν ἀποχρώσεων. Τὰ ἐπὶ μέλανος διὰ λευκῶν χαρακτήρων τετυπωμένα προγράμματα διακρίνονται πολὺ μακρότερον ἢ τὰ ἐπὶ λευκοῦ διὰ μελανῶν σημείων. Γυνὴ λευκὰ ἐνδεδυμένη φαίνεται ὑψηλοτέρα καὶ μᾶλλον ὀγκώδης παρ' ὅσον θὰ ἦτο ἂν ἔφερε κυανᾶ ἐνδύματα, καὶ ἀκόμη ηὐξημένη κατ' ὄγκον ἢ ἂν ἐφόρει μαῦρα. Ἀπὸ πολλοῦ χρόνου αἱ ράπτριαι ἀπεφήναντο ὅτι μέλαινα ἐσθὴς φαίνεται ἐλαττοῦσα τὸ ἀνάστημα. Ὁ Haxley ἀφηγεῖται τὰ περίεργα πειράματα, εἰς ἃ ὑπέβαλε γυναῖκα τινά, ἐνδύσας αὐτὴν διὰ λευκῶν, καὶ εἶτα διὰ μαύρου φορέματος· ἡ κυρία, λευχείμων, ἐζύγιζε 4 λίτρας περισσότερον ἢ ὅτε ἐφόρει τὰ μαῦρα. Μετὰ τὸ λευκόν, τὸ κίτρινον πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ μᾶλλον εὐρύτερον τῶν χρωμάτων. Ἁμαξοδρομική τις Ἑταιρία ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ φαίνεται γινώσκουσα ἀπὸ πολλοῦ τὸ μυστήριον τοῦτο, διότι πάντα τὰ ὀχήματα αὐτῆς εἶνε κιτρινόχροα, «διότι, καθ' ἃ λέγουσιν οἱ τῆς Ἑταιρίας, νομίζει τις ὅτι ὑπάρχει πλειότερος χῶρος μέσα εἰς αὐτὰ παρὰ εἰς τὰς παλαιὰς μελαμβαφεῖς ἁμάξας». Ὁ αὐστριακὸς στρατιώτης, ἀφ' ὅτου τὴν λευκὴν στολήν του ἀντικατέστησε διὰ φαιᾶς, ἠλάττωσε τὸ βάρος του κατὰ 10 λίτρας. Ὁ κ. Haxley διατείνεται προσέτι ὅτι ἡ ὑπεροχὴ τῆς λευκῆς φυλῆς ἀπὸ τῆς μαύρης χρεωστεῖται εἰς τὸ χρῶμα, καὶ ὅτι ὁ Εὐρωπαῖος ὅστις ἤθελε συγκατανεύσει νὰ καλυφθῇ διὰ λευκῶν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν θὰ ἐκέρδιζε τριῶν δακτύλων ὕψος καὶ 12 λιτρῶν βάρος.

Μέχρι τοῦδε ἡ ἐπιστήμη κατώρθωσε τὴν μετάδοσιν τοῦ ὕδατος, τοῦ φωτός, τοῦ ἤχου, τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, καὶ τῶν ἄλλων γνωστῶν ἐν τῇ φύσει δυνάμεων. Ἤδη Ἀμερικανική τις Ἑταιρία ὑπόσχεται τὴν μετάδοσιν ψύχους εἰς τὰ ζυθοπωλεῖα, σφαγεῖα, ξενοδοχεῖα, νοσοκομεῖα, καὶ πανταχοῦ ἔνθα ὑφίσταται ἀνάγκη ἐλαττώσεως τῆς θερμοκρασίας. Ἀρκεῖ πρὸς τοῦτο ἡ κτίσις δεξαμενῶν ἐν αἷς συγκεντρουμένη ἀμμωνία δύναται νὰ παράγῃ διαχεομένη ἀξιοσημείωτον ταπείνωσιν τῆς θερμοκρασίας. Ἡ ἀρχὴ κρίνεται ἁπλουστάτη, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἐφευρέσεως κατὰ τοὺς εἰδότας, ἕνεκα τῆς κατ' ἀνάγκην χρήσεως λίαν ἰσχυρῶν συσκευῶν πρὸς ἀποφυγὴν πολυαρίθμων δυστυχημάτων.

Περίεργοι παρατηρήσεις ἐγένοντο ἐπὶ τῆς δημοτικότητος προσώπων τινῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, κρινομένης ἐκ τῆς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον πωλήσεως φωτογραφιῶν αὐτῶν. Οὕτως ἡ μᾶλλον πωλουμένη φωτογραφία εἶνε ἡ τῆς πριγγιπίσσης τῆς Οὐαλίας, ἡ παριστῶσα ταύτην φέρουσαν ἐπὶ τῶν ὤμων ἐν τῶν τέκνων της. Ἐκ τῶν στρατιωτικῶν ἐπισημοτήτων τῆς ἡμέρας, ἡ εἰκὼν τοῦ Γόρδωνος εἶνε ἡ μᾶλλον καταζητουμένη. Ἡ τοῦ Γλάδστωνος ὑπέστη ἔκπτωσιν κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη. Καταπληκτικῶς πωλοῦνται αἱ εἰκόνες τῆς Σάρας Βερνάρ. Ὅταν ἀνεχώρησε διὰ τὴν Ἀμερικήν, ἐκυκλοφόρησαν ἐκεῖ ἐκ Λονδίνου προερχόμεναι, μεθ' ὅλον τὸ βαρὺ δικαίωμα τῆς εἰσόδου, 50,000 φωτογραφίαι της, αἵτινες ἐν τῷ ἅμα πωληθεῖσαι, προυκάλεσαν δευτέραν ἀποστολήν.

Ἔν τινι περισωθέντι καταλόγῳ φαγητῶν τοῦ βασιλέως Ἐρρίκου Η' τῆς Ἀγγλίας ἐν ἔτει 1626 καταφαίνεται ὅτι αἱ δεσποινίδες τῆς αὐλῆς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ποσῶς δὲν διεκρίνοντο ἐπὶ ἀνορεξίᾳ. Ὁ κατάλογος οὗτος, ὅστις, καθὼς φαίνεται καὶ ἐξ ἄλλων ὁμοίων, δὲν μετεβάλλετο συχνά, ἔχει ὡς ἑξῆς: «Ἡμεῖς Ἐρρῖκος ὁ ὄγδοος, βασιλεὺς κ.τ.λ. διατάσσομεν ὅπως εἰς τὴν ἡμετέραν πολύτιμον καὶ ἀγαπητὴν Λαίδην Lucy παρέχονται ἐν τῷ δωματίῳ αὐτῆς τὰ ἑπόμενα φαγητά· Ὡς πρόγευμα ἑκάστην πρωίαν ψητὸν βωδινόν, τούρτα ἐκ καρπῶν, ἄρτος 4 λιτρῶν βάρους καὶ ἓν γαλόνιον ζύθου. Τὴν μεσημβρίαν τεμάχιον κρέατος καπνιστοῦ, μερὶς εὐμεγέθης ῥοστμπίφ, μερὶς οἱουδήποτε φρικασὲ ἐκ τῆς ἡμετέρας τραπέζης, ἄρτος 4 λιτρῶν καὶ ἓν γαλόνιον ζύθου. Τὸ ἑσπέρας πινάκιον ὀσπρίων, μερὶς κρέατος ἀρνείου, γλύκισμά τι ἐκ τῆς ἡμετέρας τραπέζης, ἄρτος 4 λιτρῶν καὶ 1 γαλόνιον ζύθου. Πρὶν ἢ δὲ ἡ δεσποινὶς κατακλιθῇ εἰς ὕπνον πλακοῦς τις οἱοσδήποτε καὶ ἥμισυ γαλόνιον ζύθου ἐκ τῆς ἀποθήκης μας.»

Ἀγγέλλεται ἡ ἀνακάλυψις νέας θρεπτικῆς οὐσίας, ἥτις εἶνε ὁ σπόρος βάμβακος καλλιεργουμένου ἐν Βολιβίᾳ. Ἀναλυόμενος ὁ σπόρος οὗτος ἀποδεικνύεται ὡς ἡ πλουσιωτάτη τῶν νιτρογόνων οὐσιῶν, καὶ προβλέπεται ὅτι θέλει καταλάβει σημαντικὴν θέσιν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ τροφῇ, ὡς ἐν τῇ παρασκευῇ τῶν πλακούντων, ἔνθα δύναται νὰ ἀντικαθιστᾷ τὸ γάλα. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δύναται νὰ ὠφελήσῃ τὰ μέγιστα τὴν βιομηχανίαν τῆς ζακχάρεως.

Οὐδέποτε ἴσως εἶχεν ὑπολογισθῆ ὁ ἀριθμὸς τῶν ζῴων, τὰ ὁποῖα εἷς ἄνθρωπος δύναται νὰ φονεύσῃ εἰς τὸ κυνήγιον, ἐν ὡρισμένῳ ἀριθμῷ ἐτῶν, πρὸ τοῦ ἐσχάτως δημοσιευθέντος καταλόγου τοῦ ἀριθμοῦ καὶ εἴδους τῶν ζῴων, ἅτινα ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Φραγκῖσκος Ἰωσὴφ ἐστέρησε τοῦ ζῆν ἐν τῇ θήρᾳ ἀπὸ τοῦ 1848 μέχρι τοῦ 1884. Μεταξὺ αὐτῶν καταλέγονται 14,175 φασιανοί, 8,270 πέρδικες, 6,456 λαγωοί, 4,418 κόνικλοι, 1570 αἴγαγροι, 1404 νῆσσαι, 1279 ἀγριόχοιροι, 807 ἔλαφοι, 377 δορκάδες, 286 ὄρτυγες, 197 ἀλώπεκες, μία ἄρκτος, 40 κακοποιὰ ζῷα, καὶ 1287 σαρκοφάγα πτηνά, ὡς ἀετούς, γύπας κτλ.

Ἔν τινι ἐπαρχίᾳ τῆς Ἀμερικῆς ἀγρονόμος τις ἀπέκτησε κολοκύνθην ἔχουσαν βάρος 300 λιτρῶν, ἥτις, ἀφοῦ ἐκενώθη τοῦ περιεχομένου, ἐχρησιμοποιήθη ὑπὸ τοῦ ἀγρονόμου ὡς σηκὸς διὰ τὸν μέγαν αὐτοῦ κύνα τῆς Νέας Γῆς.

Ὁ Ἀγαθόπουλος, γέρων ἤδη, ἦτο εἰς τὴν νεότητα του ἐρωτόληπτος, καὶ φυλάττει ἀκόμη ἐπιμελῶς τρυφερά τινα ἐνθυμήματα συνιστάμενα εἰς μικρὰς δέσμας τριχῶν.

— Περίεργον! ἔλεγε προχθὲς ἀνοίγων τὸ κιβωτίδιον, ἐν ᾧ φυλάττει τὰ πολύτιμα κειμήλια, καὶ ἀναστενάζων, περίεργον! Ὅλαις ἔχουν περάσει τὰ ἑξῆντα, καὶ ἀκόμη τὰ μαλλιά των εἶνε μαῦρα!

Ἰατρὸς (νέος). — Καὶ τί ἔχετε λοιπόν, Δεσποινίς;

Δεσποινίς. — Τώρα.... τίποτε.

Ἰατρός. — Τότε διατί μ' ἐφωνάξετε;

Δεσπ. — Δὲν ἠξεύρω..... πρὶν ἔλθετε εἶχα κάτι τί τώρα μοῦ 'πέρασε....

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 1025

'Αριθ. 484 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 20. — 7 Ἀπριλίου 1885

ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ

Διήγημα.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Θ'

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μιχαὴλ Φιλιώτης, οὗτινος τὴν θυγατέρα μετέβη ἵνα νυμφευθῇ ὁ Ἀναστάσιος, εἶχε καὶ ἄλλην θυγατέρα νεωτέραν, μεμνηστευμένην μεθ' ἑνὸς τῶν πλουσιωτέρων ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐμπόρων, τοῦ Κεφαλλῆνος Γεωργίου Παπᾶ. Ἀμφότεραι περικαλλεῖς καὶ καθ' ὅλα ὁμοιάζουσαι, διέφερόν πως μόνον κατὰ τὸν χαρακτῆρα. Ἡ μὲν προωρισμένη διὰ τὸν Ἀναστάσιον Ἀγλαΐα, κόρη σοβαρά, μελαγχολικοῦ μᾶλλον χαρακτῆρος, οὐδένα περιττὸν λόγον ἄφινέ ποτε ἀπὸ τῶν χειλέων της καὶ ἐπεῖχε παρὰ τῇ νεωτέρᾳ τόπον μητρός, ἀφ' ὅτου ἐκείνη εἶχεν ἐκλίπει. Ἡ δὲ μνηστὴ τοῦ Παπᾶ, Ἑλένη, φαιδροῦ μᾶλλον ἢ ἐλαφροῦ χαρακτῆρος, γελῶσα ἀείποτε, ὡμίλει ζωηρῶς καὶ ἐπεδείκνυέ τι ἀνοικτόκαρδον. Ἀμφοτέρων τὰ συνοικέσια ἐγίνοντο τῇ ἐκλογῇ τοῦ θείου μᾶλλον ἢ τοῦ πατρός, διὰ λόγους συμφερόντων, κατόπιν ἐμπορικῶν ὑπολογισμῶν. Ἀλλ' ἐνῷ ἡ μὲν Ἀγλαΐα ἐφαίνετο ἔχουσα ὅλην τὴν ἀπόφασιν ν' ἀφοσιωθῇ τῷ συζύγῳ, ὃν ἡ ἐκλογὴ τῶν συγγενῶν, ἐνεργοῦσα ὡς Μοῖρα, τῇ ἐπέβαλεν, ἡ Ἑλένη ἀφ' ἑτέρου ἀπεδέχετο μὲν ἄνευ ἀντιρρήσεως τὴν ἐκλογὴν ἐκείνων, ἀλλ' ὑπελόγιζε καὶ αὕτη ν' ἀπολαύσῃ ὅλης τῆς ἀνεξαρτησίας τοῦ γάμου ἐν τῷ πλούτῳ τοῦ Παπᾶ, χωρὶς νὰ αἰσθάνηται οὐδεμίαν πρὸς αὐτὸν ἰδιαιτέραν κλίσιν. Τῇ ἦτο ἄνθρωπος ἀδιάφορος καὶ τὸν κατεδίκαζεν ἐν τῷ νῷ της νὰ μένῃ τοιοῦτος καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ συζυγικοῦ των βίου.

Καὶ ὅμως, ἐνῷ ἡ Ἀγλαΐα οὐδαμῶς φροντίζουσα νὰ κρύψῃ τὰ αἰσθήματά της ἐπεδείκνυτο βαθμηδὸν ἤρεμον συμπάθειαν, σχεδὸν ἀγάπην, πρὸς τὸν Ἀναστάσιον, ἡ Ἑλένη ἐνταφιάζουσα εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας της τὴν ἀδιαφορίαν, ἣν ᾐσθάνετο πρὸς τὸν Παπᾶν, ἐπεδείκνυτο αὐτῷ ἀφοσίωσιν, ἀνάλογον πρὸς τὴν θερμὴν καὶ ζωηρὰν φύσιν της.

Οἱ γάμοι ἀμφοτέρων ἐγένοντο ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἑβδομάδος· καὶ ἡ μὲν Ἀγλαΐα ἀνεχώρησεν εἰς Πειραιᾶ, ἀληθῶς εὐτυχὴς ἐν τῷ γάμῳ της μετὰ τοῦ Ἀναστασίου πρὸς ὃν ὁσημέραι σφοδροτέραν ᾐσθάνετο ἀγάπην, ἡ δὲ Ἑλένη παρέμεινεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, εὐτυχὴς καὶ αὐτή, ὅτι τὰ σχέδιά της ἀφ' ἑαυτῶν ἐξετελοῦντο καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ Γεωργίου Παπᾶ κυριαρχία της ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ηὔξανεν.

Ι'

Ὁ Ἀναστάσιος ἐπιστρέψας εἰς Πειραιᾶ ἐπανέλαβε τὰς ἐργασίας του καὶ ἔζη εὐτυχής, ὅτε κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος ὁ ἐντὸς βραχυτάτου διαστήματος θάνατος πρῶτον τοῦ πενθεροῦ του καὶ εἶτα τοῦ συγγάμβρου του, ἠνάγκασαν αὐτὸν ν' ἀπέλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ πάλιν, ὅπου μετέβη συγχρόνως ἐκ Βραΐλας καὶ ὁ Δημήτριος Φιλιώτης. Καὶ ἡ μὲν ἐπιστροφὴ τῆς προικὸς πρὸς τὴν Ἑλένην ἐκ μέρους τῶν κληρονόμων τοῦ ἄνευ τέκνου ἀποθανόντος Παπᾶ, καθὼς καὶ ἡ πληρωμὴ τοῦ σπουδαίου ποσοῦ, ὅπερ τῇ ἐκληροδότησεν ὁ δι' αὐτὴν ἀδιάφορος ἐκεῖνος σύζυγος, ἐγένοντο ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ, ἀλλ' ἡ ἐκκαθάρισις τῶν ὑποθέσεων τοῦ Μιχαὴλ Φιλιώτη ἀπῄτει καιρὸν πολύν, ἐφ' ᾧ καὶ ἀπεφασίσθη, ν' ἀφεθῇ μὲν τοῦ ἐν Πειραιεῖ καταστήματος ἡ διεύθυνσις τῷ Ἰωάννῃ Μάνθῳ, νὰ παραμένῃ δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸ πλεῖστον τοῦ ἔτους ὁ Ἀναστάσιος Ζαγοραῖος μέχρις ἐκκαθαρίσεως τῶν ὑποθέσεων, μεταβαίνων καὶ ἐπὶ μικρὸν ἑκάστοτε εἰς Πειραιᾶ, ὅπου τὸν ἐκάλει, ἐκτὸς τῆς ἐποπτείας τοῦ ἐκεῖ ἀνθοῦντος καταστήματος, ἡ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ μόνιμος τῆς οἰκογενείας του ἀποκατάστασις. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἀγλαΐα εἶχεν ἤδη ἀγαπήσει τὸν Πειραιᾶ καὶ ἐπεθύμει ἐκεῖ ὁριστικῶς νὰ ζήσῃ, ἀπεφάσισε καὶ ἡ Ἑλένη νὰ μεταβῇ καὶ διαγάγῃ τὸ πένθος τῆς χηρείας παρὰ τῇ ἀδελφῇ της.

Συνώδευσε λοιπὸν ὁ Ἀναστάσιος τὴν γυναικαδέλφην του εἰς Πειραιᾶ. Τακτοποιήσας δὲ τὰ τοῦ αὐτόθι καταστήματος καὶ συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ γέροντος Κλήμη, ὅπως διὰ τῶν συμβουλῶν του καθοδηγῇ τὸν Μάνθον, ἀνεχώρησε καὶ πάλιν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπου διέτριψε καθ' ὅλον τὸ θέρος καὶ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1852.

Καίπερ δὲ οἱ πάγοι τοῦ Δουνάβεως ἀνέστελλον τὰς ἐργασίας κατὰ τὸν χειμῶνα, ὁ Ἀναστά-

σιος εὐχαρίστως θὰ παρέμενεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, διευθετῶν τὰς περιπλόκους ὑποθέσεις τοῦ καταστήματος τοῦ ἀποθανόντος πενθεροῦ του, ἂν μὴ ἐπιστολὴ [illegible] συζύγου το[illegible] Πειραιᾶ ἐπισ[illegible]φή του. «Γνω[illegible]εις, τ[illegible] ἔγρα[illegible] » ἡ Ἀγλα[illegible]γον μετὰ τὴν ἀναχώρη[illegible] » σου ἐ[illegible]εν ἐ[illegible]σία[illegible] ἐσπού[illegible], » ὁ υἱὸς τοῦ γέροντος Κλήμη, κύριος Γεώργιος. » Ἔξυπνος καὶ ὡραῖος, καθὼς εἶνε, ἔκαμε μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς τὴν Ἑλένην καὶ ἕνεκα τῶν » καλῶν τρόπων του, καὶ τῶν ἄλλων προτερημά» των του τὴν προσείλκυσε τόσον πολύ, ὥστε δὲν » σοὶ γράφω ὑπερβολήν, ἂν σὲ βεβαιώσω, ὅτι ἡ » Ἑλένη, ἡ ὁποία οὐδέποτε ἐσκέφθη περὶ ἀγάπης » καὶ πάντοτε ἐγέλα, σήμερον εἶνε αἰχμάλωτος » του. Τὸν ἀγαπᾷ τόσον, ὥστε εἶνε ἱκανή, στηρι» ζομένη εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν της, νὰ προβῇ εἰς » κανὲν κίνημα, τὸ ὁποῖον ἤθελε μᾶς φέρει ἐνο» χλήσεις καὶ ἀνησυχίας. Σκέψου λοιπὸν ἀφ' ἑνὸς » τὸν ζωηρὸν χαρακτῆρα τῆς Ἑλένης καὶ ἀφ' » ἑτέρου ὅτι εἶμαι μόνη μετ' αὐτῆς, καὶ κάμε » ὅπως δήποτε νὰ ἦσαι ἐδῶ τὰ Χριστούγεννα » πολλὰ χαιρετῶ»

ΙΑ'

Ὁ Ἀναστάσιος ἀνεμέτρησε τὰς περιστάσεις καὶ ἔσπευσε νὰ διορθώσῃ τὰ οἰκογενειακά του, ἀφεὶς ἡμιτελῆ τὴν διόρθωσιν τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων τοῦ μακαρίτου πενθεροῦ του. Ἔφθασε δ' ἀληθῶς ἐν καιρῷ. Διότι ἡ Ἑλένη, ὅσην ἀδιαφορίαν ᾐσθάνετο διὰ τὸν πρῶτον σύζυγόν της, τόσον ἐξημμένον πάθος ἔτρεφε νῦν ἐν τῇ καρδίᾳ διὰ τὸν πρῶτον αὐτῆς ἐραστήν. Χήρα ἔχουσα ὑπὲρ τὰς ὀκτακισχιλίας τουρκικὰς λίρας περιουσίαν, ἐκ τῶν πλουσιωτέρων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὑψηλή, μελαγχρινή, μὲ κόμην φύλην καὶ μέλαιναν, πίπτουσαν εἰς ἀτάκτους βοστρύχους περὶ τὸ μέτωπόν της, μὲ ὀφθαλμοὺς μαύρους, ὑγροὺς καὶ πλήρεις μυστηριώδους γλυκύτητος, μὲ χείλη κερασοβαφῆ καὶ ὀδόντας σαπφειρίνους, εὐτραφὴς ἐν συμμετρίᾳ καὶ εὐλύγιστος, πλήρης χάριτος, ἠδύνατο νὰ παραβληθῇ πρὸς τὰς ἱσπανικὰς καὶ ῥωμαϊκὰς μᾶλλον, ἢ ἀσιατικὰς ἐκείνας καλλονάς, ὧν τὸν φαντασιώδη τύπον διέγραψεν ὁ Ρούβενς ἐν τῇ περιφήμῳ αὐτοῦ Ἰουδίθ.

Ἠδύνατο βεβαίως νὰ γείνῃ ἀντικείμενον γενικῆς λατρείας ἡ γυνὴ αὕτη, ἂν μὴ ἔζη τοσοῦτον περιωρισμένη μετὰ τῆς ἀδελφῆς της ἐν Πειραιεῖ καὶ οὐδόλως παράδοξον, ἂν ὁ Γεώργιος Κλήμης, μόλις ἐπανελθὼν ἐκ Παρισίων καὶ εὑρὼν τοιοῦτον κεκρυμμένον θησαυρὸν καλλονῆς τόσον πλησίον του, ἕνεκα τῆς φιλίας τῆς ἀδελφῆς του Μαρίας καὶ τοῦ συνεταιρισμοῦ τοῦ γαμβροῦ του μετὰ τοῦ Ἀναστασίου, ἤρξατο καίων θυμίαμα λατρείας περὶ αὐτήν, μεθ' ὅλης τῆς δεξιότητος, ἣν ἡ ποτισθεῖσα παρισινὴν λεπτότητα νεότης του ἠδύνατο ν' ἀναπτύξῃ. Ὅλως δὲ φυσικόν, ὅτι ἡ Ἑλένη, ζήσασα μέχρι τοῦδε ἐν κύκλῳ ἐμπόρων, οὐδὲν ἄλλο ἀκούουσα ἢ περὶ [illegible], ἤρξατο ἀπὸ θαυμασμοῦ [illegible] κατέληξεν εἰς ἔρωτα [illegible]ρότατον πρὸς [illegible] [illegible]ργιον Κλήμην, ὅστις ἐρρίφθη πρὸ αὐτῆς αἰφνιδίως, ἐν μέσῳ τῆς μ[illegible]ς, ἐπανερχόμενος ἐκ Παρισίων, τέλειος τοὺς τρόπους καὶ τὴν ἀναβολήν, εὐρὺ πρὸ αὐτοῦ ἔχων μέλλον, πλούσιος ἀρκετά, εὐφυὴς καὶ μορφωμένος, τύπος ἀνδρικῆς ὡραιότητος, μὲ τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο τοῦ Ἠπειρώτου μέτωπον, τοὺς σπινθηρίζοντας ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ εὐσταλὲς ἀνάστημά του.

Εἶδε λοιπὸν ὁ πρακτικὸς τοῦ Ἀναστασίου νοῦς, ποῦ ἐφέροντο ἀκάθεκτοι αἱ δύω ἐκεῖναι προσεγγίσασαι νεότητες καὶ προσελθὼν εἰς τὸν γέροντα Κλήμην, ἐπελάβετο ἀμέσως διαπραγματεύσεων περὶ συνοικεσίου. Ἀλλ' ὁ γέρων ἠρνεῖτο ἐπιμόνως τὴν συγκατάθεσίν του, διότι ὁ Γεώργιος οὐδεμίαν εἰσέτι ἐπίσημον θέσιν κατεῖχεν ἐν τῇ κοινωνίᾳ. Οὐδὲ ὁ ὑφιστάμενος ἔρως, ὃν τῷ ὑπέδειξαν, οὐδὲ ἡ προὶξ τῆς νέας χήρας, οὐδὲ ἡ καλλονὴ αὐτῆς καὶ ἡ ἀγαθότης ἦσαν δι' αὐτὸν ἱκανά. Καὶ θὰ ἦτον ἀμετάπειστος μέχρι τέλους, ἂν ἡ θυγάτηρ του Μαρία δὲν ἀνελάμβανε νὰ συνηγορήσῃ. Συγκατετέθη δ' ἐπὶ τέλους μετὰ πολλοὺς ἀγῶνας μόνον, ὅταν ὁ γαμβρός του Μάνθος, καταφυγὼν πρὸς συμπατριώτην καὶ τοῦ πατρός του στενὸν φίλον καὶ συστρατιώτην, ἔλαβε τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ διορισμοῦ τοῦ Γεωργίου ὡς πρωτοδίκου ἐν Ἀθήναις.

Καὶ οὕτω ἀρχομένου τοῦ 1853 καὶ λήξαντος τοῦ ἔτους τῆς χηρείας διὰ τὴν Ἑλένην, ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι αὐτῆς μετὰ τοῦ Γεωργίου Κλήμη. Ὀλίγον δὲ μετὰ ταῦτα, ὅταν ὁ Γεώργιος διωρίσθη ὄντως δικαστὴς ἐν Ἀθήναις, ὁ γέρων Κλήμης, ὡσεὶ τοῦτο μόνον ἀνέμενεν ἐν τῷ κόσμῳ, ὅπως εἴπῃ τὸ «νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου ἐν εἰρήνῃ», εὑρέθη νεκρὸς ἐν τῇ κλίνῃ του, ὑπὸ σφοδρᾶς ἀποπληξίας καθ' ὕπνον, τὸ δεύτερον νῦν, προσβληθείς.

ΙΒ'

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης τὰ δυστυχήματα ἀλλεπάλληλα πλήττουσι τὰς συγγενεῖς ταύτας οἰκογενείας. Ὁ ἐμπορικὸς οἶκος τῶν Φιλιώτη, ἀντὶ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τοῦ Κριμαϊκοῦ πολέμου, ὡς τόσοι ἄλλοι, τοὐναντίον πίπτει, συμπαρασύρων εἰς τὴν πτῶσίν του τὸν Ἀναστάσιον καὶ τὸν Μάνθον. Ὁ Ἀναστάσιος Ζαγοραῖος ἐκ τῆς περιουσίας του καὶ τῶν μετὰ τοῦ Μάνθου ἑταιρικῶν κεφαλαίων πληρώνει μέχρις ὀβολοῦ τὰς ζημίας του καὶ ἀπέρχεται εἰς Κωνσταντινούπολιν προσπαθῶν νὰ ἐκκαθαρίσῃ τι ἐκ τῶν ἐκκρεμῶν καὶ νῦν ἔτι μᾶλλον περιπλακεισῶν ὑποθέσεων τοῦ πενθεροῦ του, ἐνῷ ὁ Μάνθος μὴ ἔχων ἄλλην

περιουσίαν ἢ τὴν προικῴαν οἰκίαν τῆς συζύγου του ἀπολέσας πλέον καὶ τὸν ὑποστηρικτὴν πενθερόν του, ἀνίκανος δὲ πρὸς πᾶσαν ἐμπορικὴν ἐπιχείρησιν καὶ ἀσφαλὲς κερδῶν, ὑπακούει εἰς τῆς φυλῆς του τὰ ἔνστικτα καὶ ὡς ἀληθὴς Χειμαρριώτης ἐπιδίδεται μετὰ πάθους εἰς τὴν χαρτοπαιξίαν.

Ὁ Ἀναστάσιος οὐδὲν διασώσας ἐκ τῆς πτωχεύσεως τοῦ Φιλιώτη ἐπιστρέφει εἰς Παραιὰ ἐπ' ἐλπίδι κερδῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς Κατοχῆς καὶ πίπτει ἐκ τῶν τελευταίων θυμάτων τῆς χολέρας, ἀφίνων ἔγγυον τὴν σύζυγόν του Ἀγλαΐαν, ἥτις ἀρχομένου τοῦ 1855 φέρει εἰς φῶς τὴν Εὐφροσύνην, ἀλλ' ἀποθνήσκει ἐν τῷ τοκετῷ. Καὶ τὸ βρέφος αὐτό, ὅπερ παρέλαβον ἀμέσως ὁ Γεώργιος Κλήμης καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ἑλένη εἰς τὸν οἶκόν των, εἶνε ἡ ὡραία νεᾶνις, ἡ ὀλίγον ὠχρά, μὲ τοὺς γαλανοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν χρυσῆν κόμην, μὲ τὰ ῥοδόχροα χείλη καὶ τὸ ὑγρὸν μέτριον ἀνάστημα, ἥτις ἐφρόντιζε μετὰ τῆς θείας της, ὅπως τακτοποιήσῃ τὰ τῆς ὑποδοχῆς τοῦ ἀναμενομένου ἐκ Παρισίων τῇ 17 Αὐγούστου 1876 Περικλέους Μάνθου. Εἶνε ἡ *μαϊμουδίτσα*, ἥτις δὲν ἄφινε τὸν θεῖόν της Γεώργιον ποτὲ νὰ θυμώσῃ μέχρι τελείου ἐξαψάλμου!

ΙΓ'

Ὁ δὲ Περικλῆς Μάνθος εἶνε ὁ υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Μάνθου, τοῦ συνεταίρου τοῦ Ἀναστασίου. Εἰς ἡλικίαν ἐννεαετῆ ἀπολέσας κατὰ τὸ 1858 τὴν μητέρα του, προσελήφθη καὶ αὐτὸς εἰς τὸν οἶκον τοῦ θείου.

— Ὁ Περικλῆς ἀπὸ σήμερον εἶνε ἰδικό μου παιδί, Μάνθε, εἶχεν εἰπῇ ἡ Ἑλένη Κλήμη, ὅταν αἰφνιδίως ἐν διαστήματι ὀλίγων ἡμερῶν ἔχασε διὰ παντὸς τὴν ἀνδραδέλφην της Μαρίαν, πρὸς ἥν, ἐκτὸς τῆς ἀμερίστου καὶ εἰλικρινοῦς ἀγάπης, ἔτρεφε καὶ εὐγνωμοσύνην, διότι τῇ ἐχρεώστει τὸ μετὰ τοῦ Γεωργίου συνοικέσιόν της.

Καὶ οὕτως ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ εὑρέθησαν τῷ 1858, ὡς ἀδελφοὶ συζῶντες, ὁ ἐννεαετὴς Περικλῆς καὶ ἡ τριετὴς Εὐφροσύνη, χωρὶς οὐδεὶς δεσμὸς συγγενείας ἐξ αἵματος νὰ συνδέῃ τὰ δύω αὐτὰ παιδία, ἀλλ' ἀπωτάτη μόλις ἀγχιστεία. Καὶ ὅμως ἡ μὲν Εὐφροσύνη ἀπεκάλει τὸν Γεώργιον πατέρα καὶ τὴν Ἑλένην μητέρα, αὐτοὺς μόνους γνωρίσασα ὡς γονεῖς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Τοιαύτην δὲ πεποίθησιν εἶχεν, ὅτι εἶνε τέκνον των, ὥστε κατὰ τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς εἰσόδου της εἰς τὸ σχολεῖον ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν κλαίουσα, διότι, ὡς ἔλεγεν:

— Ἡ δασκάλα τὴν φωνάζει ὁλοένα Εὐφροσύνην Ζαγοραίου καὶ αὐτὴ δὲν θέλει νὰ τὴν περιγελοῦν.

Παρῆλθον δ' ἔτη πολλὰ μέχρις οὗ μάθῃ ὅτι δὲν εἶνε τέκνον τῶν Κλήμη.

Ἐξ ἄλλου, ὁ Περικλῆς Μάνθος, ἐννεαετὴς εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρός του, διετήρησε μὲν πάντοτε τὴν ἀνάμνησιν τῶν γονέων του καὶ ἀπεκάλει θεῖον καὶ θείαν τοὺς συζύγους Κλήμη, ἀλλ' αἱ μὲν περιποιήσεις καὶ ἡ ἀγάπη τῆς θείας του Ἑλένης ἔθηκαν αὐτὴν εἰς τὴν θέσιν τῆς μητρὸς παρὰ τῷ Περικλεῖ, αἱ δὲ φροντίδες καὶ ἡ στοργὴ τοῦ θείου του Γεωργίου ἐπεσκίαζον τὴν ἀνάμνησιν τοῦ πατρός, ὅστις ἄλλως τε καταστρέψας τέλεον καὶ τὰ τελευταῖα λείψανα τῆς προικῴας περιουσίας εἰς τὸ χαρτοπαίγνιον, κακὸς κακὸν εὗρε τέλος, ἀλητεύων ἀνὰ τὰ τῆς Ἀνατολῆς χαρτοπαικτεῖα, μέχρις οὗ ὁ θάνατος ἀνεζήτησεν αὐτὸν ἐν τῷ νοσοκομείῳ Σμύρνης, ὑπὸ ὀδυνηρᾶς νόσου ταλαιπωρούμενον.

Τὰ δύο λοιπὸν ταῦτα παιδία, ὑπὸ τῆς συμφορᾶς καταβληθέντα ἐν τῇ εἰσόδῳ των εἰς τὸν βίον, ἀνέζησαν ὑπὸ τὴν θερμὴν πνοὴν τῆς στοργῆς καὶ τῶν θωπειῶν τῶν συζύγων Κλήμη.

Ὑπὸ τὴν στέγην τῶν Κλήμη ηὔξησαν καὶ τὰ δύω ὡς οἱ τρυφεροὶ ἥρωες τοῦ Βερναρδίνου Σαὶν-Πιέρ. Καὶ ἀπεκάλουν μὲν διὰ τοῦ ἐξαδελφικοῦ τίτλου τὸ ἓν τὸ ἄλλο, χωρὶς οὐδεὶς τοιοῦτος δεσμὸς συγγενείας νὰ ὑπάρχῃ μεταξύ των, πράγματι ὅμως ἠγαπῶντο ὡς ἀδελφοί.

ΙΔ'

Ὁ βίος τοῦ Περικλέους καὶ τῆς Εὐφροσύνης ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ἦτο ἁπλούστατος. Κατὰ ἓξ ἔτη πρεσβύτερος ἐκεῖνος ἐπεῖχε παρ' αὐτῇ τύπον ἀδελφοῦ· αὐτὸς συνοδεύων αὐτὴν μέχρι τοῦ σχολείου, αὐτὸς ἀναμένων τὴν ἐκεῖθεν ἔξοδόν της, αὐτὸς εἰς τοὺς περιπάτους, αὐτὸς πανταχοῦ καὶ πάντοτε μετ' αὐτῆς. Ἡ Εὐφροσύνη ὁμιλοῦσα μετὰ τῶν φίλων της, ἔλεγε περὶ αὐτοῦ ὁ *Περικλῆς μας*, αὐτὸς δὲ περὶ ἐκείνης ἡ *ἐξαδέλφη μου*. Ταῦτα ἀπετέλουν τὰ ἐξωτερικόν, ὅσα ὁ κόσμος ἀντελαμβάνετο. Καὶ ἦτο τόσον φυσικὴ ἡ σχέσις αὕτη, τόσον σύμφωνος πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ αὐτῶν τῶν κακῶν γλωσσῶν ἀκόμη, ὥστε εἰς οὐδενὸς τὸν νοῦν ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα, ὅτε πλέον ἡ μὲν Εὐφροσύνη ἐγένετο νεᾶνις πολυθέλγητρος, ὁ δὲ Περικλῆς ἔφθασεν εἰς ἡλικίαν καθ' ἣν αἱ μετὰ τῶν κορασίδων σχέσεις παντὸς νέου ἐπιτηροῦνται καὶ παρεξηγοῦνται, ὅτι ἄλλο αἴσθημα ἐκτὸς τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης ἠδύνατο νὰ μορφώσῃ εἰς τῶν δύο νέων τὴν καρδίαν.

Πολὺ μᾶλλον ἐν τῷ οἴκῳ οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ γεννηθῇ ὑπόνοιά τις ἐπίμεμπτος. Συνέβαινε δέ τι περίεργον μεταξὺ τῶν συζύγων Κλήμη. Ἡ Ἑλένη, καίπερ μόνην σύντροφον ἔχουσα δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τὴν Εὐφροσύνην, καθοδηγοῦσα αὐτὴν ἐν τῷ βίῳ, ἐπιμελουμένη τῆς ἀνατροφῆς της ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας μετὰ μητρικῆς προσοχῆς

θεωροῦσα αὐτὴν τὴν εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ προσωποποίησιν φίλης, ἀδελφῆς καὶ θυγατρός, καὶ μετὰ στοργῆς καὶ τρυφερότητος οὐχὶ μόνον περὶ τῶν ἐκείνης φροντίζουσα, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἰδίων συμβουλευομένη αὐτήν, ἐν τούτοις ἐπεδείκνυτο πλείονα ἀγάπην πρὸς τὸν Περικλῆ. Ὁ Γεώργιος Κλήμης ἀφ' ἑτέρου, καίπερ ἐν τῷ βίῳ ὢν ἀπὸ τῆς μεταπολιτεύσεως καὶ ἐντεῦθεν διῆγεν, μόνον μέλημα ἔχων τοῦ Περικλέους τὴν ἀνατροφὴν καὶ μόνην ἀσχολίαν τὴν ἐπιτήρησιν τῶν σπουδῶν του, βοηθῶν αὐτὸν ἐν παντί, συμπαραλαμβάνων αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ, μειράκιον ἔτι, εἰς τοὺς περιπάτους καὶ προσπαθῶν νὰ τῷ ἐξηγήσῃ πᾶν ὅ,τι ἤθελε κινήσει τὴν περιέργειάν του, διδάσκων αὐτῷ σὺν τῷ χρόνῳ ὅ,τι ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ ὁ νεανίας, ἀναπτύσσων αὐτῷ τῆς συγχρόνου ἱστορίας τὰ γεγονότα καὶ ἀφηγούμενος ἐκ τῆς παγκοσμίου τὸ ἐπικαίρως ἀνάλογον, ἐμβάλλων αὐτῷ τὰς γενικὰς ἐκείνας γνώσεις, ἃς νέος μορφωμένος ὀφείλει νὰ φέρῃ ὡς ἐφόδιον, ὡς φίλον μᾶλλον καὶ σύντροφον πλέον υἱοῦ ἀγαπώμενον μεταχειριζόμενος αὐτόν, ἐν τούτοις οὐδὲ στιγμὴν ἄφινε νὰ παρέλθῃ χωρὶς νὰ ἐπιδείξηται τὴν πρὸς τὴν Εὐφροσύνην τρυφερὰν προτίμησίν του. Οὕτως ὥστε οἱ δύω ἐκεῖνοι σύζυγοι ἑκάτερος ἐπεδείκνυτο οὐχὶ πλείονα ἀγάπην καὶ στοργὴν ἀλλὰ προτίμησίν τινα καὶ ὑποχώρησιν πρὸς τὸ τέκνον τῆς ἀδελφῆς τοῦ ἄλλου, ἐνῷ ταὐτοχρόνως ἀμφότερα τὰ παιδία ἐπεῖχον παρ' αὐτοῖς τόπον ἰδίων τέκνων.

B'

Ἄλλως τὰ ἴδια τέκνα οὐδέποτε ἀπέκτησαν οἱ σύζυγοι Κλήμη. Ἔζων εὐτυχεῖς καὶ ἀγαπώμενοι, ὡς ὅτε ἦσαν ἀκόμη ἐρασταί. Ἡ Ἑλένη ἐκρέματο ἔτι καὶ σήμερον ἀπὸ τῶν χειλέων τοῦ Γεωργίου καὶ ἤκουε τοὺς λόγους του ὡς χρησμούς. Ὁ Γεώργιος ἀφ' ἧς ἀπεστράφη τὴν πολιτικὴν καὶ τὸν βίον τῆς ἐνεργείας καὶ ἀπεσύρθη ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ του ἐγκύπτων εἰς μελέτας παντοίας, διάγων βίον ἤρεμον καὶ ἐπιμελούμενος τῆς περιουσίας του, ἥτις ἔκτοτε αἰσθητῶς ηὔξανε κατ' ἔτος, προσεκολλήθη εἰς τὴν ἀγάπην τῆς συζύγου του, ὡς εἰς μόνον καταφύγιον εὐδαιμονίας ἐν τῷ βίῳ.

Ἡ ζωὴ δὲ ἣν διῆγε σήμερον ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἀπογοητεύσεως, ἣν ἔτρεφεν ἀπὸ τῆς μεταπολιτεύσεως καὶ ἐντεῦθεν. Ὀθωνιστὴς πλειότερον ἐκ πεποιθήσεως ἢ ἐξ εὐγνωμοσύνης διὰ τὸν διορισμόν του, ὃν ἰσχύων τις συμπατριώτης του ἐπέτυχε τῇ προσωπικῇ παρεμβάσει τοῦ Ὄθωνος, πρὸς ὃν εἶχεν ὁμιλήσει περὶ τῆς ἀξίας του καὶ τῶν λαμπρῶν σπουδῶν του, ὑπῆρξεν εἷς τῶν πρώτων ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀπολυθέντων ὑπὸ τῆς προσωπικῆς κυβερνήσεως. Οὐδέποτε ἐδύνατο νὰ συγχωρήσῃ τοῦτο εἰς τὴν μεταπολίτευσιν, διότι ἦτο μὲν πανθομολογούμενον, ὅτι ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ καθήκοντός του οὐδέποτε παρεσύρθη ὑπὸ τῶν πολιτικῶν του πεποιθήσεων, εἶχε δὲ καὶ αὐτὸς ἀρχήν, ὅτι εἶναι ταπεινὸν νὰ τιμωρῆται δι' ἀχαριστίας πρὸς πιστὸν καὶ ἄριστον ὑπάλληλον ἐκ μέρους τῶν κυβερνήσεων ἡ ἐλευθερία τοῦ φρονήματος. Διετήρει λοιπὸν πικρίαν διὰ τὴν ἄδικον ἀπόλυσίν του καὶ ἀρνηθεὶς νὰ ἐπανέλθῃ πλέον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν εἰρωνεύετο τοὺς ἐπαναστάτας καὶ ἔσκωπτε τὸ κίνημα τῆς 10 Ὀκτωβρίου 1862 ἐπαναλαμβάνων στερεοτύπως, ὁσάκις ἐγίνετο περὶ τούτου λόγος, τὸ κλασικόν:

> Ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ μόνῃ ἀντιστάσεως μὴ οὔσης
> ἔθραυσαν ἀνδρειμανῶς τοὺς φανοὺς τῆς πρωτευούσης!

— Νά ὁ ὁρισμὸς τῆς μεταπολιτεύσεως, προσέθετεν. Ἀντιστάσεως μὴ οὔσης, ἔβγαλαν τὰ μαχαίρια των καὶ θὰ κτυπήσουν ἀργότερα τὸ κεφαλάκι τους, καθὼς καὶ ἄρχισαν νὰ τὸ κτυποῦν.

Κατὰ δὲ τὰ ἄλλα ὁ νῦν βίος ἦν ἐρρυθμισμένος, ὡς ἀγγλικὸν χρονόμετρον. Ἡ βιβλιοθήκη του ἦν τὸ κρησφύγετον αὐτοῦ καὶ ἡ μελέτη τῶν μᾶλλον ἀσχέτων θεμάτων ἡ ἀπόλαυσίς του. Σήμερον ἀνεγίνωσκε χημείαν, αὔριον ἰατροδικαστικὴν καὶ μεθαύριον περὶ συντάξεως τῶν στρατῶν. Ὅταν δ' ἐβαρύνετο τὴν ποικιλίαν αὐτήν, ἐπανήρχετο εἰς τὸ προσφιλές του ἀνάγνωσμα τὴν ἱστορίαν. Φύσει ἀνὴρ ἐμβριθής, εἶχε καταστῇ διὰ τῆς μελέτης ταμεῖον γνώσεων, καὶ ὁ ὁμιλῶν μετ' αὐτοῦ ἐξεπλήσσετο διὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν καὶ τὴν χάριν μεθ' ἧς μετεδίδεν αὐτάς, παρενθέτων ἐν τῇ ὁμιλίᾳ τὰ συμπεράσματα τῶν μακρῶν μελετῶν του χωρὶς νὰ ἐπιζητῇ τὴν ἐπίδειξιν. Ἀπεστρέφετο τὴν σύγχρονον ἐφημεριδογραφίαν καὶ ἔλεγεν·

— Ὅπως κατήντησαν ἡ ἐφημερίδες, μάτια μου, κάθε ἄλλο εἶνε παρὰ τύπος.

Καὶ ὅμως ἦν συνδρομητὴς εἰς πλείστας, ὄχι τόσον διότι εἶχεν ἀνάγκην ν' ἀναγινώσκῃ πολλάς, ὅσον διότι καθὼς συνείθιζε νὰ λέγῃ:

— Ἔχω ἀνάγκην νὰ θυμώνω ὀλίγον δύω τρεῖς φοραῖς τὴν ἡμέραν διὰ νὰ μὴ παραπαχύνω!

Ἐσχολίαζε λοιπὸν καθήμενος εἰς τὴν γωνίαν τοῦ σοφᾶ τὰ γραφόμενα ἐν ταῖς ἐφημερίσι, καὶ ὁσάκις δὲν εἶχε περὶ ἑαυτὸν φίλους, ἵνα ἀνακοινώσῃ τὰ σχόλιά του, ἔπρεπε ν' ἀκούσουν αὐτὰ ἡ σύζυγός του, ἢ ἡ Εὐφροσύνη, ἢ ὁ Περικλῆς.

Γ'

Ἐνόσῳ ἡ Εὐφροσύνη ἦτο κοράσιον ὁ Περικλῆς ἦτο δι' αὐτὴν ὁ συμπαθητικώτερος ἀδελφός. Ὄχι μόνον τῇ ἐβοήθει εἰς τὰ μαθήματα, ὄχι μόνον ἦτο ὁ ἀείποτε πρόθυμος σύνοδος της πανταχοῦ, ἀλλ' ἀκόμη καὶ περὶ τῆς ἀναβολῆς της ἐμερίμνα, διδῶν ἑκάστοτε γνώμην, καὶ τὰς ἐλαχίστας αὐτῆς ἐπιθυμίας προελάμβανε, καὶ ὁ

διερμηνεὺς τῶν πόθων της παρὰ τῇ θείᾳ Ἑλένῃ ἐγίνετο.

— Καϋμένε Περικλῆ, ’πὲς τῆς μαμᾶς νὰ μοῦ κάμῃ τοῦτο. Καϋμένε Περικλῆ, ’πὲς τῆς μαμᾶς νὰ μ’ ἀφήσῃ νὰ πάγω ἐκεῖ. Καϋμένε Περικλῆ, ’πὲς τῆς μαμᾶς, ὅτι πρέπει νὰ γείνῃ τὸ δεῖνα.

Αὗται ἦσαν αἱ τυπικαὶ φράσεις, δι’ ὧν ἀνετίθεντο ὑπὸ τῆς Εὐφροσύνης τῷ Περικλεῖ πολυσχιδεῖς μεσολαβήσεις παρὰ τῇ θείᾳ Ἑλένῃ, ἣν ἐκεῖνος παρεκάλει ἐκ μέρους του καὶ τὸ πᾶν ἐπετύγχανε. Ἂν δ’ εὕρισκεν ἐλέγχην ἀντίστασιν, ἔθετεν εἰς ἐνέργειαν τὰ μεγάλα μέσα:

— Θείτσα μου, νὰ μὲ χαρῇς!

Ἀμέσως ἐξεπορθεῖτο αὐτό, αἱ γέφυραι κατεβιβάζοντο καὶ αἱ ἐπάλξεις τοῦ πύργου παρεδίδοντο.

Ἀφ’ ἑτέρου ταῦτα χρέη πρέσβεως ἐξεπλήρου ἡ Εὐφροσύνη παρὰ τῷ θείῳ χάριν τοῦ Περικλέους:

— Πατέρα, ὁ Περικλῆς θὰ κάμῃ τοῦτο καὶ τοῦτο. Ἔ; ἔχει τὴν ἄδεια; θὰ τὸν ἀφήσῃς ἔ; ναί, ναί!

Ὑπέβαλλεν οὕτω τὴν αἴτησιν καὶ ἀπεφαίνετο μόνη ἀφ’ ἑαυτῆς καὶ τὴν συγκατάθεσιν. Ὁ δὲ θεῖος οὐδέποτε ἠναντιοῦτο, ἂν μάλιστα προσετίθετο καὶ ἓν φίλημα, ἢ ὁ περίφημος πρόλογος.

— Θὰ σοῦ εἰπῶ κάτι, καλὲ πατέρα, ἀλλὰ δὲν θὰ μοῦ ἀρχίσῃς ἐξάψαλμο οὔτε θὰ μοῦ τὸ ἀρνηθῇς. Σύμφωνοι, ἔ;

Οὕτως ἀθώως ἐξεμεταλλεύοντο ἀμφότεροι τὰς ὑπὲρ ἑκατέρου ἀδυναμίας τῶν θετῶν γονέων των, ἑκάτερος πρὸς ὄφελος τοῦ ἄλλου. Ἡ συμμαχία ἦτο καθαρῶς ἀδελφικὴ ὅσον καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη. Οὐδέποτε ἀντήλλαξαν ψυχρὸν λόγον, καὶ ἂν ἐνίοτε ὁ Περικλῆς χαριεντιζόμενος ἐπείραζε τὴν Εὐφροσύνην λέγων αὐτῇ:

— Σ’ ἐνθυμοῦμαι, καϋμένη Φρόσω, μὲ λουστρινάκια παπούτσια, κάτι γοβίτσαις μὲ δύω αὐτάκια καὶ ἕνα κουμπάκι ἐμπρὸς καὶ μὲ τὴν μία καλτσίτσα ὀλίγον . . .

— Ἔ, τώρα, τί τὰ λὲς αὐτά; Οὖφ! ἀνοησίαις! Ἐγώ, ποτὲ δὲν σὲ πειράζω . . .

Καὶ ὁ Περικλῆς ἀμέσως τὴν ἐφίλει καὶ ἐκλείετο εἰρήνη καὶ ἐγέλων ἀμφότεροι ἀθώως.

Δ’

Ἀλλ’ ὁ Περικλῆς παρετήρησεν ἡμέραν τινά, ὅτι ἡ Εὐφροσύνη δὲν ἦτο πλέον μικρὰ κορασίς, ὅτι τὸ φόρεμά της ἤρχισε νὰ κόπτηται οὕτως ὥστε νὰ πλησιάζῃ περισσότερον πρὸς τὴν γῆν, ὅτι ὁ σταυρὸς ὃν ἐκρέμα εἰς τὸν λαιμόν της δὲν ἠωρεῖτο πλέον ὡς ἐκκρεμὲς ὡρολογίου, καθέτως ἐπὶ καθέτου στήθους, ἀλλ’ ἤδη ἀνεπαύετο κατακεκλιμένος ὡς ἐπὶ ἐπικλινοῦς εἰκονοστασίου, ὅτι διὰ τὴν Εὐφροσύνην ὁ πρὸς καλλωπισμὸν χρόνος δὲν ἦτο πλέον τόσον βραχὺς ὡς πρότερον, ὅτι ὅταν ἡ νεολαία ἔρριπτεν ἐπ’ αὐτῆς ἄπληστα βλέμματα, αὕτη ἐταπείνου τὰ ἰδικά της καὶ ἠρυθρία, καὶ ὅτι ἐνίοτε συνέβαινε τὸ αὐτό, ὁσάκις καὶ ὁ Περικλῆς ἀκόμη μετά τινος περιεργείας ἐστήλωνε τὰ βλέμματά του ἐπ’ αὐτῆς ἀπορῶν διὰ τὴν ἐπελθοῦσαν μεταβολήν. Συνέλαβε δὲ καὶ ἐλαφρὰν φρικίασιν τῆς θετῆς ἀδελφῆς του ἡμέραν τινά, ὅτε τῇ ἔδιδεν ἓν τῶν φιλημάτων ἐκείνων εἰς ἃ ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἀθώως εἶχε συνηθίσει.

Διὰ τὸν Περικλῆ τὰ σημεῖα ταῦτα ὑπῆρξαν ἀποκάλυψις. Ἐνόησεν, ὅτι ἡ κορασὶς ἀπεχαιρέτισε τὴν παιδικὴν ἡλικίαν καὶ ἤδη ἐσχηματίζετο ἡ νεᾶνις. Συνέστειλε λοιπὸν καὶ αὐτὸς τὰ ἱστία τῆς πελαγοδρομούσης ἀδελφικῆς οἰκειότητος. Ἦτο ἤδη περὶ τὸ τέλος τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν του καὶ ἐκέκτητο ἀρκετὴν φρόνησιν, ὥστε νὰ νοήσῃ, ὅτι κατέστησε μὲν αὐτὸν ἀδελφὸν παρ’ ἐκείνῃ ἡ τύχη ἢ μᾶλλον ἡ ἀτυχία, ἀλλ’ οὐδὲν δικαίωμα συγγενείας ἔδωκεν αὐτῷ ἡ φύσις. Νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἠδύνατό ποτε νὰ νυμφευθῇ τὴν Εὐφροσύνην οὐδ’ ἐπὶ στιγμὴν ἐσκέφθη. Εἶχε παρὰ πολὺ ἐξοικειωθῇ μετ’ αὐτῆς. Τὴν ἐνθυμεῖτο θηλάζουσαν, ὅλος ὁ βίος της ἐξηλίχθη ὑπὸ τὰ ὄμματά του, τῇ προσεφέρετο ἐπὶ τόσα ἔτη ὡς ἀδελφός, δι’ αὐτὸν ἦτο ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀδελφὴ καὶ ἔμενε πάντοτε τοιαύτη. Ἄλλην θέσιν εἰς τὴν καρδίαν του ἦτο ἀδύνατον νὰ καταλάβῃ. Ἀλλὰ δὲν ἤθελε καὶ νὰ ἐπιμένῃ καταχρώμενος τῶν δικαιωμάτων, ἅτινα οὐχὶ ἡ φύσις καὶ ἡ συγγένεια ἐδίδον αὐτῷ, ἀλλ’ ἡ ἐκ βρεφικῆς ἡλικίας ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην συμβίωσις.

Καὶ λοιπὸν χωρὶς οὐδὲ τὰ παράπαν νὰ μειώσῃ τὰς πρὸς τὴν Εὐφροσύνην ἀδελφικὰς καὶ ὡς πάντοτε μετ’ ἀφοσιώσεως περιποιήσεις, ἤρξατο εἰσάγων ἐπιφυλάξεις καὶ τύπους τινάς. Ἔκρουε τὴν θύραν πρὶν εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιόν της, ἀπέφευγε νὰ ἐπιδεικνύῃ ἄφθονον οἰκειότητα πρὸ τῶν ἄλλων, τῇ ἐφέρετο μετὰ σεβασμοῦ ἀδελφοῦ πρὸς ὥριμον ἀδελφήν, περιώρισε τὰ φιλήματα ἐκεῖνα τὰ συχνά, ἅτινα τῇ ἐδίδε, ὡς δίδομεν φίλημα καθημερινῶς ἄνευ λόγου πρὸς χαριτωμένον παιδάκι· νῦν δὲν τὴν ἐφίλει ἢ μετὰ σεβασμοῦ καὶ οἱονεὶ τυπικῶς μόνον εἰς ἐκτάκτους περιστάσεις, οἷαι αἱ οἰκογενειακαὶ ἑορταὶ καὶ αἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἑορτάσιμοι ἡμέραι.

Ε’

Ἀλλ’ ἡ Εὐφροσύνη δὲν ἠδύνατο νὰ σκεφθῇ οὕτως. Εἶνε ἀληθές, ὅτι ἐνῷ ἡ κορασὶς ὑπεχώρει εἰς τὴν νεάνιδα, καὶ τὸ πρὸς τὸν Περικλῆ ἀδελφικὸν αἴσθημα ὑπεχώρει εἰς ἄλλο τρυφερώτερον. Τοῦτο ὅμως δὲν ἠδύνατο ἐκείνη νὰ κατανοήσῃ ἀμέσως. Ἄλλως τε ἦτο πολὺ φυσικὸν δι’ αὐτήν. Εἶχε μὲν τὴν καρδίαν πρωΐμως εὐπαθῆ, ἀλλ’ οὐχὶ καὶ τὴν ὥριμον σκέψιν προώρως ἀνεπτυγμένην. Διὸ καὶ ὅταν παρετήρησε τὰς ἀπομακρύνσεις καὶ

ἐπιφυλάξεις τοῦ Περικλέους, ὅταν ἐσημείωσε τὴν ἀλλαγὴν τῶν τρόπων του χωρὶς νὰ δύναται νὰ σημειώσῃ καὶ τῆς ἀδελφικῆς ὡς πρότερον ἀγάπης τὴν ἐλάττωσιν, εἶχε μὲν ἀρκετὴν φρόνησιν νὰ μὴ ἐκτεθῇ ζητοῦσα ἐξηγήσεις, ἀλλ' ὄχι καὶ τόσην πεῖραν, ὥστε νὰ δώσῃ ἡ ἰδία τὴν ἐξήγησιν. Εὕρισκεν, ὅτι ἐνῷ ὁ Περικλῆς τὴν ἠγάπα ὅσον καὶ πρότερον, ἡ ἀγάπη αὐτὴ δὲν τῇ ἦτο νῦν ἀρκετή. Κάτι τῇ ἔλειπεν. Ἀλλὰ τί ἦτον αὐτὸ τὸ *κάτι* δὲν ἠδύνατο νὰ ὁρίσῃ σαφῶς.

Ὅταν ποτὲ ὁ Περικλῆς τελειόφοιτος τοῦ πανεπιστημίου πλέον ἐξεφώνησεν ἐν τῷ *Παρνασσῷ* λόγον, ἡ Εὐφροσύνη παροῦσα ᾐσθάνθη ὄρεξιν νὰ πέσῃ ἀμέσως εἰς τὸν λαιμόν του καὶ νὰ τὸν καταφιλήσῃ. Ἀλλὰ τὴν ἀνεχαίτισεν ὁ αὐστηρὸς καὶ τυπικός, οὐχ ἧττον πλήρης ἀδελφικῆς οἰκειότητος, τρόπος, δι' οὗ ὁ Περικλῆς τὴν ἐπλησίασεν. Ἀμέσως ἐνόησεν ὅτι δὲν εἶχε δικαίωμα νὰ πράξῃ ἐνώπιον τοῦ κόσμου ὅ,τι ἡ καρδία της ἐπόθει καὶ ἡ διάνοιά της εὕρισκεν ἁπλούστατον καὶ φυσικώτατον. Ὁ δὲ λόγος τῆς ἐλλείψεως τοῦ δικαιώματος τούτου ἦτο τὸ κάτι ἐκεῖνο, ὅπερ ἀπησχόλει τὴν ὡραίαν της κεφαλήν.

Ἦλθον κατόπιν τὰ μυθιστορήματα, τὰ ποιήματα καὶ αἱ φίλαι. Ἡ ἀνάγνωσις ἐκείνων καὶ ἡ συναναστροφὴ τούτων τῇ ἀπεκάλυψαν, ὅτι ὑπάρχει αἴσθημά τι καλούμενον *ἔρως*, ὅπερ ὁδηγεῖ ἡμᾶς ἐπὶ πτερύγων ὀνείρων κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν ἐπὶ τῆς γῆς παράδεισον. Καὶ ἤρχισε λοιπὸν νὰ βασανίζῃ τὸν νοῦν της μὴ τὸ πρὸς τὸν Περικλῆ αἴσθημά της εἶνε ὁ ἔρως αὐτός. Ἐπεθύμει νὰ ὑπῆρχε βιβλίον τι, ἐν ᾧ νὰ δύναται ν' ἀναγνώσῃ τὰ συμπτώματα τῆς πρὸ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἰατρικῆς βασανιζούσης τὸν κόσμον ἀσθενείας ταύτης. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ νευροπάθεια αὐτὴ διεξέφυγε τὸν κύκλον τῶν παρατηρήσεων πάντων τῶν ἀσκληπιαδῶν. Καὶ ἀπὸ τοῦ Ἱπποκράτους καὶ τοῦ Γαληνοῦ μέχρι τῶν νευρολόγων Charcot καὶ Griesinger ἢ τῶν φυσιολόγων du Bois Reymond καὶ Pasteur οὐδεὶς ἀπεφάσισε νὰ τὴν ὁρίσῃ ἀκριβῶς. Ἀλλ' ἐὰν εἶνε ἀναπόφευκτον σύμπτωμα τοῦ ἔρωτος οἱ νυγμοὶ ζηλοτυπίας, ἡ Εὐφροσύνη εἶχεν ἤδη ἀρχίσῃ νὰ πάσχῃ ἐκ τούτου. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἴδῃ τὸν Περικλῆ φιλοφρονέστερον τοῦ συνήθους πρός τινα τῶν φίλων της χωρὶς νὰ σκυθρωπάσῃ. Μὴ ἐπιμένουσα ὅμως νὰ ἐξακριβώσῃ ἀσφαλῶς τὰ ἄγνωστα δι' αὐτήν, ἀφέθη εἰς ὀνειροπολήσεις χρυσᾶς, τὰ πάντα βλέπουσα αἰγλήεντα καὶ ῥόδινα, οὐδεμίαν σκιὰν θλιβερὰν διακρίνουσα, καὶ τὸν Περικλῆ ἐν μέσῳ ἀορίστων ὀνειροπολήσεων καὶ ἀγνώστων πόθων ἀντικρύζουσα διαγραφόμενον ζωηρῶς, ὡς τὸν ἀναμφιρρίστως τελειότερον καὶ συμπαθέστερον τύπον ἀνδρός. Εὑρίσκετο ἐν καταστάσει τερψιθύμῳ ἀγνοίας τοῦ αἰσθήματος, ὅπερ εἶχε καταλάβει τὴν καρδίαν της, ἐν ᾗ ἠρέσκετο νὰ μένῃ ἐν ὅσῳ ἦτο ἐκεῖ ἡ εἰκὼν τοῦ Περικλέους, οὐδέποτε προσπαθοῦσα νὰ ἐξέλθῃ αὐτῆς ἐφ' ὅσον ἐκεῖνος δὲν παρήρχετο ἐκλείπων, κλείουσα εὐχαρίστως τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς πρόκλησιν ὀνείρων, ἀρκεῖ εἰς τὰ ὄνειρα ταῦτα ν' ἀνεμιγνύετο πάντοτε μειδιῶσα ἡ συμπαθὴς τοῦ Περικλέους μορφή. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἦτο μόλις δεκαεξαετὴς ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ· ἀλλ' ὑπὸ τὸν ἥλιον τῶν Ἀθηνῶν τὰ αἰσθήματα ἀνθοῦσιν εἰς μίαν ἡμέραν ὡς τὸ ἐξαίσιον ἐκεῖνο ἄνθος τῆς νύμφης τοῦ Εὐφράτου καὶ τοῦ Γάγγου, τὸ ὑπὸ τῶν βοτανικῶν *Βικτωρία ἡ βασιλική* καλούμενον, ὅπερ σχάζον τὴν πρωΐαν ἐκ τοῦ κάλυκος ὑπόχρυσα τὰ πέταλά του, χαιρετίζει τὴν μεσημβρίαν λευκότερον χιόνος, κλίνει ῥοδοβαφῆ τὴν κεφαλὴν ὅταν ὁ ἥλιος ἀποχαιρετίζῃ τὴν γῆν, καὶ βυθίζεται εἰς τὰ ῥεῖθρα ἀφ' ὧν ἀνέκυψε μὲ τὴν τελευταίαν τοῦ λιπόφωτος ἀκτῖνα, ἀνθήσαν καὶ ἐξανθῆσαν εἰς μίαν ἡμέραν.

ϛ'

Ὁ Περικλῆς προητοιμάζετο νὰ προσέλθῃ εἰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις καὶ ἡ ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀπομόνωσίς του εἶχε καταστήσει εὐτυχῆ τὴν Εὐφροσύνην χωρὶς νὰ γνωρίζῃ καὶ αὐτὴ τὸν λόγον. Ὁσάκις ἐκεῖνος ἀνακύπτων ἀπὸ τῆς μελέτης ἐξήρχετο τοῦ δωματίου ἵνα συνομιλήσῃ ἐπὶ μικρὸν μετὰ τῶν οἰκείων πρὸς ἀνακούφισιν, ἀπήντα πάντοτε πρῶτον τὸ συμπαθὲς τῆς Εὐφροσύνης μειδίαμα μετὰ προθυμίας προσερχομένης, ὅπως τῷ ἐπιδαψιλεύσῃ πᾶσαν περιποίησιν, ὡς ἀγαθὴ Σαμαρεῖτις περιθάλπουσα πάσχοντα. Ἐπὶ τέλους ἔφθασεν ἡ ἡμέρα τῶν ἐξετάσεων καὶ ἡ ἔκτακτος ἐπιτυχία τοῦ Περικλέους διετρανώθη εἰς τὸν βαθμὸν *ἄριστα*. Ἡ Εὐφροσύνη ἐπήδησε πρώτη εἰς τὸν λαιμόν του μόλις εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον καὶ τὸν κατεφίλει δακρύουσα διὰ τὴν ἔκτακτον ἐπιτυχίαν του καὶ ἐξ εὐδαιμονίας, διότι ἐκεῖνος λησμονήσας ἑαυτὸν ἐν τῇ συγκινήσει του, τῇ ἀπέδωκε τὰ φιλήματα ἀφθόνως μὲ ὅλην τὴν ἄλλοτε παιδικὴν γλυκύτητα.

Ἦτο βεβαίως ἡμέρα χαρᾶς δι' ὅλους τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἀλλὰ διὰ τὴν Εὐφροσύνην ἦτο ἡμέρα ἀνεπιλήστου κορυφώσεως τῆς εὐτυχίας της. Καὶ ὅταν τὸ πρωῒ ἀνέγνωσεν ἐν τῇ *Ἐφημερίδι* τὸ διάφορον περὶ τῶν ἐξετάσεων τοῦ Περικλέους, τὸ ἀπεστήθισε καὶ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἐπανελάμβανεν αὐτολεξεὶ πάσας τὰς φράσεις τοῦ διαφόρου: «ΑΡΙΣΤΑ ἔλαβε χθὲς
» ἐν τῇ ἰατρικῇ σχολῇ, ὑποστὰς τὰς διδακτορι-
» κὰς αὐτοῦ ἐξετάσεις, ὁ ἡμέτερος καλὸς καὶ
» εὐφυὴς φίλος κ. Περικλῆς Μάνθος, νέος τῶν
» εὐγενεστέρων αἰσθημάτων καὶ ἰδεῶν, αθενα-
» ρὸς τῆς προόδου στρατιώτης, εἰσερχόμενος νῦν
» εἰς τὴν κοινωνίαν μὲ ἐφόδια ἐπιστήμης καὶ
» μελέτης βαθείας, δικαίως καὶ ἐπαξίως ἐκτι-
» μηθεὶς ὑπὸ τῶν κκ. καθηγητῶν. Οὕτω δὲ

» ἀποδείχθη ἄριστος διδάκτωρ τῆς ἰατρικῆς ὁ » λόγιος ἡμῶν φίλος μὲ τὴν φιλοπρόοδον ὁρμὴν » τῆς νεότητος εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦ κοινωνικοῦ » βίου, ὅπως συνεχίσῃ καὶ ἐν τῷ πρακτικῷ στα- » δίῳ τὰς ἐπιτυχίας, ἃς ἐν τῷ θεωρητικῷ ἔδρε- » ψε μέχρι χθές, πρὸ πάντων χθές, πρὸς μεγί- » στην χαρὰν τοῦ σεβαστοῦ αὐτοῦ θείου κυρίου » Γεωργίου Κλήμη καὶ πάντων τῶν οἰκείων καὶ » φίλων ». Ὁλόκληρον τὸ κείμενον τοῦτο ἐψι- θύριζεν ἡ Εὐφροσύνη μεταξὺ τῶν χειλέων της καὶ ἔπεσεν ἀπὸ τὴν χαράν της, μέχρις οὗ ὁ θεῖος ἀναγνώσας αὐτὸ εἰς τὴν γωνίαν τοῦ σοφᾶ του, ἀπεφάνθη μὲ τὴν συνήθη δυστροπίαν του:

— Αὐτὰ εἶνε ποῦ θὰ μᾶς φάνε τὸ κεφάλι. Κατήντησε πλέον ἡ δημοσιογραφία ὑμνολόγιον! Δὲν ἐντρεπόμεθα μὲ αὐτὸν τὸν ἀμοιβαῖον θαυμασμόν! Ξύλο ποῦ θέλει ὁ συντάκτης!

Οὕτως ἐν ἀγνοίᾳ της ἐρριζοῦτο ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Εὐφροσύνης ἔρως μέγας, πάθος κολοσσιαῖον, ὅπερ ἠρέσκετο νὰ ὑποθάλπῃ, μὴ ὑπολογίζουσα ποῦ θὰ τὴν φέρῃ. Ἀφ' ἑτέρου ὁ Περικλῆς τὴν ὁσημέραι αὐξάνουσαν πρὸς αὐτὸν τρυφερότητα τῆς θετῆς ἀδελφῆς του ἀπέδιδεν εἰς τὴν ἐπικειμένην διὰ Παρισίους ἀναχώρησίν του, ἐσύφλωττε μὴ θέλων νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἦτο δυνατόν ποτε νὰ τρέφῃ ἄλλο αἴσθημα ἐκτὸς τοῦ ἀδελφικοῦ δι' αὐτὸν ἡ Εὐφροσύνη, καὶ ἂν ἐνίοτε ἐπανήρχετο εἰς τὰς πάλαι ἀμυδρὰς ὑπονοίας του περὶ τῆς φύσεως τῶν αἰσθημάτων αὐτῆς, ἤλπιζεν, ὅτι ἡ τετραετὴς ἀπουσία του ἤθελεν ἀποσβέσει πάντα σπινθῆρα τοιούτου αἰσθήματος. Καὶ ἐν τοιούτων σκέψεων κύκλῳ ἀναστρεφόμενος ἐδείκνυτο ἐξ ἴσου τρυφερὸς πρὸς αὐτήν, ἤδη μάλιστα, ὅτε δοὺς καὶ τὰς πρακτικάς του ἐξετάσεις εὑρίσκετο εἰς τὰς παραμονὰς τῆς ἐξ Ἀθηνῶν ἀναχωρήσεώς του!

Ἐφ' ὅσον αἱ ἡμέραι τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἐπλησίαζον, ἐπὶ τοσοῦτον ἡ Εὐφροσύνη ἐγίνετο μελαγχολικωτέρα. Ἐφοβεῖτο τοὺς Παρισίους! Ἐνόμιζεν, ὅτι τὰ ὕδατα τοῦ Σηκουάνα εἶνε τὸ μυθολογικὸν ὕδωρ τῆς λήθης. Ἐπίστευεν, ὅτι αἱ Παρισιναὶ ὡς διὰ συνωμοσίας ἤθελον ἀποσπάσει αὐτῆς τὸν Περικλῆ, ἔτρεμε μήπως τὸν χάσῃ διὰ παντός! δι' ὅλης τῆς ἡμέρας περὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐσκέπτετο ἢ περὶ τοῦ χωρισμοῦ τούτου! καὶ ἔκλαιεν, ὡς παιδίον, ὁσάκις ἀπεμονοῦτο. Ἐν τῇ πιεζούσῃ δὲ τὸ στῆθος αὐτῆς ἀγωνίᾳ ταύτῃ ἐβεβαιώθη, ὅτι τὸν ἠγάπα πολύ, παραπολύ, καὶ ὅτι τὸ πρὸς τὸν Περικλῆ αἴσθημά της δὲν ἦτο ἄλλο παρὰ ἔρως, καὶ μόνον ἔρως, οὗ ἠσθάνετο βαθύτατα ἐρριζωμένας εἰς τὴν καρδίαν της.

Καὶ ἀφοῦ ἅπαξ τὸν ἀνεκάλυψε ταύτην, ἠσθάνθη ἑαυτὴν ἠρεμωτέραν καὶ ἤρξατο μελετῶσα καὶ ἀναλύουσα τὴν πρὸς αὐτὴν συμπεριφορὰν τοῦ Περικλέους. Ἀλλ' ἐν τῇ ἀναλύσει ταύτῃ ὡς μόνον σύμβουλον τοῦ ἀποκλειστικῶς περὶ τὴν ἰδέαν τοῦ ἔρωτος στρεφομένου νοός της ἔλαβε τὸν ἄγοντα καὶ φέροντα τὰς σκέψεις αὐτῆς τύραννον, τὴν καρδίαν της, οὕτω δὲ τὸ συμπέρασμα ὑπῆρξεν σύμφωνον πρὸς τὰς ὑπαγορεύσεις ταύτης. Ὅτι καὶ ὁ Περικλῆς ἠρᾶτο αὐτῆς ἀληθῶς, ἦτο τὸ φυσικὸν συμπέρασμα, ὅπερ ἐν τῇ ψυχικῶς νοσηρᾷ καταστάσει ἐν ᾗ διετέλει ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ. Πᾶσαν ἄλλην ἰδέαν ἀγάπης ἁγνῆς ἀδελφικῆς δὲν παρεδέχετο ὁ πρὸς ἐκεῖνον ἔρως της! Καὶ ἀφοῦ τὴν ἠγάπα δὲν τῇ ἔμενεν ἄλλο ἢ νὰ τῷ ἀποσπάσῃ τὸν ὅρκον, ὅτι οὐδέποτε ἤθελε τὴν λησμονήσει κατὰ τὸ διάστημα τοῦ χωρισμοῦ των!

Ἐδῶ ἐσταμάτησε διὰ νὰ κατάστρωσῃ τὸ σχέδιον τῆς ἐκπορθήσεως τοῦ ὅρκου τούτου. Βεβαίως τὸ ἁπλούστερον πάντων ἦτο εἰς στιγμὴν καθ' ἣν θὰ ἦσαν μόνοι νὰ τῷ εἴπῃ τραγικῶς:

— Σὲ ἀγαπῶ καὶ γνωρίζω ὅτι μὲ ἀγαπᾷς ἐπίσης. Θέλω ὅμως νὰ μοὶ ὁρκισθῇς, ὅτι δὲν θὰ μὲ λησμονήσῃς ἐκεῖ εἰς Παρισίους, καὶ ὅτι θὰ μὲ ἀγαπᾷς πάντοτε μὲ τὴν αὐτὴν δύναμιν τοῦ ἔρωτος.

Ἀλλὰ μόλις ἐτόλμησε νὰ σκεφθῇ τοῦτο καὶ ἀμέσως ἠρυθρίασεν. Ἡ φυσικὴ δειλία καὶ ἡ αἰδὼς δεκαεπταετοῦς νεάνιδος ἐξηγέρθησαν νὰ τὴν καταπνίξωσιν. Μάτην λοιπὸν ἐβασάνιζε τὸν νοῦν της μελετῶσα σχέδια καὶ διαγράφουσα τρόπους. Δὲν παρήρχετο πολλὴ ὥρα καὶ ἀπέρριπτεν ἐκεῖνο, ὅπερ πρὸ μικροῦ εἶχε παραδεχθῇ ὡς τὸ ἄριστον. Οὕτω δὲ ἀπορρίπτουσα τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο πάντα, οὐδὲν ἐκέρδιζε μέχρι τέλους καὶ οὐδὲν τῇ ἀπέμενεν ὡς ὁριστικόν. Εἰς τὸ βάθος ὅμως τῆς καρδίας της ἐστερεώθη ὡς μοναδικὸν συμπέρασμα καὶ ἀποτέλεσμα ἡ ἀπόφασις νὰ τῷ ἀποσπάσῃ τὸν ὅρκον πάσῃ θυσίᾳ. Πῶς ὅμως ἤθελεν ἐνεργήσει; Τοῦτο ἀνέθηκεν εἰς τὰς περιστάσεις, ὧν τὴν εὔνοιαν ἤλπιζε νὰ ἐπιτύχῃ. Ναί, ἤλπιζε! Διότι τὸ ἐν τῇ πυξίδι τῆς Πανδώρας ἐναπομεῖναν θεῖον δῶρον τῆς ἐλπίδος ὑπὲρ πάντας τοὺς θνητοὺς λατρεύουσιν οἱ ἐρασταί!

(Ἕπεται συνέχεια).

ΣΤΙΧΟΥΡΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

— Ἐν τῇ δεκάτῃ τῶν Δειπνοσοφιστῶν βιβλίῳ, ὁ Ἀθήναιος ἐν τοῖς ἄλλοις αἰνίγμασι καὶ γρίφοις καταλέγει καὶ ἀσκήσεις μνημονικὰς πρὸς ἐξεύρεσιν παραδόξων συνδυασμῶν ἐν ὁμηρικοῖς στίχοις. Οὕτω ζητοῦνται στίχοι τὸ αὐτὸ γράμμα ἐν ἀρχῇ καὶ ἐν τέλει ἔχοντες καὶ εὑρίσκονται πολλοὶ τοιοῦτοι ἄλλοι μὲν ἀπὸ τοῦ ἄλφα ἀρχόμενοι καὶ εἰς τὸ αὐτὸ καταλήγοντες στοιχεῖον, οἷον·

Ἀγχοῦ δ' ἱστάμενος ἔπεα πτερόεντα προσηύδα·

ἄλλοι δὲ ἀπὸ ἄλλου γράμματος εὑρίσκονται ὁ-

καὶ στίχοι ὁμηρικοὶ λειπογράμματοι, ὡς ὁ ἑπόμενος ἄσιγμος στίχος·

Ἤθελ' ἐθέλω ἔμεναι καὶ ἐπ' οἴκοθεν ἀλλ' ἐκτεῖναι.

καὶ πάλιν στίχοι ὁμηρικοὶ ἀπὸ τῆς πρώτης συλλαβῆς καὶ τῆς ἐσχάτης δηλοῦντες ὄνομα, οἷον·

Αἴας δ' ἐκ Σαλαμῖνος ἄγεν δύο καὶ δέκα νῆας.

(Αἴας)

Φυλείδης, ὃν τίκτε Διῒ φίλος ἱππότα Φυλεύς.

(Φυλεύς)

Ἰητὴρ δ' ἀγαθὸς Ποδαλείριος ἠδὲ Μαχάων.

(Ἴων)

ἔτι δὲ καὶ ἄλλοι στίχοι ὁμηρικοί, δηλοῦντες σκευῶν ὀνόματα ἀπὸ τῆς πρώτης καὶ τῆς ἐσχάτης συλλαβῆς, οἷον·

Ὁλλυμένων Δαναῶν ὀλοφύρεται ἐν φρεσὶ θυμός.

(Ὅλμος)

Μύθεται κατὰ μοῖραν ἅπερ κ' οἴοιτο καὶ ἄλλος.

(Μύλος)

καὶ στίχοι πρόσετι δηλοῦντες ἀπὸ τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ τέλους τῶν ἐδωδίμων τι·

Ἀργυρόπεζα Θέτις, θυγάτηρ ἁλίοιο γέροντος.

(Ἄρτος)

Μή τι σὺ ταῦτα ἕκαστα διείρεο μηδὲ μετάλλα.

(Μῆλα)

Τοιαῦτα παίγνια κατὰ σύμπτωσιν ἀπαντῶντα παρ' Ὁμήρῳ, μᾶλλον δὲ δι' ὁμηρικῶν στίχων πλαττόμενα, ἐπετηδεύθησαν ἐν ἐπιγνώσει καὶ τινὲς τῶν δοκίμων ποιητῶν τῆς ἀρχαιότητος. Τινὲς τῶν ἀρχαίων συγγραφέων ἀναφέρουσιν, ὅτι οἱονεὶ γρίφου προβληθείσης τῆς ποιήσεως ἀσίγμου ᾠδῆς, πολλῶν εἰς τοῦτο προσκρουόντων, ὁ Πίνδαρος ἐποίησε τὰ ἑπόμενα περὶ τοῦ *σὰν* (σίγμα) μαρτυροῦντα ἀριδήλως, ὅτι καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ μεγάλου λυρικοῦ ὑπῆρχον οἱ ἐπιτηδευόμενοι τὴν ποίησιν λειπογραμμάτων εἰδῶν.

Πρὶν μὲν εἷρπε σχοινοτένειά τ' ἀοιδὰ διθυράμβων
καὶ τὸ σὰν κίβδαλον ἀνθρώποισιν ἀπὸ στομάτων.

Ῥητῶς δὲ περὶ τοῦ μελικοῦ ποιητοῦ Λάσου τοῦ Ἑρμιονέως (περὶ τὰ 500 π. χ.) οὗ μαθητὴς ἐγένετο ὁ Πίνδαρος, ἀναφέρεται, ὅτι ἐποίησε τὴν ἄσιγμον ᾠδήν, ἥτις ἐπεγράφετο Κένταυροι. Ἐξ Ἡρακλείδου δὲ τοῦ Ποντικοῦ παραλαβὼν διέσωσεν ὁ Ἀθήναιος τὴν ἀρχὴν ἑτέρου ἀσίγμου ὕμνου τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ εἰς τὴν Δήμητρα τὴν ἐν Ἑρμιόνῃ.

Δάματρα μέλπω κόραν τε Κλυμένοιο ἄλοχον.

Ταύτας τὰς ὀλιγοστὰς παιδιὰς ἐξόχων ποιητῶν ἐφιλοτιμήθησαν νὰ μιμηθῶσιν ὕστερον πολλοί. Ἐν χρόνοις παρακμῆς τῶν γραμμάτων καὶ ἀπαμβλύνσεως τοῦ αἰσθήματος τοῦ καλοῦ, ὑπῆρξαν οἱ πιστεύοντες, ὅτι ἠδύναντο ἐπαρκῶς ν' ἀντικαταστήσωσι τὴν ποιητικὴν ἔμπνευσιν, τὸ ὕψος τῶν ἐννοιῶν καὶ τοῦ λόγου τὸ κάλλος δι' ἀλλοκότων συνθέσεων καὶ τερατευμάτων, καὶ ἔπη ὁλόκληρα συνέθεντο λειπογράμματα. Νέστωρ ὁ Λαρανδηνὸς συγγραφεὺς τῆς τρίτης μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος ἔγραψεν *Ἰλιάδα λειπογράμματον* εἰς εἰκοσιτέσσαρας ῥαψῳδίας· ἐξ ἑκάστης τούτων ἔλειπεν ἓν γράμμα τοῦ ἀλφαβήτου· ἐκ τῆς Α ῥαψῳδίας τὸ ἄλφα, ἐκ τῆς Β τὸ βῆτα καὶ οὕτω καθεξῆς. Τὸν Νέστορα ἐμιμήθη ὁ Τρυφιόδωρος, Αἰγύπτιος γραμματικὸς τῆς πέμπτης μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ποιήσας *Ὀδύσσειαν λειπογράμματον* εἰς εἰκοσιτέσσαρας ἐπίσης ῥαψῳδίας. Οὐδέτερον τῶν λειπογραμμάτων τούτων ἐπῶν περιεσώθη μέχρις ἡμῶν. Δυνάμεθα ὅμως ἀδιστάκτως νὰ ἀποφανθῶμεν περὶ τῆς ἀξίας αὐτῶν, ἢ μᾶλλον περὶ τῆς ἐλλείψεως πάσης ἀξίας, κρίνοντες ἐκ τῆς *Ἰλίου ἁλώσεως*, ἔπους τοῦ Τρυφιοδώρου σωζομένου. Καίπερ ποιούμενος ἐν τούτῳ χρῆσιν ἐλευθέραν πάντων τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου, ὁ Τρυφιόδωρος οὐδαμῶς κατορθοῖ νὰ ὑψωθῇ ὑπεράνω τοῦ μετρίου· ἡ διήγησις τῶν συμβάντων κατὰ τὰ τέλη τοῦ τρωϊκοῦ πολέμου, ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Δουρείου ἵππου μέχρι τοῦ νόστου τῶν Ἀχαιῶν, εἶνε ξηρὰ καὶ ἄχρους, πάντη ἄμοιρος ποιητικῆς εὑρέσεως. Ὁποῖόν τι θὰ ἦτο ἄρα τὸ λειπογράμματον ἔπος τοῦ αὐτοῦ στιχουργοῦ, ἐν ᾧ ἦτο ἠναγκασμένος τὰ πάντα νὰ θυσιάσῃ χάριν τοῦ ἐξοστρακισμοῦ τοῦ ἀφωρισμένου γράμματος; Οὔτε εἰκόνες ἐπιτυχεῖς, οὔτε ἰδέαι καλαί, ἂν κατὰ τύχην συνέβαινε νὰ τῷ ἐπέλθωσιν, ἦτο δυνατὸν νὰ εὕρωσι χάριν, περιέχουσαι τὸ κατάρατον ἐκεῖνο στοιχεῖον τοῦ ἀλφαβήτου, ὅπερ ἀνηλεὴς μοῖρα εἶχε καταδικάσῃ νὰ μὴ φανῇ εἰς καμμίαν τῆς ῥαψῳδίας λέξιν. Ἡλίκους ἀτρύτους μόχθους θὰ κατέβαλον οἱ ταλαίπωροι στιχουργοὶ διὰ νὰ φέρωσιν εἰς πέρας τὸ παιγνιόν των! παίγνιον ἦτο ἐκεῖνο ἢ μαρτύριον;

Καὶ ὅμως ἔσχον μιμητάς. Ἕνα αἰῶνα μετὰ τὸν Τρυφιόδωρον ὁ μοναχὸς Φάβιος Κλαύδιος Γορδιανὸς Φουλγέντιος ἔγραψεν λατινιστὶ εἰς εἰκοσιτρία κεφάλαια, ὧν τὰ δεκατρία καὶ μέρος τοῦ δεκάτου τετάρτου σῴζονται, βιβλίον λειπογράμματον, Liber absque letteris, de ætatibus mundi et hominis. Ἐξ ἑκάστου κεφαλαίου ἐλλείπει ἓν τῶν γραμμάτων τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου; ἐκ τοῦ πρώτου τὸ Α, ἐκ τοῦ δευτέρου τὸ Β καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἕτερος δὲ κληρικὸς τοῦ ΙΓ'. αἰῶνος, Πέτρος ὁ Ῥηγαῖος παρενέβαλεν ἐν τῷ ποιήματι τοῦ *Ἠοῦς* (Aurora) πολλὰ τεμάχια λειπογράμματα.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις δὲν εἶνε σπάνιοι οἱ ποιήσαντες λειπογραμμάτους συνθέσεις· ἐν τούτοις διακρίνονται οἱ Ἰταλοί, ὧν εἶνε περίεργος ἡ πρὸς τὸ στοιχεῖον R ἰδιαιτέρα ἀντιπάθεια. Ὁ Βικέντιος Καρδόνε ἔγραψε ποίημα La R Sbandita, ὁ Ὁράτιος Φιδέλλι ὅμοιον La R Bandita. Ὁ Γρηγόριος Λέτη ἐξωστράκισε τὸ

αὐτὸ στοιχεῖον, ἐκ τινος λόγου ῥηθέντος ἐν συλλόγῳ τῆς Ῥώμης καὶ ὁ Ῥικκοβόνη ἔκ τινος διηγήματός του. Ἡ πρὸς τὸ R ἀντιπάθεια κατέλαβε φαίνεται καὶ Γερμανούς· εἷς τούτων, Burmann ὀνόματι, ἐδημοσίευσε τῷ 1788 ἐν Βερολίνῳ ποιήματα ἄνευ τοῦ R (Gedichte ohne Buchstaben R). Ὁ Ἱσπανὸς ποιητὴς Lope de Vega ἔγραψεν εἰς τὰ πεζὸν πέντε διηγήματα, ἐξ ἑκάστου τούτων ἀποκλείσας ἓν τῶν φωνηέντων· ὁμοίως καὶ ὁ Ἱσπανὸς Alcala y Hénarès. Τῶν γάλλων δὲ μνημονεύονται τοιαύτας παιδιὰς συνθέντες ὁ Σολομὼν Certon, ἀποθανὼν τῷ 1610, καὶ ὁ ἀββᾶς de Court. Ὁ γνωστὸς γάλλος μυθιστοριογράφος Ἀλφόνσος Κάρ, ἀγνοοῦμεν ἂν ἀληθῆ ἢ πλαστὰ λέγων, ποιεῖται διὰ μακρῶν λόγον καὶ περὶ γαλλικῆς ἐφημερίδος λειπογραμμάτου, ἀπεχθανομένης τὸ Ο.

Ἀναλόγους παιδιὰς ἀνευρίσκομεν καὶ ἐν τῇ σανσκριτικῇ γραμματολογίᾳ. Οἱ περὶ ποιητικῆς γράψαντες Ἰνδοὶ καλοῦσι *βαρτζακιτζάμα*, ἤτοι περιορισμὸν τῶν συμφώνων, τὴν τέχνην τοῦ ποιεῖν τὸν πρῶτον στίχον μιᾶς στροφῆς ἐκ τεσσάρων μόνον συμφώνων, τὸν δεύτερον ἐκ τριῶν, τὸν τρίτον ἐκ δύο καὶ τὸν τέταρτον ἐξ ἑνός. Καὶ δόκιμοι ποιηταὶ τῶν Ἰνδῶν, ὡς ὁ Βάραβι καὶ ὁ Μάγα, δὲν ἀπηξίωσαν τοιαύτας παιδιάς· αἱ πλεῖσται ὅμως τῶν οὕτω πεποιημένων στροφῶν εἶνε ὡς εἰκὸς ἀνούσιοι καὶ ἀνόητοι, κατὰ τὴν παρατήρησιν ἀνδρῶν ἐγκρατῶν τῆς σανσκριτικῆς γραμματολογίας. Χάριν περιεργίας παρατίθεμεν ἐνταῦθα παραπλήσιον παιγνιῶδες δίστιχον ἰνδοῦ ποιητοῦ, ὀνόματι Σάσβατα, δημοσιευθὲν ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τῶν *Ἰνδικῶν μελετῶν* (Indische studien) τοῦ Weber. Ὁ πρῶτος στίχος ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν φωνηέντων καὶ ἰσαρίθμων συμφώνων, ὁ δὲ δεύτερος ἐκ δύο.

Σὰ μὲ σαμάσαμο μᾶσαχ σᾶ με μάσασαμᾶ σαμᾶ.
γιὸ γιατάγιᾶ ταγιᾶ γιᾶτι γιᾶ γιᾶτι ἀγιάταγιᾶ ταγιᾶ

ἤτοι

Ἔτος μοὶ φαίνεται ὁ μήν,
ὅταν ἐκείνη λείπῃ·
μοὶ φαίνεται τὸ ἔτος μήν,
ὅταν μαζί μου ἦναι.

Ἀκοπωτέρα ἦν ἡ τῶν ἀκροστιχίδων παιδιά, ἡ ἐκ τῶν πρώτων γραμμάτων τῶν στίχων ἢ ἰδέαν ἔννοιαν, ἢ τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν σχηματίζουσα. Ὁ ποιῶν ἀκροστιχίδας μόνον περιορισμὸν ἐπιβάλλων ἑαυτῷ τὴν καταναγκαστικὴν χρῆσιν ὡρισμένου γράμματος ἐν ἀρχῇ ἑκάστου στίχου, δὲν ὑπεδουλοῦτο ὑπὸ τοῦ παιγνιώδους τούτου τρόπου ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν ἰδεῶν ταύτου ὅσον οἱ τῶν λειπογραμμάτων συνθέται. Ὅθεν καὶ συνηθεστάτη ἦν ἡ χρῆσις τῶν ἀκροστιχίδων, ἀπὸ τῶν παλαιοτάτων χρόνων μέχρις ἡμῶν διατηρηθεῖσα, καὶ δὲν εἶνε παντελῶς ἐστερημένα τοῦ τὰ κατ' ἀκροστιχίδα ἐπιγράμματα, πλὴν ἴσως τῶν ἐρωτικῶν τῶν διὰ τῆς ἀκροστιχίδος τὸ ὄνομα τῆς ἐρωμένης δηλούντων, ἅτινά ἔχει τὰ πάντων μωρότατα καὶ τούτου ἕνεκα πιθανῶς τὰ μόνα γνωστὰ ἐν τῇ νεοελληνικῇ ποιήσει.

Ἡ πρώτη χρῆσις τῶν ἀκροστιχίδων παρατηρεῖται ἐν τῇ Βίβλῳ. Πολλῶν δαβιδικῶν ψαλμῶν (ὡς τοῦ ΛΓ' τοῦ ΡΙΘ' τοῦ ΡΜΕ' κλπ.) οἱ στίχοι, ἢ αἱ στροφαὶ εἰσι τεταγμέναι κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ ἑβραϊκοῦ ἀλφαβήτου. Ὁμοίως ἀρχαιοτάτη ἦν ἡ χρῆσις τούτων ἐν Ἰταλίᾳ. Κατὰ τὸν Διονύσιον τὸν Ἁλικαρνασσέα (Δ', 62) αἱ παρεμβολαὶ καὶ αἱ νοθεύσεις ἐν τοῖς Σιβυλλείοις χρησμοῖς ἠλέγχοντο ταῖς καλουμέναις ἀκροστιχίσι. Ὡς δὲ μαρτυρεῖ ὁ Κικέρων (de divinatione II, 54, 111.) ἐν τοῖς χρησμοῖς ἐκείνοις ἐπανελαμβάνοντο κατὰ τάξιν ἐν ἀκροστιχίδι τὰ γράμματα τοῦ πρώτου στίχου. Ὁ αὐτὸς δὲ συγγραφεὺς ἀναφέρει ὅτι καί τινα τοῦ Ἐννίου ποιήματα ἐδήλουν ἐν ἀκροστιχίδι τοῦ ὄνομα τοῦ ποιητοῦ: Q. Ennius fecit. Αἱ ὑποθέσεις (argumenta) τῶν κωμῳδιῶν τοῦ Πλαύτου εἰσὶ πεποιημέναι ἐν ἀκροστιχίσι, σχηματιζούσαις τὸ ὄνομα ἑκάστης κωμῳδίας· ἀποδίδονται δ' αἱ ὑποθέσεις αὗται εἰς τὸν Πρισκιανόν, γραμματικὸν τῆς Ε' ἢ τῆς Ϛ' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος. Συνηθέσταται δ' ἦσαν αἱ ἀκροστιχίδες ἐν Ἑσπερίᾳ κατὰ τὸν μεσαίωνα καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους ἔτι χρόνους· οὐ μόνον λατινικὰ ποιήματα συνετάσσοντο ἐν ἀκροστιχίδι, ἀλλὰ καὶ ἰταλικὰ καὶ γαλλικά. Ἀρκούμεθα νὰ παραθέσωμεν ἓν ἐπίγραμμα ἀδέσποτον εἰς Λουδοβίκον τὸν ΙΔ', διακρινόμενον τῶν λοιπῶν ἐν ἀκροστιχίδι πεποιημένων ἐπιγραμμάτων, διὰ τοῦ ἐν τῷ τελευταίῳ στίχῳ εὐφυῶς διατυπουμένου παραπόνου περὶ τῆς πενίας τοῦ ποιητοῦ.

Louis est un héros sans peur et sans reproche;
On désire le voir. Aussitôt qu'on l'approche
Un sentiment d'amour enflamme tous le coeurs;
Il ne trouve chez nous que des adorateurs;
Son image est partout, excepté dans ma poche.

Οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον πιθανῶς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς παιγνιώδους ποιήσεως ἐκ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας. Διονύσιος ὁ τύραννος τῶν Συρακουσῶν ἐποίησε τραγῳδίαν, ἐν ᾗ ἡ ἀκροστιχὶς τῆς ἀρχῆς ἐσχημάτιζε τὸ ὄνομα *Πάγκαλος*. Ὁ πρῶτος ἀστρονομικὸς πάπυρος τοῦ Λούβρου, γεγραμμένος κατὰ τὸν Β'. πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα, φέρει ἐν ἀκροστιχίδι τὴν ἐπιγραφὴν αὐτοῦ *Εὐδόξου τέχνη*. Συνηθέσταται δ' εἰσὶν αἱ ἀκροστιχίδες ἐν ἑλληνικοῖς χειρογράφοις. Τὰ ἁπλούστατα τῶν ἀκροστίχων εἰσὶ τὰ εἰς τὴν Ἰλιάδα κατὰ ῥαψῳδίαν, εἰς Στέφανον τὸν γραμματικὸν ἀποδιδόμενα, ἔχοντα δ' ἐν ἀρχῇ ἑκάστου στίχου τὸ τῆς ῥαψῳδίας στοιχεῖον.

Ἄλφα λιτὰς Χρύσου, λοιμὸν στρατοῦ, ἔχθος ἀνάκτων,
Βῆτα δ' ὄνειρον ἔχει, ἀγορὴν καὶ νῆας ἀριθμεῖ κτλ.

Ἐν τοῖς βυζαντιακοῖς χρόνοις ἀνάριθμοι εἶσιν αἱ ἀκροστιχίδες. Ἰδίως οἱ ἀπ' ἐκκλησίας ψαλλόμενοι κανόνες εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ἀκροστι-

χίδι πεποιημένοι. Δηλοῖ δὲ ἡ ἀκροστιχὶς ἢ τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου κατὰ τὴν οἰκείαν ἢ τὴν ἀντίστροφον τάξιν, δηλονότι ἀρχομένου ἀπὸ τοῦ ἄλφα ἢ τοῦ ὠμεγάλου ὁ στίχος τινάς, πολλάκις τὸ ὄνομα τοῦ ποιήσαντος ἀναφέροντα. Οὕτω δὲ π.χ. καὶ ὁ κανὼν Ἰωάννου τοῦ Ζωναρᾶ (ΙΒ' αἰών) εἰς τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον ἔχει ἀκροστιχίδα:

"Υστατος ἦχος, ὕστατον πλέκει μέλος.

Ἄλλος κανὼν τῆς ὀγδόης συνόδου, τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ γενομένης, ποίημα Ἰωάννου τοῦ Πλουσιαδηνοῦ (τοῦ εἶτα Ἰωσὴφ ἐπισκόπου Μεθώνης,) ἔχει ἀκροστιχίδα:

Ἐπεὶ τερπνῶς τὴν σύνοδον γεραίρω Ἰωάννης.

Ἐν τοῖς μονοστίχοις Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου εἰς τέλη τῶν ἑκάστης ἡμέρας μνημονευομένων ἐν ὅλῳ τῷ ἔτει ἁγίων συνεμφαίνεται «τὸ ἐπώνυμον » τοῦ ποιητοῦ τῆς ἐν ἑκάστῳ μηνὶ ἀρκτικοῖς τῶν » πρώτων στίχων στοιχείοις.» Ὁμοίως ἐδήλωσε τὸ ὄνομά του ὡς ποιητοῦ διὰ τῶν ἀρκτικῶν στοιχείων ἑκάστου στίχου ὁ κατὰ τὸν ΙϚ' αἰῶνα ζήσας Μάρκος Δεφαράνας. Ἐν τέλει τῆς *Ἱστορίας τῆς Σωσάννης* γράφει·

Καὶ κεῖνος ὅπου τάκαμε ἐσὺ ποῦ τὸν γυρεύγεις,
εἰς τὰ κεφάλαια τῆς ἀρχῆς αὐτῆνον νὰ εὕρῃς.

Τὸ αὐτὸ ἐποίησεν ὁ Δεφαράνας καὶ ἐν τοῖς *Λόγοις διδακτικοῖς τοῦ πατρὸς πρὸς τὸν υἱόν*, τοῖς τυπωθεῖσιν ἐν Βενετίᾳ τῷ 1543. Νομίζομεν ὅμως ὅτι ἐξ αἰσχύνης δὲν ἐτόλμησε νὰ δηλώσῃ σαφέστερον τὸ ὄνομά του, διότι τὸ μὲν τελευταῖον ἔργον εἶναι ἐν τοῖς πλείστοις ἀντιγεγραμμένον ἐκ τοῦ ποιήματος τοῦ Σαχλήκη, τοῦ ἐπιγραφομένου *Γραφαὶ καὶ στίχοι καὶ ἑρμηνεῖαι*· ἡ δὲ Ἱστορία τῆς Σωσάννης πιθανῶς εἶνε διασκευὴ παλαιοτέρου ποιήματος ἀνομοιοκαταλήκτου.

("Επεται συνέχεια)

Ν. Γ. Π.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Τὸ τηλέφωνον. — Αἱ τηλεφωνικαὶ συνδιαλέξεις. — Τὰ παιδικὰ τηλεφωνικὰ ἀθύρματα ἐν Ἀθήναις πρὸ τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ τηλεφώνου. — Ἐξήγησις τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ τηλεφώνου. — Τὸ μικρόφωνον καὶ ἡ ἰδιότης αὐτοῦ εἰς ἐνίσχυσιν καὶ ἐπαύξησιν τῶν ἤχων. — Ἐπιτυχῆ ἐν Παρισίοις πειράματα εἰς τὴν ἀκρόασιν μελοδραματικῶν παραστάσεων διὰ τοῦ μικροφωνικοῦ τηλεφώνου. — Μεγάλη τηλεφωνικὴ ἑταιρία ἐν Παρισίοις. — Τὸ φωνογράφον. — Ἡ χρησιμότης αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι. — Οἱ Παρίσιοι ἐν Ἀθήναις. — Ἡ Ἑλλὰς μία μεγάλη αἴθουσα Βουλευτηρίου. — Τὸ θερμομικρόφωνον τοῦ Ochorowicz καὶ τὰ δι' αὐτοῦ τελευταῖα ἐπιτυχῆ ἐν Παρισίοις πειράματα.

Κατὰ τὸ ἔτος 1876 πρῶτος ὁ ἐν Φιλαδελφίᾳ καθηγητὴς Graham Bell ἀνεκάλυψε τὸ *τηλέφωνον*, τὸ ὁποῖον ἐν σμικρῷ χρόνῳ, ἕως σήμερον, ἐτελειοποιήθη εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε μετ' ὀλίγον μέλλει νὰ φέρῃ ἀληθῆ ἐπανάστασιν εἰς τὴν τηλεγραφίαν.

Τὸ τηλέφωνον εἶνε ἁπλούστατον ἐργαλεῖον συνιστάμενον ἐκ δύο ὀργάνων ἁπλῶν τεθειμένων εἰς δύο ἀφεστῶτας ἀλλήλων σταθμοὺς καὶ συνδεομένων διὰ σύρματος μεταλλικοῦ. Διὰ τοῦ ἐργαλείου τούτου δύναται ἐξ ἀποστάσεως μεγάλης νὰ γείνῃ ἐπ' εὐθείας συνδιάλεξις μεταξὺ δύο προσώπων ἄνευ οὐδεμιᾶς τινος τεχνικῆς δυσκολίας καὶ ἄνευ ἰδιαιτέρων ἐπιστημονικῶν γνώσεων τῶν ἀνταποκρινομένων, ὡς τοῦτο ἀπαιτεῖται διὰ τὴν διὰ τοῦ τηλεγράφου συνεννόησιν. Τῶν τηλεφωνικῶν αὐτῶν ὀργάνων, τὸ μὲν δεχόμενον τὰς λέξεις τοῦ ὁμιλοῦντος καὶ μεταβιβάζον αὐτὰς μακρὰν καλεῖται *μεταβιβαστὴρ* (transmetteur), τὸ δὲ ὑποδεχόμενον τὴν ὁμιλίαν καὶ ἀναπαράγον αὐτὴν εἰς τὸ οὖς τοῦ ἀκούοντος καλεῖται *ἀποδέκτης* (récepteur). Ἡ μεταβίβασις δὲ μεταξὺ τῶν δύο τούτων ὀργάνων γίνεται διὰ μεταλλικοῦ σύρματος.

Ὅπως δὲ μὴ ἐξαιρεθῇ καὶ ἐνταῦθα ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ παροιμιώδους καὶ πολυθρυλήτου ἐκείνου ῥητοῦ: «*οὐδὲν καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον*», ἂν καὶ ἡ ἐφεύρεσις αὕτη ἐθεωρήθη ὡς ὅλως νέα καὶ σπουδαιοτάτη, ἐν τούτοις καὶ πρὶν αὐτῆς ἐν Ἑλλάδι καὶ ἰδίᾳ ἐν Ἀθήναις ἐκ παιδικῆς ἡλικίας ἐνθυμούμεθα ἁπλοῦν τι ὄργανον, ἄθυρμά τι παιδικόν, ἐν εἴδει στοιχειώδους τηλεφώνου, χρησιμεῦον οὐχὶ βεβαίως τόσον ὡς ἐπιστημονικὴ ἐνασχόλησις, ὅσον ὡς εὐχάριστος καὶ εὔθυμος διασκέδασις. Τὸ στοιχειῶδες τοῦτο παιδικὸν τηλέφωνόν μας, οὗ ὁ πρῶτος συνομηλιξ ἴσως ἐφευρέτης μένει ἀτυχῶς ἄγνωστος, συνίστατο τότε, καθ' ὅσον ἐνθυμούμεθα, ἐκ δύο τεμαχίων κοίλων καλάμων φερόντων προσδεδεμένην λεπτὴν μεμβράνην καὶ συνδεομένων ἀλλήλοις διὰ τεμαχίου λεπτοῦ σχοινίου 10—30 μέτρων μήκους. Διὰ τοῦ ἁπλοῦ τούτου τηλεφώνου, τοῦ ὁποίου ἡ λειτουργία στηρίζεται ἐπὶ κοινοῦ τῆς φυσικῆς κανόνος ὅτι *οἱ ἦχοι μεταδίδονται εὐχερέστερον διὰ τῶν στερεῶν σωμάτων*, συνωμιλοῦμεν, οἱ λάλοι παῖδες, καὶ μετεβιβάζομεν ἀλλήλοις ἐν εὐθυμίαις καὶ γέλωσι τὰς παιδικὰς ἐρεσχελίας μας.

***

Καίτοι τὸ τηλέφωνον δὲν ἀριθμεῖ ἢ 9 μόνον ἐτῶν ὕπαρξιν, ἐν τούτοις ἡ περὶ αὐτὸ ἐξεγερθεῖσα τῶν ἐπιστημόνων ἅμιλλα ἐπέφερεν ἐν τῷ σμικρῷ τούτῳ χρονικῷ διαστήματι πολυαρίθμους τροποποιήσεις καὶ μεταρρυθμίσεις καὶ τελειοποιήσεις αὐτοῦ. Πλεῖστα εἶνε τὰ μέχρι σήμερον ὑπάρχοντα τηλεφωνικὰ συστήματα καὶ ἡ περιγραφὴ πάντων αὐτῶν εἶνε ἱκανὴ νὰ πληρώσῃ τόμον ὀγκωδέστατον.

Ἡμεῖς ἐνταῦθα θὰ περιορισθῶμεν νὰ δώσωμεν ἁπλῆν τινα ἰδέαν αὐτῶν, καθ' ὅσον σήμερον τὰ τηλέφωνα ἤρξαντο μεγάλως νὰ ἐφαρμόζωνται πανταχοῦ.

Ἐν Ἀμερικῇ τὸ τηλέφωνον σήμερον εἶνε μέσον πάγκοινον ταχείας καὶ προχείρου ἀνταποκρίσεως. Ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Λονδίνῳ μάλιστα ὁ πρόταγος

ἠγέρθησαν καὶ παράπονα ἐκ μέρους τῶν κατοίκων διὰ τὴν καταπληκτικὴν αὔξησιν ἐκ ταῖς ὁδοῖς τῆς πόλεως τῶν τηλεφωνικῶν συρμάτων, τὰ ὁποῖα πολλαχοῦ ἔφρασσον αὐτόχρημα τὰς ὁδούς. Κατὰ τὸ ἔτος 1883 ἐν μιᾷ μόνῃ ὁδῷ, τῇ Leadenhall Street, ἠριθμοῦντο πλέον τῶν 1400 τηλεγραφικῶν καὶ τηλεφωνικῶν συρμάτων. Ἐν Γαλλίᾳ ἐπίσης ἡ χρῆσις τοῦ τηλεφώνου καθ' ἡμέραν ἐξαπλοῦται· ἐν μόνῃ τῇ πόλει τῶν Παρισίων ὑπολογίζονται σήμερον πλείονες τῶν 5000 τηλεφωνικῶν γραμμῶν.

**

Ἐκ τῶν ἀπειραρίθμων τὴν σήμερον ὑπαρχόντων συστημάτων τηλεφώνων τὸ μᾶλλον εὔχρηστον καὶ διαδεδομένον εἰς κοινὰς συνδιαλέξεις εἶνε τὸ τοῦ Graham Bell, τὸ ὁποῖον συνίσταται ἐκ τοῦ *μεταβιβαστῆρος*, τοῦ *ἀποδέκτου* καὶ τοῦ συνδέοντος αὐτοὺς σύρματος.

Διὰ τῶν ὀργάνων τούτων γίνεται ἡ ὁμιλία. Ὁ λαλῶν τίθησι τὸ στόμα αὐτοῦ πρὸ τοῦ χωνοειδοῦς στομίου τοῦ *μεταβιβαστῆρος*. Αἱ ἐκ τῆς φωνῆς κυμάνσεις τοῦ ἀέρος δονοῦσι λεπτότατον ἔλασμα ἐκ μαλακοῦ σιδήρου φράσσον τὸ κατώτερον στόμιον τοῦ χωνοειδοῦς στομίου. Αἱ δονήσεις τοῦ ἐλάσματος αὐτοῦ εἰσὶν ἀνάλογοι πρὸς τὴν ἔντασιν, τὴν εὐρύτητα καὶ τὴν ταχύτητα τῶν δονήσεων τῆς φωνῆς τοῦ λαλοῦντος. Τὸ ἔλασμα δὲ οὕτω δονούμενον προσεγγίζει ὄπισθεν αὐτοῦ κείμενον τεμάχιον σιδήρου μαλακοῦ, ὅπερ μαγνητίζεται καὶ ἀπομαγνητίζεται ἐναλλὰξ ἐξ ἐπιδράσεως εἰς ἑκάστην δόνησιν τοῦ ἐλάσματος. Τὸ τεμάχιον τοῦτο περιβάλλεται, ἐν εἴδει ἠλεκτρικοῦ πηνείου, ὑπὸ σύρματος λεπτοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναπτύσσεται *ἐξ ἐπαγωγῆς* ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα, καθ' ὅσον μαγνητίζεται ἢ ἀπομαγνητίζεται τὸ ἐν λόγῳ τεμάχιον. Τὸ ἀναπτυσσόμενον τοῦτο ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα κυκλοφοροῦμενον ἐν τῷ σύρματι μεταβαίνει εἰς τὸ ἄλλο τηλεφωνικὸν ὄργανον, τὸν *ἀποδέκτην*, ἔχοντα τὸν ἴδιον μηχανισμὸν τοῦ *μεταβιβαστῆρος*, καὶ ἐκεῖ παράγει κατ' ἀνάλογον τρόπον δονήσεις ἐπὶ τοῦ λεπτοῦ ἐλάσματος τοῦ μαλακοῦ σιδήρου καθ' ὅλα ὁμοίας πρὸς τὰς δονήσεις τοῦ ἐλάσματος τοῦ *μεταβιβαστῆρος*. Οὕτω δὲ τὸ ἔλασμα τοῦ *ἀποδέκτου* δονούμενον ὡς τὸ τοῦ *μεταβιβαστῆρος* ἀναπαράγει καὶ ἐπαναλαμβάνει τὰς λέξεις τοῦ ὁμιλήσαντος.

Αὕτη εἶνε ἡ ἁπλουστέρα ἐξήγησις τῆς λειτουργίας τοῦ τηλεφώνου, τοῦ ἐκ πρώτης ὄψεως θαυμασίου αὐτοῦ ὀργάνου.

Οὐχ ἧττον οἱ ἐπιχειρήσαντες νὰ ἐφαρμόσωσιν εἰς τὸν πρακτικὸν βίον τὸ τηλέφωνον καὶ καρπωθῶσι τὰ ἐξ αὐτοῦ ὡραῖα ὠφελήματα ἐνωρὶς παρετήρησαν, ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ τὰ χρησιμοποιήσωσι διὰ μεγάλας ἀποστάσεις, διότι ὅσον ἐπιμηκέστερον ἦν τὸ σύρμα, τοσοῦτον τὸ *ἐξ ἐπαγωγῆς* ἀναπτυσσόμενον ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα ἐν τῷ τηλεφωνικῷ ὀργάνῳ ὑφίστατο καθ' ὁδὸν ἀπωλείας μεγαλειτέρας, καὶ ἑπομένως οἱ ἦχοι τῆς φωνῆς μετεδίδοντο λίαν ἐξησθενημένοι καὶ μάλιστα ἐξέλιπον καθ' ὁλοκληρίαν πέραν ὁρίου τινός.

Ὁ ἄνθρωπος ὅμως οὐδέποτε πρὸ οὐδεμιᾶς δυσκολίας ἀπελπίζεται· ὁ ἐπιστήμων ἐργάζεται ἀενάως μετ' ἐπιμονῆς καὶ ὑπομονῆς θαυμαστῆς· τάχιον δὲ ἢ βράδιον ἀνακαλύπτει τὸν τρόπον νὰ ὑπερνικήσῃ πᾶσαν δυσκολίαν καὶ νὰ παρακάμψῃ πᾶν παρεμβαλλόμενον πρόσκομμα.

Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ μικροσκοπίου ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν ἄνθρωπον νέον ὅλως κόσμον, τέως ἀόρατον εἰς αὐτόν, τοῦ ὁποίου τὴν ὕπαρξιν περὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον οὐδὲ κἂν ποτε ὑπωπτεύθη καὶ ἐννόησεν. Τὸ μικροσκόπιον, τὸ θαυμαστὸν τοῦτο ὄργανον, παραλαμβάνον ἀντικείμενα ἀόρατα τὸ μέγεθος μεγαλύνει πλειστάκις τὸν ὄγκον αὐτῶν, ὅπως καταστήσῃ αὐτὰ ὁρατὰ εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἆρα ἐὰν ποτε ἀνεκαλύπτετο ὄργανόν τι ἀνάλογον, τὸ ὁποῖον παραλαμβάνον ἦχόν τινα νὰ ἐνισχύῃ πολλαπλασίως καὶ οὕτως ἔντονον νὰ μεταδίδῃ αὐτὸν μακράν, πολὺ μακράν, θὰ ἐπέφερε σπουδαιοτάτην ἀναμόρφωσιν εἰς τὸ τηλέφωνον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀτυχῶς οἱ ἦχοι τῆς φωνῆς δὲν μετεδίδοντο πέραν ὁρίου τινὸς περιωρισμένου.

**

Εὐτυχῶς τοῦτο μόλις πρὸ τινῶν ἐτῶν ἐπλήρωσεν ὁ γάλλος Hughes ἀνακαλύψας τὸ *μικρόφωνον*, τὸ ὁποῖον ἐκλήθη οὕτως κατ' ἀναλογίαν ἐκ τοῦ *μικροσκοπίου*, διότι καὶ τὸ ἐργαλεῖον τοῦτο παραλαμβάνον καὶ τὸν ἀσθενέστερον ἦχον δι' εὐφυεστάτου καὶ ἁπλοῦ μηχανισμοῦ ἐνισχύει καὶ ἐνδυναμόνει αὐτὸν οὕτως, ὥστε καὶ αὐτὸν τὸν ἦχον τοῦ ὡρολογίου ἢ τὸν ἀσθενέστατον ψόφον, ὃν ποιεῖ ἔντομον βαδίζον ἐπὶ τῆς πλακὸς τοῦ μικροφώνου, μεταδίδει εὐκρινῶς εἰς πολλῶν μέτρων ἀπόστασιν.

Ἡ σπουδαία αὕτη ἐφεύρεσις τοῦ Hughes συνίστησι μεγίστην πρόοδον εἰς τὴν τελειοποίησιν τοῦ τηλεφώνου.

Οὕτω τὸ μικρόφωνον τιθέμενον ἐπὶ τῆς σκηνῆς θεάτρου παραλαμβάνει ἐκεῖθεν τὴν φωνὴν τῶν λαλούντων ἢ τὴν μουσικὴν τῶν ᾀδόντων ἢ παιανιζόντων, καὶ ἀφοῦ ἐνισχύσῃ αὐτὴν ἱκανῶς μεταδίδει μακρὰν ἀκούοντας καθαροὺς καὶ ἐντόνους.

Εἶνε γνωστὰ ἤδη τὰ ἀξιομνημόνευτα ἐπιτυχῆ πειράματα, ἅτινα ἐγένοντο ἐν Παρισίοις κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ τοῦ 1881 διὰ τοῦ *μικροφωνικοῦ τηλεφώνου* εἰς τὴν ἀκρόασιν θεατρικῶν παραστάσεων. Ἔμπροσθεν τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Παρισίοις Μελοδράματος ἑκατέρωθεν τῆς θέσεως τοῦ ὑποβολέως εἶχον τοποθετηθῆ 6 δεξιόθεν καὶ 6 ἀριστερόθεν *μικρόφωνα* τοῦ Hughes, ἅτινα διὰ καταλλήλων ὑπογείων συρμάτων συνεδέοντο μετὰ τηλεφώνων δύο χιλιόμετρα μακρὰν κειμένων ἐντὸς τοῦ καταστήματος τῆς ἐκθέσεως.

Εἶχον δὲ συνδεθῆ οὕτως ὥστε ἀνὰ ἓν μικροφῶνον δεξιόθεν τοῦ ὑποβολέως συνεκοινώνει μεθ' ἑνὸς τηλεφωνικοῦ ὀργάνου, *ἀποδέκτου* προωρισμένου διὰ τὸ δεξιὸν οὖς τοῦ ἀκροατοῦ· ἀνὰ ἓν δὲ μικροφῶνον ἀριστερόθεν τοῦ ὑποβολέως μεθ' ἑτέρου *ἀποδέκτου* προωρισμένου διὰ τὸ ἀριστερὸν οὖς. Οὕτω δὲ κατ' αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν τῶν πειραματισθέντων καὶ ἀκροασθέντων, ὄχι μόνον ἤκουον οὗτοι καθαρῶς καὶ λίαν εὐκρινῶς τὴν μελοδραματικὴν παράστασιν, ἀλλ' ἔτι ἠδύναντο πιστῶς καὶ ἀσφαλῶς νὰ παρακολουθῶσι διὰ τῶν ὤτων καὶ τὰς ἐν τῇ σκηνῇ μετακινήσεις τῶν ἠθοποιῶν, καθ' ὅσον οἱ ἦχοι ἤρχοντο ἐντονώτεροι εἰς τὸ δεξιὸν ἢ τὸ ἀριστερὸν οὖς ἀναλόγως ὡς ὁ ἠθοποιὸς ἐτάσσετο δεξιόθεν ἢ ἀριστερόθεν τοῦ ὑποβολέως.

⁂

Εἰς Παρισίους σήμερον λειτουργεῖ μεγάλη ἰδιωτικὴ ἑταιρία συνδέσασα τηλεφωνικῶς διάφορα τῆς πόλεως σημεῖα καὶ ἱδρύσασα πρὸς τοῦτο διάφορα γραφεῖα εἰς ἃ προσέρχονται καὶ συνεννοοῦνται διάφορα πρόσωπα. Ἐκτὸς δὲ τούτου πάντες οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ συγκοινωνοῦσιν ἐκ τῆς οἰκίας ἢ τοῦ γραφείου των μετὰ τοῦ κεντρικοῦ τῆς ἑταιρίας γραφείου.

Ἕκαστος δὲ συνδρομητὴς ἐπιθυμῶν νὰ συνδιαλεχθῇ μετ' ἄλλου συνδρομητοῦ ἐν πρώτοις πιέζει κομβίον τι, δι' οὗ σημαίνει κωδωνίσκον ἐν τῷ κεντρικῷ γραφείῳ τῆς ἑταιρίας, ἐνῷ ταυτοχρόνως μικρὸς ἠλεκτρομαγνήτης ἑλκύει πρὸς ἑαυτὸν μικρὰν μετάλλινην πλάκα, ἥτις πίπτουσα ἀποκαλύπτει ἀριθμὸν ἀνήκοντα εἰς τὸν σημαίνοντα συνδρομητήν. Παρευθὺς εἷς τῶν πρὸς τοῦτο ὡρισμένων ὑπαλλήλων τῆς ἑταιρίας προσερχόμενος εἰς τὸ τηλέφωνον τίθεται ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ συνδρομητοῦ. Εὐθὺς δὲ ὡς οὗτος μάθῃ τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ζητουμένου προσώπου πρὸς συνδιάλεξιν προσκαλεῖ αὐτὸν δι' ἑτέρου κομβίου καὶ κωδωνίσκου καὶ ἀποκαθιστᾷ ἀπ' εὐθείας συγκοινωνίαν τηλεφωνικὴν μεταξὺ τῶν δύο συνδρομητῶν.

⁂

Μέχρι τοῦδε, ὅπως ἐπέλθῃ τηλεφωνικῶς συνεννόησις, ἦτο ἀνάγκη ὁ μὲν ὁμιλῶν νὰ θέτῃ τὸ στόμα αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀκούων τὸ οὖς ἐπὶ τῆς μικρᾶς χωνοειδοῦς κοιλότητος τοῦ τηλεφωνικοῦ *μεταβιβαστῆρος* καὶ *ἀποδέκτου*. Δὲν ἠδύναντο λοιπὸν ἢ δύο μόνον πρόσωπα νὰ συνεννοηθῶσιν. Διὰ τῆς ἐφευρέσεως ὅμως τοῦ μικροφώνου τὸ πεδίον εὐρύνεται κατὰ πολύ, διότι τὸ ὄργανον τοῦτο παραλαμβάνει ἐξ ὁλοκλήρου αἰθούσης ὁπουδήποτε ἐν αὐτῇ παραγομένους ἤχους φωνῆς ἢ μουσικῶν ὀργάνων καὶ μεταδίδει αὐτοὺς μακράν. Ἀλλὰ καὶ πάλιν τὰ πλεονεκτήματα ταῦτα τῆς τελευταίας τελειοποιήσεως δὲν ἀπολαμβάνει ἢ ἓν καὶ μόνον ἄτομον, ἀφοῦ πρῶτον προσκολλήσῃ καὶ εἰς ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ δύο τηλεφωνικὰ ὄργανα, ἅτινα εἶνε ὑποχρεωμένος ἐπὶ ὥρας ὁλοκλήρους πολλάκις νὰ κρατῇ προσκεκολλημένα ἐκεῖ.

Πλὴν ὁ ἐπιστήμων ἐρευνητὴς οὐδέποτε ἀρκεῖται εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ· ἐργαζόμενος ἀκαταπαύστως ἔχει ὡς σύνθημά του τό: « *πρὸς τὰ πρόσω πάντοτε* » καὶ προχωρεῖ ἀεννάως χωρὶς ποτέ, ἔστω καὶ μακρόθεν, νὰ διακρίνῃ τὸ τέρμα, ὅπου θὰ σταματήσῃ!

⁂

Δὲν ἤρκει μόνον τὸ *μικροφῶνον*· ἔδει νὰ εὑρεθῇ καὶ ἕτερον ὄργανον ἀνάλογον, ὅπερ τοὺς ἐξ ὁλοκλήρου αἰθούσης συλλεγομένους καὶ μεταδιδομένους ἤχους διὰ τοῦ μικροφώνου νὰ καθιστᾷ ἀκουστοὺς οὐχὶ εἰς ἓν μόνον πρόσωπον ἀλλ' εἰς πολλὰ ταυτοχρόνως ἐν τῇ αὐτῇ αἰθούσῃ εὑρισκόμενα.

Τὸ τοιοῦτον ὄργανον ἐσχάτως ἀνεκαλύφθη καὶ ἐβαπτίσθη *φωνοφόρον*, διότι τὸν μακρόθεν ὑποδεχόμενον ἦχον καθιστᾷ ἀκουστὸν εἰς ὁλόκληρον αἴθουσαν. Δὲν εἶνε πλέον ἀνάγκη νὰ προσκολλᾷ τις εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ τὸν πρώην *ἀποδέκτην*· πάντες οἱ ἔν τινι αἰθούσῃ εὑρισκόμενοι διὰ τοῦ *φωνοφόρου* ἀκούουσι λίαν εὐκρινῶς καὶ μετὰ θαυμαστῆς ἀκριβείας τοὺς μεταδιδομένους ἤχους, χωρὶς οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον νὰ ἐνοχληθῶσιν ἐκ τῶν ἑδρῶν ἢ τῶν ἀνακλίντρων αὐτῶν, ὡσανεὶ ὁ λόγος ἢ ἡ μουσικὴ ἀντήχουν ἐν αὐτῇ τῇ αἰθούσῃ τῶν ἀκροωμένων!

⁂

Ὁποία πρόοδος ὁπόσα κοινωνικὰ ὠφελήματα ὑπισχνουμένη!

Δὲν θὰ εἶνε πλέον ἀπαραίτητος ἀνάγκη νὰ μεταβαίνῃ τις αὐτοπροσώπως μυριοτρόπως ἐνοχλούμενος εἰς τὰ θέατρα, τὰ βουλευτήρια ἢ ἄλλας δημοσίους ὁμηγύρεις. Ἓν *μικροτηλεφωνικὸν φωνοφόρον* θὰ φέρῃ μέχρι τῆς οἰκίας αὐτοῦ, μέχρι τοῦ θαλάμου αὐτοῦ, μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς κλίνης του, ἐν ἀνάγκῃ, τοὺς ἐν αὐτοῖς λόγους, ἀγορεύσεις, δραματικὰς ἢ μελοδραματικὰς παραστάσεις, συναυλίας κλπ. Οἱ τοῖχοι τῶν αἰθουσῶν τῶν θεάτρων, τῶν πολιτικῶν συζητήσεων κλπ. δὲν θὰ κοσμοῦνται πλέον ὑπὸ ἱστορικῶν ζωγραφιῶν ἢ ἄλλων καλλιτεχνικῶν καὶ πολυτίμων ποικιλμάτων· τὸ πρακτικώτατον πνεῦμα τῆς ἐποχῆς παριστάνοντες οἱ τοῖχοι θὰ καλύπτωνται ὑπὸ πολυαρίθμων, ποικίλης καλλιτεχνικῆς κατασκευῆς, *μικροφώνων* προωρισμένων ἐκεῖθεν νὰ παραλαμβάνωσι τὰς ἀγορεύσεις ἢ τὴν μουσικήν, καὶ νὰ μεταδίδωσι μακρὰν εἰς αἰθούσας ἰδιωτικῶν οἰκιῶν ἢ εἰς ἄλλα κέντρα ἰδιωτικῆς συναναστροφῆς ἢ δημοσίου συναθροίσεως. Τὰ θέατρα θὰ πολλαπλασιάσωσι μυθωδῶς τὰ ἔσοδα αὐτῶν ἱδρύοντα μακρὰν αὐτῶν αἰθούσας *ἀκροάσεως*, ἔνθα τηλεφωνικῶς οἱ προσερχόμενοι ἀντὶ εὐτελοῦς τιμήματος θὰ ἀπολαμβάνωσι τῶν ἐν τοῖς θεάτροις παραστάσεων. Ἐὰν αἱ κλειναὶ

Ἀθῆναι μέχρι σήμερον δὲν κατόρθωσι ν' ἀποκτήσωσι κατὰ τὸν χειμῶνα αἴθουσαν καλοῦ μελοδράματος καὶ θεάτρου ἀρκούμεναι εἰς τὴν ἐκ τοῦ βουλευτηρίου τῶν μόνον διασκέδασιν, τότε τοὐλάχιστον δὲν θὰ βραδύνωσι ν' ἀποκτήσωσι τηλεφωνικὰς αἰθούσας θεάτρων ἐξαρτωμένας ἐκ τῶν μεγάλων τῆς Εὐρώπης θεάτρων, ἔνθα, ἐπὶ ἀπωλείᾳ μόνον τῆς ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπολαύσεως, θὰ παρακολουθῶσι πιστῶς καὶ ἀκριβῶς τὰς παραστάσεις διὰ τῆς ἀκοῆς. Οὐδεὶς πλέον Ἀθηναῖος θὰ φθονῇ τὸν Παρισινόν· οἱ Παρίσιοι διὰ τῶν τηλεφώνων θὰ φέρωνται ἐν μέσαις Ἀθήναις, ἐνῷ ἐξ ἄλλου πάλιν ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος θὰ ἀπολέσῃ τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τοῦ νὰ ἔχῃ αὐτὴ μόνη τὴν διασκέδασιν τοῦ βουλευτηρίου της. Αἱ ἐπαρχίαι τῆς Ἑλλάδος δὲν θὰ βραδύνωσι διὰ τηλεφώνων νὰ συνδεθῶσι πρὸς τὸ μοναδικὸν βουλευτήριόν μας, καὶ ἅπαν τὸ κράτος θὰ μεταβληθῇ εἰς μίαν καὶ μόνην βουλευτικὴν αἴθουσαν ἀπολαμβάνον τὴν ἐκ τῶν βουλευτικῶν συζητήσεων τρυφὴν καὶ διασκέδασιν.

* *

Ἐν ταῖς ὀνειροπολήσεσιν ἡμῶν ταύταις παρ' ὀλίγον νὰ λησμονήσωμεν ἕτερον εὐχάριστον τηλεφωνικὸν πείραμα γενόμενον μόλις τὸν παρελθόντα μῆνα ἐν Παρισίοις ἐν πλήρει αἰθούσῃ συνεδριάσεως ἐνώπιον πλέον τῶν 300 παρισταμένων μελῶν τῆς *Διεθνοῦς ἑταιρίας τῶν ἠλεκτρολόγων*. Ἐν τῷ τρίτῳ ὀρόφῳ τοῦ καταστήματος εἶχε τοποθετηθῇ μικρὰ ὀρχήστρα ἐκ 5 μουσικῶν ὀργάνων, τέσσαρες δὲ καλλιτέχναι ἀπήρτιζον μικρὸν μουσικὸν χορόν· καὶ ὅσα ἡ ὀρχήστρα μουσικὰ μέρη ἐξετέλεσε καὶ ὅσα οἱ καλλιτέχναι ἐμελψαν καὶ ἕκαστος ἰδίᾳ καὶ ὁμοῦ πάντες ἐκ τοῦ τρίτου ὀρόφου μετεδίδοντο λίαν σαφῶς καὶ εὐκρινῶς εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων κειμένην εἰς τὸ ἰσόγειον πάτωμα, ἔνθα μετὰ προσοχῆς ἅμα καὶ ἐκπλήξεως ἠκροῶντο 300 παριστάμενοι. Ἡ ἀκρίβεια, ἡ δύναμις καὶ ἡ φυσικότης τῶν μεταδιδομένων ἤχων κατέπληξε τοὺς ἀκροατάς, οἵτινες κατενθουσιασμένοι ἐπευφήμησαν ζωηρῶς τὸ νέον τοῦτο τηλεφωνικὸν ὄργανον. Εἴπομεν νέον, διότι πράγματι ἐνταῦθα ἐπρόκειτο περὶ δοκιμασίας νέου ὅλως πάλιν ὀργάνου, τοῦ *θερμομικροφώνου*, ὅπερ ὅλως νεωστὶ ἐφεῦρεν ὁ δόκτωρ Ochorowicz. Ἐκλήθη δὲ θερμομικρόφωνον, καθ' ὅσον ἡ ἔντασις τῶν παραλαμβανομένων ἤχων ἐν τῷ *μεταβιβαστῆρι* ὀφείλεται εἰς προσθήκην ἐν αὐτῷ μεταλλικῆς κόνεως, ἥτις θερμαινομένη ὑπὸ τῆς διόδου τοῦ ἠλεκτρικοῦ ῥεύματος ἐπιδρᾷ λίαν εἰς τὴν τροποποίησιν τοῦ ἰδίου ῥεύματος, δι' οὗ πολλαπλασιάζει τὴν δύναμιν τῶν προσλαμβανομένων ἤχων καὶ μεταδίδει αὐτοὺς μακρὰν μετὰ θαυμαστῆς ἀκριβείας καὶ δυνάμεως. Ἓν ἔτι σπουδαῖον βῆμα περαιτέρω πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὴν τελειοποίησιν τοῦ τηλεφώνου.

(Ἕπεται τὸ τέλος). ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ

ΤΟ ΡΟΔΟΝ

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Παρακολουθήσαντες μέχρι τοῦ νῦν τὸν βίον τοῦ ποιητικοῦ τούτου ἄνθους βεβαίως εὑρίσκομεν δικαίαν καὶ πρέπουσαν τὴν ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν, τὴν ἀποδοθεῖσαν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, ἥτις καταφαίνεται ἔτι μᾶλλον καὶ ἐκ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ νεωτέροις.

Τὰ ῥόδα ἐλλείπουσιν ἀπὸ τοῦ κήπου τοῦ Σολομῶντος, ὃν ψάλλει τὸ *Ἆσμα Ἀσμάτων*, τὸ δὲ ῥόδον τοῦ Σαρῶν εἶνε κρῖνον, κληθὲν οὕτω ἐκ κακῆς μεταφράσεως. Τὸ ῥόδον τῆς Ἱεριχοῦς, ὡς γνωστόν, οὔτε ἐκ τῆς Ἱεριχοῦς κατάγεται, οὔτε εἶνε ῥόδον, ἀλλὰ φυτὸν φρυγανῶδες τῶν ἐρήμων, συγγενὲς πρὸς τὸ ἡμέτερον κάρδαμον. Ἐν γένει δὲ φαίνεται ὅτι ἐν ἀρχῇ τὸ ῥόδον δὲν ἐκαλλιεργήθη καθ' ὅλην τὴν χώραν τῶν σημιτικῶν φυλῶν, οὔτε ὑπάρχει τοὐλάχιστον σημιτικὴ λέξις δηλοῦσα τὸ ῥόδον. Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἄνθος καὶ ὄνομα εἰσήχθησαν διὰ τῶν ἀρίων φυλῶν (Χαλδαϊστὶ τὸ ῥόδον λέγεται Verad, ἀραβιστὶ καὶ ἀραμαϊστὶ Vard, κατὰ τοὺς ἀρχαίους βακτριανοὺς Vareda, ἀρμενιστὶ Varda, αἰολιστὶ βρόδον, ἑλληνιστὶ ῥόδον, λατινιστὶ rosa). Ἐὰν δὲ ἡ ἄμπελος θεωρεῖται ὡς δῶρον τοῦ σημιτικοῦ, τὸ ῥόδον θεωρητέον ὡς προσφορὰ τοῦ ἰνδογερμανικοῦ πολιτισμοῦ.

Καὶ ἐν Αἰγύπτῳ δὲ τὸ ῥόδον κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Φαραὼ ἦτο ἄγνωστον, διότι λείπει ἀπὸ τῶν ἀναγλύφων, δὲν ἐδείχθη δὲ οὔτε ἐπὶ τῶν ἐπιγραφῶν καὶ παπύρων μετὰ βεβαιότητος. Οἱ ῥοδῶνες ἤνθουν ἴσως παρὰ τὸν Νεῖλον ἐν καιρῷ τῶν Πτολεμαίων, καθ' ὃν χρόνον καὶ ἐν Κυρήνῃ καὶ Καρχηδόνι. Καὶ ἀπὸ τῶν κυρίως Ἰνδιῶν λείπει τὸ ῥόδον, διότι τὸ τροπικὸν κλίμα αὐτόθι εἶνε ὑπέρθερμον. Τὸ σημερινὸν δὲ ἰνδικὸν ἢ βεγγαλικὸν ῥόδον κατάγεται ἀπὸ Κίνας.

Ἐν *Ἑλλάδι* εὑρίσκομεν τὸ ῥόδον μνημονευόμενον ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων· ὅπως δὲ πᾶν τὸ ὡραῖον καὶ μέγα τὸ τιμῶν τὸν νεώτερον βίον χρεωστοῦμεν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα οὕτω καὶ τὸ ῥόδον. Ὁ Ὅμηρος δὲν ἀναφέρει μὲν τὸ ῥόδον, γνωρίζει ὅμως τὸ ἐξ αὐτῶν ἔλαιον, τὴν δὲ ἠῶ καλεῖ *ῥοδοδάκτυλον*. Καὶ οἱ ἀρχαιότατοι ποιηταὶ ἔψαλον καὶ ἐξύμνησαν τὸ ῥόδον. Ἔκ τινων δὲ δεδομένων εἰκάζεται ὅτι αἱ κηπαῖαι ῥοδαῖ ἢ ἴσως καὶ ποικιλίαι αὐτῶν τελειότεραι ἦλθον εἰς Ἑλλάδα διὰ τῆς Θεσσαλίας, Μακεδονίας καὶ Θράκης, ἐκ τῶν ὁμοφύλων τουτέστιν ἐκείνων χωρῶν, τῶν πρὸς βορρᾶν τῆς Ἑλλάδος κειμένων, ἀφ' ὧν οἱ Ἕλληνες παρέλαβον δῶρά τινα τοῦ πολιτισμοῦ των, πρὸ πάντων δὲ τὴν λατρείαν τοῦ Διονύσου, ἴσως δὲ καὶ τὴν ἀμπελουργίαν αὐτήν. Ἔτι δὲ καὶ σήμερον εἶνε οἱ διάσημοι ῥοδῶ-

νες πρὸς νότον τοῦ Αἵμου. Ὁ Ἡρόδοτος διηγεῖται ἡμῖν περὶ τῶν κήπων τοῦ βασιλέως Μίδα ἐν Μακεδονίᾳ, «ἐν τοῖσι φύεται αὐτόματα ῥόδα, ἓν ἕκαστον ἔχον ἑξήκοντα φύλλα ὀδμῇ τε ὑπερφέροντα τῶν ἄλλων». Οἱ κῆποι δὲ οὗτοι καὶ εἰς μεταγενεστέρους χρόνους ἦσαν διάσημοι, ἐν αὐτοῖς δὲ κατὰ τὴν παράδοσιν συνελήφθη ὁ Σιληνός, ὁ μέθυσος συνοδὸς τοῦ Βάκχου. Βραδύτερον ἐν τοῖς χρόνοις Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου ὁ Θεόφραστος ἔγραψε περὶ τοῦ ῥόδου καὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν φυτῶν τόσον ἐπιτυχῶς, ὥστε οἱ μεταγενέστεροι μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος μόλις ἠδυνήθησαν νὰ προσθέσωσί τι πλειότερον.

Τὴν ἱστορίαν τῶν ῥόδων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ὁ Hehn (Kulturpflanzen und Hausthiere κ.τ.λ. Ἐκδ. τετάρτη) ἐκθέτει ὡς ἀκολούθως.

Ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Ἡσίοδος καλοῦσι τὴν ἠῶ *ῥοδοδάκτυλον*, ἔν τινι δὲ ὁμηρικῷ ὕμνῳ ἡ ἠὼς καλεῖται καὶ *ῥοδόπηχυς*· καὶ ἐν τῇ Θεογονίᾳ δὲ ἀπαντῶσι δύο ῥοδοπήχεις θυγατέρες τοῦ Νηρέως. Ἡ Ἀφροδίτη χρίει τὸν νεκρὸν τοῦ Ἕκτορος «ῥοδόεντι ἐλαίῳ ἀμβροσίῳ». Ὅμοιαι φράσεις ἀπαντῶσι καὶ περὶ τοῦ *λειρίου*, ὅπερ παρ' Ὁμήρῳ εὑρίσκεται εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τὸ ῥόδον κατηγορίαν. Ὁ Ἕκτωρ ζητεῖ νὰ κατασχίσῃ διὰ τοῦ δόρατος αὐτοῦ τὸν «λειριόεντα χρόα» τοῦ Αἴαντος. Ἡ φωνὴ τῶν τεττίγων καὶ ἡ τῶν Μουσῶν ὀνομάζεται *λειριόεσσα*. Ταῦτα πάντα περὶ τῶν δύο τούτων φυτῶν δεικνύουσι παρομοιώσεις πιθανῶς ἀναφερομένας πρὸς σύγκρισιν μακρὰν ὑπαρχόντων ἀντικειμένων. Τὰ ἄνθη τῆς ῥοδῆς ἀναφέρονται μὲν εἰς τὸν ὕμνον τῆς Δήμητρος, ἀλλὰ πάντοτε περιβεβλημένα ξενίζουσάν τινα φαντασιώδη περιβολήν. Ἡ Περσεφόνη δηλ. παίζει μετὰ τῶν συντρόφων αὐτῆς ἐπὶ τοῦ «μαλακοῦ λειμῶνος» καὶ δρέπει ῥόδα μετ' ἄλλων ἀνθέων. Ἐπομένως ἡ ῥοδῆ τίθεται ἐπὶ ἰδεώδους λειμῶνας, τὰ δὲ ἄνθη αὐτῆς δὲν κόπτονται ἀπὸ θαμνώδους φυτοῦ, οὔτε προφυλάσσονται ὑπὸ ἀκανθῶν· πρὸς δὲ τούτοις τὰ ῥόδα ταῦτα δρέπονται μετ' ἄλλων ἀνθέων, ἐξ ὧν, πλὴν τοῦ κρόκου, τῶν ἴων καὶ τοῦ ὑακίνθου εὑρίσκεται καὶ ὁ *νάρκισσος*, φυτὸν *θαυμαστόν*, εἰς τὴν θέαν τοῦ ὁποίου ἐκπλήσσονται θεοί τε καὶ ἄνθρωποι, ὅπερ ὑψοῦται ἀπὸ τῆς ῥίζης μὲ ἑκατὸν κεφαλὰς καὶ τοῦ ὁποίου ἡ εὐωδία πληροῖ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὸν πόντον:

τοῦ καὶ ἀπὸ ῥίζης ἑκατὸν κάρα ἐξεπεφύκει
κηώδει δ' ὀδμῇ πᾶς τ' οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθε
γαῖά τε πᾶσ' ἐγέλασσε καὶ ἁλμυρὸν οἶδμα θαλάσσης.

Εἶνε δὲ φανερὸν ὅτι ὁ νάρκισσος ἐνταῦθα δοξάζεται, διότι ἦτο ἐν χρήσει ὡς σύμβολον ἐν τοῖς μυστηρίοις τῆς Δήμητρος, ἀντιπροσωπεύων κατ' ἀρχάς, ὡς καὶ τὸ ὄνομα δηλοῖ, τὰς ναρκωτικὰς ἐν γένει ξενικὰς ὀσμὰς τῶν ἀνθέων. Ἐν ἄλλῳ τινὶ δὲ χωρίῳ τοῦ αὐτοῦ ὕμνου διηγεῖται ἡ Περσεφόνη εἰς τὴν μητέρα της «πῶς ἔπαιζε ἐπὶ τοῦ μαγευτικοῦ λειμῶνος καὶ ἔδρεπε κροκέας κάλυκας καὶ λείρια, θαῦμα ἰδέσθαι», ἔνθα ἡ τελευταία προσθήκη καταδεικνύει τὸ μακρὰν, τὸ μυθῶδες, τὸ σπάνιον τοῦ ἄνθους τούτου. Μετὰ τῶν συμπαικτριῶν νυμφῶν τῆς Περσεφόνης εὑρίσκονται τρεῖς, ὧν τὰ ὀνόματα ἐλήφθησαν ἐκ ῥόδων, ἡ Ῥόδεια, ἡ Ῥοδόπη καὶ ἡ Ὠκυρόη καλυκῶπις (ἔχουσα τὸ πρόσωπον ὅμοιον πρὸς κάλυκα ῥόδου). Ἐν ἀποσπάσματι τοῦ τρεῖς γενεὰς ἀρχαιοτέρου τοῦ ὕμνου τούτου Ἀρχιλόχου, οὗτινος ὁ κόσμος ἦτο εὐρύτερος τῆς ἀττικῆς ἱερατικῆς ταύτης πηγῆς, περιλαμβάνων πλὴν τῶν νήσων καὶ τὴν Θρᾴκην καὶ τὴν Λυδίαν, ἀπαντᾷ ἡ ῥοδῆ μετὰ τῶν ἀνθέων αὐτῆς, καὶ δὴ μετὰ κλάδων μυρσίνης ὡς κόσμημα κόρης, ἀναμφιβόλως τῆς Νεοβούλης, ἐρωμένης τοῦ ποιητοῦ, ἥτις

ἔχουσα θαλλὸν μυρσίνης ἐτέρπετο
ῥοδῆς τε καλὸν ἄνθος.

Ἑκατὸν ἔτη βραδύτερον τὸ ῥόδον εὑρίσκεται ὡς ἀγαπητὸν ἄνθος τῆς Σαπφοῦς, ἥτις ὕμνησεν αὐτὸ καὶ ἐδόξασεν. Ἔκτοτε ἀπαντῶμεν τὸ ῥόδον καὶ τὸ λείριον ἁπανταχοῦ συνυφασμένον ἐν τῷ βίῳ καὶ τοῖς ἐθίμοις τοῦ τὰς ἐπιδείξεις καὶ τὴν λαμπρότητα κατὰ τὰς τελετὰς ἀγαπῶντος φιλανθοῦς λαοῦ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Πόθεν ὅμως ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ δύο ταῦτα ἄνθη; Ἐν ποίᾳ χώρᾳ τῆς Ἀνατολῆς καὶ ὑπὸ τίνος λαοῦ ἐθεραπεύθη ἡ ἐν Εὐρώπῃ ἐπιχωριάζουσα Ῥοδῆ ἡ γαλλική, ἡ ἀρχέγονος ῥίζα τῆς ἑκατονταφύλλου, καὶ μετεβλήθη εἰς τὴν ἡδύοσμον ἑξηκοντάφυλλον ἢ ἑκατοντάφυλλον;

Εἶνε γνωστόν, τεκμηριοῦται δὲ καὶ ἐκ πολλῶν δεδομένων, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐγνώριζον τὴν ἐξημερωμένην ῥοδῆν πρὸ τῶν ἀρχαίων Ἑβραίων, καὶ ἐπομένως ἡ ῥοδῆ δὲν εἶνε φυτὸν *σημιτικόν*. Ἡ γνώμη αὕτη ἐνισχύεται καὶ ἐκ τῆς μὴ ἀνευρέσεως ῥόδων ἐπὶ τῶν μνημείων τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου, ἀφ' ὧν ἄλλως οὐδόλως ἐλλείπει ἡ δι' ἄλλων ἀνθέων διακόσμησις. Καὶ ὁ Ἡρόδοτος δ' ἐν τῇ περιγραφῇ τῶν Αἰγυπτιακῶν ἠθῶν μνημονεύει μόνον τοῦ λωτοῦ καὶ «κρινέων ῥόδοισι ἐμφερέων». Ἐνῷ δὲ οὕτως ὑποδεικνύεται ἡμῖν ὡς πατρὶς τῆς ῥοδῆς ἡ κεντρικὴ Ἀσία, ἔρχεται ἀφ' ἑτέρου εἰς κραταίωσιν τῆς γνώμης ταύτης καὶ ἡ γλῶσσα, ἐξ ἧς ἐνίοτε ἐξάγομεν συμπεράσματα περὶ τῶν ἀπωτάτω χρόνων τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, εἰς τὰ βάθη τῶν ὁποίων οὐδεμία ἄλλη ἱστορικὴ ἔρευνα δύναται νὰ διεισδύσῃ. Ἡ Ἑλληνικὴ τουτέστι λέξις *ῥόδον* ἢ *βρόδον* (ἡ Σαπφὼ ἔγραφε τὴν λέξιν μὲ δίγαμμα) καὶ λείριον εἶνε λέξεις *ἰρανικαί*, καὶ ἐπομένως τό τε ὄνομα καὶ τὸ φυτὸν ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῆς Μηδίας διὰ τῆς Ἀρμενίας καὶ

τῆς Φρυγίας. Ἡ αἰθρία καὶ θερμὴ Περσία καὶ σήμερον ἔτι εἶνε χώρα εὐανθής. Ὁ Ritter ὁμιλῶν περὶ τῆς Ταχεράνης (Erdkunde 8. 640) λέγει· « Ἐνταῦθα ἡ ῥοδῆ εὐδοκιμεῖ τὰ μάλιστα ὅσον ἐν οὐδεμιᾷ ἄλλῃ χώρᾳ τῆς γῆς, οὐδαμοῦ δὲ καλλιεργεῖται καὶ ἀγαπᾶται πλειότερον ἢ ἐνταῦθα. Ἅπαντες οἱ κῆποι καὶ αἱ αὐλαὶ εἶνε πλήρεις ῥοδῶν, αἱ αἴθουσαι πλήρεις γάστρων ῥοδοφόρων, ἅπαντα τὰ λουτρὰ ἐστρωμένα διὰ ῥόδων, ἅτινα ἀδιακόπως ἀντικαθίστανται καὶ ἀνανεοῦνται ὑπὸ τῶν διηνεκῶς ἀνθοστολίστων ῥοδῶν. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ κάλιον (τὸ ἀγγεῖον τοῦ ναργιλέ) καὶ τοῦ πενεστέρου τῶν καπνιστῶν κοσμεῖται δι' ἀνθέων τῆς ἑκατοντάφυλλου ῥοδῆς, τὰ πάντα δὲ περιπνέει αὔρα ῥοδόοσμος ».

.... Ἡ ῥοδῆ, ὡς εἴπομεν καὶ ἀνωτέρω, μετανάστευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τῆς Φρυγίας, Θρᾴκης καὶ Μακεδονίας, ὅπως εἰκάζεται καὶ ἔκ τινων δεδομένων τῶν μυθωδῶν παραδόσεων τῶν ἀρχαίων. Τὸ « Νύσιον πεδίον », ἀφ' οὗ κατὰ τὸν ὁμηρικὸν ὕμνον, ἡ Περσεφόνη ἔδρεπεν ἄνθη καὶ κρίνα, δέον νὰ τεθῇ ἐν Θρᾴκῃ κατὰ τὴν Ἰλιάδα (Ξ' 133), καὶ τὸ ὄνομα δὲ μιᾶς τῶν συμπαικτριῶν αὐτῆς, τῆς Ῥοδόπης, εἶνε συγχρόνως ὄνομα τοῦ θρακικοῦ ὄρους, εἰς ὃ μετεβλήθη ἡ νύμφη αὕτη. Εἴδομεν δὲ ὅτι καὶ ὁ Ἡρόδοτος θέτει ἐν Μακεδονίᾳ (εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Βερμίου ὄρους) τοὺς κήπους τοῦ Μίδα· ἔτι δὲ σαφέστερον ἐκφράζεται ὁ ἀλεξανδρινὸς ποιητὴς Νίκανδρος ἐν δευτέρῳ Γεωργικῶν. Ὁ Μίδας, λέγει οὗτος, ὁ ἐξ Ἐδωνίας (χώρας ἐν Θρᾴκῃ) λιπὼν τὴν ἐν Ἀσίδι (Μικρᾷ Ἀσίᾳ) ἀρχήν, ἀνέθρεψε τὸ πρῶτον ῥοδᾶς ἑξηκονταφύλλους ἐν τοῖς κήποις τῆς Ἠμαθίας (χώρας ἐν Μακεδονίᾳ). Ἐπίσης καὶ ὁ Θεόφραστος θέτει ἐν Μακεδονίᾳ περὶ Φιλίππους τὰ διπλᾶ ῥόδα, ἅτινα ὀνομάζει ἑκατοντάφυλλα, καὶ ἅτινα οἱ ἐγχώριοι ἔφερον ἀπὸ τοῦ πλησίον ἀργυρούχου καὶ χρυσούχου ὄρους Παγγαίου. Τὴν χώραν ταύτην ἐπίσης ἀναφέρει καὶ ἕτερόν τι παλαιὸν καὶ σπουδαῖον μαρτύριον, ἀπόσπασμά τι τῶν ποιημάτων τῆς Σαπφοῦς:

Οὐ γὰρ πεδέχεις βρόδων
τῶν ἐκ Πιερίας.

Καὶ ἐκ τῶν μύθων δὲ οἵτινες ἐσχηματίσθησαν μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ νέου ἄνθους ἀναγνωρίζομεν εὐχερῶς τὴν φρυγικὴν φυσιολατρείαν. Τὸ ῥόδον τουτέστιν εἶνε ἀφιερωμένον τῇ Ἀφροδίτῃ, αὐτὸ δὲ εἶνε καὶ τὸ ἄνθος τοῦ Διονύσου. Τὸ ῥόδον ἐπίσης εἶνε σύμβολον τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ θανάτου.

Πῶς τὸ ῥόδον ἐγεννήθη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἄττιος (τοῦ φρυγικοῦ Ἀδώνιδος) ἀναφέρεται διαφοροτρόπως. Οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι ἐπλάσθη ὑπὸ τῆς Ἀφροδίτης ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Ἀδώνιδος, οἱ δὲ ἐκ τοῦ αἵματος αὐτῆς τῆς θεᾶς, ἥτις ἀκούσασα τὸν θάνατον τοῦ ἐραστοῦ τῆς λυσαμένη κατὰ χαμαὶ ἔτρεχε διὰ τῶν δρυμῶν πενθαλέα, νήπλεκτος, ἀσάνδαλος, ὅτε αἱ βάτοι καθήμαξαν τοὺς πόδας της. Τὸ ἱερὸν δὲ αὐτῶν αἷμα πεσὸν ἐπὶ τῶν λευκῶν ῥόδων μετέβαλεν αὐτὰ εἰς ἐρυθρά.

Κατὰ δὲ τὸν ἕτερον μῦθον, ὅστις ὑποσημαίνει φρυγικὴν καταγωγήν, τὸ ἄνθος ἐφύη ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ Ἀδώνιδος.

Δάκρυον ἁ Παφία τόσσον χέει, ὅσσον Ἄδωνις
αἷμα χέει· τὰ δὲ πάντα ποτὶ χθονὶ γίγνεται ἄνθη·
αἷμα ῥόδον τίκτει, τὰ δὲ δάκρυα τὰν ἀνεμώναν.

Ὁ πρὸς τὰ ῥόδα ἔρως παρὰ Ῥωμαίοις ἀνεπτύχθη εἰς ἀληθῆ ῥοδομανίαν, ὁμοίαν τῆς ὁποίας δὲν ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ἡμῖν ἡ ἱστορία τῶν ἀνθέων· διότι οὗτοι δὲν ἐζήτουν νὰ κοσμῶσι μόνον τὰς ἐπαύλεις αὐτῶν διὰ πρασιῶν ἐκ ῥόδων, ἀλλ' ἵδρυσαν καὶ ἰδίους ῥοδῶνας (rosaria), ὧν τὴν σύστασιν συνιστᾷ καὶ ὁ Οὐάρρων. Ὅπως δὲ μὴ στερῶνται τῶν ἀγαπητῶν ῥόδων ἐν ὥρᾳ χειμῶνος μετέφερον μεγάλα φορτία διὰ πλοίων ἐκ τῆς θερμῆς Αἰγύπτου, βραδύτερον δὲ ἐδιδάχθησαν νὰ καλλιεργῶσιν αὐτὰ καὶ ἐν θερμοκηπίοις. Οἱ συγγραφεῖς τῶν χρόνων τῶν Καισάρων πρὸς ἀπόδειξιν τῆς τρυφηλῆς συγχρόνου πολυτελείας ἀναφέρουσιν ὅτι ἔχουσι χιόνα μὲν τὸ θέρος, ῥόδα δὲ τὸν χειμῶνα, καὶ ὅτι ὁ Τίβερις οὐδόλως ὑστερεῖ τοῦ Νείλου, ἂν καὶ ἐκεῖ μὲν παράγει τὰ ῥόδα ἡ φύσις, ἐδῶ δὲ ἡ τέχνη.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Σ. Μηλιαράκης.

ΟΙ ΚΩΔΩΝΕΣ

Οἱ κώδωνες κατασκευάζονται ἐκ διαφόρων μετάλλων· τὸ ἐκ χαλκοῦ ὅμως καὶ κασσιτέρου μίγμα, τὸ ὀνομαζόμενον *χαλκὸς τῶν κωδώνων*, θεωρεῖται ὡς τὸ ἄριστον. Ἄριστοι κώδωνες κατασκευάζονται ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ ἐκ χυτοῦ σιδήρου. Εὔηχοι γίνονται ἐξ ὑέλου ἀλλὰ εἶνε λίαν εὔθραυστοι.

Ὡς λέγεται, ὁ μέγιστος κώδων τοῦ κόσμου εἶνε ὁ ἐν Μόσχᾳ τῆς Ῥωσσίας, ὀνομαζόμενος βασιλεὺς τῶν κωδώνων· ὑπάρχει ὅμως καὶ ἄλλος μεγαλείτερος ἐν Ἰαπωνίᾳ. Ὁ ῥωσσικὸς κατασκευασθεὶς τῷ 1736 ἔχει ὕψος 19 ποδῶν καὶ 3 δακτύλων, ὑποτίθεται δὲ ὅτι τὸ βάρος του εἶνε 250 τόνων περίπου. Ἔχει μέγα ῥῆγμα εἰς τὸ πλάγιον αὐτοῦ καὶ ἑπομένως δὲν δύναται νὰ ἠχήσῃ. Ὁ μέγας Ἰαπωνικὸς κώδων κρέμαται εἰς τὸ κωδωνοστάσιον ἑνὸς ναοῦ ἐν τῇ πόλει Κιότῳ. Ἔχει ὕψος 24 ποδῶν καὶ πάχος 16 δακτύλων κατὰ τὸ χεῖλος τῆς στεφάνης. Μὴ ἔχων πλῆκτρον κρούεται διὰ ξυλίνου ἐμβόλου πλήττοντος ἔξωθεν. Ἄλλος μέγας κώδων ἐν Μόσχᾳ ἔχει διάμετρον πλέον τῶν 13 ποδῶν, δηλαδὴ ἔμβαδον μεγάλου δωματίου καὶ ζυγίζει κατὰ προσέγγισιν 120 τό-

νους. Μετὰ τούτους ἔρχονται οἱ ὀκτὼ κώδωνες τοῦ Πεκίνου, ζυγίζοντες ἕκαστος 53 τόνους. Ὁ ἐπὶ τοῦ πύργου τῆς Οὐεστμινστέρης μέγας κώδων ζυγίζει 14 τόνους περίπου. Ὁ ἐν Νοβογορὸδ τῆς Ῥωσσίας ὑπάρχων κώδων ζυγίζει 31 τόνους, καὶ ὁ ἐν Βιέννῃ περίπου 17. Λέγουσιν ὅτι τὸ μέταλλον ἐξ οὗ εἶνε κατεσκευασμένος ὁ μέγας κώδων τῆς Μόσχας περιέχει καὶ πολλὴν ποσότητα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου προσενεχθεῖσαν ὑπὸ διαφόρων ὡς ἀνάθημα, ὑπολογίζεται δὲ ἡ ἀξία του εἰς 67 χιλ. λίρας στερλίνας περίπου.

Εἰς πολλὰς ἐκκλησίας ἐκτελεῖται ἁρμονικὴ κωδωνοκρουσία, διὰ τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται 8 ἢ 12 κώδωνας διαφόρων μεγεθῶν παράγοντας μουσικοὺς ἤχους ὁμοίους πρὸς τοὺς τοῦ κλειδοκυμβάλου. Τοιουτοτρόπως δὲ κρούονται μέλη δι' αὐτῶν.

Κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους ἐπιστεύετο ὅτι οἱ κώδωνες ἠδύναντο νὰ ἀπομακρύνωσι τὰ δαιμόνια· διὰ τοῦτο ἐπεκράτει συνήθεια νὰ σημαίνωσι τοὺς κώδωνας τῶν ἐκκλησιῶν, ὅταν ἀσθενής τις ἐψυχορράγει, διὰ νὰ διώκωσι τὰ δαιμόνια, τὰ ὁποῖα ὑπετίθετο ὅτι ἵστανται παρὰ τὴν κλίνην τοῦ ἀσθενοῦς, περιμένοντα νὰ ἁρπάσωσι τὴν ψυχήν του. Οἱ κώδωνες ἐνομίζοντο ἐπίσης ὅτι εἶχον τὴν δύναμιν νὰ προφυλάττωσι τὰς οἰκοδομὰς ἀπὸ ἀστραπῶν καὶ καταιγίδων.

A.

Ο ΡΕΜΒΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΟΣ

Ἐστὸ σπίτι κάθομαι τὸ βράδυ βράδυ,
ὅπου πρωτόβλεψα χρυσῆ αὐγή·
μέσα 'στὸ ἥμερο πετοῦν σκοτάδι
ὅλα τὰ ὄνειρα τὰ περασμένα,
ὅλα τὰ πρόσωπα τ' ἀγαπημένα,
ποῦ τώρα κοίτουνται βαθειὰ 'στὴ γῆ.

Πηγαίνω, στέκομαι 'στὸ παραθύρι·
ἡ δύση ἄντικρυ χαμογελᾷ·
μέσ' 'στὰ ρουμπίνια της, μέσ' 'στὸ ζαφεῖρι
οἱ ἀνεμόμυλοι ἀντιφεγγίζουν,
σὰν τὰ φαντάσματα στριφογυρίζουν,
βογγοῦν τὰ ξάρτια των τὰ ἀψηλά.

Ἔτσι, σὰν ἤμουνε παιδὶ ἀκόμα,
ἐδῶ καθόμουνε καμμιὰ φορά,
τῆς δύσης κόκκινο ἦταν τὸ χρῶμα
καὶ ροδοφτέρουγο τὸ συννεφάκι.
'Στὸ ἀνοιξιάτικο τὸ ἀγεράκι
οἱ μύλοι ἅπλωναν λευκὰ φτερά.

Κανένα ὄνειρο δὲ μοῦ γελοῦσε·
ἤμουνε ὄνειρο ἐγὼ βαθύ,
ἤμουν τὸ σύννεφο ποῦ ἐπερνοῦσε,
καὶ ἐκοιμότανε συμμαζωμένο
μέσα 'στὸ πέλαγος τὸ χρυσωμένο,
κ' ἦταν ἀνίδεο ποῦ θὰ 'βρεθῇ. —

Νηὸς ἐκαθόμουνα ἐδῶ 'στὸ χέρι
ἔγερνα μέτωπο σὰν τὴ φωτιά·
φεῦγαν τὰ σύννεφα 'ςτ' ἀγριοκαῖρι,
ἡ δύση κόκκινη λαμπισμένη·
οἱ μύλοι γύριζαν δαιμονισμένοι,
πέφταν, σηκώνουνταν σὰν τὰ στοιχειά.

Τὰ ξάρτια ἀκούραστα στρεφογυρνοῦσαν,
θαρρεῖς πῶς κράζουνταν 'στὰ σκοτεινά,
μὰ δὲν προφθάνουνταν καὶ βλασφημοῦσαν!
Ἔτσι κ' οἱ πόθοι μου μέσ' 'στὴν καρδιά μου
ἐκυνηγούσανε τὰ ὄνειρά μου,
κ' ἐκεῖνα φεύγανε παντοτεινά.

Ἄχ! τώρα πέρασε τὸ καλοκαῖρι,
τρέχει 'στὴς φλέβες μου ἡ χειμωνιά,
κρύο τοῦ μνήματος φυσᾷ τ' ἀγέρι!
Σὰν τὸν ἀπόμαχο ἐγὼ τὸ γέρο,
πολέμους ποῦ ζησα 'στὸ νοῦ μου φέρω,
λυώνουν τὰ δάκρυα τὴν παγωνιά, —

Στ' ἀρχαῖο κάθομαι τὸ παραθύρι
ἡ δύση σβύνεται ἀργὰ ἀργά,
οἱ μύλοι παύουνε τὸ γύρι-γύρι·
σώθηκε τ' ἄλεσμα ποῦ τοὺς κινοῦσε,
σώθηκ' ἡ δύναμη ποῦ μ' ἐξυπνοῦσε!
γέρνω 'στὸ μνῆμά μου σιγὰ σιγά.

ΑΡΙΣΤΟΜΕΝΗΣ ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὁ ἀμερικανικὸς κροκόδειλος εἶνε μέγα σαυροειδὲς ἀμφίβιον, ὅπερ διαιτᾶται πάντοτε εἰς τὰ γλυκέα ὕδατα, οὐδέποτε εἰσερχόμενον εἰς ἁλμυρά. Συνήθως φθάνει εἰς μῆκος δεκατεσσάρων ἢ δεκαπέντε ποδῶν, ἡ κεφαλή του ἀποτελεῖ τὸ ἕβδομον περίπου τοῦ ὅλου μήκους του, τὸ δὲ στόμα του εἶνε εὐρύτατον μετὰ μιᾶς σειρᾶς ὀξέων ὀδόντων ἐπὶ ἑκάστης σιαγόνος· τρέφεται δὲ κυρίως δι' ἰχθύων, ἀλλὰ συλλαμβάνων καταβροχθίζει καὶ ζῶα χερσαῖα, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀνθρώπους. Γεννᾷ πεντήκοντα ἕως ἑξήκοντα αὐγὰ ἰσομεγέθη πρὸς τὰ τῆς χηνός, τὰ καλύπτει μὲ ἄμμον καὶ ἀφίνει αὐτὰ νὰ ἐκκολαφθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Οἱ νεοσσοὶ ἔχουσι πέντε ἢ ἓξ δακτύλων μῆκος ἅμα ἐκκολαφθῶσιν, ἀμέσως δὲ σπεύδουσι πρὸς τὸ ὕδωρ.

Ἀρέσκονται νὰ παίζωσιν εἰς τὸν ἥλιον, πτοηθέντες δὲ φεύγουσιν ὑλακτοῦντες ὡς σκύλακες. Λέγεται ὅτι ἐνίοτε ἐν ὥρᾳ κινδύνου ἡ μήτηρ καταπίνει τὰ μικρά της, τὰ ὁποῖα ὁρμῶσι τὸ ἓν κατόπιν τοῦ ἄλλου ἐντὸς τοῦ λαιμοῦ της.

Τὸ δέρμα τοῦ ἐν πλήρει ἀναπτύξει κροκοδείλου εἶνε κεκαλυμμένον ὑπὸ λεπίων ὀστεΐνων σκληροτάτων, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀληθὲς τὸ συνήθως λεγόμενον ὅτι δὲν διαπερᾷ αὐτὸ σφαῖρα πυροβόλου. Τὸ δέρμα τοῦ κροκοδείλου τούτου κατεργαζόμενον χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν ὑποδημάτων.

Ἐν περιπάτῳ

— Δὲν μοῦ λές, ποιαὶς εἶν' αὐταὶς ἡ πέντε ποῦ πηγαίνουν ἀπὸ τὸ ἄλλο πεζοδρόμιο;

— Ἡ τελευταία δεξιὰ εἶνε χήρα μου· ἡ ἄλλαις τέσσαρες εἶνε ἀδελφαῖς της.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 1025

'Αριθ. 485 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. — 14 Ἀπριλίου 1885

ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ

Διήγημα.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Η'

Αἱ ἡμέραι διεδέχοντο ἀλλήλας καὶ εἰς μάτην ἀνὰ πᾶσαν ἑσπέραν ἡ Εὐφροσύνη ἐλάμβανεν ἀπόφασιν νὰ δειχθῇ γενναιοτέρα τὴν ἐπαύριον. Ἡ ἐπιοῦσα ἤρχετο καὶ παρήρχετο χωρὶς νὰ φέρῃ τὸν ὅρκον τοῦ Περικλέους! Ἡ ἡμέρα τοῦ χωρισμοῦ ἐπλησίαζεν, ἐκείνη δὲ οὐδὲν εἶχεν ἔτι κατορθώσει!

Ἐν τοσούτῳ ἀνέτειλεν ἐπὶ τέλους καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Περικλέους. Ἀπὸ πρωΐας οὗτος περιέτρεχεν ἐφ' ἁμάξης τὴν πόλιν ἀποχαιρετίζων τοὺς φίλους, ἐν τῇ οἰκίᾳ δὲ ἐπεκράτει κατήφεια. Ἡ θεία Ἑλένη περιεφέρετο σκυθρωπὴ καὶ ὑγροὺς ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμούς, ἡ δὲ Εὐφροσύνη ἔκλαιε διαρκῶς ὡς βρέφος· συλλέγουσα νῦν μὲν ἐπιπλήξεις καὶ εἶτα φιλήματα παρηγορίας παρὰ τοῦ θείου Γεωργίου, ὅστις μόνος κρύπτων τὴν συγκίνησίν του εἰσήρχετο εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ Περικλέους, ὅπου αἱ ἀποσκευαὶ ὠρθοῦντο ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἐξήρχετο αὐτοῦ λέγων:

— Ἀφῆστε τώρα ταῖς ἀνοησίαις καὶ τὰ μυροκλάϊματα καὶ ἰδέτε μὴ ἐξέχασε τίποτε τὸ παιδί.

Ἡ ἑσπέρα ἔφθασε καὶ τὸ δεῖπνον ἐγένετο σιωπηλὸν καὶ μελαγχολικόν. Ὁ θεῖος Γεώργιος ἐπεχείρησε νὰ σύγκρούσῃ τὰ ποτήρια μὲ τὸν Περικλῆ λέγων:

— Κατευόδιον, παιδί μου!

Καὶ ἀμέσως λυγμοὶ ἐκ τῶν δύω κορυφῶν τῆς τραπέζης ἐξερράγησαν, θεία δὲ καὶ ἀνεψιὰ ἠγέρθησαν συγχρόνως κλαίουσαι.

— Ὢ μωρία τῶν γυναικῶν! ἀνεφώνησεν ὁ Γεώργιος Κλήμης ἀγανακτημένος καὶ ἀμέσως προσέθηκεν: Μὰ δὲν μοῦ λέτε, θὰ σᾶς τὸν φᾶν τὸν Περικλῆ 'στὸ Παρίσι; Τί ἀνοησίαις εἶν' αὐταῖς;

Ἐν σιωπῇ ἡτοιμάσθησαν πρὸς ἀναχώρησιν καὶ ἐφ' ἁμάξης κατῆλθον εἰς Πειραιᾶ. Αἱ θωπεῖαι τῶν δύω γυναικῶν πρὸς τὸν ἀναχωροῦντα ἦσαν ἀπερίγραπτοι.

— Τὸ βαρύ σου ἐπανωφόρι νὰ τὸ φορέσῃς μόλις ἐμβῇς εἰς τὸ ἀτμόπλοιον, ἔλεγεν ἡ θεία Ἑλένη.

— Μόλις φθάσῃς εἰς Νεάπολιν νὰ μᾶς γράψῃς, ἔλεγεν ἡ Εὐφροσύνη.

Καὶ προσέθετεν ὁ θεῖος Γεώργιος μεμψιμοιρῶν:

— Πότε θὰ γλυτώσῃς ἀπὸ τὰ 'νύχια τους, Περικλῆ. Σοῦ 'μιλοῦν 'σὰν νὰ ἦσουν μωρὸ παιδάκι! Βρὲ ἀφῆστε τὸν χριστιανὸ ἥσυχον καὶ δὲν εἶνε μωρουδάκι! Στοιχηματίζω πῶς σᾶς βαρέθηκε....

— Κάμε μας τὴν χάρι μὲ τὴν φιλοσοφία, τοῦ λόγου σου, ἀντέλεγεν ἡ θεία Ἑλένη, ἐνῷ ἡ Εὐφροσύνη ἦτο κεκλιμένη ὁλόκληρος ἐν τῇ ἀγκάλῃ τοῦ Περικλέους, γελῶντος βεβιασμένως, ἵνα καθησυχάζῃ τὰς γυναῖκας καὶ θωπεύοντος τὴν κόμην τῆς θετῆς ἀδελφῆς του, ἥτις περιτετυλιγμένη εἰς ἐρυθρόν τι σάλιον ἀπελάμβανεν ἐν συγκινήσει τὰς θωπείας ὡς χαϊδευμένη γαλῆ.

Ὁ ἀὴρ τῆς νυκτὸς ἔπνεε δροσερός, ἡ δὲ σιγὴ τῶν ἐν τῇ ἁμάξῃ διεκόπτετο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ὑπὸ συντόμων συστάσεων. Ἡ θεία Ἑλένη ἐφρόντιζε διαρκῶς περὶ τῆς ὑγείας τοῦ προπεμπομένου, ἡ Εὐφροσύνη περὶ συνεχοῦς ἀλληλογραφίας, ὁ δὲ θεῖος Γεώργιος, ἀποβαλὼν καὶ αὐτὸς τὴν στωϊκότητά του, ἤρξατο διαγράφων τῷ Περικλεῖ τὸν μέλλοντα ἐν Παρισίοις βίον καὶ παρεμβάλλων ἀναμνήσεις ἐκ τῆς ἰδίας ἄλλοτε διαμονῆς ἐκεῖ.

Ἀφίκοντο ἐπὶ τέλους εἰς Πειραιᾶ καὶ τοποθετήσαντες τὰς ἀποσκευὰς ἐντὸς λέμβου ἐκάθησαν εἰς τὸ καφφενεῖον Τζελέπη ἀναμένοντες τὴν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἄφιξιν τοῦ γαλλικοῦ ἀτμοπλοίου τῶν Διαπορθμεύσεων, ἀναχωροῦντος διὰ Μασσαλίαν δύω ὥρας μετὰ τὴν ἄφιξίν του. Ὁ Περικλῆς καὶ ἡ Εὐφροσύνη ἠγέρθησαν μετ' ὀλίγον ἵνα περιπατήσωσιν ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου τῆς προκυμαίας, ἐνῷ οἱ σύζυγοι Κλήμη παρέμενον σιωπηλοὶ εἰς τὴν θέσιν των.

— Ἡ καϋμένη ἡ Εὐφροσύνη εἶνε παραπολὺ συγκεκινημένη! εἶπεν ὁ Γεώργιος Κλήμης διακόπτων αἰφνιδίως τὴν σιωπήν.

— Ἔχει καὶ δίκαιον, ἀπήντησεν ἡ σύζυγός του. Βλέπεις ὁ Περικλῆς καὶ ἀδελφός της νὰ ἦτο δὲν θὰ τὴν ἠγάπα καὶ δὲν θὰ τὴν ἐπεριποιεῖτο τόσον....

— Ἄμ τί ἔχει νὰ κάμῃ ἀδελφός; διέκοψεν ὁ Γεώργιος φιλοσοφῶν. Σοῦ φαίνεται, ὅτι τὸ ἀδελφικὸν αἷμα εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον γεννᾷ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην; Κολοκύθια! Ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ γεννήσαντος τὸν Κάϊν μέχρι σήμερον, ἑκατομμύρια γονέων ἐγέννησαν τέρατα τὰ ὁποῖα προσπαθοῦν νὰ βγάλουν τὰ 'μάτια τοῦ ἀδελφοῦ των. Τὸ πᾶν εἶνε ἡ ἀνατροφή, τὴν ὁποίαν λαμβάνουν τὰ παιδιά. Βλέπεις, ὁ Περικλῆς καὶ ἡ Εὐφροσύνη ἔμαθάν ἀπὸ βρέφη, καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ μωρὸ παιδάκι αὐτή, ν' ἀγαπῶνται 'σὰν ἀδέλφια. Καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἀγαπῶνται ὡς νὰ ἦσαν γνήσιοι ἀδελφοί! Καὶ ὅμως ἂν τὸ καλοσυλλογισθῇς δὲν ἔχουν οὔτε συγγένειαν!

— Θὰ τῆς κοστίσῃ πολύ, προσέθηκεν ἡ Ἑλένη, ἡ ἀναχώρησις αὐτὴ τοῦ Περικλῆ. Διότι ἡ Εὐφροσύνη, βλέπεις, ἦτο συνειθισμένη νὰ τρέχῃ παντοῦ καὶ πάντοτε μαζῆ του. Τώρα ποιὸς θὰ τὴν συνοδεύῃ εἰς τοὺς περιπάτους, ποιὸς εἰς τὰ θέατρα, ποιὸς εἰς τὰς συναναστροφάς;... Ὅλα αὐτὰ δὲν εἶνε 'λίγο πρᾶγμα· θὰ τῆς φανῇ πῶς ἐρημώθηκε ἅμα μείνῃ μόνη....

— Θὰ συνειθίσῃ πάλιν, συνεπέρανεν ὁ Γεώργιος στωϊκῶς, κλείων τὴν ὁμιλίαν.

Θ'

Ἐκεῖ δὲ παρὰ τὴν ἀκτὴν ἄλλη σκηνὴ ἀνελίσσετο. Ἡ Εὐφροσύνη ἐρειδομένη εἰς τὸν βραχίονα τοῦ Περικλέους καὶ δακρυβρέκτους ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμούς, ἐκράτει σφιγκτὰ περὶ τὸν λαιμόν της τὸ ἐρυθρὸν σάλιον, ὅπερ ηὔξανε τὴν ἐκ τῆς νυκτίας δρόσου καὶ τῆς ἀνησυχίας τοῦ ἀποχωρισμοῦ ἐρυθρότητα τῶν παρειῶν της. Ἡ καρδία της ἐκτύπα σφοδρότερον τοῦ συνήθους, διότι ἡτοιμάζετο νὰ ῥίψῃ τὸν κῦβον.

— Νὰ μοῦ γράφῃς πολύ, πολὺ συχνά, Περικλῆ, ἤρξατο λέγουσα.

— Μὴ ἀμφιβάλῃς περὶ τούτου.

— Μὰ θέλω νὰ μοῦ γράφῃς, ἐμένα ἰδιαιτέρως, συχνὰ καὶ ἐκτεταμένα γράμματα.

— Θὰ σοῦ γράφω, Εὐφροσύνη μου. Μὴ κάμνῃς 'σὰν παιδί. Κλαίεις ὡς ἂν ἐπρόκειτο νὰ μὴ γυρίσω ποτὲ πλέον....

— Ὄχι αὐτό...... ἀλλὰ δὲν 'ξεύρω γιατὶ κάτι μοῦ λέγει μέσα μου, ὅτι θὰ πᾶς εἰς τὸ Παρίσι καὶ οὔτε θὰ μὲ συλλογισθῇς πλέον ποτέ..

— Πῶς γίνεται; Αὐτὰ ποῦ λὲς τώρα εἶνε παιδιακίστικα...

— Δὲν εἶνε παιδιακίστικα καθόλου. Ἠξεύρω ἐγὼ τί λέγω... θ' ἀρχίσῃς ἐκεῖ τὰς διασκεδάσεις, ποιὸς 'ξεύρει ἂν δὲν ἐρωτευθῇς καὶ καμμιὰ εὔμορφη γαλλίδα καὶ μᾶς λησμονήσῃς ὅλους, λησμονήσῃς καὶ ἐμένα..... τὴν ἀδελφοῦλά σου.

Ἐπέρανε μετὰ δυσκολίας τὴν φράσιν της καὶ ἀνελύθη εἰς δάκρυα. Ὁ δὲ Περικλῆς πρώτην ἤδη φορὰν ἀκούων τὴν γλῶσσαν αὐτὴν ἀπὸ τὴν σύντροφον τῶν παιδικῶν του χρόνων, ἐξεπλάγη καί,

— Τί ἰδέαις εἶνε αὐταῖς ποῦ σοῦ κατέβηκαν! εἶπεν. Ἐγώ, σὲ βεβαιῶ, θαυμάζω μὲ τὰς φαντασιοπληξίας σου αὐτάς. Εἶνε τώρα λόγια αὐτὰ ποῦ κάθεσαι καὶ μοῦ λές;

— Θὰ μὲ λησμονήσῃς, Περικλῆ, ἐπέμεινεν ἐκείνη κλαυθμηρίζουσα. Σοῦ τὸ διαβεβαιῶ ἐγώ!

— Ποτέ, Εὐφροσύνη μου, ἡσύχασε, ποτέ, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος στενοχωρούμενος καὶ ἐπιθυμῶν νὰ τὴν καθησυχάσῃ.

— Ὁρκίσου το, ἀντεῖπεν ἐκείνη καταβάλλουσα τελευταῖόν τινα ἀγῶνα.

Καὶ ὁ Περικλῆς ὡσεὶ θέλων νὰ δώσῃ πέρας εἰς ἀνιαρὰν δι' αὐτὸν σκηνήν,

— Σοὶ τὸ ὁρκίζομαι, ἀπεκρίθη σοβαρῶς.

Ἐν τῷ σκότει ὅπου ἀπομακρυνθέντες εὑρέσκοντο, ἡ Εὐφροσύνη τὸν περιεπτύχθη τρυφερῶς κλαίουσα. Ἐκεῖνος δὲ φωτισθεισῶν διὰ μιᾶς πάλιν τῶν ἄλλοτε ὑπονοιῶν του καὶ περαίνων ἀποτόμως τὴν ἐπικίνδυνον ἐκείνην διάχυσιν:

— Παῦσε τώρα σὲ παρακαλῶ τὰ δάκρυα, εἶπεν αὐστηρῶς πως, καὶ πηγαίνωμεν νὰ καθήσωμεν ἐκεῖ ποῦ κάθηνται καὶ οἱ ἄλλοι.

Ι'

Περὶ τὸ μεσονύκτιον τὸ ἀτμόπλοιον κατέπλευσεν. Ἐπεβιβάσθησαν λοιπὸν ἀμέσως τῆς λέμβου καὶ μετ' ὀλίγον ἦσαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος. Ἐκεῖ οἱ ἀποχαιρετισμοί, καὶ αἱ συστάσεις, καὶ τὰ δάκρυα, καὶ τὰ φιλήματα, καὶ αἱ τρυφερότητες καρετάθησαν μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς τοῦ ἀπόπλου τοῦ σκάφους. Ὁ Περικλῆς ἔμεινεν ἐπὶ τέλους μόνος ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, αἱ δὲ δύω γυναῖκες ἀπὸ τῆς λέμβου ἐκίνουν διαρκῶς τὰ μανδήλιά των, μόλις φαινόμενα ἐν τῷ ὑποφώσκοντι λυκαυγεῖ. Προσηλωμέναι εἰς τὸν Περικλῆ, δστις τὰς ἐμιμεῖτο, δὲν παρετήρησαν, ὅτι δάκρυα θαλερὰ ἐκυλίοντο ἐπὶ τῶν παρειῶν τοῦ Γεωργίου Κλήμη.

Τὸ ἀτμόπλοιον φέρον τὸν Περικλῆ εἰς τὰ ξένα ἔκαμπτε τὴν ἄκραν τοῦ τάφου τοῦ Μιαούλη, ὅτε ἤρχιζε νὰ γλυκοχαράζῃ. Σιωπηλοὶ ἀπεβιβάσθησαν οἱ οἰκεῖοι αὐτοῦ εἰς τὴν παραλίαν καὶ οὐδὲ λόγον ἀντήλλαξαν μέχρις Ἀθηνῶν. Ἐπὶ πολλὰς δὲ ἡμέρας ἐν τῇ οἰκίᾳ πάντες ἦσαν σκυθρωποὶ καὶ μόλις σύντομα φρασείδια ἀντηλλάσσοντο. Τὸ πᾶν ἐφαίνετο ὡσεὶ ἐξέλιπεν ἡ ζωή!

Ἀλλ' ἔφθασεν ἡ πρώτη ἐπιστολὴ τοῦ Περικλέους ἐκ Νεαπόλεως καὶ ἡ ζωὴ πάλιν ἐπανῆλθεν. Ἡ περιγραφὴ τοῦ ταξειδίου ἐθαυμάσθη, ἡ τοῦ κόλπου τῆς Νεαπόλεως καὶ τοῦ Βεζουβίου ἐγέννησεν ἐνθουσιασμὸν καὶ ἡ ὅλη ἐπιστολὴ ἀνεγνώσθη πολλάκις. Ἡ Εὐφροσύνη ἀπεστήθισεν ὄχι μόνον ὅσα ἀπέβλεπον αὐτὴν τρυφερώτατα, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἀσήμαντον τοῦ γράμματος φράσιν. Ἦλθεν ἔπειτα ἡ ἐκ Παρισίων, περιέχουσα

καὶ ἰδιαιτέραν πρὸς αὐτήν, ταύτην διεδέχθη ἄλλη καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἡ Εὐφροσύνη εἰς τὰς ἐπιστολάς του ἀπήντα διαχύνουσα ὅλην τὴν αἰσθηματικὴν θερμότητα αὐτῆς ἐν τῇ φράσει, ὁ δὲ Περικλῆς ἐλπίζων εἰς τὴν τοῦ χρόνου ἐπήρειαν ἢ μᾶλλον εὑρισκόμενος ἐν ἀμφιβολίᾳ ἂν μὴ παρεξήγησε τὰ αἰσθήματα τῆς θετῆς ἀδελφῆς του, ἔγραφε πρὸς αὐτὴν λίαν τρυφερῶς. Ἂν ἐκείνη ἐνίοτε εἰς τὰς ἐπιστολάς της ὑπερέβαινε τὰ ὅρια τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης ἐν ταῖς ἐκφράσεσιν, οὐδεὶς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἠδύνατο νὰ ὑποπτεύσῃ τι καὶ τὰ πάντα ἡρμηνεύοντο εἰς ἔννοιαν ἀγαθὴν καὶ ἀθῴαν. Ἕκαστον ταχυδρομεῖον ἀνεμένετο γενικῶς μετὰ παλμῶν, καὶ οὕτω διῆλθον τὰ τέσσαρα ἔτη ταχέως, μετρούμενα οὐχὶ καθ' ἡμέρας ἀλλὰ κατὰ ταχυδρομεῖα. Διὰ τὴν Εὐφροσύνην δὲ ἔχουσαν ἤδη ἀσφαλίσει τὸν ὅρκον τοῦ Περικλέους καὶ λαμβάνουσαν τακτικῶς ἐπιστολὰς τρυφερωτάτας, τὰ τέσσαρα ταῦτα ἔτη διῆλθον ἐν ἐλπίσι καὶ ὀνείροις, ὡς ἐὰν ἦσαν μία ἡμέρα διαρκοῦς προσδοκίας καὶ ἐλπίδων καὶ ὀνειροπολήσεων.

III

Α'

Ἡ 17 Αὐγούστου 1876 ἀνέτειλε καὶ τὸ πᾶν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Κλήμη εἶχε παρασκευασθῆ πρὸς ὑποδοχήν. Αἱ δύο γυναῖκες πυρετώδη ἀναπτύξασαι κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας δραστηριότητα, εἰσήρχοντο ἐπανειλημμένως εἰς τοὺς διὰ τὸν Περικλῆ διασκευασθέντας θαλάμους καὶ ἔρριπτον βλέμμα ἐξεταστικόν, ὅπως ἀνακαλύψωσι μή τι ἐλησμονήθη ἢ διεταράχθη. Μετεκίνουν κομψὴν ἀνθοδόχην, ἢ ἐθαύμαζον ἄρτι κομισθεῖσαν ἀνθοδέσμην, ἢ ἐπῄνουν τοῦ ἐπιπλοποιοῦ καὶ διακοσμητοῦ τὴν φιλοκαλίαν καὶ ἐξήρχοντο τῶν θαλάμων εὐχαριστημέναι ἐκ τοῦ συνόλου τῆς πεφροντισμένης ἀπόψεως. Ὡμίλουν περὶ τῆς ἐκπλήξεως, ἣν θὰ παρῆγεν εἰς τὸν Περικλῆ ἡ προετοιμασία, ἠρώτων ἑαυτὰς πῶς θὰ τῷ φανῇ ἡ ἰδέα των νὰ παραχωρήσωσιν αὐτῷ ὁλόκληρον τὴν μίαν πλευρὰν τῆς οἰκίας, ἐσκέπτοντο, ὅτι καλλιτέρα ἐκλογὴ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνῃ καὶ ἐφλυάρουν ἐπαναλαμβάνουσαι ὅσα ἀφ' ἧς ὁ Περικλῆς ἀνήγγειλε τὴν ἐκ Παρισίων ἀναχώρησίν του μέχρι σήμερον κατ' ἐπανάληψιν εἶχον σκεφθῆ καὶ εἴπει.

— Νὰ ἰδῇς, μαμᾶ, ἔλεγεν ἡ Εὐφροσύνη, τί ὡραῖα ποῦ θὰ τοῦ φανῇ, ὅτι τὸ δωμάτιον ποῦ θὰ περιμένουν οἱ ἄρρωστοι εἶνε ἀμέσως καθὼς ἀναβῇ κανεὶς τὴν σκάλα.

— Ἄ, ἐννοεῖται! ἀπήντα ἡ κυρία Κλήμη. Ἔπειτα, ὅτι τὸ γραφεῖον ἔρχεται ἀμέσως καὶ ἔχει συνέχειαν μὲ τὸ δωμάτιον τοῦ ὕπνου;

— Βέβαια αὐτὸ εἶνε μεγάλη εὐκολία, ἐπεφώνει ἡ Εὐφροσύνη. Καὶ μάλιστα ὁποῦ ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ ἔμβῃ εἰς τὸ γραφεῖον καὶ εἰς τὸ δωμάτιον χωρὶς νὰ περάσῃ ἀπὸ ἐκεῖ ποῦ περιμένουν οἱ ἄρρωστοι!

Καὶ ἐλέγοντο αἱ λεπτομέρειαι αὗται διὰ μυριοστὴν φορὰν πρὸς μεγίστην ἀπελπισίαν τοῦ κυρίου Κλήμη, ἑτοίμου νὰ διαρραγῇ ἐκ μεμψιμοιρίας, ἀλλ' ἀναχαιτιζομένου, ὡς ἐκ τοῦ ἐπισήμου τῆς ἡμέρας.

— Ἂς τὰ εἰποῦν καὶ σήμερον, ἐψιθύριζε, καὶ ἀπὸ αὔριον γλυτώνομεν ἀπὸ ταῖς ἀηδίαις αὐταῖς.

Πάλιν ὅμως μετ' ὀλίγον ἡ Εὐφροσύνη ἀκόρεστος εἰσήρχετο εἰς τοὺς θαλάμους ἵνα ῥίψῃ ἐν ἀκόμη ἀνιχνευτικὸν βλέμμα, ὡς μήτηρ ἐπιθεωροῦσα τὴν μέλλουσαν νὰ ὁδηγηθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ νυμφίου κόρην της, ἢ ὡς φιλάρεσκος ῥίπτουσα τελευταῖον βλέμμα ἐπὶ τοῦ καθρέπτου καὶ τοῦ καλλωπισμοῦ της πρὶν εἰσέλθῃ εἰς αἴθουσαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας σύνταγμα θαυμαστῶν ἀναμένει τὴν εἴσοδόν της. Καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ κυρία Κλήμη ἠρώτα τὸν σύζυγόν της:

— Καλέ, ἐρώτησες εἰς τὸ πρακτορεῖον τί ὥρα ἔρχεται τὸ ἀτμόπλοιον;

— Μάλιστα, χριστιανή μου, ἀπήντα ἐκεῖνος δυσανασχετῶν, ὅτι ἡ ἐρώτησις τῷ ἀπετάθη διὰ χιλιοστὴν φοράν.

— Μὰ 'ξεύρω ἐγώ, νὰ μὴ γείνῃ κανένα λάθος καὶ κατεβοῦμεν ἀργά....

— Οὐφφφφ!

Ἐν τοιαύταις μικρολογίαις διῆλθεν ἡ ἐπίσημος ἡμέρα καὶ ἔφθασεν ἡ νὺξ ὅτε κατῆλθον πάντες εἰς Πειραιᾶ καὶ κατέλαβον μίαν τῶν πρὸ τοῦ καφφενείου Τσελέπη τραπεζῶν. Ἐκεῖ δὲ ὅσῳ ἡ ὥρα τῆς ἀφίξεως τοῦ ἀτμοπλοίου ἐπλησίαζε, τόσῳ ἕκαστος τῶν τριῶν ἀναμενόντων ἀπεμονοῦτο τῶν λοιπῶν καὶ ἐσίγα ἀκούων μόνον τοὺς ἐπὶ πλέον ταχύνοντας παλμοὺς τῆς καρδίας του. Καὶ τοῦ μὲν Κλήμη ἡ φυσιογνωμία οὐδὲν προέδιδεν, ἀλλὰ τὴν ἀνυπομονησίαν του ἠδύνατο πᾶς τις νὰ μαντεύσῃ ἔκ τε τῶν ἀλλεπαλλήλων σιγαρέτων, ἅτινα ἐκάπνιζε καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καφφέδων οὓς εἶχε πίει, τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου. Ἡ δὲ σύζυγός του ἐφαίνετο παραδεδομένη ὅλη εἰς τὴν σκέψιν τῆς ἐπανόδου τοῦ εὐνοουμένου της, καὶ νῦν μὲν μειδίαμα ἐρρυτίδου ἐλαφρῶς τὰ ἄκρα τῶν χειλέων της, νῦν δὲ ἐρυθράτης ἐκάλυπτε τὰς παρειάς της καὶ εἶτα ἔτεινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐκάμμυε τοὺς ὀφθαλμοὺς νομίζουσα, ὅτι διέκρινε διὰ μέσου τῆς νυκτερινῆς σκοτίας τὸν ἐρυθρὸν φανὸν τὸν ἀγγέλλοντα τοῦ ἀτμοπλοίου τὴν ἐμφάνισιν καὶ προσέγγισιν.

Ἀλλὰ σιωπηλοτέρα καὶ τῶν δύω ἐκάθητο ἡ Εὐφροσύνη. Ὁ νοῦς της ἐπεθεώρει ἐπιτροχάδην ἅπαν τὸ παρελθὸν καὶ δὲν εὕρισκεν οὐδὲ ἓν σημεῖον μὴ ἀνταποκρινόμενον εἰς τοὺς πόθους τῆς καρδίας της. Ἔρως ἐπλήρου αὐτὸ ἀφ' ἧς ἐκείνη ἠδυνήθη νὰ κατανοῇ τὰ αἰσθήματά της, καὶ ὁρ-

κος ἐπεσφράγιζε τὸν χωρισμόν των. Ἀνεπόλει ζωηρῶς τὰς γλυκείας φράσεις τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Περικλέους ὡς εἰ νῦν ἀνεγίνωσκεν αὐτάς, καὶ διὰ τῆς φαντασίας διέβλεπε τὸ μέλλον φωτεινόν, ροδοβαφές, πλῆρες αἴγλης. Καὶ ᾐσθάνετο ρῖγος ἐλαφρὸν διατρέχον τὸ σῶμά της, ρῖγος εὐδαιμονίας. Οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας της ἦσαν ταχύτατοι καὶ ἰσχυρότατοι, ἐπὶ τοῦ ὅλου δὲ προσώπου της ἀντηνάκλᾶτο πεποίθησις ἐπὶ τὸν ἀγαθὸν αὐτῆς ἀστέρα.

B'

Ὁ ἐρυθρὸς φανὸς ὑψώθη, αἱ δὲ κραυγαὶ τῶν λεμβούχων διέκοψαν τὰς ὀνειροπολήσεις τῶν ἀναμενόντων. Ὁ κ. Κλήμης ἐπιβὰς λέμβου μετὰ τῶν γυναικῶν ἔπλεεν εἰς προϋπάντησιν τοῦ ἀτμοπλοίου, ὅπερ μετ' οὐ πολὺ εἰσῆλθεν εἰς τὸν λιμένα καὶ ἠγκυροβόλησε. Μετ' ὀλίγας στιγμὰς ὁ Περικλῆς εὑρίσκετο εἰς τὰς ἀγκάλας των. Περιεπτύχθη τὸν θεῖόν του, κατησπάσθη τὴν θείαν του, καὶ ὅταν ἦλθεν ἡ σειρὰ τῆς Εὐφροσύνης ἐδίστασεν. Ἡ πρὸ αὐτοῦ ἱσταμένη περικαλλὴς νεᾶνις δὲν ἦτο πλέον ἡ παιδίσκη τῶν παιδικῶν του χρόνων, ἀλλ' οὔτε ἡ πρὸ τετραετίας κόρη. Νῦν γυνὴ τελεία, ἀμέμπτου σωματικοῦ σχηματισμοῦ, ὑψηλὴ καὶ εὐσταλής, ἐπὶ τῆς ὡραίας μορφῆς τῆς ὁποίας ἡ νοημοσύνη καὶ ἡ γλυκύτης ἀντεπάλαιον, τῷ ἔτεινε τὰς ἀγκάλας μετ' ἀφελείας παιδικῆς καὶ πόθου ἀνυπομόνου. Ἐδίστασε λοιπὸν πρὸς στιγμὴν βραχυτάτην καὶ νῦν πλειοτέραν φέρων τοῦ κόσμου πεῖραν καὶ γνωρίσας ἐν Παρισίοις πᾶσαν τὴν ἔκτασιν τῶν ἐν ταῖς γραφαῖς μνημονευομένων πονηρῶν λογισμῶν, ἀνεχαιτίσθη ὑπὸ αἰσθήματος αἰδοῦς καὶ δειλίας, ὅταν εἶδε τὴν τοιαύτην μεταμόρφωσιν· διότι ὡς ἀστραπὴ διῆλθε τοῦ νοός του ἡ σκέψις, ὅτι οὐδὲν εἶχε δικαίωμα, ὅπως μετὰ τῆς πάλαι ἀθώας καὶ ἀφελοῦς τρυφερότητος σφίγξῃ εἰς τὰς ἀγκάλας του τὴν ὥριμον ἐκείνην νεάνιδα. Ἀλλ' ἀμέσως ὑπερίσχυσαν αἱ παιδικαί του ἀναμνήσεις καὶ ἐναγκαλισθεὶς ἐφίλησεν ἐπανειλημμένως αὐτήν, πολύ, πολὺ θερμότερον ἀνταποδίδουσαν τὰ φιλήματά του.

Οὐδεμίαν ἔδωκεν ἡ Εὐφροσύνη προσοχὴν εἰς τὸν βραχὺν ἐκεῖνον δισταγμὸν τοῦ Περικλέους, καίτοι διέκρινεν αὐτόν. Βεβυθισμένη ἐν τῇ ἀγαλλιάσει τῆς ἐπανόδου τοῦ τρισφιλήτου ὄντος, ἀπελάμβανε σιωπηλῶς τὴν χαρὰν καὶ εὐδαιμονίαν της. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης τῇ ἠνοίγοντο αἱ πύλαι παραδείσου δημιουργηθέντος ἐπὶ τῆς γῆς μόνον χάριν αὐτῆς καὶ τοῦ Περικλέους. Καὶ ἐφαντάζετο ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπόλυτον κυριαρχίαν ἐπὶ τοῦ ἀγαπητοῦ της. Ἐφαντάζετο τὸν Περικλῆ ζῶντα παρ' αὐτῇ καὶ δι' αὐτήν, εὐδαίμονα δ' ἐκ τούτου καὶ ἀποδίδοντα πᾶσαν αὐτῆς τὴν ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν διὰ τῶν ἴσων. Οὔτε ἐξετάσεις πλέον, οὔτε ταξείδια θὰ ἐχώριζον αὐτὴν ἀπ' ἐκείνου, ἀλλὰ τοὐναντίον αἱ μέλλουσαι τοῦ Περικλέους ἀσχολίαι θὰ τὸν ἔκαμνον νὰ ἐπιζητῇ πλησίον της τὴν ἀνακούφισιν, πλησίον αὐτῆς, ἥτις ἐν τῇ ἀφελείᾳ της ἐνόμιζεν, ὅτι δὲν ἐχρειάζοντο δεσμοὶ ἄλλοι ἵνα τὴν συνδέσωσι μετὰ τοῦ Περικλέους καὶ ὅτι ἐκεῖνος ἦτον ἤδη διὰ παντὸς τοῦ βίου πρὸς αὐτὴν συνδεδεμένος.

Τοιαύτας ἀνεκίνει σκέψεις ἐν τῷ νῷ καθ' ὅλον τὸ μέχρις Ἀθηνῶν διάστημα, διακοπτομένη ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μόνον ἔκ τινων μικρῶν περὶ τοῦ ταξειδίου διηγήσεων τοῦ Περικλέους καὶ ἐκ τοῦ ἐνδομύχου θαυμασμοῦ, ὃν ᾐσθάνετο διὰ τὴν μεταβολὴν ἐκείνου, ἐπανερχομένου μᾶλλον ἠνδρωμένου, ὡραιοτέρου καὶ κομψοτέρου καθ' ὅλα, ἐπὶ τῆς περιβολῆς καὶ τῶν κινήσεων μέχρι τοῦ τόνου τῆς φωνῆς. Κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα ἐκοιμήθη ὀνειρευομένη, ὅτι ἀπήλαυσεν ὅλης τῆς εὐδαιμονίας, ὅσης ἐγεύθη ποτὲ ἐπὶ τῆς γῆς θνητὸς ἀγαπῶν.

Γ'

Ἀπὸ τῆς ἐπιούσης ὁ βίος ἐπανελήφθη ἐν τῇ οἰκίᾳ ὁ αὐτὸς ἐγκάρδιος, ὡς καὶ πρὸ τετραετίας. Ὁ Περικλῆς, ἀφοῦ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ἐπεσκέφθη ὅλας τὰς παλαιάς του γνωριμίας καὶ ἐδημοσίευσε τὴν ἀπαραίτητον διὰ πάντα ἐκ τῆς Ἑσπερίας ἐπανακάμπτοντα ἰατρὸν εἰδοποίησιν περὶ τῶν ὡρῶν, καθ' ἃς θὰ ἐδέχετο τοὺς ἀπόρους, καὶ τῶν ὡρῶν, καθ' ἃς θὰ παρεῖχε τὴν ἰατρικήν του συνδρομὴν εἰς τὸ ἐπίλοιπον κοινόν, ἐπεδόθη μετὰ ζέσεως εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἐπιστήμης του. Αἱ ἐφημερίδες, ἡ μία παραλαμβάνουσα ἐκ τῆς ἄλλης τὴν εἴδησιν, ὡμίλησαν ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα περὶ τῆς ἀφίξεώς του καὶ τῆς εἰδοποιήσεως, πρὸς μεγίστην ἀγανάκτησιν τοῦ θείου του, λέγοντος, ὅτι:

— Αἱ σημεριναὶ ἐφημερίδες μόνον περὶ τοῦ τί μαγειρεύουν καθ' ἑκάστην εἰς τὰ 'σπίτια των οἱ φίλοι τῶν συντακτῶν δὲν γράφουν, ὅλα δὲ τὰ ἄλλα τὰ δημοσιεύουν.

Ἡ Εὐφροσύνη ὑπερήφανος ὡδηγεῖτο ἀπὸ τὸν Περικλῆ παντοῦ, ἡ δὲ θεία Ἑλένη ἤρχισε νὰ σκέπτηται, ὅτι καιρὸς εἶνε νὰ εὑρεθῇ καὶ μία καλὴ νύμφη διὰ τὸν νέον ἰατρόν, ὅστις ἐντὸς ὀλίγων ἑβδομάδων καθυπέβαλε τὴν ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ διατριβήν του, ἐγένετο δεκτὸς ὡς ὑφηγητὴς καὶ διὰ τῶν πρωϊνῶν ἀλεκτρυόνων τῆς πρωτευούσης, τῶν καθημερινῶν ἐφημερίδων, διεφημίσθη ἤδη ὡς ἔκτακτος ἐπιστήμων ἰατρός, τοῦ θείου του ἐν ἀπελπισίᾳ διαβλέποντος ἐν τῷ δημοσιογραφικῷ τούτῳ διατυμπανισμῷ ὅλα τὰ συμπτώματα τοῦ ἀβδηριτισμοῦ, ὅστις, ὡς ἔλεγε, μαστίζει καὶ θὰ καταστρέψῃ τὸ ἀτυχές μας ἔθνος.

— Ἐγὼ δὲν ἤθελα τὸν Περικλῆ, ἐπανελάμβανεν, ὑμνούμενον ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων, ἀλλ' ὑπὸ

τῶν θεραπευομένων ἀσθενῶν καὶ τῶν ἀναγνωριζόντων τὴν ἀξίαν του συναδέλφων.

Δὲν ἤργησαν δὲ οἱ πόθοι ὅλων τῶν ἐν τῷ οἴκῳ Κλήμη νὰ ἐκπληρωθῶσι, τοὐλάχιστον κατὰ τὸ φαινόμενον. Διότι ὁ Περικλῆς, ἐπιμελὴς μὲν καὶ σώφρων ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς ἐπιστήμης του, ἤρξατο σχηματίζων φήμην καὶ πελατείαν πρὸς ἐνδόμυχον χαρὰν τοῦ θείου του, ἀπέριττος δὲ καὶ διαχυτικός, καθίστα ἐν ἀγνοίᾳ του εὐδαίμονα τὴν Εὐφροσύνην, δι' ὅσων τῇ ἐπεδαψίλευε περιποιήσεων καὶ τρυφεροτήτων, καὶ τέλος καλοκἀγαθος καὶ φύσεως ἠρέμου, θέλων νὰ φαίνηται ἀρεστὸς τῇ θείᾳ του, δὲν ἀπέκρουε τὰ ὑπ' αὐτῆς ἐμπιστευτικῶς πρὸς αὐτὸν ἀνακοινούμενα σχέδια περὶ ἀποκαταστάσεώς του. Οὕτω πάντες ἀπὸ τῆς ἐπανόδου του διῆγον εὐχαριστημένοι καὶ ὑπὲρ πάντας ἡ Εὐφροσύνη, ἥτις ἐν ταῖς πρὸς αὐτὴν περιποιήσεσι τοῦ Περικλέους ἔβλεπεν ἐκπληρουμένους τοὺς πόθους αὐτῆς καὶ ἱκανοποιούμενον τὸν ἔρωτά της, τὸν ἔρωτα ἐκεῖνον, οὗ τὴν ὕπαρξιν ὁ Περικλῆς πρὸ πολλοῦ εἶχε λησμονήσει καὶ νὰ ὑποπτεύηται κἄν, διότι ἀνέκαθεν ἐπίστευεν ἀκραδάντως, ὅτι οὐδεμίαν σοβαρότητα ἠδύνατο νὰ ἔχῃ μετὰ τόσον χρόνον ἢ ἄλλως τε ἀμφιβόλου φύσεως, δι' αὐτόν, παροδικὴ ἐκείνη ἔξαψις τῆς θετῆς ἀδελφῆς του.

Ἀλλ' ἀκριβῶς εἰς τοῦτο ἠπατᾶτο! Διότι νῦν, ὅτε ἡ ἡλικία προχωρήσασα εἶχε προσπορίσει τῇ Εὐφροσύνῃ καὶ ποιάν τινα πεῖραν τοῦ κόσμου καὶ γνῶσιν τῶν βιωτικῶν περιπλοκῶν, ἐνόμιζεν ἡ ὥριμος πλέον κόρη, ὅτι οὐδὲν ἀντεστρατεύετο εἰς τὴν μετὰ τοῦ Περικλέους ἕνωσίν της καὶ ὅτι ἡ ἐνώπιον τῶν ὀμμάτων ὅλης τῆς κοινωνίας ἀνομολόγησις καὶ ἐκτύλιξις τοῦ ἔρωτός της δὲν ἦτο πλέον ἢ ζήτημα χρόνου, ἀφοῦ ἄλλως οὐδεὶς δεσμὸς συγγενείας μεταξὺ τῶν δύω ἠδύνατο νὰ φέρῃ κώλυμά τι εἰς τὴν ἕνωσιν ταύτην. Καὶ ἐτρέφετο λοιπὸν μὲ τὰς ἐλπίδας ταύτας καὶ ἐπερίμενε ἀπὸ σήμερον εἰς αὔριον ν' ἀκούσῃ παρὰ τοῦ θείου ἢ τῆς θείας της, ὥς τι φυσικώτατον, τὴν ἀγγελίαν, ὅτι μετὰ τόσας ἑβδομάδας θὰ γείνουν πλέον καὶ οἱ γάμοι αὐτοί. Ὠνειροπόλει δὲ βαθύτερον τὴν εὐτυχίαν της καὶ οὐδὲν ἄλλο ἀνεκύκα ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῆς ἢ σχέδια περὶ τοῦ εὐδαίμονος μέλλοντος. Ποσάκις πρὶν ἀποκοιμηθῇ δὲν ἐνανουρίσθη μὲ τοιαῦτα ὄνειρα καὶ ποσάκις δὲν εἶδεν ὡς ἐν πανοράματι τὸν συζυγικόν της βίον ἐκτυλισσόμενον ἐντὸς πλαισίου ἀφοσιώσεως καὶ ἀγάπης ἀμοιβαίας! Ὅλα, ὅλα ἦσαν τόσον φυσικά, τόσον βέβαια, ὥστε ἐνίοτε ἠπόρει διατί ἀργοπορεῖ ἡ πραγματοποίησίς των. Τόσον δὲ αἱ ἰδέαι αὗται εἶχον ἐρριζωθῆ ἐν τῷ νῷ της καθ' ἡμέραν δι' ὀνειροπολήσεων καὶ σχεδίων ἐπιμόνως καλλιεργούμεναι, ὥστε πᾶσα ἡμέρα παρερχομένη ἦτο δι' αὐτὴν ἀκατανόητος ἀναβολή!

Δ'

Ἐν τοιαύτῃ ψυχολογικῇ καταστάσει αὐταπάτης, ἣν ἐπέφερε μὲν τὸ βαθὺ αἴσθημα τοῦ ἁγνοῦ ἔρωτός της, ὑπέθαλπε δὲ ὁ πόθος τῆς ἱκανοποιήσεως τούτου, ὡμοίαζε τοὺς θρησκομανεῖς ἐκείνους, περὶ ὧν ἡ νεωτέρα φιλοσοφία διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι τόση εἶνε ἡ πίστις αὐτῶν, ὥστε διαβεβαιοῦσιν ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ καὶ πεποιθήσει, ὅτι εἶδον ὀπτασίας ἢ θαύματα, ἅτινα οὔτε ἔλαβόν ποτε χώραν, ἀλλ' οὔτε νὰ λάβωσιν εἶνε δυνατόν. Καὶ ὑπὸ τοιαύτας περιστάσεις ἡ ἀντίδρασις βεβαίως ἔμελλε νὰ εἶνε ὀδυνηρά.

Διὸ ὅταν ἑσπέραν τινά, καθ' ἣν εὑρίσκετο μόνη ἐν τῷ οἴκῳ μετὰ τῆς θείας της, αὕτη, ζητοῦσα τὴν γνώμην τῆς Εὐφροσύνης περὶ τῆς θυγατρὸς τοῦ ὀψιπλούτου Λαλῆ, γνωστοῦ τῇ οἰκογενείᾳ των, τῇ ἀνεκοίνωσεν ἐμπιστευτικῶς, ὅτι ὁ θεῖος Γεώργιος μετὰ τοῦ πατρὸς τῆς κόρης ταύτης εὑρίσκονται εἰς διαπραγματεύσεις περὶ συνοικεσίου μεταξὺ τοῦ Περικλέους, συναινέσαντος ἤδη καὶ τῆς πλουσίας ἐκείνου μοναχοκόρης, ἡ Εὐφροσύνη ᾐσθάνθη τὴν καρδίαν της τόσον συσφιγγομένην ὥστε τὸ αἷμα αὐτῆς ἐσταμάτησε τὸν δρόμον του, ὡς ἐὰν ἐπάγη, καὶ ἐλιποθύμησεν. Ἐνῷ δὲ ἡ θεία Ἑλένη περίτρομος ἔσπευδε δι' ἁλάτων νὰ τῇ ἐπαναφέρῃ τὰς αἰσθήσεις, ἐκείνη εἰς νευρικὸν ὑποκύπτουσα παροξυσμὸν ἤρχιζε νὰ στενάζῃ θορυβωδῶς, καὶ εἶτα νὰ γελᾷ καὶ εἶτα νὰ κλαίῃ μέχρις οὗ μετ' ὀλίγον συνῆλθεν εἰς ἑαυτήν, ὡς ἀνανήφουσα ἐκ ληθάργου.

Ἡ θεία της οὐδεμίαν ἀσφαλῆ ἐξήγησιν δυναμένη νὰ δώσῃ εἰς τὴν αἰφνιδίαν ταύτην ἀσθένειαν, μὴ δυναμένη νὰ φαντασθῇ, ὅτι αἰτία τῆς στιγμιαίας ἐκείνης νευροπαθείας ἦν ἔρως τρωθεὶς μυχιαίτατα, ἔκλινε μᾶλλον νὰ πιστεύσῃ, ὅτι ἦτο τὸ σύνηθες αἴσθημα τῆς πληγωθείσης φιλοτιμίας νεαρᾶς κόρης, ἧς ὁ ἀδελφὸς ἀπολέσας πᾶσαν ἐλπίδα, ὅτι ἡ ἀδελφή του ἠδύνατό ποτε νὰ προηγηθῇ αὐτοῦ εἰς τὸν γαμήλιον βωμὸν καὶ μὴ θέλων νὰ περιμένῃ ἐπὶ ματαίῳ, ἀποφασίζει νὰ προπορευθῇ αὐτός. Ἐπερρώννυον δὲ τὴν τελευταίαν ταύτην ὑπόθεσιν ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ συνήθεια ὅλων ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ νὰ θεωρῶσιν ὡς ἀδελφοὺς τὸν Περικλῆ καὶ τὴν Εὐφροσύνην, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς τελευταίας ταύτης ἡ ἐξ αἰσθήματος ἀξιοπρεπείας ὑπεκφυγὴ τοῦ νὰ ὁμολογήσῃ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τῆς ταραχῆς της καὶ ἡ ἐπιμονὴ αὐτῆς τοῦ νὰ παραστήσῃ τὸ γεγονός, ὡς τυχαίαν συμφόρησιν.

Ἡ θεία της ἐπείσθη ἢ ἐφάνη ὡς πεισθεῖσα καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν μόνην ἵνα ἡσυχάσῃ, ἐπιφυλαχθεῖσα νὰ ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τοῦ συζύγου της πρὸς λύσιν τοῦ σκοτεινοῦ ζητήματος. Ἡ δὲ Εὐφροσύνη, μείνασα μόνη καὶ σβέσασα μετ' ὀλίγον τὸ φῶς, ἵνα πείθωνται οἱ οἰκεῖοι, ὅτι δὲν ἀγρυπνεῖ, ἀνελύθη εἰς δάκρυα πικρά. Οὕτω λοιπὸν ἐκεῖνος, ὃν

ώνειροπόλησεν άπό της παιδικής ήλικίας, έκεϊνος, ό όποϊος τόσην έδείκνυε πάντοτε πρός αύτήν άγάπην, ό όρκισθείς αύτή έκεϊ είς τόν Πειραιά νά μή τήν λησμονήση ποτέ, αύτός νύν δι' όλίγον χρήμα τήν έγκαταλείπει, όπως νυμφευθή τήν Θεοδώραν Λαλή! Καί είς τήν τυχαίαν καί όλως φυσικήν ταύτην σκέψιν, ώρθώθη διά μιάς μέ όφθαλμούς στεγνούς έκ τών δακρύων. Διότι ήν ανάξιος, καί όλως ανάξιος τών όδυρμών έκείνων ό άνήρ, όστις παραγνωρίζων τόν έρωτά της, θυσιάζων τήν φιλοτιμίαν της, σχίζων είς ράκη τήν καρδίαν της, τρέχει κατόπιν κόρης, μεθ' ής ίσως άπαξ μόνον ώμίλησε καί έπιζητεϊ νά τήν νυμφευθή χάριν τών χρημάτων της!

Ούτως έκρινεν έν τή παραφορά της τόν Περικλή! Καί τό είδωλον τούτο καταβιβάσασα έν μιά στιγμή άπό τού ίδανικού βάθρου, έφ' ού τό είχεν άναβιβάση ό έρως της, καί στήσασα αύτό διά μιάς μόνης σκέψεως έπί σάκκου χρυσίου εύτελούς, ήσθάνθη όλην τήν άξιοπρέπειάν της έξεγειρομένην, έαυτήν όρθουμένην ύπερηφάνως πρό τού ταπεινού νύν Περικλέους καί έλαβεν άπόφασιν στιγμιαίαν, άλλ' όριστικήν, νά μή δείξη είς ούδένα τήν πληγήν της, νά μή προδώση ούδέποτε τόν πόνον της. Καί ώς έάν ή άντίδρασις τής άξιοπρεπείας ένέδυσεν αύτήν χαλύβδινον θώρακα, ήσθάνθη έν έαυτή δυνάμεις ν' άντικρούση ούχί μόνον τόν Περικλή άδιαφόρως, άλλά καί αύτήν τήν άντίζηλόν της. Άπέκτησε διά μιάς τήν ήρεμίαν έκείνην τής ψυχής καί τού πνεύματος, ήν άποθαυμάζομεν είς τούς μάρτυρας τής πίστεως καί τής πατρίδος. Περιεβλήθη αίγλην τινά άγιότητος καί άταραξίαν, όπως άντικρύση πάν μαρτύριον, όπερ τή έπεφυλάσσετο, καί όπερ πάντως ήθελεν είναι ήττον όδυνηρόν έκείνου, όπερ πρό μικρού ύπέστη!

(Έπεται τό τέλος) Ρ.

ΣΤΙΧΟΥΡΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

Συνέχεια· ίδε προηγούμενον φύλλον.

Τούς κανόνας ή τά ποιήματα, τά περιέχοντα κατ' άκροστιχίδα τά είκοσιτέσσαρα γράμματα τού άλφαβήτου, έκάλουν οί βυζάντιοι *άλφαβητάρια*. Τό πρώτον γνωστόν τών τοιούτων άλφαβηταρίων είναι Ύμνος τις είς τόν Θεόν, κατ' άπομίμησιν πιθανώς τών Παρθενίων τού Άλκμάνος καί τού Πινδάρου πεποιημένος, περιεχόμενος δέ έν τώ «Συμποσίω τών δέκα παρθένων» όπερ άποδίδεται είς τόν Πατάρων Μεθόδιον, πατέρα τής έκκλησίας θανατωθέντα κατά τάς άρχάς τής τετάρτης έκατονταετηρίδος. Ή πρώτη τούτου άκροστιχίς μετά τής έπωδού έχει ώς έπεται.

Ψαλμός. Άνωθεν, παρθένοι, βοής έγερσίνεκρος ήχος
ήλθεν νυμφίω πασσυδί ύπαντάνειν λευκαϊσί τε [στολαίς
καί λαμπάσιν, πρός άνατολάς. Έγρεσθε πρίν [φθάση μολεϊν
Είσω θυρών άναξ.
ΥΠΑΚΟΗ. Άγνεύω σοι καί λαμπάδας φαεσφόρους κρατούσα,
νυμφίε, ύπαντάνω σοι.

Ή τών άκροστιχίδων μανία άπό τών ποιητών μετεδόθη καί είς τούς πεζογράφους άκόμη· τινές τών βυζαντίων συγγραφέων έφιλοτιμήθησαν νά ύπαγάγωσιν είς τόν ζυγόν τής άκροστιχίδος τά έργα των, άρχικά τών πρώτων λέξεων έκάστου κεφαλαίου ή παραγράφου τούτων έκλέγοντες ίδία γράμματα κατά τήν έν τώ άλφαβήτω σειράν αύτών. Χάριν παραδείγματος άναφέρομεν μόνον «τού έν άγίοις πατρός ήμών Γρηγορίου τού Σιναΐτου,» ζήσαντος κατά τήν δεκάτην τετάρτην έκατονταετηρίδα, τά «κεφάλαια δι' άκροστιχίδος πάνυ ώφέλιμα».

Άλλά καί τή δημώδει έλληνική ποιήσει δέν είναι άγνωστοι αί άκροστιχίδες. Τρεϊς τών σωζομένων παλαιοτάτων συλλογών δημοτικών έρωτικών άσμάτων είσί κατ' άλφάβητον τεταγμέναι. Ή πρώτη τούτων έκ χειρογράφου κώδικος τής έν Βιέννη βιβλιοθήκης δημοσιευθεϊσα έν τή Συλλογή τών έλληνικών δημοτικών άσμάτων τού Αίμιλίου Λεγράν, έπιγράφεται *Έρωτικόν άλφάβητον* καί άρχεται ούτω.

Άρξομαι τόν άλφάβητον στιχοπλεκώ σε, κόρη,
τόν πόθον καί τόν έρωταν τόν έχω διά τ' έσένα.

Άξιον δέ σημειώσεως ότι ένεκα τών χαλαρών πρός τήν όρθογραφίαν σχέσεων τού συλλογέως ή τάξις τών γραμμάτων είναι διατεταραγμένη είς δύο μέρη. Είς τήν θέσιν τού Ο ύπάρχει άσμα άπό τού γράμματος μέν τούτου έν τώ χειρογράφω άρχόμενον, πράγματι όμως άρχόμενον άπό τού ω:

Ό πανέμμορφη κουρτέσα,
παγκαλόμορφον περδίκι,
ήκουσέ μου τί σέ λέγω,
καί έγώ νά σέ χρυσώσω.

Όμοίως ό ήλιος γίνεται *ύλιος*. καί οίκονομεϊται ή θέσις τού Υ.

Ύλιος είσαι καί σελήνη,
τής ψυχής μου είσαι κλωνάρι,
τής καρδιάς μου άμαδενδράδι.

Έν τή αύτή συλλογή περιλαμβάνονται καί έτερα 44 έρωτικά άσματα, κατ' άλφάβητον έπίσης τεταγμένα. Ή δέ δευτέρα τών τοιούτων συλλογών, έκδοθεϊσα όμοίως ύπό τού Λεγράν έκ τού αύτού κώδικος, περιέχει έρωτικά δημώδη δίστιχα, κατατεταγμένα κατ' άλφάβητον, άπαραλλάκτως ώς έν τοϊς συγχρόνοις συλλογαϊς δημωδών έλληνικών διστίχων. Τά δίστιχα ταύτα είσιν 93 έν όλω, έλλείπουσι δ' έν τή συλλογή

τοιαῦτα, ἀρχόμενα ἀπὸ τῶν στοιχείων Β, Γ, Ζ, Ι, Ξ, Ν καὶ Ψ. Ἡ τρίτη τέλος συλλογή, περιέχουσα 102 δημώδη ᾄσματα, ἐπιγραφὴν δὲ φέρουσα *Ἀλφάβητος τῆς ἀγάπης*, ἐδημοσιεύθη τῷ **1879** ἐκ χειρογράφου τοῦ Βρετανικοῦ μουσείου ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου γερμανοῦ Γουλιέλμου Βάγνερ. Τὰ ᾄσματα ταῦτα, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ἐκδότου, ἣν ἠσπάσθησαν πάντες οἱ περὶ τῆς συλλογῆς γράψαντες, ἐποιήθησαν ἐν Ῥόδῳ, θέμα δ' ἔχουσι τοὺς ἔρωτας ῥαδίων γυναικῶν πρὸς τοὺς Ἰωαννίτας ἱππότας. Ἡ γνώμη αὕτη εἶναι παντελῶς ἀβάσιμος· οἱ δὲ ἱππόται τῆς Ῥόδου ἀναφέρονται οὐχὶ ἐν τοῖς ᾄσμασιν, ὡς φρονεῖ ὁ ἐντριβέστατος ἄλλως περὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἐκδότης, ἀλλ' ἐν παρερμηνείαις τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθείσης ἐμμέτρου γερμανικῆς μεταφράσεως. Πρὸς ἀπόδειξιν τούτου ἀρκούμεθα νὰ φέρωμεν δύο μόνον παραδείγματα. Τὸν στίχον.

Πιδεξιωσύνη τῶν ἀνδρῶν, στολὴ τῶν ἀνδρειωμένων;

ὁ Βάγνερ μεταφράζει γερμανιστί: «Στόλισμα τῶν ἱπποτῶν, γέρας καὶ ἐγκαλλώπισμα τῶν ἀνδρειωμένων τῆς νήσου μας». Ὁμοίως τὸ ᾆσμα·

Παρεδυνάστε [sic] φοβερέ, χρουσοφθερουγαφόρε κτλ.

μεταφράζει «Κραταιὲ ἱππότα, μέγιστε αὐθέντα μὲ τὴν χρυσῆν σου λοφιὰν κτλ.» Ἐν ᾧ προδήλως ὁ στίχος εἶνε ἐφθαρμένος καὶ πρέπει νὰ διορθωθῇ:

Ἔρως δυνάστα φοβερέ, χρουσοφθερουγοφόρε,

ὡς ὁδηγεῖ ἡμᾶς ὅμοιος στίχος, περιεχόμενος ἐν τῷ μεσαιωνικῷ ἔπει τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα, ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ Α. Μηλιαράκη ἐκδοθέντι κειμένῳ τοῦ Ἀνδρίου χειρογράφου (στιχ. 234.)

Ὦ ἔρως, δυνάστα φοβερέ, χρυσοπτερυγοφόρε.

Ἡ κατ' ἀλφάβητον διάταξις τῶν τοιούτων ᾀσμάτων εἶνε ἔργον βεβαίως τῶν συλλογέων, ἑπομένων εἰς τὸν βυζαντιακὸν συρμὸν τῶν ἀκροστιχίδων. Ἥκιστα δὲ πιθανὴ φαίνεται ἡμῖν ἡ γνώμη ἑνὸς τῶν ἡμετέρων λογίων, ὅτι «ἡ Ῥόδιος »ἀλφάβητος εἶνε λείψανον ἐρωτικοῦ τινος δράματος, ψαλλομένου ὑπὸ δύο διαφέρων χορῶν, »καὶ ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ ἐξωγκώθη καὶ ἠλλοιώθη »ἡ ἀρχικὴ διάταξις τοῦ ἐρωτικοῦ διαλόγου διὰ »τῆς προσθήκης καὶ ἄλλων ξένων στίχων καὶ »ἐπεισοδίων διαφόρων». Ἀλλ' ἐκ τούτου οὐδαμῶς ἕπεται ὅτι αἱ κατ' ἀλφάβητον ἀκροστιχίδες εἰσὶν ἀσυνήθεις ἐν τοῖς ᾄσμασι τοῦ λαοῦ. Ὑπάρχουσι δημώδη ᾄσματα θρησκευτικῆς ἢ ἐρωτικῆς ὑποθέσεως οὕτω πεποιημένα. Ἐν ἀνεκδότῳ παρίῳ δημώδει ᾄσματι, οὗ ἡ ἀρχή·

Ἄρχοντες καὶ μεγιστᾶνες καὶ λοιπὴ φτωχολογιὰ
θάνατος μᾶς παντυχαίνει νέους, γέρους καὶ παιδιά,

ἐκτραγῳδεῖται ἡ τοῦ βίου ματαιότης διὰ διστίχων κατ' ἀλφαβητικὴν ἀκροστιχίδα. Ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ Γιανναράκη εἶναι δεδημοσιευμένον κρητικὸν ἐρωτικὸν ᾆσμα *Τὸ ἀλβάβητο*, οὗ παρατιθέμεθα ὧδε τὰ περιεργότερα δίστιχα·

Ἀποὺ τἄλφα θαρχινήσω,
φῶς μου, γιὰ νὰ σ' ἀγαπήσω.
Βῆτα βέβαια σοῦ 'μνώγω,
πῶς ἐσὺ μ' ἀρέσεις μόνο.
Ἔ ψηλό μου κυπαρίσσι,
καὶ καμαρωτή μου βρύση.
Ἰῶτα, παίρνω σε καὶ φεύγω
καὶ 'ς τὴ χώρα μ πλιὸ δὲ 'μπαίνω.
Νῦ, νύφ' εἶσαι τῶ γανιῶ μου
καὶ νιννὶ τῶν ἀμμαθιῶ μου.
Ὦ μικρό μου κυπαρίσσι,
'πέ μου, ποιὸς θὰ σὲ φιλήσῃ;
Πιπερόρριζα μὲ λένε,
κι' ἂ μὲ χάσῃς γύρευγέ με.
Ῥόδα ἔχεις εἰς τἀμμάθια,
κάνεις τσοῖ καρδιαῖς κομμάθια.
Ὑψηλό μου κυπαρίσσι,
'πέ μου ποιὸς θὰ σὲ φιλήσῃ;
Ὦ μεγάλη νεραντζοῦλα
καὶ χρυσὴ ἀγγελοποῦλα.

Μεταξὺ τῶν ὑπὸ λογίων βυζαντίων εἰς ἀρχαίαν γλῶσσαν πεποιημένων ἐν ἀκροστιχίσι καὶ τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων δύνανται νὰ ταχθῶσι τὰ εἰς κοινὴν γλῶσσαν καὶ διὰ στίχων πολιτικῶν ἀκρόστιχα βυζαντιακὰ ποιήματα. Ἐξ ἑνὸς τῶν τοιούτων ποιημάτων, τοῦ ὑπὸ τοῦ Πτωχοπροδρόμου συγγραφέντος ἐγκωμίου τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, ἀποσπῶμεν ὀλίγους στίχους, οἵτινες δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι καὶ ὡς δεῖγμα τοῦ ἐγκωμιαστικοῦ τρόπου τῶν Βυζαντίων. Τὸ ποίημα τοῦτο ἀποτελεῖται ἐξ εἰκοσιτεσσάρων δεκαστίχων στροφῶν, ἑκάστης δὲ τῶν στροφῶν τὸ ἀρχικὸν στοιχεῖον λαμβάνεται κατὰ σειρὰν ἐκ τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου.

ποσάπηχυς ὁ κάλαμος, ὁ μέλλων περιγράψαι
τὸ ὄρος τὸ δεινότατον, τὸ ἐκ τῶν σῶν τροπαίων,
τὸ μὴ σχοινομετρούμενον ῥητορικοῖς καλάμοις,
μηδὲ περιγραφόμενον ἐν μέλανι καὶ χάρτῃ!

Μεγάθυμε, μεγάλαθλε, μεγαλοτολμητία,
μεγαλουργὲ καὶ καινουργέ, τί σε πρεπόντως εἴπω;
Γίγαντα λέξω δυνατὸν καὶ μεμεγεθοσμένον,
μεγαλαλκέα φράσω σε, πυρίπνουν Ἡρακλέα,
Εὐρυσθενῆ καλέσω σε γεννάδαν Ἀχιλλέα,
ἢ καὶ Τυδέως ἔγγονον, ἀλλὰ μεγακυδέος.
Ἡράκλεις μεγαλόφημε, καινέ, μεγαλορρέκτα,
ἐπλήσθη τῶν θαυμάτων σου καὶ θάλασσα καὶ χέρσος,
Εὐρώπη κατακτήσσει σου τὴν εὐρυτάτην φήμην,
Ἀσία πᾶσα προσκυνεῖ τοῦ κράτους σου τὴν δόξαν κτλ.

Ἀλλ' ἡ εὐχερέστατα ὑπερνικωμένη δυσκολία τῆς ἀκροστιχίδος δὲν ἱκανοποίει φαίνεται ἐπαρκῶς τὴν φιλοδοξίαν τῶν ἐφιεμένων νὰ ἐπιδείξωσι τὴν περὶ τὴν στιχουργικὴν τέχνην δεινότητα αὐτῶν. Διὰ τοῦτο ἐπενόησαν καὶ τὰς **ἀνακροστιχίδας** καὶ τὰ **ἀκρολέξια.** Ἀνακροστιχὶς καλεῖται ἡ συμπλοκὴ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ τελευταίου γράμματος ἑκάστου στίχου. Παλαιότατον καὶ περιεργότατον δεῖγμα ἀκροστιχίδος

παρέχει ἡμῖν ἡ ἑπομένη ἐπιγραφὴ εὑρεθεῖσα ἐν ναῷ τῆς νήσου Φιλῶν ἐν Αἰγύπτῳ.

Κἀμὲ τὸν εὐτέχνου φωτὸς στίχον, ὦ φίλε, βῆμα
  τίμιον ἀμπαύσας ἔγμαθε καὶ χάρισαι
λιταῖς ἱστορίαις λιτὸν πόνον, οἷα πέπαιγμαι
  οὐ κενά, μηνύων, οὗπερ ἔφυν γενέτου·
τοῦ δὲ καλοῦ πλώσας, φημί, ξένε, χεύματα Νείλου
  καιρὸν ἔχω φωνεῖν· «Χαίρετε πολλά, Φίλαι.
Νικῶμαι πέτραις τε καὶ οὔρεσιν, ὦ καταρράκται,
  κἀγὼ ἔχω τεύχειν ἱστορικὴν σελίδα
νοστήσας καὶ ἰδὼν Νικάνορα καὶ γένο; ἄλλο.»
  ΡΟΣ κατάλοιπον ἔχω· τοῦτο γάρ ἐστι τέλος.

Ὁ ποιητὴς τοῦ ἐπιγράμματος τούτου σύνοιδεν, ὡς βλέπετε, τὴν ἀξίαν τοῦ ἔργου του, καὶ τὰ παίγνιά του, ἅπερ θεωρεῖ *οὐ κενά,* ἀποκαλεῖ στίχον ἀνδρὸς εὐτέχνου· ὑπαινίσσεται δὲ καὶ τὴν ὑποκρυπτομένην ἐν τῷ ἐπιγράμματι φράσιν, μηνύουσαν τίς ὁ τοῦτο φιλοτεχνήσας, καὶ τὴν τελευταίαν τῆς φράσεως συλλαβὴν ἀναφέρει, ἀφεὶς αὐτὴν ἐν τῷ ὑστάτῳ στίχῳ ἀσύνδετον πρὸς τὴν ἄλλην τοῦ ἐπιγράμματος ἔννοιαν. Ὁ ἀναγνώστης, λιτὸν πόνον χαρίζων, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἐπιγραμματοποιοῦ, ἤτοι ὀλίγον κόπον καταβάλλων, θὰ κατανοήσῃ εἰς τί συνίσταται ὁ παιγνιώδης τρόπος, ὃν προείλετο ὁ ποιητὴς ὅπως δηλώσῃ τὸ ὄνομά του. Οὗτος μὴ ἀρκούμενος εἰς ἁπλῆν ἀνακροστιχίδα, τουτέστιν εἰς τὴν σύνδεσιν τοῦ πρώτου καὶ τελευταίου γράμματος ἑκάστου στίχου πρὸς ἀπαρτισμὸν ἰδίας φράσεως, ἐπισωρεύων τὰς δυσκολίας, κατώρθωσεν ὅπως ἑκάστη συλλαβὴ τῆς φράσεως ταύτης συνάγεται ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ ἑκάστου στίχου καὶ ἑνὸς ἢ δύο τῶν μετ' αὐτὸ γραμμάτων, συνάμα ὅμως καὶ ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ καὶ ἑνὸς ἢ δύο τῶν τελευταίων γραμμάτων. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀναγινώσκεται ἡ ὑποκρυπτομένη ἐν τῷ ἐπιγράμματι φράσις: *Κατιλίου τοῦ καὶ Νικάνορος.* Ὁ Κατίλιος οὗτος, ὁ καὶ Νικάνωρ ἄλλως καλούμενος, ἔζησε κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα μετὰ Χριστόν, ὡς γινώσκομεν ἐξ ἄλλων ἐπιγραφῶν, εὑρεθεισῶν ἐν τῇ αὐτῇ αἰγυπτιακῇ νήσῳ, ταῖς Φίλαις.

Πρὸς ποίησιν τῶν ἀκρολεξίων δὲν ἐχρειάζετο βεβαίως ἡ τέχνη, ἐφ' ᾗ κομπάζει ὁ Κατίλιος. Τὰ **ἀκρολέξια** εἶνε τελειοποίησις τῆς ἀκροστιχίδος, διότι ἐν τούτοις πᾶσαι αἱ λέξεις ἑκάστου στίχου ἄρχονται ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ γράμματος. Συνήθως ἐν τοῖς ἀκρολεξίοις ἐπιγράμμασι τηρεῖται ἁπλῶς ἡ σειρὰ τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου, ἐνίοτε ὅμως διὰ τῶν ἀρχικῶν ἑκάστης λέξεως γραμμάτων δηλοῦται τὸ ὄνομα τοῦ ἐν τῷ ἐπιγράμματι ὑμνουμένου. Τοιοῦτοί εἰσιν οἱ ὑπὸ τοῦ κατὰ τὴν ἑνδεκάτην ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσαντος Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ πεποιημένοι «εἰς τὸν βασιλέα κῦριν Ῥωμανὸν τὸν γέροντα στίχοι, ἐν » ταῖς ἀρχαῖς τῶν λέξεων δηλοῦντες τὸ ὄνομα·»

Ῥοδοχρ.νοπρόσωπος, Ὡραῖος, Μέδων,
Ἀκτῖσι Νίκης Οὐρανοῦ Σκηπτουχίαν.

καὶ οἱ τοῦ αὐτοῦ «εἰς τὸν βασιλέα κῦριν Βασίλειον ὅμοιοι·»

Βέβαιον Ἄστρον, Σεμνὸν Ἴλασμα Λίαν,
Ἔλαμψεν Ἴσχειν Οἴακας Σκηπτουχίας.

Τῶν δὲ κατ' ἀλφάβητον ἀκρολεξίων παραδείγματα πρόχειρα πρόκεινται ἐν τῇ ἑλληνικῇ Ἀνθολογίᾳ τῶν ἐπιγραμμάτων, ἐν ᾗ περιέχονται δύο τοιοῦτοι ἀδέσποτοι ὕμνοι (Θ', 524·525), ὧν ὁ εἷς εἰς Διόνυσον, ὁ δ' ἕτερος εἰς «Ἀπόλλωνα κατὰ στοιχεῖον ἀπὸ τοῦ ΑΒ μέχρι τοῦ Ω ἡρωϊκὸν τὸ μέτρον.» Ἑκάτερος τῶν ὕμνων τούτων ἀποτελεῖται ἐκ στίχων εἰκοσιέξ, ὧν ἕκαστος πλὴν τοῦ πρώτου καὶ τελευταίου περιέχει ἐπίθετα τοῦ θεοῦ ἀρχόμενα ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ στοιχείου, κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀλφαβήτῳ τάξιν τῶν γραμμάτων. Ὁ εἰς τὸν Διόνυσον ὕμνος ἄρχεται οὕτω·

Μέλπωμεν βασιλῆα φιλεύιον, εἰραφιώτην,
Ἁβροκόμην, ἀγροῖκον, ἀοίδιμον, ἀγλαόμορφον,
Βοιωτόν, βρόμιον, βακχεύτορα, βοτρυοχαίτην,
Γηθόσυνον, γονόεντα, γιγαντολέτην, γελόωντα κτλ.

Κατὰ μίμησιν τούτων ἐποίησε καὶ ὁ βυζάντιος Ἰωάννης ὁ Φιλόπονος ὕμνον εἰς τὴν Θεοτόκον, οὗ τοιαύτη ἡ ἀρχή.

Μέλπωμεν θεόπαιδα, θεείκελον, ἀφθορόνυμφον,
Ἄσπορον, ἁγνοτάτην, ἄχραντον, ἀνακτοτόκειαν,
Βασιλίδα, βασιληγενέα, βασιληγενέτειραν,
Γεννογενάρχην, γεννόθεον, γενογηθέα, γουνὸν κτλ.

Πολλὰ δ' ἄλλα ὅμοια βυζαντικὰ ἐπιγράμματα καὶ ποιήματα ἀναφέρει ὁ Boissonade ἐν σημειώσει εἰς τὸ 524 ἐπίγραμμα τοῦ Θ' βιβλίου τῆς Ἀνθολογίας.

Παραπλήσιοι τούτοις εἰσὶν οἱ ἑπόμενοι εἰς τὸν ῥωμαῖον ποιητὴν Ἔννιον ἀποδιδόμενοι στίχοι.

O, Tite, tute, Tati, tibi tanta tyranne tulisti.
At, tuba terribili sonitu tarantara dixit.

Οἱ κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας λατινιστὶ γράφοντες ἠσμένιζον εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς στιχουργικῆς παιδιᾶς· ἰδίας δὲ μνείας ἄξιον εἶνε τὸ ἐν ἔτει 1530 ἐκδοθὲν ποίημα τοῦ Λέοντος Πλακεντίου, ὁ *Χοιροπόλεμος* (Pugna porcorum), οὗ πᾶσαι αἱ λέξεις τὸ αὐτὸ ἔχουσι ἀρχικὸν γράμμα, τὸ Ρ.

(Ἕπεται συνέχεια).

Ν. Γ. Π.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Τὸ τηλεφωνικὸν σύστημα τοῦ Van Rysselberghe χρησιμοποιοῦν τὰς τηλεγραφικὰς γραμμάς. —Τὸ *φωτοφῶνον* τοῦ Bell.— Τὸ φωτογραφοῦν τηλεφῶνον καὶ οἱ τηλεφωνικοὶ γάμοι. —Ὁ *φωνογράφος* τοῦ Ἔδισων καὶ τὰ ἐν Ἀθήναις πειράματα. — Οἱ περιοδεύοντες φωνογράφοι. — Ὁ ποταμὸς Νιαγάρας καὶ ἡ τηλεφωνία ἐν Ἀμερικῇ. — Οἱ ἐν Ἑλλάδι τελευταῖοι ἰσχυροὶ σεισμοὶ καὶ ἡ νεωτέρα ἐξήγησις τοῦ αἰτίου αὐτῶν.

Ὅπως καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν, πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ τὸ τηλεφῶνον εἶνε ἐν παγκοίνῳ χρήσει. Μεγίστη δὲ προθυμία παρα-

τηρεῖται ἐσχάτως περὶ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς χρήσεως αὐτοῦ πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης. Εἰς τοῦτο μεγάλως θέλει συμβάλει καὶ ὁ σπουδαιότατος τηλεφωνικὸς νεωτερισμὸς τοῦ Van Rysselberghe, δι' οὗ τὰ αὐτὰ τηλεγραφικὰ σύρματα, χωρὶς νὰ φέρωσι κώλυμά τι εἰς τὴν τηλεγραφίαν, χρησιμοποιοῦνται καὶ διὰ τὴν τηλεφωνικὴν ἐργασίαν. Ἤδη μάλιστα ἐφηρμόσθη τὸ σύστημα τοῦτο καὶ λειτουργεῖ ἀπό τινος ἢ πρόκειται μετ' ὀλίγον νὰ λειτουργήσῃ διὰ τὴν τηλεφωνικὴν συγκοινωνίαν μεταξύ:

Παρισίων καὶ Βρυξελλῶν ἀποστάσεως	333	χιλιομέτρων
Ῥουέννης καὶ Χάβρης	» 92	»
Ἀμβέρσης καὶ Βρυξελλῶν	» 45	»
Λισβώννης καὶ Porto	» 312	»
Buenos-Ayres καὶ Rosario	» 350	»

Τὸ σύστημα τοῦτο ἤδη λειτουργεῖ καὶ μεταξὺ Βρυξελλῶν καὶ τῆς ἐν Ὀστένδῃ βασιλικῆς ἐπαύλεως, συνδέον τὴν σκηνὴν τοῦ ἐπισημοτέρου μελοδραματικοῦ θεάτρου τῶν Βρυξελλῶν μετὰ τῶν ἐξοχικῶν ἀνακτόρων, ἐν οἷς οἱ βασιλεῖς τῶν Βέλγων ἀπό τινος ἐντρυφῶσιν εἰς τὰς παραστάσεις τοῦ θεάτρου τῆς πρωτευούσης των γιγνομένας 125 χιλιόμετρα μακράν!

Διὰ τοῦ αὐτοῦ συστήματος πρό τινων ἡμερῶν, προκειμένης τῆς πρώτης παραστάσεως τοῦ μελοδράματος Rigoletto ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Παρισίοις *Μελοδράματος*, συνεδέθη τηλεφωνικῶς τὸ θέατρον μετὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ταχυδρομείων καὶ τηλεγράφων, καὶ οἱ ἐν αὐτῷ ἐπίσημοι πρὸς τοῦτο προσκεκλημένοι ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ ἠδυνήθησαν νὰ παρασταθῶσι μακρόθεν εἰς τὴν πρώτην ταύτην παράστασιν καὶ ν' ἀκούσωσι καθαρώτατα τὴν φωνὴν τῶν πρωταγωνιστούντων καλλιτεχνῶν καὶ τὰς ἐπευφημίας καὶ τὰ χειροκροτήματα τοῦ κοινοῦ.

* *

Αἱ ἐργασίαι περὶ τὴν ὅσον οἷόν τε τελειοτέραν καὶ προσφορωτέραν κατασκευὴν τοῦ τηλεφώνου ἐξακολουθοῦσι σύντονοι· πολυάριθμοι δὲ εἰσὶν αἱ τροποποιήσεις καὶ αἱ βελτιώσεις αὐτοῦ αἱ δημοσιευόμεναι καθ' ἑκάστην, ταχέως προμηνύουσαι εὐχάριστόν τι πρακτικὸν ἀποτέλεσμα διὰ τὴν κοινωνίαν.

Λίαν περίεργον εἶνε νεώτατόν τι ὄργανον ἀνταποκρίσεως, τὸ *φωτοφῶνον*, ἐπινοηθὲν ὑπὸ τοῦ Graham Bell τοῦ ἐφευρέτου τοῦ πρώτου τηλεφώνου. Τὸ φωτοφῶνον μεταδίδει τοὺς ἤχους τοῦ ὁμιλοῦντος οὐχὶ διὰ σύρματος, ἀλλὰ διὰ τῶν ἐκ τοῦ ὀργάνου ἐκπεμπομένων φωτεινῶν ἀκτίνων ἐκ τοῦ ἑνὸς σταθμοῦ τῆς ἀνταποκρίσεως εἰς τὸν ἕτερον. Αἱ δονήσεις τῆς φωνῆς μεταδίδονται διὰ τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων, αἵτινες στέλλονται ἐκ τοῦ ἑνὸς σταθμοῦ εἰς τὸν ἕτερον προσλαμβανόμεναι ἐκ τοῦ ἡλίου ἢ ἄλλης ἰσχυρᾶς φωτεινῆς ἠλεκτρικῆς ἑστίας καὶ ἀνταναχλώμεναι ἔκ τινος λεπτοτάτης, ὡς καθρέπτου, στιλβούσης μεταλλικῆς πλακὸς τεθειμένης εἰς τὸ βάθος τοῦ τηλεφωνικοῦ ἐν εἴδει κέρατος κατεσκευασμένου ὀργάνου. Αἱ φωτειναὶ ἀκτῖνες οὕτω πεμπόμεναι κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸν ἄλλον σταθμὸν πίπτουσιν ἐπὶ κοίλου καθρέπτου, ὅστις ἀντανακλᾷ πάλιν αὐτὰς συγκεντρῶν ἐπὶ πρὸ αὐτοῦ τεθειμένου κυλινδρίσκου συνισταμένου ἐκ τοῦ μετάλλου *σηλενίου* συνδεομένου μετὰ τοῦ ἑτέρου τηλεφωνικοῦ ὀργάνου, τοῦ *ἀποδέκτου*, διὰ μέσου μικρᾶς ἠλεκτρικῆς στήλης.

Οὕτως αἱ δονήσεις τῆς φωνῆς τοῦ ὁμιλοῦντος ἐπὶ τοῦ πρώτου τηλεφωνικοῦ κέρατος δονοῦσι τὴν εἰς τὸ βάθος τοῦ κέρατος κειμένην στίλβουσαν λεπτὴν μεταλλικὴν πλάκα· αἱ δονώδεις αὗται τῆς πλακὸς μετακινήσεις τροποποιοῦσιν ἀναλόγως καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς ἀνταναχλωμένην καὶ ἐξαποστελλομένην εἰς τὸν δεύτερον σταθμὸν δεσμίδα φωτεινῶν ἀκτίνων. Αἱ μεταβολαὶ αὗται περὶ τὴν ἀποστολὴν τῶν φωτεινῶν ἀκτίνων ἐπιδρῶσαι ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ δευτέρῳ σταθμῷ κυλινδρίσκου ἐκ σηλενίου τροποποιοῦσιν ἀναλόγως τὴν ἠλεκτρικὴν αὐτοῦ ἀντίστασιν καὶ ἑπομένως καὶ τὸ μεταξὺ αὐτοῦ, τῆς μικρᾶς ἠλεκτρικῆς στήλης καὶ τοῦ τηλεφωνικοῦ ἀποδέκτου ἠλεκτρικὸν ῥεῦμα, ὅπερ ἐπιδρῶν ἐπὶ τοῦ μεταλλικοῦ ἐλάσματος τοῦ τηλεφωνικοῦ ἀποδέκτου ἀναπαράγει τὴν φωνήν, τὰς λέξεις τοῦ ἐν τῷ πρώτῳ σταθμῷ ὁμιλήσαντος.

Ἡ συσκευὴ αὕτη εἶνε εὐφυεστάτη καὶ σχετικῶς οὐχὶ πολύπλοκος καὶ πολυσύνθετος καὶ ἑπομένως λίαν πρόσφορος. Δὲν λειτουργεῖ βεβαίως εἰς πολὺ μεγάλας ἀποστάσεις, ἀλλὰ δύναται νὰ προσφέρῃ ἀληθεῖς ὑπηρεσίας εἰς μικρὰς ἀποστάσεις μεταξὺ γειτόνων σταθμῶν εὐμετακινήτων, ὅπου ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ τηλεφώνου εἶνε ἀδύνατος, οἷον εἰς συνεννόησιν παρατεταγμένων στρατιωτικῶν σωμάτων, πολιορκουμένων, κλπ. Ἐπίσης δύνανται μακρόθεν νὰ συνεννοῶνται πλοῖα παρατεταγμένα εἰς ναυμαχίαν, ἢ ἄλλα μακρόθεν συναντώμενα εἰς τὸν ὠκεανόν.

* *

Τελευταῖον ἄλλο σπουδαῖον ἄγγελμα ἔρχεται ἡμῖν ἐξ Ἀγγλίας. Ὁ Saint-Georges ἐφευρέτης καὶ οὗτος ἰδίου τηλεφώνου κατώρθωσεν ἐσχάτως νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν φωτογραφίαν εἰς τὸ τηλέφωνον ἐπιτυχὼν δι' εὐφυοῦς μηχανισμοῦ νὰ φωτογραφῇ καὶ διατηρῇ οὕτω τὰ ἴχνη τῶν προφερομένων λόγων πρὸ τοῦ τηλεφωνικοῦ ὀργάνου. Ὁ νεωτερισμὸς οὗτος τελειοποιούμενος καὶ διὰ τὴν φωτογράφησιν τῶν ὁμιλούντων προσώπων θέλει προσφέρει μεγάλας ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτε οἱ γάμοι θὰ συνομολογοῦνται καὶ τηλεφωνικῶς!

Ἐν τούτοις ὁ Ἐδισὼν πρὸ πολλοῦ ἤδη ἀπὸ τοῦ 1876 ἔλυσε τὸ ζήτημα τῆς διατηρήσεως τῶν λόγων ἢ τῆς μουσικῆς διὰ τῆς ἐφευρέσεως

τοῦ *φωνογράφου* του. Δι' ἐπιτηδείου καὶ λεπτοφυοῦς μηχανισμοῦ αἱ δονήσεις τῶν λέξεων ἢ τῶν μουσικῶν φθόγγων χαράττονται ἐπὶ λεπτεπιλέπτου φύλλου ἐκ κασσιτέρου ἢ χαλκοῦ. Αἱ δονήσεις αὗται ἅπαξ χαραχθεῖσαι διατηροῦνται καὶ δι' ἐπιτηδείου μηχανισμοῦ ἀναπαράγονται πιστῶς διατηροῦσαι τὸν τόνον, τὸν τρόπον τῆς ἐκφράσεως, τὴν χροιὰν τῆς φωνῆς τοῦ ὁμιλήσαντος ἢ τοῦ μέλψαντος προσώπου ἢ τοῦ παιανίσαντος μουσικοῦ ὀργάνου.

Αἱ Ἀθῆναι ἐκ τῶν πρώτων πόλεων ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀκούσωσι τοῦ φωνογράφου εὐθὺς κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἀνακαλύψεώς του. Ἐνθυμούμεθα καλῶς διάφορα δημόσια πειράματα γενόμενα μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας ἐπανειλημμένως ἐν τῷ χειμερινῷ θεάτρῳ τῆς πόλεως.

Πόσαι εὐκολίαι καὶ πόσα ἀγαθὰ δὲν ὑπόσχεται εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ ὁ φωνογράφος! Ἐκτὸς τοῦ ὅτι δι' αὐτοῦ θὰ διατηρῶνται ἐς ἀεὶ εἰς τὰς ἐπομένας γενεὰς αἱ ἀπὸ στόματος ἀγορεύσεις τῶν μεγάλων ἱστορικῶν ἀνδρῶν, θὰ παράσχῃ ἔτι καὶ πολλὰς ἄλλας εὐκολίας εἰς τὸν καθ' ἡμέραν βίον. Τοὐλάχιστον θ' ἀπαλλάξῃ τοὺς πολιτικοὺς ἀρχηγοὺς τῶν μυρίων ἐνοχλήσεων τῶν περιοδειῶν ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας, πρὸς ἃς τότε θὰ περιοδεύουν θριαμβευτικῶς οἱ φωνογράφοι φέροντες ἀπὸ στόματος τοῦ λαοφιλοῦς ἀρχηγοῦ προσαγορεύσεις καὶ προσφωνήσεις πρὸς τὸν προσφιλῆ λαόν. Μάλιστα, νομίζομεν, οὐδὲν θέλει κωλύει τότε νὰ δίδηται εἰς τὸν φωνογράφον ἡ ἐξωτερικὴ μορφὴ τοῦ ἀντιπροσωπευομένου προσώπου καὶ αἱ προσφωνήσεις νὰ γίνωνται πάλιν ἀπὸ προχείρου ἐξέδρας ἢ προστυχόντος τραπεζίου!

* *

Οἱ ἀναγνῶσται τῶν *ἐπιστημονικῶν χρονικῶν* ἐνθυμοῦνται, ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐποιήσαμεν ἱκανὸν λόγον περὶ τῆς μετατροπῆς τῶν μηχανικῶν δυνάμεων τῆς φύσεως εἰς ἠλεκτρισμόν. Σήμερον μανθάνομεν, ὅτι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἀμερικανοῦ William Thomson συνέστη πρὸ τῶν καταρρακτῶν τοῦ ποταμοῦ Νιαγάρα ἐργοστάσιον μετὰ τῶν ἀναγκαίων μηχανῶν, ὅπως μετατρέπῃ εἰς ἠλεκτρισμὸν τὰς παραγομένας δυνάμεις κατὰ τὴν πτῶσιν τοῦ ὕδατος. Ὁ ἠλεκτρισμὸς οὗτος χρησιμεύει ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν λειτουργίαν 3000 τηλεφώνων εἰς 300 πόλεις ἢ κωμοπόλεις διανεμημένων. Τὰ 1500 περίπου ἐξ αὐτῶν λειτουργοῦσιν εἰς τὴν πόλιν Buffalo κειμένην 40 περίπου χιλιόμετρα μακρὰν τῶν καταρρακτῶν τοῦ ποταμοῦ.

* *

Μετὰ τὴν Χίον ἡ Ἰσχία καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Ἰάβα, μετὰ τὴν Ἰάβαν ἡ Γρενάδη καὶ μετὰ τὴν Γρενάδην ἡ Ἑλλάς! Σήμερον εὔθυμοι, αὔριον ἐν μιᾷ στιγμῇ οἱ λαοὶ πίπτουσιν εἰς τὴν φρίκην καὶ τὸν τρόμον τῶν καταστροφῶν. Αἱ πλήρεις ζωῆς καὶ κινήσεως πόλεις ἐν μιᾷ στιγμῇ μεταβάλλονται εἰς ἐρείπια, ἐφ' ὧν πλανᾶται τὸ ζοφερὸν καὶ ἀνίλεὲς τοῦ θανάτου φάσμα· τὴν πρὸ ὀλίγου ἔτι χαρμόσυνον βοὴν τῶν εὐθύμων κατοίκων διαδέχονται αἱ γοεραὶ κραυγαὶ καὶ οἱ ὑπόγειοι στόνοι τῶν ὑπὸ τὰ ἐρείπια τετραυματισμένων, συντετριμμένων, ψυχορραγούντων, ἀποθνησκόντων. Αὕτη εἶνε ἐν σμικρῷ ἡ φοβερὰ εἰκὼν τῶν καταστρεπτικῶν σεισμικῶν κλονισμῶν τῆς γῆς.

Ἡ Ἑλλὰς ἔτι εὕρηται ὑπὸ τὴν συγκίνησιν τοῦ ἐσχάτως κατὰ τὴν δυτικὴν Πελοπόννησον συμβάντος ἰσχυροῦ σεισμοῦ, εὐτυχῶς ἄνευ σπουδαίων καταστροφῶν. Τὸ συμβὰν τοῦτο μοὶ ὑπενθυμίζει ἄρθρον ἐν τῷ «Journal de Débats» τοῦ Henri de Parville, ἐν ᾧ ἀφοῦ ὁ συγγραφεὺς ἔγραψε περὶ τῶν σεισμῶν τῆς Ἰσχίας, τῆς Ἰάβας καὶ τῆς Γρενάδης, ἀνεμνήσθη κατόπιν καὶ τῆς Ἑλλάδος, ἣν προειδοποίει διὰ τὴν ἐρχομένην σειράν της. Τὰ τελευταῖα συμβάντα ἐπεκύρωσαν τὴν πρόρρησιν ταύτην τοῦ διακεκριμένου γάλλου ἐπιστήμονος, καὶ ἤδη εὐχηθῶμεν ἡ σειρὰ αὕτη τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐξωρλήθη ἐντελῶς διὰ τοῦ τελευταίου σεισμοῦ.

Οἱ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη δυστυχῶς συχνάκις ἐπαναλαμβανόμενοι καταστρεπτικοὶ σεισμοὶ διήγειραν τὴν προσοχὴν τῶν ἐπιστημόνων, οἵτινες ἐπεδόθησαν εἰς τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος τούτου. Πολλαὶ ἐξηγήσεις τῆς παραγωγῆς τῶν σεισμῶν ἐδόθησαν μέχρι σήμερον καὶ περὶ τούτων ἐγράψαμεν ἄλλοτε ἱκανὰ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ* (1). Σήμερον εἰς τὰ γραφέντα ἐκεῖνα ἐπιπροσθέτομεν καὶ νέαν τινὰ τελευταίαν θεωρίαν ἔχουσαν ὑπὲρ αὐτῆς πολλὰς πιθανότητας ἀληθείας. Κατ' αὐτήν, αἱ σεισμικαὶ κλονήσεις τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς ὀφείλονται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς αἰτίας καθαρῶς μηχανικὰς καὶ οὐχὶ εἰς ἠφαιστειώδεις ἐνεργείας. Ἡ ὑπόγειος μετακίνησις καὶ ἀπόσπασις μεγάλων βραχωδῶν ὄγκων· ἡ ἀποσύνθεσις καὶ διάλυσις αὐτῶν ὑπὸ τῆς βραδείας καὶ κατὰ μικρὸν ἐπενεργείας τῶν ὑπογείων ὑδάτων, καὶ ἡ κατάπτωσις καὶ κατάρρευσις τῶν μὲν ἐπὶ τῶν δὲ μεγάλων ὑπογείων στρωμάτων ὑποστηριζόντων τὴν γηΐνην ἐπιφάνειαν, θεωροῦνται ὡς ἡ σπουδαιοτέρα αἰτία τῶν κλονισμῶν τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συμβαίνουσι μακρὰν τῶν ἠφαιστείων. Ἐκ τοῦ κενοῦ δὲ τῶν ἀποσπωμένων καὶ καταρρεόντων ὑπογείων ὄγκων γίνονται μεγάλαι γηΐναι μετακινήσεις, συμπιέσεις, ὑφιζήσεις ἢ ἀνυψώσεις πρὸς τὰ ἄνω τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, διαφόρους τροποποιήσεις καὶ ἀλλοιώσεις ἐπιφέρουσαι ἐπὶ τῆς γηΐνης ἐπιφανείας.

Ἀξιοσημείωτον λίαν εἰς τὴν ἐξήγησιν ταύτην τῶν σεισμῶν εἶνε, ὅτι αἱ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ

(1) Ἴδε Ἑστίας τόμ. ΙΣΤ' σελ. 617.

γηΐνου φλοιοῦ πίπτουσαι βροχαὶ θεωροῦνται ὡς τὰ μάλα εὐνοοῦσαι τὴν ἐν τοῖς ἐγκάτοις διάλυσιν καὶ κατάρρευσιν τῶν μεγάλων αὐτῶν βράχων, καθ' ὅσον τὰ ἄφθονα ὕδατα ἀπορροφώμενα ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καταβαίνουσι βαθέως συντελοῦντα οὕτως ἐκεῖ μεγάλως εἰς τὴν μαλάκυνσιν καὶ ἀποσύνθεσιν τῶν ὑπογείων στερεῶν στρωμάτων. Τῶν μεγάλων καὶ καταστρεπτικῶν σεισμῶν τῆς Ἰσχίας καὶ τῆς Γρενάδης προηγήθησαν ἀφθονώταται βροχαὶ καὶ πλήμμυραι ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ἱσπανίᾳ. Τὸ παρὸν δὲ ἔτος καθ' ἅπασαν περίπου τὴν Ἑλλάδα ὑπῆρξε τὰ μάλα βροχερὸν πολλῶν ἄλλων προηγηθέντων ἐτῶν. Ἐν τούτοις εἴτε εἶνε ἀληθής, εἴτε μὴ ἡ ἐξήγησις αὕτη τῶν σεισμῶν, εὐχηθῶμεν, ὅπως μὴ ἡ πατρὶς ἡμῶν ὑποφέρῃ ὑπὸ τῶν σφοδρῶν αὐτῶν σεισμικῶν κλονισμῶν καὶ θρηνήσῃ καταστροφάς. Ἀρκεῖ, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὁ συγκλονήσας αὐτὴν σφοδρὸς ἐκλογικὸς σάλος!...

Ἐκ Σύρου, κατὰ Μάρτιον 1885.

ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ.

ΤΟ ΡΟΔΟΝ

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Τὸ ῥόδον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἦτο ἀπαραίτητον. Αἱ χαρμόσυνοι καὶ αἱ πένθιμοι τελεταί, αἱ πολιτικαὶ πομπαὶ καὶ αἱ θρησκευτικαὶ τελεταὶ ἐτελοῦντο πάντοτε μετὰ ῥόδων. Ἐνῷ δὲ οὐδεμία μνεία γίνεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τῶν νεωτέρων ἡμῶν ἀνθοδεσμῶν συχνότατα ἀναφέρονται οἱ στέφανοι· κατὰ τοὺς χρόνους μάλιστα τοῦ Ἀριστοφάνους ἡ στεφανοπλοκία ἦτο ἐν Ἀθήναις ὄχι μόνον ἐπάγγελμα βιοποριστικόν, ἀλλ' ἀνεπτύχθη καὶ εἰς τέχνην ἰδίαν. Ἡ ὑπὸ τοῦ Παυσίου γραφεῖσα εἰκὼν (ἐν ἔτει 377 π. Χ.) τῆς διασημοτέρας τῶν στεφηπλόκων ἐθαυμάζετο καὶ 450 ἔτη βραδύτερον ἐπὶ Πλινίου καὶ ἐτιμᾶτο πολλῶν χρημάτων. Κατ' ἀρχαῖον ἔθος πρὶν ἢ προσέλθῃ τις εἰς δεῖπνον κατὰ τὰς τελετὰς ἔθετεν ἐπὶ τῆς ῥοδίνου ἐλαίου ἀποζούσης κόμης στέφανον ῥόδων, διότι ἐνομίζετο ὅτι ἡ ὀσμὴ τῶν ῥόδων ἀπομακρύνει τὴν μέθην, ὡς νὰ ἠδύνατο τὸ ἄνθος τῶν χαρίτων καὶ διὰ μόνης τῆς παρουσίας αὐτοῦ νὰ προφυλάξῃ ἀπὸ τοῦ ἀπρεποῦς. Βραδύτερον, ἐπειδὴ ὁλόκληρον ῥόδον ἐφαίνετο βαρὺ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, κατεσκεύαζον στεφάνους ἐξ ὁρμαθῶν ἁπλῶν πετάλων ῥόδων καὶ δι' αὐτῶν ἐκόσμουν τὸ μέτωπον, τὸν λαιμὸν καὶ τοὺς βραχίονας. Πλὴν τούτου δὲ διὰ ῥόδων περιεκύκλουν τὰς κύλικας, ἐρράντιζον τὴν τράπεζαν διὰ φύλλων ῥόδων, ἀνεπαύοντο ἐπὶ ῥοδίνων κλινῶν, δηλ. ἐπὶ προσκεφαλαίων πεπληρωμένων φύλλων ῥόδων· καὶ ἐφ' ὅλου δὲ τοῦ ἐδάφους ἐσκόρπιζον ῥόδα, ὅπως «*βαίνωσιν ἐπὶ ῥόδων*»· οἱ κίονες ἐπίσης καὶ οἱ τοῖχοι τῶν αἰθουσῶν κατὰ τὰς ἑορτὰς ἔφερον ῥοδίνους ὁρμαθοὺς ἀνθέων, ἐντὸς δ' αὐτῶν ἀναπίδων πίδακες διαχέοντες ῥόδινον ὕδωρ. Ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς τροφαῖς τῶν Ῥωμαίων τὸ ῥόδον ἐλάμβανε μέρος· διότι αἱ ῥωμαϊκαὶ μαγειρικαὶ περιέχουσι συνταγὰς πρὸς κατασκευὴν πουδιγγῶν ἐκ ῥόδων, γλυκισμάτων ἐκ ῥόδων, ῥόδων διατετηρημένων, ὅπως ἐν μέρει γίνεται καὶ σήμερον παρ' ἡμῖν διὰ τῆς κατασκευῆς τῆς *ῥοδοζαχχάρεως*. Ἐπίσης ὁ *ῥοδίτης οἶνος* ἐθεωρεῖτο ὡς ὁ λαμπρότερος πάντων, ὅμοιος πρὸς τὸ νέκταρ τῶν θεῶν.

Ἕτερα παραδείγματα ἀληθοῦς ῥοδομανίας παρέχει ἡ Κλεοπάτρα, ἥτις ἐπλήρωσε τὸ ἔδαφος τοῦ ἑστιατορίου διὰ ῥόδων μέχρις ὕψους ἑνὸς πήχεως, ἐπ' αὐτῶν δὲ ἐξέτεινε δίκτυον, ἐφ' οὗ ὡς ἐπὶ ἐλαστικοῦ ἐδάφους ἐστήθησαν αἱ τράπεζαι καὶ ἐκαθέσθησαν οἱ δαιτυμόνες. Τὸ δεῖπνον τοῦτο ἐστοίχισε μυθῶδες χρηματικὸν ποσόν. «Τῇ δὲ τετάρτῃ τῶν ἡμερῶν ταλαντιαίους εἰς ῥόδα μισθοὺς δέδωκε καὶ κατεστρώθη ἐπὶ πηχυαῖα βάθη τὰ ἐδάφη, τῶν δένδρων ἐμπεπετασμένων δικτύοις τοῖς ἕλιξιν» λέγει Σωκράτης ὁ Ῥόδιος παρ' Ἀθηναίῳ. Ὁ Νέρων παραγγείλας ποτὲ ῥόδα ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐν ὥρᾳ χειμῶνος ἐπί τινι ἑορτῇ κατέβαλεν ὡς τίμημα τόνον χρυσοῦ, ὁ δὲ παράφρων Ἡλιογάβαλος ἔρριψέ ποτε ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἑορτῆς ἀπὸ τῆς ὀροφῆς τόσον πλῆθος ῥόδων, κρίνων, ὑακίνθων, ναρκίσσων καὶ ἴων, ὥστε πολλοὶ τῶν δαιτυμόνων ἐπνίγησαν, μὴ δυνηθέντες ν' ἀπομακρυνθῶσι ταχέως. Ἴσως δὲ ἡ Νέμεσις ἐκδικεῖται σήμερον τὴν ἄφρονα ταύτην σπατάλην τῶν ῥόδων ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων, καθ' ὅσον οἱ σημερινοὶ αὐτῶν ἀπόγονοι δὲν δύνανται νὰ ὑποφέρωσι τὴν ὀσμὴν τῶν ἀνθέων ἰδίως δὲ τῶν ῥόδων. Διηγοῦνται τοὐλάχιστον ὅτι καὶ μόνη ἡ θέα ῥόδου ἐν τῇ αἰθούσῃ Ῥωμαίας τῶν ἡμερῶν μας προκαλεῖ ζωηρὰν δυσαρέσκειαν, προϊοῦσαν ἐνίοτε μέχρι σπασμῶν.

Πλὴν τῆς χρήσεως τῶν ῥόδων κατὰ τὰς ἑορτὰς οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο αὐτὰ καὶ κατὰ τὰς θυσίας. Οὕτω διὰ ῥόδων ἐκόσμουν τὰ θύματα ὡς καὶ τὰ ἀγάλματα τοῦ θεοῦ, πρὸς ὃν ἔθυον καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἱερέως, ὅστις ἔφερεν αὐτὸ εἰς τὸν βωμόν. Ἐπίσης ἡ νύμφη προσερχομένη εἰς τὸν ἀνθοστόλιστον οἶκον τοῦ γαμβροῦ ἔφερεν ὑπὸ τὸν ῥοδόχρουν αὐτῆς πέπλον στέφανον ἐκ ῥόδων καὶ μύρτων. Ὅταν δὲ ὁ νικητὴς ἐπέστρεφεν εἰς τὴν αἰωνίαν πόλιν θριαμβεύων, διεσκορπίζοντο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ ῥόδα· αὐτὸς δὲ οὗτος καὶ ἅπασα ἡ στρατιὰ ἔφερε περικεφαλαίας ἀνθοστολίστους.

Εἴδομεν ἀνωτέρω ὅτι τὸ ῥόδον ἦτο σύμβολον τῆς παροδικότητος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, τούτου δὲ ἕνεκα ἐγίνετο χρῆσις αὐτοῦ κατὰ τὰς

νεκρωσίμους τελετάς. Τὸ σῶμα τοῦ θανόντος ἐχρίετο δι' ἐλαίου ῥόδου, ὅταν δ' ἐφέρετο πρὸς ταφὴν ἔφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στέφανον ῥόδων, τὸ δὲ φέρετρον καὶ ἡ πυρὰ ἦσαν κεκοσμημένα δι' ὁρμαθῶν ἐκ ῥόδων. Ἐπὶ τοῦ τάφου κατετίθεντο στέφανοι, ἐσκορπίζοντο ἄνθη καὶ ἐφυτεύοντο ῥοδαῖ. Παλαιός τις οὕτω περιγράφει τὸν τάφον τοῦ Σοφοκλέους:

'Ηρέμ' ὑπὲρ τύμβοιο Σοφοκλέους, ἠρέμα, κισσέ,
ἑρπύζοις, χλοεροὺς ἐκπροχέων πλοκάμους
καὶ πεταλὸν πάντη θάλλοι ῥόδον, ἥτε φιλόρρωξ
ἄμπελος, ὑγρὰ πέριξ κλήματα χευαμένη,
εἵνεκεν εὐμαθίης πινυτόφρονος, ἣν ὁ μελιχρὸς
ἤσκησεν, Μουσῶν ἄμμιγα καὶ Χαρίτων.

Κατ' εὐλαβὲς δὲ ἔθιμον οἱ ἀρχαῖοι ἑώρταζον ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν ἑορτὴν τῶν ῥόδων, καθ' ἣν οἱ τάφοι τῶν φιλτάτων ἐστεφανοῦντο διὰ νέων στεφάνων καὶ αἱ ἐπιτύμβιοι πλάκες ἐρραίνοντο διὰ ῥοδίνου ἐλαίου. Τοῦτο δὲ βεβαίως ἐννοεῖ καὶ ὁ Ἀνακρέων λέγων

.... ὀλίγη δὲ κεισόμεθα
κόνις ὀστέων λυθέντων
τί σε δεῖ λίθον μυρίζειν;
τί δὲ γῇ χέειν μάταια;
ἐμὲ μᾶλλον, ὡς ἔτι ζῶ,
μύρισον, ῥόδοις δὲ κρᾶτα
πύκασον, κάλει δ' ἑταίρην·
πρὶν ἔρως ἐκεῖ μ' ἀπελθεῖν
ὑπὸ νερτέρων χορείας,
σκεδάσαι θέλω μερίμνας.

Ἐνῷ δὲ οὕτως ἐτιμᾶτο τὸ ῥόδον ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ὁ χριστιανισμός, ὁ διδάσκων τὴν ἄρνησιν τῶν ἐγκοσμίων, ἀντέστη κατὰ τῆς τρυφηλῆς ταύτης λατρείας τοῦ ῥόδου, διὸ καὶ ἀπηγορεύθη ὁ στολισμὸς τῶν νεκρῶν δι' ἀνθέων καὶ ὁ τῶν νυμφῶν διὰ ῥοδίνων στεφάνων. Ὅτε δὲ βραδύτερον ἐξερράγη ἡ θύελλα τῆς μεταναστεύσεως τῶν λαῶν ἐπὶ τῶν χωρῶν τῆς κλασσικῆς ἀρχαιότητος, κατέστρεψεν αὕτη καὶ τοὺς κήπους τῶν ῥόδων, οἵτινες εἰς μὲν τὴν Ἑλλάδα ἐχρησίμευον πρὸς ποιητικὴν ἀπόλαυσιν τῆς ζωῆς, εἰς δὲ τὴν Ῥώμην πρὸς ἐπίδειξιν σπαταλώδους πολυτελείας. Ἐκεῖ δὲ ἔνθα ποτὲ ἤνθουν οἱ ὑπόθερμοι κῆποι τῆς Παίστου (Ποσειδωνίας) δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ὑπάρχει τανῦν ἔρημος πλήρης ἀκανθῶν καὶ πυρετογόνος, ἐν ᾗ ὑψοῦνται ἐρείπιά τινα μόνον ναῶν, λείψανα τοῦ μεγάλου παρελθόντος. Καὶ ἐν τῇ χώρᾳ δὲ ἔνθα ποτὲ ὁ τρυφηλὸς Συβαρίτης δὲν ἠδυνήθη νὰ κοιμηθῇ ὅλην τὴν νύκτα, διότι ἐπὶ τῆς ῥοδίνης αὐτοῦ στρωμνῆς ὑπῆρχε πέταλον ῥόδου διπλωμένον οὔτε μία ῥοδῆ φύεται σήμερον.

Νέα περίοδος τῆς θεραπείας τῶν ῥόδων ἤρξατο εὐθὺς ὅταν μετὰ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας προέκυψαν εἰς τὸ φῶς δειλὰ τὰ σπέρματα τοῦ νέου πολιτισμοῦ. Κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ συγχρόνου ποιητοῦ Βεναντίου Φορτουνάτου αἱ ῥοδαῖ ἤνθουν ἐν ταῖς ἀνθοφόροις καὶ ὀπωροφόροις πρασιαῖς τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου ἐν Παρισίοις, ὃν ἵδρυσεν αὐτόθι ὁ βασιλεὺς Χιλδεβέρτος ὁ πρῶτος (ἀποθανὼν ἔτ. 558). Τὴν πρώτην ἐπίσης θέσιν κατέχουσιν αἱ ῥοδαῖ καὶ ἐν τοῖς κήποις τοῦ μεγάλου Καρόλου, ἐν οἷς βεβαίως μετηνέχθησαν μετὰ πολλῶν ἄλλων ἐκ τῶν κήπων τῶν μοναστηρίων τῆς Ἰταλίας. Ἔκτοτε δὲ οἱ Ῥωμανικοὶ καὶ Γερμανικοὶ λαοὶ ἁμιλλῶνται εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς ῥοδῆς καὶ μῦθοι δὲ καὶ παραδόσεις ἐρρίζωσαν τὸ ῥόδον ἐν τῇ συνειδήσει καὶ τῇ καρδίᾳ τῶν λαῶν τούτων.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι οἱ καλίφαι τῶν Ἀράβων, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν ὁποίων ἀνεπτύχθη τὰ μέγιστα ὁ πολιτισμὸς ἐν Ἰσπανίᾳ Σικελίᾳ καὶ Καλαβρίᾳ, μετεφύτευσαν ἐκ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τὰ ὡραιότερα ῥόδα ἐν τοῖς ἀνακτορικοῖς αὐτῶν κήποις, ὅπως μετεφύτευσαν ἐκ τῆς ἡλιοκαοῦς αὐτῶν πατρίδος καὶ πλῆθος ἄλλο φυτῶν, οἷον τὸν φοίνικα, τὴν πορτοκαλλέαν, τὸν βάμβακα, τὴν ὄρυζαν, τὸ ζακχαροκάλαμον, τὸν πάπυρον κ.τ.λ. Καὶ διὰ τῶν σταυροφοριῶν δέ, δι' ὧν μετὰ μακροχρόνιον ἑκατονταετηρίδων χωρισμὸν ἡ Ἀνατολὴ ἐκοινώνησε μετὰ τῆς Δύσεως, μετηνέχθησαν ῥόδα εἰς τὴν Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἀνατολῆς, ἐν ᾗ καὶ μέχρι σήμερον διατηρεῖται ἡ ζῶσα θεραπεία τοῦ ῥόδου καὶ τῶν ἡδυόσμων ῥοδώνων. Ἴσως δὲ ἀπὸ τῶν χρόνων ἐκείνων χρονολογεῖται ἡ εἰσαγωγὴ τῆς ῥοδῆς τῆς δαμασκηνῆς καὶ τῆς μοσχόσμου τοῦ Σχιρᾶς «τῆς ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ ψαλείσης νύμφης τῆς ἀηδόνος». Αἱ εὐγενεῖς αὗται ῥοδαῖ εἰσήχθησαν πιθανῶς ἐνωρίτατα εἰς τὰς πλουσίας πόλεις τῆς Ἰταλίας, ἰδίως δὲ ἐν Φλωρεντίᾳ, περὶ τῶν ῥοδοστολίστων κήπων τῆς ὁποίας ὁ Βοκάκκιος παρέδωσεν ἡμῖν λίαν ἐρατεινὰς διηγήσεις. Πολὺς ὅμως παρῆλθε χρόνος, μέχρις οὗ αἱ ῥοδαῖ εἰσαχθῶσι καὶ πέραν τῶν Ἄλπεων· ὅταν δὲ τὰ καταπραϋνθέντα ἤθη μετὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς παιδείας καὶ τῆς εὐμαρείας τοῦ βίου προὐκάλεσαν τὴν ἀκμὴν τῆς ἀνθοκομίας κατὰ τὸ δεύτερον τρίτον τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος, οἱ γερμανοὶ ἡγεμόνες ἱππόται καὶ οἱ πατρίκιοι ᾐσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὰ οἰκοδομήσωσιν ἐπὶ τῶν πεδιάδων χαριεστάτας βασιλικὰς ἐπαύλεις καὶ ἐντέχνους ἐξοχικοὺς οἴκους ἀντὶ τῶν πρότερον σκιερῶν καὶ ὀγκωδῶν φρουρίων, τῶν ἐπὶ ἀπροσίτων βράχων ᾠκοδομημένων. Ἕνεκα τῆς ζωηρᾶς δὲ καὶ ὁτὲ μὲν εἰρηνικῆς ὁτὲ δὲ πολεμικῆς ἐπιμιξίας τῆς ἀναπτυχθείσης μεταξὺ τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς καὶ τοῦ Σουλτάνου τῆς Τουρκίας, οὗτινος τὸ κράτος ἐξετείνετο μέχρι σχεδὸν τῶν πυλῶν τῆς Βιέννης, μέγας ἀριθμὸς φυτῶν τοῦ καλλωπισμοῦ, ἅτινα οἱ Τοῦρκοι εἶχον μεταφέρει εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπὸ τῶν πατρῴων αὐτῶν στεππῶν ἢ ἀπὸ τῶν κατακτηθεισῶν χωρῶν, μετηνέχθη καὶ εἰς τὴν Δύσιν. Πρὸ τῆς περιόδου ταύτης οἱ κῆποι αὐτόθι ἔμενον κενοὶ ἀνθέων μέχρις τοῦ μηνὸς Ἰουνίου,

τότε δὲ εἰσήχθησαν τὸ πρῶτον ἅπαντα τὰ ἐράσμια καὶ πολύχροα κοσμήματα τῆς ἐαρινῆς ἀνθήσεως αἱ τολύπαι, οἱ ὑάκινθοι, τὸ κρίνον τὸ καλούμενον βασιλικὸν διάδημα, καὶ αἱ ῥανούγκουλαι. Μετ' αὐτῶν δὲ καὶ μετὰ τῆς ἀγριοπασχαλέας, τῆς ἱπποκαστανέας καὶ τῆς κλαιούσης ἰτέας εἰσήχθησαν καὶ τὰ ῥόδα τῆς Ἀνατολῆς, ἀπὸ δὲ τῆς Βιέννης μετεδόθησαν μετὰ μικρὸν εἰς Γερμανίαν καὶ τὰς Κάτω χώρας, αἵτινες μέχρι σήμερον μένουσι τὸ κέντρον τῆς ἀνθοκομίας, καὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν ἀνθέων. Ἡ ἑκατοντάφυλλος ὅμως ῥοδῆ ἦτο σπανία ἐν Εὐρώπῃ μέχρι τῶν μέσων τοῦ δεκάτου ἕκτου αἰῶνος, βοτανικός τις δὲ τῶν χρόνων ἐκείνων ἀναφέρει μόνον τοὺς κηπουροὺς τῆς Ὀλλανδίας καὶ τῆς Φραγκφούρτης παρὰ τῷ Μοίνῳ ὡς καλλιεργοῦντας αὐτὴν διὰ τὸ σπάνιον.

Ἔκτοτε ἡ θεραπεία τῆς ῥοδῆς ἐκτείνεται καὶ προάγεται ἀδιακόπως. Ἡ Κίνα καὶ ἡ Βόρειος Ἀμερικὴ παρέσχον ἡμῖν νέα λαμπρὰ εἴδη ῥοδῶν, οἱ δὲ κηπουροὶ καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην ἀσχολοῦνται τανῦν δι' ὅλων αὐτῶν τῶν δυνάμεων εἰς πλάσιν νέων εἰδῶν.

Ὡς ὁ κατ' ἐξοχὴν παράδεισος τῶν ῥόδων θεωρεῖται σήμερον ἡ Γαλλία, ἐν αὐτῇ δὲ συγκροτεῖται ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν Ἄρειος Πάγος, ὅστις ἐκλέγει καὶ βραβεύει τὰ ὡραιότερα ἐκ τῶν ὡραίων τοῦ γένους τῶν ῥόδων. Ἐκ Γαλλίας κατάγονται ὅλαι σχεδὸν αἱ νέαι καὶ μεγαλοπρεπεῖς ῥοδαῖ, αἵτινες μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐξεδίωξαν ἀπὸ τῶν κήπων μας τὰ παλαιότερα μετριοφρονέστερα εἴδη, ἅτε ὑπερτερήσασαι τούτων κατὰ τὴν στιλβηδόνα καὶ τὸ σχῆμα τῶν φύλλων, τὸ μέγεθος καὶ τὸ χρῶμα τῶν ἀνθέων, πρὸ πάντων δὲ κατὰ τὴν παράτασιν τοῦ χρόνου τῆς ἀνθήσεως. Αὐτὴ δὲ ἡ γηραιὰ ἑκατοντάφυλλος ῥοδῆ ἐγένετο τόσον σπανία ἐν Εὐρώπῃ, ὥστε μετ' οὐ πολὺν χρόνον μόλις θὰ εὑρίσκεται εἰς τοὺς κήπους τῶν χωρικῶν, ἢ εἰς τὰς χώρας ἔνθα ἡ ἀνθοκομία εἶνε πρᾶγμα ἄγνωστον, καίτοι μόλις δύναται νὰ συγκριθῇ πρὸς αὐτὴν ἡ νέα γενεὰ τῶν ῥοδῶν κατά τε τὴν εὐοσμίαν, τὴν εὐγένειαν, τὸ σχῆμα καὶ τὸ λεπτοφυὲς τῶν ἀνθέων. Ἐνῷ δὲ μόνον ἡ Ποσειδωνία κατὰ τὴν ἀρχαιότητα εἶχε ῥοδᾶς ἀνθούσας δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ, αἱ ἀντικαταστήσασαι αὐτὰς διεδόθησαν τανῦν εἰς πολυαρίθμους ποικιλίας, χάρις δὲ εἰς αὐτὰς ὁ καιρὸς τῆς ἀνθήσεως τῶν ῥόδων, περὶ οὗ οἱ ποιηταὶ ἔκτοτε παρεπονοῦντο, διαρκεῖ σήμερον καθ' ὅλον τὸ θέρος μέχρι τέλους τοῦ φθινοπώρου, ἐντεῦθεν δὲ τῶν Ἄλπεων καὶ δι' ὅλου τοῦ ἔτους.

Μεθ' ὅσα περὶ τοῦ ῥόδου εἴπομεν, νομίζομεν περιττὸν νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ περὶ τῶν ποιημάτων, ἅτινα ἀφιέρωσαν εἰς τὸ ῥόδον οἱ ποιηταὶ παντὸς χρόνου καὶ περὶ τῶν ποιητικῶν εἰκόνων, ἃς ἅπαντες ἤντλησαν ἐξ αὐτοῦ. Τὸ θέμα τοῦτο εἶνε ἀνεξάντλητον, ἤθελε δὲ καταλάβει τὸν ὄγκον ἐκτενεστάτης μελέτης.

Ἅπαντες σχεδὸν οἱ ποιηταὶ τῆς ἀρχαιότητος, ἡ Σαπφὼ καὶ ὁ Ἀνακρέων, ὁ Θεόκριτος καὶ ὁ Μόσχος, ὁ Ὁράτιος καὶ ὁ Ὀβίδιος, ὁ Κάτουλος καὶ ὁ Αὐσώνιος ἔψαλαν καὶ ἐξύμνησαν τὸ ῥόδον δι' ἐλεγείων, ἐπιγραμμάτων καὶ ᾠδῶν. Ἡ δὲ ἀπήχησις τῶν ὕμνων τούτων ἀκούεται ὡς ἀντανάκλασις καὶ δι' ὅλου τοῦ μέσου αἰῶνος διὰ τῶν ᾀσμάτων τῶν τρουβαδούρων, τῶν γερμανῶν ἐρωτικῶν ἀοιδῶν, τῶν ἐλεγείων τοῦ Δάντου, τῶν σονέτων τοῦ Πετράρχη, τῶν ἐρωτικῶν τοῦ Τάσσου καὶ δι' ὅλων τῶν λοιπῶν πολυωνύμων εἰδῶν τῆς ποιήσεως τῶν διαφόρων ποιητῶν. Καὶ μέχρι σήμερον δὲ κατὰ τοὺς ἡμετέρους χρόνους αὐξάνεται καὶ τελειοποιεῖται διηνεκῶς ὁ χορὸς τῶν ποιητῶν πρὸς ὕμνον τοῦ ῥόδου.

(Ἐκ τοῦ γερμανικοῦ)

Σπ. Μηλιαρακης.

ΕΙΣ ΔΥΟ ΦΙΛΑΣ

Δυὸ ἄστρα ποῦ φεγγοβολοῦν 'ς τὸν οὐρανὸ ζευγάρι,
Δυὸ ἄνθη ποῦ μοσχοβολοῦν 'ς' λεμονιᾶς κλωνάρι,
Δυὸ περιστέρια ποῦ πετοῦν 'ς τὸν γαλανὸν ἀέρα,
Δυὸ ἀδερφούλαις πῶχουνε τὴν ἴδια τὴ μητέρα
Δὲν κάνουν ἐμμορφότερη ἀγάπης ζωγραφιά
Καὶ δὲν σκορποῦνε τόσο φῶς καὶ μυρωδιὰ καὶ χάρι,
Ὅσ' ἡ διπλῆ σας ἐμμορφιὰ
Μὲ τὴ διπλῆ ἀγάπη σας διπλοστεφανωμένη.

. . . .

Ἀλήθεια! εἶσθ' ἡ καθεμιὰ κι' ἀλλοιώτικα πλασμένη:
Ἡ μιὰ μὲ λάμψι περισσὴ περίσσια προικισμένη,
Ἡ ἄλλη ἥμερη, γλυκειά, γεμάτη καλοσύνη·
Ἡ μιὰ χαρίζει εὐωδιά, ἡ ἄλλη φῶς μᾶς δίνει,
Ἡ μιὰ εἶν' ἄνθος ἀκριβὸ κ' ἡ ἄλλη εἶν' ἀστέρι…
Σμίγετ' ἡ δυὸ καὶ κάνετε χαριτωμένο ταίρι.
Τόσο, ποῦ ἅμα ἰδῇ κανεὶς τὴ μιὰ χωρὶς τὴν ἄλλη
Θαρρεῖ πῶς χάνει κάτι τι ἀπ' τὰ 'δικά της κάλλη.

Ἡ μιὰ μὲ τὸ 'δικό της φῶς τὴν ἄλλη τὴ φωτίζει
Κι' αὐτὴ τῆς δίνει μυρωδιά, τὴν κάνει νὰ μυρίζῃ·
Κ' ἔτσι διπλαῖς 'ς τὴν ἐμμορφιά, κ' ἔτσι διπλαῖς 'ς τὴ χάρι
Γίνεστ' ἀστέρια δίδυμα, γίνεστ' ἀνθῶν ζευγάρι.

Γεωργιος Δροσινης

Η ΥΑΛΟΣ

Ἡ ἐφεύρεσις τῆς ὑάλου ἀποδίδεται γενικῶς εἰς τοὺς Φοίνικας. Κατὰ τὸν Πλίνιον, ἔμποροι νάτρου, ἐν Φοινίκῃ κατὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Βήλου, μὴ εὑρίσκοντες λίθους ὅπως στηρίξωσιν ἐπ' αὐτῶν τὸν λέβητα, ἐντὸς τοῦ ὁποίου παρεσκεύαζον τὸ φαγητόν των, ἐξήγαγον τοῦ πλοίου δύο τεμάχια νάτρου καὶ μετεχειρίσθησαν αὐτὰ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ λέβητος. Ἀλλὰ τὸ νάτρον ἐτάκη ὑπὸ τῆς θερμότητος τοῦ πυρὸς καὶ ἀνεμίχθη μετὰ τῆς ἄμμου, τότε δὲ παρήχθη οὐσία ὑαλώδης, διαφανὴς καὶ εὔτηκτος, ἤτοι ἡ ὕαλος.

Καὶ ὁ ἱστορικὸς Φλάβιος Ἰώσηπος γράφει περίπου τὰ αὐτά, μετὰ τῆς διαφορᾶς ὅτι ἀποδίδει τὴν ἐφεύρεσιν οὐχὶ εἰς ἐμπόρους ἀλλ' εἰς πειρατάς.

Ἀλλ' ἡ παράδοσις αὕτη εἶνε ἐσφαλμένη. Ἡ ὕαλος ἦτο γνωστὴ ἀπὸ τῶν προϊστορικῶν χρόνων, ὡς ἀποδεικνύει τοῦτο ἡ ἀνεύρεσις ὑαλίνων σφαιριδίων ἐντὸς μνημείων τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς. Ἄλλως δὲ πρὸς σχηματισμὸν τῆς ὑάλου ἀπαιτεῖται θερμοκρασία 1000°, ὥστε ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ τῆξις διὰ τῆς θερμότητος τῆς διὰ τὸ φαγητὸν πυρᾶς.

Ἡ ὕαλος ἦτο γνωστὴ παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις, συνεχῶς δὲ ποιοῦνται μνείαν αὐτῆς οἱ ἕλληνες καὶ λατῖνοι ἱστορικοί.

Κατὰ τὸν Στράβωνα, τὸν Θεόφραστον καὶ τὸν Τάκιτον, καταλληλοτέρα ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν πρὸς κατασκευὴν τῆς ὑάλου ἐθεωρεῖτο ἡ ἄμμος τῶν ὀχθῶν τοῦ ποταμοῦ Βήλου, ἐκβάλλοντος εἰς τὴν Μεσόγειον παρὰ τὴν Πτολεμαΐδα. Ὡς ἐκ τούτου πολλὰ ὑαλοποιεῖα ὑπῆρχον παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ τούτου. Τὰ δὲ τῆς Σιδῶνος καὶ τῆς Τύρου, τὰ ὁποῖα ἦσαν τὰ διασημότερα, παρελάμβανον ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου τὸ ἀναγκαιοῦν αὐτοῖς ὑλικόν.

Ἡ ὕαλος ἦτο γνωστὴ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις, διότι γίνεται μνεία αὐτῆς ἐν τῷ *Βιβλίῳ τοῦ Ἰὼβ* καὶ ἐν ταῖς *Παροιμίαις τοῦ Σολομῶντος*, παρὰ δὲ τοῖς Αἰγυπτίοις πρὸ τρισχιλίων καὶ πλέον ἐτῶν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ πολὺ πρὸ τῆς ἐξόδου τῶν Ἰουδαίων, ὡς τοῦτο ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς εὑρέσεως ὑαλίνου περιδεραίου ἐντὸς τάφου ἐν Θήβαις, φέροντος ἱερογλυφικὴν ἐπιγραφήν, γνωστοποιοῦσαν τὴν χρονολογίαν αὐτοῦ· πολλὰ ὑάλινα κοσμήματα εὑρέθησαν ἐπίσης ἐπὶ μομιῶν, προερχομένων ἐκ τῶν τάφων τῆς Μέμφιδος καὶ τῶν Θηβῶν. Σημειωτέον ὅτι τὰ ὑαλουργεῖα τῶν δύο τούτων πόλεων ἐφημίζοντο διὰ τὴν κατασκευὴν χρωματιστῆς ὑάλου.

Μετὰ τοὺς Αἰγυπτίους ηὐδοκίμησαν, καθὰ προείπομεν, οἱ Φοίνικες ἐν τῇ ὑαλουργίᾳ, παραλαβόντες αὐτὴν παρὰ τῶν Αἰγυπτίων. Ὁ Πλίνιος ὑπερεπαινεῖ τὴν τελειότητα τῶν ὑαλουργῶν τῆς Σιδῶνος, κατασκευαζόντων ὀγκωδέστατα ὑάλινα ἀντικείμενα, βεβαίως δ' ἦτο ἐξ ὑάλου ἡ στήλη τοῦ ναοῦ τοῦ Ἡρακλέους ἐν Τύρῳ, ἥτις ἐνομίζετο μὲν ὅτι συνέκειτο ἐκ πελωρίου σμαράγδου, ἀλλ' ἦτο ἁπλῶς χρωματιστὴ ὕαλος. Ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Φοινίκης ἡ ὑαλουργία ἐξηπλώθη εἰς τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου καὶ εἶτα ἔλαβε μείζονα διάδοσιν.

Καὶ οἱ Πέρσαι μετεχειρίζοντο ὑάλινα ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα ἐκίνησαν τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀθηναίων πρέσβεων, καὶ ἐφάνησαν αὐτοῖς ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς πολυτελείας, ὁ δὲ Πλίνιος ἀναφέρει ὅτι ὑπῆρχον ὑαλουργεῖα καὶ παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς, τοῖς Μήδοις καὶ τοῖς Κέλταις. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἡ βιομηχανία αὕτη εἰσήχθη μόνον ἐπὶ Κικέρωνος, πρὸ τούτου δὲ ἦσαν τοσοῦτον σπάνια ἐν Ῥώμῃ τὰ προϊόντα τῆς ὑαλουργίας, ὥστε ὁ Νέρων ἐπλήρωσε διὰ δύο ὑάλινα ποτήρια χίλια διακόσια περίπου φράγκα. Κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα, ὅτε ὁ αὐτοκράτωρ Αὐρήλιος ἐκυρίευσε τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ἔλαβε παρ' αὐτῆς ἀντὶ χρηματικοῦ φόρου ἀντικείμενα ὑαλουργικά, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἡ βιομηχανία αὕτη ἐποίησεν ἐν Ῥώμῃ ταχείας καὶ γιγαντιαίας προόδους. Ὑπῆρχεν ἐν Ῥώμῃ, κατὰ τὸν Πλίνιον, πλουσιώτατον θέατρον, τριώροφον, τὸ τοῦ Σκαύρου, ἔχον 360 στήλας ἐκ μαρμάρου Πεντελησίου, καὶ τοῦ ὁποίου ὁ πρῶτος ὄροφος ἦτο μαρμάρινος, ὁ δεύτερος ὑάλινος καὶ ὁ τρίτος ἐξ ἐπιχρύσου ξύλου. Ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ τοῖχοι τῆς οἰκίας τοῦ Φίρμου, κατὰ τὸν Βοπίσκον, ἦσαν ἐπεστρωμένοι ἔσωθεν ἐκ τετραγώνων ὑαλίνων πλακῶν.

Κατὰ τὸν Δ'. αἰῶνα, ὅτε ὁ Κωνσταντῖνος μετέφερε τὴν πρωτεύουσαν τῆς ῥωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας ἐκ Ῥώμης εἰς τὸ Βυζάντιον, ἡ ὑαλουργικὴ βιομηχανία παρήκμασε ταχέως ἐν Ῥώμῃ καὶ εἶτα ἐξέλιπε καθ' ὁλοκληρίαν, ἀλλ' ἀνεπτύχθη ἐν τῇ νέᾳ πρωτευούσῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν αὐτοκρατόρων. Ὁ Αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ἀπήλλαξε τὰ ὑαλουργεῖα παντὸς φόρου. συνεπείᾳ δὲ τῶν προνομίων ὧν ἀπήλαυεν ἡ βυζαντινὴ ὑαλουργικὴ ἐποίησε ταχείας προόδους, καὶ τοσοῦτον ἀνεπτύχθη, ὥστε τὰ προϊόντα αὐτῆς συγκατηριθμοῦντο μεταξὺ τῶν πολυτίμων δώρων, τὰ ὁποῖα οἱ Αὐτοκράτορες τῆς Ἀνατολῆς ἀπέστελλον πρὸς τοὺς βασιλεῖς τῆς Δύσεως. Τῷ 926 ὁ Αὐτοκράτωρ Λεκαπηνὸς ἔστειλε πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἰταλίας Οὗγον ὡς δῶρον ὑάλινα ἀγγεῖα βυζαντινῆς κατασκευῆς. Ἐκτὸς τοῦ Βυζαντίου ὑαλουργεῖα ὑπῆρχον καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Πρῶτοι οἱ Βυζαντινοὶ μετεχειρίσθησαν τὴν ὕαλον διὰ τὰ παράθυρα τῶν ἐκκλησιῶν, ἐν δὲ τῇ δυτικῇ Εὐρώπῃ τοῦτο ἐγένετο πολὺ βραδύτερον. Οὕτως ἡ ὕαλος εἰσήχθη ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸν Ζ'. αἰῶνα, ἐν δὲ τῇ Γερμανίᾳ καὶ τὸ δεύτερον ἐν Ἰταλίᾳ ἔνθα, καθὰ προείπομεν, ἐξέλιπε καθ' ὁλοκληρίαν, κατὰ τὸν Η'. αἰῶνα. Αἱ πρῶται χρωματισταὶ ὕαλοι ἐφάνησαν ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὸν ΙΒ'. αἰῶνα, δύσκολον ὅμως νὰ ὁρισθῇ ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἤρχισαν μεταχειριζόμενοι λευκὰς ὑάλους διὰ τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν. Λέγεται ὅτι ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸν ΙΔ'. αἰῶνα ὑπῆρχον ὑάλινα παράθυρα μόνον ἐν ὀλίγαις ἐκκλησίαις, ἡ χρῆσις δ' αὐτῶν ἐγένετο γενικωτέρα ἀπὸ τοῦ ΙϚ'. αἰῶνος, ὁπότε καὶ τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν ἀπὸ στενωτάτων ἐγένοντο μεγαλείτερα, δόντος πρώτου τὸ παράδειγμα Φραγκίσκου τοῦ Α', ὅστις ηὔρυνε τὰ παράθυρα τοῦ

Λούβρου, διὰ νὰ ὑποδεχθῇ τὸν Αὐτοκράτορα Κάρολον τὸν Ε'.

Πρό τινων ἔτι αἰώνων ἡ ὕαλος ἦτο σπανία καὶ πολυτιμοτάτη ἐν Ἀγγλίᾳ. Οὕτω τῷ 1567 οἱ ὑπηρέται τοῦ πύργου τοῦ δουκὸς Νορθουμβερλὰνδ εἶχον λάβει αὐστηρὰν διαταγὴν ν' ἀφαιρῶσι τὰ ὑαλώματα τῶν παραθύρων τοῦ πύργου αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ δουκὸς καὶ τῆς οἰκογενείας του θέτοντες αὐτὰ εἰς μέρος ἀσφαλές, ὅπως τὰ τοποθετῶσι καὶ πάλιν κατὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ δουκός. Ἐν δὲ τῇ Σκωτίᾳ καὶ μετὰ τὰ 1661 τὰ παράθυρα τῶν ἰδιωτικῶν οἰκιῶν δὲν ἔφερον ὑάλους ἀλλὰ μόνον τὰ παράθυρα τῶν κυριωτέρων δωματίων τῶν ἀνακτόρων. Μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ΙϚ'. αἰῶνος ὑπῆρχον καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ὕαλοι μόνον εἰς τὰ ἀνάκτορα, ἀλλὰ μεγίστη φροντὶς ἐλαμβάνετο πρὸς διατήρησιν αὐτῶν ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἑπομένη σημείωσις, φέρουσα ἡμερομηνίαν 1557, καὶ εὑρεθεῖσα μετὰ τοῦ σχεδίου τοῦ βασιλικοῦ μεγάρου Alaweik.

« Καὶ ἐπειδὴ κατὰ τοὺς σφοδροὺς ἀνέμους αἱ ὕαλοι τοῦ μεγάρου τούτου καὶ τῶν λοιπῶν μεγάρων της Αὐτοῦ Ὑψηλότητος φθείρονται καὶ καταστρέφονται, καλὸν θὰ ἦτον ὅπως τὰ ὑαλώματα ἑκάστου παραθύρου, ὅταν ἡ Αὐτοῦ Ὑψηλότης ἀναχωρεῖ ἐκ τῶν ῥηθέντων μεγάρων μετὰ τὴν ἐν αὐτοῖς διαμονήν του, καὶ κατὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ, ἀφαιρούμεναι τίθενται εἰς μέρος ἀσφαλές· ὅταν δὲ ἡ Α. Ὑψηλότης ἐπανέλθῃ, δύνανται νὰ τὰ τοποθετήσωσι καὶ πάλιν χωρὶς δαπάνης, ἐνῷ ἄλλως ἡ φθορὰ θὰ ἦτο δαπανηρά, ἀπαιτοῦσα μεγάλας ἐπιδιορθώσεις.»

Ἐν Παρισίοις μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ΙΖ'. αἰῶνος ὑπῆρχον ἐργάται ἀσχολούμενοι εἰς τὴν ἐπίθεσιν χάρτου ἐπὶ τῶν παραθύρων.

Τῷ 1203, μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν λατίνων ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἡ τότε θαλασσοκράτωρ Ἐνετία προσκαλέσασα ἐκ Βυζαντίου ὑαλουργούς, ἀνεκήρυξεν αὐτοὺς ἐνετοὺς πολίτας, ἐχορήγησεν αὐτοῖς προνόμια, ἔκτοτε δ' ἤρξατο ἡ ἀκμὴ τῆς ἐνετικῆς ὑαλουργίας. Ἡ ἐνετικὴ δημοκρατία ἀκολουθοῦσα τὸ παράδειγμα τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, καὶ ὑποστηρίζουσα τὴν ὑαλουργίαν, κατέστησε ταχέως αὐτὴν μονοπώλιον, ἐπὶ πολλοὺς δ' αἰῶνας ἐπλούτισε ποιοῦσα διὰ τῶν πολυαρίθμων αὐτῆς πλοίων μεγίστην ἐξαγωγήν. Περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΓ'. αἰῶνος τὸ Συμβούλιον τῶν Δέκα μετέφερε τὰ ὑαλουργεῖα εἰς τὸ νησίδριον Μουράνο, παρὰ τὴν Βενετίαν, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ὡς ἐξ αὐτῶν ὑπῆρχε φόβος πυρκαϊῶν ἐν τῇ πόλει, πράγματι ὅμως ὅπως ἐπιτηρῇ τοὺς ἐργάτας. Ἀλλὰ τὰ ἀριστουργήματα τῆς ἐνετικῆς ὑαλουργίας παρήχθησαν μόνον μετὰ τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅτε κατέφυγον εἰς Ἰταλίαν οἱ τοῦ Βυζαντίου Ἕλληνες.

Ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἡ ὑαλουργικὴ ἐτελειοποιεῖτο, κατὰ τοσοῦτον ηὔξανον καὶ τὰ προφυλακτικὰ μέτρα τῆς κυβερνήσεως ὅπως κρατηθῇ μυστικὸς ὁ τρόπος τῆς βιομηχανίας ταύτης. Οὐδεὶς ξένος ἐγίνετο δεκτὸς εἰς τὰ ἐργοστάσια, εὑρισκόμενα πάντα ἐπὶ τῆς νήσου Μουράνο, ἡ ἐργασία διεμερίζετο πάντοτε μεταξὺ τῶν ἐργατῶν, ὥστε οὗτοι ἀσχολούμενοι εἰς ἓν εἶδος ἐργασίας, ν' ἀγνοῶσι τὸν τρόπον τῆς ὅλης κατασκευῆς, αὐστηροὶ δὲ νόμοι, δημοσιευθέντες ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῶν Δέκα, ἀπηγόρευον πρὸς τοὺς ἐργάτας ν' ἀποκαλύψωσί τι πρὸς τοὺς ξένους. Ἓν ἄρθρον τοῦ νόμου εἶχεν ὡς ἑξῆς· «Ἂν εἷς ἐργάτης μεταφέρῃ τὴν τέχνην του εἰς ξένον τόπον, ἐπὶ τῇ βλάβῃ τῆς Δημοκρατίας, διατάσσεται νὰ ἐπανέλθῃ. Ἂν δὲν ὑπακούσῃ, φυλακίζονται τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας του ἢ οἱ στενώτεροι αὐτοῦ συγγενεῖς. . . Ἂν δέ, παρὰ τὴν φυλάκισιν τῶν συγγενῶν του ἐπιμένῃ διαμένων ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἐπιφορτίζεται μυστικὸς πράκτωρ νὰ τὸν φονεύσῃ» Ὁ νόμος ἦτο σκληρότατος, ἀλλὰ τὸ συμβούλιον τῶν Δέκα δὲν ἠστειεύετο.

Ἀλλὰ τὴν αὐστηρότητα τοῦ δρακοντείου τούτου νόμου ἐμετρίαζον τὰ προνόμια ὧν ἀπήλαυον οἱ ὑαλουργοὶ τοῦ Μουράνο. Οὗτοι εἶχον τὸν τίτλον πολίτου, ἐδικαιοῦντο ν' ἀνέλθωσιν εἰς τ' ἀνώτερα ἀξιώματα, οἱ εὐγενεῖς Πατρίκιοι ἠδύναντο ἄνευ ἐξευτελισμοῦ νὰ νυμφεύωνται τὰς θυγατέρας αὐτῶν, τὸ ἐκ τῶν τοιούτων γάμων γεννώμενον τέκνον ἐτήρει τοὺς τῆς εὐγενείας τίτλους αὐτῶν, ὁ δὲ Δόγης ἐπεσκέπτετο ἐπισήμως ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὰ ὑαλουργεῖα τοῦ Μουράνο, ἐμφαίνων οὕτω τὴν σημαίαν ἣν πρὸς αὐτὰ ἀπέδιδε. Συνεπείᾳ τῶν μέτρων τούτων ἡ Ἐνετία κατὰ τὸν μεσαίωνα ἀπέκτησε μυθώδη πλούτη ἐκ τῆς ὑαλουργικῆς καὶ ἰδίως ἐκ τῆς κατασκευῆς τῶν κατόπτρων, ἀλλὰ βαθμηδὸν ἡ ὑαλουργία εἰσεχώρησεν εἰς Γερμανίαν καὶ τὴν λοιπὴν Εὐρώπην, καὶ οὕτως ἔληξε τὸ μονοπώλιον τῆς Ἐνετίας.

Ν*.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Εἶνε ὀδυνηρὸς ὁ θάνατος; Τίνος ἕνεκεν πάντες ἐν γένει οἱ ἄνθρωποι φοβοῦνται αὐτόν; Εἰς τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ἀπαντᾷ ὡς ἑπομένως ὁ ἄγγλος ἰατρὸς Beardsley.

Εἶνε ὅλως ἐσφαλμένη, κατὰ τὸν ἄγγλον ἰατρόν, ἡ ἐν γένει ἐπικρατοῦσα ἰδέα, ὅτι ὁ θάνατος εἶνε συνήθως ὀδυνηρός. Ὁ θάνατος κατὰ τὰς πλείστας ἂν οὐχὶ καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις εἶνε ἀποτέλεσμα καθαρῶς φυσικόν. Ὁ ἄνθρωπος, κατὰ τὴν ἔκφρασιν αὐτοῦ, πίπτει εἰς τεμάχια καθὼς τὸ μαρανθὲν ἄνθος, ἂν δ' ἐγίνωσκεν ὅτι τοῦτο εἶνε εἶνε ἥκιστα ὀδυνηρὸν θὰ ἐθεώρει τὴν προσέγγισίν του οὐχὶ μετὰ τρόμου, ἀλλὰ λίαν συνεχῶς μετ' εὐχαριστήσεως ἢ τοὐλάχιστον μετὰ περιεργείας.

Ἐφ' ὅσον ἐπέρχεται ἡ ἔκλυσις τῶν νευρικῶν δυ-

νάμεων ἡ ἄγουσα μικρὸν κατὰ μικρὸν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν τελικὴν ἀπονάρκωσιν, θὰ αἰσθάνεται βεβαίως συναίσθησιν ἀναπαύσεως ἀνάλογον τῆς προηγουμένης τοῦ ὕπνου, καὶ ἀντὶ βασάνων καὶ ἀγωνιῶν ἃς παριστῶσι συνήθως, οἱονεὶ ἀόριστον εὐχαρίστησιν. Πιθανώτατα μεγάλως ὁμοιάζουσι τὰς ἐντυπώσεις τοῦ θνήσκοντος αἱ παραγόμεναι ἐντυπώσεις ἐκ τῆς θεραπευτικῆς χρήσεως τοῦ ὀπίου, τοῦ αἰθέρος καὶ πάντων τῶν ναρκωτικῶν. Ἐξαιρέσει τῶν παραισθήσεων τῶν προκυπτουσῶν βεβαίως ἐνίοτε ἐκ τῆς ἀτελοῦς ἐνεργείας τοῦ ἐγκεφάλου, αἱ ἐντυπώσεις αὗται οὐδὲν βεβαίως δύνανται νὰ ἔχωσι τὸ ὀδυνηρόν. Ἐπειδὴ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ δηλητηριάζει καὶ καθιστᾷ ἀναίσθητα τὰ πλεῖστα τῶν γαγγλίων, ἀποκαθίσταται γενικὴ ἀναλγησία. Ἐν γένει ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ συναίσθησις πόνου ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει ἐρεθισμός.

Τὰς θεωρίας ταύτας ἐπικυρεῖ πληρέστατα ἡ πεῖρα. Αἱ ζωοτομίαι, αἱ μαρτυρίαι ἀνθρώπων οἵτινες, ἀφοῦ ὑπετέθησαν νεκροὶ ἀνεκλήθησαν εἰς τὴν ζωήν, καὶ αἱ διαβεβαιώσεις ἑτοιμοθανάτων δυνηθέντων ν' ἀπαντήσωσιν εἰς τὰς περὶ τοῦ προκειμένου ἀπευθυνομένας αὐτοῖς ἐρωτήσεις, καταδεικνύουσιν ὅτι ὁ θάνατος οὐδὲν ἔχει τὸ ὀδυνηρόν. Ὁ Βούρνεϋ ἰσχυρῶς ἐπάλαισε κατὰ τῶν πειρωμένων ν' ἀναστήσωσιν αὐτὸν μετὰ τὸν πνιγμὸν αὐτοῦ, διότι εὕρισκε μεγάλην εὐχαρίστησιν ἐν τῇ ἀσφυξίᾳ αὐτοῦ. Ὁ μέγας περιηγητὴς Σολάνδερ ἐθεώρησε τὴν συναίσθησιν τοῦ ὑπερβολικοῦ ψύχους τοσούτῳ εὐφρόσυνον, ὥστε πρῶτος ἐκ τῶν συνοδοιπόρων αὐτοῦ κατεκλίθη ἐπὶ τῆς χιόνος διὰ νὰ ὑποστῇ τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ θανάτου. Ὁ Οὐΐλλιαμ Χοῦντερ ψυχορραγῶν ἐλυπεῖτο διότι δὲν ἠδύνατο νὰ γράψῃ «πόσον εἶνε εὐχάριστον τὸ ἀποθνήσκειν.» Τὰ μικρὰ παιδία ἀποθνήσκουσι μετὰ τῆς γαλήνης ἣν ἔχουσιν ὅταν κοιμῶνται. Πόσοι γέροντες καὶ ἀσθενεῖς ὤφειλον νὰ θεωρῶσι τὸν θάνατον ὡς ἀπολύτρωσιν! Τρομερώτεραι βάσανοι θεωροῦνται ἐν γένει ὁ ἀπαγχονισμὸς καὶ ἡ σταύρωσις, καὶ ἐν τούτοις ἐξάγεται ἐκ τῶν ὑποστάντων τὴν βάσανον ταύτην χωρὶς ὅμως ν' ἀποθάνωσιν ἐξ αὐτῆς, ὅτι βραχυτάτην ἀγωνίαν διαδέχονται σχεδὸν πάραυτα αἱ γλυκύτεραι παραισθήσεις.

Ὁ ἄγγλος ἰατρὸς καταλήγει ἑπομένως εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ὁ θάνατος οὐδαμῶς εἶνε ὀδυνηρὸς εἰς τὸν ἄνθρωπον ὡς δὲν εἶνε καὶ ἡ γέννησις αὐτοῦ. Τοῦτο ἐμάντευσεν ὁ Σαικσπῆρος ὅτε εἶπεν ὅτι ὁ φόβος τοῦ θανάτου ἔγκειται ἰδίως ἐν τῷ φόβῳ τοῦ ἀγνώστου. Ἡ προσέγγισις τοῦ ἐπικειμένου σκότους καὶ οὐχὶ αἱ ἐπαναστάσεις τῆς σαρκὸς καθιστῶσι πρὸς ἡμᾶς συνήθως ὀδυνηρὰν τὴν ἰδέαν τῆς ἀναποφεύκτου ἀναχωρήσεως.

〰〰〰

Διὰ λόγους, οὓς ἀποσιωπῶ ὅπως μὴ μακρολογήσω, γράφει ὁ Δουβιβιέ, ἔζησα ἐπὶ δύο μῆνας μετὰ τῶν βατράχων. Ἐσπούδασα ἑπομένως αὐτούς, καὶ δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὅτι οἱ βάτραχοι ἔχουσιν ἠπιώτατον χαρακτῆρα. Εἶνε λίαν εὔθυμοι, καὶ διασκεδάζουσι μετὰ θαυμασίας χάριτος. Ἀπατῶνται οἱ φυσιοδίφαι διατεινόμενοι ὅτι ὁ βάτραχος φοβεῖται τὸν ἄνθρωπον. Δυσπιστεῖ πρὸς αὐτὸν καὶ καλῶς πράττει· ἀλλ' ὅταν ἐννοήσῃ ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν θέλει νὰ τὸν βλάψῃ, πλησιάζει πρὸς αὐτὸν εὐχαρίστως, καὶ φαίνεται διατεθειμένος νὰ ζήσῃ φιλικῶς μετ' αὐτοῦ. Ἐντὸς ἐλαχίστου χρονικοῦ διαστήματος οἱ περὶ ἐμὲ βάτραχοι ἦλθον παίζοντες πρὸς ἐμὲ καὶ μετ' ἐμοῦ. Μὲ παρώξυνον καὶ μὲ προσεκάλουν νὰ συμμετάσχω τῶν παιγνιδίων αὐτῶν· ὅταν δ' ἐνέδιδον εἰς τὴν ἐπιθυμίαν των ἐδιπλασίαζον τὰς φιλοφρονήσεις των. Ἀγνοῶ ἄν, ὡς διετάχθη ὁ μυθογράφος, ἐβαρύνθησαν ἄλλοτε τὸ δημοκρατικὸν αὐτῶν πολίτευμα, ἀλλ' εἶδον αὐτοὺς ζῶντας ἄριστα· οὔτε ὑπάλληλοι οὔτε ἄρχοντες, ἀλλὰ πλήρης ἰσότης. Οὐδεὶς λαὸς τηρεῖ μᾶλλον αὐτῶν τὴν τάξιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν. Ἆ! ἂν ὅλαι αἱ δημοκρατίαι ὡμοίαζον τὴν τῶν βατράχων, βεβαίως θὰ ἐγινόμην δημοκρατικός.

〰〰〰

Ἐν Λονδίνῳ, μεθ' ὅλους τοὺς πολιτικοὺς περισπασμούς, ἀκμάζουσι συνεχῶς τελούμεναι ἀλεκτορομαχίαι, καὶ οἱ θιασῶται τῶν ἀγώνων τούτων συνέρχονται στοιχηματίζοντες μεγάλα ποσά. Ἐσχάτως ἔν τινι ἀλεκτορομαχίᾳ, καθ' ἣν ὁ ἀλέκτωρ Ardesoif, μέχρι τινὸς νικητὴς εἰς πλείονας τῶν εἴκοσι μαχῶν, ἐνικήθη ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου του ὀνόματι Gallois. τὰ στοιχήματα ἀνῆλθον εἰς 16,000 στερλίνας. Ἡ ἀστυνομία παρέστη ἀπαθῶς, ὡς πάντοτε, εἰς τὸ θέαμα, καὶ μόνον κατὰ τὸ τέλος τῆς παραστάσεως ἐκινήθη ὅπως συλλάβῃ θεατήν τινα, ὅστις ἀπήρχετο φέρων ὑπὸ τὸ ἔνδυμά του νεκρὸν ἀλέκτορα. Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἀλεκτορομαχία ἐτελέσθη ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Λονδίνου, διαρκέσασα ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς πέμπτης ὥρας. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ardesoif δεκαπέντε ἔτι ἀλέκτορες ἀπέθανον ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, τινὰς δὲ ἐλεήσαντες οἱ κύριοι αὐτῶν ἕνεκα τῶν πληγῶν των ἀπέσυραν τοῦ ἀγῶνος. Ὁ Gallois, ἀπομείνας μόνος κύριος τοῦ πεδίου, ἐξήγειρε τόσον ἐνθουσιασμόν, ὥστε οἱ ὑπὲρ αὐτοῦ στοιχηματίσαντες περιήγαγον αὐτὸν ἐν θριάμβῳ, ἂν καὶ ἡ οἰκτρὰ θέα του ἐκ τῆς μάχης δὲν τῷ παρεῖχε τὸ ἦθος θριαμβευτοῦ.

〰〰〰

Κατὰ τὸ 1850 αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι κατεῖχον 29 ἐργοστάσια μεταξίνων ὑφασμάτων, περιλαμβάνοντα 8,570 ἐργάτας καὶ διαθέτοντα κεφάλαιον 30 ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Κατὰ τὸ 1883 ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργοστασίων ἀνήρχετο εἰς 383, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐργατῶν εἰς 30,000 καὶ τὸ κεφάλαιον εἰς 500,000,000 δραχμῶν. Οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν μεταχειρίζονται μόνον μέταξαν τῆς Κίνας καὶ τῆς Ἰαπωνίας, ἀλλὰ καὶ μέταξαν προερχομένην ἐκ Λουϊζιάνης, Πενσυλβανίας, Καλιφορνίας, Μισσουρί, Ἀλαβάμας κ.λ. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται διατὶ ἡ ἐξαγωγὴ μεταξίνων ὑφασμάτων ἐξ Εὐρώπης εἰς Ἀμερικὴν ἠλαττώθη τοσοῦτον.

〰〰〰

Τῇ 18 Μαρτίου περὶ τὴν ἑσπέραν ἀφίκετο ἐκ Λονδίνου εἰς Κολωνίαν τὸ πρῶτον ἀτμόπλοιον τῆς βαδικῆς ἑταιρίας ὀνομαζόμενον «Industrie». Σκέψις δὲ γίνεται νὰ κατασκευασθῶσι πλείονα τοιαῦτα ποταμο-θαλάσσια ἀτμόπλοια, ἅτινα νὰ ἐκτελῶσι τακτικῶς πλόας ἀπὸ Κολωνίας εἰς Λονδῖνον.

〰〰〰

— Ἀλλά, γιατρέ, ἔχεις τρομερὰ καταρροή· γιατί δὲν κάνεις τίποτα νὰ περάσῃ;

— Νὰ σοῦ πῶ· δωρεὰν δὲν θέλω νὰ γιατρέψω τὸν ἑαυτό μου, οὔτε πάλι θέλω νὰ τοῦ πάρω χρήματα.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 1030.

'Αριθ. 486 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. | 21 Ἀπριλίου 1885

Τὰς ἡμέρας ταύτας παραδίδεται εἰς τὴν δημοσιότητα ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ κομψὸς τόμος περιέχων τὰ «Πάρεργα» τοῦ κ. Ἐμμ. Ῥοΐδου, ὧν τὴν ἔκδοσιν ἐγκαίρως ἀνήγγειλεν ἡ «Ἑστία». Πᾶσαν σύστασιν τοῦ βιβλίου θεωροῦμεν περιττήν, προκειμένου περὶ ἔργου τοῦ κ. Ῥοΐδου. Νομίζομεν δὲ ὅτι ἐξαιρέτως ἐνδιαφέρον ἀνάγνωσμα παρέχομεν τοῖς συνδρομηταῖς τῆς «Ἑστίας», δημοσιεύοντες ἐνταῦθα τὸν πρόλογον, δι' οὗ ὁ συγγραφεὺς συνοδεύει τὴν ἔκδοσιν τῶν Παρέργων αὐτοῦ, καὶ ἐν ᾧ πραγματεύεται μετὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ εὐφυΐας καὶ χάριτος τὸ ζήτημα τῆς σημερινῆς ἡμῶν γλώσσης, τὸ ὁποῖον διαρκῶς ἀπασχολεῖ τοὺς φιλολογοῦντας, ζωηρότερον δὲ ἀνεκινήθη καὶ πάλιν ἐσχάτως παρ' ἡμῖν. Σ. τ. Δ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΕΛΛΗΝ. ΓΛΩΣΣΗΣ

Ὅτε πρὸ ἱκανῶν ἤδη ἐτῶν κατέθεσα τὸν κάλαμον μετὰ τὸ τέλος νεανικοῦ μου ἔργου, εἶχον σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ μὴ λάβω πλέον αὐτὸν εἰς χεῖρας διὰ τοὺς ἑξῆς δύο λόγους, τῶν ὁποίων τὸ βάσιμον δύσκολον φαίνεταί μοι ν' ἀμφισβητηθῇ. Ὁ πρῶτος τούτων εἶναι, ὅτι κατὰ τὴν παροῦσαν τῆς γλώσσης ἡμῶν κατάστασιν οὐδὲ δύο μεταξὺ δέκα αὐτοῦ ἰδεῶν δύναται ὁ γράφων νὰ μεταδώσῃ, δὲν λέγομεν ἀκριβῶς ἀλλὰ τοὐλάχιστον ἐπαρκῶς, χωρὶς νὰ προσκρούσῃ εἰς τὴν ἀνάγκην τῆς χρήσεως λέξεώς τινος ἢ γραμματικοῦ τύπου, ἢ ἐξορισθέντος τοῦ γραπτοῦ ἡμῶν λόγου, ὡς δῆθεν χυδαίου, ἢ ἀρχαΐζοντος καὶ ἀχρήστου ἐν τῷ προφορικῷ. Κατ' ἀμφοτέρας δὲ ταύτας τὰς περιπτώσεις, εἴτε τὸ λεγόμενον καὶ μὴ γραφόμενον, εἴτε τὸ γραφόμενον καὶ μὴ λεγόμενον προτιμήσῃ ὁ συγγραφεύς, ἀδύνατον εἶναι νὰ διατυπώσῃ τὴν ἰδέαν αὐτοῦ ἀμιγῆ καὶ ἀμόλυντον ἀπὸ παντὸς περισπασμοῦ τῆς προσοχῆς ἐπ' αὐτὰς τὰς λέξεις, ἐνῷ αὗται τότε μόνον δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐκπληροῦσαι τὸν προορισμὸν αὐτῶν, ὁσάκις παρελαύνωσι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἀναγνώστου ἐντελῶς ἀπαρατήρητοι. Τοῦτο ὅμως εἶναι παρ' ἡμῖν κατ' ἐξαίρεσιν δυνατόν, μόνον ὁσάκις ἐκ συμπτώσεως τύχωσι πᾶσαι αἱ λέξεις ὁλοκλήρου φράσεως κοιναὶ καὶ ἀκριβῶς ὅμοιαι τὴν κλίσιν ἔν τε τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ σήμερον ἑλληνικῇ, τῇ λαλουμένῃ δηλ. καὶ οὐχὶ τῇ γραφομένῃ. Ὁ ἀναγινώσκων λ. χ. «*τράγος, λύκος, ἀετός, τὴν πέρδικα*» προσέχει εἰς μόνην τὴν παράστασιν τῶν τοιούτων ζῴων· ἀλλ' εἴτε «*αἴλουρος*» γράψῃ τις εἴτε «*γάτος*», εἴτε «*πάπια*» εἴτε «*γῆσσα*», εἴτε «*ὁ χὴν*» εἴτε «*ἡ χῆνα*», εἴτε «*ἡ πέρδικα*» εἴτε «*ἡ πέρδιξ*», ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ ἑλκύσῃ τὴν προσοχὴν καὶ ἐπὶ τὸ ἀρχαϊκὸν ἢ τὸ δημῶδες τῆς λέξεως ἢ τῆς κλίσεως, τὰ οὐδὲν ἔχοντα κοινὸν πρὸς τὰ πτηνὰ καὶ τὰ τετράποδα ταῦτα, καὶ ἀμαυροῦντα τὴν καθαρότητα τῆς παραστάσεως διὰ τῆς ἀναμίξεως ὅλως ἀσχέτου αὐτῇ γραμματικοῦ περισπασμοῦ. Ὁσάκις κατ' ἐλάχιστον διαφέρουσιν ἀλλήλων, οἱ μὲν τύποι τῆς λαλουμένης ἑλκύουσιν ἐφ' ἑαυτῶν τὴν προσοχὴν ὡς φέροντες τὸ στίγμα τῆς προγραφῆς ὑπὸ τῶν λογίων, οἱ δὲ τῆς ἀρχαίας ὡς νεκροί. Μόνον κατόρθωμα τῶν δῆθεν διορθωτῶν τῆς γλώσσης ὑπῆρξε ν' ἀτιμάσωσι καὶ νὰ καταστήσωσιν ἄχρηστον ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ τὸν πλοῦτον τῆς λαλουμένης, χωρὶς νὰ μεταδώσωσιν εἰς τοὺς ἐκταφέντας ἀττικισμοὺς ζωὴν πραγματικήν, ἥτις διὰ μόνου τοῦ στόματος οὐχὶ δὲ καὶ τοῦ καλάμου δύναται νὰ ἐμφυσηθῇ. Τὴν αὐτὴν δυσάρεστον αἴσθησιν κατήντησεν οὕτω νὰ προξενῇ εἰς ἡμᾶς καὶ ἡ προσθήκη καὶ ἡ παράλειψις τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ, καὶ ἡ χρῆσις καὶ ἡ ἀποφυγὴ τῆς δοτικῆς πλείστων ὀνομάτων, καὶ τὸ «*σεῖς*» καὶ τὸ «*ὑμεῖς*», καὶ ἡ «*μύτη*» καὶ ἡ «*ῥίς*», καὶ τὸ «*ἐπρόσφερα*» καὶ τὸ «*προσήνεγκον*», καὶ τὸ «*ἐδάγκασα*» καὶ τὸ «*ἔδηξα*» καὶ ἀναρίθμητα ἄλλα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ταλαντεύεται ὁ γράφων, ὡς ναυτιῶν θαλασσοπόρος μεταξὺ Χαρύβδεως καὶ Σκύλλης. Πᾶν τὸ μὴ ἀφορήτως σχολαστικὸν φαίνεται ἡμῖν σήμερον χυδαῖον· ἀντὶ δὲ νὰ ὀλιγοστεύῃ διὰ τοῦ χρόνου, αὐξάνει καὶ κορυφοῦται τὸ κακόν, διὰ τῆς καθ' ἡμέραν ἀποκοπῆς ζῶντός τινος μέλους τοῦ λόγου καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτοῦ δι' ὄζοντος ἀττικοῦ ψοφιμίου.

Εἰς τὰς πλείστας τῶν λέξεων, ὧν ἔχει ἀνάγκην ὁ γράφων, μετεδόθη οὕτω ἰδιάζουσα κομματικὴ χροιά, ὀσμή τις ἀγορᾶς ἢ διδασκαλείου, «Παληανθρώπου» ἢ Ψευδηρῳδιανοῦ, προστιθεμένη εἰς τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ καθιστῶσα ἀδύνατον τὴν παράστασιν ἀμιγοῦς ἐννοίας, πρὸς ἣν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι μόνον ἐντελῶς ἄχροοι, ἄοσμοι καὶ ἄϋλοι οὕτως εἰπεῖν λέξεις. Ἀλλὰ σήμερον τοσαῦται εἶναι αἱ ἤδη στερηθεῖσαι τοῦ ἀπαραιτήτου τούτου προσόντος, ὥστε καταντῶσιν ἄχρηστα τὰ ἐννέα τοὐλάχιστον δέ-

κατα τῆς γλώσσης. Ὁ γράφων νεοελληνιστὶ εὑρίσκεται οὕτω πρὸ τοῦ διλήμματος, ἢ νὰ παραιτηθῇ τῆς μεταδόσεως πάσης αὐτοῦ ἰδέας, τῆς δυναμένης νὰ ἐκφρασθῇ διὰ τῶν ὀλιγίστων ἀχρόων, ἤτοι κοινῶν τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ ὁμιλουμένῃ ὀνομάτων, ἢ ν' ἀναμίξῃ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα εἰς οἱονδήποτε πραγματεύεται θέμα, μολύνων διὰ τοῦ ῥυπάσματος τούτου τὴν διαύγειαν πάσης ἐννοίας καὶ τὴν ζωηρότητα πάσης εἰκόνος. Πῶς δὲ νὰ συμβιβάσῃ μετὰ τῆς συγκινήσεως ἐξ οἱουδήποτε αἰσθήματος ἢ τῆς διεγέρσεως οἱουδήποτε πάθους, μετὰ λύπης ἢ γέλωτος, μετὰ χαρᾶς ἢ δακρύων, τὸν διχασμὸν τῆς προσοχῆς τοῦ ἀναγνώστου μεταξὺ τούτων καὶ τῆς τηρήσεως ἢ τῆς παραβάσεως γραμματικῶν κανόνων; Τοὺς *δεδακρυσμένους* ὀφθαλμοὺς ξηραίνει ὁ ἀναδιπλασιασμός, οἱ δὲ *δακρυσμένοι* ὄζουσιν ἀφορισμοῦ τῶν λογίων, δημοτικῆς ἐπιτηδεύσεως, Ἑπτανήσου καὶ Λασκαράτου.

Ἡ μόνη ἑνὸς τόνου μετάθεσις ἀρκεῖ πολλάκις νὰ καταστρέψῃ τὰ πάντα. Τὸ ἐπίθετον λ. χ. βυζαντινὸς ἀνακαλεῖ ἀμέσως εἰς τὸν νοῦν μεγαλοπρεπεῖς ναούς, κόνιν ἱπποδρόμου, ἀναθυμιάσεις λιβάνου, χρυσοποίκιλτα μωσαϊκά, σκιερὰ κελλία, ὀφθαλμῶν ἐξορύξεις, ῥόπαλα εἰκονοκλαστῶν, ὄργια καὶ τροπάρια, πορφύρας καὶ ῥάσα, πατρικίους ἀσπαζομένους τὸ σανδάλιον ἑταιρῶν, χῆνας σιτοφαγοῦντας ἐπὶ τοῦ γυμνοῦ στήθους τῆς Θεοδώρας καὶ ὅσα ἄλλα ἐσυνείθισέ τις παιδιόθεν μετὰ τῶν *βυζαντινῶν* νὰ συνδέῃ. Ἀλλ' ἅμα μεταβαπτισθῶσιν οὗτοι «*βυζαντῖνοι*», ἀμέσως αναμιγνύονται εἰς τὰς ἀνωτέρω ἱστορικὰς ἀναμνήσεις αἱ «Γλωσσικαὶ» τοῦ κ. Κόντου «Παρατηρήσεις»· εἰς τὴν ὀσμὴν τοῦ λιβάνου πνοὴ διδασκαλικῆς κινάβρας, εἰς τοὺς ἱπποδρομικοὺς ἀγῶνας γραμματικαὶ ἔριδες τοῦ κ. Βερναρδάκη πρὸς «τὸν σοφὸν τῆς Ὁλλάνδας», κομβολόγια παραπομπῶν, ὕβρεων καὶ μηνύσεων κατὰ τοῦ Κοραῆ, τοῦ Θεοτόκη, τοῦ Οἰκονόμου καὶ τοῦ Ἀσωπίου ἐπὶ ἀγραμματοσύνῃ, μανία ἀνθρώπου διατάσσοντος τοὺς σήμερον Ἕλληνας νὰ λέγωσιν «ἄψ ἀναχάζομαι» ἀντὶ ὀπισθοδρομῶ, ἀνεξήγητος μακροθυμία κυβερνήσεως ἀνεχομένης τοιοῦτο κήρυγμα ἀπὸ ἕδρας Πανεπιστημίου, καὶ πᾶν ἄλλο οὐδεμίαν ἔχον σχέσιν πρὸς τοὺς Παλαιολόγους καὶ τὴν Χρυσομαλλώ. Ὁ διὰ τοιούτων διωρθωμένων λέξεων ἀναγκαζόμενος νὰ ἐκφράζῃ τὰ διανοήματα αὐτοῦ εὑρίσκεται εἰς τὴν θέσιν ζωγράφου, τοῦ ὁποίου πάντα τὰ χρώματα ἤθελον εἶναι μεμιγμένα μετ' αἰθάλης καὶ βορβόρου. Οὐδὲν ἄλλο τῷ ὄντι ἢ αἰθάλη καὶ βόρβορος εἶναι ἡ προσθήκη εἰς τὴν σημασίαν πάσης λέξεως χροιᾶς σχολαστικότητος ἢ χυδαϊσμοῦ. Ἄλυτον δι' ἐμὲ αἴνιγμα εἶναι πῶς διέφυγε τὸν φιλόσοφον νοῦν τοῦ Κοραῆ, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ μετὰ μέτρου καὶ κρίσεως διόρθωσις τῶν τύπων τῆς λαλουμένης ἤθελεν ἔχει ἄφευκτον ἀποτέλεσμα νὰ διχοτομῇ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου μεταξὺ τῆς γενομένης διορθώσεως καὶ τοῦ σημαινομένου τῆς λέξεως, καθιστῶσα ἀδύνατον τὴν ἀποκλειστικὴν ἐκείνην εἰς μόνην τὴν ἔννοιαν προσήλωσιν, ἄνευ τῆς ὁποίας ὄζει πᾶν ἀνάγνωσμα γυμνάσματος μαθητικοῦ. Ἔτι δὲ ἀπορώτερον φαίνεται, πῶς ὁ Χριστόπουλος, ὁ Βιλλαρᾶς, ὁ Ῥίζος καὶ ὁ Σολωμός, οἱ τόσα ἄλλα ὀρθὰ καὶ καλὰ γράψαντες περὶ γλώσσης, οὐδέποτε ἐσκέφθησαν ν' ἀντιτάξωσιν, ὡς ἀκαταμάχητον ἐπιχείρημα κατὰ τῆς γνώμης τῶν διορθωτῶν, τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς ἀπαρατηρήτου τῶν λέξεων ῥοῆς καὶ τῆς ἐντελοῦς εἰς τοὺς τύπους αὐτῶν ἀπροσεξίας τοῦ ἀναγνώστου. Τὸ ἐπιχείρημα ὠνομάσαμεν ἀκαταμάχητον, διότι ὁ μὴ διχασμὸς τῆς προσοχῆς μεταξὺ τῆς ἰδέας καὶ τῶν ὑλικῶν τῆς προτάσεως αὐτῆς μέσων οὔτε ἀτομικὴ ἡμῶν γνώμη εἶναι βεβαίως, οὔτε κανὼν μόνης τῆς τέχνης τοῦ γράφειν, ἀλλὰ στοιχειώδης ὅρος πάσης καλλιτεχνίας. Τοῦ ἀγαθοῦ αὐλητοῦ ἀκούεται μόνον τὸ μέλος καὶ οὐχὶ συγχρόνως τὸ φύσημα καὶ ὁ κροταλισμὸς τῶν δακτύλων· ὁ δὲ καλὸς ζωγράφος ἑλκύει τὸν ὀφθαλμὸν εἰς μόνον τὸ εἰκονιζόμενον ἀντικείμενον καὶ οὐδόλως εἰς τὸ κιννάβαρι, τὴν ὤχραν, τὸν κρόκον καὶ τὴν λοιπὴν προμήθειαν τοῦ χρωματοπωλείου. Οὕτω καὶ τὸ λεκτικὸν ἔνδυμα τῆς ἰδέας πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν ἐντελῆ διαφάνειαν ἢ μᾶλλον ἀφάνειαν τῶν ὀνομασθέντων «*ἀεροϋφάντων*» χιτώνων ἐκείνων τῆς Κέω, ὑπὸ τοὺς ὁποίους ἔλαμπον ὡς ὑπὸ κρύσταλλον αἱ σάρκες τῶν δεσποινῶν τῆς Ῥώμης[1]. Πᾶσα ἐφ' ἑαυτήν, καὶ οὐχὶ ὑπὸ μόνου τοῦ σημαινομένου αὐτῆς, ἑλκύουσα τὴν προσοχὴν λέξις προξενεῖ ἐν τῷ λόγῳ αἴσθησιν, οἵαν παράκρουσις ἐν συναυλίᾳ, κηλὶς ἐπὶ εἰκόνος, μυῖα ἐντὸς ζωμοῦ. Ματαία δὲ εἶναι ἡ ἐλπὶς ὅτι δύναται νὰ παύσῃ ἢ τοὐλάχιστον ἐλαττωθῇ διὰ τῆς ἕξεως καὶ τοῦ χρόνου ἡ ἐξ αὐτῶν ἀηδία. Τοῦτο θὰ ἦτο δυνατόν, ἂν ἡ λεγομένη διόρθωσις περιελάμβανε πλὴν τοῦ γραφομένου καὶ τὸν προφορικὸν λόγον, οὐχὶ τὸν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος καὶ τοῦ βήματος μονόλογον, ὅστις οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἀπαγγελία γραπτοῦ, ἀλλὰ τὸν συνήθη διάλογον τῆς καθ' ἑκάστην πρὸς πάντας ὁμιλίας. Τῆς δὲ μεταξὺ διαλόγου καὶ μονολόγου διαφορᾶς πρόχειρον παρέχει παράδειγμα ἡ ἐν αὐτῷ τῷ Βουλευτηρίῳ ἐπικρατοῦσα διγλωσσία. Ἐφ' ὅσον τῷ ὄντι οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους μονολογοῦσιν ἐν ἀταραξίᾳ, μεταχειρίζονται τοὺς τύπους τῆς γραφομένης· ἀλλ' ἅμα ἐξ οἱασδήποτε ἀφορμῆς ἐξαφθῶσιν, ἅμα ἀρχίσωσιν αἱ διακοπαὶ καὶ διαδεχθῇ ὁ διάλογος τὴν μονολογίαν, εὐθὺς ἀντικαθιστᾷ τὴν ἀπαγγελίαν γραπτοῦ λόγου ἡ ζῶσα λαλιὰ τῶν Ἑλλήνων, ἡ μόνη δυναμένη μετ' ἀληθοῦς πάθους

[1] Τοὺς χιτῶνας τούτους ὠνόμαζον οἱ Λατῖνοι «ventus textilis» καὶ «toga vitrea».

νὰ συμβιβασθῇ. Οἱ κατακόρως ἀναμασσῶντες ὅτι συμπροοδεύει, ἤτοι ἐξαρχαΐζεται, μετὰ τῆς γραπτῆς, καὶ ἡ λαλουμένη, καὶ ὡς παράδειγμα φέροντες βουλευτάς, εἰσαγγελεῖς, δικηγόρους καὶ ἱεροκήρυκας μονολογοῦντας, ἤθελον εἶναι πολὺ πειστικώτεροι, ἂν ηὐδόκουν νὰ πληροφορήσωσιν ἡμᾶς τίνα οἱ ῥήτορες οὗτοι λαλοῦσι γλῶσσαν συνευθυμοῦντες μετὰ φίλων, ὑπομένοντες τοὺς πόνους χειρουργικῆς ἐγχειρίσεως, ἐπιπλήττοντες παῖδα θραύσαντα ποτήριον, ἀποχαιρετῶντες ἐκπνέοντα συγγενῆ, πατούμενοι καθ' ὁδὸν ὑπὸ ἀπροσέκτου διαβάτου, γονατίζοντες ἐνώπιον γυναικὸς ἢ παραληροῦντες ἐν ὀνείρῳ. Οὐδόλως ἐνταῦθα πρόκειται περὶ γλώσσης τοῦ λαοῦ καὶ γλώσσης τῶν λογίων, ἀλλὰ περὶ διγλωσσίας τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων, τῶν ἐχόντων γλῶσσαν ζωντανήν, δι' ἧς ἐκφράζουσι πάντα αὐτῶν τὰ αἰσθήματα καὶ τὰ πάθη, καὶ καταδικαζομένων νὰ μεταχειρίζωνται γράφοντες ἢ ἀγορεύοντες ἄλλην τινά, δι' ἧς εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατος ἡ ἔκφρασις παντὸς αἰσθήματος καὶ παντὸς πάθους. Ὑφ' οἱανδήποτε καὶ ἂν ἐξετάσῃ τις τὸ ζήτημα ἔποψιν, πάντοτε εἰς τὴν διγλωσσίαν καταντᾷ. Οἱ μὴ θέλοντες νὰ ὁμολογήσωσιν ὅτι ἄλλη εἶναι ἡ γραφομένη καὶ ἄλλη ἡ ὁμιλουμένη, πρέπει ἐξ ἅπαντος νὰ παραδεχθῶσι τὴν διχοτόμησιν τῆς τελευταίας ταύτης εἰς γλῶσσαν μονολόγου καὶ γλῶσσαν διαλόγου, εἰς γλῶσσαν συγκινήσεως καὶ γλῶσσαν ἀταραξίας, ἐχούσας ἰδιαίτερον ἑκάστη λεξικὸν καὶ ἔτι μᾶλλον διαφέρουσαν γραμματικήν. Κατὰ τὸν Σαιξπεῖρον τεκμήριον σφοδρᾶς συγκινήσεως εἶναι τὸ νὰ λησμονῇ τις ἐνδυόμενος τὸν λαιμοδέτην αὐτοῦ καὶ τὰς περικνημίδας· πρὸς ἐκτίμησιν ὅμως τῆς ψυχικῆς καταστάσεως τοῦ σήμερον Ἕλληνος φαίνεται πολὺ ἀσφαλέστερον γνώρισμα ἡ χρῆσις ἢ παράλειψις τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ. Τὴν τοιαύτην τελείαν τῆς διωρθωμένης γλώσσης ἀνεπιτηδειότητα πρὸς διέγερσιν καὶ ἔκφρασιν παντὸς πάθους πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι εἶχον ὑπ' ὄψιν καὶ αὐτοὶ οἱ διορθωταί, οἱ ἕνεκα τούτου μετονομάσαντες τὸ μανδύλιον «ῥινόμακτρον», ὡς προωρισμένον ῥῖνας μόνον καὶ οὐδέποτε ὀφθαλμοὺς νὰ σπογγίζῃ. Ἐν τῇ δημιουργίᾳ τῆς λέξεως ταύτης διαλάμπει ἅπασα τῶν λογιωτάτων ἡ καλαισθησία. Ἂν οὐδὲν δύναταί τις νὰ λάβῃ ἀποχωριζόμενος τῆς φιλτάτης του θελκτικώτερον ἐνθύμημα τοῦ ὑγροῦ αὐτῆς μανδυλίου, κατά τι διάφορος ἤθελεν εἶναι ἡ προσφορὰ ὑγροῦ... μάκτρου τῆς ῥινός. Τὸ αἴσθημα καὶ τὰ δάκρυα μετέβαλεν ἡ διόρθωσις εἰς μύξαν καὶ ἀηδίαν. Ἀλλὰ καὶ τοῦ μᾶλλον κορυζῶντος μάκτρου ἀσυγκρίτως ἀηδεστέρα εἶναι ἡ ἀπό τινος χρόνου κατορθωθεῖσα συγκόλλησις μετὰ τοῦ «θὰ» τῶν μέσων ἀορίστων καὶ ἡ βδελυρὰ πληθυντικὴ δοτικὴ τῶν περιττοσυλλάβων. Ὁ ἀμφιβάλλων περὶ τούτου, ἂς λάβῃ ἀνὰ χεῖρας προσκλητήριον εἰς τὸν χορὸν τῆς πρώτης τοῦ ἔτους, δι' οὗ οἱ μέχρι βαθμοῦ ὑπουργικοῦ γραμματέως ὑπάλληλοι προσκαλοῦνται «σὺν ταῖς συζύγοις αὐτῶν καὶ *θυγατράσιν!*»

Ἐφ' ὅσον τῆς λεγομένης διορθώσεως τῆς γλώσσης προΐσταντο ἄνδρες, οἷοι ὁ Κοραῆς καὶ ὁ Ἀσώπιος, οἱ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πλάνῃ διαπρέποντες ἐπὶ σωφροσύνῃ καὶ εὐθυκρισίᾳ, ἠδύνατο ν' ἀπομένῃ ἀμυδρά τις ἐλπὶς βαθμιαίας προσεγγίσεως τοῦ προφορικοῦ πρὸς τὸν γραπτὸν λόγον. Πᾶσα ὅμως περὶ τούτου συζήτησις καταντᾷ ἀργολογία, καθ' ἣν ὥραν πάντες πλὴν ἑνὸς οἱ ἔχοντες νοῦν λόγιοι θεωροῦσι πρέπον νὰ λησμονήσωσι τό: «Αἰσχρὸν σιωπᾶν, βαρβάρους δ' ἐᾶν λέγειν», οἱ δὲ βάρβαροι χρησμοδοτοῦσιν, ὅτι πρέπει πᾶς Ἕλλην νὰ μεταχειρίζηται τὸν κάλαμον αὐτοῦ ὡς σκαπάνην, ὅπως εὐρύνῃ καὶ καταστήσῃ ὅσον τάχιστα ἀνυπέρβλητον τὸ μεταξὺ τῆς λαλουμένης καὶ τῆς γραφομένης χάσμα. Ὁ τοιοῦτος γραπτὸς λόγος ἐβαπτίσθη ὑπὸ τοῦ σχολάρχου διὰ τοῦ ὀνόματος «ἀστεῖος», θεμελιώδης δὲ τῆς σχολῆς ταύτης ἀρχὴ φαίνεται οὖσα ἡ ἀκριβῶς ἀντίθετος τῆς ἡμετέρας. Ἂν ἡμεῖς πιστεύωμεν ἀπαραίτητον τῶν λέξεων προσὸν τὸ νὰ παρέρχωνται ἐντελῶς ἀπαρατήρητοι, «ῥέουσαι ἡσυχῇ» ὡς τὸ ὕδωρ τῆς Σιλωάμ, οἱ ὀπαδοὶ τῆς νέας αἱρέσεως διδάσκουσιν ἀπ' ἐναντίας, ὅτι πολὺ μᾶλλον τῆς ἐννοίας πρέπει νὰ ἑλκύῃ τὴν προσοχὴν τῶν λέξεων καὶ τῶν κλίσεων ἡ «ἀστειότης». Ἄδικον δὲ ἤθελεν εἶναι νὰ μὴ ὁμολογήσωμεν ὅτι ἐπιτυγχάνουσι πληρέστατα τοῦ σκοποῦ. Πῶς τῷ ὄντι νὰ προσέξῃ εἰς τὴν ἔννοιαν ὁ ἔχων νὰ θαυμάσῃ τὰ «ἀφίκετο», τὰ «ἐκδίδοται», τὰ ασχὼν τῆς τιμῆς», τὰ ἀνὰ πληρῶται», τὰ «ἵνα ἐνδῷ», τὰ «ἐπὶ τὸ βῆμα παριών», τὰ «ἔχω δι' ἐλπίδος», τὰ «θὰ ποιήσηται», τὰ «ἐγνώρισεν ἡμῖν ὁ τηλέγραφος», τὰ «δέον ἵνα γένηται», τὰ «προενηνεγμένος», τὰ «ἐξηγησάμην, ἐσημειωσάμην, ἐφιλοτιμησάμην, ὑπηνιξάμην» καὶ τὴν ἄλλην ἀπό τινος χρόνου μολύνουσαν τὸν γραπτὸν ἡμῶν λόγον αἰσχίστην κοπρολογίαν; Καὶ ἀστεῖα δὲ ἂν ὑποτεθῶσι ταῦτα, πρέπει καὶ τότε νὰ καταταχθῶσιν εἰς τὴν κατωτάτην βαθμίδα τοῦ ἀστείου. Οὐχὶ μετὰ τῆς ἀστειότητος τοῦ Λουκιανοῦ καὶ τοῦ Μολιέρου, τῆς εἰς τὴν διάνοιαν ἀποτεινομένης, ἀλλὰ μετὰ τῆς κωμικότητος τοῦ Ἀρλεκίνου καὶ τοῦ Πουλκινέλα, τῆς θηρευούσης γέλωτα διὰ παρατάξεως λέξεων ἀλλοκότων. Τὸ δὲ «ἀστειότατον» πάντων εἶναι ὅτι τὰ τέρατα ταῦτα πολιτογραφοῦνται ἄνευ ἀνάγκης, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου τῆς ἐκφράσεως κέρδους, ἐκ πλατωνικοῦ ἔρωτος πρὸς τὴν ἀηδίαν.

Εἰς τοιοῦτον ἐπέπρωτο νὰ κατακυλισθῇ βόρβορον ὁ ἀτυχὴς ἡμῶν γραπτὸς λόγος. Ὁ λογιώτατος τῆς «Βαβυλωνίας» ἦτο τοὐλάχιστον συνεπής, λαλῶν ἀπαραλλάκτως ὅπως ἔγραφεν· οἱ διάδοχοι ὅμως τούτου, πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτῶν

ἀπὸ πάσης φοβερᾶς ὑποχρεώσεως, προτιμότερον ἐνόμισαν νὰ καταδικάσωσι τὸ ἔθνος νὰ ἔχῃ δύο γλώσσας. Ἡ διαίρεσις τοῦ λόγου εἰς «ἀστεῖον» καὶ μὴ «ἀστεῖον,» ἤτοι τὸ διαζύγιον μεταξὺ λαλουμένης καὶ γραφομένης, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς γεγονὸς συντελεσθέν, ἀφ' ἧς ἡμέρας εἰσεχώρησαν εἰς πλείστας ἐφημερίδας, εἰς τὰ δημόσια ἔγγραφα καὶ αὐτὰ τὰ ἀνακτορικὰ προσκλητήρια, οἱ μονολεκτικοὶ μέλλοντες, οἱ μέσοι ἀόριστοι, τὰ εἰς *μι* ῥήματα, αἱπεριττοσύλλαβοι δοτικαὶ καὶ τὰ ἄλλα βδελύγματα, τὰ ὁποῖα ἀνέχεται μὲν ὁ χάρτης, ἀλλὰ σιχαίνεται καὶ τὰ ἀποπτύει παντὸς Ἕλληνος τὸ στόμα. Τὸν κίνδυνον τῆς διγλωσσίας προεῖδε καὶ τὰ ὀλέθρια αὐτῆς ἀποτελέσματα κατέδειξε πρὸ τριακονταετίας ἤδη ὁ ἀείμνηστος Σπυρίδων Τρικούπης[1], ὁ οὐδόλως προβλέπων, ὅτι ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐπέπρωτο νὰ προκηρυχθῇ τὸ σχίσμα ἀπὸ ἄμβωνος πανεπιστημιακοῦ, ἀδιαφορούσης τῆς κυβερνήσεως, γελώντων ἐν σιωπῇ τῶν ἄλλων καθηγητῶν[2] καὶ οὐδενὸς θέλοντος νὰ κατανοήσῃ ὁποία εἶναι διὰ τὸ ἔθνος συμφορὰ ἡ διγλωσσία. Παραλείποντες πᾶσαν ἄλλην ἐξ αὐτῆς ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ζημίαν, περιοριζόμεθα νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι αὕτη ἰσοδυναμεῖ πρὸς πνιγμὸν ἐν τοῖς σπαργάνοις καὶ ταφὴν ὑπὸ ἀσάλευτον πλάκα τῆς οἱασδήποτε νεοελληνικῆς φιλολογίας, ἥτις οὐδεμίαν εἶχεν ἄλλην αἰσιωτέρου μέλλοντος ἐλπίδα, πλὴν τῆς συνδιαλλαγῆς τῆς λαλουμένης πρὸς τὴν γραφομένην. Ἐφ' ὅσον τῷ ὄντι δὲν ἀποδειχθῇ ἐσφαλμένος ὁ θεμελιώδης νόμος τῆς αἰσθητικῆς ἐπιστήμης, ὁ ἀπαιτῶν ἐν πάσῃ τέχνῃ τὴν εἰς μόνην τὴν ἰδέαν ἀποκλειστικὴν προσήλωσιν τῆς προσοχῆς, καὶ οὐχὶ τὸν διχασμὸν αὐτῆς μεταξὺ ταύτης καὶ τῶν ὑλικῶν τῆς παραστάσεως μέσων, ἀδύνατον εἶναι νὰ γράψῃ τις καλλιτεχνικῶς ἑλληνιστί, δι' ἔλλειψιν λέξεων παρερχομένων ἀπαρατηρήτων. Τοιαῦται εἶναι μόναι αἱ καθ' ἑκάστην χρησιμεύουσαι ἡμῖν πρὸς ἔκφρασιν, οὐ μόνον τῶν διανοημάτων, ἀλλὰ καὶ τῶν αἰσθημάτων ἡμῶν, ἐν πάσῃ τῆς ψυχῆς καταστάσει. Πρὸς ἀπεικόνισιν οἱουδήποτε αἰσθήματος ἀδύνατον εἶναι νὰ χρησιμεύσωσι λέξεις διαφέρουσαι κατὰ ἓν ἰῶτα ἢ μίαν κεραίαν ἐκείνων, τὰς ὁποίας αὐτομάτως ἐκστομίζομεν ὑπὸ τὸ κράτος εὑρισκόμενοι τοῦ αἰσθήματος τούτου. Ἀλλ' εἰς τὰς πλείστας τούτων ἐνεκόλαψαν ἤδη τῆς γλώσσης οἱ διορθωταὶ τὸ στίγμα τοῦ χυδαϊσμοῦ, τὸ ἑλκύον ἐπ' αὐτοῦ τὴν προσοχὴν καὶ καθιστῶν αὐτὰς ἀχρήστους ἐν τῷ γραπτῷ λόγῳ. Αἱ λέξεις καὶ οἱ τύποι τῆς λαλουμένης εὑρίσκονται εἰς ἣν περίπου θέσιν ἄνθρωπος καταδικασθεὶς δι' ἀδίκου ἀποφάσεως, τοῦ ὁποίου πάντες μὲν ἀναγνωρίζουσι τὴν ἀθωότητα, ἀλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ ἐξαλείψῃ τὸν ὑπὸ μωροῦ ἢ ἀσυνειδήτου δικαστοῦ στιγματισμόν. Ταύτας ἀναγκάζεται ὁ συγγραφεὺς ν' ἀποφεύγῃ οὐχὶ ὡς χυδαίας, ἀλλ' ὡς στερηθείσας τὸ προσὸν τοῦ ἀχρόου καὶ ἀπαρατηρήτου. Ἀληθῶς δὲ εὔχρηστοι ἀπέμειναν οὕτω μόναι αἱ κοιναὶ τῇ ἀρχαίᾳ καὶ τῇ λαλουμένῃ. Ἀλλ' ὅσα δύναταί τις νὰ ἐκφράσῃ διὰ τοῦ ἐλλιπεστάτου τούτου λεξιλογίου εἶναι τόσον ὀλίγα, ὥστε ταχέως ἀποκάμνει ἀναγκαζόμενος νὰ θυσιάζῃ τὰς πλείστας καὶ πολλάκις τὰς καλλίστας τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ πρὸς ἀποφυγὴν γλωσσικῆς ἀηδίας. Περὶ τοῦ Παγανίνη λέγεται ὅτι κατώρθωσε νὰ θέλξῃ τοὺς ἀκροατὰς αὐτοῦ διὰ βιολίου, εἰς τὸ ὁποῖον μία μόνη ἀπέμενε χορδή. Τοιοῦτό τι ὄργανον κατήντησεν ἐκ τῶν ἀδίκων ἐξοστρακισμῶν καὶ τῆς βρυκολακιάσεως τῶν ἀττικῶν τύπων ἡ γραφομένη γλῶσσα. Ἀλλ' οὔτε εὔκολον εἶναι νὰ γίνῃ τις Παγανίνης, οὔτε πιστεύομεν ὅτι κἀκεῖνος δὲν ἤθελε προτιμήσει νὰ φυτεύῃ λάχανα, ἂν κατεδικάζετο εἰς ἰσόβιον χρῆσιν μονοχόρδου[1].

Ὁ δ' ἕτερος τῶν ἐν ἀρχῇ τοῦ προλόγου τούτου μνημονευθέντων δύο λόγων περιορίζεται εἰς τὸν ἑξῆς ἁπλούστατον συλλογισμόν, ὅτι κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον ἤθελα δαπανήσει, ὅπως γράψω μίαν μόνην μετριωτάτην σελίδα, ἠδυνάμην ν' ἀναγνώσω εἴκοσι τοὐλάχιστον καλλίστας τοῦ Σπένσερ, τοῦ Ἡλιοδώρου, τοῦ Ῥενάν, τῆς Σάνδ, τοῦ Λουκιανοῦ, τοῦ Ἅϊνε ἢ τοῦ Τενυσῶνος· ἀκαταμέτρητος δὲ ἤθελεν εἶναι παρ' ἐμοὶ οἴησις ὁ φόβος μὴ ζημιώσω ἐκ τούτου τούς, τυχόν, ἀναγνώστας μου, ἐνῷ πρόχειρα εἶναι καὶ αὐτοῖς τῶν συγγραφέων τούτων καὶ πλείστων ἄλλων ἰσαξίων τὰ ἔργα. Τοιαύτην πάντοτε ἀντέταξα ἔνστασιν εἰς τοὺς ζητοῦντας ἄρθρα ὑπὲρ περιοδικῶν, ἐφημερίδων καὶ ἡμερολογίων. Μεταξὺ ὅμως τούτων εὑρέθησαν καί τινες κατορθώσαντες δι' ἐκτάκτων ἐκβιαστικῶν μέσων νὰ μὲ μεταβάλωσιν εἰς ἀκούσιον συγγραφέα τῶν ἐν τῷ παρόντι συνεκδιδομένων σκαλαθυρμάτων.

ΕΜ. Δ. ΡΟΪΔΗΣ

Ἡ ἔκτασις τοῦ περὶ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ἀνοικτοῦ χώρου ὑπελογίσθη ἀκριβῶς ὡς ἑξῆς. Ἀνακτορικὸς κῆπος 192,000 τ. μέτρα. Ζάππειον μέγαρον καὶ οἱ περὶ αὐτὸ κῆποι καὶ ἀγροὶ 144,000· τὸ Ὀλυμπιεῖον καὶ τὰ περὶ τὴν πύλην Ἀδριανοῦ κενὰ 105,000· Ἀκρόπολις καὶ τὸ περὶ αὐτὴν Ὠδεῖον, θέατρον τοῦ Διονύσου καὶ Ἄρειος πάγος 206,000· τὸ Θησεῖον καὶ τὰ περὶ αὐτὸ κενὰ 47,000.

[1] Βλέπε τὰ προλεγόμενα τῆς α' ἐκδόσεως τῆς Ἱστορίας αὐτοῦ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

[2] Εἷς τούτων μ' ἔλεγε προχθές, ὅτι τὸν εἰσηγητὴν τοῦ «ἀστείου λόγου» ὀνομάζουσιν οἱ συνάδελφοι αὐτοῦ «φιλολογικὸν Μακράκην».

[1] Τί κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην ἔπρεπε νὰ γίνῃ καὶ τί καὶ σήμερον δύναται νὰ γίνῃ, ταῦτα πιθανὸν νὰ ἐκθέσωμεν ἐν προσεχεῖ ἡμῶν πραγματείᾳ.

ΑΠΟ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΤΕΚΝΟΝ

Διήγημα.

Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ε'.

Τῇ πρωΐᾳ τῆς ἐπιούσης ἡ Εὐφροσύνη ἐκαλημέρισε τὸν θεῖόν της ὠχρὰ μὲν καὶ καταβεβλημένη, ἀλλὰ μειδιῶσα.

— Τί ἔπαθες χθὲς τὸ βράδυ; ἠρώτησε μετὰ τρυφερότητος ὁ Γεώργιος Κλήμης.

— Τίποτε ἀπολύτως. Μοῦ ἦλθε μόνον ἔτσι... μία συμφόρησις, ἀλλὰ δὲν ἦτο τίποτε. Σήμερον εἶμαι θαυμάσια, ἀπεκρίθη ἡ Εὐφροσύνη, πικρὸν μειδιάσασα.

Ὁ θεῖος τῇ ἔρριψε βλέμμα λοξόν, ὅπερ ἐκείνη ὑπέστη ἀταράχως, διανοίξασα συμπαθῶς τοὺς γλυκεῖς ὀφθαλμούς της.

Ἠκολούθησαν στιγμαί τινες σιωπῆς, μεθ' ἃς:

— Ἐνόμισα δηλαδή, εἶπεν ὁ θεῖος, ὅτι τάχα προσεβλήθης, ὅτι ὁ Περικλῆς...

— Πατέρα!... διέκοψεν ἡ Εὐφροσύνη αὐστηρῶς.

Καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνος ἐστενοχωρεῖτο μετὰ τὴν διαμαρτυρίαν ταύτην ν' ἀποτελειώσῃ τὴν ἔκφρασιν τῶν ὑπονοιῶν του, αὐτὴ προσέθηκεν ἀφελῶς:

— Καὶ ποῖον λόγον εἶχον νὰ προσβληθῶ; Μήπως δὲν ἀπέδειξα μέχρι σήμερον, ὅτι ἀγαπῶ τὸν Περικλῆ τόσον, ὥστε νὰ χαρῶ ἐγκαρδίως διὰ τὴν εὐτυχίαν του; ἢ μήπως σᾶς ἔδωκα ἀφορμὴν νὰ πιστεύσετε, ὅτι δὲν θ' ἀγαπήσω ἐπίσης ὡς ἀδελφήν μου τὴν γυναῖκά του; Εἶνε δυνατὸν νὰ συνδέσῃ κανεὶς ποτὲ τὴν αἰφνιδίαν ἀσθένειάν μου μὲ τὴν εἴδησιν τοῦ συνοικεσίου του; Αὐτὸ πλέον εἶνε....

— Καλά, καλά.... παῦσε, ἀνεφώνησεν ὁ Γεώργιος Κλήμης ἀσπαζόμενος αὐτήν, δὲν ἐννοοῦσα νὰ σὲ προσβάλω!

Καὶ εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν ἡ Εὐφροσύνη ᾐσθάνθη τοὺς ὀφθαλμούς της δακρύοντας. Ὁ ἀγὼν ἦτο ὑπὲρ τὰς δυνάμεις της! Αὐτὴ νὰ κατορθώσῃ, ὥστε οἱ πλησιέστατοι αὐτῇ νὰ νομίζωσιν, ὅτι τὴν προσβάλλουσιν ἀποδίδοντες εἰς τὴν εἴδησιν τοῦ συνοικεσίου τοῦ Περικλέους τὴν λιποθυμίαν της, τοῦτο ἦτο ἐπιτυχία ὑποκρίσεως, φέρουσα καὶ πάλιν, μεθ' ὅλην τὴν σταθερότητα τῶν ἀποφάσεών της, τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Ἦσαν λοιπὸν ὅλοι τυφλοὶ καὶ δὲν ἔβλεπον τὸν ἔρωτά της! Μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας, ἃς ἐντὸς αὐτῆς κατέβαλλεν, ὅπως ὑπερνικήσῃ καὶ τὸ τελευταῖον ἴχνος ἐνδιαφέροντος πρὸς τὸν Περικλῆ, ἡ καρδία της φεῦ! δὲν ὑπήκουε προθύμως, καὶ αἰσχυνομένη ὡμολόγει καθ' ἑαυτήν, ὅτι εἰς τὸ βάθος τῆς ψυχῆς της ἐπεθύμει νὰ ἐννόουν ὅλοι τὴν αἰτίαν τῆς λιποθυμίας της καὶ νὰ τῇ ἀπέδιδον τὴν ἀποπετῶσαν εὐδαιμονίαν της. Καὶ ἐν τούτοις εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ὑποκριθῇ τόσον καλῶς, ὥστε καὶ αὐτὸν τὸν θεῖον νὰ πείθῃ περὶ τῆς πλάνης του καὶ νὰ τὸν ἀναγκάζῃ νὰ ζητῇ παρ' αὐτῆς συγγνώμην. Τοῦτο ὑπερέβαινε πάντα τὰ ὅρια καὶ αὐτῶν τῶν ἀποφάσεών της, αἵτινες, ὁμολογητέον, δὲν εἶχον ληφθῇ ἀπὸ μέσης καρδίας. Ἀλλὰ καίτοι αἱ ἐνδόμυχοι αὐτῆς προσδοκίαι ἦσαν, ὅτι θὰ ἐπρόδιδε τὰ μύχια αἰσθήματά της καὶ θὰ τῇ ἀπεδίδετο ὁ Περικλῆς καὶ μετ' αὐτοῦ πᾶσα ἡ ἀφαιρουμένη εὐτυχία, οὐχ ἧττον ὤφειλε νὰ ὑποκύψῃ καὶ αὐτὴ ὁριστικῶς πλέον εἰς τὰς πρὸς στιγμὴν σαλευθείσας ἀποφάσεις της, διότι μετὰ τὰς πρὸς τὸν θεῖον αὐτῆς ἐξηγήσεις καὶ τὰς ἐπακολουθησάσας τοιαύτας μεταξὺ τούτου καὶ τῆς συζύγου του, οὐδέποτε πλέον ἐγένετο λόγος περὶ τοῦ ἐπεισοδίου ἐκείνου, ὅπερ οὔτε κἂν ἀνεκοινώθη τῷ Περικλεῖ. Οὕτως ἡ Εὐφροσύνη ἠναγκάσθη ὄχι μόνον ἀδιαφορίαν νὰ ἐξακολουθήσῃ ὑποκρινομένη, ἀλλὰ καὶ ἐνεργὸν μέρος νὰ λάβῃ μετὰ ἐνδιαφέροντος προσποιητοῦ πρὸς ἐκπλήρωσιν ὅλων ἐκείνων τῶν ἐξωτερικῶν τύπων, οἵτινες μεσολαβοῦσι μεταξὺ ἀρραβώνων καὶ γάμων.

ϛ'

Αἱ ὀλίγαι ἑβδομάδες, καθ' ἃς διήρκεσεν ἡ μνηστεία τοῦ Περικλέους ἐκτυλισσομένη ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς Εὐφροσύνης ὑπῆρξαν δι' αὐτὴν μαρτύριον, οὗ παρόμοιον ὀλίγα στήθη ὑπέστησαν. Αὐτὴ ν' ἀσπάζηται τρυφερῶς εἰς πᾶσαν συνάντησιν τὴν ἀντίζηλόν της, νὰ συλλαμβάνῃ ἐπ' αὐτοφώρῳ τὰς τρυφερότητας τῶν δύω μνηστῶν, ν' ἀκούῃ ἀκουσίως της τὰ κρυφομιλήματά των, νὰ βλέπῃ τὸν Περικλῆ δεικνύοντα ἕνεκα τοῦ χρυσίου, κατὰ τὴν ἰδέαν της, ἀφοσίωσιν θερμὴν πρὸς τὴν μνηστήν του, καὶ τὸ σκληρότερον πάντων νὰ καλῆται αὐτὴ νὰ φροντίσῃ ὅπως ἡ ἀφοσίωσις αὕτη ἐκδηλωθῇ ἀνετώτερον ἢ ἐπὶ τὸ ἐπιδεικτικώτερον! Διότι ἡ Εὐφροσύνη παρακαλουμένη ὤφειλε νὰ ἐκλέξῃ καὶ τὰ μέλλοντα δῶρα τῆς νύμφης καὶ τὰς καθημερινὰς πρὸς αὐτὴν ἀνθοδέσμας, αὐτὴ νὰ παρασκευάζῃ τὰς πρὸς τὴν μνηστὴν ἐκπλήξεις καὶ τῶν δύω οἰκογενειῶν τὰς ἀμοιβαίας διαχύσεις, αὐτὴ νὰ δικαιολογῇ τῶν μνηστῶν τὰς ἀπομονώσεις καὶ νὰ ὑποβοηθῇ τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῶν ἐξομολογήσεις! Αὐτή, αὐτὴ ὅλα! Διότι ὑπερεῖχε πάντων κατὰ τὴν λεπτότητα καὶ τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ, κατὰ τὴν ὀξύνοιαν καὶ τὴν ἀντίληψιν τοῦ πρωτοφανοῦς. Καὶ ἐξετέλει τὰ πάντα μὲ προσποιητὸν μὲν ἐνδιαφέρον ἐξωτερικῶς, ἀλλὰ καὶ ἀλγεινὴν πικρίαν εἰς τὰ στήθη, μὲ μειδίαμα στερεότυπον εἰς τὰ χείλη καὶ αἱμοστάζουσαν πληγὴν εἰς τὴν καρδίαν! Τίς μάρτυς ἐγνώρισεν ἀνώτερον τούτου μαρτύριον;

Καὶ εἰς ἐπίμετρον, ἡ στοργὴ τῶν συζύγων Κλήμη πρὸς αὐτὴν ηὔξανεν ἐπιδεικτικῶς καθ'

ἡμέραν. Διότι ὁ Περικλῆς νυμφευόμενος ἤθελεν ἐγκαταλείψει τὴν οἰκίαν, ὅπως συγκατοικήσῃ μετὰ τοῦ πενθεροῦ του, ὅστις ἐστερημένος συζύγου καὶ ἓν μόνον τέκνον ἔχων, τὴν Θεοδώραν, οὐδαμῶς συγκατετίθετο ν' ἀποχωρισθῇ αὐτῆς. Θ' ἀπέμενε λοιπὸν ἡ Εὐφροσύνη μόνη ἐν τῷ οἴκῳ μετὰ τῶν θετῶν αὐτῆς γονέων καὶ θὰ ἔβλεπε τὰ πάντα ἐν τῇ αὐτῇ θέσει, ὡς ἐκείνη τὰ εἶχε διευθετήσει διὰ τὸν Περικλῆ μόλις πρὸ ὀλίγων μηνῶν, καὶ θ' ἀνέπνεε τὸν ἀέρα ὅλων ἐκείνων τῶν περὶ ἑαυτὴν ἀναμνήσεων! Ἀλλ' ἐκεῖνο, ὅπερ ὑπερέβαινε πλέον πάσας αὐτῆς τὰς βασάνους, ἦσαν τὰ σχέδια τοῦ θείου της.

— Τώρα νὰ ξεκάμωμεν τὸν κὺρ Περικλῆ σου, ἔλεγεν οὗτος πρὸς τὴν σύζυγόν του, καὶ θὰ εὕρω ἐγὼ ἕνα νέον τῆς ὀρέξεώς μου νὰ τοῦ δώσω τὴν Εὐφροσύνην καὶ τὸν ἔχω ἐδῶ εἰς τὸ 'σπίτι μας, νὰ περνᾶμε ἀκόμη πλέον εὐτυχισμένοι!

Ἡ δὲ Εὐφροσύνη ἀκούσασα ταῦτα ἀνελογίζετο μὲ σπαραγμὸν καρδίας τὴν τύφλωσιν τῶν θετῶν γονέων της, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔβλεπον, ὅτι αὐτὴ ἕνα μόνον ἠγάπησεν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, τὸν Περικλῆ, τὰ δὲ λείψανα τοῦ πρὸς αὐτὸν ἔρωτός της, οὐδέποτε θ' ἀπεπειρᾶτο ἢ θὰ συγκατετίθετο αὐτὴ νὰ προσφέρῃ εἰς ἄλλον ὡς νέαν φλόγα. Διότι εἶχε πλέον σχηματίσει τὴν ἀπόφασίν της σταθερῶς. Ἀφοῦ ἐπέπρωτο νὰ στερηθῇ τῆς ἀπολαύσεως τοῦ νὰ ἴδῃ ἐκπληρούμενα τὰ ὀνειροπολήματά της, θ' ἀπεσύρετο εἰς τὴν μοναξίαν, ἣν περὶ αὐτὴν ᾐσθάνετο, ἐκλείποντος τοῦ Περικλέους, ζῶσα τοῦ λοιποῦ μὲ μόνον τὰς ἀναμνήσεις της, ὑποφέρουσα μαρτυρικῶς τὰ δεινά της μέχρι τέλους, κενοῦσα τὸ ποτήριον τῆς πικρίας μέχρι τρυγός! Τοιαῦτα ἐκείνη διενοεῖτο, μαῦρον βλέπουσα τὸ περὶ αὐτὴν κενόν, ἐνῷ οἱ ἄλλοι, ἄνευ αὐτῆς, ὑπελόγιζον τὰς ἐκ τοῦ μέλλοντος συνοικεσίου της ἀπολαύσεις καὶ τέρψεις!

Ζ'.

Οἱ γάμοι τοῦ Περικλέους ἐτελέσθησαν ἐν τῇ οἰκίᾳ Κλήμη μεγαλοπρεπῶς. Καὶ ὅταν ἡ Εὐφροσύνη προσῆλθεν, ἵνα τῷ εὐχηθῇ ὀλίγου δεῖν ἐπανελαμβάνετο ἡ πρώτη σκηνὴ τῆς ἀγγελίας τοῦ συνοικεσίου. Ἦτο αὕτη ἡ τρίτη μεγάλη δοκιμασία μετὰ τὴν δευτέραν τῆς μετὰ τοῦ θείου της συνδιαλέξεως. Ἀλλ' ἐνῷ ὑπῆρξεν ἡ ἀλγεινοτέρα πασῶν, ἐξωτερικῶς τὴν ὑπέστη ἡρωϊκώτερον. Διὰ τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔδωκε προσοχὴν εἰς τὸ συμβάν. Τὰ δάκρυά της, ὅταν τὴν ἐνηγκαλίσθη ὁ Περικλῆς, δὲν παρεξηγήθησαν· διότι πάντες ἔκλαιον, μέχρις αὐτοῦ τοῦ Γεωργίου Κλήμη, αναλογιζομένου, ὅτι ὁ Περικλῆς μετ' ὀλίγας στιγμὰς θὰ ἐγκατέλειπε τὸν οἶκον, εἰς ὃν ἀνετράφη, ἵνα μεταβῇ εἰς τὸν τοῦ Λαλῆ, ὅστις μέχρι πρὸ ὀλίγων ἑβδομάδων τῷ ἦτο ξένος. Ἦτο λοιπὸν τόσον γενικὴ ἡ συγκίνησις κατὰ τοὺς εὐχητηρίους ἐκείνους ἀσπασμοὺς τῶν συγγενῶν, ὥστε καὶ αὐτὴ ἡ Θεοδώρα, θεωρήσασα φυσικώτατα τὰ δάκρυα τῆς Εὐφροσύνης, ἐνηγκαλίσθη αὐτὴν τρυφερῶς καὶ τῇ ἐψιθύρισεν εἰς τὸ οὖς ἐν μέσῳ ἀσπασμῶν:

— Σοῦ ὑπόσχομαι νὰ τὸν ἀγαπῶ πολύ, πολύ. Νὰ τὸν κάμω εὐτυχῆ, πολὺ εὐτυχῆ!

Τοῦτο ἦτο τὸ σκληρότερον κτύπημα διὰ τὴν Εὐφροσύνην. Ὠπισθοχώρησεν, ὡς ἐὰν ἐρράγη ὁλοσχερῶς ἡ καρδία της. Τὰ δάκρυά της ἐστέγνωσαν, ἡ ἀναπνοή της κατέστη βαρεῖα ἐπί τινας στιγμάς, ᾐσθάνθη ῥῖγος φρίκης διατρέχον ὅλον τὸ σῶμά της καὶ ἀμέσως μετ' ὀλίγον ἔκλυσιν τῶν δυνάμεων καὶ κατάπτωσιν πάσης σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ἰσχύος. Ἐπεθύμει νὰ μὴ ἔζη μᾶλλον ἢ νὰ ἴδῃ τὸν Περικλῆ εὐτυχοῦντα ἀληθῶς παρ' ἄλλῃ γυναικί, ἀγαπώμενον ἐπίσης θερμῶς καὶ ὑπὸ ἄλλης. Μεταξὺ ὅλων τῶν προσβολῶν, ἃς ὑπέστη, τῇ ἐπεφυλάσσετο καὶ αὕτη ἀκόμη, ν' ἀκούσῃ ὅτι ἡ μόλις γνωρίσασα τὸν λατρευτόν της νὰ αἰσθάνηται τὴν δύναμιν, ὅπως καταστήσῃ αὐτὸν *εὐτυχῆ, πολὺ εὐτυχῆ!* Καὶ αὐτὴ ἐν τῷ ἐγωϊσμῷ τοῦ ἔρωτός της ἐπίστευεν ὅτι μόνον ἡ καρδία της ἐπλάσθη, ἵνα ἀγαπᾷ ἐκεῖνον! Ἆ, πολύ, πολὺ βαρὺ ἦτο τοῦτο! Δὲν τῇ ἀφήρουν μόνον τὸν Περικλῆ, ἀλλὰ καὶ τῇ διημφισβήτουν τὸ δικαίωμα τῆς ἀποκλειστικῆς πρὸς αὐτὸν λατρείας. Ἀλλοίμονον ὅταν καὶ τὸ τελευταῖον πρό- ... ἁλωθῇ, ὅταν καὶ τὸ τελευταῖον προπύρ- χωμα ... έσῃ! Δὲν ὑπάρχει πλέον δύναμις πρὸς γιον κατα... ἀλλ' ἀδράνεια καὶ ἀναισθησία τις ἀντίστασιν, ἀ... γύνεται, τὸ πᾶν δὲ ὑποκύπτει ἐξ ἀπελπισίας ἐπ... μένη. Οὕτω καὶ ἡ Εὐφρο- δορυάλωτον τῇ εἱμαρ... δύναμιν ἐνεργείας, ἀφοῦ σύνη ἀπώλεσε νῦν πᾶσαν δ... ερρίφθη, καὶ τὸ τε- καὶ ὁ ἐγωϊσμός της αὐτὸς κατ... ἡ ἰδέα ὅτι μόνη λευταῖον κρησφύγετον αὐτοῦ, πο... καταστήσῃ ἐ- αὕτη αἰσθάνεται τὴν δύναμιν νὰ ...το ὑπὸ τῆς κεῖνον εὐτυχῆ δι' ἔρωτος, τῇ κατεκτ... ὰ ἐκτελέ- ἀντιζήλου της, ἡ ὁποία ὑπέσχετο καὶ ν... σῃ τοῦτο.

Τὸ μέγεθος λοιπὸν τῆς δυστυχίας της ... το ἀ- ... αὐ- μέτρητον καὶ ἐν ἑαυτῇ ᾐσθάνετο πλέον κα... σαν. τὴν τὴν χορδὴν τῆς ζηλοτυπίας νεκρωθε... νὰ Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ κλῆρος αὐτῆς ἦν ... ρὶς ζῇ ἐν ταῖς πικρίαις της καὶ τῷ ἄλγει της, χω... ἢ νὰ ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ αἰσθανθῇ νέας ὀδύνας τὸν ἀντίκτυπον τῶν παλαιῶν. Τὸ δένδρον εἶχε ξυλευθῆ πρόρριζα. Κολοσσὸς αἰσθήματος ἔκειτο χαμαὶ ἐκτάδην, ἄνευ ἐλπίδος νέου σφρίγους. Τ... πᾶν ἦτο τὸ παρελθόν, τὸ δὲ περὶ αὐτὴν παρό... καὶ μέλλον τῇ ἦτο ὅλως ἀδιάφορον. Περιεφέρετο ὡσεὶ ἀναίσθητος μὲ πτῶμα καρδίας εἰς τὰ στήθη. Διὰ τοῦτο τὴν ἑσπέραν ἐκείνην τῶν γάμων, ὅτε οἱ προσκεκλημένοι εἷς μετὰ τὸν ἄλλον ἀνεχώρησαν καὶ ἐπηκολούθησε τὸ μεταξὺ τῶν συγγενῶν καὶ στενωτέρων φίλων δεῖπνον, ἡ Εὐφροσύνη ἦτο ἐκεῖ τὰ πάντα μὲν ἐπιτηροῦσα μηχανικῶς καὶ

πάντων προϊσταμένη, ἀλλὰ πρὸς τὴν σημασίαν τούτων πάντη ἀδιάφορος. Ὅταν δὲ μετὰ τὸ δεῖπνον παραλαβὼν ὁ Περικλῆς τὴν σύζυγόν του ἀνεχώρησε προπεμπόμενος ὑπὸ νέων συγκινήσεων, ἡ Εὐφροσύνη ἐντελῶς ἀδάκρυτος καὶ μὲ ἀκατανόητον μειδίαμα εἰς τὰ χείλη προσῆλθε πρὸς ἀποχαιρετισμὸν τοῦ νεαροῦ ζεύγους καὶ ἠσπάσθη ἀμφοτέρους τοὺς νεογάμους, ἡ γενναιοτέρα πάντων τῶν οἰκείων δειχθεῖσα κατὰ τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦτον. Εἶχε πλέον στειρεύσει δι' αὐτὴν τῶν συγκινήσεων ἡ πηγή!

Η'

Ἔκτοτε τὰ πάντα ἀπέβησαν αὐτῇ μηχανικά, ἡ δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους ὑψίστη ἀφοσίωσις οἱονεὶ ἐκ συνηθείας. Καὶ ὅμως ἐν τῇ παροχῇ τῆς τοιαύτης ἀφοσιώσεώς της ἦν ἀξιοθαύμαστος. Καὶ δὲν ἤργησεν ὁ χρόνος, καθ' ὃν ἔδωκε δείγματα αὐτῆς μετ' αὐταπαρνήσεως καὶ γενναιότητος ἀπροσπελάστου. Διότι ἡ θεία Ἑλένη κρυολογήσασα τῇ ἑσπέρᾳ τῶν γάμων ἔπεσεν ἀπὸ τῆς ἐπιούσης κλινήρης καὶ μέχρις ἑσπέρας ἡ κατάστασις αὐτῆς ἐπὶ τοσοῦτον ἐδεινώθη, ὥστε οἱ ἰατροὶ μόνον διὰ μισῶν φράσεων ἠδύναντο ν' ἀποκριθῶσι περὶ τῆς πορείας τῆς νόσου. Εἶχε πάθει ἐκ περιπνευμονίας εἰσβαλούσης μεθ' ὁρμῆς καὶ προσλαβούσης ἐπικίνδυνον χαρακτῆρα ἀμέσως. Τὸ στάδιον τῆς κρίσεως ἐκράτει πάντας ἐν ἀγωνίᾳ. Ἡ δ' Εὐφροσύνη ἡμέρας καὶ νυκτὸς παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τῆς θείας της ἀγρυπνοῦσα, ἀκάματος προσέφερε τὰς περιποιήσεις. Καὶ ὅταν ἡ ἄλλοτε ὡραία γυνὴ ὑποκύπτουσα εἰς τὴν προσβολὴν τῆς τύχης ἐξέπνεεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ συζύγου της, μόνη ἡ Εὐφροσύνη ἔδειξε γενναιότητα ἀκατάληπτον εἰς πάντας, ἐνῷ ἀφ' ἑτέρου ἡ τρυφερὰ αὐταπάρνησίς της προέβη εἰς ὕψιστον. Μόνη αὐτὴ ἐγνώριζεν ἐν τούτοις τὴν αἰτίαν τῆς ὑπερανθρώπου ἐκείνης γενναιότητος, διότι ἐξέλιπεν ἀπ' αὐτῆς πλέον τὸ εὐμάλακτον τῶν αἰσθημάτων καὶ τὸ πᾶν εἶχεν ἀπολιθωθῇ ἐντὸς αὐτῆς. Καὶ ἐνῷ αὐτὴ ἡ ἰδία προφανῶς κατεβάλλετο, ἐν τούτοις παρηγόρει καὶ περιεποιεῖτο πάντας. Ὡς οἱ ἄγγελοι δὲ ἐκεῖνοι τῶν ἡμερῶν μας, αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Ἐλέους, αἵτινες ἀποξενωθεῖσαι τῆς κοινωνίας διετήρησαν ἓν μόνον αἴσθημα, τὸ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης καὶ βοηθείας, οὕτω καὶ ἡ Εὐφροσύνη, στερηθεῖσα πάσης ἐλπίδος ἐν τῷ κόσμῳ περιεβλήθη τὴν δύναμιν ἀγγέλου παρηγόρου καὶ ἀπέβη ἐν τῷ οἴκῳ Σαμαρεῖτις πλήρης αὐταπαρνήσεως δαψιλεύουσα παρηγορίαν καὶ περιποιήσεις πρὸς τοὺς περὶ αὐτήν, ὡς ἐὰν τὰ μὲν δυστυχήματα οὐχὶ μόνον κοινὰ δὲν ἦσαν, ἀλλ' οὐδὲ κἂν ἐξικνοῦντο μέχρις αὐτῆς ἄλλως ἢ ὡς ξένα, δι' ἃ ἐξ ἐνστίκτου συνεπάθει καὶ ἔσπευδε προσφέρουσα τῆς γλυκύτητος τῆς ἑαυτῆς ψυχῆς τὸ βάλσαμον, τὸ δὲ καθῆκόν της καὶ μόνον αἴσθημα ἦν ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ εὐαγγελικὴ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη καὶ ἀρωγή!

Τὸ ἔργον της δὲ τοῦτο τὸ φιλάνθρωπον οὐδαμῶς διέκοψεν. Ἀλλὰ τὸν θεῖον αὐτῆς Γεώργιον Κλήμην, ἀπαρηγόρητον ὄντα ἐπὶ τῇ αἰφνιδίᾳ τῆς πεφιλημένης συζύγου του ἀπωλείᾳ, αὐτὴ παρηγόρει διηνεκῶς καὶ ἐμερίμνα περὶ αὐτοῦ μετὰ λεπτότητος τρυφερᾶς καὶ ἀγαθότητος ὄντως χριστιανικῆς. Δὲν ἀπέλειπε δὲ τὸ πλευρὸν αὐτοῦ ἢ μόνον ὅταν ἐκεῖνος καταβληθεὶς πλέον ὑπὸ τῆς λύπης καὶ μελαγχολίας ἠκολούθησε μετ' ὀλίγους μῆνας εἰς τὸν τάφον τὴν πιστὴν καὶ λατρευομένην σύντροφόν του.

Οὕτως ἡ Εὐφροσύνη εὑρέθη μίαν πρωΐαν μόνη ἐν τῷ οἴκῳ ἐν ᾧ ἀνετράφη! Ἐκεῖ ὅπου πρὸ ὀλίγων μηνῶν τὸ πᾶν ἐμειδία εὔελπι δι' αὐτὴν καὶ τοὺς οἰκείους, νῦν, ὁ μὲν θάνατος θερίσας τούτους, ἡ δὲ ἀνθρωπίνη τύφλωσις κρεουργήσασα τὴν καρδίαν ἐκείνης, ἐδημιούργησαν ἐρημίαν καὶ ἐν τῷ σχηματισθέντι περὶ τὴν μάρτυρα κόρην κενῷ ἐπέπνεεν ἄνεμος παγερᾶς δυστυχίας. Ὡς ἐρείπιον ἐν μέσῳ ὅλης τῆς θλιβερᾶς ταύτης εἰκόνος, νῦν ὑπέρποτε ἀπεμονώθη τοῦ κόσμου ἡ Εὐφροσύνη καὶ ὡς ἐὰν ἦτο καὶ αὐτὴ ἄψυχόν τι, μετεβιβάσθη μετὰ τῆς ἄλλης κληρονομίας ἀπὸ τοῦ ἐρημωθέντος οἴκου τοῦ Κλήμη εἰς τὸν ἀρτιγέννητον τοῦ Περικλέους Μάνθου!

Θ'

Οὕτω συνήνωσε πάλιν ἡ δυστυχία ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην τὴν Εὐφροσύνην καὶ τὸν Περικλῆ. Ἀλλ' ὁποία διαφορὰ περιστάσεων! Τότε ὁ θάνατος τῶν φυσικῶν γονέων εἶχε συννεφώσει τὴν ροδίζουσαν αὐγὴν τοῦ βίου ἀμφοτέρων, νῦν δὲ ὁ τῶν θετῶν ἤρχετο ν' ἀναμίξῃ μὲν πικρίαν εἰς τὴν χαρὰν τῆς νέας οἰκογενειακῆς ζωῆς τοῦ Περικλέους, ἀλλὰ καὶ νὰ δονήσῃ ἅπαξ ἔτι μέχρις ἐγκάτων τὴν οὐδὲν πλέον αἴσθημα δυναμένην νὰ βαστάσῃ καρδίαν τῆς Εὐφροσύνης. Τότε ἡ κοινὴ ἀτυχία συνήνωσε τὰ δύο παιδία ὑπὸ στέγην, ἐν ᾗ ἔμελλον νὰ μὴ αἰσθανθῶσι τὴν πικρίαν τῆς ὀρφανίας, νῦν δὲ νέα τοιαύτη ἐπεφύλασσε τῇ Εὐφροσύνῃ λύπας καὶ ὀδύνας πολὺ σκληροτέρας τοῦ θανάτου τῶν θετῶν γονέων της. Τότε ἡ δυστυχία προσήγγισε τὰς καρδίας αὐτῶν καὶ ἠγαπήθησαν, ὡς ἀδελφοί, ξένοι πάσης συγγενείας ὄντες, νῦν δὲ ὅτε ἡ κοινὴ ἀνατροφὴ καὶ ἡ μακροχρόνιος συμβίωσις ἐγέννησαν αἰσθήματα ἀγάπης ἀδελφικῆς εἰς τὰ ὄμματα τοῦ κόσμου, καὶ ἄλλης ἁγιωτέρας ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Εὐφροσύνης, ἡ νέα δυστυχία ἐνσκήπτουσα συνήνου τὰ δύω ταῦτα, ἀδελφὰ πλέον ὄντα, ὑπὸ μίαν στέγην, ὡς ξένα πρὸς ἄλληλα!

Ἡλίκη βάσανος ἡ συμβίωσις αὕτη διὰ τὴν δύστηνον κόρην! Νὰ ζῇ μετὰ τοῦ ἐραστοῦ της ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην καὶ νὰ τὸν βλέπῃ ἀνήκοντα ἄλλῃ. Νὰ ἐκτυλίσσωνται ὑπὸ τὰ ὄμματά

της ὅλαι αἱ τρυφερότητες τῶν νέων συζύγων καὶ αὐτὴ νὰ μὴ ἔχῃ δύναμιν κἂν ζηλοτυπίαν νὰ αἰσθανθῇ. Νὰ ποθῇ ὅπως αἰσθανθῇ τὴν φρικίασιν διατρέχουσαν τὸ σῶμά της καὶ τὴν λύσσαν τῆς ζηλοτυπίας δάκνουσαν τὴν καρδίαν της καὶ νὰ μὴ δύναται, διότι ἡ καρδία ἐκείνη εἶχε καταστῇ ράκος καὶ ἔκυπτεν ὑπὸ ἀτονίαν αἰσθημάτων!

Καὶ ἔζη λοιπὸν ἐν μέσῳ τῆς συζυγικῆς ἐκείνης εὐδαιμονίας, ὥς τι κινοῦν τὸν οἶκτον φάσμα, περὶ οὗ πάντες ἦσαν βέβαιοι, ὅτι μετ' ὀλίγον θὰ παρέλθῃ. Καὶ ἔφθινε καθ' ἡμέραν ὀφθαλμοφανῶς ἐκ τῶν ἀλγηδόνων τῆς βασάνου, οὐδεὶς δὲ ἀπηύθυνε λόγον συμπαθῆ πρὸς τὴν μάρτυρα, ὡς ἐὰν πάντες ἐγνώριζον, ὅτι τὸ πάθος αὐτῆς ἦτον ἀνίατον! Ὁ Περικλῆς ἀπέδιδε τὴν κατάστασιν εἰς λύπην βαθεῖαν ἐπὶ τῇ στερήσει τῶν θετῶν γονέων της, λύπην δεινωθεῖσαν τόσον μᾶλλον, ὅσον δὲν ἐξέσπασεν εἰς θρήνους καὶ ὀλοφυρμούς. Καὶ ἀπέφευγε τόσον αὐτός, ὅσον καὶ ἡ σύζυγός του, νὰ παρηγορήσωσι κἂν τὴν λύπην ἐκείνην, φοβούμενοι, ὅτι ἡ ἀνάξεσις τῆς πληγῆς θὰ εἶνε μᾶλλον ὀδυνηρά, ἡ δὲ ἀνάμνησις πικροτέρα. Ἄφινον λοιπὸν αὐτὴν αἴρουσαν μόνην τὸν σταυρὸν τοῦ μαρτυρίου της καὶ καταπίνουσαν τὴν πικρίαν καὶ μὴ ἐκστομίζουσαν παράπονον. Ἄλλως δὲ οὔτε καιρόν, οὔτε ἀφορμὴν ἔδιδεν ἐκείνη εἰς λόγους καὶ ἐρωτήσεις. Ὡμίλει περὶ ἄλλων ἀντικειμένων ὀλίγον μὲν ἀλλὰ προσηνῶς, μετὰ τῆς Θεοδώρας δὲ διελέγετο συνεχέστερον, περὶ τῶν τῆς οἰκίας, ἧς ἡ Εὐφροσύνη κατέστη ἡ ψυχή. Μηχανικῶς μὲν ἀλλ' ἐρρύθμως καὶ ἀνεπιλήπτως διῴκει τὰ τοῦ οἴκου, ἡ δὲ νεαρὰ γυνὴ τῇ ἦτο εὐγνώμων καὶ ἐθεώρει αὐτὴν οὐχὶ μόνον σύντροφον πολύτιμον ἀλλ' ἀδελφὴν πρεσβυτέραν, ᾗπερ ἀνῆκεν ἡ τῶν πάντων πρωτοβουλία καὶ διεύθυνσις.

Οὕτω καθ' ὅσον παρήρχοντο οἱ μῆνες ἡ συμβίωσις καθίστατο μᾶλλον ὀδυνηρὰ διὰ τὴν Εὐφροσύνην. Διότι αἱ μὲν περιποιήσεις καὶ ἡ πρὸς αὐτὴν ἐπιδεικνυμένη μέριμνα καὶ φιλία ἀπὸ μέρους τῆς Θεοδώρας τὴν ἐστενοχώρουν, ἡ δὲ διαγωγὴ τοῦ Περικλέους τῇ ἦτο βάρος ἀβάστακτον. Δὲν ὑπέφερε νὰ τὸν βλέπῃ διπλασιάζοντα τὴν στοργήν του πρὸς τὴν νεαρὰν σύζυγόν του ἐφ' ὅσον ἐπλησίαζεν ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν αὕτη θὰ τῷ ἐχάριζε τὸν τίτλον τοῦ πατρός, οὐδ' ἠνείχετο τὴν τρυφερὰν συμπάθειαν, ἣν πρὸς αὐτὴν τὴν ἰδίαν ἐπεδείκνυτο ἐκεῖνος, ἐνῷ αὕτη παρ' αὐτοῦ ἀπῄτει πάθος ἐρωτικόν. Καὶ ἔφθινεν, ἔφθινεν, ἔφθινεν....

Ι'

Ἦλθε τέλος τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου! Νύκτα τινὰ τὸ πᾶν ἐτέθη εἰς ἀναστάτωσιν ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ἡ αὐγὴ ἐχαιρέτισε τὸ νεαρὸν ζεῦγος ὡς γονεῖς. Ὁ μὲν κ. Λαλῆς ἦτο ὑπερήφανος διὰ τὸν ἔγγονον, ὁ δὲ Περικλῆς ἐδέχετο συγχαρητήρια διὰ τὸν υἱὸν καὶ ἡ Θεοδώρα ἐμειδία τοῖς πᾶσιν, ὡς γυνὴ εὐδαίμων. Ἀλλὰ τί συνέβαινε τῇ Εὐφροσύνῃ; Ὅταν ἔλαβε τὸ βρέφος εἰς τὰς ἀγκάλας της πρώτη αὐτὴ μετὰ τὰς προσενεχθείσας αὐτῷ πρωτίστας μερίμνας, ἐκεῖνο δὲ ἐφάνη οἱονεὶ ἀποπεπειρώμενον νὰ τῇ μειδιάσῃ, ᾐσθάνθη τὴν καρδίαν της πάλλουσαν ἐλαφρῶς. Τῇ ἐφάνη, ὅτι νέα ἐποχὴ βίου ἀνέτελλε δι' αὐτήν, ὅτι κἄτι τι ἤρξατο συνδέον αὐτὴν πρὸς τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸν κόσμον τρυφερὸν ἐκεῖνο πλάσμα, ὅτι ἡ φυλλορροήσασα καρδία της διὰ μιᾶς ἤρξατο πάλιν ἀνθοβολοῦσα, ὅτι ἀνέδιδε μάλιστα ἄρωμά τι στοργῆς, ἄρωμα γλυκύ, ὅπερ δὲν ἦτο μὲν τόσῳ μεθύσκον, ὡς τὸ τοῦ ἔρωτος, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἡδυπαθές. Καὶ δὲν ἠπατᾶτο. Τὸ ἀνατεῖλαν ἐκεῖνο αἴσθημα ἐμεγεθύνετο ὁσημέραι καὶ ἐγένετο φῶς φαεινὸν θερμαῖνον τὴν εἰς τὰ στήθη της κατοικοῦσαν ἐρημίαν, ἀναλύον τὸν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς καρδίας της πάγον, τονοῦν τὴν χορδὴν τῶν αἰσθημάτων καὶ τρόπον τινὰ σταματῶν τὸν μαρασμὸν καὶ ἀναστέλλον τὴν ἐξάντλησιν τοῦ σωματικοῦ ὀργανισμοῦ της.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας λοιπὸν ἐκείνης ἀφωσιώθη εἰς τὸ τέκνον τοῦ Περικλέους. Αὐτὴ ἐφρόντιζε περὶ παντὸς ὅ,τι εἰς αὐτὸ ἀπέβλεπεν, αὐτὴ ἐμερίμνα περὶ τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἀνατροφῆς του, αὐτὴ ἀπέβη ἡ ἀληθὴς μήτηρ του. Καὶ ἐκεῖνο ὡς εἰ ἀνεγνώριζε τὰς θυσίας της ἔτεινε τὰς ἁπαλὰς χεῖράς του ὁσάκις τὴν ἔβλεπε καὶ ἐμειδία ἐκπέμπον ἀνάρθρους ἤχους. Ἐπῆλθε δ' εἶτα ὁ καιρός, καθ' ὃν τὸ νήπιον ἤρχισε νὰ ἀρθρώνῃ λέξεις καὶ νὰ δεικνύεται ἐννοοῦν τὰς ἀποτεινομένας αὐτῷ ἐρωτήσεις. Τὴν ἡμέραν λοιπὸν ἐκείνην, καθ' ἣν ἡ Εὐφροσύνη ἀνεκάλυψεν ὅτι τὸ βρέφος κατώρθωσε νὰ ψελλίζῃ εὐκρινῶς πως τὰς λέξεις *παπᾶ, μαμά*, ἐγένετο ἔξαλλος καὶ κατετυράννει αὐτὸ κατ' ἰδίαν διὰ τῆς ἐρωτήσεως:

— Ποιὰ εἶνε ἡ μαμά σου, πουλάκι μου;

Τὸ δὲ ἀθῷον βρέφος ἔτεινε τὴν μικρὰν του χεῖρα καὶ ἐδείκνυεν αὐτήν! Τότε τὸ κατεφίλει ἀπαστράπτουσα ἐκ χαρᾶς καὶ ἐκεῖνο μειδιῶν ἐξέπεμπε φθόγγους ἀνάρθρους ὡσεὶ γέλωτος ἀναπαλμόν. Ἡ ἐρώτησις ἐπανελήφθη διὰ μυριοστὴν φοράν, ἡ δὲ μιμικὴ ἀπάντησις τοῦ νηπίου, πάντοτε ἡ αὐτή, καθίστα τὴν Εὐφροσύνην πανευδαίμονα, αἰσθανομένην, ὅτι προφανῶς συνεπληροῦτο τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ της κενόν, διότι ὑπῆρχεν ἐπὶ τέλους ἐν τῷ κόσμῳ πλάσμα τι ἀγαπῶν αὐτὴν ὑπὲρ τὴν ἰδίαν μητέρα καὶ δὴ ἀναγνωρίζον ἀντ' ἐκείνης αὐτήν, ὡς τοιαύτην!

ΙΑ'

Τὸ ἑσπέρας, ὅτε πάντες συνήχθησαν περὶ τὴν τράπεζαν, ἡ Εὐφροσύνη κρατοῦσα τὸ βρέφος ἐν ταῖς ἀγκάλαις ἠθέλησε νὰ ἐπιδείξῃ τὰς προόδους τοῦ λατρευομένου ἀγγέλου της. Καὶ ἀφοῦ προυκάλεσεν αὐτὸ διὰ συχνῆς ἐπαναλήψεως νὰ προ-

φέρῃ τὰς λέξεις *παπᾶ, μαμά*, καὶ πάντες ἐγέλασαν πλήρεις χαρᾶς, διϊσχυρίσθη ἐπὶ τὸ ἀστειότερον, ὅτι τόσον προώδευσεν ἡ ἀντίληψις αὐτοῦ, ὥστε ὅταν ἐρωτᾶται «ποία εἶνε ἡ μαμά» δεικνύει αὐτήν, τὴν Εὐφροσύνην, ἥτις εἶχεν ὄντως ἀποβῇ μήτηρ του διὰ τῆς ἀγάπης καὶ τῶν μεριμνῶν, ἃς ἐπεδαψίλευεν αὐτῷ.

Ἠθέλησε λοιπὸν ὁ Περικλῆς νὰ δοκιμάσῃ ἐρωτῶν τὸ τέκνον του:

— Ποιὰ εἶνε ἡ μαμά σου, παιδί μου;

Ἐκεῖνο δέ, τὸ ἀθῶον πλάσμα, διανοῖξαν τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ ἀτενίσαν ἐναλλὰξ τὴν Εὐφροσύνην καὶ τὴν Θεοδώραν, ἔτεινε τὰς δύω του χεῖρας μετὰ μειδιάματος, καὶ ὡς ἐὰν ὑπήκουσεν εἰς τὴν φωνὴν τῆς φύσεως ἔδειξε τὴν Θεοδώραν καὶ ἐπήδα ἐπὶ τῶν ἀγκαλῶν τῆς Εὐφροσύνης σπασμωδικῶς, ὡς θέλον νὰ πετάξῃ πρὸς τὴν ἀληθῆ του μητέρα.

Καὶ ὡς ἐὰν ἡ καρδία τῆς Εὐφροσύνης ἐκρέματο ἀπὸ ἑνὸς λεπτοτάτης, ᾐσθάνθη αὐτὴν ἀποσμωμένην τῆς θέσεώς της, διὰ μόνης τῆς κινήσεως ἐκείνης τοῦ παιδός. Ἔκυψε τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς τελευταίας ταύτης ὀδύνης καὶ ἡ συγκοπή, ἣν ἀκαριαίως ᾐσθάνθη ἐν τῇ καρδίᾳ, ἐσταμάτησε πάντα αὐτῆς παλμὸν διὰ παντός.

Ἔσπευσαν πάντες εἰς βοήθειαν περὶ τὴν ὡς ἀδρανές τι σῶμα ὀλισθαίνουσαν ἐκ τοῦ καθίσματός της Εὐφροσύνην καὶ ὁ Περικλῆς ἐξετάσας οὐδένα πλέον ἀνεῦρε παλμόν. Εἰς τὸ τελευταῖον ἐκεῖνο κτύπημα τὸ ἀπὸ παιδικῆς χειρὸς εἶχε κοπῆ ὁριστικῶς τὸ νῆμα τῆς ζωῆς της. Τὸ ἐντὸς τοῦ στήθους αὐτῆς ἀνατεῖλαν τελευταῖον φῶς ἀγάπης ἔσβυσε διὰ μιᾶς καὶ ἀπέθανεν ἡ μάρτυς μὲ τὴν ἀλγηδόνα τῆς αἰωνίας παραγνωρίσεως τῶν αἰσθημάτων αὐτῆς. Εἶχεν ὑπερηφάνειαν ὑψίστην, ὅπως οὐδέποτε ἀφήσῃ ἐκ τῶν χειλέων της φωνὴν παραπόνου! Καὶ ὡς ἄλλοτε, οὐδέποτε παρεπονέθη διὰ τὴν ἐκ μέρους τοῦ Περικλέους παραγνώρισιν καὶ ἀπόκρουσιν τοῦ ἔρωτος της, οὕτω καὶ νῦν οὐδεμίαν ἐξεστόμισε δύσθυμον λέξιν διὰ τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ υἱοῦ ἐκείνου ἐκ νηπιακῆς ἀσυνειδησίας ἀχαριστίαν πρὸς τὴν στοργήν της.

Ἀλλ' ἐὰν ἀντέσχεν εἰς τὴν πρώτην ὀδύνην, δὲν ἔσχε τὴν δύναμιν νὰ ἐπιζήσῃ τῆς δευτέρας. Ἔκλινε τὴν κεφαλὴν καὶ ἀφῆκε τὴν τελευταίαν πνοὴν ἀθορύβως, ὡς ἁγία περιβληθεῖσα τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου. Αὐτὴ μὲν εἶχε μεταφέρει τὴν καρδίαν της, ἀλλὰ συγχρόνως μετηνέχθη καὶ ἡ ἀχαριστία, ἀπὸ τοῦ πατρὸς εἰς τὸ τέκνον!

—

Ὁ Περικλῆς καὶ ἡ Θεοδώρα ζῶσιν ἔκτοτε εὐτυχεῖς ἐν συγκινήσει ἀναμιμνησκόμενοι τῆς εὐγενοῦς κόρης, ἧς ὁ μὲν αἰφνίδιος θάνατος παραμένει αὐτοῖς ἀνεξήγητος, ἡ δὲ μαρτυρικὴ ἱστορία ἄγνωστος. Ἴσως ἡ ἀνάγνωσις τοῦ παρόντος γνωρίσῃ αὐτοῖς τὴν ἀλήθειαν, καί ποτε ὁ υἱὸς ἀνδρωθεὶς εὐλαβῶς προσέλθῃ ὅπως δεηθῇ ἐπὶ τοῦ τάφου ἐκείνης, ἧς τὴν ζωὴν ὁ μὲν πατὴρ ἀπόνως ἐδηλητηρίασεν ἐκ τυφλώσεως καὶ προλήψεων κοινωνικῶν, αὐτὸς δὲ ἀπετελείωσεν ἐν πικρίᾳ ὀδυνηρῶς ἐκ βρεφικῆς καὶ ἀσυνειδήτου ἀχαριστίας!

Ρ.

ΣΤΙΧΟΥΡΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Καὶ οἱ μὲν ποιηταὶ τῶν ἀκρολεξίων ἐφρόντιζον νὰ ἔχωσι πᾶσαι αἱ λέξεις ἑκάστου στίχου τὸ αὐτὸ ἀρχικὸν γράμμα· οἱ δὲ τοὺς **ἐναλφαβήτους** στίχους κατασκευάζοντες εἰς τοῦτο καὶ μόνον ἐνέτεινον τὴν προσοχήν των, νὰ περιλαμβάνωνται ἐν ἑκάστῳ στίχῳ καὶ τὰ εἰκοσιτέσσαρα γράμματα, ἀδιαφοροῦντες καὶ περὶ ἐννοίας καὶ περὶ μέτρου ἐνίοτε. Τρεῖς τοιοῦτοι στίχοι φέρονται ἐν τῇ ἑλληνικῇ Ἀνθολογίᾳ (Θ', 538.539.547), οἱ ἑπόμενοι.

Ἀβροχίτων δ' ὁ φύλαξ θηροζυγοκαμψιμέτωπος,
Ἁβρὸς δ' ἐν προχοαῖς Κύκλωψ φθογγάζετο μύρμηξ.
Τρηχὺν δ' ὑπερβὰς φραγμὸν ἐξήνθιζε κλώψ.

Τούτων μόνος ὁ πρῶτος ἔχει κἄποιον νόημα, ἀναφερόμενος ἴσως εἰς θηριοφύλακα καὶ θηριοδαμαστήν, φέροντα λεπτὸν καὶ μαλακὸν χιτῶνα.

Πλὴν τοῦ πρώτου καὶ τοῦ τρίτου τῶν στίχων τούτων παρατίθησι καὶ ἑτέρους πέντε ὁ ἐξ Ἰωαννίνων Παΐσιος ὁ μικρός, ἐν Γνώμαις ἠθικαῖς καὶ πολιτικαῖς, ἐκδοθείσαις ἐν Ἐνετίᾳ τῷ 1778 (σ. 53.)

Φθέγξατο δὴ βάτραχος ὑψόθι κλῶπα. [1])
Ζεὺς ὑψιβρεμέτης κτύπε μὲν χθών, ἔγρατο δὲ φλόξ.
Ζευχθεὶς πτεροῖς ἔκλαγξε βομβώδη ψόφον.
Στρωμνὴν βδελυχθεὶς ζακτύπῳ ξύλων ψόφῳ. [2])
Τζέτζης ἄγρυπνος μὶξ κλάδων ψύχθη φόβη.

Ὡς ἐκ τοῦ τελευταίου στίχου δυνάμεθα νὰ εἰκάσωμεν, ποιητὴς τούτου ἐστὶν ὁ κατὰ τὸν δωδέκατον αἰῶνα ζήσας Ἰωάννης ὁ Τζέτζης· εἰς τοῦτον δ' ἀποδίδεται καὶ ἕτερος τῶν ἀνωτέρων στίχων ἐν χειρογράφῳ κώδικι τῆς παρισινῆς βιβλιοθήκης. Διαρρήδην δὲ πάντας τοὺς στίχους τούτους λέγει ἔργα τοῦ Τζέτζου ὁ μνημονευθεὶς Παΐσιος, ὅστις καὶ ἀποθαυμάζει ἠλιθίως τὸν ποιήσαντα.

Οὐδένας γὰρ τῶν ποιητῶν γράφει ποτέ του ἔτζι,
νὰ ὁμοιάζῃ μὲ αὐτόν, τὸν Ἰωάννην Τζέτζην!

Βέβαιον δὲ φαίνεται, ὅτι οἱ τέσσαρες ἐκ τῶν παρατεθειμένων στίχων, κακοὶ παροξύτονοι ἴαμβοι ὄντες, ἐποιήθησαν ἐν τοῖς μεταγενεστέροις βυζαντιακοῖς χρόνοις.

Οἱ τοιοῦτοι στίχοι ἐχρησίμευον πιθανῶς τοῖς

[1]) Παρὰ Παϊσίῳ: ὑψώθη.
[2]) Παρὰ Παϊσίῳ: στροιμνήν. ζάκτυπε ξύλῳ.

διδασκομένοις τὰ πρῶτα γράμματα, ὡς ὑποδείγματα γραφῆς τῶν στοιχείων τοῦ ἀλφαβήτου. Τοῦτο συνάγομεν ἐκ τῆς κρατούσης μεθόδου τῆς διδασκαλίας τῆς γραφῆς ἐν τοῖς σχολείοις τοῦ ἡμετέρου ἔθνους ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας, ὅτε προετίθεντο ὡς ὑποδείγματα γραφῆς, *ἐπιτηδειγμαὶ* καλούμενα, στίχοι οὔτε μέτρον, οὔτε νόημα ἔχοντες, περιλαμβάνοντες δ' ἔν τισι σπανιωτάταις λέξεσιν ὅλον τὸ ἀλφάβητον, ὡς οἱ ἑξῆς.

> Μάρπτε, σφίγξ, κλώψ, ζβυχθηδόν.
> Κναξβί, χθύπτης, φλεγμώ, δρόψ.
> Βέδυ, ζάμψ, χθών, πλῆκτρον, σφίγξ.

Ὅμοιοι λατινικοὶ στίχοι καὶ εἷς γαλλικὸς περιέχονται ἐν τοῖς Bigarrures et Touches du seigneur Des Accords τοῦ Ét. Tabourot.

Εἰς τὴν ἀριθμητικὴν δύναμιν καὶ οὐχὶ εἰς τὸ ποσὸν τῶν ἐν ἑκάστῳ στίχῳ γραμμάτων βασίζονται τὰ **ἰσόψηφα** στιχουργικὰ παίγνια. Δύο τοιαῦτα ἐπιγράμματα περιέχονται ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ, ὧν ποιητὴς ἀναγράφεται Λεωνίδας ὁ Ἀλεξανδρεύς, ἐπιγραμματοποιὸς ζήσας κατὰ τὸν πρῶτον αἰῶνα μετὰ Χριστόν. Ἑκατέρου τούτων τὸ πρῶτον δίστιχον εἶναι ἰσοδύναμον τῷ δευτέρῳ, ὑπολογιζομένων τῶν γραμμάτων ὡς ἀριθμητικῶν σημείων, κατὰ τὸ ἑλληνικὸν τῆς ἀριθμήσεως σύστημα. Παρατιθέμεθα ἐνταῦθα τὸ ἓν ὡς παράδειγμα.

> Τήνδε Λεωνίδεω θαλερὴν πάλι δέρκεο Μοῦσαν
> δίστιχον, εὐθίκτου παίγνιον εὐεπίης.
> ἔσται δ' ἐν Κρονίοις Μάρκῳ περικαλλὲς ἄθυρμα
> τοῦτο, καὶ ἐν δείπνοις, καὶ παρὰ μουσοπόλοις.

Σφόδρα ἐτίμων τὰ ἰσόψηφα οἱ βυζάντιοι, ἐξ ἑβραϊκῆς ἐπηρείας ἀποδιδόντες δεισιδαιμόνως δύναμιν μυστηριώδη εἰς τὴν ἀριθμητικὴν τῶν λέξεων ἀξίαν. Ἓν μέρος τῆς Καββάλας, τῆς ἀποκρύφου βίβλου τῶν Ἑβραίων, ἡ *Γεματρία* (ἐκ τοῦ γεωμετρία) πραγματεύεται περὶ τῆς ἀριθμητικῆς ἑρμηνείας τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Λέξις τις ἀντικαθίσταται δι' ἰσοψήφου, καὶ οὕτω κατανοοῦσιν οἱ καββαλισταὶ τὴν μυστικὴν καὶ ἀληθινὴν ἔννοιαν τοῦ χωρίου τῆς γραφῆς. Ἡ λέξις Μεσσίας λόγου χάριν καὶ ἡ τὸν ὄφιν σημαίνουσα ἑβραϊκὴ εἰσὶν ἰσόψηφοι, διότι ἡ ἀριθμητικὴ ἀξία ἑκατέρας εἶναι 538. Ὅθεν οὐδεμία ὑπολείπεται ἀμφιβολία τοῖς καββαλισταῖς περὶ τῆς στενῆς σχέσεως τῆς διὰ τοῦ ἀπατήσαντος τὴν Εὔαν ὄφεως πτώσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς διὰ τοῦ Μεσσίου λυτρώσεως αὐτοῦ. Κατὰ τὴν μέθοδον ταύτην ἐπειράθησαν οἱ Ἕλληνες ἑρμηνευταὶ τῆς Ἀποκαλύψεως νὰ εὕρωσι τὸ θηρίον αὐτῆς προβάλλοντες ὀνόματα ἰσόψηφα τῷ ἀριθμῷ 666, ὃν τοῦτο ἔφερε. Αἱ πλεῖσται δὲ προφητεῖαι τῶν βυζαντίων ἀφετηρίαν ἔχουσι τὰ ἰσόψηφα. «Ἰστέον, » λέγει ἀνώνυμος βυζάντιος, ὅτι τὸ Μωϋσῆς ὄνομα » ψηφιζόμενον συνάγει ἀριθμὸν ᾳχμη' (1648) καὶ » εὑρέθη ὁ μωσαϊκὸς νόμος κρατήσας τοσαῦτα » ἔτη. Τὸ δὲ Χριστὸς ὄνομα πάλιν ψηφιζόμενον » συνάγει ἀριθμὸν ᾳυπ' (1480) καὶ λέγουσιν οἱ » ταῦτα ἑρμηνεύσαντες, ὅτι τοσαῦτα ἔτη μέλλει » κρατῆσαι καὶ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, ἀρι» θμούμενα ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς ἐνανθρωπήσεως » αὐτοῦ.» Ἀλλὰ καὶ τὴν ἀλήθειαν γνωμικῶν ἐτεκμαίροντο ἐνίοτε ἐκ τῆς ἰσοψηφίας. «Βέβαιος φίλος (ᾳρ') ἄρτι οὐδείς· (ᾳρ')» Οὐδεὶς εἶναι τὴν σήμερον βέβαιος φίλος, διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι αἱ δύο πρῶται λέξεις τοῦ γνωμικοῦ ἰσοψηφοῦσι ταῖς ἑπομέναις. Τοῦ ὑμνῳδοῦ Κοσμᾶ τὸ χάρισμα ἐμαρτύρουν αἱ ψῆφοι τοῦ ὀνόματός του, διότι τὸ Κοσμᾶς (κ=20. ο=70. σ=200. μ=40. α=1. σ=200=531) εἶναι ἰσόψηφον τῷ λύρα· (λ=30, υ=300, ρ=100. α=1=531). Ἐντεῦθεν καὶ τὸ ἐπίγραμμα·

> Κοσμᾶς ἀκούω καὶ λύρα ψηφίζομαι.

Τὰ βυζαντιακὰ αἰνίγματα συνηθέστατα ὑποδεικνύουσι τὴν λύσιν διὰ τῶν ἰσοψήφων. Τὸ δὲ μέγιστον τῶν εἰς τὸν βασιλέα Μανουὴλ τὸν Κομνηνὸν ἐγκωμίων τοῦ ἄλλως ἥκιστα φειδωλοῦ ἐγκωμίων καὶ θυμιαμάτων Πτωχοπροδρόμου, εἶναι τὸ ἑπόμενον·

> Ἐμμανουὴλ παμβασιλεῦ παρὰ σαρανταπέντε·
> καὶ γὰρ ἡ κλῆσις ἄνωθεν ἐδόθη φερωνύμως.

Διότι εἰς ταῦτα ὑποκρύπτεται πιθανῶς παίγνιόν τι ἰσοψηφίας. Ἀλλ' εἰ καὶ δὲν ἠξιώθη τῆς παμβασιλείας ὁ Μανουὴλ ὁ Κομνηνός, ἡ πίστις εἰς τὴν ἀλήθειαν τῆς ἐκ τοῦ ἰσοψήφου προφητείας ταύτης διετηρήθη ἐπὶ μακρόν. Ὀλίγα ἔτη μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστεύετο, ὅτι Μωάμεθ ὁ πορθητὴς ἀσπαζόμενος τὸν χριστιανισμόν, καὶ Μανουὴλ διὰ τοῦ βαπτίσματος μετονομαζόμενος, ἔμελλε νὰ ἄρξῃ τοῦ κόσμου. Καὶ ἐν ᾧ ὁ Πάπας Πίος ὁ Β' ἐξέδιδε βοῦλλαν περὶ ἐπιστροφῆς τοῦ Σουλτάνου εἰς τὸν χριστιανισμὸν καὶ κατὰ τῆς μωαμεθανικῆς πίστεως, Γεώργιος ὁ Τραπεζούντιος ἔγραφε «περὶ τῆς ἀϊ«δίου τοῦ αὐτοκράτορος δόξης καὶ τῆς κοσμοκρα«τορίας αὐτοῦ» προτροπὰς πρὸς τὸν Μωάμεθ, ὅπως ἐκχριστιανιζόμενος μονοκράτωρ γένηται, τῷ δὲ 1469 συνέταττε βιβλίον «περὶ τῆς θεότητος «Μανουὴλ τοῦ μετὰ μικρὸν πάσης οἰκουμένης «βασιλέως» ἀρχόμενον οὕτω· «Περὶ στρατηγοῦ «τῶν στρατηγῶν ἁπάντων καὶ βασιλέως τῶν βα«σιλέων καὶ δικαιοτάτου πάντων τῶν γενομένων «ἤδη αὐτοκρατόρων, τοῦ ὀνομασθησομένου Μα«νουὴλ καὶ νῦν μὲν τῶν Τούρκων ἄρχοντος, μετὰ «μικρὸν δὲ πάσης τῆς οἰκουμένης πολλὰ ἐγρά«ψαμεν λατινιστὶ μετὰ τὸ ἁλωθῆναι τὴν Κωνσταντίνου.»[1]

---

[1] Ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 537 ἑλληνικοῦ χειρογράφου τῆς ἐν Μονάχῳ βιβλιοθήκης. φ. 108β. Ἡ περὶ τῆς ἀϊδίου δόξης συγγραφὴ ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἐν τῷ αὐτῷ χειρογράφῳ εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Πτολεμαίου σύνταξιν τοῦ αὐτοῦ Γεωργίου τοῦ Τραπεζουντίου.

Ἕτερον εἶδος παιγνιώδους στιχουργίας ἐστὶ τὸ **κατ' ἀναστοιχίαν**, ὅπερ συνίσταται εἰς τὴν παράταξιν τῶν ῥημάτων πολλῶν προτάσεων ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ καὶ τῶν ὑποκειμένων ἢ ἀντικειμένων ἐν τῷ δευτέρῳ, ἢ ἐρωτήσεων ἐν τῷ πρώτῳ καὶ ἀποκρίσεων ἐν τῷ δευτέρῳ. Παλαιὸν καὶ κάλλιστον τοῦ εἴδους τούτου παράδειγμα πρόκειται τὸ ἑπόμενον ἀναθηματικὸν εἰς Πυθιονίκην ἐπίγραμμα τοῦ Σιμωνίδου·

Εἰπὸν τίς, τίνος ἐσσί, τίνος πατρίδος, τί δ' ἐνίκης;
Κασμύλος, Εὐαγόρου, Πύθια, πύξ, Ῥόδιος.

Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀνάγεται καὶ ἡ στιχομυθία ἐν δημώδει παραδόσει, γνωστοτάτη καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα. «Τὸν παλαιὸν καιρό, ἤτανε πολλοὶ σοφοὶ καὶ μεγάλοι ἄνθρωποι εἰς τὴν πατρίδα μας, καὶ ὅλα τὰ βασίλεια ποῦ τὸ ἄκουαν αὐτὸ ἐζήλευαν καὶ ἔλεγαν πῶς νὰ κάμουν νὰ τοὺς φτάσουν τοὺς ἕλληνας 'ς τὴ γνῶσι καὶ 'ς τὰ γράμματα. Μιὰ φορὰ λοιπὸν ἀποφασίσανε καὶ ἐμαζεύθησαν ὅλοι οἱ σοφοὶ ποῦ ἦσαν εἰς τοὺς ἄλλους τόπους καὶ ἐξεκίνησαν νὰ ἔλθουν ἐδῶ, διὰ νὰ ἰδοῦν ἂν θὰ 'μπορέσουν νὰ τοὺς βάλουν κάτω τοὺς 'δικούς μας. Τὸ ἔμαθαν ὅμως οἱ Ἀθηναῖοι αὐτό, καὶ ἕνας ἀπὸ τοὺς σοφοὺς τοὺς Ἀθηναίους ἐντύνεται 'σὰν βοσκός, παίρνει τὸ ῥαβδί του καὶ ἕνα κοπάδι πρόβατα, καὶ καταιβαίνει 'ς τὸν Πειραιᾶ, καὶ τὰ βοσκε. 'Σὰν ἔφθασαν οἱ σοφοὶ ἀπὸ τὰ ξένα, ὁ πρῶτος ποῦ ἀπάντησαν ἅμα 'βγῆκαν ἔξω εἰς τὸν Πειραιᾶ ἦταν ἐκεῖνος ὁ βοσκός. Τοὺς ἦλθε λοιπὸν τότε 'ς τὸ νοῦ νὰ δοκιμάσουν, γιὰ νὰ ἰδοῦν τί πρᾶγμα εἶνε καὶ οἱ παρακατινοὶ ἄνθρωποι 'ς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἔτσι νὰ κρίνουν ἂν 'μποροῦν νὰ τὰ 'βγάλουν πέρα μὲ τοὺς μεγάλους. Ἦλθανε λοιπὸν 'ς τὸ βοσκό, τὸν χαιρετᾶνε καὶ τὸν ἐρωτοῦν μονομιᾶς γιὰ τὸ ὄνομά του καὶ τὰ πρόβατά του ἔτσι σύντομα σύντομα, γιὰ νὰ ἰδοῦν ἂν θὰ τοὺς καταλάβῃ καὶ πῶς θἀποκριθῇ:

— Ἀπὸ ποῦ, κι' ὡς ποῦ, πῶς, πόσα;
— Ἀπ' Ἀθήνα 'ς τὰ λειβάδια, Θόδωρος καὶ πεντακόσα.

τοὺς ἀποκρίθηκε ἀμέσως ὁ βοσκός. Ἐκεῖνοι τὰ χασαν τότε καὶ λένε ἀναμεταξύ τους.—Μωρέ, ποῦ πᾶμε, καὶ μὲ ποιοὺς γυρεύουμε νὰ τὰ βάλωμε! Ἕνας παληοβοσκός, καὶ μᾶς ἔδωκε τέτοια ἀπάντησι, ἀμμὴ οἱ σοφοὶ τί θὰ εἶναι! Πίσωτε νὰ φύγωμε!» Καὶ ἔτσι ἐγύρισαν 'πίσω 'ς τὸν τόπο τους καταντροπιασμένοι.»

Παραπλήσιον εἶναι καὶ τὸ ἑπόμενον λατινικὸν ἐπίγραμμα, ἐν ᾧ καταλέγονται τὰ ἔπη τοῦ Βιργιλίου.

Pastor, arator, eques, pavi, colui, superavi,
Capras, rus, hostes, fronde, ligone, manu.

καὶ τὸ ἑξῆς ἐπιτύμβιον εἰς τὸν γάλλον ποιητὴν **Marot.**

Quercy, la cour, le Piémont, l'univers,
me fit, me tint, m' enterra, me connut κτλ.

—

Στενώτατα συνδέεται ὁ ἡγούμενος στίχος μετὰ τοῦ ἑπομένου καὶ ἐν τοῖς **κλιμακωτοῖς** ποιήμασιν, ἐν οἷς ἡ τελευταία τοῦ στίχου λέξις ἐπαναλαμβάνεται ἐν τῷ ἑπομένῳ. Τοιοῦτο ποίημα εἶναι οἱ τοῦ Τζέτζου «ἴαμβοι κλιμακωτοὶ πρὸς τὸν βασιλέα κῦριν Μανουὴλ ἐπιτάφιοι·»

Ἄναξ βασιλεῦ, σοῦ πεσόντος οὐ φέρω,
καὶ μὴ φέρων τὸ πάθος, αὐτὸς δακρύω,
καὶ δακρύων τὸ φίλτρον εἰς σὲ δεικνύω,
καὶ δεικνύων τὴν πίστιν αὖ ἐκτινύω,
ἐκτινύων τὴν πίστιν εἰς πόθον τρέφω,
τρέφων δὲ τὸν ποθοῦντα κράζων οὐ βλέπω,
καὶ μὴ βλέπων τῷ τάφῳ σου προστρέχω κτλ.

—

Τὴν τελευταίαν ἐπίσης τοῦ στίχου λέξιν, ἀλλ' οὐχὶ μετὰ τῆς αὐτῆς μονοτονίας, ἐπαναλαμβάνουσι καὶ οἱ **κατ' ἀντήχησιν** στίχοι, ὡς ἀπὸ μέρους τῆς Ἠχοῦς. Τοιοῦτο εἶναι τὸ ἀκόλουθον ἐν τῇ Ἀνθολογίᾳ ἐπίγραμμα τοῦ Γαυράδα, ποιητοῦ ἀγνώστου ἄλλοθεν.

Ἀχὼ φίλα, μοὶ συγκατα(νεσόν τι.—Τί;
Ἐρῶ κορίσκας· ἁ δὲ μ' οὐ φιλεῖ—Φιλεῖ.
Πρᾶξαι δ' ὁ καιρὸς καιρὸν οὐ φέρει.—Φέρει.
Τὺ τοίνυν αὐτᾷ λέξον ὡς ἐρῶ.—Ἐρῶ.
Καὶ πίστιν αὐτᾷ κερμάτων τὺ δός.—Τὺ δός.
Ἀχώ, τί λοιπόν, ἢ πόθου τυχεῖν;—Τυχεῖν.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν ἦσαν πιθανῶς συνήθη τὰ τοιαῦτα στιχουργικὰ παίγνια, ὡς συνάγομεν ἐκ τοῦ Μαρτιάλη (II, 86), ὅστις ἐν τοῖς δυσκόλοις παιγνίοις, ἅπερ κρίνει ἀνάξια καλῶν ποιητῶν, καταλέγει καὶ τὰ ποιήματα ἐκεῖνα, ἐν οἷς «graeca nusquam recantet Echo.»

Ἐν τοῖς νεωτέροις χρόνοις οἱ τοιαῦτα παίγνια συνθέντες προσφυῶς ἀποδίδουσι τὴν ἀντήχησιν διὰ πλουσίας ὁμοιοκαταληξίας. Οὕτως ἐν τῷ ποιήματι «Ἠχὼ καὶ Νάρκισσος» τοῦ κ. Ἀγγέλου Βλάχου.

Ἡ Ἠχὼ ἦτο νύμφη ἐρασμία,
μία
τῶν Ὀρεάδων μὲ τὴν συστολὴν
στολήν. κτλ.

Καὶ ἐν τῇ «Θήρᾳ τοῦ Βυργράβου» ποιήματι τοῦ Βίκτωρος Οὑγγώ, ἀποτελουμένου ἐκ διακοσίων κατ' ἀντήχησιν στίχων.

Daigne protéger notre chasse,
chasse
de monseigneur saint Godefroi
roi.
Si tu fais ce que je désire,
sire,
nous t' édifirons un tombeau,
beau. κτλ.

(Ἕπεται τὸ τέλος) Ν. Γ. Π.

ΟΙ ΜΥΡΜΗΚΕΣ

Ὑπάρχουσιν ἑκατοστύες εἰδῶν μυρμήκων εἰς διάφορα μέρη τῆς γῆς. Ζῶσι κατὰ κοινότητας ἢ οἰκογενείας, ἀριθμούσας ἐνίοτε χιλιάδας ἐξ αὐτῶν. Διαιροῦνται δὲ εἰς τρεῖς τάξεις, θήλεις, ἄρρενας καὶ ἐργάτας, ἐξ ὧν οἱ θήλεις εἶνε οἱ μεγαλείτεροι, οἱ δὲ ἐργάται οἱ μικρότεροι. Οἱ θήλεις καὶ οἱ ἄρρενες ἔχουσι πτερά, οἱ ἐργάται εἶνε ἄπτεροι.

Οἱ ἄρρενες δὲν ἐργάζονται, ἀφοῦ δὲ συζευχθῶσι μετὰ τῶν θηλέων φεύγουσι καὶ δὲν ἐπιστρέφουσιν· εἶνε καταδεδικασμένοι εἰς ταχὺν θάνατον, διότι, μὴ ἔχοντες κέντρον, δὲν δύνανται νὰ ἀμυνθῶσι, μὴ ἔχοντες δὲ τὰ ὄργανα τῆς μασήσεως, δὲν δύνανται ἀφ' ἑαυτῶν νὰ προμηθευθῶσι τὴν τροφήν των. Αἱ θήλειαι γεννῶσι μικρὰ ὠά, τόσον μικρὰ ὥστε μόλις δύναταί τις νὰ τὰ διακρίνῃ διὰ τοῦ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ. Τὰ καταθέτουσι δὲ ἐντὸς τῆς φωλεᾶς ὅπου τύχῃ· οἱ ἐργάται τὰ περισυνάγουσι, τὰ φροντίζουσι, τὰ ἐκθέτουσιν εἰς τὸν ἥλιον τὴν πρωΐαν, τὴν δὲ νύκτα ἐντὸς τῆς φωλεᾶς εἰς μέρος ξηρὸν καὶ ἀσφαλές, μέχρις οὗ ἐκκολαφθῶσιν. Αἱ ἐκ τῶν ὠῶν ἐξερχόμεναι νύμφαι εἶνε μικραί, λευκαί, ἄποδες· οἱ ἐργάται περιθάλπουσιν αὐτάς, ὅπως ἐφρόντισαν περὶ τῶν ὠῶν, καὶ τὰς τρέφουσι μὲ ὑγρόν, τὸ ὁποῖον ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ στομάχου των. Ὅταν ἡ νύμφη αὐξηθῇ, ὑφαίνει περὶ ἑαυτὴν βόμβυκα, ὅστις τὴν περικαλύπτει. Οἱ ἐργάται φέρουσι τοὺς βόμβυκας τὴν ἡμέραν εἰς τὸν ἥλιον καὶ τὴν νύκτα ἐντὸς τῆς φωλεᾶς, καθὼς ἔφερον τὰ ὠὰ καὶ τὰς νύμφας, μέχρις οὗ ἔλθῃ ἡ ὥρα νὰ σχίσωσι τοὺς βόμβυκας, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξέρχονται τέλειοι μύρμηκες.

Ἐκτὸς τῆς περὶ τῶν ὠῶν, τῶν νυμφῶν καὶ τῶν βομβύκων φροντίδος οἱ ἐργάται οὗτοι μύρμηκες συνάζουσι τὴν τροφὴν τῆς ὅλης κοινότητος, κατασκευάζουσι καὶ ἐπισκευάζουσι τὰς κατοικίας καὶ τὰς ὁδούς. Τινὲς τῶν κατοικιῶν τούτων εἶνε ἀληθῶς θαυμάσιαι. Οἱ πλεῖστοι τῶν μυρμήκων κτίζουσι τὰς φωλεάς των ἐντὸς τῆς γῆς, σχηματίζουσι δὲ ἄνωθι αὐτῶν εἶδος κώνου ἢ λοφίσκου. Αἱ φωλεαὶ αὗται εἶνε πολυώροφοι καὶ περιέχουσι πολλὰ μικρὰ δωμάτια συγκοινωνοῦντα διὰ στοῶν. Εἰς τὴν μεσημβρινὴν Ἀμερικὴν ὑπάρχουσι φωλεαὶ μυρμήκων ἔχουσαι ὕψος διπλάσιον ἢ τριπλάσιον τοῦ ἀνθρωπίνου ἀναστήματος. Εἶδός τι μυρμήκων σκάπτουσι μακρὰς στοὰς ἐντὸς τῆς ἀργίλλου, κτίζουσι στύλους πρὸς ὑποστήριξιν τῆς στέγης καὶ στεγάζουσιν αὐτὰς μὲ χόρτα καὶ κλαδία. Ἄλλοι κατασκευάζουσι τὰς φωλεάς των ἐντὸς δένδρων, διατρυπῶντες τὸ ξύλον καὶ ἀφίνοντες μεταξὺ τῶν θαλαμίσκων των διαχωρίσματα λεπτὰ ὡς χάρτην. Ἐν Αὐστραλίᾳ ὑπάρχουσι μύρμηκες, οἵτινες οἰκοδομοῦσι τὰς κατοικίας των διὰ φύλλων, τὰ ὁποῖα πολλοὶ ὁμοῦ μεταφέρουσιν ἐκ μακρῶν ἀποστάσεων, καὶ τὰ προσαρμόζουσι διά τινος εἴδους ἰξοῦ.

Οἱ μύρμηκες εἶνε ἐργατικώτατοι, ἔχουσι δὲ δύναμιν μεγίστην ἀναλόγως τῆς μικρότητός των. Ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ σύρῃ ἐπὶ ἀνωμάλου ἐδάφους ἢ βράχων τὸ βαρὺ πτῶμα ἵππου εἰς διάστημα πολλῶν σταδίων, ἀλλ' ὁ μικρὸς μύρμηξ ὁ σύρων ἀκρίδα ἢ κάνθαρον ἐκτελεῖ ἔργον ἐπιπονώτερον. Ὁ μύρμηξ ἀνασηκόνει καὶ φέρει ἀκόπως σώματα δεκάκις ἢ δωδεκάκις βαρύτερα τοῦ σώματός του. Ἐργάζεται δὲ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ ἐν ἀνάγκῃ καὶ δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ἐν καιρῷ θέρους, οἰκοδομῶν, περιθάλπων τὰ νεογνὰ ἢ ἀποταμιεύων τροφήν. Οἱ μύρμηκες τρέφονται διαφοροτρόπως· τινὲς προτιμῶσι φυτικὰς οὐσίας, ἄλλοι ζωϊκάς. Ὑπάρχουσι δὲ μύρμηκες συντηροῦντες ἄλλα ἔντομα χάριν τῆς τροφῆς, τὴν ὁποίαν ταῦτα παράγουσιν, ὅπως ἡμεῖς ἔχομεν τὰς ἀγελάδας διὰ τὸ γάλα των. Αἱ ἀγελάδες αὐτῶν εἶνε εἶδος φθειρῶν, αἵτινες εὑρίσκονται ἐπὶ τῶν φύλλων. Τὰ μικρὰ ταῦτα ἔντομα ἐκκρίνουσιν ὑγρόν τι γλυκὺ ὡς μέλι, τὸ ὁποῖον οἱ μύρμηκες ἀγαπῶσι. Συχνάκις δύναταί τις νὰ ἴδῃ κοινὸν ξανθὸν μύρμηκα ἀναρριχώμενον εἰς τοὺς κλῶνας τῶν θάμνων πρὸς ἀναζήτησιν τῆς φυτοφθείρας ταύτης· ἅμα ἀνεύρῃ αὐτήν, τὴν κτυπᾷ ἐλαφρῶς διὰ τῶν κεραιῶν αὐτοῦ, ἡ δὲ φυτόφθειρα τότε ἐκκρίνει σταλαγμὸν μέλιτος, τὸν ὁποῖον ὁ μύρμηξ ῥοφᾷ· τοὺς φθεῖρας τούτους οἱ μύρμηκες ἄλλοτε μεταφέρουσιν εἰς τὰς φωλεάς των, ὅπου τοὺς ἐγκλείουσι καὶ τοὺς τρέφουσι. Μεταφέρουσιν ἐπίσης καὶ συντηροῦσι τὰς νύμφας, εἶδός τι κανθάρου ἐκ τῶν μακρῶν τριχῶν τῶν ὁποίων ἐκμυζῶσι χυμόν, ὁ ὁποῖος, ὡς φαίνεται, τοῖς ἀρέσκει πολύ. Εἰς τὰ θερμὰ κλίματα, ὅπου οἱ μύρμηκες εἶνε μεγάλοι καὶ πολυπληθεῖς, φονεύουσι καὶ τρώγουσιν ἔντομα, πτηνὰ καὶ μικρὰ ζῷα, ἐνίοτε δὲ διώκουσι καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῶν πόλεων. Εἴς τινα μέρη τῆς Ἀμερικῆς ὑπάρχει μικρός τις στιλπνὸς ἐρυθρόχρους μύρμηξ, τοῦ ὁποίου τὸ κέντημα λέγεται ὅτι εἶνε ὡς βελόνης πεπυρακτωμένης. Οἱ μύρμηκες οὗτοι σκάπτουσι στοὰς ὑπογείους, πληροῦσι τὰς οἰκίας καὶ κατατρώγουσι τὰς ζωοτροφίας καὶ τὰ ἐνδύματα. Οἱ κάτοικοι τῶν μερῶν, ὅπου οἱ μύρμηκες οὗτοι ὑπάρχουσι, χρίουσι τοὺς πόδας τῶν τραπεζῶν καὶ τῶν καθισμάτων αὐτῶν διὰ δυσώδους ὕλης, ὅπως τοὺς ἐμποδίζωσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ἀναρριχῶνται ἐπ' αὐτῶν, καὶ θέτουσι τὰς ζωοτροφίας των ἐντὸς κανίστρων κρεμαμένων ἀπὸ τῆς ὀροφῆς διὰ σχοινίων ἠλειμμένων ἐπίσης· προφυλάττουσι δὲ καὶ τὰ ἐνδύματά των, διότι οἱ μύρμηκες τρώγουσιν ἀκόμη καὶ τὰ λινᾶ, χάριν τοῦ ἐν αὐτοῖς ἀμύλου. Ἐνίοτε οἱ μύρμηκες οὗτοι ἀποβαίνουσι τόσον ἀνυπόφοροι, ὥστε ἕνεκεν αὐτῶν ἐρημοῦνται χωρία ὁλόκληρα.

Εἴς τινα θερμὰ κλίματα ὑπάρχει εἶδος μεγά-

λων μυρμήκων σαρκοφάγων. Οὗτοι ἐξέρχονται εἰς θήραν ἀνὰ στρατιάς, τὰ δὲ ἄλλα ζῶα φεύγουσιν ἔντρομα ἐνώπιον αὐτῶν. Τὰ πυκνὰ αὐτῶν στίφη προχωροῦντα ἀναζητοῦσιν ὑπὸ τὰ φύλλα καὶ ὑπὸ σεσηπότα τεμάχια ξύλων, ἀκρίδας, ἀράχνας, γρύλλους, κάμπας, σκώληκας καὶ ἄλλα ἔντομα καὶ καθαρίζουσι τὴν γῆν ἀπὸ πάσης ζωϊκῆς οὐσίας ζώσης ἢ θνησιμαίας. Ὅταν εὕρωσι φωλεὰς σφηκῶν ἐπὶ χαμηλῶν θάμνων ἀναρριχῶνται καὶ κατατρώγουσιν ἔξωθεν τὴν φωλεὰν ὅπως ἀνεύρωσιν ἐντὸς αὐτῆς τὰς νύμφας, οὐδαμῶς πτοούμενοι ἐκ τῶν περιϊπταμένων ὠργισμένων σφηκῶν. Ἀφοῦ συνάξωσι τὴν ἀναγκαίαν τροφήν, ἐπιστρέφουσι πανστρατιᾷ φέροντες ἕκαστος μέρος τῆς λείας πρὸς χρῆσιν τῆς κοινότητος. Εἰς τὴν μεσημβρινὴν Ἀμερικὴν οἱ μύρμηκες οὗτοι εἶνε χρησιμώτατοι, καθ' ὅσον καταστρέφουσι τὰ ἔντομα, οἱ δὲ κάτοικοι εὐχαρίστως τοὺς βλέπουσιν εἰσβάλλοντας εἰς τὰς οἰκίας των, αἵτινες ἐν καιρῷ θέρους εἶνε πλήρεις ἐντόμων ὀχληρῶν. Ὅταν ἴδωσι τὸν στρατὸν τῶν μυρμήκων προχωροῦντα, φεύγουσιν ἀπὸ τῶν οἰκιῶν των, οἱ δὲ μύρμηκες εἰσερχόμενοι ἐρευνῶσιν πανταχοῦ εἰς γωνίας καὶ ρωγμάς, ἀνασύρουσιν ἐξ αὐτῶν πᾶν ζωΰφιον καὶ τὸ φονεύουσιν. Ἀφοῦ περιέλθωσιν οὕτω τὴν ὅλην οἰκίαν ἀναχωροῦσιν σύροντες μεθ' ἑαυτῶν τὰ φονευθέντα ἔντομα καὶ σαύρας ἀκόμη καὶ ὅ,τι ἄλλο δύνανται νὰ φέρωσι.

Εἴδη τινὰ μυρμήκων μάχονται πρὸς ἄλλα εἴδη, καὶ αἰχμαλωτίζουσι τὰ νεογνὰ τῶν ἐχθρῶν, ὅπως ἀποκαταστήσωσιν αὐτὰ δούλους. Οἱ πολεμικοὶ οὗτοι μύρμηκες, οἵτινες ἔχουσι χρῶμα ἐρυθρόν, εἶνε ἔντομα ὀκνηρά, εὐήθη καὶ ἀνίκανα νὰ μεριμνήσωσι περὶ ἑαυτῶν, θὰ ἀπέθνησκον δὲ τῆς πείνης, ἂν δὲν εἶχον δούλους πρὸς θεραπείαν των· ἔχουσιν ὅμως τὰ μέλη των ἰσχυρὰ καὶ καλὰ πρὸς πόλεμον. Οἱ ἀντίπαλοί των μύρμηκες εἶνε μικροί, μέλανες καὶ ἐργατικοί, ζῶντες ἐντὸς καλῶς κατεσκευασμένων κατοικιῶν. Ὅταν μύρμηκές τινες ἐκ τῶν ἐρυθρῶν ἀνακαλύψωσι μίαν τῶν φωλεῶν τούτων, ἐπιστρέφουσιν οἴκαδε ὅπως πληροφορήσωσι τοὺς ὁμοφύλους των, καὶ τότε στράτευμα ἐρυθρῶν μυρμήκων ἐκστρατεύει πρὸς ἅλωσιν τοῦ ἐχθρικοῦ φρουρίου. Οἱ σκοποὶ τῶν μελανῶν μυρμήκων ἅμα ἴδωσι μακρόθεν τὸν ἐχθρὸν ὁρμῶσιν ἐντὸς τοῦ φρουρίου ὅπως δώσωσι τὴν εἴδησιν, καὶ ἐξέρχεται πλῆθος μαύρων μυρμήκων, οἵτινες πολεμοῦσι τοὺς ἐπιδρομεῖς γενναίως μὲν ἀλλ' εἰς μάτην. Οἱ ἐρυθροὶ εἶνε καλήτεροι πολεμισταί, νικῶσι τοὺς μέλανας καὶ εἰσβάλλουσιν ἐντὸς τοῦ φρουρίου. Οἱ μέλανες φεύγουσι καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, μετ' ὀλίγον δ' οἱ ἐρυθροὶ ἐξέρχονται φέροντες ἕκαστος ἀνὰ ἓν ᾠὸν ἢ νεογνὸν τοῦ ἡττηθέντος ἐχθροῦ. Τοὺς αἰχμαλώτους τούτους ἀνατρέφουσι καὶ περιθάλπουσι προορίζοντες αὐτοὺς εἰς δουλείαν. Οὐδέποτε αἰχμαλωτίζουσι τελείους μύρμηκας, φοβούμενοι ἴσως μὴ οὗτοι δραπετεύσωσιν. Ὅταν δὲ οἱ μικροὶ αἰχμάλωτοι αὐξηθῶσιν, ἐκτελοῦσιν ὅλας τὰς ὑπηρεσίας τῆς κοινότητος, περιποιούμενοι κατὰ πάντα τοὺς κυρίους των· λείχουσι, καθαρίζουσι, τρέφουσιν αὐτοὺς καὶ τοὺς φέρουσιν ἐπὶ τῶν ὤμων. Οἱ κύριοί των, οἵτινες οὐδὲν γνωρίζουσιν ἐκτὸς τοῦ νὰ μάχωνται, ἐπὶ τοσοῦτον συνειθίζουσιν εἰς τὸ νὰ ὑπηρετῶνται, ὥστε ἐν ἐλλείψει τῶν δούλων θὰ ἀπέθνησκον ἐξ ἀβελτηρίας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλούτου.

Οἱ μύρμηκες ἔχουσι πολλοὺς ἐχθρούς· μέγαν ἀριθμὸν αὐτῶν τρώγουσι τὰ πτηνὰ καί τινα ζῶα, μικρὰ δέ τις μυῖα ἐναποθέτει ἐπ' αὐτῶν τὰ ᾠά της· ὅταν δὲ ταῦτα ἐκκολαφθῶσιν, αἱ νύμφαι εἰσέρχονται εἰς τὰ δώματα τῶν μυρμήκων καὶ ζῶσιν ἐκεῖ. Ὑπάρχει πρὸς τούτοις μικρός τις μύρμηξ, ὅστις κατασκευάζει στοὰς καὶ θαλάμους εἰς τοὺς τοίχους τῶν φωλεῶν εἴδους τινὸς μεγαλητέρων μυρμήκων. Οἱ μικροὶ οὗτοι μύρμηκες εἶνε φοβεροὶ ἐχθροὶ τῶν μεγάλων· συχνάκις εἰσορμῶσιν ἐντὸς τῶν κοιτώνων αὐτῶν καὶ ἁρπάζουσι τὰ νεογνά των ὅπως τὰ φάγωσιν. Οἱ μεγάλοι μύρμηκες δὲν δύνανται νὰ καταπολεμήσωσι τοὺς νάνους τούτους, διότι τὰ σώματά των δὲν χωροῦσιν εἰς ὀπὰς ὅπου ἐκεῖνοι κρύπτονται.

Οἱ λευκοὶ μύρμηκες ὁμοιάζουσι κατὰ τὰς ἕξεις πρὸς τοὺς κοινούς, διαφέρουσιν ὅμως αὐτῶν κατὰ πολλά. Ζῶσι πρὸ πάντων εἰς θερμὰ κλίματα καὶ προξενοῦσι πολλὴν βλάβην καθ' ὅσον καταβιβρώσκουσι πᾶν τὸ προστυχόν. Ἐνίοτε κατατρώγουσι τὰς δοκοὺς τῶν οἰκιῶν ἀφίνοντες μόνον ἀνέπαφον τὸ ἔξωθεν αὐτῶν. Εἰς τὴν Ἀφρικὴν οἱ λευκοὶ οὗτοι μύρμηκες ζῶσι κατὰ μεγάλους συνοικισμούς· τινὲς ἐξ αὐτῶν σκάπτουσιν ἐντὸς ξύλων, ἄλλοι ἐξορύττουσιν ὑπογείους κατοικίας καὶ ἄλλοι οἰκοδομοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς λοφίσκους ἔχοντας δέκα ἢ δώδεκα ποδῶν ὕψος. Κτίζουσι δ' αὐτοὺς ἐκ χώματος, τὸ ὁποῖον κατεργάζονται διὰ τῶν σιαγόνων των καὶ ἀποκαθιστῶσι τοσοῦτον σκληρόν, ὥστε αἱ μυρμηκιαὶ αὗται δύνανται νὰ φέρωσι βάρος ἀνθρώπου. Ἐνίοτε κυνηγοὶ ἢ ἄγρια θηρία ζητοῦντα ἄγραν ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τῶν μυρμηκιῶν τούτων ὡς ἐπὶ σκοπιᾶς. Οἱ Ἀφρικανοὶ τρώγουσι τοὺς λευκοὺς μύρμηκας συνθλίβοντες αὐτοὺς καὶ κατασκευάζοντες γλύκισμα, τὸ ὁποῖον εὑρίσκουσιν ἥδύτατον· τρώγει δὲ αὐτοὺς καὶ ζῶόν τι ὀνομαζόμενον μυρμηκοφάγος, τὸ ὁποῖον ἀνοίγει τὰς μυρμηκιὰς καὶ διὰ τῆς μακρᾶς γλώσσης του λείχει τὰ ἐν αὐταῖς.

A*

Προτιμοτέρα τῆς φήμης εἶνε ἡ παρὰ τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὑπόληψις, καὶ προτιμοτέρα τῆς δόξης εἶνε ἡ τιμὴ μόνη.

ΠΕΡΑΣΜΕΝΑ ΝΙΑΤΑ

Μέσα 'ς ἕνα σπιτάκι, ἕνα φτωχόσπιτο,
'Μπροστὰ 'ς τῆς Παναγίας τὸ εἰκόνισμα
Ἕνα καντῦλι ρίχνει θαμπωμένο φῶς,
Καὶ πάει καὶ σκορπιέται πιὸ θαμπότερο
'Σὲ νοτισμένους τοίχους καὶ 'ς ὀλόγυμνους.
'Σ τὸν τοῖχο καρυοφύλλι στέκει κρεμαστὸ
'Ασημοκεντισμένο καὶ μακρόλιγνο,
Καὶ κομπολόϊ κρεμιέται ἐκεῖ 'ς τὸ πλάϊ του
Ξανθό, κεχριμπαρένιο, μικροκάμωτο.
Γρηᾶς πραγματευτίνας λείψανα στερνὰ
'Απούλητ' ἀπομένουν καὶ ξεχάνονται.
'Απὸ καιρὸ μι' ἀράχνη τὰ στεφάνωσε,
Καὶ τἄχει ζευγαρώσει τάζευγάρωτα.

Ἦρθεν ἡ νύχτα κι' ἦρθαν τὰ μεσάνυχτα
Μὲ τὰ στοιχειά, τὸν ὕπνο καὶ τὰ ὄνειρα.
'Σ τὸν κρύο φέδο τρέμει κρύο τὸ κορμὶ
Κι' ἀνοίγονται τὰ μάτια 'ς τὸ μυστήριο.
Τότε 'ς τὸν τοῖχο ἀπάνω οἱ δυὸ γείτονες
Ταράζονται καὶ σειοῦνται καὶ ξαφνίζονται,
Σὰ φύλλα ποῦ τὰ δέρνει ξαφνικὴ πνοὴ
'Σ τοῦ τρυγητῆ τὴ λαύρα καὶ τὴ νέκρωσι.
Μέσα 'ς τὸ μεσονύχτι, μέσ' τὴ σιγαλιὰ
'Αρχίζουν καὶ 'μιλοῦνε κι' ὀνειρεύονται.

— 'Αφέντη μ' ἔλα, ἔλ', ἀφέντη, πάρε με!
Κυττάζω καὶ προσμένω κι' ἀπελπίζομαι
Νάρθῃς, νὰ ξαναγιώσω μέσ' τὰ χέρια σου,
'Αρματωλὲ κι' ἀφέντη μου περήφανε,
Τῆς κλεφτουριᾶς καμάρι, χάρε τῆς Τουρκιᾶς.
Μ' ἐσταύρωσαν 'ς τὸν τοῖχον ἀνωφέλευτο,
'Εγέρασα, μοῦ πρέπει πλιὰ ὁ θάνατος.
Βάλε φτερὰ 'ς τὰ πόδια, πρόφθασέ μ', ἂν ζῇς·
Κι' ἂν πάλ' ἦσαι 'ς τὸ μνῆμα, μή με βαρεθῇς,
'Σ τὸ σάβανο διπλώσου καὶ ροβόλησε,
Κι' ἔλα καὶ μὴ μ' ἀφίσῃς νὰ πεθάνω ἐδῶ
Μέσ' τὴ σκουριά, 'ς τὴν πίκρα καὶ 'ς τὴν ἐρημιά.
Δὲ θέλω σάβανό μου ἀσβεστόσκονι,
Δὲ θέλω γιὰ στεφάνι μ' ἀραχνιάσματα,
Καὶ μιὰν ἁγνὴ καντύλα γιὰ λαμπάδα μου.
'Εγὼ εἶχα συντρόφους μέσ' τὰ νιάτα μου
Χιλιάδες καρυοφύλλια σὰν κι' ἐμένανε,
'Εγὼ καὶ μέσ' τὰ ὄρη ἐλημέριασα,
'Εγὼ καὶ μέσ' τοὺς κάμπους ξενυχτέρεψα,
'Σ τὴ ράχι τοῦ 'Ολύμπου ἐγὼ ἄστραψα,
'Εγὼ 'ς τὸ Μισολόγγι μέσα ἐβρόντησα·
Τὰ ἔλατα μὲ ξέρουν τοῦ Μαυρόλογγου,
Μὲ τρέμανε τὰ πεῦκα καὶ ἡ καστανιαίς,
Μὲ τὰ 'ψηλὰ πλατάνια κρυφομίλαγα,
Κοιμώμουνα 'ς τὸν ἴσκιο τῆς ἀγριελιᾶς,
Τῆς λιγαριᾶς οἱ κλῶνοι μ' εὐωδίαζαν,
Καὶ τότε ἡ ροδοδάφνη ποῦ μ' ἀγάπαε
Ζηλοφθονοῦσε κι' ἔρριχνε τὰ ρόδα της.
Κι' εἶχα γειτόνους πάντα χιόνια, σταυραϊτούς.

Ἔλα, ξεκρέμασέ με, τρέξε, πάρε με,
Κι' ἂν δὲ 'μπορῶ 'σὰν πρῶτα μέσ' τὰ χέρια σου
Νὰ γίνω ἀστροπελέκι τῆς ἐλευθεριᾶς,
Ἄχ! γιόμισέ τ', ἀφέντη, γιὰ στερνὴ φορὰ
Τὰ πεινασμένα σπλάγχνα μου καὶ ρίξε με
Νὰ πέσω νὰ πεθάνω, νὰ κομματιαστῶ,
Μέσα σὲ βρόντο, λάμψι, κι' ἄσπρο σύννεφο.
Θέλω ἂν χαθῶ νὰ σβύσω ἀπὸ τὰ χέρια σου,
Νὰ μὴ μὲ μαραζώνῃ, ταῖρι ἄχαρο,
Αὐτὸ τὸ κομπολόϊ τἀρρωστιάρικο,
Φτιασμένο γιὰ τὸν ὄρθρο τοῦ καλόγερου,
Φτιασμένο γιὰ ταῖς ἔγνοιαις τοῦ γραμματικοῦ,
Γιὰ τὰ στολίδια μόνο τῆς ἀρχόντισσας,
Μόνο γιὰ τὰ παιγνίδια τοῦ μικροῦ παιδιοῦ.
'Αφέντη μ', ἔλα, ἔλ', ἀφέντη, πάρε με!

— Μεγάλο καρυοφύλλι καὶ περήφανο,
Τὸ ταπεινὸ ἐμένα μὴν καταφρονᾷς!
'Εγὼ δὲν εἶχ' ἀφέντη τὸν ἁρματωλό,
Σὲ σιδερένιαις πλάταις δὲν κρεμάστηκα,
Δὲν ἔλαμψα 'ς τὸν ἥλιο τῆς ἐλευθεριᾶς.
'Εμὲ 'ς τῆς ἁγιασμένης Μέκκας τὸ ντζαμὶ
'Ενὸς χαντζῆ τὰ χέρια τὰ τρεμουλιαστὰ
Τὰ πρῶτά μου τὰ νιάτα ἐβασάνισαν.
Καὶ μέσα 'ς τὸ πηγάδι τὸ θαυματουργὸ
Μέσ' τὸ νερὸ τ' ἀγγέλου τ' ὁλοΐσκιωτο
Τὴ φοβισμένη ὄψι ἐκαθρέφτισα.
Ἕνας τρανὸς βεζύρης μ' εἶχεν ὕστερα
Σὲ θησαυροὺς χωμένος καὶ σὲ φονικά.
Τὰ χέρια του ἀστράφταν καταπόρφυρα
'Απὸ ρουμπίνια πάντα κι' ἀπὸ αἵματα
Καὶ δύσκολα καθένας θὰ ξεχώριζε
Ποιὰ ἦταν τὰ ρουμπίνια, ποιὰ τὰ αἵματα.
Σφιχτὰ σφιχτὰ μ' ἐβάστα μέσ' τὰ δάχτυλα,
Γιατ' ἤμουν ἁγιασμένο ἀπὸ τὸ ντζαμί,
Ποῦ νὰ μὴν εἶχα σώσει τὸ βαριόμοιρο!
Κατάρα 'σὰ 'νὰ εἶχε γιὰ νὰ τυραννᾷ
'Σ τὸν κόσμον ἐδῶ κάτου κάθε ὡμορφιὰ
Καὶ κάθε καλωσύνη, χάρι καὶ χαρά,
Κι' ἐμένα τὸ καϋμένο μ' ἐτυράννεψε,
Κι' ἐμένανε μ' ἐβάστα μέσ' τὰ φονικὰ
Κι' ἐμέτραγα γιὰ 'κεῖνον κι' ἐλογάριαζα
Τῶν χριστιανῶν τοὺς φόνους, τὰ μαρτύρια·
Κι' οἱ θλιβεροί μου χτύποι δὲν τοῦ ἔδειχναν
Τὸ φόβο μου, τὸν πόνο, τὸ παράπονο.
Καὶ 'ς τὸ χρυσὸ σελάχι τ' ὅταν μ' ἔκρυβε
Σὲ φείδια μ' εἶχε ἀπάνου νὰ ἀποκοιμηθῶ,
'Σ ὁλόχρυσαις πιστόλαις κι' ἀργυρᾶ χαρμπιά.

'Αλλὰ 'ς τὴ δούλεψί σου, 'ς τὰ χεράκιά σου,
Γλυκειὰ 'Ελληνοποῦλα, μεγαλόκαρδη,
Τοῦ φοβεροῦ βεζύρη σκλάβα καὶ κυρά,
Πρώτη φορὰ ὁ ἥλιος ἔφεξε γιὰ μέ,
Πρώτη φορὰ τὸν κόσμο τὸν ἐχάρηκα,
Τὸ μοσχοβόλημά μου πρῶτα τὸ 'ννοιωσα,
Κι' ἐγνώρισα τὸν πόθο ποῦχω μέσα μου,
Γιατὶ μοῦ τὸν φανέρωσ' ἡ ἀγάπη σου,
Τὸν πόθο τὸν κρυφό μου καὶ παντοτεινό,
Κάθε μικροῦλι, ἀέρινο, κι' ἀσθενικὸ
Νὰ τὸ τραβῶ σιμά μου καὶ νὰ τὸ φιλῶ.
'Ο φοβερὸς βεζύρης μ' ἔδωκε 'ς ἐσέ.
Μέσ' 'ς τἀκριβά σου κάλλη, 'μπρὸς 'ς τὰ πόδια σου
Τοῦ λύκου ἡ ἀγριάδα ξάφνου ἐχάνοταν,
Καθὼς μέσ' 'ς τὰ μαλλιά σου τὰ ὁλόξανθα
Τὰ μακρυά του γένεια τὰ ὁλόασπρα,
Ὅταν σ' ἐκράτει μέσα 'ς ταῖς ἀγκάλαις του...
'Απ' τὴν ἡμέρα 'κείνη ποῦ θυμήθηκε;

Τὸν ἥλιο τῆς πατρίδος καὶ τῆς 'λευθεριᾶς
Κι' ἐστάξανε τὰ δάκρυά σου ἐπάνω μου,
Μέσα 'ς τὰ δάκρυά σου ἐβαφτίστηκα,
Μέσα 'ς τὰ δάκρυά σου ἐχριστιάνεψα.

Κι' ἂς μὴν εἰπῇ κανένας πῶς παράδωκες
'Σ τὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Τούρκου τἀρχοντόκορμο,
Κι' ἂς μὴν εἰπῇ κανένας πῶς τὸ χνοῦδί σου
Τὸ μάρανε γιὰ πάντα χνῶτο βρωμερό.
Ἂς 'πῇ πῶς γιὰ τὸ Γένος ἐμαρτύρεψες,
Πῶς σὲ φωληὰ θηρίου ἔπεσες ἐσὺ
Γιὰ νὰ ξεφύγουν ἄλλοι ἀπ' τὰ δόντια του.

Ἂς 'πῇ πῶς μὲ λαχτάρα μ' ἐπαράδινες
'Σ τὰ χέρια ἑνὸς 'Αράπη 'μπιστεμμένου σου,
Καὶ πῶς σὲ ἄλλα χέρια δὲν ἐχάρηκα
Τόση τιμὴ καὶ δόξα καὶ καμάρωμα
Ὅσω 'ς τὰ χέρια ἐκεῖνα, ὢ! ποτέ, ποτέ!
Γιατὶ 'μπρὸς 'ς τὸ Βεζύρη μ' ἔφερναν αὐτὰ
Τὴν ὥρα ὁποῦχε κρίσι 'ς τὸ διβάνι του'
'Ανθρώπους εἶχ' ἐμπρός του, σύνεργα σιμά,
Κι' ὁ μπόγιας ἀπὸ πίσω ἐπερίμενε
Μιὰ γνέψι, γιὰ νὰ πάρῃ τὰ κεφάλια των.
Ὅμως ἐγὼ 'ς τὴ μέση τότ' ἐπρόβαλλα.
Τοῦ Γαβριὴλ τὸ κρῖνο, σὰ βαγγέλιζε
Τὸ λυτρωτὴ τοῦ κόσμου 'μπρὸς 'ς τὴν Παναγιά
Δὲν εἶχε τόση χάρι σὰν ἐμένανε'
Ἂς πῇ πῶς, γλῶσσα ἐγὼ καὶ προσευχοῦλά σου,
Χάρι γι' αὐτοὺς ζητοῦσα ἀπὸ τὸν Πασᾶ,
Πῶς μ' ἔβλεπεν ἐκεῖνος, ἅπλωνε 'ς ἐμέ,
Μ' ἐγγίζανε μὲ φλόγα τὰ δυὸ χείλη του,
'Σ τὰ χείλη του ἐπάνω ἐξεψύχαγα,
Μὰ γλύτωνεν ὁ μαῦρος, ὁ φτωχὸς ραγιᾶς.
Ἂς πῇ: ἅγιο τὸ χῶμα, ὁποῦ σ' ἔλυωσε!

Ὅσαις ζωαὶς ἐπῆρες, καρυοφύλλι, ἐσύ,
Τόσαις ζωαὶς 'ς τὸν κόσμο τόσαις 'χάρισα.
Κι' ὅπως τὸ Τίμιο ξύλο χριστιανὸς φιλεῖ,
Κι' 'Αγαρηνὸς τῆς Μέκκας τὴ μαυρόπετρα,
Ὅλοι ἐκεῖνοι ἦρθαν καὶ μ' ἐφίλησαν
Τριγύρω 'ς τὸ χεράκι τῆς ἀρχόντισσας.
Κι' αὐτὴ ποῦ εἶχε δώσει 'ς ὅλους τὴ ζωή,
Μπροστά τους ντροπιασμένη ἔσκυβε, χλωμή.
Συμπάθειο λὲς ζητοῦσε καὶ συχώρεσι
Ἡ πιστικιὰ τοῦ Τούρκου ἀπὸ τ' ἀδέρφια της...

'Εσὺ γιὰ τὴν πατρίδα Τούρκους θέριζες,
Κι' ἐγὼ γιὰ τὴν πατρίδα 'γλύτωνα κορμιά,
Κι' ἐγὼ γιὰ σένα χέρια, χέρια ἑτοίμαζα.
Μεγάλο καρυοφύλλι καὶ περήφανο,
Τὸ ταπεινὸ ἐμένα μὴν καταφρονᾷς!

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ὁ ἄνθρωπος μεταβαίνει μακρὰν βῆμα πρὸς βῆμα προβαίνων. Ἡ τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν ἀκολουθοῦσα χελώνη νικᾷ τὸν ταχύπουν λαγωὸν τὸν χιλίους ποιοῦντα ἑλιγμούς.

ΚΑΤΟΠΤΡΑ

Τὰ πρῶτα κάτοπτρα συνέκειντο ἐξ ἐστιλβωμένου μετάλλου, πρὸ δὲ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν μετάλλων τὸ ὕδωρ ἐχρησίμευεν ὡς κάτοπτρον διὰ τὴν φιλαρέσκειαν τῶν προγόνων μας. Κατὰ τὰ ἑβραϊκὰ βιβλία, ὁ Μωϋσῆς διέταξε νὰ κατασκευασθῇ χαλκίνη λεκάνη μὲ τὰ κάτοπτρα τῶν γυναικῶν, ἐκ τούτου δ' ἐξάγεται ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν κατεσκεύαζον τὰ κάτοπτρα ἐξ ἐστιλβωμένου χαλκοῦ ἢ μᾶλλον ἐξ ὀρειχάλκου.

'Εντὸς αἰγυπτιακῶν τάφων εὑρίσκονται ἀληθῆ κάτοπτρα ἐξ ὀρειχάλκου, στρογγύλα ἢ ὠοειδῆ μετὰ λαβίδος κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον πεποικιλμένης.

Τὰ πρῶτα ὑάλινα κάτοπτρα, κατὰ τὸν Πλίνιον, κατεσκευάσθησαν ἐν Σιδῶνι, ἐν δὲ τῷ μουσείῳ τοῦ Τουρίνου ὑπάρχουσι δύο τοιαῦτα εὑρεθέντα ἐντὸς αἰγυπτιακῶν τάφων. Ὥστε οἱ Αἰγύπτιοι κατεσκεύαζον κάτοπτρα ἐξ ὑάλου.

'Απὸ τῆς Αἰγύπτου τὰ ὑάλινα κάτοπτρα εἰσήχθησαν εἰς Ἑλλάδα καὶ Ἰταλίαν, ἀλλὰ παρὰ τοῖς Ἕλλησιν ἐγενικεύθησαν πολὺ βραδύτερον· οὗτοι μετεχειρίζοντο ἀποκλειστικῶς σχεδὸν κάτοπτρα ἐξ ἐστιλβωμένου μετάλλου, ὅπερ εἰργάζοντο κάλλιστα, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου περιγραφὴ τῆς ἀσπίδος τοῦ 'Αχιλλέως. Ὁ τοσούτῳ λάμπων χαλκὸς ἐκεῖνος, ὥστε νὰ θαμβώνῃ τοὺς μαχητάς, ἐχρησίμευε καὶ πρὸς κατασκευὴν στιλπνῶν κατόπτρων.

Τὸ προνόμιον τῆς κατασκευῆς τῶν κατόπτρων εἶχεν ἡ Κόρινθος, πρὸς τοῦτο δ' ἐφευρέθη ὑπὸ τῶν Κορινθίων ὁ λευκὸς ὀρείχαλκος. Παρὰ τοῖς Ἕλλησι τὰ μετάλλινα κάτοπτρα δὲν ἦσαν ἀποκλειστικῶς στρογγύλα ὡς τὰ ὑάλινα αἰγυπτιακά. Ἦσαν καὶ τετράγωνα, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ὠοειδῆ, ἐκράτουν δ' αὐτὰ διὰ τῆς χειρὸς τῇ βοηθείᾳ λαβίδος.

'Εν Κορίνθῳ θὰ κατεσκευάζοντο βεβαίως ἀρκούντως μεγάλα κάτοπτρα, ἀφοῦ ὁ Δημοσθένης ἐμελέτα ἐντὸς κατόπτρου ἰσομεγέθους ἀνθρώπῳ τὰ ῥητορικὰ αὐτοῦ σχήματα. Τὰ μεγαλείτερα ὀρειχάλκινα κάτοπτρα ὑπῆρχον ἐν τῷ ναῷ τοῦ 'Ασκληπιοῦ.

Αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνίδες ἐκαλλωπίζοντο πρὸ τοῦ κατόπτρου αὐτῶν, ὡς πράττουσιν αἱ γυναῖκες καὶ σήμερον, ἤτοι καθήμεναι ἐνώπιον ὠοειδοῦς κατόπτρου.

Οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον παρὰ τῶν Ἑλλήνων τὴν κατασκευὴν τῶν ὀρειχαλκίνων κατόπτρων, τὰ ὁποῖα βραδύτερον ἀντικατέστησαν δι' ἀργυρῶν, μία δὲ δούλη ἦτο εἰδικῶς ἐπιφορτισμένη νὰ διατηρῇ πάντοτε ἐν καλῇ καταστάσει τὸ πολύτιμον τοῦτο ἔπιπλον. Ὅταν ἡ Ῥωμαία ἐκαλλωπίζετο, δούλη ἐκράτει πρὸ αὐτῆς τὸ κάτοπτρον.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ πολυτέλεια ηὔξανε πάντοτε, ἀντὶ ἀργυρῶν κατεσκευάσθησαν κάτοπτρα ἐκ χρυσοῦ, ἐπὶ δὲ τῶν αὐτοκρατόρων τὰ ἀργυρᾶ ἦσαν τόσῳ κοινά, ὥστε ἐγκατέλιπον αὐτὰ εἰς τοὺς δούλους.

Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐφευρέθησαν ἐν Σιδῶνι τὰ ὑάλινα κάτοπτρα, ἡ χρῆσις ὅμως αὐτῶν ἐβράδυνε νὰ γενικευθῇ. Ὁπωσδήποτε τὰ νέα ταῦτα κάτοπτρα ἔτυχον βραδύτερον ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἰταλίᾳ ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς, τὰ δὲ μετάλλινα ἐγκατελείφθησαν καθ' ὁλοκληρίαν. Εἶτα κατεσκευάζοντο ὑάλινα καὶ ἐν Ῥώμῃ.

Ἀλλ' ἡ εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν ἐπιδρομὴ τῶν βαρβάρων καὶ ὁ διαμελισμὸς αὐτῆς κατέστρεψαν τὴν ὑαλουργίαν καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν κατόπτρων καθ' ἅπασαν τὴν Ἰταλίαν, ἐκτὸς τῆς Ἑνετίας. Ἐν Ἑνετίᾳ ἡ καθρεπτοποιία μεγάλως ἀνεπτύχθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙϚ' αἰῶνος, ἀλλὰ τὰ ἑνετικὰ κάτοπρα ἦσαν μικρά, καίτοι λευκότατα καὶ καθαρώτατα. Ἡ Ἑνετία διετήρησεν ἐπὶ πολὺ τὸ μονοπώλιον τῆς καθρεπτοποιίας· οὐδὲν ὑαλουργεῖον ἐτόλμα νὰ συναγωνισθῇ πρὸς τὰ ἑνετικά, μέγα δ' ἑνετικὸν κάτοπτρον ἐθεωρεῖτο ὡς περιουσία. Μεταξὺ τῶν δώρων, τὰ ὁποῖα ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Ἐρρῖκος ὁ Δ' ἀπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας συγκατηριθμεῖτο καὶ μέγα ἑνετικὸν κάτοπτρον. Ταῦτα ὅμως εἶχον μεγίστην ἀξίαν καὶ ἑπομένως ἦσαν προσιτὰ μόνον εἰς τὰ βαλάντια τῶν βασιλέων καὶ μεγιστάνων. Ἀλλὰ τὰ κάτοπτρα ταῦτα, τὰ ὁποῖα ἐπλούτισαν τὴν ἑνετικὴν δημοκρατίαν, ἦσαν ἀληθεῖς νάνοι ἀπέναντι τῶν σημερινῶν, τὸ δὲ μονοπώλιον τῆς Ἑνετίας διήρκεσε μέχρι τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, ὅτε ἡ καθρεπτοποιία ἐγενικεύθη καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην.

N*

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐκ μικρᾶς περὶ κοράκων σημειώσεως, δημοσιευθείσης ἐν προηγουμένῳ φύλλῳ τῆς «Ἑστίας» λαβὼν ἀφορμὴν ὁ ἐν Καρδαμύλῃ κ. Δ. Πετρέας, ἐπιστέλλει ἡμῖν τὰ ἑπόμενα περὶ τῆς νοημοσύνης τοῦ πτηνοῦ τούτου, ἅτινα καταχωρίζομεν ἐνταῦθα ὡς ἄξια τῆς περιεργίας τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν.

« Τὸ 1868 ἔτος ὁ πατήρ μου ἠγόρασε παρὰ διαβάτου νεοσσὸν κόρακα, ὅστις μετ' οὐ πολὺ ἐγένετο τέλειον πτηνόν. Ἐξημερώθη τάχιστα καὶ τοσοῦτον ἐξῳκειώθη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε ἐλευθέρως καὶ ἀφόβως εἰσήρχετο εἰς διάφορα τῆς κωμοπόλεως ἐργαστήρια. Ἦν ἐπιρρεπὴς εἰς τὸ κλέπτειν· ἔκλεπτε δὲ πρὸ πάντων πᾶν εὐμετακόμιστον χάλκινον ἢ σιδηροῦν ἀντικείμενον· τὰ ὑάλινα ἠρέσκετο νὰ θραύῃ ῥίπτων αὐτὰ διὰ τοῦ ῥάμφους ἀπὸ τῆς τραπέζης ἢ ἀπὸ τοῦ μέρους, ἐν ᾧ ἦσαν ἀποτεθειμένα. Ἡμέραν τινὰ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριον ῥάπτου, ἐκάθησεν ἐγγὺς τῆς ῥαπτικῆς τραπέζης καὶ μετὰ προσοχῆς ἐφ' ἱκανὴν ὥραν παρετήρει τὴν κινοῦσαν τὴν βελόνην χεῖρα τοῦ ῥάπτου, ὅστις εὐχαριστεῖτο βλέπων τὸ πτηνὸν ἀρεσκόμενον εἰς τὴν τέχνην του. Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ὁ ῥάπτης πορευθεὶς πρὸς ἐκτέλεσιν ἄλλης ἐργασίας, ἀπέθεσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τὴν δακτυλήθραν αὐτοῦ· μετ' ὀλίγον δ' ἐπανελθὼν ἐξεπλάγη μὴ εὑρὼν αὐτήν· ἠρεύνησε τὰ θυλάκιά του, ἠρεύνησεν εἰς διάφορα μέρη τοῦ ἐργαστηρίου, ἀλλ' εἰς μάτην· ἐμνήσθη ἐπὶ τέλους, ὅτι εἶχε συναναστροφὴν μετὰ τοῦ κόρακος, ὅστις ἐφημίζετο ἐπὶ κλοπῇ· ὅθεν μετέβη εἰς τὸ κατάστημα τοῦ πατρός μου, καὶ ἀνεκοίνωσε τὰς ὑπονοίας του εἰς τὸν ἐν τῷ καταστήματι εὑρεθέντα θεῖόν μου, ὅστις μετ' οὐ πολὺ ἀνεκάλυψε, ποῦ ὁ κόραξ εἶχε κεκρυμμένην τὴν δακτυλήθραν. Τὴν τροφήν, ἣν ἔδιδέ τις αὐτῷ, οὐδέποτε ἢ σπανιώτατα ἔτρωγεν ἀμέσως· εἰσῆγεν αὐτὴν ἐντὸς τοῦ φάρυγγος, ὅστις ἄνευ ὑπερβολῆς ἦν χωρητικότητος μιᾶς λίτρας, καὶ ἀπερχόμενος εἰς μέρος ἀπόκεντρον ἐξέβαλλεν αὐτήν, καὶ ἂν μὲν ἐπείνα τὴν ἔτρωγεν, ἄλλως ἔσκαπτε λάκκον διὰ τῶν ὀνύχων καὶ ἐναπέθετεν αὐτήν, μεθ' ὃ τὴν ἐκάλυπτεν ἐπιμελῶς διὰ χώματος ἢ καὶ ἄλλων ὑλῶν· ὁσάκις δὲ ἐνόει, ὅτι εἶδέ τις τὴν ἀποθήκην του, ἐπέστρεφε μετ' ὀλίγον καὶ μετεκόμιζεν ἀλλαχοῦ τὸ ἀποτεθέν, ἐπανελάμβανε δὲ τοῦτο μέχρισοῦ ἐπίστευε τὴν λείαν του ἐξησφαλισμένην· τοῦτ' αὐτὸ ἔπραττε καὶ ὡς πρὸς τὰ κλοπιμαῖα, καὶ τὰ ἀντικείμενα (νομίσματα, ἢ κλεῖθρα κιβωτίων), ἅπερ πολλάκις χάριν παιδιᾶς ἔρριπτον πρὸς αὐτόν. Πλειστάκις συνῆπτε μάχας πρὸς τοὺς κύνας, καὶ ἐνίοτε ἐξεδίωκεν αὐτοὺς ἐκ τῶν κρεοπωλείων, ὅπου ἔσπευδεν, ὁσάκις ὠσφραίνετο ἐκδερόμενον σφάγιον, ἵνα λάβῃ τὴν μερίδα του. Διενυκτέρευεν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ ἐλαιοδένδρων, καὶ ὁσάκις ἤκουε τοὺς κύνας ὠρυομένους ἐμιμεῖτο τὴν φωνὴν αὐτῶν. Εὑρίσκετό ποτε, ἴσως πρὸς ἀναζήτησιν τροφῆς, ἐκτὸς τῆς ἀγορᾶς, ὅτε κατὰ συγκυρίαν στῖφος κοράκων ἐπέπεσε κατ' αὐτοῦ, καὶ ἂν μὴ ἔτρεχε πρὸς βοήθειάν του ὁ πατήρ μου, ὅστις ἤκουσε τοὺς κρωγμούς του, ἤθελεν ἀποθάνει ἐκ τῶν πληγῶν τῶν ὁμοφύλων του. Ἔκτοτε ὁσάκις ἤκουε κρωγμοὺς κοράκων, ἔσπευδε πρὸς ἀνεύρεσιν ἀσύλου. Ὠνομάζετο δὲ « Χατζῆς », καὶ ὁσάκις ἐκαλεῖτο διὰ τοῦ ὀνόματός του, ὑπεῖκεν ἀμέσως, κυρίως ὅμως εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ πατρός μου, οὗ, φαίνεται, ἐγίνωσκε τὴν φωνήν.

» Καὶ ταῦτα μὲν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως γνωρίζω. Ἐξ ἀφηγήσεως δὲ γινώσκω, ὅτι οἱ κόρακες τρώγουσιν οὐ μόνον λαγωούς, ἀλλὰ καὶ ἀρτιγεννήτους ἀμνοὺς ἢ ἐρίφια, ἁρπάζοντες αὐτὰ ἐκ τῶν ποιμνιοστασίων ἢ καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν. Ἐντεῦθεν ὡς καὶ ἀλεξικόρακον, παρ' ἡμῖν, οἱ ποιμένες ἐθίζουσι νὰ κρεμῶσιν ἐγγὺς τοῦ ποιμνιοστασίου ὅπλον ἢ πέλεκυν ἢ καὶ ἄλλο τι σιδηροῦν ἐργαλεῖον, πρεσβεύοντες, ὅτι ἡ ὀσμὴ τοῦ σιδήρου ἐκδιώκει αὐτούς· ἡ ἰδέα δ' αὕτη ἴσως δὲν εἶνε σφαλερά, διότι κἀγὼ παρετήρησα, ὅτι ἔνοπλος δυσκόλως δύναται νὰ πλησιάσῃ κόρακα, ἐν ᾧ ἄλλως δὲν πτοεῖται ἐκ τῆς προσεγγίσεως.

» Ἐκ τοῦ παρ' ἡμῖν ἐπὶ διετίαν περίπου τραφέντος κόρακος, ὅστις ἀπέθανεν ἐκ κτυπήματος δημοδιδασκάλου τινός, θλάσαντος τὴν ἑτέραν πτέρυγα αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα ἐκ πληγῆς κατενεχθείσης ὑπὸ ἀγροίκου χωροφύλακος, παρετήρησα ὅτι τὰ πτηνὰ ταῦτα σὺν τοῖς ἄλλοις διακρίνει ἄκρα νοημοσύνη καὶ πονηρία.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 1036.

'Αριθ. 487 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. 'Επὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. 28 'Απριλίου 1885

ΣΤΙΧΟΥΡΓΙΚΑ ΠΑΙΓΝΙΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος. ῎Ιδε προηγούμ. φύλλον.)

'Αναστρέφοντα ἢ **ἀνακυκλικὰ** καλοῦνται τὰ ἔπη ἐκεῖνα, ἅπερ ἄνευ βλάβης τῆς ἐννοίας ἀναγινώσκονται διττῶς, ἤτοι οὐ μόνον κατὰ τὴν φυσικὴν τῶν λέξεων τάξιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀντίστροφον, τῆς τελευταίας λέξεως ὡς πρώτης λογιζομένης, τῆς προτελευταίας ὡς δευτέρας καὶ οὕτω καθεξῆς. 'Εν τῇ ἑλληνικῇ 'Ανθολογίᾳ περιέχονται ἑπτὰ τοιαῦτα δίστιχα ἐπιγράμματα Νικοδήμου τοῦ 'Ηρακλεώτου καὶ ἓν Λεωνίδου τοῦ 'Αλεξανδρέως, οὗ καὶ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, ὡς ποιητοῦ τῶν ἰσοψήφων. 'Ιδοὺ ἓν τούτων.

'Αερόπης δάκρυον διερῆς, καὶ λείψανα δείπνων
δύσνομα, καὶ ποινὴν ἔγραφεν 'Ωφελίων.

ὅπερ δύναται ν' ἀναγνωσθῇ καὶ ἀναστροφάδην. «'Ωφελίων ἔγραφεν ποινήν, καὶ δύσνομα δείπνων λείψανα, καὶ διερῆς δάκρυον 'Αερόπης.» Σημειωτέον ὅτι πρὸς ὑπερνίκησιν δυσχερειῶν τινων, ἃς ἐπαρουσίαζεν ἔν τισι τῶν ἐπιγραμμάτων ἡ ἀνακυκλικὴ ἀνάγνωσις, οἱ ποιηταὶ αὐτοῦ ἐπενόησαν τέχνασμα ὑπὲρ τὸ δέον ἀφελές. Τὰς προθέσεις καὶ τὰ ἄρθρα, ἅπερ ἐστενοχώρουν αὐτοὺς μὴ ἐπιτασσόμενα, συνέπλεκον ἐν τερατώδει συνθέσει μετὰ τῶν ἑπομένων λέξεων, καὶ οὕτως ἔγραφον «τοντραγόπουν ἐμὲ Πᾶνα» «νύμφας ἐκθαλάμων ἄγομεν», «ἐκχειρῶν ἠγαγόμην.» διότι οὕτως εὐοδοῦται ἡ ἀνάστροφος ἀνάγνωσις, ἀναγινωσκομένου «Πᾶνα ἐμὲ τὸν τραγόπουν» κλπ. καὶ οὐχὶ «τραγόπουν τὸν» ἢ «χειρῶν ἐκ» κλπ.

Οἱ δὲ **καρκίνοι** ἢ **κατ' ἀναποδισμὸν** στίχοι εἶνε τελειοποίησις τῶν ἀναστρεφόντων, ἀναγινωσκόμενοι καὶ κατὰ τὴν φυσικὴν τάξιν καὶ ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀριστερά. Παΐσιος ὁ μικρός, ὁ τῶν ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν γνωμῶν συλλογεύς, περὶ οὗ καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐγένετο λόγος, γράφει περὶ τοῦ στιχουργικοῦ τούτου εἴδους τὰ ἑπόμενα.

'Εγνώρισες, φιλομαθῆ, καὶ τὰ αἰνιγματώδη,
μάθε καὶ τὰ ἀκόλουθα, τουτέστι τὰ τερπνώδη.
Τὸν πάγουρα ἑλληνιστὶ τὸν λέγουσι καρκίνον.
(τὴν ἐτυμολογίαν του εὑρέ την 'ς τὸν Βαρῖνον.)
'Αριστερὰ καὶ δεξιὰ ὁ πάγουρας βαδίζει,
λοξὰ κάνει τὴν κίνησιν, ὡς βούλεται γυρίζει.

Οἱ κάτω στίχοι, ὡς ὁρᾷς, ποῦ λέγονται καρκίνοι,
ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ γυρίζουν, ὡς ἐκεῖνοι.
Τὸ τέλος κάνουσιν ἀρχὴν καὶ τέλος τὴν ἀρχήν τους,
καὶ θαύμασον, ὦ ἄνθρωπε πολλὰ τὸν ποιητήν τους.

Λέξιν, μέτρον καὶ συλλαβὴν ποτὲ τους δὲν ἀλλάζουν,
Τζέτζην τὸν τούτων ποιητὴν ποῖοι νὰ μὴ θαυμάζουν;

Ποῖοι νὰ μὴ θαυμάζουν! Βεβαίως δὲν θὰ ἐλλείψωσιν οἱ θαυμασταὶ τοῦ ποιητοῦ τῶν καρκίνων, ἀφ' οὗ, κατά τι σοφὸν λόγιον, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ εὕρῃ ὁ μωρὸς θαυμαστὴν μωρότερον. Ὅμως τὸν τοιοῦτον θαυμασμὸν δὲν εἶναι δίκαιον νὰ καρπωθῇ ἀποκλειστικῶς ὁ Τζέτζης, πρὸς ὃν ἰδιάζουσαν φαίνεται τρέφει στοργὴν ὁ μικρὸς Παΐσιος. Τὴν δόξαν τῆς ποιήσεως τινῶν τῶν σωζομένων ἑλληνικῶν καρκίνων ἀμφισβητοῦσι πολλοί. Οὕτως οἱ ἑπόμενοι τρεῖς καρκίνοι ἀποδίδονται εἰς 'Ιουλιανόν, ἄδηλον ἂν τὸν βασιλέα ἢ τῶν ἀπὸ ὑπάτων ἐπιγραμματοποιόν.

'Αθλήσας ἤδη πώλῳ πηδήσας ἦλθα.
'Αμήσας ἄρδην, ὀροφηφόρον ἤδρασα σῆμα.
'Αλύξας ὥρην ἠνεμωμένην, ἥρωσα ξύλα.

'Ο μόνος ἀνεκτὸς καρκίνος στίχος.

Νίψον ἀνομήματα μὴ μόναν ὄψιν,

ὁ ἐπιγεγραμμένος περὶ φιάλην ἐν τῷ ναῷ τῆς 'Αγίας Σοφίας, ἀναγράφεται ἔν τινι κώδικι ὡς ἔργον τοῦ κύρου Στυλίτου, ἢ ὥς τινες διορθοῦσι Στουδίτου· ἄλλοι πάλιν ποιητὴν τούτου λέγουσι Λέοντα τὸν φιλόσοφον. 'Αδέσποτος εἶναι ὁ ἑπόμενος καρκίνος, εἰς τὸν ἅγιον Διομήδην ἴσως ἀναφερόμενος, οὗ τὸν ναὸν ἔκτισεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος καὶ ἐκαλλώπισε Βασίλειος ὁ Μακεδών.

Ἤδη μοι Διὸς πηγὴ παρὰ σοί, Διομήδη.

Συλλήβδην δὲ πάντες οἱ ἑπόμενοι καρκίνοι ἀποδίδονται ὑπὸ τοῦ πρώτου ἐκδότου αὐτῶν, τοῦ Χίου Λέοντος τοῦ 'Αλλατίου, εἰς τὸν φιλόσοφον Λέοντα.

Σοφὸς ἔγωγε ἤδη ὢν ἄνω, χαρᾷ
τῶν ἄνω, γελῶ τὰ κάτω, λέγων· Ἄνω
ταραχῶν ἂν ὦ, ἤδη ἔγωγε σοφός. [1]

Ὦ σόν, ἄναρχε, νόμον ἔχρανα νόσῳ.
Σοὶ τῷ φωτὶ σοφὸς ἴτω Φώτιος.
Νῷ ἐλατά, μὴ ὀνητά, σοφὸς ἄτη, νοήματα Λέων.
Νοσῶ, σὺ δὸς ἢ ἴαμα, 'Ιησοῦ, σῶσον.
Νίψον ἀνομήματα, μὴ μόναν ὄψιν.
'Ιερὰ σὰ παρὰ χείλη, Ἥλιε, χαρὰ πᾶσα ῥεῖ.

---

[1] Οἱ ἐκδόται τῆς 'Ανθολογίας ὑπολαμβάνουσι ταῦτα ἄμετρα· πιθανῶς ὅμως εἶναι κακοὶ ἰαμβικοὶ τρίμετροι.

Νόμον ὁ κοινὸς ἔχε σὸν οἰκονόμον.
Ἴτε τάφῳ, σὺ δ' ἔδυς ὢ φατέ τι.
Ἀμώς, ἴασαι νόσον, ἴασαι σῶμα.
Σάρκας, ἃς εἷλες, ἄναξ, ἔσω ὡς ἔξανας ἐλιέσας ἄκρας.
Σός εἰμι, τίμιε, σός.
Ἀβά, φάγε μέγα φάβα.
Ὦ γένος ἐμόν, ἐν ᾧ μέσον ἐγώ.
Ἀναβάσατε τὰ σάβανα.
Νοσῶ, Σῶτερ, ὑπὸ πυρετῷ, σῶσον.
Ἐρεῖς ὁ ἐν Σάμῳ Θωμᾶς νέος ἱερέ.
Ἄναξ ἐτάκη ἅττα ἢ κατέξανα.
Νομικῶς ἀββᾶς ἐξέλεξε Σάββας ὤκιμον.
Εἰπέ, σὸν αἷμα Δαμιανὸς ἔπιε.
Σοφά τε καὶ μή, γῆ μία καὶ τάφος.
Εἶπεν ἄφρων· Ὀρφανέ, πίε.
Εἷς ὅλα καλὸς εἶ. [1])

Ὦ πόρτη πρέδετε δέρπῃ τρόπῳ.
Νοτὶς ἔβαλε σοφός, ἔλαβε σῖτον.
Ἕλε ἐμέ, σοφέ, νέφος ἐμὲ ἕλε.

Τὸν ποιητὴν τῶν καρκίνων τούτων λέγουσί τινες, ὅτι δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν πρὸς Λέοντα τὸν βασιλέα, διότι οἱ κώδικες γράφουσι Λέοντος τοῦ φιλοσόφου, μὴ προστιθέντες «καὶ βασιλέως.» Τὸ ἐπιχείρημα δὲν εἶνε πολὺ πειστικόν. Λέων ὁ βασιλεὺς πολλαχοῦ ἀποκαλεῖται ἁπλῶς ὁ φιλόσοφος, ἢ ὁ σοφός. Ἄλλως δ' οἱ καρκίνοι δὲν εἶναι ἔργα ἀνάξια τοῦ φιλοσόφου βασιλέως, δν ἡ μέριμνα περὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ κράτους του δὲν ἀπησχόλει ὅσον ἡ περὶ τῆς μελλούσης τύχης αὐτοῦ. Ὁ γράψας τοὺς «χρησμοὺς» ἠδύνατο νὰ γράψῃ καὶ τοὺς καρκίνους. Ὁ δὲ καρκίνος

Ὦ πόρτη πρέδετε δέρπῃ τρόπῳ,

εἶνε ἂν μὴ ὑπέρτερος τοὐλάχιστον ὅμως ἐφάμιλλος τῇ ἑπομένῃ στροφῇ τῶν χρησμῶν, ὧν ποιητὴς θεωρεῖται ὁ σοφὸς αὐτοκράτωρ.

Ἦτον θῆτα μάθε πῆττα·
θῆτα ἦτο νοῦν οὐκ εἶχεν·
ἀλλὰ θέσε πῆττα ἦτον·
εἰ καὶ ξύλα φέρουσίν γε,
τοῦ ἀνάψαι καὶ ζυμῶσαι,
καὶ τὴν πῆττα νὰ τὴν πλάσσουν.
Ὦ παπαὶ! καὶ ἡ πῆττα χάθη! [2]).

Ποσάκις ἡ ποίησις τῶν καρκίνων δὲν θὰ ἐνεστάλαξε βάλσαμον παρηγορίας εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Λέοντος ἐν δειναῖς συμφοραῖς τῶν ὑπηκόων! Ἡ χαρά, ἣν θὰ ᾐσθάνθη, ὅτε κατώρθωσε νὰ γράψῃ τὸν στίχον

Ἀβᾶ, φάγε μέγα φάβα,

ὑποθέτομεν ὅτι θὰ συνεκέρασε τὴν θλῖψιν, τὴν ἐκ λυπηροῦ ἀγγέλματος περὶ νίκης τινὸς τῶν Βουλγάρων ἢ τῶν Ῥώσων. Μανθάνων δ' ὅτι οἱ Ἄραβες πειραταὶ ἐφόνευσαν στρατιώτας του, θὰ παρεμυθεῖτο ἴσως δυνάμενος νἀνακράξῃ καρκινικῶς,

Ἀναβάσατε τὰ σάβανα!

Τὸν Λέοντα καὶ τοὺς ἄλλους τῶν καρκίνων κατασκευαστὰς ὑπερηκόντισαν κατὰ τὴν τέχνην οἱ λατινιστὶ γράψαντες τοιούτους. Δὲν εἶναι δ' οἱ λατινικοὶ καρκίνοι ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν ἑλληνικῶν ἀκατάληπτον σύρραμα λέξεων, ἀλλ' ἔχουσι καὶ ἔννοιαν καὶ μέτρον. Ὁ παλαιότατος λατινικὸς καρκίνος εὕρηται ἐν ἐπιγραφῇ τῆς Πομπηΐας (Corpus inscr. latinarum IV 2400α). Παλαιὸν λέγει ὁ κατὰ τὸν πέμπτον αἰῶνα μ. Χ. ζήσας ποιητὴς καὶ ἐπιστολογράφος Σιδώνιος Ἀπολλινάρις καὶ τὸν καρκινικὸν τοῦτον στίχον·

Roma tibi subito motibus ibit amor.

Ἡ αὐτὴ δὲ λατινικὴ λέξις (versus recurrentes) δηλοῖ τοὺς καρκίνους καὶ τοὺς ἀντιστρέφοντας ἢ ἀνακυκλικούς. Ὁ Σιδώνιος Ἀπολλινάρις παρατίθησι δίστιχον ἐλεγειακὸν ἐπίγραμμά του, ὅπερ ἀναστροφάδην ἀναγινωσκόμενον διατηρεῖ τὸ αὐτὸ μέτρον. Συνήθως δὲ τῶν λατινικῶν ἀνακυκλικῶν ἡ ἀπὸ τοῦ τέλους ἀνάγνωσις παρέχει ἔννοιαν ἀντίστροφον τῆς ἐκ τῆς ὀρθῆς ἀναγνώσεως προκυπτούσης. Οὕτω τὸν ὑπὸ τῶν καθολικῶν λεγόμενον στίχον·

Patrum dicta probo, nec sacris belligerabo.

ἀνέστρεφον οἱ τἀντίθετα πρεσβεύοντες διαμαρτυρόμενοι οὕτω·

Belligerabo sacris, nec probo dicta patrum.

Ὡς δὲ μαρτυρεῖ ὁ Tabourot, ὁ μοναχὸς Ἰάκωβος Percher ἐζωγράφησε ἐν τῷ παρεκκλησίῳ του παρὰ τὸ Dijon ἄγγελον καὶ διάβολον κρατοῦντας ἑκατέρωθεν δέλτον, ἐπιγεγραμμένον ἔχουσαν ὀκτάστιχον λατινικόν. Καὶ ὑπὸ μὲν τὴν εἰκόνα τοῦ ἀγγέλου ἔγραψε· «ὀρθῶς ἀναγινώσκων σώζεσαι»· ὑπὸ δὲ τὴν τοῦ διαβόλου· «ἀναστροφάδην ἀναγινώσκων κολάζεσαι»· Διότι τὸ ἐπίγραμμα ὀρθῶς μὲν ἀναγινωσκόμενον περιεῖχε νουθεσίας τοῦ ἀγγέλου, ἀναστροφάδην δὲ σατανικὰς συμβουλάς.

Οἱ λατινικοὶ καρκίνοι καὶ οἱ ἀνακυκλικοὶ στίχοι εἰσὶ πολυπληθέστεροι τῶν ἑλληνικῶν, ἂν συνυπολογίσωμεν καὶ τοὺς ὑπὸ διαφόρων λογίων κατὰ τὸν μεσαίωνα καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους ποιηθέντας. Διατηροῦμεν ὅμως οἱ Ἕλληνες τὴν ἀριθμητικὴν ὑπεροχήν, ἂν προσθέσωμεν εἰς τοὺς παλαιοὺς καρκίνους καὶ τοὺς μετὰ κόπων καὶ μόχθων κατασκευασθέντας ὑπὸ τοῦ ἱερομονάχου Ἀμβροσίου τοῦ Παμπέρεως. Οὗτος ἐν ἔτει 1802 ἐξέδωκεν ἐν Βιέννῃ «Ποίημα καρκινικὸν μετὰ » σχολίων, καὶ τῶν περιεχομένων αὐτῷ ἱστορι» ῶν, εἰς πλείστην ὠφέλειαν τοῖς ἀκριβῶς καὶ » μετὰ προσηκούσης προσοχῆς αὐτὸ μετιοῦσι». Τὸ ποίημα τοῦτο, ἐκ στίχων καρκινικῶν 416 ἐν ὅλῳ ἀποτελούμενον, θέμα ἔχει: «Τίνας ἂν εἶπε λό» γους Αἰκατερίνη β΄ αὐτοκρατόρισσα πασῶν » τῶν Ῥωσσιῶν, ἐκστρατεύσασα κατὰ τοῦ Λέχου». Ὡσεὶ δὲ μὴ ἤρκουν τόσοι καρκίνοι, ὁ ποιήσας τούτους ἱερομόναχος προσέθηκε καὶ ἄλλους 51 στίχους ἐπιγραμμάτων καὶ 36 καρκινικῆς

[1]) Οἱ ἐκδόται νομίζουσιν, ὅτι ὁ καρκίνος οὗτος εἶναι ἐφθαρμένος καὶ ἀτελής, διότι γράφουσιν «εἰς ὅλα καλὸς εἶ, καλὸς εἶ...» Διορθοῦται ὅμως διαγραφομένων τῶν δύο τελευταίων λέξεων.

[2]) Ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 551 χειρογράφου ἑλληνικοῦ κώδικος τῆς ἐν Μονάχῳ βιβλιοθήκης φ. 290α.

ἀφιερώσεως εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Ῥωσσίας Ἀλέξανδρον τὸν Α'. Ἀγνοοῦμεν ἂν ὁ τσάρος ἐκολακεύθη πολὺ ἐκ τῆς καινοφανοῦς ἀφιερώσεως, ἧς ἕκαστος στίχος δίκην ἀμφιτάπητος διπλῆν ἔχει ἐγκωμιαστικὴν ὄψιν· βεβαίως ὅμως οὔτε ἐκεῖνος, οὔτε κἀνεὶς ἐκ τῶν σοφῶν τῆς εὐρείας αὐτοκρατορίας του, θὰ ἠδυνήθησαν νὰ ἐννοήσωσιν ἕνα κἂν στίχον τῆς ἀφιερώσεως ἢ τῶν πεπλασμένων καρκινικῶν λόγων τῆς αὐτοκρατείρας. Τοῦτο συναισθανόμενος κἄπως καὶ ὁ ποιητὴς συνέστησε τοῖς ἀναγνώσταις ἐν αὐτῇ τῇ ἐπιγραφῇ τὴν «μετὰ προσηκούσης προσοχῆς» μελέτην τοῦ ἔργου του, ὑποσχόμενος πρὸς ἀνταμοιβὴν πλείστην τὴν ἐκ ταύτης ὠφέλειαν, προσέθηκε δὲ καὶ ὑφ' ἕκαστον στίχον σχόλια ἑρμηνευτικά, ἐν οἷς προσποιούμενος ὅτι ἐξηγεῖ τὰ ἀνεξήγητα καὶ ἀσυνάρτητα, ὑποδηλοῖ οὐχὶ τί λέγει, ἀλλὰ μᾶλλον τί προετίθετο νὰ εἴπῃ. Ὅπως παράσχωμεν ἔννοιάν τινα τῶν τε καρκινικῶν στίχων τοῦ Παμπέρεως καὶ τῆς ἑρμηνευτικῆς μεθόδου αὐτοῦ, παραθέτομεν ὧδε τοὺς δύο πρώτους τοῦ ποιήματος στίχους.

Ῥυπαρά, ἄνομα τά, ὦτα μόνα, ἄρα πῦρ.
Ἔθνη, ἡ νομῇ πᾶσα πημονὴ ἦνθε.

Σχόλια: 1. Ὡς μιαρὰ καὶ βέβηλα ὧν ἀκήκοα! ἡλίκης γέμει ἀσεβείας ἡ προὖπτος αὕτη καὶ ἄθεσμος ζημία! πυρὸς ἄντικρυς μόνου δεῖται πρὸς ἄμυναν. (Ἔστι δὲ τὸ σχῆμα ἀσύνδετον.)

2. Ἀνωτέρω περιήλγει, καὶ οἱονεὶ ἐπωδύρετο, βεβλημένη τῇ λύπῃ τῆς συμφορᾶς· ἐνταῦθα δὲ τὸν τὴν ἀφορμὴν παρασχόντα αἰτιωμένη, ἐκ τῆς αὐτοῦ ἐπιβλαβοῦς ἀρχῆς πάντα τὰ κακὰ ἀναφῦναι μαρτύρεται.»

—

Τὰ περιεργότατα ἀναντιρρήτως τῶν στιχουργικῶν παιγνίων εἰσὶ τὰ **τεχνοπαίγνια**, ἐν οἷς τὸ μῆκος καὶ ἡ διάταξις τῶν στίχων ἀπαρτίζουσι σχῆμα ἔχον σχέσιν πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ποιήματος. Τοιούτων τεχνοπαιγνίων τέσσαρα ὅλα βιβλία συνέθετο Σιμμίας ὁ Ῥόδιος, γραμματικὸς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ζήσας περὶ τὸ 300 π. Χ. Ὅμοια ἐποίησε καὶ ὁ συμπολίτης καὶ σύγχρονος τοῦ Σιμμίου Δωσιάδας. Καὶ τοῦ μὲν Σιμμίου σώζονται δύο τεχνοπαίγνια, *ὁ πέλεκυς* καὶ *αἱ πτέρυγες Ἔρωτος*· ὁ πέλεκυς ἐκλήθη οὕτω «ἐπεὶ κατὰ μίμησιν πελέκεως συντέθειται,» ἀπεικάζων πέλεκυν ἀμφίστομον. Ἀποτελεῖται ἐκ στίχων δώδεκα, ὧν μείζονες ὁ πρῶτος καὶ ὁ τελευταῖος, χοριαμβικοὶ ἑξάμετροι καταληκτικοί, ἐλάσσονες δ' ὁ ἕκτος καὶ ὁ ἕβδομος, μονόμετρος ἰαμβικὸς καταληκτικὸς ὤν. Τὸ ποίημα ἀναγινώσκεται συναπτομένων τῶν ταὐτομέτρων καὶ ἰσοσυλλάβων στίχων, ἤτοι τοῦ πρώτου μετὰ τοῦ τελευταίου, τοῦ δευτέρου μετὰ τοῦ προτελευταίου καὶ οὕτω καθεξῆς. Ἐκ δώδεκα ὁμοίως στίχων ἀποτελοῦνται καὶ αἱ Πτέρυγες Ἔρωτος τοῦ αὐτοῦ ποιητοῦ, κατὰ τὸ αὐτὸ σύστημα πεποιημέναι.

Τοῦ δὲ Δωσιάδου περιεσώθησαν δύο βωμοί, ὧν τὸν ἕτερον παρατίθεμεν ὧδε·

Ὀλός οὔ με λιβρὸς ἱρῶν
Λιβάδεσσιν, οἷα κάχλην
Ὑπὸ φοινίῃσι τέγγει·
Μαύλιες δ' ὕπερθε πέτρης Ναξίας θοούμεναι
Παμάτων φείδοντο Πανός· οὐ στροβίλων λιγνύϊ
Ἰξὸς εὐώδης μελαίνει τρεχνέων με Νυσίων.
Ἐς γὰρ βωμὸν ὁρῇς με μήτε χρυσοῦ
Πλίνθοις, μητ' Ἀλύβης παγέντα βώλοις·
Οὐδ' ὃν Κυνθογενὴς ἔτευξε φύτλη,
Λαβῶν τὰ μηκάδων κέρα,
Λισσαῖσιν ἀμφὶ δειράσιν
Ὅσσαι νέμονται Κυνθίαις
Ἰσόρροπος πέλοιτό μοι.
Σὺν Οὐρανοῦ γὰρ ἐκγόνοις
Εἰνάς μ' ἔτευξε γηγενής·
Τάων δ' ἀείζωον τέχνην
Ἔνευσε πάλμυς ἀφθίτων.
Σὺ δ' ὦ πιὼν κρήνηθεν, ἣν
Ἶνις κόλαψε Γοργόνος
Θύοις τ' ἐπισπένδοις τέ μοι
Ὑμηττιάδᾶν πολὺ λαροτέρην
Σπονδὴν· ἄδην ἴθι δὴ θαρσέων
Ἐς ἐμὴν τεῦξιν· καθαρὸς γὰρ ἐγὼ
Ἰὸν ἱέντων τεράων, οἷα κέκευθ' ἐκεῖνος
Ἀμφὶ νέαις Θρηϊκίαις, ὃν σχεδόθεν Μυρίνης
Σοί, Τριπάτωρ, πορφυρέου φὼρ ἀνέθηκε κριοῦ.

Ὡς βλέπει ἕκαστος, ὁ Δωσιάδης μὴ ἀρκούμενος εἰς τὰς ἀρχιτεκτονικὰς δυσκολίας τοῦ ποιήματός του, προσέθηκε καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀκροστιχίδος. Ἐκ τῆς ἀκροστιχίδος δὲ ταύτης «Ὀλύμπιε, πολλοῖς ἔτεσι θύσειας!» εἰκάζομεν ὅτι τὸ ποίημα ἐστάλη εἰς φίλον ἐν εἴδει συγχαρητηρίου, ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων του, ἢ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Κρονίων.

Ἄλλα τεχνοπαίγνια γνωστὰ ἡμῖν εἰσὶν ἡ εἰς τὸν Θεόκριτον ἀποδιδομένη *Σύριγξ*, πεποιημένη ἐν σχήματι τῆς σύριγγος τοῦ Πανός, καὶ τὸ *ᾠὸν χελιδόνος*, ὅπερ ἄλλοι μὲν λέγουσι ποίημα Βησαντίνου τοῦ Ῥοδίου, ἄλλοι τοῦ Δωσιάδα καὶ ἄλλοι τοῦ Σιμμίου.

Πλὴν τῶν τεχνοπαιγνίων τοῦ Σιμμίου, τὰ λοιπὰ ἔχουσι γλῶσσαν στρυφνήν, σκοτεινὴν καὶ κακόζηλον, δικαίως δ' ὁ Λουκιανὸς καλεῖ τὸν Δωσιάδην κακοδαίμονα τὴν φωνήν. Οἱ ποιηταὶ τούτων προσεπάθουν ἰδίως νὰ διαγράψωσιν ἐπιτυχῶς τὸ ἐπιζητούμενον σχῆμα, ἀδιαφοροῦντες περὶ τοῦ περιεχομένου. Ἂν οἱ βωμοὶ εἶναι ἀρχιτεκτονικῶς ἄψογοι, καὶ τὰ ᾠὰ τῶν χελιδόνων φυσιολογικῶς ἀνεπίληπτα, οὔτε αἱ ἔννοιαι ὅμως, οὔτε ἡ γλῶσσα, οὔτε τὸ μέτρον εἶναι ἀνεκτά.

Κατὰ μίμησιν τῶν Ἑλλήνων ἠσχολήθη εἰς τοιαῦτα τεχνοπαίγνια ὁ ἐπὶ Κωνσταντίνου ζήσας Ῥωμαῖος ποιητὴς Πόπλιος Ὀπτατιανὸς Πορφύριος, ὅστις ἐποίησεν ἐπίσης ἕνα Βωμόν, μίαν Σύριγγα καὶ ἓν Ὄργανον. Ἐκ δὲ τῶν νεωτέρων ὁ διάσημος Γάλλος συγγραφεὺς Ῥαβελαὶ ἐν τῷ *Πανταγρουέλῳ* παρεμβάλλει μίαν δέησιν εἰς τὴν θείαν φιάλην ἐν σχήματι φιάλης καὶ ἓν ἕτερον ποίημα ἐν σχήματι ποτηρίου. Δύο ὅμοια ποιήματα ἤτοι φιάλην καὶ κύπελλον, ἀλλὰ τεχνικώτερα τὸ

σχῆμα ἐστιχούργησεν ἕτερος Γάλλος, ὁ Panard. Βωμοὺς δὲ κατὰ μίμησιν τῶν τοῦ Δωσιάδα ποιηθέντας ὑπό τινος τῶν ἡμετέρων λογίων, ἐδημοσίευσεν ὁ Ἀσώπιος ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων.

—

Ταῦτά εἰσι τὰ γνωστὰ ἡμῖν εἴδη τῶν στιχουργικῶν παιγνίων, ὅσα ἢ πρὸς χαριεντισμόν, ἢ παρεκτραπέντες τῶν κανόνων τῆς ποιητικῆς τέχνης καὶ τὴν αἴσθησιν τοῦ καλοῦ ἀπολέσαντες ἐπενόησαν ποιηταὶ ἢ στιχουργοί. Ὀφείλεται δ' ἡ ἐπίνοια πάντων τῶν εἰδῶν τούτων εἰς Ἕλληνας, ὧν τὴν εὐθύνην διὰ τὰ κακόζηλα καὶ ἀποφώλια ἐξ αὐτῶν ἐλαφρύνει ἡ προθυμία τῶν λοιπῶν λαῶν πρὸς δουλικὴν τούτων μίμησιν καὶ ἐπανάληψιν.

Ν. Γ. Π.

ΔΥΣΤΗΝΟΣ ΙΑΚΩΒΟΣ!

Ἦτο κύων μικρός, ἰσχνὸς καὶ λευκός, ἔχων μακρὰς καὶ λεπτὰς τρίχας, κεκομμένα ὦτα, μαύρην κηλίδα ἄνωθεν τοῦ ἑνὸς ὀφθαλμοῦ, καὶ ἡμίσειαν μόνον οὐράν· τὰς ἑσπέρας, περὶ τὸ λυκόφως, ἠρεύνα κατὰ μῆκος τῶν ῥυάκων ἁπάσας τὰς γωνίας εἰς ἃς οἱ πτωχοὶ ῥίπτουσι τὰ λείψανα τοῦ φαγητοῦ αὐτῶν. Ἂν δὲν ἐζήτει μόνος τὴν τροφήν του, βεβαίως θὰ ἐτρέφετο κάκιστα, διότι ἂν καὶ ὁ κύριός του τὸν ἠγάπα ὡς θὰ ἠγάπα τὸν ἥλιον ἂν οἱ τυφλοὶ ὀφθαλμοί του ἠδύναντο νὰ τὸν ἴδωσιν, ἂν καὶ τὸν ἐλάτρευεν ὡς ἐλάτρευε τὴν μνήμην τῆς συζύγου, τῆς θυγατρὸς καὶ τῆς ἐγγονῆς του, ἐν τούτοις ὁ δυστυχὴς μόνον ἀγάπην εἶχε νὰ τῷ προσφέρῃ. Ἀλλ' ὅσον ἰσχυρὰ καὶ ἂν ἦνε ἡ ἀγάπη, μὲ αὐτὴν οὔτε μίαν οὐγγίαν ἄρτου δύναται ν' ἀγοράσῃ τις οὔτε ἐν ὀστοῦν διὰ πτωχὸν πειναλέον κύνα νὰ εὕρῃ.

Ὁ Καλὲβ ἦτο τυφλὸς ἀπὸ εἴκοσι καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν. Καλὸς καὶ ῥωμαλέος ἐργάτης, οὐδέποτε ἐκάθησεν εἰς τὴν τράπεζάν του χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἐπ' αὐτῆς φαγητόν, καὶ οὐδέποτε ἡ ἑστία του ἐστερήθη πυρός. Τὰ πάντα ἔβαινον καλῶς κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη. Νυμφευθεὶς ὑγιᾶ νέαν, ἀπέκτησεν ἐξ αὐτῆς ὡραῖον κοράσιον, ἔχον ξανθὴν κόμην καὶ κυανοῦς ὀφθαλμούς, τὸ ὁποῖον ὠνόμασε Μάρθαν, πάντες ὅμως τὸ ἐκάλουν Ματή. Πράγματι, τὸ ὑποκοριστικὸν τοῦτο ὄνομα κάλλιστα ἥρμοζεν εἰς τὸ χάριεν ἐκεῖνο πλάσμα. Ἡ Ματὴ ἐστάλη εἰς τὸ σχολεῖον, ἔνθα ἔμαθε νὰ κεντᾷ καὶ νὰ ῥάπτῃ. Δὲν ἐφαίνετο γεννηθεῖσα, ὡς ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ της, διὰ τὰς χονδρὰς ἐργασίας. Ὁ Θεὸς προφανῶς τῇ ἐπεφύλασσε γλυκυτέραν ζωήν. Ἂν δὲ ἡμέραν τινά, ὅταν οἱ γέροντες γονεῖς της δὲν θὰ ἠδύναντο πλέον νὰ ἐργάζωνται δι' αὐτήν, ἐπαρουσιάζετο καλὸς νέος ἄξιος αὐτῆς, θὰ τῷ τὴν ἔδιδον μετὰ τῆς εὐχῆς των.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ ἡ Ματὴ γείνῃ δεκαέτις, πρὶν ἢ ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς προσεγγίσωσι τὰ ὅρια τοῦ γήρατος, ἐπῆλθεν ἡ μεγάλη συμφορὰ τοῦ Καλέβ. Ἐξερράγη μεγάλη πυρκαϊὰ ἐν τῷ ἐργοστασίῳ ἔνθα εἰργάζετο, καὶ ὁ Καλέβ, ἐν τῷ ζήλῳ αὐτοῦ ὅπως διασώσῃ τὴν περιουσίαν τοῦ κυρίου του ἔκαυσε σοβαρῶς τὸ πρόσωπον, τοὺς βραχίονας καὶ τὸ στῆθός του. Μετηνέχθη εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ἔνθα ἐπεριποιήθησαν αὐτόν, μετὰ ἕνα δὲ μῆνα ἐξῆλθε θεραπευθεὶς μὲν τὰ μέλη καὶ τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ τυφλός.

Πόσον θὰ ἔκλαιεν ἡ σύζυγός του ἂν εἶχε καιρόν! Ἀλλ' ὁ καιρὸς εἶνε χρῆμα, καὶ ἤρξατο ἐργαζομένη ὅπως κερδίζῃ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον. Ἡ μικρὰ Ματὴ ἔπαυσε πλέον κεντῶσα καὶ ἤρξατο ῥάπτουσα, διότι ῥάπτουσα διὰ τοὺς πτωχοὺς γείτονας ἠδύνατο νὰ κερδίζῃ ὀλίγα χρήματα.

Τοῦτο ἐξηκολούθησεν ἐπὶ δέκα ἔτη. Ὁ Καλέβ, ἀναλαβὼν ἔργα οἰκοκυρᾶς, ἡτοίμαζε τὸ λιτὸν γεῦμα τῆς οἰκογενείας, καὶ ἐτακτοποίει τὰ τῆς οἰκίας ἐφ' ὅσον ἠδύνατο. Ἀπ' ἐναντίας αἱ γυναῖκες ἐγένοντο ἄνδρες, ὡς συμβαίνει συνήθως κατὰ τὰς τοιαύτας περιστάσεις. Ἐργαζόμεναι ἐκέρδιζον, ἐκ δὲ τοῦ κέρδους αὐτῶν, μολονότι οἱ καιροὶ ἦσαν δύσκολοι, ἠδύναντο ἐνίοτε νὰ βοηθῶσιν ἀδελφόν τινα ἢ ἀδελφὴν δυστυχεστέραν αὐτῶν.

Ἐπῆλθεν εἶτα ἑτέρα μεταβολή. Ἐπιδημία πυρετοῦ ἐνέσκηψεν ἐν τῇ συνοικίᾳ πρῶτον δ' αὐτοῦ θῦμα ὑπῆρξεν ἡ δυστυχὴς μήτηρ. Ὁ Καλὲβ ἦτο ἀπηλπισμένος. Ἡ Ματὴ ἀφοῦ ἔχυσε ποταμοὺς δακρύων ἐπανέλαβε τὴν ἐργασίαν αὐτῆς, ἀλλὰ μὲ ὀλιγώτερον ζῆλον. Ὁ Καλὲβ μετέβαινε ψηλαφῶν ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν, ἐπαιτῶν ἐργασίαν, καὶ προτείνων νὰ πράττῃ ὅ,τι δήποτε ἀντὶ ἐξ *πενῶν* καθ' ἑκάστην. «Ἦτο, ἔλεγε, δυνατὸς ὡς γίγας. — Ἀληθὲς τοῦτο, ἐπανελάμβανεν ὁ κόσμος· ἀλλὰ τυφλὸς γίγας εἰς οὐδὲν χρησιμεύει, καὶ εἴμεθα τόσον πτωχοί, ὥστε δὲν δυνάμεθα νὰ χάνωμεν ἐξ πένας καθ' ἑκάστην.»

— Θὰ ὑπάγω εἰς τὸ Πτωχοκομεῖον, εἶπεν ὁ Καλέβ· δὲν θέλω νὰ λέγουν ὅτι ζῶ, χωρὶς νὰ κάμνω τίποτα, ἀπὸ τὴν ἐργασίαν τῆς θυγατρός μου.

Τότε ἡ Ματὴ ἐνηγκαλίσθη τὰ γόνατά του, ἱκετεύουσα αὐτὸν νὰ μὴ τὴν ἐγκαταλείψῃ, δακρυρροοῦσα δὲ τῷ ἐνεπιστεύθη μυστικόν, τὸ ὁποῖον δὲν εἶχε τολμήσει νὰ ἐμπιστευθῇ πρὸς τὴν θανοῦσαν μητέρα της· εἶχε νυμφευθῇ κρυφίως ἕνα ὡραῖον νέον, ὅστις τὴν ἐγκατέλειψε χωρὶς νὰ εἴπῃ ποῦ μετέβαινε, καὶ χωρὶς νὰ τὴν πείσῃ κἂν ὅτι τὸ ὄνομα ὑπὸ τὸ ὁποῖον εἶχε νυμφευθῇ ἦτο ἰδικόν του.

Τοῦτο διὰ τὸν Καλὲβ ὑπῆρξε νέον τραῦμα καὶ νέα εὐκαιρία νὰ καταρασθῇ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐτυφλώθη.

— Ἂν εἶχα ἀκόμη τὰ 'μάτια μου θὰ ἔκαμνα τὸν κόσμον ἄνω κάτω διὰ νὰ εὕρω τὸν ἄθλιον, ὁ ὁποῖος ἔφερε τὴν ἐντροπὴν εἰς τὸ σπίτι μου. Θεέ μου! πολὺ σκληρὰ μ' ἐτιμώρησες! ἀνέκραξεν ὑψώσας τὰς ἀναισθήτους κόρας τῶν ὀφθαλμῶν του εἰς τὸν οὐρανόν.

Ἡ Ματὴ ἔφθινεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. Ἐξηντλεῖτο ὅπως διατηρήσῃ τὴν πελατείαν της. Μετ' ὀλίγον ἐγεννήθη δευτέρα Ματή, πλάσμα μικρόν, ξανθόν, κυανόφθαλμον ὡς ἡ μήτηρ της. Διὰ τὸν δυστυχῆ Καλέβ, καταρασθέντα τὸν ἄνδρα, τὸν τοσούτῳ ἀτίμως ἐγκαταλείψαντα τὴν σύζυγον καὶ τὸ τέκνον του, ἡ γέννησις τοῦ θυγατρίου ὑπῆρξεν ὡσεὶ ἡλιακὴ ἀκτὶς ἐν τῇ σκοτεινῇ αὐτοῦ ζωῇ. Ὁ τυφλὸς πάππος ἐπεριποιεῖτο τρυφερῶς τὸ προσφιλὲς βρέφος.

Ὁ Καλὲβ ἐγήρασκε προώρως καθὰ στερούμενος ἐργασίας καὶ καλῆς καὶ ὑγιοῦς τροφῆς. Τί τὸ ἄπορον λοιπὸν ἂν ἡ ῥάχις αὐτοῦ ἐκυρτώθη, ἂν ῥυτίδες διηυλάκιζον τὸ μέτωπόν του, ἂν ἡ κεφαλή του ἐγένετο φαλακρὰ καὶ ἡ κόμη του φαιά!

Οὐδεὶς ἐννόει πῶς τὰ τρία δυστυχῆ ἐκεῖνα πλάσματα ἔζησαν ἐπὶ πέντε ἔτη. Τὰ ἔπιπλα τοῦ μικροῦ δωματίου των ἠλαττοῦντο καθ' ἑκάστην· ἔτρωγον ξηρὸν μόνον ἄρτον, ἀλλὰ καὶ οὗτος δὲν ἐπήρκει ὅπως καταπαύσωσι τὴν πεῖναν αὐτῶν. Δὲν ἤρκεσε μόνον τοῦτο· κατὰ τὰς ἀρχὰς ἑνὸς χειμῶνος, ἡ Ματή, ἡ μήτηρ ἤρξατο βήχουσα καὶ πάσχουσα ἐκ τοῦ στήθους. Τότε ὁ Καλὲβ ἐψιθύρισέ τι εἰς τὸ οὖς τῆς μικρᾶς Ματή, καὶ τὸ κοράσιον ὡδήγησε τὸν πάππον αὐτοῦ κατὰ μῆκος τῶν ὁδῶν τῆς μεγαλοπόλεως μέχρις ἑνὸς τοίχου ὑπὸ τοῦ ἡλίου προσβαλλομένου, ἔνθα διήρχοντο πολλοὶ διαβάται καὶ ἔνθα ὁ τυφλὸς τείνων τὸν πῖλόν του εὕρισκεν ἐντὸς αὐτοῦ πρὸς τὸ ἑσπέρας μικρά τινα χαλκονομίσματα, τὰ ὁποῖα ἐκόμιζε περιχαρὴς εἰς τὴν οἰκίαν.

Οἱ πτωχοί, οἱ κατοικοῦντες εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν, καιρίως ἐθλίβοντο ὅταν συνήντων τὸν γέροντα καὶ τὸ κοράσιον εἰς τὴν κλίμακα καὶ ἤκουον βήχουσαν τὴν πάντοτε εἰς τὸ ῥάψιμον αὐτῆς κύπτουσαν δυστυχῆ μητέρα. Ἔσειον δὲ τὴν κεφαλὴν λέγοντες μεταξύ των· «Αὐτὸ δὲν θὰ βαστάξῃ πολὺν καιρό· καὶ τί θὰ ἀπογίνουν οἱ δύο ἄλλοι χωρὶς αὐτήν!» Ὡς ἐκ τούτου ἔδιδον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν εἰς τὴν μικρὰν Ματὴ ἓν κύπελον τεΐου ἢ ἓν τεμάχιον τυροῦ διὰ νὰ τὸ φέρῃ πρὸς τὴν μητέρα της. Αὕτη ἔπινε τὸ τέϊον καὶ ἔδιδε τὸ τυρίον εἰς τὴν μικράν, λέγουσα ὅτι δὲν ἐπείνα.

Ἡμέραν τινὰ ἓν παιδίον ἐκ τῶν εἰς τὴν οἰκίαν κατοικούντων εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον κρατοῦν εἰς τὰς ἀγκάλας του μικρὸν κύνα. «Ὁ πατέρας μου ἤθελε νὰ τὸν πνίξῃ· τοῦ εἶπα ὅτι θὰ τὸν ἀγαπούσετε καὶ 'μποροῦσε νὰ ὁδηγῇ τὸ γέρο.» Ἡ μικρὰ Ματὴ ἔλαβε τὸν κύνα μετ' εὐγνωμοσύνης καὶ τὸν ὠνόμασεν Ἰάκωβον, ὡς ἐκαλεῖτο ὁ φίλος της. Ἔδεσαν μικρὸν σχοινίον ἀπὸ τοῦ τραχήλου τοῦ Ἰακώβου, καθ' ἑκάστην δὲ ὁ γέρων, τὸ κοράσιον καὶ ὁ κύων ἐβάδιζον ὁμοῦ ἐπὶ τῶν πεζοδρομίων διευθυνόμενοι μέχρι τοῦ εὐηλίου τοίχου.

Μίαν ἄλλην ἡμέραν, ἡμέραν ἰδίως ἀπαισίαν, ἡμέραν τοῦ Μαρτίου, καθ' ἣν βορειοδυτικὸς ἄνεμος ἤγειρε νέφη κονιορτοῦ, ἐνῷ καὶ οἱ τρεῖς ἐστάθμευον εἰς τὴν συνήθη θέσιν, μία γειτόνισσα ἔσπευσε πρὸς αὐτούς.

— Καλέβ, εἶπεν, ἐπίστρεψε γρήγορα ἂν θέλῃς νὰ ἰδῇς ἀκόμη τὴν κόρη σου νὰ ζῇ.

Ἐλησμόνει ὅτι ὁ Καλὲβ δὲν εἶχεν ἰδεῖ τὴν θυγατέρα του ἀπὸ δέκα ἐτῶν καὶ ἐπέκεινα· ἀλλ' οἱ πτωχοὶ δὲν ἔχουσι πάντοτε καιρὸν νὰ ἐκλέγωσι τὰς φράσεις των.

Ἡ Ματὴ λοιπόν, ὁ Ἰάκωβος καὶ ὁ πάππος τρέχοντες ἔφθασαν εἰς τὴν οἰκίαν πρὸ τῆς νυκτὸς καὶ εὗρον τὴν μεγαλειτέραν Ματὴ (ἡ δυστυχὴς ἦτο μόνον εἰκοσιπενταέτις) ἐπὶ τῆς κλίνης· ἡ σινδόνη εἶχε κηλῖδας αἵματος, αἱ δὲ χεῖρες καὶ οἱ πόδες ἦσαν ἤδη ψυχροί.

— Πεθαίνει, εἶπε μία γυνὴ ἱσταμένη παρὰ τὸ προσκεφάλαιον αὐτῆς.

— Θεέ μου! ἀνέκραξεν ὁ Καλὲβ γονυπετῶν πρὸ τῆς κλίνης, ἂς ἠμποροῦσα μονάχα μία στιγμὴ νὰ ἔβλεπα αὐτὰ τὰ γαλανὰ ματάκια πρὶν κλειστοῦν γιὰ πάντα!

Ματαία ἐπιθυμία! ἡ ζωὴ τῆς Ματῆς ἐσβέσθη μετὰ τῆς ἡμέρας, τὴν δ' ἐπιοῦσαν ὑπῆρχεν ἕτερος σωρὸς προσφάτως ἀνασκαφέντος χώματος ἐν τῷ μεγάλῳ νεκροταφείῳ τῶν πτωχῶν, ἐκτὸς τῆς πόλεως.

— Καὶ ἐγὼ ζῶ ἀκόμη, ἔλεγεν ὁ Καλέβ, λαμβάνων καθ' ἑκάστην τὴν θέσιν αὐτοῦ κατὰ μῆκος τοῦ εὐηλίου τοίχου, ἔχων τὴν Ματὴν παρ' αὐτὸν καὶ τὸν Ἰάκωβον πρὸ αὐτοῦ. Τὰ ἐνδύματα τῆς μικρᾶς σχεδὸν δὲν τὴν ἐκάλυπτον πλέον, τὰ δὲ ὑποδήματά της δὲν ἐστέκοντο εἰς τοὺς μικροὺς πόδας της. Τὰ ὑπὸ τῆς μητρὸς ἀφεθέντα πενιχρὰ ἀντικείμενα ἓν πρὸς ἓν μετέβαινον παρὰ τῷ μεταπράτῃ, ἀποφέροντα μόλις χάλκινά τινα νομίσματα, ἢ τὸ πολὺ ἓξ πένας. Τὸν χειμῶνα τὸ κοράσιον ἤρξατο νὰ ὠχριᾷ καὶ νὰ βήχῃ ὡς καὶ ἡ μήτηρ του, καὶ νὰ κρατῇ τὴν ἀναπνοήν του, ὡσεὶ ἡ ἀναπνοὴ ἐξέσχιζε τὸ στῆθός του. Οἱ γείτονες ἔσειον καὶ πάλιν τὴν κεφαλὴν λέγοντες· «Πέρνει τὸ δρόμο τῆς μάνας της· δὲν θὰ ζήσῃ πολύ».

Τοῦτο ἦτο ἀληθέστατον· πρὶν ἢ ἡ χιὼν τοῦ πρώτου χειμῶνος λευκάνῃ τὸν τάφον τῆς μητρός, τὸ κοράσιον δὲν ἔζη πλέον.

Καὶ ὁ Καλέβ; Τοῦ ἔμενεν ὁ σκύλος του, τὰ ῥάκη του, ὁ εὐήλιος τοῖχός του. Οἱ πτωχοὶ δὲν δύνανται νὰ τὰ ἔχωσιν ὅλα.

Ὅταν ἡ μικρὰ Ματὴ ἔκειτο λευκὴ καὶ ψυχρὰ

ἐπὶ τοῦ κατὰ γῆς ἐξηπλωμένου στρώματος (ἡ ξυλίνη κλίνη εἶχεν ἀναχωρήσει) οἱ γείτονες ἐπεριποιήθησαν ὅσον ἠδύναντο τὸ μικρὸν ἐκεῖνο πτῶμα· διότι οἱ πτωχοὶ ἔχουσι πλέον εὐαίσθητον καρδίαν ἀφ' ὅσον τινὲς νομίζουσιν· μεγάλως συμβοηθοῦνται καὶ δεικνύουσι λεπτότητα ἄγνωστον εἰς τὴν ὑψηλὴν κοινωνίαν. Μία ἔφερε λευκὴν σινδόνην διὰ νὰ περιτυλίξωσι τὴν μικρὰν νεκράν, ἄλλη ἐκτένισε τὴν ξανθὴν κόμην της, τρίτη δ' ἔθηκεν εἰς τὰς μικρὰς ἐσταυρωμένας χεῖράς της κλαδίσκον πτερίδος καὶ ἓν γεράνιον.

— Εἶνε πολὺ νόστιμη ἔτσι! εἶπε πρὸς τὸν πάππον μία γραῖα, ἥτις εἶχεν ἐνταφιάσει γενεάς.

— Παντοδύναμε! ἀνέκραξεν ὁ Καλὲβ ὑψῶν τὰς χεῖρας, κάμε αὐτὴν τὴν φορὰ ν' ἀνοίξουν μία στιγμὴ τὰ 'μάτια μου διὰ νὰ ἰδῶ αὐτὸ τὸ προσωπάκι, τὸ ὁποῖον ἀγάπησα τόσο πολὺ χωρὶς νὰ τὸ γνωρίσω.

Οἱ παριστάμενοι ἐσίγων, περιμένοντες σχεδὸν ἓν θαῦμα. Δὲν εἶχον ἀκούσει ὅμοια πράγματα εἰς τὰς ἐκκλησίας;

Ματαία προσδοκία· οὐδεμία διαταγὴ προῆλθεν ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς καθὼς ἄλλοτε ἀπὸ τὰ χείλη τοῦ Χριστοῦ ὅταν ἀπέδωκε τὴν ὅρασιν εἰς τὸν τυφλὸν τῆς Ἱεριχῶ. Αἱ χεῖρες τοῦ γέροντος κατέπεσαν ἀδρανεῖς, ὁ δὲ Ἰάκωβος ἐξελθὼν τῆς γωνίας αὐτοῦ ἔλειχεν αὐτάς. Εἶτα ἡ Ματὴ μετηνέχθη εἰς τὸ μέγα νεκροταφεῖον εἰς ὃ ἡ μήτηρ της ἐκοιμᾶτο ἤδη.

*

Ὁ Καλὲβ τοῦ λοιποῦ ἦτο μόνος· τῷ ἔμενε πλέον μόνον ὁ Ἰάκωβος. Ἀλλ' εἷς κύων κάτι εἶνε διὰ τυφλὸν γέροντα, οὐδὲν ἐν τῇ ζωῇ περιμένοντα, καὶ ὅστις θεωρεῖ ἑαυτὸν εὐτυχῆ ὅταν ἔχῃ τεμάχιον ἄρτου διὰ νὰ φάγῃ, ὀλίγον ἄχυρον διὰ νὰ κοιμηθῇ τὴν νύκτα καὶ ἕνα τοῖχον εἰς τὸν ἥλιον διὰ νὰ στηριχθῇ τὴν ἡμέραν.

Οἱ γείτονες ἔλεγον ὅτε τὸν ἀπήντων εἰς τὴν κλίμακα·

— «Πῶς ἠμπορεῖ νὰ ζῇ;... «Τώρα δι' αὐτὸν ὁ σκύλος εἶνε ὡσὰν παιδί», ἐπρόσθετον ὅταν ἔβλεπον τὸν Ἰάκωβον ἀνακαθήμενον ἐπὶ τῆς οὐρᾶς του καὶ περιμένοντα νὰ διαβῶσιν αἱ ἅμαξαι ὅπως ὁδηγήσῃ τὸν κύριόν του εἰς τὸ σύνηθες αὐτοῦ μέρος.

Τότε ὁ Ἰάκωβος ἤρχιζε ζητῶν ὁ ἴδιος τὴν τροφήν του. Ἐφ' ὅσον ἔζων αἱ δύο κυρίαι του, ὑπῆρχε πάντοτε ὄπισθεν τῆς θύρας μία παροψὶς λειψάνων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὑποφερτῶν, τὰ ὁποῖα τὸν περιέμενον κατὰ τὴν ἐκ τῆς πρωϊνῆς ἐργασίας του ἐπιστροφήν· ἀλλ' ὅταν αὗται ἀπῆλθον, τὰ πράγματα μετεβλήθησαν. Ὁ Καλὲβ μετὰ μεγάλου κόπου ἐκέρδιζε τὸν ἄρτον του καὶ τὸ ἐνοίκιον τῆς τρώγλης ἣν κατεῖχεν ὑπὸ τὴν στέγην τῆς οἰκίας· τούτου ἕνεκεν, ὅταν ἐπανήρχετο ἐκ τῆς ἡμερησίας περιοδείας του μὲ ἓν τεμάχιον ἄρτου καὶ ὀλίγα χαλκονομίσματα, ἔλυε τὸ περὶ τὸν τράχηλον τοῦ Ἰακώβου σχοινίον, τὸ δὲ δυστυχὲς ζῶον ἠρεύνα διὰ λογαριασμόν του εἰς τὰς στενωποὺς καὶ τοὺς διαδρόμους τῆς συνοικίας. Ὁ Ἰάκωβος ὡς πρὸς τοῦτο ἦτο ἀκριβέστατος εἰς τὰς ἕξεις του. Τὸν χειμῶνα κατὰ τὴν τετάρτην ὥραν ἦτο ἐλεύθερος· εἶχεν ἀνάγκην μιᾶς σχεδὸν ὥρας ἵνα εὕρῃ τὸ γεῦμά του, κατὰ δὲ τὴν πέμπτην ἀκριβῶς ὥραν, μὲ τὸ ὡρολόγιον εἰς τὴν χεῖρα, ἠδύνατό τις νὰ ἴδῃ αὐτὸν ὀλισθαίνοντα κατὰ μῆκος πλαγίας ὁδοῦ, μὲ ἓν ὀστοῦν ἢ λείψανον ἰχθύος μεταξὺ τῶν ὀδόντων, παρακάμπτοντα δεξιῶς τὰ προσκόμματα μέχρις οὗ φθάσῃ εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ κυρίου του ἐτελείωνεν ἡσύχως γεῦμα μετὰ κόπου ἀποκτηθέν, εἰς ὃ ὁ Καλὲβ ἐπρόσθετε πάντοτε μέρος τοῦ ἰδικοῦ του, ὅσον ἰσχνὸν καὶ ἂν ἦτο τοῦτο.

Ὁ χειμὼν τοῦ 1881 ὑπῆρξεν ἰδίως σκληρὸς διά τε τὸν ἄνθρωπον καὶ διὰ τὸν σκύλον. Κατὰ τὸ θέρος ἡ τύχη των ὑπῆρξεν ἧττον κακή· οἱ διαβάται εἶχον ὀλίγον πλειότερα χρήματα νὰ δαπανήσωσι, καὶ τὰ μικρὰ χαλκονομίσματα ἔπιπτον ἧττον σπανίως ἐν τῷ πίλῳ τοῦ τυφλοῦ. Ὁ Ἰάκωβος ἀφ' ἑτέρου ἐλάμβανεν ὁτὲ μὲν δίπυρον ἢ τεμάχιον ἄρτου, ἄλλοτε δὲ μίαν θωπείαν ἐπὶ τῆς καλῆς καὶ νοήμονος αὐτοῦ κεφαλῆς· κατὰ τὸν χειμῶνα ὅμως οὐδαμῶς συνέβαινε τὸ τοιοῦτον. Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι τῆς οἰκίας τοὺς ἐλυποῦντο. Μία γείτων ἐπιδιώρθωνε τὰ ῥάκη τοῦ γέροντος Καλέβ· ἄλλη ἐτακτοποίει τὸ πτωχὸν δωμάτιόν του· πάντες ἐθώπευον τὸν πιστὸν Ἰάκωβον, τὸν μόνον ἤδη σύντροφον καὶ προστάτην τοῦ γέροντος. Δὲν ἠδύναντο νὰ πράξωσι πλειότερα· ὅταν ἔχῃ τις ἀκριβῶς ὅ,τι ἀπαιτεῖται ὅπως ζήσῃ αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα του, δὲν δύναται νὰ δίδῃ ἄρτον ἢ νὰ σκορπίζῃ λείψανα πρὸς διατροφὴν τῶν σκύλων καὶ τῶν γάτων τοῦ ἄλλου. Τούτου ἕνεκα ὅταν ἐπῆλθεν ὁ πάγος, πλέον ἢ ἅπαξ ὁ Καλὲβ καὶ ὁ Ἰάκωβος ἐκοιμήθησαν νήστεις.

— Οἱ καιροὶ εἶνε κακοί, παλαιέ μου φίλε, ἔλεγεν ὁ τυφλὸς ὅταν ὁ Ἰάκωβος ἔλειχε τὰς χεῖράς του ὡσεὶ ὅπως τῷ εὐχηθῇ καλὴν νύκτα καὶ τῷ ἀποδείξῃ ταὐτοχρόνως ὅτι, κατὰ τὴν γνώμην του, ὁ κύριός του δὲν ἦτο ἀξιόμεμπτος. Τότε κατεκλίνοντο, ὁ Καλὲβ ἐπὶ τοῦ ἀχύρου αὐτοῦ (διότι τὸ στρῶμα εἶχε παρακολουθήσει τὴν ξυλίνην κλίνην) ὁ δὲ πιστὸς Ἰάκωβος συνεστέλλετο εἰς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου του.

Δὲν θὰ ἤρχετο λοιπὸν ἡ τῆξις τῶν πάγων Αἱ ὡραῖαι κυρίαι ὑπὸ τὰς μηλωτὰς αὐτῶν εὕρισκον τὸν τοιοῦτον χειμῶνα εὐχάριστον· οἱ δροσεροὶ καὶ ῥοδοκόκκινοι νέοι, φοροῦντες τὰ παγοπέδιλα αὐτῶν, ἐξεθείαζον τὰ θέλγητρα τοῦ *ὡραίου πάγου*· ἀλλ' ὁ Καλὲβ καὶ ὁ Ἰάκωβος, τοποθετούμενοι κατὰ μῆκος τοῦ τοίχου, τὸν ὁποῖον ὁ ἥλιος δὲν ἐθέρμαινε πλέον, οὐδαμῶς συνεμερίζοντο

το τὴν γνώμην ταύτην. Οὐδέποτε ὁ βορρᾶς ἔπνευσε πλειότερον χρόνον· οὐδέποτε αἱ ὁδοὶ ὑπῆρξαν τόσον ἔρημοι. Ἐπῆλθε τρομερὰ ἡμέρα, ψυχροτέρα τῶν λοιπῶν, καθ' ἣν ὁ Καλὲβ καὶ ὁ Ἰάκωβος ἐπανῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν των μίαν ὥραν πρὸ τῆς εἰθισμένης— πρός τί νὰ περιμένωσι τὴν μὴ ἐρχομένην ἐλεημοσύνην—τοῦ μὲν Καλὲβ ἔχοντος ἡμίσειαν μόνον πέναν ἐν τῷ πίλῳ αὐτοῦ, προσφορὰν πτωχοῦ καπνοδοχοκαθαριστοῦ ῥιγοῦντος, καὶ θεωρήσαντος ἑαυτὸν ἧττον ἀξιολύπητον τοῦ ἐπαίτου.

Μικρὸν τεμάχιον ἄρτου ὑπῆρξε κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὅλη ἡ τροφὴ τοῦ Καλέβ.

—Θὰ ἔχῃς τὸ μερίδιόν σου, καλέ μου Ἰάκωβε, εἶπε παρουσιάζων αὐτῷ τὰ ψυχία ἐντὸς τοῦ κοίλου τῆς χειρός του, διότι ξεύρω ὅτι θὰ 'βρῇς σήμερα 'στοὺς δρόμους μονάχα χιόνια καὶ πάγους.

Οὐχ ἧττον ὁ Ἰάκωβος ἀνεχώρησε διὰ τὴν συνήθη αὐτοῦ ἀναζήτησιν.

. . . .

Τί ἄρα νὰ ἐκράτει αὐτὸν τοσοῦτον καιρὸν ἐκτὸς κατὰ τὸ φρικτὸν ἐκεῖνο ψῦχος; Μήπως ἐχάθη ἐντὸς χιονοστιβάδος;

Ταῦτα ἐσκέπτετο ὁ Καλὲβ ὄρθιος πρὸ τῆς ἀνοικτῆς αὐτοῦ θύρας καὶ ἀκροώμενος μήτοι θὰ ἤκουε θόρυβον τεσσάρων μικρῶν ποδῶν ἐπὶ τῆς κλίμακος.

Ἐσήμανον ἕξ, ἑπτά, ὀκτὼ ὧραι καὶ ὁ Ἰάκωβος δὲν ἐφάνη· ὁ Καλὲβ κατεκλίθη τρέμων καὶ τὸν θάνατον ἔχων ἐν τῇ ψυχῇ.

Ἡ χιὼν καὶ ὁ βορρᾶς ἐλύσσων καθ' ὅλην τὴν νύκτα καὶ ἐξηκολούθουν μετὰ τῆς ἡμέρας.

—Ἔχεις σκοπὸ νὰ 'βγῇς μ' αὐτὸν τὸν καιρό; τῷ εἶπε μία καλὴ γυνή, ἀπαντήσασα αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίμακος· δὲν εἶνε ἔξω ψυχή· δὲν θὰ βγάλῃς σήμερα τὸ ψωμί σου.

—Πηγαίνω νὰ ζητήσω τὸν Ἰάκωβό μου καὶ ὄχι τὸ ψωμί μου, ἀπήντησεν ὁ γέρων. Πρέπει νὰ 'χάθηκε μέσα 'στὸ χιόνι τὴν νύχτα, καὶ βέβαια, μὲ περιμένει 'στὸν τοῖχό μου. Θέλεις, γειτόνισσα, νὰ μοῦ δώσῃς τὸ χέρι σου, καὶ νὰ μὲ ὁδηγήσῃς ὡς ἐκεῖ;

Ἡ γείτων ὡδήγησεν αὐτὸν μέχρι τοῦ τοίχου, διὰ μέσου τοῦ ὁρμητικοῦ ἀνέμου καὶ τῆς χιόνος, ἀλλ' ὁ Ἰάκωβος δὲν ἦτο ἐκεῖ.

—Πηγαίνωμε νὰ 'δοῦμε 'στοῦ ψωμᾶ, εἶπεν ὁ Καλέβ, ὅστις ἐνθυμηθεὶς τὰ πρὸς τὸν κύνα μικρὰ φιλοδωρήματα τῆς ἀρτοπώλιδος, ἐσκέφθη ὅτι, ἴσως ἡ ἀξιόλογος γυνὴ τῷ παρέσχεν ἄσυλον διὰ τὴν νύκτα.

Ἐνῷ εὑρίσκοντο ἐν τῷ ἀρτοπωλείῳ ἐρωτῶντες περὶ τοῦ ἀπολεσθέντος κυνός, ἦλθον δύο παιδία καὶ διηγήθησαν μίαν παράδοξον ἱστορίαν, ἱστορίαν ὡς ἐκ τῆς ὁποίας τὸ αἷμα τοῦ Καλὲβ ἐπάγωσεν εἰς τὰς φλέβας του. Εἶδον τὴν προτεραίαν ἕνα σκύλον, τοῦ ὁποίου τὰ χαρακτηριστικὰ ὡμοίαζον πρὸς τὰ τοῦ Ἰακώβου, συρόμενον διὰ σχοινίου περὶ τὸν λαιμὸν ὑπὸ δύο ἀνδρῶν. Οὗτοι ὡμίλουν καὶ ἐγέλων μεγαλοφώνως. Ὁ εἷς ἔλεγε·

— Δὲν πρέπει νὰ ἦνε τινὰς πολὺ εὐαίσθητος μὲ τέτοιον καιρό. Ἡ ζωὴ ἑνὸς ἀνθρώπου εἶνε προτιμότερη ἀπὸ τὴ ζωὴ ἑνὸς σκύλου.

Ὁ ἄλλος ἐπρόσθεσεν·

— Ὁ γιατρὸς θὰ μᾶς δώσῃ βέβαια δι' αὐτὸν ἕνα τάλληρο, καὶ δὲν θὰ ῥωτήσῃ ποῦ τὸν 'βρήκαμε.

Ὁ Καλὲβ ἔτρεμεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

—Ὁδηγῆστέ με σ' αὐτὸν τὸ γιατρό, ἀνέκραξε μὲ φωνήν, ἡ ὁποία ἐφόβισε τὰ παιδία, διότι ἔπαλλεν ὡς σάλπιγξ διατάσσουσα ἐπίθεσιν.

Ὅταν τὰ παιδία ἔφθασαν πρὸ τῆς θύρας τοῦ ἰατροῦ, ἀφῆκαν τὸν τυφλὸν καὶ ἀπεμακρύνθησαν μέχρι τῆς γωνίας τῆς ὁδοῦ, ὁπόθεν παρετήρουν. Εἷς ὑπηρέτης ἤνοιξε τὴν θύραν.

— Τὸ σκύλο μου! εἶπεν ὁ τυφλὸς μὲ φωνὴν τρέμουσαν ἐκ τῆς συγκινήσεως. Τί τὸν ἐκάμετε; Εἶχεν ἄσπραις τρίχαις, καθὼς ταῖς ἰδικαῖς μου, ἦτον ἰσχνὸς 'σὰν κ' ἐμένα, καὶ 'μποροῦσε τινὰς νὰ μετρήσῃ τὰ πλευρά του.

Τὸ ψῦχος ἦτο τόσον δριμύ! Ὁ βόρειος ἄνεμος καὶ ἡ χιὼν ἐμάστιζον τὸ πρόσωπον τοῦ ὑπηρέτου, ὅστις εὗρεν ὅτι ἐγένετο κακὴ ἐκλογὴ τῆς στιγμῆς ὅπως συνδιαλεχθῇ ἐν ὑπαίθρῳ μὲ γέροντα τυφλόν.

—Τὸν σκύλο σου; εἶπε· μωρολογᾷς, καλέ μου ἄνθρωπε, ἐδῶ δὲν ἔχομεν σκύλους.

Ἡτοιμάζετο νὰ κλείσῃ τὴν θύραν, ἀλλ' ὁ Καλέβ, ταχύτερος αὐτοῦ, ἔθηκε τὴν ῥάβδον του διὰ μέσου τοῦ κατωφλίου.

—Τὸν σκύλο μου! ἐπανέλαβε κραυγάζων ἰσχυρότερον, θέλω τὸν σκύλο μου!

Εἷς κύριος κατέβαινε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν τὴν κλίμακα, φορῶν καθαρώτατα μαῦρα ἐνδύματα καὶ λευκότατον περιλαίμιον. Ἐμειδία αὐταρέσκως.

— Τί τρέχει; εἶπεν ἡσύχως προχωρῶν εἰς τὴν θύραν. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ζητεῖ ἐλεημοσύνην; Δὲν ἀγαπῶ τοὺς ἐπαίτας... Ἕνας σκύλος, λέγετε, κάτισχνος καὶ λευκός; Ναί, μοῦ τὸν ἔφερον ἐδῶ χθὲς τὸ ἑσπέρας μὲ δύο ἄλλους. Ἄθλιον ζῶον! Δὲν ἤξιζε τὰ χρήματα τὰ ὁποῖα μοῦ εἶχε στοιχίσει. Ἔκλαιεν ὅλην τὴν νύκτα καὶ ἠναγκάσθην νὰ τοῦ κόψω τὸν λαιμὸν πρὶν δυνηθῶ νὰ τὸν χρησιμοποιήσω.

—Ἄθλιον! λέγετε!

—Μὴ αὐθαδιάζεις, γέρο· εἶμαι φυσιολόγος, καὶ οἱ νόμοι μὲ προστατεύουν, καὶ πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑποκείμενα πρὸς μελέτην. Φύγε, προσέθηκε μὲ ἀλαζονικὴν χειρονομίαν Θέλεις τὸ σῶμά του; Ὢ! ὅσον δι' αὐτό, εὐχαρίστως. Δός το, Ἰωσήφ, εἶνε εἰς τὴν ὀπισινὴν αὐλήν!

Καὶ ὁ φυσιολόγος, μέλος δωδεκάδος σοφῶν

εταιριών έν Ευρώπη, μεγίστης απολαύων υπολήψεως καθ' άπασαν την Μεγάλην Βρετανίαν διά τάς γνώσεις και την φιλανθρωπίαν αυτού, διηυθύνθη εις τό γραφείόν του όπως εκθέση τό αποτέλεσμα τών πειραμάτων, τα όποια εποίησε την προτεραίαν επί τριών κυνών, ών ο εις ήτο ο ταλαίπωρος Ιάκωβος.

Ο Καλέβ έλαβε μέ οίκτον εις τάς αγκάλας του τό ακρωτηριασμένον σώμα τού αρχαίου αυτού φίλου, μετά σπαρακτικής δε στοργής περιέφερε τάς χείράς του επί τών οφθαλμών, τού καθημαγμένου τραχήλου και τών εξεχουσών πλευρών.

— Θεέ μου! είπεν ακίνητος πρό της κλεισθείσης θύρας, τώρα σ' ευλογώ, διότι δεν έχω 'μάτια διά να ιδώ τό βδελυρόν έργον τών πλασμάτων σου.

Είτα, εξαγαγών τών θυλακίων αυτού παλαιόν ράκος χρησιμεύον αυτώ ως ρινόμακτρον, ετύλιξε τό λείψανον τούτο, πολυτιμότερον θησαυρού δι' αυτόν.

Τά δύο παιδία, τα όποία τόν παρεμόνευον εκ της γωνίας της οδού έσπευσαν παρ' αυτώ και τόν ωδήγησαν μέχρι της θύρας του.

Μετά τινας ώρας οι γείτονες εκπλαγέντες διότι δεν ήκουον αυτόν κινούμενον, και φοβούμενοι μήτοι ήτο ασθενής, εισήλθον εις τό δωμάτιόν του και εύρον τόν Καλέβ καθήμενον κατά γής και κρατούντα επί τών γονάτων του τό σώμα τού δυστυχούς Ιακώβου. Εννόησαν τότε την άφωνον απελπισίαν τού γέροντος.

*

Ζη πάντοτε ο γέρων τυφλός μόνος και άνευ συντρόφου. Οι γείτονές του πράττουσι δι' αυτόν ό,τι δύνανται, σπανίως δε στερείται τεμαχίου άρτου και ενός κυπέλλου τείου. Κατά πάσαν εσπέραν, όταν σημάνη η πέμπτη ώρα, εγείρεται της χωλής καθέκλας του, ανοίγει την θύραν του, και ακροάται μήτοι τέσσαρες μικροί πόδες αντηχούσιν επί της κλίμακος.

Τρελλός! θά είπωσιν, έγεινε τρελλός!

Φεύ! Οι σοφώτεροι μεταξύ τών ανθρώπων δεν είνε πολλάκις εκείνοι τούς οποίους ονομάζουσι τρελλούς;

Belgravia.

Η δόξα αναγκάζει συνήθως τόν έντιμον άνθρωπον νά υποστή τάς αυτάς δοκιμασίας, τάς οποίας τώ επιβάλλει και η τύχη, τουτέστιν αμφότεραι τόν αναγκάζουσι, πριν ή τόν αφήσωσι νά φθάση μέχρις αυτών, νά πράξη ή νά ανεχθή πράγματα ανάξια τού χαρακτήρός του. Ο ανήρ όμως ο έχων άτρεπτον την αρετήν απωθεί τότε αμφοτέρας, και αποσύρεται εν τη αφανεία ή εν τη ατυχία.

Η υπό τόν κάτωθι τίτλον οικογενειακή μελέτη, ήν δημοσιεύομεν σήμερον, μετεφράσθη εκ τού νεωτάτου συγγράμματος τού γνωστού γάλλου λογογράφου Γουστάβου Δρόζ: *Τό παιδίον*. Εν τώ έργω τούτω ο συγγραφεύς μετά παρατηρητικότητος σπανίας και χάριτος απαραμίλλου μελετά τό παιδίον, σπουδάζει τόν εν αυτώ κατά μικρόν διαμορφούμενον άνθρωπον και τάς εκδηλώσεις τών αισθημάτων αυτού, περιγράφει δ' επαγωγότατα την σχέσιν τών γονέων πρός τό μικρόν και επέραστον πλάσμα, τάς συγκινήσεις αυτών και τάς ανησυχίας, λίαν εντέχνως άμα παρεισάγων τά περί της αγωγής τών παιδίων βαθέα πορίσματα αυτού. Εκ τού συγγράμματος τούτου και άλλα τοιαύτα αξιανάγνωστα κεφάλαια θέλομεν παράσχει τοίς αναγνώσταις της *Εστίας*.

Σ. τ. Δ.

ΠΑΤΗΡ ΚΑΙ ΤΕΚΝΟΝ

Περί τό τρίτον ή τέταρτον έτος της ηλικίας του μεταμορφούται μεγάλως τό παιδίον και εκδηλεί εναργώς τό γένος αυτού. Διασπαράσσει τούς ναστοχαρτίνους ίππους του, θραύει τα τύμπανά του, φυσά εις σάλπιγγας μετ' απελπιστικής επιμονής, καταστρέφει τα εύθραυστα έπιπλα και δεικνύει θορυβώδεις εχθρικάς διαθέσεις πρός τα υαλικά... Έγεινε πλέον ανήρ.

Η επιεικής μήτηρ αυτού, είν' αληθές, διαβεβαιοί μειδιώσα ότι τα παιδία έχουν ανάγκην κινήσεως και ότι η υπερβολική αύτη ζωηρότης είνε ασφαλές τεκμήριον της υγιείας αυτού, αλλ' είνε βέβαιον επίσης ότι πολλοί φίλοι της οικογενείας, μεμψίμοιροι αναμφιβόλως και δύστροποι, δεν έρχονται όσον άλλοτε συχνά εις την οικίαν, ή εκλέγουσι διά τάς επισκέψεις των τάς ώρας καθ' άς τό παιδίον κοιμάται ησύχως κουρασμένον.

Δεν πρέπει δε νά καταδικάσωμεν καθ' ολοκληρίαν τούς φίλους τούτους, διότι τό παιδίον καταντά πράγματι ανυπόφορον. Αυτός ο πατήρ του, όστις είνε η προσωποποίησις της πραότητος, αναγκάζεται νά τό ομολογή ενίοτε. Εν τούτοις όταν πράττη τούτο, η έκφρασις τού προσώπου του διαψεύδει την έννοιαν τών λόγων του ουδεμίαν αμφιβολίαν καταλείπουσα ότι δεν είνε τόσον δυσηρεστημένος όσον προσπαθεί νά φαίνεται.

Μολονότι οργίζεται και κραυγάζει κ' επιπλήττει, ευχερώς δυνάμεθα νά κατανοήσωμεν ότι αι αταξίαι τού υιού του προξενούσιν εις αυτόν μεγάλην χαράν· ακούων τόν κρότον τών θραυομένων πινακίων αισθάνεται νέαν τινά και ιδιάζουσαν στοργήν, ήν ουδέποτε τέως είχεν αισθανθή. Εναβρύνεται διά τα κατορθώματά του, άτινα κατ' αυτόν εξαγγέλλουσιν ανδρικόν τόν χαρακτήρα τού υιού του.

Άν τό παιδίον ξεκοιλιάζη τούς ίππους του, αιτία τούτου είνε ότι θά γείνη γενναίος ανήρ· άν φυσά αδιακόπως εις λευκοσιδηρούς σωλήνας, τούτο προέρχεται διότι αισθάνεται ακατανίκητον κλίσιν πρός τό στρατιωτικόν επάγγελμα. Και διατί άλλο, σάς παρακαλώ, συντρίβει τάς υάλους τών παραθύρων ειμή διά ν' αποδείξη ότι βραδύτερον θά καταστή δραστηριώτατος ανήρ; Άν προσέξη

τις μάλιστα συντόνως δύναται νὰ ἴδῃ ὅτι μαρτυρεῖ πολλὴν τόλμην ὁ τρόπος αὐτοῦ δι' οὗ τραβᾷ τὴν οὐρὰν τοῦ σκύλλου, ἢ σταματᾷ τὸ ἐπὶ τοῦ τοίχου ὡρολόγιον.

Πῶς φαίνεται ὅτι δὲν εἶνε κοριτσάκι ὁ υἱόκας του! τὸ ἔχει τὸ αἷμα βλέπετε. «Τέτοιοι εἴμεθα ὅλοι μας εἰς τὴν οἰκογένειάν μας, ψιθυρίζει ὁ εὐτυχὴς πατήρ· ἀμὴ κ' ἐγὼ δὰ εἰς τὴν ἡλικίαν του δὲν ἤμην καλλίτερος, ἤμην σωστὸς διάβολος!»

Τὸ παιδίον λοιπὸν καθίσταται κάτοπτρον, ἐν ᾧ ὁ πατὴρ ἀρέσκεται νὰ ἐμβλέπῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εἰκόνα. Τῷ φαίνεται ὅτι ἐν τῇ ζωῇ τοῦ ὄντος ἐκείνου ἀρχίζει ἐκ νέου ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ, ὅτι ἀναβιοῖ, ἀναγεννᾶται. Ποίαν ἐπίδρασιν θὰ ἔχω ἐπὶ τοῦ παιδίου τούτου τὸ ὁποῖον εἶνε ἄλλος ἐγώ! λέγει καθ' ἑαυτόν· θ' ἀφαιρέσω ἀπ' αὐτοῦ ὅλα τὰ ἐμπόδια τὰ παρακωλύσαντα τὴν πορείαν μου, θ' ἀπομακρύνω ἀπὸ τὸν δρόμον του τοὺς λίθους εἰς οὓς προσέκρουσα, θὰ τὸ βοηθήσω μὲ τὰς συμβουλάς μου καὶ μὲ τὴν πεῖράν μου!.. Θὰ τὸ καταστήσω εὐτυχές· θὰ τὸ κάμω ἄνθρωπον μὲ ἀξίαν, μὲ προτερήματα, περιζήτητον, ἀπὸ τὰς δάφνας δὲ ἃς ἀφθόνως θέλει δρέψει θὰ κρατήσω τὸ εἰς ἐμὲ ἀνῆκον μερίδιον.

Ἀνθρωπίνη ἀδυναμία!

Ὤ, βεβαίως, κανεὶς δὲν ἀρνεῖται ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ τέκνου κερδοσκοπία τοῦ πατρὸς εἶνε ἀδυναμία, ἀλλὰ τὸ παράγον τὴν ἀδυναμίαν ταύτην αἴσθημα εἶνε ἡ ἀφοσίωσις. Τίς θὰ μεμφθῇ τὸ διαυγὲς ῥυάκιον διότι συμπαρασύρει ἐνίοτε καὶ ὀλίγην ἰλύν;

Τὰ βαθέα αἰσθήματα ἔχουσιν ἀναριθμήτους ῥίζας περιβαλλούσας τὴν καρδίαν, διευθυνομένας κατὰ πᾶσαν διεύθυνσιν, τρεφομένας ἐξ αὐτῆς καὶ ἀπορροφώσας ταὐτοχρόνως ἐλαττώματα καὶ προτερήματα. Ἀνευρίσκομεν μὲν ἐν τῇ πατρικῇ στοργῇ πάσας τὰς ἀνθρωπίνους ἀδυναμίας, ἀνευρίσκομεν ὅμως καὶ πάντα τὰ μεγάλα αἰσθήματα, διὰ τοῦτο ἐπιεικῶς πρέπει νὰ ψέγωμεν τοὺς δυστυχεῖς πατέρας.

Ἡ ματαιότης αὐτῶν εἶνε ἄλλως τε χορδὴ ἀκαταπαύστως δονουμένη, καὶ ἂν θέλετε νὰ εὐαρεστήσετε εἴς τινα ἐξ αὐτῶν, ἀδιάφορον ποῖον, εἰπέτε τῳ ἀδιστάκτως:

— Μὰ πόσο σᾶς ὁμοιάζει ὁ υἱός σας! ποτέ μου δὲν εἶχα ἰδεῖ τέτοια ὁμοιότητα. Σᾶς βεβαιῶ!

Ὁ πατὴρ φιλαρέσκως τότε θ' ἀπαντήσῃ:

— Ὄχι δὰ καὶ τόσο.,. ναί, δὲν λέγω, ἔχετε δίκαιον, πρὸ πάντων ὅταν τὸ βλέπετε ἀπὸ τὸ πλάγι.

Ἀλλ' ἀφ' οὗ ἀπέλθετε θὰ προσείπῃ:

«Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἔχει βλέμμα ἀετοῦ· τί διαβολοξυδέρκεια πάλιν εἶν' αὐτή· τίποτε δὲν τοῦ διαφεύγει!»

Ἡ ὁμοιότης αὕτη τοῦ υἱοῦ του πρὸς αὐτὸν τὸν εὐχαριστεῖ μέχρι τοῦ βάθους τῆς καρδίας του, θὰ ᾐσθάνετο δὲ μυχίαν καὶ μυστικὴν χαρὰν καὶ ἂν ἔτι ἡ ὁμοιότης αὕτη ἐξεδηλοῦτο διὰ μικροῦ τινος φυσικοῦ ἐλαττώματος, μυωπίας παραδείγματος χάριν, ἢ ῥινὸς ὑπερμεγέθους, ἢ ἄλλης δυσαρέστου ἀρρυθμίας τοῦ προσώπου.

Μὴ νομίσητε ἐν τούτοις ὅτι ὁ πατὴρ οὗτος εἶνε τέρας! Ἐνώπιον δύο ἢ τριῶν φίλων, θὰ μεμψιμοιρήσῃ πρῶτος κατὰ τῆς κληρονομικῆς ταύτης μεταβιβάσεως τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἐλαττωμάτων, ἀλλ' ἅμα μείνῃ μόνος συνδιαλλακτική τις φωνὴ θὰ ψιθυρίσῃ εἰς τὸ οὖς του:

«— Δὲν ἐννοεῖς δά, καϋμένε, ὅτι αὐτὴ ἡ πελωρία μύτη εἶνε ὡς ὑπογραφὴ τοῦ ἔργου σου καὶ ἐπίσημος ἀναγνώρισις τῶν δικαιωμάτων σου; Παρεπονέθης ποτέ σου κατὰ τῆς ῥινικῆς ταύτης προεξοχῆς τὴν ὁποίαν σοὶ μετεβίβασαν οἱ γονεῖς σου;—χωρὶς νὰ τὸ θέλουν, ἐννοεῖται, διὰ νὰ εἴπωμεν τὴν ἀλήθειαν.—Βεβαίως ὄχι· ποτὲ δὲν παραπονέθης. Τότε λοιπὸν διατί θέλεις καὶ καλὰ καὶ σώνει νὰ σοῦ μεμφθῇ ὁ υἱός σου διὰ τὴν οἰκογενειακὴν αὐτὴν κληρονομίαν; Οὔτε σὺ δὲν τὸ ἔκαμες ἐκ κακεντρεχείας. Πίστευσέ με, μὴ θεωρῇς ὡς ἐλάττωμα τὴν μεγαλοπρέπειαν ταύτην τῆς ῥινός, ἥτις ἐπὶ τέλους ἀποτελεῖ διακριτικὸν γνώρισμα προσμαρτυροῦν τὴν προσωπικότητά σου καὶ καθιστῶν στενοτέραν τὴν μεταξύ σας ἀλληλεγγύην. Ἀγάπα τον περισσότερον διὰ τὸ ἀσύνηθες ἀλλ' εὐάρεστον εἰς σὲ κληροδότημά σου.»

Οὕτω ψιθυρίζει ἡ συνδιαλλακτικὴ φωνή, συνήθως δὲ κρίνεται ὡς ὀρθὰ λέγουσα. Οὐ μόνον διὰ τὴν φυσικὴν ταύτην ὁμοιότατα εὐχαριστεῖται ὁ πατήρ, ἀλλ' ἰδίᾳ διὰ τὴν ὁμοιότητα ἣν τὸ τέκνον του ἐκ μιμήσεως πρὸς αὐτὸν θέλει νὰ ἔχῃ προσπαθοῦν νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ὅσον τὸ δυνατὸν ἐκφανεστέραν.

Ὀλίγον φροντίζει τὸ παιδίον περὶ τῆς ἀξίας τῶν ἰδεῶν, τῶν κλίσεων καὶ τῶν ἕξεων τοῦ πατρός· μιμεῖται τὰ πάντα ἀνεξετάστως, ἀνεξελέγκτως, τὰ προσοικειοῦται δ' ὡς ὠθούμενον ὑπὸ ἀμέμπτου ἀνάγκης.

Χονδραίνει τὴν φωνήν του ὅπως ὁμοιάζει πρὸς τὸν πατέρα του, μιμεῖται τὰς χειρονομίας του. Φαίνεται προστατεύον τὴν μητέρα του ὅτε ἐξέρχεται μετ' αὐτῆς, θέλει θυλάκια ἐπὶ θυλακίων εἰς τὰ ἐνδύματά του. «Ἐγώ, νὰ τὸ ξεύρετε, λέγει ἐξαπτόμενον, σὰν μεγαλώσω θὰ ἔχω μουστάκια, καὶ μπαστοῦνι, καὶ ψηλὸ καπέλο, καὶ δὲν θὰ φοβοῦμαι τὴν νύκτα καὶ θὰ λέγω: «Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος! ὅπως ὁ πατέρας.»

Μελετήσατε τὸ παιδίον τὴν ὥραν τοῦ γεύματος, τὴν στιγμὴν καθ' ἣν προσηλοῖ τοὺς μεγάλους παρατηρητικοὺς ὀφθαλμούς του ἐπὶ τοῦ ὀξυθύμου πατρός του λέγοντος «Νὰ πάρῃ ὁ διάβολος!» καὶ μὲ στόμα κεχηνός, κρατοῦν τὸ κοχλιάριον εἰς τὴν χεῖρα του μελετᾷ τὸ προσφιλὲς αὐτῷ πρότυπον μετ' ἐκφράσεως ἐκπλήξεως καὶ θαυμασμοῦ.

Ἡ πρὸς τὸν πατέρα ἀφοσίωσις αὕτη τοῦ τέκνου μοὶ ἐνθυμίζει τὴν θελκτικὴν φρᾶσιν παιδίου μεθ' οὗ συνεβάδιζόν ποτε.

Διελθόντες ὁδόν τινα εἴδομεν εὐρύωμον καὶ ῥωμαλέον κλητῆρα.

— Οἱ κλητῆρες δὲν εἶνε ἀπ' ὅλους πειὸ δυνατοί; μὲ ἠρώτησε.

— Ναί, μικρέ μου, εἶνε πολὺ δυνατοί.»

Ἐσκέφθη ἐπὶ στιγμὴν καὶ μετὰ βαθείας πεποιθήσεως προσεῖπε:

—Ναί, ἀλλὰ δὲν εἶνε δυνατοὶ σὰν τὸν μπαμπᾶ!

Ἂν ἐξέφερον τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ῥώμης τοῦ πατρός του, ὅστις ἄλλως τε ἦτο πᾶν ἄλλο ἢ ῥωμαλέος, αἱ σχέσεις ἡμῶν ἤθελον διακοπῆ διὰ παντός.

Ἐκ τούτου ἕπεται, καλέ μου φίλε, ὅτι εἶσαι τὸ ἰδανικὸν τοῦ τέκνου σου ὁ τύπος τῆς ἰσχύος, τῆς καλλονῆς, τῆς νοημοσύνης.

— Ποσάκις ἀπατᾶται! θὰ μοῦ εἴπῃς.

Ἐδίσταζον νὰ κάμω τὴν παρατήρησιν ταύτην ἀλλὰ λεχθεῖσαν ἤδη τὴν συμμερίζομαι καὶ ὁμολογῶ ὅτι ὁ φλογερός του θαυμασμὸς ὑπερβαίνει τὰ ὅρια.

Διὰ τοῦτο δὲν σὲ συγκινεῖ ἡ ὑπερβολὴ τῆς πλάνης του ἀλλ' ἡ εἰλικρίνεια αὐτῆς· δὲν σὲ συγκινεῖ ἡ ὑπερβολικὴ ἀξία ἣν σοὶ ἀποδίδει, ἀλλ' ἡ πίστις ἣν ἔχει πρὸς τὴν ἀξίαν ταύτην. Μειδιᾷς ὅταν ἀκόπως σὲ μεταμορφόνῃ εἰς ἥρωα, ἀλλ' ἔρχονται δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς σου ὅταν σκέπτεσαι ὅτι πιστεύει εἰς τὸν φαντασιώδη ἡρωϊσμόν σου μόνον καὶ μόνον διότι σὲ ἀγαπᾷ πολύ, καὶ ὅτι ὅλαι αἱ περὶ σοῦ ὀνειροπολήσεις του, κωμικαὶ ἐνίοτε, μαρτυροῦσι στοργήν, καὶ στοργὴν τυφλήν, ἀπόλυτον.

Κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς αὐστηρᾶς ἠθικῆς, δὲν τὸ ἀγνοῶ, πρέπει νὰ διορθώνωμεν τὰς πεπλανημένας αὐτοῦ ἰδέας, νὰ ἐντείνωμεν τὴν κρίσιν του, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἔκτακτος γενναιότης, ὅπως εἴπωμεν εἰς αὐτό:

— Βλέπε με ὅπως εἶμαι καὶ ὄχι καλλίτερον· παρατήρει τὰ ἐλαττώματά μου, καὶ μὴ τὰ μιμῆσαι.

Πολὺ δ' εὐκολώτερον εἶνε εἰς τὸν πατέρα νὰ διορθώσῃ τὰ σφάλματα αὐτοῦ, νὰ λάβῃ ὡς ὑπογραμμὸν τὴν ἰδανικὴν εἰκόνα ἣν ὁ μικρὸς ποιητὴς ἐζωγράφησεν ἐν τῇ καρδίᾳ του ὅπως μὴ φανῇ ὅτι ἠπατήθη τὸ παιδίον τοιοῦτον ὀνειρευθὲν τὸν πατέρα του.

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἐνασκοῦμεν ἐπὶ τοῦ τέκνου μας μεγίστην ἐπίδρασιν, πολλάκις δὲ ἐν ἀγνοίᾳ ἡμῶν καὶ παρὰ τὴν θέλησίν μας.

Ὁ βίος ἡμῶν εἶνε τὸ κατώφλιον τοῦ ἰδικοῦ του. Διὰ τῶν ὀφθαλμῶν μας βλέπει τὸν κόσμον.

Ἐπωφελήθητε, νεαροὶ πατέρες, τὰς πρώτας στιγμὰς τῆς ἀθωότητος τοῦ τέκνου σας· προσπαθήσατε νὰ εἰσέλθητε εἰς τὴν μικρὰν καρδίαν του καθ' ἣν στιγμὴν διανοίγεται καὶ ἐνοικήσατε εἰς αὐτήν.

Ν' ἀγαπώμεθα ὑπὸ τοῦ ὄντος τὸ ὁποῖον ἀγαπῶμεν, τοῦτο δὲ εἶνε τὸ μέγα πρόβλημα τοῦ βίου καὶ τὸ μόνον ἴσως ἄξιον μερίμνης; Ὁ κερδαίνων τὴν ἀγάπην τοῦ τέκνου του, οἰκονομεῖ εὐτυχίαν διὰ τὰς ἡμέρας τοῦ χειμῶνος. Ἕκαστον ἔτος, φίλε μου, θ' ἀφαιρῇ ἀπὸ σοῦ ἓν μέρος τοῦ βίου σου· τὸ πνεῦμά σου κατὰ μικρὸν θ' ἀπολέσῃ τὴν ἰκμάδα του καὶ θ' ἀπαιτήσῃ ἀνάπαυλαν, ἐφ' ὅσον δὲ ζῇς ὀλιγώτερον διὰ τοῦ πνεύματος, θὰ ζῇς περισσότερον διὰ τῆς καρδίας, ὥστε ἡ ἀγάπη τῶν ἄλλων, ἥτις τέως σοὶ ἦτο ἁπλῶς εὐάρεστον ἐπιδόρπιον θέλει καταστῇ διὰ σὲ ἀναγκαία τροφή.

Ἀλλ' ἡ υἱικὴ στοργὴ δὲν γεννᾶται διὰ μιᾶς· Ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος εἶνε φωνὴ ποιητικὴ μᾶλλον ἢ ἀληθής. Ἡ ἀγάπη τῶν τέκνων ἀποκτᾶται, κερδαίνεται· εἶνε συνέπεια καὶ ὄχι αἰτία, ἡ δ' εὐγνωμοσύνη εἶνε ἡ ἀρχὴ αὐτῆς.

Πρέπει λοιπὸν πρὸ παντὸς ἄλλου τὸ παιδίον νὰ αἰσθανθῇ εὐγνωμοσύνην πρὸς σέ. Μὴ ἀπατᾶσαι δὲ νομίζων ὅτι εὐγνῶμον θά σοὶ εἶνε διὰ τὴν περὶ αὐτοῦ ἐνδελεχῆ μέριμναν, διὰ τὰ περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ ὄνειρα ἢ διὰ τὴν πλουσίαν προῖκα ἣν θὰ συναγάγῃς δι' αὐτό, ἂν τὸ τέκνον σου εἶνε κόρη.

Ἡ τοιαύτη εὐγνωμοσύνη ἀπαιτεῖ ἀπὸ τὸν μικρὸν ἐγκέφαλον σκέψεις ἀνωτέρας τῆς ἀντιλήψεώς του καὶ κοινωνικὰς γνώσεις ὑπερτέρας τῆς ἡλικίας του.

Ἡ εὐγνωμοσύνη αὐτοῦ ἔσται κατ' ἀρχὰς ὑπολογισμὸς ἐγωϊστικός, φυσικὸς καὶ ὀλίγον περίπλοκος· ἂν τὸ ἔκαμες νὰ γελάσῃ, ἂν τὸ διασκέδασες, θὰ ἐπιθυμῇ τὴν παρουσίαν σου καὶ θὰ τείνῃ πρός σε τοὺς μικρούς του βραχίονας κραυγάζον «Κι' ἄλλο!» Καὶ βραδέως ἡ εὐγνωμοσύνη θέλει γεννηθῇ ἐν αὐτῷ ὡς ἡ ἔκφρασις τῆς εὐχαριστείας ἀναβαίνει εἰς τὰ χείλη ἐκείνου τὸν ὁποῖον κατεστήσαμεν εὐτυχῆ.

Λοιπόν, καλέ μου φίλε, μάθε τὴν τέχνην τοῦ διασκεδάζειν τὸ τέκνον σου. Οὐ μόνον ἡ καρδία σου θὰ εὕρῃ ἐν τούτῳ τὰς ἡδυτέρας τῶν συγκινήσεων, ἀλλὰ καὶ τὸ πνεῦμά σου θὰ δυνηθῇ νὰ δείξῃ ὅλην τὴν ὀξύτητα καὶ διορατικότητα αὐτοῦ. Τί ἁβρότερον, τί συγκινητικώτερον, ἀλλὰ καὶ τί φιλοσοφικώτερον τῆς πρὸς τὰ μικρὰ παιδία ἐπαφῆς ταύτης;

Ἂν αἱ θύραι τῆς οἰκίας σου εἶνε κλεισταί, μὴ διστάζῃς, καλέ μου φίλε, μιμήθητι τὴν φωνὴν τοῦ πετεινοῦ. Ἀπάντησον μετὰ προθυμίας εἰς τὰς μυρίας ἐρωτήσεις κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον παραλόγους, τὰς ὁποίας θά σοι ἀποτείνῃ τὸ χαριτωμένον παιδάκι, καὶ αἵτινες εἶνε ἠχὼ τῶν θελκτικῶν του ὀνείρων. Καὶ ἂν μάλιστα ἀπαιτήσῃ νὰ κάμῃ ἕνα μικρὸν περίπατον ἐπὶ τῶν

ὤμων σου, ἢ σοῦ τραβήξῃ ὀλίγον τὰ γένειά σου, ἐν ᾧ σοῦ προσφέρῃ τὰ ῥόδινά του χείλη, θερμὰ ἐκ τῶν φιλημάτων, τί κακὸν τάχα θὰ πάθῃς;

Μὴ νομίσῃς ὅτι ὁ τοιοῦτος τρόπος τοῦ φέρεσθαι θὰ μειώσῃ τὸ πατρικόν σου γόητρον. Τοὐναντίον δι' αὐτοῦ θ' ἀποκτήσῃς ἐπὶ τοῦ τέκνου σου βαθεῖαν καὶ διαρκῆ ἐπίδρασιν, προερχομένην ἐκ τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης. Ἡ ἐκτίμησις καὶ ὁ σεβασμὸς συμβιβάζονται κάλλιστα πρὸς τὴν στοργήν· δύνασαι νὰ μειδιᾷς χωρὶς ν' ἀπαρνηθῇς τὴν πατρικήν σου ἐξουσίαν καὶ νὰ ἐπιβάλῃς ὑπακοὴν χωρὶς νὰ εἶσαι αὐστηρός.

Εἶνε ἀνάγκη νὰ σὲ φοβῆται τὸ μικρὸν πλάσμα, ἂν φοβῆται μὴ σὲ δυσαρεστήσῃ καὶ σὲ λυπήσῃ;

Ἄκουσέ με λοιπὸν τί θὰ σοῦ εἰπῶ. Συναναστρέφου καὶ παῖζε μαζί του, τόσον ἀκριβῶς ὥστε νὰ ἔχῃς τὸ δικαίωμα νὰ μείνῃς φίλος του. Κρύπτε τὴν πατρικήν σου ἐξουσίαν καὶ μόνον ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ δείκνυε αὐτήν. Πρότρεπε μετ' ἀγαθότητος καίτοι δύνασαι νὰ προστάττῃς ὡς κύριος· ἡ ὑποταγή του πρέπει νὰ εἶνε τοιαύτη ὥστε νά σοι προξενῇ εὐχαρίστησιν· ἐν τῇ εὐπειθείᾳ του φρόντισε νὰ ἐνυπάρχῃ πολλὴ ἀγάπη. Συλλογίσου ὅτι τὰ παιδία ἔχουν ὀξύτητα κρίσεως, ζωηρότητα ἀντιλήψεως ἣν ἡμεῖς οὔτε φανταζόμεθα κἄν, ἐκτὸς ἂν μελετήσωμεν αὐτάς· συλλογίσου ὅτι ἔχουν τὸ ὁρμέμφυτον τοῦ δικαίου καὶ ὅτι λέξεις τινὲς τραχεῖαι καὶ ἄδικοι, τυχαίως ἐκστομισθεῖσαι, μένουσιν ἐγκεχαραγμέναι εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας των καὶ ἀναμιμνήσκονται αὐτῶν καθ' ὅλον τὸν βίον των.

Συλλογίσου ὅτι τὸ παιδίον σου αὐτὸ θὰ γείνῃ ἀνὴρ τοῦ ὁποίου ἡ στοργὴ θὰ θερμάνῃ τὰς ἡμέρας τοῦ γήρατός σου· σεβάσθητι αὐτὸ διὰ νὰ σὲ σεβασθῇ καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι καὶ τὸ ἐλάχιστον μέρος τοῦ σπόρου ὅστις ἐρρίφθη εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, θᾶττον ἢ βράδιον, θὰ παραγάγῃ τὸν καρπόν του.

Εὑρίσκονται πνεύματα τινὰ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ λίκνου ἀτίθασσα καὶ ἀνυπότακτα θὰ μοῦ εἰπῇς. Πιθανόν· ἀλλ' εἶσαι βέβαιος ὅτι ἡ πρώτη λέξις ἣν ἤκουσαν τὰ μοχθηρὰ ταῦτα ὄντα δὲν ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς εἰς τὸ κακὸν ῥοπῆς αὐτῶν; Ποσάκις ἡ ἀπείθεια εἶνε συνέπεια ἀδεξίου καὶ ἀδίκου καταπιέσεως!

Μεταξὺ τῶν κακῶν ὁρμεμφύτων εὑρίσκεται συχνὰ καὶ ἓν καλόν, μικρὸν καὶ κεκρυμμένον, εἶναι ἀληθές, ἀλλὰ δυνάμενον νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ ὡς ὅπλον ὅπως καταπολεμήσωμεν τὰ ἄλλα. Τοῦτο ἀπαιτεῖ, βεβαίως, καὶ κόπον πολὺν καὶ ἀγάπην, καὶ δεξιότητα· ἀλλ' ἡ ἀμοιβὴ πάντων τούτων θὰ εἶνε τόσον ἡδεῖα!

Καὶ ἐκτὸς τούτου τὰ παιδία εἶνε ἀξιαγάπητα. εἴτε λασπωμένα εἶνε, εἴτε ἀμέμπτως ἐνδεδυμένα, εἴτε τρέχουν εἰς τὸν ἥλιον καὶ εἰς τοὺς δρόμους καὶ κυλίονται εἰς τὴν κόνιν, εἴτε συνοδεύουν τὰς μητέρας των εἰς τὸν περίπατον, εἴτε τσαλαβοῦτοῦν μὲ τὰ παπάκια τὰ ὁποῖα κάμνουν *κουὶ κουί*, εἴτε συσσωρεύουν ἄμμον ἐν παραλίᾳ τινι ὑπὸ ἀριστοκρατικοῦ κόσμου θαμιζομένῃ, εἴτε πτωχὰ εἶνε ἐν ἑνὶ λόγῳ εἴτε πλούσια εἶνε ἐπέραστα, Καὶ τὰ μὲν καὶ τὰ δὲ ἔχουν τὴν αὐτὴν χάριν, τὴν αὐτὴν κωμικὴν σοβαρότητα, τὴν αὐτὴν ἀθωότητα, τὴν αὐτὴν ἀμεριμνησίαν, τὸ αὐτὸ θέλγητρον· θέλγητρον ἀνέκφραστον καὶ ἀκαταμάχητον, ὅπερ εὑρίσκομεν ἐν πάσῃ τῇ φύσει ἀπὸ τοῦ καλυκίζοντος ἄνθους μέχρι τῆς ὑποφωσκούσης ἠοῦς, μέχρι τοῦ εἰσερχομένου εἰς τὴν ζωὴν παιδίου.

K.

Gustave Droz

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΦΥΟΜΕΝΩΝ ΞΥΛΩΔΩΝ ΦΥΤΩΝ

Σκοποῦντες νὰ ἐκδώσωμεν προσεχῶς βοτανικήν, δασολογικὴν καὶ ὑλουργικὴν περιγραφὴν πάντων τῶν ἐν Ἑλλάδι φυομένων ξυλωδῶν φυτῶν[1]) καὶ ἐπιθυμοῦντες ὅπως τὸ ἔργον ἡμῶν καταστῇ ὅσον ἔνεστι τελειότερον, δημοσιεύομεν σήμερον ἀλφαβητικὸν πίνακα τῶν γνωστῶν ἡμῖν δημωδῶν ὀνομάτων αὐτῶν μετὰ παραθέσεως τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν ἐπιστημονικῶν, παρακαλοῦντες τοὺς λογίους ἁπασῶν τῶν ἑλληνικῶν χωρῶν, ὡς καὶ πάντα ἄλλον, ἵνα συνδράμωσι τὸ ἐπιχειρούμενον ἔργον, ἀνακοινοῦντες ἡμῖν διὰ τοῦ Γραφείου τῆς *Ἑστίας* δημώδη ἢ καὶ ἀρχαῖα ὀνόματα ξυλωδῶν φυτῶν, ἔτι δὲ καὶ φράσεις, λέξεις δημώδεις τε καὶ ἀρχικὰς ἀναγομένας εἰς δασικὰ καὶ ὑλουργικὰ σχετικὰ πρὸς τὴν ὑλοτομίαν, κατεργασίαν, μεταφορὰν καὶ χρησιμοποίησιν τῆς ξυλείας καὶ παντὸς ἄλλου δασικοῦ προϊόντος ἔργα ἢ ἀντικείμενα. Ἐπίσης δηλοῦμεν ὅτι εὐγνωμόνως ἀποδεξόμεθα πᾶσαν διόρθωσιν καὶ ἐπίκρισιν τῶν τυχὸν ἐσφαλμένως ἐνταῦθα ἀναγραφομένων.

Ἀθήνησι, τῇ 15 Ἀπριλίου 1885.

Δρ. Ν. Χλωρος
ἐπιθεωρητὴς τῶν δασῶν.

Ἀβουζνὰ (Κεφαλληνία) Sambucus Ebulus, Lin.

Ἀγιόκλημα *Περικλύμενον* (Διοσκορ.) Lonicera etrusca santi.

Ἀγιόφυλλον (Κεφαλληνία) *Αἰγόκλημα*(?) Lonicera caprifolium, Lin.

1) Εἰς τὰ ξυλώδη φυτὰ ὑπάγονται ὡς γνωστὸν τὰ δένδρα, οἱ θάμνοι καὶ τὰ φρύγανα.

'Αγκορτσηὰ καὶ Γκορτσηὰ *'Αχρὰς* (Θεοφρ.) Pyrus amygdaliformis, Vill.
'Αγλαβιτσηὰ *Φιλλυρέα* (Θεοφρ.) Phillyrea angustifolia, Lin. *Φιλλυρέα*. (Διοσκ.). Phillyrea média, Lin.
'Αγλανιδηὰ *Φιλλυρέα* (Phillyrea).
'Αγλαντζινηὰ *Φιλλυρέα* (Phillyrea).
'Αγλαντινηὰ (Στερεὰ 'Ελλὰς) *Φιλλυρέα* (Phillyrea).
'Αγλέουρας (Κεφαλλ.) ·Euphorbia biglandulosa Desf.
'Αγράμπελη. (Κεφαλληνία) *Κληματὶς ἑτέρα* (Διοσκορ.). Clematis flammula, Lin.
'Αγριάμπελο *Ἄμπελος ἀγρία* τῶν ἀρχαίων. Vitis vinifera var. Sylvestris, Lin.
'Αγριαμυγδαληὰ *'Αμυγδαλῆ πικρὰ* τῶν ἀρχαίων. Amygdalus communis, Lin. var. a amara.
'Αγριαπιδηὰ *'Αχρὰς* (Θεοφρ.). Pyrus amygdaliformis, Vill.
'Αγριαχλαδηὰ *'Αχρὰς* (Θεοφρ.) Pyrus amygdaliformis, Vill.
'Αγριοβαλανιδηὰ *Δρῦς*. Quercus pubescens, Willd.
'Αγριόβατος *Χαμαίβατος* (Θεοφρ.) Rubus tomentosus, Lin.
'Αγριοβερικοκκηὰ Prunus Pseudoarmenica Heldr. et Sart.
'Αγριοζιζυφηὰ *'Ελαίαγρος* (Διοσκορ.) Elaeagnus angustifolia, Lin.
'Αγριοκερασηὰ *Πάδος*? (Θεοφρ.) Prunus Mahaleb, Lin.
'Αγριόκλημα *Ἄμπελος ἀγρία* τῶν ἀρχαίων. Vitis vinifera var. Sylvestris, Lin.
'Αγριοκορομηληὰ *ἀγρία Κοκκυμηλέα*? (Θεοφρ.) Prunus pseudoarmeniaca Heldr. et Sart.
'Αγριοκουμαρηὰ *'Ανδράχνη* (Θεοφρ.) Arbutus andrachne Lin.
'Αγριοκουτσουπηὰ (Κεφαλληνία) *Κερκὶς* (Θεοφρ.) Cercis Siliquastrum Lin.
'Αγριοκυδωνιὰ *Στύραξ* (Διοσκορ.) Styrax officinalis Lin.
'Αγριοκυδωνιὰ *Κράταιγος* (Θεοφρ.) Sorbus aria Crants. var. b. Græca.
'Αγριοκυπαρίσσι. *Ἄρκευθος* (Διοσκορ.) Juniperus Phoenicea, Lin.
'Αγριόλευκα | 'Αγριολεύκη } Populus tremula, Lin.
'Αγριομηληὰ. *Μηλέα* τῶν ἀρχαίων Pyrus malus Lin.
'Αγριομηληὰ (Κρήτη) Eriobotrys Japonica Lindl = ἡ Μεσπιλέα ἡ ὀξυνοὺς παράγουσα καρπούς.
'Αγριομοσκηὰ ἢ ἀγριομουσκηὰ Rosa sempervirens, Lin.
'Αγριόπευκο. *Πεύκη ἰδαία* (Θεοφρ.) Pinus laricio Poir.
'Αγριοπλάτανος. Σφένδαμνος γλεῖνος? (Θεοφρ.) Acer platanoides Lin.
'Αγριοσιναμική. *Κολυτέα* (Θεοφρ.) Colutea Arborescens, Lin.
'Αγριοσταφυληὰ. *Ἄμπελος ἀγρία* τῶν ἀρχαίων Vitis vinifera var. Sylvestris, Lin.
'Αγριοσυκηά. *'Ερινεὸς* τῶν ἀρχαίων. Ficus carica, Lin. var. caprifica.
'Αγριοτζιτζυφηά. *'Ελαίαγρος* (Διοσκορ.) Elaeagnus angustifolia, Lin.
'Αγριοτριανταφυληά. *Κυνόσβατος* (Θεοφρ.) Rosa canina, Lin.
'Αγριοφασκομηληά. *Κίστος θῆλυς* Cistus parviflorus, Lam.
'Αγριοφραγκοστάφυλα. Ribes grossularia, Lin.
'Αγρουγκηά. *Κράταιγος* (Θεοφρ.) Crataegus monogyna Willd.
'Αζόγερας. *'Ανάγυρος* τῶν ἀρχαίων. Anagyris foetida, Lin.
'Αηλιάκα (Κεφαλληνία) *Σμῖλαξ τραχεῖα* (Διοσκορ.) Smilax aspera. Lin. ὁ κοινῶς *ἀρκουδόβατος*.
'Αληφασκηά. *'Ελελίφασκος* τῶν ἀρχαίων. Salvia calycina Sibth. καὶ S. triloba.
'Αλμυρίκη. *Μυρίκη* (Θεοφρ.) Tamarix.
'Αμπελίνα. *Κληματὶς ἑτέρα* (Διοσκορ.) Clematis frammula, Lin.
'Αμυγδαληά. *'Αμυγδαλῆ* τῶν ἀρχαίων amygdalus communis dulcis, Lin.
'Ανάγυρος. *'Ανάγυρος* τῶν ἀρχαίων. Anagyris foetida, Lin.
Ἄνδρακλας (Σύμη) *'Ανδράχνη* (Θεοφρ.) arbutus andrachre, Lin.
Ἄνδραχλας (Κεφαλληνία) *'Ανδράχνη* (Θεοφρ.) Arbutus andrachne, Lin.
'Απιδηά. *Ἄπιος* τῶν ἀρχαίων. Pyrus communis, Lin.
'Αρεός. *'Αρία* (Θεοφρ.) Quercus ilex, Lin.
'Αριά. *'Αρία* (Θεοφρ.) Qnercus ilex, Lin.
'Αριά. = 'Αριά.
'Αρκουδόβατος. *Σμῖλαξ τραχεῖα* (Διοσκορ.) Smilax aspera, Lin.
'Αρκουδοπούρναρο ἢ 'Αρκουδοπούρνι. *Κήλαστρον* (Θεοφρ.) Ilex aquifolium, Lin.
'Αλμυρίκη. *Μυρίκη* (Θεοφρ.) Tamarix.
'Αλμυρίχη (Κεφαλληνία) Salicicornia fruticosa, Lin.
'Ασίλακας (Κρήτη) Quercus ilex, Lin.

'Ασπρο ἔλατο *'Ελάτη* abies apollinis Link (abies Sinae? κατ' 'Ορφανίδην).
'Ασπρομουρηά *Μορέα* τῶν ἀρχαίων. Morus alba, Lin.
'Ασπρόξυλον *Τετραγωνία* (Θεοφρ.) Evonymus europaeus, Lin.
'Ατζόγερο (Κεφαλληνία) Anagyris foetida, Lin.
'Αφάνα *Στοιβή* (Διοσκορ.) Poterium Spinosum Lin.
'Αφροξυληά *'Ακτή* τῶν ἀρχαίων, Sambucus nigra, Lin.
'Αχλαδηά *"Απιος* τῶν ἀρχαίων Pyrus Communis, Lin.
'Αχυροστουβηά (Κεφαλληνία) Στοιβὴ (Διοσκορ.) Poterium Spinosum, Lin.
'Αψιθιά *'Αψίνθιον* ἀρχαίων. Artemisia arborescens, Lin.

—

Βαϊηά (Βαγιά) *Δάφνη* (Θεοφρ.) Laurus nobilis, Lin.
Βάτος *Βάτος* ἀρχαίων Rubus amoenus Port.
Βάτος (Κεφαλληνία) Rubus discolor W. et Nees.
Βελανιδηά *Δρῦς φηγός*? τῶν ἀρχαίων Quercus macrolepis, Ky.
Βελανιδηά ἥμερη *Δρῦς φηγός*? ἀρχαίων Quercus ægilops, Lin.
Βερικοκκηά Prunus armeniaca, Lin.
Βρίσσα (Τρίκκαλα Πελοπον.) *Πτελέα* (Θεοφρ.) Ulmus campestris, Lin. καὶ Ulmus nemoralis Ait.
Βρωμοκλάρι (Δωρὶς) *'Ανάγυρος* ἀρχαίων. Anagyris foetida, Lin.
Βρωμόξυλον *'Ανάγυρος* ἀρχαίων. Anagyris foetida, Lin.
Βυρσηά *'Ροῦς* τῶν ἀρχαίων Rhus coriaria. Lin.
Βυσσινηά *Κέρασος* (Θεοφρ.) Prunus Cerasus, Lin.

—

Γαζία, Acacia farnesiana, Willd.
Γαϊδουροαφάνα. *Φλόμος ἀγρία* (Διοσκορ. κατὰ Sibthorp). Phlomis fruticosa, Lin. ἡ κοινῶς Σφάκα καλουμένη.
Γαῦρος *'Οστρύα, 'Οστρυὶς* καὶ *"Οστρυς* (Θεοφρ.) Ostrya Carpinifolia Scop.
Γκαβγκηά ('Αγυιά) *Λωτὸς τὸ δένδρον* (Θεοφρ.) Celtis australis, Lin. ἡ συνήθως Μελικοκκηὰ καλουμένη.
Γκορτσηά καὶ / Γκορτσηά } *'Αχρὰς* (Θεοφρ.) Pyrus amygdaliformis, Willd.
Γκρέος καὶ / Γκρεοσηά } ('Αγυιά) Phillyrea.
Γρανίτσα ('Αγυιά) Quercus Esculus, Lin. Auct.
Γρανίτσια (Κρήτη) *Δρῦς*. Quercus brachyphylla Ky.
Γριντζενηά *Λωτὸς τὸ δένδρον* Celtis australis, L. ἡ συνήθως Μελικοκκηὰ καλουμένη.
Γρυνόξυλον *'Ράμνος*? ἀρχαίων. Rhamnus alaternus, Lin.

—

Δαμασκηνηά Prunus domestica, Lin.
Δάφνη *Δάφνη* ἀρχαίων Laurus nobilis, Lin.
Δενδρολίβανον *Λιβανωτὶς* (Θεοφρ.) Rosmarinus officinalis, Lin.
Δένδρον *Δρῦς* ἀρχαίων Quercus.
Δένδρος Δρῦς Quercus conferta Kitaibel.
Δζέρο (Δύμη) *Δρῦς ἢ φηγός*? τῶν ἀρχαίων. Quercus Aegilops, Lin.

—

"Εβενος ('Ρόδος) Medicago arborea, Lin.
'Εγλενιὸς καὶ / 'Εγλενὸς } Phillyrea καὶ acer campestre, Lin.
"Ελατος *'Ελάτη* τῶν ἀρχαίων abies.
'Εληά *'Ελαία* ἀρχαίων. Olea Europaea var. sativa DC. culta Lin.

—

Ζογύρι ('Ασταχὸς) *'Ανάγυρος* Anargyris foetida, Lin.
Ζουγγρχνηά ('Αγρίνιον) *Τετραγωνία* (Θεοφρ.) Evonymus europeaus, Lin.

—

'Ημεράδι *Δρῦς ἢ φηγός*? τῶν ἀρχέων Quercus Esculus, Lin. (Q. Dalechampii Tenor)
"Ημερη βελανηδηά. *Δρῦς ἢ φηγὸς* τῶν ἀρχαίων(?) Quercus macrolepis, Ky.
"Ημερο πουρνάρι. *Κήλαστρον* (Θεοφρ.) Ilex aquifolium, Lin.
"Ημερος κέδρος. *"Αρκευθος* ἀρχαίων. Juniperus, phoenicea, Lin.

—

Θρούμπα (Κεφαλληνία) / Θρούμπη / Θρώμπα (Κεφαλληνία) } *Θύμβρα* (Θεοφρ.) Satureja thymbra, L.
Θυμάρι. *Θύμος* (Θεοφρ.) Thymbpa capitata Grisebach. Thymus capitatus, Lindl.

—

'Ιξὸς *'Ιξὸς* ἀρχαίων Viscum album, Lin. καὶ Loranthus europaeus, Lin.
"Ιταμος. *Μίλος* (Θεοφρ.) Taxus baccata, Lin.
'Ιτηά. *'Ιτέα* τῶν ἀρχαίων. Salix.

—

Καβάκι[1] *Αἴγειρος* τῶν ἀρχαίων Populus pigra, Lin.
Κακατσόμηληά (ἡ κοινῶς Μελίκοκκηά) *Λωτὸς τὸ δένδρον* τῶν ἀρχαίων: Celtis australis, Lin.

[1] Καβάκι = λέξις τουρκική.

Καλάμι. *Κάλαμος* τῶν ἀρχαίων, Arundo donax, L.
Καλοχρασηὰ (Ἀγυιὰ) *Κίστος* (?) τῶν ἀρχαίων Cistus.
Καραγάτσι (¹) *Πτελέα* τῶν ἀρχαίων Ulmus campestris, Lin.
Καρουπιὰ (²) (Κεφαλληνία) *Κερωνία* (Θεοφρ.) Ceratonia siliqna, Lin.
Καρουπηὰ (Ἄνω Κυλλήνη) *Ὄη* (Θεοφρ.) Sorbus domestica, Lin.
Καρυδηά. *Καρύα βασιλικὴ* (Θεοφρ.) Juglans regia, Lin.
Καστανηά. *Καστανέα, Διοσβάλανος*, Καρύα εὐβοϊκὴ (Θεοφρ.) Castanea vesca, Lin.
Κατσαφάνα (Τριφυλία) Genista acantoclada DC.
Κατσιδοπούρναρο. *Πρῖνος* ἀρχαίων, Quercus Coccifera, Lin. a. genuina.
Κέδρος *Ἄρκευθος* τῶν ἀρχαίων Juniperus.
Κελάνι *Δρῦς*. Quercus pubescens, Willd.
Κέντρος *Ἄρκευθος* Juniperus.
Κερασηὰ ἀγρία. *Πάδος* (?) prunus mahaleb., Lin.
Κηκιδηὰ Quercus infectoria Oliv.
Κισσὸς *Κισσὸς* τῶν ἀρχαίων Hedera Helix, Lin.
Κιστάρι *Κίστος* (?) ἀρχαίων Cistus parviflorus, Lam.
Κιτρινόξυλον *Ῥάμνος* (?) ἀρχαίων Rhamnus alaternus, Lin.
Κλήθρα *Κλήθρα* (Θεόφρ). Alnus glutinosa, Willd.
Κλημασίδα *Κληματὶς ἑτέρα* (Διοσκορ). Clematis flammula, Lin.
Κοκκιδηὰ (Λακωνία) *Ἡμερὶς* (?) (Θεοφρ.) Quercus Tozza Bose. Var.
Κοκκορεβιθηὰ *Τέρμινθος* (Θεοφρ). Pistacia terebinthus, Lin.
Κοκκορέβιθος (Κεφαλληνία) *Τέρμινθος* (Θεοφρ.) Pistacia terebinthus, Lin.
Κοκκορέτσα ἢ Κοκορετσηὰ } *Τέρμινθος* (Θεοφρ). Pistacia terebinthus, Lin.
Κόστινος (Αἰγινῆται) Κότινος (Θεοφρ). = ἀγριελαία.
Κοκκούκινα (Μέγαρα), Κερκὶς (Θεοφρ). Cercis siliquastrum, Lin.
Κοκκωναρηὰ *πεύκη ἥμερος* ἢ *πεύκη κωνοφόρος* (Θεοφρ.) Στρόβιλος (Διοσκορίδ.)
Κορομηληὰ *Κοκκυμηλέα* ? (Θεοφρ). Prunus insititia, Lin.
Κουμαρηὰ *Κόμαρος* (Θεοφρ). arbutus unedo Lin.

(¹) (²) Ἀμφότεραι τουρκικαὶ λέξεις σημαίνουσαι ὅτι αἱ ἀντίστοιχοι Ἑλληνικ. Καραγάτσι κατὰ λέξιν=μαυρόδενδρο.

Κουνούκλα καὶ Κουνουκληὰ } *Κίστος* (?) ἀρχαίων. Cistus.
Κουτσοκκηὰ Κουτσουπηὰ } *Κερκὶς* (Θεοφρ.) Cercis siliquastrum, Lin.
Κουφοξυληὰ *Ἀκτὴ* (Θεοφρ.) Sambucus nigra, Lin.
Κρανειὰ *Κρανεία* (Θεοφ. καὶ Διοσκορ.) Cornus Mas, Lin.
Κρέκεζος (Ὀλυμπία) *Σφένδαμνος* ἀρχαίων. Acer Campestre, Lin.
Κυδωνιὰ *Κυδώνιος Μηλέα* (Θεοφρ.) Cydonia vulgaris, Pers.
Κυπαρίσσι *Κυπάρισσος* ἀρχαίων. Cupressus sempervirens, Lin.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

ΗΧΟΙ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑΤΑ

Ἀπό τινος χρόνου φαινόμενόν τι, πιστούμενον ὑπὸ πολυαρίθμων παρατηρήσεων, ἀπασχολεῖ τινὰς τῶν εὐρωπαίων ἐπιστημόνων. Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶνε ἡ ἰδιότης τῆς ἀντιλήψεως ὡρισμένων χρωμάτων, ὅταν τὸ οὖς πλήσσεται ὑπὸ ὡρισμένων ἤχων. Ἀπὸ τοῦ 1875, εἰς ὃ ἀνάγεται τὸ πρῶτον δημοσίευμα ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὑπὸ τοῦ δόκτορος Nüssbaumer, τὸ ζήτημα ἐμελετήθη ὑπὸ διαφόρων ἐν Γερμανίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ.

Ἰδοὺ τινες τῶν χαρακτηριστικωτέρων παρατηρήσεων:

Ἄτομόν τι προσδέχεται τὸ αἴσθημα τοῦ χρώματος διάφορον δι' ἑκάστην μουσικὴν φωνήν, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ τὸν σαφῆ καθορισμὸν τῶν χρωμάτων. Δύο γειτονικαὶ φωναὶ τῷ παρίστανται σχεδὸν ὁμοιόχρωμοι. Ὅ,τι δύναται νὰ βεβαιώσῃ δι' ἑαυτὸν εἶνε ὅτι αἱ ὑψηλότεραι φωναὶ συνοδεύονται ὑπὸ λαμπρῶν χρωμάτων, αἱ δὲ χαμηλαὶ ὑπὸ ἀμαυρῶν. Ἡ συμφωνία εἰς μεῖζον *fa* παράγει κίτρινον χρῶμα, ἡ δὲ εἰς ἔλαττον *la* συμφωνία χρῶμα ἰόχρουν. Ἓν τεμάχιον μουσικῆς παιζόμενον ἐπὶ διαφόρων ὀργάνων παραλλάσσει κατὰ τοὺς χρωματισμούς. Ἡ βρετανικὴ μελῳδία *An Hollaika*, ψαλλομένη ὑπὸ ἀγγλοφώνου τενόρου ἢ ἐκτελουμένη ἐπὶ ἁρμονίου, εἶνε κιτρίνη, κυανῆ ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου, καὶ ἐρυθρά, ὅταν ἐκτελῆται ὑπὸ κλαρινέττου.

Πᾶς θόρυβος προκαλεῖ χρωματικὴν ἀντίληψιν, ἀλλὰ τὰ χρώματα εἶνε πάντοτε σκοτεινά, φαιὰ ἐν γένει· ὅσῳ ἐντείνεται ὁ θόρυβος, τοσούτῳ διευκρινίζεται τὸ χρῶμα. Λίαν ὑπόκωφος θόρυβος, ὡς π. χ. ὁ προξενούμενος ὑπὸ μεμακρυσμένης βοῆς τηλεβόλου, δὲν διεγείρει ἢ φωταυγῆ τινα ἄχρουν αἴσθησιν· ὅταν ὁ κρότος καθίσταται συ-

ρικτικὸς καὶ ἐπὶ μᾶλλον ὀξύτερος, ἡ ἀναλογοῦσα ἴασθησις τοῦ χρώματος τρέπεται εἰς τὸ ἐρυθρόν, μετέχουσα διαδοχικῶς τοῦ κιτρίνου, τοῦ λευκοφαίου καὶ τοῦ κυανοῦ. Ἡ ἔντασις τοῦ ἤχου ἐπιφέρει τὴν ἔντασιν καὶ ἀκρίβειαν τοῦ χρώματος. Ὅταν ὁ ἦχος εἶνε ἀσθενής, τὸ χρῶμα ὑφίσταται διακυμάνσεις ἀνακαλούσας τὰς δονήσεις τοῦ ἀέρος· τοὐναντίον δὲ τὸ χρῶμα καθίσταται σταθερὸν καὶ σαφῶς ὡρισμένον, ὅταν ὁ ἦχος εἶνε σαφὴς καὶ διαυγής.

Οἱ κατὰ τὴν συνομιλίαν προφερόμενοι λόγοι προκαλοῦσι χρωματικὰς ἀντιλήψεις, ἐξαρτωμένας ἐκ τῆς ποιότητος τῆς φωνῆς. Ἡ δύναμις τῶν ἀντιλήψεων τούτων ἐξαρτᾶται οὐχὶ ἐκ τῶν συμφώνων, ἅτινα χωριστὰ προφερόμενα διεγείρουσιν ἀσθενεστάτην τὴν συναίσθησιν τοῦ χρώματος, ἀλλ' ἐκ τῶν φωνηέντων. Τὰ φωνήεντα *ι* καὶ *ε* συνοδεύονται ὑπὸ τῶν λαμπροτάτων χρωμάτων· τὸ *ου* παράγει τὸ ἀμαυρότερον χρῶμα, τὸ *α* καὶ *ο* μεσαῖα χρώματα. Αἱ φωναὶ φαίνονται χρωματιζόμεναι διαφόρως κατὰ τὴν φύσιν αὐτῶν. Τὸ ἐν ἀρχῇ μνημονευθὲν ἄτομον ἀνεγνώρισε φωνὰς κιτρίνας, ἐρυθράς, πρασίνας καὶ κυανᾶς· αἱ κυαναῖ φωναὶ εἶνε αἱ συνηθέστεραι, σπανιώταται δὲ αἱ πράσιναι.

Ἕτερός τις ἰατρός, Ἰταλός, τεσσαρακοντούτης περίπου, ὅτε ἀκόμη ἦτο σπουδαστής, παρετήρησε μίαν ἡμέραν μετ' ἐκπλήξεως ὅτι δι' αὐτὸν τὸ *α* ἦτο μέλαν, τὸ *ε* κίτρινον, τὸ *ι* κόκκινον, τὸ *ο* λευκὸν καὶ τὸ *ου* καφόχρουν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης αἱ ἐντυπώσεις του δὲν παρήλλαξαν καὶ τῷ φαίνεται ἀδύνατον νὰ τὰς μεταβάλῃ ὅσῳ καὶ ἂν προσπαθήσῃ· ὅταν ἐνώπιόν του προφέρεται τὸ γράμμα *ε* π. χ, παρευθὺς ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ παράγεται αἴσθησις ὁμοία πρὸς ἐκείνην τὴν ὁποίαν θὰ ἐδοκίμαζεν, ἂν αἴφνης ἤκουε προφερομένην τὴν λέξιν *κίτρινος*. Ἐν τῇ συνδιαλέξει, ἡ ταχεῖα διαδοχὴ τῶν λέξεων ἐμποδίζει τὸν ἐν λόγῳ ἰατρὸν νὰ ἀντιληφθῇ ἀκριβῶς τὸ προσῆκον εἰς ἕκαστον φωνῆεν χρῶμα, ἐκτὸς ὅταν τὰ φωνήεντα ταῦτα ἐπαναλαμβάνονται πλειστάκις ἐν τῇ λέξει· οὕτω δι' αὐτὸν αἱ λέξεις ballata εἶνε μαύρη, oroscopo λευκή, nèvé κιτρίνη, liri ἐρυθρά, maï ἐρυθρομέλαινα. Ἡ χρωματακουστικὴ του κλίμαξ περιλαμβάνει τὸ λευκόν, τὸ μαῦρον, τὸ ἐρυθρόν, τὸ πορτοκαλόχρουν, τὸ κίτρινον, τὸ καφόχρουν, ἀλλὰ στερεῖται τοῦ κυανοῦ καὶ τοῦ πρασίνου.

Ὁ ἡμέτερος δόκτωρ ἐφαρμόζει καὶ οὗτος τὰ χρώματα εἰς τὰ μουσικὰ ὄργανα. Οἱ ἦχοι τοῦ πλαγιαύλου δὲν εἶνε σταθερῶς ἐρυθροί, ἀλλὰ κυμαίνονται μεταξὺ τοῦ βαθέος ἐρυθροῦ ἐν ταῖς βαρείαις φωναῖς καὶ τοῦ ζωηροῦ ἐρυθροῦ ἐν ταῖς ὀξείαις. Τὸ κίτρινον χρῶμα κυριεύει ἐν τῷ ἤχῳ τοῦ κλαρινέττου· ἡ κιθάρα καὶ ἡ σάλπιγξ διαχέουσαι χρυσοκίτρινον, λευκὸν δὲ χρῶμα τὸ κλειδοκύμβαλον. Ἐκ τῶν ἤχων, οἵτινες ἐμποιοῦσιν εἰς αὐτὸν τὴν σαφεστέραν ἐντύπωσιν, εἶνε οἱ συριγμοὶ τῶν ἀναχωρούντων ἀτμοπλοίων, τῶν ὁποίων ἡ μεταλλικὴ ὀξύτης ποικίλλουσα ἀπὸ τοῦ ἀμαυροῦ ἐρυθροῦ εἰς τὸ ζωηρότερον κόκκινον ἐπιτρέπει εἰς τὸν ἰατρὸν νὰ λέγῃ: «Τὸ σύριγμα αὐτοῦ τοῦ πλοίου εἶνε περισσότερον κόκκινον ἀπὸ τὸ σύριγμα τοῦ ἄλλου.» Τὰ συρίγματα τῶν ἀτμομηχανῶν, τὰ ποικιλώτερον διακυμαινόμενα, χωροῦσιν ἀπὸ τοῦ ἐρυθροῦ εἰς τὸ λευκόν.

Τέλος ἐπὶ 596 ἀτόμων ἐρωτηθέντων ἐν Γερμανίᾳ, 75 ἀπεκρίθησαν ἀναλλοιώτως ὅτι τὸ *α* ἦτο μέλαν, τὸ *ο* λευκόν, καὶ τὸ *ι* ἐρυθρόν. Δύο ἀδελφοί, σπουδάζοντες ἐν Παδούῃ ἔβλεπον τὰς βαρείας φωνὰς μελαίνας καὶ τὰς ὀξείας ἐρυθράς.

Κ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Νέα οὐσία ἀνεκαλύφθη πρὸς κατασκευὴν χάρτου, ἡ σχηματιζομένη ἐκ τῶν τριμμάτων τοῦ στελέχους τοῦ ζακχαροκαλάμου, μετὰ τὴν ἀπ' αὐτοῦ ἐξαγωγὴν τῆς σακχάρεως. Τὴν οὐσίαν ταύτην μετεχειρίζοντο μέχρι τοῦδε μόνον πρὸς θέρμανσιν τῶν λεβήτων ἐν τοῖς σακχαροποιείοις ἢ πρὸς τροφὴν τῶν κτηνῶν. Τῶν ἐκ βάμβακος, λινοῦ ἢ καννάβεως ρακῶν καταστάντων ἀνεπαρκῶν, ἐγένετο προσφυγὴ εἰς τὰ ἄχυρα τῆς ὀρύζης καὶ τὰ ξύλινα φύραματα, εἰς ἃ ὀφείλει ὁλόκληρον βιομηχανικὸν πλοῦτον ἡ Γερμανία. Ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς Νέας Αὐρηλίας ἐπεδείχθησαν τὰ πρῶτον δείγματα χάρτου κατασκευασθέντος ὑπὸ τῆς ἐν λόγῳ οὐσίας τοῦ ζακχαροκαλάμου καὶ δὲν εἶνε μὲν ἀκόμη τὸ προϊὸν τοῦτο πρώτης ποιότητος, ἀλλ' ἀπὸ τοῦδε χρησιμεύει πρὸς ἐκτύπωσιν ἐφημερίδων, δὲν θέλει δὲ βραδύνει καὶ αὐτοῦ ἡ τελειοποίησις.

Οἱ Ἰάπωνες ὀδοντοϊατροὶ ἐκβάλλουσι τοὺς ὀδόντας μεταχειριζόμενοι ὡς μόνα ἐργαλεῖα ἐκ τῶν δακτύλων αὐτῶν τὸν λιχανὸν καὶ τὸν ἀντίχειρα. Ὅπως ἀποκτήσωσι τὸν βαθμὸν τοῦτον τῆς ἐπιτηδειότητος ἀπαιτεῖται μεγάλη ἐξάσκησις. Πρὸς τοῦτο ὁ μαθητευόμενος ὀδοντοϊατρὸς διδάσκεται παρὰ τῷ διδασκάλῳ ὀδοντοϊατρῷ. Ὀφείλει ἐν πρώτοις νὰ ἐξασκηθῇ ἐπὶ πολὺ εἰς τὸ ἐξάγειν ξυλίνας αἰχμὰς ἐμπεπηγμένας ἐπὶ σανίδων ἐλαφρῶς ἐν ἀρχῇ, ἀκολούθως στερρῶς προσηλουμένας διὰ κτυπημάτων σφυρίου ἐπὶ δρυΐνων ξύλων. Ὅταν ὁ μαθητὴς κατορθώσῃ νὰ ἐκβάλλῃ διὰ μιᾶς μόνης προσπαθείας καὶ ἄνευ κλονισμοῦ τὸν ξύλινον ὀδόντα, τότε δύναται νὰ τῷ ἐμπιστευθῶσιν ἀνθρώπου σιαγόνα· ἀλλὰ μετὰ τοιαύτην ἐξάσκησιν, οὐδεὶς ὀδοὺς δύναται νὰ ἀντισταθῇ εἰς αὐτόν, ἔστω καὶ προσηλωμένος ἐπὶ χαλυβδίνων οὔλων. Εἷς ἱκανὸς ὀδοντοχειροῦργος Ἰάπων δύναται εἰς διάστημα τριάκοντα δευτερολέπτων καὶ δίχως νὰ ἐκβάλῃ τοὺς δύο δακτύλους του ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ θύματος νὰ ἐξαγάγῃ ἡμίσειαν δωδεκάδα ὀδόντων.

Ἀγγέλλεται ἐκ Γενεύης καὶ Βερολίνου ὅτι ἡ χρῆσις τῶν μολυβδίνων σφαιρῶν, καταδικασθεῖσα ὑπὸ πλείστων στρατιωτικῶν χειρούργων, Ἑλβετῶν καὶ Γερμανῶν, πρόκειται ὅσον οὔπω νὰ ἐκλίπῃ. Ὑπολείπεται μόνον νὰ διατεθῶσιν ἐπωφελῶς εἰς οἱανδήποτε ἄλλην χρείαν αἱ προμήθειαι τῶν μολυβδίνων φυσιγγίων, ἃς τηροῦσι τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη ἐν τοῖς ὁπλοστασίοις αὐτῶν, διότι δὲν θὰ διατίθενται πλέον πρὸς πόλεμον. Καὶ ὁ λόγος τῆς καταργήσεως αὐτῶν εἶνε ὅτι προξενοῦσι μεγάλην βλάβην. Οὕτως ἀποφαίνονται διάφοροι ἐπίσημοι ἰατροί, οἵτινες πειραματικῶς διευκρίνισαν ἐπὶ διαφόρων ζώων τὰ ἀποτελέσματα, ἅτινα προξενεῖ ἡ σφαῖρα τοῦ μολύβδου ἐπὶ τῆς σαρκὸς καὶ τῶν ὀστῶν, ὁσάκις ἐξακοντίζηται ἀπὸ ἰσχυροῦ ὅπλου ὁμοίου πρὸς τὰ ἤδη ἐν χρήσει. Ὑπ' αὐτῶν ἐβεβαιώθη ὅτι τὰ οὕτω παραγόμενα τραύματα εἰσὶν ἐπίσης βαρέα καθ' ἅπερ καὶ τὰ προξενούμενα ὑπὸ τῶν ἐκρηκτικῶν σφαιρῶν, ὧν ἐντελῶς ἀπαγορεύει τὴν χρῆσιν ὁ κῶδιξ τοῦ πολέμου. Προξενεῖ δ' ὁ μόλυβδος βαρεῖαν καταστροφήν, διότι θραύεται εἰσδύων εἰς τὸ σῶμα, καὶ ἐκτεινόμενος οὕτω διασχίζει τὰς σάρκας εἰς πολλὰ μέρη. Σκληροτέρα τις οὐσία, π. χ. ὁ χρυσός, θὰ παρῆγε πληγὰς εὐθείας καὶ κανονικάς, εὐχερῶς ἐπιγινωσκομένας καὶ ἐπιδενομένας. Ὅθεν ὠφέλιμον θὰ ἦτο εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ἡ ἀντικατάστασις τῶν μολυβδίνων διὰ χρυσῶν σφαιρῶν. Ἀλλὰ δυστυχῶς τὰ οἰκονομικὰ τῶν διαφόρων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν δὲν ἐπιτρέπουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν χρῆσιν φυσιγγίων, τῶν ὁποίων ἕκαστον ἤθελε τιμᾶσθαι πρὸς 60 δραχμάς. Ἀπὸ τῆς στενοχωρίας ταύτης ἀπαλλάσσει ἡμᾶς ὁ ἐν Ποτσδάμῃ δόκτωρ Roger, ἐφευρὼν καὶ προσφέρων ἐν πάσῃ πεποιθήσει ἑτέρου εἴδους σφαῖραν, τὴν σφαῖραν Lorenz, ὡς ἐπικαλεῖται. Εἶνε αὕτη πᾶν ὅ,τι δύναταί τις νὰ ποθήσῃ· δὲν εἶνε μὲν ἐκ φελλοῦ, ἀλλ' οὔτε ἐκ μολύβδου ... ὅλη· σύγκειται ἐκ χαλυβδίνου περικαλύμματος, ἐν ᾧ χύνουσι διαλελυμένον μόλυβδον. Ἡ ἐν λόγῳ σφαῖρα δὲν ἐκρήγνυται, καὶ ἂν τις φονευθῇ ὑπ' αὐτῆς, ἀποθνήσκει μετὰ τῆς εὐχρέστου συναισθήσεως ὅτι ἀπόλλυται ὑπ' ἀδόλου καὶ ἐξηκριβωμένης πληγῆς, ἡ ὁποία παρέχει εἰς τοὺς ἁρμοδίους χειρούργους ἐξαιρέτους καὶ ἐπαινετὰς ἰδιότητας! Φονεύεταί τις, ἀλλὰ τιμίως!

Ὁ νῦν αὐτοκράτωρ τῆς Κίνας, γεννηθεὶς τῷ 1871, πρόκειται ἤδη νὰ συμπληρώσῃ τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του, μεθ' ὃ, κατὰ τὰ νόμιμα, θὰ νυμφευθῇ ὡς τάχιστα ἐννέα γυναῖκας, ἐξ ὧν ἡ μὲν πρώτη θὰ ἔχῃ τὸν βαθμὸν καὶ τὸν τίτλον αὐτοκρατείρας, αἱ λοιπαὶ δὲ ὀκτώ, βασιλισσῶν. Ἡ ἐκλογὴ τῶν ἐννέα ἐπισήμων συζύγων βασίζεται ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τοῦ κάλλους αὐτῶν, τελεῖται δ' ὡς ἑξῆς: Ἡ μήτηρ τοῦ αὐτοκράτορος ὑποδέχεται ἐν τοῖς ἀνακτόροις πάσας τὰς κυρίας, αἵτινες ἔχουσιν εἴσοδον ἐν τῇ αὐλῇ. Ἐκείνη δ' ἥτις κατὰ γενικὴν γνώμην κηρυχθῇ ἡ ὡραιοτέρα, ὁρίζεται διὰ τὸν βαθμὸν τῆς αὐτοκρατείρας· τὸν βαθμὸν δὲ τῆς βασιλίσσης προσλαμβάνει ἑκάστη τῶν ὀκτὼ δεσποινῶν, αἵτινες ἀκολουθοῦσιν ὡς ὡραιότητες μετ' αὐτήν. Αἱ δὲ ἐπιλαχοῦσαι κατατάσσονται εἰς τὰς κυρίας τῆς τιμῆς. Κατὰ συνέπειαν, τὸ πλεῖστον τῶν γυναικῶν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ χαρεμίου ἐξέρχεται ἐκ τῶν προνομιούχων τάξεων. Ἀλλὰ συμβαίνει πολλάκις νεάνιδες ἐκ τῶν ταπεινοτέρων κοινωνικῶν στρωμάτων νὰ εἰσάγωνται εἰς τὸ χαρέμιον, ἐνίοτε δὲ νὰ ἀνυψῶνται εἰς αὐτοκρατείρας. Ἐν αὐταῖς μνημονεύεται μία, ἥτις ἐπώλει καρποὺς πρὸ τῆς θύρας τοῦ παλατίου, μέχρις οὗ παρατηρηθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ταουκουάγκ, ἐγένετο μετ' οὐ πολὺ αὐτοκράτειρα.

Ἓν ἐργοστάσιον τοῦ Breslau κατέχει καπνοδόχον ἐκ χάρτου ὕψους 16μέτρων. Παρετηρήθη ὅτι ἡ ζύμη τοῦ συμπεπιεσμένου χάρτου ἀντέχει ἰσχυρῶς εἰς τὸ πῦρ. Συνιστᾶται δὲ ἡ κατασκευὴ θυρῶν ἐκ τοιαύτης οὐσίας, ὅταν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀντέχωσιν αὗται εἰς τὰς φλόγας.

Ὡς κανένα ἔχει ὁ Βίσμαρκ, πιθανῶς παραδεχόμενον ὅταν τὸ βιβλίον τῷ εἶνε ἐνδιαφέρον, νὰ μὴ ἀναγινώσκῃ τὰ διὰ λατινικῶν χαρακτήρων τετυπωμένα γερμανικὰ συγγράμματα. Ἡ ἀντιπάθεια αὕτη ἐξεδηλώθη τὸ πρῶτον ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ὑπὸ τοῦ Γερμανοῦ, ἀλλ' ἐκ Γάλλων καταγομένου φιλοσόφου Charles-Louis-Michelet ἀποσταλείσης αὐτῷ Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας του, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὡς ἔλεγε, νὰ σώσῃ τὸν μέγαν πολιτικὸν ἀπὸ ἀναποφεύκτου καταστροφῆς. Τότε ὁ Βίσμαρκ τῷ ἀπήντησε: «Λυποῦμαι πολὺ μὴ δυνάμενος νὰ ἀναγνώσω τὸ βιβλίον σας, καθ' ὃ τετυπωμένον μὲ λατινικοὺς χαρακτῆρας.»

Ὁ Φοντενέλλος ἠγάπα πολὺ τὰ σπαράγγια, μάλιστα ὅταν ἦσαν μαγειρευμένα μὲ τὸ λάδι. Ὁ Ἀβδᾶς Τερασών, ὅστις τοὐναντίον τὰ ἤθελε μὲ τὸ βούτυρον, ἦλθεν ἡμέραν τινὰ εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Φοντενέλλου, ὅστις τὸν προσεκάλεσε νὰ γευματίσῃ μετ' αὐτοῦ, λέγων ὅτι θὰ ἔκαμνε τὴν θυσίαν νὰ τῷ παραχωρήσῃ τὰ ἡμίση τῶν σπαραγγίων, τὰ ὁποῖα εἶχε τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ διέταξεν ὄντως νὰ τὰ παρασκευάσωσι μὲ τὸ βούτυρον. Ἀλλὰ ὀλίγον πρὸ τοῦ γεύματος ὁ ἀβδᾶς αἰσθάνεται τὸν ἑαυτόν του ἄσχημα, καὶ μετ' ὀλίγον πίπτει ἀπόπληκτος. Τοῦτο ἰδὼν ὁ Φοντενέλλος σηκόνεται ἀμέσως καὶ τρέχει πρὸς τὸ μαγειρεῖον φωνάζων:

— Ὅλα μὲ τὸ λάδι, τώρα· ὅλα μὲ τὸ λάδι νὰ γείνουν! ...

— Λαμβάνετε, κυρία μου, τὴν «Mode Illustrée»;

— Ἐγώ; Ὄχι, mon ami,—jamais! Δὲν θὰ μιμηθῶ ποτὲ ἤθη ξένα καὶ φραγκικά. Δὲν θέλω νὰ διαφθείρω διὰ τῆς μόδας τὰ ἑλληνικὰ φρονήματά μου! Quelle horreur!

Δύο λωποδύται εἰσδύσαντες εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ ποιητοῦ κ. Π* ζητοῦσιν ἐν τῷ σκότει νὰ ἁρπάξωσιν ὅ,τι εὕρωσιν. Ὁ ποιητὴς ἐξυπνᾷ ἐκ τοῦ θορύβου καὶ ἐννοεῖ περὶ τίνος πρόκειται.

— Βρὲ χαμένοι, ἐγὼ δὲ 'βρίσκω τίποτε τὴν ἡμέρα μὲ τόσο φῶς καὶ θὰ εὕρετε σεῖς 'ς τὰ θεοσκότεινα;

— Νὰ σᾶς δώσω ἕνα τάλληρο, ἰατρέ, ἀφοῦ μ' ἐθεραπεύσετε τὸ σκυλί; Εἶνε 'λίγο, γιατρέ;

— Μπά, κύριε, καὶ τί μ' ἐπήρατε, γιὰ γιατρὸν ἀνθρώπων;

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 —Β', 1038.

'Αριθ. 488 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. — 26 Μαΐου 1885

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ.—Μετάφρασις Α. Β.)

Α'

Ἐπιστολὴ πρὸς τὴν Κυρίαν Καμίλλην Ἑδδέρ.

Εἰς Δ....διὰ τοῦ *Βλοά*.

Μὴν ἀνησυχῇς δὰ πάλιν τόσον, ἀγαπητή μου ἀδελφή. Ἰδού, ἔφθασα εἰς Παρισίους, χωρὶς νὰ μοῦ συμβῇ τίποτε, καὶ χωρὶς κόπον. Ἐκοιμήθην ὀλίγας ὥρας, ἐπρογευμάτισα μ' ἓν φλυτζάνι καφέ, ἐσυγυρίσθην, καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν θὰ πάρω ἓν ὄχημα νὰ ὑπάγω εἰς τῆς Κυρίας Δαργλάδ, διὰ νὰ μὲ παρουσιάσῃ εἰς τὴν Κυρίαν Βιλλεμέρ. Θὰ σοῦ γράψω ἀπόψε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπισήμου συνεντεύξεως, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ σοῦ στέλλω τὰς ὀλίγας αὐτὰς λέξεις διὰ νὰ σὲ καθησυχάσω περὶ τοῦ ταξειδίου μου καὶ τῆς ὑγείας μου. Ἔχε θάρρος, Καμίλλη μου, ὅπως ἔχω κ' ἐγώ. Ὅλα θὰ ὑπάγουν καλά. Ὁ Θεὸς δὲν ἀφίνει ὅσους ἔχουν τὰς ἐλπίδας των εἰς αὐτὸν καὶ προσπαθοῦν νὰ βοηθήσουν τὴν πρόνοιάν του. Ὅ,τι περισσότερον μ' ἐλύπησεν εἰς τὴν ἀπόφασίν μου εἶνε τὰ δάκρυά σου καὶ τὰ δάκρυα τῶν ἀγαπητῶν μας μικρῶν. Ὅταν τὸ συλλογίζωμαι, μόλις κρατῶ τὰ ἰδικά μου. Ἀλλὰ τί θέλεις! ἔπρεπε νὰ γείνῃ. Δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ μείνω μὲ σταυρωμένας τὰς χεῖρας, ἐνῷ σὺ ἔχεις ν' ἀναθρέψῃς τέσσαρα τέκνα. Ἀφοῦ ἔχω θάρρος καὶ ὑγείαν, καὶ δὲν ἔχω ἄλλον δεσμὸν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον εἰμὴ τὴν ἀγάπην μου πρὸς σὲ καὶ τοὺς μικρούς σου ἀγγέλους, ἐγὼ ἔπρεπε ν' ἀναχωρήσω καὶ νὰ φροντίσω διὰ τὴν ζωάρκειάν μας. Θὰ τὸ κατορθώσω, νὰ ἦσαι βεβαία. Ἐνθάρρυνέ με, ἀντὶ νὰ μὲ λυπῆσαι καὶ νὰ μὲ συγκινῇς· ἄλλο δὲν σοῦ ζητῶ. Καὶ τόρα, ἀγαπητή μου ἀδελφή, σὲ φιλῶ, μὲ ὅλην μου τὴν καρδίαν, καθὼς καὶ τὰ λατρευτὰ μικρά μας. Ὅταν τοὺς ὁμιλῇς δι' ἐμέ, μὴ τὰ κάμνῃς νὰ κλαίουν. Κύτταζε μόνον νὰ μὴ μὲ λησμονήσουν. Αὐτὸ θὰ μ' ἐλύπει πολύ.

3 Ἰανουαρίου 1845.

Καρολίνα Σαὶν-Ζενέ.

Δευτέρα ἐπιστολή.—Πρὸς τὴν αὐτήν.

Νίκη, μεγάλη νίκη, καλή μου ἀδελφή. Ἐπέστρεψα πρὸ μικροῦ ἀπὸ τὴν μεγάλην μας κυρίαν, καὶ ἡ ἐπιτυχία ἦτον ἀνέλπιστος, καθὼς θὰ ἰδῇς. Ἔχω ἀκόμη μίαν ἑσπέραν ἐλευθέραν, τὴν τελευταίαν ἴσως, καὶ τὴν ὠφελοῦμαι διὰ νὰ σοῦ διηγηθῶ τὰ τῆς συνευτεύξεώς μας. Θὰ μὲ φανῇ ὅτι ὁμιλῶ πάλιν μαζύ σου, κοντὰ εἰς τὴν ἑστίαν, ἐνῷ νανουρίζω τὸν Κάρολον μὲ τὴν μίαν χεῖρα, καὶ διασκεδάζω τὴν Λιλὴν μὲ τὴν ἄλλην. Δὲν φαντάζονται βέβαια ὅτι εἶμαι ὁλομόναχη εἰς ἓν μελαγχολικὸν δωμάτιον ξενοδοχείου· διότι φοβηθεῖσα μὴ βαρύνω τὴν κυρίαν Δαργλάδ, κατέλυσα εἰς ἓν μικρὸν ξενοδοχεῖον· ἀλλὰ θὰ εἶμαι πολὺ καλὰ εἰς τῆς μαρκησίας, καὶ ἡ μοναξία μου τῆς ἑσπέρας αὐτῆς θὰ μοῦ χρησιμεύσῃ νὰ συνέλθω ὀλίγον καὶ νὰ συλλογισθῶ ὅλους σας ἐν ἀνέσει. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἔκαμα πολὺ καλὰ ὅτι δὲν ἐδέχθην τὸ κατάλυμα, τὸ ὁποῖον μοῦ προσεφέρετο, διότι ἡ κυρία Δαργλάδ λείπει, καὶ ἠναγκάσθην νὰ παρουσιασθῶ μ' ὅλον τὸ θάρρος μόνη μου εἰς τὴν μαρκησίαν Βιλλεμέρ.

Μοῦ παρήγγειλες νὰ σοῦ κάμω τὴν εἰκόνα της· ἰδού: εἶνε ἑξηκοντοῦτις περίπου, ἀλλὰ ἀσθενικὴ καὶ μόλις σπανίως ἀφίνει τὸ ἀνάκλιντρόν της· τοῦτο δὲ καὶ τὸ νοσηρόν της πρόσωπον τὴν κάμνουν νὰ φαίνεται δεκαπέντε ἔτη γεροντοτέρα. Δὲν πιστεύω νὰ ἦτο ποτέ της ὡραία οὔτε εὔσωμος· ἀλλ' ἡ φυσιογνωμία της ἔχει ἔκφρασιν καὶ χαρακτῆρα. Εἶνε πολὺ μελαγχροινή· ἔχει ὀφθαλμοὺς θαυμασίους, τραχεῖς ὀλίγον ἀλλ' εἰλικρινεῖς. Ἡ ῥίς της εἶνε εὐθεῖα καὶ καταβαίνει πολὺ πρὸς τὸ στόμα της, τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις φαίνεται πάλιν ἀρκετὰ καὶ εἶνε πολὺ ἄσχημον· τὸ στόμα αὐτὸ εἶνε συνήθως περιφρονητικόν· ἀλλ' οὐχ ἧττον ἡ μορφή της ὅλη φαιδρύνεται καὶ ἱλαρύνεται ὅταν μειδιᾷ, καὶ μειδιᾷ πολὺ εὐκόλως. Ἡ πρώτη μου ἐντύπωσις ὑπῆρξε σύμφωνος μὲ τὴν τελευταίαν. Νομίζω ὅτι ἡ κυρία αὐτὴ εἶνε ἀγαθοτάτη ἐκ σκέψεως μᾶλλον ἢ ἐκ φύσεως, καὶ καρτερικὴ μᾶλλον ἢ εὔθυμος. Ἔχει πνεῦμα καὶ μάθησιν. Δὲν διαφέρει τέλος πάντων πολὺ ἀπὸ τὴν εἰκόνα, τὴν ὁποίαν μοῦ εἶχε κάμει ἡ κυρία Δαργλάδ.

Ἦτο μόνη, ὅτε μὲ εἰσήγαγον εἰς τὸ δωμάτιόν

της. Μ' ἐκάθισε πλησίον της μὲ πολλὴν εὐμένειαν, καὶ ἰδοὺ ἐν συνόψει τί εἴπαμεν.

— Μ' εἶσθε πολὺ συστημένη ὑπὸ τῆς κυρίας Δαργλάδ, εἰς τὴν ὁποίαν ἔχω ἄπειρον ὑπόληψιν. Γνωρίζω ὅτι ἀνήκετε εἰς ἐξαίρετον οἰκογένειαν, ὅτι ἔχετε πολλὰ προτερήματα, κάλλιστον χαρακτῆρα καὶ βίον ἄμεμπτον. Ἐπιθυμῶ ἑπομένως πολὺ νὰ κατορθώσωμεν νὰ συνεννοηθῶμεν καὶ νὰ συμφωνήσωμεν ἀμοιβαίως. Πρὸς τοῦτο δύο πράγματα ἀπαιτοῦνται· τὸ μέν, νὰ σᾶς φανοῦν ἀρκετὰ ὅσα δύναμαι νὰ σᾶς δίδω· τὸ δέ, νὰ μὴν ἦνε πολὺ ἀντίθετα τὰ φρονήματά μας, διότι ἄλλως θὰ ἔχωμεν συχνὰς δυσαρεσκείας. Ἂς ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ πρώτου. Σᾶς προσφέρω χίλια διακόσια φράγκα τὸ ἔτος.

— Μὲ τὸ εἶπαν, κυρία, καὶ δέχομαι.

— Ἐμὲ μὲ εἶπαν, ὅτι θὰ σᾶς ἐφαίνοντο ἴσως ἀνεπαρκῆ.

— Εἶνε ἀληθὲς ὅτι εἶνε ὀλίγα ὡς πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς θέσεώς μου· ἀλλ' ἡ κυρία, ἐννοεῖται, ἔχει νὰ κρίνῃ ἐκ τῆς ἰδικῆς ἐπόψεως, καὶ ἀφοῦ ἦλθα....

— Ὁμιλήσατε ἐλευθέρως· δὲν σᾶς φαίνονται ἀρκετά;

— Δὲν ἠμπορῶ νὰ εἰπῶ αὐτό. Ἴσως εἶνε μάλιστα περισσότερα παρ' ὅσον ἀξίζουν αἱ ὑπηρεσίαι μου.

— Δὲν λέγω αὐτό, ἐγώ, καὶ σεῖς τὸ λέγετε ἀπὸ μετριοφροσύνην. Ἂν φοβῆσθε, μὴ τὸ ποσὸν αὐτὸ δὲν ἀρκεῖ πρὸς συντήρησίν σας, ἡσυχάσατε· ἐγὼ τ' ἀναλαμβάνω ὅλα. Δὲν θὰ ἔχετε ἐδῶ ἄλλα ἔξοδα εἰμὴ μόνον διὰ τὸν στολισμόν σας· ἐγὼ δὲ στολισμὸν δὲν ἀπαιτῶ. Τὸν ἀγαπᾶτε σεῖς;

— Ὤ, ναί, κυρία, πολύ, ἀλλὰ θὰ τὸν ἀποφύγω, ἀφοῦ δὲν τὸν ἀπαιτεῖτε.

Ἡ εἰλικρίνεια τῆς ἀπαντήσεώς μου ἐφάνη ὅτι ἐξέπληξε τὴν μαρκησίαν. Ἴσως δὲν ἔπρεπε νὰ ὁμιλήσω τόσον αὐθορμήτως, ὡς συνειθίζω. Ἠργησεν ὀλίγον νὰ μ' ἀπαντήσῃ· τέλος ἐμειδίασε καὶ μοῦ εἶπε:

— Ὢ! καὶ διατί ἀγαπᾶτε τὸν στολισμόν; Εἶσθε νέα, εὔμορφη καὶ πτωχή· οὔτε ἀνάγκην ἔχετε οὔτε δικαίωμα νὰ στολίζεσθε.

— Τόσον ὀλίγον ἔχω τὸ δικαίωμα, ἀπήντησα, ὥστε βλέπετε πόσον ἁπλᾶ εἶμ' ἐνδυμένη.

— Ἐξαίρετα· ἀλλὰ λυπεῖσθε βέβαια ὅτι δὲν εἶσθε κομψοτέρα.

— Διόλου, κυρία, δὲν λυποῦμαι, ἀφοῦ ἄλλως δὲν γίνεται. Βλέπω ὅτι ὡμίλησα ἀπερισκέπτως, ὅταν σᾶς εἶπα ὅτι ἀγαπῶ τὸν στολισμόν, καὶ ὅτι ἐκ τούτου θὰ ἐκρίνατε τὸν νοῦν μου πολὺ μέτριον. Σᾶς παρακαλῶ νὰ θεωρήσητε τὸ πρᾶγμα ὡς ἁπλῆν εἰλικρίνειαν. Μὲ ἠρωτήσατε περὶ τῶν ὀρέξεών μου, καὶ σᾶς ἀπήντησα ὡς ἂν εἶχα τὴν τιμὴν νὰ μὲ γνωρίζετε. Ἦτον ἄτοπον ἴσως, καὶ σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσετε.

— Τοῦτο δηλαδὴ σημαίνει, ὑπέλαβεν, ὅτι ἂν μ' ἦσθε γνωστή, θὰ ἐγνώριζα ὅτι δέχεσθε ἀγογγύστως τὰς ἀνάγκας τῆς θέσεώς σας;

— Μάλιστα, κυρία, ἀκριβῶς αὐτό.

— Τὸ ἄτοπον λοιπὸν ἐκεῖνο, ἂν ὑποτεθῇ ἄτοπον, δὲν μὲ δυσαρεστεῖ παντάπασιν. Ἀγαπῶ ὑπὲρ πάντα τὴν εἰλικρίνειαν· τὴν ἀγαπῶ ἴσως πλειότερον τοῦ λογικοῦ, καὶ ἐπικαλοῦμαι τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁλόκληρον τὴν παρρησίαν σας. Τί σᾶς ἔπεισε νὰ δεχθῆτε τόσῳ μικρὰν ἀμοιβὴν διὰ νὰ κάμνετε συντροφιὰν εἰς γραῖαν ἀνάπηρον καὶ ἴσως τρομερὰ πληκτικήν;

— Ἐν πρώτοις, κυρία, μὲ εἶπαν ὅτι ἔχετε πολὺ πνεῦμα καὶ πολλὴν ἀγαθότητα, καὶ δὲν ἐνόμισα ἑπομένως ὅτι θὰ ἔπληττα πλησίον σας. Ἔπειτα, ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν ἔμελλον νὰ ὑποφέρω, καθῆκόν μου ἦτο νὰ διέλθω τὰ πάντα μᾶλλον παρὰ νὰ μένω ἄεργος. Ὁ πατήρ μου δὲν μᾶς ἀφῆκε περιουσίαν· ἀλλ' ἡ ἀδελφή μου τοὐλάχιστον εἶχε κάμει καλὸν γάμον κ' ἔμενα μαζύ της, χωρὶς νὰ στενοχωρῆται ἡ συνείδησίς μου· ὁ σύζυγός της ὅμως, οὗτινος ἡ εὐπορία ὅλη ἦτον ὁ μισθός του, ἀπέθανεν ἐσχάτως μετὰ μακρὰν καὶ ὀδυνηρὰν ἀσθένειαν, ἡ ὁποία ἀπερρόφησεν ὅλας τὰς οἰκονομίας τῆς οἰκογενείας. Φυσικῶς λοιπὸν ἰδικόν μου καθῆκον εἶνε νὰ βοηθήσω τὴν ἀδελφήν μου καὶ τὰ τέσσαρα τέκνα της.

— Μὲ χίλια διακόσια φράγκα; ἀνεφώνησεν ἡ μαρκησία. Ὄχι δὲν εἶνε δυνατόν. Ἀλλὰ ἡ κυρία Δαργλὰδ δὲν μὲ τὰ εἶπεν αὐτά. Ἐφοβήθη ἴσως τὴν δυσπιστίαν, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ἡ δυστυχία· ἀλλ' ὡς πρὸς ἐμὲ εἶχεν ἄδικον. Ἡ ἀφοσίωσίς σας μοῦ ἐμπνέει συμπάθειαν, καὶ ἂν ἄλλως συμφωνήσωμεν, ἐπιθυμῶ νὰ αἰσθανθῆτε πόσον σᾶς ἐκτιμῶ. Ἐμπιστευθῆτε εἰς ἐμέ· θὰ κάμω ὅ,τι δυνατὸν καλλίτερον.

— Ὤ, κυρία, τῆς ἀπήντησα, εἴτε ἔχω τὸ εὐτύχημα νὰ μ' ἐκλέξετε εἴτε ὄχι, ἀφῆτε νὰ σᾶς εὐχαριστήσω διὰ τὴν ἀγαθὴν αὐτὴν ὁρμὴν τῆς καρδίας σας!

Κ' ἐφίλησα ὁρμητικῶς τὴν χεῖρά της, — πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δὲν τὴν δυσηρέστησε.

— Ἐν τοσούτῳ, εἶπε μετὰ νέαν σιωπήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐφαίνετο δυσπιστοῦσα πρὸς τὴν πρώτην της ἔμπνευσιν, ἂν ἦσθε κάπως ἐλαφρὰ καὶ ὀλίγον ἐρωτότροπος;

— Οὔτε τὸ ἓν οὔτε τὸ ἄλλο.

— Ἐλπίζω ὄχι. Ἐν τούτοις εἶσθε εὔμορφη. Καὶ αὐτὸ δὲν μὲ τὸ εἶπαν, καὶ σᾶς εὑρίσκω μάλιστα ὅσον περισσότερον σᾶς βλέπω, πολὺ πολὺ εὔμορφη. Αὐτὸ μ' ἀνησυχεῖ ὀλίγον, δὲν σᾶς τὸ κρύπτω.

— Διατί, κυρία;

— Διατί; βέβαια, ἔχετε δίκαιον. Αἱ ἄσχημοι νομίζουν ὅτι εἶνε ὡραῖαι, καὶ ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν ν' ἀρέσουν γίνονται γελοῖαι. Ἴσως εἶνε καλλίτερον νὰ ἠμπορῆτε ν' ἀρέσκετε..., ἀρκεῖ νὰ μὴν κάμνετε κατάχρησιν. Ἂς ἴδοῦμεν τώρα· ἔχετε

τὴν καλωσύνην καὶ τὴν γενναιότητα νὰ μοῦ διηγηθῆτε ὀλίγον τὴν παρελθοῦσαν ζωήν σας; Εἴχατε ἕως τόρα κανὲν μυθιστόρημα; Εἴχατε· πῶς; Ἀδύνατον νὰ μὴν εἴχατε. Εἴσθε εἰκοσιδύο, εἰκοσιτριῶν ἐτῶν...

— Εἶμαι εἰκοσιτεσσάρων, καὶ τὸ μόνον μυθιστόρημα, τὸ ὁποῖον εἶχα, θὰ σᾶς τὸ διηγηθῶ εἰς δύο λέξεις. Ὅταν ἤμην δεκαπέντε ἐτῶν, μ' ἐζήτησεν εἰς γάμον εἷς νέος, ὅστις μὲ ἤρεσκε, καὶ ὅστις ἀπεσύρθη ἅμα ἔμαθεν ὅτι ὁ πατήρ μου ἀφῆκε περισσότερα χρέη παρὰ χρήματα. Ἐλυπήθην πολύ, ἀλλὰ τὸ ἐλησμόνησα καὶ ὡρκίσθην νὰ μὴν ὑπανδρευθῶ.

— Αὐτὸ εἶνε πεῖσμα, δὲν εἶνε λήθη.

— Ὄχι, κυρία, εἶνε σκέψις. Ἀφοῦ δὲν εἶχα τίποτε καὶ ᾐσθανόμην ὅτι εἶμαι κἄτι, δὲν ἠθέλησα νὰ κάμω γάμον ἀνόητον, καὶ ἀντὶ νὰ αἰσθανθῶ πεῖσμα, ἐσυγχώρησα μάλιστα ἐκεῖνον, ὅστις μ' ἐγκατέλειψε. Τὸν ἐσυγχώρησα δὲ μάλιστα καθ' ἣν ἡμέραν εἶδα τὴν ἀδελφήν μου καὶ τὰ τέσσαρά της τέκνα χωρὶς ἄρτον, κ' ἐνόησα τὴν λύπην οἰκογενειάρχου, ὅστις ἀποθνήσκει ἐκ τῶν κόπων του καὶ δὲν ἀφίνει τίποτε εἰς τὰ ὀρφανά του.

— Καὶ τὸν εἴδατε πλέον ἐκεῖνον τὸν ἀχάριστον;

— Ποτέ. Ἐνυμφεύθη, καὶ οὐδὲ τὸν συλλογίζομαι πλέον.

— Ἔκτοτε δὲν ἐσυλλογίσθητε ἄλλον;

— Κανένα, κυρία.

— Πῶς τοῦτο;

— Δὲν ἠξεύρω. Νομίζω ὅτι δὲν εἶχα καιρὸν νὰ συλλογισθῶ τὸν ἑαυτόν μου. Ὅταν τις εἶνε πολὺ πτωχὸς καὶ δὲν θέλει νὰ καταντήσῃ εἰς ἐντελῆ ἔνδειαν, ἔχει πῶς ν' ἀπασχολήσῃ τὰς ἡμέρας του.

— Ἀλλὰ θὰ σᾶς ἐστενοχώρησαν βεβαίως πολύ, ὡραία ὡς εἴσθε.

— Ὄχι, κυρία· κανεὶς δὲν μ' ἐστενοχώρησε. Δὲν πιστεύω τὰς καταδιώξεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ἐνθαρρύνονται.

— Κ' ἐγὼ τὸ αὐτὸ φρονῶ, καὶ χαίρω διὰ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον μοῦ ἀπαντᾶτε. Δὲν φοβεῖσθε λοιπὸν τίποτε εἰς τὸ μέλλον;

— Τίποτε.

— Καὶ ἡ μόνωσις αὐτὴ τῆς καρδίας σας δὲν θὰ σᾶς κάμῃ μελαγχολικήν, κατηφῆ;

— Δὲν τὸ πιστεύω διόλου. Εἶμαι φύσει φαιδρά, καὶ διετήρησα τὸ θάρρος μου ἐν μέσῳ τῶν σκληροτέρων δοκιμασιῶν. Δὲν ἔχω εἰς τὴν κεφαλήν μου κανὲν ἐρωτικὸν ὄνειρον· δὲν εἶμαι ρωμαντικὴ καὶ θὰ ἦτο πολὺ παράδοξον ν' ἀλλάξω. Ἰδού, κυρία, πᾶν ὅ,τι δύναμαι νὰ σᾶς εἴπω περὶ ἐμοῦ. Μὲ δέχεσθε τοιαύτην ὁποία προσφέρομαι μὲ θάρρος, ἀφοῦ ἄλλως δὲν δύναμαι νὰ ὑποσχεθῶ παρ' ὅ,τι εἶμαι;

— Ναί, καὶ σᾶς λαμβάνω ὁποία εἴσθε, τουτέστιν ἐξαίρετος κόρη, πλήρης εἰλικρινείας κα θελήσεως. Μένει τώρα νὰ ἴδοῦμεν ἂν ἔχετε τὰ μικρὰ προτερήματα, τὰ ὁποῖα ζητῶ.

— Τί πρέπει νὰ κάμνω;

— Ἐν πρώτοις νὰ ὁμιλῆτε, καὶ περὶ τούτου εἶμαι ἐντελῶς εὐχαριστημένη. Ἔπειτα θέλω ὀλίγην ἀνάγνωσιν καὶ ὀλίγην μουσικήν.

— Δοκιμάσατέ με εὐθύς, καὶ ἂν εὐχαριστηθῆτε μὲ τὴν μικράν μου ἱκανότητα...

— Ναί, ναί... εἶπε καὶ μὲ ἔδωκεν ἓν βιβλίον. Ἀναγνώσατε· δὲν βλέπω τὴν ὥραν νὰ μείνω ἐντελῶς μαγευμένη μαζύ σας.

Μετὰ μίαν σελίδα μοῦ ἐπῆρε τὸ βιβλίον, κατευχαριστημένη. Ἔμενεν ἡ μουσική. Εἰς τὸ δωμάτιον ἦτο ἓν κλειδοκύμβαλον. Μὲ ἠρώτησεν ἂν ἤξευρα νὰ παίζω ἐκ τοῦ προχείρου. Ἐπειδὴ δὲ αὐτὸ εἶνε ἡ μόνη μου ἱκανότης, κατώρθωσα νὰ τὴν εὐχαριστήσω καὶ ὡς πρὸς τοῦτο. Ἐπὶ τέλους μὲ εἶπεν ὅτι ἐγνώριζε πῶς γράφω, ἀπὸ τὰς ἐπιστολάς μου τὰς ὁποίας τῆς εἶχε δείξει ἡ κυρία Δαργλάδ, καὶ ὅτι ἤλπιζεν ὅτι θὰ εἶμαι ἐξαίρετος γραμματεύς. Μοῦ ἔδωκε τὴν χεῖρα πρὸς ἀποχαιρετισμὸν καὶ μοῦ εἶπεν ὀλίγους πολὺ καλοὺς λόγους· τῆς ἐζήτησα νὰ μοῦ ἀφήσῃ ἐλευθέραν τὴν αὔριον, διὰ νὰ ἴδω τὰς ὀλίγας μου γνωριμίας ἐδῶ, κ' ἔδωκε διαταγὰς διὰ νὰ μ' ἐγκαταστήσουν τὸ σάββατον...

Ἀγαπητή μου ἀδελφή, ἔρχονται καὶ μὲ διακόπτουν. Τί εὐχάριστος ἔκπληξις! Εἶνε ἐπιστολὴ τῆς κυρίας Βιλλεμέρ, ἐπιστολὴ ὀλίγων γραμμῶν, τὰς ὁποίας σοῦ ἀντιγράφω:

«Ἐπιτρέψατέ μου, ἀγαπητή μου κόρη, νὰ σᾶς » στείλω μικρὰν προκαταβολὴν διὰ τὰ τέκνα » τῆς ἀδελφῆς σας κ' ἓν μικρὸν φόρεμα διὰ σᾶς. » Ἀφοῦ ἀγαπᾶτε τὸν στολισμόν, πρέπει τις νὰ » συμπαθῇ τὰς ἀδυναμίας ἐκείνων, τοὺς ὁποίους » ἀγαπᾷ. Μένομεν σύμφωνοι, ὅτι θὰ λαμβάνετε » ἑκατὸν πεντήκοντα φράγκα τὸν μῆνα, καὶ ὅτι » ἀναλαμβάνω ἐγὼ τὴν ἐνδυμασίαν σας».

Τί καλοὶ καὶ μητρικοὶ λόγοι, αἵ; Βλέπω ὅτι θ' ἀγαπήσω αὐτὴν τὴν γυναῖκα μ' ὅλην μου τὴν καρδίαν, καὶ ὅτι δὲν τὴν εἶχα κρίνει πολὺ καλὰ ἐκ πρώτης ὄψεως. Εἶνε πολὺ πλέον αὐθόρμητος παρ' ὅσον ὑπέθετα. Σοῦ ἐσωκλείω τὸ χαρτονόμισμα τῶν πεντακοσίων φράγκων, Γρήγορα! Ξύλα εἰς τὸ ὑπόγειον, μάλλινα μεσοφόρια τῆς Λιλῆς, ἡ ὁποία δὲν ἔχει, καὶ κανὲν πουλί, πότε καὶ πότε εἰς τὸ πτωχόν σας τραπέζι. Ὀλίγον κρασὶ διὰ σέ· τὸ στομάχι σου εἶνε ἀφανισμένον, καὶ δὲν χρειάζεται πολὺ διὰ νὰ τὸ διορθώσῃ. Νὰ ἐπισκευάσῃς καὶ τὴν ἑστίαν τοῦ δωματίου, ἡ ὁποία καπνίζει φοβερά. Εἶνε ἀνυπόφορος· ἠμπορεῖ νὰ βλάψῃ τὰ 'μάτια τῶν παιδιῶν, καὶ ἡ βαπτιστική μου ἔχει τόσον εὔμορφα!

Ἐγὼ ἐντρέπομαι μὲ τὸ φόρεμα, τὸ ὁποῖον μοῦ ἐστάλη, φόρεμα μεταξωτὸν θαυμάσιον, σταχτό-

χρουν ἀνοικτόν. Τί ἀνόητος ποῦ ἤμουν νὰ εἰπῶ ὅτι μ' ἀρέσκει ἡ ὡραία ἐνδυμασία! Φόρεμα σαράντα φράγκων θὰ μοῦ ἦτο καὶ πολύ, καὶ τώρα θὰ ἔχω εἰς τὴν ῥάχιν μου ἓν διακοσίων φράγκων, ἐνῷ ἡ ἀδελφή μου διορθώνει τὰ ῥάκη της! Δὲν ἠξεύρω πῶς νὰ κρυφθῶ· μὴ νομίσῃς ὅμως ὅτι ᾐσθάνθην ταπείνωσιν δι' αὐτὸ τὸ δῶρον. Θὰ τὰς πληρώσω εὐσυνειδήτως αὐτὰς τὰς καλωσύνας, ἡ καρδία μου μοῦ τὸ λέγει.

Βλέπεις, Καμίλλη, πῶς μᾶς ἐπιτυγχάνουν ὅλα, ὅταν θελήσω! Μὲ ῥίπτει εὐθὺς ἡ τύχη μου εἰς μίαν γυναῖκα ἐξαίρετον, κερδίζω περισσότερα παρ' ὅσα ἐδεχόμην, καὶ μὲ μεταχειρίζονται εὐθὺς ὡς κόρην, τὴν ὁποίαν θέλουν νὰ περιπτυχθοῦν καὶ νὰ χαδεύσουν. Καὶ ὅταν συλλογίζωμαι ὅτι ἓξ μῆνας τώρα μ' ἐμπόδιζες, καὶ ὑπέφερες μυρίας στερήσεις, κ' ἐτραβοῦσες τὰ μαλλιά σου μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ ἐργασθῶ διὰ σέ! Καλή μου ἀδελφή, ἦσο λοιπὸν κακὴ μητέρα; Δὲν ἔπρεπε νὰ συλλογισθῶμεν πρὸ πάντων τὰ ἀγαπητὰ μικρά μας, καὶ νὰ σιωπήσῃ δι' αὐτὰ ἡ ἀγάπη μας; Ἀ! κ' ἐν τούτοις ἐφοβήθην μὴν ἀποτύχω, — σοῦ τὸ ἐξομολογοῦμαι σήμερον, — ὅταν ἐπῆρα μαζύ μου τὰ τελευταῖά μας λουδοβίκεια διὰ νὰ πληρώσω τὸν ναῦλόν μου, κ' ἔτρεχα τὸν κίνδυνον νὰ ἐπιστρέψω χωρὶς ν' ἀρέσω εἰς αὐτὴν τὴν κυρίαν! Ὁ θεὸς ἔβαλε τὸ χέρι του, ἀδελφή μου! Τί προσευχὴν τοῦ ἔκαμα σήμερον, μὲ ὅλην μου τὴν καρδίαν! Πῶς τὸν παρεκάλεσα νὰ μὲ κάμῃ ἀγαπητήν, ἀρεστήν, πειστικήν... — Τώρα πηγαίνω νὰ καμηθῶ, διότι εἶμαι ἀφανισμένη ἀπὸ τὴν κούρασιν. Ἠξεύρεις, καλή μου ἀδελφή, πῶς σὲ ἀγαπῶ! περισσότερον παρ' ὅ,τι δήποτε εἰς τὸν κόσμον, καὶ πολὺ περισσότερον ἀπὸ ἐμέ. Μὴ μὲ λυπεῖσαι λοιπόν· εἶμαι ἡ εὐτυχεστέρα κόρη τοῦ κόσμου σήμερον, καὶ ὅμως δὲν εἶμαι πλησίον σου, καὶ δὲν βλέπω κοιμώμενα τὰ μικρά μας! Βλέπεις ὅτι ὁ ἐγωϊσμὸς δὲν φέρει τὴν ἀληθινὴν εὐτυχίαν, ἀφοῦ, μόνη τώρα ὅπως εἶμαι, χωρισμένη ἀπὸ ὅ,τι ἀγαπῶ, αἰσθάνομαι νὰ κτυπᾷ ἡ καρδία μου ἀπὸ χαρὰν ἐνῷ δακρύουν οἱ ὀφθαλμοί μου, καὶ πηγαίνω νὰ γονατίσω καὶ νὰ εὐχαριστήσω τὸν θεόν, πρὶν ἀποκοιμηθῶ.

Καρολίνα.

Ἐνῷ ἡ δεσποινὶς Σαὶν-Ζενὲ ἔγραφεν εἰς τὴν ἀδελφήν της, ἡ μαρκησία Βιλλεμὲρ συνωμίλει μετὰ τοῦ νεωτέρου τῶν υἱῶν της ἐν τῇ μικρᾷ αἰθούσῃ αὐτῆς κατὰ τὸ προάστειον τοῦ ἁγίου Γερμανοῦ. Ὁ οἶκος ἦτο εὐρύχωρος καὶ προσοδοφόρος. Ἀλλ' ἡ μαρκησία, πλουσία ἄλλοτε καὶ σήμερον στενοχωρημένη, θὰ μάθωμεν μετ' ὀλίγον διατί, κατῴκει ἀπό τινος τὸ δεύτερον πάτωμα, ἵνα ὠφελῆται ἀπὸ τὸ πρῶτον.

— Λοιπόν, ἀγαπητή μου μητέρα, ἔλεγεν ὁ μαρκήσιος, εἴσθε εὐχαριστημένη ἀπὸ τὴν νέαν σας σύντροφον; Ἔμαθα ὅτι ἦλθε.

— Τί νὰ σὲ εἰπῶ, υἱέ μου, ἀπήντησεν ἡ μαρκησία· μ' ἐμάγευσε.

— Ἀλήθεια; εἰπέτε μου λοιπόν.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν εἰξεύρω ἂν πρέπῃ· φοβοῦμαι μήπως σ' ἐνθουσιάσω περισσότερον τοῦ δέοντος.

— Μὴ φοβεῖσαι, ἀπήντησε μελαγχολικῶς ὁ μαρκήσιος, ὃν προσεπάθησε νὰ φαιδρύνῃ ἡ μήτηρ του. Καὶ ἂν ἤμην τόσον εὔφλεκτος, ἠξεύρω τί ὀφείλω εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν τοῦ οἴκου σου καὶ τὴν οἰκιακήν σου εἰρήνην.

— Ναί, φίλε μου, ναί! Κ' ἐγὼ γνωρίζω ὅτι δύναμαι νὰ εἶμαι ἥσυχη μαζύ σου, ὁσάκις πρόκειται περὶ ζητήματος λεπτότητος καὶ τιμῆς. Ἠμπορῶ λοιπὸν νὰ σοῦ εἰπῶ, ὅτι ἡ μικρὰ αὐτὴ Δαργλὰδ μ' εὑρῆκεν ἕνα μαργαρίτην, ἕνα ἀδάμαντα, καὶ ὅτι ὁ μαργαρίτης αὐτὸς εὐθὺς εἰς τὴν ἀρχὴν μ' ἔκαμε νὰ κάμω τρέλλας.

Διηγήθη δὲ ἡ μαρκησία τὸν μετὰ τῆς Καρολίνας διάλογον αὐτῆς, καὶ τὴν περιέγραψε.

— Δὲν εἶνε οὔτε ὑψηλή, οὔτε κοντή. Εἶνε καλοκαμωμένη, ἔχει μικροὺς πόδας, χεῖρας παιδίου, κόμην ξανθὴν ἀμαυρὰν ἄφθονον, χρῶμα κρίνου καὶ ῥόδων, χαρακτηριστικὰ λεπτότατα, ὀδόντας ὡς μαργαριτάρια, μικρὰν εὔμορφην μύτην καὶ ὀφθαλμοὺς μὲ χρῶμα θαλάσσης, οἱ ὁποῖοι σὲ βλέπουν μὲ θάρρος, χωρὶς ῥεμβασμούς, χωρὶς πλαστὴν δειλίαν, μὲ ἀφέλειαν καὶ εἰλικρίνειαν, οἱ ὁποῖοι ἀρέσουν καὶ σὲ κερδίζουν ἀμέσως. Δὲν ἔχει τίποτε ἐπαρχιωτικόν, καὶ οἱ τρόποι της εἶνε ἐξαίρετοι, διότι ἀκριβῶς προσπαθεῖ νὰ μὴν εἶνε. Ἡ ἐνδυμασία της πτωχή, ἀλλὰ μὲ πολλὴν καλλαισθησίαν· τέλος πάντων πᾶν ὅ,τι ἐφοβούμην καὶ τίποτε ἀφ' ὅσα ἐφοβούμην, δηλαδὴ ἡ ὡραιότης ἡ ὁποία μ' ἐνέπνεε δυσπιστίαν καὶ καμμία προσποίησις καὶ ἀπαίτησις, αἱ ὁποῖαι ἠδύναντο νὰ δικαιολογήσουν τὴν δυσπιστίαν αὐτήν. Ἐκτὸς δὲ τούτου φωνὴ καὶ προφορά, αἵτινες καθιστῶσι τὴν ἀνάγνωσίν της ἀληθινὴν μουσικήν, ἱκανότης μουσικὴ ἔκτακτος, καὶ ὑπὲρ πάντα ταῦτα ὅλα τὰ πρόδηλα χαρακτηριστικὰ τοῦ πνεύματος, τῆς λογικῆς, τῆς φρονήσεως καὶ τῆς ἀγαθότητος,... τόσον ὥστε ἐσυμπάθησα εὐθὺς καὶ συνεκινήθην ἐκ τῆς ἀφοσιώσεώς της πρὸς πτωχὴν οἰκογένειαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶδα ὅτι θυσιάζεται, κ' ἐλησμόνησα τὰ περὶ οἰκονομίας σχεδιά μου καὶ τῆς ὑπεσχέθην οὐδ' ἐγὼ δὲν ἠξεύρω τί.

— Ἔκαμε συμφωνίας λοιπόν; ἠρώτησεν ὁ μαρκήσιος.

— Τοὐναντίον, ἐδέχετο ὅ,τι εἶχα ἀποφασίσει νὰ τῆς δώσω.

— Τότε ἔκαμες κάλλιστα μητέρα, καὶ εἶμ' εὐτυχὴς ὅτι εὗρες τέλος πάντων σύντροφον ἀξίαν σου. Ἐκράτησες παραπολὺ τὴν λαίμαργον ἐκείνην καὶ ὑπνηλὴν γεροντοκόρην, ἡ ὁποία σοῦ ἐπροξένει τόσην ἀγανάκτησιν, καὶ θὰ εἶχες ἀδι-

κον νὰ ὑπολογίσῃς τὴν δαπάνην, ὅταν πρόκειται νὰ τὴν ἀντικαταστήσῃς δι' ἑνὸς θησαυροῦ.

— Ναί, ὑπέλαβεν ἡ μαρκησία, αὐτὸ μὲ λέγει καὶ ὁ ἀδελφός σου. Οὔτε σὺ οὔτε αὐτός, ἀγαπητά μου τέκνα, δὲν θέλετε νὰ λογαριάσετε, καὶ φοβοῦμαι ὅτι πολὺ ἐβιάσθην εἰς αὐτήν μου τὴν συμφωνίαν, ὅσην εὐχαρίστησιν καὶ ἂν μοῦ προξενεῖ.

— Ἡ εὐχαρίστησις αὐτὴ σοῦ ἦτο ἀναγκαία, εἶπε ζωηρῶς ὁ μαρκήσιος, καὶ τόσον ὀλιγώτερον πρέπει νὰ τὴν συλλογίζεσαι, ὅσον τὸ ἀπεφάσισες μάλιστα χάριν ἀγαθοεργίας.

— Τὸ ὁμολογῶ, ἀλλ' ἴσως ἔσφαλα, ἀπήντησεν ἡ μαρκησία περίφροντις· δὲν ἔχει κανεὶς πάντοτε τὸ δικαίωμα νὰ ἀγαθοεργῇ.

— Ὦ, μητέρα! ἀνεφώνησεν ὁ υἱὸς μετ' ἀγανακτήσεως συνάμα καὶ λύπης, ἂν καταντήσῃς νὰ στερηθῇς τὴν χαρὰν τῆς ἐλεημοσύνης, πολὺ φοβερὸν θὰ ἦνε τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον ἔκαμα.

— Κακόν; σύ; τί κακόν; ὑπέλαβεν ἡ μήτηρ ἔκπληκτος καὶ ἀνήσυχος. Σὺ ποτέ σου δὲν ἔκαμες κακόν, ἀγαπητέ μου υἱέ.

— Συγχώρησόν με, εἶπεν ὁ μαρκήσιος συγκεκινημένος πάντοτε. Ἔπραξα ἔγκλημα τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὑπεχρεώθην, ἐκ σεβασμοῦ πρὸς σέ, νὰ πληρώσω τὰ χρέη τοῦ ἀδελφοῦ μου.

— Σιώπα! ἀνεφώνησεν ὠχριῶσα ἡ μαρκησία. Ἄς ἀφήσωμεν αὐτὴν τὴν ὁμιλίαν· δὲν θὰ συμφωνήσωμεν.

Καὶ ἔτεινε τὰς χεῖράς της πρὸς τὸν μαρκήσιον. ἵνα μετριάσῃ τὴν ἀκουσίαν πικρίαν τῆς ἀπαντήσεώς της. Ἐκεῖνος δὲ τὰς ἠσπάσθη καὶ ἀπεσύρθη μετά τινας στιγμάς.

Τὴν ἐπαύριον ἡ Καρολίνα Σαὶν-Ζενὲ ἐξῆλθεν ἵνα ῥίψῃ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον τὴν χρηματοφόρον ἐπιστολὴν ἣν ἔστελλεν εἰς τὴν ἀδελφήν της καὶ ἴδῃ τὰ ὀλίγα πρόσωπα, μεθ' ὧν ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς ἐπαρχίας της εἶχε διατηρήσει σχέσεις. Ἦσαν παλαιοὶ φίλοι τῆς οἰκογενείας της, οὓς δὲν εὗρεν ὅλους, ἀλλ' ἀφῆκεν εἰς αὐτοὺς τὸ ὄνομά της χωρὶς τῆς διευθύνσεώς της, ἀφοῦ δὲν ἔμελλε πλέον νὰ ἔχῃ ἰδίαν κατοικίαν. Καὶ ᾐσθάνθη μὲν λύπην τινά, ὅτι διετέλει οὕτω ἄστεγος καὶ προσηρτημένη οὕτως εἰπεῖν εἰς οἶκον ξένον, ἀλλὰ δὲν ἐσκέφθη καὶ πολὺ περὶ τῆς τύχης της. Ἐκτὸς ὅτι ἀπόφασιν εἶχε νὰ διώξῃ τοῦ πνεύματός της πᾶσαν μελαγχολίαν παράγουσαν εἰς ἀποθάρρυνσιν, δὲν ἦτο δειλοῦ χαρακτῆρος, καὶ οὐδεμία δοκιμασία, ὅσῳ δυσάρεστος καὶ ἂν ὑπῆρξεν, δὲν εἶχεν ἐμπνεύσει εἰς αὐτὴν ἰδέας ἀπελπιστικάς. Ὑπῆρχεν ἐν τῷ ὀργανισμῷ αὐτῆς ζωτικότης ἔκτακτος καὶ πυρετώδης δραστηριότης, τοσούτῳ μᾶλλον ἀξιοπαρατήρητος ὅσῳ συνεδέετο πρὸς μεγίστην πνεύματος ἠρεμίαν καὶ παράδοξον προσωπικὴν ἀμεριμνησίαν. Ὁ ἐξαιρετικὸς οὗτος χαρακτὴρ θέλει ἀναπτυχθῆ καὶ ἐξηγηθῆ ἐν τῇ συνεχείᾳ τῆς ἡμετέρας διηγήσεως, ὅσον τὸ δυνατόν· ἀλλ' εἶνε ἀναγκαῖον νὰ ἐνθυμῆται ὁ ἀναγνώστης τοῦτο, ὅπερ ἄλλως πάντες γνωρίζουσιν, ὅτι δηλαδὴ οὐδεὶς δύναται νὰ ἐξηγήσῃ ἐντελῶς μηδὲ νὰ δηλώσῃ ἀπολύτως τὸν χαρακτῆρα ἄλλου ἀνθρώπου. Ἕκαστον ἄτομον ἔχει ἐνδόμυχόν τι μυστήριον ἰσχύος ἢ ἀδυναμίας, ὅπερ τοσούτῳ μᾶλλον ἀδυνατεῖ ν' ἀποκαλύψῃ ὅσῳ καὶ αὐτὸ τὸ ἴδιον τὸ ἀγνοεῖ. Ἡ ἀνάλυσις πρέπει νὰ φαίνεται ἐπαρκὴς ὁσάκις πλησιάζει εἰς τὴν ἀλήθειαν· δὲν δύναται ὅμως νὰ συλλάβῃ αὐτὴν αὐτόφωρον, χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἀτελῆ ἢ σκοτεινὴν ἄποψίν τινα οἱανδήποτε τοῦ αἰωνίου προβλήματος τῆς ψυχῆς.

Β'

Ἡ Καρολίνα ἦτο ὁτὲ μὲν φαιδρὰ ὁτὲ δὲ κατηφής, περιερχομένη κατάμονος, πεζῇ ἢ ἐπὶ λεωφορείου, τοὺς εὐρεῖς ἐκείνους Παρισίους, ὅπου εἶχεν ἀνατραφῆ ἐν εὐπορίᾳ, καὶ οὓς εἶχε καταλίπει κατεστραμμένη ἐντελῶς καὶ ἄπελπις περὶ τοῦ μέλλοντος, ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν θάλλει εὐανθὴς ὁ βίος. Ἄς ἀφηγηθῶμεν ἐν ὀλίγοις, ἵνα μὴ τὰ ἐπαναλάβωμεν πλέον, τὰ σοβαρὰ μὲν ἀλλὰ καὶ ἁπλούστατα γεγονότα, ἅτινα συνώψισεν αὕτη πρὸς τὴν μαρκησίαν Βιλλεμέρ.

Ἦτο κόρη εὐπατρίδου τῆς κάτω Βρετάνης, κατοικοῦντος περὶ τὸ Βλοά, καὶ δεσποινίδος τινὸς Δὲ Γραζάκ, καταγομένης ἐκ τοῦ Βελαί. Ἡ Καρολίνα μόλις ἐγνώρισε τὴν μητέρα της. Ἡ κυρία Σαὶν Ζενὲ ἀπέθανε τὸ τρίτον ἀπὸ τοῦ γάμου της ἔτος, κατὰ τὸν τοκετὸν τῆς Καμίλλης, λαβοῦσα τὴν ὑπόσχεσιν τῆς Ἰουστίνης Λανιὼν ὅτι ἤθελε παραμείνει ἔτη πολλὰ πλησίον τῶν τέκνων της.

Ἡ Ἰουστίνα Λανιών, σύζυγος τοῦ Πεϋρὰκ, ἦτο ῥωμαλέα καὶ ἀγαθὴ χωρικὴ τοῦ Βελαί, συγκατένευσε δὲ νὰ μείνῃ ὀκτὼ ἔτη παρὰ τῷ Κ. Σαὶν-Ζενέ. Εἶχε θρέψει τὴν Καρολίναν, εἶτα δὲ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκογένειάν της, κ' ἐπανῆλθε πάλιν ἵνα δώσῃ τὸ γάλα τοῦ δευτέρου της τέκνου εἰς τὴν δευτέραν θυγατέρα τῆς ἀγαπητῆς της *κυρᾶς*. Χάρις εἰς αὐτήν, ἡ Καρολίνα καὶ ἡ Καμίλλη ἀπήλαυσαν τῆς θεραπείας καὶ τῶν θωπειῶν δευτέρας μητρός. Ἀλλ' ἡ Ἰουστίνα δὲν ἠδύνατο νὰ λησμονήσῃ τὸν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα της. Ἠναγκάσθη τέλος νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν τόπον της, καὶ ὁ Κ. Σαὶν-Ζενὲ ἔφερε τὰς θυγατέρας του εἰς Παρισίους, ὅπου ἀνετράφησαν ἐντὸς ἑνὸς τῶν περιλαλήτων τότε μοναστηρίων.

Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἦτο τόσον πλούσιος ὥστε νὰ ζῇ ἐν Παρισίοις, ἐμίσθωσεν ἐκεῖ μικρὸν κατάλυμα καὶ ἤρχετο δὶς τοῦ ἔτους, τὸ Πάσχα καὶ τὰς διακοπάς. Ἦσαν δὲ ἀληθῶς αἱ ἐπισκέψεις αὗται αἱ διακοπαὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνδρός. Οἰκονομῶν ὅλον τὸ ἔτος, ἐταμίευεν ἵνα σπαταλήσῃ χάριν τῶν θυγατέρων του κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας πατρι-

αρχικῆς ἀληθῶς ἀγαλλιάσεως. Περίπατοι τότε, καὶ συναυλίαι, καὶ ἐπισκέψεις μουσείων, καὶ ἐκδρομαὶ εἰς τὰς βασιλικὰς ἐπαύλεις, καὶ γεύματα ἐκλεκτά, καὶ διασκεδάσεις πατρικαὶ μὲν καὶ ἀφελεῖς ἀλλὰ καὶ ἀφρονέσταται συγχρόνως. Ὁ ἀγαθὸς ἀνὴρ ἐλάτρευε τὰς θυγατέρας του, ὡραιοτάτας ἀμφοτέρας ἀλλὰ καὶ ἀγαθωτάτας ἐπίσης. Ἡ ἐρωτοτροπία του ἦτο νὰ περιάγῃ αὐτὰς περικόσμους, ὡραιοτέρας καὶ φαιδροτέρας τῶν νεοκόπων ἐσθήτων καὶ ταινιῶν των, καὶ νὰ τὰς ἐπιδεικνύῃ ὑπὸ τὸν ἥλιον καὶ τὰ φῶτα τῶν ἀκτινοβόλων Παρισίων, ὅπου ὀλίγους μὲν ἀνθρώπους ἐγνώριζεν ἀλλ' ἐξετίμα τὰ βλέμματα τοῦ πρώτου τυχόντος διαβάτου πολὺ πλέον ἢ οἱονδήποτε τῆς ἐπαρχίας του πανηγυρισμόν. Τὸ ὄνειρόν του ἦτο νὰ καταστήσῃ παρισινάς, ἀληθεῖς παρισινὰς τὰ δύο ἐκεῖνα χαριέστατα πλάσματα. Ἦτο ἕτοιμος νὰ δαπανήσῃ πρὸς τοῦτο ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν του, καὶ τὴν ἐδαπάνησε.

Ὁ ἀκαταμάχητος οὗτος ἔρως τῆς παρισινῆς ἁβροδιαίτης ἦτο μοῖρα παράδοξος, εἰς ἣν ὑπέκυπτον, πρό τινων ἔτι ἐτῶν, οὐ μόνον οἱ πλεῖστοι τῶν εὐπόρων ἐπαρχιωτῶν ἀλλὰ καὶ ὁλόκληροι κλάσεις κοινωνικαί. Πᾶς ὁπωσοῦν μορφωμένος ἀλλοδαπὸς μεγάπλουτος ὥρμα πρὸς τοὺς Παρισίους ὡς ὁ ἐν διακοπαῖς σχολάζων μαθητής, κατέλειπεν αὐτοὺς ἐν ὀδύνῃ καὶ ἠσχολεῖτο ἐν τῇ πατρίδι του τὸν ὑπόλοιπον χρόνον πῶς ν' ἀποκτήσῃ τὸ διαβατήριον δι' οὗ νὰ ἐπανέλθῃ καὶ πάλιν ἐκεῖ. Σήμερον ἔτι, ἂν δὲν ἦσαν τοσοῦτον αὐστηροὶ οἱ νόμοι, οἱ καταδικάζοντες τοὺς Ῥώσους νὰ ζῶσιν ἐν τῇ Ῥωσίᾳ καὶ τοὺς Πολωνοὺς ἐν τῇ Πολωνίᾳ, κολοσσιαῖαι περιουσίαι θὰ ἤρχοντο νὰ καταποντισθῶσιν ἡ μία μὲ τὴν ἄλλην εἰς τὰς ἡδονὰς τῶν Παρισίων.

Αἱ δεσποινίδες Σαὶν-Ζενὲ διαφόρως ὠφελήθησαν ἐκ τῆς ἁβρᾶς αὐτῶν ἀνατροφῆς· Ἡ Καμίλλη, νεωτέρα καὶ ὡραιοτέρα τῶν δύο — ὅπερ δὲν ἦτο μικρὸν πρᾶγμα — ἐμεθύσθη ὡς ὁ πατήρ της, εἰς ὃν ὡμοίαζε τήν τε μορφὴν καὶ τὸν χαρακτῆρα. Ἠγάπησεν ἐμπαθῶς τὴν πολυτέλειαν καὶ οὐδέποτε ἐφαντάσθη, ὅτι ὁ βίος της ἠδύνατο ν' ἀπολήξῃ εἰς πενίαν. Ἠπία, φιλόστοργος, ἀλλὰ μετρίως νοήμων, οὐδὲν ἄλλο ἔμαθεν ἢ νὰ ἦνε θυγάτηρ ἐντελής, κατά τε τὸ ἦθος καὶ τὴν ἐνδυμασίαν καὶ τοὺς τρόπους. Ἐπιστρέφουσα εἰς τὸ μοναστήριον μετὰ τὰς διακοπάς, ἐτήκετο ὑπὸ πόθου τρεῖς ὅλους μῆνας, εἰργάζετο κάπως τρεῖς ἄλλους πρὸς εὐχαρίστησιν τῆς ἀδελφῆς της, ἥτις τὴν ἐπέπληττε, καὶ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον ὠνειρεύετο τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πατρός της καὶ τὰς διασκεδάσεις.

Ἡ Καρολίνα ὡμοίαζε μᾶλλον τὴν μητέρα της, ἥτις ἦτο γυνὴ δραστηρία καὶ σοβαρά. Ἦτο ἐν τούτοις φαιδρὰ καὶ ἀπήλαυε τῶν ἀπὸ τῆς ἐλευθερίας διασκεδάσεων μετὰ πολὺ πλείονος ζωηρότητος ἢ ἡ ἀδελφή της. Ἔσπευδε πλειότερον αὐτῆς νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τοῦ στολισμοῦ, τῶν περιπάτων καὶ τῶν θεαμάτων, ἀλλ' ἀπήλαυεν αὐτῶν πάντη διαφόρως. Ἦτο ἀπείρως νοημονεστέρα τῆς Καμίλλης, εἶχε δὲ νοημοσύνην οὐχὶ καλλιτεχνικῶς δημιουργόν, ἀλλὰ προσιτὴν καὶ εὐαίσθητον εἰς τὰς ἀληθεῖς ἐκδηλώσεις τῆς τέχνης. Εἶχεν ἔμφυτον γεννωμένη τὸ τάλαντον νὰ ἐκφράζῃ δεξιῶς καὶ περιφανῶς τὴν ξένην διάνοιαν. Ἀπήγγελλε τὴν ποίησιν καὶ ἀνεγίνωσκε τὴν μουσικὴν μετὰ καταπληκτικῆς νοημοσύνης. Ἐλάλει ὀλίγα, κάλλιστα πάντοτε καὶ μετὰ σαφηνείας ἀποκλειούσης πᾶσαν ἀνάπτυξιν. Ὁσάκις δὲ ἡ ἀνάπτυξις παρείχετο αὐτῇ ὑπὸ τοῦ βιβλίου ἢ τῆς μουσικῆς, περιέβαλλε διὰ νέας αἴγλης τὴν γραπτὴν ἔννοιαν. Ἐφαίνετο οἱονεὶ τὸ ἀναγκαῖον τῆς μεγαλοφυΐας ὄργανον, μεγαλοφυΐα καὶ αὐτή, ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἑρμηνείας, ἂν ἡ μεγαλοφυΐα αὕτη εἶχεν ἀναπτυχθῇ προσηκόντως.

Δὲν ἀνεπτύχθη ὅμως. Ἡ Καρολίνα εἶχεν ἀρχίσει δεκαέτις τὴν ἀνατροφήν της, διέκοψε δὲ αὐτὴν ἑπτὰ καὶ δεκαέτις. Ἰδοὺ τί εἶχε συμβῆ. Ὁ κ. Σαὶν-Ζενέ, ἔχων πρόσοδον ἐτησίαν δώδεκα μόλις χιλιάδων φράγκων, ὀνειρευόμενος δὲ μέλλον τῶν θυγατέρων του ἄξιον τῆς καλλονῆς αὐτῶν, εἶχε παρασυρθῆ ἐν οἰκτρᾷ ἁπλότητι εἰς κερδοσκοπίας, αἵτινες ἔμελλον νὰ τετραπλασιάσωσι τὴν περιουσίαν του, ἀλλὰ τὴν κατεβρόχθισαν ἐν μιᾷ στιγμῇ.

Ἡμέραν τινὰ ἦλθεν ὠχρὸς καὶ ὡσεὶ ἐμβρόντητος νὰ ζητήσῃ τὰς θυγατέρας του ἐν Παρισίοις. Ἀπήγαγεν αὐτὰς εἰς τὸν μικρὸν ἐπαρχιακόν του πύργον, χωρὶς νὰ εἴπῃ τι, καὶ προσποιούμενος μόνον ὅτι εἶχεν ὀλίγον πυρετόν. Ἐκεῖ ἐτάκη ἐπὶ τρεῖς μῆνας καὶ ἀπέθανε τέλος ἐκ τῆς λύπης, ἐξομολογηθεὶς τὴν καταστροφήν του εἰς τοὺς δύο μέλλοντας γαμβρούς του, διότι ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῶν δεσποινίδων Σαὶν-Ζενὲ ἐν Βλοά, πολλοὶ μνηστῆρες εἶχον παρουσιασθῆ, καὶ δύο μεταξὺ ἄλλων γενόμενοι δεκτοί.

Ὁ μνηστὴρ τῆς Καμίλλης ἦτο ὑπάλληλος, ἔντιμος ἀνήρ, καὶ εἰλικρινῶς ἀγαπῶν αὐτήν. Τὴν ἐνυμφεύθη ὅπως δήποτε. Ὁ τῆς Καρολίνας ἦτο κτηματίας. Ἐσκέφθη ὡριμώτερον, προυφασίσθη τὴν θέλησιν τῶν γονέων του καὶ ἀπεσύρθη. Ἀλλ' ἡ Καρολίνα ἦτο γενναία. Ἡ ἀδελφή της, ἀσθενεσθέρα, θ' ἀπέθνησκεν ἀπὸ τὴν λύπην της, δι' αὐτὸ καὶ δὲν ἐγκατελείφθη. Ἡ ἀδυναμία εἶνε πολλάκις μᾶλλον σεβαστὴ τῆς δυνάμεως. Ἡ ἠθικὴ ἰσχὺς εἶνέ τι ἀόρατον, συντριβόμενον ἐν σιγῇ καὶ ἀπαρατήρητον. Ὁ φόνος τῆς ψυχῆς οὐδὲν καταλείπει ἴχνος. Δι' αὐτὸ οἱ μὲν ἰσχυροὶ κακοπαθοῦσι πάντοτε, οἱ δὲ ἀσθενεῖς πάντοτε ἐπιπλέουσιν.

Εὐτυχῶς ἡ Καρολίνα δὲν εἶχεν ἀγαπήσει ἐμπαθῶς. Εἶχε μὲν αἰσθανθῆ συμπάθειάν τινα ἢ

καρδία της, ἀλλ' ἡ μυστηριώδης μελαγχολία καὶ ἡ δεινουμένη ἀσθένεια τοῦ πατρός της ἀπησχόλησαν αὐτὴν ἐντὸς ὀλίγου τοσοῦτον ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ σκεφθῇ πολὺ περὶ τῆς ἰδίας της εὐτυχίας. Ὁ ἔρως εὐγενοῦς κόρης εἶνε ἄνθος θάλλον ὑπὸ τὸν ἥλιον τῆς ἐλπίδος· ἀλλὰ πᾶσα προσωπικὴ ἐλπὶς τῆς Καρολίνας ἐσβέσθη ὅτε εἶδε ταχέως φθίνουσαν τὴν ζωὴν τοῦ πατρός της· τὸν μνηστῆρά της δὲν ἐθεώρησε πλέον ἢ ὡς φίλον συγκατανεύοντα νὰ συγκλαύσῃ μετ' αὐτῆς. Ἠσθάνθη πρὸς αὐτὸν εὐγνωμοσύνην καὶ ὑπόληψιν, ἀλλ' ἡ λύπη της ἀπέπνιξε τὴν μέθην καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν, καὶ τὸ πάθος δὲν ἀνεπτύχθη.

Ἡ ἐγκατάλειψις ἐπομένως τὴν προσέβαλε μᾶλλον ἢ τὴν κατέβαλε. Τοσοῦτον ἠγάπα τὸν πατέρα της καὶ τοσοῦτον βαθέως ἐλυπήθη ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ του, ὥστε ἡ ἀπώλεια τοῦ ἰδίου της μέλλοντος τῇ ἐφάνη δευτερεύουσα ὅλως λύπη. Οὐδὲν ἐξεδήλωσε πεῖσμα, ἀλλὰ συνησθάνθη βαρέως τὴν ὕβριν· καίτοι δὲ ἐξεδικήθη διὰ τῆς λήθης μόνης, διετήρησεν ὅμως ἐν τῇ καρδίᾳ της ἀόριστόν τινα μνησικακίαν κατὰ τῶν ἀνδρῶν, ἥτις ἐθωράκισεν αὐτὴν κατὰ πάσης εὐπιστίας πρὸς τὸν ἔρωτα ἢ πρὸς τὰς κολακείας, ὅσαι ἀπετείνοντο εἰς τὴν καλλονήν της, μέχρι τῆς ἡλικίας, καθ' ἣν εὑρίσκομεν αὐτὴν σήμερον θεραπευμένην ἐντελῶς, γενναίαν καὶ νομίζουσαν καλῇ τῇ πίστει ὅτι εἶνε ἀπρόσιτος εἰς οἱονδήποτε ἐρωτικὸν γόητρον.

Περιττὸν εἶνε νὰ διηγηθῶμεν πῶς παρῆλθον τὰ μεταξὺ ἔτη. Πάντες γνωρίζουσιν, ὅτι ἡ ἀπώλεια μικρᾶς ἢ μεγάλης περιουσίας δὲν εἶνε γεγονὸς συντελούμενον ὁρατῶς ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας. Προσπαθεῖ τις νὰ ἐπιτύχῃ ἀναβολὰς παρὰ τῶν δανειστῶν, νομίζει ὅτι δύναται νὰ σώσῃ ὀλίγα τινα ναυάγια, ὑφίσταται πολλὰς ἀβεβαιότητας, ἐκπλήξεις, ἀπογοητεύσεις, μέχρις οὗ βλέπων ματαιούμενον τὸν ἀγῶνα, ἀποδέχεται οὕτως ἢ ἄλλως τὴν πραγματικότητα. Ἡ Καμίλλη κατεβλήθη μεγάλως ἐκ τῆς συμφορᾶς αὐτῆς, ἣν μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς δὲν ἐπίστευεν· ἀλλ' ἦτο ἤδη νυμφευμένη καὶ δὲν ᾐσθάνθη πράγματι τὴν πενίαν. Ἡ Καρολίνα, προνοητικωτέρα, ᾐσθάνθη ὀλιγώτερον κατὰ τὸ φαινόμενον τὴν παντελῆ ἀπορίαν, εἰς ἣν κατ' ἀνάγκην περιῆλθεν. Ὁ γαμβρός της δὲν ἠθέλησε νὰ γίνῃ λόγος περὶ χωρισμοῦ, καὶ προσέφερεν εἰς αὐτὴν γενναίως τὴν εὐπορίαν τῆς οἰκογενείας του· ἀλλ' ἐκείνη ᾐσθάνθη πάραυτα ὅτι ὁ βίος της ἦτο κατεστραμμένος, καὶ ἡ ὑπερηφάνειά της ηὔξησεν ἐκ τούτου. Βλέπουσα ὅτι ἡ ἀδελφή της ἐστερεῖτο τάξεως καὶ ἐργατικότητος, καὶ ὅτι κατ' ἔτος σχεδὸν ὑφίστατο τὰς ἐκ νέου τοκετοῦ ὠδῖνας· καὶ μερίμνας, ἐγένετο ἡ οἰκονόμος τῆς οἰκίας, ἡ παιδαγωγὸς τῶν τέκνων της, ἡ πρώτη ἑνὶ λόγῳ ὑπηρέτρια τοῦ οἴκου, καὶ τὴν βαρεῖαν αὐτὴν λειτουργίαν ἐξεπλήρου μετὰ τοσαύτης χάριτος, εὐθυκρισίας καὶ προθυμίας, ὥστε καθίστα πάντας περὶ αὐτὴν εὐτυχεῖς, καὶ ἀπέδιδε πολλαπλάσια ὅσων ἐλάμβανεν. Ἐπῆλθεν ἔπειτα ἡ ἀσθένεια καὶ ὁ θάνατος τοῦ γαμβροῦ της, χρέη τινὰ καθυστεροῦντα, ἅτινα οὗτος εἶχεν ἀποκρύψει, ἐλπίζων νὰ κατορθώσῃ τὴν ἐκ τοῦ μισθοῦ του βαθμηδὸν πληρωμήν των, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν ἡ παντελὴς πενία, ἡ φρίκη καὶ ἀπόγνωσις τῆς νεαρᾶς χήρας.

Εἶδεν ἤδη ὁ ἀναγνώστης, ὅτι ἡ Καρολίνα ἐδίστασεν ἐπί τινα χρόνον, φοβουμένη ἀφ' ἑνὸς νὰ καταλίπῃ ἀβοήθητον τὴν ἀδελφήν της καὶ ἐπιθυμοῦσα ἀφ' ἑτέρου νὰ σώσῃ αὐτὴν διὰ τῆς ἐργασίας της. Ἀνήρ τις πλούσιος, οὐχὶ νέος οὐδ' ἐπίχαρις, ἐσυλλογίσθη αὐτὴν ὡς πρότυπον οἰκοδεσποίνης, κ' ἐπρότεινε νὰ τὴν νυμφευθῇ. Ἡ δὲ Καρολίνα ᾐσθάνθη ἀορίστως, καὶ μετ' ὀλίγον ἀρκετὰ σαφῶς, ὅτι ἡ Καμίλλη ἐπεθύμει τὴν θυσίαν της αὐτήν. Ἀπεφάσισε τότε νὰ θυσιασθῇ ἀλλὰ κατ' ἄλλον τρόπον. Ἦτο πρόθυμος νὰ δώσῃ τὴν ἐλευθερίαν της, τὴν ἀνεξαρτησίαν της, τὸν καιρόν της· ἀλλ' ὑπελάμβανε ὑπερβολικὴν τὴν θυσίαν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος αὐτῆς, ἵνα παράσχῃ περισσοτέραν κἄπως ὑλικὴν εὐημερίαν εἰς τὴν οἰκογένειαν. Ἐσυγχώρησεν εἰς τὴν μητέρα τὸν ἐγωϊσμὸν τῆς ἀδελφῆς, καὶ χωρὶς κἂν νὰ φανῇ ὅτι τὸν ἐμάντευσε, ἀπεφάσισεν ὅ,τι εἴπομεν. Ἀφῆκε τὴν Καμίλλην ἐν μικρῷ ἐξοχικῷ οἰκίσκῳ, ὅστις εἶχε μισθωθῆ κατὰ τὰ περίχωρα τοῦ Βλοά, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Παρισίους, ὅπου γνωρίζομεν ἤδη πόσον καλῶς ὑπεδέχθη αὐτὴν ἡ κυρία Βιλλεμέρ, ἧς ἀπομένει ἡμῖν νὰ διηγηθῶμεν ἐπίσης ἐν ὀλίγοις τὴν ἱστορίαν.

Πᾶσα οἰκογένεια ἔχει τὴν πληγὴν αὐτῆς καὶ πᾶσα περιουσία τὸ ῥῆγμά της, δι' ὧν ἐκφεύγει τὸ αἷμα τῆς καρδίας καὶ ἡ ἀσφάλεια τῆς ὑπάρξεως. Ἡ εὐγενὴς οἰκογένεια Βιλλεμὲρ εἶχεν ἀκοίμητον σκώληκα τὰς παρεκτροπὰς τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ τῆς μαρκησίας. Ἡ μαρκησία εἶχε νυμφευθῆ εἰς πρῶτον γάμον τὸν Δοῦκα Ἀλερίαν, ἱσπανὸν ἀλαζόνα, φοβερὸν τὸν χαρακτῆρα, ὅστις εἶχε καταστήσει αὐτὴν δυστυχεστάτην, ἀλλὰ τῇ ἀφῆκεν ὅμως, μετὰ πενταετῆ συμβίωσιν, μεγίστην περιουσίαν καὶ υἱὸν ἐρασμιώτατον, πρᾶον, νοήμονα, οὗτινος προορισμὸς ἦτο νὰ καταστῇ ἐντελῶς ἄπιστος, βασιλικῶς σπάταλος καὶ οἰκτρῶς παράλυτος.

Νυμφευθεῖσα ἐκ νέου, τὸν μαρκήσιον Βιλλεμέρ, γενομένη δὲ καὶ πάλιν μήτηρ καὶ χήρα, ἡ μαρκησία ἀπέκτησε φίλον ἀφωσιωμένον καὶ γενναῖον· ἦτο δὲ ὁ δεύτερος υἱός της Οὐρβανός, αὐστηρὸς τὰ ἤθη ὅσον διεφθαρμένος ἦτο ὁ ἀδελφός του, καὶ ἱκανῶς ἀπὸ τοῦ πατρός του πλούσιος, ὥστε νὰ μὴ λυπῆται διὰ τὴν ἀνέχειαν τῆς μητρός του, διότι καθ' ἣν ἐποχὴν γνωρίζομεν τὰ τρία ταῦτα πρόσωπα ἡ μαρκησία οὐδὲν σχεδὸν πλέον εἶχε, χάρις εἰς τὸν βίον, ὃν εἶχε διαγάγει ὁ νεαρὸς δούξ.

Εἶχεν οὗτος τότε τριάκοντα ἓξ ἐτῶν ἡλικίαν συμπεπληρωμένην, ὁ δὲ μαρκήσιος τριάκοντα τριῶν. Ἡ δούκισσα Ἀλερία δὲν ἐβράδυνεν, ὡς βλέπει τις, νὰ μεταβληθῇ εἰς μαρκησίαν Βιλλεμέρ. Οὐδεὶς δὲ ἐπὶ τούτῳ τὴν κατέκρινε. Τὸν δεύτερον σύζυγόν της ἠγάπησε περιπαθῶς· λέγεται μάλιστα, ὅτι εἶχεν ἀγαπήσει αὐτόν, ἀκατακρίτως ἐννοεῖται, πρὶν ἢ γείνῃ χήρα τοῦ πρώτου. Ἡ μαρκησία ἦτο φύσις γενναία καὶ ἱκανῶς ἐξημμένη. Ὁ δὲ πρόωρος θάνατος τοῦ δευτέρου ἀνδρός της κατέστησεν αὐτὴν σχεδὸν παράφρονα ἐπὶ ἓν ἢ δύο ἔτη· ἀπομονωθεῖσα, οὐδένα πλέον ἠθέλησε νὰ βλέπῃ, καὶ ἀπεξενώθη καὶ αὐτά της τὰ τέκνα· τοῦτο δὲ βλέπουσαι αἱ οἰκογένειαι τῶν δύο της ἀποθανόντων συζύγων ἐσκέφθησαν ν' ἀπαγορεύσωσιν αὐτὴν καὶ νὰ μεριμνήσωσι περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν υἱῶν της. Τότε συνῆλθεν αἴφνης ἡ μαρκησία· ἡ φύσις ἀντέδρασεν, ἡ ψυχή της ἐγαληνίασεν, ἡ μητρότης ἐξηγέρθη, καὶ ἡ περιπαθὴς κρίσις καθ' ἣν ἐνηγκαλίσθη πάλιν καὶ ἐθώπευσε κλαίουσα τοὺς δύο της υἱούς, ἀπέδωκεν αὐτῇ καὶ λογικὸν καὶ θέλησιν. Ἀπέμεινεν ἀσθενική, ἀνάπηρος, γραῖα πρὸ τῆς ὥρας, ἰδιότροπος ἐν πολλοῖς ἀλλ' ἐνεργὸς τὸ ἦθος μεγάλη τὸ αἴσθημα καὶ εὐγενὴς κατὰ τάς σχέσεις αὐτῆς πρὸς τὸν κόσμον· τότε διεκρίθη τὸ πνεῦμά της, ὅπερ κοιμηθὲν ἐπὶ μακρὸν ὑπὸ τὴν ὀδύνην καὶ τὴν στοργήν, ἀφυπνίσθη καὶ κατεδείχθη ἐν τῇ καρτερίᾳ.

Τὰ ἀνωτέρω ἀρκοῦσιν εἰς ἀπεικόνισιν τῆς θέσεώς της. Ἀφίνομεν τώρα εἰς τὴν Καρολίναν τὴν περὶ τῆς μαρκησίας καὶ τῶν δύο υἱῶν της κρίσιν.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΦΥΟΜΕΝΩΝ ΞΥΛΩΔΩΝ ΦΥΤΩΝ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Λαγομηληὰ *Στύραξ* (Διοσκορ.) Styrax officinalis, Lin.

Λαδζοχεριὰ *Ῥάμνος* (?) (Θεοφρ.) Rhamnus græca Boiss et Rent.

Λάσσικα *Ἰξός*? τῶν ἀρχαίων. Loranthus Europæus, Lin.

Λαῦρος *Κήλαστρον* (Θεοφρ.) Ilex aquifolium, Lin.

Λαφόκλαδον *Σέσελι αἰθιοπικὸν* (Διοσκορ.) Bupleurum fruticosum, Lin.

Λεπτοχαρυὰ ἢ / Λεφτοχαρυὰ — Coryllus avellana καὶ colurna, Lin.

Λεύκα *Λεύκη* (Θεοφρ.) Populus alba, Lin.

Ληόπρινο *Κήλαστρον* (Θεοφρ.) Ilex aquifolium, Lin.

Λίπα [1]) *Φίλυρα* (Θεοφρ.) Tilia intermedia, DC.

Λουτσιὰ (Κρήτη) *Λύκιον* (Διοσκορ.) Berberis cretica, Lin.

Λυγαριὰ / Λυγιὰ — *Ἄγνος* (Θεοφρ.) καὶ *Λύγος* Vitex agnus castus, Lin.

Λυκόλουρος (Δωρὶς) *Χαμελαία* (Διοσκορ.) Daphne Oleoides Schreb.

Λωτόμηλα=καρπὸς λωτοῦ τοῦ δένδρου (Μελικοκκιᾶς).

Λωτὸς (ἐπαρχία Βόλου) *Λωτὸς τὸ δένδρον* (Θεοφρ. καὶ Διοσκορ.) Celtis australis ἡ κοινῶς μελικοκκιὰ λεγομένη.

—

Μαμούκαλα (Μεσσηνία) *Κερκὶς* (Θεοφρ.) Cercis siliquastrum, Lin.

Μαυραγκαθιὰ *Ῥάμνος*? (Θεοφρ.) Rhammus græca Bois, et Reut.

Μαυροβέρι Θωλυκράνεια (Θεοφρ.) Cornus Sanguina, Lin.

Μαυρομουριὰ Συκαμηνέα ἀρχαίων Morus nigra, Lin.

Μελᾶ ἢ Μελᾶς *ἰξὸς* ἢ *ἰξία* τῶν ἀρχαίων. Viscum album, Lin.

Μέλεγος *Μελία* (Θεοφρ. καὶ Διοσκ.) Fraxinus excelsior, Lin. καὶ F. ornus, Lin.

Μεληκουκκιὰ *λωτὸς τὸ δένδρον* τῶν ἀρχαίων Celtis australis, Lin.

Μελιόγαυρος *Ὀστρύα* καὶ ὀστρυὶς (Θεοφρ.) Ostrya carpinifolia, Scop.

Μελιὸς *Μελία* (Θεοφρ. Διοσκ.) Fraxinus excelsior καὶ ornus, Lin.

Μεράδι (Εὔβοια) *Δρῦς ἡμερίς*? (Θεοφρ.) Quercus brachyphylla, Ky.

Μερεχλιὰ (Τολοφὼν Δωρίδος) Tamarix.

Μηλιὰ *Μηλέα* τῶν ἀρχαίων Pyrus Malus, Lin.

Μηλοέλατο *πεύκη ἰδαία* (Θεοφρ.) Pinus Laricio Poir.

Μηλόκεδρο / Μηλόκεθρο — *Βράθυ ἕτερον* (Διοσκ.) καὶ *Κεδρελάτη* Juniperus foetidissima, Willd

Μικροκούκκι *Λωτὸς τὸ δένδρον* (Θεοφρ.) Celtis australis, Lin.

Μοσχοέλατο *Πεύκη ἰδαία* (Θεοφρ.) Pinus laricio Poir.

Μοσχοϊτιὰ *Ἐλαίαγνος* καὶ Ἐλαία αἰθιοπικὴ (Διοσκ. κατὰ Σιβθόρπιον) Elaeagnus angustifolia, Lin.

Μοσχοστουβιὰ (Κεφαλλην.) Satureja cuneifolia Tenor.

Μουζελιὰ (Κεφαλληνία) *Ποντικὴ Καρύα* ἢ

[1]) Σλαβικὴ λέξις ἐν χρήσει μόνον ἐν Πελοποννήσῳ καὶ σημαίνουσα ὅ,τι ἡ ἀντίστοιχος ἑλληνική.

Ἡρακλεωτικὴ Καρύα τῶν ἀρχαίων Corylus avellana, Lin.
Μουρζηὰ (Κεφαλληνία) Cratægus.
Μουρηὰ *Μορέα* τῶν ἀρχαίων Morus alba, Lin.
Μουμουτζυλῃὰ ('Αττική) *Κράταιγος* (Θεοφρ.) Cratægus monogyna, Willd.
Μπαμπζίνα (Τολοφῶν Δωρίδος) *Νήριον* (Διοσκ.) Nerium oleander, Lin.
Μπερκηὰ Cratægus pycnophylla, Bois.
Μπλεζῖνα *Κληματὶς ἑτέρα* (Διοσκορ.) Clematis flammula, Lin.
Μπουρμουτσελῃὰ Cratægus oxyacantha πιθανῶς ἡ *Ὀξυάκανθα* τοῦ Διοσκορίδου.
Μπορίτσα [1]) *Πεύκη ἰδαία* Pinus Laricio Poir.
Μυγδαληὰ *Ἀμυγδαλῆ* τῶν ἀρχαίων Amygdalus Communis dulcis, Lin.
Μυρσίνη } Μυρτηὰ } *Μύρτος* ἀρχαίων Myrtus communis, Lin.

—

Νιζάρο *Δρῦς φηγός*? (ἀρχαίων) Quercus aegilops, Lin. καὶ Q. Macroleqis Ky.
Νεροκάλαμον *Κάλαμος* Arundo donax, Lin.
Νεροπλάτανος *Σφένδαμος γλεῖνος*? (Θεοφρ.) Acer platanoides, Lin.

—

Ξυλοκερατηὰ *Κερωνεία* (Θεοφρ.) Ceratonia Siliqua, Lin.
Ξυνομουρηὰ *Συκαμινέα* ἀρχαίων Morus nigra, Lin.

—

Ὀξυὰ *Ὀξύα* καὶ *Ὀξύη* (Θεοφρ.) Fagus sylvatica, Lin.
Ὀξυάκανθα ('Αττική) *Κράταιγος* (Θεοφρ.) Cratægus monogyna, Willd.
Ὀξυάκανθα (Κρήτη) *Λύκιον* (Διοσκορ.) Berberis, cretica, Lin.
Ὀρνιὸς ἢ } Ὀρνὸς } *Ἐρινεὸς* ἀρχαίων. Ficus carica, Lin. var. caprifica καὶ caprificus insectifera Gasp.
Ὀστρυὰ (Πήλιον καὶ Λακωνία) *Ὀστρύα* (Θεοφρ.) Ostrya carpinifolia, Scop.
Οὔβα (Τραπεζοῦς) *Ὀύη* καὶ *Ὄη* (Θεοφρ.) Sorbus domestica, Lin.
Παλιούρι *Παλίουρος* ἀρχαίων. Paliurus aculeatus, Lin.
Πασχαληά Styrax vulgaris, L.
Πεύκα } Πεῦκος } *Πεύκη Παραλία* (Θεοφρ.) Pinus halepensis Miller.
Πεῦκος ἄγριος. *Πεύκη ἰδαία* (Θεόφρ.) Pinus Laricio Poir.

[1]) Ἡ λέξις εἶνε σλαβικὴ ἐν χρήσει μόνον ἐν Γορτυνίᾳ καὶ σημαίνει ὅ,τι ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἡ πεύκη ἡ ἰδαία.

Πικροδάφνη *Νήριον* (Διοσκορ.) Nerium oleander, Lin.
Πικρομυγδαληά *Ἀμυγδαλῆ πικρὰ* Amygdalus Communis, L. var. amara.
Πιπερηά. Schinus molle, Lin.
Πιστακηὰ (Κεφαλλ.) *Πιστάκη* ἀρχαίων Pistacia vera, Lin.
Πλατάνα (Λακεδαίμων) *Πλάτανος* ἀρχαίων. Platanus. orientalis, Lin.
Πλάτανος. *Πλάτανος* ἀρχαίων. Platanus orientalis, Lin.
Πολυκόμβι καὶ } Πολύκομβος } Ephedra Campylopoda. C. a. Meyer.
Πορδαληά. *Κοκκυγέα* (Θεοφρ.) Rhus cotinus, Lin.
Πουρνάρι *Πρῖνος* ἀρχαίων Quercus coccifera, Lin.
Πουρνεληά Prunus insititia, Lin.
Πρινάρι. *Πρῖνος* Quercus coccifera, Lin.
Πριναρόδενδρο *Πρῖνος* ἀρχαίων Quercus calliprinos, Webb.
Πτελέα *Πτελέα* ἀρχαίων. Ulmus campestris, Lin.
Πυξάρι *Πύξος* ἀρχαίων Buxus sempervirens, Lin.

—

Ῥάμνος *Ῥάμνος* (Θεόφρ. καὶ Διοσκορ.) Lycium mediterraneum Dunal.
Ῥείκι *Ἐρείκη* ἀρχαίων. Erica arborea, Lin. καὶ E. verticillata Forsk.
Ῥένια. *Δρῦς*. Quercus pedunculata Hoffm.
Ῥιζάρι. *Ἐρυθρόδανον* ἀρχαίων. Rubia tinctorum, Lin.
Ῥοδακινηά Persica vulgaris Miller.
Ῥοδηὰ *Ῥόα καὶ Ῥοιὰ* (Θεόφρ.) Punica granatum, Lin.
Ῥοδοδάφνη *Νήριον* (Διοσκορ.) Nerium Oleander, Lin.
Ῥοδόδενδρον *Νήριον* (Διοσκορ.) Nerium Oleander, Lin.
Ῥοϊδηὰ *Ῥόα* καὶ *Ῥοιὰ* (Θεοφρ.) Punica granatum, Lin.
Ῥοτσόκι *Δρῦς*. Quercus pubescens, Willd.
Ῥοῦδι Rhus coriaria, Lin.
Ῥουπάκι (Κεφαλληνία) *Δρῦς*. Quercus sessiliflora Sm.
Ῥωγδηὰ (Κεφαλληνία *Ῥόα* καὶ *Ῥοιά* (Θεοφρ.) Punica granatum, Lin.

—

Σάρωμα (Ἀθῆναι) Anthyllis Hermaniae, Lin.
Σβέντσα (Φθιῶτις) *Κοκκυγέα* (Θεοφρ.) Rhus cotinus, Lin.
Σέμα (Γύθειον) *Νήριον* (Διοσκορ.) Nerium Oleander, Lin.

Σκαμνηὰ (Κεφαλληνία) *Μορέα* (Θεοφρ.) Morus alba, Lin.
Σκῖνος *Σχῖνος* ἀρχαίων. Pistacia Lentiscus, Lin.
Σκίντο ('Ολυμπία)=Σκῖνος.
Σκλῆθρα καὶ Σκλῆθρο } *Κλῆθρα* (Θεοφρ.) Alnus glutinosa Willd.
Σκυλόγαυρος *'Οστρυὶς θήλεια* (Θεοφρ.) Carpinus duinensis Scop.
Σμεουρηὰ *Βάτος ὀρθοφυὴς* (Θεοφρ.) Rubus Idaeus, Lin.
Σουμάκι = φύλλα ξηρὰ τοῦ 'Ρουδίου Rhus coriaria, Lin.
Σουμάκι *'Ροῦς* (Διοσκορ. κατὰ Sibthorp) Lonicera xylosteum, Lin.
Σουρβηὰ *Ὄη καὶ Οὔη* (Θεόφρ.) Sorbus domestica, Lin.
Σπάλαθος *'Ασπάλαθος* (ἀρχαίων) Calycotome Villosa, Link.
Σπαλάχτρι (Δωρὶς) *'Ασπάλαθος* (ἀρχαίων) Calycotome villosa, Link.
Σπαράγγι καὶ Σπαραγγηὰ } *'Ασπάραγος* (Διοσκορ.) Asparagus.
Σπάρτον Σπάρτος } *Σπάρτιον* (Διοσκορ.) Spartium junceum, Lin.
Σπιθήστρα *Κοκκυγέα* (Θεοφρ.) Rhus cotinus, Lin.
Σπλόνος (Κεφαλληνία) Euphorbia dendroides, Lin.
Στουρέκι *Στύραξ* (Διοσκορ.) Styrax officinalis, Lin.
Στροφιληά ('Ηλις καὶ 'Ολυμπία) *Πεύκη ἥμερος ἢ πεύκη κωνοφόρος* (Θεοφρ.) *Στρόβιλος* ? (Διοσκορ) Pinus Pinea, Lin.=ἡ κοινὴ Κοκκωναρηά.
Στυρακηὰ *Στύραξ* (Διοσκορ.) Styrax officinalis, Lin.
Συκηὰ *Συκῆ* (ἀρχαίων) Ficus carica, Lin.
Σφάκα *Φλόμος ἀγρία* (Διοσκορ.) Plomis fruticosa, Sieb.
Σφάκα (Κρήτη) *Νήριον* Nerium Oleander, Lin.
Σφενδάμι *Σφένδαμνος* (Θεοφρ.) Acer.
Σχῖνος *Σχῖνος* (ἀρχαίων) Pistacia leutiscus, Lin.

—

Τετραγκαθηὰ Τετράγκαθο } Astragalus.
Τετράμυθος (?) 'Οστρύα (Θεοφρ.) Ostrya carpinifolia, Scop.
Τζιτζυφηὰ Zizyphus vulgaris Lam.
Τοπόλι (1) (Λακωνία) Populus tremula, Lin.
Τραπεζωνηὰ ('Υπάτη) Diospyros Lotus, Lin.
Τσαπουρνηὰ (Δωρὶς) *Σποδιάς* (?) (Θεοφρ.) Prunus spinosa, Lin.
Τσερνόκι *Δρῦς*. Quercus pubescens Willd.
Τσικνιδηὰ (Λακωνία) *'Ορειπτελέα* (Θεοφρ.) Ulmus effusa, Lin.
Τσίκουδα=καρπὸς Τερμίνθου Pistacia terebinthus, Lin.
Τσικουδηὰ *Τέρμινθος* (Θεοφρ.) Pistacia terebinthus, Lin.
Τρικοκκηὰ *Λύκιον* (Διοσκ.) Berberis cretica, L.
Τρικοκκηὰ *Κράταιγος* (Θεοφρ.) Crataegus monogyna, Willd.
Τσάϊ ἑλληνικὸν Siderites.

—

Φελίκι *Φιλλυρέα* Phillyrea.
Φελίκι (Κεφαλλ.) Φιλύκι } *Φιλλυρέα* (Θεοφρ.) Phillyrea.
Φιρικηὰ *'Ελαίαγνος ἐλαία αἰθιοπική* (Διοσκορ.) Elæagnus angustifolia, Lin.
Φιστηκηὰ *Πιστάκη* (ἀρχαίων) Pistacia vera, L.
Φλαμουρηὰ (2) Φλαμοῦρι } *Φίλυρα* (Θεοφρ.) Tilia.
Φλομιὸ (Κρήτη) *Φλόμος ἀγρία* (Διοσκορ.) Phlomis fruticosa, Lin.
Φλομπρίτζα (δῆμος Δολόπων Εὐρυτανίας) *Μίλος* (Θεοφρ.) Taxus baccata, Lin.
Φουντοκηὰ (3) *Ποντικὴ Καρύα ἢ 'Ηρακλεωτικὴ Καρύα* (ἀρχαίων) Coryllus avellana, Lin.
Φράξος *Μελία* (Θεοφρ.) Fraxinus excelsior, Lin.
Φροξυληὰ *'Ακτῆ* (Θεοφρ.) Sambucus nigra, L.
Φτεληὰ *Πτελέα* (Θεοφρ.) Ulmus campestris, Lin. καὶ U. nemoralis.
Φιλλουρηὰ Φιλλυρέα (Θεοφρ.) Phillyrea.
Φιλουρηὰ ('Αγυιά) *Φίλυρα* (Θεοφρ.) Tilia

—

Χαμοθρούμπι (Κεφαλλ.) Thymus striatus Vall.
Χαμοκουκηὰ (Κεφαλλ.) *Κίκι* τῶν ἀρχαίων. Ricinus communis, Lin.
Χαμοληὰ *Χαμελαία* (Διοσκορ.) Daphne oleoides Schreb.
Χαρουπηὰ (4) *Κερωνία* (Θεοφρ.) Ceratonia siliqua, Lin.
Χρυσόξυλον *Κοκκυγέα* (Θεοφρ.) Rhus cotinus, Lin.

Δρ. Ν. Χλωρος.

(1) Λέξις σλαυϊκὴ σημαίνουσα *Λεύκην*.
(2) Λέξις τουρκικὴ δηλοῦσα ὅ,τι ἡ λέξις φίλυρα.
(3) καὶ (4) Τουρκικαὶ ὀνομασίαι.

Η ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ Paolo Mantegazza]

Συνέχεια· ἴδε σελίδα 223.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Τὸ ἔνδυμα εἶνε μέρος ζῶν τοῦ σώματός μας. — Διάταγμα τοῦ Ἐρρίκου Β' βασιλέως τῆς Γαλλίας. — Γενικὴ ὑγιεινὴ τῶν ἐνδυμάτων. — Ἀποθέωσις τῆς *φλανέλλας*. — Βάμβαξ, λῖνον, κάναβις, μηλωταί. — Τὸ χρῶμα τῶν ὑφασμάτων. — Ἀξία τῆς λευκότητος καὶ φαντασιώδεις κίνδυνοι τοῦ ἐρυθροῦ. — Ὁ πῖλος καὶ οἱ δευτερότοκοι ἀδελφοί του. — Λαιμοδέται καὶ ὑποκάμισα. — Περιθωράκιον (μποῦστος) καὶ αἱ ἐξ αὐτοῦ βλάβαι. — *Ἐσώβρακα*, περισκελίδες καὶ τὰ παρόμοια. — Χειρόκτια. — Αἱ *κάλτσαι* καὶ μία ἀδυναμία τοῦ Φραγκίσκου Πετράρχου. — Ὑγιεινὴ τοῦ ποδὸς τοῦ στρατιώτου. — Διάλογος περὶ ἐνωτίων.

L' abito non fa il monaco
Τὸ ἔνδυμα δὲν κάμνει τὸν μοναχόν.

Ἰταλικὴ παροιμία.

L' abito fa il monaco
Τὸ ἔνδυμα κάμνει τὸν μοναχόν.

Ἀντιπαροιμία τοῦ συγγραφέως.

Kleider glückselige erfindung!
Ὢ ἐνδύματα, εὐτυχὴς ἐπινόησις!

Rubener.

La brute se couvre, le riche ou le sot se pare, l' homme élégant s'habille.
Τὸ ζῷον καλύπτεται, ὁ πλούσιος ἢ ὁ μωρὸς στολίζεται, ὁ φιλόκαλος ἄνθρωπος ἐνδύεται.

Balzac.

La toilette est tout à la fois une science, un art, une habitude, un sentiment.
Ὁ καλλωπισμὸς εἶνε συνάμα ἐπιστήμη, τέχνη, ἕξις, καλλαισθησία.

Balzac.

Τὸ ἐνδύεσθαι δὲν εἶνε προνόμιον τοῦ *σοφοῦ ἀνθρώπου, Homo sapiens*. Καὶ αὐτὸς ὁ μεταξοσκώληξ κατὰ τινας στιγμὰς πολὺ σοβαρὰς καὶ ἐπισήμους τῆς ζωῆς του, ὅτε πρέπει νὰ μεταμορφώσῃ ἕνα πτωχὸν σκώληκα εἰς χαρίεσσαν καὶ ἐρωτόληπτον χρυσαλλίδα, ὑφαίνει τὸ ἔνδυμα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὀνομάζομεν *βόμβυκα*.

Πολλὰ ἔντομα γινώσκουσι νὰ ὑφαίνωσιν ἐπενδύτας ξυλίνους, ψαθίνους, ἐξ ἀμμοκονίας, καὶ ὁ πονηρὸς σὴς κλέπτει ἀπὸ τὰ ὑφάσματα τῶν ἐνδυμάτων μας καὶ τῶν ἐπίπλων μας ἱστοὺς παντὸς χρώματος, ὅπως προφυλάξῃ τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ νεογνὸν ἀπὸ τὸ ψῦχος, ἀπὸ τὴν βροχὴν καὶ ἀπὸ τὰς ἄλλας μεταβολὰς τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ὅμως μόνος ὁ ἄνθρωπος, τὴν ἀνάγκην νὰ σκεπάσῃ καὶ νὰ προφυλάξῃ τὸ δέρμα ἀπὸ τὰς μετεωρολογικὰς προσβολάς, ἀνεβίβασεν εἰς ὁλόκληρον τέχνην πολλαπλασιάζουσαν ἐπ' ἄπειρον τὰς καλλονάς του, καὶ μετασχηματίζουσαν αὐτὸν σχεδὸν εἰς τόσα πρόσωπα, ὅσα εἶνε τὰ περιβλήματα, δι' ὧν δύναται νὰ περιβληθῇ.

Ὑποθέτω μεταξὺ ἡμῶν τὸν πρῶτον φιλόσοφον τοῦ κόσμου, τὸν ἐπισημότερον καταφρονητὴν τῆς φιλοκαλίας καὶ τοῦ συρμοῦ. Ἀλλ' ἤθελον νὰ ἴδω, ἐὰν οὗτος δεχόμενος κατὰ βραχὺ διάλειμμα χρόνου τὸν αὐτὸν ἄνθρωπον, ἐνδεδυμένον ὡς στρατηγόν, ὡς ἐργάτην, ἢ ὡς ἐπαίτην, δὲν ἤθελε δεχθῇ αὐτὸν κατὰ τρεῖς διαφόρους τρόπους, καὶ δὲν ἤθελε λάβει ἐξ αὐτοῦ τρεῖς διαφόρους ἐντυπώσεις.

Αἱ παροιμίαι ὅλων τῶν γλωσσῶν ἀποδεικνύουσι στεντορείᾳ τῇ φωνῇ, τὴν μεγίστην σημασίαν τοῦ ἐνδύματος ἐπὶ τῶν συνηθειῶν, τῶν ἐθίμων, τῶν νόμων, τῆς ἠθικῆς, τῆς θρησκευτικῆς λατρείας, ἐπὶ παντὸς τέλος ἐφ' οὗ ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ σκεφθῇ καὶ νὰ ἐνεργήσῃ, ν' ἀγαπήσῃ καὶ νὰ μισήσῃ.

Οἱ Λατῖνοι ἔλεγον.

Vis bone vestitus, pro vestibus esse peritus, creditur a mille, quamvis idiota sit ille.

Ἀνὴρ καλῶς ἐνδεδυμένος δύναται νὰ πιστευθῇ ἔξοχος ἀνήρ, καὶ ἂν ἦνε ἠλίθιος.

Τὴν παροιμίαν ταύτην οἱ Σάρδοι ἐλευθέρως μετέφρασαν διὰ τῆς ἑξῆς ἄλλης παροιμίας:

Sor bestires component finzas s'ainu.

«*Τὰ ἐνδύματα ἐπιδεικνύουν καὶ τὸν ὄνον.*»

Καὶ χωρὶς νὰ ἐξέλθωμεν τῆς Σαρδηνίας εὑρίσκομεν καὶ τὰς ἑξῆς παροιμίας.

Una bona cappa ogni male tappat.

«*Μία καλὴ κάπα σκεπάζει κάθε κακόν.*»

Su bestire a geniu de totu, su mandigu a geniu meu.

«*Τὸ ἔνδυμα κατὰ τὴν διάθεσιν τῶν ἄλλων, τὸ φαγητὸν κατὰ τὴν διάθεσίν μου.*»

Ἡ τελευταία αὕτη παροιμία ἀνομολογεῖ τὴν παντοδυναμίαν τοῦ συρμοῦ.

Τὸ ἔριον, ἡ μέταξα, ὁ βάμβαξ, αἱ μηλωταί, ὅλα ἐν γένει τὰ ὑφάσματα τὰ λαμβανόμενα ἀπὸ τὰ βασίλεια τῶν ζῴων καὶ τῶν φυτῶν, ἀφοῦ προσαρμοσθῶσιν ἐπὶ τοῦ σχήματος τοῦ σώματός μας καὶ ἔλθωσιν εἰς συνάφειαν πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἐπιδερμίδα, συγχέονται μετὰ τῆς ἡμετέρας προσωπικότητος, *ἀνθρωπίζονται*, ἐὰν μοὶ ἐπιτρέπεται ἡ τολμηρὰ αὕτη ἔκφρασις. Καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης, ἡμεῖς ῥίπτοντες ἓν βλέμμα ἐπὶ τοῦ ἐνδεδυμένου ἀνθρώπου, ἀναγκαζόμεθα νὰ περιλάβωμεν ἐν τῇ αὐτῇ θέᾳ, τὸ ἀνάστημα καὶ τὰ ὑφάσματα, τὰς γραμμὰς τοῦ προσώπου καὶ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, τὴν κομψότητα τοῦ ἀναστήματος καὶ τὸ σχῆμα τοῦ ἐπιφορίου καὶ τῶν περισκελίδων.

Τὸ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου φορούμενον ἔνδυμα γίνεται πρᾶγμα ζῶν, τὸ ὁποῖον ὁμιλεῖ, κινεῖ τὴν χαρὰν ἢ τὴν λύπην, ὠθεῖ εἰς τὸν γέλωτα ἢ εἰς τὴν μελαγχολίαν, συνάμα δὲ ἐνδεικνύει τὸ φῦλον, τὸν χαρακτῆρα, καὶ τὴν διάνοιαν τοῦ φέροντος αὐτό.

Δύνασθε διὰ τῶν τεχνασμάτων τῆς δραματικῆς τέχνης νὰ μεταμορφώσετε τὸν ἄνδρα εἰς γυναῖκα, τὸν χωρικὸν εἰς ὑπουργόν, τὸν μόλις ψελ-

λίζοντα τὸ ἀλφάβητον εἰς φιλόσοφον. Ἀλλὰ ταῦτα εἶνε ψεύδη ἀποδεικνύοντα πάντοτε τὴν παντοδυναμίαν τοῦ ἐνδύματος ἐπὶ τῶν πρώτων ἐντυπώσεών μας. Καὶ ἐὰν πάντες δύνανται νὰ φορέσωσιν οἱονδήποτε ἔνδυμα προσαρμοζόμενον εἰς τὸ σῶμά των κατὰ μῆκος καὶ πλάτος, ὅμως δὲν δύνανται καὶ διὰ τοῦτο ἀπὸ μιᾶς στιγμῆς εἰς ἄλλην νὰ μάθωσι νὰ ἐνδύωνται ὡς στρατηγοί, ὡς ἱερεῖς, ὡς τηβενοφόροι καθηγηταί. Καὶ τοῦτο διότι ἐκτὸς τοῦ ὑφάσματος, ἐκτὸς τοῦ σχήματος τοῦ ἐνδύματος, ὑπάρχει καὶ ὁ τρόπος τοῦ φέρειν αὐτό, ὅστις εἶνε τέχνη ὁλόκληρος; γλῶσσα ὁλόκληρος μὴ ἐκμανθανομένη εἰς μίαν ἡμέραν.

Χωρὶς τὸ ἔνδυμα, ἤθελεν ἐκλείψει ὑπὲρ τὸ ἥμισυ τῆς ἱστορίας τοῦ γυναικείου φύλου, καὶ μέγα μέρος τῆς ἱστορίας τῶν κοινωνικῶν τάξεων. Ἐντὸς τοῦ λουτροῦ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ θυρωρὸς εἶνε ἴσοι ἐνώπιον τῆς γυμνῆς φύσεως, καὶ πολλοὶ νόμοι ἐτόλμησαν νὰ ἐπιβάλλωσι κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τοὺς τρόπους τοῦ ἐνδύεσθαι εἰς ἑκάστην τάξιν, ὅπως τηρῆται δεόντως σεβαστὴ ἡ κλίμαξ τῆς κοινωνικῆς ἱεραρχίας, καὶ ὅπως μὴ ταράττηται διὰ κακοφωνιῶν ἡ ἁρμονία τῶν Θρόνων, τῶν Δυνάμεων, τῶν Ἀγγέλων, τῶν Ἀρχαγγέλων καὶ τῶν Χερουβίμ.

Μεταξὺ χιλίων ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐγγράφων κειμένων, ἀναγνώσατε ἓν περιεργότατον, τὸ ὁποῖον τηρεῖται χειρόγραφον ἐν Παρισίοις ἐν τῷ Μουσείῳ τῶν Ἀρχείων.

Εἶνε τοῦτο Διάταγμα τοῦ Ἐρρίκου Β' ἀπαγορεῦον εἰς τοὺς τεχνίτας καὶ εἰς τὰς συζύγους των νὰ φορῶσιν ἐνδύματα εὐγενῶν. Φέρει χρονολογίαν 17 Ἰουλίου 1549.

«*Ἡμεῖς, Βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἐλέῳ Θεοῦ, ἀπαγορεύομεν διὰ τοῦ παρόντος, εἰς πάντας τοὺς τεχνίτας μηχανῶν, τοὺς χωρικούς, τοὺς μικροκτηματίας καὶ τοὺς ἐργάτας, νὰ φέρωσι περιθοράκιον, περισκελίδας καὶ περιβραχιόνια πλατέα ἐκ σηρικοῦ. Ἐπειδὴ δὲ πολλαὶ κόραι τῆς μέσης τάξεως ἐνδύονται σχεδὸν ὡς δεσποινίδες, ἀπαγορεύεται εἰς τὰς εἰρημένας κόρας νὰ ἐνδύωνται ἄλλως ἢ ὡς ἁρμόζει εἰς τὴν τάξιν των, παρεκτὸς ἐὰν οἱ σύζυγοι αὐτῶν εἶνε ἐκ τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα νὰ φέρωσι ξίφος ἢ ἐκ τῆς τάξεως τῶν Εὐγενῶν.*»

Ἡμεῖς σήμερον περιγελῶμεν τὸν Ἐρρῖκον Β' καὶ τὰς ἀξιώσεις του, ἀλλ' ἐπίσης περιγελῶμεν καὶ τὸν θέλοντα νὰ ἐνδυθῇ διὰ τρόπου μὴ προσήκοντος εἰς τὴν κοινωνικὴν τάξιν του, καὶ ἄνευ Βασιλικοῦ Διατάγματος ἕκαστος χωρὶς νὰ τὸ εἰξεύρῃ, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, ἐνδύεται ὅπως σκέπτεται, ὅπως ἀπαιτεῖ ὁ συρμός, ὅστις εἶνε ἀπαύγασμα τῆς γενικῆς καλαισθησίας, ἢ ὅπως ἀπαιτεῖ ἡ ἰδία ἑαυτοῦ καλλαισθησία, ἥτις διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀνθρώπους εἶνε ὁ ἀληθὴς συρμός.

Ἀλλὰ περὶ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας καὶ περὶ τῆς φιλοσοφίας τοῦ ἐνδύματος, ὡς καὶ περὶ τῆς μεγίστης αὐτοῦ ἐπιρροῆς ἐπὶ τῆς καλλονῆς, θέλομεν ὁμιλήσει παρακατιόντες. Ἤδη ἀνάγκη νὰ παρατηρήσωμεν ὁποῖον μέρος ἔχει ἐπὶ τῆς ὑγείας καὶ ἐπὶ τῆς εὐεξίας ἡμῶν τὸ εἶδος τοῦ φλοιοῦ ἐν τῷ ὁποίῳ περιβάλλομεν τὰ μέλη ἡμῶν.

Ὀλίγα λόγια καὶ ἐπαρκῆ ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Ὁ θνησιμότης τῶν πτωχῶν εἶνε μεγαλειτέρα τῆς τῶν πλουσίων, οὐ μόνον διότι τρώγουσιν ἀνεπαρκῶς καὶ κακῶς, ἀλλὰ καὶ διότι ἐνδύονται δι' ἀνεπαρκῶν καὶ ἀθλίων ἐνδυμάτων.

Τὸ ὑγιεινῶς ἐνδύεσθαι παρατείνει τὴν πολύτιμον ζωὴν τοῦ γέροντος, ὅπως σώζῃ τὴν ζωὴν ἀπείρων μικρῶν ὄντων ἀποθνησκόντων ὑπὸ τοῦ ψύχους.

Ἡ αὔξουσα καλλιέργεια τοῦ βάμβακος κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον, ἀντικαθιστῶσα διὰ διαφόρων πανικῶν ὑφασμάτων τὰ ἐριοῦχα ὑφάσματα, ἀναμφιβόλως συνετέλεσεν εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φθισικῶν.

Ἡ νέα ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας τοῦ ἐρίου ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἀμερικῇ καὶ ἐν τῇ Αὐστραλίᾳ, θέλει ἐπαναφέρει τὸ ὑγιεινὸν ἰσοζύγιον. Καὶ ἐγὼ πρῶτος, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ καλήτερος στρατηγός, θέλω λάβει τὰ ὅπλα, καὶ θέλω τεθῆ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς *φλανέλλας* καὶ τῶν διαφόρων ἐριούχων τῶν κατασκευαζομένων ἐκ τοῦ *χρυσομάλλου δέρατος* τῶν προβάτων, καὶ θέλω πολεμήσει τὰ πανικὰ ὑφάσματα (*μανταπολάμ, τσίτια*, κτλ.). Καὶ ἔσται ὁ ἀγὼν οὗτος ἀγὼν εὐτυχής, ἀπὸ τοῦ ὁποίου δὲν δύναται νὰ λείψῃ ἡ νίκη.

Ἕν ἔνδυμα ὑγιεινὸν δέον νὰ ἦνε πολὺ ἐλαφρόν, κακὸς ἀγωγὸς τοῦ θερμαντικοῦ, καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν λευκὸν ἢ χρώματος ἀνοικτοῦ.

Τὰ ὑφάσματα δι' ὧν καλύπτομεν ἑαυτούς, ὑπερασπίζουσιν ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ψύχους ὄχι μόνον διότι οἱ ἱστοὶ αὐτῶν εἶνε κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀγωγοὶ τοῦ θερμαντικοῦ, ἀλλὰ καὶ διότι διατηροῦσι τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα ἐντὸς τῶν νημάτων καὶ τῶν τριχῶν αὐτῶν. Ἐπιπροσθέτοντες ἔνδυμα ἐπὶ ἐνδύματος, ἀποχωρίζαμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς ἀτμοσφαίρας διὰ πολλαπλασιαζομένων στρωμάτων θερμοῦ ἀέρος. Διὰ τοῦτο μεταχειριζόμενοι πλατέα ἐνδύματα, ὑποφέρομεν ὀλιγότερον ἀπὸ τὸ ψῦχος, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ἦνε παρὰ πολὺ ἀνοικτὰ περὶ τοὺς καρποὺς καὶ τὸν λαιμόν.

Ἐξερχόμενοι εἰς τὸ ψῦχος ἀπὸ δωματίου θερμοῦ, πρέπει νὰ περιβαλλώμεθα ἐνδύματα θερμότερα, καὶ νὰ ἐνδυώμεθα οὕτως ὥστε τὰ στρώματα τοῦ ἀέρος τὰ ὁποῖα φέρομεν ἐγκεκλεισμένα, μὴ ἀφαιρῶσιν ἐκ τοῦ ἰδίου ἡμῶν θερμαντικοῦ.

Εἶνε ἀρίστη συνήθεια νὰ θερμαινώμεθα παρὰ τὴν πυρὰν πρὶν ἢ ἐξερχόμεθα κατὰ τὰς ψυχρὰς ἡμέρας τοῦ χειμῶνος. Ἀφοῦ διεμείναμεν ἐπί τινα καιρὸν εἰς τὸν ἐξωτερικὸν ἀέρα, ἐὰν συγκρίνωμεν τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ἀέρος μεταξὺ δύο στρωμάτων τῶν ἐνδυμάτων μας, θέλομεν παρατηρήσει, ὅτι αὕτη γίνεται βαθμιαίως ψυχροτέρα, ἐφ' ὅσον μεταβαίνομεν ἀπὸ τῶν ἐσωτερικῶν πρὸς τὰ ἐξωτερικὰ ἐνδύματά μας.

Σᾶς εἶπον, ὅτι τὸ ὕφασμα τῶν ἐνδυμάτων μας δέον νὰ ἦνε κακὸς ἀγωγὸς τοῦ θερμαντικοῦ, δηλαδὴ δέον νὰ ἔχῃ ὀλίγην τάσιν εἰς τὸ νὰ μεταφέρῃ εἰς τὰ ἔξω τὸ θερμαντικὸν τοῦ σώματος, καὶ νὰ ἔχῃ ἀπ' ἐναντίας τὴν ἰδιότητα νὰ κρατῇ τὴν θερμότητα ἣν δέχεται· ἤγουν ἐφ' ὅσον τὸ ὕφασμα θερμαίνεται, νὰ διατηρῇ τὴν θερμότητα ἐπὶ μακρόν, καὶ νὰ δίδῃ εἰς τὴν ἀφὴν τὴν συναίσθησιν τῆς θερμότητος.

Τὰ καλύπτοντα ἡμᾶς ἐνδύματα πρέπει νὰ ἦνε λίαν πορώδη, διὰ νὰ ἐπιτρέπωσι τὴν ἀποχώρησιν τῶν δερμικῶν ἀναθυμιάσεων, αἱ ὁποῖαι εἶνε πραγματικὰ διαχωρήματα τοῦ ἡμετέρου ὀργανισμοῦ. Ὅλα τὰ καλούμενα *ἀδιαπέραστα* ὑφάσματα καὶ δέρματα εἶνε λίαν ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν ὑγείαν, καὶ τόσον μᾶλλον ἐπιβλαβῆ ὅσον μεγαλητέρα εἶνε ἡ ἐπιφάνεια τοῦ σώματος τὴν ὁποίαν καλύπτουσιν. Εἶνε ταῦτα ἀληθεῖς ἐπιχρίσεις τοῦ δέρματος ἡμῶν.

Κάτω τὰ Μάκιντος, τὰ ἀδιάβροχα, τὰ ἐξ ἐλαστικοῦ κόμμιος ὑποδήματα, τὰ παντοειδῆ ἀδιαπέραστα.

Ἄφετε πάντα ταῦτα εἰς τοὺς ἁμαξηλάτας, εἰς τοὺς ὑπονομεῖς, εἰς ὅλους ἐκείνους οἵτινες ἕνεκα τοῦ ἐπαγγέλματός των εἶνε ὑπόχρεοι νὰ ζῶσιν ὡς ἰχθύες. Ἐκτὸς τῶν περιστάσεων τούτων, καλὰ ἐνδύματα καὶ καλὰ ὑποδήματα ἀρκοῦσι καὶ εἰς τοὺς μᾶλλον ἁβροδιαίτους.

(Ἕπεται συνέχεια).

Ο ΑΖΩΡ

— Μὴ πλησιάζεις πολὺ εἰς τὴν λίμνην, μικρά μου Μαρκέλλα. Ἔλα ἀπ' ἐδῶ· ἰδέ, τὰ ἄνθη εἶνε πολὺ ὡραιότερα, εἶπεν ἡ κυρία Χάγελ.

Τὸ ὡραῖον τριετὲς μικρόν, πρὸς ὃ ἀπευθύνοντο οἱ λόγοι οὗτοι, ὑπήκουσε πάραυτα καὶ ἐλθὸν ἐξηκολούθησε νὰ συλλέγῃ λευκάνθεμα κατὰ τὴν ἄκραν τοῦ δάσους.

Τὸ μικρὸν ἠσχολεῖτο εἰς τὴν ἐργασίαν ταύτην μὲ σοβαρότητα, καὶ ἔκαμνε καλλίστην τῶν ἀνθέων ἐκλογήν· ἀπέρριπτεν ἀδυσωπήτως ὅσα δὲν ἦσαν ἐντελῶς ἀκηλίδωτα.

Ἡ κυρία Χάγελ ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα μικρὸν κάνιστρον κομψότατον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἡ Μαρκέλλα ἔρριπτε τὰ ἄνθη της. Ἀλλὰ τὸ κάνιστρον δὲν ἐπληροῦτο ταχέως, διότι ἡ μικρὰ ἔφερε τὰ ἄνθη ἀνὰ ἓν μὲ χαράν, εἰς ἣν ἡ μήτηρ της ἀπήντα διὰ μειδιάματος, θωπείας ἢ φιλήματος.

Ἡ μήτηρ καὶ τὸ παιδίον ἠκολούθουν δρόμον συνδέοντα δύο χωρία, ὁ ὁποῖος ἦτο πάντοτε σχεδὸν ἔρημος. Πρὸς τ' ἀριστερὰ εὑρίσκετο ἡ λίμνη, ἧς τὸ ὕδωρ ἦτο διαυγὲς καὶ ἤρεμον, δεξιόθεν ὑπῆρχε δάσος, καὶ εἰς τὸ βάθος ὡσεὶ πλαίσιον τοῦ τοπείου ὑψηλοὶ λόφοι, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἠδύνατό τις νὰ διακρίνῃ μακρόθεν τὴν θάλασσαν καὶ ν' ἀκούσῃ τὴν βοὴν αὐτῆς ἀσθενῆ ἐκ τῆς ἀποστάσεως.

Ἡ κυρία Χάγελ ἐβάδιζε βραδέως κανονίζουσα τὸ βῆμα αὐτῆς πρὸς τὰς ἰδιοτρόπους λοξοδρομίας τῆς θυγατρός της. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔρριπτε ταχὺ βλέμμα ἐπὶ τῆς πέριξ φύσεως, ἀλλὰ πάραυτα ἐπανέφερε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τοῦ προσφιλοῦς μικροῦ, οὗτινος ἡ θέα ἦτο δι' αὐτὴν γλυκυτέρα τῆς χλοερᾶς θέας τοῦ δάσους, τῆς διαφανείας τῶν ὑδάτων καὶ τοῦ κυανοῦ ὁρίζοντος.

Ἂν τὸ παιδίον ἦτο ἐξαίσιον ὑπὸ τὴν χαρίεσσαν αὐτοῦ ἐνδυμασίαν, ἀφίνουσαν γυμνοὺς τοὺς λακκίσκους τῶν βραχιόνων καὶ τῶν μικρῶν αὐτοῦ γονάτων, καὶ ἡ νέα μήτηρ ἦτο ἐπίσης ὡραιοτάτη. Ὑπὸ τὴν λεπτὴν καὶ ἀνοικτοῦ χρώματος ἐσθῆτα αὐτῆς διεφαίνετο ἐντελέστατος σχηματισμὸς σώματος. Ξανθή, ἔχουσα γλυκυτάτους κυανοῦς ὀφθαλμούς, λεπτὴν ἑλληνικὴν κατατομὴν καὶ σκιαζομένη ὑπὸ ἐαρινοῦ πίλου, ὡμοίαζε μίαν τῶν θελκτικῶν ζωγραφιῶν τοῦ Watteau, ἣν θεία πνοὴ ἐμψυχώσασα ἐξήγαγε τοῦ πλαισίου αὐτῆς.

Αἴφνης ἡ κυρία Χάγελ παρατηρεῖ ἡμικεκλιμένον ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ δάσους ἄνθρωπόν τινα, ὃν ἡ καμπὴ τῆς ὁδοῦ δὲν τῇ ἐπέτρεψε νὰ παρατηρήσῃ ταχύτερον. Πλησίον αὐτοῦ ἦτο ἐξηπλωμένος κύων στηρίζων τὸ ῥύγχος ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ.

Ἐν τῇ ὡραίᾳ χώρᾳ ἡμῶν, τῇ Γαλλίᾳ, ἡ χάρις καὶ τὰ θέλγητρα τῆς γυναικὸς ἐξασκοῦσιν ἐπιρροὴν προστατεύουσαν ἐπαρκῶς τὸ ἀσθενὲς τοῦτο πλάσμα κατὰ τῆς κτηνωδίας τῶν χυδαιοτέρων ἀνθρώπων, εἰσὶ δὲ σπανιώτατοι οἱ ἀνίκανοι νὰ αἰσθανθῶσι τὴν ἐπιρροὴν ταύτην· ἀλλὰ πρὸς τοὺς τοιούτους ὀφείλει τις ν' ἀρνηθῇ τὸν τίτλον ἀνθρώπου· εἶνε κτήνη.

Ἡ νέα γυνὴ ἐξηκολούθει τὸν περίπατον αὐτῆς ἄνευ δυσπιστίας.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς τινων μόνον βημάτων ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κυνός, ἀμφότεροι ἠγέρθησαν. Εἶχον τοσούτῳ ἀποτρόπαιον θέαν, ὥστε ἡ μικρὰ Μαρκέλλα κατέφυγεν ἔντρομος πλησίον τῆς μητρός της.

Ὁ ἄνθρωπος εἶχε φυσιογνωμίαν βάναυσον καὶ κτηνώδη· πλησίον αὐτοῦ οὐραγγοτάγκος θὰ ἐφαίνετο ὡραῖος ὡς ὁ Ἀπόλλων. Τὰ ῥάκη αὐτοῦ καὶ

τὸ ῥόπαλον, τὸ ὁποῖον ἐκράτει εἰς χεῖρας ηὔξανον τὴν κακὴν ἐντύπωσιν ἣν παρῆγε τὸ πρόσωπον ἐκεῖνο. Ὁ κύων κάτισχνος, ὀλιγόθριξ, ψωραλέος, ἐφαίνετο ἄξιος τοιούτου κυρίου!

— Ἐλέησέ με, κυρία, εἶπεν ὁ ἀνὴρ μετὰ τόνου, ἐξ οὗ ἐμάντευέ τις ὅτι ἄρνησις θὰ ἐτύγχανε κακῆς ὑποδοχῆς.

— Κύριε, ἀπεκρίθη ἡ κυρία Χάγελ, πολὺ λυποῦμαι, ἀλλὰ δὲν ἔχω μαζῇ μου χρήματα. Ζητήσατε τὸ κτῆμα τοῦ κ. Χάγελ, ὅλοι τὸ γνωρίζουν. Θὰ ἐπιστρέψω εἰς αὐτὸ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν, ὁ σύζυγός μου δὲ καὶ ἐγὼ θὰ κάμωμεν ὅ,τι δυνατὸν διὰ νὰ σᾶς φανῶμεν ὠφέλιμοι.

Ὁ ἄνθρωπος εἶπεν ἐμπαικτικῶς·

— Δὲν ἔχεις χρήματα; Νὰ πηγαίνω 'στοῦ κ. Χάγελ. Ὄχι! δὲν θέλω νὰ μὲ γνωρίσουν 'στὸν τόπο. Ὁ Χάγελ; Τὸν γνωρίζω ἐγώ.... Δὲν εἶνε ναυπηγός;

— Εἶνε ὁ πενθερός μου, εἶπεν ἡ νέα γυνή, ἥτις ἤρχισε νὰ φοβῆται.

— Ἐδούλεψα κοντά του, εἶνε τώρα πολὺς καιρός. Μ' ἐδίωξεν ἐπειδὴ ἔκλεψα ἐργαλεῖα ἀπὸ τοὺς συντρόφους μου. Ἀπὸ τότε ἐγλίστρησα. Πῆγα παντοῦ, ἀκόμη καὶ 'στὸ κάτεργο, ἐδραπέτευσα ὅμως ἀπὸ αὐτό. Καὶ γιὰ ὅλα αὐτὰ φταίει ὀλίγο καὶ ὁ γέρο Χάγελ· ἔπρεπε νὰ μὲ κρατήσῃ!... Τότε αὐτὸ τὸ κουνοῦπι εἶνε ἐγγονάκι του;

Ἡ μήτηρ ἤδη πράγματι ἐφοβήθη, οἱ δ' ὀφθαλμοί της περιεπλανῶντο πανταχοῦ ὡσεὶ ὅπως ζητήσῃ προστασίαν, βοήθειαν.

— Λοιπόν, δὲν ἔχεις χρήματα; ἐπανέλαβεν ὁ ἄνθρωπος μὲ ἦθος ἀπειλητικόν.

— Ὄχι, ἐψέλλισεν ἡ κυρία Χάγελ, ἀλλ' ἰδού, λάβε τὰ δακτυλίδιά μου, καὶ ἄφησέ με, παρακαλῶ, ν' ἀναχωρήσω.

— Γιὰ νὰ μὲ τσακώσουν 'σὰν θελήσω νὰ τὰ πουλήσω. Ὄχι αὐτά. Θέλω χρήματα.

— Δὲν ἔχω, ἐπανέλαβεν ἡ μήτηρ ἱκετευτικῶς.

— Καλά, καλά, ἐγόγγυσεν ὁ ἄνθρωπος.

Ἡ γυνὴ ἔλεγεν ἀλήθειαν. Ἐκεῖνος ἦτο βέβαιος περὶ τούτου. Ἡ δυστυχὴς εὑρισκομένη εἰς τὴν ἐξουσίαν του, εἰς τὸ ἀπόκεντρον ἐκεῖνο μέρος, δὲν θὰ ἐτόλμα οὔτε νὰ τὸν ἀπατήσῃ οὔτε νὰ τὸν ἐρεθίσῃ. Ὁ ἄνθρωπος ἐποίησε δύο ἢ τρία βήματα ὅπως ἀπομακρυνθῇ.

Ἀλλὰ τί συνέβη ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τοῦ λῃστοῦ; Τὸν κατέστησε μανιώδη ἡ ἰδέα ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ φορολογήσῃ γυναῖκα πλουσίαν; Ἐσκέφθη ὅτι ἠδύνατο ἐντὸς μιᾶς στιγμῆς νὰ καταστήσῃ τὴν ὡραίαν ἐκείνην καὶ νέαν γυναῖκα, τὴν ἀγαπῶσαν ἐκείνην καὶ ἀγαπωμένην σύζυγον, τὴν περιχαρῆ καὶ θριαμβεύουσαν ἐκείνην μητέρα, ἀθλιεστέραν αὐτοῦ, ὄντος ἀποτροπαίου, σύροντος τὴν ἀθλιότητα αὐτοῦ, καὶ κρυπτομένου ἀπὸ τῶν χωροφυλάκων; Ἠθέλησε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἀρχαῖον κύριόν του, διότι τὸν ἐδίωξεν ἀπὸ τὸ ναυπηγεῖόν του ἐπειδὴ εἶχε κλέψει; Ἐνόμισεν ὅτι ἱκανοποιεῖ τὴν δῆθεν νόμιμον ἐκδίκησιν τῶν ἀμαθῶν, ὀκνηρῶν, μεθύσων καὶ διεφθαρμένων κατ' ἐκείνων, οἵτινες διὰ τῆς ἐργασίας, τῆς νοημοσύνης καὶ τῆς δραστηριότητος ἐγένοντο εὐτυχεῖς;

Θηριώδης ἔκφρασις ἀπεικονίσθη ἐπὶ τῆς χυδαίας αὐτοῦ φυσιογνωμίας. Ὥρμησεν ἐπὶ τῶν θυμάτων του, τὰ ὁποῖα ἤρχιζον νὰ καθησυχάζουν, καὶ ἀποσπῶν παρὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς τὴν ἀθῴαν Μαρκέλλαν, τὴν ἔρριψεν ἐντὸς τῆς λίμνης

— Νά! ἀνέκραξε, θὰ πῇς 'στὸν γέρο Χάγελ πῶς ἀπάντησες τὸν Μανιγοῦ.

Ἡ μήτηρ ἐξέβαλε σπαρακτικὴν κραυγήν.

Ὥρμησεν ἐξαγριωμένη καὶ μὲ βραχίονας τεταμένους εἰς τὸ βάραθρον, τὸ ὁποῖον ἐκλείσθη ἐπὶ τοῦ θυγατρίου αὐτῆς.

Ὁ ἄθλιος τὴν ἥρπασεν ἀπὸ τῆς χειρός.

— Δὲν ἀξίζει τὸν κόπο, εἶπε διὰ τῆς βραχνώδους αὐτοῦ φωνῆς, γνωρίζω τὸ μέρος. Ἔχει ὀχτὼ ποδάρια νερό. Θὰ πνιγῇς καὶ σύ, μικρούλα μου. Μὴν τὸ κάμῃς αὐτό. Πρέπει νὰ πᾷς καὶ νὰ πῇς τὸ πρᾶγμα 'στὸ γέρο.

Ἡ δυστυχὴς μήτηρ παρακωλυθεῖσα ἐν τῇ ἐφορμήσει αὐτῆς ὑπὸ τῆς περισφίγξεως ταύτης, ἥτις ἐπλήγωνε τὴν λεπτὴν αὐτῆς χεῖρα, ἐγονυπέτησεν ἀπευθύνουσα πρὸς τὸν Θεὸν ἀπηλπισμένην κραυγήν:

— Θεέ μου! λυπήσου με!

Ἐν τούτοις ἡτοιμάζετο ν' ἐγερθῇ καὶ νὰ παλαίσῃ, αὐτή, τὸ ἀδύνατον πλάσμα κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ ἐκείνου κτήνους τοῦ παρακωλύοντος αὐτὴν νὰ σώσῃ τὸ τέκνον της ἢ ν' ἀποθάνῃ μετ' αὐτοῦ, ὅταν αἴφνης ᾐσθάνθη ὅτι ἀπηλλάγη τοῦ βαναύσου Μανιγοῦ.

— Ἀζώρ, ἐδῶ Ἀζώρ! ἐκραύγαζε φρικαλέως βλασφημῶν.

Ὁ κύων, ἂν καὶ ἀποτρόπαιος τὴν μορφήν, ὡς καὶ ὁ κύριός του, διετήρησεν οὐχ ἧττον τὸ ἔνστικτον αὐτοῦ ὡς γενναίου καὶ καλοῦ ζῴου.

Ἰδὼν τὸ παιδίον βυθισθὲν ἐντὸς τοῦ ὕδατος ὥρμησεν, ἐβυθίσθη ὄπισθεν αὐτοῦ καὶ ἔσυρεν ἐκτὸς τῆς λίμνης τὸ μικρόν, σύρων αὐτὸ ἀπὸ τῶν ἐνδυμάτων του.

Πρὸς τὴν θέαν ταύτην ἡ μήτηρ ἐξέβαλε χαρμόσυνον κραυγήν. Παρηκολούθει ἀγωνιωδῶς τὰς κινήσεις τοῦ ζῴου καὶ ἐπλησίασεν ὅπως παραλάβῃ τὸ θυγάτριόν της.

Ὁ Μανιγοῦ δὲν ἐτόλμησε νὰ κωλύσῃ τὸν κύνα ὅπως καταθέσῃ τὸ φορτίον αὐτοῦ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς μητρός του. Αὕτη, μὲ βλέμμα ἄγριον ἐπετήρει τὸν λῃστήν, ὀπισθοχωρήσαντα ἐνώπιον πάλης, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας θὰ ἔπιπτον καὶ οἱ δύο ἐντὸς τῆς λίμνης· ἡ πάλη ἄλλως ἦτο ἀνωφελής διότι δύο ἄνδρες, ἀκούσαντες ἐκ τοῦ ἀπέναντι μέρους τῆς λίμνης τὰς κραυγὰς ἐπήδησαν ἐντὸς

μιᾶς λέμβου καὶ ἔσπευδον πρὸς βοήθειαν τῆς κυρίας Χάγελ.

— Βρωμόσκυλο! ἐκραύγασε μηκώμενος ὁ Μανιγοῦ, καταφέρων ἰσχυρὸν ῥαβδοκόπημα κατὰ τοῦ σωτῆρος τῆς μικρᾶς Μαρκέλλας.

Ὁ κύων ὠλόλυξεν ἐκ πόνου καὶ ὠπισθοχώρησε κατά τινα βήματα, εἶτα ἐλθὼν ὠσφραίνετο τὸ πρόσωπον τοῦ παιδίου, τὸ ὁποῖον ἡ μήτηρ, γονυπετὴς ἐπὶ τῶν χόρτων κατησπάζετο καὶ κατεθώπευεν.

Ἡ μικρὰ Μαρκέλλα ἔμεινε μόνον δευτερόλεπτά τινα ὑπὸ τὸ ὕδωρ. Μόλις εἶχε λιποθυμήσει, κατ' ἐκείνην δὲ τὴν στιγμὴν ἠνέωξε τοὺς ὀφθαλμούς.

— Ζῆ, ἀνέκραξεν ἡ κυρία Χάγελ, Θεέ μου, σ' εὐχαριστῶ! Ζῆ.

Καὶ ἡ νέα μήτηρ βλέπουσα πλησίον της τὸν κύνα, ἔλαβεν ἐντὸς τῶν χειρῶν αὐτῆς τὴν κεφαλὴν τοῦ γενναίου ζώου, τοῦ ψωραλέου ἐκείνου ζώου, τὸ ὁποῖον ἐξελθὸν τοῦ ὕδατος ἦτο πολὺ δυσειδέστερον ἢ πρότερον, ἐστήριξεν ἐπ' αὐτῆς τὰ δροσερὰ χείλη της, καὶ τοῦ ἔδωκε φίλημα περιπαθέστερον ἐκείνου, τὸ ὁποῖον μία γυνὴ δύναται νὰ δώσῃ ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ ἀνδρός, τὸν ὁποῖον ἀγαπᾷ ἐμμανῶς. Εἶτα στραφεῖσα πρὸς τὸν Μανιγοῦ:

— Ζῆ! Ζῆ τὸ παιδί μου! ἀνέκραξε. Ἄφησέ μου τὸν σκύλον σου, ἄφησέ μού τον. Σοῦ τὸν πληρόνω πεντακόσια φράγκα, χίλια φράγκα, δύο χιλιάδας φράγκα· σὲ παρακαλῶ, ἄφησέ μου τὸν σκύλον σου.

Ἀλλ' ἡ λέμβος ἐπλησίαζεν. Ὁ Μανιγοῦ εἰσεχώρησεν ἐντὸς τοῦ δάσους, προσκαλῶν διὰ συριγμοῦ τὸν κύνα του.

— Μεῖνε μαζῆ μου, καλόν μου ζῶον, εἶπεν ἡ κυρία Χάγελ, θέλουσα νὰ κρατήσῃ τὸν κύνα.

Ἀλλ' ἐκεῖνος ὑλάκτισεν, ἀντέστη, ἠθέλησε νὰ δαγκάσῃ, ἐκείνη δὲ τὸν ἀφῆκεν.

Εὐγενὲς ζῶον! Εἶχε κύριον, ὁ ὁποῖος μόλις τὸ ἔτρεφεν, ὁ ὁποῖος τὸ ἐκτύπα, ὁ ὁποῖος εἶχε πρὸς αὐτὸ μόνον τὴν στοργήν, τὴν ὁποίαν ἔχει τις εἰς ἓν πρᾶγμα, ἀλλ' ἦτο κύριός του· καθῆκον εἶχε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ἀληθῶς, μόνον οἱ κύνες ἀγαπῶσι τοιουτοτρόπως!

Οὐχ ἧττον ὑπῆρξεν εὐτυχὴς καὶ ἄκων. Κατ' αἴτησιν τοῦ κ. Χάγελ οἱ χωροφύλακες καταδιώξαντες τὸν Μανιγοῦ συνέλαβον αὐτόν, ὁ δὲ κύων ἐδόθη πρὸς τοὺς συζύγους κατ' αἴτησιν αὐτῶν. Μετά τινα χρόνον ὡς ἐκ τῶν περιποιήσεων οὐδεὶς θὰ ὑπέθετεν ὅτι ὁ βλέμμα ἔχων ζωηρὸν καὶ δέρμα στιλπνόν, ὡραῖος κύων, ὁ περιφερόμενος εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Χάγελ, ἦτο ὁ σύντροφος τοῦ Μανιγοῦ. Τὰ πρῶτα φαγητά, τὰ ὁποῖα τῷ ἐδόθησαν παρὰ τῶν νέων κυρίων του, θὰ τῷ ἐφάνησαν ἀπροσδόκητα, ἀλλὰ ταχέως ἐξοικειοῦται τις μὲ τὰ καλὰ πράγματα. Ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας ἠγάπησαν καὶ ἐπεριποιοῦντο τὸν καλὸν κύνα, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἠγάπα πάντας.

Ἐν τούτοις, τίς οἶδεν ἂν τὸ γενναῖον ζῶον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλούτου του ἐλησμόνησέ ποτε τὸν Μανιγοῦ;

G. Riboulet.

ΜΑΚΡΟΒΙΟΤΗΣ

Ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ περιοδικῷ «ἡ Φύσις» ἐδημοσιεύθη ἡ εἰκὼν γυναικὸς ὑπερεκατοντούτιδος, ζώσης ἔν τινι χωρίῳ τῆς Γαλλίας. Γεννηθεῖσα τὴν 16 Μαρτίου 1761, καθ' ἃ μαρτυρεῖ ἡ σωζομένη πρᾶξις τοῦ βαπτίσματος αὐτῆς, φέρει ἡλικίαν 124 ἐτῶν. Πολυάριθμοι περιηγηταὶ καὶ ταξειδιῶται, διαβαίνοντες ἀπὸ τοῦ χωρίου της, σπεύδουσι νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν πρεσβύτιδα, ἥτις παρὰ τὸ βαθὺ γῆράς της, ἀπολαύει ἔτι ἐξαιρετικῆς ὁράσεως, καὶ δύναται νὰ ῥάπτῃ ἄνευ χρήσεως ὀμματοϋαλίων. Μέχρι τοῦ 1882 κατεσκεύαζε πλεκτὰς πρὸς κατασκευὴν ἀχυρίνων πίλων, μεθ' ὃ παρήτησε τὴν ἐργασίαν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τὰ νέα ἄχυρα, ἅτινα τῇ ἐπρομήθευον, δὲν ἦσαν ἐπίσης λεπτὰ ὡς τὰ ἄλλοτε ὑπ' αὐτῆς μεταχειριζόμενα.

Τοιαύτη δ' ἐξηκριβώθη ἡ δίαιτα τῆς ὑπερεκατοντούτιδος: Τρώγει δὶς τῆς ἡμέρας ἐλαφρῶς, τὴν ἑνδεκάτην τῆς πρωΐας καὶ εἰς τὰς τέσσαρας ἢ πέντε τῆς ἑσπέρας. Ἕκαστον φαγητὸν συνίσταται πάντοτε σχεδὸν ἐκ ζωμοῦ ὀσπρίων, πρὸ πάντων δὲ γεωμήλων, καὶ ἄρτου. Μετὰ τὸ φαγητὸν πίνει ἐνίοτε ποτήριον οἴνου, ἀλλὰ συνηθέστερον μικρὸν ποτήριον οἰνοπνεύματος. Οὐδέποτε τρώγει κρέας. Ἐν καιρῷ χειμῶνος ἐγείρεται καὶ κατακλίνεται σχεδὸν ἅμα τῇ ἀνατολῇ καὶ δύσει τοῦ ἡλίου, ἀλλὰ τὸ θέρος κοιμᾶται ὀλιγώτερον. Μέχρι τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς πατρίδος της ὥρισε δι' αὐτὴν χρηματικὸν βοήθημα, πρὸ ὀλίγων μόλις ἐτῶν, ἐξήρκει εἰς πᾶσαν οἰκιακὴν ἐργασίαν της, μόνη δ' ἐπρομηθεύετο τὸ ὕδωρ καὶ τὴν τροφήν της. Ἡ ἀκοή της εἶνε ὀλιγώτερον ἀκμαία τῆς ὁράσεώς της, ἀλλ' ἀρκεῖ τις νὰ ὑψώσῃ τὴν φωνήν, ὅπως ἀκούσῃ ἐντελῶς. Αἱ πλεῖσται τῶν ἀπαντήσεών της εἶνε ἀρκούντως νουνεχεῖς, ἐκτὸς ὅταν ἐνοχλῆται ὑπὸ πολλῶν ἐρωτήσεων. Ἡ μνήμη εἶνε ἀσθενεστέρα τῶν ἄλλων δυνάμεών της, καθ' ὅτι δὲν ἐνθυμεῖται πλέον οὔτε τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς της, οὔτε τοὺς γονεῖς, οὔτε σχεδὸν τὸν σύζυγόν της, ὅστις ἀναμφιβόλως ἀπέθανε πρὸ πολλοῦ χρόνου, διότι οἱ γέροντες τοῦ τόπου ἤκουσαν νὰ ὁμιλῶσι περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐγνώρισαν.

* *
*

Ἐπὶ τῇ ἀνωτέρω εὐκαιρίᾳ ἀναγράφομεν ἱστορικά τινα παραδείγματα ἐκτάκτου μακροβιότητος.

Τῷ 1635 ἐτελεύτησεν ἐν Ἀγγλίᾳ γεωργός τις

ἐν ἡλικίᾳ 152 ἐτῶν. Ἐτάφη δ' ἐν Οὐεστμίνστερ μεταξὺ ὁμοτίμων καὶ μεγάλων ἀνδρῶν. Ἡ τελετὴ τῆς πλύσεως τῶν ποδῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς αὐτοκρατείρας τῆς Αὐστρίας, ἡ κατὰ τὰ εἰθισμένα τελεσθεῖσα ἐν Βιέννῃ τῇ 29 Μαρτίου 1714, ἐγένετο εἰς 38 γέροντας ἀριθμοῦντας ὁμοῦ 3,695 ἔτη. Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1764 ἀπέθανεν ἐν Ἰρλανδίᾳ ὁ Patrice O'Neil 120 ἐτῶν. Ἔσχεν ἑπτὰ συζύγους, ἐξ ὧν τὴν τελευταίαν ἐνυμφεύθη ἐν ἡλικίᾳ 116 ἐτῶν. Ὁ τοσοῦτον ἄπληστος τοῦ γάμου ἀνὴρ οὗτος εἶχεν ὑπηρετήσει εἰς διάφορα στρατιωτικὰ σώματα μέχρι τοῦ 1740. Ἡ δίαιτα αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἁπλῆ· μόνον ζῦθον ἔπινεν, ἐτρέφετο πάντοτε διὰ φυτῶν, οὐδέποτε δ' ἔφαγε κρέας. Ἠγείρετο καὶ ἐκοιμᾶτο μὲ τὴν ἀνατολὴν καὶ δύσιν τοῦ ἡλίου, οὐδέποτε δ' ἔμεινεν ἄνευ ἀσχολίας τινός. Τὴν 23 Ὀκτωβρίου 1789 ἐν Παρισίοις ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ἐδέξατο ἐν πλήρει συνεδριάσει τὴν ἐπίσκεψιν γέροντος 120 ἐτῶν, ὅστις ἤρχετο νὰ εὐχαριστήσῃ ταύτην ἐπὶ τῇ ἀπὸ τῆς δουλείας ἀπαλλαγῇ τῆς πατρίδος του. Γενομένης δεκτῆς τῆς προτάσεως πληρεξουσίου τινός, ὅπως ἡ Συνέλευσις «ἐν ὀνόματι τοῦ σεβασμοῦ, τὸν ὁποῖον πάντοτε ἐπέσπασε τὸ γῆρας ἐγερθῇ ἅμα τῇ εἰσόδῳ τοῦ γέροντος», εἰσάγεται οὗτος, ἐνῷ οἱ πληρεξούσιοι ἐπευφημοῦσιν ὄρθιοι, ὁδηγεῖται εἰς τιμητικὴν θέσιν ἀπέναντι τοῦ προεδρείου, καὶ ἡ Συνέλευσις ψηφίζει ὑπὲρ αὐτοῦ σύνταξιν. Τῷ 1768 γεωπόνος τις ἀπέθανεν ἐν ἡλικίᾳ 115 ἐτῶν, φέρων μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸν τάφον ἅπαντας τοὺς ὀδόντας του. Ἐν ἡλικίᾳ δὲ 158 ἐτῶν ἀπέθανεν ὁ Πριοῦ, τῷ 1838, θεωρούμενος ὡς ὁ πρύτανις τῶν ἐν Γαλλίᾳ μακροβίων κατά τε τοὺς ἀρχαίους καὶ νεωτέρους χρόνους. Ἔπινε μόνον ὕδωρ καὶ ἔζη λιτότατα.

Κ'

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ὡς γνωστόν, δύο συστήματα σιδηροδρόμων ὑπάρχουσι πρὸς λειτουργίαν ἐντὸς τῶν μεγάλων πόλεων· οἱ ἐναέριοι καὶ οἱ ὑπόγειοι σιδηρόδρομοι. Ἐν τῇ Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐφαρμόζεται τὸ πρῶτον σύστημα καὶ ἐν Λονδίνῳ τὸ δεύτερον. Ἐν Παρισίοις σκέψεως γενομένης ἀπὸ ἐτῶν περὶ τοῦ καταλληλοτέρου διὰ τὴν πόλιν συστήματος, ἡ πλάστιγξ ἐφαίνετο κλίνουσα πρὸς τοὺς ὑπογείους σιδηροδρόμους, οἵτινες ὅμως παρέσχον ἀφορμὴν εἰς πολυαρίθμους ἐπικρίσεις. Αἱ σπουδαιότεραι τούτων συνοψίζονται εἰς τὸ ἐπικίνδυνον τῆς ἐπιχειρήσεως ὑπό τε τὴν ἔποψιν τῶν ἐργασιῶν καὶ τῆς δημοσίου ἀσφαλείας. Ἐν Παρισίοις αἱ οἰκίαι εἶνε πολὺ ὑψηλότεραι τῶν ἐν Λονδίνῳ, καὶ δύναταί τις νὰ φαντασθῇ τὴν ἐνόχλησιν, τὴν ὁποίαν θέλει παρέχει εἰς αὐτὰς ἡ διάβασις ὑπογείου σιδηροδρόμου καὶ τὸν κλονισμὸν τὸν ὁποῖον θὰ ὑφίστανται ἐκ τῆς δονήσεως, τὴν ὁποίαν προξενεῖ ἐν Παρισίοις μέχρι καὶ τῶν ὑψηλοτέρων ὀροφῶν ἡ διάβασις βαρείας ἁμάξης. Ἕτερος κίνδυνος εἶνε ὁ ἐκ τῆς πλημμύρας, εἴτε αὕτη προέρχεται ἐκ τῶν ὑπογείων ὑδάτων, ἅτινα ὑπάρχουσιν ὑπὸ πάσας τὰς οἰκίας τὰς ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Σηκουάνα, εἴτε ἐκ τῆς ὑψώσεως τῶν ὑδάτων τοῦ Σηκουάνα, ἅτινα κατακλύζουσιν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης ἕκαστον χειμῶνα τὰ ὑπόγεια τῶν οἰκιῶν.

Ἡ ἐπιτυχία καὶ ἀνάπτυξις τῶν μητροπολιτικῶν σιδηροδρόμων τοῦ Λονδίνου ὀφείλεται πρὸ πάντων εἰς τὴν ἀπέραντον ἔκτασιν τῆς πόλεως, καὶ εἰς τὰς μεμακρυσμένας ἀποστάσεις τῶν σημείων, ἅτινα ἐπικοινωνοῦσι διὰ τῶν σιδηροδρόμων αὐτῶν, εἰς τὰς ἕξεις τῶν κατοίκων, διαμενόντων μακρὰν τοῦ κέντρου τῶν ἐργασιῶν των, τέλος εἰς τὴν φύσιν τοῦ κλίματος, ἐξ οὗ ὁ κάτοικος τοῦ Λονδίνου εὑρίσκεται ἀείποτε ἐν μέσῳ ἀτμῶν, καπνῶν καὶ σκότους, δίχως νὰ παραπονῆται, καὶ δίχως νὰ ποθῇ πολὺ τὰς ζοφερὰς καὶ ὑγρὰς ὁδοὺς τῆς πόλεώς του.

Δὲν ἔχει ὅμως οὕτως ἐν Παρισίοις. Ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιφάνειαν καὶ τὸν πληθυσμόν, οἱ ἑπόμενοι ἀριθμοὶ παρέχουσιν ἰδέαν τῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῶν δύο μητροπόλεων. Τὸ Λονδῖνον κατέχει ἐπιφάνειαν 350 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, καὶ 3,243,000 κατοίκων, ἤτοι 9,265 κατοίκους δι' ἕκαστον χιλιόμετρον. Οἱ Παρίσιοι δὲ ἐκτείνονται ἐπὶ ἐπιφανείας 80 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, καὶ περιλαμβάνουσι πληθυσμὸν 2,156,000 κατοίκων, ἤτοι 27,000 δι' ἕκαστον χιλιόμετρον.

Πρὸ μακροῦ καιροῦ προσπάθειαι καταβάλλονται ὑπὸ Ἀμερικανῶν ἐφευρετῶν, ὅπως γείνῃ χρῆσις τῶν ἐκρηκτικῶν ὑλῶν, οἷον δυναμίτιδος, νιτρογλυκερίνης, πρὸς πλήρωσιν τῶν πολεμικῶν βλημάτων. Πρὸς τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος Μαρτίου ἐνδιαφέροντα πειράματα πρὸς τοῦτο ἐγένοντο ἐν τοῖς περιχώροις τῆς Βασιγκτῶνος. Ἐκ τῶν πειραμάτων τούτων ἀπεδείχθη ὅτι διὰ τῆς χρήσεως ὀβουζίων, πεπληρωμένων νιτρογλυκερίνης ἐπιτυγχάνεται διὰ τηλεβόλων μικρᾶς διαμέτρου τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, ὅπερ μέχρι τοῦδε δὲν ἠδύνατο νὰ κατορθωθῇ ἡ διὰ μεγίστων κανονίων. Ἐν Γαλλίᾳ πρῶτος ὁ ἐπιφανὴς ἐπιστήμων Berthelot ἐπρότεινε τὴν εἰσαγωγὴν τῆς νιτρογλυκερίνης ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν ὅλμων, δύο δὲ μόνον δυσκολίαι, ἡ ἀνάγκη ἐπακριβοῦς κατασκευῆς τῆς κινδυνώδους ταύτης οὐσίας καὶ ἡ μέχρις ὡρισμένου χρόνου ἐξασφάλισις ἀπὸ τῆς ἐκρήξεως, εἶχον σταματήσει τὰς περαιτέρω προσπαθείας. Ἀλλὰ μετὰ τὰ ἐν Ἀμερικῇ πειράματα αἱ δυσχέρειαι αὗται λύονται.

Κατὰ τὰ ἐν λόγῳ πειράματα ἐν Βασιγκτῶνι τὰ ῥιπτόμενα ὀβούζια ἐδόνουν τοσοῦτον τὸν ἀέρα, ὥστε ἐθραύσθησαν αἱ ὕαλοι τῶν παραθύρων πολλῶν οἰκιῶν, ᾠκοδομημένων ὑπὲρ τὰ 500 μέτρα ἐκεῖθεν τοῦ τόπου τῆς σκοποβολῆς.

Ἀνακριτής. — Πόσο εἶνε μακρυὰ τὸ κρασοπουλειὸ ἀπὸ τὴν κατοικίαν σου; Πόση ὥρα κάνεις ἀπ' ἐκεῖ ἕως τὸ σπίτι του;

Μάρτυς. — Κατὰ τὴν περίστασι, κύριε ἀνακριτά. Ὅταν πηγαίνω, πηγαίνω γρήγορα, ὅταν γυρίζω, τὸν ἴδιο δρόμο τὸν κάνω.... ὀλίγο ἀργότερα.

Ἀνευλαβὴς σκέψις περὶ γυναικῶν φιλοσόφου μισογύνου:

Αἱ συναναστροφαὶ τῶν κυριῶν εἶνε συνήθως μέρη, ἔνθα αἱ κορῶναι διηγοῦνται εἰς τὰς καρακάξας πόσον μαῦροι εἶνε οἱ κόρακες.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 1049

'Αριθ. 489 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' — Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. 'Επὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. — 12 Μαΐου 1885

Η ΖΩΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΚΑΙ ΤΙΜΟΘΕΟΣ Ο ΓΑΖΑΙΟΣ

Α'

Εἰς τὸν 'Αριστοτέλη ἀνάγεται ἡ ἵδρυσις τῆς ζωολογίας ὡς ἐπιστήμης. Διὰ τῶν συγγραφῶν αὐτοῦ περὶ ζώων ἱστορίας, περὶ μορίων ζώων, περὶ κινήσεως ζώων ἔθηκε τὰς πρώτας βάσεις τῆς ἐπιστημονικῆς ἐξετάσεως τοῦ ζωικοῦ βασιλείου, μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ λογικῆς δεινότητος καὶ ὀξυνοίας ταξινομήσας τὰς παρατηρήσεις τῆς μακρᾶς αὐτοῦ πείρας καὶ τῆς ἐπιμελοῦς παρατηρήσεως. 'Αναντιρρήτως δ' οὐκ ὀλίγον συνέτεινεν εἰς τὸ μέγα ἔργον τοῦ φιλοσόφου ὁ βασιλεὺς 'Αλέξανδρος. Οὗτος εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἠδύνατο ἅμα μὲν νὰ ἐκτιμήσῃ ὡς γνήσιος τοῦ Σταγειρίτου μαθητὴς τὰς μελέτας τοῦ μεγάλου διδασκάλου, ἅμα δὲ νὰ συνεργήσῃ ὡς κοσμοκράτωρ εἰς ὅσον ἔνεστι λυσιτελεστέραν τῶν μελετῶν τούτων διεξαγωγὴν πρὸς τέρψιν μὲν καὶ χαρὰν ἑαυτοῦ, διδασκαλίαν δὲ τοῦ κόσμου ὅλου. Διὸ κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ Πλινίου ὁ μέγας βασιλεὺς ἔθηκεν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ 'Αριστοτέλους πολλὰς χιλιάδας ἀνθρώπων ἔν τε Εὐρώπῃ καὶ 'Ασίᾳ, κυνηγέτας, ὀρνιθοθήρας, ἁλιεῖς, ποιμένας, μελισσοκόμους, ἰχθυοτρόφους καὶ ἰξευτάς, εἰς οὓς ἐδόθη ἡ ἐντολὴ νὰ συλλέγωσι καὶ ἐργάζωνται κατὰ τὰς διαταγὰς καὶ ὁδηγίας τοῦ περιφανοῦς παρατηρητοῦ. Ἡ ἀληθῶς βασιλικὴ αὕτη προστασία ἀνεπλήρωσε κατὰ μέγα μέρος τὰς εὐκολίας ἃς παρέχει εἰς τὸν φυσιοδίφην τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἡ ὕπαρξις μεγάλων βιβλιοθηκῶν, εἰδικῶν φυσιογραφικῶν πινάκων, μεγάλων ζωολογικῶν μουσείων, πρὸς δὲ ἡ ταχύτης καὶ ἡ εὐχέρεια τῆς συγκοινωνίας. 'Επὶ τοιούτων δὲ βάσεων ἐργασθεὶς ἐγέννησεν ἔργα, ἅτινα παρ' ὅλην τὴν πρόοδον τῶν περὶ τὰ ζῷα μελετῶν ἥτις ἐγένετο διὰ τῶν αἰώνων θεωροῦνται ἔτι καὶ νῦν ἄξια τοῦ ὀνόματος τοῦ μεγάλου φιλοσόφου.

Ὁ 'Αριστοτέλης ἔμεινεν ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς συστηματικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ζωολογίας. Καὶ δὲν ἔπαυσε μὲν ὁ ἐπιγενέστερος ἑλληνικὸς κόσμος ἀγαπῶν καὶ μελετῶν τὰ ζῷα· ἀλλ' ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἔργου μετεβλήθη, τὸ διαπνέον τὸν Σταγειρίτην πνεῦμα τῆς παρατηρήσεως καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως μετετράπη εἰς τάσιν πρὸς ἀποταμίευσιν βιωφελῶν περὶ ζῳολογίας εἰδήσεων ἢ πολυπράγμονα ζήτησιν τοῦ ἐν τοῖς ζῴοις ξένου καὶ παραδόξου. Δὲν ἐμελετῶντο πλέον ἡ ἀνατομικὴ διάπλασις καὶ ἡ φυσιολογικὴ σύστασις τῶν ζῴων ὡς τοῦτο ἔπραξεν ὁ 'Αριστοτέλης καὶ ἐπὶ τὰ ἴχνη αὐτοῦ βαίνων καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ συνοψίζων ἐν τοῖς *Ζωϊκοῖς* αὐτοῦ 'Αριστοφάνης ὁ Βυζάντιος, ἀλλ' ἠρευνᾶτο ἡ πρακτικὴ χρησιμότης τῆς κυνηγεσίας τῶν ζῴων ἢ τῆς ἁλιείας, ἡ ἀποφυγὴ τῆς ἀπὸ ἐπικινδύνων θηρίων βλάβης, ἡ θεραπεία κατοικιδίων ζῴων, ἢ ἐπεζητοῦντο διηγήσεις περιέργων περὶ ζῴων ἱστορημάτων, ἐξεγείρουσαι μᾶλλον τὴν φαντασίαν ἢ φωτίζουσαι τὸν νοῦν. Οὕτως ἔγραψε κατὰ τὸν δεύτερον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα ὁ Κολοφώνιος Νίκανδρος εἰς ἡρωϊκοὺς στίχους τὰ *Θηριακὰ* αὐτοῦ, ἅτινα ἔχουσιν ἀντικείμενον τὰ δήγματα δηλητηριωδῶν θηρίων· οὕτως ἐποίησεν ὁ ἐκ Κιλικίας 'Οππιανὸς ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Καρακάλλα ἐπικὰ ποιήματα, ὧν αἱ ἐπιγραφαὶ χαρακτηρίζουσι τὴν ὕλην, τὰ *'Αλιευτικὰ* καὶ *Κυνηγετικά*, εἰς ἃ προσθετέα καὶ τὰ *'Ιξευτικά*. Ἡ δὲ ἤδη κατὰ τοὺς χρόνους τούτους ἀρξαμένη ἐργασία ἡ ἀναφερομένη εἰς τὴν θεραπείαν τῶν κυνῶν καὶ ἵππων συλλεχθεῖσα βραδύτερον κατὰ τοὺς βυζαντιακοὺς χρόνους ἐχρησίμευσεν εἰς σύνταξιν τῶν περιέργων *'Ιππιατρικῶν* καὶ *Κυνοσοφίων*, ἐν οἷς ἀναγνωρίζομεν ἀξίαν μελέτης ἐγκατάμιξιν τῶν πρακτικῶν πορισμάτων τῆς κτηνιατρικῆς πρὸς τὴν μωρόσοφον πλάνην τῆς λαϊκῆς δεισιδαιμονίας. Τὴν δὲ τάσιν τῆς περισυναγωγῆς παραδόξων ἱστορημάτων περὶ ζῴων ἐπιφανέστατα δεικνύει τὸ *περὶ ζῴων ἰδιότητος* σύγγραμμα τοῦ Αἰλιανοῦ, ὅστις διὰ δεκαεπτὰ ὅλων βιβλίων καταλέγει περίεργα ἀνέκδοτα καὶ σπάνια ἐπεισόδια ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν ζῴων, ἄνευ τάξεως καὶ συστήματος, ἐπιδιώκων μᾶλλον τὴν τέρψιν καὶ τὴν ψυχαγωγίαν ἢ τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἀναγνώστου. Ἡ δὲ τοιαύτη τάσις τῆς ζῳολογικῆς παραδοξογραφίας ἐξηκολούθησε καὶ παρὰ τοῖς Βυζαντίνοις, ὧν κυριώτατος ἀντιπρόσωπος ἐν τῷ εἴδει τούτῳ εἶνε ὁ

Μανουὴλ Φιλῆς κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον αἰῶνα, συνθεὶς ποίημα ἰαμβικὸν *περὶ ζῴων ἰδιότητος* συγκείμενον ἐξ ἑκατὸν τριῶν κεφαλαίων. Καὶ κατ' αὐτὸν δὲ τὸν ις' αἰῶνα τελευτῶντα Δαμασκηνὸς ὁ Στουδίτης ὁ πρότερον μὲν ἐπίσκοπος Λιτῆς καὶ Ῥενδίνης, εἶτα δ' ἀρχιεπίσκοπος Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης ἔγραψε ζῳολογικὴν συγγραφὴν τὸν αὐτὸν φέρουσαν χαρακτῆρα. Τὸ ἔργον τοῦτο σώζεται μὲν καὶ ἐν χειρογράφοις, ἐξεδόθη δὲ καὶ τύποις. Ἡ ἔκδοσις τοῦ 1744, γενομένη ἐν Βενετίᾳ παρὰ Νικολάῳ τῷ Σάρῳ, ἣν εἶδον, φέρει τὴν ἐπιγραφὴν «Μερικὴ διάγνωσις » ἐκ τῶν παλαιῶν φιλοσόφων περὶ φύσεως καὶ » ἰδιωμάτων τινῶν ζῴων, συναθροισθεῖσα παρὰ » τοῦ ἐν ἀρχιερεῦσι λογιωτάτου Δαμασκηνοῦ τοῦ » Στουδίτου. Καὶ τώρα πάλιν μὲ πολλὴν ἐπι» μέλειαν διορθωμένη καὶ μετατυπωμένη.» Ἡ συνάθροισις αὕτη ἐγένετο ἐκ χωρίων τοῦ Ἀριστοτέλους, τοῦ Αἰλιανοῦ, τοῦ Φιλῆ καὶ ἄλλων συγγραφέων, ἐπικρατεῖ δ' ὁ χαρακτὴρ τῆς ζητήσεως τῶν σπανίων ζῴων καὶ τῶν παραδόξων ἱστορημάτων.

Εἰς παλαιοτέρους δὲ χρόνους ἀνήκει ἡ εἰς τὸν ἐπίσκοπον Κωνσταντίας τῆς ἐν Κύπρῳ Ἐπιφάνιον, βιώσαντα κατὰ τὸν τέταρτον αἰῶνα μ. Χ., ἀναφερομένη συγγραφὴ *Περὶ τοῦ Φυσιολόγου*. Αὕτη περιέχει εἰκοσιπέντε κεφάλαια, ἐν ἑκάστῳ τῶν ὁποίων μετὰ σύντομον περιγραφὴν ζῴου τινὸς τετραπόδου ἢ πτηνοῦ, ἕπεται ἑρμηνεία, ἀλλοκότως σχετίζουσα τὴν περιγραφεῖσαν τοῦ ζῴου ἰδιότητα πρὸς χριστιανικήν τινα ἀρετὴν ἣν ὑπεμφαίνει δῆθεν ἐν παραβολῇ ὁ βίος ἢ ὁ χαρακτὴρ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ζῴου.

Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονήσωμεν καὶ δύο περίεργα ποιήματα γεγραμμένα κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον πιθανῶς αἰῶνα εἰς ἀνομοιοτελεύτους πολιτικοὺς στίχους, τὴν *Διήγησιν παιδιόφραστον τῶν τετραπόδων ζῴων* καὶ τὸν *Πουλολόγον*. Καὶ σκοπὸς μὲν ἀμφοτέρων τῶν στιχουργημάτων τούτων εἶνε, ὡς ῥητῶς ἀναγράφεται ἐν τῇ Διηγήσει τῶν τετραπόδων, *ἕνωσις μαθήσεως καὶ πόθου*, παρέχει δ' ἑκάτερον ὑπὸ τύπον ἀστείας συνελεύσεως τῶν τετραπόδων ἢ τῶν ὀρνίθων καὶ ἐν ἀμοιβαίαις τῶν ζῴων τούτων ἀντεγκλήσεσι τὴν γνῶσιν τῶν κυριωτάτων χαρακτήρων ἑκάστου αὐτῶν. Τὰ ποιήματα ταῦτα, γεγραμμένα μετὰ χάριτος καὶ ὑπ' ἀνδρὸς παρατηρητικοῦ, δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πρακτική τις δημώδης ζῳολογία, ἐν ᾗ ὁ λαὸς εὐφραίνεται καὶ διδάσκεται μετ' ἐνδιαφέροντος παρακολουθῶν τὰς κοινοβουλευτικὰς φιλοφρονήσεις τῶν τετραπόδων καὶ ὀρνίθων, συναγελαζομένων τῶν μὲν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ λέοντος, τῶν δὲ ὑπὸ τὴν τοῦ ἀετοῦ, ὅστις

Κλειτοῦριν εἶχεν καὶ χαρὰν καὶ γάμον τοῦ υἱοῦ του,
τὸ πλῆθος ὅλον τῶν ὀρνεῶν εἶχέν το καλεσμένον.

Β'

Εἷς τῶν κυριωτάτων ζῳολόγων τῶν βυζαντιακῶν χρόνων ὑπῆρξε καὶ Τιμόθεος ὁ ἐκ Γάζης τῆς Συρίας ζήσας ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἀναστασίου τοῦ Δικόρου (491—518 μ. Χ.), ὅςτις καὶ ἄλλα τινὰ ἔργα ἔγραψεν, ὧν σώζονται *κανόνες καθολικοὶ περὶ συντάξεως*. Τὸ ζῳολογικὸν σύγγραμμα τοῦ Τιμοθέου φαίνεται ὅτι ἐκρίνετο ἄξιον λόγου ὑπὸ τῶν Βυζαντίνων, διότι μνείαν αὐτοῦ ποιοῦνται ὅ τε Σουΐδας καὶ Στέφανος ὁ Βυζάντιος καὶ ὁ Τζέτζης. Ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο τοῦ Τιμοθέου δὲν περιεσώθη ὁλόκληρον, μόνον δ' ἐν ἀπανθίσμασιν εἶνε ἡμῖν γνωστόν. Καὶ μέχρι μὲν τινος εἴχομεν μόνον ἐκλογήν τινα γενομένην κατὰ τὸν ἑνδέκατον αἰῶνα ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου καὶ τυπωθεῖαν τὸ πρῶτον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος. Νῦν δὲ πρόκεινται ἡμῖν καὶ πολλὰ ἄλλα ἀποσπάσματα τοῦ Βυζαντίου ζῳολόγου περιληφθέντα ἐν τῇ κατὰ διαταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου τὸν δέκατον αἰῶνα γενομένῃ ἐκλογῇ τῶν ζῳολογικῶν συγγραμμάτων τῶν ἀρχαίων.

Ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἔργου τοῦ Τιμοθέου, οἷον φαίνεται ἐκ τῶν σωζομένων ἀπανθισμάτων αὐτοῦ, εἶνε ὁ ἐπικρατῶν ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ ἑλληνικῇ ζῳολογίᾳ, ἡ τάσις δῆλα δὴ πρὸς τὸ παράδοξον καὶ ξένον. Παραδοξογράφος εἶνε ὁ Τιμόθεος μᾶλλον ἢ παρατηρητής. Ποιεῖται λόγον μᾶλλον περὶ τῶν σπανίων καὶ ἐξωτικῶν ζῴων ἢ περὶ τῶν συνήθων· ἂν δέ ποτε περιγράφῃ κοινὰ ἢ κατοικίδια κτήνη, ἀναλέγει περὶ αὐτῶν ἀλλοκότους προλήψεις καὶ παράδοξα ἱστορήματα. Οὕτω δ' ἡ ζῳολογικὴ αὐτοῦ συλλογὴ ἀποβαίνει λίαν ἐνδιαφέρουσα καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν δημωδῶν περὶ ζῴων προλήψεων ἐξεταζομένη.

Τῶν δὲ προλήψεων τούτων τινὲς μὲν ἔχουσι παλαιὰν τὴν γένεσιν, ὡς ἀποδεικνύει ὁ συσχετισμὸς αὐτῶν πρὸς τὰς συγγραφὰς τοῦ Ἀππιανοῦ καὶ τὰ ἱστορήματα τοῦ Πλουτάρχου, ἄλλαι δὲ στηρίζονται εἰς μύθους περὶ ζῴων ἀρχαίους. Οὕτω λέγει ὁ Τιμόθεος περὶ τῶν παρδάλεων ὅτι, γυναῖκες οὖσαι τὸ πρότερον, ἦσαν τροφοὶ τοῦ Διονύσου, τοῦ δὲ Πενθέως ἀτιμάσαντος τὸν Διόνυσον, ηὐχήθησαν νὰ γίνωσι θηρία· τελεσθείσης δὲ τῆς εὐχῆς αὐτῶν διεσπάραξαν τὸν ἐξυβριστὴν τοῦ ὑπ' αὐτῶν παιδαγωγουμένου θεοῦ. Περὶ δὲ τοῦ ἀσπάλακος ἀναγράφει τὸν μῦθον, ὅτι οὗτος εἶνε ὁ Φινεύς, ὅςτις ἐκ χόλου τοῦ Ἡλίου ἐκκοπεὶς τοὺς ὀφθαλμοὺς μετεβλήθη εἰς ἀσπάλακα, ζῷον μὴ ἀνεχόμενον νὰ καταλίπῃ τὸν ὑποχθόνιον ζόφον, διὸ ἂν ποτε τύχῃ νὰ ἴδῃ αὐτὸν ὁ ἥλιος, ἀδυνατεῖ ὁ ἀσπάλαξ νὰ κρυβῇ πάλιν ὑπὸ τὴν γῆν, πλανᾶται δὲ μάτην ἐπιζητῶν τὸν οἰκεῖον αὐτῷ σκότον.

Περίεργοι δ' εἶνε ἄλλοτε αἱ διηγήσεις περὶ ζῴων ἃς ἀναγράφει ὁ Τιμόθεος κατὰ τὸν τρόπον

τῶν αἰλιανείων ἱστορημάτων. Οὕτω διηγεῖται περὶ τινος φύλακος καμήλου, ὅτι τύψας ἐκ τύχης τὸ ἐμπεπιστευμένον αὐτῷ ζῷον ἐγένετο μάρτυς πρωτοφανοῦς ἀποπείρας· ἀντεκδικήσεως καὶ αὐτοκτονίας τοῦ ζῴου. Ἡ κάμηλος ἐξ ὀργῆς ζητοῦσα νὰ ἐκδικηθῇ τὸν φύλακά της, ὑπέβλεπεν εἰς τὴν εὐνὴν ὅπου συνήθως ἐκοιμᾶτο ὁ ἀνήρ. Ἀλλ' οὗτος ἐννοήσας τὴν μελετωμένην ἐκδίκησιν, προσποιεῖται μὲν ὅτι κατεκλίθη, ὑπεκφυγὼν δ' ἔκρυψεν εἰς τὴν εὐνὴν ἀσκὸν πλήρη ἀέρος καὶ ἀπεμακρύνθη ἀποσκοπῶν τὸ μέλλον συμβῆναι. Τότε προσέρχεται εἰς τὴν κοίτην ἡ κάμηλος, μὴ εὑροῦσα δὲ τὸν ὑβριστὴν αὐτῆς, ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ ὥσπερ εἰς χλεύην ἐγκείμενον τὸν ἀσκόν, βράζουσα ὑπ' ἀγανακτήσεως, τοῦτον μὲν ἀκοντίζει εἰς ὕψος, πλήξασα δὲ τὴν κεφαλὴν κατὰ τῆς φάτνης μόλις οὕτω διὰ τοῦ θανάτου ἐπαύσατο τῆς ὀργῆς.

Ἄλλα δὲ τῶν διηγημάτων τοῦ Τιμοθέου πηγὴν ἔχουσι προφανῶς τὰς παρατηρήσεις τῶν ἀγροτῶν. Τοιοῦτον εἶνε τὸ περὶ λύκου, ὅτι βορώτατον ὄντα ἡ φύσις μέτρα παιδεύει τροφῆς· διότι λέγεται ὅτι ὅταν γένηται διακορὴς καὶ ὑποπλησθῇ τὴν γαστέρα, ἐξοιδεῖται αὐτοῦ ἡ γλῶσσα καὶ φράσσει τὸν λαιμὸν αὐτοῦ. Οὕτω δὲ τιμωρεῖται ὁ λύκος διὰ τὴν ἀδηφαγίαν αὐτοῦ. Τοιαύτης πρακτικῆς σοφίας προϊὸν εἶνε καὶ ἡ ἄγρα τῶν ἀσπαλάκων οἵτινες θηρεύονται κατὰ τὸν Τιμόθεον ὑπὸ τῶν γεωπόνων ἀναγκαζόμενοι διὰ τῆς ὀσμῆς πράσου ἢ κρομμύου νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τῶν σκοτεινῶν βαράθρων ἐν οἷς κρύπτονται εἰς τὸ ζαλίζον αὐτοὺς φῶς τοῦ ἡλίου. Καὶ ὁ τρόπος δὲ τοῦ θηρεύειν τὰς ἐλάφους ὃν διηγεῖται φαίνεται παρειλημμένος ἐκ τῆς πράξεως τῶν χρόνων αὐτοῦ· λέγει δῆλα δὴ ὅτι συλλαμβάνονται ὑπὸ τῶν κυνηγῶν περικαλυπτόντων τὸ σῶμα διὰ κλάδων νεοθαλῶν. Ἡ ἔλαφος πλησιάζει πρὸς τὸν περισκεπῆ θηρευτὴν ἐκλαμβάνουσα αὐτὸν ἀντὶ δένδρου καὶ σπεύδουσα ἐπὶ τὰ φύλλα, ἀλλ' ἀγρεύεται πικρῶς πληγεῖσα ὑπὸ τοῦ βέλους ὅπερ ἐκτινάσσει ὁ κυνηγὸς ἔχων ἐκτεταμένον ὑπὸ τὰ φύλλα τὸ τόξον.

Ἐκ τῶν τοιούτων παραδειγμάτων ἐνδεικνύεται τὸ πρακτικὸν καὶ παρατηρητικὸν τῆς ζωολογίας τοῦ Τιμοθέου. Ἀλλ' οἱ χαρακτῆρες οὗτοι, ὅταν μάθησίς τις δὲν στηρίζηται εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν γνῶσιν καὶ τὴν ἀκριβῆ ζήτησιν τῆς ἀληθείας, εὐκόλως ἐπιφέρουσι τὴν μετάπτωσιν καὶ τὴν εὔπιστον ἀποδοχὴν τῶν πεπλανημένων δοξασιῶν τοῦ ἁπλοῦ λαοῦ. Ἐντεῦθεν βλέπομεν τὸν Γαζαῖον ζωολόγον ἀζητήτως καὶ μωρῶς ἀναγράφοντα τὰς περὶ ζῴων πίστεις τῶν ἀγροτῶν, πιστεύοντα εἰς τὰς ἀδεσπότους ἰδιότητας τῶν ζῴων τὰς παραδόξους δι' αὐτῶν θεραπείας, τὰς τερατώδεις περὶ αὐτῶν διηγήσεις. Οὕτω δ' ὁ ζωολόγος γίνεται καὶ ἄκων παραδοξογράφος.

Τοιαῦτα παράδοξα πολλὰ μυθογραφεῖ περὶ τοῦ λύκου. Διηγεῖται ὅτι ὁ λύκος ἂν προφθάσῃ νὰ ἴδῃ πρότερος τὸν ἄνθρωπον ποιεῖ αὐτὸν ἐνεὸν καὶ ἄφθογγον. Τὸ κατὰ τῶν προβάτων μῖσος τοῦ ζῴου εἶνε οὕτω μέγα, ὥστε οὐδ' αὐτὸς ὁ θάνατος ἐπιφέρει τὴν συνδιαλλαγήν· καὶ ἄν ποτε τύχῃ εἰς κιθάραν ἔχουσαν χορδὰς προβάτων νὰ συμμιγῇ μία χορδὴ λύκου, ταύτην μὲν θέλεις ἀκούσει ὑποφθεγγομένην ἄμουσόν τι καὶ ἀπῳδόν, αἱ δὲ λοιπαὶ χορδαί, αἱ ἀπὸ προβάτου, σιωπῶσιν, ὡςεὶ φοβηθεῖσαι τὴν παρουσίαν τοῦ χαλεποῦ γείτονος. Ὅταν ὁ λύκος νοσήσῃ καὶ στερῆται τροφῆς, διηγεῖται ὁ Τιμόθεος ὅτι ἐσθίει χοῦν καὶ διατηρεῖται διὰ ταύτης τῆς τροφῆς. Ὅπως τις σωθῇ ἀφόβως ἀπὸ τῶν λύκων, ἀρκεῖ νὰ κρεμάσῃ ἀπὸ τοῦ αὐχένος ὀδόντα τούτου τοῦ ζῴου. Ἵππος δὲ φορῶν ὀδόντα λύκου γίνεται ταχύτατος. Κρατῶν ἐν χερσὶν ὠμοπλάτην φρύνου δύνασαι νἀποκοιμίσῃς τὸν λύκον.

Ἀλλὰ καὶ περὶ ἄλλων ζῴων οὐχ ἧττον παράδοξα διηγεῖται ὁ Τιμόθεος. Αἱ παρδάλεις ἀγαπῶσι τὸν οἶνον, ὅστις γίνεται αἴτιος τῆς ἀγρεύσεως αὐτῶν κατὰ τοιοῦτόν τινα τρόπον. Οἱ θηραταὶ πληρώσαντες ἀμφορεῖς οἴνου καταλείπουσιν αὐτοὺς ἐν γῇ ἀνύδρῳ· αἱ δὲ παρδάλεις φθάσασαι αὐτόσε καὶ ἁλισκόμεναι ὑπὸ τῆς δίψης πίνουσιν οἶνον μέχρι κόρου, ὑφ' οὗ μεθυσκόμεναι πίπτουσιν εἰς βαθὺν ὕπνον καὶ συλλαμβάνονται εὐχερῶς. — Περίεργος εἶνε ὁ τρόπος τῆς ὑπεκφυγῆς τῶν κυνῶν. Ὁ φορῶν ὑποδήματα κατεσκευασμένα ἐκ δορᾶς ὑαίνης δύναται νὰ διέλθῃ ἀβλαβὴς διὰ μέσου κυνῶν ὑλακτούντων. Περὶ δὲ τῆς ὑαίνης διηγεῖται καὶ τὸ ἑξῆς παράδοξον· ὅτι κύνα καθήμενον ἐπὶ στέγης δύναται νὰ κρημνίσῃ κάτω ἂν σελήνης ὑπολαμπούσης προσελθοῦσα λάθρα προλάβῃ καὶ πατήσῃ τὴν κατὰ γῆς σκιὰν αὐτοῦ, χωρὶς ὁ κύων μηδὲν νὰ νοήσῃ· ἄλλως ἐννοήσας φεύγει καὶ ἀποκρύπτει τὴν σκιάν του γνωρίζων τί μέλλει νὰ πάθῃ. Ἂν δ' ἐντύχῃ ἀνδρὶ κοιμωμένῳ, παραμετρεῖ ἑαυτήν· καὶ ἂν μὲν εὕρῃ ὅτι εἶνε ἐκείνη μακροτέρα, ἐπιπίπτει κατ' αὐτοῦ, ἐννοοῦσα ὅτι θὰ ἐπικρατήσῃ αὐτοῦ· εἰ δὲ μή, ἀντιπαρέρχεται, φοβουμένη τὴν μέλλουσαν αὐτῆς ἧτταν. Ἡ αὐτή, διωκομένη μὲν ἐπ' ἀριστερὰ ὑπὸ τοῦ θηρατοῦ, εἶνε εὐθήρατος, ὁ δ' ἐπὶ δεξιὰ διώκων μάτην θ' ἀγωνισθῇ νά την συλλάβῃ.

Οὐκ ὀλίγαι δ' εἶνε αἱ παράδοξοι θεραπεῖαι ὧν μνείαν ποιεῖται ὁ Τιμόθεος. Οὕτω λέγει ὅτι ἡ χολὴ τῆς ὑαίνης ὠφελεῖ εἰς τοὺς πάσχοντας τοὺς ὀφθαλμούς, ἰδίως τὸν χειμῶνα. Λέβης πλήρης ἐλαίου ὅσον τὸ δυνατὸν παλαιοῦ διατήξας ζῶσαν ἀλώπεκα παρέχει σπουδαίας χάριτας εἰς τοὺς πάσχοντας ὑπὸ ποδάγρας. Ὁ μυελὸς τῆς ἐλάφου εἶνε ἤπιον φάρμακον ἐν νόσοις, ἐκ δὲ τοῦ δακρύου αὐτῆς κατασκευάζεται ἡ χαλβάνη ἥτις εἶνε ἀμυντήριον πολλῶν νόσων. Ἡ χολὴ τοῦ ἐχίνου λειαινο-

μένη μετὰ κηροῦ καταφέρει τὰ τεθνηκότα ἔμβρυα.

Ἠθέλομεν ὑπὲρ τὸ δέον ἀπασχολήσει τὸν ἀναγνώστην ἂν κατελέγομεν ἐνταῦθα ἅπαντα τὰ παράδοξα ὅσα περιέχει ἡ συγγραφὴ τοῦ Τιμοθέου, εἰ καὶ μικρὰ εἶνε τὰ περισωθέντα αὐτῆς μέρη. Ἀλλ' ἀρκοῦσι τὰ ὀλίγα ὅσα ἀνεγράψαμεν πρὸς χαρακτηρισμὸν τῆς ἀκρίτου αὐτοῦ εὐπιστίας. Ὅμως ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι τινὰ τῶν παραδόξων αὐτοῦ ἱστορημάτων ἀναγράφει οὐ μόνον αὐτός, ἀλλὰ καὶ ὁ Ὀππιανὸς καὶ ὁ Πλίνιος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὁ Γαληνὸς καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης. Πολλὰ δ' αὐτῶν διετηρήθησαν ἀπαραμείωτα παρά τε τοῖς μεταγενεστέροις Βυζαντίνοις καὶ ἴσως καὶ παρ' ἡμῖν.

Γ

Ἀλλ' ἂν ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην ὁ Τιμόθεος δύναται νὰ καταλεχθῇ μᾶλλον εἰς τοὺς παραδοξογράφους ἢ εἰς τοὺς ζωολόγους, δὲν εἶνε ἀναξία λόγου ἡ συγγραφὴ αὐτοῦ ἄλλως ἐξεταζομένη. Κυρίως ἄξιαι προσοχῆς εἶνε αἱ συμβολαὶ αὐτοῦ εἰς τὴν γνῶσιν σπανίων τινῶν ζώων, ὀλίγον γνωστῶν εἰς τοὺς ἀρχαιοτέρους, κυρίως εἰς τὸν Ἀριστοτέλη, ἢ ὅλως νέων, ὧν πρῶτος αὐτὸς παρέχει τὴν περιγραφήν. Οὐδ' εἶνε τοῦτο ἀνεξήγητον. Μὴ λησμονῶμεν ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης παρ' ὅλας τὰς χορηγηθείσας αὐτῷ ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ μαθητοῦ του εὐκολίας δὲν εἶχε τὴν εὐκολίαν νὰ ἴδῃ καὶ σπουδάσῃ τόσα ἤδη ζῴων, ὅσα ὁ ἐπιγενέστερος ῥωμαϊκὸς καὶ βυζαντιακὸς κόσμος, καθ' οὓς χρόνους ἡ μονονοὺ παγκόσμιος τοῦ κράτους ἔκτασις καὶ ἰσχὺς ὑπεβοήθει τὴν περιεργίαν τῶν φιλοθεαμόνων. Περιοριζόμενοι εἰς ἓν μόνον παράδειγμα λέγομεν ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης γνωρίζει τὸν ἱπποπόταμον, τὸν ποτάμιον ἵππον ὡς καλεῖ αὐτόν, ἀλλ' εἶνε λίαν ἀμφίβολον ἂν εἶδε τὸ νειλῷον τοῦτο ζῷον, ὡς οἱ Ῥωμαῖοι κατὰ τοὺς ἐπὶ Σκαύρου τῷ 52 π. Χ. ἀγῶνας. Καὶ ἄλλα δὲ πολλὰ ζῷα δὲν εἶδεν ὁ Ἀριστοτέλης οἷα ἔπειτα ἐν Ῥώμῃ καὶ Βυζαντίῳ ἐπεδεικνύοντο εἰς τὰ πλήθη. Οὕτως ὁ Τιμόθεος μετ' ἰδιαζούσης ἀκριβείας ποιεῖται τὴν περιγραφὴν ζῴου ἀγνώστου τῷ Ἀριστοτέλει, τῆς καμηλοπαρδάλεως. Καὶ ταῦτα διότι εἶδε τὸ ζῷον ἐν τῇ πατρίδι του ὁ Γαζαῖος ζωολόγος, ὡς ἀναφέρει, ὅτε διῆλθεν ἐκεῖθεν Ἰνδός τις φέρων δύο καμηλοπαρδάλεις καὶ ἐλέφαντα εἰς Κωνσταντινούπολιν ὡς δῶρον εἰς τὸν αὐτοκράτορα Ἀναστάσιον τὸν Δίκορον. Ὅτι δὲ τὰ ζῷα ταῦτα ἦσαν καὶ δι' αὐτοὺς τοὺς Βυζαντίνους σπάνιον θέαμα ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας μνείας ἥτις γίνεται αὐτῶν καὶ πάλιν ὅτε μετὰ πεντακόσια ἔτη καὶ ὑπερέκεινα προσήχθησαν εἰς Κωνσταντῖνον τὸν Μονομάχον ἐξ Ἰνδίας καὶ ἐπεδεικνύοντο ἑκάστοτε εἰς τὸν λαὸν ἐπὶ τοῦ θεάτρου ὡς *θαῦμα*. Ἐπ' ἴσης δὲ περιγράφει ὁ Τιμόθεος καὶ τὸν λεόπαρδον καὶ τὸν πάνθηρα καὶ τὴν πάρδαλιν καὶ τὸν ἱππέλαφον καὶ τὴν ἱππότιγριν καὶ τὸν ὄναγρον καὶ τὸν βούβαλον καὶ τὸν σοῦβον καὶ τὸν ῥινόκερων καὶ τὸν σπίγγον καὶ καὶ τὸν ἵππαγρον καὶ τὴν σφίγγα, ζῷα ὧν τινὰ εἶνε ἄγνωστα εἴς τε τὸν Ἀριστοτέλη καὶ τοὺς μεταγενεστέρους ζωολόγους. Τινῶν ἐκ τῶν ζῴων περὶ ὧν ποιεῖται λόγον οὐδ' αὐτὸ τὸ ὄνομα εἶνε γνωστὸν ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς λεξικοῖς· τοιαῦτα εἶνε ὁ *κορκότης*, ὁ *κατώβλεψ*, ὁ *ἀρκτόμυς*, ὁ *τυφώς*, ὡς λέγεται ὁ αἰγύπτιος ὄνος. Τέλος ὁ Τιμόθεος εἶνε ὁ πρῶτος συγγραφεὺς ὁ ποιούμενος λόγον περὶ τῶν ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων καλουμένων κυνῶν τοῦ ἁγίου Βερνάρδου, καὶ διεφύλαξε τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα τοῦ κυνείου τούτου εἴδους, ὄνομα νέον εἰς τὰ ἑλληνικὰ λεξικά, ἀλλὰ χαρακτηριστικώτατον, τοῦθ' ὅπερ ἀνεπιφυλάκτως πρέπει εἰς τὸ ἑξῆς νὰ μεταχειζώμεθα πρὸς δήλωσιν αὐτῶν. Ἰδοὺ τί λέγει αὐτὸς ὁ Τιμόθεος ἔνθα ποιεῖται λόγον περὶ τῶν ἐκ μίξεως ἑτερογενῶν κατὰ τὴν θεωρίαν του προερχομένων νέων ζῴων· «οἶδα δὲ καὶ ἄρκτον » κυνὶ συνελθοῦσαν, ἐξ ὧν ἕλκει τὸ γένος ἃς κα- » λοῦσιν ἀρκτόκυνας, αἳ καὶ τὰ ἤθη κατὰ τὰς » Ἄλπεις ἔχουσι.» Τί ἄλλο εἶνε ἡ *ἀρκτοκύων* ἡ κατὰ τὰς Ἄλπεις διαβιοῦσα παρὰ τὸν κύνα τοῦ ἁγίου Βερνάρδου;

Τοιαύτη ἡ συγγραφὴ τοῦ Τιμοθέου, ἣν γνωρίζων ὁ Σουίδας διὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν αὐτῇ ζήτησιν τοῦ παραδόξου καὶ περιέργου ἔγραψεν ὅτι ὁ Γαζαῖος ζωολόγος συνέταξε βιβλίον *περὶ ζῴων τετραπόδων θηρίων τῶν παρ' Ἰνδοῖς καὶ Ἄραψι καὶ Αἰγυπτίοις καὶ ὅσα τρέφει Λιβύη καὶ περὶ ὀρνέων ξένων τε καὶ ἀλλοκότων καὶ ὄφεων*. Ἂν δὲ ταύτην, ὡς φαίνεται πιθανόν, τὴν συγγραφὴν τοῦ Τιμοθέου ἐννοῇ ὁ Σουίδας καὶ οὐχὶ ἄλλο αὐτοῦ ζωολογικὸν βιβλίον, τὸ ἔργον τοῦ Τιμοθέου ἦτο κατ' ἀρχὰς γεγραμμένον εἰς στίχους, ὡς καὶ τὰ Ἁλιευτικὰ καὶ τὰ Κυνηγετικὰ τοῦ Ὀππιανοῦ. Ἀλλ' ἐν ταῖς σωζομέναις τὴν σήμερον μεταγενεστέραις ἐκλογαῖς ἐκ τοῦ ἔργου αὐτοῦ πλὴν ποιητικῶν τινων λέξεων οὐδὲν ἄλλο περιεσώθη ἴχνος τῆς πρώτης ἐμμέτρου συνθέσεως. Καὶ τὸ μὲν ζήτημα τοῦτο θὰ ἐπασχολήσῃ εἰδικώτερον τοὺς φιλολόγους γνωριζομένου εὐρύτερον τοῦ Τιμοθέου μετὰ τὴν γενομένην δημοσίευσιν τῆς κατὰ διαταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου συνταχθείσης Συλλογῆς τῆς περὶ ζῴων ἱστορίας[1]. Ἐνταῦθα δ' ἐρρήθησαν ὅσα ἐθεωρήθησαν ἀρκετὰ ὅπως γνωρίσωσιν οἱ ἀναγνῶσται τῆς *Ἑστίας* τὸ τέως σχεδὸν πάντως ἄγνωστον ἔργον τοῦ Ἕλληνος ζωολόγου.

Σπυρ. Π. Λάμπρος

[1] Supplementum Aristotelicum editum consilio et auctoritate academiae litterarum regiae Borussicae. Vol. I. pars I. Excerptorum Constantini de natura animalium libri duo. Aristophanis historiae animalium epitome subjunctis Aeliani Timothei aliorumque eclogis. Edidit Spyridon P. Lambros. Berolini. MDCCCLXXXV.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ.—Μετάφρασις Α. Β.)

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ἐπιστολὴ πρὸς τὴν Κυρίαν Καμίλλην Ἑδδέρ.

Ἐν Παρισίοις, τῇ 15 Μαρτίου 1845.

Ἀλήθεια, ἀγαπητή μου ἀδελφή, καθὼς σοῦ προέγραφα, εἶμαι ἐγκατεστημένη λαμπρά. Ἔχω εὔμορφον δωμάτιον, ὡραίαν φωτιάν, ἅμαξαν, ὑπηρέτας, καὶ φαγητὸν θαυμάσιον. Ὀλίγην θέσιν ἂν ἔχω, ἠμπορῶ νὰ πιστεύσω ὅτι εἶμαι πλουσία καὶ μαρκησία, ἀφοῦ εἶμαι πάντοτε σχεδὸν πλησίον τῆς γραίας μου κυρίας καὶ συμμερίζομαι ἀναγκαίως ὅλας τὰς ἀναπαύσεις τῆς ζωῆς της.

Μὲ μέμφεσαι ὅτι σοῦ γράφω πολὺ σύντομα γράμματα. Ὁ λόγος εἶνε ὅτι ἕως τώρα εἶχα πολὺ ὀλίγον καιρὸν διαθέσιμον. Ἀλλὰ τέλος πάντων ἡ μαρκησία, ἥτις ἤθελε, νομίζω, νὰ μὲ δοκιμάσῃ κἄπως, φαίνεται νὰ ἐννόησεν ὅτι τῆς εἶμαι εἰλικρινῶς ἀφωσιωμένη καὶ μοῦ ἐπιτρέπει ν' ἀποσύρωμαι τὸ μεσονύκτιον. Θὰ ἠμπορῶ λοιπὸν νὰ ὁμιλῶ μαζύ σου, χωρὶς ν' ἀναγκάζωμαι νὰ πλαγιάζω εἰς τὰς τέσσαρας τὸ πρωΐ, διότι ἡ μαρκησία δέχεται ἕως εἰς τὰς δύο, καὶ μὲ ἐκράτει ἀκόμη μίαν ὥραν ἀργότερα διὰ νὰ ὁμιλοῦμεν περὶ τῶν προσώπων τὰ ὁποῖα εἴχομεν ἰδεῖ· αὐτό, σοῦ ὁμολογῶ, ὅπως τὸ ὡμολόγησα καὶ εἰς αὐτήν, εἶχεν ἀρχίσει νὰ μὲ κουράζῃ πολύ. Ἐνόμιζεν, ὅτι ἐξύπνουν κ' ἐγὼ ἀργά, ὅπως αὐτή. Ὅταν ὅμως ἔμαθεν, ὅτι ἤμην πάντοτε ἔξυπνη εἰς τὰς ἕξ, καὶ δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ κοιμηθῶ ἐκ νέου, ἐφάνη ἐπιεικὴς πρὸς τὸ *ἐπαρχιωτικὸν αὐτὸ ἐλάττωμα*. Τοιουτοτρόπως λοιπὸν πρωΐ καὶ ἑσπέρας εἶμαι ἰδική σου, ἀγαπητή μου Καμίλλη.

Ναί, τὴν ἀγαπῶ, τὴν ἀγαπῶ πολύ, τὴν γραῖαν αὐτήν. Ἔχει μέγα δι' ἐμὲ θέλγητρον, καὶ τὸ κράτος, τὸ ὁποῖον ἀσκεῖ ἐπὶ τοῦ πνεύματός μου, προέρχεται πρὸ πάντων ἐκ τῆς εἰλικρινείας καὶ τῆς καθαρότητος τοῦ ἰδικοῦ της. Ἔχει βεβαίως προλήψεις, καὶ ἰδέας πολλάς, τὰς ὁποίας οὔτε ἔχω οὔτε θὰ ἔχω ποτέ μου· ἀλλὰ δὲν τὰς ὑποκρίνεται· καὶ αἱ ἀντιπάθειαι, τὰς ὁποίας ἐκφράζει, δὲν τρομάζουν, διότι καὶ αὐταὶ αἱ προκαταλήψεις της εἶνε πλήρεις χρηστότητος καὶ καλῆς πίστεως.

Ἔπειτα ἀπὸ τριῶν ἤδη ἑβδομάδων, καθ' ἃς βλέπω τὸν μεγάλον κόσμον—διότι ἡ μαρκησία, χωρὶς νὰ δίδῃ ἑορτάς, δέχεται πολλὰς ἐπισκέψεις καθ' ἑσπέραν—παρατηρῶ γενικήν τινα ἀσημότητα καὶ οὐδαμινότητα, τὴν ὁποίαν οὐδέποτε εἶχα φαντασθῆ ἐκ τοῦ βάθους τῆς ἐπαρχίας μου. Σὲ βεβαιῶ, ὅτι μεθ' ὅλους τοὺς καλούς των τρόπους καὶ μὲ τὴν κατ' ἐπιφάνειαν ὑπεροχήν των, οἱ ἄνθρωποι ἐδῶ εἶνε φοβερὰ ἀσήμαντοι. Δὲν ἔχουν πλέον γνώμην περὶ οὐδενὸς πράγματος, παραπονοῦνται δι' ὅλα καὶ δι' οὐδὲν εὑρίσκουν θεραπείαν. Κακολογοῦν ὅλον τὸν κόσμον καὶ τὰ ἔχουν μὲ ὅλους καλά· ἀγανάκτησις δὲν ὑπάρχει πλέον ἀλλὰ μόνον κακολογία. Προλέγουσιν ὅμως ἀδιακόπως τρομερὰς καταστροφάς, καὶ ζῶσιν ὡς ἂν ἀπήλαυον πληρεστάτην ἀσφάλειαν. Εἶνε κενοὶ καὶ κοῦφοι ὡς ἡ ἀβεβαιότης, ὡς ἡ ἀδυναμία, ἐν μέσῳ δὲ τῶν τεταραγμένων αὐτῶν πνευμάτων καὶ τῶν τετριμμένων πεποιθήσεων ἀγαπῶ τὴν γραῖαν αὐτὴν μαρκησίαν, ἥτις ἔχει τόσον ἀνυποκρίτους τὰς ἀντιπαθείας της καὶ εἶνε τόσον εὐγενῶς εὐπρόσιτος εἰς πάντα συμβιβασμόν. Μοῦ φαίνεται ὅτι βλέπω πρόσωπόν τι τοῦ ἄλλου αἰῶνος, θηλυκόν τινα δοῦκα Σαὶν-Σιμών, τηροῦντα τὸ σέβας τῆς κοινωνικῆς τάξεως καὶ θρησκείας καὶ οὐδόλως ἐννοοῦντα τὴν ἰσχὺν τοῦ χρήματος, ἐναντίον τῆς ὁποίας τοσοῦτον ἀσθενῶς καὶ τοσοῦτον ψευδῶς διαμαρτύρονται οἱ περὶ αὐτόν.

Εἰξεύρεις δὲ πόσον, τὸ κατ' ἐμέ, μ' ἀρέσει ἡ καταφρόνησις τῶν χρημάτων! Αἱ δυστυχίαι μου δὲν μὲ μετέβαλον, διότι δὲν ὀνομάζω χρῆμα τὸ ἱερὸν αὐτὸ πρᾶγμα, τὸν μισθὸν τὸν ὁποῖον κερδίζω ὑπερηφάνως καὶ κάπως ἀλαζόνως, τὴν στιγμὴν αὐτήν. Αὐτὸ εἶνε καθῆκον, εἶνε ἐξασφάλισις τῆς τιμῆς. Καὶ ἡ πολυτέλεια αὐτή, ὅταν εἶνε συνέχεια ἢ ἀμοιβὴ βίου ἀνωτέρου, δὲν μοῦ ἐμπνέει τὴν φιλοσοφικὴν ἐκείνην περιφρόνησιν, ἥτις ἐγκρύπτει πάντοτε ὀλίγον φθόνον. Ἀλλ' ὁ πλοῦτος ὁ ἐπιζητούμενος, ὁ ποθούμενος, ὁ ἐπιδιωκόμενος καὶ ἀγοραζόμενος ἀντὶ πάσης τιμῆς διὰ κενοδόξων συνοικεσίων, δι' εὐστροφίας τῆς πολιτικῆς συνειδήσεως, διὰ κληρονομικῶν οἰκογενειακῶν ῥαδιουργιῶν, αὐτὸ ἀναντιρρήτως εἶνε τὸ ῥυπαρὸν χρῆμα, καὶ ὡς πρὸς τοῦτο φρονῶ κ' ἐγὼ ὅπως ἡ μαρκησία, ἥτις οὐδέποτε συγχωρεῖ τοὺς ἐκ συμφέροντος ἀσυμφώνους γάμους, καὶ πᾶσαν ἄλλην ταπείνωσιν δημοσίαν ἢ ἰδιωτικήν.

Διὰ τοῦτο δὲ ἡ μαρκησία βλέπει καθ' ἑκάστην, χωρὶς λύπην καὶ χωρὶς τρόμον, νὰ πίπτῃ εἰς τὸ βάραθρον ὅλη της ἡ περιουσία. Σοῦ ὡμίλησα ἤδη περὶ τούτου. Σοῦ εἶπα ὅτι ὁ δοὺξ Ἀλερίας ὁ πρῶτός της υἱός, τὴν κατέστρεφε, ἐνῷ ὁ δεύτερος, ὁ μαρκήσιος, ὁ υἱὸς τοῦ τελευταίου της συζύγου τὴν ἐπεριποιεῖτο διὰ πάσης θεραπείας κ' ἐχορήγει ἀφθόνως, ἵνα καθιστᾷ τὸν βίον της ὅλως ἄνετον.

Πρέπει νὰ σοῦ ὁμιλήσω τώρα περὶ τῶν δύο αὐτῶν κυρίων, περὶ τῶν ὁποίων ὀλίγας μόνον λέξεις σοὶ ἔγραψα μέχρι τοῦδε. Τὸν μαρκήσιον εἶδον τὴν πρώτην εὐθὺς ἡμέραν τῆς ἐγκαταστάσεώς μου. Καθ' ἡμέραν, ἀπὸ τῆς μεσημβρίας μέχρι τῆς μιᾶς, καὶ καθ' ἑσπέραν ἀπὸ τῆς ἑνδεκάτης μέχρι τοῦ μεσονυκτίου ἔρχεται εἰς τῆς μητρός του. Ἐκτὸς δὲ τούτου γευματίζει ἐκεῖ

πολὺ συχνά. Ἔλαβα λοιπὸν τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὸν παρατηρήσω, καὶ πιστεύω ὅτι τὸν γνωρίζω ἤδη ἀρκετὰ καλά.

Εἶνε νέος ἀνήρ, ὅστις μοὶ φαίνεται ὅτι δὲν ὑπῆρξε νέος. Ἔχει ὑγείαν ἀδύνατον, καὶ τὸ πνεῦμά του, τὸ ὁποῖον εἶνε ὑψηλὸν καὶ πολὺ καλὰ μορφωμένον, φαίνεται παλαῖον ἐναντίον λύπης κρυφίας ἢ φυσικῆς τινος τάσεως πρὸς τὴν μελαγχολίαν. Ἀδύνατον νὰ ἔχῃ τις ἐξωτερικὸν ὀλιγώτερον ἔκτακτον ἐκ πρώτης ἀπόψεως καὶ συμπαθέστερον καθ' ὅσον ἀποκαλύπτεται ἡ φυσιογνωμία του. Δὲν εἶνε οὔτε ὑψηλὸς οὔτε κοντός· οὔτε εὔμορφος, οὔτε ἄσχημος. Ἡ ἐνδυμασία του δὲν εἶνε οὔτε ἐπιμελημένη οὔτε παρημελημένη. Φαίνεται ὅτι ἔχει φυσικὴν ἀποστροφὴν πρὸς πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ ἑλκύσῃ τὴν προσοχὴν τῶν βλεμμάτων. Ἐν τούτοις παρατηρεῖ τις ἀμέσως ὅτι δὲν εἶνε κοινὸς ἄνθρωπος. Αἱ ὀλίγαι λέξεις, τὰς ὁποίας σοῦ λέγει, ἔχουσι λεπτὸν καὶ βαθὺ τὸ νόημα, καὶ οἱ ὀφθαλμοί του, ὁσάκις δὲν τοὺς στενοχωρῇ ἡ δειλία, εἶνε τόσον ὡραῖοι, τόσον ἀγαθοί, τόσον νοήμονες, ὥστε μοῦ φαίνεται ὅτι δὲν ἀπήντησα ἄλλους ὁμοίους.

Ἡ πρὸς τὴν μητέρα του διαγωγή του εἶνε θαυμασία καὶ τὸν χαρακτηρίζει ὁλόκληρον. Ἐδαπάνησε πολλὰ ἑκατομμύρια, ὁλόκληρον τὴν ἰδίαν του περιουσίαν, διὰ νὰ πληρώσῃ τὰς τρέλλας τοῦ πρωτοτόκου, χωρὶς κἂν νὰ συνοφρυωθῇ, ἀδιστάκτως, χωρὶς παρατήρησιν, χωρὶς λύπην ἢ ἀγανάκτησιν. Ὅσον ἡ μήτηρ του ὑπῆρξεν ἀσθενὴς πρὸς τὸν ἀχάριστον καὶ μισητὸν ἐκεῖνον υἱόν, τόσον ὁ μαρκήσιος ἐφάνη φιλόστοργος καὶ πλήρης ἀφοσιώσεως. Βλέπεις, ὅτι ἀδύνατον εἶνε νὰ μὴ ἐκτιμήσῃ τις τὸν ἄνθρωπον αὐτόν, καὶ τὸ κατ' ἐμὲ αἰσθάνομαι πρὸς αὐτὸν εἶδός τι σεβασμοῦ.

Ἐκτὸς δὲ τούτου ἔχει πολὺ εὐάρεστον τὴν συναναστροφήν. Οὐδέποτε σχεδὸν ὁμιλεῖ μεταξὺ πολλῶν· μεταξὺ οἰκείων ὅμως, καὶ ἀφοῦ νικήσῃ τὴν συστολήν του, λαλεῖ μὲ πολὺ θέλγητρον. Δὲν εἶνε ἁπλῶς πεπαιδευμένος, ἀλλὰ πολυμαθέστατος. Νομίζω ὅτι πάντα ἀνέγνωσε, διότι ἐφ' οἱουδήποτε θέματος τὸν προκαλέσῃ τις, ὁμιλεῖ σπουδαίως καὶ φαίνεται ὅτι ἐνεβάθυνε. Ἡ συνομιλία του εἶνε τόσον ἀναγκαία εἰς τὴν μητέρα του, ὥστε ὁσάκις ὑπόθεσίς τις παρεμποδίζῃ ἢ βραχύνῃ τὴν συνήθη του ἐπίσκεψιν, εἶν' ἐκείνη ἀνήσυχος καὶ ἀμίλητος ὅλην τὴν ἐπίλοιπον ἡμέραν.

Τὸ κατ' ἀρχὰς ὅταν τὸν ἔβλεπον εἰσερχόμενον τὸ πρωῒ εἰς τῆς μητρός του, ἀπεσυρόμην ἐκ διακρίσεως, τόσῳ μᾶλλον ὅσον καὶ αὐτὸς ὁ ἀνώτερος ἄνθρωπος καὶ ἑπομένως καθ' ὑπερβολὴν μετριόφρων, ἐφαίνετο πτοούμενος τὴν παρουσίαν μου. Τοῦτο βεβαίως μ' ἐτίμα πολύ. Ἀλλὰ μετὰ τρεῖς τέσσαρας ἡμέρας ἐνεθαρρύνθη τόσον, ὥστε μὲ ἠρώτησε προσηνῶς διατί μὲ ἔτρεπεν εἰς φυγήν. Δὲν θὰ ἐνόμιζα τοῦτο ἀρκετόν, ἵνα μείνω καὶ στενοχωρήσω ὁπωσδήποτε τὰς μεταξὺ μητρὸς καὶ υἱοῦ διαχύσεις· ἀλλὰ μὲ παρεκάλεσε καὶ αὐτὴ νὰ μὴν ἀναχωρήσω, καὶ ἐπέμεινε μάλιστα, καὶ μοὶ ἔδωκε κατόπιν καὶ τὸν λόγον, μὲ τὴν συνήθη της εἰλικρίνειαν. Ἰδοὺ ὁ παράδοξος αὐτὸς λόγος:

—Ὁ υἱός μου, μὲ εἶπεν, εἶνε πνεῦμα μελαγχολικόν· ἐγὼ δὲν ἔχω αὐτὸν τὸν χαρακτῆρα. Εἶμαι σκυθρωπὴ ἢ ζωηρά, ἀλλ' οὐδέποτε ρεμβώδης, καὶ ὁ μελαγχολικὸς ρεμβασμὸς τῶν ἄλλων μὲ πειράζει· τοῦ υἱοῦ μου μὲ λυπεῖ, μὲ ἀνησυχεῖ. Ποτὲ δὲν κατώρθωσα νὰ τὸν συνειθίσω. Ὅταν τὸ ἑσπέρας μὲ περικυκλοῦσι δεκαπέντε ἢ εἴκοσιν ἄνθρωποι, εἶνε κατευχαριστημένος, καὶ ἀποσύρεται εἰς μίαν γωνίαν. Δὲν ἀπολαύω δὲ πραγματικῶς τὸ πνεῦμά του, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν μόνην μου εὐτυχίαν καὶ εὐχαρίστησιν, εἰμὴ ὁσάκις εἶνε παρὼν τρίτος τις, καὶ ἰδίως ἄνθρωπος διακεκριμένος. Τότε ὁ μαρκήσιος ἀποφασίζει νὰ γείνῃ εὐχάριστος, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐξ ἀβροφροσύνης, ἔπειτα κατ' ὀλίγον ἐκ φιλαυτίας, μολονότι οὐδὲ κἂν τὸ αἰσθάνεται. Ἐν ὀλίγοις, εἶνε ἄνθρωπος ὅστις ἔχει ἀνάγκην νὰ περισπᾶται ἀπὸ τοὺς διαλογισμούς του. Εἶνε δὲ τόσον περιποιητικὸς πρὸς ἐμέ, ὥστε οὔτε τὸ δικαίωμα οὔτε τὴν θέλησιν ἔχω νὰ κάμω ἐγὼ αὐτὸν τὸν ἀγῶνα· ἐνῷ ἡ παρουσία τρίτου τινὸς προσώπου, τὸ ὁποῖον φαίνεται μόνον ὅτι τὸν ἀκούει, χωρὶς νὰ ὁμιλῇ, τὸν ἀναγκάζει νὰ ὁμιλῇ ὀλίγον, διότι φοβεῖται μὲν μήπως φανῇ σχολαστικός, ὁμιλῶν πολλά, φοβεῖται ὅμως περισσότερον μὴ φανῇ προσπεποιημένος μένων βυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις του. Διὰ τοῦτο, ἀγαπητή μου, μᾶς κάμνετε μεγάλην χάριν, καὶ εἰς τοὺς δύο μας, νὰ μὴ μᾶς ἀφίνετε παρὰ πολὺ μόνους.

—Ἐν τούτοις, κυρία, τῆς ἀπήντησα, ἂν ἔχετε τυχὸν νὰ ὁμιλήσετε ὅλως ἰδιαίτερα πράγματα, πῶς νὰ τὸ μαντεύσω;

Μοῦ ὑπεσχέθη τότε, ἂν αὐτὸ συμβῇ, νὰ μὲ εἰδοποιήσῃ ἐρωτῶσά με, ἂν τὸ *ἐκκρεμὲς δὲν πηγαίνει ὀπίσω*.

Γ'.

Συνέχεια τῆς πρὸς τὴν Κ. Ἐδθὲρ ἐπιστολῆς.

Ἐξακολουθῶ τὴν ἐπιστολήν μου, τὴν ὁποίαν ὁ ὕπνος μὲ ἠνάγκασε χθὲς νὰ διακόψω. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε μόνον ἐννέα ἡ ὥρα, καὶ δὲν βλέπω τὴν μαρκησίαν πρὸ τῆς μεσημβρίας, ἔχω καιρὸν νὰ συμπληρώσω ὅλας τὰς λεπτομερείας, αἱ ὁποῖαι θὰ σοὶ δώσουν ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τῆς θέσεώς μου.

Μοὶ φαίνεται ὅμως ὅτι ἀρκετὰ σοῦ περιέγραψα τὸν μαρκήσιον, καὶ ὅτι δύνασαι κάλλιστα νὰ τὸν

φαντασθῇς. Διὰ ν' ἀπαντήσω δὲ εἰς ὅλας σου τὰς ἐρωτήσεις, θὰ σοῦ εἰπῶ πῶς περνοῦν αἱ ἡμέραι μου.

Τὸ πρῶτον δεκαπενθήμερον ἦτο κάπως βαρύ, σοῦ τὸ ἐξομολογοῦμαι τόρα ὅτε κατώρθωσα μίαν ἀναγκαίαν τροποποίησιν. Ἠξεύρεις πόσην ἀνάγκην ἔχω κινήσεως, καὶ πόσον ἐνεργητικὴ ἦτο ἡ ζωή μου ἀπὸ τὴν ἡλικίαν ἓξ ἐτῶν. Ἀλλ' ἐδῶ δυστυχῶς οὔτε οἰκίαν εἶχα νὰ συγυρίσω καὶ νὰ διατρέξω ἑκατοντάκις τῆς ἡμέρας, οὔτε παιδία νὰ περιπατήσω καὶ νὰ παίξω μαζύ των, οὔτε κἂν ἕνα σκύλον νὰ τρέξω μαζύ του ἐπὶ προφάσει ὅτι τὸν διασκεδάζω. Ἡ μαρκησία ἀποστρέφεται τὰ ζῶα. Ἐξέρχεται δὲ μόνον ἅπαξ ἢ δὶς τῆς ἑβδομάδος, καὶ διατρέχει ἐφ' ἁμάξης τὴν λεωφόρον τῶν Ἠλυσίων. Τοῦτο ὀνομάζει κίνησιν. Ἀσθενὴς καὶ μὴ δυναμένη ν' ἀναβαίνῃ τὴν κλίμακα, ἂν δὲν στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ὑπηρέτου,—πρᾶγμα τὸ ὁποῖον φοβεῖται πολύ, διότι τὴν ἀφῆκαν ποτὲ νὰ πέσῃ —δὲν ἀνταποδίδει ἐπισκέψεις. Διάγει τὴν ζωήν της δεχομένη. Ὅλη της ἡ ἐνεργητικότης, ὅλος ὁ χυμὸς οὕτως εἰπεῖν τῆς ζωῆς της, εἶνε εἰς τὴν κεφαλήν της καὶ εἰς τοὺς λόγους της. Ὁμιλεῖ ὡραιότατα καὶ τὸ γνωρίζει· ἀλλὰ δὲν ὑπερηφανεύεται δι' αὐτό, καὶ συλλογίζεται μᾶλλον νὰ εἴπῃ τὰς ἰδέας καὶ τὰ αἰσθήματά της παρὰ ν' ἀκουσθῇ.

Εἶνε, ὡς βλέπεις, φύσις ἐνεργὸς καὶ ἔχει παράδοξον ζέσιν εἰς τὰς γνώμας της ἐπὶ παντὸς πράγματος, καὶ ἐπὶ ἐκείνων ἀκόμη ἅτινα εἰς ἐμὲ φαίνονται πάντη ἀδιάφορα. Δὲν φαίνεται νὰ ὑπῆρξε ποτέ της εὐτυχής· δὲν εἶνε δὲ καὶ εὔκολος ἡ εὐτυχία ὡς τὴν θέλει, καὶ μ' ὅλον τὸ γόητρον αὐτῆς, θὰ ἦτο ἀληθὴς κόπος διαρκὴς καὶ ἀδιάλειπτος μετ' αὐτῆς συμβίωσις. Αἱ χεῖρές της εἶν' ἐντελῶς ἀργαί· ἔχει ἐν τούτοις ἱκανῶς ὀξεῖαν τὴν ὅρασιν καὶ τοὺς δακτύλους εὐκινήτους ἀκόμη, διότι παίζει πολὺ καλὰ κλειδοκύμβαλον. Ἀλλ' ἀποστρέφεται πᾶν ὅ,τι διακόπτει τὸν διάλογον, καὶ οὔτε μουσικὴν οὔτε ἀνάγνωσιν μοῦ ἐζήτησε μέχρι τοῦδε. Λέγει ὅτι ἐπιφυλάττει τὴν ἱκανότητά μου διὰ τὴν ἐξοχήν, ὅπου ἔχει ὀλιγώτερον κόσμον, καὶ ὅπου μεταβαίνομεν μετὰ δύο μῆνας. Δὲν βλέπω τὴν ὥραν πότε θὰ ὑπάγωμεν, διότι ὁ φυσικὸς ἐδῶ βίος εἶνε πολὺ περιωρισμένος. Ἔπειτα ἡ ἀγαθὴ αὐτὴ μαρκησία ἔχει συνήθειαν νὰ ζῇ ἐντὸς θερμοκρασίας ἀληθῶς ἀφρικανικῆς. Εἶνε δὲ γεμάτη ἀπὸ ἀρώματα καὶ τὸ δωμάτιόν της πλῆρες πάντοτε ἀνθέων μὲ ὀσμὴν βαρυτάτην. Εἶνε εὔμορφον τὸ θέαμα, ἀλλὰ καταντᾷ νὰ μὴν ἠμπορῇ τις ν' ἀναπνεύσῃ.

Ἐκτὸς τούτου πρέπει νὰ μένῃ τις ἀργὸς ὡς αὐτή. Ἐδοκίμασα τὸ κατ' ἀρχὰς νὰ κεντῶ πλησίον της· ἀλλ' εἶδα εὐθὺς ὅτι τῆς ἐπείραζε τὰ νεῦρα. Μὲ ἠρώτα ἂν εἶχα ἡμερομίσθιον νὰ κερδήσω, ἂν ἡ ἐργασία μου ἦτο πολὺ κατεπείγουσα, πολὺ ἀναγκαία, καὶ μὲ ἀπησχόλει κάθε στιγμήν, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ ἀφήσω τὴν ἐργασίαν μου ἥτις τὴν ἐτάραττε. Τέλος ἠναγκάσθην νὰ τὴν παραιτήσω, διότι ἄλλέως θὰ ἠσθένει. Μὲ ηὐχαρίστησε δι' αὐτό, καὶ διὰ νὰ προλάβῃ πᾶσαν νέαν μου ἀπόπειραν, μοῦ ἐξήγησεν ἀφελῶς τὰς ἰδέας της. Ἰσχυρίζεται ὅτι αἱ γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι ἀσχολοῦν τὰς χεῖράς των καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς των εἰς ἐργόχειρα, δαπανοῦν εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτὴν πολὺ περισσότερον πνεῦμα παρ' ὅσον φαντάζονται. Τοιουτοτρόπως, λέγει, ἀποκτηνοῦνται διὰ ν' ἀποφεύγουν τὴν πλῆξιν τῆς ζωῆς. Ἐννοεῖ τὸ πρᾶγμα μόνον διὰ τὰς πτωχὰς καὶ τὰς καταδίκους. Ἔπειτα διώρθωσε κἄπως τοὺς λόγους της, προσθέτουσα ὅτι τὸ ἐργόχειρον μὲ καθίστα ὁμοίαν μὲ θαλαμηπόλον, καὶ ὅτι ἐπεθύμει νὰ φαίνωμαι εἰς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους δέχεται φίλη της μᾶλλον καὶ σύντροφός της. Μὲ ἀναγκάζει λοιπὸν νὰ ὁμιλῶ, καὶ μὲ ἐρωτᾷ συχνότατα διὰ νὰ μὲ κάμῃ *νὰ δεικνύω τὸ πνεῦμά μου,* πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἀποφεύγω, διότι διόλου δὲν αἰσθάνομαι νὰ ἔχω πνεῦμα, ὅταν μὲ βλέπουν καὶ μὲ ἀκούουν.

Κάμνω ἐν τούτοις ὅ,τι δύναμαι διὰ νὰ κινοῦμαι κἄπως, καὶ λυποῦμαι πολύ, ὅτι ἡ γραῖα μου φίλη, ἀφοῦ φίλην μὲ θέλει, δὲν δέχεται νὰ τῆς κάμω τὴν ἐλαχίστην ὑπηρεσίαν. Τοὐναντίον, καλεῖ τὴν θαλαμηπόλον της, διὰ νὰ τῆς δώσῃ τὸ μανδήλιόν της, ἂν τῆς πέσῃ χαμαὶ καὶ δὲν προφθάσω νὰ τὸ ἁρπάσω, καὶ μὲ μέμφεται μᾶλλον διὰ τὴν ὑπερβολικήν μου ἀφοσίωσιν, χωρὶς νὰ βλέπῃ πόσον ὑποφέρω, διότι μοῦ λείπει οἱαδήποτε ἀφοσιώσεως ἀφορμή.

Ἀπορεῖς βεβαίως, διατί μὲ προσέλαβεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν της. Νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ. Δὲν δέχεται πρὸ τῶν τεσσάρων· ἕως τότε δέ, ἅμα δηλαδὴ ἀναχωρήσῃ ὁ μαρκήσιος, ἀκούει τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐφημερίδων καὶ κάμνει τὴν ἀλληλογραφίαν της. Ἐγὼ δέ, ἐννοεῖται, τῆς ἀναγινώσκω καὶ τῆς γράφω. Διατί δὲν ἀναγινώσκει οὔτε γράφει μόνη, ἀγνοῶ, ἐνῷ δύναται κάλλιστα νὰ τὸ κάμῃ. Ὑποθέτω ὅτι ἀποστρέφεται φοβερὰ τὴν μοναξίαν, καὶ ὅτι δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ πολεμήσῃ τὴν φρίκην, τὴν ὁποίαν τῆς ἐμπνέει δι' ἀσχολίας οἱασδήποτε. Ἔχει βεβαίως ἐντός της κἄτι τὶ ἀλλόκοτον, τὸ ὁποῖον δὲν φαίνεται, κρυπτόμενον εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας της ἢ τοῦ ἐγκεφάλου της. Ἴσως εἶνε ὀργανισμὸς τὸν ὁποῖον διέστρεψαν κἄπως αἱ ἐξωτερικαὶ σχέσεις. Δὲν τὴν ἐδίδαξαν ἴσως νὰ ἐργάζεται, καὶ δὲν δύναται πιθανῶς οὐδὲ νὰ σκεφθῇ κἂν ὁσάκις εἶνε μόνη.

Τὸ βέβαιον εἶνε, ὅτι ὅταν τὴν μεσημβρίαν εἰσέρχωμαι εἰς τὸ δωμάτιόν της, τὴν εὑρίσκω ὅλως διόλου διάφορον παρ' ὅ,τι τὴν ἀφῆκα τὴν προτεραίαν ἐν μέσῳ τῆς αἰθούσης της. Φαίνεται δὲ ὡς νὰ γηράσκῃ κατὰ δέκα ἔτη κατὰ πᾶσαν

νύκτα. Ἠξεύρω ὅτι αἱ θαλαμηπόλοι της τὴν στολίζουν ἐπὶ πολλὰς ὥρας, κατὰ τὰς ὁποίας οὐδ' ἀποτείνει κἂν πρὸς αὐτὰς τὸν λόγον, διότι περιφρονεῖ φοβερὰ τοὺς ἀνθρώπους ὅσοι ἔχουν χυδαίαν τὴν ὁμιλίαν. Τόσον τὴν στενοχωρεῖ ἡ παρουσία τῶν ταλαιπώρων αὐτῶν ὑπηρετριῶν, — ἴσως δὲ πάσχει καὶ ἀϋπνίας τῶν ὁποίων ἡ πλῆξις θὰ εἶνε ἀπελπιστική, — ὥστε εἶνε κάτωχρος καὶ σχεδὸν ἡμίνεκρος, ὅταν τὴν πλησιάζω. Ἀλλὰ μετὰ δέκα λεπτὰ οὐδὲ τῆς φαίνεται πλέον, ἐξυπνᾷ, ἀναζῇ, καὶ ὅταν ὁ μαρκήσιος ἔρχεται, ἀνέκτησεν ἤδη τὰ δέκα ἔτη, τὰ ὁποῖα ἔχασε τὴν νύκτα.

Ἡ ἀλληλογραφία της, περὶ τῆς ὁποίας δὲν πρέπει νὰ σοῦ εἴπω τίποτε, μολονότι δὲν ἔχει κανὲν μυστικόν, δὲν εἶνε ἀλληλογραφία ἐπιβαλλομένη ὑπὸ τῆς θέσεώς της, ἢ τῶν συμφερόντων της. Εἶνε ἁπλῆ ἀνάγκη συνομιλίας μετὰ τῶν ἀπόντων φίλων της. Εἶνε, λέγει, διάλογος καὶ αὐτός, ἀνταλλαγὴ ἰδεῶν, ποικιλία τῆς μόνης ἡδονῆς ἣν γνωρίζει, τῆς διαρκοῦς συγκοινωνίας πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ ἄλλου.

Ἄς ἦνε. Τὸ κατ' ἐμέ, ἂν εἶχα ὥρας διαθεσίμους, δὲν θὰ τὰς ἀπησχόλουν βεβαίως τοιουτοτρόπως. Θὰ μ' ἤρεσκε νὰ συναναστρέφωμαι μόνον ὅσους ἀγαπῶ· ἡ δὲ μαρκησία δὲν ἀγαπᾷ βεβαίως πολὺ τοὺς τεσσαράκοντα ἢ πεντήκοντα, εἰς τοὺς ὁποίους γράφει, οὔτε τοὺς διακοσίους ἢ τριακοσίους, τοὺς ὁποίους δέχεται καθ' ἑβδομάδα.

Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τῶν ἰδικῶν μου ὀρέξεων, οὔτε θέλω νὰ ἐπικρίνω τὴν γυναῖκα, εἰς τὴν ὁποίαν παρεχώρησα τὴν ἐλευθερίαν μου. Θὰ ἦτο ἄνανδρον, διότι, τὸ κάτω κάτω, ἂν δὲν ἐσεβόμην καὶ δὲν ἐτίμων αὐτὴν τὴν γυναῖκα, θὰ ἤμην ἐλευθέρα νὰ ζητήσω θέσιν ἀλλοῦ. Ἔπειτα, καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι μικρά τινα ἐλαττώματα δύναντ' ἐνίοτε νὰ ψυχράνουν τὸ σέβας καὶ τὴν ὑπόληψίν μας, μὴ δὲν θὰ εὕρισκα παντοῦ τὰ αὐτὰ καὶ ἴσως χειρότερα; Δὲν ἔχω ἑπομένως λόγον νὰ παρατηρῶ μὲ τὸ μικροσκόπιον ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀπόφασιν ἔχω νὰ ὑποστῶ μὲ φιλοσοφικὴν γαλήνην καὶ φαιδρότητα. Ὥστε, ἀγαπητή μου ἀδελφή, ἂν μοῦ συμβῇ νὰ ἐπικρίνω ἢ περιπαίξω κανὲν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, εἰπὲ ὅτι μοῦ ἐξέφυγε μεταξὺ λόγων, καὶ ὅτι δὲν φυλάττομαι μαζύ σου· ἀλλ' ἔσο βεβαία ὅτι τίποτε δὲν μὲ λυπεῖ πραγματικῶς.

Τὸ συμπέρασμα εἶνε, ὅτι ἐν τῇ ψυχῇ τῆς μαρκησίας ἐνυπάρχει κἄτι τι θερμόν, δυνατόν, εἰλικρινὲς ἑπομένως, τὸ ὁποῖον μοὶ ἐμπνέει ἀληθινὴν πρὸς αὐτὴν συμπάθειαν καὶ μοῦ καθιστᾷ εὐχάριστον τὴν φροντίδα τοῦ νὰ τὴν φαιδρύνω καὶ νὰ τὴν διασκεδάζω. Ἠξεύρω κάλλιστα, μὲ ὅ,τι καὶ ἂν λέγῃ, ὅτι εἶμαι πλησίον της κἄτι τι χειρότερον ἀκολούθου. Εἶμαι δούλη· ἀλλ' εἶμαι διότι τὸ θέλω, καὶ ἑπομένως αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτόν μου ἐλεύθερον ὡς τὸν ἀέρα. Τί ἐλευθερώτερον ἢ τὸ πνεῦμα δεσμώτου ἢ προγεγραμμένου χάριν τῆς πίστεώς του;

Δὲν εἶχα σκεφθῆ ὅλ' αὐτά, ὅταν σὲ ἀφῆκα, ἀδελφή μου. Ἐνόμιζα ἀληθῶς ὅτι θὰ εἶχα πολλὰς πικρίας. Τόρα βλέπω, ὅτι ἐκτὸς τῆς ἐλλείψεως κινήσεως, ἥτις εἶνε φυσικὴ μόνον στέρησις, δὲν ὑπέφερα διόλου· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ στέρησις ἐθεραπεύθη πλέον, καὶ μὴ τὸ συλλογίζεσαι. Ἠναγκάσθην νὰ τ' ὁμολογήσω. Καὶ τόρα εἶμ' ἐλευθέρα νὰ πλαγιάζω ἐνωρίς, καὶ ἠμπορῶ νὰ περιπατῶ τὸ πρωὶ εἰς τὸν κῆπον τῆς οἰκίας, ὅστις δὲν εἶνε μὲν ἐκτεταμένος, ἀλλ' ὅπου κατορθώνω νὰ κάμνω δρόμους μακρυνούς, συλλογιζομένη σὲ καὶ τὰς μεγάλας μας πεδιάδας, καὶ φανταζομένη ὅτι ἔχω ἀκόμη τριγύρω μου τὰ μικρά μας. Εἶν' εὔμορφον ὄνειρον, τὸ ὁποῖον δὲν ἠξεύρεις πόσον καλὸν μοῦ κάμνει.

Ἀλλὰ βλέπω ὅτι δὲν σοῦ εἶπα τίποτε ἀκόμη περὶ τοῦ Κ. Δουκός Ἔρχομαι λοιπὸν εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον.

Μόλις πρὸ τριῶν ἡμερῶν τὸν εἶδα τέλος πάντων. Σοῦ ὁμολογῶ ὅτι δὲν εἶχα μεγάλην ἀνυπομονησίαν. Αἰσθάνομαι ἀκουσίως ἓν εἶδος φρίκης πρὸς αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον, ὅστις κατέστρεψε τὴν μητέρα του καὶ ἔχει, καθὼς λέγουν, ὅλα τὰ ἐλαττώματα. Τί νὰ σὲ εἰπῶ! Ἡ ἔκπληξίς μου ὑπῆρξε μεγάλη· καὶ διαρκεῖ μὲν ἀκόμη ἡ ἀποστροφή μου πρὸς τὸν χαρακτῆρά του, ἀλλ' ἀναγκάζομαι νὰ ὁμολογήσω ὅτι προσωπικῶς δὲν μοῦ εἶνε ἀντιπαθής, ὡς ἐφανταζόμην.

Τόσον τὸν ἐτρόμαζα, ὥστε ὑπέθετα ὅτι θὰ εἶχεν ὄνυχας καὶ κέρατα, ὡς διάβολος. Ἄκουσε ἐν τούτοις πῶς ἐπλησίασα αὐτὸν τὸν δαίμονα, χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζω. Πρέπει νὰ ἠξεύρῃς, ὅτι αἱ σχέσεις του πρὸς τὴν μητέρα του εἶνε πολὺ ἄτακτοι. Ἑβδομάδας πολλάκις καὶ μῆνας ὁλοκλήρους ἔρχεται καὶ τὴν βλέπει καθ' ἡμέραν. Ἔπειτα ἐξαφανίζεται, καὶ δὲν τὸν ἀκούει κἀνεὶς ἐπὶ μῆνας πάλιν καὶ ἑβδομάδας, ὅταν δὲ ἀναφαίνεται, κἀνεὶς δὲν γίνεται λόγος περὶ τοῦ πράγματος, ὡς ἂν ἡ ἀπουσία του διήρκει ἀπὸ τῆς χθὲς μόνον. Δὲν ἠξεύρω ἀκόμη τί φρονεῖ δι' ὅλ' αὐτὰ ἡ μαρκησία. Τὴν ἤκουσα πολλάκις ν' ἀναφέρῃ τὸν πρωτότοκόν της μ' ὅσην γαλήνην καὶ προσοχὴν ὁμιλεῖ περὶ τοῦ μαρκησίου, ἐννοεῖς δὲ ὅτι οὔτε ἐτόλμησα νὰ ἐρωτήσω τὸ παραμικρὸν ἐπὶ ἀντικειμένου τόσον λεπτοῦ. Ἅπαξ μόνον εἶπεν ἐνώπιόν μου, χωρὶς κἀνὲν σχόλιον, ὅ,τι πρὸ μικροῦ σοὶ ἔλεγον περὶ τῆς ἀταξίας τῶν ἐπισκέψεών του.

Ἐπερίμενα νὰ τὸν ἰδῶ καμμίαν ἡμέραν ἐξαφνικά, ἀλλ' οὐδὲ κἂν τὸ ἐσυλλογιζόμην, ὅτε μίαν ἡμέραν, εἰσερχομένη μετὰ τὸ γεῦμα εἰς τὴν αἴθουσαν, διὰ νὰ ἰδῶ, κατὰ τὴν συνήθειάν μου, ἂν ἦσαν ὅλα τακτοποιημένα κατὰ τὰς διαθέσεις τῆς μαρκησίας, δὲν ἐπρόσεξα ἕνα κύριον,

ὅστις ἐκάθητο εἰς μίαν γωνίαν, βυθισμένος ἐντὸς τοῦ ἀνακλίντρου. Ἀφοῦ ἡ μαρκησία γευματίσῃ, πηγαίνει εἰς τὸ δωμάτιόν της, ὅπου αἱ θαλαμηπόλοι της τὴν ψιμυθιώνουν ὀλίγον, μένει δὲ ἐκεῖ ἓν τέταρτον περίπου τῆς ὥρας, ἐνῷ ἐγὼ ἐπιθεωρῶ τὰς λυχνίας καὶ τὰς φυτοδόχας τῆς αἰθούσης. Κατεγινόμην λοιπὸν εἰς τὸ σοβαρὸν αὐτὸ ἔργον, καὶ ὠφελουμένη ἀπὸ τὴν εὐκαιρίαν τὴν ὁποίαν εἶχα νὰ κινηθῶ, περιεφερόμην γρήγορα εἰς τὴν αἴθουσαν κ' ἐτραγῴδουν ἓν ᾆσμα τοῦ τόπου μας, ὅτε εὑρέθην αἴφνης ἀπέναντι δύο μεγάλων κυανῶν ὀφθαλμῶν, ἐκτάκτου διαυγείας. Ἐχαιρέτισα ζητοῦσα συγγνώμην. Ἐκεῖνος ἠγέρθη καὶ μοὶ ἐζήτησε ἐπίσης συγγνώμην, ἐγὼ δὲ ἠναγκασμένη νὰ τοῦ κάμω ὑποδοχὴν καὶ μὴ γνωρίζουσα τί νὰ εἰπῶ εἰς πρόσωπον νέον, τὸ ὁποῖον ἐφαίνετο ὡς νὰ μὲ ἠρώτα ποία ἤμην, ἐπροτίμησα νὰ μὴν εἰπῶ τίποτε.

Ὁ κύριος εἶχεν ἐγερθῆ, ὡς σοῦ εἶπα, καὶ στηρίξας τὰ νῶτά του εἰς τὴν ἑστίαν μὲ παρηκολούθει διὰ τῶν βλεμμάτων του, μὲ ἦθος εὐμενείας μᾶλλον ἢ ἀπορίας. Εἶνε ἀνὴρ ὑψηλοῦ ἀναστήματος, ὀλίγον παχύς, μὲ πρόσωπον μεγάλον καί, τὸ παραδοξότερον μὲ φυσιογνωμίαν ὡραιοτάτην. Δὲν γίνεται ἔκφρασις γλυκυτέρα, προσηνεστέρα, ἀφελεστέρα μάλιστα. Ὁ ἦχος τῆς φωνῆς του εἶνε ἐσβεσμένος καὶ συμπαθής, ἡ δὲ προφορά του καθὼς καὶ οἱ τρόποι του ἀληθῶς διακεκριμένοι. Προσθέτω μάλιστα, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ἐλάχιστα κινήματα αὐτοῦ τοῦ κροταλίου ὄφεως ἔχουσι κἄτι μαγευτικὸν καὶ ὅτι τὸ μειδίαμά του εἶνε μειδίαμα παιδίου.

Τὸ ἐξηγεῖς σὺ αὐτό; τὸ κατ' ἐμέ, τόσον ὀλίγον ὑπώπτευα τὴν ἀλήθειαν, ὥστε ἐπλησίασα εἰς τὴν ἑστίαν, αἰσθανομένη οὕτως εἰπεῖν ὅτι μὲ εἵλκυε τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο βλέμμα, καὶ ἑτοίμη νὰ τοῦ ἀπαντήσω εὐμενέστατα, ἂν μοὶ ἀπέτεινε τὸν λόγον. Ἐφαίνετο ἐπιθυμῶν ν' ἀνοίξῃ ὁμιλίαν καὶ τὸ ἔκαμεν εὐθὺς χωρὶς περιστροφάς.

— Ἡ δεσποινὶς Ἐσθὴρ εἶνε ἀσθενής; μοὶ εἶπε διὰ τῆς γλυκείας του φωνῆς καὶ μὲ τόνον εὐγενέστατον.

— Ἡ δεσποινὶς Ἐσθὴρ δὲν εἶνε πλέον ἐδῶ πρὸ δύο μηνῶν, ἀπήντησα. Δὲν τὴν ἐγνώρισα· τὴν ἀντικατέστησα ἐγώ.

— Ἀδύνατον.

— Μὲ συγχωρεῖτε, μάλιστα.

— Εἰπέτε λοιπὸν ὅτι τὴν διεδέχθητε! Ἡ ἄνοιξις δὲν ἀντικαθιστᾷ τὸν χειμῶνα, ἀλλὰ τὸν κάμνει νὰ λησμονηθῇ.

— Ἔχει ὅμως καὶ ὁ χειμὼν τὰ καλά του.

— Ὤ, δὲν τὴν ἐγνωρίσατε σεῖς τὴν Ἐσθήρ· ἦτο δριμεῖα ὡς ἄνεμος χειμερινός, καὶ ὅταν ἐπλησίαζε ᾐσθάνετο κανεὶς ῥευματισμούς.

Καὶ ἤρχισε νὰ ζωγραφίζῃ τὴν πτωχὴν αὐτὴν Ἐσθὴρ φαιδρότατα, χωρὶς πικρίαν, ἀλλὰ τόσον κωμικῶς, ὥστε δὲν κατώρθωσα νὰ κρατήσω τὸν γέλωτα.

— Δόξα τῷ θεῷ, προσέθηκε. Σεῖς γελᾶτε. Θ' ἀκουσθῇ λοιπὸν καὶ ὀλίγος γέλως εἰς αὐτὴν τὴν οἰκίαν. Γελᾶτε τοὐλάχιστον συχνά;

— Ὤ, ναί, ὅταν ὑπάρχῃ ἀφορμή.

— Διὰ τὴν Ἐσθὴρ δὲν ὑπῆρχεν ἀφορμή. Ἔπειτα, εἶχε καὶ δίκαιον· ἂν ἐγέλα θὰ ἐφαίνοντο τὰ 'δόντια της. Ἐλᾶτε μὴ κρύπτετε τὰ ἰδικά σας. Τὰ εἶδα, καὶ ἐν τούτοις δὲν σᾶς εἶπα τίποτε. Δὲν γνωρίζω ἀνοητότερον πρᾶγμα ἀπὸ τὰς φιλοφρονήσεις. Εἶναι αὐθάδεια νὰ σᾶς ἐρωτήσω τὸ ὄνομά σας;... Ἀλλ' ὄχι, μὴ μοῦ τὸ εἰπῆτε. Τὸ ὄνομα τῆς Ἐσθὴρ τὸ εἶχα μαντεύσει. Τὴν εἶχα βαπτίσει Ῥεβέκκαν. Ἐμυρίσθην, βλέπετε, τὴν φυλήν. Ἤθελα νὰ μαντεύσω καὶ τὸ ἰδικόν σας.

— Ἐλᾶτε, μαντεύσατε.

— Τὸ ὄνομά σας θὰ εἶνε.... κανὲν ἀληθῶς γαλλικὸν ὄνομα, Λουΐζα, Λευκή, Καρλόττα;

— Τὸ ηὕρατε· ὀνομάζομαι Καρολίνα.

— Βλέπετε; Καὶ ἔρχεσθε ἀπὸ ἐπαρχίαν;

— Ἀπὸ χωρίον.

— Μπᾶ! καὶ πῶς δὲν ἔχετε κόκκινα χέρια; Σᾶς ἀρέσκει νὰ ἦσθε εἰς τοὺς Παρισίους;

— Διόλου.

— Στοιχηματίζω ὅτι οἱ γονεῖς σας σᾶς ἠνάγκασαν.

— Ὤ, ὄχι, κανεὶς δὲν μὲ ἠνάγκασε.

— Ἀλλὰ πλήττετε ἐδῶ· ὁμολογήσατε ὅτι πλήττετε.

— Ποσῶς· δὲν πλήττω ποτέ.

— Δὲν εἶσθε εἰλικρινής.

— Σᾶς ὁρκίζομαι.

— Τότε εἶσθε λοιπὸν πολύ... λογική;

— Τὸ καυχῶμαι.

— Θετικὴ ἴσως;

— Ὄχι.

— Ῥωμαντικὴ λοιπόν;

— Οὔτε.

— Ἀλλὰ τί;

— Τίποτε.

— Πῶς τίποτε;

— Τίποτε τὸ ὁποῖον ν' ἀξίζῃ τὴν ἐλαχίστην προσοχήν. Ἠξεύρω ν' ἀναγινώσκω, νὰ γράφω καὶ νὰ ἀριθμῶ. Παίζω ὀλίγον κλειδοκύμβαλον. Εἶμαι πολὺ εὐπειθής, ἐκτελῶ εὐσυνειδήτως τὸ καθῆκόν μου καὶ αὐτὰ εἶνε ὅσα μοῦ ἀναγκαιοῦν διὰ τὴν ἐδῶ θέσιν μου.

— Λοιπὸν νὰ σᾶς εἰπῶ; Δὲν γνωρίζετε τὸν ἑαυτόν σας· ἔχετε πνεῦμα καὶ ψυχὴν ἐξαίρετον.

— Νομίζετε;

— Εἶμαι βέβαιος. Ἐγὼ βλέπω ἀμέσως καὶ

κρίνω ὀρθῶς. Σεῖς δὲ; Σχηματίζετε καὶ σεῖς ἀμέσως ἰδέαν περὶ τῶν ἀνθρώπων;

— Ναί,... κἄπως.

— Αἵ! λοιπόν, τί φρονεῖτε περὶ ἐμοῦ, παραδείγματος χάριν.

— Φυσικῷ τῷ λόγῳ φρονῶ περὶ ὑμῶν ὅ,τι καὶ σεῖς φρονεῖτε περὶ ἐμοῦ.

— Ἐξ εὐγνωμοσύνης ἢ φιλοφροσύνης;

— Ὄχι.... αὐθορμήτως.

— Λοιπόν... σᾶς εὐχαριστῶ. Ἀλήθεια,... αὐτὸ μοῦ προξενεῖ πολλὴν εὐχαρίστησιν. Ὄχι τὸ *πνεῦμα*, ὄχι· τὸ ἔχουν ὅλοι, καὶ ὅταν δὲν ἔχουν τὸ μανθάνουν· ἀλλ' ἡ *ἀγαθότης*. Δὲν μὲ νομίζετε κακόν, πῶς; Τότε... ἐλᾶτε, μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς σφίγξω τὴν χεῖρα;

— Διατί;

— Μετ' ὀλίγον θὰ σᾶς τὸ εἰπῶ. Ἀρνεῖσθε; Βεβαιωθῆτε ὅτι δὲν ὑπάρχει τι ἐντιμότερον τοῦ αἰσθήματος, τὸ ὁποῖον μοὶ ὑπαγορεύει αὐτὴν τὴν αἴτησιν.

Ἡ μορφὴ καὶ ἡ φωνὴ τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ ἐξέφραζον τόσην ἀλήθειαν καὶ τόσην ἐνδόμυχον συγκίνησιν, ὥστε, ὅσον παράδοξος καὶ ἂν σοὶ φανῇ ἡ αἴτησίς του καὶ ἀκόμη περισσότερον ἡ συναίνεσίς μου, ἔτεινα πρὸς αὐτὸν τὴν χεῖρά μου μὲ πλήρη ἐμπιστοσύνην. Ἔσφιγξεν αὐτὴν ὀλίγον καὶ τὴν ἐκράτησε μόλις ἓν δευτερόλεπτον. Ἀλλ' οἱ ὀφθαλμοί του ἐδάκρυσαν, καὶ μὲ εἶπε, πνιγόμενος σχεδὸν ἀπὸ τὴν συγκίνησιν:

— Εὐχαριστῶ,... περιποιεῖσθε, σᾶς παρακαλῶ, τὴν πτωχήν μου μητέρα!

Τὸ κατ' ἐμέ, ἐννόησα τέλος ὅτι ἦτον ὁ δοὺξ Ἀλερία, καὶ ὅτι εἶχα ἐγγίσει τὴν χεῖρα τοῦ διεφθαρμένου ἐκείνου παραλύτου, υἱοῦ χωρὶς θρησκείαν, ἀδελφοῦ χωρὶς καρδίαν, ἀνθρώπου τέλος πάντων χωρὶς χαλινὸν καὶ χωρὶς συνείδησιν, καὶ ᾐσθάνθην ὅτι ἐλύγιζον αἱ κνῆμαί μου. Ἐστηρίχθην εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ὠχρίασα, φαίνεται, τόσον, ὥστε τὸ παρετήρησεν ἐκεῖνος, καὶ ἐκινήθη νὰ μὲ ὑποστηρίξῃ, λέγων:

— Καλὲ σεῖς θὰ λιποθυμήσετε!

Ἀλλ' ἐστάθη βλέπων τὸν τρόμον καὶ τὴν ἀποστροφὴν τὴν ὁποίαν μοῦ ἐνέπνεε, ἢ διότι ἴσως εἰσήρχετο τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ μήτηρ του. Ἡ μαρκησία παρετήρησε τὴν ταραχήν μου καὶ ἐθεώρησε τὸν δοῦκα ὡσανεὶ τὸν ἥρωα τὴν αἰτίαν. Ἀλλ' ἐκεῖνος, ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως, ἐφίλησε τρυφερὰ τὴν χεῖρά της, καὶ τὴν ἠρώτησε πῶς ἦτο. Ἐξῆλθα ἀμέσως καὶ διὰ νὰ συνέλθω, καὶ διὰ νὰ τοὺς ἀφήσω μόνους.

Ὅταν ἐπανῆλθα εἰς τὴν αἴθουσαν, εἶχον ἔλθει πολλοί, καὶ ἤρχισα νὰ συνομιλῶ μὲ τὴν κυρίαν Δ..., ἥτις μοῦ δεικνύει συμπάθειαν καὶ μοῦ φαίνεται ἐξαίρετος γυνή. Δὲν ἠμπορεῖ ἐν τούτοις νὰ ὑποφέρῃ τὸν δοῦκα, καὶ αὐτὴ μοῦ ἔμαθε ὅσα κακὰ γνωρίζω περὶ αὐτοῦ. Αὐθόρμητός τις ἀντίδρασις πρὸς τὴν συμπάθειαν, τὴν ὁποίαν μοῦ εἶχεν ἐμπνεύσει ὁ δούξ, μ' ἐνέπνευσεν ἀναμφιβόλως νὰ ἐκλέξω κατὰ προτίμησιν τὴν συνομιλίαν αὐτῆς τῆς γυναικός.

— Λοιπόν, μοῦ εἶπεν, ὡς ἂν εἶχε μαντεύσει τί συνέβαινεν ἐντός μου, καὶ θεωροῦσα τὸν δοῦκα, ὅστις ἐκάθητο πλησίον τῆς μητρός του καὶ ὡμίλει πρὸς πάντας. Λοιπόν, τὸν εἴδατε τέλος πάντων τὸν *χαρακάρην;* Πῶς σᾶς ἐφάνη;

— Εἶνε χαριέστατος καὶ ὡραῖος, τοῦτο δέ, νομίζω, τὸν καταδικάζει ἀκόμη περισσότερον.

— Ἀλήθεια. Εἶνε ἀναντιρρήτως λαμπρὰ φύσις· καὶ εἶνε ἀπίστευτον ὅτι εἶνε ἀκόμη τόσον ὡραῖος καὶ τόσον πνευματώδης μετὰ τὴν ζωὴν τὴν ὁποίαν ἔζησεν. Ἀλλὰ μὴ ἐμπιστεύεσθε εἰς τὴν ἐπιφάνειαν! Εἶνε τὸ πλέον διεφθαρμένον ὄν, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει, καὶ δὲν τὸ ἔχει διὰ τίποτε νὰ ὑποκριθῇ ἀπέναντί σας τὸν ὅσιον διὰ νὰ σᾶς ἐκθέσῃ.

— Ἐμέ; πῶς γίνεται; Ἡ ταπεινότης τῆς θέσεώς μου μὲ προφυλάττει ἀπὸ τὴν προσοχήν του.

— Διόλου. Θὰ ἴδῆτε. Δὲν σᾶς λέγω ὅτι ἡ ἀξία σας θὰ νικήσῃ τὴν θέσιν σας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶνε καταφανὲς εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Ἀλλ' ἀρκεῖ ὅτι θὰ εἶσθε ἔντιμος διὰ νὰ ἐπιθυμήσῃ νὰ σᾶς ἀποπλανήσῃ.

— Μὴ ζητεῖτε νὰ μὲ τρομάξετε. Δὲν θὰ ἔμενα ἐδῶ, κυρία, οὐδὲ μίαν ὥραν ἂν ὑπέθετα ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ προσβληθῶ.

— Ὄχι, ὄχι, δὲν εἶνε αὐτὸς ὁ φόβος. Εἶνε ἄνθρωπος καθὼς πρέπει, ὅταν εὑρίσκεται μεταξὺ ἀνθρώπων καθὼς πρέπει, καὶ ποτὲ δὲν θὰ σᾶς φερθῇ ἀπρεπῶς. Τοὐναντίον, ἂν δὲν προσέξετε, θὰ σᾶς πείσῃ ὅτι εἶνε μετανοῶν ἄγγελος, ἴσως ἴσως καὶ ἅγιος παραγνωριζόμενος, καὶ.. θὰ γίνετε θῦμα τῆς ὑποκρισίας του.

Ἡ κυρία Δ. εἶπε τοὺς τελευταίους αὐτῆς λόγους μὲ εἶδος οἴκτου, τὸ ὁποῖον μ' ἐπείραξε. Ἡτοιμαζόμην ν' ἀπαντήσω, ἀλλ' ἐνθυμήθην ὅ,τι εἶχ' ἀκούσει ἀπὸ μίαν ἄλλην γραῖαν κυρίαν: ὅτι δηλαδὴ ἡ κόρη τῆς κυρίας Δ. εἶχε πολὺ ἐκτεθῆ ὑπὸ τοῦ δουκός. Ἡ ταλαίπωρος κυρία θὰ ὑποφέρῃ βεβαίως πολὺ ὅταν τὸν βλέπῃ, καὶ μοῦ φαίνετ' εὐεξήγητον ὅτι ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ μὲ τόσην πικρίαν, ἐνῷ εἶνε τόσον ἐπιεικὴς πρὸς ὅλους. Δὲν ἠμπορῶ ὅμως νὰ ἐξηγήσω διατί, μ' ὅσην ἀποστροφὴν αἰσθάνεται νὰ τὸν βλέπῃ καὶ ν' ἀκούῃ τ' ὄνομά του, μοῦ ὁμιλεῖ πάντοτε περὶ αὐτοῦ μὲ τόσην ἐπιμονήν, ὁσάκις κατορθώνῃ νὰ μοῦ ὁμιλήσῃ ἰδιαιτέρως. Θὰ ἔλεγέ τις, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ὅτι μὲ νομίζει προωρισμένην νὰ πέσω εἰς τὰς παγίδας τοῦ φοβεροῦ αὐτοῦ ἐρωτοθήρα, καὶ ὅτι ἐκδικεῖται κατ' αὐτοῦ ἀγωνιζομένη ν' ἀποσπάσῃ τὴν ψυχήν μου ἀπὸ τοὺς ὄνυχάς του.

Μετὰ στιγμιαίαν σκέψιν μ' ἐφάνη κἄπως γελοῖος ὁ τρόμος της, καὶ μὴ θέλουσα νὰ θυμώσω

μήτε νὰ ἐξεγείρω τὸ αἴσθημα τοῦ πόνου της, ἀπέφυγα ἔκτοτε νὰ τῆς ὁμιλήσω περὶ τοῦ ἐχθροῦ της. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ δοὺξ δὲν μοῦ ἀπέτεινε πλέον τὸν λόγον τὴν ἑσπέραν ἐκείνην καὶ οὐδ' ἐφάνη ἔκτοτε.

Ἂν διατρέχω κινδύνους, δὲν τὸ παρετήρησα ἀκόμη. Ἀλλὰ ἠμπορεῖς νὰ ἦσαι ἐντελῶς περὶ τούτου ἥσυχη, ὡς καὶ ἐγώ· δὲν φοβοῦμαι τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὁποίους δὲν ὑπολήπτομαι...

Ἡ συνέχεια τῆς ἐπιστολῆς τῆς Καρολίνας ἀνεφέρετο εἰς ἄλλα πρόσωπα καὶ πράγματα, ἅτινα τῆς εἶχαν κάμει πλειοτέραν ἢ ὀλιγωτέραν ἐντύπωσιν. Ἐπειδὴ δὲ αἱ λεπτομέρειαι αὐταὶ δὲν συνδέονται ἀμέσως πρὸς τὴν διήγησιν ἡμῶν, τὰς ἀποκόπτομεν, μέχρις οὗ τὰς ἐπαναφέρῃ ὁ ῥοῦς αὐτῆς.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

Ὁ φλογερὸς πόθος τῆς δόξης ἢ τοῦ κέρδους, ὁ πυρετώδης ἀγὼν τοῦ βίου ἀπομακρύνουσι τὸν ἄνδρα τῆς οἰκογενείας ἢ στέλλουσιν αὐτὸν μακρὰν ἐν τῇ ξένῃ, μετ' ὀλίγον δὲ παύουσιν ἡδύνοντα αὐτὸν τὰ πράγματα, ἅτινα τὸ πρῶτον εἶχον καταθέλξει αὐτόν.

Ἀλλὰ μόλις ἐπιπνεύσῃ ὁ ψυχρὸς τῆς δυστυχίας ἄνεμος, ὁ ἀνὴρ ὑποστρέφει εἰς τὰ ὀπίσω, ζητεῖ περὶ αὐτὸν ἔρεισμά τι, αἴσθημά τι ὅπως ἀντικαταστήσῃ τὸ ἐξαφανισθὲν ὄνειρόν του καὶ κλίνει τὸ μέτωπόν του ἐπὶ τοῦ τέκνου του· λαμβάνει τὴν χεῖρα τῆς συζύγου αὐτοῦ καὶ τὴν θλίβει. Φαίνεται ἐπικαλούμενος τὰ δύο ἐκεῖνα ὄντα νὰ μοιρασθῶσι τὸ βαρὺ τῆς ὀδύνης φορτίον του. Βλέπων δάκρυα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν προσφιλῶν αὐτοῦ αἰσθάνεται τὰ ἰδικά του ἧττον πικρά. Ὡς ὁ πνιγόμενος ἐν τῇ ἐσχάτῃ στιγμῇ τοῦ κινδύνου δράττεται εὐθραύστου σανίδος, ὁ δύστηνος καὶ βαρυαλγῶν ἀνὴρ ἐναγκαλίζεται στερρῶς τὴν σύζυγόν του καὶ τὸ τέκνον του. Αἰτεῖται παρ' αὐτῶν βοήθειαν, προστασίαν, θάλπος. Εἶνε δὲ συγκινητικὸν τὸ βλέπειν τὸν ἰσχυρὸν καταφεύγοντα εἰς τὴν ἀγκάλην τοῦ ἀσθενεστέρου καὶ ἀναθαρροῦντα ἐκ τοῦ φιλήματος αὐτοῦ. Τὰ παιδία ὁρμεμφύτως κατανοοῦσι τοῦτο, τὴν μεγίστην δὲ τῶν συγκινήσεων αἰσθάνονται ἂν ἴδωσι κλαίοντα τὸν πατέρα αὐτῶν.

Ἀναμνήσθητι, ἀναγνῶστά μου, τῶν πορρωτάτων ἐντυπώσεών σου, ἐρεύνησον τὸ παρελθόν σου, ὅπερ ὅσῳ ἀπώτερον εὑρίσκεται τόσῳ καθαρώτερον σοὶ φαίνεται.

Ἡμέραν τινὰ εἶδες ὅτι ὁ πατήρ σου ὑπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ δακρύβρεκτα ἔχων τὰ ὄμματα ἐκάθησε παρὰ τὴν ἑστίαν. Κατ' ἀρχὰς δὲν ἐτόλμησες νὰ πλησιάσῃς πρὸς αὐτόν· τόσον τὸ δάκρυ ἐκεῖνο τὸ τρέμον ἐπὶ τῶν βλεφαρίδων του σοὶ ἐφαίνετο μυστηριῶδες καὶ τρομερόν. Πόσον μεγάλην λύπην ἔχει διὰ νὰ εἶνε δακρυσμένα τὰ 'μάτια του! εἶπες καθ' ἑαυτόν. Καὶ τότε ᾐσθάνθης ὅτι δεσμός τις σὲ συνέδεε πρὸς τὴν ὀδυνωμένην ἐκείνην καρδίαν, ὅτι τὸ βαρὺ ἐκεῖνο ἄγνωστον δυστύχημα ἐπέσκηπτε καὶ ἐπὶ σοῦ, ὅτι μέρος αὐτοῦ σοὶ ἀνῆκεν αὐτοδικαίως καὶ ὅτι ἦσο καὶ σὺ δυστυχής, ἀφ' οὗ ἦτο δυστυχὴς ὁ πατήρ σου.

Οὐδεὶς ἐννοεῖ κάλλιον τοῦ παιδίου τὴν ἀλληλεγγύην ταύτην τῆς οἰκογενείας εἰς ἣν ὀφείλει τὰ πάντα.

Ἠσθάνθης λοιπὸν πάντα ταῦτα· ἡ καρδία σου ἐθλίβη, καὶ οἱ λυγμοὶ ἐξερράγησαν ἐν ᾧ, ἀγνοῶν διατί, ἔτεινες τοὺς βραχίονάς σου πρὸς τὸν πατέρα σου.

Ἐστράφη καὶ σὲ εἶδε, ἐνόησε τί συνέβαινε, δὲν ἠδυνήθη νὰ καταστείλῃ ἐπὶ πλεῖον τὴν ὀδύνην του, καὶ πάντες ἐμείνατε ἐνηγκαλισμένοι, πατήρ, μήτηρ καὶ τέκνον, οὐδὲν λέγοντες ἀλλὰ παρατηροῦντες ἀλλήλους καὶ συνεννοούμενοι.

Εἴξευρες ἐν τούτοις τὴν πραγματικὴν αἰτίαν τῆς βαθείας ἐκείνης ὀδύνης;

Οὐδαμῶς. Ἐλυπεῖσο διότι ἐλυπεῖτο· οὐδὲν πλέον.

Καὶ ἰδοὺ διατὶ περιεβλήθη διὰ ποιήσεως ἡ υἱϊκὴ στοργὴ καὶ ἡ πατρικὴ φιλοστοργία, ἰδοὺ διατὶ ἡ οἰκογένεια εἶνε ἱερά· διότι ἀνευρίσκομεν ἐν αὐτῇ τὴν δροσερὰν πηγὴν τῆς ἀνάγκης τῆς ἀμοιβαίας ἀγάπης, τῆς ἀμοιβαίας βοηθείας, τῆς ἀμοιβαίας ὑποστηρίξεως, ἥτις ἐνίοτε, κατὰ μακρὰ διαστήματα, καταλαμβάνει σύμπαν τὸ ἔθνος καὶ ζωογονεῖ αὐτὸ διὰ τῆς θείας πνοῆς, τῆς καλουμένης φιλοπατρίας.

Σπανίως βλέπομεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ λαὸν ὅλον συνασπιζόμενον καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ αἰσθήματος φρίσσοντα.

Ἀνάγκη φρικώδους ἀναστατώσεως ὅπως ἑκατοντακισμύριοι ἄνθρωποι τείνωσι πρὸς ἀλλήλους τὴν χεῖρα καὶ συνεννοηθῶσι μόνον διὰ τοῦ βλέμματος — ἀνάγκη ὑπερανθρώπου ἀγῶνος ὅπως ἡ οἰκογένεια καταστῇ ἔθνος, καὶ τὰ ὅρια τῆς ἑστίας ἐπεκταθῶσι μέχρι τῶν συνόρων.

Ἀρκεῖ εἷς στεναγμός, ἓν δάκρυ ὅπως ὁ ἀνήρ, ἡ γυνή, τὸ παιδίον συνενώσωσιν εἰς μίαν τὰς τρεῖς των καρδίας.

Εἶν' εὐχερὲς τὸ σκώπτειν τὸν γάμον. Πάντα τ' ἀνθρώπινα συμβόλαια συνεπάγονται καὶ ἀπάτας, ἡ δὲ ἀπάτη φαίνεται κωμικὴ εἰς τοὺς μὴ γενομένους θύματα αὐτῆς.— Σύζυγοί τινες ἐξαπατῶνται, τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀναντίρρητον· ὁσάκις δὲ βλέπομεν ἄνθρωπον πίπτοντα, καὶ ἂν ἔθραυσεν ἔτι τὴν κεφαλήν του, τὸ πρῶτον κίνημα ἡμῶν εἶνε νὰ γελάσωμεν. Ἐκ τούτου ἡ ἀκατά-

σχετος καὶ αἰωνία εὐθυμία ἣν ἐμπνέει ὁ Σγαναρέλλος τοῦ Μολιέρου.

Ἀλλ' ἐρεύνησον βαθύτερον καὶ ἴδε ὅτι ὑπὸ τὴν κόνιν ταύτην τῆς συντριβείσης ματαιοδοξίας, τῆς γελοίας πλάνης καὶ τῶν κωμικῶν παθῶν, κρύπτεται αὐτὸς ὁ πυρὴν τῆς κοινωνίας καὶ κατανόησον τὴν ἱερότητα τοῦ γάμου, καθόσον τὸ αἴσθημα τῆς οἰκογενείας, τὸ προστατεῦον τὸν κόσμον, ἀποτελεῖ συγχρόνως τὴν παρηγορίαν καὶ τὴν χαρὰν αὐτοῦ.

Ἡ τιμὴ καὶ τὸ σέβας πρὸς τὴν σημαίαν, ἡ φιλοπατρία, πάντα τὰ παρακινοῦντα τὸν ἄνθρωπον νὰ λησμονήσῃ ἑαυτὸν καὶ ν' ἀφοσιωθῇ εἴς τι ἢ εἴς τινα πηγάζουσιν ἐκ τοῦ αἰσθήματος τούτου.

Ὁ οἰκογενειακὸς βίος, ὁμολογῶ, εἶνε συνήθως ἤρεμος καὶ κοινός, ἡ ἐν τῇ ἑστίᾳ κοχλάζουσα χύτρα οὐδόλως εἶνε ποιητική, καὶ οὐχὶ σπανίως ἐλαφρά τινα νέφη ἀνίας ἐπικρέμανται τῆς οἰκιακῆς στέγης.

Ἐννοῶ κάλλιστα ὅτι ἡ σάλπιγξ τοῦ μικροῦ παιδίου προξενεῖ πολὺν θόρυβον, ὅτι τὰ παιγνίδια φαίνονται εἰς τὸν πατέρα φρικωδῶς ἀκριβά, ὁμοίως δὲ καὶ τὰ τρίχαπτα τῆς συζύγου του, ὅτι ἡ κυρία ἔχει τοὺς καπνούς της, τὰς ἰδιοτροπίας της, τὰς ἀπαιτήσεις της, ἐννοῶ ἐπίσης ὅτι ὁ ἀνὴρ ὁ ἔχων εὔδαιμον τὸ ἐνεστὼς καὶ εὔελπι τὸ μέλλον θεωρεῖ ταῦτα πάντα ὡς ἐμπόδια, ὡς τροχοπέδας παρακωλυούσας τὴν πορείαν τοῦ θριαμβευτικοῦ του ἅρματος.

Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν συντριβῇ τὸ ἅρμα τοῦτο, καὶ ῥυτιδωθῇ ὑπὸ τῆς συννοίας τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ δυστυχία πλήξῃ αὐτὸν κατακέφαλα, τότε αἱ τροχοπέδαι ἐκεῖναι ἃς κατηρᾶτο πρὸ ὀλίγου, θὰ τῷ χρησιμεύσωσιν ὡς δεκανίκια βοηθοῦντα αὐτὸν νὰ βαδίσῃ.

Παραδέχομαι ὅτι Ἀλέξανδρος ὁ Μέγας καὶ ὁ Πρῶτος Ναπολέων, ἐν τῷ ἀνεμοστροβίλῳ τῆς ζωῆς αὐτῶν σπανίως ᾐσθάνθησαν τὸ θέλγητρον τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ κοινοὶ καὶ ἄσημοι ἄνθρωποι, οἱ ἄνευ μεγαλοφυΐας καὶ φιλοδοξίας, πρέπει ν' ἀπολαύσωμεν τοῦ θελγήτρου τούτου καὶ ὡς σύζυγοι καὶ ὡς πατέρες.

Δὲν πιστεύω ὅτι εἶνε εὐτυχὴς ὁ γέρων ὁ μείνας ἄγαμος, δὲν πιστεύω ὅτι εἶνε εὐτυχῆ ὅλα ἐκεῖνα τὰ ὄντα τὰ ὁποῖα ἐξ ὑπολογισμοῦ ἀπέφυγον νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸν κάλλιστον τῶν κοινωνικῶν νόμων. Πολλὰ ἔχουσι λεχθῆ περὶ τούτου καὶ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐπαυξήσω τὴν δικογραφίαν τῆς δίκης ταύτης· ἀλλ' ὁμολογήσατε πάντες ὑμεῖς ὅσοι ἠκούσατε τὴν κραυγὴν τοῦ ἀρτιγενοῦς τέκνου σας καὶ ᾐσθάνθητε τὴν καρδίαν σας σφοδρῶς παλλομένην, ὁμολογήσατε ὅτι εἴπατε καθ' ἑαυτούς:

«Εἶμαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ. Οὗτος καὶ μόνον οὗτος εἶνε ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου. Εἰσέρχομαι εἰς τὴν κοινήν, τὴν κεχαραγμένην, τὴν πεπατημένην ἀλλ' εὐθεῖαν ὁδόν. Δὲν ἀπεπλανήθη· βαδίζω ἐν τῇ κόνει ἐφ' ἧς ἐπάτησεν ὁ πατήρ μου. Τὸ τέκνον μου, ἐπ' αὐτῆς ταύτης τῆς ὁδοῦ, θ' ἀνεύρῃ τὰ ἴχνη τῶν βημάτων μου καὶ ἴσως βλέπον ὅτι δὲν παρεξετράπην τῆς ὁδοῦ εἴπῃ καὶ αὐτό: «Ἂς μιμηθῶ τὸ πατρικὸν παράδειγμα, ἃς ἀκολουθήσω τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν καὶ ἃς μὴ καταπατήσω καλλιεργημένους ἀγρούς»:

Πολὺς λόγος γίνεται περὶ προόδου, δικαιοσύνης, γενικῆς εὐζωΐας, ἀναμαρτήτου πολιτικῆς, φιλοπατρίας καὶ ἀφοσιώσεως... Ἐκτιμῶ σφόδρα πάντα ταῦτα ἀλλὰ νομίζω ὅτι πηγὴ αὐτῶν εἶνε ἡ οἰκογενειακὴ ἀγάπη.

Ἕκαστος ἡμῶν ἀγαπᾷ πρὸ πάντων τοὺς περικυκλοῦντας αὐτόν. Τοῦτο εἶνε τὸ φυσικὸν αἴσθημα καὶ τοῦτο πρέπει νὰ εὐρύνωμεν, νὰ ἐκτείνωμεν, νὰ καλλιεργήσωμεν. Ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἐν τῇ οἰκογενειακῇ ἀγάπῃ συμπεριλαμβάνεται ἡ ἀγάπη τῆς πατρίδος καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ τῆς ἀνθρωπότητος Ἐκ τῶν πατέρων σχηματίζονται οἱ πολῖται.

Ἡ ἀγάπη μεταδίδοται εὐκόλως. Ἡ ἀγάπη τῶν τριῶν, τοῦ πατρός, τῆς μητρὸς καὶ τοῦ τέκνου, μετ' ὀλίγον ἀπαιτεῖ πλεῖον διάστημα· ἀνοίγει τοὺς τοίχους τῆς οἰκίας καὶ κατὰ μικρὸν προσκαλεῖ τοὺς γείτονας. Τὸ σπουδαιότατον λοιπὸν εἶνε νὰ γεννηθῇ ἡ ἀγάπη αὕτη τῶν τριῶν, διότι νομίζω ὅτι εἶνε παραφροσύνη νὰ ἐπιβάλωμεν εὐθὺς ἀμέσως εἰς τὴν στοργὴν ἁπάντων τῶν ἀνθρώπων τὸ ἀνθρώπινον γένος ὁλόκληρον. Δὲν καταπίνεται διὰ μιᾶς καὶ ἀπροπαρασκεύως τόσον χονδρὸν πρᾶγμα.

Πρέπει ν' ἀγαπῶμεν τοὺς οἰκείους ἡμῶν πρὶν δυνηθῶμεν ν' ἀγαπήσωμεν τοὺς ἄλλους.

Εἶνε κτηνῶδες, ἐγωϊστικὸν ἴσως, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ μεταβάλωμεν· διὰ τῶν μικρῶν ἐλαττωμάτων δημιουργοῦνται ἐνίοτε μεγάλαι ἀρεταί. Ἔχεις δ' ἐντελῶς ἄδικον νὰ παραπονεθῇς, διότι ἡ φιλαυτία αὕτη εἶνε ἡ πρώτη πέτρα τοῦ οἰκοδομήματος ὅπερ καλεῖται *κοινωνία*.

(Gustave Droz)

K

ΦΩΛΕΑΙ ΠΤΗΝΩΝ

Τὰ διάφορα πτηνὰ ἔχουσι καὶ διάφορα εἴδη φωλεῶν· τινὲς εἶνε λίαν ἁπλαῖ καὶ ἀκατέργαστοι, ἄλλαι δὲ θαυμάσιαι διὰ τὸ σχέδιον καὶ τὸν τρόπον, δι' ὧν εἶνε ἐκτισμέναι.

Τὰ πτηνὰ δύνανται ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν φωλεῶν νὰ διαιρεθῶσιν εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας, ἤτοι εἰς τὰ κτίζοντα τὰς φωλεάς των ἐπὶ τῆς γῆς ἢ ἐντὸς τῆς γῆς καὶ εἰς τὰ ἔχοντα αὐτὰς ὑπεράνω τῆς γῆς, ἐπὶ δένδρων κτλ. Μεταξὺ

τῶν ἐπὶ τῆς γῆς κτιζόντων τὰς φωλεάς των συγκαταλέγονται ὅλα τὰ καταδύοντα ὑπὸ τὸ ὕδωρ, σχεδὸν ὅλα τὰ κολυμβητικὰ πτηνὰ καὶ πολλὰ τῶν ζώντων εἰς τὴν παραθαλασσίαν ὡς καὶ τῶν βαδιζόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Τινὰ ἂν καὶ συγκαταλεγόμενα μετὰ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς κτιζόντων τὰς φωλεάς των, δὲν κατασκευάζουσι ποσῶς τοιαύτας. Οὕτω πολλὰ ὑδρόβια πτηνὰ ἐναποθέτουσι τὰ ᾠά των ἐπὶ ἀποκρήμνων βράχων ἢ ἐπὶ τῆς ἄμμου παρὰ τὴν παραλίαν. Ὁ νυκτοκόραξ, ὡς καί τινα ἄλλα ἐκ τῶν χερσαίων πτηνῶν, γεννᾷ τὰ ᾠά του ἐπὶ γυμνῶν βράχων καὶ κάποτε ἐπὶ τῆς ἐπιπέδου στέγης τῶν οἰκιῶν. Ἄλλα ἐκ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς κτιζόντων τὰς φωλεὰς σκάπτουσιν ἐντὸς τῆς ἄμμου διὰ νὰ προφυλάξωσι τὰ ᾠὰ αὐτῶν, καὶ ἄλλα κτίζουσι φωλεὰς ἐκ καλάμων, κλάδων καὶ φύλλων ἐπὶ τοῦ χείλους τῶν βράχων, πλησίον τοῦ ὕδατος. Μεταξὺ τούτων εἶνε πολλαὶ θαλάσσιαι νῆσσαι, χῆνες, κύκνοι καὶ λάροι. Τῆς νήσσης ἡ φωλεὰ εἶνε εἶδός τι ἐπιπέδου, τὸ ὁποῖον αὐτὴ κατασκευάζει μὲ φύκη καὶ σχοίνους, καλύπτουσα ἀκολούθως αὐτὸ διὰ *πτίλων*, τὰ ὁποῖα ἀποσπᾷ ἀπὸ τὸ στῆθός της.

Λέγεται ὅτι τὰ θαλάσσια πτηνὰ κτίζουσι πάντοτε τὰς φωλεάς των ἐπὶ ἐκείνου τοῦ μέρους τῶν βράχων, τὸ ὁποῖον εἶνε ἐστραμμένον δυτικῶς ἢ νοτιοδυτικῶς. Τὸ μεταξὺ τῶν Φεροῶν καὶ τῶν Σχετλανδικῶν νήσων ἀρχιπέλαγος εἶνε ἀγαπητὸν τῶν θαλασίων πτητῶν ἐνδιαίτημα. Εὑρίσκονται ἐκεῖ εἴκοσι πέντε μεγάλοι βράχοι, ὀνομαζόμενοι *Πτηνῶν βράχοι*, ὅπου πλεῖστα εἴδη πτηνῶν κτίζουσι κατ' ἔτος τὰς φωλεάς των. Εἷς ἐξ αὐτῶν εἶνε μέγας μέλας βράχος ἔχων ὕψος περισσότερον τοῦ τετάρτου τοῦ μιλίου καὶ σχηματιζόμενος ἀπὸ σειρὰν κρημνῶν μέχρι τῆς κορυφῆς. Πλοῖα δὲν δύνανται νὰ τὸν πλησιάσωσιν, εἰμὴ ἐν ἄκρᾳ νηνεμίᾳ, ὅταν ἡ θάλασσα εἶνε ὅλως γαληνιαία εἰς τοὺς πρόποδάς του. Ὅταν ὁ καιρὸς εἶνε τρικυμιώδης, ἡ θάλασσα μυκᾶται καὶ βράζει πέριξ αὐτοῦ· συντριβόμενα δὲ τὰ κύματα ἐπὶ τῶν ἀποτόμων καὶ ὑψηλῶν πλευρῶν του, πίπτουσιν ἔπειτα ὡς ἀφρώδης βροχή. Τὸν βράχον τοῦτον κατοικοῦσι χιλιάδες πτηνῶν, τὰ ὁποῖα πλησίον ἀλλήλων κτίζουσι τὰς φωλεάς των ἐπὶ τῶν κρημνῶν, ὅπου μένουσι διαρκῶς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπωάσεως, ἔχοντα ὅλα τὰς κεφαλὰς ἐστραμμένας πρὸς τὴν θάλασσαν. Τὰ διάφορα εἴδη τῶν πτηνῶν δὲν κτίζουσι τὰς φωλεάς των ἀναμὶξ εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, ἀλλ' ἑκάστη τάξις ἔχει ἰδιαιτέραν περιοχήν. Ὑψηλότερα ὅλων εἶνε αἱ φωλεαὶ τῶν μελανοπτέρων λάρων, κατόπιν αὐτῶν ἔρχονται αἱ τῶν λευκῶν λάρων, ἀκόμη δὲ χαμηλότερα κεῖνται αἱ φωλεαὶ ἄλλων πτηνῶν, ὡς τῶν θαλασσοβατίδων, τῶν χηνῶν καὶ τῶν νησσῶν. Ἐνῷ αἱ θήλειαι κάθηνται εἰς τὰς φωλεάς των, οἱ ἄρρενες ἵστανται πλησίον των καὶ φαίνονται προσπαθοῦντες νὰ τὰς διασκεδάζωσι διὰ τοῦ κροταλίσματος τοῦ ῥάμφους των καὶ διὰ τῶν φωνῶν των.

Ἐν Αὐστραλίᾳ ὑπάρχει εἶδός τι ἰνδικῆς ὄρνιθος, ἡ ὁποία σχηματίζει μέγαν σωρὸν ξηρῶν φύλλων, χόρτου κλπ. Ὅταν διὰ τῆς σήψεως τῶν φυτικῶν τούτων οὐσιῶν ἀναπτυχθῇ θερμότης ἐντὸς τοῦ σωροῦ, ἡ ἰνδικὴ αὕτη ὄρνις σκάπτει ἐπὶ τῆς κορυφῆς λάκκον ἔχοντα δύο σχεδὸν ποδῶν βάθος, γεννᾷ τὰ ᾠά της καὶ τὰ θάπτει ἐντὸς αὐτοῦ, ἀφίνουσα αὐτὰ νὰ ἐκκολαφθῶσι διὰ τῆς θερμότητος. Οἱ σωροὶ οὗτοι ἔχουσι πάντοτε σχῆμα πυραμίδος καὶ περιέχουσιν ἐνίοτε μεγάλην ποσότητα φύλλων καὶ χόρτου. Ἄλλο εἶδος πτηνοῦ κατασκευάζει τοιούτους σωροὺς ἐξ ἄμμου, χόρτου καὶ φύλλων, ἄλλο δὲ θάπτει τὰ ᾠά του εἰς σωροὺς χώματος ἔχοντας ἐνίοτε ὕψος περισσότερον ἢ τὸ διπλάσιον τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Τινὰ σκάπτουσι βαθεῖς λάκκους ἐν τῇ γῇ καὶ κατασκευάζουσιν ἐν αὐτοῖς τὰς φωλεάς των ἢ μεταχειρίζονται πρὸς τοῦτο τρώγλας ἄλλων ζώων. Ἡ ἀλκυονὶς σκάπτει πλησίον τῶν ἀκτῶν θολωτὴν στοὰν ἔχουσαν μῆκος ἀνθρωπίνου σώματος καὶ ἀνοίγει εἰς τὸ ἄκρον αὐτῆς ὀπήν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐναποθέτει τὰ ᾠά της. Ὁ κύψελος ζῇ κατ' οἰκογενείας ἢ κοινότητας· κτίζει δὲ τὴν φωλεάν του εἰς λάκκους ἔχοντας τριῶν ποδῶν βάθος, πλησίον εἰς σύρτεις. Ἂν ἡ ἄμμος εὑρεθῇ πολὺ χονδρή, σκάπτει βαθύτερον ἕως οὗ εὕρῃ ἄμμον λεπτήν. Τὸ πτηνὸν τοῦτο ἀρχίζει τὴν κατασκευὴν τῆς φωλεᾶς ἐξάγον τὴν ἄμμον διὰ τοῦ ῥάμφους καὶ κρατούμενον ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς ἀνοιγομένης ὀπῆς διὰ τῶν ὀξέων ὀνύχων του, ἅμα ὅμως ἡ ὀπὴ γείνῃ ἀρκετὰ μεγάλη διὰ νὰ εἰσχωρῇ ἐντὸς αὐτῆς, σκάπτει διὰ τῶν ποδῶν καὶ ἐκβάλλει τὴν ἄμμον διὰ τῶν πτερύγων του. Ἡ κοινὴ θαλασσοβάτις κατασκευάζει ἑλικοειδῆ ὑπόνομον παρὰ τὴν ἀκτήν, χωρὶς δὲ νὰ ἑτοιμάσῃ ἐντὸς αὐτῆς ἰδιαιτέραν φωλεάν, ἐναποθέτει ἐκεῖ τὰ ᾠά της κατὰ γῆς. Ἡ ὑπόνομος αὕτη εἶνε κάποτε πολὺ μακρά, στρεφομένη πότε πρὸς τὸ ἓν μέρος καὶ πότε πρὸς τὸ ἄλλο, ἐπανερχομένη δὲ ἐκεῖ ὅθεν ἤρχισεν, ἀπολήγει εἰς δωμάτιον κάτωθεν τῆς ὀπῆς ὡς ἔγγιστα. Εἶδός τι γλαυκὸς ἐν Καλλιφορνίᾳ κατασκευάζει τὴν φωλεάν του εἰς τρώγλας σκιούρων καὶ ἄλλων ζώων.

Σχεδὸν ὅλα τὰ πτηνὰ τῶν τάξεων, εἰς ἃς ἀνήκουσιν ἡ κοινὴ ὄρνις, ἡ ἰνδικὴ ὄρνις, ὁ ταώς, ὁ φασιανός, ὁ τέτραξ, ἡ πέρδιξ καὶ ἡ ὄρτυξ κατασκευάζουσι τὰς φωλεάς των ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡ ἀγρία ἰνδικὴ ὄρνις κρύπτει αὐτὴν ἐντὸς ὑψηλοῦ χόρτου καὶ καλύπτει τὰ ᾠά της μὲ φύλλα ὁσάκις ἀναγκάζεται νὰ ἐξέλθῃ πρὸς εὕρεσιν τροφῆς. Ἡ ὄρτυξ, ὁ κορυδαλὸς καὶ ἄλλα πτηνὰ κρύπτουσι τὰς φωλεάς των ὄπισθεν σωρῶν χόρτου, κατασκευάζοντα εἶδος κυρτοῦ στεγάσματος ἐπ' αὐτῶν. Καὶ πολλὰ

δὲ ἄλλα εἴδη ἀμερικανικῶν στρουθίων κορυδαλοί, κίχλαι καὶ ἄλλα μικρὰ πτηνὰ κτίζουσιν ὡσαύτως τὰς φωλεάς των ἐπὶ τῆς γῆς.

Αἱ πλέον ἀξιοθαύμαστοι φωλεαὶ εἶνε αἱ κατασκευαζόμεναι ἐπὶ θάμνων, δένδρων καὶ ἄλλων ὑψηλῶν θέσεων. Τινὲς κατασκευάζονται ἐκ πηλοῦ, τὸν ὁποῖον τὰ πτηνὰ πλάττουσι διὰ τοῦ ράμφους των ἄλλαι ἀνοίγονται ἐπὶ τοῦ στερεοῦ ξύλου τῶν δένδρων, ἄλλαι ὑφαινόμεναι χαριέντως διὰ χόρτου καὶ τριχῶν κρεμῶνται εἰς τοὺς κλάδους τῶν δένδρων ἢ τοποθετοῦνται ἐπὶ τῶν ἑνώσεων τῶν κλάδων, ἄλλαι κατασκευάζονται διὰ φύλλων συρραπτομένων τόσον ἐντέχνως ὅσον ἂν ἐγίνετο χρῆσις βελόνης καὶ κλωστῆς. Μεταξὺ τῶν πτηνῶν τὰ ὁποῖα κατασκευάζουσι τὰς φωλεάς των ἐκ πηλοῦ εἶνε ἡ τῶν βράχων χελιδών, ἡ ἀγροδίαιτος χελιδὼν τῆς Ἀμερικῆς καὶ ἡ κοινὴ χελιδὼν τῆς Εὐρώπης. Ἡ τῶν βράχων χελιδὼν κατασκευάζει τὴν φωλεάν της ἀποκλειστικῶς ἐκ πηλοῦ ἐν σχήματι φιάλης, προσκολλᾷ δὲ αὐτὴν εἰς τὰ πλάγια ὑψηλῶν βράχων καὶ κρημνῶν. Ἓξ ἢ ἑπτὰ πτηνὰ ἐργάζονται συνήθως διὰ μίαν φωλεάν, πετῶντα καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις καὶ ἐπιστρέφοντα μὲ τὸ ράμφος πλῆρες πηλοῦ, τὸν ὁποῖον ἁπαλύνουν πρὶν ἐπιθέσωσιν εἰς τὴν κατασκευαζομένην φωλεάν. Ἓν ἐξ αὐτῶν, τὸ ὁποῖον δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν ἀρχιτέκτονα (ἐνῷ τὰ λοιπὰ εἶνε ἁπλῶς κτίσται), μένον ἐντὸς τῆς φωλεᾶς, καθομαλύνει τὸν πηλὸν καὶ ἐπιστατεῖ ὥστε ἡ ἐργασία νὰ γίνηται καλῶς. Ὁ πηλὸς ψηνόμενος ὑπὸ τοῦ ἡλίου γίνεται σκληρότατος. Ὅταν ὁ καιρὸς εἶνε ὑγρός, αἱ χελιδόνες ἐργάζονται ταχύτατα καὶ ἐντὸς ὀλίγου τελειόνουσι τὴν φωλεάν των. Ἂν ὅμως εἶνε ξηρασία, τότε ἐργάζονται μόνον πρωΐαν καὶ ἑσπέρας, ὅτε ὁ πηλὸς εἶνε ὑγρός. Αἱ ἀγροδίαιτοι χελιδόνες κατασκευάζουσι τὰς φωλεάς των κατὰ τὸν αὐτὸν σχεδὸν τρόπον μὲ μικρὰν μόνον διαφορὰν ὡς πρὸς τὸ σχῆμα, καὶ ἀναμιγνύουσαι μετὰ τοῦ πηλοῦ τεμάχια χόρτου. Τὰς προσκολλῶσι δὲ ἐπὶ τοῦ γείσου καὶ ἐπὶ τῶν δοκῶν τῶν ἀχυρώνων, κάποτε δὲ καὶ τῶν οἰκιῶν. Σχεδὸν πάντοτε κατασκευάζουσι μικρὸν ἐξώστην, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὸ ἄρρεν κάθηται καὶ ᾄδει πρὸς τέρψιν τῆς συντρόφου του, ἐνόσῳ αὕτη μένει ἐντὸς τῆς φωλεᾶς. Λέγουσιν ὅτι ὅταν προμηνύεται ψῦχος, ἡ φωλεὰ κτίζεται σχεδὸν κλειστὴ μετὰ μικρᾶς ὀπῆς διὰ τὴν ἔξοδον καὶ εἴσοδον μόνον τοῦ πτηνοῦ, ὅταν δὲ προμηνύεται καύσων, τότε ἡ φωλεὰ ἀφίνεται ὅλη ἀνοικτὴ πρὸς τὴν κορυφήν.

Τὰ πτηνά, τὰ ὁποῖα ἀνοίγουσι τὰς φωλεάς των ἐντὸς τοῦ ξύλου τῶν δένδρων, ὀνομάζονται ξυλοκόπα. Τὸ κυριώτερον μεταξὺ αὐτῶν εἶνε ὁ δρυοκολάπτης, ὅστις πελεκῶν διὰ τοῦ ὀξέος ράμφους του τρυπᾷ καὶ τὸ σκληρότατον ξύλον. Πρῶτον ἀνοίγει μικρὰν σήραγγα κλίνουσαν πρὸς τὰ ἄνω, ἔχουσαν τόσον πλάτος ὅσον ἀρκεῖ ὅπως ἓν μόνον πτηνὸν διέρχηται δι' αὐτοῦ. Ἔπειτα κατασκευάζει πρὸς τὰ κάτω καὶ πρὸς τὸ κέντρον τοῦ δένδρου μεγαλειτέραν ὀπήν, ἔχουσαν κάποτε βάθος τριῶν ἢ τεσσάρων ποδῶν. Τὰ ὠὰ ἐναποτίθενται εἰς τὸ βάθος τῆς ὀπῆς ταύτης ἐπὶ τῶν μικρῶν θραυσμάτων τῶν ξύλων, τὰ ὁποῖα ἔπεσαν ἐντὸς αὐτῆς. Τό τε ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ ἐργάζονται ἐναλλὰξ εἰς τὴν κατασκευὴν τῆς φωλεᾶς των, σπανίως ἀναπαυόμενα πρὶν συντελεσθῇ τὸ ἔργον των.

Ὁ ἀετὸς καί τινα ἄλλα πτηνὰ κτίζουσι τὰς φωλεάς των ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὑψηλοτάτων δένδρων, διὰ κλάδων καὶ ξυλαρίων συμπλεκομένων τοιουτοτρόπως, ὥστε νὰ σχηματίζωσιν ἐπίπεδον δυνάμενον νὰ φέρῃ τὸ βάρος ἀνθρώπου. Ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τούτου ἡ θήλεια γεννᾷ τὰ ὠά της καὶ ἐκκολάπτει τοὺς νεοσσοὺς αὐτῆς. Ἀετοί τινες ἐν τούτοις ἐναποθέτουσι τὰ ὠά των ἐπὶ τοῦ χείλους ἀποτόμων κρημνῶν, σχεδὸν ἐπὶ γυμνοῦ βράχου. Καὶ αἱ περιστεραὶ κτίζουσι τοιαύτας φωλεὰς ἐκ ξυλαρίων, ἀλλὰ τόσον χαλαρῶς τὰ συμπλέκουσιν, ὥστε μόλις ὑποβαστάζονται τὰ ἐπ' αὐτῶν ὠά.

Πτηνά τινα πλέκουσι μεταξὺ τῶν κλάδων τῶν δένδρων ἄτεχνα ἐκ ξυλαρίων κάνιστρα, ἐντὸς τῶν ὁποίων κατασκευάζουσιν ἁπαλὰς φωλεάς. Ἡ κίσσα, ἥτις εἶνε πανοῦργον καὶ δόλιον πτηνόν, κλέπτει δὲ καὶ τρώγει τὰ ὠὰ καὶ τοὺς νεοσσοὺς τῶν ἄλλων, καταβάλλει μεγάλας φροντίδας εἰς προφύλαξιν τῆς φωλεᾶς της, κτίζουσα πρὸς τοῦτο πέριξ αὐτῆς ὀχύρωμα ἐκ ξύλων καὶ ἀκανθῶν συμπεπλεγμένων. Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς φωλεᾶς ταύτης εἶνε ἐκ ριζῶν, ξυλαρίων καὶ πτερῶν ἀναμεμιγμένων μετὰ πηλοῦ. Ὁ σκὼψ ἐπίσης κατασκευάζει τὴν φωλεάν του ἐκ ριζῶν συμπεπλεγμένων μετ' ἀκανθῶν. Ἐκ τῶν περιεργοτέρων φωλεῶν εἶνε καὶ αἱ τῶν πτηνῶν τῶν καλουμένων *πλοκέων*, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκαταλέγονται αἱ χλωρίδες καὶ ἄλλα. Ἡ ὡραία πυραλὶς ἡ χρυσῆ πλέκει ἐκ διαφόρων χόρτων μακρὸν στρογγύλον θύλακα, ἀνοικτὸν πρὸς τὴν κορυφήν, καὶ τὸν προσδένει ἐπὶ τῶν κλάδων δένδρου, τοὺς ὁποίους ἐνίοτε συμπλέκει μετ' αὐτοῦ. Ἡ φωλεὰ αὕτη κατασκευάζεται λίαν ἐντέχνως, διότι αἱ ἐκ χόρτου κλωσταὶ διασταυροῦνται καὶ συμπλέκονται ὡς διὰ βελόνης. Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα εἴδη πλοκέων ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ. Αἱ φωλεαί των εἶνε πάντοτε ἐξηρτημέναι ἐκ κλάδων καὶ συνήθως ἄνωθεν τοῦ ὕδατος, ἕνεκα τῶν πιθήκων καὶ τῶν ὄφεων, οἵτινες πλεονάζουσιν εἰς τὰ θερμὰ κλίματα καὶ εἶνε οἱ χειρότεροι ἐχθροὶ τῶν πτηνῶν. Κλάδοι δυνάμενοι νὰ φέρωσι φωλεὰς πτηνῶν δὲν εἶνε ἀρκετὰ δυνατοὶ διὰ νὰ φέρωσι καὶ τὸ βάρος τοῦ πιθήκου, ὅστις εἶνε ἱκανῶς πανοῦργος, ὅπως μὴ ἐμπιστευθῇ ἑαυτὸν ἐπὶ ἀσθενοῦς κλάδου, ὅστις θραυόμενος δύναται νὰ συμπαρασύρῃ καὶ αὐτὸν ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Ὑ-

πάρχει καὶ ἄλλο εἶδος πλοκέως ἐν Ἀφρικῇ, ὀνομαζομένου *κοινωνικοῦ πλοκέως*, ὅστις κτίζει ἐν κοινῷ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν δένδρων μεγάλας σκιάδας ἐκ χόρτου, στερεῶς πεπλεγμένας εἰς σχῆμα ἀλεξιβρόχου, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἕκαστον ζεῦγος κατασκευάζει τὴν ἰδίαν αὐτοῦ φωλεάν. Εἶνε δὲ τόσον στερεὰ καὶ πυκνὴ ἡ πλοκὴ τῶν σκιάδων τούτων, ὥστε χρησιμεύουσιν ὡς στέγη καὶ προφυλάττουσιν ἀπὸ τὴν βροχὴν τὰ πτηνά.

Ὁ *ῥάπτης* τῶν Ἰνδιῶν κατασκευάζει φωλεὰν περιεργοτέραν ἀκόμη τῆς τοῦ πλοκέως, διότι ῥάπτει πραγματικῶς τὰ ἄκρα τῶν φύλλων. Ἀφοῦ ἐκλέξῃ φύλλον ἱκανῶς μέγα διὰ τὴν φωλεάν, διατρυπᾷ κατὰ μῆκος τὰ ἄκρα αὐτοῦ διὰ τοῦ ὀξέος ῥάμφους του καὶ κατόπιν τὸ ῥάπτει εἰς σχῆμα θύλακος διὰ μικρᾶς ἰνὸς χόρτου, ἥτις χρησιμεύει ὡς ἐξαίρετος κλωστή. Ἐὰν τὸ φύλλον δὲν εἶνε ἀρκούντως μέγα, φέρει καὶ ἕτερον, τὸ ὁποῖον προσράπτει εἰς τὸ πρῶτον κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Λέγουσιν ὅτι τὸ πτηνὸν τοῦτο δένει πάντοτε *κόμβον* εἰς τὴν ἄκραν τῆς κλωστῆς του ὅπως μὴ ἐξολισθαίνῃ αὕτη. Ὁ θύλαξ οὗτος εἶνε τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ οἴκου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου τὸ πτηνὸν κατασκευάζει θερμὴν καὶ χνοώδη φωλεάν. Εὑρίσκεται δὲ πάντοτε εἰς τὴν ἄκραν εὐκάμπτου κλωνός, ὥστε οὐδὲν κακοποιὸν ζῷον δύναται νὰ τὴν φθάσῃ· ἄλλως τε εἶνε καλῶς κεκρυμμένη, διότι ἔξωθεν εἶνε ὁμοία κατὰ τὸ χρῶμα πρὸς τὰ φύλλα τοῦ δένδρου. Ὑπάρχει καὶ ἄλλο πτηνὸν τὸ ὁποῖον ῥάπτει, μεταχειριζόμενον ὅμως μικρὰ τεμάχια ῥάμματος, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἅπαξ μόνον διαπερᾷ τὰς ἀντιστοίχους ὀπὰς τοῦ φύλλου, δένεται δὲ εἰς τὴν ἄκραν ἑκάστοτε διὰ *κόμβου*. Τὸ πτηνὸν τοῦτο ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν ᾠδικῶν πτηνῶν, ἔχει οὐρὰν εἰς σχῆμα ῥιπίδος καὶ εὑρίσκεται πολλαχοῦ τῆς Εὐρώπης.

Α*.

ΗΓΕΜΟΝΙΔΕΣ ΦΙΛΟΜΟΥΣΟΙ

Εἶνε γνωστὸν ὅτι πολλαὶ ἡγεμονίδες διακρίνονται σήμερον ὡς ποιήτριαι, συγγραφεῖς καὶ τεχνήτριαι. Οὕτως ἡ μὲν βασίλισσα τῆς Ῥουμανίας εἶνε γνωστὴ ὡς ποιήτρια διαπρεπής, ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Αὐστρίας γράφει *σοννέτα* καὶ ἐκτυπώνει αὐτὰ ἡ ἰδία δι' ἰδίου πιεστηρίου, ἡ δὲ πριγγίπισσα Λουδοβίκη Φερδινάνδη τῆς Βαυαρίας καταλέγεται καὶ αὐτὴ μετὰ τῶν εὐφαντάστων ποιητριῶν· καὶ ἡ πριγγίπισσα δὲ Θηρεσία τῆς Βαυαρίας γράφει λίαν ἐνδιαφερούσας περιηγήσεις. Γνωστὸν δὲ πρὸ πολλοῦ ὅτι τὰ ἡμερολόγια τῆς βασιλίσσης τῆς Ἀγγλίας ἐξεδόθησαν εἰς πολλὰς ἐκδόσεις. Ἡ βασίλισσα τῆς Ἰταλίας Μαργαρίτα ἀσχολεῖται ἐπίσης γράφουσα ἐπικρίσεις δραματικῶν ἔργων, ἃς ἀφοῦ ἐπιδείξῃ εἰς εἰδήμονας, μεταφέρει εἰς τὰ κριτικὰ αὐτῆς ἡμερολόγια, ἅτινα βεβαίως δὲν εἶνε προωρισμένα διὰ τὴν δημοσιότητα. Ἡ σύζυγος τοῦ διαδόχου τῆς Πρωσσίας εἶνε καλὴ ἀγαλματοποιὸς καὶ ζωγράφος. Καλῶς ἐπίσης χειρίζεται τὸν χρωστῆρα καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς πριγγίπισσα Βεατρίκη τῆς μεγάλης Βρετανίας. Ἡ βασίλισσα τῆς Δανίας εἶνε ζωγράφος ἔξοχος, ἡ δὲ πριγγίπισσα τῆς Πρωσσίας Φρειδερίκα Καρλόττα διακρίνεται ὡς συνθέτις μουσικῶν ᾀσμάτων. Ὅλως πρωτότυπος καὶ ἰδιάζουσα φαίνεται ἡ ἐνασχόλησις ἑτέρας ἐξόχου γυναικὸς εἰς εἶδος ὅπερ, καθόσον γνωρίζομεν, σπανιώτατα ἐκαλλιεργήθη ὑπὸ γυναικῶν μέχρι τοῦδε, ἤτοι εἰς τὴν χρυσοχοϊκὴν τέχνην, εἰς ἣν ἐνασχολεῖται ἡ ἡγεμονὶς Μαρία Θηρεσία, σύζυγος τοῦ ἡγεμόνος Καρόλου Λουδοβίκου, ἥτις διδάσκεται τανῦν τὴν τέχνην ταύτην ὑπὸ εἰδικοῦ τινος τεχνίτου ἐν Μεράν καὶ ἥτις, καθ' ἃ λέγεται, δεικνύει μεγίστην πρὸς τὴν τέχνην ταύτην εὐφυΐαν καὶ ἐπιδεξιότητα.

Κυρία Σ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Πλούσιός τις Ἄγγλος γαιοκτήμων ἔσχε τὸ ἀτύχημα πρὸ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους ν' ἀπολέσῃ τὴν σύζυγόν του. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μακαρῖτις τῷ ἦτο λίαν προσφιλής, ὡρκίσθη νὰ μὴ χωρισθῇ ποτὲ τῶν λειψάνων της, πρᾶγμα ὅπερ καὶ ἔπραξε κατὰ παράδοξον ὅλως καὶ πρωτότυπον τρόπον. Ἔφερε τὸ πτῶμα τῆς συζύγου του εἰς τὴν πόλιν Κόττα τῆς Σαξωνίας, ἔκαυσεν αὐτὸ μεθ' ὅλης τῆς ἐπισημότητος καὶ πομπῆς, συνέλεξεν ἐπιμελῶς τὴν τέφραν καὶ ἐπιστρέψας οἴκαδε ἔπινε καθ' ἑκάστην πρὸ τοῦ γεύματος ποσότητά τινα τῆς πολυτίμου ταύτης τέφρας μεμιγμένην μετὰ ἀρίστου οἴνου. Οὕτω ὁ ἀπαρηγόρητος χῆρος πίνει ἀδιακόπως καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως τὴν προσφιλῆ σύζυγον, χωρὶς νὰ παραβλαφθῇ τὸ παράπαν ἡ πέψις του. Αὐτὸς οὗτος διισχυρίζεται μάλιστα ὅτι ἔκτοτε διατελεῖ ὑγιέστατος, κυρίως δὲ ὅτι ἔκτοτε αἰσθάνεται εὐεργετικὴν ἠρεμίαν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ πνεύματος. Μὴ νομίσῃ δέ τις ὅτι ὁ κύριος οὗτος ἔχει τεταραγμένας τὰς φρένας· τοὐναντίον μάλιστα, θεωρεῖται ὡς εὐφυέστατος ἐν ταῖς συναναστροφαῖς καὶ ταῖς συναλλαγαῖς, ἀγαπᾶται ὑφ' ὅλων καὶ κάμνει εὐεργεσίας πολλὰς εἰς πτωχοὺς καὶ ἀξίους προστασίας.

Ὁ πῖλος τοῦ μεγάλου φυσιοδίφου Cuvier φυλάσσεται ἔτι, εἶνε δὲ τόσον μέγας, ὥστε εἰς πάντα ἄλλον, ὅστις ἤθελε δοκιμάσει αὐτόν, κατέρχεται μέχρι τῶν ὤμων. Ὅταν ἀπέθηκαν ἐντὸς τοῦ φερέτρου τὸν νεκρὸν τοῦ Cuvier, προσήρμοσαν τὴν τεραστίαν μεγέθους κεφαλήν του ἐπὶ τοῦ φερέτρου διαπεράσαντες διὰ σιδηροῦ ὀβελοῦ, ὅπως μὴ κλαπῇ ὑπὸ τῶν τυμβωρύχων.

Ὁ «Τρομερὸς» εἶνε τὸ μέγιστον θωρηκτὸν τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ τῆς Γαλλίας. Ἡ καθέλκυσις αὐτοῦ ἐγένετο τῇ 16 Ἀπριλίου ἐν Lorient μετὰ μεγίστης ἐπιτυχίας. Ἡ διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ τὸν ἐξοπλισμὸν αὐτοῦ δαπάνη ἀνέρχεται εἰς 28 ἑκατομμύρια. Οὐδέποτε πολεμικὸν πλοῖον ἀπήτησε τοσαύτην δαπάνην. Τὸ μῆκος αὐτοῦ εἶνε 104 μέτρων, τὸ πλάτος 21 μέτρων καὶ 15 μέτρων τὸ ὕψος. Τὸ πάχος τοῦ θώρακος εἶνε 55 ὑφεκατόμετρα. Ἡ κινητήριος αὐτοῦ δύναμις ἀναλογεῖ πρὸς δύναμιν 8,500 ἵππων. Τὸ πλήρωμά του ἀποτελεῖται ἐκ 500 ἀνδρῶν, εἶνε δ' ὡπλισμένον διὰ 39 κανονίων διαφόρων μεγεθῶν καὶ εἰδῶν. Ὁ «Τρομερὸς» δὲν εἶνε προωρισμένος διὰ μεγάλους πλοῦς. Ἕνεκα τοῦ μεγέθους του δὲν δύναται νὰ διέλθῃ τὸν πορθμὸν τοῦ Σουέζ, ἡ δὲ κατασκευή του δὲν τῷ ἐπιτρέπει νὰ ἐγκαταλίπῃ τὰς γαλλικὰς ἀκτάς· στερεῖται δὲ ἱστίων παντελῶς.

~~~~~~

Ἐγένετο ἐσχάτως ἐν Παρισίοις, ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει τοῦ «Γενικοῦ Συνδέσμου τῶν Σωτήρων» ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἀπονομὴ βραβείου εἰς διαφόρους, οἵτινες διέσωσαν προκινδυνεύσαντες τὰς ζωὰς τῶν ἄλλων. Μεταξὺ τῶν βραβευθέντων διὰ τιμητικῶν μεταλλίων μνημονεύεται ὁ στρατηγὸς Γαλλιφέ, διασώσας μίαν γυναῖκα καὶ ἓν παιδίον καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλον νὰ διαμελισθῶσιν ὑπὸ κινουμένης ἀτμαμαξοστοιχίας. Ὁ στρατηγὸς ἀπεμάκρυνε βιαίως τὸ παιδίον καὶ τὴν γυναῖκα, ῥίψας ἀμφοτέρους ἐκτὸς τῆς γραμμῆς, καὶ εὑρεθεὶς αὐτὸς ἐκτεθειμένος εἰς τὸν κίνδυνον, ἀφοῦ παρασυρθεὶς μόλις ἀπηλλάγη φέρων τραῦμα ἐπὶ τῆς ὠμοπλάτης. Μνημονεύομεν πρὸς τούτοις τὸν Ἰωάννην Poëncet, εἰς ὃν τὸ τέταρτον ἤδη ὁ ὑπουργὸς ἀπένειμεν ἐφέτος χρυσοῦν μετάλλιον, τὸν S. L. Brun, ἀστυνομικὸν φύλακα, ὅστις ἀπὸ τοῦ 1871 δὲν ἀριθμεῖ ὀλιγώτερα τῶν δέκα σωστικὰ ἀνδραγαθήματα, τὸν S. Prestavoine, ναύτην, ὅστις ἑνδεκάκις ἔσωσε κινδυνεύοντας ἐν θαλάσσῃ, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνωτέρω μόλις δεκαπενταετῆ, ὅστις ἐγλύτωσεν ἤδη δύο παιδία, τὸν Πελισσιέ, μαθητὴν τοῦ λυκείου Καρολομάγνου, μὲ κίνδυνον τῆς ἰδίας ζωῆς σώσαντα γυναῖκα ἐν ᾧ ἐπνίγετο ἐν τῇ Μάρνῃ, καὶ τὸν Κάρολον Μαγκὲν ἑπτὰ ἐτῶν, ὅστις ἀπέσυρε τὴν ὀκταετῆ ἀδελφήν του κάτωθεν τῶν πάγων.

~~~~~~

Εἰς ἓν τῶν καφενείων τοῦ Βερολίνου ἐργάζεται ἠλεκτρικὴ συσκευή, διὰ τῆς ὁποίας οὐ μόνον παρέχεται φῶς, ἀλλὰ καὶ ἀλέθεται καὶ παρασκευάζεται ὁ καφές. Τοῦτο κατορθοῦται διὰ τῆς ἐν τῷ μέσῳ τοῦ καταστήματος ἐγκαθιδρύσεως κυλικείου, ἐφ' οὗ ὑπάρχει μικρὰ ἠλεκτρικὴ μηχανὴ κινοῦσα ἕνα καφόμυλον. Τὸ ὕδωρ θερμαίνεται ἐντὸς μεγάλων ὑελίνων φιαλῶν, ἐν αἷς βυθίζεται σπειροειδὲς μετάλλινον σύρμα διαπερώμενον ὑπὸ τοῦ ῥεύματος· τέταρτον ὥρας ἀρκεῖ ὅπως φέρῃ τὸ ὕδωρ εἰς ἀναβρασμόν. Δὲν ὑπάρχουσιν ὑπηρέται πρὸς ὑπηρεσίαν τῶν πελατῶν, ἑκάστης τραπέζης συγκοινωνούσης πρὸς τὸ κυλικεῖον διὰ μέσου μικροῦ ἠλεκτρικοῦ σιδηροδρόμου, ὅστις φέρει τὰς προμηθείας εἰς αὐτούς. Ἡ τοιαύτη συσκευὴ εὐαρεστεῖ ἐξ ὁλοκλήρου τοὺς θαμίζοντας ἐν τῷ καφενείῳ πρὸ πάντων ἕνεκα τῆς καταργήσεως τῶν πρὸς τοὺς ὑπηρέτας φιλοδωρημάτων, καὶ μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας λειτουργεῖ.

~~~~~~

Κατά τι τηλεγράφημα ἐκ Σεβίλλης ἐν τῇ Ἱσπανικῇ ἐπαρχίᾳ Πολτάνᾳ ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς κλιτύος τῶν Πυρηναίων ἀνεφάνη ἡφαίστειος κρατήρ. Ἡ ἀλήθεια ἐπὶ τῆς παραδόξου εἰδήσεως εἶνε ὅτι πρὸς τὸ ἑσπέρας τῆς 22 Ἀπριλίου ᾐσθάνθησαν ἐν Πολτάνᾳ σεισμὸν ἄνευ ἰσχυρῶν δονήσεων καὶ πτώσεως οἰκοδομῶν. Οἱ κάτοικοι τοῦ μέρους ἐκείνου δὲν ἠννόησαν οὔτε κλονισμοὺς οὔτε κυμάνσεις ἐδάφους, ἀλλ' ἤκουσαν ὑπόγειον θόρυβον, ὅμοιον πρὸς τὸν παραγόμενον ὑπὸ ὀχήματος δρομαίως διαβαίνοντος τῆς ὁδοῦ. Ἀλλ' ἂν αἱ δονήσεις ὑπῆρξαν ἀσθενεῖς, ἡ γῆ διερράγη βαθύτερον. Τὸ ἔδαφος εἰς τὰ περίχωρα τῆς Πολτάνας, ἓν χιλιόμετρον ἀπέχοντα ταύτης, διερράγη καὶ κατεσχίσθη ἐπὶ ἐκτάσεως 70 μέτρων μήκους καὶ 20 μέτρων πλάτους. Διὰ τῆς εὐρείας ταύτης ῥωγμῆς ἀνέδυσαν ἀέρια, καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν αὐτόπτου, καπνοί, καὶ συμπεπυκνωμένοι ἀτμοί.

~~~~~~

Κατὰ προσφάτους στατιστικὰς πληροφορίας, ὁ ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις ἰνδικὸς πληθυσμὸς βαίνει σταθερῶς ἐλαττούμενος. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἰνδικοῦ πληθυσμοῦ, κατὰ τὸ 1884, ἀνήρχετο εἰς 265,000, ἐξ ὧν 63,000 πεπολιτισμένοι ἐν τῇ ἰνδικῇ περιφερείᾳ, καὶ 19,000 ἄγριοι. Αἱ ὑπολειπόμεναι τοῦ πληθυσμοῦ 183,000 ἰνδῶν εἶνε διεσκορπισμέναι ἐπὶ γηπέδων εἰς 13 ἐπικρατείας καὶ ἐντὸς τῶν ὀκτὼ περιφερειῶν τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

~~~~~~

Ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τῆς ζωῆς ἡμῶν ἡ συνείδησις διακηρύττει τὸ ἐλεύθερον τῆς βουλήσεως. Ἡμεῖς εὐθυνόμεθα δι' αὐτὴν ὡς καὶ διὰ τὴν κακὴν ἢ καλὴν διεύθυνσιν ἣν λαμβάνει. Αἱ ἕξεις καὶ αἱ ἐπιθυμίαι πρέπει νὰ ὑπακούωσιν καὶ ὄχι νὰ κυριεύωσιν ἡμᾶς· ἡ συνείδησίς μας, καὶ ἀφοῦ ἐνδώσωμεν, εἰσέτι λέγει ὅτι ἠδυνάμεθα νὰ ἀνθέξωμεν, καὶ ὅτι ἀρκεῖ, ὅπως νικήσωμεν ἐν τῷ ἀγῶνι, νὰ ποιήσωμεν χρῆσιν τῆς θελήσεως. Οὐδεμία ἀπόφασις τοσοῦτον δύσκολος εἶνε, ὥστε νὰ ὑπερβαίνῃ τὴν ἠθικὴν τοῦ ἀνθρώπου δύναμιν.

~~~~~~

Καθηγητής. — Ἰδού, κύριοι, εἰς τὸ φωσφόρον αὐτό, τὸ ὁποῖον κρατῶ εἰς χεῖράς μου, ἀντιπροσωπεύονται καὶ τὰ τρία βασίλεια τῆς φύσεως. Τὸ ξύλον ἀνήκει εἰς τὸ φυτικὸν βασίλειον, τὸ θεῖον εἰς τὸ τῶν ὀρυκτῶν, ἡ δὲ χεὶρ ἡ ὁποία τὸ κρατεῖ ἀνήκει εἰς τὸ βασίλειον τῶν ζῴων.

~~~~~~

Ὁ Κ* ἐνυμφεύθη θελκτικὴν νεάνιδα, ἣν ἠγάπα ἀλλ' ἥτις τὸν ἀπεστρέφετο. Φίλος συναντήσας αὐτὸν τὸν συνελυπεῖτο ἐπὶ τούτῳ λέγων ὅτι θὰ ἦτο πολὺ δυστυχής:

— Ὄχι, φίλε μου· δυστυχὴς εἶνε ἐκείνη, καὶ ὄχι ἐγώ, ἀπήντησεν ὁ νεόνυμφος, διότι εἶνε ὑποχρεωμένη νὰ βλέπῃ καθ' ἑκάστην ἄνδρα τὸν ὁποῖον ἀποστρέφεται, ἐν ᾧ ἐγὼ βλέπω γυναῖκα τὴν ὁποίαν ἀγαπῶ.

~~~~~~

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» 1885 — 12.

'Αριθ. 490 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' | Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. 'Επὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. | 19 Μαΐου 1885

ΠΕΤΡΟΣ ΒΕΛΩΝΙΟΣ

Πρό τινος χρόνου ἐν τῇ γαλλικῇ πόλει Μάνς, πρωτευούσῃ τοῦ νομοῦ Σάρθης, συνεστήθη ἐπιτροπὴ πρὸς ἔγερσιν δι' ἐράνου ἀνδριάντος ἐν αὐτῇ εἰς Πέτρον Βελώνιον, διάσημον φυσιοδίφην τῶν ἀρχῶν τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος, καὶ ἕνα τῶν πρώτων Εὐρωπαίων περιηγητῶν τῆς 'Ελλάδος, Αἰγύπτου, Παλαιστίνης, καὶ Μικρᾶς 'Ασίας.

'Ο βίος τοῦ ἀνδρὸς τούτου ὡς περιηγητοῦ καὶ ὡς συγγραφέως περιηγητικοῦ συγγράμματος συνδέεται πρὸς τὴν 'Ελλάδα· διότι ἡ συγγραφὴ τῶν περιηγήσεών του εἶνε μοναδικὴ πηγὴ εἰδήσεων περὶ τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως πολλῶν ἠπειρωτικῶν καὶ νησιωτικῶν 'Ελληνικῶν χωρῶν, κατὰ τὴν 19ην ἑκατονταετηρίδα· διὸ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐγέρσεως ἀνδριάντος εἰς αὐτὸν πρέπον εἶνε νὰ διαλάβωμεν ἐν τῇ «'Εστίᾳ» βραχέα τινὰ περὶ τοῦ βίου τοῦ ἀνδρός.

'Ο Βελώνιος ἐγεννήθη ἐν τῷ χωρίῳ Σουλτιὲρ τοῦ νομοῦ Σάρθης τῷ 1517. 'Υπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἐπισκόπου τοῦ Μὰνς ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν ἐν Παρισίοις, ἔνθα ἀνηγορεύθη διδάκτωρ. Μετὰ ταῦτα διέτρεξε τὴν Γερμανίαν μετὰ τοῦ διασήμου τότε, καὶ φήμην μεγάλην ἔχοντος βοτανικοῦ Βαλερίου Κόρδου, παρ' ᾧ ἤκουσε καὶ μαθήματα βοτανικῆς ἐν Βυρτεμβέργῃ.

'Επανελθὼν εἰς Παρισίους ἔτυχεν ἑτέρας συνδρομῆς τῶν καρδιναλίων τοῦ Τουρνών, Λορραίνης καὶ Κλερμὼν πρὸς ἐξακολούθησιν τῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν του· ἰδίᾳ δὲ ὁ τελευταῖος ἐχορήγησεν αὐτῷ πᾶσαν χρηματικὴν συνδρομὴν πρὸς ἐπέκτασιν τῶν γνώσεών του, καὶ πρὸς ἐπιχείρησιν μεγάλου ταξειδίου εἰς τὴν 'Ανατολήν.

'Εν τῷ ταξειδίῳ τούτῳ ὁ Βελώνιος, ἀκολουθῶν τὴν ἐπιστημονικὴν μέθοδον τῶν χρόνων του, ἔργον εἶχεν, ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ συγγράμματός του, νὰ σπουδάσῃ τὰ φυτὰ τοῦ Θεοφράστου καὶ Διοσκορίδου, καὶ τὰ ζῶα τοῦ 'Αριστοτέλους εἰς αὐτὰς τὰς πατρίδας των, πλὴν τούτου δὲ νὰ μελετήσῃ τὰ ἰατρικὰ φυτὰ καὶ βότανα, καὶ ἄλλας ὕλας χρησίμους εἰς τὴν ἰατρικὴν καὶ τὴν βιομηχανίαν, ἃς τὸ ἐμπόριον ἐκόμιζεν εἰς τὴν Δύσιν ἐκ τῆς 'Ανατολῆς, καὶ τῶν ὁποίων ἦσαν γνωστὸν τὸ ὄνομα μόνον καὶ ἡ ἀξία, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ τόπος τῆς ἐξαγωγῆς, καὶ ὁ τρόπος τῆς κατασκευῆς. Τὸ ταξείδιον τοῦτο τοῦ Βελωνίου ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν συγχρόνων του ὡς ἐπιχείρησις τολμηρά, καὶ ὡς μέγα γεγονός· διότι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ταξείδιον εἰς τὴν ἀπωτάτην 'Ανατολήν, ὑφ' ἑνὸς ἀνδρὸς ἐπιχειρούμενον, συνεπῆγε πολλοὺς κινδύνους καὶ πολλὰς περιπετείας. Τούτου δ' ἕνεκα ἡ ἀποδημία τοῦ Βελωνίου ὑμνήθη καὶ διὰ στίχων ὑπὸ τοῦ συγχρόνου ποιητοῦ 'Ρονσὰρ (Ronsard), ὡς περιβαλοῦσα αὐτὸν τιμὴν καὶ δόξαν.

'Εκ τῆς Γαλλίας ὁ Βελώνιος ἀνεχώρησε τῷ 1546, καὶ ἐπανέκαμψε τῷ 1549. Κατὰ πρῶτον ἐπεσκέφθη τὴν Κρήτην, ἔνθα φαίνεται διέμεινεν ἐπὶ πολύ, διότι πλειότερα περὶ ταύτης ἀναφέρει. Περιγράφει δὲ ταύτης συντόμως τὰς πόλεις, καταγράφει τὰ φυτά, τὰ ζῶα, ἐν οἷς τὸν ἰχθὺν σκάρον, ὃν καὶ ἀπεικονίζει, γνωστὸν ὄντα τότε ἐκ τοῦ ὀνόματος μόνον καὶ ἐξ ἀτελοῦς περιγραφῆς, ἀπεικονίζει ὡσαύτως τὰς ἀγρίας ἐρίφους τῆς νήσου, (κοινῶς ἀγρίμια), περιγράφει ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν κατοίκων, ἐν οἷς καὶ τὸν πυρρίχιον χορόν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων διαλαμβανόμενα. Σημειοῖ ὥς τι ἄγνωστον εἰς τοὺς συγχρόνους ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχον ἀποβάλει τὰς ἀρχαίας ὀνομασίας τῶν πραγμάτων. Ἔνθα δ' ἐν Κρήτῃ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἑλληνικαῖς χώραις ἀναφέρει φυτά, ζῶα, ὀρυκτὰ ἢ ἄλλας ὕλας, παραθέτει τὸ κοινὸν ὄνομα καὶ δημῶδες πρὸς τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν ἐφ' ὅσον ἦτο αὐτῷ γνωστόν, πρὸς δὲ καὶ τὸ ἀντίστοιχον γαλλικόν. Οὕτω δὲ τὸ βιβλίον του κατέστη πηγὴ πλουσίας ὕλης διὰ τοὺς λεξικογράφους· καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἡμέτερος Κοραῆς συνεχῶς μνημονεύει τοῦ Βελωνίου ἐν ταῖς μελέταις αὐτοῦ ἐπὶ γλωσσολογικῆς ὕλης.

'Εκ Κρήτης μετέβη εἰς Λῆμνον, τῆς ὁποίας ἐν ὀλίγοις περιγράφει τὰ ἀρχαῖα ἐρείπια, καὶ ἐκτείνεται πλειότερον εἰς τὸ περὶ τῆς Λημνίας μίλτου, ἥτις ἦτο ἐν χρήσει ἐν τῇ ἐμπορίᾳ ὡς ἐρυθρὰ βαφή. 'Επεσκέφθη κατόπιν τὴν Θάσσον καὶ τὸ Ἅγιον Ὄρος, οὗτινος καταγράφει τὴν χλωρίδα· περιγράφει δ' ἐνταῦθα καὶ τὴν κατάστασιν τῶν μοναχῶν, τὰ ἤθη αὐτῶν, τὴν βιομηχανίαν,

καὶ τὸν ἀσκητικὸν βίον, ἔνθα καὶ περὶ τῆς ἐν γένει διοικήσεως καὶ καταστάσεως τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας.

Ἐκ Λήμνου περιῆλθε πᾶσαν τὴν μεσημβρινὴν παραλίαν χώραν Μακεδονίας καὶ Θράκης ἀπὸ Θεσσαλονίκης μέχρι Κωνσταντινουπόλεως, τῶν ὁποίων περιέγραψε πᾶν ὅ,τι εἶδε ἀξιοπερίεργον σχετικῶς πρὸς τὸν σκοπόν του, ἐν οἷς τὰ μεταλλεῖα τῆς Σιδεροκάψας, τὴν κατασκευὴν τῆς στυπτηρίας· ἐσημείωσε δὲ καί τινα περὶ τῶν ἀρχαίων Φιλίππων, ἴσως δὲ καὶ πρῶτος διέκρινε τὰ ἴχνη, τὰ σῳζόμενα ἐν Θρᾴκῃ, τῆς μεγάλης ῥωμαϊκῆς στρατιωτικῆς ὁδοῦ Ἐγνατίας. Εἰς τὰ περὶ Κωνσταντινουπόλεως καὶ Προποντίδος ἐν ἄλλοις διὰ μακρῶν περιγράφει τὸν τρόπον τῆς ἁλιείας τῶν Ἑλλήνων ἁλιέων· παραθέτει δ' ἐνταῦθα καὶ σχεδιογράφημα ἀτελὲς τοῦ Θρᾳκικοῦ Βοσπόρου. Τὰ ἐρείπια τῆς Τρῳάδος ἐφείλκυσαν ἐπίσης τὴν προσοχήν του. Ἐκ Θρᾴκης ἔπλευσεν εἰς Λέσβον καὶ Χίον, ἀναφέρει δὲ εἰς τὸν περὶ τούτων λόγον ὅτι εἶδεν ἐκ τοῦ πλοίου του, παραπλέων ταύτας, τὴν νῆσον τῶν Ψαρρῶν, ἥτις ἦτο τότε ἔρημος κατοίκων, χρησιμεύουσα ὡς βοσκὴ ὄνων ἀγρίων.

Ἐκ τῆς Ῥόδου, ἔνθα παρέμεινεν ἱκανὸν χρόνον, ἔπλευσεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἣν περιγράφει καὶ παραθέτει σχέδιον τῆς πόλεως, ὅπερ, ὅσον ἀτελὲς καὶ στοιχειῶδες καὶ ἂν ὑποτεθῇ, μαρτυρεῖ τὸ διαφέρον, ὅπερ αὐτὴ εἶχεν εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Μετὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν δὲ τὸ Καΐρον, αἱ παρόχθιοι πόλεις τοῦ Νείλου, αἱ Πυραμίδες, τὸ ὄρος Σινᾶ, ἡ Ἐρυθρὰ Θάλασσα, τὸ Σουέζ, ἡ Παλαιστίνη, ἰδίᾳ ἡ Ἱερουσαλήμ, ἡ Δαμασκός, τὸ ὄρος τοῦ Λιβάνου, ἡ Καισάρεια, ὁ Ὄλυμπος τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἡ Προῦσσα καὶ ἄλλαι πόλεις καὶ χῶραι ὑπῆρξαν τόποι τῆς περιοδείας τοῦ Βελωνίου, πρώτου αὐτοῦ ποικίλα περὶ τῆς χλωρίδος, τῶν ζῴων, τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων, ἰδίᾳ τῶν Τούρκων ἀναγράψαντος. Πρῶτος δέ, καθ' ἃ λέγουσιν, ἀπεικόνισε τὸν ἰχνεύμονα, τὸν ἱπποπόταμον, τὸν χαμαιλέοντα, τὸν κροκόδειλον καὶ ἄλλα ζῷα, ἰδίως πτηνὰ γνωστὰ ἐκ τῶν ἀρχαίων, καὶ παρέστησεν εἰς τοὺς ἐν Εὐρώπῃ περὶ τὰ τοιαῦτα ἀσχολουμένους· ἐπὶ πολὺ δὲ αἱ εἰκόνες του παρελαμβάνοντο εἰς τὰ συγγράμματα τῶν μετ' αὐτὸν ζῳολόγων.

Ἐπανελθὼν εἰς Γαλλίαν ἐδημοσίευσε σύγγραμμα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Les observations de plvsieurs singvlaritez et choses mémorables trouuées en Grèce, Asie, Judée, Egypte, Arabie etc. Paris 1554», ἐν τῷ ὁποίῳ κατέγραψεν ὅ,τι εἶδε καὶ ἤκουσε κατὰ τὸ τριετὲς διάστημα τῆς περιοδείας του διὰ λόγου φυσικοῦ, ἀρχαϊκοῦ, ἀπερίττου καὶ ἁπλοῦ.

Ὁ Βελώνιος ἐξέδωκε καὶ πολλὰς ἄλλας μονογραφίας περὶ ἰχθύων, πτηνῶν, καὶ φυτῶν, ἐν αἷς συγκατέμιξε πολλὰς τῶν γνώσεων, ἃς ἀπεκόμισεν ἐκ τῆς περιοδείας του, αἱ ὁποῖαι ἐχρησίμευσαν ὡς βάσεις εἰς τελειοτέρας ἐρεύνας τῶν μεταγενεστέρων· ἰδίᾳ δὲ ἡ περὶ πτηνῶν μονογραφία του ἐθεωρήθη ὡς ἡ σπουδαιοτέρα τῶν ὀρνιθολογιῶν τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος, μνημονευομένη ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ζῳολόγων καὶ φυτολόγων.

Σήμερον πᾶσα αὕτη ἡ ἐργασία ἠμαυρώθη ὑπὸ τῆς λάμψεως, ἣν διέχυσεν ἐπὶ τῆς φύσεως ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη· μόνον ἡ ἱστορία τῆς ἀναπτύξεως τῆς ζῳολογίας καὶ τῆς βοτανικῆς λαμβάνει ταύτην ὑπ' ὄψιν, ἐξετάζουσα ὁποίαν συμβολὴν προσήνεγκεν εἰς αὐτάς, καὶ κατὰ πόσον συνετέλεσεν εἰς τὴν πρόοδον αὐτῶν καὶ βελτίωσιν. Ἐν τῇ ἱστορίᾳ δὲ τῆς ζῳολογίας τὰ ἔργα τοῦ Βελωνίου κατατάσσονται ἐν τῇ περιόδῳ τῶν Ἐγκυκλοπαιδικῶν ὑποτυπώσεων, μεθ' ἣν ἕπεται ἡ περίοδος τῆς Συστηματικῆς, εἶτα ἡ τῆς Μορφολογίας, σήμερον δὲ ἡ τῆς Φυσιολογίας. Οὐχ ἧττον ἡ ἐργασία τοῦ Βελωνίου πρέπει νὰ ἐκτιμηθῇ κατὰ τοὺς χρόνους καθ' οὓς ἔζη, δικαίως δὲ ἡ πόλις τοῦ Μὰνς ἐγείρει αὐτῷ ἀνδριάντα γεραίρουσα τὴν μνήμην μεγάλου αὐτῆς ἀνδρός.

Ὁ Βελώνιος ἀπεβίωσε τῷ 1564, θῦμα γενόμενος δολοφονίας, καθ' ὃν χρόνον εἰργάζετο, μετὰ τὰς γνώσεις, ἃς ἀπέκτησεν ἐκ τῆς περιηγήσεως, εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ Θεοφράστου καὶ Διοσκορίδου.

Ὁ ἀνὴρ οὗτος, ὡς περιηγητὴς ἀνήκει καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς προείπομεν. Ἐκ τούτου καὶ μόνου σήμερον γνωρίζομεν πλείστας εἰδήσεις ἀναγομένας εἰς τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὰ ἔθιμα, τὴν γλῶσσαν, τὴν γεωργίαν, τὴν βιομηχανίαν, τὴν ἐμπορίαν, τὴν ἐκκλησίαν, τὴν δημώδη ἰατρικὴν καὶ τὰ φάρμακα, δι' ὧν πληροῦται μέγα κενὸν ἐν τῇ σπάνει Ἑλλήνων λογογράφων τῶν χρόνων ἐκείνων· ὡς ἐκ τούτου δὲ ἡ περιήγησις τοῦ Βελωνίου κατέχει σπουδαίαν θέσιν ἐν τοῖς μνημείοις τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας τῆς 16ης ἑκατονταετηρίδος. Σκοπῶν νὰ καταστήσῃ ὁ Βελώνιος γνωστὴν τὴν Ἀνατολὴν εἰς τὴν Δύσιν, κατέθετε συνάμα καὶ λίθον πολύτιμον διὰ τὸ οἰκοδόμημα τῆς νέας ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος, οὕτω δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀπέβη σεβαστόν, καὶ ἡ μνήμη ἀγήρατος παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἕλλησι.

Μηνὶ Μαΐῳ.

Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

Οὐδέποτε ἀληθῶς ἐγένετο τοσαύτη χρῆσις τῆς ἀναγνώσεως ὅση σήμερον, ἀλλὰ καὶ οὐδέποτε τοσοῦτον ἠδικήθη ἡ μελέτη· ὥστε καθ' ἑκάστην αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων, οἵτινες ἔλαβον ἐπιπόλαιόν τι ἄλειμμα παιδείας, ἀλλὰ πράγματι μένουσιν ἀμαθεῖς. Ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου καλὸν νὰ ἐνθυμούμεθα τὸ «οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ τὸ πολύ».

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ.—Μετάφρασις Α. Β.)

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Δ'

Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡ Καρολίνα ἔλαβεν ἐπιστολήν, ἥτις βαθέως τὴν συνεκίνησε, καὶ ἣν ἀντιγράφομεν ἐνταῦθα:

«Ἀγαπητή μου Καρολίνα—ἄφησε τὴν καλήν σου τροφὸν νὰ σὲ ὀνομάζῃ πάντοτε τοιουτοτρόπως,—ἔμαθα ἀπὸ τὴν μεγάλην σου ἀδελφήν, ἡ ὁποία μοῦ ἔκαμε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ μοῦ γράψῃ, ὅτι ἔφυγες ἀπὸ τὸ σπίτι κ' ὑπῆγες εἰς τὸ Παρίσι νὰ ἔμβῃς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μιᾶς κυρίας. Δὲν ἠμπορῶ νὰ σοῦ περιγράψω τὴν λύπην μου ὅταν συλλογίζωμαι ὅτι μία κυρία, ὅπως εἶσαι, τὴν ὁποίαν εἶδα νὰ γεννηθῇ μέσα εἰς τὴν εὐτυχίαν, ἀναγκάζεται νὰ ἦνε ὑποκάτω εἰς ἄλλους· καὶ ὅταν σκέπτωμαι ὅτι τὸ ἔκαμες ἀπὸ τὴν καλήν σου καρδίαν, καὶ διὰ νὰ βοηθήσῃς τὴν Καμίλλην καὶ τὰ παιδιά της, δὲν ἠμπορῶ νὰ κρατήσω τὰ δάκρυά μου. Ἀγαπητή μου κυρία, ἕνα μόνον πρᾶγμα ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ. Ἂν περνῶ σήμερον καλά, δόξαν νὰ ἔχῃ ὁ Θεός, τὸ χρεωστῶ εἰς τοὺς γονεῖς σου. Ὁ ἄνδρας μου ἔχει καλὴν ἐργασίαν, κάμνει ὀλίγον ἐμπόριον, καὶ κατωρθώσαμεν νὰ ἀγοράσωμεν ἕνα σπιτάκι καὶ ὀλίγον χωράφι. Ὁ υἱός μου εἶνε στρατιωτικὸς καὶ ἡ κόρη μου ποῦ ἐβύζαξα μαζύ σου εἶνε ὑπανδρευμένη πολὺ καλά. Τὸ λοιπόν, ἂν χρειασθῇς ποτέ σου τίποτε χρήματα, θὰ εἴχαμεν πολλὴν εὐχαρίστησιν νὰ σοῦ τὰ δανείσωμεν δι' ὅσον καιρὸν τὰ θέλεις, καὶ χωρὶς κανένα τόκον. Ἂν καταδεχθῇς, θὰ κάμῃς εὐχαρίστησιν καὶ τιμὴν εἰς ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι πάντοτε σὲ ἀγαποῦσαν, διότι καὶ ὁ σύζυγός μου αὐτός, ὁ ὁποῖος σὲ γνωρίζει ἀπὸ ὅσα ἐγὼ τοῦ εἶπα, σὲ ἔχει εἰς μεγάλην ὑπόληψιν καὶ μοῦ λέγει συχνά: «Ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ ἐδῶ, νὰ καθήσῃ μαζύ μας ὅσον καιρὸν θέλει. Ἀφοῦ εἶνε δυνατὴ καὶ τῆς ἀρέσει νὰ περιπατῇ πολύ, θ' ἀνέβαινε νὰ ἴδῃ τὰ βουνά μας. Ἂν ἤθελε, ἠμποροῦσε νὰ γείνῃ καὶ διδασκάλισσα εἰς τὸ χωρίον μας· δὲν θὰ εἶχε βέβαια μεγάλα εἰσοδήματα, ἀλλὰ δὲν θὰ εἶχε καὶ κανὲν ἔξοδον, ὥστε θὰ τῆς ἦτον τὸ ἴδιον καὶ εἰς τὸ Παρίσι, ὅπου ἡ ζωὴ εἶνε τόσον ἀκριβή!» Σοῦ τὰ λέγω ἁπλᾶ ὅλ' αὐτά, ὅπως τὰ λέγει ὁ Περάκ, καὶ ἂν τυχὸν σοῦ ἔλθῃ ὄρεξις, θὰ σοῦ ἔχωμεν μίαν εὔμορφην καμαροῦλαν ἕτοιμην, καὶ θὰ ἔχῃς νὰ ἰδῇς ἕνα εὔμορφον καὶ ἄγριον τόπον. Αὐτὸ δὲν σὲ φοβίζει βέβαια, ἀφοῦ, ὅταν ἦσουν μικρά, ἤθελες νὰ σκαρβαλώνῃς παντοῦ, ὥστε καὶ ὁ καϋμένος ὁ πατέρας σου σ' ἔλεγεν ἀγριοκάτσικον. Σκέψου λοιπόν, ἀγάπη μου Καρολίνα, ἂν δὲν ἦσαι καλὰ ὅπου ἦσαι, ὅτι εἰς ἕνα μικρὸν τόπον, τὸν ὁποῖον δὲν γνωρίζεις, ὑπάρχουν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι ἠξεύρουν ὅτι εἶσαι ἡ καλλιτέρα ψυχὴ τοῦ κόσμου, καὶ προσεύχονται εἰς τὸν Θεὸν διὰ σὲ πρωὶ καὶ βράδυ, καὶ τὸν παρακαλοῦν νὰ ἔλθῃς νὰ τοὺς ἰδῇς.

»Ἰουστίνα».

Ἡ Καρολίνα ἀπήντησεν εὐθύς:

«Καλή μου Ἰουστίνα, ἀγαπητή μου φίλη, ἔκλαυσα ὅταν ἀνέγνωσα τὴν ἐπιστολήν σου. Ἔκλαυσα ἀπὸ χαρὰν καὶ εὐγνωμοσύνην. Εἶμαι εὐτυχής, ὅτι μὲ ἀγαπᾷς πάντοτε τόσον τρυφερά, καθὼς καὶ τὴν ἡμέραν τὴν ὁποίαν ἐχωρίσθημεν, πρὸ δεκατεσσάρων ἐτῶν. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐνθυμοῦμαι, ὡς μίαν ἀπὸ τὰς πλέον λυπηρὰς τῆς ζωῆς μου. Δὲν ἐγνώριζα ἄλλην μητέρα ἀπὸ σέ, καὶ ὅταν σ' ἔχασα ἐνόμισα ὅτι ὠρφάνευσα ἐκ δευτέρου. Καλή μου τροφός! Μὲ ἠγάπας τόσον, ὥστε σχεδὸν εἶχες λησμονήσει δι' ἐμὲ τὸν καλόν σου ἄνδρα καὶ τὰ ἀγαπητά σου τέκνα. Ἀλλὰ σ' ἐφώναζαν νὰ ὑπαγῃς ὀπίσω, καὶ εἶχες καθῆκον νὰ τὸ κάμῃς καὶ ἔβλεπα ἀπὸ τὰ γράμματά των πόσην εὐτυχίαν σοῦ ἐφύλαττον. Αὐτὸς ἐπλήρωνε τὸ χρέος μου—διότι πολλὴν εὐτυχίαν σοῦ ἐχρεωστουν—καὶ πολλάκις ἐσυλλογίσθην, ὅτι ἂν ἔχω κἄτι καλόν, τὸ ἔχω διότι ὁ πρῶτος ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ἐγνώρισα μὲ ἠγάπησε τόσον πολὺ καὶ μὲ μετεχειρίσθη μὲ τόσην φρόνησιν καὶ μὲ τόσην γλυκύτητα. Θέλεις τόρα νὰ μοῦ προσφέρῃς τὰς οἰκονομίας σου, καλή μου καὶ ἀγαπητή. Αὐτὸ μαρτυρεῖ ὅτι ἔχεις μητρικὴν τὴν καρδίαν καθὼς πάντοτε, καὶ ὅτι ὁ σύζυγός σου, ὅστις δὲν μὲ γνωρίζει, ἔχει ψυχὴν μεγάλην. Σᾶς εὐχαριστῶ θερμῶς, ἀγαπητοί μου φίλοι, ἀλλὰ δὲν ἔχω καμμίαν ἀνάγκην. Ὅπου εἶμαι δὲν μοῦ λείπει τίποτε, καὶ μακρὰν τῆς ἀγαπητῆς μου οἰκογενείας εὑρίσκομαι ὅσον τὸ δυνατὸν καλλίτερον. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν πειράζει. Ἔχω πάντοτε τὴν ἐλπίδα νὰ ἔλθω μίαν ἡμέραν νὰ σᾶς εὕρω. Ὅσα μοῦ γράφεις διὰ τὴν μικρὰν καμαροῦλαν καὶ διὰ τὸν ἄγριον τόπον σου μοῦ ἐμπνέουν τρομερὰν ἐπιθυμίαν νὰ γνωρίσω τὸ χωρίον σου καὶ τὰ κατὰ σέ. Δὲν ἠξεύρω πότε θὰ ἔχω δεκαπέντε ἡμέρας εἰς τὴν διάθεσίν μου, ἀλλ' ἔσο βεβαία, ὅτι ἄν ποτε τὰς ἔχω, θὰ τὰς δώσω εἰς τὴν ἀγαπητήν μου τροφόν, τὴν ὁποίαν φιλῶ ἐξ ὅλης μου τῆς καρδίας».

Ἐνῷ ἡ Καρολίνα ἠσχολεῖτο εἰς τὴν τρυφερὰν αὐτὴν καὶ ἀφελῆ διάχυσιν, ὁ δοὺξ Γαετάνος Ἀλερίας, μεγαλοπρεπῆ φορῶν ἀνατολικὸν κοιτωνίτην, συνωμίλει μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, ὅστις εἶχεν ἐπισκεφθῇ αὐτὸν πρωϊνὸς ἐν τῇ λαμπρᾷ του κατοικίᾳ κατὰ τὴν ὁδὸν Εἰρήνης.

Εἶχον ὁμιλήσει περὶ χρηματικῶν ὑποθέσεων καὶ ζωηρὰ συζήτησις εἶχε γεννηθῇ μεταξὺ τῶν δύο ἀδελφῶν.

—Ὄχι, φίλε μου, ἔλεγεν ὁ δοὺξ ἀποφασιστι-

κῶς· αὐτὴν τὴν φορὰν θὰ δείξω ἐπιμονήν· ἀρνοῦμαι τὴν ὑπογραφήν σου. Δὲν θὰ πληρώσῃς τὰ χρέη μου.

— Θὰ τὰ πληρώσω, ἀπήντησεν ὁ μαρκήσιος ἐπίσης ἀποφασιστικῶς. Πρέπει, εἶνε καθῆκόν μου. Ἐδίστασα, δὲν σοῦ τὸ κρύπτω, πρὶν μάθω τὸ ποσόν, καὶ ἡ ὑπερηφάνειά σου δὲν πρέπει νὰ πειραχθῇ διὰ τὸν δισταγμὸν αὐτόν, τὸν ὁποῖον ὁμολογῶ. Ἐφοβούμην μὴ ἀναλάβω ὑποχρεώσεις ἀνωτέρας τῶν δυνάμεών μου. Ἀλλὰ τόρα γνωρίζω, ὅτι θὰ μοῦ μείνουν ἀρκετὰ διὰ νὰ διατηρήσω τὴν εὐημερίαν τῆς μητρός μας. Εἶμαι λοιπὸν ἀποφασισμένος νὰ σώσω τὴν τιμὴν τῆς οἰκογενείας, καὶ δὲν δύνασαι ν' ἀντιστῇς.

— Ἀνθίσταμαι. Δὲν μοῦ ὀφείλεις αὐτὴν τὴν θυσίαν. Δὲν ἔχομεν τὸ ἴδιον ὄνομα.

— Εἴμεθα υἱοὶ τῆς αὐτῆς μητρός, καὶ δὲν θέλω ν' ἀποθάνῃ ἀπὸ ἐντροπὴν καὶ λύπην, βλέπουσα ὅτι εἶσαι ἀναξιόχρεως.

— Ἀλλὰ κ' ἐγὼ δὲν τὴν θέλω αὐτὴν τὴν ἐντροπήν. Θὰ νυμφευθῶ.

— Διὰ χρήματα; Αὐτό, ὡς κάλλιστα γνωρίζεις, θὰ ἦτο χειρότερον, καὶ διὰ τὴν μητέρα μας, καὶ δι' ἐμὲ καὶ διὰ σὲ τὸν ἴδιον.

— Λαμβάνω λοιπὸν θέσιν.

— Χειρότερον, ἀκόμη χειρότερον.

— Ὄχι· δι' ἐμὲ δὲν ὑπάρχει ἄλλο χειρότερον ἀπὸ τὴν λύπην τοῦ νὰ σᾶς καταστρέψω οἰκονομικῶς.

— Δὲν θὰ καταστραφῶ διόλου.

— Τέλος πάντων δὲν ἠμπορῶ νὰ μάθω τὸ ποσὸν τῶν χρεῶν μου;

— Περιττόν. Ἀρκεῖ νὰ μοῦ δώσῃς τὸν λόγον σου ὅτι δὲν ἔχεις χρέη, τὰ ὁποῖα ν' ἀγνοῇ ὁ συμβολαιογράφος, ὅστις θ' ἀναλάβῃ τὴν ἐκκαθάρισιν. Σοῦ ἐζήτησα μόνον νὰ θεωρήσῃς μερικὰ τῶν ἐγγράφων, διὰ νὰ βεβαιώσῃς τὴν ἀκρίβειάν των. Τὴν ἐβεβαίωσες· αὐτὸ ἀρκεῖ· τὰ λοιπὰ δὲν σὲ ἀποβλέπουν.

Ὁ δοὺξ συνέπτυξεν ὀργίλως τὰ ἔγγραφα, ἐβάδισε μεγάλοις βήμασιν ἐντὸς τοῦ δωματίου, μὴ εὑρίσκων λέξιν ἐκφράζουσαν τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ ἀγωνίαν, ἀνῆψεν ἔπειτα ἓν σιγάρον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐκάπνισε, καὶ ἔπεσε κάτωχρος εἰς ἕνα κλιντῆρα.

Ὁ μαρκήσιος ἐνόησε τί ὑπέφερε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἡ ὑπερηφάνειά του, ἴσως καὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ.

— Ἡσύχασε, τῷ εἶπεν. Ἐννοῶ τὴν ὀδύνην σου. Μοῦ φαίνεται ἀγαθή, καὶ ἐλπίζω εἰς τὸ μέλλον. Λησμόνησε τὴν ὑπηρεσίαν τὴν ὁποίαν προσφέρω εἰς τὴν μητέρα μου πολὺ μᾶλλον παρὰ εἰς σέ, ἀλλὰ μὴ λησμονήσῃς ὅτι ὅ,τι μοῦ μένει ἀνήκει τοῦ λοιποῦ εἰς αὐτὴν μόνην. Συλλογίσου ὅτι δυνατὸν νὰ ἔχωμεν τὴν εὐτυχίαν νὰ μᾶς ζήσῃ ἀκόμη πολύ, καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ στερῆται. Χαῖρε· θὰ σ' ἐπανίδω μετὰ μίαν ὥραν, διὰ νὰ κανονίσωμεν τὰς τελευταίας λεπτομερείας.

— Ναί, ἄφησέ με μόνον, σὲ παρακαλῶ, ἀπήντησεν ὁ δούξ. Βλέπεις ὅτι αὐτὴν τὴν στιγμὴν μοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ σοῦ εἰπῶ λέξιν.

Ἅμα ὡς ἀπῆλθεν ὁ μαρκήσιος, ὁ δοὺξ ἐσήμανε, διέταξε νὰ μὴ ἐπιτραπῇ εἰς κανένα ἡ εἴσοδος, καὶ ἤρχισε πάλιν βαδίζων διὰ τοῦ δωματίου ἐν ταραχῇ καὶ ἀπογνώσει. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑφίστατο τὴν ἀναπόφευκτον καὶ ὑψίστην κρίσιν τοῦ βίου του. Ἐν οὐδεμιᾷ τῶν καταστροφῶν του εἶχεν αἰσθανθῇ ἑαυτὸν τοσοῦτον ἔνοχον οὐδ' εἶχε τόσον βαθέως συγκινηθῇ.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχε σπαταλήσει τὴν ἰδίαν αὐτοῦ περιουσίαν, ἀπαθὴς καὶ ἀμέριμνος, ὡς ὁ μόνον ἑαυτὸν ζημιῶν. Εἶχεν, οὕτως εἰπεῖν, ἀσκήσει δικαίωμά του. Εἶτα, σχεδὸν ἐν ἀγνοίᾳ του, εἶχε καταβροχθίσει, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, καὶ τὸ μητρικὸν κεφάλαιον, ἀναισθητῶν βαθμηδὸν πρὸς τὴν ταπείνωσιν, ὅτι ἄφινεν εἰς τὸν ἀδελφόν του μόνον τὸ βάρος τῆς ἐξ ἰδίων συντηρήσεως τῆς μητρός των.

Ὅ,τι μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ εἰς συγχώρησιν τοῦ δουκός, ἦσαν αἱ ὑπερβολικαὶ τῆς μητρός του θωπεῖαι. Ἐν τῇ μητρικῇ καρδίᾳ ἀπήλαυεν ὁ δοὺξ προδήλου προτιμήσεως. Ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις αὐτὴ εἶχε φανῇ ἐπίσης πρὸς αὐτὸν μεγαλόδωρος. Ὑψηλότερος, ὡραιότερος, ἰσχυρότερος, ἐπιδεικτικώτερος, δραστηριώτερος κατ' ἐπιφάνειαν τοῦ ἀδελφοῦ του, προσηγορώτερος αὐτοῦ καὶ θωπευτικώτερος, εἶχεν ἀπὸ παιδὸς φανῇ εἰς πάντας ἐρασμιώτερος ἐκείνου καὶ εὐφυέστερος. Ὁ μαρκήσιος, ἀσθενικὸς ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ σιωπηλός, δὲν εἶχεν ἐκδηλώσει πάθος ἄλλο ἢ πρὸς μελέτην μόνον· ὅ,τι δὲ δι' ἁπλοῦν ἀστὸν θὰ ἦτο μέγα προτέρημα, ἐθεωρήθη παράδοξος ἰδιοτροπία δι' εὐγενῆ. Οὕτω κατεπολεμήθη μᾶλλον ἢ ἐνισχύθη ἡ πρὸς τὴν σπουδὴν ἐκείνη τάσις, καὶ δι' αὐτὸ ἀκριβῶς κατέστη πάθος· πάθος ὅπερ ἀπερρόφησε μὲν πᾶσαν ἄλλην διανοητικὴν ἀσχολίαν τοῦ νέου κ' ἐστείρευσε πᾶσαν πηγὴν ἐξωτερικῆς αὐτοῦ διαχύσεως, ἀνέπτυξε δὲ τοὐναντίον ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἔκτακτον ἐσωτερικὴν εὐαισθησίαν καὶ ἐνθουσιασμὸν τοσούτῳ θερμότερον ὅσῳ ἦτο περιωρισμένος. Ὁ μαρκήσιος ἦτο ἀπείρως τοῦ ἀδελφοῦ του εὐαισθητότερος, καὶ ὅμως ὑπελαμβάνετο γενικῶς ὡς ἄνθρωπος ψυχρός, ἐνῷ ὁ δούξ, φύσει προσηνὴς καὶ κοινωνικός, ἐθεωρήθη ἐπὶ μακρὸν ὡς πυρίνη καρδία, χωρὶς ν' ἀγαπήσῃ ἀποκλειστικῶς οἱονδήποτε.

Τὴν θερμὴν αὐτὴν κρᾶσιν, τὴν τοσοῦτον ἀπατηλήν, εἶχε κληρονομήσει ὁ δοὺξ παρὰ τοῦ πατρός του, εἶχε δὲ ἀνησυχήσει ἀληθῶς ἡ μήτηρ του κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς του, ἐκ τῆς ζωηρότητος τοῦ ἤθους αὐτοῦ. Εἴπομεν ἤδη, ὅτι

μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δευτέρου συζύγου της ἡ μαρκησία εἶχε μεγάλως ταραχθῆ, καὶ ὅτι ἐπὶ ἓν σχεδὸν ἔτος ἐπτοεῖτο τὴν θέαν τῶν τέκνων της. Ὅτε δὲ ἡ ἠθικὴ αὐτὴ νόσος κατενικήθη ὑπὸ τῶν αἰσθημάτων τῆς φύσεως, πρώτη αὐτῆς ὁρμὴ ὑπῆρξε νὰ σφίγξῃ εἰς τὰς ἀγκάλας της τὸν υἱὸν τοῦ ἀγαπηθέντος συζύγου. Ἀλλ' οὗτος, ἐκπλαγεὶς καὶ τρομάξας οὕτως εἰπεῖν ἐκ τῆς παραφορᾶς ἐκείνης τῶν θωπευμάτων, ἅτινα δὲν ἐνθυμεῖτο πλέον, ἤρχισε κλαίων χωρὶς νὰ γνωρίζῃ διατί. Ἦσαν ἴσως τὰ κλαύματά του αὐθόρμητος καὶ ἀνεπίγνωστος μομφὴ κατὰ τῆς προτέρας ἐγκαταλείψεως. Ὁ δούξ, πρεσβύτερος μὲν κατὰ τρία ἔτη ἀλλ' ἐλαφρότερος ἐκείνου, οὐδεμίαν στέρησιν εἶχεν αἰσθανθῆ. Ἀπήντησε διὰ φιλημάτων εἰς τὰ φιλήματα τῆς μητρός του, καὶ ἡ ταλαίπωρος γυνὴ ἐνόμισεν ὅτι αὐτὸς εἶχε κληρονομήσει τὴν καρδίαν της, ἐνῷ ὁ μαρκήσιος εἶχε κληρονομήσει, ὡς τῇ ἐφαίνετο, τὸν ἐκ πατρὸς πάππον του, γηραιὸν σοφόν, σχεδὸν μονομανῆ. Προετιμήθη λοιπὸν ὁ δοὺξ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ δὲν ἠγαπήθη μὲν περισσότερον τοῦ ἄλλου, διότι ἡ μαρκησία εἶχε βαθὺ τὸ αἴσθημα τῆς θρησκευτικῆς ἰσότητος, ἀλλ' ἐθωπεύθη μᾶλλον ἐκείνου, διότι αὐτὸς μόνον, διελογίζετο ἡ μαρκησία, ᾐσθάνετο τί ἤξιζον τὰ θωπεύματα.

Ὁ Οὐρβανὸς — ὁ μαρκήσιος — ᾐσθάνθη τὴν προτίμησιν ταύτην καὶ ἐλυπήθη· ἀλλ' οὐδέποτ' ἐτόλμησε νὰ παραπονεθῇ, καὶ κρίνων ἴσως ἤδη ὀρθῶς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ του, δὲν ἠθέλησε νὰ παλαίσῃ πρὸς αὐτὸν περὶ τοσοῦτον ἀσημάντου πράγματος.

Μετά τινα χρόνον ἡ μαρκησία ἀνεγνώρισεν ὅτι εἶχεν ἀπατηθῆ, ὅτι ἔπρεπε νὰ κρίνῃ τὰ αἰσθήματα ἐκ τῶν ἔργων μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν λόγων. Ἀλλ' εἶχεν ἤδη συνειθίσει νὰ θωπεύῃ τὸν ἄσωτον υἱόν, καὶ βαθμηδὸν συνείθισεν ἐπίσης νὰ αἰσθάνεται τρυφερόν τινα οἶκτον πρὸς τὰς πλάνας αὐτοῦ, αἵτινες ἔμελλον νὰ τὸν φέρωσιν εἰς τὸν ὄλεθρον. Ματαιότης τὸ κατ' ἀρχάς, ἔπειτα μέθη, καὶ τέλος ἔκλυσις πάσης ἀντιδράσεως καὶ τυραννικὴ ἐπικράτησις τῆς διαφθορᾶς — ἰδοὺ ἐν ὀλίγοις συνοψιζομένη ἡ ἱστορία τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου, ὅστις ἦτο ἀξιέραστος χωρὶς νὰ ἔχῃ λεπτόν τι γόητρον ἡ καρδία του, ἀγαθὸς χωρὶς νὰ ἔχῃ μεγαλεῖον ἡ ψυχή του, ἄπιστος χωρὶς νὰ ἦνε ἄθεος. Καθ' ἣν ἡλικίαν τὸν περιγράφομεν μέγα κενὸν ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ἡ συνείδησις· ἀλλὰ τὸ κενὸν τοῦτο προήρχετο ἐξ ἀπουσίας οὐχὶ ἐκ θανάτου τῆς συνειδήσεως. Ἐπανήρχετο αὕτη ἐνίοτε κ' ἐπάλαιε πολλάκις, σπανιώτερον μὲν καὶ βραχύτερον ἢ κατὰ τὴν νεότητά του, ἀλλὰ πολὺ ζωηρότερον. Ἡ πάλη δ' ἐκείνη, ἥτις κατὰ τὴν περίστασιν αὐτὴν ἐτελεῖτο ἐντός του, ἦτο τοσοῦτον ὀδυνηρά, ὥστε πολλάκις οὗτος ἔτεινε τὴν χεῖρα πρὸς ἓν τῶν πολυτελῶν του ὅπλων, ὡς εἰ κατεδίωκεν αὐτὸν τὸ φάσμα τῆς ἀπελπισίας. Ἀλλ' ἀνελογίσθη τὴν μητέρα του, ἀπώθησε καὶ ἐκλείδωσε τὰ ὅπλα του, κ' ἔδραξε τὴν κεφαλήν του διὰ τῶν δύο του χειρῶν, φοβούμενος μὴ παραφρονήσῃ.

Εἶχε πάντοτε θεωρήσει τὸ χρῆμα ὡς ἀνάξιον λόγου πρᾶγμα. Ἡ δὲ μήτηρ του, διὰ τῶν περὶ εὐγενοῦς ἀφιλοκερδείας θεωριῶν αὐτῆς, εἶχε μεγάλως βοηθήσει τὴν ἀπὸ τῆς ἰδέας αὐτῆς εἰς τὸ σόφισμα ἐξολίσθησιν. Εἶχεν ἐν τούτοις ἐννοήσει, ὅτι καταστρέφων οἰκονομικῶς τὴν μητέρα του ὑπερέβαινε τὸ δικαίωμά του. Παραζαλισθείς, προέβη βαθμηδὸν μέχρις ἄκρων, ἀπόφασιν μὲν ἔχων καθ' ἑαυτὸν νὰ σταματήσῃ πρὸ τῆς περιουσίας τοῦ ἀδελφοῦ του, ἀλλ' ἐπιβαλὼν τέλος χεῖρα καὶ εἰς αὐτήν. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶνε ὅτι δὲν ἔπραξε τοῦτο ἐν γνώσει. Ὁ μαρκήσιος δὲν εἶχεν ἀνακοινώσει, ἐξ ἀβρότητος, οὐδεμίαν εἰς αὐτὸν λεπτομέρειαν, καὶ οὐδέποτε θὰ ὡμίλει εἰς αὐτὸν περὶ τούτου, ἂν δὲν παρίστατο ἡ ἀνάγκη νὰ σωθῇ τὸ ὑπολειπόμενον. Οὕτω δὲ ὁ δοὺξ συνησθάνετο ὅτι δὲν εἶχε πταίσει ἐξ ἐσκεμμένου ἐγωϊσμοῦ, καὶ εἰλικρινῶς ἐμέμφθη τὸν Οὐρβανὸν ὅτι δὲν τῷ ἀνεκοίνωσεν ἐνωρίτερον τὴν ἀλήθειαν. Ἔβλεπε τέλος χαῖνον πρὸ αὐτοῦ τὸ βάραθρον, ὅπερ εἶχεν ἀνοίξει ἡ παραλυσία καὶ τὸ ἀμέριμνον αὐτοῦ. Ἠσθάνετο καιρίαν ταπείνωσιν, ὅτι ἐζημίου τὸ μέλλον τοῦ ἀδελφοῦ του, καὶ ὅτι οὐδὲν εἶχε μέσον νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ λάθη του χωρὶς νὰ παραβῇ τὴν αὐστηρότητα ἀρχῶν τινων, ἃς ἐπέβαλλεν εἰς αὐτὸν ἡ μήτηρ του καὶ ἡ ἀνατροφή του.

Τὸ τελευταῖον ἐν τούτοις πταῖσμά του δὲν ἦτο τοσοῦτον βαρὺ ὅσον ἡ προτέρα ἀπογύμνωσις τῆς μητρός του· ἀλλ' ὁ δοὺξ ἐφρόνει ἄλλως. Εἶχε πάντοτε νομίσει, ὅτι ἡ περιουσία τῆς μητρός του ἦτο καὶ ἰδική του, ἐνῷ ἀπέναντι τοῦ ἀδελφοῦ του ἡ ὑπερηφάνεια τὸν ἐδίδασκε τὴν μεταξὺ τοῦ *ἐμοῦ* καὶ τοῦ *σοῦ* διάκρισιν. Πλὴν δὲ τούτου — ἃς τὸ εἴπωμεν — δὲν ὑπῆρχε μὲν ἔχθρα μεταξὺ δύο ἀδελφῶν τοσοῦτον διαφόρων, ἀλλ' ὑπῆρχεν ὅμως ἔλλειψις συμπαθείας καὶ ἐμπιστοσύνης. Ἡ ζωὴ ἐκείνου ἦτο διαρκὴς διαμαρτύρησις πρὸς τούτου τὴν ζωήν. Ὁ Οὐρβανὸς εἶχε καταβάλει μέγαν ἀγῶνα ὅπως ἀκούσῃ ἐκ τῶν μυχῶν τῆς καρδίας του φωνὴν φιλίας πρὸς τὸν ἀδελφόν του· ἀλλ' ὁ Γαετάνος οὐδένα. Ἀρκούμενος εἰς τὸν ἄχολον χαρακτῆρά του, ἐνόμιζεν ἐπιτετραμμένον νὰ ἐμπαίζῃ τ' αὐστηρὰ ἤθη τοῦ μαρκησίου. Οὕτω δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ πρὸς ἀλλήλους σχέσεις αὐτῶν συνωψίζοντο εἰς μομφὴν μὲν ἐκείνου, ἀβρῶς συγκαλυπτομένην, εἰρωνείαν δὲ τούτου, ἀκάκως ἐπανισταμένην.

— Λοιπόν! ἀνεφώνησεν ὁ δούξ, βλέπων ἐπιστρέφοντα τὸν μαρκήσιον, ἐτελείωσε; Βλέπω ἀπὸ τὸ πρόσωπόν σου ὅτι ὑπέγραψες!

— Ναί, ἀδελφέ, ἀπήντησεν ὁ Οὐρβανός. Ἐτακτοποιήθησαν ὅλα, καὶ σοῦ μένουν δώδεκα χιλιάδες φράγκα ἐτήσιον εἰσόδημα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπέτρεψα νὰ συμπεριληφθοῦν εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν.

— Μοῦ μένουν;... ὑπέλαβεν ὁ Γαετάνος, θεωρῶν αὐτὸν ἀτενῶς. Ὄχι! μὲ ἀπατᾷς! δὲν μοῦ μένει τίποτε. Σύ, ἀφοῦ μ' ἐξεχρέωσες, μοῦ δίδεις καὶ σύνταξιν!

— Ἔστω,... ναί! ἀπήντησεν ὁ μαρκήσιος, διότι θὰ ἐμάνθανες ὁπωσδήποτε μίαν ἡμέραν ὅτι δὲν εἶσαι κύριος ν' ἀπαλλοτριώσῃς τὸ κεφάλαιον.

Ὁ δούξ, ὅστις οὐδὲν εἶχεν ἔτι ἀποφασίσει, ἔτριψε τὰς χεῖράς του, τὴν μίαν διὰ τῆς ἄλλης, κ' ἔμεινε πάλιν σιωπηλός.

Ὁ μαρκήσιος προσεπάθησε νὰ νικήσῃ τὴν συνήθη του ψυχρότητα, καὶ καθήσας πλησίον τοῦ ἀδελφοῦ του ἔδραξε τὰς συνεσπασμένας αὐτοῦ χεῖρας, αἵτινες δὲν ἀπεφάσιζον ἔτι νὰ ἐκταθῶσι πρὸς αὐτόν.

— Φίλε μου, τῷ εἶπε, πολλὴν ὑπερηφάνειαν ἔχεις ἀπέναντί μου. Δὲν θὰ ἔκαμνες ἆρά γε δι' ἐμὲ ὅ,τι κάμνω διὰ σέ;

Ὁ δοὺξ ᾐσθάνθη καταβαλλομένην τὴν ἀλαζονείαν του, καὶ ἀνελύθη εἰς δάκρυα.

— Ὄχι! εἶπε, σφίγγων ἰσχυρῶς τὰς χεῖρας τοῦ ἀδελφοῦ του. Οὔτε θὰ ἤξευρα οὔτε θὰ ἠδυνάμην νὰ τὸ κάμω, διότι μοῖρα ἰδική μου εἶνε νὰ βλάπτω, καὶ ποτέ μου δὲν θὰ ἔχω ἐγὼ τὴν εὐτυχίαν νὰ σώσω κανένα.

— Ὁμολογεῖς τοὐλάχιστον, ὅτι αὐτὸ εἶνε εὐτυχία, ὑπέλαβεν ὁ Οὐρβανός. Θεώρει με λοιπὸν ὡς ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ὑπεχρέωσες, καὶ δός μου τὴν ἀγάπην σου, ἡ ὁποία κινδυνεύει νὰ ἐξαφανισθῇ.

— Οὐρβανέ! ἀνέκραξεν ὁ δούξ, ὁμιλεῖς περὶ τῆς ἀγάπης μου... Ἔπρεπε τὴν στιγμὴν αὐτὴν νὰ σ' εὐχαριστήσω μὲ διαβεβαιώσεις στοργῆς καὶ ἀγάπης, καὶ ὅμως δὲν τὸ κάμνω. Ποτέ μου δὲν θὰ ταπεινωθῶ τόσον, ὥστε νὰ καταφύγω εἰς τὴν ὑπόκρισιν. Ἤξευρεις, ἀδελφέ μου, ὅτι πάντοτε μετρίως σὲ ἠγάπησα;

— Τὸ γνωρίζω, καὶ τὸ ἐξηγῶ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ὀρέξεων καὶ τοῦ χαρακτῆρός μας. Ἀλλὰ δὲν ἦλθεν ἆρά γε ἡ στιγμὴ ν' ἀγαπηθῶμεν καλλίτερον;

— Ὤ! εἶνε φοβερὰ πρὸς τοῦτο ἡ στιγμὴ αὐτή! εἶνε στιγμὴ τοῦ θριάμβου σου καὶ τῆς ταπεινώσεώς μου. Εἰπέ μου ὅτι, ἂν δὲν ἦτο ἡ μήτηρ μας, θὰ μὲ ἄφινες ἀβοήθητον! Ναί! αὐτὸ πρέπει νὰ μὲ εἴπῃς, καὶ τότε δύναμαι νὰ σοῦ συγχωρήσω ὅ,τι κάμνεις.

— Δὲν σοῦ τὸ εἶπα ἤδη;

— Εἰπέ μου το ἀκόμη!... Διστάζεις; Εἶνε λοιπὸν ζήτημα τιμῆς;

— Ναί, ἀκριβῶς ζήτημα τιμῆς.

— Καὶ δὲν θέλεις νὰ σ' ἀγαπῶ σήμερον περισσότερον ἢ ἄλλοτε;

— Ἤξεύρω, ἀπήντησε μελαγχολικῶς ὁ μαρκήσιος, ὅτι ἐγὼ δὲν εἶμαι πλασμένος διὰ ν' ἀγαπῶμαι.

Ὁ δοὺξ ᾐσθάνθη ὅτι δὲν εἶχε πλέον δύναμιν ν' ἀντιστῇ, καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἀδελφοῦ του.

— Ἔλα! ἀνέκραξε, συγχώρησέ με. Εἶσαι πολὺ καλλίτερός μου. Σὲ ὑπολήπτομαι, σὲ θαυμάζω, σχεδὸν σὲ σέβομαι. Ἤξεύρω, αἰσθάνομαι ὅτι εἶσαι ὁ καλλίτερος φίλος μου. Θεέ μου! Τί νὰ κάμω διὰ σέ; Ἀγαπᾷς καμμίαν γυναῖκα; Νὰ φονεύσω τὸν ἄνδρα της; Νὰ ὑπάγω εἰς τὴν Κίναν νὰ σοῦ ἀναζητήσω κανὲν πολύτιμον χειρόγραφον εἰς καμμίαν παγόδαν, μὲ κίνδυνον μαστιγώσεως;

— Συλλογίζεσαι μόνον πῶς νὰ ἐξοφλήσῃς, Γαετάνε. Ἀγάπα με ὀλίγον καὶ μ' ἐξοφλεῖς χιλιάκις.

— Σ' ἀγαπῶ ἐξ ὅλης μου τῆς ψυχῆς, ἀπήντησεν ἐντόνως ὁ δοὺξ ἐναγκαλιζόμενος αὐτόν, καὶ κλαίω, βλέπεις, ὡς παιδίον. Ἔλα τόρα, δός με καὶ σὺ ὀλίγην ὑπόληψιν. Θὰ διορθωθῶ, εἶμαι νέος ἀκόμη, τί διάβολον! Τριάκοντα ἓξ ἔτη ὅταν εἶνε κανείς, δὲν εἶνε ἀκόμη χαμένος! Τρ[illegible]μένος μόνον ὀλίγον. Τότε θὰ τακτοποιηθῶ, ἂν μάλιστα εἶνε ἀνάγκη. Τόσον τὸ καλλίτερον! [illegible] ἀποκτήσω πάλιν τὴν ὑγείαν μου, τὴν νεότητα μου. Θὰ ὑπάγω νὰ περάσω τὸ θέρος εἰς τὴν ἐξοχὴν μὲ τὴν μητέρα μου καὶ μαζύ σου. Θὰ σᾶς διηγοῦμαι ἀνέκδοτα... Θὰ σᾶς κάμω νὰ γελᾶτε... νὰ ἴδῃς. Ἔλα, ἔλα... νὰ κάμωμεν σχέδια... βοήθησέ με ν' ἀνεγερθῶ, παρηγόρησέ με,... διότι,... τί νὰ σοῦ εἰπῶ, δὲν ἠξεύρω ποῦ εὑρίσκομαι, καὶ εἶμαι πολὺ δυστυχής!

Ὁ μαρκήσιος εἶχεν ἤδη παρατηρήσει, χωρὶς νὰ φανῇ, ὅτι τὰ πρὸ μιᾶς ὥρας πρόχειρα ὅπλα εἶχον ἐξαφανισθῇ. Εἶχε δὲ ἄλλως ἀναγνώσει ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ ἀδελφοῦ του τὴν φοβερὰν κρίσιν ἣν εἶχεν ὑποστῇ, κ' ἐγνώριζεν ὅτι τὸ ἠθικὸν αὐτοῦ θάρρος δὲν ὑπερέβαινε πᾶσαν δοκιμασίαν.

— Ἐνδύσου, τῷ εἶπε, κ' ἔλα νὰ προγευματίσῃς μαζύ μου. Θὰ ὁμιλήσωμεν καὶ θὰ πλάσωμεν ὡραῖα σχέδια περὶ τοῦ μέλλοντος. Τίς οἶδε μὴ σὲ πείσω, ὅτι εἰς μερικὰς περιστάσεις ἀρκίζει τις νὰ πλουτῇ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν γείνῃ πτωχός.

Ε'

Ὁ μαρκήσιος ἀπήγαγε τὸν ἀδελφόν του εἰς τὸ δάσος τῆς Βουλώνης, ὅπερ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἦτο θαυμάσιος ἀγγλικὸς κῆπος, ἀλλ' ἄλσος πλῆρες σκιᾶς καὶ μυστηρίου. Ἦσαν αἱ πρῶται ἡμέραι τοῦ Ἀπριλίου, ὁ καιρὸς ἦτο θαυμάσιος, ὑπὸ τὰς λόχμας ἐφύοντο ἄφθονα τὰ ἴα καὶ

μυριάδες αἰγιθαλῶν ἐφλυάρουν ἤδη περὶ τοὺς νεοθαλεῖς βλαστούς, ἐνῷ αἱ κίτριναι χρυσαλλίδες τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ ἔαρος ἐφαίνοντο, ἔκ τε τοῦ σχήματος καὶ τοῦ χρώματος καὶ τῆς πτήσεως αὐτῶν, ὡς νέα φύλλα φερόμενα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.

Ὁ μαρκήσιος ὑπετίθετο ὅτι ἔτρωγε συνήθως οἴκοι. Πράγματι ὅμως δὲν ἔτρωγεν, ὡς ἐννοοῦσιν οἱ γαστρίμαργοι τὴν λέξιν. Ἐγίνετο ἁπλούστατόν τι φαγητόν, ὅπερ κατέπινε ταχέως, χωρὶς ν' ἀποσπᾷ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ τοῦ παρ' αὐτῷ ἀνοικτοῦ βιβλίου. Τὴν λιτότητα δὲ αὐτὴν ὑπηγόρευε καὶ αὐστηρᾶς οἰκονομίας νόμος, καθότι οὐδὲν περιττὸν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐπὶ τῆς τραπέζης του ὁ μαρκήσιος, ἵνα παρατίθεται ἡ τῆς μητρός του ἄφθονος καὶ ἐκλεκτή.

Ἐπιθυμῶν νὰ κρύψῃ τὴν θέσιν του ταύτην εἰς τὸν ἀδελφόν του φοβούμενος δὲ μᾶλλον μὴ τὸν λυπήσῃ διὰ τῆς θέας τῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ κρατούσης σκληραγωγίας, ἔφερεν αὐτὸν εἰς ἓν τῶν ἑστιατορίων τοῦ δάσους, καὶ παρήγγειλεν εὐπρόσωπον ἄριστον, ἀναλογιζόμενος ὅτι θὰ ἠγόραζε βιβλία τινὰ ὀλιγώτερα καὶ θὰ ἐφοίτα ἐν ἀνάγκῃ εἰς τὰς δημοσίας βιβλιοθήκας, ἀπαράλλακτα ὡς πένης τις λόγιος. Τὸν μαρκήσιον οὐδόλως ἐλύπουν οὐδ' ἐτρόμαζον ὁσαιδήποτε μικραὶ τοιαῦται θυσίαι. Οὐδ' αὐτὴν τὴν εὐπαθῆ ὑγείαν του ἐσυλλογίζετο, εἰς ἣν ὁ καθιστικὸς βίος ὑπηγόρευεν ἄνεσιν καὶ ὑλικὴν εὐμάρειαν. Ἠσθάνετο ἑαυτὸν εὐτυχῆ ὅτι εἶχεν οἰκειωθῆ πρὸς τὸν Γαετάνον καὶ ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν στοργὴν αὐτοῦ. Οὗτος δέ, ὅστις ἦτο πάντοτε ὠχρὸς καὶ νευρικῶς τεταραγμένος, συνῆλθε βαθμηδὸν ἐκ τῆς πνοῆς τῆς ἐαρινῆς αὔρας, ἥτις εἰσέπνεεν ἐλευθέρως διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου. Τὸ πρόγευμα ἔφερε μετὰ μικρὸν εἰς ἰσοζύγιον τὰς ψυχικάς του δυνάμεις, διότι ἦτο φύσις ῥωμαλέα, ἀνίκανος νὰ ὑποστῇ οἱανδήποτε ὑλικὴν στέρησιν, ἡ δὲ μήτηρ του, ἥτις εἶχεν ἀξιώσεις τινὰς συγγενείας πρὸς τὴν πρώην βασιλεύουσαν οἰκογένειαν, ἔλεγε μετά τινος ματαιότητος, ὅτι ὁ δοὺξ εἶχε τὴν λαμπρὰν ὄρεξιν τῶν Βουρβώνων.

Μετὰ μίαν ὥραν ὁ δοὺξ ὑπῆρξε χαριέστατος πρὸς τὸν ἀδελφόν του, ἐφάνη δηλαδὴ πρὸς αὐτόν, τότε πρῶτον ἐπὶ ζωῆς του, τοσοῦτον ἐράσμιος καὶ ἀνεπιτήδευτος ὅσον ἦτο πρὸς πάντας. Οἱ δύο ἐκεῖνοι ἄνθρωποι εἶχον ἴσως ἐνίοτε μαντεύσει ἀλλήλους, χωρὶς ὅμως ποτὲ νὰ ἐννοηθῶσι, καὶ οὐδέποτε βεβαίως εἶχον ἐξετάσει ὁ εἷς τὸν ἄλλον. Ὁ μαρκήσιος ἐκ δειλίας, ὁ δοὺξ ἐξ ἀδιαφορίας. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ δοὺξ ᾐσθάνθη ἀληθῶς τὴν ἀνάγκην νὰ γνωρίσῃ τὸν ἄνδρα, ὅστις πρὸ μικροῦ εἶχε σώσει τὴν τιμήν του καὶ ἐξησφάλιζε τὸ μέλλον του. Τὸν ἠρώτησε λοιπὸν μετὰ τῆς οἰκειότητος ἐκείνης, ἥτις οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχε προσεγγίσει τοὺς δύο ἀδελφούς.

— Ἐξήγησέ μου τὴν εὐτυχίαν σου, τῷ εἶπε, διότι εἶσαι εὐτυχής, σύ· δὲν σὲ ἤκουσα τοὐλάχιστον ποτὲ νὰ παραπονῆσαι.

Ἡ ἀπάντησις τοῦ μαρκησίου τὸν ἐξέπληξε μεγάλως.

— Ἡ γενναιότης μου, τῷ εἶπε, δὲν ἔχει ἄλλην ἐξήγησιν ἢ τὴν ἀφοσίωσίν μου πρὸς τὴν μητέρα μου καὶ τὴν ἀγάπην μου πρὸς τὴν σπουδήν· Εὐτυχίαν οὐδέποτε εἶχα οὔτε θὰ ἔχω ποτέ. Αὐτὸ δὲν ἦτο ἴσως πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ σοῦ εἰπῶ, διὰ νὰ σὲ προσελκύσω εἰς τὸν ἤρεμον καὶ μονήρη βίον. Ἀλλὰ θὰ ἐθεώρουν ἁμάρτημα νὰ μὴ φανῶ εἰλικρινὴς πρὸς σέ· ἄλλως δέ, δὲν θέλω καὶ νὰ μ' ἐκλάβῃς ὡς σχολαστικὸν τῆς ἀρετῆς, μολονότι μοῦ κατηγόρησες κάπως αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα.

— Ἀλήθεια· καὶ εἶχον ἄδικον, τὸ βλέπω. Ἀλλὰ πῶς καὶ διατί εἶσαι δυστυχής, πτωχέ μου ἀδελφέ; Ἠμπορεῖς νὰ μοῦ τὸ εἰπῇς;

— Ὄχι νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ· νὰ σοῦ τὸ ἐμπιστευθῶ θέλω. Ἠγάπησα.

— Σύ; ἠγάπησες γυναῖκα; καὶ πότε;

— Πρὸ πολλοῦ, καὶ τὴν ἠγάπησα ἐπὶ πολύ.

— Καὶ δὲν τὴν ἀγαπᾷς πλέον;

— Δὲν ὑπάρχει πλέον.

— Ἦτο ὕπανδρος;

— Ναί· καὶ ὁ σύζυγός της ζῇ ἀκόμη. Μοῦ ἐπιτρέπεις νὰ μὴ σοῦ τὴν ὀνομάσω.

— Θὰ ἦτον ἐντελῶς περιττόν· ἀλλά... θὰ παρηγορηθῇς βέβαια;

— Δὲν ἠξεύρω· ἕως τώρα δὲν τὸ κατώρθωσα.

— Ἀπέθανε πρὸ πολλοῦ;

— Πρὸ τριῶν ἐτῶν.

— Καὶ σὲ ἠγάπα πολύ;

— Ὄχι!

— Πῶς, ὄχι;

— Μὲ ἠγάπα ὅσον ἠμπορεῖ ν' ἀγαπήσῃ μία γυνή, ἥτις οὔτε δύναται οὔτε θέλει νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν ἄνδρα της.

— Ἆ, μπᾶ! αὐτὸ δὲν εἶνε λόγος. Τοὐναντίον τὰ ἐμπόδια ὑποθάλπουν τὸ πάθος.

— Ἀλλὰ καὶ τὸ κατατρίβουν. Εἶχε βαρυνθῆ ν' ἀπατᾷ κ' ἐπομένως νὰ πάσχῃ. Ὁ φόβος μόνον ὅτι θὰ μ' ἔφερεν εἰς ἀπελπισίαν τὴν ἐμπόδιζε νὰ διακόψῃ πᾶσαν σχέσιν μαζύ μου· ἐγὼ δὲν εἶχα γενναιότητα· τοιουτοτρόπως δὲ ἀπέθανεν ἐκ τῆς πάλης ἐκείνης... κ' ἐγὼ πταίω.

— Διόλου, διόλου! τί εἶν' αὐτὰ τὰ ὁποῖα φαντάζεσαι πρὸς βάσανόν σου;

— Δὲν φαντάζομαι τίποτε, καὶ ἡ λύπη μου εἶνε ἀθεράπευτος, ὡς εἶνε ἀσυγχώρητον τὸ ἁμάρτημά μου. Θὰ ἰδῇς· εἰς μίαν τῶν περιπαθῶν ἐκείνων στιγμῶν, κατὰ τὰς ὁποίας ἐπιθυμεῖ τις, ἐναντίον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, νὰ ἰδιοποιηθῇ οὕτως εἰπεῖν αἰωνίως τὸ ἀγαπώμενον ὄν, κατέστησα αὐτήν... μητέρα. Μοῦ ἔδωκεν υἱόν, τὸν

ὁποῖον ἔσωσα, ἔκρυψα, καὶ ὁ ὁποῖος ζῇ. Ἀλλ' ἐκείνη, μὴ θέλουσα νὰ γεννήσῃ ὑποψίας, ἀνεφάνη εἰς τὸν κόσμον εὐθὺς τὴν ἐπαύριον τοῦ τοκετοῦ. Ἦτο ὡραία καὶ ζωηρά· ὡμίλει κ' ἐπεριπάτει μ' ὅλον της τὸν πυρετόν, ἀλλὰ... μετὰ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ἀπέθνησκε! Οὐδεὶς ποτε ὑπωπτεύθη τίποτε. Ἐθεωρεῖτο γυνὴ αὐστηροτάτων ἠθῶν...

— Γνωρίζω ποία εἶνε. Ἡ κυρία Γ...

— Ναί. Σὺ μόνος εἰς τὸν κόσμον ἠξεύρεις αὐτὸ τὸ μυστικόν.

— Ὤ! ἔσο ἥσυχος. Ἡ μητέρα δὲν ὑποπτεύεται...

— Τίποτε.

Ὁ δοὺξ ἐσίγησεν ἐπί τινας στιγμάς, εἶτα εἶπε στενάζων:

— Πτωχέ μου ἀδελφέ! τὸ παιδίον αὐτό, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει καὶ τὸ ὁποῖον ἀγαπᾷς πιθανῶς...

— Βεβαίως.

— Τὸ κατέστρεψα καὶ αὐτό!

— Τί σημαίνει. Ἀρκεῖ νὰ μάθῃ νὰ ἐργάζεται, νὰ γείνῃ ἀνήρ, καὶ ἄλλην ἐπιθυμίαν δι' αὐτὸ δὲν ἔχω. Δὲν ἠμπορῶ ποτὲ νὰ τὸ ἀναγνωρίζω ἐπιστήμως, καὶ οὐδὲ θέλω νὰ τὸ ἔχω πλησίον μου ἐπί τινα ἔτη. Εἶνε πολὺ ἀδύνατον, καὶ τὸ ἀνατρέφω εἰς τὴν ἐξοχήν, ὑπὸ χωρικῶν. Πρέπει ν' ἀποκτήσῃ ῥώμην φυσικήν, τὴν ὁποίαν ποτέ μου δὲν εἶχα, καὶ δι' αὐτὸ ἴσως δὲν εἶχα καὶ ἠθικὴν δύναμιν. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ κύριος Γ... τὴν τελευταίαν στιγμήν, ἐξ ἑνὸς ἀπερισκέπτου λόγου τοῦ ἰατροῦ, ὑπώπτευσε τὸ πρᾶγμα. Δὲν πρέπει λοιπὸν ἐπὶ πολὺν χρόνον νὰ φανῇ πλησίον μου ἓν παιδίον, τοῦ ὁποίου ἡ ἡλικία θὰ συνέπιπτε μὲ τὸ ὀλέθριον συμβάν. Βλέπεις, ἀδελφέ,... οὔτε εἶμαι, οὔτε δύναμαι νὰ ἦμαι εὐτυχής.

— Αὐτὸ λοιπὸν τὸ πάθος σ' ἐμπόδισε νὰ νυμφευθῇς;

— Εἶχον ὁρκισθῇ νὰ μὴ νυμφευθῶ ποτέ μου.

— Τόρα ὅμως πρέπει νὰ τὸ σκεφθῇς.

— Σὺ μοῦ συμβουλεύεις τὸν γάμον;

— Ἐγώ, διατί ὄχι; Δὲν περιφρονῶ ἐγὼ τὸν γάμον, ὡς νομίζεις. Ἐκήρυξα τὴν ἀντιπάθειαν αὐτήν, διὰ ν' ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὸν κόπον νὰ ζητήσω γυναῖκα, ὅτε εἶχα ἀκόμη ἡλικίαν νὰ τὴν ἐκλέξω. Ἀφοῦ κατεστράφην οἰκονομικῶς, τὸ πρᾶγμα ἔγεινεν, ἐννοεῖς, ἀκόμη δυσκολώτερον. Ἡ μήτηρ μου δὲν θὰ μοῦ ἐπέτρεπε ποτὲ νὰ δεχθῶ περιουσίαν χωρὶς ὄνομα. Ἐπειδὴ δ' ἐγὼ ὄνομα μόνον ἔχω, μόνον περιουσίαν θὰ ἠδυνάμην ν' ἀξιώσω. Γνωρίζεις ὅτι, ὅσον ἐλεεινὸς καὶ ἂν ἦμαι, δὲν ἠθέλησα ποτὲ νὰ προσβάλω τὰς ἰδέας τῆς μητρός μου. Εἶδα λοιπὸν ταχέως ἐλαττουμένας τὰς πιθανότητας τοῦ νὰ νυμφευθῶ, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ὁμιλοῦμεν θὰ εἶχα τὴν χειρίστην ἰδέαν περὶ οἱασδήποτε κόρης ἢ χήρας, πλουσίας κἄπως ἢ ἀπὸ γένος, ἥτις θὰ μὲ ἤθελε. Θὰ εἶχα τὴν πεποίθησιν, ὅτι διὰ νὰ δεχθῇ ἓν κάθαρμα ὡς ἐγώ, θὰ ἔχῃ βεβαίως κανένα μυστηριῶδη καὶ σκότιον λόγον. Ἀλλ' ἡ ἰδική σου θέσις, Οὐρβανέ, εἶνε ἄλλη. Κατέστησα τὴν θέσιν σου μετρίαν... σ' ἔκαμα ἴσως πτωχόν. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν βλάπτει διόλου τὴν προσωπικήν σου ἀξίαν. Ἀπεναντίας μάλιστα τὴν αὐξάνει δι' ὅσους μάθουν τὴν αἰτίαν τῆς οἰκονομικῆς σου στενοχωρίας. Διόλου λοιπὸν ἀπίθανον νὰ σ' ἐκτιμήσῃ καὶ νὰ σ' ἀγαπήσῃ κόρη τις ἁγνή, εὐγενὴς καὶ πλουσία. Μοῦ φαίνεται μάλιστα ὅτι ἀρκεῖ νὰ φανῇς καὶ νὰ τὸ θελήσῃς.

— Ὄχι,... ὅπου φανῶ βλάπτομαι. Ὁ κόσμος μὲ παραλύει, καὶ ἡ φήμη μου ὡς σοφοῦ μὲ ζημιοῖ μᾶλλον ἢ μὲ ὠφελεῖ. Ὁ κόσμος δὲν ἐννοεῖ, πῶς ἄνθρωπος γεννηθεὶς διὰ τὸν κόσμον δὲν προτιμᾷ αὐτὸν παντὸς ἄλλου πράγματος. Ἔπειτα, βλέπεις, μοῦ εἶνε καὶ ἀδύνατον νὰ θελήσω ν' ἀγαπήσω. Ἔχω πολὺ μαύρην καὶ πολὺ βεβαρημένην τὴν καρδίαν.

— Ἀλλὰ διατί νὰ κλαίῃς τόσον καιρὸν μίαν γυναῖκα, ἡ ὁποία δὲν ἠθέλησε νὰ εὐτυχήσῃ ἐκ τῆς ἀγάπης σου;

— Τὴν ἠγάπων, ἐγώ. Καὶ ἀγαπῶν αὐτὴν ἠγάπων ἴσως τὸν ἔρωτά μου. Δὲν εἶμαι ἀπὸ τὰς ἀειθαλεῖς φύσεις, αἵτινες ἀναθάλλουσι πάντοτε τὸ ἔαρ. Πᾶν ἀτύχημα ἀνορύσσει φοβερὰν ἄβυσσον ἐντός μου.

— Ἀναγινώσκεις καὶ σκέπτεσαι περισσότερον τοῦ δέοντος.

— Ἴσως. Ἔλα εἰς τὴν ἐξοχήν, ἀδελφέ μου. Μὲ τὸ ὑπεσχέθης· θὰ μὲ βοηθήσῃς, θὰ μοῦ κάμῃς καλόν. Ἔρχεσαι; Ἔχω ἀληθῶς ἀνάγκην φίλου καὶ δὲν ἔχω φίλον. Πάθος βωβὸν ἀπερρόφησεν ὅλην μου τὴν ζωήν. Ἡ ἀγάπη σου θὰ μὲ ἀνανεώσῃ.

Ὁ δοὺξ συνεκινήθη βαθύτατα ἐκ τῆς γλυκείας ἐκείνης καὶ ἀφελοῦς οἰκειότητος τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἀνέμενε διδαχάς, συμβουλάς, παρηγορίας, αἵτινες θὰ ἔφερον αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν ἀνθρώπου ἀδυνάτου ἐνώπιον ἀνθρώπου ἰσχυροῦ. Ἔβλεπε δὲ τοὐναντίον ὅτι παρ' αὐτοῦ ἐζήτει ὁ Οὐρβανὸς ἰσχὺν καὶ συμπάθειαν. Εἴτε ἐξ ἀνάγκης ἀληθοῦς, εἴτε ἐξ ἄκρας ἁβρότητος ἔπραττεν οὕτω ὁ μαρκήσιος, ὁ δοὺξ εἶχεν ἀρκετὴν εὐφυΐαν ἢ ὥστε νὰ μὴ παρατηρήσῃ τὴν ἀμοιβαίαν ταύτην ἐναλλαγὴν τῆς θέσεώς των. Ἐξεδήλωσε λοιπὸν πρὸς αὐτὸν ζωηροτάτην στοργήν, τρυφερωτάτην ἀγάπην, καὶ ἀφοῦ συνωμίλησαν ὅλην τὴν μετὰ μεσημβρίαν περιπατοῦντες ἐν τῷ δάσει, οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐπέβησαν ὀχήματος ἵν' ἀπέλθωσι νὰ γευματίσωσι παρὰ τῇ μητρὶ των.

(Ἕπεται συνέχεια).

Πολὺ ὁμοιάζει ὁ βίος ἡμῶν μὲ τὸν οἶνον, ὅστις, ὅταν εἰς τὸ τέλος ὑπολειφθῇ ὀλίγος, γίνεται ὄξος.

ΚΩΜΟΙ ΚΑΙ ΚΩΜΑΖΟΝΤΕΣ

Ἐν μιᾷ τῶν τελευταίων νυκτῶν τοῦ Μαΐου, ἂν καὶ πρὸ πολλοῦ εἶχον παρέλθει τὰ μεσάνυκτα, ἐβασανιζόμην κακῇ μοίρᾳ ἄγρυπνος ἐπὶ τῆς κλίνης μου ὑπὸ ἀνιλέων βασανιστῶν, τῶν ἐπὶ τοῦ στρώματός μου θερινῶν ἐντόμων καὶ τῶν ὑπὸ τὰ παράθυρά μου θερινῶν κωμαστῶν, καὶ τούτων καὶ ἐκείνων ζώων ἀνηκόντων εἰς διάφορα γένη, ἀλλ' οὐσιώδεις ὁμοιότητας ἐχόντων πρὸς ἄλληλα, τὴν κατὰ τὰς νύκτας τοῦ θέρους ἐμφάνισιν, τὴν στέρησιν τοῦ ὕπνου, καὶ τὴν δυσχερῆ ἐξάλειψιν, μόλις κατορθουμένην διὰ δραστηρίων φαρμάκων. *Κῶμος* δὲ καὶ *κωμάζοντες* εἶνε τὰ ὀνόματα, δι' ὧν ἀνάγκη νὰ τιτλοφορηθῶσιν ὡς ὑπὸ ἄλλων καὶ ὑπ' ἐμοῦ καὶ τὸ ἔγκλημα καὶ οἱ ἐγκληματίαι τῆς ἐν λόγῳ νυκτός. Ἴσως ἄλλη τις λέξις ἠδύνατο ἁρμοδιώτερον νὰ ὁρίσῃ ἀμφότερα, καθ' ὃ ἀκριβέστερον ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὰ πράγματα καὶ ὑπὸ πάντων καταληπτή· ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι ἀνήκω εἰς τοὺς λατρεύοντας τὰς λέξεις εἰδωλολατρικῶς, ἐν τῷ ὑλικῷ αὐτῶν κάλλει, οὐκ οἶδα δὲ τίνα δύσηχον ἀσχημίαν ἀναδίδει δι' ἐμὲ ἡ παραμεμορφωμένη καὶ ξενικὴ *πατινάδα*. Ὑπάρχουσιν ὅμως πλεῖσται λέξεις ἐκ τοῦ θησαυροῦ τῆς ἀρχαίας ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν, αἵτινες διασώζουσι μὲν ἅπασαν τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῶν ἀκεραιότητα, ἀλλ' ἢ κατήντησαν ἁπλᾶ μεταφορικὰ κοσμήματα, ἢ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐκδηλούμενα οὐδόλως ἢ λίαν ἀτελῶς ἀναλογοῦσι πρὸς τὰς ἰδέας ἢ τὰ πράγματα τὰ ὑπ' αὐτῶν σημαινόμενα ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δευτέρων ὑπάγεται καὶ ἡ λέξις *κῶμος*. Ὁποίας παραστάσεις διανοίγει εἰς τὸ πνεῦμα ὁ κῶμος τῶν ἀρχαίων, καὶ ὁποῖοι εἶνε οἱ κῶμοι τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων. Ἐντεῦθεν μὲν νυκτερινὰ μελῳδήματα, συνήθως πρὸς τοὺς ἤχους κιθάρας ἢ ἁρμονίου ἁρμοζόμενα, μονότονον θρηνολογικὸν χαρακτῆρα ἔχοντα, καὶ ὅταν ἔτι ἁρμονικῶς καὶ φιλοκάλως ἐκτελῶνται, ἀπειρόκαλοι *ἀμανέδες* ἢ ξενότροποι *καντάδαι*, ὑπὸ νυκτοβίων πλανήτων ὡς ὑπὸ φασμάτων ᾀδόμενα.

Ἐντεῦθεν δὲ πανηγύρεις, αἵτινες ἐν πλήρει φωτὶ καὶ φρενητιώδει φαιδρότητι ἄγονται κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Διονύσου φερόμεναι ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ὑπὸ τῶν φαλλοφόρων καὶ μετημφιεσμένων κωμαστῶν ἐν ἀτάκτῳ ὀρχήσει καὶ θορυβώδει ᾠδῇ, ὑπὸ τὴν συνοδείαν τοῦ ταραχώδους Φρυγίου αὐλοῦ, ἢ εὐπρεπέστεροι καὶ σεμνότεροι χοροί, ἐν οἷς ψάλλονται τὰ ἐπινίκεια τοῦ Πινδάρου. Πιστότατον μέτρον τῆς διαφόρου φύσεως τῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος δηλουμένων πραγμάτων δύναται νὰ παράσχῃ ἡμῖν ἡ *Πατινάδα*, ᾀσμάτιον νεωτέρου Ἕλληνος ποιητοῦ, ἐν πάσαις ταῖς ἀνθολογίαις ἀπαντῶν, καὶ ὁ περιγραφόμενος κῶμος ἐν τῇ *Ἡρακλέους Ἀσπίδι*, ποιήματι τοῦ Ἡσιόδου. Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν ἤδη ὑπ' ὄψιν τοὺς ὀλίγους στίχους τῆς *Πατινάδας*· ἀλλ' ἡ εἰκὼν ἐν αὐτοῖς, καθ' ὅσον ἐνθυμούμεθα, εἶνε μελαγχολικὴ καὶ ἀμαυρά· ὁ ποιητὴς αὐγρὸν ἀπὸ τὰ δάκρυα ἀφῆκε προσκεφάλι» καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἀπολαύσῃ τοῦ εὐεργετικοῦ ὕπνου καὶ δεινῶς ὑπὸ τοῦ ἔρωτος νυσσόμενος, καταφεύγει ὑπὸ τὸν οἶκον τῆς ἐρωμένης καὶ τραγουδεῖ τὸν πόνον του, καὶ μονῳδεῖ λυρικῶς, δακρύων, στενάζων, καὶ θανατιῶν. Ἀλλ' ἐν τοῖς ἁπλοῖς ἐπικοῖς στίχοις τοῦ μεγάλου ἀοιδοῦ τῆς ἀρχαιότητος ὁποία λάμψις ἐν τῇ εἰκόνι καὶ πλοῦτος χρωμάτων καὶ ποικιλία καὶ εὐρύτης καὶ ἄφατος ἱλαρότης! Ὁ περιγραφόμενος κῶμος συνοδεύει γαμικὴν πομπήν, χωροῦσαν ὑπὸ τὸ ἄπλετον σέλας τῶν δᾴδων, τὰς ἐξ ἁπαλῶν στομάτων λιγυρὰς αὐδὰς τῶν συρίγγων, ἐξ ὧν ταράσσεται πέριξ ἡ ἠρεμοῦσα ἠχώ, χοροῦ ἱμερόεντος ἑπομένου καὶ φορμίγγων κρουομένων·

> Ἔνθεν δ' αὖθ' ἑτέρωθε νέοι κώμαζον ὑπ' αὐλοῦ·
> τοίγε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ,
> τοίγε μὲν αὖ γελόωντες, ὑπ' αὐλητῆρι ἕκαστος
> πρόσθ' ἔκιον...

Πρὸς τοὺς Ἡσιοδείους κωμαστὰς στενότερον προσεγγίζουσιν οἱ τῶν ἡμετέρων γαμηλίων τελετῶν *συμπέθεροι*, οἱ ὑπὸ τοὺς ἤχους τῶν ἐγχωρίων ὀργάνων περιφερόμενοι καὶ πανηγυρίζοντες, ἐλάχιστα ὅμως καὶ αἱ τὰς νυκτερινὰς ἡσυχοῦς συνταράσσοντες καὶ τοὺς κύνας ἐξεγείροντες καὶ τοὺς κοιμωμένους βασανίζοντες καὶ τὰς γειτονίας ἀναστατοῦντες ἀδιάκριτοι, οἵτινες κατὰ τὴν ἐν λόγῳ, ὡς καὶ κατὰ πᾶσαν σχεδὸν νύκτα, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ εὐαρεστήσωσιν εἰς τὰ πέριξ ἐντυγχάνοντα τρυφερὰ ὦτα καὶ συγκινήσωσι παρθενικὰς καρδίας, ἀφαιροῦσι τὴν ἡσυχίαν ὁλοκλήρου συνοικίας, οὐδενὸς κλητῆρος ἀναλαμβάνοντος νὰ μεταστρέψῃ αὐτοὺς εἰς τὴν πραγματικότητα... τῶν ἀστυνομικῶν ὑπογείων, ἐν ἀνάγκῃ.

Ὁ Ῥουσσώ, ζῶν εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν οἱ κῶμοι καὶ οἱ κωμάζοντες διετέλουν ἐν ἀκμῇ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι, ἔνθα σήμερον διατελοῦσιν ἐν καταπτώσει, γράφει που ὅτι « ἡ νυκτερινὴ σιωπή, ἀφαιροῦσα πάντα περισπασμόν, καθιστᾷ πολυτιμοτέραν καὶ ἡδυπαθεστέραν τὴν μουσικήν.» Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐν Ἀθήναις ἡ νυκτερινὴ σιωπὴ καθιστᾷ ἐπαισθητοτέραν καὶ ἀηδεστέραν τὴν ἀμουσίαν τῶν νυκτίων κιθαρῳδῶν, τῶν ὁποίων συνήθως αἱ ᾠδικαὶ συμφωνίαι ἐμποιοῦσι τὴν αὐτὴν τέρψιν εἰς τὸ πνεῦμά μου οἵαν καὶ τὰ καθ' ἑκάστην ἀπόκρεων αὐτοσχεδιάσματα τοῦ ποιητοῦ τοῦ κάρρου καὶ αἱ τοιχογραφίαι τῶν καπηλείων παρ' ἡμῖν, εἴτε ἐκτελοῦσιν ἀρρύθμως δημοτικόν τι ἑπτανήσιον ᾆσμα, εἴτε παρῳδοῦσι κατατριβέντα ἦχον ἰταλικοῦ μελοδράματος, εἴτε ἀνατολικήν τινα θρηνῳδίαν ἐξερεύγονται, ἥτις δύναται καὶ ἐκείνη τεχνηέντως ἀποδιδομένη, νὰ συγ-

..ιση καὶ εὐαρεστήσῃ, μὲ ὅλην τὴν πρὸς ταύτας ..εριφρόνησιν ἡμῶν τῶν παντοιοτρόπως πειρωμένων νὰ ἐπιδεικνύωμεν ἐξευρωπαϊσθεῖσαν τὴν φιλοκαλίαν μας. Καὶ οἱ νυκτερινοὶ κῶμοι δύνανται νὰ συγκαταταχθῶσι μετ' ἐκείνων, ἅτινα ὅπως ἐπιτύχωσι τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν, δὲν ἐπιδέχονται μετριότητα. Ἐνίοτε, εἶνε ἀληθές, ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς νυκτὸς γλυκυτάτη, καὶ ὑπερτέρα τῶν συνήθων κώμων, μελῳδία τις ἀνυψουμένη μέχρι τοῦ ὑμετέρου κοιτῶνος πληροῖ καὶ καθηδύνει τὰ βάθη τοῦ ὕπνου σας· καὶ ἤ, κατὰ τὸν ὡραῖον στίχον τοῦ Οὐγγώ, ἔχετε κεκλεισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀνοιγμένα τὰ ὦτα εἰς τὸν ἡδὺν θόρυβον μὴ κοιμώμενοι ἢ δι' ὕπνου διαφανοῦς, ἢ τὸ ᾆσμα ἐκεῖνο μετασχηματίζεται ἐν ὑμῖν εἰς τερψίθυμον εὐδαιμονίας ὄνειρον, ἢ ἀποτινάσσοντες τὴν νάρκην τοῦ Μορφέως, βυθίζεσθε, ἐξεγειρόμενοι, εἰς τοῦ ᾄσματος τὴν νάρκην, καὶ ἀναπολεῖτε ἐν τῇ μυστηριώδει ὥρᾳ τῆς καθευδούσης σαρκὸς καὶ τῆς ἐγρηγορούσης ψυχῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῶν ὀνείρων καὶ τὰ κύματα τῶν ᾀσμάτων ὅ,τι βαθύτερον καὶ τιμαλφέστερον ἐγκλείετε ἐν τῇ καρδίᾳ, τὴν πατρίδα, τὴν μητέρα, τὴν ἀγάπην σας, παλαιοὺς καιρούς, παιδικὰ παιγνίδια, μίαν φιλοδοξίαν, μίαν ἀφοσίωσιν, καὶ τόσα, καὶ τόσα... Ἀλλ' εἶνε τοσούτῳ σπάνιοι ἐν Ἀθήναις φιλότεχνοι κωμασταὶ γινώσκοντες νὰ τηρῶσιν ἄσπιλον τὴν ποίησιν τοῦ νυκτίου κώμου! Ἀντ' αὐτῶν δὲ διατρέχουσι νύκτιοι τὰς ἀγυιὰς χυδαῖοι τῶν ὤτων σπαράκται, καὶ συνηθέστατα αἱ Ἀθηναϊκαὶ ἐφημερίδες δημοσιεύουσιν, ἐν ὀνόματι τῶν κατοίκων τῆς δεῖνα συνοικίας, παρακελεύσεις καὶ διαμαρτυρήσεις πρὸς τὴν ἀστυνομίαν, ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὰς ἐν ὀνόματι τῆς ἁρμονίας ἀναστατουμένας νύκτας των.

Ἐν Ἑλλάδι, ἐκτὸς τῆς Ἑπτανήσου, τῆς κατ' ἐξοχὴν χώρας τῶν ᾀσμάτων, οὐδέποτε διεδραμάτισαν οἱ κῶμοι σημαντικὸν μέρος ὡς ἔτι καὶ νῦν ἐν Ἱσπανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ, ὡς πάλαι ποτὲ ἐν Γερμανίᾳ. Ἐν Ἱσπανίᾳ οἱ ψάλλοντες ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς ὡραίας των, ἀνέμενον ὡς τεκμήριον τοῦ εὐπροσδέκτου τοῦ ᾠδικοῦ θυμιάματος αὐτῶν νὰ ἴδωσι καταπίπτον πρὸ τῶν ποδῶν των ἓν ῥόδον· ἀλλ' οὐχὶ σπανίως διέκοπτε τὸ ᾆσμά των ἡ ἀκωκὴ Τολεδικοῦ ἐγχειριδίου. Ἡ Ἰταλία δὲν ἐλησμόνησεν ἔτι τὸν τὸν τύπον τοῦ *bravo*, τοῦ φιλοτέχνου δορυφόρου ἑκάστου κωμαστοῦ, ὅστις οὐχὶ σπανίως πωλούμενος εἰς τὸν ἀντίζηλον τοῦ κυρίου του, ἔδιδε τὸ σύνθημα τῆς κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεως, καὶ οὕτως αἱ ποιητικαὶ *σερενάδαι* κατέληγον εἰς αἱματηρὰς ῥήξεις. Ἀλλ' ἐν ταῖς ἄνω μεσημβριναῖς χώραις ἔγουσιν αὗται ῥιζώσει ἐν τοῖς ἤθεσι τῶν κατοίκων. Ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ἤρξατο ἡ ταχεῖα ἐπίδοσις αὐτῶν ἐν Γερμανίᾳ, ἔκτοτε δὲ χρονολογοῦνται οἱ φωνητικοὶ κῶμοι οἱ ἐκ τριφωνιῶν, τετραφωνιῶν καὶ πενταφωνιῶν συγκείμενοι. Ἀλλὰ περιέργως ἅμα τῇ ἀρξαμένῃ προόδῳ αὐτῶν προσέκρουσαν ἐναντίον δεινοῦ πολεμίου, τοῦ ἐπιφανοῦς ἱεροκήρυκος τοῦ Στρασβούργου Geiler, ὅστις ἐν ταῖς διδαχαῖς αὐτοῦ καταμέμφεται πικρῶς τῶν κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους ἔξεων τῶν κωμαζόντων. Τὰ μέρη ταῦτα τῶν διδαχῶν του διηρμηνεύθησαν ἀρκετὰ κωμικῶς ἐν εἰκονογραφίαις αἵτινες συνοδεύουσιν ἀρχαίαν ἔκδοσιν τῶν ἔργων τοῦ ἱεροκήρυκος. Οὕτως εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν οἱ νεανίαι κωμασταὶ ὡπλισμένοι διὰ κιθαρῶν καὶ λαγούτων ἵστανται κεχηνότες καὶ ψάλλοντες πρὸ θύρας κεκλεισμένης, ἧς ὑπέρκειται θυρίς. Ἐκ ταύτης προφαίνεται τῶν ὀνείρων καὶ ᾀσμάτων αὐτῶν ἡ κόρη ἡμίγυμνος, ἐν τῷ ἀμφιβόλῳ ἀμφιεσμῷ τῆς νυκτός, κρατοῦσα ἐν τῇ χειρὶ ὕποπτόν τι ἀγγεῖον, οὗτινος ῥίπτει τὸ περιεχόμενον κατὰ τῆς κεφαλῆς των. Ἡ εἰκὼν αὕτη δύναται καὶ ἤδη, μετ' ἐλαχίστων παραλλαγῶν ἀνατυπουμένη, νὰ παράσχῃ ἀρκοῦσαν ἰδέαν τῶν ἀνὰ πάσας τὰς ἡμετέρας ἐπαρχιακὰς πόλεις συνήθων λύσεων τῶν νυκτερινῶν κώμων. Ἡ ψυχρολουσία, καὶ βαρύτερον ἔτι τὸ εἶδος βάπτισμα, ἐν ᾧ πρωταγωνιστεῖ, ἂν οὐχὶ ἡ σεμνὴ ἑλληνὶς κόρη, ἀλλ' ὁ ἄτεγκτος καὶ ἄμουσος γονεὺς ἢ ἀδελφός, ἀντικατέστησε πολλάκις τὰ ἱσπανικὰ ἐγχειρίδια καὶ τὰ βενετικὰ *στυλέτα*. Ἀλλὰ πρὸ πάντων τὰς *σερενάδας* πανταχοῦ τοῦ κόσμου κατέστησαν ἀθανάτους τὰ μουσικὰ ἐκεῖνα καλλιτεχνήματα, ἅτινα, ἐδανείσθησαν τὸ ὄνομα ἐξ αὐτῶν,, προωρισμένα, ὅπως ᾄδωνται ἢ ἐκτελῶνται τὴν νύκτα. Τὸν τύπον τοῦ εἴδους τούτου παρέσχεν, ὡς γινώσκεται, ὁ Μόζαρτ, ἐν τῷ *Δὸν Ζουάν*. Ἀλλὰ συνήθως οὐδὲν κοινὸν ἔχουσιν αἱ μουσικαὶ αὗται συνθέσεις πρὸς τοὺς ὑπαιθρίους κώμους. Ὁ Βετχόβεν ὠνόμασε *σερενάδαν* ἓν τῶν ὡραιοτέρων αὐτοῦ ἔργων, ὅπερ βεβαίως δὲν ἔγραψε διὰ τὴν νύκτα, τὸ ὕπαιθρον καὶ τὰ παράθυρα, ἀφ' οὗ ἐκτελεῖται διὰ τετραχόρδου, βαρβίτου καὶ κλειδοκυμβάλου· γνωτὸν δὲ ὅτι οὐδενὸς εἴδους κλειδοκύμβαλον δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς κῶμον, ἐκτὸς ἐκείνων ἅτινα διέτρεφεν ἐν τῇ ἀχαλινώτῳ φαντασίᾳ του ὁ σύγχρονος Ἕλλην μυθιστοριογράφος, ὅταν πρό τινων ἐτῶν ἔγραφε περὶ τοῦ ἥρωός του ὅτι «λαβὼν... τὸ κλειδοκύμβαλον, ἔκρουσεν ὑπὸ τὰ παράθυρά της!»

Πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος αἱ μελῳδίαι τὰς ὁποίας πρὸς κιθάραν ἢ ἄνευ αὐτῆς ψάλλουσιν ἐν συμφωνίᾳ φιλόμουσοι Ἑπτανήσιοι, παρέχουσι τὸν ἀκραιφνῆ καὶ εὐαρεστότατον τύπον τῶν ἐπικωμίων ᾀσμάτων. Καὶ ἔξω τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος διατρίβοντες ἀνὰ τὴν Στερεὰν καὶ τὴν Πελοπόνησον, ἀσχολούμενοι τὴν ἡμέραν εἰς τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν, ὄντες κουρεῖς, ὑποδηματοποιοί, ῥάπται, πραγματευταί, λεμβοῦχοι κτλ. συνενοῦνται ἀδελφικώτατα τὴν νύκτα μεταβαλλόμενοι εἰς ἀοιδούς. Μετὰ τοὺς μόχθους τοῦ ἐπαγ-

γέλγατος, ἡ μακαριότης τοῦ ᾄσματος προσομοιάζει αὐτοὺς πρὸς τὴν μάγισσαν τοῦ παραμυθίου, ἥτις γραῖα καὶ δυσειδὴς ἐν τῷ ἡλιακῷ φωτί, ἅμα τῷ σκότει, δυνάμει μαγικοῦ τινος περιδεραίου ἀνελάμβανε τῆς νεότητος τὸ κάλλος τὸ θεσπέσιον. Καὶ μὲ ποίαν σεμνότητα τὰ ἥμερα τῶν νήσων τέκνα ἐκτελοῦσι τὰς ἑσπερινὰς αὐτῶν συμφωνίας! Ἐν τῇ σεμνῇ αὐτῶν εὐθυμίᾳ μὴ παρεκτρεπόμενοι εἰς οὐδεμίαν ἄσχετον πρὸς τὸ ᾆσμα ζωηρότητα ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς δὲν παρεκτρέπονται εἰς οὐδεμίαν παραφωνίαν, τηροῦνται βεβυθισμένοι ἐν τῷ ᾄσματί των, ὡς οἱ ἱερεῖς ἐν τῇ θείᾳ μυσταγωγίᾳ· αἱ ἰταλίζουσαι μελῳδίαι των περιέχουσι ποῦ καί που ὑπολανθάνουσαν ἀνατολικήν τινα ἡδυπαθῆ μελαγχολίαν, οἱ στίχοι των πλήρεις ἀνθέων, ἀρωμάτων, δρόσου, παραπόνων καὶ στεναγμῶν, ὅταν δὲν εἶνε ἐμπνεύσεις τοῦ Σολωμοῦ, εἶνε ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἐνέπνευσαν αὐτόν. Ὅταν δὲ κωμάζωσιν ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι κατὰ τὰς ὡραίας θερινὰς νύκτας καθ' ἃς τὸ Ἰόνιον εἶνε πλούσιον

Ἀπὸ τὴν μυρωδίαν
Τῶν χρυσῶν κίτρων,
Καὶ τὸ ἑσπέριον ἄστρον
Ὁ οὐρανὸς ἀνάπτῃ
Καὶ πλέουν γέμοντα ἔρωτος
Καὶ φωνῶν μουσικῶν
Θαλάσσια ξύλα,

ὡς λέγει ἐν τῇ πρὸς τὴν Ζάκυνθον ᾠδῇ αὐτοῦ ὁ ὑψηλορρήμων Κάλβος καὶ βλέπετε τοὺς πέριξ διαβάτας ἱσταμένους, ὅπως ἀκροασθῶσι μετὰ προσοχῆς τὸ ἀντηχοῦν ᾆσμα ἢ καταρτίζοντας ἐκ τοῦ προχείρου ἐκεῖ πέραν ἕτερον ᾠδικὸν θίασον, καὶ ἀκούετε τὰ παράθυρα ὑπεράνω διανοιγόμενα, καὶ διακρίνετε γυναικείας μορφὰς κυπτούσας ὄπισθεν τῶν κιγκλίδων, καὶ ἀκροᾶσθε ἐνίοτε τρυφεροῦ ἐπιφωνήματος διαφεύγοντος ἐκ τοῦ ἐνθουσιώδους αὐτῶν στήθους, τότε κατανοεῖτε διατί ἡ νέα ἐκείνη ἥτις πρὸ ἑξήκοντα περίπου ἐτῶν ἐδηλητηριάσθη ἐν Ζακύνθῳ ἠδυνήθη ν' ἀποφύγῃ τὴν κακολογίαν καὶ νὰ ἐξαγνισθῇ μόνον ἀφοῦ ἤρξατο περιᾳδομένη εἰς πάντων τὰ στόματα, ὡς *Φαρμακωμένη* τοῦ Σολωμοῦ.

Ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ᾠδικοῦ αἰσθήματος ἐν τῇ Στερεᾷ ἀρκούντως ἐπέδρασεν ἡ μουσικὴ εὐφυΐα τῶν Ἑπτανησίων. Οἱ νέοι Ρουμελιῶται, ὁσάκις ἐγκαταλείπωσι τὰ κλέφτικα τραγούδια των μὲ τὸν μονότονον, ἀλλ' ἀγέρωχον ρυθμόν των, εὐχερῶς ἁρμόζουσι τὴν ᾠδικήν αὐτῶν ἱκανότητα πρὸς τοὺς κανόνας τῆς νησιωτικῆς μελῳδίας. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων οἱ ὀλιγωτέραν περὶ τὸ ᾄδειν δεξιότητα ἐπιδεικνύοντες εἶνε οἱ Πελοποννήσιοι. Ἐν τῇ Δημοτικῇ ἡμῶν ἀνθολογίᾳ τὰ πλεῖστα καὶ τὰ κάλλιστα τῶν ᾀσμάτων εἶνε ἄνθη τῆς Ρούμελης· μόλις ὀλίγων τραγουδιῶν τοῦ χοροῦ, ὑποδεεστέρων σχετικῶς ἔν τε τῇ ποιήσει καὶ τῇ μελῳδίᾳ, δύνανται, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, νὰ διαμφισβητήσωσιν οἱ Πελοποννήσιοι τὴν πατρότητα. Ὅταν δ' ἐνίοτε ἀποπειρῶνται νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὰ ἄδυτα τῆς εὐρωπαϊκῆς καλουμένης μελῳδίας, τότε δυσκόλως ἀνευρίσκουσι καὶ τὴν ἰδιοφυᾶ αὐτῶν χάριν περὶ τὸ ψάλλειν τὰ ᾀσματικὰ προϊόντα τοῦ τόπου των καὶ ἐκπίπτουσιν εἰς εἶδός τι ᾠδικῆς βαβυλωνίας. Ἐννοεῖται ὅτι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῶν ἀκραιφνῶν καὶ καθαρῶν τὸ αἷμα καὶ εὐφυῶν κατὰ πάντα τὰ ἄλλα ἀπογόνων τοῦ Πέλοπος, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσιν ἀναμφιβόλως, ὡς καὶ πανταχοῦ, ἐξαιρέσεις. Ἐνθυμοῦμαι νύκτα τινὰ ἐν τῇ πόλει Κ.... ἣν διῆλθον ἡρωϊκῶς ἀκροώμενος τὰς μακρὰς ποικιλῳδίας δύο διαδοχικῶν θιάσων κωμαστῶν, ὧν ἕκαστος ἀνῆκεν εἰς διάφορον σχολήν. Ὁ πρῶτος θίασος, συνοδευόμενος ὑπὸ *φυσαρμόνικας*, ἐξέχυνεν ἀφροντίστως εἰς τὴν ἐκπληττομένην ἠχώ, παντοῖα τετράστιχα καὶ δίστιχα αἰσθηματικά, ἄλλα μὲν ἐγνωσμένα, ἄλλα δὲ τότε ἴσως αὐτοσχεδιαζόμενα, πάντα δὲ παραδόξως μετενηνεγμένα εἰς ὅσον ἔνεστι ἑλληνίζοντα τύπον ἐξ ἀπροσδοκήτου σεβασμοῦ, ἂν ὄχι πρὸς τὴν ἁρμονίαν, ἀλλὰ πρὸς τὴν γραμματικήν. Οὕτως οἱ στίχοι τοῦ Τυπάλδου

Τὰ μαλλιά σου ἔπεφταν πλῆθος
Εἰς τὸν κάτασπρο λαιμὸ
Καὶ σοῦ στόλιζε τὸ στῆθος
Ρόδ' ὡραῖο παρθενικὸ

ἐκαθαρίσθησαν εἰς

Τὰ μαλλιά σου ἔπιπτον πλῆθος
Εἰς λαιμόν σου τὸν λευκόν,
Καὶ τὸ στῆθός σου ἐκόσμει
Ρόδον ὡραῖον παρθενικὸν

Καὶ δύο ἔτι δίστιχα

Τὰ μάτια *λέγουν* τῆς καρδιᾶς· καρδιά γιατ' ἔχεις λύπη;
Εἶσθε τυφλὰ ; δὲν βλέπετε τὸ ζεῦγος ποῦ σᾶς λείπει;

Ἂς παύσῃ ὁ καλλωπισμός, ἂς παύσῃ τὸ ὡραῖον,
Ἂς παύσῃ τὸ ψιμμύθιον... δὲν εἶνε ὥρα πλέον!

Καὶ ἐψάλλοντο ταῦτα ἐν παρῳδίᾳ ἑπτανησιακῶν ἤχων καὶ λαρυγγισμοῖς *ἀμανέ!* Ἀποχωρήσαντα τὸν πρῶτον διαδέχεται μέχρι τῆς πρωΐας ὁ δεύτερος θίασος· αὐτοῦ αἱ ἀξιώσεις εἶνε ὑψηλότεραι, ἀποδίδοντος ἐν ἀνηκούστῳ πολτῷ ἑλληνικῶν λέξεων καὶ ξενοφώνων συλλαβῶν τὰς μελῳδίας τοῦ προσφάτως ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἐγκαθιδρυθέντος ἐξ Ἰταλίδων ᾠδικοῦ καφενείου, ἀνακρουομένας καὶ συνοδευομένας πάσας... δι' ἑνὸς ταμπουρᾶ.

Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πρωτευούσῃ, ἂν κρίνωμεν ἐκ τῶν κατὰ τὰς νύκτας τελουμένων κώμων, ἢ ἐκ τῶν καθ' ἑκάστην ἀνὰ τὰ χείλη τῶν νέων φερομένων ᾀσμάτων καὶ ἤχων, δὲν δυνάμεθα εὐνοϊκῶς νὰ ἀποφανθῶμεν περὶ τῆς παρ' ἡμῖν ἐνυπαρχούσης ᾠδικῆς φιλοκαλίας. Ἡ αἰτία τούτου εἶνε ἡ ἔλλειψις καταλλήλων ᾀσμάτων, ἡ ἔλλειψις καταλλήλων καλλιτεχνῶν πρὸς μελοποί-

ησιν αὐτῶν,· βέβαιον εἶνε ὅτι ἀμφοτέρων στερούμεθα, ἀφ' οὗ οἱ μὲν παρ' ἡμῖν εὐδόκιμοι περὶ τὴν μελοποιΐαν, ἐκτὸς ἐντίμων τινῶν ἐξαιρέσεων, δὲν καταναλίσκουσι καιρὸν ὅπως τονίσωσιν ἑλληνικὰ ποιήματα, ἅτινα οὐδεμία καλῶς ἀνατεθραμμένη δεσποινὶς θέλει καταδεχθῆ νὰ ἐκτελέσῃ ἐπὶ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ κλειδοκυμβάλου της, τὰ δὲ ἁρμόδια πρὸς μολπὴν ἢ ἐπὶ γνωστῶν ἤχων ἡρμοσμένα ᾀσμάτια παράκεινται ἀργοῦντα ἢ συναναφύρονται ἐν ταῖς ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐκδιδομέναις καὶ ἐπαυξανομεναις ἀνθολογίαις, ὀλίγα μετὰ πολλῶν τερατωδῶν καὶ ἠλιθίων προϊόντων, ἀκαταλλήλων καὶ πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ πρὸς ᾠδήν, καὶ πρὸς γέλωτα ἔτι. Πρὸ ἐτῶν ξένος τις λόγιος, συγγράψας βιβλίον περὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ποιήσεως, ἀνέφερεν ὅτι τὰ ποιήματα τοῦ Δημητρίου Παπαρρηγοπούλου δημοτικώτατα φέρονται ψαλλόμενα ἀνὰ τὰ στόματα τῶν λεμβούχων τοῦ Πειραιῶς. Ἀλλ' ἡμεῖς γινώσκομεν ὅτι οὐδὲ ὁ ἀείμνηστος ποιητὴς ἠξίωσέ ποτε ὅτι τὰ μεταφυσικὰ καὶ ἀνώμαλα αὐτοῦ φιλοσοφήματα ἦσαν κατάλληλα εἰς ᾠδικὸν ἐντρύφημα λεμβούχων, ἀλλ' οὐδὲ ὅτι τὰ χαριέστατα ᾀσμάτια τοῦ Ραγκαβῆ, τοῦ Σολωμοῦ, τοῦ Ταντολίδου, καί τινα τῶν νέων ἡμῶν ποιητῶν ἐκτελοῦσι τὸν σκοπὸν αὐτῶν, ἄλλα μὲν ἀγνοούμενα, ἄλλα δὲ εἰς μάτην ἀναμένοντα τὸ ζωογόνον μέλος, ἐν τῇ αὐτῇ παραλλήλῳ κείμενα μετὰ τῶν μὴ διδασκομένων δραμάτων καὶ τῶν μὴ νυμφευομένων δεσποινίδων. Τοὐναντίον ἀποκτῶσι περίσσειαν δημοτικότητος ἀνὰ τὰ στόματα πάντων ἐκτρωματικά τινα στιχουργήματα παντὸς ἀμοιροῦντας καλλιτεχνικοῦ στοιχείου, ἐξ ὧν μέχρι τῆς χθὲς διέτρεχον θριαμβευτικῶς ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον καὶ ἐπαρχίας καὶ πρωτεύουσαν καὶ περιπαθῶς ἀνεμέλποντο καὶ ἀνεκρούοντο ὑπὸ τῶν νέων εἰς συμπόσια καὶ πανηγύρεις καὶ κώμους καὶ συνεκίνουν καρδίας καὶ κατέλειβον δάκρυα ἄσματα ἐκ τοιούτων στίχων:

Συγχώρησόν με, ἂν εἶμ' αὐθάδης,
'Ιδοὺ ὁ ᾅδης
Μὲ προσκαλεῖ.
Γονεῖς μου, μὴ λυπεῖσθε, διότι ἀποθαίνω,
'Στὸν ᾅδην κατεβαίνω,
'Εκεῖ θὰ σᾶς ἰδῶ.
Φέρετε δὲ μαζῆ σας τὸν νέον π' ἀγαποῦσα,
Μ' ἐκεῖνον σὰν ἐζοῦσα,
Μαζῆ του νὰ χαθῶ.

Ἤκουσα κατὰ πρῶτον ψαλλομένους τοὺς ἀνουσίους στίχους πρό τινων ἐτῶν, ἐν ᾧ διέπλεον τὴν λίμνην τοῦ Μεσολογγίου· ἦτον γαληνιαία καὶ δλόδροσος ἑσπέρα τοῦ Αὐγούστου, καὶ ἦσαν τὰ πάντα ἐκεῖ πέραν ἀπαράμιλλα ἐν τῇ μαγείᾳ των, οὐρανὸς καὶ λίμνη, ἡ δίδυμος ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς λίμνης πανσέληνος, ὁ ἄπειρος ὁρίζων, ἡ μαρμαρίνη ἠρεμία τῶν ὑδάτων, μετὰ γλυκυτάτου φλοίσβου φρικιώντων ἐκ τῶν διαπλεόντων ἐπ' αὐτῶν πλοιαρίων. Τὸ ᾆσμα ἐψάλλετο ὑπὸ νέων σπουδαστῶν ἐν συμφωνίᾳ καὶ συνοδείᾳ κιθάρας.

Αἴφνης ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς λίμνης, ἐκεῖ πρὸς τὸ ὑποτρέμον φῶς τῆς ἁλιευτικῆς ἐκείνης καλύβης, ἀνυψοῦται, μεγαλύνεται, διαχέεται, καὶ διακρίνεται διαυγής, ἀπροσποίητος, τρομώδης καὶ μεταλλικὴ φωνή, τραγουδοῦσα ἐν τῷ γνωστῷ ἐκείνῳ, δημοτικῷ καὶ περιπαθεστάτῳ σκοπῷ τοὺς στίχους τούτους, οἵτινες εἶνε ἐκ τῶν σεμνωμάτων τῆς ποιήσεως τοῦ λαοῦ:

Κόρη μ', ὅταν σ' ἐφίλησα, νύχτα ἦταν, ποιός μᾶς εἶδε;
Μᾶς εἶδ' ἡ νύχτα κι' ἡ αὐγή, τἄστρι καὶ τὸ φεγγάρι,
Καὶ τἄστρι ἐχαμήλωσε, τῆς θάλασσας τὸ λέει,
Θάλασσα τόειπε τοῦ κουπιοῦ καὶ τὸ κουπὶ τοῦ ναύτη,
Κι' ὁ ναύτης τὸ τραγούδησε 'ς τῆς λιγερῆς τὴν πόρτα.

Τὸ ᾆσμα καθίστα δὶς ἁρμονικώτερον ἡ ὥρα, ὁ τόπος, ἡ γαλήνη, ἡ ἀπόστασις, ὁ ἐκ τῆς ἐργασίας ἐπιστρέφων καὶ ἀφροντίστως ψάλλων αὐτὸ πτωχὸς ἁλιεύς, ἡ ἀντίθεσις ἡ ἐνυπάρχουσα ἐν τῇ λαχταριστῇ ποιήσει αὐτοῦ καὶ τῇ νεκρᾷ πεζολογίᾳ τοῦ ἄλλου, ἐν τῇ ἀξέστῳ ἀλλὰ χαρακτηριστικῇ μουσικῇ αὐτοῦ, καὶ τῇ ἐπιτετηδευμένῃ μελῳδίᾳ ἐκείνου, ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ λαοῦ, ὅστις ἀσυνειδήτως παρέδιδε τὴν μολπήν του εἰς τὰς νυκτίας ἠχοὺς καὶ τοῖς λογίοις νέοις, οἵτινες ἐκώμαζον, ὀνειροπολοῦντες κατακτήσεις καὶ σαγήνας, ὡς ἀμοιβὴν τῶν ᾀσμάτων αὐτῶν. Τοῦ ὁρίζοντος τὸ κάλλος, ἡ σεληναία αἴγλη, ἡ ζωτικότης τοῦ ἀέρος, καὶ ἡ μεθύουσα γλαυκὴ μονοτονία ἐξ αἰθέρος καὶ θαλάσσης, ἀντηνακλῶντο πάντα ἐν τῷ μελῳδικῷ ᾄσματι τοῦ ἁλιέως. Ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων μελῳδιῶν καὶ ἐπὶ τοιούτων χρυσοτεύκτων στίχων ἂν καταρτίσῃ ὁ μέλλων τοῦ ἔθνους μελοποιὸς τὸ ἔξοχον αὐτοῦ ἔργον, ἀναγεννᾶται τὸ μουσικὸν αἴσθημα παρ' ἡμῖν, ἡ ᾠδικὴ φιλοκαλία ἀναπτύσσεται, καὶ κῶμοι καὶ κωμάζοντες ἐπανευρίσκουσι τὴν πρὸ πολλοῦ ἀπολεσθεῖσαν ποίησιν αὐτῶν.

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΑΠ' ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣ ΚΗΦΙΣΙΑΝ

Τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως ἐδόθη· ἡ ἀτμάμαξα συρίζει ὀξέως· ἡ ἁμαξοστοιχία συγκλονεῖται, ἀπομακρύνεται, ἠρέμα κατ' ἀρχὰς τοῦ σταθμοῦ καὶ ἀρχίζει αἴφνης παράφορον διὰ τῶν ἀγρῶν καλπασμὸν ἐπὶ τῶν σιδηρῶν γραμμῶν.

Καὶ τὸ βλέμμα δὲν προφθάνει νὰ ἴδῃ καλῶς, δὲν προφθάνει ν' ἀναπαυθῇ ἐπὶ τῶν θελκτικῶν ἢ μεγαλοπρεπῶν τοπίων, ἅτινα περιβάλλει διὰ γοήτρου ἡ ἱερὰ τῆς ἀρχαιότητος ποίησις ἢ τὸ γραφικὸν τῆς θέσεως αὐτῶν.

Ἐκεῖ κάτω διακρίνω τὸν Κολωνόν, ἐρυθρὸν

τὴν κορυφὴν ὡς ἐξ αἴσχους ἐπὶ τῇ μεταμορφώσει αὐτοῦ εἰς λαχανόκηπον.

Ἡ πεδιὰς ἀντιπαρέρχεται τετμημένη εἰς ἀκατάπαυστον σειρὰν τοπογραφιῶν· παρελαύνουσι συστάδες δένδρων, ὧν τὰ φύλλα κινουμένην ῥίπτουσι σκιάν, ἀγροὶ θερισμένοι κιτρινίζοντες, ἢ καταπράσινοι καὶ μηκωνόσπαρτοι, ἄμπελοι μετὰ κανονικῶν αὐλακίων καὶ στοίχων κλημάτων, λόφοι χλοεροὶ καὶ κοιλώματα κατάφυτα, ἓν κοπάδι προβάτων διεσπαρμένον εἰς τὸ λειβάδι· αἴφνης χωμάτινος τοῖχος ἀνυψοῦται ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ὁ ἐντρυφῶν γηθοσύνως εἰς τὴν δρόσον καὶ τὴν πρασινάδαν ἀναμιμνήσκεται ὀδυνηρῶς τῶν κονιορτωδῶν καὶ καταλεύκων τῶν Ἀθηνῶν ὁδῶν· ἀλλ' εὐτυχῶς τὸ παραπέτασμα καταπετάννυται, καὶ ἐμφανίζεται αὖθις ἡ θαυμασία σκηνογραφία.

Σταματῶμεν ἐπὶ μικρὸν εἰς τὸ Ἡράκλειον τὸ ὑπὸ Βαυαρῶν ἐπὶ Ὄθωνος συνοικισθὲν χωρίον. Τὸ γοτθικὸν κωδωνοστάσιον τοῦ δυτικοῦ ναοῦ του ξενίζον ἐπὶ τοῦ καταφύτου ἐκείνου μέρους τῆς Ἀττικῆς σὲ μετάγει νοερῶς εἰς κοιλάδα τινὰ τῆς Γερμανίας.

Ἀλλ' ἐπανέρχεσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα διακρίνων τὴν *ὤμορφη ἐκκλησία* καὶ τὸν ὀφιοειδῆ διὰ τῆς χλόης ἕρποντα δρομίσκον της.

Δεξιὰ ἐκτείνεται γραφικωτάτη ἡ πεδιὰς τοῦ Χαλανδρίου, ἐν τῇ ὁποίᾳ μετὰ καλλιτεχνικῆς ἁρμονίας παραλλάσσουσι ὅλαι τοῦ πρασίνου χρώματος αἱ ἀποχρώσεις. Ὦ φύσις, εἶσαι, καὶ θὰ εἶσαι ὁ μεγαλοφυέστατος coloriste, εἶσαι ὑπερτέρα παντὸς ζωγράφου ὅσον εἶνε τὸ πρωτότυπον τοῦ ἀντιγράφου!..

Ἀφίνομεν ὀπίσω μας τὸ Βραχάμι, ταὶς *Παληόκκλησιαις*, τὰς ποιητικωτάτας ἐν τῇ ἐγκαταλείψει αὐτῶν, καὶ φθάνομεν εἰς τὸ πενιχρὸν τὴν ὄψιν Ἀμαρούσιον. Κατέρχονται κατεσπευσμένως χωρικοί τινες φέροντες ἐπ' ὤμου τοὺς σάκκους των καὶ ἀπὸ ῥυτῆρος ἐλαυνούσης τῆς ἁτμαμάξης παρερχόμεθα τὸ ἐντὸς πυκνοῦ δάσους μέγαρον τοῦ κυρίου Συγκροῦ διερχόμεθα τὴν ἁψίδα τοῦ ὑδραγωγείου τοῦ Κεφαλαρίου, παρακάμπτομεν τὸ ἐπὶ χλοεροῦ λόφου ὑπερκειμένου τῆς πεδιάδος περίοπτον παρεκκλήσιον τοῦ προφήτου Ἠλία καὶ φθάνομεν εἰς Κηφισιάν.

* *
*

Εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν εἶνε ἡ μικρὰ πλατεῖα, ἐν ᾗ ὁ ἱστορικὸς πλάτανος.

Τί εἶδε καὶ τί ἤκουσε τὸ τανυσίκλαδον τοῦτο δένδρον, ὅπερ οὔτε ἐφαλάκρωσε τὸ γῆρας οὔτε ἐλεύκανε οὐδ' ἐκύρτωσε, ἐν ᾧ τὰ πάντα κατέρρευσαν περὶ αὐτὸ καὶ τυραννία τουρκικὴ καὶ δυναστεία, καὶ τῶν μυριάδων ἀπ' αἰώνων ἀτενισάντων αὐτὸ ὀφθαλμῶν οὐδὲ αἱ κόγχαι περισώζονται ὑπὸ τὸ χῶμα...

Ὑπὸ τὸ δένδρον τοῦτο ἠρέσκοντο πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως νὰ συνέρχωνται οἱ τοῦρκοι μπέηδες, διότι ὡς γνωστόν, ἡ Κηφισιὰ ἦτο τὸ κατ' ἐξοχὴν τουρκοχώριον· ἐκάθηντο ὀκλαδὸν ἐπὶ παχέων ταπήτων, κρατοῦντες τὴν σύριγγα τοῦ ναργιλέ, ἀναποδογυρίζοντες τὴν εὐρωπαϊκὴν ἰσορροπίαν ἐν καγχασμοῖς ἢ διηγούμενοι μετ' εὐαρεσκείας τὰ βάσανα ἅτινα ἐπενόουν ὅπως βασανίσωσι τοὺς γκιαουράδες· ἀλλοίμονον ἂν διήρχετο ἐκεῖθεν τάλας τις χριστιανός· ἀμέσως ἐπεφορτίζετο μὲ ἀγγαρείαν ἐξευτελιστικήν. Ἀλλὰ καὶ μᾶλλον βδελυρὰ θεάματα εἶδεν ὁ πλάτανος, ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ ὁποίου ἁβραὶ νεάνιδες τώρα, μόνον διὰ τῶν χειλέων των ἢ τῶν ἐπὶ τῶν πετάσων αὐτῶν ῥόδων φέρουσαι εἰς τὸν νοῦν τὸ χρῶμα τοῦ αἵματος, ἀκούουσι τὰ γοργὰ μέλη τῶν εὐρωπαϊκῶν στροβίλων τοῦ Σαΐλερ ἢ τοῦ Καίσαρη. Ἀπὸ τῶν κλώνων τούτων πολλὰ σώματα ἐταλαντεύθησαν ἐν ἡμέραις ἀπαισίαις, μὲ τὸν βρόχον εἰς τὸν λαιμόν, μὲ πρόσωπον πελιδνὸν καὶ τὴν γλῶσσαν κρεμαμένην ἔξω. Ἀλλ' ἐξεδικήθη ὁ ἑλληνικὸς πλάτανος, παρασχὼν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοὺς χονδροὺς αὐτοῦ κλάδους πρὸς κατασκευὴν διευθετῶν τῶν τηλεβόλων τῆς Ἀκροπόλεως.

Κατέναντι εἶνε τζαμίον, οὗτινος οὐχὶ πρὸ πολλοῦ κατερρίφθη ὁ μιναρές· παρὰ τὰ θεμέλια τούτου εἰσὶν αἱ τέσσαρες λάρνακες, αἱ ἀποδιδόμεναι εἰς Ἡρώδην τὸν Ἀττικὸν ἀποθανόντα ὡς γνωστὸν ἐν Κηφισιᾷ καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ.

Ἐν τῷ κήπῳ τῆς οἰκίας τοῦ κ. Λεωνίδα Σκυλίτση ἀνάκειται ὁ ἀνδριὰς τοῦ Ἡρώδου ἄνευ κεφαλῆς δυστυχῶς καὶ χειρῶν, καὶ ὑποβαθρόν τι μετ' ἐπιγραφῆς εὐαναγνώστου. Εἶχεν ἀνευρεθῇ καὶ ἡ περικαλλεστάτη κεφαλὴ τῆς συζύγου τοῦ Ἡρώδου, ἀλλ' ἐκλάπη ὑπὸ ἀρχαιοκλόπου τινὸς ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῆς ῥηθείσης οἰκίας.

Παρὰ τὴν κρήνην εἶνε ἡ δεξαμενή, ἐν ᾗ ὁ διαβόητος μπέης Μαλιόκας ἐβασάνιζε τοὺς εἰς τὴν δικαστικὴν αὐτοῦ δικαιοδοσίαν περιπίπτοντας· διέτασσεν αὐτοὺς νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸ ὕδωρ, αὐτὸς δ' ἐπὶ τοῦ χείλους καθήμενος ἔσυρεν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τὴν αἰχμηρὰν σπάθην αὐτοῦ· ὁ δυστυχὴς χριστιανὸς περίτρομος ἐβύθιζεν ὑπὸ τὸ ὕδωρ τὴν κεφαλὴν ὅπως μὴ ἀποκοπῇ· ἀλλ' ἐνίοτε τὸ αἱμοβόρον ὁρμέμφυτον τοῦ Τούρκου ἐξήπτετο καὶ τὸ ὕδωρ ἐπορφυροῦτο ὑπὸ τοῦ αἵματος καὶ ἡ κεφαλὴ ἐβυθίζετο μόνη, νεκρά, χωρὶς τοῦ σώματος.

Τοὺς ἀπαισίους ἐκείνους χρόνους ἐκτὸς τοῦ τεμένους ἐνθυμίζουσιν ἔτι δύο πύργοι, ἠρειπωμένοι καὶ ἑτοιμόρροποι, φοβερὰ ἐπὶ τουρκοκρατίας δικαστήρια καὶ νῦν ἀποθῆκαι σανοῦ.

Θελκτικωτάτη τοποθεσία εἶνε τὸ Κεφαλάρι, ἐκτὸς τῆς Κηφισιᾶς, ἀρχαῖον ὑδραγωγεῖον ἐξ οὗ ἀναβρύει δροσερώτατον ὕδωρ, ἀπαισίως συνδέσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ μετὰ τοῦ πρό τινων ἐτῶν ἐπισκήψαντος κοιλιακοῦ τύφου. Ἐντεῦθεν φαίνεται ἡ ὑπώρεια τοῦ ἀλαζόνος Πεντελικοῦ ἐκπί-

— Ναί, ἀδελφέ, ἀπήντησεν ὁ Οὐρβανός. Ἐτακτοποιήθησαν ὅλα, καὶ σοῦ μένουν δώδεκα χιλιάδες φράγκα ἐτήσιον εἰσόδημα, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπέτρεψα νὰ συμπεριληφθοῦν εἰς τὴν ἐκκαθάρισιν.

— Μοῦ μένουν;... ὑπέλαβεν ὁ Γαετάνος, θεωρῶν αὐτὸν ἀτενῶς. Ὄχι! μὲ ἀπατᾷς! δὲν μοῦ μένει τίποτε. Σύ, ἀφοῦ μ' ἐξεχρέωσες, μοῦ δίδεις καὶ σύνταξιν!

— Ἔστω,... ναί! ἀπήντησεν ὁ μαρκήσιος, διότι θὰ ἐμάνθανες ὁπωσδήποτε μίαν ἡμέραν ὅτι δὲν εἶσαι κύριος ν' ἀπαλλοτριώσῃς τὸ κεφάλαιον.

Ὁ δούξ, ὅστις οὐδὲν εἶχεν ἔτι ἀποφασίσει, ἔτριψε τὰς χεῖράς του, τὴν μίαν διὰ τῆς ἄλλης, κ' ἔμεινε πάλιν σιωπηλός.

Ὁ μαρκήσιος προσεπάθησε νὰ νικήσῃ τὴν συνήθη του ψυχρότητα, καὶ καθήσας πλησίον τοῦ ἀδελφοῦ του ἔδραξε τὰς συνεσπασμένας αὐτοῦ χεῖρας, αἵτινες δὲν ἀπεφάσιζον ἔτι νὰ ἐκταθῶσι πρὸς αὐτόν.

— Φίλε μου, τῷ εἶπε, πολλὴν ὑπερηφάνειαν ἔχεις ἀπέναντί μου. Δὲν θὰ ἔκαμνες ἆρά γε δι' ἐμὲ ὅ,τι κάμνω διὰ σέ;

Ὁ δοὺξ ᾐσθάνθη καταβαλλομένην τὴν ἀλαζονείαν του, καὶ ἀνελύθη εἰς δάκρυα.

— Ὄχι! εἶπε, σφίγγων ἰσχυρῶς τὰς χεῖρας τοῦ ἀδελφοῦ του. Οὔτε θὰ ἤξευρα οὔτε θὰ ἠδυνάμην νὰ τὸ κάμω, διότι μοῖρα ἰδική μου εἶνε νὰ βλάπτω, καὶ ποτέ μου δὲν θὰ ἔχω ἐγὼ τὴν εὐτυχίαν νὰ σώσω κανένα.

— Ὁμολογεῖς τοὐλάχιστον, ὅτι αὐτὸ εἶνε εὐτυχία, ὑπέλαβεν ὁ Οὐρβανός. Θεώρει με λοιπὸν ὡς ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ὑπεχρέωσες, καὶ δός μου τὴν ἀγάπην σου, ἡ ὁποία κινδυνεύει νὰ ἐξαφανισθῇ.

— Οὐρβανέ! ἀνέκραξεν ὁ δούξ, ὁμιλεῖς περὶ τῆς ἀγάπης μου... Ἔπρεπε τὴν στιγμὴν αὐτὴν νὰ σ' εὐχαριστήσω μὲ διαβεβαιώσεις στοργῆς καὶ ἀγάπης, καὶ ὅμως δὲν τὸ κάμνω. Ποτέ μου δὲν θὰ ταπεινωθῶ τόσον, ὥστε νὰ καταφύγω εἰς τὴν ὑπόκρισιν. Ἠξεύρεις, ἀδελφέ μου, ὅτι πάντοτε μετρίως σὲ ἠγάπησα;

— Τὸ γνωρίζω, καὶ τὸ ἐξηγῶ ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ὀρέξεων καὶ τοῦ χαρακτῆρός μας. Ἀλλὰ δὲν ἦλθεν ἆρά γε ἡ στιγμὴ ν' ἀγαπηθῶμεν καλλίτερον;

— Ὦ! εἶνε φοβερὰ πρὸς τοῦτο ἡ στιγμὴ αὐτή! εἶνε στιγμὴ τοῦ θριάμβου σου καὶ τῆς ταπεινώσεώς μου. Εἰπέ μου ὅτι, ἂν δὲν ἦτο ἡ μήτηρ μας, θὰ μὲ ἄφινες ἀβοήθητον! Ναί! αὐτὸ πρέπει νὰ μὲ εἰπῇς, καὶ τότε δύναμαι νὰ σοῦ συγχωρήσω ὅ,τι κάμνεις.

— Δὲν σοῦ τὸ εἶπα ἤδη;

— Εἰπέ μου το ἀκόμη!... Διστάζεις; Εἶνε λοιπὸν ζήτημα τιμῆς;

— Ναί, ἀκριβῶς ζήτημα τιμῆς.

— Καὶ δὲν θέλεις νὰ σ' ἀγαπῶ σήμερον περισσότερον ἢ ἄλλοτε;

— Ἠξεύρω, ἀπήντησε μελαγχολικῶς ὁ μαρκήσιος, ὅτι ἐγὼ δὲν εἶμαι πλασμένος διὰ ν' ἀγαπῶμαι.

Ὁ δοὺξ ᾐσθάνθη ὅτι δὲν εἶχε πλέον δύναμιν ν' ἀντιστῇ, καὶ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἀδελφοῦ του.

— Ἔλα! ἀνέκραξε, συγχώρησέ με. Εἶσαι πολὺ καλλίτερός μου. Σὲ ὑπολήπτομαι, σὲ θαυμάζω, σχεδὸν σὲ σέβομαι. Ἠξεύρω, αἰσθάνομαι ὅτι εἶσαι ὁ καλλίτερος φίλος μου. Θεέ μου! Τί νὰ κάμω διὰ σέ; Ἀγαπᾷς καμμίαν γυναῖκα; Νὰ φονεύσω τὸν ἄνδρα της; Νὰ ὑπάγω εἰς τὴν Κίναν νὰ σοῦ ἀναζητήσω κανὲν πολύτιμον χειρόγραφον εἰς καμμίαν παγόδαν, μὲ κίνδυνον μαστιγώσεως;

— Συλλογίζεσαι μόνον πῶς νὰ ἐξοφλήσῃς, Γαετάνε. Ἀγάπα με ὀλίγον καὶ μ' ἐξοφλεῖς χιλιάκις.

— Σ' ἀγαπῶ ἐξ ὅλης μου τῆς ψυχῆς, ἀπήντησεν ἐντόνως ὁ δοὺξ ἐναγκαλιζόμενος αὐτόν, καὶ κλαίω, βλέπεις, ὡς παιδίον. Ἔλα τόρα, δός με καὶ σὺ ὀλίγην ὑπόληψιν Θὰ διορθωθῶ, εἶμαι νέος ἀκόμη, τί διάβολον! Τριάκοντα ἓξ ἐτῶν ὅταν εἶνε κανείς, δὲν εἶνε ἀκόμη χαμένος! Τρι-μένος μόνον ὀλίγον. Τώρα θὰ τακτοποιηθῶ, ἀπ[illegible] μάλιστα εἶνε ἀνάγκη. Τόσον τὸ καλλίτερον! [illegible] ἀποκτήσω πάλιν τὴν ὑγείαν μου, τὴν νεότητά μου. Θὰ ὑπάγω νὰ περάσω τὸ θέρος εἰς τὴν ἐξοχὴν μὲ τὴν μητέρα μου καὶ μαζύ σου. Θὰ σᾶς διηγοῦμαι ἀνέκδοτα... Θὰ σᾶς κάμω νὰ γελᾶτε... νὰ ἰδῇς. Ἔλα, ἔλα... νὰ κάμωμεν σχέδια... βοήθησέ με ν' ἀνεγερθῶ, παρηγόρησέ με,... διότι,... τί νὰ σοῦ εἰπῶ, δὲν ἠξεύρω ποῦ εὑρίσκομαι, καὶ εἶμαι πολὺ δυστυχής!

Ὁ μαρκήσιος εἶχεν ἤδη παρατηρήσει, χωρὶς νὰ φανῇ, ὅτι τὰ πρὸ μιᾶς ὥρας πρόχειρα ὅπλα εἶχον ἐξαφανισθῇ. Εἶχε δὲ ἄλλως ἀναγνώσει ἐπὶ τῆς μορφῆς τοῦ ἀδελφοῦ του τὴν φοβερὰν κρίσιν ἣν εἶχεν ὑποστῇ, κ' ἐγνώριζεν ὅτι τὸ ἠθικὸν αὐτοῦ θάρρος δὲν ὑπερέβαινε πᾶσαν δοκιμασίαν.

— Ἐνδύσου, τῷ εἶπε, κ' ἔλα νὰ προγευματίσῃς μαζύ μου. Θὰ ὁμιλήσωμεν καὶ θὰ πλάσωμεν ὡραῖα σχέδια περὶ τοῦ μέλλοντος. Τίς οἶδε μὴ σὲ πείσω, ὅτι εἰς μερικὰς περιστάσεις ἀρχίζει τις νὰ πλουτῇ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν γείνῃ πτωχός.

Ε'

Ὁ μαρκήσιος ἀπήγαγε τὸν ἀδελφόν του εἰς τὸ δάσος τῆς Βουλώνης, ὅπερ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἦτο θαυμάσιος ἀγγλικὸς κῆπος, ἀλλ' ἄλσος πλῆρες σκιᾶς καὶ μυστηρίου. Ἦσαν αἱ πρῶται ἡμέραι τοῦ Ἀπριλίου, ὁ καιρὸς ἦτο θαυμάσιος, ὑπὸ τὰς λόχμας ἐφύοντο ἄφθονα τὰ ἴα καὶ

μυριάδες αἰγιθαλῶν ἐφλυάρουν ἤδη περὶ τοὺς νεοθαλεῖς βλαστούς, ἐνῷ αἱ κίτριναι χρυσαλλίδες τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ ἔαρος ἐφαίνοντο, ἔκ τε τοῦ σχήματος καὶ τοῦ χρώματος καὶ τῆς πτήσεως αὐτῶν, ὡς νέα φύλλα φερόμενα ὑπὸ τοῦ ἀνέμου.

Ὁ μαρκήσιος ὑπετίθετο ὅτι ἔτρωγε συνήθως οἴκοι. Πράγματι ὅμως δὲν ἔτρωγεν, ὡς ἐννοοῦσιν οἱ γαστρίμαργοι τὴν λέξιν. Ἐγεύετο ἁπλούστατόν τι φαγητόν, ὅπερ κατέπινε ταχέως, χωρὶς ν' ἀποσπᾷ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκ τοῦ παρ' αὐτῷ ἀνοικτοῦ βιβλίου. Τὴν λιτότητα δὲ αὐτὴν ὑπηγόρευε καὶ αὐστηρᾶς οἰκονομίας νόμος, καθότι οὐδὲν περιττὸν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐπὶ τῆς τραπέζης του ὁ μαρκήσιος, ἵνα παρατίθεται ἡ τῆς μητρός του ἄφθονος καὶ ἐκλεκτή.

Ἐπιθυμῶν νὰ κρύψῃ τὴν θέσιν του ταύτην εἰς τὸν ἀδελφόν του φοβούμενος δὲ μᾶλλον μὴ τὸν λυπήσῃ διὰ τῆς θέας τῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ κρατούσης σκληραγωγίας, ἔφερεν αὐτὸν εἰς ἓν τῶν ἑστιατορίων τοῦ δάσους, καὶ παρήγγειλεν εὐπρόσωπον ἄριστον, ἀναλογιζόμενος ὅτι θὰ ἠγόραζε βιβλία τινὰ ὀλιγώτερα καὶ θὰ ἐφοίτα ἐν ἀνάγκῃ εἰς τὰς δημοσίας βιβλιοθήκας, ἀπαράλλακτα ὡς πένης τις λόγιος. Τὸν μαρκήσιον οὐδόλως ἐλύπουν οὐδ' ἐτρόμαζον ὁσαιδήποτε μικραὶ τοιαῦται θυσίαι. Οὐδ' αὐτὴν τὴν εὐπαθῆ ὑγείαν του ἐσυλλογίζετο, εἰς ἣν ὁ καθιστικὸς βίος ὑπηγόρευεν ἄνεσιν καὶ ὑλικὴν εὐμάρειαν. Ἠσθάνετο ἑαυτὸν εὐτυχῆ ὅτι εἶχεν οἰκειωθῆ πρὸς τὸν Γαετάνον καὶ ἠδύνατο νὰ ἐλπίζῃ τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὴν στοργὴν αὐτοῦ. Οὗτος δέ, ὅστις ἦτο πάντοτε ὠχρὸς καὶ νευρικῶς τεταραγμένος, συνῆλθε βαθμηδὸν ἐκ τῆς πνοῆς τῆς ἐαρινῆς αὔρας, ἥτις εἰσέπνεεν ἐλευθέρως διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου. Τὸ πρόγευμα ἔφερε μετὰ μικρὸν εἰς ἰσοζύγιον τὰς ψυχικάς του δυνάμεις, διότι ἦτο φύσις ῥωμαλέα, ἀνίκανος νὰ ὑποστῇ οἱανδήποτε ὑλικὴν στέρησιν, ἡ δὲ μήτηρ του, ἥτις εἶχεν ἀξιώσεις τινὰς συγγενείας πρὸς τὴν πρώην βασιλεύουσαν οἰκογένειαν, ἔλεγε μετά τινος ματαιότητος, ὅτι ὁ δοὺξ εἶχε τὴν λαμπρὰν ὄρεξιν τῶν Βουρβώνων.

Μετὰ μίαν ὥραν ὁ δοὺξ ὑπῆρξε χαριέστατος πρὸς τὸν ἀδελφόν του, ἐφάνη δηλαδὴ πρὸς αὐτόν, τότε πρῶτον ἐπὶ ζωῆς του, τοσοῦτον ἐράσμιος καὶ ἀνεπιτήδευτος ὅσον ἦτο πρὸς πάντας. Οἱ δύο ἐκεῖνοι ἄνθρωποι εἶχον ἴσως ἐνίοτε μαντεύσει ἀλλήλους, χωρὶς ὅμως ποτὲ νὰ ἐννοηθῶσι, καὶ οὐδέποτε βεβαίως εἶχον ἐξετάσει ὁ εἷς τὸν ἄλλον. Ὁ μαρκήσιος ἐκ δειλίας, ὁ δοὺξ ἐξ ἀδιαφορίας. Ἀλλὰ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁ δοὺξ ᾐσθάνθη ἀληθῶς τὴν ἀνάγκην νὰ γνωρίσῃ τὸν ἄνδρα, ὅστις πρὸ μικροῦ εἶχε σώσει τὴν τιμήν του καὶ ἐξησφάλιζε τὸ μέλλον του. Τὸν ἠρώτησε λοιπὸν μετὰ τῆς οἰκειότητος ἐκείνης, ἥτις οὐδέποτε ἄλλοτε εἶχε προσεγγίσει τοὺς δύο ἀδελφούς.

— Ἐξήγησέ μου τὴν εὐτυχίαν σου, τῷ εἶπε, διότι εἶσαι εὐτυχής, σύ· δὲν σὲ ἤκουσα τοὐλάχιστον ποτὲ νὰ παραπονῆσαι.

Ἡ ἀπάντησις τοῦ μαρκησίου τὸν ἐξέπληξε μεγάλως.

— Ἡ γενναιότης μου, τῷ εἶπε, δὲν ἔχει ἄλλην ἐξήγησιν ἢ τὴν ἀφοσίωσίν μου πρὸς τὴν μητέρα μου καὶ τὴν ἀγάπην μου πρὸς τὴν σπουδήν· Εὐτυχίαν οὐδέποτε εἶχα οὔτε θὰ ἔχω ποτέ. Αὐτὸ δὲν ἦτο ἴσως πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ σοῦ εἰπῶ, διὰ νὰ σὲ προσελκύσω εἰς τὸν ἤρεμον καὶ μονήρη βίον. Ἀλλὰ θὰ ἐθεώρουν ἁμάρτημα νὰ μὴ φανῶ εἰλικρινὴς πρὸς σέ· ἄλλως δέ, δὲν θέλω καὶ νὰ μ' ἐκλάβῃς ὡς σχολαστικὸν τῆς ἀρετῆς, μολονότι μοῦ κατηγόρησες κἄπως αὐτὸ τὸ ἐλάττωμα.

— Ἀλήθεια· καὶ εἶχον ἄδικον, τὸ βλέπω. Ἀλλὰ πῶς καὶ διατί εἶσαι δυστυχής, πτωχέ μου ἀδελφέ; Ἠμπορεῖς νὰ μοῦ τὸ εἰπῇς;

— Ὄχι νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ· νὰ σοῦ τὸ ἐμπιστευθῶ θέλω. Ἠγάπησα.

— Σύ; ἠγάπησες γυναῖκα; καὶ πότε;

— Πρὸ πολλοῦ, καὶ τὴν ἠγάπησα ἐπὶ πολύ.

— Καὶ δὲν τὴν ἀγαπᾷς πλέον;

— Δὲν ὑπάρχει πλέον.

— Ἦτο ὕπανδρος;

— Ναί· καὶ ὁ σύζυγός της ζῇ ἀκόμη. Μοῦ ἐπιτρέπεις νὰ μὴ σοῦ τὴν ὀνομάσω.

— Θὰ ἦτον ἐντελῶς περιττόν· ἀλλά... θὰ παρηγορηθῇς βέβαια;

— Δὲν ἠξεύρω· ἕως τώρα δὲν τὸ κατώρθωσα.

— Ἀπέθανε πρὸ πολλοῦ;

— Πρὸ τριῶν ἐτῶν.

— Καὶ σὲ ἠγάπα πολύ;

— Ὄχι!

— Πῶς, ὄχι;

— Μὲ ἠγάπα ὅσον ἠμπορεῖ ν' ἀγαπήσῃ μία γυνή, ἥτις οὔτε δύναται οὔτε θέλει νὰ χωρισθῇ ἀπὸ τὸν ἄνδρα της.

— Ἆ, μπᾶ! αὐτὸ δὲν εἶνε λόγος. Τοὐναντίον τὰ ἐμπόδια ὑποθάλπουν τὸ πάθος.

— Ἀλλὰ καὶ τὸ κατατρίβουν. Εἶχε βαρυνθῆ ν' ἀπατᾷ κ' ἐπομένως νὰ πάσχῃ. Ὁ φόβος μόνον ὅτι θὰ μ' ἔφερεν εἰς ἀπελπισίαν τὴν ἐμπόδιζε νὰ διακόψῃ πᾶσαν σχέσιν μαζύ μου· ἐγὼ δὲν εἶχα γενναιότητα· τοιουτοτρόπως δὲ ἀπέθανεν ἐκ τῆς πάλης ἐκείνης... κ' ἐγὼ πταίω.

— Διόλου, διόλου! τί εἶν' αὐτὰ τὰ ὁποῖα φαντάζεσαι πρὸς βάσανόν σου;

— Δὲν φαντάζομαι τίποτε, καὶ ἡ λύπη μου εἶνε ἀθεράπευτος, ὡς εἶνε ἀσυγχώρητον τὸ ἁμάρτημά μου. Θὰ ἰδῇς· εἰς μίαν τῶν περιπαθῶν ἐκείνων στιγμῶν, κατὰ τὰς ὁποίας ἐπιθυμεῖ τις, ἐναντίον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, νὰ ἰδιοποιηθῇ οὕτως εἰπεῖν αἰωνίως τὸ ἀγαπώμενον ὄν, κατέστησα αὐτήν... μητέρα. Μοῦ ἔδωκεν υἱόν, τὸν

ὁποῖον ἔσωσα, ἔκρυψα, καὶ ὁ ὁποῖος ζῇ. Ἀλλ' ἐκείνη, μὴ θέλουσα νὰ γεννήσῃ ὑποψίας, ἀνεφάνη εἰς τὸν κόσμον εὐθὺς τὴν ἐπαύριον τοῦ τοκετοῦ. Ἦτο ὡραία καὶ ζωηρά· ὡμίλει κ' ἐπεριπάτει μ' ὅλον της τὸν πυρετόν, ἀλλά... μετὰ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ἀπέθνησκε! Οὐδεὶς ποτε ὑπωπτεύθη τίποτε. Ἐθεωρεῖτο γυνὴ αὐστηροτάτων ἠθῶν...

— Γνωρίζω ποία εἶνε. Ἡ κυρία Γ...

— Ναί. Σὺ μόνος εἰς τὸν κόσμον ἠξεύρεις αὐτὸ τὸ μυστικόν.

— Ὢ! ἔσο ἥσυχος. Ἡ μητέρα δὲν ὑποπτεύεται...

— Τίποτε.

Ὁ δοὺξ ἐσίγησεν ἐπί τινας στιγμάς, εἶτα εἶπε στενάζων:

— Πτωχέ μου ἀδελφέ! τὸ παιδίον αὐτό, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει καὶ τὸ ὁποῖον ἀγαπᾷς πιθανῶς...

— Βεβαίως.

— Τὸ κατέστρεψα καὶ αὐτό!

— Τί σημαίνει. Ἀρκεῖ νὰ μάθῃ νὰ ἐργάζεται, νὰ γείνῃ ἀνήρ, καὶ ἄλλην ἐπιθυμίαν δι' αὐτὸ δὲν ἔχω. Δὲν ἠμπορῶ ποτὲ νὰ τὸ ἀναγνωρίζω ἐπισήμως, καὶ οὐδὲ θέλω νὰ τὸ ἔχω πλησίον μου ἐπί τινα ἔτη. Εἶνε πολὺ ἀδύνατον, καὶ τὸ ἀνατρέφω εἰς τὴν ἐξοχήν, ὑπὸ χωρικῶν. Πρέπει ν' ἀποκτήσῃ ῥώμην φυσικήν, τὴν ὁποίαν ποτέ μου δὲν εἶχα, καὶ δι' αὐτὸ ἴσως δὲν εἶχα καὶ ἠθικὴν δύναμιν. Ἐκτὸς δὲ τούτου ὁ κύριος Γ... τὴν τελευταίαν στιγμήν, ἐξ ἑνὸς ἀπερισκέπτου λόγου τοῦ ἰατροῦ, ὑπώπτευσε τὸ πρᾶγμα. Δὲν πρέπει λοιπὸν ἐπὶ πολὺν χρόνον νὰ φανῇ πλησίον μου ἓν παιδίον, τοῦ ὁποίου ἡ ἡλικία θὰ συνέπιπτε μὲ τὸ ὀλέθριον συμβάν. Βλέπεις, ἀδελφέ,... οὔτε εἶμαι, οὔτε δύναμαι νὰ ἦμαι εὐτυχής.

— Αὐτὸ λοιπὸν τὸ πάθος σ' ἐμπόδισε νὰ νυμφευθῇς;

— Εἶχον ὁρκισθῇ νὰ μὴ νυμφευθῶ ποτέ μου.

— Τώρα ὅμως πρέπει νὰ τὸ σκεφθῇς.

— Σὺ μοῦ συμβουλεύεις τὸν γάμον;

— Ἐγώ, διατί ὄχι; Δὲν περιφρονῶ ἐγὼ τὸν γάμον, ὡς νομίζεις. Ἐκήρυξα τὴν ἀντιπάθειαν αὐτήν, διὰ ν' ἀπαλλαγῶ ἀπὸ τὸν κόπον νὰ ζητήσω γυναῖκα, ὅτε εἶχα ἀκόμη ἡλικίαν νὰ τὴν ἐκλέξω. Ἀφοῦ κατεστράφην οἰκονομικῶς, τὸ πρᾶγμα ἔγεινεν, ἐννοεῖς, ἀκόμη δυσκολώτερον. Ἡ μήτηρ μου δὲν θὰ μοῦ ἐπέτρεπε ποτὲ νὰ δεχθῶ περιουσίαν χωρὶς ὄνομα. Ἐπειδὴ δ' ἐγὼ ὄνομα μόνον ἔχω, μόνον περιουσίαν θὰ ἠδυνάμην ν' ἀξιώσω. Γνωρίζεις ὅτι, ὅσον ἐλεεινὸς καὶ ἂν ἦμαι, δὲν ἠθέλησα ποτὲ νὰ προσβάλω τὰς ἰδέας τῆς μητρός μου. Εἶδα λοιπὸν ταχέως ἐλαττουμένας τὰς πιθανότητας τοῦ νὰ νυμφευθῶ, καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ὁμιλοῦμεν θὰ εἶχα τὴν χειρίστην ἰδέαν περὶ οἱασδήποτε κόρης ἢ χήρας, πλουσίας κἄπως ἢ ἀπὸ γένος, ἥτις θὰ μὲ ἤθελε. Θὰ εἶχα τὴν πεποίθησιν, ὅτι διὰ νὰ δεχθῇ ἓν κάθαρμα ὡς ἐγώ, θὰ ἔχῃ βεβαίως κανένα μυστηριώδη καὶ σκότιον λόγον. Ἀλλ' ἡ ἰδική σου θέσις, Οὐρβανέ, εἶνε ἄλλη. Κατέστησα τὴν θέσιν σου μετρίαν... σ' ἔκαμα ἴσως πτωχόν. Ἀλλ' αὐτὸ δὲν βλάπτει διόλου τὴν προσωπικήν σου ἀξίαν. Ἀπεναντίας μάλιστα τὴν αὐξάνει δι' ὅσους μάθουν τὴν αἰτίαν τῆς οἰκονομικῆς σου στενοχωρίας. Διόλου λοιπὸν ἀπίθανον νὰ σ' ἐκτιμήσῃ καὶ νὰ σ' ἀγαπήσῃ κόρη τις ἁγνή, εὐγενὴς καὶ πλουσία. Μοῦ φαίνεται μάλιστα ὅτι ἀρκεῖ νὰ φανῇς καὶ νὰ τὸ θελήσῃς.

— Ὄχι,... ὅπου φανῶ βλάπτομαι. Ὁ κόσμος μὲ παραλύει, καὶ ἡ φήμη μου ὡς σοφοῦ μὲ ζημιοῖ μᾶλλον ἢ μὲ ὠφελεῖ. Ὁ κόσμος δὲν ἐννοεῖ, πῶς ἄνθρωπος γεννηθεὶς διὰ τὸν κόσμον δὲν προτιμᾷ αὐτὸν παντὸς ἄλλου πράγματος. Ἔπειτα, βλέπεις, μοῦ εἶνε καὶ ἀδύνατον νὰ θελήσω ν' ἀγαπήσω. Ἔχω πολὺ μαύρην καὶ πολὺ βεβαρημένην τὴν καρδίαν.

— Ἀλλὰ διατί νὰ κλαίῃς τόσον καιρὸν μίαν γυναῖκα, ἡ ὁποία δὲν ἠθέλησε νὰ εὐτυχήσῃ ἐκ τῆς ἀγάπης σου;

— Τὴν ἠγάπων, ἐγώ. Καὶ ἀγαπῶν αὐτὴν ἠγάπων ἴσως τὸν ἔρωτά μου. Δὲν εἶμαι ἀπὸ τὰς ἀειθαλεῖς φύσεις, αἵτινες ἀναθάλλουσι πάντοτε τὸ ἔαρ. Πᾶν ἀτύχημα ἀνορύσσει φοβερὰν ἄβυσσον ἐντός μου.

— Ἀναγινώσκεις καὶ σκέπτεσαι περισσότερον τοῦ δέοντος.

— Ἴσως. Ἔλα εἰς τὴν ἐξοχήν, ἀδελφέ μου. Μὲ τὸ ὑπεσχέθης· θὰ μὲ βοηθήσῃς, θὰ μοῦ κάμῃς καλόν. Ἔρχεσαι; Ἔχω ἀληθῶς ἀνάγκην φίλου καὶ δὲν ἔχω φίλον. Πάθος βωδὸν ἀπερρόφησεν ὅλην μου τὴν ζωήν. Ἡ ἀγάπη σου θὰ μὲ ἀνανεώσῃ.

Ὁ δοὺξ συνεκινήθη βαθύτατα ἐκ τῆς γλυκείας ἐκείνης καὶ ἀφελοῦς οἰκειότητος τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἀνέμενε διδαχάς, συμβουλάς, παρηγορίας, αἵτινες θὰ ἔφερον αὐτὸν εἰς τὴν θέσιν ἀνθρώπου ἀδυνάτου ἐνώπιον ἀνθρώπου ἰσχυροῦ. Ἔβλεπε δὲ τοὐναντίον ὅτι παρ' αὐτοῦ ἐζήτει ὁ Οὐρβανὸς ἰσχὺν καὶ συμπάθειαν. Εἴτε ἐξ ἀνάγκης ἀληθοῦς, εἴτε ἐξ ἄκρας ἁβρότητος ἔπραττεν οὕτω ὁ μαρκήσιος, ὁ δοὺξ εἶχεν ἀρκετὴν εὐφυΐαν ἢ ὥστε νὰ μὴ παρατηρήσῃ τὴν ἀμοιβαίαν ταύτην ἐναλλαγὴν τῆς θέσεώς των. Ἐξεδήλωσε λοιπὸν πρὸς αὐτὸν ζωηροτάτην στοργήν, τρυφερωτάτην ἀγάπην, καὶ ἀφοῦ συνωμίλησαν ὅλην τὴν μετὰ μεσημβρίαν περιπατοῦντες ἐν τῷ δάσει, οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐπέβησαν ὀχήματος ἵν' ἀπέλθωσι νὰ γευματίσωσι παρὰ τῇ μητρί των.

(Ἕπεται συνέχεια).

Πολὺ ὁμοιάζει ὁ βίος ἡμῶν μὲ τὸν οἶνον, ὅστις, ὅταν εἰς τὸ τέλος ὑπολειφθῇ ὀλίγος, γίνεται ὄξος.

ΚΩΜΟΙ ΚΑΙ ΚΩΜΑΖΟΝΤΕΣ

Ἐν μιᾷ τῶν τελευταίων νυκτῶν τοῦ Μαΐου, ἂν καὶ πρὸ πολλοῦ εἶχον παρέλθει τὰ μεσάνυκτα, ἐβασανιζόμην κακῇ μοίρᾳ ἄγρυπνος ἐπὶ τῆς κλίνης μου ὑπὸ ἀνιλέων βασανιστῶν, τῶν ἐπὶ τοῦ στρώματός μου θερινῶν ἐντόμων καὶ τῶν ὑπὸ τὰ παράθυρά μου θερινῶν κωμαστῶν, καὶ τούτων καὶ ἐκείνων ζώων ἀνηκόντων εἰς διάφορα γένη, ἀλλ' οὐσιώδεις ὁμοιότητας ἐχόντων πρὸς ἄλληλα, τὴν κατὰ τὰς νύκτας τοῦ θέρους ἐμφάνισιν, τὴν στέρησιν τοῦ ὕπνου, καὶ τὴν δυσχερῆ ἐξάλειψιν, μόλις κατορθουμένην διὰ δραστηρίων φαρμάκων. *Κῶμος* δὲ καὶ *κωμάζοντες* εἶνε τὰ ὀνόματα, δι' ὧν ἀνάγκη νὰ τιτλοφορηθῶσιν ὡς ὑπὸ ἄλλων καὶ ὑπ' ἐμοῦ καὶ τὸ ἔγκλημα καὶ οἱ ἐγκληματίαι τῆς ἐν λόγῳ νυκτός. Ἴσως ἄλλη τις λέξις ἠδύνατο ἁρμοδιώτερον νὰ ὁρίσῃ ἀμφότερα, καθ' ὃ ἀκριβέστερον ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὰ πράγματα καὶ ὑπὸ πάντων καταληπτή· ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι ἀνήκω εἰς τοὺς λατρεύοντας τὰς λέξεις εἰδωλολατρικῶς, ἐν τῷ ὑλικῷ αὐτῶν κάλλει, οὐκ οἶδα δὲ τίνα δύσηχον ἀσχημίαν ἀναδίδει δι' ἐμὲ ἡ παραμεμορφωμένη καὶ ξενικὴ *πατινάδα*. Ὑπάρχουσιν ὅμως πλεῖσται λέξεις ἐκ τοῦ θησαυροῦ τῆς ἀρχαίας ἐν χρήσει παρ' ἡμῖν, αἵτινες διασώζουσι μὲν ἅπασαν τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῶν ἀκεραιότητα, ἀλλ' ἢ κατήντησαν ἁπλᾶ μεταφορικὰ κοσμήματα, ἢ τὰ ὑπ' αὐτῶν ἐκδηλούμενα οὐδόλως ἢ λίαν ἀτελῶς ἀναλογοῦσι πρὸς τὰς ἰδέας ἢ τὰ πράγματα τὰ ὑπ' αὐτῶν σημαινόμενα ἐν τῇ ἀρχαιότητι. Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν δευτέρων ὑπάγεται καὶ ἡ λέξις *κῶμος*. Ὁποίας παραστάσεις διανοίγει εἰς τὸ πνεῦμα ὁ κῶμος τῶν ἀρχαίων, καὶ ὁποῖοι εἶνε οἱ κῶμοι τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων. Ἐντεῦθεν μὲν νυκτερινὰ μελῳδήματα, συνήθως πρὸς τοὺς ἤχους κιθάρας ἢ ἁρμονίου ἁρμοζόμενα, μονότονον θρηνολογικὸν χαρακτῆρα ἔχοντα, καὶ ὅταν ἔτι ἁρμονικῶς καὶ φιλοκάλως ἐκτελῶνται, ἀπειρόκαλοι *ἀμανέδες* ἢ ξενότροποι *καντάδαι*, ὑπὸ νυκτοβίων πλανήτων ὡς ὑπὸ φασμάτων ᾀδόμενα.

Ἐντεῦθεν δὲ πανηγύρεις, αἵτινες ἐν πλήρει φωτὶ καὶ φρενητιώδει φαιδρότητι ἄγονται κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Διονύσου φερόμεναι ἀνὰ τὰς ὁδοὺς ὑπὸ τῶν φαλλοφόρων καὶ μετημφιεσμένων κωμαστῶν ἐν ἀτάκτῳ ὀρχήσει καὶ θορυβώδει ᾠδῇ, ὑπὸ τὴν συνοδείαν τοῦ ταραχώδους Φρυγίου αὐλοῦ, ἢ εὐπρεπέστεροι καὶ σεμνότεροι χοροί, ἐν οἷς ψάλλονται τὰ ἐπινίκεια τοῦ Πινδάρου. Πιστότατον μέτρον τῆς διαφόρου φύσεως τῶν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος δηλουμένων πραγμάτων δύναται νὰ παράσχῃ ἡμῖν ἡ *Πατινάδα*, ἀσμάτιον νεωτέρου Ἕλληνος ποιητοῦ, ἐν πάσαις ταῖς ἀνθολογίαις ἀπαντῶν, καὶ ὁ περιγραφόμενος κῶμος ἐν τῇ *Ἡρακλέους Ἀσπίδι*, ποιήματι τοῦ Ἡσιόδου. Δυστυχῶς δὲν ἔχομεν ἤδη ὑπ' ὄψιν τοὺς ὀλίγους στίχους τῆς *Πατινάδας*· ἀλλ' ἡ εἰκὼν ἐν αὐτοῖς, καθ' ὅσον ἐνθυμούμεθα, εἶνε μελαγχολικὴ καὶ ἀμαυρά· ὁ ποιητὴς αὐγρὸν ἀπὸ τὰ δάκρυα ἀφῆκε «προσκεφάλι» καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἀπολαύσῃ τοῦ εὐεργετικοῦ ὕπνου καὶ δεινῶς ὑπὸ τοῦ ἔρωτος νυσσόμενος, καταφεύγει ὑπὸ τὸν οἶκον τῆς ἐρωμένης καὶ τραγουδεῖ τὸν πόνον του, καὶ μονῳδεῖ λυρικῶς, δακρύων, στενάζων, καὶ θανατιῶν. Ἀλλ' ἐν τοῖς ἁπλοῖς ἐπικοῖς στίχοις τοῦ μεγάλου ἀοιδοῦ τῆς ἀρχαιότητος ὁποία λάμψις ἐν τῇ εἰκόνι καὶ πλοῦτος χρωμάτων καὶ ποικιλία καὶ εὐρύτης καὶ ἄφατος ἱλαρότης! Ὁ περιγραφόμενος κῶμος συνοδεύει γαμικὴν πομπήν, χωροῦσαν ὑπὸ τὸ ἄπλετον σέλας τῶν δᾴδων, τὰς ἐξ ἁπαλῶν στομάτων λιγυρὰς αὐδὰς τῶν συρίγγων, ἐξ ὧν ταράσσεται πέριξ ἡ ἠρεμοῦσα ἠχώ, χοροῦ ἱμερόεντος ἑπομένου καὶ φορμίγγων κρουομένων·

> Ἔνθεν δ' αὖθ' ἑτέρωθε νέοι κώμαζον ὑπ' αὐλοῦ·
> τοίγε μὲν αὖ παίζοντες ὑπ' ὀρχηθμῷ καὶ ἀοιδῇ,
> τοίγε μὲν αὖ γελόωντες, ὑπ' αὐλητῆρι ἕκαστος
> πρόσθ' ἔκιον...

Πρὸς τοὺς Ἡσιοδείους κωμαστὰς στενότερον προσεγγίζουσιν οἱ τῶν ἡμετέρων γαμηλίων τελετῶν *συμπέθεροι*, οἱ ὑπὸ τοὺς ἤχους τῶν ἐγχωρίων ὀργάνων περιφερόμενοι καὶ πανηγυρίζοντες, ἐλάχιστα ὅμως καὶ αἱ τὰς νυκτερινὰς ἠχοῦς συνταράσσοντες καὶ τοὺς κύνας ἐξεγείροντες καὶ τοὺς κοιμωμένους βασανίζοντες καὶ τὰς γειτονίας ἀναστατοῦντες ἀδιάκριτοι, οἵτινες κατὰ τὴν ἐν λόγῳ, ὡς καὶ κατὰ πᾶσαν σχεδὸν νύκτα, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι νὰ εὐαρεστήσωσιν εἰς τὰ πέριξ ἐντυγχάνοντα τρυφερὰ ὦτα καὶ συγκινήσωσι παρθενικὰς καρδίας, ἀφαιροῦσι τὴν ἡσυχίαν ὁλοκλήρου συνοικίας, οὐδενὸς κλητῆρος ἀναλαμβάνοντος νὰ μεταστρέψῃ αὐτοὺς εἰς τὴν πραγματικότητα... τῶν ἀστυνομικῶν ὑπογείων, ἐν ἀνάγκῃ.

Ὁ Ῥουσσῶ, ζῶν εἰς ἐποχήν, καθ' ἣν οἱ κῶμοι καὶ οἱ κωμάζοντες διετέλουν ἐν ἀκμῇ ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι, ἔνθα σήμερον διατελοῦσιν ἐν καταπτώσει, γράφει που ὅτι «ἡ νυκτερινὴ σιωπή, ἀφαιροῦσα πάντα περισπασμόν, καθιστᾷ πολυτιμοτέραν καὶ ἡδυπαθεστέραν τὴν μουσικήν.» Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἐν Ἀθήναις ἡ νυκτερινὴ σιωπὴ καθιστᾷ ἐπαισθητοτέραν καὶ ἀηδεστέραν τὴν ἀμουσίαν τῶν νυκτίων κιθαρῳδῶν, τῶν ὁποίων συνήθως αἱ ᾠδικαὶ συμφωνίαι ἐμποιοῦσι τὴν αὐτὴν τέρψιν εἰς τὸ πνεῦμά μου οἵαν καὶ τὰ καθ' ἑκάστην ἀπόκρεων αὐτοσχεδιάσματα τοῦ ποιητοῦ τοῦ κάρρου καὶ αἱ τοιχογραφίαι τῶν καπηλείων παρ' ἡμῖν, εἴτε ἐκτελοῦσιν ἀρρύθμως δημοτικόν τι ἑπτανήσιον ᾆσμα, εἴτε παρῳδοῦσι κατατριβέντα ἦχον ἰταλικοῦ μελοδράματος, εἴτε ἀνατολικήν τινα θρηνῳδίαν ἐξερεύγονται, ἥτις δύναται καὶ ἐκείνη τεχνηέντως ἀποδιδομένη, νὰ συγ-

..ισῃ καὶ εὐαρεστήσῃ, μὲ ὅλην τὴν πρὸς ταύτας ..εριφρόνησιν ἡμῶν τῶν παντοιοτρόπως πειρωμένων νὰ ἐπιδεικνύωμεν ἐξευρωπαϊσθεῖσαν τὴν φιλοκαλίαν μας. Καὶ οἱ νυκτερινοὶ κῶμοι δύνανται νὰ συγκαταταχθῶσι μετ' ἐκείνων, ἅτινα ὅπως ἐπιτύχωσι τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν, δὲν ἐπιδέχονται μετριότητα. Ἐνίοτε, εἶνε ἀληθές, ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς νυκτὸς γλυκυτάτη, καὶ ὑπερτέρα τῶν συνήθων κώμων, μελῳδία τις ἀνυψουμένη μέχρι τοῦ ὑμετέρου κοιτῶνος πληροῖ καὶ καθηδύνει τὰ βάθη τοῦ ὕπνου σας· καὶ ἤ, κατὰ τὸν ὡραῖον στίχον τοῦ Ουγγώ, ἔχετε κεκλεισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀνοιγμένα τὰ ὦτα εἰς τὸν ἡδὺν θόρυβον μὴ κοιμώμενοι ἢ δι' ὕπνου διαφανοῦς, ἢ τὸ ᾆσμα ἐκεῖνο μετασχηματίζεται ἐν ὑμῖν εἰς τερψίθυμον εὐδαιμονίας ὄνειρον, ἢ ἀποτινάσσοντες τὴν νάρκην τοῦ Μορφέως, βυθίζεσθε, ἐξεγειρόμενοι, εἰς τοῦ ᾄσματος τὴν νάρκην, καὶ ἀναπολεῖτε ἐν τῇ μυστηριώδει ὥρᾳ τῆς καθευδούσης σαρκὸς καὶ τῆς ἐγρηγορούσης ψυχῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῶν ὀνείρων καὶ τὰ κύματα τῶν ᾀσμάτων ὅ,τι βαθύτερον καὶ τιμαλφέστερον ἐγκλείετε ἐν τῇ καρδίᾳ, τὴν πατρίδα, τὴν μητέρα, τὴν ἀγάπην σας, παλαιοὺς καιρούς, παιδικὰ παιγνίδια, μίαν φιλοδοξίαν, μίαν ἀφοσίωσιν, καὶ τόσα, καὶ τόσα... Ἀλλ' εἶνε τοσούτῳ σπάνιοι ἐν Ἀθήναις φιλότεχνοι κωμασταὶ γινώσκοντες νὰ τηρῶσιν ἄσπιλον τὴν ποίησιν τοῦ νυκτίου κώμου! Ἀντ' αὐτῶν δὲ διατρέχουσι νύκτιοι τὰς ἀγυιὰς χυδαῖοι τῶν ὤτων σπαράκται, καὶ συνηθέστατα αἱ Ἀθηναϊκαὶ ἐφημερίδες δημοσιεύουσιν, ἐν ὀνόματι τῶν κατοίκων τῆς δεῖνα συνοικίας, παρακελεύσεις καὶ διαμαρτυρήσεις πρὸς τὴν ἀστυνομίαν, ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὰς ἐν ὀνόματι τῆς ἁρμονίας ἀναστατουμένας νύκτας των.

Ἐν Ἑλλάδι, ἐκτὸς τῆς Ἑπτανήσου, τῆς κατ' ἐξοχὴν χώρας τῶν ᾀσμάτων, οὐδέποτε διεδραμάτισαν οἱ κῶμοι σημαντικὸν μέρος ὡς ἔτι καὶ νῦν ἐν Ἱσπανίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ, ὡς πάλαι ποτὲ ἐν Γερμανίᾳ. Ἐν Ἱσπανίᾳ οἱ ψάλλοντες ὑπὸ τὰ παράθυρα τῆς ὡραίας των, ἀνέμενον ὡς τεκμήριον τοῦ εὐπροσδέκτου τοῦ ᾠδικοῦ θυμιάματος αὐτῶν νὰ ἴδωσι καταπίπτον πρὸ τῶν ποδῶν των ἓν ῥόδον· ἀλλ' οὐχὶ σπανίως διέκοπτε τὸ ᾆσμά των ἡ ἀκωκὴ Τολεδικοῦ ἐγχειριδίου. Ἡ Ἰταλία δὲν ἐλησμόνησεν ἔτι τὸν τὸν τύπον τοῦ *bravo*, τοῦ φιλοτέχνου δορυφόρου ἑκάστου κωμαστοῦ, ὅστις οὐχὶ σπανίως πωλούμενος εἰς τὸν ἀντίζηλον τοῦ κυρίου του, ἔδιδε τὸ σύνθημα τῆς κατ' αὐτοῦ ἐπιθέσεως, καὶ οὕτως αἱ ποιητικαὶ *σερενάδαι* κατέληγον εἰς αἱματηρὰς ῥήξεις. Ἀλλ' ἐν ταῖς ἄνω μεσημβριναῖς χώραις ἔχουσιν αὗται ῥιζώσει ἐν τοῖς ἤθεσι τῶν κατοίκων. Ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος ἤρξατο ἡ ταχεῖα ἐπίδοσις αὐτῶν ἐν Γερμανίᾳ, ἔκτοτε δὲ χρονολογοῦνται οἱ φωνητικοὶ κῶμοι οἱ ἐκ τριφωνιῶν, τετραφωνιῶν καὶ πενταφωνιῶν συγκείμενοι. Ἀλλὰ περιέργως ἅμα τῇ ἀρξαμένῃ προόδῳ αὐτῶν προσέκρουσαν ἐναντίον δεινοῦ πολεμίου, τοῦ ἐπιφανοῦς ἱεροκήρυκος τοῦ Στρασβούργου Geiler, ὅστις ἐν ταῖς διδαχαῖς αὐτοῦ καταμέμφεται πικρῶς τῶν κατὰ τοὺς καιροὺς ἐκείνους ἔξεων τῶν κωμαζόντων. Τὰ μέρη ταῦτα τῶν διδαχῶν του διηρμηνεύθησαν ἀρκετὰ κωμικῶς ἐν εἰκονογραφίαις αἵτινες συνοδεύουσιν ἀρχαίαν ἔκδοσιν τῶν ἔργων τοῦ ἱεροκήρυκος. Οὕτως εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν οἱ νεανίαι κωμασταὶ ὡπλισμένοι διὰ κιθαρῶν καὶ λαγούτων ἵστανται κεχηνότες καὶ ψάλλοντες πρὸ θύρας κεκλεισμένης, ἧς ὑπέρκειται θυρίς. Ἐκ ταύτης προφαίνεται τῶν ὀνείρων καὶ ᾀσμάτων αὐτῶν ἡ κόρη ἡμίγυμνος, ἐν τῷ ἀμφιβόλῳ ἀμφιεσμῷ τῆς νυκτός, κρατοῦσα ἐν τῇ χειρὶ ὕποπτόν τι ἀγγεῖον, οὗτινος ῥίπτει τὸ περιεχόμενον κατὰ τῆς κεφαλῆς των. Ἡ εἰκὼν αὕτη δύναται καὶ ἤδη, μετ' ἐλαχίστων παραλλαγῶν ἀνατυπουμένη, νὰ παράσχῃ ἀρκοῦσαν ἰδέαν τῶν ἀνὰ πάσας τὰς ἡμετέρας ἐπαρχιακὰς πόλεις συνήθων λύσεων τῶν νυκτερινῶν κώμων. Ἡ ψυχρολουσία, καὶ βαρύτερον ἔτι τὸ εἶδος βάπτισμα, ἐν ᾧ πρωταγωνιστεῖ, ἂν οὐχὶ ἡ σεμνὴ ἑλληνὶς κόρη, ἀλλ' ὁ ἄτεγκτος καὶ ἄμουσος γονεὺς ἢ ἀδελφός, ἀντικατέστησε πολλάκις τὰ ἱσπανικὰ ἐγχειρίδια καὶ τὰ βενετικὰ *στυλέτα*. Ἀλλὰ πρὸ πάντων τὰς *σερενάδας* πανταχοῦ τοῦ κόσμου κατέστησαν ἀθανάτους τὰ μουσικὰ ἐκεῖνα καλλιτεχνήματα, ἅτινα, ἐδανείσθησαν τὸ ὄνομα ἐξ αὐτῶν,, προωρισμένα, ὅπως ᾄδονται ἢ ἐκτελῶνται τὴν νύκτα. Τὸν τύπον τοῦ εἴδους τούτου παρέσχεν, ὡς γινώσκεται, ὁ Μόζαρτ, ἐν τῷ *Δὸν Ζουάν*. Ἀλλὰ συνήθως οὐδὲν κοινὸν ἔχουσιν αἱ μουσικαὶ αὗται συνθέσεις πρὸς τοὺς ὑπαιθρίους κώμους. Ὁ Βετχόβεν ὠνόμασε *σερενάδαν* ἓν τῶν ὡραιοτέρων αὐτοῦ ἔργων, ὅπερ βεβαίως δὲν ἔγραψε διὰ τὴν νύκτα, τὸ ὕπαιθρον καὶ τὰ παράθυρα, ἀφ' οὗ ἐκτελεῖται διὰ τετραχόρδου, βαρβίτου καὶ κλειδοκυμβάλου· γνωτὸν δὲ ὅτι οὐδενὸς εἴδους κλειδοκύμβαλον δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς κῶμον, ἐκτὸς ἐκείνων ἅτινα διέτρεφεν ἐν τῇ ἀχαλινώτῳ φαντασίᾳ του ὁ σύγχρονος Ἕλλην μυθιστοριογράφος, ὅταν πρό τινων ἐτῶν ἔγραφε περὶ τοῦ ἥρωός του ὅτι αλαβὼν... τὸ κλειδοκύμβαλον, ἔκρουσεν ὑπὸ τὰ παράθυρά της!»

Πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος αἱ μελῳδίαι τὰς ὁποίας πρὸς κιθάραν ἢ ἄνευ αὐτῆς ψάλλουσιν ἐν συμφωνίᾳ φιλόμουσοι Ἑπτανήσιοι, παρέχουσι τὸν ἀκραιφνῆ καὶ εὐαρεστότατον τύπον τῶν ἐπικωμίων ᾀσμάτων. Καὶ ἔξω τῆς ἰδιαιτέρας πατρίδος διατρίβοντες ἀνὰ τὴν Στερεὰν καὶ τὴν Πελοπόνησον, ἀσχολούμενοι τὴν ἡμέραν εἰς τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν, ὄντες κουρεῖς, ὑποδηματοποιοί, ῥάπται, πραγματευταί, λεμβοῦχοι κτλ. συνενοῦνται ἀδελφικώτατα τὴν νύκτα μεταβαλλόμενοι εἰς ἀοιδούς. Μετὰ τοὺς μόχθους τοῦ ἐπαγ-

γέλγατος, ἡ μακαριότης τοῦ ᾄσματος προσομοιάζει αὐτοὺς πρὸς τὴν μάγισσαν τοῦ παραμυθίου, ἥτις γραῖα καὶ δυσειδὴς ἐν τῷ ἡλιακῷ φωτί, ἅμα τῷ σκότει, δυνάμει μαγικοῦ τινος περιδεραίου ἀνελάμβανε τῆς νεότητος τὸ κάλλος τὸ θεσπέσιον. Καὶ μὲ ποίαν σεμνότητα τὰ ἥμερα τῶν νήσων τέκνα ἐκτελοῦσι τὰς ἑσπερινὰς αὐτῶν συμφωνίας! Ἐν τῇ σεμνῇ αὐτῶν εὐθυμίᾳ μὴ παρεκτρεπόμενοι εἰς οὐδεμίαν ἄσχετον πρὸς τὸ ᾆσμα ζωηρότητα ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς δὲν παρεκτρέπονται εἰς οὐδεμίαν παραφωνίαν, τηροῦνται βεβυθισμένοι ἐν τῷ ᾄσματί των, ὡς οἱ ἱερεῖς ἐν τῇ θείᾳ μυσταγωγίᾳ· αἱ ἰταλίζουσαι μελῳδίαι των περιέχουσι ποῦ καὶ που ὑπολανθάνουσαν ἀνατολικήν τινα ἡδυπαθῆ μελαγχολίαν, οἱ στίχοι των πλήρεις ἀνθέων, ἀρωμάτων, δρόσου, παραπόνων καὶ στεναγμῶν, ὅταν δὲν εἶνε ἐμπνεύσεις τοῦ Σολωμοῦ, εἶνε ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ἐνέπνευσαν αὐτόν. Ὅταν δὲ κωμάζωσιν ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι κατὰ τὰς ὡραίας θερινὰς νύκτας καθ' ἃς τὸ Ἰόνιον εἶνε πλούσιον

> Ἀπὸ τὴν μυρωδίαν
> Τῶν χρυσῶν κίτρων,
> Καὶ τὸ ἑσπέριον ἄστρον
> Ὁ οὐρανὸς ἀνάπτῃ
> Καὶ πλέουν γέμοντα ἔρωτος
> Καὶ φωνῶν μουσικῶν
> Θαλάσσια ξύλα,

ὡς λέγει ἐν τῇ πρὸς τὴν Ζάκυνθον ᾠδῇ αὐτοῦ ὁ ὑψηλορρήμων Κάλβος καὶ βλέπετε τοὺς πέριξ διαβάτας ἱσταμένους, ὅπως ἀκροασθῶσι μετὰ προσοχῆς τὸ ἀντηχοῦν ᾆσμα ἢ καταρτίζοντας ἐκ τοῦ προχείρου ἐκεῖ πέραν ἕτερον ᾠδικὸν θίασον, καὶ ἀκούετε τὰ παράθυρα ὑπεράνω διανοιγόμενα, καὶ διακρίνετε γυναικείας μορφὰς κυπτούσας ὄπισθεν τῶν κιγκλίδων, καὶ ἀκροᾶσθε ἐνίοτε τρυφεροῦ ἐπιφωνήματος διαφεύγοντος ἐκ τοῦ ἐνθουσιώδους αὐτῶν στήθους, τότε κατανοεῖτε διατί ἡ νέα ἐκείνη ἥτις πρὸ ἑξήκοντα περίπου ἐτῶν ἐδηλητηριάσθη ἐν Ζακύνθῳ ἠδυνήθη ν' ἀποφύγῃ τὴν κακολογίαν καὶ νὰ ἐξαγνισθῇ μόνον ἀφοῦ ἤρξατο περιᾳδομένη εἰς πάντων τὰ στόματα, ὡς *Φαρμακωμένη* τοῦ Σολωμοῦ.

Ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ᾠδικοῦ αἰσθήματος ἐν τῇ Στερεᾷ ἀρκούντως ἐπέδρασεν ἡ μουσικὴ εὐφυΐα τῶν Ἑπτανησίων. Οἱ νέοι Ρουμελιῶται, ὁσάκις ἐγκαταλείπωσι τὰ κλέφτικα τραγούδια των μὲ τὸν μονότονον, ἀλλ' ἀγέρωχον ρυθμόν των, εὐχερῶς ἁρμόζουσι τὴν ᾠδικὴν αὐτῶν ἱκανότητα πρὸς τοὺς κανόνας τῆς νησιωτικῆς μελῳδίας. Ἐκ τῶν Ἑλλήνων οἱ ὀλιγωτέραν περὶ τὸ ᾄδειν δεξιότητα ἐπιδεικνύοντες εἶνε οἱ Πελοποννήσιοι. Ἐν τῇ Δημοτικῇ ἡμῶν ἀνθολογίᾳ τὰ πλεῖστα καὶ τὰ κάλλιστα τῶν ᾀσμάτων εἶνε ἄνθη τῆς Ρούμελης· μόλις ὀλίγων τραγουδιῶν τοῦ χοροῦ, ὑποδεεστέρων σχετικῶς ἔν τε τῇ ποιήσει καὶ τῇ μελῳδίᾳ, δύνανται, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, νὰ διαμφισβητήσωσιν οἱ Πελοποννήσιοι τὴν πατρότητα. Ὅταν δ' ἐνίοτε ἀποπειρῶνται νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὰ ἄδυτα τῆς εὐρωπαϊκῆς καλουμένης μελῳδίας, τότε δυσκόλως ἀνευρίσκουσι καὶ τὴν ἰδιοφυᾶ αὐτῶν χάριν περὶ τὸ ψάλλειν τὰ ᾀσματικὰ προϊόντα τοῦ τόπου των καὶ ἐκπίπτουσιν εἰς εἶδός τι ᾠδικῆς βαβυλωνίας. Ἐννοεῖται ὅτι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῶν ἀκραιφνῶν καὶ καθαρῶν τὸ αἷμα καὶ εὐφυῶν κατὰ πάντα τὰ ἄλλα ἀπογόνων τοῦ Πέλοπος, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσιν ἀναμφιβόλως, ὡς καὶ πανταχοῦ, ἐξαιρέσεις. Ἐνθυμοῦμαι νύκτα τινὰ ἐν τῇ πόλει Κ.... ἣν διῆλθον ἡρωϊκῶς ἀκροώμενος τὰς μακρὰς ποικιλῳδίας δύο διαδοχικῶν θιάσων κωμαστῶν, ὧν ἕκαστος ἀνῆκεν εἰς διάφορον σχολήν. Ὁ πρῶτος θίασος, συνοδευόμενος ὑπὸ *φυσαρμόνικας*, ἐξέχυνεν ἀφροντίστως εἰς τὴν ἐκπληττομένην ἠχώ, παντοῖα τετράστιχα καὶ δίστιχα αἰσθηματικά, ἄλλα μὲν ἐγνωσμένα, ἄλλα δὲ τότε ἴσως αὐτοσχεδιαζόμενα, πάντα δὲ παραδόξως μετενηνεγμένα εἰς ὅσον ἔνεστι ἐλληνίζοντα τύπον ἐξ ἀπροσδοκήτου σεβασμοῦ, ἂν ὄχι πρὸς τὴν ἁρμονίαν, ἀλλὰ πρὸς τὴν γραμματικήν. Οὕτως οἱ στίχοι τοῦ Τυπάλδου

> Τὰ μαλλιά σου ἔπεφταν πλῆθος
> Εἰς τὸν κάτασπρο λαιμὸ
> Καὶ σοῦ στόλιζε τὸ στῆθος
> Ρόδ' ὡραῖο παρθενικὸ

ἐκαθαρίσθησαν εἰς

> Τὰ μαλλιά σου ἔπιπτον πλῆθος
> Εἰς λαιμόν σου τὸν λευκόν,
> Καὶ τὸ στῆθός σου ἐκόσμει
> Ρόδον ὡραῖον παρθενικὸν

Καὶ δύο ἔτι δίστιχα

> Τὰ μάτια *λέγουν* τῆς καρδιᾶς· καρδιά γιατ' ἔχεις λύπη;
> Εἶσθε τυφλὰ ; δὲν βλέπετε τὸ *ζεῦγος* ποῦ σᾶς λείπει;

> Ἂς παύσῃ ὁ καλλωπισμός, ἂς παύσῃ τὸ ὡραῖον,
> Ἂς παύσῃ τὸ ψιμμύθιον... δὲν εἶνε ὥρα πλέον!

Καὶ ἐψάλλοντο ταῦτα ἐν παρῳδίᾳ ἑπτανησιακῶν ἤχων καὶ λαρυγγισμοῖς *ἀμανέ!* Ἀποχωρήσαντα τὸν πρῶτον διαδέχεται μέχρι τῆς πρωΐας ὁ δεύτερος θίασος· αὐτοῦ αἱ ἀξιώσεις εἶνε ὑψηλότεραι, ἀποδίδοντος ἐν ἀνηκούστῳ πολτῷ ἑλληνικῶν λέξεων καὶ ξενοφώνων συλλαβῶν τὰς μελῳδίας τοῦ προσφάτως ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἐγκαθιδρυθέντος ἐξ Ἰταλίδων ᾠδικοῦ καφενείου, ἀνακρουομένας καὶ συνοδευομένας πάσας... δι' ἑνὸς ταμπουρᾶ.

Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πρωτευούσῃ, ἂν κρίνωμεν ἐκ τῶν κατὰ τὰς νύκτας τελουμένων κώμων, ἢ ἐκ τῶν καθ' ἑκάστην ἀνὰ τὰ χείλη τῶν νέων φερομένων ᾀσμάτων καὶ ἤχων, δὲν δυνάμεθα εὐνοϊκῶς νὰ ἀποφανθῶμεν περὶ τῆς παρ' ἡμῖν ἐνυπαρχούσης ᾠδικῆς φιλοκαλίας. Ἡ αἰτία τούτου εἶνε ἡ ἔλλειψις καταλλήλων ᾀσμάτων, ἢ ἔλλειψις καταλλήλων καλλιτεχνῶν πρὸς μελοποί-

ησιν αὐτῶν, βέβαιον εἶνε ὅτι ἀμφοτέρων στερούμεθα, ἀφ' οὗ οἱ μὲν παρ' ἡμῖν εὐδόκιμοι περὶ τὴν μελοποιΐαν, ἐκτὸς ἐντίμων τινῶν ἐξαιρέσεων, δὲν καταναλίσκουσι καιρὸν ὅπως τονίσωσιν ἑλληνικὰ ποιήματα, ἅτινα οὐδεμία καλῶς ἀνατεθραμμένη δεσποινὶς θέλει καταδεχθῇ νὰ ἐκτελέσῃ ἐπὶ τοῦ ἀριστοκρατικοῦ κλειδοκυμβάλου της, τὰ δὲ ἁρμόδια πρὸς μολπὴν ἢ ἐπὶ γνωστῶν ἤχων ἡρμοσμένα ᾀσμάτια παράκεινται ἀργοῦντα ἢ συναναφύρονται ἐν ταῖς ἀνὰ πᾶν ἔτος ἐκδιδομέναις καὶ ἐπαυξανομεναις ἀνθολογίαις, ὀλίγα μετὰ πολλῶν τερατωδῶν καὶ ἠλιθίων προϊόντων, ἀκαταλλήλων καὶ πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ πρὸς ᾠδήν, καὶ πρὸς γέλωτα ἔτι. Πρὸ ἐτῶν ξένος τις λόγιος, συγγράψας βιβλίον περὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ποιήσεως, ἀνέφερεν ὅτι τὰ ποιήματα τοῦ Δημητρίου Παπαρρηγοπούλου δημοτικώτατα φέρονται ψαλλόμενα ἀνὰ τὰ στόματα τῶν λεμβούχων τοῦ Πειραιῶς. Ἀλλ' ἡμεῖς γινώσκομεν ὅτι οὐδὲ ὁ ἀείμνηστος ποιητὴς ἠξίωσέ ποτε ὅτι τὰ μεταφυσικὰ καὶ ἀνώμαλα αὐτοῦ φιλοσοφήματα ἦσαν κατάλληλα εἰς ᾠδικὸν ἐντρύφημα λεμβούχων, ἀλλ' οὐδὲ ὅτι τὰ χαριέστατα ᾀσμάτια τοῦ Ραγκαβῆ, τοῦ Σελωμοῦ, τοῦ Ταντελίδου, καί τινα τῶν νέων ἡμῶν ποιητῶν ἐκτελοῦσι τὸν σκοπὸν αὐτῶν, ἄλλα μὲν ἀγνοούμενα, ἄλλα δὲ εἰς μάτην ἀναμένοντα τὸ ζωογόνον μέλος, ἐν τῇ αὐτῇ παραλλήλῳ κείμενα μετὰ τῶν μὴ διδασκομένων δραμάτων καὶ τῶν μὴ νυμφευομένων δεσποινίδων. Τοὐναντίον ἀποκτῶσι περίσσειαν δημοτικότητος ἀνὰ τὰ στόματα πάντων ἐκτρωματικά τινα στιχουργήματα παντὸς ἀμοιροῦντας καλλιτεχνικοῦ στοιχείου, ἐξ ὧν μέχρι τῆς χθὲς διέτρεχον θριαμβευτικῶς ἀπὸ ἄκρου εἰς ἄκρον καὶ ἐπαρχίας καὶ πρωτεύουσαν καὶ περιπαθῶς ἀνεμέλποντο καὶ ἀνεκρούοντο ὑπὸ τῶν νέων εἰς συμπόσια καὶ πανηγύρεις καὶ κώμους καὶ συνεκίνουν καρδίας καὶ κατέλειβον δάκρυα ᾄσματα ἐκ τοιούτων στίχων:

Συγχώρησόν με, ἂν εἶμ' αὐθάδης,
'Ιδοὺ ὁ ᾅδης
Μὲ προσκαλεῖ.
Γονεῖς μου, μὴ λυπεῖσθε, διότι ἀποθαίνω,
'Στὸν ᾅδην κατεβαίνω,
'Εκεῖ θὰ σᾶς ἰδῶ.
Φέρετε δὲ μαζῆ σας τὸν νέον π' ἀγαποῦσα,
Μ' ἐκεῖνον σὰν ἐζοῦσα,
Μαζῆ του νὰ χαθῶ.

Ἤκουσα κατὰ πρῶτον ψαλλομένους τοὺς ἀνουσίους στίχους πρό τινων ἐτῶν, ἐν ᾧ διέπλεον τὴν λίμνην τοῦ Μεσολογγίου· ἦτον γαληνιαία καὶ ὁλόδροσος ἑσπέρα τοῦ Αὐγούστου, καὶ ἦσαν τὰ πάντα ἐκεῖ πέραν ἀπαράμιλλα ἐν τῇ μαγείᾳ των, οὐρανὸς καὶ λίμνη, ἡ δίδυμος ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς λίμνης πανσέληνος, ὁ ἄπειρος ὁρίζων, ἡ μαρμαρίνη ἠρεμία τῶν ὑδάτων, μετὰ γλυκυτάτου φλοίσβου φρικιώντων ἐκ τῶν διαπλεόντων ἐπ' αὐτῶν πλοιαρίων. Τὸ ᾆσμα ἐψάλλετο ὑπὸ νέων σπουδαστῶν ἐν συμφωνίᾳ καὶ συνοδείᾳ κιθάρας.

Αἴφνης ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς λίμνης, ἐκεῖ πρὸς τὸ ὑποτρέμον φῶς τῆς ἁλιευτικῆς ἐκείνης καλύβης, ἀνυψοῦται, μεγαλύνεται, διαχέεται, καὶ διακρίνεται διαυγής, ἀπροσποίητος, τρομώδης καὶ μεταλλικὴ φωνή, τραγουδοῦσα ἐν τῷ γνωστῷ ἐκείνῳ, δημοτικῷ καὶ περιπαθεστάτῳ σκοπῷ τοὺς στίχους τούτους, οἵτινες εἶνε ἐκ τῶν σεμνωμάτων τῆς ποιήσεως τοῦ λαοῦ:

Κόρη μ', ὅταν σ' ἐφίλησα, νύχτα ἦταν, ποιός μᾶς εἶδε;
Μᾶς εἶδ' ἡ νύχτα κι' ἡ αὐγή, τἄστρι καὶ τὸ φεγγάρι,
Καὶ τἄστρι ἐχαμήλωσε, τῆς θάλασσας τὸ λέει,
Θάλασσα τόειπε τοῦ κουπιοῦ καὶ τὸ κουπὶ τοῦ ναύτη,
Κι' ὁ ναύτης τὸ τραγούδησε 'ς τῆς λιγερῆς τὴν πόρτα.

Τὸ ᾆσμα καθίστα δὶς ἁρμονικώτερον ἡ ὥρα, ὁ τόπος, ἡ γαλήνη, ἡ ἀπόστασις, ὁ ἐκ τῆς ἐργασίας ἐπιστρέφων καὶ ἀφροντίστως ψάλλων αὐτὸ πτωχὸς ἁλιεύς, ἡ ἀντίθεσις ἡ ἐνυπάρχουσα ἐν τῇ λαχταριστῇ ποιήσει αὐτοῦ καὶ τῇ νεκρᾷ πεζολογίᾳ τοῦ ἄλλου, ἐν τῇ ἀξέστῳ ἀλλὰ χαρακτηριστικῇ μουσικῇ αὐτοῦ, καὶ τῇ ἐπιτετηδευμένῃ μελῳδίᾳ ἐκείνου, ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ λαοῦ, ὅστις ἀσυνειδήτως παρέδιδε τὴν μολπήν του εἰς τὰς νυκτίας ἠχοῦς καὶ τοῖς λογίοις νέοις, οἵτινες ἐκώμαζον, ὀνειροπολοῦντες κατακτήσεις καὶ σαγήνας, ὡς ἀμοιβὴν τῶν ᾀσμάτων αὐτῶν. Τοῦ ὁρίζοντος τὸ κάλλος, ἡ σεληναία αἴγλη, ἡ ζωτικότης τοῦ ἀέρος, καὶ ἡ μεθύουσα γλαυκὴ μονοτονία ἐξ αἰθέρος καὶ θαλάσσης, ἀντηνακλῶντο πάντα ἐν τῷ μελῳδικῷ ᾄσματι τοῦ ἁλιέως. Ἐπὶ τῇ βάσει τοιούτων μελῳδιῶν καὶ ἐπὶ τοιούτων χρυσοτεύκτων στίχων ἂν καταρτίσῃ ὁ μέλλων τοῦ ἔθνους μελοποιὸς τὸ ἔξοχον αὐτοῦ ἔργον, ἀναγεννᾶται τὸ μουσικὸν αἴσθημα παρ' ἡμῖν, ἡ ᾠδικὴ φιλοκαλία ἀναπτύσσεται, καὶ κῶμοι καὶ κωμάζοντες ἐπανευρίσκουσι τὴν πρὸ πολλοῦ ἀπολεσθεῖσαν ποίησιν αὐτῶν.

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΑΠ' ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣ ΚΗΦΙΣΙΑΝ

Τὸ σύνθημα τῆς ἀναχωρήσεως ἐδόθη· ἡ ἁτμάμαξα συρίζει ὀξέως· ἡ ἁμαξοστοιχία συγκλονεῖται, ἀπομακρύνεται, ἠρέμα κατ' ἀρχὰς τοῦ σταθμοῦ καὶ ἀρχίζει αἴφνης παράφορον διὰ τῶν ἀγρῶν καλπασμὸν ἐπὶ τῶν σιδηρῶν γραμμῶν.

Καὶ τὸ βλέμμα δὲν προφθάνει νὰ ἴδῃ καλῶς, δὲν προφθάνει ν' ἀναπαυθῇ ἐπὶ τῶν θελκτικῶν ἢ μεγαλοπρεπῶν τοπίων, ἅτινα περιβάλλει διὰ γοήτρου ἡ ἱερὰ τῆς ἀρχαιότητος ποίησις ἢ τὸ γραφικὸν τῆς θέσεως αὐτῶν.

Ἐκεῖ κάτω διακρίνω τὸν Κολωνόν, ἐρυθρὸν

τὴν κορυφὴν ὡς ἐξ αἴσχους ἐπὶ τῇ μεταμορφώσει αὐτοῦ εἰς λαχανόκηπον.

Ἡ πεδιὰς ἀντιπαρέρχεται τετμημένη εἰς ἀκατάπαυστον σειρὰν τοπογραφιῶν· παρελαύνουσι συστάδες δένδρων, ὧν τὰ φύλλα κινουμένην ῥίπτουσι σκιάν, ἀγροὶ θερισμένοι κιτρινίζοντες, ἢ καταπράσινοι καὶ μηκωνόσπαρτοι, ἄμπελοι μετὰ κανονικῶν αὐλακίων καὶ στοίχων κλημάτων, λόφοι χλοεροὶ καὶ κοιλώματα κατάφυτα, ἓν κοπάδι προβάτων διεσπαρμένον εἰς τὸ λειβάδι· αἴφνης χωμάτινος τοῖχος ἀνυψοῦται ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ ὁ ὀφθαλμὸς ὁ ἐντρυφῶν γηθοσύνως εἰς τὴν δρόσον καὶ τὴν πρασινάδαν ἀναμιμνήσκεται ὀδυνηρῶς τῶν κονιορτωδῶν καὶ καταλεύκων τῶν Ἀθηνῶν ὁδῶν· ἀλλ' εὐτυχῶς τὸ παραπέτασμα καταπετάννυται, καὶ ἐμφανίζεται αὖθις ἡ θαυμασία σκηνογραφία.

Σταματῶμεν ἐπὶ μικρὸν εἰς τὸ Ἡράκλειον τὸ ὑπὸ Βαυαρῶν ἐπὶ Ὄθωνος συνοικισθὲν χωρίον. Τὸ γοτθικὸν κωδωνοστάσιον τοῦ δυτικοῦ ναοῦ του ξενίζον ἐπὶ τοῦ καταφύτου ἐκείνου μέρους τῆς Ἀττικῆς σὲ μετάγει νοερῶς εἰς κοιλάδα τινὰ τῆς Γερμανίας.

Ἀλλ' ἐπανέρχεσαι εἰς τὴν Ἑλλάδα διακρίνων τὴν *ὤμορφη ἐκκλησία* καὶ τὸν ὀφιοειδῆ διὰ τῆς χλόης ἕρποντα δρομίσκον της.

Δεξιὰ ἐκτείνεται γραφικωτάτη ἡ πεδιὰς τοῦ Χαλανδρίου, ἐν τῇ ὁποίᾳ μετὰ καλλιτεχνικῆς ἁρμονίας παραλλάσσουσι ὅλαι τοῦ πρασίνου χρώματος αἱ ἀποχρώσεις. Ὦ φύσις, εἶσαι, καὶ θὰ εἶσαι ὁ μεγαλοφυέστατος coloriste, εἶσαι ὑπερτέρα παντὸς ζωγράφου ὅσον εἶνε τὸ πρωτότυπον τοῦ ἀντιγράφου!..

Ἀφίνομεν ὀπίσω μας τὸ Βραχάμι, ταὶς *Παληόκκλησιαις*, τὰς ποιητικωτάτας ἐν τῇ ἐγκαταλείψει αὐτῶν, καὶ φθάνομεν εἰς τὸ πενιχρὸν τὴν ὄψιν Ἀμαρούσιον. Κατέρχονται κατεσπευσμένως χωρικοί τινες φέροντες ἐπ' ὤμου τοὺς σάκκους των καὶ ἀπὸ ῥυτῆρος ἐλαυνούσης τῆς ἁτμαμάξης παρερχόμεθα τὸ ἐντὸς πυκνοῦ δάσους μέγαρον τοῦ κυρίου Συγκροῦ διερχόμεθα τὴν ἁψῖδα τοῦ ὑδραγωγείου τοῦ Κεφαλαρίου, παρακάμπτομεν τὸ ἐπὶ χλοεροῦ λόφου ὑπερκειμένου τῆς πεδιάδος περίοπτον παρεκκλήσιον τοῦ προφήτου Ἡλία καὶ φθάνομεν εἰς Κηφισιάν.

* * *

Εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν εἶνε ἡ μικρὰ πλατεῖα, ἐν ᾗ ὁ ἱστορικὸς πλάτανος.

Τί εἶδε καὶ τί ἤκουσε τὸ τανυσίκλαδον τοῦτο δένδρον, ὅπερ οὔτε ἐφαλάκρωσε τὸ γῆρας οὔτε ἐλεύκανε οὐδ' ἐκύρτωσε, ἐν ᾧ τὰ πάντα κατέρρευσαν περὶ αὐτὸ καὶ τυραννία τουρκικὴ καὶ δυναστεία, καὶ τῶν μυριάδων ἀπ' αἰώνων ἀτενισάντων αὐτὸ ὀφθαλμῶν οὐδὲ αἱ κόγχαι περισώζονται ὑπὸ τὸ χῶμα...

Ὑπὸ τὸ δένδρον τοῦτο ἠρέσκοντο πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως νὰ συνέρχωνται οἱ τοῦρκοι μπέηδες, διότι ὡς γνωστόν, ἡ Κηφισιὰ ἦτο τὸ κατ' ἐξοχὴν τουρκοχώριον· ἐκάθηντο ὀκλαδὸν ἐπὶ παχέων ταπήτων, κρατοῦντες τὴν σύριγγα τοῦ ναργιλέ, ἀναποδογυρίζοντες τὴν εὐρωπαϊκὴν ἰσορροπίαν ἐν καγχασμοῖς ἢ διηγούμενοι μετ' εὐαρεσκείας τὰ βάσανα ἅτινα ἐπενόουν ὅπως βασανίσωσι τοὺς γκιαουράδες· ἀλλοίμονον ἂν διήρχετο ἐκεῖθεν τάλας τις χριστιανός· ἀμέσως ἐπεφορτίζετο μὲ ἀγγαρείαν ἐξευτελιστικήν. Ἀλλὰ καὶ μᾶλλον βδελυρὰ θεάματα εἶδεν ὁ πλάτανος, ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ ὁποίου ἁβραὶ νεάνιδες τώρα, μόνον διὰ τῶν χειλέων των ἢ τῶν ἐπὶ τῶν πετάσων αὐτῶν ῥόδων φέρουσαι εἰς τὸν νοῦν τὸ χρῶμα τοῦ αἵματος, ἀκούουσι τὰ γοργὰ μέλη τῶν εὐρωπαϊκῶν στροβίλων τοῦ Σαΐλερ ἢ τοῦ Καίσαρη. Ἀπὸ τῶν κλώνων τούτων πολλὰ σώματα ἐταλαντεύθησαν ἐν ἡμέραις ἀπαισίαις, μὲ τὸν βρόχον εἰς τὸν λαιμόν, μὲ πρόσωπον πελιδνὸν καὶ τὴν γλῶσσαν κρεμαμένην ἔξω. Ἀλλ' ἐξεδικήθη ὁ ἑλληνικὸς πλάτανος, παρασχὼν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοὺς χονδροὺς αὐτοῦ κλάδους πρὸς κατασκευὴν διευθετῶν τῶν τηλεβόλων τῆς Ἀκροπόλεως.

Κατέναντι εἶνε τζαμίον, οὗτινος οὐχὶ πρὸ πολλοῦ κατερρίφθη ὁ μιναρές· παρὰ τὰ θεμέλια τούτου εἰσὶν αἱ τέσσαρες λάρνακες, αἱ ἀποδιδόμεναι εἰς Ἡρώδην τὸν Ἀττικὸν ἀποθανόντα ὡς γνωστὸν ἐν Κηφισιᾷ καὶ τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ.

Ἐν τῷ κήπῳ τῆς οἰκίας τοῦ κ. Λεωνίδα Σκυλίτση ἀνάκειται ὁ ἀνδριὰς τοῦ Ἡρώδου ἄνευ κεφαλῆς δυστυχῶς καὶ χειρῶν, καὶ ὑποβαθρόν τι μετ' ἐπιγραφῆς εὐαναγνώστου. Εἶχεν ἀνευρεθῆ καὶ ἡ περικαλλεστάτη κεφαλὴ τῆς συζύγου τοῦ Ἡρώδου, ἀλλ' ἐκλάπη ὑπὸ ἀρχαιοκλόπου τινὸς ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῆς ῥηθείσης οἰκίας.

Παρὰ τὴν κρήνην εἶνε ἡ δεξαμενή, ἐν ᾗ ὁ διαβόητος μπέης Μαλιόκας ἐβασάνιζε τοὺς εἰς τὴν δικαστικὴν αὐτοῦ δικαιοδοσίαν περιπίπτοντας· διέτασσεν αὐτοὺς νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸ ὕδωρ, αὐτὸς δ' ἐπὶ τοῦ χείλους καθήμενος ἔσυρεν ἐπὶ τοῦ ὕδατος τὴν αἰχμηρὰν σπάθην αὐτοῦ· ὁ δυστυχὴς χριστιανὸς περίτρομος ἐβύθιζεν ὑπὸ τὸ ὕδωρ τὴν κεφαλὴν ὅπως μὴ ἀποκοπῇ· ἀλλ' ἐνίοτε τὸ αἱμοβόρον ὁρμέμφυτον τοῦ Τούρκου ἐξήπτετο καὶ τὸ ὕδωρ ἐπορφυροῦτο ὑπὸ τοῦ αἵματος καὶ ἡ κεφαλὴ ἐβυθίζετο μόνη, νεκρά, χωρὶς τοῦ σώματος.

Τοὺς ἀπαισίους ἐκείνους χρόνους ἐκτὸς τοῦ τεμένους ἐνθυμίζουσιν ἔτι δύο πύργοι, ἠρειπωμένοι καὶ ἑτοιμόρροποι, φοβερὰ ἐπὶ τουρκοκρατίας δικαστήρια καὶ νῦν ἀποθῆκαι σανοῦ.

Θελκτικωτάτη τοποθεσία εἶνε τὸ Κεφαλάρι, ἐκτὸς τῆς Κηφισιᾶς, ἀρχαῖον ὑδραγωγεῖον ἐξ οὗ ἀναβρύει δροσερώτατον ὕδωρ, ἀπαισίως συνδέσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ μετὰ τοῦ πρό τινων ἐτῶν ἐπισκήψαντος κοιλιακοῦ τύφου. Ἐντεῦθεν φαίνεται ἡ ὑπώρεια τοῦ ἀλαζόνος Πεντελικοῦ ἐκπί-

πτοντος τοῦ ὕψους του πρὸ τοῦ Κεφαλαρίου, ὡς μέγας ἀνὴρ πρὸ τοῦ θαλαμηπόλου του.

Γοητευτικώτατον τοπίον εἶνε ἡ *Μπίρνα*, πρὸς τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν κατάφυτον καὶ παραδεισίαν Δεκέλειαν ὁδόν. Φαντάσθητε, ὅσοι δὲν εἴδατε αὐτήν, κοίτην ποταμοῦ εἰς ἑλιγμοὺς περισπωμένην· ἑκατέρωθεν τῶν ὀχθῶν σειρὰν πλατάνων καὶ κισσόν, διὰ μυρίων βραχιόνων σφιγκτὰ ἐναγκαλιζόμενον τὸν κορμὸν αὐτῶν, κοιλότητας καὶ ἐξοχὰς ἀκανονίστους, διδούσας ἀγρίαν τινὰ καλλονὴν εἰς τὴν τοποθεσίαν, φερούσας εἰς τὴν μνήμην κλέφτικα λημέρια, καὶ συριγμὸν ὀξὺν ὄπισθεν τοῦ φυλλώματος καὶ αἰφνιδίαν τῆς λερῆς φουστανέλλας ἐμφάνισιν. Τὴν ἀγρίαν ποίησιν τοῦ τοπίου ἐπαυξάνει ἡ κατάπτωσις τῶν ὀγκωδῶν βράχων οἵτινες ἀπετέλουν τὸν θόλον ἀρχαίου σπηλαίου *Ἄντρου τῶν νυμφῶν* καλουμένου ὅπου, κατὰ τὴν παράδοσιν, τὸ πάλαι αἱ ὑπερβᾶσαι τὴν ἀκμὴν τῆς νεότητος νεάνιδες καὶ σφοδρῶς ἀνησυχοῦσαι μὴ διὰ παντὸς τοῦ βίου μόνον δι' ἑαυτὰς παρασκευάζουσι τὴν κλίνην των, μετέβαινον νύκτωρ καὶ ἠρώτων τὰς νύμφας τὸ ὄνομα τοῦ εὐτυχοῦς θνητοῦ τοῦ μέλλοντος νὰ χαρῇ τὰ κάλλη των, ἅτινα ἀκριβῶς ὥριμα ὄντα ἀνέμενον κατάλληλον χεῖρα νὰ τὰ δρέψῃ. Φωνὴ τότε ἠκούετο ἀπὸ τὸ σπήλαιον, φωνὴ ἐπίσημος, ἣν μετὰ ρίγους ἤκουεν ἡ ἐρωτῶσα, καὶ ἓν ὄνομα ἠγγέλλετο. Ἐλάμβανε τὸ ὄνομα ἐκεῖνο ἡ αἰτουμένη καὶ ἀπήρχετο εὐτυχὴς ἀλλ' ἡ παράδοσις δὲν προσθέτει ἂν ἐλάμβανε καὶ τὸν γαμβρόν.

Τὴν *Μπίρναν* ἠγάπα πολὺ ὁ ἀείμνηστος Ὄθων. Ἐζεύγνυε τὰς δύο ὄχθας διὰ ξυλίνου δαπέδου, καὶ ἐγευμάτιζε ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν πλατάνων, τὸν γοητευτικὸν περιβλέπων ὁρίζοντα τοῦ πρασίνου φυλλώματος φρίσσοντος εἰς τοὺς ἀσπασμοὺς τῆς αὔρας, ὡς χνοώδης αὐχὴν νεάνιδος ὑπὸ θερμὰ φιλήματα, ἀκούων τὸν ρόχθον τοῦ καταρράκτου ὅστις ἐσχηματίζετο ὑπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ Κεφαλαρίου ἐκεῖ καταβιβαζομένου, καὶ ἐθραύετο ἀφρίζων ἐπὶ τῶν βράχων.

Ὅσοι θέλουσι νὰ ἴδωσι τὴν ἰδιάζουσαν ἑλληνικὴν φυσιογνωμίαν τῆς Κηφισιᾶς ἂς σπεύσωσι νὰ τὴν ἐπισκεφθῶσι, διότι ὁ *πολιτισμὸς* εἰσήλασεν ἤδη καὶ εἰς αὐτήν, μὲ τὸν ζῦθον, τὸ σαλάμι, τὸ τυρὶ τῆς *Βίτσερης*, ἅτινα κρατεῖ ἐν χερσὶν εἰσερχόμενος εἰς τὰ ἑλληνικὰ χωρία.

Βλέπεις μὲν ρεῖθρα ποτιστικοῦ ὕδατος ἐν ταῖς ὁδοῖς, καὶ χωματίνους τοίχους, *καλούπια*, καὶ χλοαζούσας ἀτραπούς, καὶ ρυάκια ἐν οἷς κολυμβῶσι παίζοντα κιτρινοκέφαλα νησσάρια καὶ εὐφραίνεσαι νομίζων ὅτι εὑρίσκεσαι ἐν χωρίῳ· ἀλλ' ἐν τῷ ξενοδοχείῳ βλέπεις θεράποντας ἐν οἰκοστολῇ, καταλόγους φαγητῶν γαλλιστὶ γεγραμμένους — ἀνορθογράφως μέν, ἀλλὰ γαλλιστί! — ἐπὶ τῶν τοίχων οἰκιῶν τινων στίλβοντα σήματα πυρασφαλιστικῶν ἑταιριῶν, εἰσέρχεσαι εἰς καπηλεῖον καὶ εὑρίσκεις τὴν εἰκονογραφημένην réclame τῆς γαλλικῆς ἐφημερίδος Ζιλβλὰς διὰ τὸ τελευταῖον μυθιστόρημα τοῦ Zola τοιχοκολληθεῖσαν ἐκεῖ ὡς εἰκόνα, καὶ ἀνιᾷς βλέπων ὅτι εὑρίσκεσαι ἐν πόλει.

Ἡ Κηφισιὰ ὁμοιάζει νῦν πρὸς τὰς ἐπαρχιώτιδας, αἵτινες εἶνε ἑλληνίδες τὴν κεφαλὴν καὶ φράγκισσαι τὴν ὀσφύν, φοροῦσι κόκκινον φέσι μὲ χρυσοῦν παπάζι ἀλλὰ καὶ κορσὲν καὶ ἐσθῆτα κατὰ τὸν συρμόν. Προφθάσατε νὰ τὴν ἴδῆτε, πρὶν πετάξῃ καὶ τὸ φέσι της καὶ φορέσῃ καπελῖνον!

* * *

Συριγμὸς ἀκούεται καὶ πάλιν· ἡ ἁτμάμαξα ἀσθμαίνει βαρέως, καὶ μετ' ὀλίγον ὡς πελώριος ὄφις πῦρ πνέων ἕρπει συστρέφων τοὺς δακτυλίους καὶ τανύων αὐτούς. Ἀπὸ τῶν θυρίδων τῶν ἁμαξῶν προκύπτουσι κεφαλαί· ἡ πεδιὰς μετέβαλεν ὄψιν· τὰ φύλλα τῶν δένδρων ριγοῦσιν ὑπὸ τὴν ψυχρὰν πνοὴν τῆς ἑσπερίας αὔρας· τὸ πράσινον χρῶμα ἀπώλεσε τὰς ἀποχρώσεις του καὶ κατέστη ἀμαυρόν. Ἡ Πάρνης περικαλύπτεται δι' ὁμίχλης ὡς διὰ σινδόνης, ὅπως ἀποκοιμηθῇ. Μόνον ὁ σιδηρόδρομος θορυβεῖ ἐν μέσῳ τῆς γλυκείας ἠρεμίας τῶν ἀγρῶν· τὰ ἀρνάκια ἐπέστρεψαν εἰς τὴν στάνην των νὰ κοιμηθοῦν· τὰ φυτὰ ἀλληλοφιλοῦνται, τὰ δένδρα καληνυκτίζονται καὶ αὐτὸ τὸ νερὸν τοῦ ρυακίου τρέχει, νομίζεις, σιγὰ σιγά, ὡς νὰ πηγαίνῃ νὰ πλαγιάσῃ. Μὲ αὐτὰ κλείει τὰ ὡραῖα ὄμματά της καὶ ἡ γλυκεῖά μου ἀναγνώστρια, ἣν ἀπεκοίμησε βεβαίως τὸ ἄρθρον μου.

Ε.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΠΑΝΤΑΛΟΝΙ

Ὁ μεγαλείτερος πόθος τοῦ παιδίου εἶνε νὰ γείνῃ ἀνήρ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ πρῶτον σημεῖον τῆς ἀνδρότητος εἶνε ἡ χρῆσις τῆς περισκελίδος, τὸ ἀφελὲς πλάσμα ἐπιθυμεῖ διακαῶς τὸ πολύτιμον καὶ συμβολικὸν τοῦτο ἔνδυμα, δι' οὗ νομίζει ὅτι ἐπισήμως προβιβάζεται εἰς ἀνωτέραν βιωτικὴν τάξιν.

Ἡ ἐμφάνισις λοιπὸν τοῦ πρώτου πανταλονίου εἶνε σπουδαῖον γεγονός, ὅπερ ὁ μὲν πατὴρ ποθεῖ, ἡ δὲ μήτηρ φοβεῖται. Ἡ μήτηρ θεωρεῖ τοῦτο ὡς ἀρχὴν ἐγκαταλείψεως αὐτῆς. Παρατηρεῖ μὲ δακρύβρεκτον ὄμμα τὸ διὰ παντὸς ἐγκαταλιμπανόμενον φουστανάκι. «Ἄχ! ἐπέρασεν ἡ νηπιακή του ἡλικία! λέγει καθ' ἑαυτήν! Τί γρήγορα, Θεέ μου! Πόσον βραχὺ ὑπῆρξε τὸ ὄνειρον. Δὲν θὰ μ' ἔχῃ πλέον ἀνάγκην, θὰ τῷ εἶμαι σχεδὸν ἀνωφελής, θ' ἀποκτήσῃ νέας ὀρέξεις καὶ ἐπι-

θυμίας! δὲν θὰ τὸ ἔχω ὁλόκληρον τὸ παιδί μου. Ἔπαυσε πλέον νὰ εἶνε ἄλλο ἐγώ· ἡ προσωπικότης του καταφαίνεται ζωηρότερον κάθε ἡμέραν, εἶνε κἄτι ξεχωριστὸν ἀπ' ἐμέ, εἶνε ἀγόρι.»

Ὁ πατὴρ τοὐναντίον εἶνε ἔμπλεως χαρᾶς. Γελᾷ ὑπὸ τὸν μύστακά του βλέπων τὰς παχουλάς του κνήμας ἐξερχομένας τῆς μικρᾶς περισκελίδος· ψηλαφεῖ τὸ ἁβρὸν σῶμα, ὅπερ διαγράφεται καθαρῶς ὑπὸ τὸ νέον ἔνδυμα, καὶ ψιθυρίζει μετ' εὐαρεσκείας· «Ἔγεινε σωστὸς ἀνθρωπάκος πειά, ὁ κύριος· ὅλα τὰ ἔχει, δὲν τοῦ λείπει τίποτε· θὰ μοῦ ὁμοιάσῃ εἰς τοὺς ὤμους καὶ εἰς τὸ ἀνάστημα. Κύττα μὲ τί λεβεντιὰ στέκει 'ς τὰ πόδιά του!» Ἀναγνωρίζει ἤδη ἑαυτὸν ἐν τῷ ὄντι ἐκείνῳ τῷ ἐξ αὐτοῦ προερχομένῳ· τὸ βλέπει διὰ νέων ὀφθαλμῶν καὶ τότε τὸ πρῶτον αἰσθάνεται ἀπερίγραπτον θέλγητρον καλῶν αὐτό, *ἀγόρι μου*.

Τὸ δὲ παιδίον εἶνε καταμαγευμένον, ἐνθουσιασμένον, μολονότι ἀδυνατεῖ νὰ κυβερνήσῃ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καί, μὴ πρὸς κακοφανισμόν του, ὁμοιάζει πρὸς τὰ μικρὰ ἐκεῖνα κυνάρια τὰ ὁποῖα κουρεύουν τὴν ἄνοιξιν. Τὸ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο στενοχωροῦν τὸ δυστυχὲς παιδίον εἶνε τὸ παρελθὸν αὐτοῦ. — Ὁπόσοι τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν ὑφίστανται τὸ αὐτὸ πάθημα! — Ἐννοεῖ κάλλιστα ὅτι τὸ πανταλόνιον ἐπιβάλλει καθήκοντα, ὅτι πρέπει ν' ἀναλάβῃ νέον τρόπον τοῦ φέρεσθαι, νὰ μεταβάλῃ τόνον φωνῆς· ὅτι πρέπει τέλος νὰ ῥυθμίσῃ ἑαυτὸν πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς καταστάσεώς του καὶ ἄρχεται κατοπτεύων μακρόθεν τὰς κινήσεις τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὅστις ἄλλως τε δὲν δυσαρεστεῖται τὸ παράπαν ἐπὶ τούτῳ· ἀποπειρᾶται ἀδεξίως ἀνδρικήν τινα χειρονομίαν, συσπᾷ τὰς ὀφρῦς, βλέπει τὰς τροφοὺς μετὰ προφανοῦς περιφρονήσεως, βαδίζον ἐκτελεῖ μεγάλους διασκελισμοὺς πρὸς οὓς αἱ μικραί του κνῆμαι εἶνε ὅλως ἀπροπαράσκευοι, ἀπαιτεῖ πελωρίαν ῥάβδον, φορεῖ στραβὰ τὸν πῖλόν του, καὶ εἰς τὸν περίπατον ἐννοεῖ νὰ μὴ χειραγωγῆται πλέον. Ἡ τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ παρόντος αὕτη πάλη καθιστᾷ ἐπί τινα χρόνον τὸ βάδισμα αὐτοῦ κωμικώτατον. Τὸ φουστανάκι του τὸν καταδιώκει, νομίζεις, καὶ τὸ παιδίον πνέει τὰ μένεα κατ' αὐτοῦ.

Ὦ ἀγαπητὸν πρῶτον πανταλόνι! σὲ ἀγαπῶ διότι εἶσαι πιστὸς φίλος καὶ διότι σ' ἐπανευρίσκω ἀνὰ πᾶν βῆμα τοῦ βίου, σὲ καὶ τὴν θελκτικὴν τῶν ὀνείρων σου συνοδείαν. Μὴ δὲν εἶσαι ἡ ζῶσα εἰκὼν τῆς θωπευούσης τὴν ματαιοδοξίαν ἡμῶν νέας χιμαίρας; Σύ, ἀξιωματικέ μου, ὅστις ἐνώπιον τοῦ καθρέπτου τοῦ θαλαμίσκου σου, στρείβεις ἀκόμη τοὺς λεπτοὺς ξανθοὺς μύστακάς σου, καὶ ἐφόρεσες πρὸ ὀλίγου τὸ πρῶτον ἤδη τὰς ἐπωμίδας καὶ τὴν χρυσῆν ζώνην, τί ᾐσθάνεσο, σὲ παρακαλῶ, καταβαίνων τὴν κλίμακά σου, ὅτε ὁ κολεὸς τῆς σπάθης σου ἐκρότει ἐπὶ τῶν βαθμίδων, ὅτ' ἐν στολῇ, κτενισμένος, φορῶν τὰ ὑποδήματά σου, τὸ πηλίκιον ἐπὶ τοῦ ὠτίου ἔχων, εὑρέθης ἐν τῷ μέσῳ τῆς εὐρείας λεωφόρου, καὶ ὑπὸ δυνάμεως ἀκαταμαχήτου ὠθούμενος παρετήρησες αὐταρέσκως τὴν εἰκόνα σου ἐν τοῖς κατόπτροις τῶν καφενείων; Τόλμησε νὰ εἴπῃς ὅτι δὲν ἐστάθης ὅπως ἀποθαυμάσῃς τὴν εἰκόνα σου.

Τὸ πρῶτον πανταλόνι πάντοτε, καλέ μου ὑπολοχαγέ.

Καὶ ὅταν γίνῃς λοχαγός, φίλε μου, καὶ ὅταν προβιβασθῇς! Καὶ βραδύτερον ὁπόταν καταστῇς στρυφνὸς γέρων καὶ ἀσπρίσουν οἱ μύστακές σου καὶ λάβῃς νεαρὰν γυναῖκα σύντροφον τοῦ βίου σου ὅπως ἀρυσθῇς νεότητα ἐξ αὐτῆς, δὲν θὰ τὸ ξαναφορέσῃς τὸ χαριτωμένον ἐκεῖνο παντολόνι; Εἶν' ἀληθὲς ὅτι τότε ἡ ὡραία σου σύζυγος θὰ σὲ βοηθῇ εἰς τὸ νὰ τὸ φορῇς.

Τὴν ἡμέραν δ' ἐκείνην, ὦ ἀξιωματικέ μου, καθ' ἣν ἀπορρίψῃς αὐτό, φεῦ! τὴν ἡμέραν ἐκείνην θὰ εἶσαι πολὺ δυστυχής. Ἡ ὕπαρξις ἡμῶν συνίσταται εἰς τὸ νὰ φορῶμεν τὸ πρῶτον ἡμῶν πανταλόνι, νὰ τὸ ἐκβάλλομεν καὶ νὰ τὸ ξαναφορῶμεν καὶ ν' ἀποθνήσκωμεν προσβλέποντες αὐτό.

Εἶνε ἄρα ἀληθὲς ὅτι αἱ πλεῖσται εὐφροσύναι ἡμῶν δὲν ἔχουσι σπουδαιοτέραν αἰτίαν τῆς τῶν παιδικῶν; Εἴμεθα λοιπὸν τοσοῦτον ἀφελεῖς;— Ὦ! ναί, καλέ μου φίλε, εἴμεθα τόσον ἀφελεῖς ὥστε οὔτε κἂν πιστεύομεν ὅτι εἴμεθα τοιοῦτοι. Οὐδέποτε θ' ἀπαλλαγῶμεν παντελῶς τῶν σπαργάνων ἡμῶν, πίστευσέ με· ὑπολείπεται ἄκρον τι αὐτῶν. Ἐν ἑκάστῳ ἀνθρώπῳ ὑπολανθάνει τὸ νήπιον ἢ ἀκριβέστερον εἰπεῖν πάντες καὶ ἀνδρούμενοι παραμένομεν νήπια.

Καὶ σεῖς, κυρία, δὲν αἰσθάνεσθε, κατὰ πᾶσαν μεταλλαγὴν ἐσθῆτος τὴν χαρὰν ἐκείνην ἣν προξενεῖ συνήθως ἡ νέα στολή;

Οὐχὶ παίζων ἀλλὰ σπουδάζων λέγω ὅτι ἡ στολὴ ἐπιδρᾷ τὰ μέγιστα ἐπὶ τοῦ ἤθους ὑμῶν.

Διατί, ἐπὶ παραδείγματι, ἐπεστρέψατε προχθὲς τόσον εὐχαριστημένη ἐκ τῆς ἐκκλησίας; διατί σᾶς ἐφάνη τόσον καλὸς ὁ σύζυγός σας καὶ ἐδείξατε πρὸς αὐτὸν τὰ τρυφερὰ αἰσθήματα τῶν πρώτων τοῦ γάμου σας μηνῶν; Διότι, κυρία, ὁμολογήσατέ το εἰλικρινῶς, διότι τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐφορέσατε τὸ πρῶτον τὸν κομψότατον κίτρινον πῖλόν σας ὅστις σᾶς πηγαίνει τόσον λαμπρά, ὅπως εἰξεύρετε, καὶ διπλασιάζει τὴν καλλονήν σας.

Ἐν ᾧ τοὐναντίον προχθὲς εἴσθε ἐν καταστάσει νευροπαθείας ἀνεξηγήτῳ. Οὐδέν, ἀπολύτως οὐδὲν σᾶς ἤρεσκε. Ὅτε δὲ μετὰ τὸν περίπατον ὑπεστρέψατε οἴκαδε ἡ μὲν αἴθουσά σας ἐφάνη στενόχωρος ὁ δὲ σύζυγός σας ὑπὲρ τὸ δέον εὔσαρκος.

Θὰ ἦτο πάντη ἀδύνατον νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν μεταβολὴν ταύτην τοῦ ἤθους ὑμῶν ἂν μὴ ἐνθυμούμεθα κάλλιστα ὅτι χθὲς διεπράξατε τὴν ἀπε-

ρισκεψίαν νὰ φορέσητε τὸν φρικώδη ἐκεῖνον ἰόχρουν πῖλον, περὶ τοῦ ὁποίου ἐκφράζεσθε μετὰ τόσης περιφρονήσεως. Τὸ χαριέστατον παιδίον σας δὲν ἐκφράζεται ἄλλως περὶ τῆς μικρᾶς νηπιακῆς του ἐσθῆτος, ἣν ἀπαξιοῖ πλέον νὰ φορέσῃ.

Θέλετε καὶ τελευταῖον παράδειγμα; Παρατηρήσατε τὸν σύζυγόν σας. Χθές, ἀπῆλθε τῆς οἰκίας δυσηρεστημένος—δὲν ηὐχαριστήθη ἐκ τοῦ γεύματος — τὴν δ' ἑσπέραν, περὶ τὴν ἑβδόμην ὥραν ἐπανῆλθεν ἐκ τοῦ βουλευτηρίου φαιδρότατος, μειδιῶν διά τε τῶν χειλέων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν. Σᾶς ἐφίλησεν ἐνθουσιωδῶς ἐπὶ τοῦ μετώπου... εἶνε φυσικόν, βεβαίως, κυρία, ἀλλὰ δὲν θ' ἀρνηθῆτε ὅτι εἶνε καὶ κολακευτικόν. Ἔπειτα ἔρριψε μετ' εὐαρεσκείας ἐπὶ τοῦ παρατυχόντος τραπεζίου τετράδιά τινα καὶ ἄλλα ἔγγραφα· εἰς τὴν τράπεζαν τὰ φαγητὰ πάντα ἀνεξαιρέτως τῷ ἐφάνησαν ἀπαράμιλλα καὶ τὰ κατεβρόχθισε ἀπλήστως.

— Μὰ τί ἔχει ὁ ἄνδρας μου; ἐλέγατε μὲ τὸν νοῦν σας.

— Νὰ σᾶς τὸ ἐξηγήσω ἐγώ, κυρία. Ὁ σύζυγός σας ἠγόρευσε τὸ πρῶτον χθὲς ἐν τῷ περιβόλῳ τῶν πατέρων τοῦ ἔθνους. Εἶπε (ἦτο θυελλώδης ἡ συνεδρία καὶ πεισματωδεστάτη ἡ συζήτησις) εἶπεν (ἐν μέσῳ τῶν κραυγῶν καὶ τοῦ θορύβου πλήξας τὸ πρὸ αὐτοῦ ἀναλογεῖον διὰ τῆς ῥάβδου του) εἶπε:

— «Δὲν ἀκούομεν τίποτε!»

Ἐπειδὴ δὲ αἱ λέξεις αὗται ἔτυχον τῆς γενικῆς ἐπιδοκιμασίας, ἐπειδὴ πανταχόθεν ἀνεφώνησαν: *Πολὺ καλά! Εὖγε!* ἀνηγέρθη καὶ πάλιν καὶ ἐπὶ τὸ κοινοβουλευτικώτερον διατυπώσας τὴν ἰδέαν αὐτοῦ προσεῖπε:

— Ἡ φωνὴ τοῦ ἐντίμου ἀγορεύοντος δὲν φθάνει μέχρις ἡμῶν!

Ἡ διακοπὴ αὕτη βεβαίως οὐδόλως ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς συζητήσεως, ἀλλὰ τὸ πρῶτον τοῦτο βῆμα ἔχει μεγίστην σημασίαν διὰ τὸν σύζυγόν σας. Ἂς εἴπωμεν ὅλην τὴν ἀλήθειαν· ἡ διακοπὴ αὕτη εἶνε θρίαμβος τοῦ συζύγου σας, διότι ἓξ ἤδη ὅλα ἔτη ὁ προσφιλὴς ῥήτωρ ἀναβάλλει ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν νὰ ἐκστομίσῃ τὴν πρώτην του λέξιν. Τώρα πλέον ἐρρίφθη ὁ κύβος. Ὁ εὐτυχὴς βουλευτὴς ἐφόρεσε τὸ πρῶτόν του πανταλόνι!

Ἀδιάφορον ἂν ἡ αἰτία εἶνε παιδαριώδης ἢ σπουδαία· ἀρκεῖ ὅτι καθιστάμεθα εὐτυχέστεροι. Οὐδὲν σημαίνει ἂν τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν εἶνε πῖλος, ἢ σκοῦφος ἢ χρυσοῦν στέμμα, ἀρκεῖ ὅτι φοροῦντες αὐτὸ θεωροῦμεν ἑαυτοὺς σπουδαιοτέρους, ἱκανοτέρους, καλλιτέρους.

Λοιπόν, μὴ σκῶπτε πολύ, ἀναγνῶστά μου, τὸ ἀφελὲς παιδίον, ὅτε ἀνάπλεων χαρᾶς ἐπὶ τῇ ἀποκτήσει τοῦ πρώτου πανταλονίου του καὶ φέρον τὸ ἔνδοξον τοῦτο ἔμβλημα, βλέπει μακροτέραν τὴν σκιὰν αὐτοῦ καὶ χαμηλότερα τὰ δένδρα. Ἀρχίζει τὸ ἀνδρικόν του στάδιον, τὸ προσφιλὲς πλάσμα.

Ἀφότου ἐδημιουργήθη ὁ κόσμος οὗτος πόσα πράγματα ἔδωκαν ἀφορμὴν πρὸς ματαιοδοξίαν! Ἐπὶ βασιλέως τινὸς τῆς Γαλλίας ἐθεωρεῖτο τιμὴ ἡ μεγάλη ῥὶς ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν βασιλέα ὁμοιότητος, ὡς ἡ μεγάλη φενάκη ἐπὶ τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', βραδύτερον δὲ ὑπῆρξαν οἱ ἐναβρυνόμενοι διὰ τὴν καλὴν ὄρεξιν ἢ τὴν εὐσαρκίαν αὐτῶν. Πολλοὶ καυχῶνται διὰ τὴν γυναῖκά των, ἄλλοι διὰ τὴν ὀκνηρίαν των, ἢ τὴν εὐφυΐαν των, ἢ τὴν ἀνοησίαν των, διὰ τὸ γένειον, ἢ διὰ τὸν περὶ τὸν λαιμόν των λαιμοδέτην, ἢ διὰ τὸν ἐπὶ τῆς ῥάχεώς των ὕβον· καὶ πῶς νὰ μὴν ἀγαλλιᾷ τὸ μικρὸν παιδίον διὰ τὸ πρῶτόν του πανταλόνι;

(Gustave Droz.) К.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐκ περιέργου μελέτης τοῦ Γάλλου ἐπιστήμονος Regnard περὶ τῆς μορφινομανίας μανθάνομεν ὅτι ἡ χρῆσις τῆς μορφίνης ἤρξατο ἐπεκτεινομένη ἀνὰ πάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις ἀπὸ τοῦ τελευταίου Γαλλογερμανικοῦ πολέμου. Ὄντως, διαρκοῦντος τοῦ πολέμου, οἱ Γερμανοὶ ἰατροί, ὁσάκις δὲν ἐπήρκουν εἰς περιποίησιν τῶν τραυματιῶν, κατηύναζον συνηθέστατα τὰς ὀδύνας τῶν ἐστερημένων ἑτέρας περιθάλψεως δυστυχῶν δι' ὑποδορίων ἐνέσεων μορφίνης. Ὡς ἐκ τούτου οἱ πληγωμένοι, εἰ καὶ τὰ τραύματά των ἐπεδένοντο ἀτελῶς, δὲν ᾐσθάνοντο πόνους, ἠδύναντο δὲ νὰ ἀναμένωσι τὰς ἀποτελεσματικὰς βοηθείας ἐπὶ πλείστας ὥρας καὶ ἐνίοτε ἐπὶ μίαν ἢ δύο ἡμέρας. Ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἤρξαντο προστρέχοντες εἰς τοιαύτας ἐνέσεις ἐν τοῖς γερμανικοῖς νοσοκομείοις καὶ βραδύτερον ἐν τοῖς γαλλικοῖς δι' ἕκαστον τραυματίαν κατά τε τὰς ἐπιδέσεις καὶ τὰς ἐγχειρίσεις. Ἡ μέθοδος αὕτη καθίστα εὐκολωτέραν τὴν μεταφορὰν τῶν τραυματιῶν καὶ ταχυτέραν διὰ τοὺς νοσοκόμους, ὀλιγώτερον δὲ ὀδυνηρὰν δι' αὐτοὺς τοὺς τραυματίας διότι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς μορφίνης ἠδύναντο νὰ ὁδοιπορῶσιν οἱ ἀσθενεῖς ἐπὶ ὁλόκληρον ἡμέραν, χωρὶς νὰ παρίσταται ἀνάγκη νυχθημέρων καὶ πολυώρων σταθμῶν, ὅπως ἀποφεύγωσιν οἱ πληγωμένοι τοὺς παρατεταμένους κλονισμούς.

Μετὰ τὸν πόλεμον, ἐπανελθόντες εἰς τὰς ἑστίας των οἱ στρατιῶται οἱ ὑπαχθέντες εἰς τὴν δίαιταν ἐκείνην τὴν τόσον γλυκεῖαν δι' αὐτούς, ἀπέκτησαν τὴν κακὴν ἕξιν νὰ προστρέχωσιν εἰς ἐνέσεις μορφίνης, ὁσάκις ἔπασχον ὑπὸ νευραλγίας ἢ ὑπὸ ἑτέρου δεινοῦ. Βαθμηδὸν δ' ἐπεξέτειναν τὰ ἀπατηλὰ εὐεργετήματα τῆς μορφίνης εἰς τὰς οἰκογενείας των, εἰς τοὺς φίλους καὶ γνωρίμους, καὶ μέγας ἀριθμὸς ἀνθρώπων κατέστησαν οὕτω μορφινομανεῖς. Τῆς αὐτῆς μεθόδου ἐγένετο χρῆσις ὑπὸ τῶν ἰατρῶν καὶ κατὰ τὸν τελευταῖον Ῥωσσοτουρκικὸν πόλεμον.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» 1885 — 24.

'Αριθ. 491 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. — 26 Μαΐου 1885

Ο ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Σκοπὸς τοῦ παρόντος ἄρθρου δὲν εἶνε ἡ ἀνάλυσις τῶν ἔργων, οὐδὲ ἡ ἀπεικόνισις τῆς μεγαλοφυΐας τοῦ Βίκτορος Οὐγκώ. Ὁ μέγας ποιητὴς γινώσκεται παρὰ πᾶσι τοῖς πεπολιτισμένοις λαοῖς, μετεφράσθη εἰς πάσας τὰς γλώσσας, ἐπέδρασεν ἐπὶ πάσης φιλολογίας. Καθ' ὅλον τὸ ἥμισυ, καὶ πλέον, τοῦ αἰῶνος καθ' ὃ ἐπλήρου τὴν Γαλλίαν διὰ τῆς δόξης του, ἐπληροῦντο δι' αὐτὸν σελίδες, βιβλία κατηρτίζοντο, ἐν οἷς διαδοχικῶς ἐγένετο τὸ ἀντικείμενον κρίσεων καὶ κατακρίσεων, δισταγμῶν καὶ παραινέσεων, θαυμασμοῦ καὶ ἀποθεώσεων. Ἀντὶ τῆς συνοψίσεως πάντων τούτων κρίνομεν ἤδη ἐπικαιρότερον νὰ παραμείνωμεν μᾶλλον εἰς ἁπλῆν ἐπισκόπησιν τοῦ ἔργου του ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς δημοτικότητος αὐτοῦ παρὰ τῷ ἑλληνικῷ κοινῷ, τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐπιδράσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῆς νεωτέρας ἡμῶν φιλολογίας, καὶ τῆς ἐπιδράσεως τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῆς μεγαλοφυΐας του.

Ὁ Οὐγκὼ εἶνε μετὰ τὸν Δουμᾶν ὁ μᾶλλον γνωστὸς παρ' ἡμῖν ἐκ τῶν Γάλλων συγγραφέων, καὶ ὁ καταφανεστέραν ἀσκήσας ἐπιρροὴν ἐπὶ τῶν πνευμάτων πολλῶν ἐκ τῶν νέων θεραπόντων τῶν Μουσῶν. Καὶ ὅμως ὁ γάλλος ποιητὴς εἶν' ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ὑπὲρ πάντα ἄλλον δύνανται νὰ παραπλανήσωσι τοὺς προσπαθοῦντας νὰ ἀπομιμηθῶσιν αὐτόν. Ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Βίκτορος Οὐγκὼ ὑπῆρξεν ὁ κινδυνωδέστερος σκόπελος τῶν τολμηρῶν θαλασσοπόρων τοῦ πνεύματος. Ἐπίσης δυσχερεστάτη καθίσταται μετάφρασις ἔργων καὶ μάλιστα στίχων τοῦ Οὐγκώ, κατ' ἐξοχὴν ἐπιβαλλομένου καὶ θαμβοῦντος διὰ τοῦ σχήματος, μεγάλου καλλιτέχνου τοῦ ῥυθμοῦ, τοῦ χρώματος, τοῦ ἤχου, χαρισμάτων ἅτινα εἵμαρται συνήθως νὰ διαφεύγωσι παντὸς χρόνου καὶ πάσης ἀξίας μεταφραστάς. Διὰ τοῦτο ἐνῷ παρ' ἡμῖν ἐγένετο ἀπόπειρα συστηματικωτέρας μεταγλωττίσεως ποιημάτων τοῦ Λαμαρτίνου, καὶ αὐτῶν τῶν ᾀσμάτων τοῦ Μυσσέ, οἵτινες μεθ' ὅλον τὸ δαιμόνιον αὐτῶν δὲν παρουσιάζουσι τὰς τεχνικὰς δυσχερείας τοῦ περιδόξου ἀντιζήλου των, καθ' ὃ ποιηταὶ μᾶλλον ἐν τῇ οὐσίᾳ καὶ τῷ αἰσθήματι, οὐδεμία τοιαύτη ἀπόπειρα ἐγένετο μεθερμηνεύσεως τῶν ᾠδῶν τοῦ Οὐγκώ, εἰ μή τις ἄτακτος τοιαύτη σποραδικῶς ἐργασία ἔνθεν κἀκεῖθεν ὑπὸ διαφόρων ἐκ τῶν ἀπεράντων λειμώνων τῆς μούσης αὐτοῦ, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τῶν εὐθηνοτέρων καὶ ἧττον πολυτίμων ἀνθέων μεταφύτευσις εἰς τὸν ἡμέτερον πενιχρὸν λειμῶνα τῶν γραμμάτων. Καὶ ὅμως ἐν ταῖς ᾠδαῖς αὐτοῦ ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ εἶνε κατ' ἐξοχὴν *ἐκεῖνος*, καὶ ἐν ταῖς ᾠδαῖς αὐτοῦ ἐνεπνεύσθη ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐκ τῆς πολεμιστηρίου αἴγλης τῆς ἡμετέρας πατρίδος.

Οὐχ ἧττον συγκομισθέντα ἐκ πάντων σχεδὸν τῶν λυρικῶν τόμων τοῦ Οὐγκώ, οἵτινες προσεγγίζουσι τὴν εἰκοσάδα, εἶδον τὸ φῶς παρ' ἡμῖν κατὰ περιόδους διάφορα ποιήματα, πολυτρόπως μεθηρμηνευμένα. Ἀμέσως ἅμα τῇ συστάσει τοῦ νεαροῦ Ἑλληνικοῦ βασιλείου εἰσήλασεν ἐν αὐτῷ ὁ μόλις ἀναθάλλων τότε καὶ ἀκμαῖος ῥωμαντισμὸς τῆς γαλλικῆς ποιήσεως, εὐπρόσδεκτος γενόμενος παρὰ τῇ ἑλληνικῇ νεολαίᾳ, ἥτις τεταλαιπωρημένη ἐκ τῶν μαχῶν ἐδίψα αἰσθημάτων καὶ ποιήσεως, χάρις τῷ γοήτρῳ ἣν ἐξήσκουν αἱ δίδυμοι λύραι τῶν Σούτσων. Καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰσήρχοντο εἰς τὴν πατρίδα, συμμιγνύμενα μετὰ τῶν νικηφόρων σωμάτων τοῦ ἀγῶνος, τὰ βαυαρικὰ στρατεύματα, ἀφ' ἑτέρου δέ, ἀναμεμιγμένοι μετὰ πρωτοτύπων τινῶν σατυρικῶν στίχων καὶ ἀραιῶν ᾀσμάτων ἐμπνευσμένων ὄντως ἐκ τῶν ἐθνικῶν κλεῶν, οἱ ῥεμβασμοί, τὰ θέματα, οἱ τρόποι, τὰ ὄνειρα, αἱ ὀδύναι, αἱ νευροπάθειαι τοῦ Λαμαρτίνου, τοῦ Βαρθελεμῆ, τοῦ Βερανζέρου, τοῦ Οὐγκώ, τοῦ Βύρωνος. Καὶ τὴν μὲν ἀντίθεσιν τῶν ξενοτρόπων δορυφόρων τοῦ Ὄθωνος πρὸς τοὺς ἡμετέρους ὁπλίτας κατανοοῦντες πάντες κατέσκωπτον· ἀλλ' ἀμφιβάλλομεν, ἂν ὑπῆρχον τότε πολλοὶ διαγινώσκοντες τὸ ἀνάρμοστον τῶν αἰσθημάτων ξένων λαῶν καὶ τῶν μεταρρυθμιστικῶν ἐκλάμψεων πρεσβυτικῶν φιλολογιῶν πρὸς τὰ ἡμέτερα ἁπλοϊκὰ καὶ ὅλως ἰδιοφυῆ αἰσθήματα καὶ φρονήματα καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς μόλις ἀναγεννωμένης ὑπὸ τὴν βροντὴν τῆς πυρίτιδος καὶ τοὺς ἤχους τῶν κλέφτι-

κῶν ᾀσμάτων ποιήσεως ἡμῶν. Οἱ τῆς κλασικῆς σχολῆς ἐν Γαλλίᾳ ματαίως ὑπερεμάχουν μετὰ πείσματος τοῦ ὡραίου κόσμου τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας καὶ ἀρχαιότητος, ὅστις μαρανθεὶς καὶ παρακμάσας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, ἐθρυμματίζετο καὶ ἐφυγαδεύετο ὑπὸ τοῦ πελέκεως καὶ τῆς ἐπιβολῆς τοῦ ῥωμαντισμοῦ. Ἀλλ' οὐδεὶς εὑρίσκετο τότε ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ὁ δυνάμενος νὰ σκεφθῇ περὶ φιλοξενίας, ἀναθερμάνσεως καὶ νέας ζωῆς τοῦ ἐριτίμου φυγάδος ἐν τῷ πατρίῳ ἐδάφει... Ἡ γλῶσσα δὲ τοῦ κλέφτου ἐθεωρεῖτο χυδαία.

Δὲν ἐνθυμούμεθα κατὰ ποῖον ἀκριβῶς ἔτος ἐκ τῶν πρώτων τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ βασιλείου ἐξεδίδετο συλλογή τις ποιημάτων, λίαν δυσεύρετος σήμερον, γραφέντων ὑπὸ Νικολάου Σούτσου, ποιητοῦ ἀγνώστου σχεδὸν ἤδη παρὰ τῷ κοινῷ. Μεταξὺ τῶν ποιημάτων ἐκείνων, ἅτινα γεγραμμένα εἰς τὴν καθαρεύουσαν γλῶσσαν τῆς ἐποχῆς, καὶ πλήρη ῥεμβασμῶν καὶ ἀπογοητεύσεων, εἶνε ἐπιτυχεῖς ἀπομιμήσεις ἐξ ἀναγνώσεων τῶν τότε ἀκμαζόντων ῥωμαντικῶν, εὑρίσκονται αἱ πρῶται εἰς δεκαεξασυλλάβους παραφράσεις ᾠδῶν τινων τοῦ Βίκτορος Οὐγκώ, ἐν αἷς ἡ περίφημος «Hier, la nuit d' été, κτλ.» τῶν *Ἀσμάτων τοῦ Λυκαυγοῦς*, ἐν ᾗ ὁ ποιητὴς ἐν ἅρπᾳ Δαβὶδ καὶ βιβλικῇ μεγαλοπρεπείᾳ ἐξυμνεῖ τὸν ἔρωτα. Ἔκτοτε μέχρι τῆς σήμερον μετεφράσθησαν κατὰ καιροὺς περιληφθέντα ἐν συλλογαῖς ἢ ἐν περιοδικοῖς ποιήματά τινα ἐκ τῶν *Ἀνατολικῶν*, ἐκ τῶν *Ἐνδομύχων φωνῶν*, ἐκ τῶν *Ὠδῶν καὶ αἴνων*, ἐκ τῶν *Θεωριῶν*, ἐκ τοῦ *Θρύλου τῶν αἰώνων*, ἐκ τοῦ *Τρομεροῦ ἔτους*. Τὸ «Εἰς γυναῖκα» ᾀσμάτιον τῶν *Φθινοπωρινῶν φύλλων*, μετεφράσθη παρὰ πολλῶν. Τὰ *Φάσματα* τῶν Ἀνατολικῶν μετήνεγκον παρ' ἡμῖν ὁ Ἄγγελος Βλάχος καὶ ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος. Τοῦ γνωστοτάτου ἐν τῷ Ῥουΐ-Βλὰς ᾄσματος «A quoi bon entendre κλπ.» τρεῖς γινώσκομεν μεταφραστάς, ἐλευθεριώτερον μὲν τὸν κ. Γ. Παρασχον, πιστοτέρους δὲ τους κ. κ. Α. Βλάχον καὶ Εὐγ. Ζαλοκώσταν. Τὰ ἐν τοῖς *Στίχοις* τοῦ κ. Βικέλα *Ὀρφανὰ* εἶνε παράφρασις τῆς *Μάμμης* τῶν Ὠδῶν. Ἡ ἐν τῇ *Πανδώρᾳ* δημοσιευθεῖσα ἔμμετρος μετάφρασις τοῦ *Πατροκτόνου*, ἐν ᾧ διήκει ἡ χορδὴ τοῦ φρικώδους καὶ καταπληκτικοῦ, εἶνε ἔργον τοῦ Παρμενίδου. Ὑπὸ τοῦ ἐν Παρισίοις Ἑλληνιστοῦ Wyndham μετηνέχθησαν εἰς τὸ ἀρχαῖον ἰδίωμα δύο ποιήματα ἐκ τῶν *Τιμωριῶν* δημοσιευθέντα ἀνωνύμως πρὸ δεκαετίας ἐν τῷ «Παρθενῶνι» τῷ τότε ἐκδιδομένῳ, καὶ ἐν ἰδίῳ τεύχει. Μόνη δὲ μετάφρασις ὁλοκλήρου ποιητικοῦ τόμου τοῦ Οὐγκὼ εἶνε ἡ ὑπὸ τοῦ ἐν Σμύρνῃ κ. Σολωμονίδου τοῦ μεγάλου ποιήματος *Θρησκεῖαι καὶ θρησκεία*, ἐκ τῶν ποιητικῶν προϊόντων τοῦ γήρατος αὐτοῦ.

Ἅπαντα τὰ δράματα τοῦ Βίκτορος Οὐγκώ, ἐκτὸς τοῦ Κρόμβελλ καὶ τοῦ μελοδράματος τῆς *Ἐσμεράλδας* εὑρίσκονται μεταφρασμένα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ. Αἱ πλεῖσται τούτων μετὰ σπουδῆς παρασκευασθεῖσαι δὲν ἔχουσι πολλὰς φιλολογικὰς ἀξιώσεις. Μόνον τρεῖς ὑπάρχουσιν ἐξ αὐτῶν ἔμμετροι καὶ πεφροντισμέναι, ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργίου Παράσχου εἰς δεκαπεντασυλλάβους ὁμοιοκαταλήκτους μετάφρασις τοῦ *Ἐρνάνη*, τῆς ὁποίας ἀποσπάσματα μόνον ἐγένοντο γνωστά, ἐκτὸς τῆς πεζῆς τοῦ Ῥαπτάρχου, ἡ τοῦ κ. Εὐγ. Ζαλοκώστα μετάφρασις τοῦ δράματος *Ὁ βασιλεὺς διασκεδάζει*, καὶ ἡ τοῦ *Τορκουεμάδα* ἐν Κωνσταντινουπόλει ὑπὸ τοῦ κ. Βουτυρᾶ. Τινὰ ἐξ αὐτῶν ἐδιδάχθησαν καὶ ἐξ Ἑλλήνων ἠθοποιῶν. Πρὸ ὀλίγου καιροῦ εἶχον ἀναβιβασθῇ ἐνταῦθα εἰς τὴν σκηνὴν ὑφ' ἑνὸς τῶν δραματικῶν θιάσων οἱ *Βυργράβοι*. Γνωστὸν ὅτι οἱ Βυργράβοι εἶνε τὸ ἧττον ἀπὸ τῆς Παρισινῆς σκηνῆς εὐδοκιμῆσαν δρᾶμα τοῦ ποιητοῦ, τὸ μᾶλλον δὲ παρέχον σκηνικὰς δυσχερείας ἕνεκα τῆς πληθύος τῶν προσώπων καὶ τοῦ πολυτελοῦς διακόσμου. Καὶ ὅμως ἡ φιλοκαλία καὶ ἡ μετριοφροσύνη τῶν ἠθοποιῶν ἐκ πάντων τοῦτο ἐξέλεξαν πρὸς ἐπίδειξιν τῆς ἰδίας ἀξίας.

Ὡσαύτως καὶ ἀπὸ αὐτοσχεδίων ἐπαρχιακῶν θεάτρων ἠκούσθησαν πολλάκις ὑπὸ τοῦ καταπλησσομένου, ἀλλὰ μὴ συγκινουμένου καὶ παραπλανωμένου κοινοῦ, οἱ μεταφυσικοὶ καὶ πλήρεις παραδόξων ἀντιθέσεων ἥρωες τῶν Οὐγείων δραμάτων.

Κατὰ τὴν ὁμόφωνον σχεδὸν γνώμην τῆς κριτικῆς ἡ ἐν τῷ δράματι δύναμις τοῦ μεγάλου καινοτόμου ὑπολείπεται τῆς ἐν τῇ ᾠδῇ καὶ τῷ μυθιστορήματι. Τὰ δράματα αὐτοῦ θαμβοῦντα μόνον τοὺς ὀφθαλμούς, κηλοῦντα τὴν ἀκοήν, ἀφίνουσι ψυχρὰς τὰς καρδίας· διότι ἐλλείπει ἐξ αὐτῶν ὁ χαρακτήρ, ὁ ἠθικὸς ἄνθρωπος, τὸ ἀληθῶς δραματικόν. Αἰτία δὲ τῆς ἀπὸ σκηνῆς ἐνθουσιώδους ἐπιτυχίας αὐτῶν παρὰ τῇ γαλλικῇ νεότητι ἦσαν, καθ' ἃ διατείνεται εἷς τῶν κριτικωτέρων συγγραφέων, οὐχὶ αἱ σκηναὶ αὐτῶν, ἀλλ' ἡ ἀπαράμιλλος τὴν λυρικότητα ποίησις. Ἔχοντες δὲ ὑπ' ὄψιν τὰς ὠχρὰς μεταγλωττίσεις τῶν πλείστων, ἐν αἷς ἀπώλλυντο τὰ γόητρα τοῦ λυρισμοῦ ἐκείνου, τὴν πενιχρότητα τῶν ἡμετέρων σκηνῶν, ἐφ' ὧν ἐγελοιογραφεῖτο ἡ ἀλλαχοῦ ἐκθαμβοῦσα ὑλικὴ μεγαλοπρέπεια, τὴν ἄγνοιαν τῶν ὑποκριτῶν, καὶ τὸ ἀπαράσκευον τοῦ κοινοῦ πρὸς τοιαῦτα πάντη ἔκφυλλα καὶ ὑπ' οὐδεμιᾶς φιλολογικῆς ἢ ἑτέρας ἀνάγκης ὑποδεικνυόμενα θεάματα, δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν πόσον ὀλίγη εἶνε ἡ ἐξ αὐτῶν παραγομένη καλλιτεχνικὴ τέρψις, πόσον ἀμφίβολος ἡ ἠθικὴ ὠφέλεια, καὶ πόσον τερατωδῶς διαστρέφονται ἐκ τούτων ἡ φιλοκαλία, τὸ φρόνημα, ἡ ἔννοια τοῦ θεάτρου παρὰ τῷ πνεύματι τοῦ πτωχοῦ ἕλληνος ἀκροατοῦ.

Ἀλλὰ κυρίως τὴν ὑψίστην δημοτικότητα τοῦ Βίκτορος Οὐγκὼ ἐν Ἑλλάδι ἀποτελοῦσιν οἱ *Ἄθλιοι*. Τὸ ῥηθὲν παρ' αὐτοῦ τοῦ Οὐγκὼ ὅτι ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Ἀθλίων ἐξέφρασε τὴν συμπάθειάν του πρὸς τὰς ἀτυχίας πάντων τῶν λαῶν ἐξηγεῖ ἴσως τὸν παγκόσμιον ἐνθουσιασμὸν τὸν παραχθέντα ἐκ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν. Καὶ τὰ μυθιστορικὰ ἔργα του πάντα ἐγένοντο γνωστὰ παρ' ἡμῖν διὰ μεταφράσεων ἀπὸ *Χὰν τοῦ Ἰσλανδοῦ* μέχρι *Τοῦ 93*, τοῦ τελευταίου αὐτοῦ μυθιστορήματος, εἴδομεν δ' ἐναλλὰξ μεταγλωττιζόμενα τὸν *Βουκ-Ζαργάλ*, *Κλαύδιον τὸν Πένητα*, τὰς *Τελευταίας Ἡμέρας καταδίκου*, κοινωνικὴν μελέτην, τοὺς *Ἐργάτας τῆς Θαλάσσης*, μέρος τι τοῦ *Γελῶντος ἀνθρώπου*, καὶ τὴν *Παναγίαν τῶν Παρισίων*. Τῆς τελευταίας ἡ μετάφρασις ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου ποιητοῦ Καρασούτσα, ἐκδοθεῖσα κατὰ τὸ 1865, εἶναι ἀνταξία τοῦ πρωτοτύπου, ἑνὸς ἐκ τῶν ὡραιοτέρων ἔργων τοῦ διδασκάλου, τελειοτέρου καὶ αὐτῶν τῶν *Ἀθλίων* κατὰ τὴν ἑνότητα καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν διάπλασιν, ἀλλὰ ἐλαττουμένου αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπιβολήν, τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀλήθειαν. Ἀλλὰ τίς ἀγνοεῖ τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Σκυλίσση μετάφρασιν τῶν *Ἀθλίων*; Τίνος καρδίαν δὲν συνεκίνησε τὸ εἰδύλλιον τοῦ Μαρίου καὶ τῆς Τιτίκας; τίνος καρδίαν δὲν συνέτριψε τὸ ὑψηλὸν μαρτύριον τοῦ Ἀγιάννη, τίνος πνεῦμα δὲν κατέπληξεν ἡ εἰκὼν τῆς ἐν Βατερλῶ μάχης, τίνος ψυχὴν δὲν ἐνθουσίασεν ὁ ἡρωϊσμὸς τοῦ Ἐνζολρὰ καὶ τῶν συντρόφων του; Καὶ ὁ νέος καὶ ἡ κόρη καὶ ὁ μεσῆλιξ καὶ ὁ πρεσβύτης καὶ ὁ λόγιος καὶ ὁ ἐργάτης, πᾶσα ἡλικία καὶ πᾶσα τάξις, εὑρίσκουσιν ἐντὸς τῶν σελίδων ἐκείνων τὴν αἰωνίαν αὐτῶν ἱστορίαν, ἥτις συγκινεῖ βαθύτατα.

Περιφανὲς δὲ τεκμήριον τῆς ἐντυπώσεως τὴν ὁποίαν ἐνεποίησε παρὰ τῷ ἑλληνικῷ κοινῷ εἶνε τὸ ἔκτακτον διὰ τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν φαινόμενον τῶν ἑπτὰ ἐκδόσεων τῶν *Ἀθλίων* ἀπὸ τῆς κατὰ τὸ 1864 ἐμφανίσεως αὐτῶν. Ἐξ αὐτῶν αἱ δύο ἐκδόσεις περιέχονται εἰς ἐπιφυλλίδας τῆς Τεργεσταίας *Ἡμέρας* καὶ τῶν *Νέων Ἰδεῶν*. Ἡ τελευταία ἔκδοσις τῶν *Ἀθλίων* χρονολογεῖται ἀπὸ δύο τριῶν ἐτῶν, ἀνάρπαστος τότε γενομένη καὶ πυρετώδεις εὑροῦσα ἀναγνώστας. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐνθυμούμεθα ὅτι θερινήν τινα ἑσπέραν ἐν ἀποκέντρῳ καφενείῳ τῶν Ἀθηνῶν παρέστημεν ἄφωνοι ἀκροαταὶ περιεργοτάτης συνδιαλέξεως: τὰ πρόσωπα τοῦ διαλόγου ἀπήρτιζον γηραιός τις ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου, νέος τις σπουδαστής, εἷς μικρέμπορος καὶ ὁ καφεπώλης· πάντες οὗτοι, οἱ μὲν προσφάτως ἀναγνόντες, οἱ δὲ ἀναγινώσκοντες ἔτι τοὺς *Ἀθλίους*, ἀνεκοίνουν πρὸς ἀλλήλους τὰς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἐντυπώσεις των, ἀναπαρίστων τὰς σκηνάς, καὶ ἀνέλυον τοὺς ἥρωας αὐτῶν, ἕκαστος κατὰ τὸν οἰκειότερον αὐτῷ τρόπον καὶ μᾶλλον ἀναλογοῦντα πρὸς τὴν θέσιν καὶ ἀνάπτυξιν αὐτοῦ· ὁ καφεπώλης ἐξεχύνετο εἰς χυδαίας ἐπιφωνήσεις θαυμασμοῦ, ὁ ἔμπορος ἐζήτει διασαφήσεις περὶ σκοτεινῶν τινων μερῶν, ὡς περὶ ἀνεκκαθαρίστων λογαριασμῶν, ὁ ὑπάλληλος ὑπέβαλλε τὰς παρατηρήσεις του ἐν τῇ ἐπιμεμελημένῃ γλώσσῃ τῶν δημοσίων ἐγγράφων, καὶ ἀπεφαίνετο περὶ Οὐγκὼ μεθ' οἵου σεβασμοῦ περὶ τοῦ ἐξοχωτάτου προϊσταμένου αὐτοῦ, ὁ δὲ σπουδαστὴς ὡμίλει ἐπὶ τὸ ἀκαδημαϊκώτερον, καὶ ἔλυε τὰς ἀναφυομένας ἀπορίας· ἦτο la haute critique, ὡς θὰ ἔλεγον οἱ γαλλίζοντες. Παρ' αὐτοὺς εἷς ὑπηρέτης τοῦ καφενείου καὶ ἕτεροί τινες θαμῶνες ἵσταντο κεχηνότες, ἀκούοντες καὶ ἀποθαυμάζοντες. Πάντες οὗτοι ἀντεπροσώπευον τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ τὸ εὐρὺ καὶ ποικίλον σύνολον τῶν ἑλλήνων ἀναγνωστῶν τῆς κοινωνικῆς ἐποποιΐας τῶν *Ἀθλίων*.

Ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ εἶνε ἐκ τῶν μᾶλλον παραπλανώντων τοὺς τολμῶντας ν' ἀτενίζωσιν εἰς αὐτόν. Οὐδεὶς δύναται ἀτιμωρητὶ νὰ προσπελάσῃ τὰς Σειρῆνας. Ὑπῆρξεν ἐποχὴ ἐν Γαλλίᾳ καθ' ἣν γενεὰ ὅλη ποιητῶν καὶ φιλολόγων, μετὰ τὴν εὐτυχῆ καὶ νικηφόρον γενεὰν τοῦ 1830, περιστοιχίσασα τὸν μέγαν διδάσκαλον, διέφθειρε καὶ ἐγελοιοποίησε καὶ εἰς τὸ μὴ περαιτέρω κατήγαγε τὸν ῥωμαντισμὸν ὅ,τι παρὰ τῷ διδασκάλῳ ἦτο πρωτοτυπία καὶ δύναμις κατέστη παρ' αὐτοῖς ἀκολασία καὶ ἐπιτήδευσις. Καὶ παρ' ἡμῖν κατὰ διαφόρους περιόδους ἀνεφάνησαν κρούσματα τῆς νόσου ταύτης, ἥτις δὲν ἠδύνατο ἢ νὰ ἔχῃ ἐπικινδυνωδέστερον καὶ γελοιότερον χαρακτῆρα, ἕνεκα τῶν διαφορῶν τοῦ τόπου, τῆς γλώσσης καὶ τῆς φύσεως αὐτῆς, τῆς ἰδιοσυγκρασίας, τῶν ἐθνικῶν παραδόσεων καὶ τοῦ προορισμοῦ τῆς μόλις μορφουμένης φιλολογίας ἡμῶν. Ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἠδύνατό τις πολλὰ σαφέστερον καὶ ἀκριβέστερον νὰ διαλάβῃ, ἂν ἐπήρκουν πρὸς τοῦτο τὰ ὅρια τοῦ παρόντος ἄρθρου. Ἐκ τῶν ποιητῶν ἡμῶν ὁ μᾶλλον προσοικειωθεὶς τῇ τέχνῃ τοῦ Βίκτορος Οὐγκὼ εἶνε, ὡς γνωστόν, ὁ Βαλαωρίτης, ἀλλὰ καὶ ὁ μόνος ἴσως κατορθώσας νὰ ἐνωτισθῇ τοῦ ᾄσματος τῶν Σειρήνων, διασωθεὶς μέν, ὡς ὁ Ὀδυσσεύς, ἀλλὰ διὰ μικρᾶς τινος ἀπωλείας βάρους ἐκ τῆς φιλολογικῆς ἀξίας του. Ὁ Βαλαωρίτης κατεῖχε τὴν δύναμιν τοῦ εὐφυῶς προσοικειοῦσθαι τὰ ἄξια καὶ δυνατὰ μιμήσεως στοιχεῖα, καὶ τοῦ περιβάλλειν ὀθνείας ἐπιδράσεις δι' ἐθνικωτάτου μανδύου. Καὶ πάλιν εἶνε ὑπέρτερος, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ κ. Ῥοΐδου, ὅταν τῆς ῥωμαντικότητος τοῦ Εὐρωπαίου ὑπερισχύῃ παρ' αὐτῷ ἡ ἔμφυτος τῷ Ἕλληνι πλαστικότης. Ἐνταῦθα δὲ ὄντος τοῦ λόγου δὲν εἶνε ἄσκοπον νὰ προσθέσωμέν τινα περὶ τῆς μήπω ἐπαρκῶς παρατηρηθείσης σχέσεως τῶν *Μνημο-*

σύνων τοῦ Ἕλληνος ραψῳδοῦ πρὸς τὰ *Ἀνατολικὰ* τοῦ Γαλάτου Βάρδου. Ἀναδιφῶντες ἐσχάτως τὰς σελίδας τῶν τελευταίων τούτων ἀνεμνήσθημεν ἄκοντες εἰς ὡρισμένα ποιήματα καὶ στροφὰς αὐτῶν ὡρισμένα τῶν Μνημοσύνων ᾄσματα· ἡ συγγένεια αὕτη ἐκδηλοῦται ἄλλοτε μὲν σαφέστερον, ἄλλοτε δὲ μόλις ὑποδηλοῦται εἰς τὸν προσεκτικὸν παρατηρητήν. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ τοῦ Λευκαδίου ποιητοῦ ἡ ἀνεξαρτησία, καὶ τοῦ μεγάλου ψάλτου τὸ ἀπαραβίαστον, οὐδόλως ἐκ τούτου θίγονται. Οὕτως ἡ πέμπτη στροφὴ τοῦ *Δερβίση* ἐν τοῖς *Ἀνατολικοῖς* φαίνεται ὅτι ἐνέπνευσε τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ *Θανάση Βάγια*, ἐν ᾧ ἐξεικονίζεται ἡ τῶν νεκρῶν ἐπιδρομὴ κατὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ. Ὁ *Βράχος καὶ τὸ κῦμα* τοῦ Βαλαωρίτου νομίζετε ὅτι περιέχει τῆς συλλήψεως αὐτοῦ τὸ σπέρμα ἐν τῷ ἑπομένῳ τῷ Δερβίσῃ ᾄσματι Τὸ *φρούριον*. Ἡ *Κατάρα* ἐνθυμίζει τὴν ἀρχὴν τοῦ *Κατσαντώνη*, καὶ ὁ ἵππος ὁ φέρων τὸν Μαζέππαν, τὸ ἄτι τῆς *Φυγῆς*, τὸ σῶζον τὸν Ἀλῆ πασαν. Ἀκόμη καὶ ἡ *Αἰχμάλωτος*, εἰ καὶ ἐντελῶς ἀνομοία, παρουσιάζει ἀκουσίως εἰς τὸ πνεῦμα τὴν *Σκλάβαν*. Καὶ τέλος, ὅπως φανῇ ἐντελεστέρα ἡ περίεργος αὕτη σχέσις, ἡ ἀποθαμένη κόρη τοῦ παθητικοῦ *Ψυχοσαββάτου* ἐν μέσῳ τῶν ἀρειμανίων ἡρώων καὶ τῶν μεγάλων εἰκόνων τῶν ἄλλων ᾀσμάτων κατέχει οἵαν θέσιν ἐν μέσῳ τῶν εἰκόνων καὶ ἡρώων τῶν Ἀνατολικῶν ἡ νέα Ἱσπανὶς τῶν *Φασμάτων*.

Ὑπολείπεται ἤδη, ἀναστρέφοντες τὸ θέμα, νὰ διαλάβωμεν συντομώτατά τινα περὶ τῆς ἐπιδράσεως ἣν ἔσχεν ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ τοῦ Βίκτορος Οὐγκώ, ἡ αἰωνία πηγὴ ἐμπνεύσεως καὶ λατρείας παρὰ παντὸς χρόνου τοῖς ποιηταῖς. Εἴκοσι καὶ δύο μόλις ἐτῶν, ἀποχαιρετίζων ὁ νέος Βίκτωρ τὸν Βύρωνα, ἀποθανόντα ἐν Μεσολογγίῳ, ἔγραφε πρὸς τοῖς ἄλλοις: «Ἰδίως ἡμεῖς βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην χρεωστοῦμεν εἰς τὸν Βύρωνα, διότι ἀπέδειξεν εἰς τὴν Εὐρώπην ὅτι οἱ ποιηταὶ τῆς νέας σχολῆς, ἂν δὲν λατρεύωσι πλέον τοὺς Θεοὺς τῆς ἐθνικῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' ἀείποτε ὅμως θαυμάζουσι τοὺς ἥρωας αὐτῆς, καὶ ἂν ἀπέστησαν τοῦ Ὀλύμπου, οὐδέποτ' ἐγκατέλιπον τὰς Θερμοπύλας». Ἐν τῇ ῥήσει ταύτῃ συνοψίζεται εἷς τῶν κυριωτέρων χαρακτήρων τῆς τότε μετὰ τῆς ἀνατολῆς τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος συνανατελλούσης νέας ποιήσεως τῶν Βερανζὲ καὶ τῶν Δελαβίν, τῶν Λαμαρτίνων καὶ τῶν Οὐγκώ. Οἱ νέοι αἱρεσιάρχαι καταρρίψαντες ἀπὸ τοῦ Ὀλύμπου τὰς κλασικὰς θεότητας καὶ πάντας τοὺς ἐξ αὐτῶν κανόνας ἔν τε τῇ μορφῇ καὶ τῇ οὐσίᾳ τῆς τέχνης, καθίδρυσαν τὴν λατρείαν τῶν πρωτακούστων ἡρώων τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως. Ἀντὶ τῶν ἀποσβεσθέντων ὀνομάτων τοῦ Ἄρεως, τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ Κάλχα, τῶν Μουσῶν, τῶν ἡμιθέων, καὶ τῆς Δωδώνης καὶ τῶν Δελφῶν, ἐπλήρωσαν τοὺς στίχους των διὰ τῶν ὀνομάτων τοῦ Βότσαρη, τοῦ Κίτσου, τοῦ Ἰωσήφ, τῶν Σουλιωτισσῶν, τῶν κλεφτῶν, καὶ τοῦ Μεσολογγίου καὶ τῶν Ψαρρῶν. Ὁ ὑψηλότερον καὶ περιφανέστερον ἀντηχήσας ἐπὶ τῆς λύρας αὐτοῦ τῆς ἡμετέρας πατρίδος τοὺς θριάμβους καὶ τὰς νίκας, τὰς σφαγὰς καὶ τὰ μαρτύρια, τίς ἄλλος εἶνε ἢ ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, Ὅμηρος, οὗτινος ὁ Ζεὺς ὀνομάζεται Κανάρης, κρατῶν ἀντὶ σκήπτρου πυρσόν; Ἐκ τῶν τεσσαράκοντα ᾀσμάτων τῶν Ἀνατολικῶν πλειότερα τῶν δέκα σπινθηροβολοῦσι καὶ ὡραΐζονται ἐκ τοῦ κατὰ Τούρκων μίσους, ἐκ τοῦ πρὸς τοὺς ἥρωας θαυμασμοῦ, ἐκ τοῦ ἔρωτος πρὸς τὰς ἑλληνίδας, ἐκ τοῦ πόθου τῶν ἑλληνικῶν ὁριζόντων καὶ τοπείων. Ἐν μέσῳ μεθύοντος κόσμου, πλήρους ἁρμονικῶν ψιθύρων καὶ βαθέων ἀπόψεων, ἀπροσδοκήτων ρυθμῶν καὶ ἀδαμαντίνων λάμψεων, παρίστανται πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἕλληνος ἀναγνώστου, ὀλίγον αὐθαιρέτως ἐνίοτε πλαττόμεναι καὶ λίαν ποιητικοί, θαμβοῦντες τὰς αἰσθήσεις μόνον τοῦ ξένου, ἀλλὰ τοῦ ἕλληνος καὶ τὴν καρδίαν συγκινοῦντες οἱ Κανάραι καὶ οἱ Βοτσάρεις, οἱ Ἰωσὴφ καὶ οἱ Μάγερ, ὁ Ἰβραήμης καὶ ὁ Ἀλῆς, ἡ ἐρωμένη τοῦ Κλέφτου καὶ ἡ κόρη τοῦ παπᾶ, αἱ Ἀθῆναι καὶ ὁ Παρθενών, ἡ Χίος καὶ ἡ Σμύρνη.

«Εἰς τὴν Ἑλλάδα! εἰς τὴν Ἑλλάδα!... Χαίρετε, σεῖς ὅλοι! πρέπει νὰ φύγω! Μετὰ τὸ αἷμα τῶν ἡρώων ἂς ρεύσῃ τέλος τὸ χυδαῖον αἷμα τῶν δημίων! ὦ φίλοι μου, εἰς τὴν Ἑλλάδα! ἐκδίκησις! ἐλευθερία! δότε μοι τὸ ξίφος, ἑτοιμάσατε τὸν ἵππον μου! Ἄγωμεν! Φαβιέρε, ὁδήγει μας, ὡς ἡγεμὼν εἰς τὰς μάχας.....» Ἀλλ' ὁ εἰκοσιπενταέτης Τυρταῖος, ὁ τοιαύτην φωνὴν ἀνατείνων κατὰ τὸ 1827 αἴρεται, ἀλλὰ δὲν σύρεται ὑπὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ του· ὁ Μαζέπας κατορθεῖ νὰ χαλιναγωγήσῃ τὸν ἀκατάσχετον ἵππον του. Ὁ ποιητὴς δὲν θὰ ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰ μὴ ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς φαντασίας του. Οἱ γέροντες καὶ τὰ παιδία τὸν κρατοῦσι πλησίον των. Ἔχει μεγάλην ἀποστολὴν νὰ ἐκπληρώσῃ παρ' αὐτοῖς καὶ παρ' ἁπάσῃ τῇ ἀνθρωπότητι. Μετὰ ἑξήκοντα περίπου ἐτῶν πάροδον ἀπὸ τοῦ πλήκτρου τῆς ἀκοιμήτου λύρας του ἡ αὐτὴ θεσπεσία κραυγὴ ἀναδίδεται: *Εἰς τὴν Ἑλλάδα!* Οὕτως ἐπιγράφεται τὸ ὡραιότερον ἴσως ᾆσμα ἐν τῷ τελευταίῳ τόμῳ *Τοῦ Θρύλου τῶν αἰώνων*. Ὁ γαλήνιος πρεσβύτης τοῦ 1883 δὲν εἶνε πλέον ὁ πολεμικὸς νεανίας τοῦ 1827· ἀλλ' ἐπαναβλέπων τὸ ἔσχατον ἤδη διὰ τῶν νοερῶν ὀφθαλμῶν τὴν Ἑλλάδα τοῦ ἰδεώδους του, αἴρεται ὑπεράνω πάσης ἡλικίας, ἐπανευρίσκων τοὺς γλυκυτάτους φθόγγους τῆς νεότητος,

τὴν θειοτάτην γλῶσσαν τοῦ ἔρωτος, καὶ προσκαλῶν τὴν ἐρωμένην του ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τῆς Ἑλλάδος, ὄχι πλέον τῆς τῶν παλληκαρίων, τῆς πυρίτιδος καὶ τοῦ Κανάρη, ἀλλὰ τῆς Ἑλλάδος τῶν Μουσῶν καὶ τῆς Ἀφροδίτης, τοῦ Ἡρακλέους καὶ τῶν Ἀμφικτυόνων, τοῦ Αἰσχύλου καὶ τοῦ Ὀλύμπου, τοῦ Σωκράτους καὶ τῆς Ἀσπασίας. Τὸ ᾆσμα τοῦτο διὰ τῆς πλαστικότητος, τῆς γλυκύτητος, καὶ τοῦ πυρὸς αὐτοῦ ἐκπλήττει ἁπαντῶν ἐν μέσῳ ζοφερῶν καὶ ὑπερφυῶν συλλήψεων, ὡς τὸ *Ἆσμα τῶν Ἀσμάτων* ἐν μέσῳ τῶν σελίδων τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς.

Ἀλλ' ὁ Οὐγκὼ δὲν εἶνε μόνον ὑψηλὸς ὡς ποιητής, ἔξοχος ὡς ἀρχηγὸς Σχολῆς, μέγας εἶνε καὶ ὡς πολίτης. Καὶ ὡς πολίτης ἠγωνίσθη καὶ ὕψωσε τὴν φωνήν του ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Μετὰ τὴν ποίησιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγῶνος ἐπῆλθον αἱ ἡμέραι τῆς θετικότητος καὶ τῶν συμφερόντων. Ἡ Ἑλλὰς δὲν ἐψάλλετο οὐδ' ἐθαυμάζετο, ἀλλὰ κατεφρονεῖτο καὶ ὑπεβλέπετο. Ἀλλ' ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς ἐξορίας του δὲν ἐλησμόνει τοὺς ἀδικουμένους· καὶ ἀντὶ ᾀσμάτων συνέτασσε προκηρύξεις καὶ ἀπηύθυνεν ἐπιστολάς. Γνωστὴ εἶνε ἡ κατὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ 1856 ἐπιστολή του πρὸς τὸν κ. Ρηγόπουλον Ἀλλ' ἰδίως οἱ ἀγῶνες τῆς Κρήτης εὗρον παρ' αὐτῷ τὸν ἔνθερμον προασπιστὴν καὶ κήρυκα. Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1867 εἰς τὴν προκήρυξιν τῶν ἐπαναστατῶν Κρητῶν ἀπαντᾷ, ὡς ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας, ὁ γηραιὸς ἐξόριστος τῆς Γκερνεσέϋ. Ἡ ἐπισημοτάτη τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ εἶνε ἡ κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1869 ἀπευθυνθεῖσα πρὸς τοὺς Ἀμερικανούς, δι' ἧς προσεκάλει ἐκείνους νὰ σπεύσωσιν εἰς βοήθειαν τῆς Κρήτης. «Κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα ἡ Γαλλία ἀπελευθέρωσε τὴν Ἀμερικήν· κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα, ὁποία μεγαλοπρεπὴς ἀνταπόδοσις, ἡ Ἀμερικὴ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Ἑλλάδα! Ἀμερικάνοί, χρεωστεῖτε πρὸς ἡμᾶς τὸ μέγα ἐκεῖνο χρέος, τὴν Ἐλευθερίαν! Ἐλευθερώσατε τὴν Ἑλλάδα, καὶ σᾶς ἀπαλλάττομεν αὐτοῦ. Νὰ τὸ πληρώσετε εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἶνε ὡς νὰ τὸ πληρώσετε εἰς τὴν Γαλλίαν!» Ἔκτοτε πολλάκις μέχρι τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἡμερῶν τὸ ὄνομα τῆς Ἑλλάδος ἐξῆλθε πανηγυρικῶς ἀπὸ τῶν χειλέων του.

Ὡς ἓν τῶν καλλίστων ᾀσμάτων τοῦ Βίκτορος Οὐγκὼ κρίνεται τὸ περιεχόμενον ἐν τῇ συλλογῇ τῶν *Φθινοπωρινῶν Φύλλων* καὶ «Τί ἀκούει τις ἐπὶ τοῦ ὄρους» ἐπιγραφόμενον. Ὁ ποιητὴς ἀπὸ τῆς οὐρανογείτονος τοῦ ὄρους κορυφῆς περιλαμβάνει διὰ τῶν βαθέων αὐτοῦ ὀμμάτων ἔνθεν μὲν τὴν γῆν, ἔνθεν δὲ τὴν θάλασσαν, ἀφ' ὧν ἀκούει αἴφνης ἀνερχόμενον συγκεχυμένον τινὰ μέγαν καὶ ἀνέκφραστον βόμβον· ἀλλ' ὁ βόμβος οὗτος μετ' οὐ πολὺ διευκρινίζεται εἰς δύο φωνάς, διασταυρουμένας ἐν τῷ ἀπείρῳ, ὡς ἀντίθετα ῥεύματα ὑπὸ τὸ κῦμα. Ἐν ἑκατέρᾳ τῶν φωνῶν τούτων, ἐν ταύτῃ μὲν τῇ ἀπὸ τοῦ ὠκεανοῦ διαχεομένῃ ψάλλει ἡ φύσις τὸν μεγαλοπρεπῆ πρὸς τὴν δημιουργίαν ὕμνον, ἐν ἐκείνῃ δέ, τῇ ἀπὸ τῆς γῆς, κραυγάζει ἡ ἀνθρωπότης, ἀδικουμένη, καταρωμένη, καὶ κλαίουσα.

Ἐν τῷ ποιήματι τούτῳ εἰκονικώτατα, νομίζομεν, χαρακτηρίζεται ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Βίκτορος Οὐγκώ. Εἰς τὸν ἐπισκοποῦντα ἐν τῷ συνόλῳ τὸ ἔργον τοῦ μεγάλου ποιητοῦ παρίσταται τοῦτο ὡς ὁ εὐρὺς καὶ βαθὺς βόμβος, «ὁ πλήρης λαμπρῶν συμφωνιῶν, ἡδέων ψιθύρων, γλυκὺς ὡς ἑσπέριον ᾆσμα, ἰσχυρὸς ὡς ὅπλων σύρραξις, ὅταν ὑπὸ τοὺς ἤχους τῶν σαλπίγγων ἐκρήγνυται ἡ μάχη μανιώδης, ἄρρητος μουσική, ὑφ' ἧς ἡ κτίσις ἅπασα κατέχεται, ὡς ὑπὸ τοῦ ἀέρος.» Εἰς τὸν θέλοντα δὲ νὰ διευκρινίσῃ καὶ λεπτομερέστερον ἐρευνήσῃ τὸ ἔργον τοῦ Οὐγκὼ παρίσταται τοῦτο διαχωριζόμενον εἰς δύο μεγάλα τμήματα· δύο διακεκριμέναι ἁρμονίαι ἐξ ἑκατέρου διαχέονται, ὡσεὶ δύο Μοῦσαι καθοδηγοῦσιν ἐναλλὰξ τὸ πλῆκτρον ἐπὶ τῆς μυριοχόρδου λύρας τοῦ ποιητοῦ, ἀντηχούσης ἐν ἴσῃ δυνάμει τὸ ᾆσμα τῆς φύσεως καὶ τὴν κραυγὴν τῆς ἀνθρωπότητος.

Καὶ ὄντως· ἡ φύσις καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἀντανακλῶνται ἐφ' ἁπάντων τῶν εἰδῶν τῆς φιλολογίας, ἐφ' ὧν ἐπέθηκε τὴν σφραγῖδα τῆς μεγαλοφυΐας του, ἐπὶ ᾠδῶν, μυθιστορημάτων, δραμάτων, ἐπῶν καὶ σατυρῶν, ἢ διερμηνεύων τὴν γλῶσσαν τῶν οὐρανῶν, τῶν ὠκεανῶν καὶ τῶν δρυμώνων, ἢ ἐξυμνῶν τὰς εὐεργετικὰς δυνάμεις τοῦ σύμπαντος, τὰς ὑπηρετούσας τὴν πρόοδον, ἢ ἀνασκαλεύων τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν, ἢ βυθιζόμενος εἰς τὰς χαρὰς καὶ τὰς ὀδύνας τῆς ἐνδομύχου ζωῆς, ἢ ὑπερμαχῶν τῶν πτωχῶν, τῶν ἐκπιπτόντων, τῶν προγεγραμμένων, ἢ πλήττων τὰς κοινωνικὰς προλήψεις καὶ ἀθλιότητας ἢ ἀνακαλῶν εἰς τὸ εἶναι τὰς παρῳχημένας γενεάς, ἢ καὶ ὑπερπηδῶν ἔτι τὰ ὅρια τοῦ ἐπιστητοῦ καὶ μὴ χαράσσων εἰκόνας ὡς ποιητής, ἀλλ' ἀποκαλύπτων ὀπτασίας ὡς προφήτης. Ὅπως δ' ἐπὶ μᾶλλον καταδείξωμεν τὴν ἀκρίβειαν τῆς παρομοιώσεως, σημειοῦμεν ὅτι τὸ ἀνωτέρω μνημονευόμενον ποίημα τῶν ***Φθινοπωρινῶν φύλλων*** χαρακτηρίζει τὸ ἔργον τοῦ Οὐγκὼ καὶ κατὰ τύπον ἔτι· τὸ ποίημα τοῦτο βασίζεται ἐπὶ μιᾶς ἀντιθέσεως· γνωστὸν δ' ὅτι ἡ ἀντίθεσις τυγχάνει ἐκ τῶν προσφιλεστέρων σχημάτων, ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τῷ βίῳ ἔτι τοῦ Βίκτορος Οὐγκώ.

Κωστης Παλαμας

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ.—Μετάφρασις Α. Β.)

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ἀπό τινων ἡμερῶν ἡ μαρκησία ὑφίστατο μεγάλην ἐσωτερικὴν ταραχήν. Εἶχε φοβηθῆ μὴ ἀντιστῇ ὁ Οὐρβανὸς μανθάνων τὸ ποσὸν τῶν χρεῶν τοῦ ἀδελφοῦ του. Ὅσον πολὺ καὶ ἂν τὸν ἐξετίμα, δὲν προέβλεπεν εἰς πόσον ἠδύνατο νὰ προβῇ ἡ ἀφιλοκέρδειά του. Μὴ ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν τὴν πρωΐαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀνησύχει σπουδαίως, ὅτε, καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλε νὰ καθίσῃ εἰς τὴν τράπεζαν, εἶδεν ἀφικνουμένους τοὺς δύο ἀδελφούς. Εἶδε τὰς μορφὰς των ἀκτινοβολούσας ἐν γαλήνῃ καὶ στοργῇ καὶ ἐμάντευσεν ἀμέσως τί εἶχε συμβῆ. Ἔπειτα ἐπειδὴ παρέμενεν ἔτι παρ' αὐτῇ ἐπισκέπτης τις, βραδύνων ν' ἀπέλθῃ, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς ἐρωτήσῃ, ἐφοβήθη ὅτι ἠπατᾶτο, καὶ ὅτι οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἐγνώριζε τὴν ἀλήθειαν.

Ἀλλ' ὅτε ἐκάθισαν εἰς τὴν τράπεζαν, παρετήρησεν ὅτι οἱ δύο ἀδελφοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους διὰ τοῦ ἑνικοῦ. Ἐνόησε πάντα, καὶ ἐπειδὴ ἡ παρουσία τῆς Καρολίνας καὶ τῶν ὑπηρετῶν της ἐμπόδιζον αὐτὴν νὰ ἐκφράσῃ τὴν συγκίνησίν της, προσεποιήθη εὐθυμίαν ἵνα κρύψῃ τὴν χαράν της, ἐνῷ ἁδρὰ συμπαθῆ δάκρυα κατελείβοντο ἐπὶ τοῦ μειδιάματος τῶν μαραμμένων αὐτῆς παρειῶν. Ἡ Καρολίνα παρετήρησε τὰ δάκρυα ταῦτα καθ' ἣν στιγμὴν καὶ ὁ μαρκήσιος, καὶ τὸ ἀνήσυχον αὐτῆς βλέμμα ἀπετάθη ἀφελῶς πρὸς τὸ βλέμμα του, οἱονεὶ ἐρωτῶν ἂν ἡ μαρκησία ὑπέκρυπτε χαράν τινα ἢ λύπην. Ὁ μαρκήσιος, ἀπαντῶν διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου, καθησύχασε τὴν μέριμνάν της, ὁ δὲ δοὺξ, ὃν δὲν διέφυγεν ὁ ταχὺς ἐκεῖνος καὶ σιωπηλὸς διάλογος, ἐμειδίασεν ἐξ εὐμενοῦς πονηρίας. Οὔτε ἡ Καρολίνα οὔτε ὁ μαρκήσιος παρετήρησαν τὸ μειδίαμά του. Ἡ ἀμοιβαία πρὸς ἀλλήλους συμπάθειά των ἦτο ἐξ ἀγαθῆς ἀληθῶς γνώμης. Ἡ Καρολίνα διετήρει πάντοτε τὴν πρὸς τὸν δοῦκα ἀποστροφήν της καὶ ἔλλειψιν πάσης ἐκτιμήσεως, ἀγανακτοῦσα κατ' αὐτοῦ, ὅτι ἦτο τόσον ἐράσμιος καὶ ἐφαίνετο τόσον ἀγαθός. Ἐφρόνει μὲν ὅτι ἡ κυρία Δ. εἶχε πως εἰκονίσει ὑπερβολικὴν τὴν κακίαν του· ἀλλὰ κατειλημμένη ἐξ ἀνοήτου καὶ ἀορίστου φόβου, ἀπέφευγε νὰ τὸν βλέπῃ, καὶ καθημένη ἀπέναντί του, προσεπάθει νὰ λησμονήσῃ τὴν μορφὴν αὐτοῦ. Κατὰ τὰ ἐπιδόρπια ἐξῆλθον οἱ ὑπηρέται καὶ ἡ συνομιλία ἐγένετο κάπως οἰκειοτέρα. Ἡ Καρολίνα ἠρώτησε τότε δειλῶς τὴν μαρκησίαν, ἂν δὲν ἐνόμιζεν ὅτι τὸ ἐκκρεμὲς ἐπήγαινεν ὀπίσω.

— Ὄχι, ὄχι ἀκόμη, ἀγαπητή μου κόρη, ἀπήντησεν ἀγαθῶς ἡ γραῖα.

Ἡ Καρολίνα ἐνόησεν, ὅτι ἔπρεπε νὰ μείνῃ μέχρις οὗ ἠγείροντο ἀπὸ τῆς τραπέζης.

— Λοιπόν, ἀγαπητοί μου, εἶπεν ἡ μαρκησία ἀπευθυνομένη εἰς τοὺς υἱούς της, ἐπρογευματίσατε οἱ δύο μόνοι σας εἰς τὸ δάσος;

— Ὡς Ὀρέστης καὶ Πυλάδης, ἀπήντησεν ὁ δούξ· καὶ δὲν ἠμπορεῖτε ἀγαπητὴ μαμά, νὰ φαντασθῆτε τί ὡραῖα ποῦ ἦτον! Ἔπειτα ἔκαμα καὶ μίαν λαμπρὰν ἀνακάλυψιν,— ὅτι ἔχω ἕνα χαριτωμένον ἀδελφόν. Ὦ! ἡ λέξις σᾶς φαίνεται ἴσως πολὺ ἐλαφρὰ δι' αὐτόν· ἀλλ' ἐγὼ δὲν τὴν ἐννοῶ διόλου μὲ ἐλαφρὰν ἔννοιαν. Ἡ χάρις τοῦ πνεύματος εἶνε πολλάκις χάρις τῆς καρδίας, καὶ ὁ ἀδελφός μου ἔχει καὶ τὰ δύο. Ἡ μαρκησία ἐμειδίασε καὶ πάλιν, ἀλλὰ κατέστη σκεπτική, καὶ νέφος ἐλαφρὸν ἐκάλυψε τὴν ψυχήν της. Ὁ Γαετάνος, διενοήθη, θὰ ἐδέχθη χωρὶς λύπην καὶ στενοχωρίαν τὴν θυσίαν τοῦ ἀδελφοῦ του. Φαίνεται κατευχαριστημένος... Δὲν ἔχει πλέον ἴσως ὑπερηφάνειαν! τότε ἐχάθη.

Ὁ Οὐρβανὸς εἶδε τὸ νέφος ἐκεῖνο, κ' ἔσπευσε νὰ τὸ διαλύσῃ.

— Ἐγώ, εἶπεν εὔθυμος, ἀποτεινόμενος εἰς τὴν μητέρα του, δὲν θ' ἀπαντήσω ὅτι ὁ ἀδελφός μου εἶνε πολὺ πλέον χαριτωμένος παρ' ἐμέ· αὐτὸ εἶνε πανθομολογούμενον, ἀλλὰ θὰ εἰπῶ, ὅτι ἔκαμα καὶ ἐγὼ μίαν ἀνακάλυψιν — ὅτι ἔχει πολλὴν σοβαρότητα τὸ πνεῦμα του, καὶ σέβας ἀναλλοίωτον πρὸς πᾶν ὅ,τι εἶνε ἀληθές. Ναί, προσέθηκεν, ἀποτεινόμενος αὐθορμήτως εἰς τὸ βαθέως ἐκπεπληγμένον βλέμμα τῆς Καρολίνας, ὑπάρχει ἐντός του ἄβυσσος ἀγαθότητος καὶ ἀθωότητος, τὴν ὁποίαν κανεὶς δὲν ὑποπτεύει καὶ οὐδ' ἐγὼ αὐτὸς εἶχα ἐκτιμήσει ἀκόμη.

— Τέκνα μου, εἶπεν ἡ μαρκησία, πολλὴν χαρὰν μοῦ κάμνετε νὰ ὁμιλῆτε τοιουτοτρόπως ὁ εἷς διὰ τὸν ἄλλον· ἡ ὑπερηφάνειά μου εὐχαριστεῖται εἰς ὅ,τι ἔχει εὐαισθητότερον, καὶ πιστεύω ὅτι ἔχετε δίκαιον καὶ οἱ δύο.

— Ὡς πρὸς ἐμέ, ὑπέλαβεν ὁ δούξ, σκέπτεσθε τοιουτοτρόπως διότι εἴσθε ἡ καλλίστη τῶν μητέρων· ἀλλ' ἡ στοργή σας σᾶς τυφλώνει· ἐγὼ δὲν ἀξίζω τίποτε, καὶ τὸ μελαγχολικὸν μειδίαμα τῆς δεσποινίδος Σαὶν-Ζενὲ σᾶς ἐπιβεβαιώνει ὅτι ἀπατᾶσθε ὡς καὶ ὁ ἀδελφός μου.

— Ἐμειδίασα, ἐγώ; καὶ μὲ μελαγχολίαν; Θὰ ἤμην ἑτοίμη νὰ ὁρκισθῶ, ὅτι δὲν ἔπαυσα νὰ θεωρῶ αὐτὴν τὴν φιάλην, καὶ ὅτι ἤμην βυθισμένη εἰς βαθυτάτας σκέψεις περὶ τῆς ποιότητος τοῦ ὑάλου τῆς Βοημίας.

— Μὴν ἐλπίζετε νὰ πιστεύσωμεν, ὑπέλαβεν ὁ Γαετάνος, ὅτι τὰς σκέψεις σας ἀπασχολοῦν μόνον αἱ οἰκιακαὶ φροντίδες. Νομίζω ὅτι ὑψοῦσθε πολὺ ὑπεράνω τῆς σφαίρας τῶν φιαλῶν, καὶ κρίνετε ἐξ ἀνωτέρας περιωπῆς καὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ πράγματα.

— Δὲν τολμῶ νὰ κρίνω κανένα, κύριε δούξ.

— Τόσον τὸ χειρότερον δι' ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶνε ἄξιοι ν' ἀπασχολήσωσι τὴν κρίσιν σας. Θὰ ἐκέρδιζα βεβαίως νὰ τὴν ἐμάνθανα, ὅσον αὐστηρὰ καὶ ἂν ἦνε. Ἐγώ, παραδείγματος χάριν, ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ κρίνωμαι ὑπὸ τῶν γυναικῶν. Προτιμῶ ν' ἀκούω τὴν ἀπροσποίητον καταδίκην των παρὰ νὰ βλέπω τὴν περιφρονητικὴν ἢ τὴν δύσπιστον σιωπήν των. Θεωρῶ τὰς γυναῖκας ὡς τὰ μόνα ὄντα, τὰ δυνάμενα νὰ ἐκτιμήσουν ἀληθῶς τὰ ἐλαττώματα καὶ τὰ προτερήματά μας.

— Ἀλλά, κυρία μαρκησία, εἶπεν ἡ Καρολίνα ἀπευθυνομένη μετὰ φαιδρᾶς ἀμηχανίας πρὸς τὴν κυρίαν Βιλλεμέρ, εἰπέτε, σᾶς παρακαλῶ, εἰς τὸν κύριον δοῦκα, ὅτι δὲν εἶχα τὴν τιμὴν νὰ τὸν γνωρίζω, καὶ ὅτι δὲν εἶνε ἀποστολή μου νὰ συνεχίσω τὴν χαρακτηρογραφίαν τοῦ Λαβρυγέρου!

— Ἀγάπη μου, ἀπήντησεν ἡ μαρκησία, ἡ ἀποστολή σας εἶνε νὰ ἦσθε θετή μου κόρη, εἰς τὴν ὁποίαν ὅλα εἶνε ἐπιτετραμμένα, διότι εἶνε γνωστὴ ἡ λατρευτὴ μετριοφροσύνη σας καὶ ἡ ἐξαίρετος διάκρισίς σας. Ἀπαντήσατε λοιπόν, χωρὶς νὰ στενοχωρηθῆτε, εἰς τὸν κύριον υἱόν μου, καὶ μὴ ταράττεσθε ἀπὸ τὰ φιλικὰ πειράγματά του. Ἠξεύρει κάλλιστα, ὡς τὸ εἰξεύρω καὶ ἐγώ, ποία εἶσθε, καὶ δὲν θὰ παραβῇ ποτὲ τὸ σέβας, τὸ ὁποῖον σᾶς ὀφείλεται.

— Τόρα, μητέρα, ἀποδέχομαι τὸ φιλοφρόνημά σας, ὑπέλαβεν ὁ δοὺξ ἐν πλήρει εἰλικρινείᾳ. Ἔχω σέβας βαθύτατον πρὸς πᾶσαν γυναῖκα ἁγνήν, γενναίαν καὶ ἀφωσιωμένην, ἑπομένως καὶ εἰς τὴν δεσποινίδα Σαὶν-Ζενὲ ἰδιαιτέρως

Ἡ Καρολίνα δὲν ἠρυθρίασεν οὐδ' ἐψέλλισεν εὐχαριστίας, ὥς τις σεμνότυφος παιδαγωγός. Προσεῖδεν ἀτενῶς τὸν δοῦκα, ἐνόησεν ὅτι δὲν τὴν ἐνέπαιζε, καὶ ἀπήντησεν εὐμενῶς:

— Διατί λοιπόν, κύριε δούξ, ἀφοῦ ἔχετε τόσον καλὴν ἰδέαν περὶ ἐμοῦ, ὑποθέτετε ὅτι εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχω κακὴν περὶ ὑμῶν ;

— Ὢ! ὑπέλαβεν ἐκεῖνος, ἔχω τοὺς λόγους μου, καὶ θὰ σᾶς τους εἰπῶ ὅταν μὲ γνωρίσετε περισσότερον.

— Διατὶ ὄχι ἀμέσως τόρα ; εἶπεν ἡ Μαρκησία· εἶνε πολὺ καλλίτερον.

— Ἔστω! ὑπέλαβεν ὁ δούξ· ἔχω ἓν ἀνέκδοτον νὰ σᾶς διηγηθῶ. Προχθὲς εὑρισκόμην μόνος εἰς τὴν αἴθουσάν σας καὶ σᾶς ἐπερίμενα. Ἐρρέμβαζα εἰς μίαν γωνίαν, καὶ ἀνεπαυόμην θαυμάσια εἰς ἓν ἀπὸ τὰ ἀνάκλιντρά σας,—διότι εἶχα γυμνάσει τὴν πρωΐαν ἕνα βαρυκέφαλον ἵππον, καὶ ἤμην κατάκοπος. Ἐσυλλογιζόμην λοιπὸν τὴν χρησιμότητα τῶν δι' ἀνάπαυσιν καθισμάτων ἐν γένει, ἀπαράλλακτα ὡς ἡ δεσποινὶς Σαὶν-Ζενὲ ἐσυλλογίζετο πρὸ μικροῦ τὴν χρησιμότητα τῶν βοημικῶν φιαλῶν, καὶ ἔλεγα κατ' ἐμαυτόν: «Πόσον θὰ ἐξεπλήττοντο ὅλα αὐτὰ τὰ ἀνάκλιντρα καὶ τὰ ἀναπαυτικὰ καθίσματα ἂν εὑρίσκοντο αἴφνης εἰς κανένα σταῦλον· καὶ πῶς θὰ ἐταράσσοντο ὅλαι αἱ ὡραῖαι κυρίαι, ὅσαι θὰ ἔλθουν ἐδῶ μετ' ὀλίγον, ἂν ἀντὶ νὰ εὕρουν τὰς ὡραίας αὐτὰς καθέδρας εὕρισκον μόνον ἄχυρον στρωμένον κατὰ γῆς!....

— Ἀλλὰ οἱ ῥεμβασμοί σου εἶνε ἐντελῶς ἀστεῖοι, εἶπε γελῶσα ἡ μαρκησία.

— Εἶνε ἀλήθεια, ὑπέλαβεν ὁ δούξ· ἦσαν σκέψεις ἀνθρώπου ὀλίγον... μεθυσμένου.

— Τί λέγεις, υἱέ μου ;

— Δὲν λέγω τίποτε ἄτοπον, ἀγαπητή μου μαμά. Εἶχα ἐπιστρέψει εἰς τὴν οἰκίαν μου πεινασμένος, διψασμένος, ἀφανισμένος ἀπὸ τὴν κούρασιν καὶ σχεδὸν ἤδη ζαλισμένος ἀπὸ τὸν ὕπαιθρον ἀέρα. Ἠξεύρετε ὅτι τὸ νερὸν μὲ βλάπτει· ἀλλ' ἐγὼ ἐδίψων, . . . ἔπρεπε νὰ πίω, καὶ πίνων...εἶχα μεθύσει. Αὐτὸ ἦτον ὅλον. Ἠξεύρετε ὅμως ἐπίσης ὅτι αὐτὸ διαρκεῖ τὸ πολὺ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας, καὶ ὅτι κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα μένω ἐντελῶς ἥσυχος. Δι' αὐτὸ δέ, ἀντὶ νὰ ἔλθω ἀμέσως νὰ φιλήσω τὴν χεῖρα σας, ἐνῷ ἦσθε εἰς τὴν τράπεζαν, ἐμβῆκα κρυφίως εἰς τὴν αἴθουσαν διὰ νὰ συνέλθω.

— Ἔλα, ἔλα, εἶπεν ἡ μαρκησία· ἄφησέ τα τώρα αὐτά· εἰς τὸ προκείμενον.

— Ἀλλ' εἰς τὸ προκείμενον εἶμαι, ὑπέλαβεν ὁ δούξ. Θὰ ἴδῃτε.

Ἐνῷ δὲ ἀνελάμβανε τὸ νῆμα τοῦ λόγου του, καταπίνων μετά τινος κόπου τὸν σίελον αὐτοῦ, ἡ Καρολίνα παρετήρησεν, ὅτι ὁ δοὺξ εὑρίσκετο ἀκριβῶς εἰς τὴν πνευματικὴν κατάστασιν, ἣν ἀφηγεῖτο, καὶ ὅτι οἱ γενναῖοι οἶνοι τῆς μητρός του ἦσαν ἴσως ἀπό τινων στιγμῶν ἡ ἀφορμὴ τῆς διαχύσεώς του. Οὐχ ἧττον ἐκεῖνος κατέστειλε ταχέως τὴν ὀλίγην σύγχυσιν τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ, κ' ἐπανέλαβεν εὐπρεπέστατα:

— Ἐρρέμβαζα, τ' ὁμολογῶ, ἀλλὰ δὲν εἶχα χάσει τὰς ἰδέας μου. Τοὐναντίον μάλιστα εἶδα καὶ ὀπτασίας ποιητικωτάτας. Ἀπὸ τὸ ἄχυρον ἐκεῖνο, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ φαντασία μου εἶχε στρώσει τὸ πάτωμα, εἶδα ν' ἀνακύπτουν ἀναρίθμητοι παράδοξοι μορφαί. Ἦσαν ὅλαι γυναῖκες, ἄλλαι στολισμέναι ὡς διὰ χορὸν τῆς παλαιᾶς αὐλῆς, ἄλλαι ὡς διὰ φλαμανδικὴν πανήγυριν. Ἐκεῖναι ἦσαν καταστενοχωρημέναι μὲ τὰ κοφινοειδῆ των φορέματα καὶ τὰ τριγαπτά των, ἐπὶ τοῦ νωποῦ ἐκείνου ἀχύρου, τὸ ὁποῖον ἐμπόδιζε τὰ βήματά των καὶ ἐκέντα τους μικρους ὡραίους των πόδας. Αὐταί, μὲ κοντὰ φορέματα, μὲ χονδρὰ ξυλοπέδιλα, ἐπήδων φαιδρῶς ἐπὶ τοῦ ἀχύρου καὶ ἐξεκαρδίζοντο μὲ τὰς ἄλλας. Τὸ μέρος αὐτὸ τοῦ πίνακος ἦτον, ὡς λέγεται διὰ τὰς εἰκόνας τοῦ Ῥοῦβενς, ἡ ἑορτὴ τῆς σαρκός. Χεῖρες μεγάλαι, παρειαὶ κατακόκκιναι, ὦμοι εὔρωστοι, ῥῖνες ἁδραὶ

ἐπὶ προσώπων εὐθύμων, ὀφθαλμοὶ θαυμάσιοι καὶ θέλγητρα παχύτατα ὡς τὰ ἀνάκλιντρα τῆς αἰθούσης σας, ἅτινα εἶχον πάθει διὰ τῆς φαντασίας μου τὴν μαγικὴν αὐτὴν μεταμόρφωσιν, καὶ τὰ ὁποῖα, βεβαίως, ὑπῆρξαν ἀφορμὴ ὅλης τῆς φαντασμαγορίας μου.

Αἱ ῥοδοκόκκιναι αὐταὶ θεραπαινίδες καταδιεσκέδαζον. Ἐπήδων ἐπὶ τοῦ πατώματος τόσον βαρέως, ὥστε ἐσείοντο καὶ ἔτριζον αἱ σταγμοδόχαι τῶν κηροπηγίων· ἄλλαι ἐκυλίοντο ἐπὶ τοῦ ἀχύρου καὶ ἀνηγείροντο πάλιν μὲ τὴν ξανθήν των κόμην γεμάτην στάχεις. Ἀπέναντι δὲ αὐτῶν αἱ ἡγεμονίδες τοῦ ῥιπιδίου ἐδοκίμαζον νὰ χορεύσουν κόσμιόν τινα χορόν, χωρὶς νὰ τὸ κατορθώνουν. Τὰ ἄχυρα περιεπλέκοντο εἰς τὰς πτυχὰς τῶν φορεμάτων των, ἡ θερμότης τῆς ἀτμοσφαίρας ἐξεκόλλα τὸ ψιμμύθιόν των, καὶ ἡ παιπάλη ἔπιπτεν ἀπὸ τοὺς ὤμους των καὶ κατέφαινε τὴν ἰσχνότητά των. Οἱ ἐκφραστικοί των ὀφθαλμοὶ ἐξέφραζον θανάσιμον ἀγωνίαν. Ἐφοβοῦντο προδήλως τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἐπὶ τῶν δανείων θελγήτρων των, κ' ἔβλεπον φρυάττουσαι ὅτι ἡ πραγματικότης τῆς ζωῆς ἤρχετο νὰ τὰς ἐξαφανίσῃ.

— Ἄκουσε, υἱέ μου, εἶπεν ἡ μαρκησία· ποῦ θὰ καταντήσῃς, καὶ τί σημαίνουν ὅλ' αὐτά; Ἔχεις σκοπὸν νὰ πανηγυρίσῃς τὰ ἀνδρογύναικα;

— Δὲν ἔχω κανένα, ἀπήντησεν ὁ δούξ· διηγοῦμαι ἁπλῶς. Δὲν ἐπινοῶ τίποτε. Ἤμην ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ὀπτασίας, καὶ δὲν ἤξευρω, μὰ τὴν ἀλήθειαν, ποῦ θὰ μ' ἔφερεν ἐπὶ τέλους, ὅτε ἤκουσα φωνὴν γυναικός, ἥτις ἔψαλλε πλησίον μου...

Καὶ ὁ Γαετάνος ἔψαλεν εὐαρέστως τὸ ἀγροτικὸν ᾆσμα, οὗτινος εἶχε πιστῶς ἀπομνημονεύσει τὸν σκοπόν. Ἡ δὲ Καρολίνα ἤρχισε νὰ γελᾷ, ἐνθυμουμένη, ὅτι εἶχε ψάλει τὴν ἐπῳδὸν ἐκείνην τοῦ τόπου της, πρὶν ἢ παρατηρήσῃ τὸν δοῦκα.

Ὁ δοὺξ ἐξηκολούθησεν.

— Ἐξύπνησα τότε καὶ τὸ ὄνειρόν μου διελύθη ἐντελῶς. Δὲν ὑπῆρχε πλέον ἄχυρον ἐπὶ τοῦ πατώματος· τὰ μαλακὰ καθίσματα μὲ τοὺς ξυλίνους των πόδας δὲν ἦσαν πλέον ὑπηρέτριαι μὲ ξυλοπέδιλα, οὐδὲ τὰ ὑψηλὰ κηροπήγια ἦσαν ἰσχναὶ κυρίαι μὲ κοφινοειδῆ φορέματα. Ἤμην μόνος ἐντὸς τῆς φωτισμένης αἰθούσης καὶ εἶχα ἐντελῶς τὰς αἰσθήσεις μου, ἀλλ' ἤκουα νὰ τραγῳδοῦν ἓν ᾆσμα ἀγροτικὸν τόσον εὔμορφα, τόσον θελκτικά, μὲ τόσην ἀληθῆ ἔκφρασιν καὶ τόσον δροσερὰν φωνήν, τῆς ὁποίας βεβαίως δὲν κατώρθωσε νὰ σᾶς δώσῃ οὔτε ἰδέαν κἂν ἡ ἰδική μου.—Μπᾶ! ἀνέκραξα κατ' ἐμαυτόν· μιὰ χωρική! χωρικὴ εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς μητρός μου.— Ἔμεινα ἀκίνητος, χωρὶς νὰ προφέρω λέξιν, καὶ ἡ χωρικὴ ἐφάνη. Παρῆλθε δὶς ἐνώπιόν μου, χωρὶς νὰ μὲ ἰδῇ, περιπατοῦσα γρήγορα, καὶ ἐγγίζουσά με σχεδὸν μὲ τὸ στακτερὸν μεταξωτόν της φόρεμα.

— Ἆ! ἐφώνησεν ἡ μαρκησία, ἦτον λοιπὸν ἡ Καρολίνα.

— Ἦτο μία ἄγνωστος, ὑπέλαβεν ὁ δούξ, μία παράδοξος χωρική, θὰ τὸ ὁμολογήσετε, διότι ἦτο ἐνδυμένη ἁπλούστατα καὶ εὐπρεπέστατα. Ἦτο κτενισμένη μόνον μὲ τὴν ἰδικήν της κόμην, κόμην ξανθὴν ὡς στέφανον ἀκτινοβόλον περὶ τὴν κεφαλήν της, καὶ δὲν ἐδείκνυε οὔτε τοὺς βραχίονας, οὔτε τοὺς ὤμους της· ἀλλ' ἔβλεπον τὸν χιονώδη τράχηλόν της, τὴν μικρὰν χεῖρά της, καὶ τὸν πόδα της ἐπίσης, διότι δὲν ἐφόρει ξυλοπέδιλα.

Ἡ Καρολίνα ἱκανῶς στενοχωρηθεῖσα ἐκ τῆς σωματικῆς αὐτῆς περιγραφῆς της, γινομένης ὑπὸ νέου διαβοήτου ἐπὶ διαφθορᾷ, ἐθεώρησε τὸν μαρκήσιον ὡσεὶ διαμαρτυρομένη. Ἐξεπλάγη δὲ βλέπουσα τὴν μορφήν του ἐκφράζουσαν ἀμηχανίαν, καὶ τὸ βλέμμα του ἀποφεῦγον αὐτήν, ἐνῷ συνεσπῶντο ἐλαφρῶς αἱ ὀφρῦς του.

Ὁ δούξ, ὃν οὐδὲν διέφευγεν, ἐξηκολούθησε·

— Τὸ ἀξιολάτρευτον ἐκεῖνο φάσμα μὲ κατέπληξε τόσῳ περισσότερον ὅσῳ μ' ἐφάνη συνδέον τοὺς δύο τύπους τῆς ἐξαφανισθείσης ὀπτασίας μου καὶ διατηροῦν ὅ,τι καλλίτερον εἶχεν ἕκαστος αὐτῶν. Τὴν εὐγένειαν τῶν γραμμῶν καὶ τὸ ἀνθηρὸν τῆς χροιᾶς, τὴν ἁβρότητα τῶν χαρακτήρων καὶ τὸ σφρίγος τῆς ὑγείας. Ἦτο βασίλισσα συγχρόνως καὶ ποιμενίς.

— Ἡ εἰκὼν δὲν κολακεύει βεβαίως τὸ πρωτότυπον, εἶπεν ἡ μαρκησία, ἀλλὰ γίνεται τόσον ἀποτόμως, ὥστε κινδυνεύει ν' ἀποτύχῃ τοῦ σκοποῦ. Δὲν μὲ λέγεις, υἱέ μου, .. μήπως εἶσαι ἀκόμη ὀλίγον.. ταραγμένος;

— Μὲ διετάξατε νὰ ὁμιλήσω, ὑπέλαβεν ὁ δούξ, ἂν ὁμιλῶ περισσότερον τοῦ πρέποντος, διατάξατέ με νὰ σιωπήσω.

— Ὄχι, εἶπε ζωηρῶς ἡ Καρολίνα, ἥτις, βλέπουσα τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ μαρκησίου ἀπαθῆ καὶ πλήρη ὑποψίας, ἐπεθύμει νὰ μὴ ἀφήσῃ ἀόριστα τὰ τῆς πρώτης αὐτῆς συνεντεύξεως μετὰ τοῦ δουκός. Δὲν ἀναγνωρίζω τὸ πρωτότυπον τῆς εἰκόνος· καὶ περιμένω νὰ τῷ δώσῃ καὶ γλῶσσαν ὁ κύριος δούξ.

— Ἐνθυμοῦμαι κάλλιστα, καὶ δὲν θὰ ἐπινοήσω τίποτε, ὑπέλαβεν ἐκεῖνος. Ἑλκυόμενος ὑπὸ αἰφνιδίας καὶ ἀκαταμαχήτου συμπαθείας, ἀπέτεινα τὸν λόγον εἰς τὴν ἐξοχικὴν ἐκείνην δεσποινίδα· ἡ φωνή της, τὸ βλέμμα της, αἱ καθαραὶ καὶ εἰλικρινεῖς ἀπαντήσεις της, τὸ ἦθός της τὸ ἀγαθόν, τὸ πλῆρες ἀληθοῦς ἀθωότητος, τόσον μ' ἐγοήτευσαν, ὥστε τῆς ἐξέφρασα τὴν ὑπόληψιν καὶ τὸν σεβασμόν μου ἐντὸς πέντε λεπτῶν τῆς ὥρας, ὡς ἂν τὴν εἶχα γνωρίσει ὅλην μου τὴν ζωήν, καὶ ᾐσθάνθην ὅτι ἐπεθύμουν καὶ ἐγὼ τὴν ὑπό-

ληψίν της, ὡς ἂν ἦτο ἀδελφή μου. Εἶνε ἡ ἀλήθεια, τόρα, δεσποινὶς Σαὶν-Ζενέ;

— Δὲν γνωρίζω, κύριε δούξ, τὰ ἐνδόμυχα αἰσθήματά σας, ἀπήντησεν ἡ Καρολίνα, ἀλλὰ μ' ἐφάνητε τόσον προσηνής, ὥστε οὐδ' ἐφαντάσθην κἂν ὅτι ἦτο δυνατὸν ὁ οἶνος νὰ σᾶς καθιστᾷ τόσον εὐπαθῆ, καὶ ᾐσθάνθην ἀληθῶς εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν εὐμένειάν σας. Βλέπω τόρα, ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τὰ πάρω ὅλα τοῖς μετρητοῖς καὶ ὅτι ἀρκετὴ εἰρωνία ὑπῆρχεν εἰς τοὺς λόγους σας.

— Καὶ πόθεν τὸ βλέπετε, αὐτό, σᾶς παρακαλῶ;

— Ἀπὸ τοὺς ὑπερβολικοὺς ἐπαίνους, οἱ ὁποῖοι φαίνονται ὅτι θέλουν νὰ διεγείρουν τὴν ματαιότητά μου. Ἀλλ' ἐγὼ ἀμύνομαι, καὶ θὰ ἐπράττετε ἴσως γενναιότερον νὰ μὴν ἐπιτεθῆτε ἐναντίον κόρης ἀόπλου καὶ τόσον ἀσημάντου, ὡς ἐγώ.

— Τί νὰ γίνῃ! εἶπεν ὁ δούξ, στρεφόμενος πρὸς τὸν ἀδελφόν του ὅστις ἐφαίνετο μὲν πᾶν ἄλλο συλλογιζόμενος, ἀλλ' ἤκουεν, ὡσεὶ ἄκων, πάντα τὰ λεγόμενα. Ἐπιμένει! μὲ ὑποπτεύεται καὶ θεωρεῖ τὸ σέβας μου ὡς προσβολήν. Μήπως σὺ μ' ἐκακολόγησες;

— Δὲν τὸ συνειθίζω, ἀπήντησεν ὁ μαρκήσιος, μ' ὅλην τὴν ἠπιότητα τῆς ἀληθείας.

— Ἄ! ὑπέλαβεν ὁ δούξ, ἠξεύρω τόρα ποῖος διέστρεψε τοιουτοτρόπως τὸ φρόνημα τῆς δεσποινίδος. Εἶνε μιὰ γραῖα, τῆς ὁποίας ἡ ψαρὰ κόμη εἶνε σταχτερὴ ὡς αἱ πλάκες τοῦ γραψίματος, καὶ αἱ χεῖρες τόσῳ ἰσχναί, ὥστε κάθε πρωῒ τῆς εὑρίσκουν τὰ δακτυλίδιά της εἰς τὰ σκουπίδια. Ὡμίλησε περὶ ἐμοῦ ταῖς προάλλαις εἰς τὴν δεσποινίδα Σαὶν-Ζενέ, καὶ ὅτε ἀνεζήτησα τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο βλέμμα τὸ ὁποῖον εἶχε δώσει νεότητα εἰς τὴν καρδίαν μου, δὲν τὸ ἐπανεῦρον πλέον ὡς δὲν τὸ ἐπανευρίσκω καὶ σήμερον. Βλέπεις, μαρκήσιε,.. Ἀποτυχία πλήρης. Αἴ! διατί δὲν ὁμιλεῖς σὺ πλέον; Εἶχες ἀρχίσει νὰ μ' ἐπαινῇς, καὶ ἡ δεσποινὶς Σαὶν-Ζενὲ φαίνεται νὰ ἔχῃ ἐμπιστοσύνην εἰς σέ. Δὲν ἀρχίζεις πάλιν ὀλίγον :...

— Τέκνα μου, εἶπεν ἡ μαρκησία, ἀφήσετε τόρα τὴν συζήτησιν καὶ τὴν ἐπαναλμβάνετε μίαν ἄλλην ἡμέραν. Ἔχω νὰ ἐνδυθῶ, καὶ νὰ σᾶς ὁμιλήσω πρὶν ἔλθουν νὰ μὲ ἀπασχολήσουν. Ἴσως καὶ τὸ ἐκκρεμὲς πηγαίνει ὀλίγον ὀπίσω.

— Πολὺ νομίζω, εἶπεν ἐγειρομένη ἡ Καρολίνα, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν ἀφίνουσα τὸν δοῦκα καὶ τὸν μαρκήσιον νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν μαρκησίαν μέχρι τοῦ θαλάμου της. Προσεδόκα νὰ εὕρῃ κόσμον ἐν τῇ αἰθούσῃ, διότι τὸ γεῦμα εἶχε παραταθῇ παρὰ τὸ σύνηθες. Ἀλλ' οὐδεὶς ἦτο ἔτι ἐκεῖ, καὶ ἀντὶ νὰ διατρέξῃ τὴν αἴθουσαν ᾄδουσα, ἐκάθισε σκεπτικὴ πλησίον τῆς ἑστίας.

ΣΤ'

Ἡ Καρολίνα ἤρχιζεν ἤδη, χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ, νὰ θεωρῇ ὡς κάπως ταπεινωτικὴν τὴν θέσιν της. Εἶχε προσπαθήσει τὸ κατ' ἀρχὰς ν' ἀπατήσῃ ἑαυτὴν ὡς πρὸς τὸν ὑπηρετικὸν χαρακτῆρα τοῦ ἔργου ὅπερ τόσον ἡρωϊκῶς ἀνελάμβανεν. Ἀλλ' ἀδύνατον ἦτο εἰς αὐτὴν νὰ νικήσῃ διὰ τῆς θελήσεως τὴν καρδίαν της. Ἠσθάνετο ἤδη πόσον τὴν προσέβαλλεν ἡ ἐπίμονος ἢ προσποίητος προσοχὴ ἣν παρεῖχεν εἰς αὐτὴν ὁ δοὺξ Ἀλερίας, κ' ἔβλεπεν ὅτι ἦτο ἠναγκασμένη νὰ καταστέλλῃ τὴν ἀγανάκτησιν ἢ τὴν περιφρόνησίν της.

— Εἰς τὸν πτωχὸν οἶκον τῆς ἀδελφῆς μου διελογίζετο, δὲν θὰ ἤμην βεβαίως ὑποχρεωμένη ν' ἀκούω τὰ φιλοφρονήματα τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Θὰ τὰ ἔπαυα μὲ μίαν μου λέξιν. Θὰ μ' ἐθεώρει ἴσως σεμνότυφον, ἀλλὰ θὰ μοῦ ἦτο ἀδιάφορον. Θὰ ἐδιώκετο ἀπὸ τὴν οἰκίαν καὶ τὸ πρᾶγμα ἐτελείωνεν. Ἐδῶ πρέπει νὰ ἦμαι εὔθυμος καὶ ἀπαθὴς ὡς κυρία τοῦ κόσμου, νὰ τὰ ἐκλαμβάνω ὅλα ἐπὶ τὸ ἐλαφρότερον, καὶ νὰ μὴ νομίζω διόλου προσβλητικοὺς τοὺς ἐρωτύλους τρόπους ἀνθρώπου διεφθαρμένου. Πρέπει νὰ μαντεύσω τὴν ἐπιστήμην τῶν γυναικῶν αἵτινες ἔχουν ἀσκηθῆ εἰς τὴν τακτικὴν αὐτήν. Ἂν φανῶ ἀπότομος, ὡς ὑπαγορεύει ἡ εἰλικρίνειά μου, ὁ δοὺξ θὰ ὀργισθῇ καὶ θὰ μὲ συκοφαντήσῃ πρὸς ἐκδίκησιν, ἴσως καὶ ἐπὶ σκοπῷ νὰ μὲ ἀποβάλουν. Νὰ μὲ ἀποβάλουν! Βεβαίως, εἰς τὴν θέσιν ὅπου εὑρίσκομαι, δύναταί τις νὰ γίνῃ θῦμα σκευωρίας καὶ νὰ διωχθῇ ὡς ἁπλοῦς ὑπηρέτης. Ἰδοὺ εἰς ποίους κινδύνους καὶ ποίας προσβολὰς εἶμαι ἐκτεθειμένη. Ἔκαμα κακὰ νὰ ἔλθω ἐδῶ. Ἡ κυρία Δαργλὰδ δὲν μοῦ εἶχεν ὁμιλήσει περὶ αὐτοῦ τοῦ δουκός, καὶ ἐνόμισα δυνατόν, ὅ,τι εἶνε ἀδύνατον.

Ἡ Καρολίνα δὲν εἶχε διστακτικὸν τὸν χαρακτῆρα. Ἅμα τῆς ἦλθεν ἡ ἰδέα ν' ἀναχωρήσῃ, ἤρχισεν εὐθὺς ν' ἀναζητῇ τίνι τρόπῳ ἠδύνατο νὰ συντηρήσῃ τὴν ἀδελφήν της. Εἶχε λάβει προκαταβολὰς παρὰ τῆς μαρκησίας, κ' ἔπρεπε νὰ προμηθευθῇ ἄλλοθεν ἵνα τὰς ἀποδώσῃ, ἂν οἱ τρόποι τοῦ δουκὸς δὲν τῇ ἐπέτρεπον νὰ μείνῃ παρ' αὐτῇ ὅσον χρόνον ἀπῄτει ἡ μικρὰ χρηματικὴ ποσότης, ἣν εἶχεν ἀποστείλλει εἰς τὴν Καμίλλην. Ἐσυλλογίσθη τότε τὰς ὀλίγας ἑκατοντάδας φράγκων, ἃς τῇ προσέφερεν ἡ τροφός της, ἧς τὸ γράμμα, ληφθὲν τὴν πρωΐαν, εὑρίσκετο ἔτι ἐν τῷ θυλακίῳ της. Ἀνέγνω καὶ πάλιν τὴν ἀφελῆ ἐκείνην καὶ μητρικὴν ἐπιστολήν, καὶ ἀναλογιζομένη πόσην πολλάκις ἡ ἐλεημοσύνη τοῦ πτωχοῦ δύναται νὰ ἔχῃ ἠθικὴν σημασίαν, συνεκινήθη καὶ πάλιν βαθύτατα καὶ ἔκλαυσε.

Ὁ μαρκήσιος εἰσῆλθε τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ κατέλαβεν αὐτὴν σπογγίζουσαν τοὺς ὀφθαλμούς της. Συνέπτυξεν αὐτὴ ταχέως τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὴν ἔθηκεν ἀπροσποιήτως εἰς τὸ θυλάκιόν της,

μὴ σπεύδουσα νὰ κρύψῃ τὴν συγκίνησιν αὐτῆς ὑπὸ ψευδῆ φαιδρότητα. Παρετήρησεν οὐχ' ἧττον ἐλαφράν τινα εἰρωνείαν ἐπὶ τῆς τοσοῦτον εὐμενοῦς συνήθως μορφῆς τοῦ κ. Βιλλεμέρ. Ἐθεώρησεν αὐτόν, οἱονεὶ ἐρωτῶσα, τίνα εἶχε διάθεσιν νὰ εἰρωνευθῇ, ἐκεῖνος δὲ περιέστη πως εἰς ἀμηχανίαν, προσεπάθησε νὰ εὕρῃ λέξεις, καὶ ἐπὶ τέλους ἠρώτησεν αὐτὴν ἁπλῶς:

— Ἐκλαίετε;

—Ναί, ἀπήντησεν ἐκείνη, ἀλλ' ὄχι ἀπὸ λύπην.

— Ἐλάβατε καμμίαν καλὴν εἴδησιν;

— Ὄχι; ἁπλοῦν δεῖγμα φιλίας.

— Θὰ λαμβάνετε συχνὰ τοιαῦτα.

— Δὲν εἶνε πάντοτε ὅλα ἐπίσης εἰλικρινῆ.

— Σήμερον φαίνεσθε ἐξαιρετικῶς δύσπιστος, δὲν εἶσθε ὅπως καθ' ἡμέραν.

— Ὄχι· φυσικῶς δὲν εἶμαι δύσπιστος. Καὶ σεῖς, κύριε μαρκήσιε;

Ὁ Οὐρβανὸς ἐπτοεῖτο πάντοτε τὰς ἀπευθυνομένας εἰς αὐτὸν ἐρωτήσεις. Αὐτὸς ἐρωτῶν κατέβαλε κόπον. Ἐννοεῖται δὲ πόσον ἐταράσσετο ἐρωτώμενος.

—Ἐγώ.., ἀπήντησε μετὰ στιγμιαῖον δισταγμόν, δὲν ἠξεύρω. Θὰ ἐδυσκολευόμην πολὺ νὰ σᾶς εἴπω τί εἶμαι, μάλιστα κατ' αὐτὴν τὴν στιγμήν.

— Ναί,... φαίνεται ὅτι κἄτι τί σᾶς ἀπασχολεῖ, ὑπέλαβεν ἡ Καρολίνα. Μὴ κοπιάζετε διὰ νὰ μοῦ ὁμιλήσετε, κύριε μαρκήσιε.

— Μὲ συγχωρεῖτε,... Θέλω... ἤθελα νὰ ὁμιλήσω μαζύ σας· ἀλλ' εἶνε τόσον λεπτὴ ἡ ὑπόθεσις, ὥστε δὲν ἠξεύρω πῶς ν' ἀρχίσω.

— Ἆ! ἀληθῶς; μὲ ἀνησυχεῖτε κἄπως. Καὶ ὅμως μὲ φαίνεται ὅτι θὰ ἦτο πολὺ καλὸν δι' ἐμὲ νὰ ἤξευρα τί σκέπτεσθε αὐτὴν τὴν στιγμήν.

— Λοιπόν, ἔστω· ἔχετε δίκαιον. Ἀλλὰ γρήγορα, διότι ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἠμπορεῖ νὰ ἔλθουν ἄνθρωποι. Δὲν ἔχω ἀνάγκην, ἐλπίζω, νὰ εἴπω πολλὰ διὰ νὰ μ' ἐννοήσετε. Ἀγαπῶ τὸν ἀδελφόν μου· σήμερον μάλιστα τὸν ἀγαπῶ πολύ. Εἶμαι βέβαιος περὶ τῆς εἰλικρινείας του. Ἀλλ' ἔχει φαντασίαν πολὺ ζωηράν... πρὸ μικροῦ τὸ παρετηρήσατε· τέλος πάντων,... ἂν τυχὸν ἤθελεν ἐπιμείνει πολὺ νὰ διαλύσῃ προλήψεις σας τινας... τὰς ὁποίας ἴσως δὲν ἔχετε, καὶ τῶν ὁποίων, ἐν πάσῃ περιπτώσει, δὲν εἶνε ἄξιος ἐντελῶς, σᾶς παρακαλῶ νὰ ὁμιλήσετε περὶ τούτου εἰς τὴν μητέρα μου, εἰς μόνην τὴν μητέρα μου. Μὴ μ' ἐκλάβετε ἰδιότροπον καὶ ἀδιάκριτον, ὅτι τολμῶ νὰ σᾶς δώσω τὴν γνώμην μου. Μοῦ εἶνε τόσον ἀναγκαῖον νὰ βλέπω τὴν μητέρα μου εὐτυχῆ, καὶ βλέπω τόσον καθαρὰ ὅτι συντελεῖτε κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν εὐτυχίαν της, τῆς εἶνε δὲ τόσον ἀναγκαία ἡ συναναστροφὴ νεάνιδος νοήμονος καὶ μὲ ἀξίαν, καὶ θὰ τῆς ἦτο τόσον ἀδύνατον νὰ σᾶς ἀντικαταστήσῃ, ὥστε ἐπεθύμουν νὰ ἔχω τὴν πεποίθησιν ὅτι εἶσθε καὶ σεῖς εὐτυχὴς καὶ εὐχαριστημένη πλησίον της, καὶ ὅτι θὰ τῆς μείνετε πάντοτε. Ἰδοὺ τὸ μόνον ἀντικείμενον τῶν σκέψεών μου.

— Σᾶς εὐχαριστῶ δι' αὐτὴν τὴν ἐξήγησιν, κύριε μαρκήσιε, ἀπήντησεν ἡ Καρολίνα, καὶ σᾶς ὁμολογῶ ὅτι τὴν ἀνέμενα παρὰ τῆς εὐθύτητός σας.

— Τῆς εὐθύτητός μου; ἀλλ' ὅλη μου ἡ ἐξήγησις συνίσταται εἰς τοῦτο· ὅτι ὁ ἀδελφός μου εἶνε φαιδρός, ἐράσμιος, καὶ ὅτι ἂν ἡ φαιδρότης του ἤθελε σᾶς καταστῇ ἐνοχλητική, ἡ μήτηρ μου ἥτις γνωρίζει νὰ τὴν περιστέλλῃ καὶ ἔχει ἐπ' αὐτοῦ ὡς πρὸς τοῦτο ἐπιρροήν, τὴν ὁποίαν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχω ἐγώ, θὰ σᾶς καθησύχαζεν ἐντελῶς, καὶ θὰ περιώριζε συγχρόνως εἰς τὸ πρέπον τὴν ζωηρότητα τῆς γλώσσης τοῦ ἀδελφοῦ μου.

— Ναί, ναί, ἐννοούμεθα, ὑπέλαβεν ἡ Καρολίνα, ἀλλὰ δὲν συμφωνοῦμεν ὡς πρὸς τὰ μέσα τῆς θεραπείας τῆς... φαιδρᾶς ζωηρότητος τοῦ κυρίου δουκός. Σεῖς πιστεύετε ὅτι ἡ κυρία μαρκησία δύναται νὰ μὲ προφυλάξῃ ἀπ' αὐτῆς. Ἐγὼ νομίζω ὅτι μεταξὺ υἱοῦ λατρευομένου καὶ μητρὸς φιλοστόργου οὐδεὶς δύναται οὔτε ὀφείλει νὰ παρεμβάλῃ οἱονδήποτε παράπονον. Ἐνώπιον δικαστῶν τινων οὐδεὶς ἔχει ποτὲ δίκαιον. Ἐσυλλογιζόμην ἀκριβῶς τὴν θέσιν μου αὐτήν, καὶ προέβλεπον μὲ λύπην μου, ὅτι δυνατὸν νὰ ἔλθῃ στιγμή, καθ' ἣν ν' ἀναγκασθῶ...

— Νὰ μᾶς... ν' ἀφήσητε τὴν μητέρα μου; εἶπεν ὁ μαρκήσιος μετὰ ζωηρότητος πολλῆς, ἣν ἀμέσως κατέστειλεν. Ἂν σᾶς ἐπῆλθεν ἤδη αὐτὴ ἡ ἰδέα, λυποῦμαι πολύ, ἀλλὰ δὲν μοῦ φαίνεται δικαιολογημένη. Προσέξατε μὴ φανῆτε ἄδικος. Ὁ ἀδελφός μου ἦτο πολὺ συγκινημένος σήμερον. Ἰδιαιτέρα τις περίστασις, ὑπόθεσις οἰκογενειακή,... αἰσθηματικὴ κἄπως τὸν εἶχεν ἐξάψει σήμερον τὸ πρωί. Ἦτον ἐπομένως ἀπόψε εὐτυχής, ἀγαθός, πλήρης ἐκχύσεως. Ὅταν τὸν γνωρίσετε καλλίτερα...

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐσήμανεν ἡ θύρα. Ὁ μαρκήσιος ἀνεσκίρτησεν. Ἤρχοντο οἱ οἰκεῖοι. Ἠναγκάζετο ν' ἀφήσῃ ἐκκρεμῆ πολλὰ πράγματα, ἅτινα ἤθελεν ἴσως καὶ νὰ εἴπῃ καὶ νὰ μὴν εἴπῃ. Ἔσπευσε δὲ νὰ προσθέσῃ:

— Τέλος πάντων, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸ ὄνομα τῆς μητρός μου, μὴ σπεύσετε νὰ προβῆτε εἰς ἀπόφασιν, ἡ ὁποία θὰ τῆς ἦτο τόσον ὀδυνηρά. Ἂν ἐτόλμων, ἂν εἶχον τὸ δικαίωμα, θὰ σᾶς ἱκέτευον νὰ μὴν ἀποφασίσετε τίποτε, πρὶν μὲ συμβουλευθῆτε...

— Τὸ σέβας τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλει ὁ χαρακτήρ σας, ἀπήντησεν ἡ Καρολίνα, σᾶς δίδει καὶ τὸ δικαίωμα νὰ μὲ συμβουλεύσετε, ὥστε δὲν διστάζω νὰ σᾶς ὑποσχεθῶ ὅ,τι μοῦ ζητεῖτε.

Ὁ μαρκήσιος δὲν ἐπρόφθασε νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ, διότι εἰσήρχοντο ἤδη ἄνθρωποι εἰς τὴν αἴθουσαν· ἀλλὰ τὸ βλέμμα του ὑπῆρξεν εὐγλωτ-

τότατον, καὶ ἡ Καρολίνα ἀνεῦρεν ἐν αὐτῷ τὴν στοργὴν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην, αἵτινες τῇ ἐφάνησαν ἀμυδραὶ μόλις ἐν ἀρχῇ τῆς συνομιλίας των. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ μαρκησίου εἶχον τὸ ὑπερφυσικὸν ἐκεῖνο κάλλος, τὸ πηγάζον ἐκ φλογερᾶς ψυχῆς καὶ ἀγνότητος διανοημάτων. Ἦτο δὲ τὸ βλέμμα του ἡ μόνη αὐτοῦ ψυχικὴ ἐκδήλωσις, ἣν δὲν κατώρθου νὰ παραλύῃ ἡ δειλία του. Ἡ Καρολίνα τὸ εἶχεν ἐντιμήσει, καὶ διὰ τοῦτο οὐδ' ἐτάραττεν οὔτε ἀνησύχει αὐτὸν ἡ γλῶσσα τῶν διευγῶν ἐκείνων ὀφθαλμῶν, οὓς ἠρώτα πολλάκις ὡς γνώμονα τοῦ ἤθους καὶ τῶν πράξεων αὐτῆς.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Τὸ τηλέφωνον, ὁ τηλέγραφος καὶ ἡ ἐπιστολογραφία. — Τηλεγραφικὴ μεταβίβασις ἰδιογράφων ἐπιστολῶν. — Οἱ Παρίσιοι εἰς ἀπόστασιν μιᾶς μόνον ὥρας τοῦ Λονδίνου. — Οἱ ὑπόγειοι *πνευματικοὶ σωλῆνες* πρὸς μεταφορὰν ἐπιστολῶν καὶ ἡ λειτουργία αὐτῶν. — Τὸ ἐν Παρισίοις λειτουργοῦν ταχυδρομικὸν τοῦτο σύστημα. — Μεταφορὰ τοῦ ἀέρος τῆς ἐξοχῆς καὶ τῆς ποντιάδος αὔρας εἰς τὰς μεγάλας πόλεις δι' ὑπογείων πνευματικῶν σωλήνων. — Ἡ ἐπιστήμη καὶ αἱ ἐφευρέσεις αὐτῆς πρὸς βελτίωσιν τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ὑγιεινῶν συνθηκῶν καὶ παράτασιν τῆς διαρκείας τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. — Μικρὰ περίεργος στατιστικὴ μακροβιότητος.

Ἐν τῷ προηγουμένῳ ἡμῶν *Χρονικῷ* ἐπραγματεύθημεν ἐν γένει περὶ τοῦ *τηλεφώνου*, τῆς νέας ταύτης ἐφευρέσεως τῆς προωρισμένης ἴσως νὰ ἐπισκιάσῃ τὸν *τηλέγραφον*, τὸ πεπαλαιωμένον πλέον τοῦτο θαῦμα τοῦ ΙΘ' αἰῶνος. Καὶ διὰ τοῦ μὲν καὶ διὰ τοῦ δὲ μεταδίδονται σήμερον καὶ ἀνταλλάσσονται ἐν ἀκαρεῖ αἱ ἰδέαι τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἐν τούτοις καὶ παρὰ τοὺς δύο τούτους δεινοὺς ἀντιπάλους αἱ ἐπιστολαὶ — τὸ γλυκύτερον καὶ προσφιλέστερον ὄργανον τῶν ἐνδοτέρων τοῦ βίου ἡμῶν σχέσεων, διὰ τοῦ ὁποίου ἀποκαλύπτομεν εὐχαρίστως πάντας τοὺς διαλογισμούς μας ἢ ὁλόκληρον... τὴν καρδίαν μας — αἱ ἐπιστολαὶ κατὰ μυριάδας δὲν παύουσιν οὐχ ἧττον νὰ διασταυρῶσι καθ' ἑκάστην τὰς ἀπεράντους ἐκτάσεις γῆς τε καὶ θαλάσσης καὶ νὰ φέρωσι μακρὰν ἐκφράσεις καὶ διαχύσεις αἰσθημάτων, συγκινήσεις οἰκογενειακὰς ἢ ἀγγελίας ἐνδιαφερούσας, μετ' ἀγωνίας πολλάκις ἀναμενομένας.

**

Ἐπί τινα χρόνον μετὰ τὰς ἐφευρέσεις τοῦ τηλεγράφου καὶ τοῦ τηλεφώνου ἐνόμισαν, ὅτι ἡ ἐπιστολογραφία λαμβάνει δι' αὐτῶν καίριον τραῦμα καὶ καταστρέφεται διὰ παντός. Ἀλλ' ἐσφαλμένοι ὑπῆρξαν οἱ ὑπολογισμοὶ οὗτοι, καθόσον παραπλεύρως τῆς μεγίστης ἀναπτύξεως τῶν δύο τούτων ταχέων μέσων τῆς διανοητικῆς ἐπικοινωνίας τὰ ταχυδρομεῖα καθ' ἑκάστην ἐπίσης πολλαπλασιάζονται καὶ ἀναπτύσσονται γιγαντιαίως, καθ' ὅσον βεβαίως οὐδέποτε ἓν τηλεγράφημα θὰ δυνηθῇ νὰ ἔχῃ τὴν ἀξίαν μιᾶς ἐπιστολῆς· καὶ ὑπάρχουσι πλεῖσται περιστάσεις, καθ' ἃς μία φιλόφρων ἐπιστολὴ ἀξίζει περισσότερον μυρίων ξηρῶν καὶ ἰσχνῶν τηλεγραφημάτων τῆς στιγμῆς!...

Καὶ ἐν τούτοις αἱ ἐπιστολαὶ σήμερον ἔτι, παρὰ πᾶσαν τὴν ἐκπληκτικὴν ἀνάπτυξιν τῆς συγκοινωνίας καὶ τῆς παντοιοτρόπου ταχείας ἐπικοινωνίας, ἀπαιτοῦσι τόσας ὥρας ὅπως φθάσωσιν εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀπευθύνονται. Τόσαι ὧραι! σήμερον, ὅτε ὁ χρόνος εἶνε πολύτιμος καὶ ὑπολογίζεται κατὰ δευτερόλεπτα!...

**

Εὐτυχῶς ὅμως ἰδού, ὅτι μηχανικός τις Γάλλος ὀνόματι Berlier προτείνει νὰ συντομεύσῃ εἰς ἀπίστευτον βαθμὸν τὸν χρόνον τῆς μεταβιβάσεως τῶν ἐπιστολῶν. Ἐκ Παρισίων ἡ ἐπιστολὴ ἀναχωροῦσα διὰ τοῦ προτεινομένου συστήματος τοῦ Berlier, θὰ φθάνῃ εἰς Λονδῖνον μετὰ 1 ὥραν, εἰς Μασσαλίαν δὲ μετὰ 2 περίπου ὥρας! Τὸ σύστημα ἄλλως τε τοῦτο τὸ προτεινόμενον ὑπὸ τοῦ Berlier δὲν εἶνε ὅλως νέον, ἀλλ' ὑπάρχει καὶ λειτουργεῖ ἀπό τινος χρόνου διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ἐπιστολῶν ἐντὸς τῶν πλείστων μεγαλοπόλεων καὶ ἰδίᾳ εἰς Παρισίους.

Καὶ ἄλλοτε ἐν τοῖς *Χρονικοῖς ἡμῶν ἐκ Παρισίων*, προκειμένου περὶ δημιουργίας ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ μικροῦ ταχυδρομικοῦ ὑπογείου σιδηροδρομίσκου προωρισμένου ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ταχεῖαν μεταφορὰν τῶν ἐπιστολῶν, περιεγράψαμεν τὸ ὑπάρχον ἐν Παρισίοις καὶ λειτουργοῦν πρὸ πολλοῦ χρόνου μέσον ταχυτάτης μεταφορᾶς τῶν ἐπιστολῶν διὰ *πνευματικῶν ὑπογείων σωλήνων*.

Τὰ διάφορα ἀπομεμακρυσμένα σημεῖα τῆς εὐρείας πόλεως τῶν Παρισίων συνδέονται ἀλλήλοις διὰ συμπλέγματος τοιούτων ὑπογείων μεταλλίνων σωλήνων, ἐν οἷς διὰ καταλλήλων μηχανῶν δύναται νὰ συμπυκνοῦται ἢ ἀραιοῦται ὁ ἐμπεριεχόμενος ἀήρ. Κύλινδρος κενὸς πληρούμενος ἐπιστολῶν, αὐτὸς δὲ πληρῶν δίκην ἐμβόλου ἀκριβῶς τὴν χωρητικότητα τῶν σωλήνων ὠθεῖται εὐχερῶς καὶ διολισθαίνει ἐντὸς τῶν σωλήνων μετὰ μεγίστης ταχύτητος ἐκ τοῦ ἑνὸς σταθμοῦ πρὸς τὸν ἕτερον ὑπὸ τῆς τάσεως τοῦ ὄπισθεν αὐτοῦ συμπεπιεσμένου ἀέρος, ἐνῷ τοὐναντίον ὁ πρὸ αὐτοῦ ἀὴρ διὰ καταλλήλων μηχανῶν εὑρηται ἀραιωμένος. Ὁ κύλινδρος δὲ οὗτος ταξειδεύων ἐντὸς τῶν σωλήνων φέρει ἅμα ἐν τῇ κοιλότητι αὐτοῦ ἐλαφρὰ ἐπιστολάρια, ἅτινα μόλις ἀφικνούμενα εἰς τὸν προσήκοντα σταθμὸν παρευθὺς διανέμονται εἰς τοὺς παραλήπτας.

Τὸ εὐφυὲς καὶ λίαν πρόσφορον τοῦτο σύστημα,

ὅπερ πρὸ πολλοῦ χρόνου εἶνε ἐν χρήσει εἰς Παρισίους, καὶ οὗτινος τὰς λαμπρὰς ὠφελείας καὶ ἡμεῖς πολλάκις ἐχρησιμοποιήσαμεν ἐκεῖ, σήμερον ἐπεξετάθη καὶ εἰς τὰ περίχωρα, ὧν τὰ πλεῖστα συνδέονται ἀπό τινος πρὸς τὴν πόλιν διὰ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν σωλήνων.

**

Τὸ σύστημα δὲ τοῦτο καὶ ὁ μηχανικὸς Berlier μελετήσας καλῶς ἐπρότεινε νὰ ἐπεκτείνῃ διὰ τὴν ταχίστην συγκοινωνίαν καὶ μεγάλων ἀποστάσεων. Ἐξήτασε δ' ἐπισταμένως καὶ εὗρεν ὅτι οὐδόλως εἶνε ἀπραγματοποίητος τοιαύτη ἐπιχείρησις, καθ' ὅσον οὐ μόνον ὑπελόγισε τὰ ἔξοδα, ἅτινα θὰ καλύπτωνται κάλλιστα ἐκ τῶν ἐσόδων, ἀλλὰ καὶ ἐβεβαιώθη περὶ τῆς ἀπροσκόπτου καὶ κανονικῆς λειτουργίας τοῦ ἔργου.

Ἡ μεγάλη ἀπόστασις τῶν δύο μεγαλοπόλεων οὐδὲν παρέχει πρόσκομμα εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν *πνευματικῶν σωλήνων*. Μία ἁπλουστάτη μικρὰ κινητήριος μηχανὴ δυνάμεως δύο μόνον ἵππων θὰ δύναται εὐχερῶς ν' ἀραιοῖ τὸν ἐντὸς τοῦ μακροῦ σωλῆνος ἀέρα. Θέλουσι δὲ τεθῆ δύο πνευματικοὶ σωλῆνες μεταξὺ Παρισίων καὶ Λονδίνου· εἷς διὰ τὴν ἀποστολὴν καὶ ἕτερος παραπλεύρως τοῦ πρώτου διὰ τὴν παραλαβὴν τῆς ἀλληλογραφίας. Καθ' ὁδόν, ἐννοεῖται, εἰς τὰς ἐπισημοτέρας τῶν πόλεων, δι' ὧν θὰ διέρχωνται οἱ σωλῆνες, θέλουσιν ἱδρυθῆ σταθμοὶ χρησιμοποιοῦντες καὶ δι' ἑαυτοὺς τὴν ταχυδρομικὴν λειτουργίαν τῶν σωλήνων.

Ἕκαστος κύλινδρος μετὰ τοῦ ἐν αὐτῷ δέματος τῶν ἐπιστολῶν θὰ ἔχῃ βάρος δέκα χιλιογράμμων. Θὰ φθάνῃ δὲ εἰς Λονδῖνον μετὰ μίαν ὥραν περίπου· οὐχ ἧττον θὰ εἶνε δυνατὸν ἐντὸς τῶν σωλήνων ἀλλεπαλλήλως ν' ἀποστέλλωνται τοιοῦτοι κύλινδροι κατὰ πᾶν δέκατον λεπτὸν τῆς ὥρας εἰς τρόπον, ὥστε νὰ διατηρῆται συνεχής, οὕτως εἰπεῖν, μεταβίβασις ἐπιστολῶν. Τοιουτοτρόπως Παρισινὸς γράφων εἰς Λονδῖνον μετὰ 3 ἢ 4 ὥρας θὰ δύναται νὰ ἔχῃ καὶ τὴν ἀπάντησιν τῆς ἐπιστολῆς του!

**

Διὰ δαπάνης 34 ἑκατομμυρίων φράγκων ἡ λαμπρὰ αὕτη ἐπιχείρησις συντελεῖται· ὑπελογίσθη δέ, ὅτι διὰ τέλους μόνον εἰκοσιπέντε λεπτῶν ἐπὶ ἑκάστης ἐπιστολῆς 15 γραμμαρίων, ἕκαστος ἀποστελλόμενος κύλινδρος θέλει ἀποφέρει *κέρδος καθαρὸν* 19 φρ. καὶ $^{85}/_{00}$ κατ' ἔτος δὲ δι' ἀποστολὴν ἐν ὅλῳ 84,400 κυλίνδρων θέλει μένει καθαρὸν κέρδος 1,671,200 φράγκων. Ἐπιχείρησις ἐπικερδὴς ἅμα καὶ ὠφέλιμος. Ὁποίαν δὲ πρόοδον θέλει ἐγκαινίσει εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν! Διὰ τηλεγραφικῆς περίπου ταχύτητος θὰ μεταφέρωνται ἰδιόγραφοι ἐπιστολαὶ διὰ πολλῷ μικροτέρας δαπάνης καὶ χωρίς ποτε τὸ περιεχόμενον νὰ τίθηται εἰς τὴν διάκρισιν τῆς ἀκριτομύθου πολλάκις ἐχεμυθίας τῶν τηλεγραφικῶν ὑπαλλήλων.

Ἡ ἐπιχείρησις αὕτη ἐπιτυγχάνουσα ἐνταῦθα θέλει ἐπεκταθῆ τάχιστα εἰς τὸν ταχυδρομικὸν σύνδεσμον πάντων τῶν ἐθνῶν καὶ προώρισται νὰ φέρῃ πάλιν μέγιστα ἀγαθὰ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα.

**

Ἐν μέσῳ τῆς ζωηρᾶς καὶ ἀκαταπαύστου προοδευτικῆς ἐργασίας τὰ πάντα φαίνονται σήμερον δυνατὰ γενέσθαι· καὶ πόσα πράγματα ἅτινα μέχρι τῆς χθὲς ἐνομίζοντο ἀδύνατα, σήμερον εἶνε πραγματικότης. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ φανῇ τολμηρὸν καὶ τὸ νῦν ἀνακοινούμενον ὅτι δὲν ἀπέχει ἴσως πολὺ ἡ ἐποχή, καθ' ἣν θὰ ἐπιτύχωμεν νὰ μεταφέρωμεν εὐχερῶς τὴν ἐξοχὴν εἰς τὰς πόλεις. Ναί! οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων, τῶν μεγάλων αὐτῶν ἑστιῶν τῶν νοσηρῶν καὶ δηλητηριωδῶν ἀναθυμιάσεων καὶ μιασμάτων, δὲν θέλουσι στερεῖσθαι καὶ αὐτοὶ τοῦ καθαροῦ ἀέρος τῶν ἐξοχῶν, οὔτε τοῦ ἰωδιούχου θαλασσίου ἀέρος.

Τοῦτο τοὐλάχιστον ὑπόσχεται ἡμῖν ἕτερος Γάλλος ἐπιχειρηματίας ὁ Delore, ὅστις — ὑπὲρ πᾶν ἄλλο γνωρίζων καλῶς, ὅτι *ὁ ἄνθρωπος δὲν ζῇ μόνον ἐκ τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ κρέατος, ἀλλ' ἐπίσης ζῇ καὶ ἐκ τοῦ ἀέρος*, — ἐπρότεινε πρό τινος μόλις διὰ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν σωλήνων καὶ διὰ καταλλήλων ἀεραντλιῶν νὰ μεταφέρῃ καὶ διασκορπίζῃ εἰς ὅλας τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων ἀέρα καθαρὸν καὶ ὑγιεινὸν φέροντα τὸ βαλσαμῶδες καὶ τονωτικὸν ἄρωμα τοῦ θύμου καὶ τῆς ἐλάτης τῆς ἐξοχῆς, ἢ τὴν ζωογόνον δροσερότητα τῆς ποντιάδος αὔρας.

**

Λαμπρὸν ἅμα καὶ φιλάνθρωπον σχέδιον, τοῦ ὁποίου οὕτως ἢ ἄλλως ὁ σκοπὸς δὲν θέλει, νομίζομεν, βραδύνει νὰ ἐκπληρωθῆ σήμερον μάλιστα, ὅτε ἤρξατο ὑπὸ τῶν ἐπιστημόνων νὰ μελετᾶται μετὰ μεγίστου ἐνδιαφέροντος ἡ ὅσον οἷόν τε ὑγιεινὴ καθαριότης τῶν πόλεων καὶ νὰ ἐπινοῶνται μυρίαι ἐφευρέσεις ἐνάντιον πληθύος νοσοποιῶν αἰτίων βραχυνόντων μεγάλως τὴν φυσικὴν διάρκειαν τοῦ βίου τῶν ἐν ταῖς πόλεσι διαβιούντων.

Πρό τινων ἔτι ἐτῶν, περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὅτε αἱ γνώσεις τῆς ὑγιεινῆς ἦσαν λίαν περιωρισμέναι, ὁ μέσος ὅρος τοῦ βίου ἦτο 30 ἔτη περίπου, καὶ σήμερον, ὅτε τὰ παραγγέλματα τῆς ὑγιεινῆς ἐκτιμῶνται ὑπερβαλλόντως, ὁ μέσος ὅρος ἀνῆλθεν εἰς 40 καὶ πλέον ἔτη!

Κατὰ τὸν διάσημον Γάλλον φυσιολόγον Flourens πραγματευθέντα περὶ τῆς διαρκείας τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς 1) ἡ μέση διάρκεια τοῦ βίου εἶνε κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα ἐν Εὐρώπῃ 36—40 ἐτῶν· 2) ἡ συνήθης δὲ διάρκεια εἶνε περίπου

75 ἐτῶν· 3) ἡ ἀσυνήθης καὶ ἀνώμαλος διάρκεια εἶνε περίπου ἑνὸς καὶ ἡμίσεος αἰῶνος· καὶ 4) *ἡ φυσικὴ διάρκεια τῆς ζωῆς δὲν εἶνε μικροτέρα τῶν 100 ἐτῶν.*

Ὥστε κατὰ τὸν ἐπιστήμονα τοῦτον πᾶς τις ὀφείλει, σωφρόνως καὶ κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς ζῶν, νὰ συμπληρώσῃ, ἐὰν μὴ ἐπισυμβῇ τι αὐτῷ αἴφνης ἀπευκταῖον, τὴν ἑκατονταετηρίδα αὐτοῦ. Ἀλλ' ἀτυχῶς οὐ δέδοται ταῖς πᾶσι τὸ εὐτύχημα τοῦτο. Βεβαίως οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν ἤθελε ποτὲ δυσαρεστηθῇ ἐὰν ἠδύνατο νὰ διέλθῃ ἥσυχος τὸν μακρὸν αὐτοῦ αἰῶνα τῆς ὑπάρξεως, πλὴν ἀτυχῶς κατατρυχόμεθα ὑπὸ μυρίων δεινῶν, πρὸ τῶν ὁποίων συνήθως ὑποκύπτομεν πρὶν ἢ ἔτι δυνηθῶμεν νὰ φθάσωμεν εἰς τὸ *φυσικὸν* αὐτὸ τέρμα τῆς ἐπιγείου ὁδοιπορίας μας.

**

Ἐν τούτοις ὑπάρχουσιν ἄλλοι — καὶ οὗτοι εἰσὶν ἀτυχῶς ὀλίγιστοι — οἵτινες ἀκμαῖοι χαιρετῶσι τὴν ἀνατολὴν καὶ δευτέρου δι' ἑαυτοὺς αἰῶνος! Πολλῶν τοιούτων μακροβίων ὁ βίος περιεγράφη ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων· ἡ δὲ ἱστορία ἐπίσης ἀναφέρει διαφόρους τοιούτους.

Ὁ Hongo πρόξενος τῆς Βενετίας ἐν Σμύρνῃ ἀπεβίωσεν ἐν ἡλικίᾳ 115 ἐτῶν· ἐνυμφεύθη πεντάκις καὶ ἀπέκτησε 49 τέκνα· εἰς ἡλικίαν δὲ 100 ἐτῶν ἔσχε νέαν ὀδοντοφυΐαν καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνεφύησαν ἐκ νέου· ἡ ἱστορία ἐνταῦθα δὲν ἀναφέρει ἂν τοὺς ὀδόντας ἐφύτευσεν ἐπιδέξιός τις ὀδοντοϊατρός, τὰς δὲ τρίχας ἐπιτήδειος τοῦ συρμοῦ κομμωτής! Ἕτερος Ἄγγλος, εὐτυχέστερος οὗτος, ἀναφέρεται ζήσας ἐπὶ 169 ἔτη· ἐγεννήθη τῷ 1483 καὶ ἀπεβίωσε τῷ 1652· εἶδε βασιλεύσαντας τοῦ ἔθνους του δέκα μονάρχας· τὸ περίεργον δὲ εἶνε, ὅτι ἐν ἡλικίᾳ 101 ἐτῶν ἐτιμωρήθη ὑπὸ τῶν δικαστηρίων τῆς πατρίδος του, ὡς μετὰ νεαρᾶς τινος κόρης λάθρα . . . τεκνοποιήσας!

Κατά τινα στατιστικὴν τοῦ Ἄγγλου Easton καταρτισθεῖσαν ἐκ μόνων τῶν δημοσιευθέντων κατὰ καιροὺς θανάτων:

1311	ἄτομα	ἀπέθανον	ἐν	ἡλικίᾳ	100—110	ἐτῶν
277	»	»	»	»	110—120	»
84	»	»	»	»	120—130	»
26	»	»	»	»	130—140	»
7	»	»	»	»	140—150	»
3	»	»	»	»	150—160	»
2	»	»	»	»	160—170	»
4	»	»	»	»	170—185	»

Κατ' ἄλλην δὲ στατιστικὴν Γερμανοῦ τινος:

1000	ἄτομα	ἔζησαν	100—110	ἔτη
60	»	»	110—120	»
29	»	»	120—130	»
15	»	»	130—140	»
6	»	»	140—150	»
1	»	»	169	»

**

Διὰ τὴν μακροχρόνιον τοῦ βίου διατήρησιν πλεῖστοι παράγοντες συντελοῦσιν· ἐκτὸς τῆς ἰδίας τοῦ ὀργανισμοῦ κατασκευῆς καὶ τῶν περιβαλλουσῶν κλιματικῶν καὶ ἄλλων μετεωρολογικῶν συνθηκῶν, συντελεῖ ἔτι καὶ ὁ τρόπος τοῦ ζῆν τῶν ἀτόμων αὐτῶν ἀναλόγως τῶν ἕξεων καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς κοινωνίας, ἧς ἀποτελοῦσι μέρος. Συνήθως ὅμως ἡ μακροβιότης πολὺ συχνότερον ἀπαντᾷ εἰς ἐξοχάς, ὅπου ὁ βίος εἶνε ἁπλούστερος, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐξωτερικαὶ συνθῆκαι πολλῷ ἀνώτεραι καὶ καλλίτεραι ὑπὸ ὑγιεινὴν ἔποψιν ἢ ἐν ταῖς πόλεσιν.

Τὰ ἐπαγγέλματα καὶ αἱ καθημεριναὶ τῶν ἀτόμων ἀσχολίαι ἐξασκοῦσι μεγάλην ἐπιρροὴν εἰς τὴν μακροβιότητα· οἱ κληρικοί, οἱ ὑπὸ οὐδεμιᾶς σπουδαίας καὶ ἐπιμόχθου βιωτικῆς μερίμνης συνήθως κατατρυχόμενοι, ἔχουσι πάντων τὰς μεγαλειτέρας ἐλπίδας μακροβιότητος· εἶτα ἔρχονται κατὰ τάξιν οἱ γεωργοί, οἱ ἐμπορευόμενοι, οἱ στρατιωτικοί, οἱ δικηγόροι, οἱ καλλιτέχναι, οἱ διδάσκαλοι, καὶ ὕσταται ὅλων οἱ ἰατροί, οἱ γενναῖοι οὗτοι καὶ φιλάνθρωποι στρατιῶται τῆς ἐπιστήμης οἱ φθείροντες τὴν ὑγείαν των ἐν ταῖς καθημεριναῖς αὐτῶν προσπαθείαις, ὅπως σώσωσι καὶ παρατείνωσιν, ὅσον οἷόν τε, τὸν βίον τῶν ὁμοίων των, οἱ ἑκουσίως καὶ ἀξιεπαίνως ἐκτιθέμενοι ἐν τῇ καθημερινῇ ἐνασκήσει τῆς ἐπιστήμης των εἰς παντοίους κινδύνους μεταδοτικῶν νοσημάτων, οἱ ἀόκνως ἐργασθέντες καὶ μοχθήσαντες ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν, ὅπως ἀποκτήσωσιν ἓν *δίπλωμα* ἰσοδυναμοῦν οὐδὲν ἧττον ἢ πρὸς ἀληθῆ καταδίκην ἰσοβίων καταναγκαστικῶν ἔργων.

**

Ἄλλη ἀτυχὴς μεγάλη κοινωνικὴ τάξις, παρέχουσα προώρως πολλὰ θύματα, εἶνε ἡ τῶν ἐργατῶν τῶν μεγαλοπόλεων, οἵτινες ἐν μέσῳ παντοίων στερήσεων ἐργάζονται εἰς μέρη πολλάκις ἀκάθαρτα καὶ ἀποδίδοντα μυρίας δηλητηριώδεις ἀναθυμιάσεις· ἰδίως μάλιστα οἱ ἐργαζόμενοι οὐσίας ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν ὑγείαν, ὡς λ. χ. τὸν μόλυβδον, τὸν ὑδράργυρον κλπ.

Σήμερον ὅμως εὐτυχῶς, ὅτε αἱ γνώσεις τῆς ὑγιεινῆς διαδίδονται παρὰ τῷ λαῷ, ὅτε δίδεται μεγίστη προσοχὴ ὑπό τε τῶν ἰδιωτῶν καὶ τῶν κυβερνήσεων εἰς τὴν δημοσίαν ὑγιεινὴν καὶ τὴν κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ὑγιεινῆς κατασκευὴν τῶν πόλεων, βαθμηδὸν ἡ μέση διάρκεια τοῦ βίου ἐν ταῖς πόλεσιν ὁσημέραι αὐξάνει εἰς βαθμὸν λίαν εὐχάριστον.

Εἶνε δ' ἑπομένως ἱκανῶς εὐχάριστος καὶ ἡ μετ' ὀλίγον μέλλουσα ἐφαρμογὴ τοῦ προτεινομένου ὑπὸ τοῦ Delore συστήματος ἀερισμοῦ των πόλεων, ὅπερ προώρισται νὰ προσφέρῃ εἰς τοὺς πνεύμονας ἰδίως τῆς τάξεως τῶν ἐργατῶν τῶν πόλεων καθαρὸν τῆς ἐξοχῆς ἀέρα, διαβιούντων νῦν καὶ διεξαγόντων τὰ ἐπίπονα καὶ ἐπιβλαβῆ πολλάκις

εἰς τὴν ὑγείαν ἔργα των ἐν μέσῳ ῥυπαρῶν καὶ ἀκαθάρτων συνοικιῶν καὶ νοσηρῶν ἀναθυμιάσεων.

(Ἕπεται τὸ τέλος). ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ

Η ΥΓΕΙΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ Paolo Mantegazza]

Συνέχεια· ἴδε σελ. 317.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Τὸ ἔριον εἶνε τὸ ἄριστον τῶν ὑφασμάτων. Κακὸς ἀγωγὸς καὶ καλὸς ἀκτινοβολεὺς τοῦ θερμαντικοῦ, πορῶδες, διεγερτικὸν τῆς τριχοειδοῦς κυκλοφορίας τοῦ δέρματος, κατάλληλον πρὸς κατασκευὴν ὑφασμάτων ἐλαφρῶν, τὸ ἔριον κατέχει πάντα τὰ πλεονεκτήματα ἀξιολόγου ἐνδύματος.

Μὴ φοβεῖσθε νὰ συνειθίσετε εἰς ὑπερβολικὴν ἁβρότητα διαίτης. Μεταχειρίζεσθε πάντοτε, νέοι καὶ γέροντες, περιπόδια ἐξ ἐρίου τὸν χειμῶνα καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος. Φέρετε ἐσωτερικῶς τὴν φλανέλλαν ἐπὶ τέσσαρας ἢ ἐπὶ ἓξ μῆνας.

Ἐὰν εἶσθε ἀδύνατοι ἢ διατεθειμένοι εἰς ἀρρωστίαν τοῦ στήθους, φέρετε τὴν φλανέλλαν καὶ τὸ θέρος, ἀλλ' ἐλαφροτέραν.

Ἐὰν ἔχετε ἐπιδερμίδα ὑπερβολικῶς εὐερέθιστον εἰς τὴν πρὸς τὸ ἔριον ἐπαφήν, φέρετε τὴν φλανέλλαν ἐπὶ βαμβακεροῦ ὑπενδύτου, ἀλλὰ προτιμότερον εἶνε νὰ συνειθίσετε αὐτήν.

Ἡ συνήθης χρῆσις τῆς φλανέλλας ἀρκεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὅπως ὑπερασπίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ συχνῶν ψυχράνσεων καὶ ῥευματισμῶν, καὶ προστατεύσῃ ἀπὸ τῆς φθίσεως πολύτιμον ὕπαρξιν. Πιθανῶς οἱ Ῥωμαῖοι ἔπασχον ὀλιγώτερον ἡμῶν ὑπὸ τοῦ μιάσματος τῆς Ῥώμης (malaria), διότι ἔφερον πάντοτε ἐριοῦχα ἐνδύματα.

—

Διαρκοῦντος μεγάλου πολέμου ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς, ὁ ἰατρὸς Rush παρετήρησεν, ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ οἱ φοροῦντες ἐπὶ τοῦ δέρματος τὴν φλανέλλαν, ἦσαν πολὺ σπανιώτερον τῶν ἄλλων ἄρρωστοι.

—

Ὁ ἰατρὸς Ballingall παρετήρησεν, ὅτι κατὰ τὴν εἰς Ἱσπανίαν ἐκστρατείαν, τὰ στρατεύματα ὅσα ἐφόρουν ἐριοῦχα ἐνδύματα, εἶχον τὸν ὀλιγώτερον ἀριθμὸν τῶν ἀρρώστων.

—

Ὁ πλοίαρχος Murray, ἀφοῦ διέτριψε δύο ἔτη μετὰ τοῦ πλοίου του ἐν τοῖς πάγοις τοῦ Λαβραδόρ, διετάχθη νὰ μεταβῇ εἰς τὰς Ἀντίλλας νήσους. Προσέθεσε τότε εἰς τὰ ἐνδύματα ἑνὸς ἑκάστου ναύτου, δύο ζεύγη ἐσωβράκων καὶ ὑποκαμίσων ἐκ φλανέλλας. Καθ' ἑκάστην δὲ ἐπεθεώρει προσεκτικῶς, ὅπως βεβαιωθῇ, ὅτι τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἔφερε τὰ ἐριοῦχα ταῦτα ἐνδύματα. Οἱ ἄνδρες οὗτοι δὲν ἐνόουν διατί ἔπρεπεν ἤδη νὰ ἐνδύωνται θερμότερον, ἐνῷ μετέβαινον ἀπὸ τῶν πάγων τοῦ πόλου εἰς τὸν ἥλιον τῶν τροπικῶν. Ἀλλ' ὁ πλοίαρχος Murray ἠδιαφόρει περὶ τῶν σκέψεων τούτων.

Ἐν τούτοις ἀνεχώρησε μὲ πλήρωμα 150 ἀνδρῶν, ἐπεσκέφθη σχεδὸν ὅλας τὰς νήσους τῆς Ἀμερικῆς καὶ τινας λιμένας τοῦ Μεξικανικοῦ κόλπου χωρὶς νὰ χάσῃ οὔτε ἕνα ἄνθρωπον, καίτοι διῆλθεν ὅλους τοὺς κινδύνους τῆς ἀπὸ ἑνὸς εἰς ἄλλο ἀντίθετον κλίμα μεταβάσεως.

—

Ὁ ἰατρὸς Hope ἐσυνείθιζε νὰ ἐρωτᾷ πάντοτε τοὺς ἀρρώστους αὐτοῦ τοὺς πάσχοντας ἐκ πνευμονίας, ἐκ πλευρίτιδος, ἢ ἐξ ὀξέος ῥευματισμοῦ, ἐὰν οὗτοι εἶχον τὴν καλὴν συνήθειαν νὰ φορῶσι φλανέλλαν. Βεβαιοῖ δέ, ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν ἀρρώστων τούτων ἀπεκρίνοντο, ὅτι δὲν ἐφόρουν αὐτήν.

—

Ἐπιτραπήτω μοι μετὰ τὰς ἀνωτέρω παρατηρήσεις, νὰ προσθέσω γεγονὸς ἐξ αὐτοψίας γνωστὸν εἰς ἐμέ.

Πρὸ καιροῦ ὄχι μακροῦ οἱ χωρικοί μας τοῦ Lago Maggiore, μόλις ἤρχετο ὁ ὀκτώβριος, ἐνεδύοντο ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν διὰ κνανῶν ἐνδυμάτων ἐξ ἐριούχου ὑφάσματος ὑπ' αὐτῶν ὑφαινομένου. Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ἐνδυμασίᾳ των ταύτῃ μᾶλλον κωμικοὶ ἢ ὡραῖοι. Ἀλλ' ἤδη ἐνδύονται διὰ λινοβάμβακος καὶ δι' ἄλλων ὑφασμάτων μᾶλλον βαμβακερῶν ἢ ἐριούχων. Ὅλοι οἱ ἰατροὶ συμφωνοῦσι, ὅτι ἡ φθίσις καὶ αἱ ὀξεῖαι στηθικαὶ ἀρρωστίαι ηὔξησαν μεγάλως μεταξὺ τῶν ἐν λόγῳ χωρικῶν. Εἶνε δὲ βέβαιον, ὅτι ἡ ἔλλειψις τοῦ ἐρίου συνετέλεσεν εἰς τὸ γεγονὸς τοῦτο.

Εἶχε λοιπὸν δίκαιον ὁ Σαιξπῆρος λέγων «*Εἶδός τι μαγικῆς δυνάμεως ἐνοικεῖ εἰς τὴν φλανέλλαν.*»

Ὄχι ἀπὸ οἰκονομίαν, μὲ λέγετε σεῖς, ὄχι διὰ τὸν συρμόν, περιμένομεν τὰ δριμύτερα ψύχη, ὅπως φορέσωμεν τὸν ἐριοῦχον χιτωνίσκον ἢ τὴν φλανέλλαν, ἀλλὰ διότι δὲν θέλομεν νὰ γείνωμεν παρὰ πολὺ εὐπαθεῖς.

Δίδομεν εἰς τὰ τέκνα μας χιτωνίσκους βαμβακεροὺς καὶ ὄχι ἐριούχους, ὅπως ἀσκήσωμεν αὐτὰ εἰς τὰς κακουχίας, ὅπως καταστήσωμεν αὐτὰ εὐρωστότερα.

Πρόληψις τοῦτο· πρόληψις, ἐλεεινὴ πρόληψις! Διότι προτιμότερον πολὺ εἶνε ν' ἀντιτασσώμεθα πρὸς τὴν βροχὴν καὶ τὰς χιόνας μὲ τὸ σῶμα καλῶς κεκαλυμμένον, ἢ νὰ μιμώμεθα δῆθεν

τὸν Σπαρτιάτην παρὰ τὴν πυρὰν τῆς ἑστίας. Προτιμότερον εἶνε ν' ἀποκτῶμεν ὑγίειαν καὶ ὄρεξιν εἰς τὸν ἀνοικτὸν ἀέρα φέροντες θώρακα οὕτως εἰπεῖν ἐκ φλανέλλας, ἢ νὰ φρικιῶμεν καὶ νὰ τρέμωμεν κατ' οἶκον μὲ χιτωνίσκον καὶ περιπόδια βαμβακερά.

Ὅ,τι εἰξεύρω νὰ σᾶς εἴπω εἶνε, ὅτι ἡ πρόθεσις νὰ δημιουργήσωμεν Σπαρτιάτας διὰ τοῦ φυράματος τῶν σημερινῶν παίδων, εἶνε πρόθεσις ἀνθρωποκτόνος, πληροῦσα τὰ νεκροταφεῖα πολλῶν θυμάτων καὶ ἀφίνουσα βίον πλήρη ἀρρωστιῶν εἰς τοὺς ἐπιζῶντας.

—

Ἡ μέταξα ἔρχεται εὐθὺς μετὰ τὸ ἔριον ὡς πρὸς τὰ ὑγιεινὰ πλεονεκτήματα. Διατηρεῖ τὸ θερμαντικὸν κάλλιον ἢ ὁ βάμβαξ καὶ τὸ λῖνον, καὶ οὕτω ἔχει τὴν πολύτιμον ἰδιότητα νὰ δίδῃ εἰς τὴν ἐπιδερμίδα ἐξαισίας συναισθήσεις, τὰς ὁποίας οὔτε τὸ ἐριοῦχον οὔτε τὸ βαμβακερὸν ὕφασμα δύνανται νὰ παράσχωσιν.

Εἴς τινας ἡ μέταξα ἐρχομένη εἰς ἄμεσον πρὸς τὸ δέρμα ἐπαφήν, διαταράσσει τὴν ἠλεκτρικὴν αὐτοῦ κατάστασιν καὶ δύναται νὰ προκαλέσῃ ἐξάνθημα. Ἀλλὰ τὸ μέγιστον τῶν μειονεκτημάτων αὐτῆς εἶνε, ὅτι εἶνε πολυδάπανος.

Τὰ μετάξινα περιπόδια, δι' ὃν δύναται ν' ἀγοράσῃ αὐτά, εἶνε ἄριστον πρᾶγμα.

—

Ὁ βάμβαξ διατηρεῖ τὸ σῶμα θερμότερον ἢ τὸ λῖνον, ἀπορροφᾷ ὀλιγώτερον τούτου τὴν ὑγρασίαν καὶ ἑπομένως δὲν καταστρέφει τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ ἀντανακλαστικὴν ἰδιότητα διὰ καλοῦ ἀγωγοῦ, οἷον εἶνε τὸ ὕδωρ ἀντὶ κακοῦ ἀγωγοῦ οἷος εἶνε ὁ ξηρὸς ἀήρ.

Τὰ βαμβάκερὰ ὑποκάμισα εἶνε προτιμότερα τῶν λινῶν ὑπὸ ὑγιεινὴν ἔποψιν πάντοτε μέν, ἀλλ' ἰδίως τὸ θέρος εἰς τὰς θερμὰς χώρας, καίτοι ταῦτα δὲν δίδουσι τὰς εὐαρέστους ἐκείνας συναισθήσεις τῆς δρόσου, ἃς δίδει τὸ λῖνον καὶ ἡ κάνναβις. Αἱ πλατεῖαι καὶ γωνιώδεις ἶνες τοῦ βαμβακεροῦ ὑφάσματος διερεθίζουσι τὴν ἁβρὰν ἐπιδερμίδα, καὶ εἰς τὰς χώρας τῶν τροπικῶν, ὅπου ἡ ἐπιδερμὶς πλέον ἢ ἄλλου ἔχει ἐξαισίαν ὑπερευαισθησίαν, εἶδον πολλὰς *σινιορίτας* μὴ δυναμένας κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἀνεχθῶσι τὸν βάμβακα οὔτε δι' ὑποκάμισα, οὔτε διὰ σινδόνας.

—

Τὸ *λῖνον* διακρίνεται εὐκόλως ἀπὸ τὰ ἄλλα ὑφάσματα διὰ τὴν οἱονεὶ στρογγυλότητα καὶ τὴν μαλακότητα τῶν ἱστῶν του, δι' ὧν τὰ ἐξ αὐτοῦ ὑφάσματα ἔχουσιν ἁβρότητα καὶ μαλακότητα ἐπιζητουμένην παρὰ τῶν εὐαισθήτων καὶ ἀπαιτητικῶν προσώπων.

Ἀλλὰ τὸ ἀριστοκρατικὸν λῖνον ἔχει τὸ σπουδαῖον κακὸν νὰ ἦνε καλὸς ἀγωγὸς καὶ κακὸς ἀκτινοβολεὺς τοῦ θερμαντικοῦ, διὸ ἔχει ἀκριβῶς ἰδιότητας ἐναντίας πρὸς τὰς ἀπαιτουμένας δι' ἔνδυμα ὑγιεινόν. Ἐκ τούτου προκύπτει, ὅτι τὸ ὕφασμα τοῦτο τηρεῖ ψυχρὸν τὸ δέρμα. Τὸ δὲ θέρος ἀπορροφᾷ εὐκολώτατα τὸν ἱδρῶτα, ὅστις ἀντικαθιστᾷ τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα τὸν ἐντὸς τῶν πλεγμάτων αὐτοῦ περικλειόμενον. Ἐπειδὴ δὲ μεταβάλλεται οὕτως εἰς ἔτι μᾶλλον καλὸν ἀγωγὸν τοῦ θερμαντικοῦ, ψυχραίνει ἀποτόμως καὶ σχεδὸν πάντοτε παρακαίρως τὸ σῶμά μας.

Προσθέσατε ὕστερον τὸ ἄλλο κακόν, ὅτι τὸ ὑγρὸν δι' οὗ τὸ λινὸν ὕφασμα τόσον εὐκόλως διαβρέχεται, συνεχῶς ἐξατμίζεται, καὶ ἐξατμιζόμενον ὁλονὲν ἀφαιρεῖ ἀπὸ τοῦ δέρματος τὸ θερμαντικόν. Πολλαὶ ψυχράνσεις καὶ πολλοὶ ῥευματισμοὶ συμβαίνουσι τὸ ἔαρ καὶ τὸ θέρος, ἕνεκα τῆς συνηθείας τοῦ φορεῖν λινᾶ ὑποκάμισα.

Ἐὰν σᾶς φαίνεται παρὰ πολὺ χυδαῖον τὸ φέρειν βαμβακερὸν ὑποκάμισον, διότι εἶνε εὐθηνόν, φορέσατε ἐπὶ τοῦ βαμβακεροῦ καὶ ἄλλο ὑποκάμισον λινόν, καὶ οὕτω ἡ ὑγιεινὴ καὶ ἡ ματαιότης θὰ φθάσωσιν εἰς φιλικὸν συμβιβασμόν. Ἄλλως τε θέλω σᾶς παρηγορήσει λέγων ὑμῖν, ὅτι ἐγὼ αὐτὸς ἐγνώρισα πολλοὺς λόρδους τοῦ *West-Sud*, τοῦ ὑψηλοῦ *fashion*, οἵτινες ἔφερον πάντοτε ὑποκάμισα βαμβακερά, καὶ δὲν ἠσχύνοντο ἐπὶ τούτῳ.

—

Ἡ κάνναβις ὀλίγον διαφέρει τοῦ λίνου ὡς πρὸς τοὺς φυσικοὺς χαρακτῆράς της.

—

Αἱ μηλωταὶ εἶνε διὰ τὰ κλίματά μας ὑπερβολικὸν σκέπασμα, καὶ μόνη ἡ πολυτέλεια δύναται κατὰ τὸν χειμῶνα νὰ καταστήσῃ αὐτὰς ἀναγκαίας.

Μὲ ἔρχεται νὰ γελάσω, καὶ πλέον ἢ μίαν φοράν, ὅταν εἰς τὸ μέτριον κλῖμα τῆς Τοσκάνης ἢ εἰς τὰς θερμὰς ὁδοὺς τῆς Νεαπόλεως, συναντῶμαι μετά τινος Κυρίου σκεπασμένου διὰ μηλωτῶν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Τί ἤθελον κάμει αὐτοὶ οἱ ἥρωες, ἐὰν ἦσαν εἰς τὴν Στοκχόλμην ἢ εἰς τὴν Πετρούπολιν;

—

Τὰ καλήτερα ἐνδύματα εἶνε τὰ λευκά καὶ τῷ ὄντι τὰ βαθέα καλούμενα χρώματα εἶνε καλοὶ ἀκτινοβολεῖς τοῦ θερμαντικοῦ, τὸ ὁποῖον ἀπορροφῶσιν ἐπίσης μετὰ μεγάλης εὐκολίας, ἐνῷ τὸ λευκὸν χρῶμα ἀντανακλᾷ τὰς ἀκτῖνας τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ θερμαντικοῦ, καὶ εἶνε ἑπομένως κακὸς ἀγωγὸς καὶ κακὸς ἀκτινοβολεύς, καὶ διὰ τοῦτο τὸ χρῶμα τοῦτο εἶνε κατάλληλον διὰ τὰ ἐνδύματα καθ' ὅλας τὰς ὥρας τοῦ ἔτους.

Τὸ λευκὸν χρῶμα ἐμποδίζει τὸ θέρος μὲν τὴν διάβασιν τῆς ἐξωτερικῆς θερμότητος, τὸν χειμῶνα δὲ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἰδίας ἡμῶν θερμότητος. Πάντες γνωρίζουσι τὸ ὡραῖον πείραμα τοῦ Φραγκλίνου, ὅστις ἀφοῦ ἐξέτεινεν ἐπὶ τῆς χιόνος τινὰ ἀπό-

μακτρα ἐκ τοῦ αὐτοῦ ὑφάσματος ἀλλὰ διαφόρως χρωματισμένα, εὗρε μετὰ παρέλευσιν χρονικοῦ τινος διαστήματος, ὅτι ἡ χιὼν ἡ καλυπτομένη ὑπὸ μελανῶν ἀπομάκτρων εἶχεν ἀναλυθῆ εἰς μεγαλητέραν ποσότητα, ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας εἰς πολὺ ὀλιγωτέραν ποσότητα εἶχεν ἀναλυθῆ ἡ χιὼν ἡ καλυπτομένη ὑπὸ λευκῶν ἀπομάκτρων. Ὁ δὲ Stark ἀνεκάλυψε καὶ ἄλλο πλεονέκτημα τῶν λευκῶν ὑφασμάτων, ὅτι ἀπορροφῶσιν εἰς μικροτέραν ποσότητα τὰς ὀζούσας ὕλας ἢ τὰ μελανὰ ὑφάσματα· διὸ εἶνε καταλληλότερα εἰς τοὺς ἰατροὺς καὶ εἰς ὅλους ἐκείνους, οἵτινες ὡς ἐκ τοῦ ἐπαγγέλματός των πρέπει νὰ εὑρίσκωνται εἰς συνάφειαν πρὸς δυσώδεις ὕλας. Εἶχον δίκαιον οἱ Ῥωμαῖοι νὰ ἐνδύωνται διὰ λευκῶν ἐνδυμάτων, καὶ εἶχε δίκαιον ὁ συρμὸς κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη θέλων νὰ ἐπανέλθῃ καὶ τὸν χειμῶνα εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀνοικτῶν χρωμάτων.

Δὲν ἔπαυσα ἀκόμη τὸν πανηγυρικὸν τῶν ὑφασμάτων τῶν ἐχόντων ἀνοικτὸν χρῶμα. Ταῦτα ἐπιβάλλουσι πλειοτέραν καθαριότητα ἢ τὰ ἔχοντα βαθέα χρώματα, διὸ καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην καθίστανται χρήσιμα εἰς τὴν ὑγείαν.

Ὁ Balzac ἀνέγραφε τὸ ἑξῆς χρυσοῦν παράγγελμα:

«*Τὸ ξέσχισμα εἶνε ἀτύχημα· ἡ κηλὶς εἶνε κακοήθεια*».

Ἐσχάτως αἱ ἰατρικαὶ καὶ αἱ πολιτικαὶ ἐφημερίδες κατεφόβισαν πάντας τοὺς φέροντας περιπόδια καὶ ὑποκάμισα ἐρυθρά, διηγούμεναι, ὅτι ἀγαθός τις ναύτης τῆς Νάντης ἀπέθανε διότι ἐφόρεσεν ὑποκάμισον βαφὲν διὰ χρώματος ἐρυθροῦ ἐκ κοραλλίνης.

Καὶ οἱ χημικοὶ καὶ οἱ ἰατροὶ σχολιάζουσι τὴν περίπτωσιν, καὶ ἐκθέτουσι τὴν χημικὴν ἱστορίαν τῆς κοραλλίνης, καὶ περιγράφουσι τὰ ἀποστήματα καὶ τὰς πληγὰς τοῦ δέρματος, καὶ τὴν ἀπορρόφησιν ὕλης, ἥτις εἰσερχομένη εἰς τὸ αἷμα ἐνεργεῖ ὅπως τὰ δραστηριώτατα δηλητήρια.

Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι ἦσαν βέβαια κατ' ἐξοχὴν *ἀντιγαριβαλδινοί*, κινοῦντες πόλεμον κατὰ τῶν ἐρυθρῶν ὑποκαμίσων, καὶ παριστῶντες αὐτὰ ὡς τόσους χιτῶνας τοῦ Νήσσου.

Οἱ σοφοὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην γελοίως ἐπλανήθησαν. (Ἕπεται συνέχεια).

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ὁ γάμος τῆς Ἀιογέννητης.

—Ἀλλοί του κι' ἂν τὸν ἤξερα σὰν ποιὸς 'μπαίνει 'ς τάμπέλι
Καὶ μοῦ πατεῖ τὰ κλήματα καὶ μοῦ χαλᾷ τὴ φράκτη
Καὶ τρώει καὶ τὰ σταφύλια μου τὰ μοσχομυρωδᾶτα.
Ἂν εἶνε σκύλος τοῦ χωριοῦ νὰ φάῃ τὴν κεφαλή του,
Κι' ἂν ἴσως εἶνε κι' ἀλεποῦ, κακὴ προβιὰ νὰ γένῃ,
Κι' ἂν ἴσως εἶνε κι' ἄνθρωπος, νὰ μὴν τὸν εὗρ' ὁ χρόνος!
Μὰ 'γῶχω στήσῃ δόκανο καὶ τσάκαις σιδερένιαις
Κι' ὅποιος νὰ πᾷ θὲ νὰ πιαστῇ καὶ θὲ νὰ ἰδῶ ποιὸς εἶνε.
Αὐγὴν αὐγὴ σηκώθηκε κινᾷ καὶ πάει 'ς τάμπέλι·
Βρίσκει τὸ δόκανο ἀνοικτό, τὴν τσάκα μαγκωμένη,
Μηδὲ σκυλί, μηδ' ἀλεποῦ, μηδ' ἄνθρωπο πιασμένο.
Ἡ τσάκα δὲ βαστᾷ μαλλί, μόνο βαστάει ἀχτίδες
Κι' ἀνάμεσα 'ς τὰ δόντια της ἡ πούλια χρυσοφέγγει.
Θαμπώνει ὁ υἱὸς ποῦ τὴ θωρεῖ, σφαλᾷ τὰ δυό του μάτια
Καὶ πάλι τὴ ματαθωρεῖ καὶ ξέπετᾷ ἡ καρδιά του.
Σκύφτει, κρατεῖ 'ς τὰ χέρια του γυναίκειο πασουμάκι,
Μικρό, καὶ χρυσοκέντητο, διαμαντοστολισμένο.
Τὸ βάνει μέσ' 'ς τὸν κόρφο του καὶ 'σπίτι του παγαίνει
Κι' ὅλο καὶ τὸ ματακυττᾷ καὶ τὸ γλυκορωτάει:
—Ἄχ, πασουμάκι μ' ὄμμορφο μὲ τὰ πολλὰ διαμάντια,
'Σὰν ποιὰ κερὰ νὰ σὲ πατῇ, ποιὸ ποδαράκι σ' ἔχει;
—Μένα ἡ κερὰ ποῦ μὲ πατεῖ δὲν εἶνε γιὰ τάσένα,
Δὲν εἶνε μηδὲ χωριανή, μηδὲ καὶ βοσκοποῦλα,
Μόν' εἶνε ἡ Ἀιογέννητη, τοῦ Ἥλιου ἡ θυγατέρα,
Ποῦ κοιμισμένη περπατεῖ κι' ὀλογυρνᾷ τὴς νύχτες.
Ὅλοι τοῦ λένε 'ς τὸ χωριὸ νὰ πᾷ νὰ τὸ πουλήσῃ,
Νὰ κάνῃ βιὸς ἀμέτρητο, νὰ γένῃ νοικοκύρης,
Κ' ἡ μάννα του ἡ διαβόλισσα μονάχα δὲν ἀφίνει:
—Σύρε 'ς τάμπέλι, γιόκα μου, τὴς τσάκαις σου νὰ στήσῃς,
Νὰ πιάσῃς καὶ ταἶταίρι του γιὰ νὰ τὰ ζευγαρώσῃς.
Κι' ὁ υἱὸς ἀκούει τὴ μάννα του καὶ δὲν ἀκούει τὸν κόσμο.
Πάει 'ς τάμπέλι τὴν αὐγὴ καὶ φέρνει καὶ ταἶταῖρι.
Κι' ὅλοι τοῦ λένε 'ς τὸ χωριὸ νὰ πᾷ νὰ τὰ πουλήσῃ,
Νὰ κάνῃ βιὸς ἀμέτρητο, νὰ γένῃ νοικοκύρης,
Κ' ἡ μάννα του ἡ διαβόλισσα μονάχα δὲν ἀφίνει:
—Ἀπόψε τὰ μεσάνυχτα πάρε τὸν ταμπουρᾶ σου
Καὶ σύρε 'ς τῆς Ἀιογέννητης τὰ 'ψηλοπαραθύρια,
Καὶ πὲς τραγούδια τῆς καρδιᾶς καὶ λόγια τῆς ἀγάπης
Καὶ μεσ' τὰ λόγια τὰ καλὰ καὶ τὰ γλυκὰ τραγούδια
Πές της πῶς ταὔρηκες ἐσὺ τὰ δυό της πασουμάκια.
Καὶ νὰ μὴ μ' ἔχῃς μάννα σου καὶ νὰ μὴ σ' ἔχω γιό μου,
Ἂν δὲν τὴν κάνῃς ταίρι σου, κι' ἂν δὲν την κάνω νύφη.
Κι' ὁ υἱὸς ἀκούει τὴ μάννα του καὶ δὲν ἀκούει τὸν κόσμο.

—Ξύπνα, κυρὰ Ἀιογέννητη, τοῦ Ἥλιου θυγατέρα,
Κ' ἔβγα 'ς τὸ παραθύρι σου νὰ γέν' ἡ νύχτα 'μέρα.
Ἄσπρη, γλυκειὰ σὰ' ζάχαρι, ξανθοῦλα 'σὰν τὸ μέλι.
Τὴ νύχτα τ' ἤθελες νὰ 'μπῇς μέσα 'ς ξένο ἀμπέλι;
Κορμάκι ῥοδοζύμωτο καὶ δαφνοφουντωμένο,
Ὁ νοικοκύρης εἶχ' ἐκεῖ τὸ σίδερο στημένο.
Ἐσὺ ἔχεις Λάμιας πονηριὰ κ' ἔχεις Νεράιδας χάρι,
Ἐπιάστηκε 'ς τὸ σίδερο τάφρατό σου ποδάρι.
Φεύγεις, πετᾷς σὰν τὸ πουλὶ καὶ ξεγλυστρᾷς σὰν χέλι,
Ἐγλύστρησες καὶ 'ξέφυγες ἀπ' τὸ δικό μου ἀμπέλι.
'Μέρα καὶ νύχτα 'ξαγρυπνῶ γιὰ νά σε καμαρόνω·
Κι' ἀπόμεινε 'ς τὸ σίδερο τὸ πασουμάκι μόνο.
Θὰ γένω σκλάβος ταπεινὸς 'ς τάμετρητά σου κάλλη·
Πῆγες καὶ δεύτερη νυχτιὰ καὶ πιάστηκες καὶ πάλι.
Ἐγῶχω πόνο γιὰ τάσέ, κ' ἔχω καϋμὸ μεγάλο·
Καὶ πάλι μεταγλύστρησες κι' ἀπόμεινε καὶ τἄλλο.
Πεθαίνω, σβύνω, χάνομαι καὶ σὺ γελᾷς μὲ 'μένα
Ἐγὼ τὰ βρῆκα καὶ τὰ δυὸ καὶ τἄχω φυλαγμένα.
Ἔβγα 'ς τὸ παραθύρι σου νὰ φέξ' ἡ γειτονιά σου,
Πάρε τὰ πασουμάκια σου καὶ δός μου τὴν καρδιά σου.

Γλυκοξημέρωσ' ἡ αὐγὴ κ' ἐσκόρπισαν τάστέρια,
Κ' ἐσκόρπισαν καὶ τὰ πουλιὰ καὶ πᾶνε 'ς τὴ βοσκή τους.
Πᾶν' ἡ λεβένταις 'ς τὴ δουλειὰ κ' ἡ λιγεραὶς 'ς τὸν τρύγο
Κ' ἡ κόρη πάει 'ς τὸ βασιλιᾶ καὶ τοῦ φιλεῖ τὸ χέρι:
—Πατέρα μου, θὰ 'παντρευτῶ καὶ δός μου τὴν εὐχή σου.
—Πενῆντα βασιλόπουλα προξενητάδες στεῖλαν
Καὶ τὰ πενῆντά εἶνε καλὰ κι' ὅποιο σ' ἀρέσῃ πάρε.
—Δὲν θέλω βασιλόπουλο καὶ καστροπολεμάρχη
Νὰ σκοτωθῇ 'ς τὸν πόλεμο καὶ νάπομείνω χήρα,
Μόν' θέλω τὸν τραγουδιστὴ ποῦ τραγουδᾷ τὴ νύχτα,
Ὁπῶχει μέλι 'ς τὴ φωνὴ καὶ ζάχαρι 'ς τὰ λόγια
Ὁπῶχει ἀγάπη 'ς τὴν καρδιὰ καὶ χάνεται γιὰ μένα.
—Μιὰ κόρη μαὔδωσ' ὁ Θεός, κι' ὅτι θελήσῃ ἂς κάνῃ
Κι' ὅποιον διαλέξῃ γι' ἄντρα τῆς, τὸν κάνω 'γὼ παιδί μου.

Διαλαλητάδες βγαίνουνε καὶ διαλαλοῦν 'ς τὴ χώρα:
—Χαρῆτε, κάμποι καὶ βουνά, χωριὰ καὶ βιλαέτια·
Παντρεύετ' ἡ Ἀιογέννητη τοῦ Ἥλιου ἡ θυγατέρα
Καὶ παίρνει τὸν τραγουδιστή, τὸν ὄμμορφο λεβέντη!

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» 1885 — 26.

'Αριθ. 492 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. — 2 Ἰουνίου 1885

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ ΕΝ ΤΗι ΔΥΣΕΙ
ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ

Α'

Ἂν ἡ μικρὰ αὕτη γωνία τοῦ ἀπεράντου Μακεδονικοῦ, Ρωμαϊκοῦ καὶ Ὀσμανικοῦ κράτους, ἡ καλουμένη Ἑλλάς, ἐπὶ δύο ὅλας χιλιετηρίδας λησμονημένη καὶ σχεδὸν διαγεγραμμένη ἀπὸ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, κατώρθωσε νὰ περισωθῇ ἐκ τοῦ μεγάλου κατακλυσμοῦ ἐν ᾧ ἐπνίγησαν τοσαῦτα ἱστορικὰ ἔθνη, ἂν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰν ἔθνος κατέλαβε μίαν τῶν λαμπροτέρων σελίδων τῆς ἱστορίας τοῦ αἰῶνος τούτου, ἂν οἱ νεώτεροι Ἕλληνες δὲν κατῄσχυναν τοὺς προγόνους, ἂν ὁ τέως ἐπικρατῶν ἐν ἁπάσῃ τῇ Εὐρώπῃ χριστιανικὸς μισελληνισμὸς μετετράπη εἰς πολιτικὸν φιλελληνισμόν, ὅλα ταῦτα ὀφείλομεν εἰς τὸν ἁρματωλόν.

Ἁρματωλὸν δὲ ἐννοῶ οὐχὶ μόνον τὸν φουστανελλᾶν τῆς Ρούμελης καὶ τῆς Πελοποννήσου, ἀλλὰ καὶ τὸν βρακᾶν Νησιώτην.

Χαρακτηριστικὴ ἰδιότης τοῦ Ἕλληνος ἁρματωλοῦ εἶνε αὐτὸς ὁ ἀνέκαθεν διακρίνας τὴν ἑλληνικὴν φυλὴν χαρακτὴρ τοῦ ἀμφιβίου πολεμιστοῦ. Ὁ Κρὴς καὶ ὁ Μανιάτης εἶνε ὁ αὐτὸς κατὰ ξηράν τε καὶ θάλασσαν. Πρὶν οἱ Ὑδραιοσπετσιῶται ἀναδειχθῶσιν ἐν τῇ θαλάσσῃ, διέπρεψαν ἐν τοῖς Ἀργολικοῖς πεδίοις ὡς ἄριστοι ἱππεῖς. Ὁ Νικοτσάρας, ὁ Βλαχάβας, καὶ οἱ Λαζαῖοι διωχθέντες ἀπὸ τὸν Ὄλυμπον καταλαμβάνουσι τὴν νῆσον Σκίαθον, καὶ ἀπὸ τολμηρῶν κλεπτῶν μεταμορφοῦνται εἰς τολμηροτέρους πειρατάς. Τὰ δημοτικὰ ᾄσματα ψάλλουσι τὴν ἐν Κασσάνδρᾳ ναυμαχίαν τοῦ Ἀκαρνᾶνος Σταθᾶ, ὅστις ἀπὸ τὰ βουνά του κάποτε εἶδε τὸ χρῶμα τῆς θαλάσσης· ὁ Βοιωτὸς Λάμπρος Κατσώνης εἶνε ὁ πρῶτος ναύαρχος τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, ὁ δ' Εὐβοεὺς γεωργὸς Βῶκος μετοικήσας εἰς Ὕδραν ἀναδεικνύεται ὁ ναύαρχος Μιαούλης. Ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν καὶ τῶν ἑνετικῶν χρόνων Πελοποννήσιοι, Κεφαλλῆνες καὶ Ἠπειρῶται φημίζονται ὡς ἄριστοι πεζομάχοι καὶ ναυμάχοι. Ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Γαλλίας οἱ Ἕλληνες θαλασσινοὶ μάχονται ἐν τῇ ξηρᾷ φέροντες τὸ ὄνομα Καραβήσιοι, les carabins [1]). Περὶ τὰ τέλη τῆς ρωμαϊκῆς δημοκρατίας οἱ Κίλικες, οἱ Κρῆτες καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων γίνονται κύριοι τῆς Μεσογείου καὶ πολιορκοῦσι καὶ αὐτὴν τὴν Ρώμην ἐν τῷ ἀπογείῳ οὖσαν τῆς δόξης. Καταστραφέντος τοῦ πειρατικοῦ στόλου ὑπὸ Πομπηΐου, οἱ αὐτοὶ Κίλικες καὶ Ἴσαυροι μεταμορφοῦνται εἰς ἀπελάτας ἢ κλέπτας, καὶ ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας ἐξορμῶσιν ἀπὸ τὰ ἐλεύθερα βουνὰ διὰ νὰ φέρωσι τὴν φρίκην καὶ τὸν ὄλεθρον εἰς τὴν ρωμαϊκὴν Ἀσίαν.

Ὁ ἀμφίβιος οὗτος χαρακτὴρ τῶν ἡμετέρων πολεμιστῶν ἐπιδρᾷ καὶ ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης· οἱ ναυτικοὶ ὅροι συναλλάσσονται πρὸς τοὺς τῆς ξηρᾶς· οὕτω, ἡ στρατιωτικὴ *τοῦρμα* τῶν Βυζαντινῶν σημαίνει παρ' ἡμῖν τὸ ναυτικὸν πλήρωμα, τσοῦρμα· τὸ ταξειδεύω δηλοῖ ὁδοιπορῶ καὶ πλέω, ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὁ πλοῦς ἐδήλου πλὴν τῆς ναυσιπλοΐας καὶ τὴν ὁδοιπορίαν· ἡ στρατιωτικὴ caterva τῶν Λατίνων μεταβάλλεται εἰς τὸ ναυτικὸν κάτεργον· ἐν τοῖς Ἀκριτικοῖς ποιήμασι τὸ κάτεργον δηλοῖ πλὴν τοῦ πλοίου καὶ τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς. Αὐτὸ τὸ ὄνομα armatus, armatura, ἐξ οὗ παράγεται ὁ ἁρματωλός, σημαίνει παρὰ τοῖς παλαιοῖς βυζαντινοῖς οὐ μόνον τὸν ἐν ξηρᾷ πολεμιστήν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐν θαλάσσῃ, καὶ αὐτὰ τὰ πολεμικὰ πλοῖα. Ὁ λεβέντης (levis = εὔζωνος) δηλοῖ τὸν στρατιώτην καὶ τὸν ναύτην.

Ὁ κατ' ἐξοχὴν ὅμως ἀμφίβιος Ἕλλην εἶνε ὁ λεγόμενος Μαρδαΐτης. Ὅταν οἱ πρῶτοι τοῦ Μωάμεθ διάδοχοι κατέκλυσαν τὴν ἑλληνικὴν Ἀσίαν, μία μυριὰς Μαρδαϊτῶν ἐπήδησεν εἰς τὸν Ταῦρον, καὶ καταλαβοῦσα τὰς δυσχωρίας τοῦ Ἀμανοῦ καὶ τοῦ Λιβάνου ἤγειρε κατὰ τοῦ ἰσλαμικοῦ χειμάρρου *χάλκεον τεῖχος*, ὡς γράφουσιν οἱ εἰς τοιαύτας ποιητικὰς ἐκφράσεις ἀσυνείθιστοι τοῦ

[1]) Ἡ παρὰ Λιττρὲ ἐτυμολογία τῆς λέξεως carabin ἐκ τοῦ Καλαβρὸς εἶνε γλωσσικῶς ἀδύνατος, καὶ ἱστορικῶς ἀνυπόστατος. Ἐπίσης σφάλλει ὁ σοφὸς λεξικογράφος ἐτυμολογῶν τὸν Estradiot ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ Stradiotta, ἐνῷ ἀμφότεραι αἱ λέξεις παράγονται ἐκ τῆς ἑλληνικῆς, Στρατιώτης.

Βυζαντίου χρονογράφοι. Ἀλλ' ἐνῷ τοιοῦτοι ἦσαν οἱ Μαρδαῖται κατὰ ξηράν, ἡ Μικτὴ ἱστορία καὶ ὁ Πορφυρογέννητος λέγουσιν ὅτι ἦσαν καὶ ναυτικοί. Οἱ Μαρδαῖται οὗτοι ἦσαν Ἕλληνες, ἑλληνικώτεροι μάλιστα ἄλλων ὑπηκόων τοῦ Βυζαντίου, ὡς ῥητῶς γράφουσιν οἱ σύγχρονοι συγγραφεῖς, Βυζαντινοὶ καὶ Λατῖνοι, Σύροι καὶ Ἀρμένιοι· καὶ ἀπορῶ ποῦ στηριζόμενοί τινες τῶν νεωτέρων ἱστορικῶν ἐφαντάσθησαν αὐτοὺς ἀπογόνους τῶν Μάρδων τῆς Ὑρκανίας, τῶν Δρούσων, τῶν Μαρωνιτῶν, τῶν Κούρδων καὶ ἄλλων βαρβάρων, ἐλθόντων εἰς τὴν δυστυχισμένην Ἑλλάδα ὅπως ῥοφήσωσι καὶ τὴν τελευταίαν ῥανίδα παλαιοῦ αἵματος, τὴν ὁποίαν μᾶς ἠλέησαν οἱ τρομεροὶ πλὴν ἀνύπαρκτοι Σλάβοι [1]).

Συγχρόνως τοῖς Μαρδαΐταις ἡ μεσαιωνικὴ Ἑλλὰς ἀνέδειξε καὶ ἕτερον σύστημα πολεμιστῶν, τοὺς λεγομένους Στρατιώτας, ἢ Στραθιώτας, ὡς οἱ Κρῆτες τοὺς ἀποκαλοῦσιν ἔτι. Ὁ Στρατιώτης οὗτος οὐδὲν κοινὸν ἔχει πρὸς τὴν ἔτι καὶ νῦν ἐπικρατοῦσαν ἑλληνικὴν σημασίαν τῆς λέξεως *στρατιώτης*, ἀλλὰ πρὸς ἑτέραν παλαιοτέραν τῆς αὐτῆς λέξεως σημασίαν, πιθανῶς Πελασγικήν, τὴν ὁποίαν συχνὰ ἀναφέρει ὁ Στράβων ὁσάκις λαλεῖ περὶ Πελασγῶν καὶ Θρᾳκῶν, τὴν τοῦ πλάνητος, ἢ ὡς νῦν λέγει ὁ λαὸς *στρατοκόπου, ἢ στρατολάτου* [2]). Διὸ καλῶς ὁ Tasso ψάλλων τὴν ἐν Τάρῳ ἀνδραγαθίαν τῶν Ἑλλήνων Στρατιωτῶν ἀποκαλεῖ αὐτοὺς Greci erranti, ὁ δὲ κόμης Bussy—Raboutin, ὅστις ἐπὶ πολὺ ἐδιοίκησε τοὺς ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς Γαλλίας Στρατιώτας (Estradiots), μεταφράζει αὐτοὺς batteurs d' estrade. Περὶ τούτου καὶ ἄλλοτε ἔγραψα· ἀγνοῶ δὲ ποῦ στηριζόμενος ὁ κ. Τιμ. Βούλγαρις ἰσχυρίσθη τὸ ἐναντίον, ἀφοῦ καὶ αὐτὸς ὁ ὑπ' αὐτοῦ παρατιθέμενος στίχος, ὁ ἄλλοτε ᾀδόμενος ἐν τῇ παρελάσει τῶν ἐν Κερκύρᾳ Στρατιωτῶν εἶνε ἁπλῆ ἐπικύρωσις τῶν λεγομένων μου:

διαβάταις ποῦ διαβαίνετε,
Στρατιώταις ποῦ περνᾶτε.

Ἀπὸ τοῦ Χρονικοῦ Πασχαλίου, τὸ ὁποῖον πρῶτον μνημονεύει τοὺς κατὰ τῶν Ἀβάρων πολέμους τῶν ἡμετέρων Στρατιωτῶν, μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων τὸ ὄνομα Στρατιώτης δηλοῖ τὸν κατ' ἐξοχὴν ἱππέα. Ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ οὐ μόνον ὁ Στρατιώτης, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀχώριστος αὐτοῦ δορυφόρος, παλληκάρι, φέρουσι τὰ λατινικὰ ὀνόματα ἀρμάτος (ἀρματωλὸς) καὶ ποῦερ (παιδί). Ἐν τῇ τακτικῇ τοῦ αὐτοκράτορος Μαυρικίου ὁ ἀρμάτος μνημονεύεται ὡς ὑπασπιστὴς τοῦ ὀπτιμάτου, ἤτοι ἐκλεκτοῦ στρατιώτου. Ὁ διάδοχος ὅμως τοῦ Μαυρικίου Φωκᾶς φέρει τὸν τίτλον Στρατιώτης [1]). Ἔκτοτε ἡ λέξις παραμένει ἐν τῇ ἱστορίᾳ μέχρι τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος, ὅτε ἐξαφανισθέντος καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Εὐρώπῃ τοῦ Stadiota, Estradiot, ἀναφαίνεται ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τὸ παλαιὸν ὄνομα τοῦ ἀρμάτου, ἐπὶ τὸ ἑλληνικώτερον ἀρματωλοῦ λεγομένου. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι οἱ τελευταῖοι ἀρματωλοί, οὓς οἱ πατέρες ἡμῶν ἐγνώρισαν, ἦσαν πεζοί· πάντες ὅμως οἱ παλαιότεροι, ἱππεῖς· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ Κολοκοτρῶναι ὡς τοιοῦτοι ἔτι ψάλλονται.

καβάλλα πᾶν 'ς τὴν ἐκκλησιά, καβάλλα προσκυνᾶνε,
καβάλλα παίρν' ἀντίδωρο ἀπ' τοῦ παπᾶ τὸ χέρι.

Β΄

Ἐν ἔτει 626 οἱ Ἄβαροι καὶ οἱ Πέρσαι στενῶς ἐπολιόρκησαν τὴν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου εἰς τὴν βοήθειαν τῆς Παναγίας ἐγκαταλειφθεῖσαν Κωνσταντινούπολιν. Οἱ χρονογράφοι γράφουσιν ὅτι ἡ ἀπηλπισμένη χώρα ἐσώθη διὰ μόνης τῆς χάριτος τῆς Θεοτόκου, καὶ μέχρι σήμερον δὲ ἡ ἐκκλησία ψάλλει τὸν ἐπὶ τῇ θαυμασίᾳ σωτηρίᾳ γνωστὸν ἀκάθιστον ὕμνον.

Εἷς ὅμως σύγχρονος, χριστιανικώτατος χρονογράφος, ὁ συντάκτης τοῦ Χρονικοῦ Πασχαλίου μᾶς πληροφορεῖ ὅτι πλὴν τῆς θείας προστασίας ἡ Πόλις ὀφείλει τὴν σωτηρίαν της καὶ εἰς ἀρκετὰς χιλιάδας γενναίων Ἑλλήνων μαχητῶν. Τοὺς ὑπερασπιστὰς τούτους τῆς Πόλεως ἀποκαλεῖ ὁ προρρηθεὶς χρονογράφος «ἀεφίππους γενναιοτάτους Στρατιώτας» μετὰ τῶν *παλληκαρίων* των. Ἐπειδὴ δὲ σημειοῦται καὶ ὁ στρογγύλος ἀριθμὸς τῶν γενναιοτάτων τούτων ἱππέων Στρατιωτῶν εἰς 12,000, ἕκαστος δὲ στρατιώτης εἶχεν ἕνα τοὐλάχιστον δορυφόρον, ἢ παλληκάρι, πρέπει νὰ ὑπολογίσωμεν τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπὲρ τῆς Πόλεως προκινδυνευσάντων εἰς 24,000.

Οἱ Στρατιῶται οὗτοι ἦσαν ἐκ τῶν λεγομένων καβαλλαρικῶν θεμάτων τῆς Θρᾴκης, Μακεδονίας, καὶ Ἑλλάδος, ἢ μᾶλλον τῆς Μακεδονίας, διότι ὑπὸ τὸ τελευταῖον ὄνομα οἱ Βυζαντινοὶ περιελάμβανον καὶ μέρος τῆς Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου καὶ σχεδὸν πᾶσαν τὴν Θρᾴκην ἕνεκα τῶν διεσπαρμένων Μακεδονικῶν ἀποικιῶν. Αὐτὸ τὸ ἐπίθετον *γενναιότατοι*, δι' οὗ τὸ Πασχάλιον χαρακτηρίζει τοὺς Στρατιώτας, διαρκῶς ἀπαντᾷ ὡς ἀχώριστος τίτλος τῶν Ἑλλήνων ἱππέων. Ὁ χρο-

[1]) Καὶ ἂν πᾶσαι αἱ περὶ ἑλληνικῆς καταγωγῆς τῶν Μαρδαϊτῶν σύγχρονοι μαρτυρίαι ἔλειπον, αὐτὴ ἡ ὁμολογουμένη ἐν θαλάσσῃ εὐδοκίμησίς των ἀποδεικνύει ὅτι οὐδὲν κοινὸν ἠδύναντο νὰ ἔχωσιν οἱ Ἕλληνες οὗτοι ναυβάται πρὸς τοὺς Πέρσας καὶ ἄλλους Ἀσιανούς, τοὺς ἀνέκαθεν τὴν θάλασσαν ἀποστραφέντας· «οὔτε αὐτοὶ οἱ Πέρσαι ναυβάται», λέγει ὁ Ἡρόδοτος. Περὶ Μαρδαϊτῶν βλέπε τὸν πρόλογον τοῦ Δ' τόμου τῶν Μνημείων τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας.

[2]) «Τοὺς δὲ Πελασγοὺς... τὸ ἀνέκαθεν Ἀρκάδας ὄντας ἑλέσθαι στρατιωτικὸν βίον... διὰ τὸ πλανήτας εἶνε... αἴτιον δὲ τὸ τοὺς ἐπήλυδας βαρβάρους καὶ στρατιώτας ὄντας, μὴ βεβαίως κατέχειν τὴν κρατηθεῖσαν, ἀλλὰ πλανήτας εἶναι». Στράβων 221,564. Τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἔχει παρὰ Νόννῳ (ΙΓ' 287) ὁ «Ἀρκὰς ἀλήτης».

[1]) Σημειούσθω ὅτι ὁ Φωκᾶς δὲν εἶνε ἁπλοῦς στρατιώτης, ἀλλ' ἑκατόνταρχος (κένταρχος).

νογράφος Λεόντιος ὁ Μαχαιρᾶς διηγούμενος τὸν πρὸς τοὺς Γενουησίους πόλεμον τῶν ἐν Κύπρῳ Στρατιωτῶν ἀποκαλεῖ τούτους «ἀνδριωμένους Στρατιώτας». Εἰς τὰ Κυπριακὰ ᾄσματα ᾄδονται ἔτι οἱ Στρατιῶται ἱππεῖς:

ἡ Κύπρο ἔν' ἐξακουστὴ πoῦ βγάλλει καλληκάρια,
βγάλλει στρατιώταις μ' ἄππαρους, στρατιώταις μὲ κοντάρια.

Εἰς τὰ περὶ Στρατιωτῶν ἀπειράριθμα ἔγγραφα τῆς ἐνετικῆς καγγελλαρίας τὸ ὄνομα τῶν Ἑλλήνων τούτων ἱππέων συνοδεύεται ἀείποτε διὰ τοῦ τίτλου «il strenuo domino». Ἐν τῇ ἐνετικῇ διαλέκτῳ, ὡς καὶ ἐν τοῖς παλαιοῖς ἰταλικοῖς λεξικοῖς, τὸ ὄνομα Stradioto ἀπαντᾷ ἐν τῇ σημασίᾳ strenuo, bravo· οὕτω καὶ παρ' ἡμῖν ὁ δορυφόρος τοῦ Στρατιώτου, τὸ χήσας, ἀλλὰ πάντων ἀεὶ τῶν πολεμίων κρατῶν, καὶ αὐτὴν δὴ τὴν Τραπεζοῦντα ἑλὼν καὶ ὡς ἴδιον λάχος ἑαυτῷ ἀποκληρωσάμενος, ἄμαχος ἦν». Εἰς τὰ μεσαιωνικὰ ἔγγραφα τῆς Κρήτης οἱ Στρατιῶται καλοῦνται καὶ *ἄρχοντες, ἀρχοντόπουλοι*· τὸ ὄνομα δὲ τοῦτο φέρουσι καὶ παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς, διότι βλέπομεν τὸν Ἀλέξιον Κομνηνὸν ἱδρύοντα τὸ τάγμα τῶν Ἀρχοντοπούλων· «συλλεξάμενον ἁπανταχόθεν τοὺς τῶν ἀποπεπτωκότων Στρατιωτῶν υἱεῖς», ὡς γράφει ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Ἄννα.

Εἶνε λοιπὸν ὁ Στρατιώτης τιμαριοῦχος, λαβὼν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος γεωργήσιμον χώραν, ἐκτάσεως ἀναλόγου πρὸς τὴν ὑπ' αὐτοῦ χορηγουμένην εἰς τὸ κράτος στρατιωτικὴν συνδρομήν· ἡ

Ἕλλην στρατιώτης.

παλληκάρι, ἐκ τῆς σημασίας τοῦ *νέου* μετέπεσεν ἐν τῇ τοῦ κατ' ἐξοχὴν γενναίου ἀνδρός. Εἰς τὰ Κρητικὰ ᾄσματα ὁ ἀντριωμένος σημαίνει τὸν πλούσιον τιμαριοῦχον, ὁ δὲ Στραθιώτης τὸν ἀνδρεῖον παῖδα· «*γεννᾷ δυὸ παιδιὰ Στραθιώταις*». Τοιαύτην σημασίαν εἶχε καὶ παρὰ Βυζαντινοῖς ὁ Στρατιώτης. Ὁ Βαλσαμὼν ἐπεξηγῶν συνοδικὸν κανόνα γράφει «θηριομαχοῦσι δὲ καὶ βασιλεῖς Στρατιῶται εἰς ἀνδρείας ἐπίδειξιν». Ἰδοὺ πῶς χαρακτηρίζει Ἄννα ἡ Κομνηνὴ Θεόδωρον Γαβρᾶν, τὸν ἀνεξάρτητον ἡγεμόνα τῆς Τραπεζοῦντος· «Στρατιώτης περιφανὴς γενόμενος ἐπί τε φρονήσει καὶ ἀνδρείᾳ ὑπερέχων ἁπάντων, μικροῦ καὶ μηδέποτε ἔργου ἀψάμενος καὶ ἀστο- ἐλαχίστη ἀξία τῆς Στρατιωτικῆς γῆς ὁρίζεται ὑπὸ τῶν Βασιλικῶν εἰς τέσσαρας λίτρας χρυσοῦ· ἡ μείζων εἶνε ἄγνωστος· συνεχῶς ὅμως μνημονεύονται Στρατιῶται κατέχοντες ὁλόκληρον ἐπαρχίαν. Τὰ Κρητικὰ ᾄσματα λέγουσιν ὅτι μόνος ὁ οἶκος τοῦ ἀντριωμένου πλουτεῖ ὅλων τῶν ἀγαθῶν:

Τὸν ἀντριωμένο μὴν τὸν κλαῖς, ὄνταν κι' ἂν ἀστοχήσῃ,
μ' ἂν ἀστοχήσῃ μιὰ καὶ δυό, πάλ' ἀντριωμένος εἶνε·
πάντα 'ν' ἡ πόρτα του ἀνοιχτή, κ' ἡ τάβλα του στρωμένη,
καὶ τ' ἀργυρὸ του τὸ σκαμνὶ ὄμορφα στολισμένο·
χαρακοποῦν οἱ φίλοι του, κάθονται τρῶν καὶ πίνουν.

Διὰ τὴν τιμὴν ταύτην, ἢ τὸ τιμάριον[1]) ὁ

[1]) Τὰ Βασιλικὰ ἀποκαλοῦσι τὸ στρατιωτικὸν τιμάριον Στρατεῖαν «στρατείας, ἤτοι τῆς ἱππικῆς»· ἡ λέξις *τιμάριον*

Στρατιώτης ὤφειλε νὰ συνεκστρατεύῃ τῷ βασιλεῖ, ἢ κατ' ἐξαιρετικὴν παραχώρησιν νὰ χορηγῇ ἀνθ' ἑαυτοῦ ἀνάλογον ἀριθμὸν ἱππέων καὶ ἵππων. Ὁ αὐτοκράτωρ Λέων ἐν τῇ Τακτικῇ του συνιστᾷ τὴν προσωπικὴν ἐκστρατείαν τῶν πλουσιωτέρων Στρατιωτῶν.

Ἀγνοοῦμεν ὁπόσος ὁ ὑπὸ τῶν Στρατιωτῶν χορηγούμενος ἀριθμὸς εἰς τὴν βασιλικὴν ὑπηρεσίαν· λαμβάνοντες ὅμως ὑπ' ὄψει ὅτι ἐν ἔτει 859 συνεξεστράτευσαν τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ Γ' κατὰ τῶν Ἀράβων 40,000 Θρακο-Μακεδόνες, εὐκόλως συμπεραίνομεν ὅτι οἱ Στρατιῶται ἀπετέλουν τὴν κυρίαν δύναμιν τοῦ βυζαντινοῦ στρατοῦ καὶ ὅτι ἐκ τῆς πρὸς τὰς ἐκστρατείας προθυμίας ἢ ὀλιγωρίας τούτων ἐξήρτητο ἡ δόξα ἢ ἡ ἀδοξία τῶν Βυζαντινῶν ὅπλων. Τὰ λεγόμενα ὅτι οἱ Βυζαντινοὶ ὤφειλον τοὺς στρατιωτικοὺς θριάμβους των εἰς μόνους τοὺς μισθοφόρους βαρβάρους, ἢ τοὺς λεγομένους φοιδεράτους, ἐλέγχονται ἐπιχειρήματα ἀνθρώπων ἐπιπολαίως μελετησάντων τὴν ἱστορίαν ἢ ἐκ συστήματος διαστρεφόντων τὴν ἀλήθειαν. Ἀληθεύει μέχρι τινὸς ὅτι ἐπὶ τῆς μεγάλης τῶν Γότθων εἰσβολῆς οἱ αὐτοκράτορες ἐκ πολιτικῆς ἀνάγκης συνδυασμένης πρὸς θρησκευτικὸν ζῆλον ἐμισθοδότησαν τοὺς ἐπικινδύνους τούτους Ἀρειανούς, οὐδαμοῦ ὅμως μνημονεύονται τοιοῦτοι φοιδεράτοι ὁριστικῶς ἐγκατεστημένοι καὶ διαρκῶς νεμόμενοι στρατιωτικὰ προνόμια. Μικρὰ ἀπόμοιρα τῶν Γότθων τούτων ἐναπομείνασα ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἀποτελεῖ τὸ λεγόμενον σῶμα τῶν Γραικογότθων. Καίτοι δ' ἐντελῶς ἐξελληνισμένοι, οὔτε στρατιωτικὰς γαίας κατέχουσιν, οὔτε μνημονεύονται διαπρέψαντές ποτε ἐν ἐκστρατείᾳ. Πλὴν τῶν ἀπὸ τῆς Ι' ἑκατονταετηρίδος ἀναφερομένων αὐτοκρατορικῶν σωματοφυλάκων Βαράγγων, οὐδεὶς ἄλλος ξένος ὑπηρετεῖ διαρκῶς ἐν τῷ βυζαντινῷ στρατῷ, οἱ δὲ σπανίως προσλαμβανόμενοι μισθωτοὶ βάρβαροι μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐκστρατείας ἀπήρχοντο εἰς τὰ ἴδια.

Ἐνῷ, ὡς ἀνωτέρω εἴπομεν, ὁ αὐτοκράτωρ Λέων συνιστᾷ τὴν προσωπικὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν τῶν στρατιωτῶν, παραδόξως ἐπὶ αὐτοῦ τούτου πρῶτον μνημονεύονται οἱ Πελοποννήσιοι στρατιῶται διαφυγόντες τὴν ἐκστρατείαν διὰ χρηματικῆς ἀποζημιώσεως, ἥτις ἐπὶ Ῥωμανοῦ τοῦ Λεκαπηνοῦ ὑπολογίζεται εἰς χιλίους ἵππους σελλοχαλινωμένους καὶ 7200 χρυσᾶ νομίσματα. Ὁ υἱὸς τοῦ Λέοντος, Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, εὑρὼν τὴν παλαιὰν στρατιωτικὴν τάξιν χαλαρωμένην διὰ τοιούτων ὑπεκφυγῶν, μέμφεται τοὺς ἀρνουμένους τὴν προσωπικὴν ὑπηρεσίαν, λέγων ὅτι δι' αὐτὸ τοῦτο ἐλέγοντο καὶ Στρατιῶται· «Στρατιωτῶν δὲ ἐκείνων τῶν ἐν τοῖς βασιλικοῖς τάγμασι τεταγμένων.»

Ἡ πρὸς τὴν ἐκστρατείαν ἀπέχθεια τῶν Πελοποννησίων ἀνέτρεχε πιθανῶς εἰς χρόνους προγενεστέρους τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος, ἀφοῦ βλέπομεν τὸν πατέρα αὐτοῦ, Βασίλειον τὸν Α', καταφεύγοντα εἰς παράδοξον στρατήγημα ὅπως πειθαναγκάσῃ τοὺς Στρατιώτας καὶ Μαρδαΐτας ἵνα ἐπιβῶσιν εἰς τὸν κατὰ τῆς Σικελίας ἀπερχόμενον στόλον.

Ἡ ἐν Σικελίᾳ παρουσία τῶν Στρατιωτῶν ἀπέδειξεν ὅτι δικαίως οὗτοι ἐσεμνύνοντο ἐπὶ τῷ τίτλῳ «ἀνδριωμένοι». Ἔκτοτε, λέγει ὁ Ἀμάρης, οἱ θαλασσοκρατοῦντες Ἄραβες πολιορκοῦνται κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν, ἀπὸ δὲ διωκτῶν μεταβάλλονται εἰς θύματα. Ἐν τῇ ἁλώσει τῶν Συρακουσῶν (878) οἱ αἰχμαλωτισθέντες Πελοποννήσιοι ἀσπλάγχνως κρεουργοῦνται ὑπὸ νικητῶν, τοὺς ὁποίους ὁ ἄλλως πρὸς τοὺς Ἄραβας συμπαθῶν ἱστορικὸς ἀποκαλεῖ empii. Καὶ ὅμως μετὰ δύο ἔτη (880) ἕτεροι Πελοποννήσιοι Στρατιῶται, ὑπείκοντες εἰς τὴν βασιλικὴν κέλευσιν, ἀποβιβάζονται εἰς Σικελίαν, ἔνθα μίαν μόνην γωνίαν κατεῖχον οἱ Βυζαντινοί.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι ἂν ποτε οἱ Στρατιῶται ἔδειξαν ἀπέχθειαν πρὸς τὰς μακρυνὰς ἐκστρατείας, τὴν τοιαύτην μισοστρατείαν πρέπει ν' ἀποδώσωμεν οὐχὶ εἰς ἔλλειψιν στρατιωτικῆς φιλοτιμίας, οὐδὲ εἰς ἄλλα ταπεινότερα αἰσθήματα, ἀλλ' εἰς καθαροὺς οἰκογενειακοὺς λόγους, τῶν ὁποίων τὸν μυστηριώδη πέπλον ἀποκαλύπτουσιν αὐτὰ τὰ δημοτικὰ ἡμῶν ᾄσματα.

Γ'

Καὶ ἄλλοτε εἶπον ὅτι τὰ ἀρχαιότερα καὶ ὡραιότερα τῶν δημοτικῶν ἡμῶν ᾀσμάτων ἀποτελοῦσι τὸν λεγόμενον Στρατιωτικὸν κύκλον· τὸ ὄνομα τοῦτο δὲν ἐφεῦρον ἐγώ, ἀλλ' αὐτὸς ὁ λαός· οἱ Κρῆτες ἀποκαλοῦσιν ἔτι «Τραγούδια τῆς Στράτας» ὡρισμένον εἶδος τοιούτων ᾀσμάτων, καὶ εἰς ἄλλα δὲ μέρη ἀκούεται τὸ ὄνομα. Τὰ ᾄσματα ταῦτα, ὡς καὶ τὰ συγγενῆ αὐτοῖς τοῦ Ἀκριτικοῦ κύκλου, ἐξυμνοῦσι τοὺς κατὰ τῶν Σαρακηνῶν ἀγῶνας τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς, ἥτις οὐδέποτε ἐλησμόνησε τὸν ἐν Ἀσίᾳ προαιώνιον αὐτῆς ἐχθρόν, ἀφοῦ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ *Ἐρωτοκρίτῳ* ζωηρότατα εἰκονίζεται τὸ πρὸς τὸν Ἕλληνα ἄσβεστον μῖσος τοῦ Καραμανίτου, ὁ δὲ Καραμανίτης οὗτος δὲν εἶνε ὁ σημερινὸς τῆς Καραμανίας Τοῦρκος, ἀλλ' ἡ προσωποποίησις τοῦ βαρβάρου Ἀσιανοῦ:

Δὲν ἐπροσκύνα οὐδ' οὐρανόν, οὐδ' ἄστρα, οὐδὲ σελήνην,
τὸν κόσμον ἐφοβέριζε μὲ τὴν θωριὰν ἐκείνην,
εἰς τὸ σπαθί του 'πίστευεν, ἐκεῖνο ἐπροσκύνα,
πάντα πολέμους κ' ἔχθραις, πάντα μαλιαῖς ἐκεῖνα,
ἤτονε κακοσύβαστος καὶ δύσκολος περίσσα,
εἰς τὴν μαλιὰ ἐχαίρετο καὶ τὴν ἀγάπην 'μίσα

ἀπαντᾷ ἐν τῇ πρὸς τοὺς Ἰωαννίτας ἐπιστολῇ τοῦ Σινὰν πασᾶ (1431) «οἱ ἄρχοντες ὅσοι ἔχουν τιμάρια.» Ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Κρήτῃ τὰ κληρονομικὰ τιμάρια ἐλέγοντο *καβαλλαρία*, κατὰ μετάφρασιν τῆς ἱππικῆς τῶν Βυζαντινῶν, τὰ δὲ προσωπικά, *πρόνοιαι*, provisioni ὑπὸ τῶν Ἐνετῶν.

Ἀναφέρω τὸν *Ἐρωτόκριτον* παρὰ τὰ δημοτικὰ ᾄσματα, διότι ἀμφότερα τὰ ἀδελφὰ ταῦτα μνημεῖα ἀποτελοῦσι τὸ μόνον διαυγὲς κάτοπτρον, ἐν ᾧ ἐξεικονίζεται ἀνόθευτος, καὶ ἄνευ ἴχνους σχολαστικοῦ ψιμμυθίου οὐ μόνον ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν γλῶσσα, ἀλλὰ καὶ ἡ καρδία τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ὅταν καὶ παρ' ἡμῖν ἀναπτυχθῇ ἱστορικὴ συνείδησις, καὶ ἀναζητηθῶσιν αἱ ἀρχαὶ τῆς ἡμετέρας ἐθνικότητος, καὶ τῆς ἐθνικῆς γλώσσης, τὰ τραγούδια καὶ ὁ Ἐρωτόκριτος θὰ ἐκτιμηθῶσιν ἐν ἴσῃ μοίρᾳ πρὸς τὰ Ὁμηρικὰ ποιήματα, διότι ὁπωσδήποτε ταῦτα καὶ μόνα ἀποτελοῦσι τὸν ἐσκωριασμένον, ἀλλ' ἀληθῆ κρῖκον τοῦ νεωτέρου ἑλληνισμοῦ, τὸν συνδέοντα ἡμᾶς πρὸς τὴν χρυσῆν ἅλυσιν τῶν προγόνων.

Κακῶς νομίζεται ὅτι ὁ Ἐρωτόκριτος ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κεφαλῆς Βιτζέντζου τοῦ Κορνάρου. Ὁ Ἑνετόκρης οὗτος ἔζη ἐν Σιτείᾳ μετερχόμενος τὸν μνήμονα, ἐκ δὲ τοῦ διασωθέντος πολυτόμου συμβολαιογραφικοῦ του ἀρχείου πειθόμεθα ὅτι μόλις ἐψέλλιζε τὸ τότε ἐν Κρήτῃ ὁμιλούμενον ἰδίωμα, ἀγνοῶν καὶ αὐτοὺς τοὺς ἑλληνικοὺς χαρακτῆρας, ἀφοῦ γράφει τὰ ἑλληνικὰ διὰ λατινικῶν γραμμάτων. Ἡ κρητικὴ διάλεκτος εἶχε τοσοῦτον ἐπηρεασθῇ ὑπὸ τῆς ἐνετικῆς, ὥστε οὐ μόνον τὰ τότε συντεταγμένα ἐπίσημα ἔγγραφα βρίθουσι ξενισμῶν πρωτακούστων, ἀλλὰ καὶ ἡ νῦν ἔτι λαλουμένη τηρεῖ μέγαν ῥύπον ξενικῆς ἐπιδράσεως. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, πῶς εἶνε δυνατὴ ἡ ὑπόθεσις, ὅτι εἷς πτωχὸς ἀλλόγλωσσος τῆς Σιτείας συμβολαιογράφος κατώρθωσε νὰ συνθέσῃ τόσον μακρὸν ἔπος, καὶ τὸ παραδοξότερον νὰ γινώσκῃ τόσον καλῶς τὴν μεσαιωνικὴν γεωγραφίαν, τοὺς ἐν Θεσσαλίᾳ Βλάχους, τὴν Μακεδονίαν, τὸ Βυζάντιον, καὶ ἄλλα ὀνόματα λησμονημένα καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν συγχρόνων τοῦ Βιτζέντζου λογίων; Περὶ τοῦ ποιήματος θὰ γράψω ἐν ἐκτάσει ὅταν ἐκδώσω τὸ ἀληθὲς κείμενον ἐκ τοῦ ἐν τῷ Βρεττανικῷ Μουσείῳ κώδικος, ἐπειδὴ ὅμως νῦν ὁμιλῶ περὶ Στρατιωτῶν, ὁ δὲ *Ἐρωτόκριτος* εἶνε καθαρὸν Στρατιωτικὸν ποίημα, ἀναφέρω ὅτι ὁ ἀρχικὸς τοῦ ἔπους πυρὴν πρέπει ν' ἀναζητηθῇ ἐκτὸς τῆς Κρήτης, ἐν Ἀθήναις ἢ ἐν Θεσσαλίᾳ, ὅθεν μετηνάστευσεν εἰς Κρήτην διὰ τῶν ἐνταῦθα ἱδρυθεισῶν μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀραβοκρατείας Στρατιωτικῶν ἀποικιῶν· ἐν τῇ νήσῳ δ' ἐγκλιματισθὲν ἀνεπτύχθη ἐν τῷ σημερινῷ αὐτοῦ τύπῳ διὰ τῆς παρενθέσεως τοῦ μεγάλου ἐπεισοδίου τῆς πρὸς τὸν Καραμανίτην μονομαχίας τοῦ Κρητὸς ἀρχοντοπούλου, ὁ δὲ Κορνάρος ἀντιγράψας ἢ καὶ ἐλαφρῶς διασκευάσας τὸ πρωτότυπον προσέθηκε τὴν ἐν τέλει περὶ αὐτοῦ δήλωσιν.

Ἀσχέτως τοῦ ἐπεισοδίου τοῦ Καραμανίτου, ὁ ἐν τῷ Ἐρωτοκρίτῳ εἰκονιζόμενος Στρατιωτικὸς βίος περιστρέφεται περὶ τὸν ἔρωτα καὶ τὴν μονομαχίαν, δύο ἐπεισόδια ἀλληλένδετα καὶ κοινότατα ἐν τῇ ἱπποτικῇ ποιήσει τῆς Δύσεως. Ἡ ταὐτότης τοῦ ἑλληνικοῦ θέματος πρὸς τὰ πλεῖστα τῶν ἱπποτικῶν ποιημάτων ἐκέντησε πολλῶν τὴν περιέργειαν εἰς ἀναζήτησιν τῆς φραγκικῆς πηγῆς, ἐξ ἧς ἐλήφθη ὁ Ἐρωτόκριτος· καὶ αὗται ὅμως αἱ ἀπόπειραι τῶν πολυμαθεστέρων καὶ ἐνθουσιωδεστέρων κριτῶν καὶ ἐκτιμητῶν τῆς ἱπποτικῆς ποιήσεως εἰς προσχεδιασμένον ἐκμηδενισμὸν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔπους ἐναυάγησαν· ἐξ ἐναντίας δὲ ἀπό τινος ἐνεκαινίσθησαν νέαι ἔρευναι τείνουσαι εἰς ἄρνησιν τῆς πρωτοτυπίας οὐ μόνον τῆς ἱπποτικῆς ποιήσεως, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ ἱπποτικοῦ θεσμοῦ, ἀφοῦ διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς περὶ Διγενοῦς Ἀκρίτου ἐποποιίας ἐβεβαιώθη ὅτι καὶ οἱ βυζαντινοὶ τιμαριοῦχοι ἔζων σχεδὸν ἀπαραλλάκτως ὡς οἱ ἐν τῇ Δύσει ὁμότιμοι, οὐδὲν κοινὸν ἔχοντες πρὸς ἀλλήλους, πλὴν τοῦ ὀνόματος [1]), ἀμφότεροι κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα παραλαβόντες τὸν θεσμὸν ἐκ μιᾶς ἀρχαίας καὶ μυστηριώδους πηγῆς [2]). Τοῦτο ὑπωπτεύθησαν καὶ οἱ παλαιοὶ ἑρμηνευταὶ τῆς ἐν τῇ Δύσει ἄλλοτε ἰσχυούσης τιμαριωτικῆς νομοθεσίας, ἐπισυνάψαντες ἐν τέλει τοῦ κώδικος καὶ τὰς περὶ Στρατιωτικῶν κτημάτων Νεαρὰς τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων· μόνη δ' ἐπισταμένη μελέτη τοῦ ἑλληνικοῦ μεσαιῶνος δύναται νὰ διαλευκάνῃ ἓν τῶν σκοτεινοτέρων καὶ σπουδαιοτέρων ζητημάτων τῆς ἱστορίας.

Εἴπομεν ὅτι ὁ πρὸς τὸν Σπιθολέοντα διαπληκτισμὸς τοῦ Χαριδήμου ἀποτελεῖ χωριστὸν ἐπεισόδιον, προσωποποιοῦν τὴν πρὸς τὴν Ἀσίαν προαιώνιον πάλιν τοῦ ἑλληνισμοῦ· τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο εἶνε τὸ σημεῖον τῆς ἑνώσεως, ἢ μᾶλλον συγχωνεύσεως τοῦ Ἐρωτοκρίτου πρὸς τὰ Στρατιωτικὰ ποιήματα, τῶν ὁποίων κύριον θέμα εἶνε οἱ πρὸς τοὺς Σαρακηνοὺς πόλεμοι τῶν ἡμετέρων πολεμιστῶν. Ἀλλ' ἂν ὁ Ἐρωτόκριτος ἐξεικονίζῃ τὴν ἡρωϊκὴν ἐπιφάνειαν τοῦ Στρατιωτικοῦ βίου, τὰ δημοτικὰ ᾄσματα παριστῶσιν ἐν ὅλῃ τῇ γυμνότητι αὐτὰς τὰς οἰκιακὰς πληγὰς τῶν Στρατιωτῶν. Ὅθεν διὰ τῆς μελέτης τῶν μνημείων τούτων δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν τὸν ἄλλως μυστηριώδη λόγον τῆς πρὸς τὰς ἐκστρατείας ἀπεχθείας τῶν κατ' ἐξοχὴν τέκνων τούτων τῶν μαχῶν, καὶ τῆς διὰ χρημάτων ἀναπληρώσεως τῶν προσώπων.

Λαμβάνων ὁ Στρατιώτης τὴν βασιλικὴν κέλευσιν ἐχρεώστει νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν τιμήν του καὶ προσφέρῃ τὸ σῶμά του εἰς τὸν αὐτοκράτορα

(1) Ὁ βυζαντινὸς *ἀκρίτας* σημαίνει ἀκριβῶς ὅ,τι ὁ τῶν δυτικῶν μαρκήσιος, δηλαδὴ φύλαξ τῶν ἄκρων, γαλλιστὶ marches.

(2) Ὁ Ἀλφρέδος Ῥαμβὼ γράψας σπουδαίαν μελέτην περὶ τῶν βυζαντινῶν τιμαρίων (fiefs) λέγει« ἐν ᾧ ὁ τιμαριωτισμὸς ὠργανίζετο ἐν ταῖς βαρβάροις χώραις τῆς Δύσεως ὑπὸ τὸ κράτος ἀγράφων συνηθειῶν, θεσμὸς ὅλως ἀνάλογος κανονικῶς ἐλειτούργει ἐν τῇ Ἀνατολῇ ὑπὸ τὸ κῦρος αὐτοκρατορικῶν διατάξεων... Ἡ μεταξὺ τῶν δύο θεσμῶν ἀναλογία ἦν τόσον μεγάλη, ὥστε οἱ κατακτηταὶ τῆς Πελοποννήσου φράγκοι ἐξεπλάγησαν, εὑρόντες ὀργανισμὸν ὅμοιον πρὸς ὃν ἀφῆκαν ἐν τῇ Δύσει.»

πρὸς ὃν ὡρκίσθη τυφλὴν ὑπακοὴν χάριν τῶν προνομίων, τὰ ὁποῖα τὸν ἀνεδείκνυον ἄρχοντα τῶν ὁμοεθνῶν του [1]· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ὁ νεόνυμφος, ὁ τρυφερὸς πατὴρ ὤφειλε νὰ θυσιάσῃ καὶ συζυγικὸν ἔρωτα καὶ πατρικὴν στοργήν, καὶ κωφὸς εἰς τὰ δάκρυα καὶ τοὺς θρήνους νὰ ξενιτευθῇ, δηλαδὴ ἀπὸ ἄρχοντος νὰ μεταβληθῇ εἰς ἀκατονόμαστον νούμερον τοῦ στρατιωτικοῦ καταλόγου, περιπλανώμενον εἰς ξένας καὶ ἀγνώστους χώρας.

Εἰς τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους ὁ συζυγικὸς δεσμὸς ἦν τοσοῦτον στενός, ὥστε τὸ λεγόμενον ἀνδρόγυνον ἀποτελοῦσι δύο ὄντα συνεζευγμένα εἰς μίαν ἀδιαχώριστον ζυγήν, τὸ λεγόμενον ταίρι· ἡ ἀπώλεια τοῦ ἑνὸς ὄντος καθίστα τὴν ζυγὴν ἀταίριαστον, διότι ἔχανε τὸ ἓν αὐτῆς ταίρι, ὡς λέγει ἔτι ὁ λαός· ὅταν τὸ ἓν ταίρι ἀπουσίαζεν, ἡ ζυγὴ διῃρεῖτο εἰς δύο ἡμίση, διὸ καὶ ἡ συζυγικὴ ἀπουσία λέγεται ἀκόμη 'μισευμός, καὶ τὸ ἀπουσιάζω 'μισεύω. Εἰς τὰ δημοτικὰ ᾄσματα ἡ ἀποδημία χαρακτηρίζεται ὡς τὸ πικρότερον δηλητήριον τῆς συζυγικῆς εὐτυχίας:

'Ο μισευμὸς εἶνε κακός, τὸ ἔχε 'γειὰ φαρμάκι.

Τὰ ταξείδια τῶν τότε ἀνθρώπων δὲν ἦσαν ὡς σήμερον ἀπόλαυσις καὶ τέρψις, ἀλλ' ἀληθὴς κατάρα, ἐκθέτουσα τὸν ταξειδεύοντα εἰς μυρίας στερήσεις, κινδύνους καὶ πικρίας· καὶ θὰ ἦτο εὐτυχὴς ἄν, μετὰ τὸ πέρας τῆς Ὀδυσσείας του, ὁ Στρατιώτης ἐπιστρέφων ἐπανεύρισκε τὴν πιστὴν αὐτοῦ Πηνελόπην· ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως οἱ περιπλάνητοι ἐκεῖνοι ἄνθρωποι ἀπήντων ἐν τῷ οἴκῳ Αἰγίσθους καὶ Κλυταιμνήστρας. Τὰ δημοτικὰ ᾄσματα ὑμνοῦσι τὰς φοβερὰς συνεπείας τῆς συζυγικῆς ἀπιστίας, διότι ἀπὸ τῶν Τρωϊκῶν μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ἡ ἐκδίκησις τῆς τιμῆς εἶνε τὸ μόνον αἴσθημα τὸ ἀποθηριοῦν τὴν φύσει λεπτὴν τοῦ Ἕλληνος καρδίαν. Ἰδοὺ πῶς τὰ τραγούδια ψάλλουσι δύο δράματα τοῦ Στρατιωτικοῦ βίου.

'Ο Κωνσταντῖνος ὁ μικρός, ὁ μικροπαντρεμένος
τὸν Μάϊ φυτειὰν ἐφύτεψε, τὸν Μάϊ γυναῖκα 'πῆρε,
τὸν Μάϊ τοὔρθε μήνυμα νὰ πάγῃ 'ς τὸ σεφέρι [2]),
τὸν παραστέκ' ἡ κόρη του καὶ στεφανωτικιά του.
—Μισεύεις, Κωνσταντάκη μου, κ' ἐμένα ποῦ μ' ἀφίνεις;
—Πρῶτα σ' ἀφίνω 'ς τὸ θεό, καὶ δεύτερα 'ς τς' ἁγίους,
καὶ τρίτα 'ς τὴ μανοῦλά μου, 'ς τὰ δυὸ γλυκὰ μ' ἀδέρφια.
Μήτ' ἕνα μίλι λείπ' ὁ νειός, μήτ' ἕνα, μήτε δύο,
'ς τὸ σκάνιο τὴν ἐβάλλανε, καὶ τὴν τριχοκουρέψαν,
τῆς κόψαν τὰ ξανθὰ μαλλιά, τὴν ὤμορφη πλεξίδα,
τῆς δίνουν γιδοπρόβατα κ' ἐκεῖνα ψωριασμένα,
τῆς δίνουνε κ' ἕνα σκυλί, κ' ἐκεῖνο λυσσασμένο,
τῆς δίνουνε καὶ τρία ψωμιά, κ' ἐκεῖνα μουχλιασμένα,
κι' ἀπὸ τὸ χέρι τὴν κρατοῦν καὶ τσ' ἄμοιρης τῆς λένε:
—Θωρεῖς ἐκεῖνο τὸ βουνό, τὸ βαρυχιονισμένο,
ἐκεῖ θὰ πᾷς νὰ βραδιαστῇς, κ' ἐκεῖ νὰ κατοικήσῃς,
κι' ἂν δὲν χιλιάσῃς πρόβατα, κι' ἂν δὲν μυριάσῃς γίδια,
'ς τὸν κάμπον νὰ μὴ καταιβῇς νὰ τὰ περιβοσκήσῃς,
καὶ 'ς τὸ ποτάμι μὴν ἔρθῃς νὰ τὰ περιποτίσῃς.
Παίρνει τὴν στράτα ἡ ὀρφανή, παίρνει τὸ μονοπάτι,
κι' ὡς τὤθελεν ἡ μοῖρά της, τ' ὡρηό τὸ ριζικό της,
τ' ἀρνὶ τσ' ἀρνὶ τῆς γένναγε, κ' ἡ προβατίνα πέντε,
κ' ἐχίλιασε τὰ πρόβατα, κ' ἐμύριασε τὰ γίδια.
Καὶ σὰν ἐχίλιασε τ' ἀρνιά, κ' ἐμύριασε τὰ γίδια,
περάσαν χρόνοι καὶ χρονιαῖς, καὶ μῆνες κ' ἑβδομάδες,
'ς τοὺς κάμπους ἐκατέβηκε νὰ τὰ περιβοσκήσῃ,
καὶ 'ς τὸ νερὸ τοῦ ποταμοῦ νὰ τὰ περιποτίσῃ.
Νά σου κι' ὁ Κώστας πὤρχουνταν 'ς τὸν κάμπο καβαλλάρης.
—Γειά σου, χαρά σου, πιστικέ.—Καλῶς τὸ παλληκάρι.
—Ποιανοῦ 'ν' αὐτὰ τὰ πρόβατα, ποιανοῦ 'ν' αὐτὰ τὰ γίδια;
—Τὰ πρόβατά 'νε τῆς βροντῆς, τῆς ἀστραπῆς τὰ γίδια.
—Ποιανοῦ 'ν' κι' ὁ χαϊδοπιστικός, πὤχ' ἀηδονιοῦ λαλίτσα;
—'Ο πιστικὸς ποῦ τὰ βοσκεῖ, τοῦ Κώστα ἡ γυναῖκα.
—Καλὰ τὤπ' ἡ καρδούλα μου, καλὰ τὤπ' ἡ καρδιά μου.
Βουτσιὰ δίνει τοῦ μαύρου του, 'ς τὸ σπίτι του παγαίνει.
—Γειά σου, χαρά σου, μάνα μου.—Καλῶς το τὸ παιδί μου.
—Μάνα, ποὖν' ἡ γυναῖκά μου; μάνα ποὖν' ἡ καλή μου;
—Παιδί μου, 'κείνη πέθανε ἐδῶ καὶ τόσους χρόνους.
—Δεῖξέ μου τὸ μνημοῦρί της, νὰ πάω νὰ τὸ συγκλάψω,
νὰ βάλω κερολίβανο γιὰ τὸ μνημόσυνό της.
—'Εκεῖνο γυιέ μου, χόρτιασε, καὶ γνωρισμοὺς δὲν ἔχει,
τὸ πλάκωσε ξεραγκαθιά, τὸ σκέπασε τσουκνίδα.
—Κι' ἂν ἦν' ἀκόμα ζωντανή, τί θέλεις νὰ σοῦ κάμω;
—Ἂν ἦν' ἀκόμα ζωντανή, κόψε μου τὸ κεφάλι.
—Μάνα μ' ἄξια ἡ κρίσις σου, κι' ὁ Θεὸς νὰ σ' τὸ πληρώσῃ
Βουτσιὰ δίνει τοῦ μαύρου του 'ς τὸν κάμπο καταιβαίνει,
κι' ὁ μαῦρος ἐγονάτισε κ' ἡ κόρη ἀπάνω εὑρέθη,
πάλε βουτσιὰ τοῦ βάρεσε, 'ς τὸ σπίτι του γυρίζει.
—Μάνα, νὰ ἡ γυναῖκά μου, μάνα, νὰ ἡ καλή μου.
—Κώστα μου, σὰν τὴν εὕρηκες, κόψε μου τὸ κεφάλι.

———

[1]) Μέσ' τ' Ἀϊ-Γεωργιοῦ τοὺς πλάτανους γένονταν πανηγύρι.
χορὸς ἐδῶ, χορὸς ἐκεῖ, ἄργανα καὶ τραγούδια,
καὶ χίλια ψένονταν σφαχτὰ 'ς ὅλο τὸ πανηγύρι.
—Φᾶτε καὶ πιέτε, μπρὲ παιδιά, χορέψτε, τραγουδᾶτε,
μὴν πάῃ κ' ἔρθῃ ὁ Τσαμαδός, καὶ μᾶς ἀνατραμάξῃ.
'Ακόμα ὁ λόγος ἔστεκε, κι' ὁ Τσαμαδὸς ἐφάνη,
ποῦ ροβολάει ἀπ' τὸ βουνὸ κατὰ τὸ πανηγύρι·
πατεῖ καὶ σείεται τὸ βουνό, κράζει κι' ἀχᾶν οἱ λόγκοι,
κ' ἐκράταε 'ς τὸν ὦμό του δένδρο ξερριζωμένο,
κι' ἀπάνου 'ς τὰ κλωνάριά του θεριά 'χε κρεμασμένα.
Φθάνοντας ἔπαψ' ὁ χορός, χαλάσαν τὰ τραπέζια,
κι' ὁ κόσμος παραμέρισε, κι' ἔστεκε τρομασμένος.
—Ποιὸς ἔχ' ἀστῆθι μάρμαρο καὶ χέρια σιδερένια,
γιὰ νἄρθῃ νὰ παλαίψωμε 'ς τὸ μαρμαρένι' ἁλῶνι.
Ἄλλος κανεὶς δὲν βρέθηκε, κανεὶς δὲν ἀπεκρίθη,
καὶ μόν' τῆς χήρας τὸ παιδί, τῆς χήρας ὁ λεβέντης
ἐβγῆκε νὰ παλαίψουνε 'ς τὸ μαρμαρένι' ἁλῶνι.
'Εκεῖ ποῦ ἐπάτα ὁ Τσαμαδός, ἐβούλιαζε τ' ἁλῶνι
κ' ἐκεῖ ποῦ πάτα τὸ παιδί, ἐβούλιαζε κ' ἐβύθαε·
ἐκεῖ ποῦ βάρειε ὁ Τσαμαδὸς τὸ γαῖμα πάει ποτάμι,
κ' ἐκεῖ ποῦ χτύπαε τὸ παιδὶ τὰ κόκκαλα τσακίζει.
—Γιὰ στάσου, μπρὲ λεβέντη μου, στάσου νὰ σ' ἐρωτήσω·
ποιὰ σκύλλα μάνα σ' ἔκαμε, ὁ κύρης σου ποιὸς ἦτον;
—Ἡ μάνα μ' ὅταν χήρεψε δὲν μ' εἶχε γεννημένον,
κι' ὥμοιασα τοῦ πατέρα μου, καὶ θὰ τὸν ἀπεράσω.
'Απὸ τὸ χέρι τ' ἅρπαξεν ὁ Τσαμαδὸς καὶ τρέχει
νὰ πᾶν ναὐροῦν τὴν μάνα του, τὸ σπίτι της νὰ μάθῃ.
'Η χήρα τοὺς ἀγνάντευε, κ' ἑτοίμασε τραπέζι,
κι' ἐκεῖ ποῦ 'τρῶγαν κ' ἔπιναν ἡ χήρα τοὺς κερνοῦσε,
κ' ἔχυσε τοῦ παιδιοῦ κρασί, τοῦ Τσαμαδοῦ φαρμάκι.

Ἕπεται συνέχεια.

К. Σαθας

———

[1]) 'Ο αὐτοκράτωρ Λέων ἀποκαλεῖ τούτους «ἡμετέρους συστρατιώτας», ὁ δ' Ἐρωτόκριτος καὶ τὰ δημοτικὰ ᾄσματα, *αὐθέντας, ρηγάδες*.

[2]) 'Η λέξις σεφέρι = ἐκστρατεία παρεισήχθη ἐπὶ Τουρκοκρατίας. Τὸ αὐτὸ ᾆσμα ἐν Κρήτῃ φέρει τὴν λέξιν *πόλεμος*, ἐν δὲ Τραπεζοῦντι τὴν βυζαντινὴν *στρατεία*.

([1]) 'Εξ ἄλλων ποιημάτων δηλοῦται, ὅτι τὸ παρὸν ᾆσμα ψάλλει τὴν ἀπιστίαν τῆς γυναικὸς τοῦ Τσαμαδοῦ, ἥτις ἐγέννησεν ἐν τῇ ἀποδημίᾳ τοῦ ἀνδρὸς τὸν ἐν τῷ παρόντι ᾄσματι ἁπλῶς ὀνομαζόμενον «υἱὸν τῆς χήρας», ἐν ἄλλοις δὲ «μοῦλον τοῦ Τσαμαδοῦ»· ἐνῷ δ' ἐν τῷ παρόντι ἡ σύζυγος δηλητηριάζει τὸν ἄνδρα, ἐν τῷ παρὰ Ζαμπελίῳ αὐτὸς ὁ νόθος υἱὸς φονεύει τὸν πατέρα.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ.—Μετάφρασις Α. Β.)

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ἡ Καρολίνα ᾐσθάνετο ἀληθῆ σεβασμὸν πρὸς τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, οὗτινος ἐξετίμων μὲν πάντες τὸν χαρακτῆρα, δὲν διεγίνωσκον ὅμως καὶ τὴν διάνοιαν οὐδ' ἐμάντευον τὴν λεπτοφυΐαν. Ἐν τούτοις ὅσην καὶ ἂν ᾐσθάνετο ἐκ τῆς συνομιλίας αὐτῶν εὐχαρίστησιν, προσεπάθει νὰ συνοψίσῃ καὶ σαφηνίσῃ αὐτὴν ἐν τῇ διανοίᾳ της. Οἱ διαλογισμοί της ἦσαν ταχεῖς. Ἐνῷ δὲ περιήρχετο τὴν αἴθουσαν, ἵνα περιποιηθῇ τοὺς προσερχομένους διὰ τῆς χάριτος ἐκείνης καὶ συστολῆς ἃς τῇ ἐπέβαλλεν ἡ θέσις της, καὶ ὧν τὸ μυστήριον εἶχε κάλλιστα καὶ μόνη της ἐννοήσει, ἠπόρει καθ' ἑαυτὴν διατί ὁ μαρκήσιος ἐφάνη ταλαντευόμενος μεταξὺ δύο τριῶν ἀλληλοδιαδόχων ἰδεῶν ἐνῷ τῆς ὡμίλει. Τὸ κατ' ἀρχὰς εἶχε φανῆ διατεθειμένος νὰ τὴν μεμφθῇ ὅτι ἐπίστευσεν εἰς τὰς κολακείας τοῦ δουκός. Εἶτα συνεβούλευσεν αὐτὴν φιλικῶς περὶ τοῦ πρακτέου, ἂν αἱ προσβολαὶ ἐκείνου ἐξηκολούθουν, καὶ τέλος, ὅτε αὕτη ἐξέφρασε τὴν δυσαρέσκειαν ἣν ἐξ αὐτῶν ᾐσθάνετο, ἔσπευσε νὰ τὴν καθησυχάσῃ. Οὐδέποτε εἶχεν ἰδεῖ αὐτὸν διστάζοντα, καὶ ἂν ἐνίοτε ἦτο δειλὸς τοὺς λόγους, οὐδέποτε ἦτο δειλὸς τὸ φρόνημα.

— Ἀφ' ἑνὸς μέν, διελογίσθη, θὰ μ' ἔκρινεν ἀπερίσκεπτον, καὶ θὰ γνωρίζῃ ὅτι ὁ ἀδελφός του διάθεσιν ἔχει νὰ καταχρασθῇ τὴν ἀπερισκεψίαν μου· ἀφ' ἑτέρου θὰ ἔγεινα, φαίνεται, ἤδη πραγματικῶς πολὺ περισσότερον ἀναγκαία εἰς τὴν ἀγαπητήν του μητέρα, παρ' ὅσον ἦτο δυνατὸν νὰ φαντασθῶ. Ὅπως δήποτε ὑπάρχει κἄτι τι εἰς ὅλα αὐτά, τὸ ὁποῖον δὲν γνωρίζω καὶ τὸ ὁποῖον θὰ μοῦ ἐξηγήσῃ, ἐλπίζω, βραδύτερον. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, εἶμαι ἐλευθέρα. Πεντακόσια φράγκα δὲν θὰ μὲ δεσμεύσουν, οὔτε μίαν ἡμέραν οὔτε μίαν ὥραν, εἰς θέσιν ταπεινωτικήν. Δὲν ἔστειλα ἀκόμη τὴν ἀπάντησίν μου εἰς τὴν Ἰουστίναν.

Βλέπει τις ὅτι ἡ εὐθεῖα καὶ χρηστὴ συνείδησις τῆς δεσποινίδος Σαὶν — Ζενὲ οὐδόλως ἡρμήνευε τὰς ἀποσιωπήσεις τοῦ μαρκησίου ὡς ὑποκρυπτούσας ἄτοπόν τι αἴσθημα ἢ ζηλίας ὁρμήν. Ἂν ὅμως ἠρωτᾶτο τὴν στιγμὴν αὐτὴν καὶ ὁ μαρκήσιος, ἠδύνατο ἄρά γε ν' ἀπαντήσῃ μεθ' ὁμοίας πεποιθήσεως: «οὐδὲν ἄλλο αἰσθάνομαι ἢ συμπαθῆ ὑπόληψιν καὶ μέριμναν υἱϊκήν;»

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁ μαρκήσιος ἦτο δυσηρεστημένος πρὸς τὸν ἀδελφόν του καὶ ἤκουεν αὐτὸν μετὰ πολλῆς δυσθυμίας. Ὁ δούξ, ἐπιστρέψας εἰς τὴν αἴθουσαν μετὰ τῆς μητρός του, ἐκάθισε πλησίον του, ὄπισθεν τοῦ κλειδοκυμβάλου, ὅπου ἐκάθητο συνήθως ὁ μαρκήσιος, διότι ἡ θέσις ἦτο κεκρυμμένη οὕτως εἰπεῖν καὶ μεμονωμένη, καὶ ὡμίλει πρὸς αὐτὸν ταπεινῇ μὲν τῇ φωνῇ ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ζωηρότητος.

— Λοιπόν! τῷ ἔλεγε· τὴν εἶδες μόνην πρὸ μικροῦ· τῆς ὡμίλησες δι' ἐμέ;

— Παράδοξος ἡ ἐπιμονή σου! ἀπήντησεν ὁ Κ. Βιλλεμέρ.

— Διόλου παράδοξος, ὑπέλαβεν ὁ δούξ, ὡσεὶ ἐξακολουθῶν ἐκμυστήρευσιν γενομένην ἤδη. Εἶμαι κατάπληκτος, συγκεκινημένος, . . . ἐρωτευμένος, ἂν θέλῃς. Ἐρωτευμένος μαζύ της, εἰς τὴν τιμήν μου! Δὲν ἀστειεύομαι! Θὰ μὲ μεμφθῇς δι' αὐτό, ὅταν πρώτην φορὰν εἰς τὴν ζωήν μου σοῦ ἐμπιστεύομαι τὰ μυστικά μου; Δὲν τὰ ἐσυμφωνήσαμεν σήμερον τὸ πρωΐ; Δὲν ὡρκίσθημεν νὰ λέγωμεν ὅλα μεταξύ μας καὶ νὰ εἴμεθα οἱ καλλίτεροι φίλοι; Σὲ ἠρώτησα ἂν ᾐσθάνεσο τίποτε διὰ τὴν δεσποινίδα Σαὶν—Ζενέ, καὶ μοῦ ἀπήντησες σοβαρώτατα ὄχι. Μὴ σοῦ φαίνεται λοιπὸν παράδοξον ὅτι σοῦ ζητῶ νὰ μοῦ χρησιμεύσῃς πλησίον της.

— Φίλε μου, ἀπήντησεν ὁ μαρκήσιος, ἔκαμα ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον ἀφ' ὅ,τι ζητεῖς· τῆς εἶπα νὰ μὴν ὑποθέτῃ ὅτι σπουδαιολογεῖς.

— Ἀ, προδότα! ἀνέκραξεν ὁ δοὺξ ἐν εἰλικρινεῖ καὶ ἀβιάστῳ φαιδρότητι, ἥτις ἐφαίνετο ἐπικυροῦσα τὰς παλαιὰς αὐτοῦ προκαταλήψεις κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του· τοιουτοτρόπως λοιπὸν ὑπηρετεῖς σὺ τοὺς φίλους σου! Θαυμάσιος Πυλάδης, μὰ τὴν ἀλήθειαν. Ἀπὸ τὴν πρώτην εὐθὺς στιγμὴν παραιτεῖται! Μὲ μίαν του πνοὴν διαλύει τὰ ὄνειρά μου καὶ σβύνει τὰς ἐλπίδας μου! Μὰ τί λοιπὸν θέλεις νὰ γείνω, ἀφοῦ μ' ἐγκαταλείπεις τοιουτοτρόπως;

— Διὰ τοιούτου εἴδους ὑπηρεσίας, τὸ βλέπεις, εἶμ' ἐντελῶς ἄχρηστος.

— Βέβαια· ἡ πρώτη δυσκολία σ' ἀποθαρρύνει. Ἐγὼ ὅμως τοὐναντίον ἐπιμένω. Εἰς τὴν καρδίαν μου δὲν ἔχω πλέον ἄλλον παρὰ σέ, καὶ εἰς σὲ μόνον τοῦ λοιποῦ θὰ ὁμιλῶ περὶ τῶν νέων μου ἐρώτων.

— Δι' αὐτὸν τοὐλάχιστον περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται, μοῦ δίδεις τὸν λόγον σου ὅτι θὰ τὸ κάμῃς;

— Τί, φοβεῖσαι μήπως τὴν ἐκθέσω;

— Θὰ ἐλυπούμην πολὺ ἂν συνέβαινε.

— Καὶ διατί; λέγε νὰ ἰδοῦμεν.

— Διότι εἶνε ὑπερήφανος, εὐέγγικτος ἴσως, καὶ διότι θὰ ἐγκατέλειπεν ἐπὶ τέλους τὴν μητέρα, ἡ ὁποία τὴν τρελλαίνεται, δὲν τὸ παρετήρησες;

— Ναὶ καὶ αὐτὸ ἀκριβῶς μ' ἐτρέλλανε. Πρέπει ἀληθῶς νὰ ἦνε κόρη μὲ πολὺ πνεῦμα καὶ μὲ πολλὴν καρδίαν! Ἡ μητέρα τὸ ἐνόησε θαυμασίως. Ἀπόψε, ἀφοῦ μ' ἐπέπληξεν ὀλίγον διὰ τὰς ἀστειότητάς μου, ὡς τὰς ὀνομάζει, τὴν ἀνύψωσεν εἰς τοὺς πέντε οὐρανούς. Δὲν ἐφέρθης, μοῦ εἶπε.

καθὼς ἔπρεπε μὲ τὴν Καρολίναν. Εἶνε κόρη, τὴν ὁποίαν δὲν σοῦ εἶνε ἐπιτετραμμένον νὰ βάζῃς εἰς τὸν νοῦν σου. Τί ὀργή! ἠμπορεῖ κανείς, μοῦ φαίνεται, νὰ ὀνειρεύεται. Αὐτὸ δὲν βλάπτει κανένα. Κύτταξε ὅμως τί εὔμορφη ποῦ εἶνε! τί ζωντανὴ μέσα εἰς ὅλας αὐτὰς τὰς ἀλειμμένας γυναῖκας. Τὸ φῶς κυματίζει οὕτως εἰπεῖν ἐπὶ τῆς φυσικῆς χροιᾶς τοῦ προσώπου της· ἡ μορφή της δὲν ἔχει τὴν ἀπότομον ἐκείνην ἐπιφάνειαν, μὲ τὴν ὁποίαν περιβάλλει τὸ ψιμύθιον τῶν ἄλλων γυναικῶν τὰ πρόσωπα. Τί τὰ θέλεις! ἡ ὡραιότης της εἶνε ἀνωτέρα τῆς θέσεώς της. Ἡ μητέρα δὲν θὰ ἠμπορέσῃ ποτὲ νὰ τὴν κρατήσῃ. Θ' ἀνάψῃ κύκλῳ της πυρκαϊάν, καὶ ἂν μείνῃ φρόνιμη, θὰ τὴν ζητήσουν εἰς γάμον.

— Ἑπομένως, ὑπέλαβεν ὁ μαρκήσιος, δὲν πρέπει νὰ τὴν συλλογίζεσαι.

— Διατί ὄχι; ἠρώτησεν ὁ δούξ. Δὲν εἶμαι πτωχός, χωρὶς περιουσίαν; Δὲν εἶνε ἀπὸ γένος; Ἡ ὑπόληψίς της δὲν εἶνε ἄθικτος; Τί θὰ εἶχε νὰ εἰπῇ ἡ μητέρα; αὐτή, ἡ ὁποία τὴν ὀνομάζει ἤδη κόρην της καὶ θέλει νὰ τὴν σέβωμαι ὡς νὰ ἦτον ἀδελφή μας;

— Ὁ ἐνθουσιασμός σας εἶνε ὑπερβολικός, . . . ἢ μᾶλλον ἡ ἀστειότης σας, εἶπεν ὁ μαρκήσιος, κατάπληκτος ἐξ ὅσων ἤκουε.

— Ἆ, ἆ! διελογίσθη ὁ δούξ, μοῦ ὁμιλεῖ τώρα μὲ *σᾶς*. . .

Κ' ἐξηκολούθησεν ὑποστηρίζων σοβαρώτατα, ὅτι ἦτο ἱκανὸς καὶ νὰ νυμφευθῇ ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ τὴν δεσποινίδα Σαὶντ—Ζενέ.

— Θὰ ἐπροτίμων, προσέθηκεν, ἁπλῆν ἀπαγωγήν. Ἀλλὰ δὲν ἔχω πλέον δυστυχῶς, τὰ μέσα ν' ἀπαγάγω. . . οὐδὲ τὴν πλύστριάν μου. Ἔπειτα εἶνε καὶ καιρὸς ν' ἀλλάξω βίον. Σὲ τὸ εἶπα, καὶ ἀφοῦ σὲ τὸ εἶπα, ἐτελείωσε. Ἀπὸ σήμερον γενικὴ μεταμόρφωσις. Θὰ ἴδῃς ἄνθρωπον νέον, ἄνθρωπον τὸν ὁποῖον οὐδ' ἐγὼ ὁ ἴδιος γνωρίζω, καὶ ὁ ὁποῖος θὰ ἐκπλήξῃ καὶ ἐμὲ τὸν ἴδιον. Ἀλλ' αἰσθάνομαι ἤδη, ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε ἱκανὸς ὅλα νὰ τὰ κάμῃ, νὰ πιστεύσῃ, νὰ ἀγαπήσῃ, καὶ νὰ νυμφευθῇ ἀκόμη. Τόρα, καλὴν νύκτα, ἀδελφέ. Σοῦ εἶπα τὴν τελευταίαν μου λέξιν. Ἂν δὲν τὴν ἐπαναλάβῃς εἰς τὴν δεσποινίδα Σαὶν-Ζενέ, θὰ εἰπῇ ὅτι δὲν θέλεις νὰ συντελέσῃς εἰς τὴν ἀναμόρφωσίν μου.

Ὁ δοὺξ ἀπεμακρύνθη, καὶ ὁ ἀδελφός του ἀπέμεινε κατάπληκτος, τὸ μὲν ἀναγκαζόμενος νὰ πιστεύσῃ εἰλικρινὲς τὸ στιγμιαῖον πάθος του, τὸ δὲ ἀγανακτῶν ἐπὶ τῇ σκευωρίᾳ ἧς ἐκαλεῖτο νὰ γείνῃ συνένοχος.

— Ὄχι, ὄχι, . . . ἔλεγεν ἐπιστρέφων οἴκαδε. Ὅλ' αὐτὰ εἶνε ἀποτελέσματα τῆς φυσικῆς του εὐθυμίας, τῆς ἀνοησίας του, τῆς ἐλαφρότητός του, ἴσως καὶ τοῦ οἴνου! Σήμερον ἐν τούτοις εἰς τὸ δάσος μὲ ἠρώτησε περὶ τῆς Καρολίνας μὲ τόσον παράδοξον ἐπιμονήν, καὶ σχεδὸν ἐν μέσῳ τῶν ἰδικῶν μου ἐκμυστηρεύσεων περὶ τοῦ παρελθόντος, τὰς ὁποίας ἀπεδέχθη μὲ ἀληθῆ συγκίνησιν καὶ μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Τί ἄνθρωπος λοιπὸν εἶνε ὁ ἀδελφός μου! Πρὸ δώδεκα ὡρῶν ἐσυλλογίζετο ν' αὐτοκτονήσῃ. Ἐμίσει ἐμὲ καὶ ἐβδελύσσετο τὸν ἑαυτόν του. Ἔπειτα ἐνόμισα ὅτι ἐνίκησα τὴν καρδίαν του. Ἔκλαυσεν εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Ὅλην τὴν ἡμέραν ἦτο ἀφελής, πλήρης τρυφερότητος καὶ ἀγαθότητος καὶ διαχύσεως, καὶ τόρα... δὲν ἠξεύρω πλέον τί εἶνε. Μήπως τὸ λογικόν του ἐβλάφθη ἐν μέσῳ τῆς ἀχαλινώτου ζωῆς τὴν ὁποίαν ἔζησεν ἕως τώρα, ἢ μήπως μ' ἐπερίπαιζε σήμερον ὅλην τὴν ἡμέραν; Εἶμαι ἆρά γε θῦμα τῆς ἀνάγκης τὴν ὁποίαν αἰσθάνομαι ν' ἀγαπήσω; Θὰ μετανοήσω, ἢ μὴ ἀνέλαβον τὸ βαρὺ καθῆκον νὰ νοσοκομήσω ἀσθενῆ ἐγκέφαλον;

Ὁ μαρκήσιος ἀπεδέχθη φρίττων τὴν τελευταίαν ταύτην ὑπόθεσιν ὡς τὴν ἧττον φοβεράν. Πλὴν τούτου ὅμως εἶχε καὶ ἄλλην ἀγωνίαν. Ἠσθάνετο ὅτι προσεβάλλετο ἐν τῇ καρδίᾳ του καὶ ἄλλο τι αἴσθημα, ὅπερ δὲν ὡμολόγει κἂν πρὸς ἑαυτὸν οὐδὲ ἤξευρε τί ἀκριβῶς ἦτο. Ἠθέλησε νὰ ἐργασθῇ καὶ εἰργάσθη κακῶς. Κατεκλίθη καὶ ἐκοιμήθη ἔτι χεῖρον.

Ὁ δοὺξ ἐν τούτοις ἔτριβεν ἀφελῶς τὰς χεῖράς του.

— Ἐπέτυχα! ἔλεγε καθ' ἑαυτόν. Ηὗρα τὸ ἀντιδραστήριον κατὰ τῆς ἀπελπισίας του. Πτωχέ μου ἀδελφέ! Τοῦ ἐσήκωσα τὰ μυαλά, τοῦ ἐξύπνησα τοὺς πόθους του, καὶ διήγειρα τὴν ζηλοτυπίαν του. Τόρα εἶνε ἐρωτευμένος! Θὰ θεραπευθῇ καὶ θὰ ζήσῃ! Τὸ πάθος μόνον διὰ τοῦ πάθους θεραπεύεται! Ἡ μητέρα βεβαίως δὲν ἐφαντάζετο αὐτὸ τὸ ἰατρικόν. Ἂν δὲ προκύψῃ κἀνὲν σκάνδαλον, θὰ μὲ συγχωρήσῃ χωρὶς ἄλλο ὅταν μάθῃ ὅτι ὁ ἀδελφός μου θ' ἀπέθνησκεν ἀπὸ τὴν λύπην του καὶ τὴν ἀρετήν του.

Ὁ δοὺξ δὲν ἠπατᾶτο ἴσως· ἄλλος δέ τις φρονιμώτερος θὰ ἦτο πολὺ ὀλιγώτερον εὐφυής. Θὰ προσεπάθει νὰ συνδιαλλάξῃ τὸν μαρκήσιον πρὸς τὴν ζωὴν διὰ τοῦ πρὸς τὰ γράμματα ἔρωτος, διὰ τῆς υἱϊκῆς στοργῆς, διὰ τοῦ λογικοῦ καὶ τῆς ἠθικῆς,... πραγμάτων ἀξιολόγων ἀναντιρρήτως, ἅτινα ὅμως ὁ ἀσθενὴς ἀπὸ μακροῦ ἤδη μάτην ἐπεκαλεῖτο εἰς θεραπείαν του. Ἀλλ' ὁ δοὺξ ἐφαντάζετο, ἐξ ἰδίας ἀπόψεως κρίνων τὰ πράγματα, ὅτι κατώρθωσε τὰ πάντα νὰ σώσῃ, καὶ δὲν ὑπέθετεν ὅτι πρὸς φύσιν τοσοῦτον ἐμπαθῆ ὡς ἡ τοῦ ἀδελφοῦ του ἡ θεραπεία ἠδύνατο ν' ἀποβῇ χείρων τῆς νόσου. Γνωρίζων ἐξ ἰδίων τὴν ἀνθρωπίνην ἀδυναμίαν, ὑπελάμβανεν ἀδυνάτους σχετικῶς καὶ πάσας τὰς γυναῖκας, ἀνεξαιρέτως. Ἐνόμιζεν ὅτι ἡ Καρολίνα δὲν ἤθελε κἂν παλαίσει, ἐπίστευε δὲ ὅτι ἦτο ἤδη ἱκανῶς διατεθει-

μένη ν' ἀγαπήση τὸν μαρκήσιον. Οὐδ' ἐσκέπτετο κἂν ὅτι ἡ τοῦ γάμου ἐλπὶς θὰ ἦτο ἀναγκαία ἵνα νικηθῇ.

— Εἶνε καλὴ κόρη, διελογίζετο, ἀφιλοκερδὴς καὶ διόλου φιλόδοξος. Τὴν ἔκρινα ὀρθῶς ἐκ πρώτης ὄψεως καὶ ἡ μήτηρ μου βεβαιοῖ ὅτι δὲν ἀπατῶμαι. Θὰ ἐνδώσῃ διότι θὰ αἰσθανθῇ τὴν ἀνάγκην νὰ ἀγαπήσῃ, ἴσως καὶ διότι θὰ γοητευθῇ. Ὁ ἀδελφός μου ἔχει πολλὰ γόητρα διὰ γυναῖκα νοήμονα. Ἂν τοῦ ἀντιστῇ δι' ὀλίγον καιρόν, τόσον τὸ καλλίτερον. Ἡ μήτηρ μου δὲν θὰ ἐννοήσῃ τίποτε, ἀλλὰ καὶ ἂν ἐννοήσῃ θὰ εὕρῃ ἀσχολίαν.... νὰ διασκεδάσῃ τὴν πλῆξίν της. Θὰ παραινέσῃ τὴν ἀρετήν, καὶ θὰ ὑποκύψῃ τέλος εἰς τὴν συγκίνησιν. Εἶνε καλή.

Ὁ δοὺξ ὑπελόγιζεν ἀτελέστατα ταῦτα πάντα, ὧν βάσις ἦτο ἡ ἀνηθικότης. Συνεκινεῖτο δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν ὑπολογισμῶν του, παιδαριωδῶς σκεπτόμενος, ὡς ἐνίοτε συμβαίνει εἰς τοὺς ἐκ διαφθορᾶς ἐξηντλημένους. Ἐμειδία καθ' ἑαυτόν, φανταζόμενος ἤδη τὴν ὡραίαν κόρην πίπτουσαν θῦμα τῶν σκευωριῶν του, καὶ ἄν τις τὸν ἠρώτα τὴν στιγμὴν ἐκείνην, θ' ἀπεκρίνετο γελῶν ὅτι ἠσχολεῖτο εἰς κατασκευὴν εἰδυλλιακοῦ μυθιστορήματος, ἵνα προοιμιάσῃ τὸν αἰσθηματικὸν καὶ ἀθῶον βίον, ὃν ἔμελλε ν' ἀσπασθῇ.

Ἔμεινεν ὅλην τὴν ἑσπέραν εἰς τῆς μητρός του καὶ κατώρθωσε νὰ τύχῃ τὴν Καρολίναν καὶ νὰ τῆς ὁμιλήσῃ.

— Ἡ μητέρα μου μ' ἐμάλωσε, τῇ εἶπε. Φαίνεται ὅσι σᾶς ἐφέρθην πολὺ ἀνόητα; Δὲν τὸ ἐφανταζόμην κἂν, ἀφοῦ μάλιστα ἐπιθυμία μου ἦτο νὰ σᾶς δείξω ὅλον μου τὸ σέβας. Τέλος πάντων ἡ μητέρα μου μ' ἐζήτησε τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, νὰ μὴ σκεφθῶ κἂν ἐρωτολογίαν μαζύ σας, καὶ τὸν ἔδωκα χωρὶς νὰ διστάσω. Εἶσθε ἥσυχος τώρα;

— Τόσον περισσότερον ὅσον οὐδέποτε εἶχα ἀνησυχήσει.

— Ἐξαίρετα. Ἀφοῦ ἡ μητέρα μου μὲ ἀναγκάζει νὰ εἴπω ἀγροίκως εἰς μίαν γυναῖκα ὅ,τι ποτὲ δὲν λέγεται πρὸς αὐτήν, ἂς γείνωμεν φίλοι, καὶ ἂς ἀρχίσωμεν ἀπὸ τὴν εἰλικρίνειαν. Ὑποσχεθῆτέ μου νὰ μὴ μὲ κακολογήσητε πλέον εἰς τὸν ἀδελφόν μου.

— *Πλέον;* Καὶ πότε σᾶς ἐκακολόγησα;

— Δὲν παρεπονέθητε ἀπόψε εἰς αὐτὸν κατὰ τῆς αὐθαδείας μου;

— Εἶπα ὅτι ἐφοβούμην τοὺς ἐμπαιγμούς σας, καὶ ὅτι ἂν ἐξηκολούθουν, θ' ἀνεχώρουν, . . . τίποτε ἄλλο.

— Πολὺ καλά, διελογίσθη ὁ δούξ, εἶνε ἤδη εἰς πολὺ καλλιτέρας σχέσεις παρ' ὅσον ἤλπιζα. Ἂν σᾶς ἤρχετο ἡ ἰδέα ν' ἀφήσετε τὴν μητέρα μου ἕνεκα ἐμοῦ, ὑπέλαβε, θὰ μὲ κατεδικάζετε ν' ἀπομακρυνθῶ κ' ἐγώ.

— Δὲν θὰ εἶχε νόημα! Υἱὸς νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς ξένην.

— Καὶ ὅμως τὸ ἔχω ἀπόφασιν, ἂν σᾶς δυσαρεστῶ καὶ σᾶς τρομάζω. Μείνατε ὅμως, σᾶς παρακαλῶ, καὶ διατάξατέ με ὅ,τι θέλετε. Θέλετε νὰ μὴ σᾶς βλέπω, νὰ μὴ σᾶς ἀποτείνω τὸν λόγον, νὰ μὴ σᾶς χαιρετῶ κἂν;

— Καμμίαν προσποίησιν, οἱανδήποτε, δὲν ἀπαιτῶ. Εἶσθε τόσον πνευματώδης καὶ τοῦ κόσμου ἄνθρωπος, ὥστε ἐνοήσατε βεβαίως, ὅτι δὲν κατέχω τὴν τέχνην ἐκείνην τοῦ λόγου, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖται διὰ νὰ πολεμήσω μαζύ σας.

— Εἶσθε πολὺ μετριόφρων. Ἀλλ' ἀφοῦ δὲν θέλετε ἡ ἔκφρασις τοῦ θαυμασμοῦ ν' ἀναμιγνύεται μὲ τὴν ἔκφρασιν τοῦ σεβασμοῦ μου, καὶ ἀφοῦ σᾶς φοβίζει καὶ σᾶς λυπεῖ τόσον ἡ προσοχὴ τὴν ὁποίαν διεγείρετε, ἡσυχάσετε, ἡ παραγγελία σας ἀρκεῖ. Δὲν θὰ ἔχετε πλέον ἀφορμὴν παραπόνων ἐναντίον μου· τὸ ὁρκίζομαι εἰς ὅ,τι ἱερώτερον ἔχει ὁ ἄνθρωπος, εἰς τὸ ὄνομα τῆς μητρός μου.

Ἐπανορθώσας οὕτω τὸ σφάλμα του ὁ δοὺξ καὶ ἡσυχάσας τὴν Καρολίναν, ἧς ἡ ἀναχώρησις θὰ διεκινδύνευε τὰ σχέδιά του, ἤρχισε λαλῶν πρὸς αὐτὴν περὶ τοῦ Οὐρβανοῦ μετ' ἀληθοῦς ἐνθουσιασμοῦ. Τοσαύτην δὲ εἶχον οἱ περὶ αὐτοῦ λόγοι του εἰλικρίνειαν, ὥστε πᾶσα προκατάληψις τῆς δεσποινίδος Σαὶν—Ζενὲ διελύθη. Τὸ πνεῦμά της ἀνέλαβε τὴν προτέραν του γαλήνην, κ' ἔσπευσε νὰ γράψῃ εἰς τὴν Καμίλλην ὅτι πάντα εἶχον καλῶς, ὅτι ὁ δοὺξ ἦτο ἀναντιρρήτως πολὺ καλλίτερος τῆς φήμης του, καὶ ὅτι ὁπωσδήποτε εἶχεν ὑποσχεθῇ ἐπὶ λόγῳ τιμῆς νὰ τὴν ἀφήσῃ ἥσυχον.

Ἐφ' ὅλον τὸν μετέπειτα μῆνα ἡ Καρολίνα εἶδε πολὺ ὀλίγον τὸν μαρκήσιον Βιλλεμέρ. Εἶχεν οὗτος ν' ἀσχοληθῇ περὶ τὰς λεπτομερείας τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν χρεῶν τοῦ ἀδελφοῦ του, εἶτα δὲ ἀνεχώρησε, λέγων μὲν εἰς τὴν μητέρα του ὅτι ἀπήρχετο εἰς Νορμανδίαν νὰ ἴδῃ ἱστορικόν τινα πύργον, οὗτινος τὸ σχέδιον ἦτο ἀναγκαῖον διὰ τὸ σύγγραμμά του, τραπεὶς δὲ ἀληθῶς πάντῃ ἀντίθετον δρόμον, κ' ἐμπιστευθεὶς εἰς τὸν δοῦκα μόνον, ὅτι ἀπήρχετο νὰ ἴδῃ, πάντῃ ἀγνώριστος, τὸν υἱόν του.

Καὶ ὁ δοὺξ δὲ ἀφ' ἑτέρου ἠσχολεῖτο πολὺ περὶ τὴν μεταβολὴν τῆς οἰκονομικῆς του καταστάσεως. Ἐπώλησε τοὺς ἵππους του καὶ τὴν ἀποσκευὴν αὐτοῦ· ἀπέβαλε τοὺς ὑπηρέτας του καὶ κατ' αἴτησιν τῆς μητρός του κατῴκησε προσωρινῶς εἰς τὸν διάμεσον ὄροφον τοῦ μεγάρου της, ὅπερ ἔμελλε μὲν νὰ πωληθῇ καὶ αὐτό, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ ὅτι ὁ μαρκήσιος θὰ ἔμενεν ἐπὶ δεκαετίαν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐνοικιαστής, καὶ ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο οὐδόλως θὰ μετεβάλλοντο τὰ δώματα τῆς μητρός του. Ὁ Οὐρβανὸς δὲ ἀνέβη εἰς τὸν τρίτον ὄροφον, κ' ἐσώρευσε τὰ βιβλία του ἐντὸς μετριωτάτου οἰκήματος, διαβεβαιῶν ὅτι εὐ-

ρίσκετο ἐξαίρετα, καὶ ὅτι ἀπήλαυεν ἐκεῖθεν λαμπρᾶς θέας πρὸς τὰ Ἠλύσια. Διαρκούσης τῆς ἀπουσίας του παρεσκευάσθη ἡ εἰς τὴν ἐξοχὴν μετάθασις, καὶ ἡ Καρολίνα ἔγραφεν εἰς τὴν ἀδελφήν της: «Μετρῶ τὰς ἡμέρας αἱ ὁποῖαι μᾶς χωρίζουν ἀκόμη ἀπὸ τὴν μακαρίαν αὐτὴν ἐξοχήν, ὅπου θὰ ἠμπορέσω τέλος πάντων νὰ περιπατῶ ὅσον θέλω καὶ ν' ἀναπνέω καθαρὸν ἀέρα. Ἔχω πολλὰ ἄνθη τὰ ὁποῖα μαραίνονται ἐπὶ τῆς ἑστίας. Ἐπεθύμησα ἄνθη τοῦ ἀγροῦ.»

(Ἕπεται συνέχεια).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ· φύλλον).

Ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις ὑποσκάπτει τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος.— Οἱ λόγιοι ἀνεπιτήδειοι εἰς τεκνοποιΐαν.— Ἐπίκρισις τῆς θεωρίας ταύτης. — Ἡ ἐπιστήμη ἀνθρωποκτόνος —Οἱ ἐφευρέται τῶν ἀνθρωποκτόνων ὀργάνων.— Μικρὰ πολεμικὴ ἐπιθεώρησις. — Τὰ ναύκλαστρα καὶ ἱστορία τῶν εὐφλέκτων πολεμικῶν μιγμάτων.— Νέαι ἀνακαλύψεις ἐν τῇ πολεμικῇ ἐπιστήμῃ. — Τὸ ταχυβόλον ὅπλον τοῦ αὐστριακοῦ Kropatschek.— Νέα μυδροβόλος καὶ μηχανισμὸς αὐτῆς.— Νέα ἐκρηκτικὰ δέσμια ἐκ νιτρογλυκερίνης.— Μία παρήγορος σκέψις.

Ἐνῷ ἀκριβῶς σκοπεῖ ἡ ἐπιστήμη διὰ τῶν παντοειδῶν ἐφευρέσεων καὶ ἀνακαλύψεων νὰ βελτιοῖ τὰς ὑγιεινὰς συνθήκας τῆς ζωῆς, ἰδίως τῆς λαϊκῆς καὶ κατωτέρας τάξεως, πρὸς παράτασιν, ὅσον τὸ δυνατόν, μεγαλειτέραν τῆς διαρκείας τοῦ βίου καὶ τὴν αὔξησιν οὕτω τοῦ πληθυσμοῦ· ἐνῷ, λέγομεν, ἡ ἐπιστήμη ἀναπτυσσομένη καὶ προοδεύουσα ἐργάζεται ἀνενδότως διὰ τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος, φαίνεται, ὅτι ἐξ ἄλλου αὐτὴ βαίνει ἐν τῇ προόδῳ ὑποσκάπτουσα τὴν ἀριθμητικὴν αὔξησιν καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῆς ἀνθρωπότητος, περιορίζουσα μεγάλως τὴν ἀνθρωπίνην γένεσιν καὶ ἀναπαραγωγήν.

Τοὐλάχιστον τὸ παράδοξον τοῦτο θέμα ὑπεστήριξεν ἐσχάτως ἐν πλήρει συνεδριάσει τῆς ἐν Παρισίοις *Ἀκαδημίας τῆς Ἰατρικῆς* εἷς τῶν αὐτόθι διακεκριμένων ἰατρῶν καὶ καθηγητῶν, ὁ ἀκαδημαϊκὸς Hardy, προκειμένου ὑπὸ συζήτησιν *τοῦ αἰτίου τῆς ὁσημέραι ἐλαττώσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γαλλίας*.

Κατὰ τὸν Hardy, *ἡ ἐλάττωσις τῶν γεννήσεων εἶνε τὸ ἐναργὲς τεκμήριον καὶ τὸ παρήγορον σύμπτωμα τῆς διανοητικῆς καὶ ἠθικῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἀνθρώπου!* Καθ' ὅσον δηλαδὴ εὐρύνεται ὁ κύκλος τῶν ἐπιστημονικῶν γνώσεων κατὰ τοσοῦτον περιορίζεται ἡ αὔξησις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος· καθ' ὅσον δὲ λαός τις προοδεύει εἰς τὴν ἐκπολιτιστικὴν κίνησιν, καθ' ὅσον τὸ ἄτομον ὑψοῦται ἐν τῇ σφαίρᾳ τοῦ πνεύματος καὶ ἀναπτύσσεται ἡ διανοητικὴ παραγωγή, κατ' ἀντίστροφον λόγον ἐλαττοῦται ἡ δύναμις τῆς τοῦ σώματος παραγωγῆς.

Ἐκ τούτων δὲ ὁ σοφὸς ἐπιστήμων ἐξάγει τὸ κατ' αὐτὸν λίαν εὐχάριστον συμπέρασμα: *Ἐσμὲν καταγοητευμένοι, ὅτι δὲν τεκνοποιοῦμεν πλέον συχνὰ ὡς πρότερον, διότι τοῦτο εἶνε διαπρύσιος ἀπόδειξις τοῦ ὑψηλοῦ βαθμοῦ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως, εἰς ἣν ἐφθάσαμεν!*...

**

Τὴν παράδοξον δὲ ταύτην θεωρίαν ὁ Hardy ὑπεστήριξε διὰ τῆς στατιστικῆς ἐξετάσεως τῶν παραγωγῶν γεννητικῶν δυνάμεων μόνων τῶν μελῶν τῆς *Γαλλικῆς Ἀκαδημίας*, οἵτινες βεβαίως, δὲν δύναταί τις ν' ἀρνηθῇ, ὅτι παριστῶσι τὸ ἐπίλεκτον ἄνθος τῶν λογίων τῆς Γαλλίας.

Ἐν τῇ *Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ* εἰσὶν ἐν ὅλῳ ἤδη 34 μέλη, ὧν τὰ 5 ἄγαμα· ἐκ τῶν ὑπολειπομένων 29 ἐγγάμων, οἱ μὲν 9 εἰσὶν ἄτεκνοι, ἤτοι τὸ $^1/_3$ περίπου τῶν ἐγγάμων· οἱ δὲ 20 γόνιμοι ἔχουσι πάντες ὀλίγιστα τέκνα 1—2—3 μόνον, ἐκτὸς ἑνός, ὅστις κέκτηται 7 τέκνα.

Ἐπομένως κατὰ τὴν θεωρίαν ταύτην τοῦ Hardy, ὅσῳ βαίνομεν εἰς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν, τοσούτῳ γινόμεθα ἀνεπιτήδειοι εἰς τεκνοποιΐαν καὶ ἐπομένως, ὡς φαίνεται, ὅταν ὁ ἄνθρωπος φθάσῃ εἰς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως, δὲν θέλει τότε ἀπέχει πολὺ καὶ ἐκ τῆς συντελείας τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς!...

**

Ὁ καθητὴς καὶ διδάσκαλος ἡμῶν Hardy εἶνε εἷς τῶν διακεκριμένων ἰατρῶν πεπροικισμένος ὑπὸ φαντασίας καὶ πνεύματος λίαν εὐφυοῦς, ἐπὶ πλέον δὲ περιβάλλεται ὑπὸ τῆς ἀκαδημαϊκῆς χλαμύδος τῆς ἀπονεμούσης αὐτῷ τὸν τίτλον καὶ τὴν ἰδιότητα τοῦ *ἀθανάτου* (immortel), πλὴν ἀτυχῶς ἢ εὐτυχῶς καί περ ἀθάνατος δὲν εἶνε καὶ ἀναμάρτητος. Ἀκριβῶς δὲ ἐν τῇ ἐξελίξει τῆς παραδόξου ταύτης θεωρίας του ἡμάρτησε μεγάλως παραβλέψας τόσα ἄλλα παραγωγὰ αἴτια τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἐλαττώσεως τοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἐκ τῆς στατιστικῆς 29 μόνον γάμων ἐπιχειρήσας νὰ οἰκοδομήσῃ θεωρίαν κρίνουσαν τοσοῦτον τολμηρῶς περὶ τοῦ μέλλοντος ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων!

Τὴν θεωρίαν ταύτην δὲν ἔχομεν ἀνάγκην ν' ἀποδείξωμεν ἐσφαλμένην ἀναφέροντες ἐνταῦθα πληθὺν ἄλλων ἐγγάμων σφόδρα διακρινομένων ἐπὶ ἐκτάκτῳ γονιμότητι πνεύματος ἅμα καὶ τέκνων· καὶ αὐτοῦ ἔτι τοῦ ἐσχάτως εἰσελθόντος ὡς μέλους εἰς τὴν *Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν* Φερδινάνδου Λεσσὲψ τὰ σπλάγχνα καταβοῶσι τῆς θεωρίας ταύτης, διότι ὁ ἀνὴρ καὶ ἐκτάκτου διανοητικῆς ἀναπτύξεως εἶνε καὶ πατὴρ 18 ἐν ὅλῳ τέκνων ἐγέ-

νετο, χωρὶς ἀκόμη νὰ ἔχῃ τὴν διάθεσιν νὰ παραδεχθῇ, ὅτι τὸ 18ον τέκνον αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ τελευταία του... λέξις! Οἱ Γερμανοὶ δὲ ἴσως σήμερον εὕρηνται ἐν μεγάλῃ ἀμηχανίᾳ βλέποντες τὴν παρ' αὐτοῖς ὁσημέραι ἐπίφοβον αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ, ἂν καὶ ἁμιλλῶνται ἢ ἴσως καὶ ὑπερτεροῦσιν ὡς πρὸς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τοὺς Γάλλους.

**

Ἀλλαχοῦ ἔγκειται λοιπὸν τὸ αἴτιον τῆς ἐν Γαλλίᾳ ἢ καὶ ὅπου ἄλλοθι παρατηρουμένης μειώσεως τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὸν λίαν δαπανηρὸν σημερινὸν βίον, ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου οἱ μὲν ἄγαμοι δυσκόλως ἀποφασίζουσι νὰ ἔλθωσιν εἰς γάμον, οἱ δὲ ἔγγαμοι μετ' ἀνησυχίας μεγάλης προσβλέπουσιν εἰς πᾶσαν αὔξησιν τῆς οἰκογενείας των, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ὁσημέραι τελειοποίησιν τῶν περὶ τὸν βίον παντοειδῶν διασκεδάσεων καὶ καταχρήσεων, αἵτινες πολλοὺς μὲν ἄνδρας πολλὰς δὲ γυναῖκας καθιστῶσιν ἀγόνους· ἐξ ἄλλου δὲ ἔτι αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ σημερινοῦ βίου αἱ εὐρύνουσαι μεγάλως τὰς πολυτελεῖς τῶν συζύγων αἰθούσας δαπάνῃ τῶν κοιτώνων τῶν τέκνων, ἅτινα ὁ νῦν πολιτισμὸς περιορίζει εἰς γλίσχρα καὶ περιωρισμένα δωμάτια· καὶ αἱ ἐπιβλαβεῖς ἕξεις τῆς κοινωνίας αἱ καλλιεργοῦσαι τὰς ἐξωτερικὰς σχέσεις καὶ ἐπιδείξεις ἐπὶ βλάβῃ τῆς οἰκογενειακῆς εὐδαιμονίας!

Ἰδού, καθ' ἡμᾶς, τὰ πρώτιστα τῶν αἰτίων τῆς μειώσεως τοῦ πληθυσμοῦ ἔθνους τινός, πρὸς τὰ ὁποῖα *οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει ἡ διανοητικὴ ἀνάπτυξις αὐτοῦ*. Τότε δὲ μόνον λαός τις, ἔθνος τι, θέλει ἴδει τὸν πληθυσμὸν αὐτοῦ αὐξάνοντα σταθερῶς, ὅταν ὁ ἐν αὐτῷ βίος καταστῇ εὔκολος, ἧττον δαπανηρός, ἀνεξάρτητος καὶ πρὸ πάντων ἀσφαλέστερος καὶ ἠθικώτερος, ὅτε πλέον καὶ ὁ γάμος δὲν θέλει προξενεῖ φόβον, ἕκαστον δὲ τέκνον γεννώμενον δὲν θέλει θεωρεῖσθαι ὡς βάρος ἢ καὶ δυστύχημα μέγα, ἀλλ' ὡς *εὐλογία Θεοῦ*, κατὰ τὴν ἱερὰν βίβλον.

**

Παραπλεύρως τῶν ἐφευρετῶν, οἵτινες θερμῶς ἐργάζονται διὰ τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος, ὑπάρχουσιν ἕτεροι, οἵτινες κατατρίβουσιν τὸν βίον αὐτῶν ἐνδελεχῶς ἀναζητοῦντες τὰ καταλληλότερα καὶ εὐχερέστερα μέσα εἰς τὴν ταχυτέραν καὶ ἧττον δαπανηρὰν καταστροφὴν καὶ κατερήμωσιν τοῦ κόσμου εἰ δυνατόν. Ἀποτρόπαιοι ἐφευρέται ἀληθῶς οἱ ἔνθερμοι αὐτοὶ λάτραι τοῦ Ἄρεως! Ἐν μέσῳ τῆς τοιαύτης προόδου διὰ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ἀνθρωπότητος καθ' ἑκάστην περίπου ἀκούομεν ἀνατέλλον μέγα πολεμικὸν μηχάνημα. Ὁ μὲν προτείνει ναύκλαστρα, ὁ δὲ σφαίρας ἐκπυρσοκροτικὰς ἐκ δυναμίτιδος ἢ ἄλλης ἐκρηκτικῆς ὕλης, ἄλλος δὲ ταχυβόλα ὅπλα ἢ πυροβόλα ἢ μυδροβόλα, ἀσφαλέστερον καὶ ταχύτερον σπείροντα τὸν θάνατον καὶ τὴν καταστροφήν.

Ἐνθυμούμεθα δέ, ὅτι πρό τινος ἀνέγνωμεν πραγματείαν ἐνθέρμου τινὸς θεράποντος τοῦ Ἄρεως, ἐν ᾗ περίπου ἔγραφεν: «Εἶνε ἀπελπιστικόν, εἶνε οἰκτρὸν σήμερον ἔτι εἰς τὸν αἰῶνα τῆς προόδου νὰ φονεύωσι κακῶς καὶ λίαν δαπανηρῶς! Ὁ ἄνθρωπος, ὅστις θέλει λύσει τὸ μέγα πρόβλημα νὰ φονεύωνται πολλοὶ ταὐτοχρόνως, ἀσφαλῶς καὶ διὰ σχετικῶς μικρᾶς δαπάνης, θὰ εἶνε ὁ μεγαλείτερος ἀνὴρ τοῦ αἰῶνός του. Οὗτος θέλει προσφέρει μεγίστην ὑπηρεσίαν εἰς τὰ ἔθνη, εἰς τὴν ἀνθρωπότητα!...»

**

Ἡ γνώμη αὕτη, ὡς φαίνεται, εἶνε γενικῶς σήμερον ἀσπαστή, καὶ παρ' ἅπασι σχεδὸν τοῖς ἔθνεσι πυρετώδεις καταβάλλονται ἐργασίαι περὶ τὴν ἐφεύρεσιν καὶ τελειοποίησιν τοιούτων ἀνθρωποκτόνων μηχανημάτων. Δὲν θέλει δὲ εἶναι ἐστερημένη κοινοῦ ἐνδιαφέροντος μικρά τις ἐνταῦθα πολεμικὴ ἢ *ἀνθρωποκτονικὴ* ἐπιθεώρησις.

**

Εἰσὶ πρὸ πολλοῦ ἤδη γνωστὰ τὰ *ναύκλαστρα*, τὰ καταστρεπτικὰ ταῦτα ὑποβρύχια ἐκρηκτικὰ μηχανήματα, ἅτινα ἰδίως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἔλαβον μεγίστην ἀνάπτυξιν ὡς ἐκ τῆς σπουδαιότητος αὐτῶν, καὶ σήμερον ἔτι εἰσὶν εἰς τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῶν στρατιωτικῶν μας παρασκευῶν.

Τὰ εὔφλεκτα ταῦτα μηχανήματα ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἐτέθησαν εἰς χρῆσιν· ἔλαβον δὲ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν κατὰ πρῶτον ἐν Ἀσίᾳ. Πρῶτοι οἱ Ἰνδοί, Σῖναι καὶ Μογγόλοι κατεσκεύαζον εὔφλεκτα μίγματα ἐκ πισσασφάλτου, νάφθας καὶ ἄλλων παρομοίων φλογιστικῶν ὑλῶν, ἅτινα εἶχον τὴν ἰδιότητα νὰ προσκολλῶνται εἰς ἀντικείμενα, καθ' ὧν ἐρρίπτοντο, καὶ νὰ ἀναφλέγωσι ταῦτα.

Εἶτα οἱ Ἕλληνες τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, τῇ ἐπινοήσει Καλλινίκου τινὸς Συρίου, μετεχειρίσθησαν τὸ φοβερὸν *ὑγρὸν πῦρ*, ὅπερ ἐξηκοντίζετο ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης πρὸς τὰ ἐχθρικὰ πλοῖα διὰ σιφώνων ἐπιτηδείων.

Οἱ Σαρακηνοὶ εἶτα μετεχειρίσθησαν καὶ ἐν τῇ ξηρᾷ ἄλλας εὐφλέκτους ὕλας, ἃς διὰ καταλλήλων μηχανημάτων ἐξηκόντιζον κατὰ τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου ἢ πρὸς πολιορκούμενα φρούρια. Κατὰ τοὺς πολέμους δὲ τῶν σταυροφόρων οἱ Σαρακηνοὶ ἐξέπληττον καὶ ἐφόβιζον αὐτοὺς διὰ *πυρορραντηρίων ῥοπάλων* ἐξ ὑέλου, ἅτινα περιεῖχον τοιαύτας εὐφλέκτους οὐσίας. Σαρακηνοὶ ἱππεῖς ἐκράτουν τὰ ῥόπαλα ταῦτα καὶ ἐν καταλ-

λήλῳ στιγμῇ θραύοντες καὶ ἀνάπτοντες τὸ περιεχόμενον διεσκόρπιζον εἰς τοὺς μαχομένους σταυροφόρους ἐμβάλλοντες αὐτοὺς εἰς σύγχυσιν καὶ τρόμον μέγαν.

**

Τὰ καταστρεπτικὰ ταῦτα μηχανήματα βαθμηδὸν ἐτελειοποιοῦντο, μάλιστα μετὰ τὴν ἐφεύρεσιν καὶ τῆς πυρίτιδος. Πρῶτος ὁ Ἀμερικανὸς David Buschvell περὶ τὰ τέλη τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος δι' ὑποβρυχίου ἐκρηκτικοῦ μηχανήματος κατώρθωσε ν' ἀνατινάξῃ εἰς τὸν ἀέρα πλοῖόν τι. Μετ' αὐτὸν ὁ διάσημος μηχανικὸς Fulton ἀμερικανὸς ἐπίσης περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος κατεσκεύασεν εἶδος ναυκλάστρων ὑποβρυχίων, πρὸς ἃ ἐτίθετο πῦρ δι' ἠλεκτρικοῦ σπινθῆρος· τῷ 1810 δὲ ἐδημοσίευσε περὶ τούτων ἐν Ἀγγλίᾳ πραγματείαν. Αἱ συμβουλαὶ καὶ ὁδηγίαι αὗται τοῦ Fulton ἐτέθησαν εἰς μεγίστην χρῆσιν κατὰ τὸν ἐν Ἀμερικῇ ἐμφύλιον πόλεμον, καθ' ὃν κατεστράφησαν περὶ τὰ 20 πλοῖα τοῦ στόλου τῆς Ὁμοσπονδίας.

Ἐκ τοῦ πολέμου τούτου τὰ ναύκλαστρα εἶτα εἰς πάντας τοὺς ἐπιγενομένους πολέμους ἔλαβον ἐνεργὸν μέρος καὶ βαθμηδὸν ἐτελειοποιήθησαν εἰς καταπληκτικὸν βαθμόν. Οὐ μόνον κατεσκευάσθησαν τοιαῦτα οὕτως, ὥστε νὰ κατευθύνωνται πρὸς τὸν σκοπὸν μόνα των διὰ καταλλήλων μηχανημάτων, ἀλλὰ καὶ πληροῦνται σήμερον ἐκ διαφόρων φοβερῶν ἐκρηκτικῶν ὑλῶν, οἷον βαμβακοπυρίτιδος, δυναμίτιδος, παγκλαστίτιδος καὶ τόσων ἄλλων οὐσιῶν, διὰ τὴν ἐφεύρεσιν τῶν ὁποίων καταναλίσκεται τόσον πνεῦμα καὶ τόση εὐφυΐα πρὸς εὐχερεστέραν διεθνῆ ἀλληλοκτονίαν.

Ἰδίως κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους μῆνας αἱ δοκιμασίαι καὶ αἱ μελέται τῶν ναυκλάστρων τελοῦνται ἐπανειλημμένως πανταχοῦ, ἰδίως εἰς τὰς *κραταιὰς* καλουμένας *δυνάμεις*, ποιούσας καθ' ἑκάστην μεγάλας προμηθείας τῶν φοβερῶν αὐτῶν καταστρεπτικῶν ὀργάνων, ἅτινα ἐν μιᾷ μόνῃ στιγμῇ καταστρέφουσιν αὔτανδρα καὶ κατασυντρίβουσι τὰ πλέοντα αὐτὰ ἀριστουργήματα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, διὰ τὴν ἐφεύρεσιν καὶ κατασκευὴν τῶν ὁποίων μέχρι σήμερον ἐχρειάσθη τοσούτων ἐτῶν διανοητικὴ ἐργασία, καὶ δαπάνη τοσούτων ἑκατομμυρίων!

**

Ἆρά γε τὸ ναύκλαστρον εἶνε ἡ τελευταία λέξις τοῦ αἱμοχαροῦς καταστρεπτικοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς μας; Ἀμφιβάλλομεν· αἱ ἐφευρέσεις καὶ ἀνακαλύψεις ἐν τῇ ἀνθρωποκτόνῳ ἐπιστήμῃ βαίνουσιν ἀτυχῶς ταχεῖ βήματι. Ἀλλεπάλληλα βλέπουσι τὸ φῶς νέα πολεμικὰ μηχανήματα, ἢ τροποποιήσεις προηγουμένων, ὄχι ἐννοεῖται, πρὸς τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐν Γαλλίᾳ ἐργάζονται ἤδη περὶ τὴν κατασκευὴν νέου πυροβόλου ὅπλου αὐστριακοῦ ἐφευρέτοῦ Kropatscheck δυναμένου *διὰ μιᾶς νὰ πληρωθῇ* δι' ἐννέα φυσιγγίων, ἅτινα ἐκπυρσοκροτοῦσεν ἀλλεπάλληλα κατὰ βούλησιν δι' ἁπλουστάτου μηχανισμοῦ. Εἰς 1 λεπτὸν ὥρας δι' αὐτοῦ δύναταί τις ἐξησκημένος νὰ ἀναφλέξῃ μέχρι 32 φυσιγγίων.

**

Ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ προσφάτως ἔτι ἐγίνοντο ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως πειράματα νέας τινὸς *μυδροβόλου* αὐτομάτου ἐφευρεθείσης ὑπό τινος ἀμερικανοῦ, καὶ ἥτις νομίζεται ὅτι εἶνε τὸ ἄκρον ἄωτον τῶν καταστρεπτικῶν πολεμικῶν ὀργάνων. Ἡ μυδροβόλος αὕτη ἔχει τὸν μηχανισμὸν περίπου περιστρόφου πυροβόλου ἐπερειδομένου ἐπὶ τρίποδος στηρίγματος.

Εἰς πάντα τὰ ἐκπυρσοκροτοῦντα ὅπλα συμβαίνει πρὸς τὰ ὀπίσω ἀνατιναγμὸς αὐτῶν ἄλλοτε ἄλλος τὴν δύναμιν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκπυρσοκροτήσεως, τὸν ὁποῖον οὐδεὶς μέχρι σήμερον ἐπρόσεξε νὰ χρησιμοποιήσῃ. Ὁ ἀνατιναγμὸς λοιπὸν οὗτος ἐν τῇ περὶ οὗ ὁ λόγος μυδροβόλῳ δὲν ἀπόλλυται, ἀλλὰ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν αὐτόματον ἀποβολὴν τοῦ κενοῦ χρησιμεύσαντος φυσιγγίου καὶ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτοῦ διὰ νέου, ὅπερ ἅμα εἰσελθὸν ἐκπυρσοκροτεῖ παρευθύς. Ἐὰν δὲ ἐξακολουθῇ τις νὰ παρέχῃ τῇ μυδροβόλῳ ταύτῃ ἀεννάως φυσίγγια, αὕτη ἐξακολουθεῖ αὐτομάτως τὸ ἔργον της μέχρι τοῦ τελευταίου φυσιγγίου! Ἀρκεῖ λοιπὸν νὰ θέσῃ τις αὐτὴν ἐπὶ τὸν σκοπόν, νὰ τὴν ἑτοιμάσῃ καὶ νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ ἐπιτελέσῃ αὐτὴ μόνη εἶτα τὸ καταστρεπτικὸν ἔργον της, ὡς ὡρολόγιον, ὅπερ λειτουργεῖ μόνον του μετὰ τὴν διόρθωσίν του.

Τὰ φυσίγγια 333 τὸν ἀριθμὸν εἰσὶ προσηρτημένα ἐπὶ ταινίας ἥτις περιελίσσεται ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς μυδροβόλου ἐξέχουσα μόνον ὀλίγον κατὰ τὸ ἕτερον αὐτῆς ἄκρον. Ὅταν κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς μυδροβόλου τὰ φυσίγγια πλησιάζουσι νὰ ἐξαντληθῶσιν, ἀρκεῖ νὰ προσδεθῇ εἰς τὸ ἐξέχον ἄκρον τῆς πρώτης ταινίας ἑτέρα ταινία μετὰ τῶν 333 φυσιγγίων, ὅπως ἡ μυδροβόλος μὴ παύσῃ ἐκπυρσοκροτοῦσα· οὕτω δὲ δύναταί τις διὰ προσθήκης ἀλλεπαλλήλων νέων ἐνσφαίρων ταινιῶν νὰ διατηρήσῃ ἀκατάπαυστον τὴν λειτουργίαν τῆς μυδροβόλου.

Ἡ συχνότης τῆς ῥιπῆς τῆς μυδροβόλου κανονίζεται κατὰ τὰς περιστάσεις, δύναται δ' ἐν ἀνάγκῃ νὰ φθάσῃ τὸν ἀριθμὸν 600 βολῶν εἰς 1 λεπτὸν τῆς ὥρας! Εἷς μόνον ἐξησκημένος πυροβολητὴς ἀρκεῖ νὰ θέτῃ αὐτὴν ἐπὶ τὸν σκοπὸν καὶ νὰ τὴν διευθύνῃ πρὸς πάσας τὰς διευθύνσεις, καθ' ὅσον αὕτη ἐξακολουθεῖ πάντοτε νὰ βάλλῃ.

Ὁποίας φοβερὰς συνεπείας θέλει ἔχει εἰς τὰ

πολεμικὰ τὸ νέον τοῦτο φοβερὸν ὄργανον! Μία μόνη τοιαύτη μυδροβολοστοιχία τεθειμένη εἰς γραμμὴν καὶ διευθυνομένη ὑπὸ εὐαρίθμων στρατιωτῶν εἶνε ἀπρόσβλητος ὑπὸ ὁλοκλήρου στρατοῦ. Ποῖοι θὰ εἶνε οἱ γενναῖοι, οἵτινες θέλουσι τολμήσει πλέον νὰ προχωρήσωσιν ἀπέναντι βεβαίας καταστροφῆς, ἐνώπιον τοιαύτης φοβερᾶς φονικῆς γραμμῆς πυρὸς ἀκαταπαύστου;

**

Καὶ δὲν ἀρκεῖται εἰς τοὺς θριάμβους μόνον αὐτοὺς ἡ νεωτέρα ἀνθρωποβόρος πολεμικὴ τέχνη· αἱ φοβεραὶ ἐργασίαι ἐξακολουθοῦσι· μόλις ἔτι κατὰ τὸν παρελθόντα Μάρτιον ἐν Οὐασιγκτῶνι ἐγένοντο νέα πειράματα πυροβολικοῦ μέλλοντα καὶ ταῦτα νὰ φέρωσιν ἀληθῆ ἐπανάστασιν εἰς τὴν τέχνην τοῦ πολέμου. Ἐπρόκειτο ἐν αὐτοῖς περὶ τῆς δοκιμασίας νέων ὀβουζίων πεπληρωμένων δι' ἐκρηκτικῆς νιτρογλυκερίνης 11 λιτρῶν, ἥτις ἐκρηγνυμένη, ὅταν φθάσῃ εἰς τὸν σκοπόν, ἐπιφέρει μεγίστας καὶ φοβερὰς καταστροφάς!

**

Εἰς ὁποίαν ἀληθῶς καταπληκτικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τελειότητα ἔφθασε σήμερον ἡ πολεμικὴ τέχνη! Εἶνε λυπηρὰ ἡ πρόοδος αὕτη ἡ εὐνοοῦσα τὴν καταστροφήν. Παρηγορηθῶμεν ὅμως μὲ τὴν ἰδέαν, ὅτι ἴσως ποτὲ ἡ τοιαύτη ἔκτακτος τελειοποίησις τῆς πολεμικῆς τέχνης, ἂν δὲν κατηργήσῃ ἐντελῶς, θέλει τοὐλάχιστον καταστήσῃ σπανιωτέρους τοὺς πολέμους, διότι οἱ ἰθύνοντες τὰς τύχας τῶν ἐθνῶν θέλουσιν ὀπισθοχωρεῖ ἀπέναντι τῶν φοβερῶν καταστροφῶν καὶ τῆς πανολεθρίας, ἃς θέλουσι τότε φέρει οἱ πόλεμοι!

Ἐκ Σύρου, Ἀπρίλιος 1885.

ΦΕΡΕΚΥΔΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΠΕΡΙ ΒΙΚΤΟΡΟΣ ΟΥΓΚΩ

Ὁ θαυμασμός, ὃν ἐμπνέει ὁ μέγας ποιητὴς εἶνε τόσον μέγας, καὶ τὸ περὶ αὐτοῦ ἐνδιαφέρον τόσῳ πάγκοινον, ὥστε ἐλπίζομεν ὅτι εὐχάριστον ἀνάγνωσμα παρέχομεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας τῆς «Ἑστίας» παραθέτοντες ἐνταῦθα περιέργους τινὰς πληροφορίας περὶ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ Βίκτορος Οὐγκώ, ἐξαχθείσας ἐκ τοῦ ἄρτι ὑπὸ τοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ Ἀλφρέδου Ἀσσελίνου δημοσιευθέντος ἔργου «Victor Hugo intime».

Ὡς γνωστὸν ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ σύζυγον ἔλαβε τὴν Ἀδέλαν Φουσέ, ἣν θερμῶς ἠγάπησεν. Ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος ταύτης ἐγνωρίσθη ἐν Παρισίοις μετὰ τοῦ πατρὸς τοῦ ποιητοῦ, εἰσηγητοῦ ὄντος ἐν τῷ στρατιωτικῷ συμβουλίῳ, ἐν ᾧ ὁ Φουσὲ ἦτο γραφεύς. Ἐνυμφεύθη πρῶτος ὁ Οὐγκώ, μετὰ τινα δὲ χρόνον ὁ Φουσέ. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος ὁ στρατηγός, λίαν εὔθυμος ὤν, ἐπλήρωσε κύπελλον οἴνου καὶ προπιὼν εἶπε:

— Κάμε κόρην, ἐγὼ θὰ κάμω υἱὸν καὶ θὰ τοὺς ὑπανδρεύσωμεν. Προπίνω εἰς ὑγείαν τοῦ ζεύγους!

Τὸ παράδοξον τῆς εὐχῆς ταύτης εἶνε ὅτι ἐξεπληρώθη.

***

«Ὁ νέος Βίκτωρ Οὐγκώ, γράφει ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασί του ὁ πενθερὸς τοῦ Φουσέ, ἤρχετο συχνὰ εἰς Ζεντιλλῆ· κατέλυεν εἰς τὸν πυργίσκον μας ὅπου ἔγραψε τὴν μικρὰν αὐτοῦ ᾠδήν, *Νυκτερίδα*, καὶ μέρος τῶν λυρικῶν αὐτοῦ συλλογῶν. Τὸν εἴχον ἴδει κατὰ τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν, καχεκτικόν, ἀσθενικὸν παιδίον καὶ μὴ παρέχοντα πολλὰς ἐλπίδας ζωῆς. Ἐν Ζεντιλλῆ ἦτο νέος ὑγιέστατος, ἐν ὅλῃ τῇ ἀκμῇ τῆς διανοίας αὐτοῦ. Τὰ ποιήματα αὐτοῦ εἶχον ἤδη ἀναδείξει αὐτόν· ἡμεῖς ἐξετιμῶμεν ἰδίᾳ τὴν εὐθύτητα τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ καὶ τὴν ἁγνότητα τῶν ἠθῶν.»

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἐρασθεὶς τῆς Ἀδέλας, μεθ' ἧς συνανεστράφη, ἐδήλωσεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ νυμφευθῇ αὐτήν. Ὁ πενθερός του ὅμως βλέπων αὐτὸν ἄνευ ἀσφαλοῦς μέλλοντος καὶ μὴ ἔχων μεγάλην πεποίθησιν εἰς τὴν φιλολογίαν ἠθέλησε νὰ μεταπείσῃ αὐτόν, ἢ τοὐλάχιστον ν' ἀναβάλῃ τὸν γάμον μέχρι βελτιώσεως τῆς τύχης του. Ἀλλὰ τὸ αἴσθημα τοῦ Βίκτορος Οὐγκὼ δὲν ὑπέκυπτεν εἰς τοιούτους περιορισμούς. Ἐν ᾧ πάντες ἐνόμιζον αὐτὸν ἐν Παρισίοις, ὁ νεαρὸς ποιητὴς πεζὸς μετέβη εἰς Dreux, ὅπου ἔμενεν ἐπί τινας ἡμέρας ἡ οἰκογένεια τοῦ Φουσέ. Ὁ μέλλων πενθερός του τὸν εἶδε περιφερόμενον τριγύρω τῆς οἰκίας, ἣν κατῴκουν. Ἠθέλησε νὰ ἔλθῃ εἰς ἐξήγησιν μετ' αὐτοῦ. Ὁ ποιητὴς ἔδειξε στερροτάτην ἀπόφασιν, ἀνήρεσεν ἓν πρὸς ἓν ὅλα τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Φουσέ. Ἐθεώρει βέβαιον τὸ μέλλον αὐτοῦ, ἡ μήτηρ του εἶχεν ἀποθάνει, ὁ δὲ πατὴρ συνεφώνει πρὸς αὐτόν. Καὶ πράγματι μετ' ὀλίγον ἐστάλη ἐπιστολὴ τοῦ στρατηγοῦ, δι' ἧς ἐξῃτεῖτο διὰ τὸν υἱόν του τὴν χεῖρα τῆς θυγατρὸς τοῦ φίλου του. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἦσαν τὰ πράγματα ὅτε ὁ ποιητὴς ἦλθεν εἰς Ζεντιλλῆ. Μετά τινας ἡμέρας κατῆλθε τοῦ πυργίσκου του, ὅπως ὡς σύζυγος συμμετάσχῃ τῆς κατοικίας τῆς δεσποινίδος Φουσέ.

***

Ἡ μήτηρ τοῦ Βίκτορος Οὐγκὼ ἦτο γυνὴ μεγάλης ἀξίας. Ἐνέπνευσε διὰ τοῦ παραδείγματος ἀνδρικὰς ἀρετὰς εἰς τοὺς υἱούς της, ἦτο δὲ κατὰ πάντα ἀξία τῆς λατρείας ἣν ᾐσθάνετο ὁ νεώτατος πρὸς αὐτήν. Ὁ ποιητὴς ἐξύμνησε τὴν μητέρα αὐτοῦ ἐν πᾶσι σχεδὸν τοῖς ἔργοις του. Εἶνε πασίγνωστος ὁ στίχος:

Je vous baise, ô pieds froids de ma mère endormie!

* *
*

Ἐν Ἰερσέη, ὅπου μετέβη τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἐξορίαν αὐτοῦ, ὁ Οὐγκὼ ἠγείρετο ἅμα τῇ ἠοῖ· Ἀπὸ τοῦ παραθύρου τὸ βλέμμα του ἐξετείνετο εἰς ἄπειρον ὁρίζοντα οὐρανοῦ καὶ θαλάσσης ὁμιχλώδους· εἶτα δὲ ἐπελαμβάνετο τῆς ἐργασίας ὡς χειρῶναξ, τὸ καθημερινὸν ἐκτελῶν ἔργον.

Μέχρι μεσημβρίας εἶχεν ἤδη γεγραμμένους ἑκατὸν στίχους ἢ εἴκοσι σελίδας πεζοῦ λόγου· εἶτα δὲ καταβεβλημένας αἰσθανόμενος τὰς κνήμας του, διότι ἔγραφεν ὀρθὸς καὶ ἐβάδιζε σκεπτόμενος, κατέβαινεν ἐν τῷ μέσῳ τῶν τέκνων του. Ἀμέσως δὲ μετεβάλλετο· ὁ ποιητὴς μετεμορφοῦτο εἰς ἀγαθὸν πατέρα καὶ σύζυγον φιλόφρονα καὶ προσήγορον. Τὴν μεσημβρίαν ἐγευμάτιζον φαιδρῶς καὶ συνδιελέγοντο ἐπὶ μακρόν. Ἡ πατρικὴ ἀκτὶς κατηύγαζε πάντων τὰ μέτωπα.

* *
*

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἔγραψεν ἐν Γερνεσέῃ τοὺς *Ἐργάτας τῆς Θαλάσσης*, οὓς ἀφιέρωσεν εἰς τὴν νῆσον ταύτην διὰ τῶν ἑξῆς:

« Ἀφιερῶ τὸ βιβλίον τοῦτο εἰς τὸν φιλόξενον καὶ ἐλεύθερον βράχον, εἰς τὴν γωνίαν ταύτην τῆς παλαιᾶς νορμανδικῆς γῆς, ὅπου ζῇ ὁ εὐγενὴς μικρὸς ναυτικὸς λαός, εἰς τὴν νῆσον Γερνεσέην, σοβαρὰν καὶ χαρίεσσαν, ἄσυλόν μου ἐπὶ τοῦ παρόντος, πιθανῶς δὲ τάφον μου. »

Ὁ Οὐγκὼ χάριν ἀκριβείας περὶ τὴν στολὴν τῆς ἡρωΐδος τοῦ μυθιστορήματος τούτου Δουρουσέτης, ἠθέλησε νὰ ἔχῃ ὑπ' ὄψιν ἐνδυμασίαν κομψῆς γερνεσαίας τοῦ 1768. Αἱ γυναῖκες λοιπὸν τῆς νήσου προσήνεγκον αὐτῷ κομψοτάτην πλαγγόνα φέρουσαν τὴν αὐθεντικὴν τούτων στολήν.

Τὴν πλαγγόνα ἐδωρήσατο ὁ Οὐγκὼ πρὸς τὴν μικρὰν ἀνεψιάν του, θυγατέρα τοῦ γράψαντος τὰ περὶ Οὐγκὼ ἀπομνημονεύματα ταῦτα Ἀσσελίνου, ἥτις τὴν διετήρησεν μέχρι τοῦ ἑνδεκάτου αὐτῆς ἔτους. Εἶχεν αὐτὴν περὶ πολλοῦ, καὶ μόνον ὅτε μετεβλήθη εἰς ῥάκη συγκατετέθη νὰ παραιτήσῃ αὐτήν. Τὴν ἀπεκάλει « κοῦκλαν τοῦ μεγάλου ἀνθρώπου». Ὅτε δέ ποτε ἠρώτησαν αὐτήν:

— Ποῖον εἶνε τὸ καλλίτερον ἔργον τοῦ Βίκτορος Οὐγκὼ ποῦ ἔκαμε εἰς τὴν ἐξορίαν του;

Ἀπεκρίθη.

— Ἡ κοῦκλά μου!

* *
*

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ συνεκάλει εἰς ἑβδομαδιαῖον κατὰ πέμπτην γεῦμα τὰ πτωχότερα παιδία τῆς νήσου Γερνεσέης. Κατὰ τὴν ἑορτὴν δὲ τῶν Χριστουγέννων προσέφερεν εἰς αὐτὰ καὶ ἐνδύματα καὶ παιγνίδια, καὶ γλυκίσματα· ἡ σύζυγος τοῦ Οὐγκὼ περιγράφει διὰ βραχέων τὴν συγκινητικὴν ταύτην σκηνήν. « Τὰ ἐνδύματα, ἀσπρόρουχα, ὑποδήματα διανέμονται εἰς αὐτά, ἀφ' οὗ ὁ σύζυγός μου τοῖς ἀποτείνει πατρικὰς συμβουλάς. Ἔπειτα τὰ παιδία μεταβαίνουν εἰς μικρὰν ἀγροτικῶς ἐσκευασμένην αἴθουσαν, εἰς τὴν ὁποίαν λάμπει τὸ δένδρον τῶν Χριστουγέννων. Παιγνίδια, κηρία ἀναμμένα, ὀπῶραι, πορτοκάλλια κρέμανται ἀπὸ τοὺς κλάδους των. Δύνασθε νὰ φαντασθῆτε τὴν χαρὰν καὶ τὴν ἔκπληξιν τῶν παιδίων. Ὅλα αὐτὰ τὰ ὡραῖα πράγματα κληροῦνται, καὶ καταβιβαζόμενα ἀπὸ τὸ δένδρον μεταβαίνουσιν εἰς τὰς χεῖρας τῶν εὐτυχῶν παιδίων».

Μ·

ΠΕΡΙ ΛΟΥΤΡΩΝ

Πολλὰ τῆς ἀρχαιότητος ἔθνη, ἰδίως οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ Ἑβραῖοι, ἐθεώρουν τὸ λούεσθαι ὡς καθῆκον θρησκευτικόν. Κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Μωάμεθ πρέπει πεντάκις τῆς ἡμέρας νὰ πλύνωσιν οἱ πιστοὶ τὸ πρόσωπον, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου τὸ ὕδωρ εἶνε σπανιώτατον, τὸ θρησκευτικὸν τοῦτο καθῆκον ἐκτελεῖται δι' ἄμμου.

Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὰ δημόσια λουτρὰ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν αὐτοκρατόρων ἦσαν πολυτελέστατα. Τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ οἰκοδομηθέντα ἦσαν τόσῳ μεγάλα, ὥστε δεκαοκτὼ χιλιάδες ἀνθρώπων ἠδύναντο νὰ λούωνται συγχρόνως ἐν αὐτοῖς, τὰ δὲ τοῦ αὐτοκράτορος Καρακάλα εἶχον ἐμβαδὸν μεγαλείτερον ἑνὸς τετάρτου τετραγωνικοῦ μιλίου. Περιεῖχον λουτῆρας θερμοῦ καὶ ψυχροῦ ὕδατος, λουτῆρας θερμοῦ ἀέρος καὶ ἀτμοῦ, δεξαμενὰς διὰ κολύμβημα, προθαλάμους, δωμάτια πρὸς ἐνδυμασίαν καὶ αὐλὰς δι' ἀγῶνας καὶ γυμνάσια, ὅλα δὲ ταῦτα κεκοσμημένα διὰ μωσαϊκῶν, μαρμάρων, εἰκόνων καὶ ἀγαλμάτων.

Τὸ *τουρκικὸν λουτρὸν* εἶνε μίμησις τοῦ ἀρχαίου διὰ θερμοῦ ἀέρος ἀραβικοῦ λουτροῦ, τὸ ὁποῖον ἦτο τὰ μάλιστα ἐν χρήσει παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις. Ὁ λουόμενος εἰσέρχεται κατὰ πρῶτον ἐντὸς δωματίου ὅπου ὁ ἀὴρ εἶνε θερμός, ὅταν δὲ ἡ ἐφίδρωσις ἀρχίσῃ, μεταβαίνει εἰς ἄλλο δωμάτιον ἀκόμη θερμότερον, ὅπου ὁ ἀὴρ εἶνε τόσῳ θερμός, ὥστε ἐντὸς αὐτοῦ δύναται νὰ βράσῃ ᾠόν. Ἅμα δὲ ἱδρώσῃ ἀφθόνως ἐκεῖ ὁ λουόμενος ὁδηγεῖται εἰς τὸ πλυντήριον, ὅπου τὸ σῶμά του τρίβεται καὶ καθαρίζεται διὰ σάπωνος ἐν μέσῳ ἀφθόνου ὕδατος. Ἔπειτα σφογγίζεται καὶ μεταβαίνει εἰς ἄλλο δωμάτιον, ὅπου ἀναπαύεται, ἕως οὗ τὸ σῶμά του στεγνώσῃ ἐντελῶς καὶ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν φυσικήν του θερμοκρασίαν.

Τὸ *ῥωσσικὸν λουτρὸν* ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὸ τουρκικόν, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι εἰς τοῦτο ἀντὶ θερμοῦ ἀέρος γίνεται χρῆσις θερμοῦ ἀτμοῦ καὶ προσέτι κατάδυσις εἰς ψυχρὸν ὕδωρ. Τὸ ῥωσσικὸν λουτρὸν δύναται νὰ φθάσῃ εἰς πολὺ μεγαλειτέραν θερμότητα ἢ τὸ τουρκικόν. Τὰ λουτρὰ ταῦτα γινόμενα μετὰ προσοχῆς, εἶνε λίαν ὠφέλιμα εἰς τὴν ὑγείαν, ἐὰν ὅμως γείνωσιν εἰς ὑπερβολὴν θερμά, θερμαίνουσι παραπολὺ τὸ αἷμα καὶ ἑπομένως καθίστανται ἐπικίνδυνα.

Τὸ *ψυχρὸν λουτρὸν* ἐπιφέρει πάντοτε εἰς τὸν λουόμενον αἰφνίδιον κατὰ τὴν κατάδυσιν ῥῖγος, τὸ ὁποῖον ὅμως ἀκολουθεῖ ἀμέσως συναίσθησις θερμότητος καὶ εὐεξίας καθ' ὅλον τὸ σῶμα. Ἐὰν κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ ὕδατος ὁ λουόμενος καὶ σπογγισθῇ καλῶς, θέλει αἰσθανθῇ ἑαυτὸν ἐλαφρὸν καὶ ἔντονον, ἐὰν ὅμως παραμείνῃ ἐντὸς τοῦ ὕδατος μετὰ τὴν ἀντίδρασιν, θὰ ψυχρανθῇ πάλιν καὶ θὰ αἰσθανθῇ τὸ σῶμά του ἐξησθενημένον. Ἑπομένως τὸ ψυχρὸν λουτρὸν καλῶς μὲν λαμβανόμενον εἶνε ὠφέλιμον, κακῶς δὲ ἐπιβλαβές. Μόνον εὔρωστοι καὶ ὑγιεῖς ἄνθρωποι δύνανται νὰ λούωνται ἐντὸς ψυχροῦ ὕδατος, πρέπει δὲ καὶ οὗτοι νὰ ἀποφεύγωσιν αὐτό, ὅταν τὸ σῶμα εἶνε καταπεπονημένον ἢ πολύ, μετὰ σωματικὴν ἄσκησιν, θερμόν.

Τὸ *χλιαρὸν λουτρὸν* εἶνε λίαν εὐχάριστον καὶ δὲν προξενεῖ ἀπότομον ἐντύπωσιν εἰς τὸν λουόμενον· δίδει ἐλαφράν τινα θερμότητα εἰς ὅλον τὸ σῶμα, κατευνάζει τὰ νεῦρα καὶ ἐπιταχύνει τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος· ἀλλὰ δὲν εἶνε τονικὸν ὡς τὸ ψυχρὸν λουτρόν, οἱ δὲ ποιοῦντες συνεχῶς χρῆσιν χλιαρῶν λουτρῶν, καθίστανται εὐαίσθητοι εἰς τὰς μεταβολὰς τῆς θερμοκρασίας. Τὸ καλλίτερον ἅμα δὲ καὶ εὐαρεστότερον λουτρὸν δι' ὑγιᾶ ἄνθρωπον εἶνε τὸ χλιαρόν.

Τὸ *θερμὸν λουτρὸν* φέρει τὸ αἷμα ταχέως πρὸς τὰ ἄκρα, καθιστᾷ τὸ δέρμα ἐρυθρὸν καὶ τὸν σφυγμὸν ταχύτερον. Ὁ ποιούμενος αὐτοῦ χρῆσιν αἰσθάνεται βάρος εἰς τὴν κεφαλὴν καθὼς καὶ κόπωσιν καὶ ἐξασθένησιν εἰς τὸ σῶμα. Ὑγιεῖς ἄνθρωποι δέον νὰ ἀποφεύγωσι τὴν συνήθειαν τῶν θερμῶν λουτρῶν, ὁσάκις δὲ ἡ ἀνάγκη τὸ ἀπαιτήσῃ, πρέπει ὁ λουόμενος νὰ ἀρχίζῃ διὰ χλιαροῦ λουτροῦ, θερμαινομένου ὀλίγον κατ' ὀλίγον, νὰ ἐξέρχηται δὲ ἅμα αἰσθανθῇ τὰς δυνάμεις ἐκλειπούσας, περιχυνόμενος εὐθὺς κατόπιν διὰ ψυχροῦ ὕδατος καὶ νὰ τρίβῃ τὸ σῶμα διὰ χειρομάκτρου χονδροῦ.

Τὸ *θαλάσσιον λουτρὸν* εἰς κατάλληλον καιρὸν γινόμενον εἶνε ὑγιεινόν. Ἀλλὰ ἀπαιτεῖται προσοχή, ὥστε νὰ μὴ μένῃ τις πολὺ ἐντὸς τοῦ ὕδατος, διότι τότε ἡ ἀντίδρασις παρέρχεται καὶ ὁ λουόμενος καταλαμβάνεται ὑπὸ ῥίγους. Τὸ σῶμα εὐθὺς ὡς ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ ὕδατος πρέπει νὰ σφογγισθῇ δυνατὰ καὶ νὰ ἐνδυθῇ ἀμέσως. Δὲν πρέπει νὰ εἰσέλθῃ τις εἰς τὴν θάλασσαν πρὶν παρέλθουν δύο ἢ τρεῖς ὧραι μετὰ τὸ γεῦμα.

Α*.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ ΕΝ ΓΑΛΛΙΑι

Ὁ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἀπηύθυνεν εἰς τὸν πρόεδρον τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας ἔκθεσιν ἐπὶ τῆς καταστάσεως τῆς ποινικῆς Δικαιοσύνης κατὰ τὸ 1883 ἐν Γαλλίᾳ. Ἐκ ταύτης ἐν γένει ἐξάγεται ὅτι τὸ ἔγκλημα οὐδόλως ὑπέστη ἐκεῖ ἐλάττωσίν τινα μαρτυροῦσαν τροπὴν ἐπὶ τὰ βελτίω.

Καὶ καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὰς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἐνόρκων ἀναγομένας ὑποθέσεις, αἱ ἐπ' αὐτῶν στατιστικαὶ ἔρευναι σημειοῦσιν ἐπαισθητὴν βελτίωσιν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγκλημάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ ὁρκωτοὶ ἐξέδωκαν ἐτυμηγορίας, ἀνῆλθε κατὰ τὸ 1883 εἰς 3,299, ἀπέναντι 3,644, κατὰ τὸ 1882, καὶ 3,580 κατὰ τὸ 1881. Ἡ παράθεσις τῶν στατιστικῶν, αἵτινες ὁρίζουσι τὴν φύσιν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν κριθεισῶν ὑποθέσεων παρέχει ὁμοίως ἀνάλογα ἐξαγόμενα. Οἱ φόνοι, οἱ βιασμοί, αἱ πλαστογραφίαι, αἱ κλοπαὶ ἐπαισθητῶς ἐλαττοῦνται, κατὰ τὸ 1883, τῶν προγενεστέρων ἐτῶν. Μόνον ἀνεπαίσθητός τις αὔξησις παρατηρεῖται εἰς τὰς παιδοκτονίας καὶ εἰς τὰς δολίας χρεωκοπίας.

Ἀλλὰ τοὐναντίον τοῦ προσδοκωμένου ἡ ἀναλογία τῶν ἐγγραμμάτων ἐγκληματιῶν οὐσιωδῶς αὐξάνει. Ἀπὸ τοῦ 1871—1875 ἀνῆλθεν εἰς 64 τοῖς %, κατὰ τὴν ἀκόλουσον πενταετίαν ἀνεβιβάσθη εἰς 70 τοῖς % καὶ ἀπὸ τοῦ 1881-1883 εἰς 74 τοῖς %. Ἡ αὔξησις αὕτη ὑπὸ ἔποψίν τινα εἶνε ἀναμφιβόλως ἡ λογικὴ συνέπεια τῆς αὐξήσεως τῆς προκαταρκτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀφοῦ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγραμμάτων ἐλαττοῦται καθ' ἑκάστην. Ἀλλ' αἱ πρόοδοι τῆς ἠθικῆς δὲν ὑπῆρξαν ἴσαι μὲ τὰς τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἀφ' ἑτέρου ἀποβλέπων τις εἰς τὰ ἐγκλήματα ὑπὸ τὴν ἔποψιν τοῦ ζητήματος τῆς κατοικίας, εὑρίσκει λίαν λυπηρὰν πρόοδον ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν δικασθέντων, οἵτινες στεροῦνται ὡρισμένης κατοικίας. Κατὰ τὸ 1883, 434 ἐξ αὐτῶν περιείχοντο ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ· ἡ ἀναλογία εἶνε 10 τοῖς %. Ἔκτοτε δ' ἤρξατο αὐξανομένη. Τὸ ἐξαγόμενον τοῦτο χρήζει προσοχῆς, καθ' ὃ συμπίπτον μετ' ἐπαισθητῆς αὐξήσεως τῶν τυχοδιωκτῶν.

Ἐπίσης ἐν τῇ στατιστικῇ τῶν πλημμελημάτων καὶ πταισμάτων παρατηροῦνται οὐσιώδεις αὐξήσεις, κατὰ τὸ 1883, ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὰς τῶν ἄλλων ἐτῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Συγχρόνως τῇ τελουμένῃ ἐν Παρισίοις Καλλιτεχνικῇ ἐκθέσει ὁ Ἰάπων ζωγράφος Γιαμαμότο διωργάνωσεν αὐτόθι ἰδίαν ἔκθεσιν ἔργων αὐτοῦ, ἅτινα κρίνονται ἀξιόλογα. Αἱ ἐν λόγῳ εἰκόνες ἀνήκουσιν εἰς πάντα τὰ εἴδη τῆς ζωγραφικῆς, παριστῶσαι τοπεῖα, ζῷα, θρύλους, ἱστορικὰς καὶ οἰκογενειακὰς σκηνάς, εἶνε δὲ πίνακες διὰ Κινεζικῆς μελάνης, ὑδρογραφίαι ἐπὶ μετάξης, ἐλαιογραφίαι κτλ. ἀπεικονίζουσαι πᾶσαι ὑποθέσεις καθαρῶς Ἰαπωνικάς.

Ἡ ζωγραφικὴ ἐν Ἰαπωνίᾳ πληροῖ ἀναπόδραστον κοινωνικὴν ἀνάγκην οὐ μόνον παρὰ τοῖς ὑψηλοῖς στρώμασιν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ ὄχλῳ. Χρῆσιν ποιοῦνται ταύτης πανταχοῦ εἰς διακοσμήσεις παραπετασμάτων καὶ ὀροφῶν καὶ παντοίων ἔτι ἀντικειμένων χρησίμων ἐν τῷ καθ' ἡμέραν βίῳ. Ἡ ζωγραφικὴ ἐν Ἰαπωνίᾳ διατηρεῖ τὸν ἐθνικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα, καθ' ὃ προστατευομένη ὑπὸ τοῦ ἔθνους ὁλοκλήρου, ὅπερ ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ μένει ξένον ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὸν ἐπιτηδευόμενον ἐξευρωπαϊσμὸν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καί τινων εὐγενῶν. Τὸ πλεῖστον τῶν ἰαπωνικῶν εἰκόνων παριστᾷ ἢ βουδικοὺς θρύλους ἢ σκηνὰς εἰλημμένας ἐκ τῆς ἐθνικῆς ἱστορίας καὶ πρόσωπα φέροντα τὰς πολυτελεῖς ἐνδυμασίας τῆς ἀρχαίας Ἰαπωνίας. Ἂν κρίνῃ τις ἐκ τοῦ πλήθους τῶν φωτογραφικῶν ἐκτύπων, αὗται εἶνε αἱ πλειότερον ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ζητούμεναι. Μετ' αὐτὰς ἀκολουθοῦσι συνήθως ἐν ταῖς ἰαπωνικαῖς ἐκθέσεσι, λόγῳ ποσότητος, αἱ ζωγραφίαι ἀνθέων, πολλάκις θαυμασίως ἀπεικονιζομένων. Αἱ ὀλιγώτερον ἐπιζητούμεναι ὑποθέσεις εἶνε αἱ παριστῶσαι οἰκογενειακὰς σκηνάς· μολονότι αὗται εἶνε τοσοῦτον εὐάρεστοι ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ ὑπὸ τῶν εὐρωπαίων φιλοτέχνων τοσοῦτον θαυμαζομένου Ἰάπωνος καλλιτέχνου Hokousaï, οἱ Ἰάπωνες θεωροῦσι τὰς τοιαύτας εἰκόνας του ὡς ἀνηκούσας εἰς ὑποδεέστερον εἶδος τέχνης.

Κατὰ τὸν τελευταῖον συρμὸν τῶν Παρισίων οἱ γυναικεῖοι πῖλοι δὲν κατασκευάζονται πλέον ἐξ ἀχυροειδῶν ὑφασμάτων οὔτε ἀπομιμοῦνται πλέγματα ἐκ κλάδων ἰτεῶν ἢ σχοίνων δίκην καλαθίων, ἀλλ' ἐξ αὐτῶν τῶν φλοιῶν τῶν δένδρων ἢ ἐξ ἀπομιμήσεων τούτων. Τοὺς πίλους δὲ τούτους περικοσμοῦσιν οὐχὶ διὰ τριχάπτων ἢ ἄλλων ὁμοίων τεχνητῶν κοσμημάτων, ἀλλὰ διὰ πιστῶς ἀπεικασμένων ἀγρίων καρπῶν, οἷον χαμοκεράσων, βατομούρων, φύλλων δρυὸς μετὰ βαλάνων, κλαδίσκων φουντουκιῶν ἢ καρυῶν κ.τ.λ.

Νέον ἔθος ὡς πρὸς τὰ δῶρα τοῦ γάμου ἤρξατο εἰσαγόμενον τελευταῖον ἐν Ἀγγλίᾳ. Εἰς ζεύγη, ἅτινα δὲν διακρίνονται διὰ τὸν πλοῦτον αὐτῶν καὶ τὴν εὐπορίαν, ἀντὶ νὰ δίδωνται δῶρα βαρύτιμα συνιστάμενα εἰς ἄχρηστα καὶ περιττὰ εἴδη πολυτελείας, δίδεται τὸ ἀντίτιμον εἰς χρήματα μετρητά, πρᾶγμα ὅπερ εἶνε μὲν ἥκιστα ποιητικὸν ἔχει ὅμως καὶ τὰ πρακτικὰ αὐτοῦ προτερήματα. Ἐὰν συλλογισθῇ τις ὅτι ἐνίοτε τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον δωρεῖται ἑξάκις ἢ δεκάκις ὑπὸ διαφόρων καὶ ὅτι τὸ νεαρὸν ζεῦγος ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του πολυαρίθμους ἀνθοδόχας ἢ σερβίτσια τοῦ καφὲ ἢ τοῦ τεΐου, ἢ τραπεζίδια τοῦ παιγνίου ἢ ὅτι λαμβάνει δῶρα ὅλως ἐνίοτε ἄχρηστα, ἐν ᾧ στερεῖται τῶν ἀναγκαιοτάτων οἰκιακῶν σκευῶν, θέλει ἐκτιμήσει δεόντως τὸ πρακτικὸν τοῦ νέου ἔθους. Ὅτε δὲ πρὸ ὀλίγων ἑβδομάδων ὁ αἰδέσιμος Στέφανος Γλάδστων, ἱερεύς, καὶ γηραιότερος υἱὸς τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἀγγλίας, ἐνυμφεύθη τὴν Mis Annie Chrorthwaite, θυγατέρα τοῦ Δόκτορος C. Wilson, ἐν Λιβερπούλῃ, δὲν ἐξεπλάγη βεβαίως δυσαρέστως ὅταν μεταξὺ τῶν διαφόρων δώρων ἔλαβε καὶ δύο συναλλαγματικὰς ἐξ 100 λιρῶν ἑκάστην, ἃς ἔστελλεν αὐτῷ ὁ Δοὺξ τοῦ Westminster.

Αἱ τὸν συρμὸν ἀκολουθοῦσαι κυρίαι τῆς ἀριστοκρατικῆς τάξεως τῆς Νέας Ὑόρκης εὑρίσκουσιν ἰδιάζουσαν τέρψιν νὰ ἐπιδεικνύωσιν ὅλως ἰδιοτρόπως ὀρέξεις καὶ κλίσεις εἰς τὰ ἀφορῶντα τὸν ἱματισμόν, καὶ διὰ παντὸς μέσου νὰ ἑλκύωσι τὴν γενικὴν προσοχήν. Συρμὸς τοιοῦτος εἶνε τανῦν ἡ ἀπασχόλησις μετὰ παραδόξων ἐπιστηθίων ζῴων, ἀντὶ τῶν κυναρίων, ἅτινα ὄχι μόνον ἀνατρέφουσιν οἴκαδε ἀλλὰ καὶ συμπαραλαμβάνουσιν ἐν τῇ συναναστροφῇ. Οὕτω ἀριστοκρατική τις τοιαύτη κυρία ἔχει χελώνην προσφιλῆ, ἣν παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτῆς εἰς τὸ θέατρον καὶ τῆς ὁποίας ἐξυμνεῖ ἐνθουσιωδῶς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν πίστιν. Τὸ ζῷον εἶνε ἐνδεδυμένον δι' ἀτλαζίνου ὑφάσματος κυανοῦ χρώματος ἐφ' οὗ εἶνε προσδεδεμένος κυανοῦς ἐπίσης ἱμάς. Ἄλλη τις κυρία ἔχει δέκα λευκοὺς ὀροφίας ποντικούς, οὓς φέρει ἐπίσης μεθ' ἑαυτῆς εἰς τὸ θεωρεῖον τοῦ θεάτρου, πρὸς μέγιστον ἐξοργισμὸν καὶ σκάνδαλον τῶν γειτόνων. Πάσας ὅμως ὑπερβαίνει ἡ εὐγενὴς κυρία Stout, ἥτις τρέφει 60 μικροὺς καὶ μεγάλους λευκοὺς ποντικούς, ἐκτάκτως ἡμέρους, ἐν ἰδίᾳ αἰθούσῃ. Ἡ κυρία αὕτη δαπανᾷ τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου εἰς θεραπείαν τῶν ζῳαρίων τούτων, ἐπιδεικνύει δὲ τὸ θηριοτροφεῖόν της μεθ' ὑπερηφανείας εἰς ἕκαστον τῶν ἐπισκεπτῶν της.

Ἔν τινι χορῷ δόκιμος τοῦ ναυτικοῦ ἐρωτᾷ ἄλλον ποία εἶνε ἡ φρεγάτα ἐκείνη ἡ θεόρατη, ἐννοῶν κυρίαν ὑψηλὴν ἱσταμένην πλησίον του. Μετ' ὀλίγον προσέρχεται ὅπως καλέσῃ αὐτὴν εἰς τὸν χορόν.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε δόκιμε. Μία φρεγάτα ὁδηγεῖται πάντοτε ἀπὸ καπετάνιο.

Ἀσθενής. — Πότε 'μπορῶ νὰ 'μιλήσω μὲ τὸν ἐξοχώτατο;

Ὑπηρέτρια. — Ὁποτε θέλετε· ὅλη τὴν ἡμέρα εἶνε 'ς τὸ 'σπίτι.

Ἀσθενής. — Ναί, μὰ ἤθελα νὰ τὸν εὕρω ἐντελῶς μοναχό.

Ὑπηρέτρια. — Τότε ἔλατε ἀπὸ τὰς 2-3. Εἶνε ἡ ὥρα ποῦ δέχεται ἐπισκέψεις 'ς τὸ 'σπίτι. Τότε εἶνε καταμόναχος πάντοτε.

Ἐν συναναστροφῇ.

Καβαλλιέρος. — Θέλετε, κυρία, κανὲν ἀναψυκτικόν;

— Ἀναψυκτικόν; Ὄχι. Ἀναψυχὴν θέλω. Ἀφήσατέ με ὀλίγον μοναχήν.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» Ἀνέστη Κωνσταντινίδου 1885 — 41.

'Αριθ. 493 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' — Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. 'Επὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. — 9 'Ιουνίου 1885

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ ΕΝ ΤΗι ΔΥΣΕΙ

ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ

Συνέχεια· ἴδε σελ. 376.

Δ'

'Εμακρολόγησα ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν λόγων τῆς ἀπεχθείας τῶν Στρατιωτῶν πρὸς τὰς βασιλικὰς ἐκστρατείας, ἢ τὰ λεγόμενα ταξείδια, διότι αὐτὴ ἡ ἀστρατεία τῶν ἰθαγενῶν πολεμιστῶν εἶνε ἡ πρωτίστη, ἢ μᾶλλον ἡ μόνη ἀφορμὴ τῆς παρακμῆς τοῦ βυζαντινοῦ κράτους καὶ τῆς ὑποδουλώσεως τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς ὑπὸ τῶν 'Οσμανιδῶν, τῶν κατ' ἐξοχὴν τούτων ἐκστρατευτῶν.

Εἶνε ἀξιοπαρατήρητον γεγονὸς ὅτι ἐνῷ ἡ 'Ελλὰς ἔτρεφε μυριάδας στρατιωτικῶν ἀρχόντων, τοὺς ὁποίους θαυμάζουσι τὰ Φραγκικὰ Χρονικὰ τῆς Πελοποννήσου, ὅτι ἐνῷ ἐπὶ τῆς εἰσβολῆς τῶν Τούρκων οἱ αὐτοὶ Στρατιῶται διασπαρέντες ἀνὰ τὴν Δύσιν ἀπέδειξαν, ὡς ὁμολογοῦσιν οἱ σύγχρονοι ἱστορικοί, ὅτι οὔτε ἡ ἑλληνικὴ ἀνδρεία εἶχε χαθῆ, οὔτε ἡ παλαιὰ τακτικὴ λησμονηθῆ, μία δρὰξ Γάλλων πολεμιστῶν σχεδὸν ἀμαχητεὶ ὑπέταξε τὴν Πελοπόννησον, ἐν δὲ τῇ ἁλώσει οὐδεὶς τῶν 'Ελλήνων Στρατιωτῶν προμαχεῖ ὑπὲρ τῆς Πόλεως. 'Αλλ' αὐτὰ τὰ προμνημονευθέντα Χρονικὰ ἐξηγοῦσι τὸν λόγον τῶν ἀκατανοήτων θριάμβων τῶν Γάλλων ἐν Πελοποννήσῳ. Οἱ Στρατιῶται οὗτοι δὲν ἐπολέμησαν πρὸς τοὺς ἐπιδρομεῖς, ἀλλ' ἑκόντες ὑπετάγησαν ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει τῆς τηρήσεως τῶν προνομίων των:

Τ' ἀρχοντολόγι τοῦ Μοραιῶς καὶ ὅλης τῆς Μεσαρέας.
ἐποίκασιν συμβίβασιν μετὰ τὸν Καμπανέσην,
ὅτι ὅλα τὰ ἀρχοντόπουλα ποῦ εἴχασι προνοίαις,[1])
νὰ ἔχουσιν ὁ καθε εἷς πρὸς τὴν οὐσιὰν ὁποῦ εἶχε
τὴν ἀνθρωπιὰν καὶ τὴν στρατειὰν τόσον νὰ τοῦ ἀναμένῃ,
καὶ οἱ χωριάταις τῶν χωριῶν νὰ στέκουν ὡς ἂν τοὺς ηὗραν.
Ἄρχοντας ἔξη ἔβαλαν, καὶ ἄλλους ἔξη Φράγκους,
ὅπως νὰ ἐμοιράσωσι τοὺς τόπους καὶ προνοίαις.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι τὴν συνθηκολόγησιν ταύτην δὲν ἐδέχθησάν τινες τῶν στρατιωτικῶν ἀρχόντων, καὶ ἰδίως ὁ ἄρχων τοῦ Ναυπλίου καὶ Ἄργους Λέων ὁ Σγουρός, τὰ δὲ αὐτὰ Χρονικὰ διηγοῦνται τί ὑπέφεραν οἱ Γάλλοι ἀπὸ τὸν ἀφοβερὸν ἐκεῖνον Στρατιώτην.»

'Επὶ τοιαύταις συνθήκαις μένουσιν ἐν Πελοποννήσῳ οἱ 'Ενετοί, μισθοδοτοῦντες μάλιστα ἁδρῶς τοὺς Στρατιώτας· ὁσάκις δὲ θρασύς τις προβλεπτὴς ἐτόλμησεν ἢ νὰ δολιευθῇ τὰς συνθήκας, ἢ νὰ ἐξυβρίσῃ τὸν Στρατιώτην, ἡ ἀνταρσία ἐπήρχετο ὡς φοβερὰ Νέμεσις.

Τὰ αὐτὰ δὲ ἤθελον διατηρηθῆ καὶ ἐπὶ Τούρκων, ἂν ἡ ἐξωμοσία τῶν 'Αλβανῶν δὲν διήρει τὰς δύο ἀδελφὰς φυλὰς εἰς προνομιούχους καὶ διωκομένους Στρατιώτας. 'Εκ πηγῆς αὐθεντικῆς, τῆς χρονογραφίας τοῦ πατριάρχου Νεκταρίου, γινώσκομεν ὅτι μέχρι τῶν μέσων τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος «ὁ Μωρέας εἶχε Τούρκους ὀλίγους (καλὰ καὶ νὰ τὸν ὥριζεν ὁ βασιλεὺς τῶν Τουρκῶν), διὰ τοῦτο οἱ Ἄρχοντες τοῦ τόπου, οἱ Χριστιανοί, ὥριζαν τοὺς τόπους καὶ τὰ χωρία, ὁποῦ ἔχουσι τώρα οἱ Τοῦρκοι οἱ λεγόμενοι Σπαΐδες· καὶ ἦσαν Ἄρχοντες χριστιανοὶ Σπαΐδες ἀπάνω εἰς τὸν τόπον, καὶ εἰς καιρὸν πολέμου ἔκαναν καὶ αὐτοὶ σιφέρι ὁμοίως μὲ τοὺς Τούρκους.» 'Απὸ τοῦ προρρηθέντος διαζυγίου μεταξὺ 'Ελλήνων καὶ 'Αλβανῶν Στρατιωτῶν, διαζυγίου τὸ ὁποῖον εἶνε τὸ μεγαλείτερον πολιτικὸν κατόρθωμα τῶν Τούρκων, τὸ περικόψαν τὰς πτέρυγας τοῦ ἑλληνικοῦ ἀετοῦ, χρονολογεῖται ἡ ἐμφάνισις τοῦ κλέφτου καὶ ἐλευθερωτοῦ τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς.

Κι' ἂν τὰ δερβένια τούρκεψαν, τὰ 'πῆραν 'Αρβανίταις,
ὅσο 'νε ὁ Στέριος ζωντανὸς πασᾶ δὲν προσκυνάει·
πᾶμε νὰ λημεριάσωμε, ποῦ λημεριάζουν λύκοι.

Ε'

Δὲν ἠξεύρω ποῦ βασιζόμενοί τινες τῶν ἱστορικῶν ἰσχυρίσθησαν ὅτι οἱ Τοῦρκοι ὀφείλουσι τοὺς θριάμβους των εἰς τὸ ὑπ' αὐτῶν πρώτων ἐφευρεθὲν στρατιωτικὸν σύστημα, καὶ ἰδίᾳ εἰς τὴν διατήρησιν μονίμου τιμαριωτικοῦ στρατοῦ. Ὅστις λάβῃ τὸν κόπον νὰ μελετήσῃ τὰς περισωθείσας πολλὰς τακτικὰς πραγματείας τῶν Βυζαντινῶν θὰ ἴδῃ ὅτι οἱ Τοῦρκοι ἁπλῶς ἀπεμιμήθησαν αὐ-

---

[1]) Τὸ γαλλικὸν κείμενον φέρει «les gentilhommes grecs qui tenaient fiefs et terres et les casaux du pays.

τάς, καὶ οὐδέν, ἀπολύτως οὐδὲν προσέθηκαν. Καὶ πρῶτον, ἐπειδὴ περὶ Στρατιωτῶν ὁ λόγος, ἀναφέρομεν τὰ ἑξῆς· μέχρι τοῦ Ὀρχάνου οἱ Τοῦρκοι δὲν ἐγνώριζον ἄλλον στρατὸν πλὴν τῶν λεγομένων Ἀκιντσίδων, δηλαδὴ ἱππέων στρατιωτῶν· ὅτι δὲ οἱ Ἀκιντσίδες οὗτοι εἶνε ἀπομίμησις τῶν ἡμετέρων Στρατιωτῶν, πειθόμεθα ἐκ τῶν παλαιῶν Ἑνετῶν χρονογράφων, οἵτινες μνημονεύοντες τὸ ὄνομα τοῦτο ἐπεξηγοῦσι διὰ τοῦ ἑλληνικοῦ: Akinzis, cioè Stradioti. Καὶ αὐτοὶ οἱ ὕστερον ὀργανισθέντες Σπαΐδες οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ οἱ ἡμέτεροι τιμαριοῦχοι. Ὁ ἐν τῇ ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδι γράψας τὴν Ἀριθμητικὴν Γλυζώνιος, φέρων παράδειγμα τῆς διαιρέσεως τῶν προσόδων τιμαριωτικοῦ χωρίου μεταξὺ πολλῶν συγκατόχων, ἀποκαλεῖ τοὺς κατόχους τοιούτων χωρίων «Σπαΐδες, ἤγουν Στρατιώταις.»

Ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ λεγομένου τάγματος τῶν Γιανιτσάρων, θεωρουμένου ὡς καθαρᾶς Τουρκικῆς ἐφευρέσεως, εὑρίσκομεν παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς τὴν ἀρχὴν μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος. Ὡς οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Juniores εἶχον καὶ οἱ Βυζαντινοὶ τοὺς Νεωτέρους, Ἄραβας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐξωμότας· τοιοῦτος πρὸς τοῖς ἄλλοις ἦν καὶ ὁ κατὰ τῶν Ῥώσων ἀνδραγαθήσας Ἀνεμᾶς, ὁ υἱὸς τοῦ τελευταίου ἐμίρου τῆς Κρήτης, Κουρουπᾶ. Οἱ ἐξωμόται οὗτοι, λεγόμενοι καὶ *γαμβροὶ Σαρακηνοί*, κατετάσσοντο συνήθως εἰς τὰ πεζικὰ τάγματα τῶν Τσακώνων. Ἀλλ' ἴσως παρατηρηθῇ ὅτι οἱ Σαρακηνοὶ οὗτοι γαμβροὶ ἐνυμφεύοντο πρὸς χριστιανάς, ὡς τὸ ὄνομα δηλοῖ, ἐνῷ οἱ Γιανίτσαροι ἔμενον ἄγαμοι ζῶντες ὡς στρατιωτικοὶ καλόγηροι. Καὶ οἱ Βυζαντινοὶ ὅμως εἶχον τάγματα στρατιωτικῶν καλογήρων, ἐφίππων μάλιστα, τοὺς ὁποίους περιγράφει οὕτως ὁ Εὐστάθιος Θεσσαλονίκης: «Ὦ τοῦ τῶν Μελαγχλαίνων τοῦδε φουσάτου! ἐῶ τοὺς ψιλοὺς καὶ πεζαιτέρους· ἀλλ' ὢ τῶν ἱππικωτάτων μοναχῶν, τῶν οὐ παραπολὺ Κενταύρων, ὧν ἐκεῖνο καὶ μόνον θαυμάζειν ἄξιον, ὡς οἱ μηδέποτε εἰς ὄνον γοῦν ἀναβεβλημένοι, δεξιοὶ τὰς ἱππικὰς ἐξελίξεις μετὰ τὴν κουρὰν ἀναβεβήκασι, δαιμονοφόρητον ἱππασίαν ταύτην δεδιδαγμένοι. Πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις οὐδὲ ἡμιόνοις ἐθέλουσι χρᾶσθαι, ἀλλὰ δι' ἵππων εὐγενῶν κατορχεῖσθαι πραγματεύονται καὶ αὐτῶν ὠκυπόδων καὶ δρομάδων, ὡς ἐξανεμοῦσθαι εἰς τάχος, εἴ που διώκειν ἢ φεύγειν δεήσει. Βαρύνουσι δὲ καὶ τὴν δεξιὰν κορύναις οἱ βριαρόχειρες, καὶ εἴ τις αὐτοῖς ἐμπελάσει μισούμενος καταφέρουσιν ἀφορήτοις, καὶ συντρίβοντες τὸν πληγέντα, εἶτα καυχῶνται ὡς γενναῖοι καὶ παλαμναῖοι πεπλασμένοι. Πολλοὶ δὲ τῶν τοιούτων καὶ τοξοφοροῦσι καὶ ἀφιᾶσι βέλη, καὶ ἐντυχόντες ἀνακαγχάζουσι.» Τοιοῦτοι στρατοκαλόγηροι βεβαίως ἦσαν καὶ οἱ δορυφόροι τῶν πατριαρχῶν, οὓς ῥητῶς ὀνομάζει ὁ Συρόπουλος *γιανιτσάρους*, τοιοῦτοι καὶ οἱ τὰς Θερμοπύλας ἐπὶ Ἀλαρίχου φρουροῦντες καὶ προδόντες τὴν Ἑλλάδα μαυροφόροι [1]).

Ὡς ἐκ θρησκευτικοῦ λόγου οἱ πρῶτοι Βυζαντινοὶ ἵδρυον ἐν τῷ κράτει ἀποικίας Σαρακηνῶν γαμβρῶν, οὕτω καὶ οἱ νεώτεροι εἶχον τοὺς λεγομένους Τουρκοπούλους, ἤτοι ἐκχριστιανισμένους Τούρκους. Ἔκ τινων μάλιστα ἱστορικῶν δεδομένων εἰκάζεται ὅτι αἱ ἀποικίαι τῶν τελευταίων τούτων ἐξωμοτῶν εἶνε ἐπίσης ἀρχαῖαι ὡς καὶ αἱ τῶν Σαρακηνῶν γαμβρῶν, εἰ μὴ ἀρχαιότεραι. Πρῶτος ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς Β' ἵδρυσεν ἐν Μακεδονίᾳ ἀποικίαν Τούρκων Βουλγάρων, συστήσας τὸ λεγόμενον θέμα τοῦ Στρυμόνος, ἢ τὸ τῶν Τούρκων Βαρδαριωτῶν. Οἱ τελευταῖοι οὗτοι βεβαίως εἶνε οἱ ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν τῶν σταυροφοριῶν μνημονευόμενοι Turcopuli. Μέχρι τῶν ἐνετικῶν χρόνων περιεσώθη ἐν Κύπρῳ ἀποικία τοιούτων Τουρκοπούλων. Ὁ Παχυμέρης καὶ ὁ Γρηγορᾶς διὰ μακρῶν ἐξιστοροῦσι πῶς ὁ Σουλτάνος Ἀζετίν, διωκόμενος ὑπὸ τῶν Μογγόλων ἐζήτησεν ἄσυλον ἐν Βυζαντίῳ, καὶ πῶς μετὰ τὸν θάνατόν του (1265) μέρος τῆς πολυαρίθμου αὐτοῦ ἀκολουθίας ἐγκατέστη ἐν Δοβρούτσᾳ τῆς Βουλγαρίας, χίλιοι δὲ λογάδες ἀσπασθέντες τὸν χριστιανισμὸν κατετάχθησαν ἐν τῷ βυζαντινῷ στρατῷ ὑπὸ τὸ ὄνομα *Τουρκόπουλοι*.

Ἐκ τούτων δηλοῦται ὅτι παρὰ τῶν Βυζαντινῶν διδασκάλων καὶ Σαρακηνοὶ καὶ Τοῦρκοι ἐδιδάχθησαν ὁποίας σπουδαίας ὑπηρεσίας δύναται νὰ παράσχῃ τῇ νέᾳ πίστει ὁ διὰ καταλλήλου διδασκαλίας φανατιζόμενος ἐξωμότης. Οἱ ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ προφήτου μαχόμενοι Ἕλληνες ἐξωμόται ἔφερον συνήθως τὸ ὄνομα Ῥωμνηογενεῖς, ἐνίοτε ὅμως ὀνομάζονται ὡς οἱ ὑπὸ τὸν Σταυρὸν πολεμοῦντες ἐν θρηκευτικῇ ἀσυνειδησίᾳ συνάδελφοι, Τουρκόπουλοι, ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι τὸ ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν πρώτων δημιουργηθὲν ὄνομα ἐδήλου οἱονδήτινα ἐξωμότην. Τὸ ἑξῆς παλαιὸν δημοτικὸν ᾆσμα ἀφορᾷ εἰς ἕνα τῶν Ἑλλήνων Τουρκοπούλων.

Ἡ κυρὰ Ῥήνη τοῦ Σκληροῦ κ' ἡ Ἀρετὴ τοῦ Δούκα,
κ' ἡ Χρυσοκουβουκλιώτισσα, πανεύνοστα κορίτσια,
βγῆκαν νὰ περπατήσουνε, καὶ 'ς τὸ Λουτρὸ νὰ πᾶνε.
Ἡ μάνα της ἡ Σκλήραινα — κάτσε, Ῥηνειώ, τῆς λέγει·
κι' ὁ κύρης της ἀντίλεγε — σύρε, Ῥηνηώ μου, σύρε,
σύρε, κ' ἐγὼ γιὰ χάρι σου τρεῖς βίγλαις θὰ καθίσω·
τὴ μιὰ καθίζω 'ς τὸ βουνό, τὴν ἄλλη 'ς τ' ἀκρογιάλι,
τὴν τρίτη τὴν καλλίτερη μέσ' τοῦ λουτροῦ τὴν πόρτα.
Ἀκόμη ὁ λόγος ἔστεκε κ' ἡ συντυχιὰ ἀποκράτει,
φωνάζ' ἡ βίγλα τοῦ βουνοῦ — μιὰ φοῦστα [2]) καταιβαίνει!
ἀφροκοπάει 'ς τὰ κύματα, τὸν Πλάτανο διαβαίνει!
Φωνάζ' ἡ βίγλα τοῦ γιαλοῦ — δυὸ φούσταις ἀρμενίζουν,
βάνουνε πλώρη 'ς τὸ Καστρί, καὶ 'ς τοῦ Λουτροῦ τὴν πόρτα!

---

[1]) «Τοιαύτας αὐτῷ τὰς πύλας ἀπέδειξε τῆς Ἑλλάδος ἡ τῶν τὰ φαιὰ ἱμάτια ἐχόντων ἀκωλύτως προσπαρεισελθόντων ἀσέβεια», γράφει ὁ ἐθνικὸς Εὐνάπιος. Ὅτι δὲ διὰ τῶν φαιῶν ἱματίων δηλοῦνται οἱ μαυροφόροι. μοναχοί, βλέπε καὶ Ζώσιμον, σελ. 279, ἐκδ. Βόννης.

[2]) Ληστρικὸν πλοῖον.

Φωνάζει κ' ἡ καλλίτερη — κορίτσια, πιάκανέ σας!
Ὥστε ν' ἀλλάξ' ἡ Ἀρετή, ν' ἀναζωσθῇ ἡ Εἰρήνη,
κ' ἡ Χρυσοκουδουκλιώτισσα τὸ δέμα της νὰ βάλῃ,
ἄλλοι ἀπ' τὴν πόρτα μπαίνουνε, κι' ἄλλοι ἀπ' τὸ παραθύρι,
τὴν ἀκριβῆ τῆς Σκλήραινας ἀνάγερα τὴν πᾶνε.
Τουρκόπουλο τὴν δέχεται 'ς τὰ ὁλόχρυσα 'ντυμένο,
ἀπὸ τὸ χέρι τὴν κρατεῖ, 'ς τὴν φούστα τὴν ἐμπάζει,
'ς τὰ κλάμματα τηνὲ φιλεῖ, τήνε σφιχταγκαλιάζει.
Πουλάκι πῆγε 'κάθησε 'ς τῆς τέντας του τὰ ξύλα·
δὲν ἐχηλάδεις σὰν πουλί, κι' οὔτε σὰν χελιδόνι,
μόν' ἐχηλάδεις κ' ἔλεγε μ' ἀνθρώπινη ὁμιλία:
—Πολὺ κακὸ ποῦ τὤπαθες, Σκλήραινα, τέτοια 'μέρα,
'ς τὴ Ρήνη σου τὴν ἀκριβῆ τὴν μοσχαναθρεμμένη,
ὁποὖχε ρήγαν ἀδελφό, ποὖχε καὶ ρήγα κύρη!
Δὲν εἶνε κρίμα κι' ἄδικο, δὲν εἶνε καὶ κατάρα,
νἄχῃ ὁ ἀδελφὸς τὴν ἀδελφὴ 'ς τὸ κόρφο του κλεισμένη,
σὰ νύφη νὰ τηνὲ φιλῇ, σὰν ἄντρας νὰ τὴν βλέπῃ!
—Ἀκοῦς, ἀκοῦς, Τουρκόπουλε, τί λέει τὸ πουλάκι;
—Πουλάκ' εἶνε κι' ἂς κηλαδῇ, πουλάκ' εἶνε κι' ἂς λέῃ.
—Γιὰ νὰ σοῦ 'πῶ, Τουρκόπουλε, ποιὸς εἶσαι, πῶς σὲ λένε;
Εἶχ' ἀδελφὸ 'ς τὴν ξενητειὰ καὶ πρωτοταξειδιάρη,
ἄλλοι μᾶς λέν' πῶς χάθηκε, κι' ἄλλοι μᾶς λέν' ποῦ 'πνίγη,
κι' ἄλλοι μᾶς λέν' ποῦ τούρκεψε 'ς τῆς 'Αραπιᾶς τὰ μέρη.
—Πές μου καὶ σύ, κορίτσι μου, ποῦθε κρατεῖ ἡ σειρά σου;
—Καὶ τί κερδίζεις νὰ σοῦ πῶ ποῦθε κρατεῖ ἡ σειρά μου;
ἂς ἦν' ἀπὸ τ' ἀνάθεμα καὶ τὴν ἀνεμοζάλη!
—Πές μου νὰ ζήσῃς, λιγερή, πῶς λέν τὰ γονικά σου;
—Ἡ μάνα μ' ἀπ' τὴ Κόριθο, κι' ὁ κύρης μου ἀπ' τ' Ἀνάπλι,
Σκληρὸ τὸν λένε 'ξάκουστο, κ' ἐμένα κυρὰ Ρήνη.
—Πιάσ' ἀδελφή μ', τὴν τσέπη σου, πιάσε καὶ τὴν ποδιά σου.
'Σ τὴν τσέπη βάζει τὰ φλωριά, καὶ 'ς τὴν ποδιὰ τὰ γρόσια.
—Σύρε, Ρηνηώ, 'ς τὸ σπίτι μας, σύρε 'ς τὰ γονικά μας,
κ' ἐγὼ ἀπὸ πίσω σου ἔρχομαι ναὖρῶ νὰ σὲ παντρέψω.
Τόνε φιλεῖ σὰν ἀδελφό, πάλε ματαφιλεῖ τον,
τηνὲ φιλεῖ σὰν ἀδελφή, καὶ 'ς τὸ Δουτρὸ τὴ βγάζει [1]).

Ἐκ τῆς ἱστορίας μανθάνομεν ὅτι πληθὺς Ἑλλήνων ἐξωμοτῶν οὐ μόνον συνεπύκνωσαν τὰς ἀραιὰς φάλαγγας τῶν πρώτων Ὀσμανιδῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν πολεμικὴν τέχνην διδάξαντες αὐτοὺς πρῶτοι τοῖς ἔδειξαν τὴν πρὸς τὸ Βυζάντιον καὶ τὴν Ἑλλάδα ἄγουσαν. Ὁ Παχυμέρης καὶ ὁ Γρηγορᾶς γράφοντες ἐν ᾗ ἐποχῇ οἱ Τοῦρκοι ἦσαν ἀφανὴς ὀρδή, ὑποτελὴς τῶν Σουλτάνων τοῦ Ἰκονίου, λέγουσιν ὅτι τὸ κυριώτερον αἴτιον τῶν ἐν Ἀσίᾳ προόδων τῶν Τούρκων Σελδουκιδῶν καὶ ἡ τῆς χώρας ἐρήμωσις ἦν ἡ κατάργησις τῶν Στρατιωτικῶν τιμαρίων. Ἀπὸ τῆς πολιτικῆς ταύτης μελέτης ἀρχόμενος τῆς μεγάλης χρονογραφίας ὁ ὀξυδερκὴς δικαιοφύλαξ διὰ μακρῶν ἐξετάζει τὸ ζήτημα τῆς ἐξασφαλίσεως τοῦ κράτους διὰ τῆς καθιδρύσεως στρατιωτικῶν τιμαρίων ἐν τοῖς ὀρεινοῖς ἰδίως μέρεσιν. Ἐπὶ Μιχαὴλ δ(ευτέρ)ως Παλαιολόγου ὁ σταυλάρχης αὐτοῦ Χαδηνὸς ἔπεισε τὸν βασιλέα περὶ τοῦ ἀσυμφόρου τῆς διατηρήσεως τοιούτων κρατιδίων, καὶ σταλεὶς ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ εἰς ἐπιθεώρησιν τῶν Ἀνατολικῶν ἄκρων, ἢ ἀκριτικῶν θεμάτων ὡς λέγουσιν αἱ Τακτικαί, «εὑρὼν ἄνδρας βαθυπλούτους, καὶ κτήμασι καὶ θρέμμασι βρίθοντας» κατέγραψεν αὐτοὺς ὡς ἁπλοῦς στρατιώτας, καὶ ὁρίσας εἰς ἕνα ἕκαστον ἐτήσιον ἐπιχορήγησιν τεσσαράκοντα νομισμάτων, διέταξεν ἵνα τὰ ὑπόλοιπα εἰσοδήματα τῶν ὑπ' αὐτῶν κατεχομένων κτημάτων εἰςκομίζονται εἰς τὸ βασιλικὸν ταμεῖον. Ἡ *ἐπισφαλὴς* αὕτη πρᾶξις, ὡς τὴν ἀποκαλεῖ ὁ ἱστορικός, ἐμάρανε τὸν ζῆλον καὶ τὴν ὑπὲρ τοῦ κράτους προθυμίαν τῶν ἀκριτῶν καὶ παρέλυσε τὰς δυνάμεις αὐτῶν [1]). Καὶ δὴ τῆς ἀσθενείας καὶ ἀπροθυμίας τῶν τιμαριωτῶν τούτων ἐπωφελούμενοι οἱ Τοῦρκοι ἐπέπεσαν κατ' αὐτῶν καὶ ἀκόπως ἐνιδρύθησαν εἰς τὰ ἀπρόσιτα ὀχυρώματά των. Καὶ ἐν ὅσῳ μὲν ἐχορηγοῦντο αἱ ὑπὸ τοῦ Χαδηνοῦ ὁρισθεῖσαι ῥόγαι (μισθοὶ) τῶν 40 νομισμάτων, οἱ φρουροῦντες τὰ ἄκρα ὁπωςδήποτε ἀντεῖχον, «ἐπεὶ δὲ καὶ περὶ ταύτας (τὰς ῥόγας) οἱ ἄρχοντες ἐγλίσχοντο», οἱ Στρατιῶται ἀδυνατοῦντες νὰ διατηρηθῶσιν, οἱ μὲν ἔπεσαν πολεμοῦντες, οἱ δὲ ἡνώθησαν πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ἄλλοι δὲ ἀλλαχοῦ μετῴκησαν.

Οὕτως ἀρξάμεναι αἱ πρὸς τοὺς Τούρκους λιποταξίαι ἐξηκολούθησαν μέχρι τῆς τελικῆς καταλύσεως τοῦ κράτους. Πρὸς τοῖς ἄλλοις μνημονεύεται καὶ ὁ διαβόητος ἄρχων τῆς στρατιωτικῆς κώμης Κιρμακίας, Μιχάλης, ὁ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπονομασθεὶς Σφηνοπώγων (Καιζές), φίλος καὶ σύμμαχος τοῦ αὐθέντου τοῦ Ἐσκισέχρ, ἐπὶ τέλους δὲ ἀδελφοποιητὸς καὶ πολύτιμος σύμβουλος τοῦ ἱδρυτοῦ τοῦ Ὀσμανικοῦ κράτους Ὀσμάνου. Τὰ αὐτὰ δὲ συνέβησαν καὶ ἐν Ἑλλάδι· ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ μεγάλη μερὶς τῶν ἐν Πελοποννήσῳ Στρατιωτῶν ὁριστικῶς ἀπέκλινε πρὸς τοὺς Τούρκους, ὁ δὲ πρῶτος ἐν Εὐρώπῃ ἀνδραγαθήσας γιανίτσαρος, Χαμουζᾶς, ἦν Πελοποννήσιος. Ἡ χαλάρωσις ἀφ' ἑνὸς τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸ ἐν πάσῃ ἑλληνικῇ καρδίᾳ βασιλεῦον ἔνστικτον τῆς φιλοπρωτίας εἶνε τὰ μόνα αἴτια τῆς μετὰ τῶν Τούρκων συνεννοήσεως τῶν ἡμετέρων Στρατιωτῶν. Εἶνε ζήτημα ἂν εἰς τὰς φλέβας τῶν ἐν πάσῃ τῇ Ἑλλάδι ἐγκατεστημένων Τούρκων προϋχόντων ῥέει ἡ ἐλαχίστη ῥανὶς Τουρκικοῦ αἵματος, ὡς εἶνε ζήτημα ἂν ποτε ἡ Ἑλλὰς ἐπόθησε τὴν εὐημερίαν τοῦ Βυζαντίου.

Δυστυχῶς οἱ βυζαντινοὶ καλόγηροι, παραγνωρίσαντες τὴν ἱερὰν ἀρχὴν τῆς διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀληθοῦς ἀνακαινίσεως καὶ ἀνυψώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ἐνόμισαν ὅτι ἐξεχριστιάνισαν τὴν Ἑλλάδα μεταβαλόντες τοὺς ἀρχαίους ναοὺς εἰς ἐκκλησίας, ἀπαραλλάκτως ὡς οἱ Φράγκοι καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐνόμισαν ὅτι ἐκήρυξαν τὴν βασιλείαν τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Ἰσλάμ, μεταβαλόντες τοὺς ὀρθοδόξους ναοὺς εἰς λατινικοὺς καὶ τσαμία, καὶ εἰσαγαγόντες ἀντὶ ἀληθοῦς θρησκείας τερατώδεις τινὰς δεισιδαιμονίας, τὰς ὁποίας τρομάζει ὁ ἀμαθὴς καὶ οἰκτείρει ὁ ἀνεπτυγμένος ἄνθρωπος. Ἐνῷ ὁ Πορφυρογέννητος διαβεβαιοῖ ὅτι ἐπὶ τοῦ πάππου του Βασιλείου εἶχεν ἐκχριστιανισθῇ καὶ

[1]) Ζαμπελίου. «Πόθεν ἡ λέξις τραγουδῶ», σελ. 41—43.

[1]) Δριμύτερον τοῦ Παχυμέρη στιγματίζει τὸ πολιτικὸν τοῦτο λάθος ὁ Γρηγορᾶς ἀποκαλῶν «ἀτύχημα καὶ τῶν μάλα μεγίστων αἴτιον συμφορῶν.»

ἡ Μάνη, μεταγενέστερα καὶ αὐτοῦ τοῦ Πορφυρογεννήτου ἁγιογραφικὰ μνημεῖα διαβεβαιοῦσιν ὅτι ἐν Λακωνίᾳ ἐβασίλευον ἄρχοντες μὴ χριστιανοί, τρομεροὶ μοναχοφάγοι· ἐνῷ ὁ Oriens christianus καταγράφει τὴν σειρὰν ὅλων τῶν ἐν τῇ χριστιανικῇ Ἀνατολῇ ἐπισκοπευσάντων, αἱ ἑλληνικαὶ ἐπισκοπαὶ δὲν ἔχουσι σειρὰς ἐπισκόπων, αἱ πλεῖσται δὲ ὁμολογοῦνται ὡς ἱδρύματα τῆς Τουρκοκρατίας· ἐνῷ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει λεπτολογοῦσι περὶ τῆς γεωμετρικῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εἷς Πελοποννήσιος τιμαριοῦχος τολμᾷ νὰ κηρύξῃ τὴν ἀντικατάστασιν αὐτῆς τῆς χριστιανικῆς λατρείας διὰ τῶν παλαιῶν τῆς Ἑλλάδος θεῶν· ἐνῷ ὁ ἀρχιεπίσκοπος Νεῖλος ὁ Καβάσιλας συγγράφει φοβεροὺς τόμους κατὰ τοῦ Πάπα καὶ τῶν αἱρετικῶν, κρύφα ἐπιπλήττει τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνεψιόν του, ὅτι πολὺ ἐβιάσθη νὰ κηρύξῃ ἐνώπιον τῆς βυζαντινῆς αὐλῆς τὸν Ἑλληνισμόν, ἐνῷ ὤφειλε νὰ μιμηθῇ τοὺς ἐξύπνους ἐμπόρους, οἵτινες ἀείποτε λέγουσι τὰ καταθύμια τῶν πρὸς οὓς συναλλάσσονται, χωρὶς ποτε νὰ γυμνώσωσι τὴν καρδίαν των. Ἐκ τῆς ἀκατονομάστου ἀκηδείας τῶν Βυζαντινῶν εἰς ἀληθῆ χριστιανικὴν ἀγωγὴν τῆς Ἑλλάδος, προῆλθον καὶ δι' ἐκείνους πληγαὶ φοβεραί, καὶ δι' ἡμᾶς φοβερώτεραι· ἂν ἡ θρησκευτικὴ ἀδιαφορία εἶνε νόσος, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος πάσχει δεινότερον παντὸς ἄλλου λαοῦ· ὅταν ὅλος ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἀναγνωρίσῃ ὅτι μόνη ἡ νηστεία δὲν ἀποτελεῖ τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον τοῦ χριστιανικοῦ οἰκοδομήματος, θὰ προκύψῃ ἐν Ἑλλάδι θρησκευτικὸν χάος ἀπαράλλακτον τοῦ ἐν Ἀλβανίᾳ, ἀφοῦ καὶ οἱ ψευδομουσουλμάνοι οὗτοι ἤρχισαν ἀναγνωρίζοντες ὅτι ὁ σουλτάνος δὲν εἶνε πλέον ὁ πλουτοδότης πατισάχ, μόνον δὲ τὸ κοράνιον δὲν ἀρκεῖ εἰς παραγεμισμὸν πεινῶντος στομάχου. Οἱ Βυζαντινοὶ κλείσαντες τὰς ἐν Ἑλλάδι φιλοσοφικὰς σχολάς, δὲν ἐνόησαν ὅτι ὤφειλον συγχρόνως ν' ἀναπετάσωσι τὰς θύρας χριστιανικῶν φροντιστηρίων, ἀπ' ἐναντίας δὲ νομίσαντες ὅτι τὸ σκότος εἶνε ὁ ἀσφαλέστερος τοῦ προσηλυτισμοῦ τῶν ἐθνικῶν ἐπίκουρος, περιέζωσαν τὴν Ἑλλάδα διὰ παχυτάτου περιβόλου ἀμαθείας· μόνος ὁ φιλέλλην Ψελλὸς προϊδὼν τὸν ἐκ τοῦ ἀτόπου τούτου κίνδυνον ὕψωσε γενναίαν φωνὴν ὑπὲρ διαδόσεως ὀλίγου χριστιανικοῦ φωτὸς καὶ ἐν τῇ ἀποκλήρῳ χώρᾳ· δυστυχῶς ὅμως ὑπερίσχυσε μέχρι τέλους ἡ παλαιὰ παράδοσις, καὶ οἱ ἐν Βυζαντίῳ, βδελυσσόμενοι τοὺς Ἕλληνας ἀδελφοὺς ὡς ἐναγεῖς, ὕβριζον ἀποκαλοῦντες αὐτοὺς «παναπίστους, πονηρούς, βαρβάρους, Σκύθας, Μασσαγέτας, ἀπεσθλαβωμένους δούλους τῶν Ῥωμαίων, ἀθεωτέρους τῶν Τούρκων.» Ἡ βυζαντινὴ παράδοσις ἐπικρατεῖ καὶ κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τῆς τουρκοκρατίας, ἀφοῦ ὁ πρῶτος ὑπόδουλος πατριάρχης, ὁ Θεσσαλὸς Γεννάδιος γράφει κατὰ Ἑλλήνων καὶ διαρρήδην ἀποκηρύττει τὴν ἑλληνικὴν καταγωγήν του, εἰς πολλὰ δὲ διασωθέντα προσευχητάρια ὁ Θεὸς ἐπικαλεῖται ἵνα σώσῃ τὸν δεόμενον «ἀπὸ μυσαρῶν Ἑβραίων καὶ Ἑλλήνων.» Ἐν τούτοις ἐν μέσῳ τῆς ζοφερᾶς ἐκείνης ἀγροικίας διετηρήθη λάμπων ὡς καθαρὸς ἀδάμας ὁ ἑλληνικὸς νοῦς, ὅταν δὲ τὸ ψυχορραγοῦν Βυζάντιον ἐπικαλῆται τὴν ἀρωγὴν τῶν ὁμαιμόνων, οἱ ἐν Ἑλλάδι ἀδελφοὶ ἀδιαφοροῦσιν, ἐν μέσῳ δὲ τῶν θρήνων τῆς ὑπὸ τοῦ Ἰσλὰμ ἀπειλουμένης ἐκκλησίας ἐκπυρσοκροτεῖ ἐν Σπάρτῃ ὁ ἀντιχριστιανικὸς πύραυλος τοῦ Πλήθωνος. Ἡ ἀληθὴς ἀναγέννησις τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῶν πρώτων ἐν Ἑλλάδι σχολείων, ἐν οἷς παραδόξως βλέπομεν αὐτοὺς τοὺς καλογήρους διδασκάλους, ἐμπνέοντας εἰς τοὺς ἀκροατάς των ἴσην πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τὴν πίστιν ἀγάπην· ἐν ὀνόματι δὲ τοῦ Λεωνίδα καὶ τοῦ Χριστοῦ πίπτουσιν ἐν Θερμοπύλαις δύο καλόγηροι, ὁ Διάκος καὶ ὁ Ἠσαΐας [1]).

ΣΤ΄

Εἴπομεν ὅτι πλὴν τῆς θρησκευτικῆς ἀδιαφορίας, καὶ τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Ἕλληνος αἴσθημα τῆς φιλοπρωτίας συνετέλεσεν εἰς χαλάρωσιν τῶν πρὸς τὸ Βυζάντιον δεσμῶν τῶν Ἑλλήνων τιμαριωτῶν. Ἰδιάζων χαρακτὴρ τῶν Στρατιωτῶν ἦν ἡ διχόνοια προερχομένη ἐκ πνεύματος ζηλοτύπου ἰσότητος. Ὁ ἀνώνυμος ἐγκωμιαστὴς τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ ἔγραψε φρικώδη εἰκόνα τοῦ βίου τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τιμαριωτῶν, ἐξ ἧς παραθέτω τὴν ἑξῆς περικοπήν· «γένος Ἑλλήνων, οὐκ ἀσφαλεῖ γλώττῃ χρώμενον, ἔργῳ δὲ τὸ πᾶν ἄθεοι, καὶ θηρίων ἁπάντων ὠμότεροι, μήτε θεῷ, μήτε φύσεως ὅροις πειθόμενοι, ἀλλὰ πλεονεξίᾳ καὶ ἁρπαγῇ καὶ τοῖς τῶν ὁμοφύλων αἵμασι χαίροντες, ἀνδραποδιστὰς περὶ κακίας ἄθλων μιμούμενοι, στεφανηφοροῦσιν ἀσέβειαν, αὐτοὺς πρὸς ὑπερβάλλοντες.... τοιούτοις ἔθεσιν ἐξαιρέτως προσέχοντες ἀργαλεωτάτων δεινῶν καὶ ἀπεχθεστάτων αἴτιοι γίγνονται, ἀναλαβόντες ἄνωθεν ἐκ προγόνων αὐτὸ (τὸ ἔθος τῆς ἀλληλομαχίας) κατά τινα συγγενείας διαδοχήν, καὶ κλῆρον ἀ-

---

[1]) Ἴσως φανῇ τοῖς πολλοῖς παράδοξον ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Ἠσαΐας καὶ ὁ Διάκος ἐπολέμησαν καὶ ἀπέθανον ἐν Θερμοπύλαις ἐν ὀνόματι τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ Λεωνίδα, ἀλλὰ τοῦτο ἀκριβῶς πληροφορεῖ ἐπιστολὴ αὐτῶν τῶν μαρτύρων, τὴν ὁποίαν εἶδεν ἰδίοις ὄμμασιν ὁ ἐν Ἀθήναις πρόξενος τῆς Αὐστρίας, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἑξῆς περικοπῆς τῆς ἐκθέσεώς του δημοσιευθείσης ἐν τῷ ἐπισήμῳ Osservatore Triestino (1821, σελ. 273) «Abbiamo qui (ἐν Ἀθήναις) veduto uno scritto firmato da tre vescovi e da molti capi dei ribelli, il quale chiama i Greci *in nome dela Croce e di Leonida* a radunarsi nelle Termopile. Questo scritto datato dai 30 marzo vecchio stile istruisce gli abitanti di Atene di cio che arrivò in Salona e in Livadia, e gl' invita a fare altrettanto nella loro città.»

νόσιον ἅμα καὶ ἀπαραίτητον, σεμνυνόμενοι μᾶλλον αὐτοῖς (τοῖς προγόνοις) ἢ τῇ σφενδόνῃ Γύγης, καὶ πλατάνῳ Κῦρος χρυσῇ». Ἐπιεικέστερον τούτου εἰκονίζει τοὺς Πελοποννησίους τοπάρχας ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνὸς «Οὔτε γὰρ κακοπραγία, οὔτ' εὐημερία, οὔτε χρόνος ὁ πάντα λύων διαλύειν δύναται αὐτοῖς τὴν πρὸς ἀλλήλους ἔχθραν, ἀλλὰ διὰ βίου τε πολέμιοί εἰσιν ἀλλήλοις, καὶ μετὰ τελευτὴν ὥσπερ τινὰ πατρῷον κλῆρον καταλείποντες τὴν πρός τινας διαφοράν. Καὶ τῶν Λυκούργου νόμων πάντων ἀμελήσαντες, ἑνὸς μόνου τοῦ Σόλωνος ἐξέχονται τοῦ Ἀθηναίου ἀκριβῶς, ὅς ἀτίμους ποιεῖ τῶν πολιτῶν τοὺς ἐν στάσει μηδεμιᾷ μερίδι προσκειμένους». Τὸν ἐν Μάνῃ πόλεμον τῶν φατριῶν κατέπαυσεν ἡ ἑλληνικὴ ἐπανάστασις.

Τὰ Χρονικὰ τῆς Πελοποννήσου ρητῶς λέγουσιν ὅτι, ἐπειδὴ ἔλειψεν ὁ ἐν Βυζαντίῳ βασιλεύς, ἦλθον οἱ Φράγκοι νὰ τὸν ἀντικαταστήσωσιν· ἰδοὺ δὲ τί ἔλεγε πρὸς τοὺς Πελοποννησίους ἄρχοντας ὁ Βιλλαρδουΐνος:

Ἄρχοντες, φίλοι καὶ ἀδελφοὶ καλοί μου καὶ συντρόφοι,
ἐσεῖς θωρεῖτε, ἐβλέπετε τὸν αὐθέντην ἐτοῦτον,
ὁποῦ ἦλθεν ἐδῶ εἰς τοὺς τόπους σας, ὅπως νὰ τοὺς κερδίσῃ,
μηδὲν σκοπήσετε, ἄρχοντες, ὅτι διὰ κοῦρσον ἦλθε,
νὰ πάρῃ ροῦχα καὶ ζῶα, καὶ νὰ μισέψῃ ἀπ' ἐδῶ·
ὡς φρόνιμους ὁποῦ σᾶς θωρῶ, πληροφοριὰν σᾶς λέγω,
αὐθέντης εἶνε βασιλεὺς καὶ ἦλθε νὰ κερδίσῃ,
ἐσεῖς αὐθέντην οὐχ ἔχετε τοῦ νὰ σᾶς συμμαχήσῃ.

Τὸ ἐν Ἑλλάδι τιμαριωτικὸν σύστημα διαφέρει τοῦ ἐν τῇ Δύσει, ὡς ἔχον καὶ δημοκρατικὴν χροιάν· ὁ Ἕλλην Στρατιώτης ὑποχρεοῦται ν' ἀκούῃ καὶ τὴν γνώμην τῶν ὑποτελῶν του, οἵτινες λέγονται παιδιά του καὶ γενειά του, οὐδέποτε δὲ δοῦλοι, ἀφοῦ καὶ αὐτοὶ τὸν ἀνέχονται οἰκειοθελῶς, καὶ οὐχὶ τυραννικῷ δικαιώματι. Ὅταν ὁ Βιλλαρδουΐνος ἐκστρατεύσας κατὰ τῶν Λακώνων ἔκτισε τὸν Μιστρᾶν, ὡς προμαχῶνα κατὰ τούτων, οἱ ἀρχηγοὶ ἀπεφάσισαν νὰ ἀντιστῶσιν, ἀλλ' ὁ λαὸς προκρίνας τὴν ὑπὸ ὅρους ὑποταγὴν ἐπέβαλεν εἰς τοὺς ἄρχοντάς του τὴν ἀπόφασίν του.

Ἰδόντες γὰρ οἱ ἄρχοντες κ' οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ δρόγγου,
ὅτι τὸ κοινὸν ἐθέλασι νὰ ἔχουν προσκυνήσει,
μαντατοφόρους ἔστειλαν 'ς τὸν πρίγκηπα Γουλιάμον,
συμβίβασιν ἐζήτησαν τοῦ νὰ ἔχουσιν ἐγκούσιον,
τέλος οὔτε δεσποτικὸν νὰ ποιήσουσι ποτέ τους,
καθὼς οὐδὲν τὸ ἔποικαν πώποτε οἱ γονειοί τους,
προσκύνημα νὰ δίδουσι, δουλείαν τῶν ἀρμάτων,
ὥσπερ τὸ ἐπολεμούσασιν ὁμοίως τοῦ βασιλέως.

Ἐρρέθη ὅτι οἱ Στρατιῶται ἀνεγνώρισαν τὴν φραγγικὴν κυριαρχίαν, ἐπὶ τῷ ὅρῳ τῆς τηρήσεως πάντων τῶν προνομίων, ἃ καὶ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν ἀπήλαυον, ἡ δ' ἔλλειψις ἐπαναστάσεων ἀποδεικνύει ὅτι οἱ κυρίαρχοι ἐσεβάσθησαν τὰς συνθήκας. Ἐν ἔτει 1295 ὁ Καλαβρυτινὸς τιμαριοῦχος Φώτης κακοποιηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ ἡγεμόνος, φονεύει τὸν Φράγκον ἡγεμόνα τῆς Βοστίτσης, ἐκλαβὼν τοῦτον ὡς αὐτὸν τὸν ἐχθρόν του, πρὸς ὃν πολὺ ὡμοίαζε· καίτοι δὲ ὁ φόνος οὗτος μεγάλην ἐπροξένησεν αἴσθησιν, ὁ Ἕλλην τιμαριοῦχος οὐδὲν ἔπαθε, διότι πάντες ἀνεγνώρισαν ὅτι αὐτὸς ὁ ἀνεψιὸς τοῦ ἡγεμόνος ἦν ἡ κυρία ἀφορμὴ τοῦ κακοῦ. Τὰς συνθήκας ὅμως ταύτας δὲν ἐσεβάσθησαν ὡς οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἐνετοί· διὰ τὸν λόγον τοῦτον βλέπομεν πρεσβείαν τῶν ὑπὸ τούτους ἑλληνικῶν χωρῶν ἐρχομένην εἰς Ἰωάννην τὸν Καντακουζηνὸν καὶ προτείνουσαν αὐτῷ τὴν ἐπάνοδόν των εἰς τὴν βυζαντινὴν κυριαρχίαν· ἡ πρεσβεία ἀπετελεῖτο ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Κορώνης καὶ τοῦ Στρατιώτου Ἰωάννου Σιδέρου, τοὺς δὲ ὅρους ὑφ' οὓς ἐπροτείνετο ἡ ἀνάκτησις τῶν χωρῶν μνημονεύει ὁ Καντακουζηνὸς ὡς ἑξῆς: ν' ἀναγνωρίσωσι πάντες ὡς καὶ πρότερον τὴν κυριαρχίαν τοῦ βασιλέως, νὰ πληρόνωσι τοὺς αὐτοὺς φόρους ὡς καὶ εἰς τοὺς Λατίνους, νὰ παρέχωσι τὴν ὡρισμένην στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν· καὶ δέχωνται τὸν ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεμπόμενον στρατηγόν, ἀλλὰ συγχρόνως νὰ ἡγεμονεύωσιν αὐτοὶ οἱ Στρατιῶται τῶν πόλεων ἐν αἷς ἄρχουσιν. Ὁ Καντακουζηνὸς ἐδέχθη εὐμενῶς τοὺς πρέσβεις, καὶ ἤκουσεν εὐχαρίστως τὰς αἰτήσεις των, ἀλλὰ συγχρόνως ἐμελέτησε καὶ τὴν παράβασιν τῶν συνθηκῶν, διότι ἀντὶ τοῦ συμπεφωνημένου ἐτησίου στρατηγοῦ [1]) πέμπεται μόνιμος δεσπότης τῆς Σπάρτης αὐτὸς ὁ υἱός του Μανουὴλ ὁ Καντακουζηνὸς μετὰ συνοδίας Ἀκαρνάνων καὶ ἄλλων δορυφόρων (1348), οὐχὶ ὅπως παραλάβῃ τὴν χώραν, ἀλλ' ἵνα τὴν κατακτήσῃ. Πάντες οἱ ἄρχοντες τότε ῥαδιουργούμενοι ὑπὸ τοῦ Λαμπουδίου ἔλαβον τὰ ὅπλα, ἔκτοτε δὲ ἄρχεται ὁ μεταξὺ Στρατιωτῶν καὶ τῆς ἐν Σπάρτῃ ἡγεμονίας ἀδελφοκτόνος ἀγών, εἰς ὃν ἔθηκε τέρμα ἡ Τουρκικὴ εἰσβολή. Εἰς πεῖσμα τῶν ἀνταρτῶν οἱ ἐν Σπάρτῃ δεσπόται πωλοῦσι καὶ Ἄργος καὶ Κόρινθον καὶ αὐτὴν τὴν Σπάρτην εἰς τοὺς Ἐνετοὺς καὶ τοὺς Ἰωαννίτας ἱππότας, καὶ πυρπολοῦσι τὴν εὐδαίμονα Γλαρέντσαν, εἰς μεγάλην θλῖψιν τῶν ἁπανταχοῦ Ἑλλήνων, θρηνούντων ἐπὶ τῇ ἀκατονομάστῳ ἐκείνῃ ἀδελφοκτονίᾳ.

Ὦ Κωνσταντῖνε βασιλεῦ, κακὸν ριζικὸν ποῦ 'χες,
καὶ τύχην πάνυ βλαβερήν, μοῖραν ἀτυχεστάτην
καὶ σκοτεινὴν καὶ δολερήν, ἀστραποκαϋμένην,
ἐχάλασες, βαρυόμοιρε, τὸ κάστρον τῆς Κλαρέντσας,
τοὺς πύργους, τὰ θεμέλιά του ὅλα ξερρίζωσές τα·
οἱ ἄρχοντες μὲ τοὺς πτωχοὺς μεγάλην λύπην εἶχαν,
τὰ σπίτιά των ἐχάλασες, ἐκεῖνοι ἐξωρισθῆκαν,
γυναῖκες καὶ παιδία των ὅλα 'ξολοθρευθῆκαν,
ὅλοι ἐξορισθήκασι, μεγάλον κρίμαν ἦτον!
τίς ἦτον ὅπου σ' ἔδωκεν τὴν συμβουλὴν ἐκείνην,
κακὴ βουλὴ 'τον εἰς ἐσὲ ὡς ἔδειξεν τὸ τέλος,
καὶ ἀπὸ τότε ἔδειξεν ἡ ἄτυχός σου μοῖρα [2]).

Εἰς ἀντεκδίκησιν οἱ Στρατιῶται ληΐζουσι τὰς

[1]) Πρὸ τῆς φραγκοκρατίας ὁ ἐν Πελοποννήσῳ στρατηγός, ἐτησίως ἀντικαθιστάμενος, ἦν ἁπλῆ τοῦ βασιλέως σκιά.

[2]) Γεωργιλᾶ, θρῆνος. Τὴν ὑπὸ Κωνσταντίνου καταστροφὴν τῆς Γλαρέντσας μνημονεύει καὶ ὁ σύγχρονος Ἱσπανὸς περιηγητὴς Πέτρος Ταφούρ.

υποκειμένας τῇ δεσποτείᾳ χώρας, κρημνίζουσι τὸ ἐν Ἰσθμῷ τεῖχος καὶ συνεννοοῦνται πρὸς τὸν σουλτάνον Μουράτ, τινὲς δὲ καὶ αὐτομολοῦσι πρὸς τοὺς Τούρκους. Σημαντικὸν δὲ φαινόμενον τῶν χρόνων ἐκείνων τῆς πολιτικῆς καὶ θρησκευτικῆς ἀποσυνθέσεως εἶνε, ὅτι ἐν τῷ περὶ ἑνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν ζητήματι οἱ Πελοποννήσιοι διάκεινται ἀείποτε ἐχθρικῶς πρὸς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπικρατοῦν θρησκευτικὸν ῥεῦμα, καὶ ἂν μὲν οἱ Βυζάντιοι ἀποκλίνωσιν εἰς τὴν ἕνωσιν, οἱ Στρατιῶται διακηρύττουσιν ὅτι οὐδέποτε θὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸν Πάπαν, ἂν δ' ἐκεῖνοι ἀπομακρύνονται τῆς Ῥώμης, οὗτοι προσποιοῦνται τὸν παπολάτρην, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας Ἰωάννου τοῦ Εὐγενικοῦ.

Ἕπεται συνέχεια.

Κ. Σαθας

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ.—Μετάφρασις Α. Β.)

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ζ'

Ἐπιστολὴ τοῦ Μαρκησίου Βιλλεμὲρ πρὸ τὸν Δοῦκα Ἀλεριάν.

Πολινιάκ, 1 Μαΐου 1845.

(Διὰ τοῦ Le Puy—Ἄνω Λείγηρ)

Ἡ διεύθυνσις τὴν ὁποίαν σοῦ γράφω εἶνε μυστικόν, τὸ ὁποῖον εἶμ' εὐτυχὴς ὅτι σοῦ ἐμπιστεύομαι. Ἂν αἰφνιδίως συμβῇ ν' ἀποθάνω μακρὰν σου, γνώριζε ὅτι πρέπει νὰ στείλῃς ἀμέσως ἐδῶ, καὶ νὰ φροντίσῃς ὥστε τὸ παιδίον νὰ μὴ παρχμεληθῇ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, εἰς τοὺς ὁποίους τὸ ἔχω ἐμπιστευθῇ. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ δὲν μὲ γνωρίζουν, οὔτε τὸ ὄνομά μου ἠξεύρουν οὔτε τὸν τόπον μου, οὐδὲ κἂν ὅτι εἶμαι πατὴρ τοῦ παιδίου. Ὅλαι αὐταὶ αἱ προφυλάξεις εἶνε ἀναγκαῖαι, καθὼς ἄλλοτε σοῦ εἶπα. Ὁ κ. Γ. ἔχει πάντοτε ὑποψίας, τῶν ὁποίων συνέπεια θὰ ἦτο ν' ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς γνησιότητος τῆς κόρης του, ἥτις ἐν τούτοις εἶνε ἀληθεστάτη. Ὁ φόβος οὗτος ἐβασάνισε δυστυχῆ μητέρα, εἰς τὴν ὁποίαν ὑπεσχέθην νὰ κρατήσω μυστικὴν τὴν ὕπαρξιν τοῦ Διδιὲ μέχρις οὗ ἤθελεν ἐξασφαλισθῇ ἡ τύχη τῆς Λαύρας. Παρετήρησα πολλάκις, ὅτι τὰ διαβήματά μου κατεσκοπεύοντο μὲ πολλὴν περιέργειαν. Ἐννοεῖς λοιπὸν πόσον πρέπει νὰ φυλάττωμαι.

Διὰ τοῦτο ἐτοποθέτησα τὸν υἱόν μου τόσον μακράν μου, καὶ εἰς ἐπαρχίαν ὅπου οὐδεμίαν ἔχω σχέσιν καὶ δὲν κινδυνεύω ἑπομένως νὰ προδοθῶ ἐκ τυχαίων συναντήσεων. Οἱ ἄνθρωποι εἰς τοὺς ὁποίους ἐνεπιστεύθην μοῦ παρέχουν πᾶσαν ἀσφάλειαν τιμιότητος, ἀγαθότητος καὶ ἐχεμυθίας, διότι οὔτε ἐρωτοῦν οὔτε μ' ἐξετάζουν. Ἡ τροφὸς εἶνε ἀνεψιὰ τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ ἀγαθοῦ ἐκείνου γέροντος ὑπηρέτου, τὸν ὁποῖον ἐχάσαμεν πέρυσιν. Αὐτὸς μὲ τὴν εἶχε συστήσει· ἀλλ' αὐτὴ δὲν ἠξεύρει ποῖος εἶμαι. Μὲ γνωρίζει ὑπὸ τὸ ὄνομα Βερνιέ. Εἶνε νέα, ὑγιὴς καὶ εὐπροσήγορος, ἁπλῆ χωρικὴ ἀλλὰ εὔπορος. Δὲν τὴν κατέστησα πλουσιωτέραν, διότι ἐφοβήθην μὴ ἀναπτύξω ἔτι μᾶλλον τὴν ἐρριζωμένην φιλοχρηματίαν καὶ τὰς ταμιευτικὰς διαθέσεις τῶν ἐδῶ ἀγροτῶν, κ' ἐπεθύμουν ν' ἀναπτυχθῇ μὲν τὸ πτωχὸν αὐτὸ παιδίον ὑπὸ τοὺς ἀληθεῖς ὅρους τοῦ ἀγροτικοῦ βίου, νὰ μὴ μαρανθῇ ὅμως ἐκ τῆς ὑπερβολῆς αὐτῶν.

Οἱ ξένοι μου,—διότι ἐκ τῆς κατοικίας των σοῦ γράφω,—εἶνε μισθωτοὶ καὶ φύλακες τοῦ κτήματος, ὅπου, ἐπὶ βραχώδους οροπεδίου, ἐγείρεται ἓν τῶν ἀγριωτέρων φρουρίων τοῦ μεσαιῶνος, κοιτὶς τῆς οἰκογενείας ἐκείνης, ἧς οἱ τελευταῖοι ἀπόγονοι διεδραμάτισαν τόσον ἀτυχὲς πρόσωπον κατὰ τὰς τελευταίας περιπετείας τῆς μοναρχίας μας. Καὶ τῶν προγόνων των δ' ἐπίσης ἡ ἐνέργεια ὑπῆρξε λίαν λυπηρὰ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτήν, καὶ σπουδαιοτάτη καθ' ἣν ἐποχὴν οἱ τιμαριῶται ἐπεκράτουν τῶν Βασιλέων. Εἶνε λίαν ἐνδιαφέρουσα ἐργασία, διὰ τὴν ἱστορικὴν διατριβὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἀσχολοῦμαι, νὰ περισυναχθῶσιν αἱ ἐδῶ παραδόσεις καὶ νὰ μελετηθῇ ἡ φυσιογνωμία τοῦ πύργου καὶ τῆς χώρας. Ὥστε δὲν ἐψεύσθην, βλέπεις, ἐντελῶς, πρὸς τὴν μητέρα, ὅτε τῆς εἶπα ὅτι ἐπεχείρουν περιοδείαν *πρὸς διδασκαλίαν μου.*

Πολλά τις ἀληθῶς ἔχει νὰ μάθῃ ἐν μέσῳ τῆς ὡραίας αὐτῆς Γαλλίας, ἣν ἀδύνατον εἶχε νὰ ἐπισκεφθῇ τις, καὶ ἥτις ἑπομένως κρύπτει ἔτι τὰ ποιητικά της μυστήρια καὶ τοὺς ἐπιστημονικούς της θησαυροὺς εἰς ἀπροσίτους γωνίας. Ὁ τόπος ἐδῶ οὔτε δρόμους ἔχει οὔτε ὁδηγούς, οὔτε εὐκολίαν συγκοινωνίας οἱανδήποτε· πᾶσα δ' ἀνακάλυψις πρέπει νὰ κατακτηθῇ διὰ κινδύνων καὶ κόπων. Καὶ αὐτοὶ οἱ κάτοικοί του τὸν ἀγνοοῦν ὡς οἱ ξένοι. Ὁ καθαρὸς ἀγροτικὸς βίος περιορίζει ἐντὸς στενοτάτου ὁρίζοντος τὰς γνώσεις ἑκάστου μέρους. Ἀδύνατον λοιπὸν εἶνε νὰ διδαχθῇ τις ὁδοιπορῶν, ἐκτὸς ἂν γνωρίζῃ τὸ ὄνομα καὶ τὴν σχετικὴν θέσιν ἑκάστου χωριδίου. Ἂν δὲν εἶχα μαζύ μου χάρτην λεπτομερῆ, τὸν ὁποῖον συμβουλεύομαι εἰς ἕκαστον βῆμά μου, μολονότι ἔρχομαι ἐδῶ τρίτην ἤδη φορὰν ἐντὸς δύο ἐτῶν, ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Διδιέ, θὰ ἤμην ἠναγκασμένος νὰ διευθύνωμαι κατ' εὐθεῖαν γραμμήν, πρᾶγμα ἀκατόρθωτον ἐπὶ ἐδάφους, τὸ ὁποῖον διατέμνουν βαθύταται φάραγγες, διασχίζουσιν ὑψηλότατα τείχη λάβας καὶ διαπερῶσι πολυάριθμοι χείμαρροι.

Ἀλλὰ δὲν ἔχω καὶ ἀνάγκην νὰ προχωρήσω μακράν, ἵνα ἐκτιμήσω τὸν παράδοξον καὶ ἰδιόρ-

ρυθμον χαρακτῆρα τοῦ τόπου. Τίποτε, φίλε μου, δὲν δύναται νὰ σοῦ παραστήσῃ τὴν γραφικὴν καλλονὴν τοῦ λεκανοπεδίου τούτου, καὶ δὲν γνωρίζω θέσιν, τῆς ὁποίας ὁ χαρακτὴρ δύναται δυσκολώτερον νὰ περιγραφῇ. Ὀλιγώτερον ἀγρία τῆς Ἑλβετίας, καὶ περισσότερον ὡραία τῆς Ἰταλίας,... εἶνε ἡ κεντρικὴ Γαλλία, μ' ὅλα της τὰ ἐσβεσμένα ἡφαίστεια, τὰ ὁποῖα περιβάλλει θαυμασία βλάστησις. Δὲν εἶνε ἐν τούτοις οὔτε ἡ Ὠβέρνη οὔτε ἡ Λιμόζα, τὰς ὁποίας γνωρίζεις. Δὲν ἔχεις ἐδῶ τὴν πλουσίαν Λιμάνην, πεδίον εὐρὺ σιτοφόρων ἀγρῶν καὶ λειμώνων φρασσομένων μακρὰν εἰς τὸν ὁρίζοντα ὑπὸ συμπαγῶν ὀρέων, οὔτε ὀροπέδια εὔφορα περιβαλλόμενα ὑπὸ τάφρων φυσικῶν· ὄχι. Πανταχοῦ ἐδῶ εἶνε κορυφαὶ καὶ χαράδραι· μόλις δ' εὑρίσκει στενούς τινας μυχοὺς ἡ γεωργία καὶ ἀποτόμους κλιτύας. Ἐκεῖ καταφεύγει, αὐτὰ καταλαμβάνει, σπείρουσα ὅπου δύναται τοὺς χλοερούς της τάπητας, τὰ σιτηρά της καὶ τὰ ὄσπρια, ἅτινα τόσον ἀγαπῶσι τὴν γόνιμον τέφραν τῶν ἡφαιστείων, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν στενῶν ῥαγάδων τῶν ἐκ λάβας ῥευμάτων, ἅτινα κατακλύζουσι πανταχόθεν τὴν χώραν. Ἀνὰ πᾶσαν γωνιώδη καμπὴν τῶν ῥευμάτων αὐτῶν, ἀπαντᾷ τις νέον λαβύρινθον, ὅστις φαίνεται ἐπίσης ἀδιάβατος, ὡς ὁ πρὸ μικροῦ. Ἀλλ' ὅταν ἀπὸ τῆς ὑψηλῆς ὀφρύος τοῦ πολυδαιδάλου ἐκείνου περιβόλου δυνηθῇ τις νὰ θεωρήσῃ αὐτὸν ἐκ περιωπῆς, θαυμάζει τὴν μεγαλοπρεπῆ καὶ ἤρεμον ἁρμονίαν εἰκόνος λαμπρᾶς εἰς ἣν οὐδὲν δύναται νὰ προσθέσῃ ἡ φαντασία.

Ὁ ὁρίζων εἶνε πλήρης μεγαλείου. Ἐν πρώτοις ἔχει τις ἐνώπιόν του τὰς Σεβέννας. Μακρὰν δέ, ἐν μέσῳ ὁμίχλης, διακρίνεται τὸ Μεζέγκον μὲ τὰς ἀποτόμους καὶ ἀπορρῶγας πλευράς του, καὶ ὄπισθεν αὐτῶν ἡ *Θημωνιὰ τῶν Βύρλων* (Gerbier-de-Joncs), ἡφαίστειος τόπος ἀναμιμνήσκων τὸ Σοράκτον, ἀλλὰ πολὺ πλέον ἐκεῖνου ἐπιβάλλων ἕνεκα τῆς μεγαλοπρεποῦς του βάσεως. Ἄλλα δὲ πέριξ βουνὰ ποικιλόσχημα, τὰ μὲν ἡμισφαιρικὰ ὡς αἱ κορυφαὶ τῶν Βοσγίων, τὰ δὲ ὅμοια πρὸς κάθετα ὀδοντωτὰ τείχη, περιβάλλουσι διάστημα εὐρὺ ὡς ἡ πεδιὰς τῆς Ῥώμης, ἀλλὰ βαθὺ ὡς κύλιξ ὑπερμεγέθης, ὡς ἂν ὅλα τὰ ἡφαίστεια ἅτινα συνετάραξαν τὴν χώραν ταύτην περιελαμβάνοντο κατ' ἀρχὰς ἐντὸς κρατῆρος μυθωδῶν διαστάσεων.

Κατωτέρω δὲ τῆς μεγαλοπρεποῦς αὐτῆς ζώνης αἱ λεπτομέρειαι τοῦ πίνακος παρίστανται πολλάκις ἐν θαυμαστῇ εὐκρινείᾳ. Βλέπει τις πολλαχοῦ δευτέραν, τρίτην καὶ τετάρτην ἐνίοτε σειρὰν ὀρέων ἐπίσης ποικίλων τὴν μορφήν, ταπεινουμένων δὲ βαθμηδὸν περὶ τὴν κεντρικὴν ἐπιφάνειαν, ἣν καλοῦσιν ἐδῶ πεδιάδα, καὶ ἣν διασχίζουσι τρεῖς ποταμοί. Ἀλλ' ἡ πεδιὰς αὐτὴ εἶνε φαινομένη μόνον· διότι δὲν ὑπάρχει σημεῖον τοῦ ἐδάφους, ὅπερ νὰ μὴ ἀνεκίνησαν, συνετάραξαν ἢ διέρρηξαν οἱ γεωλογικοὶ σπασμοί. Ἐκ τῶν σπλάγχνων τῆς κοιλάδος ταύτης προέκυψαν ὄγκοι κολοσσιαῖοι, οἵτινες ἀπογυμνωθέντες ὑπὸ τῶν ὑδάτων, ἀποτελοῦσι σήμερον τὰ φοβερὰ ἐκεῖνα ἡφαιστειογενῆ τειχώματα, ἅτινα ἀπαντῶνται μὲν καὶ ἐν Ὠβέρνῃ ἀλλ' ἐδῶ ἔχουσιν ἄλλα σχήματα καὶ πολὺ μεγαλειτέρας διαστάσεις. Εἶνε βράχοι μεγάλοι ἐρυθρομέλανες, οὓς θὰ ὑπελάμβανέ τις φλέγοντας ἀκόμη καὶ οἵτινες, δύοντος τοῦ ἡλίου, ὁμοιάζουσιν ἡμίσβεστον ἀνθρακιάν. Ἐπὶ τῶν μεγάλων καὶ καθέτως ἀποτόμων ὀροπεδίων των, ὧν αἱ πλευραὶ ὀγκοῦνται πολλαχοῦ δίκην πύργων καὶ προμαχώνων, οἱ κάτοικοι ἔκτισαν ναοὺς τὸ κατ' ἀρχάς, εἶτα φρούρια καὶ ἐκκλησίας, καὶ τέλος χωρία καὶ πόλεις. Τὸ Πουὶ κεῖται ἐν μέρει ἐπὶ τῆς βάσεως ἑνὸς τῶν ἡφαιστειογενῶν αὐτῶν τειχωμάτων, τοῦ βράχου Κορνηλίου, ὄγκου ὁμογενοῦς, συμπαγοῦς καὶ ἀληθῶς μεγαλείου, οὗ τινος ἡ κορυφὴ καθιερωμένη τὸ πάλαι εἰς τοὺς Γαλατικοὺς καὶ εἶτα εἰς τοὺς Ῥωμαϊκοὺς θεούς, φέρει ἔτι τὰ ἐρείπια φρουρίου μεσαιωνικοῦ, καὶ δεσπόζει τῶν θόλων θαυμασίας Βασιλικῆς οἰκοδομηθείσης ἐκ τῶν ἐγκάτων του.

Ἡ Βασιλικὴ αὕτη εἶνε μνημεῖον μεγαλοπρεπὲς ἐν μέσῳ τῆς μεγαλοπρεποῦς αὐτῆς φυσικῆς σκηνογραφίας. Διαγράφεται μεγάλη καὶ ἐπιβάλλουσα ἐπὶ τοῦ ἀτμώδους μακρυνοῦ ὁρίζοντος τῆς πεδιάδος, διότι ἐκ τοῦ συνόλου τῆς εἰκόνος αὐτῆς μόνος ὁ τῶν Σεβεννῶν ὁρίζων φαίνεται καθαρὸς ἐπὶ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τοῦτο εἶνε νομίζω τὸ μυστήριον τῆς μαγικῆς της ἀπόψεως. Αἱ ἐγγὺς λεπτομέρειαι ἀναδεικνύουσιν οὕτω ἔτι μᾶλλον τὸ σκιερὸν βάθος τοῦ πίνακος καὶ παρίστανται ἐπίσης ἐν πλήρει ἁρμονίᾳ πρὸς τὴν μεγαλοπρέπειαν τῶν ἀπωτέρων ἐκείνων ὄγκων. Ἡ ἐντελὴς ἀπομόνωσις τῆς Ῥώμης ἐν μέσῳ τοῦ ἀπείρου αὐτῆς ὁρίζοντος εἶνε ὁ κύριος λόγος δι' ὃν δυσκόλως δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον τῶν μνημείων αὐτῆς ὁ πλησίον ἱστάμενος. Ἐδῶ ἔπρεπε νὰ κεῖται ἡ Ῥώμη. Ἐπὶ τοῦ γιγαντιαίου αὐτοῦ μονολίθου βάθρου ἔπρεπεν ἡ διάνοια τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου ν' ἀνατείνῃ εἰς τῶν αἰθέρων τὰ ὕψη τὸν θαυμάσιον θόλον τοῦ Ἁγίου Πέτρου.

Ἀλλ' ἀπορῶ ἐν τούτοις, διατί ἡ πνευματικὴ ἡμῶν αὐτὴ λατρεία πρὸς τὴν Ῥώμην καὶ τὸν Ἅγιον Πέτρον, — πόλιν βδελυρὰν ἐγκλείουσαν σεβαστὰ ἐρείπια, καὶ νομίζουσαν ὅτι ἀντικατέστησε πάντα διὰ κτιρίου ἀπειρομεγέθους, ὅπερ εἶνε μὲν — τὸ παραδέχομαι — ἀριστούργημα ἀρχιτεκτονικῆς ἐπιστήμης ἀλλ' ὄχι καὶ ἀριστούργημα αἰσθήματος καὶ καλαισθησίας. Ἤκουσα λεγόμενον, ὅτι ἡ ἀξία τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ὄγκου εἶνε τοῦτο ἀκριβῶς, ὅτι δὲν ἀποκαλύπτει τὸ μέγεθος αὐτοῦ καὶ τὸ ὕψος ἄνευ τῆς βοηθείας τῆς σκέψεως καὶ τῆς συγκρίσεως, καὶ ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἐννόησα τίποτε. Ἐγὼ τουλά-

χιστον ὑπέθετον πάντοτε, ὅτι τῆς τέχνης ἔργον εἶνε νὰ μεγαλουργῇ διὰ μικρῶν, καὶ ὅτι τὸ ἀληθὲς μεγαλεῖον δὲν συνίσταται εἰς τὴν ὕλην ἣν μεταχειρίζεται ἀλλ' εἰς τὸ παραγόμενον ἀποτέλεσμα. Ὀλίγον μὲ μέλει, ἂν ὅν τι ἢ πρᾶγμα μετρεῖται εὐκόλως, ὅταν ὁ ὀφθαλμός μου δὲν τὸ μετρεῖ ὁ δὲ νοῦς μου τὸ μεγαλοποιεῖ ἄκων καὶ ἀνεπιγνώστως. Τῶν ναῶν ὡς καὶ τῶν ὀρέων τὸ μεγαλεῖον συνίσταται εἰς τὰς σχετικὰς αὐτῶν ἀναλογίας, καὶ τὴν ἁρμονίαν τῶν σχέσεων αὐτῶν πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς φαντασίας μας. Καὶ εἰς τῆς φύσεως καὶ εἰς τοῦ ἀνθρώπου τὰ ἔργα ὑπάρχουν ἀριστοτεχνήματα, φέροντα τὸν τύπον μεγάλης ἐμπνεύσεως, καὶ ἄλλα οὐδὲν ἄλλο μαρτυροῦντα ἢ ἀφθονίαν μόνον, κόπωσιν ἴσως; ἢ καὶ ἁπλῆν ἰδιοτροπίαν.

Διὰ τοῦτο δὲ ἀπέμεινα πολλάκις ἀπαθὴς ἐνώπιον πραγμάτων καθιερωμένων ὑπὸ τοῦ γενικοῦ θαυμασμοῦ ἢ θέσεων διασήμων ἐκ τῆς κοινῆς φήμης. Δὲν ἀγαπῶ τὴν θάλασσαν, ὡς ἠξεύρεις, ὁσάκις δὲν τὴν βλέπω διὰ πολλῶν δένδρων ἢ διασχιζομένην ὑπὸ πολλῶν βράχων. Μὲ φαίνεται δυσανάλογος, ὁσάκις καταλαμβάνει πολὺ τῆς ἀπόψεως μέρος, καὶ μὲ φαίνεται ἐπίσης δυσανάλογος ὁ οὐρανὸς ὅπου εἶνε λίαν ὕπαιθρος ἡ χώρα. Ἔχω ἴσως ἐντός μου πνεῦμα ἀντιδραστικόν, ὡς μὲ κατηγορεῖ ἡ μήτηρ μου· τὸ πνεῦμα αὐτὸ εἶνε σιωπηρόν, ἀλλὰ ἰσχυρογνῶμον, πολὺ ἐμοῦ ἰσχυρότερον, ἐπανιστάμενον κατὰ πάσης πιέσεως.

Καὶ ὅμως ἀγαπῶ τὰς φοβερὰς τοποθεσίας· μ' ἐμέμφεσο δὲ διὰ τοῦτο ὅτε ἤμεθα μαζὺ εἰς τὰ Πυρηναῖα. Ἠγανάκτεις κατ' ἐμοῦ ὅτι ἀνεζήτουν πάντοτε κρημνούς, καὶ μ' ἔσυρες εἰς τὸ Βιαρρίτζ, ὅπου εὕρισκες θάλασσαν ν' ἀναπαύῃς τὰ βλέμματά σου, ἅτινα εἶχον κουράσει αἱ χαράδραι καὶ οἱ καταρράκται. Ἂν τὸ καλοσκεφθῇς, θὰ ἴδῃς ὅτι ἦσο κατὰ τοῦτο ποιητικώτερός μου. Σοῦ ἤρεσκεν ἡ θέα τοῦ φαινομένου ἀπείρου. Ἐγὼ εἶμαι ἴσως καλλιτέχνης καὶ οὐδὲν πλέον. Ἔχω ἀνάγκην πραγμάτων περιωρισμένων· τὰ θέλω μεγάλα, εἶν' ἀληθές· ἀλλὰ διὰ νὰ μοῦ φανοῦν ὡραῖα πρέπει νὰ ἔχωσι μεγάλην τὴν ὄψιν, ἀδιάφορον πόσην κατέχουσιν ἔκτασιν· τὸ ὕψος τοῦ ὄγκου πρέπει ν' ἀνακινῇ ὑψηλήν τινα ἐνδόμυχον ὁρμήν μου, ἡ ἠρεμία τῶν χρωμάτων νὰ πραΰνῃ τὸ αἴσθημά μου, καὶ ἡ ἔξαψις αὐτῶν νὰ τὸ ἐξάπτῃ. Δὲν θέλω νὰ φαντάζομαι τὴν φύσιν, οὐδὲ νὰ ἐπικρίνω ἢ ν' ἀνασκευάζω διὰ τῆς διανοίας μου τὰ ἔργα τῆς τέχνης. Παραδίδομαι εἰς ὅ,τι ζητῶ, καὶ ἂν οὐδὲν μ' ἑλκύῃ, σημαίνει ὅτι οὐδὲν εὑρίσκω.

Πλανῶνται ὡς παντὸς ἄλλου αἱ κρίσεις μου, ἴσως καὶ πλέον παντὸς ἄλλου, διότι ἔχω πολλάκις ἐντός μου φοβερὰς συγκινήσεις, κόπωσιν ἀνήκουστον ἢ παιδαριώδη εὐπάθειαν, καὶ οὐδεμίαν αἰσθάνομαι δύναμιν πρὸς πάλην, ὅταν ἦμαι μόνος. Παραδίδομαι ἐντελῶς εἰς ὅ,τι ἀγαπῶ, οὐδεμίαν ἔχω τῆς ἀγάπης μου συνείδησιν, οὔτε ἀναλογίζομαι λόγον αὐτῆς οἱονδήποτε ἢ εὐθύνην. Διὰ τοῦτο ἀρέσκομαι πολλάκις εἰς πράγματα ἀνύπαρκτα σχεδὸν καθ' ἑαυτά, ἀλλ' ἀρκοῦντα ὅμως εἰς τὴν ψυχικήν μου κατάστασιν, ὅπου ἄλλοτε πλημμυρεῖ καὶ ἄλλοτε στειρεύει ἡ ζωή!

Ἐδῶ εἶμαι ἤρεμος, καὶ παρατηρῶ πάντα. Ἡ ἠρεμία μ' ὠφελεῖ. Μὲ καταλαμβάνει ὁλόκληρον καὶ μὲ βαυκαλᾷ. Μοῦ ἐνθυμίζει τὰς παλαιάς μου ἀγάπας, τὸν δεσποτισμόν της, ὃν τοσοῦτον ὑπέστην κατὰ τὰ νεαρά μου ἔτη, καὶ τὰς ἐσκεμμένας πρὸς αὐτὴν ἀπιστίας μου, ὅτε τοῦ καθήκοντος ἡ φωνὴ ἐπεκράτησε τῆς φωνῆς της. Καὶ τὰς ἀπιστίας μου αὐτὰς μοῦ τὰς συγχωρεῖ, — τί λέγω; — μ' ἀνταμείβει μάλιστα δι' αὐτάς, ὡς ἂν μὴ τὰς ἐννόει. Καὶ διατί τάχα νὰ μὴ τὰς ἐννοήσῃ; Δὲν εἶνε ὂν καὶ ἡ ἐρημία, μέγα, πολλαπλοῦν ὄν, ἡ φωνὴ αὐτὴ καὶ ἡ ἀγκάλη τῆς φύσεως, ἥτις μᾶς ὁμιλεῖ καὶ μᾶς περιβάλλει; Δὲν εἶνε ἡ κοινὴ μήτηρ, ἡ ἀνεξάντλητος πηγὴ παντὸς ἀγαθοῦ καὶ ὡραίου; Δὲν τὴν τροποποιοῦμεν, ὁσάκις ζητοῦμεν παρ' αὐτῆς τὴν γαλήνην ἢ τὴν δραστηριότητα, ἃς ὁ ψευδὴς ἐν τῇ κοινωνίᾳ βίος ἡμῶν καταστρέφουσι πάντοτε καὶ ταράττουσιν; Ὑπάρχουσιν ἀναντιρρήτως ὧραι, καθ' ἃς, χωρὶς νὰ ἤμεθα ζωγράφοι, συγγραφεῖς, καλλιτέχναι ἢ σοφοί, μελετῶμεν ἢ ἐξετάζομεν τὴν φύσιν διὰ τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ τοῦ πνεύματος, ὡς ἂν εἰ ἀνεμένομεν ἀπὸ τοῦ μειδιάματος ἢ τῆς ἀπειλῆς της τὴν κατεύνασιν ἢ τὸν κλυδωνισμὸν τῶν διανοημάτων ἡμῶν. Διὰ τοῦτο ἀρεσκόμεθα εἴς τινας θέσεις, ὡσανεὶ ἡ ἄψυχος ἐπιφάνεια ἀπεκάλυπτεν ἡμῖν τὴν πανταχοῦ λανθάνουσαν ψυχήν, καὶ πάσχομεν ἀπέναντι ἄλλων, ὡς εἰ τὸ ἐν τῇ ὕλῃ κεκρυμμένον πνεῦμα ἠρνεῖτο νὰ ἐκδηλώσῃ τὸ μυστήριον τῆς ζωτικότητος αὐτῶν.

Ἀνεξαρτήτως τῶν ῥεμβασμῶν μου αὐτῶν, εἶμ' ἐδῶ ἐξαίρετα, καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἐκλέξω οἱανδήποτε μόνωσιν, θὰ ἔζων ἐνταῦθα πολὺ εὐχαρίστως. Ὁ τόπος εἶνε τραχὺς καὶ φαιδρὸς συνάμα, ἀλλ' ἐπικρατεῖ ἡ τραχύτης, τὴν δὲ φαιδρότητα πρέπει τις μετὰ κόπου ν' ἀναζητήσῃ. Τὸ κλῖμα εἶνε δριμύ, ψυχρότατον τὸν χειμῶνα καὶ θερμότατον τὸ θέρος. Ἡ ἄμπελος δὲν ὡριμάζει καλῶς καὶ παράγει οἶνον ξυνόν, οὗτινος οἱ κάτοικοι κάμνουσι κατάχρησιν, ὡς πανταχοῦ ὅπου ὁ οἶνος εἶνε κακός. Αἱ κορυφαὶ τῶν Σεβεννῶν καλύπτονται πολλάκις ὑπὸ παγερῶν ἀτμῶν, οἵτινες καταπίπτουσιν εἰς βροχὴν ἐπὶ τῶν κοιλάδων, ὁσάκις σαρώνει αὐτοὺς ὁ ἄνεμος. Τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ὁ καιρὸς εἶνε πολὺ ἰδιότροπος. Πότε σωροὶ συννέφων παράδοξοι καὶ αἰφνίδιαι ἡλίου ἐκλείψεις, πότε διαυγὴς καὶ ψυχρὰ αἰθρία, ὁποία θὰ ἦτο πιθανῶς ἡ πρώτη τοῦ κόσμου αὐγή, καθ' ἣν *ἐγένετο φῶς*,

ὅτε δηλαδὴ ἡ γηΐνη ἀτμοσφαῖρα, ἀπαλλαγεῖσα τῶν κλυδώνων της, ἀφῆκε τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας νὰ πέσωσιν ἐπὶ τὸν κατάπληκτον νεαρὸν πλανήτην. Ὑπῆρχον τότε ἄνθρωποι; Ὑποθέσεις! Ὑπῆρχον ὅμως βεβαίως καθ' ἣν ἐποχὴν αἱ περικυκλοῦσαι με φοβεραὶ λάβαι κατέκλυσαν καὶ συνετάραξαν τὴν γῆν. Ἀνευρέθησαν ἀνθρώπων ὀστᾶ ἀπολιθωμένα εἰς τοὺς πρόποδας γειτονικοῦ ὄρους, ὑπὸ σωροὺς βασάλτου καὶ σκωριῶν, ἐντὸς συμπαγεστάτων ὄγκων-λείψανα γέροντος καὶ παιδίου. Ὁ ἄνθρωπος εἶδε λοιπὸν τὰ μεγάλα ἐκεῖνα δράματα τῆς φύσεως, ὧν ἡ παράδοσις εἶχε τοσοῦτον ἀπολεσθῆ, ὥστε ἐδέησε νὰ ἐπέλθη τῆς ἐπιστήμης ἡ ἀπόφασις, ἵν' ἀνακτήσῃ αὐτὰ ἡ ἱστορία τῆς γηΐνης σφαίρας ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ τῆς Γαλλίας. Ἔτι δὲ παραδοξότερον εἶνε ὅτι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ γηΐνου στρώματος, ὅπου εὑρίσκονται τὰ ἀνθρώπινα ὀστᾶ, εὑρίσκονται καὶ λείψανα ζώων, διαιτωμένων σήμερον μόνον εἰς τὰς διακεκαυμένας ζώνας. Καὶ τίγρεις καὶ ἐλέφαντες φαίνονται συνυπάρξαντες ἐδῶ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἄλλως δὲ καὶ ἐκ τοῦ πλήθους τῶν σπηλαίων ὅπου καταφαίνονται ἴχνη χονδρᾶς χειροτεχνίας, ἀποδεικνύεται ἡ ὕπαρξις φυλῆς ἀγρίας, οἰκησάσης τὰ μέρη ταῦτα ἀπὸ τῶν πρώτων χρόνων τῆς ἀνθρωπότητος. Ἂν δὲ αἱ ὑψηλότεραι χῶραι, ὧν ἐφείσθησαν αἱ παλίρροιαι τῆς θαλάσσης, πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς κοιτίδες τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, δύναταί τις νὰ παραδεχθῇ μετὰ πάσης πιθανότητος, ὅτι ὁ τόπος οὗτος εἶνε μία τῶν γνησιωτέρων. Ἀλλὰ τοῦτο ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῶν ἐρευνῶν μου· ὅ,τι ἐνδιαφέρει ἐμέ, εἶνε ν' ἀνεύρω μεταξὺ τῶν σημερινῶν ὄντων τὰ ἴχνη τῶν κοινωνικῶν περιπετειῶν. Εὑρίσκω ἐνταῦθα φυλὴν ἐντελῶς ἰδιόρρυθμον ἐν πλήρει φυσικῇ ἁρμονίᾳ πρὸς τὸ φέρον αὐτὴν ἔδαφος: ἰσχνήν, σκυθρωπήν, τραχεῖαν καὶ γωνιώδη οὕτως εἰπεῖν κατά τε τὴν μορφὴν τοῦ σώματος καὶ τὰς ὁρμὰς τῆς ψυχῆς. Ἀλλὰ παρατηρῶ ἰδίως ἐπ' αὐτῆς τὸν ζῶντα τύπον τοῦ τιμαριωτικοῦ συστήματος. Πνεῦμα τυφλῆς ὑποταγῆς ἀντιδρᾷ διαρκῶς πρὸς ἀγρίας στασιαστικὰς τάσεις, καὶ ἡ πᾶσαν κατάχρησιν ἀποδεχομένη δεισιδαιμονία παλαίει ἀπαύστως πρὸς τὰ βίαια πάθη ἅτινα ἀναρριπίζει. Οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ κατέστη δεσποτικώτερος ὁ ζυγὸς τοῦ ἱερέως, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἐπίσης ἡ κατὰ τοῦ ἱερέως ἐπαναστατικὴ ἀντίδρασις ἐγένετο — καὶ θὰ ἐγίνετο πάλιν εὐκαιρίας δοθείσης — ἀγριωτέρα. Ἐσυλλογίσθην τὴν πεδιάδα τῆς Ῥώμης, ὅτε σοῦ περιέγραφον τὸ λεκανοπέδιον τοῦ Πουΰ, τὸ ὁποῖον οὐσιωδῶς διαφέρει αὐτῆς, ἴσως διότι μ' ἔκαμεν ἐντύπωσιν οὐχὶ φυσική τις ὁμοιότης μεταξὺ τοῦ ναοῦ τούτου, δεσπόζοντος τῆς ὅλης εἰκόνος διὰ τῆς σοβαρότητος καὶ τοῦ μεγαλείου του, καὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ῥώμης δεσπόζοντος τῆς πέριξ ἐρήμου διὰ τοῦ ὄγκου του, ἀλλ' ὁμοιότης τις διανοητικὴ καὶ ἠθικὴ τοῦ πνεύματος τῶν κατοίκων. Ἐκτὸς τῆς μεγάλης διαφορᾶς, ἥτις προέρχεται ἐκ τῆς φυσικῆς φιλοκερδείας καὶ φιλοπονίας τῶν ὀρεσιβίων, ὁ ἐδῶ λαὸς ὁμοιάζει μεγάλως πρὸς τὸν λαὸν τῶν Ῥωμαϊκῶν κρατῶν. Ἡ ἐμπαθὴς εἰκονολατρεία, λείψανον τῶν εἰδωλολατρικῶν χρόνων, ἡ ἀνόητος πίστις εἰς τὰ μικρὰ τοπικὰ θαύματα, αἱ μοναστικαὶ κακίαι, τὸ μῖσος πρὸ πάντων καὶ ἡ ἐκδίκησις, ἀποτελοῦσιν οὐχὶ τὸν σημερινὸν χωρικὸν τοῦ Βελαί—διότι μεγάλως ἐβελτιώθη ἀπὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν,—ἀλλὰ τὴν ἀνὰ πᾶν βῆμα ἱστορίαν αὐτοῦ, καὶ τὰ μνημεῖα της. Ὁ στενὸς τῶν ὀρέων του κύκλος ὑπέθαλψε τὰς αὐθαδεστάτας ληστείας τοῦ τιμαριωτισμοῦ καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν φιλάρπαγα δεσποτείαν τοῦ κλήρου. Ὑπέφερεν ἐκ τούτων ὁ λαὸς ἀλλὰ τὰς ὑπέστη, ἡ δὲ θεοσέβειά του καὶ τὰ ἤθη του διετήρησαν τὰ ἴχνη τῶν βιαίων ἀγώνων καὶ τῶν βαρβάρων προλήψεων τοῦ μεσαιῶνος. Θεότης τις της ἀρχαίας Αἰγύπτου, μετενεχθεῖσα, λέγουσιν, ἐκ Παλαιστίνης ὑπὸ τοῦ ἁγίου Λουδοβίκου, ἦτο τὸ εἴδωλον ὅπερ συνέτριψεν ἡ ἐπανάστασις μετὰ αἰῶνας ὅλους λατρείας. Ἐνεκαινίσθη ἔκτοτε νέα *μαύρη παναγία*, ἀλλ' εἶνε πανθομολογούμενον ὅτι δὲν εἶνε γνησία καὶ ὅτι δὲν θαυματουργεῖ ὅσον ἡ Παλαιά. Εὐτυχῶς διατηροῦνται ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τῆς Μητροπόλεως αἱ λαμπάδες, ἃς ἐκράτουν οἱ ἄγγελοι, ὅτε κατέβησαν οὐρανόθεν ἵνα τοποθετήσωσι μόνοι των ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης τὸ ξόανον τῆς Ἴσιδος, καὶ δεικνύονται εἰς τοὺς εὐλαβεῖς πιστούς. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν. Ἀλλ' ἐν τῷ καπηλείῳ τὰ πράγματα μεταβάλλονται. Ἕκαστος φέρει μεθ' ἑαυτοῦ τὴν μάχαιράν του, κ' ἐμπήγει αὐτὴν ὑπὸ τὴν τράπεζαν μεταξὺ τῶν κνημῶν του. Οὕτω δὲ ὁμιλοῦσι, πίνουσι, φιλονεικοῦσιν, ἐρεθίζονται καὶ ἀλληλοσφαγοῦσιν. Αἱ ἔμφυτοι αὗται των ἰδιότητες ἐκλείπουσιν ὁσημέραι, δόξα τῷ Θεῷ, ἀλλὰ δὲν ἐξέλιπον ὅμως ἀκόμη, ἐν ἔτει σωτηρίῳ 1845. Καὶ αἱ διασκεδάσεις ἐδῶ τῶν κατοίκων ἔχουσιν ἄγριον τὸν χαρακτῆρα. Αἱ γυναῖκες ἀποκλείονται αὐτῶν, διότι οἱ ἱερεῖς ἀπαγορεύουσιν εἰς αὐτὰς νὰ χορεύωσι καὶ νὰ περιπατῶσι κἂν μετὰ τοῦ ἄλλου φύλου. Οἱ ἄνδρες λοιπὸν οὐδένα ἔχουσι χαλινόν, οὐδὲ σέβας οὐδὲ ἁβρότητα οἱανδήποτε κατὰ τὰς σχέσεις των. Ἀποκρούουσι μὲν πάντες τὴν ἄμεσον τοῦ ἱερέως ἐπίδρασιν, καὶ καταλείπουσιν εἰς αὐτὸν τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ διατηροῦσιν ὅμως τὸ πάθος ὅλον τῶν θρησκευτικῶν πολέμων, ἐρίζουσι πίνοντες περὶ δόγματος καὶ ἀλληλοκτονοῦσι Τοιαύτη των ἡ ἱστορία.

Ὡς πρὸς τὰς ἕξεις των, εἰσὶν ἀποτέλεσμα φυσικὸν τοῦ ἐξημμένου καὶ ἐριστικοῦ των βίου. Τὴν τραχύτητα τῶν ἠθῶν γεννᾷ τῶν ἰδεῶν ἡ τραχύτης. Ὁ ἄνθρωπος, ὅστις κακῶς ἐννοεῖ τὸ πνεῦμα τῆς θρησκείας, ἐννοεῖ καὶ τὸν βίον κακῶς καὶ φθείρει αὐτὸς ἑαυτόν. Ὁ τόπος, καίτοι ξηρὸς

πολλαχοῦ, ἔχει πλοῦτον μέγαν, πηγὰς θαυμασίας γονιμότητος, λειμῶνας ἐξαισίους καὶ κατοίκους ἐκτάκτως φιλεργούς. Ἀλλ' ὁ χωρικὸς — καὶ ἐννοῶ τὸν καλλιεργοῦντα τὰ ἴδια ἑαυτοῦ κτήματα, διότι ὁ ἄλλος εἶνε πάντη ἄπορος — οὐδεμίαν ἔχει ἀπόλαυσιν καὶ οὐδεμίαν φαίνεται ἔχων ἀνάγκην. Ὁ οἶκος του ἔχει ἀνήκουστον ρυπαρίαν. Ἡ ὀροφή, καλυπτομένη διὰ πλέγματος ἐκ πεταύρων εἶνε φυλακεῖον παντὸς τροφίμου καὶ παντὸς συνάμα ῥάκους τῆς οἰκίας. Πνίγεταί τις εἰσερχόμενος, ἐκ τῆς ναυτιώδους ὀσμῆς τοῦ ταγγοῦ λαρδίου, καὶ τῆς ἀποφορᾶς ἣν ἀναδίδουσι τὰ κρεμάμενα ἐκεῖθεν, δίκην πολυελαίων, παντοειδῆ ἀκάθαρτα πράγματα: ἀλειμματοκήρια καὶ κομβολόγια ἀλάντων, λευχείματα ῥυπαρὰ καὶ παλαιὰ πέδιλα ἀνάμικτα μὲ τὸν ἄρτον καὶ τὸ κρέας. Καὶ ἡ κατασκευὴ αὐτὴ τῶν οἰκιῶν τὰς καθιστᾷ ὁμοίας μὲ φρούρια μᾶλλον καὶ στρατόπεδα. Ὁ οἶκος ὑψοῦται ἐπὶ βάσεως ὑψηλῆς, ταπεινοῦται δὲ ὑπὸ χαμηλὴν ὀροφήν, ὅπου ἀναρριχᾶται τις διὰ κλιμάκων. Ἐντὸς μιᾶς ἐκ τῶν οἰκιῶν αὐτῶν, ὅπου κατὰ τύχην εἰσῆλθον, εἶδον εἰκόνας ἱερὰς ἐπὶ τῶν τοίχων ἐγγὺς ἄλλων εἰκόνων ἀσέμνων. Ἀλλ' ἦτο πανδοχεῖον, τόπος ὅπου οὐδέποτε εἰσέρχονται τίμιαι γυναῖκες. Ἤκουσα τοὺς πίνοντας χωρικούς, καὶ οἱ λόγοι των ἦσαν μίγμα ἀνάλογον πρὸς τὰς εἰκόνας τῶν τοίχων, σύμφυρμα ὅρκων, ἀναμιμνησκόντων λόγους ἱερούς, καὶ βδελυρῶν αἰσχρολογιῶν. Πρόσθετος καὶ αὐτὴ ὁμοιότης πρὸς τὴν γλῶσσαν τῶν χωρικῶν τῶν περιχώρων τῆς Ῥώμης· φαίνεται ὅτι πᾶσα φανατικὴ λατρεία τῶν ἐξωτερικῶν θρησκευτικῶν τύπων γεννᾷ καὶ δίψαν βλασφημίας.

Ὅσα σοῦ γράφω ἀναφέρονται εἰς τοὺς ὀρεινοὺς χωρικούς· οἱ ἐγγύτερον τοῦ κέντρου τοῦ λεκανοπεδίου καὶ τῶν πόλεών του εἶνε περισσότερον πολιτισμένοι. Ἄλλως δέ, καὶ οὗτοι καὶ ἐκεῖνοι, ὡς καὶ οἱ Ῥωμαῖοι, ἔχουσι, πλὴν τῶν ἐλαττωμάτων αὐτῶν, καὶ μεγάλας ἀρετάς. Εἶνε χρηστοὶ καὶ ὑπερήφανοι. Ἡ ὑποδοχή των οὐδὲν ἔχει τὸ δουλικόν, ἡ δὲ φιλοξενία των εἶνε αὐθόρμητος καὶ ἀνυπόκριτος. Ἔχουσιν ἀναμφιβόλως εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῶν τὰς τραχύτητας καὶ τὰς καλλονὰς τῆς χώρας των καὶ τοῦ οὐρανοῦ των. Ὅσοι ἐξ αὐτῶν εἶνε πιστοὶ καὶ χωρὶς ψευδευλάβειαν, εἶνε βεβαίως ἀληθῶς εὐσεβεῖς· ὅσοι δὲ ἐταξείδευσαν κἄπως καὶ ἔλαβον ἀτελῆ τινα πρακτικὴν ἐκπαίδευσιν ἐκφράζονται μὲ ἀπερίστροφον καὶ κἄπως ἀλαζονικὴν εἰλικρίνειαν, ἥτις δὲν δυσαρεστεῖ βεβαίως τὸν μὴ ἔχοντα φυλετικὰς προλήψεις.

Αἱ γυναῖκες ἔχουσιν ὅλαι τὸ ἦθος εὐπαρρησίαστον καὶ φιλόφρον. Μὲ φαίνονται ἀγαθαὶ καὶ βίαιαι, στεροῦνται δὲ χάριτος μᾶλλον ἢ καλλονῆς. Αἱ κεφαλαί των, ἃς καλύπτουν διὰ μικροῦ πετάσου ἐκ πιλήματος κοσμουμένου μὲ χάνδρας καὶ πτερά, ἔχουσι κατὰ τὴν νεότητά των ἱκανὸν θέλγητρον καὶ κατὰ τὸ γῆρας ἀξιοπρεπῆ τινα σοβαρότητα. Ἀλλὰ τὸ ἐξωτερικόν των ἐν γένει εἶνε πολὺ ἀρρενωπόν. Οἱ ὦμοι των εἶνε εὐρεῖς καὶ τετράγωνοι, δυσανάλογοι πρὸς τὸ ἰσχνὸν σῶμα των, ἡ δὲ παντελὴς ἔλλειψις καθαριότητος καθιστᾷ τὴν ἐνδυμασίαν αὐτῶν λίαν δυσάρεστον θέαμα. Ἐπὶ τῶν βουνῶν δὲν βλέπει τις ἄλλο ἢ διαρκῆ ἔκθεσιν ῥακῶν ἄνευ χρώματος, κρεμαμένων ἐπὶ μακρῶν κνημῶν, γυμνῶν καὶ πηλοφόρτων, χωρὶς νὰ λείπωσιν, ἐννοεῖται, χρυσᾶ κοσμήματα, καὶ ἀδάμαντες πολλάκις εἰς τὰ ὦτα καὶ τὸν τράχηλον. Ἀντίθεσις οἰκτρὰ πολυτελείας καὶ πενίας, ἥτις μ' ἀνέμνησε τὰς ἐπαίτιδας τῶν Τιβούρων.

Ἐν τούτοις αἱ γυναῖκες ἐδῶ εἶνε φίλεργοι. Ἡ τεχνη τῶν τριχάπτων παραδίδεται ἀπὸ μητρὸς εἰς θυγατέρα. Εὐθὺς ὡς ἀρχίσῃ τὸ παιδίον νὰ ψελλίζῃ, θέτουσιν ἐπὶ τῶν γονάτων του μίαν μεγάλην τολύπην καὶ ἓν δέμα πηνίων εἰς τὰς χεῖρας του, ὅταν δὲ γείνῃ δεκαπέντε ἢ δεκαὲξ ἐτῶν ἡ κόρη ἐκτελεῖ θαυμάσια ἐργόχειρα ἢ κηρύττεται ἄλλως ἠλιθία καὶ θεωρεῖται ἀναξία τοῦ ἄρτου τὸν ὁποῖον τρώγει. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἄσκησιν τῆς ὡραίας καὶ λεπτῆς αὐτῆς τέχνης, ἥτις τοσοῦτον ἁρμόζει εἰς τὴν καρτερικὴν δεξιότητα τῆς γυναικός, αἱ καλλίτεραι τεχνίτριαι ὑφίστανται καὶ ἄλλην, πλὴν τῆς τοῦ κλήρου, τυραννίαν: τὴν τυραννίαν τῶν ἐμπόρων οἵτινες τὰς ἐκμεταλλεύονται. Ἐπειδὴ πᾶσαι τοῦ Βελαὶ καὶ τῆς Ὠβέρνης αἱ χωρικαὶ ἠξεύρουσι νὰ κατασκευάζουσι τρίχαπτα, ὑπόκεινται πᾶσαι ἀναγκαίως εἰς τὸν νόμον τῆς εὐθηνίας, καὶ φρίττει τις ἀληθῶς ἐκ τῆς πενιχρότητος τοῦ ἡμερομισθίου των. Ὁ ἔμπορος κερδαίνει ἐδῶ οὐχὶ ἑκατὸν τοῖς ἑκατόν, ὡς αὐτὸς συνήθως νομίζει ἀναγκαῖον—καὶ δίκαιον—ἀλλὰ πεντάκις ἑκατὸν ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Εἶνε ὅμως ἀληθές, ὅτι οἱ ἔμποροι τιμωροῦνται συχνάκις δι' οὗ ἁμαρτάνουσι, καὶ καταστρέφονται ἀμοιβαίως διὰ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ὡς κατεστράφησαν αἱ χωρικαὶ ἐκτελοῦσαι τὸ αὐτὸ ἔργον. Αὐτὸ εἶνε ὁ νόμος καὶ ἡ τιμωρία τοῦ ἐμπορίου.

Ἀλλ' ἀρκετὰ σοῦ εἶπα πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ὑποσχέσεώς μου, καὶ γενικήν τινα περιγραφὴν τοῦ τόπου. Μοῦ ἐζήτησες, ἀγαπητέ μου ἀδελφέ, μακρὰν ἐπιστολήν, προβλέπων ὅτι, κατὰ τὰς μονήρεις καὶ ἀΰπνους μου ὥρας, θὰ ἐσυλλογιζόμην ἄλλως παρὰ πολὺ τὸν ἑαυτόν μου, τὸν ἄχαριν βίον μου καὶ τὸ ὀδυνηρόν μου παρελθόν, πλησίον τοῦ παιδίου ἐκείνου, τὸ ὁποῖον κοιμᾶτ' ἐκεῖ ἐμπρός μου ἐνῷ σοῦ γράφω. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ παρουσία του ἀναξέει πολλὰς πληγάς, καὶ σοῦ χρεωστῶ χάριν ἀληθῶς, ὅτι μὲ ἠνάγκασες νὰ λησμονήσω κἄπως τὸν ἑαυτόν μου διὰ γενικωτέρων ἐντυπώσεων. Ἐν τούτοις μοὶ παρέχει καὶ αὐτὸ συγκινήσεις οὐχὶ ἀμιγεῖς γλυκύτητος. Νὰ κλείσω τὴν ἐπιστολήν μου, χωρὶς νὰ σοῦ ὁμιλήσω περὶ

αὐτοῦ; Βλέπεις, διστάζω, καὶ φοβοῦμαι ὅτι θὰ προκαλέσω τὸ μειδίαμά σου. Ἰσχυρίζεσαι ὅτι ἀποστρέφεσαι τὰ μικρά· ἐγώ, χωρὶς νὰ αἰσθάνωμαι τὴν ἀποστροφήν σου, ἐφοβούμην ἄλλοτε τὴν ἐπαφὴν τῶν ὄντων αὐτῶν, ὧν ἡ ἀδυναμία καὶ ἡ ἀθωότης ἐτρόμαζον τὸ λογικόν μου. Σήμερον ὅμως μετεβλήθην ὅλως. Ὅσον δὲ καὶ ἂν μὲ περιπαίζῃς, θὰ σοῦ ἀνοίξω ὅλην μου τὴν καρδίαν. Ναί, ναί, φίλε μου, πρέπει νὰ τὸ κάμω. Πρέπει νὰ καταστείλω τὴν ἀδικαιολόγητον ἐντροπήν μου διὰ νὰ μὲ γνωρίσῃς ὁλόκληρον.

Τὸ παιδίον αὐτὸ—τί τὰ θέλεις—τὸ λατρεύω· καὶ βλέπω ὅτι ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ καταστῇ ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος τοῦ βίου μου. Δὲν μὲ φέρει τὸ καθῆκον μόνον πλησίον του· τὰ σπλάγχνα μου αὐτὰ μὲ καλοῦσιν πρὸς αὐτό, ἂν ὀλίγος μόνον καιρὸς παρέλθῃ χωρὶς νὰ τὸ ἰδῶ. Εἶνε πολὺ καλὰ ἐδῶ· δὲν στερεῖται τίποτε, ἐνδυναμοῦται, ἀγαπᾶται. Οἱ θετοί του γονεῖς εἶνε ἐξαίρετοι ἄνθρωποι, καὶ βλέπω ὅτι τὸ περιποιοῦνται ἐξαίρετα, ὄχι μόνον ἐκ συμφέροντος ἀλλὰ καὶ καὶ ἐξ αἰσθήματος. Κατοικοῦσι τὸ περισωζόμενον ἔτι καὶ προσηκόντως ἐπισκευασθὲν μέρος τοῦ πύργου, τὸ δὲ παιδίον ἀνατρέφεται ἐν μέσῳ τῶν ἐρειπίων αὐτῶν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ μεγάλου αὐτοῦ βράχου, ὑπὸ λαμπρὸν οὐρανὸν καὶ καθαρὸν ἀέρα, καὶ ὑπὸ περιποιητικῶν καὶ καθαρίων ἀνθρώπων. Ἡ γυνὴ ἐκατοίκησεν εἰς Παρισίους. Ἐννοεῖ πόσην δόσιν ἐνεργείας καὶ ἠπιότητος συγχρόνως χρειάζεται ἡ διάνοια παιδίου ἁβροτέρου τῶν ἰδικῶν της, ἀλλ' ἐπίσης εὐρώστου. Ἠδυνάμην λοιπόν, ὡς βλέπεις, νὰ μὴ ἔχω ἀνησυχίαν, καὶ ν' ἀναμένω τὴν ἡλικίαν του ἐκείνην, καθ' ἣν θὰ παραστῇ ἀνάγκη ἄλλης πλὴν τῆς σωματικῆς του θεραπείας. Καὶ ὅμως ἀνησυχῶ ὁπωσδήποτε, ὁσάκις εἶμαι μακράν του. Ἡ ὕπαρξίς του μοῦ παρίσταται τότε ὡς διαρκής τις ἀγωνία καὶ κλύδων τοῦ βίου μου. Ἀλλ' εὐθὺς ὡς τὸ ἰδῶ, παρέρχεται ὁ τρόμος μου καὶ ἀνακουφίζεται ἡ λύπη μου. Τί νὰ σοῦ εἰπῶ; τὸ ἀγαπῶ! Αἰσθάνομαι ὅτι μοῦ ἀνήκει καὶ τοῦ ἀνήκω ἐπίσης. Αἰσθάνομαι ὅτι εἶνε ἐγώ, ναί, ἐγώ, πολὺ περισσότερον ἢ ἡ ταλαίπωρος μήτηρ του. Καθ' ὅσον σαφηνίζονται τὰ χαρακτηριστικὰ καὶ αἱ διαθέσεις του, μάτην προσπαθῶ ν' ἀνεύρω ἐπ' αὐτοῦ ἴχνος ἐκείνης, οὐδ' ἐλπίζω κἂν νὰ τὸ ἀνεύρω ποτέ. Παρὰ τὸν κοινότατον νόμον, καθ' ὃν τὰ ἄρρενα ὁμοιάζουσι τῆς μητρός των περισσότερον ἢ τὰ θήλεα, τὸ παιδίον αὐτὸ θὰ ὁμοιάσῃ τοῦ πατρός του ἂν ἐξακολουθήσῃ ἀναπτυσσόμενον ὡς φαίνεται ἀπὸ τοῦδε. Ἔχει ἤδη τὴν ἀπάθειαν ἐκείνην καὶ τὴν ἀγρίαν δειλίαν τῆς νηπιακῆς μου ἡλικίας, περὶ ὧν τόσα συχνάκις διηγεῖται ἡ μήτηρ μου, καὶ τὰς αἰφνιδίας τρυφερότητάς μου, αἵτινες τὴν ἔκαμνον ὡς λέγει, νὰ μὲ συγχωρῇ καὶ νὰ μὲ ἀγαπᾷ μάλιστα. Ἐφέτος μὲ παρετήρησεν πλησίον του τὸ πρῶτον. Κατ' ἀρχὰς ἐφοβήθη, ἀλλὰ τώρα μοῦ μειδιᾷ καὶ προσπαθεῖ νὰ μοῦ ὁμιλήσῃ. Τὸ μειδίαμα καὶ τὸ ψέλλισμά του μὲ κάμνουν ν' ἀνασκιρτῶ, καὶ ὅταν ζητῇ τὴν χεῖρα μου διὰ νὰ περιπατήσῃ, δὲν εἰξεύρω πόσην αἰσθάνομαι πρὸς αὐτὸ εὐγνωμοσύνην καὶ γεμίζουν αἱ ὀφθαλμοί μου δάκρυα.

Ἀλλ' ἀρκεῖ· δὲν θέλω νὰ ἐκλάβῃς κ' ἐμὲ παιδίον. Σοῦ τὰ εἶπα ὅλ' αὐτά, διὰ νὰ μὴν ἀπορῇς πλέον, ὅταν δὲν θέλω ν' ἀκούω τὰ περὶ ἐμοῦ σχέδιά σου. Ἐννοεῖς, ἀδελφέ μου, ὅτι οὔτε περὶ ἔρωτος οὔτε περὶ γάμου δύνασαι πλέον νὰ μοῦ κάμῃς λόγον. Δὲν ἔχει ἀρκετὴν εὐτυχίαν ἡ ψυχή μου, ὥστε νὰ δώσῃ καὶ εἰς ὕπαρξιν ἄλλην ἥτις ἤθελε παρενταθῇ νέα εἰς τὴν ζωήν μου. Ἡ ζωὴ αὐτὴ μόλις θ' ἀρκέσῃ εἰς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων μου. Τὸ αἰσθάνομαι ἐκ τῆς ἀγάπης μου πρὸς τὸν Διδιέ, τὴν μητέρα καὶ σέ. Μὲ τὴν δίψαν δὲ αὐτὴν τῆς σπουδῆς, ἥτις τόσον συχνάκις καταλήγει εἰς πυρετόν, ποῦ θὰ εὕρισκον ἐγὼ καιρὸν νὰ θέλξω τὴν ζωὴν νεαρᾶς γυναικός, ποθούσης εὐτυχίαν καὶ φαιδρότητα; Ὄχι, ὄχι· μὴ τὰ συλλογιζώμεθα αὐτά· καὶ ἂν ἡ ἰδέα τῆς βιωτικῆς μου αὐτῆς ἀπομονώσεως εἶν' ἔτι ἐνίοτε τρομερὰ εἰς ἄνθρωπον τῆς ἡλικίας μου, βοήθει με νὰ τὴν ὑποφέρω μέχρις οὗ φθάσῃ ὁ καιρός, καθ' ὃν θὰ ἦνε φυσική. Ὀλίγα ἔτη ὑπολείπονται. Ἡ ἀγάπη σου θὰ τὰ βραχύνῃ, τὸ εἰξεύρεις. Διατήρησέ την πάντοτε, ἐπιεικῆ πρὸς τὰ ἐλαττώματά μου καὶ γενναίαν πρὸς τὴν ἐμπιστοσύνην μου.

Υ. Γ. Ὑποθέτω ὅτι ἡ μήτηρ μου ἀνεχώρησε διὰ τὸ Σεβὰλ μετὰ τῆς δεσποινίδος Σχὶν-Ζενέ, καὶ ὅτι τὰς συνώδευσες. Ἂν τυχὸν ἡ μήτηρ ἀνησυχήσῃ δι' ἐμέ, εἰπέ της, ὅτι σοῦ ἔγραψα, καὶ ὅτι εὑρίσκομαι πάντοτε εἰς τὴν Νορμανδίαν.

Ἕπεται συνέχεια.

ΤΑΣΟΥΛΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ἦτο ἡ σειρὰ τῆς *μάγγας* του νὰ φρουρήσῃ ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην μέχρι τῆς ὥρας τοῦ ἐγερτηρίου· ἀπὸ δύο δ' ὡρῶν ὁ Κίμων εἶχεν ἀναγκάσει τὸν φρουροῦντα σύντροφόν του, καταπεπονημένον ἐκ τῆς τελευταίας πορείας, νὰ ὑπάγῃ ν' ἀναπαυθῇ, καὶ αὐτός, εἰ καὶ *μαγγαδόρος*, μὴ ὑποχρεούμενος εἰς τοῦτο, εἶχε λάβει τὴν θέσιν του, φρουρῶν πρὸ τῆς κλειστῆς θύρας τοῦ χαμηλοῦ οἰκοδομήματος, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐστρατωνίζετο τὸ σῶμα τῶν ἐθελοντῶν, εἰς οὓς καὶ αὐτὸς κατελέγετο. Εἶχεν ἤδη ἐξημερώσει· ὁ αὐτοσχέδιος στρατὼν — τέσσαρες χαμηλοὶ ξηρότοιχοι, ὧν οἱ δύο μακρότεροι, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἀντὶ στέγης

στρῶμα χώματος συνεχόμενον ἐπὶ συμπεπλεγμένων κλάδων,— ἦτο ἀκόμη σιωπηλὸς ὡς ἂν ἦτο ἔρημος· καὶ αὐτὰ τοῦ Κίμωνος τὰ βήματα ἀπεσοβοῦντο ἐν τῇ ἀρτιγενεῖ χλόῃ, ἐν ᾗ ἐβυθίζοντο τὰ τσαρούχια του· ὑπὲρ τὰς εὐρώστους κνήμας του, περιβαλλομένας ὑπὸ μαλλίνων χονδρῶν περικνημίδων, ὅλον τὸ σῶμά του ἐσκέπετο ἀπὸ τὴν φαιὰν βαρεῖάν του *κάππαν*, ἀφ' ἧς προέκυπτεν ἡ κεφαλή του μόλις, κεχωσμένη ἐντὸς μαλλίνου μαύρου σκούφου, καὶ τὸ ὅπλον του, ἐπ' ὤμου. Ἡ πρωΐα ἦτο ψυχρὰ καὶ ὁμιχλώδης· πρωΐα τοῦ Μαρτίου 1878, καθ' ὃν ἐπέπρωτο νὰ σβεσθῇ ἡ θεσσαλικὴ ἐπανάστασις καὶ μετὰ ταύτης τόσαι πατριωτικαὶ ἐλπίδες, τόσα ἑλληνικὰ ὄνειρα.

Ὁ οὐρανὸς φαιός, ὑπὸ συννέφων κεκαλυμμένος, βαρὺς ἡπλοῦτο ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦ Πηλίου, ὧν αἱ ὑψηλότεραι διεφαίνοντο χιονοσκεπεῖς. Ἀπὸ τοῦ μικροῦ ὀροπεδίου, ἐφ' οὗ ἔκειτο ὁ στρατὼν τῶν ἐθελοντῶν καὶ ἔνθα ἐφρούρει ὁ Κίμων, κάτω, ἐν μέσῳ εὐρείας καὶ ἀνωμάλου κοιλάδος, καθωρᾶτο ἡ Μακρυνίτσα, καλυπτομένη ὑπὸ ἐλαφρᾶς ὁμίχλης, μὲ τὰς βαθέως ἐρυθρωπὰς στέγας τῶν οἰκίσκων της, ἀτάκτως ἐκτισμένων τῶν μὲν ἐπὶ τῶν δέ, καὶ τῶν ὁποίων τινὲς ἀνέδιδον πυκνότερον τῆς ὁμίχλης καπνόν, βαθμηδὸν εἶτα ἀραιούμενον καὶ μετὰ ταύτης συγχεόμενον. Πέραν ἔτι καὶ κάτω, μαῦρος ἐξετείνετο ὁ *κάμπος* τοῦ Βώλου, ἐλαιῶνες ἀπέραντοι καὶ οὐδὲν πλέον· νοτιοανατολικῶς, πρὸς τὸ ἕτερον τῆς Μακρυνίτζας μέρος, διεκρίνετο ἀμυδρῶς ἡ Πορταριά, μικρὸν χωρίον ἀνῆκον μετὰ τῆς Μακρυνίτζης καὶ δέκα ἄλλων εἰς τὰ δώδεκα *Ζαλοχώρια* τὰ ἐγκατεσπαρμένα ἀπὸ τῶν κλιτύων τοῦ Πηλίου καὶ κατὰ μῆκος τῆς μακρᾶς χερσονήσου τῆς περικλειούσης τὸν Παγασητικὸν κόλπον.

Ὁ Κίμων σταματῶν ἐνίοτε, περιέφερε τὰ βλέμματά του ἐπὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ πανοράματος, καὶ ἀπὸ βουνοῦ εἰς βουνὸν καὶ κάτω διὰ τῆς κοιλάδος καὶ τοῦ ἀχανοῦς ἐλαιοφύτου πεδίου πλανῶν αὐτὰ ἠκολούθει διὰ τῆς φαντασίας τὰς εἰκόνας τῶν ἰδεῶν του, τῶν ἀναπολήσεων, τῶν πόθων ὅσοι τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐν ἑαυτῷ ἐξηγείροντο.

Ἀπὸ τεσσάρων ἤδη μηνῶν παρέμενεν εἰς τὰς θεσσαλικὰς ἀκτὰς καὶ τὰ ὄρη τὸν μάταιον ἀγῶνα μετὰ τῶν συντρόφων του διεξάγων. Τέσσαρες εἶχον παρέλθει μῆνες, πλήρεις στερήσεων, κακουχιῶν ἀρρήτων, ἀπογοητεύσεως, ἔστιν ὅτε ἀπογνώσεως· τὸν πόλεμον διεξῆγον οἱ ἐθελονταὶ κατὰ τῆς πείνης καὶ τοῦ ψύχους ἕνεκα τῆς αταξίας τῆς μὴ ἐπιτρεπούσης οὐδένα ὀργανισμὸν μεταξὺ τῶν διαφόρων μικρῶν σωμάτων, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπὸ διαφόρους ἀρχηγοὺς διῃροῦντο οἱ ἐπαναστάται. Καθ' ἃ αὐτοὶ ἔλεγον, αἱ σπάνιαι καὶ βραχεῖαι μάχαι ἦσαν αἱ μόναι ὧραι ἀναψυχῆς, αἱ μόναι ἑορταὶ ὧν ἀπήλαυον.

Ἀνεπόλει τὰς Ἀθήνας του, τοὺς συντρόφους του· ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ στρατοῦ, εἶχε καταλίπει τὰς τάξεις του σπεύδων ὅπου ἡ πατρὶς δούλη καὶ περιπαθέστερον τὸν ἐκάλει, κατατασσόμενος ἁπλοῦς ὁπλίτης εἰς τοὺς ἐθελοντάς. Ἀνεπόλει τὴν ἡμέραν καθ' ἣν εἶχεν ἀπέλθει τοῦ πατρικοῦ του οἴκου. Ἡ μήτηρ του ἔκλαιεν, οἱ μικροί του ἀδελφοὶ ἐπειρῶντο νὰ καταστείλωσι τὰ δάκρυά των, ὁ πατήρ του, γέρων στρατιωτικός, αὐτὸς μόνος κατηφής, περίλυπος, ἀλλὰ νικητὴς ἑαυτοῦ ἐσίγα. Τελευταῖος αὐτὸς ἐπέθηκε τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του εὐλογῶν τὸν υἱόν του· εἶτα τὰ στόματά των ἡνώθησαν εἰς ἓν φίλημα, καὶ ἀπὸ τὰ τρέμοντα τοῦ γέροντος χείλη σταθερῶς ἐξῆλθον αἱ λέξεις αὗται:

— Πήγαινε, υἱέ μου...

Καὶ τῷ ἔδωκαν τὴν δύναμιν ν' ἀποσπασθῇ βιαίως τῆς περιβαλλούσης αὐτὸν μητρός του, νὰ ἐκφύγῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν πειραμένων νὰ τὸν κρατήσωσιν ἀδελφῶν. Ἔφυγε· διῆλθε τὴν αὐλήν· ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ὑπερέβαινε τὸν οὐδὸν τῆς πύλης ἀπὸ τοῦ ἄνωθεν ἠνεῳγμένου παραθύρου μία φωνὴ ἀπεγνωσμένη, οἰμωγὴ ὀδύνης ἔπληξε τὸ οὖς του:

— Παιδί μου!...

Ἦν ἡ φωνὴ τοῦ πατρός του ἡττηθέντος ὑπὸ τοῦ πόνου καὶ ἀνακαλοῦντος αὐτόν· ἔστη κρύος, ἀπολιθωμένος· μία στιγμὴ ἀκόμη καὶ θὰ ἐπέστρεφεν ἀλλ' ἐκεῖ, εἰς τὸν δρόμον, εἶδε τινὰς τῶν φίλων του, τῶν συστρατιωτῶν του, οἵτινες τὸν ἀνέμενον· στρατιώτης, ἐνθυμήθη τὸν λόγον του. Ἀπῆλθε δάκνων τὰ χείλη του καὶ κρατῶν τὰ δάκρυά του.

Τώρα ἐσυλλογίζετο τὴν στιγμὴν τῆς ἐπιστροφῆς του, ἂν ἐπέστρεφεν· τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἤθελε πέσει εἰς τὸν τράχηλον τοῦ γέροντος πατρός του, τῆς καλῆς του μητρός, καθ' ἣν ἤθελε καταφιλήσει τοὺς ἀδελφούς του, ἐπανίδει τοὺς φίλους του· καὶ αἴφνης ἀπὸ μέσου τῶν μορφῶν τούτων τῆς ἀγάπης ἀνέκυπτεν ὡραία τῆς Τασούλας ἡ ὄψις, τῆς Τασούλας τὴν ὁποίαν δὲν θὰ ἔβλεπε πλέον.

Ἦτο ἡ Τασοῦλα θυγάτηρ ἀνθρακέως τῆς Μακρυνίτσας· εὔρωστος χωρική, ξανθὴ καὶ μελανόφθαλμος, εἰκοσαέτις. Ἀφ' ἧς στιγμῆς τὴν εἶχε γνωρίσει ὁ Κίμων, τὴν ἀνεπόλει πάντοτε, ἐπεζήτει τὴν συνάντησίν της ὅταν τὸ ἀπόσπασμά του ἐπλησίαζε παρὰ τὴν Μακρυνίτζαν, καὶ οὐδεμιᾶς εἶχεν ὀλιγωρήσει εὐκαιρίας ἵνα εἴπῃ εἰς αὐτὴν ὅτι ἦτον ὡραία, ὅτι δὲν ἐλησμόνει ποτὲ τὰ χρυσᾶ της μαλλιά. Ἀλλ' ἡ Τασοῦλα ἀπέφευγε τὸν εὔθυμον καὶ ζωηρὸν ἐθελοντὴν ἢ ἠδιαφόρει εἰς τοὺς λόγους του. Ἡ πρώτη συνάντησίς των μάλιστα εἶχε προκαλέσει τὴν ἔχθραν τῆς Θεσσαλῆς χωρικῆς πρὸς τὸν Ἀθηναῖον.

Πρωΐαν τινὰ ὁ Κίμων εἶχε καταφθάσει πρὸ

τῆς Μακρυνίτζας ὁδηγῶν ἀπόσπασμα ἐθελοντῶν ἵνα προμηθευθῶσι τροφάς.

Πρὶν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πολίχνην, πρό τινος τῶν μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένων αὐτῆς οἰκίσκων, εἶδον αἴφνης ἀγέλην ὀρνίθων, ὁ δὲ Κίμων ὑπείκων εἰς τὰς ἁρπακτικὰς ὁρμάς, αἵτινες ἐν τῇ ἀγρίᾳ τοῦ κλεφτοπολέμου ζωῇ εἶχον ἐν αὐτῷ ἐξεγερθῆ, πρὶν ἢ ἀποταθῇ πρός τινα, ἀλλάξας ἐν ἀκαρεῖ τὴν βολὴν τοῦ πυροβόλου διὰ σφαιριδίων ἐπυροβόλησε κατὰ τῶν ἀθώων πτερωτῶν διπόδων, καὶ ἐθανάτωσε δύο ἢ τρία ἐξ αὐτῶν. Εἰς τὸν κρότον τῆς βολῆς δειλῶς εἶδε προκύπτουσαν τῆς θύρας τοῦ οἰκίσκου τὴν πεφοβισμένην μορφὴν νεαρᾶς χωρικῆς — τῆς Τασούλας — ἥτις ἀναγνωρίσασα τοὺς ἐθελοντάς, ἐχώρησε πρὸς αὐτοὺς καὶ ἰδοῦσα τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιτυχούσης ἀποπείρας τοῦ Κίμωνος ἐναντίον τῶν ὀρνίθων της, ἄνευ σεβασμοῦ ἢ ἐκτιμήσεως κἂν πρὸς τὴν ἐλευθερωτικὴν ἀποστολὴν τοῦ ἐθελοντοῦ, ἤρξατο βοῶσα καὶ κατακραυγάζουσα καὶ καταρωμένη αὐτοῦ καὶ τῶν συντρόφων του.

Ὁ Κίμων ἐζήτησε νὰ τὴν πραΰνῃ διὰ λόγων φιλοφρόνων, τοῦθ' ὅπερ δυσκόλως κατώρθου, ὀφείλων σύγχρόνως νὰ συνέχῃ καὶ ἐξουδετεροῖ τὰς ἧττον ἁβρὰς καὶ ἱπποτικὰς ἀνακραυγὰς καὶ ἀνταπαντήσεις τῶν συντρόφων του εἰς τὰς ζωηροτάτας ἐκφράσεις τῆς Τασούλας.

Διαρκούσης τῆς λογομαχίας ἐκείνης ὁ Κίμων παρατηρῶν μετὰ προσοχῆς τὴν χωρικὴν εἶχεν ἀνακαλύψει ὅτι ἦτο σχεδὸν ὡραία, εὔρωστος, καλλιμελής, ξανθὴ καὶ συμπαθεστάτη τὴν ὄψιν· οἱ ὑπὸ τῆς ὀργῆς ἀστράπτοντες μαῦροι ὀφθαλμοί της, αἱ ὑπὸ τῆς ἐξάψεως ἐρυθροῦμεναι παρειαί της, τὸ ὑπὸ τὸ σφιγκτὸν *τζιποῦνι* της ἀναπαλλόμενον ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς θυέλλης στῆθός της ἐξήγειρον αἴφνης ἐν αὐτῷ μυρία αἰσθήματα ἀπὸ πολλοῦ σιγῶντα.

Ὅταν ἡ Τασοῦλα οὐ μόνον ἐπραΰνθη ἀλλὰ καὶ συνεχώρησεν αὐτοῖς ν' ἀποκομίσωσι τὰς θανατωθείσας ὄρνιθας, ἀδόξου ἐφόδου γέρας, ὁ Κίμων τολμηρότερος γενόμενος ἐζήτησε παρ' αὐτῆς ἓν φίλημα. Τότε ἡ Τασοῦλα ἐξωργίσθη καὶ πάλιν, ἀπεδίωξε τὸν Κίμωνα καὶ μαζεύσασα τὰς συναθροισθείσας καὶ πάλιν ὄρνιθάς της εἰσῆλθεν ἐν τῷ πατρικῷ οἰκίσκῳ κατακλείσασα βιαίως τὴν θύραν.

Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην συνάντησιν ὁ Κίμων πολλάκις εἶχεν ἐπανίδει τὴν Τασοῦλαν. Εἶχεν ἀποτείνει αὐτῇ λόγους γλυκεῖς, ἀλλὰ συγχέων τὴν στρατιωτικὴν μετὰ τῆς ἐρωτικῆς τακτικῆς, μόλις κατέκτα τὸ πλεονέκτημα νὰ συμφιλιωθῇ μετ' αὐτῆς, ἐπέσπευδε τὴν ἔφοδον, πειρώμενος νὰ περιπτυχθῇ αὐτήν, καὶ διὰ στιγμιαίας ἐνίοτε ἐπιτυχίας, παρομοίας πρὸς νίκην Πύρρου, ἀπέβαλλε τὰ κεκτημένα πλεονεκτήματα, καὶ ἡ Τασοῦλα τὸν ἀπέφευγε, δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἴδῃ, δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἀκούσῃ.

Τὴν πρωΐαν αὐτὴν τοῦ Μαρτίου εἰς τοιοῦτο σημεῖον εὑρίσκοντο αἱ σχέσεις τοῦ Κίμωνος πρὸς τὴν Τασοῦλαν.

Ἐσυλλογίζετο αὐτὴν καὶ δὲν ἔβλεπε τὴν στιγμὴν νὰ τὴν ἐπανίδῃ· ἀνυπομονῶν ἐσκέπτετο ὅτι ἡ φρουρά του ἀπέβαινε μακρά, ἀτελεύτητος, ὅτι οἱ σύντροφοί του ἐκοιμῶντο πολύ, παραπολύ, καὶ ἐπέσπευδε τὸ βῆμά του προσηλῶν τοὺς ἀνησύχους ὀφθαλμούς του ἐπὶ τῆς κλειστῆς θύρας τοῦ στρατῶνος, ἀπελπιστικῶς ἀκινήτου, βωβῆς....

Ὅταν ἐπὶ τέλους εἶδε τὴν θύραν ἀνοιγομένην, στεναγμὸς ἀνακουφίσεως ἐξέφυγε τοῦ στήθους του.

Ὁ ἐξελθὼν ἦτο εἷς ἐκ τῶν πέντε Ἀθηναίων τῶν ἀποτελούντων τὴν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν του *μάγγαν*· ὠνομάζετο Μιχάλης, ἦτο τεχνίτης καὶ εἶχε καταταχθῆ μετὰ τοῦ Κίμωνος, πρὸς ὃν βαθεῖα στοργὴ ἀδελφοῦ καὶ τυφλὴ ἀφοσίωσις ἰκέτου συνέδεον αὐτόν.

— Καλημέρα, Μῶμο — ἦτο τοῦτο τὸ ὑποκοριστικὸν ὄνομα τοῦ Κίμωνος δι' οὗ προσηγόρευον αὐτὸν οἱ συστρατιῶται του.

— Καλημέρα, Μιχάλη· καὶ οἱ ἄλλοι; ἀκόμη κοιμῶνται; πάει μιὰ ὥρα ποῦ 'ξημέρωσε.

— Σοῦ φαίνεται ἀργὰ 'σένα ποῦ εἶσαι ἄγρυπνος· ἀλλὰ συλλογίσου καὶ τὴν χθεβραδινὴ κούρασι καὶ τὸ μούσκεμα· ἓξ ὥραις δρόμο μὲ τὴνβροχὴν ὡς ποῦ νὰ φθάσωμεν! ἐκακάρωσαν ὅλοι· ὁ Κώστας ποῦ τοὔκανες τὸ χατῆρι νὰ φυλάξῃς σκοπὸς 'ς τὸν τόπο του, κοιμᾶται ἀκόμη σὰν ξύλο· θὲς νὰ φυλάξω τώρα ἐγὼ νὰ πᾷς καὶ σὺ νὰ ἡσυχάσῃς 'λίγο;

— Ὄχι, ὄχι· μήτε κουρασμένος εἶμαι μήτε νυστάζω· περιμένω νὰ ξυπνήσῃ ὁ ἀρχηγὸς νὰ τοῦ τὸ πῶ, νὰ πάω 'ς τὴ Μακρυνίτζα: ἔρχεσαι;

— Ναί, πάμε νὰ τραβίξωμε μιά· ἀγκαλὰ σὺ ἀλλοῦ ἔχεις τὸν νοῦν σου· καὶ ἐμειδίασεν ἀτενίζων ἐκφραστικῶς τὸν Κίμωνα: νὰ 'δοῦμε ἂν ἔρχεται κι' ἄλλος.

Ἡ συνομιλία μεταξὺ τῶν δύο νεανιῶν ἐξηκολούθησεν ἔτι ἐπὶ βραχύ· διεκόπη δὲ ὑπὸ τῆς προσελεύσεως δύο ἔτι ἐθελοντῶν, ἐξ ὧν ὁ εἷς ἔλαβε τὴν θέσιν τοῦ Κίμωνος ὡς σκοπός, τούτου ἐπαναστρέψαντος μετὰ τοῦ ἑτέρου πρὸς τὸ οἰκοδόμημα, ἔνθα ἐστρατωνίζετο τὸ σῶμα.

Ὁ ἀρχηγὸς ἔδωκε τὴν ἄδειαν εἰς τὸν Κίμωνα, τὸν Μιχάλην καὶ ἄλλους δύο νὰ μεταβῶσιν εἰς Μακρυνίτζαν ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει ὅτι ἤθελον ἐπανακάμψει πρὸ τῆς μεσημβρίας· καὶ οἱ τέσσαρες δὲ φέροντες τὰ ὅπλα καὶ τὰς κάππας των, ἐν εἴδει μικροῦ ἀποσπάσματος, εὔθυμοι καὶ ταχύποδες, ἔλαβον τὴν πρὸς τὴν πολίχνην ἄγουσαν ἀτραπόν.

Εὐθυμότερος πάντων ἦτο ὁ Κίμων, ὅστις μόλις πιὼν ὀλίγον οἰνόπνευμα ἐλησμόνει καὶ τὴν μα-

κρὰν ἐγρήγορσιν καὶ τὸν ἐκ τῆς ἀϋπνίας καὶ τοῦ ψύχους κάματον καὶ ἔτρεχε μᾶλλον ἡγούμενος τῶν συντρόφων του, οἱ ὁποῖοι γελῶντες καὶ ἐπισπεύδοντες μετ' αὐτὸν τὸ βῆμα ἀπηύθυνον ἑκάστοτε φιλικὰ σκώμματα, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ Κίμων δὲν ἀπήντα ἢ ἀνακινῶν τὴν κεφαλὴν καὶ τονίζων ᾀσμάτιόν τι.

Ὅταν ὁ μικρὸς οἰκίσκος τῆς Τασούλας ἐφάνη εἰς ἑκατὸν βημάτων ἀπόστασιν, ὁ Κίμων ἔστη καὶ στρεφόμενος πρὸς τοὺς συντρόφους του μετ' ἐκφράσεως μὴ ἐπιδεχομένης πλέον *χωρατὰ* τοῖς εἶπε:

— Σ' τὸ γυρισμό σας θὰ μ' εὕρετ' ἐδῶ.

Οἱ σύντροφοί του ἐξηκολούθησαν τὸν δρόμον των ἀποχαιρετίσαντες αὐτὸν διὰ τῶν μειδιαμάτων των καὶ ἑνὸς

— Ἐ Γειά σου, Μῶμο!

Ἀνέμεινεν ἐπί τινα λεπτὰ μέχρις οὗ οἱ συστρατιῶταί του ἀπομακρυνθέντες ἐξηφανίσθησαν εἰς τὴν καμπὴν τῆς ἀτραποῦ.

Ὁ οἰκίσκος τῆς Τασούλας εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν ἐκτὸς αὐτῆς ἔκειτο ἐν τῷ μέσῳ μικροῦ καλλιεργημένου ἀγροῦ, τοῦ ὁποίου μέρος ἐχρησίμευεν ὡς κῆπος λαχανικῶν καὶ ἑτέρωθεν ἄλλο μικρὸν μέρος περιτοιχισμένον ὡς μάνδρα δι' ὀλίγα τινὰ κτήνη. Ὁ οἰκίσκος χαμηλὸς καὶ μονώροφος ἓν μόνον μικρὸν παράθυρον εἶχεν ἐπὶ τῆς προσόψεως καὶ τὴν θύραν ἡμιάνοικτον. Ὁ Κίμων ἐπλησίασε προσπαθῶν νὰ καταστείλῃ μικράν τινα συγκίνησιν, ἡ ὁποία ἐθόλου τὰ βλέμματά του καὶ ἠλλοίου τὴν ὄψιν του· πρὸ τῆς θύρας ἐστάθη ἀκουμβῶν τὸ ὅπλον του ἐπὶ τοῦ κατωφλίου. Εἰς τὸν ἐκ τούτου κρότον μικρός τις θόρυβος ἀπήντησεν ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς οἰκίας καὶ φωνὴ εὔηχος καὶ δροσερά,

— Ποιός εἶνε;

Εὐθὺς δ' ἐπεφάνη προσελθοῦσα νεαρὰ χωρικὴ πτωχῶς ἀλλὰ καθαρίως καὶ ἐπιμελῶς ἐνδεδυμένη. Ἦτο αὐτή.

Ἅμα ἰδοῦσα τὸν νέον δὲν ἐδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ μικρὰν ἀνακραυγὴν ἐκπλήξεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ πᾶς ἄλλος ἐκτὸς τοῦ Κίμωνος θὰ διέκρινε καὶ ἕνα τόνον χαρᾶς· τὸ βλέμμα της ἔλαμψεν, ἡ μορφή της ἐπορφυρώθη· ἀλλ' εὐθὺς ἀναλαμβάνουσα ὕφος σοβαρὸν καὶ σχεδὸν σκυθρωπάζουσα ἐχαμήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς.

— Καλημέρα, Τασοῦλα.

— Καλή σου 'μέρα· ἀπήντησε δειλῶς αὐτὴ καὶ προσέθηκεν ὑψοῦσα ἐπ' αὐτοῦ τὰ ὄμματα ἔμπλεα παιδικοῦ φόβου:

— Πάλι ἦλθες; πάλι ἤλθετε; δὲν ξέρετε πῶς οἱ Τοῦρκοι πιάσανε τὸν κάμπο μὲ τ' ἄλογα καὶ εἶνε σὲ μιὰ ὥρ' ἀπὸ τῆς Κερασιές;

Ὁ Κίμων ἔμεινε κατάπληκτος· αἱ εἰδήσεις αὗται ἦσαν ἐντελῶς νέαι δι' αὐτόν· οὐδεὶς ἐφαντάζετο τοὺς Τούρκους τόσον πλησίον καὶ τοιαύτας θέσεις κατέχοντας· καὶ ὁ ἀρχηγὸς λοιπὸν τὸ ἠγνόει;

— Ποιός σοῦ τῶπεν; ἠρώτησεν ἀνησύχως τὴν νεάνιδα.

— Ὁ πατέρας μου· ἦλθε χθὲς τὸ βράδυ ἀπὸ τὸν κάμπο καὶ ἔτρεξε νὰ τὸ 'πῇ τοῦ καπετὰν Μήτσα. Οἱ Τοῦρκοι εἶνε μπουλοῦκι, ἀμέτρητοι.

Ὁ Κίμων ἐν τῷ τεταραγμένῳ βλέμματι τῆς χωρικῆς, ἐνῷ τῷ ὡμίλει ἔβλεπε τὸν κίνδυνον· ἐν τῷ ἤχῳ τῆς φωνῆς της ᾐσθάνετο αὐτόν· ἀορίστως ἐνόει ὅτι τὴν φορὰν ταύτην ἡ προσπέλασις τῶν Τούρκων ἦτο πράγματι κίνδυνος· δὲν ἐπρόκειτο περὶ συνήθους τοῦ πολέμου περιπετείας, περὶ ἐπικειμένης μάχης, ἥτις εἶχεν ἐπιζητηθῆ, ἢ τὴν ὁποίαν οὐδεὶς θὰ ἐσκέπτετο ν' ἀποφύγῃ.

Πολλὰ σώματα ἐθελοντῶν ὑπὸ διαφόρους ὁπλαρχηγοὺς εὑρίσκοντο ἐγκατεσπαρμένα εἰς τὰ Ζαλοχώρια· καὶ οἱ Τοῦρκοι κατέχοντες διὰ μεγάλων δυνάμεων τὴν πεδιάδα τοῦ Βώλου καὶ τὰς Κερασιάς, τὰ ἐκράτουν ἐντελῶς ἀποκεκλεισμένα ἐπὶ τῆς στενῆς χερσονήσου· πᾶσα πρὸς τὸ Πήλιον διέξοδος τοῖς ἦτο ἀδύνατος.

Ὅλαι αὗται αἱ ἰδέαι συγχρόνως ἐξεγειρόμεναι ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ Κίμωνος τὸν ἄφινον ὡς ἀπολιθωμένον πρὸ τῆς Τασούλας, ἡ ὁποία ἔτι μᾶλλον διήνοιγε τοὺς μεγάλους ὀφθαλμούς της, βλέπουσα ἐπὶ τῆς φυσιογνωμίας τοῦ νέου ὁποῖα ἀποτελέσματα ἐπέφερον οἱ λόγοι της.

Καὶ αὐτὸς τὴν ἠτένιζε, καὶ ἐνῷ πρώτη του ἰδέα, πρώτη του ὁρμὴ εἶχεν ὑπάρξει τὸ νὰ δράμῃ εἰς τὸ στρατόπεδον ὅπως μεταδώσῃ εἰς τὸν ἀρχηγὸν τὰς σοβαρὰς εἰδήσεις, δὲν τὸ ἀπεφάσιζε, καὶ συνερχόμενος ἐκ τῆς ἐκπλήξεως καὶ προσπαθῶν ν' ἀναλάβῃ ὕφος ἀδιαφορίας καὶ μειδιῶν,

— Καλὰ εἶσαι, Τασοῦλα; τὴν ἠρώτησε· πόσος καιρὸς ποῦ δὲν σὲ βλέπω! εἶσαι 'λίγο χλωμή· γιατί;

— Σοῦ φαίνεται· εἶμαι καλά· μὰ σεῖς θὰ χτυπηθῆτε σήμερα αὔριο μὲ τοὺς Τούρκους...

— Αὐτὸ θέλουμε καὶ 'μεῖς· μὲ 'θυμώσουνα καμμιὰ φορὰ αὐτὸν τὸν καιρὸ ποῦ δὲν 'δωθήκαμε;

— Μὰ τὸ 'ξέρατε σεῖς ποῦ εἶνε οἱ Τοῦρκοι;

— Δὲν θέλω νὰ 'ξέρω τίποτε, Τασοῦλα, ὅταν σὲ βλέπω· πές μου λοιπὸν ἂν μ' ἀγαπᾷς λιγάκι...

— Πάλι τὰ ἴδια! δὲν θὲς νὰ τ' ἀφήσῃς αὐτὰ τὰ λόγια καὶ τὰ καμώματα;

— Σ' ἀγαπῶ, Τασοῦλα· ἐσένα πάντα συλλογίζομαι, ἐσένα ὀνειρεύομαι· γιατὶ δὲν μὲ πιστεύεις;

— Ἄσ' τα αὐτά· νὰ πᾷς νὰ τὰ πῇς 'ς τὰ κορίτσια τοῦ τόπου σου· ἐγὼ δὲν εἶμαι γιὰ σένα μήτε σὺ γιὰ 'μένα· πήγαινε, πήγαινε νὰ φέρῃς τὰ μαντᾶτα 'ς τοὺς συντρόφους σου.

— Ἔχεις δίκαιο, πρέπει νὰ πάω· ἴσως θὰ

κτυπηθοῦμε ἀπόψε ἢ αὔριο· ποιὸς ξέρει ἂν θὰ σὲ ξαναϊδῶ· αὐτὴ τὴ φορὰ δὲν θὰ μοῦ δώσῃς ἕνα φιλί;

— Ἄϊντε, ἄϊντε... καὶ ἡ μορφή της ὠχρία καὶ κατένευε τοὺς ὀφθαλμούς· καὶ διὰ φωνῆς ἐσβεσμένης προσέθηκε· Πήγαινε 'ς τὸ καλὸ καὶ ἡ Παναγιὰ μαζύ σας.

Ὁ Κίμων ἔκαμε κίνημα ὡς θέλων νὰ περιβάλῃ αὐτὴν διὰ τοῦ βραχίονος· ἡ νεᾶνις ἀπεσύρθη βιαίως καὶ συσπῶσα τὰς ὀφρῦς προσήλωσεν ἐπὶ τοῦ ἐθελοντοῦ βλέμμα πλῆρες ὀργῆς καὶ θλίψεως.

— Φύγε! ἀνεφώνησεν.

— Ἐκάκιωσες πάλι;

— Φύγε!

— Μὲ διώχνεις, Τασοῦλα; ἐγὼ κακὸ δὲν σῶκαμα· γιατί; Καὶ ἡ φωνή του ἐγένετο γλυκεῖα καὶ περιπαθής.

Ἡ νεᾶνις ἐφάνη ὡς μετανοοῦσα διὰ τὸ ἀπότομον τῶν λόγων της καὶ μετριάζουσα τῆς φωνῆς της τὸν τόνον ἐπανέλαβε:

— Πήγαινε, πήγαινε μὲ τὸν Θεό.

— Κίμων! Κίμων! ἠκούσθη αἴφνης φωνὴ καλοῦσα αὐτόν.

Ἦσαν οἱ τρεῖς σύντροφοί του ἐπαναστρέφοντες δρομαίως. Κάποιος βεβαίως θὰ εἶχεν ἀναγγείλει αὐτοῖς τὰ διατρέχοντα.

— Ἔλα, ἔλα, Κίμωνα, μὴ χάνωμε καιρό!

Ὁ Κίμων ἐστράφη τελευταίαν φορὰν πρὸς τὴν Τασοῦλαν ἀποτείνων αὐτῇ χαιρετισμὸν διὰ τῆς χειρός.

— Ἔχε γειά, Τασοῦλα 'περήφανη. Καὶ ἔσπευσε πρὸς τοὺς συντρόφους του μεθ' ὧν δρομαίως ἔλαβε τὴν πρὸς τὸ ὀροπέδιον ἀτραπόν.

Ἡ Τασοῦλα προέκυψε τῆς θύρας καὶ τὸ βλέμμα της ἔνδακρυ, μεστὸν μελαγχολίας ἠκολούθησεν ἐπὶ βραχὺ τὸν ἀπερχόμενον ἐθελοντήν, καὶ ἀφοῦ αὐτὸς δὲν ἐφαίνετο πλέον, ἀκίνητος προσήλου τοὺς ὀφθαλμούς της ἀπλανεῖς πρὸς τὸ αὐτὸ σημεῖον οὐδὲ κἂν σκεπτομένη ν' ἀπομάξῃ τὰ θαλερὰ δάκρυα, ἅτινα διὰ τῶν παρειῶν της σιωπηλῶς ἔρρεον.

(Ἕπεται τὸ τέλος). Α. Γ. Η.

Η ΕΠΑΝΟΔΟΣ ΤΟΥ ΟΥΓΚΩ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΑΛΛΙΑΝ

Ἦτο Δευτέρα, 5 Σεπτεμβρίου 1870, ἐπαύριον τῆς πτώσεως τῆς αὐτοκρατορίας, ὅτε ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ παρουσιάζετο εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν τῶν Βρυξελλῶν, ἔνθα διένεμον τὰ διὰ τὴν Γαλλίαν εἰσιτήρια, καὶ διὰ φωνῆς, ἥτις ἀκουσίως αὐτοῦ ἔτρεμεν ὑπὸ συγκινήσεως, ἐζήτει «ἓν εἰσιτήριον διὰ Παρισίους». Ἀκόμη τὸν βλέπω καὶ τὸν ἀκούω. Ἐπιστρέφων ἐκ τοῦ πεδίου τῆς μάχης τοῦ Σεδάν, ἠκολούθησα τὴν ὁδὸν τῶν Βρυξελλῶν, ἔνθα ἐν εὐνοήτῳ ἀγωνίᾳ, μεταβαίνων ἀπὸ τοῦ ταχυδρομείου εἰς τὸ τηλεγραφεῖον, διῆλθον τὴν πυρετώδη ἡμέραν τῆς 4 Σεπτεμβρίου. Τὴν ἑσπέραν, ἐπὶ τῇ εἰδήσει τῆς ἀνακηρύξεως τῆς δημοκρατίας, συνεφωνήθη ὅπως τὴν ἐπαύριον ἀναχωρήσῃ διὰ τοὺς Παρισίους ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, παρὰ τῷ ὁποίῳ εἶχον τὴν τιμὴν νὰ δειπνῶ. Ὁ κ. Ἀντώνιος Προύστ, τὸν ὁποῖον εἶχον ἐπανεύρει ἐπὶ τῶν βελγικῶν συνόρων, ἐπανερχόμενον ἐκ Σεδάν, συνωδοιπόρει μεθ' ἡμῶν.

Ἑκουσίως ἐξόριστος ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς εἰς αὐτὸν χορηγηθείσης ἀμνηστείας ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ διέμενε μακρὰν τῆς Γαλλίας μετὰ τῆς ἀμετατρέπτου ἀποφάσεως νὰ τηρήσῃ τὸν δὶς ὀμωθέντα ὅρκον αὐτοῦ, τὸ πρῶτον ἐν ταῖς *Τιμωρίαις*, εἶτα δὲ ἐν ταῖς δημοσιευθείσαις ἐπιστολαῖς του: «Θὰ ἐπανέλθω, ὅταν ἐπανέλθῃ ἡ ἐλευθερία!».

Δὲν ἠπειλεῖτο πλέον ἡ ἐλευθερία τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ φεῦ! ἠπειλεῖτο ἡ ἀνεξαρτησία της. Ὁ Οὐγκὼ ἠδύνατο καὶ ὤφειλε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ πολιορκούμενα Παρίσια. Εἴχομεν τὴν τιμὴν νὰ εἴμεθα ἐκ τῶν συνοδοιπόρων τοῦ ποιητοῦ, καὶ αἱ ἐλάχισται λεπτομέρειαι τοῦ ταξειδίου ἐκείνου δὲν διέφυγον τῆς μνήμης μας.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς 5 Σεπτεμβρίου ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, φέρων πῖλον καστόρινον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ παρὰ τὸ πλευρὸν δερμάτινον δισάκκιον συγκρατούμενον διὰ λωρίου, ὠχροπρόσωπος καὶ συγκεκινημένος, παρετήρησεν ὁρμεμφύτως τὸ ὡρολόγιόν του, ὅταν ἐπροχώρησε νὰ ζητήσῃ εἰσιτήριον. Ἐφαίνετο ὡς νὰ ἤθελε νὰ γινώσκῃ ἀκριβῶς τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἐτελείωνεν ἡ ἐξορία του. Τοσαῦτα ἔτη εἶχον παρέλθει ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐδέησε νὰ ἐγκαταλίπῃ ἐντὸς τῶν Παρισίων, ἅτινα εἶχε γοητεύσει ἡ μεγαλοφυΐα του, νὰ ἐγκαταλίπῃ οἰκίαν, βιβλία, ἔπιπλα, εἰκόνας μέχρι τῶν ὑγρῶν ἔτι ἐκ τῶν τελευταίων στίχων του τετραδίων. Ἀλλ' ἤδη οὐχὶ κατὰ μῆνας, ἀλλὰ κατὰ λεπτὰ ὑπελόγιζε τὸν χρόνον, ὅστις τὸν ἐχώριζε τῆς στιγμῆς καθ' ἣν θὰ ἀνεφώνει: Ἰδοὺ ἡ Γαλλία!

Ἀφοῦ παρετήρησε τὸ ὡρολόγιόν του, μοὶ εἶπεν, ὠχρότατος:

— Ἰδοὺ δεκαεννέα ἔτη ἐπερίμενα αὐτὴν τὴν στιγμήν!

Πιστοὶ φίλοι συνώδευσαν μέχρι τοῦ σταθμοῦ τὸν Οὐγκὼ ἐπανακάμπτοντα εἰς τὴν πατρίδα. Ὁ ἀγαθὸς καὶ γενναῖος Κάμιλλος Βερρύ, τὸν ὁποῖον ὁ Κάρολος Οὐγκὼ εἶχε χαρακτηρίσει ἐν τοῖς *Ἐξορίστοις* αὐτοῦ, ἔκλαιε σκεπτόμενος ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀκολουθήσῃ ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἐθαύμαζε καὶ ἠγάπα. Τὸ *τραῖνον* ἀνεχώρησε, καὶ ὁ Οὐγκὼ διέμενεν ἀκίνητος ἀπέναντι ἐμοῦ, παρατηρῶν διὰ τῆς θυρίδος, ἀγωνιῶν ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι ὑπερέβη τὰ σύνορα, καὶ ὅτι ἔμελλον νὰ ἀπο-

καλυφθῶσι πρὸ αὐτοῦ τὰ δένδρα, οἱ λειμῶνες, τὸ ἔδαφος, ὁ ἀὴρ καὶ ὁ οὐρανὸς τῆς πατρίδος.

Ἐντὸς τῆς φερούσης ἡμᾶς ἁμάξης εἶχον καταλάβει θέσιν ὁ Κάρολος Οὐγκώ, ἡ Κυρία Δρουέ, ὁ κ. Ἀντώνιος Προύστ, καὶ ἡ μέλλουσα καὶ θελκτικὴ κυρία Ἐδουάρδου Λοκροά. Νομίζω, ἂν καὶ δὲν εἶμαι βέβαιος, ὅτι οἱ πρίγγιπες τῆς Αὐρηλίας διὰ τοῦ αὐτοῦ τραίνου ἐπανέκαμπτον εἰς τὴν πατρίδα των.

Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω τὴν βαθεῖαν καὶ ὑψηλὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν ἐπροξένησεν εἰς τὸν μέγαν ποιητήν, ἡλικίας τότε ἑξήκοντα ἑπτὰ ἐτῶν, καὶ λευκανθέντα ἐν τῇ ἐξορίᾳ, ἡ θέα τοῦ πρώτου γάλλου στρατιώτου, τὸν ὁποῖον διέκρινεν ἀπὸ τοῦ βάθους τῆς ἁμάξης.

Ὅμιλος ἐκ τοῦ σώματος τοῦ Βινοά, ἄνδρες κατακουρασμένοι, ἐσκονισμένοι, βορβορόστικτοι, πελιδνοί, ἀποτεθαρρημένοι, ἐξετείνοντο, καθήμενοι ἢ ἐξηπλωμένοι, κατὰ μῆκος τῆς ὁδοῦ. Ἔφευγον τοὺς πλησιάζοντας οὐλάνους, καὶ ἐπανήρχοντο εἰς τὴν μεγάλην πόλιν. Ἀνεγινώσκετο ἡ ἧττα εἰς τὰ βλέμματά των, ἡ ἠθικὴ ἀδυναμία ἐν τῇ στάσει των· ἦσαν σκυθρωποί, ρυπαροί, συνηρπασμένοι ὑπὸ τῆς τροπῆς, ὡς χάλικες ὑπὸ τῆς λαίλαπος. Ἀλλὰ πῶς! ἦσαν στρατιῶται τῆς Γαλλίας μας, ἐφόρουν τὴν προσφιλῆ στολήν της, τὸν κυανοῦν ἐπενδύτην, τὸ ἐρυθρὸν πανταλόνιον, καὶ ἐτήρουν ἐν τῇ καταστροφῇ τὰς τρίχρους σημαίας των.

Παχέα δάκρυα ἐπλήρωσαν αἴφνης τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Βίκτορος Οὐγκώ, καὶ προκύψας, εἶτα δὲ κλίνας ἐπὶ τῆς θυρίδος, ἀνέκραξε δι' ἠχηρᾶς, διαυγοῦς καὶ ἐνθουσιώδους φωνῆς :

—Ζήτω ἡ Γαλλία! Ζήτω ὁ στρατός! Ζήτω ὁ γαλλικὸς στρατός! Ζήτω ἡ πατρίς!

Οἱ στρατιῶται, συντετριμμένοι ὑπὸ τοῦ καμάτου, παρετήρουν αὐτὸν ἀορίστως καὶ σκυθρωπῶς, δίχως νὰ ἐννοοῦσί τι.

Ἐκεῖνος ἐξηκολούθει ἀπευθύνων πρὸς αὐτοὺς ἐνθαρρύνσεις καὶ ἐπευφημίας, ὡς ἤχους σάλπιγγος· «Ὄχι, ὄχι! δὲν πταίετε σεῖς· σεῖς ἐπράξατε τὸ καθῆκόν σας!»

Καὶ ὅταν τὸ *τραῖνον* ἐπανελάμβανε τὴν πορείαν του, τὰ δάκρυα ἔπιπτον ἠρέμα ἐπὶ τῶν παρειῶν του καὶ ἐξωλίσθαινον ἐντὸς τῆς λευκῆς γενειάδος του.

Εἶχε ζήσει ἕως τότε ἐν τῇ ὑπερηφάνῳ καὶ ὑψηλόφρονι ἀπάτῃ ὅτε ἡ Γαλλία ἦτο ἀνίκητος. Υἱὸς στρατιώτου, εἶχε πιστεύσει ὅτι οἱ στρατιῶται τῆς πατρίδος του ἦσαν προωρισμένοι εἰς τὴν δόξαν, καὶ ὄχι εἰς τὸ αἶσχος. Πατριώτης, εἶχεν ἐπιφυλάξει διὰ τὸν τόπον του τὴν κινδυνωδεστέραν καὶ ὡραιοτέραν ἐκ τῶν θέσεων, τὴν πρώτην, τὴν ἐμπροσθοφυλακήν. Καὶ πᾶσα ἐλπὶς κατέρρεε! Τὸν ἤκουσα τότε ψιθυρίζοντα ὑποκώφως μεθ' ὕφους βαθείας ὀδύνης·

— Εἴθε ποτὲ νὰ μὴ ἐπανέβλεπα τὴν Γαλλίαν, ἂν πρόκηται νὰ τὴν ἐπανίδω καταμερισμένην, ἠλαττωμένην, τοιαύτην ὁποία ἦτο εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ ΙΓ'. Λουδοβίκου!

Καὶ ἐπανέβλεπα εἰς τοὺς μαύρους ὀφθαλμοὺς τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ τὰ δάκρυα τῆς πατριωτικῆς ὀδύνης καὶ ἤκουα πάντοτε τὴν φωνήν του:

— Ὢ! νὰ τοὺς ἐπανίδω εἰς τοιαύτην θέσιν! Νικημένους νὰ τοὺς ἐπανίδω! Τοὺς στρατιώτας τῆς πατρίδος!

Τὸ πρῶτον αὐτοῦ γεῦμα ἐπὶ γαλλικοῦ ἐδάφους ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἔλαβεν ἐν Τερνιὲ (Tergnier). Ἡ ἄφιξίς του εἶχε προαγγελθῇ, καὶ ἡ αἴθουσα τοῦ ἑστιατορίου ἦτο πλήρης περιέργων, συνωστιζομένων. Ἀλλὰ φαγητὸν δὲν ὑπῆρχε.

— Δὲν ὑπάρχει τίποτε ἄλλο παρὰ ψωμί, τυρὶ καὶ κρασί, εἶπον εἰς τὸν Οὐγκώ.

— Εἶνε ἀρκετόν.

Τότε ἐζήτησα παρ' αὐτοῦ νὰ μοὶ χορηγήσῃ τὴν τιμὴν ὅπως τῷ προσφέρω τὸ πρῶτον γεῦμα, ὅπερ θὰ ἐλάμβανεν ἐν τῇ Γαλλίᾳ.

— Ἐπιμένετε; μοῦ εἶπε μειδιῶν.

— Σᾶς παρακαλῶ!

— Ἔστω! εὐχαρίστως!

Περατωθέντος τοῦ γεύματος, ἔλαβεν ἐν συγκινήσει μεθ' ἑαυτοῦ τεμάχιον ἄρτου, τοῦ πρώτου ὃν συνήντα ἐν τῇ πατρίδι του, καὶ ἀνήλθομεν εἰς τὸ *τραῖνον*. Διετήρησε τὴν μνήμην τοῦ ἄρτου ἐκείνου τοῦ Τερνιέ, ὅστις ὑπῆρξε σχεδὸν πᾶν ὅ,τι εἶχε φάγει τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ ἐνίοτε ἠγάπα νὰ ὁμιλῇ περὶ αὐτοῦ εἰς τὰς συνδιαλέξεις του.

— Σεῖς μοῦ ἐπροσφέρατε τὸ πρῶτον φαγητόν, τὸ ὁποῖον ἔλαβον ἐπανερχόμενος εἰς τὴν πατρίδα! μοὶ εἶπε πολλάκις. Ἔγραψα μάλιστα στίχους εἰς τὸ τεμάχιον ἐκεῖνο τοῦ ἄρτου, τοὺς ὁποίους θὰ εὕρουν μίαν ἡμέραν.

Καθ' ὅσον ἐπλησιάζομεν εἰς Παρισίους, ὁ Οὐγκὼ καθίστατο σκεπτικός, συγκεκινημένος, ὠχρότερος.

— Ἤθελον νὰ ἐπέστρεφα σιωπηλὸς καὶ μόνος εἰς τὴν πολιορκουμένην πόλιν, ἔλεγε· νὰ φθάσω νύκτα, ἔρημος, ὅπως εἶχα ἀναχωρήσει ἀπὸ αὐτήν.

Τὴν δεκάτην τῆς νυκτὸς τὸ *τραῖνον* ἐσταμάτα εἰς τὸν σταθμὸν τοῦ Βορρᾶ· ὁ Μερίς, ὁ Βακκερῆ, ὁ Φραγκῖσκος Οὐγκώ, εὑρισκόμενοι εἰς Παρισίους, ὥρμων πρὸς τὴν θυρίδα, τὸν περιεπτύσσοντο, τὸν ἀπῆγον.

— Σιγά! εἶπεν ὁ Οὐγκώ, δεικνύων εἰς αὐτοὺς *τραῖνα* τινά· ἐκεῖ μέσα εἶνε πληγωμένοι.

Ἔξω, τὸ πλῆθος ἀνέμενεν ὅπως τὸν ἐπευφημήσῃ. Τότε εἶπεν·

— Ἔρχομαι ἐδῶ νὰ πράξω τὸ καθῆκόν μου.

Συνοδευθεὶς ὑπὸ τοῦ πλήθους μέχρι τινός, ηὐχαρίστησεν αὖθις, ἐν τῇ γωνίᾳ τῆς ὁδοῦ Λαβάλ, εἰπών:

— Εἰς μίαν ὥραν μοῦ πληρώνετε δεκαεννέα ἔτη ἐξορίας!

(Ιουλιος Κλαρετη)

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» Ἀνέστη Κωνσταντινίδου 1885 — 45.

'Αριθ. 494 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' | Συνδρομὴ ἐτησία: 'Εν 'Ελλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 'Ιανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι.— Γραφεῖον Διευθ. 'Επὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. | 16 'Ιουνίου 1885

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ ΕΝ ΤΗι ΔΥΣΕΙ

ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ

Συνέχεια· ἴδε σελ. 387.

Ζ'

Εἷς τῶν σπουδαιοτέρων, ἢ μᾶλλον ὁ πρῶτος καὶ σπουδαιότερος τῶν ἀπὸ τῆς 'Αναγεννήσεως ἀναφανέντων ἱστορικῶν, ὁ Παῦλος 'Ιόβιος ἐπίσκοπος Νοκέρας [1]), κάλλιστα γνωρίσας τοὺς ἐν τῇ Δύσει πολεμοῦντας Στρατιώτας, γράφει ὅτι οἱ περιλάλητοι οὗτοι μισθοφόροι ὤφειλον τοὺς θριάμβους των εἰς τὴν διάσωσιν τῆς ὑπὸ πάντων τῶν ἄλλων ἐθνῶν παντελῶς ἀγνοουμένης παλαιᾶς τακτικῆς ἐπιστήμης· «ut praeclare constet non omnino exoluisse equestris militiae disciplinam tantopere apud eas gentes antiquis scriptoribus celebratam.» Ὅταν ἔγραφε ταῦτα· ὁ 'Ιόβιος οὐδὲν τῶν διασωθέντων τακτικῶν βιβλίων, πλὴν τοῦ περὶ ἱππικῆς τοῦ Ξενοφῶντος, εἶχε διὰ τοῦ τύπου ἐκδοθῇ, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ φιλοπερίεργος ἐπίσκοπος ἠρύσθη τὴν εἴδησιν παρ' αὐτῶν τῶν Στρατιωτῶν, ἀφοῦ μάλιστα οἱ νεώτεροι κριτικοὶ θεωροῦσιν ὡς τὴν κυριωτέραν ἀρετήν, ἢ κατ' ἄλλους κακίαν, τῶν ἱστοριῶν τοῦ 'Ιοβίου, τὴν πρὸς τὰς ἐκθέσεις αὐτῶν τῶν δρώντων προσώπων πίστιν.

Τὴν πολεμικὴν τέχνην τῶν Στρατιωτῶν γινώσκομεν ἐκ παλαιῶν περιγραφῶν, καὶ τοῦ ἐν ἔτει 1634 δημοσιευθέντος κειμένου πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν 'Ελλήνων καὶ 'Αλβανῶν, τῶν διαρκῶς ὑπηρετούντων ὑπὸ τὰς σημαίας τοῦ 'Αγίου Μάρκου. Συγκρίνοντες τὴν στρατιωτικὴν ταύτην προπαίδειαν πρὸς τὰς διασωθείσας πολλὰς τῶν Βυζαντινῶν τακτικάς, οὐδεμίαν εὑρίσκομεν σχέσιν. 'Ενῷ ἐν αὐτῇ τῇ ἑλληνικῇ τακτικῇ τοῦ αὐτοκράτορος Μαυρικίου τὰ στρατιωτικὰ προστάγματα ἀπαγγέλλονται ἐν τῇ λατινικῇ γλώσσῃ, ὡς torna, move, verte, ad conto clina κλπ., ἐνῷ ἡ τακτικὴ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ ῥητῶς σημειοῖ ὅτι τὰ παρ' 'Αρριανῷ φερόμενα κελεύσματα εἶχον περιπέσει εἰς ἀχρηστίαν [1]), αὐτὰ ἀκριβῶς τὰ ἐν τῷ βυζαντινῷ κειμένῳ ἐκλατινισμένα, ἢ ὡς ἄχρηστα καὶ ἀσαφῆ θεωρούμενα ἑλληνικὰ προστάγματα ἀποτελοῦσι τὴν βάσιν τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν ἡμετέρων Στρατιωτῶν, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς ἑξῆς ἀντιπαραβολῆς:

'Αρριανοῦ τέχνη τακτικὴ § 32.	*Μέθοδοι καὶ παραγγέλματα, 1634 σ. 4.*
σίγα· κάθες τὰ δόρατα· τήρει τὰ διαστήματα.	σταθῆτε· στήσετε ταῖς πίκαις εἰς τὴν γῆν· πιάσετε ταῖς ἀναμεσάδαις σας· σιωπήσετε.

Καὶ ἐπὶ τῶν ἁρματωλικῶν δὲ χρόνων τὰ διασωθέντα προστάγματα ἀπαγγέλλονται ἐν καθαρᾷ ἑλληνικῇ γλώσσῃ, πλὴν τοῦ τουρκικῶς λεγομένου *γιουροῦσι*, ἀλλὰ καὶ ἡ λέξις αὕτη ἀπαντᾷ οὐχὶ ὡς πρόσταγμα, ἀλλ' ὡς ἁπλῆ δήλωσις τῆς ἐφόδου, λεγομένης ἐν προστάγματι «ἀπάνω τους! πάρτε τους!»

'Αλλ' ἂν ἡ πολεμικὴ τέχνη τῶν Στρατιωτῶν οὐδεμίαν ἔχῃ σχέσιν πρὸς τὰς αὐτοκρατορικὰς τακτικάς, σχετίζεται ὅμως στενώτατα πρὸς μίαν τούτων, προελθοῦσαν ἐκ τοῦ αὐτοῦ κέντρου πρὸς ὃ συνδέονται οὐ μόνον οἱ παλαιοὶ καὶ νεώτεροι Στρατιῶται, ἀλλὰ καὶ οἱ καθ' ἡμᾶς ἁρματωλοὶ καὶ τὰ δημοτικὰ ᾄσματα, πρὸς τοὺς λεγομένους 'Ακρίτας.

Πᾶσαι σχεδὸν αἱ ἐπίσημοι τῶν Βυζαντινῶν τακτικαί, τὰς ὁποίας ὠνόμασα αὐτοκρατορικάς, ὡς συντεταγμένας ὑπ' αὐτῶν τῶν αὐτοκρατόρων, δὲν διετηρήθησαν ἐν τῷ στρατῷ ἀπὸ τῶν ῥωμαϊκῶν χρόνων κατ' ἀδιάκοπον παράδοσιν, ἀλλὰ κατὰ διαφόρους ἐποχάς· ἐκταφεῖσαι, οὕτως εἰπεῖν ἐκ τῶν βιβλιοθηκῶν ἐφηρμόσθησαν ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς γυμνασίοις. Ἡ μεγάλη τῶν Γότθων εἰσβολὴ παρέλυσεν ἐντελῶς καὶ ἀπηρχαίω-

[1]) Παρὰ τοῖς 'Ιταλοῖς φέρει τὰ πρωτεῖα ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστοριογραφίᾳ ὁ Guiciardini· ἀλλ' οὗτος ἔγραψεν ειδικὴν ἱστορ αν τῆς 'Ιταλίας, ὁ δὲ 'Ιόβιος καθολικήν, καὶ νῦν ἔτι θεωρουμένην ὡς τὴν μόνην σπουδαίαν πηγὴν τῶν ἐν Εὐρώπῃ καὶ 'Ανατολῇ τότε συμβάντων.

[1]) «Τὰ δὲ προστάγματα ἄγε τὰ ὅπλα, σίγα καὶ πρόσεχε τῷ παραγγελλομένῳ, ἄνω τὰ δόρατα, κάθες τὰ δόρατα, τήρει τὰ διαστήματα.... ἀλλὰ ταῦτα διά τε τὸ ἀσαφὲς καὶ τὴν ἀχρηστίαν τέως παρείδομεν.» Λέοντος Τακτικά, VII, 88.

σε τὴν τέως ἐπικρατοῦσαν στρατιωτικὴν ἐπιστήμην τῶν Ρωμαίων, νέα δὲ πολεμικὰ ἤθη ἐπεκράτησαν μέχρι τοῦ αὐτοκράτορος Ἀναστασίου τοῦ Α', ὅστις πρῶτος ἐπανήγαγε τὸν βυζαντινὸν στρατὸν ἐν τῇ παλαιᾷ τάξει, δημιουργήσας ἐκ τοῦ βαρβαρικοῦ χάους τὰς περιλαλήτους ἐκείνας στρατιάς, δι' ὧν ἐθριάμβευσεν ὕστερον ὁ Ἰουστινιανὸς ἐν Ἀσίᾳ, Εὐρώπῃ καὶ Ἀφρικῇ. Τότε ἀνενεώθη καὶ ἡ παλαιὰ τακτική, ἥτις περιελθοῦσα ἡμῖν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὑπάτου Οὐρβικίου, φημίζεται ὡς αὐτὴ ἡ ἄλλοτε δοξάσασα τὰ ῥωμαϊκὰ ὅπλα ἐπὶ Ἀδριανοῦ, καθὰ λέγει τὸ εἰς αὐτὴν ἐπίγραμμα:

Ἦν πάρος Ἀδριανὸς μὲν ἄναξ ἔχεν ἐν πολέμοισι,
κρύψε δ' ἀεργίη χρόνον ἄσπετον ἐγγύθι λήθης,
ἀλλ' ὑπὸ καρτερόχειρος Ἀναστασίου βασιλῆος
ἤλυθον ἐς φάος αὖθις, ἵνα στρατιῇσιν ἀρήξω.

Ἔκτοτε μέχρις Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ ἡ αὐτὴ τακτικὴ τέχνη διαφοροτρόπως ἀλλοιουμένη, μένει ὡς ὁ ἐπίσημος κῶδιξ τῆς στρατιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Παρὰ τὰς αὐτοκρατορικὰς ὅμως τακτικάς, τὰς ὁπωσδήποτε διασωζούσας τὸν παλαιὸν ῥωμαϊκὸν τύπον, ἀπὸ τῆς Ι' ἑκατονταετηρίδος, παρουσιάζεται καὶ ἑτέρα, ἡ ἐπ' ὀνόματι Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ [1]), ἥτις οὐδεμίαν σχέσιν ἔχουσα πρὸς ἐκείνας εἶνε τὸ μόνον πρωτότυπον σύγγραμμα τῆς βυζαντινῆς στρατηγικῆς. Ἡ τακτικὴ αὕτη ἐφαρμοζομένη ἰδίᾳ εἰς τοὺς κατὰ τῶν Ἀράβων πολέμους ἐν ταῖς κλεισούραις τοῦ Ταύρου φέρει τὸν τίτλον «περὶ παραδρομῆς πολέμου», ὅστις ἀκριβῶς ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν ἡμέτερον κλεφτοπόλεμον, διότι παραδρομὴ ἐλέγετο τότε ἡ ἐνέδρα, ἤτοι ἡ ἐκφραστικώτερον ὑπὸ τῶν ἡμετέρων ἀρματωλῶν λεγομένη *χωσιά*, ἢ *καρτέρι*.

Αἱ δύο αὗται λέξεις μὲ σύρουσιν εἰς μικρὰν γλωσσολογικὴν παρέκβασιν, ἥτις ὅμως δὲν εἶνε ἄσχετος πρὸς τὸ θέμα, ἀφοῦ πρόκειται περὶ τοῦ ἐτύμου τῶν κυριωτέρων ὅρων τῆς Στρατιωτικῆς τακτικῆς.

Ἀγνοῶ ποῦ στηριζόμενοι γλωσσολόγοι τινὲς διεκδικοῦσι τὴν μὲν *χωσιὰν* ὡς σλαβικὴν λέξιν, τὸ δὲ *καρτέρι* ὡς βάρβαρον· ἀμφότεραι αἱ λέξεις εἶνε ἑλληνικώταται· ἡ χωσιὰ παράγεται ἐκ τοῦ ἀρχαίου ῥήματος χώννυμι, χωννύω, τοῦ χώνω τοῦ ἡμετέρου λαοῦ, σημαίνοντος κρύπτω, καλύπτω, σκεπάζω· τὸ ἐπίρρημα κρύβδην καλεῖ ὁ λαὸς χωστά, καὶ σκεπά, καὶ γενικώτερον κρυφτὰ καὶ σκεπαστά· ἡ ἀρματωλικὴ *χωσιὰ* σημαίνει τὴν ἐνέδραν, λεγομένην καὶ ἔγκρυμμα ὑπὸ τῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων Ἑλλήνων. Ἐκ τῆς χωσιᾶς ταύτης ἐμορφώθη ὁ ἐν ταῖς βυζαντιναῖς τακτικαῖς λεγόμενος χωσιάριος στρατιώτης, δηλ. ὁ ἔνεδρος. Ἐν τῇ περὶ ἧς ὁ λόγος τακτικῇ ἡ ὑπὸ τοῦ ἐλαφροῦ ἱππικοῦ ἐκτελουμένη ἐνέδρα ὀνομάζεται *σάκα*, ἡ τσάκα τοῦ ἡμετέρου λαοῦ = παγίς, (ἀρχ. σάγη)· ἐκ τῆς λέξεως ταύτης παράγονται οἱ Τσάκονες, οὐδὲν ἄλλο ὄντες ἢ χωσιάριοι = παγιδευταί, ἔνεδροι· περὶ τούτων πολλὰ εἶπον ἐν προλεγομένοις τοῦ Δ' τόμου τῶν Μνημείων. Εἶνε γνωστὸν ὅτι παρὰ τοῖς εὐρωπαϊκοῖς στρατοῖς διατηρεῖται ἔτι ὁ Χουσάρος, Hussard. Ἐπειδὴ τοιούτους ἐλαφροὺς ἱππεῖς ἀνέδειξεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ Οὐγγαρία, οἱ πατριῶται μαγυάροι ἔπλασαν τὸν ἀστεῖον μῦθον, ὅτι ἡ λέξις χουσάρος εἶνε οὐγγρική, παραγομένη ἐκ τῆς λέξεως hùsz = εἴκοσι, διότι δῆθεν ὁ βασιλεὺς Ματθαῖος Κορβῖνος (1458) πρῶτος ἐστρατολόγησε τοιούτους ἱππεῖς, λαβὼν ἐκ τῶν χωρικῶν τὸν εἰκοστὸν ἀριθμόν, husz-àr. Πολλὰς ὅμως ἑκατονταετηρίδας πρὸ τοῦ Κορβίνου αἱ βυζαντιναὶ τακτικαὶ ὀνομάζουσι τοὺς χωσαρίους, ὁρίζουσαι οὕτω τὴν ἀποστολήν των· «ἔστωσαν δὲ καὶ χωσάριοι πλεῖστοι καὶ ἐπιτήδειοι... καὶ συνεχῶς ἄλλοι ἀλλαχόθι τῆς χώρας εἰσίτωσαν πρὸς τὸ αἰχμαλωτίζειν ἀνθρώπους, ἵνα δι' αὐτῶν ἀκριβῶς αἱ τῶν πολεμίων ἀναδιδάσκωνται βουλαί [1])». Ὁ Graux καλῶς μεταφράζων τοὺς χωσαρίους τούτους, eclaireurs, ἡμαρτημένως θεωρεῖ τὴν λέξιν παρεφθαρμένην ἐκ τοῦ κουρσάρος· ὅτι ὁ χωσάριος εἶνε λέξις καθαρὰ ἑλληνικὴ ῥητῶς τὸ λέγουσιν αἱ προειρημέναι τακτικαί, σημειοῦσαι ὅτι τοὺς ὑπὸ τῶν Δυτικῶν (κατοίκων τῆς Ἑλλάδος) οὕτω λεγομένους χωσαρίους, οἱ Ἀνατολικοὶ (κάτοικοι Ἀσίας) ἀποκαλοῦσι τραπεζίτας, τασιναρίους ἢ τασινάκια. Ἡ τελευταία λέξις ἡμαρτημένως σημειουμένη ὡς Ἀρμενική, φαίνεται μᾶλλον παλαιὰ τουρκική, διότι καὶ νῦν ἔτι οἱ Τοῦρκοι λέγουσι τὸν κατάσκοπον, τσασούς, τσασούδ, τσασίτ. Πρὸς τὰ τασινάκια τῶν Βυζαντινῶν ἀντιστοιχεῖ ὁ ἔτι καὶ νῦν ὑπὸ τοῦ λαοῦ λελόμενος τσασίτης = κατάσκοπος. Ἐπειδὴ δὲ περὶ χουσάρων ὁ λόγος, σημειοῦμεν ὅτι καὶ ἑτέρας λέξεως τοῦ στρατιωτικοῦ λεξικοῦ δύναται ν' ἀναζητηθῇ ἡ ἀμφισβητουμένη ἐτυμολογία, τοῦ Δραγόνου, dragon, εἰς τὰς στρατιωτικὰς παραδόσεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἀγνοῶ πῶς ὁ λόγιος ἱστορικὸς τοῦ γαλλικοῦ ἱππικοῦ, στρατηγὸς Susane, δέχεται τὴν ἐκ τοῦ γερμανικοῦ tragen ἐτυμολογίαν τοῦ δραγόνου, ἐνῷ ἄλλοι λογιώτεροι τούτου, ὡς ὁ Rich καὶ ὁ Littré προτείνουσιν ὡς πιθανωτέραν τὴν ἐκ τοῦ λατινικοῦ draco, draconarius, παραγωγήν, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Susane

[1]) Τῆς τακτικῆς ταύτης ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ Χάζε 25 κεφάλαια ἐν τέλει Λέοντος Διακόνου, ἕτερα δὲ ἀποσπάσματα ὑπὸ Graux ἐν τῷ Annuaire des Etudes Grecques (τόμ. Θ'), μένουσι δ' ἔτι καὶ ἄλλα κεφάλαια ἀνέκδοτα.

[1]) Τὸ αὐτὸ ἔργον ἐξετέλουν καὶ οἱ ἡμέτεροι Στρατιῶται «De cavali leggeri (Στρατιωτῶν) erano molte squadre, le quali scorrendo or quà or là, riportavano ai capitani ciò che si faceva nel paese d' intorno», γράφει τῇ 18 Μαΐου 1509 ὁ Luigi da Porto (Lettere).

προηγουμένως ἐδέχθη τὴν τοιαύτην ἐτυμολογίαν [1]). Τὴν ἐκ τοῦ δράκοντος παραγωγὴν τοῦ δραγόνου ἐνισχύουσι καὶ τὰ δημοτικὰ ἡμῶν ᾄσματα, μνημονεύοντα εἶδος Στρατιωτῶν οὕτω καλουμένων, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ ἑξῆς ἀρχαίου ᾄσματος τῶν ἐν Πόντῳ Ἑλλήνων:

'Απ' τὸν βασιλειὰν χαρτὶν ἔρθεν—Δράκοι, δρακοντοποῦλα,
Δράκοι καὶ δρακοντόπουλα, 'Ρωμαῖϊκα παλληκάρια,
ζωστῆτε τὰ λωρίτσια σας, κρεμᾶστε τὰ σπαθία,
δράκοι καὶ παλληκάριά μου καὶ πάρτε τὰ ραχία.
δράκοι μ' ν' ἀκούγω μιὰν λαλιάν, 'Ελλενικὴν λαλίαν [2])

'Αλλ' ἡ περὶ χουσάρων καὶ δραγόνων παρέκβασις μᾶς ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ καρτέρι ὥστε πρέπει νὰ ἐκπληρώσωμεν καὶ τὴν περὶ τοῦ ἐτύμου τῆς λέξεως ταύτης ὑπόσχεσιν.

Ὁ Ἀρνόλδος Πάσσωβ ἐπιτυχῶς ἐτυμολογήσας τὸ καρτέρι ἐκ τοῦ ῥήματος καρτερῶ, ἀπέτυχεν ἐν τῇ λατινικῇ μεταφράσει τῆς λέξεως, defensio = ὑπεράσπισις. Τὸ σημερινὸν ῥῆμα καρτερῶ, ἀποβαλὸν τὴν παλαιὰν σημασίαν, σημαίνει περιμένω, τὸ δὲ περιμένω καὶ παραμένω ἐσήμαινον παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς τὸ ἐνεδρεύω, καὶ ἡ παραμονὴ τὴν ἐνέδραν καὶ τὸν ἔνεδρον στρατιώτην. Ὁ λαὸς λέγει ἔτι παραμονεύω καὶ καραμονεύω ἐν τῇ καθαρᾷ σημασίᾳ τοῦ ἐνεδρεύω. Κατὰ τὴν ἡμετέραν τακτικὴν οἱ ἐν τῇ ἐνέδρᾳ τασσόμενοι στρατιῶται ὤφειλον νὰ παραμείνωσιν ἢ καρτερήσωσιν ἐπὶ δέκα καὶ πέντε ἡμέρας, μεθ' ἃς ἀντικαθίσταντο ὑπ' ἄλλων: «καρτερεῖν δὲ αὐτοὺς ἡμέρας πεντεκαίδεκα ἐν τῇ τῶν ὁδῶν φυλακῇ, ἐπιφερομένους καὶ τὴν διαρκοῦσαν αὐτοῖς τροφὴν τῶν αὐτῶν ἡμερῶν.» Ἀκίνητοι, οὐδὲ πρὸς ὕδρευσιν δυνάμενοι νὰ μετακινηθῶσιν, ἀνέμενον ἐν τῇ χωσιᾷ τὸν ἐχθρὸν ὡς ἀετοί, ἵνα τῷ ἐπιτεθῶσιν ἐξ ἀπροόπτου. Ἐντεῦθεν ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἐνέδρα δὲν ἦτο εὔκολον πρᾶγμα, καὶ μόνοι οἱ καρτερικοὶ ἄνδρες ἠδύναντο νὰ ἐγκαρτερήσωσιν ἐν τοιαύτῃ πολυημέρῳ ἀκινησίᾳ. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐνέδρας ἐπικρατεῖ καὶ παρὰ τοῖς ἀπελάταις ἢ κλέφταις τῆς Ι' ἑκατονταετηρίδος, τὸ δὲ καρτέρι ἦτο ἡ πρώτη σπουδαία δοκιμασία παντὸς μαθητευομένου ἀπελάτου. Ὅταν ὁ Βασίλειος Διγενὴς προσῆλθεν εἰς τὸν Φιλόππαπον ζητῶν ἵνα καταταχθῇ ἐν τῇ συμμορίᾳ του, ὁ γέρων λῄσταρχος τῷ λέγει:

Ἂν καυχηθῇς, νεώτερε, νὰ γίνῃς ἀπελάτης,
τὴν ῥάβδον ταύτην ἔπαρε καὶ κάτελθε εἰς βίγλαν,
καὶ ἂν νηστεῦσαι δύνασαι ἡμέρας δεκαπέντε,
μηδ' ὕπνον εἰς τὰ βλέφαρα λάβῃς τῶν ὀφθαλμῶν σου,
καὶ μετὰ ταῦτα ἀπελθὼν λέοντας νὰ σκοτώσῃς,
κ' ἐκείνων τὰ δερμάτια ἂν φέρῃς ἐδῶ πάντα,
[καὶ] ὅταν περνοῦν οἱ ἄρχοντες μετὰ πολλοῦ τοῦ πλήθους,
ἔχοντες νύμφην καὶ γαμβρόν, νὰ ἔμβῃς εἰς τὴν μέσην,
νὰ πάρῃς νύμφην καὶ γαμβρὸν ἐνθάδε νὰ ἔλθητε,
τότε πληροφορήθητι νὰ γίνῃς ἀπελάτης.

Εἰς ὁμοίας σκληραγωγίας ἐξετίθεντο καὶ οἱ δόκιμοι τῶν ἁρματωλικῶν χρόνων, καὶ ἂν δὲν ἐπαρουσίαζον δορὰς λεόντων εἰς ἀρχηγόν, οὐδὲν ἧττον ὤφειλον νὰ ὑποστῶσιν ἀγογγύστως καὶ πεῖναν καὶ δίψαν καὶ ψῦχος καὶ καύσωνα, καρτεροῦντες ἐν τῇ τεταγμένῃ θέσει. Τὸ ἐν Στερεᾷ Ἑλλάδι συχνάκις ἀκουόμενον ῥητὸν «τὸ καλὸ τὸ παλληκάρι 'ς τὸ καρτέρι φαίνεται» ἐκφραστικώτατα χαρακτηρίζει τὴν ἐνέδραν, ἢ καρτέρι, ὡς ἔργον ἐξαιρετικῆς καρτερίας.

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν ἐπ' ὀνόματι τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου Φωκᾶ τακτικήν. Ἐκ τοῦ προοιμίου δηλοῦται ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ δὲν συνέταξεν, ἀλλ' ἐσχεδίασε τὸ σύγγραμμα, τὸ ὁποῖον ἀληθῶς συνετάχθη ὑπὸ λογίου στρατιωτικοῦ, εἰς ὃν ὁ Φωκᾶς παρέδωκε τὸ σχεδίασμά του μὲ τὴν ἐντολὴν «καθ' ὅσον οἷόν τε ἀκριβῶς περὶ αὐτῆς συγγράψαι καὶ παραδοῦναι τοῖς μεθεξῆς.» Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δυνάμεθα νὰ ὑποπτευθῶμεν μήπως τὸ πρωτότυπον γραφὲν ὑπὸ τοῦ Φωκᾶ ἐν τῇ καθομιλουμένῃ στρατιωτικῇ γλώσσῃ, μετεφράσθη ἐν τῇ λεγομένῃ λογίᾳ, ἤτοι νεκρᾷ, ὡς τοῦτο δυστυχῶς συνέβη καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων βυζαντινῶν συγγραμμάτων [1]). Θεωρῶ μάλιστα ζήτημα ἂν καὶ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ συνέταξε τὸ πρωτότυπον, ἀφοῦ ὁ συγγραφεὺς ὁμολογεῖ ὅτι ἡ ἐν λόγῳ τακτική, κατὰ καιροὺς *ἀφανισθεῖσα*, ἀνενεώθη ὑπὸ διαφόρων στρατηγῶν, παλαιῶν καὶ νεωτέρων, ἐπὶ τέλους δὲ ὑπὸ Βάρδα καὶ Λέοντος Φωκᾶ, πατρὸς καὶ ἀδελφοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου. Ἀλλὰ πῶς ἠδύνατο νὰ γίνῃ τοιαύτη ἀνανέωσις τέχνης ἠφανισμένης, ἄνευ γραπτοῦ μνημείου; κατωτέρω θ' ἀναφέρωμεν παλαιὰς τακτικὰς σχετιζομένας πρὸς τὴν «παραδρομήν».

Ἂν τὸ βιβλίον εἶχεν ἁπλῆν φιλολογικὴν ἀξίαν, δικαίως οἱ ἀναγνῶσται τῆς «Ἑστίας» θὰ κατεδίκαζον ὡς μακρολογίαν πᾶσαν περὶ αὐτοῦ λεπτολογίαν· ἀλλὰ τοῦτο τὰ μέγιστα ἐνδιαφέρει τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν, διότι εἶνε ἴσα ἴσα αὐτὴ ἡ μέχρι τῆς ἐπαναστάσεως ὑπὸ τῶν ἁρματωλῶν καὶ τῶν κλεφτῶν κατὰ παράδοσιν διασωθεῖσα τακτικὴ τέχνη· ἄνευ δὲ τῆς γνώσεως ταύτης ἀδύνατον νὰ νοήσωμεν τὸν βίον καὶ τοὺς κατὰ τῶν Τούρκων ἐπιτυχεῖς ἀγῶνας τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει τὸ ἐθνικὸν διαφέρον καθιστᾷ ἀνεκτὴν καὶ τὴν πλέον μακρὰν λεπτολογίαν.

Τὸ βιβλίον, καί τοι ἐπιγραφόμενον «περὶ παραδρομῆς πολέμου», ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῇ καταλληλότερον «Ἀκριτικὴ τακτική», διότι χάριν τῶν λεγομένων ἀκριτικῶν θεμάτων συνε-

---

[1]) Histoire de la cavalerie Française par le général Susane. Paris 1874, τόμ. β' σελ. 272—3. Παράβ. καὶ τόμ. Α', σελ. 74.

[2]) Σάβ. Ἰωαννίδου, Ἱστορία Τραπεζοῦντος, σελ: 286. «Δράκοι ἐν τοῖς ᾄσμασιν εἶνε οἱ Ἕλληνες πολεμισταί.»

[1]) Περὶ τούτων βλέπε προλεγόμενα ἕκτου τόμου Μεσαιωνικῆς Βιβλιοθήκης.

τάχθη, ὡς δηλοῦται ἐκ τοῦ προοιμίου τοῦ δευτέρου κεφαλαίου: «τοὺς τῶν μεγάλων καὶ ἀκριτικῶν θεμάτων τὴν πρόνοιαν ἀναδεχομένους, καὶ ὑπὸ τὴν αὐτῶν ἐπικράτειαν τὰς κλεισούρας ἔχοντας, πάσῃ μηχανῇ καὶ προθέσει καὶ ἀγρύπνῳ ἐπιμελείᾳ προσήκει σπουδάζειν καὶ ἀγωνίζεσθαι τὰς τῶν Ῥωμαίων χώρας διαφυλάττειν τῆς τῶν πολεμίων ἐπιδρομῆς ἀσινεῖς καὶ ἀνεπηρεάστους, βιγλάτορας ἐφιστῶντας ῥωμαλέους καὶ ἐπιτηδείους, καὶ τὰς ὁδοὺς εἰς ἄκρον ἐπισταμένους.» Παρέθηκα ἐπίτηδες ὅλην ταύτην τὴν παράγραφον, διότι ἐν τῷ ὁρισμῷ τῆς δικαιοδοσίας καὶ τῶν πρὸς τὸ κράτος ὑποχρεώσεων τῶν ἀκριτῶν, οἱ ἐνθυμούμενοι ἔτι τοὺς ἡμετέρους ἁρματωλοὺς εὐκόλως ἀνευρίσκουσι τούτους. Τίνες ἦσαν οἱ ἀκρῖται οὗτοι, οἱ ὡς ἀνεξάρτητοι ἡγεμονίσκοι ἀναγνωριζόμενοι, ἐπὶ τῇ ὑποχρεώσει νὰ προασπίζωσι τὰς βασιλικὰς χώρας, θέλομεν εἰπεῖ τινα προσεχῶς· ὅσοι γνωρίζουσι τὴν ἐποποιΐαν τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα ἠξεύρουσιν ὅτι ὁ ἀπελάτης ἔχει πρὸς τὸν ἀκρίταν τὴν αὐτὴν σχέσιν, οἵαν καὶ ὁ κλέφτης πρὸς τὸν ἁρματωλόν. Εἰς τὰ ἀνωτέρω περὶ καρτερίου σημειωθέντα παρετέθησαν στῖχοί τινες ἐκ τοῦ ποιήματος τούτου, ἐν οἷς εἴδομεν ὅτι καὶ παρὰ τοῖς ἀπελάταις ἐπεκράτει ἡ αὐτὴ περὶ ἐνέδρας τάξις, μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δεκαπέντε ἡμερῶν. Ἕτερα προφανῆ ἴχνη ἀκριτικῆς ἐπιρροῆς ἐπὶ τῆς ἐν λόγῳ τακτικῆς εἶνε αἱ λέξεις *πρόνοια* καὶ *προνοοῦμαι*, αἵτινες ἔχουσι καθαρὰν τιμαριωτικὴν σημασίαν, ὡς θὰ εἴπωμεν κατωτέρω, καὶ ἕτεραι, ἑλληνικαὶ μέν, πλὴν παρὰ μόνοις τοῖς τότε ἀκρίταις διασωζόμεναι, ὡς ἡ *ἀτραπός*· «εἰ δὲ καὶ ἑτέρας ὁδοὺς λέγεται εἶνε..., ἃς οἱ ἀκρῖται ἀτραποὺς καλοῦσι.»

Πρὸ μικροῦ ἐξεφράσαμεν τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι ἡ ἀκριτικὴ αὕτη τακτικὴ εἶνε πολὺ παλαιοτέρα τῶν Φωκάδων, ἀφοῦ βλέπομεν τοὺς περὶ τὸν Βελισάριον Στρατιώτας διὰ τῆς τακτικῆς ταύτης καταστρέφοντας τοὺς δῃοῦντας τὴν Θράκην Οὔνους (559) [1]), καὶ τὸν αὐτοκράτορα Μαυρίκιον συνιστῶντα τὴν ἐνέδραν ἐν τοῖς κατὰ τῶν Ἀβάρων πολέμοις. Ἀλλὰ καὶ εἰς παλαιότερον σύγγραμμα, τοὺς λεγομένους Κεστοὺς τοῦ Ἰουλίου Ἀφρικανοῦ ἀπαντῶσι πολλὰ κεφάλαια στενῶς σχετιζόμενα πρὸς τὴν «Παραδρομήν». Περὶ τῶν Κεστῶν θὰ λαλήσωμεν παρακατιόντες.

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐν ἔτει 950 ὁ Βάρδας Φωκᾶς ἐπιτυχῶς ἐφήρμοσε τὴν παραδρομὴν κατὰ τῶν ἐν Κιλικίᾳ Ἀράβων· ἐπίσης ὅμως ἀληθεύει ὅτι καὶ οἱ ἀπελάται αὐτὴν καὶ μόνην ἐπετηδεύοντο πρὶν καταπονηθῶσι καὶ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸν ἔτι ὑπὸ τοῦ λαοῦ ᾀδόμενον Διγενὴν Ἀκρίταν. Εἶνε λοιπὸν πολὺ πιθανόν, ἢ μᾶλλον βέβαιον, ὅτι ἀπὸ τὸν Διγενὴν τοῦτον ἐδιδάχθη ταύτην ὁ Βάρδας. Ὅστις ἀνέγνω τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Ἀκριτικὴν ἐποποιΐαν δὲν ἐλησμόνησεν ὅτι ὁ Διγενὴς οὗτος διωρίσθη ὑπὸ Ῥωμανοῦ τοῦ Λακαπηνοῦ στρατάρχης (δομέστικος) τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ὅτι ὑπὸ τοῦτον ὑπηρέτησε καὶ ὁ Βάρδας Φωκᾶς, ὁ ἐν ἔτει 942 διαδεχθεὶς ἐκεῖνον ἐν τῇ στραταρχίᾳ. Ἀκόμη ὁ λαὸς ψάλλει τὰς μεταξὺ τῶν Φωκάδων διενέξεις τοῦ Διγενῆ, ὅστις ὠχυρωμένος ἐν τῇ ἄκρᾳ του περιφρονεῖ καὶ Φωκάδες καὶ αὐτὸν τὸν εὐνοοῦντα τούτους Κωνσταντῖνον τὸν Πορφυρογέννητον.

Ἐβγῆκε, διαλαλήθηκε, κανέναν δὲν φοβᾶται,
οὔτε τὸν Βάρδα τὸν Φωκᾶ, οὔτε τὸν Νικηφόρο,
κι' ἂν εἶν' καὶ δίκηος πόλεμος οὔτε τὸν Κωνσταντῖνο.

Ἐνῷ ὁ ἀνώνυμος συντάκτης τῆς Παραδρομῆς ἐπιδαψιλεύει σωρὸν ἐπαίνων εἰς τὸν Βάρδαν, ὁ Κεδρηνός, ἢ μᾶλλον ὁ ὑπ' αὐτοῦ ἀντιγραφόμενος Σκυλίτσης, γράφει ὅτι ὁ νέος δομέστικος τῆς Ἀνατολῆς «οὐδὲν ὅ,τι καὶ λόγου ἄξιον ἀπειργάσατο.» Περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Βάρδα, Λέοντος τοῦ Φωκᾶ, ἐφαρμογῆς τῆς αὐτῆς τακτικῆς ἐν Κιλικίᾳ ἀξιολόγους εἰδήσεις μεταδίδει ἡμῖν Λέων ὁ Διάκονος, διασώσας καὶ τὴν περίεργον τούτου δημηγορίαν πρὸς τὸν στρατόν, ἐν ᾗ ὁ στρατηγὸς δικαιολογῶν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κλεφτοπολέμου μεταχειρίζεται τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἐπιχειρήματα καὶ φράσεις, δι' ὧν συνιστᾷ τὴν πραγματείαν ὁ ἀνώνυμος συντάκτης. Τὰς αὐτὰς περίπου φράσεις εὑρίσκομεν καὶ ἐν τῇ δημηγορίᾳ τοῦ Βελισαρίου κατὰ τὴν προμνημονευθεῖσαν ἐν Μελαντιάδι μάχην, καὶ ἐν τῷ Στρατηγικῷ τοῦ αὐτοκράτορος Μαυρικίου, πράγματα ἀποδεικνύοντα ὅτι καὶ παλαιὸν κείμενον ἐσώζετο, καὶ πρὸ πάντων ὅτι ἡ ἑλληνικὴ αὕτη τακτικὴ σπουδαίως προσέκρουε πρὸς τὰς λεγομένας ῥωμαϊκὰς τακτικάς, τὰς ὁποίας τοσάκις προσεπάθησαν οἱ Βυζαντινοὶ νὰ ἐπιβάλωσιν ἐν τῷ στρατῷ. Ἡ κατὰ τῆς τακτικῆς ταύτης καταφορὰ τῶν Ῥωμαϊζόντων καταφαίνεται ἐν τῇ διηγήσει τοῦ Ἀγαθίου· ὁ Ἀνατολίτης οὗτος ψευδο-Ῥωμηὸς ἔγραψε καὶ ἐπιγράμματα, ἐν οἷς ψάλλων τοὺς Τρῶας χαιρεκακεῖ ὅτι ἡ Ἑλλὰς δουλεύει ὑπὸ τοὺς ἐκδικητὰς τοῦ Αἰνείου, δηλαδὴ τοὺς Ῥωμηοὺς τοῦ Βυζαντίου! Διὰ μακρῶν περιγράφων τὴν ἐν Μελαντιάδι μάχην σκώπτει τοὺς μετὰ τοῦ Βελισαρίου πολεμήσαντας Στρατιώτας, ἐπὶ τῷ παραδόξῳ λόγῳ ὅτι ὀλιγάριθμοι ὄντες ἠφάνισαν δι' ἐνέδρας τὰ σμήνη τῶν Κουτριγούρων, καὶ διότι ὀλίγοι ὄντες εἶχον μεγάλην ἰδέαν περὶ τῆς ἀξίας των: «καὶ τοιούτῳ φρονήματι ἐνεπίμπλαντο, ὁποίῳ δὴ πάλαι φασὶ τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδαν Λακεδαιμονί-

[1]) Ἀγαθίας, σελ. 372—382, ἐκδ. Λειψίας. Τούτους ἀποκαλῶν σχολαρίους ὁ ἱστορικός, θεωρεῖ ἐπεισάκτους ἐν ταῖς σχολαῖς, ἤτοι τοῖς στρατιωτικοῖς καταλόγοις· οἱ φουστανελλάδες (φαιδροείμονες) οὗτοι σχολάριοι εἶνε οἱ ὕστερον λεγόμενοι Παραμοναί, ἔργον ἔχοντες «ἐς τὸ διημερεύειν τε καὶ διανυκτερεύειν ἐν τῇ αὐλῇ.» Περὶ τῆς σχέσεως τῶν Παραμονῶν πρὸς τοὺς Τσάκωνας, Μαρδαΐτας καὶ Στρατιώτας βλέπε πρόλογον Δ' τόμου Μνημείων.

ους ἐν Θερμοπύλαις... ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν πανωλεθρίᾳ διεφθάρησαν... οἱ δὲ ἀμφὶ Βελισάριον Ρωμαῖοι παρρησίᾳ μὲν ἐχρῶντο Λακωνικῇ, πάντας δὲ τοὺς πολεμίους ἐτρέψαντο ἀνὰ κράτος, καὶ πλείστους ὅσους διεχειρίσαντο, οὐδὲν αὐτοὶ ἄχαρι πρὸς αὐτῶν ὅ,τι καὶ λόγου ἄξιον πεπονθότες». Ὥστε κατὰ τὸν πρωτότυπον τοῦτον ἱστορικὸν οἱ νικηταὶ τῆς Μελαντιάδος καὶ ἐλευθερωταὶ τῆς Θράκης, καὶ αὐτῆς τῆς ἀπειλουμένης Πόλεως ὤφειλον νὰ διαφθαρῶσι πανωλεθρίᾳ, ἵνα ἀποδείξωσιν ὅτι ἦσαν ἀληθεῖς Λακεδαιμόνιοι!

Κατὰ τὴν ὁμολογίαν Λέοντος τοῦ Διακόνου καὶ τοῦ ἀνωνύμου συντάκτου τῆς παραδρομῆς, εἰς ταύτην ὀφείλονται αἱ ἐν Ἀσίᾳ καὶ Εὐρώπῃ περιφανεῖς νίκαι τοῦ στρατηγοῦ Λέοντος Φωκᾶ, υἱοῦ τοῦ Βάρδα καὶ ἀδελφοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου. Ἡ κατὰ τῶν Βουλγάρων νυκτερινὴ ἐπίθεσίς του ἀναπολεῖ τὸν πρὸς τοὺς Σκοδριάνους ἡρωϊκὸν νυκτοπόλεμον τοῦ Μάρκου Μπότσαρη. Τὸ προτελευταῖον κεφάλαιον τῆς Παραδρομῆς ἀφιεροῦται ὁλόκληρον εἰς διδασκαλίαν τοῦ νυκτοπολέμου· ἀλλ' ὁ ἐν τῇ ἁρματωλικῇ γλώσσῃ διατηρήσας τὸ ὄνομά του, νυχτοπόλεμος, φαίνεται παλαιότατος, ἀφοῦ εἰς τοῦτον ὀφείλει ὁ Αἰτωλὸς Διομήδης τὴν ὑπὸ τοῦ Ὁμήρου ὑμνουμένην ἀριστείαν.

Βὰν ῥ' ἴμεν ὥστε λέοντε δύω διὰ νύκτα μέλαιναν,
ἂμ φόνον, ἂν νέκυας, διά τ' ἔντεα καὶ μέλαν αἷμα.

Κατωτέρω θὰ ἴδωμεν ὅτι λεπτομερέστερον τῆς Παραδρομῆς περιγράφει τὸν νυκτοπόλεμον τακτική, συγγραφεῖσα ἑπτὰ ὅλας ἑκατονταετηρίδας πρὸ ταύτης.

Διὰ τῆς ἀκριτικῆς ἐνέδρας νικᾷ ὁ προρρηθεὶς Φωκᾶς τοὺς Ἄραβας ἐν τῇ κλεισούρᾳ τοῦ Κυλίνδρου, παραδόξως δὲ μετὰ ἓξ ὅλας ἑκατονταετηρίδας βλέπομεν ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῆς Παδούης (1509) ἐφαρμοζόμενον ὑπὸ τοῦ Στρατιώτου Μεγαδούκα τὸ αὐτὸ στρατήγημα, δι' οὗ ὁ ἐμίρης τοῦ Χαλεπίου ἐσώθη ἐκ τῆς ἐνέδρας, τὴν ἀπασχόλησιν δηλονότι τῶν ἐνέδρων εἰς περισυναγωγὴν τοῦ διασπειρομένου χρυσοῦ.

Ἀλλ' ἂν διὰ τοῦ κλεφτοπολέμου ἀνεδείχθησαν οἱ Φωκάδες, μετὰ τὸν Νικηφόρον ἡ Παραδρομὴ μένει εἰς μόνα τὰ ἀκριτικὰ θέματα, οὔτε ἠδύνατο ν' ἀναγνωρισθῇ ὡς ἐπίσημος τακτικὴ κράτους, τὸ ὁποῖον μέχρι τῆς πτώσεώς του εἶχε τὴν ματαιότητα ν' ἀποκαλῇ προγόνους καὶ διδασκάλους τοὺς Ἀδριανοὺς καὶ τοὺς Τραϊανούς. Ἐν ἔτει 838 ὁ μέχρι κουρᾶς ῥωμαΐζων αὐτοκράτωρ Θεόφιλος προτιμᾷ ν' ἀπολέσῃ τὴν ἐν Ἄνζῃ κρίσιμον πρὸς τοὺς Ἄραβας μάχην, ἢ νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν ὑπὸ τοῦ στρατάρχου Μιχαὴλ καὶ τοῦ Θεοφόβου συνιστώμενον νυκτοπόλεμον. Οἱ Ρωμηοὶ ἐπιγραμματοποιοὶ ἐκφαυλίζοντες τὴν ἑλληνικὴν τακτικὴν ὡς ἀπολέσασαν τὴν *μητέρα Τροίαν*, [1]) ἀποκαλοῦσιν αὐτὴν ἐνέδραν καὶ δόλον!

ἦν δόλος Ἀτρείδαις ἐσθλότερος πολέμου.

Ἐν τούτοις ὁ Ἡράκλειος δὲν ἐδίστασε νὰ ἐφαρμόσῃ κατὰ τῶν πολυαρίθμων Περσῶν τὴν ἐνέδραν τῶν κλεισουρῶν, καὶ τὸν νυκτοπόλεμον. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὁ μοναχὸς Θεοφάνης ἀποκαλεῖ τὴν τακτικὴν ταύτην «ἐν νυκτὶ κλέψαι τὸν πόλεμον», διὰ τοῦ κλεφτοπολέμου ὅμως τούτου ὁ μέγας στρατηγὸς καὶ χριστιανὸς ἔσωσε τὸ ὑπὸ τῶν Ἀβάρων καὶ Περσῶν ἀπειλούμενον χριστιανικὸν κράτος.

Δημηγορῶν ὁ Φωκᾶς ἐν ταῖς κλεισούραις τοῦ Ἀμανοῦ προσπαθεῖ νὰ πείσῃ τοὺς στρατιώτας περὶ τοῦ ὠφελίμου τῆς παραδρομῆς, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἀνώνυμος συντάκτης μετὰ πολλῆς συστολῆς τολμᾷ νὰ συστήσῃ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς τακτικῆς ταύτης, οὐχὶ ὡς ὑπερτέρας τῶν ῥωμαϊκῶν, ἀλλ' ἁπλῶς ὡς λυσιτελοῦς «οὐδ' ὅτι ταύτην ἐξαίρομεν τῶν λοιπῶν στρατηγημάτων, καὶ ἐπιτηδευμάτων τῆς τακτικῆς».

Ἡ πρὸς τὰς ἑλληνικὰς τακτικὰς ἀπέχθεια τῶν Βυζαντινῶν εἶνε τοσοῦτον παράδοξος, ὅσον αὐτοὶ οἱ ἀληθεῖς Ρωμαῖοι ὁμολογοῦσιν ὅτι πᾶσαν τὴν τακτικὴν ἐπιστήμην ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων παρέλαβον. Πλὴν τοῦ Φροντίνου καὶ ἄλλων παλαιῶν τακτικῶν, αὐτὸς ὁ Βεγέτιος μετ' ἐνθουσιασμοῦ λαλεῖ περὶ τῆς στρατηγικῆς τέχνης τῶν Ἑλλήνων, δι' ἧς κατώρθωσαν οἱ ὀλίγοι νὰ νικήσωσι τοὺς πολλούς, μηδ' αὐτῶν τῶν Ρωμαίων ἐξαιρουμένων, «non virtute sed arte». Ἡ τοιαύτη παράλογος τακτικὴ τῶν Βυζαντινῶν ὁμολογεῖται ὡς μία τῶν κυριωτέρων ἀφορμῶν τῆς ἐπικρατήσεως τῶν βαρβάρων καὶ τῆς διαλύσεως τῆς μεγάλης αὐτοκρατορίας. Ὁ διάσημος ὑπασπιστὴς Φριδερίκου τοῦ Μεγάλου, γάλλος Guischard, ὁ δίτομον συγγράψας πραγματείαν περὶ τῶν στρατηγικῶν τῶν Ἑλλήνων καὶ Ρωμαίων, μετὰ πολλῆς περιφρονήσεως λαλεῖ περὶ αὐτῆς τῆς μνημονευθείσης τακτικῆς τοῦ Οὐρβικίου, δι' ἣν οἱ ἐπιγραμματοποιοὶ ἀνακηρύττουσι τὸν Ἀναστάσιον ὑπέρτερον τοῦ Τραϊανοῦ. Ἐνῷ τὸ ἀπειράριθμον τῶν βαρβάρων ἱππικὸν προήλαυνεν ἀκράτητον, οἱ πεζοὶ τοῦ Βυζαντίου φορτωμένοι μὲ καταπέλτας καὶ ἑλεπόλεις καὶ ἄλλα ἄχρηστα

---

[1]) Τῆς ψώρας τῆς Τρωϊκῆς παραδόσεως δὲν ἀπηλλάγησαν καὶ οἱ τελευταῖοι Βυζαντινοί, οἱ διδάξαντες τοὺς Τούρκους, ὅτι εἶνε αὐτοὶ οἱ Τεῦκροι. Πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ σπουδαῖος ἱστορικὸς Κριτόβουλος πλάττει τὸν Μωάμεθ Β' ἐπισκεπτόμενον τὰ ἐρείπια τῆς Τρωάδος, ὡς ἄλλον Σκιπίωνα, καὶ ἀνακράζοντα «ἐμὲ τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῶν ταύτης οἰκητόρων ἐν τοσαύταις περιόδοις ἐτῶν ἐκδικητὴν ἐταμιεύσατο ὁ Θεός. Ἕλληνες γὰρ ἦσαν καὶ Μακεδόνιοι καὶ Θετταλοὶ καὶ Πελοποννήσιοι οἱ ταύτην πάλαι πορθήσαντες, ὧν οἱ ἀπόγονοι τοσαύταις ἐς ὕστερον περιόδοις ἐνιαυτῶν, νῦν ἐμοὶ τὴν δίκην ἀπέτισαν, διά τε τὴν τότε εἰς τοὺς Ἀσιανοὺς ἡμᾶς καὶ πολλάκις ὕστερον ὕβριν αὐτῶν».

μάγγανα ὠπισθοχώρουν, καὶ μὴ ἐννοοῦντες ὅτι μόνη ἡ κλεισοῦρα ἦτο τὸ ἀληθὲς χαλκοῦν τεῖχος κατὰ τοῦ βαρβαρικοῦ χειμάρρου, ἐφαντάζοντο ὅτι ῥίπτοντες τοὺς ὑπὸ τοῦ Οὐρβικίου ἀνανεωθέντας κανόνας, (chevaux de frise), θ' ἀνέκοπτον τὴν ὁρμήν του [1]).

Ἀλλ' ἐνῷ ἡ αὐλικὴ στρατοκρατία οὕτω ἐπερριφρόνει τὴν παραδρομήν, δι' αὐτῆς ἐδοξάζοντο τὰ βυζαντινὰ ὅπλα ἐν Ἀσίᾳ, καὶ ἄσημοι κλεισοῦραι μετεσχηματίζοντο εἰς μεγάλα ἀκριτικὰ θέματα, πρὸ τῶν ὁποίων συνετρίβη ὁ μουσουλμανικὸς ἡρωϊσμός· ἤθελον δὲ συντριβῆ καὶ αὐτοὶ οἱ ἄσημοι Ὀσμανίδαι, ἂν τὸ προμνημονευθὲν λάθος τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου δὲν μετέβαλλε τοὺς πιστοὺς φύλακας τῶν ἄκρων εἰς ἐπικινδύνους ἐξωμότας [2]).

(Ἕπεται συνέχεια) Κ. ΣΑΘΑΣ

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ.—Μετάφρασις Α. Β.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Η'

Καθ' ἣν ἡμέραν ὁ μαρκήσιος ἔγραφεν εἰς τὸν ἀδελφόν του, ἡ Καρολίνα ἔγραφεν εἰς τὴν ἀδελφήν της καὶ τῇ περιέγραφε κατ' ἴδιον αὐτῇ τρόπον τὸν τόπον ἐν ᾧ εὑρίσκετο.

Σεβάλ, πλησίον τοῦ Σαμπὸν
(ἐν Κρέζῃ), Α' Μαΐου 1845

Ἤλθαμεν, τέλος πάντων, ἀδελφή μου καὶ ἤλθαμεν εἰς ἐπίγειον παράδεισον. Ὁ πύργος εἶνε παλαιὸς καὶ μικρός, ἀλλ' ἀρκετὰ ἀνέτως διεσκευασμένος καὶ γραφικώτατος. Ὁ δενδρὼν εἶνε ἀρκετὰ ἐκτεταμένος, ὄχι ἐπιμελημένος πολύ, οὐδὲ κατ' ἀγγλικὸν ῥυθμόν,—χάριτι θείᾳ — πλήρης ὡραίων γηραιῶν δένδρων φορτωμένων μὲ κισσόν, καὶ αὐτοφυῶν θάμνων. Ἡ χώρα εἶνε μαγευτική. Εὑρισκόμεθα εἰς τὴν Ὠβέρνην, — ἀνεξαρτήτως τῆς νέας ὁροθετήσεως — ἐγγὺς τῶν παλαιῶν ὁρίων τῆς Μάρχης, εἰς μιᾶς λεύγης ἀπόστασιν ἀπὸ μικράν τινα πόλιν, ὀνομαζομένην Σαμπόν, τὴν ὁποίαν ἐπεράσαμεν διὰ νὰ φθάσωμεν ἐδῶ εἰς τὸν πύργον. Ἡ μικρὰ αὐτὴ πόλις κεῖται εἰς ὡραίαν τοποθεσίαν, φθάνει δέ τις εἰς αὐτήν, δι' ὀρεινοῦ κατηφόρου ἢ μᾶλλον διὰ τῆς ῥωγμῆς βαθείας χαράδρας, διότι ὄρος κυρίως εἰπεῖν δὲν ὑπάρχει. Καταλείπει τις ὀροπέδια μεγάλα, ὑγρᾶς καὶ ἀφόρου γῆς, καλυπτομένης ὑπὸ δένδρων ῥικνῶν καὶ μεγάλων θάμνων, καὶ καταβαίνει εἰς φάραγγα ἑλικοειδῆ καὶ μακράν, ἥτις πολλαχοῦ εὐρύνεται εἰς κοιλάδα. Διὰ τοῦ μυχοῦ τῆς φάραγγος αὐτῆς, ἥτις μετ' ὀλίγον διακλαδοῦται, ῥέουσι ποταμοὶ κρυστάλλινοι, ὄχι πλωτοί, χείμαρροι μᾶλλον ἢ ποταμοί· δὲν ἀπειλοῦσιν, ἐννοεῖται, κανένα καὶ παρέρχονται ταχεῖς, παφλάζοντες ὀλίγον. Τὸ κατ' ἐμέ, ἥτις δὲν γνωρίζω τὰς μεγάλας μας πεδιάδας, οὔτε τοὺς μεγάλους μας ποταμούς, βλέπω φυσικῷ τῷ λόγῳ πάντα τὰ πέριξ μου ὑψηλὰ καὶ φοβερά· ἀλλ' ἡ μαρκησία, ἥτις εἶδε τὰς Ἄλπεις καὶ τὰ Πυρρηναῖα, μὲ περιπαίζει, καὶ ἰσχυρίζεται ὅτι ὅλ' αὐτὰ εἶνε μικρὰ ὡς ἐπιτραπέζια κοσμήματα. Διὰ τοῦτο ἀποφεύγω μὲν πρὸς σὲ πᾶσαν ἐνθουσιώδη περιγραφήν, διὰ νὰ μὴ παραπλανήσω τὴν κρίσιν σου· ἀλλ' ὅ,τι καὶ ἂν κάμῃ ἡ μαρκησία, ἡ ὁποία δὲν ἀγαπᾷ τὴν φύσιν, δὲν θὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ μαγεύωμαι ἐξ ὅσων βλέπω.

Ὁ τόπος ἐδῶ εἶνε τόπος χόρτων καὶ φύλλων, ἄλσος χλεερὸν ἀδιάκοπον. Ὁ διὰ τῆς χαράδρας καταρρέων ποταμὸς ὀνομάζεται Βουέζ, εἶτα δέ, ἀναμιγνυόμενος παρὰ τὸ Σαμπὸν μὲ τὸν Τὰρδ γίνεται ὁ Σάρ, καὶ περὶ τὰ τέλη τῆς πρώτης κοιλάδος καλεῖται Σέρ, δν ὅλος ὁ κόσμος γνωρίζει. Ἐγὼ προτιμῶ τὸ ὄνομα Σὰρ ([1]), διότι ἀληθῶς τὸ ποτάμιον αὐτὸ κυλίει τὰ ῥεῖθρά του ὡς ἅμαξα τρέχουσα ἐπὶ ἠρέμου κλιτύος, ὅπου οὐδὲν ἀπαντᾷ πρόσκομμα προκαλοῦν ἅλματα καὶ σκιρτήματα. Ἡ ὁδὸς ἐπίσης εἶνε ὁμαλὴ καὶ ἀμμόστρωτος ὡς κήπου δενδροστοιχία, φρασσομένη ἑκατέρωθεν διὰ μεγαλοπρεπῶν φηγῶν, δι' ὧν φαίνονται μακρὰν ἀνελισσόμενοι φυσικοὶ λειμῶνες, ἀνθόσπαρτοι τάπητες τὴν ὥραν αὐτὴν τοῦ ἔτους. Τί ὡραία λειβάδια, ἀγαπητή μου Καμίλλη. Πόσον ὀλίγον ὁμοιάζουν μὲ τὰ τεχνητά μας λειβάδια, ὅπου βλέπει τις πάντοτε τὸ αὐτὸ φυτὸν ἐπὶ γῆς παρεσκευασμένης καὶ διῃρημένης εἰς κανονικὰς πρασιάς. Ἐδῶ αἰσθάνεταί τις ὅτι βαδίζει ἐπὶ διπλοῦ καὶ τριπλοῦ φυτικοῦ ἐδάφους, ἐν μέσῳ βρύων, βύρλων, ἰρίδων, ἀπείρων εἰδῶν ἀγρώστιδος, ὧν τὸ ἓν εἶνε ὡραιότερον τοῦ ἄλλου, ἀετίτι-

---

[1]) Παράβ. Guischard, mémoires militaires sur les Grecs et les Romains, τομ. II, σελ. 57—58, καὶ τὰς εἰς τὸν Βεγέτιον σημειώσεις τοῦ Bongars (ἐν τῇ συλλογῇ Nisard).

([2]) Συμβουλεύσας ὁ Χαδηνὸς τὴν κατάργησιν τῶν ἀκριτικῶν φρουρῶν ἐξώφλει παλαιὰν πρὸς τοὺς ἀφελεῖς τούτους ἥρωας ἀπέχθειαν τοῦ αὐλικοῦ στρατιώτου. Ἡ ἀκριτικὴ ἐποποιΐα ἀναφέρει ὅτι ὁ Ρωμανὸς Α', ἀκούσας τὰς κατὰ τῶν Σαρακηνῶν ἀνδραγαθίας τοῦ Διγενῆ, τῷ ἔγραψεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ τὸν γνωρίσῃ καὶ προσωπικῶς, ἀλλ' αὐτὸς ἀπεποιήθη νὰ παρουσιασθῇ ὅπως ἀποφύγῃ τὰ σκώμματα τοῦ βασιλικοῦ στρατοπέδου:

μήπως ἀπάρξωνται τινὲς ἐκ τούτου τοῦ μὲ ψέγειν.

Φυσικῶς οἱ ἁβροδίαιτοι τῆς αὐλῆς στρατιῶται ἐμίσουν τοὺς ἀξέστους τούτους συναδέλφους, ὧν τὰ κλέη ᾖδεν οὐ μόνον ὁ λαός, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς, ὡς πληροφορούμεθα ἐκ τῶν δημοτικῶν ποιημάτων Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου. Ὁ Ζώσιμος καὶ ὁ Προκόπιος μνημονεύουσι τὴν πρὸς τοὺς ἀκρίτας ἢ λιμιτανέους ἐπιβουλὴν τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

([1]) Char (ἅρμα). Σ. Μ.

δος, μυοσωτίδος, ... ήξεύρω κ' εγώ! Είνε άπό όλα, και όλα αυτά φύονται μόνα των, και φύονται πάντοτε! Δεν αναστρέφουν εδώ την γην ανά παν τρίτον ή τέταρτον έτος, διά ν' αερίσουν τας ρίζας κ' επαναρχίσουν την αιωνίαν εκείνην απόξεσιν των παρασίτων φυτών την οποίαν απαιτούν αι οκνηραί μας γαίαι. Εδώ αφίνουν, την γην ακαλλιέργητον· καλλιεργούν κακώς, ως φαίνεται, και εις πάσαν γωνίαν παρημελημένην κ' εγκαταλελειμμένην ή φύσις γίνεται μόνη της — δεν ήξεύρεις πόσον — ωραία και αγρία. Βλαστάνει βάτους, αι οποίαι δεν έχουν τέλος, και σκολύμους μεγαλοπρεπείς, τους οποίους υπολαμβάνει τις αφρικανικά φυτά, τόσον είνε μεγαλοπρεπείς με τα μεγάλα και τραχέα σχιστά των φύλλα.

Ότε διήλθομεν την κοιλάδα — σου ομιλώ περί της χθές, — ανερριχήθημεν φοβερόν και απότομον ανήφορον. Ο καιρός ήτο υγρός, ατμώδης, χαριέστατος. Εζήτησα την άδειαν να υπάγω πεζή, και εξ ύψους πεντακοσίων ή εξακοσίων ποδών απήλαυσα εν συνόλω το θέαμα της ωραίας εκείνης χλοεράς φάραγγος Μακράν υπό τους πόδας μου συνεθλίβοντο επάλληλα τα δένδρα περί τας όχθας του χειμάρρου, μύλοι δε αγροτικοί και ρευματοφράγματα διέχεον εις τον αέρα το ρυθμικόν αυτών πλατάγημα. Εις πάντα ταύτα ανεμιγνύετο ο ήχος ασκαύλου αοράτου, επαναλαμβάνοντος μέχρι κόρου επωδόν τινα ευάρεστον. Χωρικός τις, βαδίζων προ εμού ήρχισε να ψάλλη κατά τον σκοπόν, παρατείνων μάλιστα το άσμα, ως αν ήθελε να αποσπάση τον μουσικόν από την μονότονον επωδόν του. Αι λέξεις του άσματος, χωρίς εννοίας και ειρμού, μ' εφάνησαν τόσον περίεργοι, ώστε σου τας αντιγράφω:

Είν' από πέτρα τα βουνά·
της πέτραις δεν της λυώνει
και ήλιος και φεγγάρι!
Κρίμα ς' το νειό που τριγυρνά
και κυνηγάει αγάπη.
Κρίμα ς' το παλληκάρι!

Τα άσματα του χωρικού έχουσι πάντοτε κάτι μυστηριώδες, και ή μουσική των δ' αυτή, πλημμελής ως οι στίχοι των, είνε μυστηριώδης επίσης, πολλάκις μελαγχολική, και ρεμβασμόν εμπνέουσα. Το κατ' εμέ, ήτις είμαι καταδικασμένη να μη έχω στιγμήν ανέσεως προς ρεμβασμόν, — αφού απεξένωσα την ζωήν μου — ή στροφή εκείνη μ' έκαμεν εντύπωσιν, και ηπόρησα διατί και αυτό *το φεγγάρι* δεν δύναται να διαλύση τους βράχους. Μήπως έννοια των στίχων είνε, ότι και ημέραν και νύκτα ο πόνος του ερωτευμένου χωρικού είνε βαρύς ως βουνόν;

Κατά την κορυφήν της ακτής, ήτις είνε κατεσπαρμένη με μεγάλους τραχείς βράχους — ή μαρκησία λέγει ότι είνε μικροί ως κόκκοι άμμου, αλλ' εγώ δεν είδα τόσον ωραίαν άμμον — εισήλθαμεν εις μικράν ατραπόν πολύ στενοτέραν της οδού, και μετά βραχείαν πορείαν διά μέσου δρόμων βαθέων και συνδένδρων ευρέθημεν προ της εισόδου του πύργου, όστις σκιαζόμενος πανταχόθεν δεν έχει μεν επιβάλλουσαν την πρόσοψιν, αλλ' εκ του αντιθέτου μέρους δεσπόζει της ωραίας κοιλότητος, ήν είχομεν προ μικρού διατρέξει. Αναβλέπει τις εκείθεν την βαθείαν κλιτύν με τους βράχους και τους θάμνους της, τον ποταμόν με τα δένδρα του, τα λειβάδιά του, τους μύλους του και την ελικοειδή του πορείαν ανά μέσον όχθων στενών και περιχώστων. Εντός του δρυμού υπάρχει ωραία πηγή, ήτις καταλείβεται εκείθεν εις βροχήν επί του βράχου. Ο κήπος είνε θαλερώτατος, το δε οπισθαύλιον γέμει ζώων ποικίλων άτινα αφέθησαν εις την διοίκησίν μου.

Έχω θάλαμον μαγευτικώτατον, μεμονωμένον, με θέαν ωραιοτάτην. Η βιβλιοθήκη είνε το μεγαλείτερον δωμάτιον της οικίας. Η αίθουσα της μαρκησίας ομοιάζει πολύ, κατά την διασκευήν και τον ευτρεπισμόν, την εν Παρισίοις· είνε όμως ευρυτέρα, ηχηροτέρα και πολύ πλέον αερική. Τέλος πάντων ευρίσκομαι καλά, είμ' ευχαριστημένη, κ' αισθάνομαι ότι αναγεννώμαι. Εξυπνώ άμα φέξη, και μέχρις ου εξυπνήση ή μαρκησία, ήτις χάρις τω Θεώ εγείρεται κ' εδώ αργά ως και εν Παρισίοις, δύναμαι να διαθέσω ευαρέστως τον καιρόν μου. Ώ! πώς θα περιπατώ, πώς θα σου γράφω, πώς θα σε συλλογίζωμαι ελευθέρως! Αλλ' ας είχα μαζύ μου και εν από τα παιδιά μας, την Λιλήν ή τον Κάρολον! πώς θα τα επεριπατούσα, πώς θα τα εμάνθανα όλα τα πράγματα της εξοχής! Συμπαθώ τρομερά εις όσα μικρά απαντώ καθ' οδόν, αλλ' ή συμπάθειά μου διαρκεί ολίγον. Μετά μίαν στιγμήν τα παραβάλλω με τα ιδικά σου, και συναισθάνομαι ότι ουδείς θα γείνη ποτέ σπουδαίος αντίπαλός των εντός της καρδίας μου... Και ενώ καταχαίρω ότι ευρίσκομαι εις την εξοχήν, ενθυμούμαι αμέσως ότι είμαι πολύ πλέον μακράν σας ή πρότερον. Και πότε θα σας επαναϊδώ;

Φευ! πόσον σκληροί είνε βράχοι! και πόσον ματαία είνε ή πάλη εναντίον των επιπροσθούντων εις την ζωήν των μικρών ανθρώπων ως ημείς! Πρέπει να κάμω το καθήκον μου και ν' αφοσιωθώ εις την μαρκησίαν. Δεν είνε δύσκολον να την αγαπήση τις. Καθ' εκάστην φαίνεται ευμενεστέρα προς εμέ. Μου φέρεται σχεδόν ως μήτηρ αληθώς, και αι θωπείαι της με κάμνουν πολλάκις να λησμονώ την αληθινήν μου θέσιν.

Ενομίζαμεν ότι θα εύρωμεν εδώ τον μαρκήσιον, όπως είχε συμφωνήσει με την μητέρα του. Δεν θα βραδύνη όμως να έλθη. Ο δουξ θα φθάση, νομίζω, την προσεχή εβδομάδα· ας ελπίσωμεν ότι ή προς εμέ διαγωγή του θα ήνε επίσης καλή ως εις Παρισίους, και ότι δεν θα με αναγκάση πλέον εις επίδειξιν πνεύματος....

Δι' ἄλλης ἐπιστολῆς ἡ Καρολίνα ἐξέθετεν εἰς τὴν ἀδελφήν της τὴν περὶ τοῦ ἐξοχικοῦ βίου γνώμην τῆς μαρκησίας.

— Ἀγαπητή μου κόρη, μ' ἔλεγε πρὸ μικροῦ, διὰ ν' ἀγαπᾷ τις τὴν ἐξοχήν, πρέπει ν' ἀγαπᾷ ἀνοήτως; τὴν γῆν ἢ παραλόγως τὴν φύσιν. Δὲν ὑπάρχει μέσος ὅρος μεταξὺ τῆς ἀποκτηνώσεως καὶ τοῦ παραλογισμοῦ. Ἠξεύρετε δέ, ὅτι ἂν τὸ πνεῦμα μου εἶνε ὀλίγον ἐξημμένον, ἡ ἔξαψίς του ἀφορμὴν ἔχει τὰ κοινωνικὰ μᾶλλον πράγματα ἢ τοὺς φυσικοὺς νόμους οἵτινες εἶνε πάντοτε οἱ αὐτοί. Τοὺς νόμους αὐτοὺς τοὺς ἔκαμεν ὁ Θεός· ἐπομένως εἶνε καλοὶ καὶ ὡραῖοι, ὁ δὲ ἄνθρωπος κατ' οὐδὲν δύναται νὰ τοὺς μεταβάλῃ. Ὁ ἔλεγχός του, ἡ παρατήρησίς του, ὁ θαυμασμός αὐτοῦ καὶ ὅλη ἡ περιγραφική του εὐγλωττία δὲν προσθέτουσι τίποτε εἰς τὴν φύσιν. Ὅταν μένετε ἐν ἐκστάσει ἐνώπιον ἀνθούσης μηλέας, δὲν ἔχετε, κατ' ἐμέ, ἄδικον· ἔχετε τοὐναντίον παρὰ πολὺ δίκαιον καὶ μοῦ φαίνεται μάταιος ὁ κόπος νὰ πανηγυρίζετε τὴν μηλέαν ἐκείνην, ἡ ὁποία δὲν σᾶς ἀκούει, οὐδὲ ἀνθεῖ διὰ νὰ σᾶς προξενήσῃ εὐχαρίστησιν, καὶ θ' ἀνθῇ ἐπίσης εἴτε ὁμιλεῖτε σεῖς εἴτε σιωπᾶτε. Προσέξατε, ὅτι, ὅταν ἀναφωνῆτε «Τί ὡραία εἶνε ἡ ἄνοιξις» εἶνε τὸ ἴδιον, ὡς νὰ ἐλέγατε: Ἡ ἄνοιξις εἶνε ἡ ἄνοιξις. Βεβαίως! Κάμνει ζέστην τὸ θέρος διότι ὁ θεὸς ἐδημιούργησε τὸν ἥλιον, ὁ ποταμὸς εἶνε διαυγής, διότι εἶνε ῥέον ὕδωρ, διότι ἡ κοίτη του εἶνε κατωφερής. Ὅλ' αὐτὰ εἶνε ὡραῖα, διότι τὰ διέπει μεγάλη ἁρμονία. Ἀλλ' ἂν δὲν ὑπῆρχεν αὐτὴ ἡ ἁρμονία, δὲν θὰ ὑπῆρχον καὶ ἐκεῖνα.

Βλέπεις ἐξ αὐτῶν ὅτι ἡ μαρκησία δὲν εἶνε διόλου καλλιτεχνικὴ φύσις, καὶ ὅτι κατορθώνει διὰ συλλογισμῶν νὰ μὴ ἐννοῇ ὅ,τι δὲν αἰσθάνεται· ἀλλὰ διαφέρει ἆρα γε κατὰ τοῦτο τῶν ἄλλων, καὶ δὲν κάμνομεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἴδιον, ὅπου καὶ ὁσάκις δὲν ἀντιλαμβανόμεθα;

Ἐνῷ μοῦ ὡμίλει τοιουτοτρόπως, καθημένη εἰς ἑδώλιόν τι τοῦ κήπου, καὶ κατάκοπος ἐκ τῆς *κινήσεως*, δηλαδὴ περιπάτου ἑκατὸν βημάτων ἐπὶ ἀμμοστρώτου δενδροστοιχίας, χωρικός τις ἦλθεν εἰς τὴν θύραν τοῦ κήπου διὰ νὰ πωλήσῃ ψάρια εἰς τὴν μαγείρισσαν, ἥτις ἤρχισε νὰ πραγματεύεται τὴν τιμήν των. Ἀνεγνώρισα τὸν χωρικόν, ὅστις ἐβάδιζε πρὸ ἡμῶν τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς μας κ' ἔψαλλε τὸ ᾆσμα τῶν *σκληρῶν βράχων*.

— Τί συλλογίζεσθε; μ' εἶπεν ἡ μαρκησία, βλέπουσα ὅτι τὸν παρετήρουν.

— Ὁ καλὸς αὐτὸς χωρικός, ἀπήντησα, μὲ κάμνει καὶ συλλογίζομαι. Αὐτὸς οὔτε μηλέα εἶνε, οὔτε ποταμός, ἀλλ ἔχει ὅμως ἰδιαιτέραν τινὰ φυσιογνωμίαν ἡ ὁποία μοῦ κάμνει ἐντύπωσιν.

— Τί φυσιογνωμίαν; ἂς ἰδοῦμεν.

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ. Ἂν δὲν ἐφοβούμην νὰ μεταχειρισθῶ λέξιν τινὰ τοῦ συρμοῦ, ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι σᾶς ἐμπνέουν φρίκην, θὰ σᾶς ἔλεγα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔχει χαρακτῆρα.

— Πόθεν τὸ ἠξεύρετε; Μήπως διότι ἐπιμένει εἰς τὴν τιμὴν τῶν ψαριῶν του; ἆ! ἐννόησα! μὲ συγχωρεῖτε! Χαρακτῆρα! Ἐξέλαβα ἀλλέως τὴν λέξιν. Ἐλησμόνησα τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν τῆς δίδουν σήμερον οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ συγγραφεῖς. Σήμερον καὶ τὸ ὕφασμα, καὶ τὸ σκαμνίον καὶ ἡ χύτρα ἔχουν χαρακτῆρα· ἡ χύτρα δηλαδὴ ἔχει σχῆμα χύτρας, τὸ σκαμνίον φαίνεται σκαμνίον, καὶ τὸ ὕφασμα κάμνει τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ὑφάσματος. Ἢ μὴ τυχὸν συμβαίνει τὸ ἐναντίον; τὸ ὕφασμα νὰ ἔχῃ σχῆμα συννέφου, τὸ σκαμνίον σχῆμα τραπέζης, καὶ ἡ χύτρα τὴν μορφὴν φρέατος; Δὲν θὰ παραδεχθῶ ποτὲ τὴν λέξιν σας, σᾶς προειδοποιῶ.

Ἔπειτα μοῦ ὡμίλησε περὶ τῶν χωρικῶν τοῦ τόπου.

— Δὲν εἶνε κακοὶ ἄνθρωποι, εἶπεν· ὑποκριταὶ μᾶλλον καὶ περιποιητικοὶ παρὰ πονηροί! Εἶνε φιλοχρήματοι, διότι στεροῦνται ὅλα· ἀλλὰ δὲν ἀποκτῶσι τίποτε μὲ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα κερδίζουσι. Θησαυρίζουσι διὰ ν' ἀγοράσωσι, καὶ ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μεθύουν ἀπὸ τὴν χαράν, ἀγοράζουσι περισσότερα τοῦ δέοντος, δανείζονται μὲ ὑπερόγκους τόκους, καὶ καταστρέφονται. Οἱ ἐννοοῦντες τὰ συμφέροντά των γίνονται τοκογλύφοι, κερδοσκοποῦν ἐπὶ τῆς μανίας τῶν ἄλλων -τοῦ ν' ἀγοράζουν κτήματα- καὶ εἶνε βέβαιοι ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ περιέλθωσιν εἰς αὐτοὺς αἱ γαῖαι διὰ τίποτε, ὅταν οἱ ὀφειλέται των χρεωκοπήσωσι. Δι' αὐτὸ μερικοὶ χωρικοὶ γίνονται αὐθένται, καὶ οἱ περισσότεροι ἀφανίζονται. Αὐτὴ εἶνε ἡ λυπηρὰ ὄψις τῶν φυσικῶν νόμων, διότι τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς κυβερνᾷ ἔμφυτός τις ὁρμή, τυφλὴ καὶ μοιραία ὅσον καὶ ἡ ὁρμὴ ἡ γεννῶσα τὰ ἄνθη τῆς μηλέας. Δι' αὐτὸ ὁ χωρικὸς οὐδόλως μ' ἐνδιαφέρει. Βοηθῶ τοὺς ἀναπήρους, τὰς χήρας, τὰ παιδία, τὰ νήπια, ἀλλ' οἱ εὔρωστοι καὶ οἱ ὑγιεῖς μοῦ εἶνε ἐντελῶς ἀδιάφοροι· εἶνε πολὺ πλέον σκληροτράχηλοι τῶν ἡμιόνων των.

— Ἀλλὰ τί λοιπόν, κυρία, εἶν' ἐδῶ τὸ ἄξιον ἐνδιαφέροντος:

— Τίποτε. Ὁ κόσμος ἔρχεται ἐδῶ, διότι ὁ ἀὴρ εἶνε καλός, καὶ διότι ἡ διαμονὴ εἶνε ὑγιεινὴ καὶ οἰκονομική. Ἔπειτα εἶνε καὶ συνήθεια. Ὅλοι φεύγουν ἀπὸ τοὺς Παρισίους, καθ' ἣν στιγμὴν ἀκριβῶς ἡ πόλις αὐτὴ γίνεται ὑποφερτή. Ἀλλὰ φεύγουν διότι φεύγουν ὅλοι.

Εἶδον ὅτι ἡ μαρκησία ἔπληττε φοβερά, καὶ προσεπάθησα νὰ τὴν διασκεδάσω δι' ἐρωτήσεων.

— Δὲν ἔχετ' ἐδῶ κανένα γείτονα γελοῖον, νὰ σᾶς διασκεδάζῃ;

— Αἴ, ἀγαπητή μου! Δὲν ὑπάρχουν πλέον γελοῖα. Κακίαι μόνον ὑπάρχουν καὶ δυστυχήματα. Ἡ κίνησις τοῦ πολιτισμοῦ σας, οἱ σιδηρόδρομοί σας, θὰ καταστρέψουν ἐντὸς ὀλίγου ὅλην

τὴν φυσιογνωμίαν τῶν ἐπαρχιῶν. Μετὰ μικρὸν δὲν θὰ ὑπάρχουν πλέον ἐπαρχιῶται, καὶ δὲν ἠξεύρω ποῦ θὰ τρέχωμεν νὰ ζητῶμεν τὰ τελευταῖα των ἴχνη. Σήμερον ἤδη οἱ εὔποροι ἀγρόται ὁμοιάζουν μὲ τοὺς παρισινοὺς ἀστούς, καὶ αἱ αἴθουσαι τῆς ὑποδοχῆς, ὅπου συνάζονται οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου, εἶνε παντοῦ ἐπίσης ἀνόητοι καὶ γελοῖαι. Ὅ,τι εἶδα εἰς τὰς ἀγροτικὰς περιφερείας κατὰ τὴν νεότητά μου δὲν εὑρίσκεται πλέον εἰς κανὲν μέρος.

— Εἰπέτε μου, σᾶς παρακαλῶ, τί ἐβλέπατε;

— Ἦσαν τύποι ἀποτόμως διακεκριμένοι. Κτηματίαι ἑτοιμαζόμενοι ἐπὶ τριετίαν ὁλόκληρον διὰ νὰ μεταβῶσι καὶ μείνωσιν, ἅπαξ ἐπὶ ζωῆς των, ἕνα μῆνα ἐν Παρισίοις: Ἔκαμνον τὴν διαθήκην των, ἀγάπη μου! Δὲν ἀστειεύομαι· ἠμπορῶ νὰ σοῦ ἀναφέρω εἴκοσι, ζῶντας ἀκόμη. Ἀλλ' ὅ,τι περισσότερον καὶ οἰκειότερον εἶδα κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν, ἦσαν οἱ ἀγρόται εὐγενεῖς, ὅπως τότε τοὺς ὠνόμαζον. Ἦσαν μικροὶ καὶ ἀγαθοὶ χωρικοὶ εὐπατρίδαι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔλαβον κἂν ἀνάγκην νὰ μάθωσι γράμματα, ὑπὸ τὴν ἐπαναστατικὴν κυβέρνησιν, κ' ἐκαυχῶντο, ὡς οἱ μεσαιωνικοὶ δεσπόται, ὅτι μόλις ἤξευρον νὰ γράφωσι τὸ ὄνομά των. Ὡμοίαζον κάπως μὲ χωρικούς, διόλου δὲ μὲ ἀνθρώπους τῆς μέσης τάξεως. Ἐφόρουν χονδρὰ φορέματα, ἐνίοτε ξυλοπέδιλα, καὶ ἔδαζον—σημείωσε καὶ τοῦτο—παιπάλην εἰς τὴν κόμην των. Δὲν εἶχον ὅμως διόλου τὸ ἀπαθὲς καὶ ὑποκριτικὸν ἦθος τοῦ χωρικοῦ. Τοὐναντίον ἦσαν ἀλαζόνες, μεγάλαυχοι, δυσηρεστημένοι κατὰ τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ πάντοτε ὠργισμένοι,—πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μᾶς κατεδιεσκέδαζε, ἐμὲ καὶ τὴν ἀδελφήν μου. Ἤμεθα παιδία, ἀμέριμνα ἐντελῶς διὰ τὰ πολιτικά,... κ' ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη πῶς ἐπνίγαμεν τοὺς γέλωτάς μας, ὅτε ἠκούαμεν τοὺς εὐπατριδίσκους ἐκείνους ν' ἀπειλοῦν τὸν *Κύριον Βουοναπάρτην* καὶ νὰ κραυγάζωσιν, ὅτι τὰ ξίφη των δὲν ἦσαν ἀκόμη σκωριασμένα! Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, δὲν ἐβλέπαμεν τοὺς γείτονάς μας τόσον συχνὰ ὅπως σήμερον, ἀλλὰ τοὺς ἐβλέπαμεν περισσότερον. Αἱ ἐπισκέψεις των διήρκουν μίαν ἑβδομάδα, καὶ θέλοντες μὴ θέλοντες ἐσχετιζόμεθα μὲ ὄντα πληκτικὰ μὲν ἀλλ' ἀφωσιωμένα ἐν ἀνάγκῃ. Ἐπειδὴ ὁδοὶ δὲν ὑπῆρχον, ἵππευον τὰ πενιχρὰ ἱππάρια τῶν κτημάτων των, καὶ ἤρχοντο ὀκτὼ καὶ δέκα λεύγας μακρόθεν, φέροντες *τὴν κυρίαν* των ἐπὶ τῶν ὀπισθίων τοῦ ζώου καὶ τὸ παιδίον των ἐνίοτε ἐπὶ τῶν ἐμπροσθίων. Ἦσαν καὶ τινες κομψοπρεπεῖς χωρικοὶ νεανίαι, ἐνδυόμενοι ἀκόμη ὡς οἱ *ἀπίστευτοι* (¹) τοῦ 1810. Ἤρχοντο καὶ αὐτοὶ ἔφιπποι, μὲ κάλτσας λευκὰς καὶ μὲ κομψὰ πέδιλα, τυλιγμένα ὅλ' αὐτὰ ἐντὸς χονδρῆς ἀναξυρίδος, τὴν ὁποίαν ἀπέβαλον ἐντὸς τοῦ σταύλου πρὶν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν αἴθουσαν. Καὶ ὅμως ἦσαν κοσμιώτεροι αὐτοὶ παρὰ τοὺς σημερινοὺς νέους, οἱ ὁποῖοι κάμνουν τὰς πρωϊνάς των ἐπισκέψεις μὲ ὑψηλὰ ὑποδήματα καὶ δερμάτινα περισκέλια, καὶ ἀποπνέουν ὀσμὴν ἀλόγου,... χωρὶς ἐκ τούτου νὰ ἐνοχλῶνται διόλου αἱ γυναῖκες, διότι ἡ μυρωδιὰ τοῦ σιγάρου τῶν κυρίων αὐτῶν διέφθειρεν ἐντελῶς τὴν ὄσφρησίν των. Βεβαίως ὁ σημερινὸς ἀγρότης εὐπατρίδης φαίνεται πολὺ πλέον μορφωμένος ἢ ἐκεῖνοι περὶ ὧν ὁ λόγος. Γνωρίζει πολλὰ πράγματα, περὶ τῶν ὁποίων ὅλοι δύνανται νὰ ὁμιλήσωσιν. Ἀναγινώσκει ἐφημερίδας, ἐξεπαιδεύθη ἢ περιῆλθε μεγάλας τινὰς πόλεις. Ἀλλ' ἀπετρίβη ὑπὸ τὸ γενικὸν ἐκπολιτιστικὸν ῥεῦμα, τὸ ὁποῖον στρογγυλεύει ἐπίσης ὅλα τὰ χαλίκια. Δὲν ἔχει πλέον τὴν ἀφέλειαν ἐκείνην, ἥτις ἐφαίνετο τόσον ἀστεία. Δὲν ἐρωτᾷ πλέον, ἂν δύναταί τις τὴν ἑσπέραν νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων, χωρὶς φόβον ληστῶν, καὶ ἂν αἱ γυναῖκες περιφέρονται ὁλόγυμνοι εἰς τὰ Ἠλύσια. Δὲν φιλεῖ πλέον τὸ χειρόκτιον τῶν κυριῶν πρὶν ἢ τὸ ἀποδώσῃ, ἀλλὰ καὶ δὲν τὸ ἀναλαμβάνει πλέον ἂν πέσῃ κατὰ γῆς. Δὲν περιφρονεῖ πλέον μερικὰς μόνον γυναῖκας, τὰς περιφρονεῖ ὅλας· καὶ τοὺς ληστάς, δὲν τοὺς φοβεῖται πλέον. Δὲν ἔχει λεπτόν, καὶ μεταβαίνει εἰς Παρισίους, μόνον διὰ νὰ παίξῃ εἰς τὸ Χρηματιστήριον ἢ διὰ νὰ δανεισθῇ ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους.

Βλέπεις, ἀγαπητή μου Καμμίλη, ἀπὸ τὸ δεῖγμα τοῦτο τῆς συνδιαλέξεώς μας, ὅτι ἡ μαρκησία βλέπει μὲ μελανὰ χρώματα τοὺς σημερινοὺς καιρούς, καὶ ἠμπορεῖς τοιουτοτρόπως νὰ φαντασθῇς τὴν ἀργολόγον αὐτὴν ζωὴν τὴν ὁποίαν μοῦ γράφεις ὅτι δὲν ἐννοεῖς. Περὶ παντὸς ἀντικειμένου ἔχει κριτικὴν ἑτοίμην καὶ ἠτιολογημένην, ἄλλοτε εὔθυμον καὶ εὐμενῆ ἄλλοτε δύσθυμον καὶ τραχεῖαν. Ὡμίλησε παρὰ πολὺ εἰς τὴν ζωήν της καὶ αὐτὸ βλάπτει τὴν εὐτυχίαν της. Τὸ νὰ σκέπτεταί τις ἀδιακόπως μετ' ἄλλων, δύο τριῶν ἢ τριάκοντα, χωρὶς ποτὲ νὰ σκέπτεται μόνος του εἶνε, μοῦ φαίνεται, μέγα κακόν. Δὲν ἐξετάζει τις οὕτω πλέον τὸν ἑαυτόν του. Ἐπινεύει πάντοτε, διότι ἄλλως παύει ὁ διάλογος καὶ ἐκπνέει ἡ ὁμιλία. Βιαζομένη εἰς τοιαύτην ἄσκησιν, θὰ κατεβαλόμην ταχέως ἐκ τοῦ δισταγμοῦ ἢ ἐξ ἀηδίας τῶν ὁμοίων μου, ἂν δὲν εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν μου τὰς πρωΐας, ὅπως μένω μόνη καὶ ἀνευρίσκω τὸν ἑαυτόν μου. Μολονότι δὲ ἡ μαρκησία Βιλλεμέρ, καὶ διὰ τοῦ πνεύματος καὶ διὰ τῆς ἀγαθότητός της θέλγει ὅσον τὸ δυνατὸν τὴν ἄγονον αὐτὴν χρῆσιν τοῦ χρόνου, προσδοκῶ ἀνυπομόνως τὴν ἔλευσιν τοῦ μαρκησίου, ἵνα μετάσχῃ καὶ αὐτὸς τῆς ἀργολογίας μας.

¹) **Incroyables ἐκαλοῦντο ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Διευθυντηρίου (Directoire) οἱ καλλωπισταὶ νεανίαι, οἱ muscadins πρότερον καλούμενοι καὶ κληθέντες βραδύτερον dandys, fashionables, lions, gommeux, κλπ.**

Ὁ μαρκήσιος ἀφίκετο πράγματι μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἀλλ' ἔμφροντις καὶ περιεσκεμμένος· ἐφάνη δὲ εἰς τὴν Καρολίναν, ὅτι ἦτο ψυχρότατος πρὸς αὐτήν. Ἐνέκυψεν ἀμέσως εἰς τὰς ἀγαπητάς του μελέτας, καὶ μόνον κατὰ τὸ γεῦμα ἐφαίνετο. Ἡ ζωὴ αὐτὴ τοσοῦτον μᾶλλον ὑπῆρξεν ἐπαισθητὴ εἰς τὴν Δεσποινίδα Σαὶν-Ζενέ, ὅσῳ ὁ μαρκήσιος ἐφαίνετο πολὺ πλέον ἢ κατὰ τὸ παρελθὸν ἀσμενίζων τὴν μετὰ τῆς μητρός του συζήτησιν· καὶ τοῦτο πρὸς μεγάλην ἐκείνης εὐχαρίστησιν, ἥτις ἐτρόμαζεν ἰδίως τὴν σιωπὴν καὶ τὴν σκέψιν. Οὕτω δὲ ἡ Καρολίνα, βλέπουσα ὅτι καθίστατο πλέον περιττή, ἵνα ζωογονῇ κἄπως τὴν συνομιλίαν, καὶ ὑπολαμβάνουσα ὅτι ἐπτόει μᾶλλον ἢ ἐξυπηρέτει τὸν μαρκήσιον, ἀπέσχε νὰ παραμένῃ ἐνώπιόν του, καὶ ἀπεφάσισε ν' ἀποσύρεται τὸ βράδυ ἐνωρίτερον.

(Ἕπεται συνέχεια).

ΤΑΣΟΥΛΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον).

Οἱ διάφοροι ὁπλαρχηγοὶ εἶχον συνεννοηθῆ πρὸς ἀλλήλους καὶ συνενώσει τὰς δυνάμεις των ὅπως δεχθῶσι τὴν μάχην πρὸς τὸν τουρκικὸν στρατόν· μάχην ἀναπόφευκτον καὶ ἀποφασιστικήν. Ἡ τύχη ὄχι μόνον τῆς ἐπαναστάσεως ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐθελοντῶν καὶ τῶν ἐπαναστατημένων χωρίων ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς μάχης αὐτῆς. Οἱ ἐπαναστάται, μετὰ πεντακοσίων περίπου χωρικῶν, συνεποσοῦντο εἰς δισχιλίους· ὀκτακισχίλιοι δὲ Τοῦρκοι κατεῖχον τὸ Πήλιον καὶ τὴν πρὸς τὴν παραλίαν πεδιάδα.

Τὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον αἱ πολυαριθμότεραι δυνάμεις τῶν ἐπαναστατῶν εἶχον συνέλθει τὴν ἐπαύριον τῆς συνεντεύξεως τοῦ Κίμωνος μετὰ τῆς Τασούλας, ἦσαν ἀκριβῶς οἱ ὑπερκείμενοι τῆς Μακρυνίτσας μικροὶ λόφοι· τὸ σῶμα εἰς ὃ ἀνῆκεν ὁ Κίμων οὐδ' εἶχε κινηθῆ ἀπὸ τοῦ μικροῦ ὀροπεδίου ἔνθα κατηυλίζετο.

Ἀπὸ πρωΐας ἡ μάχη εἶχεν ἀρχίσει ἀκροβολιστικῶς· τὰ πρῶτα σώματα τῶν ἐθελοντῶν μετὰ τῶν χωρικῶν, καταλείποντα τὸ βορειοδυτικῶς τῆς Μακρυνίτσας χωρίον Κερασιές, ἔνθα μᾶλλον εἶχον προσπελάσει οἱ Τοῦρκοι, ὑπεχώρουν ἐν τάξει πρὸς τὴν πολίχνην καταλαμβάνοντα τὰ ὑψώματα. Οἱ Τοῦρκοι ἀφ' ἑτέρου προὐχώρουν διονέν· περὶ τὴν μεσημβρίαν εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς Μακρυνίτσης ἀπόστασιν ἡ μάχη εἶχεν ἀνάψει.

Οἱ Τοῦρκοι συμπαγεῖς, ἐν τάξει προήλαυνον πρὸς τὰ ὑψώματα ὑπερασπιζόμενα ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν· οἱ τουφεκισμοὶ ἀδιάλειπτοι ἐπλήρουν τὸν ἀέρα κρότου καὶ καπνοῦ· πλησιέστερον ἠκούοντο αἱ κραυγαὶ τῶν μαχομένων, λοιδορίαι, σκώμματα, βλασφημίαι, ὕβρεις. Πλέον ἢ ἅπαξ οἱ ἐπαναστάται καταλείποντες τὰ φυσικὰ των ὀχυρώματα εἶχον ὁρμήσει πρὸς τὰ στίφη τῶν Τούρκων μετ' ἀκαθέκτου ὁρμῆς, καὶ οἱ ἐχθροὶ εἶχον ἀναγκασθῆ νὰ ὀπισθοχωρήσωσι βήματά τινα· ἔπειτα ἐπανήρχοντο εἰς τὰς θέσεις των καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐπανέκτων εὐθὺς τὸ ἀπολεσθὲν διάστημα. Ἐπὶ μακρὸν ἡ ἔκβασις τῆς μάχης ἐκυμαίνετο ἀβεβαία. Οἱ Ἕλληνες ἤλπιζαν ὅτι σῶμα τριακοσίων περίπου ἐθελοντῶν κινῆσαν ἀπὸ τὰ πλησιέστερα πρὸς τὸ χωρίον Κερασιὲς παράλια θὰ κατέφθανεν ἀπὸ μιᾶς στιγμῆς εἰς ἄλλην ἐπιπίπτον κατὰ τῶν Τούρκων ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μακρυνίτσης ὑψωμάτων, ὅθεν ἐνόμιζον ἑαυτοὺς ἀσφαλεῖς. Ἐν τούτοις ἡ μάχη ἐξηκολούθει δι' αὐτοὺς νὰ εἶνε πανήγυρις. Ἐν μέσῳ γελώτων καὶ ἀστεϊσμῶν ἀπὸ τῶν ἀραιῶν αὐτῶν καὶ ἀτάκτων στίχων τὸ πῦρ ἀκατάπαυστον καὶ φονικὸν ἐδεκάτιζε τοὺς πειρωμένους ν' ἀνέλθωσι μέχρι τῶν ὀχυρωμάτων των Τούρκους. Ἡ ἐλπὶς ἀποφασιστικῆς ἐξόδου, ἥτις θὰ ἔτρεπεν εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθρούς, ἠκτινοβόλει εἰς τὰ ὄμματα ὅλων· ἀνεμένετο μόνον ἡ κατάλληλος στιγμή.

Αἴφνης ὅμως ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ὑψωμάτων, ἀφ' ὧν ἀνεμένετο ἡ ἐπικουρία, ἤρξαντο ἀναφαινόμενα τὰ ἐρυθρὰ φέσια τῶν Νιζάμ· αἱ κλιτύες τῶν λόφων γοργῶς ἐλάμβανον ὄψιν ἀγρῶν ἐγκατεσπαρμένων ὑπὸ μηκώνων. Κραυγὴ λύσσης ἐξέφυγεν ἀπὸ τὰ στήθη τῶν Ἑλλήνων· τὰ νῶτα αὐτῶν εἶχον καταληφθῆ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ διὰ περιστροφῆς, ἣν αἱ ἀνωμαλίαι τοῦ ἐδάφους εἶχον ἀποκρύψει· πυρίνη ζώνη τοὺς περιέσφιγγεν ἤδη· οὐ μόνον ἡ ἐλπὶς τῆς νίκης ἐξέλειπεν αὐτοστιγμεί, ἀλλὰ καὶ πανολεθρία ἠπείλει αὐτοὺς ἀνηλεής, ἀναπόφευκτος.

— Εἴμεθα χαμένοι!

Ἀπὸ πολλῶν τὰ χείλη αἱ λέξεις αὐται στυγναὶ ὡς ὁ θάνατος εἶχον ἐκφύγει.

Οἱ ἀναμενόμενοι δὲν θὰ ἐπρόφθανον ἤδη νὰ ἑνωθῶσι μετὰ τῶν μαχομένων· οἱ Τοῦρκοι τοὺς *ἔκοπτον* ἔξω. Πᾶσα ὑπεράσπισις ἀπέβαινε ματαία, ἀδύνατος· μετὰ δύο ὥρας οἱ ἐχθροὶ συσφίγγοντες αὐτοὺς ἀπὸ τριῶν πλευρῶν, θὰ τοὺς συνέτριβον ὁλοτελῶς. Μία μόνη διέξοδος ἀπέμενε πρὸς ὀπισθοχώρησιν, πρὸς τὸ χωρίον Πορταριὰ καὶ τ' ἄλλα ἐκεῖσε χωρία Μηλιαίς, Ἅγ. Λαυρέντιον, Προμῆρι.

Ἡ ὑποχώρησις ἀπεφασίσθη, αἱ διαταγαὶ ἐδόθησαν ὅπως τηρηθῇ ἡ ἐφικτὴ τάξις. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ κρατηθῶσιν οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τοῦ βορειοανατολικοῦ μέρους, ὅπως εἰς τοὺς ὑποχωροῦντας δοθῇ καιρός· τὸ ὀροπέδιον ἐφ' οὗ ἐμάχετο ἀκόμη τὸ σῶμα τοῦ Κίμωνος ἐκρίθη τὸ προσφυέστερον σημεῖον πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ὑποχωρήσεως· τίς θὰ

παρέμενεν ἐκεῖ θυσιάζων ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἄλλων; Ὁ ἀρχηγὸς εἶχε πληγωθῆ κατὰ τὸν μηρὸν καὶ οἱ ὁπλῖταί του θέλοντες νὰ τὸν σώσωσιν ἐπέσπευδον τὴν ὑποχώρησιν· ἡ ἀταξία ἐπὶ τοῦ μικροῦ ὀροπεδίου ἦτο ἀπερίγραπτος. Ὁ ἀρχηγὸς ἐκάλεσε παρ' ἑαυτῷ τὰ τρία *πρωτοπαλλήκαρα* ἐν οἷς καὶ ὁ Κίμων.

— Παιδιά, εἶμαι πληγωμένος· ὅ,τι δὲν εἰμπορῶ νὰ κάμω ἐγὼ πρέπει νὰ τὸ κάμετε σεῖς.

— Διάταξε, ἀρχηγέ.

— Πρέπει νὰ κρατήσετε τοὺς Τούρκους 'ς αὐτὸ ἐδῶ τὸ μέρος ὡς που νὰ φύγουν οἱ 'δικοί μας.

— Καλά, ἀρχηγέ, μένομ' ἐμεῖς.

— Ἂς μείνουν ὅσοι θέλουν· ἐγὼ ἀντὶ νὰ σᾶς βοηθήσω, καθὼς εἶμαι, θὰ σᾶς ἔκαμνα κακό· δὲν 'μπορῶ νὰ κουνηθῶ· μοῦ φθάνουν δυὸ *παλληκάρια* νὰ μὲ βαστάξουν ὡς που νὰ φθάσω τοὺς ἄλλους.

Ἡ θέλησις ἢ μᾶλλον ἡ διαταγὴ ἐγένετο εὐθὺς γνωστὴ μεταξὺ τῶν ἐθελοντῶν· ὅλοι οἱ παρόντες ἔμειναν· δύο μόνον μὴ δυνάμενοι ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὰς παρακλήσεις του τὸν συνώδευσαν ὑποβαστάζοντες αὐτὸν χωλαίνοντα.

— Βαστᾶτε, παιδιά!

Ἦτο ἡ τελευταία παρότρυνσις αὐτοῦ καὶ ὁ ἀποχαιρετισμός.

Οἱ απομείναντες περὶ τοὺς ἑβδομήκοντα σιγηλοὶ περιεκύκλωσαν τὸν Κίμωνα· ἐνστίκτως ἡ ἐμπιστοσύνη ἔστρεφε τὰ βλέμματά των πρὸς αὐτὸν μόνον.

— Καρδιά, μωρὲ παιδιά, καὶ δὲ θὰ μᾶς φᾶνε οἱ σκύλοι! ἀνέκραξεν εὐθύμως καὶ διέθεσε τοὺς συστρατιώτας του εἰς ἡμικύκλιον ἐπὶ τοῦ μικροῦ ὀροπεδίου ὄπισθεν φυσικῶν ὀχυρωμάτων.

— Φωτιά! καὶ μὴ κουνιέστε!

Καὶ τὸ πῦρ συνεχές, ἀδιάλειπτον, ἤρξατο ἐκ νέου κατὰ τῶν βραδέως πρὸς τὸ μικρὸν βουνὸν προχωρούντων ἐχθρῶν.

Οἱ πυκνοὶ καὶ ζωηρότεροι πυροβολισμοὶ ἠνάγκασαν μετ' ὀλίγον τοὺς Τούρκους νὰ στραφῶσι μετὰ μείζονος προσοχῆς καὶ πείσματος πρὸς τὸ ὀροπέδιον μεταβληθὲν εἰς φρούριον· αἱ σφαῖραι πολλαὶ καὶ συνεχεῖς ἐσύριζον πέριξ τῶν ἐθελοντῶν. Ὁ Κίμων εἶχε παρ' ἑαυτόν, εἰς μικρὰς ἀποστάσεις, τοὺς συντρόφους τῆς *μάγκας* του· ἡ φωνή του ὑψοῦτο ὑπὲρ τὰς τῶν ἄλλων ὑπερβάλλουσα ἐνίοτε τὸν βαρὺν καὶ συνεχῆ πάταγον τῶν τουφεκισμῶν τῶν μαχομένων.

— Κρατεῖτε, παιδιά!

— Ἄ! καὶ τὸν ἔφαγα τὸ Γκέγκη!

— Βάρ' του, βάρ' του ἐκείνου μὲ τὸ μακρὺ σπαθί!

— Σ' ἔφαγα, Μαχμούτη!

— Φυσέκια, παιδιά, φυσέκια!....

Τὰ φυσίγγια ὠλιγόστευον, ὁ κίνδυνος ηὔξανε.

Κάτω, ἀπὸ τοὺς πλησιεστέρους τῆς Μακρυνίτσας γηλόφους, ὁμάδες χωρικῶν γυναῖκες ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἐθεῶντο ἀπὸ πρωΐας τὴν μάχην· αἱ ποικίλαι αὐτῆς περιπέτειαι ἐφαίνοντο ἀποτυποῦσαι ἐπὶ τοῦ πλήθους ἐκείνου διαφόρους συγκινήσεις.

Τὰς μικρὰς ἐπιτυχίας τῶν ἐπαναστατῶν ἐχαιρέτων κραυγαὶ ἐνθουσιώδεις καὶ ζωηραὶ κινήσεις, ὑφ' ὧν οἱ μικροὶ ὅμιλοι ἀνεκυμαίνοντο συνεχῶς μετατοπιζόμενοι· ὅταν ὁ κίνδυνος τῶν Ἑλλήνων ἐθελοντῶν ἐγένετο καταφανής, σιγὴ καὶ ἀκινησία πρῶτον οἱονεὶ ἀπελίθωσεν ὅλον τὸ πλῆθος ἐκεῖνο· μετὰ μικρὸν δέ, ἀνεπαισθήτως ἡ πολίχνη ἀπερρόφησε καὶ πάλιν τοὺς κατοίκους της· οὐδεὶς ἐφαίνετο πλέον· οἱ μικροὶ λόφοι ἀπέμειναν ἔρημοι.

Ἀλλ' ὁ ἐκ τοῦ μικροῦ ὀροπεδίου δεινὸς καὶ ἄπαυστος πυροβολισμὸς προσείλκυσεν ἐκ νέου τολμηροτέρους τινὰς νεανίσκους καὶ γυναῖκας ἔξω τῶν μικρῶν οἰκημάτων· εἶδον τὴν ὑποχώρησιν τῶν ἐπαναστατῶν καὶ ἐνόησαν τὸ ἔργον τῶν ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου μαχομένων. Μετὰ βραχὺν ἐτασμὸν τῶν πέριξ καθ' ὃν τὰ βλέμματα ἀνήσυχα καὶ λάμποντα περιειργάζοντο τὰς τοποθεσίας, τὰς διευθύνσεις, καὶ εἰς τ' ἀσθμαίνοντα στήθη πεφοβισμέναι αἱ καρδίαι βιαίως ἔπαλλον, ὡς εἰ μία μόνη φωνὴ εἰς τὰς ψυχάς των νὰ ἐλάλει, τινὲς ἐκινήθησαν δρομαῖοι....

Διὰ τῆς στενῆς ἀτραποῦ τῆς ἀγούσης πρὸς τὸ ὀροπέδιον μετὰ μικρὸν νεανίσκοι καὶ χωριατοποῦλαι ἔσπευδον κομίζουσαι ἄρτον, ὕδωρ, φυσίγγια, ἀπὸ μικρᾶς ἐν Μακρυνίτσᾳ ἀποθήκης, πανία διὰ τοὺς πληγωμένους, πᾶν ὅ,τι ἐνομίζετο ἀναγκαῖον διὰ τοὺς μαχητάς....

Ὅταν ἀπὸ τὰς *ποδιὰς* τῶν χωρικῶν τὰ φυσίγγια ἐξεχύθησαν πρὸ τῶν μαχομένων ἐπαναστατῶν, κραυγαὶ χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐκάλυψαν ἐπὶ στιγμὴν τὸν πάταγον τῆς μάχης.

Καὶ ὅταν εἶδον τὸν ἄρτον καὶ τὸ ὕδωρ οἱ ὁπλῖται ἐνθυμήθησαν ἐξαίφνης τὴν πεῖναν καὶ τὴν δίψαν, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ τοσούτων ὡρῶν ἐβασάνιζον αὐτοὺς λανθάνουσαι ὑπὸ τὸν βαρὺν τῆς πάλης κάματον. Ἐρρίφθησαν ἐπ' αὐτῶν ἀπλήστως ἀναλαμβάνοντες δυνάμεις νέας, εὔθυμοι, περιχαρεῖς, σχεδὸν ἐλπίζοντες.... τί;

Οἱ Τοῦρκοι ἀμέτρητοι κάτωθεν ἀνήρχοντο πρὸς αὐτοὺς πάντοτε ὡς πλήμμυρα μαύρη καὶ ἐρυθρά, ἀκράτητος.

Οἱ τὰ βορειοανατολικὰ ὑψώματα καταλαβόντες ἐξαπίνης εἶχον πειραθῆ μακρὸν ἑλιγμὸν ὅπως ἀνακόψωσι τὸν δρόμον εἰς τοὺς ὑποχωροῦντας· ἀλλ' οὗτοι εὑρίσκοντο ἤδη ἐκτὸς κινδύνου, ἐνῷ τὸ πολὺ τῶν τουρκικῶν δυνάμεων εἰς μάτην ἐπεκτεινόμενον πρὸς δίωξιν αὐτῶν, ὁλονὲν ἀπεμακρύνετο τοῦ ὀροπεδίου.

Οἱ τοῦτο πειρώμενοι νὰ ὑπερβάλωσι λυσσῶντες πρὸ τῆς κρατερᾶς ἀντιστάσεως ὁλονὲν ἐπλησίαζον πρὸς τοὺς ὑπερασπιστάς του· αἱ στιγμαὶ

τούτων ἦσαν ἠριθμημέναι· ἡ ἑσπέρα ἐπήρχετο ἤδη, κατηφής, ἀνιαρά, ἐμβάλλουσα εἰς τὴν ψυχὴν τὸ κρύος τῆς ἀθυμίας, τῆς ἀπογνώσεως.

Ὁ Κίμων ἐντείνων ἀδιαλείπτως τὴν προσοχήν του πρὸς τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν δὲν ἔπαυε παροτρύνων τοὺς συστρατιώτας του εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ διαθέτων αὐτοὺς καταλλήλως δι' ἐπανειλημμένων διαταγῶν.

— Φυσέκια, φυσέκια! φέρ' τε κι' ἄλλα! ἐκραύγαζε πρὸς τοὺς χωρικούς...

Αἴφνης ἡ φωνή του ἐσβέσθη ἐπὶ τὰ χείλη του· μεταξὺ αὐτῶν εἶχεν ἀναγνωρίσει τὴν Τασοῦλαν.

— Τασοῦλα, ἀνέκραξε συνερχόμενος ἐκ τῆς ἐκπλήξεως· καὶ σὺ ἦλθες ἐδῶ;

Ἡ Τασοῦλα ὅλη ἐρυθρὰ καὶ ἀσθμαίνουσα ἐκ τοῦ δρόμου προσῆλθε παρ' αὐτὸν ἀλλάσσουσα ὀλίγον ὄψιν· ἔφερε μεταξὺ τῶν βραχιόνων της, ἀκουμβοῦσα αὐτὴν ἐπὶ τοῦ στήθους, στάμνον ὕδατος.

— Εἶσαι κακιωμένη ἀκόμη μαζύ μου;

Ἡ κόρη δὲν ἀπήντησε καὶ ἐχαμήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὁ Κίμων ἀποσπῶν αἴφνης τὰ βλέμματά του ἀπ' αὐτῆς ἐστράφη ζωηρῶς καὶ σκοπεύσας ἐκένωσε τὸ ὅπλον του· εἶτα ἐνθέτων ἐν αὐτῷ νέαν βολήν, τῇ ἀπέτεινε καὶ πάλιν τὸν λόγον·

— Ἂν μ' εὕρισκε τώρα τούρκικο βόλι, θὰ μ' ἐλυπώσουνα Τασοῦλα;

Ἡ νεᾶνις ὠχρίασε...

— Μὴ τὸ λές, μὴ τὸ λές....

— Τώρα ποῦ θὰ μὲ χάσῃς γιὰ πάντα θὰ μὲ θυμᾶσαι καμμιὰ φορά;

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς κόρης ἐθολώθησαν ἀπὸ τὰ δάκρυα.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην κραυγὴ ὑπερτάτης ὀδύνης ἠκούσθη δύο ἢ τρία βήματα μακρὰν τοῦ Κίμωνος· οὗτος ἐστράφη περίτρομος· ὁ Μιχάλης ὁ φίλος του, ἐκτάδην κατακείμενος, ἔσφιγγε διὰ τῶν χειρῶν τὸ αἱματόφυρτον μέτωπόν του.

— Μοῦ τὸν ἔφαγαν τὰ σκυλιά! ὤμωξεν ὁ νεανίας ῥιπτόμενος παρὰ τὸ σῶμα τοῦ φίλου του.

Οὗτος ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς· εἶδε τὸν Κίμωνα κύπτοντα ἐπὶ τὴν κεφαλήν του, διήνοιξε νὰ χείλη του ἀγωνιῶν νὰ προφέρῃ λέξεις τινάς· ἄναρθρος ῥόγχος ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτῶν· τὸ σῶμά του ἐτανύσθη ἐν ἐσχάτῳ σπασμῷ· ἦτο νεκρός.

— Μιχάλη! Μιχάλη! ἐφώνησεν ὁ Κίμων μὲ φωνὴν πνιγομένην εἰς τὰ δάκρυα. Μὲ τρέμουσαν χεῖρα ἀφῄρεσεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ πτώματος τὸν μαῦρον σκοῦφον καὶ παρεμέρισε τὴν ἐπὶ τοῦ μετώπου μετὰ τοῦ αἵματος συμμεμιγμένην κόμην· ἡ σφαῖρα τυχοῦσα αὐτὸν ὑπεράνω τοῦ δεξιοῦ κροτάφου, ὑπὲρ τὸ κοῖλον τοῦ ὀφθαλμοῦ εἶχε κατασχίσει τὸ δέρμα τῆς κεφαλῆς καὶ συντρίψει τὸ κρανίον.

Ὑπὸ τὸ κράτος τῆς συγκινήσεως ὁ Κίμων ἀπέμεινεν ἐκεῖ ἀκίνητος καὶ ἐκτεθειμένος εἰς τὰς τουρκικὰς σφαίρας· δύο ἢ τρεῖς ἐσύριξαν ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του· καθ' ἣν δὲ στιγμὴν νικῶν τῆς ψυχῆς του τὴν θύελλαν ἀνηγείρετο ὠχρὸς ὡς τὸ πτῶμα τοῦ φίλου του ᾐσθάνθη ἰσχυρὸν κτύπον ἐπ' τῆς ἀριστερᾶς του ὠμοπλάτης καὶ αὐτοστιγμεὶ ἡ χλιαρότης τοῦ αἵματος τὸν ἔκαμε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἦτο πληγωμένος. Ἔσπευσε νὰ καταλάβῃ τὴν προτέραν του θέσιν. Ἡ πληγή του ἦτο ἐλαφρά· πόνον δὲν ᾐσθάνετο. Ἐκ τῶν συστρατιωτῶν του πέντε ἢ ἓξ κατέκειντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ πληγωμένοι· αἱ χωρικαὶ γονατισμέναι παρ' αὐτοὺς τοῖς ἐπεδαψίλευον τὰς φροντίδας των. Ἡ Τασοῦλα ὠχρὰ καὶ ἀπολιθωμένη ἵστατο εἰς τὴν αὐτὴν πάντοτε θέσιν.

Ὁ Κίμων βλέπων αὐτὴν εἶχε συνέλθει ἐκ τῆς συγκινήσεώς του· μηχανικῶς ἔψαυε διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς τὴν πληγωμένην ὠμοπλάτην του, ἐφ' ἧς τὸ αἷμα εἶχε κηλιδώσει ἐξωτερικῶς τὸν ἐπενδύτην.

— Πληγώθηκες! ἀνεφώνησεν ἡ Τασοῦλα βλέπουσα τὸ αἷμα.

— Δὲν εἶνε τίποτα· δός μου 'λίγο νερό.

Ἡ νεᾶνις μόλις κρατουμένη εἰς τοὺς πόδας της ὑπήγειρε τὸ σταμνίον πλησιάζουσα αὐτὸ εἰς τὰ χείλη τοῦ Κίμωνος, ὅστις ἔπιεν ἀπλήστως.

— Σ' εὐχαριστῶ, Τασοῦλα· μοῦ δρόσισες τὴν ψυχή· εἶδες... ὁ καϋμένος ὁ Μιχάλης σκοτώθηκε.

Ἡ νεᾶνις ἐξερράγη εἰς λυγμούς.

— Φύγε! φύγε! θὰ σᾶς πιάσουν!...

Ὄντως πᾶσα ἀντίστασις ἀπέβαινε τοῦ λοιποῦ ματαία. Μετ' ὀλίγον οἱ Τοῦρκοι θὰ κατελάμβανον τὸ οροπέδιον.

Αἱ χωρικαὶ πλήρεις τρόμου πρὸ τοῦ ἐπικειμένου ἀφεύκτου κινδύνου ἀπήρχοντο ἤδη τρέχουσαι καὶ κραυγάζουσαι πρὸς τοὺς μαχητάς·

— Φευγᾶτε! φευγᾶτε!

Ὁ Κίμων εἶδεν ὅτι ὀλίγαι στιγμαὶ τοῖς ὑπελείποντο ὅπως πειραθῶσι νὰ ἐκφύγωσι κατερχόμενοι τοῦ μικροῦ βουνοῦ πρὸς τὸ μέρος τῆς Πορταριᾶς, μὴ καταληφθέν ἔτι ὑπὸ τῶν Τούρκων.

— Παιδιά! ἀπ' ἐδῶ καὶ ἕτοιμοι!

Οἱ ἐθελονταὶ διετέθησαν πρὸς τὴν ὑποχώρησιν ἢ μᾶλλον πρὸς φυγήν· τινὲς ὑπεστήριζον τοὺς ἐλαφρῶς πληγωμένους· οἱ ἄλλοι ἔπρεπε νὰ καταλειφθῶσιν εἰς τὸ ἔλεος τῶν Τούρκων...

Ἡ Τασοῦλα ὠχρά, περίδακρυς δὲν ἀπέσπα τοὺς ὀφθαλμούς της ἀπὸ τοῦ Κίμωνος, καὶ διὰ φωνῆς πνιγομένης ὑπὸ τῶν λυγμῶν ἐπανελάμβανε·

— Φύγε, φευγᾶτε...

— Δὲν θὲς νὰ σκοτωθῶ, αἴ, Τασοῦλα; μὰ δὲν μοῦ κάμνει καρδιὰ νὰ σ' ἀφήσω... Ἔλα μαζύ μου, Τασοῦλα! πῶς θὰ ξεφύγῃς μόνη σου;

— Ὄχι, ὄχι! φύγε! γλύτωσε, πρόφθασε, φύγε!

— Πᾶμε! πᾶμε, Κίμωνα! ἐφώναζον οἱ ἐθελονταί...

Ὁ Κίμων στρεφόμενος ἐπιμόνως πρὸς τὸ μέρος τῶν ἐχθρῶν, μὲ τὰ βλέμματα ἀτενῆ, τοὺς μυκτῆρας διηνοιγμένους, βιαίως ἀναπνέων, ὠχρός, διὰ σπασμωδικῶν κινήσεων ἐξηκολούθει πυροβολῶν, καὶ μόνον ἀπέσπα ἀπ' αὐτῶν τὰ βλέμματα ἵν' ἀτενίσῃ τὴν Τασοῦλαν ἐπαναλαμβάνων ὡς ἀλλοφρονῶν:

— Ἔλα, ἔλα μαζύ μου!

— Ὄχι! ὄχι! ἀπήντησε καὶ πάλιν ἡ νεᾶνις, κινοῦσα ἀπελπιστικῶς τὴν κεφαλήν.... Φύγε, φύγε σύ...

— Ἔλα, Κίμωνα!

Ἐβόησαν καὶ πάλιν οἱ σύντροφοί του.

— Τώρα, τώρα· ἄλλη μιὰ τουφεκιά... Ἐμπρὸς σεῖς ἀπ' αὐτοῦ, κάτω.

— Πήγαινε, φύγε καὶ σύ, ἐπανελάμβανεν ἔνδακρυς μὲ φωνὴν ἱκέτιδα ἡ Τασοῦλα, πλησιάσασα ἔτι μᾶλλον πρὸς αὐτὸν καὶ σχεδὸν ἁπτομένη τοῦ βραχίονός του...

— Γιατί θέλεις νὰ φύγω; τί σὲ μέλει ἐσένα ἀφοῦ δὲν θὲς νὰ ἔλθῃς μαζύ μου;

— Γιὰ τὸ Θεό, Κίμωνα! ἔλα, ἄς την· ἐκραύγαζον οἱ ἐθελονταί.

Ἡ χωρικὴ ἡμιθανὴς ἐκ τοῦ τρόμου καὶ τῆς ὀδύνης ἐπέθηκε καὶ τὰς δύο χεῖράς της ἐπὶ τὸ στῆθός του καὶ κλαίουσα ἐπανέλαβεν:

— Ἄσε με, ἄσε με 'μένα! φύγε σύ, Κίμωνά μου....

Ὁ Κίμων ἀνεσκίρτησε βιαίως· ἦτο ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν τὸν ἀπεκάλει διὰ τοῦ ὀνόματός του καὶ τὸν ἀπεκάλει *Κιμωνά της*.

— Πές το, Τασοῦλα, πές το πάλι τ' ὄνομά μου...

Παράφορος αὐτὴ ἐρρίφθη εἰς τὸν τράχηλόν του κρύπτουσα τὸ πρόσωπόν της εἰς τοὺς κόλπους του.

— Μὲ πονεῖς, Τασοῦλα;

— Σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ, σ'ἀγαπῶ!

Καὶ ὡς εἰ ὅλη ἡ ψυχή της νὰ ἐξεχύθη εἰς τὰς τρεῖς αὐτὰς λέξεις, ὠχρά, ἐγκαταλελειμμένη ἐπὶ τὸ στῆθός του, ἐφαίνετο λιποθυμοῦσα.

Διὰ τῆς δεξιᾶς του χειρὸς αὐτός, τρέμων, παράφορος ἀνήγειρε τὴν κεφαλήν της καὶ τὰ χείλη των ἡνώθησαν εἰς ἓν μακρὸν περιπαθὲς φίλημα. Ἀπέμειναν ἐνηγκαλισμένοι· ὁ Κίμων διὰ τοῦ δεξιοῦ του βραχίονος περιέβαλλε τὴν κεφαλήν της σφιγκτά, ἐνῷ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός, συστελλομένης σπασμωδικῶς ὑπὸ τοῦ πόνου τῆς πληγῆς ἐκράτει πάντοτε τὸ ὅπλον του.

Τρεῖς ἐκ τῶν ἐθελοντῶν ἐπλησίασαν τρέχοντες τοὺς ἐραστὰς καὶ ἁρπάζοντες τὸν Κίμωνα τὸν ἔσυραν πρὸς ἑαυτοὺς ἀποτόμως.

— Ἔλα! ἄφησε τὰ παιδιάστικα! ἐχαθήκαμε!

Καὶ ἄκοντα, σκοτοδινιῶντα, κλονούμενον τὸν ἀπήγαγον, μηχανικῶς τρέχοντα διὰ τῆς κατωφερείας χωρὶς πλέον νὰ αἰσθάνεται, χωρὶς νὰ ἐννοῇ τίποτε.

Οἱ ὀλίγοι Ἕλληνες εἶχον ἐκφύγει, εἶχον σωθῆ. Οἱ Τοῦρκοι τραπέντες, ματαίως, εἰς δίωξιν αὐτῶν, εἶχον ἐγκαταλείψει τὸ μετὰ τοσούτου αἵματος διαφιλονεικηθὲν ὀροπέδιον· ἡ σιγὴ ἤδη ἐβασίλευεν ἐπ' αὐτό· δύο ἢ τρεῖς πληγωμένοι, κατακείμενοι ὄπισθεν πετρῶν, συνεῖχον τὰς οἰμωγάς των ὅπως μὴ προκαλέσωσι τὴν προσοχὴν τῶν ἐχθρῶν.

Ἐπὶ μεγάλου λίθου, κατακειμένη ὡς ἄπνουν σῶμα ἡ Τασοῦλα, κρατοῦσα τὴν κεφαλήν της μὲ τὰς χεῖρας βυθισμένας ἐντὸς τῆς πλουσίας της κόμης, ἀτάκτου καὶ λυτῆς, σιωπηλὴ ἔκλαιεν, ἀπηλπισμένη καὶ ἔρημος ὡς ἡ δύστηνος πατρίς τις, ἣν οἱ ἐθελονταὶ δεκατισμένοι καὶ αἱματόφυρτοι εἶχον ἐγκαταλείψει ὑπὸ τὴν δουλείαν πάλιν καὶ τὴν συμφοράν.

Ἡ νὺξ εἶχεν ἤδη ἐπέλθει καλύπτουσα μὲ τὸν μαῦρόν της πέπλον τὴν ὠρφανισμένην γῆν, ἡ ὁποία εἶχεν ἐλπίσει εἰς τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὴν τάλαιναν κόρην, ἡ ὁποία μὲ τὸν θάνατον ἐν τῇ ψυχῇ εἶχεν ἴδει διὰ παντὸς ἐκλείποντα τὸν μόνον της ἔρωτα, τὴν ἀγάπην της ἐκείνην εἰς τὴν ὁποίαν δὲν εἶχε πιστεύσει μὴ τολμῶσα καὶ νὰ ἐλπίσῃ...

Α. Γ. Η.

ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Προχθὲς ἔρχεται καὶ μ' εὑρίσκει ὁ φίλος μου Κλαρᾶς, περιλύπως δὲ κινῶν τὴν κεφαλήν του, ὡς νὰ τῷ ἐπῆλθε δυστύχημά τι, μοῦ εἶπεν ἀναστενάζων:

— Εἶδές τα πάλι, εἶδές τα!

— Τί τρέχει; εἶπα μὲ ἀνησυχίαν, τί συνέβη;...

— Ταῖς ἀκακίαις τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ποῦ ταῖς ἔβαλαν μέσα σὲ σιδερένια κάγκελα...

— Αἴ;...

— Ἄρχισαν νὰ ταῖς σπάνουν!

Διὰ νὰ ἐννοήσητε μὲ ποῖον τόνον εἶπε τὰς λέξεις ταύτας ὁ φίλος μου Κλαρᾶς, πρέπει νὰ τὸν γνωρίζετε. Λαμβάνω λοιπὸν τὴν τιμὴν νὰ σᾶς τὸν συστήσω· εἶνε γέρων ὁμήλικός μου, σχεδὸν πενῆντα πέντε ἕως ἐξῆντα ἐτῶν, μὲ *φαβορίταις* καὶ ὑψηλὸν πῖλον. Ἔμεινεν εἴκοσι περίπου ἔτη εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἐμπορευόμενος βαμβακερὰ καὶ μελετῶν τὸν εὐρωπαϊκὸν βίον ὡς πρακτικὸς ἄνθρωπος. Ἐνόσῳ ἔχει τὸ στόμα του κλειστὸν τὸν ἐκλαμβάνετε ὡς Εὐρωπαῖον, ἀλλ' ἅμα τὸ ἀνοίξῃ γίνεται ἀμέσως Χῖος. Τί τρομερὸν πρᾶγμα εἶνε αὐτὴ ἡ χιακὴ προφορά! Ὁ καθαρὸς Χῖος δυνατὸν νὰ ζήσῃ εἴκοσι, τριάκοντα ἔτη εἰς τὴν Εὐρώπην... εἰς

μάγγανα ὠπισθοχώρουν, καὶ μὴ ἐννοοῦντες ὅτι μόνη ἡ κλεισοῦρα ἦτο τὸ ἀληθὲς χαλκοῦν τεῖχος κατὰ τοῦ βαρβαρικοῦ χειμάρρου, ἐφαντάζοντο ὅτι ῥίπτοντες τοὺς ὑπὸ τοῦ Οὐρβικίου ἀνανεωθέντας κανόνας, (chevaux de frise), θ' ἀνέκοπτον τὴν ὁρμήν του [1].

Ἀλλ' ἐνῷ ἡ αὐλικὴ στρατοκρατία οὕτω ἐπεριφρόνει τὴν παραδρομήν, δι' αὐτῆς ἐδοξάζοντο τὰ βυζαντινὰ ὅπλα ἐν Ἀσίᾳ, καὶ ἄσημοι κλεισοῦραι μετεσχηματίζοντο εἰς μεγάλα ἀκριτικὰ θέματα, πρὸ τῶν ὁποίων συνετρίβη ὁ μουσουλμανικὸς ἡρωϊσμός· ἤθελον δὲ συντριβῆ καὶ αὐτοὶ οἱ ἄσημοι Ὀσμανίδαι, ἂν τὸ προμνημονευθὲν λάθος τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Παλαιολόγου δὲν μετέβαλλε τοὺς πιστοὺς φύλακας τῶν ἄκρων εἰς ἐπικινδύνους ἐξωμότας [2].

(Ἕπεται συνέχεια) Κ. ΣΑΘΑΣ

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ.—Μετάφρασις Α. Β.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Η'

Καθ' ἣν ἡμέραν ὁ μαρκήσιος ἔγραφεν εἰς τὸν ἀδελφόν του, ἡ Καρολίνα ἔγραφεν εἰς τὴν ἀδελφήν της καὶ τῇ περιέγραφε κατ' ἴδιον αὐτῇ τρόπον τὸν τόπον ἐν ᾧ εὑρίσκετο.

Σεβάλ, πλησίον τοῦ Σαμπὸν (ἐν Κρέζῃ), Α' Μαΐου 1845

Ἤλθαμεν, τέλος πάντων, ἀδελφή μου καὶ ἤλθαμεν εἰς ἐπίγειον παράδεισον. Ὁ πύργος εἶνε παλαιὸς καὶ μικρός, ἀλλ' ἀρκετὰ ἀνέτως διεσκευασμένος καὶ γραφικώτατος. Ὁ δενδρὼν εἶνε ἀρκετὰ ἐκτεταμένος, ὄχι ἐπιμελημένος πολύ, οὐδὲ κατ' ἀγγλικὸν ῥυθμόν, — χάριτι θείᾳ — πλήρης ὡραίων γηραιῶν δένδρων φορτωμένων μὲ κισσόν, καὶ αὐτοφυῶν θάμνων. Ἡ χώρα εἶνε μαγευτική. Εὑρισκόμεθα εἰς τὴν Ὠβέρνην, — ἀνεξαρτήτως τῆς νέας ὁροθετήσεως — ἐγγὺς τῶν παλαιῶν ὁρίων τῆς Μάρχης, εἰς μιᾶς λεύγης ἀπόστασιν ἀπὸ μικράν τινα πόλιν, ὀνομαζομένην Σαμπόν, τὴν ὁποίαν ἐπεράσαμεν διὰ νὰ φθάσωμεν ἐδῶ εἰς τὸν πύργον. Ἡ μικρὰ αὐτὴ πόλις κεῖται εἰς ὡραίαν τοποθεσίαν, φθάνει δέ τις εἰς αὐτήν, δι' ὀρεινοῦ κατηφόρου ἢ μᾶλλον διὰ τῆς ῥωγμῆς βαθείας χαράδρας, διότι ὄρος κυρίως εἰπεῖν δὲν ὑπάρχει. Καταλείπει τις ὀροπέδια μεγάλα, ὑγρᾶς καὶ ἀφόρου γῆς, καλυπτομένης ὑπὸ δένδρων ῥικνῶν καὶ μεγάλων θάμνων, καὶ καταβαίνει εἰς φάραγγα ἑλικοειδῆ καὶ μακράν, ἥτις πολλαχοῦ εὐρύνεται εἰς κοιλάδα. Διὰ τοῦ μυχοῦ τῆς φάραγγος αὐτῆς, ἥτις μετ' ὀλίγον διακλαδοῦται, ῥέουσι ποταμοὶ κρυστάλλινοι, ὄχι πλωτοί, χείμαρροι μᾶλλον ἢ ποταμοί· δὲν ἀπειλοῦσιν, ἐννοεῖται, κανένα καὶ παρέρχονται ταχεῖς, παφλάζοντες ὀλίγον. Τὸ κατ' ἐμέ, ἥτις δὲν γνωρίζω τὰς μεγάλας μας πεδιάδας, οὔτε τοὺς μεγάλους μας ποταμούς, βλέπω φυσικῷ τῷ λόγῳ πάντα τὰ πέριξ μου ὑψηλὰ καὶ φοβερά· ἀλλ' ἡ μαρκησία, ἥτις εἶδε τὰς Ἄλπεις καὶ τὰ Πυρρηναῖα, μὲ περιπαίζει, καὶ ἰσχυρίζεται ὅτι ὅλ' αὐτὰ εἶνε μικρὰ ὡς ἐπιτραπέζια κοσμήματα. Διὰ τοῦτο ἀποφεύγω μὲν πρὸς σὲ πᾶσαν ἐνθουσιώδη περιγραφήν, διὰ νὰ μὴ παραπλανήσω τὴν κρίσιν σου· ἀλλ' ὅ,τι καὶ ἂν κάμῃ ἡ μαρκησία, ἡ ὁποία δὲν ἀγαπᾷ τὴν φύσιν, δὲν θὰ μ' ἐμποδίσῃ νὰ μαγεύωμαι ἐξ ὅσων βλέπω.

Ὁ τόπος ἐδῶ εἶνε τόπος χόρτων καὶ φύλλων, ἄλσος χλεερὸν ἀδιάκοπον. Ὁ διὰ τῆς χαράδρας καταρρέων ποταμὸς ὀνομάζεται Βουέζ, εἶτα δέ, ἀναμιγνυόμενος παρὰ τὸ Σαμπὸν μὲ τὸν Τὰρδ γίνεται ὁ Σάρ, καὶ περὶ τὰ τέλη τῆς πρώτης κοιλάδος καλεῖται Σέρ, ὃν ὅλος ὁ κόσμος γνωρίζει. Ἐγὼ προτιμῶ τὸ ὄνομα Σὰρ ([1]), διότι ἀληθῶς τὸ ποτάμιον αὐτὸ κυλίει τὰ ῥεῖθρά του ὡς ἅμαξα τρέχουσα ἐπὶ ἠρέμου κλιτύος, ὅπου οὐδὲν ἀπαντᾷ πρόσκομμα προκαλοῦν ἅλματα καὶ σκιρτήματα. Ἡ ὁδὸς ἐπίσης εἶνε ὁμαλὴ καὶ ἀμμόστρωτος ὡς κήπου δενδροστοιχία, φρασσομένη ἑκατέρωθεν διὰ μεγαλοπρεπῶν φηγῶν, δι' ὧν φαίνονται μακρὰν ἀνελισσόμενοι φυσικοὶ λειμῶνες, ἀνθόσπαρτοι τάπητες τὴν ὥραν αὐτὴν τοῦ ἔτους. Τί ὡραῖα λειβάδια, ἀγαπητή μου Καμίλλη. Πόσον ὀλίγον ὁμοιάζουν μὲ τὰ τεχνητά μας λειβάδια, ὅπου βλέπει τις πάντοτε τὸ αὐτὸ φυτὸν ἐπὶ γῆς παρεσκευασμένης καὶ διῃρημένης εἰς κανονικὰς πρασιάς. Ἐδῶ αἰσθάνεταί τις ὅτι βαδίζει ἐπὶ διπλοῦ καὶ τριπλοῦ φυτικοῦ ἐδάφους, ἐν μέσῳ βρύων, βύρλων, ἰρίδων, ἀπείρων εἰδῶν ἀγρώστιδος, ὧν τὸ ἓν εἶνε ὡραιότερον τοῦ ἄλλου, ἀετίτι-

[1]) Παράβ. Guischard, mémoires militaires sur les Grecs et les Romains, τομ. II, σελ. 57—58, καὶ τὰς εἰς τὸν Βεγέτιον σημειώσεις τοῦ Bongars (ἐν τῇ συλλογῇ Nisard).

([2]) Συμβουλεύσας ὁ Χαδηνὸς τὴν κατάργησιν τῶν ἀκριτικῶν φρουρῶν ἐξώρλει παλαιὰν πρὸς τοὺς ἀφελεῖς τούτους ἥρωας ἀπέχθειαν τοῦ αὐλικοῦ στρατιώτου. Ἡ ἀκριτικὴ ἐποποιΐα ἀναφέρει ὅτι ὁ Ρωμανὸς Α', ἀκούσας τὰς κατὰ τῶν Σαρακηνῶν ἀνδραγαθίας τοῦ Διγενῆ, τῷ ἔγραψεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ τὸν γνωρίσῃ καὶ προσωπικῶς, ἀλλ' αὐτὸς ἀπεποιήθη νὰ παρουσιασθῇ ὅπως ἀποφύγῃ τὰ σκώμματα τοῦ βασιλικοῦ στρατοπέδου:

μήπως ἀπάρξωνται τινὲς ἐκ τούτου τοῦ μὲ ψέγειν.

Φυσικῶς οἱ ἁβροδίαιτοι τῆς αὐλῆς στρατιῶται ἐμίσουν τοὺς ἀξέστους τούτους συναδέλφους, ὧν τὰ κλέη ᾖδεν οὐ μόνον ὁ λαός, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ βασιλεῖς, ὡς πληροφορούμεθα ἐκ τῶν δημοτικῶν ποιημάτων Θεοδώρου τοῦ Προδρόμου. Ὁ Ζώσιμος καὶ ὁ Προκόπιος μνημονεύουσι τὴν πρὸς τοὺς ἀκρίτας ἢ λιμιτανέους ἐπιβουλὴν τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

([1]) Char (ἅρμα). Σ. Μ.

δος, μυοσωτίδος, ... ἠξεύρω κ' ἐγώ! Εἶνε ἀπὸ ὅλα, καὶ ὅλα αὐτὰ φύονται μόνα των, καὶ φύονται πάντοτε! Δὲν ἀναστρέφουν ἐδῶ τὴν γῆν ἀνὰ πᾶν τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος, διὰ ν' ἀερίσουν τὰς ῥίζας κ' ἐπαναρχίσουν τὴν αἰωνίαν ἐκείνην ἀπόξεσιν τῶν παρασίτων φυτῶν τὴν ὁποίαν ἀπαιτοῦν αἱ ὀκνηραί μας γαῖαι. Ἐδῶ ἀφίνουν, τὴν γῆν ἀκαλλιέργητον· καλλιεργοῦν κακῶς, ὡς φαίνεται, καὶ εἰς πᾶσαν γωνίαν παρημελημένην κ' ἐγκαταλελειμμένην ἡ φύσις γίνεται μόνη της — δὲν ἠξεύρεις πόσον—ὡραία καὶ ἀγρία. Βλαστάνει βάτους, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν τέλος, καὶ σκολύμους μεγαλοπρεπεῖς, τοὺς ὁποίους ὑπολαμβάνει τις ἀφρικανικὰ φυτά, τόσον εἶνε μεγαλοπρεπεῖς μὲ τὰ μεγάλα καὶ τραχέα σχιστὰ των φύλλα.

Ὅτε διήλθομεν τὴν κοιλάδα — σοῦ ὁμιλῶ περὶ τῆς χθές, — ἀνερριχήθημεν φοβερὸν καὶ ἀπότομον ἀνήφορον. Ὁ καιρὸς ἦτο ὑγρός, ἀτμώδης, χαριέστατος. Ἐζήτησα τὴν ἄδειαν νὰ ὑπάγω πεζή, καὶ ἐξ ὕψους πεντακοσίων ἢ ἑξακοσίων ποδῶν ἀπήλαυσα ἐν συνόλῳ τὸ θέαμα τῆς ὡραίας ἐκείνης χλοερᾶς φάραγγος Μακρὰν ὑπὸ τοὺς πόδας μου συνεθλίβοντο ἐπάλληλα τὰ δένδρα περὶ τὰς ὄχθας τοῦ χειμάρρου, μῦλοι δὲ ἀγροτικοὶ καὶ ῥευματοφράγματα διέχεον εἰς τὸν ἀέρα τὸ ῥυθμικὸν αὐτῶν πλατάγημα. Εἰς πάντα ταῦτα ἀνεμιγνύετο ὁ ἦχος ἀσκαύλου ἀοράτου, ἐπαναλαμβάνοντος μέχρι κόρου ἐπῳδόν τινα εὐάρεστον. Χωρικός τις, βαδίζων πρὸ ἐμοῦ ἤρχισε νὰ ψάλλῃ κατὰ τὸν σκοπόν, παρατείνων μάλιστα τὸ ᾆσμα, ὡς ἂν ἤθελε νὰ ἀποσπάσῃ τὸν μουσικὸν ἀπὸ τὴν μονότονον ἐπῳδόν του. Αἱ λέξεις τοῦ ᾄσματος, χωρὶς ἐννοίας καὶ εἱρμοῦ, μ' ἐφάνησαν τόσον περίεργοι, ὥστε σοῦ τὰς ἀντιγράφω:

Εἶν' ἀπὸ πέτρα τὰ βουνά·
τῆς πέτραις δὲν τῆς λυώνει
καὶ ἥλιος καὶ φεγγάρι!
Κρίμα ς' τὸ νειὸ ποῦ τριγυρνᾷ
καὶ κυνηγάει ἀγάπη.
Κρίμα ς' τὸ παλληκάρι!

Τὰ ᾄσματα τοῦ χωρικοῦ ἔχουσι πάντοτε κἄτι μυστηριῶδες, καὶ ἡ μουσική των δ' αὐτή, πλημμελὴς ὡς οἱ στίχοι των, εἶνε μυστηριώδης ἐπίσης, πολλάκις μελαγχολική, καὶ ῥεμβασμὸν ἐμπνέουσα. Τὸ κατ' ἐμέ, ἥτις εἶμαι καταδικασμένη νὰ μὴ ἔχω στιγμὴν ἀνέσεως πρὸς ῥεμβασμόν, — ἀφοῦ ἀπεξένωσα τὴν ζωήν μου — ἡ στροφὴ ἐκείνη μ' ἔκαμεν ἐντύπωσιν, καὶ ἠπόρησα διατὶ καὶ αὐτὸ *τὸ φεγγάρι* δὲν δύναται νὰ διαλύσῃ τοὺς βράχους. Μήπως ἔννοια τῶν στίχων εἶνε, ὅτι καὶ ἡμέραν καὶ νύκτα ὁ πόνος τοῦ ἐρωτευμένου χωρικοῦ εἶνε βαρὺς ὡς βουνόν;

Κατὰ τὴν κορυφὴν τῆς ἀκτῆς, ἥτις εἶνε κατεσπαρμένη μὲ μεγάλους τραχεῖς βράχους—ἡ μαρκησία λέγει ὅτι εἶνε μικροὶ ὡς κόκκοι ἄμμου, ἀλλ' ἐγὼ δὲν εἶδα τόσον ὡραίαν ἄμμον—εἰσήλθαμεν εἰς μικρὰν ἀτραπὸν πολὺ στενοτέραν τῆς ὁδοῦ, καὶ μετὰ βραχεῖαν πορείαν διὰ μέσου δρόμων βαθέων καὶ συνδένδρων εὑρέθημεν πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ πύργου, ὅστις σκιαζόμενος πανταχόθεν δὲν ἔχει μὲν ἐπιβάλλουσαν τὴν πρόσοψιν, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀντιθέτου μέρους δεσπόζει τῆς ὡραίας κοιλότητος, ἣν εἴχομεν πρὸ μικροῦ διατρέξει. Ἀναβλέπει τις ἐκεῖθεν τὴν βαθεῖαν κλιτὺν μὲ τοὺς βράχους καὶ τοὺς θάμνους της, τὸν ποταμὸν μὲ τὰ δένδρα του, τὰ λειβάδιά του, τοὺς μύλους του καὶ τὴν ἑλικοειδῆ του πορείαν ἀνὰ μέσον ὀχθῶν στενῶν καὶ περιχώστων. Ἐντὸς τοῦ δρυμοῦ ὑπάρχει ὡραία πηγή, ἥτις καταλείβεται ἐκεῖθεν εἰς βροχὴν ἐπὶ τοῦ βράχου. Ὁ κῆπος εἶνε θαλερώτατος, τὸ δὲ ὀπισθαύλιον γέμει ζώων ποικίλων ἅτινα ἀφέθησαν εἰς τὴν διοίκησίν μου. Ἔχω θάλαμον μαγευτικώτατον, μεμονωμένον, μὲ θέαν ὡραιοτάτην. Ἡ βιβλιοθήκη εἶνε τὸ μεγαλείτερον δωμάτιον τῆς οἰκίας. Ἡ αἴθουσα τῆς μαρκησίας ὁμοιάζει πολύ, κατὰ τὴν διασκευὴν καὶ τὸν εὐτρεπισμόν, τὴν ἐν Παρισίοις· εἶνε ὅμως εὐρυτέρα, ἠχηροτέρα καὶ πολὺ πλέον ἀερική. Τέλος πάντων εὑρίσκομαι καλά, εἶμ' εὐχαριστημένη, κ' αἰσθάνομαι ὅτι ἀναγεννῶμαι. Ἐξυπνῶ ἅμα φέξῃ, καὶ μέχρις οὗ ἐξυπνήσῃ ἡ μαρκησία, ἥτις χάρις τῷ Θεῷ ἐγείρεται κ' ἐδῶ ἀργὰ ὡς καὶ ἐν Παρισίοις, δύναμαι νὰ διαθέσω εὐαρέστως τὸν καιρόν μου. Ὦ! πῶς θὰ περιπατῶ, πῶς θὰ σοῦ γράφω, πῶς θὰ σὲ συλλογίζωμαι ἐλευθέρως! Ἀλλ' ἂς εἶχα μαζύ μου καὶ ἓν ἀπὸ τὰ παιδιά μας, τὴν Λιλὴν ἢ τὸν Κάρολον! πῶς θὰ τὰ ἐπεριπατοῦσα, πῶς θὰ τὰ ἐμάνθανα ὅλα τὰ πράγματα τῆς ἐξοχῆς! Συμπαθῶ τρομερὰ εἰς ὅσα μικρὰ ἀπαντῶ καθ' ὁδόν, ἀλλ' ἡ συμπάθειά μου διαρκεῖ ὀλίγον. Μετὰ μίαν στιγμὴν τὰ παραβάλλω μὲ τὰ ἰδικά σου, καὶ συναισθάνομαι ὅτι οὐδεὶς θὰ γείνῃ ποτὲ σπουδαῖος ἀντίπαλός των ἐντὸς τῆς καρδίας μου... Καὶ ἐνῷ καταχαίρω ὅτι εὑρίσκομαι εἰς τὴν ἐξοχήν, ἐνθυμοῦμαι ἀμέσως ὅτι εἶμαι πολὺ πλέον μακράν σας ἢ πρότερον. Καὶ πότε θὰ σᾶς ἐπαναϊδῶ;

Φεῦ! πόσον σκληροὶ εἶνε βράχοι! καὶ πόσον ματαία εἶνε ἡ πάλη ἐναντίον τῶν ἐπιπροσθούντων εἰς τὴν ζωὴν τῶν μικρῶν ἀνθρώπων ὡς ἡμεῖς! Πρέπει νὰ κάμω τὸ καθῆκον μου καὶ ν' ἀφοσιωθῶ εἰς τὴν μαρκησίαν. Δὲν εἶνε δύσκολον νὰ τὴν ἀγαπήσῃ τις. Καθ' ἑκάστην φαίνεται εὐμενεστέρα πρὸς ἐμέ. Μοῦ φέρεται σχεδὸν ὡς μήτηρ ἀληθῶς, καὶ αἱ θωπεῖαί της μὲ κάμνουν πολλάκις νὰ λησμονῶ τὴν ἀληθινήν μου θέσιν.

Ἐνομίζαμεν ὅτι θὰ εὕρωμεν ἐδῶ τὸν μαρκήσιον, ὅπως εἶχε συμφωνήσει μὲ τὴν μητέρα του. Δὲν θὰ βραδύνῃ ὅμως νὰ ἔλθῃ. Ὁ δοὺξ θὰ φθάσῃ, νομίζω, τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα· ἂς ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ πρὸς ἐμὲ διαγωγή του θὰ ἦνε ἐπίσης καλὴ ὡς εἰς Παρισίους, καὶ ὅτι δὲν θὰ μὲ ἀναγκάσῃ πλέον εἰς ἐπίδειξιν πνεύματος....

Δι' ἄλλης ἐπιστολῆς ἡ Καρολίνα ἐξέθετεν εἰς τὴν ἀδελφήν της τὴν περὶ τοῦ ἐξοχικοῦ βίου γνώμην τῆς μαρκησίας.

— Ἀγαπητή μου κόρη, μ' ἔλεγε πρὸ μικροῦ, διὰ ν' ἀγαπᾷ τις τὴν ἐξοχήν, πρέπει ν' ἀγαπᾷ ἀνοήτως τὴν γῆν ἢ παραλόγως τὴν φύσιν. Δὲν ὑπάρχει μέσος ὅρος μεταξὺ τῆς ἀποκτηνώσεως καὶ τοῦ παραλογισμοῦ. Ἠξεύρετε δέ, ὅτι ἂν τὸ πνεῦμα μου εἶνε ὀλίγον ἐξημμένον, ἡ ἔξαψίς του ἀφορμὴν ἔχει τὰ κοινωνικὰ μᾶλλον πράγματα ἢ τοὺς φυσικοὺς νόμους οἵτινες εἶνε πάντοτε οἱ αὐτοί. Τοὺς νόμους αὐτοὺς τοὺς ἔκαμεν ὁ Θεός· ἐπομένως εἶνε καλοὶ καὶ ὡραῖοι, ὁ δὲ ἄνθρωπος κατ' οὐδὲν δύναται νὰ τοὺς μεταβάλῃ. Ὁ ἔλεγχός του, ἡ παρατήρησίς του, ὁ θαυμασμὸς αὐτοῦ καὶ ὅλη ἡ περιγραφική του εὐγλωττία δὲν προσθέτουσι τίποτε εἰς τὴν φύσιν. Ὅταν μένετε ἐν ἐκστάσει ἐνώπιον ἀνθούσης μηλέας, δὲν ἔχετε, κατ' ἐμέ, ἄδικον· ἔχετε τοὐναντίον παρὰ πολὺ δίκαιον καὶ μοῦ φαίνεται μάταιος ὁ κόπος νὰ πανηγυρίζετε τὴν μηλέαν ἐκείνην, ἡ ὁποία δὲν σᾶς ἀκούει, οὐδὲ ἀνθεῖ διὰ νὰ σᾶς προξενήσῃ εὐχαρίστησιν, καὶ θ' ἀνθῇ ἐπίσης εἴτε ὁμιλεῖτε σεῖς εἴτε σιωπᾶτε. Προσέξατε, ὅτι, ὅταν ἀναφωνῆτε «Τί ὡραία εἶνε ἡ ἄνοιξις» εἶνε τὸ ἴδιον, ὡς νὰ ἐλέγατε: Ἡ ἄνοιξις εἶνε ἡ ἄνοιξις. Βεβαίως! Κάμνει ζέστην τὸ θέρος διότι ὁ θεὸς ἐδημιούργησε τὸν ἥλιον, ὁ ποταμὸς εἶνε διαυγής, διότι εἶνε ῥέον ὕδωρ, διότι ἡ κοίτη του εἶνε κατωφερής. Ὅλ' αὐτὰ εἶνε ὡραῖα, διότι τὰ διέπει μεγάλη ἁρμονία. Ἀλλ' ἂν δὲν ὑπῆρχεν αὐτὴ ἡ ἁρμονία, δὲν θὰ ὑπῆρχον καὶ ἐκεῖνα.

Βλέπεις ἐξ αὐτῶν ὅτι ἡ μαρκησία δὲν εἶνε διόλου καλλλιτεχνικὴ φύσις, καὶ ὅτι κατορθώνει διὰ συλλογισμῶν νὰ μὴ ἐννοῇ ὅ,τι δὲν αἰσθάνεται· ἀλλὰ διαφέρει ἄρα γε κατὰ τοῦτο τῶν ἄλλων, καὶ δὲν κάμνομεν καὶ ἡμεῖς τὸ ἴδιον, ὅπου καὶ ὁσάκις δὲν ἀντιλαμβανόμεθα;

Ἐνῷ μοῦ ὡμίλει τοιουτοτρόπως, καθημένη εἰς ἑδώλιόν τι τοῦ κήπου, καὶ κατάκοπος ἐκ τῆς *κινήσεως*, δηλαδὴ περιπάτου ἑκατὸν βημάτων ἐπὶ ἀμμοστρώτου δενδροστοιχίας, χωρικός τις ἦλθεν εἰς τὴν θύραν τοῦ κήπου διὰ νὰ πωλήσῃ ψάρια εἰς τὴν μαγείρισσαν, ἥτις ἤρχισε νὰ πραγματεύεται τὴν τιμήν των. Ἀνεγνώρισα τὸν χωρικόν, ὅστις ἐβάδιζε πρὸ ἡμῶν τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς μας κ' ἔψαλλε τὸ ᾆσμα τῶν *σκληρῶν βράχων*.

— Τί συλλογίζεσθε; μ' εἶπεν ἡ μαρκησία, βλέπουσα ὅτι τὸν παρετήρουν.

— Ὁ καλὸς αὐτὸς χωρικός, ἀπήντησα, μὲ κάμνει καὶ συλλογίζομαι. Αὐτὸς οὔτε μηλέα εἶνε, οὔτε ποταμός, ἀλλ ἔχει ὅμως ἰδιαιτέραν τινὰ φυσιογνωμίαν ἡ ὁποία μοῦ κάμνει ἐντύπωσιν.

— Τί φυσιογνωμίαν; ἂς ἰδοῦμεν.

— Τί νὰ σᾶς εἰπῶ. Ἂν δὲν ἐφοβούμην νὰ μεταχειρισθῶ λέξιν τινὰ τοῦ συρμοῦ, ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι σᾶς ἐμπνέουν φρίκην, θὰ σᾶς ἔλεγα, ὅτι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔχει χαρακτῆρα.

— Πόθεν τὸ ἠξεύρετε; Μήπως διότι ἐπιμένει εἰς τὴν τιμὴν τῶν ψαριῶν του; ἆ! ἐννόησα! μὲ συγχωρεῖτε! Χαρακτῆρα! Ἐξέλαβα ἀλλέως τὴν λέξιν. Ἐλησμόνησα τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν τῆς δίδουν σήμερον οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ συγγραφεῖς. Σήμερον καὶ τὸ ὕφασμα, καὶ τὸ σκαμνίον καὶ ἡ χύτρα ἔχουν χαρακτῆρα· ἡ χύτρα δηλαδὴ ἔχει σχῆμα χύτρας, τὸ σκαμνίον φαίνεται σκαμνίον, καὶ τὸ ὕφασμα κάμνει τὴν ἐντύπωσιν τοῦ ὑφάσματος. Ἢ μὴ τυχὸν συμβαίνει τὸ ἐναντίον; τὸ ὕφασμα νὰ ἔχῃ σχῆμα συννέφου, τὸ σκαμνίον σχῆμα τραπέζης, καὶ ἡ χύτρα τὴν μορφὴν φρέατος; Δὲν θὰ παραδεχθῶ ποτὲ τὴν λέξιν σας, σᾶς προειδοποιῶ.

Ἔπειτα μοῦ ὡμίλησε περὶ τῶν χωρικῶν τοῦ τόπου.

— Δὲν εἶνε κακοὶ ἄνθρωποι, εἶπεν· ὑποκριταὶ μᾶλλον καὶ περιποιητικοὶ παρὰ πονηροί! Εἶνε φιλοχρήματοι, διότι στεροῦνται ὅλα· ἀλλὰ δὲν ἀποκτῶσι τίποτε μὲ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα κερδίζουσι. Θησαυρίζουσι διὰ ν' ἀγοράσωσι, καὶ ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα, μεθύουν ἀπὸ τὴν χαράν, ἀγοράζουσι περισσότερα τοῦ δέοντος, δανείζονται μὲ ὑπερόγκους τόκους, καὶ καταστρέφονται. Οἱ ἐννοοῦντες τὰ συμφέροντά των γίνονται τοκογλύφοι, κερδοσκοποῦν ἐπὶ τῆς μανίας τῶν ἄλλων –τοῦ ν' ἀγοράζουν κτήματα– καὶ εἶνε βέβαιοι ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ περιέλθωσιν εἰς αὐτοὺς αἱ γαῖαι διὰ τίποτε, ὅταν οἱ ὀφειλέται των χρεωκοπήσωσι. Δι' αὐτὸ μερικοὶ χωρικοὶ γίνονται αὐθένται, καὶ οἱ περισσότεροι ἀφανίζονται. Αὐτὴ εἶνε ἡ λυπηρὰ ὄψις τῶν φυσικῶν νόμων, διότι τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς κυβερνᾷ ἔμφυτός τις ὁρμή, τυφλὴ καὶ μοιραία ὅσον καὶ ἡ ὁρμὴ ἡ γεννῶσα τὰ ἄνθη τῆς μηλέας. Δι' αὐτὸ ὁ χωρικὸς οὐδόλως μ' ἐνδιαφέρει. Βοηθῶ τοὺς ἀναπήρους, τὰς χήρας, τὰ παιδία, τὰ νήπια, ἀλλ' οἱ εὔρωστοι καὶ οἱ ὑγιεῖς μοῦ εἶνε ἐντελῶς ἀδιάφοροι· εἶνε πολὺ πλέον σκληροτράχηλοι τῶν ἡμιόνων των.

— Ἀλλὰ τί λοιπόν, κυρία, εἶν' ἐδῶ τὸ ἄξιον ἐνδιαφέροντος:

— Τίποτε. Ὁ κόσμος ἔρχεται ἐδῶ, διότι ὁ ἀὴρ εἶνε καλός, καὶ διότι ἡ διαμονὴ εἶνε ὑγιεινὴ καὶ οἰκονομική. Ἔπειτα εἶνε καὶ συνήθεια. Ὅλοι φεύγουν ἀπὸ τοὺς Παρισίους, καθ' ἣν στιγμὴν ἀκριβῶς ἡ πόλις αὐτὴ γίνεται ὑποφερτή. Ἀλλὰ φεύγουν διότι φεύγουν ὅλοι.

Εἶδον ὅτι ἡ μαρκησία ἔπληττε φοβερά, καὶ προσεπάθησα νὰ τὴν διασκεδάσω δι' ἐρωτήσεων.

— Δὲν ἔχετ' ἐδῶ κανένα γείτονα γελοῖον, νὰ σᾶς διασκεδάζῃ;

— Αἴ, ἀγαπητή μου! Δὲν ὑπάρχουν πλέον γελοῖα. Κακίαι μόνον ὑπάρχουν καὶ δυστυχήματα. Ἡ κίνησις τοῦ πολιτισμοῦ σας, οἱ σιδηρόδρομοί σας, θὰ καταστρέψουν ἐντὸς ὀλίγου ὅλην

τὴν φυσιογνωμίαν τῶν ἐπαρχιῶν. Μετὰ μικρὸν δὲν θὰ ὑπάρχουν πλέον ἐπαρχιῶται, καὶ δὲν ἠξεύρω ποῦ θὰ τρέχωμεν νὰ ζητῶμεν τὰ τελευταῖα των ἴχνη. Σήμερον ἤδη οἱ εὔποροι ἀγρόται ὁμοιάζουν μὲ τοὺς παρισινοὺς ἀστούς, καὶ αἱ αἴθουσαι τῆς ὑποδοχῆς, ὅπου συνάζονται οἱ ἄνθρωποι τοῦ κόσμου, εἶνε παντοῦ ἐπίσης ἀνόητοι καὶ γελοῖαι. Ὅ,τι εἶδα εἰς τὰς ἀγροτικὰς περιφερείας κατὰ τὴν νεότητά μου δὲν εὑρίσκεται πλέον εἰς κανὲν μέρος.

— Εἰπέτε μου, σᾶς παρακαλῶ, τί ἐβλέπατε;

— Ἦσαν τύποι ἀποτόμως διακεκριμένοι. Κτηματίαι ἑτοιμαζόμενοι ἐπὶ τριετίαν ὁλόκληρον διὰ νὰ μεταβῶσι καὶ μείνωσιν, ἅπαξ ἐπὶ ζωῆς των, ἕνα μῆνα ἐν Παρισίοις: Ἔκαμνον τὴν διαθήκην των, ἀγάπη μου! Δὲν ἀστειεύομαι· ἠμπορῶ νὰ σοῦ ἀναφέρω εἴκοσι, ζῶντας ἀκόμη. Ἀλλ' ὅ,τι περισσότερον καὶ οἰκειότερον εἶδα κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχήν, ἦσαν οἱ ἀγρόται εὐγενεῖς, ὅπως τότε τοὺς ὠνόμαζον. Ἦσαν μικροὶ καὶ ἀγαθοὶ χωρικοὶ εὐπατρίδαι, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔλαβον κἂν ἀνάγκην νὰ μάθωσι γράμματα, ὑπὸ τὴν ἐπαναστατικὴν κυβέρνησιν, κ' ἐκαυχῶντο, ὡς οἱ μεσαιωνικοὶ δεσπόται, ὅτι μόλις ἤξευρον νὰ γράφωσι τὸ ὄνομά των. Ὡμοίαζον κάπως μὲ χωρικούς, διόλου δὲ μὲ ἀνθρώπους τῆς μέσης τάξεως. Ἐφόρουν χονδρὰ φορέματα, ἐνίοτε ξυλοπέδιλα, καὶ ἔδαζον—σημείωσε καὶ τοῦτο—παιπάλην εἰς τὴν κόμην των. Δὲν εἶχον ὅμως διόλου τὸ ἀπαθὲς καὶ ὑποκριτικὸν ἦθος τοῦ χωρικοῦ. Τοὐναντίον ἦσαν ἀλαζόνες, μεγάλαυχοι, δυσηρεστημένοι κατὰ τῆς αὐτοκρατορίας, καὶ πάντοτε ὠργισμένοι,—πρᾶγμα τὸ ὁποῖον μᾶς κατεδιεσκέδαζε, ἐμὲ καὶ τὴν ἀδελφήν μου. Ἤμεθα παιδία, ἀμέριμνα ἐντελῶς διὰ τὰ πολιτικά,... κ' ἐνθυμοῦμαι ἀκόμη πῶς ἐπνίγαμεν τοὺς γέλωτάς μας, ὅτε ἠκούαμεν τοὺς εὐπατριδίσκους ἐκείνους ν' ἀπειλοῦν τὸν *Κύριον Βουοναπάρτην* καὶ νὰ κραυγάζωσιν, ὅτι τὰ ξίφη των δὲν ἦσαν ἀκόμη σκωριασμένα! Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, δὲν ἐβλέπαμεν τοὺς γείτονάς μας τόσον συχνὰ ὅπως σήμερον, ἀλλὰ τοὺς ἐβλέπαμεν περισσότερον. Αἱ ἐπισκέψεις των διήρκουν μίαν ἑβδομάδα, καὶ θέλοντες μὴ θέλοντες ἐσχετιζόμεθα μὲ ὄντα πληκτικὰ μὲν ἀλλ' ἀφωσιωμένα ἐν ἀνάγκῃ. Ἐπειδὴ ὁδοὶ δὲν ὑπῆρχον, ἵππευον τὰ πενιχρὰ ἱππάρια τῶν κτημάτων των, καὶ ἤρχοντο ὀκτὼ καὶ δέκα λεύγας μακρόθεν, φέροντες *τὴν κυρίαν* των ἐπὶ τῶν ὀπισθίων τοῦ ζῴου καὶ τὸ παιδίον των ἐνίοτε ἐπὶ τῶν ἐμπροσθίων. Ἦσαν καὶ τινες κομψοπρεπεῖς χωρικοὶ νεανίαι, ἐνδυόμενοι ἀκόμη ὡς οἱ *ἀπίστευτοι* (¹) τοῦ 1810. Ἤρχοντο καὶ αὐτοὶ ἔφιπποι, μὲ κάλτσας λευκὰς καὶ μὲ κομψὰ πέδιλα, τυλιγμένα ὅλ' αὐτὰ ἐντὸς χονδρῆς ἀναξυρίδος, τὴν ὁποίαν ἀπέβαλον ἐντὸς τοῦ σταύλου πρὶν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν αἴθουσαν. Καὶ ὅμως ἦσαν κοσμιώτεροι αὐτοὶ παρὰ τοὺς σημερινοὺς νέους, οἱ ὁποῖοι κάμνουν τὰς πρωϊνάς των ἐπισκέψεις μὲ ὑψηλὰ ὑποδήματα καὶ δερμάτινα περισκέλια, καὶ ἀποπνέουν ὀσμὴν ἀλόγου,... χωρὶς ἐκ τούτου νὰ ἐνοχλῶνται διόλου αἱ γυναῖκες, διότι ἡ μυρωδιὰ τοῦ σιγάρου τῶν κυρίων αὐτῶν διέφθειρεν ἐντελῶς τὴν ὄσφρησίν των. Βεβαίως ὁ σημερινὸς ἀγρότης εὐπατρίδης φαίνεται πολὺ πλέον μορφωμένος ἢ ἐκεῖνοι περὶ ὧν ὁ λόγος. Γνωρίζει πολλὰ πράγματα, περὶ τῶν ὁποίων ὅλοι δύνανται νὰ ὁμιλήσωσιν. Ἀναγινώσκει ἐφημερίδας, ἐξεπαιδεύθη ἢ περιῆλθε μεγάλας τινὰς πόλεις. Ἀλλ' ἀπετρίβη ὑπὸ τὸ γενικὸν ἐκπολιτιστικὸν ῥεῦμα, τὸ ὁποῖον στρογγυλεύει ἐπίσης ὅλα τὰ χαλίκια. Δὲν ἔχει πλέον τὴν ἀφέλειαν ἐκείνην, ἥτις ἐφαίνετο τόσον ἀστεία. Δὲν ἐρωτᾷ πλέον, ἂν δύναταί τις τὴν ἑσπέραν νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν Παρισίων, χωρὶς φόβον ληστῶν, καὶ ἂν αἱ γυναῖκες περιφέρονται ὁλόγυμνοι εἰς τὰ Ἠλύσια. Δὲν φιλεῖ πλέον τὸ χειρόκτιον τῶν κυριῶν πρὶν ἢ τὸ ἀποδώσῃ, ἀλλὰ καὶ δὲν τὸ ἀναλαμβάνει πλέον ἂν πέσῃ κατὰ γῆς. Δὲν περιφρονεῖ πλέον μερικὰς μόνον γυναῖκας, τὰς περιφρονεῖ ὅλας· καὶ τοὺς ληστάς, δὲν τοὺς φοβεῖται πλέον. Δὲν ἔχει λεπτόν, καὶ μεταβαίνει εἰς Παρισίους, μόνον διὰ νὰ παίξῃ εἰς τὸ Χρηματιστήριον ἢ διὰ νὰ δανεισθῇ ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους.

Βλέπεις, ἀγαπητή μου Καμμίλη, ἀπὸ τὸ δεῖγμα τοῦτο τῆς συνδιαλέξεώς μας, ὅτι ἡ μαρκησία βλέπει μὲ μελανὰ χρώματα τοὺς σημερινοὺς καιρούς, καὶ ἠμπορεῖς τοιουτοτρόπως νὰ φαντασθῇς τὴν ἀργολόγον αὐτὴν ζωὴν τὴν ὁποίαν μοῦ γράφεις ὅτι δὲν ἐννοεῖς. Περὶ παντὸς ἀντικειμένου ἔχει κριτικὴν ἑτοίμην καὶ ἠτιολογημένην, ἄλλοτε εὔθυμον καὶ εὐμενῆ ἄλλοτε δύσθυμον καὶ τραχεῖαν. Ὡμίλησε παρὰ πολὺ εἰς τὴν ζωήν της καὶ αὐτὸ βλάπτει τὴν εὐτυχίαν της. Τὸ νὰ σκέπτεταί τις ἀδιακόπως μετ' ἄλλων, δύο τριῶν ἢ τριάκοντα, χωρὶς ποτὲ νὰ σκέπτεται μόνος του εἶνε, μοῦ φαίνεται, μέγα κακόν. Δὲν ἐξετάζει τις οὕτω πλέον τὸν ἑαυτόν του. Ἐπινεύει πάντοτε, διότι ἄλλως παύει ὁ διάλογος καὶ ἐκπνέει ἡ ὁμιλία. Βιαζομένη εἰς τοιαύτην ἄσκησιν, θὰ κατεβαλόμην ταχέως ἐκ τοῦ δισταγμοῦ ἢ ἐξ ἀηδίας τῶν ὁμοίων μου, ἂν δὲν εἶχον εἰς τὴν διάθεσίν μου τὰς πρωΐας, ὅπως μένω μόνη καὶ ἀνευρίσκω τὸν ἑαυτόν μου. Μολονότι δὲ ἡ μαρκησία Βιλλεμέρ, καὶ διὰ τοῦ πνεύματος καὶ διὰ τῆς ἀγαθότητός της θέλγει ὅσον τὸ δυνατὸν τὴν ἄγονον αὐτὴν χρῆσιν τοῦ χρόνου, προσδοκῶ ἀνυπομόνως τὴν ἔλευσιν τοῦ μαρκησίου, ἵνα μετάσχῃ καὶ αὐτὸς τῆς ἀργολογίας μας.

¹) **Incroyables** ἐκαλοῦντο ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Διευθυντηρίου (**Directoire**) οἱ καλλωπισταὶ νεανίαι, οἱ **muscadins** πρότερον καλούμενοι καὶ κληθέντες βραδύτερον **dandys, fashionables, lions, gommeux**, κλπ.

Ὁ μαρκήσιος ἀφίκετο πράγματι μετὰ μίαν ἑβδομάδα ἀλλ' ἔμφροντις καὶ περιεσκεμμένος· ἐφάνη δὲ εἰς τὴν Καρολίναν, ὅτι ἦτο ψυχρότατος πρὸς αὐτήν. Ἐνέκυψεν ἀμέσως εἰς τὰς ἀγαπητάς του μελέτας, καὶ μόνον κατὰ τὸ γεῦμα ἐφαίνετο. Ἡ ζωὴ αὐτὴ τοσοῦτον μᾶλλον ὑπῆρξεν ἐπαισθητὴ εἰς τὴν Δεσποινίδα Σαὶν-Ζενέ, ὅσῳ ὁ μαρκήσιος ἐφαίνετο πολὺ πλέον ἢ κατὰ τὸ παρελθὸν ἀσμενίζων τὴν μετὰ τῆς μητρός του συζήτησιν· καὶ τοῦτο πρὸς μεγάλην ἐκείνης εὐχαρίστησιν, ἥτις ἐτρόμαζεν ἰδίως τὴν σιωπὴν καὶ τὴν σκέψιν. Οὕτω δὲ ἡ Καρολίνα, βλέπουσα ὅτι καθίστατο πλέον περιττή, ἵνα ζωογονῇ κάπως τὴν συνομιλίαν, καὶ ὑπολαμβάνουσα ὅτι ἐπτόει μᾶλλον ἢ ἐξυπηρέτει τὸν μαρκήσιον, ἀπέσχε νὰ παραμένῃ ἐνώπιόν του, καὶ ἀπεφάσισε ν' ἀποσύρεται τὸ βράδυ ἐνωρίτερον.

(Ἕπεται συνέχεια].

ΤΑΣΟΥΛΑ

ΔΙΗΓΗΜΑ

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον).

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμ. φύλλον).

Οἱ διάφοροι ὁπλαρχηγοὶ εἶχον συνεννοηθῆ πρὸς ἀλλήλους καὶ συνενώσει τὰς δυνάμεις των ὅπως δεχθῶσι τὴν μάχην πρὸς τὸν τουρκικὸν στρατόν· μάχην ἀναπόφευκτον καὶ ἀποφασιστικήν. Ἡ τύχη ὄχι μόνον τῆς ἐπαναστάσεως ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐθελοντῶν καὶ τῶν ἐπαναστατημένων χωρίων ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς μάχης αὐτῆς. Οἱ ἐπαναστάται, μετὰ πεντακοσίων περίπου χωρικῶν, συνεποσοῦντο εἰς δισχιλίους· ὀκτακισχίλιοι δὲ Τοῦρκοι κατεῖχον τὸ Πήλιον καὶ τὴν πρὸς τὴν παραλίαν πεδιάδα.

Τὸ μέρος, εἰς τὸ ὁποῖον αἱ πολυαριθμότεραι δυνάμεις τῶν ἐπαναστατῶν εἶχον συνέλθει τὴν ἐπαύριον τῆς συνεντεύξεως τοῦ Κίμωνος μετὰ τῆς Τασούλας, ἦσαν ἀκριβῶς οἱ ὑπερκείμενοι τῆς Μακρυνίτσας μικροὶ λόφοι· τὸ σῶμα εἰς ὃ ἀνῆκεν ὁ Κίμων οὐδ' εἶχε κινηθῆ ἀπὸ τοῦ μικροῦ ὀροπεδίου ἔνθα κατηυλίζετο.

Ἀπὸ πρωίας ἡ μάχη εἶχεν ἀρχίσει ἀκροβολιστικῶς· τὰ πρῶτα σώματα τῶν ἐθελοντῶν μετὰ τῶν χωρικῶν, καταλείποντα τὸ βορειοδυτικῶς τῆς Μακρυνίτσας χωρίον Κερασιὲς, ἔνθα μᾶλλον εἶχον προσπελάσει οἱ Τοῦρκοι, ὑπεχώρουν ἐν τάξει πρὸς τὴν πολίχνην καταλαμβάνοντα τὰ ὑψώματα. Οἱ Τοῦρκοι ἀφ' ἑτέρου προὐχώρουν ὁλονέν· περὶ τὴν μεσημβρίαν εἰς μικρὰν ἀπὸ τῆς Μακρυνίτσης ἀπόστασιν ἡ μάχη εἶχεν ἀνάψει.

Οἱ Τοῦρκοι συμπαγεῖς, ἐν τάξει προήλαυνον πρὸς τὰ ὑψώματα ὑπερασπιζόμενα ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν· οἱ τουφεκισμοὶ ἀδιάλειπτοι ἐπλήρουν τὸν ἀέρα κρότου καὶ καπνοῦ· πλησιέστερον ἠκούοντο αἱ κραυγαὶ τῶν μαχομένων, λοιδορίαι, σκώμματα, βλασφημίαι, ὕβρεις. Πλέον ἢ ἅπαξ οἱ ἐπαναστάται καταλείποντες τὰ φυσικά των ὀχυρώματα εἶχον ὁρμήσει πρὸς τὰ στίφη τῶν Τούρκων μετ' ἀκαθέκτου ὁρμῆς, καὶ οἱ ἐχθροὶ εἶχον ἀναγκασθῆ νὰ ὀπισθοχωρήσωσι βήματά τινα· ἔπειτα ἐπανήρχοντο εἰς τὰς θέσεις των καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐπανέκτων εὐθὺς τὸ ἀπολεσθὲν διάστημα. Ἐπὶ μακρὸν ἡ ἔκβασις τῆς μάχης ἐκυμαίνετο ἀβεβαία. Οἱ Ἕλληνες ἤλπιζαν ὅτι σῶμα τριακοσίων περίπου ἐθελοντῶν κινῆσαν ἀπὸ τὰ πλησιέστερα πρὸς τὸ χωρίον Κερασιὲς παράλια θὰ κατέφθανεν ἀπὸ μιᾶς στιγμῆς εἰς ἄλλην ἐπιπίπτον κατὰ τῶν Τούρκων ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μακρυνίτσης ὑψωμάτων, ὅθεν ἐνόμιζον ἑαυτοὺς ἀσφαλεῖς. Ἐν τούτοις ἡ μάχη ἐξηκολούθει δι' αὐτοὺς νὰ εἶνε πανήγυρις. Ἐν μέσῳ γελώτων καὶ ἀστεϊσμῶν ἀπὸ τῶν ἀραιῶν αὐτῶν καὶ ἀτάκτων στίχων τὸ πῦρ ἀκατάπαυστον καὶ φονικὸν ἐδεκάτιζε τοὺς πειρωμένους ν' ἀνέλθωσι μέχρι τῶν ὀχυρωμάτων των Τούρκους. Ἡ ἐλπὶς ἀποφασιστικῆς ἐξόδου, ἥτις θὰ ἔτρεπεν εἰς φυγὴν τοὺς ἐχθρούς, ἠκτινοβόλει εἰς τὰ ὄμματα ὅλων· ἀνεμένετο μόνον ἡ κατάλληλος στιγμή.

Αἴφνης ὅμως ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν ὑψωμάτων, ἀφ' ὧν ἀνεμένετο ἡ ἐπικουρία, ἤρξαντο ἀναφαινόμενα τὰ ἐρυθρὰ φέσια τῶν Νιζάμ· αἱ κλιτύες τῶν λόφων γοργῶς ἐλάμβανον ὄψιν ἀγρῶν ἐγκατεσπαρμένων ὑπὸ μηκώνων. Κραυγὴ λύσσης ἐξέφυγεν ἀπὸ τὰ στήθη τῶν Ἑλλήνων· τὰ νῶτα αὐτῶν εἶχον καταληφθῆ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ διὰ περιστροφῆς, ἣν αἱ ἀνωμαλίαι τοῦ ἐδάφους εἶχον ἀποκρύψει· πυρίνη ζώνη τοὺς περιέσφιγγεν ἤδη· οὐ μόνον ἡ ἐλπὶς τῆς νίκης ἐξέλειπεν αὐτοστιγμεί, ἀλλὰ καὶ πανολεθρία ἠπείλει αὐτοὺς ἀνηλεής, ἀναπόφευκτος.

— Εἴμεθα χαμένοι!

Ἀπὸ πολλῶν τὰ χείλη αἱ λέξεις αὐται στυγναὶ ὡς ὁ θάνατος εἶχον ἐκφύγει.

Οἱ ἀναμενόμενοι δὲν θὰ ἐπρόφθανον ἤδη νὰ ἑνωθῶσι μετὰ τῶν μαχομένων· οἱ Τοῦρκοι τοὺς *ἔκοπτον* ἔξω. Πᾶσα ὑπεράσπισις ἀπέβαινε ματαία, ἀδύνατος· μετὰ δύο ὥρας οἱ ἐχθροὶ συσφίγγοντες αὐτοὺς ἀπὸ τριῶν πλευρῶν, θὰ τοὺς συνέτριβον ὁλοτελῶς. Μία μόνη διέξοδος ἀπέμενε πρὸς ὀπισθοχώρησιν, πρὸς τὸ χωρίον Πορταριὰ καὶ τ' ἄλλα ἐκεῖσε χωρία Μηλιαίς, Ἅγ. Λαυρέντιον, Προμῆρι.

Ἡ ὑποχώρησις ἀπεφασίσθη, αἱ διαταγαὶ ἐδόθησαν ὅπως τηρηθῇ ἡ ἐφικτὴ τάξις. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ κρατηθῶσιν οἱ Τοῦρκοι ἀπὸ τοῦ βορειοανατολικοῦ μέρους, ὅπως εἰς τοὺς ὑποχωροῦντας δοθῇ καιρός· τὸ ὀροπέδιον ἐφ' οὗ ἐμάχετο ἀκόμη τὸ σῶμα τοῦ Κίμωνος ἐκρίθη τὸ προσφυέστερον σημεῖον πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ὑποχωρήσεως· τίς θὰ

παρέμενεν έκεῖ θυσιάζων έαυτόν ὑπὲρ τῶν ἄλλων;

Ὁ ἀρχηγὸς εἶχε πληγωθῆ κατὰ τὸν μηρὸν καὶ οἱ ὁπλῖται του θέλοντες νὰ τὸν σώσωσιν ἐπέσπευδον τὴν ὑποχώρησιν· ἡ ἀταξία ἐπὶ τοῦ μικροῦ ὀροπεδίου ἦτο ἀπερίγραπτος. Ὁ ἀρχηγὸς ἐκάλεσε παρ' ἑαυτῷ τὰ *τρία πρωτοπαλλήκαρα* ἐν οἷς καὶ ὁ Κίμων.

— Παιδιά, εἶμαι πληγωμένος· ὅ,τι δὲν 'μπορῶ νὰ κάμω ἐγὼ πρέπει νὰ τὸ κάμετε σεῖς.

— Διάταξε, ἀρχηγέ.

— Πρέπει νά κρατήσετε τοὺς Τούρκους 'ς αὐτὸ ἐδῶ τὸ μέρος ὥς που νὰ φύγουν οἱ 'δικοί μας.

— Καλά, ἀρχηγέ, μένομ' ἐμεῖς.

— Ἄς μείνουν ὅσοι θέλουν· ἐγὼ ἀντὶ νὰ σᾶς βοηθήσω, καθὼς εἶμαι, θὰ σᾶς ἔκαμνα κακό· δὲν 'μπορῶ νὰ κουνηθῶ· μοῦ φθάνουν δυὸ *παλληκάρια* νὰ μὲ βαστάξουν ὥς που νὰ φθάσω τοὺς ἄλλους.

Ἡ θέλησις ἢ μᾶλλον ἡ διαταγὴ ἐγένετο εὐθὺς γνωστὴ μεταξὺ τῶν ἐθελοντῶν· ὅλοι οἱ παρόντες ἔμειναν· δύο μόνον μὴ δυνάμενοι ν' ἀντιστῶσιν εἰς τὰς παρακλήσεις του τὸν συνώδευσαν ὑποβαστάζοντες αὐτὸν χωλαίνοντα.

— Βαστᾶτε, παιδιά!

Ἦτο ἡ τελευταία παρότρυνσις αὐτοῦ καὶ ὁ ἀποχαιρετισμός.

Οἱ ἀπομείναντες περὶ τοὺς ἑβδομήκοντα σιγηλοὶ περιεκύκλωσαν τὸν Κίμωνα· ἐνστίκτως ἡ ἐμπιστοσύνη ἔστρεφε τὰ βλέμματά των πρὸς αὐτὸν μόνον.

— Καρδιά, μωρὲ παιδιά, καὶ δὲ θὰ μᾶς φάνε οἱ σκύλοι! ἀνέκραξεν εὐθύμως καὶ διέθεσε τοὺς συστρατιώτας του εἰς ἡμικύκλιον ἐπὶ τοῦ μικροῦ ὀροπεδίου ὄπισθεν φυσικῶν ὀχυρωμάτων.

— Φωτιά! καὶ μὴ κουνιέστε!

Καὶ τὸ πῦρ συνεχές, ἀδιάλειπτον, ἤρξατο ἐκ νέου κατὰ τῶν βραδέως πρὸς τὸ μικρὸν βουνὸν προχωρούντων ἐχθρῶν.

Οἱ πυκνοὶ καὶ ζωηρότεροι πυροβολισμοὶ ἠνάγκασαν μετ' ὀλίγον τοὺς Τούρκους νὰ στραφῶσι μετὰ μείζονος προσοχῆς καὶ πείσματος πρὸς τὸ ὀροπέδιον μεταβληθὲν εἰς φρούριον· αἱ σφαῖραι πολλαὶ καὶ συνεχεῖς ἐσύριζον πέριξ τῶν ἐθελοντῶν. Ὁ Κίμων εἶχε παρ' ἑαυτόν, εἰς μικρὰς ἀποστάσεις, τοὺς συντρόφους τῆς *μάγκας* του· ἡ φωνή του ὑψοῦτο ὑπὲρ τὰς τῶν ἄλλων ὑπερβάλλουσα ἐνίοτε τὸν βαρὺν καὶ συνεχῆ πάταγον τῶν τουφεκισμῶν τῶν μαχομένων.

— Κρατεῖτε, παιδιά!

— Ἄ! καὶ τὸν ἔφαγα τὸ Γκέγκη!

— Βάρ' του, βάρ' του ἐκείνου μὲ τὸ μακρὺ σπαθί!

— Σ' ἔφαγα, Μαχμούτη!

— Φυσέκια, παιδιά, φυσέκια!....

Τὰ φυσίγγια ὠλιγόστευον, ὁ κίνδυνος ηὔξανε.

Κάτω, ἀπὸ τοὺς πλησιεστέρους τῆς Μακρυνίτσας γηλόφους, ὁμάδες χωρικῶν γυναῖκες ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἐθεῶντο ἀπὸ πρωΐας τὴν μάχην· αἱ ποικίλαι αὐτῆς περιπέτειαι ἐφαίνοντο ἀποτυποῦσαι ἐπὶ τοῦ πλήθους ἐκείνου διαφόρους συγκινήσεις.

Τὰς μικρὰς ἐπιτυχίας τῶν ἐπαναστατῶν ἐχαιρέτων κραυγαὶ ἐνθουσιώδεις καὶ ζωηραὶ κινήσεις, ὑφ' ὧν οἱ μικροὶ ὅμιλοι ἀνεκυμαίνοντο συνεχῶς μετατοπιζόμενοι· ὅταν ὁ κίνδυνος τῶν Ἑλλήνων ἐθελοντῶν ἐγένετο καταφανής, σιγὴ καὶ ἀκινησία πρῶτον οἱονεὶ ἀπελίθωσεν ὅλον τὸ πλῆθος ἐκεῖνο· μετὰ μικρὸν δέ, ἀνεπαισθήτως ἡ πολίχνη ἀπερρόφησε καὶ πάλιν τοὺς κατοίκους της· οὐδεὶς ἐφαίνετο πλέον· οἱ μικροὶ λόφοι ἀπέμειναν ἔρημοι.

Ἀλλ' ὁ ἐκ τοῦ μικροῦ ὀροπεδίου δεινὸς καὶ ἄπαυστος πυροβολισμὸς προσείλκυσεν ἐκ νέου τολμηροτέρους τινὰς νεανίσκους καὶ γυναῖκας ἔξω τῶν μικρῶν οἰκημάτων· εἶδον τὴν ὑποχώρησιν τῶν ἐπαναστατῶν καὶ ἐνόησαν τὸ ἔργον τῶν ἐπὶ τοῦ ὀροπεδίου μαχομένων. Μετὰ βραχὺν ἐτασμὸν τῶν πέριξ καθ' ὃν τὰ βλέμματα ἀνήσυχα καὶ λάμποντα περιειργάζοντο τὰς τοποθεσίας, τὰς διευθύνσεις, καὶ εἰς τ' ἀσθμαίνοντα στήθη πεφοβισμέναι αἱ καρδίαι βιαίως ἔπαλλον, ὡς εἰ μία μόνη φωνὴ εἰς τὰς ψυχάς των νὰ ἐλάλει, τινὲς ἐκινήθησαν δρομαῖοι....

Διὰ τῆς στενῆς ἀτραποῦ τῆς ἀγούσης πρὸς τὸ ὀροπέδιον μετὰ μικρὸν νεανίσκοι καὶ χωριατοποῦλαι ἔσπευδον κομίζουσαι ἄρτον, ὕδωρ, φυσίγγια, ἀπὸ μικρᾶς ἐν Μακρυνίτσα ἀποθήκης, πανία διὰ τοὺς πληγωμένους, πᾶν ὅ,τι ἐνομίζετο ἀναγκαῖον διὰ τοὺς μαχητάς....

Ὅταν ἀπὸ τὰς *ποδιάς* τῶν χωρικῶν τὰ φυσίγγια ἐξεχύθησαν πρὸ τῶν μαχομένων ἐπαναστατῶν, κραυγαὶ χαρᾶς καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἐκάλυψαν ἐπὶ στιγμὴν τὸν πάταγον τῆς μάχης.

Καὶ ὅταν εἶδον τὸν ἄρτον καὶ τὸ ὕδωρ οἱ ὁπλῖται ἐνθυμήθησαν ἐξαίφνης τὴν πεῖναν καὶ τὴν δίψαν, αἱ ὁποῖαι ἀπὸ τοσούτων ὡρῶν ἐβασάνιζον αὐτοὺς λανθάνουσαι ὑπὸ τὸν βαρὺν τῆς πάλης κάματον. Ἐρρίφθησαν ἐπ' αὐτῶν ἀπλήστως ἀναλαμβάνοντες δυνάμεις νέας, εὔθυμοι, περιχαρεῖς, σχεδὸν ἐλπίζοντες.... τί;

Οἱ Τοῦρκοι ἀμέτρητοι κάτωθεν ἀνήρχοντο πρὸς αὐτοὺς πάντοτε ὡς πλήμμυρα μαύρη καὶ ἐρυθρά, ἀκράτητος.

Οἱ τὰ βορειοανατολικὰ ὑψώματα καταλαβόντες ἐξαπίνης εἶχον πειραθῆ μακρὸν ἑλιγμὸν ὅπως ἀνακόψωσι τὸν δρόμον εἰς τοὺς ὑποχωροῦντας· ἀλλ' οὗτοι εὑρίσκοντο ἤδη ἐκτὸς κινδύνου, ἐνῷ τὸ πολὺ τῶν τουρκικῶν δυνάμεων εἰς μάτην ἐπεκτεινόμενον πρὸς δίωξιν αὐτῶν, ὁλονὲν ἀπεμακρύνετο τοῦ ὀροπεδίου.

Οἱ τοῦτο πειρώμενοι νὰ ὑπερβάλωσι λυσσῶντες πρὸ τῆς κρατερᾶς ἀντιστάσεως ὁλονὲν ἐπλησίαζον πρὸς τοὺς ὑπερασπιστάς του· αἱ στιγμαὶ

τούτων ἦσαν ἠριθμημέναι· ἡ ἑσπέρα ἐπήρχετο ἤδη, κατηφής, ἀνιαρά, ἐμβάλλουσα εἰς τὴν ψυχὴν τὸ κρύος τῆς ἀθυμίας. τῆς ἀπογνώσεως.

Ὁ Κίμων ἐντείνων ἀδιαλείπτως τὴν προσοχήν του πρὸς τὰ κινήματα τῶν ἐχθρῶν δὲν ἔπαυε παροτρύνων τοὺς συστρατιώτας του εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ διαθέτων αὐτοὺς καταλλήλως δι' ἐπανειλημμένων διαταγῶν.

— Φυσέκια, φυσέκια! φέρ' τε κι' ἄλλα! ἐκραύγαζε πρὸς τοὺς χωρικούς...

Αἴφνης ἡ φωνή του ἐσβέσθη ἐπὶ τὰ χείλη του· μεταξὺ αὐτῶν εἶχεν ἀναγνωρίσει τὴν Τασοῦλαν.

— Τασοῦλα, ἀνέκραξε συνερχόμενος ἐκ τῆς ἐκπλήξεως· καὶ σὺ ἦλθες ἐδῶ;

Ἡ Τασοῦλα ὅλη ἐρυθρὰ καὶ ἀσθμαίνουσα ἐκ τοῦ δρόμου προσῆλθε παρ' αὐτὸν ἀλλάσσουσα ὀλίγον ὄψιν· ἔφερε μεταξὺ τῶν βραχιόνων της, ἀκουμβοῦσα αὐτὴν ἐπὶ τοῦ στήθους, στάμνον ὕδατος.

— Εἶσαι κακιωμένη ἀκόμη μαζύ μου;

Ἡ κόρη δὲν ἀπήντησε καὶ ἐχαμήλωσε τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὁ Κίμων ἀποσπῶν αἴφνης τὰ βλέμματά του ἀπ' αὐτῆς ἐστράφη ζωηρῶς καὶ σκοπεύσας ἐκένωσε τὸ ὅπλον του· εἶτα ἐνθέτων ἐν αὐτῷ νέαν βολήν, τῇ ἀπέτεινε καὶ πάλιν τὸν λόγον·

— Ἂν μ' εὕρισκε τώρα τούρκικο βόλι, θὰ μ' ἐλυπώσουνα Τασοῦλα;

Ἡ νεᾶνις ὠχρίασε...

— Μὴ τὸ λές, μὴ τὸ λές....

— Τώρα ποῦ θὰ μὲ χάσῃς γιὰ πάντα θὰ μὲ θυμᾶσαι καμμιὰ φορά;

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς κόρης ἐθολώθησαν ἀπὸ τὰ δάκρυα.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην κραυγὴ ὑπερτάτης ὀδύνης ἠκούσθη δύο ἢ τρία βήματα μακρὰν τοῦ Κίμωνος· οὗτος ἐστράφη περίτρομος· ὁ Μιχάλης ὁ φίλος του, ἐκτάδην κατακείμενος, ἔσφιγγε διὰ τῶν χειρῶν τὸ αἱματόφυρτον μέτωπόν του.

— Μοῦ τὸν ἔφαγαν τὰ σκυλιά! ὤμωξεν ὁ νεανίας ῥιπτόμενος παρὰ τὸ σῶμα τοῦ φίλου του.

Οὗτος ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς· εἶδε τὸν Κίμωνα κύπτοντα ἐπὶ τὴν κεφαλήν του, διήνοιξε νὰ χείλη του ἀγωνιῶν νὰ προφέρῃ λέξεις τινάς· ἄναρθρος ῥόγχος ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτῶν· τὸ σῶμά του ἐτανύσθη ἐν ἐσχάτῳ σπασμῷ· ἦτο νεκρός.

— Μιχάλη! Μιχάλη! ἐφώνησεν ὁ Κίμων μὲ φωνὴν πνιγομένην εἰς τὰ δάκρυα. Μὲ τρέμουσαν χεῖρα ἀφήρεσεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς τοῦ πτώματος τὸν μαῦρον σκοῦφον καὶ παρεμέρισε τὴν ἐπὶ τοῦ μετώπου μετὰ τοῦ αἵματος συμμεμιγμένην κόμην· ἡ σφαῖρα τυχοῦσα αὐτὸν ὑπεράνω τοῦ δεξιοῦ κροτάφου, ὑπὲρ τὸ κοῖλον τοῦ ὀφθαλμοῦ εἶχε κατασχίσει τὸ δέρμα τῆς κεφαλῆς καὶ συντρίψει τὸ κρανίον.

Ὑπὸ τὸ κράτος τῆς συγκινήσεως ὁ Κίμων ἀπέμεινεν ἐκεῖ ἀκίνητος καὶ ἐκτεθειμένος εἰς τὰς τουρκικὰς σφαίρας· δύο ἢ τρεῖς ἐσύριξαν ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του· καθ' ἣν δὲ στιγμὴν νικῶν τῆς ψυχῆς του τὴν θύελλαν ἀνηγείρετο ὠχρὸς ὡς τὸ πτῶμα τοῦ φίλου του ᾐσθάνθη ἰσχυρὸν κτύπον ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς του ὠμοπλάτης καὶ αὐτοστιγμεὶ ἡ χλιαρότης τοῦ αἵματος τὸν ἔκαμε νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ἦτο πληγωμένος. Ἔσπευσε νὰ καταλάβῃ τὴν προτέραν του θέσιν. Ἡ πληγή του ἦτο ἐλαφρά· πόνον δὲν ᾐσθάνετο. Ἐκ τῶν συστρατιωτῶν του πέντε ἢ ἓξ κατέκειντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ πληγωμένοι· αἱ χωρικαὶ γονατισμέναι παρ' αὐτοὺς τοῖς ἐπεδαψίλευον τὰς φροντίδας των. Ἡ Τασοῦλα ὠχρὰ καὶ ἀπολιθωμένη ἵστατο εἰς τὴν αὐτὴν πάντοτε θέσιν.

Ὁ Κίμων βλέπων αὐτὴν εἶχε συνέλθει ἐκ τῆς συγκινήσεώς του· μηχανικῶς ἔψαυε διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς τὴν πληγωμένην ὠμοπλάτην του, ἐφ' ἧς τὸ αἷμα εἶχε κηλιδώσει ἐξωτερικῶς τὸν ἐπενδύτην.

— Πληγώθηκες! ἀνεφώνησεν ἡ Τασοῦλα βλέπουσα τὸ αἷμα.

— Δὲν εἶνε τίποτα· δός μου 'λίγο νερό.

Ἡ νεᾶνις μόλις κρατουμένη εἰς τοὺς πόδας της ὑπήγειρε τὸ σταμνίον πλησιάζουσα αὐτὸ εἰς τὰ χείλη τοῦ Κίμωνος, ὅστις ἔπιεν ἀπλήστως.

— Σ' εὐχαριστῶ, Τασοῦλα· μοῦ δρόσισες τὴν ψυχή· εἶδες... ὁ καϋμένος ὁ Μιχάλης σκοτώθηκε.

Ἡ νεᾶνις ἐξερράγη εἰς λυγμούς.

— Φύγε! φύγε! θὰ σᾶς πιάσουν!...

Ὄντως πᾶσα ἀντίστασις ἀπέβαινε τοῦ λοιποῦ ματαία. Μετ' ὀλίγον οἱ Τοῦρκοι θὰ κατελάμβανον τὸ ὀροπέδιον.

Αἱ χωρικαὶ πλήρεις τρόμου πρὸ τοῦ ἐπικειμένου ἀφεύκτου κινδύνου ἀπήρχοντο ἤδη τρέχουσαι καὶ κραυγάζουσαι πρὸς τοὺς μαχητάς·

— Φευγᾶτε! φευγᾶτε!

Ὁ Κίμων εἶδεν ὅτι ὀλίγαι στιγμαὶ τοῖς ὑπελείποντο ὅπως πειραθῶσι νὰ ἐκφύγωσι κατερχόμενοι τοῦ μικροῦ βουνοῦ πρὸς τὸ μέρος τῆς Πορταριᾶς, μὴ καταληφθέν ἔτι ὑπὸ τῶν Τούρκων.

— Παιδιά! ἀπ' ἐδῶ καὶ ἕτοιμοι!

Οἱ ἐθελονταὶ διετέθησαν πρὸς τὴν ὑποχώρησιν ἢ μᾶλλον πρὸς φυγήν· τινὲς ὑπεστήριζον τοὺς ἐλαφρῶς πληγωμένους· οἱ ἄλλοι ἔπρεπε νὰ καταλειφθῶσιν εἰς τὸ ἔλεος τῶν Τούρκων...

Ἡ Τασοῦλα ὠχρά, περίδακρυς δὲν ἀπέσπα τοὺς ὀφθαλμούς της ἀπὸ τοῦ Κίμωνος, καὶ διὰ φωνῆς πνιγομένης ὑπὸ τῶν λυγμῶν ἐπανελάμβανε·

— Φύγε, φευγᾶτε...

— Δὲν θὲς νὰ σκοτωθῶ, αἴ, Τασοῦλα; μὰ δὲν μοῦ κάμνει καρδιὰ νὰ σ' ἀφήσω... Ἔλα μαζύ μου, Τασοῦλα! πῶς θὰ ξεφύγῃς μόνη σου;

— Ὄχι, ὄχι! φύγε! γλύτωσε, πρόφθασε, φύγε!

— Πᾶμε! πᾶμε, Κίμωνα! ἐφώναζον οἱ ἐθελονταί...

Ὁ Κίμων στρεφόμενος ἐπιμόνως πρὸς τὸ μέρος τῶν ἐχθρῶν, μὲ τὰ βλέμματα ἀτενῆ, τοὺς μυκτῆρας διηνοιγμένους, βιαίως ἀναπνέων, ὠχρός, διὰ σπασμωδικῶν κινήσεων ἐξηκολούθει πυροβολῶν, καὶ μόνον ἀπέσπα ἀπ' αὐτῶν τὰ βλέμματα ἵν' ἀτενίσῃ τὴν Τασοῦλαν ἐπαναλαμβάνων ὡς ἀλλοφρονῶν:

— Ἔλα, ἔλα μαζύ μου!

— Ὄχι! ὄχι! ἀπήντησε καὶ πάλιν ἡ νεᾶνις, κινοῦσα ἀπελπιστικῶς τὴν κεφαλήν.... Φύγε, φύγε σύ...

— Ἔλα, Κίμωνα!

Ἐβόησαν καὶ πάλιν οἱ σύντροφοί του.

— Τώρα, τώρα· ἄλλη μιὰ τουφεκιά... Ἐμπρὸς σεῖς ἀπ' αὐτοῦ, κάτω.

— Πήγαινε, φύγε καὶ σύ, ἐπανελάμβανεν ἔνδακρυς μὲ φωνὴν ἱκέτιδα ἡ Τασοῦλα, πλησιάσασα ἔτι μᾶλλον πρὸς αὐτὸν καὶ σχεδὸν ἁπτομένη τοῦ βραχίονός του...

— Γιατί θέλεις νὰ φύγω; τί σὲ μέλει ἐσένα ἀφοῦ δὲν θὲς νὰ ἔλθῃς μαζύ μου;

— Γιὰ τὸ Θεό, Κίμωνα! ἔλα, ἄς την· ἐκραύγαζον οἱ ἐθελονταί.

Ἡ χωρικὴ ἡμιθανὴς ἐκ τοῦ τρόμου καὶ τῆς ὀδύνης ἐπέθηκε καὶ τὰς δύο χεῖράς της ἐπὶ τὸ στῆθός του καὶ κλαίουσα ἐπανέλαβεν:

— Ἄςε με, ἄςε με 'μένα! φύγε σύ, Κίμωνά μου....

Ὁ Κίμων ἀνεσκίρτησε βιαίως· ἦτο ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν τὸν ἀπεκάλει διὰ τοῦ ὀνόματός του καὶ τὸν ἀπεκάλει *Κίμωνά της*.

— Πές το, Τασοῦλα, πές το πάλι τ' ὄνομά μου...

Παράφορος αὐτὴ ἐρρίφθη εἰς τὸν τράχηλόν του κρύπτουσα τὸ πρόσωπόν της εἰς τοὺς κόλπους του.

— Μὲ πονεῖς, Τασοῦλα;

— Σ' ἀγαπῶ, σ' ἀγαπῶ, σ'ἀγαπῶ!

Καὶ ὡς εἰ ὅλη ἡ ψυχή της νὰ ἐξεχύθη εἰς τὰς τρεῖς αὐτὰς λέξεις, ὠχρά, ἐγκαταλελειμμένη ἐπὶ τὸ στῆθός του, ἐφαίνετο λιποθυμοῦσα.

Διὰ τῆς δεξιᾶς του χειρὸς αὐτός, τρέμων, παράφορος ἀνήγειρε τὴν κεφαλήν της καὶ τὰ χείλη των ἡνώθησαν εἰς ἓν μακρὸν περιπαθὲς φίλημα. Ἀπέμειναν ἐνηγκαλισμένοι· ὁ Κίμων διὰ τοῦ δεξιοῦ του βραχίονος περιέβαλλε τὴν κεφαλήν της σφιγκτά, ἐνῷ διὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρός, συστελλομένης σπασμωδικῶς ὑπὸ τοῦ πόνου τῆς πληγῆς ἐκράτει πάντοτε τὸ ὅπλον του.

Τρεῖς ἐκ τῶν ἐθελοντῶν ἐπλησίασαν τρέχοντες τοὺς ἐραστὰς καὶ ἁρπάζοντες τὸν Κίμωνα τὸν ἔσυραν πρὸς ἑαυτοὺς ἀποτόμως.

— Ἔλα! ἄφησε τὰ παιδιάστικα! ἐχαθήκαμε!

Καὶ ἄκοντα, σκοτοδινιῶντα, κλονούμενον τὸν ἀπήγαγον, μηχανικῶς τρέχοντα διὰ τῆς κατωφερείας χωρὶς πλέον νὰ αἰσθάνεται, χωρὶς νὰ ἐννοῇ τίποτε.

Οἱ ὀλίγοι Ἕλληνες εἶχον ἐκφύγει, εἶχον σωθῆ. Οἱ Τοῦρκοι τραπέντες, ματαίως, εἰς δίωξιν αὐτῶν, εἶχον ἐγκαταλείψει τὸ μετὰ τοσούτου αἵματος διαφιλονεικηθὲν ὀροπέδιον· ἡ σιγὴ ἤδη ἐβασίλευεν ἐπ' αὐτό· δύο ἢ τρεῖς πληγωμένοι, κατακείμενοι ὄπισθεν πετρῶν, συνεῖχον τὰς οἰμωγάς των ὅπως μὴ προκαλέσωσι τὴν προσοχὴν τῶν ἐχθρῶν.

Ἐπὶ μεγάλου λίθου, κατακειμένη ὡς ἄπνουν σῶμα ἡ Τασοῦλα, κρατοῦσα τὴν κεφαλήν της μὲ τὰς χεῖρας βυθισμένας ἐντὸς τῆς πλουσίας της κόμης, ἀτάκτου καὶ λυτῆς, σιωπηλὴ ἔκλαιεν, ἀπηλπισμένη καὶ ἔρημος ὡς ἡ δύστηνος πατρίς τις, ἣν οἱ ἐθελονταὶ δεκατισμένοι καὶ αἱματόφυρτοι εἶχον ἐγκαταλείψει ὑπὸ τὴν δουλείαν πάλιν καὶ τὴν συμφοράν.

Ἡ νὺξ εἶχεν ἤδη ἐπέλθει καλύπτουσα μὲ τὸν μαῦρόν της πέπλον τὴν ὡρρανισμένην γῆν, ἡ ὁποία εἶχεν ἐλπίσει εἰς τὴν ἐλευθερίαν, καὶ τὴν τάλαιναν κόρην, ἡ ὁποία μὲ τὸν θάνατον ἐν τῇ ψυχῇ εἶχεν ἴδει διὰ παντὸς ἐκλείποντα τὸν μόνον της ἔρωτα, τὴν ἀγάπην της ἐκείνην εἰς τὴν ὁποίαν δὲν εἶχε πιστεύσει μὴ τολμῶσα καὶ νὰ ἐλπίσῃ...

Α. Γ. Η.

ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

Προχθὲς ἔρχεται καὶ μ' εὑρίσκει ὁ φίλος μου Κλαρᾶς, περιλύπως δὲ κινῶν τὴν κεφαλήν του, ὡς νὰ τῷ ἐπῆλθε δυστύχημά τι, μοῦ εἶπεν ἀναστενάζων:

— Εἶδές τα πάλι, εἶδές τα!

— Τί τρέχει; εἶπα μὲ ἀνησυχίαν, τί συνέβη;...

— Ταὶς ἀκακίαις τῆς ὁδοῦ Σταδίου, ποῦ ταὶς ἔβαλαν μέσα σὲ σιδερένια κάγκελα...

— Αἴ;...

— Ἄρχισαν νὰ ταὶς σπάνουν!

Διὰ νὰ ἐννοήσητε μὲ ποῖον τόνον εἶπε τὰς λέξεις ταύτας ὁ φίλος μου Κλαρᾶς, πρέπει νὰ τὸν γνωρίζετε. Λαμβάνω λοιπὸν τὴν τιμὴν νὰ σᾶς τὸν συστήσω· εἶνε γέρων ὁμηλικός μου, σχεδὸν πενῆντα πέντε ἕως ἑξῆντα ἐτῶν, μὲ *φαβορίταις* καὶ ὑψηλὸν πῖλον. Ἔμεινεν εἴκοσι περίπου ἔτη εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἐμπορευόμενος βαμβακερὰ καὶ μελετῶν τὸν εὐρωπαϊκὸν βίον ὡς πρακτικὸς ἄνθρωπος. Ἐνόσῳ ἔχει τὸ στόμα του κλειστὸν τὸν ἐκλαμβάνετε ὡς Εὐρωπαῖον, ἀλλ' ἅμα τὸ ἀνοίξῃ γίνεται ἀμέσως Χῖος. Τί τρομερὸν πρᾶγμα εἶνε αὐτὴ ἡ χιακὴ προφορά! Ὁ καθαρὸς Χῖος δυνατὸν νὰ ζήσῃ εἴκοσι, τριάκοντα ἔτη εἰς τὴν Εὐρώπην... εἰς

τὴν Ἀσίαν, τὴν Ἀφρικήν, τὴν Ἀμερικὴν ἢ τὴν Ὠκεανίαν, δυνατὸν νὰ λησμονήσῃ σχεδὸν τὴν γλῶσσάν του, ἀλλὰ τὴν προφοράν του, δὲν τὴν λησμονεῖ· πίπτουν οἱ ὀδόντες του, πίπτει ἡ κόμη του· ἀλλ' ἡ προφορὰ μένει. Ὁ φίλος μου Κλαρᾶς εἶνε πρὸς τούτοις καὶ ἄνθρωπος μὲ μεγάλην καλαισθησίαν. Ἰδίως δ' ἐπῆρε κατάκαρδα τὸ ζήτημα τοῦ καλλωπισμοῦ τῶν Ἀθηνῶν. Τὴν πρωτεύουσαν τῆς Ἑλλάδος τὴν θέλει ὡραίαν «διὰ νὰ μὴν ἔρχωνται καὶ τὴν βλέπουν οἱ φράγκοι καὶ μᾶς ὑβρίζουν ὡς βαρβάρους». Ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο μετεβλήθη εἰς πάθος, καὶ μονομανίαν. Μεριμνᾷ περὶ τῶν Ἀθηνῶν ὡς νὰ ἦσαν κτῆμά του. Τὰς εἰδήσεις τὰς ὁποίας δημοσιεύουν ἐφημερίδες τινὲς περὶ καθαριότητος τῆς πόλεως τὰς στέλλει αὐτός. Ὅταν γείνῃ τι πρὸς ἐξωραϊσιν τῆς πόλεως, σᾶς πλησιάζει, μειδιῶν, τρίβων τὰς χεῖρας ἐξ εὐφροσύνης· τὸ ἐννοεῖτε δίχως νὰ σᾶς τὸ εἰπῇ.

Φαντάζεσθε λοιπὸν μὲ ποῖον ἀληθῆ πόνον μοὶ εἶπεν ὅτι ἤρχισαν νὰ θραύουν τὰ δενδρύλλια τῆς ὁδοῦ Σταδίου.

Μετά τινας στιγμὰς σιγῆς, ἐξηκολούθησε·

— Τί τὰ θέλεις φίλε μου, εἴμεθα βάρβαροι ἀκόμη· ὅταν μᾶς τὸ λέγουν οἱ ξένοι, θυμόνομεν, καὶ ἡ ἀξιοπρέπειά μας ἀπαιτεῖ νὰ θυμόνωμεν, ἀλλὰ μεταξύ μας πρέπει νὰ τὸ ὁμολογοῦμεν· ὁ λαός μας εἶνε πολὺ ὀπίσω· δὲν ἔχει ἀνατροφήν, ἀλλὰ δὲν πταίει αὐτός· κανεὶς δὲν ἐφρόντισε δι' αὐτόν· τὸν ἄφησαν εἰς τὸν ἑαυτόν του, τὸν ἐγκατέλειψαν μὲ τὰ ἔνστικτά του.

— Ἐν μέρει ἔχεις δίκαιον, φίλε μου Κλαρᾶ, δὲν τὸ ἀρνοῦμαι, ἀλλ' εἶσαι ὑπερβολικός.

— Ὑπερβολικός! Ὅλο αὐτὸ μοῦ κοπανᾷς, ὑπερβολικός! Δὲν μοῦ λέγεις, σὲ παρακαλῶ, τί ἔγεινε τὸ ἄγαλμα τοῦ γάλλου γλύπτου Δαβίδ, τὸ ἀριστούργημα ἐκεῖνο ποῦ ἔβαλεν ἐπάνω εἰς τὸν τάφον τοῦ Μάρκου Βότσαρη; τὰ παληκάρια μας τὸ ἔβαλαν σημάδι, καὶ τὸ ἀκρωτηρίαζαν μὲ γέλια, καὶ ὅταν ἐπῆγεν ὁ γέρων γλύπτης εἰς τὸ Μεσολόγγι, ἐξόριστος, καὶ τὸ εἶδεν, ἐσκέπασε τὸ πρόσωπόν του μὲ τὰς χεῖράς του καὶ ἔκλαυσε καὶ εἶπε τῆς κόρης του· «Γρήγορα, γρήγορα, νὰ φύγωμε ἀπ' ἐδῶ!»

— Δὲν συλλογίζεσαι καὶ τὴν ἐποχήν; οἱ Ἕλληνες τοὺς χρόνους ἐκείνους ὡς μόνην των ἀνατροφὴν ἐλάμβανον νὰ πολεμοῦν καὶ ν' ἀποθνήσκουν διὰ τὴν πατρίδα· πότε ἤθελες νὰ μάθουν νὰ ἐκτιμοῦν καλλιτεχνικὰ ἔργα;....

Ὁ φίλος μου Κλαρᾶς ἐξέβαλε τὴν ταμπακέραν του καὶ ἐστούμπωσεν τοὺς ῥώθωνάς του ἐπανειλημμένως διὰ ταμβάκου, τοῦτο δὲ ἦτο σημεῖον ὅτι ἦτο πολὺ τεταραγμένος.

— Ἄ! ἔτσι; ἐγὼ θαρρῶ πῶς τοὺς ἔφθανε νὰ φανοῦν γενναῖοι 'ς τοὺς Τούρκους, δὲν ἦταν ἀνάγκη νὰ δείξουν τὴν παληκαριά τους 'ς τὸ μαρμάρινο κορίτσι· ἀλλ' ἂς εἶνε· αὐτοὺς ἂς τοὺς συγχωρήσωμεν· μὰ τί θὰ μοῦ εἰπῇς διὰ τὰ μνημεῖα τοῦ Λενορμὰν καὶ τοῦ Μυλλέρου, κοντὰ εἰς τὸν Κολωνόν, ποῦ τἄχουν σπάσῃ, ἀκρωτηριάσῃ, καταστρέψῃ; εἰμπορεῖς νὰ μοῦ φέρῃς καμμίαν γενναιότητα πάλιν διὰ νὰ μοῦ δικαιολογήσῃς αὐτὴν τὴν σκληρότητα, τὴν ἀπανθρωπίαν; Τώρα, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας, ἔγεινεν αὐτὴ ἡ βεβήλωσις. Ὑπερβολικός! εἰπὲ καὶ πάλιν ὅτι εἶμαι ὑπερβολικός!

— Ἄκουσέ με, φίλε μου Κλαρᾶ, τῷ εἶπον, ἡ ἀνάπτυξις τοῦ λαοῦ μας βεβαίως δὲν εἶνε μεγάλη· δὲν εἴξευρε ποῖος ἦτο οὔτε ὁ Λενορμὰν οὔτε ὁ Μύλλερος κατέστρεψε πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν εἴξευρε τί ἦτο· εἰπέ τον ἀμαθῆ, ὄχι ὅμως βάρβαρον.

— Ὡραῖον ἐπιχείρημα! τότε λοιπὸν διότι δὲν εἰξεύρει τί εἶνε ὁ Παρθενὼν ἂς ὑπάγῃ νὰ τὸν κρημνίσῃ διὰ νὰ κάμῃ ἀσβέστη· ὡραία δικαιολογία! πρέπει ν' ἀθωωθῇ ὁ κατηγορούμενος ὡς ἀκαταλόγιστος· ἀλλ' ἐγὼ θὰ σοῦ φέρω ἄλλα παραδείγματα· ὅταν ἐμβαίνῃ εἰς μίαν ἅμαξαν τοῦ σιδηροδρόμου, τί κάμνει ὁ πελάτης σου, ὁ λαός, διὰ τὸν ὁποῖον σήμερα ἐγὼ ὁμιλῶ ὡς εἰσαγγελεὺς καὶ σὺ ὡς συνήγορος; καταστρέφει ἢ θραύει τὴν ὕαλον τοῦ παραθύρου· ξεσχίζει διὰ τῆς μαχαίρας του τὸ ἀνακλιντρον· ὅταν πηγαίνῃ περίπατον τί κάμνει; καταστρέφει τὰ ἑδώλια τῶν δενδροστοιχιῶν· νομίζω ὅτι τὰ πράγματα αὐτὰ εἶνε ἀρκετὰ χαμηλὰ ὥστε τὰ φθάνει ἡ ἀνάπτυξίς του· ἀλλὰ πράττει τὸ κακὸν ἐν ἐπιγνώσει, ἐκ χαιρεκακίας· ὄχι διὰ νὰ ὠφεληθῇ, ἀλλ' ἁπλῶς διὰ νὰ κάμῃ ζημίαν· δὲν ἔχει συναίσθησιν τοῦ καθήκοντος· δὲν ἔμαθε νὰ σέβεται τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ ἄλλου.

Ἐξέβαλε καὶ πάλιν τὴν ταμπακέραν του καὶ πυρετωδῶς ἐπλήρωσε τὴν ῥῖνά του.

— Ἀμ' αὐταῖς ταῖς ἀκακίαις, ποῦ εἶνε ὁ στολισμὸς τῆς ὁδοῦ Σταδίου τί τοῦ ἦλθε νὰ ταῖς πειράξῃ:... τί τὸν ἔβλαπταν; δὲν ἔχουν οὔτε χέρια οὔτε πόδια νὰ κακοποιοῦν· μένουν ἥσυχα ῥιζωμέναι εἰς τὴν θέσιν των, μέσα εἰς τὰ κάγκελά των· σὲ βεβαιῶ, ὅτι ἂν δι' ὅλα τἄλλα εἰμπορῶ νὰ φανῶ ἐπιεικὴς πρὸς τὸν πελάτην σου λαόν, διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν ἀκακιῶν ὅμως θὰ ἐζήτουν τὴν παραδειγματικὴν τιμωρίαν του.

— Διατί; ἠρώτησα.

— Διότι ὅταν θραύῃ μίαν ὕαλον ἢ ξεσχίζῃ ἕνα καναπέν, κάμνει τοῦτο εἰς τὴν παραφορὰν τοῦ ὁρμεμφύτου· πιθανὸν ἔπειτα νὰ μετανοῇ· ἀλλὰ ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ δι' αὐτὸ ἴσα ἴσα ἔκλεισεν εἰς κάγκελα τὰ μικρὰ δένδρα τῆς ὁδοῦ Σταδίου· διὰ νὰ τὰ προφυλάξῃ ἀπὸ τὴν πρώτην ὁρμήν. Λέγουν διὰ τὸν Ἰούλιον Καίσαρα ὅτι ὅταν ἐθύμωνε διὰ νὰ μὴν εἰπῇ τίποτα κακὸν ἔλεγε τὸ Ἀλφάβητον ἕως ὅτου νὰ τοῦ περάσῃ ὁ θυμός του·

ἀλλ' οἱ καταστροφεῖς τῶν ἀκακιῶν δὲν σταματοῦν πρὸ τῶν κιγκλίδων· ἐπιμένουν· ἐκτελοῦν μὲ ψυχρὰν σκέψιν τὸ κακόηθες ἔργον των· ἐκ προμελέτης!...

Ἐγὼ ἔμεινα σιωπῶν διότι δὲν εὕρισκον οὐδὲν ν' ἀπαντήσω· ἤθελον δι' ἑνὸς ἰσχυροῦ ἐπιχειρήματος ν' ἀνατρέψω ὅλα ὅσα εἶπε, νὰ δικαιολογήσω, νὰ ἐξαγνίσω τὸν λαόν.

Ἀλλ' ὁ φίλος μου Κλαρᾶς δὲν ἐσεβάσθη τὴν σιωπήν μου· ἀνηλεής, εἰρωνικὸν τόνον δοὺς εἰς τὴν φωνήν του, ἐξηκολούθησε:

— Καὶ ἔπειτα μοῦ θέλετε καὶ δημοκρατίαν μὲ τέτοιον λαόν! καθόλου δὲν ἀπόρησα ὅταν ἤκουσα νὰ συγχέεται ἡ δημοκρατία μὲ τὸν κοινωνισμόν· νὰ δώσῃς ὅλην τὴν ἐξουσίαν εἰς λαὸν ἀμόρφωτον, ἀπαιδαγώγητον, εἶνε ὡς ν' ἀνοίγῃς κλωβὸν τίγρεων καὶ λεόντων· θὰ ὁρμήσουν ἐν μέσῳ τῆς κοινωνίας, θὰ σπαράξουν, θὰ ξεσχίσουν, θὰ σκορπίσουν αἷμα, καταστροφήν, καὶ θάνατον. Αἴ, φίλε μου! ὁ λαὸς ἔχει ἀνάγκην ἀνατροφῆς· μορφώσατέ τον· σεῖς οἱ ὁποῖοι θέλετε νὰ σᾶς κυβερνᾷ ὁ λαός, φροντίσατε ν' ἀναθρέψητε τὸν κυβερνήτην σας.

Μὲ εἶχε καταλάβῃ ἀπερίγραπτος δυσθυμία· ἀγαπῶ θερμῶς τὸν λαόν· ἐμεμφόμην ἐμαυτὸν διότι δὲν εὕρισκόν τι νὰ τὸν ὑπερασπίσω· ἐνόμιζα ἐμαυτὸν ὡς ἄνανδρον ἱστάμενον μὲ σταυρωμένας χεῖρας ἐν ᾧ ἔπληττον πλησίον μου ἀγαπητόν μοι ὄν.

— Ἆ! ἔχεις ἄδικον, ἐφώναξα αἴφνης· ἔχεις ἄδικον νὰ κατηγορῇς ὁλόκληρον τὸν ἑλληνικὸν λαόν, διότι δύο, τρεῖς, δέκα ἄνθρωποι βεβηλώνουν καὶ καταστρέφουν· ἑκάστη κοινωνία ἔχει καὶ τὰ καθάρματά της· τὸ ὡραιότερον κρασὶ ἔχει τὸ καταπάτι του· ὁ ἑλληνικὸς λαὸς εἶνε ἀμαθής, ἔχει ἀνάγκην μορφώσεως, ταχέως μάλιστα, ἀλλ' εἶνε εὐάγωγος, ἔχει ἀγαθὴν φύσιν. Καὶ εἶσαι ὑπερβολικός, φίλε μου Κλαρᾶ. Διὰ νὰ κάμῃς ὡραίας τὰς Ἀθήνας, εἶσαι ἱκανὸς νὰ καταδικάσῃς ὅλους τοὺς Ἀθηναίους. Ναί, εἶσαι ὑπερβολικός.

— Πιθανόν! μοὶ ἀπήντησεν ὁ φίλος μου Κλαρᾶς.

ΓΕΡΟΣΤΑΘΗΣ

Χίων φυγάδες ἐλθόντες εἰς Σπάρτην πολλὰ κατηγόρουν τοῦ παρ' αὐτοῖς μένοντος Σπαρτιάτου Παιδαρήτου· προσκαλέσασα δὲ αὐτοὺς ἡ μήτηρ ἐκείνου Τελευτία καὶ ἀκούσασα τὰς κατηγορίας, ἐπειδὴ τῇ ἐφάνη ὅτι πράγματι σφάλλει ὁ υἱός της, ἐπέστειλεν αὐτῷ ταῦτα· «*Ἡ μήτηρ τῷ Παιδαρήτῳ*· ἢ ἄλλαξε διαγωγήν, ἢ μένε αὐτοῦ διὰ παντός, καὶ μὴ ἀποφασίσῃς νὰ πατήσῃς ποτὲ εἰς τὴν Σπάρτην».

ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

Ἀλφάβητον τῆς ἀγάπης.

Ἄρχισε γλῶσσα, νὰ λαλῇς καὶ τὸ τραγοῦδι ἂς τρέχῃ,
Γιατ' ἡ ἀγάπη ἔχει ἀρχὴ καὶ τελειωμὸ δὲν ἔχει.

Βοτάνι εἶν' ἡ ἀγάπη μου, μαγιάτικο τριφύλλι,
Ῥιζόνει μέσα 'ς τὴν καρδιὰ κι' ἀνθεῖ 'ς τὰ δυό μου χείλη.

Γλυκοξημέρωσ' ἡ αὐγὴ καὶ νύχτα εἶν' ἀκόμα·
Τὴν νύχτα ἔχεις 'ς τὰ μάτια σου καὶ τὴν αὐγὴ 'ς τὸ στόμα.

Δεμένο ἂν μ' ἔχουν 'ςὲ σκλαβιὰ τὰ σίδερά μου ἀνοίγω·
Δεμένο μ' ἔχουν δυὸ 'ματιαὶς καὶ δὲν 'μπορῶ νὰ φύγω.

Ἐγὼ εἶμ' ἕνα μικρὸ δεντρί, καὶ σὺ πουλάκι ἂν ἦσαι,
Πέταξε κ' ἔλα 'ς τὸ δεντρί καὶ τὴ φωλιὰ σου χτίσε.

Ζωὴ κι' ἀγάπη, ἡ δυὸ μαζῆ τι ταιριαστὸ ζευγάρι:
Εἶν' ἡ ἀγάπη λούλουδο κι' εἶν' ἡ ζωὴ κλωνάρι.

Ἤθελα νἆχα δυὸ καρδιαὶς, δυὸ γνώμαις 'ς τὸ κεφάλι,
Σὰν θὰ πονοῦσ' ἡ μιὰ καρδιὰ νὰ χαίρονταν ἡ ἄλλη.

Θέλεις νὰ ἰδῇς ἂν σ' ἀγαπῶ; γιὰ κύτταξέ με πρῶτα·
Τὰ δυό μου χείλη μὴ ῥωτᾷς, τὰ δυό μου μάτια ῥώτα.

Ἰτιά, ποῦ πίνεις τὰ νερά, κακότυχη, στοχάσου·
Μὴν πιῇς ἀγάπης δάκρυα καὶ κάψῃς τὰ κλαριά σου.

Καὶ μ' ἀγαπᾷς καὶ σ' ἀγαπῶ· κρυφὸ καθένας τὤχει,
Ἐγὼ δὲν εἶπ' ἀκόμη *ναὶ* — καὶ σὺ δὲν εἶπες *ὄχι*.

Λαλοῦν τ' ἀηδόνι' ἅμα σὲ ἰδοῦν, ῥοδακινιὰ ἀνθισμένη,
Μον' ἡ καρδιά μου, κι' ἂν λαλῇ, ἅμα σὲ ἰδῇ σωπαίνει.

Μέτρησε, Νύχτα, τἄστρα σου, κι ἂν λείπῃ ἕνα ζευγάρι,
Ῥώτησ' ἐμένα νὰ σοῦ 'πῶ, ποιὸς κλέφτης σ' τἄχει πάρῃ

Νικᾷ ἡ 'μέρα τὴν αὐγή, καὶ ὁ ἥλιος τὸ φεγγάρι,
Νικᾷ ἡ 'δική σου ἡ ἐμμορφιὰ καθ' ἐμμορφιὰ καὶ χάρι

Ξάστερα μάτια, φωτερά, σὰν τὰ οὐράνια 'μοιάζουν
Καὶ ψυχαλίζουν κάποτε χωρὶς νὰ συννεφιάζουν.

Ὁ βράχος, ὁ ξερόβραχος 'λίγο νερὸ σταλάζει·
Ἆχ! ἡ 'δική σου ἡ ἀπονιὰ μηδὲ μὲ βράχο 'μοιάζει.

Ποιός λέει: ἀγάπη ἀληθινὴ μὲ τὸν καιρὸν στερεύει;
Σκορπάει ὁ μόσχος μυρωδιὰ χωρὶς νὰ 'λιγοστεύῃ.

Ῥιζόν' ἡ ἀγάπη 'σὰν μηλιὰ 'ς ἑνὸς γκρεμνοῦ τὴ μέση,
Κι' ὅποιος τὰ μῆλά της ζητᾷ μεσ' τὸν γκρεμνὸ θὰ πέσῃ.

Σ' τὴ γῆ ποῦ θὰ μὲ θάψουνε τὸ χῶμα θὰ πυρώσῃ
Κι' ἀπ' τὴ φωτιὰ δὲν θὰ 'μπορῇ χορτάρι νὰ φυτρώσῃ.

Τὴν ὥρα ποῦ γεννήθηκες σὲ μοίρωσαν ἡ Μοίραις·
Ἐπῆρες χάραις κ' ἐμμορφιαίς, μόνον *καρδιὰ* δὲν 'πῆρες.

Ὑπομονή! τί γιατρικό! θαρρεῖς πῶς σὲ γιατρεύει,
Κ' ἐνῷ τὸν πόνο σοῦ περνᾷ, κρυφὰ σὲ φαρμακεύει.

Φτωχὴ καρδιά, ῥαγίστικες σὰν νὰ ἤσουνε κρυστάλλι·
Τὸ χέρι ὁποῦ σὲ ῥάγισεν, ἂς μὴ ῥαγίσῃ κι' ἄλλη.

Χαρὰ 'ς ἐκείνη τὴν ψυχὴ τὴ σιδεροπλασμένη
Ποῦ ἀπ' τὴν ἀγάπη τρέφεται κι' ἀπ' τὸν καϋμ' ὀμμορφαίνει,

Ψαρᾶς θὰ γείνω 'ς τὴ στεριὰ μ' ἀγκίστρια δολωμένα
Γιὰ νὰ ψαρέψω μιὰ καρδιὰ ποῦ δὲν πονεῖ γιὰ μένα.

Ὠιμέ! πικρὸς ὁ χωρισμός· καϋμὸ καὶ πόνο φέρνει,
Γίνεται Χάρος ζωντανὸς κι' ὅ,τι ἀγαπᾷς σ' τὸ παίρνει.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΚ ΤΟΥ ΒΙΟΥ ΤΟΥ ΟΥΓΚΩ

Αἱ ἐφημερίδες ἐξακολουθοῦσι δημοσιεύουσαι πολλὰ καὶ περίεργα ἀνέκδοτα περὶ Οὐγκώ. Τινὰ ἐξ αὐτῶν παραθέτομεν ἐνταῦθα:

Μία ἐκ τῶν ἰδιοτροπιῶν τοῦ Οὐγκὼ ἦν ὅτι, καίπερ δεχόμενος ἀσμένως φίλους κατ' οἶκον, αὐτὸς οὐδένα ἐπεσκέπτετο. Ὅτε ἐν ἔτει 1849 ἐπρόκειτο νὰ ἐκλεχθῇ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας ὁ πρίγκηψ Ἱερώνυμος Ναπολέων, πλησιάσας μίαν ἡμέραν τὸν ποιητήν, εἶπεν αὐτῷ· «Ὁ ἐξάδελφός μου Λουδοβῖκος σᾶς ἐπεσκέφθη καὶ δὲν σᾶς εὗρε κατ' οἶκον. Δὲν θὰ ἀποδώσητε τὴν ἐπίσκεψιν;— Οὐχί, διότι, ὡς γινώσκετε, οὐδένα ἐπισκέπτομαι». Μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁ Οὐγκὼ μετοικήσας ἐτακτοποίει ἰδίᾳ χειρὶ ἔπιπλα ἐν τῷ νέῳ του οἰκήματι, ὅτε ἤνοιξεν ἡ θύρα καὶ ἐφάνη ὁ Λουδοβῖκος Ναπολέων. «Ἠναγκάσθην νὰ ἐκβιάσω τὴν εἴσοδον», εἶπεν. Ὁ Οὐγκὼ κατῆλθεν ἐκ κινητῆς κλίμακος, ἐξ ἧς προσήρτα εἰκόνα εἰς τὸν τοῖχον, ἐπειδὴ δὲ δὲν ὑπῆρχον πρόχειροι ἕδραι, καὶ αὐτὸς καὶ ὁ πρίγκηψ ἐκαθέσθησαν ἐπὶ κιβωτίων. «Μὲ διέβαλον πρὸς ὑμᾶς, εἶπεν ὁ πρίγκηψ καὶ αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην ν' ἀπολογηθῶ». Ἤρξατο τότε ἡ περίεργος συνδιάλεξις, ἣν ὁ Οὐγκὼ ἀφηγήθη βραδύτερον ἐν τῇ «Ἱστορίᾳ ἑνὸς ἐγκλήματος». Ὁ μέλλων Καῖσαρ ἀπέκρουσεν ὡς ὕβριν πᾶσαν πρόθεσιν ἐπιβουλῆς κατὰ τῆς δημοκρατίας, διεβεβαίωσε δ' ὅτι ἦν εἰλικρινέστατος. Τὴν εὐπιστίαν του ἀπέτισεν ὁ Οὐγκὼ δι' εἰκοσαετοῦς ἐξορίας. Ὅτε βραδύτερον ἐδημοσιεύθησαν τὰ «Ἀντίποινα», ἡ αὐτοκράτειρα Εὐγενία, ζητήσασα τὸ φοβερὸν βιβλίον, ἀφοῦ ἀνέγνω ὀλίγας σελίδας, ἔρριψεν αὐτὸ ἐν ὀργῇ λέγουσα· «Τί ἐκάμαμεν εἰς αὐτὸν τὸν κύριον»; Ὁ Οὐγκώ, μαθὼν ἐν Γουερνεσέῃ τὴν φράσιν, ἀνέκραξε· «Τί μοῦ ἔκαμαν; Τὸ κακούργημα τῆς 2 Δεκεμβρίου». Μετὰ τὸ πραξικόπημα, ἡ ναπολεόντειος ἀστυνομία κατεδίωκεν ἀπηνῶς τὸν προγεγραμμένον κρυπτόμενον ἔτι ἐν Παρισίοις. Ὁ γέρων Δυμᾶς, μαθὼν τοῦτο, ἔγραψε πρὸς κοινὸν φίλον· «Ἐὰν γινώσκεις ποῦ εὑρίσκεται ὁ Οὐγκώ, εἰδοποίησέ τον ὅτι ἐτάχθη ἀμοιβὴ 25,000 φράγκων εἰς ὅντινα προσαγάγῃ αὐτὸν νεκρὸν ἢ ζῶντα.».

— Ἀπὸ τῆς ἐπανόδου του εἰς Παρισίους μετὰ τὸ Σεδάν, ὁ Οὐγκὼ ἐπετήδευε δημοκρατικὴν ἀπέχθειαν πρὸς τὰς ἐστεμμένας κεφαλάς. Ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Βρασιλίας Δὸν Πέτρος, ἀποθεὶς πᾶσαν ἐθιμοτυπίαν, ἀπῆλθε πρῶτος εἰς τὸν οἶκον τοῦ ποιητοῦ. «Εἶμαι ὀλίγον δειλὸς καὶ πρέπει νὰ μ' ἐνθαρρύνητε, εἶπεν εἰσερχόμενος, καταλαβὼν δὲ θέσιν παρὰ τὸν Οὐγκώ, προσέθηκεν εὐφυῶς· «Σήμερον πρώτην φορὰν ἔχω τὴν συναίσθησιν ὅτι κάθημαι ἐπὶ θρόνου». Γενομένου λόγου περὶ τῶν ἡγεμόνων τοῦ θείου δικαίου, ὁ φιλελεύθερος μονάρχης παρετήρησεν· «Ἔστε ἐπιεικὴς πρὸς τοὺς συναδέλφους μου. Πλανῶνται, ἐπιτηροῦνται, διατελοῦσιν ἀποκεκομμένοι ἀπὸ τοῦ κόσμου καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύνανται νὰ συμμερζωνται τὰς ἰδέας μας». Ὁ αὐτοκράτωρ ἐζήτησε νὰ ἴδῃ τὸν ἔγγονον τοῦ Οὐγκώ, ὅτε δ' ὁ ποιητὴς παρουσίασεν αὐτὸν «εἰς τὴν Μεγαλειότητά του», ὁ Δὸν Πέτρος διέκοψεν αὐτὸν καὶ εἶπεν εἰς τὸ μειράκιον· «Ἐδῶ ὑπάρχει μία μόνη μεγαλειότης καὶ εἶνε αὐτή», ἔδειξε δὲ τὸν ποιητήν. Αὐτοκράτωρ καὶ ποιητὴς διηγήθησαν ἀλλήλοις πῶς ἐχρησιμοποίουν τὸν καιρόν των. Ὅτε ὁ Δὸν Πέτρος ἀνέφερε «τὰ δικαιώματά του», διορθώσας ἑαυτὸν προσέθηκεν· «Σύγγνωτε, δὲν ἔχω δικαιώματα. Ἔχω μόνον δύναμίν τινα, ἣν ὀφείλω εἰς τὴν τύχην τῆς γενέσεως».—«Εἴσθε, ὑπέλαβεν ὁ Οὐγκώ, μέγας πολίτης, ἔγγονος τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου».

— Ὁ Οὐγκὼ κατεκρίνετο ὡς φιλάργυρος. Ἀλλὰ πράγματι, καίπερ γινώσκων νὰ πορίζηται τὸ νόμιμον ἐκ τῶν ἔργων του κέρδος καὶ νὰ ὑπερασπίζῃ τὰ δικαιώματά του κατὰ τῶν ἐκδοτῶν καὶ τῶν διευθυντῶν τῶν θεάτρων, ἦτον ἐλεήμων· Ἐν Γουερνεσέῃ παρέθετε δὶς τῆς ἑβδομάδος γεῦμα εἰς τὰ πτωχὰ παιδία τῆς νήσου, πολλάκις δὲ παρέσχε τροφὴν καὶ στέγην εἰς ἀπόρους λογίους. Ὅτε ἐν ἔτει 1878, ἐκφωνήσας τὸν πανηγυρικὸν τοῦ Βολταίρου, προσεπόρισε μέγα ποσὸν εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν Παρισίων, ἠγόρασε τὸ ἴδιον ἑαυτοῦ εἰσιτήριον ἀντὶ χιλίων φράγκων. Κατ' ἔτος ἔστελλε σπουδαῖον ποσὸν εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν ἱπποσιδηροδρόμων, ὅπως διανέμῃ αὐτὸ εἰς τοὺς ἡνιόχους καὶ ὁδηγοὺς τῶν δύο γραμμῶν, ἐφ' ὧν ἐποίει καθ' ἑκάστην ἐκδρομάς. Ἴδιον ὄχημα δὲν εἶχε, προετίμα δὲ τὰς ἀγοραίας ἁμάξας. Πολλοὶ τῶν ἁμαξηλατῶν, ἀναγνωρίζοντες τὸν ποιητήν, ἠρνοῦντο νὰ δεχθῶσι παρ' αὐτοῦ χρήματα. Μίαν ἡμέραν ὁ Οὐγκώ, μὴ ἠξεύρων πῶς νὰ ἐκφράσῃ πρὸς ἕνα ἐξ αὐτῶν τὴν εὐγνωμοσύνην του, τὸν ἐκάλεσεν εἰς γεῦμα. Ὁ ἁμαξηλάτης προσῆλθεν εὐπρεπῶς ἐνδεδυμένος, ἐκαθέσθη εἰς τὴν θέσιν τῆς τιμῆς καὶ προσηνέχθη λίαν κοσμίως. Ἀλλὰ κατὰ τὰ ἐπιδόρπια ἐγερθεὶς ἐζήτησε τὴν ἄδειαν ν' ἀναγνώσῃ στίχους πρὸς τιμὴν τοῦ ποιητοῦ. Οἱ συνδαιτυμόνες ἔμειναν ἐμβρόντητοι, οἴκοθεν δ' ἐννοεῖται ὅτι ἐκ φιλοφροσύνης ἐχειροκρότησαν τὴν ἔμμετρον πρόποσιν. Ἀλλ' ὁ ἁμαξηλάτης, ἐνθαρρυνθεὶς ἐκ τῆς ἐπιτυχίας, ἤρχισεν ἀναγινώσκων καὶ δεύτερον καὶ τρίτον ποίημα, ἕως οὗ οἱ συνδαιτυμόνες διὰ σιωπηλῆς συνεννοήσεως παρέτειναν τὰς χειροκροτήσεις ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐδόθη εἰς τὰς Κυρίας καιρὸς νὰ ἐγερθῶσι τῆς τραπέζης καὶ νὰ ἀναχωρήσωσιν.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» Ἀνέστη Κωνσταντινίδου 1885 — 57.

'Αριθ. 495 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ' | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 89. | 23 Ἰουνίου 1885

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ ΕΝ ΤΗι ΔΥΣΕΙ

ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ

Συνέχεια· ἴδε σελ. 403.

Η'

Ὅσον καὶ ἂν θαυμάζωμεν τοὺς κατὰ τῶν Τούρκων πολέμους τῶν ἁρματωλῶν καὶ κλεφτῶν, πρέπει νὰ ἔχωμεν πάντοτε ὑπ' ὄψει ὅτι καὶ οἱ ἥρωες ἐκεῖνοι ἦσαν ἄνθρωποι, ἑπομένως εἶχον καὶ ὅλας τὰς ἀδυναμίας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Εἴπομεν προηγουμένως ὅτι προθύμως οἱ στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ ἄρχοντες ὑπετάγησαν εἰς τοὺς Φράγκους ἐπὶ τῇ συνθήκῃ τῆς διατηρήσεως τῶν παλαιῶν προνομίων. Τὸ αὐτὸ δὲ ἤθελε συμβῇ καὶ ἐπὶ τῶν Τούρκων, ἂν οἱ βάρβαροι οὗτοι ἐγνώριζον τί ἐστι λόγος καὶ πίστις. Εὑρόντες παλαιὰν στρατιωτικὴν καὶ πολιτικὴν ἀριστοκρατίαν, ἐν τῇ πρώτῃ ἀνάγκῃ ὑπεσχέθησαν πλειότερα τῶν αἰτουμένων, ὕστερον ὅμως διὰ δόλου καὶ ἐγκλημάτων ἥρπασαν καὶ τὰ ἐναπομείναντα ψιχία. Καὶ οἱ μὲν πολιτικοί, κάλλιον σπουδάσαντες τὸν χαρακτῆρα τοῦ κατακτητοῦ, κατώρθωσαν διὰ δουλικῶν ὑποκλίσεων καὶ ἄλλων ἐξευτελισμῶν ἀρεσκόντων εἰς ἀξέστους Ἀνατολίτας νὰ μείνωσιν, ἂν μὴ ἄλλο, τοὐλάχιστον ἀνεκτοί· καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι συχνάκις οὗτοι ἔβλαψαν τὴν ἐθνικὴν ὑπόθεσιν, ἐξ ἴσου ὅμως ἀληθεύει ὅτι καὶ πολλάκις ἐξυπηρέτησαν ταύτην σκοπιμώτερον τῶν κλεφτικῶν πολέμων. Ἡ πολιτικὴ ὅμως τῶν ὑποκλίσεων ἦτο ἄγνωστος εἰς τὸν τραχὺν ἁρματωλόν, ὁ δ' ἐξευτελισμὸς ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν στρατιωτικὴν φιλοτιμίαν του. Ἀφ' ἑτέρου καὶ οἱ Τοῦρκοι δὲν ἔδειξαν πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς ἄρχοντας οὔτε τὴν πρέπουσαν περιποίησιν, οὐδ' ἁπλῆν ἀνοχήν, ἐκ σειρᾶς δὲ πολλῶν παθημάτων ὁ ἁρματωλὸς ἐπείσθη ὅτι ὁ ἄπιστος δεσπότης δὲν ἐνόει ν' ἀφήσῃ τὰ ὅπλα εἰς χεῖρας τοῦ ῥαγιᾶ. Ὅ,τι δὲν κατωρθώθη διὰ τῆς ὑποταγῆς, ἐπεβλήθη διὰ τῆς μαχαίρας. Ὅλοι οἱ πόλεμοι τῶν ἁρματωλῶν ἕνα καὶ μόνον ἔχουσι σκοπόν, τὴν ἀνάκτησιν καὶ διατήρησιν τοῦ πατρογονικοῦ καπιτανάτου. Προαισθανόμενος ὁ γερο-Πάλας τὸν θάνατον, δὲν λυπεῖται ἐπὶ τούτῳ, ὅσον ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ ὅτι οἱ *ἄπιστοι*

θὰ μοῦ πατήσουν τὰ χωριά, τὸ πατρικό μου κόλι.

Πρώτη πρᾶξις παντὸς ἁρματωλικοῦ θριάμβου εἶνε ἡ διανομὴ τῆς κατακτηθείσης γῆς εἰς καπιτανάτα:

Ἐκεῖ μοιράζουνε φλωριά, ἐκεῖ καπιτανάτα·
τοῦ Νίκου πέφτ' ἡ Ποταμιά, τοῦ Χρήστου ἡ Ἀλασῶνα,
ὁ Τόλιας καπιτάνεψε φέτος 'ς τὴν Κατερίνα,
καὶ τὸ μικρὸ Λαζόπουλο πῆρε τὴν Πλαταμῶνα.

Ἐπανακτῶν τὴν πατρογονικὴν κλεισοῦραν, ἢ δερβένι, ὁ ἁρματωλὸς προθύμως προστατεύει τοὺς ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ του ὁμοεθνεῖς ὡς ὑπηκόους, καὶ ἐγγυᾶται τὴν ἀσφαλῆ διὰ τῶν στενῶν συγκοινωνίαν, ἀφοῦ καὶ ὁ σουλτάνος ἐνδίδων εἰς τὴν βίαν ἀναγνωρίζει τὰ τετελεσμένα, καὶ ἀπὸ κλέφτου μετονομάζει ἁρματωλὸν τὸν νικητήν. Τοῦτο κατώρθωσεν ὁ κλέφτης, οὐχὶ διότι ἦτο ἱκανὸς ν' ἀντιστῇ εἰς τ' ἀναρίθμητα σμήνη τῶν Ὀσμανιδῶν, ἀλλὰ διότι ἐγίνωσκεν ἓν μυστήριον διδάσκον πῶς ἡ μονὰς καταπολεμεῖ τὴν χιλιάδα. Τὸ μυστήριον ἐν ᾧ συγκεντροῦται ἅπασα ἡ ἀξία τοῦ μεσαιωνικοῦ Στρατιώτου καὶ τοῦ ἁρματωλοῦ εἶνε ἡ προρρηθεῖσα μέθοδος τῆς Παραδρομῆς, ἢ ὁ κλεφτοπόλεμος, τὸν ὁποῖον χαρακτηρίζει οὕτως αὐτὸ τὸ προοίμιον τῆς πολλάκις μνημονευθείσης τακτικῆς: «αὕτη τοίνυν κατὰ τοσοῦτον ἔχει τὸ χρήσιμον, ὅτι περ οἱ ταύτην μετήλθοσαν μετ' ὀλίγου μαχίμου λαοῦ μέγιστα καὶ ἀξιομνημόνευτα ἐξετέλεσαν ἔργα. Καὶ γὰρ ἅτινα μὴ κατορθῶσαι ἴσχυσεν ἢ ἐτόλμησεν ἡ Ῥωμαίων σύμπασα στρατιά, ὅτε τὰ τῶν Κιλίκων καὶ τοῦ Χαμβδᾶ ἤκμαζεν, εἰς ἐνίοτε τῶν ἀρίστων στρατηγῶν σὺν μόνῳ τῷ τοῦ ὑπ' αὐτὸν θέματος λαῷ, φρονίμως καὶ ἐμπείρως τοὺς πολεμίους ἐπιτηδευσάμενος, καὶ συνετῶς διατιθεὶς καὶ στρατηγήσας, ἀπήρτισε.» Ἐνόσῳ ὁ πόλεμος ἀναγνωρίζεται ὡς ἀναγκαῖον κακόν, ἡ στρατηγική, δηλαδὴ ὁ δόλος, ἀποτελεῖ τὴν κορωνίδα πάσης νίκης, ὅθεν καὶ ὁ Βεγέτιος κάλλιστα χαρακτηρίζει τὴν ἑλληνικὴν τακτικὴν ὡς ἔργον εὐφυΐας μᾶλλον, ἢ γενναιότητος.

Άπασα ἡ μέθοδος τῆς Παραδρομῆς συνίσταται εἰς τὸν διοργανισμὸν τῆς ἐνέδρας, οὐχὶ ἐνέδρας ἀτίμου, ἀλλ' ἐπιστημονικῆς καὶ παρεσκευασμένης καθ' ὅλους τοὺς ἐντίμους κανόνας τῆς στρατηγικῆς, καὶ εἰς ἐπιτυχίαν τῆς ὁποίας ἀπαιτεῖται καὶ ὀφθαλμὸς στρατηγικός, καὶ ἀνδρεία χειρός, καὶ πεῖρα μακρά. Αὕτη εἶνε ἡ ἐν τῷ Ἐρωτοκρίτῳ λεγομένη τέχνη καὶ μαστοργιά [1]), ἥτις καὶ ἐν τῇ μονομαχίᾳ ἐφαρμοζομένη ἀναδεικνύει νικητὴν τὸν ἔνεδρον, χωρὶς νὰ τὸν ἀτιμάζῃ ὡς δολοφόνον:

Πολλὰ μεγάλην δύναμιν ἔχ' ὁ Καραμανίτης,
πλειᾶς τέχνης καὶ πλειᾶς μαστοργιᾶς εἶν' τὸ παιδὶ τῆς Κρήτης,
καὶ μὲ τὴν τέχνη συντηρᾷ τὴν ὥρα ποῦ μαλλόνει,
τὴν χέρα τοῦ Σπιθόλιοντα σὲ ποιὰ μεριὰ ξαμόνει,
κ' ἐξώφευγε ταῖς κοπανιαῖς, κ' ἔδλεπε τὸ σπαθί του,
κι' ὡσὰν ἀετὸς ἐπᾶ κ' ἐκεῖ ἐπέτα τὸ κορμί του.

Ὁ γράψας τὰ χρονικὰ τοῦ Μοραίως συγκρίνει ἐν τοῖς ἑξῆς στίχοις τὴν μεταξὺ Φράγκων καὶ Ἑλλήνων διαφορὰν ἐν τῷ μάχεσθαι:

... οἱ Ῥωμαῖοι οὐδὲν ἔνε στρατιῶταις
νὰ πολεμοῦν εἰς πρόσωπον ὡσὰν ἐμεῖς οἱ Φράγκοι·
διατί ἔχουν πονηριὰν καὶ πολεμοῦν μὲ τέχνην [2]).

Διὰ τῆς τακτικῆς τῶν Πελοποννησίων Στρατιωτῶν κατεβλήθησαν τ' ἀπειράριθμα στίφη τῶν Γερμανῶν ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Tagliacozzo (1268). Τὴν διὰ τῆς ἐνέδρας ταύτης νίκην ἀποκαλεῖ ὁ Δάντης «vincere senz' arme.»

Τὰ ἐγκρύμματα καὶ ταῖς χωσιαῖς ἐχῶσαν εἰς τοὺς τόπους,
ὁποῦ ἔπρεπε κ' ἐτύχαινε καὶ ἦτον ἐπιδέξιοι...
οὕτως τοὺς ἐκατάσφαξαν ὡσὰν ἀγριοχοιρίδια.

Διὰ τῆς αὐτῆς δὲ τέχνης δύο ὕστερον ἑκατονταετηρίδας ὁ Κάρολος Η' ἐπερικυκλώθη καὶ πολλὰ ἔπαθεν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων Στρατιωτῶν ἐν Φορνόβῳ (1495).

Τὰ δημοτικὰ ᾄσματα ψάλλοντα τοὺς κλεφτικοὺς πολέμους μελαγχολικῶς ἀναπολοῦσι τοὺς αὐτοὺς σχεδὸν λόγους τῆς ἀκριτικῆς τακτικῆς, ὅτι μόνον διὰ τῆς τέχνης δύναται ὁ μικρὸς ν' ἀντισταθῇ πρὸς τὸν μέγαν:

Ἀνάρηα ἀνάρηα τἄρριχναν οἱ κλέφταις τὰ τουφέκια,
γιατ' εἶν' οἱ μαῦροι διαλεχτοί, γιατ' εἶν' οἱ μαῦροι 'λίγοι.

Θ'

Πολλάκις ἐμνημονεύσαμεν Στρατιώτας καὶ ἁρματωλούς, κλέφτας, καὶ ἀπελάτας, καὶ ἀκρίτας, οὐχὶ συγχέοντες τὰ πράγματα, ἀλλὰ θεωροῦντες ταῦτα τοσοῦτον συναφῆ, ὥστε ἀδύνατον νὰ ὁρισθῇ ἂν ὁ ἀπελάτης παρήγαγε τὸν ἀκρίταν ἢ ὁ κλέφτης τὸν ἁρματωλόν. Ἡ αὐτὴ σχέσις ἐπικρατεῖ καὶ ἐν τοῖς δημοτικοῖς ᾄσμασι τοσοῦτον στενή, ὥστε δύσκολος ἡ διάκρισις τοῦ ἀκριτικοῦ ἀπὸ τοῦ στρατιωτικοῦ κύκλου. Ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς τουρκοκρατίας γινώσκομεν ὅτι πολλάκις ὁ ἁρματωλὸς μετεβλήθη εἰς κλέφτην, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ὁ κλέφτης ἀνεγνωρίσθη ἁρματωλός· διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἔχομεν κλέφτην ἄγριον καὶ κλέφτην ἥμερον, ὡς οἱ Βυζαντινοὶ εἶχον ἀπελάτην τῶν βουνῶν καὶ ἀπελάτην ἀξιωματικὸν τῆς αὐλῆς. Παρὰ Σουΐδᾳ ὁ ἀπελάτης συγχέεται πρὸς τὸν Στρατιώτην, ἢ μᾶλλον ἀποτελεῖ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον: «ἀπελάτην Στρατιώτην τῶν ἐκ τοῦ καταλόγου ἐκώλυσε παρεῖναί τινι.» [1]). Τοιαύτην σύγχυσιν μεταξὺ ἀπελάτου καὶ Στρατιώτου ἀνευρίσκομεν καὶ ἐν τοῖς χρονικοῖς τοῦ Μοραίως. Ἐνῷ τὸ ἑλληνικὸν κείμενον ἀποκαλεῖ τὸν ἄρχοντα τῆς Ἀργολίδος Λέοντα τὸν Σγουρὸν «φοβερὸν Στρατιώτην», τὸ γαλλικὸν (σελ. 36) τὸν ὀνομάζει apeleres et vaillant, τὸ δὲ πρωτάκουστον ἐν τῇ γαλλικῇ γλώσσῃ apeleres οὐδὲν ἕτερον εἶνε ἢ παραφθορὰ τοῦ ἀπελάτης. Ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων διδομένων πληροφορούμεθα ὅτι ὁ ἀκρίτας, ὁ Στρατιώτης καὶ ὁ ἁρματωλός, εἶνε τοσοῦτον συνδεδεμένοι, ὥστε ὁ εἷς συμπαρέλκει καὶ τοὺς δύο ἑτέρους ὁμοτέχνους. Ἐξετάσαντες τὰς ἐν τῇ Παραδρομῇ ἀκριτικὰς λέξεις ἐσημειώσαμεν καὶ τὴν πρόνοιαν καὶ τὸ προνοοῦμαι, ὑποσχεθέντες εἰδικώτερον περὶ τούτων λόγον, καὶ εἶνε καιρὸς νὰ ἐκπληρώσωμεν τὴν ὑπόσχεσιν.

Τὰ χρονικὰ τοῦ Μοραίως συνηθέστατα ἀναφέρουσι *ταῖς προνοιαῖς τῶν ἀρχοντοπούλων*, οἵτινες διὰ τοῦτο ἐλέγοντο καὶ προνοιασμένοι, προνοιατόροι, καὶ ἐν ἐνετικοῖς ἐγγράφοις progniati. Ἐν ἀρχῇ ἐσημειώσαμεν ὅτι ἐπὶ ἐνετοκρατίας ἡ πρόνοια ἦν μικρὸν τιμάριον, ἡ λεγομένη provisione· ἀλλ' εἰς τὰ προρρηθέντα μνημεῖα βλέπομεν πολλάκις τοὺς προνοιασμένους, ἢ προνοιάτορας, ἀποτελοῦντας ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον πρὸς τοὺς Στρατιώτας, ἀκρίτας καὶ ἁρματωλούς· οὕτως ἐν στίχῳ 748 ἀναγινώσκομεν:

ἐκεῖνοι ποῦ ἐπρονοιάζασι ταῖς χώραις τῶν Στρατιώτων,

ἐνῷ ἐν στίχοις 645-6 ὁ προνοιάτωρ ἐκπληροῖ καθαρὸν ἔργον ἁρματωλοῦ τῆς τουρκοκρατίας.

Ἐκεῖνοι ὅπου εἶχαν ταῖς προνοιαῖς, ὅπως τοὺς ἐπρονοιάσαν
διὰ νὰ βασταίνουν ἅρματα τὸν τόπο νὰ φυλάττουν.

Ἐν δὲ σελ. 75 περιγράφεται ὁ προνοιάτωρ ἐκπληρῶν καὶ καθήκοντα ἀκρίτου, διότι πρὸς ταῖς ἄλλαις ὑποχρεώσεσιν ὀφείλει:

νὰ ἐκπληρώνῃ ὁ καθεὶς τοὺς τέσσερούς του μῆνας
εἰς γαρνιζοῦν καθολικήν, ἔνθα ἀρέσει τ' αὐθέντου.

[1]) Ἐν τῷ περὶ ἀκριτικῶν θεμάτων ὁρισμῷ τῆς Παραδρομῆς ἡ ἐνέδρα λέγεται μηχανή, λέξις ἀκριβῶς ἀνταποκρινομένη πρὸς τὴν μαστοργιάν, ἐν δὲ τῇ δημηγορίᾳ τοῦ Φωκᾶ, μηχανεύομαι: «Δεῖ οὖν Ῥωμαίους ὄντας μεμηχανῆσθαί τε καὶ βεβουλεῦσθαι δεόντως ἐν τοῖς ἀπόροις ἐξευρίσκειν τὰ πρόσφορα, αἱρεῖσθαί τε πρὸ τῶν δεινῶν τὰ ξυμφέροντα.» Λέων Διάκονος.

[2]) Τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ Φωκᾶς ἐν τῇ δημηγορίᾳ του· «μὴ οὖν ἀλογίστῳ φορᾷ καὶ παραβόλοις τολμήμασιν εἰς πρoὖπτον αὐτομολήσωμεν ὄλεθρον».

[1]) Ἡ αὐτὴ σύγχυσις καὶ παρὰ Λέοντι Διακόνῳ, ὡς παρετήρησεν ὁ Hase.

ἡ δὲ καθολικὴ αὕτη γαρνιζοὺν (garnison) εἶνε αὐτὴ ἡ τοῦ ἀκρίτου πρωτίστη ὑποχρέωσις, garnison de frontière, ὡς λέγει τὸ γαλλικὸν κείμενον τῶν αὐτῶν χρονικῶν, guarnison à las fronteras, ὡς γράφει τὸ νῦν δημοσιευόμενον ἀραγωνικὸν κείμενον.

Αἱ τοιαῦται συγχύσεις, ἢ μᾶλλον συγχωνεύσεις τοσοῦτον διαφόρων πρὸς ἄλληλα ἐπιτηδευμάτων καὶ ἀξιωμάτων ἔχουσιν ἱστορικὸν λόγον, ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ὁποίου θὰ μᾶς χειραγωγήσῃ εἰς κατανόησιν οὐ μόνον τῆς στρατιωτικῆς ταύτης πολυωνυμίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος τακτικῆς.

Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τῆς Ἀκριτικῆς ἐποποιΐας [1]) ἐξετέθη πῶς ὁ Διγενὴς νικήσας καὶ καθυποτάξας τοὺς ἐν Μεσοποταμίᾳ ἀπελάτας, διὰ τῆς συμπράξεως τούτων ἠλευθέρωσε τὰς ὑπὸ τῶν Ἀράβων κρατουμένας χώρας, τὰς ὁποίας ἡ ἐν Βυζαντίῳ κυβέρνησις τῷ παρεχώρησεν εἰς ἴδιον κλῆρον. Καίτοι ὅμως ὁ μεσαιωνικὸς οὗτος Ἡρακλῆς ἐξυμνεῖται ὡς ὁ μόνος ἐλευθερωτὴς τῆς χριστιανικῆς Ἀσίας, καὶ ἄλλοι συγχρόνως αὐτῷ διοργανώσαντες, τῇ συναινέσει τῶν ἀρχῶν, λῃστρικὰς συμμορίας ἔπραξαν ἀκριβῶς τὰ αὐτά, καὶ τὴν αὐτὴν ἔλαβον τοῦ ἐγχειρήματος ἀμοιβήν.

Ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, παρασιωπῶν τὸ ὄνομα τοῦ περιᾳδομένου Διγενῆ [2]), ἐξιστορεῖ πῶς ἐπὶ τοῦ πατρός του Λέοντος, ὁ Ἀρμένιος Μελίας «ἐκράτησε τὸ παλαιὸν κάστρον τὴν Λυκανδόν, καὶ ἔκτισεν αὐτὸ καὶ ὠχυροποίησε, καὶ ἐκεῖσε ἐκαθέσθη, καὶ ὠνομάσθη παρὰ Λέοντος τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως Κλεισοῦρα· καὶ μετὰ τοῦτο διεπέρασεν ἀπὸ Λυκανδοῦ εἰς τὸ ὄρος τῆς Τσαμανδοῦ, κἀκεῖσε τὸ νῦν ὂν κάστρον ἔκτισε, καὶ ὡσαύτως κἀκεῖνο Κλεισοῦρα ἐκαλεῖτο· ἐκράτησε δὲ καὶ τὸ Συμπόσιον, ποιήσας αὐτὸ τουρμαρχάτον. Ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου τοῦ φιλοχρίστου δεσπότου... γέγονεν ἡ Λυκανδὸς στρατηγίς, καὶ πρῶτος Λυκανδοῦ στρατηγὸς ὠνομάσθη ὁ πατρίκιος Μελίας, τῷ τότε καιροῦ αὐτοῦ κλεισουράρχου ἐν Λυκανδῷ τυγχάνοντος· ὁ δὲ αὐτὸς Μελίας διὰ τὴν συνοῦσαν αὐτῷ πρὸς τὸν βασιλέα τῶν Ῥωμαίων πίστιν, καὶ τὰς πολλὰς καὶ ἀπείρους αὐτοῦ κατὰ τῶν Σαρακηνῶν ἀνδραγαθίας, μετέπειτα μάγιστρος ἐτιμήθη» [3]). Ὁ αὐτὸς αὐτοκράτωρ ἀλλαχοῦ διηγεῖται ὅτι ὁ Μελίας οὗτος μετὰ τεσσάρων ἄλλων Ἀρμενίων εἶχον προτείνει εἰς τὸν στρατηγὸν Χαρσιανοῦ Εὐστάθιον τὸν Ἀργυρὸν ὅτι, ἂν ἀναγνωρισθῶσι διὰ χρυσοβούλλου κύριοι τῶν παρευφρατείων κλεισουρῶν Λαρίσσης, Συμποσίου καὶ Τρυπίων, ἀνελάμβανον τὴν ἀπὸ τῶν Ἀράβων ἐλευθέρωσιν τῶν τόπων τούτων. Καὶ τότε μὲν ἀπέτυχεν ἡ ἐπιχείρησις, ὁ διάδοχος ὅμως τοῦ Ἀργυροῦ Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας, ἐνεθάρρυνε τὸν Μελίαν εἰς νέαν ἀπόπειραν πρὸς κατάκτησιν τῶν κλεισουρῶν. «Ἔρημος γὰρ ἦν τὸ πρότερον καὶ ἀοίκητος (ἡ Λυκανδὸς) καὶ ἡ καλουμένη Τσαμανδὸς καὶ τὰ συμπαρακείμενα μέρη τῶν Ἀρμενίων, καὶ οὐκ ἦν ὄνομα αὐτῶν οὔτε ἐν λόγῳ, οὔτε ἐν ἀριθμῷ... Μελίας δὲ εὐφυὴς ὢν καὶ πρὸς λῃστουργίαν βαρβαρικὴν ἐπιτήδειος, συμμορίαν τινὰ τῶν Ἀρμενίων ἀναλεξάμενος καὶ ταυτηνὶ τῆς πόλεως τὴν ἄκραν κατοχυρώσας, ὡς ἠδύνατο, καὶ κατὰ μικρὸν προϊὼν ὅλην ὡς εἰπεῖν τὴν πόλιν τοῦ πτώματος ἤγειρε, καὶ προβαίνουσα ἐπὶ τὸ πρόσθεν πᾶσα ἡ χώρα μεστὴ γέγονε τῶν Ἀρμενίων, κουροτρόφος οὖσα ἀγαθή τε καὶ ἱππόβοτος, καὶ βοσκημάτων εἰς τροφὴν ἐπιτήδειος· διὸ καὶ θέμα κατωνομάσθη, καὶ εἰς στρατηγίδα περίδοξον ἀνήχθη σπουδῇ τουτουὶ τοῦ Μελίου καρτερόφρονος».

Ἡ περὶ Μελίου διήγησις τοῦ Πορφυρογεννήτου τοσοῦτον συμφωνεῖ πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς ἐποποιΐας καὶ τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων περὶ Διγενῆ ᾀδόμενα, ὥστε, ἂν σπουδαῖοι λόγοι δὲν ἐκώλυον, εὐχερῶς θ' ἀνεγνωρίζομεν ἐν τῷ Μελίᾳ αὐτὸν τὸν Διγενήν.

Ὁ αὐτὸς αὐτοκράτωρ διηγεῖται πῶς ἐπὶ Ῥωμανοῦ Α' προήχθη εἰς ἀκριτικὸν θέμα καὶ ἡ ἐν Κιλικίᾳ Σελεύκεια, ἥτις «κλεισοῦρά τις ἦν καὶ φυλακὴ διὰ τὰς ἐκδρομὰς τῶν ἐκ τῆς Ταρσοῦ Σαρακηνῶν, διὰ τὸ εἶναι τὸν τόπον δυσπρόσοδον·» ἀλλὰ δὲν μνημονεύει τίς ὁ μεταβαλὼν εἰς στρατηγίδα καὶ τὴν κλεισοῦραν ταύτην, καθὼς καὶ οἱ ἄλλοι ἱστορικοὶ δὲν μνημονεύουσι πῶς ἐσχηματίσθησαν τὰ ὑπὸ τῆς Παραδρομῆς ἀναφερόμενα μεγάλα «ἀκριτικὰ θέματα», καὶ ἰδίως πῶς ἀπὸ τοῦ Ἡρακλείου κατεστράφη ἡ ἑνότης τῆς στρατιωτικῆς διοικήσεως διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως ἀνεξαρτήτων στρατιωτικῶν θεμάτων, ἐν οἷς σὺν τῷ χρόνῳ ἀπωλέσθη καὶ αὐτὴ ἡ μνήμη τοῦ ῥωμαϊκοῦ ὀνόματος, ὡς μετά τινος βαρυθυμίας αὐτὸς ὁ Πορφυρογέννητος γράφει· «νυνὶ δὲ στενωθείσης κατά τε ἀνατολὰς καὶ δυσμὰς τῆς ῥωμαϊκῆς βασιλείας, καὶ ἀκρωτηριασθείσης ἀπὸ τῆς ἀρχῆς Ἡρακλείου τοῦ Λίβυος, οἱ ἀπ' ἐκείνου κρατήσαντες, οὐκ ἔχοντες ὅποι καὶ ὅπως καταχρήσονται τῇ αὐτῶν ἐξουσίᾳ, εἰς μικρά τινα μέρη κατέτεμον τὴν ἑαυτῶν ἀρχὴν καὶ τὰ τῶν Στρατιωτῶν τάγματα, μάλιστα καὶ ἑλληνίζοντες καὶ τὴν πάτριον καὶ τὴν ῥωμαϊκὴν γλῶτταν ἀποβαλόντες... αὐτὸ γὰρ τὸ ὄνομα τοῦ θέματος ἑλληνικόν ἐστι καὶ οὐ ῥωμαϊκόν, ἀπὸ τῆς θέσεως ὀνομαζόμενον.»

Ὅ,τι ἡ ἐπίσημος ἱστοριογραφία ἀποκρύπτει, δύναται ἄλλοθεν ν' ἀποκαλυφθῇ. Καὶ ἐν πρώτοις

[1]) **Sathas et Legrand, les exploits de Digénis Akritas. Paris. 1875.**

[2]) **Περὶ τῶν λόγων τῆς παρασιωπήσεως ταύτης βλέπε τὸ αὐτὸ σύγγραμμα.**

[3]) **Τόμ. 3, σελ. 227—8.**

ἡ λέξις *θέμα* ἡ τοσοῦτον ἀπαρέσκουσα εἰς τὸν Πορφυρογέννητον, καὶ δι' ἧς ἀπὸ τοῦ Ἡρακλείου δηλοῦνται αἱ στρατιωτικαὶ διοικήσεις, ἔχει καθαρὰν ἀκριτικὴν σημασίαν, ἀντιστοιχοῦσα πρὸς τὴν *στάσιν* ἢ *στασίδιον*, τὴν statio τῶν Ρωμαίων, λέξιν σημαίνουσαν τὸν στρατιωτικὸν σταθμὸν καὶ τὴν σκοπιάν, ἤτοι τὴν λεγομένην ἔτι ὑπὸ τοῦ λαοῦ βίγλαν. Ἐν τῷ ὁρισμῷ τῆς δικαιοδοσίας καὶ τῶν καθηκόντων τῶν προνοητῶν τῶν ἀκριτικῶν θεμάτων ἡ Παραδρομὴ σημειοῖ «καὶ οἱ τυπωθέντες βιγλάτορες σῷοι τῷ ἀριθμῷ καὶ μὴ ἐλλιπεῖς ἀπέρχωνται, καὶ μὴ καταλιμπάνωσι τὰς στάσεις αὐτῶν, ἐν αἷς βλέπειν καὶ φυλάττειν τὰς ὁδοὺς ἐτάχθησαν, μήτε χρονίζειν ἐπὶ τοῖς αὐτῶν σταδιδίοις.» Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ *στάσις*, *στασίδιον* σημαίνει καὶ τιμαριωτικὸν διαμέρισμα, ἢ ἁπλῶς τιμαριωτικὸν χωρίον, ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν ἐπὶ τὸ φραγκικώτερον λεγομένην κατούναν (canton). Ἐν χρυσοβούλλοις τοῦ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου μνημονεύονται «τὸ στάσιον τοῦ Ἠλία» καὶ τὸ «στασὶν τοῦ Χασανῆ», ἐν δὲ ἐνετικοῖς ἐγγράφοις αἱ statio τῶν στρατιωτικῶν ἀρχόντων τῆς Τήνου καὶ Μεθώνης. Ὅτι δὲ τὸ θέμα εἶνε καθαρὰ ἀκριτικὴ λέξις δηλοῦται καὶ ἐκ τούτου· διοργανώσαντες οἱ Ρωμαῖοι τὰ *λίμιτα* ἢ ἀκριτικὰ θέματα, περὶ ὧν κατωτέρω, συμπεριέλαβον τὰς ἀπὸ τοῦ Εὐφράτου μέχρις Ἰσαυρίας χώρας εἰς τὸ λεγόμενον Limen Orientale, ἐξελληνισθὲν ὕστερον εἰς θέμα τῶν Ἀνατολικῶν· ἀλλὰ τὸ ὄνομα τοῦτο, πρῶτον μνημονευόμενον ἐν ἔτει 669, φαίνεται ἀρχαιότερον καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἡρακλείου, διότι ὁ Θεοφάνης (6113) διηγούμενος τὴν κατὰ Περσῶν ἐκστρατείαν τοῦ βασιλέως γράφει «ἐντεῦθεν (ἐκ τῶν Κιλικίων πυλῶν) ἐπὶ τὰς *τῶν θεμάτων* χώρας ἀφικόμενος», ἐξ ὧν δηλοῦται, ὅτι τὸ Ἀνατολικὸν λίμιτον, τὸ ὕστερον ὀνομασθὲν θέμα τῶν Ἀνατολικῶν, ἀπετελεῖτο ἐκ *θεμάτων*, δηλαδὴ στασιδίων· διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον τὸ αὐτὸ θέμα ὀνομάζεται ἐν τῇ Παραδρομῇ «τὰ μεγάλα ἀκριτικὰ θέματα». Πότε ἀκριβῶς ἐξελληνίσθη τὸ limen τοῦτο εἰς θέματα ἀγνοοῦμεν· ἀμφιβάλλομεν ὅμως ἂν ὁ κατὰ τῆς ἐξελληνίσεως ταύτης διαμαρτυρόμενος Πορφυρογέννητος ἐγίνωσκε τὴν ἀντίστοιχον λατινικὴν λέξιν, ἀφοῦ ὁ πολὺ λογιώτερος καὶ παλαιότερος τούτου Θεοφάνης διαφθείρει τὴν λέξιν εἰς *λιμωτόν*.

Ἐν ἀρχῇ εἴπομεν ὅτι συγχρόνως τῇ εἰσβολῇ τοῦ Ἡρακλείου εἰς τὰ ἀνατολικὰ θέματα μνημονεύονται καὶ οἱ Στρατιῶται μετὰ τῶν παληκαρίων των προκινδυνεύοντες κατὰ τῶν Ἀβάρων. Τότε δὲ καὶ οἱ Μαρδαΐται καταλαβόντες τὰς κλεισούρας τοῦ Λιβάνου, ἀνεγνωρίσθησαν ἀνεξάρτητοι, ὡς γράφει ὁ Εὐόδιος. Ἡ ὑπὸ Ἡρακλείου πρώτη ἐκκοπὴ στρατιωτικῶν νομισμάτων φερόντων τὴν ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν «Ἀνανέωσις», συμπίπτει πρὸς τὴν ὑπὸ τοῦ Πορφυρογεννήτου μεμφομένην κατατομὴν τοῦ ἐνιαίου τῆς Ῥωμαϊκῆς ἀρχῆς *εἰς μικρά*. Ἐν τούτοις εἶνε πολὺ περίεργος ἡ παρὰ Θεοφάνει διήγησις περὶ στάσεως τοῦ θέματος τῶν Ἀνατολικῶν κατὰ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, παρ' οὗ ἀπήτησαν τὴν στέψιν καὶ τῶν δύο ἑτέρων ἀδελφῶν του. Ὁ βασιλεὺς ταραχθεὶς ὑπεσχέθη τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς εὐχῆς τῶν ἀκριτῶν τούτων, ἀλλ' ἀποστείλας τὸν πατρίκιον Θεοφάνην «ἔλαβεν τὰ *πρωτεῖα* αὐτῶν τοῦ ἀνελθεῖν ἐν τῇ Πόλει καὶ μετὰ τῆς συγκλήτου βουλεύσασθαι, καὶ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτῶν. Εὐθέως δὲ ὁ βασιλεὺς αὐτοὺς ἐφούλκισε... τοὺς δὲ ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐρρινοκόπησε.» Τὸ γεγονὸς τοῦτο εἶνε ἀξιοσημείωτον, διότι ἀφ' ἑνὸς βλέπομεν τοὺς ἀκρίτας ἐπιτηροῦντας αὐτὰ τὰ βασιλικὰ νόμιμα, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν βασιλείαν ὑποσχομένην μὲν τὴν συζήτησιν τῆς προτεινομένης παρανομίας μετὰ τῆς συγκλείστου, κρύφα δ' ἐπιβουλευομένην τοὺς ἀναμιγνυομένους εἰς τὰ βασιλικὰ πράγματα· τὸ περιεργότερον δὲ ὅτι τὸ θέμα κυβερνᾶται ὑπὸ *πρωτείων*, τὰ ὁποῖα ἀναπολοῦσι τὰ ἁρματωλικὰ *πρωτάτα*, συσκεπτόμενα μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ ἐν ἴσῃ ψήφῳ. Ἡ πρὸς τοὺς Μαρδαΐτας διαγωγὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ Β', αἱ πρὸς τὸν Διγενὴν διενέξεις τοῦ Πορφυρογεννήτου, αἱ προσπάθειαι τοῦ Ἀλεξίου εἰς σύλληψιν τοῦ ἐλευθερωτοῦ καὶ ἀνεξαρτήτου δουκὸς τῆς Τραπεζοῦντος Θεοδώρου τοῦ Γαβρᾶ, ὁ κατὰ τῶν ἀκριτῶν πόλεμος Κωνσταντίνου τοῦ Α', Ἰουστινιανοῦ, καὶ αὐτοῦ ἐπὶ τέλους τοῦ Μιχαὴλ Παλαιολόγου ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἐν ἀνάγκῃ οἱ βασιλεῖς ἀποταμόντες τὴν ἀρχήν, ὕστερον προσεπάθησαν ν' ἀναλάβωσι τὰς δοθείσας ἢ ἐλευθερωθείσας χώρας. Οὕτω καὶ αἱ Τουρκικαὶ ἀρχαὶ ἀναγνωρίζουσιν ἐξ ἀνάγκης τοὺς ἁρματωλούς, πολλὰ ὅμως ἐν σκότει μηχανῶνται εἰς ἐξόντωσίν των· τὰ δημοτικὰ ᾄσματα ἀφελῶς ἐξεικονίζουσι τοὺς φόβους τῶν τελευταίων προσκαλουμένων ὑπὸ τῶν ἀρχῶν εἰς συνέντευξιν:

— Σκιάζομαι, μπέη μ', σκιάζομαι, τὴν ἀπιστιὰ φοβᾶμαι.

Διὰ τῆς αὐτῆς περίπου γλώσσης καὶ ὁ Διγενὴς ἀποφεύγει τὴν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος προτεινομένην ὁμιλίαν. Ἐκ τοῦ Πορφυρογεννήτου μανθάνομεν, ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ περιοδεύων, ἅμα ἔφθανεν εἰς τὰ ὅρια ἀκριτικοῦ θέματος, ὤφειλε ν' ἀποβάλλῃ τὴν ἀκολουθίαν του, καὶ ὑπὸ μόνων ἀκριτῶν συνοδευόμενος νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ θέμα.

(Ἕπεται συνέχεια) Κ. ΣΑΘΑΣ

Ὀρθῶς εἶπεν ὁ Ἀντισθένης ὅτι οἱ θέλοντες νὰ ζῶσιν ἀσφαλῶς ἔχουσιν ἀνάγκην ἢ φίλων γνησίων ἢ ἐχθρῶν διαπύρων· διότι οἱ μὲν φίλοι νουθετοῦντες τοὺς ἁμαρτάνοντας ἀποτρέπουσιν αὐτοὺς τῶν σφαλμάτων, οἱ δὲ ἐχθροὶ λοιδοροῦντες αὐτούς.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ.—Μετάφρασις Α. Β.

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Θ΄

Ὅτε, μετὰ μίαν ἑβδομάδα, ἔφθασε καὶ ὁ δούξ, ἐξεπλάγη ἐκ τῆς τοιαύτης τῶν πραγμάτων καταστάσεως. Συγκεκινημένος ἐκ τῆς ἐπιστολῆς, ἣν εἶχε γράψει εἰς αὐτὸν ὁ ἀδελφός του ἐκ Πολινιάκ, ἀλλὰ μαντεύων ὅτι ἐπάλαιε μᾶλλον πρὸς ἑαυτὸν ὁ μαρκήσιος ἢ εἶχεν ἀποφασίσει ὅ,τι δήποτε, ἐβράδυνε σκοπίμως τὴν ἐμφάνισίν του, ὅπως ἀφήσῃ καιρὸν εἰς τὴν μόνωσιν καὶ τὴν ἐξοχικὴν ἐλευθερίαν νὰ ἐπιδράσωσιν ἐπὶ τῶν δύο ἐκείνων καρδιῶν, ἃς εἶχεν ἐλπίσει ὅτι ἠδύνατο νὰ συγκινήσῃ διὰ τῶν λόγων του καὶ προσεδόκα νὰ εὕρῃ έντελῶς συμφώνους. Δὲν εἶχε προΐδει ὅτι ἡ Καρολίνα θὰ ἐστερεῖτο ἐρωτοτροπίας καὶ φαντασίας, οὐδ' ὅτι ὁ μαρκήσιος θὰ ἀνθίστατο σπουδαίως, πτοούμενος ἴσως καὶ παλαίων πρὸς ἑαυτόν. Τί λοιπὸν συμβαίνει; διενοήθη ἀπορῶν, βλέπων ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ πρὸς φιλίαν διάθεσις εἶχεν ἐκλείψει. Ἡ ἠθικὴ ἄρα ἔσβεσε τόσῳ ταχέως τὸ πῦρ; Ἀπεπειράθη ἄρα γε ὁ ἀδελφός μου ματαίαν ἀπόπειραν; Εἶνε φόβος ἢ πεῖσμα ἡ αὔξουσα κατήφειά του; Σεμνότυφος εἶνε αὐτὴ ἡ κόρη; Ὄχι! φιλόδοξος; ὄχι! Ἴσως ὁ μαρκήσιος δὲν ἐξεφράσθη καλῶς. Ἐφύλαξεν ὅλον του τὸ πνεῦμα διὰ τὰ βιβλία, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ τὸ μεταχειρισθῇ ὑπὲρ τοῦ ἀρτιγενοῦς πάθους του.

Δὲν ἔσπευσεν ἐν τούτοις ὁ δοὺξ νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ἀλήθειαν. Δὲν ἤξευρε τί ν' ἀποφασίσῃ, καὶ σπουδαῖοι λόγοι ἐπέτεινον τὴν ἀμηχανίαν του. Εἶχε κατορθώσει νὰ μάθῃ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τοῦ μαρκησίου. Δὲν ἀπέμενε πλέον εἰς αὐτὸν ἢ τριάκοντα χιλιάδων φράγκων εἰσόδημα, ὧν δώδεκα χιλιάδες κατεβάλλοντο ὡς σύνταξις εἰς τὸν ἀδελφόν του· τὸ ὑπόλοιπον ἦτο σχεδὸν ὁλοκλήρως διατεθειμένον εἰς συντήρησιν τῆς μητρός του, αὐτὸς δὲ ἔζη ἐν τῷ κτήματί του, δαπανῶν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τόσα μόνον, ὅσα ἤθελε δαπανήσει καὶ ὁ μετριώτερος τῶν ξένων του.

Ὁ δοὺξ ἐθλίβετο βαθέως ἐκ τῆς καταστάσεως ταύτης, ἥτις αὐτοῦ μὲν ἦτο ἔργον, τὸν δὲ μαρκήσιον οὐδ' ἐφαίνετο κἂν ἀπασχολοῦσα. Εἶχεν ὑποστῇ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἔκπτωσιν ἀδιαφόρως καὶ μεγαθύμως, στερηθεὶς δὲ πολλοὺς συνευωχητάς, ἀνεγνώρισεν ὅτι εἶχε καὶ πολλοὺς πιστοὺς φίλους. Ἡ περὶ αὐτοῦ ὑπόληψις τοῦ κόσμου εἶχεν αὐξήσει· βλέποντες δὲ ὅτι ἀπέτιεν ὑπερηφάνως καὶ καρτερικῶς τὸν φλογερὸν καὶ ἀχαλίνωτον αὐτοῦ βίον, τῷ ἐσυγχώρουν πολλοὶ τὰ σκάνδαλα, δι' ὧν εἶχεν ἄλλοτε συνταράξει τὰς οἰκογενείας. Κατενόησεν οὕτω εὐφυῶς ὁποία ἦτο ἡ προσήκουσα ἐν τῷ μέλλοντι διαγωγή του. Ἀλλὰ μετάνοιά τις ἐτάραττε τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ ἰσορροπίαν, ἐθάμβου τὴν ὀξυδέρκειαν καὶ παρέλυε τὴν ἀποφασιστικότητά του. Ἀγαθὸς κατὰ βάθος, καίτοι πολλάκις παραλογιζόμενος, ἀνεζήτει τί ἠδύνατο νὰ πράξῃ ὅπως καταστήσῃ τὸν ἀδελφόν του εὐτυχῆ. Καὶ ὁτὲ μὲν ἐπείθετο ὅτι ἔπρεπε νὰ παρεισαγάγῃ τὸν ἔρωτα εἰς τὸν μονήρη καὶ αὐτάρκη ἐκείνου βίον, ὁτὲ δὲ διελογίζετο νὰ ἐξωθήσῃ αὐτὸν εἰς τὴν φιλοδοξίαν, ἐκβιάζων τὰς ἀντιπαθείας αὐτοῦ καὶ ὑποβάλλων αὐτῷ καὶ πάλιν τὴν ἰδέαν περιφανοῦς τινος γάμου.

Τοῦτο δὲ ἦτο καὶ τῆς μαρκησίας τὸ ὄνειρον, ἥτις πολλάκις τὸ εἶχεν ὀνειρευθῆ κ' εὐαρέστως ὑφίστατο τὴν γοητείαν του, πιστεύουσα ὅτι ἤθελεν εὑρεθῆ πλουσία τις καὶ ἀξιόλογος κληρονόμος ἥτις νὰ συμμερισθῇ τὸν ὑπὲρ τῆς γενναιότητος τοῦ μαρκησίου μητρικόν της ἐνθουσιασμόν. Ἐνεπιστεύθη δὲ τότε εἰς τὸν δοῦκα, ὅτι διεπραγματεύετο μετὰ τῆς φίλης της δουκίσσης Δυνιέρ, ἵνα νυμφεύσῃ τὸν Μαρκήσιον μετά τινος ὀρφανῆς τὸ γένος Ξεντραΐγ, πλουσιωτάτης καὶ λεγομένης ὡραίας, ἥτις ἔπληττε μὲν φοβερὰ ἐν τῷ μοναστηρίῳ της, εἶχε δὲ μεγάλας ἀξιώσεις περὶ τῆς ἀξίας καὶ τῆς ποιότητος τοῦ μέλλοντος συζύγου της. Καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς πληροφορίας τὸ πρᾶγμα ἦτο δυνατόν. Ἀλλ' ἔπρεπε νὰ συναινέσῃ ὁ Οὐρβανός. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν συνήνει, λέγων ὅτι οὐδέποτε θὰ ἐνυμφεύετο, ἂν ἡ εὐκαιρία δὲν ἤρχετο νὰ τὸν εὕρῃ, καὶ ὅτι ἦτο ἀνικανώτατος πάντων νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον γυναικὸς ἵνα προσποιηθῇ νὰ τῇ ἀρέσῃ.

—Προσπάθησε, υἱέ μου, εἶπεν ἡ μαρκησία εἰς τὸν δοῦκα, εὐθὺς τὴν ἐπαύριον τῆς ἀφίξεώς του, νὰ τοῦ ἐκριζώσῃς αὐτὴν τὴν ἀγριότητα. Ἐγὼ ἀπηλπίσθην.

Ὁ δοὺξ ἐπεχείρησε κ' εὗρε τὸν ἀδελφόν του διστάζοντα, ἀπαθῆ, μὴ λέγοντα μὲν ὄχι, ἀλλ' ἀρνούμενον πᾶσαν ἐνέργειαν, καὶ ἰσχυριζόμενον ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναμείνῃ ἀπὸ τῆς τύχης τὴν συνάντησιν τῆς νύμφης, καὶ ὅτι ἂν τῷ ἤρεσε, θὰ προσεπάθει βραδύτερον νὰ μάθῃ, ἂν κ' ἐκείνη δὲν τὸν ἀπεστρέφετο. Δὲν ἦτο δὲ καὶ βία, ἔλεγεν, ἀφοῦ διέμενον εἰς τὴν ἐξοχήν. Αὐτὸς δὲν ᾐσθάνετο ἑαυτὸν δυστυχέστερον τοῦ συνήθους, εἶχε δὲ καὶ τόσην ἐργασίαν...

Ἡ μαρκησία ἠγανάκτησε διὰ τὰς ἀναβολὰς ταύτας, κ' ἐξηκολούθησε νὰ γράφῃ, γραμματεύοντος τοῦ δουκός, περὶ τῆς ὑποθέσεως, ἥτις διέφευγε τὴν ἁρμοδιότητα τῆς Καρολίνας.

Ὁ δοὺξ βλέπων ὅτι ἐπὶ ἓξ ὅλους μῆνας ὁ γάμος αὐτὸς δὲν ἤθελε προχωρήσει οὐδὲ βῆμα, ἤρχισε πάλιν διανοούμενος νὰ διασκεδάσῃ τὸν ἀδελφόν του δι' ἀγροτικοῦ τινος μυθιστορήματος.

Ἡ ἡρωῒς ἦτο πρόχειρος, καὶ ἦτο θελκτικωτάτη. Ἔπασχε δὲ ἴσως ἐκ τῆς προφανοῦς ψυχρότητος τοῦ μαρκησίου. Ὁ δοὺξ προσεπάθησε νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς ψυχρότητος αὐτῆς, ἀλλ' ἀπέτυχεν ἐντελῶς. Ὁ μαρκήσιος ὑπῆρξεν ἀνεξερεύνητος, ἐφάνη δὲ ἀπορῶν πρὸς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ ἀδελφοῦ του.

Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι οὐδέποτε εἶχε διανοηθῇ νὰ ἐρωτολογήσῃ μετὰ τῆς δεσποινίδος Σαὶν-Ζενέ. Θὰ ἦτο βαρὺ διὰ τὴν συνείδησίν του, πρὸς ἣν οὐδεὶς συμβιβασμὸς ἦτο δι' αὐτὸν δυνατός. Εἶχεν ἀνεπαισθήτως αἰσθανθῇ τὸ ἀληθὲς καὶ ζωηρὸν γόητρον τῆς Καρολίνας, καὶ ὑπέστη αὐτό, οὐδένα σκοπὸν ἄλλον ἀναλογιζόμενος. Εἶτα δὲ ὁ ἀδελφός του προσπαθῶν νὰ ἐξεγείρῃ τὴν ζηλοτυπίαν του, τὸν ἔκαμε ν' ἀνακαλύψῃ ὅτι ἦτο ἀληθὴς καὶ ζωηρὰ κλίσις ἡ ἀνώνυμος ἐκείνη συμπάθεια. Μεγάλη ἐκ τούτου ὑπῆρξεν ἡ βάσανός του ἐπί τινας ἡμέρας. Ἐξήτασεν ἑαυτὸν ἂν ἦτο ἐλεύθερος, καὶ εἶδεν ὅτι εὑρίσκετο μεταξὺ μητρὸς εὐχομένης ὑπὲρ αὐτοῦ περιφανῆ τινα γάμον, καὶ υἱοῦ εἰς ὃν ὤφειλε τὰ ναυάγια τῆς περιουσίας του. Εἶχε δὲ ἄλλως προΐδει ὅτι ἡ εὔθικτος ὑπερηφάνεια τῆς δεσποινίδος Σαὶν-Ζενὲ ἤθελεν ἀντιστῇ ἀνενδότως, κ' ἐγνώριζεν ἤδη ἀρκετὰ τὸν χαρακτῆρά της, ὥστε νὰ ἦνε βέβαιος, ὅτι οὐδέποτ' ἐκείνη θὰ συγκατένευε τὰ τεθῇ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς μητρός του. Ἀποφασίσας οὕτω ν' ἀποφύγῃ ἐπίσης καὶ τὴν ἀνοησίαν ἀνωφελῶν ὀχλήσεων καὶ τὴν ἀνανδρίαν τῆς ἐξαπατήσεως ἁγνῆς ψυχῆς, ἠγωνίσθη νὰ νικήσῃ ἑαυτόν, κ' ἐφάνη ὡς ἐκ θαύματος νικηθείς. Ὑπεκρίθη δὲ τόσον καλῶς τὸ μέρος του, ὥστε ὁ δοὺξ ἠπατήθη. Τοσαύτη γενναιότης καὶ ἁβρότης ἦσαν ἴσως ὑπέρτεραι τῆς περὶ τοιούτων καθηκόντων συνειδήσεως τοῦ δουκός.

— Ἠπατήθην, διελογίσθη. Τὸν ἀδελφόν μου ἀπερρόφησεν ἐντελῶς ἡ ἱστορικὴ ἐπιστήμη. Περὶ τοῦ βιβλίου του πρέπει νὰ τοῦ ὁμιλήσω.

Ἔκτοτε ὁ δοὺξ ἐσκέφθη πῶς ἠδύνατο ν' ἀπασχολήσῃ τὴν φαντασίαν αὐτοῦ ἐπὶ ἑξάμηνον ἀργὸν βίον. Πνεῦμα εὐτράπελον καὶ ἀνήσυχον, ὡς τὸ πνεῦμα του, δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀρκεσθῇ εἰς θήραν, ἀνάγνωσιν μυθιστορημάτων, συνομιλίαν μετὰ τῆς μητρός του καὶ σύνθεσιν ᾀσματίων. Ἤρχισε δὲ φυσικῶς συλλογιζόμενος τὴν Καρολίναν, ὡς τὸ μόνον πρόσωπον, ὅπερ ἠδύνατο νὰ παράσχῃ ποιητικήν τινα καὶ αἰσθηματικὴν ἀσχολίαν εἰς τὸν ἐγκέφαλον αὐτοῦ. Ἀπόφασιν εἶχε νὰ διανύσῃ τὸ ἥμισυ τοῦ ἔτους ἐν Σεβάλ, ἦτο δὲ γενναία ἀληθῶς ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀνθρώπου μὴ ἀγαπῶντος τὴν ἐξοχὴν ἄλλως ἢ ἐν πολυτελείᾳ καὶ θορυβώδει βίῳ. Ἤθελε νὰ ζήσῃ ὀλιγαρκέστατα παρὰ τῷ ἀδελφῷ του, ἓξ μῆνας κατ' ἔτος, παραιτούμενος ἑκουσίως τοῦ ἡμίσεος τῆς συντάξεώς του, ἢ δαπανῶν αὐτό,—ἂν ὁ μαρκήσιος ἠρνεῖτο τὴν θυσίαν—εἰς διορθώσεις καὶ ἐπισκευὰς τοῦ ἀδελφικοῦ κτήματος. Ἀλλ' ᾐσθάνετο τὴν ἀνάγκην καί τινος ἐρωτιδίου, εἰς ἀμοιβὴν τοσαύτης ἀρετῆς· καὶ πρὸ τῆς ἀνάγκης ταύτης ἵστατο διστάζουσα ἡ ἀρετή του.

— Πῶς νὰ κάμω, διενοεῖτο, ἀφοῦ καὶ εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὴν μητέρα μου ἔδωκα τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου νὰ μὴ ἀσχοληθῶ περὶ *αὐτῆς*; Ἓν μόνον μέσον ὑπάρχει, καὶ ἁπλούστερον ἴσως ὅλων τῶν συνήθων καὶ τετριμμένων μέσων. Νὰ τῆς φέρωμαι περιποιητικώτατα ὑπὸ τὸ φαινόμενον ἐντελοῦς ἀφιλοκερδείας. Νὰ τῆς δεικνύω σεβασμόν, χωρὶς φιλαρέσκειαν, καὶ καθαρὰν εἰλικρινῆ φιλίαν, ἥτις νὰ τῆς ἐμπνεύσῃ πλήρη ἐμπιστοσύνην. Ἐπειδὴ δέ, ἐννοεῖται, εἰς ὅλα αὐτὰ δὲν μοῦ ἀπαγορεύεται νὰ ἔχω πνεῦμα καὶ χάριν, καὶ νὰ ἦμαι φιλόφρων καὶ ἀφωσιωμένος ὅσον θὰ ἤμην ἂν ἤθελον νὰ δείξω τὰς ἀξιώσεις μου, φυσικώτατον εἶνε νὰ συγκινηθῇ ἐπὶ τέλους καὶ νὰ μ' ἀπαλλάξῃ βαθμηδὸν μόνη της τοῦ ὅρκου μου. Μία γυνὴ ἐκπλήττεται πάντοτε, ὅτι μετὰ δίμηνον ἢ τρίμηνον προσηνῆ οἰκειότητα δὲν ἀκούει ἕνα ἐρωτικὸν λόγον. Ἔπειτα, θὰ στενοχωρηθῇ καὶ αὐτή, ἀφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου δὲν τῆς λέγουν πλέον τίποτε... Νὰ ἰδοῦμεν! Θὰ ἦτο περίεργον καὶ πολὺ νόστιμον νὰ κατακτήσῃ τις καρδίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμπνέει τρόμον χωρὶς νὰ φαίνεται, καὶ νὰ ἴδῃ ἀρετὴν ἀφοπλιζομένην, χωρὶς νὰ προκαλέσῃ τὸν ἀφοπλισμόν της. Εἶδα πολλὰς ἐρωτοτρόπους καὶ σεμνοτύφους ἀκολουθούσας αὐτὴν τὴν τακτικήν. Εἶμαι δὲ περίεργος νὰ ἰδῶ πῶς ἡ δεσποινὶς Σαὶν-Ζενέ, ἥτις οὔτ' ἐρωτότροπος οὔτε σεμνότυφος εἶνε, θὰ διατρέξῃ τὸν παράδοξον αὐτὸν δρόμον.

Ἀσχολούμενος οὕτω ἐκ παιδαριώδους φιλοτιμίας, ὁ δοὺξ δὲν ᾐσθάνθη πλέον πλῆξιν. Οὐδέποτε εἶχεν ἀγαπήσει τὴν κτηνώδη παραλυσίαν, αἱ δὲ παρεκτροπαί του εἶχον πάντοτε πρόσχημά τι κοσμιότητος. Τοσαύτην εἶχε κάμει χρῆσιν καὶ κατάχρησιν τῆς ζωῆς του ὥστε εὐκόλως ἠδύνατο νὰ καταστείλῃ ἑαυτόν. Ἐπιθυμίαν δὲ εἶχεν, ὡς ἔλεγε, ν' ἀνακτήσῃ πως τὴν ὑγείαν καὶ τὴν νεότητά του, κ' ἐφαντάζετο ἐνίοτε ὅτι ἠδύνατο ἴσως ν' ἀνακτήσῃ καὶ τῆς καρδίας του τὴν νεότητα, ἧς διετήρουν πάντοτε τὴν ἐπιφάνειαν οἱ τρόποι του καὶ ἡ γλῶσσά του. Διανοούμενος τὴν πλοκὴν κακοήθους μυθιστορήματος, ὑπέθετεν ὅτι ἠδύνατο ἔτι νὰ γείνῃ ῥωμαντικός.

Προσηνέχθη δὲ τόσον ἐπιτηδείως, ὥστε ἡ δεσποινὶς Σαὶν-Ζενὲ ἠπατήθη ἀφελῶς ἐκ τῆς καθ' ὑπόκρισιν χρηστότητός του. Βλέπουσα ὅτι οὐδέποτ' ἐζήτει νὰ μένῃ μόνος μετ' αὐτῆς, δὲν τὸν ἀπέφευγε πλέον. Ἐνῷ δ' ἐκεῖνος, παρακολουθῶν αὐτὴν πάντοτε διὰ τοῦ βλέμματος, ἐπροκάλει φυσικῶς, καὶ κατ' ἐπιφάνειαν ἀπροσδοκήτως, τὴν εὐκαιρίαν νὰ τὴν συναντᾷ κατὰ τοὺς περιπάτους

του, ὠφελεῖτο συνάμα ἐκ τῶν συναντήσεων αὐτῶν, ἵνα φαίνεται ὅτι οὐδόλως ἐπεθύμει νὰ τὰς παρατείνῃ, καὶ ἀπεμακρύνετο μετὰ διακρίσεώς τινος κ' ἐπιπλάστου λύπης, ἥτις συνεκίρνα οὕτω τὴν ἁβρὰν φιλοφροσύνην μετὰ τῆς προκλητικῆς ἀδιαφορίας.

Ὅλην αὐτήν του τὴν ἐπιστήμην ἀνέπτυξε, χωρὶς ἡ Καρολίνα νὰ ὑποπτευθῇ τὸ ἐλάχιστον. Ἡ ἰδία αὐτῆς εἰλικρίνεια τῇ ἀπηγόρευε τὴν μαντείαν οἱουδήποτε τοιούτου σχεδίου. Μετὰ ὀκτὼ δὲ ἡμέρας αἱ πρὸς αὐτὸν σχέσεις της ἦσαν εὔκολοι καὶ ἀβίαστοι, ὡσεὶ οὐδέποτε εἶχε δυσπιστήσει πρὸς αὐτόν, καὶ ἡ Καρολίνα ἔγραφε πρὸς τὴν Κυρίαν Ἑδβέρ:

«Ὁ δοὺξ ἐβελτιώθη πολὺ ἀπὸ τοῦ οἰκογενειακοῦ συμβάντος, τὸ ὁποῖον τὸν ἔκαμε νὰ συνέλθῃ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν οὐδέποτε ἦτον ἄξιος τῶν κατηγοριῶν τῆς κυρίας Δ. Τοῦτο δὲ ἴσως εἶνε τὸ ἀληθές, διότι δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω ὅτι ἄνθρωπος ἔχων τόσον εὐγενεῖς τοὺς τρόπους καὶ τὰ αἰσθήματα ἠθέλησε ποτὲ νὰ καταστρέψῃ μίαν γυναῖκα, πρὸς μόνην εὐχαρίστησιν νὰ διασαλπίσῃ τὸ θῦμά του. Ἡ Κυρία Δ. ἰσχυρίζετο, ὅτι ὁ δοὺξ ἐφέρθη τοιουτοτρόπως πρὸς ὅλας του τὰς κατακτήσεις ἐξ ἀκολασίας καὶ ματαιότητος. Δὲν ἠξεύρω ἀκριβῶς τί δύναται νὰ ἦνε ἡ ἀκολασία ἀνθρώπου ὑψηλὴν κατέχοντος θέσιν κοινωνικήν. Ἔζησα μὲ ἀνθρώπους σώφρονας καὶ δὲν εἶδον ἄλλην παραλυσίαν, εἰμὴ τὴν τῶν πτωχῶν ἐργατῶν, οἵτινες παραφρονοῦσιν ἐκ μέθης καὶ δέρουσι τὰς γυναῖκας των εἰς στιγμὴν ἐξάλλου μανίας. Ἂν τὴν διαφθορὰν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ἀποτελεῖ ἡ ἔκθεσις τῆς ὑπολήψεως τῶν μεγάλων γυναικῶν, πρέπει τότε νὰ ὑπάρχωσι πολλαὶ τοιαῦται κυρίαι, τῶν ὁποίων ἡ ὑπόληψις δύναται νὰ ἐκτεθῇ, ἀφοῦ τόσον πολλὰ ἀριθμοῦνται τὰ θύματα τοῦ δουκὸς Ἀλερία. Ἐγὼ δὲν τὸν βλέπω ν' ἀσχολῆται μὲ τὰς γυναῖκας οὐδὲ τὸν ἀκούω νὰ κακολογῇ οἱανδήποτε. Τοὐναντίον πανηγυρίζει τὴν ἀρετήν, καὶ βεβαιοῖ ὅτι πιστεύει εἰς αὐτήν. Φαίνεται ὅτι οὐδεμίαν αἰθάνεται τύψιν συνειδήσεως ἐξ ἀπιστίας, διότι διακρίνει αὐστηρῶς μεταξὺ τῶν γυναικῶν, αἵτινες συναινοῦσιν εἰς τὸν ὄλεθρόν των καὶ ἐκείνων αἵτινες δὲν συναινοῦσιν. Ἀγνοῶ ἂν προσποιεῖται, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἠγάπησε πάντοτε μετὰ σεβασμοῦ καὶ εἰλικρινείας. Οὔτε ἡ μήτηρ του οὔτε ὁ ἀδελφός του φαίνονται ν' ἀμφιβάλλωσι περὶ τούτου, ἐγὼ δὲ πιστεύω ὅτι εἶνε φύσις εἰλικρινὴς ἀλλ' ἄστατος, καὶ ὅτι μόνον λίαν εὔπιστος ἢ λίαν ματαία γυνὴ ἦτο δυνατὸν νὰ φαντασθῇ ὅτι ἠδύνατο νὰ τὸν δεσμεύσῃ. Ὅτι ὑπῆρξε μεγαλόδωρος μέχρι ὑπερβολῆς, παίκτης, ἐπιλήσμων των οἰκογενειακῶν του καθηκόντων, ἄπληστος τρυφῆς καὶ παιδαριωδῶν ἀσχολήσεων ἀναξίων σοβαροῦ ἀνθρώπου,—περὶ τούτου δὲν ἀμφιβάλλω, κ' ἐκ τούτου συμπεραίνω τὴν ἀσθένειαν τῆς κρίσεώς του καὶ τὴν ματαιοδοξίαν του. Ἀλλ' αὐτὰ ὅλα εἶνε κακαὶ καὶ ἀτυχεῖς συνέπειαι τῆς ἀνατροφῆς καὶ εὐδαίμονος νεότητος. Εἰς τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς δὲν ὑπέδειξε τὸ καθῆκον ἡ δυστυχία· ἐδιδάχθησαν δ' ἐκ νεότητος πᾶν ὅ,τι ἐναντίον τῆς φειδοῦς καὶ προμηθείας. Δὲν κατεστράφη οὕτω καὶ ὁ πατήρ μας; Καὶ τίς θὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἔπταιεν αὐτός; Περιφιλαυτίας ἐπίσης οὐδὲ ἴχνος εὑρίσκω εἰς τὸν δοῦκα. Εἶνε ἁπλοῦς ὡς ἀγαθός τις ἀγροτικὸς εὐπατρίδης. Φορεῖ ἔνδυμα τριάκοντα φράγκων, κ' ἑλκύει ὅλων τὰς καρδίας διὰ τῆς ἁπλότητος καὶ ἀφελείας του. Οὐδέποτε ὑπαινίττεται τοὺς παλαιούς του θριάμβους, οὐδ' ἐπιδεικνύει κανὲν τῶν προτερημάτων του, ἅτινα ἐν τούτοις εἶνε πραγματικά, διότι ἔχει πνεῦμα χαριέστατον. Εἶνε πάντοτε ὡραιότατος, ψάλλει θαυμάσια, καὶ συνθέτει ὀλίγον, — ὄχι περίφημα πράγματα, ἀλλὰ κομψὰ καὶ μὲ χάριν. Ὁμιλεῖ λαμπρά, ἀλλ' ἐπιπολαίως, διότι ἐπιπόλαια μόνον πράγματα ἀνέγνωσε καὶ ἐνθυμεῖται. Ὁμολογεῖ ὅμως τοῦτο ἀνυποκρίτως, καὶ δὲν ἀπαρέσκεται εἰς τὰ σπουδαῖα, διότι ἐρωτᾷ περὶ παντὸς τὸν ἀδελφόν του καὶ τὸν ἀκούει μὲ σέβας καὶ νοημοσύνην.

Ὁ ἀδελφός του εἶνε πάντοτε κάτοπτρον ἀκηλίδωτον, ὑπόδειγμα πάσης ἀρετῆς καὶ πάσης ἀγαθότητος, προσωποποίησις τῆς μετριοφροσύνης. Καταγίνεται πολὺ εἰς ἱστορικήν τινα ἐργασίαν, τὴν ὁποίαν ἐκθειάζει ὁ ἀδελφός του, καὶ τοῦτο διόλου δὲν μ' ἐκπλήττει. Θὰ ἦτο πολὺ παράλογος ἡ φύσις, ἂν τοῦ εἶχεν ἀρνηθῇ τὴν δύναμιν νὰ ἐκφράσῃ τὸν κόσμον ὅλον ἀθρῶν νοημάτων καὶ αἰσθημάτων ἀληθινῶν ἅτινα ἐπροίκισε τὴν ψυχήν του. Ὑπάρχει ἐντός του οἱονεὶ θρησκευτική τις προσήλωσις καὶ ἀφοσίωσις εἰς τὸ ἔργον του. Τοῦτο δὲ φαίνεται τὸν καθιστᾷ μᾶλλον ἐπιφυλακτικὸν ἀπέναντί μου καὶ οἰκειότερον πρὸς τὴν μητέρα του καὶ τὸν ἀδελφόν του ἢ ἄλλοτε. Χαίρω δι' αὐτούς. Τὸ κατ' ἐμὲ δὲ οὐδόλως δυσαρεστοῦμαι. Φυσικώτατον εἶνε νὰ μὴ περιμένῃ παρ' ἐμοῦ φῶς οἱονδήποτε ἐπὶ τοιούτων σοβαρῶν πραγμάτων, καὶ ν' ἀποτείνεται μᾶλλον εἰς πρόσωπα ὡριμώτερα καὶ ἐμπειρότερα τῶν ἀνθρωπίνων. Ἐν Παρισίοις μοῦ εἶχε δείξει πολὺ ἐνδιαφέρον, ἰδίως τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ ἀδελφός του ἐνόμισεν ὅτι ἠδύνατο νὰ μὲ πειράξῃ. Ἂν ὅμως ἔκτοτε δὲν μ' ἔδειξε πλέον τὸ ἐνδιαφέρον αὐτό, δὲν νομίζω ὅτι ἔπαυσε τοῦτο, καὶ δὲν θ' ἀνεφαίνετο πάλιν εὐκαιρίας δοθείσης. Ἀλλ' εὐκαιρία τοιαύτη δὲν θ' ἀναφανῇ πλέον, ἀφοῦ ὁ δοὺξ ἐβελτιώθη τόσον ἐντελῶς. Εὐγνωμονῶ οὐχ ἧττον ὅτι μοῦ ἔδωκε τὴν πολύτιμον αὐτοῦ προστασίαν.»

Ἐκ τούτων φαίνεται, ὅτι ἂν ἡ Καρολίνα ἐθλίβετο ἐνδομύχως ἐπὶ τῇ μεταβολῇ τῶν τρόπων τοῦ Κ. Βιλλεμέρ, ἐθλίβετο ἐν ἀγνοίᾳ της, οὐδὲ συναίσθησιν εἶχε τοῦ ἀορίστου αὐτῆς πόνου, οὐδ'

ἀνεμίγνυτο ποσῶς εἰς τὴν θλίψιν αὐτῆς ἡ γυναικεία της φιλοτιμία. Ἠσθάνετο ὅτι δὲν εἶχε καταστῆ ἀναξία τῆς ὑπολήψεώς του, κ' ἐπειδὴ οὐδὲν πλέον προσεδόκα οὐδ' ἐπεθύμει, ἀπέδιδε πάντα εἰς ἀσχολίαν σοβαρὰν καὶ ἀξίαν σεβασμοῦ.

Οὐχ ἧττον, καίτοι δὲν ὡμολόγει αὐτήν, ἤρχισεν αἰσθανομένη πλῆξιν. Ἀπέφυγεν ὅμως νὰ τὸ γράψῃ εἰς τὴν ἀδελφήν της, ἥτις ἦτο ἀνίκανος νὰ τῇ ἐμπνεύσῃ θάρρος, καὶ τῇ ἔγραφε μὲν τρυφερωτάτας ἐπιστολάς, ἀλλὰ πλήρεις πάντοτε συλλυπητηρίων καὶ παραπόνων διὰ τὴν θυσίαν καὶ τὴν ἀπομάκρυνσίν της. Ἡ Καρολίνα ἐφείδετο τῆς πρᾳείας ἐκείνης καὶ δειλῆς ψυχῆς, ἣν εἶχε συνειθίσει ν' ἀγαπᾷ ὡς μήτηρ καὶ ἣν προσεπάθει νὰ ὑποστηρίξῃ δεικνυομένη πάντοτε ὁμοίως ἰσχυρὰ καὶ ἤρεμος, ὡς ἦτο ἄλλως καὶ ὁ χαρακτὴρ της. Ἀλλ' εἶχεν ὅμως στιγμάς, καθ' ἃς ᾐσθάνετο ἑαυτὴν κεκμηκυῖαν καὶ τῆς μονώσεως ἡ φρίκη συνέθλιβε τὴν καρδίαν της. Καίτοι ἐφ' ἱκανὸν μέρος τῆς ἡμέρας ἦτο αἰχμάλωτος κ' ἐξηρτημένη πολὺ πλέον ἢ ἐν τῷ κόλπῳ τῆς οἰκογενείας της, εἶχε κἂν τὰς πρωΐας καὶ τὰς τελευταίας ὥρας τῆς ἑσπέρας, ὅπως ἀπολαύῃ τὸ ἐπιβάλλον γόητρον τῆς μοναξίας καὶ ἀνερωτᾷ τὴν ἰδίαν αὐτῆς μοῖραν. Τὴν κινδυνώδη αὐτὴν ἐλευθερίαν οὐδέποτε εἶχεν εἰς τὴν διάθεσίν της, ὅτε καθῆκόν της ἦτο νὰ μεριμνᾷ περὶ τεσσάρων τέκνων καὶ οἴκου ἀπόρου. Κατέφευγεν εἰς τὴν ποίησιν τῶν θεωριῶν καὶ τῶν ὀνειροπολημάτων κ' εὕρισκεν ἐν αὐτῇ γλυκύτατον πολλάκις γόητρον. Ἄλλοτε δὲ πάλιν ἀναίτιον καὶ ἄσκοπον ἄλγος καθίστα τὴν φύσιν ὅλην ἐχθράν της, παρέλυε τὸ βῆμα της κ' ἐβάρυνε τὸν ὕπνον αὐτῆς.

Ἐπάλαιε μὲν καρτερικῶς, ἀλλ' αἱ περιοδικαὶ αὐτῆς μελαγχολίαι δὲν διέφευγον τὸ προσεκτικὸν βλέμμα τοῦ δουκὸς Ἀλερία. Παρετήρει πολλάκις βαπτόμενον κυανοῦν τὸ κοῖλον τῶν ὀφθαλμῶν της καὶ τοὺς μῦς τοῦ προσώπου της ἀκουσίως οὕτως εἰπεῖν ἀνθισταμένους εἰς τὸ μειδίαμά της. Ἐνόμισεν ὅτι ἡ ὥρα ἤγγιζε, καὶ ἀνέπτυξεν ἔτι μᾶλλον το σύστημά του. Ἔγινε περιποιητικώτερος καὶ φιλοφρονέστερος· ὅτε δ' ἔβλεπεν ἐκείνην εὐγνωμονοῦσαν, ἔσπευδε νὰ τῆς ἐνθυμίζῃ ἐπιδεξίως, ὅτι οὐδόλως μετεῖχεν ὁ ἔρως τῶν τρόπων καὶ τῶν λόγων του.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς πολεμικῆς του ἀπέβη εἰς μάτην. Ἡ Καρολίνα ἦτο τόσον ἁπλῆ, ὥστε οἱαδήποτε πρὸς αὐτὴν ἐπιτηδειότης θ' ἀπετύγχανεν. Ὅτε ὁ δοὺξ περιέβαλλεν αὐτὴν δι' ἁβρᾶς θεραπείας, ἐπίστευεν ἐκείνη εἰς τὴν φιλίαν του. Ὅτε δὲ οὗτος τὴν ἐκέντα δι' ἀποσιωπήσεων, ἔχαιρεν αὐτὴ τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ καὶ εἰς αὐτὰς ἔτι διέβλεπε τὴν φιλίαν. Τυφλώττων ὁ δοὺξ ἐξ αὐταρκείας, ἠπατήθη ὡς πρὸς τὴν δευτέραν ταύτην φάσιν τῆς ἐπιχειρήσεώς του. Ὑπῆρχε μὲν ἤδη πλήρης μεταξὺ αὐτῶν ἐμπιστοσύνη· ἀλλ' ἂν ἡ Καρολίνα ἤνοιγεν αἴφνης τοὺς ὀφθαλμούς, δὲν ἤθελεν αἰσθανθῆ λύπην, ἀλλ' ἔκπληξιν μόνον καὶ περίφρονα οἶκτον. Ὁ δοὺξ ἤλπιζε πᾶσαν πρωΐαν νὰ ἴδῃ γεννώμενον τὸ πεῖσμα ἢ τὴν ἀγανάκτησίν της. Ἀλλ' οὐδὲν ἄλλο παρετήρει, ἢ μελαγχολίαν τινά, ἧς ὑπελάμβανεν ἀφελῶς τὸν ἑαυτόν του αἴτιον, καὶ ἥτις ηὐχαρίστει μὲν αὐτὸν ἀλλὰ δὲν τῷ ἤρκει ἐντελῶς.

— Τὴν ἐνόμιζα ζωηροτέραν, ἔλεγε καθ' ἑαυτόν· ἡ λύπη της ἔχει ἀδράνειαν μᾶλλον καὶ ἠρεμίαν ἢ θερμότητα.

Ἡ ἠρεμία αὕτη βαθμηδὸν τὸν ἔθελξε. Τοιαύτην τινὰ ἐγκαρτέρησιν, ὁποίαν αὐτὸς τὴν ὑπέθετεν, οὐδέποτε εἶχεν ἰδεῖ. Ἔβλεπεν ἐν αὐτῇ ἐνδόμυχον μετριοφροσύνην, ἀποθάρρυνσιν ἐντελῆ φιλαρεσκείας καὶ συμπαθῆ τινα ὑποταγήν, αἵτινες τὸν συνεκίνησαν.

— Εἶνε πρὸ παντὸς ἀγαθή, ἔλεγε πάλιν, ἀγαθὴ ὡς ἄγγελος. Θὰ ἦτο τις εὐτυχέστατος μὲ γυναῖκα τόσον εὐγνώμονα καὶ τόσον ἠπίαν. Ἀγνοεῖ ἀληθῶς τί θὰ εἰπῇ νὰ προξενήσῃ λύπην εἰς ἄλλον· τὰς φυλάττει ὅλας διὰ τὸν ἑαυτόν της.

Ἐνεδρεύων ἀδιακόπως τὸ θῦμά του ὁ δοὺξ ᾐσθάνθη βαθμηδὸν γοητείαν καὶ τρυφερὰν συγκίνησιν. Ἠναγκάσθη ν' ἀναγνωρίσῃ, ὅτι ἐταράττετο πλησίον της, καὶ ὅτι ἡ σκληρότης αὐτῆς τὸν ἔφερεν εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν.

Μετὰ ἕνα μῆνα ἤρχισεν ἀνυπομονῶν καὶ διαλογιζόμενος ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν λύσιν. Ἀλλὰ τοῦτο τῷ ἐφάνη αἴφνης ἐκτάκτως δύσκολον.

Ἡ ἀρετὴ τῆς Καρολίνας δὲν θὰ τῷ ἐπέτρεπε βεβαίως νὰ παραβῇ τὸν λόγον του. Κατέστρεφε δὲ τὰ πάντα, ἂν ἐπεχείρει νὰ ἐπισπεύσῃ ἀποτόμως τὸ πρᾶγμα.

Ἡμέραν τινά, ἐρχόμενος πρὸς τὴν μητέρα του,

— Διεσκέδασα πολὺ πρὸ μικροῦ, εἶπεν, ἱππεύων ἐν ἱππάριον τοῦ κτήματός σας. Ὁμοιάζει ἀγριόχοιρον καὶ τριποδίζει ἀπαράλλακτα. Ἔχει ζωηρότητα, κνήμας λαμπρὰς καὶ εἶνε πολὺ ἥμερον. Ἡ δεσποινὶς Σαὶν-Σενὲ ἠμποροῦσε νὰ τὸ ἱππεύσῃ, ἂν τυχὸν ἀγαπᾷ τὴν ἱππασίαν.

— Τὴν ἀγαπῶ πολύ, ἀπήντησεν ἐκείνη. Ὁ πατήρ μου τὸ ἤθελε, κ' ἔκαμνα τὴν θέλησίν του μὲ εὐχαρίστησιν.

— Τότε στοιχηματίζω ὅτι θὰ ἱππεύετε λαμπρά.

— Ὄχι· ἔχω ἁπλῶς θάρρος κ' ἐλαφρὰν χεῖρα, ὅπως ὅλαι αἱ γυναῖκες.

— Ὅσαι ἱππεύουν καλά, διότι ἐν γένει αἱ γυναῖκες εἶνε νευρικαὶ καὶ θέλουν νὰ διοικοῦν κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τοὺς ἵππους. Ἀλλὰ σεῖς δὲν ἔχετε αὐτὸν τὸν χαρακτῆρα.

— Ὡς πρὸς τοὺς ἄνδρας δὲν ἠξεύρω· δὲν ἐδοκίμασα ποτέ μου νὰ διοικήσω κανένα.

— Θὰ δοκιμάσετε καμμίαν ἡμέραν.

— Δὲν εἶνε πιθανόν.

— Ὄχι, εἶπεν ἡ μαρκησία, δὲν εἶνε πιθανόν. Δὲν θέλει νὰ νυμφευθῇ, καὶ εἰς τὴν θέσιν της ἔχει πολὺ δίκαιον.

— Ὢ, βεβαίως, ὑπέλαβεν ὁ δούξ, γάμος χωρὶς περιουσίαν θὰ ἦνε κόλασις.

Ἐθεώρησε δὲ τὴν Καρολίναν, παρατηρῶν ἂν τοιαύτη τις δήλωσις τὴν συνεκίνησεν. Ἀλλ' ἐκείνη ἔμεινεν ἀπαθής, εἰλικρινῶς ἤδη καὶ ἀνεπιστρεπτεὶ ἀρνηθεῖσα τὸν γάμον.

Ὁ δούξ, ἐπιθυμῶν νὰ ἐξιχνιάσῃ ἂν ἡ δεσποινὶς Σαὶν-Ζενὲ ἀπόφασιν εἶχε ἀδιάσειστον ν' ἀντιστῇ κατὰ παραπτώματος ἀνεπανορθώτου, καὶ μὴ θέλων νὰ διακινδυνεύσῃ σοβαρῶς τὰ πράγματα, προσέθηκε:

— Βεβαίως θὰ ἦνε κόλασις, ἐκτὸς ἐὰν πάθος τι σπουδαῖον ὑπαγορεύσῃ τὸν ἡρωϊσμόν, ὅστις ὑποφέρει τὰ πάντα.

Ἡ Καρολίνα ἀπέμεινε πάλιν ἐπίσης ἀπαθὴς καὶ οἱονεὶ ξένη πρὸς τὸ ζήτημα.

— Ἀλλά υἱέ μου! εἶπεν ἡ μαρκησία· τί ἀνοησίας λέγεις; ὁμιλεῖς ἐνίοτε ὡς παιδίον.

— Δὲν ἠξεύρετε ὅτι εἶμαι ἀκόμη παιδίον; ἠρώτησεν ὁ δούξ. Καὶ εἶμαι κ' ἐλπίζω νὰ μείνω παιδίον πολὺν καιρόν.

— Εἶνε ὅμως παρὰ πολὺ παιδαριῶδες νὰ προσδοκᾷ τις εὐτυχίαν ἀπὸ τὴν πενίαν, εἶπεν ἡ μαρκησία, ἥτις ᾐσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ φιλονεικήσῃ. Ἡ πενία φονεύει ὅλα καὶ αὐτὸν τὸν ἔρωτα.

— Τὸ φρονεῖτε καὶ σεῖς, δεσποινὶς Σαὶν-Ζενέ; ὑπέλαβεν ὁ δούξ.

— Δὲν ἔχω γνώμην, ἀπήντησεν ἐκείνη. Δὲν γνωρίζω τὴν ζωήν, εἰ μὴ εἰς κύκλον πολὺ στενόν· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου κλίνω μᾶλλον νὰ πιστεύσω τὴν μητέρα σας παρὰ σᾶς. Ἐγνώρισα τὴν πενίαν καὶ ᾐσθάνθην τὸ βάρος της ὄχι ἐπ' ἐμοῦ ἀλλ' ἐπὶ ἐκείνων τοὺς ὁποίους ἠγάπων. Δὲν πρέπει τις λοιπὸν οὔτε νὰ ἐκτείνῃ, οὔτε νὰ περιπλέκῃ τὴν ζωήν του, ὅταν αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν εἶνε δύσκολος. Εἶνε τὸ ἴδιον ὡς νὰ ζητῇ μόνος του τὴν ἀπελπισίαν.

— Αἴ!...Ὅλα εἶνε σχετικά, ὑπέλαβεν ὁ δούξ. Ἡ πενία μερικῶν εἶνε πλοῦτος δι' ἄλλους. Δὲν θὰ ἦσθε σεῖς πλουσιωτάτη μὲ δώδεκα χιλιάδων φράγκων εἰσόδημα;

— Βεβαιότατα, ἀπήντησεν ἡ Καρολίνα, μὴ ἐνθυμηθεῖσα μηδὲ γνωρίζουσα ἴσως ὅτι τόση ἦτο ἡ σύνταξις τοῦ δουκός.

— Λοιπόν, ὑπέλαβεν ἐκεῖνος, ὅστις ἤθελε νὰ παράσχῃ μὲν ἐλπίδα διὰ μιᾶς του λέξεως, νὰ τὴν ἀποσύρῃ δὲ δι' ἄλλης—ἁπλῶς ἵνα ταράξῃ τὴν ἤρεμον ἐκείνην καὶ δειλὴν καρδίαν—ἂν κανεὶς σᾶς προσέφερε τοιαύτην τινὰ ζωὴν καὶ ἔρωτα ἀληθινόν...;

— Δὲν θὰ ἐδεχόμην, ἀπήντησεν ἡ Καρολίνα· ἔχω νὰ θρέψω καὶ ν' ἀναθρέψω τέσσαρα τέκνα, καὶ τοιοῦτο παρελθὸν κανεὶς σύζυγος δὲν θὰ τὸ ἐδέχετο.

— Εἶνε χαριτωμένη! ἀνεφώνησεν ἡ μαρκησία, ὁμιλεῖ περὶ τοῦ παρελθόντος της ὡς χήρα.

— Ὤ! δὲν ὡμίλησα περὶ τῆς χήρας, τῆς πτωχῆς μου ἀδελφῆς. Μ' ἐμὲ καὶ μὲ μίαν γραῖαν ὑπηρέτριαν, ἡ ὁποία μᾶς εἶνε ἀφωσιωμένη καὶ θὰ μοιρασθῇ μαζύ μας τὸ τελευταῖον τεμάχιον τοῦ ἄρτου μας, εἴμεθα σωστοὶ ἑπτά. Φαντασθῆτε τώρα τὸν γαμβρὸν μὲ τὰς δώδεκα χιλιάδας του. Ἀναντιρρήτως δὲν θὰ ἔκαμνε καλὴν ἐπιχείρησιν.

Ἡ Καρολίνα ὡμίλει πάντοτε περὶ τῆς θέσεώς της μετ' ἀνυποκρίτου φαιδρότητος, ἥτις κατεδείκνυε τὴν εἰλικρίνειαν τῆς ψυχῆς της.

— Ἀλήθεια, ἔχετε δίκαιον, εἶπεν ὁ δούξ· θὰ ζήσετε πολὺ καλλίτερα μόνη μὲ τὸ λαμπρὸν αὐτὸ θάρρος σας καὶ τὴν ψυχικήν σας καρτερίαν. Νομίζω ὅτι σεῖς κ' ἐγὼ εἴμεθα οἱ μόνοι ἀληθινοὶ φιλόσοφοι. Θεωρῶ τὴν πτωχείαν ὡς πρᾶγμα ἐντελῶς ἀσήμαντον, ὅταν τις ἔχῃ μόνον τὴν εὐθύνην τῆς ἀτομικῆς του θελήσεως, καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσω ὅτι οὐδέποτε ἤμην εὐτυχέστερος παρ' ὅτι εἶμαι.

— Τόσον τὸ καλλίτερον, υἱέ μου, εἶπεν ἡ μαρκησία, ὑποδηλοῦσα συγκεκαλυμμένην τινὰ μομφήν, ἣν ᾐσθάνθη ἀμέσως ὁ δούξ, διότι ἔσπευσε νὰ προσθέσῃ:

— Θὰ εἶμαι δ' ἐντελῶς εὐτυχὴς τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ὁ ἀδελφός μου ἀποφασίσῃ τὸν γάμον περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται· δὲν εἶνε ἀλήθεια μητέρα;

Ἡ Καρολίνα ἐστράφη ἵνα θεωρήσῃ τὸ ἐκκρεμές.

— Ὄχι, ὄχι· πηγαίνει καλά, εἶπεν ἡ μαρκησία· δὲν ἔχω πλέον μυστικὰ διὰ σᾶς, ἀγάπη μου, καὶ πρέπει νὰ μάθετε ὅτι ἔλαβον καλὰς εἰδήσεις σήμερον περὶ μεγάλου τινὸς σχεδίου, τὸ ὁποῖον ἔχω διὰ τὸν υἱόν μου. Ἂν δὲν μετεχειρίσθην τὸ ὡραῖον σας γράψιμον πρὸς διαπραγμάτευσιν τῆς ὑποθέσεως, τὸ ἔκαμα δι' ἄλλους λόγους, ὄχι ἀπὸ δυσπιστίαν. Ἰδού, ἀναγνώσατέ μου αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ὁ υἱός μου δὲν γνωρίζει.

Ἡ Καρολίνα θὰ ἐπροτίμα ν' ἀπόσχῃ πάσης τοιαύτης ἀναμίξεως εἰς τὰ μυστικὰ τῆς οἰκογενείας καὶ ἰδίως τὰ τοῦ μαρκησίου. Ἀπήντησε δὲ κατόπιν δισταγμοῦ:

— Ὁ Κύριος μαρκήσιος δὲν εἶν' ἐδῶ· καὶ δὲν ἠξεύρω ἂν θὰ ἐπιδοκιμάσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην διὰ τῆς ὁποίας μὲ τιμᾶτε...

— Ὤ, βεβαίως, ἀπεκρίθη ἡ μαρκησία. Ἂν ἀμφέβαλλον, δὲν θὰ σᾶς παρεκάλουν ν' ἀναγνώσετε· ἐλᾶτε, ἀγαπητή μου.

Περαιτέρω ἔνστασις πρὸς τὴν μαρκησίαν δὲν ἦτο δυνατή, καὶ ἡ Καρολίνα ἀνέγνω τὰ ἑπόμενα:

«Ναί, ἀγαπητή μου φίλη, τὸ πρᾶγμα πρέπει νὰ ἐπιτύχῃ καὶ θὰ ἐπιτύχῃ. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ περιουσία τῆς δεσποινίδος Ξ... ἀναβαίνει εἰς τέσσαρα ἑκατομμύρια τοὐλάχιστον, ἀλλ' αὐτὴ τὸ γνωρίζει καὶ δὲν κομπάζει διὰ τοῦτο. Τοὐναντίον μάλιστα, μετὰ νέαν μου ἀπόπειραν, μοῦ εἶπε σήμερον τὸ πρωΐ: «Ἔχετε δίκαιον ἀγαπητή μου ἀνάδοχε. Ἔχω τὸ δικαίωμα καὶ τὴν δύναμιν νὰ πλουτίσω ἄνθρωπον ἀληθοῦς ἀξίας. Ὅσα μοῦ λέγετε περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς φίλης σας μοῦ ἐμπνέουν μεγάλην ἰδέαν περὶ αὐτοῦ. Ἀφῆτε με νὰ τελειώσω τὸ πένθος μου εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ τὸ προσεχὲς φθινόπωρον συναινῶ νὰ τὸν ἰδῶ εἰς τὴν οἰκίαν σας.»

«Ἐννοεῖται ὅτι εἰς ὅλα αὐτὰ δὲν ἀνέφερα ὄνομα. Ἀλλὰ τὰ ἀφορῶντα τοὺς δύο υἱούς σας καὶ σᾶς τὴν ἰδίαν εἶνε τόσον γνωστά, ὥστε βεβαίως ἐμάντευσεν ἡ προσφιλής μου Ἄρτεμις. Δὲν ἐνόμισα δὲ ὅτι ἔπρεπε ν' ἀποσιωπήσω τὴν ἐπ' ἐσχάτων ὡραίαν διαγωγὴν τοῦ μαρκησίου, καὶ νὰ καταδείξω ὅλην τὴν ἀξίαν της. Αὐτὸς ὁ ἀδελφός του δοὺξ τὴν ἐκήρυξε πανταχοῦ, μετὰ συγκινήσεως ἥτις τὸν τιμᾷ. Μὴ παρατείνετε λοιπὸν πολὺ τὴν φθινοπωρινὴν διαμονήν σας εἰς Σεβάλ. Δὲν πρέπει ἡ Ἄρτεμις νὰ ἰδῇ πολὺν κόσμον πρὸ τῆς συνεντεύξεως. Ὁ κόσμος ἀφαιρεῖ πάντοτε ἀπὸ αὐτὰς τὰς πλέον ἀθώας ψυχὰς τὴν πρώτην ἐκείνην ἁγνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς γενναιότητος, τὴν ὁποίαν συντηρῶ ὅσον δύναμαι εἰς τὴν καρδίαν τῆς βαπτιστικῆς μου. Θὰ ἐξακολουθήσετε δὲ τὸ ἔργον μου, καλή μου φίλη, ὅταν γίνῃ κόρη σας. Εἶνε ὁ θερμότερος τῶν πόθων μου νὰ ἰδῶ τὸν ἀγαπητόν σας υἱὸν ἀνακτῶντα τὴν προσήκουσαν κοινωνικήν του θέσιν. Εἶνε δὲ θαυμάσιον ὅτι τὴν ἐθυσίασε μόνος του χωρὶς νὰ σκυθρωπάσῃ, καὶ τὸ ὡραιότερον ἔργον εὐγενοῦς νεανίδος εἶνε νὰ τοῦ τὴν ἀποδώσῃ. Εἶνε καθῆκον τῶν θυγατέρων τῶν εὐπατριδῶν ἡρώων νὰ δίδωσι τοιαῦτα λαμπρὰ μεγαλοθυμίας παραδείγματα εἰς τοὺς σημερινοὺς ὀψιπλούτους· κ' ἐπειδὴ εἶμαι κ' ἐγὼ μία ἀπὸ τὰς θυγατέρας αὐτάς, ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ ἐπιτύχω, κ' ἐργάζομαι πρὸς τοῦτο ἐξ ὅλης μου τῆς καρδίας, δι' ὅλης μου τῆς καρδίας καὶ μεθ' ὅλης μου τῆς πρὸς ὑμᾶς ἀφοσιώσεως.

Δούκισσα Δυνιὲρ, τὸ γένος *Φοντάρκ*.

Ἂν ὁ δοὺξ παρετήρει τὴν Καρολίναν μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς αὐτῆς, καθ' ἣν ἡ φωνή της οὐδόλως ἐταράχθη, οὐδένα κόπον ἤθελε παρατηρήσει οὐδ' αἴσθημά τι προσωπικὸν μὴ σύμφωνον πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ εὐχαρίστησιν. Ἀλλ' οὐδόλως ἐσκέφθη νὰ τὴν παρατηρήσῃ. Ἀπέναντι τοσοῦτον σπουδαίας οἰκογενειακῆς ὑποθέσεως, ἡ πτωχὴ Καρολίνα ἔμενεν ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ δευτερεύουσα πάντως καὶ παρεμπίπτουσα σκέψις, θὰ ὑπελάμβανε δὲ ἁμάρτημά του νὰ ἐνθυμηθῇ ὅτι ὑπῆρχε κἄν, ἐνῷ διέβλεπεν ἐν τῷ μέλλοντι τοῦ ἀδελφοῦ του τὴν θείαν πρόνοιαν ἐπανορθοῦσαν τὸ κακόν, ὅπερ αὐτὸς εἶχε προξενήσει.

— Ὤ, ναί! ἀνέκραξε, φιλῶν μετὰ χαρᾶς τὰς χεῖρας τῆς μητρός του, θὰ γίνετε πάλιν εὐτυχὴς καὶ θὰ παύσω νὰ κοκκινίζω ἀπὸ ἐντροπήν. Ὁ ἀδελφός μου θὰ γίνῃ ὁ ἀνήρ, ὁ ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας. Ὁ κόσμος θὰ γνωρίσῃ τὴν ἔκτακτον αὐτοῦ ἀξίαν, διότι εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν πολλῶν οὔτε ἡ ἀξία οὔτε ἡ ἀρετὴ ἀρκοῦσι, χωρὶς τὸν πλοῦτον. Θὰ τὰ ἔχῃ τοιουτοτρόπως ὅλα, ὁ ἀγαπητός μου ἀδελφός, δόξαν, τιμήν, ἐπιρροήν, δύναμιν, καὶ ὅλ' αὐτὰ εἰς τὸ πεῖσμα τῶν μικροευγενῶν τῆς ἀστυχῆς αὐλῆς, καὶ χωρὶς νὰ ὑποχωρήσῃ κεραίαν εἰς τὰς δῆθεν πολιτικὰς ἀνάγκας. Ἐδείξατε, μητέρα τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν Οὐρβανόν;

— Βεβαίως.

— Κ' εἶνε εὐχαριστημένος; Τὰ πράγματα εἶνε τόσον καλά, ἡ νύμφη προκατειλημμένη ὑπὲρ αὐτοῦ... δέχεται ἐκ τῶν προτέρων, καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ τὸν ἰδῇ...

— Ναί, υἱέ μου· μοῦ ὑπεσχέθη ὅτι θὰ δεχθῇ νὰ παρουσιασθῇ...

— Νίκη! ἀνεφώνησεν ὁ δούξ. Εὐθυμία λοιπόν, καὶ τρέλλα! Μοῦ ἔρχεται ὄρεξις νὰ πηδήσω εἰς τὴν ὀροφήν,... νὰ περιπτυχθῶ... οἱονδήποτε! Μοῦ ἐπιτρέπετε, ἀγαπητή μου μητέρα, νὰ ὑπάγω νὰ φιλήσω τὸν ἀδελφόν μου;

— Ἐννοεῖται· ἀλλὰ μὴ τὸν συγχαίρεις πολύ. Κάθε νέον τὸν τρομάζει, ἠξεύρεις.

— Ὤ, ἡσυχάσετε· τὸν γνωρίζω.

Καὶ ὁ δοὺξ, εὐκίνητος πάντοτε, καίτοι πως εὔσαρκος καὶ τὰς ἀρθρώσεις δυσκάμπτους ἔχων, ἔφυγε πηδῶν ὡς νεαρὸς μαθητής.

(Ἕπεται συνέχεια).

Η ΥΓΕΙΙΝΗ ΤΗΣ ΚΑΛΛΟΝΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἰταλοῦ Paolo Mantegazza]

[Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 368]

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Ὁ πῖλος καὶ οἱ δευτερότοκοι ἀδελφοί του.

A tout seigneur, tout honneur! Ὁ πῖλος εἶνε ὁ βασιλεὺς τῶν ἐνδυμάτων, ὅπως ἡ κεφαλὴ εἶνε ὁ ἡγεμὼν τῶν μελῶν τοῦ σώματος.

Ἡ φύσις ἔδωκεν εἰς τὴν κεφαλὴν τὸ ἔνδυμα τῆς κόμης, ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος τῆς ἐποχῆς μας προσέθεσεν εἰς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς παντοειδεῖς σκούφους, καὶ προσθέτους κόμας ὁμοίας πρὸς

πύργους. Ἀλλὰ τὸ ἔνδυμα τῆς φύσεως ὡσεὶ αἰσθανόμενον ὅτι κατέστη περιττὸν καὶ ἄχρηστον καταπίπτει· εἰς τὸ κρανίον δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλαι τρίχες ἢ αἱ πωλούμεναι πρὸς τόσα τὸ δράμιον εἰς τὸ κομμωτήριον, καὶ δὲν μένει πλέον ἄλλο τῆς κεφαλῆς κάλυμμα ἢ τὸ ὑπὸ τοῦ πιλοποιοῦ πωλούμενον.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐτήρουν συνήθως τὴν κεφαλὴν γυμνήν, ἐσκέπαζον δὲ αὐτὴν μόνον κατὰ τὰς ὁδοιπορίας ἢ τὰς στρατείας, ἢ ὅτε ἦσαν ἄρρωστοι. Ἦτο τὸ προνόμιον τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος περιηγητῶν, τῶν ἀλλοδαπῶν, τῶν πασχόντων καὶ τῶν ἰατρῶν, τὸ ἐμφανίζεσθαι ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ μετὰ τοῦ πίλου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς (causia παρὰ Ῥωμαίοις). Σήμερον ἀπ' ἐναντίας καλύπτομεν τὴν κεφαλὴν καὶ εἰς τὴν οἰκίαν καὶ εἰς τὸ ὕπαιθρον, καὶ εἰς τὸν ἥλιον καὶ εἰς τὴν σκιὰν καὶ ἀκόμη τὴν νύκτα. Καὶ ἡ φενάκη καὶ ὁ σκοῦφος καὶ οἱ πυργοειδεῖς κύλινδροι δὲν ἀρκοῦσι· διότι ὅπως προασπίζωμεν τὴν κόμην φέρομεν πρόσθετον κόμην· καὶ ὅπως προασπίζωμεν τὴν κόμην ἀπὸ τὸν ἥλιον φέρωμεν ἐπὶ ἓξ μῆνας τοῦ ἔτους τὸ ἀλεξήλιον, καὶ τίς οἶδε ἐὰν μετ' ὀλίγον δὲν θὰ ἔχωμεν καὶ ἄλλο εὐφυὲς ὄργανον ὅπως προασπίζωμεν καὶ τὸ ἀλεξήλιον ἀπὸ τὴν κακοκαιρίαν.

Ἰδοὺ ποῖα εἶνε τὰ πλεονεκτήματα καλοῦ πίλου.

Ὁ πῖλος πρέπει νὰ εἶνε εἰς πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους ἐλαφρότατος· πρέπει νὰ μᾶς προφυλάττῃ ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ ἀπὸ τὴν ὑγρασίαν διαρκοῦντος τοῦ χειμῶνος, καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιον διαρκοῦντος τοῦ θέρους· δὲν πρέπει νὰ πιέζῃ τὴν κεφαλήν, καὶ πρέπει νὰ εἶνε πορώδης. Καλὸν δὲ εἶνε νὰ τὸν ἔχωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον καιρὸν εἰς τὸ ἑρμάριον, καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν ὀλιγώτερον καιρὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς.

—

Ὁ καλήτερος πῖλος εἶνε ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον δὲν φέρομεν.

—

Τὸν χειμῶνα ἔπρεπε νὰ φέρωμεν πῖλον ἐξ ἐριούχου εὐκάμπτου καὶ πορώδους, καὶ τὸ θέρος πῖλον ψάθινον ἢ τὸν καλούμενον **παναμᾶ**.

Τὸ δὲ θέρος πῖλον λευκὸν ἢ χρώματος ἀνοικτοῦ· καὶ τὸν χειμῶνα πῖλον ἐξ οἱουδήποτε χρώματος θέλητε.

—

Οἱ Ἄγγλοι οἱ ἐν Ἰταλίᾳ ταξειδεύοντες φέρουσι περίβλημα ἐκ καλυμμάτων λευκῶν ἐπὶ τοῦ πίλου, ὑπερασπιζόντων καλῶς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν λαιμὸν ἀπὸ τὰς φλογερὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας ἐν τῇ Ἰνδικῇ, ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Σαχάρας καὶ ἐν τῇ Βρασιλίᾳ. Φέρουσι δὲ τὸ περίβλημα τοῦτο καὶ ἐν Ἰταλίᾳ ὄχι διότι εἶνε ἀναγκαῖον, ἀλλ' εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἐν τῇ πατρίδι των ὁμίχλης. Εἶνε τοῦτο ἰδιοτροπία ἀθῴα, τὴν ὁποίαν ὀφείλομεν νὰ σεβώμεθα χωρὶς νὰ γελῶμεν.

—

Μεταξὺ τῶν πίλων οὓς φέρουσιν οἱ στρατιῶται, ὑπάρχουσί τινες ἐπιβλαβεῖς, ἢ διότι εἶνε παρὰ πολὺ βαρεῖς ἢ ἀνεπαρκεῖς κατὰ τοῦ ψύχους καὶ κατὰ τοῦ θάλπους, ἢ διότι λίαν ὑψηλοὶ ὄντες ἀπαιτοῦσιν ἐπιμόχθους συστολὰς τῶν μυώνων τῆς κεφαλῆς, ὅπως τηροῦνται ἐν ἰσοσταθμίᾳ.

Ἐπαναλαμβάνω ἄλλην μίαν φοράν, καὶ προσέξατε διότι θὰ τὸ ἐπαναλάβω ἀκόμη· εἶνε κακίστη συνήθεια τὸ καλύπτειν τὴν κεφαλὴν ὅτε εἴμεθα εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ οἱ παντοειδεῖς σκοῦφοι προκαλοῦσι συμφορήσεις εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπιταχύνουσι τὴν πτῶσιν τῶν τριχῶν αὐτῆς. Καὶ τὴν νύκτα ἀκόμη πρέπει νὰ συνειθίσωμεν νὰ τηρῶμεν τὴν κεφαλὴν ἀσκεπῆ.

Οἱ εἰδήμονες λέγουσιν, ὅτι ὁ νυκτερινὸς σκοῦφος ὑπό τινων συζύγων φορούμενος ἤρκεσε πολλάκις ὅπως καταστήσῃ αὐτοὺς γελοίους εἰς τὰς γυναῖκάς των.... Ἐὰν εἶνε τοῦτο ἀληθὲς (τὸ ἐπ' ἐμοὶ δηλῶ, ὅτι εἶμαι ἀναρμόδιος νὰ λύσω τὸ πρόβλημα), τότε τὸ καλύπτειν τὴν κεφαλὴν τὴν νύκτα εἶνε δὶς ἐπιβλαβὲς μέτρον...

—

Οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν θεωρίαν τῆς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν πίθηκον δὲν μετεχειρίσθησαν ποτέ, ἐφ' ὅσον γνωρίζω, τὸ σπουδαιότατον ἐπιχείρημα ὅπως ὑποστηρίξωσι τὴν ὑπόθεσίν των. Μετριοφρόνως προτείνω αὐτὸ εἰς τὴν συζήτησιν τῶν *μονογενιστῶν* ἢ τῶν *πολυγενιστῶν*, τῶν *δαρβινιστῶν* ἢ τῶν *ἀντιδαρβινιστῶν*.

Ὁ πίθηκος εἶνε τὸ ζῷον τὸ πλέον σοβαρῶς γελοῖον καὶ τὸ πλέον γελοίως σοβαρόν, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἢ ὑπῆρξέ ποτε ἐπὶ τῆς γῆς. Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος ὁ φέρων ὑψηλὸν πῖλον εἶνε ἐπίσης τὸ ὂν τὸ μᾶλλον κωμικῶς σοβαρὸν καὶ τὸ μᾶλλον σοβαρῶς κωμικόν, τὸ ὁποῖον ἐθεάθη ποτέ. Ἀναμφιβόλως δὲ ὁ ὑψηλὸς πῖλος ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνε ὁ τελευταῖος ἐπίγονος τῆς σειρᾶς τῶν πιθήκων.

—

Ὁ ὑψηλὸς πῖλος εἶνε διὰ τὸν ἄνθρωπον ὅ,τι τὸ κυανοῦν πτερὸν τοῦ ὁποίου ἡ ἐμφάνισις ἐν τῇ πτέρυγι λευκῆς περιστερᾶς ἀποδεικνύει τὴν καταγωγὴν αὐτοῦ ἐκ τῆς κυανῆς Εὔας, τῆς μητρὸς ὅλων τῶν περιστερῶν τοῦ κόσμου, τῆς καλουμένης *Columba livia*.

Ὁ κυλινδροειδὴς πῖλος ὁ προωρισμένος νὰ προφυλάττῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ ἀπὸ τὴν βροχήν, ἀλλ' ὅστις προφυλάτ-

τει αὐτὸν μόνον ἀπὸ τὰς κεράμους· ὁ κυλινδροειδὴς πῖλος ὁ προωρισμένος νὰ προφυλάττῃ ἀπὸ τὸν ἄνεμον, ἀλλ' ὅστις ὑποχρεοῖ τὸν ἄνθρωπον νὰ εἶνε συνεχῶς ἕτοιμος ὅπως στηρίζῃ αὐτὸν δι' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν ἐπὶ τοῦ κρανίου· ὁ κυλινδροειδὴς πῖλος ὅστις πιέζει τὸ μέτωπον, δὲν προστατεύει δὲ οὔτε ἀπὸ τὸ ψῦχος, οὔτε ἀπὸ τὴν ζέστην, οὔτε ἀπὸ τὸ ὑπερβολικὸν φῶς, οὔτε ἀπὸ τὸν ἄνεμον, οὔτε ἀπὸ τὴν βροχήν· ὁ κυλινδροειδὴς πῖλος, λέγω, εἶνε δι' ὅλα τὰ ἀνωτέρω τὸ στερεώτερον, τὸ μᾶλλον ἀκαταμάχητον, τὸ μᾶλλον ἀπρόσβλητον ἐπιχείρημα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς καταγωγῆς ἡμῶν ἀπὸ τὸν πίθηκον. Ἀλλ' ὁ συρμὸς ἐπιβάλλει αὐτόν, ὅλοι τὸν κατηγοροῦμεν καὶ ὑπείκομεν εἰς αὐτόν.

Καλῶς εἶπε μέγας φιλόσοφος καὶ ποιητής.

Coutume, opinion, reines de notre sort
Vous reglez des mortels et la vie et la [mort.

« Ἕξις, κοινὴ γνώμη, κυρίαρχοι τῆς τύχης μας· σεῖς τῶν θνητῶν κανονίζετε καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον ».

Καὶ ἐγὼ ὁ γράψας τὴν παρεκβολὴν ταύτην κατὰ τοῦ πιθηκικοῦ κυλίνδρου, φέρω αὐτὸν ὅπως καὶ σεῖς, διὸ κτυπῶν τὸ στῆθός μου, ψιθυρίζω ταπεινῶς μετὰ τοῦ Σενέκα.

Si quando fatuos delectari volo, non est mihi longe quaerendus, video me et rideo.

« Ἐὰν κατά τι θέλω νὰ περιγελάσω τοὺς καλλωπιστάς, δὲν ἔχω νὰ ζητήσω μακράν. Προσβλέπω εἰς ἐμαυτὸν καὶ γελῶ».

—

Περὶ τοῦ πίλου τῶν γυναικῶν περιττὸν εἶνε νὰ ὁμιλήσωμεν, διότι εἶνέ τι ἀνύπαρκτον, ἢ ἀνῆκον εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν. Ὁ πῖλος τῆς γυναικὸς εἶνε κάνιστρον ἀνθοφόρον ἢ φυτοφόρον ἢ ὀπωροφόρον, ἢ κλωβός, ἢ πρόσθετος πλόκαμος, ἢ ἀμφιβληστροειδές τι δοχεῖον, ἢ ἄλλο τι ὅ,τι θέλετε, ἀλλ' οὐδέποτε εἶνε πῖλος.

Ὢ! διατί αἱ γυναῖκές μας δὲν μιμοῦνται τὰς καλὰς ἐκείνας Κυρίας, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος μετέτρεπον τὴν κεφαλήν των εἰς κηπάρια, ἐφ' ὧν ηὔξανον ζῶντα βότανα καὶ ἀνέθαλλον ἄνθη φυσικά. Θὰ ἦτο τοῦτο πάντοτε προτιμότερον ἢ νὰ μετατρέπωσι τὴν κεφαλήν των εἰς ὀρνιθολογικὸν μουσεῖον, ἢ εἰς θάλαμον νεκροθάπτου. Ἰδοὺ τί ἀναγινώσκομεν εἰς τὰ *Ἀπομνημονεύματα* τῆς ἐπιφανεστάτης δεσποίνης βαρωνίδος d' Oberkirch, ὑπὸ χρονολογίαν 6 Ἰουνίου 1782.

« Ὤφειλον νὰ κτενισθῶ καὶ νὰ ἐνδυθῶ ἐπίσημον στολὴν ὅπως μεταβῶ εἰς τὰς Βερσαλλίας. Αἱ αὐλικαὶ αὗται διακοσμήσεις εἶνε ἀτελεύτητοι, καὶ τὸ ἀπὸ Παρισίων εἰς Βερσαλλίας ταξείδιον εἶνε κοπιαστικώτατον, μάλιστα ὅταν φοβώμεθα νὰ πιέσωμεν (ἐντὸς τῆς ἁμάξης) τὸ φόρεμα καὶ τοὺς *φαλμπαλάδες*. Θέλω νὰ δοκιμάσω διὰ πρώτην φορὰν ἓν κτένισμα ὀχληρὸν μέν, ἀλλὰ τὰ μάλα τοῦ συρμοῦ. Ἐπιτίθενται ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φιαλίδια πεπλατυσμένα καὶ κυρτωμένα κατὰ τὴν μορφὴν τῆς κεφαλῆς, περιέχοντα ὀλίγον ὕδωρ διὰ τὸν κλόνον τῶν φυσικῶν ἀνθέων καὶ τηροῦντα ταῦτα ζωηρὰ ἐν μέσῳ τῆς κόμης. Τοῦτο δὲν εὐδοκιμεῖ πάντοτε. Ἀλλ' ὅταν ἐπιτυγχάνεται ὁ σκοπός, εἶνέ τι ὡραῖον. Τὸ ἔαρ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐν μέσω τῆς ὡς τὴν χιόνα λευκῆς κόνεως, ἀποτελεῖ θέαμα μαγικόν » ! (¹)

Λαιμοδέται καὶ περιλαίμια.

Ἡ *κραβάτα* (λαιμοδέτης) ἔχει ἄχαριν ἐτυμολογίαν, διότι Κροάται ἐλθόντες εἰς Γαλλίαν τῷ 1660 ἐδίδαξαν εἰς τοὺς Γάλλους τὴν χρῆσιν τοῦ περὶ τὸν λαιμὸν μανδιλίου· διὸ τοῦτο ὠνομάσθη κατ' ἀρχὰς μὲν *κροάτα* καὶ ἔπειτα *κραβᾶτα*.

Καὶ ἐὰν δὲν μὲ πιστεύετε, σᾶς παραπέμπω εἰς τὸν Percy (²).

Ὅμως οἱ ἀνατολικοὶ λαοί, οἱ Πολωνοί, καὶ οἱ χωρικοὶ ὅλων σχεδὸν τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν οὐδέποτε παρεδέχθησαν τὸν κροατικὸν χαλινόν, καὶ μετὰ μεγάλης αὐτῶν ὠφελείας, διότι πάσχουσι πολὺ ὀλιγώτερον ἡμῶν ἀπὸ κυνάγχας καὶ ἀπὸ ἄλλας τοῦ λαιμοῦ παθήσεις.

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές, ὅτι δὲν φέρομεν πλέον τὴν *κραβάταν* τῶν πατέρων ἡμῶν, ἀλλὰ τὰ λίαν στενὰ καὶ ὑψηλὰ *φοκόλια* εἶνε ἀληθεῖς *κραβάται*, μετὰ μόνης ταύτης τῆς διαφορᾶς ὅτι ἀντὶ νὰ εἶνε μελαναί, εἶνε λευκαί.

Ὁ λαιμοδέτης δέον καὶ τὸν χειμῶνα ἀκόμη μίαν μόνην νὰ ἔχῃ περιστροφὴν περὶ τὸν λαιμόν, τὸν ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ πιέζῃ. Χρήσιμον εἶνε νὰ προασπίζωμεν τὸν λαιμὸν ἀπὸ τὴν ὑγρασίαν, ἀπὸ τὸ ψῦχος, καὶ πρὸ πάντων ἀπὸ τὰς αἰφνιδίας μεταβολὰς τῆς ἀτμοσφαίρας. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ τηρῶμεν αὐτὸν πολὺ θερμόν, διότι καθιστάμεθα οὕτω πολὺ εὐαίσθητοι εἰς τὰς παραμικροτέρας ταλαντεύσεις τοῦ θερμομέτρου καὶ εὐπαθεῖς εἰς τὰς ψυχράνσεις. Διὰ τοῦτο δὲν ἐγκρίνω τὰ καλούμενα cachenez (δι' ὧν καλύπτομεν τὸν λαιμόν, τὸ στόμα καὶ τὴν μύτην). Τὸ εἶπον ἀλλαχοῦ, ὅτι ταῦτα εἶνε ἐφόδια ἔκτακτα τοῦ ὁδοιπόρου, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶνε πάντως ἄγνω-

(¹) Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐν Γαλλίᾳ Κύριοι καὶ Κυρίαι ἐπέρριπτον ἐπὶ τῆς κόμης των ἄφθονον λευκὴν κόνιν.

(²) Ὁ Percy ἦτο ἐπιφανὴς γάλλος χειρουργὸς καὶ στρατιωτικὸς ἀρχίατρος ἐπὶ τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας καὶ ἐπὶ τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Α'. Ἐκφράζεται δ' ὁ Mantegazza οὕτω καταφρονητικῶς περὶ τῶν Κροατῶν, διότι ἐπὶ τῆς ἐν Ἰταλίᾳ αὐστριακῆς κατοχῆς ἐθεωροῦντο οὗτοι ὡς οἱ σκαιότατοι τῶν αὐστριακῶν στρατιωτῶν.

στα εἰς τὸν φιλήσυχον τῆς πόλεως κάτοικον, τὸν ζῶντα πάντοτε μεταξὺ τῶν τεσσάρων τοίχων τῆς πόλεώς του.

Συνταγματάρχης τις ἐπέτρεψέ ποτε εἰς τοὺς στρατιώτας του ν' ἀφαιρέσωσι τὸν λαιμοδέτην, ἐνῷ ἔμελλον νὰ διαβῶσιν ὀρεινὴν φάραγγα, ἠσθένησαν δ' ἑξήκοντα ἄνδρες ἕνεκα τῆς ἁπλῆς ταύτης παραβιάσεως τῆς στοιχειωδεστέρας ὑγιεινῆς.

Ὑποκάμισον.

Τὸ ὑποκάμισον εἶνε ὁ πρῶτος πέπλος δι' οὗ ἡ στοργὴ τῶν γονέων καλύπτει ἡμᾶς ἐρχομένους εἰς τὸν κόσμον, καὶ ὁ ὕστατος ὁ ὑπὸ τοῦ οἴκτου παραχωρούμενος ὅταν ἐπανερχώμεθα εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς φύσεως. Εἶνε τοῦτο κάλυμμα λεπτὸν καὶ σχεδὸν διαφανές, καὶ ὅμως ἰσχυρότατον ὅπως προασπίσῃ τὴν αἰδῶ καὶ τὴν ἀρετήν· εἶνε ἔνδυμα μεταβάλλον ἓν ζῶον λάγνον καὶ γυμνὸν εἰς ἄνθρωπον σεβόμενον ἑαυτόν, ἓν βρέφος εἰς ἄγγελον, μίαν γυναῖκα εἰς ἁγίαν.

Τὸ ὑποκάμισον εἶνε ὁ θώραξ τῆς παρθένου· εἶνε ὁ πρῶτος φραγμὸς ἀπὸ τοῦ ὁποίου λήγει ὁ ζῳώδης ἄνθρωπος καὶ ἄρχεται ὁ λογικὸς ἄνθρωπος· εἶνε τὸ μόνον ἔνδυμα πολλῶν λαῶν· εἶνε τὸ τελευταῖον σκέπασμα, τὸ ὁποῖον καὶ ὁ ἁρπακτικώτατος ληστὴς ἀφίνει εἰς τὸ θῦμά του. Θυσιαστήριον ἅμα καὶ φλοιός, τὸ ὑποκάμισον εἶνε τὸ σεβαστότερον, τὸ ποιητικώτερον, τὸ ἐπικινδυνωδέστερον καὶ τὸ ἁγιώτερον τῶν ἐνδυμάτων.

—

Φορεῖτε πάντοτε ὑποκάμισον βαμβακερόν, τοὐλάχιστον τὸ θέρος· ἀλλάσσετε αὐτὸ συχνά, τοὐλάχιστον δὶς ἢ τρὶς τῆς ἑβδομάδος, ἀλλὰ κάλλιον καθ' ἑκάστην.

Μὴ φορεῖτε τὴν νύκτα τὸ ὑποκάμισον τῆς ἡμέρας, διότι τοῦτο ἐκπέμπει τὴν ὀσμὴν καὶ τὴν ὑγρασίαν, τὰ ὁποῖα ἀπερρόφησεν.

Μὴ κοιμᾶσθε ποτὲ ἄνευ ὑποκαμίσου.

Ἀλλάσσετε συχνὰ τὸ ὑποκάμισον καὶ εἰς τοὺς ἀρρώστους καὶ εἰς τὰς λεχούς. Ἀλλάσσετε, ὦ γυναῖκες, τὸ ὑποκάμισόν σας συχνότερον τοῦ συνήθους κατά τινας ἐποχάς... Μὴ φοβεῖσθε!

Μὴ φορεῖτε ποτὲ ὑποκάμισον ὑγρόν· θερμαίνετε πρῶτον τὸ ὑποκάμισον δι' οὗ θὰ ἐνδύσετε τὸ σῶμα τοῦ ἀσθενοῦς βρέφους, τοῦ ἀναρρωνύοντος ἀνδρός, τῆς ἀδυνάτου γυναικός. Διὰ τῆς ἁπλῆς ταύτης προφυλάξεως θ' ἀποφύγετε πολλοὺς ῥευματισμοὺς καὶ πολλὰς νευραλγίας.

—

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὲν εἶχον πραγματικὸν ὑποκάμισον, ἀλλ' ἐφόρουν χιτωνίσκον ἐκ λίνου ἐπὶ ἄλλου ὑποχιτωνίσκου ἐξ ἐριούχου. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐφόρουν ὑποκάμισα ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ Αὐγούστου καὶ κατόπιν. Κατὰ δὲ τὸν 13ον αἰῶνα, ἡ εἰσαγωγὴ τῆς καννάβεως κατέστησε κοινὴν τὴν χρῆσιν τοῦ ὑποκαμίσου.

Ἕπεται συνέχεια.

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΑΣ

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἀπογραφήν, ἥτις ἐγένετο ἐν Γερμανίᾳ τῇ 1 Δεκεμβρίου 1880, ὁ πληθυσμὸς τῆς Αὐτοκρατορίας ἀνήρχετο εἰς 45,234,061 κατοίκους. Τῷ 1870 ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐδάφους εὑρισκομένων ἀτόμων ἦτο 40,816,240. Ὅθεν ἐγένετο αὔξησις κατὰ 4,417,812 ἄτομα κατὰ τὴν παρελθοῦσαν δεκαετίαν, μὴ συμπεριλαμβανομένων τῶν μεταναστῶν. Ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ὁ πληθυσμὸς τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας αὐξάνει κατὰ ἥμισυ περίπου ἑκατομμύριον κατοίκων. Ἂν ὑποθέσωμεν ὅτι ἐξακολουθεῖ ἡ τοιαύτη αὔξησις, μετὰ ἑξήκοντα ἔτη ὁ πληθυσμὸς τῆς Γερμανίας θέλει ἀνέλθει εἰς τὸ διπλοῦν.

Μετὰ τοὺς καταστρεπτικοὺς πολέμους τοῦ Ναπολέοντος, τῷ 1816 τὰ κράτη τῆς γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, ἅτινα σήμερον συνεχωνεύθησαν μετὰ τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ἠρίθμουν ὁμοῦ 24 ἑκατομμύρια κατοίκων. Δύνανται νὰ ἔχωσιν 170 ἑκατομμυρίων πληθυσμὸν πρὸς τὸ τέλος τοῦ προσεχοῦς αἰῶνος, κατὰ τὸ λέγειν τινῶν στατιστικολόγων, ἀναλογούντων 315 ἄτομα ἐφ' ἑκάστου τετραγωνικοῦ χιλιομέτρου, ἄνευ ἐδαφικῆς αὐξήσεως. Παραβαλλόμενος πρὸς τὴν ἐπίφοβον πρόοδον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας, ὁ πληθυσμὸς ἐν Γαλλίᾳ μένει σχεδὸν στάσιμος, μόλις ἀνερχόμενος εἰς 37,321,186 κατοίκους ἀπὸ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1881, ἀπέναντι 32,569,223 τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1831, ἤτοι 6—7 φορὰς κατώτερος, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῆς στατιστικῆς, πρὸς τὴν ἀριθμητικὴν αὔξησιν τῶν Γερμανῶν.

Μετὰ τὴν Ῥωσσίαν ἡ Γερμανία εἶνε ἡ μᾶλλον κατῳκημένη ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Λαμβανομένων ἐν συνόλῳ τῶν Κρατῶν τῆς Εὐρώπης, ἡ Γερμανία παρουσιάζει ἀναλογίαν 13 μέχρι 14 τοῖς 100 ἐπὶ τοῦ ὁλικοῦ πληθυσμοῦ. Ἅπας ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς ὑπολογίζεται εἰς 1439 ἑκατομμύρια, παρέχων οὕτω κατὰ μέσον ὅρον πυκνότητα 10 κατοίκων ἀνὰ ἓν τετραγωνικὸν χιλιόμετρον. Ἐν Εὐρώπῃ ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ ἀνέρχεται εἰς 34 κατὰ χιλιόμετρον, τιθεμένου ὅτι κατοικεῖται ὑπὸ 330 ἑκατομμυρίων. Ἐν Γερμανίᾳ ἡ πυκνότης αὕτη ὑπολογίζεται εἰς 84, ἐν Γαλλίᾳ εἰς 71, ἐν Ἀλσατίᾳ — Λωρραίνῃ εἰς 128. Μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν ἡ

Γερμανία ἀκολουθεῖ, λόγῳ ἀριθμητικῆς ἰσχύος, ἀμέσως μετὰ τὴν Ῥωσσίαν, περιέχουσαν ἤδη 84 ἑκατομμύρια κατοίκων, μὴ ὑπερβαινομένη, ἔξω τῆς Εὐρώπης, εἰμὴ ὑπὸ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς (50,000,000), τῆς Κίνας (350,000,000) καὶ τῶν Βρεττανικῶν Ἰνδιῶν (248,000,000).

Ὑπὸ τὴν βασιλείαν Λουδοβίκου ΙΔ', πρὸς τὸ 1700, ἡ Γαλλικὴ μοναρχία, περιέχουσα 19 ἑκατομμύρια κατοίκων, κατεῖχε τὴν πρώτην θέσιν. Κατὰ τὸ 1789, εἰ καὶ ὁ πληθυσμὸς ηὔξησε κατὰ 7 ἑκατομμύρια, ἡ σχετικὴ κατάστασις τῆς Γαλλίας φαίνεται ἤδη ἐλαττουμένη. Τὰ ἄλλα κράτη ηὔξανον· ἡ Ῥωσσία εἰσήρχετο ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ σκηνῇ, ἔχουσα 25 ἑκατομμύρια, ἐν ᾧ ἡ Γαλλία δὲν παρουσιάζει ἤδη ἢ ἀναλογίαν 27 τοῖς 100 ἐν τῷ ὁλικῷ πληθυσμῷ τῶν τεσσάρων μεγάλων δυνάμεων. Μετὰ τοὺς πολέμους τῆς Ναπολεοντείου αὐτοκρατορίας, τῷ 1815, συνεπείᾳ τῆς προσχωρήσεως τῆς Πρωσσίας εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸν συνέδριον, ἡ ἀναλογία τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ περιεστάλη εἰς 20 τοῖς 100. Ἀπὸ τῆς προσελεύσεως τῆς Ἰταλίας, τῷ 1870, ἡ ἀναλογοῦσα μερὶς τῇ Γαλλίᾳ ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ἓξ μεγάλων δυνάμεων κατῆλθεν εἰς 14 τοῖς 100.

Ἀπὸ τοῦ 1820 μέχρι τοῦ 1880 οἱ γάλλοι ηὔξησαν κατὰ 7 ἑκατομμύρια, καὶ οἱ γερμανοὶ κατὰ 19. Ἀκριβῶς δὲν εἶνε τοῦτο ὀπισθοδρόμησις διὰ τὴν Γαλλίαν, ἀλλ' ἐν σχέσει πρὸς τὴν αὔξησιν τῆς Γερμανίας παρίσταται αὕτη ὁσημέραι ἐπὶ μᾶλλον καθυστεροῦσα. Εἰς ἕκαστον γάμον ἐν Γερμανίᾳ ἀναλογοῦσι 5 παιδία, ὡς καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐν ᾧ ἐν Γαλλίᾳ 3 μόνον. Κατ' ἔτος ὑπολογίζεται ἐν Γερμανίᾳ 1 γέννησις ἐπὶ 25 κατοίκων, ἐν ᾧ ἐν Γαλλίᾳ 1 γέννησις ἐπὶ 37 κατοίκων. Ἀπὸ τοῦ 1871 μέχρι τοῦ 1880 ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων ἐν Γαλλίᾳ ὑπῆρξε κατὰ μέσον ὅρον 937,243, ἐν ᾧ ἐν Γερμανίᾳ 1,771,334. Ἑκάστη γαλλικὴ οἰκογένεια σύγκειται ἐξ ὀλίγων μελῶν, ἐνῷ πολυάριθμος εἶνε ἑκάστη οἰκογένεια ἐν Γερμανίᾳ.

Κ*

ΑΠ' ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣ ΛΑΥΡΙΟΝ

Τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην ἐγένετο ἡ ἐπίσημος παραλαβὴ τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Λαύριον σιδηροδρόμου ὃν συνετέλεσεν ἡ Ἑταιρία τῶν Μεταλλουργείων τοῦ Λαυρίου, ἔκτοτε δ' ὁ σιδηρόδρομος λειτουργεῖ, κίνησιν καὶ ζωὴν ἐμπνέων εἰς τοὺς πολλαπλοῦς σταθμοὺς ὅθεν διέρχεται. Τὸ ἔργον ὑπὸ ἔποψιν τεχνικὴν ὁμολογεῖται ἄριστον ὑπὸ τῶν εἰδημόνων, τὸ δὲ εἰς Λαύριον ταξείδιον θὰ ἀποβῇ νέα ἐκδρομῆς ἀφορμὴ εἰς τοὺς Ἀθηναίους.

Ὁμολογῶ ὅτι πρῶτον νῦν ἐγνώρισα τὸ Λαύριον, καὶ οἱ σταθμοὶ ὅθεν διῆλθον μοὶ ἦσαν γνωστοὶ μόνον ἐκ τῶν ἑκάστοτε ἐκλογῶν τῆς Ἀττικῆς ὅτε ἤκουον ὅτι εἰς τὸ Μαρκόπουλον ὑπερτερεῖ ὁ Α ἐνῷ εἰς τὴν Κερατέαν ὑπερισχύει ὁ Β ὑποψήφιος. Καὶ δυστυχῶς εἶναι ἀληθές, διότι ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως συγκοινωνίας παρ' ἡμῖν, πολλοὶ καί περ ἀνελθόντες τὸ Ῥιγκὶ ἢ ἐπισκεφθέντες τὸν καταρράκτην τοῦ Σαφάουζεν οὐδέποτε ἐπατήσαμεν τὸν πόδα εἰς τὴν Κάντζαν.

Καὶ ὅμως πόσας καλλονὰς ἐνέχει ἡ Ἀττική, τοῦτο τοὐλάχιστον τὸ τμῆμα τῶν μεσογείων ὅπερ προχθὲς διῆλθον.

Μέχρις Ἡρακλείου, τοῦ πρώτου ἀπ' Ἀθηνῶν σταθμοῦ, ἡ γραμμὴ τοῦ σιδηροδρόμου ταυτίζεται μετὰ τῆς εἰς Κηφισσίαν ἀναχωρούσης διακλαδώσεως αὐτοῦ καὶ σοὶ ἀναμιμνήσκει τοπεῖον Γερμανικόν, ἀφοῦ μάλιστα πλησιέστατα αὐτοῦ μέγα ανιδρύθη ἐργοστάσιον εὐρωπαϊκὸν ὅλως πρὸς κατασκευὴν πλίνθων. Ἐξ Ἡρακλείου, ἀφοῦ ἡ ἁμαξοστοιχία διέλθῃ τὸν ἀχλαδόκαμπον καὶ τὰς πλουσίας πέριξ ἀμπελοφυτείας φθάνει εἰς Χαλάνδριον καὶ ἐκεῖθεν πλήρει ταχύτητι βαίνει πρὸς τὸ Λιόπεσι ἀφοῦ σταθῇ εἰς Γέρακα καὶ Κάντζαν. Εἶναι τὸ καλλίτερον τμῆμα τῆς ὁδοῦ. Τὸ μοναστηριακὸν κτῆμα τοῦ Γέρακα εἶναι ὡραιότατον, αἱ δὲ μεγαλοπρεπεῖς αὐτοῦ ἐλαῖαι καὶ τὰ καταπράσινα πεῦκα ἐν γραφικωτάτῃ συνδέσει ἀποτελοῦσι τοποθεσίαν ἀπαράμιλλον. Εἶναι λυπηρὸν ὅτι ἡ διαμονὴ ἐνταῦθα δὲν εἶναι εὐχάριστος, καθότι τελματώδης ὁ τόπος καὶ παραγωγὸς πυρετῶν. Ἀλλ' ἐν πᾶσιν ἀποζημιώνει τὸν ὁδοιπόρον ἡ ὀλίγον ἀπωτέρω κειμένη Κάντζα.

Ἡ γραμμὴ διέρχεται διὰ τῶν κτημάτων τῶν συμπολιτῶν ἡμῶν ἀδελφῶν Καμπᾶ, ἅτινα εἶναι ἄριστα καλλιεργημένα. Ἡ Κάντζα παρέχει πάντα τὰ συστατικὰ κομψοῦ ἀγροτικοῦ συνοικισμοῦ, πλὴν τοῦ ἀσήμου αὐτῆς ὀνόματος. Μόλις τρία τέταρτα διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἀπέχουσα τῶν Ἀθηνῶν, ἀφετηρία οὖσα πάντων τῶν πλησιοχώρων χωρίων, ἔχει ὕδωρ, ἔχει σκιάν, ἔχει ἡσυχίαν καὶ δύναται νὰ συγκεντρώσῃ τοὺς εἰλικρινεῖς τῆς ἐξοχῆς ἐραστάς, τοὺς ἐννοοῦντας τὴν ἐξοχὴν ἐν τῇ ἐξοχῇ. Καὶ θὰ τοὺς συγκεντρώσῃ.

Τὸ Λιόπεσι εἶναι ἐκ τῶν πλουσιωτέρων χωρίων τῶν Μεσογείων. Ἐθαύμασα τοὺς βόσκοντας ἵππους καὶ ἡμιόνους τῶν χωρικῶν. Εἶναι ἐμμελέστατοι καί τις τῶν συνοδοιπορούντων παρετήρησεν ὅτι ἐκ τῆς καλῆς τῶν ἵππων καταστάσεως καταφαίνεται συνήθως ὁ πλοῦτος τοῦ χωρίου ἐν Ἀττικῇ.

Ἀπὸ Λιοπεσίου εἰς Μαρκόπουλον σταθμὸς εἰς, τὸ Κορωπί, διέρχεσαι δ' ἀμπελοφυτείας πυκνὰς καὶ αἱ ἄρτι συσσωρευθεῖσαι θημωνιαὶ ἀποδει-

κνύουσιν ὅτι ὁ σῖτος καλλιεργεῖται ἀρκούντως. Ἡ θέα δὲ τῶν πέριξ εἶναι γοητευτικὴ καὶ ὁ ὀφθαλμὸς μέχρι καὶ τῶν ἀπωτάτων ἀναπαύεται ἐπὶ τοῦ χλοεροῦ τῶν ἀμπελώνων χρώματος.

Τὸ Μαρκόπουλον εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ δήμου Κρωπίας, δὲν εἶναι ὅμως καὶ τὸ πολυπληθέστερον χωρίον τοῦ δήμου, διότι τὸ Κορωπὶ τὸ ὑπερβαίνει κατὰ χιλίους περίπου κατοίκους, ἀριθμοῦν 2500 ἐνῷ ἐκεῖνο ἔχει 1500. Ὁ σταθμὸς τοῦ Μαρκοπούλου εἶναι ὁ μέγιστος πάντων τῶν κατὰ μῆκος τῆς γραμμῆς ἀνεγερθέντων, κομψότατος καὶ ἔχει κυλικεῖον ὅπερ διευθύνει περιποιητικὸς Μαρκοπουλίτης. Εὕρομεν ἐκεῖ καὶ ὠὰ νωπότατα καὶ τυρὸν ἄριστον καὶ ἐπὶ πᾶσι ῥητινίτην ἐκλεκτόν, ὅστις φημίζεται ἐπὶ γεύσει. Τὸ κυλικεῖον τοῦ Μαρκοπούλου σὲ ἀνακουφίζει καὶ σὲ εὐχαριστεῖ, θὰ ἀναπτυχθῇ δὲ σὺν τῷ χρόνῳ καὶ θὰ παρέχῃ εὐάρεστον ἀναψυχήν.

Ἀπὸ Μαρκοπούλου ἀρχίζει νὰ ἐκλείπῃ ἡ γραφικότης τῆς τοποθεσίας, καὶ ἀφοῦ παρέλθῃ τις μάλιστα καὶ τὸν σταθμὸν Καλύβια Κουβαρᾶ ἡ ὁδὸς πρὸς τὸν σταθμὸν Κερατέας εἶναι μονότονος. Ἐντεῦθεν ἄρχεται ὑποφαινομένη μεγάλη ἐργασία ἧς κατόπιν ἐν Λαυρίῳ θὰ ἴδωμεν τὰς λεπτομερείας. Ἀριστερὰ μετὰ τὴν Κερατέαν εἶναι ὁ σταθμὸς τοῦ Δασκαλειοῦ, ἐν ᾧ ἀπὸ τῶν ἐκεῖ ὑπερκειμένων λόφων ἡ ἑταιρία τῶν μεταλλουργείων ἐξορύσσει σιδηρολίθους, οὓς δι' εἰδικῶν ἁμαξοστοιχιῶν ἀποστέλλει κάτω πρὸς φόρτωσιν. Καὶ τὰ πέριξ εἶναι πάντα μελανὰ καὶ φαίνονται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ αἱ ὀπαὶ τῶν φρεάτων καὶ σωροὶ σιδηρολίθου κεῖνται τῇδε κἀκεῖσε.

Προχωροῦμεν, καὶ ἰδοὺ μετ' ὀλίγον ἀναφαίνονται οἱ καπνοδόχοι τῶν ἔργων τῆς Ἑταιρίας, βλέπομεν τὴν θάλασσαν καὶ καταφθάνομεν εἰς Θορικὸν ὅπου τὸ νοσοκομεῖον τῆς Γαλλικῆς Ἑταιρίας καὶ αἱ ὑπ' αὐτῆς ἐγκατεστημέναι ἐργασίαι. Ἤδη τὰ Ἐργαστήρια κεῖνται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας, καὶ μετ' ὀλίγον φθάνομεν, παρατεταμένον συριζούσης τῆς μηχανῆς.

Τὰ Ἐργαστήρια παρουσιάζουσιν ἀληθῶς παράδοξον φύσιν πόλεως. Αἱ παλαιαὶ οἰκοδομαὶ ἃς εἶχεν ἀνεγείρει τὸ κατ' ἀρχὰς ὁ κ. Σερπιέρης καὶ κατόπιν ἡ ἑλληνικὴ ἑταιρία κεῖνται ἀριστερὰ τῶν καμίνων κατὰ σειρὰν ἰσόγειοι, ὁμοιόμορφοι καὶ ἀπέριττοι τὴν κατασκευήν. Κατόπιν ἔρχεται σειρὰ μαγαζείων ἐπὶ τῆς λεωφόρου τῆς ἀγορᾶς, ἥτις εἶναι τὸ κέντρον τῆς πόλεως καὶ ἡ ζωὴ αὐτῆς. Καὶ εἶναι ἀληθῶς λεωφόρος ἡ πλατεῖα αὕτη ὁδὸς καὶ ἀπολήγει ἐξ ἑνὸς μὲν εἰς τὰς καμίνους τῆς Ἑταιρίας, ἀφ' ἑτέρου δ' εἰς τὸ προάστειον Κυπριανός. Ὄπισθεν τῆς λεωφόρου ἔρχεται παράλληλος αὐτῇ ὁδὸς μὲ μαγαζεῖα καὶ τὸ Πλυντήριον τῆς Ἑταιρίας. Οἰκίαι δὲ κυρίως ἀνεγείρονται εἰς τρία μέρη, τὴν Ἁγίαν Παρασκευήν, τὴν Νεάπολιν καὶ τὸ Νυκτοχῶρι.

Ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἐργαστηρίων τοῦ Λαυρίου εἶναι πολυσύνθετος. Ἕλληνες πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν, Ἰταλοί, Μαυροβουνιῶται, Ὀθωμανοί, Ἀλβανοί, ὅσοι εἶναι ἐργάται εἰς τὰς διαφόρους τῶν δύο Ἑταιριῶν ἐργασίας, μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των πολλοί, ἀνερχόμενοι πάντες εἰς τρισχιλίους πεντακοσίους ἢ εἰς τετρακισχιλίους. Οἱ δὲ λοιποὶ χίλιοι ἢ χίλιοι πεντακόσιοι εἶναι ὑπάλληλοι τῆς Ἑταιρίας μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, δημόσιοι ὑπάλληλοι καὶ ὁ ἐμπορικὸς πληθυσμὸς τοῦ Λαυρίου ὁ διατρέφων καὶ ἐνδύων πάντας, πρὸ πάντων δ' ὁ παρέχων τὰ πρὸς πόσιν, διότι δυσανάλογα πρὸς τὸν πληθυσμὸν εἶναι τὰ πολλὰ οἰνοπωλεῖα καὶ πνευματοπωλεῖα, ἀλλ' εὐεξήγητα ὡς ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἐργατῶν, οἵτινες ἕνεκα τοῦ δεινοῦ ἔργου των πίνουσι μᾶλλον ἢ τρώγουσιν. Ἀπὸ τῶν ἐμπορικῶν δὲ τούτων τῶν πολυποικίλων δὲν ἐλλείπουσιν οὔτε κομψότατα καταστήματα ὑφασμάτων, οὔτε κάλλιστα παντοπωλεῖα καὶ ἀποθῆκαι ἐδωδίμων ξένων καὶ ποτῶν καὶ ῥαφεῖα Ἀθηναϊκά, καὶ *Λοταρτζίδες* εἰς τὰς ὁδούς, καὶ πρακτορεῖον ἐφημερίδων ἐν ᾧ τρεῖς μόναι ἐκ τῶν πρωϊνῶν ἀθηναϊκῶν ἐφημερίδων εὑρίσκονται, ἡ *Ἐφημερίς*, ἡ *Ἀκρόπολις* καὶ ὁ *Χρόνος*.

Ἡ μικρὰ αὕτη περιγραφὴ ἠδύνατο νὰ συμπληρωθῇ καὶ διὰ τῆς ἐπισκέψεως εἰς τὰς ἐν Λαυρίῳ μεταλλευτικὰς ἐργασίας τῶν δύο ἑταιριῶν τῆς τε Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς, ἀλλὰ περὶ τούτων πολλὰ πολλάκις ἐγράφησαν. Διὰ τοῦτο ἀποφεύγω νὰ μνημονεύσω καὶ τῆς εἰς Καμάριζαν ἐκδρομῆς ὅπου τὰ ἄξια σπουδαίου λόγου ἱδρύματα τῆς Γαλλικῆς ἑταιρίας, καὶ τῆς ἐκεῖ διὰ τοῦ φρέατος Σερπιέρη καθόδου εἰς τὰς ὑπογείους μεταλλευτικὰς ἐργασίας, ἔνθα εἰς βάθος ἑκατὸν ὀγδοήκοντα περίπου μέτρων ὑπερπεντακόσιοι ἐργάζονται ἐργάται καὶ ἑκατὸν ἵπποι καὶ ἡμίονοι ἐξορύσσοντες μόλυβδον ἔνθειον καὶ ἀνθρακικὸν ψευδάργυρον. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπίσκεψις νύκτωρ εἰς τὸ πλυντήριον τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρίας φωτιζόμενον διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς εἶναι ὅ,τι μαγικώτερον δύναταί τις νὰ φαντασθῇ, σκηνογραφία θεατρικὴ μᾶλλον ἢ πραγματικότης, καὶ ἡ ἐν προκεχωρημένῃ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς διατριβὴ ἐν ταῖς τῶν Ἐργαστηρίων καμίνοις καθ' ἣν στιγμὴν αὗται ἀνοίγονται πρὸς ἐκροὴν τοῦ μολύβδου κάλλιστα παραβάλλεται πρὸς ὅραμα Κολάσεως ἐπιγείου κατὰ τὴν περιγραφὴν τῶν συναξαρίων ἢ τοῦ Δάντου.

Τοιοῦτον ἐν μικρᾷ ἀπόψει τὸ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Λαύριον ταξείδιον διὰ τοῦ νέου σιδηροδρόμου, ὅπερ διαρκεῖ ἔλαττον τῶν δύο καὶ ἡμισείας ὡρῶν. Πηγαίνει τις δὲ καὶ ἐπιστρέφει ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν, ἀφοῦ δὲ διῆλθε δύο τῶν σπουδαιοτέρων δήμων τῆς Ἀττικῆς, καὶ ἀφοῦ ἐπεσκέφθη ἐν Λαυρίῳ καὶ ἐθαύμασε τὰς προόδους τῆς μεταλλευτικῆς ἐπιστήμης.

Ἓν μόνον ἐν Λαυρίῳ κατὰ τὴν μικρὰν ταύτην ἐκδρομὴν δὲν δύναται νὰ κατορθώσῃ, νὰ κοιμηθῇ, καὶ τοῦτο ἐκ δύο λόγων: τῶν ἀπειραρίθμων στρατιῶν τῶν κωνώπων καὶ τῶν ἐκ μυρίων λόγων προερχομένων ὀξέων συριγμάτων τῶν ποικίλων ἀτμομηχανῶν ἅτινα σὲ ἀνατινάσσουσι κατὰ πᾶσαν στιγμὴν τῆς κλίνης.

Ἀλλ' ὁμολογῶ ὅτι δὲν εἶναι οὐδόλως ζημία ἡ ἀπώλεια τοῦ ὕπνου μιᾶς νυκτός.

Μ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Γάλλος τις ἐπιστήμων κατέγινε περὶ τὸ ζήτημα τοῦ χρώματος τῶν ὀφθαλμῶν, τοὺς ὁποίους ἀνάγει εἰς δύο εἴδη· εἰς ὀφθαλμοὺς γλαυκοὺς καὶ ὀφθαλμοὺς μαύρους. Ἐκ πασῶν τῶν στατιστικῶν ἐρευνῶν, αἵτινες μέχρι τοῦδε ἐγένοντο, ἐξάγεται ὅτι εἰς τὰς γυναῖκας ἀπαντῶνται συχνότερον οἱ μέλανος χρώματος ὀφθαλμοὶ παρὰ εἰς τοὺς ἄνδρας, ἂν καὶ κατὰ γενικὸν κανόνα αἱ γυναῖκες ἔχουσιν ἀνοικτότερον χρῶμα τῶν ἀνδρῶν. Ἐπὶ 100 προσώπων 80 κληρονομοῦσιν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸ χρῶμα τῶν πατρικῶν καὶ μητρικῶν ὀμμάτων· ἐκεῖνοι δὲ οἵτινες δὲν ὁμοιάζουσι πρὸς τοὺς γονεῖς των κατὰ τὸ χρῶμα ὁμοιάζουσι πρὸς τὸ χρῶμα τοῦ πάππου καὶ τῆς μάμμης. Οἱ γεννώμενοι ὑπὸ γονέων ἐχόντων ἑκάτερος ὀφθαλμοὺς διαφορετικοῦ χρώματος συνηθέστερον ἔχουσι μαύρους, παρὰ γλαυκοὺς ὀφθαλμούς, ἐξ οὗ συνάγεται ὅτι ἡ ἀναλογία τῶν μαύρων ὀφθαλμῶν αὐξάνει ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Ἡ παρατήρησις αὕτη συμφωνεῖ πρὸς τὰ στατιστικὰ ἐξαγόμενα τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὸν χρωματισμὸν τῶν ἵππων. Ἐσημειώθη ὅτι ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν τὴν Εὐρώπην, καὶ εἰς τὰς βορείους ἔτι χώρας, οἱ ἵπποι τείνουσι νὰ κατασταθῶσιν ὁμοιοχρώμως βαθεῖς, ἐλαττουμένου τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ξανθῶν καὶ αὐξάνοντος τοῦ τῶν μαύρων. Ὁ ἀνωτέρω μνημονευθεὶς ἐπιστήμων παραδέχεται ὅτι ἡ ἀντίθεσις τῶν χρωμάτων θέλγει, ὡς ἐκφαίνεται ἐν τῇ στατιστικῇ τῶν γάμων· αἱ μελανόφθαλμοι γυναῖκες προτιμῶσι συζύγους ἔχοντας γαλανοὺς ἢ φαιοὺς ὀφθαλμούς· ἀφ' ἑτέρου αἱ γλαυκώπιδες γυναῖκες ὑπανδρεύονται μελανοφθάλμους. Πρὸς τούτοις οἱ ἔχοντες μαύρους ὀφθαλμοὺς συχνότερον τελοῦσι γάμους μεταξύ των, παρὰ οἱ ἔχοντες γλαυκοὺς ὀφθαλμούς. Λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν παρατηρήσεων τούτων, καὶ ἄλλων ἀσημοτέρων ἔτι, ἐξηγεῖται ἡ πλειονότης τῶν μαύρων ὀφθαλμῶν.

Κατ' αὐτὰς ἑορτάζεται εἰς τὴν πλησίον τοῦ Καλαὶ πόλιν Guines ἡ ἑκατονταετηρὶς τῆς πρώτης διαβάσεως τοῦ στενοῦ τῆς Μάγχης ἐν ἀεροπόρῳ ὑπὸ τῶν ἀεροναυτῶν Blanchard καὶ Seffries, κατὰ τὸ 1785. Ἡ πανήγυρις αὕτη, γινομένη τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τῆς ἐν λόγῳ πόλεως, θέλει παράσχει ἀφορμὴν εἰς ὀργάνωσιν παντοίων θεαμάτων, ἀγροτικῶν χορῶν, ἀγώνων σκοποβολῆς, πυροτεχνημάτων κ.τ.λ. Ὁ ἀεροναύτης Lhoste θέλει ἐκτελέσει ἐναέριον ταξείδιον, πλεῖστα δὲ μέλη τῆς ἀεροναυτικῆς Ἀκαδημίας, ὡς καὶ ἀπόγονοι τοῦ Seffries θέλουσι παρευρεθῆ εἰς τὴν ἑορτήν. Ἐπίσης τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς Boulogne—sur—Mer παρασκευάζεται νὰ ἑορτάσῃ κατὰ τὸν προσεχῆ μῆνα τὴν ἑκατονταετηρίδα τοῦ θανάτου τοῦ Pilâtre de Rozier καὶ τοῦ Romain, τῶν πρώτων μαρτύρων τῆς ἐν τῷ ἀέρι ναυσιπορίας. Τὸ Μουσεῖον τῆς ἀνωτέρω πόλεως διοργανίζει ἔκθεσιν λειψάνων ἀνηκόντων εἰς τοὺς δύο ἀτυχεῖς ἀεροναύτας.

Ὄσκαρ Βίλδ ὀνομάζεται ὁ ἐξ Ἀμερικῆς ἀφικόμενος εἰς Παρισίους μεταρρυθμιστὴς τῆς ἀνδρικῆς ἐνδυμασίας. Ὁ Βίλδ οὕτος δοξάζει ὅτι πρέπει τὸ ἀνδρικὸν φῦλλον νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ἐποχῆς Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ' τρόπον τοῦ ἐνδύεσθαι, ἀνακαλλωπιζόμενον οὕτω δι' εὐρύθμων καὶ χαριεσσῶν ἐσθήτων. Κατ' αὐτόν, τὸ νῦν ἐν χρήσει ἔνδυμα δύναται μὲν νὰ ἐξεγείρῃ τὴν ὑπόληψιν, ἀλλ' οὐδὲν ἐξασκεῖ φυσικὸν θέλητρον. Ὁ παράδοξος οὗτος ἀναμορφωτής, πρῶτος δίδων τὸ παράδειγμα, φέρει ῥοδόχρουν ἐπενδύτην, κιτρίνας περισκελίδας, καὶ πράσινα περιπόδια, πτερὰ ἐπὶ τοῦ πίλου, τρίχαπτα ἐπὶ τοῦ ὑποκαμίσου, εἶνε πουδραρισμένος, καὶ ἀποπνέει ἀρώματα μόσχου. Πρὸς διάδοσιν τοῦ κηρύγματός του ἐπρόκειτο νὰ ὁμιλήσῃ δημοσίως ἐν τῷ χειμερινῷ ἱπποδρομίῳ.

Οἱ ψιττακοὶ καταλέγονται μεταξὺ τῶν μακροβιωτέρων ζώων. Ἰδιοκτήτης τις κατέχει ψιττακὸν ἀπὸ 35 ἐτῶν, ἕτερος δὲ ἀπὸ 45 ἐτῶν. Ἀμφότεροι, μὴ γεννηθέντες παρὰ τοῖς κυρίοις αὐτῶν, ἔχουσι προφανῶς ἡλικίαν ἀνωτέραν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐτῶν τὰ ὁποῖα διήνυσαν παρ' ἐκείνοις.

(Καλοενδεδυμένος ἐπαίτης). — Σᾶς παρακαλῶ, κύριε.... μίαν μικρὰν ὑποστήριξιν. Εἶμαι 's τὸν κόσμον ἔρημος. Δὲν ἔχω οὔτε φίλους, οὔτε οἰκογένειαν.

— Πῶς; δὲν ἔχεις οὔτε φίλους οὔτε οἰκογένειαν; Τότε εἶσαι εἰς καλλιτέραν θέσιν ἀπὸ ἐμέ· φύγε ἀπ' ἐδῶ, ἄθλιε.

Ἐν τῷ πλημμελειοδικείῳ.

— Κατηγορούμενε, πάλιν σὲ βλέπω 'μπροστά μου! Μοῦ φαίνεται πῶς γνωριζόμεθα καὶ ἀπὸ ἄλλοτε.

— Μάλιστα, κύριε πρόεδρε. Τί κάνει ἡ κυρία, τὰ παιδιά;.....

Ὁ κ. Π. ἐπιστρέφει ἐκ τοῦ νεκροταφείου μετὰ τὸν ἐνταφιασμὸν τῆς συζύγου του. Ὁ κ. Δ. τὸν πλησιάζει.

— Δὲν εἶνε ἡ κατάλληλος στιγμή, Κύριε Π., ἀλλ' ἐπειδὴ θέλω τὸ καλό σου δὲν πειράζει. Ἔχω νὰ σοῦ δώσω τώρα μιὰ κοπέλλα σπανία ... καὶ παράδες ... μὴν τὰ 'ρωτᾷς ...

— Καϋμένε, ἔρχεσαι πολὺ ἀργά. Μοῦ προξένεψαν ἄλλη, ἐνῷ πηγαίναμε τὴ μακαρίτισσα.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» Ἀνέστη Κωνσταντινίδου 1885 — 63.

'Αριθ. 496 — Λεπτὰ εἴκοσι πέντε.

ΕΤΟΣ Ι'.

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΙΘ'. | Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρ. ἑκάστ. ἔτους καὶ εἶνε ἐτήσιαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπὶ τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 39. | 30 Ἰουνίου 1885

ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΑΙ ΕΝ ΤΗι ΔΥΣΕΙ

ΚΑΙ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ

Συνέχεια· ἴδε σελ. 419.

Γ'

Ἂν ἀληθῶς ἀπὸ τῶν Ἡρακλειδῶν ἤρξατο ἡ κατατομὴ τοῦ κράτους, ἡ τοιαύτη διαίρεσις εἶχε βεβαίως τὸν αὐτὸν λόγον ὡς καὶ ἐπὶ Πορφυρογεννήτου, τὴν ἐλευθέρωσιν δηλονότι τῆς ὑπὸ τῶν βαρβάρων κατεχομένης γῆς. Αὐτὸς ὁ Πορφυρογέννητος μνημονεύει πῶς ἐπὶ τοῦ τελευταίου τῶν Ἡρακλειδῶν ἐξ ἁπλῆς κλεισούρας ἐσχηματίσθη τὸ θέμα τοῦ Στρυμόνος.

Ἀλλ' ἡ ἵδρυσις τῶν πρώτων ἀκριτικῶν θεμάτων ἀνέρχεται εἰς παλαιοτέρους χρόνους, ἢ μᾶλλον εἶνε σύγχρονος πρὸς αὐτὴν τὴν ἵδρυσιν τῆς Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ὁ Αὔγουστος πρῶτος μετὰ πολλοῦ ζήλου ἠσχολήθη εἰς ὀχύρωσιν καὶ ἐξασφάλισιν τῶν ἀνατολικῶν καὶ βορείων μεθορίων τοῦ Ρωμαϊκοῦ κράτους, ἱδρύσας παρὰ τὸν Εὐφράτην καὶ Δούναβιν φρούρια καὶ στρατιωτικὰς φρουράς. Ὁ αὐτὸς διαιρέσας εἰς δύο τὴν Γερμανίαν ἀνήγειρεν ἑκατέρωθεν τοῦ Ρήνου σειρὰν φρουρίων καὶ ἀπῴκισε διαφόρους Γαλάτας ἐν Σουαβίᾳ· ἡ ἀποικία αὕτη θεωρεῖται ὡς τὸ ἔμβρυον τοῦ ὕστερον ἀναπτυχθέντος ἀκριτικοῦ συστήματος. Ὁ Τάκιτος (Germ. 29) ἀποκαλῶν τὴν ἀποικίαν ταύτην limen, ἤτοι ἄκρον, προσθέτει ὅτι τὴν Σουαβικὴν ἄκραν κατέλαβον ῥιψοκίνδυνοι τυχοδιῶκται, οἵτινες διὰ σειρᾶς εὐτυχῶν πολέμων ἐπηύξησαν τὰ ὅρια αὐτῆς (levissimus quisque…et inopia audax)· τοιοῦτοι ῥιψοκίνδυνοι καὶ τολμηροὶ τυχοδιῶκται μεταβάλλουσι καὶ τὰς βυζαντινὰς κλεισούρας εἰς θέματα. Συστηματικώτερον ὅμως διωργανώθησαν τὰ Ρωμαϊκὰ λίμιτα ἐπὶ τῶν Σύρων καὶ Θρακῶν βασιλέων. Ὁ ὡς ἱδρυτὴς τοῦ Συριακοῦ οἴκου θεωρούμενος Σέπτιμος ὁ Σεβῆρος, διαλύσας τοὺς πραιτωριανούς, μετὰ τῆς ἰδιαζούσης εἰς τὸ ὄνομά του αὐστηρότητος ἀναδιωργάνωσε τὸν στρατὸν καὶ ἐτακτοποίησε τὰς μεθορίους φρουράς· εἶνε γνωστὸς ὁ φιλελληνισμὸς τῶν διαδόχων τοῦ Σεβήρου, ἐκ τῶν ἐν Ἑλλάδι ὅμως ἀνακαλυφθεισῶν ἐπιγραφῶν δηλοῦται ὅτι αὐτὸς ὁ Σέπτιμος, ἢ μᾶλλον ἡ σύζυγός του Ἰουλία Δόμνα, μετέδωκε τὰ φιλελληνικὰ αἰσθήματα εἰς τὸν ἴδιον οἶκον· ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς ταύταις ἡ διάσημος ἐπὶ κάλλει καὶ μαθήσει αὐτοκράτειρα ἀποκαλεῖται «μήτηρ τῶν κάστρων, ἡ μήτηρ τῶν στρατοπέδων», ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Σεβήρου ἑλληνικὴ λατρεία εἶχε καθαροὺς στρατιωτικοὺς λόγους. Καὶ τῳόντι πρὸς τὸν Σεβῆρον συνδέονται τὰ ἐν Ἑλλάδι στρατιωτικὰ γένη διὰ δεσμῶν ἀγνώστων ἡμῖν, ἀφοῦ, καίπερ διαλύσας τὸ σῶμα τῶν πραιτωριανῶν καὶ καταργήσας οὕτω τὴν παλαιὰν συνήθειαν ἵνα καὶ ἐκ τῆς Μακεδονίας στρατολογῶνται οὗτοι, οὐδὲν ἧττον χαίρει τὴν συμπάθειαν τῶν ἑλλήνων στρατιωτῶν· ὁ κατὰ τοῦ Σεπτίμου ἐπαναστὰς Νίγρος Πεσκένιος, διὰ νὰ καταλάβῃ τὴν Θράκην, Μακεδονίαν, καὶ Ἑλλάδα, ἀναγκάζεται νὰ φονεύσῃ multos illustres viros, ὡς λέγει ὁ Σπαρτιανός, διὰ τῆς φράσεως ταύτης ἐννοῶν οὐχὶ τοὺς Ρωμαίους στρατιώτας, οὓς κατωτέρω ὀνομάζει de exercitu, ἀλλὰ τοὺς ἰθαγενεῖς στρατιωτικοὺς ἄρχοντας.

Τὸν υἱὸν καὶ διάδοχον τοῦ Σεβήρου, Ἀντωνῖνον τὸν Καρακάλλαν, ἀποκαλεῖ ὁ Δίων *φιλαλεξανδρότατον*, διὰ τὴν πρὸς τὸν Μακεδόνα ἀληθῆ λατρείαν του· συλλέξας δεκαὲξ χιλιάδας Μακεδόνων, κατήρτισε τὴν λεγομένην φάλαγγα τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐκ Σπαρτιατῶν δὲ συνεκρότησε τὸν λεγόμενον Λακωνικὸν καὶ Πιτανάτην λόχον. Ἡ πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ ἰδίως τοὺς Μακεδόνας ἀφοσίωσις τοῦ Καρακάλλα καὶ τοῦ ὕστερον βασιλεύσαντος Ἀλεξάνδρου Σεβήρου, ἡ τοσοῦτον πικρῶς στηλιτευομένη ὑπὸ τοῦ Ἡρωδιανοῦ, δὲν πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς ψυχολογικήν τινα ἰδιοτροπίαν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τυφλὴν πεποίθησιν ὅτι μόνον διὰ τῶν Ἑλλήνων δύναται νὰ καταβληθῇ ὁ προαιώνιος τῆς Ρώμης ἐχθρός, οἱ Πάρθοι· τοῦτο τοὐλάχιστον δυνάμεθα νὰ ὑποπτεύθῶμεν ἐκ στρατηγικοῦ βιβλίου συγγραφέντος ἐπὶ τῶν βασιλέων τούτων, τῶν λεγομένων *Κεστῶν* τοῦ Σύρου Ἰουλίου τοῦ Ἀφρικανοῦ. Περὶ τοῦ βιβλίου τούτου ὑ-

πεσχέθημεν νὰ εἴπωμέν τινα συναφῆ πρὸς τὸ ἀπασχολοῦν ἡμᾶς θέμα τῆς ἀκριτικῆς τακτικῆς.

Ἡ ὑπὸ τὸν παράδοξον τίτλον *Κεστοὶ* περιελθοῦσα ἡμῖν τακτικὴ εἶνε μῖγμα τακτικῶν κανόνων, γοητειῶν, γνώσεως φαρμάκων καὶ θεραπείας τραυμάτων. Ἀτελέστατα ἐκδεδομένη ἡ τακτικὴ τοῦ Ἀφρικανοῦ, οὐ μόνον δὲν ἐξετιμήθη κατ' ἀξίαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοβούλως ἐθεωρήθη ὡς βυζαντινὸς κέντρων, νεώτερος καὶ αὐτῆς τῆς τακτικῆς τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι περιέχει κανόνας γνωστοὺς καὶ εἰς τοὺς Βυζαντινούς, ὡς ἂν ἐξηκριβώθη τάχα τί οἱ βυζαντινοὶ ἐγίνωσκον καὶ τί δὲν ἐγίνωσκον. [1]) Βιβλίον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐξαῖρον τὴν ἑλληνικὴν τέχνην καὶ τοὺς Ἕλληνας, δὲν ἠδύνατο ν' ἀνεχθῇ ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν τακτικῶν, ἂν δὲ διωρθοῦτο, πρῶτον αὐτὸ τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα ὤφειλε νὰ ἐκλείψῃ ἢ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, κατὰ τὴν τότε συνήθειαν. Καὶ πιθανὸν ὅτι τὸ βιβλίον ὑπέστη ἐλαφράς τινας ἀλλοιώσεις, μόνη ὅμως αὐστηρὰ κριτικὴ δύναται νὰ ὁρίσῃ τὸν βαθμὸν τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ ἀρχικοῦ πυρῆνος. Ἐξετάζων τοὺς Κεστοὺς εὑρίσκω τοσαύτην ὁμοιότητα πρὸς τὴν Παραδρομήν, ὥστε οὐδόλως δυσκολεύομαι ν' ἀναγνωρίσω ἔν τισι κεφαλαίοις αὐτὴν τὴν μήτραν, ἐν ᾗ διεπλάσθη ἡ ἀκριτικὴ τακτική. Ἀνωτέρω μνημονεύσας τὸν νυκτοπόλεμον, εἶπον ὅτι διὰ μόνης τῆς Παραδρομῆς δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τὴν κατὰ τῶν Βουλγάρων καὶ Σκοδριάνων νυκτερινὴν ἔφοδον τοῦ Λέοντος Φωκᾶ καὶ τοῦ Μάρκου Μπότσαρη· ἤδη ὅμως προσθέτω ὅτι ὁ ὑπὸ τοῦ Σύρου τακτικοῦ περιγραφόμενος νυκτοπόλεμος τοσοῦτον συμφωνεῖ πρὸς τὴν ἐν Καρπενησίῳ μάχην, ὥστε ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ Μάρκος ἀνεγίνωσκε τοιαῦτα βιβλία, θὰ ἐδεχόμεθα ὅτι ἐκ τῶν Κεστῶν μᾶλλον ἢ τῆς Παραδρομῆς ἐνεπνεύσθη τὸ ἡρωϊκόν του κτύπημα· οὔτε ἡ προηγηθεῖσα τοῦ ἐχθρικοῦ στρατοπέδου κατασκόπευσις, οὔτε τὸ σκοτάδι τῆς σελήνης, οὔτε ἡ διὰ σημείων ἐξακρίβωσις τῶν ἐχθρικῶν τοποθεσιῶν ἐλλείπουσιν ἐκ τοῦ 69 κεφαλαίου τοῦ ἐπιγραφομένου «περὶ νυκτοπολέμου.» Ἀλλ' ἐν τοῖς Κεστοῖς εὑρίσκομεν καὶ ἑτέραν διάταξιν ἐλλείπουσαν ἐν τῇ Παραδρομῇ, καὶ διασωθεῖσαν παρὰ τοῖς ἡμετέροις κλέφταις καὶ τοῖς ἀπελάταις τοῦ Διγενῆ, τὴν διατήρησιν συνθηματικῶν πυρσῶν χρησιμευόντων ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἰς τηλεγραφικὴν συνεννόησιν. Ἡ ἐπὶ τῶν Κεστῶν ὑπεροχὴ τῆς Παραδρομῆς συνίσταται ἐν τῇ πολλάκις μνημονευθείσῃ ἐνέδρᾳ, διότι, ἐνῷ αὕτη ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς δευτέρας, οἱ Κεστοὶ γράφουσιν ὅτι τὴν ἐνέδραν ἀτελῶς γινώσκουσι «καὶ οἱ σήμερον Ρωμαῖοί τε καὶ Ἄραβες καὶ πολλὰ τῶν ἐθνῶν», προσθέτοντες ὅτι τότε μόνον αὕτη δύναται νὰ φέρῃ μεγάλα ἀποτελέσματα, ὅταν προσηκόντως ἐφαρμοσθῇ.

Εἶπον ὅτι τὸ βιβλίον τοῦ Ἀφρικανοῦ μοὶ ἐμβάλλει τὴν ὑπόνοιαν, ὅτι πλὴν πλατωνικοῦ φιλελληνισμοῦ καὶ πρακτικόν τι στρατιωτικὸν συμφέρον ὑπηγόρευσε τὴν πρὸς τοὺς Μακεδόνας ἀφοσίωσιν τῶν διαδόχων τοῦ Σεπτίμου Σεβήρου: «Πολλάκις ἐθαύμασα τὴν αἰτίαν τῆς διαφόρου τῶν ἐνόπλων ἀγώνων ῥοπῆς, καὶ ἐκ τούτων μὲν ὑπὸ Ρωμαίων Ἕλληνας, Ἕλληνας δὲ τοὺς Πέρσας, *μηδέπω δὲ ὑπὸ Ρωμαίων Πέρσας νενικῆσθαι*», λέγει *προοιμιαζόμενος ὁ συγγραφεύς*.

Ὁπωσδήποτε, ὁ φιλομακεδὼν Ἀλέξανδρος Σεβῆρος αὐξήσας τὴν Μακεδονικὴν φάλαγγα εἰς 30,000 καὶ περιστοιχούμενος ὑπὸ τοῦ ἀγήματος τῶν χρυσασπίδων καὶ ἀργυρασπίδων ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Περσῶν (232), ὧν τότε ἡγεμόνευεν ὁ διάσημος Ἀρδεσχὶρ ὁ ἱδρυτὴς τῆς δυναστείας τῶν Σασανιδῶν. Ἡ Historia Augusta γράφει ὅτι ἐνικήθησαν οἱ ἐχθροὶ «καὶ τότε πρῶτον ἐθεάθησαν Πέρσαι δοῦλοι παρὰ Ρωμαίοις», ὁ Ἡρωδιανὸς ὅμως, πολὺ ὑποτιμῶν τὸ μέγεθος τῆς νίκης, οὐδὲν ἧττον σημειοῖ· «δεῖγμα δὲ τοῦτο οὐ μικρὸν τῆς τῶν βαρβάρων κακώσεως· ἐτῶν γοῦν τριῶν ἢ τεττάρων ἡσύχασαν, οὐδ' ἐν ὅπλοις ἐγένοντο». Οἱαδήποτε ὅμως καὶ ἂν ἦτο ἡ κατὰ τοῦ Ἀρδεσχὶρ νίκη τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι οἱ phalangarii, ὡς τοὺς ἀποκαλεῖ ὁ Λαμπρίδιος, δὲν κατῄσχυναν οὐδὲ τότε τὴν παλαιὰν φήμην τῆς μακεδονικῆς ἀνδρείας.

Ἀλλ' ὁ βαθμὸς τῆς κατὰ Περσῶν νίκης τοῦ Σεβήρου δὲν ἔχει τόσην δι' ἡμᾶς σημασίαν, ὅσην τὸ γεγονός, ὅτι ὀλίγον μετὰ τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἐμφανίζονται ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ ἱστορίᾳ τὰ πρῶτα καθαρὰ στρατιωτικὰ τιμάρια ἢ *φέουδα*. Μετὰ τὰς κατὰ Περσῶν, Μαυριτανῶν καὶ Ἰλλυριῶν νίκας, λέγει ἡ Historia Augusta, ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος «ἐχάρισε τὰς καταχτηθείσας ἐχθρικὰς χώρας εἰς τοὺς ἀκρίτας στρατηγοὺς καὶ στρατιώτας (limitaneis ducibus et militibus) ἐπὶ τῷ ὅρῳ ἵνα αἱ γαῖαι αὗται περιέρχωνται εἰς τοὺς κληρονόμους των, ἐνόσῳ οὗτοι ἀσκοῦσι τὰ πολεμικά, διότι οὐδέποτε δύνανται νὰ ἐκλαϊκευθῶσι· εἰς καλλιέργειαν τῶν ἀκριτικῶν τούτων γαιῶν ὁ αὐτοκράτωρ ἐδώρησε κτήνη τε καὶ δούλους, ἵνα μὴ ἐξ ἀμελείας ἀνθρωπίνης ἢ γήρατος τῶν κατόχων ἐρημωθῶσιν αἱ ὅμοροι τοῖς βαρβάροις χῶραι, εἰς ἀτιμίαν τοῦ κράτους». Ἰδοὺ ἡ ἀρχὴ τοῦ τιμαρίου (est igitur haec species quaedam Feudi), λέγει ὁ σοφὸς σχολιαστὴς τοῦ Θεοδοσιανοῦ κώδικος, Γοδοφρέδος, «c'est le commencement d' un ordre nouveau de proprietés», γράφει ὁ Duruy.

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι τὸ προσημειωθὲν ἐπί-

[1]) Ἐξ ἐναντίας βλέποντες εἰς τὴν ἐπ' ὀνόματι Κωνσταντίνου υἱοῦ τοῦ Βασιλείου Α' τακτικὴν ἀντιγραφόμενον ἐκ τῶν Κεστῶν τὸ περὶ νυκτοπολέμου κεφάλαιον, πειθόμεθα ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἀδελφὸς τοῦ προειρημένου Κωνσταντίνου Λέων πολλὰ ἐκ τῆς αὐτῆς βίβλου παρέλαβε.

στημον κείμενον δὲν μνημονεύει τὴν κλεισοῦραν, ἥτις, ὡς εἴπομεν, ἀποτελεῖ τὴν πρώτην ἀφετηρίαν παντὸς ἀκριτικοῦ θέματος· μνημονεύουσα ὅμως ἡ αὐτὴ Historia Augusta τὴν ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Πρόβου ἵδρυσιν νέου λιμίτου ἐν Ἰσαυρίᾳ, ἀναφέρει καὶ τὰς angustas, περὶ ὧν σημειοῖ ὁ προρρηθεὶς Γοδοφρέδος «ubi *loca quae anguste* adeuntur, sunt loca ubi sunt fauces montium, Graeci πύλας, posterior aetas clusuras dixit, etiam Graeci κλεισούρας».

Περὶ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τοῦ διοργανισμοῦ τῶν λιμίτων ἢ ἀκριτικῶν θεμάτων παρὰ Ῥωμαίοις καὶ Βυζαντινοῖς θὰ λαλήσωμεν ἐν ἄλλῃ προσεχεῖ εὐκαιρίᾳ, νῦν ὅμως δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν ὅτι τὰ Βασιλικὰ καὶ αἱ Νεαραὶ διατάττουσι τὸ ἀναπαλλοτρίωτον τῶν λεγομένων στρατοτοπίων, ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τὸ ὑπαγορεῦσαν εἰς Ἀλέξανδρον τὸν Σεβῆρον τὴν πρώτην ἵδρυσιν αὐτῶν· τὰ αὐτὰ δὲ περίπου λέγει καὶ ὁ Παχυμέρης περὶ τῶν λιμίτων ἢ ἀκρῶν· «ἀτελείαις μὲν τοὺς πάντας, ***προνοίαις*** δ' ἐκ τούτων τοὺς ἐπιδεξιωτέρους καὶ οἷς τολμῆεν τὸ φρόνημα γράμμασιν (οἱ βασιλεῖς) ἐσωροῦντο βασιλικοῖς».

Εἴπομεν ὅτι ὁ ἀκρίτας καὶ ὁ ἀπελάτης συγχέονται ὡς ὁ ἁρματωλὸς καὶ ὁ κλέφτης, διότι φυσικῶς ἀμφότερα τὰ ἐπαγγέλματα ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀποτελοῦσιν, ὡς ἀποδεικνύει καὶ αὐτὴ ἡ Historia Augusta, ἐκθέτουσα οὕτω τὴν ὑπὸ Πρόβου ἵδρυσιν τοῦ Ἰσαυρικοῦ λιμίτου: «παρεχώρησεν εἰς τοὺς παλαιστράτους πάσας τὰς ὑπὸ κλεισουρῶν περιεχομένας χώρας, διατάξας ὅπως τὰ ἄρρενα τέκνα τούτων εἰσέρχωνται ἐν τῷ στρατῷ ἀπὸ τοῦ δεκάτου καὶ ὀγδόου ἔτους, ἵνα μή, ἔλεγεν ὁ αὐτοκράτωρ, διδαχθῶσι τὴν τέχνην τῆς λῃστείας πρὸ τῆς τοῦ πολέμου». Ὁ Μελίας καὶ ὁ Διγενὴς κατακτῶσι τὰς παρευφρατείους κλεισούρας διὰ λῃστῶν (ἀπελατῶν), διὰ μεγάλων δὲ παραχωρήσεων προσοικειοῦται τοὺς λῃστακρίτας τούτους ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς ἐν ἔτει 824 Μιχαὴλ ὁ ἐξ Ἀμορίου διὰ χρυσοβούλλου ὑπόσχεται εἰς τὸν Γαζαρηνὸν καὶ τὸν Χοιρέαν, οἵτινες κατέχοντες τὴν Καβάλαν καὶ τὴν Σαγιάναν «λῃστρικῶς καὶ τυραννικῶς ἔζων», ὅτι τοῖς δίδει τὸν τίτλον τοῦ μαγίστρου, ἂν ἀναγνωρίσωσιν αὐτὸν ὡς αὐτοκράτορα ἀντὶ τοῦ φονευθέντος ἀντάρτου Θωμᾶ.

Βεβαίως ἡ πρώτη ἀρχὴ τῆς ἱδρύσεως τῶν στρατιωτικῶν τιμαρίων εἶνε ἡ ἀμοιβὴ ἐντίμου ἐκδουλεύσεως, πολλάκις ὅμως καὶ αὐτὴ ἡ τιμὴ εἶνε τοσοῦτον ἀόριστος, ὥστε ἀπαντῶμεν ἐν ἱστορικαῖς περιόδοις τιμώμενον ὅ,τι νῦν ψέγομεν καὶ ἀποτροπιάζομεν. Τὴν ἡρωϊκὴν Ἑλλάδα δὲν ἐννοεῖ ὁ τὸν σίδηρον καταθέμενος Ἀθηναῖος, ἐνῷ ὁ ἐπὶ Θουκυδίδου ἔτι σιδηροφορῶν Ἀκαρνὰν καὶ Αἰτωλὸς θεωροῦσι τὴν λῃστείαν ὡς ἔντιμον καὶ ἔνδοξον ἔργον. Γράφων ὁ About τὸν ***Βασιλέα τῶν Βουνῶν*** εἶχεν ὑπ' ὄψει τὰς μεταμορφώσεις τοῦ Ἀπουλαίου, ἐξεικονίζοντος τὴν ἐν Ἑλλάδι λῃστείαν ἐπιστημονικῶς οὕτως εἰπεῖν διωργανωμένην. Ἐσυνειθίσαμεν νὰ φανταζώμεθα τὸ ῥωμαϊκὸν κράτος ὡς πρότυπον εὐημερίας καὶ εὐνομίας, καὶ ὅμως ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Αὐγούστου ἤκμαζεν ὁ λῃστὴς Κλέων ὁ ἐκ Γορδίου κώμης, ὅστις σύμμαχος ὢν καὶ φίλος τοῦ Πομπηΐου καὶ Αὐγούστου ἀνεγνωρίσθη ἐπὶ τέλους δυνάστης τῆς Μωρινῆς (Στράβων). Τὰς ἡρωϊκὰς πράξεις ἑτέρου μεγάλου λῃστοῦ, τοῦ Τιλλιβόρου, συνέγραψε σπουδαῖος ἱστορικὸς ὁ Ἀρριανός, ὡς λέγει ὁ Λουκιανὸς γράφων περὶ τοῦ φοβεροῦ τούτου ἀπελάτου· «οὐ Μυσίαν μόνην, οὐδὲ τὴν Ἴδην κατατρέχων, οὐδὲ ὀλίγα τῆς Ἀσίας μέρη τὰ ἐρημότερα λεηλατῶν, ἀλλὰ πᾶσαν ὡς εἰπεῖν τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἐμπλήσας τῆς λῃστείας αὐτοῦ». Ἐπ' αὐτοῦ τοῦ Σεπτίμου, τοῦ αὐστηρωνύμου αὐτοκράτορος, ὁ λῄσταρχος Βούλλας ἐπὶ κεφαλῆς 600 ὀπαδῶν ἐρημοῖ ἐπὶ δύο ἔτη τὴν Ἰταλίαν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν λεγεώνων. Ὁ Ἰουλιανὸς ὑποθάλπει τὰς λῃστρικὰς ἐπιδρομὰς τοῦ Χαριέτωνος κατὰ τῶν Κουάδων (Ζώσιμος). Ἐπὶ τῆς ἐνετοκρατίας οἱ ἐν Ναυπάκτῳ Στρατιῶται καὶ οἱ provisionati (προνοιάτορες) λαμβάνουσι παρὰ τῶν ἀρχῶν τὴν ἄδειαν ὅπως ἐξέρχωνται εἰς λῃστείαν, ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ πληρώνωσι τῷ ἁρμοστῇ τὸ δέκατον τῆς λείας.

Ἐκ τούτων ἀποδεικνύεται ὅτι εἰς τοὺς χρόνους ἐκείνους αὐτὴ ἡ ἐξουσία δὲν εἶχε διευκρινήσει τὴν πρὸς τὸν λῃστὴν διαφορὰν τοῦ εἰρηνικοῦ ὑπηκόου, ἀφοῦ οὕτως ὑπέθαλπε καὶ ἀντήμειβε τὸν πρῶτον. Ὅταν ὁ προρρηθεὶς Βούλλας συνέλαβεν ἑκατόνταρχον τοῦ Σεβήρου, ξυρίσας τοῦτον ὡς ἔπραττον καὶ οἱ Ἕλληνες λῃσταί, τὸν ἀπέλυσε λέγων: «ἄγγελλε τοῖς δεσπόταις σου ὅτι τοὺς δούλους ὑμῶν τρέφετε ἵνα μὴ λῃστεύωσι», οἱ δὲ λόγοι οὗτοι συμφωνοῦσι πρὸς τὸ περιλάλητον ᾆσμα τῶν κλεφτῶν τοῦ Βάλτου:

Βρὲ Τοῦρκοι κάμετε καλά,
γιατὶ σᾶς καῖμε τὰ χωριά·
γλήγορα τ' ἁρματωλῆκι,
τὶ σᾶς πέφτομε σὰν λύκοι.

Ὅταν ἡ Βαυαροκρατία ἔρριψεν εἰς τοὺς δρόμους τοὺς ἀγωνιστάς, ἐξεφύτρωσεν ἐν Ἑλλάδι τοιαύτη λῃστεία, ὥστε μόνη ἡ ἐπιείκεια τῶν στρατοδικῶν ἔσωσεν ἀπὸ ἀτιμωτικοῦ θανάτου πολλοὺς ἁρματωλοὺς φέροντας τὰς ἐνδόξους πληγὰς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος. Οἱ λόγοι, τοὺς ὁποίους ἐν Λαμίᾳ ἀπὸ τοῦ ἰκριώματος εἶπεν ὁ Λουκᾶς Δαδιώτης «σκοτόνετε τὴν τέχνην ὁποῦ σᾶς ἐλευθέρωσε» ἔχουσι βαθὺ νόημα. Ὁ βδελυρὸς Τάκος εἶνε ὁ τελευταῖος ἀντιπρόσωπος τῆς ἠτιμασμένης κλεφτουριᾶς, εἰς τὸ θηρίον δὲ τοῦτο ἀποτείνονται οἱ τελευταῖοι στόνοι τῆς ἐκπνεούσης δημοτικῆς ποιήσεως, τὴν ὁποίαν ἔχει τοὺς λό-

γους του ὁ λαὸς ἀποκαλῶν «κλέφτικα τραγούδια».

Ὡς ὁ κλέφτης καὶ ὁ ἀπελάτης συγχέονται πρὸς τὸν ἀρματωλὸν καὶ τὸν ἀκρίταν, οὕτω καὶ ὁ Στρατιώτης καὶ ὁ προνοιασμένος πρὸς τούτους. Εἴδομεν ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι Στρατιῶται καὶ Μαρδαῖται ὑπείκοντες εἰς τὴν βασιλικὴν κέλευσιν ἐκστρατεύουσιν εἰς Σικελίαν. Ὁ Αὔγουστος Boeckh, σχολιάζων ἑλληνικὴν ἐπιγραφὴν ἀνακαλυφθεῖσαν ἐν Ἐρύκῃ, εἰκάζει ὅτι ὁ ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Σεβήρου συγκροτηθεὶς Πιτανάτης λόχος ἐφρούρει ἐν τῇ Σικελικῇ ταύτῃ πόλει [1]). Ἐν τῇ Δ'. ἑκατονταετηρίδι βλέπομεν σῶμα Ἀρκάδων Στρατιωτῶν (cuneus equitum Arcadum) φρουροῦν ἐν τῷ λεγομένῳ Σκυθικῷ λιμίτῳ τῆς Μοισίας, καὶ ἑδρεῦον ἐν τῷ φρουρίῳ Θαλαμονίῳ κειμένῳ ἐγγὺς τῇ σημερινῇ Τούλτσᾳ· ἕτερον σῶμα ἁρματωλῶν (cuneus equitum Armigerorum) φρουρεῖ παρὰ τοῖς Ἀρκᾶσιν ἐν τῷ φρουρίῳ Αἰγίσσῳ, ἤτοι τῇ νῦν Τούλτσᾳ. Ἄλλο σῶμα ἱππέων Ἀρκάδων ἀποτελεῖ τὴν λεγομένην πέμπτην Vexillatio Palatina [2]). Δίων ὁ Κάσσιος (55,24) ἀναφέρει «τὸ πρῶτον στρατόπεδον τὸ Ἀθηναίων τὸ ἐν Γερμανίᾳ τῇ κάτω» ἐπὶ Δομιτιανοῦ φρουροῦν· εἶνε γνωστὸν «τὸ πέμπτον Μακεδονικὸν στρατόπεδον»· ἡ Legio V Macedonica ἡ ἀπὸ Ἀδριανοῦ σταθμεύουσα μεταξὺ τοῦ νῦν Γαλαζίου καὶ Βραΐλας εἰς φρούρησιν τῆς παλαιᾶς Δακίας· ἐκ νομισμάτων γινώσκεται ὅτι ἡ αὐτὴ Μακεδονικὴ λεγεὼν ἐφρούρει ἐν Κοίλῃ Συρίᾳ, ἐν δὲ τῇ Δ' ἑκατονταετηρίδι τέσσαρες præfecturæ τοῦ Μακεδονικοῦ στρατοπέδου φρουροῦσιν ἐν Σουσιδάβᾳ καὶ Βαριάνᾳ τῆς Δακίας, ἐν Κέδρῳ τῆς Μοισίας, καὶ ἐν Οἴσκῳ τῶν Τριβαλλῶν [3]). Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ἕνεκα τῶν Μακεδονικῶν ἀποικιῶν ἐν Θράκῃ, ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν καλεῖται *Μακεδονία* πᾶσα ἡ μεταξὺ Ἴστρου καὶ Ὀλύμπου χώρα, οἱ δὲ Ἀλβανοὶ μέχρι τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος φέρουσι τὸ ὄνομα *Μακεδόνες*. Μία μοῖρα τῶν Μακεδόνων τούτων Ἀλβανῶν ἐγκαθιδρύεται ἐν Κύπρῳ ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ἵνα ἐπὶ μισθῷ φρουρῇ τὰ παράλια ἀπὸ τῶν πειρατῶν. Οἱ Ἀλβανοὶ οὗτοι ἀποκαλοῦνται ὑπὸ μὲν τοῦ ἀρχαιοτέρου τῆς Κύπρου χρονογράφου «λᾶς τῶν ἁρμάτων» ἤτοι ἁρματωλοί, ὑπὸ δὲ τῶν ἄλλων ἱστορικῶν καὶ τῶν ἐνετικῶν ἐγγράφων Στρατιῶται: νέα καὶ τοῦτο ἀπόδειξις τῆς πρὸς τοὺς ἁρματωλοὺς συγχύσεως τῶν Στρατιωτῶν· ἀλλὰ τὸ ἔργον, ὅπερ ἐκτελοῦσιν οὗτοι ἐν Κύπρῳ, εἶνε τὸ τῶν Ῥωμαίων λιμιτανέων, τῶν ἡμετέρων ἀκριτῶν. Ἐνῷ δὲ οἱ ἄλλοι Στρατιῶται νέμονται τὰς χορηγηθείσας αὐτοῖς γαίας, οἱ ἐν Κύπρῳ Ἀλβανοὶ λαμβάνουσι provisione (μισθὸν) ἤτοι συγκεντροῦσιν ἐν αὑτοῖς καὶ τὴν ἰδιότητα τῶν προνοιασμένων (pronisionati).

Ἡ ἱστορία τῶν ἐν Κύπρῳ Στρατιωτῶν εἶνε γνωστή [1]), καὶ ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα ὑπὸ ἐθνολογικὴν ἔποψιν, διότι ἐξ αὐτῆς γινώσκομεν τὴν ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς σκηνῆς ἐμφάνισιν τῶν Ἀλβανῶν Ἠπειρωτῶν, φερόντων ἀπὸ τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος τὸ μέχρι τοῦδε διακρῖνον τούτους ὄνομα. Ἀγνοῶ δὲ τί παθὼν ὁ ἐν Γρὰτς καθηγητὴς Γουσταῦος Μέγερ δὲν παραδέχεται τὸ γεγονὸς τοῦτο, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι οἱ μὲν Χὰν καὶ Χὸπφ λέγουσιν ὅτι οἱ Ἀλβανοὶ φέρουσι τὸ ὄνομα τοῦτο μόνον ἀπὸ τῆς ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος, αὐτὸς δὲ δοξάζει ὅτι οἱ νῦν Ἀλβανοὶ εἶνε ἔθνος Βαλτικὸν (διατί οὐχὶ καὶ Τσεχικόν;) Αἱ τοιαῦται βαλτικαὶ θεωρίαι δύνανται νὰ συνταυτίζωνται πρὸς τὴν νῦν ἐν Βιέννῃ ἐπικρατοῦσαν Ἀνατολικὴν πολιτικήν, οὐδέποτε ὅμως θὰ τύχωσιν οἱουδήποτε ἐπιστημονικοῦ κύρους, ἐπὶ τῷ ἁπλουστάτῳ λόγῳ ὅτι οἱ ταύτας γράφοντες αὐστριακοὶ καθηγηταὶ δὲν εἶνε προητοιμασμένοι διὰ τῶν ἀπαραιτήτων εἰς τοιαύτας συζητήσεις ἱστορικῶν, γλωσσικῶν καὶ ἐθνολογικῶν γνώσεων. Οἱ ἐν Αὐστρίᾳ λόγιοι μετασχηματίσαντες τὴν ἐπιστήμην εἰς ταπεινὴν θεραπαινίδα πολιτικῶν σκοπῶν μόνους ἑαυτοὺς ἀδικοῦσι, διότι παρῆλθε πλέον ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν αἱ ἐπίσημοι περιγραφαὶ τῆς Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας ἐντελῶς ἀπεσιώπων τὸ ὄνομα τῶν πέραν τοῦ Δουνάβεως οἰκούντων ἑκατομμυρίων Ῥωμούνων, ὁ δὲ Τυρόλιος Φαλλμεράγερ ἐκήρυττε τὴν ἱστορικὴν πανωλεθρίαν τῶν ὑπὸ τοῦ μεγάλου του ἀρχικαγγελλαρίου προγεγραμμένων ἀνταρτῶν.

Ἐμακρολόγησα· ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπαναλαμβάνω ὅτι τὸ θέμα θεωρῶ ἀντάξιον τῆς προσοχῆς τοῦ ἑλληνικοῦ κοινοῦ. Ἄνευ τῆς μακρᾶς ταύτης εἰσαγωγῆς οἱ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῶν Εὐρωπαϊκῶν κρατῶν Στρατιῶται καὶ ἡ ἀναγέννησις τῆς ἑλληνικῆς τακτικῆς θὰ εἶχον ἁπλῆν ἱστορικὴν ἀξίαν, οἵαν ἔχουσι καὶ οἱ ἐκπατρισθέντες Ἕλληνες λόγιοι, οἱ διὰ παντὸς ἐγκαταλιπόντες τὸ εἰς τοὺς ὄνυχας ἀγρίου νικητοῦ αἱμάσσον σῶμα τῆς πατρίδος· οἱ Στρατιῶται ἐξ ἐναντίας καὶ πολλάκις ἐπανῆλθον εἰς τὴν πατρικὴν γῆν, καὶ τὰς πρώτας κατὰ τοῦ τυράννου ἐξύφαναν συνωμοσίας, καὶ ἡρωϊκῶς ἔπεσαν ὑπὲρ ἐλευθερίας, καὶ ἐπὶ τέλους καταφθαρέντες διὰ λυσσώδους καταδιώξεως ἀφῆκαν διαδόχους ἐκδικητὰς καὶ ἐλευθερωτὰς τοῦ ἑλληνικοῦ γένους.

(Ἕπεται συνέχεια) Κ. ΣΑΘΑΣ

[1]) Ἑλλην. ἐπιγραφαί, ἀριθ. 5501. Ὁ γάλλος Βίκτωρ Langlois ἰσχυρίσθη ὅτι ἀνεκάλυψεν ἐν ταῖς κλεισούραις τοῦ Ταύρου ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς δηλούσας τὴν ἐν Κιλικίᾳ διαμονὴν τοῦ Λακωνικοῦ λόχου μέχρι τῶν νεωτέρων χρόνων (Voyage en Cilicie). Ἀλλ' ὁ καλὸς ἀρμενολόγος φαίνεται παρανοήσας τὰ πράγματα.

[2]) Notitia Dignitatum, ἐκδ. Boecking, τόμ. 1, 99, 187, 444.

[3]) Αὐτ. τόμ. 1, σελ. 108, 506—507.

[1]) Miller et Sathas, Chroniques de Machéras, τόμ. Β', πρόλ.

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ ΒΙΛΛΕΜΕΡ

(Μυθιστορία Γεωργίας Σάνδ. —Μετάφρασις Α. Β.)

Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Ι'

Εὗρε τὸν μαρκήσιον βαθέως ἐνησχολημένον εἰς τὸ ἔργον του.

— Σὲ ταράττω; ἠρώτησε. Τόσον τὸ χειρότερον! Πρέπει νὰ σὲ σφίγξω εἰς τὰς ἀγκάλας μου. Ἡ μητέρα μοῦ ἀνέγνωσε πρὸ μικροῦ τὴν ἐπιστολὴν τῆς Κυρίας Δυνιέρ.

— Ἀλλὰ φίλε μου, δὲν ἔγεινεν ἀκόμη αὐτὸς ὁ γάμος, ἀπήντησεν ὁ μαρκήσιος δεχόμενος τὴν ἀδελφικὴν περίπτυξιν.

— Ἔγεινεν, ἂν τὸν θέλῃς, καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μὴ τὸν θέλῃς.

— Ἴσως τὸ νὰ θέλω δὲν θὰ ἦτο ἀρκετόν. Χρειάζεται γόητρον πολὺ διὰ ν' ἀνταποκριθῶ εἰς τὴν λαμπρὰν φήμην, τὴν ὁποίαν μοῦ ἐδημιούργησεν ἡ γραῖα αὐτὴ δούκισσα, ἀδικοῦσα σέ, ὡς φρονῶ.

— Ἡ δούκισσα ἔκαμε λαμπρά, καὶ δὲν εἶπε μάλιστα ὅσα ἔπρεπε νὰ εἰπῇ. Μοῦ ἔρχεται ὄρεξις νὰ ὑπάγω νὰ τὴν ἰδῶ, νὰ τῆς τὰ εἰπῶ ὅλα. Κύτταξε, νὰ νομίζῃ ὅτι δὲν ἔχει γόητρον! Τί καλὰ γνωρίζεις τὸν ἑαυτόν σου!

— Τὸν γνωρίζω καλλίτερα παρ' ὅσον χρειάζεται, ὑπέλαβεν ὁ κ. Βιλλεμέρ, καὶ δὲν ἀπατῶμαι.

— Ἀλλὰ τί ὀργή! Νομίζεις ὅτι εἶσαι λύκος; Δὲν ἐμάγευσες τὴν Κυρίαν Γ..., τὴν πλέον φρόνιμον γυναῖκα τοῦ κόσμου;

— Σὲ παρακαλῶ, μὴ μοῦ ὁμιλῇς περὶ αὐτῆς. Μοῦ ἐνθυμίζεις τί ὑπέφερα, πρὶν κατορθώσω νὰ τῆς ἐμπνεύσω ἐμπιστοσύνην, καὶ τί ὑπέφερα κατόπιν διὰ νὰ τὴν διατηρήσω. Τί τὰ θέλεις..... προσέθηκεν ὁ μαρκήσιος, λησμονούμενος ὀλίγον, οἱ ἐμπαθεῖς ἄνθρωποι δὲν ἔχουν πνεῦμα! Σὺ τὸ ἀγνοεῖς αὐτό, διότι ἐμάγευες ἐκ πρώτης ὄψεως, καὶ δὲν ἐπεζήτεις ἀποκλειστικὸν καὶ ἰσόβιον ἔρωτα. Ἐγὼ μίαν μόνην λέξιν ἤξευρω νὰ εἰπῶ εἰς γυναῖκα: *ἀγαπῶ*· καὶ ἂν δὲν ἐννοήσῃ, ὅτι ὅλη μου ἡ ψυχὴ περιέχεται εἰς αὐτὴν τὴν λέξιν, ποτέ μου δὲν θὰ κατορθώσω νὰ προσθέσω ἄλλην.

— Αἴ, λοιπόν, θ' ἀγαπήσῃς τὴν Ἄρτεμιν Ξαιντράϊγ, καὶ θὰ τὴν ἐννοήσῃ, αὐτή, τὴν μόνην καὶ ὑπερτάτην σου λέξιν.

— Ἀλλ' ἂν ἐγὼ δὲν τὴν ἀγαπήσω;

— Ἀλλ' εἶνε χαριτωμένη, φίλτατέ μου! Τὴν εἶδα μικράν· εἶνε ἄγγελος.

— Ὅλος ὁ κόσμος τὸ λέγει· ἀλλ' ἂν ἐμὲ δὲν μ' ἀρέσει; Μὴ μοῦ εἰπῇς ὅτι εἶνε περιττὸν νὰ λατρεύῃ τις τὴν γυναῖκά του, ὅτι ἀρκεῖ νὰ τὴν ἐκτιμᾷ καὶ νὰ τὴν εὑρίσκῃ εὐχάριστον. Περὶ τούτου δὲν φιλονεικῶ· εἶνε περιττόν. Ἂς ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα τοῦ νὰ γίνω δεκτός. Ἂν δὲν ἀγαπῶ, δὲν θὰ κατορθώσω ν' ἀγαπηθῶ· καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν νυμφεύομαι.

— Μὰ τὴν ἀλήθειαν, φαίνεται ὅτι τοῦτο μᾶλλον ἐλπίζεις, ἐφώνησεν ὁ δοὺξ μετ' ἀληθοῦς λύπης. Ἆ, ἡ πτωχὴ ἡ μητέρα, ἡ ὁποία εἶνε τόσον εὐτυχὴς μὲ τὴν ἐλπίδα της! Κ' ἐγώ, ὅστις ἐνόμιζα ὅτι μὲ ἠθώωσε τέλος πάντων ἡ τύχη! Εἴμεθα λοιπόν, Οὐρβανέ, καὶ οἱ τρεῖς κατηραμένοι;

— Ὄχι! ἀπήντησεν ὁ μαρκήσιος, συγκεκινημένος. Μὴ ἀπελπιζώμεθα. Καταγίνομαι νὰ μεταβάλω τὸν ἄγριον χαρακτῆρά μου. Ἐν τιμῇ, καταγίνομαι μὲ ὅλας μου τὰς δυνάμεις. Θέλω νὰ περάνω τὴν τεταραγμένην αὐτὴν καὶ ἄγονον ὕπαρξίν μου. Ἀφῆτέ με τὸ θέρος ἐλεύθερον νὰ νικήσω τὰς ἀναμνήσεις μου, τοὺς δισταγμούς μου, τοὺς φόβους μου. Σὲ βεβαιόνω, θέλω νὰ σᾶς κάμω εὐτυχεῖς, καὶ θὰ μὲ βοηθήσῃ ἴσως ὁ Θεός.

— Εὐχαριστῶ, ἀδελφέ μου· εἶσαι ὁ καλλίτερος τῶν ἀνθρώπων! ἀπήντησεν ὁ δούξ, ἐναγκαλιζόμενος αὐτὸν καὶ πάλιν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ μαρκήσιος ἦτο βαθέως τεταραγμένος, ἀπήγαγεν αὐτὸν εἰς περίπατον, ἵνα τὸν διασκεδάσῃ ἀπὸ τῆς ἐργασίας του καὶ ὑποστηρίξῃ τὰς ἀγαθάς του διαθέσεις.

Ἔπραξε δὲ τότε ὅ,τι ὁ Οὐρβανὸς εἶχε πράξει πρὸς κατάκτησιν αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πρώτης ἐκείνης ἀδελφικῆς των διαχύσεως. Παρέστη ἀσθενὴς καὶ πάσχων τὴν καρδίαν, ἵνα ἐμπνεύσῃ εἰς αὐτὸν ἰσχὺν καὶ θέλησιν. Ἐξέφρασε ζωηρῶς τὰς τύψεις τοῦ συνειδότος του καὶ τὴν ἀνάγκην ἣν ᾐσθάνετο ἠθικοῦ στηρίγματος.

— Δύο δυστυχεῖς, τῷ εἶπε, δὲν δύνανται νὰ βοηθήσουν ὁ εἷς τὸν ἄλλον. Ἡ μελαγχολία σου μὲ παραλύει. Τὴν ἡμέραν μόνον κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ σὲ ἰδῶ εὐτυχῆ, θ' ἀνακτήσω τὴν δραστηριότητά μου καὶ θὰ αἰσθανθῶ χαρὰν ὅτι ζῶ.

Ὁ Οὐρβανὸς συγκινηθεὶς ἐπανέλαβε τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη ἦτο λίαν ὀδυνηρὰ δι' αὐτόν, προσεπάθησε νὰ τὴν λησμονήσῃ, προκαλῶν τὴν εὔθυμον στωμυλίαν τοῦ ἀδελφοῦ του. Ἐγένετο δὲ τοῦτο ἀμέσως, διότι ὁ δοὺξ ἀσμένως ἔδραξε θέμα ἀρεστότατον εἰς αὐτόν.

— Νὰ ἰδῇς! τῷ εἶπε, βλέπων αὐτὸν μειδιῶντα· θὰ μοῦ φέρῃς τύχην εἰς ὅλα! Ἐνθυμοῦμαι τώρα ὅτι πρό τινων ἡμερῶν μὲ δυσηρέστει κάτι φοβερά. Ἤμην ἄχαρις, ἀδέξιος· δὲν ἤξευρα τί σκέπτομαι. Εἶχα καταντήσει ἠλίθιος. Εἶμαι βέβαιος τώρα ὅτι θ' ἀνακτήσω τὰς διανοητικάς μου δυνάμεις.

— Καμμία γυναικεία ἱστορία πάλιν; εἶπεν ὁ

μαρκήσιος, καταστέλλων ἀόριστον καὶ αἰφνίδιον ἀνησυχίαν.

— Τί ἄλλο; αὐτὴ ἡ μικρὰ Σαὶν-Ζενὲ μὲ ἀπασχολεῖ περισσότερον ἴσως ἀφ' ὅ,τι πρέπει.

— Καὶ δὲν πρέπει, ἀπήντησεν ζωηρῶς ὁ μαρκήσιος. Δὲν τὸ ὡρκίσθης εἰς τὴν μητέρα; Μὲ τὸ εἶπε. Θ' ἀπατήσῃς τὴν μητέρα μας;

— Διόλου· ἀλλ' ἐπεθύμουν νὰ ἠναγκαζόμην εἰς τοῦτο.

— Νὰ ἀναγκασθῇς; Δὲν σ' ἐννοῶ.

— Δυστυχῶς αὐτοῦ κατήντησα.

Καὶ ὁ δοὺξ ἀφηγήθη. πῶς εἶχε ψευσθῇ τὸ κατ' ἀρχὰς πρὸς αὐτόν, ὑποκρινόμενος ἔρωτα πρὸς τὴν Καρολίναν, ἐπὶ τῇ ἀγαθῇ προθέσει νὰ ἐμπνεύσῃ εἰς ἐκεῖνον ἔρωτα· πῶς, βλέπων ὅτι ἀπετύγχανε, διενοήθη ν' ἀγαπηθῇ ὁ ἴδιος χωρὶς ν' ἀγαπήσῃ· καὶ πῶς ἐπὶ τέλους εἶχεν ἐρωτευθῇ πραγματικῶς χωρὶς καμμίαν νὰ ἔχῃ βεβαιότητα ὅτι ἀντηγαπᾶτο. Προσέθηκεν ἐν τούτοις, ὅτι ἤλπιζε νὰ νικήσῃ, ἤρκει μόνον νὰ μὴ δηλώσῃ τὸν ἔρωτά του, καὶ διηγήθη ταῦτα πάντα διὰ λέξεων τόσον λεπτῶν καὶ διφορουμένων, ὥστε ἀδύνατον ἀπέβη εἰς τὸν μαρκήσιον νὰ νουθετήσῃ αὐτὸν χωρὶς νὰ φανῇ γελοῖος. Εἶτα δέ, ὅτε αὐτὸς συνελθὼν ἐκ τῆς καταπλήξεώς του ἀπεπειράθη νὰ τοῦ ὁμιλήσῃ περὶ τῆς ἡσυχίας τῆς μητρός των καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ οἴκου των, μὴ τολμῶν ἐν τῇ ταραχῇ του ν' ἀρθρώσῃ λόγον οἱονδήποτε περὶ τοῦ ὀφειλομένου εἰς τὴν Καρολίναν σεβασμοῦ, ὁ δούξ, φοβηθεὶς αἴφνης τοιαύτην παραίνεσιν, ὤμοσεν ὅτι οὐδὲν ἤθελεν ἐπιχειρήσει πρὸς ἀποπλάνησίν της ἀλλ' ὅτι ἂν αὐτὴ αἴφνης γενναίως, ἄνευ ὅρων καὶ ὑπολογισμῶν, προσεφέρετο εἰς αὐτόν, ἦτο ἱκανὸς νὰ τὴν νυμφευθῇ.

Ἦτο ἆρά γε εἰλικρινής; Ἴσως ναί, ὡς ὑπῆρξε πάντοτε, ὁσάκις ἡ ἐπιθυμία προέτρεπεν αὐτὸν εἰς ἐπιχείρησιν, ὅθεν τὸν ἀπέτρεπε κατόπιν τὸ πάθος.

Ἐπειδὴ δὲ ὡμίλει μετά τινος πεποιθήσεως, ὁ μαρκήσιος δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐκφρασθῇ κατὰ τῆς παραδόξου ταύτης ὑποτροπῆς. Ἤξευρεν ὅτι ἡ μήτηρ του δὲν ἤλπιζεν εὐπρόσωπόν τινα γάμον τοῦ υἱοῦ της ἐκείνου, οὗτινος δὲν ἐξετίμα τὸν χαρακτῆρα· ὁ δὲ δοὺξ τῷ ἀπεδείκνυε δι' ἰσχυρῶν ἐπιχειρημάτων ὅτι ἐκεῖνος ἀκριβῶς, εἰς ὃν οὐδεμία πλέον φιλοδοξία ἦτο ἐπιτετραμμένη, ἦτο τοῦ μέλλοντός του ὁ κύριος.

— Βλέπεις, τῷ εἶπε συμπεραίνων, ὅτι ὅλα αὐτὰ εἶνε σοβαρώτατα. Ἠθέλησα καὶ πάλιν, τὸ ἐξομολογοῦμαι, νὰ στήσω παγίδα, ἀλλ' ἀπόφασιν εἶχα νὰ μὴ ὠφεληθῶ, καὶ τοῦτο, ἐννοεῖς, ἦτο ἀστειότης ἁπλῆ χωρὶς καμμίαν σπουδαιότητα. Ἀλλὰ συνελήφθην εἰς τοὺς βρόχους μου, καὶ τώρα πάσχω πολύ. Δὲν σοῦ ζητῶ νὰ μὲ βοηθήσῃς, ἀλλὰ σοῦ ἀπαγορεύω, ἐν ὀνόματι τῆς ἀγάπης μας, νὰ ἐπενεργήσῃς εἰς οἱονδήποτε, διότι ἂν φοβήσῃς τὴν δεσποινίδα Σαὶν-Ζενέ, θὰ μ' ἐξερεθίσῃς ἴσως, καὶ τότε δὲν ἐγγυῶμαι τίποτε. Ἤ, ἂν κατορθώσῃς νὰ μὲ κάμῃς νὰ παραιτηθῶ, θὰ ἐξερεθισθῇ ἴσως ἐκείνη καὶ θὰ κάμῃ καμμίαν τρέλλαν. Ἀφοῦ τὰ πράγματα ἔφθασαν ὅπου ἔφθασαν, καὶ μόνον τὸ ἀπρόοπτον δύναται νὰ φέρῃ τὴν λύσιν, μὴ ἀναμιγνύεσαι, καὶ ἔσο βέβαιος ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει θὰ φερθῶ εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ προσβάλω τὴν λεπτότητά σου, μήτε νὰ ταράξω τὴν ζωὴν τῆς μητρός μας, καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς φιλοξενίας τὴν ὁποίαν μοῦ χορηγεῖς.

ΙΑ'

Διαρκοῦντος τοῦ ἀλγεινοῦ τούτου διὰ τὸν μαρκήσιον διαλόγου, ἡ Καρολίνα εἶχε μετὰ τῆς μαρκησίας συνομιλίαν, ἥτις δὲν τὴν ἐτάραττε μὲν ἀλλὰ καὶ δὲν τὴν ἐφαίδρυνεν. Ἡ μαρκησία, προσηλωμένη ὅλη εἰς τὰ σχέδιά της, ἀπεκάλυψεν εἰς τὴν νεαρὰν αὐτῆς ἔμπιστον οἰκογενειακὴν φιλοδοξίαν τοιαύτην, ὁποίαν ἐκείνη οὐδὲ κἂν ὑπώπτευεν. Ὅ,τι ἰδίως ἠγάπα κ' ἐθαύμαζε τῆς μαρκησίας, ἦτο ἡ ἱπποτική της ἀφιλοκέρδεια, καὶ ἡ ἐγκαρτέρησις αὐτῆς πρὸς τὰ τετελεσμένα γεγονότα καὶ τὴν ἀπώλειαν τοῦ πλούτου της. Ἀλλ' ἔβλεπε νῦν, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐλαττώσῃ τὸν θαυμασμόν της, καὶ ὅτι πᾶσα ἐκείνη ἡ μεγάθυμος φιλοσοφία ἦτο ἔνδυμα μόνον ὡραῖον ὡραίως φερόμενον. Καὶ δὲν ὑπεκρίνετο μὲν ἡ μαρκησία, διότι γυνὴ τοσοῦτον μεταδοτικὴ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐνεργῇ ἐκ σκέψεως καὶ προμελέτης. Ἀλλ' ἁρμοζομένη πρὸς τὰς περιστάσεις, οὐδόλως ἐνόμιζεν ἑαυτὴν ἀσυνεπῆ, ἰσχυριζομένη μὲν ὅτι θὰ προετίμα ν' ἀποθάνῃ τῆς πείνης ἢ νὰ ἴδῃ ἕνα τῶν υἱῶν της πλουτοῦντα δι' ἐξευτελισμοῦ, ἀλλὰ καὶ λέγουσα συγχρόνως, ὅτι εἶνε σκληρότατον ν' ἀποθάνῃ τις τῆς πείνης, ὅτι ἡ ζωή της ἦτο ζωὴ στερήσεων καὶ ἡ τοῦ μαρκησίου ἀληθὲς καθαρτήριον, καὶ ὅτι τέλος δὲν δύναταί τις νὰ ἦνε εὐτυχής, ὁσάκις μεθ' ὅλης τῆς τιμῆς καὶ τῆς ὑπερηφανείας, ἣν δικαιολογεῖ ἄμωμος συνείδησις, δὲν ἔχει τοὐλάχιστον καὶ διακοσίων χιλιάδων φράγκων εἰσόδημα.

Ἡ Καρολίνα ἐνόμισεν ὅτι ἠδύνατο νὰ τολμήσῃ γενικάς τινας ἐνστάσεις, ἃς ἡ μαρκησία ἀπέκρουσε ζωηρότατα.

— Δὲν πρέπει, εἶπεν, οἱ υἱοὶ τῶν μεγάλων οἰκογενειῶν νὰ ὑπερέχωσι πάσης κοινωνικῆς τάξεως; Τὸ δόγμα αὐτὸ ἔπρεπε νὰ τὸ ἔχετε καὶ σεῖς, ἥτις κατάγεσθε ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας. Ἔπρεπε νὰ ἐννοῆτε, ὅτι οἱ εὐπατρίδαι ἔχουσιν ἀνάγκας μεγαλοδωρίας, αἵτινες καὶ δίκαιαι εἶνε καὶ ὑποχρεωτικαὶ ἴσως, καὶ ὅτι ὅσον ὑψηλότερον εὑρίσκονται τὰ πρόσωπα ταῦτα, τόσον περισσότερον ἐπιβάλλεται εἰς αὐτὰ νὰ ἔχωσι περιου-

σίαν ἀνάλογον πρὸς τὴν ὑψηλήν των θέσιν. Ὑποφέρω φρικτά, σᾶς ὁμολογῶ, ὅταν βλέπω τὸν μαρκήσιον νὰ κάμνῃ μόνος του τοὺς λογαριασμούς του μὲ τοὺς μισθωτούς του, νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἀποφυγῆς τῶν περιττῶν ἀλλ' ἀναποφεύκτων πολλάκις ἐξόδων, καὶ ν' ἀσχολῆται πολλάκις ἐν ἀνάγκῃ καλεῖς αὐτοὺς τοῦ μαγειρείου μου τὰς λεπτομερείας. Ὅστις γνωρίζει τὴν ἀπορίαν μου, πρέπει νὰ θαυμάσῃ ἀληθῶς βλέπων αὐτὸν βασανιζόμενον τόσον διὰ νὰ μὴ στερηθῶ ἐγὼ τίποτε. Ἀλλ' ὅστις δὲν τὴν φαντάζεται ἀκριβῶς, μᾶς νομίζει βεβαίως φιλαργύρους, καὶ ὁμοίους πρὸς τοὺς μικροὺς ἀστοὺς τῶν πόλεων.

— Ἀφοῦ λοιπόν, εἶπεν ἡ Καρολίνα, σᾶς στενοχωρεῖ τόσον ἡ ζωή σας, τὴν ὁποίαν ἐνόμιζον ἄνετον, ἔντιμον, ἔνδοξον μάλιστα, εὔχομαι ὁ γάμος αὐτὸς νὰ ἐπιτύχῃ, διότι ἄλλως, ἐν ἀποτυχίᾳ, θὰ σᾶς ἐχρειάζετο νέα προμήθεια θάρρους. Ἐν τούτοις ἂν μοῦ ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ ἔχω γνώμην...

— Πάντοτε πρέπει νὰ ἔχῃ τις γνώμην. Εἰπέτε την, ἀγαπητή μου.

— Νομίζω ὅτι τὸ φρονιμώτερον καὶ τὸ ἀσφαλέστερον εἶνε ν' ἀποδεχθῆτε τὸ παρὸν ὡς ἀνεκτόν, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ παραιτηθῆτε τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος συνοικεσίου.

— Καὶ τί σημαίνει ἂν πλανηθῶ, καλή μου κόρη; Τὸ φοβεῖσθε σεῖς δι' ἐμέ; Ἡ διάλυσις τῶν ἐλπίδων δὲν φονεύει, ἐνῷ ἡ ἐλπὶς ζωογονεῖ. Ἀλλὰ διατί ἀμφιβάλλετε περὶ τῆς ἐπιτυχίας τῶν ἰδικῶν μου ἐλπίδων;

— Ὢ! δὲν ἀμφιβάλλω, ἀπήντησεν ἡ Καρολίνα. Διατί ν' ἀμφιβάλλω, ἂν ἡ δεσποινὶς Ξαιντράϊγ εἶνε τόσον τελεία ὅσον τὴν λέγουν;

— Εἶνε τελεία, τὸ βλέπετε, ἀφοῦ ἐκλέγει τὴν ἀξίαν καὶ ἀρκεῖται εἰς τὰ ἰδικά της πλούτη.

— Τοῦτο δὲν μοῦ φαίνεται δύσκολον, διενοήθη ἡ Καρολίνα.

Ἀλλὰ δὲν ἠθέλησε νὰ εἴπῃ τί, καὶ ἡ μαρκησία ὑπέλαβεν.

— Ἔπειτα... Ξαιντράϊγ! συλλογίζεσθε, ἀγάπη μου τὸ γόητρον τοιούτου ὀνόματος; Δὲν βλέπετε ὅτι κόρη τοιούτου γένους δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἀτελὲς μεγαλεῖον; Σεῖς, — τὸ παρετήρησα ἐνίοτε — δὲν ἔχετε πολλὴν πεποίθησιν εἰς τὰς ἀπὸ τοῦ γένους ἀρετάς. Ἴσως ἐφιλοσοφήσατε περὶ τούτου περισσότερον τοῦ δέοντος. Μὴ πιστεύετε ὅμως τὰς νέας αὐτὰς προλήψεις καὶ τὰς ἀξιώσεις τῶν κυρίων ὀψιπλούτων! Εἰς τὸ πεῖσμά των, οἱ οὐδαμινοὶ ἄνθρωποι δὲν ἔχουσιν εὐγένειαν καρδίας. Τὸ κληρονομικὸν ἁμάρτημα τῆς φειδοῦς καὶ τῆς φιλαργυρίας θὰ πνίγῃ πάντοτε τὰς ὁρμάς των. Δὲν θὰ τοὺς ἴδῃτε ποτὲ νὰ θυσιάσωσι τὴν περιουσίαν των καὶ τὴν ζωήν των ὑπὲρ μιᾶς ἰδέας, ὑπὲρ τῆς θρησκείας των, τοῦ ἡγεμόνος των, τοῦ ὀνόματός των. Ἠμποροῦν ν' ἀνδραγαθήσουν ἐκ φιλοδοξίας· ἀλλὰ θὰ τὸ κάμουν πάντοτε πρὸς ἀτομικὸν συμφέρον, νὰ ἦσθε βεβαία.

Ἡ Καρολίνα ἐπειράχθη ἐκ τοῦ ἀκράτου αὐτοῦ ἐνθουσιασμοῦ τῆς μαρκησίας ὑπὲρ τῆς εὐγενείας· εὗρε δὲ μέσον ν' ἀλλάξῃ ὁμιλίαν. Ἀλλὰ διαρκοῦντος τοῦ γεύματος ἀπησχόλησεν αὐτὴν ἡ σκέψις, ὅτι ἡ γηραιά της φίλη, ἡ φιλόστοργος θετή της μήτηρ ἔτασσεν αὐτὴν ἐν δευτέρᾳ ὅλως μοίρᾳ. Ἐνόμισεν ἴσως ἐκείνη ὅτι ἠδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ τοιουτοτρόπως πρὸς κόρην εὐγενοῦς, φυσικὴν ὀπαδὸν τοῦ συστήματος τῶν ὑγιῶν ἀρχῶν. Ἡ Καρολίνα ὅμως ἔλεγε καθ' ἑαυτήν, καὶ δικαίως, ὅτι ἡ εὐγένειά της ἦτο λίαν πενιχρὰ καὶ ἀμφίβολος ἴσως. Οἱ πρόγονοί της παλαιοὶ δημοτικοὶ ἄρχοντες ἐν ἐπαρχίᾳ, εἶχον ἐξευγενισθῇ ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ', ὁ δὲ πατήρ της οὐδεμίαν ᾐσθάνετο ὑπερηφάνειαν φέρων τὸν τίτλον τοῦ ἱππότου. Ἔβλεπε λοιπόν, ὅτι ἡ περιφρόνησις τῆς μαρκησίας πρὸς τὰς κατωτέρας τάξεις ἦτο ζήτημα ποσοῦ, καὶ ὅτι κατὰ φυσικὴν συνέπειαν ἐθεώρει ἔτι μᾶλλον ὑποδεεστέραν κόρην τινὰ πτωχὴν καὶ μικρὰν ἔχουσαν τὴν εὐγένειαν.

Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη δὲν προυξένει ἀνόητον λύπην εἰς τὴν δεσποινίδα Σαὶν-Ζενέ, ἀλλ' ἡ φυσική της εὐθύτης ἐπανίστατο κατὰ τοιαύτης ἀδικίας, ἐπιβαλλομένης τοσοῦτον αὐθεντικῶς δίκην καθήκοντος εἰς τὰς πεποιθήσεις της.

— Πῶς λοιπόν, διενοεῖτο, ἡ ζωή μου, ζωὴ πτωχείας, ἀφοσιώσεως, θάρρους καὶ ἐν τούτοις εὐθυμίας, ἡ ἑκουσία μου ἀπάρνησις πάσης βιωτικῆς χαρᾶς, οὐδὲν σημαίνουσιν ἀπέναντι τοῦ ἡρωϊσμοῦ μιᾶς Ξαιντράϊγ, ἥτις φρονεῖ ὅτι δύναται ν' ἀρκεσθῇ εἰς διακοσίων χιλιάδων φράγκων εἰσόδημα, ἵνα νυμφευθῇ τέλειον ἄνδρα; Αὐτῆς ἡ ἐκλογὴ εἶνε ἀξιοθαύμαστος διότι κατάγεται ἀπὸ τοὺς Ξαιντράϊγ, κ' ἐμοῦ ἡ θυσία εἶνε πρᾶγμα κοινὸν καὶ ἁπλῆ ὑποχρέωσις διότι κατάγομαι μόνον ἀπὸ τοὺς Σαὶν-Ζενέ;

Ἡ Καρολίνα ἀπεδίωξε βαθμηδὸν τὰς σκέψεις ταύτας, ἃς ἐγέννα δικαία προσβληθεῖσα φιλοτιμία, ἀλλὰ τὰ ἴχνη των παρέμειναν ἐλαφρὰ ἐπὶ τῆς ἐκφραστικῆς της μορφῆς. Ἡ ἀληθὴς καὶ νεαρὰ καλλονὴ οὐδὲν δύναται νὰ κρύψῃ. Ὁ δοὺξ παρετήρησε τὴν μαρτυρίαν αὐτήν, καὶ ἀπέδωκεν εἰς ἑαυτὸν τὴν κρυφίαν ἐκείνην λύπην. Ηὔξησε δὲ ἡ πλάνη του, ὅτε εἶδε τὴν δεσποινίδα Σαὶν-Ζενὲ ἔτι μᾶλλον περιεσκεμμένην, καί τοι προσπαθοῦσαν ν' ἀνακτήσῃ τὴν συνήθη αὐτῆς εὐθυμίαν. Τούτου ὅμως ἀληθὴς αἰτία ἦτο ἄλλη. Ἡ Καρολίνα εἶχεν, ὡς συνήθως, ἀποτείνει τὸν λόγον εἰς τὸν μαρκήσιον περί τινων λεπτομερειῶν τῆς ἑσπερινῆς τοῦ οἴκου διοικήσεως, ἐκεῖνος δέ, ὁ τοσοῦτον συνήθως ἀβρόφρων, τὴν ἠνάγκασε, μὴ προσέχων, νὰ ἐπαναλάβῃ τὸν λόγον. Ἐνόμισεν αὕτη ὅτι εἶχε κ' ἐκεῖνος μερίμνας ἐνδομύχους. Ἀλλὰ δὶς καὶ τρὶς ἀπήντησε τὸ ψυχρὸν καὶ πε-

ριφρονητικὸν σχεδὸν βλέμμα του. Καταπλαγεῖσα καὶ περίτρομος ἀπέμεινε σκυθρωπὴ καὶ ἠναγκάσθη, ἐρωτηθεῖσα, νὰ προφασισθῇ ἡμικρανίαν. Ὁ δοὺξ ὑπώπτευσεν ἀμυδρῶς τὴν ἀλήθειαν, ὡς πρὸς τὸν ἀδελφόν του· ἀλλ' ἡ ὑποψία αὕτη διελύθη, εὐθὺς ὡς εἶδεν αὐτὸν ἀνακτῶντα τὴν φαιδρότητά του. Δὲν ἐμάντευσεν ὁποία ἀπόγνωσις καὶ ἀντίδρασις ἐκυρίευεν ἀλληλοδιαδόχως τῆς τεταραγμένης ἐκείνης ψυχῆς, καὶ νομίζων ὅτι ἠδύνατο ἀταράχως ν' ἀσχοληθῇ περὶ τὴν Καρολίναν, τῇ εἶπεν:

— Σεῖς πάσχετε, βλέπω· πάσχετε πολύ. Προσέξατε, μητέρα, πρό τινος καιροῦ ἡ δεσποινὶς Σαὶν-Ζενὲ εἶνε συχνάκις ὠχρά.

— Νομίζεις; ἀπήντησεν ἡ μαρκησία, θεωροῦσα συμπαθῶς τὴν Καρολίναν. Εἶσθε ἀδιάθετος, ἀγαπητή μου; Μὴ μοῦ τὸ κρύπτετε.

— Εἶμαι θαυμάσια, ἀπεκρίθη ἡ Καρολίνα. Σήμερον μὲ προσέβαλεν ὀλίγον ὁ ἥλιος· ἀλλὰ δὲν εἶνε τίποτε.

— Τοὐναντίον, εἶνε κἄτι, εἶπεν ἡ μαρκησία, παρατηροῦσα αὐτήν. Ὁ μαρκήσιος ἔχει δίκαιον. Εἶσθε πολὺ χαλασμένη. Νὰ ἐξέλθετε ὀλίγον εἰς τὸν δροσερὸν ἀέρα, ἢ τὸ καλλίτερον ἴσως, ν' ἀποσυρθῆτε εἰς τὸ δωμάτιόν σας. Ἐδῶ κάμνει πολλὴν ζέστην. Περιμένω ἀπόψε ἕνα σωρὸ γείτονας. Δὲν σᾶς χρειάζομαι καὶ σᾶς δίδω τὴν ἐλευθερίαν σας.

— Ξεύρετε τί θὰ σᾶς ὠφελοῦσε; εἶπεν ὁ δοὺξ πρὸς τὴν ταλαίπωρον Καρολίναν, ἣν μεγάλως ἠνώχλει ἡ πρὸς αὐτὴν ἐστραμμένη γενικὴ προσοχή. Νὰ ἱππεύσετε ὀλίγον. Τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ἀγροτικὸν τετράποδον, περὶ τοῦ ὁποίου σᾶς ὡμίλουν πρὸ ὀλίγου, εἶνε πολὺ ἥσυχον καὶ ἔχει κνήμας λαμπράς. Θέλετε νὰ δοκιμάσετε;

— Μόνη της; εἶπεν ἡ μαρκησία. Ἵππον ἐντελῶς ἄγνωστον;

— Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἡ δεσποινὶς Καρολίνα θὰ διεσκέδαζε. Εἶνε γενναία καὶ δὲν φοβεῖται τίποτε, τὸ ἠξεύρω. Ἔπειτα θὰ τὴν προσέξω ἐγώ, ἐγγυῶμαι.

Ἐπέμεινε δὲ τόσον, ὥστε ἡ μαρκησία ἠρώτησε τὴν Καρολίναν, ἂν πραγματικῶς μικρός τις ἔφιππος περίπατος δὲν θὰ τὴν εὐχαρίστει.

— Ναί, ἀπήντησεν ἐκείνη, παρασυρομένη ὑπὸ τῆς ἀνάγκης, ἣν ᾐσθάνετο ν' ἀποσείσῃ τὴν βαρυθυμίαν αὐτῆς. Εἶμαι ἀρκετὰ παιδί, ὥστε νὰ αἰσθανθῶ εὐχαρίστησιν. Ἀλλὰ θὰ ἐπροτίμων ἄλλην ἡμέραν. Δὲν ἤθελον νὰ γίνω θέαμα εἰς τοὺς ξένους τοὺς ὁποίους περιμένετε, τόσον μᾶλλον ὅσον ἡ πρώτη μου ἀπόπειρα θὰ εἶνε πιθανῶς πολὺ ἀδεξία.

— Πηγαίνετε εἰς τὸν δρυμόν, εἶπεν ἡ μαρκησία. Εἶνε τόσον βαθὺς καὶ σύσκιος, ὥστε δὲν θὰ ἰδῇ κανεὶς τὴν πρώτην σας δοκιμήν. Ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἀκολουθήσῃ κάποιος ἔφιππος. Ὁ γέρων Ἀνδρέας, παραδείγματος χάριν. Ἱππεύει καλά, κ' ἔχει ἄλογον φρόνιμον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐν ἀνάγκῃ ἠμπορεῖτε ν' ἀνταλλάξητε τὸ ἰδικόν σας, ἂν ἦνε πολὺ τρελλόν.

— Ναί, ἔτσι νὰ γίνῃ! εἶπεν ὁ δούξ. Ὁ Ἀνδρέας ἱππεύει τὴν γραῖαν λευκήν, ἐγὼ ἐπιστατῶ εἰς τὴν ἀναχώρησιν, καὶ τὸ πρᾶγμα πηγαίνει θαυμάσια.

— Ἀλλ' ἐφίππιον γυναικεῖον; παρετήρησεν ἡ μαρκησία, ἀδιαφοροῦσα κατὰ τὸ φαινόμενον περὶ τὴν ἱππικὴν αὐτὴν ἐκδρομήν.

— Ὑπάρχει ἕν, τὸ εἶδα εἰς τὴν ἀποθήκην, ἀπήντησε ζωηρῶς ὁ δούξ· πηγαίνω νὰ φροντίσω.

— Καὶ ἀμαζών; εἶπεν ἡ μαρκησία.

— Ἀρκεῖ ἓν οἱονδήποτε μακρὸν φόρεμα, εἶπεν ἡ Καρολίνα, ἀποφασίσασα αἴφνης ν' ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ δυσμενοῦς ἤθους τοῦ μαρκησίου καὶ νὰ φύγῃ τὴν παρουσίαν του.

Ἡ μαρκησία τῇ ἔδωκε τὴν ἄδειαν νὰ ἑτοιμασθῇ, καὶ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ δευτέρου υἱοῦ της ἀπῆλθεν εἰς προϋπάντησιν τῶν ἐρχομένων ἐπισκέψεων.

Ὅτε ἡ δεσποινὶς Σαὶν-Ζενὲ κατέβη τὴν περίστροφον κλίμακα τοῦ παρακειμένου εἰς τὸ δωμάτιόν της πυργίσκου, εὗρε τὸν ἵππον ἐπισεσαγμένον καὶ κρατούμενον παρὰ τοῦ δουκὸς αὐτοῦ, ἐνώπιον τῆς μικρᾶς ἀψιδωτῆς θύρας ἥτις ἤνοιγε πρὸς τὴν αὐλήν. Παρίστατο δὲ καὶ ὁ Ἀνδρέας, ἱππεύων γηραιάν τινα φορβάδα χρησιμεύουσαν εἰς μετακόμισιν λαχάνων, παροιμιακῆς ἰσχνότητος καὶ οἰκτρῶς συνεσκευασμένην, διότι ὁ σταῦλος ἦτο εἰς ἐντελῆ παραλυσίαν. Ὁ Μαρκήσιος, στενοχωρημένος οἰκονομικῶς πολὺ περισσότερον ἢ ὅτι ὡμολόγει, εἶχε προφασισθῆ ἔλλειψιν προνοίας, ὁ δὲ δούξ, μαντεύων τὴν ἀλήθειαν, εἶχε δηλώσει. ὅτι τὸ κατ' αὐτόν, ἐπροτίμα νὰ ἀπέρχεται εἰς θήραν πεζός, ἵνα πολεμᾷ τὴν εὐσαρκίαν του.

Ἡ συσκευὴ τοῦ Ζακὲ — οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ ἀγροτικὸν ἱππάριον, ὅπερ ἀπὸ δώδεκα ὡρῶν εἶχε προβιβασθῆ εἰς τὸ ἀξίωμα ἵππου ἱππασίας — δὲν ἦτο εὔκολον πρᾶγμα, ὁ δὲ Ἀνδρέας, ἐνεὸς ἐκ τῆς αἰφνιδίας ταύτης ἱππασίας, δὲν θὰ κατώρθου βεβαίως νὰ εὕρῃ τόσον γρήγορα τὸ γυναικεῖον ἐφίππιον καὶ νὰ τὸ καταστήσῃ χρήσιμον. Ὁ δοὺξ μόνος του συνετέλεσε πάντα ἐντὸς τετάρτου τῆς ὥρας, μετὰ θαυμασίας ταχύτητος καὶ δεξιότητος. Ἦτο κάθιδρος, ἡ δὲ Καρολίνα κατεθορυβήθη ὅτε τὸν εἶδε κρατοῦντα τὸν πόδα της, ἵνα τὴν βοηθήσῃ νὰ ἱππεύσῃ, διορθοῦντα τὸ ἱπποστόμιον καὶ σφίγγοντα τὴν μασχαλιστῆρα ὡς ἐξ ἐπαγγέλματος ἱπποκόμος, γελῶντα περὶ τῆς δυσαρμονίας ὅλων αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ ἀποδεχόμενον φαιδρῶς τὴν κατάστασιν αὐτὴν μετὰ μυρίων ἐνδείξεων ἀδελφικῆς μερίμνης.

Ἕπεται συνέχεια.

Η ΔΙΦΘΕΡΙΤΙΣ

'Εκ τοῦ ἡμερολογίου νεάνιδος.

... Αἱ καλλίτεραί μου ἡμέραι ἦσαν ἐκεῖναι κατὰ τὰς ὁποίας ἤρχετο ἡ ῥάπτρια. Ἐπειδὴ ἡ κατοικία μας ἦτο μικρά, ἡ γυνὴ ἐκείνη εἰργάζετο εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Νομίζω ὅτι τὴν βλέπω ἀκόμη τὴν καϋμένην τὴν Ἑλένην νὰ κάθηται πλησίον τοῦ παραθύρου μὲ γελαστὸν πρόσωπον. Ἐνῷ ἔρραπτε μοῦ ὡμίλει περὶ τοῦ νοικοκυριοῦ της, περὶ τοῦ συζύγου της, ὅστις ἦτο διανομεὺς τοῦ ταχυδρομείου, καὶ περὶ τῶν τέκνων της τὰ ὁποῖα ἀνέθρεψε μὲ τόσον κόπον. Μὲ τὸ θάρρος καὶ τὴν καρτερίαν της ἀπηλλάγη ἀπὸ πολλὰ βάσανα· ἀφ' οὗ δὲ μοῦ διηγεῖτο καμμίαν ἀπὸ τὰς περασμένας μεγάλας λύπας της, τὸ πρόσωπόν της ἠκτινοβόλει ἀπὸ χαράν.

— Αἴ, τί τὰ θέλετε, ἡ εὐτυχία εἶνε δι' ὅλους, κυρία Εὐτέρπη; μοὶ εἶπεν ἡμέραν τινά... ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἰμποροῦν νὰ εἶνε εὐτυχεῖς!

— Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἰμποροῦν νὰ εἶνε εὐτυχεῖς! Αὐτὸ εἶνε παρηγορητικόν, καλή μου Ἑλένη, ἀλλὰ δὲν θὰ μοῦ ἀρνηθῇς ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι γεννῶνται δυστυχεῖς καὶ ἀποθνήσκουν δυστυχεῖς.

— Διότι δὲν ἀγαποῦν κανένα· οἱ ἴδιοι πταίουν.

— Μολαταῦτα, πέρυσι ὅταν ἀρρώστησε τὸ παιδάκι σου, καὶ ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀποθάνῃ, ἂν τὸ ἀγαποῦσες ὀλιγώτερον, θὰ ἦσουν ὀλιγώτερον δυστυχής.

Ἐνόουν ὅτι ἔλεγα ἀνοησίαν, ἀλλ' ᾐσθανόμην μεγάλην εὐχαρίστησιν ὁσάκις τὴν ἤκουα νὰ ὁμιλῇ διὰ τὸν ἑαυτόν της καὶ τοὺς οἰκείους της.

— Ὡραῖος λογαριασμὸς αὐτός, μὰ τὴν ἀλήθεια! Θαρρῶ ὅτι ἀστειεύεσθε μαζί μου, κυρία Εὐτέρπη. Εἶνε σὰν νὰ μοῦ λέγετε ὅτι εἶνε συμφέρον μας νὰ μᾶς κόψουν τὰ δυὸ πόδια μας διὰ νὰ οἰκονομήσωμε τὰ ὑποδήματά μας. Θὰ ἰδῆτε σὲ 'λίγο, τί εἶνε ἡ ἀγάπη τῶν παιδιῶν. Εἶνε λύπη ἀλλὰ εἶνε καὶ χαρά. Ἂς ἐτολμοῦσε κανεὶς νὰ μοῦ εἰπῇ: Μὴν ἀγαπᾷς δὰ τόσον τὸ ἀγοράκι σου, κουτή, γιατὶ θὰ ὑποφέρῃς πολλὰς ἀνησυχίας. Εἴξευρα ἐγὼ πῶς νὰ τοῦ ἀπαντήσω, ὅταν ἐκρατοῦσα 'πάνω εἰς τὰ γόνατά μου τὸ καϋμένο τὸ παιδάκι μου μισαποθαμμένο, καὶ ζητοῦσε μὲ τὰ δυὸ μαραμμένα χειλάκια του ἀέρα... Τὸ πρόσωπό του ἦτανε μελανὸ καὶ τὰ χεράκια του ἄσπρα σὰν κεριά... Τί νὰ σᾶς 'πῶ, τὥνοιωθε ὁ καθεὶς πῶς ἡ μηχανὴ ἀπὸ μέσα δὲν εἰμποροῦσε πειὰ νὰ δουλέψῃ. Καὶ ὅμως εἶχε καρφωμένα ἐπάνω μου τὰ δυὸ μεγάλα μάτια του... Ἐγὼ τοῦ ἐχαμογελοῦσα, ἐννοεῖται, ἀλλὰ δὲν τὸ καλοέβλεπα ἀπὸ τὰ δάκρυα ποῦ δὲν ἤθελα νὰ τὰ σκουπίσω ἐμπρός του καὶ προσπαθοῦσα νὰ τὰ καταπίνω. Τί ἁρμυρὰ ποῦ εἶνε αὐτὰ τὰ δάκρυα, κυρία Εὐτέρπη! Ὁ καϋμένος ὁ ἄνδρας μου ἦτο γονατιστὸς ἐμπρὸς εἰς τὸ μικρὸ καὶ τοῦ ἔκαμνε χάρτινους κοκόρους καὶ τοῦ ἐτραγουδοῦσε ἕνα τραγουδάκι ποῦ τὸ ἔκαμνε ἄλλοτε κ' ἐγελοῦσε. Σὲ μερικαῖς λέξεις τοῦ τραγουδιοῦ, ὅπου τοῦ ἐνθύμιζαν κανὲν ἀστεῖο πρᾶγμα, ἔβλεπες κ' ἐσηκόνοντο τὰ δυὸ ἄκρα τοῦ στόματός του καὶ τὰ μάγουλά του ἐφούσκωναν ὀλίγο κάτω ἀπὸ τὰ 'μάτια του. Γελοῦσε καὶ τότε ἀλλὰ ὅπως εἰμποροῦσε... Ἦταν μία λύπη νὰ τὸ βλέπῃς. Ἄχ! δὲν εἰμπορῶ οὔτε νὰ τὸ συλλογισθῶ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, χωρὶς νὰ μοῦ ἔλθουν δάκρυα. Νά, μὲ συγχωρεῖτε.

Καὶ ἡ δυστυχὴς Ἑλένη ἐξέβαλε τὸ μανδίλι της ἀπὸ τὴν τσέπην καὶ ἤρχιζε νὰ κλαίῃ. Ἀνάμεσα εἰς τὰ δάκρυα ἐγελοῦσε κ' ἔλεγε:

— Θὰ περάσῃ... Δὲν εἶνε τίποτε... Τί ἀνόητη ποῦ εἶμαι! τὰ δάκρυά μου πίπτουν ἐπάνω εἰς τὸ φόρεμά σας ποῦ ῥάπτω...

Ἔλαβα τὴν χεῖρά της καὶ τὴν ἔσφιξα.

— Δὲν πιστεύω νὰ τὰ πιστεύετε αὐτὰ ποῦ ἐλέγατε τώρα; μοῦ εἶπε.

— Τί πρᾶγμα;

— Ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀγαποῦμε τὰ παιδιά μας μὲ ὅλην τὴν καρδιά μας γιὰ νὰ μὴν ἔχωμε βάσανα. Αὐταὶς αἱ ἰδέαις εἶνε ἡ βρῶμαις τοῦ μυαλοῦ· καὶ ὅποιος τὰς ἔχει πρέπει νὰ καθαρίζῃ τὸ μυαλό του· νὰ μὲ συγχωρεῖτε ποῦ μιλῶ ἔτσι.

— Ἔχεις δίκαιον, καλή μου Ἑλένη, ἐγὼ τὸ εἶπα αὐτὸ χάριν ἀστειότητος. . Καὶ πῶς ἔγεινε καλά, τὸ παιδί σου;

— Σταθῆτε νὰ τελειώσω τὸ ῥάψιμό μου καὶ νὰ σᾶς τὸ διηγηθῶ· εἶνε σωστὸ θαῦμα· τί λέγω θαῦμα; θαύματα, διότι δύο θαύματα ἔγειναν, ἕνα ποῦ ἔσωσε ὁ Θεὸς τὸ παιδί μου, καὶ δεύτερο ποῦ ἐγνωρίσαμε ἕνα ἄνθρωπο μὲ μεγάλη ἐπιστήμη καὶ μεγάλη καρδιά, τὸν ἰατρὸ Φαρόν. Εἶνε περίφημος ἰατρός. Ὁ Θεὸς 'ξεύρει πλέον πόσοι τὸν ζητοῦν καὶ πόσα τοῦ δίδουν... Ἀπορεῖς τώρα πῶς ἔκαμε ἐγχείρισι τοῦ μικροῦ μου... Ἀπ' ἐδῶ ἴσα ἴσα ἀρχίζει τὸ θαῦμα. Ὁ ἄνδρας μου βλέποντας ὅτι τὸ παιδί μας ἐκόντευε νὰ ἀποθάνῃ, τὰ εἶχε χάσει. Ἔξαφνα τὸν βλέπω καὶ σηκόνεται, παίρνει γρήγορα ἀπὸ τὸ σεντοῦκι τὸ καινούργιο του φόρεμα, τὸ μαῦρό του καπέλο κ' ἐνδύνεται γρήγορα.

— Ποῦ πᾷς;

— Θὰ πάγω νὰ εὕρω τὸν Φαρόν.

Ἦτο τὸ ἴδιο σὰν νὰ μοῦ ἔλεγε πάγω νἄυρω τὸν ὑπουργὸ τῶν ἐξωτερικῶν.

— Καὶ θαρρεῖς ὅτι ὁ ἰατρὸς ὁ Φαρὸν θἄχῃ τὴν ἔννοιά σου;... Καϋμένε, θὰ σὲ διώξουν ἀπὸ τὸ σπίτι του ἅμα πᾷς.

Τίποτε· 'ς τοῦ κουφοῦ τὴν πόρτα ὅσο θέλεις

βρόντα· ἦτο εἰς τὴν σκάλα καὶ τὸν ἄκουα νὰ καταβαίνῃ τὰ σκαλιὰ σὰν νὰ εἶχε πιάσει φωτιὰ τὸ σπίτι. Φωτιά! ἦτο χειρότερο ἀπὸ φωτιά.

Βάλετε τώρα μὲ τὸν νοῦ σας ἐμένα μονάχη μὲ τὸ καϋμένο τὸ μικρό μου. Δὲν ἤθελε νὰ μείνῃ 'ς τὸ κρεββατάκι του, τοῦ ἄρεσκε νὰ τῶχω 'ς τὴν ἀγκαλιά μου κουκουλωμένο μὲ τὸ παπλωματάκι του. Ἔλεγα μέσα μου: Τώρα δὰ θὰ τελειώσῃ, θὰ κλείσῃ τὰ ματάκια του καὶ πάει πλειά· κ' ἐκρατοῦσα τὴν ἀναπνοή μου διὰ ν' ἀκούσω τὴν ἰδική του ποῦ ἐγίνετο διοένα πειὸ ἀδύνατη.

Ὕστερ' ἀπὸ μιὰ ὥρα ἀκούω ν' ἀναβαίνουν. Ἀνοίγει ἡ θύρα καὶ ἐμβαίνει ὁ ἄνδρας μου. Ἔπλεε 'ς τὸν ἵδρωτα καὶ μόλις ἠμποροῦσε νὰ ὁμιλήσῃ· τόσο λαχανιασμένος ἦτο. Χίλια χρόνια νὰ ζήσω δὲν θὰ λησμονήσω μὲ τί φωνὴ μοῦ εἶπε:

— Αἴ, τὸ παιδί;

— Ὄχι χειρότερα· καὶ ὁ ἰατρός;

— Θὰ ἔλθῃ.

Αὐτὸς ὁ λόγος μοῦ ἔχυσε βάλσαμο 'ς τὴν καρδιά μου· ἐνόμισα ὅτι μοῦ ξανάδινε 'πίσω κανεὶς τὸ παιδί μου. Ἄχ, νὰ ξέρατε τί ἀγάπη ἔχουν αὐτὰ τὰ παιδιά! Ἐφιλοῦσα τὸ μικρό, ἐφιλοῦσα τὸν πατέρα του, ἐγελοῦσα, ἔκλαια· ἤμουν ἥσυχη πλειά. Γιατί, βλέπετε, ἔχομε ἀνάγκη ἀπὸ θάρρος· ὁ Θεὸς μᾶς στέλλει κἄποτε τέτοιαις ἐλπίδες. Καὶ ὅμως ἦτο σωστὴ τρέλλα ἡ χαρά μου, γιατὶ ὁ Φαρὸν ἠμποροῦσε νὰ μὴν ἔλθῃ.

Λέγω εἰς τὸν ἄνδρα μου:

— Τὸν εὑρῆκες 'ς τὸ σπίτι του;

Τότε μοῦ διηγήθη μὲ χαμηλὴ φωνὴ τί ἔκαμε, κ' ἔκοπτε τὴν ὁμιλίαν του κάθε στιγμὴν γιὰ νὰ σκουπίσῃ τὸ μέτωπόν του καὶ ν' ἀναπνεύσῃ.

— Ἔτρεξα εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν παιδιῶν· ἐπειδὴ εἶνε διευθυντής, ἤλπιζα νὰ τὸν εὕρω ἐκεῖ. Ὁ θυρωρὸς μοῦ λέγει νὰ 'πάγω σὲ μία χαμηλὴ πόρτα τῆς αὐλῆς· κτυπῶ, ἐμβαίνω κ' εὑρίσκομαι μέσα σὲ σύννεφο καπνοῦ ἀνάμεσα σὲ καμμιὰ δεκαριὰ νέους ποῦ ἔπιναν τσιγάρο κ' ἐγελοῦσαν 'σὰν τρελλοί.

— Ἄχ! οἱ ἀπάνθρωποι, μέσα 'ς τοὺς ἀνθρώπους ποῦ ἀπέθνησκαν...

— Μὴν τοὺς κατηγορᾷς πρὶν ἀκούσῃς ὅλη τὴν ὁμιλία. Τί θέλεις, φίλε μου; μοῦ λέγει ἕνας ἀπ' αὐτούς, ἕνας 'ψηλὸς μὲ ἄσπρη ποδιὰ καὶ μαῦρο σκοῦφο. Καὶ ἅμα μὲ εἶδε τόσο καταλυπημένο, μ' ἔβγαλε ὄξω 'ς τὴν αὐλή.

— Τί τρέχει; 'πές μου.

— Κύριε, νὰ μὲ συγχωρῇς, ποῦ σὲ ἀνησύχησα.

— Ἄφησε τὰ κομπλιμέντα· τί θέλεις;

— Ἦλθα νὰ εὕρω τὸν κύριον Φαρὸν γιὰ νὰ γλυτώσῃ τὸ παιδί μου ποῦ πεθαίνει ἀπὸ διφθερῖτι. Δὲν εἶμαι πλούσιος, μὰ θὰ δώσω ὅ,τι 'μπορέσω.

— Ναί, ναί, καλά. Πόσων ἐτῶν εἶνε τὸ παιδί σου;

— Τεσσάρων.

— Ποιὸς τὸ περιποιεῖται;

— Ἕνας ἰατρὸς ποῦ τοῦ δίδει κἄτι μικρά, μικρούτσικα χαπάκια σὲ πολὺ νερό.

— Ἀ! πολὺ καλά, εἶπε χαμογελῶντας. Μὴ λυπῆσαι.

Καὶ ἐν ᾧ ἔλεγε αὐτά, βγάζει τὴν ποδιά του, βάζει τὸν σκοῦφό του 'πάνω σὲ μιὰ καθέκλα καὶ γράφει σ' ἕνα χαρτί.

— Τρέχα καὶ δόσε αὐτὸ τὸ γραμματάκι 'ς τὸν κύριον Φαρόν. Νὰ ἡ διεύθυνσίς του. Ποῦ κάθεσαι; Στάσου νὰ πάρω τὰ χειρουργικά μου ἐργαλεῖα κ' ἔρχομαι κατόπι σου.

— Ἀ! τί καλὸς ποῦ εἶσθε, κύριε! — Μοῦ ἤρχετο νὰ τὸν φιλήσω.

— Εἶσαι λογᾶς βλέπω, μοῦ λέγει, ἔλα, τρέχα, ἄφησε τὰ λόγια· γρήγορα.

Τρέχω εἰς τοῦ ἰατροῦ μὲ τὸ γράμμα· ἦτο καλεσμένος σὲ σπίτι· λέγω εἰς τὸν ὑπηρέτη του ποῦ ἐκρατοῦσε μισανοιγμένη τὴν θύρα:

— Πές μου ποῦ εἶνε καλεσμένος ὁ ἀφέντης σου;

— Δὲν ξέρω, μοῦ εἶπε καὶ ἔκλεισε τὴν πόρτα.

Τότε μὲ πιάνει ὁ θυμός· ἔβλεπα ἐμπρός μου τὸ παιδί μας ν' ἀποθνήσκῃ. Σκουντῶ τὴν πόρτα κ' ἐμβαίνω μέσα.

— Δὲν φεύγω ἔτσι· ἔρχομαι ἀπὸ μέρος ἑνὸς ἰατροῦ τοῦ νοσοκομείου, καὶ θὰ μοῦ εἰπῇς ποῦ εἶνε ὁ ἀφέντης σου, καὶ ἀμέσως.

Δὲν ἀστειευόμουν, φαίνεται, γιατὶ μοῦ ἔδωκε ἀμέσως τὴν διεύθυνσιν τοῦ σπιτιοῦ λέγοντάς μου:

— Τώρα ἄφησέ με ἥσυχο καὶ κλεῖσε τὴν θύρα.

Παίρνω τὰ πόδια μου 'ς τὸ λαιμὸ καὶ 'πάγω 'ς τὴν ὁδὸν Λίλης. Ἡ αὐλὴ ἦτο γεμάτη ἁμάξια, ὅλα τὰ παράθυρα ἔλαμπαν· μὰ ἐγὼ ἀναβαίνω, δὲν μὲ 'νοιάζει: Ἔλεγα μέσα μου: Τὸ παιδί μου 'πεθαίνει, τὸ παιδί μου 'πεθαίνει! καὶ ἀπ' τὴ βία μου ἐπατοῦσα ὅποιον εὕρισκα ἐμπρός μου. Ἕνας γέρων ὑπηρέτης μὲ σταματᾷ.

— Ποῦ πᾶτε δά, κύριε, ἔτσι;

— Θέλω νὰ ὁμιλήσω τοῦ ἰατροῦ Φαρόν· εἶνε μεγάλη ἀνάγκη· εἰδοποίησέ τον, σὲ παρακαλῶ.

Ὁ γέρων μὲ κυττάζει καλά, ἔπειτα μὲ γλυκὸ τρόπο μοῦ λέγει:

— Καθῆστε μιὰ στιγμή· ἀφ' οὗ εἶνε τόση βία, θὰ 'πάγω νὰ ἰδῶ ἂν εἶνε τρόπος νὰ τοῦ ὁμιλήσω.

Δὲν εἰξεύρω γιατί, ἀλλ' ἅμα εὑρέθηκα ἐκεῖ ἀνάμεσα σὲ τόσους ὑπηρέτας ποῦ ἐπηγαινοέφερναν δίσκους, ἔννοιωθα ὅτι ἀπὸ τὰ 'μάτια μου ἔπεφταν δάκρυα, καὶ ἀδύνατον νὰ τὰ κρατήσω.

Ἔπειτα ἀπ' ὀλίγο ἕνας κύριος μὲ λευκὸ λαιμοδέτη ἐμβαίνει εἰς τὴν κάμαρη ποῦ ἤμουν

— Ποῦ εἶνε ὁ ἄνθρωπος ποῦ μὲ ζητεῖ; λέγει μὲ φωνὴ θυμωμένη.

Μὲ εἶδε ἀμέσως εἰς τὴν γωνία ποῦ ἤμουν κ' ἐκατάλαβε τί λύπη εἶχα μέσα μου, γιατὶ ἀφ' οὗ μ' ἐκύτταξε μιὰ στιγμὴ ἤνοιξε τὸ γράμμα ποῦ τοῦ ἔδωκα καὶ μοῦ εἶπε μὲ μιὰ φωνὴ γλυκειά, μοῦ εἶπε:

— Πήγαινε, 'ς τὸ σπίτι σου, παληκάρι μου· θάρῤῥω κ' ἐγώ· καρδιά! ἔρχομαι, ἔρχομαι.

Τὴν στιγμὴ ὅπου μοῦ ἔλεγεν αὐτὰ ὁ ἄνδρας μου, ἐξηκολούθησεν ἡ Ἑλένη, ἤκουσα βήματα εἰς τὴ σκάλα. Ἦταν ὁ γιατρός. Θεέ μου!

Καὶ ξέρετε τί μᾶς εἶπε, ἐμβαίνοντας, μὲ μιὰ χονδρὴ φωνή.

— Ὀλίγο ἔλειψε νὰ σπάσω τὸ λαιμό μου 'ς τὴ σκάλα σας... τί διαβολόσκαλα εἶν' αὐτή; Ποῦ εἶνε τὸ παιδί;

— Νά το κὺρ γιατρέ, καλέ μου ἰατρέ.

Δὲν ἤξευρα πῶς νὰ τὸν εἰπῶ. Ἔβλεπα κάτω ἀπὸ τὸ 'πανωφόρι του τὸν ἄσπρο λαιμοδέτη του καὶ ἕνα σωρὸ σταυροὺς ποῦ κρέμονταν εἰς τὸ στῆθός του.

Ἔβγαλε τὸ 'πανωφόρι του, τὸ καπέλο του, ἐπλησίασε 'ς τὸ ἀγόρι μου, καὶ τὸ ἐγύρισε ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ μὲ ἐπιδεξιότητα, μὲ περιποίησι καλλίτερα ἀπὸ κάθε μητέρα· ἀκούμβησε τὸ κεφάλι του 'πάνω 'ς τὴ ῥάχι του καὶ 'ς τὸ στῆθός του. Τὸν ἐκύτταζα γιὰ νὰ καταλάβω ἀπὸ τὰ 'μάτια του τὴν ἰδέα του· μὰ δὲν ἔβλεπα τίποτε μέσα 'ς τὰ μάτια του, γιατὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι συνειθίζουν νὰ εἶν' εὐαίσθητοι ἀπὸ μέσα.

— Θὰ τοῦ κάνωμ' ἐγχείρισι· εἶνε καιρός, εἶπε.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἐμβῆκεν εἰς τὴ κάμαρά μας ὁ βοηθός του, ἐπῆγε κοντὰ εἰς τὸν ἰατρὸν καὶ τοῦ εἶπε σιγά:

— Εἴσθε δυσηρεστημένος μαζί μου διότι σᾶς ἠνώχλησα;

— Εἶμαι δυσηρεστημένος μαζί σου, διότι δὲν μὲ ἠνώχλησες γρηγορώτερα. Ἑτοίμασε ὅ,τι χρειάζεται.

Μὰ δὲν ξεύρω γιατὶ σᾶς τὰ διηγοῦμαι ὅλα αὐτά· καλλίτερα θὰ ἔκαμνα νὰ δουλεύω.

— Ἐξακολούθησε, καλή μου Ἑλένη, ἐξακολούθησε.

— Αἴ, λοιπόν, αὐτοὶ οἱ δύο ἰατροὶ ποῦ δὲν ἦσαν οὔτε συγγενεῖς μας οὔτε φίλοι μας τὰ ἑτοίμασαν ὅλα μόνοι των. Ἐν ᾧ ὁ ἄνδρας μου ἐπῆγε νὰ δανεισθῇ λάμπαις ἀπὸ τοὺς γειτόνους, ὁ ἰατρὸς ἔδενε μὲ σχοινιὰ ἕνα στρῶμα ἐπάνω 'ς τὸ τραπέζι καὶ ὁ μαθητής του ἀράδειαζε τὰ μικρὰ μαχαιράκια...

Μονάχα ὅποιος τὰ ὑπόφερε αὐτά, εἰμπορεῖ νὰ καταλάβῃ τί αἰσθάνεται μία μητέρα ποῦ ἔχει τὸ παιδί της ἐπάνω 'ς τὰ γόνατά της καὶ λέγει μέσα της: Ὅλα αὐτὰ θὰ τοῦ τὰ ἐμπήξουν 'ς τὸ κορμάκι του· κ' ἂν δὲν 'πάγῃ καλὰ τὸ χέρι των, θὰ μοῦ τὸ σκοτώσουν».

Ἀφ' οὗ ἔγειναν ὅλα ἕτοιμα, ὁ κύριος Φαρὸν ἔβγαλε τὸ λαιμοδέτη του, ἐπῆρε τὸ μικρὸ ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά μου, καὶ τὸ πλάγιασε 'ς τὸ στρῶμα, ἀνάμεσα 'ς ταὶς λάμπαις ποῦ ἦσαν τριγύρω· κ' ἔπειτα εἶπε 'ς τὸν ἄνδρα μου:

— Σὺ κράτα τὸ κεφάλι του, ἡ γυναῖκά σου ἂς κρατῇ τὰ πόδια του... ὁ Ἀριστείδης θὰ μοῦ δίδῃ τὰ ἐργαλεῖά μου. Ἔχεις μιὰ μικρὴ κάνουλα, παιδί μου;

— Ναί, κύριε καθηγητά.

Ὁ ἄνδρας μου ἦτο ἄσπρος σὰν μανδήλι· εἶδα πῶς σίμωσε τοῦ μικροῦ. Τὸ χέρι του ἔτρεμε καὶ μ' ἔπιασε φόβος. Εἶπα 'ς τὸν ἰατρόν:

— Καλέ μου ἰατρέ, ἀφῆστε σ' ἐμένα τὸ κεφάλι, κάνετέ μου τὴ χάρι.

— Κι' ἂν τρέμῃς;

— Ἀφῆστέ με, σᾶς παρακαλῶ.

— Καλά, ἂς εἶνε·

Καὶ μοῦ εἶπε χαμογελῶντας·

— Θὰ σοῦ γλυτώσω τὸ παιδάκι σου, κόρη μου· ἔχεις καρδιὰ καὶ σοῦ ἀξίζει νὰ τὦχῃς.

Καὶ μοῦ τὸ 'γλύτωσε!

— Καὶ δὲν ἔτρεμε τὸ χέρι σου, καλή μου Ἑλένη; ἠρώτησα.

— Βέβαια· γιατὶ θὰ σκότωνα τὸ παιδί μου.

— Καὶ πῶς τὸ κατώρθωσες νὰ μὴν τρέμῃ;

— Αἴ, 'ξέρω κ' ἐγώ; ἔγεινα πέτρα. Ὅταν εἶνε ἀνάγκη, θὰ 'πῇ πῶς εἶνε ἀνάγκη.

— Καὶ εἶδες ὅλην τὴν ἐγχείρησιν;

— Ναί, καὶ τέτοια ἐντύπωσι μοῦ ἔκαμε, ποῦ κάπου κάπου τὴν βλέπω 'ς τὸν ὕπνο μου.... Βλέπω τὸ λαιμάκι τοῦ παιδιοῦ μου σχισμένο, καὶ ταὶς φλέβαις ποῦ ἄνοιγε μὲ τὰ δάκτυλά του ὁ βοηθὸς καὶ τὴν ἀσημένια κάνουλα ποῦ ἔχωσε μέσα 'ς τὸ ἄνοιγμα, καὶ ὅλα, ὅλα... καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ μικροῦ μου ποῦ ἄλλαζε ὅσο ἐμβαινεν ὁ ἀέρας εἰς τὸ στηθάκι του. Φαντάσου μιὰ λάμπα ποῦ σβύνει καὶ βάζεις λάδι κ' ἀνάπτει μὲ μιᾶς· τὸ ἴδιο κ' ἀπαράλλακτο. Τὸ εἴχαμε βάλει ἐκεῖ μελανό, ἕτοιμο νὰ 'πεθάνῃ, μὲ σβυσμένα 'μάτια καὶ τὸ εὑρήκαμε κίτρινο ἀκόμη καὶ μὲ ξεθωριασμένα χείλια, μὰ τὸ 'μάτι του ἔλαμπε καὶ ἀνάπνεε ἀέρα ποῦ δὲν 'μποροῦσε τόσον καιρὸ ν' ἀναπνεύσῃ, τὸ παιδάκι μου.

— Φίλησέ το, κόρη μου, μοῦ εἶπεν ὁ κύριος Φαρὸν καὶ βάλε το 'ς τὸ κρεββάτι του· βάλε του ἕνα ἐλαφρὸ λαιμοδέτη ἐμπρὸς 'ς τὴν κάνουλα... καὶ διὰ τὸ καλλίτερο, ὁ Ἀριστείδης νὰ περάσῃ τὴ νύκτα μαζί σας ἀπόψε· καλὰ δὲν λέγω, παιδί μου, ὅτι θὰ μείνῃς ἐδῶ ἀπόψε; Ἐγὼ θὰ ἔλθω αὔριον τὸ πρωὶ πρὶν νὰ ὑπάγω εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Πᾶμε καλά, πολὺ καλά.

Ἐφόρεσε τὸν λαιμοδέτην του, τὸ ἐπανωφόρι του, καὶ ἐνῷ ἔφευγε καὶ μὲ τὸ ἕνα χέρι του ἐκα-

ληνύκτιζε τὸν ἄνδρα μου, ἐγὼ ἐπῆρα τὸ ἄλλο καὶ τοῦ τὸ ἐφίλησα. Ἠμπορεῖ νὰ ἔκαμα ἄσχημα, δὲν τὸ ξεύρω, μὰ τότε δὲν εἶχα καιρὸ νὰ σκεφθῶ. Ἐγέλασε δυνατὰ καὶ εἶπε 'ς τὸν ἄντρα μου:

— Δὲν ζηλεύεις; δὲν βλέπεις πῶς ἡ γυναῖκά σου μοῦ κάνει ἔρωτα; Καληνύκτα σας, παιδιά μου.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἦλθε εἰς τὰς πέντε καὶ μισὴ τὸ πρωὶ δροσερὸς καὶ ξυρισμένος πάλι. Μοῦ φάνηκε πειὸ χονδρὸς παρὰ ἀπὸ βραδύς καὶ νὰ σᾶς 'πῶ τὸ γιατί· ἔφερε μαζύ του τέσσαρες μποτίλιαις μπορδῶ, δυὸ εἰς ταὶς τσέπαις του καὶ δυὸ εἰς ταὶς μασχάλαις του.

— Πρέπει νὰ πιῇ ἀπ' αὐτὸ τὸ κρασὶ τὸ παιδί. Πῆγε καλά, ἀπόψε;

— Ναί, κύριε καθηγητά εἶπεν, ὁ Ἀριστείδης, ὁ βοηθός, λαμπρά.

Τὸν λέγω Ἀριστείδη· μὰ ἔμαθα τὴν ἄλλην ἡμέρα ὅτι καὶ αὐτὸς ἦτο λαμπρὸς ἰατρὸς καὶ κοντὰ 'ς τἆλλα καὶ ἀνεψιὸς τοῦ κυρίου Φαρόν, ἀλλὰ ἔλεγε πάντα: «Ναί, κύριε καθηγητά ὄχι, κύριε καθηγητά», σὰν ἕνας στρατιωτικὸς ποῦ λέγει: «Ναί, στρατηγέ, ὄχι, στρατηγέ!»

Ὅλην τὴν ἑβδομάδα ἤρχοντο καὶ οἱ δύο κάθε ἡμέρα. Καὶ ὅταν ἤκουα τὴν ἅμαξαν νὰ ἐμβαίνῃ 'ς τὸ στενὸ δρόμο μας καὶ νὰ σταματᾷ ἐμπρὸς 'ς τὴν θύρα μας:

— Πῶς θὰ κάνωμε, Θεέ μου, νὰ τοὺς πληρώσωμε; ἔλεγα.

Εἴχαμε ἐρωτήσει δεξιᾷ ἀριστερᾷ καὶ ἐμάθαμε ὅτι ὁ κύριος Φαρὸν ἰάτρευε πρίγκιπας, πλουσίους κ' ἔπερνε χιλιάδαις.

Ἡμεῖς εἴχαμε καμμιὰ ἑκατοστὺ φράγκα· μὰ ἔλεγα μέσα μου: Ἂν μᾶς ζητήσῃ τὰ διπλᾶ ἢ τὰ τρίδιπλα; Τί νὰ κάνωμε; Τὸ εἶχα καϋμό. Ἕνα πρωὶ ποῦ ἦτο ἐκεῖ ὁ ἄνδρας μου, τὸ ἐπῆρα ἀπόφασι καὶ εἶπα:

— Ἐξοχώτατε, εἶσθε καλὸς ἄνθρωπος, πολὺ καλός· μᾶς ἐγλυτώσατε τὸ παιδί μας.

— Αὐτὸ εἶν' ἀλήθεια, κόρη μου, διότι ἐκινδύνευε· ἀλλὰ εἶνε τὸ ἐπάγγελμά μου, βλέπεις, νὰ γλυτώνω τὰ παιδιά...

— Ὄχι ὅμως καὶ τῶν πτωχῶν.

Καταλαμβάνεις, κυρία Εὐτέρπη, ἔφερνα μὲ τρόπο τὴν ὁμιλία εἰς τὸ προκείμενον.

— Πῶς ὄχι καὶ τῶν πτωχῶν; Τί εἶν' αὐτὰ ποῦ λέγεις! Ἴσα ἴσα τῶν πτωχῶν, διότι αὐτοὶ ἔχουν ἀνάγκην βοηθείας...

— Νοιώθω ὅτι ἔχετε πολὺ καλὴ καρδιά, ἐξοχώτατε, μά... δὲν πρέπει πάλι... τώρα ποῦ ἔγεινε καλὰ τὸ παιδί... θέλαμε... δὲν ἤμεθα πλούσιοι, ἀλλὰ τέλος πάντων...

Τὸ καταλάμβανα, ἤμην κόκκινη σὰν πετεινός, καὶ ὅσο ἐπροσπαθοῦσα νὰ τὰ καταφέρω καλὰ τόσο μπερδεύονταν ἡ γλῶσσά μου.

— Θέλετε νὰ μὲ πληρώσετε; διατί δὲν τὸ λέγετε καθαρά; Λοιπὸν ἐγὼ σᾶς λέγω ὅτι δὲν μοῦ χρωστᾶτε τίποτε· εἶσθε εὐχαριστημένοι;

— Ἀ! ὄχι, κύριε Φαρόν... μόνον αὐτὸ δὲν γίνεται... δὲν γίνεται!

— Ἄφησέ μας νὰ σᾶς δώσωμε ὅσα 'μποροῦμε, ἐξοχώτατε, εἶπεν ὁ ἄνδρας μου.

— Καλά, δὲν ἐννοῶ νὰ σᾶς προσβάλω, παιδιά μου. Θέλετε νὰ μοῦ πληρώσετε τὰς ἐπισκέψεις μου· καλά· πληρώσετε· εἴκοσι φράγκα. Καὶ ξεφορτωθῆτέ με!—ἦτο τόσο νόστιμος ὅταν ἔκαμνε τὸν θυμωμένον. Ξεφορτωθῆτέ με· μανία ποῦ σᾶς ἔπιασε μὲ τὴν πληρωμή! εἴκοσι φράγκα, οὔτε λεπτὸ ὀλιγώτερο. καὶ δὲν τὰ θέλω εἰς χαρτιά, θέλω τάλληρα... Τὴν Κυριακὴν ποῦ μᾶς ἔρχεται ἔνδυσε τὸ ἀγόρι σου. Τὸ παιδὶ πρέπει νὰ πάρῃ ἀέρα καὶ νὰ κάμῃ ἕνα γύρο εἰς τὴν ἐξοχή μὲ ἅμαξα... θὰ στείλω τὴν ἅμαξα νὰ σᾶς πάρῃ

— Μὰ τὸ λοιπὸν εἶσαι καλὸς σὰν Θεός, κύριε Φαρόν.

— Ὀλίγαις φωναίς, παρακαλῶ. Μετὰ τὸν περίπατο, ἀναβῆτε 'ς τὸ σπῆτί μου νὰ μοῦ εἰπῆτε καλημέρα, καὶ τὸ παιδὶ ἂς μοῦ φέρῃ τότε τὰ χρήματα. Σύμφωνοι;

— Αἴ, κυρία Εὐτέρπη, προσεῖπεν ἡ Ἑλένη, τὸ ἴδιο βράδυ μᾶς ἔστειλε δέκα μποτίλιες κρασὶ μπορδῶ, ἂν καὶ μᾶς ἔμειναν ἀκόμη τρεῖς τέσσαρες. Τί ἄνθρωπος αἴ; Μὰ πάλε κ' ἐγὼ νὰ ξεύρω πῶς σήμερα τοῦ χρειάζεται τὸ δεξί μου χέρι, θὰ τοῦ πῶ ἀμέσως: Κόψε το, ἰατρέ!

Εἴκοσι φράγκα! εἴκοσι φράγκα. Θὰ ἔκανε νὰ τοῦ δίδωμε τοὐλάχιστο πεντακόσια. Μὰ τὰ πῆρε κι' αὐτὰ γιὰ νὰ μὴ μᾶς προσβάλῃ. Γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ θέλησα νὰ τοῦ κάνω ἕνα δῶρο. Ἀγόρασα πανί, τὸ πειὸ ὡραῖο πανὶ ποῦ 'μποροῦσε νὰ βρεθῇ καὶ τοῦ ἔκαμα μιὰ δωδεκάδα πουκάμισα.

— Καὶ πῶς τοῦ ἐπῆρες μέτρο; ἠρώτησα.

— Αὐτὸ μ' ἐδυσκόλευσε πολύ· μὰ ὅταν θέλω κἄτι, βάζω πεῖσμα. Ἐπῆγα κ' εὗρηκα τὸν ὑπηρέτη του, ποῦ μᾶς ἐγνώριζε γιατὶ μᾶς ἔφερνε τὸ κρασί· τοῦ εἶπα ὅτι ὁ ἰατρὸς μὲ παράγγειλε νὰ συνεννοηθῶ μὲ τὴν γυναῖκα ποῦ τὸν ἔπλενε διὰ νὰ διορθώσω τὰ ἀσπρόρρουχά του. Καλὰ ποῦ τὸ σκέφθηκα. Ἅμα ἔμαθα ποῦ ἐκάθητο ἡ πλύστρα ἐπῆγα καὶ τῆς εἶπα ὅτι ὁ ἰατρὸς μοῦ παράγγειλε 'πουκάμισα ὅμοια καὶ ἀπαράλλακτα μὲ αὐτὰ ποῦ φοροῦσε· ἐπῆρα μέτρο. Τότε ἴσα ἴσα ἔτυχε καὶ εἶχα βιαστικαὶς δουλειαίς· ἀλλὰ ἐδούλευα τὴν νύχτα· τὴν νύκτα τἄρραψα τὰ δώδεκα 'πουκάμισα. Καὶ τὸ παράξενο εἶνε πῶς αὐτὴ ἡ ἀγρυπνία μ' εὐχαριστοῦσε ἀντὶ νὰ μὲ κουράζῃ.

Ἔλεγα μὲ τὸν νοῦ μου·

«Ἔβαλες πεῖσμα νὰ μὴν πάρῃς λεπτά, κὺρ ἰατρέ· μὰ δὲ θὰ μ' ἐμποδίσῃς νὰ ξενυκτῶ γιὰ σένα». Κ' ἐδούλευα, ἔραπτα...

Καὶ ἔγειναν κἄτι 'πουκάμισα 'ς τὴν ἐντέλεια, κόψιμο, ῥάψιμο, κέντημα μοναδικό.

Μὰ τί φλυαρία εἰν' αὐτὴ ποῦ μ' ἔπιασε σήμερα, τὸ φόρεμα περιμένει.

Καὶ ἐξηκολούθησε τὸ ῥάψιμόν της...

(Gustave Droz) Κ.

ΑΚΟΣΜΙΑ ΤΩΝ ΟΔΩΝ

Κύριε Διευθυντά,

Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς *Ανατροφῆς τοῦ Λαοῦ* καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ φίλου μου Κλαρᾶ, οὕτινος ἐδημοσιεύθησαν αἱ ἰδέαι καὶ ἐπ' ὀνόματι ἐμοῦ, οὕτινος ἐδημοσιεύθη τὸ χειρόγραφον· οὐδέποτε ἕως τώρα ἐδημοσίευσα τίποτε οὐδέποτε δ' ἐφανταζόμην ὅτι τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου διερχόμενα ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ στοιχειοθέτου λαμβάνουν τόσον γόητρον· τώρα ἐξηγῶ τὴν μανίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ ἀνεψιός μου νὰ γράφῃ καὶ νὰ τυπώνῃ,—γράφει στίχους ὁ ταλαίπωρος καὶ ὅπως μοῦ λέγουν οἱ πραγματογνώμονες, στίχους εὐτελοῦς ἀξίας!...—καὶ ἀντὶ νὰ πάρῃ τὸ δίπλωμά του, διὰ τὸ ὁποῖον φροντίζομεν ὅλοι... ἐκτὸς αὐτοῦ, ὁ κύριος διηγεῖται εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τὰ αἰσθήματά του, διὰ τὰ ὁποῖα κανεὶς δὲν φροντίζει, καὶ κανεὶς δὲν ἐρωτᾷ. Φαντασθῆτε ἕνα ἄνθρωπον ν' ἀπαντᾷ δίχως νὰ τὸν ἐρωτοῦν... Δὲν σᾶς φαίνεται κωμικώτατος;

Τὸ συμπέρασμα πάντων τούτων εἶνε ὅτι ἐνθαρρυνθεὶς ἀπὸ τὴν φιλοξενίαν τῆς *Ἑστίας*, ὑποβάλλω ὑμῖν τὰς ἑπομένας σκέψεις περὶ ζητήματος σοβαρωτάτου.

Εἰξεύρετε πόσον δυσχερὲς καὶ περίπλοκον πρᾶγμα εἶνε ἡ ἀνατροφὴ τῶν τέκνων, καὶ εἰς ποίας μερίμνας ἐμβάλλει τοὺς δυστυχεῖς γονεῖς, ὅσους, ἐννοεῖται, συναισθάνονται ποίαν εὐθύνην ἔχουν, καὶ ἐννοοῦν νὰ τιμήσουν μέχρι τέλους τὴν ὑπογραφήν των εἰς τὰς συναλλαγματικὰς ταύτας τὰς ὁποίας ἐξέδωκαν.

Ἐν τοῖς κόλποις τῆς οἰκογενείας γίνεται ἡ ἡ ἱερὰ κατεργασία ἐντίμων καὶ ἐναρέτων μελῶν διὰ τὴν κοινωνίαν. Ὅπως δὲ εἰς τὴν βιομηχανίαν διὰ νὰ παραχθῇ ὡραῖον ὕφασμα, ἐπὶ παραδείγματι, ἀπαιτεῖται ἡ ἐπίπονος τοῦ ἐργοστασίου ἐργασία, ὁμοίως ἡ καλὴ ἀνατροφὴ τῶν τέκνων ὑποκρύπτει κόπους καὶ θυσίας τῶν γονέων. Γνωρίζω μητέρας καὶ πατέρας, οἵτινες μακρὰ ἐλαττώματα μετὰ τῆς ἡλικίας ῥιζωθέντα ἐν αὐτοῖς ἀπέσπασαν ἡρωϊκῶς ὅπως παράσχωσιν ἑαυτοὺς ἄμωμον ὑπόδειγμα εἰς τὰ τέκνα των.

Ἀλλὰ δυστυχῶς ὅ,τι κάμνει ἡ οἰκία τὸ καταστρέφει ἐν πολλοῖς ἡ ὁδός.

Ἡ ὁδός!

Δὲν εἶνε κανενὸς κτῆμα καὶ ἀνήκει εἰς ὅλους. Δι' αὐτὴν δύναται νὰ λεχθῇ ὅ,τι εἶπε διὰ τὴν μητρικὴν καρδίαν ὁ Οὐγκώ:

Chacun en a sa part et tous l' ont tout entier.

Ἀλλά τινες μεταχειρίζονται τὴν ὁδὸν ὡσανεὶ ἦτο ἰδική των ἀποκλειστικῶς· κάμνουν ὅ,τι θέλουν ὡς ἀπόλυτοι κύριοι· ἀδιαφοροῦσι διὰ τοὺς ἄλλους· δὲν σέβονται τίποτε, διότι δὲν ἔμαθον νὰ σέβωνται τὸν ἑαυτόν των. Ἀνακινοῦσι τὸν ἠθικὸν βόρβορον, ὅστις ἀπόζει δυσωδέστερον τοῦ ἄλλου καὶ ἐκπέμπει λοιμωδεστέρας ἀναθυμιάσεις εἰς τὴν ψυχήν· ἀσχημονοῦσιν, ὑβρίζουσιν. Δὲν σέβονται τὰς λευκὰς τρίχας τοῦ διερχομένου γέροντος, δὲν σέβονται τὴν αἰδῶ τῆς σεμνῆς νεάνιδος, δὲν σέβονται τὴν ἀθωότητα τοῦ παιδίου.

Ἐνίοτε πρέπει καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς οἰκίαις ὑμῶν νὰ βύωμεν τὰ ὦτα καὶ νὰ κλείωμεν τὰ ὄμματα, διότι δὲν ἀρκεῖ νὰ κλείωμεν μόνον τὰ παράθυρά μας.

Δὲν δύναμαι νὰ λησμονήσω τὸ ἑξῆς ἐπεισόδιον, ὅπερ συνέβη εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον πρό τινος.

Ἐκαθήμεθα εἰς τὴν τράπεζαν· ἡ σύζυγός μου, αἱ δύο θυγατέρες μου, οἱ δύο μικροὶ υἱοί μου, κ' ἐγώ· ἦτο μεσημβρία· διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου τοῦ ἑστιατορίου ἤρχετο ἐλαφρὰ αὔρα δροσίζουσα τὸν μεσημβρινὸν καύσωνα· ἡσυχία πέριξ· οὐδὲ ὀπωροπώλου ἢ πλανοδίου μικρεμπόρου φωνή· ἤμεθα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ φαγητοῦ· δὲν ἀντηλλάσσομεν λέξιν.

Αἴφνης ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑπὸ βραχνῆς διεφθαρμένου φωνῆς ἐκπεμφθεῖσα ἔφθασε μέχρι τοῦ ἑστιατορίου, μέχρις ἡμῶν, μία ὕβρις.

Μία ὕβρις ἥτις θὰ μολύνῃ τὴν γραφίδα μου ἂν τὴν γράψω. Μία ὕβρις τόσον γυμνή, ὥστε δὲν ἀπῄτει διαφθορὰν ὅπως ἐννοηθῇ, εἰσήρχετο καὶ εἰς τὸ ἀθωότερον οὖς.

Πάντες διὰ μιᾶς συνεταράχθησαν.

Τὰ βλέμματά μου ὁρμεμφύτως διεσταυρώθησαν πρὸς τὰ τῆς συζύγου μου. Αἱ δύο θυγατέρες μου ἔκυπτον μετ' αἰδοῦς εἰς τὰ πινάκιά των· οἱ δύο μικροί μου υἱοὶ μὲ παρετήρουν ἀκίνητοι μὲ βλέμμα φοβισμένον ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς κακοηθείας.

— Κλεῖσε τὸ παράθυρον! ἐφώνησα ἔξαλλος πρὸς τὴν ὑπηρέτριαν. Ἀλλὰ τοῦτο ἐφώνησα διότι εἶχον ἀνάγκην νὰ φωνάξω, διὰ νὰ μὴ πνιγῶ ὑπὸ τῆς ἀγανακτήσεως. Ἡ φωνὴ ἦτο δυνατὸν νὰ εἰσέλθῃ καὶ διὰ τοῦ κλειστοῦ παραθύρου· καὶ ἔτρεμεν ἡ καρδία μου μὴ τὴν ἀκούσω καὶ πάλιν...

Μόνοι οἱ γονεῖς, μόνοι ὅσοι κατέστησαν σκοπὸν τοῦ γήρατός των τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων των, δύνανται νὰ ἐννοήσωσιν εἰς ποίαν θέσιν εὑρισκόμην.

Πῶς; ἡ ἀνατροφὴ τῶν τέκνων μου ἦτο εἰς

τὴν διάκρισιν ἑκάστου διεφθαρμένου; Ὅ τι ἐγείρω ἐγὼ ἔρχεται αὐτὸς καὶ τὸ κρημνίζει;

Κανεὶς μὴ μοῦ δυσχυρισθῇ ὅτι ἡ βωμολοχία, ἡ ὕβρις, δὲν δύνανται νὰ βλάψωσι τὴν ἀθώαν καρδίαν.

Ποῖον ποταμάκι, διότι ῥέει διαυγές, δὲν θολοῦται ἂν διέλθῃ δι' αὐτοῦ λύκου πούς;

Καὶ ἔπειτα ἀφοῦ ἡμεῖς οἱ γονεῖς ἀγωνιζόμεθα νὰ ἐμβάλωμεν τὰς ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς, τὰ ἀξιώματα τῆς ἀρετῆς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τέκνων ἡμῶν, διὰ νὰ καταφεύγωσιν εἰς αὐτά, ὡς εἰς ἀποθησαυρισμένας οἰκονομίας, ἐν στιγμαῖς ἀνάγκης, ἐν ταῖς δυσχερείαις τοῦ βίου, πῶς νὰ μὴ φοβώμεθα ὅτι αἱ αἰσχραὶ ἰδέαι, καὶ ἂν οὐδόλως ἐπηρέασαν τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν, καὶ ἂν δὲν ἔδωκαν διάφορον τροπήν εἰς τὰς διαθέσεις καὶ εἰς τὴν θέλησίν των, δὲν θ' ἀνακινηθοῦν ἐν αὐτοῖς ἐν ταῖς στιγμαῖς ἠθικῆς διαταράξεως αὐτῶν, δὲν θ' ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ὅ,τι μένει ἐν τῇ ὑποστάθμῃ.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς προφορικῆς κακοηθείας ὑπάρχει καὶ ἡ γραπτὴ κακοήθεια. Verba volant scripta manent! Ἐπιγραφαὶ μεγάλοις χρωματιστοῖς γράμμασιν ἐνίοτε κραυγάζουσιν ἀδιακόπως ἀπὸ τῶν τοίχων βρωμερὰς ἐννοίας, διὰ μιᾶς λέξεως ἀποκαλύπτουσι βδελυρὰ πράγματα. Καὶ τὸ βλέμμα προσπίπτει ἀκουσίως, καὶ τὰ παιδία διερχόμενα ἀναγινώσκουσιν ἐπὶ τῶν πινάκων ἐκείνων τὰ ἐξαίρετα ἀποφθέγματα!

Ἐν αὐτῷ τῷ Πολυτεχνείῳ, παρ' ἠκρωτηριασμένους ἀνδριάντας εὑρίσκονται τοιαῦται κακοήθεις ἐπιγραφαί. Λάβε λοιπὸν τὰ τέκνα σου καὶ ὁδήγησον αὐτὰ εἰς τὰ ἐν αὐτῷ Μουσεῖα, διὰ νὰ συμπληρώσῃς τὴν ἀγωγὴν αὐτῶν. Αἱ ἐπιγραφαὶ ἐκεῖναι θὰ τὴν συμπληρώσουν μιᾷ χαρᾷ... Εἶνε φοβερὸν ἡ κακοήθεια νὰ σὲ κυνηγῇ κατὰ πόδας, ἐν ταῖς ὁδοῖς, μέχρι τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων, μέχρι τῆς οἰκίας σου!

Ἂν ῥίψῃ τις λίθον κατὰ τῆς ὑάλου τοῦ παραθύρου μου θὰ τιμωρηθῇ, καὶ ἂν ῥίψῃ ὕβριν κατὰ τῆς ἠθικῆς τῶν προσφιλεστάτων μου ὄντων, μένει ἀτιμώρητος!

Θαυμάζω τὴν πολιτείαν, ἡ ὁποία μεριμνᾷ περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ὑάλων τῶν παραθύρων μου καὶ ἀδιαφορεῖ περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων μου.

Παρακολουθῶ μετ' ἐνδιαφέροντος τὰ δικαστικὰ τῶν ἐφημερίδων· οὐδέποτε εἶδόν τινα καταδικασθέντα ὡς προσβαλόντα τὰ δημόσια ἤθη. Θ' ἀναπνεύσω τὴν ἡμέραν ἐκείνην καθ' ἣν ἴδω ἑκατὸν καταδικαζομένους αὐστηρῶς, χαρακτηριζομένης ὡς προσβολῆς κατὰ τῶν δημοσίων ἠθῶν καὶ πάσης ὕβρεως ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ πάσης ἀσέμνου ἐπιγραφῆς. Τοιαῦτα δὲ λέγων ἀξιῶ οὐχὶ τυραννικὴ ἀλλὰ δικαία νὰ καταστῇ ἡ πολιτεία. Φαινομένη ἐπιεικὴς πρὸς τοὺς κακοὺς δείκνυται ἄστοργος πρὸς τοὺς καλούς. Νομίζω ὅτι ὀφείλει νὰ ἔχῃ πρὸς τοὺς ἐναρέτους τὰ αὐτὰ τοὐλάχιστον καθήκοντα οἷα καὶ πρὸς τοὺς διεφθαρμένους. Ἐκτὸς τούτου δέ, νομίζω ὅτι ἡ τοιαύτη αὐστηρότης δὲν παραβιάζει τὸ παράπαν τὴν ἐλευθερίαν οὐδενός. «Ἡ ἐλευθερία πολίτου τινὸς λήγει ἔνθα ἄρχεται ἡ ἐλευθερία ἑτέρου πολίτου·» ἐθέσπισεν ἡ γαλλικὴ ἐθνοσυνέλευσις.

Λοιπὸν ἡ ἐλευθερία τῶν καθαρμάτων πρὸς βωμολοχίας ὀφείλει νὰ λήγῃ ἐκεῖ ὅπου ἄρχεται ἡ τῶν τιμίων ἀνθρώπων πρὸς ἀνατροφὴν τῆς οἰκογενείας των!...

Ο Γεροσταθης

ΛΙΜΟΙ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ.

Αἱ σιτοδεῖαι εἶνε διὰ τοὺς λαοὺς ὅ,τι ἡ πεῖνα διὰ τὰ ἄτομα, ὡς ἀποδεικνύεται τοῦτο ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν λιμῶν κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Γάλλος τις δόκτωρ, ὁ Βορδιὲ ἐν τῷ συγγράμματί του *Ἰατρικὴ Γεωγραφία* μνημονεύει τοὺς κυριωτέρους ἐκ τῶν λιμῶν, οἵτινες ἐνέσκηψαν ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος.

Ἀπὸ τοῦ 987 μέχρι τοῦ 1059 συνέβησαν 48 ἐπιδημίαι λιμοῦ. «Κατὰ τὸ ἔτος 1000, λέγει ἱστορικός τις, οἱ πλούσιοι κατέστησαν ἰσχνοὶ καὶ ὠχροί, καὶ οἱ πτωχοὶ ἔτρωγον ἀγρίας ῥίζας· πολλοὶ κατεβρόχθισαν ἀνθρωπίνους σάρκας. Ἐπὶ τῶν ὁδῶν οἱ ἰσχυροὶ συνελάμβανον τοὺς ἀδυνάτους, κατέσχιζον αὐτούς, καὶ ψήνοντες ἔτρωγον. Ἐν τῇ τρώγλῃ ἐπαίτου τινὸς ἀνεκάλυψαν 48 κεφαλὰς ἀνδρῶν καὶ παιδίων.

Κατὰ τὸ 1356 ἡ πεῖνα ὑπῆρξε φοβερά. Οἱ χωρικοί, μετὰ τὴν σιτοδείαν τοῦ Ποατιέ, περιεζωσμένοι ὑπὸ τῶν Ἄγγλων καὶ τῶν εὐγενῶν, δὲν ἠδυνήθησαν οὔτε νὰ συγκομίσωσι οὔτε νὰ σπείρωσι, καὶ ἀπέθανον ὑπὸ τῆς πείνης πολυάριθμοι.

Κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα τόσῳ μεγάλη ἦτον ἡ ἀθλιότης, ὥστε οἱ ὑποδηματοποιοὶ ὑπολογίσαντες τοὺς εἰς τὴν συντεχνίαν των ἀνήκοντας νεκρούς, εὗρον ὅτι εἶχον ἀποθάνει 1800 ἐξ αὐτῶν εἰς διάστημα δύο μηνῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην 24,000 οἰκίαι ἐν Παρισίοις ἔμειναν ἐγκαταλελειμμέναι, καὶ οἱ λύκοι, οἵτινες ἀνὰ συμμορίας διέτρεχον τοὺς ἀγρούς, εἰσήρχοντο τὴν νύκτα εἰς τὴν πόλιν.

Ἐν ἔτει 1638, ἱστορικός τις διηγεῖται ὅτι εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Μὲτς υἱός τις εἶχε φάγει νεκρὸν τὸν πατέρα του, εἶτα δὲ τὸν υἱόν, ἀποθανόντα, κατέφαγεν ἡ μήτηρ!» Μεταξὺ Μὲτς καὶ Νανσὺ ἐνήδρευον οἱ χωρικοὶ ὅπως, συλλαμβάνοντες καὶ φονεύοντες τοὺς διαβάτας, ἐσθίωσιν αὐτούς.

Ἡ ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΕ' σύμβασις, ἡ διατάσσουσα τὴν ἀγορὰν τῶν γεννημάτων, ἔσχεν ὡς συνεπείας τοὺς λιμοὺς τοῦ 1740, 1741, 1742, 1745. Ἐνέσκηψαν πρὸς τούτοις λιμοὶ κατὰ τὸ 1767, 1768, 1775, 1776, 1784, καὶ 1789, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος.

Ἀπὸ τῆς προκηρύξεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ἐξαγωγῆς οἱ λιμοὶ ἐξηφανίσθησαν, ἀλλ' ὄχι ἔτι πανταχόθεν. Ἐνίοτε ἐμφανίζονται ἐν Εὐρώπῃ ἕνεκα τῆς ἀτελοῦς ἐξελίξεως τῆς ἐργασίας, καὶ ἡ βιομηχανία προσομοιάζει ἔτι τὸν Κρόνον τοῦ μύθου τὸν κατεσθίοντα τὰ τέκνα του. Μάρτυς τούτου ὁ ἐν Φλανδρίᾳ λιμὸς κατὰ τὸ 1847. Ηὔξησαν κατὰ 87,000 αἱ ἀποβιώσεις, καὶ αἱ γεννήσεις ἠλαττώθησαν κατὰ 27,000.

Τῷ 1846 ὁ λιμὸς τρομερὸς ὑπῆρξεν ἐν Σιλεσίᾳ. Ἀπὸ τοῦ 1880 ὁ λιμὸς ἐπικρατεῖ ἔτι ἐν Ἰρλανδίᾳ μετὰ τῶν ἀσθενειῶν, αἵτινες συνοδεύουσιν αὐτόν.

Κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα αἱ Ἰνδίαι κατεστράφησαν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ. Ὁ τελευταῖος αὐτῶν, προξενηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀκρίδων, διήρκεσεν ὀκτωκαίδεκα μῆνας. Ἐπὶ 239 ἑκατομμυρίων κατοίκων 74,000,000 ὑπέστησαν αὐτόν, ἤτοι πλέον τοῦ τρίτου. Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν θυμάτων ἀνῆλθεν εἰς 3,500,000.

Τῷ 1880 ὁ λιμὸς ἐπῆλθεν ἐν Ἀρμενίᾳ.

Κατὰ τὸ 1867-1868 τὴν Ἀλγερίαν ἐμάστιζον ἀκρίδες, πόλεμοι, καὶ ἀνυδρία. «Ὤφθησαν τότε, ἀφηγεῖταί τις, ἀνθρώπιναι οἰκογένειαι συναγειρόμεναι μετὰ θηριωδῶν τρόπων, ὑπὸ τὸ κέντρον τῆς πείνης, καὶ ἀγρίως ὁρμῶσαι κατὰ τῶν πόλεων». Ἀπωλέσθησαν τότε 217 χιλιάδες ἰθαγενῶν.

Τῷ 1875, ἐν Κίνᾳ, ἐπὶ διαστήματος 700,000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, κατοικουμένου ὑπὸ 70 ἑκατομμυρίων, δὲν εἶχε καταπέσει οὐδὲ σταγὼν ὕδατος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Ἡ πεῖνα ἦτο φρικώδης· οἱ νεκροί, ἐγκαταλελειμμένοι πανταχόθεν, κατεβιβρώσκοντο ὑπὸ τῶν ἐπιζώντων.

Κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Κριμαίας, ὅτε ὁ στρατὸς κατεῖχε τὸ ἔδαφος τῆς χερσονήσου, στρατηγός τις ἔγραφεν: «ὁ στρατὸς εἶνε ὡς τὸ πλήρωμα πλοίου ταξειδεύοντος ἐν Ὠκεανῷ· τὸ ἔδαφος τῆς Κριμαίας κατέστη τοσούτῳ γυμνὸν καὶ ἄγονον, ὥστε ὁμοιάζει πρὸς κατάστρωμα πλοίου».

Ὑπάρχουσιν ἔτι ἄνθρωποι θεωροῦντες τοὺς λιμούς, τὰς ἐπιδημίας καὶ τοὺς πολέμους ὡς ἔργα προνοίας, ὡς ἀναγκαῖα κακά, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ γῆ θὰ ἦτο λίαν στενὴ ὅπως περιλάβῃ πάντας τοὺς ἀγωνιζομένους τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα, ἀφ' ὧν μᾶς ἀπαλλάττει ὁ θάνατος.

«Πρὸς ἀπόκρισιν εἰς τοὺς τοιαῦτα δοξάζοντας, λέγει ὁ δόκτωρ Βορδιέ, ἀρκεῖ νὰ ὑποδείξωμεν εἰς αὐτοὺς πόσον μεγάλαι γῆς ἐκτάσεις μένουσιν ἔτι ἀκαλλιέργητοι, καὶ πόσον ἀραιὸς εἶνε ἀκόμη ὁ πληθυσμὸς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἡμετέρου πλανήτου. Πρὶν ἢ στέρξωσι τὴν ἐκ προνοίας κατάλυσιν τῶν πλείστων πρὸς ὄφελός τινων, οἱ πεπολιτισμένοι λαοὶ πρέπει νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ μετανάστευσις καὶ ὁ οἰκισμὸς ἐπὶ τόσων μερῶν γῆς παρθένων ἔτι ἐξασφαλίζουσι τοὺς ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου *ξεχειλίσματος* κινδύνους. Ἂς πεισθῶσιν ὅτι οἱ πόλεμοι, αἱ ἐπιδημίαι καὶ οἱ λιμοὶ θέλουσιν ἐξαφανισθῆ ὑπὸ τὸ ἐξογκούμενον κῦμα τῆς προόδου. Ἀλλὰ δὲν προσηγγίσαμεν ἔτι τὸν χρυσοῦν αἰῶνα».

Π.

Ο ΒΟΥΛΓΑΡΟΣ

Πατρίς, καὶ ξένους μάγεψε τῆς 'λευθεριᾶς σου τἄστρο,
Τὸ φῶς τοῦ Εἰκοσιένα!
Τοὺς εἶδε κάθε κάμπος σου, κάθε βουνὸ καὶ κάστρο
Νὰ σκοτωθοῦν γιὰ Σένα.

Τὸ Μισολόγγι ἔζωνεν ἡ λόγχη τοῦ Μπραΐμη,
Κι' ὁ λιάπης τοῦ Κιουτάγια,
Κι' ἐπάνω του παράστεκε μὲ τὰ τραγούδια ἡ Φήμη
Κι' ἡ δόξα μὲ τὰ βάγια.

Κι' ὅπως ἄνθρωποι ἀγνώριστοι καὶ ξένοι πέρα πέρα
Σὲ μιὰ ἐκκλησιὰ τρέχουν,
Κι' ἀδερφωμένοι στέκονται, γιατί, κοινὴ μητέρα,
Μιὰ πίστι ὅλοι ἔχουν,

Παρόμοια τῆς Ρούμελης καὶ τοῦ Μωριᾶ τ' ἀσκέρια
Καὶ τὰ καπετανάτα
'Σ τὸ Μισολόγγι ἀδέρφωσαν κ' ἐσμίξαν ταίρια ταίρια
Μὲ τῆς Φραγκιᾶς τὰ νιάτα.

Σκορποῦν πουλιὰ κάθε λογῆς ἀπὸ 'ψηλὸ πλατάνι
Μιὰ τρυφερὴ ἁρμονία·
Κ' εἰς γλώσσαις καθεμιᾶς λογῆς 'ς ταὐτιὰ τῶν Τούρκων φτάνει
Μιὰ λέξι: Ἐλευθερία!

Πρῶτ' ἡ Ἀγγλία ἔτρεξεν ὁλόφωτη ἐλπίδα
Τὸν Μπάϋρον νὰ μᾶς φέρῃ.
Μᾶς στέλνει μὲ τὸ Μάγερ της τοῦ Τέλλου ἡ πατρίδα
Κοντύλι καὶ μαχαῖρι.

Δίνει τραγούδια, χρήματα καὶ χέρια ἡ Γαλλία,
Κ' οἱ Γερμανοὶ ξεχνοῦνε
Τὰ γαλανὰ κορίτσια των καὶ τὰ σοφὰ βιβλία,
Κ' ἐδῶ μ' ἐμᾶς πεινοῦνε.

Ὁ Ἰταλὸς τῆς σκλάβας του πατρίδος τὴν ἀγκάλη
Τὴν παραιτεῖ γιὰ σένα:
«Ἔχετε γειὰ τοῦ τόπου μου κιτριαῖς, νεράκια, κάλλη
Μυριοτραγουδισμένα!»

Παραιτημένη ἀπὸ παντοῦ 'ς τοῦ Ρώσσου τὴ μανία,
Δὲ' βρίσκει ἕν' ἀντιστύλι,
Μὰ βρίσκει δύο της παιδιὰ κ' ἡ ἔρμ' ἡ Πολωνία
'Σ τὸ χῶμά σου νὰ στείλῃ.

ριφρονητικὸν σχεδὸν βλέμμα του. Καταπλαγεῖσα καὶ περίτρομος ἀπέμεινε σκυθρωπὴ καὶ ἠναγκάσθη, ἐρωτηθεῖσα, νὰ προφασισθῇ ἡμικρανίαν.

Ὁ δοὺξ ὑπώπτευσεν ἀμυδρῶς τὴν ἀλήθειαν, ὡς πρὸς τὸν ἀδελφόν του· ἀλλ' ἡ ὑποψία αὕτη διελύθη, εὐθὺς ὡς εἶδεν αὐτὸν ἀνακτῶντα τὴν φαιδρότητά του. Δὲν ἐμάντευσεν ὁποία ἀπόγνωσις καὶ ἀντίδρασις ἐκυρίευεν ἀλληλοδιαδόχως τῆς τεταραγμένης ἐκείνης ψυχῆς, καὶ νομίζων ὅτι ἠδύνατο ἀταράχως ν' ἀσχοληθῇ περὶ τὴν Καρολίναν, τῇ εἶπεν:

— Σεῖς πάσχετε, βλέπω· πάσχετε πολύ. Προσέξατε, μητέρα, πρό τινος καιροῦ ἡ δεσποινὶς Σαὶν-Ζενὲ εἶνε συχνάκις ὠχρά.

— Νομίζεις; ἀπήντησεν ἡ μαρκησία, θεωροῦσα συμπαθῶς τὴν Καρολίναν. Εἴσθε ἀδιάθετος, ἀγαπητή μου; Μὴ μοῦ τὸ κρύπτετε.

— Εἶμαι θαυμάσια, ἀπεκρίθη ἡ Καρολίνα. Σήμερον μὲ προσέβαλεν ὀλίγον ὁ ἥλιος· ἀλλὰ δὲν εἶνε τίποτε.

— Τοὐναντίον, εἶνε κἄτι, εἶπεν ἡ μαρκησία, παρατηροῦσα αὐτήν. Ὁ μαρκήσιος ἔχει δίκαιον. Εἴσθε πολὺ χαλασμένη. Νὰ ἐξέλθετε ὀλίγον εἰς τὸν δροσερὸν ἀέρα, ἢ τὸ καλλίτερον ἴσως, ν' ἀποσυρθῆτε εἰς τὸ δωμάτιόν σας. Ἐδῶ κάμνει πολλὴν ζέστην. Περιμένω ἀπόψε ἕνα σωρὸ γείτονας. Δὲν σᾶς χρειάζομαι καὶ σᾶς δίδω τὴν ἐλευθερίαν σας.

— Ξεύρετε τί θὰ σᾶς ὠφελοῦσε; εἶπεν ὁ δοὺξ πρὸς τὴν ταλαίπωρον Καρολίναν, ἣν μεγάλως ἠνώχλει ἡ πρὸς αὐτὴν ἐστραμμένη γενικὴ προσοχή. Νὰ ἱππεύσετε ὀλίγον. Τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ἀγροτικὸν τετράποδον, περὶ τοῦ ὁποίου σᾶς ὡμίλουν πρὸ ὀλίγου, εἶνε πολὺ ἥσυχον καὶ ἔχει κνήμας λαμπράς. Θέλετε νὰ δοκιμάσετε;

— Μόνη της; εἶπεν ἡ μαρκησία. Ἵππον ἐντελῶς ἄγνωστον;

— Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἡ δεσποινὶς Καρολίνα θὰ διεσκέδαζε. Εἶνε γενναία καὶ δὲν φοβεῖται τίποτε, τὸ ἠξεύρω. Ἔπειτα θὰ τὴν προσέξω ἐγώ, ἐγγυῶμαι.

Ἐπέμεινε δὲ τόσον, ὥστε ἡ μαρκησία ἠρώτησε τὴν Καρολίναν, ἂν πραγματικῶς μικρός τις ἔφιππος περίπατος δὲν θὰ τὴν εὐχαρίστει.

— Ναί, ἀπήντησεν ἐκείνη, παρασυρομένη ὑπὸ τῆς ἀνάγκης, ἣν ᾐσθάνετο ν' ἀποσείσῃ τὴν βαρυθυμίαν αὐτῆς. Εἶμαι ἀρκετὰ παιδί, ὥστε νὰ αἰσθανθῶ εὐχαρίστησιν. Ἀλλὰ θὰ ἐπροτίμων ἄλλην ἡμέραν. Δὲν ἤθελον νὰ γίνω θέαμα εἰς τοὺς ξένους τοὺς ὁποίους περιμένετε, τόσον μᾶλλον ὅσον ἡ πρώτη μου ἀπόπειρα θὰ εἶνε πιθανῶς πολὺ ἀδεξία.

— Πηγαίνετε εἰς τὸν δρυμόν, εἶπεν ἡ μαρκησία. Εἶνε τόσον βαθὺς καὶ σύσκιος, ὥστε δὲν θὰ ἰδῇ κανεὶς τὴν πρώτην σας δοκιμήν. Ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἀκολουθήσῃ κἄποιος ἔφιππος. Ὁ γέρων Ἀνδρέας, παραδείγματος χάριν. Ἱππεύει καλά, κ' ἔχει ἄλογον φρόνιμον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐν ἀνάγκῃ ἠμπορεῖτε ν' ἀνταλλάξητε τὸ ἰδικόν σας, ἂν ἦνε πολὺ τρελλόν.

— Ναί, ἔτσι νὰ γίνῃ! εἶπεν ὁ δούξ. Ὁ Ἀνδρέας ἱππεύει τὴν γραῖαν λευκήν, ἐγὼ ἐπιστατῶ εἰς τὴν ἀναχώρησιν, καὶ τὸ πρᾶγμα πηγαίνει θαυμάσια.

— Ἀλλ' ἐφίππιον γυναικεῖον; παρετήρησεν ἡ μαρκησία, ἀδιαφοροῦσα κατὰ τὸ φαινόμενον περὶ τὴν ἱππικὴν αὐτὴν ἐκδρομήν.

— Ὑπάρχει ἕν, τὸ εἶδα εἰς τὴν ἀποθήκην, ἀπήντησε ζωηρῶς ὁ δούξ· πηγαίνω νὰ φροντίσω.

— Καὶ ἀμαζών; εἶπεν ἡ μαρκησία.

— Ἀρκεῖ ἓν οἱονδήποτε μακρὸν φόρεμα, εἶπεν ἡ Καρολίνα, ἀποφασίσασα αἴφνης ν' ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ δυσμενοῦς ἤθους τοῦ μαρκησίου καὶ νὰ φύγῃ τὴν παρουσίαν του.

Ἡ μαρκησία τῇ ἔδωκε τὴν ἄδειαν νὰ ἑτοιμασθῇ, καὶ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ δευτέρου υἱοῦ της ἀπῆλθεν εἰς προϋπάντησιν τῶν ἐρχομένων ἐπισκέψεων.

Ὅτε ἡ δεσποινὶς Σαὶν-Ζενὲ κατέβη τὴν περίστροφον κλίμακα τοῦ παρακειμένου εἰς τὸ δωμάτιόν της πυργίσκου, εὗρε τὸν ἵππον ἐπισεσαγμένον καὶ κρατούμενον παρὰ τοῦ δουκὸς αὐτοῦ, ἐνώπιον τῆς μικρᾶς ἀψιδωτῆς θύρας ἥτις ἤνοιγε πρὸς τὴν αὐλήν. Παρίστατο δὲ καὶ ὁ Ἀνδρέας, ἱππεύων γηραιάν τινα φορβάδα χρησιμεύουσαν εἰς μετακόμισιν λαχάνων, παροιμιακῆς ἰσχνότητος καὶ οἰκτρῶς συνεσκευασμένην, διότι ὁ σταῦλος ἦτο εἰς ἐντελῆ παραλυσίαν. Ὁ Μαρκήσιος, στενοχωρημένος οἰκονομικῶς πολὺ περισσότερον ἢ ὅτι ὡμολόγει, εἶχε προφασισθῆ ἔλλειψιν προνοίας, ὁ δὲ δούξ, μαντεύων τὴν ἀλήθειαν, εἶχε δηλώσει, ὅτι τὸ κατ' αὐτόν, ἐπροτίμα νὰ ἀπέρχεται εἰς θήραν πεζός, ἵνα πολεμᾷ τὴν εὐσαρκίαν του.

Ἡ συσκευὴ τοῦ Ζακὲ — οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ ἀγροτικὸν ἱππάριον, ὅπερ ἀπὸ δώδεκα ὡρῶν εἶχε προβιβασθῆ εἰς τὸ ἀξίωμα ἵππου ἱππασίας — δὲν ἦτο εὔκολον πρᾶγμα, ὁ δὲ Ἀνδρέας, ἐνεὸς ἐκ τῆς αἰφνιδίας ταύτης ἱππασίας, δὲν θὰ κατώρθου βεβαίως νὰ εὕρῃ τόσον γρήγορα τὸ γυναικεῖον ἐφίππιον καὶ νὰ τὸ καταστήσῃ χρήσιμον. Ὁ δοὺξ μόνος του συνετέλεσε πάντα ἐντὸς τετάρτου τῆς ὥρας, μετὰ θαυμασίας ταχύτητος καὶ δεξιότητος. Ἦτο κάθιδρος, ἡ δὲ Καρολίνα κατεθορυβήθη ὅτε τὸν εἶδε κρατοῦντα τὸν πόδα της, ἵνα τὴν βοηθήσῃ νὰ ἱππεύσῃ, διορθοῦντα τὸ ἱπποστόμιον καὶ σφίγγοντα τὴν μασχαλιστῆρα ὡς ἐξ ἐπαγγέλματος ἱπποκόμος, γελῶντα περὶ τῆς δυσαρμονίας ὅλων αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ ἀποδεχόμενον φαιδρῶς τὴν κατάστασιν αὐτὴν μετὰ μυρίων ἐνδείξεων ἀδελφικῆς μερίμνης.

Ἕπεται συνέχεια.

Η ΔΙΦΘΕΡΙΤΙΣ

'Εκ τοῦ ἡμερολογίου νεάνιδος.

... Αἱ καλλίτεραί μου ἡμέραι ἦσαν ἐκεῖναι κατὰ τὰς ὁποίας ἤρχετο ἡ ῥάπτρια. 'Επειδὴ ἡ κατοικία μας ἦτο μικρά, ἡ γυνὴ ἐκείνη εἰργάζετο εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Νομίζω ὅτι τὴν βλέπω ἀκόμη τὴν καϋμένην τὴν 'Ελένην νὰ κάθηται πλησίον τοῦ παραθύρου μὲ γελαστὸν πρόσωπον. 'Ενῷ ἔρραπτε μοῦ ὡμίλει περὶ τοῦ νοικοκυριοῦ της, περὶ τοῦ συζύγου της, ὅστις ἦτο διανομεὺς τοῦ ταχυδρομείου, καὶ περὶ τῶν τέκνων της τὰ ὁποῖα ἀνέθρεψε μὲ τόσον κόπον. Μὲ τὸ θάρρος καὶ τὴν καρτερίαν της ἀπηλλάγη ἀπὸ πολλὰ βάσανα· ἀφ' οὗ δὲ μοῦ διηγεῖτο καμμίαν ἀπὸ τὰς περασμένας μεγάλας λύπας της, τὸ πρόσωπόν της ἡκτινοβόλει ἀπὸ χαράν.

— Αἴ, τί τὰ θέλετε, ἡ εὐτυχία εἶνε δι' ὅλους, κυρία Εὐτέρπη; μοὶ εἶπεν ἡμέραν τινά... ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἰμποροῦν νὰ εἶνε εὐτυχεῖς!

— Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἰμποροῦν νὰ εἶνε εὐτυχεῖς! Αὐτὸ εἶνε παρηγορητικόν, καλή μου 'Ελένη, ἀλλὰ δὲν θὰ μοῦ ἀρνηθῇς ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι γεννῶνται δυστυχεῖς καὶ ἀποθνήσκουν δυστυχεῖς.

— Διότι δὲν ἀγαποῦν κανένα· οἱ ἴδιοι πταίουν.

— Μολαταῦτα, πέρυσι ὅταν ἀρρώστησε τὸ παιδάκι σου, καὶ ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀποθάνῃ, ἂν τὸ ἀγαποῦσες ὀλιγώτερον, θὰ ἦσουν ὀλιγώτερον δυστυχής.

'Ενόουν ὅτι ἔλεγα ἀνοησίαν, ἀλλ' ᾐσθανόμην μεγάλην εὐχαρίστησιν ὁσάκις τὴν ἤκουα νὰ ὁμιλῇ διὰ τὸν ἑαυτόν της καὶ τοὺς οἰκείους της.

— Ὡραῖος λογαριασμὸς αὐτός, μὰ τὴν ἀλήθεια! Θαρρῶ ὅτι ἀστειεύεσθε μαζί μου, κυρία Εὐτέρπη. Εἶνε σὰν νὰ μοῦ λέγετε ὅτι εἶνε συμφέρον μας νὰ μᾶς κόψουν τὰ δυὸ πόδια μας διὰ νὰ οἰκονομήσωμε τὰ ὑποδήματά μας. Θὰ ἰδῆτε σὲ 'λίγο, τί εἶνε ἡ ἀγάπη τῶν παιδιῶν. Εἶνε λύπη ἀλλὰ εἶνε καὶ χαρά. Ἂς ἐτολμοῦσε κανεὶς νὰ μοῦ εἰπῇ: Μὴν ἀγαπᾷς δὰ τόσον τὸ ἀγοράκι σου, κουτή, γιατὶ θὰ ὑποφέρῃς πολλὰς ἀνησυχίας. Εἴξευρα ἐγὼ πῶς νὰ τοῦ ἀπαντήσω, ὅταν ἐκρατοῦσα 'πάνω εἰς τὰ γόνατά μου τὸ καϋμένο τὸ παιδάκι μου μισαποθαμμένο, καὶ ζητοῦσε μὲ τὰ δυὸ μαραμμένα χειλάκια του ἀέρα... Τὸ πρόσωπό του ἤτανε μελανὸ καὶ τὰ χεράκια του ἄσπρα σὰν κεριά... Τί νὰ σᾶς 'πῶ, τὤνοιωθε ὁ καθεὶς πῶς ἡ μηχανὴ ἀπὸ μέσα δὲν εἰμποροῦσε πειὰ νὰ δουλέψῃ. Καὶ ὅμως εἶχε καρφωμένα ἐπάνω μου τὰ δυὸ μεγάλα μάτια του... Ἐγὼ τοῦ ἐχαμογελοῦσα, ἐννοεῖται, ἀλλὰ δὲν τὸ καλοέβλεπα ἀπὸ τὰ δάκρυα ποῦ δὲν ἤθελα νὰ τὰ σκουπίσω ἐμπρός του καὶ προσπαθοῦσα νὰ τὰ καταπίνω. Τί ἁρμυρὰ ποῦ εἶνε αὐτὰ τὰ δάκρυα, κυρία Εὐτέρπη! Ὁ καϋμένος ὁ ἄνδρας μου ἦτο γονατιστὸς ἐμπρὸς εἰς τὸ μικρὸ καὶ τοῦ ἔκαμνε χάρτινους κοκόρους καὶ τοῦ ἐτραγουδοῦσε ἕνα τραγουδάκι ποῦ τὸ ἔκαμνε ἄλλοτε κ' ἐγελοῦσε. Σὲ μερικαὶς λέξεις τοῦ τραγουδιοῦ, ὅπου τοῦ ἐνθύμιζαν κανὲν ἀστεῖο πρᾶγμα, ἔβλεπες κ' ἐσηκόνοντο τὰ δυὸ ἄκρα τοῦ στόματός του καὶ τὰ μάγουλά του ἐφούσκωναν ὀλίγο κάτω ἀπὸ τὰ 'μάτια του. Γελοῦσε καὶ τότε ἀλλὰ ὅπως εἰμποροῦσε... Ἤταν μία λύπη νὰ τὸ βλέπῃς. Ἄχ! δὲν εἰμπορῶ οὔτε νὰ τὸ συλλογισθῶ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, χωρὶς νὰ μοῦ ἔλθουν δάκρυα. Νά, μὲ συγχωρεῖτε.

Καὶ ἡ δυστυχὴς 'Ελένη ἐξέβαλε τὸ μανδίλι της ἀπὸ τὴν τσέπην καὶ ἤρχιζε νὰ κλαίῃ. 'Ανάμεσα εἰς τὰ δάκρυα ἐγελοῦσε κ' ἔλεγε:

— Θὰ περάσῃ... Δὲν εἶνε τίποτε... Τί ἀνόητη ποῦ εἶμαι! τὰ δάκρυά μου πίπτουν ἐπάνω εἰς τὸ φόρεμά σας ποῦ ῥάπτω....

Ἔλαβα τὴν χεῖρά της καὶ τὴν ἔσφιξα.

— Δὲν πιστεύω νὰ τὰ πιστεύετε αὐτὰ ποῦ ἐλέγατε τώρα; μοῦ εἶπε.

— Τί πρᾶγμα;

— Ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀγαποῦμε τὰ παιδιά μας μὲ ὅλην τὴν καρδιά μας γιὰ νὰ μὴν ἔχωμε βάσανα. Αὐταὶς αἱ ἰδέαις εἶνε ἡ βρῶμαις τοῦ μυαλοῦ· καὶ ὅποιος τὰς ἔχει πρέπει νὰ καθαρίζῃ τὸ μυαλό του· νὰ μὲ συγχωρεῖτε ποῦ 'μιλῶ ἔτσι.

— Ἔχεις δίκαιον, καλή μου 'Ελένη, ἐγὼ τὸ εἶπα αὐτὸ χάριν ἀστειότητος. . Καὶ πῶς ἔγεινε καλά, τὸ παιδί σου;

— Σταθῆτε νὰ τελειώσω τὸ ῥάψιμό μου καὶ νὰ σᾶς τὸ διηγηθῶ· εἶνε σωστὸ θαῦμα· τί λέγω θαῦμα; θαύματα, διότι δυὸ θαύματα ἔγειναν, ἕνα ποῦ ἔσωσε ὁ Θεὸς τὸ παιδί μου, καὶ δεύτερο ποῦ ἐγνωρίσαμε ἕνα ἄνθρωπο μὲ μεγάλη ἐπιστήμη καὶ μεγάλη καρδιά, τὸν ἰατρὸ Φαρόν. Εἶνε περίφημος ἰατρός. Ὁ Θεὸς 'ξεύρει πλέον πόσοι τὸν ζητοῦν καὶ πόσα τοῦ δίδουν... 'Απορεῖς τώρα πῶς ἔκαμε ἐγχείρισι τοῦ μικροῦ μου... 'Απ' ἐδῶ ἴσα ἴσα ἀρχίζει τὸ θαῦμα. Ὁ ἄνδρας μου βλέποντας ὅτι τὸ παιδί μας ἐκόντευε νὰ ἀποθάνῃ, τὰ εἶχε χάσει. Ἔξαφνα τὸν βλέπω καὶ σηκόνεται, παίρνει γρήγορα ἀπὸ τὸ σεντοῦκι τὸ καινούργιο του φόρεμα, τὸ μαῦρό του καπέλο κ' ἐνδύνεται γρήγορα.

— Ποῦ πᾶς;

— Θὰ πάγω νὰ εὕρω τὸν Φαρόν.

Ἤτο τὸ ἴδιο σὰν νὰ μοῦ ἔλεγε πάγω νὰ εὕρω τὸν ὑπουργὸ τῶν ἐξωτερικῶν.

— Καὶ θαρρεῖς ὅτι ὁ ἰατρὸς ὁ Φαρὸν θἄχῃ τὴν ἔννοια σου;... Καϋμένε, θὰ σὲ διώξουν ἀπὸ τὸ σπίτι του ἅμα πᾷς.

Τίποτε· 'ς τοῦ κουφοῦ τὴν πόρτα ὅσο θέλεις

βρόντα· ἦτο εἰς τὴν σκάλα καὶ τὸν ἄκουα νὰ καταβαίνῃ τὰ σκαλιὰ σὰν νὰ εἶχε πιάσει φωτιὰ τὸ σπίτι. Φωτιά! ἦτο χειρότερο ἀπὸ φωτιά.

Βάλετε. τώρα μὲ τὸν νοῦ σας ἐμένα μονάχη μὲ τὸ καϋμένο τὸ μικρό μου. Δὲν ἤθελε νὰ μείνῃ 'ς τὸ κρεββατάκι του, τοῦ ἄρεσκε νὰ τῶχω 'ς τὴν ἀγκαλιά μου κουκουλωμένο μὲ τὸ παπλωματάκι του. Ἔλεγα μέσα μου: Τώρα δὰ θὰ τελειώσῃ, θὰ κλείσῃ τὰ ματάκια του καὶ πάει πλειά· κ' ἐκρατοῦσα τὴν ἀναπνοή μου διὰ ν' ἀκούσω τὴν ἰδική του ποῦ ἐγίνετο δλοένα πειὸ ἀδύνατη.

Ὕστερ' ἀπὸ μιὰ ὥρα ἀκούω ν' ἀναβαίνουν. Ἀνοίγει ἡ θύρα καὶ ἐμβαίνει ὁ ἄνδρας μου. Ἔπλεε 'ς τὸν ἵδρωτα καὶ μόλις ἠμποροῦσε νὰ ὁμιλήσῃ· τόσο λαχανιασμένος ἦτο. Χίλια χρόνια νὰ ζήσω δὲν θὰ λησμονήσω μὲ τί φωνὴ μοῦ εἶπε:

— Αἴ, τὸ παιδί;

— Ὄχι χειρότερα· καὶ ὁ ἰατρός;

— Θὰ ἔλθῃ.

Αὐτὸς ὁ λόγος μοῦ ἔχυσε βάλσαμο 'ς τὴν καρδιά μου· ἐνόμισα ὅτι μοῦ ξανάδινε 'πίσω κανεὶς τὸ παιδί μου. Ἄχ, νὰ ξέρατε τί ἀγάπη ἔχουν αὐτὰ τὰ παιδιά! Ἐφιλοῦσα τὸ μικρό, ἐφιλοῦσα τὸν πατέρα του, ἐγελοῦσα, ἔκλαια· ἤμουν ἥσυχη πλειά. Γιατί, βλέπετε, ἔχομε ἀνάγκη ἀπὸ θάρρος· ὁ Θεὸς μᾶς στέλλει κἄποτε τέτοιαις ἐλπίδες. Καὶ ὅμως ἦτο σωστὴ τρέλλα ἡ χαρά μου, γιατὶ ὁ Φαρὸν ἠμποροῦσε νὰ μὴν ἔλθῃ.

Λέγω εἰς τὸν ἄνδρα μου:

— Τὸν εὑρῆκες 'ς τὸ σπίτι του;

Τότε μοῦ διηγήθη μὲ χαμηλὴ φωνὴ τί ἔκαμε, κ' ἔκοπτε τὴν ὁμιλίαν του κάθε στιγμὴν γιὰ νὰ σκουπίσῃ τὸ μέτωπόν του καὶ ν' ἀναπνεύσῃ.

— Ἔτρεξα εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν παιδιῶν· ἐπειδὴ εἶνε διευθυντής, ἤλπιζα νὰ τὸν εὑρῶ ἐκεῖ. Ὁ θυρωρὸς μοῦ λέγει νὰ 'πάγω σὲ μία χαμηλὴ πόρτα τῆς αὐλῆς· κτυπῶ, ἐμβαίνω κ' εὑρίσκομαι μέσα σὲ σύννεφο καπνοῦ ἀνάμεσα σὲ καμμιὰ δεκαριὰ νέους ποῦ ἔπιναν τσιγάρο κ' ἐγελοῦσαν 'σὰν τρελλοί.

— Ἄχ! οἱ ἀπάνθρωποι, μέσα 'ς τοὺς ἀνθρώπους ποῦ ἀπέθνησκαν...

— Μὴν τοὺς κατηγορᾷς πρὶν ἀκούσῃς ὅλη τὴν ὁμιλία. Τί θέλεις, φίλε μου; μοῦ λέγει ἕνας ἀπ' αὐτούς, ἕνας 'ψηλὸς μὲ ἄσπρη ποδιὰ καὶ μαῦρο σκοῦφο. Καὶ ἅμα μὲ εἶδε τόσο καταλυπημένο, μ' ἔβγαλε ὄξω 'ς τὴν αὐλή.

— Τί τρέχει; 'πές μου.

— Κύριε, νὰ μὲ συγχωρῇς, ποῦ σὲ ἀνησύχησα.

— Ἄφησε τὰ κοπλιμέντα· τί θέλεις;

— Ἦλθα νὰ εὑρῶ τὸν κύριον Φαρὸν γιὰ νὰ γλυτώσῃ τὸ παιδί μου ποῦ πεθαίνει ἀπὸ διφθερῖτι. Δὲν εἶμαι πλούσιος, μὰ θὰ δώσω ὅ,τι 'μπορέσω.

— Ναί, ναί, καλά. Πόσων ἐτῶν εἶνε τὸ παιδί σου;

— Τεσσάρων.

— Ποιὸς τὸ περιποιεῖται;

— Ἕνας ἰατρὸς ποῦ τοῦ δίδει κἄτι μικρά, μικρούτσικα χαπάκια σὲ πολὺ νερό.

— Ἀ! πολὺ καλά, εἶπε χαμογελῶντας. Μὴ λυπῆσαι.

Καὶ ἐν ᾧ ἔλεγε αὐτά, βγάζει τὴν ποδιά του, βάζει τὸν σκοῦφό του 'πάνω σὲ μιὰ καθέκλα καὶ γράφει σ' ἕνα χαρτί.

— Τρέχα καὶ δόσε αὐτὸ τὸ γραμματάκι 'ς τὸν κύριον Φαρόν. Νὰ ἡ διεύθυνσίς του. Ποῦ κάθεσαι; Στάσου νὰ πάρω τὰ χειρουργικά μου ἐργαλεῖα κ' ἔρχομαι κατόπι σου.

— Ἀ! τί καλὸς ποῦ εἶσθε, κύριε! — Μοῦ ἤρχετο νὰ τὸν φιλήσω.

— Εἶσαι λογᾶς βλέπω, μοῦ λέγει, ἔλα, τρέχα, ἄφησε τὰ λόγια· γρήγορα.

Τρέχω εἰς τοῦ ἰατροῦ μὲ τὸ γράμμα· ἦτο καλεσμένος σὲ σπίτι· λέγω εἰς τὸν ὑπηρέτη του ποῦ ἐκρατοῦσε μισανοιγμένη τὴν θύρα:

— Πές μου ποῦ εἶνε καλεσμένος ὁ ἀφέντης σου;

— Δὲν ξέρω, μοῦ εἶπε καὶ ἔκλεισε τὴν πόρτα.

Τότε μὲ πιάνει ὁ θυμός· ἔβλεπα ἐμπρός μου τὸ παιδί μας ν' ἀποθνήσκῃ. Σκουντῶ τὴν πόρτα κ' ἐμβαίνω μέσα.

— Δὲν φεύγω ἔτσι· ἔρχομαι ἀπὸ μέρος ἑνὸς ἰατροῦ τοῦ νοσοκομείου, καὶ θὰ μοῦ εἰπῇς ποῦ εἶνε ὁ ἀφέντης σου, καὶ ἀμέσως.

Δὲν ἀστειευόμουν, φαίνεται, γιατὶ μοῦ ἔδωκε ἀμέσως τὴν διεύθυνσιν τοῦ σπιτιοῦ λέγοντάς μου:

— Τώρα ἄφησέ με ἥσυχο καὶ κλεῖσε τὴν θύρα.

Παίρνω τὰ πόδια μου 'ς τὸ λαιμὸ καὶ 'πάγω 'ς τὴν ὁδὸν Αἰλης. Ἡ αὐλὴ ἦτο γεμάτη ἁμάξια, ὅλα τὰ παράθυρα ἔλαμπαν· μὰ ἐγὼ ἀναβαίνω, δὲν μὲ 'νοιάζει: Ἔλεγα μέσα μου: Τὸ παιδί μου 'πεθαίνει, τὸ παιδί μου 'πεθαίνει! καὶ ἀπ' τὴ βία μου ἐπατοῦσα ὅποιον εὕρισκα ἐμπρός μου. Ἕνας γέρων ὑπηρέτης μὲ σταματᾷ.

— Ποῦ πᾶτε δά, κύριε, ἔτσι;

— Θέλω νὰ ὁμιλήσω τοῦ ἰατροῦ Φαρόν· εἶνε μεγάλη ἀνάγκη· εἰδοποίησέ τον, σὲ παρακαλῶ.

Ὁ γέρων μὲ κυττάζει καλά, ἔπειτα μὲ γλυκὸ τρόπο μοῦ λέγει:

— Καθῆστε μιὰ στιγμή· ἀφ' οὗ εἶνε τόση βία, θὰ 'πάγω νὰ ἰδῶ ἂν εἶνε τρόπος νὰ τοῦ ὁμιλήσω.

Δὲν εἰξεύρω γιατί, ἀλλ' ἅμα εὑρέθηκα ἐκεῖ ἀνάμεσα σὲ τόσους ὑπηρέτας ποῦ ἐπηγαινοέφερναν δίσκους, ἔννοιωθα ὅτι ἀπὸ τὰ 'μάτια μου ἔπεφταν δάκρυα, καὶ ἀδύνατον νὰ τὰ κρατήσω.

Ἔπειτα ἀπ' ὀλίγο ἕνας κύριος μὲ λευκὸ λαιμοδέτη ἐμβαίνει εἰς τὴν κάμαρη ποῦ ἤμουν

— Ποῦ εἶνε ὁ ἄνθρωπος ποῦ μὲ ζητεῖ; λέγει μὲ φωνὴ θυμωμένη.

Μὲ εἶδε ἀμέσως εἰς τὴν γωνία ποῦ ἤμουν κ' ἐκατάλαβε τί λύπη εἶχα μέσα μου, γιατὶ ἀφ' οὗ μ' ἐκύτταξε μιὰ στιγμὴ ἤνοιξε τὸ γράμμα ποῦ τοῦ ἔδωκα καὶ μοῦ εἶπε μὲ μιὰ φωνὴ γλυκειά, μοῦ εἶπε:

— Πήγαινε, 'ς τὸ σπίτι σου, παληκάρι μου· θάρθω κ' ἐγώ· καρδιά! ἔρχομαι, ἔρχομαι.

Τὴν στιγμὴ ὅπου μοῦ ἔλεγεν αὐτὰ ὁ ἄνδρας μου, ἐξηκολούθησεν ἡ Ἑλένη, ἤκουσα βήματα εἰς τὴ σκάλα. Ἦταν ὁ γιατρός. Θεέ μου!

Καὶ ξέρετε τί μᾶς εἶπε, ἐμβαίνοντας, μὲ μιὰ χονδρὴ φωνή.

— Ὀλίγο ἔλειψε νὰ σπάσω τὸ λαιμό μου 'ς τὴ σκάλα σας... τί διαβολόσκαλα εἶν' αὐτή; Ποῦ εἶνε τὸ παιδί;

— Νά το κὺρ γιατρέ, καλέ μου ἰατρέ.

Δὲν ἤξευρα πῶς νὰ τὸν εἰπῶ. Ἔβλεπα κάτω ἀπὸ τὸ 'πανωφόρι του τὸν ἄσπρο λαιμοδέτη του καὶ ἕνα σωρὸ σταυροὺς ποῦ κρέμονταν εἰς τὸ στῆθός του.

Ἔβγαλε τὸ 'πανωφόρι του, τὸ καπέλο του, ἐπλησίασε 'ς τὸ ἀγόρι μου, καὶ τὸ ἐγύρισε ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ μὲ ἐπιδεξιότητα, μὲ περιποίησι καλλίτερα ἀπὸ κάθε μητέρα· ἀκούμβησε τὸ κεφάλι του 'πάνω 'ς τὴ ῥάχι του καὶ 'ς τὸ στῆθός του. Τὸν ἐκύτταζα γιὰ νὰ καταλάβω ἀπὸ τὰ 'μάτια του τὴν ἰδέα του· μὰ δὲν ἔβλεπα τίποτε μέσα 'ς τὰ μάτια του, γιατὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι συνειθίζουν νὰ εἶν' εὐαίσθητοι ἀπὸ μέσα.

— Θὰ τοῦ κάνωμ' ἐγχείρισι· εἶνε καιρός, εἶπε.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἐμβῆκεν εἰς τὴ κάμαρά μας ὁ βοηθός του, ἐπῆγε κοντὰ εἰς τὸν ἰατρὸν καὶ τοῦ εἶπε σιγά:

— Εἶσθε δυσηρεστημένος μαζί μου διότι σᾶς ἠνώχλησα;

— Εἶμαι δυσηρεστημένος μαζί σου, διότι δὲν μὲ ἠνώχλησες γρηγορώτερα. Ἑτοίμασε ὅ,τι χρειάζεται.

Μὰ δὲν ξεύρω γιατὶ σᾶς τὰ διηγοῦμαι ὅλα αὐτά· καλλίτερα θὰ ἔκαμνα νὰ δουλεύω.

— Ἐξακολούθησε, καλή μου Ἑλένη, ἐξακολούθησε.

— Αἴ, λοιπόν, αὐτοὶ οἱ δύο ἰατροὶ ποῦ δὲν ἦσαν οὔτε συγγενεῖς μας οὔτε φίλοι μας τὰ ἑτοίμασαν ὅλα μόνοι των. Ἐν ᾧ ὁ ἄνδρας μου ἐπῆγε νὰ δανεισθῇ λάμπαις ἀπὸ τοὺς γειτόνους, ὁ ἰατρὸς ἔδενε μὲ σχοινιὰ ἕνα στρῶμα ἐπάνω 'ς τὸ τραπέζι καὶ ὁ μαθητής του ἀράδειαζε τὰ μικρὰ μαχαιράκια...

Μονάχα ὅποιος τὰ ὑπόφερε αὐτά, εἰμπορεῖ νὰ καταλάβῃ τί αἰσθάνεται μία μητέρα ποῦ ἔχει τὸ παιδί της ἐπάνω 'ς τὰ γόνατά της καὶ λέγει μέσα της: Ὅλα αὐτὰ θὰ τοῦ τὰ ἐμπήξουν 'ς τὸ κορμάκι του· κ' ἂν δὲν 'πάγῃ καλὰ τὸ χέρι των, θὰ μοῦ τὸ σκοτώσουν».

Ἀφ' οὗ ἔγειναν ὅλα ἕτοιμα, ὁ κύριος Φαρὸν ἔβγαλε τὸ λαιμοδέτη του, ἐπῆρε τὸ μικρὸ ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά μου, καὶ τὸ πλάγιασε 'ς τὸ στρῶμα, ἀνάμεσα 'ς ταὶς λάμπαις ποῦ ἦσαν τριγύρω· κ' ἔπειτα εἶπε 'ς τὸν ἄνδρα μου:

— Σὺ κράτα τὸ κεφάλι του, ἡ γυναῖκά σου ἂς κρατῇ τὰ πόδια του... ὁ Ἀριστείδης θὰ μοῦ δίδῃ τὰ ἐργαλεῖά μου. Ἔχεις μιὰ μικρὴ κάνουλα, παιδί μου;

— Ναί, κύριε καθηγητά.

Ὁ ἄνδρας μου ἦτο ἄσπρος σὰν μανδῆλι· εἶδα πῶς σίμωσε τοῦ μικροῦ. Τὸ χέρι του ἔτρεμε καὶ μ' ἔπιασε φόβος. Εἶπα 'ς τὸν ἰατρόν:

— Καλέ μου ἰατρέ, ἀφῆστε σ' ἐμένα τὸ κεφάλι, κάνετέ μου τὴ χάρι.

— Κι' ἂν τρέμῃς;

— Ἀφῆστέ με, σᾶς παρακαλῶ.

— Καλά, ἂς εἶνε·

Καὶ μοῦ εἶπε χαμογελῶντας·

— Θὰ σοῦ γλυτώσω τὸ παιδάκι σου, κόρη μου· ἔχεις καρδιὰ καὶ σοῦ ἀξίζει νὰ τῶχῃς.

Καὶ μοῦ τὸ 'γλύτωσε!

— Καὶ δὲν ἔτρεμε τὸ χέρι σου, καλή μου Ἑλένη; ἠρώτησα.

— Βέβαια· γιατὶ θὰ σκότωνα τὸ παιδί μου.

— Καὶ πῶς τὸ κατώρθωσες νὰ μὴν τρέμῃ;

— Αἴ, 'ξέρω κ' ἐγώ; ἔγεινα πέτρα. Ὅταν εἶνε ἀνάγκη, θὰ 'πῇ πῶς εἶνε ἀνάγκη.

— Καὶ εἶδες ὅλην τὴν ἐγχείρησιν;

— Ναί, καὶ τέτοια ἐντύπωσι μοῦ ἔκαμε, ποῦ κάπου κάπου τὴν βλέπω 'ς τὸν ὕπνο μου.... Βλέπω τὸ λαιμάκι τοῦ παιδιοῦ μου σχισμένο, καὶ ταὶς φλέβαις ποῦ ἄνοιγε μὲ τὰ δάκτυλά του ὁ βοηθὸς καὶ τὴν ἀσημένια κάνουλα ποῦ ἔχωσε μέσα 'ς τὸ ἄνοιγμα, καὶ ὅλα, ὅλα... καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ μικροῦ μου ποῦ ἄλλαζε ὅσο ἔμβαινεν ὁ ἀέρας εἰς τὸ στηθάκι του. Φαντάσου μιὰ λάμπα ποῦ σβύνει καὶ βάζεις λάδι κ' ἀνάπτει μὲ μιᾶς· τὸ ἴδιο κ' ἀπαράλλακτο. Τὸ εἴχαμε βάλει ἐκεῖ μελανό, ἕτοιμο νὰ 'πεθάνῃ, μὲ σβυσμένα 'μάτια καὶ τὸ εὑρήκαμε κίτρινο ἀκόμη καὶ μὲ ξεθωριασμένα χείλια, μὰ τὸ 'μάτι του ἔλαμπε καὶ ἀνάπνεε ἀέρα ποῦ δὲν 'μποροῦσε τόσον καιρὸ ν' ἀναπνεύσῃ, τὸ παιδάκι μου.

— Φίλησέ το, κόρη μου, μοῦ εἶπεν ὁ κύριος Φαρὸν καὶ βάλε το 'ς τὸ κρεββάτι του· βάλε του ἕνα ἐλαφρὸ λαιμοδέτη ἐμπρὸς 'ς τὴν κάνουλα... καὶ διὰ τὸ καλλίτερο, ὁ Ἀριστείδης νὰ περάσῃ τὴ νύκτα μαζί σας ἀπόψε· καλὰ δὲν λέγω, παιδί μου, ὅτι θὰ μείνῃς ἐδῶ ἀπόψε; Ἐγὼ θὰ ἔλθω αὔριον τὸ πρωὶ πρὶν νὰ ὑπάγω εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Πᾶμε καλά, πολὺ καλά.

Ἐφόρεσε τὸν λαιμοδέτην του, τὸ ἐπανωφόρι του, καὶ ἐνῷ ἔφευγε καὶ μὲ τὸ ἕνα χέρι του ἐκα-

ληνύκτιζε τὸν ἄνδρα μου, ἐγὼ ἐπῆρα τὸ ἄλλο καὶ τοῦ τὸ ἐφίλησα. Ἠμπορεῖ νὰ ἔκαμα ἄσχημα, δὲν τὸ ξεύρω, μὰ τότε δὲν εἶχα καιρὸ νὰ σκεφθῶ. Ἐγέλασε δυνατὰ καὶ εἶπε 'ς τὸν ἄντρα μου:

— Δὲν ζηλεύεις; δὲν βλέπεις πῶς ἡ γυναῖκά σου μοῦ κάνει ἔρωτα; Καληννύκτα σας, παιδιά μου.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἦλθε εἰς τὰς πέντε καὶ μισὴ τὸ πρωῒ δροσερὸς καὶ ξυρισμένος πάλι. Μοῦ φάνηκε πειὸ χονδρὸς παρὰ ἀπὸ βραδὺς καὶ νὰ σᾶς 'πῶ τὸ γιατί· ἔφερε μαζύ του τέσσαρες μποτίλιαις μπορδώ, δυὸ εἰς ταὶς τσέπαις του καὶ δυὸ εἰς ταὶς μασχάλαις του.

— Πρέπει νὰ πιῇ ἀπ' αὐτὸ τὸ κρασὶ τὸ παιδί. Πῆγε καλά, ἀπόψε;

— Ναί, κύριε καθηγητά εἶπεν, ὁ Ἀριστείδης, ὁ βοηθός, λαμπρά.

Τὸν λέγω Ἀριστείδη· μὰ ἔμαθα τὴν ἄλλην ἡμέρα ὅτι καὶ αὐτὸς ἦτο λαμπρὸς ἰατρὸς καὶ κοντὰ 'ς τἆλλα καὶ ἀνεψιὸς τοῦ κυρίου Φαρόν, ἀλλὰ ἔλεγε πάντα: «Ναί, κύριε καθηγητά ὄχι, κύριε καθηγητά», σὰν ἕνας στρατιωτικὸς ποῦ λέγει: «Ναί, στρατηγέ, ὄχι, στρατηγέ!»

Ὅλην τὴν ἑβδομάδα ἤρχοντο καὶ οἱ δύο κάθε ἡμέρα. Καὶ ὅταν ἤκουα τὴν ἅμαξαν νὰ ἐμβαίνῃ 'ς τὸ στενὸ δρόμο μας καὶ νὰ σταματᾷ ἐμπρὸς 'ς τὴν θύρα μας:

— Πῶς θὰ κάνωμε, Θεέ μου, νὰ τοὺς πληρώσωμε; ἔλεγα.

Εἴχαμε ἐρωτήσει δεξιᾷ ἀριστερᾷ καὶ ἐμάθαμε ὅτι ὁ κύριος Φαρὸν ἰάτρευε πρίγκιπας, πλουσίους κ' ἔπερνε χιλιάδαις.

Ἡμεῖς εἴχαμε καμμιὰ ἑκατοστὺ φράγκα· μὰ ἔλεγα μέσα μου: Ἂν μᾶς ζητήσῃ τὰ διπλᾶ ἢ τὰ τρίδιπλα; Τί νὰ κάνωμε; Τὸ εἶχα καϋμό. Ἕνα πρωῒ ποῦ ἦτο ἐκεῖ ὁ ἄνδρας μου, τὸ ἐπῆρα ἀπόφασι καὶ εἶπα:

— Ἐξοχώτατε, εἶσθε καλὸς ἄνθρωπος, πολὺ καλός· μᾶς ἐγλυτώσατε τὸ παιδί μας.

— Αὐτὸ εἶν' ἀλήθεια, κόρη μου, διότι ἐκινδύνευε· ἀλλὰ εἶνε τὸ ἐπάγγελμά μου, βλέπεις, νὰ γλυτώνω τὰ παιδιά...

— Ὄχι ὅμως καὶ τῶν πτωχῶν.

Καταλαμβάνεις, κυρία Εὐτέρπη, ἔφερνα μὲ τρόπο τὴν ὁμιλία εἰς τὸ προκείμενον.

— Πῶς ὄχι καὶ τῶν πτωχῶν; Τί εἶν' αὐτὰ ποῦ λέγεις! Ἴσα ἴσα τῶν πτωχῶν, διότι αὐτοὶ ἔχουν ἀνάγκην βοηθείας...

— Νοιώθω ὅτι ἔχετε πολὺ καλὴ καρδιά, ἐξοχώτατε, μά... δὲν πρέπει πάλι... τώρα ποῦ ἔγεινε καλὰ τὸ παιδί... θέλαμε... δὲν ἤμεθα πλούσιοι, ἀλλὰ τέλος πάντων...

Τὸ καταλάμβανα, ἤμην κόκκινη σὰν πετεινός, καὶ ὅσο ἐπροσπαθοῦσα νὰ τὰ καταφέρω καλὰ τόσο μπερδεύονταν ἡ γλῶσσά μου.

— Θέλετε νὰ μὲ πληρώσετε; διατί δὲν τὸ λέγετε καθαρά; Λοιπὸν ἐγὼ σᾶς λέγω ὅτι δὲν μοῦ χρωστᾶτε τίποτε· εἶσθε εὐχαριστημένοι;

— Ἆ! ὄχι, κύριε Φαρόν... μόνον αὐτὸ δὲν γίνεται... δὲν γίνεται!

— Ἄφησέ μας νὰ σᾶς δώσωμε ὅσα 'μποροῦμε, ἐξοχώτατε, εἶπεν ὁ ἄνδρας μου.

— Καλά, δὲν ἐννοῶ νὰ σᾶς προσβάλω, παιδιά μου. Θέλετε νὰ μοῦ πληρώσετε τὰς ἐπισκέψεις μου· καλά· πληρώσετε· εἴκοσι φράγκα. Καὶ ξεφορτωθῆτέ με!—ἦτο τόσο νόστιμος ὅταν ἔκαμνε τὸν θυμωμένον. Ξεφορτωθῆτέ με· μανία ποῦ σᾶς ἔπιασε μὲ τὴν πληρωμή! εἴκοσι φράγκα, οὔτε λεπτὸ ὀλιγώτερο. καὶ δὲν τὰ θέλω εἰς χαρτιά. θέλω τἄλληρα... Τὴν Κυριακὴν ποῦ μᾶς ἔρχεται ἔνδυσε τὸ ἀγόρι σου. Τὸ παιδὶ πρέπει νὰ πάρῃ ἀέρα καὶ νὰ κάμῃ ἕνα γύρο εἰς τὴν ἐξοχὴ μὲ ἅμαξα... θὰ στείλω τὴν ἅμαξα νὰ σᾶς πάρῃ

— Μὰ τὸ λοιπὸν εἶσαι καλὸς σὰν Θεός, κύριε Φαρόν.

— Ὀλίγαις φωναίς, παρακαλῶ. Μετὰ τὸν περίπατο, ἀναβῆτε 'ς τὸ σπῆτί μου νὰ μοῦ εἰπῆτε καλημέρα, καὶ τὸ παιδὶ ἂς μοῦ φέρῃ τότε τὰ χρήματα. Σύμφωνοι;

— Αἴ, κυρία Εὐτέρπη, προσεῖπεν ἡ Ἑλένη, τὸ ἴδιο βράδυ μᾶς ἔστειλε δέκα μποτίλιες κρασὶ μπορδῶ, ἂν καὶ μᾶς ἔμειναν ἀκόμη τρεῖς τέσσαρες. Τί ἄνθρωπος αἴ; Μὰ πάλι κ' ἐγὼ νὰ ξεύρω πῶς σήμερα τοῦ χρειάζεται τὸ δεξί μου χέρι, θὰ τοῦ πῶ ἀμέσως: Κόψε το, ἰατρέ!

Εἴκοσι φράγκα! εἴκοσι φράγκα. Θὰ ἔκανε νὰ τοῦ δίδωμε τοὐλάχιστο πεντακόσια. Μὰ τὰ πῆρε κι' αὐτὰ γιὰ νὰ μὴ μᾶς προσβάλῃ. Γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ θέλησα νὰ τοῦ κάνω ἕνα δῶρο. Ἀγόρασα πανί, τὸ πειὸ ὡραῖο πανὶ ποῦ 'μποροῦσε νὰ βρεθῇ καὶ τοῦ ἔκαμα μιὰ δωδεκάδα πουκάμισα.

— Καὶ πῶς τοῦ ἐπῆρες μέτρο; ἠρώτησα.

— Αὐτὸ μ' ἐδυσκόλευσε πολύ· μὰ ὅταν θέλω κἄτι, βάζω πεῖσμα. Ἐπῆγα κ' εὑρῆκα τὸν ὑπηρέτη του. ποῦ μᾶς ἐγνώριζε γιατὶ μᾶς ἔφερνε τὸ κρασί· τοῦ εἶπα ὅτι ὁ ἰατρὸς μὲ παράγγειλε νὰ συνεννοηθῶ μὲ τὴν γυναῖκα ποῦ τὸν ἔπλενε διὰ νὰ διορθώσω τὰ ἀσπρόρρουχά του. Καλὰ ποῦ τὸ σκέφθηκα. Ἅμα ἔμαθα ποῦ ἐκάθητο ἡ πλύστρα ἐπῆγα καὶ τῆς εἶπα ὅτι ὁ ἰατρὸς μοῦ παράγγειλε 'πουκάμισα ὅμοια καὶ ἀπαράλλακτα μὲ αὐτὰ ποῦ φοροῦσε· ἐπῆρα μέτρο. Τότε ἴσα ἴσα ἔτυχε καὶ εἶχα βιαστικαὶς δουλιαίς· ἀλλὰ ἐδούλευα τὴν νύχτα· τὴν νύκτα τἄρραψα τὰ δώδεκα 'πουκάμισα. Καὶ τὸ παράξενο εἶνε πῶς αὐτὴ ἡ ἀγρυπνία μ' εὐχαριστοῦσε ἀντὶ νὰ μὲ κουράζῃ.

Ἔλεγα μὲ τὸν νοῦ μου·

«Ἔβαλες πεῖσμα νὰ μὴν πάρῃς λεπτά, κὺρ ἰατρέ· μὰ δὲ θὰ μ' ἐμποδίσῃς νὰ ξενυκτῶ γιὰ σένα». Κ' ἐδούλευα, ἔρραπτα...

Καὶ ἔγειναν κἄτι 'πουκάμισα 'ς τὴν ἐντέλεια, κόψιμο, ῥάψιμο, κέντημα μοναδικό.

Μὰ τί φλυαρία εἶν' αὐτὴ ποῦ μ' ἔπιασε σήμερα, τὸ φόρεμα περιμένει.

Καὶ ἐξηκολούθησε τὸ ῥάψιμόν της...

(Gustave Droz) **K.**

ΑΚΟΣΜΙΑ ΤΩΝ ΟΔΩΝ

Κύριε Διευθυντά,

Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς *Ἀνατροφῆς τοῦ Λαοῦ* καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ φίλου μου Κλαρᾶ, οὗτινος ἐδημοσιεύθησαν αἱ ἰδέαι καὶ ἐπ' ὀνόματι ἐμοῦ, οὗτινος ἐδημοσιεύθη τὸ χειρόγραφον· οὐδέποτε ἕως τώρα ἐδημοσίευσα τίποτε οὐδέποτε δ' ἐφανταζόμην ὅτι τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου διερχόμενα ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ στοιχειοθέτου λαμβάνουν τόσον γόητρον· τώρα ἐξηγῶ τὴν μανίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ ἀνεψιός μου νὰ γράφῃ καὶ νὰ τυπώνῃ,—γράφει στίχους ὁ ταλαίπωρος καὶ ὅπως μοῦ λέγουν οἱ πραγματογνώμονες, στίχους εὐτελοῦς ἀξίας!...—καὶ ἀντὶ νὰ πάρῃ τὸ δίπλωμά του, διὰ τὸ ὁποῖον φροντίζομεν ὅλοι... ἐκτὸς αὐτοῦ, ὁ κύριος διηγεῖται εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τὰ αἰσθήματά του, διὰ τὰ ὁποῖα κανεὶς δὲν φροντίζει, καὶ κανεὶς δὲν ἐρωτᾷ. Φαντασθῆτε ἕνα ἄνθρωπον ν' ἀπαντᾷ δίχως νὰ τὸν ἐρωτοῦν... Δὲν σᾶς φαίνεται κωμικώτατος;

Τὸ συμπέρασμα πάντων τούτων εἶνε ὅτι ἐνθαρρυνθεὶς ἀπὸ τὴν φιλοξενίαν τῆς *Ἑστίας*, ὑποβάλλω ὑμῖν τὰς ἑπομένας σκέψεις περὶ ζητήματος σοβαρωτάτου.

Εἰξεύρετε πόσον δυσχερὲς καὶ περίπλοκον πρᾶγμα εἶνε ἡ ἀνατροφὴ τῶν τέκνων, καὶ εἰς ποίας μερίμνας ἐμβάλλει τοὺς δυστυχεῖς γονεῖς, ὅσους, ἐννοεῖται, συναισθάνονται ποίαν εὐθύνην ἔχουν, καὶ ἐννοοῦν νὰ τιμήσουν μέχρι τέλους τὴν ὑπογραφήν των εἰς τὰς συναλλαγματικὰς ταύτας τὰς ὁποίας ἐξέδωκαν.

Ἐν τοῖς κόλποις τῆς οἰκογενείας γίνεται ἡ ἡ ἱερὰ κατεργασία ἐντίμων καὶ ἐναρέτων μελῶν διὰ τὴν κοινωνίαν. Ὅπως δὲ εἰς τὴν βιομηχανίαν διὰ νὰ παραχθῇ ὡραῖον ὕφασμα, ἐπὶ παραδείγματι, ἀπαιτεῖται ἡ ἐπίπονος τοῦ ἐργοστασίου ἐργασία, ὁμοίως ἡ καλὴ ἀνατροφὴ τῶν τέκνων ὑποκρύπτει κόπους καὶ θυσίας τῶν γονέων. Γνωρίζω μητέρας καὶ πατέρας, οἵτινες μακρὰ ἐλαττώματα μετὰ τῆς ἡλικίας ῥιζωθέντα ἐν αὐτοῖς ἀπέσπασαν ἡρωϊκῶς ὅπως παράσχωσιν ἑαυτοὺς ἄμωμον ὑπόδειγμα εἰς τὰ τέκνα των.

Ἀλλὰ δυστυχῶς ὅ,τι κάμνει ἡ οἰκία τὸ καταστρέφει ἐν πολλοῖς ἡ ὁδός.

Ἡ ὁδός!

Δὲν εἶνε κανενὸς κτῆμα καὶ ἀνήκει εἰς ὅλους. Δι' αὐτὴν δύναται νὰ λεχθῇ ὅ,τι εἶπε διὰ τὴν μητρικὴν καρδίαν ὁ Οὐγκώ:

Chacun en a sa part et tous l' ont tout entier.

Ἀλλά τινες μεταχειρίζονται τὴν ὁδὸν ὡσανεὶ ἦτο ἰδική των ἀποκλειστικῶς· κάμνουν ὅ,τι θέλουν ὡς ἀπόλυτοι κύριοι· ἀδιαφοροῦσι διὰ τοὺς ἄλλους· δὲν σέβονται τίποτε, διότι δὲν ἔμαθον νὰ σέβωνται τὸν ἑαυτόν των. Ἀνακινοῦσι τὸν ἠθικὸν βόρβορον, ὅστις ἀπόζει δυσωδέστερον τοῦ ἄλλου καὶ ἐκπέμπει λοιμωδεστέρας ἀναθυμιάσεις εἰς τὴν ψυχήν· ἀσχημονοῦσιν, ὑβρίζουσιν. Δὲν σέβονται τὰς λευκὰς τρίχας τοῦ διερχομένου γέροντος, δὲν σέβονται τὴν αἰδῶ τῆς σεμνῆς νεάνιδος, δὲν σέβονται τὴν ἀθωότητα τοῦ παιδίου.

Ἐνίοτε πρέπει καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς οἰκίαις ὑμῶν νὰ βύωμεν τὰ ὦτα καὶ νὰ κλείωμεν τὰ ὄμματα, διότι δὲν ἀρκεῖ νὰ κλείωμεν μόνον τὰ παράθυρά μας.

Δὲν δύναμαι νὰ λησμονήσω τὸ ἑξῆς ἐπεισόδιον, ὅπερ συνέβη εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον πρό τινος.

Ἐκαθήμεθα εἰς τὴν τράπεζαν· ἡ σύζυγός μου, αἱ δύο θυγατέρες μου, οἱ δύο μικροὶ υἱοί μου, κ' ἐγώ· ἦτο μεσημβρία· διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου τοῦ ἑστιατορίου ἤρχετο ἐλαφρὰ αὔρα δροσίζουσα τὸν μεσημβρινὸν καύσωνα· ἡσυχία πέριξ· οὐδὲ ὀπωροπώλου ἢ πλανοδίου μικρεμπόρου φωνή· ἤμεθα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ φαγητοῦ· δὲν ἀντηλλάσσομεν λέξιν.

Αἴφνης ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑπὸ βραχνῆς διεφθαρμένου φωνῆς ἐκπεμφθεῖσα ἔφθασε μέχρι τοῦ ἑστιατορίου, μέχρις ἡμῶν, μία ὕβρις.

Μία ὕβρις ἥτις θὰ μολύνῃ τὴν γραφίδα μου ἂν τὴν γράψω. Μία ὕβρις τόσον γυμνή, ὥστε δὲν ἀπῄτει διαφθορὰν ὅπως ἐννοηθῇ, εἰσήρχετο καὶ εἰς τὸ ἀθωότερον οὖς.

Πάντες διὰ μιᾶς συνεταράχθησαν.

Τὰ βλέμματά μου ὁρμεμφύτως διεσταυρώθησαν πρὸς τὰ τῆς συζύγου μου. Αἱ δύο θυγατέρες μου ἔκυπτον μετ' αἰδοῦς εἰς τὰ πινάκιά των· οἱ δύο μικροί μου υἱοὶ μὲ παρετήρουν ἀκίνητοι μὲ βλέμμα φοβισμένον ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς κακοηθείας.

— Κλεῖσε τὸ παράθυρον! ἐφώνησα ἔξαλλος πρὸς τὴν ὑπηρέτριαν. Ἀλλὰ τοῦτο ἐφώνησα διότι εἶχον ἀνάγκην νὰ φωνάξω, διὰ νὰ μὴ πνιγῶ ὑπὸ τῆς ἀγανακτήσεως. Ἡ φωνὴ ἦτο δυνατὸν νὰ εἰσέλθῃ καὶ διὰ τοῦ κλειστοῦ παραθύρου· καὶ ἔτρεμεν ἡ καρδία μου μὴ τὴν ἀκούσω καὶ πάλιν...

Μόνοι οἱ γονεῖς, μόνοι ὅσοι κατέστησαν σκοπὸν τοῦ γήρατός των τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων των, δύνανται νὰ ἐννοήσωσιν εἰς ποίαν θέσιν εὑρισκόμην.

Πῶς; ἡ ἀνατροφὴ τῶν τέκνων μου ἦτο εἰς

τὴν διάκρισιν ἑκάστου διεφθαρμένου; Ὅ τι ἐγείρω ἐγὼ ἔρχεται αὐτὸς καὶ τὸ κρημνίζει;

Κανεὶς μὴ μοῦ διισχυρισθῇ ὅτι ἡ βωμολοχία, ἡ ὕβρις, δὲν δύνανται νὰ βλάψωσι τὴν ἀθῶαν καρδίαν.

Ποῖον ποταμάκι, διότι ῥέει διαυγές, δὲν θολοῦται ἂν διέλθῃ δι' αὐτοῦ λύκου πούς;

Καὶ ἔπειτα ἀφοῦ ἡμεῖς οἱ γονεῖς ἀγωνιζόμεθα νὰ ἐμβάλωμεν τὰς ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς, τὰ ἀξιώματα τῆς ἀρετῆς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τέκνων ἡμῶν, διὰ νὰ καταφεύγωσιν εἰς αὐτά, ὡς εἰς ἀποθησαυρισμένας οἰκονομίας, ἐν στιγμαῖς ἀνάγκης, ἐν ταῖς δυσχερείαις τοῦ βίου, πῶς νὰ μὴ φοβώμεθα ὅτι αἱ αἰσχραὶ ἰδέαι, καὶ ἂν οὐδόλως ἐπηρέασαν τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν, καὶ ἂν δὲν ἔδωκαν διάφορον τροπὴν εἰς τὰς διαθέσεις καὶ εἰς τὴν θέλησίν των, δὲν θ' ἀνακινηθοῦν ἐν αὐτοῖς ἐν ταῖς στιγμαῖς ἠθικῆς διαταράξεως αὐτῶν, δὲν θ' ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ὅ,τι μένει ἐν τῇ ὑποστάθμῃ.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς προφορικῆς κακοηθείας ὑπάρχει καὶ ἡ γραπτὴ κακοήθεια. Verba volant scripta manent! Ἐπιγραφαὶ μεγάλοις χρωματιστοῖς γράμμασιν ἐνίοτε κραυγάζουσιν ἀδιακόπως ἀπὸ τῶν τοίχων βρωμερὰς ἐννοίας, διὰ μιᾶς λέξεως ἀποκαλύπτουσι βδελυρὰ πράγματα. Καὶ τὸ βλέμμα προσπίπτει ἀκουσίως, καὶ τὰ παιδία διερχόμενα ἀναγινώσκουσιν ἐπὶ τῶν πινάκων ἐκείνων τὰ ἐξαίρετα ἀποφθέγματα!

Ἐν αὐτῷ τῷ Πολυτεχνείῳ, παρ' ἠκρωτηριασμένους ἀνδριάντας εὑρίσκονται τοιαῦται κακοήθεις ἐπιγραφαί. Λάβε λοιπὸν τὰ τέκνα σου καὶ ὁδήγησον αὐτὰ εἰς τὰ ἐν αὐτῷ Μουσεῖα, διὰ νὰ συμπληρώσῃς τὴν ἀγωγὴν αὐτῶν. Αἱ ἐπιγραφαὶ ἐκεῖναι θὰ τὴν συμπληρώσουν μιᾷ χαρᾷ... Εἶνε φοβερὸν ἡ κακοήθεια νὰ σὲ κυνηγῇ κατὰ πόδας, ἐν ταῖς ὁδοῖς, μέχρι τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων, μέχρι τῆς οἰκίας σου!

Ἂν ῥίψῃ τις λίθον κατὰ τῆς ὑάλου τοῦ παραθύρου μου θὰ τιμωρηθῇ, καὶ ἂν ῥίψῃ ὕβριν κατὰ τῆς ἠθικῆς τῶν προσφιλεστάτων μου ὄντων, μένει ἀτιμώρητος!

Θαυμάζω τὴν πολιτείαν, ἡ ὁποία μεριμνᾷ περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ὑάλων τῶν παραθύρων μου καὶ ἀδιαφορεῖ περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων μου.

Παρακολουθῶ μετ' ἐνδιαφέροντος τὰ δικαστικὰ τῶν ἐφημερίδων· οὐδέποτε εἶδόν τινα καταδικασθέντα ὡς προσβαλόντα τὰ δημόσια ἤθη. Θ' ἀναπνεύσω τὴν ἡμέραν ἐκείνην καθ' ἣν ἴδω ἑκατὸν καταδικαζομένους αὐστηρῶς, χαρακτηριζομένης ὡς προσβολῆς κατὰ τῶν δημοσίων ἠθῶν καὶ πάσης ὕβρεως ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ πάσης ἀσέμνου ἐπιγραφῆς. Τοιαῦτα δὲ λέγων ἀξιῶ οὐχὶ τυραννικὴ ἀλλὰ δικαία νὰ καταστῇ ἡ πολιτεία. Φαινομένη ἐπιεικὴς πρὸς τοὺς κακοὺς δείκνυται ἄστοργος πρὸς τοὺς καλούς. Νομίζω ὅτι ὀφείλει νὰ ἔχῃ πρὸς τοὺς ἐναρέτους τὰ αὐτὰ τοὐλάχιστον καθήκοντα οἷα καὶ πρὸς τοὺς διεφθαρμένους. Ἐκτὸς τούτου δέ, νομίζω ὅτι ἡ τοιαύτη αὐστηρότης δὲν παραβιάζει τὸ παράπαν τὴν ἐλευθερίαν οὐδενός. «Ἡ ἐλευθερία πολίτου τινὸς λήγει ἔνθα ἄρχεται ἡ ἐλευθερία ἑτέρου πολίτου·» ἐθέσπισεν ἡ γαλλικὴ ἐθνοσυνέλευσις.

Λοιπὸν ἡ ἐλευθερία τῶν καθαρμάτων πρὸς βωμολοχίας ὀφείλει νὰ λήγῃ ἐκεῖ ὅπου ἄρχεται ἡ τῶν τιμίων ἀνθρώπων πρὸς ἀνατροφὴν τῆς οἰκογενείας των!...

Ο ΓΕΡΟΣΤΑΘΗΣ

ΛΙΜΟΙ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ

Αἱ σιτοδεῖαι εἶνε διὰ τοὺς λαοὺς ὅ,τι ἡ πεῖνα διὰ τὰ ἄτομα, ὡς ἀποδεικνύεται τοῦτο ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν λιμῶν κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Γάλλος τις δόκτωρ, ὁ Βορδιὲ ἐν τῷ συγγράμματί του *Ἰατρικὴ Γεωγραφία* μνημονεύει τοὺς κυριωτέρους ἐκ τῶν λιμῶν, οἵτινες ἐνέσκηψαν ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος.

Ἀπὸ τοῦ 987 μέχρι τοῦ 1059 συνέβησαν 48 ἐπιδημίαι λιμοῦ. «Κατὰ τὸ ἔτος 1000, λέγει ἱστορικός τις, οἱ πλούσιοι κατέστησαν ἰσχνοὶ καὶ ὠχροί, καὶ οἱ πτωχοὶ ἔτρωγον ἀγρίας ῥίζας· πολλοὶ κατεβρόχθισαν ἀνθρωπίνους σάρκας. Ἐπὶ τῶν ὁδῶν οἱ ἰσχυροὶ συνελάμβανον τοὺς ἀδυνάτους, κατέσχιζον αὐτούς, καὶ ψήνοντες ἔτρωγον. Ἐν τῇ τρώγλῃ ἐπαίτου τινὸς ἀνεκάλυψαν 48 κεφαλὰς ἀνδρῶν καὶ παιδίων.

Κατὰ τὸ 1356 ἡ πεῖνα ὑπῆρξε φοβερά. Οἱ χωρικοί, μετὰ τὴν σιτοδείαν τοῦ Ποατιέ, περιεζωσμένοι ὑπὸ τῶν Ἄγγλων καὶ τῶν εὐγενῶν, δὲν ἠδυνήθησαν οὔτε νὰ συγκομίσωσι οὔτε νὰ σπείρωσι, καὶ ἀπέθανον ὑπὸ τῆς πείνης πολυάριθμοι.

Κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα τόσῳ μεγάλη ἦτον ἡ ἀθλιότης, ὥστε οἱ ὑποδηματοποιοὶ ὑπολογίσαντες τοὺς εἰς τὴν συντεχνίαν των ἀνήκοντας νεκρούς, εὗρον ὅτι εἶχον ἀποθάνει 1800 ἐξ αὐτῶν εἰς διάστημα δύο μηνῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην 24,000 οἰκίαι ἐν Παρισίοις ἔμειναν ἐγκαταλελειμμέναι, καὶ οἱ λύκοι, οἵτινες ἀνὰ συμμορίας διέτρεχον τοὺς ἀγρούς, εἰσήρχοντο τὴν νύκτα εἰς τὴν πόλιν.

Ἐν ἔτει 1638, ἱστορικός τις διηγεῖται ὅτι εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Μὲτς υἱός τις εἶχε φάγει νεκρὸν τὸν πατέρα του, εἶτα δὲ τὸν υἱόν, ἀποθανόντα, κατέφαγεν ἡ μήτηρ!» Μεταξὺ Μὲτς καὶ Νανσὺ ἐνήδρευον οἱ χωρικοὶ ὅπως, συλλαμβάνοντες καὶ φονεύοντες τοὺς διαβάτας, ἐσθίωσιν αὐτούς.

Ἡ ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΕ' σύμβασις, ἡ διατάσσουσα τὴν ἀγορὰν τῶν γεννημάτων, ἔσχεν ὡς συνεπείας τοὺς λιμοὺς τοῦ 1740, 1741, 1742, 1745. Ἐνέσκηψαν πρὸς τούτοις λιμοὶ κατὰ τὸ 1767, 1768, 1775, 1776, 1784, καὶ 1789, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος.

Ἀπὸ τῆς προκηρύξεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ἐξαγωγῆς οἱ λιμοὶ ἐξηφανίσθησαν, ἀλλ' ὄχι ἔτι πανταχόθεν. Ἐνίοτε ἐμφανίζονται ἐν Εὐρώπῃ ἕνεκα τῆς ἀτελοῦς ἐξελίξεως τῆς ἐργασίας, καὶ ἡ βιομηχανία προσομοιάζει ἔτι τὸν Κρόνον τοῦ μύθου τὸν κατεσθίοντα τὰ τέκνα του. Μάρτυς τούτου ὁ ἐν Φλανδρίᾳ λιμὸς κατὰ τὸ 1847. Ηὔξησαν κατὰ 87,000 αἱ ἀποβιώσεις, καὶ αἱ γεννήσεις ἠλαττώθησαν κατὰ 27,000.

Τῷ 1846 ὁ λιμὸς τρομερὸς ὑπῆρξεν ἐν Σιλεσίᾳ. Ἀπὸ τοῦ 1880 ὁ λιμὸς ἐπικρατεῖ ἔτι ἐν Ἰρλανδίᾳ μετὰ τῶν ἀσθενειῶν, αἵτινες συνοδεύουσιν αὐτόν.

Κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα αἱ Ἰνδίαι κατεστράφησαν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ. Ὁ τελευταῖος αὐτῶν, προξενηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀκρίδων, διήρκεσεν ὀκτωκαίδεκα μῆνας. Ἐπὶ 239 ἑκατομμυρίων κατοίκων 74,000,000 ὑπέστησαν αὐτόν, ἤτοι πλέον τοῦ τρίτου. Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν θυμάτων ἀνῆλθεν εἰς 3,500,000.

Τῷ 1880 ὁ λιμὸς ἐπῆλθεν ἐν Ἀρμενίᾳ.

Κατὰ τὸ 1867-1868 τὴν Ἀλγερίαν ἐμάστιζον ἀκρίδες, πόλεμοι, καὶ ἀνυδρία. «Ὤφθησαν τότε, ἀφηγεῖταί τις, ἀνθρώπιναι οἰκογένειαι συναγειρόμεναι μετὰ θηριωδῶν τρόπων, ὑπὸ τὸ κέντρον τῆς πείνης, καὶ ἀγρίως ὁρμῶσαι κατὰ τῶν πόλεων». Ἀπωλέσθησαν τότε 217 χιλιάδες ἰθαγενῶν.

Τῷ 1875, ἐν Κίνᾳ, ἐπὶ διαστήματος 700,000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, κατοικουμένου ὑπὸ 70 ἑκατομμυρίων, δὲν εἶχε καταπέσει οὐδὲ σταγὼν ὕδατος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Ἡ πεῖνα ἦτο φρικώδης· οἱ νεκροί, ἐγκαταλελειμμένοι πανταχόθεν, κατεβιβρώσκοντο ὑπὸ τῶν ἐπιζώντων.

Κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Κριμαίας, ὅτε ὁ στρατὸς κατεῖχε τὸ ἔδαφος τῆς χερσονήσου, στρατηγός τις ἔγραφεν: «ὁ στρατὸς εἶνε ὡς τὸ πλήρωμα πλοίου ταξειδεύοντος ἐν Ὠκεανῷ· τὸ ἔδαφος τῆς Κριμαίας κατέστη τοσούτῳ γυμνὸν καὶ ἄγονον, ὥστε ὁμοιάζει πρὸς κατάστρωμα πλοίου».

Ὑπάρχουσιν ἔτι ἄνθρωποι θεωροῦντες τοὺς λιμούς, τὰς ἐπιδημίας καὶ τοὺς πολέμους ὡς ἔργα προνοίας, ὡς ἀναγκαῖα κακά, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ γῆ θὰ ἦτο λίαν στενὴ ὅπως περιλάβῃ πάντας τοὺς ἀγωνιζομένους τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα, ἀφ' ὧν μᾶς ἀπαλλάττει ὁ θάνατος.

«Πρὸς ἀπόκρισιν εἰς τοὺς τοιαῦτα δοξάζοντας, λέγει ὁ δόκτωρ Βορδιέ, ἀρκεῖ νὰ ὑποδείξωμεν εἰς αὐτοὺς πόσον μεγάλαι γῆς ἐκτάσεις μένουσιν ἔτι ἀκαλλιέργητοι, καὶ πόσον ἀραιὸς εἶνε ἀκόμη ὁ πληθυσμὸς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἡμετέρου πλανήτου. Πρὶν ἢ στέρξωσι τὴν ἐκ προνοίας κατάλυσιν τῶν πλείστων πρὸς ὄφελός τινων, οἱ πεπολιτισμένοι λαοὶ πρέπει νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ μετανάστευσις καὶ ὁ οἰκισμὸς ἐπὶ τόσων μερῶν γῆς παρθένων ἔτι ἐξασφαλίζουσι τοὺς ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου *ξεχειλίσματος* κινδύνους. Ἂς πεισθῶσιν ὅτι οἱ πόλεμοι, αἱ ἐπιδημίαι καὶ οἱ λιμοὶ θέλουσιν ἐξαφανισθῆ ὑπὸ τὸ ἐξογκούμενον κῦμα τῆς προόδου. Ἀλλὰ δὲν προσηγγίσαμεν ἔτι τὸν χρυσοῦν αἰῶνα».

Π.

Ο ΒΟΥΛΓΑΡΟΣ

Πατρίς, καὶ ξένους μάγεψε τῆς 'λευθεριᾶς σου τἄστρο,
Τὸ φῶς τοῦ Εἰκοσιένα!
Τοὺς εἶδε κάθε κάμπος σου, κάθε βουνὸ καὶ κάστρο
Νὰ σκοτωθοῦν γιὰ Σένα.

Τὸ Μισολόγγι ἔζωνεν ἡ λόγχη τοῦ Μπραΐμη,
Κι' ὁ λιάπης τοῦ Κιουτάγια,
Κι' ἐπάνω του παράστεκε μὲ τὰ τραγούδια ἡ Φήμη
Κι' ἡ δόξα μὲ τὰ βάγια.

Κι' ὅπως ἄνθρωποι ἀγνώριστοι καὶ ξένοι πέρα πέρα
Σὲ μιὰ ἐκκλησιὰ τρέχουν,
Κι' ἀδερφωμένοι στέκονται, γιατί, κοινὴ μητέρα,
Μιὰ πίστι ὅλοι ἔχουν,

Παρόμοια τῆς Ρούμελης καὶ τοῦ Μωριᾶ τ' ἀσκέρια
Καὶ τὰ καπετανάτα
'Σ τὸ Μισολόγγι ἀδέρφωσαν κ' ἐσμίξαν ταίρια ταίρια
Μὲ τῆς Φραγκιᾶς τὰ νιάτα.

Σκορποῦν πουλιὰ κάθε λογῆς ἀπὸ 'ψηλὸ πλατάνι
Μιὰ τρυφερὴ ἁρμονία·
Κ' εἰς γλώσσαις καθεμιᾶς λογῆς 'ς ταὐτιὰ τῶν Τούρκων φτάνει
Μιὰ λέξι: Ἐλευθερία!

Πρώτ' ἡ Ἀγγλία ἔτρεξεν ὁλόφωτη ἐλπίδα
Τὸν Μπάϋρον νὰ μᾶς φέρῃ.
Μᾶς στέλνει μὲ τὸ Μάγερ της τοῦ Τέλλου ἡ πατρίδα
Κοντύλι καὶ μαχαῖρι.

Δίνει τραγούδια, χρήματα καὶ χέρια ἡ Γαλλία,
Κ' οἱ Γερμανοὶ ξεχνοῦνε
Τὰ γαλανὰ κορίτσια των καὶ τὰ σοφὰ βιβλία,
Κ' ἐδῶ μ' ἐμᾶς πεινοῦνε.

Ὁ Ἰταλὸς τῆς σκλάβας του πατρίδος τὴν ἀγκάλη
Τὴν παραιτεῖ γιὰ σένα:
«Ἔχετε γειὰ τοῦ τόπου μου κιτριαίς, νεράκια, κάλλη
Μυριοτραγουδισμένα!»

Παραιτημένη ἀπὸ παντοῦ 'ς τοῦ Ρώσσου τὴ μανία,
Δὲ' βρίσκει ἕν' ἀντιστύλι,
Μὰ βρίσκει δύο της παιδιὰ κ' ἡ ἔρμ' ἡ Πολωνία
'Σ τὸ χῶμά σου νὰ στείλῃ.

ριφρονητικόν σχεδόν βλέμμα του. Καταπλαγεῖσα καὶ περίτρομος ἀπέμεινε σκυθρωπὴ καὶ ἠναγκάσθη, ἐρωτηθεῖσα, νὰ προφασισθῇ ἡμικρανίαν.

Ὁ δοὺξ ὑπώπτευσεν ἀμυδρῶς τὴν ἀλήθειαν, ὡς πρὸς τὸν ἀδελφόν του· ἀλλ' ἡ ὑποψία αὕτη διελύθη, εὐθὺς ὡς εἶδεν αὐτὸν ἀνακτῶντα τὴν φαιδρότητά του. Δὲν ἐμάντευσεν ὁποία ἀπόγνωσις καὶ ἀντίδρασις ἐκυρίευεν ἀλληλοδιαδόχως τῆς τεταραγμένης ἐκείνης ψυχῆς, καὶ νομίζων ὅτι ἠδύνατο ἀταράχως ν' ἀσχοληθῇ περὶ τὴν Καρολίναν, τῇ εἶπεν:

— Σεῖς πάσχετε, βλέπω· πάσχετε πολύ. Προσέξατε, μητέρα, πρό τινος καιροῦ ἡ δεσποινὶς Σαὶν-Ζενὲ εἶνε συχνάκις ὠχρά.

— Νομίζεις; ἀπήντησεν ἡ μαρκησία, θεωροῦσα συμπαθῶς τὴν Καρολίναν. Εἶσθε ἀδιάθετος, ἀγαπητή μου; Μὴ μοῦ τὸ κρύπτετε.

— Εἶμαι θαυμάσια, ἀπεκρίθη ἡ Καρολίνα. Σήμερον μὲ προσέβαλεν ὀλίγον ὁ ἥλιος· ἀλλὰ δὲν εἶνε τίποτε.

— Τοὐναντίον, εἶνε κἄτι, εἶπεν ἡ μαρκησία, παρατηροῦσα αὐτήν. Ὁ μαρκήσιος ἔχει δίκαιον. Εἶσθε πολὺ χαλασμένη. Νὰ ἐξέλθετε ὀλίγον εἰς τὸν δροσερὸν ἀέρα, ἢ τὸ καλλίτερον ἴσως, ν' ἀποσυρθῆτε εἰς τὸ δωμάτιόν σας. Ἐδῶ κάμνει πολλὴν ζέστην. Περιμένω ἀπόψε ἕνα σωρὸ γείτονας. Δὲν σᾶς χρειάζομαι καὶ σᾶς δίδω τὴν ἐλευθερίαν σας.

— Ξεύρετε τί θὰ σᾶς ὠφελοῦσε; εἶπεν ὁ δοὺξ πρὸς τὴν ταλαίπωρον Καρολίναν, ἣν μεγάλως ἠνώχλει ἡ πρὸς αὐτὴν ἐστραμμένη γενικὴ προσοχή. Νὰ ἱππεύσετε ὀλίγον. Τὸ μικρὸν ἐκεῖνο ἀγροτικὸν τετράποδον, περὶ τοῦ ὁποίου σᾶς ὡμίλουν πρὸ ὀλίγου, εἶνε πολὺ ἥσυχον καὶ ἔχει κνήμας λαμπράς. Θέλετε νὰ δοκιμάσετε;

— Μόνη της; εἶπεν ἡ μαρκησία. Ἵππον ἐντελῶς ἄγνωστον;

— Εἶμαι βέβαιος, ὅτι ἡ δεσποινὶς Καρολίνα θὰ διεσκέδαζε. Εἶνε γενναία καὶ δὲν φοβεῖται τίποτε, τὸ ἠξεύρω. Ἔπειτα θὰ τὴν προσέξω ἐγώ, ἐγγυῶμαι.

Ἐπέμεινε δὲ τόσον, ὥστε ἡ μαρκησία ἠρώτησε τὴν Καρολίναν, ἂν πραγματικῶς μικρός τις ἔφιππος περίπατος δὲν θὰ τὴν εὐχαρίστει.

— Ναί, ἀπήντησεν ἐκείνη, παρασυρομένη ὑπὸ τῆς ἀνάγκης, ἣν ᾐσθάνετο ν' ἀποσείσῃ τὴν βαρυθυμίαν αὐτῆς. Εἶμαι ἀρκετὰ παιδί, ὥστε νὰ αἰσθανθῶ εὐχαρίστησιν. Ἀλλὰ θὰ ἐπροτίμων ἄλλην ἡμέραν. Δὲν ἤθελον νὰ γίνω θέαμα εἰς τοὺς ξένους τοὺς ὁποίους περιμένετε, τόσον μᾶλλον ὅσον ἡ πρώτη μου ἀπόπειρα θὰ εἶνε πιθανῶς πολὺ ἀδεξία.

— Πηγαίνετε εἰς τὸν δρυμόν, εἶπεν ἡ μαρκησία. Εἶνε τόσον βαθὺς καὶ σύσκιος, ὥστε δὲν θὰ ἰδῇ κανεὶς τὴν πρώτην σας δοκιμήν. Ἀλλ' ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς ἀκολουθήσῃ κἄποιος ἔφιππος. Ὁ γέρων Ἀνδρέας, παραδείγματος χάριν. Ἱππεύει καλά, κ' ἔχει ἄλογον φρόνιμον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐν ἀνάγκῃ ἠμπορεῖτε ν' ἀνταλλάξητε τὸ ἰδικόν σας, ἂν ἦνε πολὺ τρελλόν.

— Ναί, ἔτσι νὰ γίνῃ! εἶπεν ὁ δούξ. Ὁ Ἀνδρέας ἱππεύει τὴν γραῖαν λευκήν, ἐγὼ ἐπιστατῶ εἰς τὴν ἀναχώρησιν, καὶ τὸ πρᾶγμα πηγαίνει θαυμάσια.

— Ἀλλ' ἐφίππιον γυναικεῖον; παρετήρησεν ἡ μαρκησία, ἀδιαφοροῦσα κατὰ τὸ φαινόμενον περὶ τὴν ἱππικὴν αὐτὴν ἐκδρομήν.

— Ὑπάρχει ἕν, τὸ εἶδα εἰς τὴν ἀποθήκην, ἀπήντησε ζωηρῶς ὁ δούξ· πηγαίνω νὰ φροντίσω.

— Καὶ ἀμαζών; εἶπεν ἡ μαρκησία.

— Ἀρκεῖ ἓν οἱονδήποτε μακρὸν φόρεμα, εἶπεν ἡ Καρολίνα, ἀποφασίσασα αἴφνης ν' ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ δυσμενοῦς ἤθους τοῦ μαρκησίου καὶ νὰ φύγῃ τὴν παρουσίαν του.

Ἡ μαρκησία τῇ ἔδωκε τὴν ἄδειαν νὰ ἑτοιμασθῇ, καὶ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ δευτέρου υἱοῦ της ἀπῆλθεν εἰς προϋπάντησιν τῶν ἐρχομένων ἐπισκέψεων.

Ὅτε ἡ δεσποινὶς Σαὶν-Ζενὲ κατέβη τὴν περίστροφον κλίμακα τοῦ παρακειμένου εἰς τὸ δωμάτιόν της πυργίσκου, εὗρε τὸν ἵππον ἐπισεσαγμένον καὶ κρατούμενον παρὰ τοῦ δουκὸς αὐτοῦ, ἐνώπιον τῆς μικρᾶς ἀψιδωτῆς θύρας ἥτις ἤνοιγε πρὸς τὴν αὐλήν. Παρίστατο δὲ καὶ ὁ Ἀνδρέας, ἱππεύων γηραιάν τινα φορβάδα χρησιμεύουσαν εἰς μετακόμισιν λαχάνων, παροιμιακῆς ἰσχνότητος καὶ οἰκτρῶς συνεσκευασμένην, διότι ὁ σταῦλος ἦτο εἰς ἐντελῆ παραλυσίαν. Ὁ Μαρκήσιος, στενοχωρημένος οἰκονομικῶς πολὺ περισσότερον ἢ ὅτι ὡμολόγει, εἶχε προφασισθῆ ἔλλειψιν προνοίας, ὁ δὲ δούξ, μαντεύων τὴν ἀλήθειαν, εἶχε δηλώσει, ὅτι τὸ κατ' αὐτόν, ἐπροτίμα νὰ ἀπέρχεται εἰς θήραν πεζός, ἵνα πολεμᾷ τὴν εὐσαρκίαν του.

Ἡ συσκευὴ τοῦ Ζακὲ — οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ ἀγροτικὸν ἱππάριον, ὅπερ ἀπὸ δώδεκα ὡρῶν εἶχε προβιβασθῆ εἰς τὸ ἀξίωμα ἵππου ἱππασίας — δὲν ἦτο εὔκολον πρᾶγμα, ὁ δὲ Ἀνδρέας, ἐνεὸς ἐκ τῆς αἰφνιδίας ταύτης ἱππασίας, δὲν θὰ κατώρθου βεβαίως νὰ εὕρῃ τόσον γρήγορα τὸ γυναικεῖον ἐφίππιον καὶ νὰ τὸ καταστήσῃ χρήσιμον. Ὁ δοὺξ μόνος του συνετέλεσε πάντα ἐντὸς τετάρτου τῆς ὥρας, μετὰ θαυμασίας ταχύτητος καὶ δεξιότητος. Ἦτο κάθιδρος, ἡ δὲ Καρολίνα κατεθορυβήθη ὅτε τὸν εἶδε κρατοῦντα τὸν πόδα της, ἵνα τὴν βοηθήσῃ νὰ ἱππεύσῃ, διορθοῦντα τὸ ἱπποστόμιον καὶ σφίγγοντα τὴν μασχαλιστῆρα ὡς ἐξ ἐπαγγέλματος ἱπποκόμος, γελῶντα περὶ τῆς δυσαρμονίας ὅλων αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ ἀποδεχόμενον φαιδρῶς τὴν κατάστασιν αὐτὴν μετὰ μυρίων ἐνδείξεων ἀδελφικῆς μερίμνης.

Ἕπεται συνέχεια.

Η ΔΙΦΘΕΡΙΤΙΣ

Ἐκ τοῦ ἡμερολογίου νεάνιδος.

. . . Αἱ καλλίτεραί μου ἡμέραι ἦσαν ἐκεῖναι κατὰ τὰς ὁποίας ἤρχετο ἡ ῥάπτρια. Ἐπειδὴ ἡ κατοικία μας ἦτο μικρά, ἡ γυνὴ ἐκείνη εἰργάζετο εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Νομίζω ὅτι τὴν βλέπω ἀκόμη τὴν καϋμένην τὴν Ἑλένην νὰ κάθηται πλησίον τοῦ παραθύρου μὲ γελαστὸν πρόσωπον. Ἐνῷ ἔρραπτε μοῦ ὡμίλει περὶ τοῦ νοικοκυριοῦ της, περὶ τοῦ συζύγου της, ὅστις ἦτο διανομεὺς τοῦ ταχυδρομείου, καὶ περὶ τῶν τέκνων της τὰ ὁποῖα ἀνέθρεψε μὲ τόσον κόπον. Μὲ τὸ θάρρος καὶ τὴν καρτερίαν της ἀπηλλάγη ἀπὸ πολλὰ βάσανα· ἀφ' οὗ δὲ μοῦ διηγεῖτο καμμίαν ἀπὸ τὰς περασμένας μεγάλας λύπας της, τὸ πρόσωπόν της ἠκτινοβόλει ἀπὸ χαράν.

— Αἴ, τί τὰ θέλετε, ἡ εὐτυχία εἶνε δι' ὅλους, κυρία Εὐτέρπη; μοὶ εἶπεν ἡμέραν τινά. . . ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἰμποροῦν νὰ εἶνε εὐτυχεῖς!

— Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἰμποροῦν νὰ εἶνε εὐτυχεῖς! Αὐτὸ εἶνε παρηγορητικόν, καλή μου Ἑλένη, ἀλλὰ δὲν θὰ μοῦ ἀρνηθῇς ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄνθρωποι, οἱ ὁποῖοι γεννῶνται δυστυχεῖς καὶ ἀποθνήσκουν δυστυχεῖς.

— Διότι δὲν ἀγαποῦν κανένα· οἱ ἴδιοι πταίουν.

— Μολαταῦτα, πέρυσι ὅταν ἀρρώστησε τὸ παιδάκι σου, καὶ ὀλίγον ἔλειψε ν' ἀποθάνῃ, ἂν τὸ ἀγαποῦσες ὀλιγώτερον, θὰ ἦσουν ὀλιγώτερον δυστυχής.

Ἐνόουν ὅτι ἔλεγα ἀνοησίαν, ἀλλ' ᾐσθανόμην μεγάλην εὐχαρίστησιν ὁσάκις τὴν ἤκουα νὰ ὁμιλῇ διὰ τὸν ἑαυτόν της καὶ τοὺς οἰκείους της.

— Ὡραῖος λογαριασμὸς αὐτός, μὰ τὴν ἀλήθεια! Θαρρῶ ὅτι ἀστειεύεσθε μαζί μου, κυρία Εὐτέρπη. Εἶνε σὰν νὰ μοῦ λέγετε ὅτι εἶνε συμφέρον μας νὰ μᾶς κόψουν τὰ δυὸ πόδια μας διὰ νὰ οἰκονομήσωμε τὰ ὑποδήματά μας. Θὰ ἰδῆτε σὲ 'λίγο, τί εἶνε ἡ ἀγάπη τῶν παιδιῶν. Εἶνε λύπη ἀλλὰ εἶνε καὶ χαρά. Ἂς ἐτολμοῦσε κανεὶς νὰ μοῦ εἰπῇ: Μὴν ἀγαπᾷς δὰ τόσον τὸ ἀγοράκι σου, κουτή, γιατὶ θὰ ὑποφέρῃς πολλὰς ἀνησυχίας. Εἴξευρα ἐγὼ πῶς νὰ τοῦ ἀπαντήσω, ὅταν ἐκρατοῦσα 'πάνω εἰς τὰ γόνατά μου τὸ καϋμένο τὸ παιδάκι μου μισαποθαμμένο, καὶ ζητοῦσε μὲ τὰ δυὸ μαραμμένα χειλάκια του ἀέρα... Τὸ πρόσωπό του ἤτανε μελανὸ καὶ τὰ χεράκια του ἄσπρα σὰν κεριά... Τί νὰ σᾶς 'πῶ, τὤνοιωθε ὁ καθεὶς πῶς ἡ μηχανὴ ἀπὸ μέσα δὲν εἰμποροῦσε πειὰ νὰ δουλέψῃ. Καὶ ὅμως εἶχε καρφωμένα ἐπάνω μου τὰ δυὸ μεγάλα μάτια του... Ἐγὼ τοῦ ἐχαμογελοῦσα, ἐννοεῖται, ἀλλὰ δὲν τὸ καλοέβλεπα ἀπὸ τὰ δάκρυα ποῦ δὲν ἤθελα νὰ τὰ σκουπίσω ἐμπρός του καὶ προσπαθοῦσα νὰ τὰ καταπίνω. Τί ἁρμυρὰ ποῦ εἶνε αὐτὰ τὰ δάκρυα, κυρία Εὐτέρπη! Ὁ καϋμένος ὁ ἄνδρας μου ἦτο γονατιστὸς ἐμπρὸς εἰς τὸ μικρὸ καὶ τοῦ ἔκαμνε χάρτινους κοκόρους καὶ τοῦ ἐτραγουδοῦσε ἕνα τραγουδάκι ποῦ τὸ ἔκαμνε ἄλλοτε κ' ἐγελοῦσε. Σὲ μερικαὶς λέξεις τοῦ τραγουδιοῦ, ὅπου τοῦ ἐνθύμιζαν κανὲν ἀστεῖο πρᾶγμα, ἔβλεπες κ' ἐσηκόνοντο τὰ δυὸ ἄκρα τοῦ στόματός του καὶ τὰ μάγουλά του ἐφούσκωναν ὀλίγο κάτω ἀπὸ τὰ 'μάτια του. Γελοῦσε καὶ τότε ἀλλὰ ὅπως εἰμποροῦσε... Ἦταν μία λύπη νὰ τὸ βλέπῃς. Ἄχ! δὲν εἰμπορῶ οὔτε νὰ τὸ συλλογισθῶ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, χωρὶς νὰ μοῦ ἔλθουν δάκρυα. Νά, μὲ συγχωρεῖτε.

Καὶ ἡ δυστυχὴς Ἑλένη ἐξέβαλε τὸ μανδῆλι της ἀπὸ τὴν τσέπην καὶ ἤρχιζε νὰ κλαίῃ. Ἀνάμεσα εἰς τὰ δάκρυα ἐγελοῦσε κ' ἔλεγε:

— Θὰ περάσῃ... Δὲν εἶνε τίποτε... Τί ἀνόητη ποῦ εἶμαι! τὰ δάκρυά μου πίπτουν ἐπάνω εἰς τὸ φόρεμά σας ποῦ ῥάπτω....

Ἔλαβα τὴν χεῖρά της καὶ τὴν ἔσφιξα.

— Δὲν πιστεύω νὰ τὰ πιστεύετε αὐτὰ ποῦ ἐλέγατε τώρα; μοῦ εἶπε.

— Τί πρᾶγμα;

— Ὅτι δὲν πρέπει ν' ἀγαποῦμε τὰ παιδιά μας μὲ ὅλην τὴν καρδιά μας γιὰ νὰ μὴν ἔχωμε βάσανα. Αὐταὶς αἱ ἰδέαις εἶνε ἡ βρῶμαις τοῦ μυαλοῦ· καὶ ὅποιος τὰς ἔχει πρέπει νὰ καθαρίζῃ τὸ μυαλό του· νὰ μὲ συγχωρεῖτε ποῦ 'μιλῶ ἔτσι.

— Ἔχεις δίκαιον, καλή μου Ἑλένη, ἐγὼ τὸ εἶπα αὐτὸ χάριν ἀστειότητος. . Καὶ πῶς ἔγεινε καλά, τὸ παιδί σου;

— Σταθῆτε νὰ τελειώσω τὸ ῥάψιμό μου καὶ νὰ σᾶς τὸ διηγηθῶ· εἶνε σωστὸ θαῦμα· τί λέγω θαῦμα; θαύματα, διότι δυὸ θαύματα ἔγειναν, ἕνα ποῦ ἔσωσε ὁ Θεὸς τὸ παιδί μου, καὶ δεύτερο ποῦ ἐγνωρίσαμε ἕνα ἄνθρωπο μὲ μεγάλη ἐπιστήμη καὶ μεγάλη καρδιά, τὸν ἰατρὸ Φαρόν. Εἶνε περίφημος ἰατρός. Ὁ Θεὸς 'ξεύρει πλέον πόσοι τὸν ζητοῦν καὶ πόσα τοῦ δίδουν... Ἀπορεῖς τώρα πῶς ἔκαμε ἐγχείρισι τοῦ μικροῦ μου... Ἀπ' ἐδῶ ἴσα ἴσα ἀρχίζει τὸ θαῦμα. Ὁ ἄνδρας μου βλέποντας ὅτι τὸ παιδί μας ἐκόντευε νὰ ἀποθάνῃ, τὰ εἶχε χάσει. Ἔξαφνα τὸν βλέπω καὶ σηκόνεται, παίρνει γρήγορα ἀπὸ τὸ σεντοῦκι τὸ καινούργιο του φόρεμα, τὸ μαῦρό του καπέλο κ' ἐνδύνεται γρήγορα.

— Ποῦ πᾷς;

— Θὰ πάγω νὰ εὕρω τὸν Φαρόν.

Ἦτο τὸ ἴδιο σὰν νὰ μοῦ ἔλεγε πάγω νὰ εὖρω τὸν ὑπουργὸ τῶν ἐξωτερικῶν.

— Καὶ θαρρεῖς ὅτι ὁ ἰατρὸς ὁ Φαρὸν θἄχῃ τὴν ἔννοια σου;... Καϋμένε, θὰ σὲ διώξουν ἀπὸ τὸ σπίτι του ἅμα πᾷς.

Τίποτε· 'ς τοῦ κουφοῦ τὴν πόρτα ὅσο θέλεις

βρόντα· ἦτο εἰς τὴν σκάλα καὶ τὸν ἄκουα νὰ καταβαίνῃ τὰ σκαλιὰ σὰν νὰ εἶχε πιάσει φωτιὰ τὸ σπίτι. Φωτιά! ἦτο χειρότερο ἀπὸ φωτιά.

Βάλετε τώρα μὲ τὸν νοῦ σας ἐμένα μονάχη μὲ τὸ καϋμένο τὸ μικρό μου. Δὲν ἤθελε νὰ μείνῃ 'ς τὸ κρεββατάκι του, τοῦ ἄρεσκε νὰ τὤχω 'ς τὴν ἀγκαλιά μου κουκουλωμένο μὲ τὸ παπλωματάκι του. Ἔλεγα μέσα μου: Τώρα δὰ θὰ τελειώσῃ, θὰ κλείσῃ τὰ ματάκια του καὶ πάει πλειά· κ' ἐκρατοῦσα τὴν ἀναπνοή μου διὰ ν' ἀκούσω τὴν ἰδική του ποῦ ἐγίνετο ὁλοένα πειὸ ἀδύνατη.

Ὕστερ' ἀπὸ μιὰ ὥρα ἀκούω ν' ἀναβαίνουν. Ἀνοίγει ἡ θύρα καὶ ἐμβαίνει ὁ ἄνδρας μου. Ἔπλεε 'ς τὸν ἱδρῶτα καὶ μόλις ἠμποροῦσε νὰ ὁμιλήσῃ· τόσο λαχανιασμένος ἦτο. Χίλια χρόνια νὰ ζήσω δὲν θὰ λησμονήσω μὲ τί φωνὴ μοῦ εἶπε:

— Αἴ, τὸ παιδί;

— Ὄχι χειρότερα· καὶ ὁ ἰατρός;

— Θὰ ἔλθῃ.

Αὐτὸς ὁ λόγος μοῦ ἔχυσε βάλσαμο 'ς τὴν καρδιά μου· ἐνόμισα ὅτι μοῦ ξανάδινε 'πίσω κανεὶς τὸ παιδί μου. Ἄχ, νὰ ξέρατε τί ἀγάπη ἔχουν αὐτὰ τὰ παιδιά! Ἐφιλοῦσα τὸ μικρό, ἐφιλοῦσα τὸν πατέρα του, ἐγελοῦσα, ἔκλαια· ἤμουν ἥσυχη πλειά. Γιατί, βλέπετε, ἔχομε ἀνάγκη ἀπὸ θάρρος· ὁ Θεὸς μᾶς στέλλει κάποτε τέτοιαις ἐλπίδες. Καὶ ὅμως ἦτο σωστὴ τρέλλα ἡ χαρά μου, γιατὶ ὁ Φαρὸν ἠμποροῦσε νὰ μὴν ἔλθῃ.

Λέγω εἰς τὸν ἄνδρα μου:

— Τὸν εὑρῆκες 'ς τὸ σπίτι του;

Τότε μοῦ διηγήθη μὲ χαμηλὴ φωνὴ τί ἔκαμε, κ' ἔκοπτε τὴν ὁμιλίαν του κάθε στιγμὴν γιὰ νὰ σκουπίσῃ τὸ μέτωπόν του καὶ ν' ἀναπνεύσῃ.

— Ἔτρεξα εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τῶν παιδιῶν· ἐπειδὴ εἶνε διευθυντής, ἤλπιζα νὰ τὸν εὑρῶ ἐκεῖ. Ὁ θυρωρὸς μοῦ λέγει νὰ 'πάγω σὲ μία χαμηλὴ πόρτα τῆς αὐλῆς· κτυπῶ, ἐμβαίνω κ' εὑρίσκομαι μέσα σὲ σύννεφο καπνοῦ ἀνάμεσα σὲ καμμιὰ δεκαριὰ νέους ποῦ ἔπιναν τσιγάρο κ' ἐγελοῦσαν 'σὰν τρελλοί.

— Ἄχ! οἱ ἀπάνθρωποι, μέσα 'ς τοὺς ἀνθρώπους ποῦ ἀπέθνησκαν...

— Μὴν τοὺς κατηγορᾷς πρὶν ἀκούσῃς ὅλη τὴν ὁμιλία. Τί θέλεις, φίλε μου; μοῦ λέγει ἕνας ἀπ' αὐτούς, ἕνας 'ψηλὸς μὲ ἄσπρη ποδιὰ καὶ μαῦρο σκοῦφο. Καὶ ἅμα μὲ εἶδε τόσο καταλυπημένο, μ' ἔβγαλε ὄξω 'ς τὴν αὐλή.

— Τί τρέχει; 'πές μου.

— Κύριε, νὰ μὲ συγχωρῇς, ποῦ σὲ ἀνησύχησα.

— Ἄφησε τὰ κοπλιμέντα· τί θέλεις;

— Ἦλθα νὰ εὑρῶ τὸν κύριον Φαρὸν γιὰ νὰ γλυτώσῃ τὸ παιδί μου ποῦ πεθαίνει ἀπὸ διφθερῖτι. Δὲν εἶμαι πλούσιος, μὰ θὰ δώσω ὅ,τι 'μπορέσω

— Ναί, ναί, καλά. Πόσων ἐτῶν εἶνε τὸ παιδί σου;

— Τεσσάρων.

— Ποιὸς τὸ περιποιεῖται;

— Ἕνας ἰατρὸς ποῦ τοῦ δίδει κἄτι μικρά, μικρούτσικα χαπάκια σὲ πολὺ νερό.

— Ἀ! πολὺ καλά, εἶπε χαμογελῶντας. Μὴ λυπῆσαι.

Καὶ ἐν ᾧ ἔλεγε αὐτά, βγάζει τὴν ποδιά του, βάζει τὸν σκοῦφό του 'πάνω σὲ μιὰ καθέκλα καὶ γράφει σ' ἕνα χαρτί.

— Τρέχα καὶ δόσε αὐτὸ τὸ γραμματάκι 'ς τὸν κύριον Φαρόν. Νὰ ἡ διεύθυνσίς του. Ποῦ κάθεσαι; Στάσου νὰ πάρω τὰ χειρουργικά μου ἐργαλεῖα κ' ἔρχομαι κατόπι σου.

— Ἄ! τί καλὸς ποῦ εἶσθε, κύριε! — Μοῦ ἤρχετο νὰ τὸν φιλήσω.

— Εἶσαι λογᾶς βλέπω, μοῦ λέγει, ἔλα, τρέχα, ἄφησε τὰ λόγια· γρήγορα.

Τρέχω εἰς τοῦ ἰατροῦ μὲ τὸ γράμμα· ἦτο καλεσμένος σὲ σπίτι· λέγω εἰς τὸν ὑπηρέτη του ποῦ ἐκρατοῦσε μισανοιγμένη τὴν θύρα:

— Πές μου ποῦ εἶνε καλεσμένος ὁ ἀφέντης σου;

— Δὲν ξέρω, μοῦ εἶπε καὶ ἔκλεισε τὴν πόρτα.

Τότε μὲ πιάνει ὁ θυμός· ἔβλεπα ἐμπρός μου τὸ παιδί μας ν' ἀποθνήσκῃ. Σκουντῶ τὴν πόρτα κ' ἐμβαίνω μέσα.

— Δὲν φεύγω ἔτσι· ἔρχομαι ἀπὸ μέρος ἑνὸς ἰατροῦ τοῦ νοσοκομείου, καὶ θὰ μοῦ εἰπῇς ποῦ εἶνε ὁ ἀφέντης σου, καὶ ἀμέσως.

Δὲν ἀστειευόμουν, φαίνεται, γιατὶ μοῦ ἔδωκε ἀμέσως τὴν διεύθυνσιν τοῦ σπιτιοῦ λέγοντάς μου:

— Τώρα ἄφησέ με ἥσυχο καὶ κλεῖσε τὴν θύρα.

Παίρνω τὰ πόδια μου 'ς τὸ λαιμὸ καὶ 'πάγω 'ς τὴν ὁδὸν Λίλης. Ἡ αὐλὴ ἦτο γεμάτη ἀμάξια, ὅλα τὰ παράθυρα ἔλαμπαν· μὰ ἐγὼ ἀναβαίνω, δὲν μὲ 'νοιάζει: Ἔλεγα μέσα μου: Τὸ παιδί μου 'πεθαίνει, τὸ παιδί μου 'πεθαίνει! καὶ ἀπ' τὴ βία μου ἐπατοῦσα ὅποιον εὕρισκα ἐμπρός μου. Ἕνας γέρων ὑπηρέτης μὲ σταματᾷ.

— Ποῦ πᾶτε δά, κύριε, ἔτσι;

— Θέλω νὰ ὁμιλήσω τοῦ ἰατροῦ Φαρόν· εἶνε μεγάλη ἀνάγκη· εἰδοποίησέ τον, σὲ παρακαλῶ.

Ὁ γέρων μὲ κυττάζει καλά, ἔπειτα μὲ γλυκὸ τρόπο μοῦ λέγει:

— Καθῆστε μιὰ στιγμή· ἀφ' οὗ εἶνε τόση βία, θὰ 'πάγω νὰ ἰδῶ ἂν εἶνε τρόπος νὰ τοῦ ὁμιλήσω.

Δὲν εἰξεύρω γιατί, ἀλλ' ἅμα εὑρέθηκα ἐκεῖ ἀνάμεσα σὲ τόσους ὑπηρέτας ποῦ ἐπηγαινοέφερναν δίσκους, ἔννοιωθα ὅτι ἀπὸ τὰ 'μάτια μου ἔπεφταν δάκρυα, καὶ ἀδύνατον νὰ τὰ κρατήσω.

Ἔπειτα ἀπ' ὀλίγο ἕνας κύριος μὲ λευκὸ λαιμοδέτη ἐμβαίνει εἰς τὴν κάμαρη ποῦ ἤμουν

— Ποῦ εἶνε ὁ ἄνθρωπος ποῦ μὲ ζητεῖ; λέγει μὲ φωνὴ θυμωμένη.

Μὲ εἶδε ἀμέσως εἰς τὴν γωνία ποῦ ἤμουν κ' ἐκατάλαβε τί λύπη εἶχα μέσα μου, γιατὶ ἀφ' οὗ μ' ἐκύτταξε μιὰ στιγμὴ ἤνοιξε τὸ γράμμα ποῦ τοῦ ἔδωκα καὶ μοῦ εἶπε μὲ μιὰ φωνὴ γλυκειά, μοῦ εἶπε:

— Πήγαινε, 'ς τὸ σπίτι σου, παληκάρι μου· θάρθω κ' ἐγώ· καρδιά! ἔρχομαι, ἔρχομαι.

Τὴν στιγμὴ ὅπου μοῦ ἔλεγεν αὐτὰ ὁ ἄνδρας μου, ἐξηκολούθησεν ἡ Ἑλένη, ἤκουσα βήματα εἰς τὴ σκάλα. Ἦταν ὁ γιατρός. Θεέ μου!

Καὶ ξέρετε τί μᾶς εἶπε, ἐμβαίνοντας, μὲ μιὰ χονδρὴ φωνή.

— Ὀλίγο ἔλειψε νὰ σπάσω τὸ λαιμό μου 'ς τὴ σκάλα σας... τί διαβολόσκαλα εἶν' αὐτή; Ποῦ εἶνε τὸ παιδί;

— Νά το κὺρ γιατρέ, καλέ μου ἰατρέ.

Δὲν ἤξευρα πῶς νὰ τὸν εἰπῶ. Ἔβλεπα κάτω ἀπὸ τὸ 'πανωφόρι του τὸν ἄσπρο λαιμοδέτη του καὶ ἕνα σωρὸ σταυροὺς ποῦ κρέμονταν εἰς τὸ στῆθός του.

Ἔβγαλε τὸ 'πανωφόρι του, τὸ καπέλο του, ἐπλησίασε 'ς τὸ ἀγόρι μου, καὶ τὸ ἐγύρισε ἀπ' ἐδῶ καὶ ἀπ' ἐκεῖ μὲ ἐπιδεξιότητα, μὲ περιποίησι καλλίτερα ἀπὸ κάθε μητέρα· ἀκούμβησε τὸ κεφάλι του 'πάνω 'ς τὴ ῥάχι του καὶ 'ς τὸ στῆθός του. Τὸν ἐκύτταζα γιὰ νὰ καταλάβω ἀπὸ τὰ 'μάτια του τὴν ἰδέα του· μὰ δὲν ἔβλεπα τίποτε μέσα 'ς τὰ μάτια του, γιατὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι συνειθίζουν νὰ εἶν' εὐαίσθητοι ἀπὸ μέσα.

— Θὰ τοῦ κάνωμ' ἐγχείρισι· εἶνε καιρός, εἶπε.

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἐμβῆκεν εἰς τὴ κάμαρά μας ὁ βοηθός του, ἐπῆγε κοντὰ εἰς τὸν ἰατρὸν καὶ τοῦ εἶπε σιγά:

— Εἶσθε δυσηρεστημένος μαζί μου διότι σᾶς ἠνώχλησα;

— Εἶμαι δυσηρεστημένος μαζί σου, διότι δὲν μὲ ἠνώχλησες γρηγορώτερα. Ἑτοίμασε ὅ,τι χρειάζεται.

Μὰ δὲν ξεύρω γιατὶ σᾶς τὰ διηγοῦμαι ὅλα αὐτά· καλλίτερα θὰ ἔκαμνα νὰ δουλεύω.

— Ἐξακολούθησε, καλή μου Ἑλένη, ἐξακολούθησε.

— Αἴ, λοιπόν, αὐτοὶ οἱ δύο ἰατροὶ ποῦ δὲν ἦσαν οὔτε συγγενεῖς μας οὔτε φίλοι μας τὰ ἑτοίμασαν ὅλα μόνοι των. Ἐν ᾧ ὁ ἄνδρας μου ἐπῆγε νὰ δανεισθῇ λάμπαις ἀπὸ τοὺς γειτόνους, ὁ ἰατρὸς ἔδενε μὲ σχοινιὰ ἕνα στρῶμα ἐπάνω 'ς τὸ τραπέζι καὶ ὁ μαθητής του ἀράδειαζε τὰ μικρὰ μαχαιράκια...

Μονάχα ὅποιος τὰ ὑπόφερε αὐτά, εἰμπορεῖ νὰ καταλάβῃ τί αἰσθάνεται μία μητέρα ποῦ ἔχει τὸ παιδί της ἐπάνω 'ς τὰ γόνατά της καὶ λέγει μέσα της: Ὅλα αὐτὰ θὰ τοῦ τὰ ἐμπήξουν 'ς τὸ κορμάκι του· κ' ἂν δὲν 'πάγῃ καλὰ τὸ χέρι των, θὰ μοῦ τὸ σκοτώσουν».

Ἀφ' οὗ ἔγειναν ὅλα ἕτοιμα, ὁ κύριος Φαρὸν ἔβγαλε τὸ λαιμοδέτη του, ἐπῆρε τὸ μικρὸ ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά μου, καὶ τὸ πλάγιασε 'ς τὸ στρῶμα, ἀνάμεσα 'ς ταὶς λάμπαις ποῦ ἦσαν τριγύρω· κ' ἔπειτα εἶπε 'ς τὸν ἄνδρα μου:

— Σὺ κράτα τὸ κεφάλι του, ἡ γυναῖκά σου ἂς κρατῇ τὰ πόδια του... ὁ Ἀριστείδης θὰ μοῦ δίδῃ τὰ ἐργαλεῖά μου. Ἔχεις μιὰ μικρὴ κάνουλα, παιδί μου;

— Ναί, κύριε καθηγητά.

Ὁ ἄνδρας μου ἦτο ἄσπρος σὰν μανδίλι· εἶδα πῶς σίμωσε τοῦ μικροῦ. Τὸ χέρι του ἔτρεμε καὶ μ' ἔπιασε φόβος. Εἶπα 'ς τὸν ἰατρόν:

— Καλέ μου ἰατρέ, ἀφῆστε σ' ἐμένα τὸ κεφάλι, κάνετέ μου τὴ χάρι.

— Κι' ἂν τρέμῃς;

— Ἀφῆστέ με, σᾶς παρακαλῶ.

— Καλά, ἂς εἶνε·

Καὶ μοῦ εἶπε χαμογελῶντας·

— Θὰ σοῦ γλυτώσω τὸ παιδάκι σου, κόρη μου· ἔχεις καρδιὰ καὶ σοῦ ἀξίζει νὰ τὦχῃς.

Καὶ μοῦ τὸ 'γλύτωσε!

— Καὶ δὲν ἔτρεμε τὸ χέρι σου, καλή μου Ἑλένη; ἠρώτησα.

— Βέβαια· γιατί θὰ σκότωνα τὸ παιδί μου.

— Καὶ πῶς τὸ κατώρθωσες νὰ μὴν τρέμῃ;

— Αἴ, 'ξέρω κ' ἐγώ; ἔγεινα πέτρα. Ὅταν εἶνε ἀνάγκη, θὰ 'πῇ πῶς εἶνε ἀνάγκη.

— Καὶ εἶδες ὅλην τὴν ἐγχείρησιν;

— Ναί, καὶ τέτοια ἐντύπωσι μοῦ ἔκαμε, ποῦ κάπου κάπου τὴν βλέπω 'ς τὸν ὕπνο μου.... Βλέπω τὸ λαιμάκι τοῦ παιδιοῦ μου σχισμένο, καὶ ταὶς φλέβαις ποῦ ἄνοιγε μὲ τὰ δάκτυλά του ὁ βοηθὸς καὶ τὴν ἀσημένια κάνουλα ποῦ ἔχωσε μέσα 'ς τὸ ἄνοιγμα, καὶ ὅλα, ὅλα... καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ μικροῦ μου ποῦ ἄλλαζε ὅσο ἔμβαινεν ὁ ἀέρας εἰς τὸ στηθάκι του. Φαντάσου μιὰ λάμπα ποῦ σβύνει καὶ βάζεις λάδι κ' ἀνάπτει μὲ μιᾶς· τὸ ἴδιο κ' ἀπαράλλακτο. Τὸ εἴχαμε βάλει ἐκεῖ μελανό, ἕτοιμο νὰ 'πεθάνῃ, μὲ σβυσμένα 'μάτια καὶ τὸ εὑρήκαμε κίτρινο ἀκόμη καὶ μὲ ξεθωριασμένα χείλια, μὰ τὸ 'μάτι του ἔλαμπε καὶ ἀνάπνεε ἀέρα ποῦ δὲν 'μποροῦσε τόσον καιρὸ ν' ἀναπνεύσῃ, τὸ παιδάκι μου.

— Φίλησέ το, κόρη μου, μοῦ εἶπεν ὁ κύριος Φαρὸν καὶ βάλε το 'ς τὸ κρεββάτι του· βάλε του ἕνα ἐλαφρὸ λαιμοδέτη ἐμπρὸς 'ς τὴν κάνουλα... καὶ διὰ τὸ καλλίτερο, ὁ Ἀριστείδης νὰ περάσῃ τὴ νύκτα μαζί σας ἀπόψε· καλὰ δὲν λέγω, παιδί μου, ὅτι θὰ μείνῃς ἐδῶ ἀπόψε; Ἐγὼ θὰ ἔλθω αὔριον τὸ πρωὶ πρὶν νὰ ὑπάγω εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Πᾶμε καλά, πολὺ καλά.

Ἐφόρεσε τὸν λαιμοδέτην του, τὸ ἐπανωφόρι του, καὶ ἐνῷ ἔφευγε καὶ μὲ τὸ ἕνα χέρι του ἐκα-

ληνύκτιζε τὸν ἄνδρα μου, ἐγὼ ἐπῆρα τὸ ἄλλο καὶ τοῦ τὸ ἐφίλησα. Ἠμπορεῖ νὰ ἔκαμα ἄσχημα, δὲν τὸ ξεύρω, μὰ τότε δὲν εἶχα καιρὸ νὰ σκεφθῶ. Ἐγέλασε δυνατὰ καὶ εἶπε 'ς τὸν ἄντρα μου:

— Δὲν ζηλεύεις; δὲν βλέπεις πῶς ἡ γυναῖκά σου μοῦ κάνει ἔρωτα; Καληνύκτα σας, παιδιά μου.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἦλθε εἰς τὰς πέντε καὶ μισὴ τὸ πρωῒ δροσερὸς καὶ ξυρισμένος πάλι. Μοῦ φάνηκε πειὸ χονδρὸς παρὰ ἀπὸ βραδύς καὶ νὰ σᾶς 'πῶ τὸ γιατί· ἔφερε μαζύ του τέσσαρες μποτίλιαις μπορδῶ, δυὸ εἰς ταὶς τσέπαις του καὶ δυὸ εἰς ταὶς μασχάλαις του.

— Πρέπει νὰ πιῇ ἀπ' αὐτὸ τὸ κρασὶ τὸ παιδί. Πῆγε καλά, ἀπόψε;

— Ναί, κύριε καθηγητά εἶπεν, ὁ Ἀριστείδης, ὁ βοηθός, λαμπρά.

Τὸν λέγω Ἀριστείδη· μὰ ἔμαθα τὴν ἄλλην ἡμέρα ὅτι καὶ αὐτὸς ἦτο λαμπρὸς ἰατρὸς καὶ κοντὰ 'ς τἄλλα καὶ ἀνεψιὸς τοῦ κυρίου Φαρόν, ἀλλὰ ἔλεγε πάντα: «Ναί, κύριε καθηγητά ὄχι, κύριε καθηγητά», σὰν ἕνας στρατιωτικὸς ποῦ λέγει: «Ναί, στρατηγέ, ὄχι, στρατηγέ!»

Ὅλην τὴν ἑβδομάδα ἤρχοντο καὶ οἱ δύο κάθε ἡμέρα. Καὶ ὅταν ἤκουα τὴν ἅμαξαν νὰ ἐμβαίνῃ 'ς τὸ στενὸ δρόμο μας καὶ νὰ σταματᾷ ἐμπρὸς 'ς τὴν θύρα μας:

— Πῶς θὰ κάνωμε, Θεέ μου, νὰ τοὺς πληρώσωμε; ἔλεγα.

Εἴχαμε ἐρωτήσει δεξιᾷ ἀριστερᾷ καὶ ἐμάθαμε ὅτι ὁ κύριος Φαρὸν ἰάτρευε πρίγκιπας, πλουσίους κ' ἔπερνε χιλιάδαις.

Ἡμεῖς εἴχαμε καμμιὰ ἑκατοστὺ φράγκα· μὰ ἔλεγα μέσα μου: Ἂν μᾶς ζητήσῃ τὰ διπλᾶ ἢ τὰ τρίδιπλα; Τί νὰ κάνωμε; Τὸ εἶχα καϋμό. Ἕνα πρωῒ ποῦ ἦτο ἐκεῖ ὁ ἄνδρας μου, τὸ ἐπῆρα ἀπόφασι καὶ εἶπα:

— Ἐξοχώτατε, εἶσθε καλὸς ἄνθρωπος, πολὺ καλός· μᾶς ἐγλυτώσατε τὸ παιδί μας.

— Αὐτὸ εἶν' ἀλήθεια, κόρη μου, διότι ἐκινδύνευε· ἀλλὰ εἶνε τὸ ἐπάγγελμά μου, βλέπεις, νὰ γλυτώνω τὰ παιδιά...

— Ὄχι ὅμως καὶ τῶν πτωχῶν.

Καταλαμβάνεις, κυρία Εὐτέρπη, ἔφερνα μὲ τρόπο τὴν ὁμιλία εἰς τὸ προκείμενον.

— Πῶς ὄχι καὶ τῶν πτωχῶν; Τί εἶν' αὐτὰ ποῦ λέγεις! Ἴσα ἴσα τῶν πτωχῶν, διότι αὐτοὶ ἔχουν ἀνάγκην βοηθείας...

— Νοιώθω ὅτι ἔχετε πολὺ καλὴ καρδιά, ἐξοχώτατε, μά... δὲν πρέπει πάλι... τώρα ποῦ ἔγεινε καλὰ τὸ παιδί... θέλαμε... δὲν ἤμεθα πλούσιοι, ἀλλὰ τέλος πάντων...

Τὸ καταλάμβανα, ἤμην κόκκινη σὰν πετεινός, καὶ ὅσο ἐπροσπαθοῦσα νὰ τὰ καταφέρω καλὰ τόσο μπερδεύονταν ἡ γλῶσσά μου.

— Θέλετε νὰ μὲ πληρώσετε; διατί δὲν τὸ λέγετε καθαρά; Λοιπὸν ἐγὼ σᾶς λέγω ὅτι δὲν μοῦ χρωστᾶτε τίποτε· εἶσθε εὐχαριστημένοι;

— Ἆ! ὄχι, κύριε Φαρόν... μόνον αὐτὸ δὲν γίνεται... δὲν γίνεται!

— Ἄφησέ μας νὰ σᾶς δώσωμε ὅσα 'μποροῦμε, ἐξοχώτατε, εἶπεν ὁ ἄνδρας μου.

— Καλά, δὲν ἐννοῶ νὰ σᾶς προσβάλω, παιδιά μου. Θέλετε νὰ μοῦ πληρώσετε τὰς ἐπισκέψεις μου· καλά· πληρώσετε· εἴκοσι φράγκα. Καὶ ξεφορτωθῆτέ με!—ἦτο τόσο νόστιμος ὅταν ἔκαμνε τὸν θυμωμένον. Ξεφορτωθῆτέ με· μανία ποῦ σᾶς ἔπιασε μὲ τὴν πληρωμή! εἴκοσι φράγκα, οὔτε λεπτὸ ὀλιγώτερο. καὶ δὲν τὰ θέλω εἰς χαρτιά, θέλω τάλληρα... Τὴν Κυριακὴν ποῦ μᾶς ἔρχεται ἔνδυσε τὸ ἀγόρι σου. Τὸ παιδὶ πρέπει νὰ πάρῃ ἀέρα καὶ νὰ κάμῃ ἕνα γύρο εἰς τὴν ἐξοχὴ μὲ ἅμαξα... θὰ στείλω τὴν ἅμαξα νὰ σᾶς πάρῃ.

— Μὰ τὸ λοιπὸν εἶσαι καλὸς σὰν Θεός, κύριε Φαρόν.

— Λίγαις φωναίς, παρακαλῶ. Μετὰ τὸν περίπατο, ἀναβῆτε 'ς τὸ σπῆτί μου νὰ μοῦ εἰπῆτε καλημέρα, καὶ τὸ παιδὶ ἂς μοῦ φέρῃ τότε τὰ χρήματα. Σύμφωνοι;

— Αἴ, κυρία Εὐτέρπη, προσεῖπεν ἡ Ἑλένη, τὸ ἴδιο βράδυ μᾶς ἔστειλε δέκα μποτίλιες κρασὶ μπορδῶ, ἂν καὶ μᾶς ἔμειναν ἀκόμη τρεῖς τέσσαρες. Τί ἄνθρωπος αἴ; Μὰ πάλι κ' ἐγὼ νὰ ξεύρω πῶς σήμερα τοῦ χρειάζεται τὸ δεξί μου χέρι, θὰ τοῦ πῶ ἀμέσως: Κόψε το, ἰατρέ!

Εἴκοσι φράγκα! εἴκοσι φράγκα. Θὰ ἔκανε νὰ τοῦ δίδωμε τοὐλάχιστο πεντακόσια. Μὰ τὰ πῆρε κι' αὐτὰ γιὰ νὰ μὴ μᾶς προσβάλῃ. Γι' αὐτὸ κ' ἐγὼ θέλησα νὰ τοῦ κάνω ἕνα δῶρο. Ἀγόρασα πανί, τὸ πειὸ ὡραῖο πανὶ ποῦ 'μποροῦσε νὰ βρεθῇ καὶ τοῦ ἔκαμα μιὰ δωδεκάδα πουκάμισα.

— Καὶ πῶς τοῦ ἐπῆρες μέτρο; ἠρώτησα.

— Αὐτὸ μ' ἐδυσκόλευσε πολύ· μὰ ὅταν θέλω κἄτι, βάζω πεῖσμα. Ἐπῆγα κ' εὑρῆκα τὸν ὑπηρέτη του. ποῦ μᾶς ἐγνώριζε γιατὶ μᾶς ἔφερνε τὸ κρασί· τοῦ εἶπα ὅτι ὁ ἰατρὸς μὲ παράγγειλε νὰ συνεννοηθῶ μὲ τὴν γυναῖκα ποῦ τὸν ἔπλενε διὰ νὰ διορθώσω τὰ ἀσπρόρρουχά του. Καλὰ ποῦ τὸ σκέφθηκα. Ἅμα ἔμαθα ποῦ ἐκάθητο ἡ πλύστρα ἐπῆγα καὶ τῆς εἶπα ὅτι ὁ ἰατρὸς μοῦ παράγγειλε 'πουκάμισα ὅμοια καὶ ἀπαράλλακτα μὲ αὐτὰ ποῦ φοροῦσε· ἐπῆρα μέτρο. Τότε ἴσα ἴσα ἔτυχε καὶ εἶχα βιαστικαὶς δουλιαίς· ἀλλὰ ἐδούλευα τὴν νύχτα· τὴν νύκτα τἄρραψα τὰ δώδεκα 'πουκάμισα. Καὶ τὸ παράξενο εἶνε πῶς αὐτὴ ἡ ἀγρυπνία μ' εὐχαριστοῦσε ἀντὶ νὰ μὲ κουράζῃ.

Ἔλεγα μὲ τὸν νοῦ μου·

«Ἔβαλες πεῖσμα νὰ μὴν πάρῃς λεπτά, κὺρ ἰατρέ· μὰ δὲ θὰ μ' ἐμποδίσῃς νὰ ξενυκτῶ γιὰ σένα». Κ' ἐδούλευα, ἔρραπτα...

Καὶ ἔγειναν κἄτι 'πουκάμισα 'ς τὴν ἐντέλεια, κόψιμο, ῥάψιμο, κέντημα μοναδικό.

Μὰ τί φλυαρία εἶν' αὐτὴ ποῦ μ' ἔπιασε σήμερα, τὸ φόρεμα περιμένει.

Καὶ ἐξηκολούθησε τὸ ῥάψιμόν της...

(Gustave Droz) Κ.

ΑΚΟΣΜΙΑ ΤΩΝ ΟΔΩΝ

Κύριε Διευθυντά,

Σᾶς εὐχαριστῶ διὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς *Ἀνατροφῆς τοῦ Λαοῦ* καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ φίλου μου Κλαρᾶ, οὗτινος ἐδημοσιεύθησαν αἱ ἰδέαι καὶ ἐπ' ὀνόματι ἐμοῦ, οὗτινος ἐδημοσιεύθη τὸ χειρόγραφον· οὐδέποτε ἕως τώρα ἐδημοσίευσα τίποτε οὐδέποτε δ' ἐφανταζόμην ὅτι τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου διερχόμενα ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ στοιχειοθέτου λαμβάνουν τόσον γόητρον· τώρα ἐξηγῶ τὴν μανίαν, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ ἀνεψιός μου νὰ γράφῃ καὶ νὰ τυπώνῃ, — γράφει στίχους ὁ ταλαίπωρος καὶ ὅπως μοῦ λέγουν οἱ πραγματογνώμονες, στίχους εὐτελοῦς ἀξίας!...— καὶ ἀντὶ νὰ πάρῃ τὸ δίπλωμά του, διὰ τὸ ὁποῖον φροντίζομεν ὅλοι... ἐκτὸς αὐτοῦ, ὁ κύριος διηγεῖται εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τὰ αἰσθήματά του, διὰ τὰ ὁποῖα κανεὶς δὲν φροντίζει, καὶ κανεὶς δὲν ἐρωτᾷ. Φαντασθῆτε ἕνα ἄνθρωπον ν' ἀπαντᾷ δίχως νὰ τὸν ἐρωτοῦν... Δὲν σᾶς φαίνεται κωμικώτατος;

Τὸ συμπέρασμα πάντων τούτων εἶνε ὅτι ἐνθαρρυνθεὶς ἀπὸ τὴν φιλοξενίαν τῆς *Ἑστίας*, ὑποβάλλω ὑμῖν τὰς ἑπομένας σκέψεις περὶ ζητήματος σοβαρωτάτου.

Εἰξεύρετε πόσον δυσχερὲς καὶ περίπλοκον πρᾶγμα εἶνε ἡ ἀνατροφὴ τῶν τέκνων, καὶ εἰς ποίας μερίμνας ἐμβάλλει τοὺς δυστυχεῖς γονεῖς, ὅσους, ἐννοεῖται, συναισθάνονται ποίαν εὐθύνην ἔχουν, καὶ ἐννοοῦν νὰ τιμήσουν μέχρι τέλους τὴν ὑπογραφήν των εἰς τὰς συναλλαγματικὰς ταύτας τὰς ὁποίας ἐξέδωκαν.

Ἐν τοῖς κόλποις τῆς οἰκογενείας γίνεται ἡ ἡ ἱερὰ κατεργασία ἐντίμων καὶ ἐναρέτων μελῶν διὰ τὴν κοινωνίαν. Ὅπως δὲ εἰς τὴν βιομηχανίαν διὰ νὰ παραχθῇ ὡραῖον ὕφασμα, ἐπὶ παραδείγματι, ἀπαιτεῖται ἡ ἐπίπονος τοῦ ἐργοστασίου ἐργασία, ὁμοίως ἡ καλὴ ἀνατροφὴ τῶν τέκνων ὑποκρύπτει κόπους καὶ θυσίας τῶν γονέων. Γνωρίζω μητέρας καὶ πατέρας, οἵτινες μακρὰ ἐλαττώματα μετὰ τῆς ἡλικίας ῥιζωθέντα ἐν αὐτοῖς ἀπέσπασαν ἡρωϊκῶς ὅπως παράσχωσιν ἑαυτοὺς ἄμωμον ὑπόδειγμα εἰς τὰ τέκνα των.

Ἀλλὰ δυστυχῶς ὅ,τι κάμνει ἡ οἰκία τὸ καταστρέφει ἐν πολλοῖς ἡ ὁδός.

Ἡ ὁδός!

Δὲν εἶνε κανενὸς κτῆμα καὶ ἀνήκει εἰς ὅλους. Δι' αὐτὴν δύναται νὰ λεχθῇ ὅ,τι εἶπε διὰ τὴν μητρικὴν καρδίαν ὁ Οὐγκώ:

Chacun en a sa part et tous l' ont tout entier.

Ἀλλά τινες μεταχειρίζονται τὴν ὁδὸν ὡσανεὶ ἦτο ἰδική των ἀποκλειστικῶς· κάμνουν ὅ,τι θέλουν ὡς ἀπόλυτοι κύριοι· ἀδιαφοροῦσι διὰ τοὺς ἄλλους· δὲν σέβονται τίποτε, διότι δὲν ἔμαθον νὰ σέβωνται τὸν ἑαυτόν των. Ἀνακινοῦσι τὸν ἠθικὸν βόρβορον, ὅστις ἀπόζει δυσωδέστερον τοῦ ἄλλου καὶ ἐκπέμπει λοιμωδεστέρας ἀναθυμιάσεις εἰς τὴν ψυχήν· ἀσχημονοῦσιν, ὑβρίζουσιν. Δὲν σέβονται τὰς λευκὰς τρίχας τοῦ διερχομένου γέροντος, δὲν σέβονται τὴν αἰδῶ τῆς σεμνῆς νεάνιδος, δὲν σέβονται τὴν ἀθωότητα τοῦ παιδίου.

Ἐνίοτε πρέπει καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς οἰκίαις ὑμῶν νὰ βύωμεν τὰ ὦτα καὶ νὰ κλείωμεν τὰ ὄμματα, διότι δὲν ἀρκεῖ νὰ κλείωμεν μόνον τὰ παράθυρά μας.

Δὲν δύναμαι νὰ λησμονήσω τὸ ἑξῆς ἐπεισόδιον, ὅπερ συνέβη εἰς ἐμὲ τὸν ἴδιον πρό τινος.

Ἐκαθήμεθα εἰς τὴν τράπεζαν· ἡ σύζυγός μου, αἱ δύο θυγατέρες μου, οἱ δύο μικροὶ υἱοί μου, κ' ἐγώ· ἦτο μεσημβρία· διὰ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου τοῦ ἑστιατορίου ἤρχετο ἐλαφρὰ αὔρα δροσίζουσα τὸν μεσημβρινὸν καύσωνα· ἡσυχία πέριξ· οὐδὲ ὀπωροπώλου ἢ πλανοδίου μικρεμπόρου φωνή· ἤμεθα εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ φαγητοῦ· δὲν ἀντηλλάσσομεν λέξιν.

Αἴφνης ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑπὸ βραχνῆς διεφθαρμένου φωνῆς ἐκπεμφθεῖσα ἔφθασε μέχρι τοῦ ἑστιατορίου, μέχρις ἡμῶν, μία ὕβρις.

Μία ὕβρις ἥτις θὰ μολύνῃ τὴν γραφίδα μου ἂν τὴν γράψω. Μία ὕβρις τόσον γυμνή, ὥστε δὲν ἀπῄτει διαφθορὰν ὅπως ἐννοηθῇ, εἰσήρχετο καὶ εἰς τὸ ἀθωότερον οὖς.

Πάντες διὰ μιᾶς συνεταράχθησαν.

Τὰ βλέμματά μου ὁρμεμφύτως διεσταυρώθησαν πρὸς τὰ τῆς συζύγου μου. Αἱ δύο θυγατέρες μου ἔκυπτον μετ' αἰδοῦς εἰς τὰ πινάκιά των· οἱ δύο μικροί μου υἱοὶ μὲ παρετήρουν ἀκίνητοι μὲ βλέμμα φοβισμένον ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς κακοηθείας.

— Κλεῖσε τὸ παράθυρον! ἐφώνησα ἔξαλλος πρὸς τὴν ὑπηρέτριαν. Ἀλλὰ τοῦτο ἐφώνησα διότι εἶχον ἀνάγκην νὰ φωνάξω, διὰ νὰ μὴ πνιγῶ ὑπὸ τῆς ἀγανακτήσεως. Ἡ φωνὴ ἦτο δυνατὸν νὰ εἰσέλθῃ καὶ διὰ τοῦ κλειστοῦ παραθύρου· καὶ ἔτρεμεν ἡ καρδία μου μὴ τὴν ἀκούσω καὶ πάλιν...

Μόνοι οἱ γονεῖς, μόνοι ὅσοι κατέστησαν σκοπὸν τοῦ γήρατός των τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων των, δύνανται νὰ ἐννοήσωσιν εἰς ποίαν θέσιν εὑρισκόμην.

Πῶς; ἡ ἀνατροφὴ τῶν τέκνων μου ἦτο εἰς

τὴν διάκρισιν ἑκάστου διεφθαρμένου; Ὅ τι ἐγείρω ἐγὼ ἔρχεται αὐτὸς καὶ τὸ κρημνίζει;

Κανεὶς μὴ μοῦ διισχυρισθῇ ὅτι ἡ βωμολοχία, ἡ ὕβρις, δὲν δύνανται νὰ βλάψωσι τὴν ἀθῴαν καρδίαν.

Ποῖον ποταμάκι, διότι ῥέει διαυγές, δὲν θολοῦται ἂν διέλθῃ δι' αὐτοῦ λύκου πούς;

Καὶ ἔπειτα ἀφοῦ ἡμεῖς οἱ γονεῖς ἀγωνιζόμεθα νὰ ἐμβάλωμεν τὰς ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς, τὰ ἀξιώματα τῆς ἀρετῆς εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τέκνων ἡμῶν, διὰ νὰ καταφεύγωσιν εἰς αὐτά, ὡς εἰς ἀποθησαυρισμένας οἰκονομίας, ἐν στιγμαῖς ἀνάγκης, ἐν ταῖς δυσχερείαις τοῦ βίου, πῶς νὰ μὴ φοβώμεθα ὅτι αἱ αἰσχραὶ ἰδέαι, καὶ ἂν οὐδόλως ἐπηρέασαν τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν, καὶ ἂν δὲν ἔδωκαν διάφορον τροπὴν εἰς τὰς διαθέσεις καὶ εἰς τὴν θέλησίν των, δὲν θ' ἀνακινηθοῦν ἐν αὐτοῖς ἐν ταῖς στιγμαῖς ἠθικῆς διαταράξεως αὐτῶν, δὲν θ' ἀνέλθῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ὅ,τι μένει ἐν τῇ ὑποστάθμῃ.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς προφορικῆς κακοηθείας ὑπάρχει καὶ ἡ γραπτὴ κακοήθεια. Verba volant scripta manent! Ἐπιγραφαὶ μεγάλοις χρωματιστοῖς γράμμασιν ἐνίοτε κραυγάζουσιν ἀδιακόπως ἀπὸ τῶν τοίχων βρωμερὰς ἐννοίας, διὰ μιᾶς λέξεως ἀποκαλύπτουσι βδελυρὰ πράγματα. Καὶ τὸ βλέμμα προσπίπτει ἀκουσίως, καὶ τὰ παιδία διερχόμενα ἀναγινώσκουσιν ἐπὶ τῶν πινάκων ἐκείνων τὰ ἐξαίρετα ἀποφθέγματα!

Ἐν αὐτῷ τῷ Πολυτεχνείῳ, παρ' ἠκρωτηριασμένους ἀνδριάντας εὑρίσκονται τοιαῦται κακοήθεις ἐπιγραφαί. Λάβε λοιπὸν τὰ τέκνα σου καὶ ὁδήγησον αὐτὰ εἰς τὰ ἐν αὐτῷ Μουσεῖα, διὰ νὰ συμπληρώσῃς τὴν ἀγωγὴν αὐτῶν. Αἱ ἐπιγραφαὶ ἐκεῖναι θὰ τὴν συμπληρώσουν μιᾷ χαρᾷ... Εἶνε φοβερὸν ἡ κακοήθεια νὰ σὲ κυνηγῇ κατὰ πόδας, ἐν ταῖς ὁδοῖς, μέχρι τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων, μέχρι τῆς οἰκίας σου!

Ἂν ῥίψῃ τις λίθον κατὰ τῆς ὑάλου τοῦ παραθύρου μου θὰ τιμωρηθῇ, καὶ ἂν ῥίψῃ ὕβριν κατὰ τῆς ἠθικῆς τῶν προσφιλεστάτων μου ὄντων, μένει ἀτιμώρητος!

Θαυμάζω τὴν πολιτείαν, ἡ ὁποία μεριμνᾷ περὶ τῆς ἀσφαλείας τῶν ὑάλων τῶν παραθύρων μου καὶ ἀδιαφορεῖ περὶ τῆς ἀγωγῆς τῶν τέκνων μου.

Παρακολουθῶ μετ' ἐνδιαφέροντος τὰ δικαστικὰ τῶν ἐφημερίδων· οὐδέποτε εἶδόν τινα καταδικασθέντα ὡς προσβαλόντα τὰ δημόσια ἤθη. Θ' ἀναπνεύσω τὴν ἡμέραν ἐκείνην καθ' ἣν ἴδω ἑκατὸν καταδικαζομένους αὐστηρῶς, χαρακτηριζομένης ὡς προσβολῆς κατὰ τῶν δημοσίων ἠθῶν καὶ πάσης ὕβρεως ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ πάσης ἀσέμνου ἐπιγραφῆς. Τοιαῦτα δὲ λέγων ἀξιῶ οὐχὶ τυραννικὴ ἀλλὰ δικαία νὰ καταστῇ ἡ πολιτεία. Φαινομένη ἐπιεικὴς πρὸς τοὺς κακοὺς δείκνυται ἄστοργος πρὸς τοὺς καλούς. Νομίζω ὅτι ὀφείλει νὰ ἔχῃ πρὸς τοὺς ἐναρέτους τὰ αὐτὰ τοὐλάχιστον καθήκοντα οἷα καὶ πρὸς τοὺς διεφθαρμένους. Ἐκτὸς τούτου δέ, νομίζω ὅτι ἡ τοιαύτη αὐστηρότης δὲν παραβιάζει τὸ παράπαν τὴν ἐλευθερίαν οὐδενός. «Ἡ ἐλευθερία πολίτου τινὸς λήγει ἔνθα ἄρχεται ἡ ἐλευθερία ἑτέρου πολίτου·» ἐθέσπισεν ἡ γαλλικὴ ἐθνοσυνέλευσις.

Λοιπὸν ἡ ἐλευθερία τῶν καθαρμάτων πρὸς βωμολοχίας ὀφείλει νὰ λήγῃ ἐκεῖ ὅπου ἄρχεται ἡ τῶν τιμίων ἀνθρώπων πρὸς ἀνατροφὴν τῆς οἰκογενείας των!...

Ο Γεροσταθης

ΛΙΜΟΙ ΕΝ ΕΥΡΩΠΗ.

Αἱ σιτοδεῖαι εἶνε διὰ τοὺς λαοὺς ὅ,τι ἡ πεῖνα διὰ τὰ ἄτομα, ὡς ἀποδεικνύεται τοῦτο ἐκ τῆς ἱστορίας τῶν λιμῶν κατὰ διαφόρους ἐποχάς. Γάλλος τις δόκτωρ, ὁ Βορδιὲ ἐν τῷ συγγράμματί του *Ἰατρικὴ Γεωγραφία* μνημονεύει τοὺς κυριωτέρους ἐκ τῶν λιμῶν, οἵτινες ἐνέσκηψαν ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ ἐνάτου αἰῶνος.

Ἀπὸ τοῦ 987 μέχρι τοῦ 1059 συνέβησαν 48 ἐπιδημίαι λιμοῦ. «Κατὰ τὸ ἔτος 1000, λέγει ἱστορικός τις, οἱ πλούσιοι κατέστησαν ἰσχνοὶ καὶ ὠχροί, καὶ οἱ πτωχοὶ ἔτρωγον ἀγρίας ῥίζας· πολλοὶ κατεβρόχθισαν ἀνθρωπίνους σάρκας. Ἐπὶ τῶν ὁδῶν οἱ ἰσχυροὶ συνελάμβανον τοὺς ἀδυνάτους, κατέσχιζον αὐτούς, καὶ ψήνοντες ἔτρωγον. Ἐν τῇ τρώγλῃ ἐπαίτου τινὸς ἀνεκάλυψαν 48 κεφαλὰς ἀνδρῶν καὶ παιδίων.

Κατὰ τὸ 1356 ἡ πεῖνα ὑπῆρξε φοβερά. Οἱ χωρικοί, μετὰ τὴν σιτοδείαν τοῦ Ποατιέ, περιεζωσμένοι ὑπὸ τῶν Ἄγγλων καὶ τῶν εὐγενῶν, δὲν ἠδυνήθησαν οὔτε νὰ συγκομίσωσι οὔτε νὰ σπείρωσι, καὶ ἀπέθανον ὑπὸ τῆς πείνης πολυάριθμοι.

Κατὰ τὸν 15ον αἰῶνα τόσῳ μεγάλη ἦτον ἡ ἀθλιότης, ὥστε οἱ ὑποδηματοποιοὶ ὑπολογίσαντες τοὺς εἰς τὴν συντεχνίαν των ἀνήκοντας νεκρούς, εὗρον ὅτι εἶχον ἀποθάνει 1800 ἐξ αὐτῶν εἰς διάστημα δύο μηνῶν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην 24,000 οἰκίαι ἐν Παρισίοις ἔμειναν ἐγκαταλελειμμέναι, καὶ οἱ λύκοι, οἵτινες ἀνὰ συμμορίας διέτρεχον τοὺς ἀγρούς, εἰσήρχοντο τὴν νύκτα εἰς τὴν πόλιν.

Ἐν ἔτει 1638, ἱστορικός τις διηγεῖται ὅτι εἰς τὰ περίχωρα τοῦ Μὲτς υἱός τις εἶχε φάγει νεκρὸν τὸν πατέρα του, εἶτα δὲ τὸν υἱόν, ἀποθανόντα, κατέφαγεν ἡ μήτηρ!» Μεταξὺ Μὲτς καὶ Νανσὺ ἐνήδρευον οἱ χωρικοὶ ὅπως, συλλαμβάνοντες καὶ φονεύοντες τοὺς διαβάτας, ἐσθίωσιν αὐτούς.

Ἡ ἐπὶ Λουδοβίκου ΙΕ' σύμβασις, ἡ διατάσσουσα τὴν ἀγορὰν τῶν γεννημάτων, ἔσχεν ὡς συνεπείας τοὺς λιμοὺς τοῦ 1740, 1741, 1742, 1745. Ἐνέσκηψαν πρὸς τούτοις λιμοὶ κατὰ τὸ 1767, 1768, 1775, 1776, 1784, καὶ 1789, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ τελευταῖος.

Ἀπὸ τῆς προκηρύξεως τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἐμπορίου καὶ τῆς ἐξαγωγῆς οἱ λιμοὶ ἐξηφανίσθησαν, ἀλλ' ὄχι ἔτι πανταχόθεν. Ἐνίοτε ἐμφανίζονται ἐν Εὐρώπῃ ἕνεκα τῆς ἀτελοῦς ἐξελίξεως τῆς ἐργασίας, καὶ ἡ βιομηχανία προσομοιάζει ἔτι τὸν Κρόνον τοῦ μύθου τὸν κατεσθίοντα τὰ τέκνα του. Μάρτυς τούτου ὁ ἐν Φλανδρίᾳ λιμὸς κατὰ τὸ 1847. Ηὔξησαν κατὰ 87,000 αἱ ἀποβιώσεις, καὶ αἱ γεννήσεις ἠλαττώθησαν κατὰ 27,000.

Τῷ 1846 ὁ λιμὸς τρομερὸς ὑπῆρξεν ἐν Σιλεσίᾳ. Ἀπὸ τοῦ 1880 ὁ λιμὸς ἐπικρατεῖ ἔτι ἐν Ἰρλανδίᾳ μετὰ τῶν ἀσθενειῶν, αἵτινες συνοδεύουσιν αὐτόν.

Κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα αἱ Ἰνδίαι κατεστράφησαν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ. Ὁ τελευταῖος αὐτῶν, προξενηθεὶς ὑπὸ τῶν ἀκρίδων, διήρκεσεν ὀκτωκαίδεκα μῆνας. Ἐπὶ 239 ἑκατομμυρίων κατοίκων 74,000,000 ὑπέστησαν αὐτόν, ἤτοι πλέον τοῦ τρίτου. Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν θυμάτων ἀνῆλθεν εἰς 3,500,000.

Τῷ 1880 ὁ λιμὸς ἐπῆλθεν ἐν Ἀρμενίᾳ.

Κατὰ τὸ 1867-1868 τὴν Ἀλγερίαν ἐμάστιζον ἀκρίδες, πόλεμοι, καὶ ἀνυδρία. « Ὤφθησαν τότε, ἀφηγεῖταί τις, ἀνθρώπινοι οἰκογένειαι συναγειρόμεναι μετὰ θηριωδῶν τρόπων, ὑπὸ τὸ κέντρον τῆς πείνης, καὶ ἀγρίως ὁρμῶσαι κατὰ τῶν πόλεων ». Ἀπωλέσθησαν τότε 217 χιλιάδες ἰθαγενῶν.

Τῷ 1875, ἐν Κίνᾳ, ἐπὶ διαστήματος 700,000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, κατοικουμένου ὑπὸ 70 ἑκατομμυρίων, δὲν εἶχε καταπέσει οὐδὲ σταγὼν ὕδατος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν. Ἡ πεῖνα ἦτο φρικώδης· οἱ νεκροί, ἐγκαταλελειμμένοι πανταχόθεν, κατεβιβρώσκοντο ὑπὸ τῶν ἐπιζώντων.

Κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Κριμαίας, ὅτε ὁ στρατὸς κατεῖχε τὸ ἔδαφος τῆς χερσονήσου, στρατηγός τις ἔγραφεν: « ὁ στρατὸς εἶνε ὡς τὸ πλήρωμα πλοίου ταξειδεύοντος ἐν Ὠκεανῷ· τὸ ἔδαφος τῆς Κριμαίας κατέστη τοσούτῳ γυμνὸν καὶ ἄγονον, ὥστε ὁμοιάζει πρὸς κατάστρωμα πλοίου ».

Ὑπάρχουσιν ἔτι ἄνθρωποι θεωροῦντες τοὺς λιμούς, τὰς ἐπιδημίας καὶ τοὺς πολέμους ὡς ἔργα προνοίας, ὡς ἀναγκαῖα κακά, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ γῆ θὰ ἦτο λίαν στενὴ ὅπως περιλάβῃ πάντας τοὺς ἀγωνιζομένους τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα, ἀφ' ὧν μᾶς ἀπαλλάττει ὁ θάνατος.

« Πρὸς ἀπόκρισιν εἰς τοὺς τοιαῦτα δοξάζοντας, λέγει ὁ δόκτωρ Βορδιέ, ἀρκεῖ νὰ ὑποδείξωμεν εἰς αὐτοὺς πόσον μεγάλαι γῆς ἐκτάσεις μένουσιν ἔτι ἀκαλλιέργητοι, καὶ πόσον ἀραιὸς εἶνε ἀκόμη ὁ πληθυσμὸς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἡμετέρου πλανήτου. Πρὶν ἢ στέρξωσι τὴν ἐκ προνοίας κατάλυσιν τῶν πλείστων πρὸς ὄφελός τινων, οἱ πεπολιτισμένοι λαοὶ πρέπει νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ μετανάστευσις καὶ ὁ οἰκισμὸς ἐπὶ τόσων μερῶν γῆς παρθένων ἔτι ἐξασφαλίζουσι τοὺς ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου *ξεχειλίσματος* κινδύνους. Ἂς πεισθῶσιν ὅτι οἱ πόλεμοι, αἱ ἐπιδημίαι καὶ οἱ λιμοὶ θέλουσιν ἐξαφανισθῇ ὑπὸ τὸ ἐξογκούμενον κῦμα τῆς προόδου. Ἀλλὰ δὲν προσηγγίσαμεν ἔτι τὸν χρυσοῦν αἰῶνα ».

Π.

Ο ΒΟΥΛΓΑΡΟΣ

Πατρίς, καὶ ξένους μάγεψε τῆς 'λευθεριᾶς σου τἄστρο,
Τὸ φῶς τοῦ Εἰκοσιένα!
Τοὺς εἶδε κάθε κάμπος σου, κάθε βουνὸ καὶ κάστρο
Νὰ σκοτωθοῦν γιὰ Σένα.

Τὸ Μισολόγγι ἔζωνεν ἡ λόγχη τοῦ Μπραΐμη,
Κι' ὁ λιάπης τοῦ Κιουτάγια,
Κι' ἐπάνω του παράστεκε μὲ τὰ τραγούδια ἡ Φήμη
Κι' ἡ δόξα μὲ τὰ βάγια.

Κι' ὅπως ἄνθρωποι ἀγνώριστοι καὶ ξένοι πέρα πέρα
Σὲ μιὰ ἐκκλησιὰ τρέχουν,
Κι' ἀδερφωμένοι στέκονται, γιατί, κοινὴ μητέρα,
Μιὰ πίστι ὅλοι ἔχουν,

Παρόμοια τῆς Ρούμελης καὶ τοῦ Μωριᾶ τ' ἀσκέρια
Καὶ τὰ καπετανάτα
'Σ τὸ Μισολόγγι ἀδέρφωσαν κ' ἐσμίξαν ταίρια ταίρια
Μὲ τῆς Φραγκιᾶς τὰ νιάτα.

Σκορποῦν πουλιὰ κάθε λογῆς ἀπὸ 'ψηλὸ πλατάνι
Μιὰ τρυφερὴ ἁρμονία·
Κ' εἰς γλώσσαις καθεμιᾶς λογῆς 'ς ταὐτιὰ τῶν Τούρκων φτάνει
Μιὰ λέξι: Ἐλευθερία!

Πρῶτ' ἡ Ἀγγλία ἔτρεξεν ὁλόφωτη ἐλπίδα
Τὸν Μπάϋρον νὰ μᾶς φέρῃ.
Μᾶς στέλνει μὲ τὸ Μάγερ της τοῦ Τέλλου ἡ πατρίδα
Κοντύλι καὶ μαχαῖρι.

Δίνει τραγούδια, χρήματα καὶ χέρια ἡ Γαλλία,
Κ' οἱ Γερμανοὶ ξεχνοῦνε
Τὰ γαλανὰ κορίτσια των καὶ τὰ σοφὰ βιβλία,
Κ' ἐδῶ μ' ἐμᾶς πεινοῦνε.

Ὁ Ἰταλὸς τῆς σκλάβας του πατρίδος τὴν ἀγκάλη
Τὴν παραιτεῖ γιὰ σένα:
«Ἔχετε γειὰ τοῦ τόπου μου κιτριαῖς, νεράκια, κάλλη
Μυριοτραγουδισμένα!»

Παραιτημένη ἀπὸ παντοῦ 'ς τοῦ Ρώσσου τὴ μανία,
Δὲ' βρίσκει ἕν' ἀντιστύλι,
Μὰ βρίσκει δύο της παιδιὰ κ' ἡ ἔρμ' ἡ Πολωνία
'Σ τὸ χῶμά σου νὰ στείλῃ.

Νεράϊδες δυὸ 'ς τῶν τάφων των σκορποῦν τὴν ἐρημία
Κλάϋματ', ἀκτίνες, κάλλη,
Κι' εἶνε ἡ δυὸ πατρίδες των· τοὺς γέννησεν ἡ μία,
Τοὺς δόξασεν ἡ ἄλλη!

Πατρίς, καὶ ξένους μάγεψε τὸ φῶς τοῦ Εἰκοσιένα,
Τῆς 'λευθεριᾶς σου τἄστρο!
Εὑρέθη κ' ἕνας Βούλγαρος καὶ κλείστηκε γιὰ σένα
'Σ τὸ Τουρκοφάγο κάστρο.

...Σβύν' ἡ Ἑλλάς, λάμψι στερνὴ σὲ λίγο νὰ σκορπάει
Τὴ φοβερὴ Ἔξοδό της...
Μονάχα ἕνας Βούλγαρος εὑρέθηκε, καὶ πάει
'Σ τὸν Ἰμπραῒμ προδότης!

Ἰούνιος 1885. ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Σοφός τις τοῦ γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου, ὁ κ. Brown-Sequard, ἀνέγνω ἐν αὐτῷ ὑπόμνημα περὶ τῆς καταργήσεως τοῦ ἄλγους. Ἐν τῷ ἐνδιαφέροντι αὐτοῦ ὑπομνήματι ὁ σοφὸς οὗτος λόγον ποιεῖται περὶ τοῦ φυσικοῦ ἄλγους, ἐξ οὗ κοινῶς πάσχομεν οἱ πλεῖστοι τῶν ἀνθρώπων. Ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι δυνάμενοι νὰ ὑπομένωσι τὰ ἠθικὰ ἄλγη· ἐὰν ἐξ αὐτῶν ἀφῃροῦντο καὶ τὰ σωματικὰ δεινά, θὰ εὑρίσκον οἱ εὐδαίμονες οὗτοι, μὴ πονοῦντες οὐδὲ θλιβόμενοι, λίαν ὑποφερτὸν τὸν βίον. Ὁ κ. Brown-Sequard δὲν κατήργησεν ἀκόμη ἐντελῶς τὸ ἄλγος, ἀλλὰ μόνον ἰσχυρίσθη ὅτι δύναται νὰ κατορθωθῇ τοῦτο ἀκινδύνως. Καὶ εἶνε ἤδη ἀρκοῦσα πρόοδος καὶ αὐτή. Ἰδοὺ ἐπ' ἀκριβείας τὸ θέμα του· ἀπώλειά τις μᾶλλον ἢ ἧττον πλήρης τῆς αἰσθητικότητος τῶν αἰτίων τοῦ ἄλγους δύναται ἴσως νὰ ἐπιτευχθῇ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης διαταράξεως τῶν φυσικῶν καὶ διανοητικῶν δυνάμεων. Ἐν ἄλλοις λόγοις δύναταί τις νὰ εἶνε παράλυτος ὡς πρὸς τὴν ὀδύνην χωρὶς ὡς ἐκ τούτου νὰ ἔχῃ παραλύσει οὐδὲν μέλος του οὐδὲ νὰ βλαφθῇ κανὲν ὄργανόν του.

Ἀλλὰ τὸ ἄλγος, λέγει χρονικογράφος τις, ὅ,τι δήποτε καὶ ἂν λέγῃ ἢ σκέπτηται ὁ κ. Brown-Sequard, εἶνε ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς. Τὸ ἄλγος μᾶς παρέχει ἑκάστοτε γνῶσιν τῶν κινδύνων τοὺς ὁποίους διατρέχομεν. Ἄνευ αὐτοῦ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν θὰ ἐψηνόμεθα μέχρι τοῦ μυελοῦ καὶ θὰ ἐκοπτόμεθα μέχρι τῶν κοκκάλων, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσωμεν· ἄνευ αὐτοῦ θὰ ἐχανόμεθα δίκην μυιῶν. Τὸ ἰδανικὸν πρὸς ὃ ὁ ἐν λόγῳ σοφὸς ζητεῖ νὰ προσομοιάσῃ ἡμᾶς εἶνε αἱ μηλολόνθαι· δὲν λαμβάνουσι γνῶσιν τοῦ πόνου, ἑπομένως δὲν ὑποφέρουσιν, ἀπρόσιτοι εἰς τὸ ἄλγος. Ἐν ᾧ τρώγουσιν εἰρηνικῶς πράσινα φύλλα, μικρόν τι ἀδιάκριτον ἔντομον τὰς πλήττει καὶ τὰς καταβροχθίζει χωρὶς νὰ ἔχωσι τὴν ἐλαχίστην περὶ τούτου συνείδησιν· ἐν ᾧ χρησιμεύουσιν ὡς φαγητά, ἐξακολουθοῦσι τὸ ἰδικόν των. Τὸ φοβερὸν αὐτὸ παράδειγμα ἔπρεπε νὰ καταστήσῃ προσεκτικώτερον τὸν κ. Brown-Sequard καὶ τὸν διδάξῃ ὅπως ἀφήσῃ τὸ ἄλγος εἰς τοὺς ἀνθρώπους, τὸ ἄλγος, ὅπερ εἶνε ἄγρυπνος καὶ ἀγαθὸς σύμβουλος. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι δηλητηριάζει τὸν βίον ἐν ᾧ μᾶς διαφυλάττει. Ἀλλὰ τί θέλετε; ὁ κόσμος δὲν εἶνε τέλειος.

Δὲν πρέπει νὰ περιφρονῶμεν τὰ ὄνειρα, διότι τὰ ὄνειρα ἐνίοτε ἔχουσι προφητικὴν δύναμιν, ἀλλὰ πάντοτε φεῦ! δύναμιν, προμηνύουσαν δυστυχήματα. Τοῦτο πειρᾶται νὰ ἀποδείξῃ ψυχολόγος τις ἔν τινι προσφάτῳ αὐτοῦ συγγράμματι, περισυλλέξας ἐκ τῆς ἱστορίας ἢ αὐτὸς οὗτος παρατηρήσας πλεῖστα παραδείγματα τοιούτων λίαν φιλαλήθων ὀνείρων. Ὁ Ἀρμάνδος Βιλλεναῖδ ὀνειρεύεται ὅτι ἐδήχθη εἰς τὴν κνήμην ὑπὸ κυνός· μετά τινας ἡμέρας ἡ κνήμη του κυριεύεται ὑπὸ γαγγραίνης. Ὁ ποιητὴς Γέσνερ βλέπει εἰς τὸν ὕπνον του ὅτι τὸν ἐδάγκασεν ὄφις εἰς τὴν ἀριστερὰν πλευράν· ὀλίγον ὕστερον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μέρους ἀναπτύσσεται ἄνθραξ ὑφ' οὗ ἀποθνήσκει. Ὁ Μακόριος αἰσθάνεται ἐν ὀνείρῳ βίαιον πόνον κατὰ τὸν φάρυγγα· ἐγείρεται καλῶς ἔχων, ἀλλὰ μετά τινας ὥρας καταλαμβάνεται ὑπὸ δεινῆς ἀμυγδαλίτιδος. Ἄνθρωπός τις βλέπει καθ' ὕπνους ἕνα ἐπιληπτικόν· μετά τινα χρόνον αὐτὸς οὗτος προσβάλλεται ὑπὸ ἐπιληψίας. Γυνή τις ὀνειρεύεται ὅτι ὁμιλεῖ πρὸς ἄνθρωπον, ὅστις δὲν δύναται νὰ τῇ ἀποκριθῇ, διότι εἶνε βωβός· ἐξεγείρεται δὲ κατεχομένη ὑπὸ ἀφασίας. Ἀκριβῶς εἰπεῖν, τὰ ἐν λόγῳ ὄνειρα εἶνε κατ' ἐπιφάνειαν μόνον προφητικὰ καὶ ἀποκαλύπτουσι πράγματι κατάστασιν προϋποῦσαν, καὶ ὄχι μέλλουσαν. Καθὼς ἀκούομεν τὴν νύκτα θορύβους, τοὺς ὁποίους δὲν ἀντιλαμβανόμεθα τὴν ἡμέραν, οὕτω, διαρκοῦντος τοῦ ὕπνου, ἐν ᾧ ἀναπαύεται τὸ σῶμα, ἔχομεν συνείδησιν βλαβῶν τινων μόλις γεννωμένων, ἐλαφρῶν ἔτι, τὰς ὁποίας δὲν αἰσθάνεται ὁ ἡμέτερος ὀργανισμὸς ἐν καταστάσει ἐγρηγόρσεως.

Νεαρά τις χήρα κατοικήσασα εἰς μίαν τῶν εὐκοσμοτέρων καὶ εὐγενεστέρων συνοικιῶν τοῦ Λονδίνου προσεκάλεσε τελευταῖον ἕνα τῶν πλουσιωτέρων συμβολαιογράφων τῆς πόλεως, νέον, ἀνύμφευτον, ὅπως διαθέσῃ τὴν περιουσίαν της, ἀνερχομένην εἰς 60,000 λίρας στερλίνας. Ὁ συμβολαιογράφος, εἰς ὃν ἡ περιουσία αὕτη ἔκαμε καλὴν ἐντύπωσιν, ἤρξατο ἐπισκεπτόμενος ἐπὶ διαφόροις προφάσεσι τὴν νεαρὰν χήραν καὶ δεικνύμενος ἀδιακόπως προσφιλέστερος μέχρις οὗ ἔκαμε καὶ πρότασιν γάμου, ἣν ἡ χήρα ἐδέχθη μετὰ μικρὰν ἀντίστασιν. Μετὰ 4 ἑβδομάδας ἐγένετο ὁ γάμος καὶ ὁ συμβολαιογράφος ἦτο νῦν σύζυγος ἐπιτηδείας ἀπατεῶνος, ἥτις ἐκτὸς τῆς πονηρίας αὐτῆς οὐδεμίαν ἄλλην περιουσίαν εἶχε.

Διδάσκαλος. — Διὰ νὰ καταλάβετε τί εἶνε πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, ἂς σᾶς φέρω ἕνα παράδειγμα. Πηγαίνετε δύο περίπατον καὶ ὁ ἕνας γλυστρᾷ καὶ πέφτει 'ς ἕνα χανδάκι μὲ νερό. Τί ἀπαιτεῖ τώρα ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη; Τί θὰ ἔκαμνες σύ, Πέτρο;

Πέτρος. — Δὲν θὰ 'μποροῦσα νὰ βαστάξω ἀπὸ τὰ γέλοια!

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1885 — 30.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 418.—1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1885.—Λεπτά 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Ἑστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

Λήγοντος προσεχῶς τοῦ ἐνάτου ἔτους τῆς «Ἑστίας», ὅσοι τῶν κυρίων συνδρομητῶν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐξακολουθήσωσι λαμβάνοντες τὸ φύλλον καὶ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος παρακαλοῦνται νὰ ἀποστείλωσιν ἐγκαίρως τὸ ἀντίτιμον τῆς ἐτησίας αὐτῶν συνδρομῆς, ἵνα μὴ ἐπέλθη διακοπὴ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 470

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΟΥ 1884

Ἡ κατὰ τὸ 1884 φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ παραγωγὴ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι, ὅσῳ πτωχὴ καὶ ἀνεπαρκὴς ἂν εἶνε, τοσούτῳ μᾶλλον ἀξία εἶνε φιλοστόργου ἐπισκοπήσεως, ἐξ ἧς ἀποδεικνύεται ὅτι οὐχὶ ὀλίγα τῶν ἀραιῶν προϊόντων αὐτῆς δὲν ἀμοιροῦσι θαλερότητος.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ περισυνάξωμεν ᾧδε μεθ' ὅσης δυνατῆς ἀκριβείας τὰ μᾶλλον βαρύνοντα ἐν τῇ πνευματικῇ κινήσει τοῦ ἐκπνεύσαντος ἔτους, θλιβερὸν καθῆκον ἐπιβάλλει νὰ μνημονεύσωμεν τὸ ὕστατον τῶν ἀνεπανορθώτων ἀπωλειῶν, τὰς ὁποίας ἐπέφερεν εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν ὁ θάνατος διαπρεπῶν ἀνδρῶν. Οὕτως ἐστερήθη ὁ ἑλληνισμὸς τὸν μέγαν αὐτοῦ εὐεργέτην καὶ ἔξοχον τῶν γραμμάτων προστάτην Γεώργιον Ζαρίφην, καὶ δυσαναπλήρωτον κενὸν ἐπαφῆκαν, ἀποθανόντες τρεῖς διαπρεπεῖς ἐπιστήμονες ὁ βαθὺς φιλόσοφος καὶ ἱκανώτατος διπλωμάτης Π. Βράϊλας, ὁ διαπρεπὴς φιλόλογος Ἰω. Οἰκονομίδης καὶ ὁ τοῦ ἡμετέρου Ἀστεροσκοπείου διευθυντὴς Ἰούλιος Σμίθ. Οὐχ ἧσσον δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἐν σιγῇ ὁ θάνατος δύο ἀνωτέρων λειτουργῶν τῆς παιδείας καὶ λογίων διακεκριμένων, τοῦ Ἀνδρέου Μάμουκα καὶ Δημητρίου Πανταζῆ.

Υἱὸς δὲ τοῦ τελευταίου ὑπῆρχεν ὁ τοσοῦτον ἀώρως ἐν ἀρχῇ τοῦ καλλιτεχνικοῦ του σταδίου ἀφαρπασθεὶς ζωγράφος Περικλῆς Πανταζῆς.

Τὰ ἐκδοθέντα συγγράμματα ἀνάγονται εἰς διαφόρους κλάδους τῶν γραμμάτων· σημαντικὸν ἀριθμὸν ἐν αὐτοῖς κατέχουσιν αἱ σύντομοι ἐπιστημονικαὶ πραγματεῖαι, διατριβαί τινες ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ, ἐναρκτήριοι λόγοι, παιδαγωγικαὶ καὶ ἰατρικαὶ μονογραφίαι. Ἐν τῇ κυρίως φιλολογίᾳ αἱ πέρυσιν ἐκδοθεῖσαι «Γλωσσικαὶ παρατηρήσεις» τοῦ κ. Κόντου παρέσχον ἀφορμὴν εἰς σπουδαίας γλωσσολογικὰς μελέτας ἐν τῇ τεργεσταίᾳ μὲν *Κλειοῖ* τοῦ Θεαγένους Λιβαδᾶ, ἐν τῇ *Ἡμέρᾳ* δὲ ἀνωνύμου τινὸς εὐχερῶς μαντευομένου ἐκ τῆς χάριτος τοῦ ὕφους καὶ τῆς κριτικῆς δεινότητος. Πρὸς τοῦ τελευταίου τὰς δοξασίας, ἐκδοθείσας καὶ ἰδιαιτέρως ὑπὸ τὸν τίτλον «Ψευδαττικισμοῦ ἔλεγχος» ἀντεπεξῆλθεν ὁ ἡμέτερος γλωσσολόγος κ. Γ. Χατζιδάκης διὰ τῆς «Μελέτης ἐπὶ τῆς νέας Ἑλληνικῆς.»

Ἐν ταῖς ἱστορικαῖς συγγραφαῖς δέον νὰ καταριθμήσωμεν τὸν Ϛ' τόμον τῶν Μνημείων Ἑλληνικῆς Ἱστορίας, ἅτινα ἀπὸ ἐτῶν ἐκδίδει τακτικῶς ὁ ἡμέτερος ἀκάματος μεσαιωνοδίφης κ. Κ. Σάθας καὶ τὸν Α' τόμον τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας» ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς Φιλαρέτου Βαφείδου· ὡσαύτως τὸ Α' τεῦχος τοῦ «Ἀλεξανδρινοῦ Διακόσμου» ὑπὸ τοῦ λογίου ἰατροῦ κ. Δ. Οἰκονομοπούλου, περιέχοντος βιογραφίας τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀκμασάντων Ἑλλήνων καὶ Ἑλληνιστῶν, καὶ τὰ «Βιογραφικὰ Σχεδάρια τῶν λογίων Κερκυραίων» ὑπὸ Λαυρεντίου Βροκίνη. Τὴν χριστιανικὴν ἀρχαιογνωσίαν ἐπλούτισεν ἡ ἔκδοσις ἀρχαίου ἀποκρύφου κειμένου τῶν διδαχῶν τῶν 12 Ἀποστόλων ὑπὸ τοῦ Νικομηδείας Βρυεννίου, καὶ τὰ «Ἁγιολογικὰ μνημεῖα» τοῦ ἱεροδιακόνου Θ. Ἰωάννου. Ἐξέδωκε δὲ καὶ ὁ κ. Α. Παπαδόπουλος ὁ Κεραμεὺς «Γενικὸν περιγραφικὸν κατάλογον» τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τῆς Ἀνατολῆς εὑρισκομένων ἑλληνικῶν χειρογράφων.

Ἀξίαν λόγου συμβολὴν ταῖς τοπογραφικαῖς ἐρεύναις παρέσχεν ἡ «Ἀμοργὸς» τοῦ κ. Α. Μηλιαράκη, ἀποτελοῦσα μέρος τῶν περιγραφικῶν ὑπομνημάτων τῶν Κυκλάδων νήσων κατὰ μέρος. Εἰς τὸν αὐτὸν λόγιον ἀνετέθη ἡ σύνταξις ἐκτενοῦς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ νομοὺς ὑπὸ τῆς ἐν Τεργέστῃ Ἐπιτροπῆς τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου Οἰκονόμου, τοῦ δ' ἔργου τούτου ἔναρξιν ποιεῖται ὅσον οὔπω ὁ κ. Μηλιαράκης, ἐπισκεφθεὶς ἤδη καὶ ἀκριβῶς μελετήσας κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος τὸν νομὸν Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας, ὃν πρῶτον ἀνέλαβε νὰ περιγράψῃ.

Ἀξιολογώτατον ἔργον εἶνε ἐπίσης τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Ἀνδρ. Κορδέλλα ἐκδοθὲν «Ὀνομαστικὸν ἐπιστημονικῶν ὅρων» πρὸς

χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς τῶν Εὐελπίδων, οὐχ ἧττον δ' ἄξιοι νὰ ἀναγραφῶσιν οἱ χρησιμώτατοι ταχυδρομικοὶ καὶ τηλεγραφικοὶ χάρται, οἱ ὑπὸ τῶν οἰκείων τμημάτων τῆς Δημοσίας ὑπηρεσίας ἐκδοθέντες, ὡς καὶ ὁ τοῦ ἡμετέρου εἰδικοῦ χαρτογράφου κ. Χρυσοχόου τῆς Ἠπειροθεσσαλίας εἰς Β' νῦν ἔκδοσιν δημοσιευθείς.

Ἐν τῷ κλάδῳ τῆς ἀρχαιολογίας ἐξεδόθη τὸ Β' μέρος τῆς «Ἱστορίας τῆς ἀρχαίας καλλιτεχνίας» ὑπὸ τοῦ κ. Π. Καββαδία. Ὁ ἡμέτερος νομισματογνώμων κ. Π. Λάμπρος ἐξέδωκεν ἐν δυσὶ βιβλίοις «Νομίσματα καὶ μετάλλια τῆς Ἑπτανήσου Πολιτείας» καὶ «Νομίσματα τῶν ἀδελφῶν Μαρτίνου καὶ Βενεδίκτου Ζαχαριῶν, δυναστῶν τῆς Χίου·» ὁ δὲ κ. Δ. Μελετόπουλος ἐδημοσίευσε Κατάλογον τῶν ἐν τῇ συλλογῇ αὐτοῦ νομισμάτων, συμβόλων κτλ. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος αἱ σπουδαιότεραι ἀρχαιολογικαὶ ἐργασίαι περιεστράφησαν ἐν Ἐπιδαύρῳ, ἔνθα πλεῖστα ἄξια λόγου ἀπεκαλύφθησαν ἔργα τῆς τέχνης, καὶ ἐν Ἀκροπόλει, ἔνθα τὸ ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ἐνήργησεν ἀνασκαφὰς καὶ κατεδαφίσεις πρὸς κάθαρσιν καὶ ὡραϊσμὸν αὐτῆς.

Αἱ περὶ τὴν λατινικὴν φιλολογίαν σπουδαὶ ἀντιπροσωπεύονται διὰ τῆς «Νέας ἀντιβολῆς τοῦ κειμένου τοῦ Α' βιβλίου de oratore τοῦ Κικέρωνος κτλ.» διατριβῆς ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ τοῦ κ. Σ. Βάση. Ἡ μηχανικὴ διὰ τῆς «Ὑδραυλικῆς» τοῦ διευθυντοῦ τῶν δημοσίων ἔργων κ. Σούλη. Ἡ φιλοσοφία διὰ τῆς ἀνθυλιστικῆς συγγραφῆς τοῦ κ. Σκαλτσούνη «Θρησκεία καὶ Ἐπιστήμη.»

Ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη ἐπιδεικνύει ἡμῖν τὸ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Ἰωάννου «Ἐγχειρίδιον χειρουργικῆς», ὡς καὶ τὸ ἐν τρίτῃ ἐκδόσει ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ «Ἐγχειρίδιον συστηματικῆς ἀνατομίας τοῦ ἀνθρώπου.»

Ὁ Ἀρεοπαγίτης κ. Ἀγαθόνικος ἐν τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ Δικαίου παρέχει ἡμῖν τὴν «Περὶ Ἀρείου Πάγου καὶ Ἐφετῶν» λίαν ἐνδιαφέρουσαν πραγματείαν αὐτοῦ. Ἔχομεν δὲ καὶ δύο μονογραφίας περὶ «προγαμιαίας δωρεᾶς» τῶν κκ. Μομφερράτου καὶ Βορρέ, τὴν μὲν βραβευθεῖσαν, τὴν δ' ἐπαινεθεῖσαν ἐν τῷ τελευταίῳ Σγουτείῳ διαγωνίσματι.

Τὸ τοσούτῳ σημαντικὸν παρ' ἡμῖν ζήτημα τῆς παρακωλύσεως τῆς περαιτέρω καταστροφῆς τῶν δασῶν καὶ τῆς αναδασώσεως, ὅπερ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πολλάκις παρ' ἡμῖν ἀνεκινήθη, ἀνακαλεῖ ἡ πραγματεία τοῦ κ. Ν. Χλωροῦ «Περὶ τῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἃς διατελοῦσι τὰ δάση τῆς Ἑλλάδος.»

Τὰ προϊόντα, ἅτινα ἀνήκουσιν εἰς τὴν φιλολογίαν τῆς φαντασίας, εὐάριθμα ὄντα, δὲν εἶνε εὐκαταφρόνητα κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος, ἀφ' οὗ ἐν αὐτοῖς καταλέγονται τὰ «Παιδικὰ Διηγήματα» τοῦ κ. Κουρτίδου, τὰ «Ἐδῶ κι' ἐκεῖ» τοῦ κ. Ἀννίνου, αἱ «Ἀτθίδες Αὖραι» τοῦ Βιζυηνοῦ, καὶ τοῦ Δροσίνη τὰ «Εἰδύλλια». Πρὸς δὲ ἡ δραματικὴ ἡμῶν φιλολογία ἐπλουτίσθη διὰ τῆς «Θεοδώρας» τοῦ κ. Κλ. Ῥαγκαβῆ καὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Βικέλα ἐκδοθέντος ἐν μεταφράσει νέου σαιξπειρείου δράματος τοῦ «Ἐμπόρου τῆς Βενετίας». Κρῖμα ὅμως ὅτι τὸ 1884 μόνον τὴν ἀγγελίαν τῆς ἐν τεύχει ἐκδόσεως τῶν ἐγκατεσπαρμένων ἔργων τοῦ κ. Ἐμμανουὴλ Ῥοΐδου ηὐτύχησε νὰ περιλάβῃ ἐν αὐτῷ. Μὴ λησμονῶμεν δὲ καὶ τὴν ἐν τῷ Ὠδείῳ φιλολογικὴν ἑσπερίδα, καθ' ἣν ἐδιδάχθη νέα κωμῳδία τοῦ κ. Κορομηλᾶ, ἡ «Ἀπάτη ἀντ' ἀπάτης».

Ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ, ἥτις δυστυχῶς ἀτροφεῖ παρ' ἡμῖν, μετὰ δικαίας ὑπερηφανείας ὀφείλομεν νὰ ἀναφέρωμεν τοὺς ἐπαίνους, τοὺς ὁποίους οἱ Γερμανοὶ τεχνοκρῖται ἀπένειμαν εἰς δύο διαπρεπεῖς ἐν τῇ ξένῃ καλλιτέχνας ἡμῶν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ νέων εἰκόνων αὐτῶν: τῆς «Γραίας μάμμης» τοῦ κ. Γύζη καὶ τοῦ «Κακοῦ ἐγγόνου» τοῦ κ. Ἰακωβίδου.

Ἡ τοσοῦτον τὸ ἐθνικὸν φρόνημα ἀναπτερώσασα Ἔκθεσις τῶν κειμηλίων τοῦ Ἀγῶνος ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Πολυτεχνείου ὑπῆρξε καὶ ὑπὸ τὴν καλλιτεχνικὴν αὐτῆς ἔποψιν μία τῶν ἀξιολογωτέρων εὐτυχιῶν τοῦ ἔτους· ἐκ ταύτης δ' ἐγένετο καταφανεστέρα ἡ ἔλλειψις διαρκοῦς Ἐθνολογικοῦ Μουσείου, καὶ προῆλθον τὰ πρῶτα διαβήματα πρὸς μέλλουσαν συντέλεσιν τοιούτου. Ἐνταῦθα προσήκει νὰ σημειώσωμεν καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ *Παρνασσοῦ* ὀργανωθεῖσαν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἔκθεσιν ἀνθέων.

Τὸ 1884 ηὐτύχησε νὰ ἴδῃ ἐν Φλωρεντίᾳ ἐκδοθὲν τὸ πρῶτον τεῦχος τῶν μελουργημάτων τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν μελοποιοῦ Μαντζάρου. Ὁ ἐν Ὀδησσῷ κ. Α. Ν. Μάλτος ἐξέδωκε τὴν «Τερψιχόρην», νέαν συλλογὴν χορικῶν ᾀσμάτων, τῶν πλείστων ἡρμοσμένων εἰς μέλη Γερμανῶν μελοποιῶν. Ὁ σύλλογος *Παρνασσός*, ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ μουσικοῦ αἰσθήματος, ἵδρυσε τὰς κατὰ Σάββατον μουσικὰς αὐτοῦ ἑσπερίδας, καὶ τακτικώτερον ὠργάνωσε πρὸς μέλλοντας καρποὺς τὸν μουσικὸν θίασον τῆς Σχολῆς τῶν ἀπόρων. Ἡ δὲ ἐν Κερκύρᾳ φιλαρμονικὴ ἑταιρία προὐκήρυξε τὴν ἵδρυσιν μουσικοῦ διαγωνίσματος.

Διαγωνίσματα ἐτελέσθησαν: τὸ ἰατρικὸν Συμβουλίδειον, ἐν ᾧ ἐβραβεύθη τὸ περὶ «Τύφου» σύγγραμμα τοῦ κ. Βάφα. Τὸ Σγούτειον διαγώνισμα, περὶ οὗ ἀνωτέρω διελάβομεν. Τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Ζάππα ἱδρυθὲν πρὸς ἔκδοσιν πρακτικῶν γεωργικῶν ἐγχειριδίων, ἀπορριφθέντων πάντων τῶν ἀποσταλέντων ἐν αὐτῷ. Τὸ ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῆς Κρήτης ἱδρυθὲν πρὸς συγγραφὴν Ἱστορίας τῆς Κρήτης, οὐδενὸς τυχόντος ἀξίου τοῦ δεκακισχιλιοδράχμου ἄθλου, καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου φύλλου πρὸς συγγραφὴν διηγήματος, καθ' ὃ οὐδὲν ἐβραβεύθη.

Ζωηρὰ ὑπῆρξεν ἡ περὶ τὴν ἐκπαίδευσιν κίνησις, ἕνεκα τῶν πολλῶν μεταρρυθμίσεων, αἵτινες ἐπῆλθον εἰς τὸ ἐκπαιδευτικὸν σύστημα. Ἡ σημαντικωτάτη πασῶν εἶνε ἡ εἰσαγωγὴ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς εἰς τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νέου νόμου περὶ διδακτικῶν βιβλίων ἐπήνεγκε τὴν σύστασιν διαφόρων εἰδικῶν ἐπιτροπῶν πρὸς ἔγκρισιν ἢ κύρωσιν αὐτῶν, καὶ τὴν δημοσιότητα ἐπὶ πολὺ κατεῖχον αἱ ἐκθέσεις τῶν κριτῶν καὶ τῶν κρινομένων αἱ ἀπαντήσεις, πολλάκις περίεργα ἀνακινοῦσαι ζητήματα. Ἐν τῇ ἀνωτάτῃ ἐκπαιδεύσει τρεῖς ἕδραι ἐπληρώθησαν ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ, διορισθέντων καθηγητῶν τῶν μὲν μαθηματικῶν τῶν κκ. Ἰω. Χατζιδάκη καὶ Κυπαρίσσου Στεφάνου, τῆς δὲ φυσικῆς τοῦ κ. Τιμολέοντος Ἀργυροπούλου. Σημαντικὴ δὲ εἰς τὴν πνευματικὴν τοῦ ἔθνους ἐπίδοσιν εἶνε ἡ ἐξ ἑνὸς ἑκατομμυρίου δωρεὰ τῶν ἀδελφῶν Βαλλιάνου πρὸς οἰκοδομὴν κτιρίου Βιβλιοθήκης.

Ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ, αἴσθησιν ἐνεποίησεν ἡ παῦσις τῆς τεργεσταίας «Κλειοῦς», μιᾶς τῶν ἀρίστων ἐφημερίδων, ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν εὐδοκιμώτατα ὑπηρετησάσης τὸν Ἑλληνισμὸν καὶ τὰ γράμματα. Ἐπανελήφθη ἡ ἔκδοσις τῆς «Ἀρχαιολογικῆς ἐφημερίδος», σπουδαιοτάτου παρ' ἡμῖν δημοσιεύματος. Νέον φιλολογικὸν περιοδικὸν ἡ «Ἑβδομὰς» ἀνεφάνη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Δ. Καμπούρογλου, ἠγγέλθη δὲ καὶ ἐν Λειψίᾳ ἡ ἔκδοσις περιοδικοῦ μετ' εἰκόνων, ὑπὸ τὸν τίτλον «Κλειώ.» Ἐκτὸς αὐτῶν, καὶ ἄλλα ἡμερόβια καὶ μή, πολιτικὰ καὶ φιλολογικὰ φύλλα, εἶδον τὸ φῶς ἔν τε τῇ πρωτευούσῃ καὶ ταῖς παρχίαις.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΤΟΥ 1884.

Ἐκ τῶν γεγονότων τοῦ παρελθόντος ἔτους, τῶν μὴ σχετιζομένων πρὸς τὴν ἐν τοῖς γράμμασι καὶ τῇ καλλιτεχνίᾳ κίνησιν, τὰ μᾶλλον ἀξιομνημόνευτα εἶνε, κατὰ χρονολογικὴν τάξιν, τὰ ἑξῆς:

10 Μαρτίου. — Ἀποχώρησις τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἀπὸ τῶν συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς.

13 Μαρτίου. — Ψηφίζεται τὸ νομοσχέδιον περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Αἰγύπτου ἐμπορικῆς καὶ τελωνειακῆς συμβάσεως.

26 Μαρτίου. — Ἀναχώρησις εἰς Πετρούπολιν τῆς Α. Μ. τῆς βασιλίσσης.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ. — Τελοῦνται τὰ ἐγκαίνια τοῦ φιλανθρωπικοῦ ἀσύλου «Ὁ Εὐαγγελισμός».

1 Ἀπριλίου. — Ἄρχεται ἀπογραφὴ τῶν κατοίκων Ἀθηνῶν.

9 Ἀπριλίου. — Ἐαριναὶ ἱπποδρομίαι ἐν Φαλήρῳ.

22 Ἀπριλίου. — Ἐν Βόλῳ τελοῦνται πανηγυρικῶς τὰ ἐγκαίνια τῆς ἄρτι περατωθείσης σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μέχρι Λαρίσσης ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ βασιλέως.

24 Ἀπριλίου. — Δημοσιεύεται ὁ νόμος περὶ προπαρασκευαστικοῦ σχολείου ὑπαξιωματικῶν.

1 Μαΐου. — Ἐπάνοδος τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως ἐκ τῆς εἰς Θεσσαλίαν περιοδείας.

10 Μαΐου. — Ἀναχώρησις τοῦ πρωθυπουργοῦ εἰς Θεσσαλίαν.

13 Μαΐου. — Κατατίθεται ἐν Τατοΐῳ ὁ θεμέλιος λίθος ἐξοχικοῦ ἀνακτόρου.

20 Μαΐου. — Ὁ βασιλεὺς ἐπιθεωρεῖ τὸν στρατὸν ἐν τῇ θέσει Γουδί.

21 Μαΐου. — Ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν βασιλοπαίδων ἀπέρχεται εἰς Εὐρώπην.

26 Μαΐου. — Τίθεται εἰς ἐνέργειαν τὸ νέον δασμολόγιον.

27 Μαΐου. — Δημοσιεύονται οἱ νόμοι περὶ μονοπωλίου τοῦ πετρελαίου καὶ τῶν χημικῶν πυρείων.

1 Ἰουνίου. — Τίθεται εἰς ἐνέργειαν ὁ σιδηρόδρομος ἀπὸ Καλαμακίου εἰς Κόρινθον.

6 Ἰουνίου. — Θάνατος τοῦ ἡρωϊκοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Κρήτης Κριάρη.

17 Ἰουνίου. — Τελοῦνται γενικὰ γυμνάσια τοῦ στρατοῦ εἰς θέσιν Τράχωνες.

27 Ἰουνίου. — Κατάπλους εἰς Πειραιᾶ τοῦ *Ναυάρχου Μιαούλη* μετὰ τὸν ἀνὰ τὴν δούλην Ἑλλάδα περίπλουν αὐτοῦ, ἔνθα ἔτυχε ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς.

8 Ἰουλίου. — Δημοσιεύονται ἀπογραφικοὶ πίνακες τῆς Ἠπείρου καὶ Θεσσαλίας.

9 Ἰουλίου. — Ἄρχεται ἡ λειτουργία τοῦ ἀπὸ Πειραιῶς μέχρις Ἐλευσῖνος τμήματος τοῦ σιδηροδρόμου.

24 Ἰουλίου. — Καταστρεπτικὴ πυρκαϊὰ ἐν τοῖς Ἀνακτόροις.

1 Αὐγούστου. — Κατατίθεται ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ Δρομοκαϊτείου φρενοκομείου.

8 Αὐγούστου. — Φοβερὰ πυρκαϊὰ ἀποτεφροῖ ὁλόκληρον τὴν μεγάλην ἀγορὰν τῆς πόλεως.

14 Σεπτεμβρίου. — Τίθεται εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ ἡ μέχρι Μεγάρων γραμμὴ τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Πελοποννήσου.

26. Σεπτεμβρίου. — Ἄφιξις τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας καὶ ἐπίσημος αὐτῶν ὑποδοχή.

30 Σεπτεμβρίου. — Φθινοπωριναὶ ἱπποδρομίαι ἐν Φαλήρῳ.

25 Ὀκτωβρίου. — Ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τῆς Βουλῆς.

19 Νοεμβρίου. — Ἀφικνεῖται ὁ ὑποστράτηγος Vosseur ἀρχηγὸς τῆς ἐκπαιδευτικῆς τοῦ στρατοῦ ἀποστολῆς.

22 Νοεμβρίου. — Ἐκδίδεται εἰς δημοσίαν ἐγγραφὴν τὸ δάνειον τῶν 170,000,000.

6. Δεκεμβρίου. — Ἄφιξις τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς γαλλικῆς ναυτικῆς ἀποστολῆς ναυάρχου κ. Lejeune.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[28 Δεκεμβρίου (Παρασκευῇ). 1884.]

Αἱ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς διεκόπησαν μέχρι τῆς 10 Ἰανουαρίου. — Ὁ ἐξ Ἀβυσσινίας ἀφικόμενος ἡμέτερος ἔκτακτος ἀπεσταλμένος κ. Δημοσθένης Μητσάκης ἐκόμισε λαμπρὰ δῶρα εἰς τὴν βασίλισσαν Ὄλγαν πεμφθέντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου. Πρὸς τούτοις ἐκόμισε δύο ἔγχη μικρὰ καὶ ἄλλα τινὰ δῶρα πρὸς τὸν διάδοχον Κωνσταντῖνον τὰ ὁποῖα ἔδωκεν αὐτῷ ὁ διάδοχος τοῦ Ἀβυσσινιακοῦ θρόνου κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν τῆς ἀπελεύσεώς του ἐκεῖθεν εἰπών: «Δὸς αὐτὰ ὡς ἐνθύμιον εἰς τὸν φίλον μου διάδοχον τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων μας Κωνσταντῖνον». — Ὁ πρωτότοκος υἱὸς τοῦ πρίγκηπος Ναπολέοντος, πρίγκηψ Βίκτωρ ἔσεται ἐνταῦθα κατὰ πᾶσαν πιθανότητα περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐπιόντος μηνός. Ὡς γνωστὸν ὁ πρίγκηψ Βίκτωρ εἶνε εἷς τῶν μνηστήρων τοῦ γαλλικοῦ θρόνου. — Τὸ καταπλεῦσαν τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν εἰς Ἅγιον Γεώργιον ἀτμόπλοιον τῆς ἑταιρίας Φραισσινὲ *Ταΰγετος* ἐκόμισεν ἕτερα 2,500,000 ἐκ τοῦ δανείου τῶν 170 ἑκατομμυρίων. — Ἐν τῷ καταστήματι τοῦ συλλόγου τῶν Κυριῶν ἐγένετο τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ ἔναρξις τῆς ἐκθέσεως τῶν ἐγχωρίων προϊόντων, ἥτις ἔσται διαρκής. Ὁ σύλλογος τῶν Κυριῶν ὥρισεν ἐν πᾶσι τοῖς κέντροις τῆς Ἑλλάδος ἐπιτροπάς, αἵτινες ἐπιμελῶς συλλέγουσαι τὰ προϊόντα τῆς ἑλληνικῆς τέχνης, καὶ παραγγέλλουσαι τὴν κατασκευὴν διαφόρων ἐγχωρίου χρήσεως πραγμάτων, ἀποστέλλουσι ταῦτα τακτικῶς εἰς τὸ κατάστημα τοῦ ἐνταῦθα συλλόγου τῶν Κυριῶν. — Τὴν 20 Δεκεμβρίου ἐνηργήθη ἡ εἰκοστὴ ὀγδόη κλήρωσις τοῦ ἐκ φράγκων 60,000,00 δανείου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης. Ὁ ἀριθμὸς 171,848 ἐκέρδισεν 100,000 δραχμῶν. Ὁ ἀριθμὸς 93,708, 10000 δραχμάς. Οἱ 28,904 καὶ 64,649 ἀνὰ 2,500. Καὶ οἱ ἀριθμοὶ 32,740,178,418,88,527,114,630,51869, ἀνὰ 1000 δραχμάς. — Ἡ κατασκευὴ τοῦ τμήματος Ναυπλίου Ἄργους τῶν σιδηροδρόμων τῆς Πελοποννήσου ἐπισπεύδεται. Πιστεύεται δὲ ὅτι μέχρι τοῦ Ἰουνίου παραδοθήσεται εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ. — Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. Χ. Τρικούπης ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν πίνακα ἐμφαίνοντα τὴν κατ' ἐπαρχίας παραγωγὴν τοῦ καπνοῦ κατὰ τὰ ἔτη 1883 καὶ 1884.

Κατὰ τὸ 1883 τὸ ὅλον τοῦ παραχθέντος καπνοῦ ποσὸν ἀνέρχεται εἰς ὀκάδας 2,952,000, καὶ κατὰ τὸ 1884 εἰς ὀκάδ. 3,189,500. Ἐκ τῶν καπνοπαραγωγῶν ἐπαρχιῶν πρώτη ἔρχεται ἡ Καρδίτσα, παραγαγοῦσα κατὰ μὲν τὸ 1883 ὀκ. 700,000, κατὰ δὲ τὸ 1884 ὀκ. 1,000,000. Μετ' αὐτὴν ἡ Τριχωνία παραγαγοῦσα ὀκ. 650,000 καὶ 700,000, ἡ Φθιώτις ὀκ. 380,000 κατ' ἀμφότερα τὰ ἔτη, ἡ τοῦ Ἄργους ὀκ. 250,000 καὶ 200,000, ἡ τοῦ Ναυπλίου ὀκ. 211,000 καὶ 305,000, ἀκολουθοῦσι δ' αἱ λοιπαί. — Ἡ τιμὴ τοῦ καπνοῦ ὁρίζεται κατ' ἐπαρχίας. Πρώτη ἔρχεται ἡ τοῦ Βάλτου, ἧς ἡ ἐλαχίστη παραγωγὴ τιμᾶται δρ. 3,60 κατ' ὀκᾶν, εἶτα ἀκολουθοῦσιν ἡ τῆς Τριχωνίας δρ. 2,80 — 3,40, ἡ τοῦ Ἁλμυροῦ δραχ. 2,80, ἡ τῆς Βονίτσης 2,60. ἡ τῆς Καρδίτσης δρ. 2,00 καὶ εἶτα αἱ λοιπαί.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Τακτικῇ Συνδρομητῇ. Ἀκριβῶς δὲν δυνάμεθα νὰ ὁρίσωμεν. Δέον νὰ εἶνε ἀνάλογον πρὸς τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν κατάστασίν τῆς κόρης. Ἴσως δὲ ἀγαπητότεραι δι' αὐτὴν θὰ ἦσαν οἵας ὁ ποιητὴς Passerat ηὔχετο εἰς νεάνιδα:

Ce que vous même souhaitez,
Et toutefois ne l'osez dire;
Mais quand propos en sont jetés,
Si volontiers les écoutez
Qu' êtes contrainte d' en sourire.

κ. Ν. Ι. Κ. Τὸ ἄρθρον καὶ ἂν λείπῃ, δὲν πειράζει: Ἡ ἰδιότης τοῦ συνδρομητοῦ δὲν συνεπάγεται ἀναγκαίως καὶ τὴν τοῦ συνεργάτου. — κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς. — κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἐνεγράψαμεν καὶ τοὺς τέσσαρας. Τὰς ἀποδείξεις ταχυδρομικῶς. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. — κ. Ε. Τ. Φραγκφούρτην. Ἡ ἀποστολὴ θὰ ἐξακολουθήσῃ τακτικῶς. — κ. Ζ'. Λέγεται ὅτι αἱ ὄρνιθες αὗται κατὰ πρῶτον εἰσήχθησαν εἰς Εὐρώπην ὑπὸ μοναχῶν Ἰησουϊτῶν· τὸ γαλλικόν των ὄνομα εἶνε dindon. — *Ριανῷ.* Ἡράκλειον. Περὶ τοῦ εἴδους τῶν κρητικῶν ἐνδυμασιῶν ἐπὶ Ἑνετοκρατίας δύνασθε νὰ εὕρητε πληροφορίας ἐν τῷ συγγράμματι τοῦ Φλαμανδοῦ Daper «Voyage dans les îles d' Archipel», ἐν ᾧ καὶ ἀπεικονίσματα τοιαῦτα εὑρίσκονται. — *Ἀμαθεῖ.* Ἡ μᾶλλον κατεπείγουσα εἶνε διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα. «Ἐν τῷ δημοτικῷ σχολείῳ, λέγει Γερμανός τις συγγραφεύς, κεῖται ὁλόκληρον τὸ μέλλον οἱουδήποτε Κράτους καὶ αὐτῆς τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ὅστις ἔν τινι Κράτει θὰ κατώρθωνεν ἐπὶ εἰκοσαετίαν ἢ τριακονταετίαν νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐκπαιδεύσεως, οὗτος θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ πᾶσαν μεταβολὴν τοῦ Κράτους ἐκείνου, πᾶσαν πρόοδον ἔν τε τῇ κοινωνικῇ καὶ πολιτικῇ διαμορφώσει αὐτοῦ.» — Κυρίας Ε. Κ. Π. Σύρον καὶ Α. Π. Καλάβρυτα καὶ κκ. Ε. Γ. Temruk, Μ. Π. καὶ Γ. Ι. Π. Βῶλον, Σ. Π. Μ. Θ. Μ., Whist Club καὶ Χ. Ρ. Κέρκυραν, Μ. Ν. Δ. Σύρον, Σ. Γ. Π. Σπάρτην, Κ. Π. Γαύριον, Ι. Γ. Μεγαλόπολιν, Λ. Γ. Λ., Μ. Θ. Τ. καὶ Γ. Δ. Α. Κεφαλληνίαν, Α. Λ. Τ. Ὕδραν, αἰδεσ. Γ. Γ. Βουδαπέστην, Ι. Δ. Γ. Λευκάδα καὶ Κ. Δ. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. — κ. Κ. Α. Μάλιστα, ἐὰν τὰ ζητούμενα εὑρεθῶσιν ἐν τοῖς ὑπάρχουσιν εἰς τὸ γραφεῖον ἡμῶν. Ἀντὶ 25 λεπτῶν ἄνευ τοῦ δελτίου καὶ 35 μετ' αὐτοῦ. — κ. Ν'. Ἐν τῷ διαλόγῳ «Περεγρίνου τελευτὴ» XI, 333 καὶ ἑξῆς, καὶ ἐν τῷ «Φιλοπάτριδι» τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως XII καὶ ἑξῆς. — κκ. Γ. Δ. Δ. Λάρισσαν, Γ. Δ. Α. Κεφαλληνίαν, Ι. Γ. Μεγαλόπολιν καὶ Μ. Ν. Δ. Σύρον. Πρὸς τοὺς σημειουμένους νέους συνδρομητὰς ἄρχεται ἡ ἀποστολὴ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς ἐνεργείας σας πρὸς διάδοσιν τῆς Ἑστίας. κ. Ι. Π. Βεβαίως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ γνωρίσῃ τις ἀσφαλῶς ἐκ τῆς μορφῆς τὸν χαρακτῆρα. Ἐν τούτοις περὶ τοῦ Λαβάτερ, τοῦ διασήμου φυσιογνωμικοῦ, διηγοῦνται τὸ περίεργον τοῦτο ἀνέκδοτον, ὅπερ μαρτυρεῖ τὴν θαυμαστὴν δύναμιν ἣν εἶχεν ἀποκτήσει νὰ γνωρίζῃ τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τῆς μορφῆς αὐτῶν: Ἡμέραν τινὰ ἄγνωστος παρουσιάζεται εἰς αὐτόν. — «Κύριε Λαβάτερ, τῷ λέγει, ἔφθασα αὐτὴν τὴν στιγμήν. Παρατηρήσατέ με καλῶς, διότι ἐταξείδευσα ἐπίτηδες ἀπὸ Παρισίων εἰς Ζυρίχην διὰ νὰ σᾶς ἴδω καὶ ὑποβληθῶ εἰς τὴν ἐξέτασίν σας. Μαντεύσατε ποῖος εἶμαι; » — «Σᾶς παρατηρῶ προσεκτικῶς. Ἔχετε εἰς τὴν ὄψιν σας πολλὰ χαρακτηριστικὰ σημεῖα. Καὶ πρῶτον εἶσθε συγγραφεύς.... καὶ πιθανῶς καταγίνεσθαι εἰς φιλολογικὰς ἐργασίας... μάλιστα, τὸ βεβαιόνω, εἶσθε λόγιος ἐξ ἐπαγγέλματος». — «Αὐτὸ εἶνε ἀληθές. Ἀλλὰ εἰς ποῖον εἶδος τῆς φι-

λολογίας; » — « Δὲν γνωρίζω . . . ἐν τούτοις, μοὶ φαίνεται ὅτι εἶσθε φιλόσοφος . . . ὅτι κυρίως εἰξεύρετε νὰ καταδεικνύητε τὴν γελοίαν ὄψιν τῶν πραγμάτων . . . ὅτι ἔχετε θάρρος . . . πρωτοτυπίαν . . . . πολὺ πνεῦμα. Εἶνε πολὺ πιθανὸν ὅτι εἶσθε ὁ Μερσιέ, ὁ συγγραφεὺς τῆς « εἰκόνος τῶν Παρισίων, » τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγου ἀνέγνωσα. » Πράγματι δὲ ἦτο ὁ Μερσιέ. — κ. Ι. Δ. Γ. Λευκάδα. Ἡ « Ποικίλη Στοὰ » τιμᾶται δραχ. 5. Ταχυδρ. τέλη ἴσως 50—60 λεπτά.—

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Διατί τὸν Ἰανουάριον μῆνα λαμβάνομεν ἀρχὴν νέου ἔτους;

2

Μὲ τέσσαρα περιπατῶ· τὸ ἓν ὁσάκις θύω,
εἰς δύο περιστρέφομαι ἢ περιστρέφω δύο.

Σ. Κ.

3

Αἱ ἐν τοῖς κατωτέρω τετραγωνιδίοις συλλαβαὶ ἀποτελοῦσι 10 στίχους, γνωστοῦ νεοελληνικοῦ ποιήματος, ἐὰν συναρμοσθῶσι λαμβανόμεναι καθ' ἣν τάξιν ἵππος διαδοχικῶς τὰς πατεῖ εἰς 64 πηδήματα. Ζητεῖται ἡ εὕρεσις τοῦ σημείου, ἀφ' οὗ ὁρμᾶται ὁ ἵππος καὶ ἡ ἀνάγνωσις τῶν στίχων.

σὲ	κό	στὸν	'μέρα	ρύτ	γου	'πὸ	ποῦ
πι	μιὰ	κη	σμο	λὰ	ἐκεῖ	τει	δοῦ
τὸν	της	ζει	θὲ	τη	σα	τρα	τὸν
ξι	ρα	ὁποῦ	'ψη	ὁρί	αἱ	δἱ	καὶ
Μοῦ	σέ	νοι	λέγ'	κεν	ψαλ	τὴν	τῶ
κα	ζει	ἡ	τὴν	ἄ	Καὶ	'Ε	φρο
ψη	σα	γῆν	βη	ἡ	ψάλ	κα	τὼ
ς' τὴν	ταί	φί	ἡ	ὁποῦ	ρα	'Α	τρα

4

Δύο κεφαλὰς ἀλλάσσον δύο θέν' ἀλλάξω ὄψεις.
Μὲ τὴν μίαν μου σὲ τέρπω, τελειώνω μὲ τὴν ἄλλην.
Ἀλλὰ πρόσεξε μὴ πέσῃς εἰς ἐμὲ ἂν ἴσως πάλιν
Καὶ τὰς δύο κεφαλάς μου ἐνὰ μίαν ἀποκόψῃς.

5

(Νὰ εὑρεθῶσιν ἐν τοῖς ἑξῆς στίχοις αἱ λέξεις, δι' ὧν ἀποτελεῖται ἑλληνική τις παροιμία).

Εἶνε ἄλλος 'π' ὅταν πίνῃ,
τότε γίνεται χαμίνι.
Ἀλλὰ εἶνε κι' ἄλλος πάλι,
'π' ἅμα ἰδῇ γυναίκεια κάλλη,
λές, μεθᾷ — ἀκούς τὸν χάχα; —
ἀπὸ τὴ θωριὰ μονάχα.

Γ'.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Ὁ οἶνος.

2

Ὁ αὐτοκράτωρ Λέων ὁ Ε' ἀνελθὼν εἰς τὸν θρόνον τῷ 813, διὰ τὸ χαμηλόν του ἀνάστημα, καὶ διότι κατὰ τὸν Βυζαντινὸν χρονογράφον «εἰδεχθής τις ἦν καὶ δυσέντευκτος καὶ τὴν θέαν αἰσχρότερος· εἰ γὰρ καὶ λεόντειον τοὔνομα, ἀλλὰ πιθήκειον τὸ βλεπόμενον».

3

Κόραξ—Κοάξ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

28 Δεκεμβρίου 1884

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	347.1/2
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	426.1/4
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	400.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	265.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	260.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	200.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	253.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	100.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	352.1/4

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4125.
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	184.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	103.—
Ἀσφαλ. Ἑταιρία « Ἀρχάγγελος » »	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	65.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	411.1/2
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . Δρ.	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον . . . . Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων . . . . . . »	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας . . . . . »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν 3μην	25.70
» Ὄψεως	26.00
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης 3μη.	102.—
» Τραπεζικὸν 3μην.	101.1/2

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	20.30
Λίρα στερλίνα	25.50
Λίρα ὀθωμανικὴ	23.30

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1884 — Β', 960

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 419 — 6 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1885 — Λεπτά 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ της Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 471

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν τῷ ἀριθμῷ τῆς 27 Δβρίου 1884 τοῦ ἀγγλικοῦ ἑβδομαδιαίου φύλλου «Spectator» ἐδημοσιεύθη ἐπιτυχεστάτη ἔμμετρος μετάφρασις τοῦ εἰς τὸν Ἱερὸν λόχον ποιήματος τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου ὑπὸ τοῦ Κυρίου Charles L. Graves.

— Ἀναγγέλλεται δὲ ἡ προσεχὴς ἐν Λονδίνῳ δημοσίευσις δύο συλλογῶν ποιημάτων νεοελληνικῶν ἐν τῇ Ἀγγλικῇ μεταφρασθέντα. Ἀμφοτέρας τὰς συλλογὰς ταύτας μετέφρασαν Κυρίαι. Καὶ πέρυσι δὲ ἐδημοσιεύθη τοιαύτη συλλογὴ ὑπὸ ἑτέρας Κυρίας, τῆς Miss Florence Mac Pherson.

— Ἡ πριγκίπησσα Θηρεσία τῆς Βαυαρίας, θυγάτηρ τοῦ πρίγκηπος Λουϊτπόλδου, θείου τοῦ νῦν βασιλεύοντος ἐν Βαυαρίᾳ Λουδοβίκου Β', ἐξέδωκεν «Ὁδοιπορικὰς ἐντυπώσεις καὶ σκιαγραφίας ἐκ Ρωσσίας», ἐν αἷς μετὰ χάριτος οὐ σμικρᾶς περιγράφει τὰς ἐντυπώσεις τῆς πολυμήνου αὐτῆς ἐν Ρωσσίᾳ διατριβῆς. Τὸ βιβλίον ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ ἐκδότου Cotta ἐν Στουττγάρδῃ.

— Ἀρχαιοτέρα ἐφημερὶς τοῦ κόσμου εἶνε ἡ «Ἐφημερὶς τοῦ Πεκίνου», ἥτις ἱδρύθη μὲν ἐν ἔτει 911, ἀλλὰ τακτικῶς ἤρξατο ἐκδιδομένη ἀπὸ τοῦ 1351. Τὸ κινεζικὸν τοῦτο φύλλον νεωστὶ μετεβλήθη σπουδαίως. Ἐκδίδεται νῦν εἰς τρεῖς ἐκδόσεις. Ἡ πρώτη ὀνομάζεται King Paou (ἐφημερὶς τῶν κατοίκων), τυποῦται δὲ ἐπὶ κιτρίνου χάρτου καὶ εἶνε τὸ φύλλον τῆς ὑπηρεσίας τῆς κινεζικῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ δευτέρα Chsina Paou (ἐφημερὶς τοῦ ἐμπορίου) ἐπίσης τυπουμένη ἐπὶ κιτρίνου χάρτου περιέχει εἰδήσεις τοῦ ἐμπορίου, καὶ ἡ τρίτη ἔκδοσις Pitan—Paou (ἐφημερὶς τῶν ἐπαρχιῶν) τυπουμένη ἐπὶ ἐρυθροῦ χάρτου, δημοσιεύει ἀποσπάσματα ἐκ τῶν δύο πρώτων φύλλων.

— Ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Λειψίας ἐνεγράφησαν κατὰ τὴν παροῦσαν ἑξαμηνίαν 3,281 σπουδασταὶ καὶ 54 ἀκροαταί. Τούτων 696 εἶνε τῆς Θεολογικῆς σχολῆς, 691 τῆς Νομικῆς, 695 τῆς Ἰατρικῆς καὶ 1199 τῆς Φιλοσοφικῆς σχολῆς. Ἐν τῷ πανεπιστημίῳ Ἰέννης εὑρίσκονται 586 σπουδασταὶ (126 τῆς Θεολογίας, 70 τῆς Νομικῆς, 174 τῆς Ἰατρικῆς, 216 τῆς Φιλοσοφίας). Ἐν Ἐρλάγγῃ ἐνεγράφησαν 758 (357 τῆς Θεολογίας, 97 τῆς Νομικῆς, 200 τῆς Ἰατρικῆς καὶ 106 τῆς Φιλοσοφίας). Ἐν Βυρτσβούργῳ τὸ ὅλον τῶν φοιτητῶν ἔφθασε τοὺς 1280· τούτων 187 εἶνε τῆς Θεολογίας, 136 τῆς Νομικῆς, 740 τῆς Ἰατρικῆς καὶ 175 τῆς Φιλοσοφικῆς. Ἐν Τυβίγγῃ δὲ ἐνεγράφησαν 1237, ὧν οἱ 320 τῆς Εὐαγγελικῆς, 162 τῆς καθολικῆς Θεολογίας, τῆς Νομικῆς 76, τῆς Ἰατρικῆς 185, τῆς Φιλοσοφικῆς 116, τῶν Πολιτικῶν ἐπιστημῶν 216, καὶ τῶν Φυσικῶν ἐπιστημῶν 76.

— Εὑρίσκεται ὑπὸ τὰ πιεστήρια τὸ ἔργον τοῦ κ. Schliemann περὶ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Τίρυνθος, θέλει δὲ ἐκδοθῇ κατὰ τὸν ἐρχόμενον Ἀπρίλιον ἐν Γερμανίᾳ, συγχρόνως δὲ καὶ ἐν Γαλλίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ.

— Ὁ Ἀλφόνσος Daudet ἐπώλησε τὸ νεώτατον αὐτοῦ μυθιστόρημα εἰς ἑταιρείαν παρισινῶν ἐκδοτῶν ἀντὶ 150,000 φρ. Τὸ αὐτὸ ἔργον θέλει ἐκδοθῇ καὶ ἐν Δρέσδῃ ὑπὸ τοῦ καταστήματος Ἐρρίκου Μίνδεν ἐν μεγαλοπρεπεῖ ἐκδόσει μετ' εἰκόνων. Τὸ μυθιστόρημα εἶνε γεγραμμένον μεθυγραφικῶς, ἡ δὲ σκηνὴ εἶνε ἐν Ἐλβετίᾳ.

— Τῇ 1 Ἀπριλίου 1885 ἑορτάζει ὁ Βίσμαρκ τὴν ἑβδομηκονταετηρίδα του. Ὡς εἰκός, εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην θέλει λάβει μέρος ἅπασα ἡ Γερμανία. Ἀπὸ τοῦδε δὲ ἤρξαντο ἐκδιδόμεναι βιογραφίαι καὶ βιογραφικαὶ σημειώσεις περὶ τοῦ ἀνδρός. Τοιαύτη τις βιογραφία τοῦ Βίσμαρκ εἶνε ἡ ὑπὸ τοῦ Wermann ἐκδοθεῖσα τελευταῖον, ἡ φέρουσα ὡς ῥητὸν τοὺς στίχους τοὺς ἐγκεχαραγμένους ἐπὶ τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Βασιγκτῶνος. «Πρῶτος ἐν πολέμῳ, πρῶτος ἐν εἰρήνῃ, πρῶτος ἐν ταῖς καρδίαις τῶν ὁμοεθνῶν αὐτοῦ.»

— Ἐν Λονδίνῳ ἐξεδόθησαν κατ' αὐτὰς τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος τῆς Ἑταιρείας, ἥτις ἀγωνίζεται τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς προαγωγῆς τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων. Ἐκ τῶν διατριβῶν, τῶν καταχεχωρισμένων ἐν τοῖς ἀνωτέρω τεύχεσιν, ἄξιαι ἰδιαιτέρας μνήμης εἶνε ά) ἡ τοῦ καθηγητοῦ καὶ τρίβωνος ἀρχαιολόγου Gardner περί τινος ἐπιτυμβίου ἀναγλύφου ἐκ Τάραντος· β') ἡ τοῦ καθηγητοῦ καὶ δεινοῦ ὁμηριστοῦ Monro περὶ τῶν ποιημάτων τοῦ Ἐπικοῦ Κύκλου· γ') ἡ τοῦ Κ. Theodore Bent, περιγράφουσα ἀρχαιολογικὴν περιοδείαν εἰς τὰς Κυκλάδας, ἔνθα ὁ συγγραφεὺς περιέργους ἀναρρίπτει γνώμας περὶ τῆς προϊστορικῆς καταστάσεως ἐνίων ἐκ τῶν εἴκοσι καὶ δύο νήσων. Πρὸς ταῖς ἀνωτέρω μεγάλαις διατριβαῖς, ὑπάρχουσιν ὡς ἐφόλκια καὶ ἄλλαι μικρότεραι, ὧν πρωτεύουσιν ἡ τοῦ Κ. Watkiss περὶ τῆς σοφοκλείου τριλογίας, καὶ ἡ τοῦ Werrall ἐπὶ τοῦ πολυθρυλήτου ζητήματος, τοῦ ἀναγομένου εἰς τὴν τελετὴν τῶν σπονδῶν ἐν ταῖς «Εὐμενίσι» τοῦ Αἰσχύλου.

— Μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὁμιλοῦσι τὰ βιενναῖα φύλλα περὶ μαρμαρίνου ἀγάλματος τῆς Ἀρτέμιδος, ὅπερ ἠγοράσθη πρὸ μικροῦ ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ μουσείου καὶ ὅπερ εἶνε ἀναντιρρήτως ἀριστούργημα τῆς ἐπὶ Πραξιτέλους ἐποχῆς τῆς ἑλληνικῆς τέχνης. Ἡ θεὰ παρίσταται ἐπερειδομένη ἐπὶ ἀρχαίου εἰδώλου, ἡ δὲ ἄθικτος κεφαλὴ ἀποπνέει ἄφατον σεμνότητα καὶ χάριν. Τὸ ἔργον εὑρέθη ἐν Κύπρῳ, ἐπιμελῶς ὅμως παρασιωπᾶται ὑπὸ τίνος ἐπωλήθη εἰς τὸ βιενναῖον μουσεῖον.

— Τὸ ἐθνικὸν Πανεπιστήμιον ἀπέκτησε τὰς ἡμέρας ταύτας τὴν ἕδραν καὶ τὸ μαρμάρινον χαρτοπιέστρον (presse-papier) τοῦ Κοραῆ. Ἀμφότερα ἁπλᾶ καὶ σεμνά, ἐλέγχοντα τὸ σῶφρον καὶ σεμνὸν ἦθος τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός, ἐδώρησεν ὁ ἐν Μασσαλίᾳ γηραιὸς φιλόμουσος ὁμογενὴς κ. Ἐμμανουὴλ Ν. Πρασσακάκης καὶ κοσμοῦσιν ἤδη τὴν πρυτανικὴν αἴθουσαν τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου. Ἡ ἕδρα καὶ τὸ χαρτοπιέστρον (presse-papier) ἔχουσι διατηρηθῇ κάλλιστα, φέρει δὲ ἡ ἕδρα, ἐπὶ πλακὸς ἐκ χαλκοῦ ἀναγεγραμμένα τὰ ἑξῆς: «*Ἕδρα Ἀδαμαντίου Κοραῆ, δωρηθεῖσα τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ ὑπὸ «Ἐμμ. Ν. Πρασσακάκη, 1833-1884.*»

— Λίαν φιλοκάλως εἰς μικρὸν σχῆμα ἐξεδόθη τὸ «Ἐγκόλπιον ἡμερολόγιον» τοῦ 1885 ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Η. Πανᾶ. Περιέχει πᾶσαν πληροφορίαν περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι βιομηχανίας, πολιτειακῆς καὶ λοιπῆς κινήσεως, καὶ παντοίας στατιστικὰς εἰδήσεις, εἶνε δὲ ἀξιόλογος ὁδηγὸς εἰς τὸν θέλοντα νὰ λάβῃ ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν ἐν Ἑλλάδι, ἰδιαιτέρως δὲ τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ.

— Ὁ κ. Φ. Πρίντεζης ἐξέδωκεν ἐφέτος «Ἡμερολόγιον τῶν Κυριῶν καὶ δεσποινίδων.» Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο, ὡς ἐκ τοῦ τίτλου του δεικνύεται, εἶνε χρήσιμον εἰς Κυρίας ἰδίως, καθ' ὃ κοσμούμενον ὑπὸ πολλῶν εἰκόνων, αἵτινες καθοδηγοῦσιν αὐτὰς εἰς τὸ ἐνδύεσθαι κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ συρμοῦ. Αἱ εἰκόνες ἀκολουθοῦνται ὑπὸ ἐπεξηγηματικοῦ κειμένου καὶ ἄλλης ὕλης.

— Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει κ. Μανουὴλ Γεδεών, ἀρχισυντάκτης τῆς *Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας*, συνεχίζων τὰς ἐρεύνας αὐτοῦ περὶ τῆς μέσης ἱστορίας τοῦ ἡμετέρου Γένους, ἐξέδωκε τὰ «Χρονικὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ οἴκου καὶ τοῦ ναοῦ», μετὰ Παραρτήματος, περιέχοντος διάφορα ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὰ χρονικὰ ταῦτα, δι' ὧν διαφωτίζονται αἱ ἥκιστα γνωσταὶ σελίδες τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν ἱστορίας.

— Ἐν Σύρῳ ἐξεδόθη «Ἡμερολόγιον τῶν Κυκλάδων τοῦ

1885», οὗτινος τὰ ἐκ τῆς πωλήσεως εἰσπραχθησόμενα διετέθησαν ὑπὲρ τῶν φυλακισμένων.

— Ὁ καθηγητὴς κ. Θ. Ι. Ὀλύμπιος ἐδημοσίευσε «Σύντομον περιγραφὴν τῶν Γερμανικῶν Γυμνασίων», λόγον ἐκφωνηθέντα τῇ 17 Ἰουνίου π. ε. ἐν τῷ ἐν Λαμίᾳ Γυμνασίῳ, κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐξετάσεων.

— Ἐξεδόθη ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ ἡ *Λογοδοσία* τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς «Ἑταιρίας τῶν φίλων τοῦ λαοῦ», ἡ ἀναγνωσθεῖσα κατὰ τὴν γενικὴν συνέλευσιν τῶν ἑταίρων τῇ 5ῃ Φεβρουαρίου 1884, 19ον ἔτος ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς Ἑταιρίας.

— Ὡσαύτως ἐδημοσιεύθη ὁ κανονισμὸς τοῦ ἐν Ἀθήναις συστάντος φιλεκπαιδευτικοῦ *Συλλόγου τῶν Μικρασιατῶν*.

— Δαπάναις τῆς ἐν Πάτραις Σχολῆς τοῦ Λαοῦ ἐξεδόθη ἡ «Περὶ ἀγάπης» χριστιανικὴ ὁμιλία τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἠλία Βλαχοπούλου, ἡ ἀπαγγελθεῖσα ἐν τῇ ἐν λόγῳ Σχολῇ.

— Τὸ κατ' ἐξοχὴν γεγονὸς ἐν τοῖς θεατρικοῖς κύκλοις τῶν Παρισίων εἶνε ἡ ἀπὸ τοῦ θεάτρου τῆς Πύλης τοῦ Ἁγίου Μαρτίνου διδασκαλία τῆς *Θεοδώρας*, τοῦ νέου δραματικοῦ ἔργου τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Σαρδοῦ. Τὸ πρόσωπον τῆς αὐτοκρατείρας ὑπεδύθη μεθ' ὅλης τῆς ὑποκριτικῆς εὐφυΐας ἡ Σάρα Βερνάρ, ἀποσπάσασα τὸν θαυμασμὸν τῶν ἀκροατῶν. Ὁ σκηνικὸς διάκοσμος ὑπῆρξεν ἀπαράμιλλος ἐν τῇ πολυτελείᾳ καὶ τῇ τέχνῃ αὐτοῦ, ἀναπαριστῶν πρὸ τῶν ὀμμάτων πᾶσαν τὴν λαμπρότητα τῆς Βυζαντινῆς αὐλῆς. Τὸ δρᾶμα τοῦ Σαρδοῦ, ἐκπλήττει μᾶλλον ἢ συγκινεῖ, ἀναπτυσσόμενον διὰ σειρᾶς περιπετειῶν, λογικῶς πηγαζουσῶν ἐξ ἀλλήλων, καὶ χωρουσῶν ἀσφαλῶς, σαφῶς καὶ μετὰ δυνάμεως.

— Ἡ περιώνυμος ἐφημερὶς «Times» (οἱ Καιροὶ) συνεπλήρωσε τὴν 1 Ἰανουαρίου 1885 τὴν ἑκατονταετηρίδα αὐτῆς.

— Τὴν 21 τοῦ λήξαντος Δεκεμβρίου ἑωρτάσθη ἐν Γερμανίᾳ ἡ ὀγδοηκοστὴ ἐννάτη ἐπετηρὶς τῶν γενεθλίων τοῦ διασήμου ἱστορικοῦ Ranke. Ὁ γηραιὸς συγγραφεὺς ἐξακολουθεῖ μετ' ἀκαμάτου ζήλου ἐργαζόμενος πρὸς συμπλήρωσιν τῆς Παγκοσμίου ἱστορίας του (Weltgeschichte), τὸν τέταρτον τῆς ὁποίας τόμον ἐδημοσίευσε πέρυσι.

— Τὴν ἐν Λονδίνῳ ἔκθεσιν τῆς Ὑγιεινῆς ἐπεσκέφθησαν κατὰ τοὺς ἓξ μῆνας τῆς διαρκείας της περὶ τὰ 4,167,683 ἄτομα. Τὸ καθαρὸν κέρδος ὑπολογίζεται περίπου εἰς 1 ἑκατομμύριον φράγκων.

— Οἱ μέχρι τέλους Νοεμβρίου ἐγγραφέντες μαθηταὶ ἐν τῇ ἐνταῦθα σχολῇ τῶν ἀπόρων παίδων ἀνῆλθον εἰς 714, ὑπερβάντες κατὰ 364 τοὺς τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους. Οὐδέποτε εἰς τὴν σχολὴν τῶν ἀπόρων παίδων ἐνεγράφησαν τοσοῦτοι μαθηταί, ἡ δὲ κίνησις τοῦ ταμιευτηρίου τῶν παίδων μέχρι τέλους Νοεμβρίου ἦν ἡ ἑξῆς: Κατετέθησαν ἐν συνόλῳ δρ. 1864,40 ἐζητήθησαν δὲ καὶ ἐπεστράφησαν δρ. 7,02.

— Ἐξαντληθείσης τῆς *Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας* τῆς ὑπὸ τοῦ Ὀδοφρ. Μυλλέρου συγγραφείσης, μεταφρασθείσης δὲ εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς γλῶσσαν ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου *Ἀ. Κυπριανοῦ*, οἱ ἐνταῦθα γνωστοὶ ἐκδόται κ.κ. Ἀδελφοὶ Βλαστοὶ ἀγγέλλουσιν ὅτι ἀνέλαβον νὰ ἀνατυπώσωσι τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ἀναθέντες εἰς τὸν καθηγητὴν κ. Ἐμμ. Γαλάνην τὴν ἐπεξεργασίαν αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐν Γερμανίᾳ τρίτην ἔκδοσιν τὴν ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Στρασβούργῳ πανεπιστημίου E. Heitz γενομένην. Ὁ καθηγητὴς Heitz δὲν ἔκρινε καλὸν νὰ μεταβάλῃ τὸ κείμενον τοῦ συγγραφέως, ἀλλ' ἐν ὑποσημειώσεσιν ἐπλούτισεν αὐτό, τινὰ μὲν ἡμαρτημένα διορθώσας, ἄλλα δέ τινα προσθείς, ἅτινα τότε μὲν ἄγνωστα ἦσαν τῷ συγγραφεῖ, νῦν δὲ ἡ πρόοδος τῆς ἐπιστήμης εἰς φῶς ἤγαγεν. Ὅ,τι δὲ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Heitz ἐγένετο ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, τοῦτ' αὐτὰ ἔπραξε καὶ ἐν τῇ μεταφράσει ὁ κ. Ἐμμ. Γαλάνης, τὸ μὲν κείμενον ἀφεὶς ἄθικτον, προσθεὶς δὲ ἐν ὑποσημειώσεσι τὰς ἐν τῇ γερμανικῇ ἐκδόσει γενομένας συμπληρώσεις καὶ προσθήκας, καὶ οὕτω διεσκευασμένον τὸ βιβλίον θέλει παραδοθῇ μετὰ δύο περίπου μῆνας ἐν ἑνὶ μόνῳ τόμῳ μετ' ἀναλυτικοῦ πίνακος πάντων τῶν ἐμπεριεχομένων εἰς τὴν μελέτην τῶν σπουδαστῶν καὶ παντὸς φιλομαθοῦς.

Τὸ βιβλίον συγκείμενον ἀπὸ ἑξήκοντα περίπου τυπογραφικὰ φύλλα τιμηθήσεται δραχμῶν 8.

— Διεκόπησαν ἕνεκα τοῦ χειμῶνος αἱ ἐν Ἐπιδαύρῳ ἀνασκαφαί. Τελευταῖον ἀποτέλεσμα τῶν ἀνασκαφῶν τούτων εἶνε ἡ ἐντελὴς ἀποκάλυψις τοῦ μεγάλου δωρικοῦ ναοῦ, ὅστις ἔχει σχῆμα τοιοῦτον περίπου, οἷον ὁ ἐν Πομπηΐᾳ ναὸς τῆς Ἴσιδος. Φαίνεται ὅτι ὁ ναὸς οὗτος εἶνε ὁ ὑπὸ τοῦ Ἀντωνίνου οἰκοδομηθεὶς ναὸς τῆς Ὑγιείας. Πρὸ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ ὑπῆρχεν ἄγαλμα τῆς Ὑγιείας, οὗτινος τὸ ἐνεπίγραφον βάθρον εὑρέθη κείμενον κατὰ χώραν.

— Κατὰ τὴν «Ν. Ἐφημερίδα», ὁ συμπολίτης ἡμῶν κ. Γ. Μπουρνιᾶς ἔχει εἰς τὴν κατοχὴν αὐτοῦ πολύτιμον ἀρχαῖον χειρόγραφον ἐπὶ μεμβράνης ἐν κυλίνδρῳ, περιέχον *Λειτουργικὴν* Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

— Κατὰ τὴν «Ν. Ἡμέραν», ἡ Κέρκυρα θὰ ὡραϊσθῇ προσεχῶς διὰ νέου καλλιτεχνήματος, τοῦ ἀνδριάντος τοῦ μεγάλου αὐτῆς υἱοῦ Ἰωάννου Καποδίστρια, ὃν ἔγλυψε, φιλοτίμῳ δαπάνῃ τοῦ Ἰονίου εὐπατρίδου Ἰω. Τουρλινοῦ, ὁ ἀείμνηστος Δρόσης, συνεπλήρωσε δὲ ἐπιτυχῶς ὁ κ. Ξενάκης. Ὁ κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος παρίσταται ὄρθιος, διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς κρατῶν τὸν πολύπτυχον μανδύαν. Ἡ μορφὴ εἶνε ἐκφραστικωτάτη, τὸ ὅλον δ' ἔργον ἔχει ἀξίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[4 Ἰανουαρίου. (Παρασκευή) 1885.]

Τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ ἐτελέσθη ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως δοξολογία ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς πρώτης τοῦ ἔτους μετὰ τῆς προσηκούσης στρατιωτικῆς παρατάξεως. — Περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς αὐτῆς ἡμέρας ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα ἐδέχθησαν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ θρόνου τὰς ἐπὶ τῷ νέῳ ἔτει συγχαρητηρίους εὐχὰς τῶν ὑπουργῶν, τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ ἁπάντων τῶν ἐν τέλει, τὴν 1 δὲ μετὰ μεσημβρίαν ἐδέξαντο τὰς εὐχὰς τῶν κυριῶν καὶ δεσποινίδων ὅσαι παρουσιάσθησαν εἰς τὴν βασίλισσαν.— Διὰ βασιλικοῦ διατάγματος, δημοσιευθέντος ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως τῇ 31 Δεκεμβρίου π. ε., ἤρθη ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία τῶν γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς καὶ τῆς Ἰονικῆς Τραπέζης, τηλεγραφικῶς δὲ ἠγγέλθη τοῦτο εἰς ἁπάσας τὰς ἀρχὰς τοῦ κράτους πρὸς γνῶσιν τῶν πολιτῶν.—Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἀπεβίωσεν ἐνταῦθα ὁ ἀντιστράτηγος Εὐστράτιος Πίσσας, λείψανον τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, καθ' ὃν ἠγωνίσθη ἐνδόξως, μετασχὼν τῶν πλείστων μαχῶν, δὶς δὲ πληγωθεὶς καιρίως. Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐγένετο δημοτελής, ἀπεδόθησαν δὲ εἰς τὸν νεκρὸν αἱ νενομισμέναι στρατιωτικαὶ τιμαί. — Κατὰ τὸν «Αἰῶνα» ἡ ἐφεδρεία προσκαλεῖται εἰς τακτικὰ γυμνάσια κατὰ τὸν προσεχῆ Μάρτιον. Ἡ παρὰ τὰς Ἀθήνας θέσις Γουδὶ ὡρίσθη εἰς τὴν σύστασιν τοῦ στρατοπέδου τῆς ἐκγυμνάσεως. Ἡ Κυβέρνησις ὑπολογίζει ὅτι συγκεντρωθήσονται ἐκεῖ ἄνδρες περὶ τοὺς εἰκοσιπεντακισχιλίους.—Συνελθὸν τὸ Γενικὸν Συμβούλιον τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ὥρισε ὡς διανεμητέον τοῖς μετόχοις μέρισμα τῆς δευτέρας ἑξαμηνίας τοῦ 1884 δρ. 150 κατὰ μετοχήν, ὅσας καὶ κατὰ τὴν ἀντίστοιχον ἑξαμηνίαν τοῦ 1883. Τὸ μέρισμα τοῦτο ἀναλογεῖ πρὸς δραχ. 30 % ἐπὶ τῆς ἀρχικῆς ἀξίας καὶ πρὸς δρ. 7. 25 % ἐπὶ τῆς τρεχούσης τιμῆς τῶν μετοχῶν.—Ὡσαύτως τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τῆς Γενικῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης συνελθὸν ὥρισεν εἰς 9 δρ. τὸ διανεμητέον δι' ἑκάστην μετοχὴν μέρισμα τῆς δευτέρας ἑξαμηνίας τοῦ λήξαντος ἔτους 1884. Ἐκρατήθησαν περὶ τὰς 350,000 δραχμῶν ἐκ τῶν κερδῶν δι' ἐνδεχομένας ζημίας. — Ἐν Πειραιεῖ ἀναμένεται τὸ ὁλλανδικὸν ἀτμόπλοιον *Στέλλα* κομίζον δύο πυροβολαρχίας Κροὺπ μετὰ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν καὶ τῶν γομώσεων. Διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀτμοπλοίου κομίζονται 300 τόνοι ἐμπορευμάτων καὶ αἱ σιδηραῖ γέφυραι τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Πελοποννήσου διὰ τὸ τμῆμα *Κακῆς Σκάλας*.—Γενομένης τῆς δημοπρασίας τοῦ δημοτικοῦ φόρου Ἀθηνῶν ἐπὶ τῶν ὠνίων καὶ ἐμπορευμάτων κατεκυρώθη οὗτος ἐπ' ὀνόματι τοῦ κ. Ἀγγέλου Καμπᾶ ἀντὶ δραχ. 715.100.—Ὁ καταπλεύσας ἐξ Ἀγγλίας ἀτμομυοδρόμων *Ἀλφειὸς* ἔχει μῆκος 137 ποδῶν, 25 πλάτος καὶ 14 βάθος, χωρητικότητα δὲ 420 τόννων. Εἶνε διῃρημένος εἰς ἓξ χωριστὰ ἀδιάβροχα διαμερίσματα, αἱ δὲ μηχαναὶ αὐτοῦ διπλαῖ τοῦ τελειοτέρου συστήματος, δυνάμεως 400 ἵππων, κείμεναι ὑπὸ τὴν γραμμὴν τοῦ ὕδατος καὶ προφυλαττόμεναι ἑκατέρωθεν διὰ τῶν γαιανθρακαποθηκῶν. Φέρει τρεῖς ἱστοὺς καὶ εἶνε ἐξωπλισμένος διὰ τηλεβόλων Κροὺπ τῶν ἓξ ἑκατοστομέτρων καὶ δύο τοῦ Χότσκις. — Ὁ νεκρὸς τοῦ ἀοιδίμου Βράϊλα Ἀρμένη κατετέθη ἐν τῷ ἐν Κερκύρᾳ ἱερῷ ναῷ μέχρι τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ τάφου, ὅστις ἀποπερατοῦται ἐντὸς τῆς προσεχοῦς ἑβδομάδος, ὅτε γενήσεται καὶ τὸ μνημόσυνον τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρός.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Σ. Μ. Α. Σύρον. Ἡ ἀποστολὴ ἤρχισε πρὸς ἀμφοτέρους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς ἐνεργείας σας. — κ. Ν*. Οὐδὲν παράδοξον· ὁ μῦθος τῆς ξένης δοκοῦ ὅσον παλαιὸς καὶ ἂν εἶνε ἔχει ἐπίκαιρον πάντοτε καὶ πανταχοῦ τὴν ἐφαρμογήν. — κ. Ι. Ν. Κ. Ζητήσατε πληροφορίας παρὰ τοῦ ἰδίου· καθ' ἑκάστην ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ Πανεπιστημίου. — κ. Κ. Μ. Ἐκ' ἀμοιβῆ, ἐννοεῖται· ἀλλ' ἡ ἐκλογὴ εἶνε ἔργον ἰδικόν μας. — Κυρίαν Ε. Χ. Δ. Κέρκυραν. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλόφρονα ὑποστήριξιν καὶ τὴν τόσῳ κολακευτικὴν ἐκτίμησιν. Ἀπεστάλησαν πάντα τὰ ζητηθέντα.—κ. Β. Σ. Κωνσταντινούπολιν. Ἡ εἰκονογραφημένη καὶ χρυσόδετος ἔκδοσις τιμᾶται δρ. 25. — κ. Δ. Ι. Α. Ἐν τῇ συλλογῇ τοῦ μακαρίτου Ἀραβαντινοῦ ὑπὸ τὸν αὐτὸν τίτλον «Ἡ ἄσχημη νύφη», ἔχει δὲ οὕτω.

Φίλοι, γιατὶ δὲν τρῶτε καὶ δὲν πίνετε;
μήνα καὶ τὸ ψωμί μας δὲν σᾶς ἄρεσε;
στέλνουμε 'ς τοὺς γειτόνους καὶ τ' ἀλλάζουμε·
μήνα καὶ τὸ κρασί μας δὲν σᾶς ἄρεσε;
βαγένια ἔχουμε κι' ἄλλα καὶ τ' ἀλλάζουμε·
μήνα καὶ τὰ φαγιά μας δὲν σᾶς ἄρεσαν;
μαγείρισσαις εἶν κι' ἄλλαις καὶ τσ' ἀλλάζουμε·
μήνα ἡ καψονύφη δὲν σᾶς ἄρεσεν;
ἡ νύφη ὅπως κι' ἂν εἶνε, δὲν ἀλλάζεται.

Ἀριθ. 1700. Ἐνταῦθα. Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀπὸ Καποδιστρίου μέχρι σήμερον δὲν συνεγράφη ἔτι. Τὰ περὶ Καποδιστρίου περιλαμβάνονται ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Μενδελσῶνος Βαρθόλδη (Τόμῳ Β'), τὰ δὲ μετὰ ταῦτα εἰς διάφορα ὑπομνήματα ὑπὸ πολλῶν δημοσιευθέντα καὶ εἰς τὰς ἐφημερίδας — *Μεταφραστῇ*. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν χρησιμοποιήσωμεν, διότι ἔχομεν περίσσειαν τοιαύτη ὕλης.—κυρίαν Αἰ. Δ. καὶ κ. Γ. Ξ. Λάρισσαν καὶ κκ. Γ. Σ. Λευκάδα, Κ. Τ. καὶ Κ. Ν. Π. Πάτρας, Ἐ. Γ. Β. Χαλκίδα, Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν, Π. Π. καὶ Μ. Μ. Τρίπολιν, Δ. Σ. Μ. Γαλαξείδιον, Ι. Λ. Τρίκκαλα, Ι. Σ. Λ. Σῦρον, Γ. Κ. Πάτρας, Τ. Γ. Π., Τ. Α. Λ. καὶ Ν. Κ. Π. Κωνσταντινούπολιν, Χ. Δ. Πορτ-Σαΐδ. Ἐλήφθησαν, — κ. Δ. Ντ. Ἀγρίνιον. Τὸ ἀντίτιμον ἐλήφθη. Ἤρξατο δὲ καὶ πρὸς τοὺς 3 ἡ ἀποστολή. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν.—*Φίλῳ Μ.* Εἶνε τὸ ἴδιον. — κ. Α. Κ. Ἐδημοσιεύθη ἄλλοτε. Ἔχει δὲ ὡς ἑξῆς· Φίλιππος ὁ βασιλεὺς τῆς Ἱσπανίας, ἀφοῦ ἀπώλεσε τὸ βασίλειον τῆς Πορτογαλλίας καὶ πολλὰς ἄλλας ἐπαρχίας, ἀπεφάσισε νὰ ἐπικληθῇ *Μέγας*! Τοῦτο ἀκούσας Ἱσπανός τις μεγιστὰν εἶπεν· «Ὁ βασιλεὺς ἡμῶν καὶ κύριος ὁμοιάζει τὰς ἐπὶ γῆς ὀπάς, ἀπὸ τὰς ὁποίας ὅσον ἀφαιρεῖ τις χῶμα, τόσον εὐρύνονται καὶ μεγαλύνονται.» — κ. Γ. Ξ. Λάρισσαν. Τὸ ζητούμενον φύλλον ἀτυχῶς εἶνε ἐξηντλημένον. — κ. Γ. Κ. Ὀδησσόν. Ἀπαντήσαμεν ταχυδρομικῶς. — κ. Α. Σ. Βάρναν. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο καὶ πρὸς τοὺς 6. Τὰς ἀποδείξεις καὶ ἐπιστολήν μας ταχυδρομικῶς. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὰς εὐμενεῖς ἐνεργείας σας πρὸς διάδοσιν τῆς «Ἑστίας». — κ. Δ. Δ. Η. Πειραιᾶ. Ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» (Τόμῳ Ε', σελ. 402) ἐδημοσιεύθη ἄλλοτε ἐκτενὴς πραγματεία περὶ τῆς ἑλληνικῆς σημαίας. Τὸ κυανοῦν καὶ λευκὸν χρῶμα αὐτῆς ὥρισεν ἡ ἐν Ἐπιδαύρῳ πρώτη ἐθνικὴ Συνέλευσις. Ἄγνωστος εἶνε ὁ λόγος τῆς προτιμήσεως τῶν χρωμάτων τούτων, ἐκτὸς ἂν παραδεχθῶμεν, κατά τινα εἰκασίαν, ὅτι τὸ μὲν κυανοῦν ἐδήλου τὸ εἰς τὰς ὄψεις ἡμῶν παριστάμενον χρῶμα τοῦ οὐρανοῦ τῆς Ἑλλάδος, δι' οὗ φανταζόμεθα τὸν Θεόν, ὅστις ἐνέπνευσεν εἰς τὸ Ἔθνος τὴν μεγαλουργὸν ἰδέαν τῆς ἀποτινάξεως τοῦ ξενικοῦ ζυγοῦ, τὸ δὲ *λευκὸν* τὸ καθαρὸν καὶ ἁγνὸν τῆς ἐπιχειρήσεως ἐκείνης, μόνον σκοπὸν ἐχούσης τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ἔθνους. —κ. Κ. Κ. Μοῦγλα. Ἡ ἔκδοσις τῆς «Διαπλάσεως» ἐπανελήφθη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος μηνὸς τακτικῶς. — β') Ὁ «Ἀσμοδαῖος».— γ') Κατὰ τὴν γνώμην ἑνὸς τῶν ἀρίστων φιλολόγων μας, τὸ αὔριον (ὡς καὶ τὸ ἔτος) ἐν ἀρχαιοτέροις χρόνοις ἐδασύνετο· ἐντεῦθεν τὸ μεθαύριον ὀρθῶς. Τὸ δὲ ἐπαύριον ἐσχηματίσθη βραδύτερον ἐκ τοῦ αὔριον, ὅτε ἡ λέξις αὕτη εἶχεν ἀπολέσει τὸ δασὺ πνεῦμα. — κ. Ε. Κ. Ληξούριον. Ἀτυχῶς εἶνε ἀδύνατον δι' ἔλλειψιν χώρου. — κ. Γ. Π. Ὀδησσόν. Ἐνεγράφησαν καὶ ἤρξατο ἡ ἀποστολή. Τὰς εὐχαριστίας μας διὰ τὰς φιλικάς σας ἐνεργείας. — κ. Κ. Κ. Βῶλον. Ἐνεγράφη καὶ ἡ Κυρία Ε. Λ. Κ. Καὶ πάλιν σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Καν Α. Σ. Μυτιλήνην. Ἡ ἀποστολὴ θὰ ἐξακολουθήσῃ τακτικῶς. — κ. Α. Μ. Τσετάτε. Τὸ ἀντίτιμον δύνασθε νὰ ἀποστείλητε ἢ κατ' εὐθεῖαν ἢ εἰς ἕνα τῶν αὐτόθι ἀνταποκριτῶν τῆς «Ἑστίας,» ἀλλ' ἡ συνδρομὴ λογίζεται φρ. χρυσᾶ 20.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Εἴμεθα πολλὰ κι' εἰς ὅλους πάντοτ' ἐπιθυμητά.
Ἂν κοπῇ ἡ κεφαλή μας ἀπομένομεν ἑπτά.

2

Τῆς δημώδους ἑλληνικῆς παροιμίας «Ὁ κόσμος τὤχει τούμπανο καὶ σὺ κρυφὸ καμάρι» τίς εἶνε ἡ ἀντίστοιχος γαλλική;

3

Ζῷον εἶμαι εἰς τὰς πόλεις κατοικοῦν μὲ τοὺς ἀνθρώπους
Ἂν μὲ ἀποκεφαλίσῃς,
καὶ μὲ ἀναγραμματίσῃς,
Ζῷον ἄλλο θενὰ γείνω, εἰς ἐρήμους τρέχον τόπους.

Σ. Κ.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Κατὰ τὸν Πλούταρχον (ἐν «Κεφαλαίων Καταγραφῇ») ἐν ἀρχαιοτέρᾳ ἐποχῇ ὁ Μάρτιος ἠριθμεῖτο πρότερος, ὡς γίνεται δῆλον καὶ ἐξ ἄλλων τεκμηρίων, καὶ ἐκ τούτου ὅτι τὸν ἕβδομον ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μῆνα *Σεπτέμβριον* ἤτοι ἕβδομον, καὶ τὸν ὄγδοον *Ὀκτώβριον*, καὶ τοὺς ἄλλους ἐφεξῆς μέχρι τοῦ τελευταίου, ὃν Δεκέμβριον καλοῦσι, δέκατον ἀπὸ τοῦ Μαρτίου ἀριθμούμενον. Ἐξ οὗ δὴ καὶ ἐνόμισαν τινὲς ὅτι οἱ τότε Ρωμαῖοι εἰς δέκα καὶ οὐχὶ δώδεκα μῆνας διῄρουν τὸν ἐνιαυτόν, προστιθέντες εἴς τινας τῶν μηνῶν ἡμέρας πλείονας τῶν τριάκοντα. Ἄλλοι δὲ ἱστοροῦσιν ὅτι ὁ μὲν Δεκέμβριος ἦτο δέκατος, ὁ Ἰανουάριος ἑνδέκατος, καὶ ὁ Φεβρουάριος δωδέκατος τῶν μηνῶν, καθ' ὃν καὶ τελευτῶντος τοῦ ἐνιαυτοῦ οἱ ἄνθρωποι ἐξετέλουν καθαρμοὺς καὶ θυσίας· καὶ ὅτι κατόπιν ἐγένετο μετάθεσις καὶ ὡρίσθη πρῶτος ὁ Ἰανουάριος, καθότι ἐν ἀρχῇ τοῦ μηνὸς τούτου ἐγκατεστάθησαν οἱ πρῶτοι ἐν Ρώμῃ ὕπατοι, διωχθέντων τῶν βασιλέων. Κατ' ἄλλην δὲ γνώμην τὸν μὲν Μάρτιον ὁ Ρωμύλος, πολεμικὸς καὶ ἀρειμάνιος ὢν καὶ πιστεύων ὅτι ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Ἄρεως, προέταξεν αὐτῶν τῶν μηνῶν ὄντα ἐπώνυμον τοῦ Ἄρεως (Mars καλεῖται Ρωμαϊστὶ ὁ Ἄρης)· ὁ Νουμᾶς δέ, εἰρηνικὸς γενόμενος, καὶ πρὸς τὰ ἔργα τῆς γῆς φιλοτιμούμενος νὰ τρέψῃ τὴν πόλιν καὶ νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὰ πολεμικά, ἔδωκε τὴν ἡγεμονίαν εἰς τὸν Ἰανουάριον, καὶ τὸν θεὸν Ἰανὸν εἰς τιμὰς μεγάλας προήγαγε, ὡς γενόμενον πολιτικὸν καὶ γεωργικὸν μᾶλλον ἢ πολεμικόν. Ἴσως δὲ καὶ τὸ πιθανώτερον εἶνε ὅτι ὁ Νουμᾶς ἠθέλησε νὰ λάβῃ ἀρχὴν τοῦ ἔτους σύμφωνον πρὸς τὴν φύσιν τάξας πρῶτον τὸν Ἰανουάριον· διότι γενικῶς μὲν οὐδὲν εἶνε οὔτε πρῶτον οὔτε ἔσχατον ἐκ τῶν περιοδικῶς ἐν τῇ φύσει ἐπερχομένων, ἀλλὰ κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἄλλοι ἄλλην λαμβάνουσιν ἀρχὴν τοῦ χρόνου· ἄριστα δὲ οἱ λαμβάνοντες τὴν μετὰ τὰς χειμερινὰς τροπάς, ὅτε ὁ ἥλιος παύων τοῦ νὰ προχωρῇ πρὸς τὰ κάτω ἐπιστρέφει καὶ ἀνακάμπτει πάλιν πρὸς ἡμᾶς. Διότι οὕτω φαίνεται ἡ ἀρχὴ τοῦ ἔτους ὡς καὶ κατὰ φύσιν τρόπον τινὰ γινομένη, αὐξάνουσα μὲν τὸν τοῦ φωτὸς χρόνον, μειοῦσα δὲ τὸν τοῦ σκότους.

2

Χοῖρος — χορὸς

3

Ἡ ἀνάγνωσις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ πέμπτῃ ὁριζοντείῳ σειρᾷ ἐκ τῶν ἄνω τετραγωνιδίου, ἐν ᾧ εὑρίσκεται ἡ πρώτη συλλαβὴ *τήν*. Εἶσι δὲ οἱ γνωστοὶ στίχοι τοῦ Χριστοπούλου:

Τὴν ἄνοιξι μία 'μέρα
ἐκεῖ ποῦ τραγουδοῦσα,
'ψηλὰ 'πὸ τὸν αἰθέρα
καταίβηκεν ἡ Μοῦσα,
ἡ Ψάλτρα Ἐρατώ.
Καὶ λέγ' ἡ Ἀφροδίτη
ὁποῦ τὸν κόσμ' ὁρίζει
πιστόν της σὲ κηρύττει
καὶ ψάλτην σὲ ψηφίζει
'ς τὴν γῆν ὅπου πατῶ.

4
Μέλος — τέλος — ἕλος.
5
Ἄλλος πίνει κι' ἄλλος μεθᾷ

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

4 Ἰανουαρίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 %	Φρ. χρ.	347½.
» 60,000,000 τῶν 6 »	» »	426.—
» 26,000,000 τῶν 6 »	» »	400.—
» 25,000,000 τῶν 9 »	» »	263.—
» 25,000,000 τῶν 8 »	» »	259.—
» 10,000,000 τῶν 6 »	» »	200.—
» 4,000,000 τῶν 8 »	» »	253.—
» 6,000,000 τῶν 6 »	Δρ. παλ.	100.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	»	352—.

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4110.
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα ...	Φρ.	192½.
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	104½.
Ἀσφαλ. Ἑταιρία «Ἀρχάγγελος»	»	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου ..	»	65½.
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς..	»	412.—
Ἑταιρία Φωταερίου..........	Δρ.	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον........	Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων......	»	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας.....	»	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ	—Τραπεζικὸν 3μην......	2530—40
»	Ὄψεως....	2570—75
ΓΑΛΛΙΑΣ	—Ἐθνικῆς Τραπέζης 3ἡμ.	101¼.
»	Τραπεζικὸν 3μην.	100¼.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	20.10
Λίρα στερλίνα..................	25.25
Λίρα ὀθωμανική.................	23.05

ΩΡΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Μουσεῖον ἐν τῇ Ἀκροπόλει

Ἡ εἴσοδος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν εἶνε καθ' ἑκάστην ἐλευθέρα εἰς πάντας ἀπὸ τῆς πρωίας μέχρι τῆς ἑσπέρας. Ὁμοίως ἐλευθέρα εἶνε καθ' ἑκάστην καὶ ἡ εἴσοδος εἰς τὸ ἐν αὐτῇ μουσεῖον ἀπὸ τῆς 2 ὥρας μ. μ. μέχρι τῆς ἑσπέρας.

Θησεῖον

Εἶνε προσιτὸν καθ' ἑκάστην μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Ἀπόμαχος οἰκῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Θησείου ἀνοίγει τὴν θύραν εἰς τὸν αἰτοῦντα.

Κεντρικὸν ἐθνικὸν μουσεῖον

Καθ' ἑκάστην πλὴν τῆς Τρίτης, 10—12 π. μ. καὶ 2—4 μ. μ.

Συλλογαὶ ἐν τῷ Μετσοβείῳ Πολυτεχνείῳ

Καθ' ἑκάστην πλὴν τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν ἐξαιρετέων ἑορτῶν τὸν μὲν χειμῶνα (1 Σεπτ. — 31 Μαρτίου) ἀπὸ τῆς 10—12 π. μ. (πλὴν τῆς Δευτέρας) καὶ ἀπὸ 2—4 μ. μ. Τὸ δὲ θέρος (1 Ἀπριλίου—31 Αὐγούστου) ἀπὸ 9—11 π. μ. καὶ 3 — 5 μ. μ. Τὸ Σάββατον δωρεάν, τὰς λοιπὰς ἡμέρας ἐπὶ πληρωμῇ δραχ. 1 κατὰ πρόσωπον.

Φυσιογραφικὸν μουσεῖον ἐν τῷ Πανεπιστημείῳ

Τετάρτην — Σάββατον, 9 — 12 π. μ.

Δημοτικὸν μουσεῖον Πειραιῶς

Ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Γυμνασίου.
Καθ' ἑκάστην, 2—5 μ.μ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β'. 968.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 420.—13 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1885.—Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 472

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἡ ἔκδοσις τῆς ἑτέρας τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ Δελτίῳ ἀγγελθεισῶν μεταφράσεων ἑλληνικῶν ποιημάτων εἰς τὴν ἀγγλικὴν ὑπὸ τῆς Κυρίας Lucy M. J. Garnett ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Greek Folk-Songs» ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς μακρὰν καὶ πικρὰν ἀλληλογραφίαν μεταξὺ τῆς μεταφρασάσης καὶ τοῦ γράψαντος τὴν εἰσαγωγὴν κ. J. S. Stuart Glennie ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ ἐκδότου τοῦ βιβλίου ἀφ' ἑτέρου, ἡ ὁποία ἐδημοσιεύθη εἰς συνεχῆ φύλλα τοῦ ἐν Λονδίνῳ ἐκδιδομένου περιοδικοῦ «Ἀθηναίου». Ἡ διένεξις ἀφορᾷ εἰς τὸ χρηματικὸν μέρος τῆς ἐκδόσεως, τούτου δ' ἕνεκα καὶ δὲν ἐξεδόθη ἔτι τὸ βιβλίον. Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ ἀναφυεῖσα διαφορὰ αὕτη δὲν θὰ γείνῃ πρόσκομμα εἰς τὴν ταχεῖαν δημοσίευσιν τῆς εἰρημένης συλλογῆς.

— Ἡ γαλλικὴ φιλολογία ὑπέστη δυσαναπλήρωτον στέρησιν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἐδμόνδου About, ἑνὸς τῶν πνευματωδεστάτων συγγραφέων καὶ δημοσιογράφων τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἐν ὡρίμῳ ἔτι ἡλικίᾳ. Γνωστὸν ὅτι ὁ About πρὸ τριακονταετίας περίπου ἐμαθήτευσε παρὰ τῇ ἐνταῦθα Γαλλικῇ Σχολῇ καὶ ὅτι προϊὸν τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς αὐτοῦ καὶ τὸ πρῶτον ἔργον, δι' οὗ ἤρξατο κατασκευάζων φιλολογικὴν φήμην, ὑπῆρξεν «Ἡ σύγχρονος Ἑλλάς», ἐν ᾗ βίᾳ γλώσσης ὑπὲρ τὸ δέον αὐστηρᾶς καὶ πικρᾶς ἐπικρίνονται τὰ ἐλαττώματα τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων. Ἔκτοτε τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως κατέστη δημοτικὸν καὶ παρ' ἡμῖν. Ἀλλὰ πρό τινων ἐτῶν ἐφάνη ἀπαρνούμενος τὰς μισελληνικὰς αὐτοῦ διαθέσεις, προτάξας νεωτέρας ἐκδόσεως τῆς «Συγχρόνου Ἑλλάδος» πρόλογον μεστὸν εὐνοϊκῶν ὑπὲρ Ἑλλάδος κρίσεων. Ὁ About διεκρίθη ὡς μυθιστοριογράφος, δημοσιεύσας πολλὰ καὶ ποικίλα ἔργα, ἐν οἷς διὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἐν τῇ Revue des deux Monde ἀναφανὲν μυθιστόρημα «Tolla» κατηγορήθη ὡς λογοκλόπος. Ὀλιγώτερον εὐτυχὴς ὑπῆρξεν ἐν τῷ θεάτρῳ ὡς δραματικὸς συγγραφεύς. Κατὰ τὸ 1868 εἰσῆλθεν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ «Gaulois», ἐν ᾧ ἐδημοσίευσε σειρὰν ἀξιοπαρατηρήτων ἐπιστολῶν, καὶ περὶ τὰ τέλη τῆς Αὐτοκρατορίας ὑπῆρξεν εἷς τῶν κυριωτέρων πολιτικῶν συντακτῶν τῆς «Soir». Ὀλίγον δὲ μετὰ ταῦτα ἵδρυσε μετὰ τοῦ ἐξόχου κριτικοῦ Sarcey τὸν «ΙΘ' Αἰῶνα», δημοκρατικὸν ὄργανον, διάσημον καταστὰν διὰ τὴν ζωηρότητα τῆς πολεμικῆς του κατὰ τῶν κληρικοφρόνων καὶ μοναρχικῶν. Τὸ τελευταῖον ἔργον του, πέρυσιν ἐκδοθέν, ὀνομάζεται «Le roman d' un brave homme», ἐγράφη δ' ὡς ἀντίδοτον τῶν μυθιστοριῶν τῆς φυσιογραφικῆς σχολῆς. Ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία τῷ ἤνοιξεν ἐσχάτως τὰς πύλας της, ὁρίσασα ὡς διάδοχον τοῦ μυθιστοριογράφου Ἰουλίου Σανδώ· ἀλλ' εὗρεν αὐτὸν ὁ θάνατος ἀσχολούμενον εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ ἐγκωμίου τοῦ προκατόχου του ἐπὶ τῇ μελλούσῃ αὐτοῦ ὑποδοχῇ ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, καὶ πρὸς τούτοις διεξάγοντα ζωηρὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν μετόχων τοῦ «ΙΘ' Αἰῶνος», οἵτινες διὰ πολιτικοὺς λόγους, ἤθελον νὰ ἀφαιρέσωσιν ἀπ' αὐτοῦ πᾶν δικαίωμα ἐπὶ τῆς ἀνωτέρω ἐφημερίδος.

Ἐκτενεστέρας βιογραφικὰς εἰδήσεις περὶ About δύναται νὰ εὕρῃ ὁ βουλόμενος ἐν τῷ ΙΖ' τόμῳ τῆς «Ἑστίας», προτασσομένας τῆς μεταφράσεως τοῦ διηγήματος αὐτοῦ «Ὁ Ἀκροβολιστής». Ἄλλα ἔργα του, μεταφρασθέντα παρ' ἡμῖν εἶνε, καθ' ὅσον γινώσκομεν, «Ὁ βασιλεὺς τῶν βουνῶν» ὑπὸ τοῦ κ. Ι. Σκυλίσση, καὶ ὁ «Ἀπεξηραμένος Συνταγματάρχης» (L' homme à l' oreille cassé), κατὰ μετάφρασιν τοῦ κ. Π. Ι. Φέρμπου.

— Ἀληθὲς φιλολογικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν μνημεῖον θεωρεῖται: ἡ ἐθνική, ὡς ἀπεκλήθη, ἔκδοσις τῶν ἔργων τοῦ Βίκτορος Οὐγγώ, τὴν ὁποίαν ἀνέλαβε τὸ βιβλιοπωλεῖον Lemonnyer. Ἡ ἔκδοσις θέλει ἀρχίσει ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φεβρουαρίου ἀνὰ φυλλάδια ἐκδιδόμενα κατὰ δεκαπενθήμερον. Τὸ κείμενον θὰ συνοδευθῇ ὑπὸ 2,500 χαλκογραφιῶν, ἐκτὸς δὲ τούτων θὰ περιέχῃ καὶ ἰδιαιτέρως 250 εἰκόνας, ὀφειλομένας εἰς τοὺς διασημοτέρους καλλιτέχνας τῶν ἡμερῶν μας.

— Συνάθροισις ἐγένετο πάντων τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ παρισινοῦ τύπου τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν ἐφημερίδων *Ζιλβλάς*, *Συμβάντος*, *Γαλάτου* καὶ *Πρωΐας*, πρὸς ὄφελος τῶν πτωχῶν τῶν Παρισίων καὶ τῶν παθόντων ἐκ τῆς πλημμύρας Pondichery. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἡ συνάθροισις παρεδέχθη νὰ ὀργανώσῃ παράστασιν ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Μελοδράματος, μέγαν χορὸν προσωπιδοφόρων ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ χρηματιστηρίου καὶ νὰ δημοσιεύσῃ τεῦχος μετ' ἐξαιρετικῆς πολυτελείας, περιέχον ἀνέκδοτα ἔργα τῶν διασημοτέρων φιλολόγων καὶ καλλιτεχνῶν. Πρὸς δὲ συνέστη ἐπιτροπή, ὅπως σκεφθῇ περὶ ἐκδόσεως λαχείου.

— Τὸ τελευταῖον δημοσίευμα τῆς γνωστῆς Ἰταλίδος συγγραφέως Ματίλδης Σεράο, ἥτις ὡς γνωστὸν ἕλκει τὸ γένος ἐξ Ἑλλήνων, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ κοιλία τῆς Νεαπόλεως» περιγράφει διὰ ζωηρῶν χρωμάτων, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς πρό τινος ἐνσκηψάσης ἐκεῖ χολέρας, τὴν φρικώδη ἀθλιότητα καὶ δυστυχίαν τῶν κατωτάτων τάξεων τοῦ Νεαπολιτικοῦ λαοῦ.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἱστορικὰ μελετήματα» περιλαβὼν ἐξέδωκεν ἄρτι ὁ κ. Σπυρίδων Π Λάμπρος ἕνδεκα ἱστορικὰς αὐτοῦ μονογραφίας, ὧν ἑκάστη αὐτοτελὴς πραγματεύεται ἀνεξέταστόν τι ζήτημα ἢ ἀνιχνεύει δυσεξιχνίαστόν τινα πηγήν, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος κατὰ διαφόρους αὐτῆς, καὶ πάντη ἀλλοτρίας ἀλλήλων, ἐποχάς. Ὁ ἀναγνώστης, ὁ κατὰ σειρὰν ἀναλαβὼν νὰ διέλθῃ τὰς πραγματείας ταύτας, ἀναχωρῶν κατὰ πρῶτον ἀπὸ τῆς παναρχαιοτάτης προϊστορικῆς ἐποχῆς μετάγεται εἰς τοὺς χρόνους τῶν Μηδικῶν, ἐκεῖθεν δὲ εἰς τοὺς πρώτους μετὰ Χριστὸν αἰῶνας, καὶ ἀπὸ τούτων εἰς τὸν Βυζαντινὸν μεσαιῶνα, εἶτα δὲ εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους τῶν τουρκικῶν ἐπιδρομῶν καὶ τῆς ἑνετοκρατίας. Οὕτως ἐν τοῖς συντόμοις τούτοις ἱστορήμασιν ὁ συγγραφεύς, ἀκολουθῶν τὰς ἰδίας αὐτοῦ διασαφητικὰς ἢ συμπληρωματικὰς ἐρεύνας, συγχρόνως ἀναπτύσσει γοργῶς πρὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀναγνώστου τοὺς ἐπισημοτέρους σταθμοὺς τῆς ἱστορίας τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, ἐν δόξῃ καὶ παρακμῇ, ἀθλήμασιν ἢ παθήμασι. Τὸ πρῶτον μελέτημα πραγματεύεται περὶ τῶν πορισμάτων τῆς προϊστορικῆς ἀρχαιολογίας καὶ τῶν πρώτων κατοίκων τῆς Ἑλλάδος, τὸ δεύτερον ἐπιγραφόμενον «Φοίνικες ἐν Ἁγίῳ Γεωργίῳ τῷ παρὰ τῇ Σαλαμῖνι» γνωρίζει νέαν ἕδραν τῆς βιομηχανίας τῶν Φοινίκων ἐν τῇ παναρχαίᾳ Ἑλλάδι, τὸ τρίτον μελέτημα ἀναφέρεται εἰς τὴν ὑστεραίαν τῆς ἐν Πλαταιαῖς μάχης· ἐν τῷ τετάρτῳ δημοσιεύονται νέα ἀποσπάσματα ἐκ τῶν Ἰνδικῶν τοῦ Κτησίου· τὸ πέμπτον ἱστορεῖ ἓν ἐπεισόδιον τῶν γοτθικῶν κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπιδρομῶν· ἐν τῷ ἕκτῳ ἐξερευνῶνται αἱ πηγαὶ τοῦ περὶ κτίσεως Μονεμβασίας χρονικοῦ· τὸ ἕβδομον περιλαμβάνει τὴν ὑπὸ τῶν Ἀράβων δευτέραν πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἐν τῷ ὀγδόῳ γνωρίζονται ἀκριβέστερον τὰ κατὰ τὸν θάνατον καὶ τὴν ἀποστασίαν τοῦ μεγάλου Βυζαντίνου Γεωργίου Μανιάκη· ἐν τῷ ἐννάτῳ παραβάλλονται δύο βυζαντιακὰ χρονικά· τὸ δέκατον πραγματεύεται τὴν εἰς τοὺς Τούρκους παράδοσιν τῶν Ἰωαννίνων, καὶ τέλος τὸ ἑνδέκατον μελέτημα θέμα ἔχει τὴν Πελοπόννησον ὑπὸ τὴν διοίκησιν τῶν Ἑνετῶν.

Ἀφίνοντες τὰς ἐπὶ τῶν καθ' ἕκαστα κρίσεις εἰς τοὺς εἰδικῶς ἐγκύπτοντας εἰς τὰς ἀρχαιολογικὰς καὶ ἱστορικὰς σπουδάς, παρατηροῦμεν ὅτι αἱ πλεῖσται τῶν μονογραφιῶν τούτων δύνανται εὐχερέστως νὰ μελετηθῶσι καὶ ὑπὸ τῶν μὴ εἰδικῶς ἀσχολουμένων εἰς τὰ ποικίλα τῆς ἱστορίας προβλήματα διὰ τὸ ἐθνικὸν διαφέρον τῆς ὑποθέσεως, τὸν χρωματισμὸν τῆς ἀφηγήσεως, καὶ τὸ αἱμύλον τῆς γλώσσης. Διότι ὁ κ. Λάμπρος συγκαταλέγεται μετὰ τῶν φρονούντων ὅτι ἡ ἱστορία «διὰ νὰ διδάξῃ ἀληθῶς καὶ ὑψώσῃ καὶ φρονηματίσῃ, πρέπει νὰ ἀφθῇ τοῦ βίου, νὰ γείνῃ αἱμύλη ὅταν δύναται καὶ πρέπῃ, κτῆμα πάντων καὶ πασῶν, πάντοτε καὶ πανταχοῦ, ἐνδιαφέρουσα ἀπὸ ἀδιαφόρου, ἀγαπητὴ ἀντὶ μισητῆς».

— Τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀποθανὼν ἐκηδεύθη ὁ Νικόλαος Κορέσιος. Γεννηθεὶς ἐν Χίῳ τὸ 1817, ἐσπούδασεν ὑπὸ τὸν Νεόφυτον Βάμβαν, εἶτα δὲ μεταβὰς εἰς Ὀδησσόν, καὶ ἀκολούθως εἰς Ἀγγλίαν, ἐπεδόθη εἰς τὸ ἐμπορικὸν στάδιον. Ἐν Ἀγγλίᾳ εὑρισκόμενος, ἤρξατο ἐκδίδων ἐφημερίδα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἄγγελος τῶν Βυζαντινῶν λαῶν». Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ἰδίᾳ ἐγνώσθη διὰ τῆς «Ἐκλεκτικῆς», ἐφημερίδος γραφομένης ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 1869 μέχρι τοῦ 1876, τῆς ὁποίας τὸ ἰδιόρρυθμον ὕφος καὶ ἡ ἐν πολλοῖς ἀνεξαρτησία τῶν σκέψεων κατέλιπον ζωηρὰς ἀκόμη ἀναμνήσεις.

— Ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ Ἀρσακείῳ διδάσκοντος κ. Μ. Νικολαΐδου ἐξεδόθη «Στοιχειώδης Κοσμογραφία», συνταχθεῖσα ἐπὶ τῇ βάσει πολλῶν δοκίμων μαθηματικῶν γεωγραφιῶν, πρὸς χρῆσιν τῶν παρθεναγωγείων καὶ ἑλληνικῶν σχολείων.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Forstwissenschaftliche Leistungen der Altgriechen Von Dr Chloros in Athen (Ἐκ τοῦ Forstwissenschaftliches Centralblatt 1884.) Ἤτοι αἱ περὶ τῶν δασῶν ἰδέαι καὶ γνώσεις τῶν ἀρχαίων ὑπὸ Ν. Χλωροῦ.

[Ἡ πραγματεία αὕτη σκοπεῖ νὰ δείξῃ ἡμῖν τίνα προφυλακτικὰ μέσα εἶχον οἱ ἀρχαῖοι πρὸς φύλαξιν τῶν δασῶν αὐτῶν καὶ πῶς οἱ ἀρχαῖοι ἐκαρποῦντο τὰ δάση. Ὡς τοιαύτη δὲ κινεῖ σπουδαίως τὸ ἡμέτερον διαφέρον ἀπὸ δασονομικῆς καὶ οὐχὶ ἀπὸ φιλολογικῆς ἀπόψεως.

Κατὰ τὸν κ. Χλωρὸν ἡ λατρεία τῶν δένδρων ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων δέον ν' ἀποδοθῇ εἰς δασικοὺς καὶ οὐχὶ θρησκευτικοὺς λόγους, δι' ὧν κατέστη δυνατὸν ἡ σωτηρία τῶν ἐπιλοίπων καὶ ὑπὸ πολλῶν κινδύνων ἀπειλουμένων δασῶν μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ πολιτισμοῦ. Οὕτω ἐξηγεῖται ἡ διατήρησις τῶν δασῶν ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ ταῖς πεδιάσιν (ἄλση), ἅτινα τούτου ἕνεκα εἶχον ἀφιερώσει εἰς ἰδίας θεότητας. Συγχρόνως εἶχεν ἀναφανῆ καὶ ἡ λατρεία τῶν νυμφῶν (Δενδρίτιδες, Δρυάδες, Ἀμαδρυάδες, Δρυμίδες, Αὐλωνίδες, Ναπαῖαι κτλ.), αἵτινες γεννῶνται ἀπὸ δένδρα καὶ ζῶσιν ἐφ' ὅσον καὶ αὐτά. Ἑκάστη νύμφη κατῴκει ἓν δένδρον, τούτου δὲ καταστρεφομένου συγκατεστρέφετο καὶ ἡ νύμφη. Διὰ τῆς θρησκευτικῆς ταύτης διδασκαλίας, λέγει ὁ κ. Χλωρός, ἥτις εἶνε προσωποποίησις τῆς στενῆς σχέσεως μεταξὺ δασῶν, βροχῆς καὶ πηγῶν, ἐσκόπουν νὰ προφυλάξωσι τῆς καταστροφῆς τὰ ἐκ δρυῶν καὶ ἐλατῶν δάση. Πρὸς τοῦτο δὲ φέρει καὶ παράδειγμα τὰ μέχρι σήμερον σωζόμενα ἱερὰ δάση τῆς Ἀρκαδίας.

Πρὸς τούτοις ὅμως οἱ ἀρχαῖοι ἐπρέσβευον ὅτι αἱ νύμφαι *γίγνονται ἔκ τε κρηνῶν, ἀπό τ' ἀλσέων ἔκ θ' ἱερῶν ποταμῶν.* Ἐκ τούτου γίνεται δῆλον ὅτι ὡς νύμφας ἐθεώρουν οἱ ἀρχαῖοι αὐτὰς ταύτας τὰς πηγὰς καὶ τὸ ὕδωρ. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεμία θρησκευτικὴ ἰδέα ἱδρύθη ἄνευ θαυμάτων καὶ ποινῶν, πρὸς σωτηρίαν τῶν δασῶν ἐπενοήθη ὁ μῦθος τοῦ Ἐριχθονίου, βασιλέως τῆς Ἀττικῆς. Κατὰ τὸν μῦθον τοῦτον δηλ. ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Δήμητρος εὑρίσκετο ἱερά τις δρῦς. Ὁ Ἐριχθόνιος διέταξε ποτὲ νὰ ῥίψωσι δρῦν τινα ἱερὰν εὑρισκομένην ἐν τῷ ἱερῷ ἄλσει τῆς Δήμητρος. Οὐδεὶς ὅμως ἐτόλμησε νὰ πράξῃ τοῦτο φοβούμενος τὴν φοβερὰν τιμωρίαν τῆς θεᾶς. Ὁ Ἐριχθόνιος ὅμως λαβὼν πέλεκυν ἤρξατο αὐθαδῶς καταφέρων αὐτὸν ἐπὶ τοῦ κορμοῦ. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πρώτου κτυπήματος ἐκβλύζει αἷμα καὶ φωνή τις ἀκούεται ἀπὸ τοῦ κορμοῦ. «Ἐντὸς τοῦ δένδρου εὑρίσκομαι ἐγὼ ἡ εἰς τὴν Δήμητρα λίαν προσφιλὴς νύμφη.» Ἀλλ' ὁ Ἐριχθόνιος ἐξακολουθεῖ τὰ κτυπήματα μέχρις οὗ ἡ δρῦς πίπτει. Ἐὰν ὅμως τὸ κακούργημα τοῦτο ἔμενεν ἀτιμώρητον, ἤθελεν ἐπέλθει καταστροφὴ ὅλων τῶν δασῶν. Ἕνεκα τούτου ἅπασαι αἱ Δρυάδες παρεκάλεσαν τὴν Δήμητρα νὰ τιμωρήσῃ τὸν δράστην τοῦ κακοῦ. Ἡ Δημήτηρ λοιπὸν ἀποστέλλει εὐθὺς νύμφην τινὰ *Ὀρεάδα* εἰς τὸν ψυχρὸν Καύκασον, τουτέστιν ἐκεῖ ἔνθα ἡ βλάστησις ἀδυνατεῖ ν' ἀναπτυχθῇ, ὅπως φέρῃ τὸν λιμὸν καὶ εἰσαγάγῃ αὐτὸν ἐν τῷ σώματι τοῦ Ἐριχθονίου, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Ὁ Ἐριχθόνιος βουλιμιᾷ δεινῶς, τρώγει ἀδιακόπως καὶ δὲν δύναται νὰ κορεσθῇ. Οὕτω καταναλώσας ὅλην αὐτοῦ τὴν περιουσίαν καὶ καταφαγὼν καὶ μέγα μέρος τοῦ σώματός του, τέλος ἀπόλλυται.

Ἡ σημασία τοῦ μύθου τούτου γίνεται καταφανὴς ἐὰν ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἡ Δημήτηρ εἶνε ἡ γεωπονία καὶ ὅτι ἡ δρῦς εἶνε προσωποποίησις τῶν δασῶν. Ἡ καταστροφὴ τῶν δασῶν εἶνε καταστροφὴ καὶ τῆς γεωργίας, ἧς ἀποτέλεσμα ὁ λιμὸς ὁ ἀπαντῶν καὶ σήμερον ἔτι εἴς τινας ἀποδασωθείσας χώρας τῆς Ἑλλάδος, ἔνθα οἱ κάτοικοι ζῶσι λίαν πενιχρῶς ἐξ ἀσημάντου αἰγοτροφίας.

Καὶ οἱ νεώτεροι δὲ Ἕλληνες χρεωστοῦμεν εἰς τὴν θρησκείαν τὴν σωτηρίαν τῶν δασῶν. Οὕτω π. χ. ἐν Ἀκαρνανίᾳ μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας ἑορτῆς τινος ἢ Κυριακῆς ὁ ἱερεὺς ἐνδεδυμένος τὰ ἱερὰ ἄμφια αὐτοῦ καὶ ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν προκρίτων καὶ ὅλου τοῦ λαοῦ εἰσήρχετο ἐν πομπῇ εἰς τὸ παρὰ τὸ χωρίον ἢ τὴν κωμόπολιν δάσος. Ἐνταῦθα ἐξελέγετο εὐτραφές τι καὶ καλῶς ηὐξημένον δένδρον ἠνοίγετο ὀπὴ ἐν αὐτῷ, ὁ δὲ ἱερεὺς ἐνέθετεν ἐν αὐτῷ ὕψωμα, ἔκλειε τὴν ὀπήν, ἐχάραττεν ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, οὕτω δὲ ὅλον τὸ δάσος ἦτο ἱερόν, ἦτο *ὑψωμένον*. Δυστυχῶς ἡ ἱεροτελεστία αὕτη ἐπαύσατο ἀπὸ τοῦ 1836.

Εἶτα ὁ κ. Χλωρὸς ἀναφέρει διάφορα χωρία τῶν ἀρχαίων, δι' ὧν ἀποδεικνύεται ὅτι καὶ διατάξεις ὑπῆρχον πρὸς σωτηρίαν τῶν δασῶν καὶ συντήρησιν αὐτῶν, εἶτα δὲ εἰσέρχεται εἰς τὰς καθ' ἑκάστην δασονομικὰς τοῦ Θεοφράστου καὶ ἄλλων συγγραφέων γνώσεις. Σ. Μ].

Θεραπεία τοῦ καρκίνου τῆς μήτρας διὰ μερικῆς ἢ ὁλικῆς ἐξαιρέσεως αὐτῆς ὑπὸ Ἀριστ. Πετρίνη ἰατροῦ. Ἐν Ἀθήναις 1884. σελ. 114. [Ἐν ἀρχῇ τῆς πραγματείας προτάσσονται τινὰ γενικὰ περὶ καρκίνου, ἰδίᾳ δὲ τοῦ τῆς μήτρας, εἶτα δὲ ἀπαριθμοῦνται τὰ μέσα πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ τὰ φαρμακευτικὰ ἢ χειρουργικά, πρὸς δὲ αἱ ἐπιπλοκαὶ κατὰ τὴν ἐγχείρησιν καὶ μετ' αὐτὴν καὶ ἡ ἀποθεραπεία. Ἡ διατριβὴ αὕτη προταθεῖσα ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς οἰκείας σχολῆς].

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[11 Ἰανουαρίου Παρασκευή) 1885.]

Μετὰ μεσημβρίαν τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐγένοντο ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως τὰ προαγγελθέντα γυμνάσια δι' ἀσφαιρων πυρῶν τοῦ 4 εὐζωνικοῦ τάγματος ὑπὸ τὴν διοίκησιν τοῦ κ. Βότσαρη. — Ἐν τῇ *Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως* ἐδημοσιεύθη ὁ πίναξ τῶν τελωνειακῶν εἰσπράξεων τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου 1884. Κατὰ τοῦτον αἱ εἰσπράξεις τοῦ παρελθόντος μηνὸς Νοεμβρίου ἀνῆλθον ἐν συνόλῳ εἰς δρ. 2,380,671, ἐξ ὧν 1,775,439 εἰσεπράχθησαν ἐκ τελῶν εἰσαγωγῆς, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἐξ ἐξαγωγῆς, ἐγγείων φόρων κτλ. Αἱ ἀπὸ τῶν τελῶν τῆς εἰσαγωγῆς εἰσπράξεις ὑπελείφθησαν τοῦ ἀντιστοίχου μηνὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ δραχ. 407,666. Αἱ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι τέλους Νοεμβρίου τοῦ 1884 εἰσπράξεις τῶν τελῶν τῆς εἰσαγωγῆς ἀνέρχονται εἰς 17,714,661, ὑπολειπόμεναι τῶν εἰσπράξεων τῶν αὐτῶν μηνῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους κατὰ δρ. 1,079,026. — Τὸ διὰ τὴν β' ἑξαμηνίαν τοῦ παρελθόντος ἔτους μέρισμα τῆς ἑταιρίας τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Πειραιᾶ σιδηροδρόμου ὡρίσθη εἰς δρ. 13.40. — Ἐν Σύρῳ μέλλει ν' ἀνεγερθῇ ὁ ἀνδριὰς τοῦ Μιαούλη, τὴν δαπάνην τοῦ ὁποίου κατέλιπε διὰ τῆς διαθήκης του ὁ ἀοίδιμος Σταμ. Πρώϊος καὶ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἑρμουπόλεως ἐξέδωκε προκήρυξιν προσκαλοῦν τοὺς Ἕλληνας γλύπτας εἰς διαγωνισμόν. — Ἡ ἐκ τῶν τελευταίων τρικυμιῶν ζημία, ἣν ὑπέστη ὁ μῶλος Κατακώλου, ἀνέρχεται εἰς 500,000 δραχμῶν, ἀλλ' ἵνα ἐπανορθωθῇ ἡ βλάβη θ' ἀπαιτηθῶσι περὶ τὸ ἑκατομμύριον. — Ἀφίκετο ἐξ Ἱεροσολύμων ὁ ἀβυσσινὸς ἀρχιμανδρίτης Γεώργιος υἱὸς Συμεὼν καὶ εἷς ἀβυσσινὸς διάκονος. Ὁ ἀρχιμανδρίτης οὗτος εἶνε ἡγούμενος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀβυσσινιακῆς ἐκκλησίας, διετάχθη δὲ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἰωάννου νὰ συνοδεύσῃ τὸν ἡμέτερον ἀπεσταλμένον κ. Μητσάκην μέχρις Ἀθηνῶν καὶ νὰ προσφέρῃ,

τὰ ἴδια σεβάσματα καὶ τὰς προσρήσεις τοῦ βασιλέως Ἰωάννου καὶ τῶν ὑπουργῶν Αὐτοῦ εἰς τὸν βασιλέα Γεώργιον καὶ τὰς ἀρχάς. Πρόχθες δὲ ὁδηγούμενος ὑπὸ τοῦ κ. Μητσάκη παρουσιάσθη εἰς τὸν πρωθυπουργόν, ὅστις φιλοφρόνως ὑπεδέξατο αὐτόν, καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς ὑπουργούς. — Καθὰ ἐξ Ἀβυσσινίας ἀγγέλλεται, ἀφίκετο αὐτόθι ὁ ὑπὸ τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως ἀποσταλεὶς ἰατρὸς κ. Ν. Παρίσσης γενόμενος δεκτὸς μετ' ἐνθουσιασμοῦ ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ λαοῦ τῆς χώρας ταύτης τυχὼν διακεκριμένων ἐνδείξεων τιμῆς. —Ἡ ἐνοικίασις τοῦ δημοτικοῦ φόρου Πειραιῶς κατεκυρώθη ἀντὶ 350,000 δραχμῶν ἐπ' ὀνόματι ὁμάδος ἐμπόρων. — Πολλαὶ τῶν ἐκ Θεσσαλίας μετανασteυσασῶν ὀθωμανικῶν οἰκογενειῶν [illegible] αὐτόθι, ἐκ [illegible] Σμύρνης, Μαγνησίας, Ἀτταλείας, Κατερίνης καὶ ἀλλαχόθεν, πικρὰν [illegible] μεταμέλειαν. Περὶ [illegible] ἐσχάτως εἰς τὰ χωρία Μπαλαμοὺτ τοῦ Τυρνάβου καὶ Μικρὸ Κεσσερλὴ τοῦ δήμου Νέσσωνος τῆς Λαρίσσης λάθρα ἀναχωρήσασαι ἐκ τῶν τόπων εἰς οὓς μετηνάστευσαν, ὡς κωλυόμεναι ὑπὸ τῶν ὀθωμανικῶν ἀρχῶν.—Αἱ εἰσπράξεις τοῦ τελωνείου Πειραιῶς κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα ἀνῆλθον εἰς 574,175 δραχμάς.— Ἀναμένονται εἰς Πειραιᾶ τὰ τρία νέα πλοῖα *Εὐρώτας*, *Πηνειός*, καὶ *Ἀχελῷος* ἅτινα ἀπέπλευσαν ἐκ Λονδίνου. — Κατ' αὐτὰς μεταφέρονται εἰς τὸ φρενοκομεῖον Κερκύρας, ὅπερ καταλλήλως ἐπεσκευάσθη καὶ ηὐξήθη, οἱ ἐν Δαφνίῳ τριάκοντα πάσχοντες, διαλυομένου τοῦ καταστήματος τούτου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κκ. Σ. Κ. Μεσολόγγιον, Σ. Ζ. Κέρκυραν καὶ Γ. Δ. Δ. Λάρισσαν. Ἐνεγράφησαν ἅπαντες. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικάς σας ἐνεργείας. — κ. Μ. Θ. Β. Λάρνακα. Τὰ βιβλία ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς.—κ Δ...Μ... Ἀτυχῶς εἶνε ἀκατάλληλον διὰ τὴν «Ἑστίαν».—κ. Σ. Γ. Bielitz. Ἡ συνδρομὴ ἐλήφθη. Τὸ ἀντίτιμον τῶν 2 τόμων εἶνε φρ. 10 καὶ λεπτὰ 60 διὰ ταχυδρ. τέλη. Δελτία τοῦ Α' ἔτους δὲν ὑπάρχουσι, διότι ἡ ἔκδοσις αὐτῶν ἤρξατο τὸ Β' ἔτος. Ἀντίτιμον ἑκάστου φύλλου λεπ. 25, ἑκάστου δελτίου λεπ. 10. Εἰς τὰ ἄλλα τῆς ἐπιστολῆς ὑμῶν ἀπαντῶμεν: Τὰ Ἅπαντα Συμεὼν τοῦ Μεταφραστοῦ εὑρίσκονται ἐν τοῖς ἐνταῦθα βιβλιοπωλείοις. Περὶ τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ πλήρη βιβλιογραφίαν θέλετε εὕρει ἐν τῇ «Nouvelle biographie Générale τοῦ Didot» (Τόμῳ Β', σελ. 121). Εἰς ταύτας ἐν προσθήκῃ σᾶς σημειοῦμεν τὰς ἑλληνικὰς ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, ἔνθα περιέχονται εἰδήσεις περὶ Ἀλῆ-πασᾶ, τὰς σημειώσεις τοῦ ποιητοῦ Βαλαωρίτου εἰς τὴν «Κυρὰ-Φροσύνην», πρὸς δὲ καὶ τὸ ἑξῆς εἰδικὸν σύγγραμμα· «Vie d'Ali-Pacha visir de Janina, surnommé Aslan ou le lion par Mr Alphonse de Beauchamp. Paris. 1822. Ὑπάρχει καὶ μυθιστορία πρωτότυπος ἑλληνικὴ «Ἀλῆ-πασᾶς» ὑπὸ Ῥάμφου. — κ. Μ. Φ. Λαύριον. Ἐνεγράψαμεν καὶ τοὺς 5. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Τὰς ἀποδείξεις καὶ τὸ περίσσευμα ἐπέμψαμεν ταχυδρομικῶς.—κκ. Α. Ν. Κ. Ῥοστόβ, Η. Η. Κέρκυραν, Η. Α. Φ. Ἀργοστόλιον, Ζ. Φ. Τεργέστην, Ν. Ι. Ν. Κάρυστον, Α. Κ., Γ. Α. Δ. καὶ Ε. Τ. Πάτρας, Σ. Τ. Μέγα Κεσερλῆ, Γ. Δ. Π., Ν. Τ. Δ. καὶ Ι. Δ. Μ. Σύρον, Γ. Ζ. Βῶλον, Ε. Σ. Λευκάδα, Σ. Μ. Χ. Τσατσάκ, καὶ Χ. Π. καὶ Σαν Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν.—κ. Χ. Σ. Λ. Σμύρνην. Τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον συνεστάθη τῷ 1837. Ἐν ἀρχῇ [illegible] ἐνεγράφησαν [illegible] 50 μόνον· σήμερον ἀριθμοῦνται εἰς 2,100 περίπου.—κ. Ἀδελφ. Σ. Τσατσάκ. Ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον καὶ τῶν 3, εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα. Περὶ τῶν τόμων τῆς «Ἑστίας» ἴδετε ἀγγελίαν ἐν τῷ Δελτίῳ. Βιβλία ἄλλα πλὴν τῶν ἀγγελλομένων διὰ τοῦ Δελτίου δὲν ὑπάρχουσιν ἐν τῷ γραφείῳ ἡμῶν.—*Μεταφραστῇ*. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλόφρονα προσφοράν σας. Ἀλλ' ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι τὸ ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» δημοσιευθησόμενον μυθιστόρημα κατὰ τὸ 1885 εἶνε ἤδη ἕτοιμον. Ἐὰν ἐπιμένετε καὶ μετὰ τοῦτο, λάβετε τὴν καλοσύνην νὰ μᾶς στείλητε τὸ πρωτότυπον ἵνα διέλθωμεν αὐτὸ καὶ ἀποφανθῶμεν.—κ. Σ. Μ. Σ. [illegible] Τὰ [illegible] ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς. — κ. Α. Π. Φιλιππούπολιν. Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους. Ταχυδρομικῶς δ' ἀπηντήσαμεν ὑμῖν.—Le jupe. Ἐνταῦθα. Ἀκατάλληλον ἀτυχῶς διὰ τὴν «Ἑστίαν».—κ. Α. Ι. Σάμον. Ἡ ἀποστολὴ θὰ ἐξακολουθήσῃ τακτικῶς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰ σταλέντα.—κ. Π. Δ. Ρ. Θέλομεν ζητήσει πληροφορίας καὶ σᾶς ἀπαντήσει εἰς προσεχὲς Δελτίον.—κ. Ν. Δ. Χ. Πάτρας. Διότι δὲν συναπεστάλη καὶ τὸ ἀντίτιμον.— κ. Ε. Ξ. Πειραιᾶ. Ἐνεγράφησαν ἀμφότεροι. Αἱ ἀποδείξεις σταλήσονται τῷ αὐτόθι ἀνταποκριτῇ τῆς «Ἑστίας». — κ. Χ. Ρ. Σμύρνην. Θέλομεν συμμορφωθῇ τῇ παραγγελίᾳ σας.—*Δυσπίστῳ*. Εἶνε βέβαιον ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ῥιπτομένων βολῶν ἵνα φονευθῇ εἷς μόνος ἄνθρωπος ἐν πολέμῳ εἶνε σημαντικώτατος. Ὁ στρατάρχης Σὰξ ἔλεγεν ὅτι διὰ τὸν φόνον ἑνὸς στρατιώτου ἐν τῇ μάχῃ ἀπῃτεῖτο τόσος μόλυβδος ὅσον εἶνε τὸ βάρος τοῦ σώματος τοῦ στρατιώτου. Ὁ Gassendi, πραγματευθεὶς τὸ ζήτημα μαθηματικῶς εὗρεν ὅτι τὸ βάρος τοῦ καταναλισκομένου μολύβδου ἔν τινι μάχῃ ἦτο πάντοτε πολὺ ἀνώτερον ἀπὸ τὸ βάρος τῶν φονευομένων ἀνδρῶν. Καὶ σήμερον δὲ τὸ πρᾶγμα ἔχει ὁμοίως. Οὕτω κατὰ τὸν κ. Chesnel ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Σολφερίνου οἱ Αὐστριακοὶ ἔρριψαν 8,400.000 βολὰς τουφεκίου, δι' ὧν ἐφονεύθησαν μὲν 2,000, ἐπληγώθησαν δὲ 10,000 ἐκ τοῦ γαλλοσαρδικοῦ στρατοῦ. Ἑπομένως εἰς ἕκαστον μὲν πληγωθέντα ἀναλογοῦσιν 800 βολαί, εἰς ἕκαστον δὲ φονευθέντα 4,200. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μέσον βάρος ἑκάστης σφαίρας ἦτο 30 γραμμάρια, ἕπεται ὅτι ἐχρειάσθησαν τοὐλάχιστον 126 χιλιόγραμμα, ἤτοι ὑπὲρ τὰς 90 ὀκάδας μολύβδου δι' ἕκαστον ἄνδρα φονευθέντα.—κ. Ζ. Σ. Λήξούριον. Ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον καὶ τῶν 3. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. Τὰς ἀποδείξεις ἐπέμψαμεν πρὸς ἕνα ἕκαστον τῶν συνδρομητῶν.—κ. Ε. Γ. Temruk. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστάλη τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα.—*Ἀκριβολόγῳ*. Τὰ ἔχουν βαπτίσει *ὑποπτερνίδας*· οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχον λέξιν, ὑποθέτομεν, διότι δὲν εἶχον καὶ τὸ πρᾶγμα. —κ. Γ. Κ. Βραΐλαν. Ἀπεστάλη. — κ. Δ. Κ. Β. Σῦρον. Αἱ ἀποδείξεις σταλήσονται λίαν προσεχῶς τῷ αὐτόθι ἀνταποκριτῇ τῆς «Ἑστίας». Τὸ διπλοῦν φύλλον ἀπεστάλη ἐκ νέου. —κ. Η. Φ. Β. Κωνσταντινούπολιν. Ἤρξατο ἀποστολὴ πρὸς τὸν κ. Κ. Τζ.—*Φίλῳ Μ.* Ἐὰν δὲν ἐξετάζῃ ποτὲ τί φρονεῖ ὁ ἴδιος περὶ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τί φρονοῦν οἱ πολλοὶ περὶ αὐτοῦ.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

[Τῷ πρώτῳ λύτῃ ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις, τῷ πρώτῳ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῷ πρώτῳ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ δοθήσεται ὁ τελευταῖος τόμος τῆς «Ἑστίας».]

Νὰ κατατεθῶσιν αἱ 28 πεσσοὶ τοῦ ντομινὸ εἰς σχῆμα ὀρθογωνίου [illegible] τοῦ κυρίου σχήματος, τέσσαρα διπλᾶ, τοιουτοτρόπως ὥστε νὰ σχηματισθῶσιν ἐκ τῶν [illegible] τετράγωνα, ἤτοι 2 τετράγωνα ἐκ λευκῶν, 2 ὅμοια ἔχοντα τοὺς *ἄσσους*, ἄλλα τόσα τὰ *δύο*, 2 ἄλλα τὰ *τρία*, 2 τὰ *τέσσαρα*, 2 τὰ *πέντε* καὶ 2 τὰ *ἕξ*.

2

[illegible] συλλαβὴν ἂν χάσω, ἀπὸ [illegible] ἀρχαῖον θὰ μεταβληθῶ, θὰ γείνω νῆσος... νῆσος τοῦ Αἰγαίου.

3

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν

Π
Α
Ρ
Α
Π Α Ρ Α Σ Η Μ Ο Ν
Η
Μ
Ο
Ν

4

Τὸ πρῶτον εἶνε πρόθεσις, τὸ ἄλλο πόλις στρογγυλή.
Τὸ σύνολον μὲ κόλασιν τὴν οἰκουμένην ἀπειλεῖ.

Δ*.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Λεπτά, ἑπτά.

2

C'est le secret de Polichinelle.

3

Σκύλος—λύκος.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

11 Ἰανουαρίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	348.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	126.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	
» 10,000,000 τῶν 5 » » »	
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	347.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	185.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως . . »	104.—
Ἀσφαλ. Ἑταιρία «Ἀρχάγγελος» »	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	68.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	411.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . Δρ.	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον . . . . . . Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας . . . . »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ	—Τραπεζικὸν 3μην.	— 25,35
	Ὄψεως	
ΓΑΛΛΙΑΣ	—Ἐθνικῆς Τραπέζης 3ημ.	100½
»	Τραπεζικὸν 3μην.	

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	20.40
Λίρα στερλίνα	
Λίρα ὀθωμανική	23.05

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΚΑΡΟΛΟΥ ΜΠΕΚ

Δέχεται συνδρομητὰς εἰς τὸ κάλλιστον περιοδικὸν τοῦ συρμοῦ

LA SAISON

Ἐτησία συνδρομὴ τῆς ἁπλῆς ἐκδόσεως:
Ἀθηνῶν δραχμὰς 9. — Ἐπαρχιῶν δραχμὰς 11
Ἐτησία συνδρομὴ τῆς πολυτελοῦς ἐκδόσεως:
Ἀθηνῶν δραχμὰς 18. — Ἐπαρχιῶν δραχμὰς 22.

Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν θέλοντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ ὀφείλουσι νὰ συνοδεύωσι τὰς αἰτήσεις αὐτῶν μετὰ τοῦ ἀντιτίμου τῆς συνδρομῆς, ἀποστελλομένης διὰ χαρτονομίσματος ἢ γραμματοσήμου ἐντὸς ἐπιστολῆς συστημένης πρὸς τὸν κ. Κάρολον Μπέκ.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΡΟΣΙΝΗ

ΕΙΔΥΛΛΙΑ

Νεος Τομος Ποιηματων. — Δρχ. 2,50

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΙΣΤΟΙ ΑΡΑΧΝΗΣ	δρ. ν.	1
ΣΤΑΛΑΚΤΙΤΑΙ	»	2
ΑΓΡΟΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ	»	2
ΤΡΕΙΣ ΗΜΕΡΑΙ ΕΝ ΤΗΝΩ	»	1

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς ΕΣΤΙΑΣ.

Ἀποστέλλονται πρὸς αἰτοῦντας ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΘΕΟΔΩΡΑ

ΠΟΙΗΜΑ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΝ ΕΙΣ ΜΕΡΗ ΠΕΝΤΕ
ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ
ΥΠΟ ΚΛΕΩΝΟΣ ΡΑΓΚΑΒΗ

Τόμος πολυτελέστατα δεδεμένος, μετὰ εἰκόνων, εἰς σχῆμα μέγα 8ον ἐκ σελίδων 277.

Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. Καρόλου Μπὲκ ἀντὶ δραχμῶν 10.

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ

Ἐν Ἀθήναις, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ.

Ἅπαντα τὰ εἴδη γραφικῆς ὕλης εἰς τιμὰς μετρίας. Κονδυλοφόροι παντὸς εἴδους, γραφίδες, σφραγῖδες χαρασσόμεναι ἐνταῦθα, ἐπισκεπτήρια ἐκτυπούμενα στιγμιαίως. Συνέστησε πρὸ πολλοῦ Μηχανικον Φακελλοποιειον, ὅπερ τελειοποιηθὲν ἐσχάτως διὰ προσθήκης νέων μηχανημάτων κατασκευάζει καὶ προμηθεύει φακέλλους τελειοτάτους εἰς τιμὰς εὐθηνοτέρας τῶν εὐρωπαϊκῶν. Τὸ μέγα τοῦτο κατάστημα εἶνε τὸ μόνον προμηθεῦον *κατάστιχα* τοῦ γνωστοῦ οἴκου Edler καὶ Krische τοῦ Ἀννοβέρου.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ Π. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ

	Δρ.
ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ (μικραὶ σκηναὶ κατάλληλοι πρὸς παράστασιν ὑπὸ παιδίων ἐν σχολικαῖς ἢ οἰκογενειακαῖς ἑορταῖς)	1,50
ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΤΟΥ ΕΥΣΕΒΙΟΥ (παιδικὸν μυθιστόρημα κατὰ τὴν Ε. Δουπουή)	1,50
ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΑΝ! (ναυτικὸν μυθιστόρημα κατὰ τὸν Μέην-Ρὴδ μετὰ 25 εἰκονογραφιῶν)	1,75
ΠΑΙΔΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ	2

Ταχυδρομικῶς ἀποστέλλονται προστιθεμένων 15 λεπτῶν δι' ἕκαστον τόμον.

Τόμοι τῆς «Ἑστίας» ὅλων τῶν προηγουμένων ἐτῶν πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ αὐτῆς ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5 ἕκαστος, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.

Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀγοράζοντες τόμους τῆς «Ἑστίας» ἐπιβαρύνονται καὶ μὲ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη, ἅτινα εἶνε δι' ἕκαστον τόμον ἄδετον λεπτὰ 50, δεδεμένον λεπτὰ 80.

Ὡσαύτως ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται καὶ παλαιὰ φύλλα αὐτῆς καὶ δελτία, τὰ μὲν φύλλα πρὸς λεπτὰ 25, τὰ δὲ δελτία πρὸς λεπτὰ 10.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΜΕΛΕΤΑΙ Ιωαννου Σκαλτσουνη

Ἀντίτυπα τῶν δημοσιευθεισῶν μελετῶν, ὧν ἕκαστον τιμᾶται δραχμὰς πέντε, εὑρίσκονται παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις Ἀντωνιάδῃ καὶ Ἀνέστῃ Κωνσταντινίδῃ.

ΣΥΛΛΟΓΗ τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ νόμων, βασιλικῶν διαταγμάτων καὶ ὑπουργικῶν διαταγῶν ὑπὸ Ἰωάννου Καρακάλου, λοχαγοῦ. Τεῦχος Α' — Στρατολογικά. Ἀθῆναι 1884. 8ον, σελ. 345. Τιμᾶται δραχ. 8.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΤΗΤΟΣ λόχου, ἴλης ἢ πυροβολαρχίας κτλ. Τεῦχος Α' — Ἐγκριθὲν ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν ὑπὸ Ἰωάννου Π. Καρακάλου, λοχαγοῦ. Ἐν Ἀθήναις 1883. 8ον, σελ. 886. Τιμᾶται δραχ. 2.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β'. 969

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 421.—20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1885.—ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Γ' — ΑΡΙΘ. 473

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Ὑπόμνημα τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Ἀργείων περὶ τῆς ἀπὸ Κορίνθου εἰς Ναύπλιον διὰ τοῦ Ἄργους, καὶ τῆς ἀπὸ Ἄργους εἰς Μύλους σιδηροδρομικῆς γραμμῆς τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Πελοποννήσου. Πρὸς τὸ Σ. ὑπουργικὸν συμβούλιον, τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς Γενικῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἀναδόχου τῆς κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς—Ἀθηνῶν—Πελοποννήσου.

Τὸ ζήτημα, περὶ οὗ πραγματεύεται τὸ προκείμενον ὑπόμνημα, ὅπερ ἐκτυπωθὲν διενεμήθη καὶ εἰς πάντα τὰ γραφεῖα τῶν ἐφημερίδων, ὅπως γείνῃ περὶ τούτου λόγος καὶ ἐπιτευχθῇ ἡ προσήκουσα λύσις, δὲν εἶνε τοπικὸν τοῦ Ἄργους, ὡς δύναταί τις νὰ ὑπολάβῃ, ἀλλ' ἀφορᾷ εἰς πάντα τὰ συμφέροντα, ἅτινα πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ σιδηροδρομικὴ γραμμή, μέλλουσα νὰ συνδέσῃ τὰς Ἀθήνας μετὰ τῆς κεντρικῆς Πελοποννήσου, συμφέροντα γενικά, οὐχὶ μιᾶς ἢ δύο, ἀλλ' ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς χερσονήσου ταύτης.

Ὡς τοιοῦτον δὲ καὶ μόνον πραγματευόμεθα καὶ ἡμεῖς τοῦτο ἐνταῦθα, λαμβάνοντες ἀφορμὴν ἐκ τοῦ σταλέντος ἡμῖν ὑπομνήματος, ἀσχέτως πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ πρὸς τὰς ἐπαρχιακὰς ἀντιζηλίας.

Τὸ περὶ οὗ πρόκειται ζήτημα ἔχει ὡς ἑξῆς· Κατὰ τὸν νόμον περὶ κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς—Ἀθηνῶν—Πελοποννήσου τοῦ 1882 ἐνεκρίθη ἐν ἄλλοις καὶ ἡ σύστασις σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἀπὸ Κορίνθου δι' Ἄργους εἰς Ναύπλιον, καὶ ἀπὸ Ἄργους εἰς Μύλους. Οὐδὲν δὲ τούτου φυσικώτερον καὶ ὁμαλώτερον, διότι ἡ γραμμὴ αὕτη, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοὐλάχιστον, μέλλουσα νὰ καταλήξῃ εἰς Μύλους, ἐπίνειον τῆς Τριπόλεως καὶ τῆς κεντρικῆς ἐν γένει Πελοποννήσου, ἀκολουθεῖ εὐθεῖαν γραμμὴν ἀπὸ Κορίνθου μέχρι Μύλων διερχομένη δι' Ἄργους. Τὸ Ναύπλιον δὲ κείμενον μακρὰν τῆς εὐθείας, ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου ἐξυπηρετεῖται δι' ἰδιαιτέρας γραμμῆς αὐτοτελοῦς μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ Ἄργους. Οἱ προτιθέμενοι ἑπομένως ἐκ τῆς πρωτευούσης τοῦ Κράτους, ἢ ἐκ Κορίνθου, νὰ μεταβῶσιν εἰς Μύλους καὶ ἐντεῦθεν δι' ἁμαξῶν διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἀχλαδοκάμπου εἰς Τρίπολιν καὶ τὴν κεντρικὴν Πελοπόννησον καὶ τἀνάπαλιν, δὲν εἶχον παρὰ ν' ἀκολουθήσωσιν εὐθεῖαν γραμμήν, ἥτις εἶνε καὶ ἡ συντομωτάτη πάντοτε ἐκ τῶν συνδεουσῶν δύο σημεῖα, τοιαύτη δὲ εἶνε κυρίως ἡ γραμμὴ ἀπὸ τῆς ἐξόδου τῶν Δερβενακίων πρὸς τὸ Ἀργολικὸν πεδίον μέχρι Μύλων· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει κατ' ἀνάγκην ὁ σιδηρόδρομος θὰ διήρχετο διὰ τοῦ Ἄργους, κειμένου ἐπὶ τῆς γραμμῆς ταύτης, ἄνευ τῆς παραμικρᾶς λοξοδρομίας. Ἀρκεῖ δὲ νὰ ῥίψῃ τις ἁπλοῦν βλέμμα ἐπὶ γεωγραφικοῦ χάρτου ἑλληνικοῦ διὰ νὰ κατανοήσῃ τὸ φυσικὸν τῆς γραμμῆς ταύτης καὶ τὴν ὀρθότητα καὶ ἀκριβῆ παρατήρησιν τῶν μηχανικῶν, οἵτινες μελετήσαντες ἐπὶ τόπου τὰς γραμμὰς καὶ διαγράψαντες τὰ σχέδια, συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ὁρισθῶσιν ἐν τῷ νόμῳ τὰ σημεῖα τῶν γραμμῶν, ἅτινα ὀρθῶς καὶ λογικῶς καὶ κατὰ τέχνην παρεδέχθησαν.

Καὶ οὕτω μὲν εἶχον τὰ πράγματα μέχρι τινός. Ἀλλ' ὅτε ἐγένετο ἀρχὴ ἐκτελέσεως τῆς διακλαδώσεως ταύτης ἀπὸ Κορίνθου εἰς Μύλους τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Πατρῶν, ἡ ἑταιρία ἡ ἀναλαβοῦσα τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ὑπέβαλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν νέον σχέδιον γραμμῆς, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ πρότερον εὐθεῖα ἀπὸ Δερβενακίων, Φιχτίων, Ἄργους, Μύλων ἐγκαταλιμπάνεται, καὶ γίνεται λοξή. Ἀπὸ Δερβενακίων προχωρεῖ μέχρι τῆς ἐρήμου Τύρινθος, ἐντεῦθεν δὲ εἰς Μύλους, ἐγκαταλειπομένου ἐκτὸς τῆς γραμμῆς τοῦ Ἄργους.

Ὁ θέλων ἐφ' ἑνὸς γεωγραφικοῦ πίνακος νὰ σπουδάσῃ τὴν γραμμήν, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐκεῖνος, ὅστις εἶδε καὶ γνωρίζει καλῶς τὸ Ἀργολικὸν πεδίον, τὰς θέσεις τῶν πόλεων Ναυπλίας καὶ Ἄργους, τὴν θέσιν τῶν Μύλων, τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους, τὴν παραγωγήν, τὴν μετὰ τῆς κεντρικῆς Πελοποννήσου συγκοινωνίαν, ἣν καὶ μόνην πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἡ γραμμὴ αὕτη, δὲν δύναται ἢ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀπορίαν του ἐπὶ τῇ μεταβολῇ τῆς πρώτης ἀρίστης συντόμου γραμμῆς καὶ τῆς παραδοχῆς μεγαλειτέρας λοξῶς διασχιζούσης τὸ Ἀργολικὸν πεδίον εἰς μέρη ὀλιγάνθρωπα καὶ ἄγονα, μὴ συνδεούσης τὰς δύο πόλεις, κυρίως δὲ τὸ Ἄργος, ὅπερ κυρίως καὶ ἤδη συγκεντροῖ ἐν ἑαυτῷ πᾶσαν τὴν παραγωγὴν τοῦ Ἀργολικοῦ πεδίου.

Δὲν εἰσερχόμεθα παντάπασιν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν λόγων, οἵτινες ὑπηγόρευσαν τὴν μεταβολὴν ταύτην, οὓς ἀναφέρει τὸ εἰρημένον ὑπόμνημα. Τοῦτο μόνον δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὁ ἀναγινώσκων αὐτὸ μετὰ γεωγραφικοῦ χάρτου ἢ ὁ γνωρίζων ἐξ αὐτοψίας τοὺς τόπους, ὅτι τὴν μεταβολὴν ταύτην ὑπηγόρευσαν λόγοι στερούμενοι ἐντελῶς πάσης δικαιολογικῆς βάσεως, διότι ἡ δευτέρα γραμμὴ σταθμὸν ἔχουσα ἐν τῷ ἀργολικῷ πεδίῳ ἔρημον, ἀκατοίκητον καὶ νοσῶδες μέρος, τὴν Τύρινθα, καταλείπουσα μακρὰν πόλιν πολυάνθρωπον, τὸ Ἄργος, οἰκουμένην ὁλοσχερῶς ὑπὸ γαιοκτημόνων, ἔχουσαν μέλλον εὐρὺ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της, δὲν ἐξυπηρετεῖ παντάπασι τὰ συμφέροντα τῆς ἑταιρίας καὶ τῶν οἰκούντων ἐν τῷ ἀργολικῷ πεδίῳ, δὲν ἐξυπηρετεῖ τὴν ταχύτητα, ἣν θέλει ἐπιζητήσει ὁ ἐκ τῆς κεντρικῆς Πελοποννήσου μεταβαίνων εἰς Κόρινθον καὶ Ἀθήνας, καὶ ἀναγκαζόμενος νὰ λοξοδρομῇ εἰς Τύρινθα ἢ Ναύπλιον· πρὸς δὲ θ' ἀπαιτήσῃ μείζονα δαπάνην κατασκευῆς, μείζονα ἀποζημίωσιν ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως καὶ θὰ ἐπιφέρῃ ἄλλα παρομαρτοῦντα ἄτοπα.

Τὸ ὑπόμνημα τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Ἀργείων πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν ἑταιρίαν σκοπὸν ἔχει νὰ παραστήσῃ τὸ ἄτοπον, τὸ ἀσύμφορον καὶ τὸ ἐπιβλαβὲς τῆς νέας γραμμῆς εἴς τε τὴν ἑταιρίαν καὶ εἰς τὰ συμφέροντα τὰ τοπικά, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὰ τῆς γενικῆς συγκοινωνίας τῆς κεντρικῆς Πελοποννήσου μετὰ τῆς πρωτευούσης. Ἐν αὐτῷ ἀναλύονται μετὰ πειστικότητος πάντες οἱ λόγοι, οἱ ὁποῖοι συνηγοροῦσιν εἰς τὴν μὴ μεταβολὴν τῆς γραμμῆς, λόγοι ἀρυόμενοι ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ἐξ αὐτῆς τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν τόπων καὶ τῶν περιστάσεων, ἐν αἷς ἕκαστος διατελεῖ. Ἂν δὲ συμβαίνῃ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀργείων νὰ ὁμιλῇ περὶ τῆς γραμμῆς τοῦ Ἄργους, τοῦτο προέρχεται διότι τὰ πράγματα ὁμιλοῦσιν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἡ θέσις του κεῖται ἐπὶ τῆς εὐθείας γραμμῆς τῆς ἀγούσης εἰς Μύλους, ἑπομένως συνηγορῶν ὑπὲρ τῆς γραμμῆς ταύτης δὲν συνηγορεῖ ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ μεροληπτικῶς καὶ ἐξ ἀντιζηλίας πρὸς τὸ Ναύπλιον, τὸ οὐδόλως βλαπτόμενον ἐκ τῆς πρώτης γραμμῆς τοῦ Νόμου, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν γενικῶν συμφερόντων τῆς πελοποννησιακῆς συγκοινωνίας, ἥτις θέλει ὑποστῇ καμπτομένης τῆς γραμμῆς τραῦμα καίριον οἷον ἤθελεν ὑποστῇ εὐθυτενὴς καὶ ἀκμαῖος κορμὸς δένδρου καμπτόμενος ἢ θλώμενος, παρεμποδιζομένης οὕτω τῆς ταχείας καὶ εὐκόλου μεταγγίσεως ἀπὸ τῶν ῥιζῶν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς τροφῆς καὶ διαταραττομένης τῆς φυσικῆς λειτουργίας, τὴν ὁποίαν ἐνταῦθα μὲν ὥρισεν ἡ φυσικὴ ζωή, ἐκεῖ δὲ αἱ τοπικαὶ καὶ χωρογραφικαὶ περιστάσεις.

Ἐλπίζομεν ὅτι τὸ ὑπόμνημα τοῦτο τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τῶν Ἀργείων, τὸ ἐμβριθῶς γεγραμμένον, θέλει δώσει ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἁρμοδίους πρὸς νέαν μελέτην ἐπιτόπιον τῆς γραμμῆς καὶ εἰς σκέψεις γενικωτέρας. Διὸ συνιστῶμεν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ καὶ μελέτην εἰς πάντας, οἵτινες ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἔχουσιν ἠθικὸν καὶ ὑλικὸν συμφέρον, ἵνα μὴ καταστραφῇ ἐκ προσωπικῶν λόγων καὶ φιλοτιμιῶν κοινωφελέστατον ἔργον σχετιζόμενον πρὸς τὴν ἐν γένει ζωτικὴν δύναμιν τῆς Ἑλλάδος, ἐξ ἐκείνων δὲ τὰ ὁποῖα ἅπαξ κατασκευαζόμενα ἔχουσι διάρκειαν μακράν, μὴ οὔσης εὐκόλου τῆς μεταβολῆς καὶ ἀντικαταστάσεως ἄνευ ζημιῶν τῆς κοινωνίας.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐξεδόθη πρὸ ἡμερῶν τὸ τρίτον τεῦχος τῆς «Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος» περιλαμβάνον, ὡς πάντοτε, πολλὰς ἀξιοσπουδάστους διατριβάς. Τὰ περιεχόμενα αὐτοῦ ἀναγράφομεν ἐνταῦθα ὡς ἑξῆς: Σ. Βάση, Ὑπατικὰ γράμματα πρὸς Ὠρωπίους. — Στεφάνου Α. Κουμανούδη, Ἐπιγραφαὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀμφιαράου. — Τοῦ αὐτοῦ, Δύο ἀττικὰ ψηφίσματα. — Δ. Φιλίου, Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἐλευσῖνος. — K. Purgold, Ἀρχαϊκὸν ἀέτωμα ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως. — Δ. Φιλίου, προσθήκη εἰς τὴν ἐξ Ἐλευσῖνος ἐπιγραφήν. — Ἀρχαιολογικαὶ εἰδήσεις.

Ἀπεικονίσματα. Ἀρχαϊκὸν ἀέτωμα ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως. — Ἀρχαϊκὰ γλυπτὰ ἐξ Ἐλευσῖνος. — Πανομοιότυπον Ἐλευσινιακῆς ἐπιγραφῆς.

— Εἰς ἀγγλικὰ φύλλα ἀναγινώσκομεν ὅτι ὁ κ. Θεόδωρος Βὲντ ἐκδίδει προσεχῶς σύγγραμμα περὶ Κυκλάδων καὶ περὶ τοῦ βίου τῶν νησιωτῶν Ἑλλήνων, σκοπεῖ δὲ νῦν νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας ἐπὶ τῶν Σποράδων. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τῶν ἐρευνῶν τούτων μόνον ἐλατήριον δὲν εἶνε ὁ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα θαυμασμός, διότι κατὰ τὸ «Ἀθήναιον», ὁ κ. Βὲντ ἐπώλησε πρὸ μικροῦ εἰς τὸ Βρεταννικὸν Μουσεῖον τὰς ἀρχαιότητας, ἃς ἀπεκόμισεν ἐκ τῶν ἐν Ἀντιπάρῳ προϊστορικῶν τάφων.

— Ἐξεδόθη καλλιτεχνικώτατον τὸ πρῶτον φυλλάδιον τῆς *Κλειοῦς*, τοῦ ἐν Λειψίᾳ ἐκδιδομένου μετ' εἰκόνων περιοδικοῦ, οὗτινος τὴν ἔκδοσιν προανηγγείλαμεν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*. Τὸ πρῶτον φυλλάδιον περιέχει ἐκλεκτὴν ὕλην ἐκ τῶν γνωστοτέρων παρ' ἡμῖν λογίων, κοσμεῖται δὲ ὑπὸ ὡραίων εἰκόνων.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ κ. Ν. Ἀποστολίδης καθηγητής, ἐλεγχόμενος», ὁ κ. Δ. Η. Κυριακόπουλος ἐδημοσίευσεν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐπὶ τῶν βιβλίων αὐτοῦ ἀπόφασιν τῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ὁρισθείσης ὅπως κρίνῃ τὰ εἰς αὐτὴν ὑποβληθέντα ἐγχειρίδια φυσικῆς ἱστορίας. Ἀνταπάντησιν δὲ ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Ἀποστολίδης διὰ τοῦ «Αἰῶνος».

— Ὁ ἐξ Ἀβυσσινίας ἐπανελθὼν πρόξενος κ. Δ. Μητσάκης, προσήνεγκεν εἰς τὸ Φυσιογραφικὸν Μουσεῖον τοῦ Πανεπιστημίου ἡμῶν κιβώτιον πλῆρες ἰχθύων τεταριχευμένων ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, ἐν οἷς καὶ χελῶναι μὲ ἀπολιθώματα, δῶρον σπάνιον ἀποστελλόμενον ἐκ μέρους τοῦ ἀρχιαλιέως τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης Ἕλληνος Ἰωάννου Κάκου.

— Κατὰ τὴν ἐν τῇ Κυανῇ Βίβλῳ δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν περὶ Κύπρου μέχρι τοῦ Μαρτίου τοῦ 1884 ὑπῆρχον ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ 162 Ἑλληνικὰ σχολεῖα, 76 Τουρκικά, 5 Καθολικὰ καὶ 1 Ἀρμενικόν. Ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις ἐφοίτησαν 6,400 μαθηταί, ἐν δὲ τοῖς Τουρκικοῖς 2,100.

Ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ μικρᾶς σημειώσεως δημοσιευθείσης ἐν τῇ Ἀλληλογραφίᾳ τοῦ Δελτίου τῆς 6 Ἰανουαρίου περὶ τοῦ πνεύματος τῶν λέξεων *ἔτος* καὶ *αὔριον* ὁ κ. Γ. Ν. Χατζιδάκης ἐπιστέλλει ἡμῖν τὰ ἑπόμενα·

« Φίλε Κύριε Διευθυντά,

Ἡ λέξις *ἔτος* φαίνεται ὅτι *πολλαχοῦ* τῆς Ἑλλάδος *ἀπηγγέλλετο, μάλιστα ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις*, μετὰ δασέος πνεύματος· π. χ. ἐν *Ἡρακλεωτικοῖς* πίναξι *πενταέτηρίς*, ἐν ἐπιγρ. *Ἁλικαρν. ἕτος, ἐν Κρητικῇ δεχέτη, Κερκυραϊκῇ ἐνδεχέτηρον*, ἐν *Ἀμοργίνῃ ὀκτωκαιδεχέτης, ἐν Φολεγανδρίᾳ ἐννεακαιδεχέτης, ἐν Θεσσαλονικείᾳ τεσσαρακαιδεχέτης, ἐν Ῥωμαϊκῇ ὀκτωκαιδεχέτης* καὶ *δωδεχέτης* καὶ *καθ' ἕτος*· ὁμοίως ἐν ἐπιγραφαῖς *ἐκ Λαμψάκου, Σύρου, Μυλάσων, Τέω, Εὐμενείας* ἀναγινώσκεται *καθ' ἕτος*, καὶ ἐν Ἀττικαῖς ἐπιγραφαῖς ἀνεγνώσθη ἡ λέξις μετὰ δασέος πνεύματος. Ἀλλ' ἐν τῇ λογίᾳ Ἀττικῇ καὶ τῇ κατόπιν κοινῇ γλώσσῃ ἐπεκράτησεν ὁ ψιλούμενος τύπος *ἔτος*, διότι ὁ μετὰ δασείας ἀπαγγελλόμενος σχεδὸν πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ὡς φαίνεται, ἐνομίζετο χυδαῖος· Ἀλλ' οὐχ ἧττον ὁ χυδαῖος οὗτος τύπος μετέπλασε καὶ τὸ ὑπὸ πολλῶν μεταγενεστέρων μνημονευόμενον *ἐπ' ἔτος* καὶ *ἐπετινὸς* εἰς τὸ *ἐφέτος* καὶ *ἐφετινὸς* καὶ ταῦτα τὰ χυδαῖα, ἂν θέλητε, *ἐκληρονόμησε* καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς λαλουμένη *κατὰ τὸ ἔθος* αὐτῆς. Ταῦτα ἄρα ὡς διὰ πάντων τῶν αἰώνων ἐν χρήσει μαρτυροῦσί τι περὶ τῆς γλώσσης ἡμῶν, οὐχὶ δὲ τὰ ἐπ' ἐσχάτων εἰς χρῆσιν ἐλθόντα ἢ ἐπανελθόντα *ἐπετηρίς, ἐπέτειος* κτλ. Ἂν δὲ τὸ *αὔριον* ἐδασύνθη ποτὲ ἢ μή, δὲν δύναμαι ν' ἀποδείξω. Δυνατὸν νὰ συνέβη καὶ εἰς τοῦτο ὅ,τι καὶ εἰς τὴν λέξιν *ἔτος*, δυνατὸν ὅμως νὰ ἑρμηνευθῇ τὸ *μεθ' αὔριον* καὶ ἄλλως, τ. ἔ. ὡς σχηματισθὲν κατὰ τὸ *μεθ' ἡμέραν, (ς) καθ' ἡμέραν* κ.τ.τ., δηλαδὴ δυνατὸν κατ' ἀναλογίαν τοῦ δασυνομένου *ἡμέρα*, *τὴν αὔριον ἡμέραν* κτλ. τὸ αὔριον νὰ ἐλέχθη *αὔριον*· πρβλ. *ἡμᾶς* ἀντὶ *ἡμᾶς* κατὰ τὸ *ὑμᾶς*.

Τὸ δ' οὕτω σχηματισθὲν *μεθ' αὔριον ἐκληρονομήθη* ἡμῖν διὰ πάντων τῶν αἰώνων· πρβλ. *καθένας, ἀφοῦ* κτλ. Τὸ δὲ ἐπ' ἐσχάτων διὰ τῆς παιδείας *ἐπαναληφθὲν ἐπαύριον* οὐδὲν περὶ τῆς ἱστορίας τῆς γλώσσης δύναται νὰ μαρτυρήσῃ, ἅτε ἐπὶ τοσούτους χρόνους νήδυμον κοιμώμενον ὕπνον.

Ὁ ὑμέτερος
Γ. Ν. Χατζιδάκης.

Ἐν Ἀθήναις
τῇ 9 Ἰανουαρίου
1885.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[13 Ἰανουαρίου Παρασκευῇ] 1885.]

Ἐπισήμως ἠγγέλθη τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον ὅτι ἡ ρωσσικὴ κυβέρνησις κατήργησε τὸν ἐπὶ τοῦ σταφιδοκάρπου ἐπιβαλλόμενον δασμόν. — Καθ' ἅπαν τὸ κράτος ὁ χειμὼν ἀπὸ τινων ἡμερῶν ἐνέσκηψε βαρύτατος. Πᾶσα ἡ Θεσσαλικὴ πεδιὰς ἐπλημμύρησεν ἐκ τῶν βροχῶν. Καὶ χιὼν οὐκ ὀλίγη ἔπεσεν· ἐν Τρικκάλοις μάλιστα καὶ Καλαμπάκᾳ τοσαύτη ἦν, ὥστε διεκόπη ἡ συγκοινωνία τῶν εἰρημένων πόλεων μετὰ τῶν χωρίων, ἔνθα καὶ οἰκίαι τινὲς κατέπεσον εὐτυχῶς ἄνευ οὐδενὸς ἀπευκταίου. Ἐκ τοῦ ψύχους οὐκ ὀλίγοι ἔπαθον καὶ τὰ ποίμνια. — Ἀπὸ τῆς χθὲς ἤρξαντο καὶ σήμερον περατοῦνται παρὰ ταῖς ἐνταῦθα Τραπέζαις αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μετοχῶν τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου. — Κατὰ πληροφορίας τοῦ Νομάρχου Λαρίσσης πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον, δεκαὲξ ὀθωμανικαὶ οἰκογένειαι ἀποτελούμεναι ἐν ὅλῳ ἐκ πεντήκοντα πέντε ἀτόμων ἐκ τῶν μεταναστευσασῶν εἰς Μικρὰν Ἀσίαν καὶ Μακεδονίαν, ἐπανέκαμψαν εἰς τὰ οἰκεῖα χωρία. — Ὁ ἑλληνικὸς *Ἐρυθρὸς Σταυρὸς* ἀπέστειλε χίλια φράγκα εἰς τὸν ἐν Μαδρίτῃ ὡς συνδρομὴν πρὸς τοὺς ἐκ τῶν σεισμῶν ἐν Ἱσπανίᾳ παθόντας. — Ἐκ τοῦ λιμένος Κατακώλου μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1884 ἐξήχθησαν 40,472,000 λιτρῶν σταφιδοκάρπου, ὧν 20,000,000 ἀπεστάλησαν εἰς Ἀγγλίαν καὶ Ἀμερικήν, αἱ δὲ λοιπαὶ εἰς Γαλλίαν καὶ Αὐστρίαν. Κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα εὑρίσκοντο ἐν τῷ λιμένι Κατακώλου δύο ἱστιοφόρα καὶ δύο ἀτμόπλοια, ἅτινα παρελάμβανον περὶ τὰ 5,000,000 λιτρῶν. — Γενομένης τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν τῆς ἐπαναληπτικῆς δημοπρασίας τῆς ἐνοικιάσεως τοῦ δημοτικοῦ δασμοῦ Πειραιῶς, κατεκυρώθη αὕτη πάλιν ἐπ' ὀνόματι ὁμάδος ἐμπόρων ἀντὶ 350 χιλιάδων δραχμῶν. — Οἱ ἐν Μαγχεστρίᾳ Ἕλληνες ἀπέστειλαν 54 λίρας ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μνημείου τοῦ στρατηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. — Αἱ μοναὶ τῶν Ἀσωμάτων καὶ τῆς Πεντέλης προσήνεγκον ὑπὲρ τοῦ μνημείου τοῦ στρατηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη ἡ μὲν δραχ. 150, ἡ δὲ 125. — Ὁ ἐν τῇ πρωτευούσῃ φιλοξενούμενος ἀβυσσίνιος ἀρχιμανδρίτης ἐδωρήσατο βαρυσήμαντον καὶ καλλιτεχνικώτατον σταυρὸν πρὸς τὸν Σ. Μητροπολίτην Ἀθηνῶν, ὡς καὶ ἕτερον ἀνάλογον πρὸς τὸν ἰδικὸν αὐτοῦ γραμματέα κ. Ἀγαθάγγελον Γεωργιάδην. — Ἡ κυρία Πηνελόπη Βαρατάση προσήνεγκεν εἰς μνήμην τοῦ ἀποβιώσαντος θείου αὐτῆς Γ. Ζεύχαρη ἀνὰ 5,000 δραχμὰς εἰς τὸ πτωχοκομεῖον, εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον, εἰς τὸ θεραπευτήριον «Εὐαγγελισμός». — Συνεπείᾳ δυσαρέστου σκηνῆς ἐν τῇ Βουλῇ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου, μονομαχία διὰ πιστολίου ἐγένετο τῇ πρωΐᾳ τῆς παρελθούσης Δευτέρας μεταξὺ τῶν βουλευτῶν κκ. Ρ. Χοϊδᾶ καὶ Πετρίτση. Εὐτυχῶς οὐδὲν ἐπῆλθε λυπηρὸν ἀποτέλεσμα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

'Ιδιοτρόπῳ. Εἶνε ἀδύνατον νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν. Τοιοῦτον δημόσιευμα εἶνε ἀλλότριον καὶ τοῦ προγράμματος καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς « Ἑστίας ». — κ. Π. Δ. Ν. Ἐλέχθη, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀληθές.—κ. Ν*. Ἀναφέρεται περὶ πολλῶν. Ὁ Βάκων, ὁ Μίλτων, ὁ Ἀλφιέρης, δὲν ἠδύναντο νὰ ἐργασθῶσιν, ἂν πρότερον δὲν ἤκουον τεμάχιόν τι μουσικῆς. Ὁ διάσημος ἱεροκῆρυξ Bourdaloue ἐξετέλει πάντοτε μουσικόν τι τεμάχιον πρὶν ἢ ἀρχίσῃ τὴν σύνθεσιν ὁμιλίας τινός. — κ. Ν. Μ. Σύρον. Τὸ ἀντίτιμον καὶ τῶν τριῶν ἐπλήρωσεν ὁ κ. Φ. Π., εἰς ὃν παρεδόθησαν αἱ ἀποδείξεις. — Κυρίαν Α. Δ. Κ. Πειραιᾶ. Δύνασθε νὰ τὸ ζητήσητε δι' ἑνὸς τῶν ἐνταῦθα βιβλιοπωλείων Βίλμπεργ ἢ Βέκ. — *Συνδρομητῇ.* Σμύρνην. α') Εἰς ἡμᾶς τοὐλάχιστον εἶνε ἄγνωστον. β') Ἡ περίστασις τὴν ὁποίαν ἀναφέρετε οὐδέποτε παρουσιάζεται ἐν τῷ κύκλῳ εὖ ἠγμένων ἀνθρώπων.—κ. Χ. Κ. Ἐλήφθησαν. Τὸ συναποσταλὲν ἀτυχῶς ἀκατάλληλον.—W*. Moins d' esprit et beaucoup plus de tact, de coeur et de bon sens.—κ. Α. Δ. Σ. Μέγαρα. Φρ. 12, προπληρωτέα. — κ. Α. Κ. Κέρκυραν. Ἐγκαίρως ὅμως, εἰ δυνατόν.—κ. Ι. Κ. Καβάλλαν. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο πρὸς πάντας τοὺς σημειουμένους νέους συνδρομητάς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς σας ἐνεργείας. Ἀπηντήσαμεν καὶ ταχυδρομικῶς. — *Μεσογείῳ.* α') Μάλιστα β') Ὡσαύτως, ἐὰν τὰ ἄρθρα εἶνε ἄξια πληρωμῆς, πλὴν τοῦ πρώτου δημοσιευομένου. γ') Βεβαίως πρέπει νὰ εἶνε γνωστὰ τῇ Διευθύνσει τὰ ὀνόματα.— κ. Ι. Τ. Ὕδραν. Ἐνεγράφη. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—κ. Χ. Σ. Β. Σύρον. Ἐδημοσιεύθη ἐκ παραδρομῆς συγγνωστέας ἄλλως ἕνεκα τοῦ μεσολαβήσαντος χρόνου.—κ. Τ. Γ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ ζητούμενον δελτίον εἶνε ἀτυχῶς ἐξηντλημένον.—*Φιλίστορι.* Ἐν Βαβυλῶνι. Λέγεται ὅτι τὰ περίφημα αὐτὰ τείχη, ἅτινα περιέβαλον τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἀσσυριακοῦ καὶ βαβυλωνιακοῦ Κράτους, ἦσαν πλινθόκτιστα. Εἶχον δὲ 8 μυριαμέτρων περιφέρειαν, 70 μέτρων ὕψος καὶ 17 πάχος, δύο δὲ ἅμαξαι ἠδύναντο κάλλιστα νὰ ἐλαύνωσιν ἐπ' αὐτῶν παραπλεύρως. Οἱ δὲ λεγόμενοι *κρεμαστοὶ* κῆποι ἔκειντο ἐπὶ γῆς ἐστρωμένης ἐπὶ ἀνδήρων. Τὰ ἄνδηρα ταῦτα ἐξετείνοντο ἐπάνω τῶν θολωτῶν ἀψίδων τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων. Ἐποτίζοντο δὲ οἱ ἐν τοῖς ἀνδήροις τούτοις κῆποι δι' ἀγωγῶν καὶ διωρύγων μυστικῶν. Ἐν Βαβυλῶνι ἐθαυμάζετο ὡσαύτως καὶ γέφυρα ζευγνύουσα τὸν Εὐφράτην ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον, καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς ἐκεῖνος ναὸς τοῦ Βήλου, οὗ ἐν μέσῳ ἀνυψοῦτο οἰκοδόμημα συγκείμενον ἐξ ὀκτὼ πύργων ἐπικειμένων ἀλληλεπαλλήλως.— *Βιρδίκι.* Λυπούμεθα, ἀλλὰ τοιαύτη εἶνε ἡ τάξις τοῦ γραφείου. Τῶν πρώτων 5 ἐτῶν φύλλα χωριστὰ δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ μόνον τόμοι. Δὲν εἶνε δὲ ὀρθὸν δι' ὀλίγα φύλλα τὰ ὁποῖα θὰ ζητήσῃ τις νὰ καταστρέφωνται τόμοι ἀκέραιοι. —κ. Α. Λ. Τ. Ὕδραν. Γαλλικὴ ἡ τοῦ Angot, νεωτάτη, ἑλληνικαὶ Δαμασκηνοῦ καὶ Λάκωνος. — Κυρίαν Σ. Μ. Πάτρας, καὶ κ. κ. Ε. Ν. Α. Κέρκυραν, Μ. Η. Πάτρας καὶ Ι. Κ. Πειραιᾶ. Ἀπεστάλησαν. — *Νέῳ μεταφραστῇ.* Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν μᾶς χρησιμεύει. — κ. Θ. Ζ. Κατάκωλον. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς. — *Φιλοδόξῳ.* Τὴν δόξαν ὁρίζει τοιουτοτρόπως ὁ Chamfort : τὸ νὰ εἶνέ τις γνωστὸς εἰς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους αὐτὸς δὲν γνωρίζει. Τώρα, ἂν εἶνε τὸ ὑπέρτατον ἀγαθόν, κρίνατε μόνοι σας. — κ. Ἀδελφ. Κ. Μ. Σκόπελον. Ἀντίτυπον τῶν « Μύθων » ἀπεστάλη. Ἡ συνδρομὴ θέλει ζητηθῆ παρὰ τῶν ἐν Πειραιεῖ κ. Ἀδελφ. Ρ. — κ. Η. Π. Η. Ταγανρόγ. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς, συναποστείλαντες καὶ πάσας τὰς ἀποδείξεις. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα. — κκ. Ν. Π. Καλάμας, Γ. Γ. καὶ Ἀδελ. Π. Κέρκυραν, Σ. Ν. Π. Μάντσεστερ, Ι. Λ. Ρ. Ζάκυνθον, Α. Μ. καὶ Ι. Φ. Κ. Κεφαλληνίαν, Β. Μ. Ναύπλιον, Α. Χ., Β. Δ. Π καὶ Κ. Μ. Πάτρας, Γ. Μ. Α. Λάρισσαν, Χ. Κ. καὶ Δ. Α. Τ. Σύρον, καὶ Ι. Α. Ν. Βῶλον. Ἐλήφθησαν. — κ. Κ. Ζ. Ἰσμαήλιον. Ἤρξατο ἡ ἀποστολὴ πρὸς πάντας τοὺς σημειουμένους. Τὰς ἀποδείξεις ἐπέμψαμεν ταχυδρομικῶς. Πλείστας εὐχαριστίας. — *Συνδρομητῇ.* Ῥοστόβιον. Τὸ ὀρθὸν εἶνε ἄνευ τῆς δασείας. Ἀλλ' ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων ἀφίεται ἐλευθερία τοῖς συνεργάταις τῆς « Ἑστίας ». Τίνος καὶ παρὰ τίνος ἐδόθη διαταγὴ ἵνα πληρωθῇ ἡ συνδρομή ; Αἱ παροιμίαι ἔχουσιν ὀρθῶς. — *Φίλῳ Μ.* Πόσα δὲν πλάττει ἡ φαντασία ; ...Ἠρωτήθη ποτέ τις ἐὰν ἔχει ἐπιθυμίαν νὰ γνωρίσῃ τὸ μέλλον ; — Ὄχι, ἀπήντησεν· εἶνε τόσον ὅμοιον μὲ τὸ παρελθόν ! — κ. Β. Σ. Ἀτυχῶς δὲν εἶνε ὀρθὴ ἡ λύσις. — κ. Α. Π. Ἐνταῦθα. Ὀρθοτάτη μέν, ἀλλὰ σᾶς ἐπρόλαβεν ἄλλος, ὡς βλέπετε.— κ. Κ. Ι. Δ. Δύναται νὰ γείνῃ καὶ αὐτὴ ἡ παραχώρησις. Ἐν τούτοις δὲν εἴσθε σεῖς μόνοι οἱ ὑφιστάμενοι τὴν κρίσιν. Εἷς φαρμακοποιὸς ἔγραφεν ἐσχάτως εἴς τινα τῶν γνωστῶν τραπεζιτῶν ; « Μετὰ λύπης σᾶς πληροφορῶ ὅτι θὰ μοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξοφλήσω τὸ εἰς χεῖράς σας συνάλλαγμά μου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς λήξεως. Ἀνάγκη πᾶσα νὰ τὸ ἀνανεώσωμεν. Ἐφέτος ἔχομεν φοβερὰν κρίσιν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ εἶδός μας. *Οὔτε ἕνας ἀσθενὴς δὲν ὑπάρχει αὐτὰς τὰς ἡμέρας εἰς τὴν συνοικίαν μας* ». Πῶς σᾶς φαίνεται ἡ φοβερὰ αὐτὴ κρίσις ;

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Τίς ὁ γενόμενος αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους ἐξ ἀσήμου γεωργοῦ ;

2

Ἂν τὸ πρῶτόν μου ἀκούεις, νά, σοὶ λέγω τὸ λοιπόν.
Ἤκουσες, ὀλίγον σκέψαι, καὶ τὴν λύσιν δὸς λοιπόν.

Μ. Τ.

3

Διπλοῦν ἓν γράμμα ἔχω κι' εἰς χεῖρας μὲ κρατεῖς,
κι' εἰς δένδρα μὲ εὑρίσκεις ἐκεῖ ἂν μὲ ζητῇς.

4

Τίς ποιητὴς ἀθάνατος μέσῳ τόσων αἰώνων
εἰς μέλος μεταβάλλεται, ἓν γράμμ' ἂν χάσῃ μόνον ;

Γ*.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Τὴν πρώτην λύσιν ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις ἔφερεν ὁ κ. Ν. Ι. Ἀγκωνάκης.

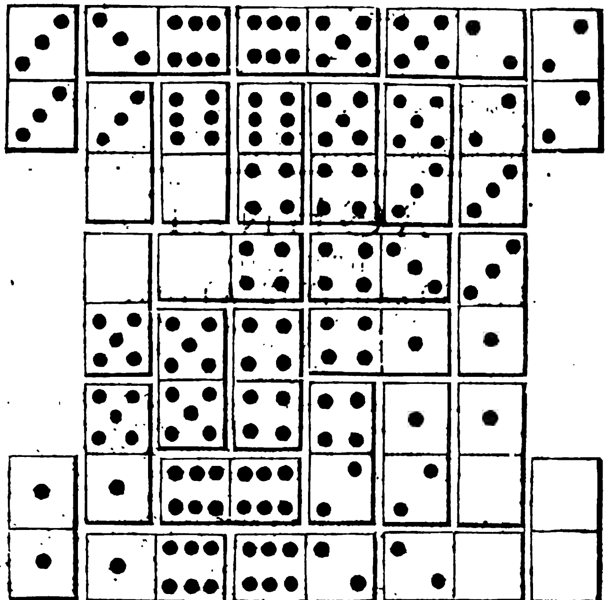

2

Μένανδρος—Ἄνδρος

3

Π
Δ Α Σ
Χ Α Ρ Ι Σ
Δ Α Μ Α Λ Ι Σ
Π Α Ρ Α Σ Η Μ Ο Ν
Σ Ι Λ Η Ν Ο Σ
Σ Ι Μ Ο Σ
Σ Ο Σ
Ν

4

Διὰ—Βόλος—Διάβολος

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

18 Ἰανουαρίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	350.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	428.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	201.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	198.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	349.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3945.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	175.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	101.50
Ἀσφαλ. Ἑταιρία «Ἀρχάγγελος» »	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	66.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	403.—
Ἑταιρία Φωταερίου. . . . . Δρ.	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον. . . . . . . Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων. . . . . . »	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας. . . . . »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν 3μηνον.	25.35
» Ὄψεως. . . .	25.60
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης 3ήμ.	1.01
» Τραπεζικὸν 3μην.	1.—

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον.	20.14
Λίρα στερλίνα	
Λίρα ὀθωμανικὴ.	23.—

ΑΘΗΝΑΪΣ

ΗΤΟΙ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΜΙΑΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ

Διήγημα ἱστορικὸν Φερδινάνδου Γρηγοροβίου, μεταφρασθὲν ὑπὸ ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ.

Τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε ἐκ τῶν καλλίστων τοῦ διασήμου Γερμανοῦ ἱστοριογράφου Φερδινάνδου Γρηγοροβίου, ὅστις ἐν αὐτῷ δι' ὕφους ἀνθηροῦ καὶ ἐπαγωγοῦ ἱστορεῖ τὸν πλήρη περιπετειῶν βίον τῆς περιωνύμου Εὐδοκίας, ἥτις ἀπὸ ταπεινῆς κόρης Ἀθηναίου φιλοσόφου ἀνῆλθε διὰ τῆς εὐνοίας τῆς Τύχης εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, παρέχει δ' ἅμα πιστὴν καὶ ὡραίαν εἰκόνα τῆς ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ καταστάσεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἄλλων τῆς Ἀνατολῆς πόλεων.

Ἀντίτυπα εὑρίσκονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ πωλοῦνται ἀντὶ φράγκων 2 ἕκαστον. — Ταχυδρομικῶς ἀποστελλόμενα ἀντὶ φ. 2.20.

ΕΞΕΔΟΘΗ ΑΡΤΙ

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΑΝΝΙΝΟΥ

ΕΔΩ Κ'ΕΚΕΙ

ΤΟΜΟΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ

Τιμᾶται δραχ. 4.

Πωλεῖται εἰς τὸ γραφεῖον τῆς «Ἑστίας». Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ ἀποστέλλεται ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΚΑΙ ΕΥΓΕΝΙΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΗΤΟΙ ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

ΥΠΟ Π. ΒΡΑΪΛΑ ΑΡΜΕΝΗ

ΧΟΡΗΓΟΥΝΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝ. ΖΑΠΠΑ

Τιμᾶται δραχμῆς.—Εὑρίσκεται ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις τῶν κκ. Κωνσταντινίδου, Βλαστοῦ, Νάκη, Wilberg, Beck καὶ Κουσουλίνου.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Ι. ΦΕΡΜΠΟΥ

ΜΥΘΟΙ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1884.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΚΛΕΚΤΗ — ΤΙΜΑΤΑΙ ΦΡ. 3
ΕΚΔΟΣΙΣ ΚΟΙΝΗ . . . . » 1,50

Εὑρίσκονται ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις Ἀνδρέου Κορομηλᾶ, Ἀνέστη Κωνσταντινίδου, Κ. Μπέκ, Βίλμπεργ, Ν. Β. Νάκη καὶ ἐν τῷ γραφείῳ τῆς *Ἑστίας*.

ΩΡΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Μουσεῖον ἐν τῇ Ἀκροπόλει

Ἡ εἴσοδος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν εἶνε καθ' ἑκάστην ἐλευθέρα εἰς πάντας ἀπὸ τῆς πρωΐας μέχρι τῆς ἑσπέρας. Ὁμοίως ἐλευθέρα εἶνε καθ' ἑκάστην καὶ ἡ εἴσοδος εἰς τὸ ἐν αὐτῇ μουσεῖον ἀπὸ τῆς 2 ὥρας μ. μ. μέχρι τῆς ἑσπέρας.

Θησεῖον

Εἶνε προσιτὸν καθ' ἑκάστην μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Ἀπόμαχος οἰκῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Θησείου ἀνοίγει τὴν θύραν εἰς τὸν αἰτοῦντα.

Κεντρικὸν ἐθνικὸν μουσεῖον

Καθ' ἑκάστην πλὴν τῆς Τρίτης, 10 — 12 π. μ. καὶ 2 — 4 μ. μ.

Συλλογαὶ ἐν τῷ Μετσοβείῳ Πολυτεχνείῳ

Καθ' ἑκάστην πλὴν τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν ἐξαιρετέων ἑορτῶν τὸν μὲν χειμῶνα (1 Σεπτ. — 31 Μαρτίου) ἀπὸ τῆς 10—12 π. μ. (πλὴν τῆς Δευτέρας) καὶ ἀπὸ 2—4 μ. μ. Τὸ δὲ θέρος (1 Ἀπριλίου—31 Αὐγούστου) ἀπὸ 9—11 π. μ. καὶ 3 — 5 μ. μ. Τὸ Σάββατον δωρεάν, τὰς λοιπὰς ἡμέρας ἐπὶ πληρωμῇ δραχ. 1 κατὰ πρόσωπον.

Φυσιογραφικὸν μουσεῖον ἐν τῷ Πανεπιστημείῳ

Τετάρτην — Σάββατον, 9 — 12 π. μ.

Δημοτικὸν μουσεῖον Πειραιῶς

Ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Γυμνασίου.
Καθ' ἑκάστην, 2—5 μ.μ.

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΑ

ΤΩΝ ΚΥΚΛΑΔΩΝ ΝΗΣΩΝ ΚΑΤΑ ΜΕΡΟΣ

ΥΠΟ ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ

ΑΜΟΡΓΟΣ

ΜΕΘ ΕΝΟΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ

Ἐν Ἀθήναις 1884

Ἡ προκειμένη περὶ Ἀμοργοῦ μονογραφία ἐξεδόθη εἰς μόνον 250 ἀντίτυπα, ἅτινα πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πρὸς δραχ. 3 ἕκαστον, μετὰ ταχυδρομικῶν δὲ 3,20.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΜΕΛΕΤΑΙ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΚΑΛΤΣΟΥΝΗ

Ἀντίτυπα τῶν δημοσιευθεισῶν μελετῶν, ὧν ἕκαστον τιμᾶται δραχμὰς πέντε, εὑρίσκονται παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις Ἀντωνιάδῃ καὶ Ἀνέστῃ Κωνσταντινίδῃ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 973

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 422.—27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1885.—ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 474

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

«**Ἑλληνικὴ γεωργία**». Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἤρξατο ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν γνωστοῦ ἐπιστήμονος γεωπόνου κ. Παναγιώτου Γενναδίου μηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα, οὗ τὸ πρῶτον φυλλάδιον ἔχομεν ὑπ' ὄψιν. Τὸν σκοπὸν τοῦ δημοσιεύματος τούτου ὁ ἐκδότης αὐτοῦ ἐκτίθησιν συνοπτικῶς ἐν τῷ προτασσομένῳ προλόγῳ, ὃν ἐνομίσαμεν ἐπάναγκες νὰ παραθέσωμεν ὁλόκληρον, ἔχοντα ὡς ἑξῆς: «Εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι μεθ' ὅλα τὰ ἐπὶ πολλὰ ἔτη γραφόμενα, λεγόμενα καὶ ἐνεργούμενα ὑπὲρ τῆς γεωργίας, ὀλίγιστα ἐδοκιμάσθησαν, ἐλάχιστα δὲ ἐκ τῶν δοκιμασθέντων ἐπέτυχον. Τίς δὲ ὁ λόγος τῆς ἀποτυχίας; Ἰδοὺ εἷς τῶν κυρίων σκοπῶν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος περιοδικοῦ συγγράμματος. Ὁ ἰατρός, πρὶν ἢ προβῇ εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ ἀσθενοῦς, ἀναζητεῖ τὰ αἴτια τῆς νόσου, διαγινώσκει αὐτήν. Οὕτω καὶ ἡμεῖς θ' ἀναζητήσωμεν τοὺς λόγους, ἕνεκα τῶν ὁποίων μετὰ πεντηκονταετεῖς προσπαθείας καὶ δαπάνας πρὸς βελτίωσιν τῶν μεθόδων τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς τὸ Ἡσιόδειον ἄροτρον ἐπικρατεῖ καὶ κινητὴρ αὐτοῦ εἶνε ὁ βοῦς, τὸ γλεῦκος κατὰ τὰ ἔτη ἀφθόνου παραγωγῆς χύνεται, σῖτον καὶ κρέας φέρομεν ἔξωθεν, βάμβακα προμηθευόμεθα ξένον, τὰ μεταξουργεῖα κυρίως δι' ἔλλειψιν ὕλης κλείονται, τὰ δάση καίονται, οἱ συνιστώμενοι σηροτροφικοὶ σταθμοὶ καὶ αἱ γεωργικαὶ σχολαὶ ἀποτυγχάνουσιν, ὁ Ἕλλην γεωργὸς ἐξακολουθεῖ ἔχων τὴν κάππαν του ἀντὶ μόνου καλύμματος, στρωμνῆς καὶ ἐνναμήνου κατοικίας. Τὰ αἴτια τῆς καταστάσεως ταύτης τῆς ἡμετέρας γεωργίας, τοῦ μόνου ἡμῶν παραγωγικοῦ πλούτου, θὰ ἐρευνηθῶσι λεπτομερῶς καὶ ἐπισταμένως ἐν τῇ *Ἑλληνικῇ Γεωργίᾳ*. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἶνε τὰ μόνα ζητήματα, τὰ ὁποῖα θ' ἀπασχολήσωσιν ἡμᾶς. Τῇ συνεργασίᾳ πολλῶν συναδέλφων καὶ ἀνδρῶν ἐγνωσμένης εἰδικότητος καὶ ἀξίας καὶ τῇ βοηθείᾳ πλουσίας γεωργικῆς βιβλιοθήκης καὶ τῶν ἀρίστων γεωργικῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων θὰ πραγματευώμεθα, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου, πάντα κλάδον τῆς γεωργίας· οἷον τὴν κυρίως γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν σηροτροφίαν, τὴν δενδροκομίαν, τὴν κηπουρικήν, τὴν ἀμπελουργίαν, τὴν δασονομίαν, τὴν παθολογίαν τῶν φυτῶν, τὰς διαφόρους γεωργικὰς βιομηχανίας κτλ.»

Τὰ περιεχόμενα τοῦ πρώτου τούτου φυλλαδίου ἀναγράφομεν ἐνταῦθα ὡς ἕπεται: Εἰσαγωγὴ ὑπὸ Π. Χαλκιοπούλου.—Περὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ μεταξοσκώληκος.—Ἔκθεσις τῶν κατὰ τὸ 1884 πεπραγμένων ἐν τῷ δημοσίῳ Δενδροκομείῳ ὑπὸ Π. Γενναδίου.—Φυλλοξηρικά.—Ἔρευναι πρὸς ταχυτέραν καὶ ἀσφαλεστέραν ἀποξήρανσιν τῆς σταφίδος.—Περὶ τῆς διὰ τῆς ἐξατμίσεως συμπυκνώσεως τοῦ γλεύκους καὶ τῶν οἴνων.—Κρίσις τῶν ἑσπεριδοειδῶν καρπῶν. — Περὶ τῆς βαμβακιάσεως τῶν ἑσπεριδοειδῶν ὑπὸ Λεων. Στ. Μπίστη.—Περὶ Βοιχμηρίας τῆς ἰσχυροτάτης.—Διάφορα.

Εὐχόμεθα ἐνθύμως ὑπὲρ τῆς εὐδοκιμήσεως τοῦ σπουδαίου τούτου δημοσιεύματος, οὗτινος κοινωφελέστατος εἶνε ὁ σκοπός, τουτέστιν ἡ προαγωγὴ καὶ ἐνίσχυσις ζωτικωτάτου κλάδου τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς.

— Ἐδημοσιεύθη ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ ἡ Ἔκθεσις τοῦ κ. Γεωργίου Τυπάλδου Κοζάκη, Ἐφόρου τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀμαλιείου Ὀρφανοτροφείου τῶν Κορασίων περὶ τῶν πεπραγμένων τῆς διοικούσης ἐπιτροπῆς ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1883 μέχρι 31 Ὀκτωβρίου 1884, συμπεριλαμβάνουσα καὶ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐπὶ τῶν λογαριασμῶν ἐλεγκτῶν κ.κ. Ν. Π. Δεληγιάννη καὶ Β. Κάββα. Ἀμφότεραι ἀνεγνώσθησαν τὴν 21 Νοεμβρίου 1884 ἐνώπιον τῆς γενικῆς Συνελεύσεως τῆς ἐν Ἀθήναις Φιλανθρωπικῆς Ἑταιρίας τῶν Κυριῶν.

Ἐκ τῆς Ἐκθέσεως τοῦ κ. Ἐφόρου μανθάνομεν ὅτι τὰ ἔσοδα τοῦ καταστήματος, προστιθεμένου εἰς ταῦτα καὶ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ ταμείου τῆς παρελθούσης διαχειρίσεως 1882—1883 ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 123,814.06, αἱ δαπάναι δὲ εἰς 106,262.55, καὶ ἔμεινεν ὑπόλοιπον ἐν τῷ ταμείῳ, εἰσπραχθησόμενον κατὰ τὸ ἔτος 1884—1885 δρ. 17,551.51.

Κληροδοτήματα κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐγένοντο εἰς τὸ Ἀμαλίειον τῆς μακαρίτιδος Ἑλένης Ἐμμανουὴλ Εὐστρατίου ἐκ δρ. 500 καὶ τὸ τοῦ ἱεράρχου Εὐδοξιάδος Τιμοθέου, ἐν Ρουμανίᾳ ἀποβιώσαντος, ἐκ δρ. 1,584, ὑπάρχουσι δ' ἐκκρεμῆ καὶ ἄλλα κληροδοτήματα.

Συνεισφοραὶ προσηνέχθησαν ἐν ὅλῳ δρ. 700.

Ἡ περιουσία τοῦ ἰδιαιτέρου Ταμείου τῶν ἐργοχείρων τῶν ὀρφανῶν, ἐξ ἧς ἀμείβονται τὰ ἐξερχόμενα τοῦ καταστήματος καὶ ἀποκαθιστάμενα εἰς τὴν κοινωνίαν ὀρφανὰ ἀνέρχεται εἰς δραχ. 63,992. Τὸ ταμεῖον τοῦτο τῶν ἐργοχείρων, τὸ ὡρισμένον ὅπως συντελῇ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὀρφανῶν, εἶνε ἄξιον τῆς ἰδιαιτέρας συμπαθείας τῶν φιλανθρώπων.

Κοράσια ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ ὑπάρχουσιν ἤδη 149, ἐξ ὧν τὰ 10 ὑπότροφα. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἰσῆλθον μὲν ὀρφανὰ 22, ἐξῆλθον δὲ 19.

Ἀξία λόγου παρατήρησις εἶνε ὅτι ἀπὸ τριετίας καὶ ἐπέκεινα, ἤτοι ἀπὸ τῆς τυφοειδοῦς ἐπιδημίας τοῦ 1881, δὲν ἀπεβίωσεν ἐν τῷ Ἀμαλιείῳ οὔτε μία κόρη ἐξ ὀξείας νόσου, ἀλλ' οἱ ὀλίγοι ἔκτοτε ἐπισυμβάντες θάνατοι προῆλθον πάντοτε ὑπὸ ἀρρωστιῶν, ἃς ἔφερον τὰ ἀτυχῆ πλάσματα ἐν ἑαυτοῖς ἐκ γενετῆς. Ἐν γένει δὲ ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν τῷ καταστήματι ὑγεία εἶνε ἀξιοσημείωτος, ὀφειλομένη εἰς τὰς πεφωτισμένας καὶ συντόνους προσπαθείας τοῦ ἐφόρου τοῦ Καταστήματος.

Περὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ὑγιεινὴν τοῦ Ἀμαλιείου ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ἐν λόγῳ ἐκθέσεως τοῦ κ. Τυπάλδου ἐδημοσιεύθη εἰς ἓν τῶν τελευταίων φύλλων τῆς *Ἑστίας*.

— Ἐν παραρτήματι τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως* ἐδημοσιεύθη κατάλογος τῶν δημοδιδασκάλων ἀμφοτέρων τῶν φύλων, οἵτινες εὐδοκιμήσαντες ἐν τοῖς κατὰ τὸ 1881, 1883 καὶ 1884 συστᾶσι κέντροις τῶν ἀσκήσεων, ἠξιώθησαν τῆς αὐξήσεως τοῦ μισθοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν ΑΡΠΔ' νόμον. Καὶ οἱ μὲν διδάσκαλοι ἀνέρχονται εἰς 997, αἱ δὲ διδασκάλισσαι εἰς 528, ἀμφοτέροις δὲ συγκαταλέγονται καὶ ἱκανοὶ μὴ ἐν ὑπηρεσίᾳ. Εἰσὶν ὅμως καὶ οἱ μὴ συγκαταλεχθέντες πρῶτον μὲν οἱ μὴ μετασχόντες τῶν ἀσκήσεων ἢ μὴ εὐδοκιμήσαντες ἐν αὐταῖς, δεύτερον δὲ οἱ ἀπὸ τοῦ 1880 ἐκ τῶν διδασκαλείων τοῦ Κράτους ἀποφοιτῶντες δημοδιδάσκαλοι τῆς νέας μεθόδου, οἵτινες διὰ νόμου ἐλάμβανον ἔκτοτε καὶ λαμβάνουσι τὸν ἐπηυξημένον τοῦτον μισθόν, πρὸς ὃν ὁ τῇ 17 Ἀπριλίου 1884 ψηφισθεὶς καὶ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1885 λειτουργῶν ΑΡΠΔ' νόμος ἀφωμοίωσε καὶ τὸν μισθὸν τῶν παλαιῶν δημοδιδασκάλων ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

— Τὸ ἐν Παρισίοις ἐκδιδόμενον φιλολογικὸν περιοδικὸν «La Revue Générale» τῆς 15 Δεκεμβρίου 1884 περιέχει ἐκτενῆ ἀνάλυσιν καὶ ἐπίκρισιν τοῦ δραματικοῦ ποιήματος τοῦ κ. Κλέωνος Ραγκαβῆ «Ἡ Θεοδώρα» ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἑλληνιστοῦ κ. Ch. Gidel.

— Ἐν τοῖς τελευταίοις φύλλοις τοῦ περιοδικοῦ «Revue Politique et Litteraire» κατεχωρίσθη σειρὰ σπουδαιοτάτων ἄρθρων ὑπὸ τοῦ κ. C. Bigot περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐν Γαλλίᾳ μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἐν οἷς πολὺς γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης.

— *Διονυσία* ὀνομάζεται τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ Δουμᾶ υἱοῦ, ὅπερ παρεστάθη ἐσχάτως ἔν τινι τῶν Παρισινῶν θεάτρων μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. Τὸ νέον τετράπρακτον ἔργον

τοῦ διασήμου δραματικοῦ, στερούμενον πολυτελοῦς πλοκῆς καὶ ἀναλύσεως, ἀλλὰ πλῆρες δράσεως, κρίνεται ὡς ἓν τῶν καλλίστων αὐτοῦ.

— Καθηγηταί τινες ἐν Παρισίοις ἔσχον τὴν ἰδέαν τῆς ἱδρύσεως εἴδους τινὸς Πανεπιστημίου πρὸς μόρφωσιν τῶν νεανίδων, οὗτινος οὐδὲν ὅμοιον ὑπῆρχε μέχρι τοῦδε. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θέλουσι διδάσκεσθαι ἐν αὐτῷ τέσσαρα μόνον μαθήματα· φιλολογία, ἱστορία, γεωγραφία καὶ ἀγγλικά.

— Κατὰ πρότασιν τοῦ κ. E. Frémy, διευθυντοῦ τοῦ Μουσείου τῶν Παρισίων, πρόκειται νὰ συσταθῇ ἐπιτροπὴ πρὸς ἐνθάρρυνσιν καὶ ἀρωγὴν τῶν ἐπιστημόνων, οἵτινες παραμελοῦσι τὰ ἐπικερδῆ ἐπαγγέλματα, ὅπως παραδοθῶσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῶν ἐπιστημονικῶν ἀληθειῶν ἐπ' ὠφελείᾳ πάντων καὶ βλάβῃ μόνον ἑαυτῶν. Ἡ ἐπιτροπὴ θέλει ἐγκρίνει χρηματικὸν ἐπίδομα, ἀνανεούμενον κατ' ἔτος. Πολλοὶ ἐνεγράφησαν ἤδη πρὸς τοῦτο.

— Τὸ μέγα βραβεῖον, τὸ κληθὲν «βραβεῖον Σχίλλερ», ὅπερ ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ὅπως ἀπονεμηθῇ εἰς τὸ κράτιστον γερμανικὸν δρᾶμα τὸ ἐντὸς τῆς τελευταίας τριετίας ἀναφανέν, διεμερίσθη μεταξὺ δύο συγγραφέων, τῶν κκ. Paul Heyse καὶ Ernst Wildenbruch.

— Ἀμερικανική τις ἐφημερὶς ἀγγέλλει τὴν ὑπὸ μηχανικοῦ τινος ἐφεύρεσιν μηχανῆς, ἥτις ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἐκτυποῖ ἓξ χιλιάδας φύλλων, τὰ διπλώνει, τὰ συλλέγει, τὰ συρράπτει, καὶ θέτει ἐπ' αὐτῶν καὶ τὸ ἐξώφυλλον.

— Ἐξεδόθη ἐσχάτως χρονολογικὸς πίναξ τῆς ἱδρύσεως τῆς τυπογραφίας εἰς διαφόρους χώρας τῆς γῆς. Ἐν τῷ Μεξικῷ χρονολογεῖται ἡ τυπογραφία ἀπὸ τοῦ 1555, τὸ Πεκῖνον ἀπέκτησεν αὐτὴν κατὰ τὸ 1603, ἡ Πετρούπολις κατὰ τὸ 1711, τὸ Ρίον Ἰανέϊρον τῷ 1813, τὸ Σαντιάγον τοῦ Χιλὴ τῷ 1825.

— Ὑπὸ τοῦ ἐκδότου Lemonnyer ἐξεδόθησαν ἐν Παρισίοις μετὰ μεγάλης τυπογραφικῆς πολυτελείας καὶ εἰκονογραφημέναι «Διηγήσεις μιᾶς χωρικῆς», τόμος περιλαμβάνων δεκάδα διηγημάτων τῆς γνωστῆς καὶ παρ' ἡμῖν συγγραφέως κυρίας Edmond Adam.

— Ἡ ἐπιτροπὴ ἡ ὡρισμένη, ὅπως παρασκευάσῃ τὸ προσχεδίασμα τῶν οἰκοδομῶν, αἵτινες ἀναγκαιοῦσιν εἰς τὴν ἐν Παρισίοις παγκόσμιον ἔκθεσιν τοῦ 1889, συνῆλθεν εἰς πρώτην συνεδρίασιν ἐν τῷ ὑπουργείῳ τοῦ ἐμπορίου, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ κ. Ἀντωνίνου Προύστ.

— Ἐν τῇ ἀγγλικῇ ἀποικίᾳ τοῦ Κανάδᾶ ἀπεφασίσθη ἵνα καὶ γυναῖκες γίνωνται δεκταὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἐνεγράφησαν δὲ μέχρι τοῦδε 12 κυρίαι, παρακολουθοῦσαι αἱ πλεῖσται τὴν σπουδὴν τῶν νεωτέρων γλωσσῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας.

— Ἐν Καλκούττᾳ τῶν Ἰνδιῶν συνεστήθη τελευταῖον δημοσία βιβλιοθήκη πρὸς χρῆσιν μόνον τῶν Ἰνδῶν γυναικῶν, καὶ ἤδη ἀριθμεῖ πολλὰς αὐτῶν ὡς τακτικὰς ἀναγνωστρίας.

— Τελευταίως ἐν τῷ μεγάλῳ θεάτρῳ τοῦ μελοδράματος τῶν Παρισίων ἐψάλη νέον μελόδραμα ὁ *Ταβαρὲν* μελοποιοῦ νέου τοῦ Αἰμιλίου Πισσάρ. Εἶνε γνωστὸν πόσον δύσκολον εἶνε νὰ εἰσέλθῃ τις μουσικὸς εἰς τὸ ἐγνωσμένον τοῦτο θέατρον, καὶ διὰ τοῦτο οἱ πάντες ἤλπιζον ὅτι τὸ μελόδραμα τοῦ Πισσὰρ θὰ ἦτο ἐκτάκτου ἀξίας. Ἀλλ' ὅμως ἦν μετριώτατον ἔργον καὶ ἐκρίθη ὡς οὐχὶ ἀντάξιον τοῦ μεγάλου θεάτρου.

— Ὁ *Ἀμλέτος* τοῦ Σαίξπηρ μεταφρασθεὶς Ῥουμανιστὶ παρεστάθη ἀπὸ τοῦ θεάτρου τοῦ Βουκουρεστίου.

Ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς τεργεσταίας «Νέας Ἡμέρας» ἤρξατο δημοσιεύων ὁ κ. Διονύσιος Θερειανός, ὁ τῆς *Κλειοῦς* ἄλλοτε διακεκριμένος συντάκτης, φιλολογικὴν βιογραφίαν τοῦ πρὸ μηνῶν ἀποθανόντος διαπρεποῦς Ἕλληνος φιλολόγου Ἰωάννου Οἰκονομίδου. Ἡ μελέτη αὕτη τοῦ κ. Θερειανοῦ γεγραμμένη διὰ λόγου ἀνθηροῦ καὶ ἐντόνου καὶ μετὰ χάριτος ἐπαγωγοῦ, περιέχουσα δὲ ἐν ἀρχῇ καὶ πολλὰς ἐνδιαφερούσας πληροφορίας περὶ τῆς ἐν Κερκύρᾳ φιλολογικῆς κινήσεως, τῆς παραχθείσης ἐκ τῆς αὐτόθι ἱδρύσεως τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, καὶ τῶν αὐτῇ μαθητευσάντων, εἶνε πολλοῦ λόγου ἄξιον ἔργον.

— Εἰς ἀγγλικὰ φύλλα ἀναγινώσκομεν ὅτι ὁ κ. Θεόδωρος Βὲντ ἐκδίδει προσεχῶς σύγγραμμα περὶ Κυκλάδων καὶ περὶ τοῦ βίου τῶν νησιωτῶν Ἑλλήνων, σκοπεῖ δὲ νῦν νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας ἐπὶ τῶν Σποράδων. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τῶν ἐρευνῶν τούτων μόνον ἐλατήριον δὲν εἶνε ὁ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα θαυμασμός, διότι κατὰ τὸ «Ἀθήναιον», ὁ Κ. Βὲντ ἐπώλησε πρὸ «μικροῦ εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον τὰς ἀρχαιότητας, ἃς ἀπεκόμισεν ἐκ τῶν ἐν Ἀντιπάρῳ προϊστορικῶν τάφων».

— Ἡ ἰατρικὴ ἑταιρία ἐξελέξατο ἐπιτροπὴν τοῦ συμβουλιδείου διαγωνίσματος τοὺς κκ. Γ. Καραμήτσαν, Δ. Χασιώτην καὶ Τ. Λούην.

— Ἐν Κρήτῃ κατὰ τὴν θέσιν *Πρινοὺς* τοῦ χωρίου Κρουσῶνος τῆς ἐπαρχίας Ἡρακλείου ἀνευρέθησαν 40 πήλινα ἀγαλμάτια διαφόρων μεγεθῶν ὑπὸ παίδων ποιμαινόντων πρόβατα, οἵτινες ἔσκαπτον τὸ ἔδαφος χάριν παιδιᾶς. Αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαὶ ἅμα λαβοῦσαι γνῶσιν τοῦ πράγματος κατέσχον τὰ ἀνευρεθέντα.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Αἱ ἀπόκρεω εἶνε πάντοτε ἡ ἐποχὴ τῶν πλουσιωτέρων ἐντυπώσεων. Ὁποίαν ἐργασίαν παρέχουσιν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἐκ φύσεως παρατηρητῶν, ἐκδηλούμεναι διὰ τῶν ποικίλων στολῶν καὶ προσωπίδων, αἵτινες τὰς ἡμέρας ταύτας παρατάσσονται ἐπὶ τῶν παραθύρων τῶν καταστημάτων, ἀγόμεναι ἀνὰ τὰς ὁδοὺς διὰ τῶν παντοίων προσωπιδοφόρων, θορυβοῦσα διὰ τοῦ πλήθους, μεθύουσαι διὰ τῶν παννυχίδων, κινοῦσαι εἰς εὐθυμίαν ἢ εἰς παραφροσύνην ἢ εἰς ἀηδίαν. Κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς τοὺς ἐκ φύσεως παρατηρητάς, καὶ οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος τοιοῦτοι, δηλονότι οἱ ὀφείλοντες νὰ μεταδίδωσι τὰς ἐντυπώσεις των ἀνὰ στίχους καὶ στήλας πρὸς τοὺς ἀναγινώσκοντας, ὡς οἱ ξενοδόχοι τὸν κατάλογον τῶν φαγητῶν πρὸς τοὺς πελάτας των, δύνανται κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας νὰ προσθέσωσιν εἰς τοὺς καταλόγους των ἀσυνήθη καὶ νέα μαγειρεύματα· ἐκτὸς ἐὰν τύχῃ νὰ εἶνε χρονογράφοι Ἀθηναϊκῶν ἀπόκρεων.

* * *

Διότι πάντες βλέπομεν ὅτι αἱ ἀπόκρεω ἐν Ἀθήναις βαίνουσι κατ' ἔτος ἐλαττούμεναι τῶν πρὸ αὐτῶν εἰς ζωηρότητα, φιλοκαλίαν, εὐφυΐαν καὶ εὐπρέπειαν. Ἡ μυστηριώδης τις γελωτοποιὸς-δύναμις ἐπὶ πολλῶν τῶν παρ' ἡμῖν λειτουργούντων, ἔστωσαν θεσμοί, ἔθιμα, ἑορταί, ἢ τὸ ἐν πάσῃ ὥρᾳ πρόχειρον καὶ εὔκολον καὶ παρ' ἡμῖν τῆς διασκεδάσεως — διότι οἱ πατέρες ἡμῶν, σώφρονες καὶ ἐγκρατεῖς καθ' ὅλον τὸ λοιπὸν ἔτος, ἀνυπομόνως παρηκολούθουν ἐν τῷ Καζαμίᾳ τὴν προσέγγισιν τῶν ἑορτῶν, ὅπως τότε μόνον ἀκωλύτως ἐπιδοθῶσιν εἰς εὐωχίας, — ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς καταπτώσεως ταύτης, βέβαιον εἶνε ὅτι οὔτε τοῦ Περικλέτου τὸ κάρρον, οὔτε τῶν ἀθλητῶν τοῦ δρόμου αἱ παιδιαὶ οὔτε αἱ ἰδιωτικαὶ ἑσπερίδες, οὔτε οἱ ἐν τῷ κατηρειπωμένῳ θεάτρῳ χοροὶ μετημφιεσμένων καὶ μή, δύνανται νὰ ἐμψυχώσωσι τὸ πτῶμα αὐτὸ τῶν Ἀπόκρεων, αἵτινες ἐν πολλαῖς εὐρωπαϊκαῖς χώραις θαυματουργοῦσι καὶ γοητεύουσιν.

* * *

Ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἡ παρελθοῦσα ἑβδομάς, καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς ἔτι, ὑπῆρξε γόνιμος εἰς ζωὴν καὶ θόρυβον καὶ γεγονότα καὶ συναθροίσεις καὶ χοροὺς καὶ πολιτικὰς συζητήσεις καὶ μεταστάσεις. Ἰδίως ὑπὸ τὰ ὅλως ἐαρινὰ κάλλη τῆς τελευταίας Κυριακῆς ἐσκίρτησαν αἱ Ἀθῆναι διασπείρασαι διὰ τῶν γνωστῶν περιπατητικῶν κέντρων τοὺς κατοίκους των ἀπὸ τῶν ἐσχατιῶν τῶν Πατησίων μέχρι τῆς ἀπωτάτης ἀκτῆς τοῦ παλαιοῦ Φαλήρου. Ἐνῷ ἔν τινι τῶν ἐπαύλεων τοῦ νέου Φαλήρου συνήρχετο εἰς ἡμερήσιον χορὸν ὁ ἐκλεκτότερος κόσμος τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τὴν ἑσπέραν ἐν τῷ Ὠδείῳ διαπρεπὴς καλλιτέχνις, ἡ δεσποινὶς Φρὶμ παρεῖχεν δείγματα τῆς μουσουργικῆς αὐτῆς εὐφυΐας ὑπὸ τὴν εὐμενῆ παρουσίαν τῆς Ἀνάσσης. Ταχυδακτυλουργικαὶ παραστάσεις ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις ἀνεκάλουν εἰς τὴν μνήμην καὶ τὸν θαυμασμὸν τὰ πρὸ πολλοῦ καθεύδοντα μυστήρια τοῦ Βόσκου καὶ τῶν ὁμοτέχνων του, καὶ ταχυδακτυλουργικωτέρα ἁρπαγὴ ὡρολογίου νέα κρούσματα τῆς πρό τινος εἰς ὕφεσιν διακειμένης ἀττικῆς λωποδυσίας.

* * *

Τὴν ἐπαύριον αἱ ἐφημερίδες ἀνέγραφον παρὰ τὰς πλήρεις ζωῆς καὶ ἱλαρότητος εἰδήσεις, ὡς σκιὰν παρὰ τὸ φῶς, δύο θλιβερὰ συμβάντα τῆς ἑβδομάδος· Ἐν Πειραιεῖ νέος Κρὴς ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς σκληρᾶς ἐρωμένης του, ἀγρίως ἔπληττε τὸ στῆθός του δι' ἐγχειριδίου, ὡς ἂν ἐθεώρει διὰ τὸ ἄφρον πάθος του μόνον τὴν καρδίαν του ἔνοχον, καὶ αὐτὴν ἤθελε νὰ ἐκδικηθῇ. Τὸ δεύτερον τῶν συμβάντων εἶνε ὁ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ θάνατος καὶ συγκήδευσις δύο ἀδελφῶν ἐντίμων καὶ γνωστῶν παρὰ τῇ κοινωνίᾳ ἐνταῦθα. Τὸ πρῶτον προξενεῖ φρίκην μᾶλλον ἢ συγκίνησιν, ἀσύνηθες παρ' ἡμῖν, μόνον

ἀνεκτὸν ὡς λύσις μελοδράματος ὑπὸ ζοφερὸν οὐρανόν, ἔνθα ὁ ἔρως δὲν εἶνε, ὡς ἐδῶ, παιδίον κλαυθμηρίζον, ἀλλ' ὡς τὸ πολὺ ἀκίνδυνον. Τὸ δεύτερον εἶνε τοῦ πρώτου ἡ ἀντίθεσις, κατανύγον ἐν τῇ ἁπλῇ αὐτοῦ ποιήσει, τῇ τόσον ἀληθεῖ καὶ συμφώνῳ πρὸς τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆρα, ὅστις συνενῶν ἐν ὑπερτάτῃ στοργῇ δύο ἀδελφοὺς ἐν τῇ ζωῇ, συνεχίζει καὶ ἐν τῷ θανάτῳ τὴν συνένωσιν ταύτην.

* * *

'Αλλ' ἐν ᾧ ἡμεῖς ἀπολαύομεν τοῦ ἀττικοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἀνθισμένων ἀμυγδαλῶν καὶ φιλοσοφοῦμεν περὶ ζωῆς καὶ θανάτου, ἀλλαχοῦ, ὄχι μακρὰν ἡμῶν, πνίγονται. Ἑπτὰ δυστυχεῖς κατέπιε πρὸ πεντεκαίδεκα περίπου ἡμερῶν ὑπὸ τὴν ἀγρίαν χειμερινὴν δίνην του ὁ Πηνειός, ἐν ᾧ ἀπεπειρῶντο νὰ διαπεράσωσιν αὐτόν. Καὶ δὲν εἶνε πικροτέρα εἰρωνεία διὰ τὰ τόσον ὑμνολογούμενα κάλλη τοῦ χειμῶνός μας καὶ τὴν γλυκύτητα τοῦ οὐρανοῦ μας, ἡμᾶς μὲν νὰ μετάγῃ ραθύμους μέχρι Φαλήρου ὁ ἀτμός, ὀλίγῳ δ' ἀπωτέρω νὰ χάνωνται ἀδελφοί μας δι' ἔλλειψιν μιᾶς γεφύρας!

* * *

Αἱ ἀσχολίαι καὶ οἱ χοροὶ τῶν 'Απόκρεων δὲν διέκοψαν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τὰς κοινοβουλευτικὰς καὶ κυβερνητικὰς ἀσχολίας. Ἡ κατὰ τὰ νέα νόμιμα πώλησις τοῦ πετρελαίου ἤρξατο ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς. 'Εγένετο πρὸς τούτοις λόγος περὶ τῶν ἐπὶ τῶν νέων κουτίων τῶν φωσφορικῶν πυρείων εἰκόνων, ὡς ἐπὶ βλάβῃ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀξιοπρεπείας παριστανουσῶν τὸν Βέρδην, τὸν Ροσίνην, καὶ τὴν λοιπὴν χορείαν τῶν διασήμων μελοποιῶν, ἀντὶ ἑλληνικοῦ τινος εἰκονίσματος. Ἡμεῖς δὲν λυπούμεθα διὰ τοῦτο, γινώσκοντες τίνα ψυχολογικὴν ἐπιρροὴν δύναται νὰ ἐξασκήσῃ καὶ ἡ εἰκὼν ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τοῦ χαρακτῆρος· διότι κινδυνεύομεν μὲν ἐκ τούτου νὰ μεταβληθῶμεν εἰς μελομανεῖς, ἀλλ' ἴσως ἀπαλλαγῶμεν ἑτέρων ἐπικινδυνοτέρων παθήσεων, ἐν οἷς τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ πολιτική.

* * *

Πῶς εἶνε δυνατὸν οἱ εὐνοούμενοι ὑπὸ τῆς τύχης, οἱ πλουτοῦντες, οἱ εὐτυχοῦντες, νὰ παρορῶσιν ἢ νὰ λησμονῶσι τὰ πλάσματα ἐκεῖνα, δι' ὧν ἡ ἰδιότροπος καὶ ἄστατος θεὰ ἀπέδειξε τὴν εὔνοιάν της καὶ παρέσχε τὰ δῶρά της πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτῆς; Αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν ἀπετείναμεν εἰς ἑαυτούς, ἀναγινώσκοντες πρό τινων ἡμερῶν τὴν ἔκθεσιν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τοῦ 'Αμαλιείου 'Ορφανοτροφείου, ἑνὸς τῶν ἀρίστων παρ' ἡμῖν φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων. Γνωστὸν ὅτι κατ' ἐπικρατῆσαν ἔθιμον τὸν πρῶτον κερδίζοντα ἀριθμὸν τοῦ κατὰ τριμηνίαν ἐκκυβευομένου λαχειοφόρου τῆς 'Εθνικῆς Τραπέζης ἐξάγει τῆς κληρωτίδος ἓν ἐπὶ τούτῳ ἑκάστοτε ὁριζόμενον κοράσιον ἐκ τῶν ὀρφανῶν τοῦ 'Αμαλιείου. Καὶ ἡ φιλανθρωπία καὶ τὸ καθῆκον ὑπαγορεύουσι νὰ ἀμείβεται τὸ πτωχὸν ὀρφανὸν ὑπὸ τοῦ εὐτυχοῦς κερδίζοντος. 'Εν τούτοις, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ κ. 'Εφόρου, δεκατριῶν ὅλων κληρώσεων ἀμοιβαὶ καθυστεροῦνται εἰς τὰ κοράσια. Καὶ πολλοὶ τῶν οὕτω εὐνοηθέντων ἠδύναντο εἰς τοὺς πτωχοὺς καλοὺς ἀγγέλους τοῦ κέρδους των νὰ παράσχωσιν ὁποιανδήποτε ἀμοιβὴν ἀμελλητί, διότι δι' αὐτοὺς τὸ κέρδος ἐκεῖνο δὲν εἶνε τὸ πρῶτον μειδίαμα τῆς τύχης· ἐν ᾧ διὰ τὰ ὀρφανὰ εἶνε θησαυρὸς καὶ εὐτυχία καὶ χαρὰ ἡ μικρὰ δωρεά, δι' ἧς συμπληροῦται ἡ προὶξ των, τὴν ὁποίαν μὲ τόσους κόπους καταρτίζουσι καὶ ἀνακουφίζεται ἡ ὀρφανία των. 'Ελπίζομεν ὅτι παροδικὴ ἔσται ἡ λήθη αὕτη καὶ ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τῶν ἑορτῶν καὶ διαχύσεων δὶς εὐλογητὴ θέλει εἶναι ἡ ἀπόδειξις τούτου πρὸς τὰ ὀρφανὰ κοράσια ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ὑποχρεοῦνται πρὸς αὐτό.

Κ·

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Τὰ διὰ τοῦ κ. Κ. Σ. σταλέντα ἐλήφθησαν. 'Ενηργήσαμεν δὲ συνῳδὰ τῇ ἐπιστολῇ σας. 'Απηντήσαμεν καὶ ταχυδρομικῶς.—κ. Κ. Ζ. 'Ισμαήλιον. 'Ενεγράφησαν καὶ οἱ ἄλλοι δύο. Τὸ φύλλον τοῦ κ. Α. Π. ἀπεστάλη.—κ. Ι. Δ. Σ. Τὰ σημειούμενα βιβλία τοῦ κ. Κ. Σάθα δὲν ἐξεδόθησαν. Τὴν «Νεοελληνικὴν φιλολογίαν» εὑρίσκετε ἐν τοῖς Καταστήμασι Κορομηλᾶ. — κ. Δ. Π. Βῶλον. 'Υπάρχουσι 2 τοιαῦται συλλογαί, ἡ τοῦ κ. Α. Μάλτου πωλουμένη ἀντὶ δραχ. 2 καὶ ἡ τοῦ 'Η. Ταντολίδου. Προσεχῶς δ' ἐκδίδει νέαν τοιαύτην ὁ ἐνταῦθα μουσικοδιδάσκαλος κ. Enning. Πᾶσαι περιέχουσιν ᾄσματα παιδικὰ διὰ σχολεῖα.—κ. Α. Μ. 'Οδησσόν. 'Απηντήσαμεν δίς. Τὰ σταλέντα ἐλήφθησαν ἐγκαίρως. Διὰ τὰς ζητουμένας πληροφορίας θέλομεν σᾶς γράψει προσεχῶς.—κ. Δ'. Τίποτε, καθ' ἡμᾶς. 'Αλλ' εἰς τόπον ὅπου κάθε ἄνθρωπος ζητεῖ νὰ φαίνεται κάτι τι, ἀνάγκη νὰ ὑπάρχουν καὶ πολλοί, οἱ ὁποῖοι νὰ πιστεύουν. 'Εντεῦθεν ἡ περὶ αὐτοῦ ὑπόληψις. — κ. Κ. Σ. Παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἐπιστραφῇ ταχέως. — *Μενίππῳ*. 'Υπάρχουσι καὶ ἄλλα παραδείγματα τοιαύτης μονομανίας. Εἷς ἀρχαῖος σοφιστὴς τῆς παρακμῆς, ἐκ τῶν ἀπεραντολόγων ἐκείνων, καταδικασθεὶς ἵνα ταφῇ ζῶν, ἐξηκολούθει ῥητορεύων καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἔτι τῆς καταδίκης, πρὸς δὲ τὸν ῥίπτοντα τὸ χῶμα ἐβόα· «Βάλλε, βάλλε, ἵνα μή με ὁ ἥλιος σιγῶντα ἴδῃ». Περὶ Γάλλου δέ τινος λέγεται ὅτι, ἀφοῦ ἤκουσεν ἀναγινωσκομένην τὴν θανατικὴν αὐτοῦ καταδίκην, ἀπήντησεν ἀπαθῶς· «Εἰς τὸ ἔγγραφον αὐτὸ ὑπάρχουσι τρία συντακτικὰ λάθη».— Κυρίας Π. Γ. Περατιάν καὶ Ε. Σ. Κεφαλληνίαν, καὶ κκ. Π. Γ. Π. 'Οδησσόν, Θ. Ζ. καὶ Σ. Σ. Κατάκωλον, Ν. Γ. Κ. Λαύρειον, Κ. Κ. καὶ Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν, Σ. Π. Σ. Ξάνθην, Α. Μ. Καστελλάνους, Ν. Α. Ο. Κωνσταντινούπολιν, Μ. Δ. Γ. Σύρον, Rev. J. OL. Holywood, Χ. Ι. Κάϊρον, Α. Λ. Ε. Τραπεζοῦντα, Π. Μ. Ψ. Λεωνίδιον, Α. Κ. καὶ Ι. Δ. Γ. Λευκάδα, Κ. Κ. 'Αλμυρόν, Κ. Δ. Ἄρταν, Μ. Δ. Ν. καὶ Φ. Δ. Πάτρας. 'Ελήφθησαν. — κ. Α. Σ. 'Αλεξάνδρειαν. 'Ελήφθησαν καὶ τὰ κατόπιν σταλέντα. Τὰ βιβλία καὶ ἐπιστολήν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας σας.—κ. Π. Ν. Δυστυχῶς ὄχι· εἶνε παράπολὺ μακρόν.—*Παλαιᾷ συνδρομητρίᾳ*. Δυνατὸν βεβαίως, καὶ ὑπάρχουσι παραδείγματα. 'Εν τούτοις ὁ Μαριβὼ ἔλεγεν ὅτι καὶ τὸ ὕφος ἔχει γένος καὶ ὅτι γυνὴ συγγραφεὺς ἠδύνατο νὰ γνωρισθῇ καὶ ἐκ μιᾶς μόνης φράσεως.—κ. Π. Α. Α. Γέϊσκ. 'Ελήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα.—κ. Μ. Δ. Γ. Σύρον. 'Εξεδόθησαν ἐν ἰδίῳ τόμῳ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Τερτσέτη. 'Αλλ' εἶνε λίαν δυσεύρετον νῦν τὸ βιβλίον.—Rev. J. OL. Holywood, Σ. Γ. Π. Σπάρτην. Β. Α. Π. καὶ Π. Γ. Π. 'Οδησσόν, Ν. Δ. Κ. Λαύριον, Γ. Μ. Η. Βραΐλαν, Θ. Ζ. Κατάκωλον, καὶ Α. Μ. Καστελλάνους. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Π. Φ. Σαράντα 'Εκκλησιαῖς. Παρὰ τοῦ κ. Δ. Σ. ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον καὶ τῶν 4. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Τὰς ἀποδείξεις τῶν 2 τελευταίων στέλλομεν ταχυδρομικῶς.—κ. Κ. Κ. Πρέβεζαν. Φύλλα καὶ βιβλία ἀπεστάλησαν κατὰ τὴν σημειωθεῖσαν διεύθυνσιν. 'Ελλ. Λεξ. Βυζαντίου δεδεμένον δρ. 32. Γαλλοελλην. Σχινᾶ καὶ Λεβαδέως δραχ. 30. 'Ιστορία Βαρθόλδη δραχμὰς 9. — *'Ανωνύμῳ*. Εἰς ἡμᾶς εἶνε ἄγνωστον.—κ. Π. Δ. Ρ. Τοιαῦτα ἔθιμα δὲν ἐπικρατοῦσιν ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀνακτόροις. Ὁ δὲ μέλας ἄρτος παρατίθεται ἐν τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ διότι εἶνε ἀρεστὸς εἰς τὸν Βασιλέα.— *Δυσπίστῳ*. Τότε ὀρθότερον θὰ ἦτο, ἐὰν ἠδύνασθε, νὰ λαμβάνετε σημείωσιν τῶν ὀνομάτων τῶν ἀποθνησκόντων *καὶ τῶν ἐπισκεφθέντων αὐτοὺς ἰατρῶν*.—κ. Ν. Π. Βουκουρέστιον. Ἡ ἀποστολὴ γίνεται πρὸς ἀμφοτέρους κατὰ τὴν σημειωθεῖσαν διεύθυνσιν. — κ. Κ. Γ. Γαλάζιον. 'Ενεγράψαμεν καὶ τὸν κ. Α. Φ. Βουρλατίου. Ἡ συνδρομὴ λογίζεται εἰς χρυσᾶ φρ. 20. — κ. Γ. Β. Βουκουρέστιον. Τὰ βιβλία ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν καὶ τὰ ἀγαθά σας αἰσθήματα.—κ. Π. Λ. Μ. Ζάρκον. Δυνάμεθα νὰ σᾶς τὰ ἀποστείλωμεν ἐπὶ πληρωμῇ λεπτῶν 25 δι' ἕκαστον φύλλον καὶ λ. 10 διὰ τὰ δελτία. — κ. Χ. Π. Πάτρας. 'Ενεγράψαμεν ἀμφοτέρους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν.—κ. Σ. Π. Σ. Ξάνθην. Ἡ ἔκδοσις τῆς «Διαπλάσεως», διακοπεῖσα ἐπί τινα καιρόν, ἐπανελήφθη ἤδη δὶς τοῦ μηνός.—κ. Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν. 'Εξεδόθη μόνον τὸ Α' φυλλάδιον τοῦ Α' τόμου. Τιμᾶται δραχ. 3 παρὰ τοῖς ἐκδόταις κ. 'Αδελφ. Βλαστοῦ.—κ. Γ. Κ. Π. Benha. Ἡ πρὸς τὸν κ. Μ. Α. ἀποστολὴ ἤρξατο. Ἡ συνδρομὴ τῆς Saison διὰ τὴν Αἴγυπτον εἶνε ὅση καὶ ἐν 'Ελλάδι, ἣν βλέπετε σημειουμένην ἐν τῷ Δελτίῳ. — κ. Γ. Α. Κ/πολιν. Τὸ βιβλίον ἀπεστάλη. Τὸ ἀντίτιμον εὐαρεστήθητε νὰ καταβάλητε τῷ κ. Ν. Ι. Π. —κκ. Σ. δὲ-Β. Ζάκυνθον, Ε. Ν. Ξ. Πειραιᾶ καὶ Φ. Α. Σ. Σμύρνην. 'Ενεγράφησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «'Εστίας» φιλικὰς ἐνεργείας σας.—κ. Ν. Κ. Π. Κ]πολιν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν, πλὴν ἑνὸς φύλλου καὶ 3 δελτίων ἐξαντληθέντων ἀτυχῶς. Τὰ διηγήματα Σοφίας Δήμου δὲν ἐξεδόθησαν ἔτι — *Φίλῳ Μ*. Μετριοφροσύνη ψευδής, ἥτις οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ κόσμιον ψεῦδος.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

11 Ἰανουαρίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως *Τρέχουσα Τιμή.*

Τῶν 120,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	348.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	426.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	
» 10,000,000 τῶν 5 » » »	
» 4,000,000 τῶν 8 » »	
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	347.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	185.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως . »	104.—
Ἀσφαλ. Ἑταιρία «Ἀρχάγγελος» »	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	68.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	411.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . Δρ.	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον . . . . Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων . . . . . »	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας . . . . »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν 3μην	25.35
Ὄψεως	
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης 3μ.	100¹/₂.
» Τραπεζικὸν 3μην.	

ΠΡΟΣΛΗΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	20.10
Λίρα στερλίνα	
Λίρα ὀθωμανική	23.05

Τόμοι τῆς «Ἑστίας» ὅλων τῶν προηγουμένων ἐτῶν πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ αὐτῆς ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5 ἕκαστος, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φύλλα μιᾶς ἑξαμηνίας.

Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀγοράζοντες τόμους τῆς «Ἑστίας» ἐπιβαρύνονται καὶ μὲ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη, ἅτινα εἶνε δι' ἕκαστον τόμον ἄδετον λεπτὰ 50, δεδεμένον λεπτὰ 80.

Ὡσαύτως ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται καὶ παλαιὰ φύλλα αὐτῆς καὶ δελτία, τὰ μὲν φύλλα πρὸς λεπτὰ 25, τὰ δὲ δελτία πρὸς λεπτὰ 10.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Βίβ. 369

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 421.—20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1885.—ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Γ' — ΑΡΙΘ. 473

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Ὑπόμνημα τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Ἀργείων περὶ τῆς ἀπὸ Κορίνθου εἰς Ναύπλιον διὰ τοῦ Ἄργους, καὶ τῆς ἀπὸ Ἄργους εἰς Μύλους σιδηροδρομικῆς γραμμῆς τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Πελοποννήσου. Πρὸς τὸ Σ. ὑπουργικὸν συμβούλιον, τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ τὴν διεύθυνσιν τῆς Γενικῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἀναδόχου τῆς κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς—Ἀθηνῶν—Πελοποννήσου.

Τὸ ζήτημα, περὶ οὗ πραγματεύεται τὸ προκείμενον ὑπόμνημα, ὅπερ ἐκτυπωθὲν διενεμήθη καὶ εἰς πάντα τὰ γραφεῖα τῶν ἐφημερίδων, ὅπως γείνῃ περὶ τούτου λόγος καὶ ἐπιτευχθῇ ἡ προσήκουσα λύσις, δὲν εἶνε τοπικὸν τοῦ Ἄργους, ὡς δύναταί τις νὰ ὑπολάβῃ, ἀλλ' ἀφορᾷ εἰς πάντα τὰ συμφέροντα, ἅτινα πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ σιδηροδρομικὴ γραμμή, μέλλουσα νὰ συνδέσῃ τὰς Ἀθήνας μετὰ τῆς κεντρικῆς Πελοποννήσου, συμφέροντα γενικά, οὐχὶ μιᾶς ἢ δύο, ἀλλ' ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς χερσονήσου ταύτης.

Ὡς τοιοῦτον δὲ καὶ μόνον πραγματευόμεθα καὶ ἡμεῖς τοῦτο ἐνταῦθα, λαμβάνοντες ἀφορμὴν ἐκ τοῦ σταλέντος ἡμῖν ὑπομνήματος, ἀσχέτως πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ πρὸς τὰς ἐπαρχιακὰς ἀντιζηλίας.

Τὸ περὶ οὗ πρόκειται ζήτημα ἔχει ὡς ἑξῆς· Κατὰ τὸν νόμον περὶ κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς—Ἀθηνῶν—Πελοποννήσου τοῦ 1882 ἐνεκρίθη ἐν ἄλλοις καὶ ἡ σύστασις σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἀπὸ Κορίνθου δι' Ἄργους εἰς Ναύπλιον, καὶ ἀπὸ Ἄργους εἰς Μύλους. Οὐδὲν δὲ τούτου φυσικώτερον καὶ ὁμαλώτερον, διότι ἡ γραμμὴ αὕτη, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοὐλάχιστον, μέλλουσα νὰ καταλήξῃ εἰς Μύλους, ἐπίνειον τῆς Τριπόλεως καὶ τῆς κεντρικῆς ἐν γένει Πελοποννήσου, ἀκολουθεῖ εὐθεῖαν γραμμὴν ἀπὸ Κορίνθου μέχρι Μύλων διερχομένη δι' Ἄργους. Τὸ Ναύπλιον δὲ κείμενον μακρὰν τῆς εὐθείας, ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου ἐξυπηρετεῖται δι' ἰδιαιτέρας γραμμῆς αὐτοτελοῦς μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ Ἄργους. Οἱ προτιθέμενοι ἑπομένως ἐκ τῆς πρωτευούσης ἢ ἐκ τοῦ Κράτους, ἢ ἐκ Κορίνθου, νὰ μεταβῶσιν εἰς Μύλους καὶ ἐντεῦθεν δι' ἁμαξῶν διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἀχλαδοκάμπου εἰς Τρίπολιν καὶ τὴν κεντρικὴν Πελοπόννησον καὶ τἀνάπαλιν, δὲν εἶχον παρὰ ν' ἀκολουθήσωσιν εὐθεῖαν γραμμήν, ἥτις εἶνε καὶ ἡ συντομωτάτη πάντοτε ἐκ τῶν συνδεουσῶν δύο σημεῖα, τοιαύτη δὲ εἶνε κυρίως ἡ γραμμὴ ἀπὸ τῆς ἐξόδου τῶν Δερβενακίων πρὸς τὸ Ἀργολικὸν πεδίον μέχρι Μύλων· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει κατ' ἀνάγκην ὁ σιδηρόδρομος θὰ διήρχετο διὰ τοῦ Ἄργους, κειμένου ἐπὶ τῆς γραμμῆς ταύτης, ἄνευ τῆς παραμικρᾶς λοξοδρομίας. Ἀρκεῖ δὲ νὰ ῥίψῃ τις ἁπλοῦν βλέμμα ἐπὶ γεωγραφικοῦ χάρτου ἑλληνικοῦ διὰ νὰ κατανοήσῃ τὸ φυσικὸν τῆς γραμμῆς ταύτης καὶ τὴν ὀρθότητα καὶ ἀκριβῆ παρατήρησιν τῶν μηχανικῶν, οἵτινες μελετήσαντες ἐπὶ τόπου τὰς γραμμὰς καὶ διαγράψαντες τὰ σχέδια, συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ὁρισθῶσιν ἐν τῷ νόμῳ τὰ σημεῖα τῶν γραμμῶν, ἅτινα ὀρθῶς καὶ λογικῶς καὶ κατὰ τέχνην παρεδέχθησαν.

Καὶ οὕτω μὲν εἶχον τὰ πράγματα μέχρι τινός. Ἀλλ' ὅτε ἐγένετο ἀρχὴ ἐκτελέσεως τῆς διακλαδώσεως ταύτης ἀπὸ Κορίνθου εἰς Μύλους τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Πατρῶν, ἡ ἑταιρία ἡ ἀναλαβοῦσα τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ὑπέβαλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν νέον σχέδιον γραμμῆς, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ πρότερον εὐθεῖα ἀπὸ Δερβενακίων, Φιχτίων, Ἄργους, Μύλων ἐγκαταλιμπάνεται, καὶ γίνεται λοξή. Ἀπὸ Δερβενακίων προχωρεῖ μέχρι τῆς ἐρήμου Τύρινθος, ἐντεῦθεν δὲ εἰς Μύλους, ἐγκαταλειπομένου ἐκτὸς τῆς γραμμῆς τοῦ Ἄργους.

Ὁ θέλων ἐφ' ἑνὸς γεωγραφικοῦ πίνακος νὰ σπουδάσῃ τὴν γραμμήν, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐκεῖνος, ὅστις εἶδε καὶ γνωρίζει καλῶς τὸ Ἀργολικὸν πεδίον, τὰς θέσεις τῶν πόλεων Ναυπλίας καὶ Ἄργους, τὴν θέσιν τῶν Μύλων, τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους, τὴν παραγωγήν, τὴν μετὰ τῆς κεντρικῆς Πελοποννήσου συγκοινωνίαν, ἣν καὶ μόνην πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἡ γραμμὴ αὕτη, δὲν δύναται ἢ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀπορίαν του ἐπὶ τῇ μεταβολῇ τῆς πρώτης ἀρίστης συντόμου γραμμῆς καὶ τῆς παραδοχῆς μεγαλειτέρας λοξῶς διασχιζούσης τὸ Ἀργολικὸν πεδίον εἰς μέρη ὀλιγάνθρωπα καὶ ἄγονα, μὴ συνδεούσης τὰς δύο πόλεις, κυρίως δὲ τὸ Ἄργος, ὅπερ κυρίως καὶ ἤδη συγκεντροῖ ἐν ἑαυτῷ πᾶσαν τὴν παραγωγὴν τοῦ Ἀργολικοῦ πεδίου.

Δὲν εἰσερχόμεθα παντάπασιν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν λόγων, οἵτινες ὑπηγόρευσαν τὴν μεταβολὴν ταύτην, οὓς ἀναφέρει τὸ εἰρημένον ὑπόμνημα. Τοῦτο μόνον δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὁ ἀναγινώσκων αὐτὸ μετὰ γεωγραφικοῦ χάρτου ἢ ὁ γνωρίζων ἐξ αὐτοψίας τοὺς τόπους, ὅτι τὴν μεταβολὴν ταύτην ὑπηγόρευσαν λόγοι στερούμενοι ἐντελῶς πάσης δικαιολογικῆς βάσεως, διότι ἡ δευτέρα γραμμὴ σταθμὸν ἔχουσα ἐν τῷ ἀργολικῷ πεδίῳ ἔρημον, ἀκατοίκητον καὶ νοσῶδες μέρος, τὴν Τύρινθα, καταλείπουσα μακρὰν πόλιν πολυάνθρωπον, τὸ Ἄργος, οἰκουμένην ὁλοσχερῶς ὑπὸ γαιοκτημόνων, ἔχουσαν μέλλον εὐρὺ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της, δὲν ἐξυπηρετεῖ παντάπασι τὰ συμφέροντα τῆς ἑταιρίας καὶ τῶν οἰκούντων ἐν τῷ ἀργολικῷ πεδίῳ, δὲν ἐξυπηρετεῖ τὴν ταχύτητα, ἣν θέλει ἐπιζητήσει ὁ ἐκ τῆς κεντρικῆς Πελοποννήσου μεταβαίνων εἰς Κόρινθον καὶ Ἀθήνας, καὶ ἀναγκαζόμενος νὰ λοξοδρομῇ εἰς Τύρινθα ἢ Ναύπλιον· πρὸς δὲ θ' ἀπαιτήσῃ μείζονα δαπάνην κατασκευῆς, μείζονα ἀποζημίωσιν ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως καὶ θὰ ἐπιφέρῃ ἄλλα παρομαρτοῦντα ἄτοπα.

Τὸ ὑπόμνημα τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Ἀργείων πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν ἑταιρίαν σκοπὸν ἔχει νὰ παραστήσῃ τὸ ἄτοπον, τὸ ἀσύμφορον καὶ τὸ ἐπιβλαβὲς τῆς νέας γραμμῆς εἴς τε τὴν ἑταιρίαν καὶ εἰς τὰ συμφέροντα τὰ τοπικά, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὰ τῆς γενικῆς συγκοινωνίας τῆς κεντρικῆς Πελοποννήσου μετὰ τῆς πρωτευούσης. Ἐν αὐτῷ ἀναλύονται μετὰ πειστικότητος πάντες οἱ λόγοι, οἱ ὁποῖοι συνηγοροῦσιν εἰς τὴν μὴ μεταβολὴν τῆς γραμμῆς, λόγοι ἀρυόμενοι ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ἐξ αὐτῆς τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν τόπων καὶ τῶν περιστάσεων, ἐν οἷς ἕκαστος διατελεῖ. Ἂν δὲ συμβαίνῃ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀργείων νὰ ὁμιλῇ περὶ τῆς γραμμῆς τοῦ Ἄργους, τοῦτο προέρχεται διότι τὰ πράγματα ὁμιλοῦσιν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἡ θέσις του κεῖται ἐπὶ τῆς εὐθείας γραμμῆς τῆς ἀγούσης εἰς Μύλους, ἑπομένως συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς γραμμῆς ταύτης δὲν συνηγορεῖ ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ μεροληπτικῶς καὶ ἐξ ἀντιζηλίας πρὸς τὸ Ναύπλιον, τὸ οὐδόλως βλαπτόμενον ἐκ τῆς πρώτης γραμμῆς τοῦ Νόμου, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν γενικῶν συμφερόντων τῆς πελοποννησιακῆς συγκοινωνίας, ἥτις θέλει ὑποστῇ καμπτομένης τῆς γραμμῆς τραῦμα καίριον οἷον ἤθελεν ὑποστῇ εὐθυτενὴς καὶ ἀκμαῖος κορμὸς δένδρου καμπτόμενος ἢ θλώμενος, παρεμποδιζομένης οὕτω τῆς ταχείας καὶ εὐκόλου μεταγγίσεως ἀπὸ τῶν ῥιζῶν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς τροφῆς καὶ διαταραττομένης τῆς φυσικῆς λειτουργίας, τὴν ὁποίαν ἐνταῦθα μὲν ὥρισεν ἡ φυσικὴ ζωή, ἐκεῖ δὲ αἱ τοπικαὶ καὶ χωρογραφικαὶ περιστάσεις.

Ἐλπίζομεν ὅτι τὸ ὑπόμνημα τοῦτο τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τῶν Ἀργείων, τὸ ἐμβριθῶς γεγραμμένον, θέλει δώσει ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἁρμοδίους πρὸς νέαν μελέτην ἐπιτόπιον τῆς γραμμῆς καὶ εἰς σκέψεις γενικωτέρας. Διὸ συνιστῶμεν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ καὶ μελέτην εἰς πάντας, οἵτινες ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἔχουσιν ἠθικὸν καὶ ὑλικὸν συμφέρον, ἵνα μὴ καταστραφῇ ἐκ προσωπικῶν λόγων καὶ φιλοτιμιῶν κοινωφελέστατον ἔργον σχετιζόμενον πρὸς τὴν ἐν γένει ζωτικὴν δύναμιν τῆς Ἑλλάδος, ἐξ ἐκείνων δὲ τὰ ὁποῖα ἅπαξ κατασκευαζόμενα ἔχουσι διάρκειαν μακράν, μὴ οὔσης εὐκόλου τῆς μεταβολῆς καὶ ἀντικαταστάσεως ἄνευ ζημιῶν τῆς κοινωνίας.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐξεδόθη πρὸ ἡμερῶν τὸ τρίτον τεῦχος τῆς «Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος» περιλαμβάνον, ὡς πάντοτε, πολλὰς ἀξιοσπουδάστους διατριβάς. Τὰ περιεχόμενα αὐτοῦ ἀναγράφομεν ἐνταῦθα ὡς ἑξῆς: Σ. Βάση, Ὑπατικὰ γράμματα πρὸς Ὠρωπίους. — Στεφάνου Α. Κουμανούδη, Ἐπιγραφαὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀμφιαράου. — Τοῦ αὐτοῦ, Δύο ἀττικὰ ψηφίσματα. — Δ. Φιλίου, Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἐλευσῖνος. — Κ. Purgold, Ἀρχαϊκὸν ἀέτωμα ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως. — Δ. Φιλίου, προσθήκη εἰς τὴν ἐξ Ἐλευσῖνος ἐπιγραφήν. — Ἀρχαιολογικαὶ εἰδήσεις. Ἀπεικονίσματα. Ἀρχαϊκὸν ἀέτωμα ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως. — Ἀρχαϊκὰ γλυπτὰ ἐξ Ἐλευσῖνος. — Πανομοιότυπον Ἐλευσινιακῆς ἐπιγραφῆς.

— Εἰς ἀγγλικὰ φύλλα ἀναγινώσκομεν ὅτι ὁ κ. Θεόδωρος Βὲντ ἐκδίδει προσεχῶς σύγγραμμα περὶ Κυκλάδων καὶ περὶ τοῦ βίου τῶν νησιωτῶν Ἑλλήνων, σκοπεῖ δὲ νῦν νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας ἐπὶ τῶν Σποράδων. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τῶν ἐρευνῶν τούτων μόνον ἐλατήριον δὲν εἶνε ὁ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα θαυμασμός, διότι κατὰ τὸ «Ἀθήναιον», ὁ κ. Βὲντ ἐπώλησε πρὸ μικροῦ εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον τὰς ἀρχαιότητας, ἃς ἀπεκόμισεν ἐκ τῶν ἐν Ἀντιπάρῳ προϊστορικῶν τάφων.

— Ἐξεδόθη καλλιτεχνικώτατον τὸ πρῶτον φυλλάδιον τῆς *Κλειοῦς*, τοῦ ἐν Λειψίᾳ ἐκδιδομένου μετ' εἰκόνων περιοδικοῦ, οὗτινος τὴν ἔκδοσιν προανηγγείλαμεν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*. Τὸ πρῶτον φυλλάδιον περιέχει ἐκλεκτὴν ὕλην ἐκ τῶν γνωστοτέρων παρ' ἡμῖν λογίων, κοσμεῖται δὲ ὑπὸ ὡραίων εἰκόνων.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ κ. Ν. Ἀποστολίδης καθηγητής, ἐλεγχόμενος», ὁ κ. Δ. Η. Κυριακόπουλος ἐδημοσίευσεν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐπὶ τῶν βιβλίων αὐτοῦ ἀπόφασιν τῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ὁρισθείσης ὅπως κρίνῃ τὰ εἰς αὐτὴν ὑποβληθέντα ἐγχειρίδια φυσικῆς ἱστορίας. Ἀνταπάντησιν δὲ ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Ἀποστολίδης διὰ τοῦ «Αἰῶνος».

— Ὁ ἐξ Ἀβυσσινίας ἐπανελθὼν πρόξενος κ. Δ. Μητσάκης, προσήνεγκεν εἰς τὸ Φυσιογραφικὸν Μουσεῖον τοῦ Πανεπιστημίου ἡμῶν κιβώτιον πλῆρες ἰχθύων τεταριχευμένων ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, ἐν οἷς καὶ χελῶναι μὲ ἀπολιθώματα, δῶρον σπάνιον ἀποστελλόμενον ἐκ μέρους τοῦ ἀρχιαλιέως τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης Ἕλληνος Ἰωάννου Κάκου.

— Κατὰ τὴν ἐν τῇ Κυανῇ Βίβλῳ δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν περὶ Κύπρου μέχρι τοῦ Μαρτίου τοῦ 1884 ὑπῆρχον ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ 162 Ἑλληνικὰ σχολεῖα, 76 Τουρκικά, 5 Καθολικὰ καὶ 1 Ἀρμενικόν. Ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις ἐφοίτησαν 6,400 μαθηταί, ἐν δὲ τοῖς Τουρκικοῖς 2,100.

Ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ μικρᾶς σημειώσεως δημοσιευθείσης ἐν τῇ Ἀλληλογραφίᾳ τοῦ Δελτίου τῆς 6 Ἰανουαρίου περὶ τοῦ πνεύματος τῶν λέξεων *ἔτος* καὶ *αὔριον* ὁ κ. Γ. Ν. Χατζιδάκης ἐπιστέλλει ἡμῖν τὰ ἑπόμενα·

«Φίλε Κύριε Διευθυντά,

Ἡ λέξις *ἔτος* φαίνεται ὅτι *πολλαχοῦ* τῆς Ἑλλάδος *ἀπηγγέλλετο, μάλιστα ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις*, μετὰ δασέος πνεύματος· π. χ. ἐν *Ἡρακλεωτικοῖς* πίναξι *πενταέτηρίς*, ἐν ἐπιγρ. *Ἀλικαρν. ἕτος, ἐν Κρητικῇ δεχέτη, Κερκυραϊκῇ ἐνδεχέτηρον*, ἐν *Ἀμοργίνῃ ὀκτωκαιδεχέτης, ἐν Φολεγανδρίᾳ ἐννεακαιδεχέτης, ἐν Θεσσαλονικείᾳ τεσσαρακαιδεχέτης, ἐν Ῥωμαϊκῇ ὀκτωκαιδεχέτης* καὶ *δωδεχέτης* καὶ *καθ' ἕτος*· ὁμοίως ἐν ἐπιγραφαῖς *ἐκ Λαμψάκου, Σύρου, Μυλάσων, Τέω, Εὐμενείας* ἀναγινώσκεται *καθ' ἕτος*, καὶ ἐν *Ἀττικαῖς* ἐπιγραφαῖς ἀνεγνώσθη ἡ λέξις μετὰ δασέος πνεύματος. Ἀλλ' ἐν τῇ λογίᾳ Ἀττικῇ καὶ τῇ κατόπιν κοινῇ γλώσσῃ ἐπεκράτησεν ὁ ψιλούμενος τύπος *ἔτος*, διότι ὁ μετὰ δασείας ἀπαγγελλόμενος σχεδὸν πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ὡς φαίνεται, ἐνομίζετο χυδαῖος· Ἀλλ' οὐχ ἧττον ὁ χυδαῖος οὗτος τύπος μετέπλασε καὶ τὸ ὑπὸ πολλῶν μεταγενεστέρων μνημονευόμενον *ἐπ' ἔτος* καὶ *ἐπετινὸς* εἰς τὸ *ἐφέτος* καὶ *ἐφετινὸς* καὶ ταῦτα τὰ χυδαῖα, ἂν θέλητε, *ἐκληρονόμησε* καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς λαλουμένη *κατὰ τὸ ἔθος αὐτῆς*. Ταῦτα ἄρα ὡς διὰ πάντων τῶν αἰώνων ἐν χρήσει μαρτυροῦσί τι περὶ τῆς γλώσσης ἡμῶν, οὐχὶ δὲ τὰ ἐπ' ἐσχάτων εἰς χρῆσιν ἐλθόντα ἢ ἐπανελθόντα *ἐπετηρίς, ἐπέτειος* κττ. Ἂν δὲ τὸ *αὔριον* ἐδασύνθη ποτὲ ἢ μή, δὲν δύναμαι ν' ἀποδείξω. Δυνατὸν νὰ συνέβη καὶ εἰς τοῦτο ὅ,τι καὶ εἰς τὴν λέξιν *ἔτος*, δυνατὸν ὅμως νὰ ἑρμηνευθῇ τὸ *μεθ' αὔριον* καὶ ἄλλως, τ. ἔ. ὡς σχηματισθὲν κατὰ τὸ *μεθ' ἡμέραν, (ς) καθ' ἡμέραν* κ.τ.τ., δηλαδὴ δυνατὸν κατ' ἀναλογίαν τοῦ δασυνομένου *ἡμέρα, τὴν αὔριον ἡμέραν* κττ. τὸ αὔριον νὰ ἐλέχθη *αὔριον*· πρβλ. *ἡμᾶς* ἀντὶ *ἡμᾶς* κατὰ τὸ *ὑμᾶς*.

Τὸ δ' οὕτω σχηματισθὲν *μεθ' αὔριον ἐκληρονομήθη* ἡμῖν διὰ πάντων τῶν αἰώνων· πρβλ. *καθένας, ἀφοῦ* κττ. Τὸ δὲ ἐπ' ἐσχάτων διὰ τῆς παιδείας *ἐπαναληφθὲν ἐπαύριον* οὐδὲν περὶ τῆς ἱστορίας τῆς γλώσσης δύναται νὰ μαρτυρήσῃ, ἅτε ἐπὶ τοσούτους χρόνους νήδυμον κοιμώμενον ὕπνον.

Ὁ ὑμέτερος
Γ. Ν. Χατζιδάκης.

Ἐν Ἀθήναις
τῇ 9 Ἰανουαρίου
1885.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

[13 Ἰανουαρίου Παρασκευῇ] 1885.]

Ἐπισήμως ἠγγέλθη τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον ὅτι ἡ ρωσσικὴ κυβέρνησις κατήργησε τὸν ἐπὶ τοῦ σταφιδοκάρπου ἐπιβαλλόμενον δασμόν. — Καθ' ἅπαν τὸ κράτος ὁ χειμὼν ἀπό τινων ἡμερῶν ἐνέσκηψε βαρύτατος. Πᾶσα ἡ Θεσσαλικὴ πεδιὰς ἐπλημμύρησεν ἐκ τῶν βροχῶν. Καὶ χιὼν οὐκ ὀλίγη ἔπεσεν· ἐν Τρικκάλοις μάλιστα καὶ Καλαμπάκᾳ τοσαύτη ἦν, ὥστε διεκόπη ἡ συγκοινωνία τῶν εἰρημένων πόλεων μετὰ τῶν χωρίων, ἔνθα καὶ οἰκίαι τινὲς κατέπεσον εὐτυχῶς ἄνευ οὐδενὸς ἀπευκταίου. Ἐκ τοῦ ψύχους οὐκ ὀλίγοι ἔπαθον καὶ τὰ ποίμνια. — Ἀπὸ τῆς χθὲς ἤρξαντο καὶ σήμερον περατοῦνται παρὰ ταῖς ἐνταῦθα Τραπέζαις αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μετοχῶν τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου. — Κατὰ πληροφορίας τοῦ Νομάρχου Λαρίσσης πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον, δεκαὲξ ὀθωμανικαὶ οἰκογένειαι ἀποτελούμεναι ἐν ὅλῳ ἐκ πεντήκοντα πέντε ἀτόμων ἐκ τῶν μεταναστευσασῶν εἰς Μικρὰν Ἀσίαν καὶ Μακεδονίαν, ἐπανέκαμψαν εἰς τὰ οἰκεῖα χωρία. — Ὁ ἑλληνικὸς *Ἐρυθρὸς Σταυρὸς* ἀπέστειλε χίλια φράγκα εἰς τὸν ἐν Μαδρίτῃ ὡς συνδρομὴν πρὸς τοὺς ἐκ τῶν σεισμῶν ἐν Ἱσπανίᾳ παθόντας. — Ἐκ τοῦ λιμένος Κατακώλου μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1884 ἐξήχθησαν 40,472,000 λιτρῶν σταφιδοκάρπου, ὧν 20,000,000 ἀπεστάλησαν εἰς Ἀγγλίαν καὶ Ἀμερικήν, αἱ δὲ λοιπαὶ εἰς Γαλλίαν καὶ Αὐστρίαν. Κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα εὑρίσκοντο ἐν τῷ λιμένι Κατακώλου δύο ἱστιοφόρα καὶ δύο ἀτμόπλοια, ἅτινα παρελάμβανον περὶ τὰ 5,000,000 λιτρῶν. — Γενομένης τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν τῆς ἐπαναληπτικῆς δημοπρασίας τῆς ἐνοικιάσεως τοῦ δημοτικοῦ δασμοῦ Πειραιῶς, κατεκυρώθη αὕτη πάλιν ἐπ' ὀνόματι ὁμάδος ἐμπόρων ἀντὶ 350 χιλιάδων δραχμῶν. — Οἱ ἐν Μαγχεστρίᾳ Ἕλληνες ἀπέστειλαν 54 λίρας ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μνημείου τοῦ στρατηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. — Αἱ μοναὶ τῶν Ἀσωμάτων καὶ τῆς Πεντέλης προσήνεγκον ὑπὲρ τοῦ μνημείου τοῦ στρατηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη ἡ μὲν δραχ. 150, ἡ δὲ 125. — Ὁ ἐν τῇ πρωτευούσῃ φιλοξενούμενος ἀβυσσίνιος ἀρχιμανδρίτης ἐδωρήσατο βαρυσήμαντον καὶ καλλιτεχνικώτατον σταυρὸν πρὸς τὸν Σ. Μητροπολίτην Ἀθηνῶν, ὡς καὶ ἕτερον ἀνάλογον πρὸς τὸν ειδικὸν αὐτοῦ γραμματέα κ. Ἀγαθάγγελον Γεωργιάδην. — Ἡ κυρία Πηνελόπη Βαρατάση προσήνεγκεν εἰς μνήμην τοῦ ἀποβιώσαντος θείου αὐτῆς Γ. Ζεύχαρη ἀνὰ 5,000 δραχμὰς εἰς τὸ πτωχοκομεῖον, εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον, εἰς τὸ θεραπευτήριον «Εὐαγγελισμός». — Συνεπείᾳ δυσαρέστου σκηνῆς ἐν τῇ Βουλῇ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου, μονομαχία διὰ πιστολίου ἐγένετο τῇ πρωΐᾳ τῆς παρελθούσης Δευτέρας μεταξὺ τῶν βουλευτῶν κκ. Ρ. Χοϊδᾶ καὶ Πετρίτση. Εὐτυχῶς οὐδὲν ἐπῆλθε λυπηρὸν ἀποτέλεσμα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἰδιοτρόπῳ. Εἶνε ἀδύνατον, νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν. Τοιοῦτον δημοσίευμα εἶνε ἀλλότριον καὶ τοῦ προγράμματος καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς « Ἑστίας ». — κ. Π. Δ. Ν. Ἐλέχθη, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀληθές.—κ. Ν'. Ἀναφέρεται περὶ πολλῶν. Ὁ Βάκων, ὁ Μίλτων, ὁ Ἀλφιέρης, δὲν ἠδύναντο νὰ ἐργασθῶσιν, ἂν πρότερον δὲν ἤκουον τεμάχιόν τι μουσικῆς. Ὁ διάσημος ἱεροκῆρυξ Bourdaloue ἐξετέλει πάντοτε μουσικόν τι τεμάχιον πρὶν ἢ ἀρχίσῃ τὴν σύνθεσιν ὁμιλίας τινός. — κ. Ν. Μ. Σύρον. Τὸ ἀντίτιμον καὶ τῶν τριῶν ἐπλήρωσεν ὁ κ. Φ. Π., εἰς ὃν παρεδόθησαν αἱ ἀποδείξεις. — Κυρίαν Α. Δ. Κ. Πειραιᾶ. Δύνασθε νὰ τὰ ζητήσητε δι' ἑνὸς τῶν ἐνταῦθα βιβλιοπωλείων Βίλμπεργ ἢ Βέκ. — *Συνδρομητῇ.* Σμύρνην. α') Εἰς ἡμᾶς τοὐλάχιστον εἶνε ἄγνωστον. β') Ἡ περίστασις τὴν ὁποίαν ἀναφέρετε οὐδέποτε παρουσιάζεται ἐν τῷ κύκλῳ εὐηγμένων ἀνθρώπων.—κ. Χ. Κ. Ἐλήφθησαν. Τὸ συναποσταλὲν ἀτυχῶς ἀκατάλληλον.—W'. Moins d' esprit et beaucoup plus de tact, de coeur et de bon sens.—κ. Α. Δ. Σ. Μέγαρα. Φρ. 12, προπληρωτέα. — κ. Α. Κ. Κέρκυραν. Ἐγκαίρως ὅμως, εἰ δυνατόν.—κ. Ι. Κ. Καβάλλαν. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο πρὸς πάντας τοὺς σημειουμένους νέους συνδρομητάς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς σας ἐνεργείας. Ἀπηντήσαμεν καὶ ταχυδρομικῶς. — *Μεσογείῳ.* α') Μάλιστα· β') Ὡσαύτως, ἐὰν τὰ ἄρθρα εἶνε ἄξια πληρωμῆς, πλὴν τοῦ πρώτου δημοσιευομένου. γ') Βεβαίως πρέπει νὰ εἶνε γνωστὰ τῇ Διευθύνσει τὰ ὀνόματα.— κ. Ι. Τ. Ὕδραν. Ἐνεγράφη. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—κ. Χ. Σ. Β. Σύρον. Ἐδημοσιεύθη ἐκ παραδρομῆς συγγνωστέας ἄλλως ἕνεκα τοῦ μεσολαβήσαντος χρόνου.—κ. Τ. Γ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ ζητούμενον δελτίον εἶνε ἀτυχῶς ἐξηντλημένον.—*Φιλίστορι.* Ἐν Βαβυλῶνι. Λέγεται ὅτι τὰ περίφημα αὐτὰ τείχη, ἅτινα περιέβαλον τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἀσσυριακοῦ καὶ βαβυλωνιακοῦ Κράτους, ἦσαν πλινθόκτιστα. Εἶχον δὲ 8 μυριαμέτρων περιφέρειαν, 70 μέτρων ὕψος καὶ 17 πάχος, δύο δὲ ἅμαξαι ἠδύναντο κάλλιστα νὰ ἐλαύνωσιν ἐπ' αὐτῶν παραπλεύρως. Οἱ δὲ λεγόμενοι *κρεμαστοὶ* κῆποι ἔκειντο ἐπὶ γῆς ἐστρωμένης ἐπὶ ἀνδήρων. Τὰ ἄνδηρα ταῦτα ἐξετείνοντο ἐπάνω τῶν θολωτῶν ἀψίδων τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων. Ἐποτίζοντο δὲ οἱ ἐν τοῖς ἀνδήροις τούτοις κῆποι δι' ἀγωγῶν καὶ διωρύγων μυστικῶν. Ἐν Βαβυλῶνι ἐθαυμάζετο ὡσαύτως καὶ γέφυρα ζευγνύουσα τὸν Εὐφράτην ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον, καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς ἐκεῖνος ναὸς τοῦ Βήλου, οὗ ἐν μέσῳ ἀνυψοῦτο οἰκοδόμημα συγκείμενον ἐξ ὀκτὼ πύργων ἐπικειμένων ἀλλεπαλλήλως.— *Βιρδίκι.* Λυπούμεθα, ἀλλὰ τοιαύτη εἶνε ἡ τάξις τοῦ γραφείου. Τῶν πρώτων 5 ἐτῶν φύλλα χωριστὰ δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ μόνον τόμοι. Δὲν εἶνε δὲ ὀρθὸν δι' ὀλίγα φύλλα τὰ ὁποῖα θὰ ζητήσῃ τις νὰ καταστρέφωνται τόμοι ἀκέραιοι. —κ. Α. Λ. Τ. Ὕδραν. Γαλλικὴ ἡ τοῦ Angot, νεωτάτη, ἑλληνικαὶ Δαμασκηνοῦ καὶ Λάκωνος. — Κυρίαν Σ. Μ. Πάτρας, καὶ κ. κ. Ε. Ν. Α. Κέρκυραν, Μ. Η. Πάτρας καὶ Ι. Κ. Πειραιᾶ. Ἀπεστάλησαν. — *Νέῳ μεταφραστῇ.* Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν μᾶς χρησιμεύει. — κ. Θ. Ζ. Κατάκωλον. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς. — *Φιλοδόξῳ.* Τὴν δόξαν ὁρίζει τοιουτοτρόπως ὁ Chamfort : τὸ νὰ εἶνέ τις γνωστὸς εἰς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους αὐτὸς δὲν γνωρίζει. Τώρα, ἂν εἶνε τὸ ὑπέρτατον ἀγαθόν, κρίνατε μόνος σας. — κ. Ἀδελφ. Κ. Μ. Σκόπελον. Ἀντίτυπον τῶν « Μύθων » ἀπεστάλη. Ἡ συνδρομὴ θέλει ζητηθῇ παρὰ τῶν ἐν Πειραιεῖ κ. Ἀδελφ. Ρ. — κ. Η. Π. Η. Ταγανρόγ. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς, συναποστείλαντες καὶ πάσας τὰς ἀποδείξεις. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα. — κκ. Ν. Π. Καλάμας, Γ. Γ. καὶ Ἀδελ. Π. Κέρκυραν, Σ. Ν. Π. Μάντσεστερ, Ι. Λ. Ρ. Ζάκυνθον, Α. Μ. καὶ Ι. Φ. Κ. Κεφαλληνίαν, Β. Μ. Ναύπλιον, Α. Χ., Β. Δ. Π. καὶ Κ. Μ. Πάτρας, Γ. Μ. Α. Λάρισσαν, Χ. Κ. καὶ Δ. Α. Τ. Σύρον, καὶ Ι. Α. Ν. Βῶλον. Ἐλήφθησαν. — κ. Κ. Ζ. Ἰσμαήλιον. Ἤρξατο ἡ ἀποστολὴ πρὸς πάντας τοὺς σημειουμένους. Τὰς ἀποδείξεις ἐπέμψαμεν ταχυδρομικῶς. Πλείστας εὐχαριστίας.— *Συνδρομητῇ.* Ῥοστόβιον. Τὸ ὀρθὸν εἶνε ἄνευ τῆς δασείας. Ἀλλ' ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων ἀφίεται ἐλευθερία τοῖς συνεργάταις τῆς « Ἑστίας ». Τίνος καὶ παρὰ τίνος ἐδόθη διαταγὴ ἵνα πληρωθῇ ἡ συνδρομή ; Αἱ παροιμίαι ἔχουσιν ὀρθῶς. — *Φίλῳ Μ.* Πόσα δὲν πλάττει ἡ φαντασία ; ...Ἠρωτήθη ποτέ τις ἐὰν ἔχει ἐπιθυμίαν νὰ γνωρίσῃ τὸ μέλλον ; — Ὄχι, ἀπήντησεν· εἶνε τόσον ὅμοιον μὲ τὸ παρελθόν ! — κ. Β. Σ. Ἀτυχῶς δὲν εἶνε ὀρθὴ ἡ λύσις. — κ. Α. Π. Ἐνταῦθα. Ὀρθοτάτη μέν, ἀλλὰ σᾶς ἐπρόλαβεν ἄλλος, ὡς βλέπετε.— κ. Κ. Ι. Δ. Δύναται νὰ γείνῃ καὶ αὐτὴ ἡ παραχώρησις. Ἐν τούτοις δὲν εἴσθε σεῖς μόνοι οἱ ὑφιστάμενοι τὴν κρίσιν. Εἷς φαρμακοποιὸς ἔγραφεν ἐσχάτως εἴς τινα τῶν γνωστῶν τραπεζιτῶν ; « Μετὰ λύπης σᾶς πληροφορῶ ὅτι θὰ μοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξοφλήσω τὸ εἰς χεῖράς σας συνάλλαγμά μου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς λήξεως. Ἀνάγκη πᾶσα νὰ τὸ ἀνανεώσωμεν. Ἐφέτος ἔχομεν φοβερὰν κρίσιν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ εἶδός μας. *Οὔτε ἕνας ἀσθενὴς δὲν ὑπάρχει αὐτὰς τὰς ἡμέρας εἰς τὴν συνοικίαν μας* ». Πῶς σᾶς φαίνεται ἡ φοβερὰ αὐτὴ κρίσις ;

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Τίς ὁ γενόμενος αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους ἐξ ἀσήμου γεωργοῦ ;

2

Ἂν τὸ πρῶτόν μου ἀκούεις, νά, σοὶ λέγω τὸ λοιπόν.
Ἤκουσες, ὀλίγον σκέψαι, καὶ τὴν λύσιν δὸς λοιπόν.

Μ. Τ.

3

Διπλοῦν ἓν γράμμα ἔχω κι' εἰς χεῖρας μὲ κρατεῖς,
κι' εἰς δένδρα μὲ εὑρίσκεις ἐκεῖ ἂν μὲ ζητῇς.

4

Τίς ποιητὴς ἀθάνατος μέσῳ τόσων αἰώνων
εἰς μέλος μεταβάλλεται, ἓν γράμμ' ἂν χάσῃ μόνον ;

Γ'.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Τὴν πρώτην λύσιν ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις ἔφερεν ὁ κ. Ν. Ι. Ἀγκωνάκης.

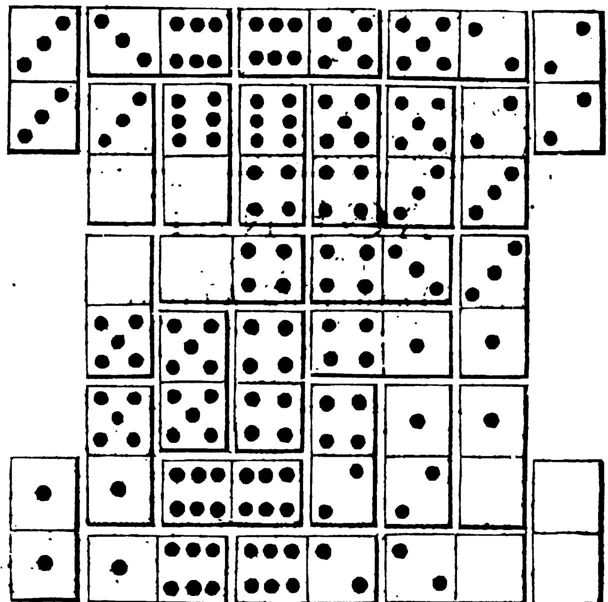

2

Μένανδρος—Ἄνδρος

3

Π
Δ Α Σ
Χ Α Ρ Ι Σ
Δ Α Μ Α Λ Ι Σ
Π Α Ρ Α Σ Η Μ Ο Ν
Σ Ι Λ Η Ν Ο Σ
Σ Ι Μ Ο Σ
Σ Ο Σ
Ν

4

Διὰ—Βόλος—Διάβολος

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

18 Ἰανουαρίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	350.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	428.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	201.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	198.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	349.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3945.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	175.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	101.50
Ἀσφαλ. Ἑταιρία «Ἀρχάγγελος» »	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	66.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	403.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . Δρ.	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον . . . . Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων . . . . . . »	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας . . . . . »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν 3μηνον	25.35
» Ὄψεως	25.60
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης 3ἡμ.	1.01
» Τραπεζικὸν 3μην.	1.—

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	20.14
Λίρα στερλίνα	
Λίρα ὀθωμανικὴ	23.—

ΩΡΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Μουσεῖον ἐν τῇ Ἀκροπόλει

Ἡ εἴσοδος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν εἶνε καθ' ἑκάστην ἐλευθέρα εἰς πάντας ἀπὸ τῆς πρωΐας μέχρι τῆς ἑσπέρας. Ὁμοίως ἐλευθέρα εἶνε καθ' ἑκάστην καὶ ἡ εἴσοδος εἰς τὸ ἐν αὐτῇ μουσεῖον ἀπὸ τῆς 2 ὥρας μ. μ. μέχρι τῆς ἑσπέρας.

Θησεῖον

Εἶνε προσιτὸν καθ' ἑκάστην μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Ἀπόμαχος οἰκῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Θησείου ἀνοίγει τὴν θύραν εἰς τὸν αἰτοῦντα.

Κεντρικὸν ἐθνικὸν μουσεῖον

Καθ' ἑκάστην πλὴν τῆς Τρίτης, 10 — 12 π. μ. καὶ 2 — 4 μ. μ.

Συλλογαὶ ἐν τῷ Μετσοβείῳ Πολυτεχνείῳ

Καθ' ἑκάστην πλὴν τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν ἐξαιρετέων ἑορτῶν τὸν μὲν χειμῶνα (1 Σεπτ. — 31 Μαρτίου) ἀπὸ τῆς 10—12 π. μ. (πλὴν τῆς Δευτέρας) καὶ ἀπὸ 2—4 μ. μ. Τὸ δὲ θέρος (1 Ἀπριλίου—31 Αὐγούστου) ἀπὸ 9—11 π. μ. καὶ 3 — 5 μ. μ. Τὸ Σάββατον δωρεάν, τὰς λοιπὰς ἡμέρας ἐπὶ πληρωμῇ δραχ. 1 κατὰ πρόσωπον.

Φυσιογραφικὸν μουσεῖον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ

Τετάρτην — Σάββατον, 9 — 12 π. μ.

Δημοτικὸν μουσεῖον Πειραιῶς.

Ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Γυμνασίου.

Καθ' ἑκάστην, 2—5 μ.μ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1886 — Β', 978

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 422.—27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1885.—ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 474

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

«**Ἑλληνικὴ γεωργία**». Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἤρξατο ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν γνωστοῦ ἐπιστήμονος γεωπόνου κ. Παναγιώτου Γενναδίου μηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα, οὗ τὸ πρῶτον φυλλάδιον ἔχομεν ὑπ' ὄψιν. Τὸν σκοπὸν τοῦ δημοσιεύματος τούτου ὁ ἐκδότης αὐτοῦ ἐκτίθησιν συνοπτικῶς ἐν τῷ προτασσομένῳ προλόγῳ, ὃν ἐνομίσαμεν ἐπάναγκες νὰ παραθέσωμεν ὁλόκληρον, ἔχοντα ὡς ἑξῆς: « Εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι μεθ' ὅλα τὰ ἐπὶ πολλὰ ἔτη γραφόμενα, λεγόμενα καὶ ἐνεργούμενα ὑπὲρ τῆς γεωργίας, ὀλίγιστα ἐδοκιμάσθησαν, ἐλάχιστα δὲ ἐκ τῶν δοκιμασθέντων ἐπέτυχον. Τίς δὲ ὁ λόγος τῆς ἀποτυχίας; Ἰδοὺ εἷς τῶν κυρίων σκοπῶν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος περιοδικοῦ συγγράμματος. Ὁ ἰατρός, πρὶν ἢ προβῇ εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ ἀσθενοῦς, ἀναζητεῖ τὰ αἴτια τῆς νόσου, διαγινώσκει αὐτήν. Οὕτω καὶ ἡμεῖς θ' ἀναζητήσωμεν τοὺς λόγους, ἕνεκα τῶν ὁποίων μετὰ πεντηκονταετεῖς προσπαθείας καὶ δαπάνας πρὸς βελτίωσιν τῶν μεθόδων τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς τὸ Ἡσιόδειον ἄροτρον ἐπικρατεῖ καὶ κινητὴρ αὐτοῦ εἶνε ὁ βοῦς, τὸ γλεῦκος κατὰ τὰ ἔτη ἀφθόνου παραγωγῆς χύνεται, σῖτον καὶ κρέας φέρομεν ἔξωθεν, βάμβακα προμηθευόμεθα ξένον, τὰ μεταξουργεῖα κυρίως δι' ἔλλειψιν ὕλης κλείονται, τὰ δάση καίονται, οἱ συνιστώμενοι σηροτροφικοὶ σταθμοὶ καὶ αἱ γεωργικαὶ σχολαὶ ἀποτυγχάνουσιν, ὁ Ἕλλην γεωργὸς ἐξακολουθεῖ ἔχων τὴν κάππαν του ἀντὶ μόνου καλύμματος, στρωμνῆς καὶ ἐννεαμήνου κατοικίας. Τὰ αἴτια τῆς καταστάσεως ταύτης τῆς ἡμετέρας γεωργίας, τοῦ μόνου ἡμῶν παραγωγικοῦ πλούτου, θὰ ἐρευνηθῶσι λεπτομερῶς καὶ ἐπισταμένως ἐν τῇ '*Ἑλληνικῇ Γεωργίᾳ*.' Ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἶνε τὰ μόνα ζητήματα, τὰ ὁποῖα θ' ἀπασχολήσωσιν ἡμᾶς. Τῇ συνεργασίᾳ πολλῶν συναδέλφων καὶ ἀνδρῶν ἐγνωσμένης εἰδικότητος καὶ ἀξίας καὶ τῇ βοηθείᾳ πλουσίας γεωργικῆς βιβλιοθήκης καὶ τῶν ἀρίστων γεωργικῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων θὰ πραγματευώμεθα, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου, πάντα κλάδον τῆς γεωργίας· οἷον τὴν κυρίως γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν σηροτροφίαν, τὴν δενδροκομίαν, τὴν κηπουρικήν, τὴν ἀμπελουργίαν, τὴν δασονομίαν, τὴν παθολογίαν τῶν φυτῶν, τὰς διαφόρους γεωργικὰς βιομηχανίας κτλ. »

Τὰ περιεχόμενα τοῦ πρώτου τούτου φυλλαδίου ἀναγράφομεν ἐνταῦθα ὡς ἕπεται: : Εἰσαγωγὴ ὑπὸ Π. Χαλκιοπούλου. —Περὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ μεταξοσκώληκος.—Ἔκθεσις τῶν κατὰ τὸ 1884 πεπραγμένων ἐν τῷ δημοσίῳ Δενδροκομείῳ ὑπὸ Π. Γενναδίου.—Φυλλοξηρικά.—Ἔρευναι πρὸς ταχυτέραν καὶ ἀσφαλεστέραν ἀποξήρανσιν τῆς σταφίδος.—Περὶ τῆς διὰ τῆς ἐξατμίσεως συμπυκνώσεως τοῦ γλεύκους καὶ τῶν οἴνων.—Κρίσις τῶν ἑσπεριδοειδῶν καρπῶν. — Περὶ τῆς βαμβακιάσεως τῶν ἑσπεριδοειδῶν ὑπὸ Λεων. Στ. Μπίστη.—Περὶ Βοιχ[illegible] τῆς ἰσχυροτάτης.—Διάφορα.

Εὐχόμεθα ἐκθύμως ὑπὲρ τῆς εὐδοκιμήσεως τοῦ σπουδαίου τούτου δημοσιεύματος, οὗτινος κοινωφελέστατος εἶνε ὁ σκοπός, τουτέστιν ἡ προαγωγὴ καὶ ἐνίσχυσις ζωτικωτάτου κλάδου τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς.

— Ἐδημοσιεύθη ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ ἡ Ἔκθεσις τοῦ κ. Γεωργίου Τυπάλδου Κοζάκη, Ἐφόρου τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀμαλιείου Ὀρφανοτροφείου τῶν Κορασίων περὶ τῶν πεπραγμένων τῆς διοικούσης ἐπιτροπῆς ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1883 μέχρι 31 Ὀκτωβρίου 1884, συμπεριλαμβάνουσα καὶ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐπὶ τῶν λογαριασμῶν ἐλεγκτῶν κ.κ. Ν. Π. Δεληγιάννη καὶ Β. Κάββα. Ἀμφότεραι ἀνεγνώσθησαν τὴν 21 Νοεμβρίου 1884 ἐνώπιον τῆς γενικῆς Συνελεύσεως τῆς ἐν Ἀθήναις Φιλανθρωπικῆς Ἑταιρίας τῶν Κυριῶν.

Ἐκ τῆς Ἐκθέσεως τοῦ κ. Ἐφόρου μανθάνομεν ὅτι τὰ ἔσοδα τοῦ καταστήματος, προστιθεμένου εἰς ταῦτα καὶ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ ταμείου τῆς παρελθούσης διαχειρίσεως 1882—1883 ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 123,814.06, αἱ δαπάναι δὲ εἰς 106,262.55, καὶ ἔμεινεν ὑπόλοιπον ἐν τῷ ταμείῳ, εἰσπραχθησόμενον κατὰ τὸ ἔτος 1884—1885 δρ. 17,551.51.

Κληροδοτήματα κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐγένοντο εἰς τὸ Ἀμαλίειον τῆς μακαρίτιδος Ἑλένης Ἐμμανουὴλ Εὐστρατίου ἐκ δρ. 500 καὶ τὸ τοῦ ἱεράρχου Εὐδοξιάδος Τιμοθέου, ἐν Ρουμανίᾳ ἀποβιώσαντος, ἐκ δρ. 1,584, ὑπάρχουσι δ' ἐκκρεμῆ καὶ ἄλλα κληροδοτήματα.

Συνεισφοραὶ προσηνέχθησαν ἐν ὅλῳ δρ. 700.

Ἡ περιουσία τοῦ ἰδιαιτέρου Ταμείου τῶν ἐργοχείρων τῶν ὀρφανῶν, ἐξ ἧς ἀμείβονται τὰ ἐξερχόμενα τοῦ καταστήματος καὶ ἀποκαθιστάμενα εἰς τὴν κοινωνίαν ὀρφανὰ ἀνέρχεται εἰς δραχ. 63,992. Τὸ ταμεῖον τοῦτο τῶν ἐργοχείρων, τὸ ὡρισμένον ὅπως συντελῇ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὀρφανῶν, εἶνε ἄξιον τῆς ἰδιαιτέρας συμπαθείας τῶν φιλανθρώπων.

Κοράσια ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ ὑπάρχουσιν ἤδη 149, ἐξ ὧν τὰ 10 ὑπότροφα. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἰσῆλθον μὲν ὀρφανὰ 22, ἐξῆλθον δὲ 19.

Ἀξία λόγου παρατήρησις εἶνε ὅτι ἀπὸ τριετίας καὶ ἐπέκεινα, ἤτοι ἀπὸ τῆς τυφοειδοῦς ἐπιδημίας τοῦ 1881, δὲν ἀπεβίωσεν ἐν τῷ Ἀμαλιείῳ οὔτε μία κόρη ἐξ ὀξείας νόσου, ἀλλ' οἱ ὀλίγοι ἔκτοτε ἐπισυμβάντες θάνατοι προῆλθον πάντοτε ὑπὸ ἀρρωστιῶν, ἃς ἔφερον τὰ ἀτυχῆ πλάσματα ἐν ἑαυτοῖς ἐκ γενετῆς. Ἐν γένει δὲ ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν τῷ καταστήματι ὑγεία εἶνε ἀξιοσημείωτος, ὀφειλομένη εἰς τὰς πεφωτισμένας καὶ συντόνους προσπαθείας τοῦ ἐφόρου τοῦ Καταστήματος.

Περὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ὑγιεινὴν τοῦ Ἀμαλιείου ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ἐν λόγῳ ἐκθέσεως τοῦ κ. Τυπάλδου ἐδημοσιεύθη εἰς ἓν τῶν τελευταίων φύλλων τῆς '*Ἑστίας*.

— Ἐν παραρτήματι τῆς '*Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως* ἐδημοσιεύθη κατάλογος τῶν δημοδιδασκάλων ἀμφοτέρων τῶν φύλων, οἵτινες εὐδοκιμήσαντες ἐν τοῖς κατὰ τὸ 1881, 1883 καὶ 1884 συστᾶσι κέντροις τῶν ἀσκήσεων, ἠξιώθησαν τῆς αὐξήσεως τοῦ μισθοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν ΑΡΠΔ' νόμον. Καὶ οἱ μὲν διδάσκαλοι ἀνέρχονται εἰς 997, αἱ δὲ διδασκάλισσαι εἰς 528, ἀμφοτέροις δὲ συγκαταλέγονται καὶ ἱκανοὶ μὴ ἐν ὑπηρεσίᾳ. Εἰσὶν ὅμως καὶ οἱ μὴ συγκαταλεχθέντες πρῶτον μὲν οἱ μὴ μετασχόντες τῶν ἀσκήσεων ἢ μὴ εὐδοκιμήσαντες ἐν αὐταῖς, δεύτερον δὲ οἱ ἀπὸ τοῦ 1880 ἐκ τῶν διδασκαλείων τοῦ Κράτους ἀποφοιτῶντες δημοδιδάσκαλοι τῆς νέας μεθόδου, οἵτινες διὰ νόμου ἐλάμβανον ἔκτοτε καὶ λαμβάνουσι τὸν ἐπηυξημένον τοῦτον μισθόν, πρὸς ὃν ὁ τῇ 17 Ἀπριλίου 1884 ψηφισθεὶς καὶ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1885 λειτουργῶν ΑΡΠΔ' νόμος ἀφωμοίωσε καὶ τὸν μισθὸν τῶν παλαιῶν δημοδιδασκάλων ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

— Τὸ ἐν Παρισίοις ἐκδιδόμενον φιλολογικὸν περιοδικὸν « La Revue Générale » τῆς 15 Δεκεμβρίου 1884 περιέχει ἐκτενῆ ἀνάλυσιν καὶ ἐπίκρισιν τοῦ δραματικοῦ ποιήματος τοῦ κ. Κλέωνος Ραγκαβῆ «Ἡ Θεοδώρα» ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἑλληνιστοῦ κ. Ch. Gidel.

— Ἐν τοῖς τελευταίοις φύλλοις τοῦ περιοδικοῦ « Revue Politique et Litteraire » κατεχωρίσθη σειρὰ σπουδαιοτάτων ἄρθρων ὑπὸ τοῦ κ. C. Bigot περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐν Γαλλίᾳ μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἐν οἷς πολὺς γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης.

— *Διονυσία* ὀνομάζεται τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ Δουμᾶ υἱοῦ, ὅπερ παρεστάθη ἐσχάτως ἔν τινι τῶν Παρισινῶν θεάτρων μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. Τὸ νέον τετράπρακτον ἔργον

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

11 Ἰανουαρίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	348.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	126.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	
» 10,000,000 τῶν 5 » » »	
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	347.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	185.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως . »	104.—
Ἀσφαλ. Ἑταιρία «Ἀρχάγγελος» »	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	68.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	411.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . Δρ.	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον . . . . Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων . . . . . »	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας . . . . »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν 3μην . . . . . —	25,35
Ὄψεως	
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης 3ἡμ.	100½.
» Τραπεζικὸν 3μην.	

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	20.40
Λίρα στερλίνα	
Λίρα ὀθωμανική	23.05

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΚΑΡΟΛΟΥ ΜΠΕΚ

Δέχεται συνδρομητὰς εἰς τὸ κάλλιστον περιοδικὸν τοῦ συρμοῦ

LA SAISON

Ἐτησία συνδρομὴ τῆς ἁπλῆς ἐκδόσεως:
Ἀθηνῶν δραχμὰς 9. — Ἐπαρχιῶν δραχμὰς 11
Ἐτησία συνδρομὴ τῆς πολυτελοῦς ἐκδόσεως:
Ἀθηνῶν δραχμὰς 18. — Ἐπαρχιῶν δραχμὰς 22.

Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν θέλοντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ ὀφείλουσι νὰ συνοδεύωσι τὰς αἰτήσεις αὐτῶν μετὰ τοῦ ἀντιτίμου τῆς συνδρομῆς, ἀποστελλομένης διὰ χαρτονομίσματος ἢ γραμματοσήμου ἐντὸς ἐπιστολῆς συστημένης πρὸς τὸν κ. Κάρολον Μπέκ.

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΔΡΟΣΙΝΗ

ΕΙΔΥΛΛΙΑ

Νέος Τόμος Ποιημάτων. — Δρχ. 2,50

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΙΣΤΟΙ ΑΡΑΧΝΗΣ	δρ. ν.	1
ΣΤΑΛΑΚΤΙΤΑΙ	»	2
ΑΓΡΟΤΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ	»	2
ΤΡΕΙΣ ΗΜΕΡΑΙ ΕΝ ΤΗΝΩ	»	1

Πωλοῦνται ἐν τῷ Γραφείῳ τῆς ΕΣΤΙΑΣ.

Ἀποστέλλονται πρὸς αἰτοῦντας ἐλεύθερα ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΘΕΟΔΩΡΑ

ΠΟΙΗΜΑ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΝ ΕΙΣ ΜΕΡΗ ΠΕΝΤΕ
ΜΕΤΑ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ
ΥΠΟ ΚΛΕΩΝΟΣ ΡΑΓΚΑΒΗ

Τόμος πολυτελέστατα δεδεμένος, μετὰ εἰκόνων, εἰς σχῆμα μέγα 8ον ἐκ σελίδων 277.

Πωλεῖται ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. Καρόλου Μπὲκ ἀντὶ δραχμῶν **10.**

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ
ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ

Ἐν Ἀθήναις, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ.

Ἅπαντα τὰ εἴδη γραφικῆς ὕλης εἰς τιμὰς μετρίας. Κονδυλοφόροι παντὸς εἴδους, γραφίδες, σφραγῖδες χαρασσόμεναι ἐνταῦθα, ἐπισκεπτήρια ἐκτυπούμενα στιγμιαίως. Συνέστησε πρὸ πολλοῦ Μηχανικὸν Φακελλοποιεῖον, ὅπερ τελειοποιηθὲν ἐσχάτως διὰ προσθήκης νέων μηχανημάτων κατασκευάζει καὶ προμηθεύει φακέλλους τελειοτάτους εἰς τιμὰς εὐθηνοτέρας τῶν εὐρωπαϊκῶν. Τὸ μέγα τοῦτο κατάστημα εἶνε τὸ μόνον προμηθεῦον κατάστιχα τοῦ γνωστοῦ οἴκου Edler καὶ Krische τοῦ Ἀννοβέρου.

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ Π. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ

	Δρ. λ.
ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ (μικραὶ σκηναὶ κατάλληλοι πρὸς παράστασιν ὑπὸ παίδων ἐν σχολικαῖς ἢ οἰκογενειακαῖς ἑορταῖς)	**1,50**
ΟΙ ΜΑΘΗΤΑΙ ΤΟΥ ΕΥΣΕΒΙΟΥ (παιδικὸν μυθιστόρημα κατὰ τὴν Ε. Δουπουῆ)	**1,50**
ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΑΝ! (ναυτικὸν μυθιστόρημα κατὰ τὸν Μὴν-Ρὴδ μετὰ 25 εἰκονογραφιῶν)	**1,75**
ΠΑΙΔΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ	**2**

Ταχυδρομικῶς ἀποστέλλονται προστιθεμένων 15 λεπτῶν δι' ἕκαστον τόμον.

Τόμοι τῆς «Ἑστίας» ὅλων τῶν προηγουμένων ἐτῶν πωλοῦνται ἐν τῷ γραφείῳ αὐτῆς ἄδετοι μὲν πρὸς φρ. 5 ἕκαστος, δεδεμένοι δὲ πρὸς φρ. 8. Ἕκαστος τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.

Οἱ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν ἢ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀγοράζοντες τόμους τῆς «Ἑστίας» ἐπιβαρύνονται καὶ μὲ τὰ ταχυδρομικὰ τέλη, ὅτινα εἶνε δι' ἕκαστον τόμον ἄδετον λεπτὰ 50, δεδεμένον λεπτὰ 80.

Ὡσαύτως ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» πωλοῦνται καὶ παλαιὰ φύλλα αὐτῆς καὶ δελτία, τὰ μὲν φύλλα πρὸς λεπτὰ 25, τὰ δὲ δελτία πρὸς λεπτὰ 10.

ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΜΕΛΕΤΑΙ Ἰωάννου Σκαλτσούνη

Ἀντίτυπα τῶν δημοσιευθεισῶν μελετῶν, ὧν ἕκαστον τιμᾶται δραχμὰς πέντε, εὑρίσκονται παρὰ τοῖς βιβλιοπώλαις Ἀντωνιάδῃ καὶ Ἀνέστῃ Κωνσταντινίδῃ.

ΣΥΛΛΟΓΗ τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ νόμων, βασιλικῶν διαταγμάτων καὶ ὑπουργικῶν διαταγῶν ὑπὸ Ἰωάννου Καρακάλου, λοχαγοῦ. Τεῦχος Α' — Στρατολογικά. Ἀθῆναι 1884. 8ον, σελ. 345. Τιμᾶται δραχ. 8.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΤΗΤΟΣ λόχου, ἴλης ἢ πυροβολαρχίας κτλ. Τεῦχος Α' — Ἐγκριθὲν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν ὑπὸ Ἰωάννου Π. Καρακάλου, λοχαγοῦ. Ἐν Ἀθήναις 1883. 8ον, σελ. 380. Τιμᾶται δραχ. 2.

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β'. 969

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 421.—20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1885.—ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Γ' — ΑΡΙΘ. 473

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ
ΑΘΗΝΩΝ—ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Ὑπόμνημα τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Ἀργείων περὶ τῆς ἀπὸ Κορίνθου εἰς Ναύπλιον διὰ τοῦ Ἄργους, καὶ τῆς ἀπὸ Ἄργους εἰς Μύλους σιδηροδρομικῆς γραμμῆς τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Πελοποννήσου. Πρὸς τὸ Σ. ὑπουργικὸν συμβούλιον, τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ τὴν δ εὔθυνσιν τῆς Γενικῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἀναδόχου τῆς κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς—Ἀθηνῶν—Πελοποννήσου.

Τὸ ζήτημα, περὶ οὗ πραγματεύεται τὸ προκείμενον ὑπόμνημα, ὅπερ ἐκτυπωθὲν διενεμήθη καὶ εἰς πάντα τὰ γραφεῖα τῶν ἐφημερίδων, ὅπως γείνῃ περὶ τούτου λόγος καὶ ἐπιτευχθῇ ἡ προσήκουσα λύσις, δὲν εἶνε τοπικὸν τοῦ Ἄργους, ὡς δύναταί τις νὰ ὑπολάβῃ, ἀλλ' ἀφορᾷ εἰς πάντα τὰ συμφέροντα, ἅτινα πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ σιδηροδρομικὴ γραμμή, μέλλουσα νὰ συνδέσῃ τὰς Ἀθήνας μετὰ τῆς κεντρικῆς Πελοποννήσου, συμφέροντα γενικά, οὐχὶ μιᾶς ἢ δύο, ἀλλ' ὅλων τῶν ἐπαρχιῶν τῆς χερσονήσου ταύτης.

Ὡς τοιοῦτον δὲ καὶ μόνον πραγματευόμεθα καὶ ἡμεῖς τοῦτο ἐνταῦθα, λαμβάνοντες ἀφορμὴν ἐκ τοῦ σταλέντος ἡμῖν ὑπομνήματος, ἀσχέτως πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ πρὸς τὰς ἐπαρχιακὰς ἀντιζηλίας.

Τὸ περὶ οὗ πρόκειται ζήτημα ἔχει ὡς ἑξῆς· Κατὰ τὸν νόμον περὶ κατασκευῆς τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς—Ἀθηνῶν—Πελοποννήσου τοῦ 1882 ἐνεκρίθη ἐν ἄλλοις καὶ ἡ σύστασις σιδηροδρομικῆς γραμμῆς ἀπὸ Κορίνθου δι' Ἄργους εἰς Ναύπλιον, καὶ ἀπὸ Ἄργους εἰς Μύλους. Οὐδὲν δὲ τούτου φυσικώτερον καὶ ὁμαλώτερον, διότι ἡ γραμμὴ αὕτη, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοὐλάχιστον, μέλλουσα νὰ καταλήξῃ εἰς Μύλους, ἐπίνειον τῆς Τριπόλεως καὶ τῆς κεντρικῆς ἐν γένει Πελοποννήσου, ἀκολουθεῖ εὐθεῖαν γραμμὴν ἀπὸ Κορίνθου μέχρι Μύλων διερχομένη δι' Ἄργους. Τὸ Ναύπλιον δὲ κείμενον μακρὰν τῆς εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἀνατολικοῦ τμήματος τοῦ μυχοῦ τοῦ Ἀργολικοῦ κόλπου ἐξυπηρετεῖται δι' ιδιαιτέρας γραμμῆς αὐτοτελοῦς μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ Ἄργους. Οἱ προτιθέμενοι ἑπομένως ἐκ τῆς πρωτευούσης τοῦ Κράτους, ἢ ἐκ Κορίνθου, νὰ μεταβῶσιν εἰς Μύλους καὶ ἐντεῦθεν δι' ἁμαξῶν διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Ἀχλαδοκάμπου εἰς Τρίπολιν καὶ τὴν κεντρικὴν Πελοπόννησον καὶ τἀνάπαλιν, δὲν εἶχον παρὰ ν' ἀκολουθήσωσιν εὐθεῖαν γραμμήν, ἥτις εἶνε καὶ ἡ συντομωτάτη πάντοτε ἐκ τῶν συνδεουσῶν δύο σημεῖα, τοιαύτη δὲ εἶνε κυρίως ἡ γραμμὴ ἀπὸ τῆς ἐξόδου τῶν Δερβενακίων πρὸς τὸ Ἀργολικὸν πεδίον μέχρι Μύλων· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει κατ' ἀνάγκην ὁ σιδηρόδρομος θὰ διήρχετο διὰ τοῦ Ἄργους, κειμένου ἐπὶ τῆς γραμμῆς ταύτης, ἄνευ τῆς παραμικρᾶς λοξοδρομίας. Ἀρκεῖ δὲ νὰ ῥίψῃ τις ἁπλοῦν βλέμμα ἐπὶ γεωγραφικοῦ χάρτου ἑλληνικοῦ διὰ νὰ κατανοήσῃ τὸ φυσικὸν τῆς γραμμῆς ταύτης καὶ τὴν ὀρθότητα καὶ ἀκριβῆ παρατήρησιν τῶν μηχανικῶν, οἵτινες μελετήσαντες ἐπὶ τόπου τὰς γραμμὰς καὶ διαγράψαντες τὰ σχέδια, συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ὁρισθῶσιν ἐν τῷ νόμῳ τὰ σημεῖα τῶν γραμμῶν, ἅτινα ὀρθῶς καὶ λογικῶς καὶ κατὰ τέχνην παρεδέχθησαν.

Καὶ οὕτω μὲν εἶχον τὰ πράγματα μέχρι τινός. Ἀλλ' ὅτε ἐγένετο ἀρχὴ ἐκτελέσεως τῆς διακλαδώσεως ταύτης ἀπὸ Κορίνθου εἰς Μύλους τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Πατρῶν, ἡ ἑταιρία ἡ ἀναλαβοῦσα τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου ὑπέβαλεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν νέον σχέδιον γραμμῆς, κατὰ τὸ ὁποῖον ἡ πρότερον εὐθεῖα ἀπὸ Δερβενακίων, Φιχτίων, Ἄργους, Μύλων ἐγκαταλιμπάνεται, καὶ γίνεται λοξή. Ἀπὸ Δερβενακίων προχωρεῖ μέχρι τῆς ἐρήμου Τύρινθος, ἐντεῦθεν δὲ εἰς Μύλους, ἐγκαταλειπομένου ἐκτὸς τῆς γραμμῆς τοῦ Ἄργους.

Ὁ θέλων ἐφ' ἑνὸς γεωγραφικοῦ πίνακος νὰ σπουδάσῃ τὴν γραμμήν, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐκεῖνος, ὅστις εἶδε καὶ γνωρίζει καλῶς τὸ Ἀργολικὸν πεδίον, τὰς θέσεις τῶν πόλεων Ναυπλίας καὶ Ἄργους, τὴν θέσιν τῶν Μύλων, τὴν φύσιν τοῦ ἐδάφους, τὴν παραγωγήν, τὴν μετὰ τῆς κεντρικῆς Πελοποννήσου συγκοινωνίαν, ἣν καὶ μόνην πρόκειται νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἡ γραμμὴ αὕτη, δὲν δύναται ἢ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀπορίαν του ἐπὶ τῇ μεταβολῇ τῆς πρώτης ἀρίστης συντόμου γραμμῆς καὶ τῆς παραδοχῆς μεγαλειτέρας λοξῶς διασχιζούσης τὸ Ἀργολικὸν πεδίον εἰς μέρη ὀλιγάνθρωπα καὶ ἄγονα, μὴ συνδεούσης τὰς δύο πόλεις, κυρίως δὲ τὸ Ἄργος, ὅπερ κυρίως καὶ ἤδη συγκεντροῖ ἐν ἑαυτῷ πᾶσαν τὴν παραγωγὴν τοῦ Ἀργολικοῦ πεδίου.

Δὲν εἰσερχόμεθα παντάπασιν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν λόγων, οἵτινες ὑπηγόρευσαν τὴν μεταβολὴν ταύτην, οὓς ἀναφέρει τὸ εἰρημένον ὑπόμνημα. Τοῦτο μόνον δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὁ ἀναγινώσκων αὐτὸ μετὰ γεωγραφικοῦ χάρτου ἢ ὁ γνωρίζων ἐξ αὐτοψίας τοὺς τόπους, ὅτι τὴν μεταβολὴν ταύτην ὑπηγόρευσαν λόγοι στερούμενοι ἐντελῶς πάσης δικαιολογικῆς βάσεως, διότι ἡ δευτέρα γραμμὴ σταθμὸν ἔχουσα ἐν τῷ ἀργολικῷ πεδίῳ ἔρημον, ἀκατοίκητον καὶ νοσῶδες μέρος, τὴν Τύρινθα, καταλείπουσα μακρὰν πόλιν πολυάνθρωπον, τὸ Ἄργος, οἰκουμένην ὁλοσχερῶς ὑπὸ γαιοκτημόνων, ἔχουσαν μέλλον εὐρὺ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς της, δὲν ἐξυπηρετεῖ παντάπασι τὰ συμφέροντα τῆς ἑταιρίας καὶ τῶν οἰκούντων ἐν τῷ ἀργολικῷ πεδίῳ, δὲν ἐξυπηρετεῖ τὴν ταχύτητα, ἣν θέλει ἐπιζητήσει ὁ ἐκ τῆς κεντρικῆς Πελοποννήσου μεταβαίνων εἰς Κόρινθον καὶ Ἀθήνας, καὶ ἀναγκαζόμενος νὰ λοξοδρομῇ εἰς Τύρινθα ἢ Ναύπλιον· πρὸς δὲ θ' ἀπαιτήσῃ μείζονα δαπάνην κατασκευῆς, μείζονα ἀποζημίωσιν ἐκ μέρους τῆς κυβερνήσεως καὶ θὰ ἐπιφέρῃ ἄλλα παρομαρτοῦντα ἄτοπα.

Τὸ ὑπόμνημα τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Ἀργείων πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν ἑταιρίαν σκοπὸν ἔχει νὰ παραστήσῃ τὸ ἄτοπον, τὸ ἀσύμφορον καὶ τὸ ἐπιβλαβὲς τῆς νέας γραμμῆς εἴς τε τὴν ἑταιρίαν καὶ εἰς τὰ συμφέροντα τὰ τοπικά, ἀλλὰ κυρίως εἰς τὰ τῆς γενικῆς συγκοινωνίας τῆς κεντρικῆς Πελοποννήσου μετὰ τῆς πρωτευούσης. Ἐν αὐτῷ ἀναλύονται μετὰ πειστικότητος πάντες οἱ λόγοι, οἱ ὁποῖοι συνηγοροῦσιν εἰς τὴν μὴ μεταβολὴν τῆς γραμμῆς, λόγοι ἀρυόμενοι ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, ἐξ αὐτῆς τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν τόπων καὶ τῶν περιστάσεων, ἐν οἷς ἕκαστος διατελεῖ. Ἂν δὲ συμβαίνῃ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον Ἀργείων νὰ ὁμιλῇ περὶ τῆς γραμμῆς τοῦ Ἄργους, τοῦτο προέρχεται διότι τὰ πράγματα ὁμιλοῦσιν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ἡ θέσις του κεῖται ἐπὶ τῆς εὐθείας γραμμῆς τῆς ἀγούσης εἰς Μύλους, ἑπομένως συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς γραμμῆς ταύτης δὲν συνηγορεῖ ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ μεροληπτικῶς καὶ ἐξ ἀντιζηλίας πρὸς τὸ Ναύπλιον, τὸ οὐδόλως βλαπτόμενον ἐκ τῆς πρώτης γραμμῆς τοῦ Νόμου, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν γενικῶν συμφερόντων τῆς πελοποννησιακῆς συγκοινωνίας, ἥτις θέλει ὑποστῇ καμπτομένης τῆς γραμμῆς τραῦμα καίριον, οἷον ἤθελεν ὑποστῇ εὐθυτενὴς καὶ ἀκμαῖος κορμὸς δένδρου καμπτόμενος ἢ θλώμενος, παρεμποδιζομένης οὕτω τῆς ταχείας καὶ εὐκόλου μεταγγίσεως ἀπὸ τῶν ῥιζῶν εἰς τὴν κορυφὴν τῆς τροφῆς καὶ διαταραττομένης τῆς φυσικῆς λειτουργίας, τὴν ὁποίαν ἐνταῦθα μὲν ὥρισεν ἡ φυσικὴ ζωή, ἐκεῖ δὲ αἱ τοπικαὶ καὶ χωρογραφικαὶ περιστάσεις.

Ἐλπίζομεν ὅτι τὸ ὑπόμνημα τοῦτο τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τῶν Ἀργείων, τὸ ἐμβριθῶς γεγραμμένον, θέλει δώσει ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἁρμοδίους πρὸς νέαν μελέτην ἐπιτόπιον τῆς γραμμῆς καὶ εἰς σκέψεις γενικωτέρας. Διὸ συνιστῶμεν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ καὶ μελέτην εἰς πάντας, οἵτινες ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἔχουσιν ἠθικὸν καὶ ὑλικὸν συμφέρον, ἵνα μὴ καταστραφῇ ἐκ προσωπικῶν λόγων καὶ φιλοτιμιῶν κοινωφελέστατον ἔργον σχετιζόμενον πρὸς τὴν ἐν γένει ζωτικὴν δύναμιν τῆς Ἑλλάδος, ἐξ ἐκείνων δὲ τὰ ὁποῖα ἅπαξ κατασκευαζόμενα ἔχουσι διάρκειαν μακράν, μὴ οὔσης εὐκόλου τῆς μεταβολῆς καὶ ἀντικαταστάσεως ἄνευ ζημιῶν τῆς κοινωνίας.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐξεδόθη πρὸ ἡμερῶν τὸ τρίτον τεῦχος τῆς «Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος» περιλαμβάνον, ὡς πάντοτε, πολλὰς ἀξιοσπουδάστους διατριβάς. Τὰ περιεχόμενα αὐτοῦ ἀναγράφομεν ἐνταῦθα ὡς ἑξῆς: Σ. Βάση, Ὑπατικὰ γράμματα πρὸς Ὠρωπίους. — Στεφάνου Α. Κουμανούδη, Ἐπιγραφαὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Ἀμφιαράου. — Τοῦ αὐτοῦ, Δύο ἀττικὰ ψηφίσματα. — Δ. Φιλίου, Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἐλευσῖνος. — K. Purgold, Ἀρχαϊκὸν ἀέτωμα ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως. — Δ. Φιλίου, προσθήκη εἰς τὴν ἐξ Ἐλευσῖνος ἐπιγραφήν. — Ἀρχαιολογικαὶ εἰδήσεις. **Ἀπεικονίσματα.** Ἀρχαϊκὸν ἀέτωμα ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως. — Ἀρχαϊκὰ γλυπτὰ ἐξ Ἐλευσῖνος. — Πανομοιότυπον Ἐλευσινιακῆς ἐπιγραφῆς.

— Εἰς ἀγγλικὰ φύλλα ἀναγινώσκομεν ὅτι ὁ κ. Θεόδωρος Βὲντ ἐκδίδει προσεχῶς σύγγραμμα περὶ Κυκλάδων καὶ περὶ τοῦ βίου τῶν νησιωτῶν Ἑλλήνων, σκοπεῖ δὲ νῦν νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας ἐπὶ τῶν Σποράδων. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τῶν ἐρευνῶν τούτων μόνον ἐλατήριον δὲν εἶνε ὁ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα θαυμασμός, διότι κατὰ τὸ «Ἀθήναιον», ὁ κ. Βὲντ ἐπώλησε πρὸ μικροῦ εἰς τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον τὰς ἀρχαιότητας, ἃς ἀπεκόμισεν ἐκ τῶν ἐν Ἀντιπάρῳ προϊστορικῶν τάφων.

— Ἐξεδόθη καλλιτεχνικώτατον τὸ πρῶτον φυλλάδιον τῆς *Κλειοῦς*, τοῦ ἐν Λειψίᾳ ἐκδιδομένου μετ' εἰκόνων περιοδικοῦ, οὗτινος τὴν ἔκδοσιν προανηγγείλαμεν ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*. Τὸ πρῶτον φυλλάδιον περιέχει ἐκλεκτὴν ὕλην ἐκ τῶν γνωστοτέρων παρ' ἡμῖν λογίων, κοσμεῖται δὲ ὑπὸ ὡραίων εἰκόνων.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ κ. Ν. Ἀποστολίδης καθηγητής, ἐλεγχόμενος», ὁ κ. Δ. Η. Κυριακόπουλος ἐδημοσίευσεν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἐπὶ τῶν βιβλίων αὐτοῦ ἀπόφασιν τῆς Ἐπιτροπῆς, τῆς ὁρισθείσης ὅπως κρίνῃ τὰ εἰς αὐτὴν ὑποβληθέντα ἐγχειρίδια φυσικῆς ἱστορίας. Ἀνταπάντησιν δὲ ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Ἀποστολίδης διὰ τοῦ «Αἰῶνος».

— Ὁ ἐξ Ἀβυσσινίας ἐπανελθὼν πρόξενος κ. Δ. Μητσάκης, προσήνεγκεν εἰς τὸ Φυσιογραφικὸν Μουσεῖον τοῦ Πανεπιστημίου ἡμῶν κιβώτιον πλῆρες ἰχθύων τεταριχευμένων ἐκ τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, ἐν οἷς καὶ χελῶναι μὲ ἀπολιθώματα, δῶρον σπάνιον ἀποστελλόμενον ἐκ μέρους τοῦ ἀρχιαλιέως τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης Ἕλληνος Ἰωάννου Κάκου.

— Κατὰ τὴν ἐν τῇ Κυανῇ Βίβλῳ δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν περὶ Κύπρου μέχρι τοῦ Μαρτίου τοῦ 1884 ὑπῆρχον ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ 162 Ἑλληνικὰ σχολεῖα, 76 Τουρκικά, 5 Καθολικὰ καὶ 1 Ἀρμενικόν. Ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις ἐφοίτησαν 6,400 μαθηταί, ἐν δὲ τοῖς Τουρκικοῖς 2,100.

Ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ μικρᾶς σημειώσεως δημοσιευθείσης ἐν τῇ Ἀλληλογραφίᾳ τοῦ Δελτίου τῆς 6 Ἰανουαρίου περὶ τοῦ πνεύματος τῶν λέξεων *ἔτος* καὶ *αὔριον* ὁ κ. Γ. Ν. Χατζιδάκης ἐπιστέλλει ἡμῖν τὰ ἑπόμενα·

« Φίλε Κύριε Διευθυντά,

Ἡ λέξις *ἔτος* φαίνεται ὅτι *πολλαχοῦ* τῆς Ἑλλάδος *ἀπηγγέλλετο, μάλιστα ἐν τοῖς μεταγενεστέροις χρόνοις*, μετὰ δασέος πνεύματος· π. χ. ἐν *Ἡρακλεωτικοῖς* πίναξι *πενταέτηρίς*, ἐν ἐπιγρ. *Ἀλικαρν. ἕτος, ἐν Κρητικῇ δεχέτη, Κερκυραϊκῇ ἐνδεχέτηρον*, ἐν *Ἀμοργίνῃ ὀκτωκαιδεχέτης, ἐν Φολεγανδρίᾳ ἐννεακαιδεχέτης, ἐν Θεσσαλονικείᾳ τεσσαρακαιδεχέτης, ἐν Ῥωμαϊκῇ ὀκτωκαιδεχέτης* καὶ *δωδεχέτης* καὶ *καθ' ἕτος*· ὁμοίως ἐν ἐπιγραφαῖς *ἐκ Λαμψάκου, Σύρου, Μυλάσων, Τέω, Εὐμενείας* ἀναγινώσκεται *καθ' ἕτος*, καὶ ἐν *Ἀττικαῖς* ἐπιγραφαῖς ἀνεγνώσθη ἡ λέξις μετὰ δασέος πνεύματος. Ἀλλ' ἐν τῇ λογίᾳ Ἀττικῇ καὶ τῇ κατόπιν κοινῇ γλώσσῃ ἐπεκράτησεν ὁ ψιλούμενος τύπος *ἔτος*, διότι ὁ μετὰ δασείας ἀπαγγελλόμενος σχεδὸν πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, ὡς φαίνεται, ἐνομίζετο χυδαῖος· Ἀλλ' οὐχ ἧττον ὁ χυδαῖος οὗτος τύπος μετέπλασε καὶ τὸ ὑπὸ πολλῶν μεταγενεστέρων μνημονευόμενον *ἐπ' ἔτος* καὶ *ἐπετινὸς* εἰς τὸ *ἐφέτος* καὶ *ἐφετινὸς* καὶ ταῦτα τὰ χυδαῖα, ἂν θέλητε, *ἐκληρονόμησε* καὶ ἡ καθ' ἡμᾶς λαλουμένη *κατὰ τὸ ἔθος αὐτῆς*. Ταῦτα ἄρα ὡς διὰ πάντων τῶν αἰώνων ἐν χρήσει μαρτυροῦσί τι περὶ τῆς γλώσσης ἡμῶν, οὐχὶ δὲ τὰ ἐπ' ἐσχάτων εἰς χρῆσιν ἐλθόντα ἢ ἐπανελθόντα *ἐπετηρίς, ἐπέτειος* κττ. Ἂν δὲ τὸ *αὔριον* ἐδασύνθη ποτὲ ἢ μή, δὲν δύναμαι ν' ἀποδείξω. Δυνατὸν νὰ συνέβη καὶ εἰς τοῦτο ὅ,τι καὶ εἰς τὴν λέξιν *ἔτος*, δυνατὸν ὅμως νὰ ἑρμηνευθῇ τὸ *μεθ' αὔριον* καὶ ἄλλως, τ. ἔ. ὡς σχηματισθὲν κατὰ τὸ *μεθ' ἡμέραν, (ς) καθ' ἡμέραν* κ.τ.τ., δηλαδὴ δυνατὸν κατ' ἀναλογίαν τοῦ δασυνομένου *ἡμέρα*, *τὴν αὔριον ἡμέραν* κττ. τὸ αὔριον νὰ ἐλέχθη *αὔριον*· πρβλ. *ἡμᾶς* ἀντὶ *ἡμᾶς* κατὰ τὸ *ὑμᾶς*.

Τὸ δ' οὕτω σχηματισθὲν *μεθ' αὔριον ἐκληρονομήθη* ἡμῖν διὰ πάντων τῶν αἰώνων· πρβλ. *καθένας, ἀφοῦ* κττ. Τὸ δὲ ἐπ' ἐσχάτων διὰ τῆς παιδείας *ἐπαναληφθὲν ἐπαύριον* οὐδὲν περὶ τῆς ἱστορίας τῆς γλώσσης δύναται νὰ μαρτυρήσῃ, ἅτε ἐπὶ τοσούτους χρόνους νήδυμον κοιμώμενον ὕπνον.

Ὁ ὑμέτερος
Γ. Ν. Χατζιδάκης.

Ἐν Ἀθήναις
τῇ 9 Ἰανουαρίου
1885.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΕΞ ΕΛΛΑΔΟΣ

(18 Ἰανουαρίου Παρασκευῇ) 1885.

Ἐπισήμως ἠγγέλθη τῇ παρελθούσῃ Τρίτῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον ὅτι ἡ ῥωσσικὴ κυβέρνησις κατήργησε τὸν ἐπὶ τοῦ σταφιδοκάρπου ἐπιβαλλόμενον δασμόν. — Καθ' ἅπαν τὸ κράτος ὁ χειμὼν ἀπό τινων ἡμερῶν ἐνέσκηψε βαρύτατος. Πᾶσα ἡ Θεσσαλικὴ πεδιὰς ἐπλημμύρησεν ἐκ τῶν βροχῶν. Καὶ χιὼν οὐκ ὀλίγη ἔπεσεν· ἐν Τρικκάλοις μάλιστα καὶ Καλαμπάκᾳ τοσαύτη ἦν, ὥστε διεκόπη ἡ συγκοινωνία τῶν εἰρημένων πόλεων μετὰ τῶν χωρίων, ἔνθα καὶ οἰκίαι τινὲς κατέπεσον εὐτυχῶς ἄνευ οὐδενὸς ἀπευκταίου. Ἐκ τοῦ ψύχους οὐκ ὀλίγοι ἔπαθον καὶ τὰ ποίμνια. — Ἀπὸ τῆς χθὲς ἤρξαντο καὶ σήμερον πραττοῦνται παρὰ ταῖς ἐνταῦθα Τραπέζαις αἱ ἐγγραφαὶ τῶν μετοχῶν τοῦ σιδηροδρόμου Πελοποννήσου. — Κατὰ πληροφορίας τοῦ Νομάρχου Λαρίσσης πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον, δεκαὲξ ὀθωμανικαὶ οἰκογένειαι ἀποτελούμεναι ἐν ὅλῳ ἐκ πεντήκοντα πέντε ἀτόμων ἐκ τῶν μεταναστευσασῶν εἰς Μικρὰν Ἀσίαν καὶ Μακεδονίαν, ἐπανέκαμψαν εἰς τὰ οἰκεῖα χωρία. — Ὁ ἑλληνικὸς *Ἐρυθρὸς Σταυρὸς* ἀπέστειλε χίλια φράγκα εἰς τὸν ἐν Μαδρίτῃ ὡς συνδρομὴν πρὸς τοὺς ἐκ τῶν σεισμῶν ἐν Ἱσπανίᾳ παθόντας. — Ἐκ τοῦ λιμένος Κατακώλου μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1884 ἐξήχθησαν 40,472,000 λιτρῶν σταφιδοκάρπου, ὧν 20,000,000 ἀπεστάλησαν εἰς Ἀγγλίαν καὶ Ἀμερικήν, αἱ δὲ λοιπαὶ εἰς Γαλλίαν καὶ Αὐστρίαν. Κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα εὑρίσκοντο ἐν τῷ λιμένι Κατακώλου δύο ἱστιοφόρα καὶ δύο ἀτμόπλοια, ἅτινα παρελάμβανον περὶ τὰ 5,000,000 λιτρῶν. — Γενομένης τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν τῆς ἐπαναληπτικῆς δημοπρασίας τῆς ἐνοικιάσεως τοῦ δημοτικοῦ δασμοῦ Πειραιῶς, κατεκυρώθη αὕτη πάλιν ἐπ' ὀνόματι ὁμάδος ἐμπόρων ἀντὶ 350 χιλιάδων δραχμῶν. — Οἱ ἐν Μαγχεστρίᾳ Ἕλληνες ἀπέστειλαν 54 λίρας ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ μνημείου τοῦ στρατηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη. — Αἱ μοναὶ τῶν Ἀσωμάτων καὶ τῆς Πεντέλης προσήνεγκον ὑπὲρ τοῦ μνημείου τοῦ στρατηγοῦ Θ. Κολοκοτρώνη ἡ μὲν δραχ. 150, ἡ δὲ 125. — Ὁ ἐν τῇ πρωτευούσῃ φιλοξενούμενος ἀβυσσίνιος ἀρχιμανδρίτης ἐδωρήσατο βαρυσήμαντον καὶ καλλιτεχνικώτατον σταυρὸν πρὸς τὸν Σ. Μητροπολίτην Ἀθηνῶν, ὡς καὶ ἕτερον ἀνάλογον πρὸς τὸν ειδικὸν αὐτοῦ γραμματέα κ. Ἀγαθάγγελον Γεωργιάδην. — Ἡ κυρία Πηνελόπη Βαρατάση προσήνεγκεν εἰς μνήμην τοῦ ἀποβιώσαντος θείου αὐτῆς Γ. Ζεύχαρη ἀνὰ 5,000 δραχμὰς εἰς τὸ πτωχοκομεῖον, εἰς τὸ ὀρφανοτροφεῖον, εἰς τὸ θεραπευτήριον «Εὐαγγελισμός». — Συνεπείᾳ δυσαρέστου σκηνῆς ἐν τῇ Βουλῇ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τοῦ παρελθόντος Σαββάτου, μονομαχία διὰ πιστολίου ἐγένετο τῇ πρωΐᾳ τῆς παρελθούσης Δευτέρας μεταξὺ τῶν βουλευτῶν κκ. Ρ. Χοϊδᾶ καὶ Πετρίτση. Εὐτυχῶς οὐδὲν ἐπῆλθε λυπηρὸν ἀποτέλεσμα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἰδιοτρόπῳ. Εἶνε ἀδύνατον, νὰ σᾶς εὐχαριστήσωμεν. Τοιοῦτον δημοσίευμα εἶνε ἀλλότριον καὶ τοῦ προγράμματος καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς «Ἑστίας». — κ. Π. Δ. Ν. Ἐλέχθη, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀληθές.—κ. Ν'. Ἀναφέρεται περὶ πολλῶν. Ὁ Βάχων, ὁ Μίλτων, ὁ Ἀλφιέρης, δὲν ἠδύναντο νὰ ἐργασθῶσιν, ἂν πρότερον δὲν ἤκουον τεμάχιόν τι μουσικῆς. Ὁ διάσημος ἱεροκῆρυξ Bourdaloue ἐξετέλει πάντοτε μουσικόν τι τεμάχιον πρὶν ἢ ἀρχίσῃ τὴν σύνθεσιν ὁμιλίας τινός. — κ. Ν. Μ. Σύρον. Τὸ ἀντίτιμον καὶ τῶν τριῶν ἐπλήρωσεν ὁ κ. Φ. Π., εἰς ὃν παρεδόθησαν αἱ ἀποδείξεις. — Κυρίαν Α. Δ. Κ. Πειραιᾶ. Δύνασθε νὰ τὰ ζητήσητε δι' ἑνὸς τῶν ἐνταῦθα βιβλιοπωλείων Βίλμπεργ ἢ Βέκ. — *Συνδρομητῇ.* Σμύρνην. α') Εἰς ἡμᾶς τουλάχιστον εἶνε ἄγνωστον. β') Ἡ περίστασις τὴν ὁποίαν ἀναφέρετε οὐδέποτε παρουσιάζεται ἐν τῷ κύκλῳ εὖ ἠγμένων ἀνθρώπων.—κ. Χ. Κ. Ἐλήφθησαν. Τὸ συναποσταλὲν ἀτυχῶς ἀκατάλληλον.—W'. Moins d' esprit et beaucoup plus de tact, de coeur et de bon sens.—κ. Α. Δ. Σ. Μέγαρα. Φρ. 12, προπληρωτέα. — κ. Α. Κ. Κέρκυραν. Ἐγκαίρως ὅμως, εἰ δυνατόν.—κ. Ι. Κ. Καβάλλαν. Ἡ ἀποστολὴ ἤρξατο πρὸς πάντας τοὺς σημειουμένους νέους συνδρομητάς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς εὐμενεῖς σας ἐνεργείας. Ἀπηντήσαμεν καὶ ταχυδρομικῶς. — *Μεσογείῳ.* α') Μάλιστα β') Ὡσαύτως, ἐὰν τὰ ἄρθρα εἶνε ἄξια πληρωμῆς, πλὴν τοῦ πρώτου δημοσιευομένου. γ') Βεβαίως πρέπει νὰ εἶνε γνωστὰ τῇ Διευθύνσει τὰ ὀνόματα.— κ. Ι. Τ. Ὕδραν. Ἐνεγράφη. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—κ. Χ. Σ. Β. Σύρον. Ἐδημοσιεύθη ἐκ παραδρομῆς συγγνωστέας ἄλλως ἕνεκα τοῦ μεσολαβήσαντος χρόνου.—κ. Τ. Γ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὸ ζητούμενον δελτίον εἶνε ἀτυχῶς ἐξηντλημένον.—*Φιλίστορι.* Ἐν Βαβυλῶνι. Λέγεται ὅτι τὰ περίφημα αὐτὰ τείχη, ἅτινα περιέβαλον τὴν πρωτεύουσαν τοῦ ἀσσυριακοῦ καὶ βαβυλωνιακοῦ Κράτους, ἦσαν πλινθόκτιστα. Εἶχον δὲ 8 μυριαμέτρων περιφέρειαν, 70 μέτρων ὕψος καὶ 17 πάχος, δύο δὲ ἅμαξαι ἠδύναντο κάλλιστα νὰ ἐλαύνωσιν ἐπ' αὐτῶν παραπλεύρως. Οἱ δὲ λεγόμενοι *κρεμαστοὶ* κῆποι ἔκειντο ἐπὶ γῆς ἐστρωμένης ἐπὶ ἀνδήρων. Τὰ ἄνδηρα ταῦτα ἐξετείνοντο ἐπάνω τῶν θολωτῶν ἀψίδων τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων. Ἐποτίζοντο δὲ οἱ ἐν τοῖς ἀνδήροις τούτοις κῆποι δι' ἀγωγῶν καὶ διωρύγων μυστικῶν. Ἐν Βαβυλῶνι ἐθαυμάζετο ὡσαύτως καὶ γέφυρα ζευγνύουσα τὸν Εὐφράτην ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον, καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς ἐκεῖνος ναὸς τοῦ Βήλου, οὗ ἐν μέσῳ ἀνυψοῦτο οἰκοδόμημα συγκείμενον ἐξ ὀκτὼ πύργων ἐπικειμένων ἀλλεπαλλήλως.— *Βιβλίκι.* Λυπούμεθα, ἀλλὰ τοιαύτη εἶνε ἡ τάξις τοῦ γραφείου. Τῶν πρώτων 5 ἐτῶν φύλλα χωριστὰ δὲν ὑπάρχουσιν, ἀλλὰ μόνον τόμοι. Δὲν εἶνε δὲ ὀρθὸν δι' ὀλίγα φύλλα τὰ ὁποῖα θὰ ζητήσῃ τις νὰ καταστρέφωνται τόμοι ἀκέραιοι. —κ. Α. Λ. Τ. Ὕδραν. Γαλλικὴ ἡ τοῦ Angot, νεωτάτη, ἑλληνικαὶ Δαμασκηνοῦ καὶ Λάκωνος. — Κυρίαν Σ. Μ. Πάτρας, καὶ κ. κ. Ε. Ν. Α. Κέρκυραν, Μ. Η. Πάτρας καὶ Ι. Κ. Πειραιᾶ. Ἀπεστάλησαν. — *Νέῳ μεταφραστῇ.* Σᾶς εὐχαριστοῦμεν· ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν μᾶς χρησιμεύει. — κ. Θ. Ζ. Καλάκωλον. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς. — *Φιλοδόξῳ.* Τὴν δόξαν ὁρίζει τοιουτοτρόπως ὁ Chamfort: τὸ νὰ εἶνέ τις γνωστὸς εἰς ἀνθρώπους, τοὺς ὁποίους αὐτὸς δὲν γνωρίζει. Τώρα, ἂν εἶνε τὸ ὑπέρτατον ἀγαθόν, κρίνατε μόνος σας. — κ. Ἀδελφ. Κ. Μ. Σκόπελον. Ἀντίτυπον τῶν «Μύθων» ἀπεστάλη. Ἡ συνδρομὴ θέλει ζητηθῆ παρὰ τῶν ἐν Πειραιεῖ κ. Ἀδελφ. Ρ. — κ. Η. Π. Η. Ταγανρόγ. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς, συναποστείλαντες καὶ πάσας τὰς ἀποδείξεις. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα. — κκ. Ν. Π. Καλάμας, Γ. Γ. καὶ Ἀδελ. Π. Κέρκυραν, Σ. Ν. Π. Μάντσεστερ, Ι. Λ. Ρ. Ζάκυνθον, Α. Μ. καὶ Ι. Φ. Κ. Κεφαλληνίαν, Β. Μ. Ναύπλιον, Α. Χ., Β. Δ. Π καὶ Κ. Μ. Πάτρας, Γ. Μ. Α. Λάρισσαν, Χ. Κ. καὶ Δ. Α. Τ. Σύρον, καὶ Ι. Α. Ν. Βῶλον. Ἐλήφθησαν. — κ. Κ. Ζ. Ἰσμαήλιον. Ἤρξατο ἡ ἀποστολὴ πρὸς πάντας τοὺς σημειουμένους. Τὰς ἀποδείξεις ἐπέμψαμεν ταχυδρομικῶς. Πλείστας εὐχαριστίας.— *Συνδρομητῇ.* Ροστόβιον. Τὸ ὀρθὸν εἶνε ἄνευ τῆς δασείας. Ἀλλ' ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων ἀφίεται ἐλευθερία τοῖς συνεργάταις τῆς «Ἑστίας». Τίνος καὶ παρὰ τίνος ἐδόθη διαταγὴ ἵνα πληρωθῇ ἡ συνδρομή; Αἱ παροιμίαι ἔχουσιν ὀρθῶς. — *Φίλῳ Μ.* Πόσα δὲν πλάττει ἡ φαντασία; ...Ἠρωτήθη ποτέ τις ἐὰν ἔχει ἐπιθυμίαν νὰ γνωρίσῃ τὸ μέλλον; — Ὄχι, ἀπήντησεν· εἶνε τόσον ὅμοιον μὲ τὸ παρελθόν! — κ. Β. Σ. Ἀτυχῶς δὲν εἶνε ὀρθὴ ἡ λύσις. — κ. Α. Π. Ἐνταῦθα. Ὀρθοτάτη μέν, ἀλλὰ σᾶς ἐπρόλαβεν ἄλλος, ὡς βλέπετε.— κ. Κ. Ι. Δ. Δύναται νὰ γείνῃ καὶ αὐτὴ ἡ παραχώρησις. Ἐν τούτοις δὲν εἶσθε σεῖς μόνοι οἱ ὑφιστάμενοι τὴν κρίσιν. Εἷς φαρμακοποιὸς ἔγραφεν ἐσχάτως εἴς τινα τῶν γνωστῶν τραπεζιτῶν· «Μετὰ λύπης σᾶς πληροφορῶ ὅτι θὰ μοῦ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐξοφλήσω τὸ εἰς χεῖράς σας συνάλλαγμά μου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς λήξεως. Ἀνάγκη πᾶσα νὰ τὸ ἀνανεώσωμεν. Ἐφέτος ἔχομεν φοβερὰν κρίσιν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ εἶδός μας. *Οὔτε ἕνας ἀσθενὴς δὲν ὑπάρχει αὐτὰς τὰς ἡμέρας εἰς τὴν συνοικίαν μας*». Πῶς σᾶς φαίνεται ἡ φοβερὰ αὐτὴ κρίσις;

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Τίς ὁ γενόμενος αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους ἐξ ἀσήμου γεωργοῦ;

2

Ἂν τὸ πρῶτόν μου ἀκούεις, νά, σοὶ λέγω τὸ λοιπόν.
Ἤκουσες, ὀλίγον σκέψαι, καὶ τὴν λύσιν δὸς λοιπόν.

Μ. Τ.

3

Διπλοῦν ἓν γράμμα ἔχω κι' εἰς χεῖρας μὲ κρατεῖς,
κι' εἰς δένδρα μὲ εὑρίσκεις ἐκεῖ ἂν μὲ ζητῇς.

4

Τίς ποιητὴς ἀθάνατος μέσῳ τόσων αἰώνων
εἰς μέλος μεταβάλλεται, ἐν γράμμ' ἂν χάσῃ μόνον;

Γ.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Τὴν πρώτην λύσιν ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις ἔφερεν ὁ κ. Ν. Ι. Ἀγκωνάκης.

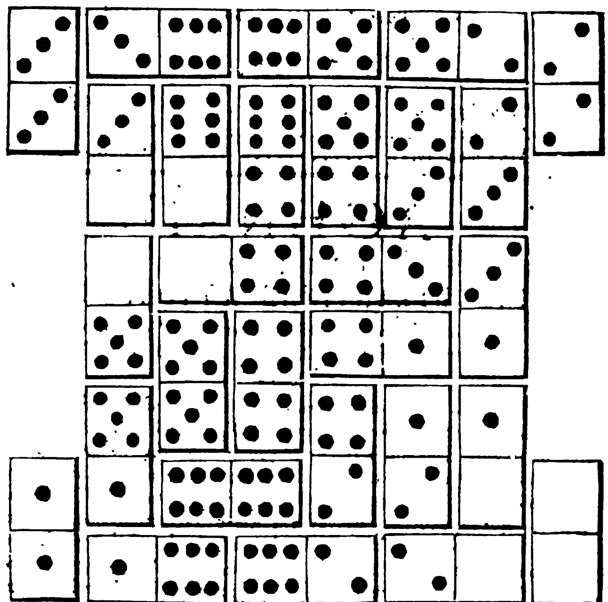

2

Μένανδρος—Ἄνδρος

3

				Π				
			Δ	Α	Σ			
		Χ	Α	Ρ	Ι	Σ		
	Δ	Α	Μ	Α	Λ	Ι	Σ	
Π	Α	Ρ	Α	Σ	Η	Μ	Ο	Ν
	Σ	Ι	Λ	Η	Ν	Ο	Σ	
		Σ	Ι	Μ	Ο	Σ		
			Σ	Ο	Σ			
				Ν				

4

Διὰ—Βόλος—Διάβολος

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

18 'Ιανουαρίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	350.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	428.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	201.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	198.50
Κτηματικαὶ 'Ομολ. 'Εθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	349.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος Δρ. ν.	3945.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	175.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	101.50
'Ασφαλ. 'Εταιρία « 'Αρχάγγελος » »	
'Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	66.50
Σιδηρόδρ. 'Αθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	403.—
'Εταιρία Φωταερίου. . . . . Δρ.	
'Ελλην. Πυριτιδοποιεῖον. . . . . . . Φρ.	
'Εταιρία Δημοσίων Ἔργων. . . . . . »	
Πανελλ. 'Ατμοπλ. 'Εταιρίας. . . . . »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν 3μην.	25.35
» Ὄψεως. . . .	25.60
ΓΑΛΛΙΑΣ —'Εθνικῆς Τραπέζης 3ήμ.	1.01
» Τραπεζικὸν 3μην.	1.—
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.	20.14
Λίρα στερλίνα	
Λίρα ὀθωμανική.	23.—

ΩΡΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Μουσεῖον ἐν τῇ 'Ακροπόλει

'Η εἴσοδος εἰς τὴν 'Ακρόπολιν εἶνε καθ' ἑκάστην ἐλευθέρα εἰς πάντας ἀπὸ τῆς πρωΐας μέχρι τῆς ἑσπέρας. 'Ομοίως ἐλευθέρα εἶνε καθ' ἑκάστην καὶ ἡ εἴσοδος εἰς τὸ ἐν αὐτῇ μουσεῖον ἀπὸ τῆς 2 ὥρας μ. μ. μέχρι τῆς ἑσπέρας.

Θησεῖον

Εἶνε προσιτὸν καθ' ἑκάστην μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. 'Απόμαχος οἰκῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Θησείου ἀνοίγει τὴν θύραν εἰς τὸν αἰτοῦντα.

Κεντρικὸν ἐθνικὸν μουσεῖον

Καθ' ἑκάστην πλὴν τῆς Τρίτης, 10 — 12 π. μ. καὶ 2 — 4 μ. μ.

Συλλογαὶ ἐν τῷ Μετσοβείῳ Πολυτεχνείῳ

Καθ' ἑκάστην πλὴν τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν ἐξαιρετέων ἑορτῶν τὸν μὲν χειμῶνα (1 Σεπτ. — 31 Μαρτίου) ἀπὸ τῆς 10—12 π. μ. (πλὴν τῆς Δευτέρας) καὶ ἀπὸ 2—4 μ. μ. Τὸ δὲ θέρος (1 'Απριλίου—31 Αὐγούστου) ἀπὸ 9—11 π. μ. καὶ 3 — 5 μ. μ. Τὸ Σάββατον δωρεάν, τὰς λοιπὰς ἡμέρας ἐπὶ πληρωμῇ δραχ. 1 κατὰ πρόσωπον.

Φυσιογραφικὸν μουσεῖον ἐν τῷ Πανεπιστημείῳ

Τετάρτην — Σάββατον, 9 — 12 π. μ.

Δημοτικὸν μουσεῖον Πειραιῶς

'Εν τῷ καταστήματι τοῦ Γυμνασίου.
Καθ' ἑκάστην, 2—5 μ.μ.

'Εν 'Αθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου 'Ανδρέου Κορομηλᾶ 1886 — Β', 978

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 422 — 27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1885 — ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 474

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

«**Ἑλληνικὴ γεωργία**». Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἤρξατο ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν γνωστοῦ ἐπιστήμονος γεωπόνου κ. Παναγιώτου Γενναδίου μηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα, οὗ τὸ πρῶτον φυλλάδιον ἔχομεν ὑπ' ὄψιν. Τὸν σκοπὸν τοῦ δημοσιεύματος τούτου ὁ ἐκδότης αὐτοῦ ἐκτίθησιν συνοπτικῶς ἐν τῷ προτασσομένῳ προλόγῳ, ὃν ἐνομίσαμεν ἐπάναγκες νὰ παραθέσωμεν ὁλόκληρον, ἔχοντα ὡς ἑξῆς: «Εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι μεθ' ὅλα τὰ ἐπὶ πολλὰ ἔτη γραφόμενα, λεγόμενα καὶ ἐνεργούμενα ὑπὲρ τῆς γεωργίας, ὀλίγιστα ἐδοκιμάσθησαν, ἐλάχιστα δὲ ἐκ τῶν δοκιμασθέντων ἐπέτυχον. Τίς δὲ ὁ λόγος τῆς ἀποτυχίας; Ἰδοὺ εἷς τῶν κυρίων σκοπῶν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος περιοδικοῦ συγγράμματος. Ὁ ἰατρός, πρὶν ἢ προβῇ εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ ἀσθενοῦς, ἀναζητεῖ τὰ αἴτια τῆς νόσου, διαγινώσκει αὐτήν. Οὕτω καὶ ἡμεῖς θ' ἀναζητήσωμεν τοὺς λόγους, ἕνεκα τῶν ὁποίων μετὰ πεντηκονταετεῖς προσπαθείας καὶ δαπάνας πρὸς βελτίωσιν τῶν μεθόδων τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς τὸ Ἡσιόδειον ἄροτρον ἐπικρατεῖ καὶ κινητὴρ αὐτοῦ εἶνε ὁ βοῦς, τὸ γλεῦκος κατὰ τὰ ἔτη ἀφθόνου παραγωγῆς χύνεται, σῖτον καὶ κρέας φέρομεν ἔξωθεν, βάμβακα προμηθευόμεθα ξένον, τὰ μεταξουργεῖα κυρίως δι' ἔλλειψιν ὕλης κλείονται, τὰ δάση καίονται, οἱ συνιστώμενοι σηροτροφικοὶ σταθμοὶ καὶ αἱ γεωργικαὶ σχολαὶ ἀποτυγχάνουσιν, ὁ Ἕλλην γεωργὸς ἐξακολουθεῖ ἔχων τὴν κάππαν του ἀντὶ μόνου καλύμματος, στρωμνῆς καὶ ἐννεαμήνου κατοικίας. Τὰ αἴτια τῆς καταστάσεως ταύτης τῆς ἡμετέρας γεωργίας, τοῦ μόνου ἡμῶν παραγωγικοῦ πλούτου, θὰ ἐρευνηθῶσι λεπτομερῶς καὶ ἐπισταμένως ἐν τῇ *Ἑλληνικῇ Γεωργίᾳ*. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἶνε τὰ μόνα ζητήματα, τὰ ὁποῖα θ' ἀπασχολήσωσιν ἡμᾶς. Τῇ συνεργασίᾳ πολλῶν συναδέλφων καὶ ἀνδρῶν ἐγνωσμένης εἰδικότητος καὶ ἀξίας καὶ τῇ βοηθείᾳ πλουσίας γεωργικῆς βιβλιοθήκης καὶ τῶν ἀρίστων γεωργικῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων θὰ πραγματευώμεθα, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου, πάντα κλάδον τῆς γεωργίας· οἷον τὴν κυρίως γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν σηροτροφίαν, τὴν δενδροκομίαν, τὴν κηπουρικήν, τὴν ἀμπελουργίαν, τὴν δασονομίαν, τὴν παθολογίαν τῶν φυτῶν, τὰς διαφόρους γεωργικὰς βιομηχανίας κτλ.»

Τὰ περιεχόμενα τοῦ πρώτου τούτου φυλλαδίου ἀναγράφομεν ἐνταῦθα ὡς ἕπεται: Εἰσαγωγὴ ὑπὸ Π. Χαλκιοπούλου. —Περὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ μεταξοσκώληκος.—Ἔκθεσις τῶν κατὰ τὸ 1884 πεπραγμένων ἐν τῷ δημοσίῳ Δενδροκομείῳ ὑπὸ Π. Γενναδίου.—Φυλλοξηρικά.—Ἔρευναι πρὸς ταχυτέραν καὶ ἀσφαλεστέραν ἀποξήρανσιν τῆς σταφίδος.—Περὶ τῆς διὰ τῆς ἐξατμίσεως συμπυκνώσεως τοῦ γλεύκους καὶ τῶν οἴνων.—Κρίσις τῶν ἐσπεριδοειδῶν καρπῶν. — Περὶ τῆς βαμβακιάσεως τῶν ἐσπεριδοειδῶν ὑπὸ Λεων. Στ. Μπίστη.—Περὶ Βοιχμηρίας τῆς ἰσχυροτάτης.—Διάφορα.

Εὐχόμεθα ἐνθύμως ὑπὲρ τῆς εὐδοκιμήσεως τοῦ σπουδαίου τούτου δημοσιεύματος, οὗτινος κοινωφελέστατος εἶνε ὁ σκοπός, τουτέστιν ἡ προαγωγὴ καὶ ἐνίσχυσις ζωτικωτάτου κλάδου τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς.

— Ἐδημοσιεύθη ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ ἡ Ἔκθεσις τοῦ κ. Γεωργίου Τυπάλδου Κοζάκη, Ἐφόρου τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀμαλιείου Ὀρφανοτροφείου τῶν Κορασίων περὶ τῶν πεπραγμένων τῆς διοικούσης ἐπιτροπῆς ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1883 μέχρι 31 Ὀκτωβρίου 1884, συμπεριλαμβάνουσα καὶ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐπὶ τῶν λογαριασμῶν ἐλεγκτῶν κ.κ. Ν. Π. Δεληγιάννη καὶ Β. Κάββα. Ἀμφότερα ἀνεγνώσθησαν τὴν 21 Νοεμβρίου 1884 ἐνώπιον τῆς γενικῆς Συνελεύσεως τῆς ἐν Ἀθήναις Φιλανθρωπικῆς Ἑταιρίας τῶν Κυριῶν.

Ἐκ τῆς Ἐκθέσεως τοῦ κ. Ἐφόρου μανθάνομεν ὅτι τὰ ἔσοδα τοῦ καταστήματος, προστιθεμένου εἰς ταῦτα καὶ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ ταμείου τῆς παρελθούσης διαχειρίσεως 1882—1883 ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 123,814.06, αἱ δαπάναι δὲ εἰς 106,262.55, καὶ ἔμεινεν ὑπόλοιπον ἐν τῷ ταμείῳ, εἰσπραχθησόμενον κατὰ τὸ ἔτος 1884—1885 δρ. 17,551.51.

Κληροδοτήματα κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐγένοντο εἰς τὸ Ἀμαλίειον τῆς μακαρίτιδος Ἑλένης Ἐμμανουὴλ Εὐστρατίου ἐκ δρ. 500 καὶ τὸ τοῦ ἱεράρχου Εὐδοξιάδος Τιμοθέου, ἐν Ρουμανίᾳ ἀποβιώσαντος, ἐκ δρ. 1,584, ὑπάρχουσι δ' ἐκκρεμῆ καὶ ἄλλα κληροδοτήματα.

Συνεισφοραὶ προσηνέχθησαν ἐν ὅλῳ δρ. 700.

Ἡ περιουσία τοῦ ἰδιαιτέρου Ταμείου τῶν ἐργοχείρων τῶν ὀρφανῶν, ἐξ ἧς ἀμείβονται τὰ ἐξερχόμενα τοῦ καταστήματος καὶ ἀποκαθιστάμενα εἰς τὴν κοινωνίαν ὀρφανὰ ἀνέρχεται εἰς δραχ. 63,992. Τὸ ταμεῖον τοῦτο τῶν ἐργοχείρων, τὸ ὡρισμένον ὅπως συντελῇ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὀρφανῶν, εἶνε ἄξιον τῆς ἰδιαιτέρας συμπαθείας τῶν φιλανθρώπων.

Κοράσια ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ ὑπάρχουσιν ἤδη 149, ἐξ ὧν τὰ 10 ὑπότροφα. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἰσῆλθον μὲν ὀρφανὰ 22, ἐξῆλθον δὲ 19.

Ἀξία λόγου παρατήρησις εἶνε ὅτι ἀπὸ τριετίας καὶ ἐπέκεινα, ἤτοι ἀπὸ τῆς τυφοειδοῦς ἐπιδημίας τοῦ 1881, δὲν ἀπεβίωσεν ἐν τῷ Ἀμαλιείῳ οὔτε μία κόρη ἐξ ὀξείας νόσου, ἀλλ' οἱ ὀλίγοι ἔκτοτε ἐπισυμβάντες θάνατοι προῆλθον πάντοτε ὑπὸ ἀρρωστιῶν, ἃς ἔφερον τὰ ἀτυχῆ πλάσματα ἐν ἑαυτοῖς ἐκ γενετῆς. Ἐν γένει δὲ ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν τῷ καταστήματι ὑγεία εἶνε ἀξιοσημείωτος, ὀφειλομένη εἰς τὰς πεφωτισμένας καὶ συντόνους προσπαθείας τοῦ ἐφόρου τοῦ Καταστήματος.

Περὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ὑγιεινὴν τοῦ Ἀμαλιείου ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ἐν λόγῳ ἐκθέσεως τοῦ κ. Τυπάλδου ἐδημοσιεύθη εἰς ἓν τῶν τελευταίων φύλλων τῆς *Ἑστίας*.

— Ἐν παραρτήματι τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως* ἐδημοσιεύθη κατάλογος τῶν δημοδιδασκάλων ἀμφοτέρων τῶν φύλων, οἵτινες εὐδοκιμήσαντες ἐν τοῖς κατὰ τὸ 1881, 1883 καὶ 1884 συστᾶσι κέντροις τῶν ἀσκήσεων, ἠξιώθησαν τῆς αὐξήσεως τοῦ μισθοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν ΑΡΠΔ' νόμον. Καὶ οἱ μὲν διδάσκαλοι ἀνέρχονται εἰς 997, αἱ δὲ διδασκάλισσαι εἰς 528, ἀμφοτέροις δὲ συγκαταλέγονται καὶ ἱκανοὶ μὴ ἐν ὑπηρεσίᾳ. Εἰσὶν ὅμως καὶ οἱ μὴ συγκαταλεχθέντες πρῶτον μὲν οἱ μὴ μετασχόντες τῶν ἀσκήσεων ἢ μὴ εὐδοκιμήσαντες ἐν αὐταῖς, δεύτερον δὲ οἱ ἀπὸ τοῦ 1880 ἐκ τῶν διδασκαλείων τοῦ Κράτους ἀποφοιτῶντες δημοδιδάσκαλοι τῆς νέας μεθόδου, οἵτινες διὰ νόμου ἐλάμβανον ἔκτοτε καὶ λαμβάνουσι τὸν ἐπηυξημένον τοῦτον μισθόν, πρὸς ὃν ὁ τῇ 17 Ἀπριλίου 1884 ψηφισθεὶς καὶ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1885 λειτουργῶν ΑΡΠΔ' νόμος ἀφωμοίωσε καὶ τὸν μισθὸν τῶν παλαιῶν δημοδιδασκάλων ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

— Τὸ ἐν Παρισίοις ἐκδιδόμενον φιλολογικὸν περιοδικὸν «**La Revue Générale**» τῆς 15 Δεκεμβρίου 1884 περιέχει ἐκτενῆ ἀνάλυσιν καὶ ἐπίκρισιν τοῦ δραματικοῦ ποιήματος τοῦ κ. Κλέωνος Ραγκαβῆ «Ἡ Θεοδώρα» ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἑλληνιστοῦ κ. **Ch. Gidel**.

— Ἐν τοῖς τελευταίοις φύλλοις τοῦ περιοδικοῦ «**Revue Politique et Litteraire**» κατεχωρίσθη σειρὰ σπουδαιοτάτων ἄρθρων ὑπὸ τοῦ κ. **C. Bigot** περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐν Γαλλίᾳ μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἐν οἷς πολὺς γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης.

— *Διονυσία* ὀνομάζεται τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ Δουμᾶ υἱοῦ, ὅπερ παρεστάθη ἐσχάτως ἔν τινι τῶν Παρισινῶν θεάτρων μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. Τὸ νέον τετράπρακτον ἔργον

τοῦ διασήμου δραματικοῦ, στερούμενον πολυτελοῦς πλοκῆς καὶ ἀναλύσεως, ἀλλὰ πλῆρες δράσεως, κρίνεται ὡς ἓν τῶν καλλίστων αὐτοῦ.

— Καθηγηταί τινες ἐν Παρισίοις ἔσχον τὴν ἰδέαν τῆς ἱδρύσεως εἴδους τινὸς Πανεπιστημίου πρὸς μόρφωσιν τῶν νεανίδων, οὗτινος οὐδὲν ὅμοιον ὑπῆρχε μέχρι τοῦδε. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θέλουσι διδάσκεσθαι ἐν αὐτῷ τέσσαρα μόνον μαθήματα· φιλολογία, ἱστορία, γεωγραφία καὶ ἀγγλικά.

— Κατὰ πρότασιν τοῦ κ. E. Frémy, διευθυντοῦ τοῦ Μουσείου τῶν Παρισίων, πρόκειται νὰ συσταθῇ ἐπιτροπὴ πρὸς ἐνθάρρυνσιν καὶ ἀρωγὴν τῶν ἐπιστημόνων, οἵτινες παραμελοῦσι τὰ ἐπικερδῆ ἐπαγγέλματα, ὅπως παραδοθῶσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῶν ἐπιστημονικῶν ἀληθειῶν ἐπ' ὠφελείᾳ πάντων καὶ βλάβῃ μόνον ἑαυτῶν. Ἡ ἐπιτροπὴ θέλει ἐγκρίνει χρηματικὸν ἐπίδομα, ἀνανεούμενον κατ' ἔτος. Πολλοὶ ἐνεγράφησαν ἤδη πρὸς τοῦτο.

— Τὸ μέγα βραβεῖον, τὸ κληθὲν «βραβεῖον Σχίλλερ», ὅπερ ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ὅπως ἀπονεμηθῇ εἰς τὸ κράτιστον γερμανικὸν δρᾶμα τὸ ἐντὸς τῆς τελευταίας τριετίας ἀναφανέν, διεμερίσθη μεταξὺ δύο συγγραφέων, τῶν κκ. Paul Heyse καὶ Ernst Wildenbruch.

— Ἀμερικανική τις ἐφημερὶς ἀγγέλλει τὴν ὑπὸ μηχανικοῦ τινος ἐφεύρεσιν μηχανῆς, ἥτις ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἐκτυποῖ ἓξ χιλιάδας φύλλων, τὰ διπλώνει, τὰ συλλέγει, τὰ συρράπτει, καὶ θέτει ἐπ' αὐτῶν καὶ τὸ ἐξώφυλλον.

— Ἐξεδόθη ἐσχάτως χρονολογικὸς πίναξ τῆς ἱδρύσεως τῆς τυπογραφίας εἰς διαφόρους χώρας τῆς γῆς. Ἐν τῷ Μεξικῷ χρονολογεῖται ἡ τυπογραφία ἀπὸ τοῦ 1555, τὸ Πεκῖνον ἀπέκτησεν αὐτὴν κατὰ τὸ 1603, ἡ Πετρούπολις κατὰ τὸ 1711, τὸ Ρίον Ἰανέϊρον τῷ 1813, τὸ Σαντιάγον τοῦ Χιλὶ τῷ 1825.

— Ὑπὸ τοῦ ἐκδότου Lemonnyer ἐξεδόθησαν ἐν Παρισίοις μετὰ μεγάλης τυπογραφικῆς πολυτελείας καὶ εἰκονογραφημέναι «Διηγήσεις μιᾶς χωρικῆς», τόμος περιλαμβάνων δεκάδα διηγημάτων τῆς γνωστῆς καὶ παρ' ἡμῖν συγγραφέως κυρίας Edmond Adam.

— Ἡ ἐπιτροπὴ ἡ ὡρισμένη, ὅπως παρασκευάσῃ τὸ προσχεδίασμα τῶν οἰκοδομῶν, αἵτινες ἀναγκαιοῦσιν εἰς τὴν ἐν Παρισίοις παγκόσμιον ἔκθεσιν τοῦ 1889, συνῆλθεν εἰς πρώτην συνεδρίασιν ἐν τῷ ὑπουργείῳ τοῦ ἐμπορίου, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ κ. Ἀντωνίνου Προύστ.

— Ἐν τῇ ἀγγλικῇ ἀποικίᾳ τοῦ Καναδᾶ ἀπεφασίσθη ἵνα καὶ γυναῖκες γίνωνται δεκταὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἐνεγράφησαν δὲ μέχρι τοῦδε 12 κυρίαι, παρακολουθοῦσαι αἱ πλεῖσται τὴν σπουδὴν τῶν νεωτέρων γλωσσῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας.

— Ἐν Καλκούττᾳ τῶν Ἰνδιῶν συνεστήθη τελευταῖον δημοσία βιβλιοθήκη πρὸς χρῆσιν μόνον τῶν Ἰνδῶν γυναικῶν, καὶ ἤδη ἀριθμεῖ πολλὰς αὐτῶν ὡς τακτικὰς ἀναγνωστρίας.

— Τελευταίως ἐν τῷ μεγάλῳ θεάτρῳ τοῦ μελοδράματος τῶν Παρισίων ἐψάλη νέον μελόδραμα ὁ *Ταβαρὲν* μελοποιοῦ νέου τοῦ Αἰμιλίου Πισσάρ. Εἶνε γνωστὸν πόσον δύσκολον εἶνε νὰ εἰσέλθῃ τις μουσικὸς εἰς τὸ ἐγνωσμένον τοῦτο θέατρον, καὶ διὰ τοῦτο οἱ πάντες ἤλπιζον ὅτι τὸ μελόδραμα τοῦ Πισσὰρ θὰ ἦτο ἐκτάκτου ἀξίας. Ἀλλ' ὅμως ἦν μετριώτατον ἔργον καὶ ἐκρίθη ὡς οὐχὶ ἀντάξιον τοῦ μεγάλου θεάτρου.

— Ὁ *Ἀμλέτος* τοῦ Σαίξπηρ μεταφρασθεὶς Ῥουμανιστὶ παρεστάθη ἀπὸ τοῦ θεάτρου τοῦ Βουκουρεστίου.

Ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς τεργεσταίας «Νέας Ἡμέρας» ἤρξατο δημοσιεύων ὁ κ. Διονύσιος Θερειανός, ὁ τῆς *Κλειοῦς* ἄλλοτε διακεκριμένος συντάκτης, φιλολογικὴν βιογραφίαν τοῦ πρὸ μηνῶν ἀποθανόντος διαπρεποῦς Ἕλληνος φιλολόγου Ἰωάννου Οἰκονομίδου. Ἡ μελέτη αὕτη τοῦ κ. Θερειανοῦ γεγραμμένη διὰ λόγου ἀνθηροῦ καὶ ἐντόνου καὶ μετὰ χάριτος ἐπαγωγοῦ, περιέχουσα δὲ ἐν ἀρχῇ καὶ πολλὰς ἐνδιαφερούσας πληροφορίας περὶ τῆς ἐν Κερκύρᾳ φιλολογικῆς κινήσεως, τῆς παραχθείσης ἐκ τῆς αὐτόθι ἱδρύσεως τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, καὶ τῶν αὐτῇ μαθητευσάντων, εἶνε πολλοῦ λόγου ἄξιον ἔργον.

— Εἰς ἀγγλικὰ φύλλα ἀναγινώσκομεν ὅτι ὁ κ. Θεόδωρος Βὲντ ἐκδίδει προσεχῶς σύγγραμμα περὶ Κυκλάδων καὶ περὶ τοῦ βίου τῶν νησιωτῶν Ἑλλήνων, σκοπεῖ δὲ νῦν νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας ἐπὶ τῶν Σποράδων. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τῶν ἐρευνῶν τούτων μόνον ἐλατήριον δὲν εἶνε ὁ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα θαυμασμός, διότι κατὰ τὸ «Ἀθήναιον», ὁ Κ. Βὲντ ἐπώλησε πρὸ «μικροῦ εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον τὰς ἀρχαιότητας, ἃς ἀπεκόμισεν ἐκ τῶν ἐν Ἀντιπάρῳ προϊστορικῶν τάφων».

— Ἡ ἰατρικὴ ἑταιρία ἐξελέξατο ἐπιτροπὴν τοῦ συμβουλιδείου διαγωνίσματος τοὺς κκ. Γ. Καραμήτσαν, Δ. Χασιώτην καὶ Τ. Λούνην.

—Ἐν Κρήτῃ κατὰ τὴν θέσιν *Πρινοὺς* τοῦ χωρίου Κρουσῶνος τῆς ἐπαρχίας Ἡρακλείου ἀνευρέθησαν 40 πήλινα ἀγαλμάτια διαφόρων μεγεθῶν ὑπὸ παίδων ποιμαινόντων πρόβατα, οἵτινες ἔσκαπτον τὸ ἔδαφος χάριν παιδιᾶς. Αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαὶ ἅμα λαβοῦσαι γνῶσιν τοῦ πράγματος κατέσχον τὰ ἀνευρεθέντα.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Αἱ ἀπόκρεῳ εἶνε πάντοτε ἡ ἐποχὴ τῶν πλουσιωτέρων ἐντυπώσεων. Ὁποίαν ἐργασίαν παρέχουσιν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἐκ φύσεως παρατηρητῶν, ἐκδηλούμεναι διὰ τῶν ποικίλων στολῶν καὶ προσωπίδων, αἵτινες τὰς ἡμέρας ταύτας παρατάσσονται ἐπὶ τῶν παραθύρων τῶν καταστημάτων, ἀγόμεναι ἀνὰ τὰς ὁδοὺς διὰ τῶν παντοίων προσωπιδοφόρων, θορυβοῦσα διὰ τοῦ πλήθους, μεθύουσαι διὰ τῶν παννυχίδων, κινοῦσαι εἰς εὐθυμίαν ἢ εἰς παραφροσύνην ἢ εἰς ἀηδίαν. Κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς τοὺς ἐκ φύσεως παρατηρητάς, καὶ οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος τοιοῦτοι, δηλονότι οἱ ὀφείλοντες νὰ μεταδίδωσι τὰς ἐντυπώσεις των ἀνὰ στίχους καὶ στήλας πρὸς τοὺς ἀναγινώσκοντας, ὡς οἱ ξενοδόχοι τὸν κατάλογον τῶν φαγητῶν πρὸς τοὺς πελάτας των, δύνανται κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας νὰ προσθέσωσιν εἰς τοὺς καταλόγους των ἀσυνήθη καὶ νέα μαγειρεύματα· ἐκτὸς ἐὰν τύχῃ νὰ εἶνε χρονογράφοι Ἀθηναϊκῶν ἀπόκρεων.

...

Διότι πάντες βλέπομεν ὅτι αἱ ἀπόκρεῳ ἐν Ἀθήναις βαίνουσι κατ' ἔτος ἐλαττούμεναι τῶν πρὸ αὐτῶν εἰς ζωηρότητα, φιλοκαλίαν, εὐφυΐαν καὶ εὐπρέπειαν. Ἡ μυστηριώδης τις γελωτοποιὸς-δύναμις ἐπὶ πολλῶν τῶν παρ' ἡμῖν λειτουργούντων, ἔστωσαν θεσμοί, ἔθιμα, ἑορταί, ἢ τὸ ἐν πάσῃ ὥρᾳ πρόχειρον καὶ εὔκολον καὶ παρ' ἡμῖν τῆς διασκεδάσεως — διότι οἱ πατέρες ἡμῶν, σώφρονες καὶ ἐγκρατεῖς καθ' ὅλον τὸ λοιπὸν ἔτος, ἀνυπομόνως παρηκολούθουν ἐν τῷ Καζαμίᾳ τὴν προσέγγισιν τῶν ἑορτῶν, ὅπως τότε μόνον ἀκωλύτως ἐπιδοθῶσιν εἰς εὐωχίας, — ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς καταπτώσεως ταύτης, βέβαιον εἶνε ὅτι οὔτε τοῦ Περικλέτου τὸ κάρρον, οὔτε τῶν ἀθλητῶν τοῦ δρόμου αἱ παιδιαὶ οὔτε αἱ ἰδιωτικαὶ ἑσπερίδες, οὔτε οἱ ἐν τῷ κατηρειπωμένῳ θεάτρῳ χοροὶ μεταμφιεσμένων καὶ μή, δύνανται νὰ ἐμψυχώσωσι τὸ πτῶμα αὐτὸ τῶν Ἀπόκρεων, αἵτινες ἐν πολλαῖς εὐρωπαϊκαῖς χώραις θαυματουργοῦσι καὶ γοητεύουσιν.

...

Ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἡ παρελθοῦσα ἑβδομάς, καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς ἔτι, ὑπῆρξε γόνιμος εἰς ζωὴν καὶ θόρυβον καὶ γεγονότα καὶ συναθροίσεις καὶ χοροὺς καὶ πολιτικὰς συζητήσεις καὶ μεταστάσεις. Ἰδίως ὑπὸ τὰ ὅλως ἐαρινὰ κάλλη τῆς τελευταίας Κυριακῆς ἐσκίρτησαν αἱ Ἀθῆναι διασπείρασαι διὰ τῶν γνωστῶν περιπατητικῶν κέντρων τοὺς κατοίκους των ἀπὸ τῶν ἐσχατιῶν τῶν Πατησίων μέχρι τῆς ἀπωτάτης ἀκτῆς τοῦ παλαιοῦ Φαλήρου. Ἐνῷ ἔν τινι τῶν ἐπαύλεων τοῦ νέου Φαλήρου συνήρχετο εἰς ἡμερήσιον χορὸν ὁ ἐκλεκτότερος κόσμος τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τὴν ἑσπέραν ἐν τῷ Ὠδείῳ διαπρεπὴς καλλιτέχνις, ἡ δεσποινὶς Φρὶμ παρεῖχεν δείγματα τῆς μουσουργικῆς αὐτῆς εὐφυΐας ὑπὸ τὴν εὐμενῆ παρουσίαν τῆς Ἀνάσσης. Ταχυδακτυλουργικαὶ παραστάσεις ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις ἀνεκάλουν εἰς τὴν μνήμην καὶ τὸν θαυμασμὸν τὰ πρὸ πολλοῦ καθεύδοντα μυστήρια τοῦ Βόσκου καὶ τῶν ὁμοτέχνων του, καὶ ταχυδακτυλουργικωτέρα ἁρπαγὴ ὡρολογίου νέα κρούσματα τῆς πρό τινος εἰς ὕφεσιν διακειμένης ἀττικῆς λωποδυσίας.

...

Τὴν ἐπαύριον αἱ ἐφημερίδες ἀνέγραφον παρὰ τὰς πλήρεις ζωῆς καὶ ἱλαρότητος εἰδήσεις, ὡς σκιὰν παρὰ τὸ φῶς, δύο θλιβερὰ συμβάντα τῆς ἑβδομάδος: Ἐν Πειραιεῖ νέος Κρὴς ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς σκληρᾶς ἐρωμένης του, ἀγρίως ἐκτύπησε τὸ στῆθός του δι' ἐγχειριδίου, ὡς ἂν ἐθεώρει διὰ τὸ ἄφρον πάθος του μόνον τὴν καρδίαν του ἔνοχον, καὶ αὐτὴν ἤθελε νὰ ἐκδικηθῇ. Τὸ δεύτερον τῶν συμβάντων εἶνε ὁ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ θάνατος καὶ συγκήδευσις δύο ἀδελφῶν ἐντίμων καὶ γνωστῶν παρὰ τῇ κοινωνίᾳ ἐνταῦθα. Τὸ πρῶτον προξενεῖ φρίκην μᾶλλον ἢ συγκίνησιν, ἀσύνηθες παρ' ἡμῖν, μόνον

ἀνεκτὸν ὡς λύσις μελοδράματος ὑπὸ ζοφερὸν οὐρανόν, ἔνθα ὁ ἔρως δὲν εἶνε, ὡς ἐδῶ, παιδίον κλαυθμηρίζον, ἀλλ' ὡς τὸ πολὺ ἀκίνδυνον. Τὸ δεύτερον εἶνε τοῦ πρώτου ἡ ἀντίθεσις, κατανύγον ἐν τῇ ἁπλῇ αὐτοῦ ποιήσει, τῇ τόσον ἀληθεῖ καὶ συμφώνῳ πρὸς τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆρα, ὅστις συνενῶν ἐν ὑπερτάτῃ στοργῇ δύο ἀδελφοὺς ἐν τῇ ζωῇ, συνεχίζει καὶ ἐν τῷ θανάτῳ τὴν συνένωσιν ταύτην.

* * *

'Αλλ' ἐν ᾧ ἡμεῖς ἀπολαύομεν τοῦ ἀττικοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἀνθισμένων ἀμυγδαλῶν καὶ φιλοσοφοῦμεν περὶ ζωῆς καὶ θανάτου, ἀλλαχοῦ, ὄχι μακρὰν ἡμῶν, πνίγονται. 'Επτὰ δυστυχεῖς κατέπιε πρὸ πεντεκαίδεκα περίπου ἡμερῶν ὑπὸ τὴν ἀγρίαν χειμερινὴν δίνην του ὁ Πηνειός, ἐν ᾧ ἀπεπειρῶντο νὰ διαπεράσωσιν αὐτόν. Καὶ δὲν εἶνε πικροτέρα εἰρωνεία διὰ τὰ τόσον ὑμνολογούμενα κάλλη τοῦ χειμῶνός μας καὶ τὴν γλυκύτητα τοῦ οὐρανοῦ μας, ἡμᾶς μὲν νὰ μετάγῃ ραθύμους μέχρι Φαλήρου ὁ ἀτμός, ὀλίγῳ δ' ἀπωτέρω νὰ χάνωνται ἀδελφοί μας δι' ἔλλειψιν μιᾶς γεφύρας!

* * *

Αἱ ἀσχολίαι καὶ οἱ χοροὶ τῶν 'Απόκρεων δὲν διέκοψαν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τὰς κοινοβουλευτικὰς καὶ κυβερνητικὰς ἀσχολίας. 'Η κατὰ τὰ νέα νόμιμα πώλησις τοῦ πετρελαίου ἤρξατο ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς. 'Εγένετο πρὸς τούτοις λόγος περὶ τῶν ἐπὶ τῶν νέων κουτίων τῶν φωσφορικῶν πυρείων εἰκόνων, ὡς ἐπὶ βλάβῃ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀξιοπρεπείας παριστανουσῶν τὸν Βέρδην, τὸν Ροσίνην, καὶ τὴν λοιπὴν χορείαν τῶν διασήμων μελοποιῶν, ἀντὶ ἑλληνικοῦ τινος εἰκονίσματος. 'Ημεῖς δὲν λυπούμεθα διὰ τοῦτο, γινώσκοντες τίνα ψυχολογικὴν ἐπιρροὴν δύναται νὰ ἐξασκήσῃ καὶ ἡ εἰκὼν ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τοῦ χαρακτῆρος· διότι κινδυνεύομεν μὲν ἐκ τούτου νὰ μεταβληθῶμεν εἰς μελομανεῖς, ἀλλ' ἴσως ἀπαλλαγῶμεν ἑτέρων ἐπικινδυνοτέρων παθήσεων, ἐν οἷς τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ πολιτική.

* * *

Πῶς εἶνε δυνατὸν οἱ εὐνοούμενοι ὑπὸ τῆς τύχης, οἱ πλουτοῦντες, οἱ εὐτυχοῦντες, νὰ παρορῶσιν ἢ νὰ λησμονῶσι τὰ πλάσματα ἐκεῖνα, δι' ὧν ἡ ἰδιότροπος καὶ ἄστατος θεὰ ἀπέδειξε τὴν εὔνοιάν της καὶ παρέσχε τὰ δῶρά της πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτῆς; Αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν ἀπετείναμεν εἰς ἑαυτούς, ἀναγινώσκοντες πρό τινων ἡμερῶν τὴν ἔκθεσιν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τοῦ 'Αμαλιείου 'Ορφανοτροφείου, ἑνὸς τῶν ἀρίστων παρ' ἡμῖν φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων. Γνωστὸν ὅτι κατ' ἐπικρατῆσαν ἔθιμον τὸν πρῶτον κερδίζοντα ἀριθμὸν τοῦ κατὰ τριμηνίαν ἐκκυβευομένου λαχειοφόρου τῆς 'Εθνικῆς Τραπέζης ἐξάγει τῆς κληρωτίδος ἓν ἐπὶ τούτῳ ἑκάστοτε ὁριζόμενον κοράσιον ἐκ τῶν ὀρφανῶν τοῦ 'Αμαλιείου. Καὶ ἡ φιλανθρωπία καὶ τὸ καθῆκον ὑπαγορεύουσι νὰ ἀμείβεται τὸ πτωχὸν ὀρφανὸν ὑπὸ τοῦ εὐτυχοῦς κερδίζοντος. 'Εν τούτοις, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ κ. 'Εφόρου, δεκατριῶν ὅλων κληρώσεων ἀμοιβαὶ καθυστεροῦνται εἰς τὰ κοράσια. Καὶ πολλοὶ τῶν οὕτω εὐνοηθέντων ἠδύναντο εἰς τοὺς πτωχοὺς καλοὺς ἀγγέλους τοῦ κέρδους των νὰ παράσχωσιν ὁποιανδήποτε ἀμοιβὴν ἀμελλητί, διότι δι' αὐτοὺς τὸ κέρδος ἐκεῖνο δὲν εἶνε τὸ πρῶτον μειδίαμα τῆς τύχης· ἐν ᾧ διὰ τὰ ὀρφανὰ εἶνε θησαυρὸς καὶ εὐτυχία καὶ χαρὰ ἡ μικρὰ δωρεά, δι' ἧς συμπληροῦται ἡ προὶξ των, τὴν ὁποίαν μὲ τόσους κόπους καταρτίζουσι καὶ ἀνακουφίζεται ἡ ὀρφανία των. 'Ελπίζομεν ὅτι παροδικὴ ἔσται ἡ λήθη αὕτη καὶ ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τῶν ἑορτῶν καὶ διαχύσεων δὶς εὐλογητὴ θέλει εἶναι ἡ ἀπόδειξις τούτου πρὸς τὰ ὀρφανὰ κοράσια ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ὑποχρεοῦνται πρὸς αὐτό.

Κ·

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Τὰ διὰ τοῦ κ. Κ. Σ. σταλέντα ἐλήφθησαν. 'Ενηργήσαμεν δὲ συνῳδὰ τῇ ἐπιστολῇ σας. 'Απηντήσαμεν καὶ ταχυδρομικῶς.—κ. Κ. Ζ. 'Ισμαήλιον. 'Ενεγράφησαν καὶ οἱ ἄλλοι δύο. Τὸ φύλλον τοῦ κ. Α. Π. ἀπεστάλη.—κ. Ι. Δ. Σ. Τὰ σημειούμενα βιβλία τοῦ κ. Κ. Σάθα δὲν ἐξεδόθησαν. Τὴν «Νεοελληνικὴν φιλολογίαν» εὑρίσκετε ἐν τοῖς Καταστήμασι Κορομηλᾶ. — κ. Δ. Π. Βῶλον. 'Υπάρχουσι 2 τοιαῦται συλλογαί, ἡ τοῦ κ. Α. Μάλτου πωλουμένη ἀντὶ δραχ. 2 καὶ ἡ τοῦ 'Η. Ταντταλίδου. Προσεχῶς δ' ἐκδίδει νέαν τοιαύτην ὁ ἐνταῦθα μουσικοδιδάσκαλος κ. Enning. Πᾶσαι περιέχουσιν ᾄσματα παιδικὰ διὰ σχολεῖα.—κ. Α. Μ. 'Οδησσόν. 'Απηντήσαμεν δίς. Τὰ σταλέντα ἐλήφθησαν ἐγκαίρως. Διὰ τὰς ζητουμένας πληροφορίας θέλομεν σᾶς γράψει προσεχῶς.—κ. Δ'. Τίποτε, καθ' ἡμᾶς. 'Αλλ' εἰς τόπον ὅπου κάθε ἄνθρωπος ζητεῖ νὰ φαίνεται κάτι τι, ἀνάγκη νὰ ὑπάρχουν καὶ πολλοί, οἱ ὁποῖοι νὰ πιστεύουν. 'Εντεῦθεν ἡ περὶ αὐτοῦ ὑπόληψις. — κ. Κ. Σ. Παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἐπιστραφῇ ταχέως. — *Μενίππῳ*. 'Υπάρχουσι καὶ ἄλλα παραδείγματα τοιαύτης μονομανίας. Εἷς ἀρχαῖος σοφιστὴς τῆς παρακμῆς, ἐκ τῶν ἀπεραντολόγων ἐκείνων, καταδικασθεὶς ἵνα ταφῇ ζῶν, ἐξηκολούθει ρητορεύων καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἔτι τῆς καταδίκης, πρὸς δὲ τὸν ρίπτοντα τὸ χῶμα ἐβόα· «Βάλλε, βάλλε, ἵνα μή με ὁ ἥλιος σιγῶντα ἴδῃ». Περὶ Γάλλου δέ τινος λέγεται ὅτι, ἀφοῦ ἤκουσεν ἀναγινωσκομένην τὴν θανατικὴν αὐτοῦ καταδίκην, ἀπήντησεν ἀπαθῶς· «Εἰς τὸ ἔγγραφον αὐτὸ ὑπάρχουσι τρία συντακτικὰ λάθη».— Κυρίας Π. Γ. Περατιὰν καὶ Ε. Σ. Κεφαλληνίαν, καὶ κκ. Π. Γ. Π. 'Οδησσόν, Θ. Ζ. καὶ Σ. Σ. Κατάκωλον, Ν. Γ. Κ. Λαύρειον, Κ. Κ. καὶ Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν, Σ. Π. Σ. Ξάνθην, Α. Μ. Καστελλάνους, Ν. Α. Ο. Κωνσταντινούπολιν, Μ. Δ. Γ. Σύρον, Rev. J. OL. Holywood, Χ. Ι. Κάϊρον, Α. Λ. Ε. Τραπεζοῦντα, Π. Μ. Ψ. Λεωνίδιον, Α. Κ. καὶ Ι. Δ. Γ. Λευκάδα, Κ. Κ. 'Αλμυρόν, Κ. Δ. 'Αρταν, Μ. Α. Ν. καὶ Φ. Δ. Πάτρας. 'Ελήφθησαν. — κ. Α. Σ. 'Αλεξάνδρειαν. 'Ελήφθησαν καὶ τὰ κατόπιν σταλέντα. Τὰ βιβλία καὶ ἐπιστολήν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας σας.—κ. Π. Ν. Δυστυχῶς ὄχι· εἶνε παραπολὺ μακρόν.—*Παλαιᾷ συνδρομητρίᾳ*. Δυνατὸν βεβαίως, καὶ ὑπάρχουσι παραδείγματα. 'Εν τούτοις ὁ Μαριβὼ ἔλεγεν ὅτι καὶ τὸ ὕφος ἔχει γένος καὶ ὅτι γυνὴ συγγραφεὺς ἠδύνατο νὰ γνωρισθῇ καὶ ἐκ μιᾶς μόνης φράσεως.—κ. Π. Α. Α. Γέϊσκ. 'Ελήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα.—κ. Μ. Δ. Γ. Σύρον. 'Εξεδόθησαν ἐν ἰδίῳ τόμῳ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Τερτσέτη. 'Αλλ' εἶνε λίαν δυσεύρετον νῦν τὸ βιβλίον.—Rev. J. OL. Holywood, Σ. Γ. Π. Σπάρτην. Β. Α. Π. καὶ Π. Γ. Π. 'Οδησσόν, Ν. Δ. Κ. Λαύριον, Γ. Μ. Η. Βραΐλαν, Θ. Ζ. Κατάκωλον, καὶ Α. Μ. Καστελλάνους. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Π. Φ. Σαράντα 'Εκκλησιαίς. Παρὰ τοῦ κ. Δ. Σ. ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον καὶ τῶν 4. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Τὰς ἀποδείξεις τῶν 2 τελευταίων στέλλομεν ταχυδρομικῶς.—κ. Κ. Κ. Πρέβεζαν. Φύλλα καὶ βιβλία ἀπεστάλησαν κατὰ τὴν σημειωθεῖσαν διεύθυνσιν. 'Ελλ. Λεξ. Βυζαντίου δεδεμένον δρ. 32. Γαλλοελλην. Σχινᾶ καὶ Λεβαδέως δραχ. 30. 'Ιστορία Βαρθόλδη δραχμὰς 9. — *'Ανωνύμῳ*. Εἰς ἡμᾶς εἶνε ἄγνωστον.—κ. Π. Δ. Ρ. Τοιαῦτα ἔθιμα δὲν ἐπικρατοῦσιν ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀνακτόροις. 'Ο δὲ μέλας ἄρτος παρατίθεται ἐν τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ διότι εἶνε ἀρεστὸς εἰς τὸν Βασιλέα.— *Δυσπίστῳ*. Τότε ὀρθότερον θὰ ἦτο, ἐὰν ἠδύνασθε, νὰ λαμβάνετε σημείωσιν τῶν ὀνομάτων τῶν ἀποθνησκόντων *καὶ τῶν ἐπισκεφθέντων αὐτοὺς ἰατρῶν*.—κ. Ν. Π. Βουκουρέστιον. 'Η ἀποστολὴ γίνεται πρὸς ἀμφοτέρους κατὰ τὴν σημειωθεῖσαν διεύθυνσιν. — κ. Κ. Γ. Γαλάζιον. 'Ενεγράψαμεν καὶ τὸν κ. Α. Φ. Βουρλατίου. 'Η συνδρομὴ λογίζεται εἰς χρυσᾶ φρ. 20. — κ. Γ. Β. Βουκουρέστιον. Τὰ βιβλία ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν καὶ τὰ ἀγαθά σας αἰσθήματα.—κ. Π. Λ. Μ. Ζάρκον. Δυνάμεθα νὰ σᾶς τὰ ἀποστείλωμεν ἐπὶ πληρωμῇ λεπτῶν 25 δι' ἕκαστον φύλλον καὶ λ. 10 διὰ τὰ δελτία. — κ. Χ. Π. Πάτρας. 'Ενεγράψαμεν ἀμφοτέρους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν.—κ. Σ. Π. Σ. Ξάνθην. 'Η ἔκδοσις τῆς «Διαπλάσεως», διακοπεῖσα ἐπί τινα καιρόν, ἐπανελήφθη ἤδη δὶς τοῦ μηνός.—κ. Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν. 'Εξεδόθη μόνον τὸ Α' φυλλάδιον τοῦ Α' τόμου. Τιμᾶται δραχ. 3 παρὰ τοῖς ἐκδόταις κ 'Αδελφ. Βλαστοῦ.—κ. Γ. Κ. Π. Benha. 'Η πρὸς τὸν κ. Μ. Α. ἀποστολὴ ἤρξατο. 'Η συνδρομὴ τῆς Saison διὰ τὴν Αἴγυπτον εἶνε ὅση καὶ ἐν 'Ελλάδι, ἣν βλέπετε σημειουμένην ἐν τῷ Δελτίῳ. — κ. Γ. Α. Κ/πολιν. Τὸ βιβλίον ἀπεστάλη. Τὸ ἀντίτιμον εὐαρεστήθητε νὰ καταβάλητε τῷ κ. Ν. Ι. Π. —κκ. Σ. δὲ-Β. Ζάκυνθον, Ε. Ν. Ξ. Πειραιᾶ καὶ Φ. Α. Σ. Σμύρνην. 'Ενεγράφησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «'Εστίας» φιλικὰς ἐνεργείας σας.—κ. Ν. Κ. Π. Κ]πολιν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν, πλὴν ἑνὸς φύλλου καὶ 3 δελτίων ἐξαντληθέντων ἀτυχῶς. Τὰ διηγήματα Σοφίας Δήμου δὲν ἐξεδόθησαν ἔτι — *Φίλῳ Μ.* Μετριοφροσύνη ψευδής, ἥτις οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ κόσμιον ψεῦδος.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

'Υπὸ τὰς ὄψεις μου συχνὰ μετ' ἐνθουσιασμοῦ
Δοξάζονται καὶ θνήσκουσι, νικῶσι καὶ νικῶνται.
'Αλλ' ὅμως δίχως κεφαλῆς ἂν μείνω καὶ λαιμοῦ,
'Υπὸ τὰς ὄψεις μου γεννῶνται.

Κ'

2

Βγάλε δύο γράμματά μου, καὶ ἀγνώριστος θὰ γείνω.
Θεν' ὀρθῶ ἀπ' τὸ Αἰγαῖον μέσ' ς' τὰ χέριά σου νὰ μείνω.

Κ'

ΛΥΣΕΙΣ

1

'Ο βυζαντινὸς ἱστορικὸς Προκόπιος ἐν τοῖς *'Ανεκδότοις* (Στ. α.) διηγεῖται ὅτι, βασιλεύοντος ἐν Βυζαντίῳ τοῦ Λέοντος, τρεῖς νέοι γεωργοί, 'Ιλλυριοὶ τὸ γένος, ὁ Ζίμαρχος, ὁ Διτύβιστος καὶ ὁ 'Ιουστῖνος ἐκ Βεδεριανῆς, ὑπὸ τῆς πείνης κατατρυχόμενοι καὶ εἰς τὸν ὦμον σισύραν μετά τινων διπύρων φέροντες, ἀπῆλθον πεζῇ εἰς Βυζάντιον, ὅπου ὡς ἐκ τοῦ σωματικοῦ αὐτῶν κάλλους, κατετάχθησαν εἰς τοὺς *'Εξκουβίτωρας*, ὅπερ ἦν ἀξίωμα τῆς αὐλῆς. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἄλλων δύο οὐδὲν πλέον ἀναφέρει ἡ ἱστορία, ἀλλ' ὁ 'Ιουστῖνος, ἀναδειχθεὶς ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ 'Αναστασίου Συγκλητικὸς καὶ Κόμης τῶν σωματοφυλάκων ἐκείνων, ὅτε ἀπεβίωσε κατὰ τὸ 518 ὁ ἐν λόγῳ αὐτοκράτωρ, μετεχειρίσθη πρὸς ἴδιον ὄφελος χρήματα, δοθέντα αὐτῷ πρὸς ἄλλον σκοπὸν ὑπὸ τοῦ εὐνούχου 'Αμαντίου, καὶ κερδίσας τὸν στρατόν, κατέλαβε τὸν θρόνον, ἀφοῦ παρεμέρισε τοὺς τρεῖς ἀνεψιοὺς καὶ νομίμους κληρονόμους τοῦ θανόντος. Ἦν δὲ τότε 65 ἐτῶν.

2

Ἄννα

3

Φύλλον

4

Λύσις ἔμμετρος

'Εκτὸς τῶν ὀφθαλμῶν του τὴν κεφαλὴν ἂν χάσῃ
'Ο Ὅμηρος ὁ μέγας καὶ εὐκλεὴς ἀόμματος,
Τὴν ποίησίν του χάνει, τὴν ὄψιν παραλλάσσει,
Μηρὸς θὰ γείνῃ, μέλος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Γ'

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

25 'Ιανουαρίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή.*
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	351.50
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	420.50
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	401.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	200.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	253.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	
Κτηματικαὶ 'Ομολ. 'Εθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	354.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
'Εθνικὴ Τράπεζα τῆς 'Ελλάδος Δρ. ν.	3955.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	175.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	101.—
'Ασφαλ. 'Εταιρία « 'Αρχάγγελος » »	
'Εταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	65.—
Σιδηρόδρ. 'Αθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	401.—
'Εταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	
'Ελλην. Πυριτιδοποιεῖον....... Φρ.	
'Εταιρία Δημοσίων Ἔργων...... »	
Πανελλ. 'Ατμοπλ. 'Εταιρίας..... »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν 3μην......	25.40
» Ὄψεως....	25.60
ΓΑΛΛΙΑΣ —'Εθνικῆς Τραπέζης 3μη.	1.01
» Τραπεζικὸν 3μην.	1.—

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	20.06
Λίρα στερλίνα	
Λίρα ὀθωμανική..................	20.97

'Εν 'Αθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου 'Ανδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 680.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 423 — 3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1885 — ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Ἑστίας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 475

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις. — Τὸ τμῆμα τῶν Καλῶν Τεχνῶν τοῦ συλλόγου *Παρνασσοῦ* ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ συνεδρίᾳ ἀπεφάσισε νὰ διοργανώσῃ μικρὰν ἔκθεσιν περιλαμβάνουσαν ἔργα προερχόμενα ἀποκλειστικῶς ἐξ Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν. Ἡ ἔκθεσις αὕτη γενήσεται μετὰ τὸ Πάσχα, ἤτοι κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ προσεχοῦς Ἀπριλίου· ἐπειδὴ δὲ ὑποτίθεται ὅτι δὲν θὰ εἶνε τόσον πολλὰ τὰ ἀποσταλησόμενα, ὥστε νὰ μὴ ἐπαρκῇ τὸ κατάστημα τοῦ συλλόγου, ἡ ἔκθεσις γενήσεται ἐν αὐτῷ τῷ καταστήματι καταλλήλως διασκευαζομένῳ. Ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶνε ἡ προοιωνιζομένη ἐπιτυχία τῆς πρώτης ταύτης ἑλληνικῆς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως, ὅσον στενὸς καὶ ἂν γείνῃ ὁ κύκλος τῶν καλλιτεχνημάτων, ἅτινα θ' ἀποσταλῶσιν, ὁμολογούμενον εἶνε ὅτι γίνεται πάντοτε δι' αὐτῆς καλὴ ἀρχὴ πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν καλλιτεχνῶν μας ἀφ' ἑνὸς καὶ πρὸς μόρφωσιν τῆς καλαισθησίας τοῦ κοινοῦ ἀφ' ἑτέρου, ἥτις πρὸ πάντων διὰ τῶν τοιούτων ἐκθέσεων πρακτικῶς ἐπιτυγχάνεται. Ἐλπὶς δ' ὑπάρχει ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ διακεκριμένοι καλλιτέχναι ἡμῶν οἱ μακρὰν τῆς Ἑλλάδος ἐγκατεστημένοι, ὧν τὰ ἔργα διαπρέπουσιν ἐν ταῖς μεγάλαις εὐρωπαϊκαῖς ἐκθέσεσι, δὲν θ' ἀπαξιώσωσι νὰ μετάσχωσι τῆς μικρᾶς ταύτης ἐκθέσεως.

— Ἡ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Συλλόγου *Παρνασσοῦ* τελουμένη κατ' ἔτος *ἔκθεσις* τῶν ἀνθέων γενήσεται ἐφέτος τὸ προσεχὲς φθινόπωρον, ἀπόφασει τῆς ὑπὸ τοῦ τμήματος ἐκλεχθείσης ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπῆς.

— Ἡ *Φιλολογικὴ ἑβδομαδιαία ἐφημερὶς* τοῦ Βερολίνου δημοσιεύουσα ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ αὐτῆς περίληψιν τῶν ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς *Ἑστίας* τῆς 1 Ἰανουαρίου φιλολογικῶν εἰδήσεων ἐπάγεται τὰ ἑπόμενα· «Τὸ δὲ φύλλον περιέχει σειρὰν πολλοῦ λόγου ἀξίων διατριβῶν καὶ ποιημάτων, ἀσχέτων μὲν τῇ σπουδῇ τῆς ἀρχαιότητος, μαρτυρούντων ὅμως ὅτι ἐν τῷ διανοητικῷ βίῳ αὐτοῦ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐμφορεῖται τοῦ ἱστορικοῦ καὶ καλαισθητικοῦ πνεύματος τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ.»

Ὅσον οὔπω περατοῦται ἐν Ἀμερικῇ τὸ πρὸς τιμὴν τοῦ Βασιγκτῶνος μνημεῖον. Τὰ ἀποκαλυπτήρια αὐτοῦ θὰ τελεσθῶσι τὴν 22 τοῦ μηνὸς τούτου, 153ην ἐπέτειον τῆς θεμελιώσεως τῆς Βασιγκτῶνος. Εἶνε τὸ ὑψηλότερον μνημεῖον ἐκ τῶν ὑπαρχόντων σήμερον, ἐκτεινόμενον εἰς ὕψος 178 μέτρων· ἡ μεγάλη πυραμὶς τῆς Αἰγύπτου ἔχει ὕψος 154 μέτρων, ὁ δὲ καθεδρικὸς ναὸς τοῦ Στρασβούργου 150 μέτρων. Ἰσχυρὰ μεταλλικὴ συστοιχία ἐξετάθη ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ μνημείου πρὸς προφύλαξιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ κεραυνοῦ.

— Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1885 ὑπάρχουσιν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παρισινοῦ κοινοῦ ἓξ τηλεφωνικὰ γραφεῖα ἀντὶ πεντηκονταλέπτου τιμήματος δι' ἑκάστην συνδιάλεξιν πέντε λεπτῶν.

Ἐν Ἀμερικῇ ἐγένοντο ἀπόπειραι πρὸς τηλεφωνικὴν συγκοινωνίαν ἐπὶ μήκους 464 χιλιομέτρων. Ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ πρόκειται νὰ συνδεθῇ διὰ τηλεφώνου τὸ Λονδῖνον μετὰ τοῦ Brighton (μῆκος 75 χιλιομέτρων). Πολλοὶ ναοὶ ἐν Ἀγγλίᾳ συνδέονται πρὸς τηλεφωνικὰ γραφεῖα· οἱ δὲ ἐνορῖται, οἱ ὄντες συνδρομηταὶ εἰς αὐτά, δύνανται τὰς Κυριακὰς νὰ ἀκούωσι τὴν λειτουργίαν ἀπὸ τῶν οἰκιῶν των.

Ἐπίσης ἐν Ἰαπωνίᾳ ἤρξαντο συνιστάμεναι τηλεφωνικαὶ γραμμαί.

— Ὁ Ἰταλὸς συγγραφεὺς Gualdarte de Mazzo ἐξέδωκεν ἱστορικὴν καὶ φιλοσοφικὴν ἑρμηνείαν τῆς *Θείας Κωμῳδίας* τοῦ Δάντου, ἔργον εἰς οὗ τὴν συγγραφὴν ἠσχολήθη ἐπὶ εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη.

— Ὁ Desiré Charney, περιηγητής, οὗτινος αἱ ἐργασίαι περιεστράφησαν κυρίως εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀρχῶν τοῦ ἀμερικανικοῦ πολιτισμοῦ, ἐξέδωκεν ὑπὸ μορφὴν ὁδοιπορικῆς ἀφηγήσεως τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν του εἰς τὰς ἀρχαίας πόλεις τοῦ νέου κόσμου, ἐν Μεξικῷ καὶ τῇ μέσῃ Ἀμερικῇ.

— Γνωστὸν ὅτι ἡ τυπογραφία ἱδρύθη τὸ πρῶτον ἐν Μαγεντίᾳ κατὰ τὸ 1448. Τὸ πρῶτον τυπογραφεῖον ἔσχον οἱ Παρίσιοι κατὰ τὸ 1469. Μετὰ ἕνα αἰῶνα, τῷ 1578, ἐγνώσθη ἡ τυπογραφία ἐν Βερολίνῳ. Ἐν Χριστιανίᾳ τῷ 1656, ἐν Φιλαδελφίᾳ τῷ 1686, ἐν Πετρουπόλει τῷ 1711, ἐν Βουένος-Ἄϋρες τῷ 1789, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῷ 1798, ἐν Νέᾳ Αὐρηλίᾳ ἱδρύθη ἡ τυπογραφία κατὰ τὸ 1803, καὶ εἰς Ρίον Ἰανέϊρον κατὰ τὸ 1813. Τὸ πρῶτον τυπογραφεῖον τῆς Ὀδησσοῦ χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1825, ὡς καὶ τῆς Σαντιάγης τῆς Χιλῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1830 ἡ τυπογραφία ἤρξατο ὁρμητικῶς διαδιδομένη πανταχοῦ.

— Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις καὶ τῷ Καναδᾷ ἐκδιδομένων ἐφημερίδων ἀνέρχεται εἰς 13,402, ὑπολογιζομένης τῆς ἐτησίας αὐτῆς αὐξήσεως ἀνὰ χιλίας. Ἀπὸ τοῦ 1873 μέχρι τοῦ 1877 ηὐξήσαν κατὰ 473· τὸ παρελθὸν ἔτος ὁ ἀριθμὸς τῶν καθημερινῶν ἐφημερίδων ἀνῆλθεν ἀπὸ 1,138 εἰς 1,254 καὶ ὁ τῶν ἑβδομαδιαίων φύλλων ἀπὸ 9,062 εἰς 10,028· ὁ δὲ τῶν κατὰ μῆνα ἐκδιδομένων ἀπὸ 1,091 εἰς 1,499.

— Ἡ ἐν Βρυξέλλαις κυβέρνησις συνεννοήθη μετὰ τῆς ἐν Χάγῃ πρὸς ἵδρυσιν φιλολογικῆς Ἀκαδημίας κοινῆς εἰς τὰ δύο βασίλεια τῶν Κάτω Χωρῶν, ἑκάτερα τῶν ὁποίων θὰ παρέχῃ εἴκοσι μέλη πρὸς συγκρότησιν τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ τῶν τεσσαράκοντα ἀθανάτων.

— Πολυτελέστατον τεῦχος ἐξεδόθη ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Τέχνη ἐν Αὐστρο-Οὐγγαρίᾳ». Οἱ ἐπισημότεροι αὐστριακοὶ καλλιτέχναι ἀντιπροσωπεύονται ἐν αὐτῷ δι' εἰκόνων των, συνοδευομένων ὑπὸ κρίσεων, ἀφειλομένων εἰς οὐχ ἧττον γνωστοὺς καλάμους. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ζωγραφικῆς ἡ ἀρχιτεκτονική, ἡ γλυπτική, ἡ μουσική, καὶ ἡ ποίησις ἁμιλλῶνται πρὸς ἀλλήλας. Τὸ τεῦχος τοῦτο, εἶδος ἐτησίου περιοδικοῦ, συγκεντροῦντος τὴν ἐτησίαν καλλιτεχνικὴν παραγωγὴν τῆς χώρας, πρωτοφανὲς ἐν Βιέννῃ, μεγάλως ἐπέτυχε.

Ἐκ τῶν Καταστημάτων τῶν γνωστῶν ἐκδοτῶν κ. Ἀδελφῶν Βλαστοῦ ἐκδίδονται ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Οἱ δικαστικοὶ νόμοι τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς σχετικῆς Νομολογίας τοῦ Ἀρείου Πάγου» παρασκευασθέντες ὑπὸ τοῦ κ. Θεοδ. Ν. Φλογαΐτου, ἡ σειρὰ πάσα τῶν δικαστικῶν ἡμῶν νόμων μετὰ παραθέσεως ὑφ' ἕκαστον ἄρθρον τῶν ἐκ τῶν διατάξεων αὐτοῦ προκυπτόντων νομικῶν ζητημάτων καὶ τῆς ὑπὸ τῆς νομολογίας τοῦ Ἀρείου Πάγου (ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ μέχρι σήμερον) δοθείσης εἰς αὐτὰ λύσεως. — Καὶ οἱ μὲν δύο πρῶτοι τόμοι, (ἐξ ὧν ὁ μὲν εἷς περιλαμβάνει τὸν Ὀργ. τῶν Δικαστηρίων καὶ τὴν Πολιτικὴν Δικονομίαν, ὁ δὲ δεύτερος τὴν Ποινικὴν Δικονομίαν, τὸν Ποινικὸν Νόμον καὶ τὴν Ποινικὴν διατίμησιν, μετὰ τῶν τροποποιησάντων καὶ συμπληρωσάντων αὐτοὺς νεωτέρων Νόμων καὶ Βασιλικῶν Διαταγμάτων, καὶ τὴν σχετικὴν Νομολογίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου) ἐκδίδονται κατ' αὐτάς, ἀποτελούμενοι ἕκαστος ἐξ ἑξήκοντα τυπογραφικῶν φύλλων· τῶν δὲ δύο ἑπομένων τόμων περιλαμβανόντων τὴν ἑξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου μετὰ παραβολῆς καὶ πρὸς τὰ Βασιλικά, τοὺς νεωτέρους Ἀστικοὺς

Νόμους καὶ τὸν Ἐμπορικὸν Νόμον, μετὰ τῆς σχετικῆς Νομολογίας τοῦ Α. Π. ἀναγγελθήσεται ἡ ἔκδοσις ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς τυπώσεως αὐτῶν.

Ἡ τιμὴ ἑκάστου τῶν ἐκδιδομένων κατ' αὐτὰς δύο πρώτων τόμων ὁρίζεται εἰς δραχμὰς δέκα.

Διόρθωσις παροράματος. — Ἐν σελίδι 96 τοῦ προηγουμένου φύλλου τῆς «Ἑστίας», στήλη πρώτη, στίχ. 25 κ. ἑ., οἱ ἀριθμοὶ τῆς παρατιθεμένης συνταγῆς διορθωτέοι οὕτω:

Βενζόϊον	ἐξ ἑκάστου	γραμ.	4.
Βάλσαμον τῆς Περουβίας			
Ὕδωρ τοῦ μέλιτος	. . . .	»	15.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Β. Κόππίου Ἑλληνικῆς Γραμματολογίας Ἐγχειρίδιον μεταφρασθὲν καὶ πλουτισθὲν κατὰ τὰ νεώτατα Γερμανικὰ συγγράμματα ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Γαλάνη. Ἔκδοσις τρίτη. Σελ. 255. 8ον. Ἐν Ἀθήναις, 1884, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. 63. Ὁδὸς Ἑρμοῦ.

Στοιχειώδης Πολιτικὴ Γεωγραφία, συνταχθεῖσα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτέρων Γεωγραφιῶν τῆς Γερμανίας ὑπὸ Α. Γ. Ἀντωνιάδου, γυμνασιάρχου, πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων. Ἔκδοσις ἕκτη. Ἐν Ἀθήναις, 1884, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. 63. Ὁδὸς Ἑρμοῦ. Σελ. 184. 16ον.

Φιλοθέου καὶ Εὐγενίου ἐπιστολαὶ ἤτοι σύντομος περὶ ψυχῆς καὶ Θεοῦ διδασκαλία ὑπὸ Πέτρου Βραΐλα Ἀρμένη χορηγοῦντος Κωνσταντίνου Ζάππα. Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. 1884. 16ον σελ. λδ'—295.

Ἡ συγγραφὴ τοῦ παρόντος ἔργου, τοῦ καὶ τελευταίου τοῦ ἀοιδίμου Βραΐλα προῆλθεν ὡς ἑξῆς· Ὁ τῷ Πανελληνίῳ γνωστότατος ἐπὶ φιλογενείᾳ Κ. Ζάππας ἐζήτησε παρὰ τοῦ ἐνταῦθα Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων νὰ λάβῃ πρόνοιαν ὥστε νὰ συνταχθῇ σύγγραμμα, αὐτοῦ χορηγοῦντος τὰ μέσα, κατάλληλον ἵνα ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς σπουδάζοντας νέους τὰς μεγάλας ἀρχὰς τῆς εὐσεβείας καὶ ἠθικῆς, στηρίζον τὰς περὶ Θεοῦ καὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἀληθείας, ἐφ' ὧν πᾶσα εὐσέβεια καὶ ἠθικὴ βασίζεται. Ὁ Σύλλογος ὀρθότατα πράττων ἀπετάθη εἰς τὸν τότε ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος Βραΐλαν, τὸν εἰδικώτατον εἰς τοιαύτας μελέτας, ὅστις προθύμως ἀνέλαβε καὶ συνέγραψε τὸ σύγγραμμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἶνε τρόπον τινὰ ἡ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν νεότητα διαθήκη τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου ἀνδρὸς τοῦ μετ' ὀλίγον ἀποβιώσαντος (1884). Ὁ Βραΐλας ἦτο ὁ καταλληλότατος νὰ συγγράψῃ τοιοῦτο ἔργον, διότι καὶ εὐσεβέστατος ἀνὴρ ἦτο, ὡς ἀπέδειξε διὰ τῆς ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μεταφράσεως τῶν *Φιλοσοφικῶν μελετῶν περὶ Χριστιανισμοῦ τοῦ Αὐγούστου Νικολάου*, καὶ σοφός, ὁποῖον ἀπέδειξαν αὐτὸν καὶ αἱ περὶ φιλοσοφίας παραδόσεις αὐτοῦ ὡς καθηγητοῦ τῆς ἐν Κερκύρᾳ Ἀκαδημίας καὶ αἱ διάφοροι φιλοσοφικαὶ συγγραφαί του. Εἰς τὸ ἔργον του ἔδωκε τύπον ἀλληλογραφίας, διότι καὶ τοῦ Κ. Ζάππα, τοῦ καταβαλόντος τὰς πρὸς τύπωσιν δαπάνας, βούλησις ἦτο νὰ πραγματευθῇ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίον κατὰ τρόπον τοῖς πᾶσι προσιτὸν καὶ ἐπαγωγὸν τὰ ζητήματα, οὐχὶ δὲ ξηρῶς καὶ κατ' αὐστηρῶς ἐπιστημονικὸν τύπον. Ὁ Εὐγένιος παρίσταται ὡς νέος ἀγαθὸς μὲν καὶ εὐγενὴς τὴν ψυχήν, δι' ἐπιπολαίων ὅμως μελετῶν ἐκπλαγεὶς ὑπὸ τῶν δογμάτων τοῦ ὑλισμοῦ καὶ τῆς ἀθεΐας καὶ ἀμφιβάλλων περὶ τῆς ἀληθείας τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς. Ὁ Φιλόθεος εἶνε τοὐναντίον γέρων πολύπειρος, σοφός, ἔχων βαθυτάτας θρησκευτικὰς πεποιθήσεις, εἶνε αὐτὸς ὁ Βραΐλας. Ὁ συγγραφεὺς πραγματεύεται διὰ ὕφους γλαφυροῦ καὶ τὰ δύο ζητήματα, καὶ τὸ περὶ ψυχῆς καὶ τὸ περὶ Θεοῦ, ἅτινα ὡς γνωστὸν εἶνε τὰ κύρια ζητήματα τῆς θρησκείας καὶ τῆς φιλοσοφίας, ἀκριβέστατα ἀνατρέπων μὲν τὰς ἐνστάσεις τῶν ὑλιστῶν, θετικιστῶν καὶ πανθεϊστῶν, ὑποστηρίζων δὲ τὴν ὕπαρξιν πνευματικοῦ καὶ προσωπικοῦ Θεοῦ καὶ πνευματικῆς καὶ ἀθανάτου ψυχῆς διὰ πάντων τῶν ἐπιχειρημάτων, ἅτινα ἀνέκαθεν ἡ ὑγιὴς ἡ ἀληθὴς φιλοσοφία ἀπὸ τοῦ Σωκράτους, Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους μέχρι τοῦ Καρτεσίου, Λεϊβνιτίου καὶ Καντίου καὶ τῆς νεωτέρας γαλλικῆς πνευματικῆς σχολῆς (Κουζίνου, Καρῶ, Σαισὲ καὶ Ζανὲ) προσήγαγεν ὑπὲρ αὐτῶν. Ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ βιβλίου ἐπικρατεῖ αὐστηροτάτη λογικὴ σκέψις. Τὰ παρὰ τοῦ συγγραφέως λεγόμενα εἶνε ὑπαγόρευσις τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τοῦ κοινοῦ νοός. Ὁ ἀναγνώστης, ἐὰν διασώζῃ ἴχνος λογικῆς καὶ δὲν διεστράφη ἐντελῶς ἡ διάνοια αὐτοῦ δι' ἐπιπολαίων ἀναγνώσεων, δὲν δύναται εἰμὴ νὰ εὑρίσκῃ λογικώτατα τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα. Διὰ ταῦτα συνιστῶμεν θερμότατα εἰς τοὺς νέους μάλιστα τοὺς ἀποφοιτήσαντας ἀπὸ τῶν γυμνασίων (καθόσον τῆς ἀντιλήψεως τῶν νεωτέρων καὶ ἀπειροτέρων εἶνε τὸ ἔργον ἀνώτερον) τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ, διότι πράγματι τὸ ἔργον εἶνε καταλληλότατον νὰ ἐμπεδώσῃ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀναγνώστου τὰς μεγάλας ἀληθείας περὶ Θεοῦ καὶ ψυχῆς, τὰς βάσεις τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς. Καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου εἶνε οὗτος.

Α. ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ.

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

90 πίνακες κεχρωματισμένοι κατὰ φύσιν. Εἰς μέρη τρία. —Α'. Θηλαστικά.—Β' Πτηνά.—Γ' Ἑρπετά. Ἰχθύς. Μαλάκια. Ἔντομα Σκώληκες καὶ Ἀκτινωτά. Σύγγραμμα εἰδικὸν διὰ τὴν ἐν σχολείοις καὶ κατ' οἶκον διδασκαλίαν. Μετ' ἐπεξηγηματικοῦ κειμένου. Κατὰ τὴν συγγραφὴν τοῦ Δρ. G. H. Schubert ὑπὸ Ν. Χρ. Ἀποστολίδου, ὑφηγητοῦ τῆς Ζωολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. Ἀθήνησι, Κάρολος Μπέκ, ἐκδότης, 1885.

Ὅπως καταφαίνεται ἐκ τοῦ τίτλου τοῦ βιβλίου καὶ ἐκ τοῦ προλόγου, οἱ πίνακες οὗτοι σύμπαντος τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου σκοποῦσι νὰ ὑποβοηθήσωσι τὴν διδασκαλίαν διὰ τῆς παραστατικῆς μεθόδου, τῆς μόνης στερεᾶς καὶ ἀσφαλοῦς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν φυσικῶν σωμάτων.

Πρὸς τούτοις δὲ αἱ εἰκόνες τῶν πινάκων τούτων εἶνε πιστότατα κατὰ φύσιν ἀπεικασμέναι, ὁ χρωματισμὸς αὐτῶν ζωηρὸς καὶ φυσικός, ἡ ἔκφρασις καὶ στάσις τῶν ζῴων πιστή, τέλος δὲ τὸ ὅλον λαμπρότατα ἐπεξειργασμένον. Πρὸ ἑκάστου ἀθροίσματος ζῴων προτάσσεται Ἑλληνιστὶ κατάλογος μετὰ συντόμου καὶ ἀκριβοῦς περιγραφῆς αὐτῶν, ἐν αὐτῷ δ' ἀναφέρεται καὶ ἂν τὸ ζῷον ἀπαντᾷ παρ' ἡμῖν ἢ οὔ.

Οἱ πίνακες οὗτοι παριστῶντες εἰς τὸν παῖδα ἅπαν τὸ ζωϊκὸν βασίλειον ἐν ὅλῳ, ὡς ζωολογικόν τινα κῆπον ζωηρότατα ἐπὶ τοῦ χάρτου ἀποτετυπωμένον, θ' ἀναπληρώσωσι παρ' ἡμῖν, τοῖς ἐντελῶς στερουμένοις τοιούτων βιβλίων, μίαν τῶν σπουδαιοτέρων ἐλλείψεων ὄχι μόνον τῆς βιβλιοθήκης τῶν παίδων καὶ τῶν νεανιῶν ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐνηλίκων. Ἀπαραίτητον ἐπίσης εἶνε τὸ βιβλίον εἰς πᾶν σχολεῖον καὶ πάντα διδάσκαλον.

Ὅτι δὲ οἱ κεχρωματισμένοι οὗτοι πίνακες τοῦ βασιλείου τῶν ζώων θεωροῦνται ὡς ἓν τῶν ἀρίστων τοῦ εἴδους αὐτοῦ πρὸς διδασκαλίαν δεικνύουσι καὶ αἱ πολυάριθμοι αὐτοῦ μεταφράσεις αἱ γενόμεναι καὶ εἰς ἔθνη ἔχοντα ἄλλως πλῆθος ὁμοίων συγγραμμάτων, διότι ὄχι μόνον ἐξεδόθησαν γαλλιστὶ ἐν Παρισίοις καὶ Βρυξέλλαις, ἀλλὰ καὶ ἀγγλιστὶ ἐν Λονδίνῳ καὶ Βοστώνῃ καὶ Δανιστὶ καὶ Ὁλλανδιστὶ καὶ Ῥωσσιστὶ καὶ Οὑγγριστί.

Σχετικῶς δὲ καὶ πρὸς τὸν ὄγκον αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιτυχῆ ἐκτέλεσιν τῶν εἰκόνων τὸ βιβλίον εἶνε εὐωνότατον. Διότι πλὴν τοῦ ἐπεξηγηματικοῦ κειμένου συνίσταται ἀπὸ 30 μεγάλων κεχρωματισμένων πινάκων περιλαμβανόντων πλῆθος ζῴων ἐξ ὅλων τῶν τάξεων τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου. Τὸ βιβλίον δεδεμένον τιμᾶται δρ. 25.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἡ εἴσοδος τοῦ τελευταίου ὀκταημέρου, ὅπερ πρόκειται ἡμῖν πρὸς ἐπιθεώρησιν, ἐσημειώθη ἐν τῇ γείτονι πόλει δι' ἐγκληματικῆς ἀποπείρας, ἥτις δικαίως ἕνεκα τῆς φύσεως αὐτῆς ἀνησύχησε τοὺς βιομηχάνους κατοίκους τοῦ Πειραιῶς. Ἀπόπειρα ἐμπρησμοῦ διὰ φιάλης πλήρους πετρελαίου ἀναβιβαζομένης ἐπὶ τῆς στέγης βιομηχανικοῦ καταστήματος, ἐφ' ἧς ἐτίθετο πῦρ, καὶ πλησίον τῆς ὁποίας προσδένονται ἐλατήρια καὶ σχοινία, πρὸς ὅσον ἐνεστιν ἀσφαλεστέραν ἐκτέλεσιν τοῦ σκοπουμένου, εἶνέ τι ἀσύνηθες παρ' ἡμῖν, καὶ δικαίως ἡ ἀνακριτικὴ ἀρχὴ διεξάγει ἐπὶ τόπου δραστηρίους ἐρεύνας πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν ἐνόχων. Ἀλλὰ καὶ ἑτέρου μυσαρωτέρου ἐγκλήματος θέατρον ὑπῆρξεν ὁ Πειραιεύς. Ὁ φόνος ὁ διαπραχθεὶς ἐντὸς ἑνὸς παντοπωλείου ὑπὸ στρατιώτου, ζητήσαντος ἄσυλον ἐν αὐτῷ, χάριν κέρδους

ἑκατὸν μόνον δραχμῶν ἐνεποίησε, θλιβερὰν αἴσθησιν τῇ κοινωνίᾳ.

* * *

Ἐν Ἀθήναις ὁ ἀποσοβηθεὶς ἐκ πυρκαϊᾶς κίνδυνος ὑπῆρξε πολὺ σπουδαιότερος τοῦ ἐν Πειραιεῖ. Ἤδη ἀπό τινων ἡμερῶν συνεχεῖς ἀναφλέξεις καπνοδόχων διεμήνυον, ὡς τὰ πρῶτα κρούσματα ἐπισκηψάσης νόσου, τὴν ἐν τῷ πυριτιδοποιείῳ Σιγανοῦ πυρκαϊάν· διότι παρετηρήθη ἤδη ὅτι ἐν Ἀθήναις αἱ πυρκαϊαὶ ἐπέρχονται ὑφ' ὅλους τοὺς τύπους τῶν περιοδικῶν νοσημάτων. Ἡ πόλις διεσώθη ἀπὸ ἀνυπολογίστου κινδύνου χάρις τῇ ἡρωϊκῇ πρωτοβουλίᾳ τεσσάρων πολιτῶν, οἵτινες πρῶτοι ἐνθαρρύνοντες καὶ τοὺς λοιπούς, ἔδραμον εἰς μετακόμισιν τῆς εἰς μέγιστον ποσὸν ἀποτεθειμένης ἐκεῖ πυρίτιδος, ἥτις ἀπὸ στιγμῆς εἰς τὴν στιγμὴν ἐκινδύνευε νὰ ἀναφλεχθῇ. Αἱ ἐφημερίδες ἐν ἐκτάσει ἀνέγραψαν τὰ κατὰ τὸ συμβάν, ἔπρεπε δὲ νὰ μᾶς ἀπειλήσῃ τοιαύτη καταστροφή, ὅπως γνωσθῇ πόσον ἀμελῶς τηροῦνται αἱ περὶ δημοσίας ἀσφαλείας διατάξεις, καὶ καταγγελθῶσιν εἰς τὸ κοινὸν καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀνενοχλήτως λειτουργοῦντα κέντρα ἐμπρηστικῶν ὑλῶν ἐπικίνδυνα.

* * *

Εὐτυχῶς ἡ Κυριακὴ τῆς κρεωφάγου δὲν ἐπέπρωτο νὰ ἀνατείλῃ δι' ἡμᾶς θλιβερά, ἀριθμοῦσα καταστροφὰς καὶ θύματα. Ὁ κόσμος, μεθ' ὅλην τὴν δυσμένειαν τῆς ἀτμοσφαίρας, ἐξεχύνετο εἰς τὰς ὁδοὺς ἀθρόος, καὶ παρήλαυνον ἐν συστοιχίᾳ αἱ ἅμαξαι, συγκαταριθμοῦσαι μεταξὺ τῶν ἀναβατῶν αὐτῶν καὶ πενιχρούς τινας προσωπιδοφόρους. Πολλάκις ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν αἱ ἐκ τοῦ θεάματος τῶν Ἀθηναϊκῶν ἀποκρεῶν ἐντυπώσεις. Οἱ χρονογράφοι τῶν ἡμερησίων φύλλων ἐφρόντισαν νὰ καταγράψωσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀκριβῶς τὰ κατὰ τὴν κίνησιν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς. Ἀλλὰ δὲν ἐγένετο λόγος περὶ πολυαρίθμου τινὸς συνοδείας μετημφιεσμένων, ἥτις καθ' ἡμᾶς ἦτο λίαν χαρακτηριστική. Ἕκαστος αὐτῶν, ἀντιπροσωπεύων βιοποριστικόν τι ἐπάγγελμα, ὡς ἐδήλου τὸ ἐπὶ τῆς ῥάχεώς του ἐπίγραφον δελτίον, ἔφερεν ἀπὸ δόρατος ἐξηρτημένην μεγάλοις γράμμασιν ἐπιγραφήν: *Ὅλοι ἄνεργη!* Πρὸς τούτοις διάφορα ἐπιγράμματα ἀνεγινώσκοντο ἐπ' αὐτῶν ἀνάλογον εὐλάβειαν τηροῦντα πρὸς τὴν γραμματικήν. Οὕτως ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς σατυριζομένης ἀχρηματίας περιήγετο γελοιοποιουμένη ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης ἡ ἀπαιδευσία τῶν καιρῶν, καί, τὸ περίεργον, ἐν ἀγνοίᾳ ἴσως τῶν σατυριστῶν...

* * *

Ὅσοι δὲ περιεφρόνουν τὰς ἀσκόπους περιπλανήσεις ἐν μέσῳ ψυχροῦ ἀνέμου καὶ ψυχροτέρων μασκαράδων, ἐχόρευον καὶ ἐθερμαίνοντο καὶ ἐθέρμαινον τῶν ἀθηναϊκῶν αἰθουσῶν τὰς *ἐφημερίδας*, ὅπως μετέβρασάν τινες τὰ après-midi, τῶν ὁποίων ἐφέτος παρατηρεῖται, ὡς συρμός, πληθώρα. Ἄρχονται συνήθως ἀπὸ τῆς 2ας Μ. Μ. καὶ καταλήγουσι τὸ πολὺ μέχρι τῆς ἑνδεκάτης. Ἂν δὲν ἔχωσι τὴν λάμψιν καὶ τὴν μέθην τῶν παννυχίων ἀγρυπνιῶν, ἀλλ' ἀναμφισβήτητον εἶνε ὅτι προσκρούουσιν ὀλιγώτερον εἰς τοὺς κανόνας τῆς αὐστηρᾶς ὑγιεινῆς.

Ὅσοι δὲ πάλιν πάσης ἄλλης ἀπολαύσεως προὐτίμων τὴν εὔνοιαν τῆς τύχης καὶ τὴν ἀπὸ χρηματικοῦ τινος κέρδους συγκίνησιν, ἀδιαφοροῦντες τότε διὰ χοροὺς καὶ προσωπίδας, συνωθοῦντο ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐπὶ τῆς κλίμακος καὶ τῶν προπυλαίων αὐτοῦ, παρακολουθοῦντες τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ἀριθμῶν τοῦ λαχείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, οἵτινες διὰ βραχείας καὶ ἰσχυρᾶς φωνῆς ἐξηγγέλλοντο. Ὡς εἰκός, οἱ πλεῖστοι τῶν παρισταμένων μετὰ τὴν κλήρωσιν τῶν πρώτων ἀριθμῶν ἀνεχώρουν μὲ ἐψευσμένας ἐλπίδας, ἀπαξιοῦντες νὰ παραμείνωσι καὶ εἰς τὴν κλήρωσιν τῶν μετέπειτα ἀριθμῶν, οἵτινες ἀντεπροσώπευον εὐτελῆ ποσά. Καὶ ὅμως πόσοι δὲν ἀνταποδίδουν εὐχαριστίας εἰς τὴν τύχην, ἐὰν ηὐνόει αὐτούς, ἔστω καὶ διὰ τοῦ τελευταίου ἀριθμοῦ; Καταχωρίζομεν ὄπισθεν πλήρη κατάλογον τῶν κληρωθέντων ἀριθμῶν πρὸς γνῶσιν τῶν διαφερομένων.

* * *

Ὁ ἐν Παρισίοις διαμένων φιλογενὴς κ. Χρηστάκης Ἐφφένδης Ζωγράφος διὰ μακρᾶς ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον ἀγγέλλει ὅτι τίθησιν εἰς τὴν διάθεσίν του χιλίας ὀθωμανικὰς λίρας, καὶ ὅτι κατέθηκεν, ὡς κεφάλαιον ἀναφαίρετον, ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος, ὑπὲρ τὰς ὀκτακισχιλίας λίρας, τῶν ὁποίων ὁ τόκος νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἔκδοσιν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ πεζογράφων. « Διότι, ὡς γράφει ἐν τῇ ἐπιστολῇ του, οὐδὲν γινώσκω οὔτε ὠφελιμώτερον, οὔτε ἐθνικώτερον τῆς καλλιεργίας τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἀφ' οὗ καὶ τὰ νῦν πεπολιτισμένα ἔθνη μετὰ πολλοῦ ζήλου ἀσχολῶνται περὶ αὐτά ». Ἡ δωρεὰ αὕτη, νέα ἀπόδειξις τῆς φιλογενείας καὶ τῶν ἑλληνικωτάτων διαθέσεων τοῦ ἀνδρός, εἴθε νὰ κεντήσῃ τὴν φιλεργίαν καὶ ἅμιλλαν τῶν δυναμένων, οὕτω δὲ σὺν τῷ χρόνῳ καταστῶσι προσιτώτερα καὶ ἀγαπητότερα εἰς τοὺς πολλοὺς τὰ ἔργα τῶν προγόνων. Διότι δυστυχῶς μέχρι τοῦδε τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας πάσης ἀναγνώσεως ὀλιγώτερον ἀπασχολεῖ ἡ ἀνάγνωσις καὶ μελέτη τῶν ἀρχαίων συγγραφέων.

* * *

Ὁ παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικὸς κόσμος θρηνεῖ τὴν ἀπώλειαν τοῦ *Ἰωάννου Βούρρου*. Ὁ πρεσβύτατος οὗτος καὶ διαπρεπέστατος τῶν θεραπόντων τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης ἐγεννήθη ἐν Χίῳ τῷ 1805. Ἐσπούδασεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν Βιέννῃ, ἐν Βερολίνῳ, καὶ ἐν Χάλλῃ, ἔνθα ἔλαβε τὸ δίπλωμά του ὡς ἰατρός, καὶ ἐν Παρισίοις. Ὑπῆρξε φίλος Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, τοῦ Σίνα καὶ τοῦ Κοραῆ. Τῷ 1832 κατελθὼν εἰς Ἑλλάδα ἀποκατέστη εἰς Ἑρμούπολιν, μετὰ ἓν ἔτος διωρίσθη καθηγητὴς ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίῳ, καὶ βραδύτερον ἰατρὸς τοῦ βασιλέως Ὄθωνος, μεγάλως ἐκτιμηθεὶς παρ' αὐτοῦ, καὶ ὑψωθεὶς εἰς περιωπὴν ἰδιαιτέρου συμβούλου τοῦ τε βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης. Τῷ 1845 παρῃτήθη, ἕνεκα λόγων ὑγείας, τῆς θέσεως τοῦ καθηγητοῦ, κατὰ δὲ τὴν μεταπολίτευσιν ἔφυγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Κατὰ τὸ 1870, κατακαέντος τοῦ οἴκου του εἰς τὴν μεγάλην πυρκαϊὰν τοῦ Πέραν, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ἐξηκολούθησεν ἐξασκῶν τὸ ἐπάγγελμά του. Ὁ Βοῦρρος, πρὸς τῇ ἐπιστημονικῇ ἀξίᾳ διεκρίθη καὶ ὡς συγγραφεύς. Ἦτο ἐγκρατὴς τῆς ἀρχαίας γλώσσης, καὶ πρῶτος μετηγλώττισε τοὺς ὅρους τῆς ἐπιστήμης. Ἡ κηδεία του ἐγένετο δημοτελής.

* * *

Δάφναι καὶ Μύρτα ἐπιγράφονται τὰ ποιήματα, τῶν ὁποίων τὴν ἔκδοσιν ἀγγέλλει ἡ παρ' ἡμῖν γνωστὴ ποιήτρια κ. Μαριέττα Μπέτσου, ἡ ἀπὸ ἐτῶν φιλοπόνως καλλιεργοῦσα τὰς Μούσας καὶ μεταξὺ τῶν πολλῶν αὐτῆς δημοσιευμάτων καταριθμοῦσα τρυφερά τινα στιχουργήματα. Τὸ χαρακτηριστικώτερον προσὸν ὡς ποιητρίας, τῆς κ. Μπέτσου, εἶνε ὅτι μόνη αὐτὴ ἐκ τοῦ φύλου της ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ἔχει ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς λύρας.

K.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Μ. Κ. Π. Βιένναν. Ἐνηργήσαμεν συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ σας, ταχυδρομικῶς δ' ἔχετε ἀπάντησιν. — κ. Σ. Ζ. Εἶνε πολυτέλεια μὴ ἐπιτρεπομένη, ὅταν ὁλόκληρος ὁ βίος καταντᾷ διηνεκὴς μέριμνα πρὸς κτῆσιν χρημάτων καὶ ἀγὼν ἀκατάπαυστος κατὰ τῆς πενίας. — κ. Δ. Π. Σμύρνην. Κατὰ Σάββατον μόνον [illegible] ἐκτύπωσις εἶνε ἀναγκαία παρὰ ἡ πληρωμὴ τῶν ὡρισμένων διδάκτρων. Εἰσὶ δὲ ταῦτα δραχμαὶ 100 κατὰ μῆνα ἀδιακρίτως διά τε τὰς ἐξ Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ μαθητρίας. Τὰ δίδακτρα προπληρώνονται κατὰ τριμηνίαν, εἶνε δ' ὑποχρεωτικὰ δι' ἓν ἔτος, καὶ ἂν κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ ἀναχωρήσῃ ἡ τρόφιμος. Εἰς τὰ δίδακτρα δὲν συμπεριλαμβάνονται τὰ διὰ κλειδοκύμβαλον ὡρισμένα διὰ τὰς ἐπιθυμούσας νὰ διδαχθῶσιν, εἰς δραχ. 18 κατὰ μῆνα. Οὐδεμία διάκρισις μαθητριῶν γίνεται μεταξὺ τῶν ἐξ Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προερχομένων, οὐδ' εἶνε ἐκ τῶν προτέρων ὡρισμένος ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν. — κ. Σ. Ζ. Κέρκυραν. Ἐνεγράφησαν καὶ οἱ 4. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς ἐνεργείας σας. Τὰς ἀποδείξεις ὅλας σᾶς πέμπομεν προσεχῶς. — *Συνδρομητῇ Ω.* Ὑπάρχει μόνον τοῦ Βιργιλίου μετάφρασις εἰς ἀρχαίους ἑξαμέτρους ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως. Πλὴν δὲ τῶν τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου ἐμμέτρων μεταφράσεων, μετεφράσθη καὶ ἡ *Κόμη τῆς Βερενίκης* τοῦ Κατούλλου ὑπὸ Χ. Φιλητᾶ. Ἄλλη μετάφρασις, εἰς πεζὸν δὲ λόγον, εἶνε παλαιά τις τῶν *Μεταμορφώσεων* τοῦ Ὀβιδίου ὑπὸ Μαξίμου τοῦ Πλανούδου, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Γάλλου Boissonade. — κ. Γ. Ν. Ν. Μόναχον. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ἐκτενῶς. — κκ. Ε. Τ. Κ. Ληξούριον, Ι. Μ. Δ. Μάντσεστερ, Ν. Ε. Β. Τοῦλτσαν, Σ. Β. Γενεύην, Ι. Β. Τεργέστην, Κ. Ν. Τρίκκαλα, Π. Γ. Χ. Μαριούπολιν, Δ. Α. Κ. Πύργον, Ε. Ν. Δ. Ὀλτένιτζαν, Δ. Α. Α. Σύρον, Χ. Δ. Σ. καὶ Α. Ν. Πάτρας,

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

18 Ἰανουαρίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	350.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	428.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	201.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	198.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	349.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3945.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	175.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	101.50
Ἀσφαλ. Ἑταιρία «Ἀρχάγγελος» »	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	66.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	403.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . Δρ.	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον . . . . Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων . . . . . . »	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας . . . . . »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν 3μην	25.35
» Ὄψεως	25.60
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης 3μ.	1.01
» Τραπεζικὸν 3μην.	1.—

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	20.14
Λίρα στερλίνα	
Λίρα ὀθωμανικὴ	23.—

ΩΡΑΙ ΕΠΙΣΚΕΨΕΩΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Μουσεῖον ἐν τῇ Ἀκροπόλει

Ἡ εἴσοδος εἰς τὴν Ἀκρόπολιν εἶνε καθ' ἑκάστην ἐλευθέρα εἰς πάντας ἀπὸ τῆς πρωΐας μέχρι τῆς ἑσπέρας. Ὁμοίως ἐλευθέρα εἶνε καθ' ἑκάστην καὶ ἡ εἴσοδος εἰς τὸ ἐν αὐτῇ μουσεῖον ἀπὸ τῆς 2 ὥρας μ. μ. μέχρι τῆς ἑσπέρας.

Θησεῖον

Εἶνε προσιτὸν καθ' ἑκάστην μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Ἀπόμαχος οἰκῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τοῦ Θησείου ἀνοίγει τὴν θύραν εἰς τὸν αἰτοῦντα.

Κεντρικὸν ἐθνικὸν μουσεῖον

Καθ' ἑκάστην πλὴν τῆς Τρίτης, 10 — 12 π. μ. καὶ 2 — 4 μ. μ.

Συλλογαὶ ἐν τῷ Μετσοβείῳ Πολυτεχνείῳ

Καθ' ἑκάστην πλὴν τῶν Κυριακῶν καὶ τῶν ἐξαιρετέων ἑορτῶν τὸν μὲν χειμῶνα (1 Σεπτ. — 31 Μαρτίου) ἀπὸ τῆς 10—12 π. μ. (πλὴν τῆς Δευτέρας) καὶ ἀπὸ 2—4 μ. μ. Τὸ δὲ θέρος (1 Ἀπριλίου—31 Αὐγούστου) ἀπὸ 9—11 π. μ. καὶ 3 — 5 μ. μ. Τὸ Σάββατον δωρεάν, τὰς λοιπὰς ἡμέρας ἐπὶ πληρωμῇ δραχ. 1 κατὰ πρόσωπον.

Φυσιογραφικὸν μουσεῖον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ

Τετάρτην — Σάββατον, 9 — 12 π. μ.

Δημοτικὸν μουσεῖον Πειραιῶς

Ἐν τῷ καταστήματι τοῦ Γυμνασίου. Καθ' ἑκάστην, 2—5 μ.μ.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 978

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 422—27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1885—ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 474

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

«Ἑλληνικὴ γεωργία». Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἤρξατο ἐκδιδόμενον ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν γνωστοῦ ἐπιστήμονος γεωπόνου κ. Παναγιώτου Γενναδίου μηνιαῖον περιοδικὸν σύγγραμμα, οὗ τὸ πρῶτον φυλλάδιον ἔχομεν ὑπ' ὄψιν. Τὸν σκοπὸν τοῦ δημοσιεύματος τούτου ὁ ἐκδότης αὐτοῦ ἐκτίθησιν συνοπτικῶς ἐν τῷ προτασσομένῳ προλόγῳ, ὃν ἐνομίσαμεν ἐπάναγκες νὰ παραθέσωμεν ὁλόκληρον, ἔχοντα ὡς ἑξῆς: «Εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι μεθ' ὅλα τὰ ἐπὶ πολλὰ ἔτη γραφόμενα, λεγόμενα καὶ ἐνεργούμενα ὑπὲρ τῆς γεωργίας, ὀλίγιστα ἐδοκιμάσθησαν, ἐλάχιστα δὲ ἐκ τῶν δοκιμασθέντων ἐπέτυχον. Τίς δὲ ὁ λόγος τῆς ἀποτυχίας; Ἰδοὺ εἷς τῶν κυρίων σκοπῶν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος περιοδικοῦ συγγράμματος. Ὁ ἰατρός, πρὶν ἢ προβῇ εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ ἀσθενοῦς, ἀναζητεῖ τὰ αἴτια τῆς νόσου, διαγινώσκει αὐτήν. Οὕτω καὶ ἡμεῖς θ' ἀναζητήσωμεν τοὺς λόγους, ἕνεκα τῶν ὁποίων μετὰ πεντηκονταετεῖς προσπαθείας καὶ δαπάνας πρὸς βελτίωσιν τῶν μεθόδων τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς τὸ Ἡσιόδειον ἄροτρον ἐπικρατεῖ καὶ κινητὴρ αὐτοῦ εἶνε ὁ βοῦς, τὸ γλεῦκος κατὰ τὰ ἔτη ἀφθόνου παραγωγῆς χύνεται, σῖτον καὶ κρέας φέρομεν ἔξωθεν, βάμβακα προμηθευόμεθα ξένον, τὰ μεταξουργεῖα κυρίως δι' ἔλλειψιν ὕλης κλείονται, τὰ δάση καίονται, οἱ συνιστώμενοι σηροτροφικοὶ σταθμοὶ καὶ αἱ γεωργικαὶ σχολαὶ ἀποτυγχάνουσιν, ὁ Ἕλλην γεωργὸς ἐξακολουθεῖ ἔχων τὴν κάππαν του ἀντὶ μόνου καλύμματος, στρωμνῆς καὶ ἐνναμήνου κατοικίας. Τὰ αἴτια τῆς καταστάσεως ταύτης τῆς ἡμετέρας γεωργίας, τοῦ μόνου ἡμῶν παραγωγικοῦ πλούτου, θὰ ἐρευνηθῶσι λεπτομερῶς καὶ ἐπισταμένως ἐν τῇ *Ἑλληνικῇ Γεωργίᾳ*. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν εἶνε τὰ μόνα ζητήματα, τὰ ὁποῖα θ' ἀπασχολήσωσιν ἡμᾶς. Τῇ συνεργασίᾳ πολλῶν συναδέλφων καὶ ἀνδρῶν ἐγνωσμένης εἰδικότητος καὶ ἀξίας καὶ τῇ βοηθείᾳ πλουσίας γεωργικῆς βιβλιοθήκης καὶ τῶν ἀρίστων γεωργικῶν περιοδικῶν συγγραμμάτων θὰ πραγματευώμεθα, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ τόπου, πάντα κλάδον τῆς γεωργίας· οἷον τὴν κυρίως γεωργίαν, τὴν κτηνοτροφίαν, τὴν σηροτροφίαν, τὴν δενδροκομίαν, τὴν κηπουρικήν, τὴν ἀμπελουργίαν, τὴν δασονομίαν, τὴν παθολογίαν τῶν φυτῶν, τὰς διαφόρους γεωργικὰς βιομηχανίας κτλ.»

Τὰ περιεχόμενα του πρώτου τούτου φυλλαδίου ἀναγράφομεν ἐνταῦθα ὡς ἕπεται: Εἰσαγωγὴ ὑπὸ Π. Χαλκιοπούλου. —Περὶ τῶν ἀσθενειῶν τοῦ μεταξοσκώληκος.—Ἔκθεσις τῶν κατὰ τὸ 1884 πεπραγμένων ἐν τῷ δημοσίῳ Δενδροκομείῳ ὑπὸ Π. Γενναδίου.—Φυλλοξηρικά.—Ἔρευναι πρὸς ταχυτέραν καὶ ἀσφαλεστέραν ἀποξήρανσιν τῆς σταφίδος.—Περὶ τῆς διὰ τῆς ἐξατμίσεως συμπυκνώσεως τοῦ γλεύκους καὶ τῶν οἴνων.—Κρίσις τῶν ἑσπεριδοειδῶν καρπῶν. — Περὶ τῆς βαμβακιάσεως τῶν ἑσπεριδοειδῶν ὑπὸ Λεων. Στ. Μπίστη.—Περὶ Βοιχμερίας τῆς ἰσχυροτάτης.—Διάφορα.

Εὐχόμεθα ἐνθύμως ὑπὲρ τῆς εὐδοκιμήσεως τοῦ σπουδαίου τούτου δημοσιεύματος, οὗτινος κοινωφελέστατος εἶνε ὁ σκοπός, τουτέστιν ἡ προαγωγὴ καὶ ἐνίσχυσις ζωτικωτάτου κλάδου τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς.

— Ἐδημοσιεύθη ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ ἡ Ἔκθεσις τοῦ κ. Γεωργίου Τυπάλδου Κοζάκη, Ἐφόρου τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀμαλιείου Ὀρφανοτροφείου τῶν Κορασίων περὶ τῶν πεπραγμένων τῆς διοικούσης ἐπιτροπῆς ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1883 μέχρι 31 Ὀκτωβρίου 1884, συμπεριλαμβάνουσα καὶ τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐπὶ τῶν λογαριασμῶν ἐλεγκτῶν κ.κ. Ν. Π. Δεληγιάννη καὶ Β. Κάββα. Ἀμφότερα: ἀνεγνώσθησαν τὴν 21 Νοεμβρίου 1884 ἐνώπιον τῆς γενικῆς Συνελεύσεως τῆς ἐν Ἀθήναις Φιλανθρωπικῆς Ἑταιρίας τῶν Κυριῶν.

Ἐκ τῆς Ἐκθέσεως τοῦ κ. Ἐφόρου μανθάνομεν ὅτι τὰ ἔσοδα τοῦ καταστήματος, προστιθεμένου εἰς ταῦτα καὶ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ ταμείου τῆς παρελθούσης διαχειρίσεως 1882—1883 ἀνῆλθον εἰς δραχμὰς 123,814.06, αἱ δαπάναι δὲ εἰς 106,262.55, καὶ ἔμεινεν ὑπόλοιπον ἐν τῷ ταμείῳ, εἰσπραχθησόμενον κατὰ τὸ ἔτος 1884—1885 δρ. 17,551.51.

Κληροδοτήματα κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐγένοντο εἰς τὸ Ἀμαλίειον τῆς μακαρίτιδος Ἑλένης Ἐμμανουὴλ Εὐστρατίου ἐκ δρ. 500 καὶ τὸ τοῦ ἱεράρχου Εὐδοξιάδος Τιμοθέου, ἐν Ρουμανίᾳ ἀποβιώσαντος, ἐκ δρ. 1,584, ὑπάρχουσι δ' ἐκκρεμῆ καὶ ἄλλα κληροδοτήματα.

Συνεισφοραὶ προσηνέχθησαν ἐν ὅλῳ δρ. 700.

Ἡ περιουσία τοῦ ἰδιαιτέρου Ταμείου τῶν ἐργοχείρων τῶν ὀρφανῶν, ἐξ ἧς ἀμείβονται τὰ ἐξερχόμενα τοῦ καταστήματος καὶ ἀποκαθιστάμενα εἰς τὴν κοινωνίαν ὀρφανὰ ἀνέρχεται εἰς δραχ. 63,992. Τὸ ταμεῖον τοῦτο τῶν ἐργοχείρων, τὸ ὡρισμένον ὅπως συντελῇ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ὀρφανῶν, εἶνε ἄξιον τῆς ἰδιαιτέρας συμπαθείας τῶν φιλανθρώπων.

Κοράσια ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ ὑπάρχουσιν ἤδη 149, ἐξ ὧν τὰ 10 ὑπότροφα. Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος εἰσῆλθον μὲν ὀρφανὰ 22, ἐξῆλθον δὲ 19.

Ἀξία λόγου παρατήρησις εἶνε ὅτι ἀπὸ τριετίας καὶ ἐπέκεινα, ἤτοι ἀπὸ τῆς τυφοειδοῦς ἐπιδημίας τοῦ 1881, δὲν ἀπεβίωσεν ἐν τῷ Ἀμαλιείῳ οὔτε μία κόρη ἐξ ὀξείας νόσου, ἀλλ' οἱ ὀλίγοι ἔκτοτε ἐπισυμβάντες θάνατοι προῆλθον πάντοτε ὑπὸ ἀρρωστιῶν, ἃς ἔφερον τὰ ἀτυχῆ πλάσματα ἐν ἑαυτοῖς ἐκ γενετῆς. Ἐν γένει δὲ ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν τῷ καταστήματι ὑγεία εἶνε ἀξιοσημείωτος, ὀφειλομένη εἰς τὰς πεφωτισμένας καὶ συντόνους προσπαθείας τοῦ ἐφόρου τοῦ Καταστήματος.

Περὶ τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ὑγιεινὴν τοῦ Ἀμαλιείου ἀπόσπασμα ἐκ τῆς ἐν λόγῳ ἐκθέσεως τοῦ κ. Τυπάλδου ἐδημοσιεύθη εἰς ἓν τῶν τελευταίων φύλλων τῆς *Ἑστίας*.

— Ἐν παραρτήματι τῆς *Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως* ἐδημοσιεύθη κατάλογος τῶν δημοδιδασκάλων ἀμφοτέρων τῶν φύλων, οἵτινες εὐδοκιμήσαντες ἐν τοῖς κατὰ τὸ 1881, 1883 καὶ 1884 συστᾶσι κέντροις τῶν ἀσκήσεων, ἠξιώθησαν τῆς αὐξήσεως τοῦ μισθοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν ΑΡΠΔ' νόμον. Καὶ οἱ μὲν διδάσκαλοι ἀνέρχονται εἰς 997, αἱ δὲ διδασκάλισσαι εἰς 528, ἀμφοτέροις δὲ συγκαταλέγονται καὶ ἱκανοὶ μὴ ἐν ὑπηρεσίᾳ. Εἰσὶν ὅμως καὶ οἱ μὴ συγκαταλεχθέντες πρῶτον μὲν οἱ μὴ μετασχόντες τῶν ἀσκήσεων ἢ μὴ εὐδοκιμήσαντες ἐν αὐταῖς, δεύτερον δὲ οἱ ἀπὸ τοῦ 1880 ἐκ τῶν διδασκαλείων τοῦ Κράτους ἀποφοιτῶντες δημοδιδάσκαλοι τῆς νέας μεθόδου, οἵτινες διὰ νόμου ἐλάμβανον ἔκτοτε καὶ λαμβάνουσι τὸν ἐπηυξημένον τοῦτον μισθόν, πρὸς ὃν ὁ τῇ 17 Ἀπριλίου 1884 ψηφισθεὶς καὶ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1885 λειτουργῶν ΑΡΠΔ' νόμος ἀφωμοίωσε καὶ τὸν μισθὸν τῶν παλαιῶν δημοδιδασκάλων ἀμφοτέρων τῶν φύλων.

— Τὸ ἐν Παρισίοις ἐκδιδόμενον φιλολογικὸν περιοδικὸν «La Revue Générale» τῆς 15 Δεκεμβρίου 1884 περιέχει ἐκτενῆ ἀνάλυσιν καὶ ἐπίκρισιν τοῦ δραματικοῦ ποιήματος τοῦ κ. Κλέωνος Ραγκαβῆ «Ἡ Θεοδώρα» ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἑλληνιστοῦ κ. Ch. Gidel.

— Ἐν τοῖς τελευταίοις φύλλοις τοῦ περιοδικοῦ «Revue Politique et Litteraire» κατεχωρίσθη σειρὰ σπουδαιοτάτων ἄρθρων ὑπὸ τοῦ κ. C. Bigot περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἐν Γαλλίᾳ μέσης ἐκπαιδεύσεως, ἐν οἷς πολὺς γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης.

— *Διονυσία* ὀνομάζεται τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ Δουμᾶ υἱοῦ, ὅπερ παρεστάθη ἐσχάτως ἔν τινι τῶν Παρισινῶν θεάτρων μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. Τὸ νέον τετράπρακτον ἔργον

τοῦ διασήμου δραματικοῦ, στερούμενον πολυτελοῦς πλοκῆς καὶ ἀναλύσεως, ἀλλὰ πλῆρες δράσεως, κρίνεται ὡς ἓν τῶν καλλίστων αὐτοῦ.

— Καθηγηταί τινες ἐν Παρισίοις ἔσχον τὴν ἰδέαν τῆς ἱδρύσεως εἴδους τινὸς Πανεπιστημίου πρὸς μόρφωσιν τῶν νεανίδων, οὗτινος οὐδὲν ὅμοιον ὑπῆρχε μέχρι τοῦδε. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θέλουσι διδάσκεσθαι ἐν αὐτῷ τέσσαρα μόνον μαθήματα· φιλολογία, ἱστορία, γεωγραφία καὶ ἀγγλικά.

— Κατὰ πρότασιν τοῦ κ. E. Frémy, διευθυντοῦ τοῦ Μουσείου τῶν Παρισίων, πρόκειται νὰ συσταθῇ ἐπιτροπὴ πρὸς ἐνθάρρυνσιν καὶ ἀρωγὴν τῶν ἐπιστημόνων, οἵτινες παραμελοῦσι τὰ ἐπικερδῆ ἐπαγγέλματα, ὅπως παραδοθῶσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀναζήτησιν τῶν ἐπιστημονικῶν ἀληθειῶν ἐπ' ὠφελείᾳ πάντων καὶ βλάβῃ μόνον ἑαυτῶν. Ἡ ἐπιτροπὴ θέλει ἐγκρίνει χρηματικὸν ἐπίδομα, ἀνανεούμενον κατ' ἔτος. Πολλοὶ ἐνεγράφησαν ἤδη πρὸς τοῦτο.

— Τὸ μέγα βραβεῖον, τὸ κληθὲν «βραβεῖον Σχίλλερ», ὅπερ ἱδρύθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας, ὅπως ἀπονεμηθῇ εἰς τὸ κράτιστον γερμανικὸν δρᾶμα τὸ ἐντὸς τῆς τελευταίας τριετίας ἀναφανέν, διεμερίσθη μεταξὺ δύο συγγραφέων, τῶν κκ. Paul Heyse καὶ Ernst Wildenbruch.

— Ἀμερικανική τις ἐφημερὶς ἀγγέλλει τὴν ὑπὸ μηχανικοῦ τινος ἐφεύρεσιν μηχανῆς, ἥτις ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἐκτυποῖ ἓξ χιλιάδας φύλλων, τὰ διπλώνει, τὰ συλλέγει, τὰ συρράπτει, καὶ θέτει ἐπ' αὐτῶν καὶ τὸ ἐξώφυλλον.

— Ἐξεδόθη ἐσχάτως χρονολογικὸς πίναξ τῆς ἱδρύσεως τῆς τυπογραφίας εἰς διαφόρους χώρας τῆς γῆς. Ἐν τῷ Μεξικῷ χρονολογεῖται ἡ τυπογραφία ἀπὸ τοῦ 1555, τὸ Πεκῖνον ἀπέκτησεν αὐτὴν κατὰ τὸ 1603, ἡ Πετρούπολις κατὰ τὸ 1711, τὸ Ρίον Ἰανέϊρον τῷ 1813, τὸ Σαντιάγον τοῦ Χιλὴ τῷ 1825.

— Ὑπὸ τοῦ ἐκδότου Lemonnyer ἐξεδόθησαν ἐν Παρισίοις μετὰ μεγάλης τυπογραφικῆς πολυτελείας καὶ εἰκονογραφημέναι «Διηγήσεις μιᾶς χωρικῆς», τόμος περιλαμβάνων δεκάδα διηγημάτων τῆς γνωστῆς καὶ παρ' ἡμῖν συγγραφέως κυρίας Edmond Adam.

— Ἡ ἐπιτροπὴ ἡ ὡρισμένη, ὅπως παρασκευάσῃ τὸ προσχεδίασμα τῶν οἰκοδομῶν, αἵτινες ἀναγκαιοῦσιν εἰς τὴν ἐν Παρισίοις παγκόσμιον ἔκθεσιν τοῦ 1889, συνῆλθεν εἰς πρώτην συνεδρίασιν ἐν τῷ ὑπουργείῳ τοῦ ἐμπορίου, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ κ. Ἀντωνίνου Προύστ.

— Ἐν τῇ ἀγγλικῇ ἀποικίᾳ τοῦ Καναδᾶ ἀπεφασίσθη ἵνα καὶ γυναῖκες γίνωνται δεκταὶ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον. Ἐνεγράφησαν δὲ μέχρι τοῦδε 12 κυρίαι, παρακολουθοῦσαι αἱ πλεῖσται τὴν σπουδὴν τῶν νεωτέρων γλωσσῶν καὶ τῆς φιλοσοφίας.

— Ἐν Καλκούττᾳ τῶν Ἰνδιῶν συνεστήθη τελευταῖον δημοσία βιβλιοθήκη πρὸς χρῆσιν μόνον τῶν Ἰνδῶν γυναικῶν, καὶ ἤδη ἀριθμεῖ πολλὰς αὐτῶν ὡς τακτικὰς ἀναγνωστρίας.

— Τελευταίως ἐν τῷ μεγάλῳ θεάτρῳ τοῦ μελοδράματος τῶν Παρισίων ἐψάλη νέον μελόδραμα ὁ *Ταβαρὲν* μελοποιοῦ νέου τοῦ Αἰμιλίου Πισσάρ. Εἶνε γνωστὸν πόσον δύσκολον εἶνε νὰ εἰσέλθῃ τις μουσικὸς εἰς τὸ ἐγνωσμένον τοῦτο θέατρον, καὶ διὰ τοῦτο οἱ πάντες ἤλπιζον ὅτι τὸ μελόδραμα τοῦ Πισσὰρ θὰ ἦτο ἐκτάκτου ἀξίας. Ἀλλ' ὅμως ἦν μετριώτατον ἔργον καὶ ἐκρίθη ὡς οὐχὶ ἀντάξιον τοῦ μεγάλου θεάτρου.

— Ὁ *Ἀμλέτος* τοῦ Σαίξπηρ μεταφρασθεὶς Ῥουμανιστὶ παρεστάθη ἀπὸ τοῦ θεάτρου τοῦ Βουκουρεστίου.

Ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς τεργεσταίας «Νέας Ἡμέρας» ἤρξατο δημοσιεύων ὁ κ. Διονύσιος Θερειανός, ὁ τῆς *Κλειοῦς* ἄλλοτε διακεκριμένος συντάκτης, φιλολογικὴν βιογραφίαν τοῦ πρὸ μηνῶν ἀποθανόντος διαπρεποῦς Ἕλληνος φιλολόγου Ἰωάννου Οἰκονομίδου. Ἡ μελέτη αὕτη τοῦ κ. Θερειανοῦ γεγραμμένη διὰ λόγου ἀνθηροῦ καὶ ἐντόνου καὶ μετὰ χάριτος ἐπαγωγοῦ, περιέχουσα δὲ ἐν ἀρχῇ καὶ πολλὰς ἐνδιαφερούσας πληροφορίας περὶ τῆς ἐν Κερκύρᾳ φιλολογικῆς κινήσεως, τῆς παραχθείσης ἐκ τῆς αὐτόθι ἱδρύσεως τῆς Ἰονίου Ἀκαδημίας, καὶ τῶν αὐτῇ μαθητευσάντων, εἶνε πολλοῦ λόγου ἄξιον ἔργον.

— Εἰς ἀγγλικὰ φύλλα ἀναγινώσκομεν ὅτι ὁ κ. Θεόδωρος Βὲντ ἐκδίδει προσεχῶς σύγγραμμα περὶ Κυκλάδων καὶ περὶ τοῦ βίου τῶν νησιωτῶν Ἑλλήνων, σκοπεῖ δὲ νῦν νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀρχαιολογικὰς ἐρεύνας ἐπὶ τῶν Σποράδων. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τῶν ἐρευνῶν τούτων μόνον ἐλατήριον δὲν εἶνε ὁ πρὸς τὴν ἀρχαιότητα θαυμασμός, διότι κατὰ τὸ «Ἀθήναιον», ὁ Κ. Βὲντ ἐπώλησε πρὸ «μικροῦ εἰς τὸ Βρεττανικὸν Μουσεῖον τὰς ἀρχαιότητας, ἃς ἀπεκόμισεν ἐκ τῶν ἐν Ἀντιπάρῳ προϊστορικῶν τάφων».

— Ἡ ἰατρικὴ ἑταιρεία ἐξελέξατο ἐπιτροπὴν τοῦ συμβουλιδείου διαγωνίσματος τοὺς κκ. Γ. Καραμήτσαν, Δ. Χασιώτην καὶ Τ. Λούην.

— Ἐν Κρήτῃ κατὰ τὴν θέσιν *Πρινοὺς* τοῦ χωρίου Κρουσῶνος τῆς ἐπαρχίας Ἡρακλείου ἀνευρέθησαν 40 πήλινα ἀγαλμάτια διαφόρων μεγεθῶν ὑπὸ παίδων ποιμαινόντων πρόβατα, οἵτινες ἔσκαπτον τὸ ἔδαφος χάριν παιδιᾶς. Αἱ ἁρμόδιαι ἀρχαὶ ἅμα λαβοῦσαι γνῶσιν τοῦ πράγματος κατέσχον τὰ ἀνευρεθέντα.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Αἱ ἀπόκρεω εἶνε πάντοτε ἡ ἐποχὴ τῶν πλουσιωτέρων ἐντυπώσεων. Ὁποίαν ἐργασίαν παρέχουσιν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἐκ φύσεως παρατηρητῶν, ἐκδηλούμεναι διὰ τῶν ποικίλων στολῶν καὶ προσωπίδων, αἵτινες τὰς ἡμέρας ταύτας παρατάσσονται ἐπὶ τῶν παραθύρων τῶν καταστημάτων, ἀγόμεναι ἀνὰ τὰς ὁδοὺς διὰ τῶν παντοίων προσωπιδοφόρων, θορυβοῦσα διὰ τοῦ πλήθους, μεθύουσαι διὰ τῶν παννυχίδων, κινοῦσαι εἰς εὐθυμίαν ἢ εἰς παραφροσύνην ἢ εἰς ἀηδίαν. Κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς τοὺς ἐκ φύσεως παρατηρητάς, καὶ οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος τοιοῦτοι, δηλονότι οἱ ὀφείλοντες νὰ μεταδίδωσι τὰς ἐντυπώσεις των ἀνὰ στίχους καὶ στήλας πρὸς τοὺς ἀναγινώσκοντας, ὡς οἱ ξενοδόχοι τὸν κατάλογον τῶν φαγητῶν πρὸς τοὺς πελάτας των, δύνανται κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας νὰ προσθέσωσιν εἰς τοὺς καταλόγους των ἀσυνήθη καὶ νέα μαγειρεύματα· ἐκτὸς ἐὰν τύχῃ νὰ εἶνε χρονογράφοι Ἀθηναϊκῶν ἀπόκρεων.

* * *

Διότι πάντες βλέπομεν ὅτι αἱ ἀπόκρεω ἐν Ἀθήναις βαίνουσι κατ' ἔτος ἐλαττούμεναι τῶν πρὸ αὐτῶν εἰς ζωηρότητα, φιλοκαλίαν, εὐφυΐαν καὶ εὐπρέπειαν. Ἡ μυστηριώδης τις γελωτοποιὸς δύναμις ἐπὶ πολλῶν τῶν παρ' ἡμῖν λειτουργούντων, ἔστωσαν θεσμοί, ἔθιμα, ἑορταί, ἢ τὸ ἐν πάσῃ ὥρᾳ πρόχειρον καὶ εὔκολον καὶ παρ' ἡμῖν τῆς διασκεδάσεως — διότι οἱ πατέρες ἡμῶν, σώφρονες καὶ ἐγκρατεῖς καθ' ὅλον τὸ λοιπὸν ἔτος, ἀνυπομόνως παρηκολούθουν ἐν τῷ Καζαμίᾳ τὴν προσέγγισιν τῶν ἑορτῶν, ὅπως τότε μόνον ἀκωλύτως ἐπιδοθῶσιν εἰς εὐωχίας, — ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς καταπτώσεως ταύτης, βέβαιον εἶνε ὅτι οὔτε τοῦ Περικλέτου τὸ κάρρον, οὔτε τῶν ἀθλητῶν τοῦ δρόμου αἱ παιδιαὶ οὔτε αἱ ἰδιωτικαὶ ἑσπερίδες, οὔτε οἱ ἐν τῷ κατηρειπωμένῳ θεάτρῳ χοροὶ μετημφιεσμένων καὶ μή, δύνανται νὰ ἐμψυχώσωσι τὸ πτῶμα αὐτὸ τῶν Ἀπόκρεων, αἵτινες ἐν πολλαῖς εὐρωπαϊκαῖς χώραις θαυματουργοῦσι καὶ γοητεύουσιν.

* * *

Ἀλλ' ὁπωσδήποτε ἡ παρελθοῦσα ἑβδομάς, καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς ἔτι, ὑπῆρξε γόνιμος εἰς ζωὴν καὶ θόρυβον καὶ γεγονότα καὶ συναθροίσεις καὶ χοροὺς καὶ πολιτικὰς συζητήσεις καὶ μεταστάσεις. Ἰδίως ὑπὸ τὰ ὅλως ἐαρινὰ κάλλη τῆς τελευταίας Κυριακῆς ἐσκίρτησαν αἱ Ἀθῆναι διασπείρασαι διὰ τῶν γνωστῶν περιπατητικῶν κέντρων τοὺς κατοίκους των ἀπὸ τῶν ἐσχατιῶν τῶν Πατησίων μέχρι τῆς ἀπωτάτης ἀκτῆς τοῦ παλαιοῦ Φαλήρου. Ἐνῷ ἔν τινι τῶν ἐπαύλεων τοῦ νέου Φαλήρου συνήρχετο εἰς ἡμερήσιον χορὸν ὁ ἐκλεκτότερος κόσμος τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τὴν ἑσπέραν ἐν τῷ Ὠδείῳ διαπρεπὴς καλλιτέχνις, ἡ δεσποινὶς Φρὶμ παρεῖχεν δείγματα τῆς μουσουργικῆς αὐτῆς εὐφυΐας ὑπὸ τὴν εὐμενῆ παρουσίαν τῆς Ἀνάσσης. Ταχυδακτυλουργικαὶ παραστάσεις ἐν τοῖς Ὀλυμπίοις ἀνεκάλουν εἰς τὴν μνήμην καὶ τὸν θαυμασμὸν τὰ πρὸ πολλοῦ καθεύδοντα μυστήρια τοῦ Βόσκου καὶ τῶν ὁμοτέχνων του, καὶ ταχυδακτυλουργικωτέρα ἁρπαγὴ ὡρολογίου νέα κρούσματα τῆς πρό τινος εἰς ὕφεσιν διακειμένης ἀττικῆς λωποδυσίας.

* * *

Τὴν ἐπαύριον αἱ ἐφημερίδες ἀνέγραφον παρὰ τὰς πλήρεις ζωῆς καὶ ἱλαρότητος εἰδήσεις, ὡς σκιὰν παρὰ τὸ φῶς, δύο θλιβερὰ συμβάντα τῆς ἑβδομάδος: Ἐν Πειραιεῖ νέος Κρὴς ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς σκληρᾶς ἐρωμένης του, ἀγρίως ἔπληξε τὸ στῆθός του δι' ἐγχειριδίου, ὡς ἂν ἐθεώρει διὰ τὸ ἄφρον πάθος του μόνον τὴν καρδίαν του ἔνοχον, καὶ αὐτὴν ἤθελε νὰ ἐκδικηθῇ. Τὸ δεύτερον τῶν συμβάντων εἶνε ὁ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ θάνατος καὶ συγκήδευσις δύο ἀδελφῶν ἐντίμων καὶ γνωστῶν παρὰ τῇ κοινωνίᾳ ἐνταῦθα. Τὸ πρῶτον προξενεῖ φρίκην μᾶλλον ἢ συγκίνησιν, ἀσύνηθες παρ' ἡμῖν, μόνον

ἀνεκτὸν ὡς λύσις μελοδράματος ὑπὸ ζοφερὸν οὐρανόν, ἔνθα ὁ ἔρως δὲν εἶνε, ὡς ἐδῶ, παιδίον κλαυθμηρίζον, ἀλλ' ὡς τὸ πολὺ ἀκίνδυνον. Τὸ δεύτερον εἶνε τοῦ πρώτου ἡ ἀντίθεσις, κατανύγον ἐν τῇ ἁπλῇ αὐτοῦ ποιήσει, τῇ τόσον ἀληθεῖ καὶ συμφώνῳ πρὸς τὸν ἑλληνικὸν χαρακτῆρα, ὅστις συνενῶν ἐν ὑπερτάτῃ στοργῇ δύο ἀδελφοὺς ἐν τῇ ζωῇ, συνεχίζει καὶ ἐν τῷ θανάτῳ τὴν συνένωσιν ταύτην.

* * *

'Αλλ' ἐν ᾧ ἡμεῖς ἀπολαύομεν τοῦ ἀττικοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἀνθισμένων ἀμυγδαλῶν καὶ φιλοσοφοῦμεν περὶ ζωῆς καὶ θανάτου, ἀλλαχοῦ, ὄχι μακρὰν ἡμῶν, πνίγονται. 'Επτὰ δυστυχεῖς κατέπιε πρὸ δεκαπενθημέρου περίπου ὑπὸ τὴν ἀγρίαν χειμερινὴν δίνην του ὁ Πηνειός, ἐν ᾧ ἀπεπειρῶντο νὰ διαπεράσωσιν αὐτόν. Καὶ δὲν εἶνε πικροτέρα εἰρωνεία διὰ τὰ τόσον ὑμνολογούμενα κάλλη τοῦ χειμῶνός μας καὶ τὴν γλυκύτητα τοῦ οὐρανοῦ μας, ἡμᾶς μὲν νὰ μετάγῃ ραθύμους μέχρι Φαλήρου ὁ ἀτμός, ὀλίγῳ δ' ἀπωτέρω νὰ χάνωνται ἀδελφοί μας δι' ἔλλειψιν μιᾶς γεφύρας!

* * *

Αἱ ἀσχολίαι καὶ οἱ χοροὶ τῶν 'Απόκρεων δὲν διέκοψαν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τὰς κοινοβουλευτικὰς καὶ κυβερνητικὰς ἀσχολίας. 'Η κατὰ τὰ νέα νόμιμα πώλησις τοῦ πετρελαίου ἤρξατο ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς. 'Εγένετο πρὸς τούτοις λόγος περὶ τῶν ἐπὶ τῶν νέων κουτίων τῶν φωσφορικῶν πυρείων εἰκόνων, ὡς ἐπὶ βλάβῃ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἀξιοπρεπείας παριστανουσῶν τὸν Βέρδην, τὸν Ροσίνην, καὶ τὴν λοιπὴν χορείαν τῶν διασήμων μελοποιῶν, ἀντὶ ἑλληνικοῦ τινος εἰκονίσματος. 'Ημεῖς δὲν λυπούμεθα διὰ τοῦτο, γινώσκοντες τίνα ψυχολογικὴν ἐπιρροὴν δύναται νὰ ἐξασκήσῃ καὶ ἡ εἰκὼν ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τοῦ χαρακτῆρος· διότι κινδυνεύομεν μὲν ἐκ τούτου νὰ μεταβληθῶμεν εἰς μελομανεῖς, ἀλλ' ἴσως ἀπαλλαγῶμεν ἑτέρων ἐπικινδυνοτέρων παθήσεων, ἐν οἷς τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ἡ πολιτική.

* * *

Πῶς εἶνε δυνατὸν οἱ εὐνοούμενοι ὑπὸ τῆς τύχης, οἱ πλουτοῦντες, οἱ εὐτυχοῦντες, νὰ παρορῶσιν ἢ νὰ λησμονῶσι τὰ πλάσματα ἐκεῖνα, δι' ὧν ἡ ἰδιότροπος καὶ ἄστατος θεὰ ἀπέδειξε τὴν εὔνοιάν της καὶ παρέσχε τὰ δῶρά της πρὸς τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτῆς; Αὐτὴν τὴν ἐρώτησιν ἀπετείναμεν εἰς ἑαυτούς, ἀναγινώσκοντες πρό τινων ἡμερῶν τὴν ἔκθεσιν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τοῦ 'Αμαλιείου 'Ορφανοτροφείου, ἑνὸς τῶν ἀρίστων παρ' ἡμῖν φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων. Γνωστὸν ὅτι κατ' ἐπικρατῆσαν ἔθιμον τὸν πρῶτον κερδίζοντα ἀριθμὸν τοῦ κατὰ τριμηνίαν ἐκκυβευομένου λαχειοφόρου τῆς 'Εθνικῆς Τραπέζης ἐξάγει τῆς κληρωτίδος ἐν ἐπὶ τούτῳ ἑκάστοτε ὁριζόμενον κοράσιον ἐκ τῶν ὀρφανῶν τοῦ 'Αμαλιείου. Καὶ ἡ φιλανθρωπία καὶ τὸ καθῆκον ὑπαγορεύουσι νὰ ἀμείβεται τὸ πτωχὸν ὀρφανὸν ὑπὸ τοῦ εὐτυχοῦς κερδίζοντος. 'Εν τούτοις, κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ κ. 'Εφόρου, δεκατριῶν ὅλων κληρώσεων ἀμοιβαὶ καθυστεροῦνται εἰς τὰ κοράσια. Καὶ πολλοὶ τῶν οὕτω εὐνοηθέντων ἠδύναντο εἰς τοὺς πτωχοὺς καλοὺς ἀγγέλους τοῦ κέρδους των νὰ παράσχωσιν ὁποιανδήποτε ἀμοιβὴν ἀμελλητί, διότι δι' αὐτοὺς τὸ κέρδος ἐκεῖνο δὲν εἶνε τὸ πρῶτον μειδίαμα τῆς τύχης· ἐν ᾧ διὰ τὰ ὀρφανὰ εἶνε θησαυρὸς καὶ εὐτυχία καὶ χαρὰ ἡ μικρὰ δωρεά, δι' ἧς συμπληροῦται ἡ προίξ των, τὴν ὁποίαν μὲ τόσους κόπους καταρτίζουσι καὶ ἀνακουφίζεται ἡ ὀρφανία των. 'Ελπίζομεν ὅτι παροδικὴ ἔσται ἡ λήθη αὕτη καὶ ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τῶν ἑορτῶν καὶ διαχύσεων δὶς εὐλογητὴ θέλει εἶναι ἡ ἀπόδειξις τούτου πρὸς τὰ ὀρφανὰ κοράσια ἐξ ἐκείνων, οἵτινες ὑποχρεοῦνται πρὸς αὐτό.

Κ·

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Τὰ διὰ τοῦ κ. Κ. Σ. σταλέντα ἐλήφθησαν. 'Ενηργήσαμεν δὲ συνῳδὰ τῇ ἐπιστολῇ σας. 'Απηντήσαμεν καὶ ταχυδρομικῶς.—κ. Κ. Ζ. 'Ισμαήλιον. 'Ενεγράφησαν καὶ οἱ ἄλλοι δύο. Τὸ φύλλον τοῦ κ. Δ. Π. ἀπεστάλη.—κ. Ι. Δ. Σ. Τὰ σημειούμενα βιβλία τοῦ κ. Κ. Σάθα δὲν ἐξεδόθησαν. Τὴν «Νεοελληνικὴν φιλολογίαν» εὑρίσκετε ἐν τοῖς Καταστήμασι Κορομηλᾶ. — κ. Δ. Π. Βῶλον. 'Υπάρχουσι 2 τοιαῦται συλλογαί, ἡ τοῦ κ. Α. Μάλτου πωλουμένη ἀντὶ δραχ. 2 καὶ ἡ τοῦ 'Η. Ταντάλιδου. Προσεχῶς δ' ἐκδίδει νέαν τοιαύτην ὁ ἐνταῦθα μουσικοδιδάσκαλος κ. Enning. Πᾶσαι περιέχουσιν ᾄσματα παιδικὰ διὰ σχολεῖα.—κ. Α. Μ. 'Οδησσόν. 'Απηντήσαμεν δίς. Τὰ σταλέντα ἐλήφθησαν ἐγκαίρως. Διὰ τὰς ζητουμένας πληροφορίας θέλομεν σᾶς γράψει προσεχῶς.—κ. Δ'. Τίποτε, καθ' ἡμᾶς. 'Αλλ' εἰς τόπον ὅπου κάθε ἄνθρωπος ζητεῖ νὰ φαίνεται κάτι τι, ἀνάγκη νὰ ὑπάρχουν καὶ πολλοί, οἱ ὁποῖοι νὰ πιστεύουν. 'Εντεῦθεν ἡ περὶ αὐτοῦ ὑπόληψις. — κ. Κ. Σ. Παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἐπιστραφῇ ταχέως. — *Μενίππῳ*. 'Υπάρχουσι καὶ ἄλλα παραδείγματα τοιαύτης μονομανίας. Εἷς ἀρχαῖος σοφιστὴς τῆς παρακμῆς, ἐκ τῶν ἀπεραντολόγων ἐκείνων, καταδικασθεὶς ἵνα ταφῇ ζῶν, ἐξηκολούθει ρητορεύων καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἔτι τῆς καταδίκης, πρὸς δὲ τὸν ρίπτοντα τὸ χῶμα ἐβόα· «Βάλλε, βάλλε, ἵνα μή με ὁ ἥλιος σιγῶντα ἴδῃ». Περὶ Γάλλου δέ τινος λέγεται ὅτι, ἀφοῦ ἤκουσεν ἀναγινωσκομένην τὴν θανατικὴν αὐτοῦ καταδίκην, ἀπήντησεν ἀπαθῶς· «Εἰς τὸ ἔγγραφον αὐτὸ ὑπάρχουσι τρία συντακτικὰ λάθη».— Κυρίας Π. Γ. Περατιὰν καὶ Ε. Σ. Κεφαλληνίαν, καὶ κκ. Π. Γ. Π. 'Οδησσόν, Θ. Ζ. καὶ Σ. Σ. Κατάκωλον, Ν. Γ. Κ. Λαύρειον, Κ. Κ. καὶ Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν, Σ. Π. Σ. Ξάνθην, Α. Μ. Καστελλάνους, Ν. Α. Ο. Κωνσταντινούπολιν, Μ. Δ. Γ. Σῦρον, Rev. J. OL. Holywood, Χ. Ι. Κάϊρον, Α. Λ. Ε. Τραπεζοῦντα, Π. Μ. Ψ. Λεωνίδιον, Α. Κ. καὶ Ι. Δ. Γ. Λευκάδα, Κ. Κ. 'Αλμυρόν, Κ. Δ. 'Αρταν, Μ. Α. Ν. καὶ Φ. Δ. Πάτρας. 'Ελήφθησαν. — κ. Α. Σ. 'Αλεξάνδρειαν. 'Ελήφθησαν καὶ τὰ κατόπιν σταλέντα. Τὰ βιβλία καὶ ἐπιστολὴν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς φροντίδας σας.—κ. Π. Ν. Δυστυχῶς ὄχι· εἶνε πάραπολὺ μακρόν.—*Παλαιᾷ συνδρομητρίᾳ*. Δυνατὸν βεβαίως, καὶ ὑπάρχουσι παραδείγματα. 'Εν τούτοις ὁ Μαριβὼ ἔλεγεν ὅτι καὶ τὸ ὕφος ἔχει γένος καὶ ὅτι γυνὴ συγγραφεὺς ἠδύνατο νὰ γνωρισθῇ καὶ ἐκ μιᾶς μόνης φράσεως.—κ. Π. Α. Α. Γέϊσκ. 'Ελήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα.—κ. Μ. Δ. Γ. Σῦρον. 'Εξεδόθησαν ἐν ἰδίῳ τόμῳ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ Τερτσέτη. 'Αλλ' εἶνε λίαν δυσεύρετον νῦν τὸ βιβλίον.—Rev. J. OL. Holywood, Σ. Γ. Π. Σπάρτην. Β. Α. Π. καὶ Π. Γ. Π. 'Οδησσόν, Ν. Δ. Κ. Λαύριον, Γ. Μ. Η. Βραΐλαν, Θ. Ζ. Κατάκωλον, καὶ Α. Μ. Καστελλάνους. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Π. Φ. Σαράντα 'Εκκλησιαίς. Παρὰ τοῦ κ. Δ. Σ. ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον καὶ τῶν 4. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Τὰς ἀποδείξεις τῶν 2 τελευταίων στέλλομεν ταχυδρομικῶς.—κ. Κ. Κ. Πρέβεζαν. Φύλλα καὶ βιβλία ἀπεστάλησαν κατὰ τὴν σημειωθεῖσαν διεύθυνσιν. 'Ελλ. Λεξ. Βυζαντίου δεδεμένον δρ. 32. Γαλλοελλην. Σχινᾶ καὶ Λεβαδέως δραχ. 30. 'Ιστορία Βαρθόλδη δραχμὰς 9. — *'Ανωνύμῳ*. Εἰς ἡμᾶς εἶνε ἄγνωστον.—κ. Π. Δ. Ρ. Τοιαῦτα ἔθιμα δὲν ἐπικρατοῦσιν ἐν τοῖς ἡμετέροις ἀνακτόροις. 'Ο δὲ μέλας ἄρτος παρατίθεται ἐν τῇ βασιλικῇ τραπέζῃ διότι εἶνε ἀρεστὸς εἰς τὸν Βασιλέα.— *Δυσπίστῳ*. Τότε ὀρθότερον θὰ ἦτο, ἐὰν ἠδύνασθε, νὰ λαμβάνετε σημείωσιν τῶν ὀνομάτων τῶν ἀποθνησκόντων *καὶ τῶν ἐπισκεφθέντων αὐτοὺς ἰατρῶν*.—κ. Ν. Π. Βουκουρέστιον. 'Η ἀποστολὴ γίνεται πρὸς ἀμφοτέρους κατὰ τὴν σημειωθεῖσαν διεύθυνσιν. — κ. Κ. Γ. Γαλάζιον. 'Ενεγράψαμεν καὶ τὸν κ. Α. Φ. Βουρλατίου. 'Η συνδρομὴ λογίζεται εἰς χρυσᾶ φρ. 20. — κ. Γ. Β. Βουκουρέστιον. Τὰ βιβλία ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν καὶ τὰ ἀγαθά σας αἰσθήματα.—κ. Π. Λ. Μ. Ζάρκον. Δυνάμεθα νὰ σᾶς τὰ ἀποστείλωμεν ἐπὶ πληρωμῇ λεπτῶν 25 δι' ἕκαστον φύλλον καὶ λ. 10 διὰ τὰ δελτία. — κ. Χ. Π. Πάτρας. 'Εγεγράφαμεν ἀμφοτέρους. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν.—κ. Σ. Π. Σ. Ξάνθην. 'Η ἔκδοσις τῆς «Διαπλάσεως», διακοπεῖσα ἐπί τινα καιρόν, ἐπανελήφθη ἤδη δὶς τοῦ μηνός.—κ. Χ. Π. Τ. Πρέβεζαν. 'Εξεδόθη μόνον τὸ Α' φυλλάδιον τοῦ Α' τόμου. Τιμᾶται δραχ. 3 παρὰ τοῖς ἐκδόταις κ 'Αδελφ. Βλαστοῦ.—κ. Γ. Κ. Π. Benha. 'Η πρὸς τὸν κ. Μ. Α. ἀποστολὴ ἤρξατο. 'Η συνδρομὴ τῆς Saison διὰ τὴν Αἴγυπτον εἶνε ὅση καὶ ἐν 'Ελλάδι, ἣν βλέπετε σημειουμένην ἐν τῷ Δελτίῳ. — κ. Γ. Α. Κ/πολιν. Τὸ βιβλίον ἀπεστάλη. Τὸ ἀντίτιμον εὐαρεστήθητε νὰ καταβάλητε τῷ κ. Ν. Ι. Π. —κκ. Σ. δὲ-Β. Ζάκυνθον, Ε. Ν. Ξ. Πειραιᾶ καὶ Φ. Α. Σ. Σμύρνην. 'Ενεγράφησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς «'Εστίας» φιλικὰς ἐνεργείας σας.—κ. Ν. Κ. Π. Κ/πολιν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν, πλὴν ἑνὸς φύλλου καὶ 3 δελτίων ἐξαντληθέντων ἀτυχῶς. Τὰ διηγήματα Σοφίας Δήμου δὲν ἐξεδόθησαν ἔτι — *Φίλῳ Μ*. Μετριοφροσύνη ψευδής, ἥτις οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ κόσμιον ψεῦδος.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Ὑπὸ τὰς ὄψεις μου συχνὰ μετ' ἐνθουσιασμοῦ
Δοξάζονται καὶ θνήσκουσι, νικῶσι καὶ νικῶνται.
Ἀλλ' ὅμως δίχως κεφαλῆς ἂν μείνω καὶ λαιμοῦ,
Ὑπὸ τὰς ὄψεις μου γεννῶνται.

Κ'

2

Βγάλε δύο γράμματά μου, καὶ ἀγνώριστος θὰ γείνω.
Θεν' ἀρθῶ ἀπ' τὸ Αἰγαῖον μέσ' ς' τὰ χέριά σου νὰ μείνω.

Κ'

ΛΥΣΕΙΣ

1

Ὁ βυζαντινὸς ἱστορικὸς Προκόπιος ἐν τοῖς *Ἀνεκδότοις* (Στ. α.) διηγεῖται ὅτι, βασιλεύοντος ἐν Βυζαντίῳ τοῦ Λέοντος, τρεῖς νέοι γεωργοί, Ἰλλυριοὶ τὸ γένος, ὁ Ζίμαρχος, ὁ Διτύβιστος καὶ ὁ Ἰουστῖνος ἐκ Βεδεριανῆς, ὑπὸ τῆς πείνης κατατρυχόμενοι καὶ εἰς τὸν ὦμον σ' σύραν μετά τινων διπύρων φέροντες, ἀπῆλθον πεζῇ εἰς Βυζάντιον, ὅπου ὡς ἐκ τοῦ σωματικοῦ αὐτῶν κάλλους, κατετάχθησαν εἰς τοὺς *Ἐξκουβίτωρας*, ὅπερ ἦν ἀξίωμα τῆς αὐλῆς. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἄλλων δύο οὐδὲν πλέον ἀναφέρει ἡ ἱστορία, ἀλλ' ὁ Ἰουστῖνος, ἀναδειχθεὶς ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀναστασίου Συγκλητικὸς καὶ Κόμης τῶν σωματοφυλάκων ἐκείνων, ὅτε ἀπεβίωσε κατὰ τὸ 518 ὁ ἐν λόγῳ αὐτοκράτωρ, μετεχειρίσθη πρὸς ἴδιον ὄφελος χρήματα, δοθέντα αὐτῷ πρὸς ἄλλον σκοπὸν ὑπὸ τοῦ εὐνούχου Ἀμαντίου, καὶ κερδίσας τὸν στρατόν, κατέλαβε τὸν θρόνον, ἀφοῦ παρεμέρισε τοὺς τρεῖς ἀνεψιοὺς καὶ νομίμους κληρονόμους τοῦ θανόντος. Ἦν δὲ τότε 65 ἐτῶν.

2

Ἄννα

3

Φύλλον

4

Λύσις ἔμμετρος

Ἐκτὸς τῶν ὀφθαλμῶν του τὴν κεφαλὴν ἂν χάσῃ
Ὁ Ὅμηρος ὁ μέγας καὶ εὐκλεὴς ἀόμματος,
Τὴν ποίησίν του χάνει, τὴν ὄψιν παραλλάσσει,
Μηρὸς θὰ γείνῃ, μέλος τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Γ'

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

25 Ἰανουαρίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή.*
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	351.50
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	420.50
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	401.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	200.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	253.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	354.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3955.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα ... Φρ.	175.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	101.—
Ἀσφαλ. Ἑταιρία «Ἀρχάγγελος» »	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου .. »	65.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.. »	401.—
Ἑταιρία Φωταερίου .... Δρ.	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον....... Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων...... »	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας..... »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν 3μην......	25.40
» Ὄψεως....	25.60
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης 3μ.	1.01
» Τραπεζικὸν 3μην.	1.—

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	20.06
Λίρα στερλίνα..................	
Λίρα ὀθωμανική.................	20.97

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 680.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 423 — 3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1885 — ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Ἑστίας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 475

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις. — Τὸ τμῆμα τῶν Καλῶν Τεχνῶν τοῦ συλλόγου *Παρνασσοῦ* ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ συνεδρίᾳ ἀπεφάσισε νὰ διοργανώσῃ μικρὰν ἔκθεσιν περιλαμβάνουσαν ἔργα προερχόμενα ἀποκλειστικῶς ἐξ Ἑλλήνων καλλιτεχνῶν. Ἡ ἔκθεσις αὕτη γενήσεται μετὰ τὸ Πάσχα, ἤτοι κατὰ τὸ πρῶτον δεκαήμερον τοῦ προσεχοῦς Ἀπριλίου· ἐπειδὴ δὲ ὑποτίθεται ὅτι δὲν θὰ εἶνε τόσον πολλὰ τὰ ἀποσταλησόμενα, ὥστε νὰ μὴ ἐπαρκῇ τὸ κατάστημα τοῦ συλλόγου, ἡ ἔκθεσις γενήσεται ἐν αὐτῷ τῷ καταστήματι καταλλήλως διασκευαζομένῳ. Ὅσον μικρὰ καὶ ἂν εἶνε ἡ προοιωνιζομένη ἐπιτυχία τῆς πρώτης ταύτης ἑλληνικῆς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως, ὅσον στενὸς καὶ ἂν γείνῃ ὁ κύκλος τῶν καλλιτεχνημάτων, ἅτινα θ' ἀποσταλῶσιν, ὁμολογούμενον εἶνε ὅτι γίνεται πάντοτε δι' αὐτῆς καλὴ ἀρχὴ πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν καλλιτεχνῶν μας ἀφ' ἑνὸς καὶ πρὸς μόρφωσιν τῆς καλαισθησίας τοῦ κοινοῦ ἀφ' ἑτέρου, ἥτις πρὸ πάντων διὰ τῶν τοιούτων ἐκθέσεων πρακτικῶς ἐπιτυγχάνεται. Ἐλπὶς δ' ὑπάρχει ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ διακεκριμένοι καλλιτέχναι ἡμῶν οἱ μακρὰν τῆς Ἑλλάδος ἐγκατεστημένοι, ὧν τὰ ἔργα διαπρέπουσιν ἐν ταῖς μεγάλαις εὐρωπαϊκαῖς ἐκθέσεσι, δὲν θ' ἀπαξιώσωσι νὰ μετάσχωσι τῆς μικρᾶς ταύτης ἐκθέσεως.

— Ἡ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Συλλόγου *Παρνασσοῦ* τελουμένη κατ' ἔτος *Ἔκθεσις* τῶν ἀνθέων γενήσεται ἐφέτος τὸ προσεχὲς φθινόπωρον, ἀποφάσει τῆς ὑπὸ τοῦ τμήματος ἐκλεχθείσης ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπῆς.

— Ἡ *Φιλολογικὴ ἑβδομαδιαία ἐφημερὶς* τοῦ Βερολίνου δημοσιεύουσα ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ αὐτῆς περίληψιν τῶν ἐν τῷ Δελτίῳ τῆς *Ἑστίας* τῆς 1 Ἰανουαρίου φιλολογικῶν εἰδήσεων ἐπάγεται τὰ ἑπόμενα· «Τὸ δὲ φύλλον περιέχει σειρὰν πολλοῦ λόγου ἀξίων διατριβῶν καὶ ποιημάτων, ἀσχέτων μὲν τῇ σπουδῇ τῆς ἀρχαιότητος, μαρτυρούντων ὅμως ὅτι ἐν τῷ διανοητικῷ βίῳ αὐτοῦ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐμφορεῖται τοῦ ἱστορικοῦ καὶ καλαισθητικοῦ πνεύματος τοῦ ἀρχαίου ἑλληνισμοῦ».

Ὅσον οὔπω περατοῦται ἐν Ἀμερικῇ τὸ πρὸς τιμὴν τοῦ Βασιγκτῶνος μνημεῖον. Τὰ ἀποκαλυπτήρια αὐτοῦ θὰ τελεσθῶσι τὴν 22 τοῦ μηνὸς τούτου, 153ην ἐπέτειον τῆς θεμελιώσεως τῆς Βασιγκτῶνος. Εἶνε τὸ ὑψηλότερον μνημεῖον ἐκ τῶν ὑπαρχόντων σήμερον, ἐκτεινόμενον εἰς ὕψος 178 μέτρων· ἡ μεγάλη πυραμὶς τῆς Αἰγύπτου ἔχει ὕψος 154 μέτρων, ὁ δὲ καθεδρικὸς ναὸς τοῦ Στρασβούργου 150 μέτρων. Ἰσχυρὰ μεταλλικὴ συστοιχία ἐξετάθη ἀπὸ τοῦ ἐδάφους μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ μνημείου πρὸς προφύλαξιν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ κεραυνοῦ.

— Ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1885 ὑπάρχουσιν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ παρισινοῦ κοινοῦ ἓξ τηλεφωνικὰ γραφεῖα ἀντὶ πεντηκονταλέπτου τιμήματος δι' ἑκάστην συνδιάλεξιν πέντε λεπτῶν.

Ἐν Ἀμερικῇ ἐγένοντο ἀπόπειραι πρὸς τηλεφωνικὴν συγκοινωνίαν ἐπὶ μήκους 464 χιλιομέτρων. Ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ πρόκειται νὰ συνδεθῇ διὰ τηλεφώνου τὸ Λονδῖνον μετὰ τοῦ Brighton (μῆκος 75 χιλιομέτρων). Πολλοὶ ναοὶ ἐν Ἀγγλίᾳ συνδέονται πρὸς τηλεφωνικὰ γραφεῖα· οἱ δὲ ἐνορῖται, οἱ ὄντες συνδρομηταὶ εἰς αὐτά, δύνανται τὰς Κυριακὰς νὰ ἀκούωσι τὴν λειτουργίαν ἀπὸ τῶν οἰκιῶν των.

Ἐπίσης ἐν Ἰαπωνίᾳ ἤρξαντο συνιστάμεναι τηλεφωνικαὶ γραμμαί.

— Ὁ Ἰταλὸς συγγραφεὺς Gualdario de Mazzo ἐξέδωκεν ἱστορικὴν καὶ φιλοσοφικὴν ἑρμηνείαν τῆς *Θείας Κωμῳδίας* τοῦ Δάντου, ἔργον εἰς οὗ τὴν συγγραφὴν ἠσχολήθη ἐπὶ εἴκοσι καὶ πλέον ἔτη.

— Ὁ Desiré Charney, περιηγητής, οὗτινος αἱ ἐργασίαι περιεστράφησαν κυρίως εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀρχῶν τοῦ ἀμερικανικοῦ πολιτισμοῦ, ἐξέδωκεν ὑπὸ μορφὴν ὁδοιπορικῆς ἀφηγήσεως τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν του εἰς τὰς ἀρχαίας πόλεις τοῦ νέου κόσμου, ἐν Μεξικῷ καὶ τῇ μέσῃ Ἀμερικῇ.

— Γνωστὸν ὅτι ἡ τυπογραφία ἱδρύθη τὸ πρῶτον ἐν Μαγεντίᾳ κατὰ τὸ 1448. Τὸ πρῶτον τυπογραφεῖον ἔσχον οἱ Παρίσιοι κατὰ τὸ 1469. Μετὰ ἕνα αἰῶνα, τῷ 1578, ἐγνώσθη ἡ τυπογραφία ἐν Βερολίνῳ. Ἐν Χριστιανίᾳ τῷ 1656, ἐν Φιλαδελφίᾳ τῷ 1686, ἐν Πετρουπόλει τῷ 1711, ἐν Βουένος-Ἄϋρες τῷ 1789, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῷ 1798, ἐν Νέᾳ Αὐρηλίᾳ ἱδρύθη ἡ τυπογραφία κατὰ τὸ 1803, καὶ εἰς Ρίον Ἰανέιρον κατὰ τὸ 1813. Τὸ πρῶτον τυπογραφεῖον τῆς Ὀδησσοῦ χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1825, ὡς καὶ τῆς Σαντιάγης τῆς Χιλῆς. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1830 ἡ τυπογραφία ἤρξατο ὁρμητικῶς διαδιδομένη πανταχοῦ.

— Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις καὶ τῷ Καναδᾷ ἐκδιδομένων ἐφημερίδων ἀνέρχεται εἰς 13,402, ὑπολογιζομένης τῆς ἐτησίας αὐτῆς αὐξήσεως ἀνὰ χιλίας. Ἀπὸ τοῦ 1873 μέχρι τοῦ 1877 ηὔξησαν κατὰ 473· τὸ παρελθὸν ἔτος ὁ ἀριθμὸς τῶν καθημερινῶν ἐφημερίδων ἀνῆλθεν ἀπὸ 1,138 εἰς 1,254 καὶ ὁ τῶν ἑβδομαδιαίων φύλλων ἀπὸ 9,062 εἰς 10,028· ὁ δὲ τῶν κατὰ μῆνα ἐκδιδομένων ἀπὸ 1,091 εἰς 1,499.

— Ἡ ἐν Βρυξέλλαις κυβέρνησις συνεννοήθη μετὰ τῆς ἐν Χάγῃ πρὸς ἵδρυσιν φιλολογικῆς Ἀκαδημίας κοινῆς εἰς τὰ δύο βασίλεια τῶν Κάτω Χωρῶν, ἑκατέρα τῶν ὁποίων θὰ παρέχῃ εἴκοσι μέλη πρὸς συγκρότησιν τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ τῶν τεσσαράκοντα ἀθανάτων.

— Πολυτελέστατον τεῦχος ἐξεδόθη ἐν Βιέννῃ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Τέχνη ἐν Αὐστρο-Οὐγγαρίᾳ». Οἱ ἐπισημότεροι αὐστριακοὶ καλλιτέχναι ἀντιπροσωπεύονται ἐν αὐτῷ δι' εἰκόνων των, συνοδευομένων ὑπὸ κρίσεων, ὀφειλομένων εἰς οὐχ ἧττον γνωστοὺς καλάμους. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ζωγραφικῆς ἡ ἀρχιτεκτονική, ἡ γλυπτική, ἡ μουσική, καὶ ἡ ποίησις ἁμιλλῶνται πρὸς ἀλλήλας. Τὸ τεῦχος τοῦτο, εἶδος ἐτησίου περιοδικοῦ, συγκεντροῦντος τὴν ἐτησίαν καλλιτεχνικὴν παραγωγὴν τῆς χώρας, πρωτοφανὲς ἐν Βιέννῃ, μεγάλως ἐπέτυχε.

Ἐκ τῶν Καταστημάτων τῶν γνωστῶν ἐκδοτῶν κ. Ἀδελφῶν Βλαστοῦ ἐκδίδονται ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Οἱ δικαστικοὶ νόμοι τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς σχετικῆς Νομολογίας τοῦ Ἀρείου Πάγου» παρασκευασθέντες ὑπὸ τοῦ κ. Θεοδ. Ν. Φλογαΐτου, ἡ σειρὰ πάσα τῶν δικαστικῶν ἡμῶν νόμων μετὰ παραθέσεως ὑφ' ἕκαστον ἄρθρον τῶν ἐκ τῶν διατάξεων αὐτοῦ προκυψάντων νομικῶν ζητημάτων καὶ τῆς ὑπὸ τῆς νομολογίας τοῦ Ἀρείου Πάγου (ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ μέχρι σήμερον) δοθείσης εἰς αὐτὰ λύσεως. — Καὶ οἱ μὲν δύο πρῶτοι τόμοι, (ἐξ ὧν ὁ μὲν εἷς περιλαμβάνει τὸν Ὀργ. τῶν Δικαστηρίων καὶ τὴν Πολιτικὴν Δικονομίαν, ὁ δὲ δεύτερος τὴν Ποινικὴν Δικονομίαν, τὸν Ποινικὸν Νόμον καὶ τὴν Ποινικὴν διατίμησιν, μετὰ τῶν τροποποιησάντων καὶ συμπληρωσάντων αὐτοὺς νεωτέρων Νόμων καὶ Βασιλικῶν Διαταγμάτων, καὶ τὴν σχετικὴν Νομολογίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου) ἐκδίδονται κατ' αὐτάς, ἀποτελούμενοι ἕκαστος ἐξ ἑξήκοντα τυπογραφικῶν φύλλων· τῶν δὲ δύο ἑπομένων τόμων περιλαμβανόντων τὴν ἑξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου μετὰ παραβολῆς καὶ πρὸς τὰ Βασιλικά, τοὺς νεωτέρους Ἀστικοὺς

Νόμους καὶ τὸν Ἐμπορικὸν Νόμον, μετὰ τῆς σχετικῆς Νομολογίας τοῦ Α. Π. ἀναγγελθήσεται ἡ ἔκδοσις ἅμα τῇ ἐνάρξει τῆς τυπώσεως αὐτῶν.

—Ἡ τιμὴ ἑκάστου τῶν ἐκδιδομένων κατ' αὐτὰς δύο πρώτων τόμων ὁρίζεται εἰς δραχμὰς δέκα.

Διόρθωσις παροράματος. — Ἐν σελίδι 96 τοῦ προηγουμένου φύλλου τῆς «Ἑστίας», στήλῃ πρώτῃ, στίχ. 25 κ. ἑ. οἱ ἀριθμοὶ τῆς παρατιθεμένης συνταγῆς διορθωτέοι οὕτω:

Βενζόϊον	} ἐξ ἑκάστου	γραμ.	4.
Βάλσαμον τῆς Περουβίας			
Ὕδωρ τοῦ μέλιτος		»	15.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Β. Κοππίου Ἑλληνικῆς Γραμματολογίας Ἐγχειρίδιον μεταφρασθὲν καὶ πλουτισθὲν κατὰ τὰ νεώτατα Γερμανικὰ συγγράμματα ὑπὸ Ἐμμανουὴλ Γαλάνη. Ἔκδοσις τρίτη. Σελ. 255. 8ον. Ἐν Ἀθήναις, 1884, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. 63. Ὁδὸς Ἑρμοῦ.

Στοιχειώδης Πολιτικὴ Γεωγραφία, συνταχθεῖσα ἐπὶ τῇ βάσει τῶν νεωτέρων Γεωγραφιῶν τῆς Γερμανίας ὑπὸ Α. Γ. Ἀντωνιάδου, γυμνασιάρχου, πρὸς χρῆσιν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων. Ἔκδοσις ἕκτη. Ἐν Ἀθήναις, 1884, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. 63. Ὁδὸς Ἑρμοῦ. Σελ. 184. 16ον.

Φιλοθέου καὶ Εὐγενίου ἐπιστολαὶ ἤτοι σύντομος περὶ ψυχῆς καὶ Θεοῦ διδασκαλία ὑπὸ Πέτρου Βράϊλα Ἀρμένη χορηγοῦντος Κωνσταντίνου Ζάππα. Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. 1884. 16ον σελ. λϛʹ—295.

Ἡ συγγραφὴ τοῦ παρόντος ἔργου τοῦ καὶ τελευταίου τοῦ ἀοιδίμου Βράϊλα προῆλθεν ὡς ἑξῆς· Ὁ τῷ Πανελληνίῳ γνωστότατος ἐπὶ φιλογενείᾳ Κ. Ζάππας ἐζήτησε παρὰ τοῦ ἐνταῦθα Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων νὰ λάβῃ πρόνοιαν ὥστε νὰ συνταχθῇ σύγγραμμα, αὐτοῦ χορηγοῦντος τὰ μέσα, κατάλληλον ἵνα ἐμπνεύσῃ εἰς τοὺς σπουδάζοντας νέους τὰς μεγάλας ἀρχὰς τῆς εὐσεβείας καὶ ἠθικῆς, στηρίζον τὰς περὶ Θεοῦ καὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς ἀληθείας, ἐφ' ὧν πᾶσα εὐσέβεια καὶ ἠθικὴ βασίζεται. Ὁ Σύλλογος ὀρθότατα πράττων ἀπετάθη εἰς τὸν τότε ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος Βράϊλαν, τὸν εἰδικώτατον εἰς τοιαύτας μελέτας, ὅστις προθύμως ἀνέλαβε καὶ συνέγραψε τὸ σύγγραμμα τοῦτο, τὸ ὁποῖον εἶνε τρόπον τινὰ ἡ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν νεότητα διαθήκη τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου ἀνδρὸς τοῦ μετ' ὀλίγον ἀποβιώσαντος (1884). Ὁ Βράϊλας ἦτο ὁ καταλληλότατος νὰ συγγράψῃ τοιοῦτο ἔργον, διότι καὶ εὐσεβέστατος ἀνὴρ ἦτο, ὡς ἀπέδειξε διὰ τῆς ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μεταφράσεως τῶν *Φιλοσοφικῶν μελετῶν περὶ χριστιανισμοῦ τοῦ Αὐγούστου Νικολάου*, καὶ σοφός, ὅπως ἀπέδειξαν αὐτὸν καὶ αἱ περὶ φιλοσοφίας παραδόσεις αὐτοῦ ὡς καθηγητοῦ τῆς ἐν Κερκύρᾳ Ἀκαδημίας καὶ αἱ διάφοροι φιλοσοφικαὶ συγγραφαί του. Εἰς τὸ ἔργον του ἔδωκε τύπον ἀλληλογραφίας, διότι καὶ τοῦ Κ. Ζάππα, τοῦ καταβαλόντος τὰς πρὸς τύπωσιν δαπάνας, βούλησις ἦτο νὰ πραγματεύηται τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίον κατὰ τρόπον τοῖς πᾶσι προσιτὸν καὶ ἐπαγωγὸν τὰ ζητήματα, οὐχὶ δὲ ξηρῶς καὶ κατ' αὐστηρῶς ἐπιστημονικὸν τύπον. Ὁ Εὐγένιος παρίσταται ὡς νέος ἀγαθὸς μὲν καὶ εὐγενὴς τὴν ψυχήν, δι' ἐπιπολαίων ὅμως μελετῶν ἐμπλησθεὶς ὑπὸ τῶν δογμάτων τοῦ ὑλισμοῦ καὶ τῆς ἀθεΐας καὶ ἀμφιβάλλων περὶ τῆς ἀληθείας τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς. Ὁ Φιλόθεος εἶνε τοὐναντίον φέρων πολύπειρος, σοφός, ἔχων βαθυτάτας θρησκευτικὰς πεποιθήσεις, εἶνε αὐτὸς ὁ Βράϊλας. Ὁ συγγραφεὺς πραγματεύεται διὰ ὕφους γλαφυροῦ καὶ τὰ δύο ζητήματα, καὶ τὸ περὶ ψυχῆς καὶ τὸ περὶ Θεοῦ, ἅτινα ὡς γνωστὸν εἶνε τὰ κύρια ζητήματα τῆς θρησκείας καὶ τῆς φιλοσοφίας, ἐμβριθέστατα, ἀνατρέπων μὲν τὰς ἐνστάσεις τῶν ὑλιστῶν, θετικιστῶν καὶ πανθεϊστῶν, ὑποστηρίζων δὲ τὴν ὕπαρξιν πνευματικοῦ καὶ προσωπικοῦ Θεοῦ καὶ πνευματικῆς καὶ ἀθανάτου ψυχῆς διὰ πάντων τῶν ἐπιχειρημάτων, ἅτινα ἀνέκαθεν ἡ ὑγιὴς καὶ ἀληθὴς φιλοσοφία ἀπὸ τοῦ Σωκράτους, Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους μέχρι τοῦ Καρτεσίου, Λεϊβνιτίου καὶ Καντίου καὶ τῆς νεωτέρας γαλλικῆς πνευματικῆς σχολῆς (Κουζίνου, Καρώ, Σαισὲ καὶ Ζανὲ) προσήγαγεν ὑπὲρ αὐτῶν. Ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ βιβλίου ἐπικρατεῖ αὐστηροτάτη λογικὴ σκέψις. Τὰ παρὰ τοῦ συγγραφέως λεγόμενα εἶνε ὑπαγόρευσις τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τοῦ κοινοῦ νοός. Ὁ ἀναγνώστης, ἐὰν διασώζῃ ἴχνος λογικῆς καὶ δὲν διεστράφη ἐντελῶς ἡ διάνοια αὐτοῦ δι' ἐπιπολαίων ἀναγνώσεων, δὲν δύναται εἰμὴ νὰ εὑρίσκῃ λογικώτατα τὰ παρ' αὐτοῦ λεγόμενα. Διὰ ταῦτα συνιστῶμεν θερμότατα εἰς τοὺς νέους μάλιστα τοὺς ἀποφοιτήσαντας ἀπὸ τῶν γυμνασίων (καθόσον τῆς ἀντιλήψεως τῶν νεωτέρων καὶ ἀπειροτέρων εἶνε τὸ ἔργον ἀνώτερον) τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ, διότι πράγματι τὸ ἔργον εἶνε καταλληλότατον νὰ ἐμπεδώσῃ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀναγνώστου τὰς μεγάλας ἀληθείας περὶ Θεοῦ καὶ ψυχῆς, τὰς βάσεις τῆς θρησκείας καὶ τῆς ἠθικῆς. Καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ βιβλίου εἶνε οὗτος.

Δ. ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ.

ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

90 πίνακες κεχρωματισμένοι κατὰ φύσιν. Εἰς μέρη τρία. —Α'. Θηλαστικά.—Β' Πτηνά.—Γ' Ἑρπετά. Ἰχθῦς. Μαλάκια. Ἔντομα Σκώληκες καὶ Ἀκτινωτά. Σύγγραμμα εἰδικὸν διὰ τὴν ἐν σχολείοις καὶ κατ' οἶκον διδασκαλίαν. Μετ' ἐπεξηγηματικοῦ κειμένου. Κατὰ τὴν συγγραφὴν τοῦ Δρδ. G. H. Schubert ὑπὸ Ν. Χρ. Ἀποστολίδου, ὑφηγητοῦ τῆς Ζωολογίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. Ἀθήνησι. Κάρολος Μπέκ, ἐκδότης, 1885.

Ὅπως καταφαίνεται ἐκ τοῦ τίτλου τοῦ βιβλίου καὶ ἐκ τοῦ προλόγου, οἱ πίνακες οὗτοι σύμπαντος τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου σκοποῦσι νὰ ὑποβοηθήσωσι τὴν διδασκαλίαν διὰ τῆς παραστατικῆς μεθόδου, τῆς μόνης στερεᾶς καὶ ἀσφαλοῦς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν φυσικῶν σωμάτων.

Πρὸς τούτοις δὲ αἱ εἰκόνες τῶν πινάκων τούτων εἶνε πιστότατα κατὰ φύσιν ἀπεικασμέναι, ὁ χρωματισμὸς αὐτῶν ζωηρὸς καὶ φυσικός, ἡ ἔκφρασις καὶ στάσις τῶν ζώων πιστή, τέλος δὲ τὸ ὅλον λαμπρότατα ἐπεξειργασμένον. Πρὸ ἑκάστου ἀθροίσματος ζώων προτάσσεται Ἑλληνιστὶ κατάλογος μετὰ συντόμου καὶ ἀκριβοῦς περιγραφῆς αὐτῶν, ἐν αὐτῷ δ' ἀναφέρεται καὶ ἂν τὸ ζῷον ἀπαντᾷ παρ' ἡμῖν ἢ οὔ.

Οἱ πίνακες οὗτοι παριστῶντες εἰς τὸν παῖδα ἅπαν τὸ ζωϊκὸν βασίλειον ἐν ὅλῳ, ὡς ζωολογικόν τινα κῆπον ζωηρότατα ἐπὶ τοῦ χάρτου ἀποτετυπωμένον, θ' ἀναπληρώσωσι παρ' ἡμῖν, τοῖς ἐντελῶς στερουμένοις τοιούτων βιβλίων, μίαν τῶν σπουδαιοτέρων ἐλλείψεων ὄχι μόνον τῆς βιβλιοθήκης τῶν παίδων καὶ τῶν νεανιῶν ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἐνηλίκων. Ἀπαραίτητον ἐπίσης εἶνε τὸ βιβλίον εἰς πᾶν σχολεῖον καὶ πάντα διδάσκαλον.

Ὅτι δὲ οἱ κεχρωματισμένοι οὗτοι πίνακες τοῦ βασιλείου τῶν ζώων θεωροῦνται ὡς ἓν τῶν ἀρίστων τοῦ εἴδους αὐτοῦ πρὸς διδασκαλίαν δεικνύουσι καὶ αἱ πολυάριθμοι αὐτοῦ μεταφράσεις αἱ γενόμεναι καὶ εἰς ἔθνη ἔχοντα ἄλλως πληθὺν ὁμοίων συγγραμμάτων, διότι ὄχι μόνον ἐξεδόθησαν γαλλιστὶ ἐν Παρισίοις καὶ Βρυξέλλαις, ἀλλὰ καὶ ἀγγλιστὶ ἐν Λονδίνῳ καὶ Βοστώνῃ καὶ Δανιστὶ καὶ Ὁλλανδιστὶ καὶ Ῥωσσιστὶ καὶ Οὐγγριστί.

Σχετικῶς δὲ καὶ πρὸς τὸν ὄγκον αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιτυχῆ ἐκτέλεσιν τῶν εἰκόνων τὸ βιβλίον εἶνε εὐωνότατον. Διότι πλὴν τοῦ ἐπεξηγηματικοῦ κειμένου συνίσταται ἀπὸ 30 μεγάλων κεχρωματισμένων πινάκων περιλαμβανόντων πλῆθος ζῴων ἐξ ὅλων τῶν τάξεων τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου. Τὸ βιβλίον δεδεμένον τιμᾶται δρ. 23.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἡ εἴσοδος τοῦ τελευταίου δεκαπενθημέρου, ὅπερ πρόκειται ἡμῖν πρὸς ἐπιθεώρησιν, ἐσημειώθη ἐν τῇ γείτονι πόλει δι' ἐγκληματικῆς ἀποπείρας, ἥτις δικαίως ἕνεκα τῆς φύσεως αὐτῆς ἀνησύχησε τοὺς βιομηχάνους κατοίκους τοῦ Πειραιῶς. Ἀπόπειρα ἐμπρησμοῦ διὰ φιάλης πλήρους πετρελαίου ἀναβιβαζομένης ἐπὶ τῆς στέγης βιομηχανικοῦ καταστήματος, ἐφ' ἧς τίθεται πῦρ, καὶ πλησίον τῆς ὁποίας προσδένονται ἐλατήρια καὶ σχοινία, πρὸς ὅσον ἔνεστιν ἀσφαλεστέραν ἐκτέλεσιν τοῦ σκοπουμένου, εἶνέ τι ἀσύνηθες παρ' ἡμῖν, καὶ δικαίως ἡ ἀνακριτικὴ ἀρχὴ διεξάγει ἐπὶ τόπου δραστηρίους ἐρεύνας πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν ἐνόχων. Ἀλλὰ καὶ ἑτέρου μυσαρωτέρου ἐγκλήματος θέατρον ὑπῆρξεν ὁ Πειραιεύς. Ὁ φόνος ὁ διαπραχθεὶς ἐντὸς ἑνὸς παντοπωλείου ὑπὸ στρατιώτου, ζητήσαντος ἄσυλον ἐν αὐτῷ, χάριν κέρδους

ἑκατὸν μόνον δραχμῶν ἐνεποίησε, θλιβερὰν αἴσθησιν τῇ κοινωνίᾳ.

• • •

Ἐν Ἀθήναις ὁ ἀποσοβηθεὶς ἐκ πυρκαϊᾶς κίνδυνος ὑπῆρξε πολὺ σπουδαιότερος τοῦ ἐν Πειραιεῖ. Ἤδη ἀπό τινων ἡμερῶν συνεχεῖς ἀναφλέξεις καπνοδόχων διεμήνυον, ὡς τὰ πρῶτα κρούσματα ἐπισκηψάσης νόσου, τὴν ἐν τῷ πυριτιδοποιείῳ Σιγανοῦ πυρκαϊάν· διότι παρετηρήθη ἤδη ὅτι ἐν Ἀθήναις αἱ πυρκαϊαὶ ἐπέρχονται ὑφ' ὅλους τοὺς τύπους τῶν περιοδικῶν νοσημάτων. Ἡ πόλις διεσώθη ἀπὸ ἀνυπολογίστου κινδύνου χάρις τῇ ἡρωϊκῇ πρωτοβουλίᾳ τεσσάρων πολιτῶν, οἵτινες πρῶτοι ἐνθαρρύνοντες καὶ τοὺς λοιπούς, ἔδραμον εἰς μετακόμισιν τῆς εἰς μέγιστον ποσὸν ἀποτεθειμένης ἐκεῖ πυρίτιδος, ἥτις ἀπὸ στιγμῆς εἰς τὴν στιγμὴν ἐκινδύνευε νὰ ἀναφλεχθῇ. Αἱ ἐφημερίδες ἐν ἐκτάσει ἀνέγραψαν τὰ κατὰ τὸ συμβάν, ἔπρεπε δὲ νὰ μᾶς ἀπειλήσῃ τοιαύτη καταστροφή, ὅπως γνωσθῇ πόσον ἀμελῶς τηροῦνται αἱ περὶ δημοσίας ἀσφαλείας διατάξεις, καὶ καταγγελθῶσιν εἰς τὸ κοινὸν καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀνενοχλήτως λειτουργοῦντα κέντρα ἐμπρηστικῶν ὑλῶν ἐπικίνδυνα.

• • •

Εὐτυχῶς ἡ Κυριακὴ τῆς κρεωφάγου δὲν ἐπέπρωτο νὰ ἀνατείλῃ δι' ἡμᾶς θλιβερά, ἀριθμοῦσα καταστροφὰς καὶ θύματα. Ὁ κόσμος, μεθ' ὅλην τὴν δυσμένειαν τῆς ἀτμοσφαίρας, ἐξεχύνετο εἰς τὰς ὁδοὺς ἀθρόος, καὶ παρήλαυνον ἐν συστοιχίᾳ αἱ ἅμαξαι, συγκαταριθμοῦσαι μεταξὺ τῶν ἀναβατῶν αὐτῶν καὶ πενιχρούς τινας προσωπιδοφόρους. Πολλάκις ἐλέχθησαν καὶ ἐγράφησαν αἱ ἐκ τοῦ θεάματος τῶν Ἀθηναϊκῶν ἀπόκρεων ἐντυπώσεις. Οἱ χρονογράφοι τῶν ἡμερησίων φύλλων ἐφρόντισαν νὰ καταγράψωσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀκριβῶς τὰ κατὰ τὴν κίνησιν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς. Ἀλλὰ δὲν ἐγένετο λόγος περὶ πολυαρίθμου τινὸς συνοδείας μετημφιεσμένων, ἥτις καθ' ἡμᾶς ἦτο καὶ [illegible]. Ἕκαστος αὐτῶν, ἀντιπροσωπεύων βιοποριστικόν τι ἐπάγγελμα, ὡς ἐδήλου τὸ ἐπὶ τῆς ῥάχεώς του [illegible]ίγραφον δελτίον, ἔφερεν ἀπὸ δόρατος ἐξηρτημένην μεγάλοις γράμμασιν ἐπιγραφήν: *Ὅλοι ἄνεργοι*! Πρὸς τούτοις διάφορα ἐπιγράμματα ἀνεγινώσκοντο ἐπ' αὐτῶν ἀνάλογον εὐλάβειαν τηροῦντα πρὸς τὴν γραμματικήν. Οὕτως ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς σατυριζομένης ἀχρηματίας περιήγετο γελοιοποιουμένη ἀνὰ τὰς ὁδοὺς τῆς πρωτευούσης ἡ ἀπαιδευσία τῶν καιρῶν, καί, τὸ περίεργον, ἐν ἀγνοίᾳ ἴσως τῶν σατυριστῶν...

• • •

Ὅσοι δὲ περιεφρόνουν τὰς ἀσκόπους περιπλανήσεις ἐν μέσῳ ψυχροῦ ἀνέμου καὶ ψυχροτέρων μασκαράδων, ἐχόρευον καὶ ἐθερμαίνοντο καὶ ἐθέρμαινον τῶν ἀθηναϊκῶν αἰθουσῶν τὰς *ἐφημερίδας*, ὅπως μετέφρασάν τινες τὰ après-midi, τῶν ὁποίων ἐφέτος παρατηρεῖται, ὡς συρμός, ἡ ἀκμή· ἄρχονται συνήθως ἀπὸ τῆς 2ας Μ. Μ. καὶ καταλήγουσι τὸ πολὺ μέχρι τῆς ἑνδεκάτης. Ἂν δὲν ἔχωσι τὴν λάμψιν καὶ τὴν μέθην τῶν παννυχίων ἀγρυπνιῶν, ἀλλ' ἀναμφισβήτητον εἶνε ὅτι προσκρούουσιν ὀλιγώτερον εἰς τοὺς κανόνας τῆς αὐστηρᾶς ὑγιεινῆς.

Ὅσοι δὲ πάλιν πάσης ἄλλης ἀπολαύσεως προυτίμων τὴν εὔνοιαν τῆς τύχης καὶ τὴν ἀπὸ χρηματικοῦ τινος κέρδους συγκίνησιν, ἀδιαφοροῦντες τότε διὰ χοροὺς καὶ προσωπίδας, συνωθοῦντο ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου, ἐπὶ τῆς κλίμακος καὶ τῶν προπυλαίων αὐτοῦ, παρακολουθοῦντες τὴν ἐξαγωγὴν τῶν ἀριθμῶν τοῦ λαχείου τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, οἵτινες διὰ βραχείας καὶ ἰσχυρᾶς φωνῆς ἐξηγγέλλοντο. Ὡς εἰκός, οἱ πλεῖστοι τῶν παρισταμένων μετὰ τὴν κλήρωσιν τῶν πρώτων ἀριθμῶν ἀνεχώρουν μὲ ἐψευσμένας ἐλπίδας, ἀπαξιοῦντες νὰ παραμείνωσι καὶ εἰς τὴν κλήρωσιν τῶν μετέπειτα ἀριθμῶν, οἵτινες ἀντεπροσώπευον εὐτελῆ ποσά. Καὶ ὅμως πόσοι δὲ [illegible] εὐχαριστοῦσι εἰς τὴν τύχην, ἐὰν ηὐνόει αὐτούς, ἔστω καὶ διὰ τοῦ τελευταίου ἀριθμοῦ; Καταχωρίζομεν ὄπισθεν πλήρη κατάλογον τῶν κληρωθέντων ἀριθμῶν πρὸς γνῶσιν τῶν διαφερομένων.

• • •

Ὁ ἐν Παρισίοις διαμένων φιλογενὴς κ. Χρηστάκης Ἐφφένδης Ζωγράφος διὰ μακρᾶς ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸν Φιλολογικὸν Σύλλογον ἀναγγέλλει ὅτι τίθησιν εἰς τὴν διάθεσίν του χιλίας ὀθωμανικὰς λίρας, καὶ ὅτι κατέθηκεν, ὡς κεφάλαιον ἀναφαίρετον, ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τραπέζῃ τῆς Ἑλλάδος, ὑπὲρ τὰς ὀκτακισχιλίας λίρας, τῶν ὁποίων ὁ τόκος νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ἔκδοσιν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ πεζογράφων. «Διότι, ὡς γράφει ἐν τῇ ἐπιστολῇ του, οὐδὲν γινώσκω οὔτε ὠφελιμώτερον, οὔτε ἐθνικώτερον τῆς καλλιεργίας τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, ἀφ' οὗ καὶ τὰ νῦν πεπολιτισμένα ἔθνη μετὰ πολλοῦ ζήλου ἀσχολῶνται περὶ αὐτά». Ἡ δωρεὰ αὕτη, νέα ἀπόδειξις τῆς φιλογενείας καὶ τῶν ἑλληνικωτάτων διαθέσεων τοῦ ἀνδρός, εἴθε νὰ κεντήσῃ τὴν φιλεργίαν καὶ ἅμιλλαν τῶν δυναμένων, οὕτω δὲ σὺν τῷ χρόνῳ καταστῶσι προσιτώτερα καὶ ἀγαπητότερα εἰς τοὺς πολλοὺς τὰ ἔργα τῶν προγόνων. Διότι δυστυχῶς μέχρι τοῦδε τοὺς νεωτέρους Ἕλληνας πάσης ἀναγνώσεως ὀλιγώτερον ἀπασχολεῖ ἡ ἀνάγνωσις καὶ μελέτη τῶν ἀρχαίων συγγραφέων.

• • •

Ὁ παρ' ἡμῖν ἐπιστημονικὸς κόσμος θρηνεῖ τὴν ἀπώλειαν τοῦ *Ἰωάννου Βούρρου*. Ὁ πρεσβύτατος οὗτος καὶ διαπρεπέστατος τῶν θεραπόντων τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης ἐγεννήθη ἐν Χίῳ τῷ 1805. Ἐσπούδασεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐν Βιέννῃ, ἐν Βερολίνῳ, καὶ ἐν Χάλλῃ, ἔνθα ἔλαβε τὸ δίπλωμά του ὡς ἰατρός, καὶ ἐν Παρισίοις. Ὑπῆρξε φίλος Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων, τοῦ Σίνα καὶ τοῦ Κοραῆ. Τῷ 1832 κατελθὼν εἰς Ἑλλάδα ἀποκατέστη εἰς Ἑρμούπολιν, μετὰ ἓν ἔτος διωρίσθη καθηγητὴς ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίῳ, καὶ βραδύτερον ἰατρὸς τοῦ βασιλέως Ὄθωνος, μεγάλως ἐκτιμηθεὶς παρ' αὐτοῦ, καὶ ὑψωθεὶς εἰς περιωπὴν ἰδιαιτέρου συμβούλου τοῦ τε βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης. Τῷ 1845 παρῃτήθη, ἕνεκα λόγων ὑγείας, τῆς θέσεως τοῦ καθηγητοῦ, κατὰ δὲ τὴν μεταπολίτευσιν ἔφυγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Κατὰ τὸ 1870, καταπεσόντος τοῦ οἴκου του εἰς τὴν μεγάλην πυρκαϊὰν τοῦ Πέραν, ἐπανῆλθεν εἰς Ἀθήνας, ἔνθα ἐξηκολούθησεν ἐξασκῶν τὸ ἐπάγγελμά του. Ὁ Βοῦρρος, πρὸς τῇ ἐπιστημονικῇ ἀξίᾳ διεκρίθη καὶ ὡς συγγραφεύς. Ἦτο ἐγκρατὴς τῆς ἀρχαίας γλώσσης, καὶ πρῶτος μετηγλώττισε τοὺς ὅρους τῆς ἐπιστήμης. Ἡ κηδεία του ἐγένετο δημοτελής.

• • •

Δάφναι καὶ Μύρτα ἐπιγράφονται τὰ ποιήματα, τῶν ὁποίων τὴν ἔκδοσιν ἀγγέλλει ἡ παρ' ἡμῖν γνωστὴ ποιήτρια κ. Μαριέττα-Μπέτσου, ἡ ἀπὸ ἐτῶν φιλοπόνως καλλιεργοῦσα τὰς Μούσας καὶ μεταξὺ τῶν πολλῶν αὐτῆς δημοσιευμάτων καταριθμοῦσα τρυφερά τινα στιχουργήματα. Τὸ χαρακτηριστικώτερον προσὸν ὡς ποιητρίας, τῆς κ. Μπέτσου, εἶνε ὅτι μόνη αὐτὴ ἐκ τοῦ φύλου της, ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι, ἔχει ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς λύρας.

Κ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Μ. Κ. Η. Βιένναν. Ἐνηργήσαμεν συμφώνως τῇ ἐπιστολῇ σ[illegible]χυδρομικῶς δ' ἔχετε ἀπάντησιν. — κ. Σ. Ζ. Εἶνε πολ[illegible]εια μὴ ἐπιτρεπομένη, ὅταν ὁλόκληρος ὁ βίος καταντᾷ δι[illegible]χὴς μέριμνα πρὸς κτῆσιν χρημάτων καὶ ἀγὼν ἀκατάπαυστος κατὰ τῆς πενίας. — κ. Δ. Π. Σμύρνην. Κατὰ Σάββατον [illegible] ἐκτύπωσις εἶνε ἀναγκαία παρὰ ἡ πληρωμὴ τῶν ὡρισμένων διδάκτρων. Εἰσὶ δὲ ταῦτα δραχμαὶ 100 κατὰ μῆνα ἀδιακρίτως διά τε τὰς ἐξ Ἑλλάδος καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ μαθητρίας. Τὰ δίδακτρα προπληρώνονται κατὰ τριμηνίαν, εἶνε δ' ὑποχρεωτικὰ δι' ἓν ἔτος, καὶ ἂν κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ ἀναχωρήσῃ ἡ τρόφιμος. Εἰς τὰ δίδακτρα δὲν συμπεριλαμβάνονται τὰ διὰ κλειδοκύμβαλον ὡρισμένα, διὰ τὰς ἐπιθυμούσας νὰ διδαχθῶσιν, εἰς δραχ. 18 κατὰ μῆνα. Οὐδεμία διάκρισις μαθητριῶν γίνεται μεταξὺ τῶν ἐξ Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ προερχομένων, οὐδ' εἶνε ἐκ τῶν προτέρων ὡρισμένος ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν. — κ. Σ. Ζ. Κέρκυραν. Ἐνεγράφησαν καὶ οἱ 4. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὰς φιλικὰς ἐνεργείας σας. Τὰς ἀποδείξεις ὅλας σᾶς πέμπομεν προσεχῶς. — *Συνδρομητῇ Ω.* Ὑπάρχει μόνον τοῦ Βιργιλίου μετάφρασις εἰς ἀρχαίους ἑξαμέτρους ὑπὸ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως. Πλὴν δὲ τῶν τοῦ Φιλίππου Ἰωάννου ἐμμέτρων μεταφράσεων, μετεφράσθη καὶ ἡ *Κόμη τῆς Βερενίκης* τοῦ Κατούλου ὑπὸ Χ. Φιλητᾶ. Ἄλλη μετάφρασις, εἰς πεζὸν [illegible] λόγον, εἶνε παλαιά τις τῶν *Μεταμορφώσεων* τοῦ Ὀβιδίου ὑπὸ Μαξίμου τοῦ Πλανούδου, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τοῦ Γάλλου Boissonade. — κ. Γ. Ν. Ν. Μόναχον. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ἐκτενῶς. — κκ. Ε. Τ. Κ. Ληξούριον, Ι. Μ. Δ. Μάντσεστερ, Ν. Ε. Β. Τοῦλτσαν, Σ. Β. Γενεύην, Ι. Β. Τεργέστην, Κ. Ν. Τρίκκαλα, Π. Γ. Χ. Μαριούπολιν, Δ. Α. Κ. Πύργον, Ε. Ν. Δ. Ὀλτένιτζαν, Δ. Α. Α. Σύρον, Χ. Α. Σ καὶ Α. Ν. Πάτρας,

Α. Δ. Τ. Ζάκυνθον, Ι. Κ. Τ. Λίμνην καὶ Κ. Π. Τ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν.—κ. Ν*. Τοιοῦτον οἰκτρὸν θάνατον ἀναφέρεται ὅτι ἀπέθανεν ὁ Εὐριπίδης. Κατὰ τὸν Διόδωρον «τινὲς λέγουσι παρ' Ἀρχελάῳ τῷ βασιλεῖ Μακεδόνων κατὰ τὴν χώραν ἐξελθόντα τὸν Εὐριπίδην κυσὶ περιπεσεῖν καὶ διασπασθῆναι». Τὸ γεγονὸς αὐτὸ φέρεται καὶ ἐν ἐπιγράμματι ποιηθέντι εἰς τὸν αὐτὸν ποιητήν: «Εἰ καὶ δακρυόεις, Εὐριπίδη, εἷλέ σε πότμος καὶ σε λυκορραῖσται δεῖπνον ἔθεντο κύνες κτλ.» — *Ἰδιοτρόπῳ*. Πολὺ ἀπαισιόδοξος, ὡς ὁ ὀνομάσας τὴν ἀγχόνην κόλακα τῆς ἀνθρωπότητος, διότι, φονεύουσα ὀλίγους τινὰς μόνον, παρέχει εἰς τοὺς ἄλλους τὸ δικαίωμα νὰ πιστεύωσιν ὅτι εἶνε ἐνάρετοι.—κ. Σ. Κ. Μεσολόγγιον. Ταχυδρομικῶς σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Α. Θ. Μ. Βῶλον. Τὸ ζητηθὲν ἀπεστάλη. Ὑπομνήματα περιγραφικὰ τῶν Κυκλάδων ἐξεδόθησαν μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ κ. Μηλιαράκη «Ἄνδρος-Κέως», τιμ. δρ. 5, «Ἀμοργός», τιμ. δρ. 3. Ἀντίτυπα τοῦ Α' φυλλαδίου τοῦ «Ἀπολ. Παραδ.» παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ κ. Μπέκ. Τοῦ ἄλλου δημοσιεύματος δὲν γνωρίζομεν νὰ πωλοῦνταί που ἐνταῦθα φύλλα χωριστά. — κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἐγένετο κατὰ τὴν ἐντολὴν ὑμῶν. Ἐτησία συνδρομὴ τῆς «Κλειοῦς» φρ. 20 — κ. Κ. Κ. Ταγανρόγ. Τὸ ζητηθὲν ἀπεστάλη. Τὸ ἀντίτιμον, φρ. 4, εὐαρεστήθητε νὰ πληρώσητε τῷ αὐτόθι ἡμετέρῳ ἀνταποκριτῇ κ. Η. Π. Η.—κ. Α. Μ. Χ. Χανία. Ὄχι ὁ βασιλικὸς λόγος, ἀλλὰ μόνον τυπικαί τινες φράσεις ἐκφέρονται εἰς ἀρχαίαν γαλλικὴν ἐν τῷ ἀγγλικῷ Κοινοβουλίῳ. Οὕτως; ὅταν νομοσχέδιόν τι ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων, ὁ ὑπάλληλος ὁ ἐπιτετραμμένος νὰ μεταβιβάσῃ αὐτὸ εἰς τὴν Ἄνω-Βουλήν, τὸ παραλαμβάνει λέγων «Sois baillé aux seigneurs» ἤ, ἐὰν εἶνε ὁ τῆς Ἄνω Βουλῆς, «Sois baillé aux communes». Ὡσαύτως ἡ ἐπίσημος ἐπικύρωσις νόμου τινὸς γίνεται διὰ τυπικῆς φράσεως ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γαλλικῇ, ἀπαγγελλομένης ὑπὸ ἀντιπροσώπου τῆς βασιλίσσης ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ: «La reyne le veult» — «La reyne remercie ses bons sujets, accepte leur benevolence et ainsi le veult» ἢ «Sois fait comme il est désiré».—κ. Κ. Ν. Μόναχον. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικὴν προθυμίαν. Ἐγράψαμεν κατ' εὐθεῖαν.—κκ. Δ. Ι. Η. Soroca, Ι. Κ. Τ. Λίμνην, Κ. Ν. Π. Ἰθάκην καὶ Γ. Δ. Α. Κεφαλληνίαν. Ἀπεστάλησαν.— κ. Λ. Δ. Σ. Βάρναν. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς. —κκ. Σ. Β. Βραΐλαν, Χ. Ρ. Σμύρνην, Μ. Α. Κ. Δοβράν, καὶ Γ. Π. Ὀδησσόν. Ἐνεγράφησαν πάντες οἱ σημειούμενοι. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν.—κ. Α. Ν. Ρ Βερολῖνον. Τὰ περιμένομεν ὅλα. —κ. Ι. Τ. Ἰωάννινα. Ἡ παραγγελία σας ἐξετελέσθη προθύμως.—*Συνδρομητῇ* Βραΐλαν. Ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς, πλὴν ἐν ὅλως ἐκτάκτῳ περιστάσει, ἐὰν λ. χ. πρόκηται ἡ [illegible] σώσῃ τὴν ζωὴν [illegible] ἀνθρώπου κ.τ.τ. —

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Εἶμαι νησίον ἀνθηρόν,
Θεῷ ἀρχαίῳ ἱερὸν
Πρὸ χρόνων παλαιῶν.

Ἂν ὅμως [illegible] ἓν ἀπὸ τὰ γράμματά μου,
Θ' ἀλλάξω αἴφνης, ἀλλ' οὐχὶ τὴν ἱερότητά μου,
Διότι πάλιν ἔνδον μου θὰ φέρω τὸν θεόν.

2

Μὲ ἔχεις καὶ μ' αἰσθάνεσαι, ἀλλὰ χωρὶς καρδίαν
ἐὰν μ' ἀφήσῃς,
Ταξείδευσε, παρακαλῶ, Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν,
κ' εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν θὰ μ' ἀπαντήσῃς

Κ*

ΛΥΣΕΙΣ

1

Συμαία—μαία.

2

Ἀνάφη—ἀφή.

ΛΑΧΕΙΟΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Κλήρωσις τῆς 27 Ἰανουαρίου

ΟΙ ΚΕΡΔΗΣΑΝΤΕΣ ΑΡΙΘΜΟΙ

Ὁ πρῶτος ἀριθμὸς **16,380** ἐκέρδησε δραχμὰς **8,223**
Οἱ δύο ἑπόμενοι 11,822 καὶ 28,534 ἀνὰ δρ. **3,289.20**
Οἱ ἑπτὰ ἑπόμενοι ἀνὰ δρ. **657. 88**
14,196, 10,294, 25,407, 15,702, 21,465, 9,317, 27,859,
Οἱ δέκα ἑπόμενοι ἀνὰ δρ. **164.48**
25,875, 17,068, 34,064, 24,697, 32,706, 23,514,
30,041, 31,945, 2,577, 21,339
Ἕτεροι δὲ 180 ἀνὰ δραχ. **65.78**

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

1 Φεβρουαρίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	350.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	419.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	400.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	282.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	257.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	199.50
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	355.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3910.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	174.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	100.50
Ἀσφαλ. Ἑταιρία «Ἀρχάγγελος» »	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	64.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	405.—
Ἑταιρία Φωταερίου. . . . . Δρ.	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον. . . . . . . Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων. . . . . . »	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας. . . . . »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν 3μην.	25.40
» Ὄψεως. . . .	25.60
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης 3μ.	1.01
» Τραπεζικὸν 3μην.	1.—

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον.	20.06
Λίρα στερλίνα	—
Λίρα ὀθωμανική.	22.98

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 986

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 424.—10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1885.—ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 476

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τῇ 25ῃ τοῦ παρόντος μηνὸς (ν.) μεγαλοπρεπῶς θέλει ἑορτασθῇ ἐν Παρισίοις ἡ ὀγδοηκοστὴ τρίτη ἐπέτειος τῆς γεννήσεως τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ διὰ συμποσίου, οὗτινος θέλουσι μετάσχει οἱ διακρινόμενοι ἐν τοῖς γράμμασι, τῇ καλλιτεχνίᾳ, καὶ τῇ δημοσιογραφίᾳ Τὸ διακριτικὸν γνώριμα τῆς ἐν λόγῳ ἑορτῆς ἀπὸ τῶν ἑορτῶν τῶν παρελθόντων ἐτῶν ἐπὶ τῇ αὐτῇ εὐκαιρίᾳ εἶνε ὅτι ἕκαστος τῶν συνδαιτυμόνων θέλει εὕρει ὑπὸ τὸ χειρόμακτρον αὐτοῦ τὸ πρῶτον τεῦχος τῆς ὑπὸ **Lemonnyer** καὶ **Richard** ἐθνικῆς ἐκδόσεως τῶν ἔργων τοῦ μεγάλου ποιητοῦ. Τὸ πρῶτον τοῦτο τεῦχος, ὅπερ θέλει κυκλοφορήσει τὴν αὐτὴν ἡμέραν, θέλει περιλαμβάνει τὰς *Odes et Ballades* μετὰ προσωπογραφίας, παριστώσης τὸν Οὐγκὼ εἰκοσαέτη, σπανίου ἔργου τοῦ **Damman**, τεσσάρων μεγάλων συνθέσεων, καὶ 85 μικροτέρων ζωγραφημάτων, ὀφειλομένων εἰς τοὺς διασημοτέρους Γάλλους καλλιτέχνας, οἵτινες, ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, πάντες θέλουσι προσενέγκει τὸν φόρον τῆς τέχνης των πρὸς εὐόδωσιν τῆς ἀπαραμίλλου ἐκδόσεως, ἐν ᾗ τὸ μέγεθος τῆς δαπάνης, ἡ τυπογραφικὴ πολυτέλεια, τὸ κάλλος τῶν χαρακτήρων καὶ τοῦ χάρτου, ἡ ἀξία τῶν εἰκόνων καὶ ἡ ἐντέλεια τῶν χαλκογραφιῶν θέλουσι συνενωθῇ πρὸς μόρφωσιν τοῦ μεγαλοπρεπεστάτου μνημείου, οὗτινος ἔτυχέ ποτε συγγραφεὺς ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως τῆς τυπογραφίας.

Ἕκαστον τεῦχος εἰς 4ον θὰ ἐκδίδεται κατὰ δεκαπενθημερίαν· πέντε τεύχη ἀπαρτίζουσιν ἕνα τόμον· εἰς διάστημα ὀκτὼ ἐτῶν θέλει συντελεσθῇ ἡ ἔκδοσις, τῆς ὁποίας τὰ δύο τρίτα περίπου θέλουσιν εἶναι ἕτοιμα διὰ τὴν παγκόσμιον ἔκθεσιν τοῦ 1889, ὡς ὑπόδειγμα τυπογραφικοῦ ἀριστουργήματος τοῦ ΙΘ' αἰῶνος. Ἕκαστος τόμος θὰ περιέχῃ πέντε μεγάλας ὑδρογραφίας καὶ τόσας μικροτέρας εἰκόνας, ὅσα κεφάλαια ἢ ποιήματα περιέχῃ ὁ τόμος. Οὐδεὶς ξένος καλλιτέχνης θὰ μετάσχῃ τοῦ ἔργου, ὅπως ἔχῃ τοῦτο ἀποκλειστικῶς ἐθνικὸν χαρακτῆρα.

Ἡ ὅλη δαπάνη τῆς ἐκδόσεως ὑπελογίσθη εἰς δύο καὶ ἥμισυ ἑκατομμύρια δραχμῶν.

Μεγάλη ἀντίθεσις ὑφίσταται μεταξὺ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ παρελθόντος ἐν τῇ ἐκτιμήσει τῆς μεγαλοφυΐας. Τοῦτο πρὸ πάντων καταφαίνεται ἐν τῇ συγκρίσει τοῦ ὑπερτίμου γήρατος τοῦ Οὐγκὼ πρὸς τὸν βίον ἑτέρων μεγάλων ἀνδρῶν· πρὸς τὴν λήθην καὶ τὰς στενοχωρίας τοῦ Κορνηλίου, τοῦ *ἀγαθοῦ* Κορνηλίου, ὡς τὸν ἀπεκάλουν περιφρονητικῶς, τὴν περὶ τὸν Μολιέρον ἀδιαφορίαν, ὑπὲρ οὗ, μετὰ ἑνὸς αἰῶνος πάροδον, δὲν εἶχεν ἔτι κατορθωθῇ νὰ συναχθῇ τὸ ἀναγκαιοῦν ἀργύριον πρὸς ἀνέγερσιν ἀνδριάντος, πρὸς τὸ σκότος, ἐν ᾧ ἠφανίσθη ὁ Σαίξπηρ, καταλείπων ἀνέκδοτα εἴκοσι καὶ ἓν δράματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ *Μάκβεθ*, ὁ *Ὀθέλλος*, καὶ ἡ *Τρικυμία*. Μόλις μετὰ ἑπτὰ ἔτη ἐξεδόθησαν, τῷ 1623, εἰς ἔκδοσιν ἄμορφον, μὲ ἀσυναφῆ σελιδοποίησιν, πλῆρες παραλείψεων καὶ σφαλμάτων κείμενον, καὶ πρόλογον τῶν ἐκδοτῶν, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπιεικῶς ἐτιτλοφόρουν «παίγνια» τὰ ἀθάνατα ἀριστουργήματα τοῦ Σαίξπηρ!

— Ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Λεσσὲψ ἐτελέσθη ἐν Γαλλίᾳ ἡ δευτέρα ἐτησία γενικὴ συνέλευσις τοῦ « Γαλλικοῦ Συνδέσμου », ὅστις ἱδρυθεὶς κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1883, σκοπὸν ἔχει τὴν ὡς οἷον εὐρυτάτην ἀνάπτυξιν τῆς γαλλικῆς γλώσσης καὶ διάδοσιν αὐτῆς ἐν ταῖς ἀποικίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ. Τὸ πατριωτικὸν τοῦτο σωματεῖον ἀριθμεῖ πλείστους ὀπαδούς· 16 αὐτοῦ τμήματα λειτουργοῦσιν ἐν Γαλλίᾳ, 8 ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ἕτερα ἐν τῇ βορείᾳ Ἀφρικῇ καὶ τῇ Ἀνατολῇ.

— Μέχρι τοῦδε δύο ἔθηκαν τὴν ὑποψηφιότητά των πρὸς πλήρωσιν τῶν ἐν τῇ γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ χηρευουσῶν ἑδρῶν· ὁ **Léon Say**, πρώην πρόεδρος τῆς Γερουσίας καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν, καὶ ὁ χαρίεις συγγραφεὺς Γουστάβος Δρόζ.

— Ὁ **Dr. Petrie** ἐπιχειρῶν τελευταῖον ἀνασκαφὰς ἐν Αἰγύπτῳ χάριν τοῦ ἀπὸ Ἀλεξανδρείας εἰς Κάϊρον σιδηροδρόμου, ἑπτὰ μίλια μακρὰν τοῦ Γὲ-χὲλ-Βαρώδ, ἀνεκάλυψεν ἐκτεταμένα ἐρείπια πόλεως, ἅτινα νομίζει τῆς Ναυκράτεως, πόλεως ἀναφερομένης ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου. Κατὰ τὴν γνώμην του δὲ ἡ πόλις αὕτη δὲν ἔκειτο παρὰ τὸν Νεῖλον, ὅπως ἀναφέρει ὁ ἱστορικός.

— Ἐν Ῥωσσίᾳ πρόκειται νὰ γείνῃ μεταρρύθμισις σπουδαία τῆς γυμνασιακῆς παιδεύσεως. Παρετηρήθη τουτέστιν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν καλουμένων κλασικῶν γυμνασίων εἶνε σχετικῶς μέγας, καὶ ὅτι ὑπέρμετρος εἶνε ὁ ἀριθμὸς τῶν νέων ὅσοι παρασκευάζονται δι' αὐτῶν ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν πανεπιστημιακὴν παίδευσιν. Ἕνεκα τούτου γίνεται σκέψις ὅπως καταργηθῶσι πολλὰ τῶν γυμνασίων τούτων καὶ ἀντικατασταθῶσι ὑπὸ πολυτεχνικῶν καὶ βιομηχανικῶν σχολείων, ὡς πρωτότυπα δὲ τῶν σχολείων τούτων τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας τῆς Ῥωσσίας ἔλαβε τὰ βιομηχανικὰ σχολεῖα τῆς Σουηδίας, ἐστάλη δὲ αὐτόθι καὶ ἱκανὸς ἀριθμὸς εὐφυῶν νέων πρὸς ἐκπαίδευσιν, οἵτινες θέλουσι χρησιμεύσει ἐπιστρέφοντες ὡς διδάσκαλοι.

— Ἐν Βαρκελώνῃ παρασκευάζεται νὰ τελεσθῇ μεγαλοπρεπεστάτη φωνητικὴ μουσικὴ συμφωνία, ἧς θὰ συμμετάσχωσιν ὑπὲρ τοὺς 50 μουσικοὺς συλλόγους καὶ πλείονες τῶν 5,000 ἀοιδῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ πόλει δὲν ὑπάρχει ἱκανὸς χῶρος νὰ περιλάβῃ τοὺς ἀοιδοὺς καὶ ἀκροατὰς αὐτῶν, ἡ συμφωνία θέλει τελεσθῇ εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, ἐν ᾧ ἐγίνοντο μέχρι τοῦδε αἱ ταυρομαχίαι.

« *Ἡ φιλοσοφία τοῦ Καλοῦ παρὰ Πλωτίνῳ.* » Τοιοῦτον φέρει τίτλον ἡ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ διατριβή, ἣν ἐπ' ἐσχάτων ἐξέδωκεν ὁ κ. Γ. Μ. Βιζυηνός, καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας παρὰ τοῖς ἐνταῦθα γυμνασίοις, καὶ γνωστὸς τῷ παρ' ἡμῖν κόσμῳ τῶν γραμμάτων. Ἡ μελέτη αὕτη, κατέχουσα 125 σελίδας, σύγκειται, ἐκτὸς τοῦ προλόγου, ἐν ᾧ ὁ συγγραφεὺς ὁμιλεῖ περὶ τῆς καθ' ὅλου φιλοσοφικῆς μεθόδου τῶν νεοπλατωνικῶν καὶ τοῦ ἐπισημοτάτου αὐτῶν Πλωτίνου, τοῦ ποιήσαντος τὰ βιβλία τῶν Ἐννεάδων, καὶ ἀναλύει συντόμως τὰ ἔργα τῶν συγγραψάντων περὶ τῆς καλολογίας αὐτοῦ Γερμανῶν καὶ Γάλλων σοφῶν, ἅτινα τῷ ἐχρησίμευσαν ὡς πηγαί, — ἐξ ἑπτὰ κεφαλαίων, ἐν οἷς μετὰ τὴν κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς νέας ἐπιστήμης διαίρεσιν τῆς καλολογίας τοῦ Πλωτίνου, ἀποτυποῖ καὶ διευκρινίζει τὰ τοῦ καλολογικοῦ αὐτοῦ συστήματος, ὅπερ ὑφ' ἁπάντων τῶν περὶ αὐτοῦ πραγματευθέντων θεωρεῖται ὡς μεσάζον μεταξὺ τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας τοῦ καλοῦ ἐπιστήμης· διότι ὅπως ἡ φιλοσοφία ἐν γένει, οὕτως ἡ καλολογία τῶν νεωτέρων ἐθνῶν ἄρχεται ἀφ' οὗ σημείου καταλείπει αὐτὴν ὁ Πλωτῖνος. Τὰ κεφάλαια ταῦτα πραγματεύονται περὶ τοῦ ἀντιληπτικοῦ τοῦ καλοῦ ὀργάνου, περὶ τῆς συμβολικῆς σημασίας τοῦ καλοῦ, περὶ τῆς ὀντολογίας, τῆς μεταφυσικῆς τοῦ καλοῦ, τῆς κριτικῆς τοῦ καλοῦ δυνάμεως, καὶ τοῦ τεχνητοῦ καλοῦ, κατὰ τὰς δόξας τοῦ Πλωτίνου.

Ἐν τῇ πραγματείᾳ ταύτῃ, μετὰ ἐπιστημονικῆς εὐσυνειδησίας ἐπεξειργασμένῃ, καταφαίνεται τοῦ κ. Βιζυηνοῦ ἡ πρόθεσις νὰ μὴ ἐπαναλάβῃ ὅ,τι οἱ ἄλλοι εἶπον περὶ τῆς καλολογίας τοῦ Πλωτίνου, ἀλλὰ σαφῶς καὶ εὐλήπτως νὰ ἐκθέσῃ τί αὐτὸς εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰρημένον καὶ πῶς τὸ ἐνόησεν. Ἐν δὲ τῶν μᾶλλον ἐπαινετέων ἐν τῇ διατριβῇ ταύτῃ προσόντων

δύναται νὰ θεωρηθῇ ἡ ἐπίτηδες πρὸς ὁριστικὴν διευκρίνισιν τῶν μέχρι τοῦδε κακῶς ἢ ἀσαφῶς, κατὰ τὸν κ. Βιζυηνόν, ἑρμηνευθέντων ἐν τῇ καλλολογίᾳ τῶν νεοπλατωνικῶν περισύναξις καὶ σημείωσις ἁπάντων σχεδὸν τῶν σχετικῶν πρὸς αὐτὴν χωρίων ἐκ τῶν Ἐννεάδων τοῦ Πλωτίνου· οὕτω ἁπλοποιεῖται καὶ διευκολύνεται τὸ ἔργον τῶν μετ' αὐτὸν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἐργασθησομένων.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Δημητρίου Κόκκου ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔκδοσις τῶν δύο αὐτοῦ ποιημάτων « Κατακλυσμὸς » καὶ « Δευτέρα Παρουσία », τῶν πρό τινος ἀναγνωσθέντων ἐν τῷ φιλολογικῷ Συλλόγῳ Παρνασσῷ.

Αἱ περὶ τοῦ Φροβελιανοῦ παιδαγωγικοῦ συστήματος ὁμιλίαι τῆς Κυρίας Αἰκατερίνης Λασκαρίδου αἱ γενόμεναι ἐν τῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ Παρνασσῷ ἔληξαν τὸν παρελθόντα μῆνα. Ἀφ' οὗ ἐπανειλημμένως καὶ μετὰ πολλῆς σαφηνείας λόγου καὶ χάριτος ἀνέπτυξεν ἡ ἐλλογιμωτάτη διευθύντρια καὶ κατέδειξε τὰς ἀρετὰς τοῦ λογικωτάτου τούτου παιδαγωγικοῦ συστήματος, καὶ τὰς ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ προσδοκωμένας ὠφελείας, ἠθέλησεν ὡς κατακλεῖδα τῶν ὁμιλιῶν αὐτῆς νὰ δείξῃ μέρη τινὰ τῆς Φροβελιακῆς γυμναστικῆς ἰδίως, ὡς δεῖγμα τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος. Καὶ δὴ τὸ παρελθὸν Σάββατον ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ὑπ' αὐτῆς ἀξίως διευθυνομένου Παρθεναγωγείου, ἐν ὁμηγύρει φιλομούσων κυριῶν καὶ λογίων ἀνδρῶν, ἐξετέλεσαν πρῶτον μὲν τὰ νήπια ἁπλούστερά τινα καὶ σύμφωνα πρὸς τὴν μικρὰν αὐτῶν ἡλικίαν γυμνάσια μετὰ ἀκριβείας καὶ παρρησίας ἣν δυσκόλως θὰ ἐζήτει τις παρ' αὐτῶν, ἔπειτα δὲ μαθήτριαι τῶν ἀνωτέρων τάξεων, ἐν χορῷ ᾄδουσαι καὶ ἐρρύθμως κινούμεναι, ἐξετέλεσαν μετ' ἀπαραμίλλου δεξιότητος καὶ εὐστροφίας τριάκοντα ἐννέα ὅλα σχήματα, συνιστάμενα ἐξ ἑλιγμῶν πολυπλόκων σκοπιμώτατα συνηρμολογημένων, τῆς διευθυντρίας εὐγενῶς ἐπεξηγούσης καὶ ἑρμηνευούσης τὰ ἐκτελούμενα. Τοιαῦτα δὲ σχήματα δύνανται αἱ μαθήτριαι νὰ σχηματίζωσι καὶ μόναι των κατ' ἰδίαν ἐπίνοιαν. Τὸ εὐφρόσυνον τοῦτο θέαμα ἀκουσίως πως ἀνεκάλει εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ θεατοῦ τοὺς παιδικοὺς λεγομένους χορούς, τοὺς γινομένους τὰς ἡμέρας ἀκριβῶς ἐκείνας, οἵτινες ἀντιπαραβαλλόμενοι πρὸς τοὺς Φροβελιακοὺς χορούς, ὡς κάλλιστα δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν τὴν Φροβελιακὴν γυμναστικήν, εἶνε ὅ τι ἡ νὺξ πρὸς τὴν ἡμέραν, προώρως παρεκτρέποντες καὶ δηλητηριάζοντες τὰς τάσεις τοῦ παιδίου, ἀναγκαζομένου παρὰ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ νὰ μιμῆται ἀδεξίως καὶ νὰ πιθηκίζῃ ἄνευ της ἐλαχίστης κἂν ὠφελείας. Ἐν ᾧ τοὐναντίον οἱ Φροβελιακοὶ χοροί, ἀπόρροια σοφῆς καὶ μεμελετημένης ἀρχῆς, ἔχουσι πάντα τὰ καλὰ τὰ παρὰ τοῦ εἴδους τούτου τῶν ἀσκήσεων προσδοκώμενα, συνηθίζοντες τὸν παῖδα διὰ τοῦ συνοδεύοντος αὐτοὺς ᾄσματος εἰς τὸ ἐκτελεῖν πᾶν αὐτοῦ ἔργον μετ' ἀκριβείας καὶ εὐρυθμίας. Παντὸς ἐπαίνου εἶνε ἀξία ἡ Κυρία Λασκαρίδου πάσῃ δυνάμει ἀπὸ πενταετίας εὐδοκίμως ἀγωνιζομένη πρὸς εἰσαγωγὴν καὶ παρ' ἡμῖν τοῦ μόνου παιδαγωγικοῦ συστήματος, δι' οὗ συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν τοῦ παιδὸς ἐπιτυγχάνεται ὁ σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ, τουτέστιν ἡ βαθμιαία, σκόπιμος καὶ ὅσον ἔνεστιν ἁρμονικωτάτη τελειοποίησις ὅλων τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων τοῦ παιδός.

Π. Ι. Φ.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

8 Φεβρουαρίου, Παρασκευή.

Τὸ μέγα γεγονὸς τῆς ἑβδομάδος εἶνε ἡ ἐν τῇ Βουλῇ ἧττα τοῦ ὑπουργείου Τρικούπη, καὶ συνεπῶς ἡ ἀπὸ τῆς ἐξουσίας ἀποχώρησις αὐτοῦ μετὰ τριετῆ περίπου διαμονὴν ἐν αὐτῇ. Τὸ γεγονός, ἐπελθὸν μάλιστα ἐν στιγμῇ καθ' ἣν οὐδόλως προσεδοκᾶτο, συνεκλόνισεν ἰσχυρῶς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ὅπου τῆς ἑλληνικῆς γῆς μετήνεγκεν αὐτὸ ὁ τηλέγραφος, διότι πρώτην φορὰν ἀπὸ τῆς μεταπολιτεύσεως κυβέρνησις κατώρθωσε νὰ παραμείνῃ τοσοῦτον καιρὸν ἐν τοῖς πράγμασι καὶ διὰ κεκηρυγμένης πολιτικῆς νὰ ἑλκύσῃ εἰς ἑαυτὴν κεκηρυγμένας συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας. Ἡ συγκίνησις μετεδόθη ἀπὸ τοῦ βουλευτηρίου, ἀφ' ἧς στιγμῆς διεσπάρη ἀπὸ στόματος εἰς στόμα μεταφερομένη ἡ μαγικὴ λέξις *ἔπεσεν*, οἱ δὲ φίλοι τῆς ἀντιπολιτεύσεως διεκήρυξαν ταύτην διὰ ζητωκραυγῶν καὶ παντοειδῶν ἐκφραστικῶν διαχύσεων, καὶ περίφωτον καὶ πολύκροτον διὰ βεγγαλικῶν πυρσῶν περιήγαγον ταύτην μέχρι τῆς οἰκίας τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐκεῖθεν δι' ἑλιγμῶν καὶ σταθμῶν μέχρι τῶν ἀνακτόρων. Ἀλλὰ μέχρι τῆς στιγμῆς καθ' ἣν γράφομεν, τὸ μόνον βέβαιον εἶνε ὅτι ἡ νίκη τῆς ἀντιπολιτεύσεως εἶνε ἀβεβαία ἔτι ἕνεκα τῆς δι' ἐλαχίστου ἀριθμοῦ ψήφων ὑπεροχῆς αὐτῆς κατὰ τὴν ἀξιομνημόνευτον συνεδρίασιν τῆς πέμπτης Φεβρουαρίου, καὶ ταύτης κατ' ἐπιφάνειαν, ἀφοῦ ὑπελογίσθη ἀπὼν ἐκ τῆς συνεδριάσεως ἀξιοσέβαστος ἀριθμὸς κυβερνητικῶν βουλευτῶν. Οἱ μὴ εὐαρεστούμενοι ἐκ τῆς νέας τροπῆς τῶν πραγμάτων κατέφευγον οἱ πλεῖστοι εἰς τὴν παλαιὰν ἡμῶν πρόληψιν περὶ τῆς ἡμέρας Τρίτης, καθ' ἣν τὸ ὑπουργεῖον ἡττήθη, ὡς ἀποφράδος καὶ ἀπεπειρῶντο παρὰ τοῖς ἄλλοις νὰ χαρακτηρίσωσιν ὡς δυσοίωνον τὴν νίκην διὰ τὴν ἀντιπολίτευσιν.

***

Χαρακτηριστικώταται ἦσαν αἱ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Σταδίου φωταψίαι ἑνὸς φαρμακείου, ἑνὸς οἰνοπωλείου καὶ ἑνὸς καπνοπωλείου. Τὰ τρία ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν στοιχεῖα, ὁ καπνός, ὁ οἶνος καὶ ἡ κινίνη, ἅτινα οὐσιωδέστερον ᾐσθάνθησαν τὸ βάρος τῶν οἰκονομικῶν μέτρων τῆς κυβερνήσεως, οἱονεὶ καθῆκον αὐτῶν ἔκριναν νὰ ρήξωσι φῶς — παρ' ὀλίγον ἐγράφομεν κραυγὴν — ἀγαλλιάσεως. Καὶ συγχρόνως νὰ ὑπενθυμίσωσιν εἰς τὴν μέλλουσαν κυβέρνησιν ὅτι καθῆκον ἔχει καὶ αὐτὴ εἰς ἀνταπόδοσιν νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸ πρώην καθεστώς. Πρωτοτυποτάτη ἦτο καὶ λίαν φαιδρὰ αἰσθήματα προὐκάλει ἡ ὑπὸ τὰ ἀνάκτορα δι' ἑπτανησιακῆς *καντάδας* ἐν ἐπικαίρως αὐτοσχεδιασθέντι ᾄσματι ἔμετρος, οὕτως εἰπεῖν, διαδήλωσις· ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ἄμετρον θλῖψιν προὐκάλει ἡ θέα τῆς ταλαιπώρου ἑλληνικῆς σημαίας, ἐνθουσιωδῶς ὑψουμένης καὶ κυματιζούσης ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τῶν διαδηλωτῶν· μετεμορφώθη εἰς κομματάρχην ἑκὸν ἄκον τὸ σεπτὸν σύμβολον τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου τὸ ὑπεράνω πάσης κοινοβουλευτικῆς πλειονότητος καὶ πολιτικῆς διαπάλης.

***

Ἀλλ' ὄχι μόνον αἱ πολιτικαὶ ἀπόκρεω, ἀλλὰ καὶ ἡ τελευταία Κυριακὴ τῶν θρησκευτικῶν ἀπόκρεων, καὶ ἰδίως ὁ ἐπίλογος τούτων, ἡ καθαρὰ Δευτέρα, ἑωρτάσθησαν μετ' ἐξόχου ζωηρότητος καὶ ὑπὸ λαμπρὸν ἥλιον. Ἀλλὰ τὸ κυρίως ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐφετινῆς ἑορτῆς τῶν *κουλούμων* ἐνεκαινίσθη ἡ νέα σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἀπ' Ἀθηνῶν μέχρι Λαυρείου, μετάγουσα τοὺς φιλεόρτους εἰς τὰ εὐάερα χωρία τοῦ Ἀμαρουσίου καὶ τῆς Κηφισσίας. Πρώτη αὕτη ἡμέρα ἀθηναϊκῆς πανηγύρεως, καθ' ἣν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν κατοίκων τῆς πρωτευούσης ἐτίθεντο τέσσαρα ὅλα σιδηροδρομικὰ κέντρα, σημειοῦσα ἀξιομνημόνευτον σταθμὸν ἐν τῇ προόδῳ τῆς συγκοινωνίας παρ' ἡμῖν, ἥτις τόσον ἔτι χωλαίνει, ἀλλὰ καὶ τόσον ὁσημέραι βελτιοῦται.

***

Ἐκτὸς τῆς συγκοινωνίας, προόδου πάντοτε δεῖγμα εἶναι καὶ τὸ ὑπό τινος ἐφημερίδος ἀναγγελθὲν νέον μηχάνημα πρὸς παραγωγὴν τοῦ ἐλαίου, ὅπερ ἐφεῦρεν ὁ ἐν Πειραιεῖ μηχανικὸς κ. Β. Βασιλειάδης· τοῦτο μετὰ τῶν δύο ἑτέρων μηχανῶν πρὸς ἀποξήρανσιν τῆς σταφίδος, περὶ ὧν πρό τινος καιροῦ ἐγένετο λόγος ἐν τῷ τύπῳ ἀποτελοῦσιν ἀξίαν σημειώσεως βιομηχανικὴν ἐργασίαν παρ' ἡμῖν, ἂν καὶ τῶν τριῶν ἡ ἐπιτυχία δὲν ἐξηκριβώθη ἔτι. Ἡ ἐν λόγῳ ἐφημερὶς ἀριθμεῖ πλεῖστα ὅσα προσόντα τῆς ἐφευρέσεως τοῦ κ. Βασιλειάδου, ἐξ ὧν διακρίνομεν, ὡς συγκεφαλαιοῦντα τὰ λοιπὰ ὅτι τὸ ἐξαχθησόμενον ἔλαιον ἔσται ἀρίστης ποιότητος, γευστικώτατον καὶ διαυγέστατον, καὶ προσέτι εὐαπόκτητον καθ' ὅ εὔωνον. Εἶνε ἀναντίρρητος ἡ εὐεργεσία, ἣν δύναται νὰ παράσχῃ τοιοῦτον εὐφυὲς μηχάνημα εἰς τοὺς ἐλαιοκτήμονας, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἔνθα λειτουργοῦσιν ἔτι τὰ προπατορικὰ καὶ τερατώδη ἐλαιοτριβεῖα. Μόνον τὸ πολυσύλλαβον καὶ δυσπρόφερτον καὶ δυσμνημόνευτον καὶ ἀκαλλὲς ὄνομα δι' οὗ ἐβαπτίσθη δὲν εἶνε ἰδιότης συνηγοροῦσα ὑπὲρ αὐτοῦ.

***

Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν τὸ γυμνάσιον Σύρου ἑώρτασεν ἐπισήμως τὴν πεντηκονταετηρίδα ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ. Τὸ γυμνάσιον Σύρου εἶνε ἓν τῶν πρώτων συσταθέντων ἐν Ἑλλάδι γυμνασίων μετὰ τῶν τοῦ Ναυπλίου καὶ τῆς Αἰγίνης, ἥτις ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ ἀειμνήστου Κυβερνήτου διετέλει οὖσα ἡ μητρόπολις τῆς ἐκπαιδεύσεως. Τὸ νεώτατον τῶν γυμνασίων εἶνε, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, τὸ τῆς Ἀμφίσσης. Τοιαῦται πανηγύρεις, ἐν αἷς ἀνασκοπεῖται ἀπὸ

ἐπισήμου σταθμοῦ τὸ μακρὸν παρελθὸν διανοητικῆς ἐργασίας, καὶ ἀναπτύσσεται ψυχαγωγικόν τι θέμα εἰς τοὺς ἀκροωμένους, ἐντυποῦνται ἐπ' ἀγαθῷ εἰς τὸ πνεῦμα τῆς σπουδαζούσης νεολαίας, καὶ δυνάμεθα νὰ παρομοιάσωμεν αὐτὰς πρὸς τὰς ἑκάστοτε ἑσπερίδας τῶν πλουσίων, ἐν αἷς οἱ οἰκοδεσπόται λαμβάνουσιν ἀφορμὴν νὰ ἐπιβληθῶσιν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν προσκεκλημένων διὰ τοῦ πλούτου καὶ τοῦ κόσμου τῶν αἰθουσῶν των.

* *

Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι τὸ ἑκατομμύριον τοῦ Βαλλιάνου, μεγαλοπρεπὴς δωρεὰ φιλογενοῦς τέκνου, τὴν ὁποίαν μετ' εὐγνωμοσύνης ἀπεδέχθη ἡ πατρίς, διετέθη ὑπὲρ οἰκοδομῆς κτιρίου ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, διότι ἀπρόσφορος καὶ στενόχωρος εἶνε ἡ νῦν πρὸς τοῦτο χρησιμεύουσα πτέρυξ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Ὁ ἐν Βιέννῃ κλεινὸς ἀρχιτέκτων Χάνσεν, εἰς ὃν ὀφείλεται καὶ ἡ ἡμετέρα περικαλλὴς Ἀκαδημία, παρεκλήθη νὰ χαράξῃ τὸ σχέδιον τοῦ ἀνεγερθησομένου οἰκοδομήματος· ὁ καλλιτέχνης εὐγενῶς ἐξετέλεσε τὴν παράκλησιν· ἡ τέχνη ἐν τῷ δημιουργικῷ αὐτῆς πλούτῳ ὑπερβαίνει πᾶσαν μεγαλοδωρίαν ἐν τῇ πραγματικότητι· καὶ διὰ τὸ σχέδιον τοῦ Χάνσεν δὲν ἀρκεῖ τὸ ἑκατομμύριον τοῦ Βαλλιάνου.

***

Οἱ διαγωνισμοὶ δὲν εἶνέ τι ἀσύνηθες παρ' ἡμῖν· ἀλλὰ περὶ καθαρῶς μουσικοῦ διαγωνίσματος, ἂν μὴ τὸ πρῶτον ἤδη ἀλλὰ σπανίως ἐγένετο φροντὶς παρ' ἡμῖν. Διὰ τοῦτο ἐγκαρδίως χαιρετίζομεν τὸ ἐν Κερκύρᾳ, τῇ κατ' ἐξοχὴν πόλει τοῦ μουσικοῦ αἰσθήματος, τελεσθὲν τὴν 27ην π. μ. διαγώνισμα, τὸ ὑπὸ τῆς αὐτόθι Φιλαρμονικῆς Ἑταιρίας ἱδρυθέν. 16 μουσικαὶ συνθέσεις ἀπεστάλησαν ἐκ διαφόρων μερῶν, ἔτυχε δὲ τοῦ βραβείου ὁ «Χαιρετισμὸς εἰς τὴν πατρίδα», τετραφωνία τοῦ γνωστοῦ ἐν Κερκύρᾳ μουσικοδιδασκάλου κ. Δ. Ροδοθεάτου. Ἐπῃνέθησαν δὲ τρεῖς ἕτεραι συνθέσεις, αἱ τῶν κκ. Καρρέρ, Λαβράγια, καὶ Γρέκ.

***

Μικροῦ δεῖν νὰ λησμονήσω τὴν ἀνάφλεξιν τοῦ πυριτιδοποιείου τοῦ παρὰ τὰ Ἐλαιοτριβεῖα, ἥτις ἐπῆλθεν ὡς ἐπίλογος τῆς ἑτέρας ἀναφλέξεως ἐν τῷ πυριτιδοποιείῳ τῷ παρὰ τῷ Λυκαβηττῷ, καὶ ὡς ἀπάντησις εἰς τὰ ἄρθρα τῶν ἐφημερίδων καὶ τοὺς φόβους τῶν πολλῶν περὶ τοῦ ἐπαπειλοῦντος τὴν πόλιν κινδύνου. Ἐπέπρωτο ἐκ τοῦ ἀτυχήματος τούτου νὰ ἀποθάνωσι πτωχοὶ ἐργάται οἰκογενειάρχαι. Τοῦ λόγου δὲ ὄντος περὶ τῶν ἐπιδημικῶν αὐτῶν ἀναφλέξεων, δὲν πρέπει νὰ σιωπήσωμεν τὴν ἐπίσημον πρὸς τὸ ὑπουργεῖον αἴτησιν τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας περὶ ἀμοιβῆς πρὸς τοὺς γενναίους ἐκείνους, οἵτινες ἐν τῇ πρώτῃ ἀναφλέξει ἐκινδύνευσαν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως. Ἂν τὸ πρᾶγμα ἐγίνετο ἐν Γαλλίᾳ, δὲν θὰ ἐλησμόνουν αὐτοὺς οἱ διαθέται τοῦ βραβείου Μοντυών.

***

Ὁ ἔκτακτος πολιτικὸς ὀργασμός, ὅστις κατ' αὐτὰς ἐπικρατεῖ ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἕνεκα τῆς κυβερνητικῆς κρίσεως μᾶς δικαιολογεῖ ἀπὸ πολιτικῶν ἀρξαμένους καὶ εἰς πολιτικὰ τελευτῶντας. Χθὲς αἱ Ἀθῆναι παρίστων πρωτοφανὲς θέαμα διαδηλώσεων, συνωθισμοῦ χιλιάδων πολιτῶν, ὑπαιθρίων ἀγορεύσεων, ἐκτάκτων στρατιωτικῶν μέτρων, συναθροίσεων, συζητήσεων, ὑπολογισμῶν, ἀγανακτήσεων. καὶ ἐνθουσιασμῶν. Τὴν χθὲς τετάρτην δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι πράγματι ἑώρταζον αἱ Ἀθῆναι. Διότι μόνη ἡ πολιτικὴ παρέχει εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν καὶ τὴν σοβαρωτάτην ἐνασχόλησιν καὶ τὴν καλλίστην ψυχαγωγίαν.

***

— Τῇ παρελθούσῃ Δευτέρᾳ ἀπεβίωσεν ὁ *Ἀλέξιος Πάλλης*, ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων καθηγητῶν τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου. Γεννηθεὶς ἐν Ἰωαννίνοις τῷ 1809, ἐσπούδασε τὴν ἰατρικὴν ἐν Πίσῃ, εἶτα δ' ἐν Φλωρεντίᾳ. Κατελθὼν εἰς Ἑλλάδα τῷ 1832, διωρίσθη νομοϊατρὸς Εὐβοίας, μετὰ δύο δὲ ἔτη. συσταθέντος τοῦ Ὀθωνείου Πανεπιστημίου, ἦλθεν εἰς Ἀθήνας διορισθεὶς ἐν αὐτῷ καθηγητὴς τῆς ἰατροδικαστικῆς, καὶ διδάξας ἐπὶ 44 συνεχῆ ἔτη. Ὁ μακαρίτης Πάλλης ὑπῆρξε καὶ συγγραφεύς. Αἱ σπουδαιότεραι τῶν πραγματειῶν του ὅσας συνέγραψεν ἀπὸ τοῦ 1838 μέχρι τοῦ 1885 εἶνε: Περὶ διαλειπόντων ἐν Ἑλλάδι πυρετῶν. Περὶ τοῦ κλίματος τῶν Ἀθηνῶν. Περὶ τῆς ἐν Ἑλλάδι χολέρας κατὰ τὸ 1854. Περὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ. Περὶ τοῦ ἁρμόζοντος ἡμῖν πολιτεύματος. Περὶ κάλλους. Περὶ χωρογραφίας τῆς Ἠπείρου, καὶ ἄλλα τινὰ γαλλιστὶ ἐν τῷ γνωστῷ περιοδικῷ Le Spectateur d' Orient, οὗτινος ἐγένετο εἷς τῶν συντακτῶν.

— Πέντε μόνον χιλιόμετρα ἀπομένουσιν ὅπως συμπληρωθῇ τὸ ἀπὸ Μεγάρων εἰς Κόρινθον τμῆμα τοῦ Σιδηροδρόμου Πειραιῶς Πελοποννήσου. Ἐλπίζεται ὅτι ἐντὸς μηνὸς θὰ τελειωθῇ, ἂν ὁ καιρὸς τὸ ἐπιτρέψῃ, ἡ ἐκ 50 μέτρων παρὰ τὴν Κακὴν Σκάλαν γέφυρα, οὕτω δὲ περὶ τὰ τέλη τοῦ μηνὸς Μαρτίου θὰ παραδοθῇ εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ κοινοῦ τὸ πρῶτον μέγα τμῆμα τοῦ Σιδηροδρόμου ἀπὸ Πειραιῶς μέχρι Κορίνθου.

— Ἕνεκα τῆς καταργήσεως τοῦ εἰσαγωγικοῦ δασμοῦ τῆς σταφίδος ἐν Ρωσίᾳ αἱ τιμαὶ αὐτῆς ηὐξήθησαν ἐν Πάτραις. Καθ' ὅλα δὲ τὰ φαινόμενα αἱ τιμαὶ αὗται διατηρηθήσονται, διότι καὶ ἐξ Εὐρώπης ὑπάρχει ζήτησίς τις.

— Ἡ πρὸς ἀποξήρανσιν τῆς Κωπαΐδος ἑταιρία πρώτη ἤρξατο ἐφαρμόζουσα τὸ τηλέφωνον εἰς μακρὰς ἀποστάσεις. Ἡ ἑταιρία αὕτη συνέδεσε τὰ ἐν Θήβαις γραφεῖα αὐτῆς μετὰ τῶν ἐν Καρδίτσῃ τῆς Κωπαΐδος. Καίτοι ἡ ἀπόστασις εἶνε 32 χιλιομέτρων, τὸ τηλέφωνον λειτουργεῖ καλῶς.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Ν. Α. Ναύπλιον. Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους· τὸ ἀντίτιμον ἐλήφθη παρὰ τοῦ κ. Μ. Β., εἰς ὃν παρεδόθησαν αἱ οἰκεῖαι ἀποδείξεις ὡς καὶ τὸ ζητηθὲν βιβλίον.—κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Τὰ βιβλία καὶ ἐπιστολὴν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς.—κ. Α. Ν. Λ. Ὑποθέτομεν ὅτι σημαίνουσι: Ἐπαρχιακὸν Εἰρηνοδικεῖον κτλ.—κ. Θ. Δ. Σμύρνην. Ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον καὶ τῶν 3, αἱ δ' ἀποδείξεις παρεδόθησαν εἰς τὸν πληρώσαντα.—κ. Ελ. Ν. Πειραιᾶ. Καὶ τὸ ἡμέτερον σύνταγμα, καθὼς καὶ τὰ τῶν ἄλλων Κρατῶν, κηρύττουσι τὸν βασιλέα ἀνεύθυνον ἐν γένει καὶ ἀπαραβίαστον, οἱ δὲ κοινικοὶ νόμοι, οἵτινες προνοοῦσι περὶ ἰδιαζούσης δικαιοδοσίας ἄλλων ἀνωτέρων τοῦ Κράτους λειτουργῶν, οὐδαμῶς μνημονεύουσι τοῦ βασιλέως. Οἱ ἡγεμονόπαιδες ὅμως οὐ μόνον εὐθύνονται δικαστικῶς διὰ τὰς παρανόμους αὐτῶν πράξεις, ἀλλὰ καὶ ὑπάγονται εἰς τὴν κοινὴν ποινικὴν δικαιοδοσίαν.—κ. Κ. Ζ. Ἰσμαήλιον. Ἐνεγράφησαν πάντες καὶ ἤρχισεν ἡ ἀποστολή. Ἐγκαίρως δ' ἀπηντήσαμεν εἰς τὰς ἐπιστολάς σας.—κ. Κ. Κ. Μοῦγλα. Βιβλία ὁποῖα σημειόνετε δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὴν ἑλληνικήν, καθ' ὅσον γνωρίζομεν.—γ'). Ἡ ἐπιγραφὴ τοῦ ὀνόματος τῆς ἐφημερίδος ἀρκεῖ μόνον.—*Ἐπικουρείῳ*. Δικαίως νομίζομεν. «Εἷς καλὸς μάγειρος, ἔλεγεν ὁ Raspail, ἀξίζει ὅσον δέκα ἰατροί· εἶνε ὁ Ἀσκληπιὸς τῆς πέψεως. Τὸ νὰ μανθάνωμεν δὲ εἰς τὰς θυγατέρας καὶ τὰς γυναῖκάς μας, ἔλεγεν ἄλλος, τὴν τέχνην τοῦ μαγειρείου, εἶνε ὡς νὰ διδάσκωμεν αὐτὰς κάτι καλλίτερον τῆς τέχνης τοῦ θεραπεύειν: τὴν τέχνην τῆς ὑγιεινῆς. — κ. Ε. Ν. Α. Κέρκυραν. Ἡ ἀποστολὴ ἐξακολουθεῖ τακτικῶς.— *Βιρβίκι*. «Περὶ συστάσεως ἀδελφότητος Ἑλληνίδων διακονισσῶν» (Ἐν τόμῳ Θ', ἀριθ. 212.).—Κυρίαν Α. Σ. Μυτιλήνην καὶ κ. κ. Κ. Π. Κέρκυραν, Ε. Τ. Σμύρνην, Ι. Φ. Κυπαρισσίαν, Α. Τ. Φ. Ἀργοστόλιον, Θ. Β. Φιλιππούπολιν, Α. Π. Μ. Παξούς, Α. Ν. Κ. Καλκίδα, Μ. Σ. καὶ Β. Π. Χ. Λάρισσαν, Ι. Κ. Δ. Σύρον καὶ Α. Θ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν.—κ. Κ. Ν. Α. Λογαριασμὸς ἐπιδεχόμενος πολλὴν ἐλάττωσιν. — *Ἐνδιαφερομένῃ Συνδρομητρίᾳ*. Τὴν κρίσιν εὑρίσκετε ἐν ταῖς Ἐντυπώσεσι τοῦ σημερινοῦ Δελτίου.—κ. Σ. Ν. Τσορλοῦν. Ἡμεῖς οὐδέποτε ἠκούσαμεν ἀποδιδομένην τοιαύτην σημασίαν εἰς τὸ ὄνομα Μιχάλης.—*Φίλῳ Μ*. Βεβαίως θὰ ἦτο ζημία· ἀλλ' ὅμως ὁ κόσμος δὲν θὰ μετεβάλλετο ἐκ τούτου. «Εἶμαι πεπεισμένος, ἔλεγεν ὁ μέγας Φρειδερῖκος, ὅτι πρὸ τῆς γεννήσεώς μου τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ἔβαινον κάλλιστα, καὶ ὅτι ὁμοίως θὰ βαίνωσιν ὅταν ἐπανέλθω εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθην. Τί σημαίνει εἷς ἄνθρωπος, ἓν ἄτομον, παραβαλλόμενον πρὸς τὰ πολλὰ ὄντα τὰ οἰκοῦντα τὴν γῆν;»—κ. Χ. Δ. Πορτ-Σαΐτ. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.—κ. Κ. Ν. Τρίκκαλα. Ἐγκαίρως ἐλήφθη. Καὶ ἰδιαιτέρως σᾶς ἐγράψαμεν. — κ. Α. Π. Φιλιππούπολιν. Ἡ ἐπιστολή σας ἐλήφθη. Ἤδη ἀναμένομεν. — κ. Ι. Ε. Ν. Μήπως διὰ τοῦτο ἤλλαξε τὸ πρᾶγμα; Μόνον οἱ Ἄγγλοι εἶχον ἄλλοτε τὴν ἰδιοτροπίαν νὰ καταλείπωσι τὴν Νίκαιαν μετὰ τὴν προσάρτησιν αὐτῆς εἰς τὴν Γαλλίαν, λέγοντες ὅτι ἰταλικὸν καὶ οὐχὶ γαλλικὸν ἀέρα διετάχθησαν ν' ἀναπνέωσιν ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ των.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Ζῷα πεινῶντα θεωρῶ ἐμπρός μου.
Ἂν γείνῃς δήμιός μου, τί σὲ ὠφελεῖ;
Ἀκέφαλον, ἐγὼ θὰ γείνω κεφαλὴ
Ἑνὸς ἀρχαίου καὶ μεγάλου κόσμου.

2

Χωρὶς μητέρα δὲν θὰ μ' ἀπαντήσῃς
Ποτὲ ἀλλ' ἂν μὲ ἀποκεφαλίσῃς,
Οὐχί, δὲν ἀποθνήσκω· τοὐναντίον
Τοὺς ἄλλους ἀποστέλλω εἰς μνημεῖον.

3

Εἶν' ἀπευκταῖος πάντα, φρικτὸς ὁ ἐρχομός μου.
Τὸν τράχηλόν μου μόνον μικρὸν ἂν παραλλάξῃς,
Θὰ ἴδῃς—μὴ τρομάξῃς—
Ποῖον συχνὰ τὸ τέλος τῆς ἐπισκέψεώς μου.

Κ·

ΛΥΣΕΙΣ

1

Νάξος—ναὸς

2

Καρδία—Καρία

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

8 Φεβρουαρίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	349 ½
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	420.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	400.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	263.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	260.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	199.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	254.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	91.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	354.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4950.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	173.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	99.—
Ἀσφαλ. Ἑταιρία «Ἀρχάγγελος» »	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	63 ½.
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	404.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . Δρ.	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον . . . . Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων . . . . . . »	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας . . . . . »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν 3μηνιαῖον	25.30
» Ὄψεως	25.60
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης 3μη.	101¼.
» Τραπεζικὸν 3μην.	101.
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον	20.8
Λίρα στερλίνα	
Λίρα ὀθωμανική	22.97

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 991.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 425.—17 Φεβρουαρίου 1885.—Λεπτά 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι'. — ΑΡΙΘ. 477

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Φιλολογικὴ συζήτησις ἀνεφύη μεταξὺ τοῦ ποιητοῦ τῆς *Θεοδώρας* Sardou καὶ τοῦ ἀρχαιολόγου Darcel ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἀκριβείας τοῦ ἐν τῷ δράματι τῆς *Θεοδώρας* διακόσμου. Ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῶν Καλῶν τεχνῶν ἐδημοσίευσεν ὁ Darcel τὰς παρατηρήσεις του, εἰς ἃς ἀπήντησεν ὁ Σαρδοῦ, ἀνταπήντησε δὲ ὁ εὐρυμαθὴς ἀρχαιολόγος. Αἱ κυριώτεραι τῶν ἀμφισβητουμένων λεπτομερειῶν, περὶ τὰς ὁποίας περιεστράφη ὁ ἀγὼν εἶνε αἱ ἑξῆς: Ὁ χρωματισμὸς τῶν ὑέλων τοῦ σπουδαστηρίου τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, κατὰ τὸν Darcel, δὲν ὑπῆρχον τοιαῦται ὕαλοι. Ὁ νῦν ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὅστις κατὰ τὸν Σαρδοῦ, δὲν εἶνε ἡ Ἁγία Σοφία τὴν ὁποίαν ᾠκοδόμησεν ὁ Ἰουστινιανὸς μετὰ τὴν στάσιν, διότι κατεστράφη αὕτη ἐν μέρει ὑπὸ σεισμοῦ. Κατὰ τὸν κ. Darcel τοῦτο εἶνε πλάνη, διότι μόνον ὁ θόλος τοῦ ναοῦ εἶχε συντριβῆ ἐκ τοῦ σεισμοῦ, ἀνεγερθεὶς βραδύτερον. Τρίτη ἀμφισβήτησις εἶνε ἡ ἀκρίβεια τῶν ἐνδυμάτων ἐν τῷ δράματι, καὶ τετάρτη ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἡ αὐτοκράτειρα τρώγει ἐν τῇ σκηνῇ διὰ πηρουνίου. Ἀλλὰ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, λέγει ὁ κ. Darcel, καὶ ἡ Θεοδώρα καὶ οἱ ὑπήκοοι αὐτῆς, μικροὶ καὶ μεγάλοι, πλούσιοι καὶ πένητες, ἔτρωγον διὰ τῶν δακτύλων, τῇ βοηθείᾳ ἑνὸς μαχαιρίου, μέχρι τοῦ τέλους τοῦ δεκάτου πέμπτου αἰῶνος, ὡς πράττουσιν ἔτι ἐν Ἀνατολῇ.

— Γνωστὸν ὅτι διάφοροι δοξασίαι ὑπάρχουσι περὶ τοῦ ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ *Ἄσματος τῶν Ἀσμάτων* οἱ μὲν ἰσχυρίζονται ὅτι εἶνε τεμάχια μακροῦ ποιήματος, οἱ δὲ ἀνευρίσκουσιν εἰς αὐτὸ τὰ λείψανα δράματος, ὅπερ πιθανῶς ἦτο διῃρημένον εἰς ἑπτὰ πράξεις. Τὸ Ἄσμα Ἀσμάτων εἶνε τὸ διασημότερον τῶν μερῶν τῆς Βίβλου, ἐνθουσιάσαν κατὰ καιροὺς τοὺς ποιητὰς ἕνεκα τοῦ ἐν αὐτῷ πάθους, καὶ ὑπὸ πολλῶν πολλαχῶς ἑρμηνευθέν. Πρό τινος ἔν τινι φιλολογικῷ κέντρῳ τῶν Παρισίων ὁ γάλλος ποιητὴς Ἰωάννης Αἰκὰρ ἀνέγνω ἐλευθέραν ἔμμετρον μετάφρασιν τοῦ Ἄσματος Ἀσμάτων ἥτις ἐκρίθη λίαν ἐπιτυχής. Τῆς μεταφράσεώς του ὁ ποιητὴς προέταξεν εἰσαγωγήν, ἐν ᾗ κρίνει τὸ Ἄσμα Ἀσμάτων ὡς τὸ κατ' ἐξοχὴν ᾆσμα τοῦ ἔρωτος, τὸ τέλειον ποίημα τοῦ πάθους, ὡς δυωδίαν θαυμασίως συντεθειμένην. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀναγνώσεως λαβὼν τὸν λόγον ὁ Ρενάν, ὅστις πρὸ εἰκοσαετίας ἐδημοσίευσε μελέτην ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ τεμαχίου τῆς Βίβλου, συνεχάρη τῷ ποιητῇ, καὶ λεπτῶς διηρμήνευσε τὰ κάλλη τῆς μεταφράσεώς του.

Παρ' ἡμῖν πρὸ δεκαεξαετίας ἔμμετρον εἰς ἰάμβους παράφρασιν, ὑπὸ μορφὴν δραματικήν, ἐδημοσίευσεν ὁ ἡμέτερος Δημήτριος Παπαρρηγόπουλος.

— Ἐσχάτως ἐτελέσθησαν ἐν Παρισίοις πανηγυρικῶς αἱ ἐξετάσεις τοῦ σχολείου τῶν νέων τυφλῶν, τοῦ διατηρουμένου ὑπὸ τῆς Ἐθνικῆς Ἑταιρίας πρὸς ἀρωγὴν τῶν τυφλῶν. Διπλοῦν σκοπὸν ἀκολουθεῖ ἡ ἐν λόγῳ Ἑταιρία, θεραπεύουσα τοὺς ἐπιδεκτικοὺς θεραπείας, καὶ ἐκπαιδεύουσα τοὺς ἀνεπιδέκτους ἰατρείας τυφλούς, εἰς οὓς παρέχει ἐπάγγελμά τι, ὅπως κερδίζωσι μετρίως, ἀλλὰ τιμίως, τὰ πρὸς τὸ ζῆν. Πρὸς τοῦτο ἡ Ἑταιρία συνέστησε σχολὴν τῶν παίδων, ἐν ᾗ ἡ διδασκαλία παρέχεται ὑπὸ καθηγητῶν τυφλῶν καὶ μή. Ἐν ταῖς περὶ ὧν ὁ λόγος ἐξετάσεσι κατεδείχθη ἡ ἐκ τῆς διδασκαλίας ὠφέλεια. Τὰ παιδία ἀπήντησαν ἀπταίστως εἰς ἐρωτήσεις ἐπὶ τῆς γραμματικῆς, τῆς ἀριθμητικῆς, τοῦ μετρικοῦ συστήματος. Μόλις ἤκουον τὴν ἐρώτησιν, ἔσειον ζωηρῶς τὰς χεῖράς των, ἐξαιτούμενα τὴν τιμὴν νὰ ἀπαντήσωσιν εἰς ταύτην. Ἐξητάσθησαν πρὸς τούτοις εἰς τὴν διάγνωσιν μέτρων χωρητικότητος, βάρους, καὶ ἄλλων ἀντικειμένων, τῶν ὁποίων ἐμάντευον τὴν ἀξίαν διὰ τῆς ἁφῆς. Τέλος ἐξητάσθησαν εἰς τὸ μάθημα τῆς Γεωγραφίας περιφέροντα τὰς χεῖράς των ἐπὶ ἀναγλύπτου χάρτου τῆς Γαλλίας καὶ Εὐρώπης, περιέγραφον ἀδιστάκτως τὸ σχῆμα ὡρισμένων χωρῶν, καὶ ἐδείκνυον τὰ ὀνόματα τῶν ποταμῶν, τῶν πόλεων κλπ. Τὰ τυφλὰ παιδία διδάσκονται προσέτι ἀπὸ τοῦ δεκάτου μέχρι τοῦ δεκάτου τρίτου ἔτους τῆς ἡλικίας των χειροτεχνικήν τινα ἐργασίαν, πρὸς δὲ καὶ μουσικήν.

— Κατὰ τὴν ἄρτι δημοσιευθεῖσαν στατιστικὴν τῆς στοιχειώδους ἐν Ἰταλίᾳ παιδεύσεως, ὁ ἀριθμὸς τῶν δημοτικῶν σχολείων, δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν, ἀνέρχεται εἰς 2,516, περιλαμβάνοντα 243,972 μαθητάς, 1230 διδασκάλους καὶ 1060 διδασκαλίσσας. Προκαταρκτικὰ σχολεῖα ἀριθμοῦνται 47,220 καὶ μαθηταὶ ἐν αὐτοῖς ἄρρενες μὲν 1,053,917, θήλεις δὲ 922,218. Αἱ ἑσπεριναὶ σχολαὶ περιλαμβάνουσι 248,012 μαθητὰς καὶ τὰ Κυριακὰ σχολεῖα 122,107. Ὑπάρχουσιν 77 ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια θηλέων, ἐν οἷς φοιτῶσι 3,559 κοράσια, 111 πρότυπα σχολεῖα καὶ διδασκαλεῖα, περιλαμβάνοντα 8,231 μαθητάς· ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτοῖς φοιτώντων ὑπερδιπλασιάσθη ἀπὸ τοῦ 1861.

— Ὁ ὁμογενὴς κ. Ἰω. Βελούδης, ἔφορος τῆς ἐν Βενετίᾳ Μαρκιανῆς Βιβλιοθήκης, μετὰ 43 ἐτῶν ὑπηρεσίαν, ἀπεχώρησε τῆς θέσεώς του.

— Ὑπὸ τοῦ ἐν Λονδίνῳ κ. Ἀλεξάνδρου Σ. Κάσδαγλη μεταφρασθὲν εἰς δακτυλικοὺς ἑξαμέτρους καὶ ἐν καθαρευούσῃ γλώσσῃ ἐξεδόθη τὸ Α'. Βιβλίον τοῦ « Ἀπολεσθέντος Παραδείσου » τοῦ Μίλτωνος. Τοῦ ἐν λόγῳ τεύχους ἡ πολυτελεστάτη εἰς μέγα σχῆμα ἔκδοσις ἐγένετο ἐν Λειψίᾳ, περιλαμβάνει δὲ καὶ εἰκόνας, ληφθείσας ἐκ τῶν πρωτοτύπων πλακῶν τοῦ Gustave Doré. Ἡ ἔκδοσις τοῦ ὅλου ἔργου θέλει ἐξακολουθήσει περιοδικῶς εἰς δώδεκα τεύχη, τοῦ ὅλου ποιήματος συγκειμένου, ὡς γνωστόν, ἐκ δώδεκα Βιβλίων· αἱ εἰκόνες, αἵτινες θὰ κοσμήσωσι τὸ ὅλον ποίημα, εἶνε πεντήκοντα τὸν ἀριθμόν. Ὁ μεταφραστὴς ἐπιχειρῶν τὴν ἰδίᾳ δαπάνῃ ἔκδοσιν τοῦ ἔργου του, ἔκρινε καλὸν νὰ ἐπωφεληθῇ ὅλων τῶν μέσων, ὅσα παρέχει ἡ ἐν Ἀγγλίᾳ διαμονή του, ὅπως σὺν τῇ μεταφράσει καὶ ἡ ἔκδοσις καταστῇ ἐφάμιλλος κατὰ τὸν πλοῦτον πρὸς τὰς ἐν Εὐρώπῃ πολυτελεῖς ἐκδόσεις τοῦ ἀριστουργήματος τοῦ Μίλτωνος.

Ἡ τιμὴ ἑκάστου τεύχους ὁρίζεται εἰς φράγκα 2 ½ εἰς χρυσόν, πληρωτέα ἐπὶ τῇ παραλαβῇ τοῦ βιβλίου. Ἡ παραλαβὴ τοῦ πρώτου τεύχους συνεπάγεται τὴν ὑποχρέωσιν τῆς κατὰ περιόδους παραδοχῆς καὶ πληρωμῆς τοῦ ὅλου συγγράμματος παρὰ τοῦ παραλαμβάνοντος τὸ πρῶτον τεῦχος.

— Ἐξεδόθη τὸ Καταστατικὸν τῆς πρό τινος συσταθείσης Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας, τῆς ὁποίας σκοπός, ὡς γνωστόν, εἶνε ἡ περισυναγωγὴ καὶ διαφύλαξις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἢ ἀλλαχοῦ εὑρισκομένων ἔτι λειψάνων τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιότητος, ὧν ἡ διάσωσις καὶ μελέτη συμβάλλουσι πρὸς διαφώτισιν τῆς πατρῴας ἱστορίας καὶ τέχνης.

— Ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν κ. Ι. Ν. Χατζιδάκη σπουδαία πραγματεία ὑπὸ τὸν τίτλον « Flächenerzeugung durch Krümmungslinien », ὡς καὶ ὁ ἐναρκτήριος λόγος αὐτοῦ, ἀναλαμβάνοντος τὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ διδασκαλίαν.

— Ὁ κ. Ἰω. Ἀνάργυρος, καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν, ἐδημοσίευσεν ἀντεπίκρισιν τῶν κριθέντων περὶ τῆς εἰς τὸν βιβλικὸν ἀγῶνα ὑποβληθείσης Τριγωνομετρίας του.

— Ἀγγέλλεται παρὰ τοῦ κ. Ἀδόλφου Ταλάσου ἡ προσεχὴς ἔκδοσις ἐν Κωνσταντινουπόλει γαλλικοῦ περιοδικοῦ, φιλολογικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ, ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἀνατολικὴ*

Ἐπιθεώρησις. Ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν συνταχτῶν τοῦ περιοδικοῦ τούτου ἀναγράφονται τὰ ὀνόματα γνωστῶν ἐν τῷ εὐρωπαϊκῷ δημοσίῳ συγγραφέων, οἷοι εἰσὶν οἱ κ. κ. Ἰούλιος Κλαρετῆ, Ἀρσένιος Οὐσσαί, Πέτρος Βερών, Προυδὼμ κτλ. Ἡ *Ἀνατολικὴ ἐπιθεώρησις* θὰ διαιρῆται εἰς δύο μέρη, ἐξ ὧν τὸ μὲν θὰ περιέχῃ μελέτας περὶ τῆς ἀνατολικῆς φιλολογίας καὶ ἰδίως περὶ τῆς φιλολογίας τῆς Τουρκίας, Ἑλλάδος, Περσίας καὶ Ἀραβίας, τὸ δὲ δεύτερον μελέτας περὶ τῶν συγχρόνων γάλλων συγγραφέων καὶ ἀνταποκρίσεις ἐκ Παρισίων.

— Κατὰ τὴν ἐπέτειον ἑορτὴν τῶν σχολείων τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Ἑλληνικῆς Κοινότητος, τελεσθεῖσαν τῇ 30 Ἰανουαρίου, ὁ εὐπαίδευτος διευθυντὴς τοῦ αὐτόθι Ἑλληνικοῦ Λυκείου κ. Δημ. Βενετοκλῆς ἀπήγγειλε λόγον «περὶ τῶν καθηκόντων τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα καὶ τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς», ἐπιτυχῶς καὶ μετὰ καλλιεπείας ἀναπτύξας τὸ σπουδαῖον τοῦτο παιδαγωγικὸν θέμα.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

Τὸ τμῆμα τῶν καλῶν τεχνῶν

ἐπιθυμοῦν νὰ συντελέσῃ ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἁπανταχοῦ ἑλλήνων καλλιτεχνῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ καλλιτεχνικοῦ αἰσθήματος παρὰ τοῖς πολλοῖς, ἀπεφάσισεν ἐκ τῶν ἐνόντων τὴν συγκρότησιν ἑλληνικῆς καλλιτεχνικῆς ἐκθέσεως γενησομένης ἐν Ἀθήναις.

Ἡ ἔκθεσις αὕτη θέλει περιλάβει ἔργα καλλιτεχνῶν ἐν Ἑλλάδι ἀποκατεστημένων καὶ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἑλλήνων καλλιτεχνῶν.

Διάφορα τμήματα τῆς ἐκθέσεως κατὰ τὰ εἴδη τῆς καλλιτεχνίας, ἅτινα περιλαμβάνουσιν, ἔσονται τὰ ἑξῆς:

ΓΡΑΦΙΚΗ (ἐλαιογραφία, ὑδρογραφία, ἰχνογραφία, μικρογραφία).

ΓΛΥΠΤΙΚΗ (περιλαμβανομένης καὶ τῆς ξυλογλυπτικῆς).

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ.

ΛΙΘΟΓΡΑΦΙΑ, ΞΥΛΟΓΡΑΦΙΑ, ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΙΑ.

Ἔναρξις τῆς ἐκθέσεως γενήσεται τὴν 21 προσεχοῦς Ἀπριλίου, ἡ διάρκεια δ' αὐτῆς ὁρίζεται δεκαπενθήμερος.

Ἐκθέματα γίνονται δεκτὰ μέχρι τῆς 15 Ἀπριλίου.

Τὰ ἔξοδα τῆς ἀποστολῆς καὶ παραλαβῆς τῶν ἐκθεμάτων ἐπιβαρύνουσι τοὺς ἐκθέτας.

Οἱ ἐκθέται παρακαλοῦνται νὰ σημειῶσι τοὺς τίτλους τῶν ἐκτιθεμένων ἔργων, προστιθέντες καὶ τὴν ἀξίαν ἐκείνων, ὅσα εἶνε πρὸς πώλησιν.

Πᾶσα αἴτησις πληροφορίας σχετιζομένης πρὸς τὴν ἔκθεσιν ἀπευθύνεται πρὸς τὸν γραμματέα τοῦ τμήματος.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 15 Φεβρουαρίου 1885.

Ὁ πρόεδρος — Ὁ γραμματεὺς

Μ. Μελᾶς — Γ. Δροσίνης

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Διατριβὴ περὶ ἀτόνου καὶ ἀπνευματίστου γραφῆς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ὑπὸ Ν. Β. Φαρδῦ τοῦ Σαμόθρακος. Ἐν Μασσαλίᾳ. Τύποις Barlatier — Feissart père et fils. 1884. Σελ α' — ι' καὶ 1—21.

Εἰς τὰς μέχρι τοῦδε ἐκδοθείσας μελέτας περὶ τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης, δυνάμεθα νὰ κατατάξωμεν καὶ τὴν προκειμένην, δι' ἧς ἀποπειρᾶται ὁ γράψας νὰ παραστήσῃ ὅτι ἡ ἀποβολὴ τῶν τόνων καὶ τῶν πνευμάτων ἀπὸ τῶν λέξεων τῆς ἑλληνικῆς θέλει συντελέσει εἰς τὴν εὐκολωτέραν αὐτῆς ἐκμάθησιν, ἀφαιρουμένης διὰ τῆς παραλείψεως αὐτῶν μιᾶς δυσκολίας ἐκ τῶν παρεμβαλλομένων πολλῶν ἄλλων εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς γλώσσης ταύτης.

Ἡ προαίρεσις ἐν γένει, ἐξ ἧς ὡρμήθη ὁ γράψας, τοῦ νὰ ὑποδείξῃ διευκόλυνσίν τινα εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς ἑλληνικῆς, εἶνε ἀγαθή, δὲν ἐπιτυγχάνει ὅμως τοῦ σκοποῦ του παντάπασιν εἰς τὸ μέρος ἔνθα ὑποδεικνύει αὐτήν. Ἡ γνώμη τοῦ κ. Φαρδῦ δὲν εἶνε νέα. Ὑπῆρξαν πρὸ αὐτοῦ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα λόγιοι Ἕλληνες, διδάσκαλοι τοῦ γένους, οἵτινες ἐξέφερον τοιαύτην γνώμην, προέβησαν μάλιστα οὗτοι καὶ πολὺ περαιτέρω, θελήσαντες νὰ καταργήσωσιν ἐν γένει τὴν ὀρθογραφίαν τῶν λέξεων μετὰ τῶν πνευμάτων. Ἐθεώρησαν οὗτοι ὅτι αἱ λέξεις καθίστανται γνωσταὶ διὰ τοῦ ἤχου μόνον καὶ ἐπομένως ἐζήτησαν ν' ἀποσκορακίσωσιν ἐκ τοῦ ἀλφαβήτου τὸ υ καὶ τὸ η καὶ τὸ ω καὶ τὰς διφθόγγους οι, υι, ει καὶ αι, ἀλλ' ἡ γνώμη των δὲν ἐγένετο ἀσπαστή, δι' οὓς λόγους δὲν εἶνε ἐνταῦθα ὁ τόπος ν' ἀναφέρωμεν, καὶ οὓς ἄλλως ἕκαστος ἐννοεῖ.

Πλανᾶται δὲ ὁ κ. Φ. νομίζων ὅτι ἡ δυσκολία τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἔγκειται μόνον καὶ μόνον ἐν τῇ ὀρθογραφίᾳ τῶν λέξεων· ἡ δυσκολία ἔγκειται ἐν γένει εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν, ἥτις καὶ μόνη χρησιμεύει, ὡς ἔχει παρ' ἡμῖν ἡ διδασκαλία τῆς γλώσσης, εἰς τὴν σπουδὴν τῆς νέας, ἡ ἐκμάθησις δὲ τῆς ἀρχαίας, ὡς ὁμολογεῖ ἐν τῷ φυλλαδίῳ του ὁ κ. Φαρδῦς, ὁμολογουμένως καταναλίσκει χρόνον πολύν, ὅστις ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἀπόκτησιν ἄλλων γνώσεων πρακτικῶν, χρησίμων εἰς τὸν βίον. Τὸ πρᾶγμα δύναται μόνον νὰ διορθωθῇ ἐὰν μεταβληθῇ τὸ σύστημα τῆς διδασκαλίας καὶ ὁ τρόπος καὶ ἡ μέθοδος ἐν γένει. Πᾶσα δὲ μεταβολὴ τῆς ὀρθογραφίας οὐδὲ πρέπουσα εἶνε οὐδὲ κατορθωτή, οὐδὲ προσθέτει κέρδος τι καὶ εὐκολίαν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς γλώσσης.

Διὰ ταῦτα δὲν σημειοῦμέν τι πλειότερον περὶ τοῦ φυλλαδίου τούτου, καὶ τῆς ἰδιορρύθμου γνώμης τοῦ γράψαντος αὐτό, ὅστις, ὡς ἐν τέλει γράφει, εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν ἐπιχειρημάτων του μετεχειρίσθη τὸν «απλουστατον τροπον του σκεπτεσθαι». Εἴμεθα δὲ βέβαιοι ὅτι ἂν μετεχειρίζετο τὸν ἐμβριθέστερον καὶ σπουδαιότερον, δὲν ἤθελε προβῇ εἰς τὴν δημοσίευσιν τοῦ φυλλαδίου του.

Α'

Νέα Ἀριθμητικὴ πρὸς χρῆσιν τῶν ἑλληνοπαίδων ὑπὸ Δημ. Σ. Ζαλούχου, καθηγητοῦ τῶν μαθηματικῶν. Βιβλίον πρώτη, περιλαμβάνουσα τὰς τέσσαρας πράξεις τῶν ἀκεραίων καὶ δεκαδικῶν ἀριθμῶν καὶ τὸ μετρικὸν σύστημα μετὰ 430 προβλημάτων καὶ γυμνασμάτων. Δαπάνῃ Α. Σ. Ἀγαπητοῦ. Ἐν Πάτραις, 1884. Σελ. 242.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

15 Φεβρουαρίου, Παρασκευή.

Ἀναλαμβάνομεν τὸ νῆμα τῆς ἑβδομαδιαίας λογοδοσίας μας ἐξ οὗ σημείου κατελίπομεν αὐτὸ τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευήν. Καὶ τὸ σημεῖον ἦτο κρίσιμον, ἀφοῦ ἡ κρίσις ἡ πολιτικὴ παρετείνετο, παρατείνουσα συνάμα τὰς ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐπιδείξεις, τὰς ἐν ταῖς αἰθούσαις διασκέψεις, τὰς εἰκασίας, καὶ τὴν ἀβεβαιότητα. Παντοῖαι φῆμαι ἐκυκλοφόρουν, αἱματοχυσίαι ἠπειλοῦντο, πολιορκίαι, ἔφοδοι καὶ ἁλώσεις προδιεγράφοντο, οἱ πολῖται προσέβλεπον δυσπίστως ἀλλήλους καθ' ὁδόν, καὶ τὸ φαιδρὸν «τί ἔχει νὰ γείνῃ», ὅπερ ἀπεπειράθησάν τινες νὰ καθιερώσωσιν ὡς λόγιον εἰς τὰς ἑρεσεινὰς ἀποχρέως, ἠκούετο ὑπὸ πάντη ἄλλοιαν ἔποψιν ἀνησύχου προσδοκίας. Ἀλλ' ἤρκεσε νὰ καταστείλῃ πᾶσαν ὑπερβασίαν ἐν τῇ ἐκδηλώσει τῶν πολεμικῶν φρονημάτων καὶ χιμαιρικοὺς νὰ ἀποδείξῃ τοὺς φόβους καὶ τὰς προσδοκίας ἡ ἀνὰ τὰ κεντρικώτερα μέρη τῆς πρωτευούσης ἐπιβλητικὴ παρουσία τοῦ στρατοῦ. Καὶ ἐτέθη μὲν ἀναξιοπαθῶς ἡ πόλις πᾶσα ὑπὸ στρατιωτικὴν ἐπιτήρησιν, ὡς ὕποπτος, καὶ ἐθεωρήθη ὑπὸ τινων μὲν ἐγκληματικὸν τὸ μέτρον, ὑπὸ τινων δὲ μάταιον, ἀλλ' ἦσαν καὶ οἱ εἰς αὐτὸ ἀποδίδοντες τὴν ὅλως ἀκίνδυνον καὶ πανηγυρικὴν ἰδιότητα τῶν ἐπιδείξεων τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς. Βεβαίως εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶναι ἡ παράταξις τῆς ἐθνικῆς δυνάμεως εἰς σοβαρωτέραν ἐμφάνισιν καὶ διὰ φιλοτιμοτέρους ἀγῶνας· ἀλλὰ τὴν ἰδέαν τῆς τάξεως ἐξεπροσώπει αὕτη. Ὅταν τὸ παιδίον ἐξακολουθῇ ἀτακτοῦν καὶ μὴ προσέχον εἰς τὰς παρακλήσεις καὶ νουθεσίας τῆς μητρός, ἡ φρόνησις ἐπιβάλλει τέλος εἰς ταύτην νὰ μεταμορφωθῇ πρὸς στιγμὴν εἰς τὸν παροιμιώδη *ἀράπην*, ὅπως διὰ τοῦ φόβου κατασιγάσῃ τὸ θορυβοῦν τέκνον.

***

Καὶ οὕτως ἡ διαδήλωσις τῆς Παρασκευῆς περιελάμβανεν εὐάριθμον, ἀλλ' ἀξίαν λόγου ὁπωσδήποτε ὁμήγυριν ἀμαξοδρομούντων, κατὰ δύο τινὰ μόνον, ἐντελεστέρα καὶ ζωηροτέρα τῶν πρὸ αὐτῆς κατὰ τὴν κατάρτισιν τῆς μουσικῆς ὀρχήστρας προσφορώτερον πρὸς τοὺς νόμους τῆς ἁρμονίας, καὶ κατὰ τὴν πληθὺν τῶν σημαιῶν, τῶν πλείστων ἐκφραστικῶς ἐνεπιγράφων.

***

Αἱ σημαῖαι τῶν συντεχνιῶν ἐνθυμίζουσι τὰ τηλεγραφήματα τῶν ἐπαρχιῶν, τὰ ὁποῖα τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπλη-

ρωσαν στήλας ὅλας ἐφημερίδων. Ἀλλὰ μήπως δύναται νὰ βασισθῇ εἰς ταῦτα ὁ θέλων νὰ κρίνῃ ἀκριβῶς τὰ πράγματα; Ἀφίνομεν κατὰ μέρος τὴν λέξιν καὶ τὴν οὐσίαν τινῶν, σεβόμενοι τὸ συντακτικὸν καὶ τὴν λογικήν, ἅτινα φαίνεται ὅτι ἐλησμονήθησαν νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψει, προκειμένου περὶ καταστρώσεως ἐν τάχει ὀλίγων λέξεων, πρὸς ἔκφρασιν βιαίου ψυχολογικοῦ συναισθήματος. Ἐξετάζομεν τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν, περὶ τῆς ὁποίας πολλαχῶς δικαιούμεθα νὰ ἀμφιβάλλωμεν, ὅταν βλέπωμεν σημειούμενα κάτωθεν τηλεγραφήματος, ἐν ᾧ πόλις ὅλη παρίσταται πανηγυρίζουσα τὸ πολιτικὸν γεγονός, ἓν καὶ μόνον ὄνομα, ἄγνωστον, οὐδέποτε ἀπολαῦσαν καὶ τῆς ἐλαχίστης δόξης οἱασδήποτε δημοτικότητος. Ὁ ὑπογράφων ἀνομολογεῖ μετριοφρόνως ὅτι τηλεγραφεῖ ἐν ὀνόματι τῆς πόλεως· καὶ τυχαίως μετ' ὀλίγον πληροφορεῖσθε ἐξ ἀσφαλοῦς πηγῆς ὅτι ὁ ἔνδοξος οὗτος ἀντιπρόσωπος ὁλοκλήρου λαοῦ εἶνε διανομεὺς ἐπαρχιακῆς ἐφημερίδος, καθ' ἑξαμηνίαν ἐκδιδομένης.

***

Τὴν ἐπαύριον, καθ' ἣν ὥραν οἱ διαφημιζόμενοι ὡς νέοι ὑπουργοὶ ἐδέχοντο ἄκοντες παρὰ πολλῶν συγχαρητήρια, ὁ κ. Τρικούπης ἀνελάμβανε τὴν ἐξουσίαν μετὰ 4ήμερον μακρὰν αὐτῆς διαμονήν. Ἔκτοτε τὰ πράγματα ἤρξαντο στρεφόμενα ἀντιθέτως· οἱ φίλοι τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἀπεσύροντο δυσθυμοῦντες, καὶ οἱ θιασῶται τῆς κυβερνήσεως ἐξεδήλωσαν τὴν χαράν των τινὲς φωτίσαντες τὰς οἰκίας καὶ τὰ καταστήματά των, καὶ ἀνάψαντες εἰς τὰς ὁδοὺς πυρὰς ἐκ ῥητίνης. Τὴν ἐπιοῦσαν ἐξηκολούθησαν αἱ τοιαῦται ἐκδηλώσεις, ὧν μετέσχον καὶ αἱ πρὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ παραστᾶσαι ἐπιτροπεῖαι ἐκ Μακεδόνων, Ἠπειρωτῶν, Χίων καὶ Κυπρίων, οἵτινες εἶνε ἀδελφοί μας, καὶ ἂν δὲν ὑφίστανται τὰ βάρη τοῦ πολίτου Ἕλληνος, ὑφίστανται τὸ μέγιστον βάρος τῆς δουλείας. Καὶ ἐφέρετο εἰς τὴν δημοσιότητα δήλωσις ὑπογεγραμμένη ἐξ ὑπερδισχιλίων πολιτῶν, ἀποκηρυσσόντων «τὰς ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀσυνήθεις καὶ ἐκθέσμους ἐνεργείας». Ἀλλὰ τὸ μέλλον ἐκρίνετο πλῆρες νεφῶν, καὶ ἄδηλος, ἡ ἀπώτατα κειμένη, ἡ τελικὴ ἔκβασις τῆς πολιτικῆς κρίσεως.

***

Τὰ νέφη τῆς ἀμφιβολίας διέλυσεν ἡ ἀξιομνημόνευτος Διάλυσις τῆς ἑνδεκάτης Φεβρουαρίου· Ἔν τινι τῶν ἐφημερίδων τῆς ἐπιούσης ἀνεγινώσκομεν ὅτι ὁ κ. Τρικούπης τρέμων ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸ βῆμα, ὠχρὸς δὲ καὶ πελιδνὸς ἀνέγνω τὸ διάταγμα τῆς διαλύσεως· τοὐναντίον δ' ἐν ἑτέρῳ φύλλῳ εἴδομεν ἀναγραφόμενον ὅτι ὁ κ. Τρικούπης δι' ἅλματος κατέλαβε τὸ βῆμα καὶ ἐν προφανεῖ φαιδρότητι ἐξήγγειλλε τὸ πρᾶγμα. Δίχως ν' ἀνησυχήσωμεν διὰ τοιαύτας ἀντιφάσεις, τῶν ὁποίων ἡ ἐξακρίβωσις θὰ ἦτο δυσχερής, σημειοῦμεν μόνον τὴν καταπληκτικὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν ἐπροξένησε τὸ γεγονὸς ἐπὶ τῶν μὴ προσδοκώντων αὐτό. Οὐδέποτε διάλυσις ἐρρίφθη τοσοῦτον ἀποτόμως ἐν μέσῳ τοῦ κοινοβουλίου, γεννήσασα τόσην ὁρμὴν ἀγανακτήσεως ἐν τῇ ἀντιπολιτεύσει, τόσα σκιρτήματα θριάμβου παρὰ τοῖς φίλοις τοῦ ὑπουργείου. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ καὶ ἐκεῖνοι ὑποχωροῦσιν ἴσως πρὸ τοῦ ἀχαρίτος συναισθήματος, ὅπερ φυσικῷ τῷ λόγῳ κατέσχε τὴν καρδίαν πολλῶν κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς διαλύσεως ἐκλεγέντος βουλευτοῦ Τρικκάλων, ἅμα τῷ ἀκούσματι.

***

Ἡ ἄρτι διαλυθεῖσα Βουλὴ συνέστη κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1881. Ὀλίγον χρόνου διάστημα ὑπελείπετο ἔτι αὐτῇ, ὅπως συμπληρώσασα τὰ ὡρισμένα ἔτη, ἀποθάνῃ τὸν θάνατον τοῦ δικαίου. Ἀλλ' ἐπέπρωτο νὰ ἐκπνεύσῃ τόσον ἀπροσδοκήτως. Πᾶσαι αἱ προηγούμεναι ἀπὸ τοῦ 1865 ἐξεμέτρησαν τὸ ζῆν ἐν νεαρᾷ, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἡλικίᾳ. Ἐν μέσῳ τῶν ἀώρων ἢ αἰφνιδίων αὐτῶν θανάτων μόνη ἡ ἀπὸ τοῦ 1875—1879 ἀρτία βουλευτικὴ περίοδος ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν.

Εἰς μάτην, ἐπιθεωροῦντες τὰ τῆς παρούσης ἑβδομάδος καὶ ἀνασκαλεύοντες τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων, ζητοῦμεν νὰ ἀνακαλύψωμεν ἄξιον λόγου συμβάν, μὴ συνδεόμενον πρὸς τὴν πολιτικήν. Ἐν τούτοις ἐν μέσῳ τῶν διαδηλώσεων καὶ τῶν περιπετειῶν εὗρε καιρὸν νὰ τελεσθῇ ἐν τοῖς νεκροταφείοις ἡ ἑορτὴ τῶν νεκρῶν, ἡ χάριν τῶν ζώντων, καὶ μόνον αὐτῶν, τελουμένη. Ὁ χαρακτὴρ τῆς ἑορτῆς ταύτης θὰ ἦτο περισσότερον ἄκοσμος, ἐὰν ὁμοῦ μὲ τοὺς μεταβαίνοντας ἐκεῖ χάριν τερπνῆς ἀναψυχῆς, δὲν ὑπῆρχον καί τινες φιλοπενθεῖς, προσερχόμενοι ἐπὶ τοῦ τάφου προσφιλῶν νεκρῶν ἵνα προσφέρωσι τὸν φόρον τῶν ἀνθέων καὶ τῶν δακρύων. Εἴδομεν ἐν μέσῳ τοῦ φιλοπαίγμονος πλήθους ἀραιάς τινας σεβασμίας μορφὰς κεκλιμένας ἐν σιωπῇ καὶ συννοίᾳ πρὸ τῶν ἐπιταφίων σταυρῶν καὶ τῶν νεκρικῶν κιγκλίδων, καὶ εἰς τὰ ὦτα ἐκείνων ἐβόμβουν αἱ συνδιαλέξεις καὶ οἱ γέλωτες τῶν ἄλλων, οἵτινες περῶντες τοὺς διηγκώνιζον σκαιῶς, καὶ βλέμματα ἐνίοτε ἀναιδῶς προσηλούμενα ἐπ' αὐτῶν ἐσταμάτουν τὸ δάκρυ, τὸ ἕτοιμον νὰ ῥεύσῃ ἐκ τῶν ὀμμάτων των.

***

Τὸ ἐν τῷ Συλλόγῳ Παρνασσῷ ἀνάγνωσμα τοῦ κ. Πασπάτη ἀποτελεῖ μέρος μακρᾶς σειρᾶς μελετῶν «Περὶ Βυζαντινῶν ἀνακτόρων», τῶν ὁποίων ἡ ἀνάγνωσις ἤρξατο ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐν τῷ αὐτῷ Συλλόγῳ, καὶ ἐξακολουθήσει. Ἐν ταῖς μελέταις ταύταις ὁ ἡμέτερος σεβαστὸς Βυζαντιολόγος πειρᾶται νὰ διευκρινήσῃ πλεῖστα ὅσα σκοτεινὰ σημεῖα τοῦ μεγάλου ἐκείνου κόσμου δι' ἀκριβῶν καὶ πολυμόχθων ἐρευνῶν. Ἐν τῷ προχθεσινῷ ἀναγνώσματι τὸ θέμα ἦτο περὶ τοῦ ὁρισμοῦ τῆς θέσεως τοῦ Παλατίου τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ζήτημα ὅπερ οἱ Εὐρωπαῖοι ἐξερευνηταὶ καταλείπουσιν ἄλυτον ἢ σκοτεινόν, ἕνεκα τοῦ δυσχεροῦς αὐτοῦ. Τὸ ἀνάγνωσμα τοῦ κ. Πασπάτη ἐποικίλλετο καὶ δι' εἰκόνων πλείστων Βυζαντινῶν οἰκοδομημάτων ἐκ τῶν σωζομένων, ἅτινα ἀναφερόμενα ἐπεδεικνύοντο συνάμα εἰς τοὺς ἀκροατάς. Σκοτεινοὶ θόλοι, φοβεραὶ φυλακαί, ναοί, περίβολοι, ἐξ ὧν δύναται νὰ ἀρυσθῇ τὴν γονιμωτάτην καὶ καλλίστην ἔμπνευσιν ὁ μέλλων μυθιστοριογράφος τοῦ ἔθνους ἡμῶν.

Κ*.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Α. Σ. Π. Πειραιᾶ. Μετεβιβάσθη ἐγκαίρως εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον. Περὶ τῶν ἄλλων ἐλήφθη ἡ δέουσα φροντίς. — κ. Ἐλ. Σ*. *Βουστροφηδὸν* εἶνε σύστημα γραφῆς ἀρχαῖον, καθ' ὃ ἐγράφετο ἡ πρώτη σειρὰ ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά, ἡ δευτέρα ἐκ δεξιῶν πρὸς τὰ ἀριστερά, ἡ τρίτη τἀνάπαλιν καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τέλους. Ἡ λέξις φαίνεται σχηματισθεῖσα ἐκ δύο ἄλλων, *βοῦς-στρέφειν*, διὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ τρόπου τῆς γραφῆς πρὸς τὴν ἐργασίαν τοῦ ἀροτριῶντος τὴν γῆν, ὅστις κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὁδηγεῖ τοὺς βόας τοὺς σύροντας τὸ ἄροτρον πρὸς ἀνάσκαψιν τοῦ ἀγροῦ. — κ. Θ. Α. Δ. Ναύπλιον. Ἐνεγράφη καὶ ἤρξατο ἡ ἀποστολή. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Χ. Ι. Κ. Θεσσαλονίκην. Δύναται ταχυδρομικῶς νὰ γείνῃ ἡ ἀποστολή. Τὸ ἀντίτιμον ὅλων φρ. 84.—*Συνδρομητῇ*. Πρὸ πάντων τὸ παράδειγμα. Κατὰ δὲ τὸν Mantegazza, οὐ μόνον τὸ πρόσωπον ζῶντος ἀνθρώπου δύναται νὰ διεγείρῃ ἐν ἡμῖν μεγάλην ἔφεσιν πρὸς μίμησιν, ἀλλὰ καὶ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ ὅταν εἶνε ζωηρὰ καὶ οἱονεὶ λαλοῦσα. Ὁ μέγας Φρειδερῖκος εἶχε πάντοτε ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του μίαν προτομὴν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, ἥτις ἐνεποίει βαθεῖαν ἐντύπωσιν ἐκ τοῦ διαλάμποντος ἐπ' αὐτῆς πνεύματος. Ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας ἔλεγεν ὅτι ὁ Καῖσαρ ἐκεῖνος τῷ ἐνέπνεε μεγάλα πράγματα. — κ. Ι. Ν. Εὔκολον μὲν νὰ τὸ λέγῃ τις· ζήτημα ὅμως εἶνε πόσοι θὰ τὸ πιστεύσουν. — *Φιλοσκώμμονι*. Ἐν τούτοις ἄλλοι θεωροῦσι τὴν μεγάλην ῥῖνα ὡς τεκμήριον ἐκτάκτου εὐφυΐας καὶ συνέσεως καὶ ἀναφέρουσιν ὡς παραδείγματα ἐπισήμους ἄνδρας ἀρχαίους καὶ νεωτέρους, ὡς τὸν Ὅμηρον, Νουμᾶν Πομπίλιον, τὸν Σόλωνα, Λυκοῦργον, τὸν Τίτον Λίβιον, Ὀβίδιον, Καμόενς καὶ ἄλλους πολλοὺς ὀνομαστοὺς διὰ τὰς μεγάλας αὐτῶν ῥῖνας.—κ. Α. Μ. Ὀδησσόν. Ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς ἅπαντα τὰ ζητηθέντα.—κ. Σ. Κ. Μεσολόγγιον. Ἐνεγράφησαν. Οἱ 18 τόμοι ἀποστέλλονται διὰ τοῦ ὑποδειχθέντος ἐπιβάτου· τὰς ἀποδείξεις σᾶς ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς. — *Ἴωνι*. Σμύρνην. Τὰ μὲν δύο πρῶτα (Les nuits Espagnoles καὶ Indiana) δὲν μετεφράσθησαν, καθ' ὅσον γνωρίζομεν. «Les mille et un fantômes» τοῦ Δουμᾶ εἶνε ὅλα μεταπεφρασμένα, πλὴν τοῦ «Le lièvre de mon père». —Καν Σ. Α. Θ. Πάτρας, καὶ κκ. Δ. Γ. Βόνιτσαν, Ι. Κ. Μασσαλίαν, Σ. Δ. Μῆλον, Α. Θ. Κέρκυραν, Ε. Τ. καὶ Ν. Δ. Δ. Σμύρνην, Ἀδελ. Μπ. Πάτρας, Κ. Ι. Ν. Χαλκίδα καὶ Θ. Π. Βιέννην. Ἐλήφθησαν. — *Κολυβριῷ*. Ἀκατάλληλον

ἀτυχῶς. Περὶ τοῦ ἄλλου δὲν δυνάμεθα ν' ἀποφανθῶμεν πρὶν ἢ τὸ ἴδωμεν.—*Παλαιῷ φίλῳ*. Καὶ ἀλλαχοῦ ὅμως οὐδεμία ἀπαιτεῖται. Κατὰ τὸν Claretie, ἡ δημοσιογραφία εἶνε ἀδιάσκοτον πεδίον, εἰς ὃ ἕκαστος δύναται κατὰ τὸ δοκοῦν νὰ εἰσέλθῃ. Ἀνάγκη ἐξετάσεων διὰ νὰ γείνῃ τις δικηγόρος, διπλώματος, ἵνα μετέλθῃ τὸν ἰατρόν, ἀλλὰ πρὸς ἐξάσκησιν τῆς ἠθικῆς ταύτης ἰατρικῆς, ἥτις καλεῖται δημοσιογραφία, οὐδενὸς διπλώματος εἶνε ἀνάγκη. Ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος τυχὼν περιβάλλεται τὸ ἱερὸν ἀξίωμα ἄνευ τῆς δεούσης πρὸς τοῦτο προπαρασκευῆς ἢ ἱκανότητος. Ὁ δημοσιογράφος δημιουργεῖ καὶ καταλύει τὰς ὑπολήψεις, τὰς ἐπιτυχίας, τὰς δόξας. Εὐνόητον λοιπὸν διατὶ μὲ τόσην ὄρεξιν ἀποδύονται εἰς τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο, ὅπερ δὲν εἶνε ἀληθῶς ἐπίπονον εἰ μὴ εἰς τοὺς ἀξίως καὶ εὐσυνειδήτως ἀσκοῦντας αὐτό. Καὶ ἰδοὺ διατὶ οἱ ἐν παντὶ ἐπαγγέλματι ἀποτυγχάνοντες, οἱ ἄνευ ἕδρας καθηγηταί, οἱ ἄνευ δικῶν δικηγόροι, ῥίπτονται εἰς τὴν δημοσιογραφίαν, χωρὶς νὰ ὑπολογίσωμεν τόσους ἄλλους, οἵτινες ἐξευτελίζουσιν αὐτήν.— κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.—κ. Οἰ. Κωνσταντινούπολιν. Περὶ τοῦ ἐθίμου τῶν ἀπόκρεων καὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ὡς καὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Κουλούμων ἐκτενεῖς πληροφορίας εὑρίσκετε ἐν Α' τόμῳ τῆς «Ἑστίας», σελ. 91, καὶ ἐν τῇ Ἱστορίᾳ τοῦ Βυζαντινοῦ θεάτρου τοῦ ἡμετέρου Κωνστ. Σάθα. Περὶ τῶν ἄλλων προσεχῶς. — κ. Κ. Ζ. Ἰσμαήλιον. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον λαμβάνετε ταχυδρομικῶς.— κκ. Ν. Ν. Ταυρίδα, Π. Ν. Τσεκάτε, Αἰδέσ. ἀρχ. Γ. Γ. Βουδαπέστην, Σ. Δ. Μῆλον, Δ. Γ. Βόνιτσαν, Στ. Αὐ. Κωνσταντινούπολιν, καὶ Α. Γ. Ἀργοστόλιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— *Ἀναγνώστῃ τῆς «Ἑστίας»*. Ταυρίδα. Τοῦ μὲν «Βέρτερ» ὑπάρχουσι δύο μεταφράσεις, τοῦ δὲ «Ἑρμάνου καὶ Δωροθέας» μία ἐν πεζῷ λόγῳ δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ *Παρθενῶνι*. Τῶν «Ληστῶν» ἔχουσι δημοσιευθῆ μόνον μιμήσεις τινὲς καὶ παραμορφώσεις. —κ. Ν. Π. Βουκουρέστιον. Ἐνεγράφη καὶ ὁ Ν. Σ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—κ. Λ. Σ. Βάρναν. Βεβαίως ἀφῃρέθη ἐκ τοῦ ταχυδρομείου. Ἀπεστάλη ἄλλο ἀντίτυπον εἰς ἀναπλήρωσιν. —*Φιλοδήμῳ*. Πάντοτε οἱ μεγάλοι πωλοῦσι τὴν συναναστροφὴν αὐτῶν εἰς τὴν ματαιότητα τῶν μικρῶν. — κ. Χ. Ρ. Κέρκυραν. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστάλη, ἐνεγράψαμεν δὲ τὸν κ. Π. Α. Δ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀπαντῶμεν καὶ ταχυδρομικῶς.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Ἀφοσιοῦμαι, ἀγρυπνῶ, κραυγάζω.
Ἂν ξένον τράχηλον δεχθῶ, βαστάζω.

2

Κυβόλεξον πρὸς συμπλήρωσιν

```
        Π
        Η
        Γ
Π   Η   Γ   Α   Σ   Ο   Σ
        Σ
        Ο
        Σ
```

3

Σύμβολον εἶμαι ἀθανασίας
Σύμβολον κάλλους
Ζωὴ δι' ὅλους, θεὸς δι' ἄλλους.
Ἂν αἴφνης μείνω χωρὶς καρδίας
Ἀπὸ τιτᾶνος
θὰ γείνω νάνος,
Ὅν εἶδεν ὅμως ἄλλος αἰὼν
νὰ βασανίζῃ ἕνα θεόν.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Βρώμη—Ρώμη

2

υἱὸς — ἰὸς

3

Τύφος — Τάφος

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

15 Φεβρουαρίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως			Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 120,000,000	τῶν 5 %	Φρ. χρ.	351.—
» 60,000,000	τῶν 6 »	» »	420.
» 26,000,000	τῶν 6 »	» »	400.—
» 25,000,000	τῶν 9 »	» »	264.—
» 25,000,000	τῶν 8 »	» »	260.—
» 10,000,000	τῶν 6 »	» »	200.—
» 4,000,000	τῶν 8 »	» »	253.50
» 6,000,000	τῶν 6 »	Δρ. παλ.	92.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.			353.50

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3950.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα ... Φρ.	168.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	97.50
Ἀσφαλ. Ἑταιρία «Ἀρχάγγελος» »	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου ... »	62.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. »	405.—
Ἑταιρία Φωταερίου .... Δρ.	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον .... Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων .... »	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας ..... »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ	—Τραπεζικὸν 3μην.	25.45
»	» Ὄψεως	25.70
ΓΑΛΛΙΑΣ	—Ἐθνικῆς Τραπέζης 3μην.	1.01
»	Τραπεζικὸν 3μην.	1 1/4

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	20.14
Λίρα στερλίνα	
Λίρα ὀθωμανικὴ	23.05

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 996.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 426. — 24 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1885. — ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ· Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 478

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

83η ΕΠΕΤΗΡΙΣ ΤΟΥ ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΚΩ

Ἐπὶ τῇ 83ῃ ἐπετηρίδι τῆς γεννήσεως τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, τὴν ὁποίαν ἡ Γαλλία ἑώρτασε πάλιν μετ' ἀπαραμίλλου ἐνθουσιασμοῦ, ἡ παρισινὴ ἐφημερὶς *Ζιλβλὰς* ἐξέδωκεν ἴδιον φύλλον, περιέχον αὐτόγραφα πρὸς τιμὴν τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ συλλεγέντα ἐξ ἐπισήμων ἀνδρῶν, βασιλέων, πολιτικῶν, φιλολόγων, ποιητῶν, δημοσιογράφων, καλλιτεχνῶν, στρατιωτικῶν, πάσης ἐθνικότητος. Ἐν τοῖς πλείστοις τούτων ἐκφέρονται συντόμως ὡραῖαι σκέψεις, ἐν αἷς ἐκδηλοῦται ὁ πρὸς τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ Οὐγκὼ ἀπεριόριστος θαυμασμός, εἰς γλώσσας παντοίας, μὴ ἐξαιρουμένης οὐδὲ τῆς ἰαπωνικῆς καὶ τῆς περσικῆς. Ἐν μέσῳ τῆς πρώτης σελίδος παρίσταται ἐν εἰκόνι ἡ ἀποθέωσις τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ ἐν μέσῳ χορείας Μουσῶν καὶ νυμφῶν, δαφνῶν, ἀκτίνων καὶ λιβανωτοῦ. Τὰ ἀποσταλέντα αὐτόγραφα ὑπερβαίνουσι τὴν ἑκατοντάδα. Συναντῶνται ἐν αὐτοῖς ἐν κοινῇ λατρείᾳ ἄνθρωποι διαφόρων πολιτικῶν ἀποχρώσεων καὶ φιλολογικῶν σχολῶν. Ἡ βασίλισσα τῆς Ρουμανίας, ὁ ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν τῆς Γαλλίας, ὁ Ρενάν, ὁ Βερτελώ, ὁ Paul Bert, ὁ Καρώ, ὁ Ζολά, ὁ Δωδέ, ὁ Ἰούλιος Σίμων, ὁ Ἀλῆ βέης τῆς Τύνιδος, ὁ Καστελάρ, ὁ Ἐμμανουὴλ Γονζαλές, ἡ Ἰουλιέτα Λαμπέρ, ὁ Κοππέ, ὁ Leconte de Lisle, ὁ Μασσενέ, καὶ ἄλλοι, τῶν ὁποίων δὲν δυνάμεθα νὰ καταγράψωμεν ὧδε τὰ ὀνόματα. Τὰ διάφορα αὐτόγραφα ἀποτελοῦνται ἐξ ἐπιγραμμάτων ἐμμέτρων ἢ πεζῶν, ἐκ παντοίων ρητῶν, ἐπιστολῶν, καὶ μουσικῶν ὕμνων. Ἐξ Ἑλλάδος ἐπέστειλεν ὁ πρωθυπουργὸς κ. Τρικούπης τὰ ἑξῆς: «Ἐπὶ τῇ ἀμφιετηρίδι τοῦ ποιητοῦ προσέρχομαι εἰς τὴν ἀχανῆ χορείαν τῶν εὐχετῶν τελῶν φόρον θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης Ἕλληνος». Καὶ ὁ συντάκτης τῆς *Νέας Ἐφημερίδος* κ. Ιω. Καμπούρογλος τὸ ἑξῆς δίστιχον:

Δὲν ξεχνᾷ ἡ Ἑλλὰς ἐκεῖνον ποῦ μὲ φλόγα τοῦ Κανάρη
Ἔψαλε τῆς 'λευθεριᾶς της τὴν ἀγρία πρώτη χάρι.

Ἐπίσης ἑλληνιστὶ ἐπέγραψεν ὁ γνωστὸς φιλέλλην συγγραφεὺς Henri Houssaye τὰ ὡραῖα ταῦτα: «Ὁ χορὸς τῶν ποιητῶν ἦλθεν εἰς τὴν γέννησίν σου. Ὁ Ὅμηρος σὲ ὠνόμασεν υἱόν του, ὁ Αἰσχύλος καὶ ὁ Πίνδαρος εἶπον: «ἀδελφέ μου!» Πρῶτον πάντων ὑπάρχει τεθειμένον τὸ ρητὸν τοῦ Ρενάν: «Onorate l'altissimo poeta!» Τὸ τῆς βασιλίσσης τῆς Ρουμανίας ἔχει οὕτω. «Μόνον αἱ ὑψηλαὶ χιονοσκέπαστοι κορυφαὶ ἐξακοντίζουσι φλόγας ἐν ὥρᾳ τῆς δύσεως.». Ἄξιον ἰδίας σημειώσεως κρίνομεν τὸ τοῦ μυθιστοριογράφου Ὠνέ: «Οὔτε διὰ πεζῶν οὔτε διὰ στίχων πανηγυρίζεται ὁ ποιητής· γράψατε μόνον ἐπὶ λευκοῦ χάρτου *Βίκτωρ Οὐγκώ*. Τὸ ὄνομά του ἐκφράζει τὰ πάντα».

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν ταῖς ἐσχάτως ὑπὸ τῆς ἐνταῦθα γαλλικῆς Σχολῆς γενομέναις ἀνασκαφαῖς ἐν Ἐλατείᾳ ἀνεκαλύφθη ἐν τοῖς ἐρειπίοις τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας μεγάλη πλὰξ φαιοῦ λευκοφλέβου μαρμάρου, ἔχουσα μῆκος μὲν μ. 2,33, πλάτος 0,64 καὶ ὕψος 0,33. Ἐπὶ μιᾶς τῶν πλαγίων πλευρῶν τῆς πλακὸς ταύτης εἶνε κεχαραγμένη ἡ ἑπομένη ἐπιγραφὴ διὰ γραμμάτων τῶν βυζαντιακῶν χρόνων:

« + Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας ὅπου τὸ ὕδωρ οἶνον ἐποίησεν ὁ Κ(ύριος) ἡμῶν Ἰ(ησοῦς) Χ(ριστό)ς + ».

Ὁ ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ «Δελτίου τῆς ἑλληνικῆς ἀλληλογραφίας» ἐκδοὺς τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην κ. Ch. Diehl παραδέχεται ὅτι ὁ λίθος εἶνε αὐτὸς ἐκεῖνος, ἐφ' οὗ ἐκάθησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τοῖς γάμοις ἐν Κανᾷ· τὴν γνώμην ταύτην ἐνισχύει βεβαίως ἡ γαλλικὴ μετάφρασις τῆς ἐπιγραφῆς· «c' est ici la fameuse pierre κτλ»· ἀλλ' ἡ μετάφρασις αὕτη δὲν εἶνε ἀκριβής, διότι ὁ χαράξας τὴν ἐπιγραφὴν ἤθελεν ἁπλούστατα νὰ εἴπῃ: «ὁ λίθος οὗτος ἐστὶν κτλ.» τοῦ ἄρθρου μὴ ἔχοντος τὴν ἀποδιδομένην αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἐκδότου δύναμιν. Ἔκ τινος χαράγματος ὅμως, ἀναγινωσκομένου εὐχερῶς διὰ μικροσκοπίου ἐπὶ μιᾶς πλευρᾶς τῆς πλακός, ἡ γνώμη τοῦ ἐκδότου ἀποδείκνυται πιθανωτάτη. Τὸ χάραγμα, ἔχον οὕτω· «[+ Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ πατρὸς] καὶ τῆς μητρός μου Ἀντωνίνου + » συνδυάζει ὁ ἐκδότης εὐφυῶς τοῖς ἀναφερομένοις ὑπὸ Ἀντωνίνου τοῦ ἐκ Πλακεντίας, προσκυνητοῦ μεταβάντος εἰς Παλαιστίνην περὶ τὰ τέλη τῆς ϛ' ἑκατονταετηρίδος, ὃν ταυτίζει τῷ Ἀντωνίνῳ τοῦ χαράγματος. Οὗτος ἀναφέρει ὅτι ἐν Κανᾷ, ὅπου τὸ θαῦμα ἐποίησεν ὁ Κύριος, κατεκλίθη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ *ἀκκουβίτου* (κλίνη πρὸς τράπεζαν) ἐφ' οὗ καὶ ἐκεῖνος, καὶ ἀνέγραψεν ἐπ' αὐτοῦ τὰ τῶν γονέων ὀνόματα. Ὅθεν ὁ ἐν Ἐλατείᾳ εὑρεθεὶς λίθος δύναται νὰ καταλεχθῇ εἰς τὰ παντοειδῆ ἅγια λείψανα, ἃ ἐκομίζοντο ἐκ Παλαιστίνης κατὰ τοὺς βυζαντιακοὺς χρόνους.

— Ἐν τῇ Ἐθνικῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Φλωρεντίας κατετάχθησαν πάντα τὰ χειρόγραφα τοῦ Οὔγου Φοσκόλου. Προσεχῶς δ' ἐκδοθήσεται λεπτομερὴς τούτων κατάλογος, περιέχων καὶ ἀποσπάσματα τῶν περιεργοτέρων καὶ σπουδαιοτέρων ἀνεκδότων ἔργων τοῦ Ζακυνθίου ποιητοῦ. Ὁ κατάλογος θ' ἀποτελῇ ἅμα συμπληρωτικὸν τόμον τῆς ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν Le Monnier δωδεκατόμου ἐκδόσεως τῶν ἁπάντων αὐτοῦ.

— Ἐν τῷ *Ἀθηναίῳ* τοῦ Λονδίνου ὁ J. Theodore Bent, ὁ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ποιήσας ἀνασκαφὰς ἐν Ἀντιπάρῳ καὶ εἰς τὴν πατρίδα του ἀποκομίσας καὶ πωλήσας τὰ εὑρήματα, ἐδημοσίευσε σημειώσεις περὶ τῶν δοξασιῶν καὶ τῶν ἐθίμων τῶν κατοίκων τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου. Ἡ μακροτέρα τῶν σημειώσεων τούτων διαλαμβάνει περὶ Ἡλίου, εἶνε δὲ ἁπλῆ περίληψις τῆς πραγματείας τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου περὶ τοῦ Ἡλίου κατὰ τοὺς δημώδεις μύθους, ἐξ ἧς δὲν παρελείφθησαν οὐδ' αἱ ἄγνωστοι τοῖς νησιώταις δοξασίαι. Ὁ εὐσυνείδητος Ἄγγλος, ὅστις ὡς πόρισμα ἰδίων ἐρευνῶν παρουσιάζει τὰς σημειώσεις ταύτας, προστίθησι καί τινας ἄλλας παρατηρήσεις, ὧν οὐδεὶς βεβαίως θὰ διαμφισβητήσῃ αὐτῷ τὴν πατρότητα, ἀνευρίσκων ἐν τῷ *ἀργαλειῷ* τῶν νησιωτῶν τὸ ὁμηρικὸν ἐπίθετον *ἀργαλέον*, ἐν τῷ ἐπιθέτῳ *οὖλος* (= ὅλος) τὸν *οὖλον* ἢ *ἴουλον* καὶ ἐν τῷ *καλαμαρίῳ* τῶν μαθητῶν τὸν νάρθηκα, δι' οὗ ὁ Προμηθεὺς ἐδωροφόρησε τὸ πῦρ τοῖς ἀνθρώποις.

— Ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις συνέστησε πολυμελῆ ἐπιτροπείαν πρὸς ἀρχαιολογικὴν ἔρευναν τῆς Τύνιδος, ἀναθεῖσα αὐτῇ καὶ τὴν ἐποπτείαν τῶν σωζομένων ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ ἀρχαίων μνημείων. Πρόεδρος τῆς ἐπιτροπείας διωρίσθη ὁ Ἐρνέστος Ρενάν.

— Τὸ Βέλγιον παρασκευάζεται ἵνα ἑορτάσῃ τὴν πεντηκοστὴν ἐπετηρίδα τῆς ἐν τῇ χώρᾳ εἰσαγωγῆς τῶν σιδηροδρόμων. Μεταξὺ τῶν ὑπὸ τοῦ προγράμματος ὁριζομένων περιλαμβάνονται διεθνὲς σιδηροδρομικὸν συνέδριον, μέλλον νὰ συνέλθῃ ἐν Βρυξέλλαις, σειρὰ ἐκδρομῶν, καί, τὸ πάντων ἀξιολογώτερον, ἱστορικὴ πομπή, δι' ἧς θέλουσιν ἐπιδειχθῇ εἰς τοὺς κατοίκους τῶν Βρυξελλῶν τὰ διάφορα μέσα τῆς συγκοινωνίας ἀπὸ καταβολῆς κόσμου μέχρις ἡμῶν.

— Κατὰ τὸν προσεχῆ αἰῶνα θέλει τελεσθῇ ἐν Ρωσσίᾳ διαγωνισμός, ὅμοιος τοῦ ὁποίου οὐδέποτε ἐτελέσθη. Εἷς τῶν

εὐνοουμένων ὑπουργῶν τοῦ κατὰ τὸ 1825 ἀποθανόντος αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Α' ἐκληροδότησε ποσὸν 50,000 ρουβλίων, ἵνα, κατὰ τὴν ἑκατονταετηρίδα τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἤτοι τῷ 1925, ἀπονεμηθῇ μετὰ τῶν τόκων του εἰς τὸν συγγραφέα τοῦ ἀρίστου ἔργου περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς βασιλείας Ἀλεξάνδρου τοῦ Α'. Τὰ ὑποβληθησόμενα ἔργα θέλει κρίνει ἡ Ἀκαδημία τῆς Πετρουπόλεως, ἡ ἀξία δὲ τοῦ βραβείου ὑπολογίζεται ὅτι θέλει ὑπερβῇ τὰ 5,000,000 δραχμῶν.

— Ἐνδιαφέρουσαί τινες ἀνακαλύψεις ἐγένοντο ἐν Βιέννῃ, ἀναδιφωμένης τῆς πολυτίμου συλλογῆς παπύρων τοῦ ἀρχιδουκὸς Regnier. Ἀνευρέθησαν ἐν αὐτοῖς πλεῖστα τεμάχια, ἀποδιδόμενα εἰς τὸν Ἀριστοτέλη, εἰς τὸν Μάρκον Αὐρήλιον, Ἀλέξανδρον Σεβῆρον, καὶ Φίλιππον τὸν Ἄραβα, καί τινα ἀρχαιότατα λατινικὰ χειρόγραφα. Ὡσαύτως ἐκ τῆς μελέτης τινῶν ἐκ τῶν παπύρων ἐγένετο δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ τέως ἀμφισβητουμένη χρονολογία, καθ' ἣν ἤρξατο ἡ βασιλεία τοῦ αὐτοκράτορος Μαξιμίνου.

— Εἶνε γνωστὸν πόσον στοιχίζουσιν οἱ ἐν πολέμῳ ἀνταποκριταὶ εὐρωπαϊκῶν τινων μεγάλων ἐφημερίδων. Τελευταῖον ὁ O'Kelly, ὁ ἀνταποκριτὴς τῶν «Ἡμερησίων Νέων» ἐν Αἰγύπτῳ παρέλαβε παρὰ τῆς διευθύνσεως τῆς εἰρημένης ἐφημερίδος 150,000 φράγκων. Ἐν Αἰγύπτῳ ἐδαπάνησεν ἄλλα τόσα, κατὰ δὲ τοὺς λογαριασμούς του ἡ εἰρημένη ἐφημερὶς χρεωστεῖ ἔτι εἰς τὴν χήραν αὐτοῦ, φονευθέντος, ἑτέρας 150,000. Ἐπίσης δὲν θὰ στοιχίσῃ ὀλιγώτερον εἰς τὴν «Σημαίαν» ὁ θάνατος τοῦ Herbert καὶ τοῦ Cameron. Κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν δὲ πόλεμον ὁ ἀνταποκριτὴς τοῦ Χρόνου Ῥοῦσσελ ἔλαβεν 100,000 φράγκα, ἐὰν δὲ ἀπέθνησκεν ἕνεκα τοῦ πολέμου, ἡ χήρα του θὰ ἐλάμβανε πεντήκοντα ἔτι χιλιάδας.

— Ὅσον οὔπω ἐκδίδεται ἐν Oldenburg τόμος περιέχων τὴν περὶ «Φαύστου» φιλολογίαν ἀπὸ τῆς 16 ἑκατονταετηρίδος μέχρι τοῦ 1884, ὑπὸ Καρόλου Engel. Ὁ τόμος συνίσταται ἐκ 50 τυπογρ. φύλλων καὶ περιλαμβάνει 2,800 συγγράμματα μόνον περὶ «Φαύστου» πραγματευόμενα.

— Τὸ μυθιστόρημα, ὅπερ γράφει τανῦν ὁ Ἀλφόνσος Δωδέ, ἠγοράσθη παρὰ ἀμερικανοῦ τινος ἐκδότου ἀντὶ 160,000 φράγκων, θέλει δὲ ἐκδοθῇ συγχρόνως εἰς ὅλας τὰς γλώσσας μεταπεφρασμένον. Ἥρως τοῦ μυθιστορήματος εἶνε Ἑλβετός τις Tartarin, οἰηματίας τις καὶ φαντασιώδης *παλαύρας*.

— Ἡ κατὰ τὴν 3 Μαΐου ὁρισθεῖσα ἔναρξις τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως ἐν Ἀμβέρσῃ πιθανῶς θέλει ἀναβληθῇ, καθόσον δὲν ὑπάρχει πλέον χῶρος ἐν τῷ οἰκοδομήματι διὰ τοὺς βραδύτερον προσελθόντας ἐκθέτας, ἕνεκα τούτου δὲ ὁ χῶρος τῆς ἐκθέσεως θέλει αὐξηθῇ κατὰ 20,000 τετρ. μέτρα. Τὸ κέντρον τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος ἐπερατώθη, ἐκαλύφθη δὲ δι' αὐτοῦ καὶ τῶν διαφόρων πλαγίων τμημάτων ἐπιφάνεια 76,000 τετρ. μέτρων. Εἰς τὴν ἔκθεσιν ταύτην μέχρι τοῦδε ἔλαβον μέρος τὸ Βέλγιον, ὅπερ κατέλαβεν ἔκτασιν 25,000 τετρ. μέτρ. ἡ Γαλλία 20,000, ἡ Γερμανία 6,500, ἡ Ἰταλία 4,000, ἡ μεγάλη Βρετανία 3,600, ἡ Αὐστροουγγαρία 3,000, αἱ Ἡνωμέναι πολιτεῖαι, ἡ Ῥωσσία καὶ αἱ Κάτω Χῶραι ἀνὰ 2,000, ἡ Σουηδία καὶ ἡ Νορβηγία 1,300, ὁ Καναδᾶς 1,200, τὸ Λουξεμβοῦργον 600, ἡ Ἱσπανία καὶ Ἑλβετία ἀνὰ 500, ἡ Βραζιλία καὶ αἱ δημοκρατίαι τῆς νοτίου Ἀμερικῆς ἀνὰ 230, τὸ Χαϊτὶ καὶ ἡ Τουρκία ἀνὰ 150, ἡ Πορτογαλία καὶ τὸ Μονακὸ ἀνὰ 100, ἡ δὲ Σερβία 60 τετρ. μέτρα.

— Οἱ ἐξοχώτεροι τῶν συγγραφέων ἐν Γαλλίᾳ σκοποῦσι τὴν ἔκδοσιν συγγράμματος πρὸς συνδρομὴν τῆς πασχούσης ἐξ ἐνδείας τάξεως τῶν ἐργατῶν. Τὸ ἔργον θὰ φέρῃ τὸν τίτλον «Τὸ βιβλίον τῶν πτωχῶν», καὶ θέλει στοιχίζει 100 φράγκων ἕκαστον ἀντίτυπον. Πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου διωρίσθησαν τρεῖς ἐπιτροπαί· τούτων ἡ μὲν θέλει φροντίσει περὶ τῆς φιλολογικῆς, ἡ δὲ περὶ τῆς καλλιτεχνικῆς, ἡ δὲ τρίτη περὶ τῆς τυπογραφικῆς διακοσμήσεως.

—Τὴν προσοχὴν τοῦ κοινοῦ ἐν Παρισίοις ἐπισπᾷ ποιήτριά τις δημοσιεύσασα νεωστὶ νέον τόμον ποιημάτων της. Ἡ ποιήτρια αὕτη ἀνήκουσα εἰς τὴν ὑπηρετικὴν τοῦ λαοῦ τάξιν ὀνομάζεται Rosa Harel, εἶνε δὲ ὄντως φαινόμενον παράδοξον. Ἐν ἔτει 1864 ἐξέδοτο τόμον ποιημάτων ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «ὁ κορυδαλὸς τῶν ἀγρῶν», ἐπαινεθέντα διὰ τὴν τρυφερότητα τοῦ αἰσθήματος καὶ τῶν περιγραφῶν καὶ τὴν βαθύνοιαν τῶν σκέψεων. Ὁ νέος τόμος ἐπαινεῖται πολὺ περισσότερον. Τόσῳ δὲ μᾶλλον ἀξιοπερίεργος εἶνε ἡ ποιητικὴ ἀξία τῆς Rosa Harel, καθόσον εἶνε γνωστὸν ὅτι αὕτη οὐδὲν ἕτερον ἐδιδάχθη ἢ τὰ κοινὰ γράμματα ἔν τινι σχολείῳ καλογραιῶν ἐν τῷ χωρίῳ της. Ἡ ποιήτρια αὕτη εἶνε πτωχή, ζῇ διὰ τῆς ἐργασίας τῶν χειρῶν της καὶ τρέφει καὶ τὴν μητέρα της ἄγουσαν ἤδη τὸ 84 ἔτος τῆς ἡλικίας της. Ὅπως δὲ ὑποστηρίξῃ τὴν μητέρα της ἔμεινεν ἄγαμος μέχρι τοῦδε, πρὸ 40 δὲ ἐτῶν ὑπηρετεῖ ὁτὲ μὲν ὡς ὑπηρέτρια ὁτὲ δὲ ὡς μαγείρισσα πρὶν μὲν ἐν τοῖς χωρίοις, νῦν δὲ ἐν τῇ πόλει Lisieux.

Ἐξεδόθη ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει ἡ ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ *Παρνασσοῦ* δημοσιευθεῖσα μετάφρασις τοῦ δράματος τοῦ Βίκτορος Οὐγκὼ «Ὁ Βασιλεὺς διασκεδάζει» ὑπὸ τοῦ κ. Εὐγενίου Γ. Ζαλοκώστα. Τὸ ἔργον δὲν ἦτο εὐχερές, προκειμένου περὶ ἐξελληνίσεως ποιήματος τοῦ Οὐγκώ, οὗτινος γνωστὸν εἶνε τὸ ὑψηλὸν καὶ πολλαχοῦ δύσληπτον ἰδίωμα, καὶ ἡ ἀριστοτεχνικὴ κατασκευὴ τοῦ στίχου. Ἀλλ' ὁ κ. Ζαλοκώστας ὑπερεπήδησεν ἐν πολλοῖς τὰς δυσχερείας, ἐν εὐσυνειδήτῳ ἐργασίᾳ ἀποδοὺς πιστῶς εἰς τριμέτρους ἰάμβους τὰς ἐννοίας τοῦ πρωτοτύπου, ἐν γλώσσῃ ὡς οἷόν τε συμφώνῳ πρὸς τὰ ἑκάστοτε ἐκδηλούμενα αἰσθήματα ὑπὸ τῶν δρώντων προσώπων.

— Ἐξ ὑποσημειώσεως τοῦ ἐκδοθέντος πανηγυρικοῦ λόγου εἰς τὸν νεομάρτυρα Γεώργιον τῇ 17 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Τσιγαρᾶ μανθάνομεν ὅτι ὁ ἐν Ἰωαννίνοις ἰατρὸς κ. Ι. Λαμπρίδης ἀνεῦρε χειρόγραφον, ὅπερ προτίθεται νὰ δημοσιεύσῃ, περιέχον αὐτοβιογραφίαν περίεργον τοῦ Θεοδώρου Παπᾶ Θωμᾶ, μαθητοῦ τοῦ Μπαλάνου, ἐν ᾗ μνημονεύονται διάφοροι ἄγνωστοι τέως λεπτομέρειαι τῶν περιπετειῶν τῆς ἱστορίας τῆς Ἠπείρου, ἐν αἷς περιγράφεται λεπτομερῶς, καὶ ὁρίζεται ἀκριβῶς ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἐτελέσθη τὸ συγκινητικὸν καὶ ἡρωϊκὸν γεγονὸς τῶν ἡρωίδων Σουλιωτισσῶν, αἵτινες μετὰ τὴν καταστροφὴν τοῦ Σουλίου κατεκρημνίσθησαν αὐτοθελῶς ἐξ ὑψηλοῦ κρημνοῦ τοῦ Ζαλόγγου, ἵνα μὴ περιπέσωσιν εἰς αἰχμαλωσίαν.

— Ὡς γνωστόν, ἐν Κορσικῇ ὑπάρχει ἑλληνικὴ ἀποικία πρὸ αἰώνων ἐκεῖ ἐγκατασταθεῖσα. Ὑπὲρ συστάσεως ἑλληνικοῦ σχολείου ἐν τῇ κοινότητι ταύτῃ ὥρισεν ὁ ἐν Μονακῷ διαμένων μεγάτιμος ὁμογενὴς Χρηστάκης Ζωγράφος τρισχίλια φράγκα ἐτησίως.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

22 Φεβρουαρίου, Παρασκευή.

Τὸν ἐκ τῆς διαλύσεως τῆς Βουλῆς ἐπακολουθήσαντα σάλον διεδέχθη ἤδη ἡ μέριμνα περὶ τῶν προσεχῶν ἐκλογῶν. Αἱ συζητήσεις περὶ ὑπουργικῶν καὶ μὴ ὑπουργικῶν ὑποψηφίων, περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ψηφοφορίας, θερμῶς ἐκδηλοῦνται ἀπὸ τοῦδε, καὶ προρρήσεις ἐκφέρονται, καὶ στοιχήματα συνάπτονται. Νυχθημερὸν ἐργάζονται οἱ ἐνδιαφερόμενοι εἰς συνδυασμῶν καταρτισμούς, ἐξομαλύνσεις περιπλοκῶν, καὶ θεραπείας ἀναγκῶν. Νέοι πρὸς τούτοις παλαισταί, μεταξὺ τῶν ὁποίων καί τινες ἐξέχοντες παρὰ τῇ ἡμετέρᾳ κοινωνίᾳ, ἐμφανίζονται μετὰ τῶν παλαιῶν καὶ γνωστῶν εἰς τὴν ἐκλογικὴν παλαίστραν, συρόμενοι ὑπὸ τῆς φορᾶς τῶν πραγμάτων. Ἕκαστος σπεύδει νὰ καταλάβῃ τὴν οἰκείαν αὐτῷ θέσιν πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ ἀγῶνος. Αἱ χριστιανικαὶ ἀγαλλιάσεις τοῦ ἀναμενομένου Πάσχα δὲν θέλουσιν εἰσδύσει εἰς πολλῶν τὰς καρδίας, πεπληρωμένας ὑπὸ τῆς ἀγωνίας τῶν πολιτικῶν παθῶν·—καὶ ὁ Ἀπρίλιος εἰς μάτην θὰ διαχέῃ τὴν δρόσον καὶ τὸ θάλλος του· θὰ βλέπῃ μόνον πυρετώδεις συνωθήσεις ἐκλογέων καὶ παρατάξεις καλπῶν.

*
* *

Τὴν πρωΐαν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς πρὸ τοῦ καταστήματος καὶ ἐντὸς τῶν διαδρόμων τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἐπανελαμβάνετο ἡ κατὰ τριμηνίαν περιοδικῶς ἀνανεουμένη συνάθροισις καὶ συγκίνησις, ἡ ἐκ τῆς ἐκκυβεύσεως τῶν ὁμολογιῶν τοῦ λαχειοφόρου δανείου. Ἄπληστα ἐτείνοντο τὰ ὦτα εἰς τὴν ἐκφώνησιν ἑκάστου ἀριθμοῦ, καὶ αἱ χεῖρες μετὰ σπουδῆς ἐσημείουν αὐτοὺς διὰ τῆς μολυβδίδος ἐπὶ παντοειδῶν χαρτίων. Ἀλλ' ὡς πάντοτε συμβαίνει, οἱ πλεῖστοι ἀπῆλθον εἰς μάτην ἐπαιτήσαντες καὶ τὸ ἐλάχιστον μειδίαμα τῆς Τύχης, ἵνα μετ' ὀλίγον διάστημα χρόνου συνέλθωσιν αὖθις ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐπιλήσμονες τῶν παραπόνων των, παραπλανώμενοι ὑπὸ ἄλλης, οὐχ ἧττον ἀπατηλῆς θεᾶς, τῆς Ἐλπίδος. Τοὺς κληρωθέντας ἀριθμοὺς δημοσιεύομεν ἀμέσως κατωτέρω, χάριν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ συνδρομητῶν ἡμῶν.

*
* *

Περὶ τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς Κυριακῆς ἐτελοῦντο αἱ χειμεριναὶ ἐξετάσεις τοῦ ἡμετέρου πτωχοῦ Ὠδείου, αἵτινες δὶς

τοῦ ἔτους συγκαλοῦσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ αὐτοῦ ἱκανὸν ἀριθμὸν φιλομούσων, ὅπως μαρτυρήσωσι περὶ τῆς μουσικῆς προόδου τῶν εὐαρίθμων μαθητῶν αὐτοῦ. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν δημοσίων αὐτῶν δοκιμασιῶν ὑπῆρξαν ἀνέκαθεν εὐάρεστα, ἀνάλογα πρὸς τὰ μέσα, ἅτινα δύναται νὰ διαθέσῃ παρ' ἡμῖν τοιοῦτο καλλιτεχνικὸν καθίδρυμα. Ἀνάλογος ὅμως δὲν κρίνεται καὶ ἡ πρὸς τὸ ἡμέτερον Ὠδεῖον μέριμνα τῶν παντοιοτρόπως δυναμένων νὰ συνδράμωσιν αὐτό, ὅπως οὕτω δυνηθῇ να λειτουργῇ μᾶλλον ἐπαξίως τοῦ σκοποῦ του. Οἱ κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας ἐξετάσεις παρευρεθέντες ἀπήλαυσαν τοῦ ἐξαιρετικοῦ ὄντως ἀκούσματος τοῦ μόλις ἐξαετοῦς Γεωργίου Ζούκη, οὗτινος ἡ προώρως ἀναπτυχθεῖσα δεξιότης περὶ τὸν χειρισμὸν τῆς βαρβίτου δὲν ὑπόσχεται ὀλίγα διὰ τὸ μέλλον. Καὶ ἄλλοτε ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἡμετέρου Ὠδείου νεαροὶ νεοσύλλεκτοι τῆς τέχνης γλυκείας ἐνέπνευσαν ἐλπίδας καλλιτεχνικῆς τελειώσεως, ἀλλ' οὐδέποτε ἐγένετο τοσοῦτον ζωηρὸς λόγος περὶ αὐτῶν, ὡς περὶ τοῦ μικροσκοπικοῦ βαρβιτιστοῦ, ἕνεκα τῆς λίαν μικρᾶς ἡλικίας του, καὶ τῆς ὅλως τυχαίας ἀφορμῆς, ἐξ ἧς ἀπεκαλύφθη εἰς αὐτὸν ἡ μουσουργικὴ εὐφυΐα του, ἀνακαλοῦσα παρομοίας περιστάσεις ἐν τῷ βίῳ ἐξόχων μουσικῶν.

* *
*

Ἀλλ' ἡ αἴθουσα τοῦ Ὠδείου ηὐτύχησε κατ' αὐτὰς νὰ τιμηθῇ οὐχὶ πλέον ὑπὸ τῶν ἀπηχήσεων τῶν γυμνασμάτων νεαρῶν πρωτοπείρων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν μαγευτικῶν φθόγγων τοῦ βιολίου ἐξόχου καλλιτέχνου, ἐξ ἐκείνων, οἵτινες σπανιώτατα ἀναφαίνονται παροδῖται ἐν μέσῳ ἡμῶν. καταλείποντες ὄπισθεν ἀνεξάλειπτα τὰ ἴχνη τῆς διαβάσεώς των. Δὶς ὁ κ. Μπρασσὲν παρέσχε δείγματα τῆς ἀπαραμίλλου αὐτοῦ τέχνης, τῇ συνδρομῇ καὶ ἄλλων καλλιτεχνῶν, ἐν τῇ ἐκτελέσει τεμαχίων τῆς κλασικῆς μουσικῆς, ὡς καὶ ἰδίων ἑαυτοῦ συνθέσεων, καὶ δὶς οἱ ἀκροαταὶ παρεσύρθησαν ὑπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ πλήκτρου του εἰς τὰς αἰθερίας χώρας τῆς ἀκραιφνοῦς μουσικῆς.

*
* *

Γνωστὸν ὅτι ὁ ἀρχιδοὺξ Ροδόλφος τῆς Αὐστρίας μέλλει ὅσον οὔπω νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς Ἀθήνας καὶ διαμείνῃ ἐπὶ τετραήμερον. Ἠγγέλθη ἤδη ὁ τὴν πρωΐαν τῆς παρελθούσης Κυριακῆς ἐν Κερκύρᾳ κατάπλους αὐτοῦ, ἡ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ φωταψία τῆς πόλεως, καὶ ὁ ἐκεῖθεν ἀπόπλους τοῦ πρίγγιπος, μεταβαίνοντος εἰς Ἰόππην πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Παλαιστίνης, μεθ' ὃ κατευθυνθήσεται πρὸς τὴν ἡμέτεραν πρωτεύουσαν. Αἱ Ἀθῆναι ἐν τῷ ἀρχιδουκὶ Ροδόλφῳ δὲν θέλουσι μόνον γνωρίσει τὸν μέλλοντα κυρίαρχον τοῦ αὐστριακοῦ θρόνου, ἀλλὰ καὶ τὸν διακεκριμένον λόγιον, τὸν συγγραφέα ἐπιστημονικῶν μελετῶν καὶ γλαφυρῶν ὁδοιπορικῶν ἐντυπώσεων. Ἐκ τῆς Κερκύρας δὲν διῆλθε τὸ πρῶτον ἤδη ὁ ἀρχιδούξ· πρὸ ἔτους περίπου ἀνέγνωμεν ἐν τῇ τότε ἐκδιδομένῃ τεργεσταίᾳ *Κλειοῖ* μετάφρασιν μακρῶν καὶ ἀνθηροτάτων ἐκ τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ πρίγγιπος σελίδων περὶ τῆς πλουσίας νήσου καὶ τῶν ποικίλων ἐκ ταύτης ἐντυπώσεων. Ἴσως ἡ προσεχὴς αὐτοῦ ἄφιξις ἐνταῦθα, ἐν τῇ γῇ τῶν κλασικῶν ἀναμνήσεων, τῷ ἐμπνεύσῃ ἀξιαγαστοτέρας ἔτι σελίδας.

* *

Αἱ Ἀθῆναι καλλωπίζονται. Διὰ τὰ δένδρα, ἅτινα ἀντικατέστησαν ἐν τῇ ὁδῷ Σταδίου τὰς ἀναιμικὰς πεύκας, ἐκομίσθησαν ἐκ Παρισίων σιδηραῖ κιγκλίδες καὶ πλάκες, ὅπως τεθῶσιν περὶ αὐτά. Ἐπίσης ἀναμένονται ἐξ Ἀγγλίας δύο ἀτμήλατοι καταπιεστικοὶ κύλινδροι πρὸς ἰσοπέδωσιν τῶν ὁδῶν. Οὕτω παρέχεται ἡμῖν ἐλπὶς περὶ τελειοτέρας ρυθμίσεως τῶν στοιχειωδεστάτων ἀναγκῶν τῆς ἐν τῇ πόλει συγκοινωνίας. Μέχρις οὗ δὲ ἴδωμεν πραγματοποιουμένας τὰς εὐεργετικὰς ταύτας ἐπαγγελίας, ἐλπίζομεν ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ οἱ ἁρμόδιοι θέλουσι παρατηρήσει καὶ προβῇ εἰς θεραπείαν καὶ ἄλλων παντοειδῶν ἐλλείψεων, ἀσυγχωρήτων εἰς πόλιν, καὶ μάλιστα εἰς πρωτεύουσαν.

* *
*

Αἱ μονομαχίαι εἶχον πρό τινος ἐπιταθῇ καὶ παρ' ἡμῖν· τὸ τοιοῦτον ἠδύνατο νὰ ἀνησυχήσῃ τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν, καὶ πάθη καὶ μίση νὰ προξενήσῃ, ἐὰν σχεδὸν ἅπασαι δὲν ἔφερον ἀκίνδυνον χαρακτῆρα, εὐτυχῶς καταλήγουσαι ὑπὸ τὸ ἤπιον καὶ φαιδρὸν ἡμῶν κλίμα εἰς μεγαθύμους συμφιλιώσεις, ἀντὶ δαπάνης γευμάτων ἐνίοτε, ἀλλ' οὐδέποτε αἱμάτων. Ἀτυχῶς ἡ συμβᾶσα ἐσχάτως διὰ πιστολίων συνάντησις μεταξὺ δύο ἀξιωματικῶν τοῦ ἱππικοῦ, τῶν κκ. Δ. Καλλιγᾶ καὶ Βαρβέτα ἔσχε βαρυτέρας συνεπείας, πληγωθέντων ἀμφοτέρων, τοῦ μὲν ἐλαφρότερον, βαρύτερον τοῦ ἑτέρου. Ἄξιον σημειώσεως εἶνε ὅτι αἱ πλεῖσται τῶν μονομαχιῶν αὐτῶν διημείφθησαν μεταξὺ ἀξιωματικῶν τοῦ ἱππικοῦ.

* *
*

Καὶ δύο θλιβερὰ ἐπεισόδια τοῦ βίου τῶν ἐπαρχιῶν. Τὸ πρῶτον καινοφανὲς ἐν τῇ ἀγριότητι αὐτοῦ, συμβαίνει ἐν Καρυστίᾳ, καὶ καταπλήττει ὡς σκηνὴ Σαιξπηρείου δράματος. Ζηλότυπος σύζυγος ὑποπτευθεὶς τὴν γυναῖκά του, ὡς προδίδουσαν τὴν συζυγικὴν πίστιν, καίτοι μητέρα τεσσάρων τέκνων, ἔπληξεν αὐτὴν διὰ μαχαίρας ἐπὶ τῆς κοιλίας, καὶ διὰ πελέκεως εἶτα ἀπέκοψε τὴν κεφαλήν της, τὴν ὡραίαν κεφαλήν της, ὡς λέγουσιν, ἥτις μεθ' ὅλον αὐτῆς τὸ κάλλος, ἢ κάλλιον, διότι ἦτο ὡραία, δὲν εὗρε χάριν παρὰ τῷ θηριώδη, ἀλλὰ χυδαίῳ αὐτῷ Ὀθέλλῳ. Τὸ ἕτερον, ὄχι ὀλιγώτερον θλιβερόν, ἀλλὰ πολὺ συνηθέστερον, εἶνε ἐκ τῶν διαδραματιζομένων ἐν ταῖς ἐπαρχίαις κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ χειμῶνος· τὸ θέατρον ἐν ᾧ ἐκτυλίσσεται, εἶνε οἱ ποταμοί· ἕκαστος αὐτῶν ὀφείλει νὰ παράσχῃ καθ' ἕκαστον χειμῶνα ἀνὰ μίαν ἢ καὶ πλειοτέρας παραστάσεις. Τὸ ἐν λόγῳ δρᾶμα παρέστη ἐν τῷ Ἀράχθῳ τῆς Ἄρτης, παρασύραντι ὑπὸ τὰ ρεύματά του ὁλόκληρον οἰκογένειαν ἐκ γυναικῶν, πειρωμένων νὰ τὸν διαβῶσιν. Ἐκ τῶν ἀρχαίων θεῶν τῆς Ἑλλάδος μόνον οἱ θεοὶ τῶν ποταμῶν ἔχουσι εἰσέτι λειτουργοῦντας βωμοὺς καὶ δέχονται θύματα.

*
* *

Μεθ' ὅσα καὶ ἂν λέγωσι περὶ τῶν ἀθλιοτήτων της ζωῆς, εὐδαίμων ὅστις δυνηθῇ μακρότερον χρόνον νὰ παραμείνῃ ἐν αὐτῇ καὶ νὰ καταλύσῃ τὰ Μαθουσάλεια ἔτη του ἐν πλήρει ὑγείᾳ φρενῶν καὶ σώματος! Περὶ αὐτοῦ δύναται ἴσως λογικώτερον νὰ ρηθῇ ἢ περὶ ἐκείνου, ὅστις ἀποθνήσκει νέος, ὅτι φιλοῦσιν αὐτὸν οἱ θεοί. Πρὸς τὸν τοιοῦτον στρέφονται οἱονεὶ μετὰ θαυμασμοῦ τὰ βλέμματα τῶν ἐπιζώντων ἐν τῷ ἡμετέρῳ αἰῶνι, καθ' ὃν ὄχι μόνον τὸ βαθὺ γῆρας εἶνε τι σπάνιον δώρημα, ἀλλὰ καὶ ὁ ἄνευ νόσων καὶ ἀλγηδόνων βίος ἐπίζηλον ὄνειρον. Διὰ τοῦτο ἐν συγκινήσει ἀπομνημονεύομεν τὰ τοιαῦτα παραδείγματα, ὡς τὸν ἐν Χίῳ προσφάτως συμβάντα θάνατον γραίας, ἀριθμούσης 115 ἐτῶν ἡλικίαν, ὑγιοῦς καὶ συνετῆς μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν της, ὡς καὶ τὴν ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ σύγχρονον ἀνακάλυψιν γέροντος ἱερέως, διανύοντος ἤδη ἀνενοχλήτως τὸ 123ον ἔτος τῆς ἡλικίας του!

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

29η Κλήρωσις τοῦ ἐκ φρ. **60,000,000** δανείου ἐνεργηθεῖσα τῇ 17 Φεβρουαρίου (1 Μαρτίου) 1885.

Ἐξαχθέντες ἀριθμοὶ	Κερδηθέντα ποσὰ
173,594	Φρ. 100,000
18,086	» 10,000
42,492	» 2,500
61,552	» 2,500
35,874	» 1,000
65,651	» 1,000
46,874	» 1,000
72,298	» 1,000
109,486	» 1,000

Τὰ ποσὰ ταῦτα πληρόνονται τῇ 3/15 Ἰουνίου 1885 ἐπὶ προσαγωγῇ τῶν οἰκείων τίτλων.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Μ' Πάντη ἀκατάλληλοι διὰ τὴν «Ἑστίαν». «Οἱ ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἐμπνεόμενοι στίχοι, ἔλεγεν ἐσχάτως ὁ Γάλλος ποιητὴς Κοππέ, ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς σφαίρας, αἵτινες ἐν ὥρᾳ μάχης συρίζουσι καὶ καταστρέφουσιν, ἀλλ' ὅταν τὴν ἐπαύριον τὰς συλλέγωσιν ἐπὶ τοῦ πεδίου εἶνε ψυχραί». Τὴν ἰδιότητα αὐτὴν νομίζομεν ὅτι ἔχουσιν οἱ ἰδικοί σας καὶ πρὶν ἢ ἐξακοντισθῶσιν.—κ. Ι. Κ. Μ. Σκόπελον. Τὰ ζητηθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν. Οἱ μῦθοι ἀκατάλληλοι, πρωτοπείρου ἔργα, ὡς φαίνεται. Ἐκ τῶν αἰνιγμάτων δημοσιευθήσεται τὸ μᾶλλον ἐπιτυχές. — κ. Οἱ... Κωνσταντινούπολιν. *Ὑπαπαντὴ* εἶνε λέξις δηλωτικὴ τῆς ἑορτῆς, ἀναμιμνήσκουσης τὴν ὑπάντησιν τοῦ Συμεὼν εἰς τὴν Θεομήτορα προσερχομένην εἰς τὸν ναὸν μετὰ τοῦ Χριστοῦ 40 μετὰ τὴν γέννησιν ἡμέρας.—κ. Κ. Δ. Μεσσήνην. *Πυρρωνισμὸς* ἐκ τοῦ Πύρρωνος, τοῦ ἀρχαίου φιλοσόφου. Σημαίνει δὲ ἡ λέξις μὴ

πιστεύειν ἢ ἀμφιβάλλειν περὶ πάντων. Οἱ τοῦ Πύρρωνος μαθηταί, κατὰ τὸν Διογένην Λαέρτιον, « τοιούτῳ τρόπῳ τῆς ἑρμηνείας ἐχρῶντο· οἷα φαίνεται τὰ πράγματα, μὴ τοιαῦτα εἶναι τῇ φύσει, ἀλλὰ μόνον φαίνεσθαι». Ἐκ τῶν «Ἑλληνικῶν σκηνῶν» τοῦ Ἀγγέλου Βροφφερίου ἐξεδόθη μόνον ἓν μέρος, καὶ εὑρίσκεται, νομίζομεν, εἰς τὰ ἐνταῦθα βιβλιοπωλεῖα.—κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. Περὶ τῶν ἄλλων ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.—κ. Κ. Π. Σ. Πάτρας. Εὐτυχῶς ὄχι.—κ. Δ. Θ. Ι. Ζάκυνθον. Διὰ τὸ στενὸν τοῦ χώρου τῆς ἀλληλογραφίας εἶνε ἀδύνατος ἡ ἀπάντησις ἐνταῦθα. Ζητήσατε εἰς ἓν οἱονδήποτε ἐγκυκλοπαιδικὸν λεξικόν.—*Ἀνυπομόνῳ*. Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Μαρτίου ἴσως ἢ Ἀπριλίου.—*Τίμωνι*. Διὰ τοὺς κακὴν ποιουμένους χρῆσιν αὐτοῦ. Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ὅμως ἀρετή, τὴν ὁποίαν νὰ μὴ ζημιόνῃ ἡ πενία. Ἀναγνώσατε καὶ τὸν Θέογνιν:

Ἄνδρα ἀγαθὸν πενία πάντων δάμνησι μάλιστα, κτλ.

κ. Π. Α. Δ. Γέϊσκ. Ἐλήφθησαν. Ἀπεστείλαμεν πάντα τὰ ζητηθέντα. Ἀπαντῶμεν καὶ ταχυδρομικῶς.—κ. Σ. Κ. Μεσολόγγιον. Ἐνεγράψαμεν καὶ τὸν κ. Β. Π. Εἰς ἐπιστολὴν σας ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως. — *Ἐνδιαφερομένῳ*. Ἐν περιπτώσει χρεωκοπίας διακόπτεται ἡ πληρωμὴ τῶν δανείων, ὄχι δὲ καὶ ἡ τῆς ἄλλης ὑπηρεσίας τοῦ Κράτους. — *Συριανῷ*. Ἡ θωρακοφορία τῶν πλοίων ἦτο γνωστὴ καὶ ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις. Ἐν τῇ ὑπὸ Tardieu μεταφράσει τοῦ Στράβωνος ἀναφέρεται ὅτι οἱ Καρχηδόνιοι εἶχον κατασκευάσει εἴκοσι θωρηκτὰ πλοῖα κατὰ τὸν τρίτον Λυβικὸν πόλεμον. —Καν Ε. Φ. Χαλκίδα, καὶ κκ. Ι. Α. Τ. Ζάκυνθον, Θ. Σ. Ληξούριον, Ν. Δ. Π. Σῦρον καὶ Μ. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. — Κυρίαν Ε. Φ. Χαλκίδα. Τιμῶνται ἅπαντα δρ. 9 καὶ μετὰ ταχυδρ. τελῶν 10.—κ. Β. Ν. Κ. α'). Νομίζομεν ὄχι. Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον, δύνασθε νὰ λάβητε εἰς σημείωσιν καὶ τὸ ἑξῆς: Ὁ Λουΐ-Βλὰν ἠνωχλεῖτο καθ' ἑκάστην πρωΐαν ὑπό τινος ἀνεστίου, γράφοντος αὐτῷ ὅτι ἀπέθνησκε τῆς πείνης καὶ ὅτι ἐβασίζετο ἐπὶ τῆς φιλανθρωπίας του. «—Ψωμὶ θέλω, τῷ ἔγραφε, τίποτε ἄλλο παρὰ ψωμί, διότι πεινῶ». «—Καλά, τῷ ἀπήντησεν ὁ Λουΐ-Βλάν, ἀπὸ τῆς σήμερον θὰ λαμβάνῃς κάθε πρωΐ ἀπὸ τὸν θυρωρόν μου τέσσαρας λίτρας ἄρτου μέχρις οὗ εὕρῃς ἐργασίαν». Τὴν ἐπαύριον ὁ πλήρης εὐαρεσκείας δημοκρατικός, διότι εὐηργέτει ἕνα πτωχὸν ἄνθρωπον, ἐλάμβανε τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν: « Σὲ γνωρίζομεν τώρα, ψευδῆ φίλε τοῦ λαοῦ. Ἠθέλησας νὰ μὲ ταπεινώσῃς, καὶ μὲ κατεδίκασας νὰ λαμβάνω ἐλεημοσύνην ἀπὸ τὸν θυρωρόν σου. Θὰ σοῦ τὸ πληρώσω εἰς τὰς προσεχεῖς ἐκλογάς!»—κ. Ἀδελφ. Λ. Φαλτζῆ. Ἐλήφθησαν. Ἐπληρώθησαν δὲ τὰ ἀνήκοντα τῇ« Δ. τ. Π». καὶ τῷ κ. Ι. Π. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν.—κ. Η. Μ. Καχούλ. Οἱ 2 τόμοι τῶν ποιημάτων τοῦ κ. Σ. τιμῶνται φρ. 5.—κ. Ι. Γ. Γύθειον. Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους, τὸ δ' ἀντίτιμον ἐλάβομεν παρὰ τοῦ κ. Α. Β. Τὰ κατόπιν κατὰ λάθος εἰσπραχθέντα ἐπεστρέψαμεν ὑμῖν ταχυδρομικῶς.— κκ. Ε. Ν. Δ. Κέρκυραν καὶ Ν. Δ. Λουτράκιον. Ἀπεστάλησαν. κ. Κ. Δ. Κ. Θὰ δημοσιευθῇ προσεχῶς.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Μὲ συνοδεύουν πανταχοῦ οἱ Τρίτωνες
Χρυσοῖ δελφῖνες, νύμφαι ἀφροχίτωνες
ἐν μεγαλείῳ βασιλίσσης
εἰς τὰ πελάγη τῆς Ἑλλάδος.
Ἀλλ' ἂν εἰς δύο μὲ χωρίσῃς,
πᾶσα λαμπρότης τότε διαλύεται.
Καὶ ἐκ τῶν δύο μου μερῶν,
ἠλλοιωμένων καὶ νεκρῶν,
προτίθεται τὸ μέν· τὸ δὲ ἐγκλείεται
εἰς μέρος τι τῆς ἑβδομάδος.

Κ'

2

Ῥῆμα ἐστὶ τὸ πρῶτόν μου, γράμμα τὸ δεύτερόν μου,
καὶ ἤδ' ὑπὸ τὰς ὄψεις σου κεῖται τὸ σύνολόν μου.

Ἐν Σκοπέλῳ.

Ι. Κ. Μελαχρινος

ΛΥΣΕΙΣ

1

Κύων—κίων

2

```
      Π
    Μ Η Ν
  Μ Α Γ Ο Σ
Π Η Γ Α Σ Ο Σ
  Ν Ο Σ Ο Σ
    Σ Ο Σ
      Σ
```

3

Ἥλιος—ἧλος.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

22 Φεβρουαρίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 120,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	353.½
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	422.
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	400.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	265.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	260.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	200.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	254.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	92.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	356.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3965.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	168.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	98.—
Ἀσφαλ. Ἑταιρία «Ἀρχάγγελος» »	
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	62.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	405.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον....... Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων......»,	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας..... »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν 3μην......	25.45
» Ὄψεως....	25.70
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης 3ήμ.	1.01
» Τραπεζικὸν 3μην.	100.¼.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον................	20.15
Λίρα στερλίνα	
Λίρα ὀθωμανική...............	23.55

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 1003

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 427. — 3 ΜΑΡΤΙΟΥ 1885. — Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ της Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Γ' — ΑΡΙΘ. 479

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Σπουδαιοτάτη ἀρχαιολογικὴ ἀνακάλυψις ἐγένετο ἐν Κρήτῃ παρὰ τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαίας πόλεως Γόρτυνος. Κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Ληθαίου ὁ ἰταλὸς **Fed. Halbherr** εὗρεν ἐν τοίχῳ ἀρχαίου οἰκοδομήματος καὶ ἀντέγραψε μέγα μέρος ἐπιγραφῆς παλαιοτάτης καὶ περιεργοτάτης, ἣν ὁλόκληρον μετ' ἐπίπονον ἐργασίαν, ἐνεργήσας τὰς ἀναγκαίας ἀνασκαφάς, ἀντέγραψεν ἐπιμελῶς ὁ τῆς ἐνταῦθα γερμανικῆς σχολῆς ἑταῖρος κ. **E. Fabricius** καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ τελευταίῳ τεύχει τοῦ περιοδικοῦ τῆς σχολῆς ταύτης. Ἡ ἐπιγραφὴ εἶνε γεγραμμένη βουστροφηδόν, διὰ καλῶν καὶ κανονικῶν ἀρχαϊκῶν γραμμάτων, κεχρωματισμένων ἀρχικῶς ἐρυθρῶν· καταλαμβάνει δὲ μέτρα 8,71 πλάτους καὶ 1,72 ὕψους. Τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης, διῃρημένης εἰς στήλας δώδεκα, ἦσαν γνωστὰ καὶ ἐδημοσιεύθησαν δύο τεμάχια, ὧν τὸ μὲν εὑρέθη ὑπὸ **L. Thénon** τῷ 1863 καὶ ἐκομίσθη εἰς Παρισίους, τὸ δ' ἕτερον ὑπὸ **B. Haussoulier** τῷ 1879. Ὁ τοῖχος, ἐφ' οὗ ἡ ἐπιγραφή, ἀπετέλει, ὡς εἰκάζει ὁ **Fabricius**, μέρος κυκλοτεροῦς οἰκοδομήματος ἔχοντος διάμετρον 33 μέτρων. Ἔχει δ' ἀναγεγραμμένους ἐν κρητικῷ ἰδιώματι τῆς δωρικῆς διαλέκτου νόμους, εἰς τὸ οἰκογενειακὸν μάλιστα δίκαιον ἀναφερομένους· τὰ ἐκ τῆς μελέτης ταύτης πορίσματα ἔσονται πολυτιμότατα οὐ μόνον διὰ τὴν γνῶσιν τῆς νομοθεσίας τῶν ἀρχαίων Κρητῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν καθόλου τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.

— Ἐν τοῖς ὑπομνήμασι τῆς γλωσσολογικῆς ἑταιρίας τῶν Παρισίων ὁ κ. Ἰω. Ψυχάρης ἐδημοσίευσε μακρὰν μελέτην περὶ τοῦ συνθέτου μέλλοντος τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης.

— Ἐξεδόθη ἡ « Περὶ προγαμιαίας δωρεᾶς κατὰ τὸν Ρωμαϊκὸν καὶ ἰδίως κατὰ τὸν Βυζαντιακὸν νόμον » μελέτη τοῦ κ. Δαμιανοῦ Βορρέ, ὑφηγητοῦ, τεῦχος ἐξ 74 σελίδων. Ἡ πραγματεία αὕτη ἔτυχε τῶν δευτερείων ἐν τῷ Σγουτείῳ Διαγωνισμῷ, ἐπαινεθεῖσα ὑπὸ τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὰ πολλά, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἑλλανοδικῶν, καὶ ἀναμφισβήτητα πλεονεκτήματα καὶ τὴν ἐξ αὐτῆς μαρτυρουμένην εὐθυκρισίαν τοῦ συγγραφέως. Τῆς μελέτης τοῦ κ. Δαμιανοῦ προυτάχθη ἡ κρίσις τῆς ἐπιτροπείας τῶν ἑλλανοδικῶν, μεθ' ἣν ἕπονται παρατηρήσεις τινὲς τοῦ συγγραφέως ἐπὶ τῆς κρίσεως.

— Ὁ κατ' ἐντολὴν τῆς Ἀκαδημαϊκῆς Συγκλήτου λόγος ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Δ. Διομήδους Κυριακοῦ ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν τριῶν ἱεραρχῶν ἐξεδόθη εἰς φυλλάδιον ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀττικοῦ Μουσείου. Ἐν τῷ λόγῳ του ὁ κ. Κυριακὸς ὑπὸ διττὴν ἔποψιν ἐξετάζων τοὺς τρεῖς ἱεράρχας, ὁμιλεῖ περὶ αὐτῶν ὡς περὶ τελείων ἐπιστημόνων θεολόγων καὶ ὡς περὶ ἐξόχων ἐκκλησιαστικῶν ποιμένων.

Εἶνε γνωστὸν εἰς πάντας ὅτι τὸ νότιον μέρος τῆς χερσονήσου τοῦ Αἵμου, ἤτοι ἡ Ἀλβανία καὶ ἡ Μακεδονία, δὲν ἠρευνήθη βοτανικῶς μέχρι τοῦδε ὡς δεῖ. Ἕνεκα τούτου τὸ προσεχὲς θέρος θέλει μεταβῇ αὐτόθι ὁ αὐστριακὸς βοτανικὸς **Guglielmo Zay**, γνωστὸς καὶ ἐκ τῆς συλλογῆς τῶν φυκῶν τῆς δαλματικῆς παραλίας, καὶ θέλει συλλέξει τὰ φυτὰ τῶν « ἡμιβαρβάρων τούτων χωρῶν », ὡς λέγει τὸ περιοδικὸν τὸ ἀναγγέλλον τὴν περιοδείαν ταύτην. Ὁ αὐστριακὸς βοτανικὸς θὰ ἀναχωρήσῃ τὸν ἐρχόμενον Μάϊον ἀπὸ Σκουτάρεως καὶ διὰ Δυρραχίου θὰ μεταβῇ εἰς Ἄρταν, Ἰωάννινα, Ὄχριδα, Σκόπια, εἶτα δὲ θὰ κατέλθῃ μέχρι Θεσσαλονίκης καὶ Βόλου. Εἰς προσδιορισμὸν τῶν φυτικῶν εἰδῶν, ἅτινα θέλει συλλέξει ὁ κ. **Guglielmo Zay** θέλει συνεργασθῇ ὁ καθηγητὴς κ. **Haussknecht** καὶ ὁ κ. **Victor von Janka**.

— Κατὰ διαταγὴν τοῦ ὑπουργείου τοῦ ἐμπορίου συνιστᾶται ἐν Παρισίοις ἐν τῷ **Hôtel des Boulevard St Germain** μουσεῖον τοῦ ἐμπορίου. Ὅμοια ἐμπορικὰ μουσεῖα ὑπάρχουσι καὶ ἐν Βρυξέλλαις, Μιλάνῳ, Τουρίνῳ, κ.τ.λ. Τὸ ἐμπορικὸν μουσεῖον τῶν Παρισίων θέλει καταστῇ κεντρικὴ ἀποθήκη τῶν πρὸς ἐπίδειξιν τῶν δειγμάτων καὶ προϊόντων ὅλων τῶν ἐθνῶν, ἅτινα θὰ πέμπωσιν αὐτόθι οἱ ἁπανταχοῦ πρόξενοι τῆς Γαλλίας.

— Ὁ σύλλογος τῶν γερμανῶν ἀνθρωπολόγων θέλει συνέλθει τὸν προσεχῆ Αὔγουστον ἐν Καρλσρούῃ.

— Τοῦ νέου μυθιστορήματος τοῦ Γεωργίου **Ebersὸ** « Σέραπις » μέχρι τοῦδε ἐγένοντο 8 ἐκδόσεις καὶ ἐπωλήθησαν 25,000 ἀντίτυπα.

— Ὁ παλαιοπωλικὸς κατάλογος Nº 109 τοῦ **Otto Harrassowitz** ἐν Λειψίᾳ περιέχει 564 ἀριθμοὺς νεοελληνικῶν βιβλίων ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « **Neograeca** ». Ἀνήκουσιν δὲ πάντα εἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ ἀποθανόντος καθηγητοῦ Ι. Πίου ἐν Κοπεγχάγῃ.

— Ἐν τῷ θεάτρῳ **Gymnase** τῶν Παρισίων ἐδιδάχθη « ὁ πρίγκιψ Ζιλά », πεντάπρακτον δρᾶμα τοῦ Ἰουλίου Κλαρετῆ, ἐξηγμένον ἐκ τοῦ ὁμωνύμου μυθιστορήματος. Τὸ πρόσωπον τοῦ πρίγκιπος Ζιλὰ ὑπεκρίνατο μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ὁ ἡμέτερος κ. Δαμαλᾶς.

— Ὁ βαρῶν Φερδινάνδος Ρόσχιλδ ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ « **Fortnightly Review** » ἀξιανάγνωστον ἄρθρον περὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ὡραίων τεχνῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ἀπό τινος χρόνου. Διεξέρχεται τὰ διάφορα μουσεῖα τοῦ Λονδίνου, ἀφηγούμενος τὴν ἱστορίαν αὐτῶν καὶ τὴν πρόοδον, εἰς τὴν ὁποίαν ἤχθησαν ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς των. Οὕτω τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον, ἱδρυθὲν τὸ 1763, παρέμενεν ἐγκαταλελειμμένον, μέχρις οὗ τῷ 1816 ὁ Ἐλγῖνος μετεκόμισεν εἰς αὐτὸ τὸ μάρμαρα, τὰ ὁποῖα ἥρπασεν ἐκ τοῦ Παρθενῶνος, καί, βραδύτερον, τῷ 1823, Γεώργιος ὁ Δ' ἐχάρισεν εἰς αὐτὸ τὴν μεγαλοπρεπῆ βιβλιοθήκην. Τὸ ἀναγνωστήριον τοῦ Μουσείου εἶχε κατασκευασθῆ μόνον ὅπως δέχηται περὶ τοὺς εἴκοσι, σπανίως δ' ἔβλεπέ τις συνηγμένους ἐν αὐτῷ πλείονας τῶν ἓξ σπουδαστῶν. Ἐν ἔτει δὲ 1882 τὸ Βρετανικὸν Μουσεῖον ἐπεσκέφθησαν 963,869 ἄτομα. Μεταξὺ τῶν ἐπισκεπτῶν τούτων 12,719 εἰργάσθησαν ἰδίως ἐν ταῖς στοαῖς τῆς γλυπτικῆς. Ἡ πρώτη ἔκθεσις ἐν τῇ Βασιλικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Τεχνῶν, τελεσθεῖσα κατὰ τὸ 1769, συνήθροισεν 136 ἔργα· ἡ δὲ τοῦ παρελθόντος θέρους ἔκθεσις περιέλαβεν 8,093 ἔργα, 312,511 ἐπισκέπτας.

— Κατὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον μῆνα πλεῖστα ἐξεδόθησαν ἐν Ἀγγλίᾳ ἔργα ἑρμηνευτικά, κριτικά, καὶ θεωρητικὰ ἐπὶ τῶν ἡρώων τοῦ Σαίξπηρ. Μεταξὺ αὐτῶν εἵλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν σαιξπηριστῶν μελέτη τις ἐπὶ τῶν ἠθοποιῶν, οἵτινες διηρμήνευσαν τὸ πρόσωπον τοῦ Ἄμλετ, ἀπὸ τοῦ **Burbage** μέχρι τοῦ **Fechter**, ὑπὸ τοῦ κ. **Brereton**, καὶ τὸ ἔργον τῆς λαίδυ **Martin** ἐπὶ τῆς Βεατρίκης, προσώπου τοῦ Σαίξπηρ ἐν τῇ κωμῳδίᾳ του « Πολὺς θόρυβος διὰ τίποτε ». Ἡ λαίδυ **Martin** εἶνε ἡ διάσημος ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς **Helen Faucit** ἠθοποιός, ἀποκομίζουσα φθονητὰς δάφνας ὡς Ὀφελία, Δεσδαιμόνα, Πορκία, Ροζαλίνδα, καὶ Βεατρίκη, πρόσωπα, ἅτινα διαδοχικῶς ἡρμήνευσεν ἀπὸ τῆς σκηνῆς, ὡς καλλιτέχνις, καὶ καὶ εἶτα ἀνέλυσεν ἐν μονογραφίαις ὡς συγγραφεύς.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Δημητρίου Βικέλα : Στίχοι. Ἔκδοσις νέα. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τῶν Καταστημάτων Ἀνδρέου Κορομηλᾶ. 1885, 16ον, σελ. 140. Τιμᾶται δραχ. 2. [Εἶνε γνωστὸς πρὸ πολλοῦ εἰς τὸν καθ' ἡμᾶς φιλολογικὸν κόσμον ὁ ἐκπονήσας τὰς τρυφερὰς ταύτας ποιήσεις, τὰς ὁποίας ἐξ ἄκρας μετριοφροσύνης ἀποκαλεῖ *Στίχους*. Εἰς τοὺς ἀναγνώστας μάλιστα τῆς *Ἑστίας*, ἡ ὁποία θέλει εὐμενῶς φιλοξενήσει τὰς ἀτάκτους ταύτας ἐντυπώσεις μου, εἶνε γνώριμος καὶ ἀγαπητὴ λίαν ἡ συμπαθὴς καὶ ὑπὸ τύπον ὡραίας ἀλλὰ δειλῆς κόρης ἐμφανιζομένη Μοῦσά του.

Τοὺς Στίχους τοῦ κυρίου Βικέλα εἶχον ἀναγνώσει πρὸ πολλῶν ἐτῶν, κατὰ τὴν χρυσῆν ἐκείνην ἡλικίαν, καθ' ἣν ὅλα διαγελῶσιν, ὅλα καταλαμβάνουσι τὴν ψυχὴν καὶ ἐξάπτουσι τὴν φαντασίαν. Παρῆλθον ἔκτοτε τόσοι χρόνοι, χρόνοι ἐλάχιστα ποιητικοί, κατὰ τοὺς ὁποίους ἐπῆλθεν ἀπηνὴς ἡ πραγματικότης, ἵνα διασκεδάσῃ τὰ γλυκύτατα τῆς πρώτης νεότητος ὄνειρα· καὶ ὅμως καὶ ἡ δευτέρα αὕτη τῶν *Στίχων* ἔκδοσις τὰς αὐτὰς παρήγαγεν ἐν ἐμοὶ ἐντυπώσεις, τὰ αὐτὰ μοῦ ἀφύπνισεν αἰσθήματα. Μὴ νομίσητε ὅτι διατελῶ ἀκόμη ὑπὸ τὸ κράτος τῆς πρώτης ἐκείνης τῶν ποιήσεων τοῦ κυρίου Βικέλα μελέτης. Παρῆλθε τόσος καιρός, ὥστε μόνον ἡ μνήμη ἀπέμεινε τῶν ἐντυπώσεών της. Ὁ κύριος Βικέλας κατέχει βεβαίως τὸ ποιητικὸν τάλαντον, τὸ ὁποῖον ἐν πάσῃ συνθέσει του ἀποκαλύπτεται. Ὁ ἔχων τὴν δύναμιν νὰ συγκινῇ καὶ τὸ παιδίον, τοῦ ὁποίου μόνον ἡ καρδία ἐργάζεται, καὶ τὸν ἄνδρα, τοῦ ὁποίου ὅλα ὑποβάλλει εἰς ἔλεγχον ἡ σκέψις, βεβαίως εἶνε ποιητής.

Εἶπον ἀρχόμενος ὅτι ἡ Μοῦσα τοῦ κυρίου Βικέλα ἐμφανίζεται ὑπὸ τύπον ὡραίας ἀλλὰ δειλῆς κόρης. Καὶ εἶπον ἀλήθειαν. Εἰς ἐμὲ τοὐλάχιστον πᾶν ἔργον αὐτοῦ, εἴτε πεζόν, εἴτε ἔμμετρον, ἢ μετάφρασις, τοιαύτην ἐντύπωσιν παράγει. Ἀναγνωρίζω πανταχοῦ τὸν ποιητὴν ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ δειλιῶντα καὶ διστάζοντα. Ὁμιλεῖ περὶ ἑαυτοῦ, ὁσάκις τὸν προκαλέσητε, μετὰ τοσαύτης μετριοφροσύνης ὥστε ἐὰν δὲν εἴχετε ἀναγνώσει ἔργον του, ἠθέλετε νομίσει ὅτι τώρα μόλις πρόκειται νὰ ἀκούσῃ τῆς δημοσίας γνώμης τὴν ἐτυμηγορίαν. Καὶ ὅμως τοιαῦται καὶ τοσαῦται εὐνοϊκαὶ κρίσεις παρηκολούθησαν τὴν ἔκδοσιν ἑκάστου βιβλίου του, ὥστε ἐν πάσῃ μετριοφροσύνῃ ἠδύνατο καὶ αὐτὸς νὰ ἀναγνωρίζῃ ὅτι κατέκτησε μίαν καλλίστην θέσιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων.

Ἡ ἡράκλειος ἀληθῶς ἐργασία του, εἰς ἣν ἀπό τινων ἐτῶν ὁλοψύχως ἀφωσιώθη, τῆς ἐμμέτρου μεταφράσεως τῶν Σαικσπηρείων ἀριστουργημάτων, ἤρκει καὶ αὐτὴ μόνη νὰ τῷ ἐξασφαλίσῃ πλήρη νίκην. Ὁ ἀποπειρώμενος νὰ μεταφέρῃ πιστῶς καὶ μετὰ δυνάμεως λόγου εἰς τὴν ἀσχημάτιστον ἔτι ἑλληνικὴν γλῶσσαν τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἔκφρασιν τοῦ δαιμονίου ποιητοῦ τῆς Ἀγγλίας, πρέπει ἀναμφιβόλως νὰ μετέχῃ τοῦ θείου ποιητικοῦ δώρου, εἰς τὴν ἀπονομὴν τοῦ ὁποίου τοσοῦτον αὐστηρά, τοσοῦτον φειδωλὴ δείκνυται ἡ μήτηρ φύσις. Πάντες οἱ κατανοοῦντες τὰς δυσυπερβλήτους δυσχερείας, τοὺς μεγάλους ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως τοιούτου ἔργου ἀγῶνας, ἐπεκρότησαν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ κυρίου Βικέλα, ἥτις σπουδαίως ὠφέλησε καὶ τὴν σύγχρονον φιλολογίαν μας.

Ἀλλὰ πᾶσα ἔμμετρος δημοσίευσις τοῦ ποιητοῦ πολλὰς συγχρόνως παρήγαγε συζητήσεις εἰς τῶν φιλολογούντων τοὺς κύκλους ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης. Διότι καὶ γράφων καὶ μεταφράζων μεταχειρίζεται ἰδιόρρυθμον ὅλως καὶ ἀρέσκον αὐτῷ ἰδίωμα, τὸ ὁποῖον προσκρούει ἀποτόμως εἰς τὰ παρὰ τῶν πολλῶν παραδεδεγμένα ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Ἐπειδὴ καὶ ὁ χαράσσων τὰς προχείρους ταύτας γραμμὰς ἀκολουθεῖ τὰς ἰδέας τῶν πολλῶν, οἵτινες φρονοῦσιν ὅτι ἡ σήμερον διὰ τοσούτων ἀγώνων τῶν καθ' ἡμᾶς λογογράφων καθιερωθεῖσα γλῶσσα, τὴν ὁποίαν ἔγραψαν οἱ πλείονες ἐκ τῶν ἐγκρίτων ποιητῶν καὶ λογίων τοῦ ἔθνους, δύναται νὰ ἀποτυπώσῃ μᾶλλον καταλλήλως τὰς ὑψηλὰς ἐν τῇ ποιήσει ἐννοίας, ἐζήτησα νὰ ὠφεληθῶ ἐκ τῆς πρώτης μετὰ τοῦ κυρίου Βικέλα συναντήσεώς μου, ἵνα ἀκούσω τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς του λόγους. Ὁ κύριος Βικέλας ὅμως ἔχει τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι καὶ ὡς πρὸς τὸ δρᾶμα ἀκόμη, ἡ μᾶλλον φυσική, ἡ μᾶλλον πρόσφορος καὶ συγκινοῦσα γλῶσσα εἶνε ἡ λαλουμένη, μὲ ὅλας τὰς ἀρετὰς καὶ ἀσθενείας της, ὅταν, ἀποβάλλουσα τὰ κακόζηλα καὶ τὰ ξενικά, προσλαμβάνῃ ἐκ τῆς καθαρευούσης τὰς ἀναγκαιούσας λέξεις, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἐκφράσεις.

Οὔτε τὰ ὅρια τῶν σημειώσεων τούτων ἐπιτρέπουσιν, οὔτε ὁ γράφων αὐτὰς εἶνε βεβαίως ὁ κατάλληλος πρὸς ἐκτενεστέραν καὶ βαθυτέραν τοῦ θέματος συζήτησιν. Χαίρω ὅμως μεγάλως ὅτι, ἔχων ζωηρὰς τὰς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν *Στίχων* ἐντυπώσεις, εἶμαι ἐντελῶς σύμφωνος μετὰ τοῦ ποιητοῦ προκειμένου περὶ λυρικῆς ποιήσεως. Τὸ εἶδος τοῦτο, τὸ ἐκ τῆς καρδίας ἀπορρέον, πιστότερον καὶ ἀφελέστερον ἐκφράζεται διὰ τῆς γλώσσης τοῦ κυρίου Βικέλα. Μόνον ἤθελον ἐκ καρδίας εὐχηθῆ νὰ ἀποφύγῃ ὁ ποιητής, εἰς τὴν λυρικήν του τοὐλάχιστον ποίησιν, τὴν ἀνάμιξιν λέξεων ἐνιαχοῦ δὲ καὶ φράσεων, τὰς ὁποίας οὐδέποτε ὅταν λαλῶμεν μεταχειριζόμεθα, καὶ αἵτινες ἀρχαΐζουσαι ἀποτελοῦσι δυσαρμονίαν μετὰ τῆς τρυφερᾶς ἐκείνης γλώσσης τῆς καρδίας.

Ἀποκρούω τὴν μετριόφρονα τοῦ ποιητοῦ τῶν *Στίχων* δήλωσιν, τὴν ὁποίαν ἀπαντῶ εἰς τὴν πρώτην ἀμέσως σελίδα τῆς νέας ταύτης ἐκδόσεως, καὶ καθ' ἣν ἡ ἀναδημοσίευσις τῶν Στίχων σήμερον εἶνε ὡς ἀποχαιρετισμὸς εἰς τὴν νεότητα καὶ τὴν ποίησιν. Ὁ γράψας *τὴν Σκλαβιὰν καὶ τὸν γάμον*, τὸ *εἰς τὸν Σπυρίδωνα Τρικούπην* ποίημα, τὴν *Λενοῦλαν*, τὴν *Μητρικὴν τύφλωσιν*, τὴν ***Μάνα καὶ τὸν Χάρον***, ὁ ἐμβαθύνας εἰς τὰ ἄδυτα τοῦ φιλοσοφικοῦ πνεύματος τοῦ μεγάλου Γκαῖτε, ὥστε μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας, καλλιεπείας καὶ δυνάμεως ν' ἀποδώσῃ εἰς ἑλληνικοὺς στίχους δύο ἐκ τῶν ὡραιοτέρων τοῦ *Φαύστου* σκηνῶν, βεβαίως δὲν ἀνήρτησε τὴν λύραν, ἵνα μὴ τὴν ἀναλάβῃ πάλιν. Ἂς ἀναπαυθῇ μικρὸν ἐκ τῶν συνεχῶν πνευματικῶν ἀγώνων του, ἵνα μετὰ νέας ἰσχύος ἀποκαλύψῃ τὸ ποιητικόν του τάλαντον. Οἱ στίχοι του εἶνε ἤρεμοι καὶ γλυκεῖς, τὸ αἴσθημά του ἀληθὲς καὶ ἐπιθυμοῦμεν λίαν προσεχῶς νὰ ἔχωμεν νέα πρωτότυπα ἔργα του. Ἄλλως τε ἂς μὴ ἀπατᾶται ὁ κύριος Βικέλας. Καὶ ἂν θέλῃ, δὲν δύναται ὁ μουσόληπτος νὰ καταπνίξῃ τὸν σπόρον. Θὰ τὸν καταλάβῃ ἐξαίφνης ἡ ἔμπνευσις καὶ θὰ μᾶς ἐνθυμηθῇ.

ΕΥΓ. Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ].

Νικολάου Τσιγαρᾶ—Λόγος πανηγυρικὸς εἰς τὸν νεομάρτυρα Γεώργιον, ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Χρυσοσπηλαιωτίσσης κατὰ τὴν 17 Ἰανουαρίου 1885, ἐπέτειον τῆς μνήμης αὐτοῦ. Ἐν Ἀθήναις. Σπυρίδ. Κουσουλίνου τυπογραφεῖον καὶ βιβλιοπωλεῖον. 8ον, σελ. 22.

[Κατὰ τὴν 17 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους οἱ ἐν Ἀθήναις Ἠπειρῶται πανηγυρίζουσι τακτικῶς τὴν ἐπέτειον τοῦ μαρτυρίου τοῦ νεομάρτυρος Γεωργίου, καταγομένου ἐκ Τσουγλίου τῆς ἐπαρχίας Γρεβενῶν. Ὁ νεομάρτυς οὗτος τιμᾶται ἰδιαζόντως ἐν Ἠπείρῳ διὰ τὸν ἡρωϊκὸν θάνατον, ὃν ὑπέστη ὑπὲρ τῆς πίστεως ἐξαναγκαζόμενος εἰς ἐξόμοσιν, καὶ διὰ τὴν ἐνίσχυσιν, ἣν τὰ μαρτύρια αὐτοῦ καὶ ὁ θάνατος ἐπήνεγκον εἰς τὴν πίστιν καὶ τὸν ἐθνισμὸν τῶν λαῶν τῆς Ἠπείρου. Ὁ ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ πανηγύρει ἐκφωνηθεὶς πανηγυρικὸς ὑπὸ τοῦ κ. Τσιγαρᾶ εἶνε ἄξιον λόγου ἱστορικὸν σκιαγράφημα τῶν κατὰ τὴν Ἤπειρον ἀποπειρῶν τῶν Ὀθωμανῶν πρὸς ἐξόμοσιν τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἀφήγησις τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας τοῦ νεομάρτυρος Γεωργίου. Ὁ κ. Τσιγαρᾶς ἐπραγματεύθη μετὰ δεξιότητος τὸ θέμα τοῦτο, καταδείξας ἐν τέλει τὴν μεγάλην ἐπίδρασιν, ἣν ἔσχε τὸ μαρτύριον τοῦ νεομάρτυρος ἐπὶ τῆς ἐνισχύσεως τῆς πίστεως καὶ τοῦ ἐθνισμοῦ τῶν Ἠπειρωτῶν, γεγονὸς μέλλον ν' ἀποτελέσῃ περίοδον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἠπείρου].

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

1 Μαρτίου, Παρασκευή.

Διερχόμεθα τὰς ὡραιοτέρας ἡμέρας τοῦ ἀναγεννωμένου ἔαρος, καθ' ἃς αἱ χειμεριναὶ πνοαὶ δὲν ἰσχύουσι πλέον νὰ συγκρατήσουν ἡμᾶς ῥιγηλοὺς παρὰ τὴν ἑστίαν, καὶ αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου δὲν ἀνεκτήσαντο ἔτι τὴν καυστικὴν αὐτῶν ἰσχύν· Μόναι ὧραι καθ' ἃς δύναταί τις, ἐὰν δὲν ἀρκῆται εἰς τοὺς κονιορτώδεις περιπάτους ἐν τῇ πρωτευούσῃ, νὰ δοκιμάζῃ τὰ θέλγητρα τῶν ἐκδρομῶν ἐπὶ γραφικῶν περιχώρων τῆς Ἀττικῆς καὶ τῶν περὶ αὐτὴν λόφων, ἀφ' ὧν διαφαίνεται ὁ κυανοῦς Σαρωνικός, καὶ διαγράφονται εὐκρινῶς τὰ ἰόχροα σχήματα τῶν ὀρέων. Τὰς ὡραίας ταύτας ἡμέρας χρησιμοποιοῦσι καταλλήλως τὰ ἐν Ἀθήναις στρατιωτικὰ σώματα εἰς διαφόρους περιπάτους καὶ ὁδοιπορικὰ γυμνάσια. Προχθὲς δὲ ἅπας

ὁ ἐνταῦθα στρατός, ἐκτελῶν ἀσκήσεις πορείας, ἐξῆλθεν εἰς μακρὰν ἐκδρομήν, συνοδευόμενος τὸ πρῶτον ἤδη ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀποστολῆς κ. Βοσσέρ. Ὁ στρατὸς παρῆλασε διὰ τῆς ὁδοῦ Πατησίων ὑπὸ τὰ ὄμματα περιέργου πλήθους, ἐπανέκαμψε δὲ τὸ ἑσπέρας.

* *

Ἐν τούτοις αἱ κατὰ τὴν ὥραν ταύτην συνηθέστεραι ἐκδρομαὶ δὲν εἶνε αἱ στρατιωτικαί, ἀλλ' αἱ *πολιτικαί*, ἀνὰ τὰς ἰδίας ἐπαρχίας καὶ τὰς ἐκλογικὰς περιφερείας ἐκείνων, οἵτινες ἀμέσως ἢ ἐμμέσως προαλείφονται διὰ τὸν ἐπικείμενον βουλευτικὸν ἀγῶνα. Ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀξιωματικῶν τῆς τε ξηρᾶς καὶ θαλάσσης εἰς 300 περίπου ἀνέρχονται οἱ ζητήσαντες συνταγματικὴν ἄδειαν, ὅπως ἐκτεθῶσιν εἰς τὰς ἐκλογάς. Οἱ μὲν ἐκ τούτων ἔχουσι γηράσει ἐπὶ τῶν βουλευτικῶν ἑδωλίων, τινὲς δὲ τὸ πρῶτον ἤδη ἀποζώννυνται τὸ ξίφος, ἀντὶ τοῦ μέλλοντος βουλευτικοῦ εἰσιτηρίου. Ἡ βαρύνουσα πλειοψηφία τῆς κοινῆς γνώμης μετὰ λύπης προσεῖδε πάντοτε τὰς τάσεις ταύτας, αἵτινες βεβαίως δὲν συντελοῦσι πρὸς ἐπίρρωσιν τοῦ στρατιωτικοῦ φρονήματος, καὶ μάλιστα ἐν αἷς ἡμέραις ἀπόπειραι γίνονται πρὸς θετικωτέραν μόρφωσιν τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ. Θλιβερώτερον δὲ εἶνε ὅταν αἱ τάσεις αὗται ἐμφανίζωνται παρὰ νεαροῖς ἀξιωματικοῖς, οἵτινες μόλις ὀλίγον χρόνον ἀριθμοῦσιν ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ στρατοῦ. Τὴν τοιαύτην πρώϊμον καὶ κακῶς ἐννοουμένην φιλοδοξίαν, ὡς δῆλον, θέλουσα νὰ καταστείλῃ καὶ ἡ Κυβέρνησις ἐπέστειλεν εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς ἐγκύκλιον, δι' ἧς ἀπαγορεύει νὰ χορηγῶνται συνταγματικαὶ ἄδειαι εἰς ἀξιωματικοὺς μὴ ἔχοντας τὴν πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ συντάγματος ὁριζομένην τριακονταετῆ ἡλικίαν.

* *

Ἡ νῆσος Κάρπαθος, μία τῶν πρὸς τὴν ἀνατολικὴν παραλίαν τοῦ Αἰγαίου πολυπαθῶν Σποράδων, ὑπέστη ἐπιδρομὴν σφοδρᾶς καταιγίδος, ἥτις ἐπήνεγκε τὴν κατὰ τὸ πλεῖστον καταστροφὴν αὐτῆς. Εἰς τετρακοσίας πεντήκοντα ἀριθμοῦνται αἱ καταρρεύσασαι οἰκίαι, καὶ εἰς δεκακισχίλια τὰ ἀπολεσθέντα πρόβατα. Ἡ ἐπελθοῦσα ὑπὸ τῆς λαίλαπος πλήμμυρα τὰ πάντα παρέσυρεν εἰς τὴν θάλασσαν· κτήνη, φυτείας, δένδρα, ὑδρομύλους καὶ κατοικίας. Ἔντρομοι οἱ κάτοικοι κατέφυγον εἰς τὰ σπήλαια καὶ τοὺς ἐναπομείναντας ναούς, ἔνθα διαιτῶνται ἀναμένοντες, μετὰ τὴν πάροδον τῆς θεομηνίας, τὴν ἀνθρωπίνην ἀντίληψιν, ἥτις ὀφείλει νὰ ἐπέλθῃ ταχεῖα ἀπὸ μέρους ἡμῶν πρὸς ἀτυχοῦντας ἀδελφούς.

* *

Καλλιθέα ἐβαπτίσθη διὰ μελῳδικοῦ ὀνόματος ἡ νέα πόλις, ἥτις μέλλει νὰ ἀνεγερθῇ ἐν τῇ πέριξ τοῦ σφαγείου Ἀθηνῶν πεδιάδι. Ἐνεκρίθη τὸ διάγραμμα καὶ ἐπετράπη ὁ συνοικισμός, ὑπολείπεται δὲ ἤδη νὰ ἴδωμεν πραγματοποιούμενον ἐπὶ τοῦ ἐρήμου χώρου τὸν ἐν τῷ σχεδίῳ ἔτι διάκοσμον τελείας πόλεως. Ἂν εὑρισκόμεθα ἐν Ἀμερικῇ, ἔνθα τὰ πάντα, καὶ αἱ πόλεις, συντελοῦνται δι' ἠλεκτρικῆς ταχύτητος, ὁ ἐντελὴς καταρτισμὸς τῆς νέας πόλεως θὰ ἦτο ἡμερῶν μόνον ζήτημα· ἀλλὰ ἡμεῖς, παρὰ τοῖς ὁποίοις μέχρι τοῦδε ὁ ἠλεκτρισμὸς ἐλάχιστα συνδέεται πρὸς τὰ τοῦ βίου ἡμῶν, ὀφείλομεν μετὰ πάσης τῆς εὐαγγελικῆς ὑπομονῆς νὰ προσδοκῶμεν τὴν ἔλευσιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, καθ' ἅς, ἀντὶ διὰ τῆς μονοτόνου ἐκτάσεως τῆς πεδιάδος καὶ τῆς δυσοσμίας τῶν ἀττικῶν σφαγείων, ὁ τροχιόδρομος Ἀθηνῶν θὰ μεταφέρῃ ἡμᾶς διερχόμενος δι' ἀκμαίου πληθυσμοῦ φιλοκάλου καὶ ζωτικῆς πολίχνης.

* *

Ἡ φιλογενὴς πρόθεσις τὴν ὁποίαν πρὸ πολλοῦ ἐξεδήλωσεν ὁ κ. Συγγρὸς πρὸς ἀνέγερσιν ἐξεταστικῶν φυλακῶν ἰδίᾳ αὐτοῦ δαπάνῃ πραγματοποιεῖται ὅσον οὔπω. Τὸ παρελθὸν Σάββατον ἡ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν οἰκονομικῶν πρὸς τοῦτο συνελθοῦσα ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. πρωθυπουργοῦ ἐνέκρινε μετὰ μικρῶν τινων τροποποιήσεων τὸ ὑποβληθὲν σχέδιον, ὅπερ ὀφείλεται εἰς τὸν πέρυσι παρ' ἡμῖν διατρίψαντα κ. Stevens. Ἑτέρα δ' ἐπιτροπὴ ὑπὸ μηχανικῶν συγκειμένη ἀνέλαβε τὴν ἐκλογὴν καταλλήλου γηπέδου. Τὸ γήπεδον, ἐφ' οὗ γενήσεται ἡ οἰκοδομή, ὡρίσθη ἐν τῷ παρὰ τῇ θέσει *Χαμοστέρναις* χώρῳ.

* *

Ἡ ἐν Ἀταλάντῃ λήστευσις τοῦ ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης εἶνε ἐκ τῶν θρασυτέρων ὅσαι κατὰ καιροὺς ἐμνημονεύθησαν ἐν τοῖς ἐγκληματικοῖς χρονικοῖς τῆς χώρας ἡμῶν· 40 χιλιάδες δραχμῶν παρεδόθησαν εἰς τὰς χεῖρας τῶν δύο ληστῶν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ διευθυντοῦ, ἐξαναγκασθέντος ὑπὸ τοῦ τρόμου, καὶ συριγμὸς ἔξωθεν ἐδήλωσεν εἰς αὐτοὺς ὅτι καιρὸς ἦτο νὰ ἀπέλθωσι, πρὶν ἢ προβῶσι καὶ εἰς ἄλλας χρηματικὰς ἀφαιμάξεις. Δὲν ἐγνώσθη ἔτι ἂν ἡ ἀνάκρισις προέβη εἰς θετικόν τι ἀποτέλεσμα.

* *

Μετενεχθεῖσα ἐκ Παρισίων, ἔνθα ἐπέρανε τὸν βίον, ἐκηδεύθη, ἀποτεθεῖσα παρὰ τοὺς τάφους τῶν ἐπισήμων αὐτῆς συγγενῶν, ἡ σύζυγος τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, διαπρεπὴς δέσποινα, καθ' ὅλα ἐφάμιλλος τῷ ἐξόχῳ αὐτῆς συζύγῳ, καὶ ἐνταῦθα καὶ ἐν ἀλλοδαπῇ, ἔνθα ἐπὶ μακρὸν διέμεινε, τὰς ἑλληνικὰς αὐτῆς ἀρετὰς ἀμειώτους καὶ ἐπιζήλους τηρήσασα. Ἐπὶ τοῦ τάφου προσεφώνησεν αὐτῇ δι' ἐλεγείου ὁ κ. Ἀχιλλεὺς Παράσχος.

* *

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, μεριμνῶν περὶ τῆς βελτιώσεως τοῦ καπνοῦ ἐν Ἑλλάδι, ἐν ᾗ τὰ προϊόντα τῆς Λαμίας καὶ τοῦ Ἀγρινίου, εἰ καὶ ἐπιζητοῦνται πλειότερον παρ' ἡμῖν, δὲν διακρίνονται ὅμως ἀπέναντι προϊόντων ἄλλων τόπων, ἐπρομηθεύθη σπόρον ἐκλεκτοῦ καπνοῦ Γένιτζε, τὸν ὁποῖον ἀπέστειλε κατ' ἀνάλογα ποσὰ πρὸς τὰς καπνοφόρους ἐπαρχίας τοῦ κράτους, ὅπως διανεμηθῶσιν εἰς τοὺς καλλιεργητὰς μεθ' ὁδηγιῶν περὶ τοῦ τρόπου τῆς καλλιεργείας. Ὡσαύτως μετέφερεν ἐκ Γαλλίας ὠάρια τοῦ μεταξοσκώληκος, ὅπως διανεμηθῶσιν εἰς τὰς βομβυκοτρόφους ἐπαρχίας.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην. Τὸ ἀντίτιμον ἀμφοτέρων ἐλήφθη παρὰ τοῦ κ. Ε. Β. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὸ δεύτερον φύλλον ἀποστέλλεται καθ' ἣν μᾶς ἐσημειώσατε διεύθυνσιν.— *Ἐρῶντι*. Πάτρας. Δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν εἰς μεταλλικὸν πληρωμήν, τὸ δὲ ὑποκατάστημα δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ αὐτὴν· δικαίωμα ὅμως τῆς τραπέζης εἶνε νὰ πληρώσῃ καὶ μόνον εἰς ἀργυρᾶ νομίσματα.—κ. Χ. Π. Α. Πειραιᾶ. Ἐκ τοῦ βιβλιοπωλείου Μπέκ.—κ. G'. Παρ' ἡμῖν τὸ σύνταγμα δὲν ὁρίζει τὴν ἡλικίαν τοῦ ἐκλογέως, ἀλλ' ὁ ἐκλογικὸς ἡμῶν νόμος ἐπιτρέπει τὸ ψηφοφορεῖν εἰς τὸν πολίτην, ἅμα καταστάντα ἐνήλικον, ἤτοι ἅμα συμπληρώσαντα τὸ 21 ἔτος τῆς ἡλικίας.—κ. Β. Π. Δρᾶμα «Κοριολάνος» ἐποιήθη ὑπὸ Ἰω. Μαυρομιχάλη· τὸ δὲ ὁμώνυμον τοῦ Ἄγγλου Σαίξπηρ μεταφράσθη ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Δαμιράλη.—κ. Ι. Κ. Ν. Εἶνε υἱὸς στρατηγοῦ. Μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἐγένετο ὁ Οὐγκὼ τῷ 1841, ἀφοῦ τρὶς προηγουμένως παρουσιασθεὶς εἶχεν ἀποτύχει. Ἡ μετάφρασις τοῦ Σαίξπηρ εἶνε ἔργον τοῦ υἱοῦ του.—κ. Ν. Δ. Σ. Θεσσαλονίκην. Εἰσεπράχθησαν παρὰ τοῦ κ. Π. Κ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — *Φίλῳ τῆς Ἑστίας*. Πάτρας. Εἴτε ἀποτεινόμενος κατ' εὐθεῖαν εἰς τοὺς ἐκδότας Lemonnyer et Richard, ἢ διὰ τοῦ ἑτέρου τῶν ἐνταῦθα βιβλιοπωλείων Wilberg ἢ Beck. Τιμὴ τοῦ φυλλαδίου φρ. 6.—Καν Χ. Ν. Π. Πάτρας καὶ κκ. Ε. Τ. Φραγκφούρτην, Κ. Κ. Φ. Πάτρας, Π. Δ. Ε. Τραπεζοῦντα, Σ. Γ. Μελιτόπολιν. Ν. Α. Ν. Ναύπλιον, Κ. Τσ. καὶ Μ. Σ. Α. Σύρον, Γ. Ι. Δ. Τρίπολιν. Ἐλήφθησαν. —Σοφ. Monstrum. Ἡ τελευταία ἔκδοσις τοῦ Ἁρμενοπούλου εἶνε ἡ πρὸ τριακονταπενταετίας περίπου ὑπὸ Heimbach ἐν Λειψίᾳ γενομένη, ἀνατυπωθεῖσα πρό τινων ἐτῶν ἐν Ἀθήναις ὑπὸ Νούτση· τῶν δὲ Βασιλικῶν τελευταία ἔκδοσις ἐγένετο ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Heimbach, μετὰ συμπληρωτικοῦ τόμου ὑπὸ Zachariae von Lingenthal. Περὶ τοῦ ἄλλου δὲν δυνάμεθα ἀτυχῶς νὰ σᾶς πληροφορήσωμεν.—κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς. — *Τακτικῷ Ἀναγνώστῃ*. Ἡμεῖς ἁπλῶς τὰ ἀνεγράψαμεν, μηδεμίαν ἀναλαμβάνοντες εὐθύνην ἐπὶ τῇ ἀκριβείᾳ. Ἐν τούτοις ἄλλοι προβαίνουσι καὶ περαιτέρω. Οὕτω ποιητής τις ἀφιερώσε τὸ ἑξῆς φυσιογνωμικὸν ἑξάστιχον εἰς τοὺς μύστακας: «Μαῦροι μύστακες ἐξαγγέλλουσιν ἀρρενωπὴν τόλμην· καστανόχροες, θερμὴν κεφαλὴν καὶ εὐδιαθεσίαν· ἐρυθροί, πονηρίαν, ξανθοὶ εὐγενῆ ψυχήν, ἠνωρθωμένοι μανίαν, πολὺ πυκνοὶ ἀγροικίαν, ἁδροὶ αὐθάδειαν, ἀραιοὶ χαυνότητα.» — κ. Ι. Φ. Σύρον. Ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς.—κ. Σ. Δ. Θ. Ἀκατάλληλα ἀτυχῶς.—κ. Π. Λ. Ε. Τραπεζοῦντα. Ἡ συνδρομὴ λήγει τῇ 31 Δεκεμβρίου 1885.—*Φιλοβίβλῳ*. Ἐκ τῶν ἀπαραιτήτων εἶνε καὶ οἱ κριτικοὶ συγγραφεῖς. Ὁ Vigneul-Marville ὁμιλῶν περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν δέον νὰ καταρτίζηται βιβλιο-

θήκη τις, ἀναφέρει καὶ τὰ ἑξῆς: «Συναντηθεὶς ἔν τινι βιβλιοθήκῃ τῶν Παρισίων μετὰ λογίου εὐφυεστάτου, ἤκουσα αὐτὸν λέγοντα, ἀφοῦ ἐπὶ πολὺ ἐξήτασα αὐτόν:—Ὡραία βιβλιοθήκη! Ἀλλὰ δὲν εἶνε πολὺ φωτισμένη. — Τί λέγεις; ἀπεκρίθην· δὲν βλέπεις ὅτι τὸ φῶς εἰσέρχεται ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη!— Θέλω νὰ εἰπῶ, ὑπέλαβεν, ὅτι δὲν βλέπω καθόλου μεταξὺ τῶν ἄλλων συγγραφέων καὶ κριτικούς. Διότι, ἐξηκολούθησεν, ἐγὼ θεωρῶ ὅτι ὅλη αὐτὴ ἡ σωρεία τῶν βιβλίων εἶνε μηδέν, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ πλησίον ἑκάστου συγγραφέως καὶ ὁ ἐπικριτὴς αὐτοῦ ἢ ὁ ἀντίπαλός του, ἐὰν εὑρίσκηται τοιοῦτος. Καὶ πράγματι ἀνεγνώρισα κατόπιν ὅτι οὐδὲν ἀληθέστερον τῆς γνώμης ταύτης, καὶ ὅτι ἐπ' οὐδενὸς θέματος δύναταί τις νὰ φωτισθῇ τελείως, ὅταν τὸ θέμα τοῦτο δὲν συνεζητήθη ἀρκούντως, καὶ δὲν ἀνεγνώσθησαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γραφέντα ὑπὸ συγγραφέων ἀντιλεγόντων ἀλλήλοις. — κκ. Σ. Γ. Μελιτόπολιν, Ε. Ν. Α. Κέρκυραν, Σ. Γ. Π. Σπάρτην καὶ Σ. Ι. Ι. Πάτρας. Ἀπεστάλησαν. — κ. Θ. Ζ. Κατάκωλον. Ἀτυχῶς δὲν ἦσαν κατάλληλα διὰ τὴν «Ἑστίαν». Τὰ νῦν ἐπιστελλόμενα θεωροῦμεν κατάλληλα μόνον διὰ πολιτικὴν ἐφημερίδα.—κ. Π. Φ. Σχράντα Ἐκκλησιαῖς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἀνακοίνωσιν. Θέλομεν χρησιμοποιήσει αὐτὴν ἐν δέοντι.—κ. Α. Γ. Θ. Χανία. Ἀπάντησιν λαμβάνετε ταχυδρομικῶς.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Ὑπῆρξα λάλος καὶ θρασὺς καὶ κωμῳδίας ἥρως·
Χωρὶς τὴν κεφαλήν μου,
Σιγοῦν οἱ λάλοι, κ' οἱ θρασεῖς πτοοῦνται ὁλοκλήρως,
κι' ἀνησυχοῦν οἱ ἥρωες, κι' εἰς μόνην τὴν κραυγήν μου.

2

Μὲ φέρεις εἰς τὸ σῶμά σου· ἂν μ' ἀναγραμματίσῃς,
εἰς μέρος τι τοῦ σώματος πάλιν θὰ μ' ἀπαντήσῃς.

3

Εἶμ' ἐπίρρημα ἀπ' ἐκεῖνα ποῦ γεννῶνται ἐξ ἐπιθέτου.
Κεφαλὴν καὶ τράχηλόν μου ἂν διὰ τομῆς καθέτου
καταλλήλως τοῦ λοιποῦ μου σώματος ἀποχωρίσῃς,
τότε δύο μέρη λόγου ἄκλιτα θ' ἀναγνωρίσῃς.
Μὲ τὸ πρῶτόν μου θὰ εἶσαι πάντοτε ἐν ὑποθέσει,
ἐνῷ τὸ ἐναπομένον σὲ κρατεῖ ἐν ἀντιθέσει.
Τὸ δὲ ὅλον μου σοὶ λέγει ὅτι ἐνεργεῖ μὲ τρόπον,
ἄμοιρον παντὸς δικαίου καὶ πρὸς βλάβην τῶν ἀνθρώπων.

Ἐν Ἀθήναις.

Κ. Δ. Κ.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Ἀμφιτρίτη—(Ἀμφὶ—Τρίτη)

2

Ἐστὶ—α—(Ἑστία).

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

1 Μαρτίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή.*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	349.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	353.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	422.
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	400.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	264.50
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	260.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	200.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	253.50
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	92.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	360.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3970.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	160.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	98.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	64.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	407.50
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	145.—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον....... Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων......»	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας.....»	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	25.70
» 3μην......	25.55
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	1.01
» Τραπεζικὸν 3μην.	100.¼.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον.................	20.15
Λίρα ὀθωμανική.................	23.15

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 —Β', 1005

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 428 — 10 ΜΑΡΤΙΟΥ 1885 — ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 480

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Μουσικὸν διαγώνισμα ἐν Κερκύρᾳ. — Ἐν ὅλῳ 15 μουσουργήματα ἀπεστάλησαν εἰς τὸ ἐν Κερκύρᾳ πρὸ μηνὸς τελεσθὲν ὑπὸ τῆς ἐκεῖσε Φιλαρμονικῆς Ἑταιρίας διαγώνισμα, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ ἐκδοθεῖσα Ἔκθεσις τῶν Κριτῶν κκ. Δομενίκου Παδοβᾶ, Σ. Δόρια Προσαλέντη καὶ Σ. Ξύνδα. Ἐν τῇ ἐκθέσει γίνεται ἐκτενὴς μνεία περὶ πάντων τῶν ἀποσταλέντων ἔργων ἐν ἀναλύσει τῶν ἀρετῶν καὶ ἐλλείψεων αὐτῶν. Ὡς γνωστόν, τοῦ βραβείου ἔτυχεν ὁ «Ὕμνος πρὸς τὴν πατρίδα», σύνθεσις τοῦ μουσικοδιδασκάλου κ. Ροδοθεάτου, μελοποιημένη διὰ τέσσαρας φωνάς, σύνθεσις προβαίνουσα ἐντέχνως, κατὰ τοὺς κριτάς, πλήρης κανονικῶν ἁρμονιῶν, ἐν αἷς ὡραῖαι φαίνονται αἱ ἀντιφωνίαι καὶ αἱ μελῳδίαι τοῦ συνόλου τῶν μερῶν. Ἴσης δὲ τιμητικῆς μνείας ἔτυχον τρεῖς ἕτεραι συνθέσεις· ἡ μονῳδία «Qui aime croit», διὰ τὴν ἐκφραστικότητα αὐτῆς ἐν τῇ χρήσει τῶν παραφωνιῶν καὶ κυμάνσεων τῆς μελῳδίας καὶ διὰ τῆς μελῳδίας τὸ ρυθμικὸν καὶ πρωτότυπον, γεγραμμένη ὑπὸ τοῦ Κεφαλλῆνος κ. Λαβράγκα, μαθητοῦ τοῦ ἐν Παρισίοις Ἐθνικοῦ Ὠδείου· ἡ δυῳδία «Ἰουλία καὶ Ῥωμαῖος» τοῦ ἐν Ζακύνθῳ κ. Π. Καρρέρ, διὰ τὸ κανονικὸν τῆς μελῳδίας, τῶν κυματισμῶν καὶ τῶν ρυθμικῶν συνοδιῶν, καὶ τὸ ἐπιθαλάσσιον ᾆσμα τοῦ κ. Σ. Γρὲκ «Ὁ ψαρᾶς καὶ ἡ βαρκοῦλά του», ὡς ἔργον πεπειραμένου καὶ ἐπισταμένως μελετήσαντος καλλιτέχνου.

Ἐκ τοῦ προλόγου τῆς Κρίσεως ἀποσπῶμεν ὡς ἄξια τῆς προσοχῆς τῶν περὶ τὴν μουσικὴν διατριβόντων νέων καλλιτεχνῶν παρ' ἡμῖν, τὰ ἑπόμενα:

«...Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὲς ὅτι μετὰ τὴν μακρὰν ὑποδούλωσιν τοῦ ἔθνους ὑπὸ τὴν βίαν τῆς ξενοκρατίας βαρβάρων καὶ μὴ ἐθνῶν, σὺν τῇ πολιτικῇ ἐλευθερίᾳ καὶ ἀνεξαρτησίᾳ κατέπεσε καὶ ἡ Καλλιτεχνία ἐν γένει ἡ Ἑλληνίς, ἡ ὡραιοτέρα αὕτη καὶ θεοφεγγὴς ἀποκάλυψις τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἑτέραν τέχνην ἡ μουσική, ἥτις μετὰ περιβολῆς ἐντελείας δὲν φανεροῦται εἰμὴ ὅπου πρόσφοροι κοινωνικαὶ καὶ ἐθνικαὶ περιστάσεις προκαλοῦσι τὴν ὑψιπετῆ αὐτῆς ἔκφανσιν, ἀλλ' οὐχ ἧττον τύποι τινὲς ἐθνικῆς μουσικῆς διεσώθησαν ἔν τισι τῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν, ἅτινα ὡς αὐθόρμητος ροὴ ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ λαοῦ ἐκπορευόμενα, ᾄδονται παρὰ τούτου, τινὰ μὲν ἔν τισι τῶν ἐπαρχιῶν, ἕτερα δὲ ἐν ἑτέραις. Καὶ οὐ μόνον, θείᾳ εὐδοκίᾳ, ἡ δημώδης μουσική ἔκχυσις αὕτη ἐν τῇ παρελεύσει τῶν δουλικῶν αἰώνων δὲν ἐξηντλήθη, ἀλλὰ καὶ ἑτέρα πηγή, καίτοι οὐχὶ εὐρεῖα, ὑπάρχει, ἐξ ἧς δύναταί τις νὰ προσλάβῃ τοὺς τύπους μελοποιΐας ἐθνικὴν χροιὰν ἐχούσης. Εἶνε δὲ αὕτη ὁ μελῳδικὸς ρυθμὸς ἐναρμονίων φθόγγων, δι' οὗ ποικίλα ἐθνικὰ ᾄσματα παρὰ πολλῶν μουσικοδιδασκάλων ἐμουσουργήθησαν, ὧν τινὲς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Φιλαρμονικῇ ἐμαθήτευσαν, ἕτεροι δὲ καὶ ὡς καθηγηταὶ ἐν τῇ Σχολῇ αὐτῆς ἐδίδαξαν. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν πηγῶν τούτων, ἃς δὲν δύναται ἀζημίως πᾶς Ἕλλην μελοποιὸς νὰ παρίδῃ, ὑπάρχουσιν ὡς ἀΐδιοι τύποι οἱ χαρακτῆρες οὓς διετύπωσεν αὐθορμήτως καὶ δι' ὧν διακρίνεται ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ Καλλιτεχνία, κοινοὶ εἰς ἅπαντας τοὺς κλάδους αὐτῆς, οἵτινες αἰωνίως διαυγάζουσιν ὡς ἀντανακλάσεις τοῦ ἰδανικοῦ καλοῦ. Οἱ χαρακτῆρες δὲ οὗτοι ἐν τῷ συνδυασμῷ αὐτῶν ἀποτελοῦσι τὴν λεγομένην πλαστικὴν ἐντέλειαν, ἐν αὐτοῖς δὲ πρωτεύει ἡ ἐν τῇ συμμετρίᾳ διαύγεια, ἡ ἐν τῷ ρυθμῷ χάρις καὶ ἡ θεία οὕτως εἰπεῖν γαλήνη. Ἔχουσι λοιπὸν καὶ πρότυπα οἱ νέοι καλλιτέχναι, ἐν οἷς δύνανται νὰ διακρίνωσι τὴν εὔρυθμον χροιὰν τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς, προϋπάρχουσι δὲ συγχρόνως καὶ ἀρχαὶ ὁδηγοῦσαι πρὸς παραγωγὴν νέων ἐθνικῶν τύπων».

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐπιστημονικὰ Χρονικὰ» ἡ *Ἑστία*, ἐπιθυμοῦσα νὰ τηρῇ τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς ἐνημέρους τῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ συντελουμένων προόδων ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῶν φυσικῶν μάλιστα ἐπιστημῶν, θέλει δημοσιεύει ἅπαξ τοῦ μηνός, ἀπὸ σήμερον ἀρχομένη, ἄρθρα ποικίλα τὴν ὕλην, ἀναφερόμενα εἰς τὰς καθ' ἑκάστην γινομένας νέας ἀνακαλύψεις ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ τούτῳ κλάδῳ. Τὰ ἄρθρα ταῦτα, γεγραμμένα κατὰ τρόπον τοῖς πᾶσι προσιτόν, ὀφείλει εἰς τὴν εὐμενῆ συνεργασίαν τοῦ εὐπαιδεύτου ἰατροῦ κ. Ἰω. Φουστάνου, γνωστοῦ καὶ ἐκ προηγουμένων δημοσιευμάτων τοῖς ἀναγνώσταις τῆς «Ἑστίας».

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς μελλούσης παγκοσμίας ἐκθέσεως τοῦ 1889 ἐν Παρισίοις, περὶ τῆς ὁποίας πολὺς λόγος γίνεται ἀπὸ τοῦδε ἐν τῷ γαλλικῷ τύπῳ, ἐφημερίς τις, ἀναγράφουσα τὴν ἱστορίαν τῶν ἐκθέσεων, ἀποδίδει τὴν πρώτην ἀρχὴν αὐτῶν εἰ τοὺς Κινέζους.

Ὑπάρχουσιν ἐν Κίνᾳ ἀπὸ ἀμνημονεύτων χρόνων μόνιμοι ἐκθέσεις, παρεμφερεῖς λίαν πρὸς τὰς τουρκικὰς ἀγοράς, ἐν αἷς συνάγονται πάντα τὰ πρὸς χρῆσιν τοῦ οὐρανίου αὐτοκράτορος ἔπιπλα, σκεύη, ἐργαλεῖα, κοσμήματα καὶ ἕτερα χρήσιμα ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε ἐπιτετραμμένον νὰ μεταχειρισθῇ δίς. Οἱ προύχοντες τῶν Κινέζων ὑποχρεοῦνται νὰ ἀγοράζωσι πάντα ἐκεῖνα ἐπὶ τιμαῖς ἀνωτέραις τῶν συνήθων ἐμπορικῶν, ὡς τοῦτο συμβαίνει καὶ εἰς τὰς φιλανθρωπικὰς ἀγορὰς τῶν Εὐρωπαίων. Τὸ δημόσιον θησαυροφυλάκιον τῆς Κίνας εἰσκομίζει ἐκ τῶν πωλήσεων τούτων ἀξιόλογον πρόσοδον.

Ἐν Εὐρώπῃ ἡ πρώτη ἔκθεσις χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ 1797. Ἐγένετο δ' ἐν Παρισίοις ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως, διαρκέσασα τριήμερον καὶ περιλαβοῦσα 110 ἐκθέτας. Ἡ ἔκθεσις μόλις ἠδύνατο νὰ ὀνομασθῇ βιομηχανική, διότι τότε αἱ σκέψεις καὶ φροντίδες πάντων ἐστρέφοντο πρὸς τὸν πόλεμον. Ἡ πρώτη δὲ παγκοσμία ἐν Γαλλίᾳ ἔκθεσις ἐγένετο κατὰ τὸ 1819 ἐν τῷ Λούβρῳ, διαρκέσασα ἐπὶ 36 ἡμέρας. Ταύτης μετέσχον περὶ τοὺς 1662 ἐκθέτας. Τὸν ἀκόλουθον χρόνον κατήρξατο τῶν ἐκθέσεων ἡ Ὀλλανδία. Ἐν Βρυξέλλαις ἡ πρώτη ἔκθεσις ἐγένετο τῷ 1835. Ἡ Αὐστρία ἀπὸ τοῦ 1835 μέχρι τοῦ 1845 ἀριθμεῖ τρεῖς, τὰς πρώτας αὐτῆς ἐθνικὰς ἐκθέσεις. Κατὰ τὸ 1834 δύο ταυτόχρονοι ἐκθέσεις ἐτελέσθησαν ἐν Παρισίοις καὶ Βερολίνῳ. Ἡ γαλλικὴ ἔκθεσις περιελάμβανε 2,447 ἐκθέτας, καὶ ἡ τῆς Πρωσσίας 3,000. Κατὰ τὸ 1833 ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισεν ὅπως αἱ ἐκθέσεις τελῶνται κατὰ πενταετίαν. Ἐν Ἀγγλίᾳ τὴν πρώτην ὤθησιν πρὸς τὰς διεθνεῖς ἐκθέσεις ἔδωκεν ἡ Βασίλισσα Βικτωρία ἀποφασίσασα τὴν ἐν Λονδίνῳ κατὰ τὸ 1851 τέλεσιν βιομηχανικῆς ἐκθέσεως, ἐν ᾗ ἐγένοντο δεκτὰ προϊόντα ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς γῆς

—Ἀπὸ πολλοῦ καταγίνονται οἱ ἐπιστήμονες περὶ τὴν τελειοποίησιν τοῦ τηλεφώνου, ὅπως μεταδίδηται δι' αὐτοῦ ὁ ἦχος δυνατότερος ἐν εὐρυτέρῳ χώρῳ. Ἐσχάτως ἐγένοντο ἐν Παρισίοις πρὸ τῶν μελῶν τῆς Διεθνοῦς ἠλεκτρικῆς ἑταιρίας πειράματα νέου τηλεφώνου, μεγαλοφώνως ὁμιλοῦντος. οὗτινος ἐφευρέτης εἶνε ὁ δόκτωρ Ochorowicz. Ἐντὸς αἰθούσης τοῦ μεγάρου τῆς Γεωγραφικῆς ἑταιρίας, ἐν τῷ τρίτῳ ὀρόφῳ, ἐγκαθιδρύθη μικρὰ ὀρχήστρα, συγκειμένη ἔκ τινων ὀργάνων καὶ δύο ἀοιδῶν· εἰς μέτρων τινῶν ἀπόστασιν ἀπ' ἐκείνων ἐτέθη τὸ τηλέφωνον, οὗτινος τὸ ἕτερον ἄκρον ἔκειτο ἐν εὐρείᾳ αἰθούσῃ τοῦ προσγείου πατώματος χωρούσῃ περὶ τὰ 500 πρόσωπα. Οἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ ἀκροαταὶ δὲν ἀπώλεσαν οὐδένα τόνον τῆς ὀρχήστρας· εὐκρινῶς ἠκούοντο αἱ φωναὶ τῶν

δύο ἀοιδῶν, ὡς καὶ ὁ μῦθος τοῦ Λαφονταίν, τὸν ὁποῖον ἀπήγγειλέ τις ἀκολούθως, καὶ οὕτινος αἱ λέξεις ἔφθανον καθαρώταται. Ὁμοίως, ἐν πειράματι τελεσθέντι ἐν τῷ μεγάρῳ τῶν ταχυδρομείων, ἠδυνήθησαν νὰ παραστῶσιν ἐκεῖθεν εἰς τὴν ἐν τῷ θεάτρῳ παράστασιν τοῦ *Ριγολέτου*, καὶ νὰ ἀκούσωσι πάντες οἱ ἐν τῇ αἰθούσῃ τὸ ᾆσμα τῆς Κραούς καὶ τὰ χειροκροτήματα τῶν θεατῶν.

— Ἐφευρέτης τις ἐν Βιέννῃ κατεσκεύασεν ὡρολόγιον αὐτομάτως χορδιζόμενον καὶ λειτουργοῦν ἀκαταπαύστως ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἀλλοιώσεων καὶ τῆς βαρομετρικῆς πιέσεως.

— Ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Σχολῆς τῶν Καλῶν Τεχνῶν ἐν Παρισίοις ἐγένετο ἔκθεσις τῶν ἔργων τοῦ μεγάλου τῆς Γαλλίας ζωγράφου Εὐγενίου Δελακροά, τῇ φροντίδι τῆς ἐπιτροπῆς ἥτις συνέστη, ὅπως συλλέξῃ συνδρομὰς πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ. Τὴν ἔκθεσιν ἠνέῳξεν ἐπισήμως ὁ πρόεδρος τῆς δημοκρατίας συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ πρωθυπουργοῦ Φερρὺ καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως.

— Ἐκ Μαδρίτης περιγράφονται διάφορα ἰδιάζοντα γεωλογικὰ φαινόμενα, ἐπακολουθήσαντα τοῖς σεισμοῖς. Οὕτω παρετηρήθη ὅτι ὁλόκληρος σειρὰ ὀρέων κατέρχεται ἀδιακόπως ἀπὸ τῆς 13 Ἰανουαρίου, ἐλαττωθεῖσα μέχρι σήμερον κατὰ 5 μέτρα τὸ ὕψος. Ἡ πόλις Βαλεντία δὲν κεῖται ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως, μετατοπισθεῖσα πρὸς δυσμάς. Ἐν Ἐγγέρᾳ δύο ὄρη πρότερον κεχωρισμένα ἡνώθησαν. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ ἐν Agris. Ἐν Χίβᾳ ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους Pascual κατῆλθε μέχρι 400 μέτρων, ἄλλο δέ τι ὄρος ἐδιχάσθη καθέτως. Ἐν Badaloua δὲ παρὰ τῇ Βαρκελώνῃ ἡ θάλασσα ἀπεσύρθη περὶ τὸ ἓν μέτρον, ἐνῷ ἀντιθέτως ὁ λιμὴν Masnon εἰσέδυσε πλειότερον ἐντὸς τῆς ξηρᾶς.

ΝΕΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΜΕΛΩΔΙΑΙ

Ἐν μουσικῷ χειρογράφῳ τῆς ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ Θετταλικῆς συλλογῆς περιέχονται ὀκτὼ ψαλμοὶ μετὰ τῶν ἑαυτῶν ἐφυμνίων παρασεσημασμένοι μὲν διὰ μουσικῶν σημείων τῆς πρὸ τοῦ ιδ΄. αἰῶνος παρασημαντικῆς τῶν Βυζαντινῶν, μεμελοποιημένοι δὲ κατὰ στίχον οἱ πλεῖστοι μὲν ὑπὸ γνωστῶν μελοποιῶν διαφόρων αἰώνων, ὀλίγοι δὲ ἀνώνυμοι φέροντες ἐπιγραφὴν (μέλος) « παλαιόν », σπουδαίαν καὶ οὗτοι ἀξίαν ἔχοντες διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἱερᾶς μουσικῆς τοῦ μέσου αἰῶνος, συλλογὴ ἐξόχων μελῳδιῶν ὄντες. Ἡ μελῳδία τῶν μὲν « παλαιῶν » ἐπιγραφομένων εἶνε μᾶλλον λιτὴ καὶ σύμμετρος τηροῦσα πιστότερον τὸ ἁπλοῦν καὶ μεγαλοπρεπὲς ὕφος τῆς μελοποιΐας τῶν πρώτων αἰώνων, ἀνάλογος μὲν πρὸς τὸν τέως ἐπικρατοῦντα πνευματικὸν χαρακτῆρα τῆς ἐκκλησίας, πρὸς τὴν ἱερότητα τοῦ ναοῦ, πρὸς τὸ ἀπέριττον καὶ ἀφελὲς τῶν πρώτων χριστιανῶν, ἐν ὅσῳ ἡ ἐκκλησία εἶχε συνείδησιν τῶν ὑπὲρ ὧν ἠγωνίζετο ὑψίστων αὐτῆς ἀρχῶν, τῆς ἀδελφότητος, ἰσότητος καὶ ἐλευθερίας, σύμφωνος δὲ πρὸς τὰς παντάπασι πλατωνιζούσας ἰδέας περὶ ἱερᾶς μουσικῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν πατέρων τῶν 5 πρώτων αἰώνων. Ἡ δὲ τῶν δευτέρων εἶνε μᾶλλον ἢ ἧττον σχοινοτενής, ποικίλη καὶ διακεκλασμένη, ἧττον προσήκουσα τῇ ἱερότητι τοῦ ναοῦ, ἧττον σύμφωνος πρὸς τὰς περὶ ἱερᾶς μουσικῆς ἀξιώσεις τῶν ἐκκλησιαστικῶν πατέρων, ἀνάλογος τοῦ ὕστερον ἐπικρατοῦντος κατὰ τοὺς διαφόρους αἰῶνας μείζονος ἢ ἐλάττονος αἰσθητικοῦ χαρακτῆρος, ὃν ἡ ἐκκλησία προσελάμβανεν, ὅσῳ μᾶλλον ἀπεμακρύνετο τῆς πρώτης ἐποχῆς. Εἰς τὴν αὐτὴν δὲ σχέσιν εὑρίσκεται καὶ ἡ μελοποιΐα τῶν ψαλμικῶν στίχων πρὸς τὴν τῶν ἐφυμνίων αὐτῶν, τῆς μελῳδίας τῶν μὲν πρώτων οὔσης ἁπλουστέρας καὶ τοῦ ῥυθμοῦ στασιμωτέρου, τῆς δὲ τῶν δευτέρων σχοινοτενοῦς καὶ διακεκλασμένης μετὰ ῥυθμοῦ κεκινημένου, φερούσης χαρακτῆρα κοσμικὸν καὶ διαχυτικόν· τινὲς δὲ τῶν στίχων καὶ ἐφυμνίων εἶνε μεμελοποιημένοι « ᾀσματικῶς », ἐπαναλαμβανόμενοι δίς, τρίς, καὶ τετράκις ἐν διαφόρῳ καὶ ποικίλῃ μελῳδίᾳ θυμελικῇ ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πατέρων καλουμένῃ, κρᾶμα ἱερᾶς καὶ βεβήλου ἢ θεατρικῆς μελοποιΐας.

Οἵ τε ψαλμικοὶ στίχοι καὶ τὰ αὐτῶν ἐφύμνια ἅπαντα τηροῦσιν ἀκριβῶς ἐν τῇ μελῳδίᾳ τοὺς τῆς ἀρχαίας μελοποιΐας καὶ ῥυθμοποιΐας καλολογικοὺς κανόνας, τῆς εὐρυθμίας καὶ συμμετρίας τῶν μελῶν καὶ μερῶν πρός τε ἄλληλα καὶ τὸ ὅλον, ἐν οἷς τὸ καλὸν ἔγκειται, καὶ κέκτηνται τὴν προσήκουσαν τεχνικὴν ἀξίαν.

Ἐπιγεγραμμένοι δέ εἰσιν οἱ ψαλμοὶ οὗτοι « Ἀντίφωνα », λαβόντες τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ὅτι ἐκ διαδοχῆς ὑπὸ δύο χορῶν ᾔδοντο ἀντιψαλλόντων ἀλλήλοις· τὸ ἀντιφωνεῖν δὲ ἢ ἀντιψάλλειν ἦτο ὁ πρῶτος τρόπος τῆς ἐν ἐκκλησίᾳ ᾠδῆς, εἰσαχθεὶς κατὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς ἱστορικοὺς τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Ἰγνατίου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀντιοχείας, ἀναφερόμενος ὑπὸ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου καὶ Χρυσοστόμου ἐν χρήσει ἐν ταῖς ὑπ' αὐτοὺς ἐκκλησίαις, ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ τῶν Μεδιολάνων τὸ πρῶτον εἰσαχθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀμβροσίου, ἐξ ἧς παρέλαβον αὐτὸν αἱ ἄλλαι τῶν Λατίνων ἐκκλησίαι. Τὸ ἀντιφωνεῖν ἦν ἐν χρήσει καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, τοῦ χοροῦ πολλάκις διαιρουμένου εἰς δύο ἡμιχόρια. Πλὴν δὲ τοῦ τρόπου τούτου ἦν ἐν χρήσει καὶ ἕτερος ὀνομαζόμενος « ὑποφωνεῖν », « ὑποψάλλειν » καὶ « ὑπακούειν », ἀναφερόμενος ὑπὸ τῶν Ἀποστολικῶν Διατάξεων, καὶ τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ Χρυσοστόμου, καθ' ὃν ἑνὸς κατάρχοντος τοῦ μέλους, οἱ λοιποὶ ὑπέχουσιν ᾄδοντες τὴν ὑπακοήν, ἢ τὸ ἐφύμνιον, καὶ τοῦ ὁποίου οὐδὲν μὲν ἴχνος σῴζεται σήμερον ἐν τῇ Ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ, αἱ δὲ μελῳδίαι περιέχονται ἐν τοῖς χειρογράφοις παρασεσημασμέναι διὰ μουσικῶν σημείων. Ἀμφότεροι δὲ οἱ τρόποι εὕρηνται συνηνωμένοι ἐπὶ μέρους ἐν τοῖς ὑφ' ἡμῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνακαλυφθεῖσι καὶ μουσικοῖς σημείοις παρασεσημασμένοις « ᾀσματικοῖς ἑσπερινοῖς », οἵτινες μετὰ τῶν οὔπω ἀνευρεθέντων « ᾀσματικῶν ὄρθρων » μόνοι ἀπετέλουν τὴν κυρίως ἀκολουθίαν καὶ ὑμνῳδίαν τῶν κοσμικῶν ἐκκλησιῶν μέχρι τῆς ἁλώσεως τῆς Κ/πόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων. Περὶ τῆς μελοποιΐας δὲ τῆς ᾀσματικῆς ταύτης ἀκολουθίας, ἧς περιγραφὴν τυπικὴν διέσωσε μόνος ὁ Συμεὼν Θεσσαλονίκης, θέλομεν πραγματευθῆ προσεχῶς ἐν ἐκτάσει. Ἡ δὲ πρόθεσις ὑπὸ ἐν τῷ « ὑποφωνεῖν » καὶ « ὑποψάλλειν » ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν τῆς συνῳδίας καὶ ἀκολουθίας, ἣν καὶ ἐν ταῖς φράσεσιν « ὑπὸ αὐλῶν, ὑπὸ φορμίγγων χορεύειν » κτλ. Περὶ ἀμφοτέρων δὲ τῶν τρόπων ἐπραγματεύθημεν πλατύτερον ἐν τῇ πραγματείᾳ ἡμῶν « Περὶ τῆς κατὰ τὸν μεσαίωνα μουσικῆς τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας » σελ. 36—39, εὑρισκομένῃ ἐν Ἀθήναις παρὰ τῷ κ. Καρόλῳ Μπέκ.

Ι. Δ. ΤΖΕΤΖΗΣ.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

8 Μαρτίου, Παρασκευή.

Αἱ τρεῖς ἡμέραι τῆς ἐν μέσῳ ἡμῶν διαμονῆς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ διαδόχου τῆς Αὐστρίας, οὗτινος ἡ ἄφιξις δὲν ἠδύνατο εἰ μὴ νὰ συγκινήσῃ ποικιλοτρόπως τὸ ἡμέτερον ἔθνος, ἐδαπανήθησαν εἰς τιμητικὰ ἄριστα καὶ γεύματα, εἰς ἐκδρομὰς ἀνὰ τὰ μουσεῖα καὶ τὰς κλασικὰς ἀρχαιότητας καὶ εἰς ἐκδρομὰς ἀνὰ τὰ περίχωρα τῶν Ἀθηνῶν. Οὕτως ὁ φιλόμουσος καὶ μουσοφιλὴς ἡγεμονίδης ἀνεχώρησε πλήρες ἔχων τὸ πνεῦμα ἐντυπώσεων ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ἐμπνεόμεναι ὑπὸ τῆς ἀειζώου ἑλληνικῆς φύσεως καὶ τῆς ἀθανάτου ἑλληνικῆς τέχνης, εἶνε ἴσως προωρισμέναι νὰ μένωσιν ἀνεξάλειπτοι.

Συγχρόνως μὲ τὸν ἀρχιδοῦκα Ῥοδόλφον ἐξενίσαμεν ἐπὶ μίαν ἢ δύο ἡμέρας καὶ ἕτερον ἡγεμόνα, ἀλλὰ τοῦ πλούτου ἐκεῖνον. Οὗτος εἶνε ὁ δοὺξ Σουμερλάνδ, κατέχων ἐν Σκωτίᾳ ἀπεράντους ἐκτάσεις γαιῶν, καὶ ἐτήσιον εἰσόδημα ἐξ 27,375,000 δραχμῶν. Ὁ Κροῖσος οὗτος, μυθώδης διὰ τὴν Ἑλλάδα, δὲν εἶνε οὔτε ὁ μόνος οὔτε ὁ πρῶτος μεταξὺ τῶν ἑκατομμυριούχων αὐτοῦ συναδέλφων ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι. Ὁ δοὺξ Σουμερλάνδ ἐδεξιώθη ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου βασιλέως, μετέσχε δὲ καὶ τῆς μέχρι τῆς Κακῆς Σκάλας βασιλικῆς ἐκδρομῆς.

Πολὺ εὐχάριστον διὰ τὴν πρόοδον τῶν μαθητῶν τοῦ ἡμετέρου Πολυτεχνείου εἶνε τὸ ἄγγελμα περὶ προσεχῶν ἐπιστημονικῶν ἐκδρομῶν, τῶν ὁποίων θὰ μετέχωσιν οἱ μαθηταὶ τῶν ἀνωτέρων τάξεων ἐν τοῖς διαφόροις κλάδοις τοῦ βιοτεχνικοῦ τμήματος τοῦ Σχολείου τῶν Τεχνῶν. Κατὰ τὰς ἐκδρομὰς ταύτας θὰ μελετῶνται ἐπιτοπίως διάφορα τεχνικὰ ἔργα ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τῶν οἰκείων καθηγητῶν. Τὸ ἡμέτερον Πολυτεχνεῖον εἶνε ἴσως τὸ μᾶλλον πάντων ἀδικούμενον καθίδρυμα, τὸ μᾶλλον ἀτελῶς λειτουργοῦν, διότι εἶνε ἐκ τῶν δεομένων ἀφθονίας καὶ πλούτου μέσων καὶ γενναίας συνδρομῆς τῶν δυναμένων, καὶ πολλῶν ἄλλων, τῶν ὁποίων ἡμεῖς στερούμεθα· διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐλαχίστη προσπάθεια πρὸς ἐπι-

τευξιν ἀρτιωτέρων καὶ προοδευτικωτέρων ἀποτελεσμάτων εἶνε ἀξία πάσης ἐνθαρρύνσεως. Εἰς τὴν μόρφωσιν τῶν μαθητῶν ἀποβλέπον καὶ τὸ συμβούλιον τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Πατρῶν παρέσχε, τῇ αἰτήσει τῆς Διευθύνσεως τῆς Σχολῆς, ἔκπτωσιν 50 τοῖς °/₀ ἐπὶ τῶν εἰσιτηρίων διὰ τὴν εἰς Μέγαρα καὶ Κακὴν Σκάλαν μετάβασιν αὐτῶν.

—

Δὲν θὰ τελεσθῇ ὁ ἀγών, τὸν ὁποῖον πανελλήνιον εἶχεν ὁρίσει ἡ Ἑταιρία τῆς ἐπὶ σκοπὸν βολῆς διὰ τὴν πρώτην Κυριακὴν μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἀναβληθεὶς διὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τοῦ προσεχοῦς ἔτους. Ἀντ' αὐτοῦ δὲ θὰ γείνῃ ὁ συνήθης διὰ πιστολίου καὶ ὅπλου διαγωνισμός. Ἀγνοοῦμεν τοὺς λόγους τῆς ἀναβολῆς, οἵτινες οἱοιδήποτε καὶ ἂν ὦσι, μᾶς λυποῦσιν ἀνυπομονοῦντας νὰ ἴδωμεν ὡς οἷόν τε τάχιον λειτουργοῦντα ἐν ἐκτάκτῳ πανηγυρικότητι τὸν πρακτικώτερον καὶ τιμιώτερον τῶν ἀγώνων, οὗτινος σκοπὸς τὸ παρασκευάζειν δεξιοὺς σκοπευτὰς τῇ πατρίδι. Καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ μνημονεύομεν, ὡς ἀξίου ὑποδείγματος, τοῦ ἐν Γαλλίᾳ ἐθνικοῦ ἀγῶνος σκοποβολῆς, τοῦ ἱδρυμένου ὑπὸ τῆς «Ὁμοσπονδίας τῶν πατριωτῶν», διὰ τῶν ἀόκνων προσπαθειῶν τοῦ προέδρου ταύτης καὶ παροιμιώδους διὰ τὴν φιλοπατρίαν τοῦ ποιητοῦ Δερουλέδ, διατρέχοντος πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον πόλεις καὶ χωρία καὶ πεδιάδας. Ἐν τοῖς ἀγῶσι τούτοις τηρεῖται ἡ ἀρχὴ τῆς εἰς κλάδους διαιρέσεως τῶν βαλλόντων, ὥστε καὶ οἱ ἀρχάριοι δύνανται νὰ βραβευθῶσιν ἐν ταῖς τάξεσιν αὐτῶν. Οὕτως ἐνθαρρύνονται καὶ οἱ ἀσθενέστεροι, καὶ ἕκαστος δύναται νὰ προσέρχηται εἰς τὸν ἀγῶνα χωρὶς νὰ φοβῆται μήπως ἡττηθῇ ὑπὸ τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος σκοπευτῶν.

Πυκνὰ καὶ τολμηρὰ κρούσματα λωποδυσιῶν καὶ διαρρήξεων, καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς κεντρικωτέραις ὁδοῖς τῆς πρωτευούσης, ἠκούσθησαν καὶ ἐγράφησαν κατὰ τὴν τελευταίαν ἑβδομάδα. Ταῦτα προήρχοντο κατὰ λογικὴν συνέπειαν, ἐκ τῆς ἐπικρατούσης ἐν τῇ ἀστυνομίᾳ *μεσοβασιλείας*, ἕνεκα τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ τέως Διευθυντοῦ κ. Κοσσονάκου. Εὐτυχῶς ἀπὸ πέντε ἡμερῶν ἀνέλαβε τὰ καθήκοντα τοῦ ἐν τῇ Διευθύνσει τῆς Ἀστυνομίας ὁ τέως βουλευτὴς Μεσσήνης κ. Π. Μπούτης, ὅστις καὶ ἄλλοτε χρηματίσας ἐν τῷ ἀξιώματι τούτῳ, ὁμολογεῖται ὡς ἱκανὸς καὶ δραστήριος.

Κατὰ τὴν εἰς Καλάμας ἄφιξιν τοῦ ἡγέτου τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Δεληγιάννη, περιοδεύοντος ἤδη ἀνὰ τὴν Πελοπόννησον, ἐγράφη ὅτι ἐργάτιδες τῶν ἐκεῖ μεταξουργείων παρῆσαν ἐπιδεικτικῶς παρατεταγμέναι πρὸς τιμὴν αὐτοῦ. Δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορὰ καθ' ἣν τὸ γυναικεῖον φῦλον ἐν Ἑλλάδι, ἢ ἐξ ἰδίου ἐνθουσιασμοῦ ἢ ἐξ ἀλλοτρίας βουλήσεως, ἀναμίγνυται οὑτωσὶν ἐπισήμως εἰς τὴν πολιτικήν. Ἐκτὸς τῶν ἑκάστοτε ἐν ταῖς ἰδίαις ἐπαρχίαις πανηγυρικῶν ὑποδοχῶν τῶν πολιτευομένων ὑπὸ τῶν φίλων αὐτῶν, εἰς ἃς ὅσον εὐφυέστατα μετέχουσιν ἀπὸ τῶν ἐξωστῶν αἱ κυρίαι ῥαίνουσαι δι' ἀνθέων τὸν διαβαίνοντα βουλευτὴν ἢ ἐπίδοξον τοιοῦτον, ἐνθυμούμεθα ὅτι πρὸ ἐτῶν εἴχομεν ἀναγνώσει εἰς ἐφημερίδας περιγραφὴν ὑποδοχῆς διαπρεποῦς πολιτικοῦ ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτοῦ πατρίδι, καθ' ἣν νεάνιδες ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερουσῶν ἐν τῇ πόλει, ἐπέδωκαν αὐτῷ ἄνθη καὶ ποιήματα, μία δὲ ἐξ αὐτῶν καὶ προσεφώνησε τῷ ἀνδρί.

Ὁ ἥρως τῶν θεαμάτων τῆς ἑβδομάδος εἶνε ὁ Ἰταλὸς ταχυδακτυλουργὸς Φρίζος, ὅστις διὰ παραστάσεων ἐν τῷ χειμερινῷ θεάτρῳ καὶ τῷ Συλλόγῳ Παρνασσῷ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων, ἐξέπληξε διὰ τῆς ἐξόχου αὐτοῦ δεξιότητος.

Ὅσῳ πλησιάζει ἡ ἡμέρα τῶν ἐκλογῶν, τοσοῦτον ὁ περὶ αὐτὴν σάλος καθίσταται αἰσθητότερος. Πληροῦνται σχεδὸν αἱ ἐφημερίδες καθ' ἑκάστην ὑπὸ τῆς ἀναγραφῆς τῶν καταρτιζομένων συνδυασμῶν τῶν ὑποψηφίων. Μεταξὺ αὐτῶν καταριθμοῦνται πρόσωπα, τὸ πρῶτον ἀποδυόμενα εἰς τὴν πάλην, ἐν ᾧ τοὐναντίον ἄλλοι τέως ἀντιπροσωπεύοντες τὴν ἐπαρχίαν των, παραιτοῦνται τῆς ὑποψηφιότητος διὰ λόγους οὓς αὐτοὶ οἴδασιν. Οἱ συνδυασμοὶ ἀποτελοῦνται καθαρῶς κυβερνητικῶν ἢ ἀντιπολιτευομένων ὑποψηφίων, τῆς συνηθεστέρας λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ἐπαρχιακῶν ἐπιρροῶν, ἐξ ἀνθρώπων ἀνηκόντων εἰς ἀντίθετα συστήματα· καὶ τότε σχηματίζονται οἱ κληθέντες μικτοὶ συνδυασμοί.

Τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα γενήσονται τὰ ἐπίσημα ἐγκαίνια τῆς ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Κόρινθον γραμμῆς τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς-Πελοποννήσου, ἀπὸ τῆς ἐπομένης δὲ, 25 Μαρτίου, παραδοθήσεται εἰς κοινὴν χρῆσιν τὸ ἀπὸ Μεγάρων μέχρι Καλαμακίου περατωθὲν ἤδη τμῆμα.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Μ. Ψ. Π. Καλάμας. Εἰς τὰς ἐφημερίδας δὲν εἴδομεν αὐτὴν δημοσιευθεῖσαν ἔτι. Θέλομεν ἐγκαίρως σᾶς πληροφορήσει. — Κυρίᾳ Ε. Ν. Κ. Πάτρας. Ἐγένετο συνῳδὰ τῇ ἡμετέρᾳ ἐντολῇ, καὶ θέλει σᾶς ἀποσταλῇ κατ' εὐθεῖαν. — κ. Λ. Π. Καθ' ἑκάστην Κυριακὴν μέχρι μεσημβρίας — κ. G. Ἐκ τῶν ἐνηλίκων μὴ ψηφοφοροῦντές εἰσι α') οἱ στερηθέντες τῶν πολιτικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως· β') οἱ ἐστερημένοι τῆς ἐλευθέρας διαχειρίσεως τῆς περιουσίας αὐτῶν γ') οἱ δυνάμει ὁριστικοῦ δικαστικοῦ βουλεύματος διατελοῦντες ὑπόδικοι ἐπὶ κακουργήματι. — κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν τὰ βιβλία καὶ ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. — *Στιχουργῷ*. Παρακαλοῦμεν, μὴ λάβετε τὸν κόπον· [illegible] χρησιμοποιήσωμεν. — κ. Ι. Φ. Σύρον. Ἀπεστάλησαν· περιμένομεν δ' ἀπάντησίν σας. — κ. Ε. Ν. Α. Σμύρνην. Περγαμηναὶ ὠνομάσθησαν ἐκ τῆς πόλεως Περγάμου, ἦσαν δὲ δέρματα παρασκευαζόμενα καταλλήλως πρὸς γραφήν. — κ. Π. Φ. Σαράντα Ἐκκλησιαίς. Ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον ἀμφοτέρων. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν εὐμενῆ φροντίδα. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — *Ἐπικουρείῳ*. Physiologie du Goût ὑπὸ Brillat-Savarin. Κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτον ἡ ἀνακάλυψις νέου φαγητοῦ εἶνε διὰ τὴν ἀνθρωπότητα πολυτιμοτέρα τῆς ἀνακαλύψεως ἑνὸς ἀστέρος. — κ. Β. Π. Θὰ τὰ εὕρητε ἢ παρὰ τῷ ἰδίῳ συγγραφεῖ, ἐν τῇ Ἐθνικῇ τραπέζῃ ἢ ἐν τῷ τυπογραφείῳ «Παρνασσῷ.» Εἰς βιβλιοπώλας δὲν ἐδόθησαν ἀντίτυπα, ὑποθέτομεν. — κ. Β. Ν. Σ. Halle. Παρεδόθη εἰς τὸν κ. Π. Γ. — κκ. Ι. S. Κεφαλληνίαν, Κ. Ι. Τ. Ἄρταν, Ε. Δ. Ι. Λαμίαν, Ξ. Κ. Πύργον, Α. Ν. Α. Τρίπολιν καὶ Σ. Σ. Ζάκυνθον. Ἐλήφθησαν. — *Φιλαναγνώστῃ*. Μήπως καὶ τόσων ἄλλων, ἐπισήμων μάλιστα συγγραφέων, δὲν ἀπεδοκιμάσθησαν πολλάκις; Καὶ ὅμως τὰ ἔργα, ὅσα εἶχον πραγματικὴν ἀξίαν, οὐδεμίαν ὑπέστησαν βλάβην. Ἄλλοτε αἱ τοιαῦται ἀποδοκιμασίαι διενηργοῦντο συστηματικῶς. Οἱ συκωφαντοῦντες ταύτας ἐσύχναζον εἰς καφενεῖόν τι, ἔνθα ἐπαίζετο ἐκ τῶν προτέρων ἡ ἐπιτυχία ἢ ἡ πτῶσις τοῦ διδαχθησομένου ἔργου. Οἱ θεαταὶ ἐχωρίζοντο εἰς δύο πτέρυγας· οἱ δ' ἐπὶ τῆς εἰσόδου ὑπάλληλοι ὡδήγουν τοιουτοτρόπως ἕκαστον εἰσερχόμενον: «Ἔρχεσθε διὰ νὰ συρίξετε; περάστε ἀπ' ἐδῶ» ἢ: «Ἔρχεσθε διὰ νὰ χειροκροτήσετε; περάστε ἀπ' ἐκεῖ!» Πολλάκις διέφθειρον διὰ χρημάτων ἀνθρώπους, ὅπως συρίξωσι τὸ δρᾶμα. Εἷς ἐκ τούτων λέγεται ὅτι συγκινηθεὶς μέχρι δακρύων ὑπὸ τῶν τραγικῶν περιπετειῶν τοῦ δράματος μετεβίβασε τὴν συρίκτραν του εἰς τὸν γείτονα, λέγων: «Σφύριξε ἀπὸ μέρους μου, διότι ἐγὼ δὲν δύναμαι.» Ἐκ πάντων τῶν δραματικῶν συγγραφέων ὁ Οὐγγὼ εἶνε ὁ μᾶλλον συριχθείς. Μίαν ἡμέραν μετὰ τὴν 30ην παράστασιν τοῦ *Ἐρνάνη* ὁ Οὐγγὼ διεσκέδαζεν ἀναζητῶν τὰ χωρία τοῦ δράματος, ἅτινα δὲν εἶχον συριχθῆ· ἕνα μόνον στίχον εὗρεν ἀσύρικτον. «Θὰ συριχθῇ καὶ αὐτὸς» εἶπεν· ὅπερ καὶ ἐγένετο τῇ αὐτῇ ἑσπέρᾳ. Πολλάκις καὶ ἀτυχεῖς συμπτώσεις συντρέχουσι πρὸς τοῦτο. Ἡ «Βενετικὴ νὺξ» τοῦ Alfred de Musset ἀπετύγχανεν ἐν τῷ Ὠδείῳ ἀπὸ τῆς πρώτης παραστάσεως· οἱ θεαταὶ δὲν ἤθελον τίποτε ν' ἀκούσουν καὶ ἐκάλυπτον διὰ τῶν κραυγῶν τὰς φωνὰς τῶν ἠθοποιῶν. Ἡ τὴν Laurette ὑποδυομένη ἠθοποιός, φέρουσα λαμπρὰν ἐσθῆτα ἐκ λευκοῦ ἀτλαζίου ἔτυχε νὰ στηριχθῇ ἐπὶ πρασίνου κιγκλιδώματος ὑγροῦ, καθ' ὃ προσφάτως βεβαμμένου. Μὴ ἐννοήσασα τίποτε ἐστράφη πρὸς τὸ κοινὸν μὲ τὸ φόρεμά της πλῆρες πρασίνων ῥαβδώσεων. Τότε ὁ θόρυβος ἔφθασεν εἰς τὸ μὴ περαιτέρω. Ὁ Musset ἀπέσυρεν ἔκτοτε τὸ ἔργον του. Ἐν τῇ παραστάσει τῆς [illegible] ὁ θόρυβος ἤρχισεν ἀπὸ τῶν πρώτων σκηνῶν καὶ προέβαινεν αὐξάνων. Καὶ διὰ νὰ δείξωσιν ὅτι ἐσύριζον τὸν ποιητὴν καὶ ὄχι τοὺς ἠθοποιούς, ἐκάλουν τούτους ἐπὶ τῆς σκηνῆς εἰς τὸ τέλος ἑκάστης πράξεως, καὶ τοὺς ἐχειροκρότουν. Ἡ τετάρτη διδασκα-

λία τῆς *Γαετάνας* δὲν ὑπῆρξε δυνατὸν νὰ τελειώσῃ· ἡ παράστασις διεκόπη ἀπὸ τῆς δευτέρας πράξεως, καὶ οἱ συρίζοντες, σπουδασταὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐξηκολούθησαν τὰς ἀποδοκιμασίας των πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ About. Ἡ ἀστυνομία ἀπηγόρευε τὰ συρίγματα, ἐπέτρεπεν αὐτὰ καὶ αὖθις τὰ ἀπηγόρευεν. Ἀλλ' οἱ διαδηλωταὶ δὲν ἠνωχλοῦντο ἐκ τῶν ἀπαγορεύσεων· ἐπρομηθεύοντο συρίκτρας συγκοινωνούσας διὰ μικρῶν φυσητήρων, τὰς ὁποίας ἔθετον ὑπὸ τὴν μασχάλην ἢ ἐντὸς τῶν ὑποδημάτων, δι' ἐλαφρᾶς δὲ θλίψεως τοῦ βραχίονος ἢ τοῦ ποδὸς μετεδίδοντο τὰ συρίγματα, καὶ οὐδέποτε ἀνευρίσκετο ὁ ἔνοχος. Ἐνίοτε ἐθερμαίνοντο τὰ πράγματα, συγκρούσεις ἐπήρχοντο, γυναῖκες ἐλιποθύμουν, καὶ ἡ ἀστυνομία ἐξεκένου τὴν αἴθουσαν.—κ. Σ. Δ. Σμύρνην. Ἐνεγράψαμεν καὶ τοὺς 5. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν.—κ. Κ. Ζ. Ἰσμαήλιον. Ἐλήφθησαν· ἐπληρώθησαν δὲ ἀνήκοντα τῇ «Ἐφημ.» καὶ τῇ «Δ. τ. Π.» Τὰς οἰκείας ἀποδείξεις ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα.—κ. Κ. Κ. Πρέβεζαν. Τὰ φύλλα ἀπεστάλησαν ἐκ νέου. Τὰ βιβλία εἶχον ἀποσταλῆ καθ' ἣν προηγουμένως μᾶς εἴχετε σημειώσει διεύθυνσιν.—κ. Σ. Κ. Μεσσολόγγιον. Ἐλήφθησαν τὰ σταλέντα. Ἐνεγράφη καὶ ὁ κ. Δ. Δ. Οἱ 18 τόμοι ἀποστέλλονται δι' ἐπιβάτου. Ἀπαντῶμεν καὶ ταχυδρομικῶς.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Χωρὶς ἀπὸ τὸ σπῆτι ποῦ κάθημαι νὰ ἔβγω,
Πάντοτε ταξειδεύω καὶ προχωρῶ καὶ φεύγω.
Θαρρεῖς πῶς γληγοράδα 'στὰ πόδια μου δὲν ἔχω,
Καὶ ὅμως μὲ τὰ χρόνια, ὅμοια μ' ἐκεῖνα τρέχω.
Μόλις σταθῶ 'λιγάκι, εἰς τὴ στιγμὴ πεθαίνω.
Ἀλλὰ μὲ κάτι τέχναις οἱ ἄνθρωποι ποῦ ξέρουν
Εἰς τὴ ζωὴ 'μποροῦνε καὶ πάλι νὰ μὲ φέρουν.
Σὲ πλούσιο παλάτι ζῶ πάντοτε κλεισμένο;
Κλειδιὰ καὶ ἁλυσσίδες κρατοῦνε τὴν ὁρμή μου,
Καὶ κρέμετ' ἀπὸ τρίχα θάνατος καὶ ζωή μου.

Ἐν Ἀθήναις.

Κ·

2

Πολλαῖς φοραῖς μὲ πέρνουνε, καὶ ὅμως πάντα μένω
'Στὴ θέσι ὁποῦ ἤμουνα, κι' ἀφοῦ μὲ πάρουν ἄλλοι.
Εἶμαι μικρή, πολὺ μικρή, μὰ καὶ πολὺ μεγάλη,
Καὶ δὲ μὲ βλέπουνε ποτέ, παρὰ ἀφοῦ πεθαίνω.

Ἐν Πειραιεῖ.

Π·

3

Λάμπω πολύτιμον καὶ στιλπνὸν
Μ' ἐγκέφαλον.
Καὶ χέω σκότος παντοῦ πυκνόν,
Ἀκέφαλον.

Π. Κ.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Κλέων—λέων

2

Λίκος—πίλος

3

Ἀνόμως (Ἄν-όμως)

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

8 Μαρτίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	349.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	351.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	422.
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	400.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	263.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	259.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	200.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	252.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	91.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	370.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4040.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	160.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	98.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	62.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	409.—
Ἑταιρία Φωταερίου. . . . . Δρ.	140.—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον. . . . . Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων. . . . . . »	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας. . . . . . »	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	25.80
» 3μην.	25.60
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	1.01
» Τραπεζικὸν 3μην.	100.¹/₄
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.	20.15
Λίρα ὀθωμανική.	23.20

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 1003

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 429 — 17 ΜΑΡΤΙΟΥ 1885 — ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ της Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 481

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Πρὸς τὸν ἐν Γαλλίᾳ ὑπουργὸν τοῦ Ἐμπορίου ἀπεστάλη τὸ ὑπόμνημα, ἐν τῷ ὁποίῳ περιλαμβάνονται αἱ ἐργασίαι τῆς πρὸς ὀργάνωσιν τῆς παγκοσμίας Ἐκθέσεως τοῦ 1889 ἐν Παρισίοις συσταθείσης Ἐπιτροπῆς.

Ἐκ τῶν πρώτων ἐκρίθη ἐπάναγκες ὑπὸ τῆς ἐν λόγῳ ἐπιτροπῆς ἡ εἰς δύο μεγάλα τμήματα διαίρεσις τῶν ἀνεγερθησομένων οἰκοδομημάτων· εἰς τὸ τμῆμα, ἐν ᾧ θὰ ἐπιδειχθῶσιν αἱ πνευματικαὶ πρόοδοι, καὶ εἰς ἐκεῖνο, ἐν ᾧ θὰ ἐκτεθῶσι τὰ προϊόντα ἑκάστου ἔθνους. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐπιθυμεῖ νὰ ἀναπτύξῃ μεγάλως τὰς ἐπιστημονικὰς διαλέξεις καὶ τὰ διεθνῆ συνέδρια, βασιζομένη ἐπὶ τῆς πλήρους αὐτῶν ἐπιτυχίας ἐν τῇ Ἐκθέσει τοῦ 1878· προτίθεται δ' ὅπως δι' αὐτῶν παράσχῃ οἱονεὶ ἐγκυκλοπαιδικὴν ἐπιθεώρησιν τῶν κατακτήσεων τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ αἰῶνος. Παρὰ τὰς βιβλιοθήκας, τὰ ἐργαστήρια καὶ τὰς αἰθούσας τῶν ἀναγνωσμάτων θέλει ἐγκατασταθῇ διεθνὴς χῶρος, συνενῶν πάντα τὰ τὸν ὑλικὸν βίον ἐπιρρωννύοντα. Ἐλήφθη πρόνοια ὅπως τὸ μέρος τοῦτο τῆς Ἐκθέσεως εἶνε ὡς οἷόν τε ἐγγύτερον τοῦ κέντρου τῶν Παρισίων.

Ἐν τῇ Ἐκθέσει τοῦ 1889 τὰ γεωργικὰ προϊόντα θέλουσι καταταχθῇ κατὰ τρόπον κρείττονα τῶν προηγηθεισῶν Ἐκθέσεων καὶ σχηματίσει οὕτω δι' ἑκάστην χώραν σύνολόν τι, ἐξ οὗ θὰ καθίσταται δυνατὴ ἡ ἐξακρίβωσις τῶν ὅρων τῆς παραγωγῆς καὶ αἱ μέθοδοι, τῶν ὁποίων γίνεται χρῆσις. Τὰ ἀγροτικὰ ἐκθέματα ἑκάστης ἐπικρατείας θέλουσι παράσχει σαφῆ, ἀκριβῆ καὶ πλήρη ἰδέαν τῆς καλλιεργείας, τῆς σπουδαιότητος αὐτῆς καὶ τῶν ὅρων, ὑφ' οὓς διενεργεῖται.

Τὰ μέγαρα τῆς Ἐκθέσεως θέλουσιν ἀνεγερθῇ ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἄρεως. Ἡ ἐπιτροπή, ἀποκρούσασα τὴν ἰδέαν οἰκοδομῆς ἑνὸς μόνου μεγάρου, σκοπεῖ νὰ ἀνεγείρῃ δύο τοιαῦτα, ἅτινα θὰ περιλαμβάνωσι τὸ μὲν τὰς Τέχνας, τὸ δὲ τὰς Ἐπιστήμας. Ἐξέφρασε δὲ τὴν εὐχὴν ὅπως ἀμφότερα ταῦτα κατασκευασθῶσι μόνιμα· διότι αἱ οἰκοδομαὶ αἱ ὡρισμέναι διὰ τὰς εἰδικὰς καὶ περιοδικῶς τελουμένας ἐκθέσεις, ἰδίᾳ δὲ διὰ τὰς τελουμένας ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἐπιστήμης καὶ δεομένας ἀφθόνων μέσων, οἷον ὕδατος, φωταερίου, ἀτμοῦ, ἠλεκτρισμοῦ, ἐλλείπουσιν ἐν Παρισίοις, ἀνεπαρκοῦς ὄντος τοῦ Βιομηχανικοῦ Μεγάρου

Τὰ ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ Ἄρεως οἰκοδομήματα, συγκείμενα ἐκ τοῦ παλατίου τῶν Τεχνῶν καὶ τοῦ τῶν Ἐπιστημῶν, ἐκ τοῦ Τμήματος τῶν μηχανῶν, καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων μεσολαβούντων κτιρίων θέλουσι κατάσχει ἐπιφάνειαν 280,000 μέτρων.

Τὸ σύνολον τῶν ἀναγκαιουσῶν πρὸς οἰκοδομὴν καὶ ἐγκαθίδρυσιν δαπανῶν ἐξετιμήθη εἰς 50 ἑκατομμύρια. Τὰς δαπάνας ταύτας θέλουσι καλύψει πρόσοδοι, ὡς ἑξῆς ὑπολογιζόμεναι· 28 ἑκατομμύρια ἐξ ἐπιχορηγίας τοῦ Κράτους καὶ τῆς πόλεως· ἐκ τῶν ἐπισκέψεων ἡμέρας καὶ νυκτὸς 14 ἑκατομμύρια· ἐκ διαφόρων ἄλλων χορηγήσεων 15 ἑκατομμύρια, 1 ἑκατομμύριον ἐξ ἀναπωλουμένων εἰδῶν, ἐν συνόλῳ 58 ἑκατομμύρια· ἐξ οὗ ἐλπίζεται ὅτι ἡ Ἔκθεσις τοῦ 1889 θέλει παράσχει κέρδος. Πρὸς τούτοις ἡ ἐπιτροπὴ ἐγνωμάτευσε τὴν σύστασιν βοηθητικῆς Ἑταιρίας διὰ τὴν Ἔκθεσιν ἐκ κεφαλαίου οὐχὶ κατωτέρου τῶν 10 ἑκατομμυρίων οὐδ' ἀνωτέρου τῶν 25, μετὰ τῆς ὑποχρεώσεως ὅτι μόνον ἐν περιπτώσει ἐξαντλήσεως τῶν ὑπὸ τῆς πόλεως καὶ τοῦ κράτους χορηγηθησομένων 28 ἑκατομμυρίων, ἅτινα ἐν πρώτοις θέλουσι δαπανηθῇ εἰς τὴν Ἔκθεσιν, καὶ ἐν περιπτώσει ἀνεπαρκείας τῶν ὁλικῶν προσόδων τῆς Ἐκθέσεως γενήσεται χρῆσις τῶν χρημάτων τῆς Ἑταιρίας. Τὰ κέρδη δὲ τῆς Ἐκθέσεως θέλουσι διανεμηθῇ μεταξὺ τῆς πόλεως τῶν Παρισίων, τοῦ Κράτους, καὶ τῆς Βοηθητικῆς Ἑταιρίας, ἀναλόγως τῶν δαπανῶν καὶ ὑποχρεώσεων αὐτῶν.

— Ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας συνεζητήθη τὸ θέμα διὰ τὸ ποιητικὸν διαγώνισμα, ὅπερ κριθήσεται κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος. Μετὰ τὰς ἀκουσθείσας γνώμας τινῶν ἀκαδημαϊκῶν, ἄλλων μὲν φρονούντων ὅτι πρέπει νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς διαγωνισθησομένους ἡ ἐκλογὴ τοῦ θέματος, ἄλλων δὲ προτεινόντων τὸ ἐγκώμιον τῆς πτωχείας, ἢ τῆς μετριότητος, ἐγένετο δεκτόν, τῇ προτάσει τοῦ Taine, ὑποστηριζομένου ὑπὸ τοῦ Renan, ὅπως ὡς θέμα τοῦ ἐπιόντος διαγωνισμοῦ ὁρισθῇ ἡ *Παλλὰς Ἀθηνᾶ*.

— Τὸ χρυσοῦν μετάλλιον τῆς Βασιλικῆς ἀστρονομικῆς Ἑταιρίας τοῦ Λονδίνου ἀπενεμήθη εἰς τὸν ἔξοχον ἄγγλον ἀστρονόμον W. Huggins.

— Ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Γάλλου στρατηγοῦ Πικὰρ ἐφεῦρε νέον ὅπλον, πληρούμενον εἰς δύο χρόνους καὶ ρίπτον ἀνὰ πᾶν λεπτὸν 30 βολάς.

— Ἐν Οὐγγαρίᾳ ἀπέθανεν ἐσχάτως διάσημος Ἀθίγγανος μουσικὸς ὁ Racz Pali, ἀνὴρ λίαν παράδοξος τὸν χαρακτῆρα. Διηύθυνεν ὀρχήστραν, ἥτις περιήρχετο τὰς εὐρωπαϊκὰς πρωτευούσας, ἀκουομένη μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. Ὁ Racz Pali διέμενε κυρίως ἐν Λονδίνῳ, ἔνθα ὁ πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας ἐχάρισε πρὸς αὐτὸν ἀδαμάντινον δακτύλιον ἀξίας πολλῶν χιλιάδων φράγκων. Τετράκις νυμφευθείς, ἀπέκτησε τεσσαράκοντα τέσσαρα τέκνα, ἅτινα παρίσταντο ἅπαντα παρὰ τὴν κλίνην τοῦ θανάτου του.

— Ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, τοῦτινος τὸ εὔρωστον καὶ νεάζον, οὕτως εἰπεῖν, γῆρας, ἐθαύμασαν πάντες οἱ προσελθόντες νὰ προσενέγκωσιν αὐτῷ τὸν φόρον τῆς λατρείας ἐπὶ τῇ ἐπετηρίδι τῶν γενεθλίων του, δὲν διεκρίνετο πάντοτε ἐπὶ σωματικῇ ἀκμῇ· ταύτην ἐκτήσατο βραδύτερον ἐν τῇ μακρᾷ αὐτοῦ ἐξορίᾳ. Οὐδέποτε δὲ πλάσμα ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον τόσῳ ἀδύνατον καὶ νοσηρόν, παρέχον ὀλιγωτέρας ἐλπίδας βιωσιμότητος. Ἡ κυρία Οὐγκὼ γράφει που τὰ κατὰ τὴν γέννησιν τοῦ συζύγου της, καθ' ἃ ἤκουσεν ἀφηγούμενα ὑπὸ τῆς μητρὸς τοῦ ποιητοῦ. «Ἦτο κατὰ τὸ ὕψος ἴσος μὲ ἓν μαχαίριον. Διὰ νὰ τὸν σπαργανώσουν τὸν ἀπέθηκαν ἐπάνω εἰς μίαν ἕδραν, ὅπου ἔπιανε τόσον ὀλίγον τόπον, ὥστε ἠδύναντο μαζῆ του νὰ χωρέσουν καὶ ἄλλοι ἓξ ὡς αὐτόν. Ἐκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς του διὰ νὰ τὸν ἴδουν. Εἶχεν ἔλθει τόσον ἄσχημος εἰς τὸν κόσμον, καὶ τόσον ὀλίγον ὡμοίαζε μὲ ἀνθρώπινον ὄν, ὥστε ὁ παχουλὸς Εὐγένιος, ὁ ἀδελφός του, ὅστις ἦτο 18 μηνῶν, καὶ μόλις ὡμίλει, ἀνέκραξε παρατηρῶν αὐτόν: «*Oh! la bébête!*» Ὁ Εὐγένιος ἀπέθνησκεν ἐν πλήρει ἀκμῇ τῆς ἡλικίας, ἐν ᾧ τὸν Οὐγκὼ θὰ εὐτυχήσῃ ἴσως νὰ προσίδῃ ἀνατέλλων καὶ ὁ εἰκοστὸς αἰών.

Ἐξεδόθη ἄρτι τὸ Δ' τεῦχος τῆς «Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος», οὗτινος τὰ περιεχόμενα ἀναγράφομεν ἐνταῦθα: Στεφάνου Α. Κουμανούδη, Ἀττικὸν ψήφισμα. — Χ. Τσούντα, Ἐπιγραφὴ ἐξ Ἀκροπόλεως. — Τ. Νεραύτσου, Σημειώσεις ἐπὶ δέκα μομίαις. — Δ. Φιλίου, Γλυπτὰ ἐξ Ἐλευσῖνος. — Ι. Χ. Δραγάτση, Ἐπιγραφαὶ ἐκ Πειραιῶς. — Κ. Καραπάνου, Ὁ ναὸς τοῦ Ἀπόλλωνος Ὑπερτελεάτου. — Ι. Πανταζίδου, Βραχεῖαι σημειώσεις εἴς τινας ἐξ Ἐλευσῖνος ἐπιγραφάς.

Σύμμικτα: Α. Νικήτσκη, Προσθήκη εἰς τὴν ἐκ Δελφῶν ἐπιγραφήν. — Ι. Χ. Δραγάτση, Ἀναθηματικὴ ἐκ Πειραιῶς ἐπιγραφή. — Κ. Δ. Μυλωνᾶ, Ἐπιγραφὴ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἐπιγραφὴ ἐκ Θεσσαλίας. — Α. Δημη-

τριάδου, Ἐπιγραφαὶ ἐκ Τυρνάβου. — Στεφάνου Α. Κουμανούδη, Διόρθωσις εἰς τὸ ἐν σελίδι 161 ψήφισμα.—Χ. Τσούντα, Προσθήκη εἰς τὴν ἐξ Ἀκροπόλεως ἐπιγραφήν.

Ἀπεικονίσματα: Πανομοιότυπον Ἀττικοῦ ψηφίσματος. —Ὅμοιον Ἐπιγραφῆς ἐξ Ἀκροπόλεως.—Ὅμοιον Ἱερογλυφικῶν ἐπιγραφῶν.—Παρένθετος πίναξ πανομοιοτύπων ἐπιγραφῶν. — Τρεῖς παρένθετοι πίνακες πανομοιοτύπων ἐπιγραφῶν.

Απαντησις προς τον γραψαντα εν τω υπ' αριθ. 425 «Δελτιω της Εστιας» την επικρισιν κατα της «Διατριβης περι ατονου και απνευματιστου γραφης της Ελληνικης γλωσσης, υπο Ν. Β. Φαρδυ».

Σας παρακαλω, Αξιοτιμε Κυριε Συντακτα της «Εστιας», να δημοσιευσετε την παρουσαν απαντησιν μου εν τω Δελτιω του Περιοδικου σας, ως εχει, ανευ τονων και πνευματων, οπως, επι παραδειγματος στηριζομενος ο αναγνωστης, κρινη καλλιτερον επι του προκειμενου ζητηματος.

Εκ των γραφομενων του επικριτου μου καταφαινεται οτι δεν ενοησε καλως το ζητημα, το οποιον θετω εις μελετην των καταλληλων να κρινωσι επι των τοιουτων ζητηματων. Δια τουτο δε θα προσπαθησω ενταυθα, εν συνοψει, να τω υποδειξω τα κυριωτερα σημεια του ζητηματος τουτου.

α) Η διαφορα, ητις υπαρχει μεταξυ εμου και των ενασχοληθεντων κατα καιρους κατα του τονισμου των ελληνικων λεξεων, ειναι η εξης. Εκεινοι ενοουν και εννοουν παντοτε (διοτι τοιουτοι ειναι οι Ευρωπαιοι, και κατ' εξοχην οι Αγγλοι) οτι δυνανται να προφερουν μιαν ελληνικην λεξιν οπως θελουσιν, αιροντες δηλαδη την φωνην των οπου και οπως θελουσιν. Τουναντιον δ' εγω λεγω οτι οι ουτω σκεπτομενοι πλανωνται πλανην οικτραν, διοτι η ελληνικη γλωσσα επαθε μεν, ουδεποτε ομως επαυσε του να ζη. Ο τονισμος λοιπον των λεξεων υπαρχει κατ' ουσιαν εις την ζωσαν ελληνικην γλωσσαν. *Ο βουλομενος, ας μοι αποδειξη το εναντιον.*

β) Οταν σπουδαζη τις μιαν γλωσσαν παρουσιαζουσαν το φαινομενον τουτο του τονισμου, τοτε εχει αναγκην ενος σημειου, το οποιον να τω υποδεικνυη την συλλαβην εις την οποιαν οφειλει να αιρη την φωνην του. Οταν ομως εκμαθη την γλωσσαν ταυτην, τοτε δεν εχει αναγκην του σημειου τουτου. Ο δε μητρικην γλωσσαν εχων την γλωσσαν ταυτην, δεν εχει ουδολως αναγκην του σημειου τουτου. Τοιουτον τι συμβαινει δια την εκμαθησιν της ιταλικης, της ρωσσικης, της γερμανικης και αλλων προσετι γλωσσων.

γ) Εις την ελληνικην γλωσσαν υπαρχουσι τρεις διαφοροι τονοι, οι οποιοι καμνουσι μιαν και την αυτην εργασιαν, δηλαδη δεικνυουσι την συλλαβην της λεξεως εις την οποιαν οφειλομεν να υψωσωμεν την φωνην μας εν τη προφορα της λεξεως ταυτης. *Επεθυμουν δε και επιθυμω παντοτε να μαθω τις ο σκοπος της ποικιλιας των τριων τουτων σημειων.* Το οτι η ποικιλια των τριων τουτων σημειων παρεχει μεγαλην δυσκολιαν εις την ορθογραφιαν της γλωσσης μας, τουτο ειναι γεγονος αναμφισβητητον.

δ) Οταν αφαιρουμεν απο μιαν λεξιν το η, το υ και τας διφθογγους ει, οι, υι και ταυτα αντικαθιστωμεν δια του ι, τοτε καταστρεφομεν την ριζαν της λεξεως ταυτης. Τουναντιον δε, οταν αφαιρουμεν απο μιαν λεξιν τους τονους της, και την ψιλην, οχι ομως και την δασειαν, η λεξις αυτη δεν πασχει ουδενα ακρωτηριασμον. *Ο καταδεχομενος, ας μοι αποδειξη το εναντιον.*

Ο επικριτης μου, ως **εμβριθεστερον** και ουχι *απλουστερον* κρινων, ας μοι λυση τα τεσσαρα ταυτα σημεια του ζητηματος μου.

Ν. Β. ΦΑΡΔΥΣ
Σαμοθραξ.

Παρακαλούμεθα ὑπὸ τῆς Διευθύνσεως τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Περιοδικοῦ *Κόσμου* νὰ δηλώσωμεν ὅτι ἡ διακοπὴ αὐτοῦ προῆλθεν ἐκ τῆς ἀξιώσεως τῆς τουρκικῆς λογοκρισίας τοῦ ἐπιθεωρεῖν ἅπασαν τὴν ὕλην αὐτοῦ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως. Τὸ μέτρον τοῦτο κατέστησεν ἀδύνατον τὴν περαιτέρω ἐξακολούθησιν τοῦ Περιοδικοῦ. Οὐχ ἧττον ἐλπίζεται ὅτι ὅσονούπω ἡ Ὀθωμ. Κυβέρνησις, συνεπείᾳ ἀναφορῶν τῆς Διευθύνσεως, θὰ χορηγήσῃ αὐτῇ ἄδειαν ἀφομοιώσεως τοῦ *Κόσμου* πρὸς τὰς πολιτικὰς ἐφημερίδας (αἵτινες ἐκδίδονται ἄνευ τῆς ἐκ προτέρου λογοκρισίας), τότε δὲ τὸ ἐν λόγῳ Περιοδικὸν ἐξακολουθήσει τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Περὶ τῆς νήσου Σικίνου, πραγματεία ὑπὸ ἀρχαιολογικήν, ἱστορικὴν καὶ στατιστικὴν ἔποψιν (μετὰ εἰκόνος) ὑπὸ Ζαφειρίου Δ. Γαβαλᾶ, φοιτητοῦ τῆς φιλολογίας. Ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Α. Τρίμη. 1885. Σελ. 62.

[Ἡ προκειμένη πραγματεία ἔργον πρῶτον νεαροῦ φοιτητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου, φιλοτίμως θελήσαντος νὰ γράψῃ περὶ τῆς πατρίδος του, καὶ καταστήσῃ γνωστὰ τὰ κατ' αὐτήν, δίδει ἱκανῶς τὴν εἰκόνα τῆς νησῖδος Σικίνου καὶ τῆς ἱστορίας αὐτῆς καὶ τῆς ἀρχαιολογίας. Ὁ φιλοπονήσας περιεσύναξεν ἐπιμελῶς πᾶν ὅ,τι οἱ ἀρχαῖοι περὶ τῆς νησῖδος ἀναφέρουσι καθὼς καὶ οἱ νεώτεροι, ἐν οἷς εἰδικῶς περὶ ταύτης ἔγραψαν ὁ Ross καὶ ὁ Reingenum. Προσέθηκε δὲ καὶ ὁ ἴδιος τινὰ περὶ ἠθῶν καὶ ἐθίμων. Ἐλπίζομεν ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ ὁ κ. Γαβαλᾶς θέλει συμπληρώσει ἀτελείας τινὰς τοῦ ἔργου του, ἃς καὶ αὐτὸς οὗτος ὁμολογεῖ, ὅπως οὕτω ἀποτελεσθῇ πλήρης μονογραφία περὶ τῆς νήσου Σικίνου, γεγραμμένη ὑπὸ ἐγχωρίου ἔχοντος πάντοτε πλειοτέραν γνῶσιν τοῦ τόπου του καὶ εὐκολίας καὶ χρόνον πρὸς μελέτην αὐτοῦ καὶ περιγραφήν.]

Ueber das Verhältniss der phosphorsäure zum Stickstoff im Harn, bei Fütterung mit Gehirnsubstanz. von Georgios Politis aus Corfu, München 1884. Σελ. 26.

Ἡ προκειμένη πραγματεία «Περὶ τῆς σχέσεως τοῦ φωσφορικοῦ ὀξέος πρὸς τὴν ἀπόκρισιν τοῦ ἀζώτου διὰ τῶν οὔρων ἐν χρήσει τροφῆς ἐξ ἐγκεφαλικῆς οὐσίας» σκοπεῖ τὴν λύσιν φυσιολογικοῦ προβλήματος, ἤτοι ὁποίαν σημασίαν ἀσκεῖ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τοῦ ἀζώτου καὶ τοῦ φωσφορικοῦ ὀξέος τῶν ἀποκρινομένων διὰ τῶν οὔρων ἡ θρέψις ζῴου δι' ἐγκεφαλικῆς οὐσίας, καὶ ποίας ταλαντεύσεις ὑφίσταται τὸ ποσὸν τοῦτο κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας, παρεχομένων εἰς τὸ ζῷον φωσφορικῶν ὀργανικῶν ἑνώσεων, οἷον τῆς λεκιθίνης ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, καὶ οὐχὶ ἀνοργάνων ὅπως διὰ τῶν συνήθων τροφῶν. Διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης, ἧς ἡ ἐκτενεστέρα ἀνάλυσις ἀνήκει εἰς εἰδικὸν περιοδικόν, ὁ κ. Γ. Πολίτης ἔδειξεν ὅτι κέκτηται τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα καὶ τὴν μέθοδον τῆς ἐρεύνης δυσχερῶν ἐπιστημονικῶν προβλημάτων, καὶ ὅτι τὸ ζήτημά του ἀνέλυσε καὶ ἐξειργάσθη μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς ἐπιστημονικῆς τελειότητος.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

15 Μαρτίου, Παρασκευή.

Νέοι ὁσημέραι ἐκλογικοὶ συνδυασμοὶ ἐξακολουθοῦσι ἐξαγγελλόμενοι εἰς τὰς ἐφημερίδας, καὶ νέα τηλεγραφήματα δεξιώσεων καὶ διαμαρτυρήσεων. Παρῆλθεν ἡ νόμιμος προθεσμία πρὸς αἰτήσεις συνταγματικῶν ἀδειῶν, καὶ ὁ τελευταῖος αἰτήσας τοιαύτην ἀξιωματικὸς ἐσημειώθη ὑπὸ αὔξοντα ἀριθμὸν 98, μεθ' ὃ καταρτισθεῖσα ἐδημοσιεύθη στατιστική, ἀπαριθμοῦσα τοὺς τυχόντας ἀδείας συμφώνως πρὸς τοὺς βαθμοὺς αὐτῶν. Ἡ ἐν λόγῳ στατιστικὴ περιλαμβάνει πάσας τὰς ἱεραρχίας τῶν βαθμῶν, ἀπὸ τοῦ ὑποστρατήγου μέχρι τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ· τὴν σχετικὴν πλειοψηφίαν ἐν αὐτοῖς ἀποτελοῦσιν οἱ λοχαγοὶ ἀνερχόμενοι εἰς 34. Τὰ δικαστικὰ γραφεῖα ἤρξαντο ἀπὸ τοῦδε ἀργοῦντα διὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα καὶ τὴν ἄλλην ἐργασίαν τῶν ἐκλογῶν. Ἀλλὰ παρὰ τὴν ἐκλογικὴν κίνησιν, τοὺς θορύβους, καὶ τὰς ἀνωμαλίας, ἑτέρα πάντη ἀλλοία ἐργασία ἀνεπτύχθη παραλλήλως τῇ πρώτῃ, ἀθορυβωτέρα, ἀλλὰ μᾶλλον ἀξία καταγραφῆς καὶ μνείας.

* *

Καὶ πρῶτον. Ἑπτὰ κατακυρώσεις ἐγένοντο ἐν τῷ νομαρχιακῷ καταστήματι διὰ κατασκευὰς ὁδῶν· Ἐθνικὴ ὁδὸς ἀπὸ Χαλκίδος εἰς Βάθειαν, δύο ἕτεραι, τμήματα τῆς ἀπὸ Πατρῶν εἰς Κόρινθον, ὁδὸς ἀπὸ Σπάρτης εἰς Γεράκιον, ὁδὸς ἀπὸ Γυθείου εἰς Τσίμοβα, ἀπὸ Πατρῶν εἰς Πύργον, ἀπὸ Χρυσοῦ εἰς Δελφούς. Διὰ πάσας τὰς ὁδοὺς ταύτας προϋπελογίσθη ἐν συνόλῳ ποσὸν ἐκ δραχμῶν 4,227,155 μὲ τὰς ἀναλόγους ἐκπτώσεις. Δεύτερον, ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῶν δημοσίων ἔργων ἡ κατασκευὴ δύο γεφυρῶν ἐπὶ τοῦ Ἀχελῴου. Διὰ τῶν ἔργων τούτων ἀναμφίβολον εἶνε ὅτι σπουδαίως πλουτίζεται ἡ ἡμετέρα συγκοινωνία· τὸ δὲ κυριώτερον, ἑκάστη προστιθεμένη γέφυρα τίς οἶδεν ὁπόσους σώζει ἐξ ἐκείνων, οἵτινες θὰ ὡρίζοντο ἴσως θύματα τῶν χει-

μερινῶν διαβάσεων τῶν ποταμῶν μας, θύματα καθ' ἕκαστον ἔτος ἀναγραφόμενα.

* *
*

Ὡς τρίτη εἴδησις μεταξὺ τῶν ἀξιοσημειώτων τῆς ἑβδομάδος δύναται νὰ καταχθῇ ἡ εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Κωπαΐδος ἀφορῶσα διάτρησις τῆς ὑπονόμου Καρδίτσης, κατεχούσης μῆκος 760 μέτρων. Ἡ περάτωσις τοῦ ἔργου τούτου, τοῦ μεγίστου καὶ ἐπιπονωτάτου πάντων τῶν πρὸς ἀποξήρανσιν τῆς Κωπαΐδος, ἀνηγγέλθη τηλεγραφικῶς ἐκ Θηβῶν. Διὰ τῆς ὑπονόμου ταύτης τὰ ὕδατα εἰσρέουσιν εἰς τὴν Παραλίμνην, ὑπολείπεται δὲ ἡ κατασκευὴ καὶ δευτέρας σήραγγος, τῆς ἐκ τῆς Παραλίμνης εἰς τὴν θάλασσαν διοχετευούσης τὰ ὕδατα, ὅπως συντελεσθῇ τὸ ὅλον ἔργον, ὅπερ εἰκάζεται ὅτι δὲν θέλει βραδύνει. Ἐπὶ τῇ ἀποπερατώσει τῆς σήραγγος τῆς Καρδίτσης ἠγγέλθη ἐκ Σύρου ὅτι ὑψώθησαν αἱ μετοχαὶ τῆς Κωπαΐδος.

* *
*

Τέταρτον, ἔχομεν τὰς πορείας καὶ τὰς ἀσκήσεις, εἰς ἃς συντόνως ἀπό τινος ἐπιδίδεται ὁ ἐν τῇ πρωτευούσῃ στρατὸς ὑπὸ τὴν ἀνωτάτην ἐποπτείαν τοῦ στρατηγοῦ Βοσσίρ. Ἐκδρομαὶ μέχρι Δαφνίου καὶ στρατιωτικαὶ ἐπὶ τῶν ἐκεῖσε λόφων παρατάξεις τῶν ταγμάτων τοῦ πυροβολικοῦ, ἀσκήσεις πορείας εἰς Τράχωνας τῶν πεζικῶν, μηχανικῶν καὶ εὐζωνικῶν σωμάτων ἠκολούθησαν ὡς συνέχεια τῶν πρό τινος ἀρξαμένων γυμνασίων, ἅτινα ἀσκοῦσι καταλλήλως τοὺς ὁπλίτας, παρέχουσιν ἀφορμὴν εἰς τοὺς ἁρμοδίους νὰ κατίδωσιν ἐμφανέστερον τὰς ἐλλείψεις καὶ μελετήσωσι τὴν διόρθωσιν αὐτῶν, εἰς δὲ τοὺς μετ' ἐνδιαφέροντος παρακολουθοῦντας ἐν ταῖς ὁδοῖς τοὺς ἐν συντάξει παρελαύνοντας στρατιώτας παρέχουσι συγκινοῦν καὶ μυρίας σκέψεις διεγεῖρον θέαμα.

* *
*

Πέμπτον, καταδιώκεται καὶ ἐν Ἑλλάδι ἡ τυποκλοπία. Ἐν Πάτραις τὸ δικαστήριον τῶν Πλημμελειοδικῶν κατεδίκασε βιβλιοπώλην, κατηγορούμενον ἐπὶ κλεψιτύπῳ ἀνατυπώσει διδακτικῶν συγγραμμάτων τῶν παρ' ἡμῖν καθηγητῶν κκ. Α. Διομ. Κυριακοῦ, καὶ Β. Σχορδέλη. Ἡ δίκη ἐκρίθη ἀξιοσημείωτος ἐν τοῖς δικαστικοῖς χρονικοῖς, καθ' ὃ πρώτην φορὰν ἀφορῶσα εἰς τοιούτου εἴδους ἀδίκημα, ὅπερ εἴωθεν ἀρχῆθεν νὰ παρακολουθῇ ἀδιαφορία ἢ ἀτιμωρησία. Χαιρετίζομεν τὴν ἀπόφασιν τῶν δικαστῶν ὡς εὐοίωνον αὐγὴν ἀσφαλεστέρου μέλλοντος εἰς τοὺς συγγραφεῖς ἐκπαιδευτικῶν βιβλίων, διότι τὴν μοῖραν τῶν ἄλλων συγγραφέων παρ' ἡμῖν οὐδεὶς τυποκλόπος ἐπὶ τοῦ παρόντος φθονεῖ.

* *
*

Ἀλλ' ἔσχε καὶ τὰ δυσάρεστα αὐτῆς ἡ παρελθοῦσα ἑβδομάς. Οὕτω κατὰ τὸ μεσονύκτιον τῆς Κυριακῆς ὅσοι δὲν ἦσαν βαθύτατα βεβυθισμένοι εἰς τὸν ὕπνον ἐξηγέρθησαν ὑπὸ ζωηρᾶς σεισμικῆς δονήσεως συνοδευθείσης καὶ ὑπὸ βοῆς ὑποχθονίου. Οἱ δειλότεροι ἀνετινάχθησαν ὡς συνήθως, ζητοῦντες ἄσυλον μακρὰν τῆς κλίνης των, τινὲς δ' ἐν τῇ παραζάλῃ των ἔκριναν τὴν δόνησιν ὡς ἀποτέλεσμα νέας τινὸς ἐκρήξεως, ἐκ τῶν πρό τινος συνήθων ἡμῖν. Ἡ διεύθυνσις τοῦ σεισμοῦ ἦτο ἀπὸ τοῦ Ν. Α. πρὸς τὸ Β. Δ. Ἀλλὰ τὸ γεγονὸς ἦτον ἐκ τῶν ὀλιγώτερον δυσαρέστων ἐν σχέσει πρὸς ἕτερα κατ' αὐτὰς συμβάντα.

* *
*

Ἡ ἐκτροχίασις τοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Κηφισσίαν σιδηροδρόμου δὲν ἐπέφερε μὲν ἀπευκταῖα, ἀλλὰ προυξένησεν ἀνησυχίας καὶ σκέψεις ἀλλοίας τῶν προξενουμένων ὑπὸ τῶν καταστρεπτικῶν σφαδασμῶν τοῦ ὄγκου τῆς γῆς, ἥτις δὲν ἔχει νὰ δώσῃ λόγον πρὸς ἡμᾶς διὰ τὰς παρεκτροπάς της, οὐδ' ἔχει ἄλλους ὑπευθύνους. Μετὰ ποικίλας διαδόσεις ἐγνώσθη ὅτι τὸ γεγονὸς προῆλθεν ἐκ τῆς προσαρμόσεως ἐν τῇ αὐτῇ πορείᾳ βαγονίων ἀνομοίου κατασκευῆς, ληφθέντων ἐκ τοῦ γειτονικοῦ τῷ σιδηροδρόμῳ Λαυρείου σιδηροδρόμου.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς. κ. Α. Μ. Ὀδησσόν. Ἐνεγράψαμεν καὶ τὸν κ. Π. Α. Πάντα τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς. — κ. Δ. Π. Α. Ἐν τῇ καλῇ ἐποχῇ τῆς φιλολογίας ἡ μυθιστορία δὲν ἦτο γνωστὴ παρ' ἀρχαίοις. Ἓν μόνον ἔργον τοῦ εἴδους τούτου ἔχομεν ἐκ τῶν χρόνων ἐκείνων, τὴν « Κύρου Παιδείαν » τοῦ Ξενοφῶντος, ἥτις μᾶλλον θεωρητέα ὡς ἱστορικὴ μυθογραφία διδακτικὸν ἔχουσα χαρακτῆρα. Βραδύτερον ὅμως ἀνεπτύχθη ἱκανῶς καὶ ἡ μυθιστορία, καὶ ἔχομεν ἱκανὰ τοιαῦτα διαφόρων συγγραφέων ἔργα. Τοιαῦτα εἶνε τοῦ Ἡλιοδώρου τὰ « Αἰθιοπικά », Ἀχιλλέως Τατίου « τὰ κατὰ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα », Λόγγου « τὰ κατὰ Δάφνην καὶ Χλόην » καὶ ἄλλα πολλά. Ὡσαύτως εὐδοκίμουν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς παρακμῆς τὰ λεγόμενα *Μιλησιακά*, διηγήσεις ἐρωτικαὶ καὶ ἀκόλαστοι, τὰς ὁποίας ὁ καλὸς λεγόμενος κόσμος εὐχαριστεῖτο ἀναγινώσκων, μεταφρασταὶ δὲ ἐφρόντιζον νὰ καταστήσωσι καὶ εἰς τοὺς Ρωμαίους εὔκολον τὴν ἀπόλαυσιν αὐτῶν. Οἱ ἀξιωματικοὶ ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν τὰς μυθιστορίας ἐκείνας εἰς τὸν πόλεμον, ὅπως συντομεύσωσι τὰς ὥρας τῆς ἀπραξίας· καὶ οἱ Πάρθοι κατὰ τὸ ἔτος 53 π. Χ. καταστρέψαντες τὸν στρατὸν τοῦ Κράσσου εὗρον ἐν τοῖς σάκκοις τῶν Ῥωμαίων πλῆθος ἀντιτύπων Μιλησιακῶν. — κκ. Κ. Ν. Ι. Πύργον, Α. Χ. Σύρον, Δ. Μ. Βόλον καὶ Π. Λ. Ν. Ἀργοστόλιον. Ἐλήφθησαν. — *Φίλῳ* Σ. Ὄχι πάντοτε κατὰ τὸ αὐτὸ μέτρον. Ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι φίλαυτοι καὶ ἄνθρωποι ἀφιλοκερδεῖς. Καὶ φίλαυτος μὲν εἶνε ὁ ὑπερμέτρως ἀγαπῶν ἑαυτὸν ἢ ἀγαπῶν μόνον ἑαυτόν, ἀφιλοκερδὴς δὲ ὁ ἀγαπῶν μὲν ἑαυτόν, ἀλλ' ἐν ἀνάγκῃ θυσιάζων ἑαυτὸν χάριν τῶν φίλων του ἢ ὑπὲρ τοῦ καθήκοντος. — *Τῷ αὐτῷ*. Ὁριστικὴ καὶ ἀμετάθλητος. Μὴ λάβετε, παρακαλοῦμεν, τὸν κόπον. — κ. Ζ'. Ἄδωρον δῶρον, ὅταν συνοδεύηται μὲ τὸν ὅρον « ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς με ». Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Κ. Ν. Τρίκκαλα. Ἀπηντήσαμεν προηγουμένως. Ἡ παραγγελία σας ἐξετελέσθη. — κ. Η. Π. Η. Taganrog. Ἐνεγράφησαν καὶ οἱ 4. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰς ἀποδείξεις ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς. — κ. Λ. Σ. Βάρναν. Τὸ χρηματόδεμα ἐλήφθη. Παραγγελίαι σας ἐξετελέσθησαν. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κ. Δ. Β. Παρισίους. Σειρὰ δελτίων τοῦ 1884 ἀπεστάλη, πλὴν 2 ἀτυχῶς ἐξηντλημένων. Ὁμοίως ἐξηντλημένον εἶνε καὶ τὸ σημειούμενον τοῦ 1883. Ἐλήφθη τὸ σταλέν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — *Συνδρομητρίᾳ τῆς Ἑστίας*. Πειραιᾶ. Τὸ ἱστορικὸν ἀναφέρεται οὕτω: Ἡ μήτηρ τοῦ αὐτοκράτορος Θεοφίλου (829—842) Εὐφροσύνη θέλουσα νὰ νυμφεύσῃ τὸν υἱόν της συνεκάλεσεν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ Κράτους εἰς Κωνσταντινούπολιν τὰς ὡραιοτάτας νεάνιδας. Οὕτως συνήγαγεν αὐτὰς ἐν τοῖς ἀνακτόροις, ἡ δὲ βασιλομήτωρ παρέδωκεν αὐτῷ χρυσοῦν μῆλον ἵνα τὸ ἐγχειρίσῃ εἰς ἐκείνην, ἣν θὰ ἐξέλεγεν ἑαυτῷ σύζυγον. Ὁ Θεόφιλος ἐστράφη πρῶτον πρὸς τὴν ὡραίαν Ἰκασίαν, καὶ χαριεντιζόμενος εἶπε πρὸς αὐτὴν « ὡς ἄρα διὰ γυναικὸς ἐρρύη τὰ φαῦλα », ἐννοῶν τὴν Εὔαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐκείνη ἀπήντησε προσφυῶς « ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα » ἐννοοῦσα τὴν Παναγίαν, ὁ Θεόφιλος ὑπολαβών, ὅτι ἡ εὐφυΐα τῆς νέας ἦτο πλειοτέρα τῆς προσηκούσης εἰς σύζυγον, ἐστράφη πρὸς τὴν σεμνὴν Θεοδώραν. Ἡ Ἰκασία ἔκτοτε κτίσασα μοναστήριον, ἀπεσύρθη εἰς αὐτὸ καὶ ἐκεῖ διετέλεσε τὸ ἐπίλοιπον τοῦ βίου προσευχομένη καὶ διὰ διαφόρων συγγραφῶν ἐκφράζουσα τὴν πρὸς τὸν Θεὸν εὐλάβειάν της. — κ. Γ. Ζ. Βόλον. Πωλεῖται ἐν τοῖς ἐνταῦθα βιβλιοπωλείοις ἀντὶ δραχ. 4,50. — κ. Π. Α. Α. Γέτσα. Τὰ σημειούμενα φύλλα ἀπεστάλησαν τῷ κ. Κ. Τὰ βιβλία ἔχουσιν ἀποσταλῇ πρὸ ἱκανῶν ἤδη ἡμερῶν. — κ. Α. Ν. Ρ. Βερολῖνον. Ἐλήφθησαν. Ἀπαντῶμεν προσεχῶς. — κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Ἐνεγράψαμεν καὶ τὸν κ. Φ. Ι. Φ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰς ἀποδείξεις ἀποστέλλομεν ταχυδρομικῶς. — κ.κ. Ι. Ν. Χ. Πάτρας, Σ. Β. Γενεύην, Λ. Χ. Σμύρνην, Κ. Γ. Κ. Φάληρον, καὶ Γ. Δ. Α. Κωνσταντινούπολιν. Ἀπεστάλησαν. — κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς. — κ. Α. Ξ. Ἡράκλειον. Ἐγένοντο αἱ δέουσαι παραστάσεις καὶ ἐλήφθη σημείωσις ἵνα ἡ ἀποστολὴ γίνηται τοῦ λοιποῦ τακτικῶς. — κ. Ι. Η. Π. Στρασβοῦργον. Ἐν ἐλλείψει ἀδείας γερμανικῆς τὸ ἐνταῦθα Ἰατροσυνέδριον δύναται νὰ παραχωρήσῃ αὐτὴν μετὰ ἐξέτασιν τοῦ διπλώματος ἢ τῶν ἀποδείξεων ἀκροάσεως καὶ ἀσκήσεως τοῦ αἰτοῦντος ἐὰν εὕρῃ ταύτας ἐπαρκεῖς. — κ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην. Τὰ φύλλα ἀποστέλλονται τακτικῶς εἰς Καρδαμύλην κατὰ τὴν σημειουμένην διεύθυνσιν· ὑποθέτομεν δὲ ὅτι ἐκ ταχυδρομικῆς ὀλιγωρίας καθυστεροῦνται ἢ παραπίπτουσι. Πρὸς ἀποφυγὴν τούτου νομίζομεν θὰ ἦτο προτιμότερον νὰ διηυθύνοντο εἰς ὡρισμένον πρόσωπον ἀντὶ τοῦ Σχολείου, εἰς τὸν διδάσκαλον λ. χ. ἢ ἄλλον τινά, ὃν σᾶς παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ὑποδείξητε. Ἐνεγράψαμεν καὶ τὸν κ. Τ. Δ. Κ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Ζ. Ο. Βερδιάνσκαν. Τὰ βιβλία καὶ ἐπιστολήν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Οὐδὲ τέλος οὐδ' ἀρχὴν γνωρίζω,
πλὴν μὲ συνοδεύουν, μ' ἀγαπῶσιν
ἀδελφοὶ ἀνόμοιοι ἐννέα.
Ὅταν εἶμαι μόνος, δὲν ἀξίζω,
ὅμως ἂν αὐτοὶ προηγηθῶσιν,
εἶνε ἡ ἀξία μου βεβαία.

2

Γεννιέμ' ἐγὼ προτοῦ τὸ στοχασθῇς,
καὶ μόλις γεννηθῶ πεθαίνω εὐθύς·
κι' αὐτὸς ποῦ ὕστερ' ἀπὸ 'μένα φθάνει,
πάντοτε θόρυβο μεγάλο κάνει.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Τὸ ὡρολόγιον

2

Ἡ καρδία

3

Ὄνυξ—νύξ

ΕΝ ΤΩ ΓΡΑΦΕΙΩ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ ΒΙΒΛΙΑ.

Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς τῇ προσθήκῃ 20 λεπτῶν διὰ ταχυδρ. τέλη ἑκάστου.

		Δρ. Λ.
Χ. ΑΝΝΙΝΟΥ	*Ἐδῶ κ' Ἐκεῖ*	4.—
Π. ΒΡΑΪΛΑ	*Φιλοθέου καὶ Εὐγενίου ἐπιστολαί*	1.—
Γ. ΔΡΟΣΙΝΗ	*Ἀγροτικαὶ Ἐπιστολαί*	2.—
»	*Εἰδύλλια*	2.50
»	*Τρεῖς ἡμέραι ἐν Τήνῳ*	1.—
»	*Σταλακτῖται*	2.—
»	*Ἱστοὶ Ἀράχνης*	1.—
Α. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ	*Οἱ μαθηταὶ τοῦ Εὐσεβίου*	1.50
»	*Εἰς τὴν θάλασσαν*	1 75
»	*Παιδικὰ Διηγήματα*	2.—
»	*Παιδικοὶ Διάλογοι*	1.—
Φ. ΓΡΗΓΟΡΟΒΙΟΥ	*Ἀθηναΐς.* Μετάφρ. Σπ. Π. Λάμπρου	2.—
Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ	*Ἄνδρος καὶ Κέως*	5.—
»	*Ἀκρίτας*	3.—
»	*Οἱ Πέρσαι τοῦ Αἰσχύλου*	1.—
»	*Ὁδοιπορικὰ Θεσσαλίας, Ἠπείρου καὶ Μακεδονίας*	3.—
»	*Ἀμοργός*	3.—
Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ	*Περὶ Ἀφομοιώσεως τῶν φυτῶν*	2.—
»	*Κάρολος Δάρβιν*	50
Π. Ι. ΦΕΡΜΠΟΥ	*Μῦθοι*	1.50

Τὰ ἑπόμενα ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς τῇ προσθήκῃ 50 λεπτῶν δι' ἕκαστον.

		Δρ.
Σ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ	*Ἱστορικὰ Μελετήματα*	5.—
Γ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ	*Ἀτθίδες Αὖραι*	5.—
Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ	*Κυκλαδικά*	5.—

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

15 Μαρτίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	348.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	351.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	420.50
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	399.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	263.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	253.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	200.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	252.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	92.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	370.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4030.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα ... Φρ.	168.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	98.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου .. »	62.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς .. »	409.—
Ἑταιρία Φωταερίου .... Δρ.	140.—
Ἑλλην. Πυριτιδοποιεῖον .... Φρ.	
Ἑταιρία Δημοσίων Ἔργων ...... »	
Πανελλ. Ἀτμοπλ. Ἑταιρίας ..... »	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	25.80
» 3μην......	25.60
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	1.01
» Τραπεζικὸν 3μην.	100.¼.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον.................	20.15
Λίρα ὀθωμανική................	23.20

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 —Β', 1014

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 430. — 24 ΜΑΡΤΙΟΥ 1885. — Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.
ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 482

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ τῶν Παρισίων ὠργανώθη ὑπὸ τῆς Διεθνοῦς ἠλεκτρικῆς Ἑταιρίας ἠλεκτρικὴ ἔκθεσις, ἥτις ἀρξαμένη τὴν δεκάτην τοῦ παρόντος μηνός, διήρκεσεν ἐπὶ ὀκταήμερον. Ἡ ἔκθεσις ἦτο προσιτὴ δι' εἰσιτηρίων καθ' ἑκάστην ἀπὸ τῆς 6ης τῆς πρωΐας, καὶ τὰς ἑσπέρας ἀπὸ τῆς 8ης μέχρι τῆς 11ης.

Ἡ Ἔκθεσις, ἥτις λογίζεται μεταξὺ τῶν μᾶλλον ἀξιοσημειώτων, περιέλαβε πλείονας τῶν 120 ἐκθετῶν, τῶν ὁποίων τὰ ἐκθέματα ἀντεπροσώπευον πάντας τοὺς κλάδους τῆς διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἀναπτυχθείσης δραστηριότητος. Ὁ φωτισμὸς τῶν αἰθουσῶν τοῦ Ἀστεροσκοπείου συνίστατο ἐκ 550 ἠλεκτρικῶν λυχνιῶν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκθέσεως ἐγένοντο διάφορα ἐπιστημονικὰ ἀναγνώσματα, οἷα τὰ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἠλεκτρισμοῦ εἰς τὴν ἰατρικήν, εἰς τὴν πολεμικὴν τέχνην, περὶ ἠλεκτρικῶν φάρων, περὶ τηλεφωνήσεως κ.τ.λ.

— Ὁ βασιλεὺς τοῦ Βελγίου πρόκειται νὰ ἱδρύσῃ διεθνῆ γεωγραφικὴν Ἑταιρίαν. Πρὸς διακανόνισιν δὲ τῶν ὅρων τοῦ κανονισμοῦ τῆς ἑταιρίας μετεκαλέσατο ἐν Βελγίῳ τὸν γεωγράφον Milne-Edwards.

— Μία τῶν πρωτοτυποτάτων καὶ νεωτάτων ἐφαρμογῶν τοῦ ἠλεκτρισμοῦ εἶνε ἡ σκοποῦσα τὴν ἀναζήτησιν τῶν δηλητηρίων ἐν τῷ σώματι τῶν ζώων. Ἡ ἐν τῷ Ἀστεροσκοπείῳ τῶν Παρισίων ἔκθεσις παρέσχε λίαν περίεργον συσκευὴν ὡρισμένην εἰς τοιούτου εἴδους πειράματα· ὁ ἐφευρέτης αὐτῆς, ὅστις ἐλπίζει νὰ τὴν χρησιμοποιήσῃ παρὰ τοῖς ἰατροῖς, ἐδοκίμαζε τὴν ἐφεύρεσίν του ἐν τῇ ἐκθέσει ἐπὶ τῶν βατράχων, διὰ νὰ μὴ ἐπισύρῃ δὲ τοὺς κεραυνοὺς τῆς ἐναντίον τῆς ζωοτομῆς Ἑταιρίας, παρεσκεύαζε τοὺς βατράχους ἐν χώρῳ μὴ προσιτῷ εἰς τὸ πλῆθος. Τὸ ζῶον ζωοτομηθὲν καὶ δηλητηριασθὲν δι' ὀκτὼ ἐγχύσεων, ὑπόκειται εἰς ἠλεκτρικοὺς ἐρεθισμοὺς καὶ ἐνεργείας αὐστηρῶς καθοριζομένας. Παρετηρήθη ὅτι ὁ βαθμὸς τῆς διεγέρσεως τῶν μυῶν, τῶν νεύρων, τῆς καρδίας, ποικίλλει σὺν τῷ εἴδει τῆς δηλητηριάσεως· τὰ ὄργανα βατράχου φονευθέντος δι' ἐγχύσεως στρυχνίνης ἐρεθίζονται διαφόρως ἢ τὰ ὄργανα βατράχου φονευθέντος δι' ἄλλου δηλητηρίου. Ἕκαστον δηλητήριον ἐνέχει ἰδίαν δραστικότητα καὶ τῇ βοηθείᾳ τῆς ἐν λόγῳ συσκευῆς εὔκολος καθίσταται ἡ ἀνεύρεσις τοῦ ἴχνους αὐτοῦ. Ἔνθα ἡ χημικὴ ἀνάλυσις τυγχάνει ἀνεπαρκής, ὡς ἐπὶ ἀνθρωπίνων σπλάγχνων, πρὸ καιροῦ τεθαμμένων, ἀρκεῖ ἡ ἐνέργεια τοῦ ἠλεκτρισμοῦ, τοὐλάχιστον κατὰ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ ἐφευρέτου.

— Ἐν Βόννῃ θὰ συνέλθῃ καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο σύνοδος παλαιοκαθολικῶν.

— Ἐν Παρισίοις ἱδρύθη μεγάλη Ἑταιρία φιλομούσων φέρουσα τὸ ὄνομα *Petit Bayreuth* καὶ ἐκδίδουσα ἰδίαν ἐφημερίδα, «Revue Wagnerienne».

— Ὁ ἀκάματος Λεσσὲψ σκοπεῖ τὴν διόρυξιν ἑτέρου ἰσθμοῦ, τοῦ Κρᾶ, κειμένου πρὸς βορρᾶν τῆς χερσονήσου Μαλάκας τῶν ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν. Ἡ ἐπιχείρησις θέλει στοιχίσει 25 ἑκατομμύρια φράγκων, τὰ δὲ ἔσοδα ὑπολογίζονται εἰς 6 ἑκατομμύρια κατ' ἔτος. Οἱ πλέοντες πρὸς τὰς ἀνατολικὰς Ἰνδίας ὄχι μόνον θὰ οἰκονομῶσι χρόνον τεσσάρων ἡμερῶν, ἀλλὰ θ' ἀποφεύγωσι καὶ τὴν ἐπικίνδυνον ὁδὸν περὶ τὴν Μαλάκαν.

— Οἱ ἐπιχειρηματίαι Ἄγγλοι ἐκδόται ἐν Λονδίνῳ κατέκλυσαν τὴν οἰκογένειαν Γόρδωνος δι' αἰτήσεων τῶν ἡμερολογίων τοῦ στρατηγοῦ, προσφέροντες μεγάλα ποσά. Ἡ κυβέρνησις ὅμως, ἥτις ἔπεμψε πρῶτον τὰ χειρόγραφα εἰς τὸν στρατηγὸν Wolseley, δὲν παραδίδει αὐτὰ εἰς τὴν οἰκογένειαν ἴσως ἕνεκα τῶν μὴ κολακευτικῶν διὰ τὴν πολιτικὴν αὐτῆς κρίσεων τοῦ Γόρδωνος.

— Ὁ Ἰούλιος Βὲρν ἐπεράτωσε νέον μυθιστόρημα ὀνομαζόμενον «Ματθίας Σανδώρ». Ἐπειδὴ δὲ συνέπεσεν ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου τούτου νὰ ἔχῃ μεγίστην ὁμοιότητα πρὸς τὸ δρᾶμα τοῦ Claretie «Ὁ πρίγκηψ Zilah», ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ἐπιστολήν, δι' ἧς ἐξηγεῖ τὸ τυχαῖον τῆς συμπτώσεως, καὶ διαβεβαιοῖ αὐτὸν περὶ τούτου πρὸς ἀποφυγὴν μομφῆς ἐπὶ τυποκλοπίᾳ. Ὁ Claretie ἔσπευσεν εὐθὺς νὰ διαβεβαιώσῃ αὐτὸν ὅτι ἡ ἐξήγησις αὐτὴ ἦτο ὅλως περιττὴ εἰς ἄνδρα οἷος ὁ Ἰούλιος Βέρν.

— Ὁ στρατάρχης Mac Mahon γράφει νῦν τὰ ἀπομνημονεύματά του, ἀπὸ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν κατέθεσε τὴν προεδρίαν. Τὰ ἀπομνημονεύματα ὅμως ταῦτα δὲν εἶνε ὡρισμένα πρὸς ταχεῖαν δημοσίευσιν.

— Ἐν Παρισίοις ἐκτίθεται εἰς πώλησιν ἐν τῷ μεγάρῳ Drouot σειρὰ χειρογράφων τοῦ Μιραβώ. Τὰ χειρόγραφα ταῦτα εἴκοσι τὸν ἀριθμόν, διατηροῦνται ἐν καλῇ καταστάσει, ἐκτὸς τῆς κιτρίνης χροιᾶς τοῦ χάρτου καὶ ἐρυθρῶν τινων, κηλίδων, κρίνονται δὲ πολύτιμα, διότι ἐκτὸς τῆς ἀξίας των ὡς ἱστορικῶν λειψάνων ἀναμιμνησκόντων τὸν μέγαν ῥήτορα τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως, δύναταί τις δι' αὐτῶν νὰ σπουδάσῃ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας καὶ τῆς γραφῆς τοῦ Μιραβώ, περὶ τῆς ὁποίας λέγουσιν ὅτι εἶνε λίαν πρωτότυπος. Μετὰ τῶν χειρογράφων διακρίνεται τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Βίος τοῦ Ἰουλίου Ἀγρικόλα», ἐκ 39 σελίδων, μετὰ περιθωρίου εὐρυτάτου καὶ πλῆρες παραπομπῶν. Αἱ σελίδες τῆς «Πρωσσικῆς Μοναρχίας» φέρουσι στενότερον περιθώριον, γέμουσι δὲ παραπομπῶν, ἀποσβέσεων καὶ προσθηκῶν. Τὸ μᾶλλον δὲ περίεργον ἐξ αὐτῶν εἶνε ἡ «Ἐπίτομος γραμματικὴ τῆς Γαλλικῆς γλώσσης», ἐκ 52 σελίδων, τῶν ὁποίων προηγεῖται αὐτόγραφος ἐπιστολὴ τοῦ Μιραβὼ πρός τινα Σοφίαν. Ὁ γραφικὸς χαρακτὴρ ἐν τῷ χειρογράφῳ τούτῳ εἶνε πολὺ λεπτότερος τοῦ ἐν τοῖς ἄλλοις, τὰ γράμματα δ' αὐτοῦ δὲν ἔχουσι τὴν ἀκαμψίαν καὶ τὴν στενόχωρον συναρμολόγησιν τῶν τῆς «Πρωσσικῆς μοναρχίας», ἀλλ' εἶνε σχεδὸν στρογγύλα καὶ δεικνύουσι ποῦ καὶ ποῦ τάσεις πρὸς καλλιγραφικὰς ἐπιτηδεύσεις. Εἶνε προφανὲς ὅτι ἡ βαρεῖα καὶ νευρώδης γραφὶς τοῦ ῥήτορος καὶ τοῦ ἱστορικοῦ ἀντικατεστάθη ἐν αὐτῷ ὑπὸ τῆς κουφοτέρας καὶ γλυκυτέρας γραφίδος τοῦ ἐραστοῦ. Ἕτερον τετράδιον περιλαμβάνει πολυάριθμον σειρὰν ἀσυναρμόστων φύλλων καὶ παντοιόσχημα τεμάχια χάρτου, ἐφ' ὧν ὁ Μιραβώ, ὅστις ἀνεγίνωσκε πάντοτε μὲ τὸν κάλαμον ἀνὰ χεῖρας, ἔρριπτεν ἀκανονίστως τὰς σκέψεις του ἢ ἀποσπάσματα ἐκ τῶν ἀναγινωσκομένων βιβλίων, τῶν ὁποίων ἤθελε νὰ τηρήσῃ τὴν μνήμην. Ἐν αὐτῷ εὑρίσκονται στατιστικαὶ σημειώσεις, ἱστορικαὶ χρονολογίαι, φιλοσοφικαὶ σκέψεις καὶ κομψοὶ στίχοι.

— 30,000 ἀτμομηχανὰς κατέχουσιν οἱ Ἀμερικανοί, τῶν ὁποίων ἑκάστη ἀξίζει κατὰ μέσον ὅρον 50,000 δραχμῶν. Τὰ 16 ἐργοστάσια, ἅτινα κατασκευάζουσι ταύτας, ὀφείλουσι κατ' ἔτος νὰ προμηθεύωσι 1200 ἐξ αὐτῶν, διανεμομένας ἀναλόγως τῆς φήμης ἑκάστου τῶν ἐργοστασίων.

— Οἱ υἱοὶ τοῦ διασήμου γλύπτου Δαβὶδ Δ'Ανζὲρ ἐδωρήσαντο εἰς τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου 550 ὀρειχάλκινα μετάλλια, ἔργα τοῦ πατρὸς αὐτῶν.

— Ἡ πρὸς τὸ τέλος παρελθόντος ἔτους ὀργανωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φυσιολογικοῦ Μουσείου τῶν Παρισίων γεωλογικὴ ἐκδρομὴ εἰς Βουλώνην καὶ εἰς Ἀγγλίαν ἐσκόπει κυρίως νὰ δια

τρέξη ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας, τήν τε γαλλικὴν καὶ ἀγγλικήν, τῆς Μάγχης, ἵνα ἐπιτοπίως ἐξετάσῃ τοὺς ὅρους τῆς σχηματίσεως τοῦ πορθμοῦ, καὶ ὁρίσῃ τὸν γεωλογικὸν χρόνον, εἰς ὃν ἀνάγεται ὁ ἀπὸ τῆς στερεᾶς χωρισμὸς τῆς Ἀγγλίας. Γενικὴ πεποίθησις μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐκδρομῆς ἐσχηματίσθη παρὰ τοῖς ἀποτελέσασι τὴν Ἐπιτροπὴν ὅτι τὸ φαινόμενον παρετάθη ἐπ' ἄπειρον σειρὰν περιόδων, ὅτι ἐπερατώθη κατὰ τοὺς χρόνους τῆς τεταρτογενοῦς ἐποχῆς καὶ ὅτι ἡ ἀνάπτυξις αὐτοῦ οὐδεμίαν ἐνέργειαν ὑποτίθησι διάφορον ἐκείνων, τὰς ὁποίας καθ' ἑκάστην ἔχομεν ὑπ' ὄψιν.

— Ἡ ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ ὑποδοχὴ τοῦ Λεσσὲψ γενήσεται τῇ ἑνδεκάτῃ, κατὰ τὸ καθ' ἡμᾶς ἡμερολόγιον, τοῦ προσεχοῦς Ἀπριλίου.

— Ὑπὸ τῶν Γάλλων ζωγράφων ἐξελέγησαν οἱ κριταί, τεσσαράκοντα τὸν ἀριθμόν, οἱ μέλλοντες νὰ κρίνωσιν τὰ εἰς τὴν ἐτησίαν Ἔκθεσιν τοῦ 1885 ὑποβληθέντα ἔργα των. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποσταλέντων ἐλαιογραφιῶν, ὑδρογραφιῶν, καὶ ἰχνογραφημάτων ἀνέρχεται εἰς 7,200, ἐλάττων κατὰ 500 τῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους. Μεταξὺ αὐτῶν πολυάριθμοι εἶνε αἱ μεγάλου μεγέθους εἰκόνες.

— Περὶ τοῦ πρό τινος καιροῦ ἀποθανόντος Ρώσσου στρατηγοῦ Τοτλέβεν, ὅστις μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Σκόβελεφ ἐκρίθη ἐν τῷ τελευταίῳ Ρωσσοτουρκικῷ πολέμῳ ὡς εἷς τῶν ἐξοχωτάτων στρατηλατῶν, ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ *Νέᾳ Ἐπιθεωρήσει* μακρὰ μελέτη ὑπὸ τοῦ Ρώσσου στρατηγοῦ καὶ συναγωνιστοῦ αὐτῷ Μιχαὴλ Φρολώβ.

— Ἐν τῷ ὄπισθεν τοῦ Βιομηχανικοῦ μεγάρου χώρῳ τῶν Ἠλυσίων πεδίων ἐν Παρισίοις μέλλει νὰ τελεσθῇ Ἔκθεσις ἀλφίτων καὶ ἄλλων ἀντικειμένων ἀφορώντων εἰς τὴν ἀρτοποιΐαν καὶ τὸ ἄλεσμα, καὶ τὰ εἰς ταῦτα ὑπαγόμενα βιομηχανήματα. Ἐκτὸς τοῦ διαφέροντος, ὅπερ κυρίως παρέχει ἡ ἐν λόγῳ ἔκθεσις, κρίνεται ὅτι θέλει κεντήσει κυρίως τὴν περιεργίαν τοῦ κοινοῦ τὸ θέαμα τῶν ἀλλεπαλλήλων μεταμορφώσεων, τὰς ὁποίας ὑφίσταται εἷς κόκκος σίτου. Ὁ σῖτος θὰ κομίζηται ἐντὸς σακκίων οἷος ἐξέρχεται τοῦ σιτοβολῶνος ἢ τῶν πλοίων, ἅτινα τὸν φέρουσιν ἐξ Ἀμερικῆς, καὶ οἱ τελειότατοι μύλοι θὰ τὸν μεταποιῶσιν εἰς ἄλευρον. Πρὸς τοῦτο πλεῖσται μηχαναὶ θὰ ἐργάζωνται καθ' ἑκάστην ἐν τῷ τμήματι τοῦ ἀλέσματος. Ἐν δὲ τῷ τμήματι τῆς ἀρτοποιΐας θὰ ἀποδεικνύηται διὰ τίνων μέσων κατασκευάζεται ἡ ζύμη, καὶ τίνι τρόπῳ ψήνεται εἰς τοὺς κλιβάνους.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῶν Παρισίων παρέσχεν εἰς τοὺς ὀργανωτὰς πᾶσαν εὐκολίαν πρὸς κατάρτισιν τῆς ἐκθέσεως.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Στοιχεῖα Χημείας ἀνοργάνου. Ἐρανισθέντα ἐκ διαφόρων πηγῶν πρὸς χρῆσιν τῶν Γυμνασίων ὑπὸ Ἠλία Γ. Βαλσαμάκη, διδάσκοντος τὰ Φυσικο-Μαθηματικὰ κ.τ.λ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει 1884. Τύποις Σ. Ι. Βουτυρᾶ, Σελ. α'—λγ'. καὶ 1—167.

Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Σεραφεὶμ τοῦ ἐν τῷ ὄρει τοῦ Δομποῦ τῆς Λεβαδείας ἀσκήσαντος καὶ ἑορταζομένου τῇ 6ῃ τοῦ μηνὸς Μαΐου, ἥτις ἐξεδόθη μὲν τὸ πρῶτον ἐκ χειρογράφου κειμένου ὑπὸ τοῦ πρώην Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κυρίου Νεοφύτου Μεταξᾶ, ἐκδίδοται δὲ νῦν ἐπιδιωρθωμένη καὶ ἐπηυξημένη ὑπὸ τοῦ ἐκ τῆς αὐτῆς Μονῆς τοῦ Δομποῦ ἱερομονάχου Εὐθυμίου Γ. Καββαθᾶ, προλύτου τῆς Θεολογίας. Ἐν Ἀθήναις. Τύποις Ἀττικοῦ Μουσείου. 1885. Σελ. 74.

Ἰγνατίου Μοσχάκη, ὑφηγητοῦ τῆς Θεολογίας, *Ἑρμηνεία Περικοπῶν τοῦ Εὐαγγελίου*. Ἐκδίδοται δαπάνῃ Ἀνέστη Κωνσταντινίδου. Ἐν Ἀθήναις, Βιβλιοπωλεῖον ὁ « Κοραῆς ». Ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀττικοῦ Μουσείου. 1885. Σελ. 197. 16ον δρ. 2,50.

Beiträge zur historischen Syntax der griechischen Sprache, herausgegeben von M. Schanz. Heft 5. Band II. Heft 2. Entwickelungsgeschichte der Absichtssätze von Dr. Philipp Weber. Zweite Abtheilung: die Attische Prosa und Schlussergebnisse. Würzburg 1885. S. 124.

Ἀφοῦ ἅπαξ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Οὐμβόλδου ἐγνώσθη, ὅτι ἡ γλῶσσα δὲν εἶναί τι *ἔργον συμπεπληρωμένον καὶ τέλειον κείμενον* πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, ἀλλ' *ἐνέργεια ἀνελισσομένη ἀδιαλείπτως ἐνώπιον ἡμῶν*, εἵπετο αὐτοδήλως, ὅτι τὴν ἐνέργειαν ταύτην οὐδαμῶς ἄλλως κρεῖσσον ἢ διὰ τῆς παρατηρήσεως ἐφ' ὅσον οἷόν τε πλεῖστον χρόνον, τ. ἔ. *διὰ τῆς ἱστορικῆς ἐρεύνης* αὐτῆς δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν. Τὴν ἱστορικὴν ταύτην ἐξέτασιν τῆς γλώσσης ὡς πρὸς τοὺς φθόγγους, τοὺς τύπους, τὴν σύνθεσιν, τὴν σημασιολογίαν, ἐτυμολογίαν κ.τ.τ ἀπὸ πολλοῦ μεταχειρίζονται οἱ γλωσσολογοῦντες μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. Ἀλλ' ἐπὶ τὴν σύνταξιν ἀρχῆθεν ἧττον προσέσχον, τὸ μὲν διότι καὶ ἡ παλαιοτέρα ἔρευνα δὲν ἦτο ὅλως ἀπόβλητος, ὅπως ἡ ἐν τῇ συνήθως λεγομένῃ γραμματικῇ ἐν χρήσει, τὸ δὲ διότι πολλαὶ ἐργασίαι ὤφειλον πρότερον ἐν ταῖς καθ' ἑκάστην γλώσσαις νὰ γίνωσιν, ἵνα τὰ συμπεράσματα ἔχωσι στερεὰν βάσιν καὶ κῦρος. Ἀφ' ὅτου δ' ὅμως ὁ Delbrück διὰ τῶν ***Syntaktische Forschungen*** (4 τόμων) καὶ ὁ Dräger διὰ τῆς ***historische Syntax der lat. Sprache*** ἤνοιξαν τὴν ὁδὸν εἰς τὰς τοιαύτας ἱστορικὰς τῆς συντάξεως ἐρεύνας καὶ νέον ἄπλετον φῶς ἐπὶ πλήθους παραδόξων καὶ ἀνωμάλων φαινομένων διέχυσαν, προῆλθον εἰς μέσον καὶ οἱ τὴν Ἑλληνικὴν μόνην εἰδικῶς σύνταξιν ὑποκείμενον τῶν μελετῶν των ποιήσαντες. Οὕτω π. χ. ὁ Tycho Mommsen ἀπέδειξε, διὰ τῆς ἱστορικῆς ἐξετάσεως ὅτι ἡ *μετὰ* πρόθεσις εἶναι κυρίως πεζολογική, ἐνῷ ἡ *σὺν* ἐν συντάξει μᾶλλον ποιητική. Ὅστις θέλει νὰ ἐπιθεωρήσῃ τρόπον τινὰ τῆς ἑλλ. γλώσσης τὰς τελικὰς προτάσεις τὰς ἐν τῇ πεζογραφίᾳ διελαυνούσας πρὸ αὐτοῦ, ὀφείλει νὰ μελετήσῃ τὸ ἀνωτέρω παρατεθὲν τεῦχος. Θὰ ἴδῃ πῶς κατὰ μικρὸν τὸ μὲν μόριον ὡς καὶ *ὅπως* περιστέλλονται καὶ τέλος ἀποβάλλονται ὅλως, τὸ δὲ *ἵνα* ἐπιδίδει καὶ τέλος ἐξελαύνει πάντα τἆλλα, καὶ θὰ ἐννοήσῃ εὐκόλως διατί ἡ νέα Ἑλληνικὴ μόνον τελικὸν μόριον ἔχει τὸ *νά*. Θὰ ἴδῃ ἐπ' ἴσης πῶς βαθμηδὸν ἡ χρῆσις τῆς εὐκτικῆς καὶ ἐν τοῖς δοκίμοις ἔτι χρόνοις ἐλαττοῦται καὶ ὁσημέραι ἡ τῆς ὑποτακτικῆς ἐκτείνεται, κ. τ. τ. Αἱ δ' ἀποδείξεις γίνονται οὐχὶ διὰ θεωριῶν κενῶν καὶ ἀνυποστάτων, ἀλλὰ διὰ *στατιστικῆς ἀπαριθμήσεως* καὶ *κριτικῆς ἐξετάσεως* πάντων τῶν χωρίων ἐν οἷς ἀπαντῶσι τὰ μόρια ταῦτα. Ἀναμφιβόλως ὁ στατιστικὸς οὗτος τρόπος τῆς ἐρεύνης εἶναι ὀχληρός, δι' αὐτὸ καὶ παρ' ἡμῖν ἐπὶ τὰ ῥᾷστα συνήθως τρεπομένοις οὐ μόνον ἀγαπητὸς δὲν εἶναι, ἀλλὰ καὶ σκωμμάτων γίνεται πρόξενος εἰς τοὺς τυχὸν μεταχειριζομένους αὐτόν. Ἀλλ' ἀφοῦ σήμερον ὁμολογεῖται ὑπὸ πάντων, ὅτι αἱ ἱστορικαὶ λεγόμεναι ἐπιστῆμαι, ἵν' ἀποκτῶσι τὰ περὶ αὐτῶν λεγόμενα ὁπωσδήποτε τὸ κῦρος τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, ἀνάγκη νὰ ὑποβάλλωνται ὑπὸ τὴν ἀκριβεστάτην αὐτῶν τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν ζήτησιν, τ. ἔ. τὴν ἱστορίαν, τὴν στατιστικήν, τὴν σύγκρισιν, οὐδὲ ἄλλο ὑπολείπεται τοῖς παρ' ἡμῖν φιλοτιμουμένοις νὰ ἐργασθῶσιν ἐπιστημονικῶς ἢ νὰ μεταχειρίζωνται τὴν ἐπικρατήσασαν ἐπ' ἐσχάτων ἐν Εὐρώπῃ μέθοδον τῆς ἱστορικῆς καὶ στατιστικῆς καὶ συγκριτικῆς ἐρεύνης, ἣν λαμπρῶς καὶ μετ' ἐπιτυχίας εὑρίσκει ἐφηρμοσμένην ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ ὁ ἀναγνώστης. Ἐξ αὐτοῦ πολλὰ δύναταί τις ἀσφαλέστατα νὰ διδαχθῇ περὶ τῆς χρήσεως τῆς εὐκτικῆς καὶ ὑποτακτικῆς κατόπιν παρῳχημένων χρόνων ἐν ἑκάστῳ ἰδιαιτέρως συγγραφεῖ, περὶ τῆς χρήσεως τῶν μορίων, περὶ τῆς χρήσεως τοῦ *μὴ* ἐν ταῖς ἐξ ἐκφράσεων φόβου σημαντικῶν ἐξηρτημέναις προτάσεσι κττ. καὶ πρὸς τούτοις περὶ τῆς μεταβολῆς ἣν σὺν τῷ χρόνῳ ὑφίστανται αἱ χρήσεις αὗται κττ. Τοιοῦτον εὑρίσκοντες τὸ εἰρημένον βιβλίον συνιστῶμεν αὐτὸ προθύμως τοῖς διαφερομένοις τῶν παρ' ἡμῖν.

Γ.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

22 Μαρτίου, Παρασκευῇ.

Αἱ ἑορταὶ τοῦ Πάσχα ἦλθον ἐφέτος πρωϊμώτερον, πρὶν ἢ ἡ φύσις, ἀπαλλαγεῖσα ἐντελῶς τῶν δεσμῶν τοῦ χειμῶνος, ἐνδυθῇ κατάλληλον ἑορτάσιμον ἔνδυμα πρὸς ὑποδοχὴν αὐτῶν. Τὰ κόκκινα αὐγὰ ἐπεφάνησαν μεταξὺ τῶν παραθεμάτων τῆς οἰκογενειακῆς τραπέζης, ἢ πληροῦσι τὰ θυλάκια τῶν παιδίων. Πλήρεις ἀνθρώπων οἱ ναοὶ κατ' ἐξαίρεσιν, καὶ πλήρεις ἀνθέων. Οἱ ἀμνοὶ βελάζουσι πενθίμως, ἀναμένοντες τὸν σφαγέα. Καὶ οἱ ἐν τῇ Ἀκροπόλει καὶ πέριξ αὐτῆς χῶροι, ἡ ἀπὸ τῶν Στύλων μέχρι τοῦ Θησείου μακρὰ ὁδός, ἀναμένουσι τὴν Τρίτην τοῦ Πάσχα, ὅπως ἀντὶ τῆς συνήθους αὐτῶν γαλήνης καὶ ἐρημίας, ἀντηχήσωσιν ὑπὸ τοὺς θορύβους τοῦ σωρηδὸν διασπειρομένου ἐκεῖ πλήθους, ὅπως κατὰ τὸ ἀνέκαθεν ἔθιμον, ἀλλὰ παρακμάζον ἀπό τινος πανηγυρίσῃ τὰ νεώτερα ἐπικληθέντα Παναθήναια.

Καὶ μετὰ τὴν Λαμπρὰν ἑορτασθήσεται ἡ ἑτέρα *Λαμπρά*, ἡ τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παλιγγενεσίας. Ἀλλ' ἐφέτος θέλει περιορισθῇ αὐστηρότατα εἰς τοὺς τύπους τῶν στρατιωτικῶν παρατάξεων, τῶν ἐπισήμων γευμάτων, καὶ μεμετρημένων τινῶν φωταψιῶν. Οὐδεμία ἔκτακτος ἐπίδειξις παρασκευάζεται πρὸς ὑποδοχὴν αὐτῆς, οὐδεμία πνοὴ ἐνθουσιασμοῦ ἐξεγείρεται εἰς τὴν προσέγγισίν της. Καθ' ἃς ἡμέρας πέρυσι τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων κατεῖχον ἀπαριθμούμενα, ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, τὰ εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ Πολυτεχνείου προσκομιζόμενα ἐθνικὰ κειμήλια, καὶ ἠγγέλλοντο ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν αἱ κατὰ ζῆλον τῆς πρωτευούσης ἔκτακτοι ἑτοιμασίαι πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἡμέρας, ἤδη τὸν αὐτὸν χῶρον κατέχουσι τὰ ὀνόματα τῶν διὰ τὰς ἐκλογὰς κληρουμένων ἀντιπροσώπων τῆς Κυβερνήσεως, τὰ ἐκλογικὰ παράπονα, καὶ ἐν γένει πᾶν ἀφορῶν εἰς ἐκλογάς.

***

Οἱ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς δεινοὶ σεισμοί, οἱ ἅπασαν τὴν Πελοπόννησον συγκλονήσαντες καὶ ἐν Μεγαλοπόλει καὶ ἐν Καλάμαις καταστροφὰς ἐπενεγκόντες, ἀνησύχησαν καὶ κατετάραξαν πάντας· διότι ἐν τῇ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι ἀπὸ τῶν καταστρεπτικῶν, νομίζομεν, δονήσεων ἐν Ἀμφίσσῃ, πρὸ χρόνων, πολλοὶ σεισμοὶ κατεκλόνησαν περιοδικῶς τὸ ἔδαφος, ἐνίοτε διὰ τὸ βίαιον αὐτῶν ἐνέπνευσαν οὐκ ὀλίγον φόβον, καὶ μάλιστα ὁσάκις ἔτυχε νὰ προαγγελθῶσι καὶ ὑπὸ θεολήπτων προφητῶν, ἀλλ' ἡ μεγίστη αὐτῶν ζημία ἐλογίζετο μόνον εἴς τινας πλευρίτιδας ἕνεκα τῶν ὑπαιθρίων ἀγρυπνιῶν. Ἀλλ' ὁ ἐσχάτως ἐπισυμβὰς ἐν Μεγαλοπόλει καὶ Καλάμαις σεισμὸς παρέσχεν εὔλογον τρόμον καὶ ἀναστάτωσιν, ἕνεκα τῆς καταρρεύσεως πολλῶν οἰκιῶν, τῆς καταστροφῆς ὁλοκλήρων χωρίων, ἑνὸς μοναστηρίου, καὶ τοῦ τραυματισμοῦ ἀνθρώπων. Ἰδίως ἐν Καλάμαις αἱ ζημίαι εἶνε σπουδαιότεραι. Τὸ κατάστημα τῆς Νομαρχίας κατέστη ἄχρηστον, κατηρειπώθη ὁ στρατών, ἔνθα κατεσκήνουν οἱ εὔζωνοι, καὶ παρ' ὀλίγον ἕνεκα τῆς μεγάλης βλάβης τῶν φυλακῶν, καὶ τῆς κατ' ἐκείνας τὰς στιγμὰς συνταραχῆς νὰ ἀποπτῶσιν αὐτῶν οἱ κρατούμενοι, καὶ νὰ ἀποβῶσιν εἰς μάτην τόσοι μόχθοι τοῦ ἐκεῖ διευθυντοῦ τοῦ μεταβατικοῦ, ὅστις, καθ' ἃ λέγεται, κατώρθωσε νὰ ἐγκλείσῃ ἐν αὐταῖς τὸ ἄνθος τῶν Μεσσηνίων φυγοδίκων.

***

Πιστῶς παρηκολουθήσαμεν ἀρχῆθεν τὴν σειρὰν τῶν τελουμένων στρατιωτικῶν γυμνασίων ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ στρατηγοῦ Βοσσέρ. Τελευταίως ἐπανελήφθησαν ταῦτα τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν. Συνίσταντο δὲ εἰς ἁπλοῦς ἑλιγμοὺς προπαρασκευαστικοὺς τῆς εἰς μάχην παρατάξεως, καὶ εἰς ἀλλεπαλλήλους ἀναπτύξεις τῶν σωμάτων εἰς φάλαγγας ὁτὲ μὲν διπλᾶς, ὁτὲ δὲ λόχου, ἄλλοτε τάγματος καὶ ἄλλοτε οὐλαμοῦ. Σώματα μετασχόντα τῆς πορείας ἦσαν τὰ τάγματα τοῦ μηχανικοῦ καὶ τοῦ πεζικοῦ, ἀπαρτίζοντα στρατὸν ἐκ 3,000 περίπου ὁπλιτῶν. Τὰ γυμνάσια ἐγένοντο ἐν τῇ πεδιάδι τῶν Τραχώνων, ἔνθα ἐγένοντο πρό τινος καιροῦ τὰ πρῶτα μεγάλα γυμνάσια τοῦ ἡμετέρου στρατοῦ, περὶ ὧν τοσοῦτος ἐγένετο τότε λόγος. Τὰ ἐσχάτως τελεσθέντα ἐκρίθησαν ὡς ἐπιτυχόντα ὀλιγώτερον τῶν προηγηθέντων αὐτῶν.

***

Μετ' ἐπισημότητος ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου Χρηματιστηρίου, ὅπερ διὰ τῆς χορηγίας τοῦ μακαρίτου Βασιλείου Μελᾶ ἀνηγέρθη ἀπέναντι τῶν Δικαστηρίων, κατὰ τὴν ὁδὸν Σοφοκλέους. Ἐν τῇ ὑαλοσκεπεῖ ἰσογείῳ αἰθούσῃ ἐπὶ παρουσίᾳ πολλοῦ πλήθους καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν, ἐψάλη ἀρχιερατικὸς ἁγιασμός, προσεφωνήθησάν τινα ὑπὸ τοῦ τελέσαντος τὸν ἁγιασμὸν ἀρχιερέως, εὔγλωττον λόγον ἀπήγγειλεν ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ χρηματιστηρίου κ. Νομικός, καὶ ἐν τέλει προσέθηκεν ὀλίγας λέξεις ἐκ τοῦ προχείρου ὁ κ. Τιμολέων Φιλήμων. Τὸ νέον κτίριον, ἔργον τοῦ παρ' ἡμῖν ἀρχιτέκτονος κ. Τσίλλερ, διακρίνεται διὰ τὴν πολυτέλειαν καὶ φιλοκαλίαν τοῦ ῥυθμοῦ αὐτοῦ.

***

Τὸ μέγα ἔργον τῆς ἐθνικῆς ὁδοποιίας ἐξακολουθεῖ χωροῦν ἐπὶ τὰ πρόσω. Μετὰ τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν ἐργασιῶν, τὰς ὁποίας ἐν προηγουμένῳ Δελτίῳ ἀνηγγείλαμεν ὡς προσεχῶς ἀρχομένας, πρόκειται νὰ κατασκευασθῶσιν ἔτι αἱ ἑξῆς ὁδοί: ἡ ἀπὸ τῆς γεφύρας Παλαιοχωρίου μέχρι τῆς γεφύρας Ἀσωποῦ, τμῆμα οὖσα τῆς ἀπὸ Λεβαδείας εἰς Λαμίαν ἐθνικῆς ὁδοῦ· ἡ ὁδὸς ἀπὸ Ἀναθέματος μέχρι ῥεύματος Λοιδωρικίου, ἡ ἐν Μεσολογγίῳ ὁδός, ἡ ἑνοῦσα τὴν πρωτεύουσαν τοῦ δήμου Μακρυνείας μετὰ τῆς ἀπὸ Ἀγρινίου εἰς Ναύπακτον ὁδοῦ, καὶ ἓν τμῆμα τῆς ἐπαρχιακῆς ὁδοῦ Νεμέας. Διὰ πάσας ταύτας ἐνεργηθήσονται δημοπρασίαι τῇ 21 τοῦ προσεχοῦς Ἀπριλίου.

***

Ἡ κατάπτωσις τῆς ἐν Κακῇ Σκάλᾳ γεφύρας δὲν ἐγένετο αἰτία ἀναβολῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς γραμμῆς, διότι ἐγένετο σκέψις νὰ παρεκκλίνῃ ἡ γραμμὴ ἐπὶ τοῦ παρόντος, διαγράφουσα μεγάλην καμπύλην, τῆς θέσεως, ἐν ᾗ ἔκειτο ἡ καταπεσοῦσα γέφυρα. Ἀντ' αὐτῆς δὲ ἤρξατο ἡ κατασκευὴ νέας ξυλίνης γεφύρας. Οὕτω καὶ μετὰ τὸ ἀτύχημα τοῦτο, τὸ ἀπὸ Μεγάρων εἰς Κόρινθον τμῆμα τοῦ Πελοποννησιακοῦ σιδηροδρόμου παραδοθήσεται εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν προθεσμίαν, ἤτοι τὴν 25ην Μαρτίου.

***

Ὁ πρὸ ὀλίγου χρόνου καταρτισθεὶς μουσικὸς θίασος ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Ἀπόρων παίδων ἐπετέλεσεν εὐαρέστους σχετικῶς προόδους, αἵτινες θέλουσι καταδειχθῆ τὸ πρῶτον ἤδη ἐν τῇ ἐκφορᾷ τῶν ἐπιταφίων· ὁ μουσικὸς θίασος θέλει παρακολουθήσει τὸν ἐπιτάφιον τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Θεοδώρων, τὸ πρῶτον ἤδη ἐμφανιζόμενος ἐπισήμως πρὸ τοῦ κοινοῦ.

***

Δυσαναπλήρωτον κενὸν ἐπαφίνει εἰς τὴν χορείαν τῶν παρ' ἡμῶν ἀρχαιολογούντων ὁ θάνατος τοῦ *Παναγιώτου Σταματάκη*, γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων. Ὁ ἀνὴρ κατηρτίσθη τοιοῦτος ἐν τῇ ἀρχαιολογικῇ ἐπιστήμῃ μόνον ἐξ ἰδίου ἔρωτος πρὸς αὐτήν, ἐξ ἁπλοῦ ὑπαλλήλου ἐν τῷ ἀρχαιογικῷ τμήματι τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας, χειραγωγηθείς, προαχθεὶς βαθμηδὸν διὰ τῆς μελέτης, καὶ σπουδαίας ὑπηρεσίας προσενεγκὼν διὰ τῆς εὑρέσεως ἀρχαίων πραγμάτων καὶ τῆς ἐκδόσεως ἐπιγραφῶν ἐν ταῖς διαφόροις ἀνασκαφαῖς, αἵτινες ὑπὸ τὴν ἄοκνον αὐτοῦ ἐποπτείαν ἐτελέσθησαν ἐν Ἄργει, ἐν Μυκήναις, ἐν Κορίνθῳ, ἐν Τανάγρᾳ, ἐν Θήβαις, ἐν Δελφοῖς, καὶ ἀλλαχοῦ. Περὶ τῶν εὑρημάτων, ἅτινα ἀνεκαλύφθησαν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς ταύταις ἀπέστελλεν ἑκάστοτε ἐκθέσεις πρὸς τὴν ἀρχαιολογικὴν ἑταιρίαν, αἵτινες θεωροῦνται ἀξιόλογα ἐπιστημονικὰ ὑπομνήματα. Αἱ σπουδαιότεραι δὲ τῶν ὑπ' αὐτοῦ δημοσιευθεισῶν ἐπιγραφῶν εἶνε αἱ βοιωτικαί.

***

Ἀπεφασίσθη ὁριστικῶς ἡ ἀνασύστασις πρεσβείας τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐνταῦθα. Ὁ διορισθησόμενος πρέσβυς θὰ ἔχῃ τὸν βαθμὸν προσέδρου ὑπουργοῦ καὶ γενικοῦ προξένου τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐν ταῖς αὐλαῖς Ἑλλάδος, Σερβίας καὶ Ρουμανίας κατὰ τηλεγραφικὴν δὲ εἴδησιν διωρίσθη ἤδη τοιοῦτος ὁ κ. Cruss.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Η. Π. Η. Ταγανρώγ. Ἐνεγράφη καὶ ὁ κ. Ν. Π. Μ. Τὴν ἀπόδειξιν ταχυδρομικῶς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν.—κ. Κ. Ν. Τρίκκαλα. Η συνδρομὴ τῆς Κυρίας Μ. Β. ἐλήφθη. Τὰ ζητηθέντα βιβλία ἀπεστάλησαν. Ἀπαντῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως.—κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν τὰ σταλέντα διὰ τοῦ κ. Π. Κ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀποστέλλομεν ταχυδρομικῶς.—*Τακτικῷ ἀναγνώστῃ*. Περιέχεται ἐν τοῖς «Ἀνατολικοῖς» ὑπὸ τὸν τίτλον «L' enfant», ὅπερ μετεφράσθη εἰς «Ἑλληνόπουλο». Ἰδοὺ εἰς παραβολὴν μίαν στροφὴν ἐκ τοῦ ὅλου:

Veux-tu pour un sourire un bel oiseau des bois
Qui chante avec un chant plus doux que le hautbois
Plus éclatant que les cimbales ?
Que veux-tu? fleur, beau fruit, ou l'oiseau merveilleux?
«—Ami, dit l'enfant grec, dit l'enfant aux yeux bleus,
Je veux de la poudre et des balles.»

Ὡς πρὸς τὸ ἄλλο ἴδε τὸ σημερινὸν φύλλον.—κ. Ξ. Ν. Α. Τρίπολιν. Ὑπάρχουσιν ὅλων τῶν προηγουμένων ἐτῶν· πωλεῖται δ' ἕκαστος τόμος, ἄνευ τῶν δελτίων, δραχ. 5 ἄδετος καὶ δραχ. 8 δεδεμένος. Ὁ τόμος περιλαμβάνει τὰ φυλλάδια μιᾶς ἑξαμηνίας.—κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἐγένετο ἡ ἀλλαγὴ τῆς διευθύνσεως τοῦ κ. Α. Δ. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστείλαμεν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα.—Καλιόστρῳ. Κυρίως θεωροῦνται ὡς τὰ κατ' ἐξοχὴν κέντρα τῆς ἐκφράσεως ἐν τῷ προσώπῳ οἱ

ὀφθαλμοὶ καὶ τὸ στόμα. Καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ ἐκφράζουσι κάλλιον τὴν φύσιν καὶ τὸν βαθμὸν τῆς νοημοσύνης, τὸ δὲ στόμα τὴν ἰσχὺν ἢ τὴν ἀδυναμίαν τῆς θελήσεως.—κ. Ν. Π. Μασσαλίαν. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν εὐμενῆ προθυμίαν. Τὸ ζητηθὲν φύλλον θὰ στέλληται τακτικὰ μετὰ τοῦ τῆς «Ἑστίας». — κ. Ἀδελφ. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ φύλλου ἤρξατο· συναπεστάλησαν δὲ καὶ οἱ ζητηθέντες τόμοι. Τὸ ἀντίτιμον εὐαρεστήθητε νὰ παραδώσητε τῷ κ. Ν. Ι. Π.—*Δημοκρίτῳ*. Εἶνε παλαιόν, ἀποδίδεται δὲ εἰς τὸν Ρίζον. Τοῦτον ὑπουργὸν ὄντα τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς παιδείας, νεοφώτιστός τις καθηγητὴς ἐξύβρισε δι' ἐπιστολῆς. Φοβηθέντες δὲ οἱ φίλοι τοῦ καθηγητοῦ τὴν δικαίαν τοῦ Ὑπουργοῦ ὀργήν, προσῆλθον εἰς αὐτὸν καὶ ἐπεχείρησαν διὰ λόγων μειλιχίων νὰ τὸν δυσωπήσωσι.—Δὲν μὲ ἐπείραζαν αἱ ὕβρεις, ἀπεκρίθη ὁ λόγιος καὶ εὐφυὴς ὑπουργός, μὲ ἐπείραξαν μόνον αἱ ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ καθηγητοῦ ἀνορθογραφίαι.—*Συνδρομητῇ τῆς Ἑστίας*. Ὑπάρχει μία σειρὰ πλήρης δεδεμένη, ἥτις πωλεῖται ὑπὸ τοῦ κατόχου αὐτῆς δραχ. 800. —κ. Ἀδελφ. Λ. Φαλτσί. Ἡ παραγγελία ὑμῶν διεβιβάσθη ἀμέσως τῇ «Δ. τ. Π.» — κκ. Ι. Β. Δ. Ναύπλιον καὶ Μ. Δ. Σύρον. Ἐλήφθησαν. — *Σχολαστικῷ*. Οἱ τόνοι καὶ τὰ πνεύματα, οἷα μεταχειριζόμεθα ἡμεῖς σήμερον, δὲν ἦσαν ἐν χρήσει παρὰ τοῖς ἀρχαίοις. Πρῶτος λέγεται ὅτι ἐπενόησεν αὐτὰ Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος, γραμματικὸς ἀκμάσας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατὰ τὸ 200 περίπου π. Χ., εἰς ὃν ἀποδίδεται καὶ ἡ πρώτη χρῆσις τῶν σημείων τῆς στίξεως, ἤτοι τοῦ *κόμματος, ἄνω στιγμῆς, τελείας στιγμῆς* κτλ. — κ. κ. Σ. Α. καὶ Η. Φ. Β. Κωνσταντινούπολιν, Ε. Δ. Κέρκυραν, Δ. Κ. Πύργον καὶ Δ. Ι. Π. Σορόκαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Μ. Π. Κ. Ροστώβ. Ἡ πρὸς τὸν κ. Ν. Π. Μ. ἀποστολὴ ἤρξατο.— κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Τὸ Α' τεῦχος ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς.— κ. Κ. Κ. Μοῦγλα. Οἱ τόμοι πωλοῦνται ἄνευ τῶν δελτίων, χωριστὰ δὲ τὰ δελτία πρὸς 10 λεπτὰ ἕκαστον. Ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ παρελθόντος ἔτους 2 ἢ 3 εἰσὶν ἐξηντλημένα. Ὀφθαλμίατρον διακρινόμενον ἐπὶ φιλανθρωπικοῖς αἰσθήμασι νομίζομεν περιττὸν νὰ σᾶς ὑποδείξωμεν· διότι ὁ ἀσθενὴς πένης ὢν δύναται νὰ νοσηλευθῇ δωρεὰν ἐν τῷ Ὀφθαλμιατρείῳ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀναγνωστάκη. — *Ἑνὶ πατρί*. Τὸ καλλίτερον μέσον εἶνε τὸ παράδειγμα, τὸ ὁποῖον οἱ γονεῖς πρέπει νὰ παρέχωσιν εἰς αὐτὸ πανταχοῦ καὶ πάντοτε. Μὴ ἐπιτρέπετε εἰς ἑαυτούς, οὔτε ἐνώπιόν του, οὔτε καὶ ἀπόντος αὐτοῦ, ὅ,τι ἀπαγορεύετε εἰς τὸ παιδίον, τὴν ὀργήν, τὸ ψεῦδος, τὴν ὕβριν, ἄλλας μισητὰς κακίας· ἐπαγρυπνεῖτε ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν, ἵνα δύνασθε ἀποτελεσματικώτερον νὰ ἐπαγρυπνῆτε καὶ ἐπ' αὐτοῦ. — κ. Ι. Φ. Σύρον. Ἐνεγράφησαν καὶ οἱ 6. Πλείστας εὐχαριστίας.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Ὅποιος θέλει νὰ δουλέψω, ἀλυσσίδα θὰ μοῦ βάλῃ
'ς τὸ κεφάλι.
Μόνον μ' ἀλυσσίδα τέτοια ἡ δουλειά μου πάει 'μπροστὰ
'ς τὰ σωστά.
Κι' ἂν τὰ 'μάτια δὲν στηλώσῃ ἀνοιχτά, δὲν θὰ 'μπορέσῃ
νὰ μὲ δέσῃ.
Τὴν ἀνάγκην μου τὴν ἔχουν καὶ φτωχοὶ καὶ ἀφεντάδες.
Χαραμάδες
Χίλιαις κάθε 'μέρα ἀνοίγω καὶ ποτὲ μου δὲ θὰ φθάσω
ν' ἀποστάσω.

2

Οἱ βασιλεῖς αἰχμάλωτοι, καὶ δοῦλοί μου οἱ νικηταί.
Ἀδυνατίζω δυνατοὺς καὶ ταπεινῶ ὑπερηφάνους.
Οἱ μόχθοι ἐναντίον μου κι' αἱ μάχαι εἶνε περιτταί,
Καὶ προξενῶ τὰ δάκρυα, τὰς ἀλγηδόνας, τὰς βασάνους
εἰς πάντας ὅσους σύρουσιν αἱ τῆς ἰσχύος μου ἁλύσεις.
Μὲ ἀγαπᾷς πλειότερον; Πλειότερον θὰ μαρτυρήσῃς.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Τὸ μηδενικὸν (0).

2

Ἀστραπή.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

21 Μαρτίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	348.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	351.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	420.50
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	399.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	264.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	253.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	200.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	253.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	92.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	371.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4075.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	162.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	97.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	61.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	409.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως	25.80
» 3μην	25.60
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	1.01
» Τραπεζικὸν 3μην.	100.¼.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	20.25
Λίρα ὀθωμανικὴ	23.20

ΕΝ ΤΩ ΓΡΑΦΕΙΩ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ» ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ ΒΙΒΛΙΑ.

Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς τῇ προσθήκῃ 20 λεπτῶν διὰ ταχυδρ. τέλη ἑκάστου.

		Δρ. λ.
Χ. ΑΝΝΙΝΟΥ	*Ἐδῶ κ' Ἐκεῖ*	4.—
Π. ΒΡΑΪΛΑ	*Φιλοθέου καὶ Εὐγενίου ἐπιστολαί*	1.—
Γ. ΔΡΟΣΙΝΗ	*Ἀγροτικαὶ Ἐπιστολαί*	2.—
»	*Εἰδύλλια*	2.50
»	*Τρεῖς ἡμέραι ἐν Τήνῳ*	1.—
»	*Σταλακτῖται*	2.—
»	*Ἱστοὶ Ἀράχνης*	1.—
Α. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ	*Οἱ μαθηταὶ τοῦ Εὐσεβίου* . . .	1.50
»	*Εἰς τὴν θάλασσαν*	1.75
»	*Παιδικὰ Διηγήματα*	2.—
»	*Παιδικοὶ Διάλογοι*	1.50
Φ. ΓΡΗΓΟΡΟΒΙΟΥ	*Ἀθηναΐς*. Μετάφρ. Σπ. Π. Λάμπρου	2.—
Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ	*Ἄνδρος καὶ Κέως*	5.—
»	*Ἀκρίτας*	3.—
»	*Οἱ Πέρσαι τοῦ Αἰσχύλου*	1.—
»	*Ὁδοιπορικὰ Θεσσαλίας, Ἠπείρου καὶ Μακεδονίας*	3.—
»	*Ἀμοργός*	3.—
Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ	*Περὶ Ἀφομοιώσεως τῶν φυτῶν*	2.—
»	*Κάρολος Δάρβιν*	50
Π. Ι. ΦΕΡΜΠΟΥ	*Μῦθοι*	1.50
Γ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ	*Μελέτη ἐπὶ τῆς νέας Ἑλληνικῆς*	2,50

Τὰ ἑπόμενα ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς τῇ προσθήκῃ 50 λεπτῶν δι' ἕκαστον.

		Δρ.
Σ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ	*Ἱστορικὰ Μελετήματα*	5.—
Γ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ	*Ἀτθίδες Αὖραι*	5.—
Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ	*Κυκλαδικά*	5.—
Ν. ΜΟΣΧΟΒΑΚΗ	*Τὸ ἐν Ἑλλάδι Δημόσιον Δίκαιον ἐπὶ Τουρκοκρατίας*	2,50

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 —Β', 1022.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 431. — 31 ΜΑΡΤΙΟΥ 1885. — Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 483

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ ἐν Παρισίοις ὁμογενὴς λόγιος κ. Ψυχάρης διωρίσθη καθηγητὴς ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ἀνωτέρων σπουδῶν (Hautes Études) εἰς τὴν ἕδραν τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας. Ἡ ἕδρα αὕτη πρῶτον ἤδη δημιουργεῖται ἐν τῷ ἀνωτέρῳ τούτῳ ἐκπαιδευτηρίῳ, καὶ πρῶτον ἤδη ἐπισήμως εἰσάγεται ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ ἡ εἰδικὴ μελέτη τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ἐν τῇ σειρᾷ τῶν κλασικῶν σπουδῶν.

—Τῇ 1 Ἀπριλίου (ν) ὁ καγκελάριος τῆς γερμανικῆς αὐτοκρατορίας ἑώρτασε τὴν ἑβδομηκοστὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων του καὶ τὴν πεντηκονταετηρίδα τῆς εἰσόδου του εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν. Ὡς εἰκός, ἡ ἡμέρα αὕτη ἑωρτάσθη λαμπρῶς ἁπανταχοῦ τῆς Γερμανίας, αἱ δὲ περιγραφαὶ τῶν πανηγύρεων τούτων ἐπλήρουν ἐπὶ ἡμέρας πολλὰς τὰς στήλας τῶν γερμανικῶν ἐφημερίδων. Ἀλλ' ὑπὲρ πάσας τὰς πόλεις τοῦ γερμανικοῦ κράτους λαμπρότερον ἐπανηγύρισε τὴν ἐπίσημον ἡμέραν ἡ πρωτεύουσα αὐτοῦ. Τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς λαμπαδηφορία ἐξόχως μεγαλοπρεπὴς παρήλασε κάτωθεν τοῦ μεγάρου τοῦ πρίγκιπος Βίσμαρκ, ὀλίγας δὲ ὥρας πρὶν ἐγένετο ἡ παρέλασις τῶν διαφόρων συλλόγων τῶν ἀγωνιστῶν. Τὰ δῶρα καὶ αἱ παντοῖαι ἐνδείξεις τιμῆς καὶ λατρείας πρὸς τὸν πραγματοποιήσαντα τὴν ἕνωσιν τῆς Γερμανίας ἄνδρα ὑπῆρξαν ἀπειράριθμοι. Περιγραφὴν τούτων μετὰ μικρᾶς σκιαγραφίας τοῦ πανισχύρου ἀρχιγραμματέως θέλει δημοσιεύσει προσεχῶς ἡ «Ἑστία», γραφεῖσαν ὑπὸ συνεργάτου αὐτῆς διατρίβοντος ἐν Βερολίνῳ.

— Δὲν κατέπαυσεν ἔτι ὁ θόρυβος, τὸν ὁποῖον ἤγειρεν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν γραμμάτων ἡ περιλάλητος *Θεοδώρα* τοῦ Σαρδοῦ. Ὁ ἄγγλος καθηγητὴς καὶ βουλευτὴς James Bryce, εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἐγκύψας εἰς τὴν μελέτην τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰουστινιανοῦ, ἐξήνεγκε τὴν κρίσιν του ἐν τῇ Contemporary Review περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Σαρδοῦ. Ὁ ἄγγλος σοφὸς ἐξαίρων τὴν τέχνην τοῦ δράματος καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ συγγραφέως ἐν τῇ ἀναπαραστάσει τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων τοῦ Βυζαντίου κατὰ τὸν 5ον αἰῶνα, ὡς καὶ τὴν παραγομένην ὡραίαν ἐντύπωσιν ἐκ τῆς ἐν τῷ δράματι ἀντιθέσεως τῶν χαρακτήρων τῆς Θεοδώρας καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, διατείνεται ἐν τούτοις ὅτι ἀμφότεροι οὗτοι οἱ χαρακτῆρες, ὡς ἐξετέθησαν δὲν εἶνε ἱστορικῶς ἀληθεῖς. Ἐπίσης τὸ πρόσωπον τοῦ Ἕλληνος Ἀνδρέα θεωρεῖ ὁ ἐπικρίνων ἐντελῶς ἀπίθανον τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καθὼς καὶ τὴν ἀποτροπίασιν τὴν ἐπὶ ταῖς διαταχθείσαις ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος θανατικαῖς ποιναῖς ἐκδηλωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ παρεπιδημοῦντος ἐν τῇ Βυζαντινῇ αὐλῇ Γαλάτου πολεμιστοῦ, ἀφοῦ ἐν τῇ αὐλῇ τῆς πατρίδος του κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην πρωτίστη τῶν ἡδονῶν ἐθεωρεῖτο τὸ ἀφειδῶς χυνόμενον αἷμα.

— Κατὰ τὸν προσεχῆ Ὀκτώβριον θέλει συνέλθει ἐν Biarritz διεθνὲς συνέδριον ὑγιεινῆς καὶ κλιματολογίας ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον προεδρείαν τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ Ἐμπορίου τῆς Γαλλίας. Πρὸς διοργάνωσιν τούτου ἐξελέγη ἐπιτροπὴ ἑδρεύουσα ἐν Παρισίοις.

— Ἐν τῷ ἐν Βενετίᾳ Συλλόγῳ *Ἀθήναιον* ὁ γνωστὸς ἐκ διαφόρων φιλολογικῶν αὐτοῦ ἔργων ὁμογενὴς καθηγητὴς κ. Τριανταφύλλης ἀνέγνω ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐπετείου τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος ἐνδιαφέρουσαν μονογραφίαν περὶ τοῦ Μεσολογγίου.

— Ταραχαὶ συνεχεῖς ἐν τισι τῶν Πανεπιστημίων τῆς Ἰταλίας προυκάλεσαν τὴν διακοπὴν τῶν μαθημάτων. Οὕτω ὄχι μόνον διεκόπησαν τὰ μαθήματα ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Τουρίνου ἀλλὰ καὶ ἐτέθη στρατιωτικὴ φρουρὰ ἐν αὐτῷ. Ὅμοια συνέβησαν καὶ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Νεαπόλεως. Αἰτία δὲ τῶν ταραχῶν εἶνε ἡ ἀπαγόρευσις τῆς Κυβερνήσεως τοῦ νὰ τεθῇ ἐπιγραφὴ ἐπὶ μαρμάρου ἐντὸς τῆς αἰθούσης τοῦ πανεπιστημίου τῆς Παδούης, δι' ἧς ἐξυμνεῖται συμπλοκή τις μεταξὺ φοιτητῶν καὶ αὐστριακῆς φρουρᾶς κατὰ τὸ 1848. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπιγραφὴ περιεῖχε φράσεις προσβλητικὰς κατὰ τῆς αὐστριακῆς φρουρᾶς, ἡ Ἰταλικὴ κυβέρνησις ἀπηγόρευσε τὴν ἀνίδρυσιν αὐτῆς. Ἕνεκα τῆς αὐτῆς ἀφορμῆς ἐφυλακίσθη καὶ ὁ καθηγητὴς Brunetti.

— Ἐν τῷ γερμανικῷ περιοδικῷ «Das Magazin für die Litteratur des In—und Auslandes» δημοσιεύει ὁ κ. Αὐγ. Βόλτς βιβλιοκρισίαν περὶ τῆς πέρυσιν δημοσιευθείσης γερμανιστὶ ὑπὸ τῶν κκ. Α. Ρ. Ραγκαβῆ καὶ Δανιὴλ Σάνδερς «Ἱστορίας τῆς Νεοελληνικῆς Φιλολογίας».

Ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ ἐν Βοστώνῃ τῆς Ἀμερικῆς ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Καθιδρύματος πρὸ μικροῦ (1885) μετὰ πάσης τῆς τυπογραφικῆς τελειότητος ἐκδοθέντα Δημοσιεύματα τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀμερικανικῆς τῶν κλασικῶν σπουδῶν Σχολῆς (Papers of the American School of Classical Studies at Athens. Volume I, 1882-83). Τῆς ἐκδόσεως ἐπεστάτησαν οἱ κ.κ. Γ. Γούδουϊν, ὁ γνωστὸς διακεκριμένος ἑλληνιστὴς καὶ φιλέλλην, ἱδρυτὴς δὲ καὶ πρῶτος διευθυντὴς τῆς ῥηθείσης Σχολῆς καὶ Θ. Λούδλοου. Εἶναι δὲ τὰ Δημοσιεύματα ταῦτα, ἀξιολογώτατα καθ' ὅλου καὶ τὰ μάλιστα ἐνδιαφέροντα τοὺς ἀρχαιολογοῦντας, ἐξ· 1) Ἐπιγραφαὶ ἐξ Ἄσσου ὑπὸ J. R. S. Sterrett 2) Ἐπιγραφαὶ ἐκ Τράλλεων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ· 3) Περὶ τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου ὑπὸ James R. Wheeler 4) Περὶ τοῦ Ἀθήνησιν Ὀλυμπιείου ὑπὸ Louis Bevier 5) Περὶ τοῦ Ἀθήνησιν Ἐρεχθείου ὑπὸ Harold N. Fowler 6) Περὶ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας ὑπὸ τοῦ μνημονευθέντος κ. W. W. Goodwin. Μετὰ πάσης χαρᾶς ἀγγέλλομεν τὴν ἔκδοσιν τοῦ πρώτου τούτου τόμου τῶν ἔργων τῆς παρ' ἡμῖν ἀρχαιολογικῆς τῶν Ἀμερικανῶν Σχολῆς, εὐχόμεθα δὲ νὰ βλέπωμεν ἐξακολουθοῦσαν τακτικῶς καὶ εἰς τὸ ἑξῆς τὴν δημοσίευσιν τῶν σπουδαιοτάτων διατριβῶν, περὶ ἃς ἀσχολοῦνται οἱ λόγιοι ἑταῖροι τῆς Σχολῆς ταύτης ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἐπιστήμης τῆς ἀρχαιότητος.

Σ.

Τῇ ἀξιοτίμῳ Διευθύνσει τῆς *Ἑστίας*.

Εὐγνωμονῶν τῷ κ. Δ. Βικέλᾳ διὰ τὰς περὶ ἐμοῦ καὶ τῶν μικρῶν μου βιβλίων ἐπιεικεῖς κρίσεις του, ἀναγκαῖον νομίζω ν' ἀπολογηθῶ πρός τινας αὐτῶν.

Καὶ πρῶτον ὡς πρὸς τοὺς «Γονεῖς τοῦ Ρήγα», ὧν ὁ σκοπὸς παιδαγωγικός, φρονῶ ὅτι μοὶ ἐπετρέπετο νὰ μυθιστορήσω ἔχοντι διδάσκαλον μέγαν τὸν Ξενοφῶντα γράψαντα ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ τὴν *Κύρου παιδείαν*.

Διὰ δὲ τὸν Ἕλληνα Ροβινσῶνα προηγούμενον εἶχον τόν τε *Ἐλβετὸν Ροβινσῶνα* καὶ τὸν τοῦ Gräbner.

Καί, τέλος, διὰ τὸ *Ἡμερολόγιον τοῦ δημοδιδασκάλου* ἐπεφυλαξάμην τὴν σὺν θεῷ συνέχειαν αὐτοῦ, προσθεὶς ἐν τέλει τάδε: «Ἐνταῦθα λήγει τὸ Ἡμερολόγιον τοῦ *πρώτου* διδασκαλικοῦ ἔτους τοῦ ἡμετέρου δημοδιδασκάλου.»

Β. Σκορδελης

Ἴδιον τεῦχος ἐξεδόθη περιλαμβάνον «Τὰ ὑπὸ τοῦ ἐπικούρου τῶν ἐν πολέμῳ τραυματιῶν Συλλόγου πεπραγμένα» ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1884. Τὰ κυριώτατα σημεῖα, περὶ ἃ ἐστράφη κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἡ μέριμνα τοῦ Συμβουλίου τοῦ Συλλόγου, ὑπῆρξεν ἡ ἐν Γενεύῃ συνελθοῦσα διεθνὴς Σύνοδος τῶν Συλλόγων τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ

καὶ ἡ ἐπὶ πολλοὺς μῆνας μεγάλας εὐρωπαϊκὰς χώρας μαστίσασα ἐπιδημία τῆς χολέρας καὶ ὁ κίνδυνος τῆς ἐπισκέψεως ταύτης καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν χώραν. Τὰ ἔσοδα τοῦ Συλλόγου ἀνῆλθον μετὰ τοῦ ὑπάρχοντος ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου εἰς δρ. 401,796.60, καὶ τὰ ἔξοδα εἰς δρ. 11,110.85.

— Ἐξεδόθη τὸ ἕβδομον φυλλάδιον τῆς κατὰ μῆνα ἐκδιδομένης «Ἐφημερίδος τῆς ἑλληνικῆς καὶ γαλλικῆς νομολογίας» ὑπὸ τοῦ δικηγόρου κ. Σ. Κ. Μπαλάνου.

— Ὁ κ. Ἀλέξανδρος Μ. Καρὰλης μεταφράσας ἐδημοσίευσε τὸ περὶ Πομπηΐας καὶ τῶν Πομπηϊανῶν σύγγραμμα τοῦ Marc Monnier.

— Ἐξεδόθη ἐν Λευκάδι «Συλλογὴ ἀρχαίων ἑλληνικῶν παροιμιῶν» μετ' ἐπεξηγήσεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ κ. Τηλ. Συλλαϊδοπούλου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Τοῦ μακαριωτάτου Θεοδωρήτου ἐπισκόπου Κύρου ἐπιστολαὶ δυοῖν δεούσαιν πεντήκοντα ἐκ πατμιακοῦ χειρογράφου τεύχους νῦν πρῶτον τύποις ἐκδιδόμεναι ὑπὸ Ἰωάννου Σακκελλίωνος. Ἀθήνησιν. ͵Αωπε'. 8ον, σελ ή—45.

Τοῦ ἐπισκόπου τῆς ἐν Συρίᾳ Κύρου ἢ Κύρρου Θεοδωρήτου, ἑνὸς τῶν πολυγραφωτάτων συγγραφέων τῆς πέμπτης ἑκατονταετηρίδος, ἦσαν γνωσταὶ μέχρι τοῦδε ἐπιστολαὶ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα καὶ μία. Καὶ ὅμως κατὰ τὸν δέκατον τέταρτον ἀκόμη αἰῶνα ὁ ἐκκλησιαστικὸς ἱστοριογράφος Νικηφόρος Κάλλιστος ὁ Ξανθόπουλος ἐγνώριζε σωζομένας ὑπὲρ τὰς πενταχοσίας. Τῶν ἀπολομένων τούτων ἀνεῦρεν ὁ κ. Σακκελλίων, ὁ ἀκάματος ἐπιμελητὴς τῶν χειρογράφων τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης, τεσσαράκοντα καὶ ὀκτώ. Σώζονται δὲ αὗται ἐν χειρογράφῳ ἐπὶ βομβυκίνου χάρτου γεγραμμένῳ κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς ἑνδεκάτης ἑκατονταετηρίδος καὶ ἀποκειμένῳ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς ἐν Πάτμῳ εὐαγοῦς μονῆς τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου, ἧς ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπῆρξε βιβλιοθηκάριος ὁ κ. Σακκελλίων. Ταύτας δ' ἐκδίδωσιν ἐν τῷ ἀναγγελλομένῳ τεύχει, προσθεὶς καὶ τὴν πρὸς τὰ ἐνδεδομένα κείμενα ἀντιβολὴν τεσσάρων ἄλλων, σωζομένων ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι. Τῶν νῦν τὸ πρῶτον ἐκδιδομένων αἱ μὲν ἀπευθύνονται πρὸς ἄνδρας γνωστοὺς ἤδη ἐξ ἄλλων ἐπιστολῶν τοῦ Θεοδωρήτου. Ἄλλαι δὲ τῶν ἐπιστολῶν, αἱ πλεῖσται, ἐγράφησαν πρὸς ἄνδρας οὓς ἐντεῦθεν γνωρίζομεν τὸ πρῶτον ἢ γνωστοὺς μὲν ἄλλοθεν, μὴ περιλαμβανομένους δ' ἐν τοῖς πρὸς οὓς ἐστάλησαν ἐπιστολαὶ τοῦ Θεοδωρήτου ἐκ τῶν πρότερον δεδημοσιευμένων. Τῶν τελευταίων τούτων εἶνε καὶ ὁ σοφιστὴς Ἰσοκάσιος, ὅστις εἶνε πιθανώτατα αὐτὸς ὁ κοιαίστωρ μεγάλης Ἀντιοχείας, περὶ οὗ ποιεῖται λόγον ὁ χρονογράφος Θεοφάνης ὡς κατηγορηθέντος ὡς ἐθνικοῦ καὶ προσαχθέντος μὲν εἰς δίκην, ἀπαλλαγέντος δὲ τῇ εὐνοίᾳ τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος καὶ τοῦ λαοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Αἵ τε πρὸς τοῦτον ἐπιστολαὶ τοῦ Θεοδωρήτου καὶ αἱ λοιπαὶ δεικνύουσι τὸν θερμὸν τοῦ ἐπισκόπου ἔρωτα πρός τε τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ τὴν θύραθεν παιδείαν καὶ τὸν ζῆλον πρὸς προστασίαν τῶν συμφερόντων τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἰδίου ποιμνίου. — Ἡ ἔκδοσις ἐγένετο μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς ὑπὸ τοῦ κ. Σακκελλίωνος, συμπληρώσαντος ἐπιτυχῶς καὶ τὰ κενὰ ὅσα προῆλθον ἐκ τῆς ὑπὸ τῶν τιλφῶν ἐνιαχοῦ διαβρώσεως τοῦ χειρογράφου.

Smyrne et l' Asie Mineure au point de vue économique et commercial par Démétrius Georgiadès (de Smyrne), avec préface de M. Arthur Mangin. Ouvrage accompagné d' une carte de l' Asie Mineure et d'un plan de la ville de Smyrne. Paris. Imprimerie et librairie centrales de chemins de fer. Imprimerie Chaix. Rue Bergère 20. 1885. 8ον, Σελ. I — XX. 1 — 268. Prix 7 francs.

[Τοῦ ἀξιολόγου τούτου συγγράμματος περὶ Σμύρνης καὶ Μικρᾶς Ἀσίας θέλομεν δημοσιεύσει προσεχῶς ἐν τῷ κειμένῳ τῆς *Ἑστίας* ἀνάλυσιν.]

— Ὁ κ. Δραγουμὴρ Δημητρέσκος, καθηγητὴς τῆς ἐν Ἰασίῳ ἱερατικῆς σχολῆς *Σοκόλας* καὶ ἐκδότης τῆς «Θεολογικῆς Ἐπιθεωρήσεως», καὶ ὁ κ. Κ. Χερβιτσιάνος, ἀμφότεροι Ρουμάνοι προλύται τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου, μετέφρασαν εἰς τὴν ῥουμανικὴν τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Σκαλτσούνη «Θρησκεία καὶ Ἐπιστήμη.»

— Ὁ καθηγητὴς κ. Ἰάκωβος Χ. Δραγάτσης ἐξέδοτο φυλλάδιον φέρον τὸν τίτλον «Γεώργιος Π. Κρέμος ὁ ἱστορικὸς ἐν τῇ τῆς ῥωμαϊκῆς ἱστορίας κρίσει.» Ἐν αὐτῷ ἀνασκευάζονται διὰ μακρῶν αἱ ἐπὶ τῆς ῥωμαϊκῆς αὐτοῦ ἱστορίας κρίσεις τῆς οἰκείας ἐπὶ τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν αὕτη ὑπεβλήθη.

— Ἐξετυπώθη καὶ τὸ β' τεῦχος τῆς ὑπὸ τοῦ λοχαγοῦ κ. Ι. Καραχάλου κατὰ διαταγὴν τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν ἐκδιδομένης *Συλλογῆς* τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ νόμων, βασ. διαταγμάτων καὶ ὑπουργικῶν ἀποφάσεων, περιέχον α') τὰ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν β') τὰ περὶ προβιβασμῶν γ') τὰ περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ καὶ δ') τὰ ἐκπαιδευτικά, ἐν οἷς τὰ περὶ τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐκπαιδευομένων ἀξιωματικῶν, οἱ ὀργανισμοὶ τῶν στρατιωτικῶν σχολείων, οἱ κανονισμοὶ τῆς ἐσωτερικῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν κλπ.

Ἀντίτυπα τῆς εἰρημένης Συλλογῆς εὑρίσκονται ἐν τῷ γραφείῳ τῆς «Ἑστίας» καὶ τιμῶνται τὸ μὲν α' τεῦχος (Στρατολογικά) ἐκ σελ. 346 ἀντὶ δρ. 3, τὸ δὲ β' τεῦχος ἐκ σελ. 488 ἀντὶ δρ. 4, ἀμφότερα δὲ τὰ τεύχη ὁμοῦ ἀντὶ δρ. 5.

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ 25 ΜΑΡΤΙΟΥ

Ἡ ἑορτὴ τῆς 25 Μαρτίου ἐτελέσθη ἐφέτος ἐν τῇ πρωτευούσῃ, ἂν οὐχὶ μετ' ἴσης ὡς πέρυσιν καθολικῆς ἐπισημότητος, ἀλλ' ἀρκούντως θερμῶς καὶ ἐπιβαλλόντως. Κατὰ τὴν ἐπίσημον ἡμέραν οὐ μόνον αἱ κυριώτεραι ὁδοί, ἀλλὰ καὶ πλεῖσται ἄλλαι ἀποκέντρων συνοικιῶν παρουσίαζον ἑορτάσιμον ὄψιν διὰ τῶν ἐπὶ τῶν ἐξωστῶν καὶ τῶν παραθύρων σημαιῶν καὶ διακοσμήσεων.

Κατὰ τὴν ὁρισθεῖσαν ὥραν ἐγένετο ἡ νενομισμένη τελετὴ καὶ δοξολογία ἐν τῷ ναῷ τῆς Μητροπόλεως, τὴν δ' ἑσπέραν παρετέθη ἐν τοῖς Ἀνακτόροις δεῖπνον εἰς τοὺς ἐπιζῶντας ἀγωνιστάς. Τὴν αὐτὴν ἑσπέραν συνήνωσεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ξενοδοχείου Ἀττικῆς, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐθνικῆς ἑορτῆς, κοινὸν συμπόσιον πολλοὺς τῶν παρ' ἡμῖν δημοσιογραφούντων καὶ περὶ τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν φιλολογίαν ἀσχολουμένων λογίων. Ἐν τῇ αἰθούσῃ καταλλήλως διὰ σημαιῶν ἐσκευασμένῃ, διεκρίνετο δαφνοστεφὴς ἡ προτομὴ τοῦ Φερραίου. Πολλαὶ προπόσεις ἐγένοντο, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ τοῦ προεδρεύοντος τοῦ συμποσίου κ. Κ. Παπαρρηγοπούλου εἰς τὴν ἀΐδιον μνήμην τῶν προμάχων τοῦ Ἀγῶνος, ἡ τοῦ κ. Ι. Σκυλίσση ὑπὲρ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, ἡ τοῦ κ. Π. Καλλιγᾶ ὑπὲρ τῶν ξένων φιλολόγων τῶν συντελεσάντων πρὸς ἐξάπλωσιν τῆς ἑλληνικῆς δόξης, καὶ ἡ τοῦ κ. Α. Βλάχου ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος καὶ τῆς προόδου τῆς νέας ἑλληνικῆς φιλολογίας.

Ὡσαύτως τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐπωλεῖτο εἰς τὰς ὁδοὺς ἔκτακτον φύλλον τοῦ *Χρόνου Ἀθηνῶν* εἰς ἀνάμνησιν τῆς 25 Μαρτίου. Ἐν αὐτῷ, ἐκτὸς διαφόρων ἐμμέτρων καὶ μὴ γνωμῶν σχετικῶν πρὸς τὴν ἡμέραν, περιελήφθησαν, αἰτηθεῖσαι ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τοῦ ἐν λόγῳ φύλλου, αἱ γνῶμαι ἐπιφανῶν ἀνδρῶν τῆς Εὐρώπης διακρινομένων διὰ τὰ φιλελληνικὰ αὐτῶν αἰσθήματα, ὡς αἱ τοῦ Γλάδστωνος, τοῦ Jules Simon, τοῦ Henri Houssay, τοῦ Μεζιὲρ, τοῦ Κλαρετῆ, τοῦ Leveque, τοῦ Leroy Beaulieu, τοῦ Maxime du Camp, τοῦ B. St. Hillaire, καὶ ἄλλων.

Ἀλλὰ τὸ ἐπισημότερον καὶ μᾶλλον ἐπιβάλλον μέρος τῆς πανηγύρεως ὑπῆρξε τὸ ἀπὸ τῆς ἐννάτης τῆς ἑσπέρας ἀρξάμενον καὶ μέχρι τῆς ἑνδεκάτης παραταθὲν συλλαλητήριον, τὸ ὀργανωθὲν ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα Μακεδονικοῦ Συλλόγου. Ἡ τελευταία δ' αὕτη ὄψις τῆς ἑορτῆς, σκοποῦσα νὰ ἐξεγείρῃ τὸ φρόνημα καὶ εὐγλώττως διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῶν τεχνασμάτων τῶν Βουλγάρων καὶ ὑπὲρ τῆς προφανῶς κινδυνευούσης Μακεδονίας ἡμῶν, προσελάμβανεν οὕτω θετικὸν χαρακτῆρα καὶ ἄμετρον τὸ διαφέρον ἐξήγειρε. Δι' ὃ οὐ μόνον ἡ μεγάλη νεότευκτος αἴθουσα τῆς Νομικῆς Σχολῆς ἐν ᾗ ἀνηγγέλθη ὅτι θὰ ὡμίλουν οἱ ῥήτορες τοῦ συλλαλητηρίου, ἀλλὰ καὶ αἱ πέριξ ὁδοὶ ἐπληρώθησαν πλήθους συνωστιζομένου καὶ ἀνυπομονοῦντος. Ἔδεισε δὲ ἵνα πρὸς θεραπείαν τῶν τε ἔσω συμπνιγομένων, ὡς καὶ τῶν ἔξω ἀναμενόντων ἀγορεύσωσι ταὐτοχρόνως ἐν μὲν τῇ αἰθούσῃ ὁ κ. Ἀφεντούλης, ἀπὸ δὲ τοῦ ἐξώστου τοῦ μετὰ τῆς αἰθούσης συνεχομένου καταστήματος τῆς Ἀστυκλινικῆς διὰ καλλιεποῦς λόγου ὁ διευθυντὴς τοῦ διδασκαλείου κ. Χαρίσιος Παπαμάρκου. Μετ' αὐτὸν ὁ κ. Δ. Κόκκος ἀπήγγειλε διὰ σθεναρᾶς φωνῆς ἐνθουσιῶδες ποίημα, διακοπτόμενον ὑπὸ τῶν ἐπευφημιῶν τῶν περιεστώτων. Κατόπιν τὸ πλῆθος ἅπαν, ἡγουμένης τῆς μουσικῆς καὶ σημαιῶν, πολλῶν δὲ λαμπαδηφορούντων, ἐξεχύθη εἰς σεμνὴν καὶ ἐπιβάλλουσαν ὑπὲρ τῆς ἀπειλουμένης Μακεδονίας διαδήλωσιν διὰ τῶν

ὁδῶν Σταδίου, Αἰόλου, Ἑρμοῦ, πλατείας Συντάγματος, κατελήξασαν αὖθις πρὸ τοῦ Πανεπιστημίου, ἔνθα διελύθη. Κατὰ τὴν πορείαν τῆς διαδηλώσεως ἠκούοντο ψαλλόμενα πατριωτικὰ ᾄσματα καὶ ἀναφωνήσεις καὶ ζητωκραυγαί, ὡραῖον δ' ἦτο τὸ θέαμα τῶν φωτοστολίστων οἰκιῶν καὶ καταστημάτων ὑφ' ἃ διέβαινε αὕτη, τῶν σημαιῶν, ἐφ' ὧν ἀντενακλᾶτο τὸ φῶς τῶν πορφυρῶν βενετικῶν φανῶν, τοῦ κυμαινομένου μαύρου πελάγους τῶν κεφαλῶν, τῶν εἰς βάθος ἀναπτυσσομένων μακρῶν φωτεινῶν ταινιῶν.

Ἐν Πειραιεῖ ὡσαύτως πανηγυρικῶς ἑωρτάσθη ἡ 25η Μαρτίου. Τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας ἐξεφώνησεν ὁ κ. Παγκώστας ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Θεμιστοκλέους, κοσμηθείσῃ διὰ σημαιῶν καὶ ἀψίδων. Τὸ ἑσπέρας ἔλαμπε περίφωτος καὶ κατάστόλιστος ὁ λιμήν, ὡμίλησε δ' αὖθις ὁ κ. Α. Γεννάδιος.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

29 Μαρτίου, Παρασκευῇ.

Μετὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα λήγουσιν αἱ ἀλλήλας ταχύτερον ἴσως τοῦ δέοντος διαδεχόμεναι θρησκευτικαὶ ἑορταὶ τοῦ χειμῶνος, αἱ ἀπὸ τῶν συγκινήσεων τῶν Χριστουγέννων μετάγουσαι ἡμᾶς εἰς τὰς ἀπολαύσεις τῶν ἀπόκρεων, καὶ ἀπὸ τούτων εἰς τὰς ἀγαλλιάσεις τῆς Ἀναστάσεως. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦδε ἄρχεται ἡ προσδοκία τῆς μεγάλης ἑορτῆς τοῦ θέρους, τῆς ἀνὰ πᾶν ἔτος τελουμένης ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τὰ ἔναστρα θέλγητρα τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀνὰ τὰ διὰ παντοίων ἑλκυστικῶν προγραμμάτων προσελκύοντα τὰ πλήθη φαληρικὰ καὶ παριλίσσια θέατρα, ἅτινα μετ' οὐ πολὺ ἄρχονται προαγγελλόμενα.

* * *

Δύο λέξεις ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τῶν ἐφετεινῶν πυροβολισμῶν τοῦ Πάσχα, τοῦ ὅσῳ βαρβαρικοῦ τόσῳ καὶ πανελληνίου τούτου ἐθίμου, ὅπερ πανταχοῦ τῆς ἡμετέρας χώρας θρησκευτικῶς τηρεῖται, καὶ οὐδεμία δύναμις ἰσχύει νὰ τὸ καταστείλῃ, καὶ στάσιν πολλάκις προὐκάλεσεν ἐν ἐπαρχίαις, μόλις αἱ ἐπιτόπιαι ἀρχαὶ ἐπεδείκνυον ἀπαγορευτικὰς διαθέσεις. Εὐχάριστον σημεῖον ἠδύνατο ἐφέτος νὰ θεωρηθῇ ἡ ἐλάττωσις αὐτῶν ἐν σχέσει πρὸς τοὺς τῶν παρελθόντων ἐτῶν, ἂν κατέπαυον ἢ ἠλαττοῦντο καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν δυστυχήματα, ἅτινα ὅμως δυστυχῶς δὲν ἔλειψαν ἐκ τῶν ἡμερῶν αὐτῶν.

* * *

Δύο ὀνομασταὶ πανηγύρεις ἕνεκα τῆς συμπτώσεως τῶν ἑορτῶν ἔτυχε νὰ τελεσθῶσι σχεδὸν ταὐτοχρόνως: ἡ εἰδυλλιακὴ καὶ χαριτωμένη πανήγυρις τῶν Μεγάρων, καὶ ἡ χριστιανικὴ καὶ ἐπιβάλλουσα τῆς Τήνου, ἡ ἐθνικὸν χαρακτῆρα φέρουσα. Εἰς ταύτην ἐφέτος καὶ ἡ κυβέρνησις ἐπροθυμήθη νὰ παράσχῃ ὡς πλείονα λαμπρότητα διὰ τῆς ἀποστολῆς δύο πολεμικῶν ἀτμαπλοίων, καὶ οἱ προσκυνηταὶ ζωὴν καὶ πλούτη, πάμπολλοι συρρεύσαντες. Ἐγένετο δ' ἐν αὐτῇ τὸ πρῶτον ἤδη καὶ ἀρχὴ ἀπαγγελίας πατριωτικῶν λόγων. Ὁπόσην σημασίαν ἐνέχει τὸ τοιοῦτον ἐν πανηγύρει ἔνθα συρρέουσιν ἐκ πάντων τῶν μερῶν τῆς Ἀνατολῆς ὁμοεθνεῖς, καὶ μάλιστα ἐξ ἐκείνων ἐφ' ὧν ἡ ἐλευθέρα Ἑλλάς, μακρόθεν ὀνειροπολουμένη, ἐξασκεῖ ἀμέριστον γοητείαν, εἶνε περιττὸν νὰ εἴπωμεν. Ἀρκεῖ καὶ ῥήτορες καὶ λόγοι νὰ εἶνε ἄξιοι τῆς ἐπιβολῆς τοῦ ἔργου.

* * *

Μετ' ἐξαιρέτου ἐπισημότητος ἐτελέσθη ἡ κηδεία τοῦ αἰφνιδίως ἐκ κεραυνοβόλου ἀποπληξίας τελευτήσαντος Εὐθυμίου Κεχαγιᾶ. Ὁ ἀείμνηστος ἀνὴρ κατέχων διαπρεπῆ θέσιν παρ' ἡμῖν ὡς οἰκονομολόγος, πλειστάκις δ' ἀντιπροσωπεύσας ἐν τῇ Βουλῇ τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ ἐπαρχίαν Παρνασσίδα, διεκρίθη ἰδίᾳ ὡς εἷς τῶν πρώτων παραγόντων τῆς εὐδοκιμήσεως καὶ προκοπῆς τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, τῆς ὁποίας ὁ βίος συνδέεται στενώτατα πρὸς τὸν ἴδιον ἑαυτοῦ.

* * *

Τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην ἐπερατώθη ἡ ἐπιθεώρησις τοῦ ἀπὸ Μεγάρων μέχρι Κορίνθου τμήματος τοῦ σιδηροδρόμου. Ὑπολείπεται ἤδη νὰ παραδοθῇ εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ. Τὸ διανυόμενον διάστημα ἀπ' Ἀθηνῶν μέχρι Κορίνθου ὑπολογίζεται διὰ τοῦ σιδηροδρόμου τρίωρον. Εἶνε δ' ἡ ταχύτης αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὁμαλῶν μερῶν κατὰ μέσον ὅρον 45 χιλιόμετρα, ἐπὶ δὲ τῶν συνεχομένων μετὰ καμπύλης περὶ τὰ 30. Ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλῃ γραμμῇ τοῦ πελοποννησιακοῦ σιδηροδρόμου αἱ ἐργασίαι βαίνουσι ταχέως καὶ αἰσίως· ἐν τῇ γραμμῇ τῆς ἀπὸ Ναυπλίου εἰς Ἄργος διακλαδώσεως, τῆς ὁποίας ἐπερατώθη ἐξ ὁλοκλήρου ἡ ἰσοπέδωσις, καὶ ἤδη ἐκομίσθησαν εἰς Ναύπλιον αἱ σιδηραῖ ῥάβδοι καὶ αἱ μηχαναὶ τῆς μεταγωγῆς τοῦ ὑλικοῦ. Καὶ μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν ὅμως τῆς γραμμῆς, θέλει βραδύνει ἡ εἰς δημοσίαν χρῆσιν παράδοσις αὐτῆς.

* * *

Ἡ φιλανθρωπία πρόκειται νὰ ἐπιτελέσῃ τὸ καθῆκον αὐτῆς ὑπὲρ τῶν ἀτυχῶν ἡμῶν ἀδελφῶν Καρπαθίων, οἵτινες κατεστράφησαν ὑπὸ τῆς ἐν τῇ νήσῳ αὐτῶν ἐνσκηψάσης πρό τινος δεινῆς λαίλαπος. Πρὸς τοῦτο συνέστη ἐπιτροπή, ὅπως συλλέξῃ ἐράνους, συγκειμένη ἐκ τοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, τῶν κκ. Κωστῆ, πρυτάνεως, Μ. Ρενιέρη, Ι. Δούμα, καὶ Κατσίμπαλη. Ἀφ' ἑτέρου, ἕνεκα τῶν ἐν Καλάμαις τρομακτικῶν δονήσεων, αἵτινες ἐπανελήφθησαν ἐλαφρότεραι ὅμως, ἀπέπλευσε ἐκεῖσε ἡ *Μπουμπουλίνα*, κομίζουσα τὰ ἀναγκαῖα βοηθήματα εἰς τοὺς παθόντας καὶ στερουμένους. Πρὸς τούτοις διετέθη ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως πίστωσις ἐκ 30,000 δρ. ὅπως ἀναλόγως διανεμηθῇ εἰς τοὺς ἔχοντας χρείαν συνδρομῆς. Καὶ ἐπειδὴ περὶ φιλανθρωπίας ὁ λόγος, ἐνταῦθα προσήκει νὰ μνημονευθῇ ἡ δωρεὰ τοῦ παρεπιδημοῦντος ἐνταῦθα φιλογενοῦς κ. Ν. Χρυσοβελώνη εἰς τὸ θεραπευτήριον τοῦ *Εὐαγγελισμοῦ* ἐκ δεκακισχιλίων δραχμῶν.

* * *

Διὰ σιδηρᾶς γεφύρας πρόκειται νὰ ζευχθῇ καὶ ὁ Κηφισσός. Ἡ Κυβέρνησις ἐξέθηκεν εἰς δημοπρασίαν τὴν κατασκευὴν ταύτης, ἀνεγερθησομένης εἰς θέσιν Σκοντοῦπι ἐπὶ τῆς ἐπαρχιακῆς ὁδοῦ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Μενίδιον. Τὸ ἔργον προϋπολογίζεται εἰς δραχμὰς 22,500. Ὡσαύτως εἰς μειοδοτικὴν δημοπρασίαν ἐκτεθήσεται ἡ κατασκευὴ τοῦ λιμένος τῆς Τήνου κατὰ τὸ ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τῶν γάλλων μηχανικῶν καταρτισθὲν σχεδιογράφημα. Ἡ πρὸς τοῦτο δαπάνη θέλει ἀνέλθει εἰς 700,000 δραχμ. Ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐσωτερικῶν ἐνεκρίθησαν κατ' αὐτὰς παραχωρήσεις εἰς μειοδοτήσαντας ἐργολάβους διαφόρων τμημάτων ἐθνικῶν ὁδῶν, ἐν αἷς καὶ τῶν δύο ἐπὶ τῶν Εὐρώτα ζευχθησομένων σιδηρῶν γεφυρῶν. Ταῦτα πρὸς συμπλήρωσιν τῶν καταλόγων τῶν δημοσίων ἔργων, τῶν κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἀγγελθέντων, ἅτινα μετ' ἐνδιαφέροντος παρακολουθοῦμεν.

* * *

Ὀφείλομεν νὰ μὴ παρέλθωμεν ἀμνημόνευτον τὴν κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐν τῷ χειμερινῷ θεάτρῳ διδασκαλίαν τῆς *Σκύλλας* τοῦ ὑμετέρου Σπυρίδωνος Βασιλειάδου ὑπὸ τοῦ θιάσου τοῦ κ. Λεκατσᾶ. Ὁ κ. Λεκατσᾶς, ἐξόχως εὐδοκιμῶν ἐν τῇ διερμηνείᾳ τῶν ἡρώων τοῦ Σαίξπηρ, καὶ ἰδίως τοῦ Ἄμλετ, ὡς καὶ ἐν τῇ διατυπώσει τοῦ χαρακτῆρος τοῦ Ῥισελιὲ ἐν τῷ ὁμωνύμῳ δράματι τοῦ Βοῦλβερ, τὸ πρῶτον προχθὲς ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ γέροντος πατρὸς τῆς Σκύλλας, ὑπεδύσατο χαρακτῆρα δημιουργηθέντα ὑπὸ Ἕλληνος ποιητοῦ ἐκ τῶν νεωτέρων. Καὶ κατὰ τὴν γνώμην τῶν εἰδότων μετὰ πολλῆς ἐπιτυχίας ἀνεπαρέστησε τοῦτον, πρὸ πάντων δ' ἐν τῇ σκηνῇ τῆς ἐκριζώσεως τῆς τριχός.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ε. Μ. Α. Πειραιᾶ. Ἐδημοσιεύθη ὡς παράρτημα τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως». Ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας δύνασθε ἴσως νὰ προμηθευθῆτε ἓν τεῦχος. — κκ. Δ. Γ. Πάτρας, Α. Μ. Κ. Σύρον, καὶ Θ. Π. Ι. Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν.—κ. Α. Χ. Δ. Κέρκυραν. Τὸ βιβλίον δὲν ἐξεδόθη ἔτι. Εὐθὺς ὡς δημοσιευθῇ θέλετε λάβει τὸ ζητηθὲν ἀντίτυπον.—κ. Μ. Π. Ἡ γαλλικὴ εἶνε αὕτη: Un bienfait n'est jamais perdu.—κ. Δμ. Τὸν μὲν τόπον ἀγνοοῦμεν· ὡς πρὸς τὸν τρόπον τοῦ θανάτου του ἐπίγραμμά τι τῆς ἀνθολογίας ἀναφέρει ὅτι ὁ Σοφοκλῆς ἀπέθανεν ἀποπνιγεὶς διὰ μιᾶς ῥαγὸς σταφυλῆς:

Ἐσβέσθης, γηραιὲ Σοφόκλεες, ἄνθος ἀοιδῶν
οἰνωπὸν Βάκχου βότρυν ἐρεπτόμενος.

Ἀλλ' ὁ Βαλέριος Μάξιμος ἀποδίδει εἰς ἄλλην ἀφορμὴν τὸν θάνατον τοῦ ποιητοῦ. Κατ' αὐτὸν ὁ Σοφοκλῆς ἐσχατόγηρως ἤδη ἀνέγνω ἔν τινι διαγωνισμῷ νέαν αὐτοῦ τραγῳδίαν, ἀνέμεινε δὲ ἐπὶ πολὺ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κρίσεως, ἥτις ἐφαίνετο ἀμφιρρέπουσα· τέλος διὰ μιᾶς ψήφου ἐνίκησεν, ἡ δ' ἐπὶ

τῇ νίκῃ χαρά του ἦτο τοσαύτη, ὥστε ἀπέθανεν ἐξ αὐτῆς.— κ. Δ. Ν. Α. Σμύρνην. Νεώτατος καὶ τελειότατος τῆς Ἑλλάδος χάρτης εἶνε ὁ ἄρτι ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν ἐκδοθείς, πωλούμενος ἐν τοῖς βιβλιοπωλείοις ἀντὶ δραχ. 13,50. Δυνάμεθα, ἂν θέλετε, νὰ σᾶς προμηθεύσωμεν ἀντίτυπον.—*Φίλῳ Μ'*. Καὶ ὁ συγγραφεὺς τῆς «Ἐρωφίλης» :

Τὰ γέλοια μὲ τὰ κλάϋματα, μὲ τὴν χαρὰν ἡ πρίκα
μιὰν ὥραν ἐσπαρθήκασι, κι' ὁμάδι ἐγεννηθῆκα·
γιαῦτως μαζὶ γυρίζουσι, καὶ τῶνα τ' ἄλλο ἀλλάσσει,
κι' ὅποιος ἐγέλα τὸ ταχύ, κλαίγει πριχοῦ βραδυάσῃ.

κ. Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἐλήφθησαν. Ἀπαντῶμεν καὶ ταχυδρομικῶς.—κ. Ι. Φ. Σύρον. Ἐνεγράφησαν καὶ οἱ 3 νέοι. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν καὶ πάλιν διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. Τὰς ἀποδείξεις πέμπομεν ταχυδρομικῶς.— κκ. Δ. Ε. Λ. Ληξούριον, Α. Γ. Ζ. Βιτώλια, καὶ Π. Δ. Π. Καβάλλαν. Ἐλήφθησαν.— κ. Π. Δ. Π. Καβάλλαν. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον ἀπεστάλη. Ὑπόλοιπον δρ. 1,20 κρατοῦμεν εἰς τὴν διάθεσίν σας. —*Λογίῳ*. Καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι ἀναφέρονται τοιαῦτα παραδείγματα, ἰδίως ὅμως ἐν Ῥώμῃ. Ἡ Ὀκταβία ἀκούσασα ποτὲ ἀναγινωσκόμενον ἐπεισόδιόν τι, ἐν ᾧ ὁ Βιργίλιος ὑπῃνίσσετο τὸν υἱὸν αὐτῆς Μάρκελλον, διέταξε νὰ δοθῇ εἰς τὸν ποιητὴν ποσὸν ἴσον πρὸς 2,000 φράγκα δι' ἕκαστον τῶν 32 στίχων τοῦ ἐπεισοδίου, ἤτοι ὑπὲρ τὰς 60,000 διὰ 32 στίχους. —Συνδρομητῇ τῆς «Ἑστίας». Ταυρίδα. Περὶ τοῦ πρώτου θέλομεν σᾶς ἀπαντήσει προσεχῶς. 2) α'). Bernhardy, Geschichte der griechischen Literatur· 6') Bergk, Griechische Literaturgeschichte (Ἀμφότεραι αἱ ἱστορίαι αὗται εἰσὶ μὲν πληρέσταται, ἀλλὰ δὲν ἔχουσι περατωθῇ ὑπὸ τῶν συγγραφέων. γ') K. Ot. Müller, Geschichte der Griechischen Literatur, μεταφρασθεῖσα εἰς τὴν ἑλληνικὴν ὑπὸ Κυπριανοῦ. Τὸ ἔργον τοῦ Μύλλερ συνεπλήρωσεν ὁ Ἄγγλος Donaldson, οὗ τὸ σύγγραμμα μετεφράσθη ἐπίσης ἑλληνιστὶ ὑπὸ Βαλέττα. — 3) Μαυροφρύδου, Δοκίμιον ἱστορίας τῆς ἑλλην. γλώσσης.— Mullach Grammatik der griechischen Vulgärsprache μεθ' ἱστορικῆς εἰσαγωγῆς. Γραμματικαὶ δὲ τῆς νέας ἑλληνικῆς ἀξιολογώτεραι εἰσὶν ἡ τοῦ Ραγκαβῆ καὶ τοῦ Legrand, γαλλιστὶ γραφεῖσαι, αἱ τοῦ Mullach, τοῦ Ἀγγ. Βλάχου καὶ τοῦ Γιανναράκη, γερμανιστί.— 4) Ἱστορίαι τῆς ἑλλην. ἐπαναστάσεως τοῦ Γερβίνου, τοῦ Μενδελσῶνος Βαρθόλδη, «Νάθαν ὁ σοφὸς» τοῦ Λέσιγγ, μετάφρ. Ἀγγ. Βλάχου, Σχίλλερ «Γουλιέλμος Τέλλος» μετάφρ. Ραγκαβῆ.— κκ. Κ. Κ. καὶ Δ. Ν. Κ. Βόλον, Λ. Λ. Κεφαλληνίαν, Δ. Σ. Ἀλεξάνδρειαν, Δ. Χ. Ἀγρίνιον καὶ Ἀδελφ. Σ. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.— κ. Γ. Κ. Λ. Ρουστσούκιον. Ἤρξατο ἡ ἀποστολή. Τὰς ζητουμένας πληροφορίας σᾶς διαβιβάζομεν ταχυδρομικῶς.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Συχνότερα 'ς τὴ θάλασσα νὰ στέκωμαι προκρίνω·
Παρουσιάζω τὴ ζωή, ἐνῶ τὸ Χάρο δίνω.
Ποτὲ τρελλὰ δὲν ἐνεργῶ· δείχνομαι, πάγω 'πίσω
χωρὶς νὰ ξεφωνίσω,
καὶ ὅσῳ περισσότερο φεύγω καὶ χαμαρώνω,
τόσῳ πολὺ μ' ἀκολουθοῦν, τόσῳ πολὺ τυφλώνω.
'Σ τὰ χέρια σου ἂν μ' ἄδραξες, ἀλλοίμονο σ' ἐσένα!
Ἐνῶ, θαρρεῖς, μ' ἐσκλάβωσες, σκλαβώνεσ' ἀπὸ 'μένα.

Ἐν Ἀθήναις· Σ'.

2

Πλέον ὡραία κι' ἀπὸ τὴν ἡμέρα,
μόλις 'ς τὸν κόσμον πρόφθασα νἄρθῶ
παντρεύτηκα τὸν ἴδιο μου πατέρα
κι' ἀπέθανα χωρὶς... νὰ γεννηθῶ.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Ἡ βελόνη.

2

Τὸ κάλλος.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

29 Μαρτίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	342.50
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	345.50
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	419.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	400.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	198.50
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	92.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	365.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4030.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	160.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	92.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	60.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	406.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	25.75
» 3μην......	25.60
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	1.01
» Τραπεζικὸν 3μην.	100.¼.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	20.25
Λίρα ὀθωμανική.................	23.20

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 —Β', 1025.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 432 — 7 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1885 — Λεπτά 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 484

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Οἱ Ἀμερικανοὶ παρασκευάζουσιν ἐν Λονδίνῳ διὰ τὸ προσεχὲς ἔτος ἔκθεσιν βιομηχανικῶν καὶ γεωργικῶν προϊόντων τῆς χώρας των. Τὸ πρόγραμμα, ὅπερ ἐδημοσίευσαν οἱ σχόντες τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἐπιχειρήσεως, περιλαμβάνει περιέργους ἐπὶ τοῦ ἀσυνήθους τούτου σχεδίου λεπτομερείας.

Τὸ κοινὸν θὰ εἰσέρχηται εἰς τὴν ἔκθεσιν δι' εἰσόδου παριστώσης τὸν λιμένα τῆς Νέας Ὑόρκης μετὰ τοῦ κολοσσιαίου ἀγάλματος τῆς Ἐλευθερίας τοῦ κατασκευασθέντος ὑπὸ Βαρθόλδη. Οἱ περιτρέχοντες δὲ ἐν τῇ ἐκθέσει θὰ τελῶσιν οἱονεὶ ταξείδιον διὰ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, θεώμενοι παραστάσεις τῶν ἀπόψεων καὶ τῶν κυριωτέρων προϊόντων ἑκάστης τῶν ἀμερικανικῶν πολιτειῶν, οἷον σιδηροδρόμων, διαφόρων μηχανῶν, ἠλεκτρικῶν συσκευῶν κτλ., τῶν ὁποίων μάλιστα τὰ πλεῖστα εἶνε ἄγνωστα ἐν Εὐρώπῃ.

Κατὰ τὸ πρόγραμμα, ἡ ἐν λόγῳ ἔκθεσις θὰ χρησιμεύσῃ ὡσαύτως ὡς πρόφασις μεταφορᾶς εἰς Εὐρώπην πολλῶν ἀμερικανικῶν σωματείων, μεταξὺ ἄλλων ἑνὸς σώματος πυροσβεστῶν καὶ ἑνὸς περιφήμου συντάγματος ἐθελοντῶν μετὰ τῆς μουσικῆς του. Τὸ πρόγραμμα, ἀγγέλλον τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ στρατοῦ τοῦ νέου κόσμου, παρέχει εἰς τοὺς Εὐρωπαίους ἀναγνώστας περίεργον εἰκόνα τῆς στρατιωτικῆς ὀργανώσεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Γνωστὸν ὅτι πάντες οἱ τόποι, ἐν οἷς λαλεῖται ἡ ἀγγλικὴ γλῶσσα, ἔχουσι συντάγματα ἐθελοντῶν, καθοπλιζομένων ἰδίαις δαπάναις, οἵτινες ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις φέρουσι τὸ ὄνομα τῶν ἐθνοφρουρῶν. Τὸ ἕβδομον σύνταγμα τῆς Νέας Ὑόρκης ἀπολαύει μεγάλης φήμης, ὡς ὂν ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων, τῶν κάλλιον συντεταγμένων, καὶ τῶν πλείστας ὑπηρεσίας ἀποδόντων· δι' αὐτοῦ κατεστάλησαν φοβεραὶ στάσεις ἐν ἔτει 1834, 1836, 1839 καὶ 1840.

Ἐν τῷ ἐμφυλίῳ πολέμῳ οἱ ἀπαρτίζοντες αὐτὸ ἄνδρες ἀνῆλθον εἰς χιλίους, τόσῳ δραστηρίως καὶ καλῶς ἠσκημένου, ὥστε 606 μεταξὺ αὐτῶν κατεστάθησαν ἀξιωματικοὶ εἰς ἄλλα συντάγματα. Σήμερον ἀπαρτίζεται ἐξ 950 ὁπλιτῶν, οἵτινες πάντες σχεδὸν εἶνε ἔμποροι, μεσῖται, δικηγόροι, ἰατροί, κτλ. ἀνήκοντες οἱ πλεῖστοι εἰς τὴν ἐκλεκτὴν κοινωνίαν, ἀγγλοσάξωνες τὴν καταγωγήν, καλῶς ἀνατεθραμμένοι καὶ λίαν συντηρητικοί. Ὅπως γείνῃ τις δεκτὸς ἐν τῷ συντάγματι, ὀφείλει νὰ ὑποστῇ σοβαρὰν ἐξέτασιν περὶ τοῦ ποιοῦ καὶ τοῦ παρελθόντος αὐτοῦ.

Οἱ ἄνδρες ἐνδύονται δι' ἰδίων ἐξόδων. Συνεχῶς ἐκτελοῦσι πορείας καὶ ἀσκήσεις. Τὸ σύνταγμα κατέχει ἀπέραντον στρατῶνα 120,000 τετραγωνικῶν ποδῶν, δι' ὃν ἐδαπανήθησαν 3 ἑκατομμύρια δραχμῶν, καὶ οὗτινος οἱ τοῖχοι διεσχισμένοι ὑπὸ πολεμιστρῶν θὰ ἠδύναντο νὰ ὑποστῶσι πολιορκίαν. Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὑπάρχει εὐρύτατος χῶρος δι' ἀσκήσεις, θάλαμοι χωροῦντες ἀνὰ δέκα ἑταίρους, ἕτεροι θάλαμοι διὰ τὴν ἐγγύμνασιν νεοσυλλέκτων, βιβλιοθήκη, ἀναγνωστήριον, γυμνάσιον, πινακοθήκη καὶ ὁπλοστάσιον. Πρὸς τούτοις ἰδιαίτεραι αἴθουσαι, ἐν αἷς ὑποδέχονται τὰς κυρίας. Τὰ πάντα εἶνε διατεταγμένα μετὰ φιλοκαλίας· μία τῶν αἰθουσῶν ἐστοίχισεν 150,000 δραχ. Ἐν τῇ οἰκοδομῇ τοῦ κτιρίου τούτου, προσομοιάζοντος μᾶλλον παλατίῳ ἢ στρατῶνι, δὲν ἐλήφθησαν μόνον ὑπ' ὄψιν αἱ στρατιωτικαί, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι κοινωνικαὶ ἀνάγκαι. Ἐκεῖ δίδονται χοροὶ καὶ συναυλίαι καὶ χιλιάδες θεατῶν εὑρίσκουσι θέσιν.

— Ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς δημοσίευσις τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ διασήμου κυμβαλιστοῦ Liszt εἰς ἓξ τόμους, τῶν ὁποίων οἱ πρῶτοι τέσσαρες περατωθέντες ἐξέρχονται ὅσον οὔπω εἰς φῶς. Τὰ ἀπομνημονεύματα ταῦτα εἰκάζεται ὅτι θέλουσι προξενήσει πολλὴν αἴσθησιν, ἕνεκα τῶν πραγμάτων, ἅτινα εἶδε, καὶ τῶν ἐξόχων προσώπων, ἅτινα ἐγνώρισε κατὰ τὸ μακροχρόνιον αὐτοῦ στάδιον ὁ ἔξοχος καλλιτέχνης.

— Τοῦ γνωστοῦ γερμανοῦ συγγραφέως Paul Heyse ἐδιδάχθη ἔν τινι θεάτρῳ τῆς Βιέννης νέον δρᾶμα «Τὸ τέλος τοῦ δὸν Ζουάν», οὗτινος ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν Ἰταλίᾳ παρὰ τὸν Βεζούβιον. Μεθ' ὅλον τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ ἐγείρουσι τὰ ἔργα τοῦ συγγραφέως τούτου παρὰ τῷ γερμανικῷ κοινῷ, τὸ δρᾶμά του ἔσχεν ἥττονα ἐπιτυχίαν τῆς τῶν μυθιστοριῶν καὶ διηγημάτων αὐτοῦ.

— Αἴσθησιν προξενεῖ ἐν τῇ καλλιτεχνικῇ κοινωνίᾳ τῆς Βαυαρίας εἰκὼν τοῦ ζωγράφου Kirchbach, παριστῶσα τὸν Γανυμήδην· ἐν ταύτῃ τὸ τετριμμένον τῆς ὑποθέσεως αἴρεται ὑπὸ τῆς πρωτοτυπίας τοῦ χρωματισμοῦ καὶ τῆς ἐκτελέσεως. Τεχνοκρίται τινὲς ἐξηγοῦσι τὴν ἐν τῇ μορφῇ τοῦ Γανυμήδους ἐμφαινομένην βαθεῖαν μελαγχολίαν ὅτι ὁ καλλιτέχνης διὰ τῆς εἰκόνος του ἠθέλησε νὰ σημάνῃ ὅτι ἡ καλλονὴ δὲν εἶνε τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλ' ἐπανέρχεται εἰς τὸν οὐρανόν, ἐξ οὗ κατάγεται, μεθ' ὅλον τὸν κίνδυνον νὰ ἐξεγείρῃ τὴν ζηλοτυπίαν τῶν θεῶν.

— Ἀντὶ 70,000 λιρῶν στερλινῶν ἠγόρασεν ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις μίαν Παναγίαν τοῦ Ραφαήλ, ἀριστούργημα τέχνης, τῆς ὁποίας τὴν ἀγορὰν διημφισβήτουν πρὸς τούτοις ἥ τε Αὐστρία καὶ ἡ Ρωσσία. Ἡ ἐν λόγῳ εἰκὼν ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀποτελοῦσα μετὰ τῆς εἰκόνος τῆς πινακοθήκης τῆς Δρέσδης καὶ τῆς τοῦ Βατικανοῦ τὴν τριάδα τῶν ἔργων, ἐφ' ὧν ὑπάρχει καταφανὴς ἡ χεὶρ τοῦ μεγάλου ζωγράφου, μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων λεπτομερειῶν. Ἐν τούτοις ἐν ᾧ ὁ κόσμος τῆς τέχνης ἐν Ἀγγλίᾳ ἔρρηξε φωνὴν ἀγαλλιάσεως ἐπὶ τῇ ἀποκτήσει τῆς εἰκόνος, οἰκονομολόγοι τινὲς ἐμέμφθησαν τῆς κυβερνήσεως, διότι ἠσώτευσε τόσας χιλιάδας εἰς μίαν εἰκόνα, ἐν ᾧ μυριάδες ἐργατῶν ἀποθνήσκουσι τῆς πείνης ἄνευ ἐργασίας.

— Ἐν τῷ «Journal des Savants» κατεχωρίσθη εὐμενὴς κρίσις περὶ τῆς *Θεοδώρας* τοῦ κ. Κλέωνος Ραγκαβῆ.

— Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐνάρξεως τῆς δημοσιεύσεως ἐν πλήρει σειρᾷ τῶν ἔργων τοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἐν Βερολίνῳ Πανεπιστημίου Charles-Louis-Michelet, περιοδικόν τι τοῦ Βερολίνου ἐδημοσίευσεν ἄρθρον περὶ αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ τελευταῖος τῶν Ἐγελιανῶν». Ὁ γηραιὸς καθηγητὴς Michelet ἄγων τὸ 84ον ἔτος τῆς ἡλικίας του, θεωρεῖται ὡς ὁ τελευταῖος ὀπαδὸς τοῦ φιλοσοφικοῦ συστήματος, εἰς ὃ ἐνησχολεῖτο πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν σύμπασα ἡ Γερμανία. Τὰ ἔργα τοῦ Νέστορος τούτου τῆς Γερμανικῆς φιλοσοφίας εἶνε πολυάριθμα καὶ ποικίλα, πληροῦντα 25 τόμους· ἰδίαν δὲ κατέχουσι θέσιν ἐν τῇ γερμανικῇ ἐπιστήμῃ αἱ περὶ Ἀριστοτέλους μελέται αὐτοῦ.

— Ἀνετυπώθη ἐν Παρισίοις ἐν πολυτελεῖ μετ' εἰκονογραφιῶν ἐκδόσει ἡ πρώτη εἰς τὴν γαλλικὴν μετάφρασις τοῦ «Δὸν Κιχώτου» τοῦ Κερβάντη. Τὸ πρῶτον μέρος τῆς ἐν λόγῳ μεταφράσεως ἐδημοσιεύθη κατὰ πρῶτον τῇ ἐντολῇ τοῦ Λουδοβίκου ΙΓ' τῷ 1614, τὸ δεύτερον δὲ κατὰ τὸ 1618.

Ὀρφανοτροφεῖον Χατζηκώστα. — Ἐκ τῆς ἄρτι δημοσιευθείσης Ἐκθέσεως τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1884 διαχειρίσεως τοῦ ὀρφανοτροφείου Χατζῆ Κώστα ἀποσπῶμεν τὰ μᾶλλον ἄξια λόγου.

Ὡς πρὸς τὰ ἔκτακτα ἔσοδα τοῦ Ὀρφανοτροφείου τὸ ἔτος τοῦτο δὲν κατατάσσεται μεταξὺ τῶν πολὺ γονίμων. Τὸ ὅλον τῶν ἐκτάκτων ἐσόδων ἐκ κληροδοτημάτων καὶ συνδρομῶν ἀνέρχεται εἰς δρ. 24,733,87· τὰ δὲ ἐκ τῶν τακτικῶν αὐτοῦ προσόδων εἰς δρ. 101,054,98. Ἐδαπανήθησαν καθ' ὅλον τὸ ἔτος δρ. 84,375,83, ἔμεινε δὲ περίσσευμα ἐκ δρ. 41,413,02.

Τὰ ἔκτακτα ἔσοδα τοῦ Ὀρφανοτροφείου σύγκεινται ἐκ κληροδοτημάτων καὶ δωρεῶν διαφόρων, ἐν αἷς καὶ τοῦ Ἄγγλου καθηγητοῦ τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ περιωνύμου σχολῆς τοῦ Hanow κ. G. H. Hallam, ὅστις ἐπισκεφθεὶς τὸ κατάστημα κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς του ἐπέστειλεν ἀναχωρῶν εἰς τὸν φίλον του κ. Δ. Βικέλαν δρ. 26,50, ὅπως χρησιμεύσωσιν εἰς ἀγορὰν βραβείου δοθησομένου εἰς τὸν ἱκανώτερον καὶ εὐαγωγότερον τῶν ἐν αὐτῷ παίδων. Ἡ δωρεὰ συνωδεύθη δι' ἐπιστολῆς, ἐν ᾗ ὁ λόγιος Ἄγγλος ἐξέφραζε τὴν μεγίστην εὐχαρίστησίν του ἐπὶ τῇ τελείᾳ ὀργανώσει καὶ διευθετήσει τοῦ καταστήματος, οὗτινος «τὰ ἐργοστάσια τῆς ξυλουργίας καὶ τῆς σιδηρουργίας εἶνε θαυμάσια, τὸ δὲ εἶδος τῆς ἐν αὐτοῖς γινομένης ἐργασίας φαίνεται ἀληθῶς ἐκπαιδευτικὸν καὶ οὐχὶ ποσῶς ἐπιδεικτικὸν καὶ ἄσκοπον, ὡς ἐνίοτε ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει εἰς τὰ ἡμέτερα τοιαῦτα καταστήματα.»

Ἡ κ. Ἑλένη Λαμπρύλλου ἀπὸ τοῦ 1883 εἶχε προσενέγκει τὸ ποσὸν 18,000 δρ. περίπου πρὸς οἰκοδομὴν ναοῦ ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ Συμβούλιον ἀπεφήνατο ὅτι ἐν τῷ παρόντι ἦτο ἀδύνατος ἡ πραγματοποίησις τοῦ πόθου τῆς δωρητρίας, ἡ κ. Λαμπρύλλου δὲν ἀνέλαβε τὸ ποσόν, ἀφεῖσα τοῦτο ὅπως χρησιμεύσῃ πρὸς οἰκοδομὴν ἐργοστασίου, ἥτις ὁσημέραι καθίστατο ἐπιτακτικωτέρα. Τὸ Συμβούλιον ἐκφράσαν τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὴν ἀξιότιμον εὐεργέτριαν τοῦ Ὀρφανοτροφείου, ἀπεφάσισεν ὅπως τὸ ἀνεγερθησόμενον ἐργοστάσιον ὀνομασθῇ «Λαμπρύλλειον», ἴσον οὔπω δὲ ἄρχεται ἡ οἰκοδομὴ αὐτοῦ.

Ἐν τοῖς ἐσόδοις τοῦ Ὀρφανοτροφείου κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀπαντᾷ ποσὸν ἐκ δρ. 16,528 20, προκύπτον ἐξ ὑποτροφιῶν. Τὸ μέτρον τῆς παραδοχῆς ὑποτρόφων ἐλήφθη πρό τινων ἐτῶν ἐπὶ πληρωμῇ τροφείων καὶ διδάκτρων δρ. 30 κατὰ μῆνα, καὶ δρ. 100 ἐφ' ἅπαξ, λόγῳ ἐξόδων πρώτης ἐγκαταστάσεως. Τοιοῦτοι διαιτῶνται ἤδη ἐν τῷ καταστήματι 53 οἱ πλεῖστοι ἐκ φιλανθρωπίας, δαπάναις διαφόρων.

Ἡ νῦν περιουσία τοῦ Ὀρφανοτροφείου ἡ μὲν χρηματικὴ ἀνέρχεται εἰς δρ 758,841. 71· ἡ δὲ κτηματικὴ μετὰ τῶν κτιρίων καὶ γηπέδων αὐτοῦ εἰς 800,000 περίπου. Ἂν ὅμως ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ τρέχουσα τιμὴ τῶν μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, ἃς κέκτηται τὸ κατάστημα, ἡ χρηματικὴ αὐτοῦ περιουσία ἀνέρχεται εἰς δρ. 1,400,000 περίπου.

Ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τοῦδε ἐξεπαιδεύθησαν ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ 676 παῖδες, ἐξ ὧν τὸ 1/3 ἀνήκει εἰς τὰς ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἑλληνικὰς κοινότητας. Ἅπαντες δὲ οὗτοι, πλὴν ὀλίγων ἐπιδοθέντων εἰς ἕτερα ἐπαγγέλματα, ἐξήσκησαν καὶ ἐξασκοῦσιν ὁποίαν ἐδιδάχθησαν ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ τέχνην. Οὐκ ὀλίγοι δὲ τούτων διατηροῦσιν ἤδη ἴδια ἐργαστήρια ἐνταῦθα καὶ ἐν Πειραιεῖ καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν πατρίδι, εἴτε ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος εἴτε ἐκτός, οἰκογενειάρχαι οἱ πλεῖστοι γενόμενοι. Ἔνιοι δέ, περὶ τοὺς 20, ἐξελέξαντο ὡς βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα τὴν μουσικήν, εἰς ἣν ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ ἔδειξαν ὅτι ἔχουσι κλίσιν, καὶ ἤδη ὑπηρετοῦσιν ὡς μουσικοὶ ἐν τοῖς βασιλικοῖς πλοίοις ἢ ἐν τῷ στρατῷ. Εἷς δὲ τούτων, Εὐρυσθένης Γκίζας ὀνομαζόμενος, ἐπὶ τοσοῦτον διεκρίθη ἐν τῇ μουσικῇ, ὥστε ὁ Σύλλογος τῶν ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ καὶ τῷ Ὠδείῳ μουσικοδιδασκάλων ὁμοφώνως ἀπεφάνθη ὅτι ὁ μαθητὴς οὗτος θέλει ἀναδειχθῇ ἔξοχος διὰ τὴν Ἑλλάδα μουσικός, ἐὰν ἐπί τινα ἔτη φοιτήσῃ εἴς τι Ὠδεῖον τῆς Ἑσπερίας. Μόλις πρὸ 18 μηνῶν εἰσηκούσθησαν αἱ ἐν λόγῳ συστάσεις ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ κ. Λομβάρδου, διορίσαντος αὐτὸν προθύμως ὑπότροφον ἐπὶ πληρωμῇ δρ. 250 κατὰ μῆνα. Ἔκτοτε ὁ εἰρημένος Γκίζας κατετάχθη μαθητὴς ἐν τῷ Conservatorium τῆς Βιέννης.

Τὴν 1 Ἰανουαρίου τοῦ 1884 ἦσαν κατατεταγμένοι ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ 205 παῖδες. Ἀπεφοίτησαν 48 καὶ ἀπεβίωσαν 2. Κατετάχθησαν νέοι 58, μένουσι δὲ ἐγγεγραμμένοι τὴν 1 τρ. μ. 210.

Ἡ διδασκαλία τῶν γραμμάτων ἐν τῷ Ὀρφανοτροφείῳ εἶνε ἀνατεθειμένη εἰς δύο πτυχιούχους δημοδιδασκάλους τοῦ νέου διδασκαλείου, δύο βοηθοὺς αὐτῶν καὶ ἕνα ἰχνογράφον, διαρκοῦσα μέχρι τῆς 10 π. μ. καθ' ἑκάστην καὶ τὸ ἑσπέρας κατὰ τὸν χειμῶνα ἐπὶ 1—2 ὥρας.

— Ἡ ὑπὸ τοῦ τμήματος τῶν Καλῶν Τεχνῶν τοῦ συλλόγου *Παρνασσοῦ* προκηρυχθεῖσα καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις, γενησομένη τῇ 21 Ἀπριλίου, προοιωνίζεται ἐπιτυχὴς καθ' ὅλα, καθ' ὅσον θέλουσι μετάσχῃ ταύτης οἱ πλεῖστοι τῶν παρ' ἡμῖν καλλιτεχνῶν ἔν τε τῇ γραφικῇ καὶ τῇ γλυπτικῇ, καὶ ἡ ἀρχιτεκτονικὴ θ' ἀντιπροσωπευθῇ διὰ πολλῶν σχεδιασμάτων διακεκριμένων ἀρχιτεκτόνων, καὶ τῆς ἐν γένει χαρακτικῆς ἐπὶ λίθου καὶ ξύλου καὶ μετάλλου θέλουσιν ἐκτεθῆ ποικίλα δείγματα. Καὶ τῶν μακρὰν τῆς Ἑλλάδος διαπρεπῶν ἑλλήνων καλλιτεχνῶν κάλλιστα ἔργα τὸ πρῶτον ἤδη θέλουσιν ἐκτεθῆ εἰς τὴν θέαν καὶ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἑλληνικοῦ κοινοῦ. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος καλλιτεχνῶν καὶ πολλοὶ φιλότεχνοι, ἐν ὥραις σχολῆς ἐπιτυχῶς θεραπεύοντες τὰς καλὰς τέχνας, θέλουσιν ἀποστείλει προϊόντα τῆς φιλοπονίας αὐτῶν. Οὕτως ἡ ἔκθεσις ἔσται καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα ἀξία τοῦ σκοποῦ, ὃν προτίθεται, ν' ἀπεικονίσῃ, ἔστω καὶ ἐν σμικρῷ, τὴν καλλιτεχνικὴν πρόοδον τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

— Ὁ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ διακεκριμένος ὁμογενὴς κ. Ἰωάννης Δημητρίου, ὁ ἐκ Λήμνου, ἀδιαλείπτως μεριμνῶν ὑπὲρ τοῦ πλουτισμοῦ τῶν ἀρχαιολογικῶν συλλογῶν, ἃς ἐδωρήσατο εἰς τὸ ἔθνος, ἀπέστειλε καὶ πάλιν πρὸς τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἑταιρίαν 154 νομίσματα, ὧν 4 χρυσᾶ, 59 ἀργυρᾶ, 63 ἐκ χρίματος καὶ 31 χαλκᾶ, συμπληροῦντα τὴν νομισματικὴν συλλογὴν αὐτοῦ. Ἡ πλουσιωτάτη αὕτη νομισματικὴ συλλογὴ τοῦ κ. Ἰω. Δημητρίου περιλαμβάνει, ὡς γνωστόν, εἰδικῶς τὰ ἐν Αἰγύπτῳ κοπέντα νομίσματα ἐπὶ τῶν Πτολεμαίων βασιλέων καὶ τῶν Ῥωμαίων αὐτοκρατόρων καὶ σύγκειται μετὰ τῶν νῦν ἀποσταλέντων ἐκ 5,043 νομισμάτων.

— Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἑταιρία ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτῆς συνεδριάσει ἀπεφάσισεν ὁμοφώνως ὅπως ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀειμνήστου Π. Σταματάκη, γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων στηθῇ στήλη δαπάνῃ αὐτῆς, πρὸς τιμὴν τοῦ πολυτίμου μέλους αὐτῆς καὶ συνεργάτου.

— Ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας ἠρωτήθη ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου ὅπως ὑποδείξῃ αὐτῷ τοὺς δυναμένους νὰ πληρώσωσι τὰς χηρευούσας ἕδρας τῆς πρακτικῆς, τῆς συστηματικῆς καὶ τῆς ἱστορικῆς Θεολογίας.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

5 Ἀπριλίου, Παρασκευῇ.

Τὸ ἀπ' Ἀθηνῶν μέχρι Κορίνθου τμῆμα τῶν πελοποννησιακῶν σιδηροδρόμων, ὡς προηγγέλθη, περατωθὲν παρεδόθη εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ. Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν, μετὰ τὸν ψαλέντα ἐν τῷ σταθμῷ Ἀθηνῶν ἁγιασμόν, τὰ τραῖνα τοῦ σιδηροδρόμου ἐτέλεσαν τὸ πρῶτον μέχρι Κορίνθου ἐπίσημον ταξείδιον, φέροντα τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν μετὰ τοῦ μεγάλου δουκός, ὑπουργούς, μετόχους καὶ μηχανικούς. Προχθὲς δ' ἔτι ἐπισημότερον ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ τμήματος τῇ συνευδοκίᾳ τῶν ὑπερτριακοσίων προσκεκλημένων ὑπὸ τῆς ἑταιρίας καὶ τῆς ἐξόχως αἰθρίας ἡμέρας. Ἀπὸ τῆς πρωΐας τὸ πλῆθος τῶν κληθέντων συνωστίζετο ἐν τῷ σταθμῷ ἑορτασίμως κεκοσμημένῳ· τρία τραῖνα κατάμεστα ἀνεχώρησαν ὑπὸ τὰς ζητωκραυγὰς καὶ τοὺς ἤχους τῆς μουσικῆς. περὶ μεσημβρίαν δὲ ἀπεβίβαζον πρὸ τοῦ σταθμοῦ τῆς Κορίνθου τὸ πολυπληθὲς φορτίον των ἐν μέσῳ ἄλλου πλήθους ἐγχωρίων, κατελθόντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις. Ἁγιασμὸς ἐψάλη, μεθ' ὃ οἱ προσκεκλημένοι παρεκάθησαν εἰς τὸ ὑπὸ τῆς ἑταιρίας παρατεθὲν ἄριστον ἐν τῇ ἀποθήκῃ τῶν ἁμαξῶν, ἔνθα προπόσεις πολλαὶ καὶ ποικίλαι ἐγένοντο, ἐν αἷς ἡ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Πιστωτικῆς κ. Δούμα ὑπὲρ τοῦ βασιλέως, ἡ τοῦ ὑπουργοῦ κ. Λομβάρδου ὑπὲρ τῆς Πιστωτικῆς Τραπέζης, τῆς ἀγαγούσης εἰς πέρας τὸ ἔργον, ἡ τοῦ ταγματάρχου κ. Σμόλεντς, εὐχηθέντος ὅπως μίαν ἡμέραν οἱ ἑλληνικοὶ σιδηρόδρομοι μεταφέρωσι τὸν στρατὸν εἰς Ἤπειρον καὶ Μακεδονίαν, καὶ ἄλλων. Οἱ ἐκδραμόντες ἐπανῆλθον εἰς Ἀθήνας περὶ τὴν ἑσπέραν.

Ὁ σιδηρόδρομος οὗτος εἶνε μέρος τοῦ ὅλου σιδηροδρομικοῦ συμπλέγματος, ὅπερ μετὰ τῶν κατασκευασθεισῶν, κατασκευαζομένων καὶ κατασκευασθησομένων ἁμαξιτῶν ὁδῶν θέλει συμπληρώσει τὸ ἔργον, ὅπερ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς συγκοινωνίας ἀνέλαβεν ἡ παροῦσα κυβέρνησις.

* * *

Ὀλίγον ἔτι καὶ καταπαύει ὁ θορυβώδης σάλος, αἱ θερμαὶ συζητήσεις, αἱ προσδοκίαι, αἱ ἀγωνίαι, ἅπασα ἡ φοβερὰ προεργασία ἔν τε τῇ πρωτευούσῃ καὶ πάσῃ ἑλληνικῇ χώρᾳ, ἀπολαυούσῃ τῶν προνομίων τῆς ἐλευθερίας, διὰ τὴν ἐκλεκτὴν ἡμέραν τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν. Αἱ κάλπαι παρετάχθησαν, αἱ ἐπιτροπεῖαι καὶ παντοίου εἴδους ἀντιπροσωπεῖαι καταλαμβάνουσι τὰς θέσεις των, οἱ ἐκλογεῖς παρατείνουσιν αὐταρέσκως τὴν στιγμὴν τῆς ἐξασκήσεως τοῦ ὑπάτου δικαιώματος «γιὰ νὰ μὴ χάσουν γρήγορα τὴν ἐπιρροή των», ὅπως λέγουσιν ἔν τινι ἐπαρχίᾳ· οἱ ἀμεσώτερον ἐνδιαφερόμενοι ὑφίστανται ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἑσπέρας μυρίας συγκινήσεις πολυτρόπως ἐκδηλουμένας. Ἀλλὰ ἡ εἰκὼν τῆς ἐκλογικῆς κινήσεως εἶνε λίαν εὐρεῖα καὶ λίαν στενὸν τὸ πλαίσιον τῶν ἑβδομαδιαίων σημειώσεών μας. Ἐνταῦθα ἡ προσδοκία εἶνε ζωηροτέρα, καθ' ὃ τῶν ἀποτελεσμάτων δυσκολώτερον δυναμένων νὰ προγνωσθῶσιν ἐνταῦθα, ἢ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν ἐκλογέων· οὐχ ἧττον δύναταί τις νὰ μὴ ἀμφιβάλλῃ περὶ τῆς ἐπιτυχίας ὑποψηφίων τινῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα φέρονται ἀνὰ τὰ στόματα πάντων, ἀδιαφόρως τῶν ἀποχρώσεων. Καὶ ὅταν ἐκπληρωθῶσιν αἱ ἀπαιτήσεις τῆς περιεργείας, καὶ ὅταν ὁ τηλέγραφος διαβιβάσῃ τὸ ὄνομα καὶ τοῦ τελευταίου ἐκλεκτοῦ τῆς ἀπωτάτης νήσου, τότε μία καὶ μόνη φροντὶς θέλει διαδεχθῇ τὰς πολλὰς μέχρι τοῦδε φροντίδας: θὰ ἔχῃ τὸ ὑπουργεῖον τὴν πλειοψηφίαν;

* * *

Οἱονεὶ συνεχίζουσα τὴν ἑορτὴν τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας, ἑτέρα ἑορτὴ ἠγγέλθη ὅτι παρασκευάζεται ἐπὶ τοῦ ἐν Φαλήρῳ μνήματος τοῦ Καραϊσκάκη, εἰς τὰς 23 ἱσταμένου, ἐπέτειον τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ἡ πρωτοβουλία ὀφείλεται εἰς τοὺς ἐν Πειραιεῖ, ἔνθα ἐξελέγη ἐπιτροπὴ πρὸς τοῦτο, ἧς προΐσταται ὁ φιλόπατρις καὶ ἱκανώτατος γυμνασιάρχης κ. Π. Παπαναστασίου. Ἄλλοτε ἐπὶ τῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ Ὄθωνος ἐπισήμως τὸ ἔθνος κατὰ τοιαύτην ἡμέραν, ἡγουμένου τοῦ ἡγεμόνος του, συνέρρεε περὶ τὸ κενὸν μνῆμα τοῦ ἥρωος, καὶ ἐμνημόνευε καὶ ἐδόξαζεν αὐτόν. Ἀλλὰ μετέπειτα ἡ ἑορτὴ ἐγκατελείφθη. Πέρυσι προκειμένου νὰ πανηγυρισθῇ ἐξαιρετικῶς ἡ 25 Μαρτίου, πολὺς λόγος ἐγένετο περὶ ἀναστηλώσεως τῆς λησμονηθείσης ἑορτῆς, ἀλλὰ περιωρίσθη μόνον εἰς τὰς ἐφημερίδας.

* * *

Ὁ ἰδιότροπος Μάρτιος, παραδίδων τὸ σκῆπτρον εἰς τὸν Ἀπρίλιον, ἠθέλησε πρὶν ἀναχωρήσῃ, νὰ καταλίπῃ ὅλως ἀπροσδόκητον ἀνάμνησιν τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ ἰσχύος· ἦτο αὕτη θύελλα ἐκραγεῖσα αἴφνης τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν βιαιοτάτη μετὰ σφοδρᾶς χαλάζης, εἰ καὶ τοσοῦτον ταχεῖα ὡσεὶ διήρχετο τῆς πρωτευούσης σιδηροδρομικῶς. Ἀλλ' οὐδαμῶς εὐάρεστος, οὐδὲ τόσον παροδικὴ ὑπῆρξεν ἡ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα ἐνσκήψασα θύελλα ἐν τῇ περιφερείᾳ τῶν Γαργαλιάνων τῆς Τριφυλλίας, ἔνθα πυκνοτάτη τῆς ἀμπέλου ἡ βλάστησις. Ἡ χάλαζα ἔβλαψε σπουδαίως τὰς σταφιδαμπέλους, ἔθραυσε τοὺς βλαστούς, ἔφθειρε τὰ φύλλα καὶ τὰς ῥάγας. Εἰκάζεται ὅτι ἐπῆλθε καταστροφὴ 4 ἑκατομμυρίων λιτρῶν ξηρᾶς σταφίδος, ἀναλογοῦσα εἰς ζημίαν 1 ἑκατομμυρίου δραχμῶν. Καὶ αὕτη εἶνε ἡ ὑπ' αὔξοντα ἀριθμ. 1 ἀγγελλομένη ἐφέτος ἐπὶ τῆς σταφίδος θεομηνία· εὐχόμεθα νὰ μὴ ἐπακολουθήσωσι καὶ ἄλλαι.

* * *

Ἐξακολουθοῦσι τελούμενα εἰς διάφορα κέντρα τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ στρατηγοῦ Βοσσέρ. Τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν ἐξετελέσθησαν τοιαῦτα ἐν τῇ θέσει Γουδί· ἐξ τάγματα ἦσαν τὰ μετασχόντα τῶν ἀσκήσεων, ἀποτελοῦντα ταξιαρχίαν, ὑπὸ τὴν γενικὴν διοίκησιν τοῦ ἀρχηγοῦ κ. Ζυμβρακάκη· τὰ γυμνάσια ἦσαν πορείας ταξιαρχίας, κινήσεως ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ, ἐκτοπίσεως αὐτοῦ καὶ καταδιώξεως. Αἱ ὁδηγίαι ἐδίδοντο ἐπὶ τόπου εἰς τὰς σωματάρχας, ἄνευ προηγουμένης αὐτῶν ἐκδόσεως. Παρετηρήθη δὲ ὅτι κατὰ ταῦτα τὰ ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν εὐαρεστότερα τῶν ἐν ἄλλοις.

* * *

Ἐπίσης τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν τὸ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς βασιλίσσης διατελοῦν θεραπευτήριον τοῦ *Εὐαγγελισμοῦ* ἑώρταζε τὴν πρώτην ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτοῦ ἐπετηρίδα. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ θρησκευτικὴ τελετὴ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου, παρόντων εὐαρίθμων, ἀλλ' ἐκλεκτῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς βασιλίσσης ἀκροατῶν, καὶ ἀνεγνώσθησαν αἱ λογοδοσίαι τῆς τε προέδρου τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου κ. Ἰφιγενείας Συγγροῦ καὶ τοῦ ἐκ τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς κ. Σουλτάνη. Ἀμφότεραι ἐπιμαρτυροῦσι τὰς ἐπιτελουμένας προόδους ἐν τῷ εὐεργετικῷ καταστήματι, ἐξαίρουσι τὰς ἐνδελεχεῖς ὑπὲρ αὐτοῦ μερίμνας τῆς βασιλίσσης, ἰδίᾳ δ' ἀνομολογοῦσι τὴν περισσὴν ἱκανότητα τῆς διευθυντρίας κ. Μητσάκη, ὑφ' ἧς τὴν πεφωτισμένην διεύθυνσιν αἱ αὐτόθι λειτουργοῦσαι διακόνισσαι ὁσημέραι μορφοῦνται καὶ ἀναπτύσσονται εἰς τέλειον σωματεῖον ἐλέους.

* * *

Ἕνεκα τοῦ ἐκλογικοῦ ἀναβρασμοῦ, δὲν εἶνε σπάνιαι κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας αἱ εἰδήσεις περὶ συμπλοκῶν καὶ τραυματισμῶν, ὡς αἱ ἐν Φερσάλοις κα Ἀρκαδίᾳ. Ἐκτάκτως μεταξὺ τῶν ἐγκληματικῶν πράξεων τῆς ἑβδομάδος ἀναγράφονται δύο ἄγριαι διὰ μαχαιρῶν ἐπιθέσεις συζύγων κατὰ τῶν ἰδίων αὐτῶν γυναικῶν· ἀμφότεραι αἱ δυστυχεῖς ἐτραυματίσθησαν ἐπικινδύνως ὑπὸ τῶν τρυφερῶν αὐτῶν ἡμίσεων. Ἀλλ' ἀξιωτέρα μνήμης εἶνε ἡ μέθοδος ἑνὸς κλέπτου πρὸς ἀσφαλῆ διατήρησιν τῶν κλοπιμαίων, ναυαγήσασα ὅμως πρὸ τῆς ἀσφαλεστέρας μεθόδου τοῦ συλλαβόντος αὐτὸν σταθμάρχου πρὸς ἀπόδοσιν αὐτῶν. Ὁ ἥρως, λιποτάκτης τοῦ στρατοῦ, ζητεῖ ἄσυλον τὴν νύκτα ἐν μονῇ, ἀφ' ἧς μετ' ὀλίγον ἀπέρχεται παραλαμβάνων, ὡς ἐνθύμισιν, δραχμὰς τρισχιλίας. Ὁ κλέπτης συλλαμβάνεται ἐν Κρυονέρῳ· τὰ κλαπέντα ἀποδίδονται, ἐκτὸς 26 λιρῶν, τὰς ὁποίας ὁ κλέψας *ἔφαγε* κυριολεκτικῶς, καὶ τηρεῖ ἐν τῇ κοιλίᾳ του! Ἀλλ' ὁ συλλαβὼν σταθμάρχης, κηδόμενος τῆς ὑγείας τοῦ στομάχου του, προσφεύγει εἰς τὰς στοιχειώδεις ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἰατρικὰς βοηθείας, καὶ τὸ ὑπόλοιπον διασώζεται, ὡς ὁ Ἰωνᾶς..

* * *

Πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν εἰς Ναύπλιον, Τρίπολιν, Ἀράχωβαν, Σπάρτην, Γύθειον, Καλάμας, Πάτρας, Ζάκυνθον τελουμένων πολλῶν δημοσίων ἔργων ἀπῆλθεν ὁ τῆς γαλλικῆς ἀποστολῆς προϊστάμενος κ. Ρουδέλ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Θ. Ι. Α. Θεσσαλονίκην. Παρὰ τοῦ κ. Δ. Ν. ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον. Τὰ φύλλα ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. — κ. Κ. Δ. Σ. Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν ἐκτίμησιν. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἐρωτήματός σας σημειοῦμεν ὅτι τὸ ποίημα ἔχει ἱστορικὴν βάσιν. Τὸ γεγονὸς ἀναφέρει ὁ κ. Σάθας ἐν τῇ «Τουρκοκρατουμένῃ Ἑλλάδι» ὡς ἑξῆς: Τῷ 1475 ὁ Σουλεϊμὰν πασᾶς ἐπολιόρκησε τὴν ὑπὸ τῶν Ἑνετῶν κατεχομένην Λῆμνον, τὴν ὁποίαν ἔσωσεν ὁ ἡρωϊσμὸς μιᾶς Ἑλληνίδος, ὀνομαζομένης Μαρούλας. Ἐν τῇ πολιορκίᾳ τοῦ χωρίου Κοκκίνου ἡ Μαρούλα ἰδοῦσα πεσόντα τὸν πατέρα της ἔλαβε τὸ ξίφος καὶ τὴν ἀσπίδα αὐτοῦ, καὶ διὰ τοῦ παραδείγματός της ἐμψυχώσασα τοὺς κατοίκους ἐξώρμησε κατὰ τοῦ Σουλεϊμάνου, ὅστις ἠναγκάσθη νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν. Εἰς ἀμοιβὴν τῆς μεγάλης ταύτης ὑπηρεσίας ὁ Λορεδάνος ἀντήμειψε γενναίως τὴν ἡρωΐδα καὶ τῇ επρότεινε νὰ ἐκλέξῃ σύζυγον μεταξὺ τῶν εὐγενεστέρων ἀξιωματικῶν τοῦ ἑνετικοῦ στρατοῦ, ὑποσχεθεὶς τὴν ἐκ μέρους τῆς Δημοκρατίας προικοδότησιν.— κ. Μ. Π. Κ. Σμύρνην. Τὸ ἀντίτιμον τῆς συνδρομῆς τοῦ κ. Τ. Δ. Κ. Μόσχας ἐλήφθη παρὰ τοῦ κ. Ε. Β. Ὡς πρὸς τὴν ἀποστολὴν τοῦ φύλλου Καρδαμύλης συνεμορφώθημεν τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ. Κ. Κ. Πρέβεζαν. Ἡ πρὸς τὸν κ. Κ. εἰς Λευκάδα ἀποστολὴ ἤρξατο Τὰ βιβλία περὶ ὧν ἀναφέρετε ἀπεστάλησαν ἔκτοτε καθ' ἣν μᾶς σημειόνετε διεύθυνσιν. Θὰ παρέπεσαν βεβαίως ἐν τῷ ταχυδρομείῳ, ἀλλὰ νῦν, μετὰ τόσον χρόνον, θὰ εἶνε ἴσως δύσκολος ἡ ἀνεύρεσίς των.— *Ἀδιαφόρῳ*. Νομίζομεν ὅτι εἶνε τοῦ κόπου ἀντάξιον. Οἱ ἀγαθοὶ πολῖται δὲν πρέπει νὰ εἶνε *διαδρασιπολῖται*, ὡς ἀπεκάλει ὁ Ἀριστοφάνης τοὺς οὕτω παραμελοῦντας τὴν ἄσκησιν τῶν πολιτικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων. Οἱ δὲ νόμοι τοῦ Σόλωνος ἐτιμώρουν δι' ἀτιμίας τοὺς μηδετέραν τῶν διαγωνιζομένων μερίδων αἱρουμένους. — κκ. Α. Σ. Ρ. Τεργέστην,

Σ. Δ. Φαλτσί, Κ. Ν. Τρίκκαλα καὶ Ν. Δ. Ν. Μέγαρα. Ἐλήφθησαν. — κ. Π. Δ. Παρακλησία τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ δακτυλίου τῆς συλλογῆς Καστελλάνη εἶνε ἡ ἐπὶ ἑτέρου δακτυλίου ἐν Κύπρῳ εὑρεθέντος. Ἔχει δὲ οὕτω, προσθήκῃ τριῶν ἐλλειπόντων γραμμάτων: «Λέγουσιν ἃ θέλουσιν· λεγέτωσαν. Οὐ μέλει μοι. Σὺ φίλει με. Συνφέρει σοι». Ἡ ἐπιγραφὴ εἶνε τοῦ Β' ἢ τοῦ Γ' αἰῶνος μετὰ Χριστόν. — κ. Π Δ. Δ. Γέϊσχ. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ σημειωθέντα φύλλα ἀπεστάλησαν. Τὰ τοῦ κ. Κ. εἶχον ἤδη προαποσταλῆ. — κ. Ζ. Ο. Βερδιάνσκαν. Ἐλήφθησαν· ἐπληρώθησαν δὲ τὰ ἀνήκοντα τοῖς κκ. Δ. Α. Κ. καὶ Δ. Κ. Τὰς ἀποδείξεις ἀποστέλλομεν ταχυδρομικῶς. — κ. Ν**

Εἰς ὅλους δίδε τὸ αὐτί, 'ς ὀλίγους τὴν φωνήν σου.
Παῖρνε τὴν γνώμην καθενός, πλὴν μόνος σου νὰ κρίνῃς.

κκ. Δ. Γ. Κέρκυραν καὶ Κ. Μ. Π. Γαλαξείδιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Δ. Ι. Κ. Δύνασθε νὰ τὰ λάβητε ἐκ τοῦ γραφείου ἀντὶ λεπτῶν 35 δι' ἕκαστον φύλλον μετὰ τοῦ Δελτίου. Τῶν δελτίων ὅμως τινὰ εἰσὶν ἐξηντλημένα. — κ. Ε. Σ. Βεβαίως ἐκεῖ πρέπει νὰ ἀποβλέπῃ, ἀλλὰ κατὰ τρόπον ὅλως διάφορον: νὰ ἔχῃ τὴν ὑπόληψιν τοῦ κοινοῦ, χωρὶς νὰ ἐπιζητῇ αὐτήν. Ὁ ἐπιζητῶν αὐτὴν παρέχει πολὺ ἀσθενῆ ἰδέαν τῆς ἀξίας του. — κ. Μ. Ν. Δ. Λάρισσαν. Δὲν ἐξεδόθη ἔτι.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Μὲ τρέμεις ἢ μὲ ἀγαπᾷς, 'ς τὰ βρόχια μ' ὅταν πέφτῃς.
Ἐγὼ δὲν εἶμαι τίποτε καὶ ὅ,τι θέλεις γίνομαι.
Ἄλλοτε εἶμ' ἀληθινός, ἄλλοτε εἶμαι ψεύτης
Κι' ἢ ἔμμορφος ἢ ἄσχημος, πρόσωπα χίλια 'ντύνομαι.
Χωρὶς ἀρρώστεια ξεψυχῶ, 'μιλῶ χωρὶς φωνή,
Μὲ δέχονται κι' οἱ ἄρχοντες, καθὼς κ' οἱ ταπεινοί.
Δίνω γλυκύταταις στιγμαὶς 'ς ἐκείνους π' ἀγαποῦνε.
Δὲν εἶν' ἀνάγκη ἀνοιχτῶν 'ματιῶν γιὰ νὰ μὲ ἰδοῦνε.

2

Πεθαίνω κι' ἀνασταίνομαι, καὶ μέσ' 'ς τὸν ἴδιο τόπο
Ποῦ ἐγεννήθηκα, θὰ 'βρῶ καὶ μνῆμα δίχως κόπο.
Χωρὶς ἐμένα τίποτε δὲν εἰμπορεῖ νὰ γείνῃ.
Χρειάζομαι ς' τὸν πόλεμο καθὼς καὶ 'ς τὴν εἰρήνη.
Ἄφευκτα πρέπει νὰ ταφῶ, ἂν θὲς νὰ ξαναζήσω.
Καὶ θἄρθω πάλι 'ς τὴ ζωή, μὰ πρῶτα θὰ σαπίσω.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Τὸ ἄγκιστρον.

2

Ἡ Εὐχ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

6 Ἀπριλίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	339.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	341.50
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	418.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	400.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	263.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	253.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	199.50
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	253.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	92.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	363.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4055.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα ... Φρ.	165.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	93.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου .. »	60.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.. »	401.—
Ἑταιρία Φωταερίου .... Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	25.85
» 3μηνον......	25.60
ΓΑΛΛΙΑΣ—Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	101¼.
» Τραπεζικὸν 3μην.	100½.
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον..................	20.30
Λίρα ὀθωμανική..................	23.30

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 1025

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 433. — 14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1885. — ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 485

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὑπὸ τὸν τίτλον **Greek Lays, Idylls, Legends, etc.** ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἄγγλου ἐκδότου Trübner ἔμμετροι μεταφράσεις ἑλληνικῶν ποιημάτων ὑπὸ τῆς λογίας καὶ ἑλληνομαθοῦς κυρίας Ἐλισάβετ Ἐδμὸνδ φιλοτεχνηθεῖσαι. Αἱ μεταφράσεις αὗται ἀποτελοῦσι κομψότατον τόμον ἐκ 300 περίπου σελίδων μετὰ προλόγου καὶ σημειώσεων πολλῶν, περιλαμβάνουσι δὲ 56 ἔργα τῶν ἑξῆς ποιητῶν: Ι. Τυπάλδου, Ἀριστ. Βαλαωρίτου, Γ. Ζαλοκώστα, Ἀλεξ. Σούτσου, Ἠλ. Τανταλίδου, Ἀχ. Παράσχου. Ι. Καρασούτσα, Θ. Ὀρφανίδου, Ἀλ. Ῥαγκαβῆ, Δ Βικέλα, Σ. Λάμπρου, Ἀριστ. Προβελεγίου, Γ. Βιζυηνοῦ, Κ. Παλαμᾶ, Γ. Δροσίνη. Ἐν ταῖς μεταφράσεσι διετηρήθησαν τὰ μέτρα τῶν πρωτοτύπων καὶ τὸ νόημα ἀπεδόθη μετὰ γνώσεως καὶ τέχνης πολλῆς. Πολλαὶ χάριτες ὀφείλονται τῇ λογίᾳ Ἀγγλίδι διὰ τὸ εὐγενὲς καὶ φιλελληνικώτατον ἔργον ὅπερ ἀνέλαβε, νὰ καταστήσῃ γνωστὰ εἰς τοὺς ὁμοεθνεῖς αὐτῆς τὰ προϊόντα τῆς νεαρᾶς ἡμῶν ποιήσεως, δευτέρα αὐτὴ μετὰ τὴν δεσποινίδα Μάκφερσων ἥτις πρὸ διετίας ἐξέδωκεν ἕτερον τόμον μεταφράσεων. Ἂν δὲ προστεθῇ καὶ ἡ Κυρία Γκάρνετ, ἥτις ἔχει ἤδη ἑτοίμην σειρὰν ὁμοίων μεταφράσεων, ἐνθαρρυντικώτατον καὶ λίαν κολακευτικὸν εἶνε τὸ φαινόμενον τοῦτο ὅτι αἱ ἀγγλίδες κυρίαι διακεινται τοσοῦτον συμπαθῶς πρὸς τοὺς ἕλληνας ποιητάς.

— Διαγωνισμὸς ἐκηρύχθη μεταξὺ τῶν γάλλων γλυπτῶν διὰ τὴν κατασκευὴν ἀνδριάντος τοῦ φιλοσόφου Ῥουσσώ, ἐγερθησομένου ἐν μιᾷ τῶν πλατειῶν τῶν Παρισίων. Τὸ ὕψος τοῦ ἀνδριάντος θὰ εἶνε 3 περίπου μέτρα. Ὀκτακισχίλιαι δραχμαὶ θέλουσι χορηγηθῇ εἰς τὸν καλλιτέχνην, ὅστις θέλει ἀναλάβει τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου.

— Ὁ γερμανὸς Α. **Martin Hartman** ἐδημοσίευσεν ἐν Λειψίᾳ *Ἐκλεκτὰ τεμάχια* ἐκ τῶν ἔργων τοῦ Βίκτορος Οὐγγὼ εἰς τρεῖς τόμους. Ἐν τῷ προλόγῳ ὁ γερμανὸς ἐκδότης ἀποφαινόμενος ὅτι «ἅπας ὁ κόσμος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ σκέψεως ἐκφράζεται ἐν τῇ ποιήσει τοῦ Οὐγγώ, ὅστις εἶνε ὁ Παγανίνης τῆς γαλλικῆς ποιήσεως», προστίθησιν ὅτι αὐτὸς καθ' ὁ γερμανὸς λυπεῖται καὶ οἰκτείρει ἐκφράσεις τινὰς τοῦ Οὐγγώ, γραφείσας κατὰ τὸ 1870, ἀλλ' ἐν τῇ συλλογῇ του πολὺ ὀλίγα παρέχει πολιτικὰ ποιήματα καὶ οὐδεμίαν γραμμὴν δυναμένην νὰ πληγώσῃ τὸν γερμανικὸν πατριωτισμόν. Ἐν τέλει τοῦ τρίτου τόμου παρατίθεται μακρὸς κατάλογος τῶν κριτικῶν μελετῶν, αἵτινες δημοσιεύθησαν περὶ τοῦ Οὐγγώ.

— Ἀνευρεθεῖσαι προσφάτως ἐδημοσιεύθησαν τρεῖς εντελῶς ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ τοῦ Ρακίνα, γραφεῖσαι κατὰ τὸ 1693. Αἱ ἐπιστολαὶ ἀπευθύνονται πρὸς τὸν στρατάρχην Λουξεμβοῦργ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς νίκης τοῦ Noerwinde. Ὁ Λουδοβῖκος ΙΔ' ἐξελέξατο τὸν Ῥακίναν, οἰκεῖον τῷ νικητῇ, ὅπως ἀπευθύνῃ αὐτῷ τὰς εὐχαριστίας του, ὁ ποιητὴς δὲ μὴ ἀρκούμενος εἰς ταύτας ἀφηγεῖται ἐν ταῖς ἐν λόγῳ ἐπιστολαῖς τὸν βίον ὃν διῆγε τότε ἡ αὐλὴ ἐν Marly.

— Ἡ ῥωσσικὴ ἐπιτροπὴ ἡ ἀναλαβοῦσα τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Μεγάλου Πέτρου συνήθροισε πλείονας τῶν ὀκτακισχιλίων ἐπιστολῶν, καὶ ἄλλα ποικίλα ἔγγραφα. Μεταξὺ δ' ἄλλων κατέχει τετράδια τοῦ αὐτοκράτορος, ἐφ' ὧν ἔγραφεν, ὅτε ἦτο πολὺ μικρός, καὶ ἐπιστολὴν ἀπευθυνθεῖσαν πρὸς τὴν μητέρα του κατὰ τὸ 1688, ἐν ἡλικίᾳ ἓξ ἐτῶν, ἐν ᾗ ὁ νέος πρίγκιψ περιγράφει διαφόρους ἐργασίας, τὰς ὁποίας εἶχεν ἴδει ἐκτελουμένας ἔν τινι ναυπηγείῳ. Ἡ ἀλληλογραφία δημοσιευθήσεται λίαν προσεχῶς.

— Κατὰ μαρτυρίαν αὐτόπτου, ἀνερχομένην εἰς τὸν ἕκτον αἰῶνα, ἡ Ῥώμη κατεῖχε περὶ τὰ τετρακισχίλια ὀρειχάλκινα ἀγάλματα, ἐξ ὧν σήμερον μόνον δώδεκα διασώζονται ἐν Ῥώμῃ καὶ ἀλλαχοῦ. Τον παρελθόντα Φεβρουάριον, κατὰ τὴν θεμελίωσιν νέου τινὸς θεάτρου ἐν Ῥώμῃ, ἀνεκαλύφθη ἐπὶ τῆς θέσεως τοῦ ναοῦ τοῦ Ἡλίου, ἐν μέσῳ διαφόρων συντριμμάτων καὶ στηλῶν ὀρειχάλκινον ἄγαλμα, καλλίστης ἑλληνικῆς τέχνης, παριστῶν νικηφόρον ἀθλητήν, ὅστις, ἂν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ περὶ τῶν ἔργων τοῦ Λυσίππου πληροφορίαι τοῦ Πλινίου, φαίνεται ὅτι ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου ἐκείνου γλύπτου, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα δὲν ἦσαν ὀλιγώτερα τῶν 1500. Πρό τινος δὲ καὶ ἑτέρα, ἐπίσης ὡραία, ἀνακάλυψις ἐγένετο ἀνδριάντος παλαιστοῦ ἐν στάσει ἀναπαύσεως μετὰ τὸν ἀγῶνα καθημένου καὶ στηρίζοντος τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῶν γονάτων.

— Ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις «Τὸ βιβλίον τῶν συλλεκτῶν,» ἐν ᾧ πληρέστατα καὶ μετὰ μεγίστης ἀκριβείας τὸ πρῶτον ἤδη παρέχονται παντοῖαι πληροφορίαι περὶ παντὸς εἴδους συλλογῶν. Ἐν αὐτῷ ἀναφέρονται χιλιάδες φιλοτέχνων γάλλων, βέλγων, ἰταλῶν, ἄγγλων καὶ ἄλλων, ὡς καὶ τὰ εἴδη τῶν συλλογῶν αὐτῶν. Τὴν πρώτην τάξιν κατέχουσιν οἱ πρεσβευταὶ οἱ διαπεπιστευμένοι παρὰ τῇ αὐλῇ τῆς Γαλλίας ἀπὸ τοῦ 1662 μέχρι τοῦ 1786, οἱ λαβόντες δῶρα παρὰ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας, ὡς καὶ οἱ ἐν τῇ αὐλῇ, οἵτινες ἐγένοντο ὁμοίας εὐνοίας ἄξιοι κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον. Τὸ βιβλίον εἶνε πλῆρες ἀνεκδότων ἐγγράφων, διδασκόντων μεταξὺ ἄλλων καὶ περὶ τῶν ταμβακοθηκῶν πάσης ἐποχῆς, ταμβακοθηκῶν διπλωματικῶν, ἱστορικῶν, πολιτικῶν, περὶ συλλογῶν ὑελουργίας, ὡρολογοποιΐας, χρυσοχοΐας, κεραμικῆς, ὑφασματουργίας, μουσικῶν ὀργάνων, ὡς καὶ πολλῶν εὐφυῶν ἀνεκδότων.

— Ἡ ἐθνικὴ πινακοθήκη τῆς Οὐγγαρίας ἀπέκτησε δύο σπουδαίας εἰκόνας τοῦ Girolamo da Libre καὶ τοῦ Rembrandt, παραχωρηθείσας αὐτῇ ὑπὸ τοῦ δουκὸς τῆς Ὀμάλης ἐπ' ἀνταλλαγῇ ἑτέρας μικρᾶς εἰκόνος τοῦ Bernet, χρονολογουμένης ἀπὸ τοῦ 1782 καὶ παριστώσης δύο τῶν προγόνων τοῦ δουκός.

— Ἐν Μιλάνῳ ἑωρτάσθη ἡ ἑκατονταετηρὶς τῆς γεννήσεως τοῦ μεγάλου ποιητοῦ τῆς Ἰταλίας Ἀλεξάνδρου Μαντσόνη. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ πλεῖσται ὅσαι ἐδημοσιεύθησαν περὶ αὐτοῦ πραγματεῖαι, βιογραφίαι, κριτικαὶ ἐπανορθώσεις, κ.τ.λ.

— Ὁ Γρηγόροβιτς, εἷς τῶν διαπρεπῶν μυθιστοριογράφων τῆς Ῥωσσίας, συναμιλλώμενος τῷ Τουργένιεφ, Δοστοϊέβσκη, Τολστόϊ, ἐδημοσίευσε μετὰ εἴκοσιν ἐτῶν σιωπὴν τοὺς «Ἀκροβάτας τῆς εὐποιΐας», μυθιστόρημα πλῆρες πνεύματος καὶ ἐμπνεύσεως, ἐν ᾧ διαγράφονται μετὰ βαθείας ἀκριβείας χαρακτῆρες εἰλημμένοι ἐκ τῆς ῥωσσικῆς κοινωνίας.

— Ἐπαινεῖται ὡς ἔργον ἄξιον ἀναγνώσεως, εἰ καὶ πολὺ κατώτερον τῶν ὁμοίου εἴδους συγγραμμάτων τοῦ Μιραβώ, τῆς Στάελ καὶ τοῦ Ἄϊνε, τὸ βιβλίον ὅπερ ἐσχάτως ἐδημοσίευσεν ὁ γάλλος δημοσιογράφος Amédée Pigeon ὑπὸ τὸν τίτλον «ἡ Γερμανία τοῦ Βίσμαρκ.» Τὰ τέσσαρα μέρη εἰς ἃ διαιρεῖται τὸ σύγγραμμα πραγματεύονται περὶ τῆς πολιτικῆς τοῦ Βίσμαρκ, περὶ τῆς γερμανικῆς αὐλῆς, περὶ Βερολίνου καὶ περὶ τῶν γερμανικῶν ἐπαρχιῶν. Ἐκτὸς δ' αὐτῶν ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ ὁ συγγραφεὺς ἀναλύει τὸ *Σεδάν*, γερμανικὴν τραγῳδίαν τοῦ Henri Hart, καὶ ὁμιλεῖ περὶ τῶν γερμανῶν συγγραφέων καὶ τῆς φιλολογίας αὐτῶν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Μελέτη περὶ τῆς μονοχρόνου λιθοτριψίας κατὰ Bigelow ὑπὸ Δ. Σπ. Μπαλάνου, διδάκτορος τῆς ἰατρικῆς, βοηθοῦ τῆς χειρουργικῆς κλινικῆς ἐν τῷ νοσοκομείῳ «Ἐλπίς». Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Γεωργίου Σ. Σταυριανοῦ. 1885. 8ον, σελ. 87.

Περὶ τοῦ κοιλιακοῦ τύφου ἐν Ἀθήναις ὑπὸ Γεωρ

γίου Χ. Βάφα. Πραγματεία βραβευθεῖσα ἐν τῷ Συμβουλιδείῳ ἀγῶνι τοῦ 1884. Τεῦχος πρῶτον. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς « Ἑνώσεως ». 1885. 8ον, σελ. 80.

Περὶ ἀφομοιώσεως τῶν φυτῶν ὑπὸ Σπ. Μηλιαράκη, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἰατρικῆς. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Σ. Κ. Βλαστοῦ. 1885. 8ον, σελ. 67.

Περὶ ἀδικήματος καὶ ποινῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ τραγῳδίᾳ. Λόγος ἐκφωνηθεὶς τῇ 16 Δεκεμβρίου 1884 ὑπὸ Κωνσταντίνου Ν. Κωστῆ, τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς νομικῆς σχολῆς ἀναλαμβάνοντος ἐπισήμως τὴν πρυτανείαν. Ἀθήνησι, τυπογραφεῖον Ἰω. Ἀγγελοπούλου. 1885. 8ον, σελ. 39.

Excerptorum Constantini de natura animalium libri duo-Aristophanis historiae animalium epitome subjunctis Aeliani, Timothei aliorumque eclogis edidit Spyridon P. Lambros. Berolini (Reimer) 1885. (σελ. XX—282). Τὰ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην δημοσιευθέντα δύο βιβλία τῆς Περὶ ζῴων Ἐκλογῆς Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, τὰ ὁποῖα ἀνεῦρεν ἐν ἔτει 1880 ἐν Ἀθωνικῷ ὁ κ. Λάμπρος ἐξεδόθησαν consilio et auctoritate τῆς Βασιλικῆς Ἀκαδημίας τῆς Πρωσσίας ὡς Ἀριστοτελικὸν Παράρτημα. Εἶνε δὲ πλείστου λόγου ἄξιον τὸ δημοσίευμα τοῦτο, ὡς ἄλλως δύναταί τις καὶ ἐκ τούτου μόνου νὰ εἰκάσῃ, ὅτι τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ ἀνέλαβεν ἡ Πρωσσικὴ Ἀκαδημία. ἡ δὲ πλήρης ἐπιγραφὴ αὐτοῦ εἶνε « Συλλογὴ τῆς περὶ ζῴων ἱστορίας, χερσαίων, πτηνῶν τε καὶ θαλαττίων, Κωνσταντίνῳ τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ καὶ αὐτοκράτορι φιλοπονηθεῖσα. Ἀριστοφάνους τῶν Ἀριστοτέλους περὶ ζῴων ἐπιτομή, ὑποτεθέντων ἑκάστῳ ζῴῳ καὶ τῶν Αἰλιανῷ καὶ Τιμοθέῳ καὶ ἑτέροις τισὶ περὶ αὐτῶν εἰρημένων. » Καὶ τὸ μὲν πρῶτον τῆς Συλλογῆς μέρος εἶχεν ἤδη ἐξευρεθῇ καὶ δημοσιευθῇ ὑπὸ τοῦ Rose, ὥς τε ἡ νῦν γενομένη ὑπὸ τοῦ κ. Λάμπρου ἔκδοσις εἶνε κυρίως δευτέρα ἔκδοσις παρασκευασθεῖσα διὰ νέας ἀντιβολῆς μετὰ πολλῶν διορθώσεων, ὧν τὸ ὀρθὸν ἐπεκύρωσε τὸ κατόπιν εὑρεθὲν Fragmentum Parisinum (σελ. VI τοῦ προλόγου), τὸ δὲ δεύτερον μέρος νῦν κατὰ πρῶτον ἐκδίδεται, λείπουσι δ' ἔτι οὔπω δυστυχῶς ἀνευρεθέντα τὸ τρίτον καὶ τέταρτον τῆς Συλλογῆς μερος. Πάντα τὰ γραμματολογικὰ ζητήματα τὰ πρὸς τὴν ῥηθεῖσαν Συλλογὴν σχετικὰ μετὰ πάσης ἀκριβείας ἠρεύνησε καὶ διευκρίνησεν ὁ φιλοπονώτατος ἐκδότης ἐν τῷ προτεταγμένω προλόγῳ, ἔνθα ἀναγράφονται καὶ οἱ *ἕτεροι* ἐκεῖνοι συγγραφεῖς, ὧν χωρία *ὑπετέθησαν ἑκάστῳ ζῴῳ*, δηλαδὴ ὁ Ἀγαθαρχίδης, ὁ Βασίλειος, ὁ Φιλοστόργιος, ὁ Κτησίας. Διὰ τοῦ δευτέρου μέρους γίνεται κατὰ πολὺ γνωστότερος ὁ τέως ἀτελῶς μόνον γνωστὸς μάλιστα ἐκ τῶν Ἐκλογῶν αὐτοῦ τῶν ὑπὸ M. Haupt ἐν τῷ Hermes (γ' τόμ. 1869) καὶ ἐν τοῖς Opusculis (III 272—302) δημοσιευθεισῶν Τιμόθεος, περὶ οὗ γράφει ὁ Σουΐδας: «Τιμόθεος Γαζαῖος γραμματικός, γεγονὼς ἐπὶ Ἀναστασίου βασιλέως, εἰς ὃν καὶ τραγῳδίαν ἐποίησε περὶ τοῦ δημοσίου τοῦ καλουμένου χρυσαργύρου. Ἔγραψε δὲ καὶ *ἐπικῶς* περὶ ζῴων τετραπόδων [θηρίων] τῶν παρ' Ἰνδοῖς καὶ Ἄραψι καὶ Αἰγυπτίοις καὶ ὅσα τρέφει Λιβύη καὶ περὶ ὀρνέων ξένων τε καὶ ἀλλοκότων καὶ ὄφεων βιβλία δ' » Ἐπὶ τούτου τοῦ *ἐπικῶς* τοῦ Σουΐδα βασιζόμενος ὁ κ. Λάμπρος ἐκφράζει τὴν εἰκασίαν ὅτι ἴσως ὁ Τιμόθεος ἐμιμήθη τὸν Ὀππιανὸν ὄχι μόνον κατὰ τὴν ὕλην τῆς πραγματείας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ εἶδος, ἐμμέτρως διαλαβὼν περὶ ὧν διέλαβε ζῴων, ἀπιθανωτέρας οὔσης τῆς γνώμης ὅτι ὁ Τιμόθεος δύο περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἔγραψε πραγματείας, τὴν μὲν ἔμμετρον τὴν δ' ἄλλην ἐν λόγῳ πεζῷ. Ἀλλ' ὁ καθηγητὴς Diels, εἰς ὃν εἶνε ἀνατεθειμένη ἡ διεύθυνσις τῶν Ἀριστοτελικῶν δημοσιεύσεων τῆς ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημίας, δι' ἰδίας ὑποσημειώσεως (σελ. XIII τοῦ προλόγου) δηλοῖ ὅτι καὶ αὐτὸς μὲν δὲν ἀποδέχεται τὴν γνώμην περὶ διπλῆς τοῦ Τιμοθέου συγγραφῆς. ἀλλ' οὐδὲν ἧττον ἀποκρούει καὶ τὴν εἰκασίαν ὅτι αἱ ἐν τῇ Συλλογῇ τοῦ Κωνσταντίνου περισωθεῖσαι ἐκ τῶν τοῦ Τιμοθέου ἐκλογαὶ προῆλθον ἐξ ἐμμέτρου δῆθεν πραγματείας αὐτοῦ, ἑρμηνεύει δὲ τὸ *ἐπικῶς* ὡς δῆθεν δηλοῦν τὴν ποιητικὴν ἐκείνην καὶ ἀνούσιον καλλιέπειαν, ἐφ' ᾗ ἐκαυχῶντο οἱ εἰς ἄκρον περὶ τοὺς λόγους ἐπιτετηδευμένοι σοφισταί. Μὴ ἐπιμένοντες πλειότερον εἰς τὸ δυσδιάλυτον τοῦτο ζήτημα νομίζομεν ὅτι ἕτερός τις ἰσχυρισμὸς τοῦ κ. Λάμπρου εἶνε τῷ ὄντι ἀνεπίδεκτος ἀντιρρήσεως. Ἀποδεικνύει δηλαδὴ (σελ. IX) ὅτι διπλῆ ὑπῆρχε κατὰ τοὺς μέσους λεγομένους αἰῶνας ἔκδοσις τῆς Περὶ ζῴων συγγραφῆς τοῦ Αἰλιανοῦ, μία μὲν ἐκτενεστέρα, τὸ «πλάτος», κατὰ τὴν παρὰ τοῖς τότε συνήθη ἔκφρασιν, ἑτέρα δὲ συνοπτικωτέρα, τὰ δὲ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου ἐπιχειρήματα φαίνονται εἰς ἡμᾶς ἀκαταμάχητα.

Τὸ δὲ κείμενον ἐξετυπώθη μὲν μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς κριτικῆς ἀκριβείας, ὅσον ἐξ ἐπιπολαιοτέρας ἀναγνώσεως ἠδυνήθημεν νὰ παρατηρήσωμεν, συνεπληρώθη δὲ καὶ διὰ διπλῆς σειρᾶς ὑποσελιδίων σημειώσεων, τῶν μὲν κριτικῶν, ἀναφερομένων δηλαδὴ εἰς αὐτὴν τοῦ κειμένου τὴν ἀποκατάστασιν, τῶν δὲ συγκριτικῶν, ὡς ἐνομίσαμεν καλὸν νὰ τὰς ὀνομάσωμεν. Αὗται δὲ κυρίως ἀποτελοῦνται ἐκ τῆς παραθέσεως τῶν πρὸς τὸ κείμενον σχετικῶν χωρίων τῶν συγγραφέων, εἰς ἃ ἐκεῖνο ἀναφέρεται. Οὐ σμικρὰν δ' ἐπικουρίαν θὰ παρέχωσιν εἰς τοὺς κάμνοντας χρῆσιν τοῦ βιβλίου οἱ ἐπιτεταγμένοι τρεῖς πίνακες ἐξ ὅλων ἑκατὸν εἴκοσι καὶ τριῶν σελίδων συγκείμενοι, πρὸς παρασκευὴν καὶ σύνταξιν τῶν ὁποίων ἐπόνησεν ἀληθῶς ὁ συγγραφεὺς ἴσα πρὸς τὴν ὠφέλειαν, ἧς ἐκεῖνοι γίνονται πρόξενοι. Τούτων δ' ὁ μὲν πρῶτος περιέχει τὰ ὀνόματα τὰ ἐν τῇ Συλλογῇ ἀπαντώμενα, ὁ δὲ δεύτερος ὁ καὶ ἐκτενέστατος, τὰς λέξεις, ἃς οὕτω συνέλεξεν ὁ ἐκδότης, ut novorum scriptorum plenus fere sermo exhiberetur, Aeliani potissima quaeque excerperentur, ὡς λέγει ἐν τῷ τέλει τοῦ προλόγου, ὁ δὲ τρίτος τοὺς ἐν ταῖς σημειώσεσιν ἀναφερομένους συγγραφεῖς. Ἕπονται μετὰ τοὺς πίνακας δύο σελίδων προσθῆκαι καὶ διορθώσεις. Ἂν δ' ἀκόμη καὶ τοῦτο προσθέσωμεν, ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ πίνακι ὅσαι λέξεις δὲν εἶνε ἀκόμη τεθησαυρισμέναι ἐν τοῖς λεξικοῖς ἐσημειώθησαν δι' ἀστερίσκου, θὰ ἔχωσιν εἴπῃ ὅσα καὶ ὁ χῶρος τοῦ Δελτίου τῆς « Ἑστίας » καὶ ὁ προορισμὸς αὐτοῦ ἐπιτρέπουσι περὶ τοῦ ἀξιολογωτάτου τούτου βιβλίου, τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἀπαρατήρητον.

Σ.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἀπριλίου 12, Παρασκευῇ.

Πᾶσα ἡ ἑβδομὰς διῆλθεν ἐν τῇ μεγάλῃ φροντίδι τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν. Κατὰ τὰς παραμονάς, αἱ συγκινήσεις τῆς προσδοκίας, αἱ προπαρασκευαί, αἱ προκαταρκτικαὶ ἐργασίαι διὰ τῶν ἐπισήμων ἀνὰ τὰς ὁδοὺς διαδηλώσεων τῶν Ἀθηναίων ἐκλογέων· τὴν Κυριακὴν ὁ πυρετὸς τῆς ψηφοφορίας, τὰς ἀκολούθους ἡμέρας αἱ μέριμναι περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, πολιορκία τοῦ τηλεγραφικοῦ γραφείου πρὸς λῆψιν εἰδήσεων, γενικὴ ἀνάγνωσις ἐφημερίδων, ἐκπλήξεις, λῦπαι, πανηγύρεις τῶν νικητῶν, τὰ ἄνθη τοῦ Ἀπριλίου μεταβαλλόμενα εἰς μεγαλοπρεπεῖς στεφάνους, προσφερομένους εἰς τοὺς ἐπιτυχόντας, τῶν ὁποίων αἱ αἴθουσαι τηροῦσιν ἔτι ἐν τῇ κονιορτώδει αὐτῶν ἀταξίᾳ τὰ ἴχνη τῶν ἐπιδρομῶν τῶν ψηφοφόρων.

∴

Μετ' ἀξιεπαίνου ἐλευθερίας καὶ τάξεως ἐνηργήθησαν αἱ ἐκλογαὶ ἐν Ἀθήναις καὶ ταῖς ἐπαρχίαις ἐν γένει, ἐκτὸς δυσαρέστων τινῶν ἐπεισοδίων, ἀπαραιτήτων ἄλλως τε ἐν ἡμέραις ὀργασμοῦ. Ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐκλογῶν ἐκρίθη ὅτι ἡττήθη ἡ Κυβέρνησις, ἕνεκα τῆς ἐν αὐταῖς ὑπερισχύσεως τῶν ὑποψηφίων ἐκείνων, οἵτινες ἐξετέθησαν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τῶν ἀντιπολιτευομένων. Συνεπῶς ἡ Κυβέρνησις ἔκρινε πρέπον, αὐστηρῶς ὑπείκουσα εἰς συνταγματικὸν νόμιμον, τὸ πρῶτον ἤδη, ὡς νομίζομεν, ἐφαρμοζόμενον παρ' ἡμῖν, νὰ ὑποβάλῃ τὴν παραίτησιν αὐτῆς πρὸς τὸν ἐν Κερκύρᾳ διαμένοντα βασιλέα, ὅστις οὕτω ἠναγκάσθη νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ ἐνταῦθα. Ἀπὸ τοῦδε παρατηρεῖται ὅτι ὅλως νέα ἔσται τῆς νέας βουλῆς ἡ ὄψις, ὀλίγον ὑπενθυμίζουσα τὴν προκάτοχον αὐτῆς. Ὑπὲρ τοὺς 130 βουλευταὶ ἐκ τῶν ἀποτελεσόντων τὴν προσεχῆ περίοδον δὲν ἠξιοῦντο τῆς τιμῆς τοῦ βουληφόρου κατὰ τὴν παρελθοῦσαν, τινὲς δὲ τὸ πρῶτον θέλουσι παρακαθήσει εἰς βουλευτικὰ ἑδώλια. Παλαιοὶ βουλευταί, ἀποτυχόντες ἤδη κατὰ τὰς ἐκλογάς, ὑπολογίζονται 115 περίπου. Μεταξὺ αὐτῶν καταλέγονται ἱκανοί, τυγχάνοντες ἐκ τῶν διαπρεπεστέρων μελῶν τοῦ Κοινοβουλίου, πρὸς δὲ καί τινες ἰδιόρρυθμοι τύποι βουλευτῶν, λίαν δημοτικοὶ παρ' ἡμῖν.

∴

Ἐδημοσιεύθη κατ' αὐτὰς τὸ ἀπὸ Πειραιῶς μέχρι Κορίνθου ὡρομολόγιον τῶν πελοποννησιακῶν σιδηροδρόμων, μεθ' ὃ ἤρξατο ἡ λειτουργία τῆς νεωστὶ περατωθείσης γραμμῆς. Κατὰ τοὺς γενομένους ὑπολογισμοὺς τὸ μῆκος τοῦ ἐκ Πειραιῶς εἰς Κόρινθον συντελεσθέντος μέρους εἶνε 109 χιλιομέτρων, ἅπαν δὲ τὸ μῆκος τοῦ σιδηροδρόμου ἀπὸ Πειραιῶς μέχρι

Πατρῶν ἔσται 397 χιλιομέτρων, ἡ δ' ἀπὸ Κορίνθου εἰς Ἄργος καὶ Ναύπλιον κατασκευαζομένη προεκβολὴ 56 χιλιομέτρων. Ἡ προεκβολὴ αὕτη, ἐὰν ἐξακολουθήσωσιν αἱ ἐργασίαι, εἰκάζεται ὅτι ἔσται περατωμένη κατὰ τὸν προσεχῆ Δεκέμβριον, ἡ δὲ μέχρι Πατρῶν γραμμὴ κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ προσεχοῦς ἔτους.

ΕΚΛΕΧΘΕΝΤΕΣ ΒΟΥΛΕΥΤΑΙ

Ἀττικῆς, Δ. Ν. Καλλιφρονᾶς, Ἀρ. Οἰκονόμου, Ἀντ. Ζυγομαλᾶς, Ἄγγελος Βλάχος, Δ. Ῥάλλης, Ρ. Χοϊδᾶς, Ν. Λεβίδης, Ἀλ. Ψύλλας. **Ἀγυιᾶς**, Μπαζᾶς καὶ Ἀπ. Φιλίππου. **Αἰγιαλείας**, Ι. Μεσσηνέζης καὶ Α. Παναγιωτόπουλος. **Αἰγίνης**, Σ. Μαρκέλλος. **Ἁλμυροῦ**, Δημ. Οἰκονομίδης καὶ Δημ. Παρνασσίδης. **Ἄνδρου**, Κ. Ἀργυρόπουλος, Δημ. Καΐρης, Καμπάνης. **Ἄργους**, Γ. Τσώκρης, Ἄγγελος Γεωργαντᾶς καὶ Παπαλεξόπουλος. **Ἄρτης**, Κ. Καραπάνος καὶ Π. Γαρουφαλιᾶς. **Βάλτου**, Ἀθ. Ἴσκος καὶ Βλάσιος Βαλτινός. **Βώλου**, Ι. Καρτάλης, Ν. Ἀξελός, Χατζηκυτιλῆς, Ἀγγελίδης, Ἰωαννίδης, Γ. Φιλάρετος. **Βονίτσης** καὶ **Ξηρομέρου** Δ. Γρίβας, Τ. Μαυρομμάτης, Γ. Τσέλιος. **Γόρτυνος**, Θ. Δηλιγιάννης, Α. Ἀθανασιάδης, Ι. Ἀντωνόπουλος, Β. Νικολόπουλος, Κ. Μαντζουράνης, Ἠλ. Παλαμήδης. **Γυθείου**, **Κ.** Κοσσονάκος, Χ. Τζανετάκης. **Δομοκοῦ** καὶ **Φαρσάλων** Σκαλλαριάδης καὶ Δημολούλιας. **Δωρίδος**, Θ. Μαργέλος, Γ. Λοϊδωρίκης, Κ. Ἀναγνωστόπουλος. **Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς**, Ν. Παπαμιχαλόπουλος, Π. Ρίτσος, Ι. Καπιτσίνης. **Ἑρμιονίδος**, Λ. Βούλγαρης καὶ **Α.** Βασιλείου. **Εὐρυτανίας**, Χατζόπουλος, Τσιτσάρας, Ζηνόπουλος, Βουλπιώτης, Φαρμακίδης. **Ζακύνθου**, Λομβάρδος, Ρ. Ρώμας, Φ. Καρρέρ, **Α.** Λούντζης, Βοῦλτσος. **Ἠλείας**, Σ. Στεφανόπουλος, Γεώργιος Κρεστενίτης, Ἀντώνιος Πετραλιᾶς, Χρῆστος Στεφανόπουλος, Γεώργ. Ἠλιόπουλος, καὶ **Α.** Δαλιάννης. **Θηβῶν**, Σ. Κουκούλεζας, Ε. Δημητρίου, Γ. Πετούσης. **Θήρας**, Μαρκεζίνης, Συνοδινός, Ἰωάννης Ἀνεξάρτητος. **Ἰθάκης**, Π. Μαυροκέφαλος, Σ. Πεταλᾶς. **Καλαβρύτων**, Ἀθ. Γ. Πετιμεζᾶς, Ἀλ. Ζαΐμης, Ἀργύριος Διαμαντόπουλος, Ἀλ. Φωτήλας, Ἀθ. Δ. Πετιμεζᾶς. **Καλαμπάκας**, Γ. Σιβιτανίδης, Γιαννοῦτσος Τάκης, Κ. Ἀλεξιάδης. **Καλαμῶν**, Περρωτῆς, Κάρτσωνας, Μαυρομιχάλης, Τζάνες. **Καρδίτσης**, Α. Τερτίπης, Καζαμπάκας, Γ. Φραγκίδης, Τιμ. Ἀδαμόπουλος, Ι. Παλάσκας, Α. Φαλάγκος. **Καρυστίας**, Παπαγεωργίου, Λεβέντης, Μέρμιγκας, Νικολαΐδης, Μπαλάφας. **Κέας** Γ. Κόρπας, Γ. Ἱερομνήμων. **Κερκύρας**, Γ. Θεοτόκης, Ν. Βασιλάκης, Ι. Τόμπρος. **Κορινθίας**, Α. Δημητριάδης, Α. Μεντζελόπουλος, Δ. Πετρίδης, Γ. Πετρούλιας, Γ. Κούστας. **Κραναίας**, Θεόφραστος Μεταξᾶς, Ἀνδρ. Μεταξᾶς, Ν. Βαλσαμάκης, Δ. Σπινέλης. **Κυθήρων**, Π. Κορωναῖος, Ι. Νικηφοράκης, Α. Μπαρμπαρῆγος. **Κυνουρίας**, Κατσικόπουλος, Σταματόπουλος, Καρδαρᾶς, Καλαμβοκίδης. **Λακεδαίμονος**, Δημητρακάκης, Βαλασόπουλος, Μαυρομιχάλης, Ματάλας, Σαλταφέρος, Μελετόπουλος. **Λαρίσσης**, Ἰσχόμαχος, Μαρκίδης, Φίλιος, Γαλάτης. **Λεβαδείας**, Ν. Μπουφίδης, Λ. Παπασταθόπουλος, Μ. Λάππας. **Λευκάδος**. Γ. Σέρβος, Τσαρλαμπᾶς, Ἀσπρογέρακας. **Λοκρίδος**, Γαβριήλ. Ἀθ. Εὐταξίας, Χαλκιόπουλος. **Μαντινείας**, Κωνσταντόπουλος, Μανέτας, Βέρβογλης, Κολοκοτρώνης, Σακελλαρόπουλος, Χρηστόπουλος. **Μεγαλοπόλεως**, Ἡλίας Φλέσσας, Σακελλαριάδης, Βούτουνας. **Μεγαρίδος**, Σ. Δραγούμης, Ν. Φιλάρετος. **Μέσσης**, Κ. Βασιλάκης, Σ. Ἀλαμάνος, Κ. Παγκράτης. **Μεσολογγίου**, Χ. Τρικούπης, Λ. Δεληγεώργης, Κ. Βαλτινός. **Μεσσήνης**, Κ. Κουμουνδοῦρος, Σπ. Ἀντωνόπουλος, Δ. Λυμπερόπουλος, Ι. Νικολαΐδης. **Μήλου** Α. Πρεζάνης, Ι. Νοστράκης. **Νάξου**, Κ. Δαμιράλης, Ν. Κρίσπης, Ε. Μυκώνιος. **Ναυπακτίας**, Γ. Σισμάνης, Ν. Φαρμάκης, Ν. Καναβός. **Ναυπλίας**, Ἀλ. Ἀντωνόπουλος, Χ. Φικιώτης. **Ξηροχωρίου**, Κ. Σινέλης, Ι. Χρίδημος. **Οἰτύλου**, Λ. Καπετανάκος Μαυρομιχάλης, Ἀντώνιος Μαυρομιχάλης, Ἠλ. Μαυρομιχάλης, Κυριακούλης Μαυρομιχάλης. **Ὀλυμπίας**, Ἀσημάκης Χρηστόπουλος, Ἀθ. Πανταζόπουλος, Ζαφ. Ζαφειρόπουλος. **Ὄρους**, Π. Κωνσταντᾶς, Α. Ἀγάθος, Σ. Λάσκαρης. **Πάλης**, Ι. Σκαλτσούνης, Φορέστης, Ῥουχωτᾶς. **Παξῶν**, Νικόλαος Κάγκας. **Παρνασσίδος**, **Α.** Σιμόπουλος, Α. Καραλίβανος, **Α.** Μαρλᾶς. **Πατρῶν**, Ἀριστομ. Κοντογούρης, **Α.** Γεροκωστόπουλος, Ἀντώνιος Ῥιγάκης, **Α.** Ῥηγόπουλος, Ν. Κουμανιώτης, Γ. Τσερτίδης. **Πυλίας**, Ν. Μισυρλῆς, **Α.** Μισυρλῆς, Καράπαυλος ἢ Δ. Τριγγέτας. (Οἱ δύο τελευταῖοι ἰσοψηφοῦσιν, ἑπομένως θὰ ἀποφασισθῇ διὰ κλήρου τίς ἔσται ὁ τρίτος βουλευτὴς Πυλίας). **Σάμης**, Ἀντύπας, Ζερβός, Φλωριᾶς. **Σκοπέλου**, Κ. Ρεμπάκης, Ν. Γεωργιάδης. **Σπετσῶν**, Δ. Γουδῆς, Γ. Λεωνίδας. **Σύρου**, **Α.** Μάσχας, **Α.** Τόμαν, Α. Συγγρός, Ι. Κεχαγιᾶς, **Α.** Μαυρογορδάτος. **Τζουμέρκων**, Ι. Καραπάνος, Κ. Κοττίκας. **Τήνου**, Ν. Δρόσος, Γρηγ. Μαυρομαρᾶς καὶ Ι. Ζαλώνης. **Τρικκάλων**, Γεώργ. Κανούτας, Νικόλ. Γκίκας, Σ. Χατζηγάκης, Κ. Στέφος. **Τριφυλίας**, Σ. Σωτηρόπουλος, Δ. Ἀντωναρόπουλος, Κ. Πονηρόπουλος, Γρ. Μανοῦσος **Τριχωνίας**, Γεώργιος Στάϊκος, Ἀθ. Τριγώνης. **Τροιζηνίας**, Κ. Κοριζῆς, Β. Δροσινός. **Τυρνάβου** Ι. Παπαδόπουλος, Μουζᾶς. **Ὕδρας**, Ἐλευθέριος Ι. Κωνσταντίδης, Κριεζῆς, Γκίκας. **Φθιώτιδος**, Κομνᾶς Τράκας, Κ. Χατζίσκος, Ν. Κοντογιάννης. Ἡρ. Τσάλλης, Θεμ. Παπακώστας. **Χαλκίδος** Ν. Καλογερόπουλος, Μ. Ἀβέρωφ, Β. Βουδούρης, Κριεζώτης. **Νέων Ψαρρῶν**, Παπανικολῆς καὶ Καλάρης.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Ἐπιδήμῳ. Βεβαίως ἐπιτρέπεται. Μάλιστα κατὰ τὸ 1871 συνετάχθη νομοσχέδιον, καθ' ὃ ἐπεκτεινομένης τῆς ἐκλογικῆς περιφερείας ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας εἰς τὸν νομόν, καθιεροῦτο ἅμα καὶ τὸ ἑνιαῖον τῆς ψήφου. Ἀλλὰ μέχρι τοῦ νῦν δὲν ἀπέβη δυστυχῶς δυνατὴ ἡ ψήφισις αὐτοῦ. —κ. Μ. Κ. Ν. Σῦρον. Θέλομεν σᾶς ἀπαντήσει ἀφοῦ λάβωμεν τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας.—κ. Ι. Μ. Μάλιστα· ὑπὸ τὸν τίτλον «Napoléon le petit». Λέγεται δὲ ὅτι ὁ Οὐγγώ, ἀφοῦ τὸ ἐτελείωσεν, ἐπέγραψεν ἐπὶ τῆς φιάλης ἐν ᾗ περιείχετο ἡ μελάνη, δι' ἧς ἐγράφη, τὸ δίστιχον τοῦτο:

De cette bouteille sortit
Napoléon le petit.

Κυρίᾳ Ε. Ν. Σ. Πάτρας. Ἀμφότερα λαμβάνετε ταχυδρομικῶς. Τὸ ἀντίτιμον μετὰ τοῦ τῆς συνδρομῆς ἐλήφθη παρὰ τοῦ κ. Κ. Β.—κ. Χ. Ν. Πειραιᾶ. Ὑπάρχει εἰς τὸ γραφεῖον ἡμῶν καὶ πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 14. —*Φιλίστορι*. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανὸς ὁ Β', (681 μ. Χ.), ὅστις καὶ ἀπεκλήθη *ῥινότμητος*, διότι ἕνεκα τῆς θηριωδίας αὐτοῦ διωχθεὶς ἐκ τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ λαοῦ, ἐρρινοτμήθη ὑπὸ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Λεοντίου, ὅστις καὶ τὸν ἐξώρισεν εἰς Χερσῶνα. —κ.κ. Α. Κ. Δ. Ζάκυνθον, Π. Μ. Σῦρον. Ι. Κ. Ναύπλιον, καὶ Φιλεκπαιδευτικὸν Σύλλογον «Ξενοφῶντα», Τραπεζοῦντα. Ἐλήφθησαν.— κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.—κ. Ν. Μ. Ἐνταῦθα. Συνεμορφώθημεν τῇ ἐπιστολῇ σας.—κ. Κ. Β. Μ. Καὶ μὴ δημοσιευόμενα ἔτι δὲν ἐπιστρέφονται.—κ. Ν*. Αἱρετώτερον τὸ δεύτερον. Εἶνε μηδὲν τὸ πνεῦμα εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὅταν μετ' αὐτοῦ δὲν συνενοῖ οὗτος καὶ τὴν δύναμιν τοῦ χαρακτῆρος. Ὅταν τις κρατῇ τὸν φανὸν τοῦ Διογένους, πρέπει νὰ κρατῇ συνάμα καὶ τὴν βακτηρίαν αὐτοῦ.—κκ. Ι. Μ. Τρίπολιν, Γ. Κ. καὶ Ο. Σ. Ὀδησσόν, Ε. Τ. Κωνσταντινούπολιν καὶ Δ. Φ. Ἐλευσῖνα. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Ν. Π. Σμύρνην. Παρὰ τοῦ κ. Β. Φ. ἐλήφθησαν τὰ σταλέντα. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν φιλικήν φροντίδα. Τὰ φύλλα ἀποστέλλομεν τοῦ λοιποῦ αὐτόσε· ἀπεστάλησαν δὲ καὶ ὅσα ἐκ τῶν προηγουμένων μᾶς ἐσημειώνετε.—κ. Γ. Σ. Ν. Κόρινθον. Ἡ ἀμφισβήτησις τῆς χρονολογίας δὲν εἶνε ἀβάσιμος. Καθιερώθη μὲν νὰ ἑορτάζηται ὡς ἡμέρα ἐνάρξεως ἡ 25 Μαρτίου, διότι ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ ἐπανάστασις ἔλαβε γενικώτερον χαρακτῆρα, φαίνεται ὅμως ὅτι τὸ ἐθνικὸν κίνημα ἤρχισεν ἐν Πάτραις τῇ 21 Μαρτίου, ἡμέρᾳ Τετάρτῃ, ὥρᾳ τρίτῃ μετὰ μεσημβρίαν. Κατὰ τὸν Φιλήμονα (ἐν Προλεγομ. εἰς Ἀπομνημ. Γερμανοῦ) οἱ Τοῦρκοι τῆς πόλεως ταύτης ὑποπτεύοντες ἐκ τῆς δραστηρίας κινήσεως τῶν Ἑλλήνων τὰ ἐπικείμενα «συνηγροικήθησαν μὲ ἐκείνους τοῦ Ῥίου, οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀλλαλάζοντες καὶ πυροβολοῦντες, ἔβαλον πῦρ εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Σταμποτλῆ, μὴ συγχωροῦντες τὸ σβύσιμον τῆς ἐκτεινομένης πυρκαϊᾶς, καὶ ἤρχισαν πολεμοῦντες τὴν οἰκίαν τοῦ Ἰω. Παπαδιαμαντοπούλου, καὶ ἀντιπολεμούμενοι. Θορυβεῖται παρευ-

θὺς ἡ πόλις. Οἱ Ἑπτανήσιοι ἐνοπλίζονται, καὶ ματαίως ἀγωνιᾷ νὰ τοὺς ἐμποδίσῃ ὁ πρόξενος Γκρίν. Ὁπλίζονται συγχρόνως καὶ οἱ Πατραῖοι, ἀκολουθοῦν συγκρούσεις εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως, καὶ οἱ Τοῦρκοι βιάζονται ν' ἀποσυρθῶσιν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.»—κ. Ν. Ι. Π Κωνσταντινούπολιν. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀπηντήσαμεν καὶ ταχυδρομικῶς.—κ. Θ. Κ. Μ. Τρίπολιν. Δύνασθε νὰ ἀποστείλητε αὐτὴν ταχυδρομικῶς ἐντὸς ἐπιστολῆς συστημένης.—κ. Ι. Ν. Δ. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν, ἀλλὰ διὰ τὴν «Ἑστίαν» εἶνε ἀκατάλληλον ἀτυχῶς.—*Παρατηρητῇ*. Πνευματώδης ἴσως, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀκριβής, ὑπενθυμίζουσα δὲ τὸ σατυρικῶς ῥηθὲν ὑπό τινος ἄλλου ὅτι, ὅταν δύο γυναῖκες συνομιλοῦσιν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον θέμα τῆς ὁμιλίας αὐτῶν εἶνε ἡ κακολογία τρίτης τινός· ὅταν δὲ ἄνδρες εἶνε οἱ συνδιαλεγόμενοι, ἕκαστος αὐτῶν ὁμιλεῖ συνήθως περὶ ἑαυτοῦ.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Πεδίον εἶμαι πράσινον καὶ θέρους καὶ χειμῶνος,
ἀλλὰ πεδίον ἀδλαβοῦς καὶ διαρκοῦς ἀγῶνος,
ἐν ᾧ κτυποῦντ' ἀκράτητοι ἤ μ' ἑλιγμοὺς ποικίλους
δεινοὶ ἐχθροί, ἀλλ' ἐντελῶς ὅμοιοι πρὸς ἀλλήλους.

2

Δὲν ἔχω οὔτε σῶμα,
οὔτε ψυχὴν ἀκόμα,
καὶ ὅμως κάνω τόσαις
δουλειαὶς εἰς τοὺς ἀνθρώπους,
καὶ 'ξέρω χίλιαις γλώσσαις,
καὶ ξέρω χίλιους τρόπους.
'Σ τὸν κόσμον ζῶ ἐπάνω
ἀπ' τὴν στιγμὴ ποῦ ζῇ
ὁ ἄνθρωπος· καὶ κάνω
καλά, κακὰ μαζύ.
Ἐχθρὸ παντοτεινὸ
Ἔχω τὴν σιωπή.
Σὰν τί νὰ εἶμαι τάχα;
Κανεὶς δὲν θὰ σ' τὸ 'πῇ,
παρὰ ἐγὼ μονάχα.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Τὸ ὄνειρον.

2

Ὁ σῖτος.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

12 Ἀπριλίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή.*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 °/₀ Φρ. χρ.	331.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	333.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	406.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	398.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	264.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	260.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	199.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	250.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	90.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	361.50

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4040.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	162.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	92.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	60.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	403.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	135.—

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	25.95
» 3μην......	25.70
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	101¼.
» Τραπεζικὸν 3μην.	100½.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον.................	20.35
Λίρα ὀθωμανική.................	23.30

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 1030

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 434.—21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1885.—Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 486

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ Γάλλος ποιητὴς Leconte de Lisle, ὁ ἀείποτε ἐκ τῆς ἀρχαιότητος ἐμπνεόμενος, ἐξέδωκεν ἄρτι μετάφρασιν τῶν τραγῳδιῶν τοῦ Εὐριπίδου. Ὁ αὐτὸς ποιητὴς μετέφρασε μέχρι τοῦδε ἐκ τῶν Ἑλλήνων κλασσικῶν τὸν Ὅμηρον, τὸν Ἡσίοδον, τὸν Αἰσχύλον, τὸν Σοφοκλῆ, τὸν Ἀνακρέοντα, καὶ τοὺς εἰδυλλιακοὺς ποιητάς.

— Ἀπεβίωσεν ἐν Γενεύῃ ὁ Marc Monnier, ἐκ τῶν γνωστοτέρων γάλλων λογογράφων, εἰς οὗτινος τὸ τελευταῖον ἐκδοθὲν σύγγραμμα περὶ τῶν χρόνων τῆς Ἀναγεννήσεως μέχρι τοῦ Λουθήρου ἡ Γαλλικὴ Ἀκαδημία ἐσχάτως ἀπένειμε τὸ δισχιλιόδραχμον βραβεῖον Guérin.

— Τὸ νέον δρᾶμα *Ὀβίδιος* τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ τῶν Ρουμάνων Ἀλεξάνδρῃ βασίζεται ἐπὶ τοῦ θρύλλου τῶν ἐρώτων τοῦ ποιητοῦ τῶν «Μεταμορφώσεων» μετὰ τῆς ἐγγονῆς τοῦ αὐτοκράτορος Αὐγούστου Ἰουλίας. Τὸ δρᾶμα, παρασταθὲν κατὰ τὸν παρελθόντα μῆνα ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ θεάτρου, ἐξήγειρεν ἄμετρον ἐνθουσιασμὸν παρὰ τῷ ρουμανικῷ κοινῷ. Ἡ βασίλισσα τῆς Ρουμανίας, εἰς ἣν τὸ ἔργον ἀφιεροῦται, ἀπέστειλε τῷ ποιητῇ μεγαλοπρεπῆ στέφανον ἐκ φύλλων δρυὸς προσηρμοσμένον ἐπὶ ταινίας διακεντήτου διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς χειρῶν, ἐφ' ἧς ἐπέγραψε: *Κάρμεν Σίλβα — Ὀβίδιος — 9 Μαρτίου 1885*

— Ἐν τῷ μεγάλῳ ἀμφιθεάτρῳ τῆς Σορβόνης ἐτελέσθη ἡ ἐπίσημος συνεδρίασις τῆς Συνόδου τῶν ἐπιστημονικῶν Ἑταιριῶν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ὁ ὑπουργὸς ἀπήγγειλε λόγον, ἀποκλειστικῶς πραγματευόμενον περὶ τῶν ἐργασιῶν τῶν ἐν λόγῳ Ἑταιριῶν, καὶ διεβεβαίωσε τοὺς συνελθόντας ὅτι πᾶσαν προσπάθειαν θέλει καταβάλει πρὸς εὐρυτέραν ὡς οἷόν τε ὑποστήριξιν τῶν σωματείων ἐν τῇ δημοσιεύσει τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν. Ἐπέρανε δὲ τὸν λόγον μνημονεύσας τῶν ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς παιδείας αναληφθέντων δημοσιευμάτων, καὶ ἰδίᾳ περὶ τοῦ σκοποῦντος τὴν ἔρευναν ἐπὶ τῆς πρὸ τοῦ 1789 καταστάσεως τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως.

— Κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα ἤρξατο ἐν Παρισίοις, ἐπαναληφθεῖσα ἡ κατὰ τὸ 1882 μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας τελεσθεῖσα Ἔκθεσις προσωπογραφιῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος, περιλαμβάνουσα προσωπογραφήματα ἀνήκοντα εἰς διαπρεπεῖς καλλιτέχνας γάλλους καί τινας ξένους, ἀπὸ τοῦ 1800 μέχρι τῶν ἡμερῶν μας. Μεταξὺ τῶν ἐν τῇ ἐκθέσει ἔργων ἐξέχουσιν αἱ εἰκόνες τοῦ ἐπὶ τῆς μεγάλης γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἀκμάσαντος ζωγράφου Δαβίδ, συνενοῦσαι πρὸς τῇ καλλιτεχνικῇ ἀξίᾳ τὸ ἱστορικὸν ἐνδιαφέρον τῶν εἰκονιζομένων προσώπων, ὡς ἡ τοῦ Βαρβαροῦ, ἡ τοῦ Μαρὰ ἐν τῷ λουτῆρι αὐτοῦ, ἡ τῆς δεσποινίδος Μάρς. Μεταξὺ τῶν ἔργων ἄλλων καλλιτεχνῶν τὴν περιέργειαν προκαλοῦσιν προσωπογραφίαι παριστῶσαι τὸν Λουδοβῖκον ΙΣΤ' βαδίζοντα ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Τέμπλου, τὸν Ταλλεϋράνδον, τὴν κυρίαν Στάελ, τὸν μέγαν Ναπολέοντα. Φρικίασιν προξενεῖ εἰκὼν παριστῶσα τὴν κεφαλὴν τοῦ Φιέσχου, ποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Brascassat τὴν ἐπαύριον τῆς καρατομήσεως αὐτοῦ. Διηγοῦνται περὶ τοῦ ζωγράφου ὅτι κατορθώσας νὰ τύχῃ τῆς κεφαλῆς μετὰ τὴν ἐπὶ τοῦ πτώματος τελεσθεῖσαν αὐτοψίαν, ἀπέθετο ταύτην πρὸ τῆς τραπέζης τῆς ἐργασίας του ἐν πλήρει φωτί· ἀλλὰ τὸ θέαμα ἦτο τόσῳ τρομερόν, ὥστε ὁ Brascassat πλέον ἢ ἅπαξ ἐλιποθύμησε ζωγραφίζων αὐτήν. Ἡ ἔκθεσις θέλει διαρκέσει ἐπὶ ἕνα μῆνα.

Ὑπὸ τοῦ διακεκριμένου δικηγόρου καὶ βουλευτοῦ Βώλου κ. Γ. Ν. Φιλαρέτου ἐδημοσιεύθη, 319 σελίδας περιλαμβάνουσα, μακρὰ μελέτη, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ δικαστικὴ ἀναδιοργάνωσις ἐν Ἑλλάδι». Ἐν αὐτῇ ὁ συγγραφεὺς ἐκθέτει ἐμβριθεῖς αὐτοῦ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν περὶ δικαστικῆς ἐξουσίας διατάξεων τοῦ ἡμετέρου Συντάγματος, ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν Δικαστηρίων, τοῦ νόμου περὶ προσόντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων καὶ τῶν δύο δικονομιῶν, ἐξηγῶν συνάμα καὶ τοὺς λόγους, οἵτινες ὑπηγόρευσαν αὐτῷ τὴν εἰς τὴν Βουλὴν ὑποβολὴν νομοσχεδίων τεινόντων εἰς τὴν δικαστικὴν ἀναδιοργάνωσιν ἐν Ἑλλάδι. Τὸ βιβλίον αὐτοῦ ὁ κ. Φιλάρετος διήρεσεν εἰς ἓξ κεφάλαια. Ἐν τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ λόγον ποιεῖται περὶ τῆς καταστάσεως τῆς δικαιοσύνης ἐν τῷ παρελθόντι μέχρι τῆς ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τοῦ 1844 καθιερωθείσης, ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ συντάγματος τοῦ 1864 διακανονισθείσης δικαιοσύνης, ἐν τῷ τρίτῳ περὶ τῶν δικαστηρίων, ἐν τῷ τετάρτῳ περὶ τῶν δικαστικῶν προσώπων, ἐν τῷ πέμπτῳ περὶ τῆς ἰσοβιότητος τῶν δικαστῶν, καὶ ἐν τῷ ἕκτῳ κεφαλαίῳ περὶ τοῦ φόρου τοῦ χαρτοσήμου καὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης. Εἰς ταῦτα ἕπεται παράρτημα, περιλαμβάνον πίνακα τῶν κατὰ τὴν τελευταίαν βουλευτικὴν περίοδον ἀγορεύσεων, προτάσεων, ἐπερωτήσεων καὶ νομοσχεδίων τοῦ κ. Φιλαρέτου, οἷα τὸ περὶ καταργήσεως τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, περὶ μεταρρυθμίσεως διατάξεών τινων τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν Δικαστηρίων, περὶ αὐξήσεως τοῦ μισθοῦ τῶν δικαστικῶν λειτουργῶν, κ.τ.λ. Τὰς ὑπ' αὐτοῦ προτεινομένας μεταρρυθμίσεις ὁ κ. Φιλάρετος κρίνει ὡς δυνατὰς σήμερον καὶ ὡς δυναμένας νὰ φέρωσιν ἐπαισθητὴν ἐν τῇ ἀπονομῇ τῆς δικαιοσύνης βελτίωσιν, μεθ' ἃς ἀναντίρρητον καθῆκον ἐπιβάλλεται ἡ ὁλικὴ ἢ βαθμιαία ψήφισις τοῦ πρὸ πολλοῦ ἑτοίμου νομοσχεδίου τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, οὗ ἡ ἔλλειψις μεγάλων κακῶν εἶνε πρόξενος.

— Ὁ ἐν Παρισίοις Ἕλλην σπουδαστὴς κ. Νικόλαος Μαντζαβῖνος ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Revue du monde latin», ἀξιόλογον ἄρθρον περὶ τοῦ δημοσίου χρέους τῆς Ἑλλάδος.

— Ἐν ἰδιαιτέρῳ τεύχει ἐδημοσιεύθησαν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὰ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς 25 Μαρτίου, ἣν ἐφέτος διωργάνωσεν ὁ αὐτόθι Ἑλληνικὸς Ἐπικουρικὸς Σύλλογος. Ἐν αὐτῷ περιέχονται οἱ ἐκφωνηθέντες λόγοι καὶ τὰ ποιήματα ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἑλληνικῆς κοινότητος, αἱ τῆς ἡμέρας καὶ ἑσπέρας διαδηλώσεις, ἡ ἐν τῷ καφενείῳ τοῦ *Παραδείσου* ἑορτή, καὶ τὰ τοῦ δείπνου τοῦ προσενεχθέντος ὑπὸ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ Συλλόγου.

—Μετὰ τοῦ σημερινοῦ φύλλου τῆς «Ἑστίας» προσφέρεται εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς ἐν χωριστῷ φύλλῳ εἰκὼν τοῦ διακεκριμένου ἡμῶν ζωγράφου κ. Ν. Λύτρα, παριστάνουσα λουομένην κόρην Μεγαρίτισσαν. Τὸ πρωτότυπον τῆς εἰκόνος ταύτης ὑπάρχει ἐκτεθειμένον ἐν τῇ σήμερον ἀνοιγομένῃ καλλιτεχνικῇ ἐκθέσει τοῦ συλλόγου *Παρνασσοῦ*.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

Καθὰ προηγγείλαμεν, ἀπὸ τῆς σήμερον παρέχεται ἐλευθέρως εἰς τὴν θέαν τοῦ κοινοῦ ἡ ὑπὸ τοῦ τμήματος τῶν Καλῶν Τεχνῶν τοῦ Συλλόγου *Παρνασσοῦ* διοργανωθεῖσα Καλλιτεχνικὴ Ἔκθεσις ἐν ταῖς ἰσογείοις αἰθούσαις τοῦ ἰδίου καταστήματος τοῦ συλλόγου. Ἐπιφυλασσόμενοι νὰ γράψωμεν προσεχῶς περὶ τῆς Ἐκθέσεως ταύτης, παρέχομεν ἐν προοιμίῳ ἀπὸ τῆς σήμερον ὡς πρῶτον μαρτύριον τῆς ἐπιτυχίας αὐτῆς ἀκριβῆ ὡς οἷόν τε κατάλογον τῶν καλλιτεχνῶν ἢ φιλοτέχνων καὶ τῶν

ἐκτεθειμένων ἔργων αὐτῶν ἀλφαβητικῶς τεταγμένων καὶ διῃρημένων κατὰ τὰ διάφορα τμήματα τοῦ προγράμματος.

ΓΡΑΦΙΚΗ

Γ. Ἄβλιχος. Τρεῖς προσωπογραφίαι (ἐλαιογρ.)

Δεσποινὶς Εἰρ. Μ. Ἀντωνοπούλου. Κινεζικὴ εἰκὼν ἐπὶ κατόπτρου. Ἕνδεκα πινάκια ἐζωγραφημένα.

Δεσποινὶς Ἑλένη Εὐ. Βαλτατζῆ. Ἓξ εἰκόνες ἐλαιογραφικαὶ ἐπὶ ἀργυροῦ κηρωτοῦ: *Λαχανικὰ—Πτηνὰ ἐκ θήρας — Ροδοστέφανος—Πτηνὰ ἐκ θήρας —Ἀνθοδέσμη.* Ἓξ ὑάλινα ἀγγεῖα ἐζωγραφημένα. Ἓν κάτοπτρον ὁμοίως.

Α. Βαρούχας. *Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ θείου* (Ὑδατογραφία).

Κª Βιργινία Βελισαρίου. Ὁπλίτης τεθωρακισμένος—Ἀσπιδοφόρος (ελαιογρ.)

Βωλανάκης. Τέσσαρες θαλασσογραφίαι (ἐλαιογρ.)

Ὀλ. Γιαβόπουλος. *Ἐργαζομένη κόρη* (σκιαγρ.)

Γιαλλινᾶς. *Τουρκομνήματα—Τουρκικὸν περίπτερον— Βασιλικὴ ἔπαυλις ἐν Κερκύρᾳ — Κερκυραϊκὴ τοπογραφία—Ἡ Ἀκρόπολις δύοντος τοῦ ἡλίου—Δύο ῥόδα.* (Ὑδατογρ.)

Γιαννακόπουλος. Πέντε *τοπογραφίαι: — Πτηνὰ ἐκ θήρας — Ἰχθύες.* Δύο θαλασσογραφίαι. Πινάκια ἐζωγραφημένα.

Ν. Γύζης. *Τὸ παραμύθι τῆς μάμμης* (ἐλαιογραφία).

Ι. Δούκας. *Ὁ θάνατος τοῦ Ἀχιλλέως.* Τρεῖς προσωπογραφίαι. *Ὀπῶραι. Μητρικὴ χαρά. — Ὁ μικρὸς ζωγράφος.*

Γ. Ἰακωβίδης. Τρεῖς προσωπογραφίαι (ἐλαιογρ.) : *τῆς Κυρίας Ζηνοβίας Ψύχα, τοῦ κ. Σπ. Κριτσελῆ* καὶ *τοῦ κ. Ν. Πολίτου.*

Α. Καλούδης. Δύο ἐλαιογραφίαι: *Τὸ Σφακτόν— Κεφαλὴ νεκροῦ.* Δύο προσωπογραφίαι τῶν πρώτων δημάρχων Ἀθηνῶν: *Ἀνάργ. Πετράκη* καὶ *Α. Καλιφρονᾶ.*

Κωνστ. Καραθεοδωρῆ. *Ἡ Χωρικη* (Ὑδατογρ.)

Δεσποινὶς Ἐλοΐζα Κώστ. *Ὄνος Πεισματάρης* (ἐλαιογρ.)

Κυρία Χαρίκλεια Λαβάνωφ. Τοπογραφία ἐν Ἑλγολάνδῃ— Königsee ἐν Βαυαρίᾳ (ἐλαιογρ.)

Πολυχρ. Λεμπέσης. *Μετὰ ἀνάγνωσιν* — Προσωπογραφία Κ. (ἐλαιογρ.) Σαλαμινία χωρική—Γραῖα ὀρνιθοπώλις—Χωρικὸς ἕλλην. (ὑδατογρ.)

Ν. Λύτρας Δύο ἐλαιογραφίαι : *Ἡ λουομένη παιδίσκη — Ἐλευσινία χωρική.*

Κ. Μέρλεν. *Προσωπογραφία Σίδνεϋ Μ.* (ἐλαιογρ.) Δύο κεφαλαὶ γυναικῶν δι' ἄνθρακος.

Πανταζῆς (†). *Τὸ Ἕλος — Χειμερινὴ τοπογραφία — Θαλασσογραφία — Καρποὶ—Σαχτούρης — Νικόδημος* —Ἀκρογιαλιά.

Σ. Πλατσαΐος. *Προσωπογραφία Βράϊλα Ἀρμένη* (ἐλαιογραφία).

Ε. Προσαλάντης. Τρεῖς θαλασσογραφίαι (ἐλαιογρ.)

Π. Προσαλέντης. Τρεῖς θαλασσογραφίαι. (ἐλαιογρ.)

Δεσποινὶς Ἑλένη Α. Ραγκαβῆ. Τοπογραφία ἐν Ἐλβετίᾳ—Τοπογραφία—Θαλασσογραφία (ἐλαιογρ.)

ΠΛΑΣΤΙΚΗ

Ι. Βιδάλης. Προτομὴ Ἀθ. Ζάππα (γύψ.)

Ι. Βιτσάρης. Προτομὴ Μίνδλερ (γύψ.)

Γ. Βροῦτος. Τέσσαρα ἀνάγλυφα γύψινα : *Ἀμφιτρίτη — Ἀσκληπιὸς — Περσεφόνη — Ὑγίεια.* Δύο μικραὶ προτομαὶ τῶν Βασιλέων ἐκ μίγματος. Δύο γύψιναι προτομαὶ τοῦ Β. Μελᾶ καὶ τοῦ κ. Δ. Στρούμπου.

Ι. Καρακατσάνης. Δύο μαρμάριναι προτομαί : *Ἔρως. Σαπφώ.* Ἓν μαρμάρινον ἀγαλμάτιον : *Πηνελόπη.*

Ἀλέξ. Λάβδας : *Βάκχος,* προτομὴ μαρμαρίνη.

Α. Μαράτος. Προτομὴ τοῦ πατρός του (γυψ.)

Γ. Παπαγιάννης. *Ὁ Καῖσαρ νέος* — Κεφαλὴ παιδὸς (γυψ.)

Α. Σόχος: *Ὀδυσσεὺς ἀναγνωριζόμενος ὑπὸ τοῦ κυνός του.— Περσεὺς φέρων τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης* (γύψινα.)

Κª Βαρώνη Μαρία Τράουτεμβεργ. *Μία κόρη τῆς Νιόβης,* προτομή. *Ὁ Δαυὶδ μετὰ τὸν φόνον τοῦ Γολιάθ,* ἀγαλμάτιον.

Δ. Φιλιππότης. *Τὸ Νήπιον.* Προτομαί............

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Ι. Καμπανάκης. Σχέδιον Βιβλιοθήκης (πίνακες 4).

Θ. Λεμπρέτης. Ἔκτυπον σχέδιον (Plan-relief) τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν περιχώρων (ἐκ γύψου.)

Ι. Μούσης. Σχέδιον Ἐθν. Βιβλιοθήκης (πίνακες 5).

Γ. Σαρρηκώστας. Σχέδιον ναοῦ Βυζαντινοῦ ῥυθμοῦ (πίνακες 8).

Τρούμπ. Σχέδιον ἐξοχικοῦ οἴκου.

Δ. Φαλιέρος. Πανόραμα Ἀλεξανδρείας.

ΞΥΛΟΓΡΑΦΙΑ, ΛΙΘΟΓΡΑΦΙΑ, ΧΑΛΚΟΓΡΑΦΙΑ

Γαλανάκης. Ποικίλα λιθογραφήματα κλπ.

Γρούνδμαν. Ποικίλα λιθογραφήματα κλπ.

Γ. Α. Οἰκονόμου Κεφαλὴ γέροντος (ξυλογρ.)

Πάλλης Χαρακτικῆς δείγματα.

Κ. Πρινάρης. *Ἡ ἀσθενὴς* (ξυλογρ.) Ἐκτυπώματα ξυλογραφημάτων.

Π. Ῥολλός. Κεφαλὴ ἱππότου (ξυλογρ.)

Σκιαδόπουλος (†) Ἐκτυπώματα ξυλογραφημάτων.

Χριστοδούλου. Χαλκογραφήματα, ξυλογραφήματα κλπ.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἀπριλίου 19, Παρασκευή.

Ὁλόκληρος ἡ ἑβδομὰς παρῆλθεν ἐν τῇ προσδοκίᾳ τοῦ καταρτισμοῦ τῆς κυβερνήσεως, τὴν ὁποίαν ἀνέλαβε νὰ σχηματίσῃ ὁ ἐν ταῖς ἐκλογαῖς ὑπερψηφίσας ἀρχηγὸς τῆς τέως ἀντιπολιτεύσεως. Πρὸς τοῦτο ἅπαντες οἱ φίλοι αὐτοῦ βουλευταὶ συνεκλήθησαν τηλεγραφικῶς ἐνταῦθα, ἐγένετο δὲ καὶ ἐπίσημος αὐτῶν διάσκεψις περὶ τοῦ πρακτέου, ἐκτὸς τῶν ἐν στενοτέρῳ κύκλῳ συμβουλίων. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο διάφοροι φῆμαι διεσπείροντο καὶ κρίσεις ἐμορφοῦντο περὶ τῆς κυοφορουμένης Κυβερνήσεως, περὶ τοῦ μονομεροῦς ἢ μὴ σχηματισμοῦ αὐτῆς, περὶ τῶν προσώπων, ἅτινα ἔμελλεν ἢ ἔπρεπε νὰ ἀπαρτίσωσι ταύτην, πολλὰ δὲ ὀνόματα ὑποψηφίων ὑπουργῶν ἐκυκλοφόρησαν γενικώτερον μεταξὺ τοῦ πλήθους. Ἡ ἐπὶ τοσοῦτον παραταθεῖσα ὑπουργικὴ κρίσις ἔληξε τέλος, σχηματισθέντος τοῦ Ὑπουργείου ὡς ἑξῆς: Θ. Δεληγιάννης, ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ προσωρινῶς τῶν Ἐξωτερικῶν· Ν. Παπαμιχαλόπουλος, ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν, Ἀντ. Μαυρομιχάλης, ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν, Σπήλ. Ἀντωνόπουλος, ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, Ἀντ. Ζυγομαλᾶς, ἐπὶ τῆς Παιδείας καὶ Ρεδ. Ῥώμας, ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν.

* *

Τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐπανελήφθησαν αἱ συνεδριάσεις τοῦ ἐνταῦθα Κακουργιοδικείου δι' ἐκδίκασιν ἐγκλήματος, τὸ ὁποῖον πρώτην φορὰν ἤδη παρίσταται εἰς τὰ ἡμέτερα δικαστήρια. Ἐπρόκειτο περὶ ἀποπείρας ἀνατινάξεως ὁλοκλήρου οἰκίας διὰ δυναμίτιδος. Ἡ σκηνὴ εἰς ἓν χωρίον τῶν Μεγάρων. Μέχρι τοῦδε παρ' ἡμῖν ἡ δυναμῖτις, ἡτις τοσοῦτον μέγα καὶ φοβερὸν μέρος διαδραματίζει ἐν ἄλλαις χώραις, ἦτο γνωστὴ ὡς μέσον ἁλιείας, καὶ συγχρόνως ὡς μέσον καταστροφῆς χειρῶν καὶ ποδῶν καὶ παντοίων οἰκτρῶν ἀκρωτηριασμῶν ἕνεκα τῶν ἐπικινδύνων αὐτῆς ἐκρήξεων, ὡς μέσον, ἀπαγορευόμενον μὲν ὑπὸ τοῦ νόμου, ἀλλ' οὐχ ἧττον μετ' ἀπαραδειγματίστου ἀνοχῆς λειτουργοῦν ἐν ταῖς πλείσταις τῶν ἀκτῶν ἡμῶν. Καὶ ἠθωώθη μὲν ὁ κατηγορούμενος, ἕνεκα ἐλλείψεως ἐπαρκῶν ἀποδείξεων, ἀλλὰ τὸ ἔγκλημα παραμένει ὡς δεῖγμα τῶν ἐκπολιτιζομένων ἡμῶν ἠθῶν καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς παρεκτροπαῖς αὐτῶν. Δὲν δυνάμεθα δὲ νὰ μὴ συνδέσωμεν ἐνταῦθα πρὸς τὰ ἀνωτέρω τὴν περίεργον εἴδησιν, τὴν ὁποίαν χθὲς ἀνεγινώσκομεν περὶ σιγάρων τῆς Ἀβάνης, τὰ ὁποῖα ἀγορασθέντα ἐν Πόλει ὑπό τινος, ἀνεκαλύφθησαν ἐνταῦθα μὲ προφανῆ κίνδυνον τοῦ ἐν λόγῳ Κυρίου ὡς περιέχοντα ἐκρηκτικὰς ὕλας! Τοῦτο ἂν ἀληθεύῃ, εἶνε πρωτότυπος καὶ ἀνεξήγητος ἐφαρμογὴ τῆς καταστρεπτικῆς δυνάμεως τῆς δυναμίτιδος.

* *

Τὸ ἔαρ διαβάλλει. Αἱ ἀρωματώδεις πνοαὶ αἱ διαχυνόμεναι ἀπὸ τῶν διηνθισμένων δένδρων συγκαλύπτουσι τὰς συνήθως οὐχὶ εὐαρέστους ὀσμὰς ἀνὰ τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς περιπάτους τῆς πρωτευούσης. Ἐν τῇ ὁδῷ Σταδίου, ἔνθα τὸ κέντρον καὶ ἡ ἀκμὴ τῆς ἀθηναϊκῆς κινήσεως, τὰ νεοφυτευμένα δενδρύλλια βλαστάνουσι τὰς πρώσας καινουργεῖς αὐτῶν πρασινότητας. Ἀναφαίνονται τὰ παγωτά, ἀντηχοῦσι τὰ ὄργανα τῶν ὑπαιθρίων καὶ πλανήτων μουσουργῶν, καὶ ἀκούονται αἱ πρῶται εἰδήσεις περὶ τῶν θεατρικῶν θεαμάτων τοῦ θέρους. Ταῦτα περιορίζονται μέχρι τοῦδε εἰς τὸν ἀναμενόμενον κατὰ τὸν προσεχῆ μῆνα ἰταλικὸν μελοδραματικὸν θίασον ὡς καὶ εἰς τὸν ἑλληνικὸν θίασον τοῦ κ. Ταβουλάρη. Ἀμφότεροι θέλουσι διδάσκει ἐναλλὰξ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ καφενείου τῶν Ὀλυμπίων, αὐτοὶ δὲ οὗτοι καὶ ἐν Πειραιεῖ, ἔνθα νέον ἀνεγείρεται θερινὸν θέατρον.

* *
*

Ἐντὸς τοῦ μηνὸς θέλομεν παραστῆ εἰς ἐπίσημον τελετὴν τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ λόρδου Γκίλφορδ, τοῦ μεγάλου φιλέλληνος καὶ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων προστάτου. Ὁ ἀνδριὰς θέλει καταλάβει ἐν τῇ πρὸ τῶν προπυλαίων τοῦ Πανεπιστημίου δενδροφύτῳ πλατείᾳ τὸ ἀπέναντι τοῦ ὁμοιώματος τοῦ Κοραῆ λίθινον βάθρον, τέταρτος οὗτος κοσμῶν τὸν χῶρον ἐκεῖνον μετὰ τοὺς ἀνδριάντας τοῦ Φερραίου, τοῦ Γρηγορίου καὶ τοῦ Κοραῆ. Εἶνε δὲ ἔργον τοῦ γλύπτου κ. Ἀπέργη, βραβευθὲν ἐν προπλάσματι κατὰ τὸν ἐπὶ τούτῳ τελεσθέντα διαγωνισμόν.

* *
*

Ἡ ἀπὸ Κορίνθου μέχρις Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, καὶ τἀνάπαλιν, διὰ τοῦ σιδηροδρόμου συγκοινωνία ἤρξατο καὶ χωρεῖ ὑπὸ ζωηροτάτους οἰωνούς. Ἡ διὰ τῶν ἀτμοπλοίων συγκοινωνία ἐπαισθητῶς ἀραιοῦται, διότι οἱ πλεῖστοι τῶν ἐπιβατῶν προτιμῶσιν ἤδη τῶν γνωστῶν θαλασσίων ἀκτῶν, ἃς τοσάκις διέτρεξαν, ἢ τῶν ἐνοχλήσεων τῆς ναυτίας, τὴν ἀνενόχλητον παρέλασιν διὰ τῶν καινοφανῶν, καὶ χθὲς ἔτι παρθένων, καὶ γραφικωτάτων χωρίων τῆς ἑλληνικῆς φύσεως. Συγχρόνως δὲ καὶ ἡ Γενικὴ διεύθυνσις τῶν ταχυδρομείων ἐπισήμως ἐδήλωσε τὴν διὰ τῆς σιδηροδρομικῆς ὁδοῦ μεταλλαγὴν τοῦ δρομολογίου της ὡς πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἀλληλογραφίαν, ἥτις οὕτω θὰ παραδίδεται εἰς τὸ ταχυδρομεῖον μέχρι τῆς 7ης Μ.Μ.

* *
*

Ἡ τάσις πρὸς μετανάστευσιν ἐκ Θεσσαλίας τῶν τουρκικῶν οἰκογενειῶν, ἥτις τοσοῦτον γενικὴ ἐξεδηλώθη ἅμα τῇ προσαρτήσει τῶν νέων ἐπαρχιῶν, φαίνεται κατευνασθεῖσα ἀπό τινος· τοὐναντίον δὲ ἀγγέλλεται ἤδη ὅτι πλεῖσται ὀθωμανικαὶ οἰκογένειαι ἐκ τῶν μεταναστευσασῶν ἐπιστρέφουσιν εἰς Θεσσαλίαν, καὶ ὅτι παρέχεται εἰς αὐτὰς πᾶσα εὐκολία πρὸς ἐκ νέου ἀποκατάστασιν ἀπὸ μέρους τῶν Ἑλληνικῶν ἀρχῶν.

* *
*

Τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια, ἅτινα εἶχον ἀρχίσει τακτικώτερον διεξαγόμενα, καὶ προέβαινον εὐδοκιμώτερον κάπως, κατὰ τὴν κρίσιν τῶν εἰδημόνων, ἀργοῦσιν ἤδη, ἴσως καὶ ἕνεκα τῆς ἐπελθούσης καὶ παραταθείσης κυβερνητικῆς κρίσεως. Ἐν τούτοις ὁ στρατηγὸς Βοσσὲρ, ἐπεκτείνων τὸν κύκλον τῆς ἐποπτείας αὐτοῦ, ἐξέδραμε τὴν παρελθοῦσαν Τρίτην διὰ Θηβῶν εἰς Χαλκίδα πρὸς ἐπιθεώρησιν τοῦ αὐτόσε στρατοῦ, συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν ὑπασπιστῶν αὐτοῦ, καὶ τινων ὑπαξιωματικῶν καὶ ὁπλιτῶν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ν. Γ. Ι. Θὰ ἀρχίσῃ λίαν προσεχῶς. Εἶνε δὲ τὸ δημοσιευθησόμενον ἓν τῶν ἀρίστων ἔργων τῆς Σάνδης «Ὁ μαρκήσιος Βιλμέρ», μεταφρασθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Α. Β.—κ. Ε** Ἂν εἶνε δυνατὸν ἐκ τῶν βιβλίων! Ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβῖκος ΙϚ' προσέφευγεν εἰς ὑποβολέα, τὸν μαρκήσιον Pezay, εἰς ὃν εἶχεν ἀπονείμει ἐτησίαν σύνταξιν 6,000 λιβρῶν, ἵνα τῷ ὑποβάλῃ κατὰ τὰς παρουσιαζομένας περιστάσεις τὰς καταλλήλους εὐφυολογίας. Καὶ ἀναφέρουσι τὸ ἑξῆς ἐπὶ τούτου παράδειγμα: Μίαν ἡμέραν ἱπποδρομιῶν ὁ ὑποβολεὺς μαρκήσιος λέγει πρὸς τὸν βασιλέα· « — Μεγαλειότατε, μετ' ὀλίγον θὰ μεταβῆτε εἰς τὰς ἱπποδρομίας· ἐκεῖ θὰ ὑπάρχῃ εἰς γραμματεύς, ὁ ὁποῖος θὰ γράφῃ τὰ στοιχήματα τοῦ κ. κόμητος Ἀρτουὰ καὶ τοῦ δουκὸς τῆς Αὐρηλίας. Ἅμα τὸν ἴδῆτε, ἀνακράξατε· «Πρὸς τί ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐδῶ; Τίς ἡ ἀνάγκη νὰ γράφωνται τὰ στοιχήματα μεταξὺ εὐπατριδῶν; Ὁ λόγος των μόνος ἀρκεῖ.» Τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο· τὸ δὲ παριστάμενον πλῆθος ἀνεφώνησεν: «Ὁποία εὐθυκρισία! Τί μεγάλον λόγον εἶπεν ὁ βασιλεύς!» Κατὰ δὲ τὸν Σαμφὼρ εἰς τὸν προκάτοχον τούτου ΙΕ' Λουδοβῖκον, μέλλοντα νὰ παραστῇ εἰς συνέλευσίν τινα, ὑπηγόρευσαν ὡς καὶ τὸν σχηματισμὸν ἀκόμη τοῦ προσώπου, τὸν ὁποῖον ἔπρεπε νὰ λαμβάνῃ διαρκούσης τῆς Συνελεύσεως: «Ἐδῶ ὁ βασιλεὺς θὰ λάβῃ ὕφος αὐστηρόν. . , εἰς τὸ μέρος τοῦτο τὸ μέτωπον τοῦ βασιλέως θὰ αἰθριάσῃ. . . . ἐδῶ ὁ βασιλεὺς θὰ κάμῃ τὴν δεῖνα χειρονομίαν, κ τ.λ.» — κ. Ν. Κ. Βουκουρέστιον. Ἐνεγράφη ὁ κ. Ν. Σ., ἐξετελέσθησαν δὲ καὶ ὅλαι αἱ λοιπαὶ παραγγελίαι σας. Ἀπαντῶμεν καὶ ταχυδρομικῶς. — κ. Γ. Κ. Λ. Ρουτσούκιον. Ἐλήφθη σημείωσις. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ. Π. Φ. Σαρανταεκκλησίαις. Ἀντίτυπον «Παρέργων» τοῦ κ. Ἐμ. Ρ. ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς. — κκ. Μ. Δ. Σύρον, καὶ Π. Α. Ν. Πειραιᾶ. Ἐλήφθησαν. — *Φίλῳ Μ'*. Καὶ σήμερον καὶ πάντοτε. Ἀρχαῖος φιλόσοφος εἶπεν· «Ἰσχυρὸν ὄχλος ἐστίν, οὐκ ἔχει δὲ νοῦν».— κ. Π. Δ. Ἀστραχάν. Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους. Πλείστας εὐχαριστίας διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Τὰς ἀποδείξεις ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς. — κ. Χ. Ρ. Πάτρας. Οἱ τόμοι καὶ τὰ φύλλα ἀπεστάλησαν· κατὰ τὰ λοιπὰ συνεμορφώθημεν τῇ ἐπιστολῇ σας. Ἀπηντήσαμεν καὶ ἰδιαιτέρως, περιμένομεν δ' ἀπάντησίν σας. — κ. Ἀδελφ. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Σειρὰ φύλλων ἀπεστάλη. Τὸ ἀντίτιμον παρακαλεῖσθε νὰ πληρώσητε τῷ κ. Ν. Ι. Π. πρὸς ὃν ἀπεστάλη ἀπόδειξις. — κ. Κ. Μ. Σπάρτην. Ἐγένετο συνῳδὰ τῇ παραγγελίᾳ σας. — κ Θ. Π. Α. Πάτρας. Οἱ σημειούμενοι ἀριθμοὶ εἶνε τοῦ φύλλου ἢ τοῦ δελτίου; Παρακαλοῦμεν νὰ ὁρισθῇ εὐκρινῶς τοῦτο, συναποσταλῇ δ' ἅμα καὶ τὸ ἀντίτιμον. — *Ἀδαεῖ*. Ὀφείλει νὰ πληρώσῃ ὁ συνοδεύων τὴν κυρίαν. Μόνον προβεβηκυῖα κυρία δύναται νὰ πληρώσῃ διὰ τὸν συνοδεύοντα αὐτήν, ἐὰν οὗτος τύχῃ νὰ εἶνε μειράκιον ὅλως. — κ. Ε. Γ. Κωνσταντινούπολιν. Πληρέστατος εἶνε ὁ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν ἐκδοθεὶς ἐπ' ἐσχάτων χάρτης. Τιμᾶται δραχ. 13,50. —κ. Κ. Ι. Αὐτὴ εἶνε ἡ συνήθεια, μάλιστα· ἀλλ' ἡ συνήθεια δὲν εἶνε πάντοτε ὁ λογικώτερος κανών, τὸν ὁποῖον πρέπει ν' ἀκολουθῇ τις. — κ. Σ. Δ. Σμύρνην. Παρακαλεῖσθε νὰ παραδώσητε αὐτὰς τῷ Φ. Σ. πρὸς ὃν ἀπεστάλησαν αἱ οἰκεῖαι ἀποδείξεις. — κ. Κ. Ν. Δ. Κωνσταντινούπολιν. Βοτανικὴν θέλει ἐκδώσει προσεχῶς ὁ κ. Θ. Ἀφεντούλης. Συγχρόνως δὲ θὰ ἐκδώσῃ τοιαύτην καὶ ὁ κ. Σπυρ. Μηλιαράκης.—κ. Σ. Μπ. Λεόβαν. α') Ἡ Mimoza δὲν εἶνε ἄνθος, ἀλλὰ θάμνος μικρός, συγγενὴς τῶν ἀκακιῶν, διακρινόμενος διὰ τὴν εὐαισθησίαν τῶν φύλλων του, ἅτινα σύνθετα καὶ πτεροειδῆ ὄντα συμπτύσσονται διὰ τῆς προσαφῆς, ὅλος δὲ ὁ μίσχος μετὰ τοῦ φύλλου καταπίπτει πρὸς τὰ κάτω. Ἡ ὑπεροχὴ συνίσταται εἰς τὴν εὐαισθησίαν τοῦ φυτοῦ, ἡ ὁποία εἶνε φαινόμενον ζωϊκὸν μᾶλλον ἢ φυσικόν. β') Δὲν δύναται.—κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Τὰ 2 ἀντίτυπα τῶν «Παρέργων» λαμβάνετε ταχυδρομικῶς.— κκ. Ι. Γ. Μεγαλόπολιν, Η. Κ. Πρίγκιπον, καὶ Χ. Β. Ἰωάννινα. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Γ. Ζ. Κέρκυραν. Ἐλήφθησαν. Ἡ παραγγελία σας ἐκτελεῖται. — κ. Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Τὰ βιβλία πάντα ἀπεστάλησαν. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ἰδιαιτέρως.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Ὁ ἴδιος μ' ὁ πατέρας ποῦ μὲ πλάθει
Κλεῖ μέσα εἰς τῶν σπλάγχνων μου τὰ βάθη
Τὴ δύναμι ποῦ θὰ μὲ καταστρέψῃ·
Γιατί — καὶ ποιὸς 'μπορεῖ νὰ τὸ πιστέψῃ; —
Αὐτοὶ ποῦ καρτεροῦν τὴ δούλεψί μου,
Τὴν καρτεροῦν ἀπ' τὴ καταστροφή μου.
Κι' ἀκόμα ἔχω τέτοιο ῥιζικό:
Γιὰ νὰ τοὺς κάμω 'γὼ τὴν καλοσύνη
Ὁποῦ γυρεύουν ἀπὸ 'μένα ἐκεῖνοι,
Πρέπει νὰ κάμω πρῶτα τὸ κακό.

2

Οἱ κάμποι μου ξεροὶ καὶ γυμνωμένοι,
Δίχως σταλιὰ νερὸ ἡ θάλασσαίς μου,
Καὶ δίχως σπίτια ἡ χώραις ἡ τραναίς μου.
Δὲν εἶμαι τίποτε σχεδόν, καὶ εἶμ' ἡ οἰκουμένη.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Τὸ σφαιριστήριον

2

Ὁ λόγος.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

19 Ἀπριλίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	331.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	329.50
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	392.50
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	397.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	250.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	247.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	197.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	241.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	89.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	360.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4030.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	160.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	90.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	61.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	401.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως	26.75
» 3μηνον	26.50
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	101½
» Τραπεζικὸν 3μην.	103

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	20.80
Λίρα ὀθωμανικὴ	23.90

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 1036.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 435. — 28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1885. — Λεπτά 10

· ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ
ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.
ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 487

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φύλλου ἀρχόμεθα τῆς ἐν μεταφράσει δημοσιεύσεως νέου μυθιστορήματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ μαρκήσιος Βιλλεμέρ», ἐκ τῶν ἀρίστων ἔργων τῆς ἐξόχου ἐν τοῖς Γάλλοις μυθιστοριογράφοις Γεωργίας Σάνδ.

— Ἡ βαυαρικὴ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν εἶχεν ὁρίσῃ τῷ 1881 τὸ ἑπόμενον θέμα τοῦ ζωγραφείου διαγωνίσματος: «Κριτικὴ ἐπεξεργασία τῶν Ἑλλήνων τακτικῶν, πλὴν τοῦ ἐπ' ἐσχάτων πολλαχῶς μελετηθέντος «Τακτικοῦ ὑπομνήματος» τοῦ Αἰνείου, μετ' ἐξετάσεως τῆς σχέσεως τῶν συγγραφέων τούτων καὶ τῶν ἔργων αὐτῶν πρὸς ἄλληλα». Ὡς ἐγένετο γνωστὸν ἐκ δηλώσεως τῆς ἀκαδημίας δημοσιευθείσης πρό τινων ἡμερῶν ἐν ταῖς γερμανικαῖς ἐφημερίσι, τοῦ ἐκ 2500 δρ. χρηματικοῦ βραβείου ἠξιώθη ὁ Κάρολος Κορράδος Μύλλερ, γραμματεὺς τῆς Πανεπιστημιακῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βυρτσβούργου.

— Ἡ τῇ φροντίδι τοῦ καλλιτεχνικοῦ τμήματος τοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ καταρτισθεῖσα Καλλιτεχνικὴ Ἔκθεσις ἤρξατο ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς. Τὴν πρωΐαν ἐνεκαινίσθη ἡ ἔναρξις αὐτῆς τῇ παρουσίᾳ τῶν προσκεκλημένων ἐκ τῶν ἐν τέλει, τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου, καὶ ἑτέρων ἐκλεκτῶν. ἀπὸ τῆς δείλης δὲ τῆς Κυριακῆς ἡ εἴσοδος ταύτης ἀφέθη δωρεὰν εἰς τὸ κοινόν, καθ' ἑκάστην δὶς τῆς ἡμέρας. Πυκνοὶ συρρέουσι καθ' ἑκάστην οἱ ἐπισκέπται εἰς τὴν Ἔκθεσιν μετ' ἀμειώτου ἐνδιαφέροντος περιεργαζόμενοι τὰ ἐν αὐτῇ συγκομισθέντα ἔργα καλλιτεχνῶν καὶ φιλοτέχνων, τῶν ὁποίων τινὰ δεόντως ἤδη ἐξετιμήθησαν, τινὰ δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἠγοράσθησαν. Διὰ τοὺς πολλοὺς παρ' ἡμῖν τὸ θέαμα εἶνε πρωτοφανές, διότι καὶ τὸ πρῶτον ἤδη συνηχήθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὰ ἀραιά, ἀλλ' οὐχὶ ἀνάξια προσοχῆς προϊόντα τῆς παρ' ἡμῖν καλλιτεχνικῆς προκοπῆς εἰς παντὶ προτιτὴν Ἔκθεσιν, εὐοίωνον ἀρχὴν μεμακρυσμένης ἔτι, ἀλλὰ πολλῷ πλουσιωτέρας συγκομιδῆς.

— Ὁ συγγραφεὺς τῆς *Θεοδώρας* καὶ ἄλλων γνωστοτάτων δραματικῶν ἔργων Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς Σαρδοῦ κολακευτικωτάτην ἀπηύθυνεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἡμέτερον ἐν Βουλγαρίᾳ πολιτικὸν πράκτορα κ. Κλ. Ραγκαβῆν, ἐπὶ τῇ εἰς αὐτὸν ἀποστολῇ τοῦ ὁμωνύμου δραματικοῦ ἔργου τοῦ κ. Ραγκαβῆ. Ὁ κ. Σαρδοῦ ἐκφράζει πρὸς τὸν συγγραφέα τῆς ἑλληνικῆς *Θεοδώρας* τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν εὐχαρίστησιν, μεθ' ἧς ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, μολονότι τοῦτο ἀπῄτει κόπους πολλοὺς καὶ ἐπιπόνους εἰς λεξικὰ ἀναζητήσεις, ἅτε τοῦ Γάλλου ἀκαδημαϊκοῦ μὴ γινώσκοντος καλῶς τὴν ἑλληνικήν, αἰτεῖται δὲ παρ' αὐτοῦ, ὡς βιογράφου τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατείρας, συγγνώμην, διότι, δικαίωμα τι δραματουργοῦ, δὲν ἠκολούθησε πολλαχοῦ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ δράματος τὴν αὐστηρὰν ἱστορικὴν ἀλήθειαν.

— Ἡ εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν εἴσοδος τοῦ Λεσσέψ, διαδεχομένου τὸν πέρυσιν ἀποθανόντα Henri Martin, ἐγένετο μετὰ πάσης ἐπισημότητος. Ἀνάδοχοι τοῦ Λεσσέψ, παρουσιάσαντες αὐτὸν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ἦσαν ὁ Βίκτωρ Οὐγγὼ καὶ ὁ Pailleron. Ὁ λόγος, τὸν ὁποῖον ἀνέγνω ὁ Λεσσέψ, ἦτο λίαν σύντομος, ἄνευ φιλολογικῶν ἀξιώσεων, ἀλλ' ἐκρίθη ὡς λίαν ἐκφραστικὸς καὶ ἄξιος τοῦ ἀνδρός, ὅστις δὲν ἐξελέγη ἀκαδημαϊκὸς δυνάμει φιλολογικῶν τίτλων. Εἰς τοῦτον ἀπήντησεν ὁ Ρενὰν δι' ἐκτεταμένου λόγου, ἐν ᾧ ἐξεικονίζεται ὁ Λεσσὲψ μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως καὶ τῆς θελκτικότητος τοῦ ὕφους τοῦ Γάλλου συγγραφέως.

— Ἡ Ἀκαδημία τῶν ἠθικῶν ἐπιστημῶν συνέστησεν ἐξαμελῆ ἐπιτροπήν, ἐπιφορτισμένην νὰ ἀναλάβῃ καὶ ἐξακολουθήσῃ τὴν δημοσίευσιν τῶν «Διαταγμάτων τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας», ὅπερ ἀναλαβοῦσα εἶχε διακόψει ἡ Ἀκαδημία τῶν ἐπιγραφῶν. Τὰ δημοσιευόμενα Διατάγματα ἀνευρίσκονται δι' ἐπιμελῶν ἀναδιφήσεων ἐν τοῖς ἀρχείοις καὶ ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ κράτους. Τὸ ὅλον ἔργον θέλει περιλάβει περὶ τὰ 5,500 Διατάγματα, ἅτινα θέλουσι πληρώσει 1,100 σελίδας εἰς 4ον.

— Ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Λεσσέψ, τῇ ἐπιούσῃ τῆς εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ὑποδοχῆς αὐτοῦ, ἐγένετο ἡ πρώτη γενικὴ συνέλευσις κατὰ τὸ 1885 τῆς Γεωγραφικῆς ἑταιρίας. Ἡ συνεδρίασις ἤρξατο διὰ λόγου τοῦ Λεσσέψ, θερμῶς χειροκροτηθέντος, περὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς δράσεως ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ. «Παριστάμεθα, εἶπε μεταξὺ ἄλλων, εἰς τὴν κατάκτησιν τῶν δύο τούτων ἠπείρων ὑπὸ τῆς λευκῆς φυλῆς. Ἐν τῇ κατακτήσει ταύτῃ οἱ ἐξερευνηταὶ εἶνε οἱ προφύλακες τοῦ πολιτισμοῦ· ἄξιοι λοιπὸν τῆς συνδρομῆς καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν κυβερνήσεων.» Ἀκολούθως ἔλαβον τὸν λόγον οἱ εἰσηγηταὶ ἐπὶ τῶν ὁρισθέντων βραβείων, συγκειμένων ἐκ χρυσῶν μεταλλίων, ἅτινα ἀπενεμήθησαν εἰς διαφόρους ἐξερευνητὰς καὶ συγγραφεῖς γεωγραφικῶν βιβλίων.

— Ἐν ὑπομνήματι περὶ τῆς «Ἐπιρροῆς τοῦ πολιτισμοῦ ἐπὶ τῆς ὁράσεως», ἀναγνωσθέντι ἐν μιᾷ τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Λονδίνῳ Ἑταιρίας τῶν Τεχνῶν, ὁ κ. Bradenell Carter παρέχει λίαν ἐνδιαφερούσας πληροφορίας ἐπὶ τῶν ὁσημέραι πληθυνομένων ἐλαττωμάτων τῆς ὁράσεως. Ἐν αὐτῷ σημειοῖ ὅτι μέγα μέρος τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ συνίσταται ὑπὸ διοπτροφόρων καὶ ὅτι σαφῶς ἀπεδείχθη ὅτι ἡ ἀνάγκη αὕτη τοῦ φέρειν διόπτρας χρονολογεῖται ἀπὸ προσφάτου σχετικῶς ἐποχῆς. Ἐξ ἐρεύνης ἐνεργηθείσης κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν μιᾷ σχολῇ τοῦ Λονδίνου ἐγνώσθη ὅτι πλέον τοῦ τετάρτου τῶν παίδων ἔπασχον ὑπὸ μυωπίας. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἐν λόγῳ ὑπομνήματος φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἐξετάζωνται οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν παιδίων ἅμα τῇ εἰσόδῳ αὐτῶν ἐν τῇ σχολῇ, καὶ τὰ βιβλία τὰ ὡρισμένα διὰ τὰ παιδία νὰ ἐκτυπῶνται πάντοτε διὰ μεγάλων χαρακτήρων. Ἐν γένει τὸ ὑπόμνημα τοῦτο περιέχει ἐξαιρέτους συμβουλὰς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἀδυναμιῶν τῆς ὁράσεως.

— Ἐν Παρισίοις διωργανώθη ἔκθεσις ἔργων τοῦ μεγάλου τῆς Γερμανίας ζωγράφου Ἀδόλφου Μένζελ. Ὁ Μένζελ εἶνε καὶ ἐν Γαλλίᾳ διάσημος ἀπὸ τῶν ἐκθέσεων τοῦ 1855 καὶ 1867, ἐν αἷς ἐξέθηκε δύο εἰκόνας αὐτοῦ. Αἱ παρισιναὶ ἐφημερίδες, πολλαχῶς ἐνδιατρίβουσαι περὶ αὐτόν, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκθέσεως ταύτης δὲν ἐλησμόνησαν τὴν πρὸ δεκαετίας ἀπάντησιν αὐτοῦ πρὸς παρισινὸν ἐκδότην, ὅστις λίαν ἀβρῶς εἶχε γράψει πρὸς αὐτὸν παρακαλῶν νὰ τῷ στείλῃ προσωπογραφίαν τινὰ τοῦ Βίσμαρκ, ὅπως τὴν προτάξῃ τῆς εἰς βιβλίον δημοσιεύσεως τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἀρχικαγγελαρίου. Ὁ Γερμανὸς καλλιτέχνης ἀπήντησεν εἰς τὴν παράκλησιν ξηρότατα: «Δὲν θέλω νὰ ἐργασθῶ διὰ Γάλλους!»

— Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου ἐπλουτίσθη δι' ἀραβικοῦ ἔργου ἀγνώστου μέχρι τοῦδε, καὶ φέροντος τίτλον «Κιτάμπ-αλ-Μοχαμπίρ.» Ἐν αὐτῷ περιέχονται ἱστορικαὶ σημειώσεις καὶ παραδόσεις ἀναγόμεναι εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἄραβας καὶ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Μωάμεθ καὶ τῶν ἀμέσων αὐτοῦ διαδόχων. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἔργου, ὀνόματι *Ἀμποῦ-Σαῒδ ἀλ-Χασὰν αλ-Σουκαρί*, ἀκμάσας κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα ἀπὸ τῆς Ἑγίρας, εἶνε λίαν γνωστὸς ὡς εἷς τῶν πρώτων σχολιαστῶν τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τὸ ἐν λόγῳ ἔργον εἶχε διαφύγει μέχρι τοῦδε τὴν προσοχὴν τῶν σοφῶν.

— Ἄγγλος λόγιος, ὁ A. W. Budge, πρόκειται νὰ δημοσιεύσῃ μετ' ἀγγλικῆς μεταφράσεως τὸ συριακὸν κείμενον τῆς

«Βίβλου τῆς Μελίσσης», γραφέντος ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος, μητροπολίτου τοῦ Βοσρὰ (Bosrah) κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος. Τὸ *Βιβλίον τῆς Μελίσσης* εἶνε πλῆρες περιέργων καὶ πρωτοτύπων παραδόσεων ἀφορωσῶν εἰς τὰ πρωτεύοντα πρόσωπα τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης, περατοῦται δὲ ὑπὸ κεφαλαίου περὶ τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Ἡ ἐργασία τῶν ἐν Ἀκραιφνίῳ ἀνασκαφῶν, καθὰ τηλεγραφεῖ ὁ ἐπιτηρητὴς κ. Ἐπ. Κορομάντσος, ὑπῆρξε γόνιμος· εὑρέθη μαρμάρινον ἀρχαϊκὸν ἄγαλμα ἀρτιμελές, πλὴν τῶν ἀπὸ τῶν γονάτων κάτω, παριστῶν *Ἀπόλλωνα* εἰς φυσικὸν μέγεθος, πολλὰ δ' ἐνεπίγραφα συντρίμματα πηλίνων ἀγγείων καὶ τέσσαρες ἐν λίθοις ἐπιγραφαί, ὧν μία ἀναφέρει ἀγῶνα πενταετηρικὸν *πτῶϊα* καλούμενον.

— Ἐπερατώθη ἤδη τὸ ἐν Δραγατσανίῳ μνημεῖον τῶν αὐτόθι πεσόντων ἱερολοχιτῶν, συντελεσθὲν ἐξ ὁλοκλήρου τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ, ἀλλὰ συνδρομῇ καὶ τῶν ἐν ἄλλαις πόλεσι τῆς Ρουμανίας ἐγκατεστημένων Ἑλλήνων. Λίαν προσεχῶς τελοῦνται ἐπισήμως καὶ τὰ ἐγκαίνια.

— Ὁ καθηγητὴς κ. Αὔγουστος Βόλτς δημοσιεύει ἐν τῷ γερμανικῷ περιοδικῷ τοῦ Βερολίνου «Magazin für die Litteratur des In-und Auslandes» μακρὰν καὶ λίαν ἐπαινετικὴν ἀνάλυσιν τῆς πραγματείας τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου «Ὁ Ἥλιος κατὰ τοὺς δημώδεις μύθους».

— Ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Λ. Δ. Χρήστοβιτς ἤρξατο ἐκδιδόμενον περιοδικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ πρόοδος τῆς παιδιατρικῆς μετὰ θεραπευτικῆς τῶν ἐνηλίκων.»

— Ἀπεστάλη ἡμῖν ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ ἐκδοθὲν ποίημα ὑπὸ τὸν τίτλον «Μακεδόνος παράπονα, ἀπελπισία καὶ ἀπόφασις».

— Ὁ κ. Ἠλίας Ὠρολ. Δασσαρήτης ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν συγγράμματος αὐτοῦ ἐξ 7-8 τυπογραφικῶν φύλλων ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Μακεδονία καὶ Ἀλβανία ἐν τῷ Ἑλληνισμῷ».

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἱστορία τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τῆς κτίσεως μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ἀράβων καταχτήσεως αὐτῆς, μετὰ τοπογραφικοῦ χάρτου ὑπὸ Μαργαρίτου Γ. Δήμιτσα, καθηγητοῦ. Ἐν Ἀθήναις 1885. 8ον, σελ. κα'—783. Δραχ. 20.

Περιοδεία τῆς Αἰγύπτου, συνταχθεῖσα ὑπὸ Μαργαρίτου Γ. Δήμιτσα, καθηγητοῦ. Βραβευθεῖσα τῷ 1881 ὑπὸ τοῦ ἐν Βενετίᾳ διεθνοῦς γεωγραφικοῦ συνεδρίου. Ἡ προσήρτηται πραγματεία γεωγραφική. Ἐν Ἀθήναις 1885. 8ον, σελ. ζ' καὶ 384. Δραχ. 6.

Ἱστορία τῆς θεωρίας τῆς γνώσεως ὑπὸ Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου. Τεῦχος Α'. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Π. Δ. Σακελλαρίου, ὁδὸς Ἀθηνᾶς, 56. 16ον, σελ. 159.

Τὰ τέκνα τοῦ ἀχθοφόρου. Σμυρναϊκὸν μυθιστόρημα ὑπὸ Γ. Κ. Ὑπερίδου. Τόμοι 4.—Ἐν Σμύρνῃ, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἀμαλθείας». 1884· 16ον, σελ. ἐν ὅλῳ 1150.

Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος τὸ τριακοσιάδραχμον ἔπαθλον. Διήγημα πρωτότυπον ὑπὸ Γρ. Δ. Ξενοπούλου. Ἐν Ἀθήναις. Διονύσιος Σ. Χιώτης, ἐκδότης. Ὁδὸς Πατησίων, 3· 16ον, σελ. 88.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἀπριλίου 26, Παρασκευή.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς 23 Ἀπριλίου δὲν ἑώρταζε μόνον ἡ Ἐκκλησία τὴν μνήμην τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, τοῦ δημοτικωτέρου τῶν ἁγίων παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ, ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις τὴν ἐπίσημον φυγάδευσιν τοῦ χειμῶνος, καὶ τὸ ἡμέτερον ἔθνος τὸ μαρτύριον ἑτέρου μεγαλομάρτυρος, τοῦ Διάκου, καὶ τὴν μνήμην τοῦ κατὰ τὴν προτεραίαν τῆς ἡμέρας ταύτης θανάτου τοῦ Καραϊσκάκη. Πρὸς τούτοις πανηγυρίζομεν καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἡμετέρου βασιλέως, μεθ' ἧς συνδέεται καὶ ἡ τοῦ ὀνόματος τοῦ ὁμωνύμου βασιλόπαιδος, ὅστις ἀνδρούμενος καὶ ἐκπαιδευόμενος ἐν ξένῃ γῇ ἀγγέλλεται προκόπτων ἐν ταῖς σπουδαῖς αὐτοῦ· ἐσχάτως ἀριστεύσας κατὰ τὰς ἐξετάσεις εἰσῆλθεν ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὴν ναυτικὴν σχολὴν τῆς Δανίας. Ἐφέτος, ἀπούσης τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας εἰς Κέρκυραν, ἡ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ βασιλέως τελετὴ ἐκίνει τὴν κοινὴν περιέργειαν μόνον καθ' ὅσον τὸ πρῶτον ἐν αὐτῇ οἱ νέοι ὑπουργοὶ ἔμελλον νὰ ἐπιδειχθῶσι δημοσίᾳ ἐν πλήρει ἐπισημότητι.

* *

Ἡ νέα Κυβέρνησις, τῆς ὁποίας, ὡς γνωστόν, δύο μέλη, οἱ κκ. Ῥοβέρτος Ῥώμας ἐπὶ τῶν ναυτικῶν καὶ Α. Ζυγομαλᾶς ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως, τὸ πρῶτον ἤδη ἀνέρχονται εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπουργοῦ, ὡς ὁ κ. Δεληγιάννης τὸ πρῶτον ἤδη ἐκλήθη εἰς πρωθυπουργίαν, ἀνέλαβεν ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος τὰ ἑαυτῆς καθήκοντα. Ὁ καταρτισμὸς αὐτῆς ἐκ προσώπων ἀνηκόντων εἰς μόνην τὴν μερίδα τοῦ νέου πρωθυπουργοῦ ἐγένετο ἀφορμὴ ποικίλων σχολίων, ἅτινα ἐν πλάτει κατεγράφησαν, ἡρμηνεύθησαν, καὶ ἀνετάμησαν ὑπὸ τῶν πολιτικῶν ἐφημερίδων. Τὸ ἔργον αὐτῆς ἡ νέα Κυβέρνησις συνοψίζει κατὰ τὴν πρὸ πολλοῦ ἐπίσημον ἐπαγγελίαν της, εἰς οἰκονομίαν 10—15 ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Ἡ μέχρι τοῦδε δ' ἐπενεχθεῖσα ὑπ' αὐτῆς ἐλάττωσις τῶν δαπανῶν ἀνῆλθε κατὰ πρόχειρους ὑπολογισμοὺς εἰς 420,000 δραχμῶν.

* *

Λεπτομερέστερον δὲ τὰ πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ληφθέντα μέτρα εἶνε ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲν ἡ ἀνάκλησις τῶν πρέσβεων, ἡ κατάργησις ἐπαρχείων καὶ ἡ ἀπόλυσις ἐπάρχων. Ὡς μέλλουσαι δὲ ἀποφάσεις θρυλλοῦνται ἑτέρων τινῶν θέσεων καταργήσεις ἢ συγχωνεύσεις, καὶ διαλύσεις στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν σχολῶν. Πρὸς τούτοις λόγος γίνεται περὶ καταρτιζομένων νομοσχεδίων, ἐν οἷς τροποποιοῦνται αἱ περὶ φορολογίας τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν πνευματωδῶν ποτῶν διατάξεις, ὁ περὶ προσόντων τῶν ὑπαλλήλων, ὡς καὶ ὁ προξενικὸς νόμος, καταργοῦνται δὲ οἱ περὶ φορολογίας τοῦ σιγαροχάρτου καὶ τοῦ οἴνου νόμοι. Ἐπίσης τὰς σκέψεις τῆς Κυβερνήσεως ἀπασχολεῖ ἡ ζήτησις εὐθυνῶν ἀπὸ τῆς προκατόχου αὐτῆς. Αἱ λοιπαὶ ἐργασίαι αὐτῆς ἀφορῶσιν εἰς τὰς προσωπικὰς ἀνάγκας, ὁποῖαι ἡ πλήρωσις θέσεων, ἡ ἐξεύρεσις ὑπαλλήλων καὶ τὰ τοιαῦτα.

* *

Ἐγκαίρως εἴχομεν προαγγείλει ἐν παρελθόντι Δελτίῳ, διαλαβόντες ἐκεῖ τὰ δέοντα, τὸν μέγαν ἀγῶνα σκοποβολῆς, ὅστις τελεῖται τὴν Κυριακὴν αὐτὴν ἐν τῷ Ἐθνικῷ σκοπευτηρίῳ. Ἡ ἀπόστασις ὡρίσθη εἰς 200 μέτρα, τρία δὲ τὰ ἀπονεμηθησόμενα βραβεῖα, ἐκ δραχμῶν 400, 60, καὶ 40. Μετὰ μακρὰν διακοπὴν ἐπαναλαμβάνεται ἤδη ὁ κάλλιστος τῶν ἀγώνων, ἐν ᾧ τιμᾶται οὐχὶ καθ' ἑαυτὴν ἡ εὐστοχία τῆς χειρός, ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς δεξιότητος ταύτης ἐμπνεομένη ἐλπὶς ἢ πεποίθησις ὅτι ἡ χεὶρ ἐκείνη ἐν καιρῷ τῷ δέοντι δύναται εὐστόχως νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα. Πιστεύομεν ὅτι οἱ περὶ τὰ ὅπλα ἱκανοὶ θὰ σπεύσωσιν ἐκεῖ νὰ δοκιμάσωσι τὰς δυνάμεις των καὶ ἀσκηθῶσιν. Ὅτε συχνότερον πρό τινος καιροῦ ἐτελεῖτο ὁ ἀγών, ἐνθυμούμεθα ὅτι συνηθέστατα τὰ αὐτὰ ὀνόματα, δύο ἢ τρία, ἀνεγράφοντο, ὡς ὀνόματα νικητῶν. Εἴμεθα ἤδη περίεργοι νὰ ἴδωμεν ἂν οἱ αὐτοὶ πάλιν νικητεὶ θὰ διανεμηθῶσι τὰς δάφνας, ἢ ἂν νέοι παλαισταὶ θέλουσι προκύψει διαμφισβητοῦντες ταύτας, εὐοίωνον τότε σημεῖον ὅτι ηὐρύνθη καὶ κρατύνεται ὁ κύκλος τῶν φίλων τῆς σκοποβολῆς.

* *

Οὐδεὶς βεβαίως ἐλησμόνησε τὰς μεταξὺ Ἀβυσσινίας καὶ Ἑλλάδος ἀναπτυχθείσας πρό τινος φιλικὰς σχέσεις, ὀφειλομένας πρὸ παντὸς εἰς τὴν εὐφυΐαν Ἕλληνος, κατακτήσαντος τὴν καρδίαν τοῦ Ἀβυσσινοῦ μονάρχου. Ἐκ τῶν σχέσεων τούτων προέκυψαν ἐπανειλημμέναι ἀποστολαὶ φιλοφρόνων ἐπιστολῶν καὶ πλουσίων δώρων ἐκεῖθεν, προμήθεια ἰατροῦ ἐντεῦθεν, παρατεταμέναι παρ' ἡμῖν ὁμιλίαι καὶ σκέψεις περὶ τοῦ ἀφρικανικοῦ βασιλείου, καί, τὸ περιεργότερον, ἡ περὶ τῆς νῦν μικρᾶς Ἑλλάδος μεγάλη γνώμη τοῦ βασιλέως τῆς Ἀβυσσινίας. Ἀλλὰ ταχέως εἶχε παρέλθει καὶ ἡ ἱλαρὰ αὕτη ἐντύπωσις παρ' ἡμῖν, ποικίλοι δὲ οἰκογενειακοὶ περισπασμοὶ ἐκάλουν ἡμᾶς ἐπὶ σπουδαιότερα. Πρό τινων ἡμερῶν ὅμως ἀνεμνήσθημεν καὶ ἄκοντες τῆς ἀείποτε περὶ ἡμῶν μεριμνώσης μακρυνῆς χώρας, ἐπὶ τῇ ἀναγραφῇ τῆς εἰδήσεως, καθ' ἣν Ἕλλην ἀπεσταλμένος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀβυσσινίας ἀφίκετο εἰς Ἀλεξάνδρειαν, κομίζων ἐπιστολάς, οὐχὶ πλέον τοῦ μονάρχου, ἀλλὰ τοῦ Ἀβυσσινοῦ ἀρχιστρατή-

γου, ὀνόματι Ρᾶς—Ἀλούλα, ἀπευθυνομένας πρὸς τὸν βασιλέα Γεώργιον καὶ τὸν κ. Χ. Τρικούπην. Αἱ ἐπιστολαὶ θέλουσιν ἀποσταλῆ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἀφοῦ πρῶτον μεταφρασθῶσιν ἐκ τοῦ ἀβυσσινιακοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

* *

Ἡ *Ἐφημερὶς τῆς Ἑταιρίας τῆς ὑγιεινῆς* δημοσιεύει δελτίον θνησιμότητος ἑκάστου μηνὸς ἐν Ἀθήναις. Αἱ ἐν αὐτῷ πληροφορίαι λεπτομερεῖς καὶ ἀκριβεῖς παρέχουσιν ἐπαρκῆ ἰδέαν τῆς σχετικῆς μακροθυμίας ἢ ἀσπλαγχνίας τοῦ θανάτου ἐν τῷ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπάρξεως ἀγῶνι. Ἐκ τοῦ δελτίου τοῦ Μαρτίου πληροφορούμεθα ὅτι ἀπεβίωσαν ἐν ὅλῳ ἐν τῇ πόλει καὶ τοῖς περιχώροις 185 ἄτομα, ἐξ ὧν 116 ἄρρενα καὶ 69 θήλεα. Ἐκ τούτων 80 εἶχον ἡλικίαν 1 μηνὸς ἕως 15 ἐτῶν· 86, 15—50 ἐτῶν· 36, 50—90, καὶ εἰς 90—100. Αἱ ἐπενεγκοῦσαι τοὺς πλείστους τῶν θανάτων νόσοι ἦσαν ἡ πνευμονικὴ φυματίωσις, ἡ πνευμονία, αἱ καρδιακαὶ παθήσεις κτλ. Τὸ τμῆμα, ἐν ᾧ συνέβησαν οἱ περισσότεροι θάνατοι, εἶνε τὸ Γ', ἐκεῖνο δ' ἐν ᾧ ἐγένοντο οἱ ὀλιγώτεροι, τὸ Ε', ὥστε πλειοτέρας ὑγείας ἀπήλαυε κατὰ τὸν Μάρτιον ἡ συνοικία Νεαπόλεως, πλειοτέρας δὲ κακοτυχίας ἡ συνοικία Ψυρῆ.

* *

Σὺν τῇ κατασκευῇ τοῦ ἀπὸ Γέρακα μέχρι Μαρκοπούλου τμήματος τῶν σιδηροδρόμων Ἀττικῆς συμπληροῦται σχεδὸν ὁλόκληρος καὶ ἡ γραμμὴ Ἀθηνῶν—Λαυρείου, ἀπομενόντων μόνον ἓξ χιλιομέτρων ἔτι. Τὸ τμῆμα τοῦτο παρέλαβεν ἡ πρὸς τοῦτο συστᾶσα ἐπιτροπή, εὑροῦσα ἀμέμπτως κατεσκευασμένον· μήκους 17 περίπου χιλιομέτρων, διέρχεται διὰ τοῦ χωρίου Λιόπεσι, τῆς καταφύτου ἐξοχῆς Κάντζας, καὶ καταλήγει εἰς τὸ δάσος Γέρακα.

* *

Ἡ χολέρα δὲν λησμονεῖ τὸ καταστρεπτικὸν αὑτῆς ἔργον, ὅπερ ἀπό τινος ἐν Εὐρώπῃ ἀνέλαβεν. Ἀναφανεῖσα ἐσχάτως ἐν Ἱσπανίᾳ, προὐκάλεσε καὶ παρ' ἡμῖν νέας διατάξεις τοῦ ἰατροσυνεδρίου, ὑποβαλόντος εἰς ἐννεαήμερον ἐπιτηρητικὴν κάθαρσιν τὰς ἐκεῖθεν προελεύσεις. Ὑπὸ τοιαύτας ἀπειλητικὰς περιπτώσεις ἡ ἀγγελία ὅτι τὸ Φάληρον, ἡ μόνη θερινὴ ἀναψυχὴ ἡμῶν κατὰ τὰ θερινὰ θάλπη, κατέστη ἀπρόσιτον ἕνεκα τῶν μιασματικῶν ἀναθυμιάσεων, αἵτινες διαχέονται ἀπὸ τῶν ἀκαθάρτων ὑλῶν τοῦ ἐκεῖ πέραν ἐγκατεστημένου οἰνοπνευματοποιείου, ἐκίνησε βαθύτερον εἰς ἀγανάκτησιν καὶ ἀνησυχίαν. Εὐτυχῶς ἕνεκα τοῦ γενομένου ζωηροῦ λόγου ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν μετὰ τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν ἐφρόντισαν νὰ μεταβῶσιν ἐπὶ τόπου καὶ λάβωσι μέτρα πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς ἐπικινδύνου ἑστίας.

* *

Γενομένης τῆς τριακοστῆς κληρώσεως τοῦ λαχειοφόρου δανείου τῶν 60,000,000 ἐξήχθησαν τῆς κληρωτίδος οἱ ἑξῆς ἀριθμοί: 98,800 κερδίζων 70,000 φρ., 59,008 κερδίζων 10,000 φρ., 144,188 καὶ 165,039 κερδίζοντες ἀνὰ 2,500 φρ., 145384, 96754, 94804, 172556 καὶ 168164 κερδίζοντες ἀνὰ 1000 φρ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ν. Α. Σ. Βηρυττόν. Τὰ φύλλα ἀπεστάλησαν· τὸ δ' ἀντίτιμον αὐτῶν καὶ τὸ τῆς συνδρομῆς ἐπλήρωσεν ἡμῖν ὁ κ. Α. Π. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Κυρίᾳ Α. Β. Μ. Κωνσταντινούπολιν. Φρ. 8. Τὸ ἀντίτιμον δύνασθε νὰ πέμψητε καὶ διὰ γαλλικοῦ γραμματοσήμου. — *Ἰδιοτρόπῳ*. Εἰμπορεῖ μὲν νὰ ἀποκτηθῇ καὶ διὰ πραγματικῆς ἀξίας. Ἀλλὰ ἀνάγκη νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι παρ' ἡμῖν τὸ μέσον τοῦτο εἶνε τὸ παρέχον τὰς ὀλιγωτέρας ἐλπίδας ἐπιτυχίας.— κ. Ι. Ν. Ἀτυχῶς ὄχι. — κ. Θ. Κ. Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ χάρτου ἀνάγεται εἰς μεταγενεστέραν ἐποχήν, εἰς τὸν Δ' αἰῶνα μ. Χ. οἱ δὲ ἀρχαῖοι τὰ βιβλία αὐτῶν ἔγραφον ἐπὶ παπύρου, περγαμηνῶν, δερμάτων κατειργασμένων καὶ ἄλλων διαφόρων ὑλῶν. Εἶχον δὲ τὰ βιβλία τὸ σχῆμα κυλίνδρου, διότι τὰ διάφορα φύλλα συνερράπτοντο ἢ συνεκολλῶντο καὶ ἀπετέλουν ἓν ὅλον συνεχές, τὸ ὁποῖον διὰ νὰ ἀναγνωσθῇ ἐξετυλίσσετο ὁριζοντείως ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά, καὶ σπανιώτερον καθέτως. Πολλαὶ τῶν ζωγραφιῶν, τῶν ἀνακαλυφθεισῶν ἐν Ἡρακλείῳ, παριστῶσιν ἄνδρας κρατοῦντας ἐν ταῖς χερσὶ τοιαῦτα βιβλία καὶ ἀναγινώσκοντας· ὅλα δ' ἐκτυλίσσονται ὁριζοντείως, πλὴν ἑνὸς μόνου καθέτως. Ὁ οὕτως ἀρκούντως μακρὸς κύλινδρος διῃρεῖτο εἰς στήλας διὰ καθέτων γραμμῶν, ἵνα εὐκολύνηται ἡ ἀνάγνωσις, διότι ἄλλως θὰ καθίστατο λίαν ἐπίπονος, ἐὰν ἕκαστος στίχος τοῦ χειρογράφου διῆκεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ κυλίνδρου, καὶ ἠναγκάζετο οὕτω ὁ ἀναγινώσκων νὰ ἐκτυλίσσῃ ὁλόκληρον τὸν κύλινδρον πρὸς ἀνάγνωσιν ἑνὸς στίχου καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ταὐτὸ ἑκάστοτε. Ἀλλὰ ἐξετύλισσε κατὰ μικρὸν διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός, καθ' ὅσον δὲ προὐχώρει εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, περιετύλισσε τὸ ἀναγνωσθὲν μέρος διὰ τῆς ἀριστερᾶς. — κ. Κ. Ι. Ν. Βῶλον. Ἀνάγκη νὰ ἀποταθῆτε εἰς εἰδικὸν ἐπιστήμονα. Ἡμεῖς οὐδὲν περὶ τούτου γνωρίζομεν. — κ. Γ. Κ. Λ. Ραιδεστόν. Συνῳδὰ τῇ παραγγελίᾳ ὑμῶν ἐνεγράψαμεν καὶ τοὺς 3. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Τὰς σειρὰς τῶν φύλλων καὶ ἀποδείξεις ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς. — κ. Α. Π. Ἵνα ἀποφανθῶμεν ἀνάγκη νὰ ἴδωμεν τὸ χειρόγραφον. — *Τακτικῷ συνδρομητῇ*. Ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ ὡς ἡλικία ἐκλεξίμου ὁρίζεται τὸ 25 ἔτος, ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ κατὰ τὰ ἰσχύοντα δὲν ὁρίζεται παντελῶς ἡ ἡλικία αὐτοῦ.— κ. Κ. Δ. Ν. Τρίπολιν. Ἐν τῷ συναποστελλομένῳ καταλόγῳ σημειοῦται ἡ ἀξία καὶ τὰ ταχυδρ. τέλη. Ἅμα τῇ λήψει αὐτῶν ἀποστέλλεται ὑμῖν τὸ βιβλίον.— κ. Ι. Γ'. Εἶνε, μάλιστα· ἀλλ' ὁ Δίφιλος ἀποφαίνεται πάλιν ἀντιθέτως ὅτι οὐδὲν εἶνε εὐτυχέστερον πένητος ἀνδρός· διότι δὲν φοβεῖται τὴν ἐπὶ τὰ χείρω μεταβολήν! — κ. Σ. Κ. Μεσολόγγιον. Ἀπηντήσαμεν συναποστείλαντες καὶ τὸ ζητηθέν. — κ. Ν. Ε. Π. Κόρινθον. Πρὸς ἀποφυγὴν βραδύτητος εἶνε ἀνάγκη νὰ προαποστέλληται τὸ ἀντίτιμον τῶν ζητουμένων βιβλίων.— *Μακεδόνι*. Πρῶτον ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, ἰδίως δὲ ἐπὶ Πέτρου τοῦ Μεγάλου, οὗτινος καὶ εἰκὼν χαραχθεῖσα ἐν Ἀμστελοδάμῳ ἔφερε τὴν ἐπιγραφὴν *Πέτρος Α' Ρωσσο—Γραικῶν αὐτοκράτωρ*. Ἐστηρίζετο δὲ ἡ ἀξίωσις αὕτη ἐπὶ τοῦ ὅτι μία τῶν ἀνεψιῶν τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου, ἡ θυγάτηρ τοῦ Θωμᾶ Παλαιολόγου Σοφία, συζευχθεῖσα μὲ τὸν δοῦκα τῆς Μοσχοβίας Ἰβάν, μετεβίβασεν αὐτῷ τὰ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως δικαιώματα. Ἀλλὰ τοῦτο, λεγόμενον ὑπὸ τῶν Ῥώσσων χρονογράφων, δὲν ἀποδεικνύεται δι' ἐπισήμων καὶ γνησίων ἐγγράφων.— κ. Μ. Δ. Χαλκίδα. Ἴσως διότι δὲν προαπεστάλη τὸ ἀντίτιμον.— κ. Α. Κ. Π. Νεάπολιν. Ἐνηργήσαμεν συνῳδὰ τῇ ἐπιστολῇ σας.—κ. Φ. Κ. Θεσσαλονίκην. Ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν εἶνε δυνατόν, διότι παρῆλθεν ἡ τεταγμένη προθεσμία. — Ζ'. Ἐξαίρετα ἀληθῶς..... ἀλλὰ μόνον δι' ἐκείνους, οἵτινες τὰ πωλοῦσιν. — κ. Θ. Ν. Κ. Κέρκυραν. Ἡ ἔκδοσις συνεπληρώθη πρό τινος εἰς 5 τομίδια, τιμώμενα ἕκαστον δραχ. 1.—κ. Γ. Ν. Ν. Μόναχον Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς εὐμενεῖς ὑμῶν φροντίδας. Ἰδιαιτέρως ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας.—κκ. Μ. Κ. Μιτυλήνην, καὶ Ν. Κ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. —κ. Β. Ι Ε. Λαμίαν Τὸ ἀντίτιμον ἐλήφθη Τὰ φύλλα πάντα ἀπεστάλησαν.— κ. Λ. Σ. Βάρναν. Ἐλήφθησαν τὰ σταλέντα διὰ τοῦ κ. Χ. Π. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. — κ. Χ'. Σχεδὸν ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι, αὐστηρότερον δὲ ὁ Εὐριπίδης, ὅστις καὶ μισογύνης ἐκλήθη. Ὁ ποιητὴς Σιμωνίδης κατελέγει ἐννέα τύπους γυναικός, τὸν μὲν τοῦ ἄλλου ἀπεχθέστερον. Μόνος ὁ ἀγαθὸς Πλούταρχος ἀποζημιόνει αὐτὰς ἐν μέρει διὰ τὰς τόσας κακολογίας ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ ἐπιγραφομένῳ «Γυναικῶν ἀρεταί». — κ. Β. Χ. Σύρον. Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς, ὡς βλέπετε. — κ. Κ. Γ. Ἀτυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς χρησιμοποιήσωμεν, ὥστε μὴ λάβετε, παρακαλοῦμεν, τὸν κόπον.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Ἀπ' τὸν ψηλὸ τὸν τόπο μου σὲ τόπο ταπεινὸ
Ἀρχίζω, ταξιδεύω, κατεβαίνω.
Ἀλλ' ὅμως ἄλλη 'ς τὴν ἀρχὴ τοῦ ταξιδιοῦ κινῶ
Καὶ ἄλλη ὡς τὸ τέλος θὰ νὰ γένω.
Καμμιὰ δὲν ἔχει ἐμορφιὰ ἀγνότερη ἀπὸ 'μένα,
Καμμιὰ δὲν εἶνε σὰν ἐμὲ παρθένα.

Ἀλλ' ὅμως μὴ ξεγελασθῇς κι' ἄνοητα θελήσῃς
Θέρμη καὶ φλόγες ἀπὸ μὲ κι' ἀγάπαις νὰ ζητήσῃς.
Δὲ' θαῤῥῇς τίποτ' ἀπ' αὐτὰ ἀφοῦ μὲ πλησιάσῃς,
Καὶ ἂν μ' ἐμένα κάθεσαι καὶ παίζῃς, θὰ μὲ χάσῃς.

Καὶ ὅμως ἄν ποτε μὲ θανατώσῃς,
Ἂν ἄσπλαγχνα μοῦ πάρῃς τὸ κεφάλι,
Ἀνέλπιστα θὰ γείνω τότε ἄλλη.—
Θὰ γείνω μετοχή· 'μπορεῖς νὰ μὲ ἐξαργυρώσῃς ;

Β'

2

Ἐμένα μ' ἀγαποῦνε 'ς τὰ σωστὰ
Παντοῦ σχεδὸν 'ς ὅλα τῆς γῆς τὰ μέρη.
Τὰ δύνατα τὰ κάνουν δυνατὰ
Γιὰ νὰ μὲ βάλουν μιὰ στιγμὴ 'ς τὸ χέρι.
Κι' ἀφοῦ μὲ πάρουν—Ὢ ἀχαριστία !—
Ἀντὶ σφιχτὰ σφιχτὰ νὰ μὲ κρατοῦνε,
Δὲ' νοιώθουν ἀπὸ μένα εὐτυχία,
Παρὰ μονάχα ὅταν μὲ πετοῦνε.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Ἡ βόμβα.

2

Χάρτης γεωγραφικός.

ΕΝ ΤΩ ΓΡΑΦΕΙΩ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ ΒΙΒΛΙΑ

Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς τῇ προσθήκῃ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ταῦτα δὲ δηλοῦσιν οἱ ἐντὸς παρενθέσεων ἀριθμοί.

ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ (Α). Ἅπαντα. Τόμος Α' Δραχ. Μνημόσυνα — Τόμος Β' Κυρὰ Φροσύνη. Ἐκδ. Β'. Τιμὴ καὶ τῶν 2 τόμων	4	(90)
ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ Ἀθανάσης Διάκος-Ἀστραπόγιαννος.	2.50	(40)
ΚΑΛΛΙΓΑ (Π.) Μελέται καὶ Λόγοι.......	12.50	(100)
ΚΟΝΤΟΥ (Κ.) Γλωσσικαὶ Παρατηρήσεις...	14.—	(110)
ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗ (Σ.) Συναγωγὴ λέξεων ἀθησαυρίστων ἐν τοῖς λεξικοῖς, δεδεμένον...	14.—	(100)
ΜΑΘΑ (Ζ.) Κατάλογος ἱστορικὸς τῶν πρώτων ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆς Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως. Ἔκδοσις Β'. 1884..	4.—	(40)
ΜΕΝΔΕΛΣΩΝΟΣ (Β.) Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1453 ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Μετάφρ. ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Ἀγγ. Βλάχου. Τόμ. 2...	9.—	(100)
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ (Ν.) Κυνηγετικὰ μετὰ εἰκόνων. 1884..................	10.—	(90)
ΠΑΡΑΣΧΟΥ (Ἀχ.) Ποιήματα. Τομ. 3....	13.50	(100)
ΠΑΝΤΑΖΙΔΟΥ (Ι.) Λεξικὸν Ὁμηρικόν. Ἔκδοσις Ϛ' 1885..................	19.—	(100)
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ (Κ.) Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους διὰ τὰ σχολεῖα 1884.	80	(30)
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ (Κ.) Ἱστορία Ἀρχαία 1884..................	5.—	(40)
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ (Κ.) Μέση 1884.	4.—	(40)
ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ (Μ.) Χάρτης Ἠπειροθεσσαλίας Ἔκδοσις Β'..................	15.—	(100)
ΨΑΡΑ (Η.) Ὁ Ζωολογικὸς Κῆπος τῶν παίδων. Μετὰ ὡραίων χαλκογραφιῶν........	2.25	(30)

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

26 Ἀπριλίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή.*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %, Φρ. χρ.	345.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	349.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	414.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	400.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	260.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	255.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	200.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	244.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	94.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	367.50

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4110.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα ... Φρ.	159.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	95.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου .. »	62.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς.. »	401.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	26.55
» 3μηνν......	26.30
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	101½.
» Τραπεζικὸν 3μηνν.	102½.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	20.40
Λίρα ὀθωμανική..................	23.40

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β'. 1038.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 436. — 5 ΜΑΪΟΥ 1885. — Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 488

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὸ νέον μυθιστόρημα, « Ὁ μαρκήσιος Βιλλεμέρ », οὗτινος μετάφρασιν ἀρχόμεθα σήμερον δημοσιεύοντες ἐν τῇ « Ἑστίᾳ », θεωρεῖται ὡς ἓν τῶν ὡραιοτέρων ἔργων τῆς Γεωργίας Σάνδ, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς φιλολογικῆς αὐτῆς παραγωγῆς· ἐξεδόθη δὲ κατὰ τὸ 1864. Ἡ πλοκὴ αὐτοῦ εἶνε ἁπλῆ, τηροῦσα ὅμως ἀδιάπτωτον ἕως τέλους τὸ δραματικὸν ἐνδιαφέρον, ἡ δὲ ἐξεικόνισις τῶν χαρακτήρων καὶ αἱ λεπταὶ τῶν αἰσθημάτων καὶ παθῶν ἀναλύσεις ἀναπτύσσονται μετὰ τῆς ἀπαραμίλλου ἐκείνης τέχνης καὶ τελειότητος, ἥτις χαρακτηρίζει τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων τῆς περιωνύμου συγγραφέως. Ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ μυθιστορήματος ἡ Σάνδ ἐξήγαγεν ὁμώνυμον δρᾶμα, ὅπερ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος διδαχθὲν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ *Ὠδείου* ἠξιώθη μείζονος ἔτι ἐπιτυχίας.

— Μετὰ πολλῆς ἐπισημότητος ἐτελέσθη ἡ ἐναρκτήριος τελετὴ τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως τῆς Ἀμβέρσης ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης τῶν Βέλγων. Ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν ἑορτῶν τῆς ἐκθέσεως, ἔνθα ὡδηγήθη ἐν πρώτοις ὁ βασιλεύς, ἠκροάσθη τὸν λόγον τοῦ κ. Lynen, προέδρου τῆς ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς, μεθ' ὃ ἐξετελέσθη μελῳδία, ἔργον Φλαμανδοῦ συνθέτου, ὑπὸ 1400 ἀοιδῶν καὶ μουσικῶν μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. Κατόπιν ὑπὸ τοὺς ἤχους τῶν κανονίων, καὶ τῶν μουσικῶν ὀργάνων ὁ βασιλεὺς ἐπεσκέφθη τὴν ἔκθεσιν, καὶ ἐπισήμως ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν αὐτῆς. Τὴν ἑσπέραν ἐν μέσῳ γενικῆς φωταψίας τῆς Ἀμβέρσης μέγα συμπόσιον 800 συνδαιτυμόνων ἐδόθη πρὸς τιμὴν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, παραστάσης ἐν αὐτῷ. Τὸ Βέλγιον ἀντιπροσωπεύεται ἐν τῇ ἐκθέσει ὑπὸ 3,000 ἐκθετῶν, μετ' αὐτὸ δὲ ἡ Γαλλία κατέχει πλειότερον χῶρον, ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ 2,000 ἐκθετῶν.

— Κατὰ τὸ τελεσθὲν ἐτήσιον συμπόσιον τῆς ἐν Παρισίοις *Ἑταιρίας τῶν λογίων*, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ τοῦ Λεσσέψ, ὡμίλησεν ὁ νέος πρόεδρος τῆς ἑταιρίας Ἰούλιος Κλαρετῆ, προπιὼν ἐντέλει ὑπὲρ τοῦ Βίκτορος Οὐγγώ, τοῦ Λεσσέψ, τοῦ Pasteur, καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς παιδείας. Κατόπιν ὁ ὑπουργὸς προέπιεν ὑπὲρ τοῦ Οὐγγώ, «τοῦ μεγάλου διδασκάλου τῆς φιλολογίας», εἶπε τινὰ ὁ Λεσσέψ, ὁ Ἀρσένιος Οὐσσαὶ ἀπήγγειλε σοννέτον πρὸς τιμὴν τοῦ Οὐγγώ, Λεσσέψ, καὶ Pasteur, ἐν τέλει δ' ἀνεγνώσθη καὶ ἐπιστολὴ τοῦ ἐξόχου φυσιολόγου πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς ἑταιρίας.

— Διὰ τὴν θερινὴν ἑξαμηνίαν τοῦ παρόντος ἔτους ἐνεγράφησαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βιέννης ἐν μὲν τῇ Νομικῇ Σχολῇ σπουδασταὶ 1,975, ἐν δὲ τῇ Ἰατρικῇ 2,169, ἐν τῇ Θεολογικῇ 221, καὶ ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ 738. Κατὰ τὸ χειμερινὸν ἑξάμηνον ὁ ἀριθμὸς τῶν σπουδαστῶν ἀνήρχετο εἰς 5,721.

— Ὁ πρίγγηψ τῆς Οὐαλλίας, ὡς πρόεδρος τῆς διεθνοῦς Ἐκθέσεως τῶν ἐφευρέσεων, παρέστη ἐν Λονδίνῳ κατὰ τὴν ἔναρξιν ταύτης, μετὰ πολλῶν συμπαρισταμένων.

— Οἱ διευθυνταὶ τῶν παρισινῶν ἐφημερίδων, συνελθόντες ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Ph. Jourde, προέδρου τοῦ συνδικάτου τοῦ τύπου, ἀπεφάσισαν ὅπως, καθ' ἃ καὶ τὸ παρελθὸν ἔτος, καταρτίσωσιν αὖθις ἑορτάσιμον ἔκθεσιν ἀνθέων πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν θυμάτων τοῦ καθήκοντος. Ἡ ἑορτὴ θέλει τελεσθῇ εἰς τὸ δάσος τῆς Βουλόνης κατὰ τὴν 6ην καὶ 7ην Ἰουνίου, διαιρουμένη εἰς ἡμερινὴν καὶ νυκτερινήν. Ἐπιτροπὴ πρὸς τοῦτο συνέστη.

— Συγχρόνως τῇ Παρισινῇ, ἠνοίχθη καὶ ἐν Λονδίνῳ ἡ ἐτησία καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις, ἥτις ἐφέτος κατέχει πρὸς ταῖς παλαιαῖς τρεῖς νέας αἰθούσας τῆς βασιλικῆς Ἀκαδημίας, ἕνεκα τῆς πληθύος τῶν ἐκτιθεμένων ἔργων, ἅτινα ὅμως κρίνονται πτωχὰ κατὰ τὸ ποιόν. Ὡς πάντοτε, τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἐκθέσεως ἀποτελοῦσιν αἱ προσωπογραφίαι· αἱ ὑδατογραφίαι διακρίνονται διὰ τὴν μετριότητα αὐτῶν, καὶ τὰ ἔργα τῆς γλυπτικῆς διὰ τὴν πτωχείαν των. Κατ' ἀρχαῖον βρετανικὸν ἔθιμον, αὐτοὶ οἱ ἄγγλοι καλλιτέχναι, ἀποστέλλοντες τὰ ἔργα των εἰς τὴν ἔκθεσιν, ὁρίζουσι τὴν τιμὴν αὐτῶν, ἐγγράφοντες ἰδιοχείρως ταύτην ἐπὶ τῶν καταλόγων.

— Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις ὁ Régnier, εἷς τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ διαπρεπεστέρων ἠθοποιῶν τῆς Γαλλικῆς Κωμῳδίας. Κατὰ ῥητὴν τοῦ ἀποθανόντος ἐντολήν, δὲν ἀπηγγέλθησαν λόγοι ἐπὶ τοῦ τάφου του, οὐδὲ στρατιωτικαὶ τιμαὶ τῷ ἀπεδόθησαν, ἂν καὶ ἔφερε τὸ παράσημον τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς. Ὁ Régnier περιέστη τὸ πρῶτον εἰς τὸ κοινόν, ἵν' ἀπαγγείλῃ ἔμμετρον εὐχὴν ἐπὶ τῇ γεννήσει τοῦ *βασιλέως τῆς Ῥώμης*, τοῦ υἱοῦ τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, ὑπῆρξε δὲ γνωστὸς διὰ τὴν λατρείαν του πρὸς τὸν Μολιέρον, ὡς καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Coquelin, ὅστις ἐν τῷ *Χρόνῳ* τῶν Παρισίων ἀπηύθυνε θερμὸν ἀποχαιρετισμὸν πρὸς τὸν ἀποθανόντα διδάσκαλον.

— Ὁ Ἰταλὸς Salvatore Saccrdote ἐδημοσίευσεν ἐν Βολωνίᾳ βιβλίον περὶ τοῦ μεγάλου τῆς Ἰταλίας πατριώτου Μαντσίνη, θεωρουμένου ὡς καλλιτέχνου καὶ λογίου.

— Ἐξεδόθη ἄρτι ἐν Γερμανίᾳ εἰς τρίτην ἐπιδιωρθωμένην καὶ ἐπηυξημένην ἔκδοσιν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Scherr, καθηγητοῦ τοῦ πολυτεχνείου, ἡ «Παγκόσμιος ἀνθολογία», περιέχουσα τὰ ποιητικὰ ἀριστουργήματα πάσης ἐποχῆς καὶ παντὸς ἔθνους, μεταφρασμένα εἰς γερμανικοὺς στίχους ὑπὸ τῶν δοκιμωτέρων ποιητῶν.

— Οἱ Γερμανοὶ συνέστησαν Ἑταιρίαν πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ πύργου τῆς Ἀϊδελβέργης, τοῦ ἐπιφανοῦς μνημείου τῆς ἐποχῆς τῆς Ἀναγεννήσεως, ὅπερ ἐν ἔτει 1689 κατηδαφίσθη ἐν μέρει ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. Μέχρις οὗ συλλέξῃ τὸ ἀναγκαιοῦν πρὸς ἀνοικοδόμησιν ποσὸν ἡ ἑταιρία καταγίνεται εἰς δημοσιεύσεις ἱστορικῶν ἐρευνῶν περὶ τοῦ πύργου καὶ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ.

— Ἐν τῷ φρενοκομείῳ τοῦ Charenton ἐτελεύτησεν ὁ Ἀνδρέας Ζίλλ, καλλιτέχνης, οὗτινος αἱ γελοιογραφίαι, ἀριστουργήματα πρωτοτύπου σατυρικῆς εὐφυΐας, εἶχον καταστήσει τὸ ὄνομά του δημοτικώτατον. Κατὰ τὸ 1880 προσβληθεὶς ὑπὸ παραφροσύνης, μετηνέχθη εἰς τὸ φρενοκομεῖον, ὅθεν μετά τινα καιρὸν ἐξῆλθε θεραπευθείς. Κατὰ τὸ 1882 ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἔκθεσιν εἰκόνα, παριστῶσαν *ἕνα τρελλόν*· ἀλλ' ἕνεκα τῆς λύπης τὴν ὁποίαν ᾐσθάνθη ἰδὼν τὸ ἔργον του κακῶς καταταχθὲν ὑπὸ τῶν κριτῶν, ἔπαθε πάλιν ὑπὸ τῆς νόσου, μέχρις οὗ εὗρε τὸν θάνατον ἐσχάτως ἐν τῷ φρενοκομείῳ.

— Δέκα καὶ πέντε νέοι Τοῦρκοι, ἐκ Σμύρνης καὶ Μικρᾶς Ἀσίας κυρίως, μετέβησαν εἰς Βερολῖνον πρὸς σπουδὴν διαφόρων ἐπιστημῶν.

— Ἐν τῇ νήσῳ Ἰάβᾳ ἐγένετο ἔκρηξις τοῦ ἡφαιστείου Σμέρος, προξενήσασα μεγάλας καταστροφὰς εἰς τὰς ἐκεῖ φυτείας τοῦ καφέ. Καὶ πλῆθος δὲ ἀνθρώπων κατεστράφη ἐκ τῆς ἐκρήξεως.

— Ἐν ἔτει 1886 γενήσεται μεγάλη ἐθνικὴ καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις ἐν Μονάχῳ ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Α'.

— Ὡς γνωστόν, πρὸ πολλοῦ εἶχον γείνει δοκιμαὶ ἐν Ὀλλανδίᾳ πρὸς ἀλλαγὴν τοῦ συνήθους μέλανος χρώματος, τῶν τυπογραφικῶν στοιχείων καὶ τοῦ χάρτου τῶν τυπουμένων βι-

βλίων. Ὡς χρώματα δὲ κατάλληλα ἐξελέχθησαν τὸ βαθὺ κυανοῦν τῶν γραμμάτων ἐπὶ ἀνοικτοῦ πρασίνου χάρτου, οἱ λόγοι δὲ τῆς ἐκλογῆς τῶν χρωμάτων τούτων ἐβασίζοντο ἐπὶ τῆς ὑγιεινῆς τοῦ ὀφθαλμοῦ. Τελευταῖον τυπογραφεῖόν τι ἐν Βερολίνῳ ἐξέδοτο βιβλίον κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν Ὀλλανδῶν «Φυσικὴν Ἱστορίαν τῆς Βερολινίδος». Ὁ νεωτερισμὸς οὗτος τῆς τυπογραφικῆς λέγεται ὅτι θέλει διαδοθῇ ταχέως ἐν Γερμανίᾳ.

— Πολλοὶ Βραχμάνοι ἐκ τῆς ἱερᾶς πόλεως Βεναρὲς παρὰ τῷ Γάγγῃ καὶ ἐξ ἄλλων γειτονικῶν πόλεων ἀπεφάσισαν νὰ περιηγηθῶσι κοινῇ τὴν Εὐρώπην, ὅπως σπουδάσωσιν ἐγγύτερον τὰς διαφόρους αὐτῆς θρησκείας, τὰ πανεπιστήμια καὶ ἀνώτερα αὐτῆς ἱδρύματα καὶ γνωρίσωσι τοὺς σημαντικωτέρους αὐτῆς σοφούς. Οἱ περισσότεροι τούτων γνωρίζουσιν ἤδη τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Πρῶτος δὲ αὐτῶν σταθμὸς θέλει εἶναι ἡ Ἰταλία.

Μετὰ τοῦ σημερινοῦ φύλλου τῆς «Ἑστίας» προσφέρεται τοῖς συνδρομηταῖς αὐτῆς εἰς χωριστὸν φύλλον καὶ μουσικὸν παράρτημα, περιλαμβάνον ὡραῖον ᾀσμάτιον τοῦ κ. Δ. Βικέλα, μελοποιημένον ὑπὸ διακεκριμένης Ἑλληνίδος κυρίας ἐν Λονδίνῳ διατριβούσης.

— Ἐξεδόθησαν ἐν Τεργέστῃ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Φιλολογικαὶ Ὑποτυπώσεις* αἱ ἐν τῇ ἐπιφυλλίδι τῆς «Νέας Ἡμέρας» πέρυσι καὶ ἐφέτος καταχωρισθεῖσαι τρεῖς διατριβαὶ τοῦ κ. Δ. Θερειανοῦ, αἵτινες τοσαύτην ἐνεποίησαν αἴσθησιν εἰς τὸ δημόσιον. Ἡ πρώτη τῶν διατριβῶν τούτων πραγματεύεται τὴν παράλληλον πολιτικὴν καὶ φιλολογικὴν τῶν Ἑλλήνων ἀνάπτυξιν· ἡ δευτέρα τὸν ἑλληνισμὸν κατὰ λεκτικὴν καὶ πραγματικὴν ἔννοιαν· ἡ δὲ τρίτη, τὸν φιλολογικὸν βίον τοῦ μακαρίτου Ι. Ν. Οἰκονομίδου. Τὸ βιβλίον σύγκειται ἐκ σελίδων τετρακοσίων ὡς ἔγγιστα.

— Ἐξεδόθη ἄρτι εἰς ἴδιον τεῦχος ἡ *Κάμμα*, τὸ νέον δραματικὸν ἔργον τοῦ κ. Δημητρίου Κορομηλᾶ, ὅπερ ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Παρνασσοῦ. Τὸ δρᾶμα τοῦτο δὲν πλέκεται περὶ ἐλαφράν τινα ὑπόθεσιν εἰλημμένην ἐκ τοῦ παρόντος καὶ καθ' ἡμέραν βίου, ὡς συνήθως τὰ προϊόντα τῆς γονίμου Μούσης τοῦ κ. Κορομηλᾶ, καὶ οἱ ἥρωες αὐτοῦ δὲν ὁμιλοῦσι τὴν ἀφρόντιστον γλῶσσαν τῆς οἰκογενείας, ἀλλ' οὐδὲ τὴν συνήθη καθαρεύουσαν τῶν ἐφημερίδων καὶ πλείστων λογίων. Ἡ *Κάμμα* εἶνε τραγῳδία, τῆς ὁποίας ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατείας ἐν ἔτει 215 π. Χ., γεγραμμένη δὲ εἰς ἀπταίστους καλλιτεχνικοὺς ἰάμβους ἐν γλώσσῃ ἀρχαιοπρεπεῖ. ἀλλ' ὑπὲρ τὸ δέον ἀσμενιζούσῃ εἰς παράταξιν ὡραίων ἴσως, ἀλλ' ἀσυνήθων λέξεων, εἰλημμένων ἐκ τοῦ ἀκενώτου θησαυροῦ τῆς ἀρχαίας, αἵτινες ἠχοῦσι παραδόξως εἰς τὰ ὦτα· τὰ γλωσσήματα ταῦτα, καθ' ἡμᾶς, ἐν ᾧ ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν ἀποτελοῦσιν ἴσως τὴν δύναμιν τῶν στίχων, τοῦ κ. Κορομηλᾶ, ἀφ' ἑτέρου εἶνε ἡ ἀδυναμία των, δυνάμενα ν' ἀφαιρέσωσι πολὺ ἐκ τῆς ἀκόπου ἐντυπώσεως τοῦ δράματος ἐπὶ τῶν ψυχῶν τῶν ἀκροωμένων. Ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου. Τῆς Κάμμας ἐρασθεὶς ὁ ἐκ τῶν τετραρχῶν τῆς Γαλατίας ἰσχυρότατος Συνώριξ, ἀποκτείνει τὸν συνάρχοντα καὶ σύζυγον αὐτῆς Σινάτον, ὅπως ἀποκτήσῃ ταύτην. Ἐκείνη δὲ ἀποκρούσασα ἐν ἀρχῇ τὸν φονέα, εἶτα μαλάσσεται καὶ προσκαλεῖ παρὰ τῷ βωμῷ τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς ὁποίας ἐτύγχανεν ἱέρεια, ὅπως ἐπισήμως παράσχῃ αὐτῷ τὴν ἑαυτῆς συναίνεσιν. Ἐκεῖ δὲ μεταβάντα τὸν Συνώριγα δεξιοῦται φιλοφρόνως, καὶ δίδει νὰ πίῃ δηλητήριον ὑπὸ μορφὴν μελικράτου παρεσκευασμένον ἐν φιάλῃ, οὗτινος τὸ ἥμισυ εἶχεν ἐκπίει πρότερον, καὶ ἐκδικεῖται οὕτω τὸν φονέα τοῦ συζύγου, ἱλαρῶς καταστρέφουσα τὸν βίον καὶ αὐτή.

Ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης ἀνέπτυξεν ὁ ποιητὴς τὴν τραγῳδίαν του εἰς τρεῖς συντόμους ἀλλὰ συντόνους πράξεις, αἵτινες συγκινοῦσι τὴν καρδίαν καὶ προδίδουσι τὴν εὐσυνείδητον μελέτην περὶ τὰ ἀναπαριστώμενα ἤθη τῶν χρόνων ἐκείνων, καὶ τὴν εὐστοχίαν τοῦ γράψαντος περὶ τὴν ἀναγραφὴν τῶν χαρακτήρων, ἐξ ὧν μετὰ τὸν τῆς Κάμμας δραματικώτερος ἐφάνη ἡμῖν ὁ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Λουερίου.

— Διατρίβει ἐνταῦθα, ἀφικόμενος ἐκ Βιέννης, ὁ διαπρεπὴς ἀρχιτέκτων κ. Χάνσεν, ὁ ἐκπονήσας τὸ σχέδιον διὰ τὴν ἐκ τῆς δωρεᾶς τοῦ κ. Βαλλιάνου ἀνεγερθησομένην βιβλιοθήκην. Τὸ οἰκοδόμημα ἐσχεδιάσθη κατὰ τὸν ρυθμὸν τῆς Ἀκαδημίας· σύγκειται δὲ ὡς καὶ αὕτη ἐκ τριῶν μερῶν, τοῦ κεντρικοῦ οἰκοδομήματος καὶ δύο ἑκατέρωθεν πτερύγων συνδεομένων πρὸς αὐτὸ δι' ὑποστέγων στοῶν. Ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ κτιρίου ὑπάρχει μεγάλη παραλληλόγραμμος αἴθουσα, 26 μέτρων μήκους καὶ 15 πλάτους, ἥτις θέλει χρησιμεύει ὡς ἀναγνωστήριον. Τὸν ὄροφον τῆς αἰθούσης, φωτιζομένης ἄνωθεν δι' ὑάλων ἐκ κρυστάλλου, ὑποβαστάζουσιν εἴκοσι μαρμάρινοι κίονες ἰωνικοῦ ρυθμοῦ, ὀκτὼ μὲν ἑκατέρωθεν τῶν μακροτέρων τοῦ παραλληλογράμμου πλευρῶν, τέσσαρες δ' ἑκατέρωθεν τῶν βραχυτέρων. Εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην, ἥτις θέλει χρησιμεύει καὶ εἰς τὴν φύλαξιν τῶν πολυτιμοτέρων βιβλίων, φέρει εὐρὺς πρόδομος, ἀρχόμενος ἀπὸ ἐξωτερικῆς περιστύλου στοᾶς παρεμφεροῦς πρὸς τὴν τῆς Ἀκαδημίας, τοὺς κίονας τῆς ὁποίας ἐπιστέφει ἀέτωμα ἐξ ἀναγλύφων. Αἱ ἑκατέρωθεν τοῦ κεντρικοῦ οἰκοδομήματος δύο αἴθουσαι θέλουσιν ἀποτελέσει τὴν κυρίως βιβλιοθήκην. Ἐκτὸς τῶν κυριωτέρων τούτων διαμερισμάτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα, χρήσιμα εἰς τὰς λοιπὰς τοῦ ἱδρύματος ἀνάγκας. Ἡ διαθέσιμος ἐν τῷ κτιρίῳ τῆς βιβλιοθήκης ταύτης ἐπιφάνεια πρὸς στῆσιν βιβλιοθηκῶν εἶνε τοιαύτη, ὥστε τὰ περιληφθησόμενα ἐν αὐταῖς τεύχη δύνανται ν' ἀνέλθωσιν εἰς 1,000,000. Αἱ βιβλιοθῆκαι εἶνε σιδηραῖ, τὸ ἔδαφος δὲ θέλει στρωθῇ διὰ μαρμάρου ἢ ψηφιδωτοῦ. Πρὸς κατασκευὴν τοῦ οἰκοδομήματος θέλει γείνει ὅσῳ τὸ δυνατὸν ὀλιγωτέρα χρῆσις ξυλείας, πρὸς ἀποτροπὴν παντὸς ἐκ τοῦ πυρὸς κινδύνου. Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο ἀνεγειρομένη ἡ βιβλιοθήκη θὰ ἀπαιτήσῃ τὴν δαπάνην 2,500,000, ὡς γνωστὸν δὲ τὸ ὑπὲρ αὐτῆς διαθέσιμον ποσὸν ἀνέρχεται μόλις εἰς 1,000,000. Ἡ συμπλήρωσις ἀφίεται συνεπῶς εἰς τὴν φιλογένειαν τῶν πλουσίων Ἑλλήνων ἢ τὴν φιλομουσίαν τῆς κυβερνήσεως.

— Γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοῦ συλλόγου *Παρνασσοῦ* διὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος, ἐξελέγησαν ἐπίτιμος μὲν πρόεδρος ὁ κ. Κωνσταντῖνος Παπαρρηγόπουλος, τακτικὸς ὁ κ. Τιμολέων Ἀργυρόπουλος, ἀντιπρόεδροι οἱ κκ. Ἀνδρέας Παππαδιαμαντόπουλος καὶ Τιμολέων Ἀμπελᾶς, γενικὸς γραμματεὺς ὁ κ. Μιχαὴλ Π. Λάμπρος, εἰδικὸς γραμματεὺς ὁ κ. Γ. Χαλκιόπουλος, ταμίας ὁ κ. Κωνστ. Κουτσαλέξης, διευθυντὴς τῆς βιβλιοθήκης ὁ κ. Σταμάτιος Α. Βάλβης καὶ ἐπιμελητὴς τοῦ ἀναγνωστηρίου ὁ κ. Κωνστ. Παλαμᾶς. Ἔφορος δὲ τῆς Σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων ὁ κ. Παν. Ι. Φέρμπος καὶ κοσμήτορες οἱ κκ. Ι. Ἀνάργυρος, Κ. Μπαλίλης, Ι. Μίνδλερ, Θ. Μπαλτῆς, Γ. Δουρούτης καὶ Σπυρίδων Ἀντωνόπουλος.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Μαΐου 3, Παρασκευή.

Ἡ πρωτομαγιὰ ἑωρτάσθη καὶ ἐφέτος μεθ' ὅλης τῆς συνήθους ζωηρότητος. Καὶ ἐν μὲν τῇ πρωτευούσῃ ἐτέλεσε τὴν θριαμβευτικὴν αὐτῆς πομπὴν θορυβωδέστερον καὶ μακρότερον δι' ἀφθόνου σπονδῆς οἴνου καὶ ζύθου καὶ καταναλώσεως εὐθυμίας καὶ ᾀσμάτων καὶ διασπορᾶς ἀνθέων, πρὸ πάντων ῥόδων καλλιφύλλων καὶ ποικιλόχρων, ἅτινα φιλοστόργως ἐτήρουν καὶ ηὔξανον οἱ ἀθηναϊκοὶ κῆποι διὰ νὰ τὰ χάσουν αἴφνης εἰς διάστημα μιᾶς νυκτὸς τοῦ Μαΐου. Ἐφέτος ὁ κύκλος τῆς ἑορτῆς ηὐρύνθη, ἐκτὸς τῶν διαφόρων κέντρων ἀνὰ τοὺς ἀττικοὺς κήπους καὶ τὰ περίχωρα, περιλαμβάνων καὶ τὰ ἀπώτερα ἐκεῖνα μέρη, μέχρι τῶν ὁποίων ἀφικνεῖται τὸ εὐεργέτημα τοῦ σιδηροδρόμου. Ἐν ταῖς πλείσταις ἐπαρχίαις ἡ πρωτομαγιὰ ἑορτάζεται ἑκάστοτε σεμνότερον οὐχὶ διὰ βακχικῆς παννυχίδος, ἀλλὰ δι' ἑωθινῆς ἐκδρομῆς ἀνὰ τοὺς ἀγρούς, ἐξ ὧν συγκομίζονται οἱ μέλλοντες μέχρι τοῦ προσεχοῦς Μαΐου νὰ κοσμῶσι τοὺς ἐξώστας ἢ τὰς ἐξωθύρας των ἁπλοῖ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐκ ταπεινῶν ἀγροτικῶν ἀνθέων καὶ χόρτων στέφανοι.

***

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς προσέλαβεν ὡς ὑποτρόφους ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ ταμείου δύο ὀρφανοὺς μαθητὰς τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς ἐκ τῶν μικροτέρων τάξεων μέχρις ἀποπερατώσεως τῶν σπουδῶν των.

***

Ἐγκαθιδρύθη ὁριστικῶς ὁ νέος Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας κ. Κατσανδρῆς, δικηγόρος, πολλάκις ἐκτεθεὶς ὡς ὑποψήφιος βουλευτὴς ἐν Ἀθήναις, καὶ τὸ πρῶτον κατέχων τὴν σπουδαίαν ταύτην θέσιν. Ἡ ἐκλογὴ ὡς Διευθυντοῦ, ἀτόμου πολιτευομένου ἐνταῦθα ἀπὸ πολλοῦ, κατεκρίθη γενικῶς, ἐκυρώθη δὲ μετὰ μακρὰν καὶ μήπω σαφῶς ᾐτιολογημένην προσδοκίαν.

***

Οἱ νέοι κυβερνῆται ἤρξαντο ἐργαζόμενοι ἐπὶ τῶν φορολογικῶν νόμων, τῶν ὁποίων ἐπηγγέλθησαν ἡ τὴν τροποποίησιν ἡ τὴν κατάργησιν. Πρὸς τοῦτο παρεδέχθησαν τὸ σύστημα τῶν κληθεισῶν *εἰδικῶν ἐπιτροπῶν*. Οὕτω προκειμένης τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ἐπὶ τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ καὶ οἴνου νόμων προσεκλήθησαν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν, ἐκτὸς ὡρισμένου κύκλου βουλευτῶν, καὶ πολῖται θεωρηθέντες ὡς εἰδήμονες περὶ τὰ τοιαῦτα ζητήματα, καθ' ὃ καλλιεργηταὶ καπνοῦ, καπνέμποροι, οἰνοποιοί. Ὁ κ. πρωθυπουργὸς ὡμίλησε πρὸς αὐτοὺς παραστήσας τὰς ἀνάγκας τῶν μεταρρυθμίσεων καὶ ἐπικαλεσθεὶς τὰ φῶτα καὶ τὴν πεῖράν των. Αἱ τοιοῦται συνεδριάσεις, καθ' ἃς διάφοροι γνῶμαι καὶ κρίσεις ἐξαγγέλλονται, θέλουσι παραταθῇ μέχρι τῆς λήψεως ὁριστικῆς ἀποφάσεως.

* *

Ἐγράφη ὅτι ἀναφορὰ ἐκτενὴς συνετάχθη φέρουσα τὰς ὑπογραφὰς πολλῶν, ὅπως ἐπιδοθῇ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἀναφορὰ καταγγέλλουσα τὴν καταστροφὴν ἣν ὑφίστανται οἱ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν ἱστορικοὶ καὶ ἔνδοξοι λόφοι, χρησιμεύοντες ὡς λατομεῖα. Ἡ Κυβέρνησις παρακαλεῖται δι' αὐτῆς νὰ ἐμποδίσῃ τὴν παραιτέρω καταστροφήν, μεριμνήσῃ δὲ περὶ νόμου προστατεύοντος τὰ ἱστορικὰ μνημεῖα κατὰ τοιαύτης ἱεροσυλίας. Ἐνθυμούμεθα ὅτι πρὸ ἐτῶν ὅτε ἀσπλάγχνως κατεκόπτετο ὁ Λυκαβηττός, ἡ ἀκουσθεῖσα διαμαρτύρησις πολλῶν ἐπὶ τῷ βαρβάρῳ ἀκρωτηριασμῷ τοῦ περικαλλοῦς λόφου εἶχε σταματήσει τότε τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς· ἀλλ' ἔκτοτε οὐδέποτε ἀνεκινήθη τοιοῦτο ζήτημα, οὐδεμία ἐλήφθη πρόνοια περὶ τῶν ἀπροστατεύτων, καὶ μετὰ τοῦ Λυκαβηττοῦ τόσοι ἄλλοι λόφοι, κειμήλια ἐθνικῶν ἀναμνήσεων, κατατεμαχίζονται ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ λιθοτόμου ἡ καταπατοῦνται αὐθαιρέτως ὑπὸ οἰκοδόμων. Ἀλλαχοῦ ἡ διατήρησις τῶν ἐθνικῶν μνημείων καθίσταται κύριον μέλημα σωματείων πρὸς τοῦτο μόνον ἱδρυομένων καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐργαζομένων. Παρ' ἡμῖν δέ, τῶν ὁποίων τὰ τοιαῦτα μνημεῖα εἶνε πολλάκις ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ἱστορικώτερα καὶ τιμιώτερα ἐκείνων τῶν ξένων, ἡ τοιαύτη μέριμνα ἔπρεπεν ἀπὸ πολλοῦ νὰ ὑφίσταται ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ἐνθουσιωδεστέρα καὶ μᾶλλον ἀποτελεσματική.

* *

Τοῦ Ἄγγλου ἱεροκήρυκος Σώμερβιλλ ἡ δευτέρα ἐξ Ἀθηνῶν διάβασις μετὰ τὴν ἐκ Βόλου ἐπάνοδον αὐτοῦ δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχὴς ὡς ἡ πρώτη, ὅτε συνήργει ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ καινοφανὲς τῆς διὰ διερμηνέως διδαχῆς, τὸ ῥητορικὸν σθένος τοῦ γέροντος, καὶ ἐπροστάτευον αὐτὸν οἱ περίβολοι τῶν αἰθουσῶν τοῦ Παρνασσοῦ καὶ τοῦ Ὠδείου. Κατὰ τὴν δευτέραν ἀπόπειραν ἠτύχησε τολμήσας νὰ ἐκλέξῃ ὡς στάδιον τῆς προτεσταντικῆς ῥητορείας του τὸν ὑπὸ τοὺς στύλους τοῦ Ὀλυμπιείου χῶρον, ἔνθα κατὰ σύμπτωσιν ἕτερος συμπολίτης τοῦ Σώμερβιλλ, ὁ ἀρχαιολόγος Πενρώζ, καταγίνεται εἰς πάντη ἀλλοίας μελέτας καὶ ἀνασκαπτικὰς ἀποπείρας. Αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ αἰδεσιμώτατος προσέκρουσε κατὰ τῆς ἐξεγερθείσης φιλοτιμίας τῶν ἡμετέρων κληρικῶν καὶ ποιητῶν, ἐπὶ τέλους δ' ἀπειληθεὶς ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ τὰς διδαχάς, αἱ ὁποῖαι, ἀληθῶς εἰπεῖν, δὲν ἦσαν τοιαῦται, ὥστε νὰ προκαλέσωσι φανατικὸν ἐρεθισμὸν καὶ ἀγρίας ἀπειλάς.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ σταλέντα διὰ τοῦ κ. Τ. ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δὲ τὰ ζητηθέντα βιβλία.—κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἀντίτυπον « Παρέργων » ἀπεστάλη. Ἡ μετάφρασις τοῦ « Γουλιέλμου Τέλλου » περιέχεται εἰς τὸν Θ' τόμον τῶν Ἁπάντων τοῦ κ. Α. Ρ. Ρ., ὅστις περιλαμβάνει καὶ τὴν μετάφρασιν τοῦ « Νάθαν τοῦ Σοφοῦ » τοῦ Λέσιγγ καὶ τιμᾶται δραχ. 6.—κ. Α. Ν. Ρ. Βεροῤῥοιαν. Ἀπηντήσαμεν ἐκτενῶς.— κ. Π. Π. Ὁ Σπ. Τρικούπης ἐγένετο ὁ πρῶτος πρωθυπουργὸς τοῦ Καποδιστρίου, τῷ 1828, φέρων ὅμως τὸν τίτλον Γενικοῦ Γραμματέως, καταργηθέντων τῶν ὑπουργείων — *Ἑνὶ συνδρομητῇ*. Πειραιᾶ. Ἀκατάλληλον.—κ. Κ. Κ. Ταγανρόγ. Ἡ καθυστέρησις ἐγένετο ἐκ παραδρομῆς. Τὰ ἐλλείποντα ὑμῖν φύλλα ἀπεστάλησαν, ἐξακολουθεῖ δὲ τακτικῶς ἡ ἀποστολή.— *Ἀγεωγραφήτῳ*. Τὸ Μονακὸ εἶνε μικρὰ ἡγεμονία παραθαλάσσιος, κειμένη παρὰ τὰ σύνορα τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Alpes—Maritimes, μεταξὺ Νικαίας καὶ Βεντιμιλίας. Περιλαμβάνει ἔκτασιν 15 χιλιομέτρων καὶ 6,000 κατοίκους. Ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ ταύτῃ εὑρίσκεται τὸ διαβόητον χαρτοπαικτεῖον τοῦ Monte-Carlo.—κ. Ι. Π. Ν. Πύργον. Ἐντὸς ἐπιστολῆς συστημένης εἶνε τὸ ἀπλούστερον.—κ. Β. Ν. Δ. Ναύπλιον. Ἐγένετο συνῳδὰ τῇ παραγγελίᾳ ὑμῶν. — κ. Ζ. Ἀτυχῶς ὄχι· τοῦτο δ' ἐσήμαινε καὶ ἡ σιωπή.—κ. Α. Ν. « Il n' y a pas de héros pour son valet de chambre » (κανεὶς δὲν εἶνε ἥρως ἐμπρὸς εἰς τὸν ὑπηρέτην του) εἶνε λόγιον εὐφυοῦς γυναικὸς τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, τῆς κυρίας Cornuel, παράφρασις δ' ἄλλως τοῦ λεχθέντος ὑπὸ τοῦ Montaigne ὅτι «Ὀλίγοι ἄνδρες ἐθαυμάσθησαν ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν αὐτῶν».— κ. Κ*. Καὶ τὸ πρᾶγμα ἀκατάλληλον καὶ ἡ μετάφρασις ὄχι ἀνεκτή. — *Τακτικῷ συνδρομητῇ*. *Νεποτισμὸς* (népotisme) ἐσχηματίσθη ἐκ τῆς λατινικῆς λέξεως nepos, σημαινούσης τὸν ἀνεψιόν, ἐμφαίνει δὲ τὴν ἐν ταῖς δημοσίαις θέσεσι προτίμησιν ἀναξίων καὶ φαύλων ἑταίρων καὶ συγγενῶν.—κ. Γ. Δ. Λάρισσαν. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.—*Νάχερ*. Θέλομεν ζητήσει πληροφορίας καὶ σᾶς ἀπαντήσει προσεχῶς.—κ. Ε. Τζ. Μυτιλήνην. Ἐλήφθησαν, ἰδιαιτέρως δ' ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας.— κ. Α. Μ. Ὀδησσόν. Τὸ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλη τῷ κ. Α. Χ. Κ.—κ. Θ. Κ. Ὅμοιαι τὸ σχῆμα ἦσαν καὶ αἱ ἐπιστολαὶ παρ' ἀρχαίοις, τουτέστι τετυλιγμέναι εἰς κύλινδρον. Εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ παπύρου ἐγράφετο πάντοτε τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιστέλλοντος κατ' ὀνομαστικήν, καὶ μετ' αὐτὸ εἰς δοτικὴν τὸ ὄνομα ἐκείνου πρὸς ὃν ἀπευθύνετο ἡ ἐπιστολή, ὡς λ. χ. *Ἀρχύτας Διονυσίῳ*, ὅπερ ἐνίοτε συνωδεύετο καὶ διά τινος ἐπιθέτου. Ἡ χρονολογία ἐτίθετο εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς, ἐξωτερικῶς δὲ ἐπεγράφετο πάλιν τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιστέλλοντος καὶ τοῦ πρὸς ὃν ἐπεστέλλετο τὸ γράμμα.— κ. Γ.Κ. Κέρκυραν. Παρὰ τοῖς ἐνταῦθα βιβλιοπώλαις δὲν ὑπάρχει τὸ ζητούμενον. Τὰ δελτία ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς.—Κφ Α. Ν. Ἐπὶ ἁπλῇ παρουσιάσει ἐν τρίτῃ οἰκίᾳ οὐδέτερον τῶν δύο μερῶν εἶνε ὑποχρεωμένον, παρεκτὸς ἐὰν γείνῃ πρόσκλησις ῥητὴ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου.—κ. Α. Ν. Κ. Πειραιᾶ. Ἀπεστάλησαν ἅπαντα· τὸ ἀντίτιμον ἐλήφθη. — κ. Θ. Μ. Λ. Σύρον. Ὑπάρχει ἡ τοῦ 1879, ἐκδοθεῖσα ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν· ἀλλ' εἶνε ἐντελῶς ἐξηντλημένη.—κ. Φ. Δ. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Σειρὰ φύλλων ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς.—κ. Α. Θ. Κωνσταντινούπολιν. Ἡ ἔκδοσις διεκόπη πρὸ πολλοῦ· ἀγνοοῦμεν ἂν θὰ ἐπαναληφθῇ. — *Φίλῳ Μ'*. Ἄελπτον οὐδέν· πάντα δ' ἐλπίζειν χρεών.—κ. Σ. Α. Ν. Ἀποδίδεται εἰς τὸν ἀκαδημαϊκὸν Villemain. Οὗτος ἦτο διάσημος ἐπὶ δυσμορφίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ εὐφυολογίᾳ. Λέγεται δὲ ὅτι εἶπε πρός τινα ὡραίαν κυρίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπέτεινεν ἐρωτικὰς φιλοφρονήσεις: « — Ἀγαπᾶτέ με, κυρία· κανεὶς δὲν θὰ τὸ πιστεύσῃ. »

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Μέσα 'ς τὸν χάρτην κύτταξε κι' ἰδέ με, ἂν δὲν μὲ 'ξεύρῃς.
Μὲ βρέχει ἡ Μεσόγειος. Ἂν τὸν λαιμόν μου 'βγάλῃς,
Κι' ἄλλον λαιμὸν μοῦ βάλῃς,
Μόνον μεγάλος κυνηγὸς ἂν εἶσαι θὰ μὲ εὕρῃς.

2

Αἴνιγμα βυζαντινόν.

Πέφυκα σώματος ἀνθρωπίνου μέρος·
ὕπερθεν τὴν κεφαλὴν καὶ γὰρ ἀνέχω.
Τὴν κλῆσιν συνιστᾷ μοι πεντὰς γραμμάτων.
Τούτων διαγράψας τὴν πρώτην δυάδα
πτερωτὸν εὑρήσεις με οἰωνὸν δίπουν·
τὸ δ' αὖ μετ' αὐτὴν ἐκβαλὼν τρίτον γράμμα
ὑπεῖκον ἄρθρον εἴποις θήλεος γένους.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Χιών

2

Τὰ χρήματα.

2

Οἱ κάμποι μου ξεροὶ καὶ γυμνωμένοι,
Δίχως σταλ᾽ὰ νερὸ ἢ θάλασσαις μου,
Καὶ δίχως σπίτια ἢ χώραις ἢ τραναῖς μου.
Δὲν εἶμαι τίποτε σχεδόν, καὶ εἶμ' ἡ οἰκουμένη.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Τὸ σφαιριστήριον

2

Ὁ λόγος.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

19 Ἀπριλίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως		*Τρέχουσα Τιμή.*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 %	Φρ. χρ.	331.—
» 120,000,000 τῶν 5 »	» »	329.50
» 60,000,000 τῶν 6 »	» »	392.50
» 26,000,000 τῶν 6 »	» »	397.—
» 25,000,000 τῶν 9 »	» »	250.—
» 25,000,000 τῶν 8 »	» »	247.—
» 10,000,000 τῶν 6 »	» »	197.—
» 4,000,000 τῶν 8 »	» »	241.—
» 6,000,000 τῶν 6 »	Δρ. παλ.	89.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου	φρ.	360.—
Πιστωτικὰ Καταστήματα		
ΕΤΑΙΡΙΑΙ		
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος	Δρ. ν.	4030.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα	Φρ.	160.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως	»	90.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου	»	61.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς	»	401.—
Ἑταιρία Φωταερίου	Δρ.	
Συναλλάγματα		
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως		26.75
»	3μηνον	26.50
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως		101½
» Τραπεζικὸν	3μην.	103
Νομίσματα		
Εἰκοσάφραγκον		20.80
Λίρα ὀθωμανική		23.90

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β', 1036.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 435. — 28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1885. — Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 487

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φύλλου ἀρχόμεθα τῆς ἐν μεταφράσει δημοσιεύσεως νέου μυθιστορήματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ μαρκήσιος Βιλλεμέρ», ἐκ τῶν ἀρίστων ἔργων τῆς ἐξόχου ἐν τοῖς Γάλλοις μυθιστοριογράφοις Γεωργίας Σάνδ.

— Ἡ βαυαρικὴ Ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν εἶχεν ὁρίση τῷ 1881 τὸ ἑπόμενον θέμα τοῦ ζωγραφείου διαγωνίσματος: «Κριτικὴ ἐπεξεργασία τῶν Ἑλλήνων τακτικῶν, πλὴν τοῦ ἐπ' ἐσχάτων πολλαχῶς μελετηθέντος «Τακτικοῦ ὑπομνήματος» τοῦ Αἰνείου, μετ' ἐξετάσεως τῆς σχέσεως τῶν συγγραφέων τούτων καὶ τῶν ἔργων αὐτῶν πρὸς ἄλληλα». Ὡς ἐγένετο γνωστὸν ἐκ δηλώσεως τῆς ἀκαδημίας δημοσιευθείσης πρό τινων ἡμερῶν ἐν ταῖς γερμανικαῖς ἐφημερίσι, τοῦ ἐκ 2500 δρ. χρηματικοῦ βραβείου ἠξιώθη ὁ Κάρολος Κορράδος Μύλλερ, γραμματεὺς τῆς Πανεπιστημιακῆς βιβλιοθήκης τοῦ Βυρτσβούργου.

—Ἡ τῇ φροντίδι τοῦ καλλιτεχνικοῦ τμήματος τοῦ συλλόγου Παρνασσοῦ καταρτισθεῖσα Καλλιτεχνικὴ Ἔκθεσις ἤρξατο ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς. Τὴν πρωΐαν ἐνεκαινίσθη ἡ ἔναρξις αὐτῆς τῇ παρουσίᾳ τῶν προσκεκλημένων ἐκ τῶν ἐν τέλει, τῶν μελῶν τοῦ συλλόγου, καὶ ἑτέρων ἐκλεκτῶν. ἀπὸ τῆς δείλης δὲ τῆς Κυριακῆς ἡ εἴσοδος ταύτης ἀφέθη δωρεὰν εἰς τὸ κοινόν, καθ' ἑκάστην δὶς τῆς ἡμέρας. Πυκνοὶ συρρέουσι καθ' ἑκάστην οἱ ἐπισκέπται εἰς τὴν Ἔκθεσιν μετ' ἀμειώτου ἐνδιαφέροντος περιεργαζόμενοι τὰ ἐν αὐτῇ συγκομισθέντα ἔργα καλλιτεχνῶν καὶ φιλοτέχνων, τῶν ὁποίων τινὰ δεόντως ἤδη ἐξετιμήθησαν, τινὰ δὲ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἠγοράσθησαν. Διὰ τοὺς πολλοὺς παρ' ἡμῖν τὸ θέαμα εἶνε πρωτοφανές, διότι καὶ τὸ πρῶτον ἤδη συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὰ ἀρχαῖα, ἀλλ' οὐχὶ ἀνάξια προσοχῆς προϊόντα τῆς παρ' ἡμῖν καλλιτεχνικῆς προκοπῆς εἰς παντὶ προτιτὴν Ἔκθεσιν, εὐοίωνον ἀρχὴν μεμακρυσμένης ἔτι, ἀλλὰ πολλῷ πλουσιωτέρας συγκομιδῆς.

— Ὁ συγγραφεὺς τῆς *Θεοδώρας* καὶ ἄλλων γνωστοτάτων δραματικῶν ἔργων Γάλλος ἀκαδημαϊκὸς Σαρδοῦ κολακευτικωτάτην ἀπηύθυνεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν ἡμέτερον ἐν Βουλγαρίᾳ πολιτικὸν πράκτορα κ. Κλ. Ραγκαβῆν, ἐπὶ τῇ εἰς αὐτὸν ἀποστολῇ τοῦ ὁμωνύμου δραματικοῦ ἔργου τοῦ κ. Ραγκαβῆ. Ὁ κ. Σαρδοῦ ἐκφράζει πρὸς τὸν συγγραφέα τῆς ἑλληνικῆς *Θεοδώρας* τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν εὐχαρίστησιν, μεθ' ἧς ἐπεδόθη εἰς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, μολονότι τοῦτο ἀπῄτει κόπους πολλοὺς καὶ ἐπιπόνους εἰς λεξικὰ ἀναζητήσεις, ἅτε τοῦ Γάλλου ἀκαδημαϊκοῦ μὴ γινώσκοντος καλῶς τὴν ἑλληνικήν, αἰτεῖται δὲ παρ' αὐτοῦ, ὡς βιογράφου τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατείρας, συγγνώμην, διότι, δικαίωματι δραματουργοῦ, δὲν ἠκολούθησε πολλαχοῦ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ δράματος τὴν αὐστηρὰν ἱστορικὴν ἀλήθειαν.

— Ἡ εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν εἴσοδος τοῦ Λεσσέψ, διαδεχομένου τὸν πέρυσιν ἀποθανόντα Henri Martin, ἐγένετο μετὰ πάσης ἐπισημότητος. Ἀνάδοχοι τοῦ Λεσσέψ, παρουσιάσαντες αὐτὸν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν, ἦσαν ὁ Βίκτωρ Οὐγγὼ καὶ ὁ Pailleron. Ὁ λόγος, τὸν ὁποῖον ἀνέγνω ὁ Λεσσέψ, ἦτο λίαν σύντομος, ἄνευ φιλολογικῶν ἀξιώσεων, ἀλλ' ἐκρίθη ὡς λίαν ἐκφραστικὸς καὶ ἄξιος τοῦ ἀνδρός, ὅστις δὲν ἐξελέγη ἀκαδημαϊκὸς δυνάμει φιλολογικῶν τίτλων. Εἰς τοῦτον ἀπήντησεν ὁ Ρενὰν δι' ἐκτεταμένου λόγου, ἐν ᾧ ἐξεικονίζεται ὁ Λεσσὲψ μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως καὶ τῆς θελκτικότητος τοῦ ὕφους τοῦ Γάλλου συγγραφέως.

— Ἡ Ἀκαδημία τῶν ἠθικῶν ἐπιστημῶν συνέστησεν ἐξαμελῆ ἐπιτροπήν, ἐπιφορτισμένην νὰ ἀναλάβῃ καὶ ἐξακολουθήσῃ τὴν δημοσίευσιν τῶν «Διαταγμάτων τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας», ὅπερ ἀναλαβοῦσα εἶχε διακόψει ἡ Ἀκαδημία τῶν ἐπιγραφῶν. Τὰ δημοσιευόμενα Διατάγματα ἀνευρίσκονται δι' ἐπιμελῶν ἀναδιφήσεων ἐν τοῖς ἀρχείοις καὶ ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ κράτους. Τὸ ὅλον ἔργον θέλει περιλάβει περὶ τὰ 5,500 Διατάγματα, ἅτινα θέλουσι πληρώσει 1,100 σελίδας εἰς 4ον.

— Ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Λεσσέψ, τῇ ἐπιούσῃ τῆς εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ὑποδοχῆς αὐτοῦ, ἐγένετο ἡ πρώτη γενικὴ συνέλευσις κατὰ τὸ 1885 τῆς Γεωγραφικῆς ἑταιρίας. Ἡ συνεδρίασις ἤρξατο διὰ λόγου τοῦ Λεσσέψ, θερμῶς χειροκροτηθέντος, περὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς δράσεως ἐν Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ. «Παριστάμεθα, εἶπε μεταξὺ ἄλλων, εἰς τὴν κατάκτησιν τῶν δύο τούτων ἠπείρων ὑπὸ τῆς λευκῆς φυλῆς. Ἐν τῇ κατακτήσει ταύτῃ οἱ ἐξερευνηταὶ εἶνε οἱ προφύλακες τοῦ πολιτισμοῦ· ἄξιοι λοιπὸν τῆς συνδρομῆς καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ κοινοῦ καὶ τῶν κυβερνήσεων.» Ἀκολούθως ἔλαβον τὸν λόγον οἱ εἰσηγηταὶ ἐπὶ τῶν ὁρισθέντων βραβείων, συγκειμένων ἐκ χρυσῶν μεταλλίων, ἅτινα ἀπενεμήθησαν εἰς διαφόρους ἐξερευνητὰς καὶ συγγραφεῖς γεωγραφικῶν βιβλίων.

— Ἐν ὑπομνήματι περὶ τῆς «Ἐπιρροῆς τοῦ πολιτισμοῦ ἐπὶ τῆς ὁράσεως», ἀναγνωσθέντι ἐν μιᾷ τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἐν Λονδίνῳ Ἑταιρίας τῶν Τεχνῶν, ὁ κ. Bradenell Carter παρέχει λίαν ἐνδιαφερούσας πληροφορίας ἐπὶ τῶν ὁσημέραι πληθυνομένων ἐλαττωμάτων τῆς ὁράσεως. Ἐν αὐτῷ σημειοῖ ὅτι μέγα μέρος τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ συνίσταται ὑπὸ διοπτροφόρων καὶ ὅτι σαφῶς ἀπεδείχθη ὅτι ἡ ἀνάγκη αὕτη τοῦ φέρειν διόπτρας χρονολογεῖται ἀπὸ προσφάτου σχετικῶς ἐποχῆς. Ἐξ ἐρεύνης ἐνεργηθείσης κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν μιᾷ σχολῇ τοῦ Λονδίνου ἐγνώσθη ὅτι πλέον τοῦ τετάρτου τῶν παίδων ἔπασχον ὑπὸ μυωπίας. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἐν λόγῳ ὑπομνήματος φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἐξετάζωνται οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν παιδίων ἅμα τῇ εἰσόδῳ αὐτῶν ἐν τῇ σχολῇ, καὶ τὰ βιβλία τὰ ὡρισμένα διὰ τὰ παιδία νὰ ἐκτυπῶνται πάντοτε διὰ μεγάλων χαρακτήρων. Ἐν γένει τὸ ὑπόμνημα τοῦτο περιέχει ἐξαιρέτους συμβουλὰς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἀδυναμιῶν τῆς ὁράσεως.

— Ἐν Παρισίοις διωργανώθη ἔκθεσις ἔργων τοῦ μεγάλου τῆς Γερμανίας ζωγράφου Ἀδόλφου Μένζελ. Ὁ Μένζελ εἶνε καὶ ἐν Γαλλίᾳ διάσημος ἀπὸ τῶν ἐκθέσεων τοῦ 1855 καὶ 1867, ἐν αἷς ἐξέθηκε δύο εἰκόνας αὐτοῦ. Αἱ παρισιναὶ ἐφημερίδες, πολλαχῶς ἐνδιατρίβουσαι περὶ αὐτόν, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐκθέσεως ταύτης δὲν ἐλησμόνησαν τὴν πρὸ δεκαετίας ἀπάντησιν αὐτοῦ πρὸς παρισινὸν ἐκδότην, ὅστις λίαν ἁβρῶς εἶχε γράψει πρὸς αὐτὸν παρακαλῶν νὰ τῷ στείλῃ προσωπογραφίαν τινὰ τοῦ Βίσμαρκ, ὅπως τὴν προτάξῃ τῆς εἰς βιβλίον δημοσιεύσεως τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἀρχικαγγελαρίου. Ὁ Γερμανὸς καλλιτέχνης ἀπήντησεν εἰς τὴν παράκλησιν ξηρότατα: «Δὲν θέλω νὰ ἐργασθῶ διὰ Γάλλους!»

— Ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου ἐπλουτίσθη δι' ἀραβικοῦ ἔργου ἀγνώστου μέχρι τοῦδε, καὶ φέροντος τίτλον «Κιτάμπ-αλ-Μοχαμπίρ.» Ἐν αὐτῷ περιέχονται ἱστορικαὶ σημειώσεις καὶ παραδόσεις ἀναγόμεναι εἰς τοὺς ἀρχαίους Ἄραβας καὶ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Μωάμεθ καὶ τῶν ἀμέσων αὐτοῦ διαδόχων. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἔργου, ὀνόματι *Ἀμποὺ-Σαῒδ ἀλ-Χασὰν αλ-Σουκαρί*, ἀκμάσας κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα ἀπὸ τῆς Ἑγίρας, εἶνε λίαν γνωστὸς ὡς εἷς τῶν πρώτων σχολιαστῶν τῶν ἀρχαίων ποιητῶν, ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τὸ ἐν λόγῳ ἔργον εἶχε διαφύγει μέχρι τοῦδε τὴν προσοχὴν τῶν σοφῶν.

— Ἄγγλος λόγιος, ὁ A. W. Budge, πρόκειται νὰ δημοσιεύσῃ μετ' ἀγγλικῆς μεταφράσεως τὸ συριακὸν κείμενον τῆς

« Βίβλου τῆς Μελίσσης », γραφέντος ὑπὸ τοῦ Σολομῶντος, μητροπολίτου τοῦ Βοσρὰ (Bosrah) κατὰ τὸ πρῶτον τέταρτον τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος. Τὸ *Βιβλίον τῆς Μελίσσης* εἶνε πλῆρες περιέργων καὶ πρωτοτύπων παραδόσεων ἀφορωσῶν εἰς τὰ πρωτεύοντα πρόσωπα τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης, περατοῦται δὲ ὑπὸ κεφαλαίου περὶ τῆς αἰωνίου κολάσεως.

Ἡ ἐργασία τῶν ἐν Ἀκραιφνίῳ ἀνασκαφῶν, καθὰ τηλεγραφεῖ ὁ ἐπιτηρητὴς κ. Ἐπ. Κορομάντσος, ὑπῆρξε γόνιμος· εὑρέθη μαρμάρινον ἀρχαϊκὸν ἄγαλμα ἀρτιμελές, πλὴν τῶν ἀπὸ τῶν γονάτων κάτω, παριστῶν *Ἀπόλλωνα* εἰς φυσικὸν μέγεθος, πολλὰ δ' ἐνεπίγραφα συντρίμματα πηλίνων ἀγγείων καὶ τέσσαρες ἐν λίθοις ἐπιγραφαί, ὧν μία ἀναφέρει ἀγῶνα πενταετηρικὸν *πτώϊα* καλούμενον.

— Ἐπερατώθη ἤδη τὸ ἐν Δραγατσανίῳ μνημεῖον τῶν αὐτόθι πεσόντων ἱερολοχιτῶν, συντελεσθὲν ἐξ ὁλοκλήρου τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ, ἀλλὰ συνδρομῇ καὶ τῶν ἐν ἄλλαις πόλεσι τῆς Ρουμανίας ἐγκατεστημένων Ἑλλήνων. Λίαν προσεχῶς τελοῦνται ἐπισήμως καὶ τὰ ἐγκαίνια.

— Ὁ καθηγητὴς κ. Αὔγουστος Βὸλτς δημοσιεύει ἐν τῷ γερμανικῷ περιοδικῷ τοῦ Βερολίνου «Magazin für die Litteratur des In-und Auslandes» μακρὰν καὶ λίαν ἐπαινετικὴν ἀνάλυσιν τῆς πραγματείας τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου « Ὁ Ἥλιος κατὰ τοὺς δημώδεις μύθους».

— Ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Λ. Δ. Χρήστοβιτς ἤρξατο ἐκδιδόμενον περιοδικὸν ὑπὸ τὸν τίτλον « Ἡ πρόοδος τῆς παιδιατρικῆς μετὰ θεραπευτικῆς τῶν ἐνηλίκων.»

— Ἀπεστάλη ἡμῖν ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ ἐκδοθὲν ποίημα ὑπὸ τὸν τίτλον « Μακεδόνος παράπονα, ἀπελπισία καὶ ἀπόφασις ».

— Ὁ κ. Ἠλίας Ὡρολ. Δασσαρήτης ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν συγγράμματος αὐτοῦ ἐξ 7-8 τυπογραφικῶν φύλλων ὑπὸ τὸν τίτλον « Ἡ Μακεδονία καὶ Ἀλβανία ἐν τῷ Ἑλληνισμῷ ».

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἱστορία τῆς Ἀλεξανδρείας ἀπὸ τῆς κτίσεως μέχρι τῆς ὑπὸ τῶν Ἀράβων κατακτήσεως αὐτῆς, μετὰ τοπογραφικοῦ χάρτου ὑπὸ Μαργαρίτου Γ. Δήμιτσα, καθηγητοῦ. Ἐν Ἀθήναις 1885. 8ον, σελ. κα'—783. Δραχ. 20.

Περιοδεία τῆς Αἰγύπτου, συνταχθεῖσα ὑπὸ Μαργαρίτου Γ. Δήμιτσα, καθηγητοῦ. Βραβευθεῖσα τῷ 1881 ὑπὸ τοῦ ἐν Βενετίᾳ διεθνοῦς γεωγραφικοῦ συνεδρίου. Ἡ προσήρτηται πραγματεία γεωγραφική. Ἐν Ἀθήναις 1885. 8ον, σελ. ζ' καὶ 384. Δραχ. 6.

Ἱστορία τῆς θεωρίας τῆς γνώσεως ὑπὸ Μαργαρίτου Εὐαγγελίδου. Τεῦχος Α'. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Π. Δ. Σακελλαρίου, ὁδὸς Ἀθηνᾶς, 56. 16ον, σελ. 159.

Τὰ τέκνα τοῦ ἀχθοφόρου. Σμυρναϊκὸν μυθιστόρημα ὑπὸ Γ. Κ. Ὑπερίδου. Τόμοι 4.—Ἐν Σμύρνῃ, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς « Ἀμαλθείας ». 1884· 16ον, σελ. ἐν ὅλῳ 1150.

Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος τὸ τριακοσιάδραχμον ἔπαθλον. Διήγημα πρωτότυπον ὑπὸ Γρ. Δ. Ξενοπούλου. Ἐν Ἀθήναις. Διονύσιος Σ. Χιώτης, ἐκδότης. Ὁδὸς Πατησίων, 3· 16ον, σελ. 88.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἀπριλίου 26, Παρασκευή.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς 23 Ἀπριλίου δὲν ἑώρταζε μόνον ἡ Ἐκκλησία τὴν μνήμην τοῦ μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, τοῦ δημοτικωτέρου τῶν ἁγίων παρὰ τῷ ἑλληνικῷ λαῷ, ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις τὴν ἐπίσημον φυγάδευσιν τοῦ χειμῶνος, καὶ τὸ ἡμέτερον ἔθνος τὸ μαρτύριον ἑτέρου μεγαλομάρτυρος, τοῦ Διάκου, καὶ τὴν μνήμην τοῦ κατὰ τὴν προτεραίαν τῆς ἡμέρας ταύτης θανάτου τοῦ Καραϊσκάκη. Πρὸς τούτοις πανηγυρίζομεν καὶ τὴν ἑορτὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἡμετέρου βασιλέως, μεθ' ἧς συνδέεται καὶ ἡ τοῦ ὀνόματος τοῦ ὁμωνύμου βασιλόπαιδος, ὅστις ἀνδρούμενος καὶ ἐκπαιδευόμενος ἐν ξένῃ γῇ ἀγγέλλεται προκόπτων ἐν ταῖς σπουδαῖς αὐτοῦ· ἐσχάτως ἀριστεύσας κατὰ τὰς ἐξετάσεις εἰσῆλθεν ἐκ τῶν πρώτων εἰς τὴν ναυτικὴν σχολὴν τῆς Δανίας. Ἐφέτος, ἀπούσης τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας εἰς Κέρκυραν, ἡ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ βασιλέως τελετὴ ἐκίνει τὴν κοινὴν περιέργειαν μόνον καθ' ὅσον τὸ πρῶτον ἐν αὐτῇ οἱ νέοι ὑπουργοὶ ἔμελλον νὰ ἐπιδειχθῶσι δημοσίᾳ ἐν πλήρει ἐπισημότητι.

* * *

Ἡ νέα Κυβέρνησις, τῆς ὁποίας, ὡς γνωστόν, δύο μέλη, οἱ κκ. Ροβέρτος Ρώμας ἐπὶ τῶν ναυτικῶν καὶ Α. Ζυγομαλᾶς ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως, τὸ πρῶτον ἤδη ἀνέρχονται εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπουργοῦ, ὡς ὁ κ. Δεληγιάννης τὸ πρῶτον ἤδη ἐκλήθη εἰς πρωθυπουργίαν, ἀνέλαβεν ἀπὸ τοῦ τέλους τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος τὰ ἑαυτῆς καθήκοντα. Ὁ καταρτισμὸς αὐτῆς ἐκ προσώπων ἀνηκόντων εἰς μόνην τὴν μερίδα τοῦ νέου πρωθυπουργοῦ ἐγένετο ἀφορμὴ ποικίλων σχολίων, ἅτινα ἐν πλάτει κατεγράφησαν, ἡρμηνεύθησαν, καὶ ἀνεπέμησαν ὑπὸ τῶν πολιτικῶν ἐφημερίδων. Τὸ ἔργον αὐτῆς ἡ νέα Κυβέρνησις συνοψίζει κατὰ τὴν πρὸ πολλοῦ ἐπίσημον ἐπαγγελίαν της, εἰς οἰκονομίαν 10—15 ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Ἡ μέχρι τοῦδε δ' ἐπενεχθεῖσα ὑπ' αὐτῆς ἐλάττωσις τῶν δαπανῶν ἀνῆλθε κατὰ προχείρους ὑπολογισμοὺς εἰς 420,000 δραχμῶν.

* * *

Λεπτομερέστερον δὲ τὰ πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ληφθέντα μέτρα εἶνε ἐπὶ τοῦ παρόντος μὲν ἡ ἀνάκλησις τῶν πρέσβεων, ἡ κατάργησις ἐπαρχείων καὶ ἡ ἀπόλυσις ἐπάρχων. Ὡς μέλλουσαι δὲ ἀποφάσεις θρυλλοῦνται ἑτέρων τινῶν θέσεων καταργήσεις ἢ συγχωνεύσεις, καὶ διαλύσεις στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν σχολῶν. Πρὸς τούτοις λόγος γίνεται περὶ καταρτιζομένων νομοσχεδίων, ἐν οἷς τροποποιοῦνται αἱ περὶ φορολογίας τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν πνευματωδῶν ποτῶν διατάξεις, ὁ περὶ προσόντων τῶν ὑπαλλήλων, ὡς καὶ ὁ προξενικὸς νόμος, καταργοῦνται δὲ οἱ περὶ φορολογίας τοῦ σιγαροχάρτου καὶ τοῦ οἴνου νόμοι. Ἐπίσης τὰς σκέψεις τῆς Κυβερνήσεως ἀπασχολεῖ ἡ ζήτησις εὐθυνῶν ἀπὸ τῆς προκατόχου αὐτῆς. Αἱ λοιπαὶ ἐργασίαι αὐτῆς ἀφορῶσιν εἰς τὰς προσωπικὰς ἀνάγκας, ὁποῖαι ἡ πλήρωσις θέσεων, ἡ ἐξεύρεσις ὑπαλλήλων καὶ τὰ τοιαῦτα.

* * *

Ἐγκαίρως εἴχομεν προαγγείλει ἐν παρελθόντι Δελτίῳ, διαλαβόντες ἐκεῖ τὰ δέοντα, τὸν μέγαν ἀγῶνα σκοποβολῆς, ὅστις τελεῖται τὴν Κυριακὴν αὐτὴν ἐν τῷ Ἐθνικῷ σκοπευτηρίῳ. Ἡ ἀπόστασις ὡρίσθη εἰς 200 μέτρα, τρία δὲ τὰ ἀπονεμηθησόμενα βραβεῖα, ἐκ δραχμῶν 400, 60, καὶ 40. Μετὰ μακρὰν διακοπὴν ἐπαναλαμβάνεται ἤδη ὁ κάλλιστος τῶν ἀγώνων, ἐν ᾧ τιμᾶται οὐχὶ καθ' ἑαυτὴν ἡ εὐστοχία τῆς χειρός, ἀλλ' ἡ ἐκ τῆς δεξιότητος ταύτης ἐμπνεομένη ἐλπὶς ἢ πεποίθησις ὅτι ἡ χεὶρ ἐκείνη ἐν καιρῷ τῷ δέοντι δύναται εὐστόχως νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν πατρίδα. Πιστεύομεν ὅτι οἱ περὶ τὰ ὅπλα ἱκανοὶ θὰ σπεύσωσιν ἐκεῖ νὰ δοκιμάσωσι τὰς δυνάμεις των καὶ ἀσκηθῶσιν. Ὅτε συχνότερον πρό τινος καιροῦ ἐτελεῖτο ὁ ἀγών, ἐνθυμούμεθα ὅτι συνηθέστατα τὰ αὐτὰ ὀνόματα, δύο ἢ τρία, ἀνεγράφοντο, ὡς ὀνόματα νικητῶν. Εἴμεθα ἤδη περίεργοι νὰ ἴδωμεν ἂν οἱ αὐτοὶ πάλιν νικηταὶ θὰ διανεμηθῶσι τὰς δάφνας, ἢ ἂν νέοι παλαισταὶ θέλουσι προκύψει διαμφισβητοῦντες ταύτας, εὐοίωνον τότε σημεῖον ὅτι ηὐρύνθη καὶ κρατύνεται ὁ κύκλος τῶν φίλων τῆς σκοποβολῆς.

* * *

Οὐδεὶς βεβαίως ἐλησμόνησε τὰς μεταξὺ Ἀβυσσινίας καὶ Ἑλλάδος ἀναπτυχθείσας πρό τινος φιλικὰς σχέσεις, ὀφειλομένας πρὸ παντὸς εἰς τὴν εὐφυΐαν Ἕλληνος, κατακτήσαντος τὴν καρδίαν τοῦ Ἀβυσσινοῦ μονάρχου. Ἐκ τῶν σχέσεων τούτων προέκυψαν ἐπανειλημμέναι ἀποστολαὶ φιλοφρόνων ἐπιστολῶν καὶ πλουσίων δώρων ἐκεῖθεν, προμήθεια ἰατροῦ ἐντεῦθεν, παρατεταμέναι παρ' ἡμῖν ὁμιλίαι καὶ σκέψεις περὶ τοῦ ἀφρικανικοῦ βασιλείου, καί, τὸ περιεργότερον, ἡ περὶ τῆς νῦν μικρᾶς Ἑλλάδος μεγάλη γνώμη τοῦ βασιλέως τῆς Ἀβυσσινίας. Ἀλλὰ ταχέως εἶχε παρέλθει καὶ ἡ ἱλαρὰ αὕτη ἐντύπωσις παρ' ἡμῖν, ποικίλοι δὲ οἰκογενειακοὶ περισπασμοὶ ἐκάλουν ἡμᾶς ἐπὶ σπουδαιότερα. Πρό τινων ἡμερῶν ὅμως ἀνεμνήσθημεν καὶ ἄκοντες τῆς ἀείποτε περὶ ἡμῶν μεριμνώσης μακρυνῆς χώρας, ἐπὶ τῇ ἀναγραφῇ τῆς εἰδήσεως, καθ' ἣν Ἕλλην ἀπεσταλμένος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀβυσσινίας ἀφίκετο εἰς Ἀλεξάνδρειαν, κομίζων ἐπιστολάς, οὐχὶ πλέον τοῦ μονάρχου, ἀλλὰ τοῦ Ἀβυσσινοῦ ἀρχιστρατή-

γου, ὀνόματι Ρᾶς—'Αλούλα, ἀπευθυνομένας πρὸς τὸν βασιλέα Γεώργιον καὶ τὸν κ. Χ. Τρικούπην. Αἱ ἐπιστολαὶ θέλουσιν ἀποσταλῆ εἰς τὸν πρὸς ὃν ὅρον, ἀφοῦ πρῶτον μεταφρασθῶσιν ἐκ τοῦ ἀβυσσινιακοῦ ἐν 'Αλεξανδρείᾳ.

***

Ἡ *'Εφημερὶς τῆς 'Εταιρίας τῆς ὑγιεινῆς* δημοσιεύει δελτίον θνησιμότητος ἑκάστου μηνὸς ἐν 'Αθήναις. Αἱ ἐν αὐτῷ πληροφορίαι λεπτομερεῖς καὶ ἀκριβεῖς παρέχουσιν ἐπαρκῆ ἰδέαν τῆς σχετικῆς μακροθυμίας ἢ ἀσπλαγχνίας τοῦ θανάτου ἐν τῷ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ὑπάρξεως ἀγῶνι. 'Εκ τοῦ δελτίου τοῦ Μαρτίου πληροφορούμεθα ὅτι ἀπεβίωσαν ἐν ὅλῳ ἐν τῇ πόλει καὶ τοῖς περιχώροις 185 ἄτομα, ἐξ ὧν 116 ἄρρενα καὶ 69 θήλεα. 'Εκ τούτων 80 εἶχον ἡλικίαν 1 μηνὸς ἕως 15 ἐτῶν· 86, 15—50 ἐτῶν· 36, 50—90, καὶ εἷς 90—100. Αἱ ἐπενεγκοῦσαι τοὺς πλείστους τῶν θανάτων νόσοι ἦσαν ἡ πνευμονικὴ φυματίωσις, ἡ πνευμονία, αἱ καρδιακαὶ παθήσεις κτλ. Τὸ τμῆμα, ἐν ᾧ συνέβησαν οἱ περισσότεροι θάνατοι, εἶνε τὸ Γ', ἐκεῖνο δ' ἐν ᾧ ἐγένοντο οἱ ὀλιγώτεροι, τὸ Ε', ὥστε πλειοτέρας ὑγείας ἀπήλαυε κατὰ τὸν Μάρτιον ἡ συνοικία Νεαπόλεως, πλειοτέρας δὲ κακοτυχίας ἡ συνοικία Ψυρῆ.

***

Σὺν τῇ κατασκευῇ τοῦ ἀπὸ Γέρακα μέχρι Μαρκοπούλου τμήματος τῶν σιδηροδρόμων 'Αττικῆς συμπληροῦται σχεδὸν ὁλόκληρος καὶ ἡ γραμμὴ 'Αθηνῶν—Λαυρείου, ἀπομενόντων μόνον ἓξ χιλιομέτρων ἔτι. Τὸ τμῆμα τοῦτο παρέλαβεν ἡ πρὸς τοῦτο συστᾶσα ἐπιτροπή, εὑροῦσα ἀμέμπτως κατεσκευασμένον· μῆκους 17 περίπου χιλιομέτρων, διέρχεται διὰ τοῦ χωρίου Λιόπεσι, τῆς καταφύτου ἐξοχῆς Κάντζας, καὶ καταλήγει εἰς τὸ δάσος Γέρακα.

***

Ἡ χολέρα δὲν λησμονεῖ τὸ καταστρεπτικὸν αὐτῆς ἔργον, ὅπερ ἀπό τινος ἐν Εὐρώπῃ ἀνέλαβεν. 'Αναφανεῖσα ἐσχάτως ἐν 'Ισπανίᾳ, προὐκάλεσε καὶ παρ' ἡμῖν νέας διατάξεις τοῦ ἰατροσυνεδρίου, ὑποβαλόντος εἰς ἐννεαήμερον ἐπιτηρητικὴν κάθαρσιν τὰς ἐκεῖθεν προελεύσεις. Ὑπὸ τοιαύτας ἀπειλητικὰς περιπτώσεις ἡ ἀγγελία ὅτι τὸ Φάληρον, ἡ μόνη θερινὴ ἀναψυχὴ ἡμῶν κατὰ τὰ θερινὰ θάλπη, κατέστη ἀπρόσιτον ἕνεκα τῶν μιασματικῶν ἀναθυμιάσεων, αἵτινες διαχέονται ἀπὸ τῶν ἀκαθάρτων ὑλῶν τοῦ ἐκεῖ πέραν ἐγκατεστημένου οἰνοπνευματοποιείου, ἐκίνησε βαθύτερον εἰς ἀγανάκτησιν καὶ ἀνησυχίαν. Εὐτυχῶς ἕνεκα τοῦ γενομένου ζωηροῦ λόγου ὁ κ. ὑπουργὸς τῶν ἐσωτερικῶν μετὰ τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν ἐφρόντισαν νὰ μεταβῶσιν ἐπὶ τόπου καὶ λάβωσι μέτρα πρὸς ἐξαφάνισιν τῆς ἐπικινδύνου ἑστίας.

***

Γενομένης τῆς τριακοστῆς κληρώσεως τοῦ λαχειοφόρου δανείου τῶν 60,000,000 ἐξήχθησαν τῆς κληρωτίδος οἱ ἑξῆς ἀριθμοί: 98,800 κερδίζων 70,000 φρ., 59,008 κερδίζων 10,000 φρ., 144,188 καὶ 165,039 κερδίζοντες ἀνὰ 2,500 φρ., 145384, 96754, 94804, 172556 καὶ 168164 κερδίζοντες ἀνὰ 1000 φρ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ν. Α. Σ. Βηρυττόν. Τὰ φύλλα ἀπεστάλησαν· τὸ δ' ἀντίτιμον αὐτῶν καὶ τὸ τῆς συνδρομῆς ἐπλήρωσεν ἡμῖν ὁ κ. Α. Π. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — Κυρίᾳ Α. Β. Μ. Κωνσταντινούπολιν. Φρ. 8. Τὸ ἀντίτιμον δύνασθε νὰ πέμψητε καὶ διὰ γαλλικοῦ γραμματοσήμου. — *'Ιδιοτρόπῳ*. Εἶμπορεῖ μὲν νὰ ἀποκτηθῇ καὶ διὰ πραγματικῆς ἀξίας. 'Αλλὰ ἀνάγκη νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι παρ' ἡμῖν τὸ μέσον τοῦτο εἶνε τὸ παρέχον τὰς ὀλιγωτέρας ἐλπίδας ἐπιτυχίας.— κ. Ι. Ν. 'Ατυχῶς ὄχι. — κ. Θ. Κ. Ἡ ἐφεύρεσις τοῦ χάρτου ἀνάγεται εἰς μεταγενεστέραν ἐποχήν, εἰς τὸν Δ' αἰῶνα μ. Χ. οἱ δὲ ἀρχαῖοι τὰ βιβλία αὐτῶν ἔγραφον ἐπὶ παπύρου, περγαμηνῶν, δερμάτων κατειργασμένων καὶ ἄλλων διαφόρων ὑλῶν. Εἶχον δὲ τὰ βιβλία των σχῆμα κυλίνδρου, διότι τὰ διάφορα φύλλα συνερράπτοντο ἢ συνεκολλῶντο καὶ ἀπετέλουν ἓν ὅλον συνεχές, τὸ ὁποῖον διὰ νὰ ἀναγνωσθῇ ἐξετυλίσσετο ὁριζοντείως ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά, καὶ σπανιώτερον καθέτως. Πολλαὶ τῶν ζωγραφιῶν, τῶν ἀνακαλυφθεισῶν ἐν 'Ηρακλείῳ, παριστῶσιν ἄνδρας κρατοῦντας ἐν ταῖς χερσὶ τοιαῦτα βιβλία καὶ ἀναγινώσκοντας· ὅλα δ' ἐκτυλίσσονται ὁριζοντείως, πλὴν ἑνὸς μόνου καθέτως. Ὁ οὕτως ἀρκούντως μακρὸς κύλινδρος διῃρεῖτο εἰς στήλας διὰ καθέτων γραμμῶν, ἵνα εὐκολύνηται ἡ ἀνάγνωσις, διότι ἄλλως θὰ καθίστατο λίαν ἐπίπονος, ἐὰν ἕκαστος στίχος τοῦ χειρογράφου διῆκεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ κυλίνδρου, καὶ ἠναγκάζετο οὕτω ὁ ἀναγινώσκων νὰ ἐκτυλίσσῃ ὁλόκληρον τὸν κύλινδρον πρὸς ἀνάγνωσιν ἑνὸς στίχου καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ ταὐτὸ ἑκάστοτε. 'Αλλὰ ἐξετύλισσε κατὰ μικρὸν διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός, καθ' ὅσον δὲ προὐχώρει εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, περιετύλισσε τὸ ἀναγνωσθὲν μέρος διὰ τῆς ἀριστερᾶς. — κ. Κ. Ι. Ν. Βῶλον. 'Ανάγκη νὰ ἀποταθῆτε εἰς εἰδικὸν ἐπιστήμονα. 'Ημεῖς οὐδὲν περὶ τούτου γνωρίζομεν. — κ. Γ. Κ. Λ. Ραιδεστόν. Συνῳδὰ τῇ παραγγελίᾳ ὑμῶν ἐνεγράψαμεν καὶ τοὺς 3. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Τὰς σειρὰς τῶν φύλλων καὶ ἀποδείξεις ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς. — κ. Δ. Π. Ἵνα ἀποφανθῶμεν ἀνάγκη νὰ ἴδωμεν τὸ χειρόγραφον. — *Τακτικῷ συνδρομητῇ*. 'Εν μὲν τῇ Γαλλίᾳ ὡς ἡλικία ἐκλεξίμου ὁρίζεται τὸ 25 ἔτος, ἐν 'Αγγλίᾳ δὲ κατὰ τὰ ἰσχύοντα δὲν ὁρίζεται παντελῶς ἡ ἡλικία αὐτοῦ.— κ. Κ. Δ. Ν. Τρίπολιν. 'Εν τῷ συναποστελλομένῳ καταλόγῳ σημειοῦται ἡ ἀξία καὶ τὰ ταχυδρ. τέλη. Ἅμα τῇ λήψει αὐτῶν ἀποστέλλεται ὑμῖν τὸ βιβλίον.— κ. Ι. Γ'. Εἶνε, μάλιστα· ἀλλ' ὁ Δίφιλος ἀποφαίνεται πάλιν ἀντιθέτως ὅτι οὐδὲν εἶνε εὐτυχέστερον πένητος ἀνδρός· διότι δὲν φοβεῖται τὴν ἐπὶ τὰ χείρω μεταβολήν! — κ. Σ. Κ. Μεσολόγγιον. 'Απηντήσαμεν συναποστείλαντες καὶ τὸ ζητηθέν. — κ. Ν. Ε. Π. Κόρινθον. Πρὸς ἀποφυγὴν βραδύτητος εἶνε ἀνάγκη νὰ προαποστέλληται τὸ ἀντίτιμον τῶν ζητουμένων βιβλίων.— *Μακεδόνι*. Πρῶτον ἀπὸ τοῦ ΙΕ' αἰῶνος, ἰδίως δὲ ἐπὶ Πέτρου τοῦ Μεγάλου, οὗτινος καὶ εἰκὼν χαραχθεῖσα ἐν 'Αμστελοδάμῳ ἔφερε τὴν ἐπιγραφὴν *Πέτρος Α' Ρωσσο—Γραικῶν αὐτοκράτωρ*. 'Εστηρίζετο δὲ ἡ ἀξίωσις αὕτη ἐπὶ τοῦ ὅτι μία τῶν ἀνεψιῶν τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου, ἡ θυγάτηρ τοῦ Θωμᾶ Παλαιολόγου Σοφία, συζευχθεῖσα μὲ τὸν δοῦκα τῆς Μοσχοβίας 'Ιβάν, μετεβίβασεν αὐτῷ τὰ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως δικαιώματα. 'Αλλὰ τοῦτο, λεγόμενον ὑπὸ τῶν 'Ρώσσων χρονογράφων, δὲν ἀποδεικνύεται δι' ἐπισήμων καὶ γνησίων ἐγγράφων.— κ. Μ. Δ. Χαλκίδα. Ἴσως διότι δὲν προαπεστάλη τὸ ἀντίτιμον.— κ. Α. Κ. Π. Νεάπολιν. 'Ενηργήσαμεν συνῳδὰ τῇ ἐπιστολῇ σας.—κ. Φ. Κ. Θεσσαλονίκην. 'Επὶ τοῦ παρόντος δὲν εἶνε δυνατόν, διότι παρῆλθεν ἡ τεταγμένη προθεσμία. — Ζ'. 'Εξαίρετα ἀληθῶς..... ἀλλὰ μόνον δι' ἐκείνους, οἵτινες τὰ πωλοῦσιν. — κ. Θ. Ν. Κ. Κέρκυραν. Ἡ ἔκδοσις συνεπληρώθη πρό τινος εἰς 5 τομίδια, τιμώμενα ἕκαστον δραχ. 1.—κ. Γ. Ν. Ν. Μόναχον Σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς διὰ τὰς εὐμενεῖς ὑμῶν φροντίδας. 'Ιδιαιτέρως ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας.—κκ. Μ. Κ. Μιτυλήνην, καὶ Ν. Κ. Π. Κωνσταντινούπολιν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. —κ. Β. Ι Ε. Λαμίαν Τὸ ἀντίτιμον ἐλήφθη Τὰ φύλλα πάντα ἀπεστάλησαν.— κ. Α. Σ. Βάρναν. 'Ελήφθησαν τὰ σταλέντα διὰ τοῦ κ. Χ. Π. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. — κ. Χ'. Σχεδὸν ὅλοι οἱ ἀρχαῖοι, αὐστηρότερον δὲ ὁ Εὐριπίδης, ὅστις καὶ μισογύνης ἐκλήθη. Ὁ ποιητὴς Σιμωνίδης καταλέγει ἐννέα τύπους γυναικός, τὸν μὲν τοῦ ἄλλου ἀπεχθέστερον. Μόνος ὁ ἀγαθὸς Πλούταρχος ἀποζημιόνει αὐτὰς ἐν μέρει διὰ τὰς τόσας κακολογίας ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ ἐπιγραφομένῳ «Γυναικῶν ἀρεταί». — κ. Β. Χ. Σύρον. 'Απὸ τοῦ προσεχοῦς, ὡς βλέπετε. — κ. Κ. Γ. 'Ατυχῶς δὲν δυνάμεθα νὰ τοὺς χρησιμοποιήσωμεν, ὥστε μὴ λάβετε, παρακαλοῦμεν, τὸν κόπον.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

'Απ' τὸν 'ψηλὸ τὸν τόπο μου σὲ τόπο ταπεινὸ
'Αρχίζω, ταξιδεύω, κατεβαίνω.
'Αλλ' ὅμως ἄλλη 'ς τὴν ἀρχὴ τοῦ ταξιδιοῦ κινῶ
Καὶ ἄλλη ὡς τὸ τέλος θὲ νὰ γένω.
Καμμιὰ δὲν ἔχει ἐμορφιὰ ἁγνότερη ἀπὸ 'μένα,
Καμμιὰ δὲν εἶνε σὰν ἐμὲ παρθένα.

'Αλλ' ὅμως μὴ ξεγελασθῇς κι' ἀνόητα θελήσῃς
Θέρμη καὶ φλόγες ἀπὸ μὲ κι' ἀγάπαις νὰ ζητήσῃς.
Δὲ' θαὕρῃς τίποτ' ἀπ' αὐτὰ ἀφοῦ μὲ πλησιάσῃς,
Καὶ ἂν μ' ἐμένα κάθεσαι καὶ παίζῃς, θὰ μὲ χάσῃς.

Καὶ ὅμως ἄν ποτὲ μὲ θανατώσῃς,
Ἄν ἄσπλαγχνα μοῦ πάρῃς τὸ κεφάλι,
Ἀνέλπιστα θὰ γείνω τότε ἄλλη.—
Θὰ γείνω μετοχή· 'μπορεῖς νὰ μὲ ἐξαργυρώσῃς ;

Β'

2

Ἐμένα μ' ἀγαποῦνε 'ς τὰ σωστὰ
Παντοῦ σχεδὸν 'ς ὅλα τῆς γῆς τὰ μέρη.
Τὰ δύνατα τὰ κάνουν δυνατὰ
Γιὰ νὰ μὲ βάλουν μιὰ στιγμὴ 'ς τὸ χέρι.
Κι' ἀφοῦ μὲ πάρουν—Ὦ ἀχαριστία !—
Ἀντὶ σφιχτὰ σφιχτὰ νὰ μὲ κρατοῦνε,
Δὲ νοιώθουν ἀπὸ μένα εὐτυχία,
Παρὰ μονάχα ὅταν μὲ πετοῦνε.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Ἡ βόμβα.

2

Χάρτης γεωγραφικός.

ΕΝ ΤΩ ΓΡΑΦΕΙΩ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ ΒΙΒΛΙΑ

Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς τῇ προσθήκῃ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ταῦτα δὲ δηλοῦσιν οἱ ἐντὸς παρενθέσεων ἀριθμοί.

ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ (Α). Ἅπαντα. Τόμος Α' Δραχ. Μνημόσυνα — Τόμος Β' Κυρὰ Φροσύνη. Ἐκδ. Β'. Τιμὴ καὶ τῶν 2 τόμων	4	(90)
ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ Ἀθανάσης Διάκος-Ἀστραπόγιαννος	2.50	(40)
ΚΑΛΛΙΓΑ (Π.) Μελέται καὶ Λόγοι	12.50	(100)
ΚΟΝΤΟΥ (Κ.) Γλωσσικαὶ Παρατηρήσεις	14.—	(110)
ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗ (Σ.) Συναγωγὴ λέξεων ἀθησαυρίστων ἐν τοῖς λεξικοῖς, δεδεμένον	14.—	(100)
ΜΑΘΑ (Ζ.) Κατάλογος ἱστορικὸς τῶν πρώτων ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆς Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως. Ἔκδοσις Β'. 1884	4.—	(40)
ΜΕΝΔΕΛΣΩΝΟΣ (Β.) Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1453 ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Μετάφρ. ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Ἀγγ. Βλάχου. Τόμ. 2	9.—	(100)
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ (Ν.) Κυνηγετικὰ μετὰ εἰκόνων. 1884	10.—	(90)
ΠΑΡΑΣΧΟΥ (Ἀχ.) Ποιήματα. Τομ. 3	13.50	(100)
ΠΑΝΤΑΖΙΔΟΥ (Ι.) Λεξικὸν Ὁμηρικόν. Ἔκδοσις Ϛ' 1885	19.—	(100)
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ (Κ.) Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους διὰ τὰ σχολεῖα 1884.	80	(30)
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ (Κ.) Ἱστορία Ἀρχαία 1884	5.—	(40)
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ (Κ.) Μέση 1884.	4.—	(40)
ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ (Μ.) Χάρτης Ἠπειροθεσσαλίας Ἔκδοσις Β'	15.—	(100)
ΨΑΡΑ (Π.) Ὁ Ζῳολογικὸς Κῆπος τῶν παίδων. Μετὰ ὡραίων χαλκογραφιῶν	2.25	(30)

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

26 Ἀπριλίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή.*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	345.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	349.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	414.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	409.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	260.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	255.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	200.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	244.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	94.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	367.50

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4110.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	159.50
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	95.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	62.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	401.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως	26.55
» 3μηνν	26.30
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	101½.
» Τραπεζικὸν 3μηνν.	102½.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	20.40
Λίρα ὀθωμανική	23.40

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 —Β'. 1038.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 436. — 5 ΜΑΪΟΥ 1885. — Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 488

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὸ νέον μυθιστόρημα, «Ὁ μαρκήσιος Βιλλεμὲρ», οὗτινος μετάφρασιν ἀρχόμεθα σήμερον δημοσιεύοντες ἐν τῇ «Ἑστίᾳ», θεωρεῖται ὡς ἓν τῶν ὡραιοτέρων ἔργων τῆς Γεωργίας Σάνδ, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν τελευταίαν περίοδον τῆς φιλολογικῆς αὐτῆς παραγωγῆς· ἐξεδόθη δὲ κατὰ τὸ 1864. Ἡ πλοκὴ αὐτοῦ εἶνε ἁπλῆ, τηροῦσα ὅμως ἀδιάπτωτον ἕως τέλους τὸ δραματικὸν ἐνδιαφέρον, ἡ δὲ ἐξεικόνισις τῶν χαρακτήρων καὶ αἱ λεπταὶ τῶν αἰσθημάτων καὶ παθῶν ἀναλύσεις ἀναπτύσσονται μετὰ τῆς ἀπαραμίλλου ἐκείνης τέχνης καὶ τελειότητος, ἥτις χαρακτηρίζει τὰ πλεῖστα τῶν ἔργων τῆς περιωνύμου συγγραφέως. Ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ μυθιστορήματος ἡ Σάνδ ἐξήγαγεν ὁμώνυμον δρᾶμα, ὅπερ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος διδαχθὲν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ *Ὠδείου* ἠξιώθη μείζονος ἔτι ἐπιτυχίας.

— Μετὰ πολλῆς ἐπισημότητος ἐτελέσθη ἡ ἐναρκτήριος τελετὴ τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως τῆς Ἀμβέρσης ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης τῶν Βέλγων. Ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῶν ἑορτῶν τῆς ἐκθέσεως, ἔνθα ὡδηγήθη ἐν πρώτοις ὁ βασιλεύς, ἠκροάσθη τὸν λόγον τοῦ κ. Lynen, προέδρου τῆς ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως ἐκτελεστικῆς ἐπιτροπῆς, μεθ' ὃ ἐξετελέσθη μελῳδία, ἔργον Φλαμανδοῦ συνθέτου, ὑπὸ 1400 ἀοιδῶν καὶ μουσικῶν μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας. Κατόπιν ὑπὸ τοὺς ἤχους τῶν κανονίων, καὶ τῶν μουσικῶν ὀργάνων ὁ βασιλεὺς ἐπεσκέφθη τὴν ἔκθεσιν, καὶ ἐπισήμως ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν αὐτῆς. Τὴν ἑσπέραν ἐν μέσῳ γενικῆς φωταψίας τῆς Ἀμβέρσης μέγα συμπόσιον 800 συνδαιτυμόνων ἐδόθη πρὸς τιμὴν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, παραστάσης ἐν αὐτῷ. Τὸ Βέλγιον ἀντιπροσωπεύεται ἐν τῇ ἐκθέσει ὑπὸ 3,000 ἐκθετῶν, μετ' αὐτὸ δὲ ἡ Γαλλία κατέχει πλειότερον χῶρον, ἀντιπροσωπευομένη ὑπὸ 2,000 ἐκθετῶν.

— Κατὰ τὸ τελεσθὲν ἐτήσιον συμπόσιον τῆς ἐν Παρισίοις *Ἑταιρίας τῶν λογίων*, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ τοῦ Λεσσέψ, ὡμίλησεν ὁ νέος πρόεδρος τῆς ἑταιρίας Ἰούλιος Κλαρετῆ, προπιὼν ἐντέλει ὑπὲρ τοῦ Βίκτορος Οὐγγώ, τοῦ Λεσσέψ, τοῦ Pasteur, καὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς παιδείας. Κατόπιν ὁ ὑπουργὸς προέπιεν ὑπὲρ τοῦ Οὐγγώ, «τοῦ μεγάλου διδασκάλου τῆς φιλολογίας», εἶπε τινὰ ὁ Λεσσέψ, ὁ Ἀρσένιος Οὐσσαὶ ἀπήγγειλε σοννέτον πρὸς τιμὴν τοῦ Οὐγγώ, Λεσσέψ, καὶ Pasteur, ἐν τέλει δ' ἀνεγνώσθη καὶ ἐπιστολὴ τοῦ ἐξόχου φυσιολόγου πρὸς τὸν πρόεδρον τῆς ἑταιρίας.

— Διὰ τὴν θερινὴν ἑξαμηνίαν τοῦ παρόντος ἔτους ἐνεγράφησαν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Βιέννης ἐν μὲν τῇ Νομικῇ Σχολῇ σπουδασταὶ 1,975, ἐν δὲ τῇ Ἰατρικῇ 2,169, ἐν τῇ Θεολογικῇ 221, καὶ ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ 738. Κατὰ τὸ χειμερινὸν ἑξάμηνον ὁ ἀριθμὸς τῶν σπουδαστῶν ἀνήρχετο εἰς 5,721.

— Ὁ πρίγγηψ τῆς Οὐαλλίας, ὡς πρόεδρος τῆς διεθνοῦς Ἐκθέσεως τῶν ἐφευρέσεων, παρέστη ἐν Λονδίνῳ κατὰ τὴν ἔναρξιν ταύτης, μετὰ πολλῶν συμπαρισταμένων.

— Οἱ διευθυνταὶ τῶν παρισινῶν ἐφημερίδων, συνελθόντες ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Ph. Jourde, προέδρου τοῦ συνδικάτου τοῦ τύπου, ἀπεφάσισαν ὅπως, καθ' ἃ καὶ τὸ παρελθὸν ἔτος, καταρτίσωσιν αὖθις ἑορτάσιμον ἔκθεσιν ἀνθέων πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν θυμάτων τοῦ καθήκοντος. Ἡ ἑορτὴ θέλει τελεσθῇ εἰς τὸ δάσος τῆς Βουλόνης κατὰ τὴν 6ην καὶ 7ην Ἰουνίου, διαιρουμένη εἰς ἡμερινὴν καὶ νυκτερινήν. Ἐπιτροπὴ πρὸς τοῦτο συνέστη.

— Συγχρόνως τῇ Παρισινῇ, ἠνοίχθη καὶ ἐν Λονδίνῳ ἡ ἐτησία καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις, ἥτις ἐφέτος κατέχει πρὸς ταῖς παλαιαῖς τρεῖς νέας αἰθούσας τῆς βασιλικῆς Ἀκαδημίας, ἕνεκα τῆς πληθύος τῶν ἐκτιθεμένων ἔργων, ἅτινα ὅμως κρίνονται πτωχὰ κατὰ τὸ ποιόν. Ὡς πάντοτε, τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ἐκθέσεως ἀποτελοῦσιν αἱ προσωπογραφίαι· αἱ ὑδατογραφίαι διακρίνονται διὰ τὴν μετριότητα αὐτῶν, καὶ τὰ ἔργα τῆς γλυπτικῆς διὰ τὴν πτωχείαν των. Κατ' ἀρχαῖον βρετανικὸν ἔθιμον, αὐτοὶ οἱ ἄγγλοι καλλιτέχναι, ἀποστέλλοντες τὰ ἔργα των εἰς τὴν ἔκθεσιν, ὁρίζουσι τὴν τιμὴν αὐτῶν, ἐγγράφοντες ἰδιοχείρως ταύτην ἐπὶ τῶν καταλόγων.

— Ἀπέθανεν ἐν Παρισίοις ὁ Régnier, εἷς τῶν ἀρχαιοτέρων καὶ διαπρεπεστέρων ἠθοποιῶν τῆς Γαλλικῆς Κωμῳδίας. Κατὰ ῥητὴν τοῦ ἀποθανόντος ἐντολήν, δὲν ἀπηγγέλθησαν λόγοι ἐπὶ τοῦ τάφου του, οὐδὲ στρατιωτικαὶ τιμαὶ τῷ ἀπεδόθησαν, ἂν καὶ ἔφερε τὸ παράσημον τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς. Ὁ Régnier περέστη τὸ πρῶτον εἰς τὸ κοινόν, ἵν' ἀπαγγείλῃ ἔμμετρον εὐχὴν ἐπὶ τῇ γεννήσει τοῦ *βασιλέως τῆς Ῥώμης*, τοῦ υἱοῦ τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος, ὑπῆρξε δὲ γνωστὸς διὰ τὴν λατρείαν του πρὸς τὸν Μολιέρον, ὡς καὶ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Coquelin, ὅστις ἐν τῷ *Χρόνῳ* τῶν Παρισίων ἀπηύθυνε θερμὸν ἀποχαιρετισμὸν πρὸς τὸν ἀποθανόντα διδάσκαλον.

— Ὁ Ἰταλὸς Salvatore Sacerdote ἐδημοσίευσεν ἐν Βολωνίᾳ βιβλίον περὶ τοῦ μεγάλου τῆς Ἰταλίας πατριώτου Μαντσίνη, θεωρουμένου ὡς καλλιτέχνου καὶ λογίου.

— Ἐξεδόθη ἄρτι ἐν Γερμανίᾳ εἰς τρίτην ἐπιδιωρθωμένην καὶ ἐπηυξημένην ἔκδοσιν ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Scherr, καθηγητοῦ τοῦ πολυτεχνείου, ἡ «Παγκόσμιος ἀνθολογία», περιέχουσα τὰ ποιητικὰ ἀριστουργήματα πάσης ἐποχῆς καὶ παντὸς ἔθνους, μεταφρασμένα εἰς γερμανικοὺς στίχους ὑπὸ τῶν δοκιμωτέρων ποιητῶν.

— Οἱ Γερμανοὶ συνέστησαν Ἑταιρίαν πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ πύργου τῆς Αἰδελβέργης, τοῦ ἐπιφανοῦς μνημείου τῆς ἐποχῆς τῆς Ἀναγεννήσεως, ὅπερ ἐν ἔτει 1689 κατηδαφίσθη ἐν μέρει ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ'. Μέχρις οὗ συλλέξῃ τὸ ἀναγκαιοῦν πρὸς ἀνοικοδόμησιν ποσὸν ἡ ἑταιρία καταγίνεται εἰς δημοσιεύσεις ἱστορικῶν ἐρευνῶν περὶ τοῦ πύργου καὶ τῆς κατασκευῆς αὐτοῦ.

— Ἐν τῷ φρενοκομείῳ τοῦ Charenton ἐτελεύτησεν ὁ Ἀνδρέας Ζίλλ, καλλιτέχνης, οὗτινος αἱ γελοιογραφίαι, ἀριστουργήματα πρωτοτύπου σατυρικῆς εὐφυΐας, εἶχον καταστήσει τὸ ὄνομά του δημοτικώτατον. Κατὰ τὸ 1880 προσβληθεὶς ὑπὸ παραφροσύνης, μετηνέχθη εἰς τὸ φρενοκομεῖον, ὅθεν μετά τινα καιρὸν ἐξῆλθε θεραπευθείς. Κατὰ τὸ 1882 ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἔκθεσιν εἰκόνα, παριστῶσαν *ἕνα τρελλόν*· ἀλλ' ἕνεκα τῆς λύπης τὴν ὁποίαν ᾐσθάνθη ἰδὼν τὸ ἔργον του κακῶς καταταχθὲν ὑπὸ τῶν κριτῶν, ἔπαθε πάλιν ὑπὸ τῆς νόσου, μέχρις οὗ εὗρε τὸν θάνατον ἐσχάτως ἐν τῷ φρενοκομείῳ.

— Δέκα καὶ πέντε νέοι Τοῦρκοι, ἐκ Σμύρνης καὶ Μικρᾶς Ἀσίας κυρίως, μετέβησαν εἰς Βερολῖνον πρὸς σπουδὴν διαφόρων ἐπιστημῶν.

— Ἐν τῇ νήσῳ Ἰάβᾳ ἐγένετο ἔκρηξις τοῦ ἡφαιστείου Σμέρος, προξενήσασα μεγάλας καταστροφὰς εἰς τὰς ἐκεῖ φυτείας τοῦ καφέ. Καὶ πλῆθος δὲ ἀνθρώπων κατεστράφη ἐκ τῆς ἐκρήξεως.

— Ἐν ἔτει 1886 γενήσεται μεγάλη ἐθνικὴ καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις ἐν Μονάχῳ ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρίδι τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ Α'.

— Ὡς γνωστόν, πρὸ πολλοῦ εἶχον γείνει δοκιμαὶ ἐν Ὀλλανδίᾳ πρὸς ἀλλαγὴν τοῦ συνήθους μέλανος χρώματος, τῶν τυπογραφικῶν στοιχείων καὶ τοῦ χάρτου τῶν τυπουμένων βι-

βλίων. Ὡς χρώματα δὲ κατάλληλα ἐξελέχθησαν τὸ βαθὺ κυανοῦν τῶν γραμμάτων ἐπὶ ἀνοικτοῦ πρασίνου χάρτου, οἱ λόγοι δὲ τῆς ἐκλογῆς τῶν χρωμάτων τούτων ἐβασίζοντο ἐπὶ τῆς ὑγιεινῆς τοῦ ὀφθαλμοῦ. Τελευταῖον τυπογραφεῖόν τι ἐν Βερολίνῳ ἐξέδοτο βιβλίον κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν Ὀλλανδῶν «Φυσικὴν Ἱστορίαν τῆς Βερολινίδος». Ὁ νεωτερισμὸς οὗτος τῆς τυπογραφικῆς λέγεται ὅτι θέλει διαδοθῆ ταχέως ἐν Γερμανίᾳ.

— Πολλοὶ Βραχμάνοι ἐκ τῆς ἱερᾶς πόλεως Βεναρὲς παρὰ τῇ Γάγγῃ καὶ ἐξ ἄλλων γειτονικῶν πόλεων ἀπεφάσισαν νὰ περιηγηθῶσι κοινῇ τὴν Εὐρώπην, ὅπως σπουδάσωσιν ἐγγύτερον τὰς διαφόρους αὐτῆς θρησκείας, τὰ πανεπιστήμια καὶ ἀνώτερα αὐτῆς ἱδρύματα καὶ γνωρίσωσι τοὺς σημαντικωτέρους αὐτῆς σοφούς. Οἱ περισσότεροι τούτων γνωρίζουσιν ἤδη τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Πρῶτος δὲ αὐτῶν σταθμὸς θέλει εἶναι ἡ Ἰταλία.

Μετὰ τοῦ σημερινοῦ φύλλου τῆς «Ἑστίας» προσφέρεται τοῖς συνδρομηταῖς αὐτῆς εἰς χωριστὸν φύλλον καὶ μουσικὸν παράρτημα, περιλαμβάνον ὡραῖον ᾀσμάτιον τοῦ κ. Δ. Βικέλα, μελοποιημένον ὑπὸ διακεκριμένης Ἑλληνίδος κυρίας ἐν Λονδίνῳ διατριβούσης.

— Ἐξεδόθησαν ἐν Τεργέστῃ ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν *Φιλολογικαὶ Ὑποτυπώσεις* αἱ ἐν τῇ ἐπιφυλλίδι τῆς «Νέας Ἡμέρας» πέρυσι καὶ ἐφέτος καταχωρισθεῖσαι τρεῖς διατριβαὶ τοῦ κ. Δ. Θερειανοῦ, αἵτινες τοσαύτην ἐνεποίησαν αἴσθησιν εἰς τὸ δημόσιον. Ἡ πρώτη τῶν διατριβῶν τούτων πραγματεύεται τὴν παράλληλον πολιτικὴν καὶ φιλολογικὴν τῶν Ἑλλήνων ἀνάπτυξιν· ἡ δευτέρα τὸν ἑλληνισμὸν κατὰ λεκτικὴν καὶ πραγματικὴν ἔννοιαν· ἡ δὲ τρίτη, τὸν φιλολογικὸν βίον τοῦ μακαρίτου Ι. Ν. Οἰκονομίδου. Τὸ βιβλίον σύγκειται ἐκ σελίδων τετρακοσίων ὡς ἔγγιστα.

— Ἐξεδόθη ἄρτι εἰς ἴδιον τεῦχος ἡ *Κάμμα*, τὸ νέον δραματικὸν ἔργον τοῦ κ. Δημητρίου Κορομηλᾶ, ὅπερ ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ Παρνασσοῦ. Τὸ δρᾶμα τοῦτο δὲν πλέκεται περὶ ἐλαφράν τινα ὑπόθεσιν εἰλημμένην ἐκ τοῦ παρόντος καὶ καθ' ἡμέραν βίου, ὡς συνήθως τὰ προϊόντα τῆς γονίμου Μούσης τοῦ κ. Κορομηλᾶ, καὶ οἱ ἥρωες αὐτοῦ δὲν ὁμιλοῦσι τὴν ἀφρόντιστον γλῶσσαν τῆς οἰκογενείας, ἀλλ' οὐδὲ τὴν συνήθη καθαρεύουσαν τῶν ἐφημερίδων καὶ πλείστων λογίων. Ἡ *Κάμμα* εἶνε τραγῳδία, τῆς ὁποίας ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατείας ἐν ἔτει 215 π. Χ., γεγραμμένη δὲ εἰς ἀπταίστους καλλιτεχνικοὺς ἰάμβους ἐν γλώσσῃ ἀρχαιοπρεπεῖ, ἀλλ' ὑπὲρ τὸ δέον ἀσμενιζούσῃ εἰς παράταξιν ὡραίων ἴσως, ἀλλ' ἀσυνήθων λέξεων, εἰλημμένων ἐκ τοῦ ἀκενώτου θησαυροῦ τῆς ἀρχαίας, αἵτινες ἠχοῦσι παραδόξως εἰς τὰ ὦτα· τὰ γλωσσήματα ταῦτα, καθ' ἡμᾶς, ἐν ᾧ ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν ἀποτελοῦσιν ἴσως τὴν δύναμιν τῶν στίχων τοῦ κ. Κορομηλᾶ, ἀφ' ἑτέρου εἶνε ἡ ἀδυναμία των, δυνάμενα ν' ἀφαιρέσωσι πολὺ ἐκ τῆς ἀκόπου ἐντυπώσεως τοῦ δράματος ἐπὶ τῶν ψυχῶν τῶν ἀκροωμένων. Ἡ ὑπόθεσις ἐλήφθη ἐκ τῶν Ἠθικῶν τοῦ Πλουτάρχου. Τῆς Κάμμας ἐρασθεὶς ὁ ἐκ τῶν τετραρχῶν τῆς Γαλατίας ἰσχυρότατος Συνώριξ, ἀποκτείνει τὸν συνάρχοντα καὶ σύζυγον αὐτῆς Σινάτον, ὅπως ἀποκτήσῃ ταύτην. Ἐκείνη δὲ ἀποκρούσασα ἐν ἀρχῇ τὸν φονέα, εἶτα μαλάσσεται καὶ προσκαλεῖ παρὰ τῷ βωμῷ τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς ὁποίας ἐτύγχανεν ἱέρεια, ὅπως ἐπισήμως παράσχῃ αὐτῷ τὴν ἑαυτῆς συναίνεσιν. Ἐκεῖ δὲ μεταβάντα τὸν Συνώριγα δεξιοῦται φιλοφρόνως, καὶ δίδει νὰ πίῃ δηλητήριον ὑπὸ μορφὴν μελικράτου παρεσκευασμένον ἐν φιάλῃ, οὗτινος τὸ ἥμισυ εἶχεν ἐκπίει πρότερον, καὶ ἐκδικεῖται οὕτω τὸν φονέα τοῦ συζύγου, ἱλαρῶς καταστρέφουσα τὸν βίον καὶ αὐτή.

Ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης ἀνέπτυξεν ὁ ποιητὴς τὴν τραγῳδίαν του εἰς τρεῖς συντόμους ἀλλὰ συντόνους πράξεις, αἵτινες συγκινοῦσι τὴν καρδίαν καὶ προδίδουσι τὴν εὐσυνείδητον μελέτην περὶ τὰ ἀναπαριστώμενα ἤθη τῶν χρόνων ἐκείνων, καὶ τὴν εὐστοχίαν τοῦ γράψαντος περὶ τὴν ἀναγραφὴν τῶν χαρακτήρων, ἐξ ὧν μετὰ τὸν τῆς Κάμμας δραματικώτερος ἐφάνη ἡμῖν ὁ τοῦ πατρὸς αὐτῆς Λουερίου.

— Διατρίβει ἐνταῦθα, ἀφικόμενος ἐκ Βιέννης, ὁ διαπρεπὴς ἀρχιτέκτων κ. Χάνσεν, ὁ ἐκπονήσας τὸ σχέδιον διὰ τὴν ἐκ τῆς δωρεᾶς τοῦ κ. Βαλλιάνου ἀνεγερθησομένην βιβλιοθήκην. Τὸ οἰκοδόμημα ἐσχεδιάσθη κατὰ τὸν ρυθμὸν τῆς Ἀκαδημίας· σύγκειται δὲ ὡς καὶ αὕτη ἐκ τριῶν μερῶν, τοῦ κεντρικοῦ οἰκοδομήματος καὶ δύο ἑκατέρωθεν πτερύγων συνδεομένων πρὸς αὐτὸ δι' ὑποστέγων στοῶν. Ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ κτιρίου ὑπάρχει μεγάλη παραλληλόγραμμος αἴθουσα, 26 μέτρων μήκους καὶ 15 πλάτους, ἥτις θέλει χρησιμεύει ὡς ἀναγνωστήριον. Τὸν ὄροφον τῆς αἰθούσης, φωτιζομένης ἄνωθεν δι' ὑάλων ἐκ κρυστάλλου, ὑποβαστάζουσιν εἴκοσι μαρμάρινοι κίονες ἰωνικοῦ ρυθμοῦ, ὀκτὼ μὲν ἑκατέρωθεν τῶν μακροτέρων τοῦ παραλληλογράμμου πλευρῶν, τέσσαρες δ' ἑκατέρωθεν τῶν βραχυτέρων. Εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην, ἥτις θέλει χρησιμεύει καὶ εἰς τὴν φύλαξιν τῶν πολυτιμοτέρων βιβλίων, φέρει εὐρὺς πρόδομος, ἀρχόμενος ἀπὸ ἐξωτερικῆς περιστύλου στοᾶς παρεμφεροῦς πρὸς τὴν τῆς Ἀκαδημίας, τοὺς κίονας τῆς ὁποίας ἐπιστέφει ἀέτωμα ἐξ ἀναγλύφων. Αἱ ἑκατέρωθεν τοῦ κεντρικοῦ οἰκοδομήματος δύο αἴθουσαι θέλουσιν ἀποτελέσει τὴν κυρίως βιβλιοθήκην. Ἐκτὸς τῶν κυριωτέρων τούτων διαμερισμάτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα χρήσιμα εἰς τὰς λοιπὰς τοῦ ἱδρύματος ἀνάγκας. Ἡ διαθέσιμος ἐν τῷ κτιρίῳ τῆς βιβλιοθήκης ταύτης ἐπιφάνεια πρὸς στῆσιν βιβλιοθηκῶν εἶνε τοιαύτη, ὥστε τὰ περιληφθησόμενα ἐν αὐταῖς τεύχη δύνανται ν' ἀνέλθωσιν εἰς 1,000,000. Αἱ βιβλιοθῆκαι εἶνε σιδηραῖ, τὸ ἔδαφος δὲ θέλει στρωθῆ διὰ μαρμάρου ἢ ψηφιδωτοῦ. Πρὸς κατασκευὴν τοῦ οἰκοδομήματος θέλει γείνει ὅσῳ τὸ δυνατὸν ὀλιγωτέρα χρῆσις ξυλείας, πρὸς ἀποτροπὴν παντὸς ἐκ τοῦ πυρὸς κινδύνου. Κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο ἀνεγειρομένη ἡ βιβλιοθήκη θὰ ἀπαιτήσῃ τὴν δαπάνην 2,500,000, ὡς γνωστὸν δὲ τὸ ὑπὲρ αὐτῆς διαθέσιμον ποσὸν ἀνέρχεται μόλις εἰς 1,000,000. Ἡ συμπλήρωσις ἀφίεται συνεπῶς εἰς τὴν φιλογένειαν τῶν πλουσίων Ἑλλήνων ἢ τὴν φιλομουσίαν τῆς κυβερνήσεως.

— Γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν τοῦ συλλόγου *Παρνασσοῦ* διὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος, ἐξελέγησαν ἐπίτιμος μὲν πρόεδρος ὁ κ. Κωνσταντῖνος Παπαρρηγόπουλος, τακτικὸς ὁ κ. Τιμολέων Ἀργυρόπουλος, ἀντιπρόεδροι οἱ κκ. Ἀνδρέας Παππαδιαμαντόπουλος καὶ Τιμολέων Ἀμπελᾶς, γενικὸς γραμματεὺς ὁ κ. Μιχαὴλ Π. Λάμπρος, εἰδικὸς γραμματεὺς ὁ κ. Γ. Χαλκιόπουλος, ταμίας ὁ κ. Κωνστ. Κουτσαλέξης, διευθυντὴς τῆς βιβλιοθήκης ὁ κ. Σταμάτιος Α. Βάλβης καὶ ἐπιμελητὴς τοῦ ἀναγνωστηρίου ὁ κ. Κωνστ. Παλαμᾶς. Ἔφορος δὲ τῆς Σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων ὁ κ. Παν. Ι. Φέρμπος καὶ κοσμήτορες οἱ κκ. Ι. Ἀνάργυρος, Κ. Μπαλίλης, Ι. Μίνδλερ, Θ. Μπαλτῆς, Γ. Δουρούτης καὶ Σπυρίδων Ἀντωνόπουλος.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Μαΐου 3, Παρασκευή.

Ἡ πρωτομαγιὰ ἑωρτάσθη καὶ ἐφέτος μεθ' ὅλης τῆς συνήθους ζωηρότητος. Καὶ ἐν μὲν τῇ πρωτευούσῃ ἐτέλεσε τὴν θριαμβευτικὴν αὐτῆς πομπὴν θορυβωδέστερον καὶ μακρότερον δι' ἀφθόνου σπονδῆς οἴνου καὶ ζύθου καὶ καταναλώσεως εὐθυμίας καὶ ᾀσμάτων καὶ διασπορᾶς ἀνθέων, πρὸ πάντων ῥόδων καλλιφύλων καὶ ποικιλόχρων, ἅτινα φιλοστόργως ἐτίμουν καὶ ηὔξανον οἱ ἀθηναϊκοὶ κῆποι διὰ νὰ τὰ χάσουν αἴφνης εἰς διάστημα μιᾶς νυκτὸς τοῦ Μαΐου. Ἐφέτος ὁ κύκλος τῆς ἑορτῆς ηὐρύνθη, ἐκτὸς τῶν διαφόρων κέντρων ἀνὰ τοὺς ἀττικοὺς κήπους καὶ τὰ περίχωρα, περιλαμβάνων καὶ τὰ ἀπώτερα ἐκεῖνα μέρη, μέχρι τῶν ὁποίων ἀφικνεῖται τὸ εὐεργέτημα τοῦ σιδηροδρόμου. Ἐν ταῖς πλείσταις ἐπαρχίαις ἡ πρωτομαγιὰ ἑορτάζεται ἑκάστοτε σεμνότερον οὐχὶ διὰ βακχικῆς παννυχίδος, ἀλλὰ δι' ἑωθινῆς ἐκδρομῆς ἀνὰ τοὺς ἀγρούς, ἐξ ὧν συγκομίζονται οἱ μέλλοντες μέχρι τοῦ προσεχοῦς Μαΐου νὰ κοσμῶσι τοὺς ἐξώστας ἢ τὰς ἐξωθύρας των ἁπλοῖ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐκ ταπεινῶν ἀγροτικῶν ἀνθέων καὶ χόρτων στέφανοι.

***

Ἡ Α. Μ. ὁ βασιλεὺς προσέλαβεν ὡς ὑποτρόφους ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου αὐτοῦ ταμείου δύο ὀρφανοὺς μαθητὰς τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς ἐκ τῶν μικροτέρων τάξεων μέχρις ἀποκερατώσεως τῶν σπουδῶν των.

***

Ἐγκαθιδρύθη ὁριστικῶς ὁ νέος Διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας κ. Κατσανδρῆς, δικηγόρος, πολλάκις ἐκτεθεὶς ὡς ὑποψήφιος βουλευτὴς ἐν Ἀθήναις, καὶ τὸ πρῶτον κατέχων τὴν σπουδαίαν ταύτην θέσιν. Ἡ ἐκλογὴ ὡς Διευθυντοῦ, ἀτόμου πολιτευομένου ἐνταῦθα ἀπὸ πολλοῦ, κατεκρίθη γενικῶς, ἐκυρώθη δὲ μετὰ μακρὰν καὶ μήπω σαφῶς ᾐτιολογημένην προσδοκίαν.

***

Οἱ νέοι κυβερνῆται ἤρξαντο ἐργαζόμενοι ἐπὶ τῶν φορολογικῶν νόμων, τῶν ὁποίων ἐπηγγέλθησαν ἡ τὴν τροποποίησιν ἡ τὴν κατάργησιν. Πρὸς τοῦτο παρεδέχθησαν τὸ σύστημα τῶν κληθεισῶν *εἰδικῶν ἐπιτροπῶν*. Οὕτω προκειμένης τῆς ἀναθεωρήσεως τῶν ἐπὶ τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ καὶ οἴνου νόμων προσεκλήθησαν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν οἰκονομικῶν, ἐκτὸς ὡρισμένου κύκλου βουλευτῶν, καὶ πολῖται θεωρηθέντες ὡς εἰδήμονες περὶ τὰ τοιαῦτα ζητήματα, καθ' ὃ καλλιεργηταὶ καπνοῦ, καπνέμποροι, οἰνοποιοί. Ὁ κ. πρωθυπουργὸς ὡμίλησε πρὸς αὐτοὺς παραστήσας τὰς ἀνάγκας τῶν μεταρρυθμίσεων καὶ ἐπικαλεσθεὶς τὰ φῶτα καὶ τὴν πεῖράν των. Αἱ τοιοῦται συνεδριάσεις, καθ' ἃς διάφοροι γνῶμαι καὶ κρίσεις ἐξαγγέλλονται, θέλουσι παραταθῆ μέχρι τῆς λήψεως ὁριστικῆς ἀποφάσεως.

***

Ἐγράφη ὅτι ἀναφορὰ ἐκτενὴς συνετάχθη φέρουσα τὰς ὑπογραφὰς πολλῶν, ὅπως ἐπιδοθῇ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἀναφορὰ καταγγέλλουσα τὴν καταστροφὴν ἣν ὑφίστανται οἱ πέριξ τῶν Ἀθηνῶν ἱστορικοὶ καὶ ἔνδοξοι λόφοι, χρησιμεύοντες ὡς λατομεῖα. Ἡ Κυβέρνησις παρακαλεῖται δι' αὐτῆς νὰ ἐμποδίσῃ τὴν παραιτέρω καταστροφήν, μεριμνήσῃ δὲ περὶ νόμου προστατεύοντος τὰ ἱστορικὰ μνημεῖα κατὰ τοιαύτης ἱεροσυλίας. Ἐνθυμούμεθα ὅτι πρὸ ἐτῶν ὅτε ἀσπλάγχνως κατεκόπτετο ὁ Λυκαβηττός, ἡ ἀκουσθεῖσα διαμαρτύρησις πολλῶν ἐπὶ τῷ βαρβάρῳ ἀκρωτηριασμῷ τοῦ περικαλλοῦς λόφου εἶχε σταματήσει τότε τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς· ἀλλ' ἔκτοτε οὐδέποτε ἀνεκινήθη τοιοῦτο ζήτημα, οὐδεμία ἐλήφθη πρόνοια περὶ τῶν ἀπροστατεύτων, καὶ μετὰ τοῦ Λυκαβηττοῦ τόσοι ἄλλοι λόφοι, κειμήλια ἐθνικῶν ἀναμνήσεων, κατατεμαχίζονται ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ λιθοτόμου ἢ καταπατοῦνται αὐθαιρέτως ὑπὸ οἰκοδόμων. Ἀλλαχοῦ ἡ διατήρησις τῶν ἐθνικῶν μνημείων καθίσταται κύριον μέλημα σωματείων πρὸς τοῦτο μόνον ἱδρυομένων καὶ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἐργαζομένων. Παρ' ἡμῖν δέ, τῶν ὁποίων τὰ τοιαῦτα μνημεῖα εἶνε πολλάκις ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ἱστορικώτερα καὶ τιμιώτερα ἐκείνων τῶν ξένων, ἡ τοιαύτη μέριμνα ἔπρεπεν ἀπὸ πολλοῦ νὰ ὑφίσταται ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ἐνθουσιωδεστέρα καὶ μᾶλλον ἀποτελεσματική.

***

Τοῦ Ἄγγλου ἱεροκήρυκος Σώμερβιλλ ἡ δευτέρα ἐξ Ἀθηνῶν διάβασις μετὰ τὴν ἐκ Βόλου ἐπάνοδον αὐτοῦ δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχὴς ὡς ἡ πρώτη, ὅτε συνήργει ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ καινοφανὲς τῆς διὰ διερμηνέως διδαχῆς, τὸ ῥητορικὸν σθένος τοῦ γέροντος, καὶ ἐπροστάτευον αὐτὸν οἱ περίβολοι τῶν αἰθουσῶν τοῦ Παρνασσοῦ καὶ τοῦ Ὠδείου. Κατὰ τὴν δευτέραν ἀπόπειραν ἠτύχησε τολμήσας νὰ ἐκλέξῃ ὡς στάδιον τῆς προτεσταντικῆς ῥητορείας του τὸν ὑπὸ τοὺς στύλους τοῦ Ὀλυμπιείου χῶρον, ἔνθα κατὰ σύμπτωσιν ἕτερος συμπολίτης τοῦ Σώμερβιλλ, ὁ ἀρχαιολόγος Πενρόζ, καταγίνεται εἰς πάντη ἀλλοίας μελέτας καὶ ἀνασκαπτικὰς ἀποπείρας. Αὐτὴν τὴν φορὰν ὁ αἰδεσιμώτατος προσέκρουσε κατὰ τῆς ἐξεγερθείσης φιλοτιμίας τῶν ἡμετέρων κληρικῶν καὶ ποιητῶν, ἐπὶ τέλους δ' ἀπειληθεὶς ἠναγκάσθη νὰ διακόψῃ τὰς διδαχάς, αἱ ὁποῖαι, ἀληθῶς εἰπεῖν, δὲν ἦσαν τοιαῦται, ὥστε νὰ προκαλέσωσι φανατικὸν ἐρεθισμὸν καὶ ἀγρίας ἀπειλάς.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ σταλέντα διὰ τοῦ κ. Τ. ἐλήφθησαν, ἀπεστάλησαν δὲ τὰ ζητηθέντα βιβλία.—κ. Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν. Ἀντίτυπον «Παρέργων» ἀπεστάλη. Ἡ μετάφρασις τοῦ «Γουλιέλμου Τέλλου» περιέχεται εἰς τὸν Θ' τόμον τῶν Ἀπάντων τοῦ κ. Α. Ρ. Ρ., ὅστις περιλαμβάνει καὶ τὴν μετάφρασιν τοῦ «Νάθαν τοῦ Σοφοῦ» τοῦ Λέσιγγ καὶ τιμᾶται δραχ. 6.—κ. Α. Ν. Ρ. Βερολῖνον. Ἀπηντήσαμεν ἐκτενῶς.— κ. Π. Π. Ὁ Σπ. Τρικούπης ἐγένετο ὁ πρῶτος πρωθυπουργὸς τοῦ Καποδιστρίου, τῷ 1828, φέρων ὅμως τὸν τίτλον Γενικοῦ Γραμματέως, καταργηθέντων τῶν ὑπουργείων — *Ἐπὶ συνδρομητῇ*. Πειραιᾶ. Ἀκατάλληλον.—κ. Κ. Κ. Ταγανρώγ. Ἡ καθυστέρησις ἐγένετο ἐκ παραδρομῆς. Τὰ ἐλλείποντα ὑμῖν φύλλα ἀπεστάλησαν, ἐξακολουθεῖ δὲ τακτικῶς ἡ ἀποστολή.— *Ἀγεωγραφήτῳ*. Τὸ Μονακὸ εἶνε μικρὰ ἡγεμονία παραθαλάσσιος, κειμένη παρὰ τὰ σύνορα τοῦ γαλλικοῦ νομοῦ Alpes—Maritimes, μεταξὺ Νικαίας καὶ Βεντιμιλίας. Περιλαμβάνει ἔκτασιν 15 χιλιομέτρων καὶ 6,000 κατοίκους. Ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ ταύτῃ εὑρίσκεται τὸ διαβόητον χαρτοπαικτεῖον τοῦ Monte-Carlo.—κ. Ι. Π. Ν. Πύργον. Ἐντὸς ἐπιστολῆς συστημένης εἶνε τὸ ἁπλούστερον.—κ. Β. Ν. Δ. Ναύπλιον. Ἐγένετο συνῳδὰ τῇ παραγγελίᾳ ὑμῶν. — κ. Ζ. Ἀτυχῶς ὄχι· τοῦτο δ' ἐσήμαινε καὶ ἡ σιωπή.—κ. Α. Ν. «Il n' y a pas de héros pour son valet de chambre» (κανεὶς δὲν εἶνε ἥρως ἔμπροσθεν εἰς τὸν ὑπηρέτην του) εἶνε λόγιον εὐφυοῦς γυναικὸς τοῦ ΙΖ' αἰῶνος, τῆς κυρίας Cornuel, παράφρασις δ' ἄλλως τοῦ λεχθέντος ὑπὸ τοῦ Montaigne ὅτι «Ὀλίγοι ἄνδρες ἐθαυμάσθησαν ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν αὐτῶν».— κ. Κ*. Καὶ τὸ πρᾶγμα ἀκατάλληλον καὶ ἡ μετάφρασις ὄχι ἀνεκτή. — *Τακτικῷ συνδρομητῇ*. *Νεποτισμὸς* (népotisme) ἐσχηματίσθη ἐκ τῆς λατινικῆς λέξεως nepos, σημαινούσης τὸν ἀνεψιόν, ἐμφαίνει δὲ τὴν ἐν ταῖς δημοσίαις θέσεσι προτίμησιν ἀναξίων καὶ φαύλων ἑταίρων καὶ συγγενῶν.—κ. Γ. Δ. Λάρισσαν. Ἐλήφθησαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀπάντησιν μὴ ἔχετε ταχυδρομικῶς.—*Νάχερ*. Θέλομεν ζητήσει πληροφορίας καὶ σᾶς ἀπαντήσει προσεχῶς.—κ. Ε. Τζ. Μυτιλήνην. Ἐλήφθησαν, ἰδιαιτέρως δ' ἀπηντήσαμεν εἰς ἐπιστολήν σας.— κ. Α. Μ. Ὀδησσόν. Τὸ ζητηθὲν φύλλον ἀπεστάλη τῷ κ. Α. Χ. Κ.—κ. Θ. Κ. Ὅμοιαι τὸ σχῆμα ἦσαν καὶ αἱ ἐπιστολαὶ παρ' ἀρχαίοις, τουτέστι τετυλιγμέναι εἰς κύλινδρον. Εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ παπύρου ἐγράφετο πάντοτε τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιστέλλοντος κατ' ὀνομαστικήν, καὶ μετ' αὐτὸ εἰς δοτικὴν τὸ ὄνομα ἐκείνου πρὸς ὃν ἀπευθύνετο ἡ ἐπιστολή, ὡς λ. χ. *Ἀρχύτας Διονυσίῳ*, ὅπερ ἐνίοτε συνωδεύετο καὶ διά τινος ἐπιθέτου. Ἡ χρονολογία ἐτίθετο εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς, ἐξωτερικῶς δὲ ἐπεγράφετο πάλιν τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιστέλλοντος καὶ τοῦ πρὸς ὃν ἐπεστέλλετο τὸ γράμμα.— κ. Γ.Κ. Κέρκυραν. Παρὰ τοῖς ἐνταῦθα βιβλιοπώλαις δὲν ὑπάρχει τὸ ζητούμενον. Τὰ δελτία ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς.—Κφ Α. Ν. Ἐπὶ ἁπλῇ παρουσιάσει ἐν τρίτῃ οἰκίᾳ οὐδέτερον τῶν δύο μερῶν εἶνε ὑποχρεωμένον, παρεκτὸς ἐὰν γείνῃ πρόσκλησις ῥητὴ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου.—κ. Α. Ν. Κ. Πειραιᾶ. Ἀπεστάλησαν ἅπαντα· τὸ ἀντίτιμον ἐλήφθη. — κ. Θ. Μ. Λ. Σύρον. Ὑπάρχει ἡ τοῦ 1879, ἐκδοθεῖσα ἐκ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν· ἀλλ' εἶνε ἐντελῶς ἐξηντλημένη.—κ. Φ. Δ. Κ. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Σειρὰ φύλλων ἀπεστάλη ταχυδρομικῶς.—κ. Α. Θ. Κωνσταντινούπολιν. Ἡ ἔκδοσις διεκόπη πρὸ πολλοῦ· ἀγνοοῦμεν ἂν θὰ ἐπαναληφθῇ. — *Φίλῳ Μ**. Ἄελπτον οὐδέν· πάντα δ' ἐλπίζειν χρεών.—κ. Σ. Α. Ν. Ἀποδίδεται εἰς τὸν ἀκαδημαϊκὸν Villemain. Οὗτος ἦτο διάσημος ἐπὶ δυσμορφίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ εὐφυολογίᾳ. Λέγεται δὲ ὅτι εἶπε πρός τινα ὡραίαν κυρίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀπέτεινεν ἐρωτικὰς φιλοφρονήσεις: «—Ἀγαπᾶτέ με, κυρία· κανεὶς δὲν θὰ τὸ πιστεύσῃ.»

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Μέσα 'ς τὸν χάρτην κύτταξε κι' ἰδέ με, ἂν δὲν μὲ 'ξεύρῃς.
Μὲ βρέχει ἡ Μεσόγειος. Ἂν τὸν λαιμόν μου 'βγάλῃς,
Κι' ἄλλον λαιμόν μου βάλῃς,
Μόνον μεγάλος κυνηγὸς ἂν εἶσαι θὰ μὲ εὕρῃς.

2

Αἴνιγμα βυζαντινόν.

Πέφυκα σώματος ἀνθρωπίνου μέρος·
ὕπερθεν τὴν κεφαλὴν καὶ γὰρ ἀνέχω.
Τὴν κλῆσιν συνιστᾷ μοι πεντὰς γραμμάτων.
Τούτων διαγράψας τὴν πρώτην δυάδα
πτερωτὸν εὑρήσεις με οἰωνὸν δίπουν·
τὸ δ' αὖ μετ' αὐτὴν ἐκβαλὼν τρίτον γράμμα
ὑπεῖκον ἄρθρον εἴποις θήλεος γένους.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Χιὼν

2

Τὰ χρήματα.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

3 Μαΐου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	346.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	347½.
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	411.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	398.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	258.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	256.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	198.50
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	249.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	91.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	365

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4130.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	159.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	94.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	61.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	376.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	26.25
» 3μην......	26.—
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	101½.
» Τραπεζικὸν 3μην.	101¼.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	20.52
Λίρα ὀθωμανικὴ................	23.40

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 —Β'. 1049.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 437. — 12 ΜΑΪΟΥ 1885. — Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 489

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ πηδαλιοῦχα ἀεροπόρα» ὁ διαπρεπὴς γάλλος ἀεροναύτης Γάστων Τισσανδιὲ περιλαβὼν εἰς τόμον ἐξέδωκε πάντα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰ πειράματα τῆς διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἀεροπορίας, τὰ ἐκτελεσθέντα κατὰ τὸ 1884 καὶ σημειοῦντα σπουδαῖον σταθμὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀεροναυτικῆς, ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸ 1881 ἐν τῇ ἠλεκτρικῇ ἐκθέσει μικροῦ πηδαλιούχου ἀεροστάτου μέχρι τοῦ τελευταίως κατασκευασθέντος ὑπὸ τῶν Renard καὶ Krebs καὶ ὑψωθέντος μετὰ τοσαύτης ἐπιτυχίας τῇ 8 Νοεμβρίου 1884. Κατὰ τὸν Τισσανδιὲ τὸ ζήτημα τῆς διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ πηδαλίου διοικήσεως τοῦ ἀεροστάτου εἶνε πλέον ζήτημα χρημάτων· ἀλλ' ὅπως πραγματοποιηθῇ ἡ ναυπήγησις ἀξίων λόγου ἀερίων σκαφῶν χρειάζονται κεφάλαια, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ διατεθῶσιν ἰδιωτικῇ πρωτοβουλίᾳ.

Ἀπὸ τοῦ «Κωμικοῦ Μελοδράματος» τῶν Παρισίων ἐδιδάχθη τὸ τελευταῖον μουσικὸν ἔργον «Μία Νὺξ τῆς Κλεοπάτρας» τοῦ Γάλλου μελοποιοῦ Βίκτορος Μασσέ, ὅπερ κατέλιπεν ἀποθανών. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ μελοδράματος, ὅπερ μεγάλως ἐπέτυχε, ἐμπνευσθεῖσα ἔκ τινος αἰγυπτιακοῦ διηγήματος τοῦ Θεοφίλου Γωτιέ, ἔχει ὡς ἑξῆς: Τὸ ἀκτινοβολοῦν θαυμάσιον κάλλος τῆς Αἰγυπτίας βασιλίσσης ἀνάπτει βίαιον καὶ ἄφρον πάθος ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Μανασσῆ, πτωχοῦ ἁλιέως, ὅστις ἀκουσίως ἐξομολογεῖται τὸ μυστικόν του. Ἡ Κλεοπάτρα συγκατατίθεται νὰ ἱκανοποιήσῃ ἐπί τινας ὥρας τὸν ἔρωτά του ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ ἀποθάνῃ τὴν ἐπαύριον ὁ Μανασσῆς. Ἐκεῖνος δέχεται τὸν φοβερὸν ὅρον. Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον, ὅταν ἡ Κλεοπάτρα συγκεκινημένη ἐκ τοῦ ἀληθοῦς καὶ ἡρωϊκοῦ αὐτοῦ αἰσθήματος διανοεῖται νὰ σώσῃ τὸν ταπεινὸν ἐραστὴν ὃν εἶχε καταδικάσει, ὁ Μανασσῆς, μανθάνων τὴν ἐπάνοδον τοῦ Ἀντωνίου, ἐπιστρέφοντος ὅπως ἀνακτήσῃ τὴν ἐρωμένην του, ῥοφᾷ τὸ διὰ τὸν θάνατόν του προητοιμασμένον δηλητήριον καὶ ἀποθνήσκει πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Αἰγυπτίας.

— Ἐν τῷ Ὠδείῳ τῶν Παρισίων ἐδιδάχθη δρᾶμά τι τοῦ Ἀλφόνσου Δωδὲ «ἡ Ἀρλεσιανή», ὅπερ παρασταθὲν πρὸ δωδεκαετίας ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Vaudeville εἶχε γείνει δεκτὸν μετ' ἀδιαφορίας. Τοὐναντίον ἡ ὑποδοχὴ ἥτις ἐγένετο ἐσχάτως εἰς αὐτὸ παρὰ τοῦ κοινοῦ ὑπῆρξε θερμή. Τὸ δρᾶμα κρίνεται ὡς περιέχον πολλὰς τῶν ἀρετῶν τῆς γραφίδος τοῦ ἐπιφανοῦς μυθιστοριογράφου, ἀλλὰ καὶ πολλὰς σκηνικὰς ἐλλείψεις. Ἰδίως δ' ἐξέπληξε τοὺς πολλοὺς τὸ ἰδιάζον ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Ἀρλεσιανῆς, ἥτις ἂν καὶ παρέχῃ τὸ ὄνομα αὐτῆς τίτλον εἰς τὸ δρᾶμα καὶ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ὀλεθρίως ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν σκηνῶν αὐτοῦ, οὐδαμῶς παρίσταται πρὸ τῶν θεατῶν ἐν τῷ δράματι.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἰδιωτικὴ ζωὴ τοῦ Βολταίρου ἐν Delices καὶ Ferney» ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις βιβλίον, πολὺ τὸ διαφέρον ἰδίᾳ παρέχον εἰς τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν ἔρευναν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ περιέχονται ἡ ἱστορία τῶν τελευταίων εἰκοσιπέντε ἐτῶν τοῦ βίου τοῦ Βολταίρου ἐν πολυαρίθμοις ἐπιστολαῖς εἴτε αὐτοῦ τοῦ φιλοσόφου εἴτε τῶν φίλων του, αἵτινες τὸ πρῶτον ἤδη δημοσιεύονται. Δι' αὐτῶν καθίστανται γνωσταὶ πλεῖσται ὅσαι λεπτομέρειαι καὶ ἀνέκδοτα τῆς ζωῆς τοῦ φιλοσόφου.

— Ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς Arsène Houssaye ἔγραψεν εἰς τέσσαρας τόμους τὰς «ἐξομολογήσεις» του, τῶν ὁποίων ἐξεδόθησαν ἄρτι οἱ δύο πρῶτοι. Αἱ ἐξομολογήσεις περιλαμβάνουσι τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ συγγραφέως, μετὰ πλείστης χάριτος ἐκτιθέμενα, ἐπὶ τῆς φιλολογικῆς, καλλιτεχνικῆς, καὶ κοινωνικῆς κινήσεως ἐν Γαλλίᾳ. Εἰς τοὺς πρώτους δύο τόμους περιέχονται τὰ τῆς γενεᾶς τοῦ 1830 καὶ τῆς μεγάλης ῥωμαντικῆς σχολῆς, εἰκονίζονται δὲ αἱ φυσιογνωμίαι τοῦ Οὐγκώ, Βαλζάκ, Μυσσέ, Δουμᾶ, καὶ ἄλλων.

— Ἀπέθανεν ἐν Γερμανίᾳ ἑβδομηκοντούτης ὁ μελοποιὸς Φερδινάνδος Χίλλερ, μεγάλην φήμην ἀποκτήσας ἰδίως ὡς κλειδοκυμβαλιστής. Λίαν διαδεδομέναι εἶνε αἱ μουσικαὶ αὐτοῦ συνθέσεως διὰ κλειδοκύμβαλον. Ὁ Χίλλερ ὑπῆρξε πρὸς τούτοις συγγραφεύς, πλεῖστα γράψας περὶ τῶν ἀφορώντων τὴν τέχνην του, ἐθεωρεῖτο δ' ἐν Γερμανίᾳ ὡς ὁ ἀρχηγὸς τῶν πολεμούντων τὴν σχολὴν τοῦ Βάγνερ, κατὰ τῶν θεωριῶν καὶ τῶν ἔργων τοῦ ὁποίου πλειστάκις ἀντεπεξῆλθεν ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κολωνίας.

— Αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες ἐδημοσίευσαν ἐσχάτως ὑπολογισμὸν τῶν κερδῶν, ὧν ἔτυχεν ὁ Γκαῖτε δυνάμει συγγραφικοῦ δικαιώματος. Ἀπὸ τοῦ 1795 μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὁ Γκαῖτε ὑπελογίσθη ὅτι ἀπέλαβεν ἐκ τῶν ἔργων του 501,362 δρ. καὶ 85 λ. Ἀπὸ δὲ τοῦ θανάτου αὐτοῦ μέχρι τοῦ 1865 οἱ κληρονόμοι του ἀπέλαβον 580,592 δρ. καὶ 20 λ. Ἐν ὅλῳ 1,081,955 δρ. 15 λ.

Ὁ ἐν Σύρῳ ἰατρὸς κ. Ἰωάννης Φουστάνος δι' ἐγκυκλίου αὐτοῦ πρὸς τοὺς συναδέλφους του γνωστοποιῶν ὅτι ἡ Διεύθυνσις τῆς ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένης ἑβδομαδιαίας ἰατρικῆς ἐφημερίδος «Semaine Médidale» ἀνέθηκεν αὐτῷ τὴν σύνταξιν τακτικῶν ἐξ Ἑλλάδος ἐπιστημονικῶν ἰατρικῶν ἀνταποκρίσεων, ἀνακοινουσῶν πᾶσαν κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀνατολὴν ἀξιόλογον καὶ σχετικὴν πρὸς τὴν ἰατρικὴν ἐργασίαν, ζητεῖ τὴν συνδρομὴν αὐτῶν εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ δυσχεροῦς ταύτης ἐντολῆς. Ἡ τοιαύτη μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ τακτικὴ ἐπιστημονικὴ συνάφεια θέλει γείνει πολλῆς ὠφελείας πρόξενος τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι, διότι οὕτω θὰ γίνωνται γνωσταὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων ἰατρῶν αἱ ἐργασίαι, δημοσιευόμεναι ἐν μιᾷ τῶν διακρινομένων ἐν Παρισίοις ἰατρικῶν ἐφημερίδων, οἷα εἶνε ἡ «Semaine Médicale». Τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἔκαμεν ἤδη ἀρχὴν ὁ φιλόπονος κ. Φουστάνος δι' ἀνταποκρίσεως δημοσιευομένης ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς εἰρημένης γαλλικῆς ἐπιστημονικῆς ἐφημερίδος, ἐν ᾗ προτάσσων ὀλίγα περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς παρ' ἡμῖν καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ κινήσεως, ἀναφέρει εἶτα ἐκ τῶν ἐργασιῶν τῶν Ἑλλήνων ἰατρῶν πρῶτον ἴδιον τρόπον θεραπείας τῆς διφθερίτιδος ἐφαρμοζόμενον ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα ἰατροῦ κ. Παπαζήση, καὶ δεύτερον περίπτωσιν τινὰ ἀνωμάλου ἐγκυμοσύνης παρατηρηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Καραλιβάνου.

Ὁ κ. Φουστάνος ἀγγέλλει πρὸς τούτοις ὅτι ἀναδέχεται τὴν ἐγγραφὴν συνδρομητῶν εἰς τὴν «Semaine Médicale», ἧς ἡ ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἀνατολὴν ἐν γένει εἶνε φράγκα 10 καὶ λεπτὰ 50.

— Ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν κτηνιάτρου κ. Γεωργίου Ν. Πιλαβίου, γνωστοῦ ἤδη ἐκ τῆς πρό τινος ἐκδοθείσης *Ἱππολογίας* αὐτοῦ, ἀναγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔκδοσις «Ἐγχειριδίου Κρεωσκοπίας», συγγράμματος ἀφορῶντος εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ ἐκτίμησιν τῶν πρὸς διατροφὴν τοῦ ἀνθρώπου χρησιμευουσῶν ζωϊκῶν οὐσιῶν, οὗτινος παντελὴς ἔλλειψις ὑπάρχει ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ, καὶ διὰ τοῦ ὁποίου καὶ πᾶς μὴ εἰδήμων τῶν πραγμάτων θὰ δύναται νὰ ἀρύηται τὰς ἀπαιτουμένας γνώσεις πρὸς διάγνωσιν τῆς καλῆς ἢ κακῆς ποιότητος τῶν πρὸς διατροφὴν ἡμῶν κρεάτων.

— Τὸ ἐν Βερολίνῳ αὐτοκρατορικὸν γερμανικὸν ἀρχαιολογικὸν ἰνστιτοῦτον διώρισε τὸν κ. Ἰάκωβον Χ. Δραγάτσην ἀντεπιστέλλον αὐτοῦ μέλος.

— Ἡ φιλοσοφικὴ σχολὴ τοῦ πανεπιστημίου αὐθορμήτω

προέτεινε νῦν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας, ἵνα διορίσῃ καθηγητὴν τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τὸν ὑφηγητὴν αὐτῆς κ. Γ. Χατζιδάκην, ὅστις διὰ διαγωνισμοῦ ἀποσταλεὶς εἰς Γερμανίαν ἐσπούδασε τὸν κλάδον τοῦτον τῆς φιλολογίας.

— Ὁ διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας κ. Πανταζίδης ᾐτήσατο ὑφηγεσίαν ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ τῶν ἀσιατικῶν γλωσσῶν, ἰδίᾳ δὲ τῆς ἑβραϊκῆς. Ἡ σχολὴ εὑροῦσα τὸν κ. Πανταζίδην ἔχοντα τὰ πρὸς ὑφηγεσίαν προσόντα, μὴ ὑπαρχόντων δὲ ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ ἐξεταστῶν εἰδημόνων τῆς ἑβραϊκῆς, ἐξελέξατο τὸν πρώην καθηγητὴν καὶ νῦν ἀρχιεπίσκοπον Μαντινείας κ. Βίμπον καὶ τὸν καθηγητὴν τῆς ἑβραϊκῆς κ. Π. Παυλίδην, ὅπως κρίνωσι τὴν διατριβὴν τοῦ κ. Πανταζίδου καὶ ὑποβάλωσιν αὐτὸν εἰς τὴν νενομισμένην προφορικὴν δοκιμασίαν.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Μαΐου 10, Παρασκευή.

Ὁ βασιλεὺς ἐπανελθὼν ἐκ Κερκύρας τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐνεκαίνισε διὰ λόγου τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς νέας βουλῆς. Ἐπὶ τούτῳ ἔκτακτος χθὲς παρετηρεῖτο κίνησις πρὸ τοῦ βουλευτηρίου, ἔνθα πλῆθος ἀνέμενε συζητούντων περὶ τῶν ῥηθησομένων ἐν τῷ βασιλικῷ λόγῳ, καὶ περιεργαζομένων τὴν στρατιωτικὴν παράταξιν καὶ τὰς φυσιογνωμίας τῶν εἰς τὸ βουλευτήριον προσερχομένων ἀρχόντων καὶ βουληφόρων. Ἐντὸς δὲ τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριάσεων ὁ ἡγεμὼν ἀνέγνω τὸν λόγον αὐτοῦ, ὅστις, ὡς ἀνέκαθεν ἐπικρατεῖ ἐν τῷ συνταγματικῷ πολιτεύματι, ἐκφράζει τῆς Κυβερνήσεως αὐτοῦ τὴν γνώμην, καὶ τῶν ὑπουργῶν του ἔργον εἶνε, τοῦ ἀνευθύνου ἄρχοντος ἀναλαμβάνοντος μόνον τὴν εὐθύνην.... τῆς ἀποστηθίσεως. Ὁ βασιλικὸς λόγος, συνοψίζων τὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως, παρέχει τὸ σύνθημα τῆς πρώτης ἐπισήμου πολιτικῆς διαπάλης ἐν τῷ τύπῳ καὶ τῇ βουλῇ κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσεως, μεταξὺ Κυβερνήσεως καὶ ἀντιπολιτεύσεως.

* *

Εἰς τὰ διάφορα δὲ ὑπουργεῖα ἐργάζονται πρὸς κατάστρωσιν τῶν οἰκείων προϋπολογισμῶν, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν οἰκονομιῶν, ἐφ' ὧν βασίζει τὸ πρόγραμμά της ἡ νέα Κυβέρνησις. Καὶ ἐν μὲν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ναυτικῶν ἠγγέλθη ὅτι ἐργάζεται ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἐπιτροπή, καταρτίζουσα τὸν προϋπολογισμόν, διὰ τῆς περικόψεως τῶν δαπανῶν, αἵτινες κρίνονται περιτταί. Ἐν παρόδῳ, τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν μᾶς ἐνθυμίζει ὅτι ἀναμένεται, ἂν δὲν κατέπλευσεν ἤδη, εἰς Πειραιᾶ τὸ ὁλλανδικὸν ἀτμόπλοιον *Κάστωρ* κομίζον τὰ διὰ τοὺς ἄρτι ναυπηγηθέντας ἀτμοδρόμωνας πυροβόλα συστήματος Κρούπ. Ὁμοίως κατηρτίσθη ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης, οὗτινος ἡ σημαντικωτάτη οἰκονομία εἶνε, ὡς ἐγνώσθη, ἡ κατάργησις πάντων τῶν πταισματοδικείων τοῦ κράτους, ἐκτὸς τοῦ τῶν Ἀθηνῶν. Πρὸς τούτοις δημοσιεύονται καθ' ἑκάστην πλεῖσται ὅσαι μετακινήσεις, ἀπολύσεις, καὶ διορισμοὶ ὑπαλλήλων.

* *

Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ πρὸ πάντων, καὶ ὀφείλει νὰ ἀπασχολῇ τὸ κοινόν, ὡς θίγον αὐτὴν τὴν φιλοτιμίαν, εἶνε ὁποία τις τάχα ἱκανοποίησις θέλει ἀποδοθῆ εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων βάρβαρον προσβολὴν τῆς σημαίας μας κατὰ τὰ γνωστὰ ἐκεῖνα διαδραματισθέντα ἐν Φιλιππουπόλει. Ἡ κυβέρνησις διαψεύδει τὰς ἐκ τῶν βυζαντινῶν ἐφημερίδων ληφθείσας πληροφορίας περὶ τῶν λεπτομερειῶν τῆς αἰτηθείσης ἐπισήμου ἱκανοποιήσεως παρ' αὐτῆς ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν ἐξηκριβώθησαν ἔτι οἱ ὑπέχοντες τὴν εὐθύνην τῶν ἐν λόγῳ ἀσχημιῶν, οἵτινες κατὰ μὲν τὸν ἐν Φιλιππουπόλει γενικὸν πρόξενον ἡμῶν εἶνε οἱ Βούλγαροι, κατὰ δὲ τὴν Τουρκικὴν κυβέρνησιν, αὐτὸς ὁ κ. πρόξενος. Ὁπωσδήποτε ἡ ἀπόφασις τῆς Κυβερνήσεως ἀναμένεται ἀνησύχως καὶ μετὰ συγκινήσεως· ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην περίστασιν ὀφείλει ἐνταῦθα ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐνεργήσῃ ἀξιοπρεπῶς.

* *

Τὰ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν τελεσθέντα γυμνάσια ταξιαρχίας φαίνεται ὅτι ἐξαιρέτως ηὐδοκίμησαν καὶ προὐκάλεσαν ἐκφράσεις εὐχαρεσκείας τοῦ παρασταθέντος στρατηγοῦ Βοσσὲρ πρὸς τοὺς σωματάρχας. Ἡ μετασχοῦσα τῶν γυμνασίων δύναμις περιελάμβανε πάντα τὰ τάγματα τοῦ πεζικοῦ, πλὴν ἑνός, δύο τάγματα μηχανικοῦ, καὶ τὸ τῶν εὐζώνων, ἐν ὅλῳ ὀκτὼ τάγματα. Ἀπὸ τῆς 4 ½ πρωϊνῆς ὥρας τὰ σώματα ἦσαν ἕτοιμα πρὸς κίνησιν, καὶ περὶ τὴν 1 ½ μ. μ. ἐπέστρεψαν εἰς τοὺς στρατῶνας των. Ἐξετέλεσαν δὲ ἐν ταῖς ἀσκήσεσι τὸ ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ κ. Ζυμβρακάκη ἐκτεθὲν σχέδιον πλαστῆς μάχης, ἀμύνης καὶ ἐπιθέσεως. Προσεχῶς θέλουσιν ἐκτελέσει γυμνάσια σκοποβολῆς ἅπαντα τὰ τάγματα τοῦ ὀρεινοῦ καὶ πεδινοῦ πυροβολικοῦ.

* *

Οἱ ἔμποροι καὶ βιομήχανοι Πειραιῶς ταρασσόμενοι ἐκ τῆς κρισίμου καταστάσεως τῆς Πειραϊκῆς ἀγορᾶς καταγίνονται εὐλόγως περὶ τὴν ἐξεύρεσιν φαρμάκων καὶ τρόπων πρὸς θεραπείαν καὶ ἀπαλλαγὴν ἐκ τοῦ κακοῦ. Εἰκοσαμελὴς ἐπιτροπὴ ἐκ τούτων παρουσιάσθη τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, εἶτα δὲ πρὸς τὸν πρωθυπουργόν, ὑποβάλλουσα τὰ τοῦ κινδύνου καὶ προτείνουσα μέτρα πρὸς ἀποσόβησιν τούτου. Ὁ κ. διοικητὴς τῆς Τραπέζης ὀλίγας ἐλπίδας παρέσχε τῇ ἐπιτροπῇ περὶ πληρώσεως τῶν αἰτουμένων ὑπ' αὐτῆς, πλείονας δὲ ὁ κ. πρωθυπουργός. Πρὸς τούτοις οἱ ἔμποροι καὶ βιομήχανοι Πειραιῶς ἀπεφάσισαν τὴν συγκρότησιν βιομηχανικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ συλλόγου ἐν Πειραιεῖ.

* *

Ὁ ἀπό τινος ἐν Πειραιεῖ λειτουργῶν τροχιόδρομος ἐπεκτείνει τὰς γραμμὰς αὐτοῦ. Ἡ νέα γραμμὴ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς σιδηροδρομικῆς γεφύρας Πειραιῶς διήκει μέχρι τοῦ νέου Φαλήρου, ἐκεῖθεν δὲ διὰ καμπῆς πρὸς τὸ παρὰ τὴν Μουνυχίαν ἐαρινὸν θέατρον Τσόχα ἀπολήγει εἰς τὸ τελωνεῖον. Εἰκάζεται ὅτι κατὰ τὸ θέρος θὰ ἦνε ἀποπερατωμένη ἡ νέα διακλάδωσις, ἥτις ἐκτὸς τῶν εὐκολιῶν, τὰς ὁποίας θὰ προσθέσῃ εἰς τὴν συγκοινωνίαν, θέλει παρέχει καὶ εὐάρεστον θέαν, καθ' ὃ στρωθησομένη κατὰ μῆκος παραθαλασσίας ὁδοῦ.

* *

Ὁ νέος διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας, ἅμα ἀναλαβὼν τὴν ἀρχήν, ἤρξατο ἐργαζόμενος μετὰ δραστηριότητος, ἥτις ἂν δὲν ἔχῃ αἰτίαν τὴν πολλάκις παρατηρηθεῖσαν ἐν ἀρχῇ ἐπίδειξιν ὑπερμέτρου ζήλου ἑκάστου νεήλυδος εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο, εἶνε πολλῶν ἐπαίνων ἀξία. Δύο οὐσιώδη ζητήματα, τὸ τῆς ὑγείας καὶ ἠθικῆς τῆς πόλεως, ἐπέσπασαν σύντονον τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ, ραγδαῖαι δὲ καταδιώξεις ἐνηργήθησαν κατὰ γαλακτοπωλῶν, ἀρτοπωλῶν, χαρτοπαικτῶν, καὶ ὑπόπτων γυναικῶν, ἑκάστων ὑποβληθέντων εἰς ἀναλόγους ὑποχρεώσεις.

* *

Ἐν τούτοις, κακῇ μοίρᾳ, αἱ πρῶται ἡμέραι τῆς διοικήσεως τοῦ κ. Διευθυντοῦ ἐσημειώθησαν ὑπὸ ἀπροσδοκήτων καὶ θλιβερῶν συμβάντων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει. Ἄγριαι συμπλοκαὶ καὶ ἐπιθέσεις ἐγένοντο εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως· ἀλλ' ἰδίως κατεπλάγημεν ὑπὸ τοῦ τελεσθέντος ἐγκλήματος κατ' ἀξιοτίμου καὶ φιλησύχου πολίτου, τοῦ φαρμακοποιοῦ κ. Δ. Βασιλείου, οὗτινος δράστης δὲν εἶνε τις ἐξ ἐπαγγέλματος κακοῦργος, ἀλλ' ἀνήρ, καλὴν κατέχων κοινωνικὴν θέσιν, καὶ τὸ δεινότερον, γυναικάδελφος τοῦ παθόντος. Αἰτία τοῦ ἐγκλήματος λέγεται δίκη τις μεταξὺ ἀμφοτέρων, τὴν ὁποίαν ἐσχάτως εἶχε κερδίσει ὁ κ. Βασιλείου· ἀλλὰ τὸ παράδοξον εἶνε ὅτι ὁ ἐγκληματίας ἀφέθη ἥσυχος νὰ ἀπέλθῃ κρατῶν τὸ ρεβόλβερ ἀνὰ χεῖρας, ἐν πλήρει ἡμέρᾳ μὴ συλληφθεὶς ἔτι· μεταξὺ δὲ τῶν δύο μόνον ἀνθρώπων, τῶν ἰδόντων αὐτὸν ἐξελθόντα τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως ὁ εἷς εἶνε κλητήρ!

* *

Ἕτερον λυπηρὸν γεγονὸς εἶνε ἡ ἐν τῷ Μενδρεσὲ συμπλοκή, ἡ ἐπίθεσις τῶν καταδίκων ἐναντίον τῶν στρατιωτῶν, διότι ἐπέμεναν νὰ μετρήσωσιν αὐτούς, ὁ πυροβολισμὸς τῆς φρουρᾶς, ὁ φόνος ἑνὸς καταδίκου, καὶ ὁ τραυματισμὸς δύο ἄλλων.

* *

Ἀπέθανε προχθὲς ἐνταῦθα ὁ *Ἐμμανουὴλ Στεφανίδης* ἐκ Ρεθύμνης τῆς Κρήτης, εἷς τῶν τελευταίων λειψάνων τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, διακριθεὶς καὶ τιμηθεὶς ἐν Κρήτῃ, Πελοποννήσῳ, Ναυπάκτῳ καὶ Φαλήρῳ, ταφεὶς δὲ δημοσίᾳ δαπάνῃ. Ἡ κηδεία του ἐγένετο μεγαλοπρεπής, καὶ ἀπεδόθησαν εἰς τὸν νεκρὸν αἱ ὀφειλόμεναι στρατιωτικαὶ τιμαί.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Ν. Ἱστορικῶς δὲν εἶνε ἀποδεδειγμένον. Γνωστὸν μόνον ὅτι συνεπείᾳ τοῦ γεγονότος ἐκείνου ἀπέστη καθ' ὅλον τὸ ἐπίλοιπον διάστημα τῆς ἐν τῷ ἀγῶνι συμμετοχῆς.— κ. Κ. Ι. Μ. Πάτρας. 5—6 μέχρι τέλους· ἀλλ' ἀνάγκη ὑπομονῆς.—κ. Α. Χ. Σαυλινᾶν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν.— *Τακτικῷ ἀναγνώστῃ*. Τὰ τοῦ Καμίλλου Φλαμμαριῶν ἰδίως, ἅτινα δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε καὶ ἐνταῦθα, παρὰ Βίλμπεργ ἢ Μπέκ. Αὐτὸς οὗτος ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀναφέρει ὅτι ἐκ τῶν φαινομένων ἀστέρων οἱ πλησιέστεροι πρὸς τὴν γῆν ἀπέχουσιν ἡμῶν διάστημα κατὰ ἓν ἑκατομμύριον πολλαπλάσιον τῆς ἀποστάσεως τοῦ ἡλίου. Εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶνε εὔκολος ἡ κατανόησις τοιούτων ἀποστάσεων· οἱ δὲ ἀστρονόμοι ὑπελόγισαν ὅτι, ἐὰν σφαῖρα κανονίου ἀνεχώρει ἐκ τοῦ πλανήτου ἡμῶν διατρέχουσα 500 μέτρα κατὰ πᾶν δευτερόλεπτον, θὰ ἐχρειάζετο ἵνα φθάσῃ εἰς ἕνα τῶν πλησιεστέρων ἡμῶν ἀστέρων, 9,500,000 ἔτη!—κ. Π. Β. Σ. Κάλυμνον. 5 φρ. ὁ τόμος. Πωλοῦνται καὶ χωριστὰ ἕκαστος· ὅθεν δύνασθε νὰ ἀγοράσητε ὅσους ἐλλείπουσιν ἡμῖν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς σειρᾶς σας.—κ. Κ. Μ. Βαγδάτιον. Ἐνεγράφη καὶ ὁ κ. Σ. Π. ἐφ' ᾧ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ ζητηθέντα δύο φύλλα ἀποστέλλομεν μετὰ τοῦ τῆς «Ἑστίας.» Λεπτομερέστερον ἀπαντῶμεν ταχυδρομικῶς. — κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς. — κ. Δ. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Οἱ ζητηθέντες τόμοι ἀπεστάλησαν. Τὸ ἀντίτιμον εὐαρεστήθητε νὰ παραδώσητε τῷ κ. Δ. Β. — *Φίλῳ Μ.* Νομίζομεν ὅτι ὀρθὴ εἶνε ἡ ἐκτίμησις. «Ὅ,τι μὲ παρηγορεῖ καὶ μὲ στηρίζει ἐναντίον τῆς περιφρονήσεως τὴν ὁποίαν ἐνίοτε ὑφίσταμαι ὑπό τινων μεγάλων ἢ ὁμοίων μου (λέγει ὁ La Bruyère), εἶνε ἡ σκέψις αὕτη, τὴν ὁποίαν κάμνω κατ' ἐμαυτόν· Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ πιθανῶς δὲν περιφρονοῦσιν ἐμὲ ἀλλὰ τὴν θέσιν μου, καὶ ἔχουν δίκαιον, διότι εἶνε πολὺ ἄσημος. Βεβαίως θὰ μὲ ἐλάτρευον ἐὰν ἤμην ὑπουργός. Ἂς αἰσθανθῶσιν ὅτι μετὰ μικρὸν θὰ καταλάβω τὴν θέσιν, καὶ ἀμέσως ἀρχίζουν οἱ χαιρετισμοί, αἱ φιλοφρονήσεις»·—*Ἐτάζοντι*. Τὸν συντάκτην ἀγνοοῦμεν. Τὸ αὐτὸ θέμα θέλει πραγματευθῆ βραδύτερον καὶ ἡ «Ἑστία». — κ. Ν. Μ. Α Σύρον. Ἐν Παρισίοις, ἀλλ' ἀγνοοῦμεν τὴν διεύθυνσίν του. Ὑποθέτομεν ὅτι καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἁπλῶς τοῦ ὀνόματός του ἀρκεῖ ἵνα φθάσῃ τὸ γράμμα εἰς χεῖράς του. — κ. Ν. Σ. Ἄνω Βῶλον. Τὸ ἀντίτιμον ἀμφοτέρων ἐνεχείρισεν ἡμῖν ἔκτοτε ὁ κ. Γ. Β. Ἀντίτιμον «Ἀτ. Λυρῶν» δύνασθε νὰ ἀποστείλητε ταχυδρομικῶς ἐντὸς συστημένης ἐπιστολῆς. — κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἐπιστολαὶ καὶ ἐπιταγὴ ἐλήφθησαν· ἐνηργήσαμεν δὲ συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.— Κυρίαν Ε. Π. Τῆνον καὶ κκ. Ι. Μ. Δ. Μάντσεστερ, Ι. Δ. Γ. Λευκάδα, Ε. Ν. Ξ. Πειραιᾶ, Π. Σ. Ταγανρόγ, Θ. Μ. Κ. Πρίγκιπον, Ν. Δ. Λουτράκιον, Γ. Γκ. Ἄρταν, Σ. Κ. Μεσολόγγιον καὶ Π. Κ. Χ. Ζάκυνθον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—*Εὐθύφρονι*. Ὀρθὰ μὲν κατ' οὐσίαν, τὰ ὁποῖα ὅμως οὐδέποτε συνεμερίσθη καὶ ἡ κοινωνία. Ἀπὸ τοῦ Ποσειδίππου γράψαντος:

Τὴν χλανίδα πάντες, ὡς ἔοικεν, οὐκ ἐμέ,
προσηγόρευον· οὐδὲ εἷς νῦν μοι λαλεῖ,

μέχρι τοῦ Ναστραδὶν-Χότζα, ποιήσαντος τὸν γνωστὸν περὶ τῆς γούνας του μῦθον, ἡ αὐτὴ ἀπεδόθη πάντοτε σημασία εἰς τὴν ἐξωτερικὴν περιβολήν· ὡς βλέπετε, πολὺ δίκαιον ἔχει ὁ Mantegazza.— κ. Κ. Α. Μεσσήνην. ά) Λέγεται ὅτι ὁ λίθος ἐξ οὗ ἦτο κατεσκευασμένον τὸ μνημεῖον ἦτο πορώδης, ἐκ τῆς ἐξατμίσεως δὲ τῆς εἰς τοὺς πόρους εἰσχωρούσης κατὰ τὴν νύκτα δρόσου προήρχετο ὁ ἀναδιδόμενος ἦχος· β') Φρα-Διάβολος ἦτο λῃστὴς Ἰταλὸς διαβόητος διὰ τὰ παράτολμα κατορθώματά του, συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ Βίκτορος Οὐγκώ, στρατηγοῦ ὄντος· τοῦτον ὑπόθεσιν ἔχει καὶ τὸ γνωστὸν φερώνυμον μελόδραμα· γ') Ὑποθέτομεν ὅτι μετάφρασις αὐτοῦ ἐξεδόθη ἐν περιοδικῷ τινι συγγράμματι ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ μυστήρια τῆς Φραμασσονίας».— κ. Ι. Φ. Σύρον. Εὐχαρίστως. Ὡς πρὸς τὰς συνδρομὰς ἔχει καλῶς. — κ. Ε. Γ. Π. Ῥεθύμνην. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.— *Φιλησύχῳ πολίτῃ*. Εἰμπορεῖτε νὰ τὸ συστήσητε εἰς τοὺς ἁρμοδίους. Ἀλλαχοῦ ὑπάρχουν εἰδικαὶ ἀπαγορεύσεις. Τοὐλάχιστον ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐφηρμόζετο τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐν χρήσει εἰς τὰ τοιαῦτα δημόσια μέρη τοῦ ὄχλου. Ἐκεῖ ἐπιγράφεται παρὰ τὴν θύραν ἀπαγόρευσις τοιαύτη: Παρακαλοῦνται οἱ εἰσερχόμενοι νὰ ἀφίνωσι τὰ μαχαίρια των παρὰ τὴν εἴσοδον· οὕτω δὲ προλαμβάνονται τὰ ἄτοπα. — *Συνδρομητῇ*. Τὰ σημειούμενα βιβλία δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὸ γραφεῖον ἡμῶν. Ἐκ τῶν συλλογῶν πληρέστεραι εἶνε ἡ τοῦ Ἀραβαντινοῦ περιέχουσα Ἠπειρωτικὰ ᾄσματα, καὶ ἡ τοῦ Passow. Κρητικῶν ᾀσμάτων Συλλογὴ τοῦ Γιανναράκη. — Υ'. Shoking, βέβαια· ἀλλὰ πῶς νὰ ἀντικατασταθῇ;.. Εὐφημοτέραν ἀλλ' ἄγνωστον ἐνταῦθα λέξιν ἔχουσιν οἱ Ρουμελιῶται, ὀνομάζοντες τὸ εἶδος αὐτὸ τοῦ ἱματισμοῦ *Συντρόφι*.—*Φιλοτέχνῳ*. Φοβούμεθα ὅτι θὰ βραδύνῃ ἐπὶ πολὺ ἀκόμη. Κατὰ τὴν γνώμην διασήμου τεχνοκρίτου, ἵνα μυηθῇ τις εἰς τὸ κάλλος τῆς τέχνης, δέον νὰ μυηθῇ προηγουμένως εἰς τὸ κάλλος τῆς φύσεως καὶ τοῦ βίου αὐτοῦ. Τοῦτο δὲν κατορθοῦται ἄνευ ἐπαρκοῦς ἄλλης γενικῆς μορφώσεως καὶ ἀναπτύξεως. Ὁποία δὲ εἶνε αὕτη παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἡμετέρων; — κ. Θ. Μ. Α. Χαλκίδα. Ἐλήφθησαν. — κ. Π. Ν. Γ. Ὡς πρὸς μὲν τὴν ἀξίαν του συμφωνοῦμεν. Ἐπιεικέστερον δὲ θὰ τὸν κρίνετε καὶ σεῖς ἐνθυμούμενοι ὅτι ἡ κολακεία εἶνε ἡ δύναμις τῶν μικρῶν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Greek Folk-songs from the Turkish provinces of Greece, ἡ δούλη Ἑλλάς: Albania, Thessaly (not yet wholy free), and Macedonia: Literal and metrical Translations by **Lucy M. J. Garnett**, classified, revised, and edited, with an historical introduction on the survival of Paganism. By **John S. Stuart Glennie**. Loncon, 1885 Elliot Stock. (Δημώδη ᾄσματα τῆς δούλης Ἑλλάδος, τῆς Ἠπείρου, τῆς Θεσσαλίας (τῶν μήπω ἐξ ὁλοκλήρου ἐλευθερωθεισῶν ἐπαρχιῶν) καὶ τῆς Μακεδονίας. Ἐμμέτρως κατὰ λέξιν μεταφρασθέντα ὑπὸ *Λουκίας Μ. Ι. Γάρνετ*, καταταχθέντα, ἐπιθεωρηθέντα καὶ ἐκδοθέντα μεθ' ἱστορικῆς εἰσαγωγῆς περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδ. λειψάνων τῆς πολυθεΐας ὑπὸ *Ἰω. Σ. Στίουαρτ Γλένι*.) 8ον σ. XXXI, 260.

Τὴν δημώδη ποίησιν τοῦ ἡμετέρου λαοῦ ἐγνώρισε πρῶτος τῷ ἀγγλικῷ δημοσίῳ ὁ Ch. Brinsley Sheridan μεταφράσας ἐμμέτρως τὴν συλλογὴν τοῦ Φωριέλ, ἓν ἔτος μετὰ τὴν ἔκδοσιν ταύτης. Ἔκτοτε εἰ καὶ ἐπιμελέστερον ἐμελετήθησαν τὰ δημοτικὰ ἡμῶν ᾄσματα καὶ πλούσιαι συλλογαὶ τούτων ἐξεδόθησαν οὐ μόνον ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ὀλιγοστὰ τούτων μετεφράσθησαν ἀγγλιστὶ ἐν ταῖς «Ἐκλογαῖς» (1856) καὶ ἐν τῇ «Ἑλλάδι» (Boston, 1869) τοῦ C. C Felton, ἐν τῇ περιηγήσει τοῦ αἰδεσιμωτάτου Τόζερ, ἐν ταῖς «Ἑλληνικαῖς ὥραις» τοῦ Blackie (1874) καὶ ἐν τῇ «Νεοελληνικῇ ποιήσει» τῆς Κας Macpherson (1884). Τὴν ἔλλειψιν ταύτην δαψιλῶς ἀναπληροῖ ἡ προκειμένη συλλογή, οὐχὶ διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν αὐτῇ περιεχομένων ᾀσμάτων, 170 ἐν ὅλῳ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐκλογὴν τῶν προσφυεστάτων ὅπως παράσχωσιν ἔννοιαν πλήρη πάντων σχεδὸν τῶν εἰδῶν τῆς δημώδους ἑλληνικῆς ποιήσεως. Τὰ πλεῖστα τῶν μεταφρασθέντων ᾀσμάτων ἐλήφθησαν ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Ἀραβαντινοῦ καὶ ἐκ τῆς τοῦ Passow· τέσσαρα δέ, κατὰ λάθος ἴσως ὡς δημοτικὰ ἐκληφθέντα (ἐν σ. 129-132, 220-234) ἐκ τῶν «Μνημοσύνων» καὶ τῆς «Κυρὰ Φροσύνης» τοῦ Βαλαωρίτου. Δυστυχῶς οὐδαμῶς ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ἡ πλουσία Συλλογὴ τῶν κατὰ τὴν Ἤπειρον δημοτικῶν ᾀσμάτων τοῦ Χασιώτου, καὶ τὰ ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου ἠπειρωτικὰ καὶ μακεδονικὰ ᾄσματα, ἐν ᾧ ἐγένετο παρ' ἀξίαν χρῆσις τῆς συλλογῆς τοῦ Ἀθ. Οἰκονομίδου (Ἀθ. 1881), ἥτις φέρει μὲν τὸν πομπώδη τίτλον «Τραγούδια τοῦ Ὀλύμπου», ἀλλὰ περιέχει ᾄσματα ἐκ προγενεστέρων συλλογῶν σταχυολογηθέντα, ὧν ἔνια εἰσὶ παντελῶς ἄγνωστα τοῖς περὶ τὸν Ὄλυμπον οἰκοῦσιν. Οὕτω τὰ ᾄσματα, τὰ μεταφρασθέντα ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Οἰκονομίδου, πλὴν δύο, εἰσὶ γνωστὰ ἄλλοθεν· τὸ ἐν σελ. 81 ἐλήφθη ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Μανούσου (τ. Β' σ. 71)· τὸ ἐν σ. 111 ἐκ τῆς τοῦ Passow (ἀρ. 408)· τὸ ἐν σ. 112 ἐκ τῆς τοῦ Χασιώτου (σ. 169)· τὰ ἐν σ. 113, 116, 161 ἐκ τῆς τοῦ Passow (ἀρ. 409, 533, 335, 336)· τὸ ἐν σ. 175 ἐκ τῶν Λιανοτραγουδίων (σ. 173) καὶ τὸ ἐν σ. 254 ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Χασιώτου (σ. 123).

Ἡ μετάφρασις ὅσον ἔνεστι πιστὴ οὖσα, ἁμιλλᾶται ταῖς ἀρίσταις τῶν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν Sanders, Kind, Passow κλπ. φιλοπονηθεισῶν ἐμμέτρων μεταφράσεων τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων τῆς Ἑλλάδος, εἶναι δ' ἀσυγκρίτως ὑπερτέρα τῶν εἰς τὴν ἀγγλικὴν μεταφράσεων τοῦ Sheridan. Ὅπως τηρήσῃ ὅμως τὸ μέτρον τοῦ πρωτοτύπου, δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀποφύγῃ ἡ μεταφράσασα πλατυσμούς τινας, παραβλάπτοντάς πως τὴν ἀφελῆ χάριν καὶ ἐξασθενοῦντας τὴν δύναμιν τῆς ἐκφράσεως τοῦ πρωτοτύπου. Καὶ παρανοήσεις παρεισέφρησαν ἐνιαχοῦ, εἰς ἃς ἄλλως περιπίπτουσιν ἀναποδράστως οἱ ἐκ τῆς δημώδους ἑλληνικῆς μεταφράζοντες ἀλλοδαποί, διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐπαρκῶν βοηθημάτων πρὸς πλήρη ταύτης κατανόησιν. Οὕτω τὸ *σήντα* (= ὅταν, ὁσάκις) μεταφράζει sudden, τὸ *σεπτὰ* seven, τὸ *τρεμουντάνα* (βορρᾶς) the mountain-wind, τὸ *ποῦ ἦταν καγκελοφρύδα* who had thick dark eyebrows κτλ. Φιλοτιμουμένη δὲ νὰ διατηρήσῃ πανταχοῦ ἀκραιφνῆ τὸν ἑλληνικὸν τύπον καὶ χρωματισμὸν τῶν ᾀσμάτων, ἀπεργάζεται τὴν φράσιν σκοτεινὴν καὶ ἀκατάληπτον· οὕτω λ. χ. Γιαννιωτοπούλα λέγων ὁ Ἕλλην ἐννοεῖ τὴν ἐξ Ἰωαννίνων κόρην, ἐν ᾧ διὰ τὸν Ἄγγλον τὸ Yannetopoula εἶναι ἁπλοῦν καὶ ἐστερημένον ἐννοίας κύριον ὄνομα· ὁμοίως τὸ λεβέντης ἀποδίδεται ἀγγλιστὶ διὰ τοῦ lévénté, μεταγραφόμενον μᾶλλον ἢ μεταφραζόμενον.

Τῶν μεταφράσεων τῆς Κας Garnett προέταξεν ὁ ἐκδότης δύο εἰσαγωγικὰς μελέτας, τὴν μὲν περιέχουσαν πολιτικὰς καὶ γλωσσικὰς παρατηρήσεις, τὴν δὲ πραγματευομένην περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι λειψάνων τῆς πολυθεΐας. Ἐν τῇ πρώτῃ διαλάμπει ὁ καὶ ἐν τῇ ἀφιερώσει τοῦ ἔργου εἰς τοὺς Ἕλληνας τῆς δούλης Ἑλλάδος διατρανούμενος φιλελληνισμὸς τοῦ γράψαντος, καὶ σκέψεις διατυποῦνται συνεταὶ καὶ ὀρθόταται περὶ τοῦ πολιτικοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος, καὶ περὶ ὁμοσπόνδου ἑνώσεως τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀλβανῶν, ὑπὲρ ἧς ἐκθύμως καὶ δι' ἄλλων διατριβῶν συνηγόρησεν ὁ κ. Glennie. Ἀλλ' ἡ δευτέρα μελέτη ἐλέγχει δυστυχῶς τὸν γράφοντα παντελῶς ἀπαράσκευον εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ θέματος, περὶ οὗ πραγματεύεται. Ἀγνοῶν τὰς πλείστας τῶν πρὸ αὐτοῦ ὁμοίων ἐρευνῶν, ἀποτολμᾷ γενικὰς θεωρίας πλημμελεστάτας καὶ συνάγει ἐκ δεδομένων ἀνακριβῶν πορίσματα ἄτοπα καὶ ἀδικαιολόγητα. Οὕτως ὀλίγα ἐκ πολλῶν ἐκλέγοντες ἀρκούμεθα νὰ παρατηρήσωμεν αὐτῷ ὅτι πάνθ' ὅσα περὶ Καβείρων γράφει ἀνατρέπονται διὰ μόνης τῆς ὀρθῆς ἐξηγήσεως τοῦ στίχου τοῦ δημώδους ᾄσματος (σ. 10), ὃν παρανοήσας τηλικοῦτον μυθολογικὸν οἰκοδόμημα ἤγειρεν ἐπὶ θεμελίων σαθροτάτων· ὅτι ἡ γέννησις τοῦ Βλαχάβα ἐκ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Ὄσσης εἶναι πλάσμα τοῦ ποιητοῦ Βαλαωρίτου καὶ οὐχὶ δημώδης παράδοσις· ὅτι ὁ Αὐγερινὸς δὲν εἶναι the Dawn (ἡ αὐγή, σ. 8) ἀλλὰ the Morning-star· ὅτι τὴν ἀτοπίαν τῆς συσχετίσεως τοῦ ᾄσματος τῆς Διογέννητης καὶ τοῦ Χαντζερῆ πρὸς τὸν μῦθον τοῦ Ἐνδυμίωνος καὶ τῆς Σελήνης ἤθελε προδήλως ἴδῃ, ἂν ἐμελέτα πάντα τὰ ᾄσματα τοῦ ἀκριτικοῦ κύκλου, τὰ ὑπαγόμενα εἰς τὸν κλάδον τῆς Διαγέννητης· τέλος ὅτι ἡ μόνη πιθανὴ ἑρμηνεία τῆς παρὰ Πλουτάρχῳ παραδόσεως περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Πανὸς ἐστὶν ἡ τοῦ Mannhardt (Wald-u. (Feldkulte τ. II. σ. 133 κ.ἑ).

Ν. Γ. Π.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Χωρὶς ἐμένα δὲ 'μπορεῖς νὰ 'μπῇς στιγμὴ
Σὲ σπίτι, 'ς ἐκκλησιά, σὲ κάστρο ἐλευθέρως.
Ἂν μοῦ χωρίσῃς τὸ κεφάλι ἀπ' τὸ κορμί,
Δὲν ἠμπορεῖς ποτὲ χωρὶς ἐμὲ νὰ ζήσῃς,
Ὅπου καὶ ἂν στραφῇς, ἐμένα θ' ἀπαντήσῃς,
Κι' εἶμαι κι' ἐγὼ τοῦ ἑαυτοῦ σου μέρος.

2

Ὅταν 'ς τὰ δάση μιὰ φορὰ ἔζουσα δροσισμένο,
Ἔμενα πάντα σιωπηλό.
Τώρα χωρὶς καμμιὰ ζωή, ξερὸ καὶ νεκρωμένο
Μὲ τὴ γλυκύτερη λαλιὰ 'ς τὸν κόσμο αὐτὸ 'μιλῶ.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Κύπρος—Κάπρος

2

Αὐχὴν—χήν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

10 Μαΐου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή.
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	345.50
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	349.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	411.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	399.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	261.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	258.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	199.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	248.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	91.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	366

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4065.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	156.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	90.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	60.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	335.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	26.20
» 3μην......	26. —
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	1.01½.
» Τραπεζικὸν 3μην.	1.01¾.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	20.48
Λίρα ὀθωμανική.................	23.37

ΕΝ ΤΩ ΓΡΑΦΕΙΩ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ ΒΙΒΛΙΑ

Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς τῇ προσθήκῃ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ταῦτα δὲ δηλοῦσιν οἱ ἐντὸς παρενθέσεων ἀριθμοί.

ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ (Α). Ἅπαντα. Τόμος Α' Δραχ. Μνημόσυνα — Τόμος Β' Κυρὰ Φροσύνη. Ἔκδ. Β'. Τιμὴ καὶ τῶν 2 τόμων	4	(90)
ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ Ἀθανάσης Διάκος-Ἀστραπόγιαννος.	2.50	(40)
ΚΑΛΛΙΓΑ (Π.) Μελέται καὶ Λόγοι......	12.50	(100)
ΚΟΝΤΟΥ (Κ.) Γλωσσικαὶ Παρατηρήσεις...	14.—	(110)
ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗ (Σ.) Συναγωγὴ λέξεων ἀθησαυρίστων ἐν τοῖς λεξικοῖς, δεδομένον...	14.—	(100)
ΜΑΘΑ (Ζ.) Κατάλογος ἱστορικὸς τῶν πρώτων ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆς Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως. Ἔκδοσις Β'. 1884..	4.—	(40)
ΜΕΝΔΕΛΣΩΝΟΣ (Β.) Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1453 ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Μετάφρ. ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Ἀγγ. Βλάχου. Τόμ. 2...	9.—	(100)
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ (Ν.) Κυνηγετικὰ μετὰ εἰκόνων. 1884.............	10.—	(90)
ΠΑΡΑΣΧΟΥ (Ἀχ.) Ποιήματα. Τομ. 3....	13.50	(100)
ΠΑΝΤΑΖΙΔΟΥ (Ι.) Λεξικὸν Ὁμηρικόν. Ἔκδοσις Ϛ' 1885............	19.—	(100)
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ (Κ.) Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους διὰ τὰ σχολεῖα 1884.	80	(30)
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ (Κ.) Ἱστορία Ἀρχαία 1884..............	5.—	(40)
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ (Κ.) Μέση 1884.	4.—	(40)
ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ (Μ.) Χάρτης Ἠπειροθεσσαλίας Ἔκδοσις Β'..................	15.—	(100)
ΨΑΡΑ (Π.) Ὁ Ζωολογικὸς Κῆπος τῶν παίδων. Μετὰ ὡραίων χαλκογραφιῶν........	2.25	(30)

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» 1885 — 12.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 438. — 19 ΜΑΪΟΥ 1885. — ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς ΕΣΤΙΑΣ: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 490

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ

Πρὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ βαρυπενθὴς προσέρχεται ἡ Γαλλία, ἀποδίδουσα τὸν τελευταῖον φόρον τοῦ θαυμασμοῦ πρὸς τὴν μεγαλοφυΐαν, καὶ ἀποχαιρετίζουσα ἐκεῖνον, ἐν τῷ ὁποίῳ τελειότερον ἐξεδηλώθη ἡ δύναμις τοῦ γαλλικοῦ πνεύματος κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον. Πρὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ ἡ Γαλλία ἐτίμησε διὰ τοῦ ὑστάτου τῶν θριάμβων τὸν ποιητήν, ὅστις ἐλάμπρυνε τὴν φιλολογίαν διὰ νέας ἀκτινοβόλου ποιήσεως, τὸν πολίτην, ὅστις ἡρωϊκῶς ἠγωνίσθη κατὰ τῶν δυναστῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, τὸν ἄνθρωπον, οὗτινος ἡ καρδία δὲν ἔπαυσε παλλομένη διὰ τὰ μεγάλα καὶ γενναῖα αἰσθήματα. Γεννηθεὶς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, ὁ Οὐγκὼ ἀπὸ νεαρωτάτης ἡλικίας ἤρξατο ἐπιδεικνύων τὰ σπέρματα τῆς μεγαλοφυΐας του, καταπλήττων τοὺς περὶ αὐτόν, καὶ προκαλέσας τὴν γνωστὴν ἐκείνην ἐπίκλησιν τοῦ Σατωβριάνδου. Ὡς συγγραφεύς, ἥψατο πάντων σχεδὸν τῶν εἰδῶν τῆς φιλολογίας, καὶ ἐν πᾶσι τούτοις παρήγαγεν ἔξοχα ἔργα. Ἔγραψε ποιήματα, μυθιστορήματα, δράματα, φιλοσοφικάς, ἱστορικὰς καὶ κριτικὰς μελέτας. Μεταξὺ τῶν μυθιστορημάτων αὐτοῦ ἡ *Παναγία τῶν Παρισίων* κρίνεται ὡς ἡ ὡραιοτέρα εἰκὼν τοῦ ζοφεροῦ μεσαίωνος, καὶ οἱ *Ἄθλιοι* ὡς ἡ συγκινητικωτέρα κοινωνικὴ ἐποποιΐα τοῦ 19ου αἰῶνος. Ἐκ τῶν δραμάτων αὐτοῦ ὁ *Ἐρνάνης* ἐκραταίωσε σταθερῶς τὴν δόξαν τοῦ συγγραφέως του καὶ κατέρριψε τέλεον τὰ εἴδωλα τῆς παλαιᾶς κλασικῆς σχολῆς. Μεταξὺ τῶν ἑπτακαίδεκα τόμων τῶν ᾠδῶν αὐτοῦ, ἐν αἷς συγχέονται ἀναμὶξ πάντα τὰ ἤδη τῆς ποιήσεως, λύρα καὶ δρᾶμα καὶ διήγησις, ὑπερέχουσι λόγῳ ὕψους τῆς ἐπιβολῆς οἱ *Θρύλλοι τῶν αἰώνων*, εἶδος κυκλικοῦ ἔπους, ἐν ᾧ ἀναπαρίσταται ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπὸ τοῦ πρωτοπλάστου μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Ὡς ἀρχηγὸς Σχολῆς, ὑπῆρξεν ἐν Γαλλίᾳ ὁ διαμορφωτὴς τοῦ ῥωμαντισμοῦ, ἀπὸ τῆς νεαρωτάτης δὲ ἡλικίας μέχρι τοῦ γήρατος αὐτοῦ, ἐκτὸς τῆς παγκοσμίου ἐπιδράσεως ἣν ἔσχεν ἐπὶ τῆς φιλολογικῆς ἀναπτύξεως, ὑπῆρξεν ὁ ὑπογραμμὸς τεσσάρων γενεῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων, περιστοιχούντων καὶ διδασκομένων ἐξ αὐτοῦ. Ἐν τῇ πολιτικῇ αἱ πρῶται αὐτοῦ δοξασίαι ὑπῆρξαν φιλοβασιλικαί, ὡς ζωηρῶς ἐκφαίνεται ἐν τοῖς πρώτοις ἔργοις αὐτοῦ· μετέπειτα ὁ μοναρχικὸς ἐγένετο φιλελεύθερος Βοναπαρτικός, μέχρις οὗ διεμορφώθη εἰς ἁγνὸν μύστην τῶν δημοκρατικῶν ἰδεῶν, ἀμειλίκτως πατάσσοντα ἀπὸ τοῦ τύπου καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τοὺς ἐπιβουλευομένους τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του. Διὸ ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων προγραφέντων ἅμα τῇ διὰ πραξικοπήματος ἀνόδῳ εἰς τὸν θρόνον τοῦ Γ' Ναπολέοντος, καταδικασθεὶς εἰς ἐξορίαν, κατὰ τὸ 1851. Ὁ Οὐγκὼ εὐθαρσῶς ὑπέστη τὴν καταδίκην, διαμείνας ἐπὶ εἴκοσιν ὅλα ἔτη ἐξόριστος ἐν νήσῳ τινὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἀποκρούσας ὑπερηφάνως προταθεῖσαν ἀμνηστείαν, καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα ἅμα τῇ πτώσει τοῦ Ναπολέοντος. Ὡς ἄνθρωπος, ἤγειρε πολλάκις φωνὴν κατὰ τῶν προλήψεων, ἐπροστάτευσε τοὺς πάσχοντας καὶ τοὺς ἀδικουμένους, ἀνθρώπους καὶ λαούς, πολλάκις ἐμεσίτευσεν παρὰ τοῖς ἰσχυροῖς ὑπὲρ τῆς ζωῆς καταδίκων εἰς θάνατον, οὐχὶ δὲ σπανίως ἡγεμόνες εἰσήκουσαν τοιαύτας παρακλήσεις αὐτοῦ. Ἑνὸς ἐξ αὐτοῦ τὴν χάριν ἐπέτυχε παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Γαλλίας, κατὰ τὸ 1839, δι' ἑνὸς τετραστίχου. Ἀλλ' ὡς ἄνθρωπον, δειναὶ συμφοραὶ ἔπληξαν αὐτὸν ἰδίως ἐν τῇ οἰκογενείᾳ. Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ παρεφρόνει κατ' αὐτὴν τὴν ἑσπέραν τῶν γάμων τοῦ ποιητοῦ, καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθνησκεν. Ἡ κόρη του ἐπνίγετο μετὰ τοῦ συζύγου της ἐν τῷ Σηκουάνᾳ· ὁ εἷς τῶν υἱῶν του ἀπέθνησκεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ, καὶ ὁ ἕτερος κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν πολιορκίαν τῶν Παρισίων· ἡ σύζυγός του εἶχε πρὸ πολλοῦ ἐγκαταλίπει τὴν ζωήν, καὶ ἅπασα ἡ στοργὴ τοῦ πρεσβύτου συνεκεντροῦτο ἐπὶ τῶν δύο ἐγγόνων του, τοῦ Γεωργίου καὶ τῆς Ἰωάννας. Ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν πολιτικῶν κλυδώνων καὶ τῶν βιωτικῶν συμφορῶν ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἠδυνήθη νὰ τηρήσῃ μέχρι βαθυτάτου γήρατος ἀκεραίαν καὶ ὑψίστην τῆς διανοίας αὐτοῦ τὴν δύναμιν· καὶ ὅ,τι θὰ συνέτριβεν ἴσως ἄλλην τινὰ κρᾶσιν, δι' αὐτὸν ἐγίνετο ἀφορμὴ νέας ἐργασίας καὶ ποιήσεως.

Διὰ ταῦτα ἡ πατρὶς αὐτοῦ καὶ ζῶντα ἔτι ἀπηθανάτισεν αὐτόν, καὶ ἀποθανόντα θεοποιεῖ. Ἅμα τῇ εἰδήσει τῆς ἀσθενείας πλῆθος προσήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν του ἐρωτῶν περὶ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας μέχρι τοῦ τελευταίου πολίτου. Ἡ κηδεία αὐτοῦ τελεῖται δαπάναις τοῦ Ἔθνους, ὁ νεκρὸς δὲ ἐκτίθεται ἐπὶ ἡμέρας ὑπὸ τὴν *Θριαμβευτικὴν Ἁψῖδα*, τὸ μέγα τοῦτο οἰκοδόμημα ἐφ' οὗ ἀπεικονίζονται ὑπὸ τῆς τέχνης αἱ πολεμικαὶ δόξαι τῆς Γαλλίας, καὶ ὅπερ ὁ ποιητὴς εἶχε ψάλει κατὰ τὸ 1837 δι' ἀπαραμίλλων στροφῶν.

Πρὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ προσέκλινε καὶ ἡ Ἑλλάς, προσκομίζουσα στέφανον ἀμαράντινον εὐγνωμοσύνης καὶ θαυμασμοῦ· θαυμασμοῦ πρὸς τὴν εὐρεῖαν αὐτοῦ διάνοιαν, τῆς ὁποίας τὰ προϊόντα δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν Γαλλίαν μόνην, εὐγνωμοσύνης δὲ πρὸς τὸν μέγιστον τῶν φιλελλήνων, εἰς ὃν ἡ ἀγωνιζομένη καὶ θριαμβεύουσα Ἑλλὰς ἐνέπνευσε τὰ ὡραιότερα ποιήματα, εἰς ὃν ἡ καταπονουμένη καὶ ἀπροστάτευτος Ἑλλὰς ἐνέπνευσεν ἀείποτε τὰς θερμοτέρας ἐκδηλώσεις, τὰς εὐγλωττοτέρας διαμαρτυρήσεις.

Ἐν τῷ προσεχεῖ φύλλῳ τῆς *Ἑστίας* θέλομεν καταχωρίσει περὶ Βίκτωρος Οὐγκὼ ἄρθρον ὑπὸ τὴν ἔποψιν κυρίως τῆς δημοτικότητος αὐτοῦ παρ' ἡμῖν.

Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Θ. Δεληγιάννης ἀπηύθυνεν εἰς τὸν ἐν Παρισίοις πρεσβευτὴν ἡμῶν τηλεγράφημα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Βίκτορος Οὐγκώ. Τὸ τηλεγράφημα τοῦτο ἔχει ὡς ἕπεται:

Μετὰ βαθείας λύπης ἐμάθομεν, ὅτι ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἀπεβίωσεν. Ὁ Βασιλεύς, ὁ σεβαστός μοι κύριος, ἡ Κυβέρνησις αὐτοῦ, ὁ Τόπος ὁλόκληρος συμμερίζονται τὴν ἄπειρον θλίψιν τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, τοῦ ἐξόχου πολίτου, τοῦ προμάχου τῆς ἐλευθερίας τῶν Λαῶν. Ἀλλ' ἄν, παρὰ τὸν γαλλικὸν Λαὸν ὁλόκληρον, σύμπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος θρηνῇ τὸν Βίκτωρα Οὐγκώ, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς θρηνεῖ ἐν τούτῳ τὸν ἀρχαιότατον, τὸν γενναιοφρονέστατον, τὸν σταθερώτατον τῶν Φιλελλήνων. Διερμηνεύω ἐντεῦθεν τὰ αἰσθήματα τοῦ Ἡγεμόνος μου καὶ τῶν συμπολιτῶν μου, παρακαλῶν νὰ προσφέρητε τὰ συλλυπητήριά μου τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ θανόντος, νὰ παρακολουθήσητε τὴν κηδείαν αὐτοῦ, καὶ νὰ καταθέσητε στέφανον ἐξ ἀθανάτων ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ.»

— Ἡ δὲ οἰκογένεια Κανάρη ἐμήνυσεν εἰς Παρισίους νὰ κατατεθῇ βαρύτιμος στέφανος ἐκ δάφνης ἐπὶ τοῦ νεκροῦ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ τοῦ ὑμνητοῦ τῶν ἄθλων τοῦ πυρπολητοῦ τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Πρό τινων ἡμερῶν ἐνεκαινίσθη ἐν Παρισίοις διεθνὴς ἔκθεσις ἀνθέων καὶ φυτῶν, ὀργανωθεῖσα ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς φυτοκομικῆς Ἑταιρίας. Ὡς χῶρος τῆς ἐκθέσεως ὡρίσθη περίπτερόν τι ἐπὶ τῶν Ἠλυσίων πεδίων. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ περιπτέρου παρουσίαζεν εἰς τὰ βλέμματα θελκτικώτατον θέαμα, κατεχόμενον ὑπὸ διαμερισμάτων ἐν οἷς ἐκτίθενται τὰ πολυτιμότερα δείγματα ἐκ τῆς χλωρίδος πάσης χώρας, καὶ ὑπερμεγέθεις θάμνοι καὶ ὀγκώδη φυτά. Τὰ κεκομμένα ἄνθη καὶ τὰ ὄσπρια ἦσαν τεθειμένα κατὰ μέρος ὑπὸ εὐρείας σκηνάς. Τῶν κριτῶν, 120 τὸν ἀριθμόν, οἵτινες ἀπένειμαν βραβεῖα εἰς διαφόρους ἐκθέτας, προήδρευεν ὁ Λέων Σαίη, πρόεδρος τῆς φυτοκομικῆς Ἑταιρίας. Μεταξὺ τῶν χορηγῶν βραβείων κατελέγοντο ὁ ὑπουργὸς τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὁ ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας, ὁ δῆμος τῶν Βερσαλλιῶν, ἡ βαρώνη Ρόσχιλδ, καὶ ὁ Λέων Σαίη.

— Ἐτελέσθη ἐν Βερολίνῳ ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας τῶν γεωγραφικῶν καὶ ἀνθρωπολογικῶν σπουδῶν πανηγυρικὴ συνεδρίασις εἰς μνημόσυνον τοῦ ἐν θαλάσσῃ ἐπὶ τοῦ πλοίου *Λάρος* ἀποθανόντος διασήμου ἐξερευνητοῦ τῆς Ἀφρικῆς δόκτορος Nachtigal. Ἡ συρροὴ ὑπῆρξε μεγίστη. Ἡ κυβέρνησις παρίστατο ἐν αὐτῇ διὰ τεσσάρων ἀντιπροσώπων ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ὁ καθηγητὴς Virchow ἀπήγγειλεν ἐκτενῆ λόγον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀπηρίθμησε τὰς ὑπὸ τοῦ ἀποθανόντος προσενεχθείσας ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἐπιστήμην.

— Οἱ κληρονόμοι τοῦ μουσικοῦ Ριχάρδου Βάγνερ ἐξηγόρασαν ἀντὶ 5,000 μαρκῶν συλλογὴν ἑβδομήκοντα ἐπιστολῶν, γραφεισῶν ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν φίλον του μουσικὸν Θεόδωρον Uhlig, αἵτινες, ὡς φαίνεται, περιέχουσι σπουδαιοτάτας βιογραφικὰς λεπτομερείας περὶ Βάγνερ.

— Ὁ Ἀλφόνσος Νεβίλ, εἷς τῶν ἐξοχωτέρων συγχρόνων ζωγράφων τῆς Γαλλίας ἀπέθανε. Ὁ Νεβίλ διέπρεψε πάντοτε εἰς τὴν ἀπεικόνισιν στρατιωτικῶν καὶ πολεμικῶν σκηνῶν, αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ Detaille θεωροῦνται ὡς οἱ διαπρεπέστεροι τῆς ζωγραφικῆς σχολῆς, ἥτις ἤκμασε ἀπὸ τοῦ 1870, ἀρυσθεῖσα κυρίως τὰς ἐμπνεύσεις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ τελευταίου γαλλοπρωσσικοῦ πολέμου. Τὰ ἔργα τοῦ Νεβίλ διακρίνονται διὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ ἀλήθειαν ἐν τῇ συνθέσει, διότι ὁ ἀποθανὼν καλλιτέχνης δὲν εἶχε ἴδῃ τὸν πόλεμον ὡς παρατηρητὴς μόνον, ὡς ζωγράφος, ἀλλ' εἶχεν μετάσχει αὐτοῦ καὶ ὡς στρατιώτης. Τὸ ἀριστούργημά του, οὗτινος ἔκτυπα δύναταί τις νὰ ἴδῃ εἰς πάντα τὰ καταστήματα καὶ τὰς καλύβας ἔτι τῆς Γαλλίας εἶνε «Τὰ τελευταῖα φυσίγγια», εἰκὼν παριστῶσα τὸ ἐσωτερικὸν οἰκίας, ἐν ᾗ συνηθροίσθησαν οἱ τελευταῖοι γάλλοι ὑπερασπισταὶ τοῦ ἁλωθέντος χωρίου, ἀναμένοντες τοὺς ἐφορμῶντας Πρώσσους.

— Μετὰ τὸ τέλος τῆς Καλλιτεχνικῆς Ἐκθέσεως τῶν Παρισίων θέλει τελεσθῆ ἐν τῷ Βιομηχανικῷ μεγάρῳ ἡ κληθεῖσα ἔκθεσις τῆς ἐργασίας, περιλαμβάνουσα ποικιλώτατα ἔργα καὶ προϊόντα. Ἐν αὐτῇ κατηρτίσθη τμῆμα τῶν ἀπὸ 1870 βραβευθεισῶν ἐφευρέσεων, λίαν ἑλκυστικόν, καθ' ὃ μέχρι τοῦδε συνενοῦν ὅλως νέα ἐκθέματα ὑπερπεντακοσίων ἐκθετῶν, ἅτινα θέλουν ἐκτελεῖ διαφόρους ἐργασίας ἐνώπιον τῶν ἐπισκεπτῶν. Πρὸς τούτοις ἡ ἔκθεσις αὕτη διαιρουμένη εἰς σπουδαίας κλάσεις ἐπιπλοποιίας, ἠλεκτρισμοῦ, ὑγιεινῆς, ἁμαξοπηγίας, θρεπτικῶν προϊόντων, προφορικῆς διδασκαλίας, καὶ ἰδίᾳ τεχνῶν καὶ μηχανῶν, περιλαμβάνουσα δὲ καὶ ξένα τμήματα, εἰκάζεται ὅτι θέλει εἶναι ὁ σπουδαιότερος σταθμὸς πρὸ τῆς ἀναμενομένης παγκοσμίου ἐκθέσεως τοῦ 1889·

— Ἐν πληθούσῃ συνεδριάσει τῆς ἰατρικῆς Ἀκαδημίας ἐν Παρισίοις ὁ ἰσόβιος αὐτῆς γραμματεὺς κ. Béclard ἀπήγγειλε μακρὸν ἐγκώμιον τοῦ Claude Bernard, ἐν ᾧ μετ' ἐμβριθείας καὶ χάριτος λόγου ἐξετάζονται ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα τοῦ μεγάλου φυσιοδίφου.

— Ἐν Λονδίνῳ πρόκειται νὰ συστηθῇ ἑτερρόρυθμος μετοχικὴ ἑταιρία, ὅπως ἐνοικιάζῃ εἰκόνας συγχρόνων καλλιτεχνῶν, καθ' ὃν τρόπον ἐνοικιάζονται οἰκήματα, ἐπαύλεις, ὀχήματα, καὶ κλειδοκύμβαλα,. Ἡ ἰδέα τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης, ἥτις ἐκ πρώτης ὄψεως διὰ τὸ πρωτοφανὲς αὐτῆς φαίνεται παράδοξος, ἀνήκει εἰς λίαν γνωστὸν κεφαλαιοῦχον, ὅστις υἱοθέτησεν αὐτήν, ἀφορῶν εἰς τὴν σαφῶς ἐκδεδηλωμένην προτίμησιν τῶν ἄγγλων πρὸς τὴν χρῆσιν μᾶλλον ἢ πρὸς τὴν κτῆσιν τῶν πραγμάτων. Χιλιάδες ἀνθρώπων ἐν Λονδίνῳ, οἵτινες ἠδύναντο νὰ ἔχωσιν ἰδίαν οἰκίαν, ζῶσι δι' ἐνοικίου εἰς οἰκήματα μετ' ἐπίπλων. Ὁ Ἄγγλος ἀναχωρῶν ἐπὶ ἓν ἢ δύο ἔτη δὲν διστάζει νὰ ἐνοικιάσῃ τὸν οἶκον τῶν πατέρων του. Ἡ ἅμαξα, οἱ ἵπποι, ὁ ἡνίοχος, τὸ κλειδοκύμβαλον, τὰ βιβλία, τὰ περιοδικὰ τὰ ὁποῖα μεταχειρίζεται, εἶνε δάνεια. Διατί δὲ νὰ μὴ δανείζηται μίαν εἰκόνα, ἓν ἄγαλμα, ὅπως μίαν ἅμαξαν! Διότι ἤρεσεν εἰς αὐτὸν ἡμέραν τινὰ μία εἰκών, δὲν εἶνε λόγος ὅπως καταδικασθῇ νὰ βλέπῃ ταύτην ἰσοβίως. Ὅθεν ἡ ἐν λόγῳ Ἑταιρία θέλει ἀναλαμβάνει νὰ ἀνανεοῖ τὰς ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰκόνας, ὁσάκις ζητηθῇ τοῦτο ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότου. Καὶ οὕτω δύναταί τις νὰ κατορθώσῃ ὥστε νὰ διέλθωσιν ἐκ τοῦ οἰκήματός του εἰς διάστημα ἑνὸς ἢ δύο ἐτῶν πάσης σχολῆς καὶ παντὸς καλλιτέχνου ἔργα.

— Ἐν τῷ Βατικανῷ, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Πάπα, πολλῶν καρδιναλίων καὶ πλήθους κληρικῶν, καθηγητῶν καὶ ἱεροσπουδαστῶν ἐγένοντο αἱ εἰς τὴν θεολογίαν ἐξετάσεις τριῶν ἱεροσπουδαστῶν, Ἕλληνος, Ἀρμενίου καὶ Ἰρλανδοῦ, ἐπὶ ζητημάτων προταθέντων εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τριῶν ἐξόχων θεολόγων. Μετὰ τὴν λῆξιν τῶν ἐπὶ τρίωρον παραταθεισῶν ἐξετάσεων ὁ Πάπας συνεχάρη τοὺς ἐξετασθέντας καὶ προσήνεγκεν εἰς αὐτοὺς χρυσᾶ μετάλλια.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Μαΐου 17, Παρασκευή.

Μετὰ τὴν ἐπίσημον ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς βουλῆς διὰ τοῦ βασιλέως ἤρξαντο καὶ ἐξακολουθοῦσιν αἱ προκαταρκτικαὶ αὐτῆς συνεδριάσεις, ἀνὰ πᾶσαν πρωΐαν. Ἤδη ἡ βουλή, διῃρημένη εἰς τμήματα, ἀσχολεῖται περὶ τὴν ἐξέλεγξιν τῶν ἐκλογῶν. Οὐδὲν ἄξιον λόγου ἐπεισόδιον ἐσημείωσε τὰς πρώτας αὐτῆς ἡμέρας, ἐκτὸς ζωηρῶν τινων, οὐχὶ πρωτακούστων καὶ τούτων, ἐκδηλώσεων περὶ ἐλευθερίας τοῦ ὅρκου καὶ προόδου τῆς δημοκρατίας.

∴

Ἐν τῇ πολιτικῇ ἑκάστη σχεδὸν πρᾶξις τῆς Κυβερνήσεως παρίσταται ὑπὸ ταύτης ὡς ἀπορρέουσα ἐκ τῆς διηνεκοῦς φροντίδος τῶν οἰκονομιῶν. Δημοσιογραφικοὶ ἀγῶνες δριμεῖς συνάπτονται συνήθως μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν μερίδων· τὴν δριμυτέραν μεταξὺ αὐτῶν συζήτησιν προὐκάλεσε τὸ θέμα τῆς ὁδοποιΐας. Τοῦ ζητήματος τῆς Φιλιππουπόλεως οὐδεμία ὁριστικὴ διαπεραίωσις ἐγένετο ἔτι. Ἀπεφασίσθησαν καὶ ἐγένοντο οἱ διορισμοὶ τῶν νέων Νομαρχῶν.

∵

Συγχρόνως μὲ τὰς συζητήσεις ἐπὶ τῆς ἐνάρξεως τῶν βουλευτικῶν ἐργασιῶν ἠκούοντο κάπου καὶ συζητήσεις ἐπὶ τοῦ νέου μηχανήματος, τοῦ ἀποξηραίνοντος τὴν σταφίδα, οὗτινος ἐφευρέτης εἶνε ὁ κ. Δ. Δαμασκηνός. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ περὶ αὐτοῦ συζήτησις δὲν ἦτο τόσῳ γενικὴ καὶ ἐνδιαφέρουσα, ὅσῳ ἡ περὶ τῆς δεῖνος λέξεως τοῦ βασιλικοῦ λόγου ἢ περὶ τῶν λόγων τῆς ἀκυρότητος τῶν ἐκλογῶν ἑνὸς δήμου τῆς δεῖνα ἐπαρχίας. Καὶ ὅμως ἐξεύρεσις τρόπου πρὸς ἀποξήρανσιν τοῦ προϊόντος, ὅπερ ἀποτελεῖ κατ' ἐξοχὴν τὸν πλοῦτον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ συγχρόνως ὑπόκειται κατ' ἐξοχὴν εἰς βλάβας καὶ καταστροφάς, χωρὶς οὐδεμία ὑπὲρ αὐτοῦ προοδευτικὴ ἐπινόησις νὰ συμπληρῇ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τῆς φύσεως, ἢ νὰ ἐξασφαλίζῃ τοῦτο ἀπὸ τῶν ἰδιοτροπιῶν αὐτῆς, μηχάνημα τοιοῦτο δύναται νὰ σημειώσῃ σταθμὸν προόδου καὶ ἀπροσδοκήτου ἀναπτύξεως ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς σταφιδεμπορίας. Ὁ κ. Δαμασκηνὸς εἶνε γνωστὸς διὰ τὴν μετ' ἐπιμονῆς προσήλωσιν αὐτοῦ εἰς ἐφευρέσεις, σκοπούσας πρακτικὴν καὶ γενικὴν ὠφέλειαν. Εἰδήμονες κύριοι, πρὸ πάντων ἐκ σταφιδοφόρων ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου, εἰς οὓς ἐν λεπτομερείᾳ ἐξέθηκε τὰ τοῦ μηχανήματος αὐτοῦ, ὡς ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις εὐεργετοῦντος τὴν παραγωγήν, ἀπεφάνθησαν περὶ τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ ὡς πιθανωτάτης, ὑπολείπονται δὲ ἤδη γενικώτερα πειράματα ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας ἐνώπιον καὶ ἄλλων σταφιδοκτημόνων. Γνωστὸν ὅτι πρὸ ἑνὸς ἢ δύο ἐτῶν λόγος

εἶχε γείνει περὶ ἐπινοήσεως ἀποξηραντικῆς μηχανῆς τῆς σταφίδος καὶ ὑπό τινος Κυρίου ἐκ Πατρῶν, ἀλλ' ὅστις ἀξιῶν ἄνευ οὐδεμιᾶς προτέρας δοκιμασίας τὴν καλῇ τῇ πίστει ὑπὸ τοῦ Κράτους υἱοθέτησιν ταύτης, δὲν ἠκούσθη.

∴

'Εν τῇ τελευταίᾳ Καλλιτεχνικῇ 'Εκθέσει τῶν Παρισίων αἱ στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν ἦσαν τὸ θέμα τῆς ἐμπνεύσεως ἑνὸς καλλιτέχνου· παρ' ἡμῖν δὲ ἐγένοντο ἐσχάτως τὸ θέμα συνδιασκέψεως ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας περὶ διατηρήσεως. περιορισμοῦ ἢ καταργήσεως αὐτῶν. Αἱ τῶν κκ. γυμνασιαρχῶν γνῶμαι περὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀσκήσεων ὑπῆρξαν ποικίλαι, ἄλλων μὲν γνωματευσάντων τὴν ἀχρηστίαν αὐτῶν, ἄλλων τὴν ἐντελῆ χρησιμότητα, καὶ ἄλλων τὴν ὑπὸ ὅρους χρησιμότητα. Τέλος ἀπεφασίσθη ἡ διατήρησις τοῦ καθεστῶτος, ἀλλ' εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ παραβλάπτεται ἐξ αὐτοῦ οὐδὲ κατὰ κεραίαν τὸ ἔργον τῶν οἰκονομιῶν.

∴

Τὰ κλασικὰ πελάγη μας, ἐκτὸς ἐξαιρέσεών τινων, δὲν προκαλοῦσιν οὔτε τὰς ἐπικινδύνους ἁμίλλας ἀτρομήτων δυτῶν, οὔτε τὰς ἐπιμόνους ἐρεύνας πεπειραμένων φυσιολόγων· ὁ πυθμὴν αὐτῶν οὔτε εἰς κοράλλια καὶ μαργαρίτας ἀφθονεῖ, οὔτε περιέχει τὸν μυθώδη ἰχθυολογικὸν κόσμον τὸν πληρώσαντα πρό τινος ἓν τῶν Εὐρωπαϊκῶν μουσείων. 'Αλλὰ τὰ βάθη τῶν θαλασσῶν μας προκαλουσῶν ἐνίοτε ἐθνικῆς δόξης ἀναμνήσεις, πλούσια ἴσως βάθη εἰς μαχῶν ναυάγια καὶ τρόπαια, προσελκύουσιν ἐνίοτε φιλοδόξους τινὰς ἀρχαιολόγους ἢ ἰδιοτρόπους ἐξερευνητάς. Καὶ πέρισυ μὲν ἐξερευνήθησαν τὰ ὕδατα τοῦ πορθμοῦ τῆς Σαλαμῖνος, ἀλλ' ἀτυχῶς ἄνευ ἀποτελέσματος· ἤδη δὲ ἀγγέλλεται ὅτι Γάλλος τις, ἀπόγονος φιλέλληνος πεσόντος ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τοῦ Ναυαρίνου, προσφέρεται ὅπως ἰδίαις δαπάναις ἀναζητήσῃ εἰς τὰ βάθη τοῦ λιμένος τῆς Πύλου καὶ ἀνασύρῃ τὰ ἐν αὐτοῖς λείψανα τῆς ναυμαχίας, δωρήσῃ δὲ τὰ ἡμίση εἰς τὸ ἔθνος.

∴

Στίφη ἀκρίδων ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Καρυστίᾳ ἐπέπεσαν κατὰ τῶν ἀγρῶν μεγάλην βλάβην προξενοῦσαι εἰς τὴν παραγωγήν. Τὴν Θεσσαλίαν φαίνεται ὅτι συχνὰ ἐπισκέπτονται οἱ φοβεροὶ οὗτοι ἐπιδρομεῖς. καὶ μάτην ἐφέτος ἤλπιζον, βλέποντες ἀντιστάντας εἰς τὸν χειμῶνα τοὺς καρπούς των, παράτασιν τῆς εὐτυχίας. 'Εν Καρυστίᾳ δὲ αἱ ἀκρίδες συμπληροῦσι τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς, ὅπερ εἶχεν ἀναλάβει ἡ τοῦ χειμῶνος πολυομβρία καὶ ἡ ξηρασία τοῦ ἔαρος. Εὐχόμεθα νὰ σταματήσῃ ἕως ἐδῶ ἡ θεομηνία, πρὸ τῆς ὡριμάνσεως καὶ συναγωγῆς τῆς σταφίδος.

∴

Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἐγένετο ἡ προαγγελθεῖσα γενικὴ συνέλευσις τῶν μετόχων τῆς ἐθνικῆς Τραπέζης πρὸς ἐκλογὴν ὑποδιοικητοῦ αὐτῆς. 'Η συνέλευσις παμψηφεὶ καὶ μετ' ἐπευφημιῶν ἐξελέξατο ὑποδιοικητὴν τὸν κ. Παῦλον Καλλιγᾶν.

∴

'Από τῆς πρωΐας τῆς παρελθούσης Δευτέρας, ἐπὶ δύο συνεχεῖς ἡμέρας ἐτελοῦντο αἱ ἐπὶ σκοπὸν βολῆς προαγγελθεῖσαι ἀσκήσεις τῶν ταγμάτων τοῦ πυροβολικοῦ. Ἕκαστον τάγμα συνεκρότει πλήρη πυροβολαρχίαν· αἱ ῥιφθεῖσαι ὀβίδες ἦσαν 48· αἱ ἡμίσειαι αὐτῶν ἦσαν ἐκ τῶν συνήθων, αἱ ἄλλοι δὲ βολιδοφόροι. 'Η ἐπιτυχία τῶν ἀσκήσεων λέγεται ὅτι ὑπῆρξε πλήρης. 'Ο σκοπός, εἰ καὶ εἶχε μόνον ἑνὸς μέτρου διάμετρον, ἐβλήθη πολλάκις ὑφ' ὅλων τῶν ταγμάτων καὶ διὰ τῶν συνήθων ὀβίδων καὶ ἐπὶ τέλους ἔπεσεν. Εἰς τὸν ῥίψαντα τὸν σκοπὸν πυροβολητὴν ὁ παριστάμενος ἐκεῖ που στρατηγὸς Βοσσὲρ προσέφερεν ὡς ἀμοιβὴν χρυσοῦν δεκάφραγκον.

∴

Τὰ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ γέροντος 'Ιλισσοῦ ἑστιατόρια καὶ τὰ παρὰ τὰ κύματα τῶν ἀείποτε νεαζόντων Φαλήρων ξενοδοχεῖα ἐπαναλαμβάνουσι τὴν θερινὴν αὐτῶν ἀκμήν, ἐπαναβλέπουσι τοὺς αὐτοὺς ἐπισκέπτας, πληροῦνται τῶν αὐτῶν ψιθύρων. 'Επίσης αἱ παρὰ τὴν πλατεῖαν τῆς 'Ομονοίας ἐν τῷ καφφενείῳ Ζούνη παρεχόμεναι ᾠδικαὶ ἑσπερίδες προκαλοῦσι πυκνὴν συνάθροισιν περιπατητῶν ἐπὶ τοῦ πέριξ χώρου καὶ θαμώνων πληρούντων πάντα τὰ καθίσματα ἀμφοτέρων τῶν παρακειμένων καφενείων. 'Αναμένονται γαλλικοὶ καὶ ἰταλικοὶ θίασοι, καὶ δύο ἑλληνικαὶ ἑταιρίαι ἠθοποιῶν θέλουσι πήξει παρὰ τὸν 'Ιλισσὸν τὰς σκηνάς των. Μεταξὺ τῶν νέων ἔργων, ἅτινα θέλει διδάξει ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ *Παραδείσου* ὁ ὑπὸ τὸν κ. Λεκατσᾶν θίασος, καταριθμεῖται καὶ τοῦ Σαίξπηρ ὁ *Ρωμαῖος καὶ 'Ιουλιέτα*, ὅπερ τὸ πρῶτον ἤδη ἀναβιβάζεται εἰς ἑλληνικὴν σκηνήν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Μ. 'Ο μὲν τῆς Βιέννης μετὰ τῶν περιχώρων ὑπελογίσθη κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1880 εἰς 1,103,857, ὁ δὲ τοῦ Βερολίνου κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἦτο 1,118,630. 'Ιδίως τῆς τελευταίας πόλεως προέβη ταχέως αὐξόμενος ὁ πληθυσμός. 'Επὶ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς πρωσσικῆς μοναρχίας, μεγάλου ἐκλέκτορος Φρειδερίκου Γουλιέλμου (1640—1688), ὁ πληθυσμὸς τοῦ Βερολίνου ἀνήρχετο εἰς μόνον 20,0000· ἐπὶ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου (1786) ἀνῆλθεν εἰς 145,000, ὅτε δ' ἀνέλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ νῦν βασιλεύων αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος Α' (τῷ 1861) οἱ κάτοικοι τοῦ Βερολίνου ἠριθμοῦντο εἰς 519.543· τῷ 1867 ἀνῆλθον εἰς 702,437, τῷ 1875 εἰς 968,634 καὶ τῷ 1880 συνεποσώθησαν εἰς 1,118,630. — Κυρίαν Α. Ν. Κ. Σύρον. Μακρὰ βιογραφία τῆς Σάνδης, γραφεῖσα ὑπὸ ὑπὸ τοῦ κ. Α. Βλάχου, ἐδημοσιεύθη ἐν τόμ. Γ', σελ. 132 τῆς «'Εστίας»,—κ. Β. Κ. Νεάπολιν. 'Αντὶ 10 φρ. ἐτησίως δυνάμεθα νὰ σᾶς ἀποστέλλωμεν μετὰ τοῦ τῆς «'Εστίας» καὶ τὸ φύλλον τοῦ «Ρωμηοῦ».—κ. Γ. Κ. 'Οδησσόν. 'Η καθυστέρησις πρὸς τὸν ἐν Ποτίῳ κ. Χ. Γ. ἐπῆλθεν ἐξ ἀτυχοῦς παραδρομῆς. 'Απεστάλησαν πάντα τὰ καθυστερήσαντα· τὰ λοιπὰ ἀποστέλλονται τακτικώτατα. Τὸ διὰ τὸν κ. Λ. ζητηθὲν δὲν εὑρέθη δυστυχῶς. Οὐχ ἧττον θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἀποστείλωμεν καὶ τοῦτο ἅμα εὑρεθῇ. κ. Ι. Φ. Σύρον. 'Ελήφθη καὶ τὸ τέλος. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — *Φοιτητῇ Π*. 'Εκ τῶν ἀρχαιοτάτων πανεπιστημίων τῆς Εὐρώπης εἶνε τὸ τῆς Πράγας, τὸ πρῶτον ἐν Γερμανίᾳ ἱδρυθὲν τῷ 1348, ἀριθμεῖ δὲ σήμερον 2,000 φοιτητῶν. — κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Τὰ βιβλία καὶ ἐπιστολήν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς.—κ. Ν. Μ. Πειραιᾶ. Μέλος τῆς Γαλλικῆς 'Ακαδημίας ἐγένετο ὁ Οὐγκὼ τῷ 1841. Προηγουμένως τρὶς εἶχε θέσει ὑποψηφιότητα, ἀλλ' ἀπεκρούσθη, προτιμηθέντων ἄλλων. Περὶ τοῦ ἄλλου οὐδὲν γνωρίζομεν. — *Πειρασμῷ*. Οὐδαμῶς παράδοξον, ἀφοῦ καὶ ἄλλοι, εὐφυεῖς ἄλλως ἄνθρωποι, ὑπέπεσαν εἰς τὴν αὐτὴν ἀνοησίαν, κυροῦντες οὕτω τὴν ὀρθότητα τῆς ἱσπανικῆς παροιμίας ὅτι «τὸ πνεῦμα καὶ ἡ εὐφυΐα εἶνε συνώνυμα τῆς μωρίας, ὁσάκις δὲν κυβερνῶνται ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου».—κ. Μ. Κ. Κηφισιάν. 'Υπάρχουσι, πλὴν ταύτης, καὶ ἄλλαι ἐκφράζουσαι τὴν ἰδέαν περὶ τοῦ ἐπιβλαβοῦς τῆς βροχῆς εἰς τὴν γεωργίαν κατὰ τὸν Μάϊον, συνειλεγμέναι ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ περὶ ταῦτα κ. Ν. Πολίτου.

—Μάης ἄβρεχος, τρυγητὴς χαρούμενος.
—Μάης ἄβρεχος χρονιὰ εὐτυχισμένη.
— 'Σ τὸν κατηραμένο τόπο τὸ Μάη τὸ μῆνα βρέχει. κτλ.

κ. Ν. Χ. Λάρισσαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Τὸ φύλλον θέλομεν ἀποστέλλει ὑμῖν κατ' εὐθεῖαν ἐκ τοῦ γραφείου —*Χίμαιρα*. 'Εκ τοῦ γραφείου ἡμῶν παρακαλεῖσθε νὰ ζητήσητε τὸ ἀντίτιμον τοῦ σταλέντος ποιήματος. 'Επ' οὐδεμιᾷ πληρωμῇ εἶνε δυνατὸν νὰ δημοσιευθῇ ὕλη μὴ κατάλληλος ἐν τῇ «'Εστίᾳ».—κκ. Ε. Τ. Μυτιλήνην καὶ Α. Χ. Σ. Τρίπολιν. 'Ελήφθησαν. — *κ. Μ.* Προφρόνως, ἀλλ' ἀδεξίως. 'Ο καλλίτερος τρόπος ν' ἀναμιμνήσκωμεν τὰς παλαιὰς εὐεργεσίας εἶνε νὰ κάμνωμεν νέας. — κ. Κ. Δ. Τῆς ἑλληνικῆς ἀντίστοιχος ἡ γαλλική: «Pierre qui roule n' amasse pas de mousse ».— *Παρεπιδήμῳ*. Τὸ Σύνταγμα ἡμῶν ῥητῶς ὁρίζει τὴν ἐν τῷ κτιρίῳ τοῦ Βουλευτηρίου συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς· ἑπομένως πᾶσα ἐν ἄλλῳ κτιρίῳ ἢ τόπῳ συνεδρίασις εἶνε ἀντισυνταγματικὴ καὶ ἄκυρος. Περὶ τοῦ ἄλλου ζητήματος ἴδε ἐν 'Εγχειριδ. συνταγματικοῦ δικαίου Θ. Φλογαΐτου μακρὰν ὑποσημείωσιν ἐν σελ. 101. — κ. Γ Ε. Ν. Ζάκυνθον. 'Απεστάλη τὸ βιβλίον καὶ τὸ φύλλον, ἐν ᾧ ἡ πραγματεία· τὸ σημειούμενον δὲν ἔχει μεταφρασθῇ ἑλληνιστί. -κ. Ι. Κ. 'Ιθάκην. 'Ενεγράψαμεν ἀμφοτέρους καὶ ἀπεστείλαμεν τὰ φύλλα. Τὰς εὐχαριστίας μας διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. 'Εγράψαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κκ. Γ. Ι. Κ

Τῆνον, Π. Ν. Π. Πάτρας, Σ. Κ. Μεσολόγγιον καὶ Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Γ. Ζ. Βῶλον. Δυνάμεθα νὰ προμηθεύσωμεν ὑμῖν τὸν χάρτην ἀντὶ δραχ. 13,50 καὶ 1 δραχ. διὰ ταχυδρ. τέλη. Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ὁποίαν ζητεῖτε εἶνε ἡ τοῦ Petit de Julleville συνοπτικὴ «La Grèce depuis la conquête Romaine» καὶ ἡ τοῦ Brunet-de-Presle. Διὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν ὑπάρχουσι πολλαὶ μονογραφίαι ἐκτενεῖς, ἡ τοῦ Lebeau, αἱ τῶν Ἄγγλων Γίββωνος καὶ Muralt, μεταφρασμέναι εἰς τὴν γαλλικήν. Διὰ δὲ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν ἡ τοῦ Pouqueville, τοῦ Γερβίνου καὶ ἄλλαι. — κ. Ι. Α. Τ. Ζάκυνθον. Ἀπεστάλη ἐκ νέου. Ἡ καθυστέρησις προῆλθεν ἐκ τοῦ ταχυδρομείου ἐπιστρέψαντος ἡμῖν τὸ φύλλον σας μὲ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἄγνωστος ὕστερον ἀπὸ δύο ἐτῶν τακτικὴν παράδοσιν! — κ. Γ. Κ. Λ. Ραιδεστόν. Ἐνεγράψαμεν καὶ τὸν κ. Γ. Κ. Εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Ἀπαντῶμεν καὶ ταχυδρομικῶς.— κ. Π. Ρ. Κισνόβιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Τὴν εἴσπραξιν τῆς συνδρομῆς θέλομεν ἐνεργήσει καθ' ὃν τρόπον μᾶς σημειόνετε.— κ. Δ. Χ. Τρίπολιν. Ἐνεγράφη ἡ κυρία Μ. Η. Μ., ἐγράψαμεν δ' ὑμῖν ἰδιαιτέρως.—Fritz. Ἐνταῦθα. Εἶνε τοῦ Richebourg.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Ὁπου σταθῶ, σκορπίζω μιὰ γλυκάδα.
Τοῦ κάκου μ' ἀγριάδα
Μοῦ κόβεις τὸ λαιμὸ καὶ τὸ κεφάλι :
Γλύκα-σκορπῶ, κι' ἀκόμα πειὸ μεγάλη.

2

Στὰ ἰδικά μου τὰ ἐδάφη
Ὤφθη τὸ πάλαι καὶ ἐγράφη
Ὑπερφυής τις ὀπτασία.
Ἐὰν μὲ ἀποκεφαλίσῃς,
Κ' ἐὰν ἀλλέως μὲ τονίσῃς,
Δύναμις εἶμαι θαυμασία
Καὶ ἐν θαλάσσῃ καὶ ξηρᾷ·
Δύναμις, δίδουσα πτερά.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Πύλη—ὕλη.

2

Ξύλινον μουσικὸν ὄργανον.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

19 Μαΐου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή.*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	346.50
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	348.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	409.50
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	399.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	260.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	256.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	197.50
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	247.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. καλ.	92.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	361.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3960.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	137.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	87.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	58.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	312.—
Ἑταιρία Φωταερίου. . . . . Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	26.10
» 3μην.	25.95
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	1.01½
» Τραπεζικὸν 3μην.	1.01¾
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.	20.48
Λίρα ὀθωμανική.	23.30

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» 1885 — 24.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 439. — 26 ΜΑΪΟΥ 1885. — Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 491

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τιμαὶ εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ Βίκτορος Οὐγκῶ. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐγνώσθη ὁ θάνατος τοῦ Βίκτωρος Οὐγκῶ ἄπειρον πλῆθος ἀνθρώπων, ἑκάστοτε αὐξανόμενον, συνωθεῖτο καθ' ἡμέραν πρὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καίτοι ῥαγδαία βροχὴ κατέπιπτε συνεχῶς. Πολλοὶ ἠγωνίζοντο νὰ δρέψωσιν, ὡς ἐνθύμια, τὰ φύλλα τοῦ περιβάλλοντος τὸ ἔσωθεν μέρος τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας κισσοῦ, ἅτινα ἐξετείνοντο εἰς τὰ ἐκτός. Γυνή τις ἔκλαιε κρατοῦσα ἓν τῶν φύλλων τούτων. Ὡσαύτως πλῆθος ἐπισκεπτῶν κατέγραφον τὸ ὄνομά των εἰς τὸ πρὸ τῆς θύρας εὑρισκόμενον βιβλίον· πολλοί, μὴ ἀρκούμενοι εἰς τοῦ ὀνόματος τὴν καταγραφήν, προσέθετον καὶ διαφόρους προσφωνήσεις ἐμμέτρους ἢ ἐν πεζῷ· μεταξὺ τῶν ἐγγεγραμμένων διεκρίνοντο πλεῖστα ὀνόματα ἐργατῶν τὰ μᾶλλον ἀντίθετα ἐπαγγέλματα συνηνῶντο. Οὕτω παρὰ τὸ ὄνομα ἑνὸς πρεσβευτοῦ ἀνεγινώσκετο τὸ ὄνομα ἑνὸς ῥακοσυλλέκτου.

Πλεῖστα δημοτικὰ συμβούλια συνελθόντα ἀπεφάσισαν νὰ ἀποστείλωσιν ἐπιτροπὰς καὶ στεφάνους εἰς τὴν κηδείαν. Τινὰ δὲ ἀπένειμαν εἰς τὰς κυριωτέρας πλατείας ἢ ὁδοὺς τῶν οἰκείων πόλεων τὸ ὄνομα τοῦ Οὐγκῶ. Ἐν Παρισίοις δὲ τὸ ὄνομα τοῦ Οὐγκῶ θὰ φέρωσι τοῦ λοιποῦ ἡ πλατεῖα καὶ ἡ ὁδὸς Eylau.

Ἡ ἰδέα τῆς ἐκλαϊκεύσεως τοῦ Πανθέου καὶ τῆς ἐν αὐτῷ καταθέσεως τοῦ Βίκτορος Οὐγκῶ ἐξεφράσθη τὸ πρῶτον ἐν εὐχῇ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τῶν Παρισίων. Τὸ Πάνθεον, χριστιανικὸς ναὸς τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Γενεβιέβης, εἶχεν ὁρισθῇ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τοῦ 1791 πρὸς ταφὴν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν· τῆς τιμῆς ταύτης ἠξιώθησαν ὁ Μιραβώ, ὁ Βολταῖρος, ὁ Ρουσσώ. Ἐπὶ Μεγάλου Ναπολέοντος καὶ Βουρβώνων τὸ Πάνθεον εἶχεν ἀποδοθῇ εἰς τὸν κλῆρον, ἐπὶ Λουδοβίκου Φιλίππου ἀποκατεστάθη εἰς τὸν πρῶτον αὐτοῦ προορισμόν, καὶ ἐπὶ Γ' Ναπολέοντος ἀπεδόθη αὖθις εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἤδη, τῇ προτάσει τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τὸ Πάνθεον ἐξελαϊκεύθη ἐκ τρίτου, καὶ ὡρίσθη ὅπως ταφῇ ἐν αὐτῷ ὁ νεκρὸς τοῦ Βίκτορος Οὐγκῶ.

Ἐν τῷ δημοτικῷ συμβουλίῳ τῆς Μαδρίτης ἔμελλε νὰ συζητηθῇ πρότασις, διὰ τῆς ὁποίας ἡ ὁδὸς Reina ἐν ᾗ διέμεινεν ὁ Οὐγκῶ κληθῇ τοῦ λοιποῦ διὰ τοῦ ὀνόματός του. Πάντα σχεδὸν τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ φιλολογικὰ σωματεῖα τῆς Ἱσπανίας διοργανίζουσι πελετὰς πρὸς τιμὴν τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ.

Ὁ θάνατος τοῦ Οὐγκῶ ἐγένετο ἀντικείμενον ζωηρῶν ἐκδηλώσεων θλίψεως καὶ θαυμασμοῦ ἐν τῷ Ἰταλικῷ Κοινοβουλίῳ καὶ τοῖς πανεπιστημίοις Πίσσης καὶ Γενούης.

Ἐν Λονδίνῳ μόλις γνωσθεὶς ὁ θάνατος ἐπροξένησε βαθεῖαν ἐντύπωσιν παρὰ τῷ ἐκεῖ πλήθυσμῷ. Πᾶσαι αἱ ἐφημερίδες τῶν πρωτευουσῶν πόλεων τῆς Ἀγγλίας ἐποίησαν εἰδικὰς ἐκδόσεις, αἵτινες παραυτὰ ἐξηνελήφθησαν. Εἰς πάντα τὰ φιλολογικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ κέντρα τοῦ Λονδίνου ἡ εἴδησις τοῦ θανάτου προὐκάλεσε πολυαρίθμους καὶ ζωηρὰς διαλέξεις. Ὁ ποιητὴς Τέννυσον καὶ πλεῖσται δραματικαὶ καὶ φιλολογικαὶ ἑταιρίαι τοῦ Λονδίνου ἀπεφάσισαν νὰ καταθέσωσι στεφάνους εἰς τὸ φέρετρον τοῦ Οὐγκῶ.

Τὸ Πορτογαλλικὸν Κοινοβούλιον ὁμοψήφως ἀπεφάσισεν ὅπως ἐγγραφῇ εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως ἡ ἔκφρασις τῆς θλίψεως αὐτοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ποιητοῦ.

Πρὸς διοργάνωσιν τῶν τῆς κηδείας ὡρίσθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Διευθυντοῦ τῶν Ὡραίων Τεχνῶν Τυρκέ. Τῆς ἐπιτροπῆς μετέχουσιν ὁ Αὔγουστος Βακερί, ὁ ἐπιστήθιος τοῦ Οὐγκῶ, ὁ Ρενάν, ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Γερουσίας, καὶ ἄλλοι, ἀρχιτέκτονες, γλύπται καὶ ζωγράφοι. Ὁ νεκρὸς ὡρίσθη ὅπως ἐκτεθῇ ὑπὸ τὴν Θριαμβικὴν Ἁψίδα, καταλλήλως διακοσμηθεῖσαν. Ὑπὲρ τὰ τετρακόσια σωματεῖα ἐνεγράφησαν εἰς τὸν ἐπὶ τούτῳ κατάλογον, ὅπως μετάσχωσι τῆς κηδείας. Ἐφ' ἑκάστου τῶν θυρεῶν, τῶν ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῆς Θριαμβικῆς Ἁψῖδος στηθέντων ἐτέθη ἡ ἐπιγραφή: «Ἡ Γαλλία πενθοῦσα τῷ Βίκτορι Οὐγκῶ». Ὁ γλύπτης Δαλὼν προσήνεγκε δωρεὰν τὴν προτομὴν τῆς Δημοκρατίας ὅπως κοσμήσῃ τὴν κρηπῖδα τῆς Θριαμβικῆς Ἁψῖδος, ὁ Ἔδισσον δὲ προσεφέρθη ὅπως φωτίσῃ τὸν πέριξ χῶρον δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ὑπὸ τὴν Ἁψῖδα Ἐκθέσεως τοῦ νεκροῦ ὡρίσθη ὅπως τὰ τηλεβόλα κροτῶσι νυχθημερὸν ἀνὰ ἡμίσειαν ὥραν, κατὰ τὴν στιγμὴν δὲ τῆς ἐκεῖθεν παραλαβῆς τοῦ σώματος ἠχήσωσιν εἴκοσι καὶ μία κανονοβολαί. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Γαρνιὲ σχεδιασθεῖσα σαρκοφάγος ἀνέρχεται εἰς ὕψος 24 μέτρων.

Εἰς διαφόρους συνοικίας τῶν Παρισίων καὶ τῆς Μοντμάρτρης αἱ ὁδοὶ διεκοσμήθησαν πενθίμως πρὸς τιμὴν τοῦ ποιητοῦ· οἱ κάτοικοι ἀναρτῶσι τριχρόους σημαίας φερούσας μέλαιναν σκέπην.

Οἱ γάλλοι σπουδασταί, ἀριθμούμενοι εἰς 2000 περίπου συναθροισθέντες ἐν τῷ πρὸ τοῦ Πανθέου χώρῳ, διηυθύνθησαν ἐκεῖθεν, ἡγουμένης σημαίας, πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ Οὐγκῶ. Ἅμα φθάντες ἀναρτῶσι τὴν σημαίαν κεκαλυμμένην διὰ πένθους ἐπὶ τῆς θύρας, καὶ παρελαύνουσι πρὸ αὐτῆς χαιρετίζοντες· πενταμελὴς ἐπιτροπὴ ἐξ αὐτῶν εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν, ἔνθα ἐγένετο δεκτὴ παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ νεκροῦ.

Πλῆθος συλλυπητηρίων γραμμάτων ἀπεστάλησαν πρὸς τὴν οἰκογένειαν, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται ἐπιστολαὶ τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τοῦ πρώην πρωθυπουργοῦ Φερρύ, τοῦ Αἰμυλίου Ζολᾶ, τοῦ μελοποιοῦ Γουνώ, τῆς χήρας Ἔδγαρ Κυινὲ καὶ τοῦ διασήμου ἄγγλου ῥήτορος Βράϊτ, ἀπευθυνομένη πρὸς αὐτὸν τὸν Οὐγκῶ, καὶ ληφθεῖσα κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ θανάτου.

Ἐν δημοσίῳ συλλαλητηρίῳ, συγκροτηθέντι ἐν Γκερνσεΰ ὡρίσθη διμελὴς ἐπιτροπή, ὅπως μεταβᾶσα εἰς Παρισίους καταθέσῃ ἐπὶ τοῦ φερέτρου στεφάνους ἐξ ἀνθέων ἐν ὀνόματι τῶν κατοίκων τῆς νήσου, ἔνθα ὁ ποιητὴς διέμεινε περὶ τὰ δέκα πέντε ἔτη.

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Οὐγκῶ ὁ *Φιγαρὼ* ἐδημοσίευσε πολλοῦ λόγου ἄξιον φιλολογικὸν παράρτημα, ἐν ᾧ περιέχεται χαρακτηρισμὸς τοῦ ποιητοῦ γραφεὶς ὑπὸ τοῦ Ρενάν, καὶ δεκάστιχον ποίημα τοῦ Λεκὸντ Δελίλ, ὅστις θεωρεῖται ὡς ὁ πιθανώτατος διάδοχος τοῦ Οὐγκῶ ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ. Ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ δημοσιεύονται ἀνέκδοτοι μέχρι τοῦδε ἐπιστολαὶ τοῦ Οὐγκῶ πρὸς τὸν πρὸ ἐτῶν ἀποθανόντα ποιητὴν καὶ φίλον αὐτοῦ Ἀλφρέδον Δὲ Βιννύ, ὡς καὶ μακρὰ ἀποσπάσματα ἐξ ἀνεκδότου ἔργου τοῦ ἐπὶ καιρὸν χρηματίσαντος ἰδιαιτέρου γραμματέως τοῦ Οὐγκῶ Richard Lesclide, ἐν τῷ ὁποίῳ περιλαμβάνονται ἐπιμελῶς καταγραφεῖσαι πλεῖσται ὅσαι λεπτομέρειαι τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ ποιητοῦ.

Μετὰ τοῦ σημερινοῦ φύλλου τῆς «Ἑστίας» προσφέρεται εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς καὶ ὡραία εἰκὼν τοῦ ἡμετέρου ζωγράφου κ. Ἰακωβίδου παριστῶσα τὸν «Κακὸν ἔγγονον». Περὶ τοῦ ἔργου τούτου τοῦ Ἕλληνος καλλιτέχνου αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες ἐδημοσίευσαν λίαν εὐφήμους κρίσεις, ἡ δὲ «Γενικὴ Καλλιτεχνικὴ Ἐφημερὶς» τῆς Βιέννης ἔγραφε τὰ ἑπόμενα· Ὁ «Κακὸς ἔγγονος» τοῦ κ. Ἰακωβίδου εἶνε

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

3 Μαΐου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	346.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	347 1/2
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	411.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	398.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	258.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	256.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	198.50
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	249.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	91.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	365

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4130.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	159.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	94.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	61.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	376.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως	26.25
» 3μην	26.—
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	101/1/2
» Τραπεζικὸν 3μην.	101 1/4

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	20.52
Λίρα ὀθωμανικὴ	23.40

Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Ἀνδρέου Κορομηλᾶ 1885 — Β'. 1049.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 437. — 12 ΜΑΪΟΥ 1885. — Λεπτά 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.
ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 489

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ
ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ πηδαλιοῦχα ἀερόπορα» ὁ διαπρεπὴς γάλλος ἀεροναύτης Γάστων Τισσανδιὲ περιλαβὼν εἰς τόμον ἐξέδωκε πάντα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰ πειράματα τῆς διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἀεροπορίας, τὰ ἐκτελεσθέντα κατὰ τὸ 1884 καὶ σημειοῦντα σπουδαῖον σταθμὸν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀεροναυτικῆς, ἀπὸ τοῦ κατὰ τὸ 1881 ἐν τῇ ἠλεκτρικῇ ἐκθέσει μικροῦ πηδαλιούχου ἀεροστάτου μέχρι τοῦ τελευταίως κατασκευασθέντος ὑπὸ τῶν Renard καὶ Krebs καὶ ὑψωθέντος μετὰ τοσαύτης ἐπιτυχίας τῇ 8 Νοεμβρίου 1884. Κατὰ τὸν Τισσανδιὲ τὸ ζήτημα τῆς διὰ τοῦ ἠλεκτρικοῦ πηδαλίου διοικήσεως τοῦ ἀεροστάτου εἶνε πλέον ζήτημα χρημάτων· ἀλλ' ὅπως πραγματοποιηθῇ ἡ ναυπήγησις ἀξίων λόγου ἀερίων σκαφῶν χρειάζονται κεφάλαια, ἅτινα δὲν δύνανται νὰ διατεθῶσιν ἰδιωτικῇ πρωτοβουλίᾳ.

Ἀπὸ τοῦ «Κωμικοῦ Μελοδράματος» τῶν Παρισίων ἐδιδάχθη τὸ τελευταῖον μουσικὸν ἔργον «Μία Νὺξ τῆς Κλεοπάτρας» τοῦ Γάλλου μελοποιοῦ Βίκτορος Μασσέ, ὅπερ κατέλιπεν ἀποθανών. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ μελοδράματος, ὅπερ μεγάλως ἐπέτυχε, ἐμπνευσθεῖσα ἔκ τινος αἰγυπτιακοῦ διηγήματος τοῦ Θεοφίλου Γωτιέ, ἔχει ὡς ἑξῆς: Τὸ ἀκτινοβολοῦν θαυμάσιον κάλλος τῆς Αἰγυπτίας βασιλίσσης ἀνάπτει βίαιον καὶ ἄφρον πάθος ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Μανασσῆ, πτωχοῦ ἁλιέως, ὅστις ἀκουσίως ἐξομολογεῖται τὸ μυστικόν του. Ἡ Κλεοπάτρα συγκατατίθεται νὰ ἱκανοποιήσῃ ἐπί τινας ὥρας τὸν ἔρωτά του ἐπὶ τῷ ὅρῳ νὰ ἀποθάνῃ τὴν ἐπαύριον ὁ Μανασσῆς. Ἐκεῖνος δέχεται τὸν φοβερὸν ὅρον. Ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον, ὅταν ἡ Κλεοπάτρα συγκεκινημένη ἐκ τοῦ ἀληθοῦς καὶ ἡρωϊκοῦ αὐτοῦ αἰσθήματος διανοεῖται νὰ σώσῃ τὸν ταπεινὸν ἐραστὴν ὃν εἶχε καταδικάσει, ὁ Μανασσῆς, μανθάνων τὴν ἐπάνοδον τοῦ Ἀντωνίου, ἐπιστρέφοντος ὅπως ἀνακτήσῃ τὴν ἐρωμένην του, ῥοφᾷ τὸ διὰ τὸν θάνατόν του προητοιμασμένον δηλητήριον καὶ ἀποθνήσκει πρὸ τῶν ποδῶν τῆς Αἰγυπτίας.

— Ἐν τῷ Ὠδείῳ τῶν Παρισίων ἐδιδάχθη δρᾶμά τι τοῦ Ἀλφόνσου Δωδὲ «ἡ Ἀρλεσιανή», ὅπερ παρασταθὲν πρὸ δωδεκαετίας ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Vaudeville εἶχε γείνει δεκτὸν μετ' ἀδιαφορίας. Τοὐναντίον ἡ ὑποδοχὴ ἥτις ἐγένετο ἐσχάτως εἰς αὐτὸ παρὰ τοῦ κοινοῦ ὑπῆρξε θερμή. Τὸ δρᾶμα κρίνεται ὡς περιέχον πολλὰς τῶν ἀρετῶν τῆς γραφίδος τοῦ ἐπιφανοῦς μυθιστοριογράφου, ἀλλὰ καὶ πολλὰς σκηνικὰς ἐλλείψεις. Ἰδίως δ' ἐξέπληξε τοὺς πολλοὺς τὸ ἰδιάζον ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Ἀρλεσιανῆς, ἥτις, ἂν καὶ παρέχῃ τὸ ὄνομα αὐτῆς τίτλον εἰς τὸ δρᾶμα καὶ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ὀλεθρίως ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῶν σκηνῶν αὐτοῦ, οὐδαμῶς παρίσταται πρὸ τῶν θεατῶν ἐν τῷ δράματι.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἰδιωτικὴ ζωὴ τοῦ Βολταίρου ἐν Delices καὶ Ferney» ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις βιβλίον, πολὺ τὸ διαφέρον ἰδίᾳ παρέχον εἰς τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν ἔρευναν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ περιέχονται ἡ ἱστορία τῶν τελευταίων εἰκοσιπέντε ἐτῶν τοῦ βίου τοῦ Βολταίρου ἐν πολυαρίθμοις ἐπιστολαῖς εἴτε αὐτοῦ τοῦ φιλοσόφου εἴτε τῶν φίλων του, αἵτινες τὸ πρῶτον ἤδη δημοσιεύονται. Δι' αὐτῶν καθίστανται γνωσταὶ πλεῖσται δαψιλεῖς λεπτομέρειαι καὶ ἀνέκδοτα τῆς ζωῆς τοῦ φιλοσόφου.

— Ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς Arsène Houssaye ἔγραψεν εἰς τέσσαρας τόμους τὰς «ἐξομολογήσεις» του, τῶν ὁποίων ἐξεδόθησαν ἄρτι οἱ δύο πρῶτοι. Αἱ ἐξομολογήσεις περιλαμβάνουσι τὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ συγγραφέως, μετὰ πλείστης χάριτος ἐκτιθέμενα, ἐπὶ τῆς φιλολογικῆς, καλλιτεχνικῆς, καὶ κοινωνικῆς κινήσεως ἐν Γαλλίᾳ. Εἰς τοὺς πρώτους δύο τόμους περιέχονται τὰ τῆς γενεᾶς τοῦ 1830 καὶ τῆς μεγάλης ῥωμαντικῆς σχολῆς, εἰκονίζονται δὲ αἱ φυσιογνωμίαι τοῦ Οὐγκώ, Βαλζάκ, Μυσσέ, Δουμᾶ, καὶ ἄλλων.

— Ἀπέθανεν ἐν Γερμανίᾳ ἑβδομηκοντούτης ὁ μελοποιὸς Φερδινάνδος Χίλλερ, μεγάλην φήμην ἀποκτήσας ἰδίως ὡς κλειδοκυμβαλιστής. Λίαν διαδεδομέναι εἶνε αἱ μουσικαὶ αὐτοῦ συνθέσεως διὰ κλειδοκύμβαλον. Ὁ Χίλλερ ὑπῆρξε πρὸς τούτοις συγγραφεύς, πλεῖστα γράψας περὶ τῶν ἀφορώντων τὴν τέχνην του, ἐθεωρεῖτο δ' ἐν Γερμανίᾳ ὡς ὁ ἀρχηγὸς τῶν πολεμούντων τὴν σχολὴν τοῦ Βάγνερ, κατὰ τῶν θεωριῶν καὶ τῶν ἔργων τοῦ ὁποίου πλειστάκις ἀντεπεξῆλθεν ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κολωνίας.

— Αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες ἐδημοσίευσαν ἐσχάτως ὑπολογισμὸν τῶν κερδῶν, ὧν ἔτυχεν ὁ Γκαῖτε δυνάμει συγγραφικοῦ δικαιώματος. Ἀπὸ τοῦ 1795 μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὁ Γκαῖτε ὑπελογίσθη ὅτι ἀπέλαβεν ἐκ τῶν ἔργων του 501,362 δρ. καὶ 85 λ. Ἀπὸ δὲ τοῦ θανάτου αὐτοῦ μέχρι τοῦ 1865 οἱ κληρονόμοι του ἀπέλαβον 580,592 δρ. καὶ 20 λ. Ἐν ὅλῳ 1,081,955 δρ. 15 λ.

Ὁ ἐν Σύρῳ ἰατρὸς κ. Ἰωάννης Φουστάνος δι' ἐγκυκλίου αὐτοῦ πρὸς τοὺς συναδέλφους του γνωστοποιῶν ὅτι ἡ Διεύθυνσις τῆς ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένης ἑβδομαδιαίας ἰατρικῆς ἐφημερίδος «Semaine Médidale» ἀνέθηκεν αὐτῷ τὴν σύνταξιν τακτικῶν ἐξ Ἑλλάδος ἐπιστημονικῶν ἰατρικῶν ἀνταποκρίσεων, ἀνακοινουσῶν πᾶσαν κατὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀνατολὴν ἀξιόλογον καὶ σχετικὴν πρὸς τὴν ἰατρικὴν ἐργασίαν, ζητεῖ τὴν συνδρομὴν αὐτῶν εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς ἀνατεθείσης αὐτῷ δυσχεροῦς ταύτης ἐντολῆς. Ἡ τοιαύτη μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ τακτικὴ ἐπιστημονικὴ συνάφεια θέλει γείνει πολλῆς ὠφελείας πρόξενος τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι, διότι οὕτω θὰ γίνωνται γνωσταὶ καὶ τῶν Ἑλλήνων ἰατρῶν αἱ ἐργασίαι, δημοσιευόμεναι ἐν μιᾷ τῶν διακρινομένων ἐν Παρισίοις ἰατρικῶν ἐφημερίδων, οἵα εἶνε ἡ «Semaine Médicale». Τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἔκαμεν ἤδη ἀρχὴν ὁ φιλόπονος κ. Φουστάνος δι' ἀνταποκρίσεως δημοσιευομένης ἐν τῷ τελευταίῳ φύλλῳ τῆς εἰρημένης γαλλικῆς ἐπιστημονικῆς ἐφημερίδος, ἐν ᾗ προτάσσων ὀλίγα περὶ τῆς ἐπιστημονικῆς παρ' ἡμῖν καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ κινήσεως, ἀναφέρει εἶτα ἐκ τῶν ἐργασιῶν τῶν Ἑλλήνων ἰατρῶν πρῶτον ἴδιον τρόπον θεραπείας τῆς διφθερίτιδος ἐφαρμοζόμενον ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα ἰατροῦ κ. Παπαζήση, καὶ δεύτερον περίπτωσιν τινὰ ἀνωμάλου ἐγκυμοσύνης παρατηρηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ κ. Καραλιβάνου.

Ὁ κ. Φουστάνος ἀγγέλλει πρὸς τούτοις ὅτι ἀναδέχεται τὴν ἐγγραφὴν συνδρομητῶν εἰς τὴν «Semaine Médicale», ἧς ἡ ἐτησία συνδρομὴ διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Ἀνατολὴν ἐν γένει εἶνε φράγκα 10 καὶ λεπτὰ 50.

— Ὑπὸ τοῦ παρ' ἡμῖν κτηνιάτρου κ. Γεωργίου Ν. Πιλαβίου, γνωστοῦ ἤδη ἐκ τῆς πρό τινος ἐκδοθείσης *Ἱππολογίας* αὐτοῦ, ἀναγγέλλεται ἡ προσεχὴς ἔκδοσις «Ἐγχειριδίου Κρεωσκοπίας», συγγράμματος ἀφορῶντος εἰς τὴν ἐξέτασιν καὶ ἐκτίμησιν τῶν πρὸς διατροφὴν τοῦ ἀνθρώπου χρησιμευουσῶν ζωϊκῶν οὐσιῶν, οὗτινος παντελὴς ἔλλειψις ὑπάρχει ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ, καὶ διὰ τοῦ ὁποίου καὶ πᾶς μὴ εἰδήμων τῶν πραγμάτων θὰ δύναται νὰ ἀρύηται τὰς ἀπαιτουμένας γνώσεις πρὸς διάγνωσιν τῆς καλῆς ἢ κακῆς ποιότητος τῶν πρὸς διατροφὴν ἡμῶν κρεάτων.

— Τὸ ἐν Βερολίνῳ αὐτοκρατορικὸν γερμανικὸν ἀρχαιολογικὸν ἰνστιτοῦτον διώρισε τὸν κ. Ἰάκωβον Χ. Δραγάτσην ἀντεπιστέλλον αὐτοῦ μέλος.

— Ἡ φιλοσοφικὴ σχολὴ τοῦ πανεπιστημίου αὐθορμήτω

προέτεινε νῦν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς παιδείας, ἵνα διορίσῃ καθηγητὴν τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τὸν ὑφηγητὴν αὐτῆς κ. Γ. Χατζιδάκην, ὅστις διὰ διαγωνισμοῦ ἀποσταλεὶς εἰς Γερμανίαν ἐσπούδασε τὸν κλάδον τοῦτον τῆς φιλολογίας.

— Ὁ διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας κ. Πανταζίδης ᾐτήσατο ὑφηγεσίαν ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ τῶν ἀσιατικῶν γλωσσῶν, ἰδίᾳ δὲ τῆς ἑβραϊκῆς. Ἡ σχολὴ εὑροῦσα τὸν κ. Πανταζίδην ἔχοντα τὰ πρὸς ὑφηγεσίαν προσόντα, μὴ ὑπαρχόντων δὲ ἐν τῇ φιλοσοφικῇ σχολῇ ἐξεταστῶν εἰδημόνων τῆς ἑβραϊκῆς, ἐξελέξατο τὸν πρώην καθηγητὴν καὶ νῦν ἀρχιεπίσκοπον Μαντινείας κ. Βίμπον καὶ τὸν καθηγητὴν τῆς ἑβραϊκῆς κ. Π. Παυλίδην, ὅπως κρίνωσι τὴν διατριβὴν τοῦ κ. Πανταζίδου καὶ ὑποβάλωσιν αὐτὸν εἰς τὴν νενομισμένην προφορικὴν δοκιμασίαν.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Μαΐου 10, Παρασκευή.

Ὁ βασιλεὺς ἐπανελθὼν ἐκ Κερκύρας τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν ἐνεκαίνισε διὰ λόγου τὴν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς νέας βουλῆς. Ἐπὶ τούτῳ ἔκτακτος χθὲς παρετηρεῖτο κίνησις πρὸ τοῦ βουλευτηρίου, ἔνθα πλῆθος ἀνέμενε συζητούντων περὶ τῶν ῥηθησομένων ἐν τῷ βασιλικῷ λόγῳ, καὶ περιεργαζομένων τὴν στρατιωτικὴν παράταξιν καὶ τὰς φυσιογνωμίας τῶν εἰς τὸ βουλευτήριον προσερχομένων ἀρχόντων καὶ βουληφόρων. Ἐντὸς δὲ τῆς αἰθούσης τῶν συνεδριάσεων ὁ ἡγεμὼν ἀνέγνω τὸν λόγον αὐτοῦ, ὅστις, ὡς ἀνέκαθεν ἐπικρατεῖ ἐν τῷ συνταγματικῷ πολιτεύματι, ἐκφράζει τῆς Κυβερνήσεως αὐτοῦ τὴν γνώμην, καὶ τῶν ὑπουργῶν του ἔργον εἶνε, τοῦ ἀνευθύνου ἄρχοντος ἀναλαμβάνοντος μόνον τὴν εὐθύνην.... τῆς ἀποστηθίσεως. Ὁ βασιλικὸς λόγος. συνοψίζων τὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως, παρέχει τὸ σύνθημα τῆς πρώτης ἐπισήμου πολιτικῆς διαπάλης ἐν τῷ τύπῳ καὶ τῇ βουλῇ κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς πρὸς αὐτὸν ἀπαντήσεως, μεταξὺ Κυβερνήσεως καὶ ἀντιπολιτεύσεως.

∴

Εἰς τὰ διάφορα δὲ ὑπουργεῖα ἐργάζονται πρὸς κατάστρωσιν τῶν οἰκείων προϋπολογισμῶν, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν οἰκονομιῶν, ἐφ' ὧν βασίζει τὸ πρόγραμμά της ἡ νέα Κυβέρνησις. Καὶ ἐν μὲν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ναυτικῶν ἠγγέλθη ὅτι ἐργάζεται ἐξ ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν ἐπιτροπή, καταρτίζουσα τὸν προϋπολογισμόν, διὰ τῆς περικόψεως τῶν δαπανῶν, αἵτινες κρίνονται περιτταί. Ἐν παρόδῳ, τὸ ὑπουργεῖον τῶν ναυτικῶν μᾶς ἐνθυμίζει ὅτι ἀναμένεται, ἂν δὲν κατέπλευσεν ἤδη, εἰς Πειραιᾶ τὸ ὁλλανδικὸν ἀτμόπλοιον *Κάστωρ* κομίζον τὰ διὰ τοὺς ἄρτι ναυπηγηθέντας ἀτμοδρόμωνας πυροβόλα συστήματος Κρούπ. Ὁμοίως κατηρτίσθη ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης, οὗτινος ἡ σημαντικωτάτη οἰκονομία εἶνε, ὡς ἐγνώσθη, ἡ κατάργησις πάντων τῶν πταισματοδικείων τοῦ κράτους, ἐκτὸς τοῦ τῶν Ἀθηνῶν. Πρὸς τούτοις δημοσιεύονται καθ' ἑκάστην πλεῖσται ὅσαι μετακινήσεις, ἀπολύσεις, καὶ διορισμοὶ ὑπαλλήλων.

∴

Ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀπασχολεῖ πρὸ πάντων, καὶ ὀφείλει νὰ ἀπασχολῇ τὸ κοινόν, ὡς θῖγον αὐτὴν τὴν φιλοτιμίαν, εἶνε ὁποία τις τάχα ἱκανοποίησις θέλει ἀποδοθῆ εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων βάρβαρον προσβολὴν τῆς σημαίας μας κατὰ τὰ γνωστὰ ἐκεῖνα διαδραματισθέντα ἐν Φιλιππουπόλει. Ἡ κυβέρνησις διαψεύδει τὰς ἐκ τῶν βυζαντινῶν ἐφημερίδων ληφθείσας πληροφορίας περὶ τῶν λεπτομερειῶν τῆς αἰτηθείσης ἐπισήμου ἱκανοποιήσεως παρ' αὐτῆς ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι δὲν ἐξηκριβώθησαν ἔτι οἱ ὑπέχοντες τὴν εὐθύνην τῶν ἐν λόγῳ ἀσχημιῶν, οἵτινες κατὰ μὲν τὸν ἐν Φιλιππουπόλει γενικὸν πρόξενον ἡμῶν εἶνε οἱ Βούλγαροι, κατὰ δὲ τὴν Τουρκικὴν κυβέρνησιν, αὐτὸς ὁ κ. πρόξενος. Ὁπωσδήποτε ἡ ἀπόφασις τῆς Κυβρνήσεως ἀναμένεται ἀνησύχως καὶ μετὰ συγκινήσεως· ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην περίστασιν ὀφείλει ἐνταῦθα ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐνεργήσῃ ἀξιοπρεπῶς.

∴

Τὰ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν τελεσθέντα γυμνάσια ταξιαρχίας φαίνεται ὅτι ἐξαιρέτως ηὐδοκίμησαν καὶ προὐκάλεσαν ἐκφράσεις εὐχαρεσκείας τοῦ παρασταθέντος στρατηγοῦ Βοσσὲρ πρὸς τοὺς σωματάρχας. Ἡ μετασχοῦσα τῶν γυμνασίων δύναμις περιελάμβανε πάντα τὰ τάγματα τοῦ πεζικοῦ, πλὴν ἑνός, δύο τάγματα μηχανικοῦ, καὶ τὸ τῶν εὐζώνων, ἐν ὅλῳ ὀκτὼ τάγματα. Ἀπὸ τῆς 4 ½ πρωϊνῆς ὥρας τὰ σώματα ἦσαν ἕτοιμα πρὸς κίνησιν, καὶ περὶ τὴν 1 ½ μ. μ. ἐπέστρεψαν εἰς τὰς στρατῶνας των. Ἐξετέλεσαν δὲ ἐν ταῖς ἀσκήσεσι τὸ ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ κ. Ζυμβρακάκη ἐκτεθὲν σχέδιον πλαστῆς μάχης, ἀμύνης καὶ ἐπιθέσεως. Προσεχῶς θέλουσιν ἐκτελέσει γυμνάσια σκοποβολῆς ἅπαντα τὰ τάγματα τοῦ ὀρεινοῦ καὶ πεδινοῦ πυροβολικοῦ.

∴

Οἱ ἔμποροι καὶ βιομήχανοι Πειραιῶς ταρασσόμενοι ἐκ τῆς κρισίμου καταστάσεως τῆς Πειραϊκῆς ἀγορᾶς καταγίνονται εὐλόγως περὶ τὴν ἐξεύρεσιν φαρμάκων καὶ τρόπων πρὸς θεραπείαν καὶ ἀπαλλαγὴν ἐκ τοῦ κακοῦ. Εἰκοσαμελὴς ἐπιτροπὴ ἐκ τούτων παρουσιάσθη τὴν παρελθοῦσαν Δευτέραν πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, εἶτα δὲ πρὸς τὸν πρωθυπουργόν, ὑποβάλλουσα τὰ τοῦ κινδύνου καὶ προτείνουσα μέτρα πρὸς ἀποσόβησιν τούτου. Ὁ κ. διοικητὴς τῆς Τραπέζης ὀλίγας ἐλπίδας παρέσχε τῇ ἐπιτροπῇ περὶ πληρώσεως τῶν αἰτουμένων ὑπ' αὐτῆς, πλείονας δὲ ὁ κ. πρωθυπουργός. Πρὸς τούτοις οἱ ἔμποροι καὶ βιομήχανοι Πειραιῶς ἀπεφάσισαν τὴν συγκρότησιν βιομηχανικοῦ καὶ ἐμπορικοῦ συλλόγου ἐν Πειραιεῖ.

∴

Ὁ ἀπό τινος ἐν Πειραιεῖ λειτουργῶν τροχιόδρομος ἐπεκτείνει τὰς γραμμὰς αὐτοῦ. Ἡ νέα γραμμὴ ἀρχομένη ἀπὸ τῆς σιδηροδρομικῆς γεφύρας Πειραιῶς διήκει μέχρι τοῦ νέου Φαλήρου, ἐκεῖθεν δὲ διὰ καμπῆς πρὸς τὸ παρὰ τὴν Μουνυχίαν ἐαρινὸν θέατρον Τσόχα ἀπολήγει εἰς τὸ τελωνεῖον. Εἰκάζεται ὅτι κατὰ τὸ θέρος θὰ ἦνε ἀποπερατωμένη ἡ νέα διακλάδωσις, ἥτις ἐκτὸς τῶν εὐκολιῶν, τὰς ὁποίας θὰ προσθέσῃ εἰς τὴν συγκοινωνίαν, θέλει παρέχει καὶ εὐάρεστον θέαν, καθ' ὃ στρωθησομένη κατὰ μῆκος παραθαλασσίας ὁδοῦ.

∴

Ὁ νέος διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας, ἅμα ἀναλαβὼν τὴν ἀρχήν, ἤρξατο ἐργαζόμενος μετὰ δραστηριότητος, ἥτις ἂν δὲν ἔχῃ αἰτίαν τὴν πολλάκις παρατηρηθεῖσαν ἐν ἀρχῇ ἐπίδειξιν ὑπερμέτρου ζήλου ἑκάστου νεήλυδος εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο, εἶνε πολλῶν ἐπαίνων ἀξία. Δύο οὐσιώδη ζητήματα, τὸ τῆς ὑγείας καὶ ἠθικῆς τῆς πόλεως, ἐπέσπασαν σύντονον τὴν δραστηριότητα αὐτοῦ, ῥαγδαῖαι δὲ καταδιώξεις ἐνηργήθησαν κατὰ γαλακτοπωλῶν, ἀρτοπωλῶν, χαρτοπαικτῶν, καὶ ὑπόπτων γυναικῶν, ἑκάστων ὑποβληθέντων εἰς ἀναλόγους ὑποχρεώσεις.

∴

Ἐν τούτοις, κακῇ μοίρᾳ, αἱ πρῶται ἡμέραι τῆς διοικήσεως τοῦ κ. Διευθυντοῦ ἐσημειώθησαν ὑπὸ ἀπροσδοκήτων καὶ θλιβερῶν συμβάντων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει. Ἄγριαι συμπλοκαὶ καὶ ἐπιθέσεις ἐγένοντο εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως· ἀλλ' ἰδίως κατεπλάγημεν ὑπὸ τοῦ τελεσθέντος ἐγκλήματος κατ' ἀξιοτίμου καὶ φιλησύχου πολίτου, τοῦ φαρμακοποιοῦ κ. Α. Βασιλείου, οὗτινος δράστης δὲν εἶνε τις ἐξ ἐπαγγέλματος κακοῦργος, ἀλλ' ἀνήρ, καλὴν κατέχων κοινωνικὴν θέσιν, καὶ τὸ δεινότερον, γυναικάδελφος τοῦ παθόντος. Αἰτία τοῦ ἐγκλήματος λέγεται δίκη τις μεταξὺ ἀμφοτέρων, τὴν ὁποίαν ἐσχάτως εἶχε κερδίσει ὁ κ. Βασιλείου· ἀλλὰ τὸ παράδοξον εἶνε ὅτι ὁ ἐγκληματίας ἀφέθη ἥσυχος νὰ ἀπέλθῃ κρατῶν τὸ ῥεβόλβερ ἀνὰ χεῖρας, ἐν πλήρει ἡμέρᾳ μὴ συλληφθεὶς ἔτι· μεταξὺ δὲ τῶν δύο μόνον ἀνθρώπων, τῶν ἰδόντων αὐτὸν ἐξελθόντα τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως ὁ εἷς εἶνε κλητήρ!

∴

Ἕτερον λυπηρὸν γεγονὸς εἶνε ἡ ἐν τῷ Μενδρεσὲ συμπλοκή, ἡ ἐπίθεσις τῶν καταδίκων ἐναντίον τῶν στρατιωτῶν, διότι ἐπέμεναν νὰ μετρήσωσιν αὐτούς, ὁ πυροβολισμὸς τῆς φρουρᾶς, ὁ φόνος ἑνὸς καταδίκου, καὶ ὁ τραυματισμὸς δύο ἄλλων.

∴

Ἀπέθανε προχθὲς ἐνταῦθα ὁ *Ἐμμανουὴλ Στεφανίδης* ἐκ Ρεθύμνης τῆς Κρήτης, ἓν τῶν τελευταίων λειψάνων τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, διακριθεὶς καὶ τιμηθεὶς ἐν Κρήτῃ, Πελοποννήσῳ, Ναυπάκτῳ καὶ Φαλήρῳ, ταφεὶς δὲ δημοσίᾳ δαπάνῃ. Ἡ κηδεία του ἐγένετο μεγαλοπρεπής, καὶ ἀπεδόθησαν εἰς τὸν νεκρὸν αἱ ὀφειλόμεναι στρατιωτικαὶ τιμαί.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Ν. Ἱστορικῶς δὲν εἶνε ἀποδεδειγμένον. Γνωστὸν μόνον ὅτι συνεπείᾳ τοῦ γεγονότος ἐκείνου ἀπέστη καθ' ὅλον τὸ ἐπίλοιπον διάστημα τῆς ἐν τῷ ἀγῶνι συμμετοχῆς.— κ Κ. Ι. Μ. Πάτρας. 5—6 μέχρι τέλους· ἀλλ' ἀνάγκη ὑπομονῆς.—κ. Α. Χ. Σουλινᾶν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν.— *Τακτικῷ ἀναγνώστῃ.* Τὰ τοῦ Καμίλλου Φλαμμαριὼν ἰδίως, ἅτινα δύνασθε νὰ προμηθευθῆτε καὶ ἐνταῦθα, παρὰ Βίλμπεργ ἢ Μπέκ. Αὐτὸς οὗτος ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀναφέρει ὅτι ἐκ τῶν φαινομένων ἀστέρων οἱ πλησιέστεροι πρὸς τὴν γῆν ἀπέχουσιν ἡμῶν διάστημα κατὰ ἓν ἑκατομμύριον πολλαπλάσιον τῆς ἀποστάσεως τοῦ ἡλίου. Εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶνε εὔκολος ἡ κατανόησις τοιούτων ἀποστάσεων· οἱ δὲ ἀστρονόμοι ὑπελόγισαν ὅτι, ἐὰν σφαῖρα κανονίου ἀνεχώρει ἐκ τοῦ πλανήτου ἡμῶν διατρέχουσα 500 μέτρα κατὰ πᾶν δευτερόλεπτον, θὰ ἐχρειάζετο ἵνα φθάσῃ εἰς ἕνα τῶν πλησιεστέρων ἡμῶν ἀστέρων, 9,500,000 ἔτη!—κ. Π. Β. Σ. Κάλυμνον. 5 φρ. ὁ τόμος. Πωλοῦνται καὶ χωριστὰ ἕκαστος· ὅθεν δύνασθε νὰ ἀγοράσητε ὅσους ἐλλείπουσιν ἡμῖν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς σειρᾶς σας.—κ. Κ. Μ. Βαγδάτιον. Ἐνεγράφη καὶ ὁ κ. Σ. Π. ἐφ' ᾧ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Τὰ ζητηθέντα δύο φύλλα ἀποστέλλομεν μετὰ τοῦ τῆς «Ἑστίας.» Λεπτομερέστερον ἀπαντῶμεν ταχυδρομικῶς. — κ. Δ. Β. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς. — κ. Δ. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Οἱ ζητηθέντες τόμοι ἀπεστάλησαν. Τὸ ἀντίτιμον εὐαρεστήθητε νὰ παραδώσητε τῷ κ. Δ. Β. — *Φίλῳ Μ.* Νομίζομεν ὅτι ὀρθὴ εἶνε ἡ ἐκτίμησις. «Ὅ,τι μὲ παρηγορεῖ καὶ μὲ στηρίζει ἐναντίον τῆς περιφρονήσεως τὴν ὁποίαν ἐνίοτε ὑφίσταμαι ὑπό τινων μεγάλων ἢ ὁμοίων μου (λέγει ὁ La Bruyère), εἶνε ἡ σκέψις αὕτη, τὴν ὁποίαν κάμνω κατ' ἐμαυτόν· Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ πιθανῶς δὲν περιφρονοῦσιν ἐμὲ ἀλλὰ τὴν θέσιν μου, καὶ ἔχουν δίκαιον, διότι εἶνε πολὺ ἄσημος. Βεβαίως θὰ μὲ ἐλάτρευον ἐὰν ἤμην ὑπουργός. Ἂς αἰσθανθῶσιν ὅτι μετὰ μικρὸν θὰ καταλάβω τὴν θέσιν, καὶ ἀμέσως ἀρχίζουν οἱ χαιρετισμοί, αἱ φιλοφρονήσεις»·—*Ἐτάζοντι.* Τὸν συντάκτην ἀγνοοῦμεν. Τὸ αὐτὸ θέμα θέλει πραγματευθῆ βραδύτερον καὶ ἡ «Ἑστία». — κ. Ν. Μ. Α Σύρον. Ἐν Παρισίοις, ἀλλ' ἀγνοοῦμεν τὴν διεύθυνσίν του. Ὑποθέτομεν ὅτι καὶ ἡ ἐπιγραφὴ ἁπλῶς τοῦ ὀνόματός του ἀρκεῖ ἵνα φθάσῃ τὸ γράμμα εἰς χεῖράς του. — κ. Ν. Σ. Ἄνω Βῶλον. Τὸ ἀντίτιμον ἀμφοτέρων ἐνεχείρισεν ἡμῖν ἔκτοτε ὁ κ. Γ. Β. Ἀντίτιμον «Ἀτ. Λύρων» δύνασθε νὰ ἀποστείλητε ταχυδρομικῶς ἐντὸς συστημένης ἐπιστολῆς. — κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Ἐπιστολαὶ καὶ ἐπιταγὴ ἐλήφθησαν· ἐνηργήσαμεν δὲ συμφώνως τῇ παραγγελίᾳ σας. Ἀπάντησίν μας ἔχετε ταχυδρομικῶς.— Κυρίαν Ε. Π. Τῆνον καὶ κκ. Ι. Μ. Δ. Μάντσεστερ, Ι. Δ. Γ. Λευκάδα, Ε. Ν. Ξ. Πειραιᾶ, Π. Σ. Ταγανρόγ, Η. Μ. Κ. Πρίγκιπον, Ν. Δ. Λουτράκιον, Γ. Γκ. Ἄρταν, Σ. Κ. Μεσολόγγιον καὶ Π. Κ. Χ. Ζάκυνθον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—*Εὐθύφρονι.* Ὀρθὰ μὲν κατ' οὐσίαν, τὰ ὁποῖα ὅμως οὐδέποτε συνεμερίσθη καὶ ἡ κοινωνία. Ἀπὸ τοῦ Ποσειδίππου γράψαντος:

Τὴν χλανίδα πάντες, ὡς ἔοικεν, οὐκ ἐμέ,
προσηγόρευον· οὐδὲ εἷς νῦν μοι λαλεῖ,

μέχρι τοῦ Ναστραδὶν-Χότζα, ποιήσαντος τὸν γνωστὸν περὶ τῆς γούνας του μῦθον, ἡ αὐτὴ ἀπεδόθη πάντοτε σημασία εἰς τὴν ἐξωτερικὴν περιβολήν· ὡς βλέπετε, πολὺ δίκαιον ἔχει ὁ Mantegazza.— κ. Κ. Α. Μεσσήνην. ά) Λέγεται ὅτι ὁ λίθος ἐξ οὗ ἦτο κατεσκευασμένον τὸ μνημεῖον ἦτο πορώδης, ἐκ τῆς ἐξατμίσεως δὲ τῆς εἰς τοὺς πόρους εἰσχωρούσης κατὰ τὴν νύκτα δρόσου προήρχετο ὁ ἀναδιδόμενος ἦχος· β') Φρα-Διάβολος ἦτο λῃστὴς Ἰταλὸς διαβόητος διὰ τὰ παράτολμα κατορθώματά του, συλληφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς του Βίκτορος Οὑγκώ, στρατηγοῦ ὄντος· τοῦτον ὑπόθεσιν ἔχει καὶ τὸ γνωστὸν φερώνυμον μελόδραμα· γ') Ὑποθέτομεν ὅτι μετάφρασις αὐτοῦ ἐξεδόθη ἐν περιοδικῷ τινι συγγράμματι ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ μυστήρια τῆς Φραμασσονίας».— κ. Ι. Φ. Σύρον. Εὐχαρίστως. Ὡς πρὸς τὰς συνδρομὰς ἔχει καλῶς. — κ. Ε. Γ. Π. Ῥεθύμνην. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.— *Φιλησύχῳ πολίτῃ.* Εἰμπορεῖτε νὰ τὸ συστήσητε εἰς τοὺς ἁρμοδίους. Ἀλλαχοῦ ὑπάρχουν εἰδικαὶ ἀπαγορεύσεις. Τοὐλάχιστον ἂν ἦτο δυνατὸν νὰ ἐφηρμόζετο τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ ἐν χρήσει εἰς τὰ τοιαῦτα δημόσια μέρη τοῦ ὄχλου. Ἐκεῖ ἐπιγράφεται παρὰ τὴν θύραν ἀπαγόρευσις τοιαύτη: Παρακαλοῦνται οἱ εἰσερχόμενοι νὰ ἀφίνωσι τὰ μαχαίρια των παρὰ τὴν εἴσοδον· οὕτω δὲ προλαμβάνονται τὰ ἄτοπα. — *Συνδρομητῇ.* Τὰ σημειούμενα βιβλία δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὸ γραφεῖον ἡμῶν. Ἐκ τῶν συλλογῶν πληρέστεραι εἶνε ἡ τοῦ Ἀραβαντινοῦ περιέχουσα Ἠπειρωτικὰ ᾄσματα, καὶ ἡ τοῦ Passow. Κρητικῶν ᾀσμάτων Συλλογὴ τοῦ Γιανναράκη. — Υ'. Shoking, βέβαια· ἀλλὰ πῶς νὰ ἀντικατασταθῇ;.. Εὐφημοτέραν ἀλλ' ἄγνωστον ἐνταῦθα λέξιν ἔχουσιν οἱ Ρουμελιῶται, ὀνομάζοντες τὸ εἶδος αὐτὸ τοῦ ἱματισμοῦ *Συντρόφι.*—*Φιλοτέχνῳ.* Φοβούμεθα ὅτι θὰ βραδύνῃ ἐπὶ πολὺ ἀκόμη. Κατὰ τὴν γνώμην διασήμου τεχνοκρίτου, ἵνα μυηθῇ τις εἰς τὸ κάλλος τῆς τέχνης, δέον νὰ μυηθῇ προηγουμένως εἰς τὸ κάλλος τῆς φύσεως καὶ τοῦ βίου αὐτοῦ. Τοῦτο δὲν κατορθοῦται ἄνευ ἐπαρκοῦς ἄλλης γενικῆς μορφώσεως καὶ ἀναπτύξεως. Ὁποία δὲ εἶνε αὕτη παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἡμετέρων; — κ. Θ. Μ. Α. Χαλκίδα. Ἐλήφθησαν. — κ. Π. Ν. Γ. Ὡς πρὸς μὲν τὴν ἀξίαν του συμφωνοῦμεν. Ἐπιεικέστερον δὲ θὰ τὸν κρίνετε καὶ σεῖς ἐνθυμούμενοι ὅτι ἡ κολακεία εἶνε ἡ δύναμις τῶν μικρῶν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Greek Folk-songs from the Turkish provinces of Greece, ἡ δούλη Ἑλλάς: Albania, Thessaly (not yet wholy free), and Macedonia: Literal and metrical Translations by **Lucy M. J. Garnett,** classified, revised, and edited, with an historical introduction on the survival of Paganism. By **John S. Stuart Glennie.** Loncon, 1885 Elliot Stock. (Δημώδη ᾄσματα τῆς δούλης Ἑλλάδος, τῆς Ἠπείρου, τῆς Θεσσαλίας (τῶν μήπω ἐξ ὁλοκλήρου ἐλευθερωθεισῶν ἐπαρχιῶν) καὶ τῆς Μακεδονίας. Ἐμμέτρως κατὰ λέξιν μεταφρασθέντα ὑπὸ *Λουκίας Μ. Ι. Γάρνετ,* καταταχθέντα, ἐπιθεωρηθέντα καὶ ἐκδοθέντα μεθ' ἱστορικῆς εἰσαγωγῆς περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδ. λειψάνων τῆς πολυθεΐας ὑπὸ *Ἰω. Σ. Στίουαρτ Γλένι.*) 8ον σ. XXXI, 260.

Τὴν δημώδη ποίησιν τοῦ ἡμετέρου λαοῦ ἐγνώρισε πρῶτος τῷ ἀγγλικῷ δημοσίῳ ὁ Ch. Brinsley Sheridan μεταφράσας ἐμμέτρως τὴν συλλογὴν τοῦ Φωριέλ, ἓν ἔτος μετὰ τὴν ἔκδοσιν ταύτης. Ἔκτοτε εἰ καὶ ἐπιμελέστερον ἐμελετήθησαν τὰ δημοτικὰ ἡμῶν ᾄσματα καὶ πλούσιαι συλλογαὶ τούτων ἐξεδόθησαν οὐ μόνον ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἐν Γαλλίᾳ, ὀλιγοστὰ τούτων μετεφράσθησαν ἀγγλιστὶ ἐν ταῖς «Ἐκλογαῖς» (1856) καὶ ἐν τῇ «Ἑλλάδι» (Boston, 1869) τοῦ C. C. Felton, ἐν τῇ περιηγήσει τοῦ αἰδεσιμωτάτου Τόζερ, ἐν ταῖς «Ἑλληνικαῖς ὥραις» τοῦ Blackie (1874) καὶ ἐν τῇ «Νεοελληνικῇ ποιήσει» τῆς Κας Macpherson (1884). Τὴν ἔλλειψιν ταύτην δαψιλῶς ἀναπληροῖ ἡ προκειμένη συλλογή, οὐχὶ διὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν αὐτῇ περιεχομένων ᾀσμάτων, 170 ἐν ὅλῳ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐκλογὴν τῶν προσφυεστάτων ὅπως παράσχωσιν ἔννοιαν πλήρη πάντων σχεδὸν τῶν εἰδῶν τῆς δημώδους ἑλληνικῆς ποιήσεως. Τὰ πλεῖστα τῶν μεταφρασθέντων ᾀσμάτων ἐλήφθησαν ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Ἀραβαντινοῦ καὶ ἐκ τῆς τοῦ Passow· τέσσαρα δέ, κατὰ λάθος ἴσως ὡς δημοτικὰ ἐκληφθέντα (ἐν σ. 129-132, 220-234) ἐκ τῶν «Μνημοσύνων» καὶ τῆς «Κυρὰ Φροσύνης» τοῦ Βαλαωρίτου. Δυστυχῶς οὐδαμῶς ἐλήφθη ὑπ' ὄψιν ἡ πλουσία Συλλογὴ τῶν κατὰ τὴν Ἤπειρον δημοτικῶν ᾀσμάτων τοῦ Χασιώτου, καὶ τὰ ἐν τῷ περιοδικῷ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου ἠπειρωτικὰ καὶ μακεδονικὰ ᾄσματα, ἐν ᾧ ἐγένετο παρ' ἀξίαν χρῆσις τῆς συλλογῆς τοῦ Ἀθ. Οἰκονομίδου (Ἀθ. 1881), ἥτις φέρει μὲν τὸν πομπώδη τίτλον «Τραγούδια τοῦ Ὀλύμπου», ἀλλὰ περιέχει ᾄσματα ἐκ προγενεστέρων συλλογῶν σταχυολογηθέντα, ὧν ἔνια εἰσὶ παντελῶς ἄγνωστα τοῖς περὶ τὸν Ὄλυμπον οἰκοῦσιν. Οὕτω τὰ ᾄσματα, τὰ μεταφρασθέντα ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Οἰκονομίδου, πλὴν δύο, εἰσὶ γνωστὰ ἄλλοθεν· τὸ ἐν σελ. 81 ἐλήφθη ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Μανούσου (τ. Β' σ. 71)· τὸ ἐν σ. 111 ἐκ τῆς τοῦ Passow (ἀρ. 408)· τὸ ἐν σ. 112 ἐκ τῆς τοῦ Χασιώτου (σ. 169)· τὰ ἐν σ. 113, 116, 161 ἐκ τῆς τοῦ Passow (ἀρ. 409, 533, 335, 336)· τὸ ἐν σ. 175 ἐκ τῶν Λιανοτραγουδιῶν (σ. 173) καὶ τὸ ἐν σ. 254 ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ Χασιώτου (σ. 123).

Ἡ μετάφρασις ὅσον ἔνεστι πιστὴ οὖσα, ἁμιλλᾶται ταῖς ἀρίσταις τῶν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν Sanders, Kind, Passow κλπ. φιλοπονηθεισῶν ἐμμέτρων μεταφράσεων τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων τῆς Ἑλλάδος, εἶναι δ' ἀσυγκρίτως ὑπερτέρα τῶν εἰς τὴν ἀγγλικὴν μεταφράσεων τοῦ Sheridan. Ὅπως τηρήσῃ ὅμως τὸ μέτρον τοῦ πρωτοτύπου, δὲν ἐδυνήθη νὰ ἀποφύγῃ ἡ μεταφράσασα κλατσμούς τινας, παραβλάπτοντάς πως τὴν ἀφελῆ χάριν καὶ ἐξασθενοῦντας τὴν δύναμιν τῆς ἐκφράσεως τοῦ πρωτοτύπου. Καὶ παρανοήσεις παρεισέφρησαν ἐνιαχοῦ, εἰς ἃς ἄλλως περιπίπτουσιν ἀναποδράστως οἱ ἐπὶ τῆς δημώδους ἑλληνικῆς μεταφράζοντες ἀλλοδαποί, διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐπαρκῶν βοηθημάτων πρὸς πλήρη ταύτης κατανόησιν. Οὕτω τὸ *σήντα* (= ὅταν, ὁσάκις) μεταφράζει sudden, τὸ *σεπτὰ* seven, τὸ *τρεμουντάνα* (βορρᾶς) the mountain-wind, τὸ *ποῦ ἦταν καγκελοφρύδα* who had thick dark eyebrows κτλ. Φιλοτιμουμένη δὲ νὰ διατηρήσῃ πανταχοῦ ἀκραιφνῆ τὸν ἑλληνικὸν τύπον καὶ χρωματισμὸν τῶν ᾀσμάτων, ἀπεργάζεται τὴν φράσιν σκοτεινὴν καὶ ἀκατάληπτον· οὕτω λ. χ. Γιαννιωτοποῦλα λέγων ὁ Ἕλλην ἐννοεῖ τὴν ἐξ Ἰωαννίνων κόρην, ἐν ᾧ διὰ τὸν Ἄγγλον τὸ Yannetopoula εἶναι ἁπλοῦν καὶ ἐστερημένον ἐννοίας κύριον ὄνομα· ὁμοίως τὸ λεβέντης ἀποδίδεται ἀγγλιστὶ διὰ τοῦ lévénté, μεταγραφόμενον μᾶλλον ἢ μεταφραζόμενον.

Τῶν μεταφράσεων τῆς Κας Garnett προέταξεν ὁ ἐκδότης δύο εἰσαγωγικὰς μελέτας, τὴν μὲν περιέχουσαν πολιτικὰς καὶ γλωσσικὰς παρατηρήσεις, τὴν δὲ πραγματευομένην περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι λειψάνων τῆς πολυθείας. Ἐν τῇ πρώτῃ διαλάμπει ὁ καὶ ἐν τῇ ἀφιερώσει τοῦ ἔργου εἰς τοὺς Ἕλληνας τῆς δούλης Ἑλλάδος διατρανούμενος φιλελληνισμὸς τοῦ γράψαντος, καὶ σκέψεις διατυποῦνται συνεταὶ καὶ ὀρθόταται περὶ τοῦ πολιτικοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος, καὶ περὶ ὁμοσπόνδου ἑνώσεως τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀλβανῶν, ὑπὲρ ἧς ἐνθύμως καὶ δι' ἄλλων διατριβῶν συνηγόρησεν ὁ κ. Glennie. Ἀλλ' ἡ δευτέρα μελέτη ἐλέγχει δυστυχῶς τὸν γράφοντα παντελῶς ἀπαράσκευον εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ θέματος, περὶ οὗ πραγματεύεται. Ἀγνοῶν τὰς πλείστας τῶν πρὸ αὐτοῦ ὁμοίων ἐρευνῶν, ἀποτολμᾷ γενικὰς θεωρίας πλημμελεστάτας καὶ συνάγει ἐκ δεδομένων ἀνακριβῶν πορίσματα ἄτοπα καὶ ἀδικαιολόγητα. Οὕτως ὀλίγα ἐκ πολλῶν ἐκλέγοντες ἀρκούμεθα νὰ παρατηρήσωμεν αὐτῷ ἔτι πάνθ' ὅσα περὶ Καβείρων γράφει ἀνατρέπονται διὰ μόνης τῆς ὀρθῆς ἐξηγήσεως τοῦ στίχου τοῦ δημώδους ᾄσματος (σ. 10), ὃν παρανοήσας τηλικοῦτον μυθολογικὸν οἰκοδόμημα ἤγειρεν ἐπὶ θεμελίων σαθροτάτων· ὅτι ἡ γέννησις τοῦ Βλαχάβα ἐκ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τῆς Ὄσσης εἶναι πλάσμα τοῦ ποιητοῦ Βαλαωρίτου καὶ οὐχὶ δημώδης παράδοσις· ὅτι ὁ Αὐγερινὸς δὲν εἶναι the Dawn (ἡ αὐγή, σ. 8) ἀλλὰ the Morning-star· ὅτι τὴν ἀτοπίαν τῆς συσχετίσεως τοῦ ᾄσματος τῆς Διογέννητης καὶ τοῦ Χαντζερῆ πρὸς τὸν μῦθον τοῦ Ἐνδυμίωνος καὶ τῆς Σελήνης ἤθελε προδήλως διίδει, ἂν ἐμελέτα πάντα τὰ ᾄσματα τοῦ ἀκριτικοῦ κύκλου, τὰ ὑπαγόμενα εἰς τὸν κλάδον τῆς Διογέννητης· τέλος ὅτι ἡ μόνη πιθανὴ ἑρμηνεία τῆς παρὰ Πλουτάρχῳ παραδόσεως περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Πανὸς ἐστὶν ἡ τοῦ Mannhardt (Wald-u. Feldkulte τ. II. σ. 133 κ.ἑ). N. Γ. Π.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Χωρὶς ἐμένα δὲ 'μπορεῖς νὰ 'μπῇς στιγμὴ
Σὲ σπίτι, 'ς ἐκκλησιά, σὲ κάστρο ἐλευθέρως.
Ἂν μοῦ χωρίσῃς τὸ κεφάλι ἀπ' τὸ κορμί,
Δὲν ἠμπορεῖς ποτὲ χωρὶς ἐμὲ νὰ ζήσῃς,
Ὅπου καὶ ἂν στραφῇς, ἐμένα θ' ἀπαντήσῃς,
Κι' εἶμαι κι' ἐγὼ τοῦ ἑαυτοῦ σου μέρος.

2

Ὅταν 'ς τὰ δάση μιὰ φορὰ ἔζουσα δροσισμένο,
Ἔμενα πάντα σιωπηλό.
Τώρα χωρὶς καμμιὰ ζωή, ξερὸ καὶ νεκρωμένο
Μὲ τὴ γλυκύτερη λαλιὰ 'ς τὸν κόσμο αὐτὸ 'μιλῶ.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Κύπρος—Κάπρος

2

Αὐχὴν—χήν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

10 Μαΐου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	345.50
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	349.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	411.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	399.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	261.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	258.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	199.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	248.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	91.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	366

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	4065.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	156.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	90.50
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	60.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	335.—
Ἑταιρία Φωταερίου . . . . Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως	26.20
» 3μην	26.—
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	1.01½.
» Τραπεζικὸν 3μην.	1.01¾.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον	20.48
Λίρα ὀθωμανικὴ	23.37

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» 1885 — 12.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΡΙΘ. 438 — 19 ΜΑΪΟΥ 1885 — ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 490

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ

Πρὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ βαρυπενθὴς προσέρχεται ἡ Γαλλία, ἀποδίδουσα τὸν τελευταῖον φόρον τοῦ θαυμασμοῦ πρὸς τὴν μεγαλοφυΐαν, καὶ ἀποχαιρετίζουσα ἐκεῖνον, ἐν τῷ ὁποίῳ τελειότερον ἐξεδηλώθη ἡ δύναμις τοῦ γαλλικοῦ πνεύματος κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον. Πρὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ ἡ Γαλλία ἐτίμησε διὰ τοῦ ὑστάτου τῶν θριάμβων τὸν ποιητήν, ὅστις ἐλάμπρυνε τὴν φιλολογίαν διὰ νέας ἀκτινοβόλου ποιήσεως, τὸν πολίτην, ὅστις ἡρωϊκῶς ἠγωνίσθη κατὰ τῶν δυναστῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, τὸν ἄνθρωπον, οὗτινος ἡ καρδία δὲν ἔπαυσε παλλομένη διὰ τὰ μεγάλα καὶ γενναῖα αἰσθήματα. Γεννηθεὶς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος, ὁ Οὐγκὼ ἀπὸ νεαρωτάτης ἡλικίας ἤρξατο ἐπιδεικνύων τὰ σπέρματα τῆς μεγαλοφυΐας του, καταπλήττων τοὺς περὶ αὐτόν, καὶ προκαλέσας τὴν γνωστὴν ἐκείνην ἐπίκλησιν τοῦ Σατωβριάνδου. Ὡς συγγραφεύς, ἥψατο πάντων σχεδὸν τῶν εἰδῶν τῆς φιλολογίας, καὶ ἐν πᾶσι τούτοις παρήγαγεν ἔξοχα ἔργα. Ἔγραψε ποιήματα, μυθιστορήματα, δράματα, φιλοσοφικάς, ἱστορικὰς καὶ κριτικὰς μελέτας. Μεταξὺ τῶν μυθιστορημάτων αὐτοῦ ἡ *Παναγία τῶν Παρισίων* κρίνεται ὡς ἡ ὡραιοτέρα εἰκὼν τοῦ ζοφεροῦ μεσαίωνος, καὶ οἱ *Ἄθλιοι* ὡς ἡ συγκινητικωτέρα κοινωνικὴ ἐποποιΐα τοῦ 19ου αἰῶνος. Ἐκ τῶν δραμάτων αὐτοῦ ὁ *Ἐρνάνης* ἐκραταίωσε σταθερῶς τὴν δόξαν τοῦ συγγραφέως του καὶ κατέρριψε τέλεον τὰ εἴδωλα τῆς παλαιᾶς κλασικῆς σχολῆς. Μεταξὺ τῶν ἑπτακαίδεκα τόμων τῶν ᾠδῶν αὐτοῦ, ἐν αἷς συγχέονται ἀναμὶξ πάντα τὰ ἤδη τῆς ποιήσεως, λύρα καὶ δρᾶμα καὶ διήγησις, ὑπερέχουσι λόγῳ ὕψους τῆς ἐπιβολῆς οἱ *Θρύλλοι τῶν αἰώνων*, εἶδος κυκλικοῦ ἔπους, ἐν ᾧ ἀναπαρίσταται ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπὸ τοῦ πρωτοπλάστου μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν. Ὡς ἀρχηγὸς Σχολῆς, ὑπῆρξεν ἐν Γαλλίᾳ ὁ διαμορφωτὴς τοῦ ρωμαντισμοῦ, ἀπὸ τῆς νεαρωτάτης δὲ ἡλικίας μέχρι τοῦ γήρατος αὐτοῦ, ἐκτὸς τῆς παγκοσμίου ἐπιδράσεως ἣν ἔσχεν ἐπὶ τῆς φιλολογικῆς ἀναπτύξεως, ὑπῆρξεν ὁ ὑπογραμμὸς τεσσάρων γενεῶν ποιητῶν καὶ συγγραφέων, περιστοιχούντων καὶ διδασκομένων ἐξ αὐτοῦ, Ἐν τῇ πολιτικῇ αἱ πρῶται αὐτοῦ δοξασίαι ὑπῆρξαν φιλοβασιλικαί, ὡς ζωηρῶς ἐκφαίνεται ἐν τοῖς πρώτοις ἔργοις αὐτοῦ· μετέπειτα ὁ μοναρχικὸς ἐγένετο φιλελεύθερος Βοναπαρτικός, μέχρις οὗ διεμορφώθη εἰς ἁγνὸν μύστην τῶν δημοκρατικῶν ἰδεῶν, ἀμειλίκτως πατάσσοντα ἀπὸ τοῦ τύπου καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τοὺς ἐπιβουλευομένους τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του. Διὸ ὑπῆρξεν ἐκ τῶν πρώτων προγραφέντων ἅμα τῇ διὰ πραξικοπήματος ἀνόδῳ εἰς τὸν θρόνον τοῦ Γ' Ναπολέοντος, καταδικασθεὶς εἰς ἐξορίαν, κατὰ τὸ 1851. Ὁ Οὐγκὼ εὐθαρσῶς ὑπέστη τὴν καταδίκην, διαμείνας ἐπὶ εἴκοσιν ὅλα ἔτη ἐξόριστος ἐν νήσῳ τινὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἀποκρούσας ὑπερηφάνως προταθεῖσαν ἀμνηστείαν, καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα ἅμα τῇ πτώσει τοῦ Ναπολέοντος. Ὡς ἄνθρωπος, ἤγειρε πολλάκις φωνὴν κατὰ τῶν προλήψεων, ἐπροστάτευσε τοὺς πάσχοντας καὶ τοὺς ἀδικουμένους, ἀνθρώπους καὶ λαούς, πολλάκις ἐμεσίτευσεν παρὰ τοῖς ἰσχυροῖς ὑπὲρ τῆς ζωῆς καταδίκων εἰς θάνατον, οὐχὶ δὲ σπανίως ἡγεμόνες εἰσήκουσαν τοιαύτας παρακλήσεις αὐτοῦ. Ἑνὸς ἐξ αὐτοῦ τὴν χάριν ἐπέτυχε παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Γαλλίας, κατὰ τὸ 1839, δι' ἑνὸς τετραστίχου. Ἀλλ' ὡς ἄνθρωπον, δειναὶ συμφοραὶ ἔπληξαν αὐτὸν ἰδίως ἐν τῇ οἰκογενείᾳ. Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ παρεφρόνει κατ' αὐτὴν τὴν ἑσπέραν τῶν γάμων τοῦ ποιητοῦ, καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθνησκεν. Ἡ κόρη του ἐπνίγετο μετὰ τοῦ συζύγου της ἐν τῷ Σηκουάνᾳ· ὁ εἷς τῶν υἱῶν του ἀπέθνησκεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ, καὶ ὁ ἕτερος κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν Γερμανῶν πολιορκίαν τῶν Παρισίων· ἡ σύζυγός του εἶχε πρὸ πολλοῦ ἐγκαταλίπει τὴν ζωήν, καὶ ἅπασα ἡ στοργὴ τοῦ πρεσβύτου συνεκεντροῦτο ἐπὶ τῶν δύο ἐγγόνων του, τοῦ Γεωργίου καὶ τῆς Ἰωάννας. Ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν πολιτικῶν κλυδώνων καὶ τῶν βιωτικῶν συμφορῶν ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἠδυνήθη νὰ τηρήσῃ μέχρι βαθυτάτου γήρατος ἀκεραίαν καὶ ὑψίστην τῆς διανοίας αὐτοῦ τὴν δύναμιν· καὶ ὅ,τι θὰ συνέτριβεν ἴσως ἄλλην τινὰ κρᾶσιν, δι' αὐτὸν ἐγίνετο ἀφορμὴ νέας ἐργασίας καὶ ποιήσεως.

Διὰ ταῦτα ἡ πατρὶς αὐτοῦ καὶ ζῶντα ἔτι ἀπηθανάτισεν αὐτόν, καὶ ἀποθανόντα θεοποιεῖ. Ἅμα τῇ εἰδήσει τῆς ἀσθενείας πλῆθος προσήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν του ἐρωτῶν περὶ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας μέχρι τοῦ τελευταίου πολίτου. Ἡ κηδεία αὐτοῦ τελεῖται δαπάναις τοῦ Ἔθνους, ὁ νεκρὸς δὲ ἐκτίθεται ἐπὶ ἡμέρας ὑπὸ τὴν *Θριαμβευτικὴν Ἀψῖδα*, τὸ μέγα τοῦτο οἰκοδόμημα ἐφ' οὗ ἀπεικονίζονται ὑπὸ τῆς τέχνης αἱ πολεμικαὶ δόξαι τῆς Γαλλίας, καὶ ὅπερ ὁ ποιητὴς εἶχε ψάλει κατὰ τὸ 1837 δι' ἀπαραμίλλων στροφῶν.

Πρὸ τοῦ νεκροῦ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ προσέκλινε καὶ ἡ Ἑλλάς, προσκομίζουσα στέφανον ἀμαράντινον εὐγνωμοσύνης καὶ θαυμασμοῦ· θαυμασμοῦ πρὸς τὴν εὐρεῖαν αὐτοῦ διάνοιαν, τῆς ὁποίας τὰ προϊόντα δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν Γαλλίαν μόνην, εὐγνωμοσύνης δὲ πρὸς τὸν μέγιστον τῶν φιλελλήνων, εἰς ὃν ἡ ἀγωνιζομένη καὶ θριαμβεύουσα Ἑλλὰς ἐνέπνευσε τὰ ὡραιότερα ποιήματα, εἰς ὃν ἡ καταπονουμένη καὶ ἀπροστάτευτος Ἑλλὰς ἐνέπνευσεν ἀείποτε τὰς θερμοτέρας ἐκδηλώσεις, τὰς εὐγλωττοτέρας διαμαρτυρήσεις.

Ἐν τῷ προσεχεῖ φύλλῳ τῆς *Ἑστίας* θέλομεν καταχωρίσει περὶ Βίκτωρος Οὐγκὼ ἄρθρον ὑπὸ τὴν ἔποψιν κυρίως τῆς δημοτικότητος αὐτοῦ παρ' ἡμῖν.

Ὁ πρωθυπουργὸς κ. Θ. Δεληγιάννης ἀπηύθυνεν εἰς τὸν ἐν Παρισίοις πρεσβευτὴν ἡμῶν τηλεγράφημα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Βίκτορος Οὐγκώ. Τὸ τηλεγράφημα τοῦτο ἔχει ὡς ἕπεται:

Μετὰ βαθείας λύπης ἐμάθομεν, ὅτι ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἀπεβίωσεν. Ὁ Βασιλεύς, ὁ σεβαστός μοι κύριος, ἡ Κυβέρνησις αὐτοῦ, ὁ Τόπος ὁλόκληρος συμμερίζονται τὴν ἄπειρον θλίψιν τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, τοῦ ἐξόχου πολίτου, τοῦ προμάχου τῆς ἐλευθερίας τῶν Λαῶν. Ἀλλ' ἄν, παρὰ τὸν γαλλικὸν Λαὸν ὁλόκληρον, σύμπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος θρηνῇ τὸν Βίκτωρα Οὐγκώ, ὁ ἑλληνικὸς λαὸς θρηνεῖ ἐν τούτῳ τὸν ἀρχαιότατον, τὸν γενναιοφρονέστατον, τὸν σταθερώτατον τῶν Φιλελλήνων. Διερμηνεύω ἐντεῦθεν τὰ αἰσθήματα τοῦ Ἡγεμόνος μου καὶ τῶν συμπολιτῶν μου, παρακαλῶν νὰ προσφέρητε τὰ συλλυπητήριά μου τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ θανόντος, νὰ παρακολουθήσητε τὴν κηδείαν αὐτοῦ, καὶ νὰ καταθέσητε στέφανον ἐξ ἀθανάτων ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ.»

— Ἡ δὲ οἰκογένεια Κανάρη ἐμήνυσεν εἰς Παρισίους νὰ κατατεθῇ βαρύτιμος στέφανος ἐκ δάφνης ἐπὶ τοῦ νεκροῦ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ τοῦ ὑμνητοῦ τῶν ἄθλων τοῦ πυρπολητοῦ τῆς ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Πρό τινων ἡμερῶν ἐνεκαινίσθη ἐν Παρισίοις διεθνὴς ἔκθεσις ἀνθέων καὶ φυτῶν, ὀργανωθεῖσα ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς φυτοκομικῆς Ἑταιρίας. Ὡς χῶρος τῆς ἐκθέσεως ὡρίσθη περίπτερόν τι ἐπὶ τῶν Ἠλυσίων πεδίων. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ περιπτέρου παρουσίαζεν εἰς τὰ βλέμματα θελκτικώτατον θέαμα, κατεχόμενον ὑπὸ διαμερισμάτων ἐν οἷς ἐκτίθενται τὰ πολυτιμότερα δείγματα ἐκ τῆς χλωρίδος πάσης χώρας, καὶ ὑπερμεγέθεις θάμνοι καὶ ὀγκώδη φυτά. Τὰ κεκομμένα ἄνθη καὶ τὰ ὄσπρια ἦσαν τεθειμένα κατὰ μέρος ὑπὸ εὐρείας σκηνάς. Τῶν κριτῶν, 120 τὸν ἀριθμόν, οἵτινες ἀπένειμαν βραβεῖα εἰς διαφόρους ἐκθέτας, προήδρευεν ὁ Λέων Σαίη, πρόεδρος τῆς φυτοκομικῆς Ἑταιρίας. Μεταξὺ τῶν χορηγῶν βραβείων κατελέγοντο ὁ ὑπουργὸς τῆς Ἐκπαιδεύσεως, ὁ ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας, ὁ δῆμος τῶν Βερσαλλιῶν, ἡ βαρώνη Ρόσχιλδ, καὶ ὁ Λέων Σαίη.

— Ἐτελέσθη ἐν Βερολίνῳ ὑπὸ τῆς Ἑταιρίας τῶν γεωγραφικῶν καὶ ἀνθρωπολογικῶν σπουδῶν πανηγυρικὴ συνεδρίασις εἰς μνημόσυνον τοῦ ἐν θαλάσσῃ ἐπὶ τοῦ πλοίου *Λάρος* ἀποθανόντος διασήμου ἐξερευνητοῦ τῆς Ἀφρικῆς δόκτορος Nachtigal. Ἡ συρροὴ ὑπῆρξε μεγίστη. Ἡ κυβέρνησις παρίστατο ἐν αὐτῇ διὰ τεσσάρων ἀντιπροσώπων ἐκ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ὁ καθηγητὴς Virchow ἀπήγγειλεν ἐκτενῆ λόγον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀπηρίθμησε τὰς ὑπὸ τοῦ ἀποθανόντος προσενεχθείσας ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἐπιστήμην.

— Οἱ κληρονόμοι τοῦ μουσικοῦ Ριχάρδου Βάγνερ ἐξηγόρασαν ἀντὶ 5,000 μαρκῶν συλλογὴν ἑβδομήκοντα ἐπιστολῶν, γραφεισῶν ὑπ' αὐτοῦ πρὸς τὸν φίλον του μουσικὸν Θεόδωρον Uhlig, αἵτινες, ὡς φαίνεται, περιέχουσι σπουδαιοτάτας βιογραφικὰς λεπτομερείας περὶ Βάγνερ.

— Ὁ Ἀλφόνσος Νεβίλ, εἷς τῶν ἐξοχωτέρων συγχρόνων ζωγράφων τῆς Γαλλίας ἀπέθανε. Ὁ Νεβὶλ διέπρεψε πάντοτε εἰς τὴν ἀπεικόνισιν στρατιωτικῶν καὶ πολεμικῶν σκηνῶν, αὐτὸς δὲ μετὰ τοῦ Detaille θεωροῦνται ὡς οἱ διαπρεπέστεροι τῆς ζωγραφικῆς σχολῆς, ἥτις ἤκμασε ἀπὸ τοῦ 1870, ἀρυσθεῖσα κυρίως τὰς ἐμπνεύσεις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ τελευταίου γαλλοπρωσσικοῦ πολέμου. Τὰ ἔργα τοῦ Νεβὶλ διακρίνονται διὰ τὴν ἀκρίβειαν καὶ ἀλήθειαν ἐν τῇ συνθέσει, διότι ὁ ἀποθανὼν καλλιτέχνης δὲν εἶχε ἴδη τὸν πόλεμον ὡς παρατηρητὴς μόνον, ὡς ζωγράφος, ἀλλ' εἶχεν μετάσχει αὐτοῦ καὶ ὡς στρατιώτης. Τὸ ἀριστούργημά του, οὗτινος ἔκτυπα δύναταί τις νὰ ἴδῃ εἰς πάντα τὰ καταστήματα καὶ τὰς καλύβας ἔτι τῆς Γαλλίας εἶνε «Τὰ τελευταῖα φυσίγγια», εἰκὼν παριστῶσα τὸ ἐσωτερικὸν οἰκίας, ἐν ᾗ συνηθροίσθησαν οἱ τελευταῖοι γάλλοι ὑπερασπισταὶ τοῦ ἁλωθέντος χωρίου, ἀναμένοντες τοὺς ἐφορμῶντας Πρώσσους.

— Μετὰ τὸ τέλος τῆς Καλλιτεχνικῆς Ἐκθέσεως τῶν Παρισίων θέλει τελεσθῆ ἐν τῷ Βιομηχανικῷ μεγάρῳ ἡ κληθεῖσα ἔκθεσις τῆς ἐργασίας, περιλαμβάνουσα ποικιλώτατα ἔργα καὶ προϊόντα. Ἐν αὐτῇ κατηρτίσθη τμῆμα τῶν ἀπὸ 1870 βραβευθεισῶν ἐφευρέσεων, λίαν ἑλκυστικόν, καθ' ὃ μέχρι τοῦδε συνενοῦν ὅλως νέα ἐκθέματα ὑπερπεντακοσίων ἐκθετῶν, ἅτινα θέλουν ἐκτελεῖ διαφόρους ἐργασίας ἐνώπιον τῶν ἐπισκεπτῶν. Πρὸς τούτοις ἡ ἔκθεσις αὕτη διαιρουμένη εἰς σπουδαίας κλάσεις ἐπιπλοποιίας, ἠλεκτρισμοῦ, ὑγιεινῆς, ἁμαξοπηγίας, θρεπτικῶν προϊόντων, προφορικῆς διδασκαλίας, καὶ ἰδίᾳ τεχνῶν καὶ μηχανῶν, περιλαμβάνουσα δὲ καὶ ξένα τμήματα, εἰκάζεται ὅτι θέλει εἶναι ὁ σπουδαιότερος σταθμὸς πρὸ τῆς ἀναμενομένης παγκοσμίου ἐκθέσεως τοῦ 1889.

— Ἐν πληθούσῃ συνεδριάσει τῆς ἰατρικῆς Ἀκαδημίας ἐν Παρισίοις ὁ ἰσόβιος αὐτῆς γραμματεὺς κ. Béclard ἀπήγγειλε μακρὸν ἐγκώμιον τοῦ Claude Bernard, ἐν ᾧ μετ' ἐμβριθείας καὶ χάριτος λόγου ἐξετάζονται ὁ βίος καὶ τὰ ἔργα τοῦ μεγάλου φυσιοδίφου.

— Ἐν Λονδίνῳ πρόκειται νὰ συστηθῇ ἑτερρόρυθμος μετοχικὴ ἑταιρία, ὅπως ἐνοικιάζῃ εἰκόνας συγχρόνων καλλιτεχνῶν, καθ' ὃν τρόπον ἐνοικιάζονται οἰκήματα, ἐπαύλεις, ὀχήματα, καὶ κλειδοκύμβαλα. Ἡ ἰδέα τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης, ἥτις ἐκ πρώτης ὄψεως διὰ τὸ πρωτοφανὲς αὐτῆς φαίνεται παράδοξος, ἀνήκει εἰς λίαν γνωστὸν κεφαλαιοῦχον, ὅστις υἱοθέτησεν αὐτήν, ἀφορῶν εἰς τὴν σαφῶς ἐκδεδηλωμένην προτίμησιν τῶν ἄγγλων πρὸς τὴν χρῆσιν μᾶλλον ἢ πρὸς τὴν κτῆσιν τῶν πραγμάτων. Χιλιάδες ἀνθρώπων ἐν Λονδίνῳ, οἵτινες ἠδύναντο νὰ ἔχωσιν ἰδίαν οἰκίαν, ζῶσι δι' ἐνοικίου εἰς οἰκήματα μετ' ἐπίπλων. Ὁ Ἄγγλος ἀναχωρῶν ἐπὶ ἓν ἢ δύο ἔτη δὲν διστάζει νὰ ἐνοικιάσῃ τὸν οἶκον τῶν πατέρων του. Ἡ ἅμαξα, οἱ ἵπποι, ὁ ἡνίοχος, τὸ κλειδοκύμβαλον, τὰ βιβλία, τὰ περιοδικὰ τὰ ὁποῖα μεταχειρίζεται, εἶνε δάνεια. Διατί δὲ νὰ μὴ δανείζηται μίαν εἰκόνα, ἓν ἄγαλμα, ὅπως μίαν ἅμαξαν! Διότι ἤρεσεν εἰς αὐτὸν ἡμέραν τινὰ μία εἰκών, δὲν εἶνε λόγος ὅπως καταδικασθῇ νὰ βλέπῃ ταύτην ἰσοβίως. Ὅθεν ἡ ἐν λόγῳ Ἑταιρία θέλει ἀναλαμβάνει νὰ ἀνανεοῖ τὰς ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰκόνας, ὁσάκις ζητηθῇ τοῦτο ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότου. Καὶ οὕτω δύναταί τις νὰ κατορθώσῃ ὥστε νὰ διέλθωσιν ἐκ τοῦ οἰκήματός του εἰς διάστημα ἑνὸς ἢ δύο ἐτῶν πάσης σχολῆς καὶ παντὸς καλλιτέχνου ἔργα.

— Ἐν τῷ Βατικανῷ, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Πάπα, πολλῶν καρδιναλίων καὶ πλήθους κληρικῶν, καθηγητῶν καὶ ἱεροσπουδαστῶν ἐγένοντο αἱ εἰς τὴν θεολογίαν ἐξετάσεις τριῶν ἱεροσπουδαστῶν, Ἕλληνος, Ἀρμενίου καὶ Ἰρλανδοῦ, ἐπὶ ζητημάτων προταθέντων εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τριῶν ἐξόχων θεολόγων. Μετὰ τὴν λῆξιν τῶν ἐπὶ τρίωρον παραταθεισῶν ἐξετάσεων ὁ Πάπας συνεχάρη τοὺς ἐξετασθέντας καὶ προσήνεγκεν εἰς αὐτοὺς χρυσᾶ μετάλλια.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Μαΐου 17, Παρασκευή.

Μετὰ τὴν ἐπίσημον ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς βουλῆς διὰ τοῦ βασιλέως ἤρξαντο καὶ ἐξακολουθοῦσιν αἱ προκαταρκτικαὶ αὐτῆς συνεδριάσεις, ἀνὰ πᾶσαν πρωΐαν. Ἤδη ἡ βουλή, διηρημένη εἰς τμήματα, ἀσχολεῖται περὶ τὴν ἐξέλεγξιν τῶν ἐκλογῶν. Οὐδὲν ἄξιον λόγου ἐπεισόδιον ἐσημείωσε τὰς πρώτας αὐτῆς ἡμέρας, ἐκτὸς ζωηρῶν τινων, οὐχὶ πρωτακούστων καὶ τούτων, ἐκδηλώσεων περὶ ἐλευθερίας τοῦ ὅρκου καὶ προόδου τῆς δημοκρατίας.

***

Ἐν τῇ πολιτικῇ ἑκάστη σχεδὸν πρᾶξις τῆς Κυβερνήσεως παρίσταται ὑπὸ ταύτης ὡς ἀπορρέουσα ἐκ τῆς διηνεκοῦς φροντίδος τῶν οἰκονομιῶν. Δημοσιογραφικοὶ ἀγῶνες δριμεῖς συνάπτονται συνήθως μεταξὺ ἀμφοτέρων τῶν μερίδων· τὴν δριμυτέραν μεταξὺ αὐτῶν συζήτησιν προυκάλεσε τὸ θέμα τῆς ὁδοποιίας. Τοῦ ζητήματος τῆς Φιλιππουπόλεως οὐδεμία ὁριστικὴ διαπεραίωσις ἐγένετο ἔτι. Ἀπεφασίσθησαν καὶ ἐγίνοντο οἱ διορισμοὶ τῶν νέων Νομαρχῶν.

***

Συγχρόνως μὲ τὰς συζητήσεις ἐπὶ τῆς ἐνάρξεως τῶν βουλευτικῶν ἐργασιῶν ἠκούοντο κάπου καὶ συζητήσεις ἐπὶ τοῦ νέου μηχανήματος, τοῦ ἀποξηραίνοντος τὴν σταφίδα, οὗτινος ἐφευρέτης εἶνε ὁ κ. Δ. Δαμασκηνός. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ περὶ αὐτοῦ συζήτησις δὲν ἦτο τόσῳ γενικὴ καὶ ἐνδιαφέρουσα, ὅσῳ ἡ περὶ τῆς δεῖνος λέξεως τοῦ βασιλικοῦ λόγου ἢ περὶ τῶν λόγων τῆς ἀκυρότητος τῶν ἐκλογῶν ἑνὸς δήμου τῆς δεῖνα ἐπαρχίας. Καὶ ὅμως ἐξεύρεσις τρόπου πρὸς ἀποξήρανσιν τοῦ προϊόντος, ὅπερ ἀποτελεῖ κατ' ἐξοχὴν τὸν πλοῦτον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ συγχρόνως ὑπόκειται κατ' ἐξοχὴν εἰς βλάβας καὶ καταστροφάς, χωρὶς οὐδεμία ὑπὲρ αὐτοῦ προοδευτικὴ ἐπινόησις νὰ συμπληρῇ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τῆς φύσεως, ἢ νὰ ἐξασφαλίζῃ τοῦτο ἀπὸ τῶν ἰδιοτροπιῶν αὐτῆς, μηχάνημα τοιοῦτο δύναται νὰ σημειώσῃ σταθμὸν προόδου καὶ ἀπροσδοκήτου ἀναπτύξεως ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς σταφιδεμπορίας. Ὁ κ. Δαμασκηνὸς εἶνε γνωστὸς διὰ τὴν μετ' ἐπιμονῆς προσήλωσιν αὐτοῦ εἰς ἐφευρέσεις, σκοπούσας πρακτικὴν καὶ γενικὴν ὠφέλειαν. Εἰδήμονες κύριοι, πρὸ πάντων ἐκ σταφιδοφόρων ἐπαρχιῶν τῆς Πελοποννήσου, εἰς οὓς ἐν λεπτομερείᾳ ἐξέθηκε τὰ τοῦ μηχανήματος αὐτοῦ, ὡς ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις εὐεργετοῦντος τὴν παραγωγήν, ἀπεφάνθησαν περὶ τῆς ἐπιτυχίας αὐτοῦ ὡς πιθανωτάτης, ὑπολείπονται δὲ ἤδη γενικώτερα πειράματα ἀνὰ τὰς ἐπαρχίας ἐνώπιον καὶ ἄλλων σταφιδοκτημόνων. Γνωστὸν ὅτι πρὸ ἑνὸς ἢ δύο ἐτῶν λόγος

εἶχε γείνει περὶ ἐπινοήσεως ἀποξηραντικῆς μηχανῆς τῆς σταφίδος καὶ ὑπό τινος Κυρίου ἐκ Πατρῶν, ἀλλ' ὅστις ἀξιῶν ἄνευ οὐδεμιᾶς προτέρας δοκιμασίας τὴν καλῇ τῇ πίστει ὑπὸ τοῦ Κράτους υἱοθέτησιν ταύτης, δὲν ἠκούσθη.

* * *

Ἐν τῇ τελευταίᾳ Καλλιτεχνικῇ Ἐκθέσει τῶν Παρισίων αἱ στρατιωτικαὶ ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν ἦσαν τὸ θέμα τῆς ἐμπνεύσεως ἑνὸς καλλιτέχνου· παρ' ἡμῖν δὲ ἐγένοντο ἐσχάτως τὸ θέμα συνδιασκέψεως ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας περὶ διατηρήσεως, περιορισμοῦ ἢ καταργήσεως αὐτῶν. Αἱ τῶν κκ. γυμνασιαρχῶν γνῶμαι περὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀσκήσεων ὑπῆρξαν ποικίλαι, ἄλλων μὲν γνωματευσάντων τὴν ἀχρηστίαν αὐτῶν, ἄλλων τὴν ἐντελῆ χρησιμότητα, καὶ ἄλλων τὴν ὑπὸ ὅρους χρησιμότητα. Τέλος ἀπεφασίσθη ἡ διατήρησις τοῦ καθεστῶτος, ἀλλ' εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ παραβλάπτεται ἐξ αὐτοῦ οὐδὲ κατὰ κεραίαν τὸ ἔργον τῶν οἰκονομιῶν.

* * *

Τὰ κλασικὰ πελάγη μας, ἐκτὸς ἐξαιρέσεών τινων, δὲν προκαλοῦσιν οὔτε τὰς ἐπικινδύνους ἁμίλλας ἀτρομήτων δυτῶν, οὔτε τὰς ἐπιμόνους ἐρεύνας πεπειραμένων φυσιολόγων· ὁ πυθμὴν αὐτῶν οὔτε εἰς κοράλλια καὶ μαργαρίτας ἀφθονεῖ, οὔτε περιέχει τὸν μυθώδη ἰχθυολογικὸν κόσμον τὸν πληρώσαντα πρό τινος ἓν τῶν Εὐρωπαϊκῶν μουσείων. Ἀλλὰ τὰ βάθη τῶν θαλασσῶν μας προκαλουσῶν ἐνίοτε ἐθνικῆς δόξης ἀναμνήσεις, πλούσια ἴσως βάθη εἰς μαχῶν ναυάγια καὶ τρόπαια, προσελκύουσιν ἐνίοτε φιλοδόξους τινὰς ἀρχαιολόγους ἢ ἰδιοτρόπους ἐξερευνητάς. Καὶ πέρισυ μὲν ἐξερευνήθησαν τὰ ὕδατα τοῦ πορθμοῦ τῆς Σαλαμῖνος, ἀλλ' ἀτυχῶς ἄνευ ἀποτελέσματος· ἤδη δὲ ἀγγέλλεται ὅτι Γάλλος τις, ἀπόγονος φιλέλληνος πεσόντος ἐν τῇ ναυμαχίᾳ τοῦ Ναυαρίνου, προσφέρεται ὅπως ἰδίαις δαπάναις ἀναζητήσῃ εἰς τὰ βάθη τοῦ λιμένος τῆς Πύλου καὶ ἀνασύρῃ τὰ ἐν αὐτοῖς λείψανα τῆς ναυμαχίας, δωρήσῃ δὲ τὰ ἡμίση εἰς τὸ ἔθνος.

* * *

Στίφη ἀκρίδων ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ Καρυστίᾳ ἐπέπεσαν κατὰ τῶν ἀγρῶν μεγάλην βλάβην προξενοῦσαι εἰς τὴν παραγωγήν. Τὴν Θεσσαλίαν φαίνεται ὅτι συχνὰ ἐπισκέπτονται οἱ φοβεροὶ οὗτοι ἐπιδρομεῖς, καὶ μάτην ἐφέτος ἤλπιζον, βλέποντες ἀντιστάντας εἰς τὸν χειμῶνα τοὺς καρποὺς των, παράτασιν τῆς εὐτυχίας. Ἐν Καρυστίᾳ δὲ αἱ ἀκρίδες συμπληροῦσι τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς, ὅπερ εἶχεν ἀναλάβει ἡ τοῦ χειμῶνος πολυομβρία καὶ ἡ ξηρασία τοῦ ἔαρος. Εὐχόμεθα νὰ σταματήσῃ ἕως ἐδῶ ἡ θεομηνία, πρὸ τῆς ὡριμάνσεως καὶ συναγωγῆς τῆς σταφίδος.

* * *

Τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην ἐγένετο ἡ προαγγελθεῖσα γενικὴ συνέλευσις τῶν μετόχων τῆς ἐθνικῆς Τραπέζης πρὸς ἐκλογὴν ὑποδιοικητοῦ αὐτῆς. Ἡ συνέλευσις παμψηφεὶ καὶ μετ' ἐπευφημιῶν ἐξελέξατο ὑποδιοικητὴν τὸν κ. Παῦλον Καλλιγᾶν.

* * *

Ἀπὸ τῆς πρωΐας τῆς παρελθούσης Δευτέρας, ἐπὶ δύο συνεχεῖς ἡμέρας ἐτελοῦντο αἱ ἐπὶ σκοπὸν βολῆς προαγγελθεῖσαι ἀσκήσεις τῶν ταγμάτων τοῦ πυροβολικοῦ. Ἕκαστον τάγμα συνεκρότει πλήρη πυροβολαρχίαν· αἱ ῥιφθεῖσαι ὀβίδες ἦσαν 48· αἱ ἡμίσειαι αὐτῶν ἦσαν ἐκ τῶν συνήθων, αἱ ἄλλαι δὲ βολιδοφόροι. Ἡ ἐπιτυχία τῶν ἀσκήσεων λέγεται ὅτι ὑπῆρξε πλήρης. Ὁ σκοπός, εἰ καὶ εἶχε μόνον ἑνὸς μέτρου διάμετρον, ἐβλήθη πολλάκις ὑφ' ὅλων τῶν ταγμάτων καὶ διὰ τῶν συνήθων ὀβίδων καὶ ἐπὶ τέλους ἔπεσεν. Εἰς τὸν ῥίψαντα τὸν σκοπὸν πυροβολητὴν ὁ παριστάμενος ἐκεῖ που στρατηγὸς Βοσσὲρ προσέφερεν ὡς ἀμοιβὴν χρυσοῦν δεκάφραγκον.

* * *

Τὰ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ γέροντος Ἰλισσοῦ ἑστιατόρια καὶ τὰ παρὰ τὰ κύματα τῶν ἀείποτε νεαζόντων Φαλήρων ξενοδοχεῖα ἐπαναλαμβάνουσι τὴν θερινὴν αὐτῶν ἀκμήν, ἐπαναβλέπουσι τοὺς αὐτοὺς ἐπισκέπτας, πληροῦνται τῶν αὐτῶν ψιθύρων. Ἐπίσης αἱ παρὰ τὴν πλατεῖαν τῆς Ὁμονοίας ἐν τῷ καφφενείῳ Ζούνη παρεχόμεναι ᾠδικαὶ ἑσπερίδες προκαλοῦσι πυκνὴν συνάθροισιν περιπατητῶν ἐπὶ τοῦ πέριξ χώρου καὶ θαμώνων πληρούντων πάντα τὰ καθίσματα ἀμφοτέρων τῶν παρακειμένων καφενείων. Ἀναμένονται γαλλικοὶ καὶ ἰταλικοὶ θίασοι, καὶ δύο ἑλληνικαὶ ἑταιρίαι ἠθοποιῶν θέλουσι πήξει παρὰ τὸν Ἰλισσὸν τὰς σκηνάς των. Μεταξὺ τῶν νέων ἔργων, ἅτινα θέλει διδάξει ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ *Παραδείσου* ὁ ὑπὸ τὸν κ. Δεκατσᾶν θίασος, καταριθμεῖται καὶ τοῦ Σαίξπηρ ὁ *Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέτα*, ὅπερ τὸ πρῶτον ἤδη ἀναβιβάζεται εἰς ἑλληνικὴν σκηνήν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Μ· Ὁ μὲν τῆς Βιέννης μετὰ τῶν περιχώρων ὑπελογίσθη κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1880 εἰς 1,103,857, ὁ δὲ τοῦ Βερολίνου κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἦτο 1,118,630. Ἰδίως τῆς τελευταίας πόλεως προέβη ταχέως αὐξόμενος ὁ πληθυσμός. Ἐπὶ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς πρωσσικῆς μοναρχίας, μεγάλου ἐκλέκτορος Φρειδερίκου Γουλιέλμου (1640—1688), ὁ πληθυσμὸς τοῦ Βερολίνου ἀνήρχετο εἰς μόνον 20,0000· ἐπὶ Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου (1786) ἀνῆλθεν εἰς 145,000, ὅτε δ' ἀνέλαβε τὴν ἀρχὴν ὁ νῦν βασιλεύων αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος Α' (τῷ 1861) οἱ κάτοικοι τοῦ Βερολίνου ἠριθμοῦντο εἰς 519.543· τῷ 1867 ἀνῆλθον εἰς 702,437, τῷ 1875 εἰς 968,634 καὶ τῷ 1880 συνεποσώθησαν εἰς 1,118,630. — Κυρίαν Α. Ν. Κ. Σῦρον. Μακρὰ βιογραφία τῆς Σάνδης, γραφεῖσα ὑπὸ ὑπὸ τοῦ κ. Α. Βλάχου, ἐδημοσιεύθη ἐν τόμ. Γ', σελ. 132 τῆς «Ἑστίας»,—κ. Β. Κ. Νεάπολιν. Ἀντὶ 10 φρ. ἐτησίως δυνάμεθα νὰ σᾶς ἀποστέλλωμεν μετὰ τοῦ τῆς «Ἑστίας» καὶ τὸ φύλλον τοῦ «Ῥωμηοῦ».—κ. Γ. Κ. Ὀδησσόν. Ἡ καθυστέρησις πρὸς τὸν ἐν Ποτίῳ κ. Χ. Γ. ἐπῆλθεν ἐξ ἀτυχοῦς παραδρομῆς. Ἀπεστάλησαν πάντα τὰ καθυστερήσαντα· τὰ λοιπὰ ἀποστέλλονται τακτικώτατα. Τὸ διὰ τὸν κ. Λ. ζητηθὲν δὲν εὑρέθη δυστυχῶς. Οὐχ ἧττον θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἀποστείλωμεν καὶ τοῦτο ἅμα εὑρεθῇ. κ. Ι. Φ. Σῦρον. Ἐλήφθη καὶ τὸ τέλος. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — *Φοιτητῇ Π*. Ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων πανεπιστημίων τῆς Εὐρώπης εἶνε τὸ τῆς Πράγας, τὸ πρῶτον ἐν Γερμανίᾳ ἱδρυθὲν τῷ 1348, ἀριθμεῖ δὲ σήμερον 2,000 φοιτητῶν. — κ. Σ. Β. Βραΐλαν. Τὰ βιβλία καὶ ἐπιστολήν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς.—κ. Ν. Μ. Πειραιᾶ. Μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἐγένετο ὁ Οὐγκὼ τῷ 1841. Προηγουμένως τρὶς εἶχε θέσει ὑποψηφιότητα, ἀλλ' ἀπεκρούσθη, προτιμηθέντων ἄλλων. Περὶ τοῦ ἄλλου οὐδὲν γνωρίζομεν. — *Πειρασμῷ*. Οὐδαμῶς παράδοξον, ἀφοῦ καὶ ἄλλοι, εὐφυεῖς ἄλλως ἄνθρωποι, ὑπέπεσαν εἰς τὴν αὐτὴν ἀνοησίαν, κυροῦντες οὕτω τὴν ὀρθότητα τῆς ἰσπανικῆς παροιμίας ὅτι «τὸ πνεῦμα καὶ ἡ εὐφυΐα εἶνε συνώνυμα τῆς μωρίας, ὁσάκις δὲν κυβερνῶνται ὑπὸ τοῦ ὀρθοῦ λόγου».—κ. Μ. Κ. Κηφισιάν. Ὑπάρχουσι, πλὴν ταύτης, καὶ ἄλλαι ἐκφράζουσαι τὴν ἰδέαν περὶ τοῦ ἐπιβλαβοῦς τῆς βροχῆς εἰς τὴν γεωργίαν κατὰ τὸν Μάϊον, συνειλεγμέναι ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ περὶ ταῦτα κ. Ν. Πολίτου.

—Μάης ἄβρεχος, τρυγητὴς χαρούμενος.
—Μάης ἄβρεχος χρονιὰ εὐτυχισμένη.
— Ἐ τὸν κατηραμένο τόπο τὸ Μάη τὸ μῆνα βρέχει. κτλ.

κ. Ν. Χ. Λάρισσαν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Τὸ φύλλον θέλομεν ἀποστέλλει ὑμῖν κατ' εὐθεῖαν ἐκ τοῦ γραφείου —*Χιμαίρα*. Ἐκ τοῦ γραφείου ἡμῶν παρακαλεῖσθε νὰ ζητήσητε τὸ ἀντίτιμον τοῦ σταλέντος ποιήματος. Ἐπ' οὐδεμιᾷ πληρωμῇ εἶνε δυνατὸν νὰ δημοσιευθῇ ὕλη μὴ κατάλληλος ἐν τῇ «Ἑστίᾳ».—κκ. Ε. Τ. Μυτιλήνην καὶ Α. Χ. Σ. Τρίπολιν. Ἐλήφθησαν. — κ. Μ· Προφρόνως, ἀλλ' ἀδεξίως. Ὁ καλλίτερος τρόπος ν' ἀναμιμνήσκωμεν τὰς παλαιὰς εὐεργεσίας εἶνε νὰ κάμνωμεν νέας. — κ. Κ. Δ. Τῆς ἑλληνικῆς ἀντίστοιχος ἡ γαλλική: « Pierre qui roule n' amasse pas de mousse ».— *Παρεπιδήμῳ*. Τὸ Σύνταγμα ἡμῶν ῥητῶς ὁρίζει τὴν ἐν τῷ κτιρίῳ τοῦ Βουλευτηρίου συνεδρίασιν τῆς Βουλῆς· ἑπομένως πᾶσα ἐν ἄλλῳ κτιρίῳ ἢ τόπῳ συνεδρίασις εἶνε ἀντισυνταγματικὴ καὶ ἄκυρος. Περὶ τοῦ ἄλλου ζητήματος ἴδε ἐν Ἐγχειριδ. συνταγματικοῦ δικαίου Θ. Φλογαΐτου μακρὰν ὑποσημείωσιν ἐν σελ. 101. — κ. Γ' Ε. Ν. Ζάκυνθον. Ἀπεστάλη τὸ βιβλίον καὶ τὸ φύλλον, ἐν ᾧ ἡ πραγματεία· τὸ σημειούμενον δὲν ἔχει μεταφρασθῇ ἑλληνιστί. –κ. Ι. Κ. Ἰθάκην. Ἐνεγράψαμεν ἀμφοτέρους καὶ ἀπεστείλαμεν τὰ φύλλα. Τὰς εὐχαριστίας μας διὰ τὴν φιλικὴν ὑποστήριξιν. Ἐγράψαμεν καὶ ἰδιαιτέρως. — κκ. Γ. Ι. Κ.

Τῆνον, Π. Ν. Π. Πάτρας, Σ. Κ. Μεσολόγγιον καὶ Φ. Μ. Π. Λονδῖνον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ Γ. Ζ. Βῶλον. Δυνάμεθα νὰ προμηθεύσωμεν ὑμῖν τὸν χάρτην ἀντὶ δραχ. 13,50 καὶ 1 δραχ. διὰ ταχυδρ. τέλη. Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ὁποίαν ζητεῖτε εἶνε ἡ τοῦ Petit de Julleville συνοπτικὴ «La Grèce depuis la conquête Romaine» καὶ ἡ τοῦ Brunet-de-Presle. Διὰ τὴν Βυζαντινὴν ἐποχὴν ὑπάρχουσι πολλαὶ μονογραφίαι ἐκτενεῖς, ἡ τοῦ Lebeau, αἱ τῶν Ἄγγλων Γίββωνος καὶ Muralt, μεταφρασμέναι εἰς τὴν γαλλικήν. Διὰ δὲ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν ἡ τοῦ Pouqueville, τοῦ Γερβίνου καὶ ἄλλαι. — κ. Ι. Α. Τ. Ζάκυνθον. Ἀπεστάλη ἐκ νέου. Ἡ καθυστέρησις προῆλθεν ἐκ τοῦ ταχυδρομείου ἐπιστρέψαντος ἡμῖν τὸ φύλλον σας μὲ τὴν ἐπιγραφὴν *Ἄγνωστος* ὕστερον ἀπὸ δύο ἐτῶν τακτικὴν παράδοσιν! — κ. Γ. Κ. Λ. Ραιδεστόν. Ἐνεγράψαμεν καὶ τὸν κ. Γ. Κ. Εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. Ἀπαντῶμεν καὶ ταχυδρομικῶς.— κ. Π. Ρ. Κισνόβιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Τὴν εἴσπραξιν τῆς συνδρομῆς θέλομεν ἐνεργήσει καθ' ὃν τρόπον μᾶς σημειόνετε.— κ. Α. Χ. Τρίπολιν. Ἐνεγράφη ἡ κυρία Μ. Η. Μ., ἐγράψαμεν δ' ὑμῖν ἰδιαιτέρως.—Fritz. Ἐνταῦθα. Εἶνε τοῦ Richebourg.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Ὅπου σταθῶ, σκορπίζω μὲ γλυκάδα.
Τοῦ κάκου μ' ἀγριάδα
Μοῦ κόβεις τὸ λαιμὸ καὶ τὸ κεφάλι:
Γλύκα σκορπῶ, κι' ἀκόμα πειὸ μεγάλη.

2

Στὰ ἰδικά μου τὰ ἐδάφη
Ὤφθη τὸ πάλαι καὶ ἐγράφη
Ὑπερφυής τις ὀπτασία.
Ἐὰν μὲ ἀποκεφαλίσῃς,
Κ' ἐὰν ἀλλέως μὲ τονίσῃς,
Δύναμις εἶμαι θαυμασία
Καὶ ἐν θαλάσσῃ καὶ ξηρᾷ·
Δύναμις, δίδουσα πτερά.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Πύλη—ὕλη.

2

Ξύλινον μουσικὸν ὄργανον.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

19 Μαΐου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	346.50
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	348.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	409.50
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	399.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	260.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	256.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	197.50
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	247.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	92.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	361.50

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3960.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	137.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	87.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	58.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	312.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	26.10
» 3μην......	25.95
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	1.01 1/2
» Τραπεζικὸν 3μην.	1.01 3/4

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον................	20.48
Λίρα ὀθωμανικὴ................	23.30

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» 1885 — 24.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 439 — 26 ΜΑΪΟΥ 1885 — Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 491

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τιμαὶ εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ Βίκτορος Οὐγκώ. Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐγνώσθη ὁ θάνατος τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ ἄπειρον πλῆθος ἀνθρώπων, ἑκάστοτε αὐξανόμενον, συνωθεῖτο καθ' ἡμέραν πρὸ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καίτοι ραγδαία βροχὴ κατέπιπτε συνεχῶς. Πολλοὶ ἠγωνίζοντο νὰ δρέψωσιν, ὡς ἐνθύμια, τὰ φύλλα τοῦ περιβάλλοντος τὸ ἔσωθεν μέρος τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας κισσοῦ, ἅτινα ἐξετείνοντο εἰς τὰ ἐκτός. Γυνή τις ἔκλαιε κρατοῦσα ἓν τῶν φύλλων τούτων. Ὡσαύτως πλῆθος ἐπισκεπτῶν κατέγραφον τὸ ὄνομά των εἰς τὸ πρὸ τῆς θύρας εὑρισκόμενον βιβλίον· πολλοί, μὴ ἀρκούμενοι εἰς τοῦ ὀνόματος τὴν καταγραφήν, προσέθετον καὶ διαφόρους προσφωνήσεις ἐμμέτρους ἢ ἐν πεζῷ· μεταξὺ τῶν ἐγγεγραμμένων διεκρίνοντο πλεῖστα ὀνόματα ἐργατῶν· τὰ μᾶλλον ἀντίθετα ἐπαγγέλματα συνηντῶντο. Οὕτω παρὰ τὸ ὄνομα ἑνὸς πρεσβευτοῦ ἀνεγινώσκετο τὸ ὄνομα ἑνὸς ῥακοσυλλέκτου.

Πλεῖστα δημοτικὰ συμβούλια συνελθόντα ἀπεφάσισαν νὰ ἀποστείλωσιν ἐπιτροπὰς καὶ στεφάνους εἰς τὴν κηδείαν. Τινὰ δὲ ἀπένειμαν εἰς τὰς κυριωτέρας πλατείας ἢ ὁδοὺς τῶν οἰκείων πόλεων τὸ ὄνομα τοῦ Οὐγκώ. Ἐν Παρισίοις δὲ τὸ ὄνομα τοῦ Οὐγκὼ θὰ φέρωσι τοῦ λοιποῦ ἡ πλατεῖα καὶ ἡ ὁδὸς Eylau.

Ἡ ἰδέα τῆς ἐκλαϊκεύσεως τοῦ Πανθέου καὶ τῆς ἐν αὐτῷ καταθέσεως τοῦ Βίκτορος Οὐγκὼ ἐξεφράσθη τὸ πρῶτον ἐν εὐχῇ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου τῶν Παρισίων. Τὸ Πάνθεον, χριστιανικὸς ναὸς τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Γενεβιέβης, εἶχεν ὁρισθῆ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τοῦ 1791 πρὸς ταφὴν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν· τῆς τιμῆς ταύτης ἠξιώθησαν ὁ Μιραβώ, ὁ Βολταῖρος, ὁ Ῥουσσώ. Ἐπὶ Μεγάλου Ναπολέοντος καὶ Βουρβώνων τὸ Πάνθεον εἶχεν ἀποδοθῆ εἰς τὸν κλῆρον, ἐπὶ Λουδοβίκου Φιλίππου ἀποκατεστάθη εἰς τὸν πρῶτον αὐτοῦ προορισμόν, καὶ ἐπὶ Γ' Ναπολέοντος ἀπεδόθη αὖθις εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Ἤδη, τῇ προτάσει τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τὸ Πάνθεον ἐξελαϊκεύθη ἐκ τρίτου, καὶ ὡρίσθη ὅπως ταφῇ ἐν αὐτῷ ὁ νεκρὸς τοῦ Βίκτορος Οὐγκώ.

Ἐν τῷ δημοτικῷ συμβουλίῳ τῆς Μαδρίτης ἔμελλε νὰ συζητηθῇ πρότασις, διὰ τῆς ὁποίας ἡ ὁδὸς Reina ἐν ᾗ διέμεινεν ὁ Οὐγκὼ κληθῇ τοῦ λοιποῦ διὰ τοῦ ὀνόματός του. Πάντα σχεδὸν τὰ ἐπιστημονικὰ καὶ φιλολογικὰ σωματεῖα τῆς Ἱσπανίας διοργανίζουσι τελετὰς πρὸς τιμὴν τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ.

Ὁ θάνατος τοῦ Οὐγκὼ ἐγένετο ἀντικείμενον ζωηρῶν ἐκδηλώσεων θλίψεως καὶ θαυμασμοῦ ἐν τῷ Ἰταλικῷ Κοινοβουλίῳ καὶ τοῖς πανεπιστημίοις Πίσσης καὶ Γενούης.

Ἐν Λονδίνῳ μόλις γνωσθεὶς ὁ θάνατος ἐπροξένησε βαθεῖαν ἐντύπωσιν παρὰ τῷ ἐκεῖ πληθυσμῷ. Πᾶσαι αἱ ἐφημερίδες τῶν πρωτευουσῶν πόλεων τῆς Ἀγγλίας ἐποίησαν ειδικὰς ἐκδόσεις, αἵτινες παραυτὰ ἐξηντλήθησαν. Εἰς πάντα τὰ φιλολογικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ κέντρα τοῦ Λονδίνου ἡ εἴδησις τοῦ θανάτου προὐκάλεσε πολυαρίθμους καὶ ζωηρὰς διαλέξεις. Ὁ ποιητὴς Τέννυσον καὶ πλεῖσται δραματικαὶ καὶ φιλολογικαὶ ἑταιρίαι τοῦ Λονδίνου ἀπεφάσισαν νὰ καταθέσωσι στεφάνους εἰς τὸ φέρετρον τοῦ Οὐγκώ.

Τὸ Πορτογαλλικὸν Κοινοβούλιον ὁμοψήφως ἀπεφάσισεν ὅπως ἐγγραφῇ εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως ἡ ἔκφρασις τῆς θλίψεως αὐτοῦ ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ποιητοῦ.

Πρὸς διοργάνωσιν τῶν τῆς κηδείας ὡρίσθη ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐσωτερικῶν ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Διευθυντοῦ τῶν Ὡραίων Τεχνῶν Τυρκέ. Τῆς ἐπιτροπῆς μετέχουσιν ὁ Αὔγουστος Βακερί, ὁ ἐπιστήθιος τοῦ Οὐγκώ, ὁ Ῥενάν, ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς Γερουσίας, καὶ ἄλλοι, ἀρχιτέκτονες, γλύπται καὶ ζωγράφοι. Ὁ νεκρὸς ὡρίσθη ὅπως ἐκτεθῇ ὑπὸ τὴν Θριαμβικὴν Ἀψῖδα, καταλλήλως διακοσμηθεῖσαν. Ὑπὲρ τὰ τετρακόσια σωματεῖα ἐνεγράφησαν εἰς τὸν ἐπὶ τούτῳ κατάλογον, ὅπως μετάσχωσι τῆς κηδείας. Ἐφ' ἑκάστου τῶν θυρεῶν, τῶν ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῆς Θριαμβικῆς Ἀψῖδος στηθέντων ἐτέθη ἡ ἐπιγραφή: «Ἡ Γαλλία πενθοῦσα τῷ Βίκτορι Οὐγκώ». Ὁ γλύπτης Δαλὸν προσήνεγκε δωρεὰν τὴν προτομὴν τῆς Δημοκρατίας ὅπως κοσμήσῃ τὴν κρηπῖδα τῆς Θριαμβικῆς Ἀψῖδος, ὁ Ἔδισσον δὲ προσεφέρθη ὅπως φωτίσῃ τὸν πέριξ χῶρον δι' ἠλεκτρικοῦ φωτός. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ὑπὸ τὴν Ἀψῖδα Ἐκθέσεως τοῦ νεκροῦ ὡρίσθη ὅπως τὰ τηλεβόλα κροτῶσι νυχθημερὸν ἀνὰ ἡμίσειαν ὥραν, κατὰ τὴν στιγμὴν δὲ τῆς ἐκεῖθεν παραλαβῆς τοῦ σώματος ἠχήσωσιν εἴκοσι καὶ μία κανονοβολαί. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Γαρνιὲ σχεδιασθεῖσα σαρκοφάγος ἀνέρχεται εἰς ὕψος 24 μέτρων.

Εἰς διαφόρους συνοικίας τῶν Παρισίων καὶ τῆς Μοντμάρτρης αἱ ὁδοὶ διεκοσμήθησαν πενθίμως πρὸς τιμὴν τοῦ ποιητοῦ· οἱ κάτοικοι ἀναρτῶσι τριχρόους σημαίας φερούσας μέλαιναν σκέπην.

Οἱ γάλλοι σπουδασταί, ἀριθμούμενοι εἰς 2000 περίπου συναθροισθέντες ἐν τῷ πρὸ τοῦ Πανθέου χώρῳ, διηυθύνθησαν ἐκεῖθεν, ἡγουμένης σημαίας, πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ Οὐγκώ. Ἅμα φθάντες ἀναρτῶσι τὴν σημαίαν κεκαλυμμένην διὰ πένθους ἐπὶ τῆς θύρας, καὶ παρελαύνουσι πρὸ αὐτῆς χαιρετίζοντες· πενταμελὴς ἐπιτροπὴ ἐξ αὐτῶν εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκίαν, ἔνθα ἐγένετο δεκτὴ παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ τοῦ νεκροῦ.

Πλῆθος συλλυπητηρίων γραμμάτων ἀπεστάλησαν πρὸς τὴν οἰκογένειαν, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται ἐπιστολαὶ τοῦ προέδρου τῆς Δημοκρατίας, τοῦ πρώην πρωθυπουργοῦ Φερρύ, τοῦ Αἰμυλίου Ζολᾶ, τοῦ μελοποιοῦ Γουνώ, τῆς χήρας Ἐδγὰρ Κυινὲ καὶ τοῦ διασήμου ἄγγλου ῥήτορος Βράϊτ, ἀπευθυνομένη πρὸς αὐτὸν τὸν Οὐγκώ, καὶ ληφθεῖσα κατὰ τὴν παραμονὴν τοῦ θανάτου.

Ἐν δημοσίῳ συλλαλητηρίῳ, συγκροτηθέντι ἐν Γκερνεσέϋ ὡρίσθη διμελὴς ἐπιτροπή, ὅπως μεταβᾶσα εἰς Παρισίους καταθέσῃ ἐπὶ τοῦ φερέτρου στεφάνους ἐξ ἀνθέων ἐν ὀνόματι τῶν κατοίκων τῆς νήσου, ἔνθα ὁ ποιητὴς διέμεινε περὶ τὰ δέκα πέντε ἔτη.

Ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Οὐγκὼ ὁ *Φιγαρὼ* ἐδημοσίευσε πολλοῦ λόγου ἄξιον φιλολογικὸν παράρτημα, ἐν ᾧ περιέχεται χαρακτηρισμὸς τοῦ ποιητοῦ γραφεὶς ὑπὸ τοῦ Ῥενάν, καὶ δεκάστιχον ποίημα τοῦ Λεκὸντ Δελίλ, ὅστις θεωρεῖται ὡς ὁ πιθανώτατος διάδοχος τοῦ Οὐγκὼ ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ. Ἐν τῷ αὐτῷ φύλλῳ δημοσιεύονται ἀνέκδοτοι μέχρι τοῦδε ἐπιστολαὶ τοῦ Οὐγκὼ πρὸς τὸν πρὸ ἐτῶν ἀποθανόντα ποιητὴν καὶ φίλον αὐτοῦ Ἀλφρέδον Δὲ Βιννύ, ὡς καὶ μακρὰ ἀποσπάσματα ἐξ ἀνεκδότου ἔργου τοῦ ἐπὶ καιρὸν χρηματίσαντος ἰδιαιτέρου γραμματέως τοῦ Οὐγκὼ Richard Lesclide, ἐν τῷ ὁποίῳ περιλαμβάνονται ἐπιμελῶς καταγραφεῖσαι πλεῖσται ὅσαι λεπτομέρειαι τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου τοῦ ποιητοῦ.

Μετὰ τοῦ σημερινοῦ φύλλου τῆς «Ἑστίας» προσφέρεται εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς καὶ ὡραία εἰκὼν τοῦ ἡμετέρου ζωγράφου κ. Ἰακωβίδου παριστῶσα τὸν «Κακὸν ἔγγονον». Περὶ τοῦ ἔργου τούτου τοῦ Ἕλληνος καλλιτέχνου αἱ γερμανικαὶ ἐφημερίδες ἐδημοσίευσαν λίαν εὐφήμους κρίσεις, ἡ δὲ «Γενικὴ Καλλιτεχνικὴ Ἐφημερίς» τῆς Βιέννης ἔγραψε τὰ ἑπόμενα· Ὁ «Κακὸς ἔγγονος» τοῦ κ. Ἰακωβίδου εἶνε

ἔργον πρώτης τάξεως. Ἡ ὑπόθεσις αὐτοῦ δὲν εἶνε νέα· πλείστας τοιαύτας ἔχομεν ἰδεῖ μέχρι τοῦδε. Ὅ,τι ὅμως ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα διακρίνει ἐξαιρέτως τὸ ἔργον τοῦτο εἶνε ὁ τρόπος καθ' ὃν συνέλαβε καὶ ἐξετέλεσε τὸ θέμα του ὁ κ. Ἰακωβίδης. Γέρων χωρικὸς ἔχει ἐπιτραπῆ τὴν φύλαξιν τοῦ μικροῦ ἐγγόνου του, καὶ τοῦτο ἐκτελεῖ μεθ' ὅλης τῆς προσοχῆς· ἀλλὰ τὸ κακότροπον παιδίον δὲν φαίνεται καθόλου εὐχαριστημένον νὰ μένῃ ἐπὶ τῶν γονάτων τοῦ πάππου καὶ ῥίπτεται πρὸς τὰ ὀπίσω ζητοῦν νὰ ἀποσπασθῇ καὶ βάλλον ἰσχυροὺς κλαυθμούς· οὕτω δ' ἔχον δὲν εὑρίσκει ἄλλο τι *νὰ ξεθυμάνῃ* ἢ ἁρπάζον καὶ σῦρον ἰσχυρῶς τὴν παραγναθίδα τοῦ πάππου, ὅπερ κάμνει τοῦτον νὰ συσπάσῃ ὀδυνηρῶς τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ἀγαθοῦ του προσώπου. — Μετὰ λεπτῆς παρατηρητικῆς δυνάμεως κατώρθωσεν ὁ καλλιτέχνης, ὅπερ δυσκολώτατον ἐν τοιαύτῃ περιστάσει, νὰ ἀποτυπώσῃ ὅσον ἦτο δυνατὸν πληρέστατα τὴν ἔκφρασιν τῆς μορφῆς τῶν εἰκονιζομένων προσώπων καὶ τὸν χρωματισμὸν ἐν γένει τῆς εἰκόνος ».

— Ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φύλλου ἀρχόμεθα τῆς δημοσιεύσεως ἐν τῇ « Ἑστίᾳ » πραγματείας περισπουδάστου τοῦ ἡμετέρου μεσαιωνοδίφου κ. Κωνστ. Σάθα ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Ἕλληνες στρατιῶται ἐν τῇ Δύσει καὶ ἀναγέννησις τῆς ἑλληνικῆς τακτικῆς », ἣν πρὸ καιροῦ καὶ εἴχομεν προαναγγείλει.

— Μετὰ πρόσκαιρον διακοπὴν ἐπανελήφθη ἡ ἔκδοσις τοῦ « Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Ἑλλάδος », ἄρτι δημοσιευθέντος τοῦ πέμπτου τεύχους αὐτοῦ, οὗτινος τὰ περιεχόμενα ἀναγράφομεν ἐνταῦθα : Νομίσματα τῶν ἀδελφῶν Μαρτίνου καὶ Βενεδίκτου Β' Ζαχαριῶν, δυναστῶν τῆς Χίου (1314—1329) ὑπὸ Παύλου Λάμπρου. — Σιγίλλιον Πατριαρχικὸν ὑπὸ Ἰω. Σακελλίωνος. — Χαράγματα ἐπιγραφικὰ ἐπὶ ἀρχαίων μνημείων καὶ χριστιανικῶν ναῶν τῆς Ἀττικῆς, ἀναφερόμενα εἰς τὸν μεσαίωνα καὶ τοὺς νεωτέρους χρόνους ὑπὸ Κ. Γ. Ζησίου. – Ἐπιγραφὴ Ἀθηνῶν χριστιανικὴ ὑπὸ Ἰω. Σακελλίωνος.—Ἄργους καὶ Ναυπλίου παλαιοὶ Ἱεράρχαι ὑπὸ Ἰω. Σακελλίωνος. — Ρωμανοῦ βασιλέως τοῦ Λακαπηνοῦ ἐπιστολαὶ ὑπὸ Ἰω. Σακελλίωνος. — Θεόδωρος ὁ Πρόδρομος καὶ ἡ εἰς Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον μονῳδία αὐτοῦ ὑπὸ Σπυρ. Π. Λάμπρου. — Ἐπιστολὴ Μαξίμου τοῦ Πλανούδη περὶ μεμβρανῶν ὑπὸ Σπ. Π. Λάμπρου. — Περὶ Νικηφόρου τοῦ Χαρτοφύλακος βιογραφικαὶ σημειώσεις ὑπὸ Ἱεροθέου Ἱερομονάχου Φλωρίδου. — Περὶ τῶν ἐν Αἴγῃ σχολείων ὑπὸ Β. Α. Μυστακίδου. — Ἀνέκδοτος διήγησις περὶ τῆς ἐν ἔτει 1650 πυρὸς τὴν Θήραν ἐκρήξεως, ἐκδιδομένη ὑπὸ Σπ. Π. Λάμπρου. — Ἱστορικὰ σημειώματα. — Δύο ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ τοῦ Καποδιστρίου. — Κρητικαὶ προλήψεις ὑπὸ Γ. Ἰακ. Καλαϊτζάκη. — Ἑλληνικαὶ παραδόσεις συλλεχθεῖσαι ὑπὸ Δ. Καραβίτου. — Μοιρολόγια Ἀριφλλας(?) συλλεχθέντα ὑπὸ Δ. Καραβίτου. — Περιπαίγματα τῶν χωρίων συλλεχθέντα ὑπὸ Χ. Κορύλλου. — Βυζαντιακὰ αἰνίγματα, ἐκδιδόμενα ὑπὸ Σπ. Π. Λάμπρου. — Κατάλογος συγγραφῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν μέσην καὶ νεωτέραν ἑλληνικὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν (1884-1885) ὑπὸ Ν. Γ. Πολίτου.

Πρακτικὰ [illegible] Ἀθ. Κ. [illegible] Β. Πανομοιότυπον ὑπογραφῆς Διονυσίου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως [illegible] χαράγματα [illegible]

[illegible]

τοῦ καλοῦ παρὰ Πλωτίνῳ » καὶ διωρίσθη ὑφηγητὴς τῆς φιλοσοφίας ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ. Τῆς πρώτης αὐτοῦ πραγματείας δευτέραν ἔκδοσιν παρασκευάζει νῦν, ὁ κ. Βιζυηνός.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δωρεαὶ εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς ἑταιρίας. Ἐδωρήσαντο :

Ὁ κ. Παῦλος Λάμπρος 1) Ἐλαιογραφίαν μετὰ πλαισίου τοῦ Βενεδίκτου Κραλίδη τοῦ πρώτου ὀρθοδόξου ἀρχιερέως τῆς Δαλματίας, τοῦ Ρενζενικοῦ κόλπου, τῆς Ραγούζης καὶ Ἰστρίας, γεννηθέντος ἐν Μακεδονίᾳ τῇ α'. Ἰανουαρίου 1765 καὶ ἀποθανόντος ἐν Ἐνετίᾳ περὶ τὸ ἔτος 1860. 2) Τεμάχιον τοῦ ἀρχιερατικοῦ μανδύου τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' ἀποκοπὲν κατὰ τὴν εἰς Ἀθήνας ἀνακομιδὴν τοῦ λειψάνου ὑπὸ τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Πατριάρχου Γ. Ἀγγελοπούλου. — Ὁ ἐκ Πειραιῶς κ. **Θεόδωρος Σέρρος** προξενικὸν σύμβολον ἐκ ξύλου, παριστῶν ἐν ἀναγλύφῳ παραστάσει τὸν τῆς Ἐνετικῆς Πολιτείας πτερωτὸν λέοντα βαδίζοντα πρὸς ἀριστερά, μεταξὺ δὲ τῶν προσθίων ποδῶν κρατοῦντα βιβλίον, ἐφ' οὗ ἀναγινώσκεται ἐν τέσσαρσι στίχοις ἡ ἑξῆς ἐπιγραφή. **PAX— TIBI — MAR — CE — EVAN — CELIS—TA — MEUS**· κάτωθι δὲ τῆς παραστάσεως φέρεται ἐν δυσὶ στίχοις ἡ ἐπιγραφή. **TODE RIN. MORAITTI VICE— CONSOLE VENETO**·

Ὁ κ. Ἀλέξ. Ν. Μελετόπουλος 1) κοχλιάρια καὶ πιρόνας (δώδεκα) ἐκ πύξου ὀλογλύφους ἐκ τῶν μοναστηρίων τοῦ Ἄθω. 2) Ξύστραν *(παπαδιάν)* τῆς αὐτῆς ξυλογραφικῆς ἐργασίας ἐκ τῶν αὐτῶν μοναστηρίων. 3) καπνοθήκην πλεκτὴν μεταξίνην χρυσοποίκιλτον μετὰ θυσάνων, τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος. 4) Σφραγῖδα τῆς ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως γραμματείας τῆς ἐπικρατείας ἐπὶ τῆς βασιλείας Ὄθωνος.

Ἡ ἐπιτροπὴ τῆς ἐκθέσεως τῶν μνημείων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τὴν σφραγῖδα αὐτῆς.

Ὁ δῆμος Μεσολογγίου 1) Τηλεβόλον τεθραυσμένον, ἐκ τῶν εἰς τὴν ἄμυναν τοῦ Μεσολογγίου χρησιμευσάντων 2) σφαῖραν ἐκ τηλεβόλου τῆς Κλεισόβης.

Ὁ κ. Ἰωάννης Δημητρίου, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὅπλα ἀργυροποίκιλτα (Σαρμὰς—Σισανές, Ταμπάνη) τοῦ Ἀλῆ Πασσᾶ τῶν Ἰωαννίνων, βεβαιούμενα δι' ἐπισήμων ἐγγράφων ἀποκειμένων νῦν ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς ἑταιρίας

Ὁ κ. Νικόλαος Γ. Πανοῦτζος πλάσταν δερματίνην ἐκ τῶν ἐν χρήσει κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν.

Ὁ κ. Ἀντώνιος Ὀρλάνδος 1) εἰκόνα μετὰ πλαισίου παριστῶσαν τὸ πλοῖον (βρίκιον) τὸ καλούμενον « Ποσειδῶν » τοῦ Ἰωάννου Ὀρλάνδου ἐξ Ὕδρας πλοιαρχούμενον ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Θεοδώρου Γκιώνη: 2) εἰκόνα μετὰ πλαισίου παριστῶσαν τὸ πλοῖον « Βελλιγκτῶνα » τοῦ Ἰ. Ὀρλάνδου ἐξ Ὕδρας πλοιαρχούμενον ὑπὸ τοῦ πλοιάρχου Λαζάρου Πινότση.

Ὁ κ. **Λάζαρος Ζῶτος** δύο ξίφη, ἐξ ὧν τὸ μὲν ἀνῆκε τῷ Μάρκῳ Ρίζῳ Σταπέρῳ Τηνίῳ, τὸ δ' ἕτερον τῷ Τζαννῇ Ψάλτῃ Τηνίῳ, ἀγωνισταῖς ἐκ τοῦ χωρίου Ὑστέρνια τῆς νήσου Τήνου.

Ὁ κ. **Ἀθανάσιος Ζαχαρίου**, ἐν Σμύρνῃ, εἰκόνα τοῦ Ὀθωμανικοῦ Τρικρότου, ὅπερ ἔκαυσεν ὁ Παπανικολῆς κατὰ σημείωσιν τοῦ δωρητοῦ.

Ὁ κ. [illegible] **Μαυροκορδάτος** ἐνετικὸν κράνος.

Ὁ κ. [illegible]**σοῦρος** ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἁρπάγην ἐκ τῶν ἐν [illegible] Κανάρη τῷ εἰσελθόντι ἐν Ἀλεξανδρείᾳ [illegible] Αἰγυπτιακὸν στόλον· (κατὰ τὴν σημείωσιν τοῦ δωρητοῦ).

Οἱ κ.κ. [illegible], **Γερ. Βάλσαμος**, **Ἰωαννί**[illegible] **Μ. [illegible]πουλος**, 24 Τρυβλία ἐκ τῶν τῆς Ρόδου καὶ [illegible] κεραμευτικῆς ἐργασίας μετὰ [illegible] ἀνθέων, πτηνῶν κ.τ.λ. Δύο [illegible] καὶ 1 ἀγγεῖον [illegible]

Ὁ κ. [illegible] Σάμῳ, σκοῦφον *(μπερέτταν)* ὃν ἔφερον ἐπὶ τῆς ἐπαναστάσεως οἱ ἔφοροι τῆς Σάμου [illegible] σημεῖον.

Ὁ κ. [illegible] εἰκόνα τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου [illegible]

Ὁ κ. [illegible] **Κορύλλος** ἐν Πάτραις [illegible] ὡς δῶρον ἐκ Λονδίνου τῷ 1826 ὑπὸ τ[illegible] Ὀρλάνδου.

Ὁ κ. **Παῦλος** [illegible] τὰ ὀκτὼ λάφυρα ἐκ βυθισθείσης τουρκικῆς φρεγάτας κατὰ τὴν Μῆλον.

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως 2 τεμάχια σιδηρῶν τηλεβόλων· 3 σφαίρας σιδηρᾶς μεγάλας· 2 σφαίρας λιθίνας μεγάλας· 2 τεμάχια μεγάλων σιδηρῶν σφαιρῶν· 21 σφαίρας σιδηρᾶς μικράς· τέσσαρας σφαίρας λιθίνας μικράς, ἁπάσας ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν.

Ὁ κ. Α. Κ. Χούμης 1) δύο σύμβολα λεπτῶν 5 καὶ 25 τῆς ἐν Πάρῳ Ἑλληνικῆς ἑταιρίας τῶν Παρίων μαρμάρων 2) μουσικὸν ὄργανον (μπαχλαμᾶς).

Ὁ κ. Παγώνης, δημοδιδάσκαλος ἐν Ληξουρίῳ, νομισματόσημον Κεφαλληνίας· (ἰδ. Π. Λάμπρου πραγματείαν ἐν Δελτίῳ τομ. Δ' σ. 207 καὶ Π Θ. ἀρ. 2ος.).

Ὁ κ. Γ. Κλάδος σφραγῖδα τοῦ ἐν Ὕδρᾳ Ἀγγλικοῦ προξενείου πρὸ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

Ἀνώνυμος, ἐθνόσημον τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1862.

Ὁ κ. Θ. Νικολαΐδης Φιλαδελφεὺς 2 κομβία στολῆς τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ ἐπὶ τοῦ Καποδιστρίου.

Ὁ κ. Ἰσιδωρίδης Σκυλίσσης κηρίον ἀναφθὲν κατὰ τὴν ὅρκισιν ἑταίρου τῆς φιλικῆς ἑταιρίας, καὶ φυλαττόμενον ὑπὸ τούτου μετὰ τοῦ διπλώματος.

Ὁ κ. Ἰωάννης Παντελίδης ἐκ Λήμνου ἐνδυμασίαν πλήρη ὡραιοτάτην καὶ ἐν καλλίστῃ καταστάσει γυναικὸς Λημνίας, συνισταμένην ἐκ μερῶν ἕξ.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Μαΐου 24, Παρασκευή.

Ὅσον οὔπω περατοῦνται αἱ κατὰ τμήματα ἐργασίαι τῆς βουλῆς, μεθ' ἃς ἡ βουλὴ ἐν ὁλομελείᾳ ἐπιλαμβάνεται τῆς ἐξελέγξεως καὶ τελεσιδίκου περὶ τῶν ἐκλογῶν ἀποφάσεως. Μέχρι τοῦδε κατετέθησαν εἰς τὸ προεδρεῖον τῆς βουλῆς αἱ ἐκθέσεις τῶν εἰσηγητῶν τῶν τμημάτων ἐπὶ ἐκλογῶν ὑπὲρ τὰς τριάκοντα. Αἱ συνεδριάσεις ἐν τοῖς τμήμασι διεξάγονται, ὡς γνωστόν, ἄλλοτε μὲν ἠρέμα καὶ ἀνεπισήμως ἐντὸς τῶν στενοχώρων δωματίων τοῦ βουλευτηρίου, ἄλλοτε δὲ ἐν αὐτῇ τῇ αἰθούσῃ τοῦ βουλευτηρίου, ὅταν ἐκ τῆς κρινομένης ἐκλογῆς θίγωνται τὰ συμφέροντα διαπρεπόντων πολιτευτῶν, πλήθους παρισταμένου, καὶ ζωηρῶς ἐνισταμένων τῶν ἁρμοδίων. Συνήθως δὲ οἱ ἀποβλέποντες εἰς βουλευτικὰ στάδια, οἱ προσδοκῶντες εὐκαιρίαν κατάλληλον ὅπως καλλιεργήσωσι πολιτικὴν ἐπιρροήν, δοκιμάζουσι κατὰ πρῶτον τὰς δυνάμεις των, ρουσιαζόμενοι ἐπὶ τοῦ βήματος, ὡς ἐκλογεῖς, καὶ προσβάλλοντες ταύτην ἢ συνηγοροῦντες τῆς ἐκλογῆς.

* *

Τροποποιήσεις δύο ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων νομοθετημάτων τῆς παρελθούσης κυβερνήσεως ἠγγέλθησαν κατ' αὐτάς· ταῦτα εἶνε ὁ προξενικὸς νόμος, καὶ ὁ περὶ φόρου τοῦ καπνοῦ. Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸν πρῶτον, δὲν ἐπερατώθησαν ἔτι αἱ ἐργασίαι τῆς ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν ἐξωτερικῶν ἐργαζομένης ἐπιτροπῆς πρὸς κατάρτισιν νομοσχεδίου τροποποιοῦντος τὸν προξενικὸν νόμον· τὸ δὲ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν οἰκονομικῶν συνταχθὲν νομοσχέδιον περὶ ἐπιβολῆς φόρου ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ἐτυπώθη καὶ ἐγένετο γνωστόν. Κατὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται φόρος δραχμῶν δύο κατ' ὀκᾶν ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ κράτει καταναλισκομένου καπνοῦ, εἴτε εἰς φύλλα, εἴτε κεκομμένου, εἴτε μετεσκευασμένου εἰς σιγάρα ἄνευ διακρίσεως ποιότητος καὶ χρήσεως· ὁ δ' ἐξαγόμενος τοῦ κράτους καπνὸς δὲν ὑποβάλλεται εἰς φόρον οὐδένα.

* *

Ὑπεγράφη ἡ μεταξὺ τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς Τραπέζης Κωνσταντινουπόλεως σύμβασις περὶ δανείου 6 ἑκατομμυρίων εἰς χρυσὸν ἐπὶ ἐνεχύρῳ ἀδιαθέτων ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 170,000,000. Οἱ ὅροι καθ' οὓς ἡ σύμβασις αὕτη συνήφθη λέγονται οἱ αὐτοὶ περίπου οἷοι καὶ οἱ τῆς συμβάσεως ἣ ὁποία συνήφθη, ἀλλὰ δὲν ὑπεγράφη ὑπὸ τῆς προκατόχου κυβερνήσεως.

* *

Πολὺς λόγος ἐγένετο ἐσχάτως περὶ στρατιωτικῶν δῆθεν ἐνεργειῶν, περὶ ἐξοπλίσεων καὶ συγκεντρώσεων ἀνδρῶν εἰς τὰ Μακεδονικὰ σύνορα, ὅπως εἰς πρῶτον σημεῖον κινηθῶσι, βοηθοῦντες τὰς βουλγαρικὰς ἀποπείρας· ἀλληλογραφίαι ἐκ τῶν θεσσαλικῶν πόλεων ὡμίλουν περὶ αὐτῶν, καὶ ἐνταῦθα ἡ δόριστος καίπως μυστηριώδης εἴδησις ἔδωκε τὸ σύνθημα εἰς δριμείας δημοσιογραφικὰς ἀντεγκλήσεις. Τὸ πρᾶγμα προσείλκυσε τὴν προσοχὴν τῶν ἀρχῶν τῶν θεσσαλικῶν πόλεων, ἐν αἷς ἐθεάθησαν τοιαῦται συμμορίαι, καὶ ἡ ἀστυνομία Λαρίσσης συνέλαβεν 27 ἄτομα, διευθυνόμενα πρὸς τὰ σύνορα ἐκ διαφόρων σημείων. Ἐπ' αὐτῶν ἀνευρέθησαν φυσίγγια Σασεπῶ, ἐπιστολή, τῇ ἀποδείξει τῆς ὁποίας θὰ παρελάμβανον ὅπλα παρ' ὡρισμένου προσώπου, καὶ πλεῖστα διαβατήρια— εἷς ἐξ αὐτῶν κατεῖχεν ἑπτὰ τοιαῦτα—ἐπικεκυρωμένα παρὰ τῶν ἐν Ρουμανίᾳ προξενικῶν ἀρχῶν. Οἱ συλληφθέντες κατάγονται ἐκ Μακεδονίας.

* *

Οἱ διαχειρισταὶ τῆς Ἑταιρίας ἐπὶ τῆς τομῆς τοῦ Ἰσθμοῦ συνῆλθον ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ παρεπιδημοῦντος στρατηγοῦ Τύρρ, ὅπως διασκεφθῶσι περὶ τῶν ὑποθέσεων καὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς τομῆς. Ἐν τῇ διασκέψει ταύτῃ ἀπεδείχθη ὅτι αἱ μεγάλαι βυθοκόροι διέψευσαν τὰς μεγάλας ἐλπίδας, τὰς ὁποίας εἶχον στηρίξει ἐπ' αὐτῶν, ἀνάγκη δὲ διαρρυθμίσεων ὅπως ἐνεργῶσιν αὗται ἀποτελεσματικώτερον. Ἀπεφασίσθη πρὸς τούτοις αἱ ἐργασίαι νὰ γίνωνται δι' ἀτμοῦ, καὶ πρὸς τοῦτο ἐκομίσθησαν καὶ ἄλλαι μηχαναὶ καὶ ἅμαξαι, ὥστε ἐν ὅλῳ θὰ ἐργάζωνται μετὰ μικρὸν 9 ἀτμομηχαναὶ καὶ 400 μεγάλαι ἅμαξαι. Ἐφέτος ἐξήχθησαν, κατὰ μέσον μηνιαῖον ὅρον, 120,000 κυβικῶν μέτρων, τὸ διπλάσιον σχεδὸν τοῦ μέσου μηνιαίου ὅρου τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὑπολογίζεται δὲ ὅτι ὅσον οὔπω ἡ ἐξαγωγὴ θέλει προσεγγίσει τὰς 200,000 κυβικῶν μέτρων.

* *

Ἐδημοσιεύθη τὸ Διάταγμα, δι' οὗ ἀνακαλοῦνται εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπαλλασσόμενοι τῆς ὑπηρεσίας οἱ πρέσβεις τῆς Ἑλλάδος εἰς Γαλλίαν, Γερμανίαν, Ἰταλίαν, Σερβίαν, Ρωμουνίαν καὶ Μαυροβούνιον, ἀνατίθεται δὲ ἡ διεύθυνσις τῶν πρεσβειῶν τούτων εἰς τοὺς παρ' αὐταῖς ἐμμίσθους γραμματεῖς.

* *

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς αὐτοῦ ὁ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Στρατιωτικῇ Σχολῇ ἐκπαιδευόμενος Διάδοχος Κωνσταντῖνος προήχθη εἰς ἐπιλοχίαν ὑπὸ τοῦ Διοικητοῦ τῆς Σχολῆς, ἐδέχθη δ' ἐπὶ τούτῳ τὰ συγχαρητήρια τῶν συμμαθητῶν αὐτοῦ.

* *

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν καὶ Δευτέραν ἐγένοντο ἐν τῷ Πολυγώνῳ αἱ εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν τῶν Γυμνασίων ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας καὶ πλήθους θεωμένων. Τὸ θέαμα τῶν ἀσκήσεων παρεῖχεν ἤδη ζωηρότερον ἐνδιαφέρον μετὰ τὴν ὑπό τινων διαμφισβήτησιν τῆς χρησιμότητος τοῦ θεσμοῦ τούτου κατ' αὐτάς, πολλοὶ δὲ προσεπάθουν νὰ ἐξαγάγωσι θετικήν τινα γνώμην περὶ τοῦ ὠφελίμου ἢ μὴ τῆς εἰς τὰ ὅπλα ἀσκήσεως τῶν μαθητῶν ἀπὸ τῶν ἐκ τῶν ἐξετάσεων ἐντυπώσεων αὐτῶν. Οἱ μαθηταὶ ἐξετέλεσαν σχηματισμοὺς καὶ ἑλιγμοὺς λόχου πυκνῆς τάξεως, παρετάχθησαν εἰς μάχην καὶ προσέβαλον ὡρισμένον σημεῖον. Κατὰ τὴν κρίσιν τῶν εἰδότων, ἐξετέλεσαν πάντα λίαν ἐπιτυχῶς.

* *

Ὡσαύτως ἤρξαντο αἱ ἐξετάσεις τῆς Σχολῆς τῶν ἀπόρων παίδων ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Μητροπολίτου, τοῦ ὑπουργοῦ τῆς παιδείας, τοῦ προέδρου τοῦ συλλόγου, καὶ τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς. Ὡμίλησε καταλλήλως ὁ ἔφορος τῆς Σχολῆς κ. Ε. Δραγούμης, ὁ μουσικὸς θίασος τῶν παίδων παρέσχε δείγματα τῆς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπιδόσεως αὐτοῦ. Εἰς τοὺς ἀριστεύσαντας μαθητὰς θὰ χορηγηθῶσι βοηθήματα ἐκ τοῦ ὑπουργείου.

* *

Ἐπεδόθη εἰς τὸν πρωθυπουργὸν κ. Δηλιγιάννην ἀναφορὰ ὑπογεγραμμένη παρὰ πολλῶν, ἐν ᾗ παρακαλεῖται ἡ Κυβέρνησις, ὅπως μεριμνήσῃ περὶ διασώσεως τῶν πέριξ τῶν Ἀθηνῶν ὑψωμάτων καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν ἀρχαιοτήτων. Περὶ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης ἐγκαίρως πρό τινος διελάβομέν τινα. Ὄχι ἀναφορῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ παντὸς ἑλληνικοῦ σωματείου καὶ παντὸς πολίτου μέριμνα ὀφείλει νὰ εἶνε ἡ διάσωσις τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν ἀναμνήσεων ἐκ τῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς βαρβαρότητος. Καθῆκον δὲ πάσης Κυβερνήσεως εἶνε ἡ λῆψις συντόνων μέτρων πρὸς ἐπιτήρησιν καὶ διαφύλαξιν αὐτῶν, καὶ ἄνευ τῆς δι' ἀναφορῶν πρωτοβουλίας ἄλλων.

Ἐδημοσιεύθη ἡ διαθήκη τοῦ πρὸ μηνὸς ἐν Ἄνδρῳ ἀποβιώσαντος Κωνσταντίνου Ἐμπειρίκου. Διὰ ταύτης κληροδοτοῦνται 75,000 δρ. πρὸς ἀνέγερσιν πτωχοκομείου ἐν Ἄνδρῳ, καὶ 40,000, ὅπως οἱ τόκοι των δίδωνται κατ' ἔτος εἰς τοὺς ἐν Ἄνδρῳ ναούς. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς ἐν λόγῳ πόλεως ὠνόμασε τὸν ἄνδρα, διὰ ψηφίσματος, εὐεργέτην τοῦ δήμου, καὶ ἀπεφάσισεν ὅπως ἀναρτηθῇ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς δημαρχίας, καὶ τελεῖται μνημόσυνον ὑπὲρ αὐτοῦ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Γ. Κ. Λ. Ῥαιδεστόν. Ἐνεγράφησαν καὶ οἱ 4 ἄλλοι, αἱ δὲ σειραὶ τῶν φύλλων ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν καὶ πάλιν διὰ τὴν εὐμενῆ ὑποστήριξιν. — κ. Μ. Ι. Σ. Δὲν ὑπάρχει ἀτυχῶς.—κ. Γ. Τὸ γόητρον τοῦ ὀνόματός του καὶ τῶν στίχων του· δι' αὐτῶν δὲ κατώρθωσε νὰ σώσῃ καὶ πολλὰς καταδίκων κεφαλάς. Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1839, ἐνῷ ἑσπέραν τινὰ εὑρίσκετο ἐν τῷ θεάτρῳ, ἔμαθε τὴν εἰς θάνατον καταδίκων τοῦ Barbès, τοῦ πολιτικοῦ συνωμότου. Ἀποχωρεῖ ἐπὶ στιγμὴν εἰς ἓν τῶν ἐν τοῖς παρασκηνίοις δωματίων, καὶ ἐνταῦθα γράφει τὸ ἑπόμενον τετράστιχον πρὸς τὸν βασιλέα, ἐν ᾧ ὑπαινίττεται τὸν πρόσφατον τότε θάνατον τῆς πριγκιπίσσης Μαρίας καὶ τὴν γέννησιν τοῦ διαδόχου τῆς Γαλλίας:

Par votre ange envolée, ainsi qu' une colombe
Par ce royal enfant, doux et frêle roseau,
Grâce encore une fois! grâce au nom de la tombe
Grâce au nom du berceau!

Οἱ στίχοι ἐστάλησαν εἰς τὸν βασιλέα καὶ ἡ χάρις παρεχωρήθη.—Κυρίαν Μ. Ν. Δ. Κέρκυραν. Συμφορώτερον νὰ τὸ ζητήσητε κατ' εὐθεῖαν, ἀφοῦ ἔχετε τὴν διεύθυνσιν. Τὰ ἐκ τοῦ γραφείου ἡμῶν ἀπεστάλησαν. — *Ἀποφοίτῳ*. Τὸ Μόναχον εἶνε ἡ καταλληλοτέρα ὅλων τῶν ἄλλων· ἐκεῖ ὑπάρχει ἡ ἀκμαιοτέρα κίνησις ἐν τῇ ζωγραφικῇ σήμερον. — κ. Ι. Π. Φ. Σμύρνην. Πρὸ πολλοῦ ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν.—*Φιλαναγνώστῃ*. Τὸν ἄριστον γνώμονα παρέχει ὁ La Brayère λέγων· «Τὸ ἀνάγνωσμα, ὅπερ σοὶ ὑψοῖ τὴν διάνοιαν καὶ σοὶ ἐμπνέει εὐγενῆ καὶ ἀρρενωπὰ αἰσθήματα, μὴ ζήτει ἄλλον κανόνα ἵνα τὸ κρίνῃς· εἶνε καλὸν καὶ χειρὸς καλλιτέχνου».— *Δημοκρατικῷ* Σύρον. Ὁ «Ἰατρὸς Ἀντώνιος» περιέχεται εἰς τὸν 11 καὶ 12 τόμον τῆς «Ἑστίας».—Ἑλληνικὴν μετάφρασιν τοῦ σημειουμένου μυθιστορήματος τοῦ Δυμᾶ δὲν γνωρίζομεν. —Ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὴν τηλεγραφικὴν σχολὴν ἀπαιτεῖται ἀπολυτήριον γυμνασίου.—κ. Κ. Μ. Α. Σμύρνην. Μόνον γαλλικὰ γραμματόσημα δεχόμεθα· αὐστριακὰ καὶ ἄλλων κρατῶν ὄχι. — κ. Μ. Α. Δοβράν. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.—Rev. L. D. D. Brighton. Εὐχαρίστως θέλομεν δημοσιεύσει, ἂν ἀποσταλῇ ἡμῖν τὸ βιβλίον. — κ. Σ. Α. Κωνσταντινούπολιν, Π. Γ. Π. Ὀδησσόν, Ε. Γ. Β. Χαλκίδα, Κ. Ν. Π. Ἰθάκην, Α. Δ. Κ. Πύργον καὶ Σ. Κ. Μεσολόγγιον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. —κ. Ε'. Βλέπε πολλά, θαύμαζε ὀλίγα· ἄκουε πολλά, πίστευε ὀλίγα.— κ. Κ. Χ. Πάτρας. Εἰς Ναύπλιον τὴν 6 Φεβρουαρίου 1833.—κ. Γ.Π.Α. Πειραιᾶ. Ἡ Βιέννη ἐπολιορκήθη δὶς ὑπὸ τῶν Τούρκων, πρῶτον ἐπὶ Σουλεϊμὰν τοῦ Β' τῷ 1529, καὶ δεύτερον τῷ 1683 ἐπὶ Μωάμεθ τοῦ Δ' ὑπὸ τοῦ μεγάλου Βεζύρου Καρᾶ-Μουσταφᾶ. Τῆς δευτέρας ταύτης πολιορκίας ἐλύτρωσαν αὐτὴν ὁ περιώνυμος βασιλεὺς τῆς Πολωνίας Ἰωάννης Σοβιέσκης καὶ ὁ μαργράβος τῆς Βάδης Λουδοβῖκος.—κ. Ν. Δ. Ν. Ταυρίδα. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. Ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Α. Προβελεγίου μετάφρασις τοῦ «Φάουστ» ἐκδίδεται πιθανῶς τὸ προσεχὲς φθινόπωρον. Ἡ τῶν Ἁπάντων τοῦ Βύρωνος ὑπὸ Γ.Π. εἶνε εἰς πεζὸν λόγον, καὶ ὄχι πολὺ ἐπιτυχής.—Γραμματικὴ τῆς νεοελληνικῆς τοῦ Legrand φρ. 9, ἡ τοῦ Ῥαγκαβῆ φρ. 6.—Ἡ μετάφρασις τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Φιλολογίας τοῦ Donaldson ὑπὸ Βαλέττα, εἰς 2 τόμους, τιμᾶται δραχ. 35. — Κυρίαν Μ. Η. Μ. καὶ κ. Π. Θ. Τρίπολιν, καὶ Ν. Β. Φ. Σαμοθράκην. Ἐλήφθησαν. Ἡ ἀποστολὴ τῶν φύλλων ἤρξατο.—κ. Ι. Κ. Σέριφον. Τὰς μὲν ἐπὶ τῶν στίχων παρατηρήσεις ἔκαμεν ἤδη καὶ ἄλλος πρὸ ὑμῶν καὶ ἐδημοσίευσε πρὸ καιροῦ, περὶ δὲ τῶν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ ἐπισκέψεων τῶν μαθητῶν ἴδε τὰ γραφέντα ἐν τῇ «Ἑστίᾳ», τόμ. ΙΖ', σελ· 48. *Μανιφέστον* σημαίνει προκήρυξις πολιτική.— κ. Σ. Μ. Λευκάδα. Ἐλήφθησαν. Πρὸς συμπλήρωσιν τῆς συνδρομῆς, οὔσης φρ. 12, ὀφείλονται ἔτι 2 φρ., τὰ ὁποῖα παρακαλεῖσθε νὰ ἀποστείλητε. — κ. Δ. Γ. Τὸ δημοτικὸν ᾆσμα περὶ τοῦ Γιάννου πληρέστερον εἶνε δημοσιευμένον ἐν τόμ. ΙΓ' τῆς «Ἑστίας» φύλ. 333. κ. Ι. Λ. Τρίπολιν. Ἐκ παραδρομῆς καθυστέρησαν. Ἡ ἀποστολὴ τῶν ἐλλειπόντων ἐγένετο.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Ὑπῆρξα μέγας βασιλεύς· τὸ ἥμισύ μου πόλις,
Τὸ δ' ἄλλο ἥμισύ μου
Εἶνε καὶ πάλιν ὄνομα μονάρχου ἐπισήμου,
Καθ' οὗ τὸ παλ' ἐνέσκηψε ἀτυχιῶν πανώλης.

2

Εἰς πάλην κατεστράφην ποτὲ ἡρωϊκήν,
Ἐν τῇ ποιήσει πλέον ζῶ κι' ἐν τῇ ἀθανασίᾳ.
Ἂν χάσω ἕν μου μέλος, μεταβολὴ ὁποία!
Διὰ νὰ μ' εὕρῃς ἄνοιξε τὴν ἀριθμητικήν.

3

Ἀπ' ἐμπρὸς στενάζω
ἀπ' ὀπίσω καγχάζω.

Ἐν Φιλιππουπόλει. Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Ζάχαρις—Χάρις

2

Πάτμος – ἀτμός.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

24 Μαΐου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	Τρέχουσα Τιμή
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 °/₀ Φρ. χρ.	341.50
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	343.50
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	405.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	399.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	255.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	250.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	197.50
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	244.50
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	91.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	368.50
Πιστωτικὰ Καταστήματα	
ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3970.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	137.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	88.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	57.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	315.—
Ἑταιρία Φωταερίου. . . . . Δρ.	
Συναλλάγματα	
ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	26.05
» 3μην.	25.95
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	1.04¼
» Τραπεζικὸν 3μην.	1.01¾
Νομίσματα	
Εἰκοσάφραγκον.	20.45
Λίρα ὀθωμανική.	23.35

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» Ἀνέστη Κωνσταντινίδου 1885 — 26.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 440. — 2 ΙΟΥΝΙΟΥ 1885. — ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ της Εστιας: Επί της λεωφόρου Πανεπιστημίου, άριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 492

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Τὴν προσοχὴν τῶν Ἄγγλων καὶ πάντων τῶν κατοικούντων τὰς χώρας, ἐν αἷς λαλεῖται ἡ ἀγγλικὴ γλῶσσα, μεγάλως ἀπασχολεῖ τὸ κατὰ τὸν λήξαντα μῆνα συντελεσθὲν σπουδαῖον γεγονός, ἡ ἔκδοσις τῆς νέας διωρθωμένης μεταφράσεως τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης. Ἑκατομμύρια ἀνθρώπων ἀνέμενον μετ' ἀγωνίας νὰ μάθωσιν, ἂν ἡ Βίβλος θὰ ὑφίστατο οὐσιώδεις μεταβολάς, ἂν θὰ διέφερε κατὰ πολλὰ ἡ νέα τῆς παλαιᾶς μεταφράσεως, ἥτις ἐπὶ αἰῶνας ἦτο τὸ προσφιλὲς ἀνάγνωσμα τῶν διαμαρτυρομένων. Τὴν νέαν μετάφρασιν ἀνέλαβον πρὸ δεκαπενταετίας τὰ πανεπιστήμια τῆς Ὀξωνίας καὶ τῆς Καντα6ριγίας. Ἐκ τῶν δεκαὲξ μελῶν τῆς μεταφραστικῆς ἐπιτροπῆς ἀπέθανον ἐν τῷ μεταξὺ τὰ δέκα. Ἡ ἐπιτροπὴ τῶν ἀγγλικῶν πανεπιστημίων συνειργάζετο ἀπὸ τοῦ 1871 μεθ' ὁμοίας ἀμερικανικῆς ἐπιτροπῆς, συνῆλθον δ' ἀμφότεραι εἰς 83 συνόδους, διαρκεσάσας 792 ἡμέρας· ἑκάστη μεταβολὴ ὑπεβάλλετο εἰς τὴν κοινὴν ἀπόφασιν, καὶ ἐγίνετο ἀποδεκτὴ μετὰ τριπλῆν ψηφοφορίαν, τὸ πρῶτον μὲν δι' ἁπλῆς πλειονοψηφίας, εἶτα δὲ διὰ τῆς πλειονοψηφίας τῶν δύο τρίτων. Τὸ ἔργον συνετελέσθη τὸν Ἰούνιον τοῦ παρελθόντος ἔτους· ἔκτοτε δ' ἀπησχόλει τὰ πανεπιστήμια τὸ ζήτημα τῆς τυπώσεως καὶ τῆς σταχώσεως τῶν ἀντιτύπων. Διότι πρὸ τεσσάρων ἐτῶν, ὅτε ἐξεδόθη ἰδιαιτέρως ἡ νέα μετάφρασις τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὁ ἐν Λονδίνῳ ἀνταποκριτὴς τοῦ *Κήρυκος τῆς Νέας Ὑόρκης* κατώρθωσε νὰ τηλεγραφήσῃ εἰς Ἀμερικὴν ὁλόκληρον τὸ κείμενον, ὅπερ ἐτυπώθη ἐκεῖ πρὶν τοῦ νὰ φθάσωσι τὰ ἐξ Ἀγγλίας σταλέντα ἀντίτυπα, καὶ ἐπωλήθη ἡ ἀμερικανικὴ ἔκδοσις, περιορισθείσης σφόδρα τῆς καταναλώσεως τῆς ἀγγλικῆς. Πρὸς ἀποφυγὴν παρομοίου ἀτόπου, διότι πιθανώτατα θὰ ἐτηλεγραφεῖτο καὶ πάλιν ὅλον τὸ κείμενον τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὰ πανεπιστήμια διωργάνωσαν οὕτω τὸν τρόπον τῆς ἐκδόσεως, ὥστε νὰ πωληθῇ ἡ νέα μετάφρασις τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐν πάσαις ταῖς χώραις. Πρὸς τοῦτο δὲ κατώρθωσαν νὰ ἐκτελεσθῶσι πᾶσαι αἱ ἐργασίαι μετ' αὐστηροτάτης ἐχεμυθίας, οὕτως ὥστε δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ὁρισθείσης διὰ τὴν πώλησιν, εἷς ἀμερικανὸς δημοσιογράφος, εἰ καὶ προσήνεγκεν ἑκατὸν λίρας ὅπως ἴδῃ μόνον ἓν ἀντίτυπον, δὲν τὸ ἐπέτυχε. Εἶνε καταπληκτικὴ ἡ πρὸς τὴν ἔκδοσιν ταύτην γενομένη ἐργασία καὶ ἡ κίνησις καθόλου τῆς βιομηχανίας ἡ ὑπ' αὐτῆς προκληθεῖσα. Ὁ χάρτης κατεσκευάσθη ἐξ ἐκλεκτῶν ὑφασμάτων ἐν πολλοῖς ἐργοστασίοις· ἓν τούτων ἐπρομήθευσε 250 τόνους, δι' ὧν ἠδύνατο νὰ καλυφθῇ ἔκτασις 3 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων καὶ νὰ περιτυλιχθῇ ἡ γηΐνη σφαῖρα διὰ ζώνης πλάτους 6 δακτύλων. Τὰ ἀντίτυπα τοῦ ἐν Ὀξονίᾳ πανεπιστημίου μόνου σωρευόμενα ἐπ' ἀλλήλων ἠδύναντο νἀποτελέσωσι στήλην ὕψους 22000 μέτρων. Ἀναρίθμοι εἶνε αἱ αἶγες καὶ τὰ πρόβατα, ὧν τὰ δέρματα κατηναλώθησαν εἰς τὴν στάχωσιν τῶν ἀντιτύπων· διὰ μόνα τὰ ἀντίτυπα τῆς ἀμερικανικῆς ἐπιτροπῆς ἐχρειάσθησαν 1560 δέρματα αἰγῶν. Πλείονες τῶν πεντακισχιλίων βιβλιοδετῶν εἰργάζοντο εἰς τὴν στάχωσιν καὶ τὴν ἐπιχρύσωσιν τῶν σταχωμάτων. Ἡ ἔκδοσις ἐγένετο εἰς πολλὰ σχήματα, τὰ δὲ σταχώματα εἶνε ποικίλα. Πάντοτε ὅμως ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶνε ἡνωμένη μετὰ τῆς Καινῆς, διότι ἀπεδείχθη ὅτι ἡ Παλαιὰ δὲν πωλεῖται χωριστά. Εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἐστάλησαν ἓν ἑκατομμύριον ἀντιτύπων. Ἡ δὲ ἀμερικανικὴ κυβέρνησις προεκάλεσε ψήφισμα τοῦ Κογκρέσσου, δι' οὗ ἀπαλλάσσονται τὰ ἀντίτυπα ταῦτα εἰσαγωγικοῦ τέλους.

— Ἐν Βιλλὲρ—Κοττερέ, τῇ γενεθλίῳ πολίχνῃ τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ, πρόκειται νὰ τελεσθῶσι τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος αὐτοῦ. Ἡ ἰδιαιτέρα πατρὶς τοῦ μεγάλου μυθιστοριογράφου ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἀποκαλυπτηρίων διοργανίζει ἐπίσημον ἑορτήν, εἰς ἣν προσεκλήθησαν ἡ οἰκογένεια Δουμᾶ, ἡ καλλιτεχνικὴ καὶ φιλολογικὴ ἐπιτροπή, ἥτις εἶχεν ἀναλάβει τὴν συλλογὴν τῶν ἐράνων, καὶ ἀντιπρόσωποι τῆς ἑταιρίας τῶν λογίων καὶ τῆς τῶν δραματικῶν συγγραφέων. Ἐπὶ τῇ αὐτῇ εὐκαιρίᾳ ὁ ἐκδότης Καλμὰν Λεβὺ ἐξέδωκε βιβλίον, γραφὲν ὑπὸ τοῦ κ. Blaze de Bury, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀλέξανδρος Δουμᾶς, ὁ βίος, ἐποχή, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ.» Ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ, μεστῷ ἀφηγήσεων καὶ ἀνεκδότων, ἀναπαρίσταται τελείως ὁ θαυμάσιος ἀνήρ, ὁ πλήρης γενναιοδωρίας, φαιδρότητος καὶ ἐνθουσιασμοῦ, ἐν τοῖς προτερήμασι καὶ ἐλαττώμασιν αὐτοῦ.

— Τὴν παραμονὴν τῆς κηδείας τοῦ Βίκτορος Οὐγκὼ ἀπέθνησκεν ἐν Παρισίοις ὁ δοὺξ de Noailles, μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας, ὅστις ἀποθανόντος τοῦ Οὐγκώ, ἀπέμενεν ὁ ἀρχαιότερος τῶν ἀκαδημαϊκῶν, καθ' ὃ ἐκλεχθεὶς τῷ 1849 εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ Σατωβριάνδου. Ὁ δοὺξ de Noailles ἐγεννήθη τῷ 1802, ὡς μόνους δὲ φιλολογικοὺς τίτλους ἔφερεν ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ κοινοβουλίῳ λόγων του, δοκίμιόν τι περὶ τοῦ Ἁγίου Κύρου καὶ τὴν Ἱστορίαν τῆς Κυρίας Μαιντενών. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ πρεσβύτατος τῶν ἀθανάτων εἶνε ὁ Νιζάρ, εἰσελθὼν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸ 1850.

— Πρόκειται κατ' αὐτὰς νὰ ἴδῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος τὸ *Ἡμερολόγιον* τοῦ ἐν Σουδὰν φονευθέντος στρατηγοῦ Γόρδωνος. Ἐξάδελφός τις τοῦ Γόρδωνος, εἰς ὃν ἀνεκοινώθη παρὰ τῆς οἰκογενείας τὸ χειρόγραφον, ἐπεφορτίσθη νὰ πλουτίσῃ τὸ ἔργον διὰ προλόγου καὶ σημειώσεων. Ἄγνωστον μέχρι τοῦδε ἂν ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις ἀπῄτησε νὰ περικοπῶσι μέρη ἐξ αὐτοῦ, ἂν τὸ Ἡμερολόγιον θὰ δημοσιευθῇ πλῆρες.

— Ἐν Λονδίνῳ θέλει ἐκδοθῇ προσεχῶς τόμος περιέχων τὰς ἐπιστολὰς τοῦ λόρδου Βηκονσφήλδ εἰς τὴν οἰκογένειάν του. Ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς δὲ ταύταις ὁ Δισραέλης περιγράφει τὰς ἐντυπώσεις τοῦ ταξειδίου του, ὅπερ ἔκαμεν ἐν ἔτει 1830—31 πρὸς ἀναψυχὴν περὶ τὰς χώρας τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

— Ἐν Γοττίγγῃ ἀπέθανεν ὁ γηραιὸς διάσημος καθηγητὴς τῆς Ἀνατομίας Φρειδερῖκος Henle.

— Ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ τῶν τεχνῶν τοῦ Βερολίνου ἐξετέθησαν εἰς θέαν 122 εἰκόνες τοῦ ἐκ Βιέννης ζωγράφου Pausinger, ὅστις συνώδευσε τὸν διάδοχον τῆς Αὐστρίας κατὰ τὸ εἰς τὴν Ἀνατολὴν τελευταῖον αὐτοῦ ταξείδιον. Ὀγδοήκοντα τῶν εἰκόνων τούτων παριστῶσι σκηνὰς Αἰγυπτιακάς, αἱ δὲ λοιπαὶ διαφόρους ἀπεικονίσεις ἐκ τῶν Ἁγίων τόπων.

— Ἄγγλος δημοσιογράφος σκοπεῖ νὰ ἐκδώσῃ ἐν Βερολίνῳ περιοδικὸν τοῦ ἐμπορίου ἐν τῇ ἀγγλικῇ γλώσσῃ, προωρισμένον διὰ τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὰς ἀποικίας της. Ἡ τύπωσις ἐν Βερολίνῳ εἶνε πολὺ εὐθηνοτέρα ἢ ἐν Ἀγγλίᾳ. Τὸ περιοδικὸν δὲ στελλόμενον ἀπὸ Βερολίνου μετὰ μεσημβρίαν θὰ εἶνε εἰς χεῖρας τῶν συνδρομητῶν εὐθὺς τὴν ἐπιοῦσαν ἡμέραν.

— Ὁ ἀριθμὸς τῶν σπουδαστῶν τῆς ἰατρικῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἑξάμηνον ἦτο ὁ ἑξῆς ἐν τοῖς διαφόροις Πανεπιστημίοις τῆς Γερμανίας· τοῦ τῆς Βιέννης 2291, Βερολίνου 1133, Μονάχου 874, Βυρτσβούργης 791, Λειψίας 695, Κρεϊφσβαλδ 408, Βρεσλαυίας 370, Γράτς 369, Φραϊβούργης 307 Χάλλης 296, Βόννης 251, Καινιγσβέργης 247, Ζυρίχης 199, Γοττίγγης 190, Τυβίγγης 185, Βέρνης 184, Κιέλου 174,

Ἰένης 155, Γενεύης 147, Γκίσσεν 135, Βασιλείας 131, Ροστὸκ 87.

— Ἡ γεωγραφικὴ οὐγγρικὴ ἑταιρία σκοπεῖ τὸν καταρτισμὸν ἐκδρομῆς εἰς Οὐράλια καὶ τὴν χώραν τῶν Βασκίρων πρὸς σπουδὴν τῶν ὁσημέραι ἐκλειπουσῶν αὐτόθι ἀνθρωπίνων φυλῶν.

— Κατ' εἴδησίν τινα τοῦ «Νεολόγου» ἡ πύλη σκοπεῖ νὰ προκηρύξῃ παγκόσμιον ἔκθεσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει· αἱ προκαταρκτικαὶ δὲ πρὸς τοῦτο ἐργασίαι προὐχώρησαν ἱκανῶς.

— Ὁ Σουλτάνος Ἀβδοὺλ Χαμὶδ σχεδιάζει τὴν ἵδρυσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει μεγάλου σχολείου Μουσικῆς. Διευθυντὴς τούτου ἐξελέγη ὁ Δεβλὲτ Ἐφένδης, κλειδοκυμβαλιστής, σπουδάσας ἐπὶ διετίαν ἐν Βιέννῃ καὶ τελευταῖον μετακληθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν ὅπως παίξῃ πρὸ τοῦ Σουλτάνου καὶ δώσῃ δείγματα τῆς αὐτοῦ ἱκανότητος.

— Τελευταῖον ἐγένετο γνωστὸν ὅτι ὁ Γαριβάλδης κατέλιπεν ἀπομνημονεύματα, ἅτινα κατέχει ἡ χήρα του.

Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἑστίας»

Ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 490 φύλλῳ τῆς «Ἑστίας» τῆς 19 Μαΐου 1885 κατεχωρίσθη ἄρθρον «Ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Κηφισσίαν». Ἐν τούτῳ ἀναφέρεται ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ παρὰ τῇ πλατάνῳ Κηφισσίας κτήματί μου τὸ ἄγαλμα Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ ὡς καὶ ὑπόβαθρον μετ' ἐπιγραφῆς.

Χάριν ἀκριβείας προσθέτω ὅτι τὸ μὲν ἄγαλμα ἀνευρέθη παρὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ κτήματι τὸ 1842, τὸ δὲ ὑπόβαθρον (ἔργον μεταγενεστέρας τῆς τοῦ ἀγάλματος ἐποχῆς), ἀνευρέθη παρ' ἐμοῦ τὸ 1874, φέρει δὲ τὴν ἑπομένην ἐπιγραφήν·

ΛΟΥΚΙΟΣ ΒΙΒΟΥΛΛΙΟΣ
ΚΛΗΡΩΔΗΣ ΡΟΥΦΟΥ
ΓΝΗΣΙΟΣ ΥΙΟΣ ΗΡΩΔΟΥ
ΕΙΣΠΟΙΗΤΟΣ

Ὁ ἀρθρογράφος προσθέτει ὅτι «εἶχεν ἀνευρεθῆ καὶ ἡ περικαλλεστάτη κεφαλὴ τῆς συζύγου τοῦ Ἡρώδου, ἀλλ' ἐκλάπη ὑπὸ ἀρχαιοκλόπου τινὸς ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῆς ῥηθείσης οἰκίας». Ἡ ἀνεύρεσις κεφαλῆς εἶνε ὅλως νέον δι' ἐμὲ καὶ ὑποθέτω ὅτι ἡ πληροφορία αὕτη εἶνε ἐσφαλμένη, καθ' ὅτι οὐδέποτε μοὶ ἀνέφερεν ὁ πατήρ μου ὅτι ἀνευρέθη κεφαλὴ οἱαδήποτε· τοῦτο δὲ μαρτυροῦσι καὶ ἄλλα τῆς οἰκογενείας ἡμῶν μέλη, καὶ οἱ στενῶς πρὸς αὐτὴν συνδεόμενοι.

Κηφισσία τῇ 27 Μαΐου 1885.

Λ. Ι. ΣΚΥΛΙΤΣΗΣ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Johannes Boehlau Questiones de re vestiaria Graecorum. Wimariae, 1884.

Ἐν τῷ συγγραμματίῳ τούτῳ ἀνερευνᾶται τὸ πολλάκις ἐρευνηθὲν ἀλλ' ὄχι καὶ ὁριστικῶς λυθὲν ζήτημα τοῦ παρὰ τοῖς παλαιοῖς Ἕλλησιν ἱματισμοῦ, ἡ δὲ ἔρευνα αὕτη ἐγένετο ἐν ὅλαις ὀγδοήκοντα πέντε σελίσιν καὶ ἐν πάσῃ ἀκριβείᾳ· διότι καὶ αἱ λέξεις τοῦ ἱματισμοῦ ὀρθῶς ἢ ὀρθότερον ἑρμηνεύθησαν καὶ τὰ πράγματα κάλλιον ἐχαρακτηρίσθησαν. Προσέθηκε δὲ ὁ συγγραφεὺς δύο excursus, ἐξ ὧν ἐν μὲν τῷ πρώτῳ πραγματεύεται περὶ τοῦ τίνι τρόπῳ οἱ γραφεῖς τῶν ἀγγείων μετεχειρίσθησαν τὰς μικρὰς ἐκείνας κυματώδεις γραμμὰς πρὸς ὑποδήλωσιν τῶν πτυχῶν τῆς ἐσθῆτος, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ περὶ τοῦ ἱματισμοῦ τῶν Λακεδαιμονίων κορῶν. Δὲν ἀφῆκε δὲ ὁ συγγραφεὺς ἀνεξέταστα πρὸς ἐπίτευξιν τῆς λύσεως τῶν ζητημάτων τούτων οὔτε τὰ σχετικὰ χωρία τῶν παλαιῶν ποιητῶν, συγγραφέων, σχολιαστῶν, ἢ ἄλλων, οὔτε τὰς ἐπιγραφάς, ὧν πολλαὶ ἱκανῶς διαφωτίζουσι σκοτεινότερά τινα μέρη ἐκ τῶν εἰς τὸν ἱματισμὸν τῶν ἀρχαίων ἀναφερομένων οὔτε καὶ τὰ ποικίλα μνημεῖα τῆς τέχνης, ἐξ ὧν ἐγκατέσπειρεν ἐν τῷ βιβλίῳ του τεσσαράκοντα καὶ πέντε ξυλογραφικὰς παραστάσεις. Δὲν εἶνε βεβαίως ἐνταῦθα ἁρμόδιος ὁ τόπος ἵνα εἰσέλθωμεν εἰς πλείονας λεπτομερείας περὶ τῆς ἀληθῶς εὐσυνειδήτου ταύτης ἐργασίας τοῦ κ. Boehlau, βεβαίως ὅμως πολὺ θὰ ὠφεληθῇ —τοῦτο πρέπει νὰ τὸ εἴπωμεν— ὁ ἀρχαιολογῶν ἀναγνώστης ἐκ τοῦ βιβλίου, ἀναγινώσκων τί ὁ συγγραφεὺς νομίζει περὶ τῆς ἀπλοΐδος, τοῦ διπλοϊδίου, τοῦ ἡμιδιπλοϊδίου ἢ περὶ τοῦ ἀποπτύγματος ἢ περὶ τοῦ χιτῶνος, τοῦ χιτωνίου, τοῦ χιτωνίσκου, καὶ πῶς χαρακτηρίζει τὴν δωρικὴν ἐσθῆτα, τὴν ἰωνικήν, τὴν ἀττικὴν καὶ τὴν προδωρικήν. Σ

Σεβηριανὸς Φογάτσης (Severiano Fogacci) ὑπὸ Σπυρ. δε-Βιάζη. Ἐν Ζακύνθῳ. 1885. 8ον, σελ. 16. [Τὸ προκείμενον φυλλάδιον, φιλοπόνημα τοῦ ἐν Ζακύνθῳ ἀκαμάτου λογίου κ. Σπ. δε-Βιάζη, εἶνε βιογραφία σύντομος τοῦ κατὰ τὸν παρελθόντα Φεβρουάριον ἀποθανόντος Σ. Φογάτση, φιλέλληνος Ἰταλοῦ ἐξ Ἀγκῶνος, ὅστις λαβὼν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὰς ἐπαναστάσεις τῆς Ἰταλίας τοῦ 1831, ἐζήτησε, καταδιωκόμενος, ἄσυλον ἐν Κερκύρᾳ, ὅπου ἐβίωσε 16 ἔτη. Ἀνήκων εἰς τὴν χορείαν τῶν λογίων Ἰταλῶν ἐν ἄλλοις ἐξέδωκεν ἰταλιστὶ τῷ 1841 μετάφρασιν ἐν τῷ περιοδικῷ «Album Ionio» τῆς τραγῳδίας «Νικηφόρος» τῆς Εὐανθίας Καΐρη, ἀδελφῆς τοῦ Θεοφίλου Καΐρη. Τὴν μετάφρασιν δὲ ταύτην εἰς ἴδιον τεῦχος ἐξέδωκεν ἀκολούθως ἐκ δευτέρου ἐν Ἀγκῶνι τῷ 1853.]

Ὁδηγίαι διὰ τοὺς σκωληκοτρόφους. Μετὰ εἰκόνων. Ὑπὸ Γ. Δ. Σύρμα, γεωπόνου, καθηγητοῦ ἐν τῷ προτύπῳ Λυκείῳ Ἀθηνῶν. (Δημώδης βιβλιοθήκη τῆς γεωργίας καὶ τῶν ὠφελίμων γνώσεων. Ἀρ. 1). Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῆς «Ἀθηναΐδος», ἐν ὁδῷ Περικλέους, 18. — 1885. 16ον, σελ. 63. Τιμᾶται δραχμῆς.

Ἡ πολυπαθὴς Κρῆσσα, πρωτότυπον μυθιστόρημα ἑλληνικόν, συνταχθὲν καὶ ἐκδοθὲν ὑπὸ Δημητρίου Σ. Βουτσετάκη, Κρητός. Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου τῶν «Νέων Ἰδεῶν». 1885. 16ον, σελ. 103.

Ὁ ἐπινίκιος τῆς Δεββόρας ὕμνος. Διατριβὴ ἐπὶ ὑφηγεσίᾳ ὑπὸ Γεωργίου Πανταζίδου, διδάκτορος τῆς φιλοσοφίας. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Χ. Ν. Φιλαδελφέως. 1885. 8ον, σελ. 37.

— Ὁ καθηγητὴς τῆς γαλλικῆς κ. Γ. Μ. Ζαδὲς ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν νέας μεταφράσεως τοῦ γνωστοῦ ἔργου τοῦ γάλλου συγγραφέως Ἰωάννου Ἰακώβου Βαρθελεμῆ: *Περιήγησις τοῦ νέου Ἀναχάρσιδος εἰς τὴν Ἑλλάδα.* Τὸ βιβλίον διὰ τὸ εὐχερὲς τῆς ἀποκτήσεως ἄρχεται ἐκδιδόμενον ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου καθ' ἑβδομαδιαῖα φυλλάδια ἐκ 16 σελίδων εἰς 8ον, τιμώμενα ἀντὶ 20 λεπτῶν ἕκαστον.

— Ἐξεδόθη ἄρτι νέον τεῦχος τῆς «Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος» (τὸ πρῶτον τοῦ 1885), οὗτινος περιεχόμενα εἶνε τὰ ἑπόμενα: Π. Καββαδία, Ἐπιγραφαὶ ἐκ τῶν ἐν Ἐπιδαυρίᾳ ἀνασκαφῶν. — Χ. Τσούντα, Οἱ προϊστορικοὶ τάφοι ἐν Ἑλλάδι. — Π. Καββαδία, Ἀγάλματα ἐκ τῶν ἐν Ἐπιδαυρίᾳ ἀνασκαφῶν. — Χ. Τσούντα. Ἀγγειοπλάσται Ἀθηναῖοι. Σύμμικτα. Ν. Νοβοσάδσκη, Ψήφισμα προξενικὸν ἐξ Ἄργους. — Ι. Πανταζίδου, Περὶ τοῦ Ὑπερτελεάτου. — Δ. Φιλίου, Τὸ παρὰ τὴν Ζέαν ἐν Πειραιεῖ θέατρον. — Σ. Α. Κουμανούδη, Ἀναγραφὴ πυλωρῶν τῆς Ἀκροπόλεως Ἀθηνῶν.

Ἀπεικονίσματα. Πίναξ 1, 2. Ἀγάλματα ἐκ τῶν ἐν Ἐπιδαυρίᾳ ἀνασκαφῶν. — Πίναξ ἐκ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ κύλιξ ἐκ Κορίνθου.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Μαΐου 31, Παρασκευή.

Ὁ Μάϊος, ἀπερχόμενος, θὰ κατέλειπεν ἀγαθὴν φήμην μηνός, καθ' ὃν τὰ πρῶτα θερινὰ θάλπη δὲν ἀποδιώκουσιν ἐξ ὁλοκλήρου τὰς δρόσους τῆς ἀνοίξεως, καὶ τὰ πρῶτα θεάματα εὑρίσκουσιν ἡμᾶς διψῶντας θεατρικῶν παννυχίδων, ἂν αἱ τελευταῖαι ἡμέραι του δὲν ἐσημειοῦντο διὰ τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ πλημμυρῶν, αἵτινες μετὰ ἡμερῶν συνεχεῖς καὶ ῥαγδαίας βροχὰς ἐξώγκωσαν ῥεύματα, ἐξεχείλισαν ποταμοὺς καὶ κατέστρεψαν συνοικίας. Ὁ Πηνειὸς πλημμυρήσας μετέβαλεν εἰς λίμνας πεδιάδας, ἐκρήμνισε γεφύρας, διέκοψε τὴν συγκοινωνίαν. Ὁ Βόλος, ἡ Καλαμπάκα, ἡ Καρδίτσα, τὰ Τρίκκαλα, τὸ Τύρναβον, ἡ Λάρισσα ὑπέστησαν τὰς συνεπείας τῶν δεινῶν πλημμυρῶν. Τὸ κακὸν δὲν εἶνε πρωτοφανὲς ἐν Θεσσαλίᾳ, μετὰ τὸν κίνδυνον, ὃν διέτρεξε πρὸ δύο ἐτῶν ἡ Λάρισσα ἐκ τῶν βροχῶν· ὁ στρατὸς καὶ τότε καὶ ἤδη ἐξετέλεσεν ἀποτελεσματικῶς τὸ καθῆκον αὐτοῦ, ἀλλὰ πρὸς ἀ-

κοπόδησιν τοῦ καθ' ἕκαστον ἔτος ἀπειλοῦντος κακοῦ πρέπει νὰ ἀντιταχθῶσιν ὁριστικὰ καὶ μόνιμα μέτρα.

* *
*

Ὁ εἰσερχόμενος Ἰούνιος εὑρίσκει περατωμένας τὰς ἐξελεγκτικὰς ἐργασίας τῶν Τμημάτων ἐν τῇ Βουλῇ. Αἱ ἐπὶ τῶν διαφόρων ἐκλογῶν ἐκθέσεις τῶν κ. εἰσηγητῶν τυποῦνται ἤδη εἰς ἓν τεῦχος, μεθ' ὃ θέλουσι διανεμηθῇ εἰς τοὺς βουλευτάς. Πιθανῶς δὲ ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Δευτέρας ἄρχεται ἡ ὁριστικὴ αὐτῶν ἐξέλεγξις ἐνώπιον τῆς βουλῆς· πολλαὶ ἐκ τῶν πρώτων αὐτῆς ἐξελεγκτικῶν συνεδριάσεων προμηνύονται λίαν ζωηραὶ καὶ θορυβώδεις, ἕνεκα τῆς σημασίας ἡ ὁποία ἀποδίδεται εἰς τὸ ἔγκυρον ἢ μὴ ἐκλογῶν τινων.

* *
*

Ἐγένοντο γνωσταὶ αἱ οἰκονομίαι αἱ ἐπενεχθεῖσαι εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, συμφώνως μὲ τὸ πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως. Αὗται ὁρίζονται εἰς 300,000 δραχμῶν, αἵτινες θέλουσιν οἰκονομηθῆ ἐκ τῆς ἀφομοιώσεως τῆς μισθοδοτήσεως τῶν ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν πάντων τῶν σωμάτων πρὸς τὴν μισθοδοσίαν τοῦ πεζικοῦ.

* *
*

Τὸ ἀπὸ Ἄργους εἰς Κόρινθον τμῆμα τῶν Πελοποννησιακῶν σιδηροδρόμων θὰ εἶνε ἀφεύκτως περατωμένον κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους· διεκόπησαν αἱ ἐργασίαι ἐπὶ τῆς ἀπὸ Ἄργους εἰς Ναύπλιον γραμμῆς, δραστηρίως δὲ προβαίνουσιν αὗται ἐπὶ τῆς ἀπὸ Δερβενακίων εἰς Ἄργος σιδηροδρομικῆς γραμμῆς. Αἱ δὲ ἐργασίαι τῆς σιδηροδρομῆς γραμμῆς Λαυρίου συντελοῦνται κατ' αὐτάς.

* *
*

Εἰς τὰ ἄλλα ὑπουργεῖα ἐκτὸς τοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, περὶ οὗ ἀνωτέρω ἐμνήσθημεν, αἱ οἰκονομίαι διενεργοῦνται εὐκολώτερον. Οὕτως ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν ἐγένετο οἰκονομία ὑπολογιζομένη εἰς 100,000 δραχμῶν ἐκ τῆς καταργήσεως τῶν ὑποεπιστατῶν 132 ταχυδρομικῶν γραφείων, ἀνατεθείσης τῆς διευθύνσεως αὐτῶν εἰς τοὺς οἰκείους τηλεγραφητάς, εἰρηνοδίκας, τὰς λιμενικὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς δημάρχους ἐπὶ τῇ ἀπολαβῇ τοῦ τρίτου τῆς ὡρισμένης μισθοδοσίας τῶν ὑποεπιστατῶν. Νέα δὲ ταχυδρομικὰ γραφεῖα, συσταθέντα ἐν Κηφισσίᾳ καὶ Ἀμαρουσίῳ, ἄρχονται λειτουργοῦντα ἀπὸ τῆς αὔριον. Ἡ διεύθυνσις τούτων ἀνετέθη εἰς τοὺς οἰκείους σταθμάρχας τῶν σιδηροδρόμων.

* *
*

Εἰς τὴν συντέλεσιν τοῦ καλλωπισμοῦ τῆς πρωτευούσης ἀξιεπαίνως ἀσχολοῦνται οἱ ἁρμόδιοι ἀπό τινος. Αἱ τελευταῖον ἀγγελθεῖσαι βελτιώσεις ἀφορῶσιν εἰς τοὺς παρὰ τοὺς Στύλους πρὸς τοὺς παριλισσίους κήπους καὶ πρὸς τὴν παρὰ τὸν βασιλικὸν κῆπον δενδροστοιχίαν περιπάτους. Πρόκειται νὰ ἐπεκταθῇ ἡ δενδροστοιχία νὰ τοποθετηθῶσι καθίσματα, καὶ νὰ ἐγερθῇ λίθινον προσέρεισμα δεξιὰ τοῖς κατερχομένοις πρὸς τὸν Ἰλισσόν. Τὸ παρὰ τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος ἄλσος ηὐτρεπίσθη καὶ ἐφωτίσθη, ἀφαιρεθείσης ἀπ' αὐτοῦ πάσης πηγῆς ἀσχημίας. Τὸ κατάβρεγμα τῶν ὁδῶν, ἡ μόνη ἀσθενὴς ἄμυνα κατὰ τοῦ κονιορτοῦ, τελεῖται ἀπό τινος πλουσιώτερον, καὶ τοῦ εὐεργετήματος αὐτοῦ δὲν ἀπολαύουσι μόνον αἱ κεντρικαὶ ὁδοί. Ἐννοεῖται ὅτι ὑφίστανται ἀκόμη ὄχι ὀλίγαι ἐλλείψεις, τὰς ὁποίας ἐλπίζεται ὅτι θὰ θεραπεύσῃ ἡ φιλόκαλος δραστηριότης τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν.

* *
*

Ἡ *Ἐφημερὶς τῆς Ἑταιρίας τῆς Ὑγιεινῆς* ἐδημοσίευσε τὴν στατιστικὴν τῶν κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον ἀποβιώσεων ἐν Ἀθήναις καὶ τοῖς περιχώροις. Κατὰ ταύτην, ἐπὶ πληθυσμοῦ 85,266, κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1884, ἀπεβίωσαν ἐν ὅλῳ 153 ἄτομα ὧν 89 ἄρρενα καὶ 64 θήλεα. Αἱ νόσοι ἐξ ὧν προῆλθον οἱ πλειότεροι θάνατοι εἶνε κατὰ σειρὰν αἱ νόσοι τοῦ πεπτικοῦ συστήματος, ἡ πνευμονικὴ φθίσις. ἡ πνευμονία κτλ. Τὰ ἀστυνομικὰ τμήματα, ἐν οἷς ἐγένετο ὁ μεγαλείτερος ἀριθμὸς ἀποβιώσεων εἶνε τὸ Β' (24) καὶ τὸ Γ' (21).

* *
*

Τῇ προτάσει τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ναυτικῶν κ. Ρώμα καὶ ἀποφάσει τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ἀποπλέουσι προσεχῶς εἰς Σέννην τῆς Γαλλίας πρὸς ῥυμούλκησιν τῆς πλωτῆς δεξαμενῆς τὰ πολεμικὰ σκάφη *Ναύαρχος Μιαούλης, Μπουμπουλίνα καὶ Ψαρὰ* κριθέντα ἱκανὰ πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἀρχιναυπηγοῦ κ. Dupont καὶ τῆς ἐξ ἀξιωματικῶν τοῦ ναυτικοῦ ἐπιτροπῆς. Τὰ τρία ταῦτα πλοῖα θ' ἀποτελέσωσι μοῖραν ὑπὸ τὸν πλοίαρχον κ. Μιλτ. Κανάρην.

* *
*

Συνέστη παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐπιτροπὴ συγκειμένη ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ ἐπιτρόπου τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, τοῦ γενικοῦ γραμματέως τοῦ ἀνωτέρω ὑπουργείου, δύο βουλευτῶν Τήνου, τεσσάρων καθηγητῶν τῆς θεολογικῆς σχολῆς, καὶ δύο τμηματαρχῶν, σκοποῦσα τὴν ἐκ τῆς μελέτης τῆς διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τοῦ ἐν Τήνῳ ναοῦ τῆς Παναγίας σύνταξιν νομοσχεδίου περιλαμβάνοντος πάσας τὰς ἀναγκαίας διατάξεις πρὸς διαμόρφωσιν, καὶ ἐπωφελῆ χρῆσιν τοῦ ἱδρύματος καὶ ἐξασφάλισιν τῆς περιουσίας του.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Κ. Χ. Πειραιεῖ. Ἐν προβεβηκυίᾳ ἡλικίᾳ, σχεδὸν ὁμήλικοι τῷ Οὐγκώ, ἀπέθανον ἐπίσης ὁ Βολταῖρος 84 ἐτῶν καὶ ὁ Γκαῖτε 83. Ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ εἶχεν ἀντικαταστήσει ἄλλον ποιητήν, τὸν Λεμερσιέ. Ὁ Λεκὸντ-δὲ-Λὶλ, ὅστις λέγεται μέλλων διάδοχος τοῦ Οὐγκώ, εἶνε ὁ ἔξοχος ποιητὴς τῶν «Βαρβαρικῶν Ποιημάτων», τῶν «Ἀρχαίων Ποιημάτων» καὶ τῶν «Τραγικῶν Ποιημάτων», ἔτι δ' ἀρχαϊκοῦ δράματος, τῶν «Ἐριννύων». Θαυμαστὴς τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος καὶ γνώστης βαθύτατος τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ὁ Λεκὸντ-δὲ-Λὶλ ἠσχολήθη εἰς μεταφράσεις ἀρχαίων ποιητῶν, αἵτινες διακρίνονται διὰ τὴν ἀκριβεστάτην ἀπόδοσιν τοῦ κειμένου. Τοιαῦται εἶνε ἡ «Ἰλιὰς» καὶ «Ὀδύσσεια», αἱ τραγῳδίαι τοῦ Αἰσχύλου, Σοφοκλέους καὶ Εὐριπίδου, τὰ εἰδύλλια τοῦ Θεοκρίτου, καὶ ἄλλα. Ὁ Λεκὸντ-δὲ-Λὶλ προετάθη ἤδη ὑποψήφιος ἄλλοτε, ἀλλ' ἀπέτυχε, δὶς δ' ἔκτοτε αὐθορμήτως ἐτίμησεν αὐτὸν ὁ Οὐγκὼ διὰ τῆς μοναδικῆς ψήφου του κατὰ τὰς ἀκαδημαϊκὰς ἐκλογάς.—κ. Ε. Α. Κέρκυραν. Ἐλήφθη σημείωσις καὶ θὰ σταλῇ ἐγκαίρως.—κ. Ι. Ν. Δ. Πύργου· Μένουσιν ἔτι εἰς τὸ γραφεῖον ἡμῶν, διότι ὁ κ. Κ. δὲν προσῆλθε νὰ τὰ παραλάβῃ κατὰ τὴν παραγγελίαν σας. —κ. Α. Σ. Μέχρι τέλους, μάλιστα, καὶ ἐνθυμήθημεν τὸ λεχθέν. ὅτι ὁ μεγαλείτερος κλέπτης τοῦ κόσμου εἶνε τὸ κακὸν βιβλίον, διότι μᾶς κλέπτει τὸν καιρόν. — κ. Ν. Α. Κ. Ἀλεξάνδρειαν. Τὰ τοῦ Σούτσου δὲν εὑρίσκονται ὅλα, τὰ τοῦ Παράσχου 13,50.— *Συνδρομητῇ*. Καθ' ὅσον ἐνθυμούμεθα, ἀγγελία περὶ ἐκδόσεως βιβλίου περιγράφοντος τὰ οἰκόσημα τῶν ἐπισήμων οἴκων τῆς Ἑπτανήσου, δὲν ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Ἑστίᾳ». — κ. Π. Σ. Ταγανρώγ. Ἐπανελήφθη ἡ ἀποστολή, ὡς καὶ προηγουμένως ἐσημειώσαμεν ὑμῖν.—*Κυρίᾳ* *** Ὁ Ἀλφόνσος Κὰρ ἔγραψεν: Εἶνε σημειώσεως ἄξιον ὅτι τὸ κάλλος τῶν γυναικῶν διαρκεῖ ἀπὸ τοῦ 15 μέχρι τοῦ 30 ἔτους τῆς ἡλικίας των, τουτέστιν ἡ ἐπιρροὴ αὐτῶν παύει καθ' ἣν στιγμὴν ταῖς ἔρχεται τὸ λογικόν.— κ. Σ. Κ. Μεσολόγγιον. Τὸ τοῦ κ. Σ. Π. ἀποστέλλεται τοῦ λοιποῦ εἰς Πάτρας. Οὐδὲν ἐλήφθη μέχρι τοῦδε. — κ. Ν. Ι. Π. Κωνσταντινούπολιν. Βεβαίως θὰ παρέπεσεν ἐν τῷ ταχυδρομείῳ, διότι ὁ φάκελλος ἀπεστάλη ἐντεῦθεν, ὡς συνήθως. Ἐν τούτοις ἀπεστάλησαν ἐκ νέου. *Φίλῳ Μ**. Κἂν ὅλως μηδὲν λαλῇ, διὰ τοῦ σιωπᾶν πλεῖστα περὶ αὐτοῦ λέγει.— κ. Δ. Α. Π. Πάτρας. Εἶνε γνωστότατον. Ἀκόμη μόλις ἐπ' ἐσχάτων ὁ πρίγκηψ ἰατρὸς Κάρολος Θεόδωρος τῆς Βαυαρίας, διατρίβων ἐν Μερὰν ἐξετέλεσεν δωρεὰν 125 ἐγχειρίσεις τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ ἔδωσεν ἰατρικὰς συμβουλὰς εἰς πλείονας τῶν 1,000 ὀφθαλμιώντων. Ἕνεκα τούτου κατὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἡ μουσικὴ τῆς πόλεως ἐπαιάνισεν ἴδιον ὕμνον, ὡς ἐνθύμιον δὲ ἐδωρήθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ δημαρχείου καὶ τῶν προκρίτων λεύκωμα περιέχον εἰκόνας τῶν ὡραιοτέρων τοποθεσιῶν τοῦ Μεράν — κ. Κ. Κ. Μοῦγλα. Ἡ τοῦ Παπαρρηγοπούλου δὲν εὑρίσκεται ἀκεραία, ἐξαντληθέντων τῶν 3 πρώτων τόμων. Ἡ τοῦ Τρικούπη τιμᾶται δραχ. 15. Ἡ τοῦ Γρότε δὲν μετεφράσθη ἑλληνιστί.— κκ. Π. Γ. Θ. Τρίπολιν, Γ. Ζ. Βῶλον καὶ Γ. Α. Δ. Ἀρμαβίρ. Ἀπεστάλησαν. — κ. Μ. Γ. Μ. Μελιτούπολιν. Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται τακτικώτατα, ὡς καὶ ἐν ἰδίᾳ ἐπιστολῇ σᾶς ἐξηγοῦμεν. — κκ. Δ. Β. καὶ Α. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Ἀπεστάλησαν ταχυδρομικῶς. — κ. Χ. Δ. Σήμερον μάλιστα, καὶ πάλιν οἱ ἐπισημότατοι· ἄλλοτε ὅμως ἦτο ὅλως διάφορος ἡ τύχη των· σχεδὸν πάντες ἔζων ἐν ἐσχάτῃ ἐνδείᾳ. Ὁ ἀθάνατος Ἀρίοστος ἐνηβρύνετο διότι εἶχε κατορθώσει νὰ ἀποκτήσῃ ταπεινὴν οἰκίαν. Καὶ σώζεται ἔτι ἐν Φερράρᾳ τὸ πενιχρὸν οἰκοδόμημα, ἐφ' οὗ ὁ ξένος ἀναγινώσκει λατινικὴν ἐπιγραφήν, ὑπὸ τοῦ ἰδίου ποιητοῦ συντεθεῖσαν, ἧς ἡ ἔννοια τοιαύτη. «Μικρὰ μέν, ἀλλ' ἀρκοῦσά μοι, ἐλευθέρα χρεῶν καὶ καθάριος, ἡ οἰκία αὕτη ἐπληρώθη μὲ τὸν ἱδρῶτά μου».

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Εἰς φωνὴν τερπνὴν ἀλλάσσω τὴν πνοὴν τοῦ στόματός σου.
Ἂν ἔλθω μὲ τὸ στόμα σου εἰς ἐπαφήν.
Ὅμως κεφαλὴν ἂν λάβω καὶ σ' ἐγγίσω, βεβαιώσου,
Φέρω κ' εἰς σὲ κ' εἰς πάντα τὴν καταστροφήν.

2

Ἁπλοῦμ' ἐπὶ ξηρᾶς κι' ἐπὶ θαλάσσης
Γλυκεῖα καὶ σιωπηλή,
Μὲ περιβάλλεται ἡ πλάσις,
Ὅταν ὁ ὕπνος τὴν καλῇ.
Τῶν δύο μου ποδῶν ἂν στερηθῶ,
Μὲ τέσσαρας θὰ εὑρεθῶ
Νὰ ἐνεδρεύω πλήρης πονηρίας,
Ἡ εὐπειθῶς νὰ δέχωμαι θωπείας

ΛΥΣΕΙΣ

1

Ἀρταξέρξης—Ἄρτα—Ξέρξης.

2

Τροία—τρία.

3

Ἀχ—ἄχ! — Χα—χά!

ΕΝ ΤΩ ΓΡΑΦΕΙΩ ΤΗΣ **ΕΣΤΙΑΣ** ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ

ΤΑ ΕΞΗΣ ΒΙΒΛΙΑ

Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς τῇ προσθήκῃ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ταῦτα δὲ δηλοῦσιν οἱ ἐντὸς παρενθέσεων ἀριθμοί.

	Δρχ.	
ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ (Α). Ἄπαντα. Τόμος Α' Μνημόσυνα — Τόμος Β' Κυρὰ Φροσύνη. Ἔκδ. Β'. Τιμὴ καὶ τῶν 2 τόμων	4	(90)
ΒΑΛΑΩΡΙΤΟΥ Ἀθανάσης Διάκος-Ἀστραπόγιαννος.	2.50	(40)
ΚΑΛΛΙΓΑ (Π.) Μελέται καὶ Λόγοι......	12.50	(100)
ΚΟΝΤΟΥ (Κ.) Γλωσσικαὶ Παρατηρήσεις...	14.—	(110)
ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗ (Σ.) Συναγωγὴ λέξεων ἀθησαυρίστων ἐν τοῖς λεξικοῖς, δεδεμένον...	14.—	(100)
ΜΑΘΑ (Ζ.) Κατάλογος ἱστορικὸς τῶν πρώτων ἐπισκόπων καὶ τῶν ἐφεξῆς Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως. Ἔκδοσις Β'. 1884..	4.—	(40)
ΜΕΝΔΕΛΣΩΝΟΣ (Β.) Ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1453 ἁλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Μετάφρ. ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Ἀγγ. Βλάχου. Τόμ. 2...	9.—	(100)
ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ (Ν.) Κυνηγετικὰ μετὰ εἰκόνων. 1884.	10.—	(90)
ΠΑΡΑΣΧΟΥ (Ἀχ.) Ποιήματα. Τομ. 3....	13.50	(100)
ΠΑΝΤΑΖΙΔΟΥ (Ι.) Λεξικὸν Ὁμηρικόν. Ἔκδοσις Ϛ' 1885......................	19.—	(100)
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ (Κ.) Ἱστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους διὰ τὰ σχολεῖα 1884.	80	(30)
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ (Κ.) Ἱστορία Ἀρχαία 1884......................	5.—	(40)
ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ (Κ.) Μέση 1884.	4.—	(40)
ΧΡΥΣΟΧΟΟΥ (Μ.) Χάρτης Ἠπειροθεσσαλίας Ἔκδοσις Β'......................	15.—	(100)
ΨΑΡΑ (Π.) Ὁ Ζωολογικὸς Κῆπος τῶν παίδων. Μετὰ ὡραίων χαλκογραφιῶν........	2.25	(30)

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

31 Μαΐου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή.*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	337.
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	339.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	409.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	400.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	257.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	252.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	198.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	242.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	92.—
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	367.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3760.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	119.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	85.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	59.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	300.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	26.10
» 3μην......	25.85
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	
» Τραπεζικὸν 3μην.	1.01½.

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον..................	20.50
Λίρα ὀθωμανική................	23.36

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» Ἀνέστη Κωνσταντινίδου 1885 — 11.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 441. — 9 ΙΟΥΝΙΟΥ 1885. — ΛΕΠΤΑ 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 493

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς ἱδρύσεως τῆς ἐν Βερολίνῳ Ἀκαδημίας τῶν Καλῶν Τεχνῶν, συμπληρουμένης κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, ἐνεκρίθη ὑπὸ τοῦ πρωσσικοῦ ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως νἀνεγερθῇ κολοσσικὸν ἀρχαϊκὸν οἰκοδόμημα, κατὰ τὰ σχέδια τῶν ἀρχιτεκτόνων Kyllmann καὶ Heyden. Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο, ὅπερ εὐρύτατον θὰ καταλάβῃ χῶρον, θὰ συνίσταται ἐκ μεγίστης κλίμακος, κατὰ τὸ πρότυπον τῆς τοῦ ἐν Περγάμῳ βωμοῦ, καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ βωμοῦ μετὰ συμπεπληρωμένων τῶν ἐν αὐτῷ ἀναγλύφων, ὧν τὰ λείψανα ἐκομίσθησαν, ὡς γνωστόν, ἐκ Περγάμου εἰς Βερολῖνον· εἰς τὸ βάθος δὲ θἀνεγερθῇ ἡ πρόσοψις τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ τοῦ Πανελληνίου Διὸς μετὰ τοῦ προνάου, ὅστις θὰ περατοῦται εἰς μεγάλην ἀψῖδα, ἐξ ἧς θὰ διαφαίνεται ἐν πανοράματι εἰκὼν τῆς Περγάμου, ὡς εἶχε τὸ πάλαι. Πάντα δὲ ταῦτα καὶ ὁ βωμὸς καὶ τὸ μέρος τοῦ ναοῦ τοῦ Διός, καὶ τὰ ἐν τῷ ἀετώματι τούτου ἀγάλματα καθὼς καὶ ἡ μεγάλη σειρὰ τῆς ἐν τῷ περγαμηνῷ βωμῷ ἀναγλύφου παραστάσεως τῆς γιγαντομαχίας θὰ ἀναπλασθῶσιν ἀκέραια ἐν τῇ παλαιᾷ αὐτῶν λαμπρότητι, ἴσα κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἔκτασιν τοῖς ἀρχαίοις προτύποις. Ὅπως παράσχωμεν ἔννοιάν τινα τῶν γιγαντιαίων διαστάσεων τοῦ οἰκοδομήματος ἀρκούμεθα νὰ σημειώσωμεν ὅτι μόνοι οἱ ἓξ κίονες τοῦ προνάου ἔχουσι διάμετρον ἕκαστος μείζονα τῶν δύο μέτρων. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ταῦτα δὲν θὰ κατασκευασθῶσι καὶ ἐκ τῆς αὐτῆς ὕλης, ἐξ ἧς ἦσαν ᾠκοδομημένα τὰ ἀρχαῖα πρότυπα, ἀλλὰ τὸ μάρμαρον θἀντικαταστήσῃ ἡ κέραμος καὶ ἡ γύψος· διότι ἡ διάρκεια τοῦ βερολινείου οἰκοδομήματος ἔσται προσωρινή, διατηρηθησομένου ἀπὸ τῆς 1 Μαΐου 1886 μέχρι τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1887. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔσται ἡ ἀρίστη καὶ μεγαλοπρεπεστάτη ἐκδήλωσις τοῦ πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα σεβασμοῦ τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους καὶ τοῦ θαυμασμοῦ, ὃν ἐμπνέουσιν αὐτῷ τὰ ἔργα τῆς ἑλληνικῆς τέχνης.

— Ἡ γερμανικὴ ἐπιθεώρησις *Βορρᾶς καὶ Νότος* περιέχει ἐν τῷ φύλλῳ τοῦ Μαΐου ἄξιον σπουδῆς ἄρθρον τοῦ καθηγητοῦ Καρόλου Wogt περὶ τῶν γερμανικῶν πανεπιστημίων. Ὁ Wogt ἀποδίδει εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρεσίαν τὴν μεγάλην αὔξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φοιτητῶν ἀπὸ τοῦ 1866. Ἄλλοτε αἱ τῆς μέσης τάξεως οἰκογένειαι μετεχειρίζοντο τὰς οἰκονομίας των εἰς προμήθειαν ἀντικαταστατῶν τῶν υἱῶν αὐτῶν, καὶ ὑπέβαλλον αὐτούς, νεαρωτάτους ἔτι, εἰς ἐπάγγελμα μὴ ἀπαιτοῦν μεγάλας σπουδάς. Σήμερον πάντες ὑπηρετοῦσιν εἰς τὸν στρατόν· ἀλλ' οἱ νέοι οἱ ὑφιστάμενοι ἐπιτυχεῖς ἐξετάσεις, δι' ὧν δικαιοῦνται νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ὑποχρεοῦνται εἰς ἐνιαύσιον μόνον θητείαν, ὡς οἱ γάλλοι ἐθελονταί. Συνεπῶς αἱ οἰκογένειαι ζητοῦσι νὰ ἐπωφεληθῶσι τοῦ προνομίου τούτου ὑπὲρ τῶν τέκνων των καὶ παρατείνουσι τὰς σπουδὰς των ἀντὶ νὰ ρίψωσιν αὐτὰ πρόωρως εἰς τὸν ἐνεργὸν βίον. Ἐξ οὗ προκύπτει ὅτι οἱ πλεῖστοι τῶν νέων, μόλις πατήσαντες τὸν οὐδὸν τοῦ Πανεπιστημίου, ἐπιμένουσι παρὰ τοῖς ἑαυτῶν γονεῦσιν ὅπως ἀφήσωσιν αὐτοὺς νὰ προχωρήσωσι. Καταλαμβανόμενοι δὲ ὑπὸ φιλοδοξίας, ἀπαξιοῦσι νὰ ἐγκαταλίπωσι τὰς σπουδάς των, ὅπως ἐπιδοθῶσιν εἰς ὀλιγώτερον πνευματικὴν ἐργασίαν.

— Μεταξὺ πολλῶν βιογραφιῶν ἐπισήμων ἀνδρῶν, ὧν τὴν προσεχῆ δημοσίευσιν ἀγγέλλουσι τὰ εὐρωπαϊκὰ φύλλα, τρεῖς κρίνονται ὡς αἱ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσαι τὸ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ δημόσιον. Ἐν πρώτοις ἡ βιογραφία τοῦ διασήμου ἀμερικανοῦ ποιητοῦ Λογκφελλόου, ἥτις γραφεῖσα ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ του, θέλει ἐκδοθῇ τὸ προσεχὲς φθινόπωρον· εἶτα δὲ ἡ βιογραφία τοῦ περιφανοῦς φιλοσόφου Ἔμερσον παρασκευαζομένη ὑπό τινος συγγραφέως τῆς Βοστώνης, εἰς ὃν ἡ οἰκογένεια τοῦ φιλοσόφου ἐνεπιστεύθη πλουσίαν ὕλην· καὶ ὁ βίος τοῦ Δάρβιν, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν σύνταξιν ἀσχολεῖται ὁ υἱός του· δημοσιευθήσεται δὲ συγχρόνως ἀγγλιστὶ καὶ γερμανιστί.

— Ὁ ὑπουργὸς τῆς Καλλιτεχνίας ἐν Γαλλίᾳ ὑπέβαλλεν εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον, δι' οὗ ζητεῖται πίστωσις 50,000 δρ. πρὸς ἀπόκτησιν ἀντικειμένων τέχνης προωρισμένων νὰ ἀπαρτίσωσι μέρος τῶν ἐθνικῶν συλλογῶν. Διὰ τοῦ ποσοῦ τούτου σκοπεῖται ἡ ἀγορὰ τῶν ὀρειχαλκίνων γαλλορωμαϊκῶν ἀρχαιοτήτων τῆς συλλογῆς Greau, αἵτινες πρόκειται νὰ πωληθῶσι κατὰ τὸν παρόντα μῆνα. Ἡ πίστωσις ἡ ὑπὸ τῆς Βουλῆς ὁρισθεῖσα κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος πρὸς ἀγορὰν καλλιτεχνημάτων διὰ τὰ ἐθνικὰ μουσεῖα, ἀνήρχετο εἰς 162,000, ἀλλ' ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου ἐδαπανήθησαν ἤδη περὶ τὰς 152,000.

— Ὁ Γάλλος ἐκδότης Hachette ἐξέδωκε κατ' αὐτὰς τὰς «Μελέτας περὶ τῶν μεγάλων Ἑλλήνων κλασικῶν», ἔργον τοῦ κ. Μαρλέ, συγγραφέως γνωστοῦ ἐξ ἄλλων μελετῶν αὐτοῦ περί τε τοὺς Λατίνους καὶ τοὺς Γάλλους κλασικούς. Ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτοῦ βιβλίῳ ὁ συγγραφεὺς ἀναπτύσσει ἐν ἐκτεταμέναις σημειώσεσι τὰ κυριώτερα τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, παρέχει τὰ χαρακτηριστικώτερα τεμάχια, καὶ συνοδεύει αὐτὰ διὰ τῆς εἰκόνος τοῦ συγγραφέως καὶ συντόνου ἱστορίας τῆς ἐποχῆς του. Τὸ βιβλίον του, ἀπηλλαγμένον πάσης τεχνικῆς ἐπιδείξεως καὶ σχολαστικῆς πολυμαθείας, ἐγράφη διὰ τοὺς νέους τῶν σχολείων καὶ τοὺς μὴ καταγινομένους συστηματικῶς εἰς τὴν φιλολογίαν.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἱ ἀναμνήσεις ἑνὸς Οὐγολάτρου» ὁ γάλλος συγγραφεὺς Αὐγουστῖνος Σαλλαμὲλ δημοσιεύει βιβλίον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξεικονίζεται ἡ κατὰ τὸ 1830 φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἐν Γαλλίᾳ ἀναμόρφωσις.

Μετὰ τοῦ παρόντος φύλλου τῆς *Ἑστίας* διανέμεται ἀγγελία περὶ ἐκδόσεως τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Γ. Πολίτου «Μελετῶν περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς γλώσσης τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ». Τὸ ἔργον τοῦ κ. Πολίτου, οὗτινος τὴν ἔκδοσιν ἀνέλαβεν ὁ κ. Ἀνέστης Κωνσταντινίδης, ἀπαρτιζόμενον ὑπὸ δύο μεγάλων σειρῶν, ὧν τὴν πρώτην μὲν ἀποτελοῦσι 16 τόμοι, τὴν δευτέραν δὲ σειρὰν τόμοι 4, εἶνε ἐξ ἐκείνων ἅτινα δὲν δύνανται νὰ ἴδωσι τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, ἄνευ προθύμου καὶ γενναίας συνδρομῆς· ὀφείλεται δ' εἰς τὸ ἔργον τοῦ κ. Πολίτου γενικὴ ὑποστήριξις, καὶ ὑπὲρ τῆς πλήρους ἐκδόσεως αὐτοῦ ἐνθουσιώδης μέριμνα παντὸς φίλου τῶν πατρίων. Διότι ἐν αὐτῷ ὁ συγγραφεὺς συνενοῖ πολύτιμον ἐργασίαν, ἀποτέλεσμα μακροχρονίων μελετῶν, ἐπιμονῆς, πείρας, κρίσεως καὶ παντοίας μαθήσεως, διὰ τῆς ὁποίας ἐξακριβοῦται καὶ διαφωτίζεται ὁ χαρακτὴρ τῆς ἡμετέρας πατρίδος. Ἐντὸς τῶν εἴκοσιν ἐκείνων τόμων ἀποθησαυρίζονται καὶ κατατάσσονται μεθοδικῶς μῦθοι, παροιμίαι, ᾄσματα, προλήψεις, δοξασίαι, ἤθη, ἔθιμα, παραδόσεις, παραμύθια, παντοῖαι μυθολογικαί, θρησκευτικαί, φιλολογικαὶ καὶ γλωσσολογικαὶ συγκρίσεις καὶ ἔρευναι, συμβάλλουσαι εἰς πλήρη γνῶσιν τοῦ βίου καὶ τῆς γλώσσης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, συμπληροῦσαι τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους, διαφωτίζουσαι παρὰ τοῖς ξένοις τὴν γνησίαν ἡμῶν καταγωγὴν ἐκ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἐξάπτουσαι παρ' ἡμῖν τὸν πρὸς τὰ πάτρια ζῆλον, χειραγωγοῦσαι

τὸν νεώτερον Ἕλληνα λογογράφον ἐν τῇ ὁδῷ τῶν ὄντως ἐθνικῶν ἐμπνεύσεων, καὶ χαριέστατα ἀναπαριστῶσαι ἐν τῇ φαντασίᾳ τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα ὑπὸ τὴν ποίησιν τῶν μυθολογικῶν αὐτῆς πλασμάτων καὶ τὴν μαγείαν τῶν δημοτικῶν ᾀσμάτων της.

Τοῦ ἔργου τοῦ κ. Πολίτου μόνον δύο μικρὰ τεύχη ἐδημοσιεύθησαν πρὸ δεκαετίας περίπου, ἀποτελοῦντα μέρος τῆς ἐν τῷ Ῥοδοκανακείῳ φιλολογικῷ διαγωνίσματι βραβευθείσης αὐτοῦ «Μελέτης περὶ τοῦ βίου τῶν νεωτέρων ἑλλήνων», καὶ βραχεῖαι τινὲς πραγματεῖαι κατὰ διαφόρους ἐποχὰς δημοσιευθεῖσαι. Ἡ ἐργασία αὕτη περιφανῶς ἐξετιμήθη παρὰ τῆς σοφῆς Εὐρώπης· τὸ πρῶτον τομίδιον τῆς «Νεοελληνικῆς Μυθολογίας» του ἐβραβεύετο τὸ δεύτερον παρὰ τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, πλειστάκις δὲ εἰς ἄλλους φιλολογικοὺς ἀγῶνας ἀνέκδοτοι μελέται ἐκ τοῦ ὅλου ἔργου· τὸ πλεῖστον δὲ τῆς ἐν λόγῳ πολυσελίδου ἀγγελίας κατέχουσι περὶ τῶν ἐκδοθέντων ἀποσπασμάτων καὶ τῆς ἐργασίας τοῦ κ. Πολίτου κρίσεις περιφανῶν ξένων ἐπιστημόνων, ὧν τὸ κῦρος ἀπρόσβλητον,δημοσιευθεῖσαι εἰς γνωστὰ περιοδικὰ συγγράμματα καὶ φύλλα τῆς Ἑσπερίας. Ὑπολείπεται ἤδη νὰ ἐκτιμηθῇ ἐπαξίως καὶ παρ' ἡμῖν διὰ τῆς συνδρομῆς τοῦ ἑλληνικοῦ.κοινοῦ ἡ μετὰ πολλῆς στοργῆς καὶ μόχθου καταρτισθεῖσα ἐργασία τοῦ διαπρεποῦς ἡμῶν μυθολόγου, διὰ τῆς ὁποίας κάλλιον θὰ γνωσθῇ καὶ θὰ τιμηθῇ τὸ ἔθνος.

— Ἐξεδόθη εἰς μέγα ὀγκῶδες τεῦχος ἐξ 783 σελίδων ὁ δεύτερος καὶ τελευταῖος τόμος τῆς *Πλουτολογίας* τοῦ γηραιοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητοῦ κ. Ι. Α· Σούτσου, τοῦ ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν μετ' ἐξαιρέτου μεθοδικότητος καὶ εὐφραδείας διδάσκοντος τὸν τερπνὸν τοῦτον κλάδον τῆς ἐπιστήμης. Ἐκ τῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ παρόντος τόμου βιβλίων, ἕκτου καὶ ἑβδόμου, δι' ὧν περατοῦται τὸ πρῶτον μέρος τῆς Πλουτολογίας, τὸ ἕκτον βιβλίον πραγματεύεται ἐν ἱστορικῇ ἀφηγήσει τὰ σοσιαλιστικὰ συστήματα πάντα ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Πλάτωνος μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς, μέχρι τοῦ Λουΐ Βλάν. Τὸ δεύτερον μέρος τοῦ συγγράμματος ἀφορῶν εἰς τὰ τῆς κυρίας ἀποστολῆς τῆς πολιτείας καὶ ἰδίως τῆς ἐπιδράσεως αὐτῆς ἐπὶ τῶν πλουτολογικῶν ἐργασιῶν, ἀπαρτίζεται ἐξ ἕνδεκα βιβλίων μετὰ εἰσαγωγῆς. Τὸ σύγγραμμα περατοῦται διὰ παραρτήματος ἐν ᾧ ὁ συγγραφεὺς ἐκτενῆ ποιεῖται λόγον περὶ Καταστατικῆς, ὡς ὀνομάζει τὴν στατιστικὴν ἐπιστήμην, ἐν γένει καὶ τῆς πρακτικῆς αὐτῆς χρησιμότητος.

— Ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωάννου Μ. Δαμβέργη ἀγγέλλεται ἡ προσεχὴς δημοσίευσις τῶν *Κρητικῶν Διηγημάτων* αὐτοῦ, τῶν ὁποίων τινὰ δημοσιευθέντα ἐκρίθησαν εὐνοϊκῶς. Ὁ ἐκδοθησόμενος τόμος θέλει περιλάβει δέκα διηγήματα, τὴν *Ἐπάνοδον τοῦ Ἐξορίστου*, ἀντὶ προλόγου, τὴν *Ἀρραβωνιαστικιὰ τοῦ Μεσκίνη*, τὴν *Ἀγάπη τῆς Ἀνεραΐδας* κτλ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς ἑλληνίδος νεότητος. Παιδαγωγικὴ πραγματεία ὑπὸ Χαρισίου Παπαμάρκου, Διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Διδασκαλείου. Ἐν Κερκύρᾳ. Ἐκ τοῦ τυπογραφείου ὁ «Κορσῆς» Ι. Ναχαμούλη 1885. σ. 283.

Ἐν τῇ ἑλληνοπρεπεῖ ἀγωγῇ τῶν Ἑλληνοπαίδων, διὰ τῆς ὁποίας νὰ καθίστανται ἱκανοὶ πρὸς κτῆσιν καὶ διατήρησιν τῆς πολιτικῆς ἰσχύος τῆς πατρίδος αὐτῶν καὶ ἄξιοι πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ μετρίου καὶ σωστικοῦ πλούτου, τίθησι τὸν σκοπὸν τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς ἑλληνίδος νεολαίας, καὶ ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης οἰκοδομεῖ τὴν μακρὰν καὶ περισπούδαστον παιδαγωγικὴν πραγματείαν του ὁ κ. Χαρίσιος Παπαμάρκου. Ἡ ἐν λόγῳ πραγματεία, ἐν ᾗ ἐλέγχονται μὲν τὰ σπουδαιότατα τῶν νῦν κρατούντων δογμάτων περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ὑποβάλλονται δὲ καὶ ἀναλύονται τὰ στοιχεῖα, ἐξ ὧν ἀπαρτίζεται τὸ περὶ σκοποῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν Ἑλληνοπαίδων φρόνημα τοῦ συγγραφέως, διαιρεῖται εἰς τέσσαρα μεγάλα μέρη. Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει ἐκτίθενται ἐν ἀρχῇ αἱ περὶ τῆς ἀνορθώσεως τῶν καταπιπτουσῶν πολιτειῶν καὶ τῆς ἐξαγνίσεως τοῦ βίου γνῶμαι τοῦ Πλάτωνος, τοῦ Ρουσσώ, τοῦ Φίχτε, τοῦ Γκαῖτε, καὶ τῶν λοιπῶν μεγάλων ἰδεολόγων, αἵτινες ὑποδεικνύονται ἀκατόρθωτοι καὶ μὴ πρὸς τὴν οὐσίαν καὶ τὴν πορείαν τῶν πραγμάτων σύμφωνοι, εἶτα δὲ ἐν ἐκτάσει ἐρευνῶνται αἱ περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἀνατροφῆς διάφοροι δοξασίαι ὀνομαστῶν φιλοσόφων καὶ παιδαγωγῶν, ὡς αἱ τοῦ **Schmidt**, **Kant**, **Pestalozzi**, **Schwarz**, **Pichter**, **Hegel**, αἵτινες χαρακτηρίζονται ὑπὸ τοῦ συγγραφέως μορφολογικοὶ πάσης οὐσίας ἐστερημένοι διανοητικοὶ τύποι, τῆς φαντασίας εἴδωλα ψιλά, οὐδὲν κατορθοῦντες τῶν πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον τεινόντων. Μόνον μεταξὺ τῶν νεωτέρων παιδαγωγῶν καὶ φιλοσόφων ὁ **Rosenkrank** καὶ ὁ **Fichte** κατενόησαν ὅτι τὸ σημεῖον πρὸς ὃ πρέπει νὰ κατευθύνηται πᾶσα ἠθικὴ ἐνέργεια καὶ παιδευτικὴ ἐργασία εἶνε ἡ πατρίς. Ἡ ἰδέα τῆς πατρίδος ἐντεταμένη μεταξὺ τῶν περιφιλαύτων καὶ κοσμοπολιτικῶν ἰδεῶν εἶνε τὸ μόνον μέτρον, πρὸς ὃ δύναται νὰ καταταθῇ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις : τοῦτο εἶνε τὸ ἰδεῶδες τοῦ κ. Παπαμάρκου ἐν τῇ παιδαγωγικῇ, καὶ πρὸς τοῦτο ἰσχυρῶν συμμάχων, τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων, δραττόμενος, ἀντιτίθησιν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τοῦ βιβλίου του, διὰ προσφόρων παραθέσεων πλείστων ἀποσπασμάτων ἐξ αὐτῶν, τὴν τηλαυγῆ τῶν ἀρχαίων ὀρθοφροσύνην πρὸς τὴν ὁμίχλην, ὡς λέγει, τῆς νεωτέρας παιδαγωγικῆς φιλολογίας. Διότι «πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ οὐσιώδη παιδαγωγικὰ ζητήματα εὑρίσκονται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις συγγραφεῦσι καὶ οὐχὶ σπανίως πολὺ νηφαλιώτερα τὴν μορφὴν καὶ πολὺ ἀνθρωπινώτερα καὶ πολιτικώτερα τὴν οὐσίαν ἢ ἐν τοῖς πολυθρυλήτοις παιδαγωγικοῖς συστήμασι τῶν νεωτέρων». Καὶ πρὸς τοῦ δόγματος τούτου τὴν κατάδειξιν ἀποδύεται ὁ συγγραφεὺς ἔν τε τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ βιβλίου, ἐν ᾧ ὁ λόγος περὶ τῶν στοιχείων τῆς πολιτικῆς ἰσχύος, ἤτοι τῆς σωματικῆς ῥώμης καὶ πολεμικῆς ἐμπειρίας, τοῦ ζήλου πρὸς τὰ πάτρια, τῆς συνειδήσεως τῆς ἐθνικῆς ἑνότητος, καὶ τῆς εὐνομίας, πρὸς ἀπόκτησιν τῶν ὁποίων πρέπει νὰ ἐκπαιδεύωνται ἐν τοῖς σχολείοις οἱ Ἑλληνόπαιδες, καὶ ἐν τῷ τρίτῳ μέρει, ἐν ᾧ ὁ λόγος, περὶ τοῦ ἑτέρου παράγοντος τῆς ἑλληνοπρεποῦς ἀγωγῆς, τοῦ ἰδίου καὶ δημοσίου πλούτου πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου ἐπίσης πρέπει νὰ καταστῶσι διὰ τῆς ἐν τοῖς σχολείοις παιδείας ἱκανοὶ οἱ νέοι. Οὕτως ἅπασα σχεδὸν ἡ ἐν λόγῳ πραγματεία πληροῦται ὑπὸ τῆς παραθέσεως παντοίων καὶ πολυτίμων παιδαγωγικῶν διδαγμάτων καὶ γνωμῶν ἐπὶ παντὸς ζητήματος, εἰλημμένων ἐκ τῶν ἀρχαίων ποιητῶν καὶ πεζογράφων, μάλιστα δὲ ἐκ τῶν τοῦ Πλάτωνος, Ἀριστοτέλους, καὶ Πλουτάρχου. Ἐκ τοιαύτης γνησίας ἑλληνικῆς ὕλης ἄνευ καταφυγῆς εἰς ξένα κείμενα, εἰλημμένης ἐκ τοῦ θησαυροῦ τοῦ ἐν τοῖς ἀρχαίοις συγγράμμασιν, ἐν ᾗ συγκαταμιχθήσονται τὰ σπουδαιότατα τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος τῶν πατέρων ἡμῶν ὡραῖα δημοτικὰ ᾄσματα, καὶ κατάλληλα ποιήματα τῶν καθ' ἡμᾶς ποιητῶν, δύναται νὰ καταρτισθῇ τὸ τελειότερον *ἐθνικὸν ἀναγνωσματάριον*. Τέλος ἐν τῷ τετάρτῳ μέρει, ὡς ἐν ἐπιλόγῳ, ἀνακεφαλαιοῦνται τὰ περὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς ἑλληνίδος νεολαίας ῥηθέντα ὑπὸ τοῦ συγγραφέως, καὶ συμπληρωτικῶς καταδείκνυται ἡ ἐπιστημονικὴ ἀξία τοῦ δόγματος αὐτοῦ.

Τοιαύτη τις εἶνε ἡ κυρία ὕλη τῆς «Περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς ἑλληνίδος νεολαίας» παιδαγωγικῆς πραγματείας τοῦ κ. Χ. Παπαμάρκου, ἥτις ὑπόκειται εἰς τὸν ἀκριβῆ ἔλεγχον καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν περὶ τὴν παιδαγωγικὴν ἐντριβῶν· ὅ,τι ἡμεῖς δυνάμεθα ἐνταῦθα ἀνεπιφυλάκτως νὰ ἐκτιμήσωμεν εἶνε τὸ ἑλληνοπρεπέστατον ἰδεῶδες τῆς ἐκπαιδεύσεως παρὰ τῷ συγγραφεῖ, ἡ ἀνεξαρτησία καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς μεθ' οὗ ὑποστηρίζει τὸ δόγμα του, ἰδίᾳ δὲ ἡ ἔκτακτος ἀρχαιομάθεια καὶ φιλοπονία αὐτοῦ, καταστήσαντος τὸ βιβλίον του μοναδικὸν ταμεῖον τῶν καλλίστων χωρίων ἐκ τῶν ἀθανάτων ποιητῶν καὶ πεζογράφων τῆς ἀρχαιότητος.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΕΘΝΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Δωρεαὶ εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἑταιρίας. Ἐδωρήσαντο:

Ὁ κ. **Α. Ι. Ὀρλάνδος**, λιθογραφίαν παριστῶσαν τὴν κατὰ τὴν ἐν Ναυαρίνῳ ναυμαχίαν διάταξιν τῶν στόλων.

Ὁ κ. **Σπυρ. Π. Λάμπρος** 1) ἔγχρωμον λιθογραφίαν παριστῶσαν τὸν Ἀνδρέαν Μουστοξύδην, χαραχθεῖσαν ἐν Λονδίνῳ· 2) χαλκογραφίαν παριστῶσαν τὸν Ἀνδρόνικον Κ. Δημητρακόπουλον· 3) χαλκογραφίαν τοῦ Γ. Καραϊσκάκη, χαραχθεῖσαν ὑπὸ Ν. Παπαγεωργίου Καλαρρυτιώτου· 4) Ἐ.

ἑβδομήκοντα ἓξ ἔκτυπα σφραγίδων τῆς ἐπαναστάσεως ἐν ἑνὶ πίνακι· 5) Ἐπισκεπτήριον Διονυσίου Πύρρου τοῦ Θεσσαλοῦ.

Ὁ κ. **Ἀλέξ. Μελετόπουλος** 1) φωτογραφίαν ξυλίνου ἐπιταφίου, ἔργον Ἐπαμ. Κανάλη. 2) Κάλυμμα κεφαλῆς Μυκονίας, καλούμενον Μαχραμᾶν. 3) Κολόβιον βαμβακερὸν ἀποτελοῦν μέρος τῆς ἐνδυμασίας κολοβοῦ γυναικὸς Μυκονίας. 4) Ὅμοιον μικρότερον. 5) Στηθικὸν χρυσοποίκιλτον ἐξ ὁμοίας ἐνδυμασίας. 6) Τρίχαπτον μετάξινον ἐκ ποδιᾶς τῆς αὐτῆς ἐνδυμασίας. 7) Ζεῦγον ὑποδημάτων ἐκ βελούδου πρασίνου οἷα τὰ τῆς ἐνδυμασίας κολοβοῦ γυναικὸς Μυκονίας (νεωτέρα μίμησις καθ' ὑπόδειγμα). 8) Μυροθήκην μολυβδίνην παλαιάν, φέρουσαν ἑκατέρωθεν τὴν αὐτὴν παράστασιν, ἤτοι ἔφιππον ἐστεμμένον καὶ φέροντα τὰ σήματα τῆς ἀρχῆς. 9) Ἔδρανον χρυσοκόσμητον ἐκ Μυκόνου τοῦ 18 αἰῶνος. 10) Σφραγῖδα φέρουσαν τὴν ἐπιγραφὴν ΘΟΔΟΡΙ--ΚΙΡΙΑΚΙ καὶ χρονολογίαν 1818. 11) Σφραγῖδα φέρουσαν τὴν ἐπιγραφὴν ΜΙΤΡΟ—ΘΑΝΑϹ καὶ χρονολογίαν 1799. 12) Σφραγῖδα φέρουσαν τὴν ἐπιγραφὴν ΔΗΜΟ—ΚΩΣΤΑ καὶ χρονολογίαν 1756. 13) Σφραγῖδα φέρουσαν τὰ γράμματα Φ. Γ. Μ. καὶ χρονολογίαν 1804. 14) Σφραγῖδα φέρουσαν τὴν ἐπιγραφὴν ΚΟΣΤΑΝΤΙ—ΤΑΡΑΚΑΤΖΙ καὶ χρονολογίαν 1816. 15) Σφραγῖδα φέρουσαν τὴν ἐπιγραφὴν ΚΙΡΙΑ—ΟΙΚΟΝ ἄνευ χρονολογίας. 16) Σφραγῖδα φέρουσαν τὴν ἐπιγραφὴν ΝΙΚΟΛΑ ΚΑΠΟΤΟ καὶ χρονολογίαν 1789. 17) Σφραγῖδα φέρουσαν τὴν ἐπιγραφὴν ΧΡΙΣΤΟΦ.—ΠΑΖΑΡΛΙ καὶ χρονολογίαν 1746. 18) Σφραγῖδα φέρουσαν ἐπιγραφὴν δυσανάγνωστον καὶ χρονολογίαν 1787. 19) Σφραγῖδα τουρκικήν. 20) Ὁμοίαν. 21) Ὁμοίαν. 22) Μετάλλιον χαλκοῦν κοπὲν ἐπὶ τῇ ἐκθέσει τῶν Ὀλυμπίων τοῦ 1870. 23) Σφραγῖδα χαλκῆν ἀνεπίγραφον, φέρουσαν ἐγγεγλυμμένον τὸν λέοντα τοῦ ἁγίου Μάρκου.

Ὁ κ. **Σπυρ. Παπαγεωργίου**, 1) φωτογραφίαν ἔγχρωμον χωρικοῦ ἐκ Κερκύρας. 2) Φωτογραφίαν ἔγχρωμον χωρικῆς ἐκ Κερκύρας.

Ὁ κ. **Α. Μεταξᾶς** 1) ἐγχειρίδιον μετὰ λαβῆς ἀργυροποικίλτου. 2) Πιστόλαν μετὰ λαβῆς ξυλίνης. 3) Ἑτέραν ὁμοίαν.

Ὁ κ. **Α. Μηλιαράκης**, 1) παλαιὰν χαλκογραφίαν Ἰωάννου Νικ. Μαυροκορδάτου. 2) χαλκογραφίαν Νικολάου Γκύζη. 3) Ξυλογλύφημα παριστῶν τὸν Ἰησοῦν. 4) Κοχλιάριον κεράτινον τῶν χωρικῶν τῆς Κύθνου. 5) Καπνοσύριγγα ἐκ ξύλου. 6) Ὁμοίαν. 7) Χαρτονόμισμα πέντε φοινίκων ἐπὶ Καποδιστρίου.

Ἡ Μονὴ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου λιθογραφίαν παριστῶσαν τὸ Μέγα Σπήλαιον.

(Ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Ἑταιρίας)

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἰουνίου 7, Παρασκευή.

Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Δευτέρας, μετὰ τὴν περάτωσιν τῶν ἐν τοῖς τμήμασιν ἐργασιῶν, ἡ Βουλὴ συνεδριάζει ἐν ὁλομελείᾳ, ἀσχολουμένη περὶ τὴν ἐξέλεγξιν τῶν ἐκλογῶν. Αἱ συνεδριάσεις ἀρχόμεναι συνήθως ἀπὸ τῆς ὀγδόης πρωϊνῆς ὥρας περατοῦνται μετὰ τὴν δωδεκάτην. Μέχρι τοῦδε ἐπεκυρώθησαν ὑπὸ τῆς Βουλῆς κατ' ἀλφαβητικὴν σειρὰν αἱ ἐκλογαὶ Ἀγυιᾶς, Αἰγιαλείας, Αἰγίνης, Ἁλμυροῦ, Ἄνδρου, καὶ Ἄργους, ἀπεφασίσθη δὲ ἵνα σταλῇ εἰς Ἄρταν ἐπιτροπὴ ἐκ βουλευτῶν διὰ νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν κατὰ τὴν ἐκλογὴν ἐγένοντο ἐπεμβάσεις ἢ δωροδοκία. Τινὲς ἐξ αὐτῶν, ἰδίᾳ δὲ ἡ τελευταία, προὐκάλεσαν μακρὰς καὶ ζωηρὰς συζητήσεις, καὶ πρωΐμως οὕτω ἐγκαθίδρυσαν τὰς ἐν θορύβῳ μακρὰς καὶ θερμὰς ρητορείας.

* *

Ἀνεχώρησε χθὲς εἰς Θεσσαλίαν διὰ Θηβῶν, Λαμίας καὶ ἄλλων τινῶν στρατιωτικῶν κέντρων προτιθέμενος νὰ διέλθῃ ὁ στρατηγὸς Βοσσὲρ πρὸς ἐξέτασιν τῶν διαφόρων ἐκεῖ σωμάτων καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ στρατοῦ· συγχρόνως δὲ θέλει διατρέξει καὶ ὁλόκληρον τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν πρὸς στρατηγικὴν μελέτην καὶ ἐξέτασιν τῶν παρ' αὐτὴν ἱδρυμένων στρατώνων. Ἡ περιοδεία τοῦ στρατηγοῦ θέλει διαρκέσει περὶ τοὺς δύο μῆνας.

* *

Περὶ τοῦ στρατηγοῦ Βοσσὲρ καὶ τῶν ἐκθέσεων αὐτοῦ περὶ στρατοῦ ἐγένετο κατ' αὐτὰς λόγος ἐν τῷ τύπῳ. Αἱ ἐκθέσεις αὗται περιστρέφονται κυρίως εἰς γνωμοδοτήσεις περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ στρατοῦ καὶ εἰδικώτερον περὶ τοῦ ζητήματος τῆς θητείας. Μεταξὺ ἄλλων ἐν αὐταῖς λέγεται ὅτι προτείνει ὁ στρατηγὸς τὴν ἀνακήρυξιν τοῦ Ναυπλίου ὡς πόλεως καθαρῶς στρατιωτικῆς, εἰς ἣν νὰ γείνῃ συγκέντρωσις στρατοῦ καὶ τακτοποίησις τῶν ὀχυρωματικῶν αὐτοῦ ἔργων, μετατοπιζομένων τῶν πολιτικῶν ἀρχῶν εἰς Ἄργος, καὶ συνενουμένου τοῦ ὁπλοστασίου μετὰ τοῦ ναυστάθμου, ὅπως δυνηθῶσι τελεσφόρως νὰ λειτουργήσωσιν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ δι' ὃν ἱδρύθησαν.

* *

Τὸ ἐξ 1,500,000 δραχ. δάνειον, ὅπερ ἡ Κυβέρνησις συνωμολόγησε μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης παρέχεται ἐπὶ ἐνεχυριάσει 6,000 ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 170 ἑκατομμυρίων. Αἱ περὶ τοῦ δανείου τούτου διαπραγματεύσεις, γράφει ἡ *Ἐφημερίς*, διεξήγοντο συγχρόνως πρὸς τὰς διαπραγματεύσεις τοῦ δανείου τῶν 6,000,000 χρυσῶν φράγκων, ἅτινα τὸ ἐν Παρισίοις Comptoir d' Escompte ἐχορήγησεν ἡμῖν διὰ τῆς Τραπέζης Κωνσταντινουπόλεως. Ἐκ τοῦ δανείου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης ἓν ἑκατομμύριον κατεβλήθη εἰς χρυσόν, αἱ δὲ ὑπολειπόμεναι 500,000 εἰς χαρτονομίσματα.

* *

Ἐπερατώθη μέχρις Ἡρακλείου ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Λαυρείου ἐκ χιλιομέτρων 56, περιλαμβάνουσα τοὺς σταθμοὺς Ἡρακλείου, Χαλανδρίου, Γέρακα, Κάντζας, Λιόπεσι, Κορωπῆ, Μαρκοπούλου, Καλυβίων, Κερατέας καὶ Δασκαλείου. Ἡ ἀπ' Ἀθηνῶν μέχρι Λαυρείου ἀπόστασις εἶνε δύο καὶ ἡμισείας ὡς ἔγγιστα ὡρῶν. Ἡ περατωθεῖσα γραμμὴ παραδίδεται κατ' αὐτὰς εἰς χρῆσιν τοῦ δημοσίου.

* *

Ἐκτὸς τῶν ραγδαίων βροχῶν, αἵτινες τοσαύτας καταστροφὰς ἐπέφερον εἰς τὴν Θεσσαλικὴν πεδιάδα, καταφθείρασαι τὰ προϊόντα, καταρρίψασαι οἰκίας καὶ κατακλύσασαι τόσας οἰκογενείας ἀνεστίους, κατέπεσε καὶ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Καρδίτσης χάλαζα σημαντικοῦ μεγέθους, ἐπενεγκοῦσα σπουδαίαν καταστροφὴν εἰς ἀμπέλους καὶ σπαρτά. Ἡ πτῶσις τῆς χαλάζης διήρκεσεν ἐπὶ 1 ½ ὥραν. Εἷς ἐκ τῶν κόκκων αὐτῆς ζυγισθεὶς εὑρέθη ἔχων βάρος 57 δραμίων, ἕτερος δὲ 75. Ἐλέγετο δὲ ὅτι ἔσχε καὶ θύματα μίαν κόρην καὶ ἕνα ἵππον. Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ θεομηνιῶν ἀναφέρομεν ὅτι κατά τινα τῶν τελευταίων καταιγίδων ἐκεῖσε κατεστράφη ἐν Κερασιᾷ τοῦ Βώλου ποίμνιον 1500 αἰγῶν.

* *

Οἱ κατὰ τὰ ἀφρικανικὰ παράλια Ἕλληνες σπογγαλιεῖς πολλὰς ὑφίστανται καταπιέσεις ἐκ μέρους τῶν ἰθαγενῶν τῶν μερῶν ἐκείνων καὶ τῶν ἐπιτοπίων ἔτι ἀρχῶν. Ὅπως προστατεύσῃ τοὺς Ἕλληνας σπογγαλιεῖς ἀνεχώρησεν εἰς Τρίπολιν τῆς Βαρβαρίας καταλλήλως ἐξοπλισθεὶς ὁ ἀτμομυοδρόμων *Ἀλφειὸς* ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν τοῦ πλωτάρχου κ. Ἰω. Βώχου.

* *

Κατὰ τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐτελέσθη ἐν τῷ Ὠδείῳ ἡ ἐτησία συναυλία τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἐξ ἧς καταδεικνύεται ἡ περὶ τὴν μουσικὴν ἐπίδοσις καὶ ὁ βαθμὸς τῆς προόδου αὐτῶν. Πολλὰ ἐκ τῶν ἐκτελεσθέντων τεμαχίων ἤρεσαν εἰς τὸ μετ' ἐνδιαφέροντος συρρέον ἑκάστοτε ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ὠδείου κοινόν, ἰδίως δὲ μελῳδία τις ἐκ τῶν τοῦ Μόζαρτ, ἓν ἐμβατήριον τοῦ Μένδελσον, ἐκτελεσθὲν ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου, καὶ χορῳδία τις ἐκ τοῦ Γουλιέλμου Τέλλου. Ζωηρότατα χειροκροτήματα ἀπέσπασαν ὡς βιολισταὶ οἱ δύο μικροὶ ἀδελφοὶ Ζούκη, περὶ τοῦ ἑτέρου τῶν ὁποίων, πενταετοῦς, μόλις διακριθέντος ἐπὶ ἐξαιρέτῳ τέχνῃ ἀναλόγως τῆς ἡλικίας του, ἱκανὸς λόγος ἐγένετο καὶ πέρυσι.

* *

Καὶ ἕτερος γενναῖος δωρητὴς ἐξ ἐκείνων ὧν ἀγήρως ὄντως διαμένει ἡ μνήμη. Ὁ πρό τινος ἐν Κυθήροις ἀποθανὼν *Θεόδωρος Παπαπέτρου* κατέλιπε διὰ διαθήκης του τὰ ἑξῆς κληροδοτήματα: 10 χιλιάδας δραχμὰς εἰς τὸ ἐν Πειραιεῖ Ζάνειον νοσοκομεῖον· 10 χιλιάδας εἰς τὸ Ἀμαλίειον Ὀρφανοτροφεῖον, 10 χιλ. εἰς τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χατζῆ

Κώστα καὶ 20 χιλ. εἰς τὴν ἰδιαιτέραν αὐτοῦ πατρίδα Ζαχόλην τῆς Κορινθίας.

* *

Ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν συνέστη ἐπιτροπή, ἥτις θέλει ἐξετάσει τοὺς κανονισμοὺς τῶν διαφόρων στρατιωτικῶν σχολῶν, τεθέντων τῶν πρὸς τοῦτο ζητημάτων ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου, καὶ ἐξενέγκει γνώμην περὶ τῆς τροποποιήσεως αὐτῶν. Ὡσαύτως τὸ ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν διέταξε δι' ἐγκυκλίου του ἁπάσας τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς νὰ προβῶσιν εἰς ἐξετάσεις καὶ προτάσεις ὑποψηφίων μαθητῶν διὰ τὸ σχολεῖον τῶν ὑπαξιωματικῶν.

* *

Πάσχων ἀπό τινος ὑπὸ ἐγκεφαλικῆς διαταράξεως, ἐτελεύτησε τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην καταπεσὼν ἀπὸ τοῦ ἐξώστου τῆς οἰκίας του ὁ *Ἀνδρέας Δ. Μιαούλης*, ἔγγονος τοῦ μεγάλου ναυάρχου, πλοίαρχος καὶ διοικητὴς τοῦ ναυστάθμου, ἐκπαιδευθεὶς ἐν Εὐρώπῃ, εἷς τῶν ἀρίστων ἀξιωματικῶν τοῦ ἡμετέρου ναυτικοῦ, ὑπηρετῶν ἐν αὐτῷ ἀπὸ τοῦ 1836. Ἡ κηδεία του ἐγένετο δημοτελεστάτη ἐν Πειραιεῖ, ἔνθα ἀπέθανε.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ι. Μ. Α. Εὐχαρίστως· ἀλλ' ἐπὶ τῷ ὅρῳ τῆς διορθώσεως καὶ περικοπῆς τῶν θεωρουμένων ἀκαταλλήλων. — κ. Δ. Θ. Πάτρας. Ποσὸν διπλάσιον τοὐλάχιστον. - κ. Κ. Ν. Τρίκκαλα. Παρὰ τοῦ κ. Ξ. ἐλήφθη τὸ ἀντίτιμον καὶ τῶν 4, ἐφ' ᾧ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Πρὸ ἡμερῶν σᾶς ἐγράψαμεν. — *Πανσανίᾳ*. Ὑπολογίζονται ἐν ὅλῃ τῇ Ερώπῃ ὡς ἔγγιστα 14,000, ἐξ ὧν τὰς πλείονας ἔχει ἡ Γερμανία (3,800), καὶ μετ' αὐτὴν ἡ Ἀγγλία ἔχουσα 2500 ἐφημερίδας.—κ. Β. Κ. Σμύρνην. Ἐν τοῖς ἐνταῦθα βιβλιοπωλείοις δὲν ὑπάρχει ἐξαντληθὲν πρὸ πολλοῦ.—*Ἀνωνύμῳ*. Ματαίως κοπιάζει ὁ ζητῶν νὰ συμβουλεύσῃ ἀνοήτους: αὐτοὶ τὰς συμβουλὰς τοῦ ἄλλου μεταχειρίζονται μόνον διὰ νὰ τελειοποιήσωσι τὴν μωρίαν των. — κ. Δ. Α. Π. Καλάμας. Τὴν ἀπάντησιν ὡς λίαν μακράν, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀναγράψωμεν ἐνταῦθα δι' ἔλλειψιν ἐπαρκοῦς χώρου. Σᾶς ἀπεστείλαμεν τὸ φυλλάδιον, ἐν ᾧ εὑρίσκετε πᾶσαν πληροφορίαν.—κ. Μ. Σ. Ἐπαναλαμβάνομεν, ὄχι.—κ Ζ*.. Ἔχετε σύμφωνον καὶ τὸν ἀρχαῖον συγγραφέα: Ὅταν, λέγει, αἱ τῆς γνώμης ἐπιθυμίαι τὴν ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐξουσίαν προσλάβωσιν, οὐδένα ὅρον ποιοῦνται τῶν ἀδικημάτων».— κ. Π. Γ. Π. Βῶλον. Ἐνεγράφη ὁ κ. Ε. Π. Τὴν ἀπόδειξιν ἀπεστείλαμεν ταχυδρομικῶς.— *Τακτικῷ ἀναγνώστῃ*. Τοῦ πρώτου τυπογραφείου ἡ ἵδρυσις ἐγένετο ἐν Μαγεντίᾳ, ἐξ αὐτῆς δὲ κατόπιν μετεδόθη ἡ τέχνη εἰς Βαμβέργην, Κολωνίαν καὶ ἄλλας πόλεις. Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὁ πολλαπλασιασμὸς τῶν βιβλίων ἐγίνετο δι' ἀντιγραφῆς. Παρὰ τοῖς Ρωμαίοις τὸ ἔργον τοῦτο ἤσκουν κυρίως δοῦλοι ἢ ἀπελεύθεροι ἐπὶ τούτῳ παιδευόμενοι, ὧν ἡ κτῆσις ἦτο περιζήτητος ὑπὸ τῶν πλουσίων τῶν θελόντων νὰ κάμωσιν ἐπίδειξιν σοφίας. Ὁ Σενέκας ἀναφέρει τοιοῦτόν τινα μεγιστᾶνα Καλβίσιον Σαβῖνον, ὅστις εἶχεν ἀγοράσει 11 δούλους, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἠνάγκασε νὰ ἐκμάθῃ ἀπὸ μνήμης ἓν ἑλληνικὸν ποίημα, οὗτινος ἀντίτυπα ἐξέδιδε δι' ἀντιγραφῆς. Προσθέτει δὲ ὅτι ἕκαστος αὐτῶν τῷ ἐστοίχισεν 100,000 σηστερτίων.— κ. Ι. Λ. Τρίκκαλα. Τὸ ζητηθὲν ἀπεστάλη. Τὸ Ἐνοχικὸν Δίκαιον (Γ' ἔκδ.) τιμᾶται δραχ. 16 καὶ μετὰ ταχυδρομ. 17.50.—κ.κ. Ν. Δ. Κραϊώβαν, καὶ Ι. Γ.Σ. Πάφραν. Ἐλήφθησαν.—*Φίλῳ τῆς «Ἑστίας»*. Τὴν πληροφορίαν, ἣν ζητεῖτε, δύνασθε νὰ λάβητε μόνον ἐν τῇ Ἐθν. Βιβλιοθήκῃ ἢ τῇ τῆς Βουλῆς ἐκ τῶν παρ' αὐταῖς κατηρτισμένων καταλόγων. — κ. Γ. Δ. Δ. Λάρισσαν. Ἐλήφθησαν· εὐχαριστοῦμεν δ' ὑμῖν διὰ τὴν φιλικὴν φροντίδα. Ἀπεστάλη τὸ ζητηθὲν βιβλίον.—κκ. Σ. Δ Κωνσταντινούπολιν, Π. Κ. Χ. Ζάκυνθον, Κ. Α. Κ. Ροστόβ, Ν. Ε. Β. Τούλτσαν καὶ Ι. Γ. Σ. Πάφραν. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. —κ. Γ. Ζ. Κέρκυραν. Εἰς ἐπιστολήν σας ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.—κ. Π. Α.Δ. Γέτσκ. Ἐνεγράψαμεν τὸν ἐν Μαριουπόλει κ. Σ. Π, ἀπεστάλη δὲ καὶ τὸ ζητηθὲν βιβλίον.—κ. Δ. Κ. Σ. Ἀλεξάνδρειαν. Δυστυχῶς δὲν ὑπάρχει ἐξαντληθὲν πρὸ πολλοῦ.—κ. Π. Φ. Σαράντα Ἐκκλησιαῖς. Πάντα τὰ ζητηθέντα καὶ ἐπιστολήν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Ἐπέπρωτο καὶ κάλαμον καὶ ξῖφος νὰ κρατήσω
Τὸ πάλ' ἐν ἴσῃ προκοπῇ.
Ἀλλ' ἡ ὀσφύς μου ἂν κοπῇ,
Θὰ σὲ φιλοξενήσω.

Ἐν Ἀθήναις. Α. Ν.

2

Μ' ἐγκέφαλον σὲ κλείω
ἀκέφαλον σ' ἐνδύω.

Μ*

ΛΥΣΕΙΣ

1

Αὐλὸς—δαυλὸς

2

Γαλήνη—γαλῆ.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

7 Ἰουνίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	336.50
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	338.50
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	405.50
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	398.—
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	257.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	252.—
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	197.—
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	244.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. καλ.	92.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	361.50

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ

Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3595.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	117.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	79.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	60.—
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. . »	275.—
Ἑταιρία Φωταερίου. . . . . Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως. . . .	25.85
» 3μην.	25.75
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	
» Τραπεζικὸν 3μην.	1.01 ½
	1.01 ¼

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον.	20.48
Λίρα ὀθωμανική.	23.30

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ τυπογραφείου «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» Ἀνέστη Κωνσταντινίδου 1885 — 45.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 442. — 16 ΙΟΥΝΙΟΥ 1885. — Λεπτα 10

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 494

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Αἱ ὑπὸ τῆς Ἀγγλίδος ποιητρίας Ε. Μ. Edmonds φιλοπονηθεῖσαι μεταφράσεις νεοελληνικῶν ποιημάτων τυγχάνουσι λίαν εὐμενοῦς ὑποδοχῆς παρὰ τῇ δημοσιογραφίᾳ τοῦ Λονδίνου. Τὸ περιοδικὸν «The Book seller» ἐξαίρει τὸ ποίημα τοῦ κ. Βιζυηνοῦ «ὁ Μάρτιος» καὶ λέγει ὅτι τοὺς στίχους τοῦ ποιητοῦ τούτου πρέπει ν' ἀναγνώσῃ πᾶς Ἄγγλος ἐπιθυμῶν νὰ σχηματίσῃ ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ τοῦ ἰδιοφυοῦς κάλλους νεοελληνικῶν ᾀσμάτων. Ἡ δὲ «Pall Mall Gazette» γράφει αὐταῖς λέξεσι· «Τύπος τοῦ νέου Ἕλληνος εἶνε ὁ Ὀδυσσεὺς οὐχὶ ὁ Ἀχιλλεύς. Ὁ Κερδῷος ἀγαπᾶται ἐν Ἑλλάδι ὑπὲρ τὰς Μούσας, καὶ αἱ πολιτικαὶ διαμάχαι προτιμῶνται τῶν μουσικῶν ἀγώνων. Μολαταῦτα παρὰ τὸν Ἰλισσὸν ὑπάρχουσιν ἡδύφωνοι ψάλται καὶ αἱ ἀηδόνες τοῦ Κολωνοῦ δὲν εἶνε ἄλαλοι. Διὰ τοῦτο ἡ κυρία Edmonds ἀπὸ τοῦ ποιητικοῦ λειμῶνος τῆς ἑλληνικῆς τοῦ παρόντος αἰῶνος ποιήσεως κατώρθωσε νὰ καταρτίσῃ τερπνοτάτην ἀνθολογίαν, καί, μεταγγίζουσα τὸν οἶνον ἀπὸ χρυσοῦ εἰς ἀργυροῦν κρατῆρα, νὰ διατηρήσῃ καὶ οὕτω τὰς πλείστας ἐκ τῶν καλλονῶν τοῦ πρωτοτύπου. *Νεοελληνικὰ λυρικὰ ποιήματα, καὶ εἰς αὐτὴν ἀκόμη τὴν ἀγγλικὴν μεταφραζόμενα, εἶνε προτιμότερα τῶν νεοελληνικῶν δανείων.* Ὡς πρὸς τὴν ποιότητα τῶν ποιημάτων τούτων, ἐὰν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναζητήσωμεν ἐν αὐτοῖς τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν πνεῦμα, θὰ ἀνευρίσκομεν τὸ πνεῦμα τοῦ Τυρταίου καὶ τοῦ Θεοκρίτου. Αἱ πολεμικαὶ ᾠδαὶ τοῦ Ῥήγα ἢ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου ἔχουσι λεπτόν τινα ἦχον μουσικῆς καὶ πάθους, τὰ δὲ δημοτικὰ ᾄσματα τοῦ κ. Γ. Δροσίνη εἰσὶ πλήρη γοητευτικῶν εἰκόνων ἀγροτικῆς ζωῆς καὶ λεπτῶν εἰδυλλιακῶν ἐρώτων.

Καὶ ἄλλοι ποιηταὶ ἐκτὸς τοῦ Δροσίνη παρέλαβον παραδόσεις σωζομένας παρὰ τοῖς χωρικοῖς καὶ περιέβαλον αὐτὰς καλλιτεχνικὸν τύπον. Τὸ ᾆσμα «τῶν Καιρῶν» τοῦ κ. Βιζυηνοῦ εἶνε πλῆρες κάλλους, ὑπάρχει δὲ καὶ θελκτικόν τι ποίημα αὐτοῦ περὶ τῆς οἰκοδομῆς τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὅπερ διηγεῖται πῶς τὸ σχέδιον τοῦ ναοῦ ἐκείνου κατεσκευάσθη κατὰ ὑπόδειγμα θαυμαστὸν εὑρεθὲν ἐν κυψέλῃ, εἰς ἣν προσεπέτασε μέλισσα ἀπὸ τοῦ ἀνακτόρου τοῦ βασιλέως μετὰ ψυχίου ἀντιδώρου εὐλογημένου καταπεσόντος ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Ὁ μῦθος οὗτος εὕρηται ἐν Θρᾴκῃ.

Ἓν ἄλλο τῶν ποιημάτων ἔχει ἐπίσης πολὺ τὸ μεγαλόφρον καὶ νευρῶδες· ἐποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Κωστῆ Παλαμᾶ, ἐνεπνεύσθη δὲ ὑπὸ ἐνδιαφέροντος γεγονότος συμβάντος πρό τινων ἐτῶν. Κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1881 ἐκηδεύετο ἐν Μεσολογγίῳ τὸ λείψανον πρεσβυτίδος γυναικὸς ἐνδεδυμένης τὴν στολὴν ἁρματωλοῦ, ἣν εἶχεν ἐνδυθῆ κατὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Μεσολογγίου, καὶ ἐν ᾗ ἐζήτησε νὰ ταφῇ. Ἡ ζωὴ τῆς ἀληθοῦς ταύτης Ἑλληνίδος ἡρωΐδος ἔδει νὰ μελετηθῇ ὑπὸ τῶν ερευνώντων τὸ ζήτημα περὶ τῆς γυναικείας φύσεως. Ἡ ἔποψις ἀφ' ἧς εἰκονίζει αὐτὴν ὁ ποιητὴς εἶνε ἀνομοία ἐκείνης, ἣν θὰ ἐλάμβανε Ἄγγλος κληρικός· Ἀλλ' ὅμως τούτου ἕνεκα εἶνε οὐχ ἧττον ὡραία, καὶ χαίρομεν ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη ἔλαβε θέσιν ἐν τῇ καλλιτεχνίᾳ».

Περὶ τῶν ποιημάτων τοῦ κ. Βιζυηνοῦ ἐδημοσίευσε καὶ τὸ «Magazin für die Litteratur des In- und Auslandes» δευτέραν βιβλιοκρισίαν τοῦ κ. D. Sanders, ὁ ὁποῖος εὐμενέστατα χαρακτηρίζων τὸ περιεχόμενον τῶν «Ἀτθίδων Αὐρῶν» ὡς «ἐπιτυχῆ συναδέλφωσιν ἁγνῆς φύσεως καὶ ὑψηλῆς τέχνης», παροτρύνει τοὺς νεοελληνιστὰς τῆς πατρίδος του νὰ μεταφράσωσιν ὁλόκληρον τὸ βιβλίον εἰς τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν. Ἡ ἐν Λονδίνῳ ὑπὸ τῶν ἐκδοτῶν Trübner and C° ἐνεργουμένη μετάφρασις τοῦ βιβλίου τούτου εἰς τὸ ἀγγλικὸν διεκόπη δυστυχῶς ἕνεκα τοῦ αἰφνιδίου θανάτου τοῦ αἰδεσ. Ε. Μ. Geldart, ὁ ὁποῖος μόνον ὀλίγα τινὰ ἐπρόφθασε νὰ δημοσιεύσῃ ἐξ αὐτοῦ ἄριστα μεταφρασμένα ποιήματα ἐν τῷ περιοδικῷ «Τὸ Day».

— Ἐν τῷ νεωστὶ οἰκοδομηθέντι ἐν Λονδίνῳ Ζωολογικῷ μουσείῳ τοῦ South—Kensington ἐτελέσθησαν τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Δάρβιν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἀρχιεπισκόπου τῆς Καντερβουρίας, τοῦ πρίγγιπος τῆς Οὐαλλίας, τοῦ προέδρου τῆς βασιλικῆς Ἑταιρίας τοῦ Λονδίνου, καὶ παντὸς ἐπισήμου ἐν τῇ φιλολογίᾳ, τῇ ἐπιστήμῃ, τῇ καλλιτεχνίᾳ, καὶ τῇ πολιτικῇ. Γνωστὸν ὅτι οὐδεὶς ἐπέφερε τοσοῦτο βαθὺ κτύπημα οὐ μόνον εἰς τὴν θρησκείαν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν βιβλικὴν παράδοσιν, ὅσον ὁ συγγραφεὺς τῆς *Ἀρχῆς τῶν εἰδῶν*. Ζῶντος αὐτοῦ, καθ' ἑκάστην οἱ θεολόγοι ἠμφισβήτουν καὶ ἀνεθεμάτιζον τὰς δοξασίας του· ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατόν του, θάπτεται εἰς τὸ Οὐεστμίνστερ. ἐγγράφεται τὸ ὄνομά του παρὰ τὰ ὀνόματα τοῦ Νέλσωνος, τοῦ Σαιξπήρου, καὶ τοῦ Νεύτονος, καὶ ὁ ἀγγλικὸς κλῆρος πρωτοστατεῖ ἐν ταῖς ἀποδιδομέναις αὐτῷ τιμαῖς.

Ὁ ἀνδριὰς τοῦ Δάρβιν ἐγένετο διὰ τῆς συλλογῆς συνδρομῶν ἐκ πάντων σχεδὸν τῶν ἐθνῶν. Τὴν ἐπαύριον τοῦ θανάτου τοῦ περιδόξου φυσιολόγου, πρὸ τριετίας, ἡ Βασιλικὴ Ἑταιρία, ἥτις ἐπέχει ἐν Ἀγγλίᾳ θέσιν Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, ἔσχε τὴν πρωτοβουλίαν συγκλήσεως δημοσίου συλλαλητηρίου, ἐν τῷ ὁποίῳ ὁμοφώνως ἐψηφίσθη ἔκκλησις πρὸς ἅπαντας τοὺς θαυμαστὰς τοῦ Δάρβιν ἐπὶ σκοπῷ ἀνεγέρσεως ἀξίου αὐτῷ μνημείου. Παραυτα αἱ ἐγγραφαὶ ἤρξαντο πανταχοῦ ἡ Γαλλία, Γερμανία, Ὁλλανδία, Ἰταλία, Νορβηγία, Δανία, Ἑλβετία, Βέλγιον, Ῥωσσία, Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι, αἱ δημοκρατίαι τῆς νοτίου Ἀμερικῆς ἀνθημιλλῶντο πρὸς ἀλλήλας ἐνθουσιωδῶς. Μεταξὺ τῶν διαφόρων χωρῶν ἡ Σουηδία ἐσημειοῦτο διὰ 2,296 ἐγγραφῶν. Πᾶσαι αἱ τάξεις ἀντεπροσωπεύοντο ἐν τοῖς καταλόγοις, ἀπὸ τοῦ ἑκατομμυριούχου, ἀποστέλλοντος χιλίας λίρας, μέχρι τοῦ ἰατροῦ τοῦ χωρίου ἀποστέλλοντος ἓν σελλίνιον, μέχρι τοῦ μαθητευομένου, παρέχοντος ἓν πεντάλεπτον. Μετ' οὐ πολὺ ἡ ἐκτελεστικὴ ἐπιτροπὴ ἦτο κάτοχος τοσοῦτον μεγάλου ποσοῦ, ὥστε ἐκρίθη ἐπάναγκες νὰ γείνωσι δύο χρήσεις αὐτοῦ· τὸ ἓν μέρος τοῦ ποσοῦ διετέθη ὑπὲρ τοῦ ἄρτι συντελεσθέντος ἀνδριάντος, τὸ ἕτερον δὲ ἐσχημάτισεν εἰδικὸν κεφάλαιον, ὀνομασθὲν *κεφάλαιον Δάρβιν*, καὶ προορισθὲν ὑπὸ τῆς Βασιλικῆς Ἑταιρίας πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν βιολογικῶν ἐρευνῶν.

— Ἀγγέλλεται ἐκ Βέϊμαρ ὅτι μεταξὺ τῶν χειρογράφων, ἅτινα ἀποτελοῦσι μέρος τῆς κληρονομίας τοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Γκαῖτε, εὑρέθη ἡμερολόγιον γεγραμμένον ὅλον διὰ τῆς χειρὸς τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, ἀρχόμενον ἀπὸ τοῦ 1777 καὶ ἐξακολουθοῦν μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

— Τὰ χειρόγραφα, ἅτινα κατέλειπεν ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, σχηματίζουσιν ὀγκώδεις καὶ ποικίλας δέσμας, καθ' ὅσον συνείθιζε νὰ ῥίπτῃ ἀτάκτως ἐντὸς χαρτοφυλακίων τὰ χάρτινα τεμάχια, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἔγραφε τὰς ἰδέας του, ἅτινα ἐτοποθέτει ἐν τοιαύτῃ ἢ τοιαύτῃ θέσει κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς τελικῆς διαμορφώσεως τοῦ ἔργου του. Οὕτως εὑρέθη παχὺς φάκελος φέρων τὸν τίτλον *Ὠκεανός*, καὶ ἕτερος ἐπιγραφόμενος *Σωροὶ πετρῶν* ἀμφότεροι περιέχοντες ἀρχὰς καὶ σχέδια δραμάτων, μυθιστοριῶν καὶ ποιημάτων, ἅτινα ἐσκόπει νὰ περατώσῃ ἐν τῷ μέλλοντι.

— Ἡ ἐν τῇ Γαλλικῇ Ἀκαδημίᾳ ὑποδοχὴ τοῦ Βίκτορος Δουρουῒ ἐγένετο τῇ 6ῃ Ἰουνίου. Ὁ νέος Ἀκαδημαϊκὸς ἀπήγγειλεν, ὡς ἔθος, τὸ ἐγκώμιον τοῦ προκατόχου αὐτοῦ

ἱστορικοῦ Μικιέ. Πρὸς τοῦτον ἀπήντησεν ὁ ἐπίσκοπος d' Autun.

— Ἐσχάτως ἐν τῷ μεγάρῳ τῆς Ἐθνικῆς φυτοχημικῆς Ἑταιρίας ἐν Παρισίοις, συνῆλθον ὅπως ἑορτάσωσι τὴν 25ην ἐπέτειον τῆς ἱδρύσεως τῆς ἐν Παρισίοις Ἑταιρίας τῆς στατιστικῆς τὰ μέλη αὐτῆς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Λέοντος Σαίη, πλείστων ξένων ἐπιστημόνων παρευρισκομένων. Ἡ συνεδρίασις ἤρξατο διὰ λόγου τοῦ Λέοντος Σαίη περὶ τῆς χρησιμότητος καὶ τῶν προόδων τῆς διεθνοῦς στατιστικῆς. Ἡ πρώτη συνεδρίασις τῆς Ἑταιρίας τῆς Στατιστικῆς ἐν Παρισίοις ἐγένετο τῇ 5 Ἰουνίου 1860. Ἤδη ἡ Ἑταιρία ἀριθμεῖ περὶ τοὺς 365 ἑταίρους. Ἐν διαστήματι 25 ἐτῶν μεγάλως προώδευσε τὸ ἔργον τῆς ἑταιρίας, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν σπουδαίων ἐργασιῶν, αἵτινες μετ' ἐπιμονῆς καὶ ἀκριβείας ἐγένοντο ἐπὶ παντὸς ἀφορῶντος τὴν ἀνθρωπίνην δραστικότητα. Τὴν πρώτην ταύτην συνεδρίασιν ἠκολούθησαν καὶ ἄλλαι, καθ' ἃς πλεῖστοι ἔλαβον τὸν λόγον ἐπὶ διαφόρων σχετικῶν θεμάτων.

— Ἐν τῇ Παρισινῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Ἐπιστημῶν ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ ἐκ Περοῦ, ἀναγγέλλουσα ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὑπάρχει φυτὸν ὡρισμένου ὀνόματος καὶ σχήματος, οὗτινος ἐγένετο χρῆσις μετὰ πλείστης ἐπιτυχίας πρὸς θεραπείαν τῆς φθίσεως. Ἀναμένεται ἡ ἐξακρίβωσις τῆς ἐν λόγῳ εἰδήσεως.

— Ὁ Φρειδερῖκος Gower, ὁ ἐφευρέτης τοῦ φερωνύμου τηλεφώνου, ἐξετέλεσε μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας τὴν διάβασιν τῆς Μάγχης διὰ μικροῦ ἐκ μετάξης ἀεροστάτου μεγέθους 500 κυβικῶν μέτρων Ἀναχωρήσας τὴν 20 Μαΐου περὶ τὴν μεσημβρίαν, ὁ Gower ὑψώθη εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἐπέρανε τὴν πορείαν του περὶ τὴν τετάρτην ἑσπερινὴν ὥραν ἐπὶ τῆς γαλλικῆς ἀκτῆς. Μετὰ τὴν εὐτυχῆ ταύτην διάβασιν ὁ ἀεροναύτης μετέφερε τὸ ὑλικόν του εἰς Καλαί, ὅθεν προτίθεται νὰ ἐπιχειρήσῃ νέον ἐναέριον ταξείδιον. Ὁ Gower δὲν εἶνε πρωτόπειρος ἐν τῇ ἀεροδρομίᾳ, ἐκτελέσας ἐν προηγουμένῳ χρόνῳ πλείστας ἐνδιαφερούσας ἀναβάσεις μετὰ τοῦ Τισσανδιὲ καὶ τοῦ Λασίμβρ.

— Τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου Χάβρης θέλει συνέλθει ἐν τῇ πόλει ταύτῃ κατὰ τὸν προσεχῆ Σεπτέμβριον διεθνὲς συνέδριον παιδαγωγῶν.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ 1886 περατοῦται ἡ οἰκοδομὴ τοῦ Ζαππείου μεγάρου τῆς Ἐκθέσεως· ἡ πρώτη δ' ἐν τῷ νεοδμήτῳ μεγάρῳ Ὀλυμπιακὴ Ἔκθεσις θέλει τελεσθῆ κατὰ τὸ 1887, καθ' ἃ ἀπεφάσισεν ἡ ἐπὶ τῶν Ὀλυμπίων Ἐπιτροπή.

— Ἐν φιλοκάλῳ τεύχει ἐξεδόθη ἡ κωμῳδία τοῦ κ. Δημητρίου Α. Κορομηλᾶ *Ἀπάτη ἀντ' Ἀπάτης*. Ἡ κωμῳδία αὕτη, ἐκ τῶν νεωτέρων ἔργων τοῦ κ. Κορομηλᾶ, ἐδιδάχθη κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Ὠδείου χάριν εὐεργετικοῦ σκοποῦ, πολλὴ δὲ καὶ εὔφημος μνεία ἐγένετο τότε περὶ τοῦ ἔργου, ὡς καὶ περὶ τῶν τοσούτῳ δεξιῶς διδαξάντων αὐτὸ φιλοτέχνων Κυρίων καὶ Κυριῶν. Ἡ κωμῳδία τοῦ κ. Κορομηλᾶ τρίπρακτος πλέκεται μετὰ φυσικότητος ἐν τῷ διαλόγῳ, γοργότητος καὶ χάριτος καὶ γνώσεως τῆς σκηνῆς περὶ θέμα τι ἐκ τοῦ συγχρόνου ἀθηναϊκοῦ βίου, τηροῦσα ἀμείωτον μέχρι τέλους τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ θεατοῦ.

— Πρὸς τοῖς ἄλλοις παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτηρίοις λίαν εὐδοκίμως ἐλειτούργησε κατὰ τὸ ἤδη λῆξαν σχολικὸν ἔτος καὶ τὸ ἀρτισύστατον τῶν κκ. Π. Κουτούζη καὶ Δ. Παπαγεωργίου, οὗτινος αἱ ἐξετάσεις ἐπὶ ἑβδομάδα διαρκέσασαι ἔληξαν τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν διὰ συναυλίας, ἣν ἐν χορῷ καὶ μονῳδίαις ἐξετέλεσαν ἐπιτυχῶς οἱ τὴν φωνητικὴν μουσικὴν διδαχθέντες μαθηταί. Ἐκ τῶν ἐξετάσεων ἀρίστας περὶ τοῦ ἐκπαιδευτηρίου τούτου ἀπεκόμισαν τὰς ἐντυπώσεις οἱ παρασταντες καὶ διὰ τὸ ἐξαίρετον τῆς ἐν αὐτῷ διδακτικῆς καὶ παιδαγωγικῆς καὶ διὰ τὸν ζῆλον τῶν φιλοτίμων αὐτοῦ διευθυντῶν καὶ τοῦ ἐγκρίτου τῶν διδασκόντων. Οὐ σμικρὸς δ' ἔπαινος τῷ Λυκείῳ τούτῳ εἶνε καὶ ὅτι πρὸς τῇ διανοητικῇ ἀναπτύξει ἐπεζητήθη ἰδίως καὶ τοῦ ἤθους τῶν μαθητῶν ἡ μόρφωσις, εἰς ὃ δυστυχῶς δὲν καταβάλλεται πάντοτε ἡ δέουσα φροντὶς εἴς τινα τῶν ἡμετέρων σχολείων.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἰουνίου, 14 Παρασκευή.

Βραδέως προχωρεῖ ἡ Βουλὴ εἰς τὰς ἐργασίας τῶν ἐξελέγξεων. Μετὰ τὰ ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τῆς Ἄρτης, ἀξιοσημείωτος ὑπῆρξεν ἡ ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς Ἀττικῆς συζήτησις, τριήμερον διαρκέσασα. Καὶ ἠκυρώθη μὲν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δήμου Ἀχαρνῶν ὡς πρὸς τὸν κ. Ψύλλαν ὑπὸ τῆς πλειονοψηφούσης μερίδος τῆς συμπολιτεύσεως, εἰ καὶ ἔγκριτα ταύτης μέλη καὶ ἐν τῇ Βουλῇ καὶ ἐν τῷ τύπῳ εὐγλώττως ὑπεστήριξαν τὸ ἔγκυρον αὐτῆς. Ἀπεφασίσθη νὰ σταλῇ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ εἰς τὴν ἐπαρχίαν Δομοκοῦ καὶ Φαρσάλων, ἐπεκυρώθησαν δὲ κατὰ σειρὰν αἱ ἐκλογαὶ Βάλτου, Βόλου, Βονίτσης, Γορτυνίας, Γυθείου, Δωρίδος, Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς, Ἑρμιονίδος, Εὐρυτανίας. Προχθὲς ἡ Βουλὴ ἐτέλεσε τὴν πρώτην ἀπεργίαν της, μὴ συνεδριάσασα ἐλλείψει ἀπαρτίας.

Μετὰ τὸ τέλος τῶν ἐξελέγξεων ὑποβάλλεται ἀμέσως ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὁ προϋπολογισμός, ἐξ οὗ κρίνεται τὸ οἰκονομικὸν σύστημα ταύτης. Μέχρι τοῦδε δὲν ἐγνώσθησαν σαφῶς τὰ οἰκονομικὰ μέτρα, εἰς τὰ ὁποῖα σκοπεῖ νὰ προβῇ ἡ παροῦσα κυβέρνησις πρὸς ἐξεύρεσιν προσόδων ἢ ἐλάττωσιν δαπανῶν ὡς φρονεῖ. Ἐκ τῶν φορολογικῶν νομοσχεδίων, ἓν μόνον, τὸ περὶ καπνοῦ, πρό τινος διανεμηθὲν καὶ γνωσθέν, ἐγκατελείφθη ἤδη ὡς ἀκατάλληλον. Κατά τινας διαδόσεις, ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ διατηρήσῃ τὸ οἰκονομικὸν καθεστώς, διαρρυθμίζουσα μόνον τοῦτο διὰ τῶν νομοσχεδίων ἅτινα νομίζει κατάλληλα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν προγεγραμμένων ὑπ' αὐτῆς. Ἐν τούτοις ὁ προϋπολογισμὸς τῶν διαφόρων ὑπουργείων ἐπερατώθη, καὶ ἀπεστάλη πρὸς ἐκτύπωσιν.

Λέγεται ὅτι ἡ Κυβέρνησις σκοπὸν ἔχει κατὰ τὸ προσεχὲς φθινόπωρον νὰ καλέσῃ πρὸς δοκιμὴν μίαν τάξιν ἐφέδρων, πρὸς τοῦτο δὲ ἐνετείλατο τῷ εἰς Θεσσαλίαν ἀπελθόντι στρατηγῷ Βοσσὲρ νὰ ἐξετάσῃ ἂν τὸ ἐκεῖ ἔδαφος εἶνε κατάλληλον πρὸς συγκέντρωσιν καὶ ἐκγύμνασιν ἐφέδρων.

Ὡς πρὸς τὴν σχολὴν τῶν Εὐελπίδων, ἀπεφήνατο ἡ ἐπὶ τούτῳ πρό τινος συστηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ὑποστρατήγου κ. Β. Πετιμεζᾶ, ὅτι οἱ εἰς ταύτην εἰσερχόμενοι μαθηταὶ ὀφείλουσιν ὡς καὶ πρότερον νὰ φέρωσιν ἀπολυτήριον γυμνασίου, νὰ ἔχωσι συμπεπληρωμένον τὸ 18ον ἔτος τῆς ἡλικίας των ἀντὶ τοῦ μέχρι τοῦδε 17ου.

Πρὸς τούτοις ὥρισε ἀπὸ 600—1000 δραχμῶν τὰ καταβαλλόμενα ὑπὸ τῶν μαθητῶν δίδακτρα καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑποτρόφων τῆς Κυβερνήσεως κατ' ἀνώτατον ὅρον εἰς 10, ἐκλεγομένων μεταξὺ τῶν ὀρφανῶν υἱῶν στρατιωτικῶν ἢ πολιτικῶν ὑπαλλήλων, οἵτινες φέρουσι πιστοποιητικὰ πενίας.

Ἡ ἐγγὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ τῆς ἀπέναντι ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ Βοσπόρου ἐμφάνισις τῆς φυλλοξήρας δικαίως ἀνησύχησε πάντας. Πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ κινδύνου, ὅστις ἀπειλεῖ τὴν μεγίστην καὶ καλλίστην τῆς χώρας ἡμῶν παραγωγήν, ἡ Κυβέρνησις ἔλαβε τὰ κατάλληλα μέτρα δημοσιεύσασα διάταγμα, δι' οὗ ἀπαγορεύεται ἡ εἰσαγωγὴ δένδρων, φυτῶν, χλωρῶν καρπῶν, βολβῶν καὶ χόρτου ξηροῦ ἐξ ἁπάσης τῆς τουρκικῆς Ἐπικρατείας.

Ἐπερατώθη, καὶ ἀπὸ τῆς προσεχοῦς Δευτέρας τίθεται εἰς χρῆσιν, ἡ κατὰ τὴν Κακὴν Σκάλαν σιδηρᾶ γέφυρα τοῦ σιδηροδρόμου Πειραιῶς—Πελοποννήσου, ἀντὶ τῆς μέχρι τοῦδε ἐν χρήσει προσωρινῆς ξυλίνης, ἥτις ἀντικαθίστα τὴν καταπεσοῦσαν.

Τὴν παρελθοῦσαν πέμπτην ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἀπεστάλη Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κκ. Σούλη, Γκότλαν καὶ Βλάση μηχανικῶν, ἵνα ἐπιθεωρήσῃ τὴν μέχρι Λαυρείου σιδηροδρομικὴν γραμμὴν καὶ παραλάβῃ ὁριστικῶς αὐτήν. Ἅμα τῇ ἐγκρίσει παραδοθήσεται αὐθημερὸν εἰς κοινὴν χρῆσιν.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Κ. Σ. Βενετίαν. Ἐλήφθη ἡ συνέχεια ὁλόκληρος. Τὰς εὐχαριστίας ὑμῶν καὶ πάλιν.— Καν Α. Δ. Π. Ὕδραν. Ἀπὸ τῆς ἑβδομάδος ταύτης θ' ἀποστέλλωνται αὐτόσε κατὰ τὴν παραγγελίαν σας. — κ. Ε. Π. Δ. Ὀλτένιτζαν. Τὰ βιβλία ἀπεστάλησαν. Ἐκ τοῦ χαρτονομίσματος εἰσεπράχθησαν δρ. 7,50 ἐξ ὧν 5,15 ἀντίτιμον βιβλίων, τὸ δ' ὑπόλοιπον 2,35 μένει εἰς τὴν διάθεσιν ὑμῶν.— κ. Χ. Π. Πάτρας. Ἐλήφθησαν. Τὸ ζητηθὲν βιβλίον καὶ ἐπιστολὴν μας λαμβάνετε ταχυδρομικῶς. — κ. Μ. Β. Δ. Ἀργοστόλιον. Ἐπληρώθησαν ἐνταῦθα ἔκτοτε. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — *Οἰκοδεσπότῃ.* Μᾶς φαίνεται ὅτι ζητεῖτε τὸν μυθολογούμενον φοίνικα, ἀξιοῦντες τόσην τελειότητα εἰς τὸν ὑπηρέτην σας. Ἐὰν ἐρωτήσετε τὸν πρῶτον τυχόντα γνώριμόν σας, θὰ ἀκούσετε τὰ αὐτὰ παράπονα. Καὶ ὅμως εἶνε εὐεργετικοὶ καὶ οἱ κακοὶ ὑπηρέται αὐτοὶ εἰς τὸν γνωρίζοντα νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῶν ἐλαττωμάτων των. Ὁ Πλούταρχος ἔγραψε πραγματείαν «Περὶ τοῦ πῶς ἄν τις ὑπ' ἐχθρῶν ὠφελοῖτο», καὶ κατέδειξε πολλοὺς πρὸς τοῦτο τρόπους καὶ περιστάσεις. Ἐὰν ἠθέλετε ἐφαρμόσει τὴν τακτικὴν τοῦ Χαρωνέως φιλοσόφου καὶ εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν τῶν ἐπιβούλων ὁμοστέγων σας, πολλὰ ἠδύνασθε νὰ καρπωθῆτε ἐκ τῆς κακίας αὐτῶν. Καὶ διὰ νὰ μὴ θεωρήσητε τοῦτο παραδοξολογίαν, ἰδοὺ προχείρως σᾶς σημειοῦμεν περιστάσεις τινὰς τοιαύτας: Εἶς κακὸς ὑπηρέτης σᾶς κλέπτει· ἔστω· τὸ πρᾶγμα εἶνε τῳόντι πολὺ ὀχληρόν. Ἀλλ' ὅμως αὐτὸ σᾶς διδάσκει δύο πράγματα χρησιμώτατα: πρῶτον νὰ μετρᾶτε τὰ χρήματά σας, δεύτερον νὰ τὰ κλειδώνετε. Καὶ ἰδοὺ ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὑπωπτεύθητε ὅτι ὁ ὑπηρέτης σᾶς ἔβαλε δύο-τρία φράγκα 'ς τὸ χέρι, γίνεσθε ἄνθρωπος ἄγρυπνος καὶ προσεκτικός. — Ἡ μάγειρισσα παρουσιάζει εἰς τὴν Κυρίαν λογαριασμοὺς μὲ ἐξωγκωμένας τὰς τιμὰς τῶν τροφίμων· κακὸν καὶ τοῦτο· ἀλλ' οὐχ ἧττον θὰ ἀναγκάσῃ τὴν Κυρίαν νὰ γείνῃ καλὴ νοικοκυρά, νὰ μάθῃ τὴν τιμὴν ἑκάστου πράγματος, νὰ ἀποκτήσῃ οὕτω τὸ προτέρημα τῆς οἰκονομίας. Οἱ ὑπηρέται σας εἶνε περίεργοι καὶ ἀκριτόμυθοι; Ἰδοὺ λόγος ἱκανὸς ἵνα γείνετε σεῖς ἐχέμυθος εἰς τὰς ὑποθέσεις σας, καὶ μὴ ἀφίνετε ὅπου τύχῃ ἀνοικτὰ τὰ γράμματά σας. Ὁ ὑπηρέτης εἶνε μέθυσος; Ἀλλ' εἶνε τόσον εὔκολον νὰ τοῦ δείξητε τὴν θύραν. Βλέπετε ὅτι πανταχοῦ ἐφαρμόζεται κάλλιστα τὸ «οὐδὲν κακὸν ἄμικτον ἀγαθοῦ». Δὲν σᾶς εἶνε τοῦτο ἱκανὴ ἀποζημίωσις; — κ. Α. Ν. Κ. Καλὴ ἐκλογὴ καὶ κακὴ μετάφρασις. Πλειοτέρας ἐξηγήσεις νομίζομεν περιττάς. — κ. Σ. Γ. Πάτρας. Εἰς τὸν αὐτόθι ἐπιστάτην τῆς «Ἑστίας» ἐστάλη ἡ ἀπόδειξις, παρ' οὗ λαμβάνετε αὐτήν. — κ. Β. Δ. Χαλκίδα. Νεώτερα πειράματα δὲν ἐγένοντο ἔκτοτε· τοὐλάχιστον δὲν ἀνέγνωμεν εἰς τὰ εὐρωπαϊκὰ φύλλα — *Φίλῳ Μ'.* Αἱ καλαὶ συμβουλαὶ εἶνε θησαυροί, τοὺς ὁποίους προσποιεῖται τις ὅτι ἀναζητεῖ, τοὺς ὁποίους ὅμως ἀπορρίπτει ἅμα τοὺς εὕρῃ. — κκ. Π. Γ. Π. Ὀθρυόν, Γ. Α. Μ. Λευκάδα, Ι. Α. Κ. Νέαν Φώκαιαν, καὶ Α. Α. Τ. Ζάκυνθον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν. — κ. Α. Χ. Ναύπλιον. Ἡ ἔκδοσις θὰ ἀρχίσῃ ἴσως πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἔτους. — *Διδασκάλῳ.* Εἶνε ὁ ἀτυχέστερος τρόπος. Πῶς λησμονεῖτε τὸ τοῦ Πλάτωνος «θύειν ταῖς Χάρισιν»; — κ. Ν. Α. Σ. Τεγέαν. Ἐλήφθησαν. Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ἤδη πρὸ πολλοῦ αὐτόσε.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Χωρὶς ἐμένα δὲν περᾷς.
Ἀλλ' ἂν μ' ἀνακατώσῃς,
Μαζὺ μ' ἐμένα τῆς χαρᾶς
Τὴν ὄψι δὲν θὰ νοιώσῃς.

2

Αἴνιγμα ἀρχαῖον

Εἰμὶ χαμαίζηλον ζώων μέλος· ἣν δ' ἀφέλῃς μου
γράμμα μόνον, κεφαλῆς γίνομαι ἄλλο μέρος·
ἢν δ' ἕτερον, ζῶον πάλιν ἔσσομαι ἢν δὲ καὶ ἄλλο,
οὐ μόνον εὑρήσεις, ἀλλὰ διακόσια.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Ξενοφῶν — ξενών.

2

Μνῆμα — νῆμα.

ΕΝ ΤΩ ΓΡΑΦΕΙΩ ΤΗΣ «ΕΣΤΙΑΣ»

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΤΑ ΕΞΗΣ ΒΙΒΛΙΑ:

Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς τῇ προσθήκῃ τῶν ταχυδρ. τελῶν, ταῦτα δὲ δηλοῦσιν οἱ ἐντὸς παρενθέσεων ἀριθμοί.

ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ ἢ σύμμικτα ἑλληνικά. Ἀθῆν. 1843—1852. 8ον σ. 712. Δρ. 18. (λ.80)

Τὸ ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς μεσαιωνοδίφου Α. Μουστοξύδου ἐκδιδόμενον περιοδικόν, περιέχον σπουδαιοτάτας μονογραφίας περὶ τῆς μέσης καὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς ἱστορίας καὶ φιλολογίας. Πληρέστατον ἀντίτυπον, περιέχον καὶ τὸ τυπωθὲν τῷ 1853, καὶ μήπω ἐκδοθὲν δωδέκατον τεῦχος.

ΜΑΥΡΟΦΡΥΔΟΥ Δ. Ι. Ἐκλογὴ μνημείων τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης. Τόμος Α'. (Ὁ μόνος ἐκδοθείς) Ἀθ. 1866. 8ον σ. 548. Δρ. 10. (λ.60)

Ἡ γνωστὴ καὶ σπανία συλλογὴ μεσαιωνικῶν ἑλληνικῶν ποιημάτων.

ΜΑΥΡΙΚΙΟΥ Συναξαριστὴς τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ, μεταφρασθεὶς ὑπὸ Νικοδήμου Ἁγιορείτου. Ἔκδοσις τρίτη ὑπὸ Θ. Νικ. Φιλαδελφέως. Ἀθ. 1868. Δύο τόμοι εἰς 4ον (ἀντὶ δρ. 30). Δρ. 15. (δρ.2)

ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ ΙΩ. Θ. Ἔγγραφα καὶ ἐπιστολαὶ περὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, συλλεγέντα ὑπὸ — Ἐν Ἀθ. 1856. (ἀντὶ δρ. 7). Δρ. 5 (λ.80)

Ἡ συλλογὴ αὕτη ἀποτελοῦσα ὀγκώδη τόμον, ἐκ σ. 622, ἐκτυπωθεῖσα τῷ 1856, μόλις νῦν δημοσιεύεται. Περιέχει δὲ πολύτιμον σειρὰν πολυπληθῶν ἐγγράφων, διαφωτιζόντων μεγάλως τὴν ἱστορίαν τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως.

ΣΙΓΑΛΑ Α. Συλλογὴ ἐθνικῶν ᾀσμάτων περιέχουσα τετρακόσια ᾄσματα τονισθέντα. Ἀθ. 1880. 8ον σ. κδ' 543. (ἀντὶ δρ. 8). Δρ. 4 (λ.80)

ΣΧΙΝΑ Κ. Δ. Ἱστορία τῶν Ἀνατολικῶν ἐθνῶν. Βιβλίον πρῶτον (τὸ μόνον ἐκδοθὲν) περιέχον τὰ ἀσιανὰ καὶ λιβυκά. Ἀθ. 1845. 8ον σελ. ιϛ' 516 (ἀντὶ δρ. 8.) Δρ. 2. (λ. 70)

ΦΑΥΕΡΒΑΧ. Θεωρία τοῦ κοινικοῦ δικαίου κατὰ τὴν ρωμαϊκὴν καὶ γερμανικὴν νομοθεσίαν. Μετάφρασις Χρ. Ρουσοπούλου. Ἀθ. 1859. 8ον, σ. κδ', 1090. (ἀντὶ δρ. 17:25). Δρ. 6. (δρ.1)

ΧΡΥΣΑΛΛΙΣ σύγγραμμα περιοδικὸν ἐκδιδόμενον δὶς τοῦ μηνός. Ἀθ. 1863—1867, τ. 1—4 Πλήρης σειρά. (ἀντὶ δρ. 64) Δρ. 40. (δρ.6)

ΖΑΜΠΕΛΙΟΥ Σ. Βυζαντιναὶ μελέται. Ἀθ. 1858. 8ον σ. 804. (ἀντὶ δρ. 10) Δρ. 6 (λ.80)

ΡΟΣΣΙΟΥ ΛΟΥΔ. Ἐγχειρίδιον ἀρχαιολογίας τῶν τεχνῶν. Ἀθ. 1841. (Σπάνιον) Δρ. 5. (λ.40)

ΑΝΔΡ. ΜΑΜΟΥΚΑ Τὰ κατὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος. Τόμοι 11. (Ἀντὶ δρ. 28) Δρ. 20 (δρ. 2.)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ. Πλήρης σειρά, ἀπ' ἀρχῆς τῆς ἐκδόσεως (1833) μέχρι τέλους τοῦ 1883, δεδεμένη. Δρ. 550.

Τοῖς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῷ ἐξωτερικῷ ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς τῇ προσθήκῃ 20 λεπτῶν διὰ ταχυδρ. τέλη ἑκάστου.

		Δρ. Λ.
Χ. ΠΑΠΑΜΑΡΚΟΥ	*Περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς Ἑλληνίδος νεολαίας*	5 —
Δ. ΒΙΚΕΛΑ	*Στίχοι*	2.—
»	*Λουκῆς Λάρας*	1.—
»	*Ρωμαῖος καὶ Ἰουλιέτα*, τραγῳδία Σαικσπείρου	1.—
»	*Ὀθέλλος*, τραγῳδία Σαικσπείρου	1.—
Χ. ΑΝΝΙΝΟΥ	*Ἐδῶ κ' Ἐκεῖ*	4.—
Π. ΒΡΑΪΛΑ	*Φιλοθέου καὶ Εὐγενίου ἐπιστολαί*	1.—
Γ ΔΡΟΣΙΝΗ	*Ἀγροτικαὶ Ἐπιστολαί*	2.—
»	*Εἰδύλλια*	2.50
»	*Τρεῖς ἡμέραι ἐν Τήνῳ*	1.—
»	*Σταλακτῖται*	2.—
»	*Ἱστοὶ Ἀράχνης*	1.—
Α. Π. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ	*Οἱ μαθηταὶ τοῦ Εὐσεβίου*	1.50
»	*Εἰς τὴν θάλασσαν*	1 75
»	*Παιδικὰ Διηγήματα*	2.—
»	*Παιδικοὶ Διάλογοι*	1.50
Φ. ΓΡΗΓΟΡΟΒΙΟΥ	*Ἀθηναΐς*. Μετάφρ. Σπ. Π. Λάμπρου	2.—
Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ	*Ἄνδρος καὶ Κέως*	5.-
»	*Ἀκρίτας*	3.—
»	*Οἱ Πέρσαι τοῦ Αἰσχύλου*	1.—
»	*Ὁδοιπορικὰ Θεσσαλίας, Ἠπείρου καὶ Μακεδονίας*	3.—
»	*Ἀμοργός*	3.—
Σ. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ	*Περὶ Ἀφομοιώσεως τῶν φυτῶν*	2.—
»	*Κάρολος Δάρβιν*	50
Π. Ι. ΦΕΡΜΠΟΥ	*Μῦθοι*	1.50
Γ. ΧΑΤΖΙΔΑΚΗ	*Μελέτη ἐπὶ τῆς νέας Ἑλληνικῆς*	2,50

Τὰ ἑπόμενα ἀποστέλλονται ταχυδρομικῶς τῇ προσθήκῃ 50 λεπτῶν δι' ἕκαστον.

		Δρ.
Σ. Π. ΛΑΜΠΡΟΥ	*Ἱστορικὰ Μελετήματα*	5.—
Γ. ΒΙΖΥΗΝΟΥ	*Ἀτθίδες Αὖραι*	5.—
Α. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗ	*Κυκλαδικά*	5.—
Ν. ΜΟΣΧΟΒΑΚΗ	*Τὸ ἐν Ἑλλάδι Δημόσιον Δίκαιον ἐπὶ Τουρκοκρατίας*	2,50

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τῶν Καταστημάτων «Ἀνδρ. Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ»—122—Ὁδὸς Ἑρμοῦ—122. ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ 1885—57.

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

Αριθ. 444. — 30 ΙΟΥΝΙΟΥ 1885. — Λεπτὰ 10.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ τῆς Εστιας: Ἐπὶ τῆς λεωφόρου Πανεπιστημίου, ἀριθ. 39.

ΕΣΤΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΕΤΟΣ Ι' — ΑΡΙΘ. 496

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ἐκ χειρογράφου τῆς ἐν Παρισίοις Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης ἐξέδωκεν ὁ κ. Victor Serres τὸ ἡμερολόγιον τοῦ πρώτου ἔκπλου τοῦ ἑλληνικοῦ στόλου κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τοῦ 1821, γεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ναυάρχου Ἰακώβου Τομπάζη. (**Journal de la première expédition de la flotte grecque**). Τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο οὐδὲν ἄγνωστον διδάσκει ἡμᾶς, πλὴν τινων ἀσημάντων λεπτομερειῶν, ἀλλ' εἶνε αὐθεντικὴ κύρωσις τῶν γεγονότων, ἅτινα ἐν πλάτει ἱστορεῖ ὁ Τρικούπης ἐν κεφαλαίῳ Ι' τῆς ἱστορίας του. Τὴν ἔκδοσιν ἐπεξειργάσθη μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ὁ κ. Serres, προσθεὶς εἰσαγωγήν, μετάφρασιν ἀκριβῆ καὶ πιστὴν καὶ σημειώσεις ἑρμηνευτικάς.

— Ἐν Βεϊμάρῃ συνεστάθη σύλλογος τοῦ Γκαῖτε, ἀποτελούμενος κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἐπιφανῶν Γερμανῶν συγγραφέων, ὧν μνημονεύομεν τὸν Κοῦνο Φίσερ, τὸν Παῦλον Ἄϋζε, τὸν Σέρερ. Μετέχει δὲ τοῦ συλλόγου καὶ ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Γερμανίας, ἧς εὐχαριστήριον τηλεγράφημα ἀνεγνώσθη ἐν τῇ πρώτῃ τούτου συνεδριάσει, γενομένῃ τῇ 9|21 Ἰουνίου. Ἀπὸ τοῦδε τὸ μὲν μουσεῖον τοῦ συλλόγου κέκτηται πολλὰ ἔργα τῆς τέχνης εἰς τὸν Γκαῖτε ἀναφερόμενα, ἐν οἷς καὶ εἰκόνας ὑπ' αὐτοῦ γραφείσας, τὸ δὲ ἀρχεῖον πολλὰ ἰδιόγραφα ἐκδεδομένων ἔργων τοῦ μεγάλου ποιητοῦ, καί, ὅπερ σπουδαιότατον, καὶ ἱκανὸν ἀριθμὸν ἀνεκδότων. Εἰσὶ δὲ ταῦτα ἡμερολόγια τοῦ βίου τοῦ ποιητοῦ ἀπὸ τοῦ 1776 μέχρι τοῦ 1782 καὶ ἀπὸ τοῦ 1796 μέχρι τοῦ 1832, πληροῦντα ὁλοκλήρους τόμους εἰς φύλλον, συλλογὴ πλείστων ἐπιστολῶν, ἐν αἷς καὶ ἡ ἀλληλογραφία τοῦ Γκαῖτε πρὸς τὴν σύζυγόν του Χριστιανήν, πραγματείας περὶ θεμάτων τῆς φυσικῆς ἱστορίας, καὶ ἐπιγράμματα. Τὰ τελευταῖα ταῦτα ἀπεφάσισεν ὁ σύλλογος νὰ μὴ ἐκδώσῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος, διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς ἐλευθερίαν τῆς ἐκφράσεως καὶ τὰς ἀντιθρησκευτικὰς των ἐννοίας. Διότι φαίνεται, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἐνθουσιώδης λατρεία τῶν Γερμανῶν πρὸς τὸν δαιμόνιον ποιητήν των, περιστέλλεται ἱκανῶς ὑπὸ τοῦ θρησκευτικοῦ συμφέροντος.

— Εἰς τὸν ἐν Λονδίνῳ πρεσβευτὴν τῆς Γαλλίας Βάδδιγκτων καὶ τὸν Γεώργιον Δεννίς, τὸν ἐρευνητὴν τῶν τάφων τῆς Τυρρηνίας καὶ τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Φρυγίας, ἀπενεμήθη ὑπὸ τοῦ ἐν Ὀξονίᾳ πανεπιστημίου τιμητικὸν δίπλωμα διδακτόρων τῆς νομικῆς.

— Ἀρχαιολόγος Νεαπολιτανὸς Ἰωάννης Sodo ἔγραψε πλήρη μελέτην ἀρχαιολογικὴν ἐπὶ τῆς καταγωγῆς καὶ τῆς ἱστορίας τοῦ μονογράμματος τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ τὰ ἀρχαῖα χριστιανικὰ μνημεῖα.

— Ἐν τῷ περιοδικῷ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἠθικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν τοῦ μηνὸς Μαΐου—Ἰουνίου (1885) ὁ κ. R. Darest ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν τίτλον «La loi de Gortyne en Crète» ἀνάλυσιν τοῦ ἐν Γόρτυνι τῆς Κρήτης εὑρεθέντος ἐνεπιγράφου νόμου τῆς πόλεως ταύτης, περὶ οὗ εὐκαίρως ἐγράψαμεν ἐν τῷ Δελτίῳ.

— Ὁ κ. Λεοπόλδος Δελὶλ ἀνήγγειλεν εἴς τινα τῶν συνεδριάσεων τῆς ἐν Παρισίοις ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν, ὅτι ὁ ἀββᾶς Βατιλόφ, ἔχων ἀποστολὴν παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ἀνεκάλυψε πρό τινος ἐν Βερατίῳ τῆς μητροπόλεως Βελεγράδων (νέας Ἠπείρου) ἑλληνικὸν χειρόγραφον τοῦ ΣΤ' αἰῶνος περιέχον τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον, γεγραμμένον κεφαλαίοις ἀργυροχρόοις γράμμασιν ἐπὶ πορφυρᾶς μεμβράνης.

— Νέον πηδαλιοῦχον ἀερόστατον, πολεμικὸν ἐπικληθέν, ἐσχεδιάσθη ἐν Φιλαδελφείᾳ τῆς Ἀμερικῆς. Ἐφευρέτης τούτου εἶνε ὁ στρατηγὸς Russel Thayer, λαβὼν πρότερον ἀπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν στρατιωτικῶν τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας, ὅπως ἐπιχειρήσῃ τὴν κατασκευὴν τοῦ ἀεροστάτου, γίγαντος τῶν ἀέρων, ὅπερ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα θέλει εἶνε τὸ φοβερώτερον τῶν καταστρεπτικῶν μηχανημάτων τῆς νεωτέρας ἐπιστήμης. Τὸ ἐν λόγῳ ἀεροπόρον ἔχει ἀξίαν περίπου 50,000 δραχμῶν. Θέλει ἔχει μῆκος πλέον τῶν 20 μέτρων, καὶ διάμετρον 18 ½ μέτρων. Ἡ ταχύτης του θέλει ὑπερβαίνει τὰ 40 χιλιόμετρα τὴν ὥραν, κατὰ μέσον ὅρον. Τὸ σχῆμά του εἶνε σχεδὸν τὸ αὐτὸ μὲ τὸ πρῶτον πηδαλιοῦχον ἀερόστατον, τὸ κατασκευασθὲν ὑπὸ τῶν ἀξιωματικῶν Ρενὰρδ καὶ Κρέβς ἐν τοῖς ἐργοστασίοις τοῦ Χαλαί. Ἐννοεῖ τις τὸν ὄλεθρον, τὸν ὁποῖον δύναται νὰ προξενήσῃ τοιοῦτος γίγας, ἐὰν ἦτο κατὰ πάντα δυνατὴ ἡ κατὰ βούλησιν διοίκησις αὐτοῦ, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ῥίπτῃ ἀπὸ τοῦ ὕψους του τόνους ὅλους δυναμίτιδος ἐναντίων φρουρίων καὶ πλοίων.

— Τὴν ἐν Παρισίοις διεθνῆ σύνοδον τῶν περὶ τὴν στατιστικὴν ἀσχολουμένων διεδέξατο ἡ ἐν Λονδίνῳ σύνοδος. Ἡ στατιστικὴ Ἑταιρία τοῦ Λονδίνου ἑώρτασε τὴν πεντηκονταετηρίδα, ὡς ἡ στατιστικὴ Ἑταιρία τῶν Παρισίων εἶχεν ἑορτάσει τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα ἀπὸ τῆς ἱδρύσεώς της, ἀποφασισθέντος ὅπως ἀμφότεραι αἱ Ἑταιρίαι ὁρίσωσιν ἐγγὺς τὰς ἡμέρας τῶν ἑορτῶν αὐτῶν, ἵνα δυνηθῶσιν οἱ ξένοι ἐπιστήμονες ἄνευ ἀπωλείας χρόνου νὰ παρευρεθῶσιν εἰς ἀμφοτέρας. Ἡ ἔναρξις τῆς συνόδου ἐγένετο ἐν Λονδίνῳ τῇ δεκάτῃ Ἰουνίου, παρισταμένων πλείστων ἀντιπροσώπων ξένων ἐθνῶν Γάλλων, Αὐστριακῶν, Οὔγγρων, Ἰταλῶν, Βέλγων, Βρασιλιανῶν, Ρώσων κλπ. Ἐκτὸς τῶν συμποσίων καὶ λοιπῶν νομίμων ἐπισκέψεων, ἡ κυρία συνεδρίασις τῆς συνόδου διήρκεσεν ἐπὶ τρεῖς ὥρας. Κατ' αὐτὴν μετὰ τὸν ἐναρκτήριον λόγον τὸν ἀπαγγελθέντα ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Ἑταιρίας, ἓν μέλος αὐτῆς, ὁ κ. Mouat, ἀνέγνω ἐνδιαφέρον ὑπόμνημα περὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἐν Λονδίνῳ Ἑταιρίας τῆς στατιστικῆς, ἥτις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 1834, καὶ τῆς ὁποίας τὰ δελτία ἀποτελοῦσι σήμερον τὰς σπουδαιοτέρας καὶ πληρεστέρας συλλογὰς τῶν στατιστικῶν ἐργασιῶν. Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω καὶ ἄλλοι ἐπιστήμονες ὡμίλησαν.

— Κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτῆς συνδρίασιν ἐν Λονδίνῳ ἡ σύνοδος τῶν στατιστικολόγων συνεζήτησε τὸ σχέδιον συγκροτήσεως διεθνοῦς Ἀκαδημίας τῆς στατιστικῆς, προταθὲν ὑπό τινος τῶν μελῶν. Ἀπὸ τῆς διαλύσεως τοῦ διεθνοῦς συνεδρίου τῆς στατιστικῆς διαρκέσαντος ἐπὶ εἴκοσι καὶ τρία ἔτη, οἱ στατιστικολόγοι ἐστεροῦντο κοινοῦ δεσμοῦ, εἰ καὶ πάντοτε αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν ξένα ἔγγραφα, ἔστιν ὅτε ἀνεκδότους πληροφορίας ὅπως συγκρίνωσι τὰ ἐκ διαφόρων χωρῶν ἐξαγόμενα, καὶ ἐργάζωνται ὁμοιομόρφως καὶ εὐχερέστερον. Ἡ ἱδρυθησομένη διεθνὴς Ἀκαδημία τῆς στατιστικῆς θὰ σύγκηται ἐξ ἑκατὸν μελῶν, καὶ ἐξ ἴσου ἀριθμοῦ ἀντεπιστελλόντων καὶ ἐπιτίμων ἑταίρων.

— Ὁ Ἄγγλος συγγραφεὺς Jeoffreson, ὅστις πρὸ δύο ἐτῶν ἔγραψε μελέτην «ὁ ἀληθὴς λόρδος Βύρων», πολλὴν ἐμποιήσασαν αἴσθησιν, συγγράψας ἤδη ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ ἀληθὴς Σχέλλεϋ» πραγματείαν περὶ τοῦ φίλου καὶ ἀντιζήλου τῷ Βύρωνι διασήμου ποιητοῦ. Ἀλλὰ τὸ δίτομον τοῦτο ἔργον τοῦ Jeoffreson κρίνεται λίαν δριμὺ πρὸς τὴν μνήμην τοῦ ποιητοῦ, εἶδός τι κατηγορητηρίου ἐναντίον αὐτοῦ, γεγραμμένον μὲν μετ' εὐφυΐας καὶ παρρησίας, ἀλλ' ἐπὶ τῷ προδήλῳ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀρνηθῇ εἰς τὸν ποιητὴν πᾶν ἀνθρώπινον προτέρημα.

— Ὁ ἐφευρέτης Reckenzam ἐξετέλεσεν ἐσχάτως ἐν Λον-

δίνῳ μετ' ἐπιτυχίας συνεχῆ πειράματα ἠλεκτρικῆς τροχιοδρομίας ἐπὶ μιᾶς τῶν τροχιοδρομικῶν γραμμῶν τοῦ Λονδίνου, ἐπὶ σκοπῷ νὰ τύχῃ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου.

— Ἐν τῷ προσφάτως δημοσιευθέντι ἔργῳ αὐτοῦ «Ἡ ταπητουργία παρὰ τοῖς ἀρχαίοις» ὁ γάλλος Λουδοβῖκος Ρουσῶ ἀποπειρᾶται κυρίως νὰ καθορίσῃ τὴν ἐσωτερικὴν διακόσμησιν τοῦ Παρθενῶνος ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ πολυτελείᾳ καὶ λαμπρότητι, βάσιν τῶν ἐρευνῶν του λαμβάνων χωρίον τι ἐκ τοῦ *Ἴωνος* τοῦ Εὐριπίδου. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ὁ συγγραφεὺς ἅπτεται πλείστων πρὸς τὸ κύριον θέμα σχετιζομένων ζητημάτων, οἷα τὰ περὶ τῆς ἱστορίας τῆς ταπητουργίας παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις, Ἑβραίοις, Ἀσσυρίοις, Βαβυλωνίοις, Ἄραψιν, Ἕλλησι, Ρωμαίοις καὶ ἄλλοις λαοῖς καὶ αἱ ἐκ τῆς ἀρχαιότητος ὑπάρχουσαι πληροφορίαι περὶ τοῦ τρόπου καὶ τῶν ὀργάνων τῆς κατασκευῆς τῶν ὑφασμάτων, καὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν ἐν τῇ διακοσμήσει τῶν μνημείων, καὶ τὰ περὶ κεχρωματισμένων καὶ ἐνδεδυμένων ἀγαλμάτων.

— Ὑπό τινος γάλλου ἀξιωματικοῦ ἐξεδόθη ὁ «Βίος τοῦ στρατηγοῦ Βούρβαχη», βιβλίον διαλαμβάνον περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῶν στρατιωτικῶν κατορθωμάτων, ἰδίᾳ κατὰ τὸν τελευταῖον γαλλογερμανικὸν πόλεμον, τοῦ ἐξ Ἑλλήνων ἕλκοντος τὸ γένος γάλλου στρατηγοῦ.

Τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἐγένετο ἐν τῷ Ἀρσακείῳ ἡ ἐτησία τελετὴ τῆς ἀπονομῆς τοῦ Ραλλείου βραβείου εἰς τὴν ἀριστεύσασαν μαθήτριαν ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τοῦ Νικομηδείου εἰς τὴν ἐκ τῶν ἐξωτερικῶν, ὡς εἴθισται μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐξετάσεων. Καὶ ἐκείνου μὲν ἠξιώθη ἡ μαθήτρια Θεανὼ Παρούτη ἐκ Λευκωσίας τῆς Κύπρου, τοῦ δὲ Νικομηδείου ἡ μαθήτρια Χαρίκλεια Ζούλια ἐκ Μυτιλήνης. Κατὰ τὴν ἐν τῇ τελετῇ ταύτῃ ἀναγνωσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ γραμματέως τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου κ. Α. Ἀντωνιάδου ἔκθεσιν, εἰς τὰ ἐν Ἀθήναις σχολεῖα τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρίας ἐνεγράφησαν κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ἤδη λήξαντος σχολικοῦ ἔτους 1382 μαθήτριαι, ἐξ ὧν 107 ἐμαθήτευσαν εἰς τὴν ἀνωτάτην τῶν διδασκαλικῶν ἀσκήσεων τάξιν, θέλουσι δ' ὑποστῇ κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τὰς ἐπὶ πτυχίῳ διδασκαλίσσης ἐξετάσεις. 246 ἐνεγράφησαν εἰς τὸ νηπιαγωγεῖον καὶ 1030 εἰς τὰ διάφορα σχολεῖα τῆς ἑταιρίας.

— Διεκόπησαν αἱ ἐν Βοιωτίᾳ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Σχολῆς ἐνεργούμεναι ἀνασκαφαὶ καὶ ἐπανῆλθεν ἐκεῖθεν ὁ ἐπιτηρητὴς κ. Καστρωμένος κομίσας διαταγῇ τοῦ ὑπουργείου καὶ τὰ τελευταῖα αὐτόθι εὑρήματα, ἤτοι χαλκοῦν ἀρχαϊκὸν ἄγαλμα Ἀπόλλωνος, σπουδαιότατον διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς τέχνης, μαρμαρίνην κεφαλὴν ἐπίσης Ἀπόλλωνος καὶ τὸ κατώτερον μέρος μεγάλου ἀγάλματος ἐκ πορίνου λίθου ἀρχαιοτάτου, ἐφ' οὗ σώζεται καὶ ἐπιγραφὴ βουστροφηδὸν γεγραμμένη.

— Ὑπὸ τοῦ συλλόγου *Παρνασσοῦ* ἀπεφασίσθη ἡ ἐν Κρήτῃ καὶ Κερκύρᾳ σύστασις μετεωρολογικῶν σταθμῶν, λειτουργούντων ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς ὅρους ὑφ' οὓς καὶ τὰ ἐν Βόλῳ, Καλάμαις, Τριπόλει καὶ ἀλλαχοῦ ὑπάρχοντα ὅμοια ἱδρύματα. Ἡ διεύθυνσις τῶν σταθμῶν τούτων θέλει ἀνατεθῆ εἰς τὸν ἁρμοδιώτερον ἐκ τῶν ἀντεπιστελλόντων ἑταίρων τοῦ συλλόγου.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἡ *Ἠχὼ τῆς Ἰταλίας*, ἤτοι πρακτικὴ ἄσκησις εἰς τὴν ἐκλεκτοτέραν οἰκιακὴν ὁμιλίαν καὶ τὴν καθαρὰν ἐν Ἰταλίᾳ συνδιάλεξιν κατὰ τὸ κείμενον τοῦ Εὐγενίου Καμερίνη, καθηγητοῦ τῆς ἰταλικῆς γλώσσης καὶ φιλολογίας ἐν Τουρίνῳ, μετὰ τῆς ἑλληνικῆς ἑρμηνείας τῶν ἐν τῷ κειμένῳ λέξεων καὶ φράσεων ὑπὸ Μάρκου Βιαγκίνη, καθηγητοῦ τῆς ἰταλικῆς καὶ λατινικῆς φιλολογίας. Ἐν Ἀθήναις, παρὰ τῷ ἐκδότῃ Σ. Κ. Βλαστῷ. Ὁδὸς Ἑρμοῦ, 63. 1885. 16ον, σελ. η'—135—111.

Ὁ τάφος τῶν ἐραστῶν. Διήγημα πρωτότυπον ὑποθέσεως ἀλβανικῆς ἐκπονηθὲν ὑπὸ Ναοὺμ Π. Βοΐλα. Ἀθήνησιν, τύποις Θ. Παπαλεξανδρῆ καὶ Δ. Παπαγεωργίου. 1885, 16ον, σελ. 155.

Ἀνδρέου Δ. Νικολάρα Χαϊδεμένη, εἰδύλλιον, ἐν ᾧ προτέτακται ἐπιστολιμαία ποιητικὴ μελέτη ὑπὸ Κωνστ. Φ. Σχόκου. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Γ. Σ. Σταυριανοῦ. Ὁδὸς Πατησίων, 9. 1885. 16ον. σελ. 31.

Συντακτικὸν τῆς γερμανικῆς γλώσσης πρὸς χρῆσιν τῶν περὶ ταύτην ἀσχολουμένων ὑπὸ Δ. Η. Οἰκονομίδου. Ἐν Λειψίᾳ, ἐκ τῆς τυπογραφίας καὶ τοῦ στοιχειοχυτηρίου Γ. Δρουγουλίνου. 1885, 8ον, σελ. 207. Τιμᾶται δραχ. 3,75.

Ἡ ἀποκλειστικὴ πώλησις ἐν Ἑλλάδι ἀνετέθη εἰς τὰ Καταστήματα «Ἀνδρέου Κορομηλᾶ» καὶ «Κοραῆ» τοῦ κ. Ἀνέστη Κωνσταντινίδου.

Β. Γ. Μαραγκοπούλου περὶ συμβολαιογραφικῶν πράξεων. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου Βλαστοῦ Βαρβαρρήγου. 1885. 8ον. σελ. 35. Τιμᾶται δραχμῆς.

Ἡ ἐν Ἀσίᾳ Ἑλλάς, ἤτοι περιγραφαὶ πόλεών τινων τῆς Βιθυνίας ὑπὸ Μ. Ἠλ. Βιθυνοῦ, μαθητοῦ. Ἐν Ἀθήναις, τύποις «Τηλεγράφου». 1885. 16ον. σελ. 47.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἰουνίου, 28 Παρασκευή.

Ἐπερατώθησαν αἱ προκαταρκτικαὶ ἐργασίαι τῆς Βουλῆς, αἱ τοσοῦτον ἀπασχολήσασαι τὴν δημοσίαν γνώμην, καὶ οἱ βουλευταὶ δύνανται ἤδη νὰ κατέχωσιν ἀσφαλῶς τὰ ἑδώλιά των. Μετὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ ὁριστικοῦ προέδρου, ὅστις ἐγένετο ὁ γηραιὸς βουλευτὴς Ἀττικῆς κ. Δ. Καλλιφρονᾶς λαβὼν 146 ψήφους, μετὰ τὴν πλήρη κατάρτισιν τοῦ προεδρείου, εἰσῆλθεν ἡ βουλὴ εἰς τὴν οὐσιώδη αὐτῆς ἐργασίαν, εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ προϋπολογισμοῦ, εἰς ἣν διὰ μακροῦ λόγου εἰσαγαγὼν ἐμύησε ταύτην ὁ πρωθυπουργὸς κ. Δηλιγιάννης. Κατὰ τὸν ὑποβληθέντα προϋπολογισμὸν τὰ μὲν ἔσοδα προϋπολογίζονται εἰς δραχ. 74,006,586, ἤτοι κατὰ δρ. 11,634,961 ἐπὶ ἔλαττον, συγκρινόμενα πρὸς τὰ ἐν τῷ ὑπὸ τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως ὑποβληθέντι. Τὰ δὲ ἔξοδα, πλὴν τῶν ὑπουργείων τῶν Στρατιωτικῶν καὶ τῶν Ναυτικῶν, ἀνέρχονται εἰς δρ. 63,563,973 ἤτοι ἐπὶ πλέον κατὰ 342,565 δρ. συγκρινόμενα πρὸς τὰς πιστώσεις τὰς ζητηθείσας ὑπὸ τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως. Ἐὰν εἰς τὰ 63,563,973 προσθέσωμεν καὶ τὰ ἔξοδα τῶν δύο ὑπολειπομένων ὑπουργείων, τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Ναυτικῶν, ἀνερχόμενα εἰς 21,786,797 τὸ ὅλον τῶν δαπανῶν ἀνέρχεται εἰς 85,350,770 εἰς στρογγύλον ἀριθμόν, ἤτοι προϋπολογίζεται καθαρὸν ἔλλειμμα 11,343,184.

⁂

Μίαν τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Βουλῆς ἀπησχόλησε συζήτησις, πρῶτον μὲν ἀκουσθεῖσα ἐν τῷ Ἑλληνικῷ κοινοβουλίῳ, ἀλλὰ σημαίνουσα πολὺ περισσότερον ἄλλων συζητήσεων, συνήθως ἀκουομένων ἐν αὐτῷ. Ἐννοοῦμεν τὸν περὶ φυλλοξήρας ἐκτενῆ λόγον κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς Τρίτης. Ἡ φοβερὰ νόσος τῶν φυτῶν, τῆς ὁποίας αἱ καταστρεπτικαὶ ἰδιότητες μέχρι τοῦδε κατ' ὄνομα μόνον γινώσκονται παρ' ἡμῖν, ἀναφανεῖσα ἐσχάτως, ὡς κοινῶς ἐπιστεύθη, ἐν τῇ γείτονι χώρᾳ, ἐξήγειρεν εὔλογον ἀνησυχίαν ἐνταῦθα, οὕτως ἐπιφόβως γειτνιάσασα πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἀνεβόησεν ἡ δημοσιογραφία, καὶ ὡμίλησεν ἡ βουλή, καὶ ἡ Κυβέρνησις ἔλαβεν, ὡς ἀνεκοινώθη, πᾶν μέτρον πρὸς ἀποσόβησιν τοῦ κινδύνου. Ἐπιτροπαὶ συνεκλήθησαν ἐν τοῖς ὑπουργείοις, εἰδικὸς ἐπιθεωρητὴς ἀπεστάλη εἰς Πρέβεζαν, ἔνθα ἠκούσθη φήμη περὶ ἐμφανίσεως τῆς φυλλοξήρας, καὶ ἐγκύκλιοι ἀπεστάλησαν πρὸς τὰς οἰκείας ἀρχὰς περὶ αὐστηροτάτης ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ περὶ φυλλοξήρας νόμου, αἱ φρουραὶ τῶν μεθορίων διπλασιάζονται, καὶ πολεμικὸν ἀτμόπλοιον ἀποπλέει εἰς τὸν Ἀμβρακικὸν κόλπον. Ἐλπίσωμεν ὅτι πάντα ταῦτα θέλουσι προφυλάξει τὰς ἀμπέλους μας ἀπὸ τοῦ δεινοτάτου πάντων τῶν πολεμίων, ὅσοι κατ' ἔτος ἐνσκήπτουσι κατ' αὐτῶν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον φθοροποιοί.

⁂

Ἐτελέσθησαν προχθὲς ἐπισήμως τὰ ἐγκαίνια τοῦ σιδηροδρόμου Ἀθηνῶν—Λαυρίου ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν βασιλέων, οἵτινες παρέθηκαν κατόπιν ἄριστον ἐπὶ τῆς «Ἀμφιτρίτης», προσορμισθείσης ἐν Λαυρίῳ, εἰς τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς τῆς Ἑταιρίας τοῦ σιδηροδρόμου, ἅτινα συνώδευσαν κατὰ τὴν ἐν λόγῳ πορείαν τοὺς βασιλεῖς. Περὶ τοῦ ἡμετέρου βασιλέως λέγεται ὅτι ἀπέρχεται λίαν προσεχῶς εἰς τὰ λουτρὰ τοῦ Βισβάδεν, θέλει δ' ἀνατεθῆ διὰ νόμου τῆς Βουλῆς ἡ ἀντιβασιλεία εἰς τὴν βασίλισσαν.

⁂

Ἡ θερινὴ σύνοδος τοῦ ἐνταῦθα Κακουργιοδικείου ἔληξεν ἤδη. Κατὰ ταύτην ἐξεδικάσθησαν ἐν ὅλῳ 47 δίκαι, ἐξ ὧν 41 ἀπέβησαν καταδικαστικαί, καὶ 6 ἀθωωτικαί. Ἐκ τῶν κατηγορηθέντων 2 κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον, 12 εἰς πρόσκαιρα δεσμά, 10 εἰς εἱρκτήν, 20 εἰς φυλάκισιν, καὶ 7 ἠθωώθησαν. Ὡς δῆλον ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀριθμῶν, οἱ ἔνορκοι τῆς συνόδου ταύτης δὲν διεκρίθησαν ἐπὶ ἐπιεικείᾳ, ὡς ἐνίοτε ἐξάγεται ἐκ τῆς στατιστικῆς τῶν ἀποφάσεων τῶν ἡμετέρων Κακουργιοδικείων. Σημειωτέον ὅτι ἐκ τῶν ἀνωτέρω δικῶν τῆς παρελθούσης συνόδου αἱ 31 ἦσαν *φόνοι*.

* * *

Διάφοροι βουλευταὶ εἰσήγαγον προχθὲς εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδια ἐξασφαλίζοντα προνόμια εἰς παρόντας καὶ μέλλοντας ἐφευρέτας, διότι πολλοὶ κατ' αὐτὰς ἐμφανίζονται ὡς ἐφευρέται, καὶ δὴ ἀποξηραντικῶν τῆς σταφίδος μεθόδων, καὶ ἐνῷ ὁ κ. Δαμασκηνὸς παρασκευάζει τὰ πρὸς πειράματα κατάλληλα ἐν Αἰγίῳ, ἐπιτροπὴ ἐκ Πατρῶν γνωματεύει ὑπὲρ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ κ. Γεωργακοπούλου, καὶ ἄλλοι δημοσιεύουσι διατριβὰς εἰς τὰς ἐφημερίδας, προμαχοῦντες ἰδίων ἐφευρέσεων.

* * *

Καὶ ἕτερον σημεῖον τοῦ κατ' αὐτὰς ἀναπτυχθέντος ἐφευρετικοῦ ὀργασμοῦ, ἀνηγγέλθη καὶ ἐπινόημά τι τοῦ ἐν Πειραιεῖ ἐργολάβου τῶν τροχιοδρόμων κ. Λεβίδου, ἤτοι σιδηροῦν σάρωθρον, ὅπερ προσκολλώμενον ὄπισθεν τῆς ἁμάξης τοῦ τροχιοδρόμου, καθαρίζει τὴν τροχιὰν λίαν ἀσφαλῶς. Τὸ μηχάνημα τοῦ κ. Λεβίδου εἶνε ἁπλοῦν καὶ κρίνεται ἐπιτυχὲς καὶ ὠφέλιμον, ἀντικαθιστῶν τὸν ἐν χρήσει ἤδη δαπανηρὸν καὶ κοπιώδη τρόπον τοῦ καθαρισμοῦ.

* * *

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὅμιλος ἐρετῶν Φαλήρου» συνέστη ἑταιρία ἐκ νέων, ἧς σκοπὸς εἶνε ἡ σωματικὴ ἐξάσκησις καὶ τέρψις τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν μελῶν δι' ἐκγυμνάσεως τῶν μελῶν εἰς τὴν κωπηλασίαν καὶ δι' ἀγώνων λεμβοδρομιῶν. Ἡ σύστασις τοιούτου σωματείου ἐπιδιώκοντος πρακτικὸν σκοπὸν δι' ἀσκήσεων καὶ τέρψεων, συμφώνων πρὸς τὰ ἤθη καὶ τὴν θέσιν τῆς χώρας ἡμῶν, διαβρεχομένης πανταχόθεν ὑπὸ θαλάσσης καὶ ἀνέκαθεν παραγούσης ἐπιτηδείους θαλασσοδρόμους, ἐπεκροτήθη γενικῶς.

* * *

Εὐάρεστον ἐντύπωσιν προὐξένησεν ἡ ταχεῖα σύλληψις τῶν δραστῶν τῆς εἰς Βρωμοπούσι παρὰ τὸ Λαύριον ληστείας κατὰ τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἑταιρίας τοῦ Σουνίου. Ἅπαντες 12 τὸν ἀριθμόν, αὐτουργοὶ καὶ συνεργοί, ἀνακαλυφθέντες, χάρις εἰς μικρότατον τεμάχιον ὑφάσματος, ὅπερ ἐχρησίμευσεν εἰς τὴν ἀνάκρισιν ὡς μίτος ἐν τῷ λαβυρίνθῳ τῆς ἀγνοίας, ὡδηγήθησαν ἐνταῦθα εἰς τὸν Μενδρεσέ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

κ. Ε. Δ. Κ. Χίον. Φύλλα ἀπεστάλησαν. Ὡς πρὸς τὰς ζητουμένας πληροφορίας ἴδε τὸν μακρὸν πρόλογον τὸν προτεταγμένον εἰς τὸν Α' τόμον τῶν μετὰ θάνατον εὑρεθέντων συγγραμμάτων τοῦ Κοραῆ ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Α. Μάμουκα. —κ. Ζ*. *Οὐτοπία* ὠνομάσθη ἡ ὑπὸ τοῦ Ἄγγλου Θωμᾶ Μοὺρ πλασθεῖσα πολιτεία, ἧς *οὐ τόπος* ἐστί, μὴ ὑπάρχουσα. κ. Π. Ν. Α. «Il faut exprimer le vrai pour écrire naturellement, fortement, délicatement», λέγει ὁ Λαβρυγέρ. Αὐτὴν τὴν γνώμην μελετήσατε—κκ. Σ.Α.Κωνσταντινούπολιν, Σ. Σ. Κ. Αἰτωλικόν, Ι. Λ. Τρίκκαλα, Ι. Τζ. Ὕδραν, Λ. Α. Λ. Ἀργοστόλιον καὶ Α. Σ. Τῆνον. Τὰ ζητηθέντα ἀπεστάλησαν.—κ. Θ. Φ. Ἄλλην. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς.—*Λυσάνδρῳ Κρητί*. Ἀκατάλληλον.—κ. Γ. Λ. Κέρκυραν. Ὁ θέλων νὰ καταταχθῇ εἰς τὴν Α' τάξιν τοῦ τμήματος τῆς Ἀρχιτεκτονικῆς δέον νὰ ἔχῃ ἁπλῶς ἀπολυτήριον σχολαρχείου, δὲν ὑφίσταται δ' ἐξετάσεις. Εἰς τὴν Β' τάξιν δύναται νὰ καταταχθῇ ἐὰν εὐδοκιμήσῃ εἰς τὰς ἐξετάσεις, εἰς ἃς ὑποβληθήσεται, ἤτοι εἰς τὰ στοιχειώδη μαθηματικά, ἀριθμητικὴν θεωρητικὴν καὶ 4 πρῶτα στοιχεῖα γεωμετρίας, καὶ πρὸς τούτοις, ἐὰν γνωρίζῃ καὶ σχέδιον.— κ. Α. Ν. Ρ. Βερολῖνον. Ἀπηντήσαμεν ταχυδρομικῶς. — *Δύο φίλοις*. Ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας οἱ Παρίσιοι. Διὰ τὸν φιλόδοξον εἶνε ἡ πόλις, ἐν ᾗ δύναται τὰ πάντα νὰ ἐπιτύχῃ· διὰ τὸν χρηματιστὴν εἶνε τὸ πρῶτον τοῦ κόσμου χρηματιστήριον μετὰ τὸ Λονδῖνον· διὰ τὸν ἐπιστήμονα εἶνε τὸ μέγιστον ἐργαστήριον τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος· διὰ τὸν καλλιτέχνην εἶνε μουσεῖον δυνάμενον νὰ ἱκανοποιήσῃ πᾶσαν ὄρεξιν· διὰ τὸν φιλήδονον ἀχανὴς Βαβυλών, ἐν ᾗ αἱ ἡδοναὶ τρέχουσιν εἰς τοὺς δρόμους· διὰ τὰς γυναῖκας τὸ μόνον μέρος τοῦ κόσμου ὅπου γνωρίζουσι νὰ ἐνδύωνται· διὰ τὸν γαστρίμαργον τὸ μόνον, ὅπου γνωρίζουσι νὰ τρώγωσι· διὰ τὸν φιλόσοφον θαυμάσιος τόπος πρὸς μελέτην, ὅπου δύναταί τις νὰ φιλοσοφῇ παρατηρῶν τοὺς ἄλλους χωρὶς νὰ παρατηρῆται· διὰ τὸν φιλόκαινον ὁ μόνος τόπος, ὅπου καθ' ἑκάστην ἔχει νὰ μάθῃ καὶ νέον τι συμβάν· τέλος διὰ τὸν ἠθικολόγον εἶνε τὸ μέγα ἐντευκτήριον, ὅπου αἱ ἐπαισχυντότεραι κακίαι συνωθοῦνται πρὸς τὰς θαυμασιωτέρας καὶ ἀγνοτέρας ἀρετάς. — κ. Ι. Δ. Δ. Κεφαλληνίαν. Σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Ἀλλὰ τὸ ἀποσταλὲν ἔχει ἤδη δημοσιευθῇ πρό τινων ἐτῶν ἑλληνιστί, ἀποτελοῦν ἓν τῶν κεφαλαίων τοῦ «Βοήθει σαυτὸν» τοῦ Σμάϊλς. — κ. Α. Ζ. Α. Σάμον. Ἀγγελίαν μόνον ἐξέδωκεν, τὸ βιβλίον ὄχι· ἀμφίβολον δὲ καὶ ἂν ποτὲ θὰ ἐκδοθῇ. — *Συνδρομητῇ Ἑστίας*. Λευκάδα. Ἀκατάλληλον ἀτυχῶς. — κ. Ε. Δ. Ὀλτέννιτζαν. Ἐγένετο λάθος. Ἀπεστάλη ἀντὶ τοῦ ἐπιστραφέντος ἀντίτυπον «Παρέργων». — κ. Π. Ν. Π. Πάτρας. Ἡ ἑλληνικὴ σημαία ὡρίσθη ὁποία εἶνε σήμερον ὑπὸ τῆς ἐν Ἐπιδαύρῳ Α' ἐθνικῆς Συνελεύσεως διὰ τοῦ ὀργανικοῦ αὐτῆς νόμου τῆς 1 Ἰανουαρίου 1822. Περὶ τῶν ἄλλων ἐν τῇ ἐπιστολῇ ὑμῶν ἴδετε μακρὰν διατριβὴν δημοσιευθεῖσαν ἐν τόμῳ Ε' τῆς «Ἑστίας», φύλ. 130, σελ. 402, καὶ ἐν τῇ Ἀλληλογραφίᾳ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 382 δελτίου τῆς 22 Ἀπριλίου 1884 καὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 391 τῆς 24 Ἰουνίου τοῦ ἰδίου ἔτους.— *Τακτικῇ ἀναγνώστῃ*. Εἶνε εἶδος réclame καὶ αὐτό, ὁποίας ἐπινοοῦσιν οἱ ἐκδόται πρὸς ἄγραν ἀναγνωστῶν. Οἱ Ἀμερικανοὶ κατὰ τοῦτο ὑπερβαίνουσι τοὺς Εὐρωπαίους, ἀλλὰ καὶ τούτους φαίνεται ὑπερακοντίζουσιν οἱ ἐν Αὐστραλίᾳ κατὰ τὸ παράδοξον. Ἐφημερίς τις ἐκ τῶν ἐκεῖ ἐκδιδομένων ἀνήγγειλε τὴν ἐν ἐπιφυλλίδι δημοσίευσιν μυθιστορίας ἐκ τοῦ ἱσπανικοῦ μεταφρασθείσης ὡς ἑξῆς: «Ἐκ 10,000 ἀναγνωστῶν τοῦ ὀλεθρίου αὐτοῦ μυθιστορήματος 422 προσεβλήθησαν ὑπὸ παραφροσύνης, 977 ἔπαθον ὑπὸ μονομανίας, 894 ηὐτοκτόνησαν καὶ 1315 ἐγένοντο ἄφαντοι. Φρονοῦμεν ὅτι πληροῦμεν καθῆκον, γνωρίζοντες ταῦτα εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστας!» Εἰς τόσον δελεαστικὴν *ῥεκλάμαν* τίς ἀναγνώστης θὰ ἠδύνατο νὰ ἀντιστῇ; — κ. Κ. Α. Β. Πύργον. Ἐκ τῶν σημειουμένων ὁ πρῶτος· ἀλλ' ἀνάγκη νὰ συνεννοηθῆτε κατ' εὐθεῖαν μετὰ τοῦ ἰδίου. — κ. Σ. Ν. Σ. Κέρκυραν. Ὑπάρχουσι καὶ τιμῶνται δραχ. 16. Δεύτερος κατάλογος νεοελληνικῆς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φιλολογίας ἐκδίδεται ὁσονούπω. — *Θαυμαστῇ τοῦ Τ*... «Πάμπαν δ' ἄμωμος οὔτις, οὐδ' ἀκήριος». — κκ. Α Ο. Χαλκίδα καὶ Ι. Π. Σῦρον. Ἐλήφθησαν. — Ἀναγνώστῃ M. V. Bl. (Côte d' or). Αἱ παρατηρήσεις ὀρθόταται, καὶ τὰς ὑποβάλομεν τῷ μεταφραστῇ. — *Ἀνωνύμῳ*. Κωνσταντινούπολιν. Ἀκατάλληλον.—κ. Γ. Λ. Ρουστσούκιον. Ἀγνοοῦμεν διατί διεκόπη ἡ ἔκδοσις. Τὸ ὅλον μυθιστόρημα δημοσιεύεται λίαν προσεχῶς, ὡς τελευταῖον ἀνηγγέλθη. — κ. Π. Δ. Κυπαρισσίαν. Ἓν μόνον δελτάριον ἐλήφθη, καὶ ἅμα τῇ παραλαβῇ αὐτοῦ ἐγένετο ἡ μεταβολὴ τῆς διευθύνσεως κατὰ τὴν σημείωσίν σας.—*Περσεῖ*. Σέριφον. α') Εἶσθε ἐλεύθερος νὰ παραδεχθῆτε ὅ,τι θέλετε· ὁ ἐπιστήμη ὅμως δὲν παραδέχεται σήμερον οὐδὲν ἐκ τῶν ἀναφερομένων περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐν Π. Γ.—β') [illegible]ίως δὲν εἶνε ἔκπτωσις βίου πολιτισμένου, ἀφοῦ οὐδ[illegible]ρέθησαν λείψανα τοιούτου πολιτισμοῦ.—γ') Τὸ πρὸς τὸν «Κανάρην» ποίημα τοῦ Α. Β. εἶνε πρωτότυπον.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

1

Ἀνίσως ἡ νῆσος ἀκέφαλος μείνῃ,
Εὐθέως ἀρχαῖος μονάρχης θὰ γείνῃ.
Ἀνίσως ἡ νῆσος τὸν τράχηλον χάσῃ,
καὶ πάλιν ὡς νῆσος ἁπλοῦτ' ἐν θαλάσσῃ.

Ἐν Ἀθήναις. Κ*

2

Καίω κ' ἐγώ, ἀλλ' ἔχει ὅριον
Ἡ καυστικότης μου· ἂν λείψῃ
Τὸ ἕν μου τρίτον, θὰ προκύψῃ
Ἐκ τοῦ πυρός μου ψυχρὸν μόριον.

ΛΥΣΕΙΣ

1

Ἄτλας—τάλας

2

Σέριφος, ἔριφος.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

28 Ἰουνίου 1885

Δάνεια τῆς Κυβερνήσεως	*Τρέχουσα Τιμή*
Τῶν 170,000,000 τῶν 5 % Φρ. χρ.	328.—
» 120,000,000 τῶν 5 » » »	332.—
» 60,000,000 τῶν 6 » » »	415.—
» 26,000,000 τῶν 6 » » »	387.50
» 25,000,000 τῶν 9 » » »	257.—
» 25,000,000 τῶν 8 » » »	252.50
» 10,000,000 τῶν 6 » » »	187.50
» 4,000,000 τῶν 8 » » »	243.—
» 6,000,000 τῶν 6 » Δρ. παλ.	94.50
Κτηματικαὶ Ὁμολ. Ἐθν. Τραπέζης τῶν 60,000,000 μετὰ Λαχείου φρ.	363.—

Πιστωτικὰ Καταστήματα

ΕΤΑΙΡΙΑΙ	
Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος Δρ. ν.	3840.—
Γενικὴ Πιστωτικὴ Τράπεζα . . . Φρ.	95.—
Τράπεζα Βιομηχανικῆς Πίστεως »	80.—
Ἑταιρία Μεταλλουργ. Λαυρίου . . »	60.50
Σιδηρόδρ. Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς . . »	291.—
Ἑταιρία Φωταερίου.......... Δρ.	

Συναλλάγματα

ΛΟΝΔΙΝΟΥ—Τραπεζικὸν Ὄψεως....	25.55
» 3μην.....	25.45
ΓΑΛΛΙΑΣ —Ἐθνικῆς Τραπέζης Ὄψεως	1.01 ½
» Τραπεζικὸν 3μην.	1.00 ¾

Νομίσματα

Εἰκοσάφραγκον.................	20.30
Λίρα ὀθωμανική................	23.25